UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

Vndecim priores pandectarum libri hîc explicantur

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95903

Visual Library

Th. 971 a.

BALDI PERVSINI

COMMENTARIORVM IN PANDECTAS, TOMVS PRIMVS

NVNC FIDELISSIME RESTITVRVS,

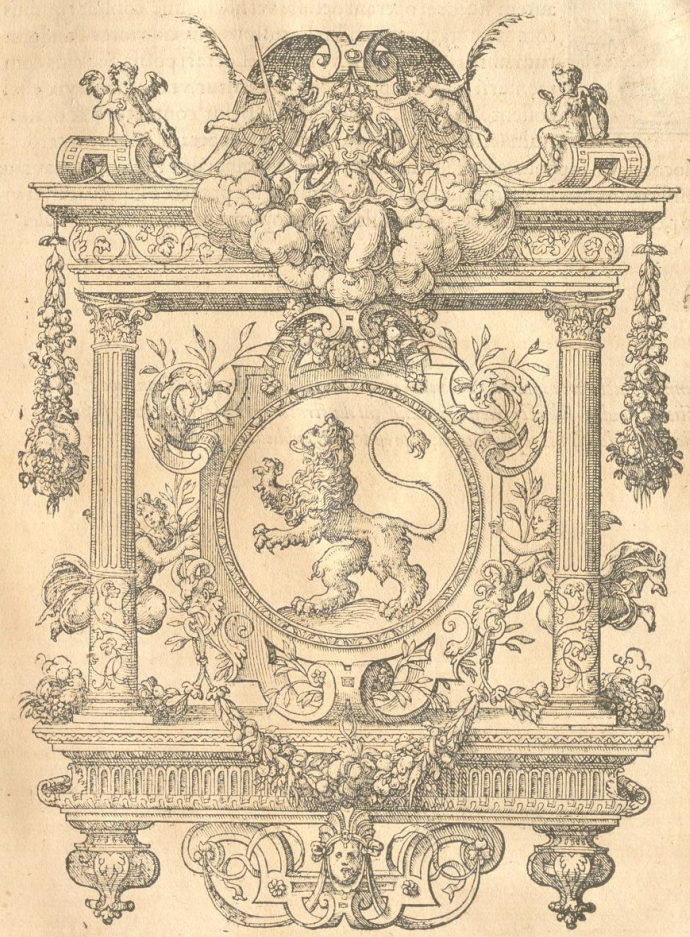

Vndecim priores pandectarum libri hîc à Baldo explicantur.

LVGDVNI,

M. D. LVIII.

Iuris Candidato S.

SEXTVS POMPONIVS scribit, latis xii. Tabul. legibus, iuris interpretationem desiderari ceptam fuisse. Varios autem huic rei operam dedisse vel fidelissimè constat: quibus commemoratus est Baldus Perusinus, qui xi. priores Pandectarum libros ita explicuit, vt nihil desiderari possit. Sed eius commentarii ita corruptè circunferebantur, vt eius sensa vix elici possent. Quo fit, vt non solùm Baldi contextum & orationum seriem, sed & legum capita perperam citata, interpretúmq; locos falsò supposititios restituendos, & quæ temporum incuriâ, ignauiáq; prætermissa erant, suis locis interiicenda curauimus. Quæ præterea superuacanea videbantur, & ferè ad verbum repetita consultò delere optimum duximus. Vale.

EIDEM.

Commonefactum te interea velimus (iuris Candidate) quotquot extant hoc Leonis iustitiæ vindici subiecti recentissimo: insigni illustrata exemplaria ex vetustissimis, ijsdémque fidelissimis repræsentata, ex pressá-ve in publicum prodire.

¶ Lectura preclarissima

dñi Bal. de vbaldis de perusio, in Primã partem. ff. veteris vna cũ eiusdẽ Bal. additiõib⁹ ad ll. lecturas seriatim adiũctis, ⁊ aureis ac perutilissimis Trac. d pactis ⁊ de cõstitutio quos alie hucusq̃ impresse nõ habẽt, necnõ cũ Additionibus ⁊ apostillis dñi Benedicti de vadis, de foro sempronij. J. U. doc. ac etiã cum Sũmarijs concordantijs Additionibus ⁊ numeris nobilis viri domini Joannis Tierry. ligonensis, iuris vtriusq̃ doc.

1 ☞ Principia sine cõgruo ordine tradi nõ possunt.
2 Ordo est modus entium.
3 Imperator scribendo, acquisitis nominius hsua virtute ⁊ probitate vtitur.
4 Epistola debet continere nomen scribentis.
5 Doctores dicuntur illustres.
6 Duo senatores, an faciant senatum. ⁊ an habeant autoritatem veteris senatus.
7 Mercator quis non dicitur, nisi exerceat artem.
8 Dominus occidens seruum merentem, an teneatur vinculo delicti.
9 Papa habet potestatem confirmandi ⁊ infirmandi electionem imperatoris.
10 Imperator dicitur princeps vnus maximus ⁊ optimus.
11 Imperator alios regit ⁊ a nemine regitur.
12 Imperator quare dicatur Cesar.
13 Justinianus. quare dicat imperator.
14 Imperator quare dicatur Alemanicus.
15 Imperator quare dicatur Pius.
16 Imperator quare dicatur Triumphator.
17 Imperator quare dicatur Augustus.
18 Imperator an minuere possit iura imperij.
19 Epistola missa sine nomine mittentis ⁊ sigillata, an valeat.
20 Epistola an valeat, si nõ continet nomen dignitatis.
21 Doctores ex vi doctoratus an dicantur illustres.
22 Doctor an militem debeat precedere.

QUoniaꝫ oia
doctrinaꝝ oĩm fere pnci
pia a voce hñr magistra:
1 ⁊ sine † ordine tradi non
pñt. Est enim ordo prin
cipia medijs, ⁊ media su
is finibus iungẽs ⁊ scire
qd facias, nescire quo or
dine facias: teste Ambro
sio nõ est perfecte cognitionis. Jdeo hñ est priusq̃ ad
sciẽtiã pueniatur modũ docẽdi ⁊ ordinẽ prescribere.
quo p ordinẽ intellecte res magis delectẽt animos:
mẽtes magis nutriãt: sensus magis illuminẽt ⁊ me
2 moriã reddãt clariorẽ. † Ordo enĩ est mod⁹ entiũ. vñ
memorialis cellula ex ordine, vl ex spiritu colligato
efficacior reddit ⁊ nexu quodã fauẽte difficile soluit.
Qd aiaduertẽs Cesar noster Justinian⁹ p modum
epistolaris pagine scribit qbusdã legũ pfessoribus
statuẽs modũ docẽdi ⁊ iura tradẽdi. vñ hec suprascri
ptio cũ cõstõne q̃ sequit principaliter i duas partes
diuidit. Nã primo salutatio ponit. Scdo ipsa cõsti
tutio epistola. scda ibi. oẽs. Prima subdiuidit i tres.
Nã primo pmittit imperator se sub noĩb⁹ imperiali
culmini ⁊ sue glorie cõuenictibus. Scdo ponit noĩa
eoꝝ qb⁹ scribit cũ dignitatib⁹ ipsorũ. Tertio ponit
illos quib⁹ salutationẽ mittit. partes patẽt. ¶ Nota
primo, qd imperator scribẽdo epistolã nõ tm̃ ppriũ
a nomẽ. sed etiã noĩa dignitatum[a] suaꝝ ponit. ¶ † Se
3 cundo nota qd imperator scribẽdo vtit noĩbus ac
4 quisitis p suã pbitatem. ¶ † Tertio nota qd episto
b la dꝫ cõtinere nomẽ scribẽtis[b] ⁊ nomẽ eius cui scribi
5 tur. † ¶ Quarto no. qd doctores. dicunt illlustres.
¶ Circa h mẽbrũ pñtis epistole pro literali intelle
ctu est primo vidẽdũ, quare imperator sic appellat.
⁊ gl. dicit qd imperator dr, qr imperat subditis ⁊ ha
bit⁹ denominatur ab actu. ergo remoto actu remo
uetur habit⁹, sepe tñ inuenim⁹ dignitatem in habi
tu ⁊ nõ exercitio. l. fi. C. vbi se. vel cla. sic ⁊ tutor dicit,
etiã qui non administrat. l. qd si forte. in. §. j. de solu.
imo ⁊ remotus ab actu tñ solo noĩe est tutor. vt no
ta. in. l. ⁊ si pluribus. ff. de auto. tuto. Sic ecclesia di
cit curata, si quõdã fuit: lꝫ omnis populus eius alio
se trãstulerit, vel decesserit, est enĩ cũ spe ⁊ a plenitu
dine reparatiõis. sec⁹ vero si nulla spes reparatiõis.
Sic ciuitas destruit si ei⁹ incolat⁹ ppetuo deseritur
nec est deinceps ponẽdus eps. ar. l. pater. §. tuscula
nus. j. de le. iij. ⁊ sic per destructionẽ facti deuenitur
ad destructionẽ iuris, qr remoto actu ⁊ potentia, re
mouetur habit⁹ qr habitus esset frustra. Jnn. tñ di
cit qd hoc nõ est verũ nisi destruat autoritate superio
ris, vt ipe no. i. c. cũ ex iniũcto. extra de ope. no. nũ. sꝫ
Jnn. dꝫ intelligi. vbi in facto ẽ spes reparatiõis. h.
d. alibi Jaco. de ra. qd duo senatores nõ faciũt sena
6 tũ nec hñt † authoritatẽ veteris senat⁹ qr nõ est spes
reintegrationis formalis numeri ⁊ ordinis senato
7 rij vt. j. de legi. l. non ambigit. ¶ † Et predicta sunt
in argumẽtũ qd nõ dicat qs mercator nisi exerceat
f artẽ: lꝫ sit in matricula[c] a scripturis sꝫ Jac. bu. nisi
sit solit⁹ agere ⁊ aĩm gerẽdi sustineat qd psumit nisi
deseruisse pbet vt initu. de rerũ diuisione. §. pano
nũ in q pximã ꝯsuetudinẽ respicio nõ remotaꝫ. vt. l.
item mela. ff. de adimẽ. lega. ⁊. C. ne de statu. defun. l.
si mater. ¶ Sed op. cõtra gl. nã si iperator dr ab im
perãdo ⁊ sic hoc nomẽ demõstrat effectũ sine officiũ
ergo glibet habẽs subditos dicit iperator, vt rector
scholariũ ⁊ glibet magistrat⁹ imo ⁊ prepositus pel
lipetiorũ vt. l. fi. C. de iuris. om. indi. qd est ridiculuꝫ.
Eodem modo op, de patre ⁊ dño qui imperãt filio ⁊
seruo in rebus licitis ⁊ honestis vt. l. iij. C. de here
dib⁹ instituen. ⁊ cõtumaces corripiunt correctione
domestica. vt. C. de emen. seruorũ. l. vnica. ⁊. l. vnica.
8 C. emẽda. p prin. ¶ † Adeo vt dñs seruũ merentẽ oc
cidẽs nõ teneat vinculo ꝯctus vl delicti. vt. l. q seruũ
j. de vbor. obli. patri etiã filiũ merentẽ occidere lice
bat. l. in suis. j. de liberis ⁊ postbu. sed hodie non lꝫ. l.
diuus. j. ad. l. pompe. de pari. Sol. imperator ab im
perando dicit, qr alijs imperat ⁊ sibi a nemine impe
ratur. vnde a suprema potestate in qua non recogno
scit superiorẽ dicit Jmperator Cesar. hec enĩ est ma
xima apud legistas quod imperator romanorum
d in temporalibus superiorem non habet[d]. Sed cano
9 niste ponunt † papã q̃ supra eius verticeꝫ qui habet
potestatem confirmãdi ⁊ infirmandi electionem im
g peratoris ⁊ priuandi eum ex notoria ⁊ iusta causa.[e]
vt in. c. ad apostolice. de re iudi. Superior enim esse
dignoscitur qui instituendi ⁊ destituendi ius hꝫ in
autentica de defen. ciui. §. interim. Et non est negan
dum quod papa qui habet claues celi ⁊ mundi tra
ditas sibi ad iustitiam est maior imperatore ⁊ nomi
ne ⁊ re secundũ quid. sed nõ simpliciter. Jmperator
enim Cesar de iure in vniuersa ditione que ascendẽ
tem videt ⁊ descendentẽ solem ⁊ que ex vtroq̃ latere
id est meridie ⁊ septentrione. vt autem. vt oẽs obe.
iudi. pro. §. ⁊ hoc considerantes. col. v. ⁊ in omnibus
insulis, que vsq̃ ad oceani recessus extenduntur, vt
in autentica vt ecclesia romana. §. quid ergo. colla. ij.
⁊ in omni terra quam romanorum continet lex. ⁊ ca
tholice sanctio. in auten. de non alienan. circa fi. col.
ij. dicitur etiam imperator ab imperio prout est im
perium in altissimo suo situ ⁊ circulo quod est sum
ma potestas nullis circunclusa limitibus. vt tangi
tur. j. de iurisd. om. iud. l. imperium. Et certe scias of
ficij potestatem ex nomine cognosci sicut dicit text. f
sciat ex ipso nomine quid prefecto debeatur annone.
C. de offi. prefec. vrb. ¶ Et no. quod imperator dici
tur princeps vn⁹. de origine iuris. el. ij. §. nouissime.
10 † Jtem princeps maximus. de leg. ij. l. si vnũ ex fami
b lia. §. si omissa. Jtẽ princeps optim⁹[f] nomine. ⁊ ita dꝫ
esse re qr rebus ⁊ factis de quibus loquimur cogna
tos oportet esse sermões. C. de officio prefect. vrb. l.
j. in fine. magistratus vero dicitur princeps cum re
strictione. de excu. tut. l. spadonem. §. si ciuitatis. Sic
dicitur princeps agentium id est primus, vel maxi
mus agentium. C. de prin. agen. in re. l. j. lib. xij. Jteꝫ
princeps id est primum caput familie. j. de ver. signi.
l. pronuntiatio. ⁊. l. familie. Jtẽ princeps principalis
⁊ maior delicti. j. de seruo. cor. l. in hoc iudicio. Jtem
autor heresis dicitur princeps in autentica. de inter

a ¶ Nomina dignitatum. De laude, dignitate ⁊ ptãte imperatorũ, vide bona ⁊ breuia dicta. in. e. per venerabileꝫ in addi. do. And. barba. qui fil. sint legi.

b ¶ Scribẽtis. de quo dic vt per Feli. referendo eundeꝫ Bal. hic. in. c. ij. de fi. instru. post princ. ver. que omnia vbi plene not.

c ¶ In matricula. tu vero vide Feli. in ca. clerici. in prin. in ver. vlt. pro nunc. de iudi.

d ¶ Non hꝫ. ad. de Feli. in. c. nouit ille. de iud. ver. in gl. ij. circa me. vers. vbi referẽdo Bal. hic dt ad materiaꝫ vltra cũ esset videnduꝫ plenius q̃ alibi archiepi. florẽ. in sua summa in scda parte. iij. partis princi. sub ru. de statu. summorum pontificium. Et ad de hoc que ibi dixi in apostil.

e ¶ Justa causa. Quibus auteꝫ de causis priuare possit vide hosti. in ca. nihil. de iud. ⁊. ca. alius. xv. q. vj. ⁊ glo. in ca. si papa. xl. di. ⁊ de eius excessibus vide par. de pu. in tract. syndicatus in c. j. ⁊ add. q̃ imperator eligitur a principibus alemanie, vt refert doct. philip. cor. in consi. suo primo inci. in presenti. litera, a, in. iij. parte et eius electionarij. vt refert idẽ bal. in mar. in versic. annus, sunt septem, videlicet tres ecclesiastici et quatuor laici. Ecclesiastici, sunt, Archieps coloniensis q est cãcellari⁹ toti⁹ italie, ⁊ q. iperatore electo põt dare administrationẽ toti⁹ imperij. archieps trenerẽsis, q ẽ cãcellari⁹ galie, archieps maguntinẽsis q est cãcellari⁹ germanie. Laici electores sũt Palatin⁹ comes rheni. Dux saxonie, Marchio brãdeburgẽsis, q est prepositus camere imperatoris. Dux. sabaudie q est portitor ensis imperatoris, q tamen non interuenit electiõi nisi alijs discordãtib⁹. ⁊ adde q̃ pdicti fuerunt deputati. vt refert ibi Bald. anno dñi. M. iiij. c. de qua ẽt vide p gl. in. d. c. aplice. alleg. hic per Bald. d quo vid cardi. in clemen. j. in prin. de iure iu. vbi dicit q̃ eis negligentibus eligere intra tempus a papa prefigendum. papa eligit, p ca. vene. de ele. ⁊ per gl. in. d. c. apostolice. vide tamẽ vlti. s. dicta. d. bar. sozi. i cõsi. cclxxv. inci. in causa fratris and. v. preterea etiam. in. ij. parte, vbi dicit q̃ imperator est dñs mũdi. nec eius dignitas per papam supprimi potest.

f ¶ Princeps optimus. Dicitur etiã princeps religiosissimus ⁊ prouidẽtissimus, vt ea. l. si vnuꝫ ex familia. §. fina. Jtem dicitur imperator nobilissimus et sanctissimus, vt in. l. queris. j. de nata. rest.

a ¶ Non appellatur.adde eundẽ Bald.in.l.ij.ȷ.de offi.pfec.pr.vbi dt qđ oĩa regna sunt sub Cesare,excepto regno Francorũ.⁊ ibidem in fi.vide etiã ꝙ a regib⁹ nõ appellaẽ et si sint subditi romano iperio.Et ad hoc de app.vide opportune phi.in rub,de ap.idem dicit idẽ Bal.in.l.exem plo.ad fi.C.de pb.ꝙ rex in suo regno est imperator.in auẽ.hoc ampli⁹. C.de fideicom. dicit ꝙ rex est lex aiata in regno suo ⁊ põt plusquam lex cõis vel cõsuetudo. vñ Old. ĩ ɔs.lij.icip. qđ talis est ad fi. dicit ꝙ a sñia regis non appellaẽ,ꝙ error su⁹ non potest emẽdari qr superiorẽ nõ habet.

b ¶ In partu obijt. hoc qđ hic dr de iulio cesare ꝙ sect⁹ fuerit ex vtero mr̃is sue mortue non videẽ verũ esse. Naz scribiẽ in ɔmẽtarijs iulij cesaris cap.ij.qđ cũ vellet cesar petere pontificatũ maximũ rome dixit matri se deosculãti,domũ iquit nisi põtifex nõ reuertar. igiẽ mater ei⁹ mortua ĩ partu nõ erat et sic nec ipse ex ventre eius sectus.

c ¶ Sunt.Vnđ cesar iste fuit primus ⁊ octauian⁹ august⁹ scđs,a quibus oẽs posteri imperatores ab eis denominati fuerunt, vt refert do.Pe.phi.cor.in cõs.j.incip. in pñti litera.l.iij.pte, lz gl.hic dicat q̈ est diuinare, đ isto octauiano,tñ nõ refert ⁊ de isto octauiano loquiẽ illud euãgeliũ exiuit edictũ a cesare augusto,vt describeretẽ vniuersus orbis.Et adde ꝙ notissimũ,ẽ cesarẽ nunquã coronam assumpsisse ex q̃ cõcluditur ꝙ ante coronam princeps romanorum oĩmodam habebat iurisditionez, quãq̃.l.abstulerit nõ inuenitur, nec ꝑ quẽpiã allegaẽ,nec txs q dicitur approbasse imperiũ,ꝑ illa verba,que sunt cesaris,reddite cesari.coronauit tiberium tunc tertiũ imperatorem, sed sibi concessit imperium sub noĩe cesaris,qui nunquã fuit coronatus.vñ nõ põderatur corona,sed assumptio in imperiũ qđ no.qr facit ad illã.q.an imperator nondum coronatus dicatur iperator,⁊ iurisdictionẽ habeat. pro qua q.vide.d.Pe.philip. loco supra allegato ɔ salyc.referẽdo cõem opinio. ⁊ pau.decastr. in consil.cv.⁊ Old.ɔs.clxxx. ⁊ in ɔs.cxc. et d.Pe.phi.cor. in ɔsil.clxxvij. incipiem.egregie per totum in.j.parte.

colle.heretic.coll. ix.Et princeps diciẽ respectu cui⁹ alij sunt participes ⁊ ipse dicit totũ cõtinens autoritate,ptãte,ordinatiõe ⁊ mãdato.⁊ dr pnceps quasi primũ locũ tenens.de elec.c.cupientes. ¶ Itẽ not. qđ iperator cesar dt rex qr alios regit ⁊ a nemine re-
11 gitur.C.de le.l.fi.† Consilio tñ prudentiuz se regit ⁊ gubernat.C.de le.humanũ.Itẽ no.ꝙ hoc est cõe ius
a oĩm regũ ꝙ a regie maiestatis sñia nõ appellaẽ [a] nimirũ qr eius diffinitiua sñia in regno suo ꝑ lege habetur:⁊ sic nemo posset in meli⁹ cũ mutare.Itẽ in regno suo ipse hz supremã iurisditionẽ.ȷ.de ori.iuris. l.ij.§.in initio.⁊.§.exactis.cũ manu oĩa gubernet.ȷ.đ orig.iuris.l.ij.in pñ.⁊ hñ placitum nulli legi subiaceat.ȷ.de lega.iij.l.fideicõmissa.§.q̃q̃,etiam si vnus rex teneat ĩ feudũ regnũ suũ ab alio rege.nã eo ipso ꝙ intitulaẽ rex hz supremã ptãtem in subditos nec eñ minor est rex pfecto ptorio a cuius sñia nõ appellaẽ.ȷ.de officio pfec.pretorio.l.j.lz eñ ius vniuersitatis vtiliter possideat.tñ in iurib⁹ singulorũ hz plenitudinẽ potestatis ⁊ directe possidet iurisditionez in singulis genere ⁊ nomine suo simplici eaz exercet et commodũ iurisdictionis acquirit pleno dominio,licet habeat vtilem terminum respectu vniuersitatis
12 regni.sic.ȷ.de bo.posses.here.pe.l.ij.in glo.fi.¶† Secundo quero quare diciẽ cesar.Ratio cesar fuit proprium nomem Iulij cesaris qđ sibi impositũ fuit:qr
b mater in partu obijt[b] ⁊ ipse secto vtero lucem vidit nempe non vidit matrẽ,vt nõ videret supiorẽ se quẽ natura in hoc genuerat vt sup oĩa cesar esset.Ab inde tñ insigni noĩe oẽs ro.imperatores post coronatio
c nẽ cesares dicti sunt[c].alij dicũt ab octauiano cesare qđ nõ est veruz.Sed ab eo dicti sunt augusti,qr ipse prius dictus est augustus. facit quod no.ȷ. de adul.
13 l.j.in aũt.vt ppo.not. impera. post prin. ¶ † Tertio queritur quare dicitur iustinian⁹.respondeo dicitur a patre,qr iustini filius. insti.de dona.§.ẽ ⁊ aliud sed hoc nõ videtur verum cum fuerit filius constãtini.vt.xvj.di.habeo liberum.Sed dic qñ iustin⁹ fuit pater naturali procreatione immediata.Sed constãtin⁹ mediata ⁊ remota de here.insti.l.lucius.Vel dic ꝙ constãtinus nõ natura sed felicitate fuit pater ꝙ non placet qr pater ⁊ filius sunt naturalia noĩa.ȷ.de
d ca.di.l.tutel.Papa tñ subditos vocat filios [d].Dic ergo ex diuersitate patrũ duos fuisse iustinianos ɔ̃z Ddos.aut cõstãtinũ fuisse binominẽ qđ nõ presumiẽ cum impositio noĩs sit facti.⁊ ideo diuersitas noĩm presumpta inducit diuersitatem corporum . identitas aũt noĩs in pluribus personis ɔfundit itellectũ qr non significat ꝑ moduz determinate apprehẽsionis.ff.de testamẽtur.tu.l.duo.⁊ no.ȷ.de iu d.l.cũ quẽ. cũ si.alij dicũt qđ diciẽ iustinian, ex primaria impositione ⁊ sic iperator in sua coronatione nõ mutat nomẽ propriũ.Sec⁹ in apostolico[e] vt not.in proemio
e vj.libri super vbo bonifaci⁹.⁊ ĩ proemio clementinarũ dic ergo qđ noĩe proprio qr ẽ facti ratio iuris reddi nõ põt,qr est nomen determinatũ nõ autem effectus rei vel alicui⁹ officij designatiuũ.facit ꝙ no.in l.fi.ȷ.ad munic.Et hoc verũ in noĩe indiuiduo.Sed noĩa specierũ loquẽdo de specie dialectica significãt esse verum ⁊ per ipsa daẽ diffinitio ⁊ si desinit nomẽ desinit,res,⁊ si incipit nomen incipit res ⁊ ideo sunt immutabilia.ff.de leg.j.l.si qs ĩ fundi vocabulo. Generalia eñ noĩa sunt nobis sicut pma principia, ⁊ sicut elementa.nemo enim vocabit aquã vel hoĩe ɔ bonẽ.vñ noĩa que nõ significãt sicut teneñ significare non sunt noĩa ꝓpria.sz sunt sicut dicũt chymera que nihil est sz indiuidua nõ cõstãt ex nomine sz ex proprio esse in materia vñ in ceteris corpib⁹ vox nõ curaẽ sz sensus.sz ĩ vocib⁹ abstractis nõ est sensus nisi ꝑ vocẽ.Et iđ vox q̃ non significat ꝓpriũ subiectũ viciat actũ vt.d.l.iiij.de le.j.⁊ de sup.leg.l.labeo. Quarto queritur quare dicaẽ flauius.rñdeo.qr sic erat,sic
14 ⁊ federic⁹ vocabaẽ barba rossa. ¶† Quinto qritur qre dicaẽ alemanic⁹.rñdeo,ab euẽtu.i aut.đ hẽ ⁊ fal.

in prin.Et not.qđ noĩa gentium vel patrie lz ꝓprie dicanẽ de pñia vel ꝓuincia naturali. vt. ff. de ex.tu. l.sed ⁊ reprobari.in gl.sup verbo cõmanens.tñ qñq̃ dicunẽ de actuali vt hic vel nõ redduñẽ illa noĩa appellatiua ꝑsone simpliciter,sed rõne officij.vñ imperator alemanicus.id est alemanie.idẽ in simili⁹ nobus sed hodie imperator dr alemanicus, ꝓprie.quia imperiũ trãslatũ est ad ipsos:⁊ ideo fons nobilitatis
15 pollet in germanis.¶† Sexto qritur quare dicatur pi⁹ rñdeo a pio antonino in aut.vt liber.dece.§.sancimus.vel a pietate animi.C.de nup.l.imperialis. ¶ Septimo qro vñ dr felix.rñdeo a vtute qr sine virtute non est felicitas,vt hẽ prio ethicorũ.¶ Octauo
16 qro qre dicaẽ triumphator† rñdeo:qr habuit triumphos:sed ecclesia hui⁹ mũdi nõ appellat se triũphã-
17 tẽ sz militãtẽ.vt ĩ.c.fundamẽta.đ elec.li. vj. ¶† Nono qro quare dicaẽ august⁹.rñdeo ab effectu.item a noĩe deriuatiuo,habuit nãq̃ augẽdi iperij volũtatẽ itẽ post,cũ opere subsecuto in aut.de here.⁊ fal.ĩ pn.
d itẽ habuit noĩs originẽ ab octauiano nepote cesaris
18 qui primus vocat⁹ est august⁹.¶† Sz opp.ꝙ imperator aliqñ minuit iura impij donãdo ecclĩe.vt.C.đ natura.li.l.diui.ergo illa donatio processit de facto,sed
f nõ de iure qr non valuit[f] in ꝑiudiciũ successorũ.vt.C. de le.l.digna vox.⁊ si nõ põt iponere successori legem legis,ergo nec legẽ ɔctus,nã oĩs autoritas ɔct⁹ pendet ex lege.vt.ȷ.de pact.legitima.ita no.gl.in auten. qño opz epos.in pn.nec põt minuere iura iperij ⁊ ꝑtẽ a se abdicare ⁊ partẽ retinere qr iperiũ est indiuisibile.⁊ ĩdiuisibile ens trahit ad se non ens.l.si is qui duos.de li.le.de sta.ho.l.iperator.la.ij. itẽ corrũpereẽ forma mutata q̃ est ꝙ ꝑ vnũ regaẽ.l.ij.§.nouissime.đ orig.iuris.⁊ qr parti rõne alij impatores possent donare nũc vnã ciuitatẽ nũc aliã.⁊ sic imperiũ annullareẽ.simili rõne vtiẽ tex.ȷ.de vsufr.l.arborib⁹. in prin. ista rõ visa est ĩsolubilis gl.qr iperiũ nõ mutaẽ de le
e gat.ij.ꝙ pncipi.⁊ sic respu.nõ moriẽ,nec hz heredẽ.vt no.in simili si qs ius di.nõ ob.l.j.§.fi.Porro corrupta forma pticulari forma vniuersalis remanet . de vsufr.l.quoties.§.fi.ergo sedes nõ moriẽ.Itẽ illa donatio fuit facta sine cause cognitiõe,nã nõ impij vti
f litate vẽ necessitate:sz pncipali quadã charitate ergo nõ durati tps successoris ar.ȷ.de penis.l.fi.lz eñ cõstãtin⁹ fuerit a lepra liberat⁹,tñ dignitas q̃ nõ moriẽ nec patiẽ nõ fuit liberata.Itẽ ꝑsonalis cã nõ dz parere realẽ effectũ ⁊ cã finita nõ ꝓducit effectũ infinitũ.Itẽ cã tpalis effectũ coarctat ad tps.ȷ.de pig. l.lex vectigalis.itẽ dispõere de iperio in tps quo priuat⁹ erit nõ põt nec sibi successorẽ designare,vẽ vices gerẽtẽ ponere post mortẽ suã nõ põt:qr cã scđa non põt esse diuturnior q̃ cã pma.ȷ.de iuris.om.iu.l.eũ q. §.fi.Et itẽ illa dignitas suprema est a deo instituta. vñ ꝑ hoĩez supprimi nõ põt. Hinc ẽ ꝙ iperiũ semp est in aut.qño opz epi.in fi.⁊ qñ pcessor nõ facit officij sui debitũ successor non teneẽ ratificare sz ipugnare.xiij.di.verũ.C.de sac.san.ec.l.iubem⁹.§.econom⁹. sz imperator facit ɔ officij sui debitũ minẽdo honorẽ ꝓprie maiestatis.de officio pñdis. l. obseruandũ. Itẽ ius cõstãtini erat ad vitã.ergo ⁊ ei⁹ trãsmissio in aliũ non põt esse perpetua de leg.ij.l.peto.§.prediũ. Itẽ rex nõ põt alienare pplm suũ nec dare eis aliuz regẽ qr ppls est liber lz sit sub rege.in aut.de here.⁊ fal.§.j.⁊ maxime po.ro.Sz liberorũ nulla est alienatio qr nõ sunt in cõmercio.vt in.§.sacra.inst.de re.di. quinimo nec vasalli videnẽ alienãdi.in.d.§.j.aut.vt duriorẽ experianẽ seruitutẽ.vt.ĩ.l.inuit⁹.ȷ. de fideic.li. nisi sint adeo vasalli ꝙ q̃si sint serui.sicut sunt ascriptitij.vt.l.si qs inquilinos de leg.j. ¶ Itẽ quos deus separat homo nõ ɔiũgit vt aqlã ⁊ leonẽ.⁊ sic iperiuz ⁊ sacerdotiũ qr ex duob⁹ differentib⁹ spẽ nõ sit vnũ nu.C.q.nume.tutel.l.j.¶ In ɔtiũ qđ donatio valuerit facit.qr fuit factã a ɔstãtino cũ senatu ⁊ toto pplo valeat ergo ex noua lege regia q̃ de iperio lata est qr nõ ꝓcessit a minori potẽtia cause q̃ pma lege regia.

sed ab

d ¶ Filios. Et hoc ꝑpter dilectionẽ, vt dt abba.in pe.decret, in v̈.gregori⁹.ver.itez collige.Et idẽ dic si papa scribat vniuersitati appellatoẽs filios, nec viciatur rescriptũ, lz aliqui sint episcopi, vt ibidẽ paulo post dicit do. Abb.

e ¶ Apostolico. adde.d.abba.ĩ proe. decre.,in vers.gregori⁹. versi. cõclude.

f ¶ Non valuit. vide Fel. in.c. solite.ad fi.de of. deleg. vbi. inuehit cõtra meseros legistas,qui laborant in disputãdo,an valuerit id ꝙ nunq̃ fuit,vbi ad validitatez dicte donatiõis adducit nonnullas remissiões quas ibi vide, ⁊ qđ per successores reuocari nõ possit,

sed ab eadem vi ac potestate vel maiori.de officio pto.l.barbariꝰ.in fin.
⁊ ar.j.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.vēditionis.sic valet autoritate
populi qd p se nō valeret ⁊ qꝛ populꝰ nūq̄ morit.j.de iudi.l.pponeba-
tur.iō nō curat mors cōstātini.ita probat in simili.j.ꝙ quisq iur.l.j.§.j.
⁊ iō vrbs romana ē ecclesie nō cesaris.vt no.in.l.j.§.cū vrbē.j.de of.pfe.
vr.Et lȝ imperatores innouēt istā donationē hoc nō fit ad diminuēdū:
sȝ ad pbādū eandē donationē,⁊ iō abundās cautela ius ꝯtractus non
minuit.C.de sta.l.testiū.p ipm ergo senatū ⁊ populū donatio facta ppe
tuo valuit,qꝛ fuit facta superiori.i.pape populus ⁊ imperator non pnt
ipsaȝ donationē reuocare qꝛ inferior nō pōt tollere ius supioris.ſm ri
ca.ma.¶Tertij dicūt qd donatio tenuerit q̄tū ad cōmodū ⁊ puentꝰ
iurisditiōis sed q̄tū ad ti.⁊ honorē nō est derogatū imperatori.⁊ sic ma
gis curat de honore q̄ de cōmodo.ff.si quis omis.cā te.l.Julianꝰ.C.de
ho.liber.l.libertorū.⁊ hoc tȝ Ja.d raue.¶Quarti dicūt ꝙ tenuit vt cō
cessio nō vt expropriatio ⁊ abdicatio directe iurisditiōis.hoc tenuit oli
Jac bu.¶Quinti dicūt ꝙ tenuit qꝛ fuit facta in manu superioris vn̄
potius fuit restatio q̄ collatio.vij.q.j.q̄ periculosum.⁊ hoc tenent
cañ.lxiij.di.ca.ego.Ludouicus.dicentes ꝙ apostolicꝰ habet de pri-
mitiua origine gladiū tpalē naturaliter:sȝ imperator ciuiliter.i.pꝛimꝰ
nā secundꝰ officio.vn̄ videmus qd populo viduato p mortē imperato-
ris papa etiā in tpalibus habet plenitudinē potestatis.vt in.c.pasto-
ralis.de re iud.in cle.¶Sexti dicūt qd ecclesia ē munita pscri.Sȝ ꝯtra
videt qꝛ dignitas nō cōualescit in inuasore.vt not.ij.q.j.in primis.Sȝ
respōdeo ꝙ qꝛ diu possedit cū titulo credēdū est cū bona fide qꝛ cessan
te autore de noxa,l.generaliter.⁊ qꝛ licet error iuris nō prosit prescibē-
tibus,tamē vbi de iure probabiliter dubitat prescriptio prodest cū ha-
beatur pro veritate.ar.not.In.l.j.C.de ser.⁊ aqua.in.c.cura.de iure pa.
per Inno.⁊ qꝛ vtile qd querit per pscriptionē cōtrariat directo sequit
qꝛ prescriptio pape eneruat ppetuo ius imperatoris.Itē qꝛ ſȝ canoni-
stas querit ex prescriptiōe dictū ius ex quo prescriptio est iustificata ⁊
lȝ inferior nō possit prescribere regalia ꝯ superiorē.vt.l.cōpetit.de pre-
scrip.xxx.an.tamē papa pōt prescribe regalia cōtra imperatorē ⁊ subdi
tos quia est capax supreme potestatis sicut vnus rex pōt prescribere ꝯ
aliū regalia regis de postu.prela.bone.p Inn.⁊ quicqd sit inferior non
pōt opponere qd nō teneat prescriptio meri impij.vt.l.viros.C.de di-
uer.offi.lib.xij.qd ergo dicemus nā videmꝰ ꝙ imperator in nōnullis
terris ponit vicarios licet sint de illa donatione respōdeo quatenus ec
clesia vniuersalis nō est vsa illa donatione,sȝ alijs videtur ab ea forsi-
tā recessisse.ar.j.de vsuris.l.q semisses.vbi dicitur quod quando ex di-
uersis contractibus quos hȝ diuersa iura se inuicē excedentia illi iuri
standū est quo qs vtitur ⁊ ad hoc.j.de acqui.poss.l.si qs ante.⁊.j.lo.l.cū
in plures.§.lege.de fideiusso.l.stipulatus est opus.Item si ecclesia ro-
mana vellet illā donationē remittere imperatori posset, nec diceretur
cōditio ecclesie fieri deterior.qꝛ ad suā naturā reuerteret.vt.l.si vnus.§.
pactꝰ vers.ꝙ si in specie.j.de pac.Gul.de cu.precise tenet donationē te-
nuisse irreuocabiliter.ergo si hodie plus donaretur similiter valeret.
imo qdā dicūt ꝙ statim querit ecclesie dominiuȝ ⁊ possessio.c.ij.de con
sue.cōtra quos videt glossa.C.de sacrosan.ecclesi.l.fi.ff.pro so.l.cū duo
bus.§.idem respondet.nā possessio sine actu queri non pōt.de acquir.
pos.l.predia.hȝ enim obijcere.Ista possessio.s.subditos gerētes se p li-
beris.Porro si nō haberet contrariū in istis incorporalissimis statim
acquireretur ius ⁊ quasi possessio.de conces.pbē.cū nostris per Inno.
dicit ergo Guli.ipsam donationem esse firmataȝ natura iustitie ⁊ mu-
nitā iure ciuili.⁊ hoc est ex parte personarū qꝛ nō videt facta in extra-
neam.C.de fideicō.l.voluntas.quia frater tenetur dotarē sororeȝ.C.de
admi.tu.l.nō omni.que ratio parū valet qꝛ causa dotandi est cōiugiuȝ
hic autem nullum est coniugium.ar.de ac.⁊ obli.l.obligationum.§.j.
Item ecclesia est mater imperij.x.di.certum.non soror.vnde papa scri-
bit imperatori sub nomine filij.Sȝ filiꝰ tū nō tenet doctare matrē text.
est vnicus.j.de admi.tu.l.tutor ſm dignitatē.§.fi.no.C.de inof.do.l.j.p
ipsum Guli.vn̄ voces sue sunt magis suadētes q̄ cōcludētes.Quicqd
fit ex quo imperator nō reuocat valeat saltē ex.l.augusti.j.de manu.l.
apud.§.j.⁊ nō potest negari quin donatio teneat saltē quo ad iurisdi-
tionē.vt no.C.de leg.l.humanū in.j.glo.⁊.l.ij.eo.ti.in.ij.gl.subditi ergo
habēt parere donatario nisi quatenus seue ⁊ tyrānice vteret iurisditio
ne.vt.j.de iusti.⁊ iure.l.vt vim ⁊ de origine iuris.l.ij.§.exactis.⁊ qd no.
de cap.l.hostes.p Bar.nā si dn̄s nō impēdit subditis officij debitū sub
diti nō tenent ei ad seruitutē.j.de cōsti.prin.l.j.in v̄bo,ei ⁊ in eū.⁊ no.de
his qui sunt sui vel alie.iur.ij.§.dn̄orum.s.quandiu nō seruat qd debe-
19 tur.¶†Decimo quero an valeat epistola missa sine nomine mittentis,
a habens tū sigillū ipsius.⁊ videtur ꝙ nō [a].l.ad testium.§.si quis ex testi.
j.de testa.nisi per errorē omissum esset de quo tamē errore cōstet.de reg.
iur.l.si librarius.Sȝ si esset nomē scribentis,lȝ nō esset subscriptio vale-
ret epistola.C.de testa.cū antiquitas ī fi.⁊ fuit q̄stio ista de facto ſȝ Cy.
¶Quid si epistola habet nomen pprium sed non solita cognomina.
dic sicut factū arduum talis mutatio infringit solitū stylū scribētis qꝛ
talis litera non censetur aut.C.de diuer.rescr.l.sacri affatus.¶Duo-
decimo quero qd si scribens mutauit sibi nomen.dic quod talis litera
20 nō valet.C.de heredi.insti.l.fi.¶†Decimo tertio queritur an valeat
epistola si nō cōtinet nomē dignitatis eiꝰ cui mittit:rn̄deo qd sic,tanq̄
directa psone nō tanq̄ directa dignitati.ar.de offi.
dele.qm̄ abbas.Scribit nāq interdū dignitas di-
gnitati interdū dignitas persone,interdū psona di-
gnitati.interdū psona psone.vt no.j.de in.om.indi.
21 l.⁊ qꝛ.¶†Decimoquarto q̄rit nūqd doctores ex vi
doctoratus sint illustres dicendū est ꝙ nō sunt illu-
stres simpliciter q̄ ad verā dignitatē,sȝ propter ma-
gnā scientiā appellant illustres doctores.vnde Jac.
de ra.appellabat doctor illustris, nec immerito, qꝛ
22 ppter suā sapientiam multos illustrauit.¶†Potest
etiā q̄ri quis debet pcedere ⁊ magis honorari an do
ctor,an miles si sit sciētia pdotatus vt hic.nam ma-
b gis ē honorādꝰ [b] q sua virtute pollet.de capti.si qs ī
bello.Doctorelli autem sunt postponēdi, qꝛ parum
meruerunt vn̄ hono.semp faciūt egregios doctores
pcedere quoscunq milites ppter ꝟtutē ergo valde
disciplinati merito sunt honoribus attollendi.vt.ff.
de excu.tut.sȝ ⁊ reprobari.§.ampliꝰ.v.valde tamen.

Additio Baldi.

¶Imperator Justinianus Cesar flauius alemani-
cus Goticus.

1 ☞Epistola sine noīe scribentis an dicatur tenere.
2 Epl'a officialis,an teneat,si nō exꝑmit nomē officij.

Nomen ⁊ cognomi

na scribentis ꝯuenientia maiestati ⁊ eo-
rū qbus epistolaris dirigit pagina.⁊ salu
tatione cōtinet hec subscriptio rubricalis. Conside-
rande sunt hic quatuor cause.¶Primo causa effi-
ciens.i.differentie circa principium effectiuū,qd est
triplex vniuersale.s.deus cui omne qd est dignum
c laude debet attribui.[c] vt not.in autē.de here.⁊ fal.in
d princ.¶Itē qꝛ imperiuȝ est a deo[d].vt in in aut.q̄uo
opȝ epi.in p̄n.¶Cōmune ꝙ ē iperator.vt.l.j.§.ōia.
de veteri iure enucle.⁊ ppriū ⁊ hoc ē in eo q inuenit
⁊ in artifice.¶Vel dic.Aut querit ꝙ sic principium
artis legitime in sui origine ⁊ inuentiōe ⁊ pcedit ꝙ
dixi.Aut qd sit pncipiū effectiuū in sua situatione
⁊ collocatione sub isto volumine.⁊ alijs ⁊ est prin-
ceps mediantibꝰ qbusdam prudētibus quibus hoc
cōmisit.Deū nō excludo qm̄ ipse ē prima causa ⁊ est
e pmū pncipiū[e].sed loquor de de causis ⁊ principijs se
cūdis.¶Scōa cā materialis q̄ pōt sumi dupliciter.
¶Uno modo,put materia est subiectū forme entis
in actu.¶Alio modo,put materia est futurū subie
ctum forme entis in potentia,si loquimur pmo mo-
do imaginor ꝙ ius ꝯstitutū sit materia, ius consti-
tuēs sit forma,nā ꝯstitutū recipit formā a cōstituen
te sicut ferrū recipit formam acuitatis seu gladieta-
tis a fabricāte.Iura ergo litigatorū erūt materia hu
ius artis ⁊ p ꝯn̄s huius libri inquantum hic liber
subijcit arti.Lex ergo legis est forma,sȝ ius partis
ē materia q̄ supponit huic forme.¶Est quedā alia
materia q̄ pt dici materia materie.s.fctā ex qbꝰ ius
orit.vt.j.l.si ex plagis.§.ī cliuo ad.l.aq.a qua tandeȝ
ius partis recipit formam specificā.Vn̄ est quasi or
do iste ꝙ ex facto orit ius partis.vt in.§.ea obliga-
tio ex rudi iure partis.vt in.§.ea ob.legis.Et sic lex
ꝯuētiōis ⁊ lex negotiorū ē materia eiꝰ q̄ dr lex legis
sicut ex obligatione orit ratio q̄dā ppt̄ q̄ rōnē intro
ducte sunt actiōes.dicet.in.l.ex hoc iure.¶Si loqui
mur scōo modo imaginor ꝙ materia est quoddā ius
hoīs ꝙ sit in potētia ad ius legis.⁊ illd ius nō ē ius
formatū adhuc sȝ formādū.sicut em̄ materia ē in po
tētia ad formā.l.q̄situ.§.illd.de le.iij.sic hoc ius non
pōt nūc ītelligi specifice,sȝ solū in ꝯfuso ⁊ nō ē clarū:
sȝ est aptū natū suscipere lumē claritatis p disposi-
tionē.l.⁊ dicemꝰ ꝙ forma sit sicut lumē ⁊ susceptiuū
luminis istiꝰ,sit sicut ⁊ materia,⁊ istiꝰ materie mate
ria,sit factū,sicut dixi in alio mēbro p easdē.ll.¶Et
ponamꝰ exēpluȝ ꝙ emergat casus nō decisus sicut
fuit.C.ad treb.l.pe.de vul.sub.ex facto in prin.l.j.de
vētre inspi.j.de legi.l.de qbꝰ.materia est ipm factū ⁊
est materia scōe materie,que scōa materia est ius in-
certū ⁊ forma erit statutū legis sup illud dubium.vn̄
statuit forma,ad mu.l.cōstitutionibꝰ.Et hec de ma-
teria artis nr̄e in sua vniuersali ꝯsideratiōe.Et hoc
ſm rudes eqtas erat de huiꝰ artis materia. vel dice
mus ꝙ eqtas ī potētia est materia eqtatis in actu ⁊
eius īpotētia sit materia iuris in actu.¶Et ꝯsidera

a ¶Qd non.de q̄ materia tu latissime.⁊ no. vid Feli.in.c. post cessioneȝ. de proba.in v̄. in gl.j.in fin.⁊ in c.ij.d fid.in stru.

b ¶Honorādus limita vltra bal.hic ꝙ fal-lit ēt in milite q ad latꝰ pnci pis militat qꝛ ille prefert do ctori.ita Ang. in.l.testō.C.de milit.testa.p quo est lex.in l.j.C.de prepo. ab.l.xij.ibi.q̄s nr̄i lateris de-cus illustrat, per quē dt idē bal.in rub.j.d offi.procō.ꝙ cardinalis q est in curia di-citur dignior illo q est extra curiam,nisi il-le eēt legatus pront ibi dixi ſm intellectū. fel.in.c.clerici. de iudi.predi-cta referendo. Itē fallit in a-ctibus milita. qꝛ in illis pre-cedūt milites. tex.est in.l.j.C. de offi.vicarij. add ꝙ miles ⁊ doctor prefert simplici docto ri ⁊ simplicimi liti,vt vr̄ pba re dictum bal. in.l.sȝ milites. j.de exc.tu.dū dt bar.⁊ Co-mes prefertur Baroni tm̄,vt cōmitti tm̄.ad de fel.in.c.quā to.d magi.ad finē.ibi.iij.ꝯsi.

c ¶A deo.vide feli.ī ca.nouit ille de iu.in v̄. j.glos.ij.circa me.versi.

d ¶Principiū. adde.d.abb.in c.j.de sum.tri. in ver.iteȝ no. ⁊ circa finē.in versi.secundo quero.

mus qḋ materia sit potētia: ꝛ forma sit act⁹: secundo
de aīa. in prin. Et dicemus ꝙ ista potentia dicat̃ iu-
stitia que est iuris materia ergo iustitia ē causa ma-
terialis hui⁹ artis ī vniuersali. vt no. i. l. i. ī ṗn. eo. ius
infectū est materia. ius factu3 est forma in materia.
Et de materia possum⁹ loqui dupliciter. Uno mo-
do de materia. i. de materiali cōtingētia ꝛ ḋ tali sunt
facta hoīz ꝛ iura personarū. Alio mō de materia. i. ḋ
susceptiuo forme ꝛ tūc aut loquimur de susceptiuo ī
potētia ꝛ ius formādū est materia. Aut de eo qḋ iam
suscepit formā ꝛ tūc materia ꝛ forma videt̃ circa idē
esse, qꝛ illa p̄ma dispositio q̄ dicebat̃ materia, nūc ñ ē
potētia. s3 act⁹ s3 cognoscam⁹ ꝙ sint duo. qꝛ in prin-
cipio generatiōis materia est prior actu qꝛ in corru-
ptionē est corruptibilis forma stāte materia. vt. §.
illud ꝛ. l. in bello. §. facte. ꝛ. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret.
materia vero hui⁹ cōpilatiōis sunt leges cōpitale ꝛ
situate ꝛ ī corpore cōcluse. Et hoc ḋ cā materiali. Qḋ
aūt loqmur de cā materiali in sua inuentiōe, aut de
cā materiali in sua situatiōe ꝛ cōpositiōe pt3 ex p̄di-
ctis. ¶ Tertio est cā formalis. i. formale ṗncipiū effe
ctiuū ꝛ cōpletiuū pōt cōsiderari dupliciter. vno mō
ꝑ forma ī materia ꝛ dictū est ꝙ leges ꝛ statuta sunt q̄
dā forme, ꝛ iure formata ptiū sunt etiā quedā forme.
sue. s. materie nō cuiuslibet hui⁹ artis. s. partis. Alio
mō ꝑ forma. i. ꝑ quodā ordine formato sicut in simi
li dicem⁹ qḋ in stipulatiōe ordo est forma. vt. §. si ac-
ceptilatio. silr̃ in. l. j. ꝛ. ij. C. de formul. ꝛ in libello for-
ma libelli est modus narrādi ꝛ ꝯcludēdi ꝛ si mod⁹ est
apt⁹ forma est apta si inept⁹ inepta. l. j. si mē. fal. mo.
dixerit. Et ꝑm hoc forma hui⁹ libri est mod⁹ ꝛ ordo
diuidēdi situēdi ꝛ tractādi alibi dicim⁹ formā ī qua
libet verborū cōceptione' de cōdi. ꝛ de mō. s3 illa ḋꝛ. l.
cōuētiōis. l. j. §. si ꝯuenerit. depositi. ꝛ ī q̄libet oratiōe
est materia. i. v̄ba ꝛ forma significatū v̄borū. de reb⁹
eo. si pupil. §. si pretor. ꝛ in iudicijs ordo per prius ꝛ
posterius ḋꝛ forma. vñ si statutū dicit ꝙ omissa cā ꝑ
cedat̃ nō erit necessarius ordo ꝙ primo fiat hoc. Et
pone illḋ puta pri⁹ libell⁹ offerat̃ posteri⁹ lis ꝯteste-
tur ꝛc. ¶ Substātia iudicij ꝯsistit ī eo sine q̄ iudiciū
esse nō pōt. j. de ꝯ̄hen. emp. pacta. vt fine lit. ꝯte. vnde
a cōtestatio est de substātia[a] s3 applicatio ꝛ subordina
tio partis iudicij ꝑ prius ꝛ posterius ḋꝛ forma de re
iudi. debitorib⁹. ꝛ ī cle. sepe. Et ista solēnitas p̄cedēs
dicit̃ substātialis, s3 est aliqd ꝙ est tā de forma ꝙ de
substātia, vt trinitas ꝑsonarū. s. iudicis actoris ꝛ rei.
Et ista ḋꝛ forma substātialis ꝛc. ¶ Quarta ē cā fina
lis. s. vt recte viuam⁹ ī via ꝛ saluemur in p̄ria. ¶ Sub
iectū ī hac materia pōt ꝯsiderari dupliciter vno mō
ꝑ subiecto forme susceptiuo ꝛ materia ꝛ subiectū idē
erūt alio mō ꝑ subiecto nō ī quo formaliter situat̃, s3
ad qḋ finaliter ordinat̃. ꝛ istud subiectū siue suppositū est hō. Est eñ suppositū aīatū ad cui⁹ ꝑfectionē in
tendit̃. vt. l. j. §. bonos nō solū. de iust. ꝛ iur. Et ꝑ hoc
pt3 ꝙ ista scīa ē nobilis, qꝛ h3 nobile subiectū. ¶ Cir
1 ca hāc rubricā dubitat̃ an teneat epistola † sine noīe
scribentis cū appositione sigilli. dicit Cy. hic non, qꝛ
nō h3 formā epistole. Quidā qḋ sic si cōstat, si ꝛ a quo
sit, nisi nomē sit ḋ forma stili, si aūt nō ꝯstat, nō v3. Tu
dic aut epistola est de re licita ꝛ nō facit fidē aut, ḋ re
illicita ꝛ cōtinet crimē. ꝛ tūc inducit suspicionē. vt. l.
j. C. de famo. libel. l. j. ff. ad. l. iul. ma. cū si. ¶ An teneat
2 litera † officialis si nō exprimit̃ nomē officij. Quidā
distinguūt inter scribētes, vt si sint litere maiorū nō
faciāt fidē nisi habeāt formā solitā ꝑm Cy. facit. C. de
diuer. rescri. sacri affatus. vbi ḋꝛ ꝙ si tanq̄ officialis
debuit scribere qḋ nō valeat qḋ scripsit ꝓprio noīe, ꝛ
3 facit ḋ publica. si publi. ꝛ. l. si qua ꝑ calūniā. ¶ † Quid
si sigillū: dic vt ꝑ archi. vij. q. j. qualr̃. ꝙ si aliqñ ē no-
tū ꝛ publicū ꝛ facit fidē qꝛ p̄stat fidē scripture, nego-
tio aūt ꝛ v̄itati sup q̄ scriptura ꝯficit̃ p̄stat fidē si tūc
erat in fieri ꝛ pendebat eadē autoritate cū scriptura
secus si tūc nō erat in fieri vel non erat negotiū prin
cipale in ptāte scribētis: vñ litere cōfecte sup excōmu
nicatiōe, cōfecte vero sup alio nō nisi in alij literis q̄
nemini p̄iudicēt, vt ꝑ In. de eo q fur. or. su. innotuit.
vid. j. de ꝑcu. si ꝑcu. obser. vid. j. ḋ ap. l. j. ī fin. vid gl.
in fi. l. C. de pac. ꝯuen. Addḋ ꝙ negotiū erat tūc in po
testate ꝛ volūtate scribētis ꝛ p̄stat fidem scripture et
negotio. Aut nō, tunc scripture ꝛ non negotio. Ite3
dic ꝛ aliqñ nec totū nec publicū. ꝛ tūc nō v3. vt ī. §. si
ignoti. Aliqñ notū ꝛ nō publicū ꝛ tūc vt priuatum
v3 ꝯtra scribentē tm̄. arg. not. C. ad vell̃. antique. per
Cy. aliqñ publicū sed non bene notum, ꝛ tunc valet
ad p̄sumptionē. Adde Cy. de appel. significatū. ꝛ de
reb⁹ alie. non alie. l. ij. ꝛ extra de p̄bēdis dilecta. ꝛ qḋ
no. ix. dis. nemo. ¶ In rubr. ibi imperator qꝛ imperā
do imo dic imperādi, pri⁹ eñ imperator, q̄ imperet
īperialiter sicut tutor pri⁹ ē tutor q̄ administret. ff.
de sol. qḋ si forte. §. j. Et p̄dicta sunt in argumētū ꝙ
nō dicat̃ qs mercator nisi gerat: l3 ī matricula sit scri
ptus ꝑ3 Ja. bu. nisi solit⁹ sit dicere gerere ꝛ aīm ge-
rēdi retineat qḋ p̄sumit̃ nisi deseruisse ꝓbet̃. insti. de
rerū di. §. pauonū in quo ꝓximā consuetudinē inspi
cio non remotam de ali. le. l. mella. §. j. ꝛ. C. ne de sta-
tu defun. l. mr̃. vide Cy. in. l. bñ a zenone. ¶ Ibi, Fla
ui⁹. etiā decor corporis ꝯfert ad felicitatē in hoc mū
do. ¶ Ibi, iustinianus. a se vel a moribus iustis, vel
a patre ꝛ est nomen voti nō ministerij. Nō reddi nō
pōt vt in. §. q̄q̄. ¶ Ibi Alemanicus ꝛc. ista adiecti
ua localia qñq3 notāt originē, vt qñ habēt respectū d
ad localē qualitatē ꝑsone ꝛ coherēt naturaliter. vt. l.
sed reprobari. in v̄bo cū manes. de excu. tut. l. j. ī fi. de
tu. ꝛ cu. da. ab his. Qñq3 etiā notant incolatū vt cum
ē qḋ ḋ aliq̄ onere qḋ īponit̃ ꝑsone ꝑ re, vt. l. ꝓuincia-
les. ꝛ. l. ij. de v̄. si. qñq3 notāt euētū. vt hic. ¶ Ex his
soluit̃ qḋ represalie sunt ꝯcesse ꝑ perusinos, an ligāt
municipes, ꝛ dico ꝙ sic, sicut collecta quā facere de-
bēt hac ḋ cā. vt no. ī. l. j. j. ꝙ cuiusq3 vni. no. ecce aliud
exēplū statutū ē ꝙ offendēs florētinū graui⁹ punia-
tur q̄ offendēs perusinū, mō pusin⁹ factus est ciuis
florētin⁹: certe ꝯtinet̃ sub ꝓuilegio. qꝛ fact⁹ est ciuis
ꝛ ꝑ hoc priuilegiū ciuiū cōseq̄t̃. vt. l. ciues. de incolis.
¶ Itē soluit̃ alia qḋ dicit statutū pusij ꝙ qlibet flo
rentin⁹ soluat pedagiū duplicatū dico ꝙ nō intelli
b git̃ de incola[b] s3 de originario q magis ꝓprie ḋꝛ flo-
rentin⁹ stricte. Et hoc statutū nō h3 aliquē respectū
extra ꝑsonā, s3 domiciliū ē ex re ꝑ hoc ꝙ hodie sunt
restringēda. l. cū qdā cū si. Itē est ciuis ciuiliter non
naturaliter ꝛ v̄ba sunt intelligēda ꝑm naturā. l. si. C.
de his q ve. eta. nisi accidēs īmutaret naturā. vt. in. l.
ad bestias. ḋ pē. s3 h̄ nō mutat vt. l. assumptio ad mu.
ꝛ vid. j. de acces. l. si eadē. ¶ Ibi, victor. qꝛ vicere scit.
¶ Ibi, Triūphator. qꝛ scit triūphare ꝛ vti victoria.
S3 Hānibali dixit litera. Hānibal vīcere scis: s3 vi-
c ctoria vti nescis[c]. ¶ Ibi, sp. ḋ hac dictiōe. vid ꝑ Dy.
ī. l. j. so. ma. ꝛ ꝑ hāc. ꝛ Dy. ī. l. j. §. a. de iti. actuq3 pri. ꝛ ꝑ
arch. xxij. di. sacros. ꝛ v3 ad dicta testiū. ꝛ facit. C. ḋ di.
pi. l. ꝛ q sub imagie: ꝛ. j. ḋ ser. vr. p̄di. eū debere ꝛ hec v̄
ba ītelligi ꝑ3 ꝙ p̄nt. no. j. ꝑ socio. l. j. ¶ Ibi, iustinia-
n⁹, si ꝓpriū nomē est frustra ḋ cā noīs disputat̃, qꝛ in
his q̄ ex mera volūtate nō depēdēt nō ē exigenda rō
volūtatis. l. fideicō. §. q̄q̄, s3 de noīe appellatiuo leue
ē disputādū, si ē nomē artis sec⁹ si ē īpositum ab hoīe e
ad bñplacitū ꝛ ē qḋdā appellatiuū ꝑpeni ꝛ istud rei
substātiā significat ꝛ est immutabile ꝛ cū ḋꝛ bos ꝛ asi
nus ꝛ si errat̃ in hoc noīe an e si errat̃ ī sensu ꝛ voce vt
qꝛ volēs legare bouē legauit asinū putās asinu3 esse
bouē nō v3 legatū. l. iiij. de le. j. Aut ī voce ꝛ nō in sen
su vt qꝛ errauit līgua ꝛ nō intētiōe, ꝛ tūc t3 legatū. l.
q quartā. eo. ti. Qḋdā est appellatiuū indiuidui ꝛ nō
nocet error in isto. l. pe. de re. du. qꝛ falsa dicere, nō no
cet, s3 falsa intētio hñ vitat nisi habeat aliq̄ affinita-
tē cū veritate. l. librorū. §. qḋ tñ. de leg. iij. l. j. ī fi. ḋ sup
pel. leg. Adde ꝙ no. j. ad mu. l. fi. §. Itē rescri. ¶ Ibi,
theophilo. ꝛ ibi, illustrib⁹. dic ꝙ erāt doctores. ꝛ illu-
stres, ꝛ nō eo ꝙ doctores illustres. Ibi, salutē qd ope
d ret̃ salutatio[d] dic vt in. c. si summ⁹. de sen. excō. in cle.
in gl. cesar. ibi, a cesare aug. Itē no. insti. in proe. in
prin. ꝛ est exp̄ssum in auc̃. vt ꝓpona. nomē imper. in
prin. Ray. In gl. rubrice. sup verbo antecessoribus
collige hi q̄ si notari⁹ christian⁹ ꝯficit instrumētu3
inter infideles ꝙ debeat intitulare. In' nomine Jesu
e xp̄i[e]. qꝛ intitulatio est act⁹ notarij nō cōtrahentiu3,
sicut hic facit Justinian⁹. Et si non poneret annos
xp̄i nō valeret instrumētū. Et ꝯ̄ si notari⁹ est hebre⁹
si cōficit ꝑm ritū iudeorū instrumētū in xp̄ianos va-
let, argumento sumpto a ꝯ̄rijs. qꝛ ꝯtrariorū eadē est
disciplina. Et princeps pōt creare iudeū tabellionē,
si dicat, non obstante. l. vlti. C. de iudeis. Bal.

a ¶ De substantia. adde glos. ī. c. nodū. el. ij. de elect. ꝛ do. Pet. phi. cor. in cōsil. v. inci. viso. in lr̃a. c. ī ij. parte.

b ¶ Incola. adde q̄ habet̃ per Frā. are. in. l. q dā cū. de v̄bo. ob. in versi. iij. nota.

c ¶ Uti nescis. ꝛ adde ꝙ fuit dictum prefecti eqtū. cū hānibal increparet ꝙ qeti militum, tp̄s nimiū īdulsisset, quo forte romā3 acquirere potuisset. vt refert plutarchus subdendo in vita hannibalis, veru3 nō oīa, vt inqt nestor ille apḋ homerū data sunt oībus simul, alij enim ars vincendi alijs celeritas ꝯficiēdi, qbusdā etiā ꝯseruādi studium defuit, pirrhum epirotaru3 regē, qui bellum ītulit ppl̃o romano p̄stātissimū belli ducē fuisse accipimus, hūc tamen memorie proditum est egregium in acq̄rēdo imperio in ꝯseruando vero minime aptū fuisse virum.

d ¶ Salutatio. addḋ eūdē bal. in. l. in ipsi⁹. C. fami. erc. in. l. filio quē pr̃. j. de lib. ꝛ posthu. ꝛ ī. c. j. in. §. iniuria. ī. ij. co. in lib. de pa. iura. firmanda. quando presumitur quis remisisse iniuriā quod tñ limitāt do. Ant. et do. abb. in. c. repellāt de accu. j. versic. vlti. nisi iniuriatus recepisset iniuriā ad aīum ꝛ lis fuerit iam ꝯtesta. S3 qd de salutatione pape, dic. ꝙ ꝑ illā, remittuntur peccata venialia, ꝛ an, et qñ, vide ab. in prin. decret. in ver. gregori⁹. in ver. vlti. collige.

e ¶ Xp̄i. Adde Fel. in. c. si scriptura v̄sic. inter alia animi seq. de fi. instr. ꝛ ibi ad fi. vide doct. an. dñi. ꝛ Dy. in consi. xiij. ver. preter e aconstat.

¶ Prima constitutio. ff. veteris.

1 Sanctio est verbum equiuocum.
2 Respublica dicitur esse imperatoris.
3 Sapientes in arte presumuntur eam melius scire, quam alii.
4 Jus ciuile in se nihil superfluum habet.
5 Respublica dicitur tribus modis.
6 Ordo verborum designat ordinem intellectus.
7 Doctor legum, non potest pretendere iuris errorem.
8 An sint aliqua in iure contraria.

OMnem. ¶ Imperator se cõmẽdat ꝙ toti⁹ iuris ordinatissima ⁊ pargatissima cõpilatiõe ⁊ velut interrogã tibus respondet. oẽm ⁊c. ¶ Et no. qõ dictio oẽm rñdet oi q̃renti. nã si querat de toto integrali rñdet ꝙ oẽz, i. totã, Si q̃rat de toto vniuersali. rñdet oẽm. i. qualibet supponẽdo ꝑ trib⁹ cõpilationibus hic enumeratis. Si querat de toto materiali rñdet oẽm i. singulã supponẽdo ꝓ qualibet lege. dicit ergo imperator ꝙ mãdato suo ꝑcedẽte ⁊ cõfirmatiõe sequente totũ corꝑ⁹ iuris purgatũ est ⁊ sic purgatũ redactũ est in ordinẽ cõpilationis ⁊ situatũ in libris institutionũ pandectarũ ⁊ iperialũ q̃stitutionũ ⁊ qꝫ sapientib⁹ loquit dicit ꝙ nemo melius loquit. vñ apostolus loquit dicit enim scientibus legez loquor. ¶ Et hec prima
1 pars vt ꝫ ibi. ⁊ cũ vos. ¶ No. ꝙ verbũ sanctio est verbũ equocũ. i. qõ sub vna voce bz plures significatiões. ¶ No. scõo
2 ꝙ respublica est imperatoris. j. ver. nr̃e. ¶ Not. tertio ꝙ re-
a spublica accipit pluribus modis. Jtẽ no. de dictione iam[a] qõ facti designat perfectionẽ. ⁊ si est argu. ad dictum testium vt ꝓbet tpis q̃nuati ꝑfectionẽ: puta dicunt qõ titius possedit iam sunt. x. anni vel iã fuerũt. x. anni. Secus si ista dictio, iaz, applicatur futuro qz dicit iam erunt. x. anni qz tẽpus futurũ est nota imperfectiõis. vñ versus. olim iaz vndũ ⁊c. vt no. j. de ẽben. emp. l. nec emptio. facit insti. de tu. ſ. fi. ⁊. l. iij. de lib. legata. ¶ No. iiij. ꝙ iperator ꝓposterat ordinem ⁊ sic not. ordinis mutandi arbitriũ, vel nõ curandi. Et est ar. ꝙ ꝓposteratio facti nõ vitiet. l. ij. di. c. solicitudo. ¶ No. qnto ꝙ sapiẽtes in arte presumunt eã meli⁹ scire ꝙ alii. ⁊ sic no. arg. ꝙ sapientibus
3 in arte est de sua arte credendũ. ⁊ ꝙ ipsi sunt in testimonio. ce-
teris preferendi. ¶ No. sexto qõ in iure nostro nihil reperit superfluum nec vitio cõtrarietatis suppositũ. ¶ Not. vltimo ꝙ imperator in ista cõstitutiõe tria facit primo ꝓmittit ꝓoemiũ cũ sui operis cõmendatione, scõo ponit statutũ cũ ordinis ⁊ loci determinatiõe ⁊ cause assignatione. tertio ponit effectuz cũ debita cõclusione. secũda ibi, sz cũ vos. tertia ibi, incipite. Vel diuide in tres ptes qz primo ponit in qbus q̃sitat esse ⁊ cognitio huius scietie ꝙ pertinet ad causam materialez cum dicit omnẽ sanctionẽ. secundo qualis sit hec scientia duz dicit purgatã ⁊ cõpositã qõ pertinet ad ei⁹ cãm formalẽ, tertio qñ ⁊ vsqꝫ ad qõ guenire conetur qõ pertinet ad eius cãm formalẽ. tertio qñ ⁊ vsqꝫ ad quid peruenire conetur qõ pertinet ad ei⁹ cãm finalẽ qualiter eñ ponit a ver. sed cũ vsqꝫ ad ver. incipite. ibi, optimi iustitie ⁊ reipublice ministri. ⁊ ideo docet qualiter, qz oportet ea q̃ sunt ad finez ꝑcedere ipsum finẽ. vt. j. de ꝓcurato. ad rem nobilem. ⁊. l. ad legatum. cũ si. Rideo ad primũ ⁊ dic ꝙ tribus modis dicit sanctio. vt dicit gl.
⁊ est ar. ꝙ totũ volumen statutorũ dicitur vnũ ⁊ idẽ totum ⁊ tamen est ibi tẽp⁹ ꝑ primo ⁊ posteri⁹ secundũ ordinẽ ratiõis ⁊ scripture, ⁊ iõ ꝑ posteriora ꝓsib⁹ derogãt. C. de test. tu. l. ij. in. iiij. q. ꝑ Cy. Et not. totum vniuersale poni ꝓ toto integrali sic vniuersale distributiuũ ponitur ꝑ toto collectiuo de le. j. si quis i fundi vocabulo. ſ. fi. ¶ Circa secundũ no. ꝙ respub.
5 dicitur tribus modis. † Primo modo ꝑ tota congregatione fideliũ imperiũ seu ꝑ toto imperio. scõo modo ꝑ repu. vrbis rome. tertio mõ ꝓ qualibet ciuita. ⁊ sic respu. quandoqꝫ stat ꝑ capite ⁊ mẽbris simul. quãdoqꝫ ꝑ capite tantũ. ſ. ꝑ vibero mana, quãdoqꝫ ꝓ aliꝫs mẽbris. Ex hoc patet qõ respublica ⁊ fiscus nõ sunt idẽ, nõ eñ dicit fisc⁹ trib⁹ modis sicut respublica ⁊ sic sunt diuersa cũ vnũ nõ recipiat species alteri⁹. i. divisionẽ ⁊ mẽbra alterius. vt. j. de bo. pos. l. nõ est ambigendum. vñ formali ꝑdicatione nõ sunt idẽ, habẽt tamẽ eadẽ priuilegia respublica ⁊ fiscus secundũ. Wy. ⁊ de hoc ꝑ Jac. de bel. in aut. de here. ⁊ fal. in prin. ꝙ dic vt respõ. C. ex qui. can. ma. per Cy.
¶ Et no. ꝙ iperator vocat se oñm qz dicit nostre q̃ dictio significat hic gentis dominiũ vt. j. de religiosis. l. ij. ſ. in locũ ni
si abusiue loquamur. vt no. j. õ ozig. iu. l. ij. Sz an sit oñs rerũ
b singulozũ[b] dixit mar. ꝙ sic. Alii ꝙ nõ. ſ. ꝓprietatis q̃ singulorũ ẽ. insti. de rerũ di. ſ. singulorũ: Sz autoritate ⁊ potestate sic. nõ de absoluta ptãte oĩa põt ac si haberet ꝓprietatẽ singularẽ rerũ vñ põt arripere vni ⁊ dare alii, itẽ legi rescripto derogare ſm eos. allegãt de euic. l. lucius. õ natalib. re. l. q̃ris. Sz bul. dixit qõ nec potestate nec ꝓprietate nisi ex causa ⁊ qõ dominiũ sine causa auferre nõ põt qz dominia sunt de iure geñ. vt plene not. C. si ꝗra ius vel vtili. pub. l. fin. ⁊ extra de const. c. cũ acceſſissent per Jnno. ⁊ iõ in. l. lucius. iperator dat ꝓtiũ licet ꝓdicũ. nã si esset domin⁹ nõ emeret rẽ suã vt. l. fue rei. de contrahẽ. emp. Sz Uber. ⁊ in. l. queris. interuenit cõsensus vel patẽtia domini secũdũ Uber. de cre. l. fi. ⁊ eo. tit. patet ergo ꝙ in eadẽ specie est dominiũ imperatoris ⁊ dominiũ singulozũ nec eñ sunt eiusdẽ ratiõis ⁊ ꝺditiõis ius publicũ cesaris ⁊ priuatarũ ꝑsonarũ. vt. j. õ in. l. lucius. im

omisso.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.vel aliud ī odio,aliud in fa
uoeē.ð lib.ꝛ post.l.j.vel aliud in milite aliud in pagano.ff.de te
stamen.mili.l.j.vel aliud in rustico,aliud in ciue.C.de test.l.si.
¶ Et no.ꝙ iste modus soluēdi per aliud ꝛ aliud sumit̃ ex di-
uersitate pricipiorū.puta cause efficiētis materialis formalis
vel finalis qꝛ variata causa principali alius ꝛ ali⁹ est effectus.
de excep.rei iudi.l.ꝛ an eadē.§.actio.C.de peti.here.l.heredi
tas matertere. Itē soluūtur cōtraria tertio modo p ſm qd ꝛ
simpliciter.aliquid est verū ſm qd qð est falsū simpliciter.v-
bi gratia vna.l.dicit qð cōmune est:meū est,ꝛ alia dicit qð cō
mune est meū non est.soluit̃ istud ꝫ ꝙ simpliciter nō est meū.
sꝫ ſm qd.ſm dispositionem partis mee bene est meū si mō dis
positio fundet̃ sup diuisibili.sec⁹ si sup indiuisibili.vt.l.ꝓ par
te.de ser.dūmō ius alterius nō tangā.de acq.here.l.duo fra-
tres.ꝛ.j.cōmuni diui.l.sabin⁹.Itē dicit.l.ꝙ manumissor pdit
dñiū serui.j.de iusti.ꝛ iur.l.manumissiones.Alias vocat eū
dñm.j.de heredi.insti.l.tale.§.si.soluitur qꝛ nō est dñs simpli-
citer,sꝫ ſm qd.Itē vna lex dt,ꝙ libert⁹ adoptatus a patrono
nō efficit̃ ingenuus,vt.j.de stat.ho.l.si.al's dt eū consequi iura
ingenuorū.j.ð ri.nup.l.sciēdū.sol.ꝙ nō est ingenu⁹ simplicier.
sed hꝫ ſm qd iura ingenuitatis ꝛ aliud ē ingenuū fieri ꝛ aliud
ꝓ ingenuo hri ꝛ tractari.ar.de v.ob.quidā cū filiū.sicut aliud
est naturaliter ꝛ originalit̃ ciuē esse padue alið habere iura cū
ciuibus.vt no.in.l.merces.de ver.signi.sicut aliud esse natura
liter legitimū ꝛ aliud ciuiliter legitimatū,licet vterqꝫ legiti-
mus habeat iura in succedēdo.quid aūt si ista verba simul iun
guntur videlicet ꝛ habeat̃ ꝛ sit. Rñdeo significant veritatē si
possunt.j.ꝙ quisqꝫ iur.l.j.§.si.vbi tex.eo.casu loquitur ibi duꝫ
dt qm̄ ꝓ nullo habet̃,nec est nisi,qꝛ iungim⁹ iuris intellectū ve
ritati.¶ Et no.ꝙ illud ꝙ nō simpliciter dicit̃ est magis sic̄e ꝙ̄
idē qꝛ qualitas est vna,sꝫ substātia siue natura est diuersa, nō
ob.qð no.Bar.de vsuca.l.si quis ꝓ emptore.vbi dt ꝙ illa ver-
ba habeātur ꝓ ciue faciāt vere ciuē qꝛ ciuilitas in genere est
vera,qꝛ vna species ei⁹ est p accidēs.Sꝫ ciuilitas ī specie.i.re
latiōe facta ad originalē ciuilitatē nō est vera ficta,qꝛ accidēs
nō pōt esse verū sꝫ pōt esse sic̄e vel fingi idē nulla em̄ ars ꝛ nul
lū ingeniū hominis poterit facere eū eē originalē verū in carē
tibus origine,sꝫ bene poterit inducere similitudinē ꝛ fictionē
esse.facit.C.de iure anul.au.l.ij.qð ibi plene nota.ꝛ facit.j.de
adop.l.j.ꝛ.l.nō adoptio.ꝛ.j.ꝛ de sta.ho.l.ī vrbe.ꝛ.j.de ver.sign.
l.edificia.ꝛ.l.ij.de vsufru.earum rerum.Bal.

Sed cum vos. ¶ No.doctores legū appella
ri legitime scientie ꝓfessores.
Item not.ibi,ꝙ̄ ceteri, quod aliquibus dico, omnibus dico.

1 ☞ Natura ab elementis proprium sortitur effectum.
2 Imperator artem oratoriam imitatur.
3 Doctor discipulum in scientia excellere debet.
4 Scientia dicitur thesaurus.
5 Primum ante se nihil aliud habet.
6 Scientia nobilitat hominem.
7 Tp̄s breue non sufficit ad arduas materias elucidandas.
8 Solennitas festi quare celebretur.
9 Doctores legum sunt omni tempore ꝛ loco felices.
10 Rex obsidēs castrū fecit p̄conizari ꝙ primus q castrū ingre-
deretur centum obtineret oēs ingressi sunt simul quid iuris.

Itaque. ¶ Not.ꝙ sicut natura incipit ab elemētis
1 †ita ars nā grāmatica a literis nos a pri-
mis legū cunabulis.Opꝫ em̄ scire principia cuiuscunqꝫ artis.
2 ¶† Item nota qð imperator artem oratoriam imitatur.naꝫ
recitat vetera vt noua appareāt pulchriora.¶ Itē no.qð op
posita iuxta se posita magis clarescūt.¶ Itē no.in vs.sciēdū
ꝙ nihil est sciēdū p̄postere id ē ordine turbato.¶ Itē no.docto
3 res fieri magistros.ꝛ ita loquūt̃ in curia romana.¶† Itē no.
ꝙ nō ē bon⁹ doctor,nisi sciat pl⁹ ꝙ̄ discipul⁹.ex quo no.ꝙ nō
a est discipulus.s.magistrū.[a] ¶ Itē no.ꝙ sciētia dicit̃ thesaur⁹
4 ꝛ nō inueniūt ipꝫ nisi scrutātes.¶† Itē no.ꝙ intellectualia
erogant̃ ꝛ erogās nihil pdit.secus in rebus corporalib⁹ spiri
tualia etiā transferunt̃.sꝫ nō perdunt̃.Sicut sol dat lucē ꝛ tū
nō pdit lucē.sꝫ possessionē corporalem nō possum alteri dare
quin eā perdā qꝛ plures insolidū nō possunt insolidū posside
re.vt.l.si vt certo.§.si duob⁹ vehiculū.j.cōmo.ꝛ adde qð no.j.
5 de vsufru.l.si cuius.§.j.in gl.q̄ incipit argu.¶† Itē no.ꝙ pri
b mū nō hꝫ aliud ante se.[b] ¶ Itē no.ꝙ q addit sciētiam addit ꝛ
6 nomē.¶† Itē no.ꝙ sciētia facit hominē fulgere.¶† Itē no.
7 qð oīa noua placēt.¶† Itē no.ꝙ paruū tēpus nō sufficit ad
8 res magnas ꝛ arduas.¶† Itē not.ꝙ nō decet qd abhorrere
vicinum ꝛ consortē.¶ Itē no.ꝙ minister dꝫ stare iuxta domi
nū.ꝛ sic est arg.ꝙ zabaterij gaudeāt priuilegio caligariorum
ſm Cy.¶ Itē no.ꝙ solennitas festi fit ꝓpter cēseruādam
memoriā sancti vel viri.¶ Itē not.ꝙ legū doc.sunt in omni
9 loco ꝛ omni tempore felices.¶† Quero rex obsedit castrum
fecit preconizari ꝙ q primo intrauerit castrū habeat certū p̄
mium.Modo plures intrāt simul,querit̃ qd iuris,ꝛ videtur
ꝙ omnes habere debeāt,qꝛ oēs sunt primi cuꝫ ante eos nemo
p̄cedat.vt hic In cōtrariū videt̃ ꝙ nullus,qꝛ p̄miū vni ꝓpo-
situ est nō multis,quare inuicē sibi obstant.vt.j.de here.insti.
l.inuicē.de manu.te.l.cū ex pluribus.ꝛ.l.si fuerit.de reb⁹ dub.
nā quicqd ex ordine cōstat,si nō apparet de ordine vitiatur.
vt.j.de vsufru.l.adhuc.§.si nō simul.Sol.aut forma dātis est
quod det̃ vni tm̄,ꝛ si aliquis preuenerit tūc null⁹ habebit,qꝛ
de vno lex loquit̃ ꝛ nō de pluribus.vt ī.ll.modo allegatis aut
legislator vel lex.loquit̃ indefinite.ꝛ tūc aut est premiū indiui
sibile,vt quod faciet eū comitē,vl' donabit sibi vexillū suū,vel
dabit filiā in vxorē.ꝛ tūc nullus habebit. vt.d.l.inuicē.qꝛ non
est verisimile ꝙ princeps senserit de pluribus ꝛ natura rei re
quirit vnum.Si quid enim valde eminet vnum est ꝛ singula
re.ar.j.de offi.p̄fe.p̄to.l.j.nec dico esse locū gratificatiōi,qꝛ hic
deficit ꝯditio.ꝛ sic premiū nō debet̃,aut est premiū diuisibile,
ꝛ tūc sibi partes faciāt p cōcursum,qꝛ par meritū par exigit
premiū,ꝛ dico qð debetur cuilibet pro parte.ar.j.de adi.le.l.
c iij.§.si duob⁹.Nō ob.de le.j.q filiab⁹.§.j.[c] qꝛ ibi testator appo
suit vbū si qua,qð est distributiuū.ꝛ facit de hr.insti.l.hoc ar-
ticulo.ꝛ de leg.j.l.iiij.§.fi.ꝛ.C.de fideicō.li.cū inter veteres.ꝛ
qð not.j.de sta.ho.Arethusa.¶ Itē pone ꝙ ꝯsuetudo est ꝙ
q prius puenerit ad brauiū habeat brauiū.Modo pluribus
currētib⁹ duo simul añ aliū p̄uenerūt.Querit̃ qd iuris:Ista
qð distat a supiori:qꝛ in supiori actiōe nō est iterabilis hic sic,
et ideo vr̃ ꝙ cursus debeat iterari vt vtute simili, qua prius
erat dirimēdū dirimat̃ ꝛ nūc ar.de ꝯdi.ꝛ demō.l.hec ꝯditio.ī
p̄n.de iureiur.l.q p salutē.de elec.cū Vintoñ.Sol.si vn⁹ gra-
tificabit alteri ille cui gratificabit̃ habebit. Sꝫ si nō gratifica
bit̃ currēt iterato,donec vn⁹ aliū supet cū eodē equo.nā nihil
est innouādū ꝓpter cursum.Sꝫ nūqd currēt hi duo tm̄.an ēt
alij oēs. Cy.dt ꝙ ēt alij oēs:qꝛ cū nemo vicerit, nemo victus
est,ꝛ sic hñt p alios ꝙ nō meruerūt p seipsos.de sta.ho.l.ipe-
rator Adrian⁹.q.ex cau.ma.deniqꝫ.ꝛ.d.c.cū vintoñ.ſm Cy.
qð nō credo verū cū illi negligētiores oīno sunt exclusi, qꝛ p̄-
uēti. Vñ istis precurrētib⁹,iterato certabit̃ alijs relictis. nō
ob.c.cū vintoñ.qꝛ ibi loqt̃ ī iure.c.ī quo oēs pcipiāt ꝛ tāq̄ ca-
pitulū eligūt ꝛ ius electiōis penes capl'm remāsit. Sꝫ h loqt̃
ī iure singlor,ad qð nō admittūt̃ exclusi.facit qð no. de v.ob.
l.ī executiōe.§.fi.ꝛ.j.q po.ī pi.ha.l.claudi⁹.Itē ꝯsuetudo dño
rū est ꝙ p̄mogenit⁹ succedat in dñatiōe.Mō nati sunt duo:ꝛ
de ordine nō apparet q̄rit̃ qs succedat qdā dicūt ꝙ ambo nā
sicut gemini sunt ī celo,ita in terra erūt.Itē ꝓpter īcertitudi
nē cessat ꝯsuetudo.ergo sum⁹ in iure cōi:ꝛ sic erūt pares in iu
re q sunt pares ex eqtate nascēdi. Ad hoc facit gl.q̄ est in are
d thusa.[d] In ꝯtriū ꝙ ꝯsuetudo nulli eor p̄ocinet̃,ꝛ qꝛ forma da
ta ē,vt p vnū regat̃.ar.no.l.j.C.ð metropoli berito li.xj.ꝛ.j.ti.
ij.l.j.§.nouissime.ꝛ sic videt̃ ꝙ null⁹ succedat.Sol.vterqꝫ suc-
cedit.ꝛ sic erūt duo ī eadē sede,ꝛ ꝯiūctā habēt iurisdictionē vl'
formosior ꝛ robustior prefert̃ qꝛ p̄sumit̃ robustior celeri⁹ exijs
se de carcere materni vteri.ar.dicte.l.si fuerit.§.fi.Sꝫ suppo-
sito ꝙ ambo succedāt q̄ro qs noiabit̃ p̄mo in rescriptis eorū.
Rñdeo forte dirimet̃.ar.l.fi.C.qñ ꝛ qbus quar.pars debe.vel
sibi inuicē deferant ꝛ hoc pōt esse dū sunt ambo infantes ꝛ iō
nemo nominabit̃ pri⁹ vl' posteri⁹.cū ergo agit̃ ð iure p̄nti al's
pdito nō est loc⁹ sorti.sꝫ cū agit̃ de iure pēdēti:aut pendet in
esse,aut in p̄latiōe.si quidē pēdet quo ad esse non hꝫ locū iudi-
ciū sortis qꝛ iudiciū fortune est remotū a rōne.ꝛ iō rō ꝛ intel-
lectus nō dꝫ se cōmittere fortune ꝛ existētib⁹ sine rōne.fortu-
na em̄ sepissime p̄fert iniquū equo vñ non iudicaret recte.vt
no.ð nego.gest.sꝫ ciuilē.§.fi.ꝛ describit̃ fortuna.i.rerū euēt⁹ ex
incerto motore ꝓcedens.Si vero depēdet in p̄latiōe.aut agi
tur de iure tertij ꝛ non cōmittit̃ sorti,sꝫ iudici.aut de iure liti-
gator ꝛ tūc cōmittit̃ fortune.vbi nō p̄t alið fieri.vt no. isti. de
satis. tu. sup vbo ptes suas.ergo ꝓpter īpossibilitatē p̄mittit̃
aliqd fatis.in reb⁹ aūt certis culpa est se cōmittere fortune.
opꝫ deniqꝫ intellectuꝫ oīa determinare:ꝛ ꝙ̄ paucissima com-
mittere fortune.vt.j.de ꝯdi.ꝛ demō.l.ij.Ex his apparet si ge-
niti exciso vtero extracti sūt quo casu p rex naturā accidit vt
nemo añ fuerit nat⁹ cū simul vterqꝫ succedit qs em̄ eorū erit
dñs regni nēpe vterqꝫ ꝛ sigillū eor vocabit̃ sigillū geminorū
neuter erit prius vel posteri⁹ noiandus,qꝛ q pri⁹ noiatur ma
ior esse vr̃.j.de vsuf.quoties vbi gr̄a diceret sigillū geminorū
de scala.vt.j.de sta.ho.l.idē erit.plurib⁹ ergo sint̃ natis parē
esse cōdictionē opꝫ.Deinde vides ꝙ tp̄s ad oīa nō sufficiēte
ar.ꝙ ꝓpter multitudinē sniar snia possit fieri de nocte.ꝛ qð
vna die nō possit fieri tot⁹ ꝓcess⁹ ind.vt no.ex q.can.ma.l.sꝫ ꝛ
si p p̄torē.§.quot.ꝛ factū nō vꝫ hꝫ Cy.q̄si nō posset eē pōderatū
ꝙ nimium

a ¶ Supra magistrum. adde d.abb.in proe. decre.
b ¶ Añ se. adde eundē Bal. in rub. C. de seruis fugi.
c ¶ §. vide ibi ang.ꝛ.ī.l.eū q. ad trebel. vbi etiā p imol.ꝛ ī d.l.iij.§.fin.de leg.j.ꝛ Bart. cepo.in.l.labeo.§.rem.de v.sig.vbi de currētibus ad brauiū.iiij.ar. ꝛ vide eundeꝫ in.l.ex duob⁹. §.j.de vulg.et pupil.ꝛ Bart. in.d.l.hoc articulo alleg. hic Per Bal. qd aūt dicēdū de equo currenti ad palliū sine eqtante, an debeat habere brauium, vide Frā.aret. in.l.j.j.de acq.pos. in.§.itē acgrimus in fi.ꝛ ibi per do. Iaso. may.
d ¶ Arethusa.ꝛ ibi vide dom. Alex. de imo. ꝛ Franc.areti. oīno. l. ex duobus.j.de vulg. ꝛ papil.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qd nimiũ ẽ festinatũ. Itẽ no. ꝫ licẽtiandũ legẽtẽ vnũ librũ, q2 nõ satisfacit statutis de libro legẽdo, in quo reqrit spatiũ tẽpori pueni ẽs. j. de ver. ob. l. continuus. §. qui insulam.

Additio Baldi.

OMnem. Premitte ad euidẽtiã q quidam dicũt hãc nõ esse cõstitutionẽ, sed dic q est constitutio. Itẽ epistola. Itẽ plogus, sed proemium. ꝛ dic vt Ja. bu. statuit modũ, tps, ꝛ loca adiscendi hanc scientiã, ꝛ scribendi libros legales. Prohibet quosdã ludos, penas imponit, dat iudices: inquantum est premium reddit attentũ, docilem, ꝛ beneuolũ. Inquãtum est epistola. continet salutationem. narrationem, ꝛ cõclusionem.
a Et hoc facit hoc princi. sm Jacob. but. ibi omnem [a]. De hac dictione dic vt no. Jac. in. l. j. §. item nunciatio. de ope. no. nũ.
b ibi, Iam. [b] hec dictio, iuncta verbo presentis temporis, significat perfectam rem. iuncta verbo preteriti plusq perfecti, significat rẽ in facto fuisse. si preteriti perfecti, in facto esse. vide ff. lib. ꝛ posth. Titi⁹. §. fi. B. Ibi, nfe. rõne gubernatiõis. fic. §. de neg. gest. si pupilli. Ja. de are. ꝛ sic pot cõpetẽter adduci ad id qd no. C. de sum. tri. l. j. Ibi ẽt in virtute huius repetitiue dictionis supple. ꝛ que oportuerat, vt. s. ꝛc. Nã repetit. vt. l. j. in repetẽdis. de fide instr. scie. §. Caio. ꝛ de leg. j. ꝛ. l. si seru⁹ legat⁹ §. si ita. ibi, oẽs. Ista dictio verificat aliquo ẽt absente qui nõ erat de esse rei, ꝛ sic supponit p vitio iuris ꝛ nõ facti. vij. q. j. denique. p Archi. in. §. in scdo. ibi, enorme. no. q ille est ordo rõnabilis, qui incipit a priori, nõ a posteriori. ꝛ sic est ar. ad questionẽ. dicit notari⁹ actũ secũda dietalis mẽsis. vtrũ debem⁹ intelligere secũda, scz exeũte mẽse, id est penulti. an secũda intrãte mẽse, q2 hec est cõnumeratio a priori. alia est cõnumeratio a posteriori, que nõ est rõnabilis. Itẽ ad aliã. q. sedẽtibus sex canonicis in choro, dicũt eligẽtes, eligimus secũdũ, nũc scds, id est, qui est post primum, dicit se electũ, ex aduerso primus dicit se electum secũdum, ꝛ sic electum, respondet secũdus post primum sum electus, q2 computatio incipit a priori non a posteriori. argu. huius litere, ꝛ q2 presumendum est pro digniori q2 iste est dignior. l. j. de albo scribendo. in. §. nos vero. in prin. hoc inseparabilis ab anima. vt est scientia, que transit p viam erogãtis incommunicationis, non per viã separationis, imo quanto magis confertur, tanto magis augetur. l. iniuriam. §. mixta. ꝛ. l. legatis seruis, §. ornatricibus sm doc. ꝛ vide scdo de cõsolatione. xj. c. ibi, mihi abest. vt in his q trãsferuntur per viam separationis. vt est dominium. ibi, ꝛ qd non habeo formaliter, sed potentialiter vt in domino qui dat vsumfructũ formalẽ, sm Ja. de ra. Cy. Et probatur iste intellectus per cõstitutionem Jo. pa. xxij. que incipit, ad conditionem canonũ. §. licet autem. Cyn.

1 ¶ Doctores an comprehẽdantur appellatione scholariũ.
2 Inter vicinos presumitur emulatio.
3 Festa sanctorum quare quolibet anno celebrantur.
4 Leges, legi non debent nisi in regijs ciuitatibus.
5 Consuetudo parit priuilegiũ, q2 habetur pro lege ꝛ veritate.
6 Noxius ludus est in culpa.
7 Socius doctoris gaudet priuilegio doctoris.
8 Laicus an possit esse rector clericorum.
9 Ciuitas interdicta an habeat studij priuilegium.
10 Authentica habita, habet locum in studijs approbatis.
11 Clerici in absentia non habent beneficiorum fructus nisi studeant in vniuersitatibus priuilegiatis.
12 Bannitus pro maleficio debet expelli a ciuitate.
13 Dolus presumptus preponderat cuilibet culpe.
14 Emẽs aliqd sciẽter min⁹ dimidia iusti ptij an teneat vẽditor.
15 Monachus nouicius gaudet priuilegio perinde ac pfessus.
16 Doctores appellatione studentium continentur.
17 Doctores appellantur magistri iustitie.
18 Episcopus ꝛ doctores, an habeant vniuersalem iurisditionẽ in scholares in locis studiorum.

1 c Discipuli. † Nũqd appellatiõe scholariũ cõprehẽdunt doctores[c] Vinc. dt q sic, q2 appellatione familie ꝛ c. de ver. sig. pnũtiatio. ꝛ appellatiõe ciuiũ senatores, ꝛ alij maiores cõtinent. inst. de iur. na. §. plebs. ꝛ de simo. c. fi. Jo. an. tz cõtrariũ, q2 cũ inter scholares ꝛ doc. sit gradus. de heret. cũ ex iniũcto. de magi. sup Spe. appellatione scholaris. nõ cõtinebit doctor. alle. de rescri. sedes. de cõsti. ex lrĩs. ꝛ hoc maxime ĩ materia odiosa ꝛ in decre. sedes. Nõ ob. iura in cõtrariũ allegata, q2 maiores cũ minorib⁹ faciũt vnũ corp⁹. vñ iura illa bñ includerẽt de rectorib⁹ scholariũ, q faciũt cũ scholaribus vnũ corp⁹. Decretalis vlt. de simo. nõ ob. q2 p assumptionem abbatie qs nõ desinit eẽ monach⁹ vñ appellatiõe monachoꝝ cõtinet. vt ibi Jo. cal. in pe. decr. addi. j. de post. cui eoꝝ. §. ij. de milit. testa. q cõsti. ꝛ facit. l. in fi. hui⁹. §. ibi dñ dt, cognomine mutato fulgere. Vid qd no. Inn. extra de testi. ad hoc. in pn. ꝛ hic no. de eta. ꝛ quali. in cle. ĩ gl. magna. ad fi. B. ĩ gl. ex oĩ. ibi, vel id. ar. q caute facit notari⁹ q dt se exẽplasse. ꝛ sic inuenisse nullo omisso nisi forte pũcto vel syllaba rei substãtiã nõ mutãtibus. nõ em dz pcise dicere sic inueni q2 nõ pot esse qn aliqua sit variatio. vt in ista gl. ¶ In gl. ex qstore. in fi. no. de cõpositione noĩm. ꝛ dic q qñ cõpositio fit ex duob⁹ integris, tũc syllaba q cõponit auget vel detrahit ad id qd cõponit, exẽplum in. l. j. depos. ꝛ ĩ. l. Gall⁹. §. ille. rõ q2 due dictiões ĩportãt duos cõceptus. l. balista. ad Treb. hoc de primo. De scdo, q2 cũ dico infidelia, q2 in priuati: q2 fit ex integro, cõpositio est in voce nõ in significato, q2 vnũ solũ importat cõceptũ pfectũ in aĩo auditoris. vt exẽplũ in dictione in bonis ꝛ similib⁹. ¶ In. §. secũdo aũt. v. hos igit quatuor. ibi. neq anni scdi tps. ar. q nõ vz pcessus si vna die totus expediat, q2 requirit tpis intercapedinem. Cy. ꝛ Ray. ꝛ intellige de processu cõtẽtiose iurisdictionis, non voluntarie. ar. j. de iud. si debitori. Itẽ hoc verum nisi contra insignẽs latrones vbi periculum ꝛ scandalum est in mora. l. si quis filio. ver. nisi forte. de iniusto testamẽto. Bal.

a ¶ Omnẽ. De hac dictiõe vide Fran. aret. in. l. cẽturio. j. de vul. ꝛ pup. In glo. ibi, paganus. ꝛ adde d. Pet. Phil. Cor. in consil. ccxxvij. inci. viso. ĩ litera. b. in. iij. parte.

b ¶ Jaz. Adde que dixi ea. cõsti. in princ. vbi etiam per eundem.

2 Tertiũ. Ibi, vicinitatẽ. † No. q inter vicinos psumit emulatio, ꝛ facit ad no. j. loc. dñs horreoꝝ. de fide instr. si ita. §. fi. Ray. ¶ In tex. ibi, quasi ministre. p hãc similitudinẽ dicim⁹ q offiñ iudicis aliud nobile, aliud mercenariũ. Cy. ar. q si calsorarij hñt aliq puilegia p statutũ q ẽt sabaterij debeãt hre tãq ministri calsorarioꝝ. Cy. In gl. easdem res. ibi. l. cũ notissimi. dic vt ibi no. nã ꝫ debitorẽ ꝛ ei⁹ hrdẽ. xl. an. durat. ꝫ sm creditorẽ distinguit. Contra tertiũ tanto tpe durat qto rei vẽditio imobilis. vñ distiguit aut nõ cũ titulo ꝛ bona fide. aut, vt ibi not. Sz nũqd si debitor q hypothecauit hõa se pcario possidere p creditore, aut pstabit psonali durãte pcario dt q nõ, q2 q pcario rogat nullo tpe pstabit. C. de pscri. xxx. an. male agit. ꝛ. l. cũ notissimi. §. fi. pterea. si capta vsucapossessio rei hypothecate occupat p creditorẽ siue vitio interrupta ẽ pscriptio ꝛc. In psonali. vt. l. cũ notissimi. §. imo. ꝛ §. se. ergo si possessio fuit cõtinuata p creditorẽ nõ icipit pscriptio, nã q resoluũt icepta multo forti⁹ ipediũt ichoãda. Est hoc valde vtilis dicta cõstd pcarij ĩ hoc ꝛ ĩ alio qd dixi. j. p socio. l. iij.

3 Ne autẽ. Ibi, memoria. No. q post inherẽtẽ, qs saluat ĩ sua memoria. Cy. ¶ † Itẽ not. q hic ptz quare festa sanctorũ anno quolibet celebrant ibi, qbus. sic bene no. q vna scĩa dr nobilior altera, vel cõformatiõe demõstrationis vel nobilitate subiecti. vt dt Aristo. ꝛ cõmẽtator in prin. li. j. de aĩa. vel adeptiõe pfectiõis p acqsitionẽ finis ꝛ hoc addit hic. Ibi, legitime scie. scĩa pot itelligi dupli. vno mõ put est ars. alio mõ put ẽ passio aĩe ꝛ in ipso actu itellectiõis q fit in aĩa ꝛ ad hãc scdaz notitiã deuenit qñq p viã demõstratiõis. ꝛ tũc dupli p dmõstrationẽ ad sensuz. vt. j. fi. reg. l. si irruptione. ꝛ sic habemus viam sensus sensitiuã, ꝛ de ista testis deponit. ꝛ ista scĩa siue notitia semp ẽ a posteriori, q2 notitia sensitiua suppõit actũ pcedere q2 ẽt dmõstratiua. nõ aũt ẽ notitia a priori. i. p casus rei sensate, q2 nõ icipit ab añ eẽ, sz a post eẽ. vel p dmõstrationẽ ad itellectũ vt not. i. l. meui⁹. §. duoꝝ. de leg. ij. ꝛ sic hẽm⁹ viã intellectus seu intellectiuã seu indicatiuã, qñq p viã diuisiõis, q2 rõ vniuersalis nõ sufficit ĩ cognoscẽdo, sz reqrit rõ spãlis ꝛ disticta a gñe. ꝛ hec ẽ via diuisiua. Et hoc dupli. vno mõ p viã terminoꝝ. i. rex vel tẽpoꝝ distictiuã. vt no. C. de fideic. l. scripture. Scdo mõ abstrahẽdo ꝛ aliõ pter aliõ itelligẽdo. ꝛ sic viã abstractiuã de le. j. cetera. §. si duob⁹. de vsu. eũ q. §. si aũt dmolita. qñq p viã cõpositiõis. ꝛ hoc dupli vel p viã cõpositiõis ptiũ. ꝛ sic ex duob⁹ ipfectis. ꝛ sic hẽm⁹ iterrogationẽ ꝛ rñsionẽ p q cõponit stipu. j. de v. ob. l. j. vl qñ pla tota cõponunt ꝛ sic ex duob⁹ pfectis. ꝛ istud pot eẽ tripli. Prio q2 cõponunt adiectis pmis terminationib⁹, vñ si cõponunt qnq cũ qnq nõ terminat, nũc termios ad duos sicut añ. sz ad vnũ qd est decẽ, vñ cõdẽnatur ĩ qnq ꝛ qnq nõ est cõdẽnat⁹ in decẽ. ff. de so. vbi. i. si idẽ cũ eo. de iu. om. iu. ꝛ sic p statutũ cõdẽnat⁹ i. x. remouet ab offõ nõ remouet cõdẽnat⁹ ĩ qnq ꝛ qnq. Scdo q2 cõponunt abiectis vel alteratis pprijs qlitatib⁹, vt vinũ, ꝛ mel. de acq. re. do. l. adeo cũ simi. Tertio qñ nõ imutãt pprĩã naturã simplicis p cõpositionẽ. vt in. §. q rõne. de rer. diui. insti. ꝛ. l. Marcell⁹. de rei vẽ. qñq p viã diffinitiõis. ꝛ ista ẽ vera iustitia q icludit cãs, id ẽ pncipia ꝛ pprĩũ eẽ rei. Qñq p viã opatiõis. nã opatiões ꝛ accidẽtia cõferũt ad cognitionẽ rei. C. de adul. si qs. l. Fulcini⁹. §. ij. ꝛ ibi no. ꝛ Arist. ĩ tertio de aĩa. pmo. c. Bal.

Hec autem tria. No. q leges nõ pñt legi nisi in regijs ciuitatib⁹. Quid
4 ergo de Bononia. dt gl. q † pñt ibi legi[d] q2 ẽ regia ciuitas, ꝛ q2
d nutrix ꝛ mr legẽtiũ, ꝛ q2 cõsuetudo ciuitatis vsa ẽ ĩ naturã. Itẽ q2 cõsuetudo parit puilegiũ. de v. sig. c. sup qbusdã. §. pterea. ꝛ xviij. q. vl. c. seruitiũ. sm Cy. ꝛ Jac. de are. nã cõsuetudo habet.

c ¶ Doctores. Vide late per Ab. ꝛ Feli. in proe. decret. in vers. Gregori⁹ episcopus, vbi etiã de rectore.

d ¶ Legi. Vid d. Ab. in proe. decre. in versi. itẽ doctor non dicitur. vbi refert Jo. an. in regula cũ quid prohibetur. de reg. iur. lib. vj. in mercu. multum dubitasse de illa. q. nunqd virtute priuilegij, per qd concessum est studentibus in Bononia, licet a iure sit phibituz, vt possint ibi audire ius ciuile, ꝛ in eo libere studere, nũquid possint tute ius canonicum legere ꝛ in ea doctorari.

a ¶ Qđ sic. Fallit in famulo precio conducto sicut dicit de famulo clerici, vt p Lud. ro. in sing. ver. priuilegiū. vsi. ⁊ no. ꝙ ⁊ p Archi. xj. q. j. c. ij. ⁊ per Jo. de por. in consi. omnipotentis Dei postulato suffragio. ⁊ Fede. de senis in cōsil. cvj. Vñ adde not. per eundem Bal. in d. aut. habita. ⁊ ĩ l. ij. C. de episc. ⁊ cleri.

b ¶ Studiose. Vide que dicā ĵ. in. l. j. §. hui⁹ studij. de iusti. ⁊ iure.

c ¶ Post. De qua dictiōe vide Franc. are. in. l. si ita stipulatus. de verb. obliga. in ver. sed attenta.

pro lege ⁊ ꝓ veritate. vt no. in. l. j. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ glo. dicit
verū, q2 Bononia nōnullos ⁊ pene infinitos genuit cardina-
les ⁊ lumina mūdi. ⁊ ideo nō est disputādū de Bononia, Pe
rusia quoq3 ⁊ Padua ciuitates multis floruerunt tēporibus
in studijs literarum. ⁊ ideo in istis poterunt iura doceri ⁊ oēs
sciētie q2 sunt ciuitates inclyte. ⁊ debet eis priuilegiū propter
5 nobilitatem. ĵ. de excu. tu. nō tm̄. §. bylienfib⁹. ⁊ petijt† pariter
priuilegiū ꝓpter studium, sicut debet metropoli berito. vt. C.
de metropo. l. vnica. li. xj. Et iō doctores quib⁹ dat licentia le
gendi vbiq3 locorum, pñt ibi legere, tñ caute, q2 ibi nemo pōt
doctorari, nisi quaten⁹ priuilegia studij habeat: nā sine digni
tate imperiali vel apostolica nemo ad hāc dignitatem ꝓmo-
uetur. Item clerici in absentia nō habent priuilegia ad redi-
tum nisi studeāt in studijs priuilegiatis. Aliud ergo est Pe-
rusij, aliud est Padue. ptās legēdi pmittit in ciuitatib⁹ solē-
nibus. Sed potestatas doctorādi nō pmittit, nisi hoc priuile
gio p pontificē in loco spāliter concedat. ar. ĵ. de orig. iur. l. ij.
§. fi. sup verbo pstari solere. nemo em̄ pōt exponēdi ⁊ interpre-
tandi licentiā concedere nisi princeps. C. de leg. l. fi. ¶ Itē no.
in verbo reijciat ꝙ ille qui male agit in ciuitate d3 expelli de
ciuitate, vt. C. de epis. aud. mathematicos. ⁊ ibi pt3 ꝙ aliud est
expelli de ciuitate, ⁊ aliud dportari cū prio expellat scđo q nō
obedit deportet, ⁊ sic expulsis ad cōfinia debēt oīa bona aufer
ri si nō seruāt confinia p illā. l. ¶ S3 q̄rit qñ isti sic expulsi ad
confinia poterūt reuerti. Rñdeo qñ placet supiori. Itē si tps
est limitatū elapso tpe reuerti pñt absq3 alia licētia, q2 dies li-
centiat pro hoīe. ar. C. de testi. l. si qñ. S3 qd si rector marchie
anchone ponit aliquē ad cōfinia vsq3 ad bñplacitū suū. ⁊ pa-
pa reuocat eū facit aliū marchionē, an sunt spirata cōfinia. ⁊
vr ꝙ sic. vt. l. iiij. ĵ. loca. In cōtrariū vr q2 nō loquit vt ipse s3
vt officialis ⁊ officiū est vnū ⁊ idē. de of. procōsul. l. meminisse.
⁊. l. proponebatur. de iudi. ⁊ ar. de leg. ij. ꝙ principi. S3 rñdeo
ꝙ volūtas ꝓprie attribuit psone s3 improprie attribuitur di
gnitati. Et iō si verba in dignitate nō sonāt in dubio psumū
tur sonare in psonā ⁊ vsq3 ad bñplacitū psone durare: q2 pro-
prie loquendo ⁊ vba proprie accipiēdo volūtas est actus ani
me nō dignitatis vel rei inanimate. ⁊ vba accipiēda sunt pro
prie. vt in. c. si gratiose. de rescrip. li. vj. S3 qd si nō ponit cōfi-
nia pro bñplacito suo, s3 in reuocatione eorū, an finiunt finito
officio ⁊ vr ꝙ nō. q2 cū qs de officio recedit nō tñ reuocat que
facit, aliogn oēs sue interlocutorie reuocarent qđ est falsum,
vt. ĵ. de iur. l. edictum. Aliud est ergo apponere tpalitatē bñ-
placiti ad successum inclusum. aliud est si apponebat ad resul
tationem ppetue censure. i. semp durature nisi remoueat. ĵ. de
iure cod. l. cōficiunt. §. fi. nā aliud est ponere terminū habitus.
aliud est ponere initiū priuationis, vt. l. ij. de in diē adie. sicut
aliud est hominē naturalē etatē nō transgredi. aliud si gladio
perijt. Primū em̄ natura contigit. Scōm factū hoīs exigit. ⁊
adde qđ no. C. de 3bē. em. p Cy. in. l. fi. ⁊. l. cētesimis. §. fi. de ver.
obli. p Bar. ¶ Itē no. ꝙ sciēti malitiā non ꝓuidet 3 malitiā,
s3 ignorāti ꝓuidet, ⁊ iō recipiēti librū incorrectū vel roncinū
maculatū scienter nō prouidet, s3 ignorāti sic: vt q2 recipit de
nocte ⁊ nō potuit puidere. facit qđ no. in. l. elegāter. §. j. de do-
6 lo. ¶ Itē no. ꝙ noxius lud⁹ est in culpa. ¶ † Itē no. sociū do
7 ctoris gaudere priuilegio doctoris. ¶ † Itē no. ꝙ scriptores
sunt sub eodē foro sicut scholares. ⁊ sunt sub pside epo ⁊ docto
re. habēt scholares ⁊ doctores rectorē. de quo rectore inciden
ter aliqua videam⁹. ¶ Primo ad quos ptineat electio ⁊ dico
ꝙ ad doctores, q2 patres ⁊ meliores, sed cōsuetudo seruat ad
vniuersitatē scholariū, sed tu dic de iure ꝙ ad vniuersitatem
studentiū. i. doctorū ⁊ scholariū. i. ad caput cū mēbris nam ꝙ
minores eligāt platū cōmunem maiorib⁹ exclusis, istud nō est
rōnabile, ⁊ natura non vult ꝙ mēbra sint sup caput, ⁊ ꝙ fili⁹
sit supra verticē patris. C. de lib. ⁊ eorū libe. l. ij. ⁊ qđ oēs tāgit
8 ab oībus cōprobat. C. de auto. prest. l. fi. ¶ † Scđo q̄rit, an lai
cus possit esse rector clericorū. ⁊ dicēdū est ꝙ nō, q2 non est ca
pax. de hoc vt in. l. sodales. de colle. illic. p Bar. ¶ Tertio q̄-
ritur an possit cōmittere clerico ĩ clericos. ⁊ dico ꝙ nō, q2 ipse
non h3 vllā ptātem in clericos. de iur. om. l. eū qui. s3 vniuersi-
tas posset, ⁊ ille est vicarius vniuersitatis non rectoris, cōtra
q̄s clericos tñ vniuersitas d3 facere insolita, nec pōt si vellet, ⁊
faciendo 3 cōsuetudinem ipso iure non v3, q2 peccat in forma.
9 ¶ † Quarto nunquid ciuitas interdicta habeat priuilegia
studij, ⁊ dico ꝙ nō. q2 organa sunt suspensa. vt in. c. priuilegia.
de reg. iur. lib. vj. p Jo. and. ¶ Quinto queritur an triplex lo
cus habeat locum in scholaribus clericis. ⁊ an habeat locū in
terrigenis scholaribus. ⁊ dic vt no. de foro cōpe. c. si diligenti.
circa fi. in princ. ¶ Sexto q̄ritur si scholaris h3 priuilegiū qđ
tractet vt ciuis, an poterit hr̄e priuilegiū forensiū scholariū, ⁊
dico ꝙ sic, q2 priuilegium nō absorbet priuilegiū s3 ius cōe. vt
l. ij. si inge. esse di. l. nulla. ĵ. de le. ⁊ de cōtrata. l. iiij. §. si emā. el. p
Bart. De famulo scholariū, an gaudeat eodē priuilegio, dic
a ꝙ[a] sic. de iud. l. nō alias. §. j. q̄diu seruit non postea. vt in aut.
habita. C. ne fil. pro patre. na3 repudiata non h3 priuilegium
repudiātis. ĵ. de diuort. l. qđ ait. Itē, an famul⁹ triū scholariū
vno recedēte debeat habere a remanētibus duas ptes an totū
salariū. dic vt de anu. le. l. Scio. p Bar. De bidello scholariū
an teneat de libro subtracto de scholis. ĵ. de fur. l. si qs vxori. §.
10 apud. p Bar. in. l. eū q. §. si rē. ĵ. cōmoda. p Bar. ¶ † Et no. ꝙ
aut. habita. h3 locū in studijs approbatis nō in alijs. vt in. c.
sue. de cle. nō re. ¶ Vltimo no. hic ar. ab effectu, q2 anim⁹ psu-
b mit ab effectu, ⁊ iō si statutū dt ꝙ si qs studiose[b] pcusserit psu-
mitur studiose factum nisi animus defuisse probet. C. de sica.
l. j. secundum Cyn.

Additio Baldi.

Hec autem tria. Ibi, ⁊ nō in alijs locis. no.
ꝙ licētia que datur per epi
scopū legendi vbiq3 locorū, restringit ad loca idonea, ⁊ q̄ spā
liter priuilegiū meruerūt. Ray. non ob. ꝓhibitio ad id qđ de
cōsuetudine dixi, q2 princeps patiendo vr accōmodare cōsen
sum ⁊ suā ꝓhibitionē reuocare. vt. ff. de excer. l. j. §. magistrū.
⁊. ĵ. locat. cū plures. §. hoator. qđ caue tñ q2 quāuis ex consue-
tudine inducat priuilegium, ꝙ ibi possint iura doceri tñ ne-
mo pōt hic doctorari nisi quatenus priuilegia studij dicāt ꝙ
sine autoritate imperiali vel apostolica nemo ad hanc digni-
tatem promoueatur. Itē clerici in absentia nō habent bene-
11 ficiorum fructus nisi studeāt in studijs priuilegiatis. † Aliud
est permissio, aliud ptās. nā pmitteret legere in solēnib⁹ ciui-
tatibus, s3 ptās doctorādi nō pmittit nisi hoc priuilegiū con-
cedat. ar. de ori. iur. l. ij. §. Serui⁹. Prestari solere, nemo enim
pōt exponēdi ⁊ interpretādi licētiā cōcedere nisi pnceps. C. de
leg. l. fi. Bulg. hic in litera. Ibi, reijciant ꝓpter adulterinā do
ctrinā. alibi ꝓpter exiliū. no. C. de epi. ⁊ cle. quicūq3 residētib⁹.
⁊ aut. iusiurā. qđ psta. §. fi. alibi ꝓpter suspitionē, alibi propter
leprā. Item not. ꝙ expulsio de ciuitate est pena. sic. C. de here.
⁊ ma. p qđ colligit ꝙ alia sit pena expulsionis a ciuitate, ⁊ alia
exportationis. ⁊ ꝓpterea dicūt doctores ꝙ bānitus non equi
parat deportato l3 gl. dicat aliter ⁊ male. inst. qb. mod. ius pa.
12 po. sol. §. legati. † Cy. ⁊ no. ꝙ bānitus pro maleficio, d3 expelli
de ciuitate. sic. ĵ. de interdic. ⁊ rele. l. relegatorū. §. interdicere.
⁊ solus pnceps. pōt exuli cōcedere licētiā redeūdi. ĵ. de penis.
l. relegati. ibi si ppetuū, dixit Ray. sed tēporalem etiā inferior
concedit ex cā. vt no. ĵ. de pub. iud. is q. ⁊ c. ¶ In gl. denarū. q-
dam reprobant condēna ⁊ eā pro suo simplici accipiunt. Ali-
quando. vt. ĵ. si quis cau. l. j. ergo cū de penis tractamus, in le-
uiorē ptem interpretari debem⁹. vt. ĵ. de penis. interpretatio.
quod nō credo cū verbi pene significatio certa sita qua nō est
recedendū. vt. ĵ. de leg. iij. nō aliter. ⁊ qđ dr interpretatio fit ⁊c.
verū est in re dubia, nec obst. si dicat ꝙ pena accipit aliqñ pro
suo simplici, q2 illud procedit ex abusiua ⁊ impropria significa-
tione vocabuli. de hoc no. C. de murile. li. xj. l. q testari. Rayn.
facit. ĵ. ad Treb. balista. ⁊ de sol. vbi fideiussor, ⁊ de ver. ob. l. si
ita sti. sne. si Titiū. in prin. dt statutum si quis tenuit bannitū
in domo duob⁹ diebus soluat mille. ego tenui vna die, deinde
p internallū ego tenui alia die, an incidā in statutū. ⁊ dr ꝙ sic
q2 dena. i. bis decem faciūt viginti, ⁊ bis vnum dr facere duo.
Cōtra cōsuluit Ray. p no. in. d. l. vbi fideiussor. ⁊ dr casus. ĵ. de
adul. c. v. Itē ad aliud de ptāte qui in palatio nō pōt retinere
aliquem vltra tres dies, quia intelligitur de continuis.

Illud autem. Ibi, ⁊ per cōpendiū. no. cōtra no
tarios falsas vel obscuras abbre
uiaturas siue abbreuiationes scribētes. Ibi, post criminalē.
hic post, nō notat ministeriū ordinis, s3 cōtingētie, cū a crimi-
c nali ⁊ ciuili possit incip. h3 Cy. siue ꝙ dictio, post, nō notat ne
cessitatē ordinis. de her. insti. l. quoties. §. si qs ita. Cyn. ibi, ne-
sciēti. ¶ Oppo. ꝙ nō debuerit ignorare vitiū patens ad ocu-
lū ex inspectione li. de cōtrahen. emp. ea que. Sol. dicūt quidā
speciale. Vel dic f̄m Ja. de are. ꝙ ibi vitiū patēs oīno ad ocu-
lum, hic nō. l3 ex recitatione libri possit ppendi; q2 nō debuit
esse nimis curiosus. de noua. l. doli. nō ob. ĵ. de in rem verso. l.
iij. §. pe. vt no. in. d. l. doli. Cy. ⁊ Ray. adde qđ no. de re iu. q cū
alio. Item psumptus dolus pponderat cuilibet culpe. vt hic.
13 Bar. † Ibi, pro nihilo. facit ad. q. no. p Dy. ĵ. de falci. l. j. §. q in
rationibus. ꝙ si tabellio facit instrumentū nō solenne. an psu
mitur falsum. dic vt dicit Ray. ad hoc de testa. iubemus. in fi.
in aut. de tabel. in fi. ⁊. C. de proba. iubemus. ⁊ p Jaco. de arct.
tu dic ꝙ ex nō solēni. nō aūt psumit falsum nisi in casib⁹ in qui
bus expresse. h. d. vt ar. ff. d ꝓba. quoties. §. q dolo differētia ē
inter falsum ⁊ nō solēne. vt. l. post lega. de his qb. vt indi. Ibi,
indice. ar. ꝙ scriptura q̄ nō h3 dbitā formā nullā fidē facit, nec
debet

a ¶ Respondē dū. Adde Ol. in cōs. cclxiij. ⁊ omnino Lā fran. in. c. quoniam cōtra. de pba. vbi limitat dictuz bal. in l. ij. in. §. qō obseruari. de iura. cal. in. vj. col. in. versi. v. non tenetur. qō est vtrū in iure scripto, qō non pdest ex facto partium. secus in alio. vt consuetudine. q2 posi 15 tioni de cōsuetudine est respondendum. pro quo vide eundem Bal. in rubr. C. que sit lon. consue. adde et Bart. in. d. § observari. in. v. col. i ver. oppo. iiij.

b ¶ Scholariū. Vide domin. Abb. in proe. decisi. in. j. col. ⁊ ibi. per Feli.

c ¶ Prebendarum. Vide tu ad hoc omnino Felin. in. c. super. Specu. de magistr. in principio. in versic. no. modum.

dz admitti p iudicē. Ibi ex tali libro ar. q positioni iuris nō fit rūdēdū, a q2 si ius neget ius nō probat te stib⁹ ſz aptura libroz. vt. l. ab ea pte. Ly. ⁊ Ray. Itē collige ar. q2 rone ptis vitiose totū vitiat qđ est verū in scriptura legis vt hic. Et no. in. l. vl. C. de edic. diui adri. tol. ſz in scriptura negotioꝝ, dic vt l. l. ex falsis. C. de trāſ. ⁊ habeſ in. c. ffnitatis. de here. p Inn. Ly. ⁊ Ray. in gl. nesciēti. ar. q2 si qs vēdit fundū dotalē ali 14 cui sciēti q2 nō teneſ vēditor. † Itē facit si aliqs sciēs emerit rē valētē min⁹ dimidia iusti pciꝰ q2 nō teneat vēditor. ad hoc. j. de cōtrab. em. ⁊ liberi. ⁊. C. de pscri. xxx. an. l. j. de act. emp. l. j. in fi. Jo. facit in gl. recitatiōnē. Ibi, vel actionē, collige ꝑm istā literā arg. q2 si statuto caueat q2 bānito nō fiat rō de offensa sibi illata q2 ipso iure non cōpetit actio vel accusatio. vt hic. o. l. ij. ⁊. j. de aleatorib. l. j. §. Item vero Lyn.

Illud vero. Ibi, vt in socios. no. socium doctoris gaudere ꝑuilegio 15 doctoris. Ray. Ibi, rudes. ar. q2 monach⁹ nouitius gaudet ꝑuilegio. c. si quis suadēte. xvij. q. iiij. pinde atq; pfessus. Itē no. q2 scholaris vni⁹ diei hz ꝑuilegia. auc. habita. ar. de leg. iij. q cōcubinā. §. pe. in v. quātolibet tpe. Itē est ar. q2 ciuib⁹ de nouo receptis. Ibi, linguas. i. eloquētiā. Illa sapientia sine eloquen 16 tia parū pdest, ⁊ eloquētia sine sapientia multū nocet reipub. sic dicit Tulli⁹. xvj. de inuentio. † Lyn. in gl. ex his. no. app. studētiū cōtineri doctores licet nō b contineantur appellatione scholarium b.

Et hec omnia. Ibi, in beritensiū. legalis ꝓuisio est q2 in ꝑuilegiis ex diuersitate locoꝝ pōt esse diuersitas. ſz iure cōi vbiloc⁹ nō iudicet iudex penes finalem rō nem nō diuersificat iuris cōis dispositio. l. j. C. de vsu ca. trāſ. ⁊. l. sapuacuā. Ly. no. an fit arguēdū ex. l. abrogatis. C. de tēp. in integ. re. ⁊ dic q2 nō. vt ex. l. hz vt ex eius extate remanēte sic, vt. l. iustas. C. de iur. fil. ⁊ ibi no. C. de insti. co. cōtr. ad fi. Oldr. tz arg. a Pio sensu nisi resultaret absurditas vel frietas. l. nemo. de iur. om. iu. ffic. mathe. ¶ Jn gl. pfessores. vide in Spec. de exe. sen. §. nūc dicēdū. vſ. qd de sent. doctoris. Ubi no. ꝑ quē talis suā execution mādeſ ⁊ an ab ea appelleſ. Si quis vult cōuenire vniuersitatē scholariū. an dz eā vocare cora ep̄o an cora ptāte, dubiū est vtrum cēseat vniuersitas clericoꝝ vel laicoꝝ. dic vt no. extra de loca. c. j. vide in Spe. e. li. verſ. Itē scholaris. cū seq. ⁊ vſ. ſz qd si scholaris est clericus. ⁊ ibi examinaſ de scholari clerico vtrū possit cōueniri sub rectore vl ptāte. vtrū doctor iudicabit ꝑm. l. cōem an ꝑm. l. municipalē. vñ ꝑ ar. viſ. di. q3 Jmozē. ⁊ in Spe. de cōsti. l. fi. gl. idē no. in aut. de mā. ꝑn. §. ⁊ nō pmittas. Vide plene p Arch. ꝛi. q. i. violēta. in fin. gl. Sic ergo ptz q2 scholaris vocat⁹ cora ptāte eius auditoriū pōt declinādo recusare, qđ e ſpāle, q2 iudex ordinari⁹ recusari nō pōt. C. de iu. aptissimi. ¶ Sz nunqd ꝺ casu scholaris hz necesse iurare ꝺ calū. dz q2 sic, q2 soluꝺ⁹ exceptis q2 ante lit. cōt. apponunt de calūnia iurat. vt. l. j. C. de iura. cal. ſz dic q2 ibi loquit in exceptionib⁹ q2 circa iudicij opponunt, ſz hec exceptio e magis ad iudicē recusandū ſz huic rōni dz obstare q2 in declinatoriis q2 sunt facti, ſz in qōne ꝓposita hec non est facti ſz iuris, q2 ex quo se scholare ꝓbat ius ꝛcedit ei q2 possit iudicē recusare ⁊ aliū eligere, vñ nō pōt videri calūniā ꝛmittere cū ius ei ꝛmittit. Et sic dixit Ric. mal.

17 **Incipite.** Ibi, iustitie. ¶ Not. q2 doctores appellant magistri institie. ibi, decē. de. v. finib⁹ ad quos hoies addiscunt. Vide xxxviij. di. qōne. ꝑ Arch. in quo differt magister ⁊ doctor, quot examinationes regrunt in doctorādo. Nota ꝑ Arch. ea. di. de ghusdā. ô. vij. liberalib⁹ artib⁹. Itē an ꝑ dāda licētia de statuēdo vel de cipiēdo fruct⁹ possit dari pecunia ep̄o, ⁊ an studētes debeat habere fructus ꝓbendarū. Vide ibidē ꝑ Archi. ¶ Ibi, data. no. q2 epla dz cōtinere locū ⁊ ois alia scriptura ꝑ batoria. ¶ Itē dz cōtinere diē. vt. l. optimā. de Jbē. ⁊ cōmit. sti. ⁊. d. l. lecta. si cer. pe. si sit publica. si autem ꝓuata, tūc ad obligationē nō regrit. vt. j. de pig. cū tabernā. §. fi. ſz Itū ad approbationē priorat⁹ regrit diē. vt. ff. de ege. rei in. l. ex extāte. §. larin⁹. Ly. ¶ Ibi cōsule. sic ⁊ dns papa vocat se senatorē vbis. Ly. ar. q2 papa sit de nūcro cardinaliū. de hoc. xxj. di. sacrosancta in gl. i. regimē. ꝑ Arch. in gl. ꝓmutantes. Ibi, d ꝓinde. de hac dictiōe ꝓinde⁹ plene p Archi. lxiij. di. Agatho. ⁊. j. q. ij. placuit. ⁊. j. q. j. ordinatus. in glo.

18 ¶ † Item queritur nunqd epi⁹ ⁊ doctores habeant vniuersalē iurisditionē in scholares in locis studiorū. Et vſ gl. hic dicere q2 sic. tu dic ꝑ hanc cōstitutionē nō hūt iurisditionē, nisi in criminib⁹ q3 cōmittunt ludendo ⁊ scribēdo. in alijs vero q2 hec lra nō dat in risditionē nisi in certis casibus. ergo ⁊c. ar. j. de iudi. cū ꝓtoꝝ. de cur. l. militaribus. de procur. l. marit⁹. fm Jac. de are. sed per aut. habita. qō habeāt etiā vniuersalem iurisditionē meri ⁊ mixti imperij. de quo dic vt ibi dixi. ¶ Sed nunqd ꝑāt delegare. glos. dicit qō non, q2 ſpāle ⁊c. Sꝺ Jac. de are. dicit q2 glo. rādit fm erroneū intellectū illoꝝ verboꝝ q3 ſpāliter cōmittūtur non deleganť ⁊c. sed illa verba aliter intelligunť vt dicetur. j. de of. eius cui mā. est iur. l. j. in ꝓin. quare dic q2 delegabilia possunt delegare non delegabilia non, licet specialiter eis committantur fm eum Ly. magister militum pōt causam delegare. vt. C. de appellatio. eo casu. ergo ⁊ magister scholariū. Bald.

¶ Jncipit liber primus. ff. veteris.

¶ De iustitia ⁊ iure. Rubrica.

1 ¶ Statutum vniuersitatis qō doctor non possit facere arengas, an valeat.
2 Jus approbatum quod dicatur.
3 Forma substantialis potest esse ex triplici materia subordinata.
4 Natura ⁊ voluntas in omni arte ⁊ disciplina sunt duo principalia.
5 Regimē abbatis in monachos dicitur economicus.
6 Regimen episcopi in clericos dititur politicum.

Rubrica. Primo ponit innocatio diuini nominis. Secūdo descriptio impialis culminis. Tertio enucleatio noui iuris dulcedinis. Quarto subiūgit enacuatio antiquoꝝ iuriuz amaritudinis. Quinto subdit ꝑm⁹ ti. ꝓtis opis. ¶ Op. q2 nō dēat in. ff. inuocari nomē xp̄i cum cēnt pagani. vt no. in. l. titio. §. fi. ô au. ⁊ ar. le. ⁊. C. ô iude. l. iudeos. So. Justiniani e jnuocatio nō iurisc̄sultoꝝ. nā Justinian⁹ fuit xp̄ian⁹ alr non habuisset vex impiū. vt no. in pemio isti. in. j. gl. ¶ Itē no. q2 si deū jnuocat e qcqd boni agit autoꝛ bonitatis. i. xp̄i ꝺo attribuit e vt in aut. de her. ⁊ fal. i pn. in. j. gl. rubrice ⁊ vicarius dei qcqd facit nō tā ꝑ ipse: ſz tā ꝑ deus facere videť. vt ibi notabiliter ait Accur. ⁊ sic not. qō si notarius scribit instrm alicuⁱ⁹ iudei vel sarracem bene potest f dicere. Jn nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti f quia in titulatio est notarij: sed tū iuramentū uon debet eſſe prestitum per xp̄m vel euangelia g q2 presumeret esse prestitum in cōtemptū ⁊ nō valeret testimoniuz 1 inādelitū: qō no. ¶ † Querit Buli. an teneat statutū vniuersitatis qō doctor nō possit facere arēgas ⁊ dicit quod sic. ar. C. de ap. l. ampliorē. §. j. intelligať tamen de superuacuis ⁊ inutilibus arengis non de necessarijs. ſ. titul. i. l. j. ¶ Scōo querit Buli. de causis huj⁹ scie ⁊ disputatio nō dz difficultatē nisi in cā materiali, ꝑpter no. ꝑ Alex. in proemio summe. C. q2 posuit in hac materia vba satis obscura. nā de more sapietis est acriter log vt exerceat ingeniū: dicens qō ius nr̄m cōstat ex triplici materia gñali cōi ⁊ ꝓpia. Jntellexit ꝑ gñalē nostrā ꝑmā materiā. ⁊ ꝑ ē triplex ſz materia intrinseca ⁊ rationalis ideſt ius ⁊ iustitia ⁊ extrinseca ⁊ occasionalis. id est error ⁊ contumacia id est dolus ⁊ culpa. Jtem indifferens materia id est hominū negotia que nō disponuntur eo q2 bona vt mala sed eo q2 sic abolita vt cōtract⁹ ⁊ testamenta ⁊ similia. Et tūc sciendum q2 ius ⁊ iustitia est materia disponēs de cuius virtute intrinseca ac forma latēti egreditur forma patens informare iuris nostri preceptum pertinet ad virtutē legis que est imperare: sed negotia sunt materia disposita ⁊ pertinet ad virtutem legis permissiuam ⁊ forte tagatiuam sine prestitinam. sed duo vitia pertinent ad materiam postremam ⁊ ad virtutes illas que sunt arctare ⁊ punire. vñ talis materia est passiua simpliciter. ⁊ de eius potētia nō egredik forma. i. lex formata: ſz vestik lex ex ztraria cā. i. ex bono ⁊ equo. ⁊ sic est regire triplicē

d ¶ Proinde. Vide Bar. in l. quia patre. in princi. ff. de condi. instit.

e ¶ Attribuit. Adde eundez ſ. in proem. in prima additione sua. ⁊ quod ibi dixi in apostil.

f ¶ Sancti. ad de eūdez Bal. ſ. in fin. proe. ⁊ qō ibi dixi in apostil.

g ¶ Vel enāgelia. De forma autē iuramēti eoꝝ. vide plenissime per fel. in. c. fiu. ad fin. in v. vlt. vbi rāgit ô iude. ⁊ sara. ⁊ qō ibi dixi in apostil. ⁊ q2 eoꝝ quedā firmētur iuramēto vide do. Pet. phi. coz. in consil. xlv. inci. duo in litera. c. in prima parte.

diuisionē bui⁹ mēbri.s.materiā gñalē approbatā reprobatā ⁊ neutrā.ispecta simplicitate naturali istius materie. Concludit igit ex pdictis q bonū ⁊ malū ⁊ volūtates hoim,id est qddā neutrū sunt materia gñalis huius scie.nā si nō esset ius ⁊ iustitia. Jtē si de medio tollerent duo vitia.i.errōr ⁊ cōtumacia. Jtem si nō essent act⁹ hoīn scia nr̄a nō esset.nec eēt rex pacificus.⁊ si nō esset lignū scie boni ⁊ mali scia nr̄a nō esset,qm̄ pp transgressores facta est lex.intellegit vo q cōi materia materiā nō ita in nube dictā sicut ōr materia gñalis.i. rudē eqtatē ius approbatū ⁊ illud qō pro lege seruat equitatis vsus,ōr,eqtas assumpta ex puris naturalib⁹ cui artificiū iuris intextū nō est nihil imutādo.vt.C.de testa.l.hac cōsultissima.Ş. ex im
2 perfecto.C.de cōsir.tu.l.fi.C.fa.ercisl.fi.† Jus approbatū ōr ius sub noīe boni publici statutū.i.abstracti. i.remoti ab eqtate naturali.l.j.de vsu. id qō pro lege seruat est cōtract⁹ ⁊ testamētū.in aut.ō nup.Ş.disponat.C.de pac.l.legē. Jtē est cōsuetudo vbi deficit lex scripta.nā scia.t.ars nr̄a ex duob⁹ cōstat.s.ex scripto ⁊ nō scripto.vt inst.de iure natur.Ş.ex nō scripto.⁊.l. de quib⁹.j.de leg.de istis ergo est extracta cōiter scientia nostra. ¶Et nota bic q aliud est ius,aliud ē scientia nr̄a iuris.naz ius ōr essentia legis in seipsa. Sed scientia denotat habitum hoīs,⁊ refert ad intellectuz nr̄m ſ3 plerūq; est sicut oculus nocticularuz ad lucē diei scdo metaphi. Ars ergo nr̄a est de pdictis manifesta sanctio vel doctrina seu disciplina.j.de excu.tu. l.sed ⁊ reprobari.Ş.valde.tū intellegit p materia pro pria huius scientie ius enucleatū seu climatū,qō in tribus cōpilationibus est situatuz.nam illa est materia purgata ⁊ digesta,vñ sicut cibus digestus est immediata cā materialis nutritiōis,sic iura purgata sunt materia purgata,ex qua scientia ōr.scōm Azo. ¶Et not. q Azo aliter assumpsit ius in materia gñali q̄ l materia cōi.nā in gñali materia accepit ius.i. hoīs meritū cuius cōtradictoriū est hoīs demerituz id est errōr ⁊ cōtumacia:vt.j.eo.Iustitia,ſ3 in materia cōi assumpsit ius,put est ex iustitia prima adinuentio legislatoris ministerio.i. artificio ⁊ statuto,put assumi
3 tur.j.e.l.j.versꝰ.nā vt eleganter.¶+Not.ergo q vna forma subsātialis pōt esse ex triplici materia subordinata sicut panis est ex frumēto,farina,⁊ pasta.materie vero dissipate nō pūt recipere vnā formā individualē.¶ Jtē no.q vna forma pōt esse materia alterius forme. vñ forma ligni est materia capse ⁊ forma subsātialis siue originalis materie iūcta est sicut materia respectu forme accidētalis,qr materia est oē qō est alicui⁹ forme sustētabile.⁊ iō saluak do. Azo, qr nō dixit q ius approbatū sit materia iuris cū approbatio dicat formā q̄ ex cōsummatiōe siue cōclusione siue fine cōstit.j.ad.l.fal.l.q̄nquaginta.Ş.qdam.⁊ certum est q forma nō est ppria subiecti materia, qr hoc iplicaret ꝫdictionē.ſ3 dixit q approbatū est materia artis nostre ⁊ cā essendi,⁊ qr p id ars nostra est ars bona ⁊ pfecta ⁊ dixi.s.quod est in se forma pōt in alio esse materia ⁊ ꝫsiderari vt materia pura. de leg.
4 iij.q̄stū.Ş.illud fortasse. ¶†Et no.q in omni arte ⁊ in omni disciplina duo sunt pncipalia.s.natura ⁊ voluntas. natura regit a regula celesti,ſ.e.l.j.Ş.ius naturale.volūtas aūt libera est,tū tēperat eā vt non declinet ad prauū.⁊ sic liberū arbitriū limitat ad bonū ⁊ equū,cū eīm oia fecerit Deꝰ ad bonū finē ⁊ liberum arbitriū ad optimū finē[a] dederit,si quidē seruet constitutum finē,bene est,aliter puniē vel infringiē. Jtē in freno rōnis constringiē.C.de custod.reo.l. si qs in ea. ¶Et no.q omnis ars assumit sibi naturā p materia sicut statui ficus assumit sibi es p materia.⁊ lanificus lanaz.sic legista p materia assumit sibi facta hominum,facta eīm suā naturam būt ⁊ illa ordinat. Jtē ipsa interpretat.⁊ sic ius nr̄m est fundatū sup accidentibus.i. sup cāūbus emergentib⁹, ex quib⁹ oriē bonū ⁊ equū ex illo bono ⁊ equo oriē ius scriptū.naz jura ex factis nata sunt.vt.j.ad.l. aquil. si ex plagis. Ş.in cliuo. Jtē bonū ⁊ equū reperiē extra facta hominū in factis nature ſgnalis. vt in educatiōe liberoruū. ⁊ ideo bonum ⁊ equum.i. iustitia ⁊ ius ei coherent.i. virtus ac vigor. iustitia in seipsa est gñalis materia huius artis.⁊ ita itelligit Azo. Cōis vo materia nō versat in factis nature,ſ3 in factis hoīn ⁊ in bono ⁊ equo qō inde oriē, ⁊ qcqd ōr de materia cōi est de materia gñali,ſ3 non cōuertit,ſ3 ppria materia versat in factis legū,id est in dispositionibus legū,q̄ sunt prima materia artis.i.scientie nr̄e tā speculatiue q̄ practice. ⁊ sic intelligēdo salua.k.o. Azo. Elli⁹ alr dicūt,cā efficiēs est triplex.s.de gratie infusione quo ad iuriscōsultos,⁊ imperatoris ordinatiōe,qr imperator est a Deo,⁊ qō facit vt Deus facit,nō vt bō. vt no.in auc.de here.⁊ fal.in prin.qr est vicarius Dei immediat⁹. Jtem sapientes.i.iurisēsulti fuerūt cā efficiēs in huius libri inuētiōe. Jtē Justinianus ꝑbationē.l.j. Ş.oīa.de vet.iur.enucl.Cā formalis est ipsa legū ⁊ opis forma.nā lex appellat forma a qua nō ly recedere.j.ad mūnic.l.cōstitutionib⁹.C.de iure fisc.certa forma.li.g. Jtē forma est modus tractādi q in qualibet scientia repit ⁊ est triplex.s.diffinitiu⁹,diuisiu⁹,⁊ exēplorū positiuus.j.eo.l.j.Cā finalis est triplex.s.in hoīe,ad hoīem,⁊ ad rēp.in hoīe, vt bon⁹ sit.⁊ hoc ptinet ad ethicā, ad hoīem vt qs bñ regat familiā.⁊ hoc ptinet ad economica.ad rēp.vt resp.salubriter regat.⁊ hoc ptinet ad politicā.ē.in cōsti.oēm.Ş.incipit.e. ¶Et no.q regimē abbatis in monachos est economicū,ſ3 regimē epi in subditos est politicum, ly quo ad suos canonicos economice ēt supponat,⁊ hozū diuersa est rō ⁊ diuersa disciplina,⁊ sic in nr̄m applicat sibi totā moralē philosophiā. ¶Jtē no.q nō solū in artibus repiunt ille q̄tuor cāe,ſ3 ēt in actib⁹ vt in electiōe. nā cā efficiēs est cōsensus eligētis ⁊ electi cā formalis est modus p quē fit electio,vt.c.qr ꝑpter.de elec.cā materialis est psona electa.⁊ sic psona ōr ipsa materia ⁊ oppositio ꝫ psonā ōr obiect⁹ in materiā.nā psona est subiectū suū susceptiuū, ⁊ omne susceptiuū alicuius forme ōr materia. q̄nq; tū materia ponit̄ p quolibet facto.vt.j.de pac.iuregē.Ş.i.cā finalis pt̄z puta vt ecclesia recte gubernet.Sic in mrimonio cōsensus est cā formalis,qr dat esse rei,psone sunt cā materialis,qr sunt subiectū. ꝟba sunt cā formalis. ples ⁊ sacr̄m sunt cā finalis.⁊ sic appet qñ exceptio in Jniū apponit̄ dicat eē i materia vl i forma. ¶Querit gl.q̄re dicat ius enucleatū ⁊ rñdet p similitudinē. ¶Et no.q ars ꝓcedit ad sīlitudinē nature ⁊ ad q⁹ istar.

Additio Baldi.

¶In nomine Domini amen. Rubric. Imperator Cesar.

De iustitia ⁊ iure. ¶In glo. causa efficiēs, est artifex, causa formalis,est ordo. Causa materialis,sunt materie hic situate. Cā finalis,est vt acquiratur ista scientia ad decorem pncipis, ad statum orbis,⁊ ad bonum acquirentis.

1 ¶+Theorica dicitur veritatis speculatio.
2 Jus a iustitia ortum habuisse dicitur.
3 Pena dicitur signum culpe.
4 Professores scientie legalis dicuntur sacerdotes.
5 Jus an sit ars boni ⁊ equi.
6 Testis in depositione dicens, nisi fallor,in assertis probationem facit.

Ari operā daturū. Qui vult scire cōsequēs ōr prenoscere aūs. Qui vult scire qd rei,ōr scire pncipia rei. Et qui vult scire qd rei,ōr scire pcedētia nois.h.o.ſ3 qr rect⁹ mod⁹ theorice procedēdi est tripler.s.diffinitiuus,diuisus,⁊ exēplorum positiuus.
1 †Est eīm theorica speculatio veritatis q̄ tribus modis hr̄.s.p diffinitiōnē.est nāq; diffinitio breuis demōstratio rei p oppositionē factaz q̄ rei amplectit ꝓprietates. Jtē p modū diuisiōis est mēbrorum dispositio ⁊ intellect⁹. Jtē p exēplorū positionē.nā p exēpla rē meli⁹ ⁊ velut oculata fide intelligimus,vt inst.de gradib. ſ3 cū magis ⁊ ab exēplis nascitur ar.a sili. Et iō qō exēpli cā ōr,ad oē sile porrigiē.de iu.⁊ fac.ig.l.regula. Ş.si.de exc,tu.l.scire op3.Ş.pe.est aūt similitudo recta adaptatio,quādo fit ꝓcessus ab vno particulari ad aliud particulare p aliquid qō est cōe vtriusq;,puta p eadē rōnē.C.de reuo.do.bis solis.⁊.l.de exc.tut.l.nō solum.Ş.q primipilo.iō iuris.cin ista.l.⁊ se. Prio ponit diffinitionē.Scdo diuisionē. Tertio annectit exēplorū positionē. Jtē prima pars q̄ durat vsq; ad ver.hui⁹ studij subdiuidit.nā prio ꝑmittit vnū dictū cōferēs ad diffinitionē,scdo diffinit.tertio ꝓbat qō ōr.scda ibi,nā vt.tertia ibi,iustitia nāq;. ¶No.q vult scire pncipiata q̄ nosc̄re pncipia.sunt eīm prima pncipia tā ꝑ fozes in qbus nemo ōz errare,qr medic⁹ errōr in prin
2 cipio maxim⁹ fit in fin. ¶Jtē no.q regimē ōz ꝟsiderari. ¶+Jtē no.q ius descendit.i.nascit a iustitia.⁊ sic iustitia fuit prius q̄ ius,⁊ hoc non est dubiū de iustitia creatoris q̄ fuit ab eterno anq̄ orbis crearet ⁊ formaret,ſ3 iuris.c.nō intellegit de illa iustitia,nec ponit os in celum,sed sicut naturalis phs logtur ē de natura i celo ꝟsiturus.i.de ordine ⁊ dispō
3 ne rez aiatarz. ¶†Jtē no.in ꝟbo penarz i ar.q pena ē signū culpe ꝛco. ꝟ.de ma.te.l.testō cēturio.nā q facit aliq̄d penale nō est vir bon⁹.vt.j.de vsuf.l.ſ3 si pēdētes.Ş.si. ¶Jtē not.q indeq facit bonū ⁊ equū.⁊ ē arg.q ifinita ptās ōz limitari ad id qō bonū ⁊ equū fit.i.c.scīti.ō re iu.i.sexto. Jtē ē exꝑtia bōi ⁊ eq,nā exꝑtia facit artē i exꝑtia casuz vt ait phs recte dicēs.j.metaph. ¶†Jtē no.q legū pfessores dñr sacerdotes. Jtē
4 no.ħ ꝟbū ari.q nōvt sciam⁹ qd ē bonū scrutamur,ſ3 vt bōi efficiamur. Scire igit i nr̄a scia nō ē pp scire,ſ3 pp oparī bonū ⁊ equū.scia tū requirit nō vt finis,ſ3 vt ducēs ad finē, qr sine scia nulla ꝓcedit recta opatio itellect⁹,vñ p ꝓbabeta sciam replisti ⁊ ego te repellā dixit dña. ¶Op q pncipiatio possit agnosci ꝑ grato pncipio.certū ē eīm q pr̄ ē pncipiū filij ⁊ tū qs pt cognoscere filiū ⁊ no prez.⁊.l.cū alīgs.C.de iur.del. So.ōr ꝑ.

q exponitur

a ¶Finē. Adde q oēs homines largo modo sunt p̄destinati.i. creati in bonitate, ⁊ iis ꝑmissum bonū:sed abutēdo libero arbitrio cōmittunt malū, vt per Abba. in proe.decret.in vers.rex pacificus. in vers.in glos. in versic. dispositi. circa fin.ver.

a ꝙ exponit͛ op3,i.decet.nā in materia ꝓbabili exponit͛ op3[a] id eſt ꝯgruit,ſ3 ĩ materia neceſſaria ponit͛ ꝑciſe,ſ3 tu dic ꝙ,op3, ſtat ꝑ ꝑciſa neceſſitate,nā ſcire dicim⁹ qñ res ꝑ cās cognoſcimus[b].
b Itē ius neſcit͛ ſine cā ꝑſertim eſſentiali ꝛ intrinſeca, ſ3 iuſtitia eſt cā intrinſeca iuris,q2 iuſtitia nō eſt aliō ꝙ̄ eqtas ꝛ bonitas.ꝛ ius nō eſt aliud ꝙ̄ ars boni ꝛ eq,ergo ſi ſunt ꝯnexa ius ſine cā noſci nō pōt,nō obſtāte ar.de pr̄e ꝛ filio,q2 illō ar. ꝓcedit in ſepatis,ſ3 hic loqmur in cōnexis. ¶ Oppo.ſcōo ꝙ ius nō naſcat͛ a iuſtitia.nā cū ius ponat͛ in diffinitiōe iuſtitie. ergo vnū eſt alterū vel ſaltē ſimul ſunt,vñ vr͛ obſtare.ſ.e.l.iuſtitia.Solu.ibi ponit͛ ius ꝓ facto.i.hoīs merito hic vo ponit͛ ꝓ ſtatuto legis vel dic ꝙ ſunt ſimul iuſtitia ꝛ ius.ſ.tpe ſed natura iuſtitia eſt pri⁹,ius vero poſteri⁹.ꝛ ſic duobus modis d2 pri⁹.ꝛ eſt ſiſe in actiōe ꝛ obligatiōe. Itē in iuriſditione ꝛ officio.Uel dic ꝙ duplex eſt ius.ſ.cauſale ꝛ formale. Ius cauſale finis eſt iuſtitie ſed ius formale naſcit͛ ex iuſtitia.i.ſtatuto.vel naſcit͛ ex bono ꝛ equo ꝙ nil aliō eſt ꝙ̄ iuſtitia pura.vel dic ꝙ iuſtitia pōt ꝯſiderari dupl͛r.ſ.in abſtracto.ꝓut h3 in ſe ſua eſſentialia circūſcripto oī legiſlatore ꝛ incōcreto ꝓut eſt applicatiua ꝑ legiſlatorē ad certos caſus. Pr̄io caſu eſt mr͛ ꝛ cā iuris,ſicut albedo.i.illa qualitas eſt cā ibi.i.dealbatiōis. Scōo vero caſu iuſtitia ꝛ ius ſunt vnū ꝛ idē.de excu.tu.ſcire op3.§.
5 ſufficit.C.de leg.l.j.cū ſi. ¶ † Tertio op.ꝙ ius nō ſit ars boni
c ꝛ equi.nā q̄dā iura non ſunt equa ſ3 rigoroſa.Eſt autē rigor[c] gñalis ordinatio,hñs eādē vim in differētib⁹ in rōne. vt.l.ꝑſpexit.ſ.q ꝛ a qb⁹. Itē q̄dā ſunt equa in qb⁹ deſtruunt͛ regl͛e ꝛ ꝑncipia ſic nō ſunt bona,vt.C.de fur.l.ſi qs ſeruo.Eſt aūt eqtas applicatio animi ſeu iudiciū in quo circūſcripta iuris regula aliqd de mēte ſingulari ex ꝓpria rōne ſtatuit͛ loquor de eqtate in ſpē.S3 eqtas ĩ gñe eſt applicatio animi ad directū iudiciū intellectu nō errāte in ſubſtātia nec in circūſtātijs facti.ſicut d2 ꝙ equū eſt iudiciū eccl͛ie claue nō errāte. S3 cōcedo ꝯtiū ꝛ literā expono. Ius eſt ars boni ꝛ equi.i.vi3 ac ptātē h3 ad bonū ꝛ equū,ſicut dicim⁹ pluit de⁹ māna ſup iuſtos et iniuſtos.nā copula,ꝛ,dinumerat poti⁹ ꝙ̄ cōnectat,q2 qñ po-
d nit͛ inter ea q̄ nō ſunt eiuſdē rōnis ponit͛ diſiūctiue[d] ꝛ ideo ſic diſtingue.An ad veritatē copulatiue orōnis reqrat͛ veritas vtriuſq3 partis.Aut eñ copula ponit͛ inter ꝯditiōes ꝛ tūc reſpectu eiuſdē vel ptis diſpoſiti.ꝛ reqrit͛ v̄itas vtriuſq3 ptis. de ꝯdi.inſti.l.ſi heredi plures.C.de impub.ꝛ alijs ſubſtit.l.ꝙ̄nis.idem diſpoſitū accipio ꝑ vno ꝛ eodē effectu vel pro pluribus correlatiuis.Aut reſpectu diuerſi diſpoſiti,ꝛ tūc reddūtur ſingula ſingulis.vñ intellect⁹ diuidit ꝛ veritatē copule diſtribuit. ꝛ iō nō reqrit͛ v̄itas vtriuſq3 ptis. de cōdi.ꝛ demō.l. falſa aut copula ponit͛ inter cās.ꝛ tūc aut ex plurib⁹ ꝯcurrētibus reſultat vna rō tm̄ in qua fundat͛ mēs loquentis ꝛ exigit͛ copulatiuus ꝯcurſus cāū.l.inde ēt.§.hoc aūt a ſupiore de itine.actuq3 pri.Aut reſultat plures rōnes efficaces q̄libet ꝑ ſe, ꝛ tūc nō reqrit͛ cōcurſus.inſti.de excu.tut.§.ſi plures.Aut nō ſunt cāe ſ3 ptes cāū.ꝛ tūc reqrit͛ ptiū cōcurſus.l.j.q numero tu.l.ad hoc facit qō no.extra de priui.c.ex pte abbatis. ꝑ In. Aut copula ponit͛ inter modos,ꝛ tūc ſi modi ſunt finales idē ꝙ̄ in cōditionib⁹.ar.de cōdi.ꝛ dem.l.qb⁹ dieb⁹.§.ſi. ſi ipulſiui nō curādū de mō.l.Titio cētū.in ꝑn.e.ti. aut copula cadit inter demōſtratiōes.ꝛ tūc aut ꝓ veritate vni⁹ ꝑtis habet͛ certitudo diſpoſiti.ꝛ ſufficit altera pars.de leg.iij.in.l.patron⁹.§. j.aut certitudo diſpoſiti nō pōt haberi niſi ꝑ concurſum ſeu veritatē vtriuſq3 ptis,ꝛ tūc reqrit͛ cōcurſus.de leg.j.Titie textores.vbi d2 ꝙ meus eſt verna vel meus eſt textor.ꝛ ſic requirunt͛ plura ad ſignificādū vnū ꝛ idē. Aut copula cadit inter diſpoſitiōes,q2 verbo diſpoſitiuo plura copulantur. tūc aut vtrūq3 eſt principale ꝛ nō reqrit͛ veritas vtriuſq3 ptis. inſtit. de leg.§.ſi q ancillas.aut alterū acceſſoriū,tūc deficiēte principali diſpoſito deficit acceſſoriū diſpoſitū.de fun.inſtr.l. ſi cui. In dubio autē aut copula cadit inter plures qualitates ſeu adiectiua reſpectu vni⁹ ſubſtātiui.tunc requirit͛ cōcurſus. ſ3 ſi pōt referri ad vnū ſubſtantiuū multipliciter qualificatū a diuerſa qualificata ſuo mō refert͛ ad plura nō ad vnū, q2 natura copule d3 ſeruari in dubio ſicut natura cuilibet dictiōis in dubio eſt ſeruāda.Eſt aūt natura copule extēſiua nō reſtrictiua.de leg.iij.l.ea tū. Et iō legatū factū doctibus ꝛ medicis Padue,cōprehēdit tā doctores ꝙ̄ medicos, nec reqrit ꝙ idē ſit doctor ꝛ medicus ſimul.q2 in dubio nō copulat plures qualitates cū inſerit͛ gñali ſubiecto, ſ3 copulat plura ſubiecta nō dependētia vnū ab altero.ſ.de vſufr.accreſc.l. ſi mulieri cū liberis.de leg.j.l.titie textores.§.nihil differt.Sed an ad veritatem diſiūctiue requirat͛ veritas vtriuſq3 partis. dic ꝙ nō, inſpecta propria natura vocabuli. Eſt aūt ꝓpria natura vocabuli vis quedā attributa dictioni ab intellectu ad exprimēdum apte ꝛ ꝓprie cōceptum mētis.ſ3 inſpecta benigna interpretatione,qñq3 ad veritatē diſiuncti reqrit͛ veritas vtriuſq3 partis ꝓpter ſaluandā ꝑſumptā intētionē loquētis,ꝛ hoc facit autoritas que hic interpretat͛.C.de inſti.ꝛ ſubſti.l.gñal͛r.ſ. de here.inſti.Luci⁹.ſic eñ natura rerū d2 q̄dā ꝓprietas iſerta rebus ab ītellectu diuino in reb⁹ aīatis, ſcōm intellectū vel a ſyderibus in plātis ꝛ brutis,vel natura eſt diuina q̄dā diſpoſitio ꝛ ordo rerūq3 ſtat⁹.ita ars in ſuis diſpoſitis accōmodat iuri quandā quā dicim⁹ artificialē naturā.S3 Ariſto.d2 quale vnumquodq3 eſt generatiōe perfecta dicim⁹ eſſe naturam. ¶ Quarto oppo.ꝛ vr͛ ꝙ doctores non ſint ſacerdotes,q2 non habent ordines ſacros. Sol.ſacerdotiū aliud eſt ſpirituale,ꝛ ſic loquit͛ cōtra.aliud tēporale,ꝛ ſic loquit͛ hic.no.tñ ar.ꝙ pro iniuria facta doctori ſalariato ſit accuſatio publica. ¶ Item no.ar.ꝙ doctoratus eſt publici iuris.ſ.§.proxi.qō nō pōt cōferri niſi autoritate publica.q2 dignitas eſt quidā ſtatus ſui noīs,ꝛ vocat͛ dignitas doctoratus.ꝛ in ſignū huius dat͛ infula tanꝙ̄ principi ſeu ꝑceptori legū. ¶ Op.quinto ꝙ nō ſemꝑ ſeparet͛ equū ab iniquo cū licitū ſit contrahētibus inter ſe decipere niſi iniqtas excedat eqtatē in maiori ꝓportione.C. de reſcindē.ven.l.ij. vincit eñ qō maius eſt.de ſtat.ho.q̄rit͛.Sol. non d2 equū niſi ſit eqtas ſcripta.Et ſic no.ar.ad cōpromiſſa facta de iure ꝛ eqtate,nā intelligunt͛ de eqtate approbata non de equitate priuata. ¶ Opponit͛ ſexto ꝙ illicitū a licito non ſeparet͛ ſed declarat nullū eſſe. So.eſt diuortiū facti nō iuris,
c q2 vbi nō eſt ius ibi non pōt eſſe iuris priuatio.ſ.e.l.manumiſſiones. ¶ Et no.ꝙ ſeparare d2 tam de iure ꝙ̄ de facto. ſic tractatur de ver.obli.quidā cū filiū.tñ ex facto ꝑſumit͛ ius. extra de probat.ꝑ tuas.C.de ſer.exportan.minor.qui.accuſ.nō poſ. nō ignorat.No.verbū niſi fallor.ſume ar.ꝙ l3 teſtis dicat niſi fallor,tamē probat in aſſertis per eum.Cetera per te expone. ¶ Querit Guli.an rector prouincie poſſit remunerare capiētem exbānitū de burſa fiſcali,d2 ꝙ ſic ſi ſtatuit hoc cā cognita cū antianis vel eis conuocatis.C.de nauicula.l. nauiculariorum.li.xj.ſ3 illa.l.loquit͛ in expēſa neceſſaria ſine qua res erat peritura.ꝛ iō d2 ꝙ niſi habeat ſup hoc conceſſam ptātē ꝙ hoc
d nō pōt.vt.l.ꝓhibere.§.plane.qō vi aut clā.de decre.ab or.fac. l.ambitioſa,ꝑ Bart.tñ licitū eſt vnicuiq3 capere exbannitū. C.de her.ꝛ mani.l.fina.ꝛ qō impendit reſpubl.cui debetur reſarcit.de capti.mulier.ſecundum Guli.

Additio Baldi.

Vri operam. Iuriſcōſultus tanꝙ̄ peritiſſimus ordinator conſiderans ꝙ poſteriora ex prioribus cognoſcunt͛.ff.de leg.j.ſi ſeruus pluriū.§.ſi.ꝛ.§.aſinā.ordo priorū in poſteriora.vt.ſ.de vſufru.l.quoties.quaſi ꝑemialiter incipit ab origine iuris ab inueſtigatione principiorū, multa nāq3 manifeſta fiūt ꝑ principia eorū que q̄runtur. etiā q2 nō ꝑfecte nonit artē q nō nouit principia artis. vt.ſ.l.j.ti.j. ꝛ in proemio.C. Et demū poſtꝙ̄ dixit de origine iuris tria facit.Primo diffinit ꝛ diffinitionem probat. Secūdo diuidit. Tertio exēplificat.ꝛ exequit͛ ac etiā ſubdiuidit͛ partes.Secūda ibi,huius ſtudij.Tertia ibi,ius publicū.ſm doc. ¶ Et no. ꝙ diffinitionē eſſe congruā ꝛ autoritatē Celſi eſſe verā poſſumus ꝓbare tripliciter. Primo ꝑ id qō premiſit quod eſt cā ꝛ origo iuris , ꝛ eſt optima probatio q̄ eſt ꝑ cām ꝛ differentiam priori: ſicut eñ eſt vera ita ius quod oritur ex iuſtitia que eſt
e bona[e] ꝛ vera erit bonum ꝛ equū.ꝛ eñ ius ſit ars,q̄ eſt recta,nō factibiliū,vt habet͛ in.vij.ethi.ꝛ hec ars dico boni ꝛ eq,pt3 q2 deſcēdit a iuſtitia etiā ſicut nomen deſcēdit a noīe.de ac.ꝛ obl. l.conſenſu.nā cū iuſtitia ꝑclariſſima,neq3 Heſperus nec Lucifer ita admirabilis.v.ethi.ſequit͛ ꝙ ius qō ab ea deſcendit bonum ꝛ equū erit,ꝛ qō ſubijcit cuius merito erit de diffinitiōe, ſ3 nō eſt pars intrinſeca ꝛ ſubſtātialis diffinitionis vel diffiniti,ſ3 ad cōfirmationē diffinitionis,nā ius eſt bonum iō dicimur boni. Et ſicut a grāmatica d2 grāmaticus, ita a iuſtitia d2 iuſtus.Et hinc nomē quoddā diuinū cōmunicamus. q2 dicimur ſacerdotes.Scōo ꝓbatur ꝑ operis effectum. ꝛ dicitur probatio a poſteriori,q2 effectus dat cognoſcere cauſā. vt.ſ. in proemio.circa ſi.ꝛ probatur ſic.ius efficit bonos ꝛ equos.ergo ius eſt bonum ꝛ equū. Probat͛ aūt dupliciter ꝙ ius facit equos nos ꝛ bonos.Primo in actu ꝛ habitu in nobis immanente dū d2,iuſtitiā colim⁹.Scōo in actu a nobis egrediente dū d2,ꝓfitemur:ꝛ dū d2 equū ab iniquo. Tertio ꝓbat͛ ꝑ eum quē in nobis ius cauſat effectū.creat eñ ius in nobis effectus vt oēs fiāt boni hic effectus eſt bon⁹.ergo ius eſt bonū.Item cauſat in nobis affectū vere ꝛ nō ſimulatē philoſophie. philoſophia ē bona ergo ius ē bonū.h.d.vl͛ dic ꝙ in iſta prīa pte iuriſcōſultus prīo ponit originē iuris.Scōo ponit ei⁹ diffinitionē.Tertio ꝓbat qō dixit ō bonitate artis,ꝑ id qō artiſte ꝛ artifices veritatē hui⁹ artis,ꝛ nomē ꝛ opa exercēt virtutis.h.d.

a ¶ Oportet.vide Io.and. et Innoc.in.c.vt qs. de elect. in vj.et qō ibi dixi in apoſtil.

b ¶ Cognoſcimus. vt ĩ prīo lib.poſteriorū ꝛ.c.intelligentia. de verb.ſignifi.

c ¶ Rigor. qd autē ſit rigor et qd equitas. vide Feli.in.c. ij.in princi. de re iudi.

d ¶ Diſiunctiue. Adde Ol. in conſil.clxj.ꝛ late no.Fel.in c.ex parte.el.j. de reſcript. in ver.copula.

e ¶ Eſt bona. Unde Ariſt. lib.vj.ꝛ hic.iuſtitia eſt virtutum preclariſſima,ꝛ ipſa eſt omnis virt⁹. item ſecundū Cicero.li.j.officiorum. iuſtitia eſt ſplēdor magnus ꝛ ex qua viri boni nominantur. Cuius mun⁹ primū eſt , ne cui qs noceat, niſi laceſſitus, deinde, vt cōmunibus pro communibus vtatur,priuatis vt ſuis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et collige que sit huius sciētie dignitas quis finis τ vtilitas quātaq; sit eius bonitas τ equitas. ¶ Not. ꝙ tanta est dignitas hominis scientie quāta iustitie, cui neq; Hesperus τ qd̄. s. finalis vtilitas ē regnū τ gubernatio orbis τ ciuitatis τ dom⁹. Est em̄ cōsiderare quoddā regimē vniuersalissimū oīm animātiū, quoddā vniuersale oīm gentiū, quoddā pticulare. Et oīa ista tria regimina cōpetūt homini. Nā tāq; existēti in natura aīali cōpetūt sibi q̄ cōia oīm gentiū τ qꝛ homo est aīal sociale, vt in primo politic. cōpetūt sibi iura q̄ societatis sunt. τ iura ciuitatis sue. vt. ĵ. e. l. oēs populi. Tot⁹ em̄ orbis regit̄ rōne τ operatione boni τ equitatis hui⁹ iuris summa. vt. C. de iudi. placuit. τc. Et qꝛ hoīm genus arte τ rōne viuit τ mercatur, seq̄it̄ ꝙ ius quo hoīm genus viuit sit ars τ rō. τ iō dicim⁹ ius est ars. ¶ In gl. prius. ne dic prius. i. ante oīa. Cy. In gl. a iustitia. Ibi, sicut a matre. qd̄ ptꝫ ex v̄b. descēdat. τ qꝛ in eo stant oīa, τ oīa iura gestat in vtero ſm Azo. ¶ In gl. j. dic iuri docēdo discēdo vel allegādo Odo. τ Cyn. vel dic iuri. s. intelligēdo. Et ad hoc allegat̄ ad pfectā notitiā consequētis exigit̄ notitia antecedētis. vel sic. Ad notitiā plenā causati requiritur plena notitia causantis, τ tria facit vt ptꝫ ſm Jaco. but. in gl. Ars. tu dic ꝙ ars. i. opus artificis. vñ forme huius artis dicūtur forme artificiales. sicut forma stipulationis. sunt q̄dā forme fabriles sicut est forma cultelli τ domus. Sunt q̄dā forme naturales, vt aīa, de quibus nihil ad p̄sens. Itē ponit̄ ars ꝑ eo quod scriptū habem⁹ de iure. viij. di. quo iure. Uel dic ars id est sciētia est dispositio q̄ sciētia cōparata ad oppositū. i. ad errorē τ ad nescientiā dr̄ purgatio. vel ad obiectū. τ dr̄ illuminatio. vel ad subiectū, τ dr̄ pfectio. Obiectuꝫ est ipsum scibile, sicut obiectū visus est visibile. vñ sciētia ad scibile hꝫ se sicut lumen ad colores ad illuminandū. ¶ Subiectū[a] est hō qui ꝑ scientiā acquirit politicā id est moralē qualitatē seu philosophiam ꝑ quā perfecte cognoscit separat iustum a cōtrario, qꝛ indicat qd̄ iustū est vt ptꝫ in litera. τ inquantū operari attribuitur practice. ¶ In gl. ij. dic ꝙ oportet, vel dic ꝙ principia nature nō oportet scire. τ sic soluitur contrariū doctorū. Bal.

a ¶ Subiectū. Adde Alber. de rosa. hic, q dicit ꝙ subiectum scientie legalis est bonum τ maluꝫ.

1 ☞ Ius publicū cōsistit in sacris ordinibus τ magistratib⁹.
2 Precepta iuris priuati tria esse dicuntur.
3 Omnia animalia in quibusdā instinctibus dicunt̄ esse docta.
4 Studij diffinitio.
5 Priuatum commodum includit in se publicum.
6 Arbitrium principaliter super bono statu est intelligendū.
7 Sacerdos, an sit publica ꝑsona in instrumentis cōficiendis.
8 Sacerdos tanquā publica persona, an possit alteri stipulari.
9 Sacerdotes sunt reipublice partes.

Huius studij. Primo diuidit. Secūdo ꝓbat mēbra esse vera. Tertio subdiuidit τ declarat. ¶ Et not. ꝙ ius ciuile ꝓut est genus diuiditur in duas partes principales. s. publicū τ priuatū. ¶ Scdo no. ꝙ illud est publicū qd̄ cōtinet publicū bonū principaliter τ ꝑ prius. Illud vero est p̄uatū qd̄ cōtinet priuatū bonū p̄ncipaliter τ ꝑ prius. ¶ Tertio not. ꝙ vnūquodq; denoīat̄ ꝑ prius
1 τ nō ꝑ posteri⁹. cōcor. s. de stip. ser. l. si seru⁹ cōis. ¶ † Itē not. ꝙ ius publicū consistit in sacris ordinibus τ magistratibus.
2 ¶ † Quinto not. ꝙ tria sunt precepta iuris priuati. s. p̄ceptū
3 naturale, p̄ceptū iurisgētiū, τ p̄ceptū ciuile. ¶ † Sexto not. ꝙ oīa animalia sunt docta in quibusdā instinctibus ꝑ q̄ tendūt ad conseruationē proprie speciei. cōcor. Aristo. secūdo de anima. ibi, naturalissimū τc. Et alibi dicit ꝙ animalia nascūtur quēadmodū dialectica, τ cogitant ꝓpriū bonū. τ sic tendūt ad conseruationem sui esse. ¶ Quero quid est dictum huius
4 studij? Rñdeo id est. huius artis studio acq̄rende. † Est antē studiū vehemēs applicatio animi ad aliquid peragendū cuꝫ summa voluntate. Et est arg. ad statutum quod dicit si quis studiose fecerit tale quid. nam exponitur id est volūtarie cum applicatione animi. in maleficijs aduerbium studiose, significat malū animum, [b] idest dolosuꝫ. Sꝫ in bonis actib⁹, signat actuꝫ meritoriū. ĵ. qui pe. tu. l. ij. in aut. vt exac. instā. do. §. vlt. cum si. Itē est arg. quod sapiētes studij iuris p̄nt eligere vnū qui legat philosophiā moralem, qꝛ est legum mater τ ianua. vt. s. pxi. in prin. ¶ Secūdo quero quid dictum due sunt positiones. Respondeo id est due species predicabiles de suis subiectis, τ sic dialectice. Et dicuntur species positiōes, quia ponunt genus quod nunq̄ abstrahitur a propria specie scđm Jo. vel dic positiones id est dispositiones, qꝛ ius principaliter disponit τ ordinat circa ista duo. s. publicam τ priuatā vtilitatem. Et est positio breuis oratio cū assertione. vt not. in. c. indicante. Et est argumentū quod si datus est alicui termin⁹ ad ponendum τ articulandum quod dicat̄ satisfecisse termino scilicet si fecit positionem generalē siue in spē dialectica, τ poterit de causa postea declarare. ar. ĵ. eod. l. manumissiones.

b ¶ Animum. Uide tu omnino ad hoc Feli. i. c. preterea. Pet. Phi. in versic. In tex. ibi, studiose. de test. cog. in c. veniens. de simo. circa fin. τ qd̄ dixi in fi. c. preterea. in apostil.

τ. l. heredes. §. sed si notam. ĵ. de testa. ¶ Oppo. dicitur hic ꝙ aliud est ius publicū τ aliud priuatū. cōtra. omne publicū includit in se nō solū publicū cōmodū, sed etiā priuatū cū respublica nō sit aliud nisi ipsi hoīes. vt no. ĵ. qd̄ cuiusq; vni. l. sicut.
5 §. i. τ iō vniuersitas dr̄ prima. vt. ĵ. de fideic. l. mortuo. ¶ † Itē omne priuatū cōmodū includit in se publicū cōmodū, qꝛ interest reip. subditos habere locupletes. vt instit. de his q sunt sui iuris. §. pe. τ qd̄ ius vnicuiq; reddat̄. ĵ. de ꝓcur. seruū. §. publice. Cū ergo bonū publicū nō sit sine priuato, nec priuatum sine publico, ergo nō distinguit̄ vnū ab altero. Sol. qñ bonuꝫ publicū includit priuatū vel econtra istud est secundario. vñ principaliter loquendo distinctio remanet vera. τ verba simpliciter ꝓlata debent intelligi principaliter nō secūdario. qd̄ est not. Quod facit ad q̄stionem, legatarius fuit examinatus sup institutione heredis, τ interrogatus an ad eū ꝑtineat cōmodum dt̄ ꝙ non. accusatus de falso respondet ꝙ dictū suuꝫ dꝫ intelligi principaliter nō secūdario. insti. de testa. §. legatarijs. Et no. ꝙ principaliter idē est dicere ꝙ pr̄icipaliter, id est primo τ immediate. ĵ. de iurisdict. om. iud. l. τ qꝛ. ĵ. de vsufruc. l. item si fundus. §. pe. Sed secundario τ contingēter dr̄ illud qd̄ hꝫ aliam principalē cām sui esse q̄ coniungitur cū alia τ sic dr̄ secundario id est mediante. ĵ. de auth. tuto. l. j. Itē opponit̄ qꝛ oīs lex dr̄ lex publ. ergo omne legis preceptū est ius publicū. ff. de testa. l. testamenti factio. Sol. aut cōsideramus ius legis, τ omne ius publicū, aut ius personarum, τ tunc aliud est publicū, τ aliud priuatū vt hic. ¶ Oppo. dr̄ hic ꝙ ius publicū est quod pertinet ad statū rei Romane, τ sic v̄r quod pertinet ad statū alterius ciuitatis, quod nō sit publicū cū ius publicū cōsistit in sacris sacerdotalibus τ magistratibus τ talia sunt in qualibet ciuitate τ castro. Sol. status ciuitatum τ castroꝝ pertinet ad statū reipub. id est ditionis Romane qm̄ sunt eius mēbra. ĵ. de iudic. insule. vel dic ꝙ sacra esse pertinet ad statū rei Romane, sed in tali loco esse pertinet ad statū illius loci, τ considerata qualitate, qꝛ sacer principaliter est publicum, sed considerata localitate est priuatū illius loci, scđm Mar. syl. Et facit ad q̄stionem, si aliquid fit in loco illo an cōpetat actio cuilibet de toto imperio, an solū hominibus illi⁹ loci, τ v̄r ꝙ cuilibet de toto imperio attenta sacri qualitate. In contrarium ꝙ hominibus loci tantū attenta sacri loqualitate, qꝛ alioꝝ nō interest. Itē facit ad q̄stionem, quidā recusat se esse firmantē alicuius ville, vtrū poterit conueniri sine deferri infirmantē a quolibet de ciuitate tanq̄ ad publicā vtilitatem pertineat. vel ab illis de villa tantū. τ certe ab illis de villa tm̄, nam firmanteꝫ esse pertinet ad rempublicā. Sed sic esse descriptū infirmantem illius ville pertinet ad homines illius ville. ciuitatis em̄ nihil refert sit ibi vel alibi in territorio ciuitatis. sed interest tantū hominū illi⁹ loci. Itē statuto Bononie cauet̄ ꝙ sapientes nil possint statuere sine consilio populi, nisi id principaliter pertineat ad vtilitatem publicā. Modo sapientes ordinant ꝙ fiat quoddā castrū in quodam loco, queritur an requiratur consilium populi. τ v̄r ꝙ sic. nam licet castrum fieri ꝑtineat principaliter ad statutū ciuitatis. tñ ꝙ tali loco non ſm Jac. bu. qd̄ nō plꝫ, qꝛ loc⁹ venit in cōsequentiā p̄ncipalis cōcessi. ĵ. de verb. obl. l. qui Rome. §. Callimachus. in fi. Itē est arg. an habētes arbitriū sup bono statu ciuitatis possint reformare statū siue regimē vnius castri sibi subditi, τ dico ꝙ sic. vt hic dūmodo fiat rōne ꝓbabili. vt. ĵ. mā
6 da. l. si hominē. ¶ † Itē not. ꝙ arbitriū dꝫ intelligi sup bono statu principaliter. nō secūdario, vt hic. τ adde qd̄ no. in. l. ambitiosa. de decre. ab or. fac. ibi ꝑ Bar. Itē si statutū est factum cōtra turbātes vel turbare volētes statū ciuitatis, intelligit̄ principaliter nō secūdario τ occasionaliter. l. si qs ingenuā. §. in ciuilib⁹. de capt. Sꝫ si statutū esset factū cōtra oēs facientes aliqd̄ ex quo possit turbari stat⁹, intelligit̄ principaliter vel secūdario. nā verbū possit significat qcquid euenire posset verisimiliter. ĵ. de neg. gest. l. diuortio. dr̄ stat⁹ a sto stas. vñ ille facit ꝯ statū q nitit̄ mutare statū in aliā formā vel regimē. ar. C. de ser. expor. l. moueor. τ d̄ elec. c. vbi. §. sane. li. vj. de min. l. si ex cā. §. Pōp. cū si. τ dr̄ turbare id est confundere vel obscurare, vel implicare vel ingetare. Sicut dr̄ possessio turbari. de vi τ vi ar. l. vim facit. vel imbrigare. ĵ. de ser. cor. l. j. §. fi. qd̄ facile fit turba coadunata, id est. x. hoībus vel pluribus ad idē flagitiū cōmittēdū. nā turba a turbo dicta est. ex genere tumultus. vi bo. rap. l. p̄tor. facit extra de rescript. c. si qñ. Sicut tp̄s dr̄ turbatum qñ est inuolutū τ aer cōmixtus. ¶ Deinde no. ꝙ ius publicū consistit in rebus. i. in sacris rebus. consistit etiam in actibus hoīm. i. in sacrificijs. ĵ. e. l. veluti. cōsistit etiā immediate in ꝑsonis. i. sacerdotijs ꝑpter sacerdotiū qd̄ est publicū instrumentum. τ in magistratib⁹ ꝑpter publicū officiū. Quod cū differenter τ ꝓprie nō pōt alicui appropriari sine applica-

ri:sed

ri:sed conuenit oīb⁹ sine differentia:id publicū est. facit qđ no.ī simili.ĵ.
ꝙ quisq; iur.l.iiĵ.§.hec pena. Sacerdos qui est p̄ses aīarū,⁊ magistra-
tus qui est preses iudiciorū nō sunt instituti ꝑpter titiū ⁊ seium:ƺ pro
pter incertū de incertis. vnde quicunq; sit ille qui agit sacerdotium vel
magistratū non curatur:sed respublica attendit vt recte regat. Et no.
hic de iure publico. ¶ Sed quero econtra de iniuria.s.q̄ dicatur publi
ca. Respondeo que oībus fit sub ratione pari,vt heresis ⁊ blasphemia.
C.de heret.l.manicheos. Itē cū vis fuerit esse publica ꝑpter facti atro
citatem vt.l.j.⁊.ĵ.de publi.iudi. Itē ꝑpter persone publice dignitatez.
q: infertur magistratui vel sacerdoti que representat rēpub. vt hic su-
per quo vide qđ no.ĵ.de capti.l.hostes.p Bar.ĵ.de iuris.om.iudi.l.si fa-
milia.⁊.l.si id quod.in fi.⁊ est triplex iniuria.s. generalis cōmunis ⁊ pro
pria.gn̄alis fit oībus de illo populo. Cōis fit oibus de domo.de iniu.l.
lex Cornelia.in prin.de episco.⁊ cleri.rectores.p Cy.C.si quacunq; pre-
di.po.l.j.ꝑpria est in qua solus offensus habet ius vindicādi.vt no.in.l.
7 si.ĵ.de priua.delic.¶†Quero an sacerdos sit publica persona in confi-
ciēdo instrumēta. ¶ Respondeo nō nisi in casu.aut.qbus modis natu-
8 ra.efficiū.legi.§.quantū.col.vj.¶†Quero an sacerdos possit alteri sti
a pulari[a] tanq̄ publica ꝑsona, ⁊ dico ꝙ non nisi ex proprio officiȷ̄ debito
extra de vsuris.c.ꝓꝓ.nā alij casus nō procedunt ꝭm eandē rationē cū
sit extra officiū. ¶ Quero de magistratu:an sit publica ꝑsona in acto-
rū cōscriptiōe.⁊ dico ꝙ nō nisi sit tabellio ⁊ act⁹ sit volūtarie iurisditio
nis.de sacrosan.eccle.iubem⁹.§.econom⁹.vel in vilibus causis. Sed an
magistratus dicat publica persona alteri stipulando.⁊ videt ꝙ sic.vt.l.
si quis vxori.§.si fugitiuū.ĵ. de furtis.l.j.§.exigere. de magistra.conue.
In contrariū videtur: q: magistratus est positus ad decernendum nō
ad contrahendū.vt.l.j.C.de cōtracti.iudic. Sol.aut stipulatio pertinet
ad actū sui officij.⁊ tunc pōt alteri stipulari tanq̄ publica persona.aut
non pertinet ad sui officij exercitiū.tūc in hoc est tanq̄ priuata ⁊ singu
laris persona nō tanq̄ publica. Et ideo fuit determinata talis questio
ꝙ si qs pmisit vni ex notarijs potestatis bonoñ.recipiēti p cōi bonoñ.
⁊ potestate ⁊ pro oībus quorū interest vel interesse possit non cōmittere
malum sub pena mille librarū. tādē cōmisit illud malū in districtu mu
tine.querit vtruƺ offensus possit agere ex dicta stipulatione ad penam
contractus.⁊ determinatum fuit p Bar.syl.ꝙ aut malū fuit cōmissuƺ
in subiectū iurisdictioni potestatis bonoñ.vel in res eius ⁊ tunc posset
agi.aut in aliū ⁊ in alijs reb⁹:tūc sec⁹ q: nō ptinet ad officium potesta-
tis sicut nō ptinet ad officiū tutoris stipulari nisi pupillo suo. Nō ob.il
la verba p oībus quorū interesse posset, quia referuntur ad incertos de
certis.i.de his qui vel que pertinēt ad officiū suū nō ad incertos de in-
certis ⁊ est ſīle:q: etiam pr̄ extraneo vt filio non pōt stipulari.de pact.si
tibi.§.si pactū.ꝭm Mart.syl. Et lƺ tabellio sit publica persona in toto
mundo tū in eo qđ facit tabellio in iudicio attendit solum iudicis offi-
9 ciū ꝙ est no. ¶†Extra no. ar.ꝙ sacerdotes sunt ptes reipublice ⁊ sunt
de districtu ciuitatis.vt no. Io.an.l.c.si.de rescri.innouella. Et facit ad
statutū ꝙ nemo trahat aliquē extra curiā perusinā vt non includat tra-
hentes ad curiā episcopalē.nam ⁊ illa dicitur curia perusina sicut dici-
tur ecclesia perusina.de causa possessio.cum ecclesia. Bald.

Additio Baldi.

Huius studij. Ibi, positiones, id est, species sic dicte q: pmittuntur ⁊ ponunt.ponit eīm genus ne
cessario ponunt a genere.s.contingenter.⁊ q: genus de his p̄dicatur.vt
not.de leg.iij.si qs earū.§.iter emp.vel,id est,ptes.i.hec pars diuiditur
in duas ptes.nā tractat de duob⁹ p̄ncipaliter.vel,id est, cōsiderationes
ꝭm Ia.de are.⁊ Cy. Ibi spectat.s.principaliter. Et sic not.ꝙ si priores
habēt arbitriū sup statu ciuitatis nō pn̄t ꝓuidere nisi sup his q̄ princi-
paliter cōtingūt statū ciuitatis. Ibi in sacerdotibus. vide Arch.xxiij.
di.illud.ī magna addi.⁊ Inn.de foro cōpe.si diligēti.⁊ facit.ĵ.de ar.non
dis.§.sacerdotio. Itē an ex stipulatione ꝑsbyteri queratur ecclesie. vide
per Azo.in summa.de sacrosan.ec.⁊ in.§.si quis alij.instit. de inuti.sti-
pulatio.vide de stipulatiōe iudicis notarij ⁊ presbyteri.ꝙ no.in Spec.
de primo ⁊ secūdo decreto.§.iā de effectu.ver.ƺ cui p̄stabit cū vi.⁊ In-
no.de conuer.cōiu.dudū.dic ꝙ male dicūt p.l.eū p quo. de in ius vo.p
eis facit.ĵ.de fur.si qs vxor.§.si fugitiuū. ƺ ibi recipit p officio,hic,qū
p priuato. Quid in arbitro vtrū ex stipulatiōe sua q̄rat alteri.dic vt.ĵ.
de arb.litigatores.§.qđ ait ibi no.ꝙ est necessaria cessio.adde quod no.
Guli.de cu.C.de li.cōte.libellū. ¶ In gl.aut.ibi.nec placet.⁊ est rō per
l.j.C.de diuersis p̄di.vrba.li.xj.⁊ ad muni.sīle hic q̄ fuit disputata ⁊ la-
te examinata p Mar.syl.⁊ incipit qdā mercator ibi oīno videas. Bal.

1 ☞ Matrimonium dicitur coniunctio maris ⁊ femine.
2 Procreatio liberorum est de iure naturali.
3 Alimentatio filiorum est de iure naturali.
4 Matrimonium an per statutum ciuitatis sub pena possit prohiberi.
5 Dotis contractus an sit de iure gentium vel ciuili.
6 Patris alimentatio, an sit de iure naturali.
7 Pater, an teneatur alere filiū,q ꝓdigaliter partem suam consumpsit.
8 Filiorum legitima, an sit de iure naturali.
9 Legitima dicitur ius agnationis.

Ius naturale. Quod a diuina ꝓcedit seu descendit ꝓ
uidētia est cōe oīb⁹ aīalibus naturalis.
naturatiōe ꝑfecta ⁊ nō orbatis.hinc descēdit maris
⁊ femine coniunctio ad fetus in brutis, ⁊ partus in
hominibus propagandos ⁊ nutriendos.hoc dicit.
¶ Nota qđ ius naturale est commune omnibus ani
1 malibus.¶†No.quod coniunctio maris ⁊ femine
2 appellat matrimoniū in natura rationali.¶†Not.
qđ natura docet nos ⁊ animalia Itē quod liberorū
3 procreatio est de iure naturali.¶ Item quod alimē-
tario filiorum est de iure naturali. ¶ Glossa querit
in dubio vtrum carnalis copula sit de iure naturali.
Respondet glossa aut est illicita,⁊ tūc aut cōsidera-
b mus primos mot⁹ q nō sunt in potestate nr̄a[b] nec in
volūtate.⁊ tales mot⁹ sunt de iure naturali, q: in eis
nō est peccatū,imo si qs resistat est meritū quia vir-
tus in infirmitate perficitur. distin.vj. in palea. sed
pensandum aut consideramus istam copulam:⁊ tūc
non est de iure naturali,quia cuƺ ius naturale in sua
propria qualitate semper sit bonuƺ ⁊ equū.ergo pec-
catum non est de iure naturali. Sed dici potest quod a
coniunctio illicita potest considerari dupliciter.vno
modo quantum ad esse.alio modo quantū ad defor-
mitatem esse,primo modo est de iure naturali, quia
ius ⁊ bonum conuertuntur. secundo modo non est
de iure naturali. Item cōiunctio matrimonialis po
test considerari tripliciter,vno modo respectu finis
id est procreationis.⁊ est de iure naturali.quia natu
ralissimum est producere sibi simile.sic enim conser-
uat species tota in natura. Et quod sit naturale ap
paret:quia natura est illa que non assuescit in cōtra-
rium:sicut ignis vbiq; ascedit ⁊ graue semper descē
dit,sic natura non assuescit nō generare similia ex si-
milibus. Item quod sit de iure naturali apparet, q:
a principio quando sola natura hominib⁹ sentieba-
tur talis cōiunctio erat de iure naturali ⁊ omnes le-
gitimi nascebant vt in aut.quibus modis natu. effi-
ciun.sui.§.j.col.vij, ⁊ ius naturale nō mutatur:ergo
⁊ tūc est de iure naturali. Item probatur,quia si pri
mus motus est de iure naturali.ergo ⁊ finis cū natu
ra agat ꝑpter finem.⁊ sic est causa cause ⁊ causa cau
sati.ĵ.cod.l.manumissiones. ¶ Secundo modo pōt
considerari coniuncto matrimonialis quantum ad
consensuƺ,⁊ tunc est de iure gentium:quia cōsensus
proprie nō est in brutis: cum consensus sit actus ele-
ctiuus q habet fieri per intellectū ⁊ rationē. ¶ Ter-
tio modo pōt considerari forma matrimonij cōtra-
hendi,id est verborū expressio.vt not.C.de ꝓscri.xxx.
anno.l.cū notissimi.in princ.vel id quod habeat pro
expressiōe verborū.vt.ĵ.de ritu nupt.l.in libere.⁊ hoc
modo est de iure ciuili.vt not.in.l.ius ciuile.secundū
canonistas est cōsiderare matrimonium. ¶ Quarto
modo prout est sacramentū. ⁊ tūc est de iure diuino,
vnde scriptū est,quos Deus cōiunxit:homo non se-
paret. Item potest considerari quantum ad.l.prohi-
bitionis ⁊ permissionis in gradibus nō prohibitis
lege diuina.⁊ tunc est de iure canonico.in.c. non de-
4 bet.de consanguini. ⁊ affinit. ¶†Sed hic queritur b
nunqd p statutū ciuitatis possit matrimonium pro
c hiberi sub pena[c] puta qđ nemo accipiat gebellinam
in vxorē sub pena mille librarū,⁊ videtur qđ sic.nam c
hoc facit lex.ĵ.de diuor.l.quod ait.non eīm infectum
est matrimoniū.sed pena cōmittitur. ¶ In contra-
rium facit.nā si non tenet principale dispositum: er-
go nec penale.ĵ.ad.l.Fal.l.seius ⁊ augerius. Itē ma
trimonium est res spiritualis. ergo non potest dire-
cte prohiberi per statutū laicorum sicut nec per pa-
ctum,⁊ hoc tenet Io.an.in.c.statutum.in princip.de
here.in nouel. Ego credo qđ si tale statutum sit pro-
pter aliquam publicam vtilitatē vel equitatez quod
teneat statutū respectu pene.C.de interdicto matri-
mo.l.tutor.C.de secundis nuptijs.l.hac edictali.cō-
iuncto eo qđ notat Innocentius, extra de secundis
5 nuptijs.c.fina.¶†Tertio queritur de cōtractu do-
tis an sit de iure naturali gentium vel ciuili.⁊ dic qđ
de iure gentium. vt.ĵ. de capitis diminutione.l. eas.
Sed contractus arrarū est de iure ciuili.C.de spon-
salibus.l.final. ¶ Quarto queritur vtrum osculum
sit de iure naturali sicut ipse actus carnalis. ⁊ vide-
tur quod non cum ad hoc nō inclinet natura.sed dic
quod sicut inclinat natura in actu,ita īclinat in oīa
ordinata in istud.vt legitur,⁊ nota. in capit.vltimo.

a ¶ Stipulari. an quis p alterum stipulari possit ⁊ de sacerdote. de p̄cur, de nūcio, de arbitro et notario. Vide abba.⁊ Fel.in proe. decreta. in ver. gregorius.vbi Feli. in versi.in glo. in versi. seru⁹. dat tibi quam plurimas remissiōes quas ibi p te vide,p quo etiā vide do. Pet. phi. cor.in ꝯsi.ij.incipiē.visa p totū,⁊ in consil. clxix.incipien. licet in prima parte.⁊ in consil.incipien.vt ea parte. vbi de notario publico ⁊ in cōsi. ccxx.incipien. serie.in.ij. parte.⁊ in consil. ccxj. incipien. quamquaƺ.in principio. in tertia parte.

b ¶ Nostra. ad de Feli.in.c.j. de hereti.

c ¶ Sub pena. Pro qua materia vide tu plene ⁊ no.Feli.ī.c.j.de spōs. versi.tractant hic solēniter.

a ¶ De qua ꝓpositiõe. vide etiam qõ per Feli. babetur in.c. cuz veniss. in princi. de iudi. qõ ibi dixi in aposti. ⁊ per do. Pe. Phil. Loz. in consil. j. incip. circa in. iiij. pte. ⁊ i cõsi. lvij. incip. de pluribus in. ij. cõsi. ⁊ in cõsi. clxvij. in. ij. parte. ⁊ in consil. cxvj. incipi. in hac. ⁊ in consi. ccxc. incipien. arduꝫ, in, iij, parte.

b ¶ Quod sic. Limita nisi dolo ⁊ lata cul pa, prout limitat idem Bal. in auc. contra rogat⁹. C. ad Trebel.

c ¶ Per statutum. Ad cui⁹ articuli decisiones vide remissiones ãs posui ad har. in auc. de here. ⁊ fal. in ver. vlteri⁹. ℣. quibus remissionibus. Adde Oldra. Pet. Phil. Loz. in consil. j. incip. circa. in, iiij. parte. ⁊ consil. ccx. ⁊ in consil. cl. incip. banc. in. j. parte. ⁊ in consilio. c, vbi õ legitima matris ⁊ filiozuꝫ. ⁊ in consil. cxv. incipiẽ. in hac per totuꝫ. ⁊ in consi. cxxiij. incipiente licet, in tertia parte. ⁊ in consil. cvij. incipien. in bac. in principio, in secunda parte, in qbus omnibus remisi plene ⁊ non habetur an legitima tolli vel minui possit a statuto ⁊ quanta sit vltra predictas remiss. vide do. Pet. Phil. etiã in cõsil. cij. incipiẽ. circa in secunda parte. ⁊ per Dynũ in cõsi. rij. vbi etiam Ly. ad eius assignationẽ, qbus omne es alienum detrahi debeat. Et numquid per filiũ onere, vel substitutione aliqua grauari possit. ita ꝙ pr̃ post mortẽ filij in ea succedere non possit. Vide per Dy. in consil. cxxxvij.

a ¶ Hic est considerandum de illa ꝓpositione, de, [a] nam quiꝫ denotat materiã. vt iste pãn⁹ est de lana. ⁊ istud scannum est de ligno. aliquꝫ denotat originẽ. vt Pe. est de padua. de excu. tut. sed ⁊ reprobari. in verbo. cũ manẽs. quicuꝫ denotat ordinẽ. vt de mane fit sero. i. post mane. neutro istoꝝ modoꝝ filius tenet alimentare patrẽ. ergo dicitur istud charitatiuũ alimẽtationis subsidiũ. ergã patrem sub sola rõne paternitatis non alterius meriti nõ est de lege nature sed est de lege positiua. non ob. argumenti de illo animali qꝫ singularis casus non componit regulam. nec vna hirũdo facit ver. So. homo potest considerari vt animal. tunc nõ esset de iure naturali. Itẽ põt considerari vt ratio qꝫ homo formaliter est ratio ⁊ intellect⁹. ⁊ hoc mõ est de iure naturali. nã sine iuris ciuilis precepto hoc dicat ratio naturalis qõ genitus suũ non debuit genitorem a quo habet esse. Sic de alimẽtis vxoris ⁊ dic qõ sunt sequela matrimonij. si tamen vxor operaꝫ viro. vt no. in. l. sicut. j. de ope. liber.

7 ¶ Quero qd si filiꝰ prodigaliter cõsumpsit partẽ suã an debeat ali a pr̃e. tãgit Jac. de are. per modũ arguẽdi ꝙ sic[b] in. l. libertus qui operaꝫ de operis liber. ⁊ arg. ff. ad Trebel. l. imperator. in fi. Et ideo cauere debet se nõ dilapidaturũ. arg. de leg. iij. l. fideicõmissa. ℣. si qs. ⁊. Quid de fratre ⁊ sorore. dic vt. l. q filio. vbi pupill⁹ educari debeat. ⁊. l. cũ plures. ℣. j. j. de adminis. tutor.

8 ¶ Queritur an legitima filiozum sit de iure naturali. ⁊ videtur qõ sic, qꝫ loco alimentozum que debentur in vita pr̃is filio succedit legitima post mortẽ patris. nã hoc ex ipso nomine patet. quia legitimũ subsidium appellatur. ⁊ sic non põt tolli per statutum.[c]

9 ¶ Item legitima dicitur ius agnationis. nõ dico qõ sit agnatio, sed est ius agnationis. i. ius ab agnatione pcedẽs qõ est immutabile. vt. j. pa. l. ius agnationis. in contrarium vf. nam mortuo patre deficit subiectum in quo fundabatur ius naturale. ergo ⁊ qualitas. vt. j. de vsufru. l. ij. de oper. qui liber. ℣. postbumus. j. ad. l. aquil. huic scripture. Sol. lz statutum non possit tollere cognationem potest tamen tollere ius succedendi, sicut tollit emancipatione. l. tutelas. de capi. di. l. j. de coniung. cum eman. li. ⁊ sic valet statutũ quod filia dotata non possit dicere testamentuz nullũ sufficit eñ quod aliquid habeat quoquo titulo. secus si nihil habenti filie statutũ omnia deneget qꝫ tunc pater inuitaretur ad necandum filium. l. necare. de liber. agno. ⁊ sic non valeret statutũ qõ principaliter inducit peccatũ. vel dic quod valet preterq̃ in alimentis que peti possunt non obstante statuto. ⁊ est fauoze alimentozũ. ⁊ cũ sit personale non transmittitur ad heredes filij. Et illa opi. potest bene defendi. facit. l. maximum vitium. C. de liber. preterit. ⁊ multo forti⁹ legitima potest auferri per statutũ matribus: quia est de iure positiuo. naturale eñ ius vt dixi nõ ordinat hoc. ⁊ casus omissus a natura nõ põt suppleri vt sit de iure naturali: qꝫ ius naturale nõ recipit interpretationem extensiuam: sed ius artificiale sic si in casu omisso est maioꝝ vel saltem penit⁹ eadẽ ratio statuendi q̃ est in casu expresso. vt dicã. j. eo. l. omnes populi. Cetera vide per ipsum. Bald.

Additio Baldi.

Jus naturale. ¶ Nota qõ iurisconsult⁹ pncipia iuris incipit. ⁊ trahit a pncipijs nature. ⁊ est natura vis insita reb⁹ naturalib⁹ ex similib⁹ similia pcreans. ⁊ qua se vnumquoꝫ est in generatione perfecta hanc dicimus esse naturam idest politicam, de natura autem possumus naturaliter loqui. vno modo de natura id est de intentione nature. ⁊ hoc est minus generale. nam ⁊ inanimata sunt perita huius iuris naturalis. Alio modo de natura idest de naturalibus modis anime sensitiue. Tertio modo de natura id est de naturalibus motibus anime intellectiue. ¶ De primo modo naturalis intẽtionis nõ est sermo legistis: sed naturalibus philosophis. ¶ De secundo modo est tractandum nobis, prout est applicabilis humane societati. ¶ De tertio modo principaliter ⁊ per se oportet nos considerare: quia subiectum in legibus est homo. ¶ Quero vtrũ coniunctio maris ⁊ femine sit ius naturale ⁊c. qz non põt alal generare aliud animal, nisi per cõiunctionẽ maris ⁊ femine, ⁊ patet hoc per Arist. ij. ð anima ibj naturalissimi nõ operũ ⁊c. vide in auc. de non eli. secundo nub. ℣. optimum. ⁊ probatur sumendo illam ꝓpositionẽ quã assumit iurisconsultus. Illud est ius naturale in quo cõueniũt omnia alalia: lz oia in coitu cõueniũt. ergo ⁊c. Sol. aut querimus de vtili ordinatione nature. aut de ipso complexu in actu. ⁊ dico quod nõ est ius sed factum vnde concupiscentia est de ordinatione nature sed ipsum agere est cum electione agentis. ⁊ pro quanto ipsa electio deuiat ab humana ratione esse complexus: non dicitur naturalis: imo spurius vel incestuosus vel nefarius. Est ergo naturalis attenta natura communissima omnium animantium sed non attento iure naturali gentium tantum vt. l. fi. j. de ritu nup. ideo aduerte quod dicitur litera qõ complexus sit ius naturale. sed dicit quod descendit a iure naturali ab ordinatione nature. ⁊ complexus in habitu est lex membrozum. sed complexus in actu est peccatum. vj. distinct. sed pensandum. De triplici iure naturali. Vide per archid. j. distinc. omnes. in addi. sua que incipit ad ob. ⁊ dicas de triplici instinctu in homine. ⁊ de triplici dictamine. le. naturalis vt. ca. ius naturale. de duplici lege naturali. ⁊ de qua druplici natura humana. vide per Archi. ca. disti. ℣. ius autem. vide Jnn. ð frig. fraternitatis. in magna gloss. Quid est natura. no. Azo in proemio. C. no. j. si cer. pe. respiciendum. Jbi, hinc descẽdit. Vide Jnn. de coniug. coniu. placet. vide de hereti. ca. fin. in cle. Jbi coniugatio. i. coniugationis appetitus ꝓpagãdi. causa secundum Tullij de offi. ij. ca. Jbi videas hunc alleg. quia stoicus philosophus ⁊ iurista fuit ex imus. ⁊ vide. C. quozũ bonozũ. l. fi. qualiter ius naturale fit immutabile. vide plene per Archi. v. disti. c. ℣. naturale. Jbi, matrimonij fit de. l. naturali. vide j. di. ius autẽ. per archi. Jbi, educatio. i. cura educandi que pcreata sunt. hic vide Lyñ. C. de nup. l. sanci mus. Jbi, peritia. ⁊ vide archi. cij. q. j. precipimus.

Jus gentium Jus gentium est quod pcedit ratiõe ⁊ intellectu gẽtiũ quo omnes gẽtes quasi per eque vtunt: quod semper est bonum ⁊ equuz ⁊ sine quo homines non possint viuere. vt hic. ⁊ j. eod. titu. l. omnes populi. ⁊. l. pe. ⁊ instit. eo. ℣. ius gentium. ⁊ distat a naturali sicut distat cerebrũ hominis a cerebro animalium. nam posuit deus in homine cerebrũ membruz diuinum vbi sensus ⁊ intellectus. Sed animalia intellectum non habent sed quẽdam instinctum secundum datas animalibus proprietates ⁊ complexiones naturales a stellis ⁊ dementis sed anima hominis est immediate a deo ⁊ signum animi ab altiori venientis sede est religio per quam cum deo conuersatur. vt. j. l. prima. ¶ Sed hic quero quot modis dicitur gens. Respõdeo dicitur gens quãdoq̃ omnes homines totius mũdi tamen text. nõ dicit ges, sed gentes in plurali. sed certe idem si digisset in singulari: quia nomen collectiuum singularis numeri vniuersale habet significatuz vt. j. de verb. sig. inysu iuris. nisi nomen collectiuum poneretur cum termino restrictiuo vt gens italie. Secundo modo dicitur gens prouincia puta gallia. vt. j. e. l. ex hoc. ⁊ sic gens est ab vno principio orta multitudo ab alia natione secundum propriã collectionis distinctionẽ. ¶ Tertio modo dicitur gens cognatio. vt not. j. de ver. sig. pronuntiatio⁹. ⁊. j. de proba. l. j. ¶ Quarto modo dicitur gens. i. hominum collectio, ⁊ ita sepe accipitur in statutis. Si quis iuerit cum gente armoꝝ ⁊ quatuor faciunt gentem. arg. d. l. j. secundum Bar. nam illa glo. exponendo nomen gentis ponit exemplum in quatuor personis. probabiliter posset dici de. e. quia nomen gentis turbam significat. ⁊ vtriusq̃ vocabuli eadem ratio est. nã ratio statuti significat turbationẽ que ex collectiõe nasci potest argumento. l. pretor.

d ¶ Pronuntiatio. Jbi des vide do. Alle. de Jmol. in. ℣. familie vbi an comprehẽdat spurios.

e ¶ Dicit de. e. cuz bis dictis bene concordat consuetudo regni Fracie: quando fit probatio per turbam, sufficiunt decez homines, vt faciant turbam.

a ¶ L. pretor. ⁊ ibi vide domi num Alex. de imo. ⁊ l. l. duos ff. de duo. reis const.

a pretoz, ⁊ vi bo. rapt. Item cū sunt .x. boies vel supra delictū est notoriū ⁊ ideo pena augetur. de iniur. l. si plures serui. facit quod not. Ly. C. de accu. l. ea qui dem. post principium.

1 ¶ Religio est de iure gentium,
2 Patrie parere, an sit de iure publico,
3 Cui magis quis teneatur subuenire patri, an filio,
4 Ciuitatem in gabellis fraudare, an liceat.

1 VEluti. Nota ꝙ religio ⁊ est de iure gen. ⁊ cuz prosequaꝫ hic de iure priuato. ergo videtur qđ religio sit priuatum ius gen. cōtra imo publicū qz cōsistit in sacris. nā sacra religio est. vnde op. de le. i. ff. publicū. ff. co. Sol. fateoz ꝙ religio in genere est de iure gen. publico non priuato ⁊ est vera. ¶ Item op

b ¶ Patri. Vi de Alexan. de imo. hic, ⁊ Jo. pe. in. l. quos phibet. ꝑpost. ⁊ Spec. in tit. de sen. ff. ii. ff. vi. ⁊ in tit. de aduo. ff. j. verſ. quid si pater. ⁊ not. illud au reum dictum Lice. de offic. Naz vnicuiqz nostruz chari sunt parētes, chari liberi ⁊ familiares, ſz omnes omniū hominuz cha ritates, vna patria cōplexa est.

2 ponitur ꝙ pareret patrie sit de iure publico sicut pa rere magistratui. nam si patria mādat alicui amba siatam tenetur eam alere. vt. C. de decur. l. si quis li. ⁊ l. ff. de ꝓcpo. agen. in re. li. vbi de hoc ⁊ idē si man dat alicui qđ cōsulat tenetur consulere ꝙ dicta iura. nam est publicum munus. Sol. fateoz cōueniť enim vnicuiqz vltionē facere ciuitatis, vt in aut. de defen, ciui. ff. pe. qz nascitur patrie. j. de vē, in poſ, mit. l. i. ff. generaliter nā locus facit ad generationē quēadmo duz pater imo magis nascimur patrie, quā patri. vt j. de capti. l. postli. ff. filius. ⁊ ideo ꝙ patria etiā cōtra patrem ⁊ cōsanguineum suum pugnādū est. vt. j. de reli. l. minime. ¶ † Quero cui magis teneaꝫ subueni re quis an patri, an filio. solue. vt no. in. l. ff. C. de pa

3 b tribus qui filios distra. per Ly. ¶ † Quero nūquid

4 liceat fraudare ciuitatē in gabellis. solue vt not. j. de publi. l. vectigal. per Bar. ⁊ dic ꝙ non in gabellis li citis secus in illicitis, ar. not. de reg. iur. l. nō videtur. ff. qui iussu. ⁊ de leg. ij. cum pater. ff. Titio. Bald.

Additio Baldi,

VEluti. Vide Arebi. lxxxvj. dis. nō satis. ⁊ xxiij. q. iij. oītēdit. ⁊ ely. di. cum beatus. in addi. adde quo vē, vide Gul. C. q bo, cc. poſ. si pater. ¶ Ibi

c patrie: ſz cui primo. Rūdeo patrie. vt. j. de cap. l. post li. ff. filius. Spe. contra sub ti. de aduo. ver. quid si pr Ly. Et de precepto, an possit pr occidere filium ban nitum. ar. est hic. ⁊ de libe. ⁊ posth, in fais vel cōtra. de reli. minime. de sica. l. diuus. cōtra de iur. om. iud. l. qui iurisdictioni. Cui debemus magis obedire: an parenti, an patrie, vel regi ⁊ quis validior in imperā do vel rex vel pr. Sc̄do cui magis debem? subueni re an patrie. an accedio patris, ⁊ opz ponere. ꝙ in pa ribus terminis qđ patria iubeat iustū, vt debellādo p salute reipublice, pr eger etiā iustum, vt de q̄rēdo victum patri egrotanti. Et dicunt aliqui ꝙ magna pietas est ad patrē, sed maxima ad patriā. ergo pa tria est ꝓferenda sed hic tex. innuit cōtra ex ordine li tere. Sed rūdetur ꝙ aut ordo scripture cōformat se rationi. ⁊ tūc cōsideratur aut discordat ⁊ tūc nō, aut dubitat. ⁊ tūc seruaꝫ ordo. l. cū pr. ff. fidei. qe leg. ii. ⁊ l. quoties. de vsuf. So. patrie parēdū si patria licitū in bet als pri. ff. ad Sil. si qs. Vide Jac. de pcu. militē.

¶ Defensio sui corporis, est de iure gentium.

2 Papa ⁊ imperator non possunt derogare defensio ni naturali.
3 Statutum dicens ꝙ bannitus non admittatur ad aliquam defensionem non valet.
An liceat defendere quemlibet de sanguine suo.
5 Socium in itinere, an liceat defendere.
6 Amicum bona amicitia coniunctum, an liceat tueri,
7 Amicum leuem, an permissum sit tueri,
8 Defensio, an sit permissa contra iudicem.
9 Alteri minātem mortem si quempiam audiuero, an renuntiare tenear.
10 Duo inimici se intuentes inuicem se aggrediuntur nullus de insultu punitur.

1 VIm vim. † Not. ꝙ defensio sui cor poris est de iure gen. naz bec. l. ponit, exēplū. ff. ius gē. tū negat qn sit ēt de iure naturali omniū animantiū: qz naturaliter bō ⁊ cetera animalia ꝓna sunt ad cōseruationē sui esse. ⁊ iō ōt decretalis ꝙ defensio ē de iure naturali. de re in. pasto. in cle. Est ergo ordo iu ris naturalis defensio ꝑ aggressorez vt. j. si qua. pau.

fe. di. l. j. ff. cū aristetes. j. de iure naturali. de sentē. excō, dilecto. Sic em̄ debita defensio in litē de iure natura li: ⁊ cōtra fiscū vt. C. de iure fis. l. facultas. li. g. ꝑsertim vbi agit ad penam sanguinis. vt. d. c. pastoralis. Ea em̄ p q̄ vita hominis conseruaꝫ ⁊ eius contrariū re

2 pellitur sunt de iure naturali. Ūñ † nec papa nec im

d peratoz possunt derogare naturali defensiōi ꝺ vt. d. c. pastoralis. Et ideo vnicuiqz est dādus terminus ad suā defensionem faciendam nisi sit deprehēsus in fla granti crimine vt. j. de re mi. l. iii. ff. si ad diē. nam cōtra notoriū actē instātiſqz defensio cadere nō pōt. ideo tunc nō est danda dilatio. ad quid em̄ daret sup impossibili. ar. j. de sta. ho. l. aretusa. ⁊ sic pōt itelligi.

3 j. de adul. l. in crimine. † Ex ꝓdictis apparet quod nō valet statutum quod bannitus non admittat ad ali quam defensionē nisi statutū respiciat causam in qua est contumaciā nā ꝓpter contumaciā audictis dene gatur vt no. j. qui. ex cau. maio. l. sed ⁊ si per ꝓtorem, ff. sed si dum decreto. ⁊ ſz omnia iudicia ⁊ oēs senten tie sint de iure ciuili. vt no. instit. de ob. in prin. Ideo videtur quod aliquis per statutum possit a lumine iudiciū repelli vt est exꝑessum. j. de decr. ab oz. fa. l. fi. dū dicit ⁊ a iudicio ꝓhibeatur tū istud debet intelli gi naturali defensione semper salua. Si quā autē de fensionem ciuilē ⁊ non naturalem ꝓtenderet, puta non solute collecte. ⁊ iō ꝓtendat sceleris impunita tem. hoc beneficiū bene pōt auferri per statutum. ar. j. ad. l. fal. l. beneficio. Illud est bene not. quod nunq̄ ex suo capite oz cōdemnare illū inde: qui habet de fensionem iure naturali vel ciuili seu municipali iu re, qz paria sunt interficere innocentē vel nocentem quē punire non oz puta qz esset ꝓscriptū. j. ad. l. iul. repe. l. lege iulia. ff. hodie. ad quid em̄ esset factum sta tutum si iudices non seruarent illud nec enim cōscie tia debet eos mouere: qz non sunt in foro penitētiali: sed iudiciali. ⁊ isti fori nō sunt eiusdē speciei. differūt em̄ in specie ꝓpria: sicut differt sacerdos a magistra tu. vt. ff. l. i. ff. huius studij. ¶ Sed hic querit. statuto canetur quod quilibet liceat interficere exbannitum modo q̄ritur si exbannitus se defendendo. cū mode ramine ꝑcusserit aggressorē vel occiderit: an puniaꝫ ⁊ vr qđ sic ac si iudicē vel officialē offendisset vel oc cidisset. certum est enim qđ de hoc puniretur. vt hic not. in glo. ex quo enim qđ cuilibet est ꝑmissum, loco iudicis succedit vt no. C. quod me. cā. l. accusationis. ꝓpterea si licita est aggressura. ergo defensio est illici ta per locū a contrarijs. Et videtur exꝑessum. C. de bis qui ad eccle. cōfu. l. si seruus. Itē nō sufficit tute la nisi sit inculpata. vt. C. vñ vi. l. i, ſz ista est culpa. ergo nō excusat. In contrariū qz defensio est de iure naturali. Item istud statutum est cōtra ius cōmune. C. de male. ⁊ mathe. l. fi. ⁊ autozitate statuti ius natu rale tolli nō pōt. j. de vsuf. ea. re. l. i. Itē istud statutuz est contra ius diuinum: qz inducit hominem ad pec candū. vt no. Doct. in. c. fi. de consue. ⁊ maxime qñ ta lia statuta fiunt ex leuissima cā, puta qz ciuis est mal pagus. Absurdum enim vr qđ nō possit se defende re ab iniuria. vt hic. Item ius ciuile non pōt eradica re ius naturale, ſz publicū possit velare. Respondeť qđ idez est in effectu velare ⁊ tollere quamdiu durat istud velamen. vt. j. ea. l. manumissiones. Et ideo ꝓ ma opi. tenetur a multis, qz non est licitum offendere eū qui facit legis autozitate cuz sit ministeꝛ. l. hinc videmus qđ fur qui se telo defendit in maiorē indi gnationē. l. incidit. ꝙ si per se nō defenderetur. j. ad. l. aquil. sed ⁊ si quēcūqz, sed ibi defensio sua erat circa rem alienam hic vero circa ꝓpriā personam. ⁊ non est dubiuz qđ aggressor peccat: qz facit priuato odio ⁊ non ꝓpter fauorem publice disciplineꝫ. sic ergo ipse peccat, ergo aduersarius se defendēs nō peccat ꝓ rō nez huiꝰ legis sufficit tū sibi ꝙ defensio sua sit licita de iure naturali: qz non pōt tolli p statutuz. Non ob. l. si seruus. qz ibi dōs facit ꝓ exꝑcutione iurīz sui vnde non peccat. ⁊ ideo non pōt offendi quia seruus non pōt prētendere se iniuriatum. de inregē. vel ciuili

4 questio illa est dubia. ¶ † Tertio queritur an liceat defendere quēlibet de sanguine suo ⁊ dico qđ sic nā simul omnes de sanguine patiuntur iniuriam vt no. j. de iniur. l. ler Cornelia. in princip. C. de episcop. ⁊ cleric. raptores. per Lyn. ⁊ C. si quacunqz ꝓtedi. po.

D ¶ Defensioni. Adde Fel. in. c. ex parte. de offic. deleg. ⁊ in. c. dilecti. de exceptioni. circa finē. ⁊ qđ dixi in. d. c. ex parte i apost.

a ¶ Sciũ. Ai a de do.per.phi. cor.consil.cvij. incip. Visa.in b fa.m.n.t.o.in b antiquis. in.j. parte. et adde ext.in.c.forti- 7 tudo.xrij.qõ. c iij.t per ll Host. in.l.scictiã. §. q cũ aliter. ad l.aquiliaz. Et adde qõ qũ de beo aliquẽ de fendere, possũ euz defendere etiã cũ armis, vt per Bar.in l.vt viz hoc ti.

b ¶ Amicum. adde Pau.de castr.in.l.refe ctionis.ff. cõmunia pdio.t Bartholome. cepo.in caute la. xrij. t flo.i l.sciam.§. q cũ aliter. ad.l.aq.

c ¶ De leni amico.sz qd de extraneo, vic idem,vt p flo. in.d.§.qui cuz alr.et Angel' aret.i tra.male. ver.defendẽdo vbi plene quas perso nas,t quos õ fendere liceat.

d ¶ An iudice. An t quando iudici resistere liceat. vide tu Fel.in.c.si qñ. circa fi.de offi. peleg.

e ¶ Teneor. vi de tu omnino Feli.in.c.quãte presumptio nis.in ver.ex tra gl.de sent. excõ. t in. c.i. de of.del. vbi, an t quando per scientiaz, quis mozi de beat,non reue lãdo illud qõ scit.t quid de iure canoni.

l.i. ¶ Quarto queriẽ an liceat defendere socium[a] in itinere.t dico q̃ sic.qz verecundia sit tibi ꝓpter socie tatẽ t ideo põt contumeliã suã ꝓpulsare.ff.de iniur. Itẽ apud Iabeonẽ.§. tuctur. ¶ Quinto querif an licet defendere amicũ[b] stricta amicitia coniunctũ.t dico q̃ sic:qz eq uip arat illis q sunt de suo sanguine. C.de le.l.cũ alienã.nã veri amici sunt vna aĩa in pla ribꝰ corꝑoribꝰ.ꝑm Aristo. ¶ Sexto querif qd de leni amico[c] videt Zo:qz gl.dicit affectionẽ ꝓiderari.i. debitũ affectiõis.nam si non afficior sibi ergo iniu riam non patioz ꝓpter eum vñ nõ possuz intromit tere me rei ad me nõ pertinẽti. nec imbzigare me in eo quod nõ tangit me t.l.culpa est.de re.iur. In cõ trarium:quia Iz amico connocare ad propulsandu vim ꝓ rebus.ergo et ꝓ pfonis.l.iij.§.eum igitur.de vi t vi ar.ꝑm Bul.in glo.Jaco.but.dicit q̃ tanquã ipse nõ potest.sed tanꝝ alius põt.t ideo si eos cõuo cat in auxilium põt.alias non ꝑm Jac.butr. Tu te ne opinio. Buli. nam aggressoz facit iniuriam etiã reipublice. ergo quilibet de populo potest ꝓpulsa re etiam cõtradicente offenso t hac ratione et suum capit alẽ inimicum l: ab alio defendere insultãte t fa cit.l.sed t partus.§.i. Sed an vbi est licita vltio põt connocari a priuata persona amici vlciscẽtis ad vl ciscẽdum.vel possunt adesse sine cõuocatiõe Jo.di cit q̃ nõ.qz permissio personalis non egredif perso nam. Item not.l.cum fundũ.de vi t vi ar. Et ideo si statutum dicit quod liceat offenso facere competen tem vindictam.illi qui sunt in sua societate non põt apponere manum ad vindictã quia statutuz signã ter se restringit ad offensum.t quia statutũ nõ repu tat hoc esse maleficiũ.t illi associãtes nõ possunt di ci associasse malefactorem cũ nõ habeat naturaz nec nomẽ maleficij credo eos de associatiõe t fauore nõ teneri quia sunt accessorij ad actum permissuz. arg. C.de adul.l.gracchus. ¶ Et not.q̃ istud statutũ qõ liceat offenso facere competẽte vindictã intelligitur de ꝓncipaliter offenso non per mediam ꝑsonam. quia verba sunt intelligenda per ꝓius t non p po sterius.l.qui liberis.§.hec verba. de vulg.t pupilla.

8 ¶ Septimo queritur an liceat se defendere a indi
d ce.[d] Respõdeo aut priuatus vim facit:t licita est de fensio etiam armata manu.qz iurisdictio sibi non suf fragatur cum redigat ad instar priuati aut in forma officij.t tũc aut sine causse cognitione t tũc aut infert grauamẽ reale t põt resisti.vt.l.meminerint.C. vnde vi aut personale.t idem, tñ melius facit reus qui ap pellat.C.de appel.l.si quis ꝓuocatus.aut facit cã co gnita.t tũc appellatio ẽ necessaria oĩo t põt postea ei armata manu resisti. ꝑtertim si nõ posset reparari post facti execution ẽ satis eñ est q̃ appellatus est ex tra officiũ.C.de appel.l additos. t adde qõ not.ꝺ de reg.iur.l.nõ vt.§.q iussu. ¶ Octauo q̃ritur possum titium conseruare ne occidatur t euaderet si fugeret in domũ meam.claudo hostium,vt non imbzigẽ me. an puniar. Gloss.dicit qõ non.l.culpa est. de reg.iur. In contrariũ facit qõ no.ſ.eo.l.iniitia.§.i. Solut.si nihil feci puniar, sed si dolo clausi ostiũ puniar.arg. de dolo.l.eleganter.§.si quedã.Iz quid si clamore solo potui eũ euadere t nolui. Rideo non puniar regula riter.fallit.ſ.ad Sille.l.cũ dñs.t.ſ. de parrici.l.si scie
9 te. ¶ Sed qd si scio quod Titi' vult occidere seiũ: an teneoz seio dicere, qõ sibi caueat non nominãdo a
e quo. Rideo teneoz[e] de honestate.tñ si nõ facio nõ pu niar.qz speciale est in.l.si sciente.ergo in contrariũ est ius cõmune ꝑm Buli. sed pone quidaz accepit mihi castrũ quoddam,t ibi fecit incendia t stuprare mulie res vtrũ possum me vindicare. t dico.qõ sic ꝓpter delictum stupri.nam est speciale ꝓpter violatã castiz tatem.l.qñ.ad.l.iul.de vi. t hoc veruz incontinenti. i.intra tempus. intra qõ est licita recuperatio reruz qõ relinquif arbitrio iudicis ꝓ rei qualitate. Iz glos. restringat se ad triduũ t hec sunt multũ no. ¶ Que ro quid differt substantialiter hec.l.t.ſ.C. vnde vi. Rideo q̃ hec lex permittit simpliciter, sed illa cũ tẽ peramento. banc.l.multum interpretatur. t est sicut thiriacha bitius.l. Sane eñ hoc intelligitur.ſ. cum moderamine inculpate tutele. ¶ Adõ restat videre de illo moderamine qd attendatur. vñ sciendum est q̃ cognito imoderamine statim cognoscif modera
men:qz ꝺria ꝺijs cognoscuntur.ſ.e. manumissiões. immoderamen autem est vbicunq culpa est. Scien dum est tamen, q̃ qui excedit modũ defensionis aut leuissima culpa aut leui,aut lata:aut dolo:istis enim modis delinquitur,vt in titul.ff.l.j.t.ij. Si qdẽ exce dif modus valde parum impetu concitati animi nõ vr hoc peccatum:qz insultatus non potest bene deli berare nec habere stateram in manu.facit q̃ no.ſ. de stat.bo.l.imperatoz.per Bul.nã sepe excedit occasio rationem. Sed si parum transgreditur nõ vitupera tur ar.ſ.de edi.edic.l. cui dens.t.ſ. de cõdi.t demon. l.q̃nis. Item si excedatur modus per leuem culpaz nõ videtur leuis culpa criminaliter puniẽda. vt no. Ly.in.l.si quis non dicam rapere. C.de epis.t cler.cũ in atrocissimis t atrocibus delictis dolus requirat vt nota.ſ.ti.ij.p Odof.t.ſ.de verb.sign.l.mag.negli
f gentia.in glo.ordinaria. Cognoscũtur aũt atrocia[f] ex qualitate pene.de pub.iudi.l.ij.nam vnum cõmen suratoꝝ declarat reliquũ.vt.ſ.de reb.dub.l.j.t not.ſ. de superũ.l.j.§.j.t in.l.trãsigere.p Ly.sed qñ excedit modus malo dolo punitur excessus:mitioꝛi tñ pena q̃ si non esset data occasio delinquẽdi.t qz excedit ur lata culpa adhuc magis mitioꝛi pena arbitrio iudi cãtis vt.ſ.ad.l.Põpeiã.de parrici.l.diuꝰ.t.ſ. de adul. l.si adulterium cũ incestu.§.imperatores.versũ.t ma gis.ad hõ ista vir bonus ex multis perpendet. de rei ven.in fundo.nã de factis hominum nõ datur regu la propter nimiã factoꝝ multiplicitatem t regula oz esse iuris nõ facti.ſ. de test.l.iij.§.tu magis.ſ. de vsur. mora. Attendit ergo iudex in primis an insultatus potuerit se honeste defendere quã aduersartũ vulne rando vel occidẽdo.nã si hoc de facili t non subiicie do se periculo potuit facere punitur si aliquid fecit nec põt excusari,quod nõ potuit deliberare. qz illud est verum aliqñ,sed non semper:nam vetus prouer bium est insultatus teneatur accipere consilium non
g tñ dico quod insultatus teneat fugere[g] nisi aĩs sit so litus fugere, vel sit vilis persona: t potest hoc facere secure. Alij dicũt quod nemo tenet fugere,qz fugãs eum facit illicite.ergo non fugiẽdo fecit licite, quod est verius. Itẽ attẽdet iudex qualitatem personaꝝ. quia sepe pugnus plus est quam gladius ꝓpter fortitudinem animi. Item qualitatẽ instrumentoꝝ ce teris alijs paribus vel parũ disparibus,nã si pcutio aliquẽ cũ hasta lancee non oz pentere me cum pũcta ferri qz ex qualitate instrumenti affectus ostenditur animi t defectꝰ periculi vt.ſ. de sica.l.j.§. sed si clana. t extra de homi.c.significasti.in fin. ¶ Et no.q̃ ille q percutit ꝑsumitur habere animũ repercutiendi. vñ in flagranti actu põt offendi,qz ꝑsumit factũ ad de fensam cum sufficiat terroꝛ armoꝝ vt no.in.l.j.C.vñ vi.t.ſ.ad.l.aquil.si ex plagiis.§.tabernarius.de restit.
10 spol.olim.per Jnno. ¶ Item no.qõ si duo inimici se videntes veniunt vnus versus alteruz t alter ver sus alterum q̃ neuter punitur de insultu. vt not.ſ.si qua.pa.fe.di.l.j.§.cũ arietes.dico qõ neuter punitur sub nomine delicti insultus. sed si interuenerunt ce des t vulnera de istis vterq̃ punif. vt.ſ.ad.l. aquil. quemadmodum.§.si nauis alterã. Vel dic verius q̃ ad interesse partis nullus punitur:sed criminaliter, qz vterq̃ delinquit contra rẽ publi.vterq̃ punif etiã de insultu:qz respectu reipublice: nõ cõpensatur do
b lus cũ dolo.[b] Sed pone statutũ dicit qõ de malefi cio posset fieri par nunquid ante maleficium cõmis sum vna pars põt dare alteri licentiã offendẽdi:dic q̃ non.vt.ſ. de pac.l.si vnus.§.illud nulla.sed nunqd põt ꝓmittere soluere condẽnationem ꝓo offendẽte. dic q̃ nõ.vt.ſ.de fideiuſ.l.si a reo.§.si. Ipsi aũt reipu blice bene põt promittere soluere penaz alteriꝰ. vt no.ſ. de decre.ab ordi.facien.in rubri. vnde valeret si promitteretur notario recipienti ꝓo fisco cũ ex hoc non relinqueretur delinquens absolutus, vno tamẽ soluente liberatur vterq̃.ar.no.per Dy.ſ. de ver.ob. l.cum filius.in ꝓnc.nam ille promissor loco fideiusſoꝛis habetur.t ista sunt bene notanda.

1 ¶ Iustgentium circa manumissiones an de nouo dicatur disponere.
2 Quod manumissio non fit datio libertatis.
3 Habitus facit priuationem cognoscere.
4 Verbum dare dupliciter sumitur.

Manumissio

a ¶ Atrocia.vi de plene p Fe li.in.c.at si.extra õ iudicijs.

b ¶ Fugere. Adde Feli.in c.suscepimus. de bo.in versũ. not. ibi porꝰ. circa ꝓncip. vbi dicit,q̃ in sultatus nõ te netur fugere, etiam si non es set dedecori fu ga, quia ꝓpter fugaz in sultans efficit animosioꝛ.

c ¶ Cum dolo. Adde domi. Alex.de imol. in.l.si ambo.õ compen.t eũ dem Bald. in mercu.ver.do lus t in.l. vlti. C.vñ vi.t bal. in rub.C. de si de instru. ver. incidẽter etiã quero.

Manumissiones. Ab origine naturalis creature omnes homines liberi nascebãtur. qz in natura pari Deus nõ fecit ynũ seruũ alterius ſꝫ pariter oĩbus liberũ concessit arbitriũ. Postea propter nomina possessiua meum ꝛ tuum bella orta sunt. Ex quibus bellis processerunt seruitutes. Postea merita seruorum prouocauerũt dominos ad conferendum seruis beneficium libertatis. ꝛ hec dicitur manumissio. ꝛ propter istam crescentis nature varietatẽ posita sunt hominibus tria nomina significantia tres status diuersos tamen in effectu vt dic. ꝛ in aut. quib. mod. natu. effi. sui. ℌ. dicimus. ver. nam si quidẽ. ab effectibus eñ rerũ nascunt nomina rerũ: qz cõmodius ẽ singulas causas singulis appellationib⁹ distinguere quã cõfusis equocare nominibus. ꝛ in applicatione verborũ ad naturã factorum oẽs antiq laborauerũt cũ multa essent olim negotia ꝛ pauca vocabula. vt. ℌ. de presceri. verbis. l. j. ℌ. insti. qui. mod. test. infir. ℌ. alio. ¶ Nota quod manumissio est de iu
1 regen. ꝛ est datio libertatis. ¶ Oppo. iusgẽtiũ circa manumissiões nõ disponit de nouo, ſꝫ dispositũ ex origine gñali nature humane custodit ꝛ confirmat. ℌam generalis ordinatio est quod nascantur oẽs liberi. ergo per manumissionem sue forme reddit non noua forma exquiritur. ℌ. de postu. l. j. ꝛ. l. filio. ꝛ. ℌ. de pac. l. si vnus. ℌ. pactus. ver. ſꝫ qõ in specie dotis. Sol. dic gñaliter hoc est verum. alĩ nõ intelligẽtes exponũt q⁹ ius
2 nõ disponit. ſ. compulsiue. ſꝫ confirmatiue sic. ¶ Secũdo opponitur ꝛ vr̃ quod manumissio nõ sit datio libertatis: ſꝫ detectio. nã naturalis libertas velata propter seruitium reparat bñficio manumissionis est enĩ libertas a deo data de iure naturali qõ inest de necessitate. ꝛ seruit⁹ est accidens nõ natura. ꝛ ideo accidẽte cõtrario sublato de medio ipsa natura elucescit. ꝛ sic expulsio nubiũ nõ facit serenũ, sed detegit. ꝛ expulsio spice nõ facit granũ sed excutit. l. adeo. de acq. rerũ domi. ꝛ secundũ hoc idẽ deberemus dicere in spurio qõ nullus sit adeo spurius qui ei nõ insit legitimitas naturalis. sed cũ legitimatur est legitimus nõ factus ſꝫ natus: id est nõ de nouo factus sed detectus. ꝛ sic impator legitimãdo remouet nubeculas que dicebãt spurietas. ergo illa legitimatio vꝫ vbiq; locorum qz quod naturale est suas radices extendit vbiq; ℌ. cod. l. oẽs populi. in fi. ꝛ ar. ℌ. de inof. testa. posthumus. ℌ. si quis. ſꝫ glos. dicit quod manumissio est vera datio noue libertatis. ꝛ q⁹ primũ iusgen. est correctũ funditus p secundũ iusgen. ar. ℌ. ti. ij, sed ꝛ posteriores, adeo quod vetus. l. allegari non põt. C. de la. li. to. l. j. in princ. ꝛ idem ergo dicimus in legitimatione, vñ legitimatus nõ est legitime natus. extra de elec. inno tuit. id quod apparet ex differẽtia nominis ꝛ effectus. vt. C. de iur. aur. anu. l. fi. Sꝫ pro pcedenti opi. facit in seruo: qz oẽs naturaliter obligat ei inspecta naturali libertate: ergo naturalis status non est in totũ apertus. ꝛ pro hoc ℌ. de accusa. l. ab accusatione. ℌ. oĩbus. ibi oẽs dicit natura cõmunis est. Item qz libertas arbitrij est pe iure diuino. Itẽ qz illegitimatio facit quod sit detectio. qz lex dicit quod est confirmatio. ergo ali quid precedit in habitu quod cõfirmaf in actu quod enĩ nõ est non põt cõfirmari. ℌ. de ritu nuptia. qua in puncta. ℌ. diuus. de liber. l. Anreli⁹. ℌ. testamento. ista duo argu. simul miscui: quia lex miscet. in. o. aut. ꝛ est simile quod in pfinato non eradicat in totum habitum primitiuum, vt no. ℌ. de autori. tuto. ꝛ si pluribus. ꝛ. l. si quis sub conditione. de testamẽ. tutel. sed dicit quod status manumissi ꝛ legitimati est mixtus status ꝛ natura accidente non autẽ est purus status naturalis. vt. ℌ. de ẽpcu. tucum er oratione. ꝛ. l. si in genuys. ꝛ. ℌ. si inge. esse dicatur. l. ij. nã seruitus statum hominis annihilauerat. de adimen. leg. l. si seruus. ℌ. seruo. de cõditionibus ꝛ demonstrationi. l. intercedit. ergo idem status libertatis nunquam fuscitatur. vt. ℌ. de minor. si causa. ℌ. Papinia. ꝛ. ℌ. de statu hominum. bono liber, nã ꝛ nos qui sumus regenerati per baptismũ non
3 sumus in illa propria puritate in qua fuit creatus Adam. ¶ Nota secundo quod habitus facit cognoscere priuationẽ ꝛ econtra. ꝛ quod nihil potest prius esse in priuatione q⁹ in habitu. ¶ Item no. quod quic
a quid est causa cause est causa causati⁸. Jac. butr. ¶ Item nota gõ manus ponitur pro dominio. ꝛ ideo non dr exisse de manibus meis qõ nõ exist de dominio meo ideo si rex concedit mihi castrum vt nõ exeat de manibus meis, bene potero locare mihi faciam in fraudem. de leg. ij. codicil. ℌ. institutus. secundum Guli. Item si locarem alicui potenti fine spe recuperationis diceretur erisse de manu mea. argu. l. qui habebat. de lega. iij. Item est quedam manus iuris. vt. l. fina. de pericu. nomina. l. j. ll. ꝛ. manus refertur ad omnem sensum illi actui congruentẽ. ¶ Itẽ not. argumen. glo. sophisticum de tribus ꝛ quatuor. ꝛ est rubrica quod
b vbicunq; minor numerus dinumerat maiorẽ semper inest ei. b sed quando non dinumerat: sed sunt dispertite summe. ꝛ tunc ei non inest. vt. ℌ. de solutio. l. fideiussor. ꝛ. l. si is qui ducenta. ℌ. j. de rebus dubiis. ꝛ ideo si datum est arbitrium proximus cũ aliis adiunctis. isti non computantur in numero adiunctorum per dictum. ℌ. primum. Item quia nemo potest adiungi sibiipsi. ¶ Item glos. format aliud contrarium dicitur hic quod dominus dat libertatem. Contra aut dat vt suam: ꝛ tunc illã perdit. aut vt alterius, ꝛ hoc non inuenitur in facto: quia nec ipsius nec
c señ. ꝛ sic de singulis nec inuenitur in iure. id est in iuris ratione: quia ne
4 mo dat quod nõ habet⁶. j. q. j. Lambertus. Solu. hic ponitur dare pro
d discooperire secũdũ Plac. Tu dic quod dare sumit dupliciter. ꝛ Primo modo pro conferre. Secundo modo pro transferre⁹. Sic accipitur primo modo quis dat quod nõ habet. nam eps dat beneficia. tũ non habet ea in proprietate vel in possessione: sed sufficit quod habeat ius conferendi. Secũdo modo nemo concedit quod non habet in potestate vel proprietate. ꝛ sic non obstat contrariũ. vel dic quod habere dicif dupliciter. vno mõ quo ad libertatẽ arbitrij ꝛ hoc modo nemo dat qui dare nõ põt. alio modo quo ad ius formale ipsius rei. ꝛ tunc non valet argumentatio, nã si emo a malefidei possessore acquiro interdũ conditionẽ prescribendi quã ipse nõ habet qui vendi. nec mirum, qz actus magis considerat penes immediatã personam quã penes remotam qz quod est magis proximũ illud magis influit de sua qualitate in patiente. id est sufficiẽte subiecto: vt no. in. l. si mulier. rerum amota. cũ similibus. Bal.

1 ¶ Tyranni an sint de iuregentium.
2 Rex an possit expelli a subditis pter tyrannidem.
3 Prouincia an possit hodie sibi Regem eligere.
4 Regna an procedant per electionem, vel per successionem.
5 Filius primogenitus, an preferatur patruo maioris etatis.
6 Bella quare dicantur de iuregentium.
7 Bellum an sit licitum.
8 Excessus modi, an sit licitus in bello.
9 Bellum an sit licitum cõtra principes infidelium in patria nobiscum degentes.
10 Bellũ an possit indici contra singulares personam.
11 Bellum an possit indici pter debitum pecuniarium.
12 Ciuitas propie dicitur que habet episcopalẽ sedẽ.
13 Castra ꝛ fortalicia ad emulationem superioris fieri non debent.
14 Contractus, an sint de iure vel ꝫgto.
15 De dictione de ꝛ pro quo ponatur.
16 Obligationes, an sint de iuregentium.
17 Dominium, an ex sententia transferatur.
18 Per sententiam translatinam legis ꝛ cõsuetudinis dominium absq; possessione transferꝛ.
19 Sententia lata super libello inepto, an sit ipso iure nulla.
20 Obligatio naturalis an oriatur ex sententia.
21 Per sententiam fori iudicialis, an quis liberetur in foro penitentiali.
22 Obligatio an oriatur ex sententia cõfiscationis bonorum.
23 Obligatio an dicatur oriri ex mortis sententia.
24 Obligatio naturalis an ex delicto nascatur.
25 Actiones an sint de iuregentium.
26 Bannitus in ere ꝛ persona nunquid in illo territorio possit aliquid acquirere.
27 Rustici antiquitus modicam pecuniam imperatori soluebant.

Ex hoc iure. ¶ Hec lex tractat de secũdis inuentionibus iuregen. Et tractat primo de bis q̃ respiciunt immediate psonas. ꝛ sunt tria principalia. ſ. bella, distinctio gentiũ, ꝛ gentes. Secundo tractat de inuentionibus respicientibus immediate res ꝛ sunt tres principaliter, ſ. dominiorum singulorum facta distinctio, quo ad intellectum. Item quo ad distinctionem que tangitur manu. i. videtur apparere per terminos ꝛ signa distinctiua. ꝛ hoc quo ad agros. Item per edificia suis terminis cõtenta, ꝛ hoc quo ad domos sociati autẽ in vnum oppidum facũt terras quas vulgo dicimus ciuitates si habẽt epm. alias dr oppidum si sunt magnaruꝫ opũ, vel castra si sunt simplices munitiones murorũ, vel ville si sint rusticane rei causa: vt fruguꝫ de. l. j. si heres. ℌ. vicis. ¶ Tertio tractat de inuentionibus respicientibus contractus ꝛ cõmercia, de iudiciis autẽ nihil dicit: qz omnia iudicia formalia, sunt de iure ciuili. vt no. insti. de ob. in princi. ¶ Et no. q⁹ cũ gentes essent in principio: qz mundus nõ fuit ab
d eterno vt docemur ex ipsis factis. ex ipso pcessu nõ nulla fuit in ipso creatura; ex ordio distinctio gẽtiũ in aut. qui. mod. nat. effi. sui. ℌ. j. collat. vij, sed qr̃ De⁹ qui nunq; incidit in idem ne sit sapiẽs fecit mẽtes diuersas hominibus: ceperunt homines aduersari ꝛ bellare inuicem: qz naturale est qõ homines discor-

a ¶ Causati. Adde. d. pe. Phil. Loz. in cõsi. cgliiij. incip. viso in litera. ℌ. in. j. parte. ꝛ in consil. cexix. incipiꝫ videtur in litera. A. in. iiij. parte.

b ¶ Et adde. d. Aler. de imo. in. l. j. ℌ. si stipulanti. de verb. oblig. ꝛ in. l. cũ furti. de in litẽ iur. ꝛ in suo cõsil. cliiij. fi. pte.

c ¶ Qõ nõ habet. Limita nisi habeat in habitu, ſꝫ non in actu sicut ff. c. cura. in fi. de iur. pa. Unde canonici dant episcopatuꝫ ꝛ cardinales patriarchatũ, ꝛ tamen non habẽt in actu, q⁹ dant.

d ¶ Pro trãsferre. Addõ Fe. li. ſ. c. si cautio. de fide instru. ꝛ qõ ibi dixi ſ apost. ꝛ Syn. in consil. l.

dent vt.j.de arbi.l.si vnus.§.penul. Ex bello aũt vẽ-
tum est ad diuisiones gẽtiuz ⁊ linguas eorũ.⁊ ex ne-
a cessitate cogẽte: q2 omnia indigẽt capite[a] nati sunt
reges. ¶ Sed hic queritur de tyrãnis quare tyranni
1 †non sunt de iuregen. Respondeo iusgẽ.semper bo-
num ⁊ equuz est noĩe ⁊ re:⁊ est amicũ humani gene-
ris.concordia vero ciuiũ ⁊ iustũ ⁊ animatum:⁊ de-
scriptiões legis grece ⁊ hebraice⁊ latine omnes sibi
conueniunt.j.de legi.l.j.ij.⁊.iij. et melius est bonus
rex quã bona lex.C.de his qui ad eccle. confu.l.pre-
senti.et an ciuitas possit eligere aliquem in perpe-
tuum rectorez sub nomine potestatis vel capitanei.
no.in.c.fundamenta.in fi.de elec.lib.vj.in nouel.⁊ fa
cit extra de iudi.c.fi.per Jo.an. ¶ Secundo querit
2 an regem † ꝓpter suas iniustitias intollerabiles et
faciẽtem tyrãnica subditi possint expellere.et videt
b ꝙ sic[b].j.ti.j.l.ij.cũ malus rex tyrannus sit. Jtẽ vnus
quisqꝫ põt suã salutẽ tueri.s.eo.l.vt vi. Jtẽ a quo re-
mouet effectus noĩs dz remoueri ipsuz nomen ⁊ di-
gnitas.nã reat⁹ oẽm honorẽ excludit.C. vbi sena.vl'
cla.l.j. Contrariũ est verũ,q2 subditi nõ possunt de-
rogare iuri superiori.vnde lz de facto expellãt: tamẽ
superior nõ admittit dignitatẽ suã.C.si seru⁹ expor.l.
moueor. ¶ Tertio querit an hodie ꝓuincia possit
3 eligere† regẽ.⁊ videt ꝙ nõ.nã ꝓuincie sunt sub na-
turali dñio iperatoris.ergo nõ põt ꝯferre alicui me
rũ imperiũ in aut.de defen.ci.§.interi. sz tu dic ꝙ sic
c si est talis ꝓuĩcia q̃ nõ subsit iperatori. vt hispania[c]
nam si dominus castelle deficeret in totum regnico-
le possent sibi eligere regem de iuregentium. vt hic.
nunquid ergo iurisditiones fuerunt introducte de
iuregentiũ.dic ꝙ sic:q2 rex significat se habere iuris-
ditionẽ. cũ ergo de iuregen.fuerint reges.ergo ⁊ iu-
risditiões.nõ tñ fuerunt proprijs noĩbus speciebus
distincte:quia hoc additũ est per ius ciuile.j.de iu-
risdi.om.iud.l.imperiũ.⁊ ideo oĩa iudicia sunt de iu
re ciui.vt no.insti.de obl.in pñ.q2 oĩa iudicia referũ-
tur ad distinctionẽ iurisditionis.⁊ habẽt formã a iu-
4 risditione. ¶ †Quarto querit vtrũ regna vadant p
electionẽ an per successionem.⁊ dic ꝙ semper fuit et
semper erit ꝙ primogenitus succedat in regno.fal-
lit in regno romanorũ ꝙ est tentum monarchiã.⁊ iõ
est rex eligendus ⁊ approbãdus.extra de voto.c.lz.⁊
extra de elec.c.venerabilẽ,nã si p successionẽ iret indi
gnũ eẽt orbẽ regi fore a pupillo vel muliere.j.de cu-
ra.furio.cuius bonis.⁊ facit ꝙ no.viij.q.j.Moyses.
¶ Quinto q̃rit si regi duo filij nascunt,nec apparet
d ordo nascẽdi.⁊ vĩ ꝙ neuter sit rex[d]. sz alter eorũ de-
beat eligi p regnicolas ⁊ magnates ⁊ pp'los regni.
ar.de excu.tu.si duos.ad Sille. si qs in graui.§.vtrũ.
de leg.ij.si quis seruũ.§.si inter duos.de statu homi.
aretusa.vel dic quod vterqꝫ est rex.j.de iure patro.l.
5 duo fratres. ¶ †Sexto q̃ritur[e] an filius primogeni-
e tus pferatur patruo maioris etatis pro inclyte me-
morie dño rege anglie est determinatum quod sic de
cõsilio suorũ procerũ. vñ moriẽs anno illo disposuit
regnum suũ pertinere ad primogenitũ nepotẽ suum
filio excluso principe de gaules. ⁊ ita etiã sepe iudica
tum est in similibus p inclytũ regẽ francorũ:sed eccle
sia Romana iudicauit cõtra in rege roberto nunqd
iuste iudicauerit:tentaui dicere albi p multas rões
⁊ leges ⁊ hac de cã ad tã magna iudicia habeo ocu-
los nycticoracis. vñ dico ꝙ ĩ regno qõ natura dispo
suit semp est pro nepote iudicãdũ,q2 primogenitura
in filio regis est prima dignitas post regẽ iure inse-
parabili ipsius sanguinis proueniẽs. ⁊ iõ eo mortuo
ille qui succedit in sanguine naturaliter succedit in
regno cũ naturã imitetur ⁊ ab ea separari nõ possit.
ad hoc.C.de secũ.nup.l.in quib⁹.⁊.l.si quis prioris.ꝙ
autẽ primogenitura sit dignitas.ptz ex sede: q2 sedẽ
dignitatis hz ad dexterã pris.vt no.vij.q.j.ꝙ pericu
losum.in gl.or.sz regnũ apulie non disponit natura
sed pacto:q2 est feudũ.⁊ legẽ trãsmissionis assumpsit
ex cõuẽtiõe ⁊ iõ a tenore ꝯtus nõ possumus recede
re.vt.C.de proba.l.ad ꝓbationẽ.ibi dũ dt,quippe cũ
horũ lectio,nõ recitãtem:sz quẽ teneor scripture desi-
gnat adiuuat. nã interpretatio pscripta dr esse text⁹
6 legis ⁊ ꝯctus. ¶ †Septimo q̃rit qño sunt bella de iu
re cũ ex bellis oriant oĩa mala. Rñdeo imo sequunt
finalr bona,si bellũ sit iustũ, q2 rebelles reducunt ad
debitũ rationis.⁊ cuius finis bonus est ipsum quoqꝫ
bonum est.⁊ iustum est oĩa suo fine determinari.⁊ si-
cut in naui nõ attenditur periculũ maris : q2 hoc est
de natura sua.j.de vsufruc.l.arborib⁹.§.j.ita in bello
⁊ sicut accessoriũ disponit ẽm exigentiã principalis
dispositi.j.de vsufru.eaten⁹.§.fi. ita ordo disponit se
7 cundũ exigentiã finis sui. ¶ †Octauo q̃ritur vtruz
e duellum inter duos sit licitum[e] cuz alter diffamatus
corã Rege non possit forte aliter recuperare gra-
tiam regis .⁊ vĩ ꝙ sic, q2 necessitas facit ꝓbabile qõ
al's non esset.j.de manu.test.q potuerunt. Jtẽ q2 lici
tum est infamiã suam repellere.j.e. vt vim. in verbo
iniuriã. Jn contrarium vĩ, q2 vt dicit longobarda.
sub isto clypeo qs sepe perijt. Jtẽ ius cano.ꝓhibet.
Sol.dicendũ est ꝙ ex maxima cã est permissuz de li-
centia superioris alias non.vt no.inst.de here.ab inte.
§.per cõtrarium.in verbo duelliones.⁊.C. de specta.
8 l.j.lib.xj.C.de gladia.l.j.li.xj. ¶ †Nono queritur nun
quid in bello sit licitus excessus modi.dic qõ manife
stus excessus nõ est licitus.vt no. Jnn.extra de iure-
f iur[f].i.c.sicut sit. ¶ †Decimo q̃rit vtrũ cõtra reges
9 infideliũ viuẽtes nobiscũ in pace licitũ sit bellũ.⁊ dic
vt no. Jnno.extra de voto.quod super. Si tñ ipsi bel
lum xpianis inferant nõ est dubiũ: ꝙ iustã retorqu
10 tionẽ patiunt iiusti.j.ꝙ qsqꝫ iu.l.fi. ¶ †Undecimo
querit nunquid cõtra singularẽ psonã possit indici
bellũ.⁊ dico ꝙ sic ex iusta ⁊ legitima cã, puta contra
rebelles patrie.vt.j.de religio.l.minime ⁊ cõtra trãs-
fugas ad hostes.l.iij.§. transfugas.ad.l.cor.de sica.⁊
cõtra bãnitos p graui maleficio.nã hoc ipso ꝙ pos-
sint impune occidi indicit eis bellũ ⁊ vz statutũ sug-
gerente rõne atrocitatis delicti ⁊ cõtumacie.ar.j. de
alie.l.j.§. ꝙ aũt. ⁊ si statutũ diceret ꝙ possit offendi ĩ
ere ⁊ psona. ¶ Querit an occisus possit derobari. ⁊
dic ꝙ nõ:q2 mortu⁹ nõ est ammodo bãnit⁹ nec mor-
tuus ꝓprie postillari põt,q2 nil possidet.l.j.§. sceuo-
la.si qs testa.li.esse ius.fue.⁊ qõ corpori mortuo nõ fit
iniuria,ptz q2 si qs corpus mortuũ gladio feriat nõ
punit tanq̃ hoĩem vulnerauerit,q2 hõ mortuus vul
nerari nõ põt.vt leg.⁊ no.in.l.j.C. qui accus.non pos.
11 ¶ †Duodecimo q̃rit nunqd propter debitũ pecu-
niarium non solutũ possit indici bellũ. vt si ciuitas
dz alteri ciuitati cẽtũ milia ⁊ nõ vult soluere : nec est
iperator vel alius q de hoc possit efficaciter ius dice
re:⁊ vĩ ꝙ sic.q2 qõ ciuiliter fieri non põt, lz facere de
facto pro iure suo consequẽdo.l.ait ptor.§.si debito-
rẽ.q̃ in frau.cre.nec est peccatum vi vel dolo ꝑuenire
ad suũ debitũ consequendũ.vt not. Jnn.de immuni.
ecclesia.q2 pleriqꝫ.⁊ ar.de leg.ij.cũ pr.§.Titio.dz tñ
prius denũciari. Jtẽ dz prius diffidari.vt not.in.c.j.
de homici.li.vj.in nouel. ¶ Decimo tertio queritur
an esset hoc casu licitũ indicere represalias . ⁊ vĩ qõ
non.q2 in eis non seruat debita proportio exigẽdi cũ
capitur vnus pro oĩbus qui nõ dz capi nisi ꝓ rata q̃
tãgit eũ per es ⁊ librã.vt not.ꝙ cuiusqꝫ vni.l.j.§.qui-
bus.sz certe minor iustitia debite ꝓportionis seruat
in bellis.C.de cad.tol.l.j.in prin. Si igit est licitũ bel
lum. ergo ⁊ represalie: imo iustiores sunt represalie:
q2 ex quo ingredit captus in territoriũ statuentium
cõtra eorũ voluntatẽ ⁊ in statutũ delinquit.⁊ iõ meri
to capi põt debent tñ prius oĩa ciuilia remedia ten-
tari quã represalie cõcedantur,nã de natura sui ꝓhi-
g bite sunt[g].C.ne fi.p pa.aut.⁊ oĩno.cum si. His ꝓmis
sis venio ad apparatũ.dr hic ꝙ bella sunt de iuregẽ.
ꝯ bellũ ẽ illicitũ. ergo nõ ꝓcedit a iure ꝑmissorio. vt
C.vñ vi.l.meminerint. So.hec.l.intelligit de bello li
cito ⁊ nõ illicito.⁊ not.ꝙ cũ bellũ sit ꝯriorum necesse
est ꝙ vna pars foueat iniustitiã, q2 cõtrariorũ extre
morũ si vnũ est equũ aliõ est iniquũ.j.ꝙ qsqꝫ iur.l.fi.
vel dic ꝙ bella licita ꝓcesserũt a iuregẽ. dispositiue.
sz illicita consecutorie,q2 oĩa bella ꝓcesserũt a nomi-
nbus possessiuis meũ ⁊ tuũ.ẽm Ja.bu. ¶ Opponit
scdo dr hic ꝙ de iuregẽ.sunt reges. Cõtra oẽs iuris-
ditiones sunt de iure ciuili.j.ti.j.l.ij. post orignẽ.sic ⁊
oĩa iudicia q̃ a iure descẽdũt.vt no.isti.de ob. in pñc.
si sic ẽ ergo ⁊ reges sunt de iure ciuili. nã nõ possunt
regere sine iurisditiõe.vt.j.ti.j.l.ij. Sol.iurisditiões
sunt iurisgentiũ inuentione,vt forte vno noĩe oẽs iu
risditiones vocabant, sz de iure ciuili procedit diffe-
rẽtia nominuz ⁊ forma tã iurisditionũ.vt.l.iperiũ.j.
de iurisdi.

a ¶ Capite.ad- de que no.habẽtur per feli. in.c.cũ nõ liceat.de prescrip. post princi. in versi. demum. ad predicta.

b ¶ Dõ sic.vnde datur consiliũ iusto regi secũdum philosophũ dicẽtẽ,cũctis esto benignus, nemini blandus,paucis familiaris oĩbus equus: ad iracundiaz tardus, ad clemẽtiã pronus, in aduersis firmus.in ꝓsperis cautus,oĩb⁹ prodesse debes ⁊ nulli nocere. Decet autem aĩaduertere, ne regem faciat reũ iniquitas imperandi ꝙ leges humanas de⁹ distribuit humano generi. xxij.q.vij.c.qcũqꝫ.⁊.viij.di. c.quo iure. vñ eorũ ꝓpriũ est iustitiã ⁊ iudiciũ facer.xxiij. q.v.c.regum.q si ꝯtriuz agant non reges,sed tyrãni cẽsent. cũ si ipsi excedunt ⁊ qõ faciũt patiũtur. ff.ꝙ me.cã.l.sz post.⁊ ꝙ iniuste in alios faciunt,iuste sastinent.in aut. de san. epis.§. omnibus aũt. nã iniustitia, quaz in alios faciunt in ipsos debet conuerti.ĩ aut.sceni. non solum si fid. ⁊ de prelato non seruãte canones,an ꝓpter hoc possit deponi.vid per do.Fel.in c. cum non liceat. post medium. in vers. Ad illud a ꝓlato.

c ¶ Ut Hispania. Adde Felin.c.cum non liceat.de pscr.

d ¶ Adde eundem Bal.in.j. consti.C. in.§. itaqꝫ.vbi Alexan.de imo.in d.l. aretusa.ꝙ pater eligit.

e ¶ De hac q̃stione vide p Paul.de cast. in.l. maximuz vitiũ. C. de li. prete. vbi etiã vide per dom. Jaso.de may.

f ¶ Licitum. Quibus autẽ casibus duelluz permittat etiam de iure canonico vide eundem Bal. in.c.j. de pa.tenen. in vsibus feud.vbi est casus.c.ex tuax. primo ⁊ secundo. de pur.ca.

g ¶ Sũt. Pro qua materia vide tu dominũ Fran. are. in.l. stipulationum.§.si is.de verb. obligat. ⁊ ꝙ ibi dixi in apostil.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

de iurisdi.om.iudi.ꝙ officiorum. ⁊ ideo dicuntur de
iure ciuili iurisditiões. itē iudicia habēt formā a iu-
re ciuili ꝓpterea sunt de iure ciuili. nam de iuregen-
tiū iudicia nō habēt ptes formales distinctas nec or
dinē cōpositionis: quē nūc habent.ꝭ.ti.j.l.ij.§.deinde
ex his. ¶ Opponitur tertio dr hic ꝙ dn̄ia sunt di-
stincta de iuregē.cōtra imo de iure naturali.vt insti.
de ob.q̄ ex delic.in prin.Solut.hic ponitur ius natu
rale ꝓ iure ꝓprio nature humane.i.pro iuregē.vel ꝑ
lege Mosayca. Cōtra hoc opponit: qr per.l.diuinā
omnia sunt cōia. Sed expone cōia.i. cōicāda tēpore
necessitatis. ⁊ hoc est magis consilij quā precepti re-
spectu fori iudicialis.vel dic ad precedens cōtrariū
ꝙ de iuregentium sunt distincta dn̄ia.i. qualitates
dominiorū.i.directa ab vtilib⁹. Itē dr glo.⁊ male.qr
simplicitas iurisgen. has formulas nō nouit. nam si
cognouisset effectū: cognouisset ⁊ causam: sed non co-
gnouit causam puta cōtractū emphyteuticū ⁊ pscri-
ptionē ex qua queritur vtile dn̄ium qr ista sunt de iu
re ciuili. Item vtile dominiū non est ius pfectū.⁊ ius
gen.iura impfecta ⁊ semiplena non nouit. ¶ Oppo
nitur quarto.⁊ vr. qd dn̄ia sunt distincta de iure ciui
li vt.l.j.ff.de vsuca. Sol.aut loquimur de dn̄io respe-
ctu subiecti.aut respectu modi acqrēdi. Primo casu
est de iuregen.sicut possessio.nā est possessio consecu-
tiue.ꝭ.de acqui.pos.l.j.in prin.⁊.l.traditionibus.ꝭ.de
pact. tū inheret nobis magis ꝙ possessio.vt.l. nihil.
§.differētia.ꝭ.de acqui.pos. Scdo vero casu respectu
modi certū est qd multi sunt modi acquirendi dn̄ia
de iure ciuili ⁊ totidē amittendi.qr generatio vnius
est corruptio alteri⁹.C.de rei vendi.l. doce ancillam.
¶ Opponit quinto dr hic qd edificia sunt collocata
de iuregen.ergo ciuitates ⁊ castra sunt de iuregen. S
nā omnis cōgregatio est ꝓhibita.vt.l.j. de colle.illic.
Sol.ibi loquit in collegijs.hic in populis ⁊ vrbibus
⁊ villis.nā illa sunt de iuregen.⁊ pn̄t fieri absq auto
ritate supioris.dic de hoc vt in.c.dilecta.extra de ex-
ces.pla.p Inn. ¶ Et no.ꝙ in terris christianorū illa
dr proprie ciuitas que hz epālē sedem[a].vt not.xcviij.
di.c.puincie.sed antiquitus nō erant epi ⁊ tn̄ erāt ci-
uitates.quinimo nō oēs ciuitates habent locū publi
cum causarū: vt.l.si duas.§.pe.de execu.tu. Ciuitas er
go est q̄ cincta muris veterū autoritate ciuitas nun-
cupata est.ſm cuius legē debent viuere castra in suo
territorio cōstituta.C.de epi.⁊ cle.nulli. ¶ Itē no.qd
castra ⁊ fortalitia non pn̄t fieri ad emulationē supio
13 ris.vt legi.⁊ no.in.l.qcunq castro†.ꝺ fun.limi.li.xj.
Sz nunqd duo dn̄i possent esse in eadem ciuitate. dic
vt in.l.j.C.ꝺ metropo.li.xj. ¶ Sexto opponit.dr hic
ꝙ cōmercia sunt de iuregē. cōtra cū nomē cōmercij
sit gn̄ale.ergo frustra supponit de emptiōe ⁊ locatiōe
qr frustra dr ꝑ plura qd pōt dici ꝑ pauciora.C.de ap.
l.ampliorē.de aur.⁊ ar.leg.pediculis.§. Labeo.Sol.
hic genus stat ꝑ specie.s.ꝑ pmutatiōe.⁊ sic nihil est
supfluum ſm glo.vel dic ꝙ nomen generis iō oppo
suit ꝓpter exceptionem quā infra subijcit. nam exce
ptio dz esse de pdicamentis sui generis.l. nam quod
liqde.§.cui pen⁹. de penu.leg. ¶ Septimo opponit
14 ⁊ videtur ꝙ contractus non sit iuris,†sed facti: vt.l.
cū filio.§.fi.de cura.fu. Sol.talē modū cōtrahendi in
uenit lex gen̄.sed executio ipsius modi.i.ipsū cōtra-
here est facti.Considera ergo tria. Primo legē pce-
dentem cōtractum ordinantem. Scdo cōtrahēti vo
luntatem cōtractum absoluētem. Tertio obligatio-
nem vel acquisitionē inde pcedentē. Vel dic ꝙ 9ctus
pōt cōsiderari in abstracto ꝓut hz sua essentialia a.l.
Item pōt cōsiderari in concreto.i.prout applicatur
p facti cām titio vel seio.primo modo est ius.secūdo
est factum, vel dic ꝙ aliud est dicere ꝙ 9ctus est de
iure vel ex iuris introductione aliud est dicere ꝙ sit
ius.nam dictio,ex[b],significat qn̄q causam materia
lem.vt.l.j.§.ex incēdio.ꝭ.de incē.ruin.nau.⁊ qr causa
materialis est cā essendi.ideo dicimus ꝙ tunc signi-
ficat cām īmediatā. Itē significat cām formalem vt
cū dico ille deliqt ex aīo.de mino.auxilium.§.in deli-
ctis.⁊ similiter illa est īmediata cā: qr ista est cā sui ef.
Interdum notat cām finalē vt cū dico mors secuta
est ex vulnerib⁹: qr copulatū ad vnum finem specie ⁊
numero vnum est delictū vt ibi ptz. Interdū deno-
tat cām efficiētē siue disponētem vt fiat.vt hic. Et fa-
cit ad statutū quo cauet qd condēnato ex homicidio
non prosit pax nunquid proderit condēnato de mā-
dato ad homicidiū cōmittendum.⁊ vr ꝙ sic.qr deno
tat cām īmediatā non remotā. Itē dictio,de[c]: qn̄q
significat cām materialē vt ille cultell⁹ est de ferro. ⁊
ille fund⁹ est de bonis Titij.i.de isto toto integrali.
vel q̄si ꝙ bona vocam⁹. Ista est q̄dā ps integralis vl
subiectiua.non curo qn̄q significat originem vt ego
Bal.de perusio sum.de excu.tu.sz ⁊ reprobari. in gl.
in v̄bo cōmanens. qn̄q significat ordinē. vt cū dici-
mus.de seruo fit liber.i.post seruitutē erit libertas.
vt.s.l.pxi. itē cū dicim⁹ de mane fit meridies.i. post
mane. Et facit similiter ad statutū ꝙ dr ꝙ oībus ꝑ-
sit pax preterꝙ cōdēnatis de homicidio.ꝙ si aliquis
est cōdēnatus de mādato ꝓsit ei: qr dictio de,signifi-
cat cām ꝓpinquā ⁊ immediatam: vt.l.j.§.nunc videa
mus.de coniungē.cū emā.lib. ⁊ si dicat eadē rō est in
mādāte. Rn̄deo istud statutū est totum sine rōne qr
nō hz viuā rōnē. ⁊ iō debemus sequi dūtaxat verba.
ꝭ.de legi.nō omniū.sol.ma.l.si vero.§.de viro.⁊.l pro
sperit.qui ⁊ a qbus.⁊.ꝭ.ad.l.Pōpe.de parri.l.ij. Sic
volo, sic iubeo, sit pro rōne voluntas.ꝭ.de postu.l.j.§.
15 pueritiā. ¶ †Octauo op.dr hic ꝙ obligatiōes sunt
de iuregē.paucis exceptis. Cōtra oīs oblō aut ē na-
turalis aut ciuilis vt ī.l.iurisgē.§. pact⁹ ne peteret.
ꝭ.de pac.⁊.l. Jul.verū debitorē.ꝭ.de cōdi.inde. sed oīs
obligatio naturalis est de iuregē.⁊ regula illa nunꝙ
fallit.vt.ꝭ.de reg.iur.l.cū ampli⁹.§.his natura. ⁊ oīs
ciuilis est de iure ciuili. nā ⁊ illa regula nūꝙ fallit.er
go male dr. So. nō oīs naturalis est de iuregē.qr nō
illa q̄ orit ex stipulatione vel 9ctu emphyteutico vel
feudali vt hic, aliqs dicet naturalis oblō orit ex con
sensu sz cōsensus ē de iuregē.vt.ꝭ.de pac.l.j. ergo oīs
naturalis est de iuregē. Sol.aut cōsidero consensū
vt nomē gn̄is.⁊ tūc est de iuregē.aut sub noīe specifi
co vt cōsensus stipulantiū vel infeudātiū.tunc est de
iure ciuili. Mō ita qd vnūqdq magis ē denominā
dū a suo esse specifico, ꝙ a gn̄ali ⁊ īdefinita materia.
vt.ꝭ.de pactis.l.iuregē.in pn̄.⁊ iō istā specificam obli
gationē lz sit naturalis de iure ciuili esse dicemus. ⁊
qr iusgē.nō cognouit cāz nec cognouit effectū.l.j.s.e.
Alij dicūt ꝙ ex 9ctib⁹ non orit nisi vna obligatio: ⁊
illa noīa naturalis ⁊ ciuilis sunt noīa nō distinguen
tia substantiā: sz officiū sicut aīa hoīs ē vna ⁊ hz mul
ta officia ⁊ multa ministeria. nā aīa videt audit ⁊ in
telligit disputat ⁊ recordat.⁊ tn̄ nō sunt plures aīe in
vno hoīe sz vna aīa tot hn̄s officia: ⁊ vn⁹ ē princeps.
lz iurisditiōes habeat infinitas.⁊ in eodē prato bos
q̄rit herbā, canis leporē, ⁊ ciconia lacertā. Sz cōtra-
ria opi.verior ē ꝙ sunt due obligationes, tn̄ qr copu
lant ad vnū finē ⁊ diffiniunt in singulari numero sub
noīe vnius.vt instit.de ob.in pn̄.⁊ ē expressum ꝙ sint
due.ꝭ.de cōdi.inde.l.si fideiussor.hoc apparet: qr cō-
paratio dat nobis intelligere formā sed diuerse sunt
operationes.ergo ⁊ substātie.⁊ iō qd perit naturalis
⁊ remanet ciuilis.ergo sunt diuerse. nā ea q̄ sunt di-
uersa in corruptiōe sunt diuersa in gn̄atione ⁊ substā
tia.sicut ⁊ natura manifestū est.ciuilis ergo obliga-
tio nō est robur additum naturali, qr tunc si cessaret
subiectū,cessaret additū.nā pōt stare ꝑ id qd in alte-
ro fundat.ꝭ.de vsufru.l.ij. Est ergo ciuilis obligatio
ciuile pceptū, seu obligatio redacta in pceptis iuris
ciuilis autoritate. Naturalis obligatio est in puris
naturalibus cōsistens dispositio. ¶ Et not.qd huic
naturali adiungit iuris ciuilis autoritas tribus mo
dis.s.cōpulsiue, ⁊ tūc ptinet ad duplicē vigorē iudi-
cij.s.agere ⁊ excipere. Itē permissiue ⁊ tūc ptinet ad
vnū vigorē iudicij: qr pmittit excipere. Itē sua siue.
vt in obliga.antidora.⁊ tunc non dat actio nec patit
exceptio. Considera tamen de obligatione antidora
li[d], quia aut est redacta in preceptis specialibus, ⁊
tunc non datur repetitio soluti.de condictio.indeb.
l.si non sortē.§.libertus,aut stat in suis finibus. tūc
aut est solutum animo remunerandi, ⁊ cessat repeti-
tio.de fideiusso.l.si testamento.§.j. aut respectu alte-
rius cause ⁊ non cessat repetitio. vt hic in glo.secun-
dum Jac.but. Nunc venio ad questiones. ¶ Et pri-
mo quero an ex sententia transferatur dominium.[e]
⁊ videt quod sic.vt in glo.⁊.l.sunt ⁊ alie.de publicia.
de acquir.pos. Pōpo.§.si iussu.cōiuncta.l.clauibus.

a ¶ Episcopalem sedē. Adde prout etiā sentit hic bal. quod pōt esse ciuitas sine episcopo, vt ꝑ do. Alexan.in l.ij. de ver.sig. vbi etiam per Bar.⁊ Bald. in.l.j.in fi.ver. vn̄ possibile ē. C.ꝺ metropo. Beryto.li.xj.⁊ adde eundem Bal. in tit. de pace constan. §.nos Romanorum.⁊ adde qd ciuitas efficitur, si papa, vel imperator scribat castro vel oppido, vt ciuitati. Inn. in.c.cum ab ecclesiarū.in fi. super glo. sua ordinaria.

b ¶ Ex. Quid autem importet hec dictio. vide Feli.in.c. solite. de maiorit.⁊ obedi.⁊ qd ibi dixi in apostil.⁊ dn̄s Petr. Phili. Cor.in cō.xxj. incipiēte in p̄senti. in litera c.⁊ cōsi.cxliiij. inci.viso.in litera.o.in.iij.p te.⁊ in cōs.ccx. incip. tota. in litera.s.in.iiij. parte.⁊ in cōsi. cxxij.incip.circa. in litera.r. in.ij.parte. ⁊ ī consi.xxvj.ici. ī hac litera.g. ⁊ in consi.cc.incip. consuluerūt in subscriptione.in litera.g.i.iij.pte.

c ¶ De. de hac dictione, vide que dixi.s. in l. ius naturale. eod.tit. vbi etiam ꝑ eundē in versic.circa alimenta.

d ¶ Antidoti. De qua obligatione vide, que habētur ꝑ Felin.in.c. ad nostram. de ꝑba.in fin.⁊ aliquid in.c.cum essent.de simo. in fin.

e ¶ Dominiū. Ad saturitatem vide Fel. in.c.cum venerabilis. de excep.post med. in versi.oportet tamen.

de 5bē.emp.⁊ de statuli.statuliber a ceteris.§.qui intus.⁊.l.sed ⁊ si possessori.de iureiur. ¶ In contrariū videtur.de regu.iur.l.id quod nostrum.de except.rei iud.l.exceptio.Solu. triplex est sententia q̄dam dñij adiudicatiua. ⁊ tunc transfertur dominiū si in patiē te id est victo erat dominium al's transfertur prescribendi cōditio, q: sententia habet pro titulo. ⁊ hoc in rebus mundanis.secus in spūalibus q̄ non pñt in titulum pscribi.vt in.c.j.de reg.iur.li.vj.⁊ instit. de of. iudic.§.fi.⁊.l.ediū.de pecul.q̄dā est snīa declaratiua. tunc aut ex ea possessio traditur ⁊ acquiritur dñium etiam iniusto victori . victus eñ nihil pōt aliquo modo dicere cui clausum est os.ar.l.q habebat.de ma.test. aut ex ea possessio retinetur.⁊ tunc aut est talis snīa que facit ius.⁊ idē vt.d.§.quintus.aut non facit ius ⁊ tunc nō transfert dñium.vt.d.l.exceptio.C.de trāsf.l.si pro fundo.⁊ quod no.in.l.siue apud.eo.ti.Sz qño cognoscā an snīa faciat ius. Rn̄deo si ptinet ius quo ad oēs tūc facit ius al's non.vt.l.ingenuum.de statu homi.nec mireris.nā interdū contractus rōne dubij stat⁹ veritatis,facit ius quo ad oēs.vt.ff. de trāsf.l.cōtrouersia.⁊ lz autoritas iud.vel cōtrahentiū nō possit ordinare alias.tñ legis autoritas hoc facit.⁊ idō dictat ius.s.gñale.Quedā snīa est simpliciter absolutoria ⁊ illa non parit dñium possessori.C.de rei ven.l.fi. ⁊ facit ad pdicta.de dam.infec.l.si finita.§. si de vectigalibus.de adul.si postulauerit.§.iubet.p so.cū duo
18 bus.§.idem rn̄dit. ¶ †Et no.q p sententiā translatiuam legis ⁊ consuetudinis dñium absq possessione transfertur.in aut.de incestuo.nu.in prin.de publi.l. cōmissa.⁊ ar.extra de consue.c.ex pte. Itē retēta possessio idez operatur qō traditio.ff.de rei ven.l.quedā mulier . verum est si cā superueniens sit ordinata ad translationem dominij:secus si ad meram exceptionem. ¶ Et no.q oīs actus ordinatur ƀm exigentiā suā.⁊ ideo declaratio ordinatur ad perpetuū effectū declaratiuū ⁊ absolutio ad ppetuā exceptionez. ⁊ hec
19 sunt notāda. ¶ †Scōo querit nunquid snīa lata sup libello inepto sit de iure nulla ⁊ glo.instit. de obli.in prin.dicit q vbi est inepta actio sentētia ipso iure nō valet ac si esset lata a iudice incōpetēti.facit extra de empt.⁊ vendit.c. cum dilecti. tamen dicendum est q etiam actus nullus est de iure ciuili.quia descendit a iurisdictione,⁊ eam perpetuat.vt.ff.eod.l.penultima.
20 ¶ †Tertio q̄ritur an ex snīa oriatur obligatio naturalis.⁊ dic qō aut sententia fundatur super bono ⁊ equo.⁊ tunc oritur obligatio naturalis:quia in ea representatur ius gentium . quod est semper bonum ⁊ equum aut fundatur sup opinione seu presumptione boni ⁊ equi.tñ veritas est in contrarium.tunc nō oritur obligatio naturalis.aut est dubiū.⁊ in dubio presumitur snīa va.ff.de proba.l.ab ea pte.ff.de euic.l.herenni⁹.§. Caia.nisi mediū sup quo fundat sit mediū fingens verum vt chirographum:q: tunc tantū presumitur pro sententia quantum ex radice.⁊ tantum
21 causa ipsius sententie infert ⁊ non plus. ¶ †Quarto q̄ro an ex sentētia iudicis obliget qs in foro consciētie. ⁊ dic quod nō nisi quantum lex diuina disponit.
22 †Itē nec a foro penitentiali liberatur quis per sentētiā fori iudicialis.facit quod no.xij.q.c. fraternitas.
23 ¶ †Quinto queritur an ex sententia confiscationis bonorū oriatur aliqua obligatio ⁊ dic quod non. vt
24 ff.de capit.dimi.l. tutelas.§. si libertate. ¶ †Sexto queritur an ex sentētia mortis oritur aliqua obligatio. ⁊ dic quod non: quia subiectū in quo cadere debet obligatio reddit inhabile ⁊ non capax.quia obligatio semper expectat post se sententiam.sed illa cōdemnatio non expectat aliud nisi facti celeritatem. C.de penis.l.cum res. ¶ Et no.sentētiam debere esse in patiente disposito.vt.ff.de accus.l.hos accusare.§.
25 omnibus. ¶ †Septimo queritur an ex delicto oriatur obligatio de iuregentium.s.obligatio naturalis. glo.dicit q non.insti.eod.§.ius gentium. quia delinquens nō cōsentit. In cōtrarium q: seruus obligat ex delicto non ciuiliter. ergo naturaliter.ff.de infa.l. seruus. Item q: qui delinquit cōsentit pene.ff.de postu.l.j.§.bestias.⁊ in aut. de non alie.§. q: vero Leonis.So.aut cōmittit delictum iuregen.prohibitum aut de iure ciuili inuentū. Primo casu aut loquimur quantū ad penam que correspondet delicto generali ratione vt de pena satisfactiōis ⁊ obligat delinquens naturaliter aut de alia pena.⁊ tunc obligatur tantum ciuiliter.Secundo casu non orit
a naturalis obligatio sed ciuilis tm̄[a] presertim si delinquit per ignorātiam:q: qui errat nō cōsentit:⁊ q: nō potest dici ius naturale,qō p accidens populus sibi adinuenit vt si quis portauerit perlas puniatur ī
26 x.ista enim pena iuregen. nō debetur. ¶ †Octauo queritur an actiones sint de iuregen.⁊ dic aut ingrediūtur de potentia materie iurisgen. vt ex contractib⁹ iuregen.⁊ sunt de iuregentium causaliter nō formaliter nec interpretatiue : q: modus proponendi eas est de iure ciuili.de actio.⁊ obligatio.l.naturales.ff. tit.j.l.ij.Aut habent materiā ⁊ formaz a iure ciuili vt tutele ⁊ stipulationes.et tunc sunt precise de iure ciuili: q: cum omne causatum sit posterius suo efficiente necesse est vt si causa habet formā a iure ciuili vel materiam ⁊ formam in totū causatū dica
27 tur esse de ciuili.vt.s.eo.manumissiones.⁊ no.ff.e.ius ciuile. ¶ †Nono queritur nunquid bānitus in ere,⁊ in persona possit aliquid in illo territorio acquirere:⁊ videtur quod non.nam si sententia est de iuregen.⁊ est priuatiua nihil acquirere pōt nec in territorio nec extra.q: ius gen. extendit vbiq suum effectum. In contrarium videtur.ff.de le.iij.l.si deportati seruo.ff.de manu.l.si tibi mādauero.§.is cui⁹ bona,⁊ hoc est verius.q: ille bannitus retinet libertatem ex iuregen.vt plene dixi.C.de here.insti.l.j.non obstat quod dicitur ⁊ not.ff.de postula.l.ex ea.q: ibi loquitur in coherentijs status.vt in fama hic in coherentijs consensus. ¶ Decimo querit si princeps imponit subditis collectā, vtrum ex hoc inducatur obligatio naturalis.⁊ dic qō si concernit reipublice vtilitatem,et necessitatē q tūc sic.vt.s.e.l.veluti.sed solius principis effrena
28 tam voluntatem.tunc non oritur obligatio naturalis. ¶ †Et no.quod rustici olim non soluebant imperatori nisi modicum ex id est.xxvi. denarios p quolibet capite,vel fumāte.cum tūc nō plus indigebat imperium.vt.ff.de verb.sig.ager.§.j.in gl.sed hodie proh dolor. Pellē populorum excorticant ⁊ vix precarium dimittunt spiritum Bal.

1 ☞ Actus denominatus a mutante,non a mutato.
2 Princeps committens causam ordinario ex forma iuris communis, non dicitur noua commissione vti.
3 Derogatio statuti non trahitur retro.
4 Occidens filium spurium,an teneatur pena parricidij.
5 Casus,an sit dabilis in quo ius ciuile inuenerit materiam ⁊ formam.

IUs ciuile. Qui addit vel detrahit nouam rē facere vr̄.h.d.hoc verū qñ per hoc au
1 getur vel minuitur effect⁹. ¶ †Et not.quod actus denoīat a mutāte nō a mutato.⁊ sic no.qō mutans libellū dr̄ nouum
b libellū pponere,[b] ⁊ ideo condēnatur in expensis: q: varians est in culpa.vt.l.edita.C.de eden.est eñ variatio temeritas quedam.C.de modo mul.l.eos.⁊ ratione temeritatis veniunt expense.ff.de iudi. eū quem temere.⁊ hoc verum qñ mutat in materia ⁊ in forma principali secus si in aliqua qualitate q̄ non sit cā actionis dande vel denegande lz sit cā executionis tēperande.vt.ff.de nox.l.in delictis.§.si detracta.si vero qs nō mutat libellū sed declarat. ille non condēnatur in expensis q: est idē libellus.vt.ff.de rei ven.l. idē Pōp.§.fi. ⁊ idē pōt declarari libellus vsq ad snīam,dūmodo probationes sint certe.nā si pbatio nō est certa imputet sibi qui probare debuit.vt extra de proba.c.in psentia. ¶ Itē no. q libellus ineptus : vt q: in criminali nō est appositus nō pōt mutari: sed dz de nouo agi si tēpora largiuntur:q: libellus ineptus nō interrū
c pit prescriptionē[c] nec contestatio facta super eo.ff. de adul.accusaturus. ¶ Itē no.ar.huius.l.qō mutans clausulā de vno loco ad alium locum
2 dicitur facere nouā clausulā.ar.ff.de serui.si cui. ¶ †Itē not.ar.quod si princeps cōmittit cām ordinario in forma iuris cōmunis.ista nō est noua cōmissio.sed si cōmittit extra formaz iuris cōmunis dr̄ noua cōmissio.extra de rescri.cū aliquibus.li.vj. ¶ Item no.ar.quod statutum disponens idē oīno.qō ius cōmune non sit statutū:sed si addit vel minuit sit statutū.vt hic.idem no.in.c.j.de consti.li.vi.⁊ verū est ponderato effectu.vt.ff.eo.l.nā ⁊ ipsum. ¶ Itē no.ar.quod qui confirmat dat,quod verum est, si confirmatio sit de substantia ⁊ actus possit cadere in confirmante sub suo noīe sed si confirmatio nō addit aliqd roboris actus nō denoīatur ab ipsa.ff.cōmo.l.j.cum si. ¶ Itē not.ar.quod vbi est additū veteri statuto non possumus sequi statutū antiquū: sed nouū.vt.l.fi.de aqueduc.li.xj. ¶ Itē no.ar.qō statuta renouata per modū cōfirmationis retro ligant.ff.de li.leg.l.Aurelius.§.si testamēto.si aūt p modū correctionis ligant,vt nunc a tpe scientie,si aūt p modū additionis etiam videtur noua statuta.vt in aut.vt fac.no.consti.§.fi.per Jac.de bel.vbi
3 oīno videas. ¶ †Itē no.qō d̄rogatio statuti nō trahit retro nisi fingat quod statutū antiquum non fuerit factū vt no.in.c.fi.de elec.li.vj.in nouella. ¶ Nunc reuertar ad gl.⁊ q̄ro qño exponatur addere ⁊ detrahere. Rn̄deo exponitur in materia vel forma.⁊ q: sepe legiste vtunt istis nominibus.Sciendū est quod materia mater dr̄,quasi mater rei.Et ideo omne qō gignit seu generat illud pōt dici materia.vñ cōtract⁹ est materia obligationis . ⁊ obligatio est materia actionis.i. cā materialis.ff. de pact.l.iurisgētiū.§.j.ff.de pcu.l.lz.§.ea obligatio.de leg.iij.l. quesitū. §.illud. Forma vero dr̄.i.formosa id est pulchra. bene ordinata cōpositio alicuius dispositiōis vel dispositi.l.an inutilis.ff.de acceptil.⁊ hec in rebus notant propriā rei essentiā. In vocibus notant proprium significatum

a ¶ Ciuilis tantum. Et idem dic per sententiam condemnatoriã. vt per Alexan. in.l.si vnus.§.pact⁹.ff.de pac.⁊ tex. in.c.quo ad cōsultationē. de re iudicata.

b ¶ Proponere. Sz quid si addat, vel detrahat libello, an dicat mutare.vide Fel.in c.j.de libel.oblatione.versic.circa mutationez.⁊ ver.vnū vltra omnes, vbi ēt quid sit mutatio, ⁊ an, ⁊ qñ mutari possit. ⁊ ibidem etiaz de emendatione.⁊ quid in ciuili . ⁊ quid in criminali ī.d. c.j.vers.ad illā materiaz.⁊ qō emendans teneatur reficere expensas,vide domi. Pe. Phil.Cor.in consi. cclxxxij. inci.viso in litera.y.in.iij.parte.⁊ adde eum in cōsil.cccxxviij.inci.reperio.in litera.l. in.iiij.pte vbi si aliquid addit, vel detrahitur, dicitur alius libellus.

c ¶ Prescriptione. Adde tñ qō eo casu quo p citationem interrumpitur,non curatur, an libellus sit male format⁹. Ita Fel.in.c.illud. de prescri.circa fin.in versi. secunda declaratio.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ficatum vel impropriū lege approbatū.ſ. de legi.l.benign⁹. ⁊.l.j.ambigua. Iu vocabulis ergo materia ē ipſa vox. forma aūt eſt ipſum ſignificatū vel virtus.ſ.ti.ij.ſcire leges. ¶ Quero igitur exempla.⁊ gl.dicit detrahitur iuri naturali in vſucapione ⁊ male dixit: q⁹ hoc exemplū reſpicit qualiter detrahit id eſt derogatur iuri gentium.vt.ſ.l.proxima. alij dicunt detrahitur in ſucceſſione filij q̄ eſt de iure naturali tū huic iura derogant in filio ſpurio.ſz certe ſucceſſio cū ſit dñi acquiſitio non pōt eſſe de iure naturali ſed gentiū.⁊ ió tu dic in alimentis q̄ ſunt de iure naturali tū ſpurius non eſt alendus[a].C. de natura.liber.aut.ſz hoc verū in iure fori noſtri. ſecus de iure poli.⁊ de iure canonico.extra de eo qui duxit in matri. quam pollu.per adul.c.cū haberet. Et illa faciunt ad.q.an occidens
4 †filium ſpurium teneaꝫ pena parricidij.nā cum teneatur ipſum alimentare,ſi non fiat,proprie eſt necare.vt.l. necare.ſ. de lib. agno. ergo non tenetur ea lege. q⁹ derogatū eſt iuri nature.⁊ ad hoc.ſ.de ritu nup.l.lege iul.v⁹.nec diſtinguit.ſ.C.de adul.l. verba.ſed cōtrarium eſt verū q⁹ natura cōmunis eſt.ſ. de accuſ.l.hos accuſare.ſ.oībus.⁊.l. quiſquis.ad leg.iul.maie. per Lyn.ſed tū fuit conſultum de facto quod ſi nomen patris,vel fratris,vel filij pferatur a ſtatuto quod intelligatur ſolum de
b legitimis[b] vt.l.filiū diffinimus.ſ. de bis qui ſunt ſui vel alien. iur.q⁹ ſtatuta ſunt ſtrictius interpretanda. ſed Lyn. ōt quod fuit male conſultū in.o.ſ.nec diſtinguitur.in addit.Ly.puto quod aut ſtatutū continet odiū irrationabile. puta quod magnates ⁊ eorū filij puniant in quadruplū.⁊ tunc fuit bene conſultum.aut continet odiū rōnabile ⁊ naturā imitans.⁊ tūc ſit vera opi.Ly. Itē gl.ponit exēplū de additione ⁊ ponit exemplum de matrimonio. ſed certe matrimoniū ſub ſuo nomine non cadit in bonis.⁊ ideo non eſt exēplū de iure naturali primeuo.ſed rūdeo quod imo eſt bonum exemplū. nā cōiunctio eſt de iure naturali. adde ⁊ conſenſum cōiugalem ⁊ diſcredit ad ius gen,ad de iſtis formā.id eſt verba.⁊ fit tranſitus ad ius ciuile. Item exemplū quomodo addit iuriſcē.eſt,q⁹ ſufficiūt duo teſtes.ſed ius ciuile addit ad numerum teſtiū.ſ.l.proxi. in fi.⁊.C. de teſtamen.l.hac conſultiſſima. Et no.q⁹ de facto cōſului ſuꝫ teſtamento cuiuſdā mercatoris facto in barbaria co
6 ram duobus teſtibus ⁊ dixi qō valebat.[c]q⁹ cū non appareat que forma ibi requiratur ꝑſumo q⁹ ibi ſeruet iuſgen.tanquaꝫ generale ⁊ equiſſimū.ar.ſ.c.l.oēs populi.in fi. ¶ Quero nun
5 quid ſit aliqs caſus ⁊ in quo ius ciuile inuenerit materiā ⁊ formam. R. ſi deo ſic,in tutela ſm gl. Et dicit Inno.q⁹ ſi papa vel imperator vel lex vel conſuetudo nō ꝑmitteret aliqs qō nemo poſſet dare tutor⁹ niſi ipſe ꝓnceps.de fide inſtru.cū.p.tabellio.p Inno. Itē inuenit etiā tabellionatū.nā de iuregen.vox mortua maxime vnius nō ꝓbat.de fide inſtru.cū.p.tabellio.p Inno. ¶ Item inuenit materiā ⁊ formā ſubſtitutiōis pupillaris ⁊ exēplaris,q̄ non ſunt de iuregētiū: ſed de iure ciuili.l. moribus.in prin.ſ.de vul.⁊ pup. Itē inuenit materiā ⁊ formā in ſctu emphyteutico ⁊ fundali ⁊ in ſeruitutibus oībus. Itē in quibuſdā delictis.ſ.de extraor.cri.l.ſacculerij. Itē ſtatuta terrarū inueniunt materiā a formam quando.ꝫ. vt ſtatutum de monualdo Florētie ⁊ ſtatutū de ſupra tutorib⁹ in ciuitate cluſi.⁊ ſtatutum de cōiuriis non faciendis. ⁊ de nō eundo de nocte.⁊ ſimilia.in qbus non tenent nouitij aduene:q⁹ nō ſunt de genere delictor⁹.vt in.c.vt animar⁹.ſ.ſtatuto.de cōſti.li.vi.

Hoc igitur. ¶ De legib⁹ ⁊ ꝓſuetudinib⁹ greco⁹ facte ſunt leges Romanorum.b.d.

¶ Nota l.l,ſequēti ius ciuile nō deſcribi hic a cā efficiēti. Itez qūo ſe hz ꝓtor ad ius ciuile.nā interdū vt plat⁹.interdū vt ſocius. Interdū vt pedagog⁹.vt maior corrigit.vt ſocius adinuat.vt pedagog⁹ recitat.⁊ facit iſti.ō actio.ſ.ō Inſtituta.cū ſi.

1 ¶ Omnes populi an vſantur iure communi.
2 Populus poteſt ſibi facere ſtatuta.
3 Populus pōt inducere ius tacitum,ſine cōſenſu ſuperioris.
4 Populus ſuper magiſtratu diſponere non poteſt.
5 Clerus ſine epiſcopo ſtatuta facere non poteſt.
6 Nullus populus videtur ſani capitis.
7 Superior pōt mādare inferioribus qō exhibeāt ſua ſtatuta.
8 Epiſcopi, an poſſint facere ſtatuta iuri communi contraria.
9 Intrinſeci,an poſſint facere ſtatuta contra expulſos.
10 Statuta populi ⁊ epiſcopi qualiter inter ſe differant.
11 Rector vniuerſitatis faciens ſtatutum,nunquid erit ius ciuile vel pretorium.
12 Statutū an valeat quod iuramentū minoris nō valeat abſq̄ conſenſu curatoris.
13 Epiſcopus an poſſit mandare iudici ſeculari quod faciat tale iuramentum ſeruari.
14 Statuta ad que tempora dicantur referri.
15 Statutum dicens quod monachus non ſuccedat ſi quis cōtra ſtatutum eſſet factus ꝓmouendus an includatur.
16 Statutum an conſtringat futuras perſonas.
17 Conſtitutio penalis nunquam habet locum niſi contra futuros non ſeruantes.
18 Inſtitutis an intellectus literalis ſit ſequendus.
19 In ſtatutis ſit ſequendus intellectus ciuilis.
20 Intellectus dicitur quedam diuinatio.
21 Judex habet poteſtatem aſſimulandi.
22 Jus commune an interpretetur ſtatuta.
23 De interpretatione in ſtatutis.
24 Interpretatio que ſumitur per argumentum a cōtrario ſenſu an habeat locum in ſtatutis.
25 Argumentū a contrario ſenſu in iure non eſt ſemp validum.
26 Significatio vbi propria,ex legis ſtatutis autoritate ſumit.
27 Verba ſtatuti efficaciter ſunt intelligenda.
28 In ſtatutis clauſula generalis ⁊ ſpecialis eandem vim ⁊ interpretationem habent.
29 Statutum trahitur ad contractum.

1 **OMnes populi.** ¶ Omnes populi poſſūt facere ſibi ſtatuta ⁊ vbi ceſſat ſtatutū hz locū ius ciuile.b.d. De regimine naturali gētiū ⁊ ciuili dictū eſt. verū q⁹ ciuitates habent ꝓpria ſtatuta ⁊ leges qbus ſe regūt. ideo de his hic ponit. Populi ergo aut viuūt cōmunibus legib⁹ aut ꝓpriis ſtatutis vt hic.vel ꝓpriis cōſuetudinibus.ſ.ti.ij. de quibus. ¶ Quero an oēs populi poſſa viuāt iure cōi, R̄ ſi detur quod non oēs.nā partim populi vtuntur iure cōmuni. partim ꝓpriis ſtatutis ius cōmune appellat hoc ius ciuile. vbi viget eius autoritas.ſed vbi non viget tunc vocat ius cōmune.id eſt ius cōmuniſſimum.id eſt ius gentiū.ius ꝓpriū appellat ꝓpriiſſimum. id eſt ꝓpriū ſtatutū quod ſibi qui
2 libet populus cōſtituit. ¶ Ho.ergo quod populi pñt ſibi facere ſtatuta.[d]cōcor.ſ.de priui.credi.antiochenſiū.ſ.de decret. ab or.facien.l.ſi.ſ.quod vi aut clam.l.prohibere.ſ.plane.C.de nora.ſi ſerui noſtri.⁊ in.c.ſi de cōſti.li.vi.nā ſicut populus pōt
c habere ꝓpriā conſuetudinē.ſ.de ediū.priua.l. an in totuꝫ.ſ. de leg.l.de quibus.l.venditor.ſ.ſi cōſtat.ſ.cōmunia pdi. a qua non eſt recedendū:q⁹ habet vim nature.vt.ſ.de aqua plu.arc. l.ſ.ſ.geniꝫ.⁊.l.in ſumma.vñ tenor ⁊ ordo conſuetudinis ⁊ ſtatuti non dz ꝑtermitti.vt.d.ſ.ſi conſtat.⁊.C.de iure fiſc.l.certa forma.li.x.⁊.ſ.ad munici.l.conſtitutionibus.nā ordo rei dz forma rei que nō debet ꝓuaricari,etiā in actu fauorabili. vt ſ.de verb.obli.l.qui Rome.ſ.flauius hermes. ¶ Nō reſtat videre nunqd in tali ſtatuto requirat autoritas ſupioris, vñ non,q⁹ populi ſunt de iuregentium.ergo regimen populi eſt
d de iuregen.vt.ſ.eo.l.ex hoc iure.ſz regimē non pōt eſſe ſine legibus ⁊ ſtatutis.ergo eoipſo q⁹ populus habet eſſe hz per cōſequens regimē in ſuo eſſe ſicut omne animal regit a ſuo ſpiritu ꝓprio ⁊ alia.⁊ ſi bene ſe regit non pōt ſuperior ſe ꝓdere q⁹ propter bene viuentes nō ſunt facte leges ꝓhibitorie ſed ꝓpter errātes.nam ſi naturaliter ea q̄ legis ſunt faciūt ipſi ſibi ſunt lex ⁊ ſanis nō opus eſt extranea medicina.ſi ergo ſtatuta ſunt bona ſecundū exigentiā ⁊ cōſeruationē publicā illius loci non indigent alio directore: q⁹ confirmata ſunt ex ꝓpria naturali iuſtitia. Preterea quantū vnūquodq⁹ hz de forma eſſentiali tantū hz de virtute actiua ſed populus hz formā ex ſe ergo ⁊ exercitium cōſeruandi ſe in eſſe ſuo ⁊ in forma propria. nā hoc eſt naturale ⁊ pmiſſum q⁹ vnūquodq⁹ ſtudeat conſeruationi ſui eſſe.ſ.eo.l.vt vim. Preterea populi prohibentur ſtatuere illicita ergo licita ſunt permiſſa patet ꝓmum.C. de monop.l.j. Preterea non debemus requirere plus quā lex requirat:vt.ſ.quod quiſq⁹ iur.l.ij.q⁹ termini qui placēt legi debent placere nobis ſine alia ſubauditiōe vel interpretatione. de hoc no.eod.tit.l.ſi. q⁹ cōtenti eſſe debemus de eo in quo legiſlator pedes:ſed lex contenta eſt conſenſu populi ergo ⁊ nos.ſ. de legi.l.de quibus.ſ.nā cū ipſe.nec pōt dici q⁹ ibi loquat
3 ſolū de populo Romano.nā ibi ponitur rō ad principiū leg. ⁊ in principio loquitur ſolum de alio populo. † Preterea populus pōt inducere ius tacitū ſine conſenſu ⁊ ſcientia ſuperioris.nā inducit conſuetudinem neſciente ſuperiore.vt in.c.i.de conſtit.li.vi. ergo pōt inducere ſuꝫ expreſſum id eſt ſtatutum q⁹ ius expreſſum ⁊ tacitum vbi non attenditur forma verborum ſed conſenſus idem operantur q⁹ conueniunt in cauſa ⁊ radice ⁊ potentia.ergo in effectu. Sic enim arguit iuriſcōſultus in.d.l.de quibus.ſ.nam cum ipſe. Preterea videt expreſſum de priuile.credi.l.antiochenſiū.de decre. ab ordi.fa.l.ſi.C.
4 de nora.l.ſi ſerui. In contrariū facit,nā † populus non poteſt diſponere ſuper magiſtratu niſi cōfirmetur a ſuperiore vt in aut. de defen.ciuita.ſ. interim. ergo non poteſt diſponere ſuper iure reddendo a magiſtratu. quia cum magiſtratus ſit

a ¶ Alendus. Vic quodtimo debet ali,etiaꝫ ſi pater i teſtamento ea dari ꝓhibuit, vt ꝓ eūdem Bal.in l.id quod pauperibus.C. de epiſco.⁊ cler.in ver.vlt.querit.

b ¶ De legitimo. Vide ang. in conſil.xxxij. incip.duo ſunt genera filiorū. in conſi.inci.in nomine domini amen. Domina Franciſca condidit teſtamētum ⁊ qō per Fel.in.c.in preſentia.de ꝓbatio.

c ¶ Valebat.in quibus aūt caſibus valeat teſtamentum cū duob⁹ teſtib⁹, vide firmianum in ſuo aureo repertorio in ver.teſtamētum. qualiter. ver.vj.

d ¶ Statuta. Adde do.Abb ⁊ Anto. de bu. in.c.qō clerici⁹. de foro comp. ⁊ do.Alegā.de imol. hic ⁊ do. Franciſ. aret. in.l.cōtinuus. ſ.cū quis.poſt mediū.in verſ. tu autē aduerte. cuz ver.ſeq. de verb.oblig.

superior populo ratione cõfirmationis superioris ergo popu
lus non potest imponere legẽ magistratui:q2 non potest infe
rior imponere legẽ superiori.vt no.ĩ.de cõsti. prin.l.j.Preter
ea ego video qđ populus non potest vnũ minimũ actum iu-
risditionis exercere,nisi interueniat magistratus vnde nõ po
test apud populũ aliquis mãcipari.vt.ĩ.de seruis reipublice
ma.l.j.sed statuta cõdere est iurisditionis:q2 qui statuit ius di
cit.imo facit qđ plus est quã dicere ius vel reddere.ĩ.qđ quisq3
iur.l.j.Preterea est de forma legis qđ magistratus faciat p-
positũ vt interrogationẽ in cõsilio vel parlamẽto populi. vt
ĩ.de legi.l.j.in gl.nam cõsul ibi vices magistratus gerit.pre-
terea omne qđ est necessariũ ad ordinẽ rei est necessarium ad
esse rei.sed populus non d3 vocari per magistratũ.vt.l.obser
uare.de decur.li.x.Preterea videtur.l.expressa.C.de legatio.
5 l.si qđ extraordinarium.lib.x.Preterea†clerus sine episcopo
non potest facere statuta q2 essent mẽbra capite mutilata er-
go idem in populo:populus enim debet subesse non preesse cũ
magistratus sit eius princeps. de excu. tuto.l.spadonem.§.si
6 ciuitatis.Preterea†nullus populus videtur sani capitis:q2
quãto maior numerus tanto minor intellectus. de appel.l.si
cõstat.ĩ.qui ꝛ a qui.l.si priuatorũ.ĩ.de polli.l.toties.pterea po
pulus romanus in quo erat omnium populorũ vis ac pote-
stas abdicauit a se imperium ergo non remansit in membris:
quia cũ capite fortunas suas trãstulit.C.de legi.l.si.ꝛ.l.qui ex
liberis.§.j.ĩ.de bo.pos.secũdum tab.Preterea a quo remoue
tur genus remouetur ꝛ quelibet eius species.C.de transac.l.
si causa cognita.sed a populo remouetur omnis iurisditio.er
go remouetur iurisditio statuendi.vnde dicit Innocẽ. quod
penes populũ iurisditio nulla residet hodie.de constit.cũ ac-
cessissent.Item ibi notat Compost.qđ nulla vniuersitas po-
test facere constitutionẽ absq3 magistratu.ꝛ hec opinio serua
ta est ꝛ tenaciter seruatur in terris ecclesie adeo vt si tota p-
uincia marchie vel ducatus faceret statutum non admittere
tur per ecclesiam nisi esset approbatum.sicut si castrũ faceret
statutum non admitteretur nisi per cõmune ciuitatis appro-
baretur.vt.d.l.si qđ extraordinariũ.ꝛ ibi per Bar. Sed In-
no.dicit qđ in cõstitutione non requiritur cõsensus nec sentẽ
tia superioris.secus in cõsuetudine.de fide instru.cum P.ta-
bellio.per Innoc.sed nihil allegat.idẽ tenet Iaco.butri.ĩ.qđ
quisq3 iur.l.j.§.j.Sed puto verũ in his que nõ tangũt aliquo
modo ius vel interesse superioris.vnde ciuitates habẽtes suũ
fiscu3 possunt facere penalia statuta. quia de iure suo licitum
est eis statuere.sed non in alienum falcem mittere.C.fin.re.l.si
cõstiterit.cum simili.Et ideo de iure communi sic distinguen
dum est.aut princeps vetat statutum suo magistratu incõsul
to.ꝛ tunc non valet statutũ.q2 princeps põt cassare statuta fa
cta ꝛ fienda, tñ hoc statutum sapit tyranniam nisi fiat ex iu-
sta causa.C.de fur.aut.nauigia.que tñ iusta causa presumitur
esse contra oẽs qui non obediunt vel consueuerunt facere ma
la statuta.ar.ĩ.de accus.l.si cui.§.j.Aut princeps non vetat.ꝛ
tunc refert aut statutum venit in derogatione3 iurisditionis
principis puta quod non appelletur in casibus in quibus ap
pellatio est permissa.ꝛ tunc non v3 statutũ factum sup hoc di
recte vel indirecte extra de iureiur.c.veniens. ꝛ not.C. de ap.
l.si appellationem.per Cy.de condi.insti.l. que sub condi.per
Bar.ꝛ illud est verum nisi natura facti non recipiat appella-
tionem q2 illa est tunc potius obseruãtia iuris cõmunis quã
sit statutorum.C.quorum appella.non re.l.ij.Aut non veniũt
in derogationem iurisditionis superioris.ꝛ tunc refert.Aut
quis statuit super reseruatis superiori. vel sup legitimatione
spuriorum.ꝛ non valet. ꝛ intelliguntur reseruata oĩa que con
cernunt supremã potestatem.vt in aut.quib.mod.nat.effi.sui.
§.si.colla.vij.ꝛ in tit.que sunt regalia.col.x. aut qs statuit sup
aliis non reseruatis ꝛ tunc valet statutum . q2 est consensum
fieri per hãc.l.ꝛ similes.ꝛ hoc verum ad ordinationem nego-
tiorum vel iudiciorum.Itẽ ad causarũ decisionem ciuilem nõ
criminalem.q2 criminalia respiciunt ius fiscale. ꝛ sic superio-
ris.Vel dic quod in fauorem fisci possunt facere populi statu
ta.sed non in lesionem fisci.vt.d.l.si serui nostri.ꝛ.d.l.final. de
decre.ab or.fa.Sed Inno.dicit quod populus non põt facere
statuta penalia.ꝛ hoc verũ est quod iudici non põt imponere
penam q2 imponeret superiori. sed inter se possunt. vt not.C.
de decre.decurio.lib.x.in rubr.ꝛ hec vera de iure communi.q2
magistratus confirmatur per superiorem.sed si talis est ciui-
tas cuius magistratus de consuetudine,vel de iure non con-
firmatur per superiorem tunc apud tale3 ciuitatem est plena
iurisditio.vt no.in aut.de defen.ciui.§.nulla.in fin.magne gl.
ꝛ iurisditio est dominium.vt.ĩ.de statu ho. qui furere. ꝛ sicut
dominus est moderator ꝛ arbiter ita talis ciuitas , vt not.ĩ.
quod quisq3 iur.l.j.in gl.ordi.ꝛ põt in subditos omnia statue-
re ꝛ in summa quantũ h3 iurisditionis tãtum h3 autoritatis
ꝛ condendi statuta.q2 statuta condere est iurisditionis.ꝛ vno
posito ponitur reliquum.ꝛ remoto vno remouetur reliquum
a secundum Bart.Et qñ est meri imperii[a] vel mixti secundum
causas quas decidit.vt.l.imperiũ.ĩ.de iurisdict.om.iudic.per
Bar.tñ sicut ius dicens non põt tollere naturalẽ obligationẽ
sic nec statutum.vñ penalia statuta non absorbent obligatio-
nem naturalem.ĩ.quod quisq3 iur.l.si.§.fin.Itẽ contra leges
derogatorias clausula, non obstãte, apposita in statuto nihil
operatur.ea.l.§.si is.per Iac.but.tñ illa rõ est indiscreta. na3
si statuta ex iurisditione vim capiunt.ergo non teneret statu-
tum q2 potestas teneatur exequi instrumenta . q2 populus in
magistratum non h3 iurisditionem.Ite3 si illa sunt connexa.
ergo quilibet magistratus posset facere statuta. quod est fal-
sum.C.de sen.ꝛ interlocu.l.nulli.ꝛ si princeps expresse non p-
mitteret statutum non valeret.de fide instr.c.cum.p. tabellio.
7 per Inno.†Et no.qđ superior põt mandare inferioribus
quod exhibeant sua statuta.vt si quid est ibi corrigẽdum cor-
rigatur.de extraor.cri.l.sub pretextu.ꝛ ibi Bar. cũ non liceat
hoc nisi certis maioribus magistratibus expressis in iure:ꝛ il
lis qui habent cũ eis parẽ iurisditionem.ꝛ ideo signanter illa
potestas conceditur aliquibus ne vsurpetur ab oĩbus.C. de
offic.prefec.preto.l.norma.nisi accedat populus cũ magistra-
tu.vt no.in.l.j.ĩ.quod quisq3 iur.ꝛ hoc de statutis perpetuis q̃
sunt leges municipales . q2 proprie loquendo de eius natura
est semp vigere.C.de hereti.Arriani. Edicta vero que dan
tur durante magistratu proprie non dicuntur statuta muni-
cipalia.q2 non sunt proposita perpetue iurisditionis cã.Sed
prout res incidit.de iurisdictio.om.iudic.l. si quis id quod.ꝛ
l.si.ĩ.de penis.Et ex his non oritur actio in factum tanquam
ex edicto ptoris. sed oritur actio ex illo edicto si quis ius dic.
nõ obtẽ.ista dicunt banna potius quã statuta: q2 habent vim
snĩe interlocu. ꝛ non vim legis nec snĩe diffinitiue.ĩ.cõmi.vel
epi.l.programma. ꝛ no.C.quõ ꝛ qñ iud.aut.qui semel.ꝛ succes
sor qui iurat seruare statuta non vr iurasse seruare illa q̃ finita
sunt ꝛ nõ sunt redigẽda in libro statutoru3. vt.d.l.si.de penis.
Itẽ si imponitur pena cẽtum venienti contra statuta loci, ista
pena nõ h3 locum hic:q2 nõ põt dici statutum nisi ex commis
sione populi magistrat[9] fecerit vt.d.l.j.quod quisq3 iur.in gl.
ꝛ quod nõ sit statutũ lex,patet.q2 a.l.non appellatur.l.fina. de
appel.reci. sed ab istis magistratibus appellatur. q2 non pñt
tollere ius superioris . ergo ipsorum ordinatio proprie non
põt dici lex.ꝛ ita tenet Cy.in.d.l.j.Alii multa dicunt de qbus
non curo, dico ergo quod statuta cõdere est potius de quadã
iuris permissione quã sit annexũ iurisditioni. Itẽ dico quod
magistratus tenetur sequi statutũ sicut pactũ.ar.ĩ. de leg.sed
ea.ꝛ si nõ seruat facit litem suã,nec ligatur autoritate statuen
tium sed autoritate iuris cõmunis approbantis statutũ.C.de
veteri iur.enu.l.j.§.ꝛ q2 oĩa nostra facim[9] ꝛc.hoc mõ inter lai-
cos eps obligatur ad obseruãdũ statuta laicorũ si sint rõnabi
lia.id est,bona ꝛ equa al's non,ita intelligatur qđ not.ĩ.de po-
8 stu.ex ea.ꝛ in.c.j.extra de ope.noui nun.in nouella.†S3 hic
b dubitatur an epi.[b] pñt facere statuta iuri cõi cõtraria ꝛ vr q2
sic,nam statutũ populi põt derogare legi sicut cõsuetudo. vt
ĩ.de leg.l.de qbus.§.fin.ergo multo magis hoc põt eps,q2 epi
successerunt loco apostolorũ. Ite3 decretalis dt q2 eps põt fa-
cere statutũ.extra de loca.c.vestra.vñ intelligã indistincte.ff.si
inge.esse dica.l.hec rõ.de mili.te.l.in fraudem.§.fi. Et fm hoc
v3 statutũ q2 testes singulares pbent otractum vsurariũ ꝛ q2
in cã mutui pcedatur inter clericos absq3 iudiciali ordine ꝛ
similiter si volũt minuere vel alterare penã delicti potuerũt.
nã penas pñt exaggerare.vt in.c.vt aĩarũ.§.statuto.de cõstit.
li.vj. In 2rium q2 epi ꝛ oẽs magistratus tenent obseruare
constitutiones principũ.in aut.iusiuran.qđ prestat ab his. in
prin.ergo nõ pñt 2rium statuere.q2 inferior nõ põt tollere sta
tutũ superioris.vt.C.de testa.l.si.nisi quatenus superior pmit
tit.vt ibi pt3.Preterea vr expressum in.d.l.forma.ibi dum dt
minime legibus vel constitutionibus 2rium ꝛc.ꝛ ideo vr dicẽ
dum q2 aut statutum epi sit sup casu omisso a iure cõi aut sup
casu determinato p ius cõe.Primo casu v3 si sit bonũ statu-
tum ꝛ honestũ.nã tale statutũ h3 iustitiã matrẽ.vt.l. iustitia.
§.j.ĩ.eo.l.pe.in prin.Scdo casu aut venit ad limitãdũ ꝛ robo-
randum ius cõe forte cu3 adiectione pene.ꝛ tunc v3 vt.d.c.vt
aĩarum.§.statuto.Aut venit ad derogandũ vel infringendũ
ius cõe.ꝛ tũc nõ v3 duplici rõne.s.statuẽtis.q2 est inferior.scda
rõne statuti q2 nõ est iustũ nec bonũ ex quo ẽ iuri cõi 2riũ.ar.
ĩ.de leg.l.q2 nõ rõne.ꝛ.ĩ.de decr.ab or.fa.l.ambitiosa.nisi forte
fiat ex euidẽti ꝛ necessaria cã.ar.ĩ.mã.l.si hoiem. ꝛ adde q2 no.
in.c.si.de ap.li.vj.in nouel.ꝛ.l.acta.§.de ampliãda.de reiudi.p
Bart.Hic qrit an collegia puta mercator artis lane possint
facere

a Meri imperij. Addõ eũ dẽ Bald. in.l. nulli. in. iij. q. C. de sen. ꝛ interlo. om.iud.

b An epi. ad de.d. Alex. de imol.i.l.more. de iur. om.iu. ꝛ in.l. stipulationu3 alie. in vlt.col. in ver. extra glo.ĩ.de ver.obl. vbi ẽt per Bar. ꝛ alios oẽs ꝛ per eũdẽ Bal.in.l. j.in vlti. char. C. qui admit. vbi etiã p Ludo. pon. ꝛ per eundẽ Bal.in l.receptitia.in iij. no.C.de cõstit. pecu.ꝛ in marg.in vers. eps.v.xx.in quibus ẽt iurib[9] habent de cõiter marchiõe ꝛc. et adde tñ qđ statuere nõ pñt qđ liceat sine cause cognitione pronuntiare vt p Fel.in.c.eccle. S. marie.i.xj. col.in fin.in v. ij.not.de cõsu. ꝛ nunquid ex causa magna contra ius canonicũ statuere possunt.vid per eũ in.c.canonum. in.xv. col.circa med. ꝛ plenius in.c. q2 sup his.v.si. quotidie allegat. de maior. ꝛ obedien.

a ¶ L.ij.⁊ ibidē vide eūdē bal. et Bar.⁊ adde ad materiā q̄ habent p Fel. in.c.quāuis.in fi.de offi. dele. ⁊ in.c.fi qñ. co. libr. vbi docet qualiter intelligat statutū, q̄ stari ōbeat libris mercatorum.

b ¶ Cōtra aduersus expulsos. vide Ludo. Ro. in.l.ij. j.qō quisq; iuret Flor. in.l.te statrix.ff. si. ff. si serui.vend.⁊ eūdē Bal.in.l. j.C. de caduc. tollen.⁊ in.l.ij. quēadmodū testa.aper.⁊ in d.l.ij.⁊ plene p Alex.hic.

c ¶ Remissio. Tu tamē vide Bar. Soci.in cōsil.lxviij.in ci.frustra. ver. ij.respōdetur. cū seq.in.j.parte. q̄ iuramentū p̄stitū ad suā vtilitatē, cū pars possit remittere, eadē rōne vī, q̄ possit remittere exceptionez periurij surgētez ex iuramēto p̄stito ad eius vtilitatē: vnde si simulatio allegetur, ⁊ p̄bet̄ ps aduersa excipiat de periurio: poterit replicari, quod vī remissum periurij inquātū ꝫsenscit cōtractū fieri simulatum.qō nota.

d ¶ Sed pone De hac. q. vide per abb. in ca.dilecto. de prebē. ⁊ in ca. cōstitutus. de rescrip.vbi tenet cum Bal. facere inter se statuta specialia cōtra statuta gñalia illius ciuitatis,⁊ videt q̄ sic.nā eo ipso qō collegium est approbatū potest facere statuta inter suos iuratos.C.de consti.pe.l.ij.[a] in fi.tū si est ꝫtra generalia statuta nō tenetur illud seruare potestas quia maior est eis.vt ibi no.Sic idē facit in aut.de fideiuss.§.argentariorū.nam talia statuta sunt approbata p ius cōmune.ergo nō indiget de cetero approbari. vt in l.j.de tbesau.lib.x. ¶ In contrariū videtur q̄ scōm l.generalem decet.i.opz viuere omnes qui in ciuitate sunt.j.de legi.l.ij.q̄ inra non in singulas psonas ⁊c.vt.j.eo.tit.l.iura.nec dz eadē populi vniuersitas diuerso iure cēseri:de vsucap.l.cū qui edes. q̄ diuersa statuta sunt odiose ⁊ plene tristissimi euētus. vt.j.de orig.iur.l.ij.§.⁊ cū placuisset.in ver.initium. So.inter ipsos possunt habere ꝓpria statuta a generali lege discrepātia facta super factis illius artis vel ꝓfessionis nō super alijs.puta super hereditatib⁹.ar. notatorū in.d.l.per iniquū. Nec tñ statuta nō nocēt alijs q̄ ipsimet ⁊ heredib⁹ comm:nam talia statuta dicūtur conuēctiones:vt.j.de leg.sed et ea.ergo alijs non nocent:vt.j.de pactis.l.si vnus.§.ante omnia.

9 b ¶ Queritur vlterius nūquid intrinseci possint facere statuta ꝺ expulsos⁹.⁊ videtur q̄ sic:q̄ intrinseci faciūt populū nō dispergi ⁊ vagari per mundū.ex tra de no.ope.nun.cū ex inuncto.per Inno. ¶ In cōtrarium:q̄ contra spoliatos antēq̄ restituantur non potest ferri sentētia hominis ergo nec sentētia statuti.ij.q.j in primis. Itē cōtra eos possunt cause fingi. Itē nō possunt cōparere ad contradicēdum. vt in.c.pastoralis.de re iud.in clemen. Itē statutum fit a capitalibus inimicis eozum.ergo nō valet sicut nec sentētia.j.de arbi.nō distinguemus.§.cū quidā. Item fit a notorie suspectis ergo non tenet.vt.l.i.C. si quacunq; prēdi.po.et videtur fieri dolo ⁊c. Et sic obstat exceptio doli,vt.l.j.iij fi.de doli excep. Itē facit quod not.in.c.statutū.de reseri.lib.vj. Preterea ex quo sunt expulsi defierūt esse de illa vniuersitate. et de illo corpore.de capi.dimi.amissione.§.qui deficiunt.ergo tanq̄ extranei non sunt sub statuto. Dic q̄ si quidaz sunt expulsi ex iusta causa valet statutuz q̄ delictum non debet eis prestare exemptionem.d. §.qui deficiunt.⁊ argu.in.l.de pollicitationibus.j.de pollici.⁊ q̄ not.in.l.ad cos.qui.ex cau.in pos.ea.Et concedo q̄ iurisditio remanet penes intrinsecos,q̄ coberet territoziō.⁊ intrinseci possident territoruz. Item intrinseci sunt vniuersi,⁊ expulsi sunt singuli.Item absentes non sunt vocandi.⁊ intelligo de statutis rationabilibus.si autē sunt expulsi iniuste ⁊ de facto:tunc statuta facta contra eos non valent. quia ius cōmune q̄ō permittit fieri statuta non intēdit per hoc dare materiam delinquendi.C.de mono. l.j.⁊ ideo statuta que sapiunt partialitatem sapiunt monopolium:⁊ sunt a iure improbata.vt no.Inno. de consti.c.cū accessissent. ¶ Sed nunquid in generali confirmatione statutorum,videntur confirmata statuta alias specialiter cācellata.⁊ dic q̄ nō.vt.l. si quis prioze.ad trebel. Sed nunquid papa confirmando statuta videtur confirmare ea que sunt contra libertatē ecclesie.posset enim si vellet. vt no. in.c. j.de transac.per Inn.Sed credo q̄ nō videat velle. argu.de pecul.le.l.si peculiū.§.sicuti.⁊ ad hoc facit il le qui mādat non videtur mandare contra seipsum. vt.j.man.l.creditor.§.fi. ¶ Sed quero potestas iurat seruare statuta ⁊ emergit casus inopinatus populus vult eū absoluere a iuramento.querit nunqd possit ⁊ videt q̄ nō:q̄ iuramētū est diuini iuris non humani ⁊ iniuriā dei homo nō pōt remittere.Solu. anteq̄ incidat in periurij pōt populus ei remittere. j.ad municip.l.fi.⁊ not.ꝺ.j.dist.in bis. Sz si iā incidisset in periurio nō valeret remissio[c] quo mīn⁹ esset in famis.arguñ.j.de verbo.oblig.l.cuz stipulatus fim

c mihi a proculo. ¶ Sed pone[d] q̄ omnes de cōsilio in rauerūt seruare statuta,postea p bono publico reuocāt ipsum ⁊ vtūtur alio iure.nunquid sint periuri.⁊ dico q̄ non. q̄ iuramentū intelligitur donec statutū sit statutuz.sz modo nō viget:q̄ est reuocatū. Si autē iurassent nō reuocare:tūc bñ essent periuri.vī si iurassent nō ire ad monachos q̄ statuto cauebatur.nā remoto statuto adhuc iuramentū stat:quia nō est iuratum statutū.sed res statuta que stat per se secūdū Paul.de liazar.misi habita esset consideratio statuti tanq̄ cause finalis,quia defectus cause finalis excusat a periurio.C.de non nume.pec.l.fin.argu.de leg. iñ.cum quis decedens.in princi. ¶ Tactum est ali-
10 quid a quib⁹ statuta fient. ¶ Sed queritur qualiter inter se differāt statuta populi ⁊ episcopi. respondeo statutum episcopi est ius pretorium, et sic pensle.ergo accusatio est annalis.instit.de perpe. acti. in princi. Episcopus enim magistratus, est seu pretor quidam in sua diocesi.⁊ idem in cōstitutione legali nisi faciat autozitate apostolica sibi singulariter cōmissa:q̄ est ius ciuile.vt hic.ergo perpetuū.l.quereiam.de falsis. ¶ Sed pone anciani faciūt statutū an istud est ius pretoriū.vel ciuile.dicit Bar.si quidem statutū populi dat sibi hanc potestatē q̄ō est ius pretozium sicut edicedilitium curuliū.de edi.edic.l.j. Sz si faciunt hoc autozitate adunantie generalis hoc eis specialiter committentis:tūc est ius ciuile: q̄ sit nomine populi.argu.⁊.cum aliquibus.de rescrip.li.vj. Ita not.Bar.in.l.v.de verbo.obliga. Et secundum hoc ex reformatione q̄ faciunt priozes ⁊ camerarij iure suo non ozitur condictio ex lege. sed actio in factū. Et si quis proponeret condictionē ex lege ageret inepte. Sz mihi videt q̄ō sit ius ciuile:q̄ non habent potestatē hāc q̄ magistratum gerāt.sed q̄ per collegiū ipsoz̄ presentatur totus populus. Sz edicles,sub nomine magistratus,fortiti erant autozitatem statuendi. ¶ Sz pone.rectoz vniuersitatis cuz
11 scholaribus facit statutū.nūquid erit ius ciuile,vel ius pretoriū:puto q̄ sit ius ciuile.quia sit ab vniuersitate autozante magistratu ⁊ vniuersitati attribuit. arg.l.j.§.solent.quando appel.sit. ¶ Modo videamus aliud de quibus rebus fiant.quero ergo an valeat statutum quod post.x.annos quis nō teneatur

e soluere debitus,dicit Bar.q̄ non[e] quia inducit peccatum nisi fingat debitū solutum. Ista est truffa, q̄ statutum quod fundat se super fictione nō liberat a peccato.vnde si ratio peccati infringit statutuz neutrum statutum valeret.Sz tu dic quod vtrunq; valet.quia istud statutum est bonum ꝓpter lites dirimendas.licet non sit equum.vt not.in.l.j.prin. ff. eo. ⁊ de illo peccato nō curat lex ciuilis.C.de prescr.xxx. ann.l.sicut.Item an hoc sit peccatū, sub iudice lis est.cū lex ex causa possit auferre ius vni⁹ ⁊ dare alte
12 ri. ¶ Itē quero,an valeat statutum q̄ iuramentū minozis nō valeat absq; curatore.dicit Bar. q̄ nō: q̄inducit peccatum.nisi statutū fingeret minozē metu vel dolo inductum secundus Bart.Tu dic q̄ est illa truffa:q̄ fictio nō liberat a peccato:vt dixi. Dic ergo statutū valere:q̄ ius ciuile posset ex causa iuramentum reprobare.⁊ tūc lex in hoc bz locū apostolici.de leg.j.si quis inquilinos.§.fi.⁊ no.ꝺ.de iure pa.l. adigere.§.fi.bz em̄ post iuramentū p̄stitū ius ciuile non possit infringere. Et ideo nō valeret statutum istud:q̄ traberetur ad postea factum.tñ ante factuz potest facere q̄ ex tali iuramēto nō queratur ius tale iuramentū recipiēti.⁊ ideo potestas istud statutū
13 dz seruare. ¶ Sz an eps possit mandare iudici seculari q̄ faciat tale iuramentū seruari.dicit Jo. an. q̄ sic.in.c.ij.de pac.lib.vi.in nouella. Sed istud non videt verū q̄ eps nō pōt ampliare iurisdictionē seculare vltra formam statuti.vñ pōt dicere iudex vñe episcope q̄ō iubes nequeo adimplere. q̄ non habes iurisditionē talem.arg.j.de offic.pconsul.l.ij.⁊.j.de edil.edic.l.ad res.⁊ idem in similibus casibus videt dicendū.licet sit argumen. cōtra.j.ad.l.falc.l.seius ⁊ angerius.videlicet q̄ in derogatiōe ecclesiastice iurisditionis nō potest auferri iurisditio iudici seculari quin habeat eam saltem de iure communi.⁊ vide quod not.in.c.j.de in.pa.in clemē.in glo.magna. Sz prius dictum approbat Jaco.de but.C.de epis.⁊ cle. auf.statuim⁹ in lectura:nā sicut posset ciuitas non habere fozū causarū vllo modo.ita ⁊ secūdum quid. de excu.tu.l.si duas.§.sed decet. ¶ Sed nunquid statutum inualidum pōt iuuari adiectione pene. dicit Bar.q̄ nō in.d.l.seius ⁊ augeri⁹.verbi gra. statutuz dicit q̄ nō opponaī exceptio ex cōmuni. Istud non valet.Sz nunquid opponenti potest imponi pena. Itē statutū dicit q̄ spuri⁹ succedat. istud nō valet,

e ¶ Quod non. Tu vide feli. in.c.fin. de prescrip. ⁊ qō ibi latissime dixi in apos. ⁊ fina. per do. Eler. de imol.in cons. cclxxxvi.⁊ adde q̄ nūq̄ currit si debite ꝓmisit.nūq̄ connire,vel habere ꝓpetuo rata ⁊ firma, vel soluere q̄cunq̄. idem Bal. fing.in.l.qō si nolit.§.si quis ita.⁊ ibi ang. de edil.edi. et Barto.in.l.nemo potest. de leg.j.ver. quero statutum.⁊ alex.in.l.ō vsucapio.⁊ Bart. cepo.in caute. cxv.

Item statutū dicit ꝙ exceptio vsuraria nō admit-
tatur an opponenti possit inferri pena. ꝛ videtur ꝙ
non per dictam.l.ꝛ argu. C. de legib.l.non dubium.
Sed potest responderi ad.l.seius.ꝙ illa loquitur in
priuata persona.sed hic loquuntur in legislatore qui
potest adijcere penam ꝛ facere penalia.nam legisla-
tor nō tantum penam sed etiam materiaꝫ delicti po
test inuenire.ī.de extraor.crimi.l.saccularij.§.sunt
quedā.sed respōdeo ꝙ in prohibitis ille qui non po
test statuere reducitur ad instar priuati preterea ma
ior potestas requirit in adiectione pene ꝙ̄ in dispoſi
to principali.vt.ī.de iudi.l.ij.§.his datur. ergo qui
non habet disponere simpliciter nō potest dispone
14 re penaliter.¶†Nūc videamus ad que tempora re-
ferant statuta.ꝛ dic aut habent relationē ad certum
tempus ꝛ ad certos casus noīatos sigillatim.ꝛ illud
tempus cum suis casibus comprehendunt. et non
aliud.aut habent relationem ad certum tempus et
incertos casus.tunc comprehendunt illud temp⁹ cū
suis casibus nondū decisis.secus in decisis vel trans
actis.ī.ad tertul.l.j.in fi.ꝛ intelliguntur quo ad hūc
articulum decisum etiam si sit a sententia appella-
tum.idem est in casibus conclusis in quibus nihil
noui iuris vel facti potest allegari.vt in aut.vt cum
de appellatio.cognos.in principio.ꝛ de causa poss.
c.pastoralis.per Innocē.aut habent relationem sim
plicem ꝛ indiffinitiuam.id est implicitam ad casus
preteritos ꝛ futuros.ꝛ tūc aut noua lex refert vete-
rem ꝛ trahitur ad tempus veteris legis.institut. de
here.qua.ꝛ diff.§.sed his permittit pretor.aut inter
pretatur verba ꝛ mentē legis veteris.ꝛ idem quia re
trotrahitur.argu.in auten.de fili.ante dota. instru-
men.na.§.fi.aut interpretatur mentem legis cessan
tibus verbis.ꝛ tunc de rigore trahitur retro. Sed
de benignitate non. C. mand.l.ab anastasio.in fi.aut
innouat legem veterē aliquid addendo vel detrahē-
do.ꝛ nō trahitur retro.in auten.hec constitutio inno
nat.col.viij.aut lex noua simpliciter disponit.ꝛ tunc
aut per modum indulgētie.ꝛ nō cōtinet futuros ca
sus sꝫ preteritos.ī.de legibus.cū lex.aut per moduꝫ
regule.i.legis generalis. ꝛ tunc cōprehēdit futuros
casus.vt no.de cōditio.ꝛ demōstra.l.cum tale.§.fi.qꝛ
hec est natura legis.Casus autē futur⁹ dicit qui est
in potētia suscipere diuersas legum formas.Prete-
ritus autē casus dicit in quo nō cadit noua forma.
C.de dona.que sub modo.l.perfecta.ꝛ.C.de legi. le-
ges.ꝛ ibi plene dixi.¶Et not.ꝙ secus est in senten-
tia hoīs q̄ continet tantū preterita.vt.l.j.§.j.ī.de vsu
ris.ꝛ not.in.c.romana.de sentent.excommuni. libro
vj.¶Item no.ꝙ verba.l.generalis exponuntur de
futuro.l.j.ī.de condi.ex le.Et no.ꝙ aliud est querere
vtrum.l.noua trahatur ad veteres casus.ꝛ de hoc di
xi mō.aut vtrū trahatur ad veteres leges.ꝛ tūc dic
vt.ī.de leg.nō est nouū.ꝛ.l.sꝫ ꝛ posteriores.¶Sꝫ an
trahatur ad veteres res,verbi gratia, statutuꝫ dicit
ꝙ domine nō possint portare serica vestimenta an
possint portare vetera retrofacta.ꝛ dic ꝙ oīa cōpre-
hendit:qꝛ generalis est illa determinatio.ex de vi. ꝛ
honesta.cleri.c.ij.in gl.vestibus.per Jo.and.¶Sꝫ
pone statutū dicit ꝙ filia dotata nō succedat. modo
quidā dotauerat filiā ante statutum.sed iste decessit
post statutū.an ista succedat.ꝛ videtur ꝙ sic:qꝛ sta-
tutū nō trahit retro cū natura.l.sit respicere futu-
ros casus.C.de decur.l.penul.lib.x. In contrarium
qꝛ licet ratio exclusiua sit ex causa de preterito tamē
casus deferende hereditatis est de futuro ꝛ istud est
verius cum istud participiū dotata sit aptū include
re preteritū.Sed verbum succedat non est aptum in
15 cludere nisi futurā successionē.¶†Sꝫ quid si statu-
tū dictet ꝙ monachus non succedat,certe si quis an
te statutū esset factus monachus non includitur in
statuto:qꝛ laici nō possunt statuere cōtra monachos
ꝛ clericos:sed monachati post statutū nō succedūt:
qꝛ statutū preambula hora professiōis reddit eos in
capaces.ſm Ja.but.Alij dicūt ꝙ nō valet statutuꝫ
tāꝙ̄ religioni contrariū.Itē.l.deo nobis. videt istā
causam ꝛ causatum simul reprobare.Itē ad hoc in
auten.de san.epi.§.sed hoc in presenti.in ratiōe sui.
nō ob.qō not.ī.de leg.l.de quibus. quia ibi speciale
propter ipsius rei.i.feudi naturā.ī.de verbo.ob.ita

a ¶Est. adde q̄ dixi in.l.j.§. eo.in versi.iij. opponit. vbi etiā per eūdeꝫ.

16 stipulat⁹.¶†Sꝫ nunqd statutū cōtinet futuras psonas verbi gratia
dicit statutū ꝙ vxor ꝛ filij bānitorū nō possint stare in ciuitate an nati
post legē ꝛ post bannū poterūt stare,ꝛ videt ꝙ nō,qꝛ magis debet eis
nocere delictum patris ꝙ̄ ante natis.C.de libe.ꝛ eorū lib.l.ij.ꝛ.ī.de sta.
ho.imperator adrian⁹.in fi.ꝛ qō no.eo.ti.l.in seruorū.§.fi.mortuo tū pa-
tre redire poterūt ad ciuitatē:qꝛ bannū morte extinctū est. vñ ammo-
do nō sunt filij bannitorum.vt.ff.de lega.ij.l.titia.§.vsuras. per Jaco.
17 ¶†Hoc tamē scias ꝙ cōstitutio penalis nūꝙ̄ habet locū nisi cōtra fu-
turos nō seruātes.qꝛ vetera facta noue pene nō subiacēt.vt plene not.
in pe.cle.in glo.videt p hāc literā nimirū qꝛ rōne pene est ius nouū.lꝫ
veteri sit annexū.vt.§.e.l.ius ciuile.Itē hoc pbat rō naturalis. Illud
qō natū nō est nō habet operationē aliquam.sꝫ lex anteꝙ̄ lata sit non
est nata.ergo non prius pōt esse in operatiōe ꝙ̄ sit in suo esse.hac rōne
posthumus nō rūpit testamentum anteꝙ̄ nascat:qꝛ non est homo.ī.de
iniusto testamēto.l.iij.de colla.bo.l.fi.ꝛ ideo statuta q̄ trahunt se retro
sunt cōtra rōnē naturalē:nisi sint fundata in veteri radice:nam eo casu
quo formā ꝛ originē ceperūt ex veteribus traherent ad eosdem casus.
vt in auten.de filijs ante do.instrumē.na.§.fi.ꝛ ar.ad.l.fal.in rōne.§.si
filio.ver.vt eā opes.Nūc videamus aliquid de intellectu statutorum.
Est autē duplex intellect⁹.s.literalis.i.grammaticalis in quo recurrit
ad speculatiuos grammaticos,puta ad catholiconem.ꝛ ciuilis in quo
recurrit ad mentē ꝛ rationē legū.qui intellectus vocatur sensus id est
18 volūtas.C.de liberis preteri.l.iij.¶†Primo ergo videam⁹ nunqd in
statutis debeamus seq intellectū literalē.Est autem intellectus lr̄alis
son⁹ verborū extraneo nō indigēs interpre.vt in.c.exijt qui seminat.§.
fi.de verb.signi.lib.vj.ī.de institori.l.si pupillus.§. prescribere. intelle-
ctus autem precedēs appellat intellectus subtilis.ꝛ ideo laudatur pa-
pi.Itē claudius magno ingenio.ī.de conditio.ꝛ demonst.l.a testatore.
Itē Paulus scenola dicunt vertices:qꝛ legū mētes cōsiderauerūt.ī.de
excusa.tut.l.scire oportet.§.ꝛ si maxime.dicit etiā intellectus literalis.
i.vulgaris.sicut vulg⁹ intelligit.de supel.leg.l.labeo.de le.iij.l.librorū.
§.qō tū cassius.dico ergo ꝙ in statutis debeamus seq literalē ꝛ planuꝫ
intellectū ad vnguē si ī eo pōt saluari rō motiua statuti:sꝫ si nō pōt sal
uari rō tūc secus.Exemplū.Dicit statutū si qs fecerit sanguinē in pa-
latio puniat in centū.certe nō punit barbitōsor, qꝛ pena succedit loco
iniurie nō loco bñficij.l.ꝙuis.ī.de in ius vocā.ꝛ ibi no.p doctores non
ob.l.pspexit.ī.q ꝛ a qbus.qꝛ nō debet pri⁹ inquiri an testis sciat verita
tē ꝙ̄ deponat.ꝛ sibi dat⁹ est termin⁹ testificandi.vñ merito est expectā-
dū,qꝛ ante nō pōt scire an testis sciat vel nesciat cū ab ipso teste inqui-
rendū sit an fuerit presens vl' absens,nā ꝛ absentes sciūt interdū que-
dā cōferentia ad veritatē pbandā puta famā ꝛ cōiecturas.Est ergo il-
la.l.dura qꝛ religiosa.tū nō legis nō prsus deficit in absente. nā lꝫ non
possit plene pbare pōt adminiculari circa pbationes:sed tū hn̄ fateor
19 ꝙ hoc solū sufficit p rōne ꝙ ita scriptū est in.l.vt no.j.di.c.oēs.¶†Se
cūdo q̄ro an statutis debeamus seq intellectū ciuilē.ꝛ videt ꝙ sic.l.si
cui.ī.de serui.ꝛ.l.ij.de noxa.ꝛ iō in statuto ꝯ nō subditos nō includunt
clerici vl' eccl'ie,tāgit hoc Bar. ī cōd.inst.l.si qs sub cōditiōe.Restrin
gunt enī verba absolute plata ad id ꝙ sit possibile de natura,de facto,
ꝛ de iure:ꝛ scđm bonos mores.ī.q ꝛ a quibus.l.si rogat⁹.l.matrimonij.
20 de verb.significatio.nepos proculo.¶In cōtrariū videt,eo qꝛ iste † in
tellect⁹ est quedā diuinatio in autē.de testamētis imperfec.§.i.ꝛ iō ver
bis est inherendū.ī.de exercito.l.j.§.si is qui nauē.de supel.leg.l.labeo.
Solu.si talis intellectus est rōnabilis ꝛ pōt colligi ex verbis vl' intelle-
ctus cōtrarius est impossibilis,tūc debemus seq mentē.arg.de libe. ꝛ
posthu.l.gall⁹.§.j.ꝛ.l.talē.§.fi.de here.inst.secus si ex vbis nō pōt elici,
nec presumi quis tunc dicit casus omissus.ar.ī.de lib.ꝛ posthu.l.com-
modissime.ꝛ si vero.§.de viro.solu.matri.ꝛ.l.fina.C.de predi.curi.lib.x.
ꝛ.l.in quorū.infra de pignori.¶Tertio quero q̄ sunt illa q̄ faciūt men
tē legis presumi.rñdeo inter cetera est paritas equitatis : q̄ similia iu-
ra in diuersis terminis credit suadere.l.illud.infra ad legē aquiliā, qꝛ
nō vident discrepātia q̄ in rōne cōueniunt,nā ratio est cōiunctio diuer
sorū casuū ad eundē finē tendētiū.ī.de legi.l.nō pñt.ꝛ.l.nam vt ait.ꝛ.l.
iō qꝛ.Est autē ratio vrgēs disputatio vel euidēs demōstratio.vt no. in
l.j.§.veteres.de acquirēda possessio.ī.de legib.l.nō omniū.ꝛ ideo ratio
dꝫ esse certior dicto.Facit qō no.infra de officio procura.cesa.l.fi.ꝛ vbi
lex dicit certo certi⁹ est rationē rōne corroborat.vel ratio est quidā mo
tus animi visuꝫ acuēs:vtraꝙ a falsis distinguēs,vel rō est mentis mo
tus in his q̄ dicuntur decernere vel cōuertere valens.C.de indic.vidu.
a l.fin.de reuocā.donat.l.his solis. Equitas vero est[a] rectitudo iudicij
naturalē sequēs rationem vt.l.j.post principiū.ī.si quis testa. liber esse
iussus fuerit.ꝛ infra qō quisꝙ iur.l.j.primo respōso.ꝛ.l.bōa fides. ī. de
posi.Eadē igit ratio ꝛ equitas simul iuncta inducūt extensionem lega-
lem ex autoritate dicte.l.non possunt.ī.de legib.quia nihil refert quod
ex equipollentibus fiat vbi ratio attendit.vt infra mandati.l.fin. Est
autem equipollētia id est similium rerum qualitas.C.de institutioni.ꝛ
substitutiōibus.l.si mater.sed vbi nō attendit ratio sꝫ sola voluntatis
autoritas ibi forma prescripta extensionem nō recipit.vt in capit.susce
ptum,de rescriptis.ꝛ lib.sexto.de conditionibus ꝛ demonstrationib⁹.
l.in testa.el.primo.Et ideo statuta carentia ratione que sola autoritate
nituntur statuentium. vt ꝙ non extrahatur frumentum de districtu
non

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nõ extẽdũtur ad legumina.vt.ff.de legi.l.q nõ ratione.⁊.ff.de iure fis.l.
valerius.Item statuta que sunt cõtra ratiõnẽ non extendũtur.vt.ff.de
legi.l.q non.qꝛ ratio debet esse mediũ ad id per qđ fit extensio.⁊ iõ vbi
deficit ratio que dꝫ esse bona ⁊ equa.vt.s.eo.l.j.post prin.non põt fieri
extensio:quia a pari ratiõe iniquitatis non fit extensio,sed a pari rõne
equitatis.⁊ iõ statutũ dicẽs q patruꝰ excludat matrẽ non extendit ad
patruũ magnũ:nã ista adiectio magnꝰ notat ꝓprietatẽ.C.de succes-
so.l.j.per Iaco.bu.Itẽ qꝛ in isto casu omisso est minor rõ statuẽdi.Itẽ
si statutũ dicat q mulier nõ possit testari absq cõsensu ꝓpinquorũ nõ
trahã hoc statutũ ad hermaphroditũ.qꝛ ꝓprie nõ est mulier: sed ho-
mo mixtus.arg.ff.de lega.iij.l.legatũ.nõ ob.qđ no.ff.de legi.l.de quibꝰ.
qꝛ ibi cõsuetudo ẽ iusta ⁊ equa.hic autem plures rationes possunt assi-
gnari q statutũ sit iniquũ q̃ q sit iustũ.⁊ ideo plura arg.vincũt.argu.
ff.ad trebel.l.q filiũ.§.fi.Item quãdo statutũ loquitur districtiue nõ ex
tendã illud,qꝛ oĩs terminꝰ districtiuus est etiã restrictiuus.C.de patri.
q fil.di.l.ij.Itẽ si statutũ dicit q primogenitꝰ nõ secũdogenitus succe-
dat,nõ extendit ad primogenitũ:qꝛ in odiosis nõ fit cõceptio ꝑsonarũ.
vt.l.j.§.quãtũ.de ven.in pos.mit.Et q istud statutũ sit odiosum ⁊ irra
tionabile pꝫ.qꝛ in natura pari nõ debent ꝯria statui.Item si statutum
dicit q si solus primogenitꝰ fit heres in feudis nõ extendã in allodijs.
C.de test.mil.l.j.⁊.ff.de adop.l.si arrogator.¶Sed qđ si statutum dicat
si quis ꝑcusserit cũ massa ferri puniat pena dupli.modo ꝑcutio te cum
capite securis vel instrumẽto eq̃ graui sicut est massa ferri.an puniar
pena dupli:respõdeo si instrumẽta videntur iudici similia in effectu tũc
debebit me cõdẽnare pena dupli.qꝛ de similibꝰ ad similia ꝓcedere dꝫ.
que verba debet ponere in ipsa sñia.nam interꝓtatio iudicis est in scri
21 ptis redigenda.vt no.ff.de legi.l.si de interpretatione.¶†Et no.q iu-
a dex hꝫ ꝓtatem assimilãdi[a] per.l.nõ possunt.ff.de legi.Certe illa.l.loqui
tur in iure cõmuni sꝫ in iure municipali dic q hꝫ hãc autoritatem per
l.de quibus.ij.rñ.ff.de legi.¶Modo quero vtrũ vnũ statutum traha
tur ad aliud eiusdem municipij.⁊ dico q sic.vnde posterius statutum
trahit ad se prius tribus modis.determinãdo.i.restringendo.⁊ ista est
interꝓtatio arctatiua supplendo.i.ampliando.⁊ ista est interꝓtatio ex
b tensiua.⁊ si dicat statuta non recipiũt interꝓtationẽ extẽsiuam[b].Rñ-
deo duplex est interpretatio:scilicet legis.⁊ ista est ꝓbabilis et necessa-
ria.⁊ ideo admittitur.Quedã est interꝓtatio hominis tũc aut certũ est
q ꝓcedit de mẽte legislatoris.vt qꝛ statuto cauet ⁊ ꝓcedatur de simili-
bus ad similia.⁊ tunc ꝓcedit insti.de leg.patro.tu.aut est certuꝫ q non
est de mente legislatoris.⁊ tunc non ꝓcedit.l.si vero.§.de viro.ff.solut.
matri.Aut est dubium.⁊ tunc si est eadem naturalis ratio et equitas
extẽdit:alias non.vt.s.probaui per.l.vlt.C.de ind.vidui.que lex est no-
tabilis.ad hoc facit qđ no.C.de fur.si qs seruo.⁊ ibi vide q not.¶Ter
tio mõ posteriꝰ trahit ad se priꝰ,vt corrigat hoc verum si vtrũq gñali
ter vel vtrũq specialiter loquitur in eodem casu,sꝫ si primũ statutũ lo-
quitur distincte,secunduꝫ vero loquit indistincte,tũc nõ fit correctio,
q̃ est vitanda.C.de inoffi.do.l.j.sed primũ statutũ trahit ad se vltimũ
⁊ distinguit ipsum.vt no.in.l.nõ est nouũ.ff.de leg.Itẽ declarat ipsum.
vt.l.nihil.ff.de coniun.cũ eman.liber.Itẽ vnũ caput statuti trahitur
ad alterũ caput eiusdẽ statuti.ff.de pe.he.l.vtrũ.⁊ dic q trahitur etiaꝫ
ꝑ cõiunctiones aduersatiuas.nã ẽt in aduersatiua vel repetita q̃litas
ꝓcedẽtiuꝫ cũ sit cõiunctio.arg.no.insti.de rerũ diui.§.itẽ lapilli.Verbi
gratia.dicit statutũ existentibꝰ masculis femine nõ succedãt ab intesta
to,nisi in dote,facto vero testamento non succedant,nisi q̃tenus testa-
tor eis duxerit relinquẽdũ.certe intelligit facto testamẽto.s.masculis
extãtibus,⁊ hoc ex natura copule.qꝛ dictio,vero,ꝑ.sꝫ,est coniũctio.er-
go repetitionem inducit.ff.de fun.instruc.l.seie.§.Caio.qdã tñ cõsueue
rũt contrariũ ⁊ male.¶Et no.q sicut se habet ius ad ius cõe ita se hꝫ
statutũ ad statutũ.⁊ ꝯsuetudo ad ꝯsuetudinẽ ⁊ statutũ ad cõsuetudinẽ:
qꝛ trahit scriptũ ad scriptũ,⁊ nõ scriptũ ad non scriptũ.Itẽ scriptũ ad
non scriptũ ⁊ ecõtra,si sunt eiusdẽ gñis vt no.in.l.de quibus.ff.de legi.
¶Itẽ no.q istud ius qđ trahit aliud ad se dicitur recipere interpreta
tionẽ passiuã si ab eo informat.sꝫ si nõ informatur ab eo dicitur inter-
pretatio actiua.Passiua interpretatio est suscipere.Actiua vero est in
22 fluere alteri.¶†Unde q̃ro nũqd ius cõmune interpretet statuta.dicit
Bar.q statuta a iure cõi recipiũt interpretationẽ passiuã.vt.l.j.§.lex
falcidia.ff.ad.l.falci.Et iõ si statutũ dicit qđ.B.sit ciuis omnia iura lo-
quentia de ciuibus habent in eũ locum.l.quidã cum filiuꝫ.ff.de ver.ob.
Et si statutum dicit qđ valeat testamẽtũ corã duobꝰ testibus factũ oẽs
leges testamẽtarie habẽt locũ.Et si statutũ dicit qđ bannitus habeat
pro cõfesso ⁊ cõuicto habebit locũ lex q̃ dicit qđ cõfessus ⁊ coniunctus
nõ appellet.Sꝫ tu dic qđ ius cõmune nõ influit huic statuto,sꝫ rei sta
tute.Statutũ enĩ ipsum in se nõ recipit formã a iure cõmuni sꝫ disposi-
tũ a statuto bñ trahitur ad ius cõmune ⁊ hec nõ est interpretatio extẽ-
siua salua reuerẽtia mei doctoris sꝫ est interpretatio effectiua ex ꝓprio
intellectu vocabuli.nã istud vocabulũ testamentũ sic supponit.Est er-
go ꝓprius sensus.dicit enĩ propriꝰ sensus.id est,suus.id est,nõ contra
regulam.id est,non abhorrens a diffinitione vel a descriptione que in-
telligentiam subiecti claudit.sed ⁊ communis vsus loquẽdi atq intel-
ligendi dicit proprius vsus.id est istius vocabuli ꝓpria passio.de lega
tis.iij.librorum.§.qđ tamen cassius,de supellectili legata.l.labeo.Ad-
uerte ergo non est dubium.quod ius commune re-
cipit interpretationẽ passiuam a statuto ⁊ cõsuetu-
dine posteriori.vt.ff.de legib.l.minime.et.l.si de in-
terpretatione.¶Sed an econtra statutũ recipiat.i.
patiatur interpretationẽ largiendã sibi a iure com-
muni.⁊ videt q sic.Hoc enĩ est illud vulgariter di-
ctum q statutũ interpretatur ſm ius cõmune.C.de
c noxa.si serui nostri.extra de cõsue.c.cũ dilectꝰ.et qđ
nota.C.de iure delibe.l.fi.§.in cõputatione.¶In cõ-
trariũ videt,qꝛ separatorũ separata debet esse ratio.
vnde cũ statutũ separatũ sit a iure cõmuni sequitur
qđ de vno nõ infert ad aliud.Solutio aut est certis-
sima mẽs statuti ⁊ qualitas mẽtis istiꝰ statuti.⁊ tunc
precise debet stari ipsi statuto aut nõ est certa quali-
tas mẽtis ipsiꝰ statuti.⁊ tũc recurrit ad granũ salis,
id est ad ius cõmune ne marcescat.Verbi grã dt sta-
tutũ.Si quis occiderit occidatur.intelligaꝫ id est si
dolo nõ si in casu fortuito.vt.ff.đ legi.l.benignꝰ.⁊.l.
in ambigua coniuncta.l.in lege ad.l.corneli.de sica.
nec enim sunt verba statuti sic iudaice intelligenda.
quia prauus intellectus non recipit in statutis.ar.
C.de legi.l.ij.Est ergo aliud exemplũ.Dicit statutũ
quod succedat primogenitus.naꝫ intelligã si sit ha
bilis quia beneficia legum capacibus scripta sunt:
nõ autẽ odiosis ⁊ incapacibus.ar.de leg.ij.l.lucius.
§.lucius titius damaꝫ.Sed quid si cauet alio statu-
to quod statutum non possit interpretari vel glossa-
ri.Respõdeo istud statutuꝫ debet eque intelligi.scꝫ
de glo.hominis non de glo.legis.vt.C.de adulteri.l.
q̃uis.¶Sed quid si cauetur statuto quod statuta:
d sint precisa[d]:vel precise obseruẽtur.Respondeo idẽ,
nam verbuꝫ precisum recipit determinationem lau-
dabilem.de verbo.ob.l.stipulatus sum damã.⁊ dicit
precisum scđm deriuationem.i.secũdũ antecedẽtia
quasi sit dictũ q istud statutũ precedat idest ꝑcidat
seu recidat omnia alia que aliter disponerẽt.Itẽ ꝓ-
cise.i.necessario.de procu.sed ⁊ he.ver.ꝑter.in gl.cuꝫ
23 similibꝰ.¶†Sed que est interpretatio actiua in sta-
tutis.Respondeo ecce exemplum.statutum dicit si
quis occiderit:non dicit si quis mandauerit.nam si
trahimus ad mandantem ista interpretatio est acti-
ua.qꝛ statutũ informat similẽ casum.⁊ sic dat formã
⁊ omne qđ dat dicitur agens.In hac vero materia
de mãdatore.dic aut actus est corpori coherẽs ⁊ inse
parabilis a corpore:vt adulteriũ.⁊ tũc nõ cõtinetur
mandãs:vt notat.in.l.j.§.deiecisse.ff.de vi ⁊ vi arma.
ꝯiuncta glo.in.l.j.ff.de adulte.Aut est actus per aliũ
factibilis.⁊ tũc aut nõ põt cadere in patiẽtẽ.id est,in
mãdatariũ.id est,sub nomine eius ꝓprio.⁊ tũc cõtra
mãdantẽ,qꝛ ipse vere facit vt si statutuꝫ dicit si quis
alienauerit in non subiectũ puniatur in decem,nam
mandator in re sua mandãs tenetur.vt.l.pater ex ꝓ
uincia.de ma.vindic.⁊.ff.qđ quisq iur.l.iij.§.si pro-
curator.aut talis actus posset cadere in mandatario
suo proprio nomine.⁊ tunc aut verba sunt scripta in
reum ⁊ contra mandantem.ff.de adulte.l.hec verba.
aut in personam ⁊ non contra de proprio intellectu
statuti.vt nota.in dicto.§.deiecisse.sed per interpre-
tationem sic secundum Cynum.Alij dicunt quod
in statutis non fit ista interpretatio:quia non sine
causa statutum personam vetat ⁊ non notat simpli
citer ipsum factum quod res appellatur.vt.ff.de cõ-
stitutionibus principium.l.j.in fine.⁊.l.si seruum.§.
non dixi.de acquirenda hereditate.in dubio autem
verba sunt realiter intelligenda.vt si statutum dicit
pro vulnere imponatur talis pena omnes perso-
nas comprehẽdat in quibus est eadem vel par ratio
vel conditio.vt extra de homicidijs.capitu.sicut di-
gnum.vel dicamus quod verba statuti sunt in per-
sonam concepta quod refert aut statutum disponit
de indulgentia aut de pena.Primo casu vt si dicit
quod homicide habenti paceꝫ remittatur pena per
sonalis.⁊ tunc idem statutum intelligam in mandã-
te ⁊ opẽ ferente quia benigna est hec interpretatio.
argumentum.ff.ad silleianum.l.ij.Secundo casu re-
fert aut disponit de pena regulari iuxta qualitatem
delicti:⁊ tunc porrigitur ad mãdatorẽ,nempe prin-
ceps est delicti,⁊ ita intelligatur.ff.ne quis cum.l.si
per alium.⁊ ibi per Cynum aut statutum irregulari
ter damnat actum vel factum alias dãnatuꝫ irregula

a ¶Assimilã-
di.An et quã-
do statutuꝫ ad
casum simileꝫ
extendi possit
vide Feli.in.c.
trãslato.circa
fi.đ cõstitutio.

b ¶Extensiuã.
Adde.d.Pet.
phi.cor.in cõ-
sili.ccxliiij.in-
cip.nõ sequen
do in litera.g.
in.ij.parte.

c ¶Ius com-
mune.Adde
Dy.in consili.
liij.⁊ Paul.de
cast.in consili.
ciiij.⁊ in cõsil.
cxliiij.incip.in
cã incarcerato
rum.⁊ in cõsil.
xlj.incip.in cã
capture.et do.
pe.phil.cor.in
cõsi.xj.inci.stã
tibus in litera
d.in.j.parte.
et in cõsilio.l.
incip.circa.in
litera.g.l.iiij.
parte.⁊ in cõ-
si.l.incipi.pro
decisione.in li-
tera.l.i.ij.par-
te.⁊ in consilio
xxxvj.incip.si
recte,in prin.⁊
in cõsi.xxxvij.
incipi.circa in
litera.v.in.iij.
parte.

d ¶Sint preci
sa.Vide Frã.
areti.in.l.iij.§.
in amittenda.
circa finẽ.ff.de
acquirẽ.pos.et
qđ ibi dixi in
apostil.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

riter punit.ꝛ tunc nō cōprehēdit mādatorē. Exem-
plū. Primo dicit statutū φ si qs īuenit de nocte pu-
niatur in centū.modo scholaris mittit famulum de
nocte certe nō punit scholaris:qꝛ statutum limitate
materie dat penā.ꝛ istud statutū innuit materiā deli
cti de nouo ꝛ suis terminis cōcēti esse debem⁹:qꝛ sta-
tutū sic figit pedes suos.Exēplū de secūdo.si quis fe
cerit iniuriā patri:nō gaudeat beneficio inuentarij:
certe nō cōtra mandan.qꝛ ista pena extranea est a p
pria pena delicti:qꝛ respicit actum quendā remotis-
simū ex trinsecū seu extraneū valde vt dicto.§.non
dixit.Sꝫ pone qd statuto cauet φ de omni maleficio
possit fieri pax. ¶ Saluo qd si quis occiderit homi-
nē ei nō prosit pax.modo querit vtrū pax proderit
mādatori qꝛ exceptio q̄ debet esse de predicatis regu
le,tū contra officiū regule quedā excipiēdo ꝛ detra-
hēdo cetera efficaciter dimisit sub regula.naꝫ detra
ctio in quibusdā videtur cetera cōfirmare.vt.l.tribu
nus.§.fi.ff.de mili.testa.cū simi. ¶ Sed pone statuto
cauetur qd pter nobiles ciuitatis Perusij oēs artifi
ces possint esse priores. modo queritur an artifices
comitatus possint esse pores.ꝛ videt φ nō.qꝛ locus
exceptiōis arctat locū regule.l.nā qd liquide.§.si cui.
de penu leg. In contrarium videtur.ff.si inge.esse di.
l.hec oratio.quicquid enī nō excipit remanet sub iu-
dicio regule.de lega.j.l.titie textores. Ultimo queri
tur statuto cauetur φ quicunqꝫ non petierit debitū
infra annum postea non audiatur.modo queritur
vtrum ista prescriptio currat minoribus.dico φ nō.
quia.l.vlti.C.quib.cau.in integ.restitu.non est neces-
saria,trahitur ad statutū vt ipsum distinguat, vt.l.
sciendum.in princi.ff.qui satisda.cog. ¶ Item quia
ratio statuti talis esse debet sicut dicimus in princi-
pe.quia mens eius talis esse presumitur qualis esse
tenet:vt dixi sup verb.augustus.ergo ratio erit ne-
gligentia,sed infantes ꝛ furiosi nō possunt neglige-
a re.vt.l.j.C.de fal.mo.ergo eis nō currit prescriptio[a].
facit qd no.in.l.ij.C.de cura.furio.ꝛ.ff.φ quisqꝫ.iur.l.
iij.§.si procu.ij.respon. Preterea iste annus succedit
loco prescriptionis legalis,ergo erit eiusdem quali-
tatis. Preterea regula trahit se ad oēs casus quan-
documqꝫ emergentes,vnde regula tradita in.l.j.de cō
di.ex lege.trahit se ad statutū ꝛ consuetudines.sic in
sti.de bo.pos.§.septima.sed regula data est minorib⁹
per dictam.l.sancimus.ergo ꝛc. In ꝯtrariū videtur
qꝛ statutū ligat pariter omnes.de admi.tu.fine here-
de.§.lucius. Item statutum nō excipit aliquam pso
nam.ergo nemo excipitur.vt.l.hec ratio.ff.si ing. esse
dica.nā facile erat excipe si voluerat.C.de cad.tol.l.
j.§.sin autē ad deficientis. Item.l.sancimus.est exce-
ptio non regula.qꝛ exceptat minores a regulari pre-
scriptione.ꝛ illa exceptio est limitata ad veteres pre
scriptiones.vt ibi ptꝫ.ergo nō pertinet ad nouas le
ges.arg.l.vlt.ff.de reg.cato. Preterea prescriptio sta
tutaria magis accedit prescriptioni conuentionali
q̄uis cōe qꝛ dicit pactū statuentium inter seipsos fa
ctum.vt.ff.de legi.sed ꝛ ea Sed cōuentionales pscri-
ptiones currūt oībus.vt.ff.de mino.l.emilius. Pre-
terea videtur expressum in aut.de here.ꝛ fal.§.pupil
lus.ꝛ adhuc magis expressum.extra de in integ.rest.
c.cōstitutus.ꝛ ibi hoc tenet Inn.ꝛ Cy.in.d.l.sanci-
mus. Bar.dicit aut pupillus tractat de lucro captā
do ꝛ currit ei pscriptio:sed dat ei in inte.resti.ꝛ sic lo-
quitur.c.constitutus.aut tractat de dāno vitando,
ꝛ tunc ipo iure nō currit ne patiatur irratiōabile dā
nū.arg.l.si serui vestri.C.de noxa. Sm Bart.ꝛ illa est
equa opi.tamen cōtraria est verior de iure p dictum
§.pupillus.currit ergo prescriptio:sed datur restitu
tio in integrū.quia hoc statutū innouat ius commu
ne.ꝛ loquitur indistincte ꝛ absolute ꝛ magis rigoro-
se q̄ ius cōe. ¶ Sed nunquid sub illo verbo si quis
cōtra.hereditas latens seu iacēs includatur,ꝛ dico
φ non:quia quando statutum loquitur de persona
nō intelligitur de persona ficta:nisi statutum nomi-
natim se ad fictā personā extendat.ff.de nego.gest.l.
iij.§.hec verba.hac ratione nō comprehendit ciuita
tes ꝛ castra quia proprie non sunt psone:sed vice per
sone.ff.de fideius.l.mortuo.neqꝫ eos qui sunt in vte-
ro,qꝛ non sunt persone.l.fi.ff.de colla.bo. Sed si sta-
tutum loqueretur impersonaliter:puta debitum φ
non fuerit petitum intra annum.postea peti non pos
sit hō cōprehendent oēs.ff.de mino.l.etiā ei.la pico-
la. Saluo φ ipsa ciuitas statuēs nō comprehēdet, qꝛ
nemo creditur statuere ꝯ seipsum.ff.de pec.leg.l.si pe-
culiū,§.sicut. ¶ Sꝫ pone φ statuto cauet φ nullus
possit esse d priorib⁹ nisi sit originarius ciuis. Mo-
do titius receptus est in ciueꝫ cū clausula φ habea-
tur pro originario quo ad oīa:querit an poterit esse
de prioribus.ꝛ videtur φ non:qꝛ ille est idem casus
fictus non verus.vt.d.l.iij.§.hec verba. In cōtrariū
facit.ff.de verb.obli.l.quidam cū filium.ꝛ.ff.de excu.
tut.l.cuꝫ ex oratione.nā ex quo sic habetur ac si esset
oriūd⁹. Ista species temperat genus.i.derogat ge-
neri.nā ex quo esset talis,ꝛ haberi pro tali est expres
sum ꝛ singulariter ordinatum debent pari iure cense
ri.sic in filio emancipato cui data est bonorum pos-
sessio causa litis agnoscēde.nam ex quo lex acceptat
eū,nos respuere eū no debem⁹.C.de inofficio.testa.
l.ij. Non ob.quod no.in.l.mercis.ff.de verb.sig. quia
illud est vera attenta improprīū similitudine.sꝫ hic
lex vltra procedit,quia non solum assimilat,sed sta-
24 tuit eandeꝫ esse censurā.d.§.hec verba. ¶ †Ultimo
queritur vtrū interpretatio q̄ sumitur per argumē
ta a contrario sensu habeat locū ī statutis.ꝛ videtur
quod sic,quia contrarius sensus esse dicit textus le-
gis.ff.de testa.l.qui testamento.§.mulier. ad hoc de
pac.do.l.inter socerum.§.cum inter.ff.de ma.testamē
to.l.si quis locuples. In contrarium,quia poti⁹ vo-
catur coniectura q̄ lex.C.de furt.l.apud antiquos.
Solu.si ex tali argumentatiōe sequitur absurditas
vel legum correctio,tunc non valet argumentū.al's
sic,quod dic vt plene dixi.C.de epis.ꝛ cle.l.conuenti
cula. ¶ Et nota φ argumentū a contratio sensu nō
b semper est validum in iure[b].vt no.in.l.j.de agric.et
25 censi.lib.xj. ¶ †Extra nota.sunt quedam generalia
in materia nobilia. ¶ Primo quod vltimo vbo sta-
tuti est standū.vt no.ff.de legi.l.in ciuile.ꝛ ideo totuꝫ
debet diligenter legi.de fide instrumento.c.contin-
git. ¶ Secundo not.quod vbi est eadem ratio et pe
nitus omnimodo similitudo nō proprie dicimus sta
tutum extendi,quia inest tacite.vt in.c.sepe.de tem-
po.ordi.in glo,quid ergo.lib.vj. ¶ Tertio not.quod
statutum dicit φ verba statutorum debeant ad lite-
c ram intelligi[c] quod litera intelligitur prout a vulgo
exponitur.ff.de supel.lega.l.labeo.per Barto. facit
quod nota.C.de compen.l.fi.in fi.per Cy.ꝛ de verb.
oblig.l.stipulatio ista,§.hoc quoqꝫ.per Bartolū.ꝛ se
pe imperitorum vulgus nescit vti competenti ser-
26 mone.vt no.ff.de legi.l.j.per Odof. ¶ †Quarto nota
φ propria significatio verbi sumitur ex autoritate
legis statuentis quod tale verbum sic debeat intel-
ligi.ff.de verb.signi.l.liberorum.per Bar. ¶ Quin-
to not.quod verba statutorum debent aliquid ope-
rari.vt.l.j.ff.ad municipa.per Bartolum.dummo-
do non trahantur ad iniquum intellectum argumē.
extra de transactio.c.finali.ꝛ.ff.de vulg.substitutio.
l.ex facto. ¶ Itē no.qd a forma statuti nō est recedē
dū.vt.l.cōstitutionibus.ad municip.vñ si statutū re
quirit tempus:ꝛ tu require tēpus,ff.de mili.testa,l.ti
ti⁹.Et si statutū exigit factū ꝯsummatū:ꝛ tu exigas
d factū cōsummatū[d].vt no.in.c.perpetue.de electio.li.
vj.in nouella.nec ob.de iurisditiōe omni.iu.l.si quis
id φ,§,qd si dū.qꝛ ibi delictū est cōsummatū licet sit
in subiecto nō pfecto.ad.l.aquiliā.l.si seruus seruuꝫ.
§.si oliuā.ꝛ facit qd no.ff.de vsufru.l.arboribus.§.idē
tractat in eo qd ibi no.de lupo.nā aliud est dicere lu
pus vadit,aliud est dicere lupus iuit.sic in extrahen
tibus bladum.ꝛ plene dixi in.l.si quis non dicam ra
pere.C.de epis.ꝛ cle.et tunc delictum est consumma
tū qñ est perfectū illud ,ppter qd circumscribit deli-
27 ctū.ff,qd quisque iuris.l.prima.in fine. ¶ †Sexto no.
quod verba statuti sunt intelligenda efficaciter:et
ideo si statutum dicit quod bannitus possit offendi
intelligitur de banno efficaci quod non est nullum
nec ab eo appellatum.vnde quod non potest iudex
non potest priuatus.vt.l.iij.§.si seruus. de acquirē.
possessio.per Bar.post Dyn. Item nō intelligitur
de bannito cui data est publica securitas, quia cum
per iudicem nō posset puniri.ergo nec per puatū vt
nota.de publi.indi.l.is qui reus.idem si priuatus est
preuentus

a ¶ Prescptio. Adde Feli. c. cū non liceat. in ver. dū abb. de prescrip. et in ca. ex transmissa. e. li. ꝛ qd dixi in. d. c. cuꝫ non liceat. in apostil.

b ¶ In iure. vide Felin. in. c. signifi. in fi. in vs. de argumē to. de fo. cōpe. ꝛ qd ibi dixi in apostil. ꝛ qd p Feli etiaꝫ in. j. dixi in. c. j. ꝛ qd ibi dixi ī apo. ꝛ qd Fran. de are. i. l. ex duobus. de vulga. ꝛ pup. ꝛ q̄ habent p. d. Pe. phi. cor. in cōs. cclxvj. incipiē. circa. in lrā. d. ꝛ. f. ꝛ in consil. cccviij. incipi. quod dicta. in iiij. parte. ꝛ in consil. clxviij. incipi. visa. in lrā. b. i. j. pte. ꝛ in cōsil. xxiiij. incipi. ad euidētiā. in lrās. ꝛ in consilio xliij. incipien. ī hac. in lrā. r. ꝛ in cōsi. cx. in cip. in iudicio. in lrā. i. ꝛ in cōsil. cxie. incip. circa primū. ī prin. in. ij. pte. ꝛ in consil. xx. inicp. videt. in lrā a. ꝛ in cōsil. xxxj. inci. vr. in lrā b. ꝛ in cōsi. cvij. inci. viso. in litera. d.

c ¶ Intelligi. Adde pan. de cast. in. l. pe. si cer. pet. ꝛ bar. cep. in rub. ff. d vb. sig. ꝛ eūdeꝫ bal. in. l. illud. in vers. itē no. ex glo. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in. l. ij. in prin. ī ver. extra inducitur glos. C d pa. qui fil. di. et in. l. si qs filiū. de liber. prete. ꝛ in. l. iubem⁹. in fi. ad trebel. ꝛ i. l. fi. magna. in fi. C. d erec. rei iud. ꝛ Alegan. hic.

d ¶ Consummatum. adde Frā. aret. in. l. Claꝫ. §. qui ad nundinas. de acquirē. pos. ꝛ in. l. q rome. §. insulā. circa fi. de verb. obli. ꝛ pari. de puteo in tracta. sundi. in versi. tu qui vadis.

preuentus:q2 potestas cepit bannitum.de hoc in.l.laqueu3.de acquir.
28 re.do.per Dy.⁊.ſ.de sta.homi.l.iij.per Cy. ¶† Septimo nota.qd in sta
tutis clausula generalis ⁊ spalis eandem vim ⁊ interpretationē habēt
sicut in aliis actib⁹.vt in.l.sanctio legū.ſ.de penis. Idē in regula ⁊ exce
ptiōe:q2 nō mutaē natura rerū,licet deducaē in formā statuti,nec natu
29 ra verborū.vt.ſ.de vsuris.l.si stipulatus. ¶† Octauo nota qd statutū
trahitur ad cōtractū.vt no.Bart.in.l.j.ad fi.ſ.de reg.cato. ¶ Nono no.
qd statutū referens ius cōmune videē vt iure cōmuni cū sua causa suis
q3 intellectibus,cū ius cōmune sit ratiōe originis ⁊ obseruantie l3 trans
latū sit in figurā.vt.s.l.proxi. ¶ Decimo no.qd statutū trahitur de no
mine ad nomē idē representās.vt no.ſ.de legi.l.fraus.per Dd.s.⁊.ſ.ad
tertul.l.ij.§.equidē.per Bar. ¶ Undecimo no.q nisi in statuendo non
est seruata forma illud statutū nō valet:arg.ſ.de stat.ho.l.non sunt libe
ri.⁊ de ap.l.si cōstat.per Bar. ¶ Itē no.qd generale statutum includit
priuilegiatos.de mili.testa.l.in fraudē.nisi esset cōtra priuilegiū indultū.
C.de filiis decurio.li.xij. ¶ Et generaliter no.qd nō dicit statutu3:nec
nos dicere debemus.de acqui.here.l.si seruū.§.nō dixi.nisi ratiōe mate
rie in qua loquimur suppleamus.nā materia prestat nobis interpretā-
di materiā.vt in cle.exiui de paradiso.de verb.sig.Et impossibile est q
statutū assumit verba glosata q inde nō glosetur:q2 illa est gl.natura-
lis statuti. Item vbicūq3 est necessaria disputatio fori non est culpa le
gis si non loquimur ita clare quod non indigeat gl.l.ij.§.ex his.de ori.
iur. ¶ Item not.argu.ex vi sermonis.vt no.in.l.j.de agri.⁊ censi.li.xj.
¶ Item no.argu.a contrario sensu.ſ.titu.ij.l.ideo quia.Bal.

Additio Baldi.

Omnes populi. ¶ In text.id ipsius est pro-
priū.Collige hic arg. expres
sum.⁊.ſ.de legi.l.ij.in fine.qd cōsuetudo vnius ciuitatis nō
ligat.sed contra.ſ.de euic.l.si fundus.⁊ de vsuris.l.j. Sol.il-
lud accidit rōne contractus ratione cuius in illa ciuitate sortiē foru3.
¶ Item no.q appellatio populi refertur ad populū vnius ciuitatis.
⁊ sic est ar.quod crimina publica deferri debeant ab vno de populo il-
lius ciuitatis cōtra quem delictū commissum est dicendum. contrariū
verum est.C.de adulte.l.quāuis.el.ij.omnibus,sine interpretatione ⁊c.
Ray.⁊ ar.C.de edifi.priua.l.si quis post hac.in vers. publicū dec⁹. bal.

Iustitia. ¶ Iustitia est ppetua ⁊ immortalis sa-
pietia.c.j.Et hoc prout lex est in diuino
subiecto.i.in animo virorū cōstantiū ⁊ perfectorū.talis enī
habit⁹ non moriē.sicut anima est immortalis ac perpetua.
⁊ sic lex nostra loquitur in iustitia creature.nā anima est quis diuinu3
⁊ immortale. Alii intelligūt in iustitia creatoris vel loquiē de iustitia
in abstracto.⁊ expone volūtas.ſ.lex.⁊ de lege sic loqmur quasi habeat
voluntatem:⁊ tamen est inanimata.vt.l.non dubium.C.de legib. Est
enim constans.q2 inexorabilis,⁊ perpetua:q2 semper est in viridi, nun-
q̄ in sicco.C.de heredi.l.arriani.iustitia est quedam perfectio anime:q̄
etiā alios iustificat. ¶ Quero de tali questione, compromissum est in
titium de iustitia ⁊ iure ⁊ veritate quid significant verba illa.⁊ videtur
qd significent quod arbiter possit sequi in iudicando viam cōsciētiale3
⁊ viam poli.⁊ si hoc est credetur simplici eius verbo nam de conscien-
tia alicuius crediē sibimet.vt not.in.c.statutū.de rescri.li.vj.⁊.l. theo-
pompus.ſ.de dote ple.inheret enī cōscientie:iustitia est mentis huma-
ne:⁊ conscientia proprie est verorū sicut scientia est infallibilis notitia
veritatis.vt.ſ.de leg.l.scire leges.S3 op.nō est proprie cōsciētia:quia
nō est consciētia dubitās ⁊ nō diciē habere cōscientiā formatā:q2 dubi
tatio est equalitas cōtrariarū rationū. In cōtrariū videtur qd debeat
sequi legē fori nō legē poli.⁊ sic intelligatur de iustitia q̄ pertinet ad iu
dicii rigorē.nā verbū ius hoc significat:⁊ sic ex hoc verbo ius datur in
telligi verbū iustitie.argu.de vi.tri.oleoq3 leg.l. fina. §. cui dulcia.ſ.de
verb.sign.cū fundū.Sol.videtur dicendū q in hoc themate iustū ⁊ ve-
rū cōuertatur sicut ens ⁊ bonū.argu.no.ſ.de sta.hom.l.libertini. Ego
credo q per ista verba gn̄alia nō sit a iure cōi discessum.C.de inoff. te.
l.si qn̄.ī pn̄.⁊ iō debeat seruari ius.sed puto q nō solū ius cōe:sed etiam
a municipale[a].nā cū pactū sit seruandū:ergo ⁊ statutū ⁊ cōsuetudo cū ha
beat instar cōuētionis ⁊ pacti.vt.ſ.de pac.l.nō impossibile.⁊.ſ.de leg.l.
sed ⁊ ea. ¶ Itē not.q illud est arbitriū in alio equū q bonus vir optat
b in seipso.vt.ſ.de sol.l.j.⁊ in prin.decretorum.Est autem bonus vir[b] il-
le qui innocentia consilii pollet.vt.l.cetere.§.j.ſ.fami.ercis.Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Iustitia triplici modo accipitur.

1 **Iustitia.** ¶† Nota.q iustitia tripliciter dicitur.
Uno mō.i.pprietas quedā naturalibus
reb⁹ vt q volet auis,piscis natet.quod leuia ascendant ⁊c.
De qua Aug. i sunt inqt reb⁹ corporeis rōnes occulte ⁊c.
Secundo mō id est habitus.⁊ tunc iustitia ponitur sub predicamento
qualitatis.⁊ hoc modo ponitur hic. Tertio modo id est virtus que-
dam in abstracto.⁊ hoc modo pcedit diffinitio.ſ.vnde textus diffinit
iustitia in subiecto infusa vel acquisita informat ad religionem, pieta-
tem,seueritatem,vindictam,misericordiam:gratiam,dei,letitiam,cha
ritatem ⁊ innocentiam. Ad religionem scilicet in deum.C.de sum.tri.
l.j. Pietatem: in proprio mentis affectu. Seueritatem in coertione
delictorum. Uindictā dixi,q2 esse potest sine seueri-
tate. letabitur iustus cum viderit vindictam.et ite-
ru3.mihi vindictam ⁊ ego retribuam dicit domin⁹.
Misericordia3,misericors inquit ⁊ iustus domin⁹.
Gratiarum actio est de iustitia. et in. §. consuluit.
Item reuerentiam. vt in.§. libertus. Charitas est
summa iustitia. vt in prin.decretorum. vt. l.j.de sol.
Innocentia est summa libertas.C.de sen.pas. l.fi.et
includitur sua versic.honeste viuere. Aristo.dicit q
iustitia est mensura quam deus statuit super terra3:
per quam pauper a diuite:⁊ verax capitur a mēda-
ce.Et de hac mensura dicit Job. Utina3 appēderē-
tur peccata mea quib⁹ irā mereor ⁊ calamitas qua3
patior in statera.

1 ☞ Sententia iniqua dicitur ius.
2 Snīa lata super libello inepto an sit illo iure nulla.
3 Ineptitudo tacita vitiat libellum.
4 Maior ⁊ pn̄s si nō appellauit a sentētia iniqua an
possit petere in integrum restitui.
5 Episcopi an teneantur obseruare hanc.l.
6 Clausula posita in literis summi pōtificis,se3 quod
iustum fuerit decernatis,restringitur ad petita.
7 Ius quandoq3 ponitur pro sententia.

1 **Ues pluribus.** ¶† No. q sentētia ini
qua diciē ius.⁊ hoc est verū si tenet de iu-
2 re.secus si est nulla. ¶† Quero an sentē-
tia lata sup libello inepto sit nulla ipo iure.⁊ gl.sen-
3 tit q sic.inst.d obl.ī pn.quā bn̄ no. ¶ †Et no.q ine
c ptitudo tacita vitiat libellū[c] sicut expssa: de offi. vi.
c.j.per Inn.tn̄ sententia lata super tacita inep titu-
dine v3.ſ.de inoffi.testa.l. posthum⁹,§.si quis. ſ.de
peculio.l.eo tempore.in prin. ¶ Et no.qd vbi sunt
diuerse opiniones patrū nostrorum nō dr error ex-
primi.vt no.de ver.ob.l.qui rome.§. duo fratres.p
Bar.⁊ instit.de obli.que ex quasi delic.na. Solu.q̄-
ro si statutū dicit quod contra sententias non possit
opponi de nullitate an poterit opponi de iudicis i-
d competētia.dic quod sic[d] .vt no.in.c.j.de sequestra.
pos.in cle. ¶ Tertio quero an si ciuitas ordinat iu-
dicem appellationis snīa eius sit aliqua.et vr̄ quod
non.de iureiurā.c. venientes,Sed contrarium pre-
supponit gl.C.de sent.l. cum sententiam.⁊ quod no.
C.de sentē.que sine certa q̄titate.l.q̄q̄.etiam in ter-
ris ecclesie.nā hec autoritas moribus prescribi pōt.
vt.l.viros.C.de diuer.offi.li.xij.Et non requiritur ti
tulus nec bona fides:q2 est cōsuetudo nō prescriptio
proprie loquēdo. Itē ⁊ si esset prescripio non dicitur
fieri mala fide.quia habere forū causarum est de iu-
regen.q2 oēs gentes que incolunt insignes ciuitates
habēt forū causarū. Itē ⁊ si esset prescriptio suffice-
rent ↄ subditos.xl.anni.valēt ergo sententie ab istis
late nec possunt ideo dici nulle corā superiore q sint
late per incōpetentes iudices ⁊ hoc tā de prima ap-
pellatione q̄ de secūda.nō tn̄ dico per hoc q contra
supremam potestatem prescribatur:quia esset pscri
bere contra ius diuinum quod refert supremā pote
statem:⁊ contra ius diuinum prescribi non potest.ſ.
de ritu nupt.l.qui in prouincia.§.j.⁊ iurisditio q̄ nō
pōt auferri,non potest prescribi.l.qui furere. de sta.
homi. Item quia implicat contradictionem quod
inferior sit capax supreme potestatis ⁊ contradicto
ria simul esse impossibile est.ergo est imprescriptibi
le.⁊ facit qd no.de postu.prela.c.bone.per Innoce3.
4 ¶† Quarto quero an maior ⁊ presens si non appel-
lauit a snīa iniqua possit petere resti. in integ. ⁊ vi-
detur quod non.C.si sepius in integ.restit.pe.l.j. In
cōtrariū videtur per.l.seruo inuito. §. cum pretor.ſ.
ad trebellia.sed ppter dolū iudicis datur restitutio
ex clausula generali.⁊ idem si errore affectato secun-
dum Guli.⁊ Cy.hic secus si iudex bona fide pronun
ciauit:quia bona fides presumitur maxime in iudice
vt hic.⁊ de euictio.l.herennius.§.Gaia. ¶ Et not.q
si iudex iudicauit s̄m vnā opinio.⁊ postea superue-
nit lex declaratoria,q illa opi.est falsa.tamen senten
tia nō vitiatur.vt no.in.c.si.de consti.in nouella.lib.
vj.Secūdo nota qd iudex debet iudicare in loco ma
iorum. ¶ Quero an si alibi iudicat sentētia sit ipso
iure nulla.⁊ dico quod sic.ar.C.quomodo ⁊ quando
iud.l.si vt pponis.§.preses.⁊.C.d sentētiis ⁊ interlo.

a ¶ Municipa le. Uide tu oi no do. Iason. may. hic.j. cu3 tribus sequēn vbi late examinat.et dic vt p eum.

b ¶ Bon⁹ vir. Uide Dy. in consi.l. ⁊ pari. de puteo infra sindica. in.c.j. de off.sin.

c ¶ Libellum. Et annullat omnia acta.vt per do. Phil. cor. in consilio cclxxvij.incip. post, in litera b.in.iij. parte. et quando dicatur libellus ineptus. vide per eū in consil.cxxj. incipi. q̄q̄.i litera.l. in prima parte. et ibi etiam in subscrip. in litera.l.dicit libellū ineptum impedire litis ingressum sed quid i summariis in quibus nō requiritur libellus an libellus inept⁹ procedat.vide per eū in consi.lxij. incipi.i. in litera.c.⁊.d. in.j.parte.

d ¶ Quod sic. Addō.d. Bar. sozi.in consili. cclxxiiij.versi. sexto ista conclusio. ibi nec op.in.ij.parte.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

gm.iudi.l.cum sententiam.sed quid si partes prorogãt de loco ad locum. Respondeo.videtur valere prorogatio.argu.ff.de solu.l.questio. ¶Sed quid si non potest ibi iudicare. Respõdeo poterit alibi.vt no.in sẽte super equo.C.de sentẽ.ex breui.recĩ.l.j.ff.si est officialis discurrẽs per ꝓuinciam:vt sunt barisselli dicq̃ ẽt in agro pũt ius dicere si res nõ reciperet dilationem.qz vbi te inuenero:ibi te iudicabo. ¶Sz an epi teneant obseruare hãc.l.dic ꝙ nõ:qz ꝓpter dignitatẽ ampli⁹ permittit eis,vt.c.cũ ẽps.de offi.ordi.li.vi. Quid in arbitro ⁹ z iudice delegato:dic eis suffi-

g ¶In arbitro. Vide Ludo. in fin.ver. sententia.arbi. et ale. post bart. in.d.l.si cum dies.alleg.hic per Bal.in.ff. arbiter.

cere in loco honesto.ff.de ar.l.fi cũ dies. ¶Sz ponẽ ꝙ quis petit sibi fieri ius z iusticiaz,in libello iudex pnunciauit pro eo,nõ habẽte ius z iusticiam an valeat sententia:z vt ꝙ non,qz non est cõformis libello.ff.cõmu.diui.l.vt fundus.in fi.z.l.ff.de fideicõ.libertatibus.Contrariũ est verũ:qz ius z iustitia fori intentata est,q̃ est illud qõ iudici videtur:vt hic,tũ tutius est nõ ponere illa verba in libello:decretalis tũ approbat hunc libellũ de ord.co.c.ff.nã hec verba ꝑ libellante inserta sunt;vñ non debẽt in cõtrariũ operari.ar.ff.ad.l.fal.in ratione.ff.que loco.z facit qõ no.

6 Inn.de offi.del.c.prudẽtiam. ¶Et no.quod clausula que ponitur in literis pape.ff.qõ iustus fuerit decernatis,restringitur ad petita.vt nota.extra de rescri.c.super literis.z sic intelligũtur responsa dominorum,que dicunt,fiat ius:quod not. ¶Et no.qõ

7 ius quandoq; ponitur pro sententia.qñq; pro iudicio.ff.de iurisd.omn.iudi.l.est receptum. Bald.

Aditio Baldi.

Tas pluribus. ¶Ibi pretor de quo que vide In.extra de re.c.super literis. in gl.iimo sine forte.z de of. del. prudẽtia. z no.casum hic,si peto in libello mihi fieri iustitiaz b z nõ habeo ius,z iudex pnũciauit ꝑ me ꝙ valet sententia,non ob.C.de fide.li.l.ff.i ibi verba sunt facit, hic iuris.z facit primo de iur.om.iu.l.est receptum. An autem iudex possit transgredi.l.c dic ꝙ non:nisi faciat de mẽte seu licentia alterius.l.per no.per In. de consti.c.statuta. Bal. ¶Ibi vero ad id.ff.tantuz. ¶Ibi alia significatione.vide qõ not.Inn. de ver. signi.cum olim.in gl.maledictus, ¶Ibi collata.i. derinata z tractatu.vt no.archi.l.dif.omnino.in gl. j.appel.vbi vide. ¶Ibi quẽ locum ꝛc.vide Cy.in.l. optimã.C.de contrahẽ.z cõstip.in.j.op. ¶Ibi,maiorũ.vide Inn,de offic.archi.c.grech.z.c. dilecto,z vide in.c.episcopus.de of.ord.li.vi.z.C.de ope. pu.l.pretorium. ¶Cum queritur an iniqua sententia valet vel non,distinguũt moderniores z bene,Aut iniquepnunciat inspecto iure legis vel constitutionis:aut inspecto iure partis. Primo casu nulla est sententia.ff.qne sen.fine appel.re.l.i.ff.j.z.d.l.ff.cũ si, Secundo casu distinguitur.aut ꝓnuntiat iniquevolo partis falsa proponẽtis z allegantis aut dolo ptis corrũpẽtis.aut suo ꝓprio motu. Primo casu tz sententia.sed rescinditur ope resti.in integ.ff.de iud.l.si pretor.ff.marcellus.C.si ex fal.instru.per totum.ff. de re iud.l.diuus.z de excep.l.q agnitis.Hec vera in sententia diffi.qñ proceditur per viam actionis propositefacti in decretis indicialibus vbi procedit per officium iudicis:tunc esset decertum ipso iure nullus. vt.ff.de fideicõ.li.l.cũ vero.ff.subuentum.z.ff.ex quib. cau.in pos.ea.l.fulcinius.ff.si qs absentis.z de tut.et cu.da.gb bis l.tutor si petit⁹.z.C.de` prædi.mi.l.si ꝑses.z dixi de hoc.C.de iud.l.ꝓperandũ.ff.sin aũt.z.C. qũo z qñ iudex.l.ꝙsentaneum.nõ ob.C.q ma.nõ pos. ff.semel,qz ibi nõ ẽ falsa causa sed iniusta.vt ibi not. Sz cõtra videt ꝙ imo ope resti.vt.l.si finita.ff.si forte.de dã.infe.Sol.vt ibi per Ja.de are.vel ibi missio ꝓcedebat ex parte missi.sed nõ ita in alijs legibus in quib⁹ fuit cõsideret principiũ actionis ex pte actoris siue ex parte rei erat de fect⁹.tz in.ff.si forte.cautio erat debita z de iure prestan.tz ex parte rei erat priuilegiũ ꝓpter absentiam:tũ istud nõ elidebat ius agendi cõcedo tñ ꝙ inceptum missio ex scbo fit ℨ latitãtẽ est spãle.qz magis attẽdit res ꝙ persona:hec vera si causis cõtradictiõis non assignatis vel assignatis z indiscussis lata fit sniaz.sed si discussis.idem puto quod in diffinitiua.ar.l.edicto.de edi.di. adr. tol. Si autem pronuntiat iniquepolo partis corrumpẽtis iudicem:tunc sententia est ipso iure nulla.vt.l.venales.C.de sen.rescin.non pos.z rõnem diuersitatis. ff.dixi.Si aũt pronuntiat iniquesuo proprio motu quia tunc motus esse potest triplex subdistinguo.aut hoc facit gratia seu amicitia ꝓpter⁹;aut odio:aut erroꝛe:aut simplicitate,si gratia vel odio:tũc istis duobus casib⁹ tenet sententia.sed ope restituitur.vt.ff.ad trebel.l.seruo inuito.ff.cuz pretor. Ratio est: quia ex odio tali vel amoꝛe pars consequit lucrũ.tz in alicuius commodum nõ debet verti alicuius faꝛor vel alterius odium.ff.quod me. causa.l.si cum excep.ff.pedius.de bo.au.iu.po⁹.l.fi non expedierit. in fi.ver.ꝙ si vtroq; inistãte ꝛc.Ideo licet res indicata sit propter eius autozitatem. sed tantum quod non ꝓueniũ infligatur;sed lucrũ tale auferatur ꝓpter restitutio.ff.que in fraũ.cred.l.qui autẽ.ff. simili modo. Si autem erroꝛe ductus iniquepronuntiauit refert aut fuit erroꝛ affectatus.z tũc tenet sententia,tz datur restitutio:quia tũc iudex est in lata culpa. Ideo datur restitutio sicut si iudex fuisset in dolo, argu. ff.qui.ex can.ma.l.que data opera.C.de ince, nupt.l. qui cõtra.z sic intelligo prealleg atum.ff,scilicet cuz pretoꝛ ibi cum dicit,pro erroꝛe.z hoc tangit ibi glo. circa fi. Si autem non affectato erroꝛe ꝓnuntiauit tunc idem,quãdo per simplicitatẽ iuris vel facti nõ curo.vt qz errauit l.l.dubitationes.ff.de iurisdictione.vel similis legis:vel non plene examinauit negotium tunc tenet sententia nec rescindit.vt.C.quando ꝓnoc.non est necesse.l.ff.z ibi digl.z.ff.de cuic.l.si per imprudentiaz. Iudex tamen facit litem suam.vt.ff.de iudi. l. si filiꝰ. z de vsu.cog.l.si iudex.z sic intelligo dictum.ff.cũ pretoꝛ.z quod no.ff.de acqui.here.si is ad quẽ in vl.glo. licet aliter ibi habeat per Dy.sed quod hic dico magis placet Cy. ¶Vt plene liqueat quando iudex debet seruare locuz maioꝛũ distingue:aut est oꝛdinariꝰ aut cognoscit de bis que debẽt expediri sedendo, vt in dilationibus tũc debet seruare locum maioꝛum. vt hic.z ita loquitur.C.de dila.l.a procedẽte. aut cognoscit de bis que possunt expediri a procedẽte iudice vt interrogationibus que fiunt ante li.contest. tunc iudex non tenetur seruare locuz maioꝛem. ff.de interrog.act.l.volnit.Si autem processores non habuerũt certã sedem sicut est videre in iustitiario z magistro iustitiario regum qui quotidie discurrũt per prouinciam purgando eam maꝛis hominibus.vt.l. congruit.tunc vbicunq; dat sententiam valet vt.d. l.volnit.Simile est in ducibus belli qui etiam extra territoriũ existẽtes habent imperium ꝓpter maioꝛuz in homines sue iurisdictionis.Si autem est arbiter: tunc si est in compromisso comprehensus certus locus in eodẽ loco dz dare sententiam:alias non valet, ff.de arbi.si cum dies.ff.si arbiter.si non est adiectus: tũc in ea ciuitate dz dare sententiam in qua est compromissum z intra eam in qualibet loco põt dummodo honesto.Et in delegato ad vnũ cãm idẽ dici dz.vt.d.ff.arbiter.Sz in delegato ad vniuersitatem causarũ dicimus ꝙ debet seruare locũ delegantis. ff.de offi.eius cui man.est iurisdictio.l.a fi pretoꝛ.Andr. de iser.De iure casi.nõ habent precisam sedem.ideo valet vbicunq; lata ab eis sententia.qz seruant maiorem maioꝛum habendo facultatem vt eoꝛum maioꝛes,ar. de annuis leg.l.seio.ff.medico.z sic subtiliter intuendo non discordant casus a legibus. ¶Quid si iudex habet certam sedem in palatio:z non fert sententiaz in sede sua sed in sede alterius iudicis in palatio eodem? Videtur quod non valeat per banc.l.dic contra.non ob.l.ista quia imo facit pro.qz in vna significatione appellatur locus vbi ius redditur. Sed nunquid quãdo potestas est in exercitu extra districtum suũ potest ibi ferre sententiam. distingue aut fert sententiam de his que pertinent ad exercitum z potest.argumen.l.cui iurisdictio.aut de alijs:z non potest. Guli.de fuza.

¶De ozigine iuris ciuilis z omnium magistratuũ, z de successione prudentium. Rubrica.

1 ¶Non potest esse totum,sine partibus.

2 Ratione minoris instantie applicatur magis quid vni extremo,quam alteri.

3 Perfectum constat ex principio z fine.

Principium

¶Adde feli. in.c.cũ non liceat.de prescriptio.in versi. ad qꝛ.et domi. Jason may. post eundem Bal.in.l.j.in.l. no.C.de preci. impera. offe. cũ concoꝛ. ibidem pone data z limita vt per do. Jaso. in autẽ.bodie. C.de iudic.

4 Principium bonū faciens, processum bonum facit.
5 Quis non debet exponere factum arduum, nisi premissio proemio.

Iacturus. ¶No. qō proemia introductoria sunt bōa qñ ostēdūt qualitatē rei: & causam finalē: vt. ſ. de here. inſti. l. pacumenius androsthenes. & dicit proemiū. i. primus sermo. id est, prefatio ordinata. ¶Et no. hic pro proemiis statutorum, qr importāt cām finalē [a] hoc verū si in quolibet casu incluſo sub statuto est eadē rō. alias est causa in pulſua: vt in calfurnia. Item in macedone nam non omnis mutuās est macedo, cū multi mutuent bona gratia & amore sine aliquibus vsuris. ¶Jtē no. hic, qō nō dicit verbosus ille qui dicit solū essentialia, vt vtilia. ¶Jtē not. contra verbosos. ¶Item not. qd non potest esse totū sine partibus. No. etiam hic de principio & fine. Sz qro qō dicak principiū. Respō deo in rebus est materia: in tēpore est inſtātia. in factis motus cū inchoatione. l. si pecuniā. ſ. de cōdi. ob cau. mediū est sumptū & qualitas distans a princ. & fine. vel dic sm legiſtas qd principium capit tertiam partē operis vel temporis mediū capit aliā tertiam partē. & finis postremā tertiā partem. sicut dies qui est mane, meridies & sero. & sic equa sit diuiſio, sz in in dicīs principiū est vſq; ad probationē, ibi mediū, finis autē est senten. & totū. hoc dicitur iudiciū, vt notatur. ſ. de legib. l. cū de cōsuetudine. & ſ. si qs ius di. nō obtē. l. i. in prin. Finis ergo dicitur ꝓportionaliter ad principiū & mediū. sz ꝓprie finis est postrema perfectio rei. vt. ſ. de re iudic. l. j. ¶Ex his apparet qd res tūc incipit quādo accedit ad esse tūc ecōtra desinit quādo recedit ab esse & nomina formarū recedētia a re indicant subiectū esse corruptū & ecōtra accidentia ad rem indicant subiectum esse inchoatum. Verbi gratia. Hoc nomē homo est nomē forme sub ſtantialis. i. animalis rōnalis. sic & nomē lapis. sed nomina ꝓpria nō sunt noia forme sub ſtantialis sed accidētalia nomina sunt que possunt abesse & adesse fine corruptione subiecti. vt. l. i. ſ. de mutatio. no. & iō error in nole ꝓprio nō vitiat. sz in nomine appellatiuo vitiāt. [b] qr mutatio nominis inducit corruptionem subiecte rei que huic denominationi subiacit. de le. j. l. iiij. Jtē in eo qui est in vero verū est dicere iſte incipit esse, id est, fieri homo. tamē nōdū est homo: vt. ſ. de ſtatu ho. l. q in vtero. Jtez si ſtatutum punit eos q extraxerūt blada & aliquis arripuit inter vetū est dicere iſte incipit delinquere: sz nō est ꝓpterea delictū cōsummatū vt. l. q falſam. ſ. de fal. Jtē patet in vſucapionib' inchoatis. Item in cōſuetudine inchoata & ſimilibus. hoc modo dicitur, qs est in quaſi possessione iuris. & tūadhuc iſtud ius nō est. si tū nō sit perfectum est tū inchoatum. & rebus inchoatis attribuuntur denominatiue noia finalia rerum, vnde dicim' iſte fabricat domum, tū nondū est domus antequā sit perfecta. ſ. ad. l. falci. l. in ratiōe. ¶. quedā. ſ. de verb. obliga. l. ſtipulationes nō diuidunt. & l. continu'. ¶. si inſulam. Et facit ad predicta. ſ. de vſu cap. l. ceptā. & ſ. de bere. inſtitu. sz si in conditione. ¶. ſolemus. ¶Et not. qō ratiōe minoris inſtantie applicāt magis qd vni extremo ꝑ alteri: vt ptz & cū dicimus ille est primus pubertati, sic ratione minoris differentie qr maior ſimilitudo vincit minorē ſimilitudinem. l. queritur. ſ. de ſtatu homi. ¶Item nota quod perfectum constat ex principio & fine, & ideo si ſtatuto canetur quod potestas homicidam condemnet in centū saluo qd habet arbitrium in homicidijs ſuo tempore perpetratis & potestatis tempore tici' est mortifere vulnerat' & tempore successoris obiit, non potest comdemnari vi arbitrij, ſed condemnabitur ſolum in centum: qr eius tempore non est homicidium perpetratum, nam vno tempore accepit principium, alio tempore finem [c]. & ideo homicida non potest condemnari vi arbitri, ſed condemnabitur ſolum in centum. Et illa fuit queſtio diſputata secundum Cy. Et facit. ſ. quod vi aut clam. l. semper. ¶. hoc interdictum. in verbo perfectum. ¶Not. qd ille qui facit bonū principiū facit bonū processum, & ille qui facit malū principiū facit malū ꝓcessum, & ideo potestates terrarū in principio officij debent bene regere & constanter. & doctores in ꝓncipio ſtudij debēt bene legere ſubtiliter & vtiliter & fideliter. ¶Jtē no. qd qui nō intelligit ꝓncipium casus non pōt intelligere casum. ſ. de eden. l. argentarius. ¶. edi. & ideo ratio debet reddi a capite. ¶Jtē no. qd non dz quis accedere ad menſam illotis manibus. ¶Jtē no. qd non debet quis exponere factum arduum nisi prius premittat aliquale proemium. Et in hoc illa lex aduocatos inſtruit in foro, & oratores in vulgo.

Necessarium. ¶Not. qd in principio vrbis 2dite populus vrbis non habebat. l. sz habebat regem. & not. qd oēs reges habēt ſuprēmā potestatem. vt dicit Jnno. de fide inſtr. cū. p. tabellio. & manu regis. i. arbitrio regis omnia gubernātur. [d] ¶Et sic nota qd popul' de nouo creatus non habet regem. Item non potest habere conſuetudinē que requirit longam obſeruantiam. vt. l. de quibus. ¶. inueterata. ſ. ti. j. Et hoc verū nisi populus sit accessorius & membrū alterius populi legē habentis vt est caſtrum nouum ſub ciuitate ſua nā lex capitis prorogat ad membra que propriam legē nō habēt vt. d. l. de quibus. iij. reſpōſo. C. de epiſc. & cle. l. nulli. & l. qui ex vico. ſ. ad muni. & C. de teſtim. l. fin. ¶Et no. qd man' ponit ꝑ arbitrio. Jtē ꝑ dominio. vt. ſ. ti. j. l. manumiſſiones. Alibi ꝑ poſſeſſione. C. de furt. l. apud antiquos. facit qd no. C. qñ decre. op' nō est. l. j. & ille qui ponit se in manu alterius videtur dare arbitrium liberum illi. ſupra se. C. de dotis pro. l. si cum ea. extra de renun. c. ſane. quandoq; manus ponitur pro ſuſtentatione. extra de cōſue. c. ij. quandoq; ponitur pro captura. C. de epiſco. & cle. l. si quis curialis manus debet eſſe pia. qr impia manus est reprobata. extra de do. c. ſi. Et man' impoſitio multiplex est. de cōſecra. di. v. manus. ¶Jn text. ibi tulerūt. no. qd reg pōt facere legē. ¶Jn text. ibi fuit illis temporibus. No. ar. pro teſte qui dicit qd fuit tempore pape vrbani quinti talis nat' quia tempus ꝓbatur per accidentia in tempore que ſunt notoria. ¶Jn text. ibi appellatur. i. nuncupat alibi exponitur. i. inuocatur. vnde apoſtolus ceſarē appello. i. inuoco et facit. ſ. de appel. l. ij. & per totum. Et not pro ruſticis qui dicūt iſte camp' est meus: qr colo ipſum tamen impropie loquuntur. et ideo si ſtatutū dicit si quis oſtenderit aliquē in rē ipſius nō includit colonum. vt. ſ. de relt. l. ij. ¶. in locum. Grāmatici dicūt qd meus & tuus ſunt pronomina poſſeſſiua. legiſte dicūt qd ſunt ꝓprietatis denotatiua. ideo tū dicta ſunt poſſeſſiua: quia proprietas a poſſeſſione cepit. vt. l. ſ. in prin. de acqui. poſ. & vide. l. ij. C. in qui. cau. colo. cēſi. li. vij. Item vide qd no. ſ. ad velle. l. ſi. mulier intercedēdi anime domus tamen alterius dicitur vbi qs habitat. qr domus pro domicilio. i. habitatiōe poni ſolet vt. l. lex cornelia. ¶. domū. ſ. de iniu. et ſic differt vbanū prediū a ruſtico vt. l. plericq; cū. l. ſe. de in ius vo. qr vbanum predium est tutum. Sed ruſticū non est ſic tutum. Aduocati dicunt qd in ſtatutis non includunt illi q alieno nomine tenēt. ſed illi q vēdicandi ius habent. ſ. de aur. & argen. lega. l. quidatus. ¶. argentum. ¶Jn text. ibi ordine. no. aliqd denominari ab ordine. vnde laudatur ordo. vnde Plato nihil eſſe potest ſine ordinis compoſitione.

Exactis. Jbi. l. tribunitia. ¶Nota qd ſi iſta lex tribunitia, non fuiſſet lata leges regis expulſi remāſiſſent firme. & ſic no. qd sz imperator sit priuat' officio ſicut fuit Fredericus tū leges quas ante fecit remanent firme: niſi p ſucceſſorē caſſarenē. Jtē no. qō valet generalis caſſatio legū & ſtatutorū: ſed quomodo potest popul' regē de iure expellere & legē eius tollere. dic vt. ſ. de leg. l. nō ambigitur. Jn text. ibi prope viginti quomodo intelligatur iſtud prope. no. ſ. ead. l. ¶. biſdem temporibus.

Additio Baldi.

Am lege secūda. ¶. exactis in n. not. ar. pro bānitis noſtri tēporis qd homines poſſint eligi & vocari i alia ciuitate ſicut elect' fuit hic epheſi' exulans ꝑ quo facit qd

[a] ¶Finalem. & adde qd tanq; cā finalis conſiderari dz. vt p eūdē bal. in l. vt liberis. p illum text. C. de colla. 1

[b] ¶Vitiat. & an, & qñ. vide tu Feli. in. c. ſignificante. de reſcriptis. et fran. aret. in. l. ſi me. ſ. de acq. poſ. & Oldra. in conſi. ccl vj.

[c] ¶Finē. Quale aūt tps i diuerſis diſpoſitiōib' attēdatur, an principiū, vel finis. vide tu Feli. no. in. c. cuz di lect'. circa pnci. v. ij. not. de accuſa.

[d] ¶Gubernatur. adō duas eſſe pſonas q bus & mūdus iſte regitur regalis et ſacerdotalis. ij. q. vij. cū dauid. i aut. quomō opoz. epi. i pnci. Et ex inſtitutione diuina habēt regimina pp'orū. & de offi. prefe. pre. l. j. in verſ. regimentis q propterea dicunt reges: qr deo ſeruāt leges iuſta pcipiendo & contraria ꝓhibēdo. xxij. qō. iij. c. ſi eccha. Et adde qd fuerūt regna ex inſtitutione diuina & iuregentiū cōdita. l. j. ſ. de acqui. rerdo. l. ex hoc iure. & de inſtiti. & iur. qb' opz ex pacto ſocietatis humane obtemperare. viij. dif. ca. qui cōtra mores. vñ reges ſunt, qñ bene agunt nō ſi perperā. ij. q. j. ſcelus. j. q. vij. non oēs. xxij. qō. iij. ad monere.

bānit⁹ est alius a deportato.vt.ff.in cōst.§.hec autē tria.ꝛ.C.de episcopali audiētia.l.instaurati. arguunē. Ō quasi eos infamia cōmittetur.C.de requirēd.reis. l.fi.de dignitate.l.iij.secundum Jacobym de are.

Postea ne diutius. Ibi ppria autozitate constituit viros.¶No.ar.ad id qō sepe fit. qꝛ cōmittit⁹ tur per consilium populi aliquid sapientibus : ꝛ vꝫ licet nō reducatur iterū ad cōsiliū. qꝛ sufficit semel esse cōmissam fm Ja.de aret.ꝛ Cyn. ¶In tex.ibi: ciuitas fundaret legibus. not. fundamētū ciuitatis stare magis in legibus ꝙ in lapidibus seu muris. ¶In tex.ibi: pro rostris cōposuerūt. ¶No. ꝙ satis est ad publicandā legē qō sit posita pro rostris.i.ante oculos hoīm:vt oēs legere possint.ꝛ sic ꝫ si nō appareat ꝙ statuta fuerint bānita vel reformationes cōsiliꝫ:tū ligāt ex quo sunt in archiuo publico.ꝛ cōiter habetur ipsoꝝ copia.ꝛ ad hoc allegāt istum tex. aduocati. ¶In tex.ibi.neq; prouocatio.no. arg.qō

a ¶Non appellat.vió que dicit.ff.in premio vbi etiam per eundem.

potest appellari ab iniquitate statutōrū.nisi arbitriū fit cōcessum appellatione remota.vt hic.in contrarium.quia ab inquitate vel duritia leg.non appellatur.vt.l.fi.de app.rc.l.si qua pena.de ver.sig.ꝛ.l. prospexit.ff.qui ꝛ a qui. Sol.a generali iniquitate nō appellatur.sed a speciali inquitate que non tangit omnes:sed paucos appellatur.arg.l.j.in fi.de excep.do. vel hic habet respectum ad sententias fori nō ad sententias statutorū secundū Cy.ꝛ sic illa clausula apposita a legislatore:debet absolute intelligi. vt hic.sec⁹ si non in modum leg.sed in modū rescripti.vt extra de appel.c.vt debitus. ¶In tex.ibi.ex accidenti appellare.not.aliud ex accidenti appellari quando reꝝ nō remanet in statu primeuo seu naturali.vt.l.j.§.bestias.ff.de postulan. ¶Item no.argumen.quod non dicitur idem quando numerus est mutatus.

1 ¶Disputationes fori sunt necessarie.

His legibus. Ibi naturaliter euenire.no.ꝙ interpretatio necessaria est quodammodo de iure naturali.i.gentiū. ꝛ ideo nulla cōstitutione potest prohiberi. nam si est necessaria:ergo eius contraria est impossibilis ꝛ impossibile statutū nō valet. ¶Item not.quod disputationes fori necessarie sunt.

b ¶Preferendam.de cōmēdatione autez castitatis. vide Specul. in tit.de aduo.§. bis dicendus. versi. cōmēdet autem.

Deinde ex his legibus. Inde iura nata sunt. ¶No.ꝙ actiōes formate sunt de iure ciuili nate.nā aī ius ciuile erāt rudes informes ꝛ inepte.pposite.ꝛ nō vitiabant iudiciū : qꝛ populus ꝑponebat.put volebat.ſꝫ hodie debēt apte ꝑponi ꝛ sub suis nominibus vt hic. ¶Et not.ꝙ actio est ius.sed eius ꝓpositio est factum:vnde libellus facti est:ꝛ in facto cōsistit.ꝛ ideo in recte agendo requiritur ius ꝛ factum,ff.de pec.lega. l. eo tempore. in prin. ¶In tex.ibi:apud collegium pontificum.i.ac si diceretur apud antianos:quia ad eos erat recurrendum:sed hic oīi hodie signant supplicatiōes per fiat. Itē isti cōcedebant actiones aliter non poterat agi.hodie non est impetratio necessaria. ¶In text. ibi postea. ¶Not.ob maleficium vtile reipublice insigne beneficiū quem lucrari. ¶Itē no.concessionem dignitatis factam furi:qꝛ istud furtum fuit meritorium sic extollitur hermodorus exulans ꝛ honorat a romanis:vt.ff.eo.l.postea.ꝛ sic banniti de vna patria quādoq; honorant in alia.vt ibi patet.ꝛ sic bānīti non sunt infames:qꝛ non sunt banniti de iure romano:sed forte per statutum vel consuetudinē ephesiorum.ꝛ sic banniti ex anglia apud nos non sunt infames.quod est no.

Deinde cuz esset. No.quod plebei possunt sibi facere legem per se.ꝛ magnates p se.ꝛ sic no.quod guelfi possunt habere statuta:ꝛ gebellini sua:sed istud ideo qꝛ successerant ꝛ erāt duo corpora:ſꝫ in eodē corpore vni⁹ ciuitatis nō cadit ista partitio,imo saperet monopoliū.vt.l.j.C.de monopoli. Itē plebiscita fuerūt hic cōfirmata per oēs.ꝛ sic in maiori cōsilio vbis.ꝛ sic no.agn.qō exitiū terrarū pōt sibi facere statuta ꝛ postquā sunt reuersi ista statuta adhuc vigēt inter eos:ſꝫ cōmunitates possunt tollere tā statuta plebis ꝙ militū.extra.de iniur.c.in nostra.per Inno.

Deinde quia. ¶No.ꝙ vbi populus est maximus ibi cōgregatio eius est difficilis ꝛ propter ea facta sunt consilia autoritatis.ꝛ qō fit per illos de consilio:videtur factū a populo.ꝛ facit.l.j.in fine de libe.vniuer. Bal.

Eodem tempore. ¶Not.ꝙ ideo proponuntur edicta vt quis possit se premunire ꝛ preparare.

1 ¶Imperator debet esse vnicus ac non predo:sed reip.consul.
2 Multitudo nimia generās cōfusionē:fuit causa imperatoris creādi.
1 **Nouissime.** ¶Not.ꝙ imperator ꝺz esse vnicus,nō predo,sed reipublice cōsul. Vn no. cām formalē per vnū:ꝛ causam finalē:qꝛ ob publicū statutum.cā vero efficiens fuit populus roman⁹ qui dedit ei imperiū. ¶Et no.verbū dedit ergo populus perdidit.ꝛ cōsequentia per no.supra titul.j.l.manumissiones.
2 ¶Et no.qō nimia multitudo generās cōfusionē fuit cā impe.creādi.

Post originem. ¶No.ꝙ ille qui aufert alicui iudicē aufert sibi in effectu ius ꝛ iusticiam. qꝛ nec ipse autozitate ius sibi dicere potest nec iudicem adire. ¶Et no. arg.quod licet in ciuitate sit nullus rector:tamen non potest quis sibi dicere ius propria autozitate.

Post hoc. ¶No.ꝙ sine iurisperito non potest respublica stare.

In initio,ibi,omnem potestatem.

a Ergo a sententia regis non appellatur,a hoc etiā patet.ff.in.§. exactis. ibi tamen ne per omnia ꝛc.ꝛ ibi est tex.no.

1 ¶Omnes habentes carceres,non habent merum imperium.
2 Aliquem carcerare nemini competit:nisi lex concedat.
3 Sententie capitales quando dantur:debent adesse priores terre.

Exactis.ibi,relictum. ¶Nota ꝙ quidaꝫ habent carceres:ꝛ non tñ
2 habent merum imperium.i.gladij potestatem. ¶Nota tamē ꝙ posse
3 aliquem carcerare nemini competit nisi lex concedat. ¶Item no.argu.ꝙ si per statutum debent adesse priores terre cū dantur sententie capitales ꝙ eis absentib⁹ nō valet lata sententia,ꝛ multominus valet si requiratur iussus ꝛ consensus,vt hic.

1 ¶Aderum imperium potest renuntiari in manus superioris.
2 Amor puellarum subuertit rectum iudicium.
3 Usurpantes statum trucidari debent.

Et cum placuisset. Ibi abdicaret. ¶Not.ꝙ merum imperium pōt renuntiari in manus superioris. ¶Item no.ꝙ potest quis cogi ad renūciandū.
2 ¶In tex.ibi amore virginis.nota ꝙ amor puellarū subvertit rectum
b iudicium. ¶In tex.ibi.indignatus. ¶Nota ꝙ indignatur ille cui nō fit iustitia. In tex.ibi.castitatem. ¶Nota castitatē vite preferendam.
3 ¶In text.ibi,statutum suum. ¶No.ꝙ vsurpantes statum trucidantur,ꝛ ciuitas recipit statum suum.

Et qꝛ magistratibus. ¶Not.ꝙ hora incōgrua post horam determinatam magistratus non debent sedere pro tribunali,ꝛ est eis verecundia sedere insolito tempore:ꝛ ideo statuta terrarum determinant horas.

Deinde cornelius. ¶Not.ex hoc.§.ꝙ accusationes sunt de iure ciuili. ¶In tex.ibi fuit post eos.no.hic arg.ad dictum de gallo presso.

Caius scipio nasica. Ibi domus data.not.arg. dom⁹ a cōi. ¶Et no.de sapientia istius in lectionis recursione. ¶In tex.ibi:seruius autem. ¶No.ꝙ turpe est doctori ignorare leges.ꝛ maxime nobili.ꝛ patritio,facit qō no.Cy.C.qui ꝛ aduer.quos.l.j.

Aditio Baldi.

Iu. §.seruius autem.Ex hac litera deciditur.q.ꝙ mariscallus qui emit equum morbosum nō potest agere redhibitoria.ꝛ arg.ff.in.j.constit.circa princi.ibi: quis amplius quam nos.ꝛc.fm Jaco.de are.

Et illo tempore. ¶Nota non esse cōcedendum arbitrium petenti.ꝛ facit contra potestates terrarū qui petūt arbitriū contra aduocatos qui petūt sibi causas cōmitti. ¶Sz an pōt quis publica autozitate cogi ad cōsulendum.dic ꝙ sic.vt no.l.ij.C.de prep.sac.scri.li.xij. ¶In text.ibi:plurimū potuit. no.ꝙ potētia facit hominem esse maiozis autozitatis. ¶In text.ibi: sustentatus. ¶No.ꝙ discipulus tenet sustentare doctorē. ¶In text. ibi:consp. ¶No.ꝙ expulsus de ciuitate nullam autozitatem hz. Bal.

¶De legibus ꝛ senatusconsultis ꝛ longa consuetudine. Rubrica.

Triplex. Est lex scilicet cōuentionalis,de qua in.l.j.§.conueniant. deposit. legis de qua per totum istum titulum.ꝛ dico legis scilicet interpretande ꝛ lex negotiorum.scilicet disponendorum: ꝛ de hoc per totum corpus iuris.

Actus

1 ☞ Actus hominum, quibus rebus legitimantur.
2 In lege condenda debet seruari debitus modus.
3 Lex imponitur non solum scientibus, sed etiã ignorantibus.
4 Aduena, an incurrat penam statuti.
5 Ratione culpe, an quis puniatur criminaliter.
6 Statutum, an valeat ꝙ ignorantia non possit allegari.
7 Ignorantia iuris vbi excusat a delicto, opus est eam allegare.
8 Error ꝓpter nimiam simplicitatẽ p̃sumitur, potiꝰ q̃ malitia.
9 Presumitur malitia vbi non potest esse iustitia.
10 Ad probandam ignorantiã sufficit probatio coniecturalis.

Lex est cõe. Nunqd de essentia legem. ꝙ sit facta pp cõmunẽ vtilitatẽ ita qꝺ si respiciat alicuiꝰ specialẽ grãm vel fauorẽ nõ valeat: Rñdeo imo vꝫ si fauor est naturali rõne munitus, vel ob meritũ indultꝰ: vel ob simplicitatem cõcessus: vt. ĩ. ti. j. l. j. ⁊. C. de decu. l. neq; dorotheũ. li. x. ⁊. C. de silẽ. ⁊ decur. li. xij. C. de his q sibi ascri. l. ꝙ adhibitus. ⁊. l. j. ĩ. de mi. test. ⁊ ĩ de mino. l. j. ¶ Sed qd si est facta, propter meram odiositatẽ cõtra singularem ꝑsonã an valet: Rñdeo si odiũ ẽ rõnale, puta ꝓpter enormẽ delictũ, tũc valet vt. ĩ. de ca. dimi. l. amissiõe. §. qui deficiũt: sed si odiũ est irrationale nõ valet si contra singularẽ personã emanauit. de pollicita. vt. l. toties. ĩ. q ⁊ a qui. l. si priuatꝰ. ⁊. l. j. in fi. de excep. do. ⁊ hec vera qñ rõne statuti lex ĩfringit si vo rõne statuẽtiũ: ꝯsiderãda est eorũ autoritas quia nihil sine publica autoritate factũ vꝫ. l. ij. §. postea ⁊. §. ne diutiꝰ. s. ti. j. l. ꝓhibere. §. plane. ĩ. ꝙ vi aut clã. nihil em̃ recte agitur, vbi faciẽdi autoritas vsurpat. C. ꝺ sac. san. ec. l. decernimꝰ. vñ nihil ꝓdest statuti eqtas, si statuẽtiũ deficit autoritas. C. si a non cõpe. iu. ꝑ totũ. C. de test. l. ꝯsulta diualia. in fi.
1 ¶ Et no. hic q̃tuor, q̃ legitimant actus hoĩm, describi. † Primũ ꝑtãs. sꝫ volũtas. tertiũ sciẽtia. q̃rtũ forma. ꝑtãs est ĩ ꝑp̃lo qꝺ describit, ibi dũ ꝺt reipublice. ꝯsensus describit ibi, spõsio ꝯsiliũ ꝺscribit ibi. ꝯsul. forma ꝺscri. ibi, cõis spõsio. ¶ Ex qbus no. iiij. ꝑmo in statuente reqri ꝑtãtẽ ⁊ an gñalia ṽba sufficiãt tractat. Bar. in. l. ambi. C. de decret. ab or. fa. vnũ tñ no. ꝙ si populꝰ totã suã autoritatẽ cõmittit qbusdã sapiẽtibꝰ ꝙ illi sapiẽtes oia pñt: nisi sint nõiatiꝫ excepta: vt. s. ti. j. l. ij. §. nouissime. ⁊. §. exactis deinde. ⁊ ar. de ṽbo. ob. l. q rome. §. callimachus. in fi. ¶ Scðo no. exigi ꝯsensuꝫ. vt. ĩ. e. ꝺ qbꝰ. ṽ. nã cũ ipse. ¶ Tertio no. ꝙ talis volũtas nõ dꝫ esse ꝓcipitata, sed diu inter sapiẽ
2 tes deliberata: vt. C. e. l. humani. ¶ † Quarto no. ꝙ in. l. cõdẽda dꝫ seruari debitꝰ modꝰ ⁊ forma qꝺ ille ꝓposita faciat in populo q hꝫ officiũ ꝓponendi: puta ꝯsul. ¶ Añ hic q̃ro de tali q. dictat statutũ ꝑsij ꝙ oẽs ꝓposite debeant fieri priorẽ priorũ ⁊ aľr ñ vꝫ. Mõ ꝯgregata adunãtia gñali ꝑp̃ls vult vnũ ꝙ ꝑor priorũ nõ vult ꝓponere: qr ẽ penale vľ qr iurauit. Modo qdã aliꝰ ꝓponit. ⁊ ꝑp̃ls statuit. q̃rit vtrũ valeat statutũ, ⁊ vr̃ ꝙ sic, qr ex quo habet ꝯsensus totiꝰ ꝑp̃li ñ curamꝰ ꝺ mõ. vñ lꝫ ñ appareat ꝺ ꝓposito sufficit ꝙ appareat ꝺ volũtate ꝯsilij. l. obseruare. de decur. li. x. ꝑ Bar. q alleg. l. de qbus. ĩ. e. ⁊. l. si qꝺ. C. de leg. li. x. in ꝯriũ qr nõ est seruata forma. Sol. si cõsiliũ est tale ꝙ possit illiforme derogare vꝫ istꝺ statutũ aľs nõ. vt dixi ĩ. l. oẽs populi. ad fi. ⁊ ar. de lega. ij. l. fi. in prin. ⁊ de leg. iij. l. si qs.
3 in ꝑn. ¶ † Ulterius no. qꝺ lex imponit nõ solũ sciẽtibꝰ: sed ẽt ignorãtibꝰ. si talis ignorãtia in se culpã habeat vel delictũ, vt hic ꝑtꝫ ꝯiũcto ṽbo ꝺlictoꝝ cũ ṽbo ignorãtia. secꝰ si ignorãtia nõ haberet in se delictũ, vt. l. fi. de decre. ab or. fa. ⁊. C. de tab. l.
4 gñali. li. x. ¶ † Et ꝑ hoc soluit qꝺ. de aduena, an incurrat penã statuti. nã aut incidit in factũ culpabile ⁊ dãnatum aut. in fctm̃ inculpatũ aľs, ꝑmo casu ĩcidit ĩ penã: qr ignorãtie est admixta culpa. nã ꝑ culpa habet ꝙ ꝯsueuit esse culpabile, vt. ĩ. q. v. ꝑsentiũ. scðo casu nõ ĩcidit in penã ꝓpter iustã ignorãtiã. hec ẽ distinctio legistarũ, sꝫ ꝺꝫ cañ. ignorãs excusat oĩno. vt in c. ij. ꝺ ꝯsti. li. vj. ⁊ ibi ꝑ Jo. an. in nouella, sꝫ tu dic ꝙ illud. c. restringit ad penas spũales in quibꝰ mitiꝰ agit q̃ in tꝑalibꝰ penis ⁊ qr illa est pena ĩsolita q̃ ꝑ tali delicto nõ ꝯsueuit ĩponi. ⁊ qr ĩponit a iudice ĩsolito cũ eꝑs nõ ꝯsueuerit ĩtromittere se de talibꝰ ⁊ addꝺ qꝺ no. in spe. de cõstj. ⁊ hoc de ignorãtia constitutionis. ¶ Sꝫ videamus qd de ignorãtia fctĩ. ⁊ si qdem est sine aliq̃ culpa ignorantis. certũ ẽ qꝺ nõ punit. C. ꝺ ser. fu. l. qcũq;. ĩ. de recep. l. j. si aũt est cũ aliqua culpa tũc aut ignorãtia excludit spẽꝫ delicti ex quo agit. ⁊ excusat. ṽbi gratia percutio clericũ in habitu laicali in culpa sum ꝑcutiẽdo nõ tñ committo sacrilegiũ. ⁊ ideo nõ sum excõicatus. qr culpa mea nõ ordinat ad sacrilegiũ vt. ĩ. locati. l. si qs ignorãs, aut ignorãtia non excludit spẽm delicti ex quo agit. ⁊ tũc punitur ignorans ꝓpter
5 culpã: vt. l. respiciendũ. §. delinquũt. de penis. ¶ † Sed dubitatur vtrũ rõne culpe qs puniat criminaľr, ⁊ dicit hic Cy. ⁊ in l. si qs nõ dicam rapere. C. de epi. ⁊ cleri. ꝙ ratione culpe leuis vel leuissime non punit quis criminaľr: sed rõne late culpe punit qs criminaliter, sed mitiꝰ q̃ rõne doli. in delictis, ergo nõ venit culpa leuis vel leuissima criminaľr puniẽda secũdũ Cy. tñ dic ꝙ aut pena reqrit atrocitatẽ delicti, vt qr est pena siľr atrox, ⁊ corporalis ⁊ tũ reqritur dolus. ⁊ si cessat dolus cessat illa pena ita atrox, vt. C. de fal. l. nec exemplum. ĩ. de arb. l. j. in prin. de li. cau. l. istud. ⁊ not. C. de plag. l. plagij. de ṽb. sig. l. magna negligẽtia. ⁊ de reg. iur. ad ea. Aut pena nõ requirit atrocitatẽ delicti vt qr est pecuniaria. ⁊ tũc ex q̃ legislator nõ facit mẽtionẽ doli nõ exigit, sꝫ sufficit lata culpa ⁊ leuis, forte. de in cen. rui. nauf. l. equi edes sed forte leuissima nõ sufficit, quia leuissima non est maleficiũ vt. l. si cuiꝰ. §. de preteritis. ĩ. de vsuf. ⁊ hoc dic latius: vt dixi in. d. l. si quis non dicam rapere. ⁊ qui. a parũ trãsgredit non mortificatur. ar. de cõdi. ⁊ demõ. l. q̃uis de ista materia no. ĩ. l. j. si quis te. lib. esse ius. fue. per Bar. ⁊ facit qꝺ no. de in lit. iur. l. in actionibꝰ. ⁊ ꝑ Dy. in. l. pe. ĩ. de adul. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊. l. ij. §. in hac. vi bo. rap. per Bar. vbi no. ꝙ occi
6 dens bannitũ nõ rite punit de culpa. ¶ † Sꝫ an valeat statu
a tũ ꝙ ignorãtia nõ possit allegari. ⁊ videt ꝙ sic.[a] vt. l. diuus. de fal. ¶ Sꝫ qualiter ꝓbetur error iuris dic ex qualitate facti ⁊
7 ꝑsonarũ. de adul. l. si adulteriũ cũ ĩcestu. §. fratres. ¶ † Et no.
b ꝙ vbi iuris ignorantia excusat a delicto[b] vel minuit delictum
8 ibi opus est eã allegare. vt ibi ꝑtꝫ. ¶ † Itez no. ꝙ propter nimiã simplicitatẽ p̃sumit potiꝰ error q̃ malicia. C. de his q sibi ascr. l. ꝙ adhibitꝰ. q̃ est. l. no. ad excusationẽ simpliciũ tabellionũ. ¶ Itẽ no. ꝙ ignorãtia causata ab aliquo fundamento ꝙ nõ sit pura negatio sꝫ alicuiꝰ rei affirmatio ĩdiget ꝓbatiõe. ĩ. ad treb. si heres ab eo. ꝑ Bar. ⁊. ĩ. de his q sunt sui vel alie. iu. l. filiũ. ij. ⁊. iiij. rñso. Itẽ no. ꝙ vitiũ inuisibile alicuius scripture autẽtice excusat errãtẽ secꝰ ĩ vitio visibili. ĩ. de ꝯtratab. nõ putauit. §. nõ queuis. ⁊ per hoc excusant offendentes bannitum ex ꝓtextu bãni inualidi ꝺm Bar. diligenter tñ tota scriptura est ꝑscrutãda, ꝑtractãda ⁊ iuestigãda, an sit rebannitꝰ necne,
9 ĩ. e. in ciuile. ¶ † Itẽ no. ꝙ nõ p̃sumit malitia, vbi põt esse iustitia. ĩ. ꝑ soc. l. meritoꝝ. Ultĩo no. ꝙ potestates terrarũ faciliꝰ excusant q̃ eorũ assessores, qr cũ magistratu mitiꝰ lex agit q̃ cũ iurisperito. ĩ. qꝺ quisq; iur. l. ij. ⁊ hoc in iuribus, non in factis.
10 ¶ † Itẽ no. ꝙ ad ꝓbãdũ ignorãtiã sufficit ꝓbatio cõiecturalis. lꝫ nõ plenaria vt no. j. q. j. c. si qs, symoniacis. ĩ. ꝺ ac. si cui. Itẽ no. i hac. l. ꝙ stultitia nõ excusat. sic de leg. ij. q solidũ. §. etiã. Bal.

Additio Baldi.

Lex est. Ibi, cõmune. Dic, aut lex ẽ scripta ĩ corpore iuris, aut nõ: priore casu, tenet generaliter, siue de certa rescripta sit, ⁊ ꝑma cõstitutio. C. siue ĩ fauorẽ alicuiꝰ specialiter scripta sit. ĩ. ad municipal. l. j. ⁊. l. neq; dorotheũ. C. ꝺ decurio. lib. x. Posteriore casu, spãliter tm̃ sꝫ, vt. l. vt leges gñales. C. hoc tit. ⁊. ĩ. eo. l. ij. ⁊. iij. nisi ꝺ hoc definiret vniuersalis, Ricard. Ibi ignorãtia. vide Jac. in. l. quidã decedẽs. aľs. ẽ. §. l. ita aũt. ĩ. ꝺ admi. tuto. ⁊. l. si adulteriũ. §. fratres. ĩ. de adul. l. testꝺ. de exc. tuto. ꝑ Jac. ⁊ de decret. ab ord. fac. l. fi. Ibi, cõtrahũtur. vide. Cy. C. ꝺ inces. nup. l. q ꝯ legẽ. ¶ Utrũ lex liget ignorãtẽ. viꝺ Arc. xvi. di. ꝙ dicitis. ⁊ ibi. no. an bãnũ liget ignorãtẽ. viꝺ ꝑ arch. xxx. di. ꝺ eꝑlis. ⁊ ibi ponit si dubitat ꝺ extrauagãti, an sit lex, qd iuris.

1 ☞ Lex est inuentio ⁊ donum dei.
2 Lex est princeps dux ⁊ regula,
3 Iustitia ⁊ iniustitia indigent ordine.

Nam ⁊ demosthenes. Hic ponit dif
1 finitio greca. ¶ † No. ꝙ lex ẽ inuẽtio ⁊ donuꝫ dei.
2 ¶ † Itẽ no. ꝙ lex ẽ ꝑnceps dux ⁊ regula. ¶ † Not.
3 ꝙ iustitia ⁊ iniustitia ĩdigẽt ordine. ¶ † No. ibi naturalia ⁊ ciuilia ꝙ hõ naturalit est aĩal ciuile ⁊ lex filis dꝫ esse hol bñ cõposito ⁊ ciuili. ¶ In tex. ibi, orator. no. ꝙ orator ẽ vir dicẽdi peritus cũ venustate ṽboꝝ ⁊ põdere sniarũ ꝺm Uictorinũ. ¶ In
c tex. ibi, inuẽtio ⁊ donũ dei qr rex[c] est lex aĩata ⁊ donec ꝯcedit ꝑpriã maiestatẽ grã, ẽgratis data. ⁊ subditi pñt tũc dicere ergo dormio ⁊ cor meũ, id ẽ rex meꝰ, vigilat. ĩ. ꝺ of. ꝑfec. vig. l. nã salutem.

Additio Baldi.

Nam ⁊ demosthenes. Ibi, stoice. stois latine porticꝰ, vbi depicta erãt gesta philosophorũ quorũ sectatores dicuntur stoici ꝺm Papiam.

1 ☞ Sicut vna hyrũdo nõ facit ver, ita vnꝰ casus nõ facit legẽ.
2 Lex non presumit, ꝙ nupta sit meretrix.
3 Lex non presumit, ꝙ imperator vendat viridarium suum.
4 Lazarus, an recuperauerit bona.
5 Lazarus, an recuperauit vxorem.

1 **Uera constitui.** ¶ † No. ꝙ sicut vna hyrũdo non facit ver, ita vnus casus nõ facit legem. qr ĩ vnico vel raro casu

a ¶ Qꝺ sic. limita ꝺꝫ sali. in. l. diuus. ff. de fal. in. l. Senatusconsulto. C. de his qui sibi ascri. nisi allegaretur ignorãtia iusta, vel nisi offerret ꝓbatio incõtinẽti ꝺm Jo. de ana. c. ad falsariorũ. in ꝑin. ĩ glo. de cri. fal. ⁊ ꝙ tale statutũ valeat. vide bar. in. d. l. diuus. in ꝑnc. sꝫ ꝙ nõ valeat vide Lu. ro. in. l. de pupillo. §. nũtiationem. ⁊ de op. no. nũ. ⁊ in. l. j. §. occisoꝝ. ad silľ.

b ¶ Delicto et in qbꝰ ꝺlictis excuset. vide Lud. ĩ. l. si ṽo. §. de viro. so. ma. vide ĩ ľra. b. item qui no. l. q cõmeatus. §. tyroni. de re milit. vbi ꝑcit nouo militi tã quã iuste ignoranti leges militares, quod idem bald. extẽdit ad ciues nouellos cõuenientes. l. data opera. C. q acc. ⁊ sequitur ẽt Lu. in cons. cclxviij. co. ⁊ i consil. ccccxcj. ꝙ forte non ꝓcedit in obuiãte statuto, ꝙ ẽt cõiter vbique viget ꝓpter dictũ bal. in. l. ij. in fi. C. que sit lõ. cõsue. dũ limitat. c. j. de cõstit. in. vj. vt dicit Fel. in. c. j. de re iud. ⁊ in c. ij. de except. predicta referendo.

c ¶ Or rex. ad de que de rege dixi. s. in proemio. ⁊ in. l. j. de orig. iur.

nō cōsistit publica vtilitas.ꝛ ideo psumptiones legum frequētioꝝ adaptātur casibꝰ ꝛ locus a cōmuniter accidētibus est validus in iure nō locus a raro accidētibꝰ. est autē psumptio iuris ꝛ de iure est statū psumēs ꝛ iudicās.i. mādās.p veritate seruari. psumptio vero bois est .pbabilis animi applicatio ex cōiecturis bene dico .pbabilis nō necessaria sicut diximus de interpretatione.C.eo.l.j. Dicamus ergo qō lex nō statuit aliqd ꝓpter raros casus nec presumit super raris, sed super cōmuniter accidentibꝰ seu contingētibus. vt not.C.de proba.l.nec natales. vñ lex non psumit qō aliquis viuat vltra c.annos, qꝛ boc est magis supra naturā quā naturale.l.ij.ff.si dubitetur.j. quēadmodum testa.aper. † Itē non presumit qō nupta sit meretrix.j.de statu homi.l.septimo mēse. Item non presumit qō mulier pariat.xj.mense nec statuit qō talis partus succedat, vt.l.gallus. quia boc esset miraculosum potius quā humanū.ꝛ de miraculis nō est lex. † Itē nō presumit lex ꝙ imperator vendat viridarium suū. de lega.j. apud iulianū. in fi. potest poni exemplum de lazaro, sed nō credo qō iurisconsultꝰ sciuerit istud miraculū Ihesu Christi. vt nota. in.d.l.titia. ff. de aur.ꝛ argen.lega. ¶ † Quero tamen nunquid recuperauerit bona.ꝛ dicendum est qō ſ.ª quia fuit restitutus a deo.ꝛ restitutio dei non debet minus operari quam restitutio hominis. vt in auc. gazaros. C. de hereti. nisi medio tēpore fuissent distracta, vt no. de libe.ꝛ postbu. l. gallus. ff. ꝛ quid si tantū. de reseri. c. quamuis. lib. vi. C. de sen. paſ. l. fin. ¶ Sed quid si medio tēpore beres lazari percepisset fructus, an lazarus recuperasset fructus. videtur qō non. C. de hereti. auc. idē. de nestorianis. quia illa fuit indulgentia non iustitia. † Sed an recuperabit ꝙ totem dic quod non. j. de cap. l. non vt a patre. scōm Buli. ergo nec ecclesiam recuperaret. ꝛ si papa Vrbanus bodie resurgeret, non recuperaret papatum. Bal.

Additio Baldi.

Ara. Vide in.l.j. in fi. de doli excep. Bal.

Quod enim. ¶ Nota. ꝙ binus actꝰ non dꝛ frequēs. ꝛ est arg. ꝙ bi nus actus nō inducat consuetudinē. nam in consuetudine desideratur frequētia ꝛ binus actꝰ non dicitur frequēs. ſm Dadof. dic de boc. vt. j. eo. l. de quibus.

1 Pena contemnentium mandatum legis imperantis.
2 Virtus permissiua legis ad quem se extendit.
3 Judex, an dicatur punire, vel ler.
4 Doctrina de iure communi, non debet fieri in secreto.
5 Consilium legis, an sit obligatorium.
6 Verba precepti qualiter discernuntur a verbis legis.

Legis virtus. Virtꝰ, id est virtꝰ mētis legis. vel virtus id est intētio virtuosa vel virtꝰ id est potestas seu autoritas vel virtus id est officiū consistit principaliter in quatuor reductiue. qꝛ oia reducūtur ad illa quatuor ꝛ sic qñ vnū ꝛ aliud reducitur illud cū eodem esse videt. j. de statu homi. l. j. in gl. ¶ † Quero si lex imperat ꝛ contēnitur mandatus que pena est. Itē qꝛritur si princeps imperat ꝛ cōtēnit que pena est. † Et videt qō puniatur tanꝙ violator supreme potestatis. ꝛ sic pēa capitis. C. ō veter. numisma. pōt. l. ſi. li. ij. nā q disciplinā cōtēnit capite punit. vt. l. omne delictū. ff. contumacia. de re mi. ſ3 alibi imponit pena exilij. C. de fun. limi. l. ſi. li. ij. ꝛ interdū sufficit facti mali correctio. ī auc. de nup. ff. ascripitios. colla. iiij. ꝛ tolletur ex misericordia potꝰ ꝙ ex iustitia calcate legis ipunitas. vt. C. de veit. elebo. l. temperēt. li. ij. fol. aut in mādato est determinata pena ꝛ incurrit ꝛ nō alia qꝛ spēs dꝛ magis attēdi ꝙ gen⁹. vt. l. sanctio legū. ō pēis. aut nō ē determinata. ꝛ tūc ℨ rebellē ō rigore est pena mortis. tñ nō pt incōsulto pncipe. ifligi. si pncipis ē copia. ſ3 de egtate pena ē arbitraria ꝙ litate excessꝰ pōderāda. ar. l. j. ff. expilatores. ō. expila. ꝛ effra. vt sic pena ℨtēptus delicto cōgruat. vt in auc. vt ind. fine quoꝙ suffr. ff. igit. ꝛ pnceps iuste pōt ēt. ꝙ leui re si inobedietia ē atrox infligere mortē. C. de primisseri. l. ij. in fi. lib. xij. qꝛ pena dꝛ ipsoni iuxta leg. volūtatē. vt. C. de sum. tri. l. cūctos populos. ī fi. ꝛ lex dꝛ ꝙ falsus ē ille q pncipi rebellat. vt ī auc. vt defun. seu fune. circa fi. col. v. Cōclude qō ē pēa arbitraria vt no. C. ō sacrosan. eccle. vt. l. nemo martyres. nā pena arbitraria, ē pena ḡnalis. ꝛ iō vbi pēa ſpecialis nō pñgit ḡnalis pēa ineſſe vr. ¶ Quero si lex vetat q̄ pena ē. rñdeo arbitraria. tñ scias ꝙ maiꝰ ē delictū cōmissiōis ꝙ omissiōis. vt no. in l. simoza. ff. solu. mat. ¶ † Quero ad quē extēdit se virtꝰ pmissiua legis cū ex naturali libertate oia sint pmissa. vt. l. iij. ō ſta. homi. rñdeo q̄dā permittit lex q̄ nō sunt de regula pmissiua. vt. l. j. ff. cū aūt. j. de aleato. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. C. qſi li. vnicuiq; sine iu. se vin. cū simi. facit. C. de testa. auc. ꝙ siue. ꝛ. l. ſi. ¶ † Quero vtrū dicat punire lex vel iudex. rñdeo lex. iō iudex inquisitꝰ ꝙ fecit de capitare homicidā pōt negare ꝙ nō fecit ipse. ff. lex. vt. l. palā. j. de ritu nup. no. in. l. cū pbatio. j. de prob. ¶ Quero an in criminali possint dari interrogatoria. dico ꝙ sicª vt in. ff. ſtioni. ꝛ hic gl. ꝛ ꝓ Buli. ¶ † Et no. ꝙ de iure cōmuni contra nō dꝛ fieri in secreto, ff. ꝓsentibꝰ honestis ꝛ bonis viris ꝛ priꝰ auditis rōnibꝰ vtriusq; partis. Dubitatur qūo adaptat lex cōsiliū ad banc. l. ꝛ dicit gl. qō adaptat ad virtutē permissiuā. qꝛ cōsulit nō mādat. l. ob hec verba. j. de infa. ¶ † ℨ nūquid cōsiliū leg. est obligatoriū? respōdeo nō tñ qꝛ cōsiliū legis nō est qꝛ fruitra sent ī eū qui a cōsilio legis deuiat. ¶ † ℨ qūo cognoscūtur verba ꝓcepti a verbis cōsiliꝭ. dic vt in clementi. exiui de paradiso. de verb. sig. ꝛ adde qō no. j. de offic. ff. l. sepe. ¶ Quero cū legis virtus sit impedire, an idem sit impedire ꝛ vetare. ꝛ dico nō. ff. contigua ratiōe iunguntur. est enī quasi quoddā vetare impedire tñ nō per oia sunt idē. vt. l. stipulatio illa. ff. alteri. de verb. obli. cū simi. ꝛ facit de lit. cōtest. c. ſ. li. vj. de exceptio. c. pia. de off. delega. c. ex literis. de iudi. nouit. cum simili.

1 ¶ Exceptiones sunt de ꝑdicatis regule, ff. nō de offi. regule.

Iura nō in singulas. Regula est breuis ꝛ cōpēdiosa traditio veritatis singulos cōpletēs casus. ff. lex est quedā forma in omnibus personis. Et no. † qō exceptiones sunt de predicatis regule, sed non de officio regule ꝛ subiectū restringit predicatū. vt. l. naz ꝙ ligde. ff. ſi cui. j. de pe. lega ꝛ cōtra ō legatis. ij. l. legatorū. ff. si plu. facit ad hāc. l. ō excusatiōe tu. l. nō solū. ff. ꝙ primipilum.

1 ¶ Habitus dicitur triplex.
2 Imperator ebriosus, mētē captꝰ, vl inutilis, an possit puniri.
3 Populus romanus, an sit sub papa.

Non ambigitur. Sufficit si quilibet senator seorsum in domo sua cōsentit dicit gl. q nō. qꝛ autoritas nō est disgregata ꝓ singulos. ff. iuncta apud collegiū. ꝛ in forma collegij. facit. ff. de electio. c. in genesi. ꝛ. C. de decurio. l. obseruare. ꝛ. l. nominationū forma. li. j. de arbitris. ficuti. Itē commissio que sit pluribus sub nōe collectiuo. vt qꝛ cōmittit ordini capitulo vel collegio. est ita apud oēs qō nō apud singulos. vt. ff. tit. j. l. ij. ff. ex his legibus ī verbo apud collegium pontificum. secus si commissio fiat petro ꝛ ioanni qꝛ non copulantur per aliquam copulam que dicat collegiū. ꝛ ideo nō requirit in scrutatione aliqua forma collegij in eorum consu. fimul. tamē debent adesse in deliberatione sed postquam deliberauerūt concorditer sufficit maior pars sed si discorditer deliberauerunt facere oēs debent esse presentes. vt dicta. l. ſicuti. ꝛ ꝓ Jnn. de testamentis cap. Raynaldus. Et vbicunq; est connexa cōmissio ibi pronunciatio oꝝ esse cōnexa. ff. vbi in extraordinariis vnꝰ incipit sufficit ipse solus. l. j. de officio ꝓsulis. secꝰ in delegatis vel arbitris qꝛ forma ē data. vt ꝓ plures fiat vt. j. de arbitris. pedi⁹. ff. j. vel vic ꝙ vbi cōmittit negotiū publicū sufficit maior ps. l. plane. j. qō cuiusq; vniuersi. no. sed si cōmittit ꝑtū negotiū tūc ℨ locū dicta. l. ſicuti. de arb. Vel dic qō si cōmittit singulis negotiū vniuersale sufficit vnꝰ. de exerci. l. j. ff. si plures. secꝰ si speciale. j. de pecu. l. pluribus. ꝓ Buli. qꝛ vniuersalis cōmissio representat officiū ordinariū. sed specialis cōmissio representat officiū delegatū. ꝛ vide qō no. in. l. vbi. de tuto. ꝛ curato. da. ab. bis. ꝛ. j. ad trebel. l. beredes. ff. peto. ꝓ Bart. ¶ Jurta boc qro nūquid ī vno senatore q est bodie, resideat bec autoritas ꝛ videtur sic, qꝛ iura collegiū in vno residēt. vt. l. ſicut. in fi. j. qō cuiusq; vniuer. no. ¶ In contrariū videt. nā paria sunt aliquid esse detractū de iure vel per rerum naturā, ff. collegiū senatorum est detructum per rerū naturā. qꝛ nō est spes reparationis numeri. nam in desuetudinē abiit. ff. eo. l. de quib⁹. in fine. ꝛ ideo eiꝰ reintegratio ꝛ forme restitutio reputatur impossibilis. j. de verbo. oblig. l. cōtinuꝰ. ff. cū quis. de legat. j. apud iuli. in fine. Igitur est destructū collegiū. ergo iura collegij sunt facta caduca. de lega. iij. l. pater. ff. tusculan⁹. de oper. noui nunciatio. c. ij. per Jnn. ꝛ boc tenent Jaco. de ra. ꝛ Ly. qꝛ collegiū nō est actu. ad est exercitio nec habitu ideſt virtute ꝛ essentia tacita, sicut ecclesia q̄ desijt esse collegiata ꝓ desuetudinē ꝛ nō ē collegiata nec actu nec habitu. qꝛ forma est omnino mutata ꝛ nouā cōsuetudo non antiqua inspicitur, vt. l. mella. ff. ſ. ō ali. lega.

1 ¶ † Et ℨ. qō habitus dicit tripliciter. primo mō ideſt gestꝰ corporis. ſcdo modo ideſt latens exister⁹. tertio mō ideſt virtus ex actibus causata. ¶ † Quero imperator est inutilis vel mētecaptus vel ebriosus, q nō sufficit reipublice cure, nūquid populus romanus possit eum priuare vel dare ei coadiutorē certum

certū est enim qō retinet dignitatez nisi priuetur: vt. l. qui fuerere. ꝯ statu ho. ⁊ de suppten. negli. prela. c. grandi. ⁊. ſ. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. Solu populus romanus potest eum priuare ⁊ si vult mitius agere. potest ei dare coadutorē ſ
z cundum quosdam. ¶ Contrariū videt q populꝰ ro
a manus est sub papa ⁊ ideo in papaᵇ residet hec po
a ¶ Papa. ad de eūdem. ſ. in pncip. pe. ⁊ q ibi dixī apo. testas. q ⁊ in eo residet cerebrū ⁊ vertex totius popꝰli ⁊ q populus nō potest confirmare imperatorem ergo nec priuare: ſz q imperator nō iurat fidelitatē populo: sed dño pape. ⁊ hec est veritas. licet Ly. ⁊ Ray. de fo. ibi dicant q populus possit priuare: cū non est verū cum non posset eligere nec confirmare. in aut. de defen. ciui. ſ. interim. ¶ Querit hic vtruz populus transtulerit imperiū in principem an concesserit dicunt quidam qō concesserit: vt. ſ. tit. j. hinc est q retinuit in se populus suprēmā potestatē. puta legis cōdēde. vñ imperator similis est toto populo nō autē maior toto populo, vt. ſ. de offi. pzeto. l. barbari⁹. ⁊ mortuo imperatore residet in populo iurisdictio sicut mortuo rege Anglozū sine herede iurisdictio regia recidit i populū gallicanū ⁊ mortuis electoribus pape redit in cōgregatiōe fidelitū pōtificalis autoritas, q catholica ecclesia est ipsa fidelitū collectio. ergo bene dictū q populus cessit. ſz non cessit, qz illa sunt diuersa. vt no. ſ. de dona. l. ad cū. In cōtrariū qz populus dedit ergo pleno iure. ſ. titu. ſ. l. ij. ſ. nouissime. nā verbū cōcedere ponitur p dare. vbi fit concessio ex causa apta ad ius transferēdum. l. vxorē. ſ. j. de legatis iij. ⁊ cōcedēs posset dare alꝰ si causa nō subesset cōcedere ponitur p cōmittere. de leg. ij. cū pater. ſ. pater. idem si concedens non posset dare. de vſuf. l. arboribus. ſ. vſusfructuarius. ¶ Itē quare dicit princeps, ⁊ quare dicitur dominus si populus non dedit ei autoritatem. nam diceretur magis commissarius. ⁊ hec est veritas. Dic ergo de verbo concedo q si habet annexā rationem ius transferēdi tūc transfertur ius ſm potentiam dispōētis ⁊ aptitudinem suscipiētis persone. si autē nō ꝫz talē rationē. tunc est committere. ⁊ ideo no. qō hoc verbum cōcedo est verbū generale. ⁊ accipit vim ſm naturā
b cōtractus cui adiungitur ᵇ. vt no. in. c. j. super verbo
b ¶ Adiungit. addē do. bart. fo. i cōsil. cciij. inci. circa pnc. vſi. pterea dictuz. circa me. in. j. pte. vbi refert ⁊ sequitur dictum Bald. hic. cōcedo. de vſur. li. vj. ⁊ facit de ser. ru. pze. l. ſi mihi. ſ. j. cum simi. idem in verbo do. ſ. de iur. om. iudi. l. j.

Neque leges. Nō potuit legislator figillatim determinare oēs casus quos videmꝰ ō nouo occurrere quasi ex vtero nature, qz natura ⁊ hominū actus semp nouas producūt formas. ⁊ ideo in istis nouis casibus cōsulēdus est principes, vel iurisconsultus, vt decidāt quid iuris. nam nouī casus desiderāt nouā remedia. vt. ſ. ō ven. inſpi. l. j. in pnc. quādoq; ergo occurrit noua materia ⁊ tūc recurrēdū est ad legislatorē. quādoq; est dubia questio ꝓpter repugnantiam legū ⁊ rationū. de here. instituti. ſi pater. vel ꝓpter multiplicitatem opi. ⁊ tunc similiter legislator est cōsulendus. C. eo. l. fin. quandoq; est casus dubius propter leg. obscuritatem. et idē qz eius est dēclarare leges qui eas tulit. C. de indi. vid. l. ſi. ⁊ hoc ſi volumus habere certitudinem ne cessaria ⁊ innariabilē. C. de pac. l. ſi. C. ad ſil. l. ſi. C. de cōdi. indeb. l. ꝓ dubietate. C. de fur. l. apud antiquos. C. mand. l. ab anastasio. ⁊ in aut. de ſil. ante do. inſtr. ſ. ſi. sed qz nō potest semp haberi leg. cōditor ꝺz determinare iudex casus dubios per argumēta ⁊ ratiōes leg. vt. l. qui filiū. ſ. ſi. j. ad treb. ⁊ de iure patro. l. diui fratres. Pōt ēt pcedere de similibus ad similia. et assimilatio iudicis est ꝓ veritate inter partes inter quas est equa conditio. ſ. eo. l. nō possunt. cū. ſ. seq. et j. e. l. iō qz, ⁊. l. de qb⁹. ¶ Et no. q illa sunt eadē quorū est diuersū nomē, ⁊ vna substātia: vt marcꝰ tullīꝰ: c ⁊ illa sunt filia quorū sunt diuersi termini ᶜ, ⁊ vna rō seu qualitas. ⁊ de stat. bo. l. querif. illa sunt equalia quo ad numerū pōdꝰ vel mēsurā sunt equalia. vt in v. metaph. ⁊ medici dicūt q q̄dā sunt equalia ad iustitiā. q̄dā ad pōdꝰ: ⁊ gl. i. l. nō pūt. ponit distinctiōnē vnā ꝓpostere. ⁊ iō dic vt. C. e. l. cū ō nouo. p Ly. bal.

Additio Baldi.

Neque leges. Lōpreh̄ēdātur. ſ. clare ⁊ aper. Lyn.

¶ Additio lecture vacantis in. l. ideo. Bald.

Et ideo. Scilicet si emergit dubitatio circa sensum legis. ibi interpretatiōe. l. in risco. Ly. ibi certius ⁊c. ſ. declarāda est lex. vide Inn. de ser. nō oz. c. de seruoū. ⁊ Ly. C. eo. l. nec⁹. Bald.

☞ Articulis est respondendum per propria verba ⁊ explicita.

1 Legislator quare non possit omnia declarare.

Non possunt. ¶ In textu. ibi articulo. no. q articulꝰ est figillata locutio, vel dictū ꝑ membra oratio, ⁊ dr articulꝰ ᵈ ab artu. id est membro. extra de here. ca. accusat⁹. li. vj. p Archi. extra de test. ca. ꝑsentiū. li. vj. de foro compet. ca. l. eo. li. ⁊ est articulus idem quod capitulū vel casus vt dic. ⁊ de procur. qui ad agendum. ⁊. c. ſi quē. li. vj. cum simi. C. de testꝫ. iubem⁹. Aliquando articulꝰ
d ꝓ digito ponitur ſm grecismum. hic ponitur articulꝰ ꝓ ratione pertinēti qōni principali. Alibi ponitur articulus ꝓ dictione relativa. ſ. de here. inſt. l. hoc articulo. cū simi. ¶ No. in text. ibi figillatū. i. ꝓprie ⁊ specifice. ¶ Et not. ar. q articulis est respōdēdū per ꝓpria verba ⁊ explicita ⁊ figillatim nō implicite ⁊ cōfuse ⁊ obscure qō similiter ipse legis. articulꝰ ꝺz esse clarus ⁊ explicatus nō implicitꝰ. ᶜ vt. C.
e de transac. vt respōsum. ¶ Quero quare nō pōt legislator oia declarare. respōdeo hoc cōtingit ex parte rei qz res sunt infinite ⁊ varie. ⁊ ex parte nostra. nā ois legislator est homo ⁊ in natura mortali nihil est perfectū neq; sensus neq; intellectus. vñ ꝓpter nostrā imbecillitatē nō possumus cūcta rimari. Itē ratione accidentiū qz scientia nostra est de accidentibꝰ ⁊ factis hoim q̄ tōr sint quot anime ⁊ volūtates hominū ⁊ iō nō pōt haberi de istis vniformis certitudo. ſ. ō sta. bo. l. idē erit. ⁊. ſ. si pars here. pe. l. antiqui. q̄tum tñ est humanitati possibile. ops recte positas leges omnia determinare ipsas ⁊ quam paucissima committere iudicantibus ſm Aristo.

Additio Baldi.

Non possunt. ¶ No. q ius cōe recipit interpretationē extēsiuā: vt not. Accur. C. de interdictis. l. j. ſz in statutis nō est hec lex tradita. iō nō recipiūt interpratationē extensiuā ſz Jac. bu. Old. dicit qō statutū nō recipit extēsionem ad casum nouū ⁊ superueniētē omissum in ratiōe sui sicut cōsuetudo vt. l. de qbus. ſ. eo. do. Richar. dicit qō recipit extensionē si est eadē ratio vel maior ar. l. de populo. ſ. si quis riuos. Alij dicunt hoc verum quādo ratio ex̄ scripta in statuto. sed si nō est scripta tunc ista ratio non est ſtigutum ideo nō est ex ea arguendum: vt. l. prospexit secus in consuetudine. q ꝓ cessit ex non scripto. ⁊ sic non ob. l. de quib⁹. Alij dicūt qō statutū cōtinēs fauorē recipit interpretationē extēsiuā ſi odiū non. qz oia odia sunt stricti iuris. vt. l. quidā. de li. ⁊ post. ⁊ vide in. l. j. so. ma. Ja. de are. Ibi eoū. ſ. legū. ⁊ senatusconsultoū, vel dic articuloū tz. ¶ Ibi is qui. vide qō no. Jn. ō ver. sig. olim. Bal. Ibi ⁊ similia que non reperiuntur expresse decisa ergo nō est de esse legis scripte dic per Ly. C. eo. l. j. oicuntur aūt similia quorum qualitas est vna: dicūtur eadē quorū substātia est vna: dicūtur equalia quorū vna est equalitas: vt in li. meta. v. ca. Sitr aūt dicunt. i. in eundē modū, vt. ſ. e. nam impator. Ly. de hoc no. ſ. de trāſac. l. cū bi. ſ. ſz si plurib⁹. v. idē. vide Ly. C. de ſa. san. ec. l. illud. Et not. q illud qō statuit in aliquo ⁊ ei⁹ sibi vī statutuz. no. C. ad exhi. l. ſi res.
¶ Ubi ius dicere dz. ō hoc extra ō reser. iter ceteras.
¶ Additio lecture vacātis in. l. ꝑam vt ait pedius.

Nam vt pedius. ¶ Interpretatiōe. vide archi. ri. q. j. ſ. ex his. ibi, supplere. vide omnino Ly. C. de secun. nup. aut. sed ⁊ si quis. in vlti. q. ⁊. C. de here. instit. l. ſi. vide Archidi. viij. distin. frustra.

1 ☞ Irrationabile est restringendum.
2 Statutum excludēs amitā, an excludat materteraz.
3 Statutum priuilegians patruū in succedendo, an videatur priuilegiare patruum magnum.

¶ Of articulus. addedoct. in. c. ij. de ꝓfes. i vj. ⁊ adde q ꝺbēt extrahi de petitiōe ⁊ qūo formenē. vide d. glos. ⁊ idem bal. in. l. ij. ſ. q observari. sup verſi. nunc venio. ad vlt. gl. C. de iur. ca. et Jo. an. ⁊ idem bal. i addi. ad spe. inti. de de po. ⁊ quoq; modis dicātur et an ⁊ qñ iteruz pduci pōſit. vide cundē bal. in mer. ſ. articulus. verſi. i.

¶ Nō implicitus. adde Fely. in ca. ij. de ap. post pn. i ver. ceterū. de quibusdā vbi. an articulꝰ alternatiuꝰ valeat ⁊ qñ dicatur articulꝰ duplex ⁊ iplicitꝰ. vid tu d. pe. phi. co. l 2ſi. ccxv. inci. viso i lſa. a. jn iñ. pte. ⁊ qui dicātur articuli impertinētes. vide p cū i 2ſ. rviij. inci. i pte senti. in lfa. l. ea. pte. vbi etiā an qs articulis implicitis rūdere teneat. ⁊ adde q articulꝰ, q̄ qs posſideat ſdebite ⁊ iniuste dicit multiplex ⁊ nō est admittēdꝰ imo rūsio i eo simplr facta non nocet. ita do. pe. phi. co, i cōſ. cviij. inci, videt in lfa. c. ⁊ in lfa. ꝓ. in. j. pte. ⁊ adde qō rūsio facta articulis ꝓ vbus non credit ꝓie iudicat quoad oia in articulo ꝓtenta. vt per do. Pet. phi, co. in. d. cōsil. ccxv. in littera a. et. b.

1 Quod vero. †Omne qđ est irrationabile est restringēdū ⁊ nō ampliādū.qꝛ ex vno incōueniēti nō debemus inferre ad aliud incōueniēs.nam inconuenientia debemus minuere non multiplicare.C.de do.ꝓmis.l.j.C.de inoffi.tes.l.si qñ.C.de rescin.ven.l.ratas.C.de iure dot.l.auia. in auť.de ali.⁊ emphi.§.sanctissimos.No.tñ qđ ī dubio oīs lex ꝑsumiť rationabilis nisi contrariū ꝓbetur.xlj.di.c.illa.¶Quero dicit statutū ꝙ filia dotata nō succedat qd in nepte,⁊ vř ꝙ succedat,nā istud statutū in ꝑsona filie scriptū est ergo nō includit neptē qꝛ neptis abusiue dꝛ filia nō ſm ꝓpriū significatū seu diffinitionē.ſ.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filiū.j.respōso.Ad hoc in auť.de resti.fideicom.§.manifestū.¶In cōtrariū qꝛ istud statutū ⁊ factū fauore domꝰ ī.agnationis ergo īspecta ratione statutum est reale non personale.Item maior ratio statuendi est in nepte ꝙ in filia.C.de bo.mater.l.si viua matre. Itē statutū prouidet generi masculino.vñ lꝫ non esset filia, durat ꝓuisio.ar.insti.de le.§.si quis ancillas.⁊.C.de natura.li.l.cū quis.nā persona que includiť nunꝙ ē causa fauoris,sed persona q̄ includiť in fauore:ergo ipse dꝫ attēdi tāꝙ causa principalis.ar.no.ſ.ō in iure vo.l.sꝫ si hac.§.si.hāc opi.tenēt Cy.Richar.⁊ Bar.qꝛ istud statutū nō dꝛ extēdi cū includat agnatos dispositiue ⁊ sic ex ꝑte agnatorū nulla est extēsio.Item nec inquantū excludit est extensio.nā nomē filij pōt attribui nepoti quasi generale descēdentiū nomē.ſ.de here.īsti.l.luciꝰ.ō verb.signi.l.liberorū.⁊.ſ.ad macedo.l.filiū habeo. Itez verisimile est statuentes hoc sensisse argumētū.ſ.de pac.l.tale pactū.§.si.hoc tenet Cy.in.l.j.C.q̄ sit lon.consue.qꝛ vbi est eadē ratio nō dicitur extensio.sed proprius intellectus statuti. vt ſ.de verb.signi.l.nominis ⁊ rei.§.verbū ex legibꝰ.ergo qꝛ verba nō omnino repugnāt ⁊ standū est mēti.ar.ſ.de heredi.l.tale.in fi.in ratione litere.¶Sed qd si verba appellatiua omnino discrepēt,verbi gratia. Dicit statutū ꝙ frater excludat matrē nunquid excludat auiā.dicūt Richa.⁊ Bart.ꝙ sic.qꝛ duo sunt ꝓcepta statuti.s.ꝙ frater succedat.Itē qđ mater nō succedat.ex prio ergo ꝓcepto cū vnius iclusio sit ge-
a neralis alioꝝ exclusio [a] vt.l.cū in rerum.§.si quis.de leg.j.sequitur quod auia excludatur.⁊ idē si statutū loquiť negatiue.s.ꝙ fratre existente mater non succedat.nā illa negatiua resoluitur in duo precepta.s.affirmatiuū ⁊ inclusiuū hoc ē dicere ꝙ succedat frater ⁊ negatiuū seu exclusiuū scꝫ qđ nō succedat, mř, vbi est frater.de hoc i.l.ij.§.v.vidēdum.ad ter.per Bar.¶Sed Jaco.bu.dicit cōtrariū qꝛ istud statutū est cōtra rationem . Itez casus de auia est omissus ergo stamꝰ iuri cōmuni:vt.l.si vero.§.de viro.sol.ma.⁊ sic erit melioris cōditionis auia ꝙ mater:nec mirū qꝛ si mater esset exheredata auia vero preterita mater exclusa admitteret auia sed nō mater.de inof.testa.l.si
2 is q.⁊.l.pater filiū.¶†Itē pone ꝙ statutū excludat amitā,nūqd ꝓpterea excludat materterā.certe nō.C.ō col.l.illā.⁊ tñ ē eadē rō qñ noīa appellatiua oīno discrepāt certe ⁊ ipsum statutū discrepabit,qꝛ nō sumus in terminis statuti ⁊ habemꝰ ius cōmune in cōtrariū.vt.vt.ſ.eod.l.de quibꝰ.in ꝓn.a cōtrario sensu ad idē facit.ſ.ō parricidijs.l.iij.⁊ hec opin.verior est.¶Sꝫ qd si statutū dicit ꝙ matertera nō succedat,an succedet filꝰ matertere ⁊ vř ꝙ nō.vt in.c.j.§.ob hoc aūt.qui feu.da.pñt.colla.x.⁊ est rō qꝛ filꝰ representat matrē ⁊ eius loco succedit.qđ verū credo.¶Sꝫ pone ꝙ statutū dicit ꝙ nō succedat matertera an succedat matertera magna vř ꝙ sic:qꝛ adiectio magna significat īꝓpriū itellectū:vba aūt statuti sunt intelligēda ꝓprie.Ad hoc facit qđ no.in.l.j.ō suc.edic. per Jaco.but.cōtrariū dico qđ vba oīno non repugnāt.⁊ rō excludēdi ē maior.⁊ maior rō minorē rōnē
3 includit.vt.ſ.ō seruis expor.l.cū pacto.¶†Sꝫ pone statutū ꝓuilegiat patruū in succedēdo an vř priuilegiare patruū magnū,⁊ cōsultū fuit per oēs doctores bononie ⁊ per me qđ nō:qꝛ minor ratio est in remotiori gradu ad includendum ipsum ꝙ in ꝓpinquiori.⁊ ideo cessat statutū ⁊ rō statuti.¶Sed quid si statutū dicit ꝙ filij bānitorū expellanť,an includiť nepos:dico ꝙ nō,qꝛ nepos nō nascitur ex bannito ⁊ vxorꝰ ergo nō ē filius vt.l.filiū diffinimꝰ.ſ.de sta.ho.sꝫ an itelligť de bastardis.⁊ dico ꝙ nō,qꝛ nō gerūt imaginem pris:⁊ qꝛ abusiue dicunť filij.vt.d.l.filiū.⁊ nō ꝑpetuāt memoriā parentū.vt.l.j.§.pe.ō iust.⁊ in.p Jac.de are.⁊ Cyn.⁊ qꝛ istud statutū ꝯtinet odiū irrationabile,⁊ dic de hoc.vt.l.quisquis ad.l.iul.maie.⁊ p Cyn.⁊ facit.ſ.de sta.ho.l.cū legitime.⁊.l.lex nature.Ista eñ noīa appellatiua absolute ꝓlata ⁊ nō respectu alterꝰ qualitatis debēt intelligi in ꝓpria ⁊ stricta significatiōe cuꝫ sumꝰ in materia odiosa.vt.ſ.de ritu nup.l.lege iulia.§.nec distinguiť ⁊ lꝫ naturalia nomina sint naturaliter itelligēda:vt.l.si.ō his q ve.eta.⁊.l.eos.de capitis dimi.tñ istud est verū si noīs diffinitio patiť,sed hic non patiť:vt.d.l.filiū3 diffinimus.⁊ adde de in ius voc.l.parentes.per Guli.¶Ultimo no.qđ lex nostra loquiť in statutis ꝯ rationem.si autē est ſm rationem vel preter rationem tūc trahiť ad cōsequentiam:vt.ſ.eo.l.de quibus.ſm Bar ¶Itē no.in.l.si vero.§.de viro.so.ma.sed Ja.bu.dicit aut est cōtra.rationē cōmunē sed ſm rationē particularē:⁊ tūc ꝑticularē rōnē attendamꝰ ⁊ sic extēdiť.vt.ſ.ad mace.l.filiū.aut est ꝯtra rationem in genere ⁊ in specie ⁊ tunc secus vt hic ſm Jac.but.Bal.

Additio Baldi.

Quod vero. Vide oīno qđ notat Inno.de extensione consuetudinis prescriptionis que cōsuetudini inest in ca.massana.de elec.in gl.magna.⁊ vide oīno Cy.C.de reuo.do.l.j.in.iij.op.⁊ fin.⁊ vide Jac.in l.iij.in fine.de supel.leg.¶Ibi ꝓducendū:vide.C.de fur.si qs seruo.in vl.glo.¶In fine textus.vide spec.de instrumē.edi.§.compēdiose.ver.quid pater naturalis.⁊ ver.se.¶Itē lꝫ glos.hic ponat multa verba tū quo ad hoc ita dices.Aut id quod inducitur habet rationem.⁊ tunc in similē casum trahitur.nam trahi ad consequentias est per rationē,⁊ ideo si id quod est inductum non inest rationi non producitur ad cōsequentias:quia si nō habeat rationē nō habet consequentiā:facit no.C.de sacrosan.ec.auť.quas actiones,qđ si est contra legē,sed non contra rationē legis,dic ꝙ potest trahi ad consequētiam:vt.ſ.ad mace.sꝫ Julianus.⁊ no.per Jac.but.in.l.j.de iur.⁊ facti igno.Bal.

1 ☞Exceptio,an debeat esse de predicatis regule.

In his. In dispositis cōtra regulā non possumus sequi regulā.Et sic not.qđ exceptio vincit regulā in casu exceptio.sed in alijs firmat regulam, [b] qꝛ si q̄dam detrahit videtur cetera confirmare.de mili.testō.l.tribunꝰ.§.fin.de le.j.legata inutiliter.p Dy.¶Et sic not. quod exceptio
1 †debet esse de predicatis regule sꝫ nō de officio regule:vt.l.nam quid liquide.§.si cui.de penu le.ſ.de vino oleo triti.leg.l.si.§.cui dulcia.¶Modo q̄ro dictat sic statutū de oī maleficio sine sanguine,qđ possit fieri cōcordia,excepta ꝑcussiōe quadreli cū sanguine.de qua ꝑcussione ꝯcordia fieri nō possit,ꝯtingit ꝙ ꝑcussi titiū cū quodā ligno cū sanguinis effusione,facta est mihi ꝯcordia q̄riť an valeat.⁊ certū est ꝙ regula nihil disponit de ꝑcussiōe sanguinolēta.¶Sꝫ qꝛ exceptio nō excipit nisi casum quadreli.ergo a ꝯrio sensu exceptiōis videť qđ in alijs sanguinolētis valeat ꝯcordia.¶In contrariū videť qꝛ licet exceptio firmet regulā,tñ nō ampliat regulā.vt.ſ.de vsufr.lega.l.gñali.§.vxori.p Old.⁊ Cy.de fun.instruc.l.quesitū.in prin.p Bart.casus ergo ille tāꝙ omissus remanet in dispositione iuris cōmunis tñ concordia non tollit penam fiscalem.vt no.ſ.ad sylle.l.ij.in gl.per Dy.Bal.

1 ☞Authoritas est rationi preferenda.

1 Uos singulare. ¶†Nota autoritatē rōni aliq̄ñ preferri.cetera dic vt in gl.

1 ☞Statuta debent benigne interpretari.
2 Lex cum sit benigna mater,non est calumnianda.
3 Filius in vtero,legitimatur per matrimonium.
4 Mortuo filio,nunquid quis poterit sibi nepotem legitimare contrahendo matrimonium cum eius naturali auia.
5 Legitimatio,non trahit se ad casum ⁊ tempus de iure prohibitum.
6 Conceptio in legitimatione nature attenditur,non origo.

1 Benignius. ¶Not.†ꝙ statuta debent benigne interpretari:⁊ ideo si statutū dicit ꝙ si quis extraxerit sanguinem puniatur,non intelligitur
c de medico vel barbitonsore [c].ſ.de in ius vocan.l.quamuis.¶Et no.hic ꝙ qñ in prohibēdo est fauor lex penalis dꝛ fauorabilis,vt
2 in auť.de non alie.§.qꝛ vero leonis.⁊ ibi per Jac.de bel.¶†Itē not.ꝙ lex benigna mater nostra non est calumniāda.xj.dist.cap.noli frater.ſ.ad tertul.l.ij.§.penul.⁊.l.penul.ſ.ad exhi.¶Extra querit Gulielmus.nunquid per matrimonium possit titius inuitus legitimari,⁊ videtur qđ sic,qꝛ ille qui potest libere producere causam potest libere producere effectū.de iustitia ⁊ iure.l.manumissiōes.sed inuito filio meo possum
d concubinam meam accipere in vxorem.ergo ⁊ legitimare [d] cum cum le-
3 gitimatio sit effectus matrimonij.¶†Item per matrimonium legitimatur filius in vtero ⁊ infans ⁊ furiosus ergo non exigitur consensus filij.nā in passiua dispositione non exigiť voluntas tertij.sed in actiua sic.ſ.de adop.l.si pater.in prin.⁊.l.cū nepos.⁊ sic pater acquiret vsum-
e fructū in bonis bastardi matrē eius in vxorē accipiēdo.ꝯriū tꝫ [e] Gul.p l.fi.de his q sunt sui vel alie.iur.⁊ in auť.qui.mo.na.effi.sui.§.gñaliter.
4 et.§.illud.secūdū Gulielmum.¶†Item incidenter queritur nunquid mortuo

a ¶Exclusio, adde do.Bar.so.ī ꝯsil.ccxlj.ī cip.circa prin.v.xl.ista opi.cū vš.se.ī.ij.p.sed qd si statutū disponat,ꝙ existente patruo mater excludať, an excludať existente patruo magno.vide per ꝓfa.do.bar.in ꝯsi.cviij.ici.cōsiderata.vš.circa ꝓmū circa fi.cū vši.se.ea.parte.

b ¶Regulam.adde fe.ī.c.qm̄ frequēter.vt li.nō conte.⁊ ꝙ ibi dixi ī apo.⁊ adde.d.pet.phi.ī ꝯs.lvij.in ci.plꝫ p totū.vbi ꝙ except.firmat regulā, vt si statutum dictat ꝙ bānitus possit offendere excepto homicidio pris intelligitur qđ ille qui non est pr possit occidi,

c ¶Barbitonsore.adde eundeꝫ bal.ſ.in.l.oēs ppli.de iusti.⁊ iur.⁊ qđ ibi dixi ī apo.

d ¶Etiare eundē.addō ange.ī dispu.nobilis qdā gñe.⁊ vide pau.de cas.in consi.ccxxj.

e ¶Tenet.addō bar.ī.l.si.ō concu.vbi ꝓpter subsequēs matrimonium filij nati ex muliere extra domū retēta,legitimari nō pñt nec incestuosi,vel ex adulterio nati,vt per eū bal.in.l.ex libe.C.de suis ⁊ leg.⁊ in.l.eā ꝙ.C.ō fidei.l.nec vulgo concepti.Bal.ī.l.si qua illustris.C.ad orfi.

a ¶Veritas q̄ sup̄ oia amanda est put illō Aristo. duob⁹ aūt existētib⁹ amicis socrate et platone magis amica veritas refert d.mar. fo3i. in cōsil. viij. inci. visis ꝛ diligenter. ꝟ. q̄ecūq; cū ꝟ.fel. i. pte ꝛ gdde qñ est mr iustitie vt p. d. pet. phil. cons. in cōsilio cc̄xxxix. incip. vf in ifra d. in ij. p. vñ iudex semper ꝟitati herere d3 vt p pfatum, d.pe. phi. con. i cōsil. cc̄xxxij. in ifra. s. ꝛ in q̄si. ccxvij. inci. viso. ifra. ea. pter iñ. ꝛ i q̄si. lxj. inci. visa. ifra b. in. iij. pte. adde tū q̄ vitas nō ex̄cusat a forma vt p q̄fa. d. zdar. fo. i q̄sil. cc̄xxxij. inci. plequendo. d. reruz. q̄ ibi vnde dicit statutuz i. d. j. parte. nec suffi cit q̄ appareat nisi solēnitas interueniat vt p. d. pet. phil. con. i q̄sil. cxvij. inci. pncipale. in ifra b. in. ij. pte. adde etiaz q̄ non imputat ex errore nota rij vel partiuz vt p. d. pe. phi. in cōsil. cc̄xxxij. inci. vna. in ifra n. ea parte. ij. ꝛ an ꝛ qñ. ꝑter scādalū omit b taf. vide fel. in. c. nihil cum scandalo. in. ij. colū. ꝟ. cc̄xxxij. circa fi. vsi. de p̄scrip.

b ¶Regratur, gdde q̄ p hoc recedit a regulis iuris ꝓpt eminentē scientiam: ita dicit bal. in l. sed reprobari. in. fin. de ex̄cu. tu. et l. nd. in l. cum q̄dā. j. si certuz pet. ꝛ replicat in l. si cū piem, c ff. arbiter. j. de arb. ꝛ i l. si vo. mortuo filio possit legitimare gs sibi nepotē p matrimoniū cū eius naturali quia cōtrahendo. ꝛ dicit qō non. q̄ ista fictio regrit personā filij: vt p eā ex̄tēdat ad nepotē. ergo amotio medij directui i finē impedit effectū extremi. ar. j. ad. l. gl. l. huic scripture. de bo liber. l. qui libertinus. ff. postumus. scōm Bul. ¶Illud no. q̄ legitimatio non trahit se ad casum ꝛ tempus de iure prohibitū: vt. j. de sta. ho. paulus. ꝛ ratio est quia licet fictioni nō resistat dispositio facti. resistit dispositio iuris: vt no. in. l. talis scriptura. de lega. j. ¶Itē no. q̄ in legitimatiōe nature attendit cōceptio nō ortigo. vnde non dicit quis legitime natus nisi sit legitime 2cept⁹, casus est no in. d. l. paul⁹, alias incipit cum. ꝛ hoc facit ad multas questiones,

Additio Baldi.

Benignius. Vide ly. C. de in cest. nupt. cū ancillis. in. ij. g. Bald.

¶Scientia est infallibilis notitia veritatis.

Veritas dicitur vera entitas.

Scientia consistit in medulla rationis, non in cortice scripturarum.

De triplici argumentatione.

Scire leges. †Scientia est infallibilis notitia veritatis. †Veritas a autem est vera entitas. Opinio est mot⁹ animi elicientis fibi aliquam cōclusionē ex aliquibus pncipijs. Dubitatio est equalitas contrariarum rationum, fides est perceptio alicuius veritatis p testimoniū aliquorū ꝛ de multis habem⁹ certā fidem ꝛ tū non scimus ea per infallibilem rationē. vt not. In. extra de iur. calum. cū causam. ¶Et not. q̄ scientia consistit in medulla rationis ꝛ nō in cortice scripturaruz vt hic in. j. q. i. c. marcio. ¶Et no. qō multipliciter exponitur cui⁹ veritas ignoratur. Et ideo v3 sententia in alterutram partem q̄ non dicit esse cōtra legem. vt not. insti. de oblig. que ex quasi delic. in fi. ¶Et nota. hic tria scilicet verba vim ꝛ potestatem: verba sunt voꝛ formata ab intellectu. ꝛ oꝛe plata vel scripta. de suppel. leg. l. labeo. ff. j. Vis est significatio verboū data ab intellectu ad significandum ꝓpria, Potestas est legis auctoritas verba distorquēs. de actiō. empt. l. veteres. ¶Et no. triplicē argumentationem scilicet plangm ꝛ materialem q̄ verba sic loquūtur. j. de exerci. l. j. ff. si is qui nauē. ꝛ. j. de adop. l. bis vbis. Subtilē, ꝛ intellectualē ex vi sermonis sicut est q̄ verbū exigere, significat ab inuito. de legatis. iij. l. fideicom missa. ff. si rem. ꝛ verbū trahatur significat multū, vt no. in. l. j. de agri. ꝛ censi. li. vj. subtilissimū ꝛ coniecturalē que magis intellectu discernit q̄ sermonis adaptatione colligat, vt q̄ interdū plus quis significat q̄ loquatur. de fideicon. l. cū acutissimi. ꝛ. C. de inofficioso. testamē. l. iij. ꝛ. l. verbuz volo. C. de fideicom. C. de instī. ꝛ substi. l. fin. Bal.

Additio Baldi.

Scire leges. Que dicatur emi nens scientia ꝛ in quibus requiratur b not. per Jnn. de elec. cū in cunctis. de summa trini. firmiter. vi de. C. de ex̄cu. licet. vide per archidiaconum. vj. dist. testamentum. Bal.

In ambigua. Genus significat quamlibet speciem. tñ eligenda est significatio bona ꝛ q̄ careat vitio. verbigratia dicitur constitutio. si quis rapuerit mulierē capite puniat. mō vir de lupanari rapuit spōsam vel yoꝛē glicuius nūquid capite punitur, certe nō: q̄ si intelligerem⁹ q̄ statutū voluisset punire hic esset itellect⁹ vitiosus. ꝛ lex d3 esse sancta ꝛ imaculata, ꝛ sic d3 esse eius interptatio. j. fa. erci. l. cetere. ff. j. ꝛ sicut bon⁹ vir sine deo nō est. ita lex sine deo bona nō est, ꝛ iō sic est interpretanda, vt vitio careat.

Additio Baldi.

In ambigua. ¶Nūquid hec lex habet locū in ambiguis in dicto testis dicit Jnn. q̄ sic. extra de testi. cum clamor. in fi. c non ob. eodem titulo. cum tu. quod ibi erat omnino dubium. ¶Item ibi habeat probationes sibi oppositas per quas falsus redderetur aliter intellectus. vide. C. que res ex. non debent. l. j. in glo. videf etiam in Spec. in tit. de testi. ff. iā de interroga. versic. quid si vnius vbi dicit qō dictū vnius testis ad dictuz alterius debet trahi. ꝛ. ff. posiq̄, versi. porro. ꝛ. ff. j. versic Itē q̄ testis obstaret. multo ergo magis dictū vni⁹. testis trahif ad dictū eiusdemmet. ꝛ vide p Ly. in. l. j. C. de vsuris. ꝛ in. l. in exercendis. de fide instrumen.

1 ☞Ratio motus est intellectus procedēs p causas sensitiuas, vel intellectiuas ꝼm subiectam materiam ad aliquid necessario concludendū, vel disponendū.
2 Ratio est duplex.
3 Ignorans rationem, dictum dicitur ignorare.
4 Testis dicēs, scio, q̄ tetigi manib⁹, an videat pbare.

Non omnium. Nō est alicuius dicti vel facti certa ꝛ idubitata ꝓfirmatio disc̄a ex eo qō dictū vel factū faciat ratū vt firmum. ꝛ non potest semper reddi certifica in his que placuerunt legislatoꝛi. tñ pro ratione sufficit opinio legislatoꝛis qui opinat⁹ est id esse honū. de vsu. l. j. ꝛ. l. j. ff. pueritiam. de postulando. ꝛ ideo a legislatore nō est querenda ratio, sed volūtas: nec potest lex infringi per subditos: licet nō habeat in se rationem. vt. l. prospexit⁹. j. qui ꝛ a quib. quia sufficit si statutū esset, de officio oꝛdi. c. irrefragabili. per Jnno. ¶Et nota quod ratio est motus intellectus procedens per causas sensitiuas vel intellectiuas secundum subiectam materiam ad aliquid necessario cūcludendum vel disponendum vel ostendendum. vel ratio est certa demostratio veritatis. ꝛ sic ratio debet necessario concludere ita dicit hic glo. ꝛ allegatur glos. q̄ si testis assignat rationem que non concludit necessario non probat aliquid. Sed tu dic quod ratio necessaria probat necessario. ꝛ ratio verisimilis probat presumptiue. sed si testis non reddit rationem sed p ratione reperit dictum nihil probat: vt no. j. de officio procurato. cesa. l. ac. ¶Item nota quod duplex est ratio scilicet directa ꝛ inflexa. directa est qua posita apparet veritas absq̄ medio: vt scio q̄ vidi. inflexa est qua apposita apparet veritas per subauditū vel per adiunctum. Exemplum de primo scio, quia vicinus. C. quando fil. vel prima. l. ff. de his qui sunt sui iuris. l. filiū, de fluminib. l. j. ff. j. nā vicini vicinia sciūt. j. loca. l. dominus boꝛreoꝛū, ꝛ. l. tutoꝛi. j. de neg. gest.

3 ¶Itē exemplū in negatiua que non probatur per se directo. sed presuppositis principijs inc̄ōpassibilibus. cum affirmatiua probatur negatiua: vt. l. filiū diffinimus. ff. ꝛ. iiij. rū. j. de bis qui sunt sui iu. ꝛ ista dicit pbatio obliqua sine inflexa: vt. C. de contrahē. stipula. l. optimam: ꝛ notatur de acquiren. hereditat. l. panthonius. ff. rei perduellionis. cum similibus,

4 ¶Et not. quod ille qui nescit rationem, nescit dictū q̄ scire est reddere rationē, quam nouerit: ꝛ scientia infert veritatē de necessitate, vt not. in. l. si pater, ff. in gl. parua. sup vbo, scit. j. de here. instī. ¶Quid si testis dicit scio q̄ tetigi cum manibus dicit Bar. q̄ licet impropꝛie loquat tū pbat de visu auditu nō solum de tactu q̄ refert ad sensum cōgruum illi rei. C. que pe. no. l. fi. lib. xj. ꝛ ibi per Bar.

Additio Baldi.

Non omnium. ¶Videar chjd. cc̄xvij. di. virginis. ꝛ cxiij. q. iiij. nabuchodonosoꝛ. ꝛ in gl. dic q̄ in diuinis p Archidiacoꝛ. ꝛ p Jac. de are. j. fo. ma. l. insulam. ibi ratio est quidam modus animi visuz mētis acuens vtraq̄. de fal sis distinguens. ꝛ vt ponit Tulli. de offic.

Video. ¶Nolo nimis sapere, sed sapere ad sobrietatez. Et nota q̄ non debet inquiri q̄ inquisitum potest subuertere ꝛ non edificare.

1 ☞Indulgentia preteritoꝛū est prohibitio futuroꝛum.
2 Verba, quicūq; soluerit possunt habere significationem preteriti ꝛ futuri.

Cum lex. ¶Indulgentia preteritoꝛū est pbibitio futuroꝛū. hoc dicit. Sed quomodo cognoscam si lex est indulgentia vel statutum generale. respondeo aut materia precedit legem aut

c iñ

ff. ō viro. in. cō filio. liiij. fallit j. solu. ma. alle. ité in. c. statutū. ff. ius oīb⁹. lxj. di. vbi dicit text. q̄ purus laicus p̄t eligi i ep̄m ꝓpter eminentez eius sciam bñ facit q̄ ponit Ab. in. c. cōstitut⁹, ō appel. vbi dicit q̄ si scholaris sit notorie doctus p̄t doctorari sine examine. ꝛ ita dicit ēt gl. in. c. q̄ eps. in glos. ñ. xxiij. di. ꝛ in. c. fin. de ꝓbaōs, glvij. dist.

¶In fin. ꝛ ibi vide q̄ ad hoc habenē p Fel. ꝛ qō ibi dixiin apostil.

¶Prospexit pro cuius. l. intellectu. viō tu fely. in. l. si qñ. in. viij. col. vsq; videtur mirabilis vbi etiā an ꝛ qñ lex p rōne voluntatis b̄eat et ibi p eū nonnulla not. ad materiā. ꝛ oīno viō eum in. c. tuas nos. in. j. col. in vsq; in text. ibi res de iureiuraz. vbi pleniꝰ p materia in text.

ler ꝓcedit materiã. primo casu aut ꝓcedit generalis ordinatio in contrariũ ⁊ ꝓsumit indulgentia. vbi gña ꝑ3 generale statutũ homicida debet occidi, mõ ꝓpter guerrã facta est reformatio ꝙ bãniti ꝑ homicidio habita pace soluẽdo. g. eximantur de bãno. nã ista lex ẽ ꝓteriti tpis nõ futuri nisi ꝑ solutione ⁊ cãcellatiõe bãni. ⁊ iõ si qs esset homicida tũ nõ esset bannitus nõ ꝓdesset lex noua. itẽ nec futuro homicide. q⁹ ꝙ ignorãt remitti nõ vr. de pecu. l. Cũ dñs. nã illa est quedã dispensatio q̃ nõ refertur ad ignorãtos defectus ⁊ ꝓpterea illis diebus quidã fuit decapitat⁹ bononie. q⁹ habebat securitatem de ꝓcessibus: sed nõ de delictis. de quib⁹ nõ erat ꝓcessum. C. de transactio. l. si de certa. ff. de trãsactio. l. cũ agliana. ¶ Aut nõ ꝓcedit alia ordinatio in ꝑiũ. verbi gña. Dicit, reformatio vel statutũ ꝑpli ꝙ oĩb⁹ pacẽ bũtib⁹ iudices dimittant medietatẽ pene. ⁊ tũc ó futuris ẽt itelligo: q⁹ nouã forma noue materie adaptãt. C. mãdati. l. ab anastasio. ff. ¶ Si aũt lex ꝓcedit materiã tunc de futuro loquitur. ff. de iu. ⁊ iur. l. ius ciuile. in gl. q⁹ nõ ꝑõt esse forma ante materiã sicut materiatũ non ꝑõt esse ꝓius q̃ sit materia: ⁊ ideo statutũ cõtra arẽgãtes nõ habet oculos retro: q⁹ inuenit materiã de licti de nouo. ⁊ iõ pena nõ referẽ nisi ad futuros casus. ¶ Et no. ꝙ ꝑba, geñ q̃ soluerit, ꝑñt habere significationẽ ꝓteriti ⁊ futuri: q⁹ ꝙplicita sunt ad ꝓteritũ ⁊ futurũ tũ in legib⁹ interꝑtãt de futuro. i. qcunq̃ soluerit postea. vt no. exꝓesse. ff. cõdi. ⁊ demõ. l. cũ tale. §. pe. ⁊ iõ soluẽti ante reformationẽ nõ ꝓdeit reformatio. q⁹ nõ erit solutũ autoritate reformatiõis, ff3 a casu ⁊ fortuna. vt. l. ij. de condi. ⁊ demonstra. q̃ no. Additio lecture vacantis. l. minime. Baldus.

1 ☞ Principium fine ñe non est sufficiens,
2 Posteriora debent intelligi ⁊ inspici,
3 Quãdo vna scriptura remittitur ad aliam tũc vtraq̃ est edenda.

Minime. Pone exẽplũ post tutelam finitã adult⁹ remisit tutori redditionẽ rationis ⁊ iurauit non venire cõtra. certe non poterit venire cõtra per aut. sacramẽta. que aut. banc iterꝓetationẽ babet. vt etiã si ab vna parte tũ obligãtoria. ⁊ iuretur, non potest venire contra. Odofre. vide exẽplũ in Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. v. queritur.

Minime. Nota quod tota lex ⁊ totũ statutũ ⁊ totum instrm̃ dꝫ legi nõ solũ ipm. ff3 etiam id q̃ ꝓtinetur cum ipso. nõ ergo sufficit ꝓncipiũ ſine fine. nec finis ſine ꝓncipio. nã ꝓiora dãt sequentibus intellectũ. ff. de iur. ⁊ fa. igno. vt. l. regula. §. fi. ff. de edẽ. si qs ex argẽtariis. §. si initiũ tabularũ. quinimo etiã ꝓoemiũ dꝫ legi q⁹ ꝓoemia interdum finalẽ rõnem legis aperiunt. ff. de here. instit. l. fi. ¶ Itẽ posteriora ꝺebẽt itelligi ⁊ inspici q⁹ interdũ priora corrigũt. ff. si cer. pe. l. si tibi. ¶ Et no. ꝙ si qs in libello vel positionibus facit mentionem de instrõ dꝫ instrumentum edere. vt not. in. c. j. [a] de ꝓba. per Jnn. idẽ si de statuto alteri⁹ ciuitatis nõ illius vbi litigatur sit mentio in libello: secus si illius ciuitatis. q⁹ cũ ꝓto rostris sit positũ videat si vult. nã cũ teneaẽ scire nõ dꝫ ab aliis certificari. ff. de eden. l. si quis ex argentariis. §. fi. dico ergo ꝙ totũ statutũ debet edi. ⁊ totũ instrumentũ vt hic: ff3 certe eadẽ rõne dicem⁹ ꝙ debeat edi totũ volumẽ statutoꝝ q⁹ posset esse q̃ esset aliud statutũ ꝙ tolleret primũ. respõdeo hic nõ ꝓsumitur ꝙ legislator: sit sibi contrari⁹: vt in ꝓma ꝙsti tutione. C. §. quib⁹. vbi aũt sunt dictiones continuatiue ibi est manifestũ ꝙ legislator adhuc loquit⁹ ⁊ ideo totũ dꝫ inspici. vt hic. nã in. leg. oĩa dꝫ videre. ef. de fi de instruc. cõtingit. parti aũt ea edit iudex si necessaria sunt. C. de ꝓcu. impera. offi. l. fi. Et no. arg. q̃ nõ dicitur percunctat⁹ dicta testiũ si incepit legere: sed nõ potuit vsq̃ finẽ legere. [b] q⁹ forte notarius eleuauit scripturã de manib⁹ ei⁹. ¶ Itẽ no. q̃ si vna scriptura remittit ad aliã tunc vtraq̃ est edenda. q⁹ vna continuat alteri ex natura coꝛrelatiõis. Quid ergo si illa nõ apparet: respõdeo si quidẽ ea posita, pomit, ⁊ remota, remouetur oratonis perfectio seu intellectus: ⁊ tũc nõ ꝺꝫ vna sine altera, si autẽ oratio ⁊ eius significatio est ꝑfecta tũc nõ vitiatur id quod certũ est, ꝓpter id q̃ obscurũ est. arg. de ver. sig. c. Abbate. de leg. i. titie texto res. sicut si esset in ipsamet eadẽ. vel instrõ aliqua particula nõ intelligibilis. nam non vitiantur ea que intelligi possunt. Item facit ad hoc. de leg. ij. l. cum pater. §. vicos. ⁊ C. de instit. ⁊ substi. l. penul. Bar.

Additio Baldi.

Mciuile. Ibi, iudicare. scilicet iudicem. ibi respõdere. scilicet, aduersarium.

1 ☞ Dico an possit renuntiari.
2 Judeus non potest renuntiare fauori publico iudeorum.
3 Instrm̃ factũ in fauorem alicuius nõ ꝺꝫ in eius lesionem retorqueri.

Nulla. Videas. ¶ Et not. ꝙ hec regula habet locũ in eo q̃ concessum est. siue per. l. vt hic. siue per iudicẽ. vt. ff. de mino. l. si iudex circũuento. siue per testatorẽ. vt. ff. ad. l. fal. l. ratione. §. q̃ locum. siue per contractũ. l. cõmissorie. ff. non ob. ff. de peri. ⁊ commo. rei ven. l. si vina. q⁹ ibi non est fauoris concessio, sed cessatio contractus, id est casus omissus ab homine, et a. l. ⁊ ideo omissum ꝓ dispositio haberi non potest. Item non obst. l. petẽde. de tempo. in integ. resti. quia ibi dilatio est cõmunis: cui quo data est ꝓpter equalitatem iudiciorum seruandam. et vide q̃ ibi dixi. Item non obst. institu. de aut. tuto. §. neq̃. quia ibi speciale in additione hereditatis, que requirit animi consiliũ q̃ in pupillo non cadit. arg. C. de testa. mili. l. fi. ⁊ quia ibi data est certa forma a iure que non debet omitti. C. de iure delib. l. si infan. in fi. vel ibi fauor est dubius: hic certus: quia de negatiua scilicet q̃ in hereditate nõ sint onera non potest omnino liquere: sed an si renũciat fauori remanet in iure cõmuni? ⁊ videtur q̃ nõ. l. ij. si quis inge. esse dica. sed ibi non perdit ius cõmune sed ꝓuilegium annulorũ aureorum. ⁊ hoc perdit facto suo, non facto. l. ⁊ sic non est contra hãc. l. dic ergo q̃ excluſus a ꝓuilegio remanet in iure cõmuni. l. sed ⁊ mili. de excusa. tuto. ¶ T Sed an odio potest renunciari. dic q̃ non. ff. q̃ quisq̃ iur. l. ij. in ꝓin. id est actui inducenti odium non potest renũciari. ¶ Et not. ꝙ iudeus non potest renũciare fauori publico iudeorũ. C. de iude. l. die sabbati. et sic fauor publicus ꝓuato ꝓiudicat. ar. de here. instit. l. testamẽto. Item not. q⁹ per titulũ q̃ quicunq̃ iuris rescriptũ concessum intelligitur ꝓ imperatẽ, non contra, vnde non frangitur illa regula in cõcesso. sed in alio simili non concesso ꝓpter malitiam impetrantis. ¶ Itẽ not. ꝙ in. l. cum ex oratione. de excu. tuto. est ratio quia indiuisibilis status hominis non potest claudicare. Item. C. de questio. l. ꝓidẽ. est similis ratio, q⁹ nec testis persona nec eius fides, nec dictum eius, debet claudicare. cum sit inter vtrãq̃ ꝓtẽ medi⁹ ⁊ eius fides indiuisibilis sit. C. de testi. si qs testib⁹. ⁊ facit de questionibus. l. maritus. ¶ Pone mandatur iudici q̃ ꝓcedat summarie. ⁊ de plano; modo iudex ꝓcedit ordinarie. an valeãt ꝓcessus. ⁊ dico q̃ sic. argu. huius. l. ⁊ notatorum. in ca. nouit. de iudi. per Jnno. ¶ Sed nunquid econuerso est bona regula q̃ introductũ est in odiũ nõ debet verti in fauorem. ⁊ dico quod sic. ff. ad silleya. ꝓpter veneni. §. fi. de lega. j. l. si seruus pluriũ. §. j. ⁊ ideo odio excõmunicati statutum est quod non possit agere, tũ si est ei damnũ, vel on⁹ potest cõpelli agere: vt notat Jnnocen. in cap. exceptionem. extra de exceptio. ⁊ adde ad hanc. l. quod no. C. de his qui ve. eta. impe. l. j. per Ly. ¶ Itẽ no. q̃ instrumentũ factum in fauorẽ alicuius non ꝺꝫ in eius lesionem retorqueri. vt no. ff. de eden. l. pretor. §. j. ⁊ adde q̃ no. ff. in. j. cõsti. §. fi. Bal.

Additio Baldi.

Nulla. Vide per Jnn. de prescript. veniens. in glo. que incipit. ff. de of. dele. C. de his q ve. etat. l. j. per Ly. Ibi equitatis. videt Spe. de loca. §. nũc aliqua. v. ꝑciſi. ⁊ in Spe. de teste. §. j. vers. qd si aduersari⁹. vide Bult. C. de legat. filia. Ibi. §. i. v. ꝙ vtilitate: vide de test. mi. l. si rufin⁹. ¶ Ibi, intro ducunt legali puisione. ¶ Ibi, durioze. vide Jnn. de appel. vt debit⁹. in gl. penul. dicimus. ⁊ c. cordi. in gl. tũc repntat. Ibi seueritatẽ. dicit Jnno. q̃ excõmunicatus potest cõpelli agere. de exceptio. in vlti. glo. de dinoz. de illa in glo. ibi, non eo minus. vide in Specu. de actore. vers. quid si minoꝛ fuit in iudicio.

Non est nouum. Banc. l. examinaui in. l. oẽs populi. ¶ Pone ꝙ statutũ dicit quod si quis extragerit aliquẽ extra tribunal sue ꝑte soluat fisco. g. modo trahe te volentem nunquid puniꝛ, dico quod non. quia ex vi vocabuli significat. de inuito. vt not. in. l. l. de agri. ⁊ cen. si. lib. x. ⁊ facit. ff. de in ius vocan. l. ꝙnis. ¶ Ex hoc not. q̃ non dicitur trahere clericum inuetito examine ille qui trahit volentẽ. vnde si clericus in contractu renunciauit ꝓuilegio clericali. licet non valeat renũciatio. tamen quia ex consensu trahitur, nõ ꝺꝫ locũ pena [c]. l. in criminali. C. de iurisdictio. omnium iudicum. quod est nota. ¶ Quero si per ius commune imponitur vna pena ⁊ per statutum imponitur alia pena, an prima pena iuris communis sit sublata. dicit docto. communiter quod non. de action. ⁊ obligatio. l. quoties. de supulch. viola. l. qui sepulchra. ¶ Alij dicunt quod aut pene sunt incompassibiles vt ius cõmune imponit mortẽ, ff3 statutũ minuit penam ⁊ imponit mẽbri mutilationẽm. tũc stamus statuto tanq̃ posteriori. nam statutũ minuit penaꝫ a toto integrali ad partem: ⁊ q⁹ restringit gladij potestatem recessim est a veter

a ¶ In. c. j. Et ibidẽ vide felin. ⁊ quod ibi dixi in apost.
b ¶ Leger. ade franc. aret. in. l. qui rome. §. duo fratres ff. de verb. ob. l. si me. ⁊ felin. in ꝓoe. decre. in fin. ⁊ qõ ibi dixi in apostil.
c ¶ Pena. ⁊ q̃ cõmittitur cui applicet. vide d. mari. sozi. in cõsil. v. incip. ꝑñs ꝙsul. ver. ff. ⁊ vlt. i fi. d. bar. sozi. i ꝙsil. lxxxiij. incl. visa. v. v. mouetur. i. j. ꝓte. ⁊ in cõsil. eccli. circa ꝓmã. v. v, videmus. in. ij. ꝓte.

est a veteri.l.j.ó bis qui sunt sui vel alie.iur.l.j.§.pe. ꝛ.l.qui cum vno.§.qui post.de re mili. Item si pena pecuniaria sit diminuta.nam in pena minimum debetur.ꝛ in eode genere pene puta vtraq; corporalis vel vtraq; pecuniaria.qó enim mutatur nó remanet in prima sua figura.j.locati.l.cum in plures.§.lege. dicta. ¶Si aute sunt diuersoꝝ generū tunc nó fit legis nouatio.de accusa.l.senat⁹.¶3 tu dic idistincte q pena statutaria est crequenda.ꝛ nó pena iuris cómunis.ꝛ est nó qz potestates iurat seruare statuta ꝛ iramentū obligat in forma,vñ est seruadū oino:vt no. j.de códitióe ob causam.l.si pecuniá.in prin. Bald.

a ¶Exequēda. adde pari. de pu.in trac. fin di.c.qd si per statutū. ꝛ do. 1 alexā. de imo. in.l.sanctio.de pe.ꝛ Joan. de imo.in.l.ij.de pu.iudi.ꝛ eundē bal.in.l. in eū.C.de fur. et in.l.data. C.q accusare non pos. 1

b ¶Legi. Et quot modis 3 l. cómittatur frans. vide. d. bar.fozi.l 2sil. lxviij.inci. cir. pmā. q. vsq; ij⁹, et ibi ꝛ q⁹uis in.j.pte.ꝛ do. pe.pbi.cor. in 2sil. xxix. inci. in pśenti in li 1 tera. b. in. iij⁹, par. 2 3

c ¶Presumit 4 fraus. adde q 5 psumitur ēt ex pactis insolitis q apponūtur in 3. tibus vt p.o.p. pbil. cor.l 2sil. xxiij⁹. b inci. visus p totū,itē psumit ex nimia cautela vt p eū in 1 2sl.ccxvā.inci. quiriae⁹.in fa f.itē presumitur ex clausula inserta.vtp c eū in cōsi. cccvij.incip.videt in fa.m.in.iij⁹. pte.ꝛ adde q fraus est spēs doli.nā dol⁹ ē 2 genus ꝛ fraus est spēs. vt per eū in 2sl. lxxxi. d incip.visa.in li tera.f.in.d. iij⁹. parte.

d ¶Simulatio. 4 simulationum aūt quot spēs sint.vide tu.d. bar.fozi.in 2sl. cclxiij⁹.inci.vi sis instrumentis.sl. circa.ij⁹. q.i.ij. parte vbi qd ppie sit simulatio.ꝛ an ꝙ ꝛ per quem allegari possit.

Additio Baldi.

¶Finis legis corrigit totam legem.

Non est nouum. Vide q̄ no. Jn. de rescrip.c.j.in pe.gl.in fi. Bal. in fi. tex. an per penā per statutū impositam fit recessum a iure cōmuni:vide in Spec.de accusa.§.qua liter.post principiū.de duabus legibus cōtrariis:vi de Lyn.C.de test.tu.l iij. ¶Jn gl.ibi corrigant⁹.nq. qó lex correcta vel cassa habeē pro non lata.C.de na. lib.l.legē.ibi,ac si lata nó esset.vt no.eo. ti. l.inbem⁹. ꝛ de lati.lib.tol.in princ. ¶Not.qó quandoq; finis legis corrigit totam legem:vt nota. j. si cer.peta.l.si tibi. ¶Jbi alij dicunt ꝛ mā.qz cū lex dicit ꝛ si notat identitatē iuris ꝛ diuersitatez casus:sed cū est aduersatiua per se sine copula notat diuersitatē iuris ꝛ casus:vt not.in.l.j.j.ne quis cū.secundum Ricar. Bar. ¶Additio lecture vacātis in.l.3 ꝛ posteriores.bal.

Sed ꝛ posteriores. Vide Ly.C.de rei vxo.ac.l.j.in fi.vió.j.de vulg. ꝛ pu.l.heredi.§.q diſcretas. ꝛ.l.legatoēū. §.si plures.de leg.iij⁹.vide Jac.de leg.ij⁹.l.fi.in fine.

¶Tot modis fit simulatio,quot fit fraus.
1 Simulatus,non est titulus.
2 Simulata traditio,non preiudicat possessori.
3 Qui nó potest esse potestas,non potest esse defensor.
4 Prohibitum vna via,an alia possit attentari.

Fraus. Quero quis magis puniatur an faciens cōtra legē expresse an sub dolo ꝛ per fraudem.ꝛ dic quanto dolus est calidior ꝛ latentior tanto punibilior.j.de his q sunt sui vel alie.iur.l.ij⁹.§.pe. ¶Et no.q̄ sit fraus b legi.l.si libertus minozem.de iure patronatus.C.de secundis nup.l. hac edictali. sit fraus fisco.vt. l. post contractū.de dona.sit fraus priuato:vt.l.sicut.§.nō videtur:quib.mo.pig.vel by po.sol. ¶Et nota.q̄ toz modis sit simulatio quot modis sit fraus.C.mād.l.ab anastasio. de aqua plu. arcen. l. emptor.ꝛ vide qó nota.in Spe.de dona.§.j. v.itē pone aliqd. An emācipatio possit fieri simulate.ꝛ dic q̄ sic.vt.l.j.§.is quoq;.de col, bo.ꝛ presumit fraus c si diu steterit occulta. j. sol.ma. si filio.p Jaco. de are.itē presumit fraus ex vna magna alienatiōe. Loēs.§.lucius.j.de his que in frau.credi.Jtē ex pluribus paruis simul iunctis facientibus vnum magnū.de leg.iij.l.nomē.§.j.ꝛ ibi gl.no. Item traditio vbalis sine realitate,effectu presumitur simulata:vt §.superuacuū. ¶Et no.q̄ simulatus titulus non est titulus. ¶Et simulata traditio nó preiudicat possessori:vt.d.l.emptor.ꝛ.C.de transac.l.cum ea.non tamen dicitur simulatio⁹ vbi vna psona pmissa a iure recepit pro alia permissa.de dona.l.iiij⁹.§.si ab ignoto.ſ3 fraus est de permisso ad pbibitum tendens occasio.de do.inter virum ꝛ vxo.l.sulpitius.ꝛ not. bic duas qōnes per Buli. ¶Ultimo no.qó ille q non pōt esse ptās nó pōt esse defensor:qz ēēt fraus de nole ad nomen.cū idem imperium solo nōie mutato daretur.vt no.gl.de domino. Ottone potestate qui in fraudem statuti fecit se vocari in defensorem:ꝛ facit ad hāc.l.C.de pac.l.fi.C.de vsuca.p emp.l.ij⁹.ꝛ extra de renū.c.j.li.vj.so.mg̃ l.filie mee.de pign.c. illo nos. de deposi.grauis.per Jnno. Baldus.

Additio Baldi.

Fraus. Vide omnino Ja.in summa feu.in.v.char. v. verū. ꝛ.§.qó dictū in glo.videndū.vide exemplū not.in.l.viti.C.de pac.vide.C.de repu.dubiam.de renun.c.j.lib.vj.ꝛ est argu.q̄ famul⁹ e fraudulenter repudiat⁹ non testificetur.⁹vide omni no qó not. Jnno.de depo.grauis. ¶An aute prohibitū vna via possit alia via attentari.dic qó non alia equipolleti sed alia differenti in effectu sic.Vel dic aut actus est de genere prohibitorum:ꝛ tūc qua libet via videtur prohibitum. aut non tūc aut prohibitio est facta ad odium,ꝛ non comprehendit aliud modum:qz odia sunt restringenda ꝛc.aut ad fauorē: ꝛ tūc sic.l.cū his.de trāsactio.vel dic si cōstat de mente qó nunq̄ est recedendū a mente vt bic. Baldus.

f **Princeps.** Princeps nō est sub lege fozi ꝛ est tñ sub lege poli nature rationalis act⁹ aute sui sunt lege.de re iu.pastoralis.i cle.ꝛ dic vt no.C.eo.digna voꝝ.per Ly.ꝛ ibi no.Ly.qó princeps g pōt contrahere cum suis fidelibus ꝛ tenetur eis:de iure gen.ꝛ ciuili:quia ciuili rationi natura. i.natura lis ratio cōparatur.j. deposi.l.bonafides. nam si p̄n ceps nō obligaret alij certe nec alius obligaret ei ex regula correlatiuoꝝ ꝛ sic esset principi interdictū cōmercium ꝛ esset tanq̄ exul.qui est oim presul. Bald.

Additio Baldi.

Princeps. Vide qó no. Jnnocen.extra de sta. mo. cum monasteriū.ꝛ p Ly.vñ vi.l. memineri.nt.ꝛ.C.de leg.l.si per Accur. ¶Jbi legibus.id est iure ciuili non naturali vel diuino:ꝛ dic in Spec.de accu.ver. Jtē papa ꝛ imperator.ꝛ est argo imperator possit instituere suum spuriū.C.de dona.inter vi.ꝛ vro.l.pe.sed cōtra videt quia est contra bonos mores quibus princeps nō est solutus. p̄ma vera secus est in inferiore a principe:qz ex quo non pōt legem condere nec dispēsare.vide ad istam questionem q̄ no.Ly.in.d.l.pē.Bald.

1 ¶Jn quibus casus est vtendum consuetudine.
2 Consuetudo extenditur de similibus ad similia.
3 Ex consuetudine ratio tacita potest allegari.
4 Membra,vbi non habent legē propriam,recurrunt ad caput pro lege ꝛ mozibus.
5 Posterioz consuetudo tollit legem priorem.
6 Consuetudo,an possit derogare legi scripte.
7 Ordini indiciorū per pactum renuntiari non potest, bene tamen per consuetudinem.
8 Jurisdictio per pactum dari non potest.
9 Autoritas probationis priuate scripture per pactū dari non potest.
10 Pactum pupillis ꝛ furiosis non preiudicat:consuetudo vero sic.
11 Malum dicitur dupler pene ꝛ culpe.
12 Quod consuetudo trahatur ad legem.
13 Quod consuetudo legem interpretetur.
14 Tria sunt que integrant populi consuetudinem.
15 Consuetudo est actus pluralis ꝛ nó singularis.
16 Consuetudo,an oriatur ex actibus ipso iure nullis.
17 Consuetudo,an valeat q̄ sententia feratur stando, vel sine scriptura,vel q̄ feratur per alium.
18 Statuta valent qó instrumenta habeant vim sole.
19 Cōsuetudo,an inducatur ex actibus 2ditionalibus.
20 Consuetudo,an inducatur ex actibus arbitrorum.
21 Consuetudo, an inducatur ex actibus nouam materiam ꝛ formam prebentibus.
22 De forma causali consuetudinis.
23 Consuetudo,an liget furiosos ꝛ infantes.
24 Consuetudo,an liget absentes sicut presentes.
25 Consuetudo,an extendatur ad forenses.
26 Clerici,an possint vti bñficio cōsuetudinis laicoꝝ.
27 Ad consuetudinem prescribendam quantum temp⁹ requiratur.
28 Prescriptio currit ex negligentia,consuetudo vero ex diligentia.
29 Vnus actus,an interrūpat mille ex quibus consuetudo oriebatur.
30 Per consuetudinem,an possit induci, q̄ consuetudo non valeat.
31 Finis aliquando ponitur pro ratione.
32 Ratio,an sit de essentia consuetudinis.
33 Consuetudo valet qó pactum nudum habeat stipulationis vigorem.
34 Rationū q̄daz est motiua ꝛ quedaz determinatiua.

e ¶Non testificet.vide tu feli.in. c. in literis. in princi. de testi.

f ¶Sub.l. fozi. quare aūt p̄nceps dicat⁹ solutus legibus. vide feli.in. c. canoñ.ad fi.de consti.in ver.j. colligitur quo ꝛ qualiter distinguatur.

g ¶Contrahere. ꝛ adde qó p̄nceps dz seruare cōtractū inuitus cū subdito vt p do. pe.pbil.cor.in cōsil.lxx.ici. in bac. in litera m.in.iij⁹.parte.

35 De prorogatione consuetudinis.
36 Sermo,in vulgari,quando est dubius,debet in latinum transferri.
37 Consuetudo per testes singulares,an probetur.
38 Qualitas secundum legistas est quicquid inducit alterationem subiecti.
39 Testis in quolibet predicamento potest reddere rationem entis & non entis.
40 Similitudo ↄsuetudinis,an possit ꝓbari ꝑ testes.
41 Verbo probato,probatur animus.

DE quibus. Ubi deficit lex vel legis vsus statur consuetudini vel similitudini vel consuetudinis vrbis..h.d.deficit lex:qꝛ nõ lata.vt in prin.deficit vsus legis:qꝛ abrogata.vt in fi. le.¶Et not.ordinẽ quod primo cõsuetudo.secundo eius similitudo,tertio ↄsuetudo vrbis.Et not.ratio nẽ:qꝛ inueterata consuetudo est lex tacita.& no. rõnẽ rationis ex tacito consensu &c.& no.confirmationem rationũ:qꝛ idem operatur tacitũ habens sua essentialia qd̃ operaꝛ expressum supposita eadẽ potentia. disponẽtis:& hoc ideo qꝛ consensus verborũ adminicula nõ desiderat.

1 ¶†Querit in qbus causis est vtendũ cõsuetudine.rñdet iuriscõsultus:& dicit vbi non vtimur lege scripta:q̃ est vel qꝛ nõ lata vel qꝛ ꝑ cõsuetudine abrogata.& ad vtũq3 ꝓbandũ laborat autor. .No.ꝙ cõsuetudo ius facit.¶Itẽ no.ꝙ vbi habemus idẽ nõ recurrim⁹ ad simile.¶†Itẽ no.ꝙ cõsue

3 tudo extẽdiꝛ de similib⁹ ad similia.¶†Itẽ no.ꝙ deficiente cõsuetudine põt allegari tacita rõ & equitas ↄsuetudinis.¶Itẽ no.tacitã rationẽ tacite legis.i.

4 cõsuetudinis ꝑ lege habitã.¶†Itẽ no.ꝙ vbi membra nõ habẽt legẽ propriã,recurrũt ad caput ꝑ lege & morib⁹.sec⁹ si mẽbra habẽt propriã legẽ vt hac.l.ꝑmo & secũdo respõso.C.de testamẽtis.l.fi.& qd̃ no.xj. di.c.nolite.per Jo.& facit ad notata.C.de iure dotiũ. l.etiã.ꝑ Cy.¶No.in.§.inueterata duo substantialia scilicet tempus cõstitutũ a iure dum dicit inueterata:& actuũ frequentiã.dum dicitur moribus & in versiculo.nã cũ ipse statutũ addit tertiũ substãtiale scilicet tacitũ cõsensum populi.Itẽ ex cõparatiõe quã facit de statuto ad cõsuetudinẽ patet quartũ substãtiale scilicet ꝙ si populus talis q ; ossit statuere.naꝫ

a si nõ põt in expresso nec in tacito[a] cũ vtrobiq3 requiratur par potẽtia cause efficiẽtis.Et ideo si statuto ciuitatis caueꝛ ꝙ syndici villarũ teneãtur denunciare maleficia & quedã villa stetit per centũ annos ꝙ ĩ ea nõ fuerunt maleficia denunciata.tñ illa consuetudo est inualida cũ illi de illa nõ habẽt potestatem statuẽdi nisi ista ↄsuetudo esset expresse approbata ꝑ superiorẽ:vt dicta.l.fi.C.de testamentis.¶Item nota ꝙ lex & consuetudo differunt sicut expressum & taci

b tum[b].¶Item sicut scriptum & non scriptũ.¶Iteꝫ sicut instantaneum & successiuꝫ quia statutum vno instanti fieri potest.sed cõsuetudo similis est homini qui nõ perficitur nisi temporis cursu & nisi sit prouecte vt ita dixerim etatis lentiori igiꝛ passu procedũt potius tacita quam expressa,quia nõ sunt ita certa nec ita solẽni solẽnia ea q̃ ex cõiecturis veniunt sicut

5 ea q̃ expssa sunt.facit qd̃ no.C.d do.ꝓmi.l.ij.¶†No. ꝙ posterior consuetudo tollit legem prioreꝫ.Itẽ lex legem.Item consuetudo consuetudinẽ.de adimen. l.mella.§.j.quia semp id ꝑualet quod nouissime factũ est.de acqui.pos.l.si qs ante.¶Modo venio ad opp.& vꝛ qd̃ principium hui⁹.l.cõtradicat fini.nã in princ.dicit cũ nõ habemus.l.scriptam recurrim⁹ ad consuetudinem contra imo idem si habemus.l.scriptã:vt.j.e.§.fi.sol.ibi nõ dicimur habere.l.qꝛ ẽ abrogata.C.de la.liber.tol.l.j.in prin.¶Caue tamen qꝛ vbi lex non est omnino lata procedimus in consuetudinẽ vltra tenorem consuetudinis per similitudinẽ: sed vbi lex est in pluribus casibus similibus lata.et est in vno casu per desuetudinem abrogata.tũc consuetudo non extendiꝛ ad alterius casus correctionẽ: vt.C.de sac.sanc.eccle.auṫ.quas actio.C.de ap.l.precipimus.in fi.quia legum correctio est odiosa.¶Non ob.C.ad.l.visce.l.fi.quia ibi non est casus similis:sed prorsus idem.sed est in personis que sunt vnũ & ideꝫ id est in viro & vxore.vel ibi ĩ correlatiuis vbi mutato vno extremo mutatur reliquum.vt.l.fi.de accept.

a ¶In tacito.& hoc idẽ tꝫ do. ma.sozi.ĩ ↄsil. vij.ici.nũc q̃si sito.v.cir.scdꝫ principalẽ.q.ĩ vsi.se.in.j.pte dũ dicit qd̃ vt ↄsuetudo idu catur necessariũ ẽ ꝙ maior ps ppl̃i ea vtatur nõ ꝑ minorẽ ꝑteꝫ induci ꝑt cũ cõsuetudo sit tacita lex.& tacitum nõ põt induci ab eo q expressum actũ gere re non põt. nã vt ipse dicit il le q expsse non põt legem vel statutũ condere nec põt per eius obseruantiam inducere vñ vt ibi ꝑ eũ vsus mulieris infantium & si milium qui nõ cõparantur in numero eoruꝫ qui possant legem vel statutum condere non operatur.

b ¶Et tacitum. vñ sicut lex inducitur absq3 actu iudiciario ita & cõsuetudo tacite vt idẽ tenens dicit.d.bart.so.in ↄs.xcx.inci. in cã.ĩ fi.j.col. in prima pte.

c ¶Pactum. dic ꝙ exparatur pacto vt ꝑ eũdẽ bal.in.l. liberti.vsic.q̃ritur de eo.C.de oper.lib.& sapit naturã pacti vt ꝑ eundẽ ĩ.l.j.d ser.fug. vbi est glo.

d ¶Ostendit. adde dy.in cõs.iiij.

6 ¶†Secũdo opponitur & videtur ꝙ cõsuetudo non possit derogare legi scripte.vt.C.e.l.ij.so.dicit pla.ꝙ illa corrigit istã qꝛ hodie solus ꝑnceps facit legẽ.& ideo hodie nulla cõsuetudo valet nisi sit inducta de cõscientia principis.ẽm Pla.& hoc tãgit gl.viij.di.c.frustra.sed illa opi.est falsa.nã tẽpore huius.l.ita erat imperator sicut hodie.vñ in sua potestate nihil est additũ vel detractũ.vt.s.ti.ij.l.ij.§.nouissime.ẽm Cy.& ideo nõ requiritur sciẽtia principis in ↄsuetudine singulariũ locoꝝ casus est in c.j.de cõsti.li.vj.vbi dicit cõsuetudinẽ esse validam & tñ principẽ nescire eam vt not.iiij.dist.c.leges.& ideo dixerũt alij ꝙ lex cõtraria loquiꝛ de lege nõ abrogata.qꝛ populus q̃q3 vtebatur lege q̃q3 cõsuetudine.nã ratione discrepãtie & cõtrarietatis actuum cõsuetudo redditur imprescriptibilis:vt.l.nemo.§.tẽporalis.de reg.iur.vt ibi not.¶Alij dicũt aut cõsuetudo est ↄ autoritatẽ legis superioris:aut est cõtra ius dispositũ a lege non tñ est cõtra autoritatẽ legis superioris.Primo casu nõ valet cõsuetudo quia minor autoritas non tollit maiorẽ & hoc est vbicũq3 superior id est imperator prohibet consuetudinẽ:vt.C.de fur.auṫ. nauigia.& in auṫ.oẽs peregrini.C.cõia de succes.& in auṫ.cassa.C.de sac. san.eccle.secũdo casu valet,vt si ius commune disponit quod succedat mulier:sed ius consuetudinis ordinat qd̃ non succedat.¶Item si ius cõmune dixit qd̃ non potest quis alteri stipulari cõsuetudo dictat contrariũ stabitur cõsuetudini:qꝛ non est contra principem ista cõsuetudo est cõtra priuatos.nã aliud est esse cõtra,aliud preter.de verb.obli.l.stipulatio illa.§.alteri.sed istud est bene dictum:sed non ad.l.contrariam sed esset bona so.ad auṫ.nauigia.& similes.Alij dicunt aut est.l.que põt abrogari per pactũ & tunc valet consuetudo aut non potest tolli pacto

c et tunc nec cõsuetudine.qꝛ cõsuetudo dicitur pactum[c].j.eo.l.licet & ea. sed certe illa regula affirmatiue ꝑlata.s.quicqd potest induci pacto potest induci & cõsuetudine est vera:vt.j.de pac.l.nõ impossibile.& de reg. iur.l.nec ex ꝑtorio.&.l.nec pignus.§.priuatorũ.in gl.&.C.de decre.decu. in rub.lib.x.& valet ideo statutũ qd̃ pater teneatur pro delicto filij soluere pecuniariam penam quia hoc potest pacto fieri secus in corporali pena.vt no.xxiij.q.v.cum homo:sed si regula formetur negatiue qd̃ nõ potest pactũ nec cõsuetudo. Ista est falsa nisi intelligeremus de pacto publica autoritate totius populi munito ecce per pactũ non potest renunciari macedoniano.tamen statutum & cõsuetudo in contrarium va

7 let.†Item per pactũ non potest renunciari ordini iudiciorũ tamẽ per consuetudinẽ potest.vt in auṫ.de fideius.§.argentũ.&.C.de consti.pecu,

8 l.ij.in fin.†Item per pactũ non potest dari iurisditio.vt.l.priuatorũ.j. de iudic.sed per consuetudinẽ sic etiã omnino priuate persone.& etiam

9 mulieri.C.de arbi.l.fi.in glo.C.de diuer.offic.l.viros.lib.xij.†Item per pactum non potest dari autoritas probationis priuate scripture:sed ꝑ consuetudinẽ sic extra de fide inst.c.cũ.p.tabellio.per Inno.sꝫ certe si voci viue vnius põt ex disponentis autoritate dari robur ꝓbationi, vt.l.theopõpus.j.de dote preleg.ergo & voci mortue.arg.j.ea.l.§.nã cũ

10 ipse.Itẽ nõ valet pactũ de futura successione sꝫ cõsuetudo sic.†Item pactũ non preiudicat pupillis & furiosis:sed consuetudo sic.vt.l.si fine, §.luci⁹.de admi.tu.nisi in his que procedũt ex animo:qꝛ tũc non preiudicat ipsis cũ aliter infelicitate facti:alter innocẽtia cõsilij excusetur, de officio presi.l.diuus.de sicar.l.infans.glosatores dicunt aut cõsuetudo est generalis de cõscientia principis tolerata & generaliter vincit legem.exemplũ.C.de iudi.l.rem nõ nouã.aut specialis alicuius loci vbi nõ curo de scientia principis.& tunc tollit in eo loco vsum leg.sed extra eũ locũ lex remanet in sua firmitate.nimirũ si extra illũ locũ cõsuetudo nõ est:& ideo nõ põt venire ad conflictũ cũ.l.qꝛ nõ ens nõ põt confligere ens.Itẽ qꝛ cõsuetudo est facti & facta suis limitibus sunt cõtenta.institu.de stipu.ser.§.cũ factũ.&.j.de iti.actuq3 priua.l.j.§.iulianus, Caue.tibi.qꝛ dico qd̃ cõsuetudo laicalis vincit ibi vsum.i.obseruantiã legis nõ aũt dico ꝙ fundus eradicet de illo legẽ:nã illa sunt diuersa. Si enĩ radicitus radicaret legẽ de illo loco:& ponam⁹ qd̃ fiat statutum ꝙ consuetudo sit cassa ille locus remaneret sine vlla lege.s.de ori.l.ij.§. j.sed qꝛ non est abolita lex sed effectus legis,tunc sublata consuetudine remanem⁹ in iure cõi.& hec res reuertitur ad naturã suã qꝛ nõ erat omnino extincta sed velata.arg.s.ti.ij.l.manumissiones.& qd̃ no.C.de sac. san.eccle.auṫ.quas actiones.simile no.ex d cõsue.c.cũ inter.ꝑ In. Alij dicũt aut est cõsuetudo bona aut mala.& nõ declarant que sit bona & q̃ mala.& id tu dic ꝙ bona est que cõtinet bonũ honestũ.s.tit.ij.l.iustitia. §.j.vbi gr̃a vt non eaꝛ de nocte qꝛ male agẽs odit lucẽ.l.j.de ven.inspi, honestũ est ergo nõ ire de nocte.Itẽ bona est q̃ cõtinet bonũ cõmune.i. vtile reipublice.C.de primipilo.l.vtilitas.lib.xij.j.solu.matri.l.j.&.j.de condi.& de.l.hoc mõ.& ideo bona est cõsuetudo ꝙ in causa dotiũ procedatur summarie & ꝙ instrumẽta executioni mandentur & similia. Iteꝫ est bona que cõtinet bonuꝫ honorabile,puta est consuetudo qd̃ doctorandi doctorentur publice & nõ secrete:qꝛ est honor publicus.Item ꝙ

d debeãt portare varum:qꝛ habitus virũ ostendit.[d] vt.C.de fabri.en.l.stigmata.& in.c.si iudex laic⁹.de sen.excõ.lib.vj.Maluꝫ autem est duplex

11 scꝫ malũ culpe & malũ pene.†Primo mõ non vꝫ consuetudo q̃ inducit malum culpe:vt consuetudo ꝙ liceat fenerari ad duos denarios pro libra.qꝛ ordinaꝛ ad delicta & delinquenti ↄ legem dei & nature certe fert opẽ.imo armat hominẽ contra legẽ diuinam de hoc no.C.de vsur.auṫ. ad hoc.& gl.in.l.at qui natura.§.fi.in fi.j.de neg.gest.ergo consuetudo que d:

que de vitijs mores nõ vȝ,qm̃ inest sibi vitiũ a radice. Mala
em̃ adinuẽta.maleq̈ ↄsuetudines,nec ex lõgo tpe,nec ex lõga
ↄsuetudine ↄfirmant.vt in aut.vt nul.iu.§.4.col.j.hac rõne.s.
ꝙ cõsuetudo foueat malos mores.ita ꝙ inducat pctm̃ nõ tol
lit.l.imperator em̃ qui dat cõsuetudinibꝰ autoritatẽ nõ intẽ
dit ꝑ hoc esse autor delictorũ.ar.C.si aduer.vẽ.l.j.⁊.ĵ.mã.l.cre
ditor.§.fi.qꝺ em̃ nulla rõne ipse cõcederet alijs cõmittere nõ
vr.vt.l.si pater.si in frau.cre.si autẽ cõsuetudo inducat malũ
pene.i.penã,quadã occasione ꝑtensa infligat innocẽti.tũc aut
talis pena põt deduci in pactũ vt pena pecuniaria, ⁊ valet cõ
suetudo.aut nõ põt deduci in pactũ,vt pena corporalis,⁊ nõ
valet cõsuetudo:vt no.C.de decre.decu.in rub. ¶ Tertio op.
et videt ꝙ cõsuetudo nõ tollat.l.sed tollat ꝑ legẽ qꝛ imperia
les ↄstitutiones in omni loco ꝑualere opȝ.l.iij.§.diuus. de se
pul.vio.sol.aut cõsuetudo est introducta post legẽ,⁊ preualet
cõsuetudo vt hic.aut ↄ̃,cõstitutio est facta post cõsuetudinẽ ⁊
tollitur cõsuetudo per cõstitutionẽ,vt in ↄtrario. ¶ Quar
to ↄ̃ hãc sol.opponit ꝙ cõsuetudo specialis non tollat ꝑ legẽ
generalẽ sequẽtẽ.vt in.c.j.de cõstit.li.vj.sol.aut cõstat de mẽte
legislatoris,scȝ ꝙ vult tollere cõsuetudinem,⁊ tũc statur legi
tanꝗ̃ superiori.aut cõstat cõtrariũ, et tũc statur cõsuetudini
in loco suo.aut dubitat,⁊ tũc aut id qꝺ cõsuetudo permittit,
noua ↄstitutio cẽset esse delictũ vel malũ publicũ, ⁊ penã im
ponit:⁊ tũc lex preualet:qꝛ vbi lex credit inesse delictum, non
posset de nouo ↄsuetudo fieri.ergo nec in futurũ ꝑmanere:vt
d.§.diuus.⁊ adde qꝺ not.in.c.statutũ.in gl.non qꝛ. de elec,in
cle. Aut lex nõ iudicat illud esse delictũ,qꝺ est preambula cõ
suetudine introductũ,⁊ tũc nõ tollitur ↄsuetudo certi loci ꝑ
legẽ gñalẽ qꝛ spẽs a gñe semp eximit,⁊ qꝛ princeps nõ credit
velle qꝺ nescit volũtas:est em̃ actio intellectus cognoscentis,
vnde nemo dꝛ velle qꝺ in mẽte nõ cogitauit.vt.ĵ.de suppel.le.
l.Labeo. ¶ Quinto opp.vr ꝙ cõsuetudo ↄ̃ legẽ nõ valeat, ⁊
arguo sic,aut est ꝑ errorẽ populi obseruata,⁊ non vȝ qꝛ abest
ↄsiliũ ⁊ cõsensus,aut ex certa sciẽtia, ⁊ multominꝰ dȝ valere.
qꝛ non dȝ esse melioris cõditionis populꝰ delinquẽs, ꝙ̃ inno
cens:vt.C.e.l.ij.sol.dico ꝙ ex certa sciẽtia,tñ in hoc nõ est de
lictũ,qꝛ lex positiua põt mutari per cõsuetudinẽ, sine aliquo
delicto,imo sepe meliores sunt cõsuetudines quã ius cõmu
ne. Verbi gratia,si esset cõsuetudo venetorũ,qui sunt milites
mercãtie ⁊ maris.vt no.ĵ.de bo.pos.ex test.mili.l.j.ver.in clas
sibus.ꝙ omnia iura loquẽtia de militũ testamentis,habẽt lo
cum in militibus ⁊ mercatoribus classicis. q̈ro quã inconue
nientiam hȝ hec cõsuetudo,nẽpe nullã.vt extra de test.c.cum
esses.⁊.c.relatũ.q̃ autẽ ꝑ errorẽ iuris obseruata sunt,ius nõ fa
ciunt,nisi error fuerit in inchoatione sed in obseruãtia fuerit
consensus.vt.l.ij.de supel.leg. Vel dic qꝺ non est curãdum de
errore.l.positiue,dũmodo cõsuetudo habeat in se voluntatẽ
populi,⁊ rõnem naturalem, vel mutuũ bonũ. nã tractari ne
sciunt.l.nostras,tñ habent ↄsuetudines suas validas,sȝ illud
est,qꝛ.ll.nostre nõ sunt scripte nesciẽtibus eas.C.de testa.l.iiij.
in prin.i.vniuersis ignorantibus ipsas,aut turcis ⁊ hic in fri
uoli est legũ ignorãtia.⁊ tñ viget ↄsuetudo ꝓbabilis obseruã
tie. Jtem Anglia ⁊ Gallia ⁊ in locis infinitis, nimirũ si priꝰ
fuit cõsuetudo hoĩs ꝙ̃ lex Romanorũ.vt inst.de iure natura.
§.ele gãter.lex ergo qꝺ non rõne.ĵ.eo.loquitur in ↄsuetudine,
quã rõ naturalis simul ⁊ ciuilis infringunt.⁊ sic duplici iusti
tia sibi obuiãte naturali.s.⁊ ciuili.vt.ĵ.de depoſi.l.bona fides.
consuetudo erronea non vȝ,qꝛ ex certa sciẽtia ⁊ nõ ꝑ errorem
introducta,tñ nõ trahit ad ↄsequentiã.i. ad similes casus,ne
multiplicemus inconuenientiã.nã inconuenientia nõ habent
radicẽ,⁊ iõ non pullulãt:arida em̃ sunt.vt.§.eo.l.qꝺ vero con
12 tra rõnem.⁊c. ¶ †Sexto opp.⁊ vr ꝙ cõsuetudo non corrigat
legẽ sed trahat ad legem.extra de consue.cũ dilectus.Sol.ibi
põt interpretari sm̃.l.hic non:qꝛ contraria legi. ¶ Septimo
opp.qꝺ cõsuetudo non corrigat.l.sed interpretet.l.vt.ĵ.e.si de
13 interpretatione.†Solu.ibi venit ad interpretandũ,hic ad cõ
trariandũ ⁊ derogandũ.⁊ sic nõ ob. ¶ Octauo opp.dꝛ hic ꝙ
a cõsuetudo extẽdit de similibꝰ ad similia.[a] contra,omnis con
suetudo est ꝑscriptio.sȝ ꝑscriptio non extendit: vt.l.i.§.Jul.
de iti.actuq̈ ꝑri.ergo nec ↄsuetudo.rñdeo,dũ dt omnis ↄsue
tudo est ꝑscriptio. Jstud nego,qꝛ ꝑscriptio est rerũ cõsuetudo
morũ,⁊ lȝ noĩe consuetudinis intelligamus de prescripta. de
elect.c.cumana.tñ exponit prescripta.i.roborata seu firmata.
Dicitur tñ similitudinarie, qꝛ sicut ꝑ ꝑscriptionẽ priuati acq
runtur bona,ita ꝑ cõsuetudinẽ acq̈rit respublica ius, qꝺ ꝑ.l.
seruat.vnde consuetudo põt dici ius ꝑscriptũ, ⁊ magis extẽ
ditur prescriptio consuetudinis q̃ est fauorabilis ⁊ vtilis rei
publice quã ꝑscriptio rerum q̃ est vigorosa ⁊ interdũ odiosa.⁊
adde qꝺ no.Jnn.de of.arch.c.dilecto.⁊ ↄsuetudo iuri ↄ̃ria nõ
reqrit titulũ seu cãm.ĵ.de testi.l.iij.in fi.sȝ ꝑscriptio sic.vt in.c.

ad decimas,de restit.spo.li.vj.⁊ in ꝑscriptiõe ciuili interpreta
tio fieri nõ põt, nisi per eum cuius interest. sed in ↄsuetudine
vnus actus cõtrarius publice notus interrũpit nocentẽ con
b suetudinem[b] generaliter quo ad oẽs.vt no.in.l.j.nemo.§.tẽpo
ralis.de reg.iur. ¶ Nono opp.dꝛ hic ꝙ nõ refert inter vba
⁊ opera,id est facta contraria.C.de sen.ex breui.re.l.ij. ⁊ fi.sol.
ibi i his q̃ tacite pñt exponi factis loquntur, secꝰ vbi vba sunt
formalia seu necessaria.sic.ĵ.de adop.l.ij.§.fi.⁊.l. si pater natu
ralis. ¶ Decimo opp.qꝛ hic innuit ꝙ scriptura sit de esse legũ.
qꝺ nõ vr verũ, qꝛ sic placet legislatori sine scriptura interue
niat siue nõ.de cõsti.prin.l.j.sol.ibi loquit qꝺ habet ꝑ lege,dũ
tamen seruet forma.vt.C.eod.l.humanũ.⁊ dic vt ibi per Cyn.
¶ Nunc veniamꝰ ad.q.de substantia consuetudinis, ⁊ de eiꝰ
ꝓrogatione, ⁊ de eius etiã probatione,⁊ tria sunt integrantia
14 consuetudinẽ.†cõsensus populi,morum frequẽtia ⁊ tpis diu
turnitas.⁊ ꝑmitto ꝙ in consuetudine sunt quatuor cãe.i. ma
terialis,vt frequens factũ,siue actus. Formalis,vt cõsensus.
Efficiẽs,vt tps finalis.vt rõ,⁊ vtilitas cõsuetudinis. ¶ Cir
ca primũ q̈rit,nũqd ex vno facto actu ꝑmanẽte lõgo tpe pu
blicato vt ex ponte facto sup viã publicã ⁊ in oculis omnium
patente,inducat cõsuetudo:⁊ vr ꝙ non, qꝛ vnus actus nõ est
mores.⁊ mores requirũtur.vt hic in verbo moribus. Jtem qꝺ
semel fit,nõ meret vocari lex hoĩm:qꝛ nõ est actus hominum
sed actus hominis in singulari. Jtẽ in vno actu nõ verificat
diffinitio ↄsuetudinis sed a quo remouet diffinitio,⁊ eius dif
finitum.vt.l.j.ĵ.de dolo. Jn cõtrariũ vr, nã habito effectu nõ
curamus de mõ:vt.l.fi.ĵ.man.sed qꝛ apparet de cõsensu popu
li ꝑ vnum actũ,habemus cõsensum populi.ergo de modo nõ
curamus.sed sic rñdet,aut modus est cã rei. ⁊ tunc curamus
de modo tanꝗ̃ de forma.de ver.ob.qui Rome.§. Flauiꝰ.aut
res est cã modi,⁊ tũc nõ curamꝰ de mõ.vt.C.de instit.⁊ substi.
l.mr. ¶ Nũc ad propositũ,modus est cã ↄsuetudinis, igit re
quiritur modus,id est actuũ pluralitas.⁊ si dicat sufficit cõ
sensus. Rñdeo,verũ est in forma debita, qꝛ non est consensus
15 iteratus ꝓut consuetudinis rõ ⁊ natura exigit. † Jtem con
suetudo est actus pluralis non est singularis, ⁊ hec est verior
opi.vel dic ꝙ requirit precise actuũ pluralitas si cõsuetudo in
ducatur nõ cõtradicendo sed si cõsentiendo, sufficit vnꝰ actꝰ
publicus publice ⁊ notorie factus: qui adeo placet populo ꝙ
vult consuetudinẽ inducere ex ipso,qñ oẽs talẽ actũ laudant,
licet de eo expresse statutũ non faciant.nã vt ait Petr.actuũ
frequẽtia requirit finẽ eliciẽdi cõsensum populi.si ergo appa
ret de cõsensu ꝑ vnicum actũ.tunc vnicꝰ actus exollet mul
tis virtute ⁊ efficacia ipsiꝰ. Vel dic aut ille vnicus est actꝰ to
tius populi,aut vnius ꝑsone,primo casu facilius trãsit in cõ
suetudinem,qꝛ hȝ symbolũ cũ.l. puta populus statuit nõ so
lenniter vnũ quid,nec fuit scriptũ,nec habuit formã.l. tñ illõ
obseruauit lõgo tpe, puta ꝙ nullus edificet turres, ⁊ Titius
solus volẽs edificare fuit ꝓhibitꝰ. aliȷ deinceps lõgo tpe non
tentauerũt,⁊ sic expressum inualidũ cõfirmatũ tpe vocabitur
cõsuetudo,si aũt fuit actꝰ vnius ꝑsone,talis actꝰ solus nunꝗ̃
fit gñalis cõsuetudo,qꝛ ex vno particulari,nunꝗ̃ fit vniuersa
le,nã vnus nõ est vniuersus,nec vnũ est vniuersale nec plura
le est.vt.l. Julius phebus.ĵ.ad Treb.prima opi. verior est,qꝛ
requiret indistincte frequentia vel saltẽ pluralitas actuũ vel
sniarum eundem actum vel plures firmantiũ.vt.ĵ.e.l. nã im
perator.in verbo similiter. nõ em̃ possumus recedere a tex.nã
hic tex.dt moribus in plurali.vt insti.de iure nat.§. ex nõ scri
pto.similiter dꝛ moribus.vt in.l.moribus. de vulg. ⁊ pu.sub.
⁊.ĵ.de adop.l.si tibi filius.⁊.ĵ.q̃ sit lon.consue.l.j.dt frequẽter.
C.de edifi.priua.an in totum.similiter est in verbo frequẽter.⁊
hoc tenent Guli.⁊ Cy.ecce quod nõ sufficit vnꝰ actus. ¶ Sȝ
q̈ro an sufficiant duo actus,⁊ vr ꝙ non. vñ licet bis in decen
nio sit seruatũ ꝙ maritus ꝑmortua vxore lucret dotẽ vel bo
na parafernalia. vt extra de testa.c. Raynutius tñ non suffi
ciunt duo actus,qꝛ qꝺ bis fit contẽnunt legislatores.vt.§.eo.
l.quod em̃ semel.certe illa lex nihil facit, qꝛ loquit in eo qꝺ est
aptũ sepius cõtingere.sȝ ille casus est aptus sepius ↄtingere.
Glosatores dicunt ꝙ sufficit binus actus.vñ si bis fuit ꝓnun
tiatum ⁊ interuenit tps legitimũ satis est.allegat gl.in argu.
l.iij.de epis.audien.q̃ nihil facit,qꝛ ibi loquitur in assuetudine
delinquendi q̃ facti improbati, sȝ nos loqmur de ↄsuetudine
probari que hȝ vigorem legis.⁊ iõ dicunt doct. ꝙ de numero
actuũ nõ põt dari certa regula. Pñt em̃ esse actus multũ no
minati in populo ⁊ tũc sufficiũt duo actus vallati tpis admi
niculo. Pñt esse aliȷ actus parũ sciti in populo:⁊ tũc requirũ
tur plurimi actus.ergo in causis grauibus q̃ non dirimũtur
sine magno strepitu ⁊ lõgo certamine,sufficiũt due sñie, qꝛ ꝑ
ueniũt verisimiliter in notitiã gẽtis,sȝ in causis leuibus ⁊ ma
xime viliũ ꝑsonaꝝ nõ resonat ita negotiũ nec efficit notoriũ,

a ¶ Ad similia. adde do. Pe. Phili. cor. in ↄsil.cccxxi.lci. i hac.in lra.g. in.iiij.parte.⁊ do. Bar.sozi. in ↄsi.cclij.lci. visis.in versi. gnimo. in fi. i ij.parte.

b ¶ Cõsuetudinẽ. adde idem tenentẽ. d.maria.soc.in cõsi. vij.incipi.nũc quesitorũ.ver. alteriꝰ ad predicta in fi.i. parte.⁊ intelli ge prout ibi ꝑ eum. ꝑ vnicum actum consue tudine cõtrarium ante per fectam cõple tam seu ꝑscri ptam consue tudinem.ita ꝙ de nouo neces sarium est inci pere prescribe re consuetudi nem ⁊ adde.d. Bar.sozin.in cõsil.cxcij.inc. capio difficul tatem.in vers. nec premissis ob.in fin.in.ij. parte.⁊ quibꝰ casibus tolli possit ꝑ vnicũ actũ.vid Feli. in.c.cum acces sissent. ad fi.in versic.sunt ta men.de consti.

⁊ ideo actus debēt esse sepissimi ⁊ p multas man⁹ iuisse, ita ꝙ sit verisimile ꝙ popul⁹ sciuerit ⁊ ratū habuerit. In his em̄ q̄ tot sunt spectata oculis, ⁊ tot insinuata sensib⁹, verisimile est ꝙ peruenerint ad publicā notitiā, qꝛ hoīes sciūt q̄ sepe fiūt. vt C. de peric. tu. l. si tutor. ⁊ maxime q̄ oculis patent. vt. l. j. §. j. de flu. ⁊ vī ꝙ pbato ꝙ sciuerint. x. hoīes ꝙ videaꝛ probatū notorium. iuxta no. per Cy. C. de accu. l. ea quidē. Itez vī ꝙ pbata publica fama satis sit pbata sciētia populi. ar. de acq. here. cū quidā. §. qđ dr. ¶ Mō q̄ro vlterius, an sufficiāt duo vel plures illegitimi actus: ⁊ vī ꝙ nō, qꝛ frequēter sequereꝛ ꝙ ius oriretur ex actib⁹ illegitimis. nā consuetudo facit ius. sꝫ ex illegitimis actibus non oriꝛ ius, ergo nec ꝯsuetudo. In ꝯtrariū vī qꝛ cogere patrē p filio est actus illegitim⁹. C. ne fil. p patre. p totū. tu dic ꝙ ex cōpulsionib⁹ oriꝛ cōsuetudo. vt no. C. de decre. decur. in ru. li. x. Alibi tñ gl. vī dicere ꝙ nō valeat cōsuetudo vt villa teneaꝛ p facientibus furta vel dāna: vt not. in aut. vt nul. iu. §. q̄m vero. ⁊ arg. extra de pignor. c. ex lr̄is. solu. si tales actus possent legitimari p pactū vꝫ consuetudo alr̄ nō. vt di-
16 xi. s. ea. l. in scđa opp. ¶ † Sꝫ quero an ex actib⁹ ipso iure nullis oriatur cōsuetudo, vt ex processu inordinat. ⁊ vī ꝙ non, qꝛ si ex nullo fieret aliqd, istud esset mirabile, qꝛ ex nihilo nihil sequitur nec fit aliquid. ar. de ver. obl. l. decē. ⁊. j. de ininst. testa. l. si bine tabule, ⁊ est gl. in. l. Julianus. ff. qui satis. cog. In ꝯtrariū, nam pōt induci consuetudo ꝙ pcedaꝛ summarie vt no. Inn. extra de libel. olb. c. j. ⁊ hoc non pōt fieri nisi p summarios vel inordinatos processus, qui sunt nulli ipso iure. vt. l. prolatā. C.
17 de sen. † Itē vꝫ consuetudo ꝙ snīa feraꝛ stādo vel sine scriptura vel ꝙ recitetur p aliū. ⁊ hoc non pōt fieri nec introduci nisi p snīas hoc mō latas q̄ nulle fuerunt a principio. C. de sen. ex breui. re. l. fi. nec reprobanꝛ ex supueniēti robore cōsuetudinis, qꝛ virtus cōsuetudinis nō fingit retro. sec⁹ in pscriptione mera. C. de vsu. l. oēs. in princ. ⁊ secus in ratificatione. C. q admit. ad bo. pos. l. j. C. de pet. here. l. si fili⁹. Sol. dico ꝙ ad hoc vt cōsuetudo inducatur non exigiꝛ actuū valentia. nā etiā p actum nullū voluntas cōprobaꝛ, vt. l. fi. de reb⁹ eorū. imo vere est de necessitate, ꝙ cōsuetudo inducaꝛ ex actib⁹ nullis, qꝛ si essent per se validi nō pscribereꝛ cōsuetudo, qꝛ habitis psentibus in actu, cessat pscriptio, vt. j. de vsuc. l. sequitur. §. lana. Non obst. rō in cōtrariū, nam habita cā immediate valida, non q̄rimus causam remotā inualidā. j. de conditio. ob caus. l. dedi. §. subtilius. sed cā immediata valida est pseuerans populi cōsensus. cā remota est snīa. vñ non curamus de valore snīe, ⁊ per ꝯns nec de eius executiōe. nā qꝛ nullā mereꝛ executionē. de re iudi. l. sꝫ cū nulla. ⁊. l. iiij. §. condēnatū. dico ergo cū de causis loquimur, ꝙ intelligamus de proximis. vt in. l. non vt ex pluribus. de reg. iur. ⁊. l. si mulier. rex amo. ⁊. j. de vsufr. l. sꝫ ⁊ si qd. la. ij. ver. nec distinguimus. ex pdictis apparet, ꝙ ex actibus inualidis elicimus cōsensum, sicut ex testamēto nō solēni. vt no. de iur. ⁊ fac. igno. l. cū qs. ⁊ apparet qꝛ cōfirmaꝛ. C. de testa. l. sancimus. si em̄ deficeret consensus, deficeret cōfirmatio. j. de li. le. l. Aureli⁹. §. testō. de leg. j. l. legata inutiliter. ¶ Quero, an possit inducere ꝯsuetudo vt icerta snīa teneat, hoc est an ex sententijs incertis inducaꝛ cōsuetudo: ⁊ vī ꝙ nō, qꝛ sup incertū nō pōt fundari cōsensus, q em̄ nō sentit nō ꝯsentit: vt. j. loca. q ad certū. Itē lex siue scripta siue nō scripta, ex ꝯsilio nasci dꝫ. C. eo. l. humanū. sꝫ ꝯsiliū ex animi puidētia alicui attribuiꝛ, q̄ puidentia nō pōt fundari sup incerto. j. de arbit. l. si de meis. §. fi. itē sup incerta cā nō pōt fundari certus effect⁹. vt. j. de vsuf. l. sꝫ ⁊ si quis. §. si vero simul. Contrariū dico, naꝫ incerta snīa multis casibus vꝫ, ergo ꝯsuetudo pōt īducere ꝙ valeat omni casu: sꝫ liqdabiꝛ in sua executione. C. de iur. fisc. l. facultas. li. x.
18 ¶ † Añ ptꝫ ꝙ valent statuta ꝙ instr̄a habeāt vim snīe. nā lꝫ sint incerta certificabunꝛ plata certitudinis cā. de cōdi. ⁊ de. l. qui sub cōditione rōnum. tñ qꝛ pbatio nō pōt fieri, nisi pri⁹ pcedat aliqua petitoria narratio, qꝛ a pbatione nunq̄ incipit iudiciū sꝫ a petitione. vt in aut. de litig. §. oēm. opꝫ em̄ aliquā petitionē fieri, ⁊ in mō petēdi serua practicā antiqtus vsitatā in illo loco: ⁊ sic non poteris errare. ⁊ si nescis eā, explora eā a sciētib⁹, qꝛ facti est ⁊ in facto ꝯsistit. nec debes erubescere, o fatue discere qđ ignoras. nā apostolic⁹ non erubescit discere qđ ignorat ꝯsuetudines locoꝝ. j. c. j. de cōst. li. vi. ex pdictis appa-
19 ret ꝙ ex actib⁹ incertis eliciꝛ cōsuetudo. ¶ † Alteri⁹ q̄riꝛ, an ex actib⁹ cōditionalibus inducatur cōsuetudo: ⁊ vī ꝙ nō, vñ snīe late sub ꝯditione nō videnꝛ ad rigorē ꝯsuetudinis ptinere: puta fert comes snīam sub ꝯditiōe si dño regi placebit, vl vicari⁹ dñi pape, sub ꝯditione si placebit dño. nā si deficit cōsensus pme cāe, necessario dficit scđe cāe, sꝫ iudex ē principiꝫ cāe, ⁊ popul⁹ ē secūdaria cā. ergo ⁊c. sꝫ dico ꝙ ꝯsuetudo valeret, qꝛ ē cōsensus forme act⁹ lꝫ pēdeat in obligatiōe. nā sicut ē in tractu ꝯditionali: qꝛ ē ibi cōsensus sicut ꝯtrahēdi. ⁊ ipse ꝯsensus statim est. sꝫ cōsensus obligādi pendet interim. ⁊ iō vꝫ cōsuetudo ꝙ testamēta ⁊ ꝯtctus possint cōmitti in alteri⁹ discretione. vt extra de test. c. cū tibi. ⁊ sic ex pdictis apparet ꝙ ex a-
20 ctibus conditionalibus eliciꝛ cōsuetudo. ¶ † Demū q̄riꝛ, an ex actibus arbitroꝝ inducaꝛ cōsuetudo: ⁊ dic ꝙ sic in codē silo, id est, corā arbitris. sꝫ illa ꝯsuetudo nō extendiꝛ ad vera iudicia. ar. no. C. de cōsti. pe. l. ij. in fi. ⁊ qꝛ pmittunꝛ q̄dā iudicib⁹ facti, q̄ nō pmittunꝛ iudicibus iuris. ⁊ culpa ē cōpromittere. j. de minor. l. si minor. §. minores. vel dic. Aut rō cōsuetudinis respicit arbitralē ptātem vt in mō procedēdi summarie. ⁊ tūc est verū qđ dixi. aut respicit facti narrationē ⁊ naturam. tunc vbiq̄ vꝫ. vt nisi sepius est pnuntiatū p arbitros ꝙ pmogenitus succedat. nā ꝯsensus firmat snīam latā a priuatis. C. cōia vtriusq̄ in. l. ij. ⁊ ibi no. Sꝫ Guli. de cu. dt cōtrariū, qꝛ snīa arbitri nō hꝫ naturā snīe, nec est stabilis: sꝫ molis soluta pena ⁊ ea q̄ non determināt sibi, esse nō determinant sibi opationē. sꝫ tu dic ꝙ cū pena succedat loco snīe, ergo pinde ē ac si snīa valeret. non est em̄ ex toto nullū qđ fit corā arbitro cū media cause valeāt ⁊ exordia interrūpant pscriptionem. vt. C. de arbi. l. pe. §. fi. ex pdictis apparet ꝙ ex actib⁹ arbitroꝝ inducitur arbitrādi ꝯsuetudo. ¶ Itē q̄riꝛ an ex actib⁹ minus solēnibus ad probationē tñ oriaꝛ ꝯsuetudo puta est ꝯsuetudo ꝙ fiant instr̄a nō apposito noīe pncipis vel absq̄ indictiōe. ⁊ vī ꝙ nō, qꝛ talia instr̄a finguntꝛ falsa. vt. C. de test. l. iubem⁹. in fin. sꝫ falsum nullo tpe ꝯualescit. C. de fal. l. initio. In ꝯtrariū vī, naꝫ ⁊ nomē ꝯsulis ē necesse apponi de iure. tñ qꝛ nō est de cōsuetudine valēt instr̄a. nā consuetudo pōt minuere solēnitatē iuris nostri. vt nō. in aut. vt prepo. no. impera. ⁊ ibi no. in glo. ordi. ⁊ facit extra de fide instru. c. cū dilectus. pari rōne si esset ꝯsuetudo instituēdi heredes in codicillis, vl ꝙ quis decederet pro pte testatus ⁊ p parte intestatus. ⁊ ita esset sepissime obseruatū, valeret ꝯsuetudo. Primū pbo exēplo Labeōis q inuenit codicillos. ⁊ ꝙ nō fuit lex a pncipio p obseruātiam facta fuit cōsuetudo ⁊ p lege cepit haberi, vt ptꝫ insti. de codicil. §. j. Secundum pbo nā snīa hoīs pōt hoc facere. de inoffi. testa. l. mī. ergo ⁊ snīa cōsuetudinis. Itē ⁊ leg. dispensatio. de vul. subsī. l. sꝫ si plures. §. in arrogato. C. de secū. nup. l. j. de adopt. l. si arrogator. cōclusio. quacūq̄ iuris subtilitate itroducta sunt q̄ cōsuetudinis equitate pñt in melius reformari. ¶ Ecōtra q̄ritur, an ex actibus augētib⁹ solēnitatē legalē oriꝛ cōsuetudo. verbi grā, est consuetudo in loco ꝙ in instrumētis apponaꝛ dies sub noīe pprio, vt die lune vel mercurij ⁊c. Et instr̄a taliter facta semp fuerūt reiecta in iudicijs. rñd. vꝫ ꝯsuetudo ⁊ instrumenta aliter facta, qꝛ nō est seruata forma, nō valent. ⁊ ita cōsuluit Dy. Cōclusio, pōt ꝯsuetudo nouā solēnitatē inuenire, qua ptermissa, act⁹ non vꝫ. Ecce aliud exēplū. ꝯsuetudo ē ducis venetoꝝ, ꝙ lr̄e suesint bullate, bulla plūbea, sicut lr̄e papales, certe nō seruata forma bulle, nō valēt lr̄e. qꝛ quoties sti-
a lus[a] infringiꝛ, non vꝫ qđ agiꝛ. C. de diuer. rescri. l. sacra affat⁹. C. de diuer. of. l. pbatorias. li. xij. ¶ No. tñ ꝙ illa non est ppie ꝯsuetudo sꝫ stilus: qꝛ dux sicut eps nō facit corpus vniuersitatis qꝛ nō est pluralis, nec pōt ei addi significatio q̄ ex vniuersis sumiꝛ. nimirū ergo nō induciꝛ ꝯsuetudo, qꝛ nō est cōe pceptū seu vniuersale volitū. i. volūtas vniuersoꝝ. de h tangit Cy. in. l. ij. C. q̄ sit lōga ꝯsue. cōclusio, stili assueti omissio, vel puaricatio, reddit actū inutilē. ⁊ dr stilus quasi stans ad similitudinē stili ferrei, qui ē stabilius quasi ferre⁹, sicut scriptū est,
21 scribere stilo ferreo. ¶ † Amplius q̄riꝛ, an ex actibus nouam materiā ⁊ formā pbentibus, inducaꝛ ꝯsuetudo. exēplū. Dictat cōsuetudo ꝙ minor. x. annis, nō possit testari, pr̄ tñ possit ei testari, an valeat ꝯsuetudo: puto ꝙ sic, idē si diceret ꝙ cura adulti esset legitia, sicut tutela pupilli. cū statutū de hoc valeret: qꝛ iuris ciuilis est. s. ti. ij. l. ius ciuile. Sed q̄ no vocabiꝛ illa subsitutio: Rñdeo intra pupillarē etatē vocabiꝛ suo noīe. s. pupillaris. postea vocabiꝛ statutaria, vel anomala. Sꝫ nunqd habebit naturā pupillaris: an naturā extraordinarie: an naturā militaris. dic vt. l. cēturio. de vul. ⁊ pu. nō ē materia hic sꝫ suo loco dixi de hoc. ¶ Mō q̄riꝛ an ex nō actib⁹ inducaꝛ ꝯsuetudo puta: qꝛ vasalli nūq̄ iurauerūt fidelitatē comiti. ⁊ vī ꝙ nō, qꝛ nō entia nō habēt materiā nec formā. de pb. l. actor. Itē ex nihilo nō seqtur aliqd. j. de acq. pos. l. qđ meo. Itē ꝙ nō ē, popul⁹ nescit. j. de her. īst. l. si pr̄. i gl. parua. Itē testim̄ nō reuocaꝛ silētio, ergo nec statutum, qnimo ꝯfirmaꝛ ꝙ nō mutaꝛ. C. de test. l. sancimus. C. de ap. l. pcipim⁹. in fi. In ꝯtrariū vī, cū ꝯsuetudo negatiua posset pscribi puta ꝙ nō iterponanꝛ decreta. vt no. j. e. l. diuturna. ꝙ nō liceat i mari piscari. de diuers. re. si qsquā. Itē eo ipso ꝙ omittiꝛ forma i actib⁹ hoīm lōgo tpe vī pscribi ꝯ formā. ar. ff. de mil. tes. l. tribun⁹. §. fi. Sꝫ qꝛ obseruātia in qbusdā vī cetera destruere. ad h. C. de test. l. fi. itē seruit⁹ negatiua pscribiꝛ. C. de serui. l. ij. ergo idē i ꝯsuetudine. ad h. de pb. l. procula. de vsur. l. q sen̄isses. Scl.

a ¶ Stilus. Pro qua materia vid late. ⁊ no. Fel. i. c. ij. versi. stilus curie. de rescrip. ⁊ in. c. causam. in fi. de test. vide per do. Cy. l. l. ij. C. que sit longa consue.

ſes,Sol.ſi negatiua cõſuetudo põt elici ex actib⁹ p̄ſcribi põt.
22 alſ nõ.ar.l.ij.de ſerui.ꝛ aqua.¶†Nũc videam⁹ de cã formali
ↄſuetudinis.i.de ↄſenſu populi.nã iſtud vr̃ ĩpoſſibile,qꝛ vni-
uerſi ↄſentiãt,lʒ ſinguli ſeorſum in domo ꝓpria ↄſentiant, et
velint.vt.s̄.e.l.j. Quo ergo mõ dr̃ vniuerſalis ↄſenſus?rñ. ea
que tacito iure veniũt,non requirũt formã datã reb⁹ expſſis:
vt.C.de pac.l.poſt vẽditionẽ.ꝛ.j.e.l.imo magne. ꝛ ideo lʒ in ci
uitate ſit ſtatutũ ꝙ reformationes priorũ non valeãt niſi ſint
firmate in ↄcilio populi,tñ ſi reformatio prioꝝ fuit diu obſer
uata,valebit iure cõſuetudinis,qꝛ cõſuetudo nõ reqrit formã
l.ſcripte.¶Modo circa hoc q̃rit̃,ſi iudices ꝛ maiores popu
li erãt excõicati,an ex eorũ actib⁹ ꝛ ſentẽtijs inducat̃ cõſuetu-
do:ꝛ vr̃ ꝙ nõ,qꝛ q non poteſt cõſentire expſſe,nec tacite.j.loc.
q ad certũ.ſed excõicati nõ poſſunt facere ſtatutum, vt.l.oẽs
populi.p Bart.ergo nec inducere cõſuetudinẽ.Amplius vr̃
ꝙ excõicatio interrũpat naſcentẽ cõſuetudinẽ. In contrariũ
videt̃ ꝙ excõicatus poteſt cõtrahere ꝛ p̄ſcribere,ꝛ licet ſit ex-
cõicatus,hʒ tñ cõſenſum. Itẽ in cõſuetudine inducẽda nõ re-
quirit̃ cõſenſus autoritatis,ſeu publica autoritas.hʒ eñ con-
ſuetudo plurimũ facti.ꝛ minimũ ſolennitatis, ꝛ nullo iure ca
uetur ꝙ cõſuetudo ſit interdicta excõicato. Porro ꝙ conſen
ſus qui eſt facti ꝛ animi nõ ſit cõſenſus iuris introductũ face
re nõ põt,vt.j.de acqui.poſ.l.j.§.ſi vir vxori. ¶Querit̃ an cõ
23 ſuetudo†liget infantes ꝛ furioſos ꝛ vr̃ ꝙ nõ qꝛ non cõſentiũt
nec tenent̃ conſentire.ergo cũ nõ porrigat̃ ad eos conſenſus.
certe non extẽderet̃ qđ ex cõſenſu ſequeret̃.nã a quo remouet̃
rei cã ꝛ origo ꝛ res ipſa remoueri vr̃.vt not.j.de iuriſ.om.iu.
l.ij. Item contrariũ vr̃, ꝙ reſpublica põt ligare vniuerſos ꝛ
a ſingulos.ꝛ etiã infantes.[a] de admi.tu.l.ſine herede.§. Luci⁹.
ꝛ no.C.q̃ ſit long.conſue.l.j.de priui.cre.l.antiochẽſiũ.ꝛ qđ no.
in.l.iiij.§.actor.de re iud.p Bar.ad penã tñ nulla conſtitutio
obligat nõ capaces delicti:vt.l.j.de falſ.mo.¶Tertio querit̃
24 an cõſuetudo†liget abſentes ſicut p̄ſentes . dixit Azo ꝙ ſic,
tñ tpe duplicato dʒ eſſe p̄ſcripta cõtra abſentẽ ẽm Azo.qđ ri
diculũ eſt,qꝛ ſi ligat nõ natos ꝛ pupillos ↄ̃ quos nõ currit ve
ra rerũ p̄ſcriptio.ergo ꝛ abſentes,vt.l.ſi.de decre. ab or.fa.ꝛ.l.
nominationũ forma.de decur.li.x.nã in p̄ſentibus reſidet ius
legis condende,ergo ꝛ cõſuetudinis inducẽde ſeu diſponẽde,
vt inferius pbabo.ꝛ facit quod no.in aut.de ali.ꝛ emphi.§.in
25 p̄dictis.col.viij.¶Quarto querit̃ an cõſuetudo†extẽdat vir-
tutem ſuã ad forẽſes,vide ꝙ nõ,qꝛ forẽſes nõ cõſenſerũt cõſue
tudini.ergo deficit cã rõ extẽtẽdi ſe ad ipſos. Itẽ qꝛ extra ter-
b ritoriũ ꝛc. In cõtrariũ vr̃.C.de eman.libe.l.j.Sol.aut eſt con
ſuetudo pmiſſiua,ꝛ extẽdit virtutẽ ſuã ad oẽs:qꝛ vtẽdo cõſue
tudine,cõſentiunt in ipſa.vt.d.l.j.aut eſt cõſuetudo ↄpulſiua,
vel prohibitiua,vel penalis.ꝛ tunc refert, nã aut q̃ris vtrum
immediate liget, ꝛ dico ꝙ nõ.aut vtrũ mediate aliquo facto
vel delicto in territoriũ cõmiſſo ꝛ tũc ligat, qꝛ tunc cõſentire
vr̃ qui delinquit.in aut.de nõ alie.§.qꝛ vero veriſimile. ꝛ quis
c dicat̃ forẽſis[c] colligit̃ de q̃ſtore.§.ſi vero.col.vj. ¶Quinto q̃-
ritur,an valeat cõſuetudo dictans ꝙ ſi aliqs paduanus offen
dat peruſinũ padue,ꝙ intelligatur ipſo facto de peruſio fore
bãnit⁹,vel ꝙ ptãs peruſij ponat eũ in bãno,ꝛ vr̃ ꝙ non,qꝛ dʒ
inſpici forũ rei nõ forũ accuſatoris.C.de iur.om.iu.l.iuris or-
dinem. Item p.l.extra territoriũ.j.eo.ti.p.l. cũctos populos.
ꝛ ibi tʒ Bar.C.de ſum.tri. Itẽ p dictũ Inn. de foro compe.c.
poſtulaſti.ꝛ.l.ne quis.j.de incen.rui.nau.p Bart. Itẽ ſi ſcit ꝙ
nullã iuriſditionẽ hʒ,nullã penã põt imponere.de of.deleg.cũ
ſup.per Inno. In ↄ̃rium qꝛ peruſini pñt vetare paduanis,ne
ingrediant̃ agrũ peruſinoꝝ,ꝛ ſi ingrediant̃, pñt puniri.rei eñ
ſue legẽ dicere pñt,nec in alienũ qs immitti põt inuito dño,
vt.j.ſi ſeruit.vendice.l.ſicuti.§.Ariſt. ꝛ hoc ſentit alibi Iaco.
bu.dic ꝙ ſi illa cõſuetudo eſt obſeruata de cõſenſu vtriuſqꝫ ci
uitatis,tũc vʒ cõſuetudo.l.iij.in fi.j.de teſt.l. non dubito.j.de
cap.C.de an.ꝛ tri.l.mediterranee.li.x. Idem ſi ciuitates ille eſ
ſent ↄfederate,vt.l.nõ dubito.ẽm Bar.qđ nõ credo verũ,qꝛ ↄ̃-
ctus federis,eſt ſtricti iuris, ꝛ nihil venit in ipſo niſi qđ actũ
eſt expreſſe,vt.l.qcqd aſtringẽde.de vb.obl.vñ intelligo illã.l.
nõ dubito.qñ de hoc ẽ pactũ expreſſum,vel qñ eſt fed⁹ ineq̃le,
ita ꝙ altera ciuitas,cognoſcat alterã iure ſupioritatis. Uel
dico ꝙ ibi ſiũt apđ nos rei ex ciuitatis federib⁹.ſʒ mõ vcʒ ꝙ ſi
delinquũt ĩ ciues noſtros,regſiti ẽt a republica nr̃a, iſti ĩ quo
rũ territoriũ ẽ cõmiſſuʒ delictũ puniunt̃,nõ aũt nos,cũ locus
delicti ſit p̄ncipale forũ delinquẽtiũ.vt ĩ aut.vt nulli iudi.§.ſi
qs vo ↄprehẽſoꝝ.nã ĩ criminali potiſſimũ foꝝ ẽ loc⁹ d̃licti. ſʒ
ĩ ciuili potiſſimũ foꝝ qs ſortit̃ domicilio.vt no.ĩ.c.ſtatutũ.§.j.
de reſcri.li.vj.gl.q̃ ĩcipit oliʒ dicebam⁹. aut iſta ↄſuetudo nõ ẽ
obſeruata d̃ ↄſenſu vel federe vtriuſqꝫ ptis, ꝛ tũc refert inter
ſnĩaʒ ↄſuetudinis,q̃ pot fieri ſub ↄditiõe p̄uenire d̃lictũ.ꝛ ſic ẽ
v̓a opi. Iac.bu.nõ tñ mãdabit̃ executiõi,niſi facta liqdatiõe,
ꝛ d̃clarato p ſnĩaʒ hoĩs,ꝙ ĩcurſuʒ ſit ĩ ſnĩaʒ leg̃ vt legit̃.ꝛ no.ĩ
c.p humanũ.de homi.li.vj.ꝛ iter ſnĩaʒ iudicis,q̃ nõ põt p̄ueni-
re d̃lictũ.Nã delictũ igreſſus territorij iũctũ cũ pma offenſa,
ẽ cã iuriſditiõis ꝛ pene.vñ nõ p̄t iudex iudicare anteq̃ habeat
iuriſdictionẽ,ꝛ in hoc caſu vera eſt ſnĩa Bart.ꝛ rõ differentie
eſt,qꝛ ſnĩa cõſtõnis ligat futuras culpas.ſed ſnĩa iudicis niſi
ſit lata in modũ ↄſtõnis g̃nalis nõ ligat futuros caſus.vt no.
26 in.c.ij.de cõſti.li.vj.C.de fur.l.ciuile.¶†Sexto querit̃,an cle
rici poſſunt vti beneficio cõſuetudinis ꝛ laicoꝝ,dico ꝙ ſic.x.
diſt.ſi in adiutoriũ.de fo.cõpe.dilecti.obſeruata tñ cõſuetudi
nis forma,vnde ſi eſt ↄſuetudo ꝙ inſtrã nõ mãdentur execu-
tioni,niſi ſint elapſi.x.anni,nõ poterit eccleſia poſt.xx.annos
petere executionẽ ex bñficio ↄſuetudinis,qꝛ nõ põt formã cõ-
ſuetudinis mutare.agat ergo de iure cõi p libellũ.i.via ordi-
naria cũ iuri extraordinario ſit preſcriptũ.arg.de teſt.mili.l.
ius militis.§.militia.nẽpe bñficio meo nemo põt vti niſi qua-
tenus volo,vtat̃ ergo ſuo,quia ceſſante ſtatuto ſumus in iure
cõi.vt.l.ſed ꝛ milites.in prin.j.de excu.tuto.hac rõne etiã ab
ipſo principio ſtatuti a beneficio ſuo põt exceptare clericos,
nec eſt cõtra eccleſiaſticam libertatẽ,qꝛ non impẽdit bñficium
ꝛ nullã facit iniuriã,tñ puto ꝙ hoc caſu appellatione nõ ſub-
iectorum,includerentur clerici.cum eque poſſint ſine peccato
includi ſicut forenſes,ergo cũ generalis ſit determinatio ſta-
tuti ꝛ nulla rõ cogat dicere contrariũ,generaliter intelligaʒ,
vt in.l.in fraudem.§.fi.de teſta.milit. ex hoc etiã dico ꝙ valet
ſtatutum,ꝙ non ſubiectis non patrocinentur beneficia ſtatu
ti.quod tene menti. ¶Nunc videamus de tẽpore, ꝛ dixi ꝙ in
habentibus eſſe in tempore,tempus eſt quaſi cã efficiẽs.ſi eñ
tendit ab eſſe ad non eſſe corrumpit,qꝛ motus diſtare facit qđ
eſt,donec corrũpat paulatiue corrodens.vt.l. proponebatur.
j.de iudi.ſi aũt ordinat̃ tempus ad non eſſe ꝛ in eſſe, tunc facit
eſſe quod non erat,vt in preſcriptione ꝛ cõſuetudine. ꝛ iđ põt
dici cã efficiens eorũ q̃ vim ex tpe capiũt,ſicut eſt p̄ſcriptio ꝛ
cõſuetudo. Actuũ vero quorũ tp̄s eſt comes,ꝛ nõ dux,non dr̃
tp̄s cã.ſʒ concomitãtia.de re iudi.abbate.li.vj. ꝛ etiã in tẽpore
ſunt tpa.ꝛ correſpondent actibus hoĩs,vel factis,vel fiendis,
vel futuris. Nomẽ deniqꝫ ipſi tpi ĩponimus,ẽm res quas agi
mus, dico ergo ꝙ iura nr̃a cõſiderãt tp̄s, ꝛ ĩ tpe fundãt leges
ſuas:tp̄s eñ qđ valde receſſit a memoria hoĩm, perinde repu
tat̃ ac ſi nõ fuiſſet.qñ deletũ eſt diuerſo vſu cõſumptũ. Quid
eñ attinet nobis, Ceſar an Põpeius iuſtius regnauerit.cer-
te nihil ad nos,ſub Ceſare eñ vixerũt maiores nr̃i,igit̃ ꝛ nos
viuam⁹.nõ ſunt radices p̄ſcrutãde, qñ oĩm Dei operũ nullã
põt hõ inuenire cãm.tp̄s ꝙ dat ſibi vitã,dat ſibi legẽ. Tẽpus
vero qđ ſemp accidit ad nos. illud dat nobis mores, illđ dat
nobis legẽ,illo viuimus,nutrimur,ꝛ ſumus. vt dicit Iulian⁹
in hac.l. ¶Et no,ꝙ apud legiſtas oĩs actus pmanens etiam
mille annis,eſt p̄ſens tpis,vt Troia capta eſt.de verboꝝ.ſig.l.
verbũ erit.de iur.codicil.l. Plotiana. ꝛ ſic ſtatutũ vigens.C.
de heret.l. Arriani.concluſio,tp̄s cõfirmat mentẽ hoĩs in ſua
ſtabilitate.nimirũ ſi dat actib⁹ humanis robur.nã tp̄s abſtra
ctũ.i.p ſe ſtans ab actibus humanis,nihil operat̃,vñ qꝛ ſilen-
tium nõ eſt actus hoĩs. iđ non tollit actiões niſi ſpatio a lege
p̄fixo.de act.ꝛ obli.l.obligationũ fere.§.placet,ſilẽtium eñ ni-
hil eſt,ꝛ iđ nõ eſt per ſe cã alicuius effectus,ꝛ qñ.l.vult ꝙ ſilen
tium aliquid operet̃,fingit ibi cãm.puta cõſenſum, vel negli
gentiam,vel dolũ.vt ptʒ ex not.C.de procura.ꝛ.l.inuitus.tp̄s
aũt coniunctum actibus hoĩm, ipſos reddit validiores ꝛ fir-
miores,ꝛ iſta eſt noſtra materia, in cõſuetudine p̄ſcribenda ꝛ
dico ꝙ tp̄s qñqꝫ ordinat̃ ad ius . qñqꝫ accedit ad iuris p̄ſum-
ptionem.de vſur.cũ de in rẽ verſo.qñqꝫ ad roborationẽ.C.de
teſtamen.l.ſancimus. porro oportet ſcire inquanto tpis ſpa-
27 tio tp̄s facit conſuetudinẽ.¶†Quero ergo quãtũ tp̄s requi-
d ratur ad conſuetudinẽ p̄ſcribendã, ꝛ vr̃ ꝙ ſufficiãt.x.anni[d].ꝛ
hoc ex vi vocabuli,nã tex.dt longa cõſuetudo, ſed longũ ꝓut
refert̃ ad tp̄s,lex diffinit eſſe decenniũ.l.ſi cuʒ fideicõmiſſoria.
§.Ariſt.j. qui ꝛ a quibus.imo tp̄s ſimpliciter prolatũ, ad de-
cennium ſe extendit.vt no.j.de pe.l.ſi diutino. In contrariuʒ
vr̃.nam conſuetudo ſimilis eſt preſcriptioni.ergo in re mobili
conſuetudo inducit̃ triennio,in re immobili.x.annis inter p̄-
ſentes.ꝛ.xx.inter abſentes, cũ titulo ꝛ bona fide. in actionib⁹.
xxx.annis,ꝛ ↄ̃ eccleſiã.xl.annis.ꝛ ↄ̃ Romanã eccleſiã cẽtũ an-
nis.nã ſi p̄ſcriptio eſt de eſſentia ↄſuetudinis,ergo regule pre
ſcriptionũ ſunt ſeruãde in ↄſuetudine,qꝛ qcqd ẽ de eſſe cãe, eſt
de eſſe cauſati.s̄.de iuſti.ꝛ iur.manumiſſiões.Sol.aut ↄſuetu
do inducit̃ ſup rex eccleſiaſticaꝝ alienatiõe,puta infeudatiõe
vel linellatiõe.ꝛ tũc ſunt neceſſarij.xl.anni. nec añ dr̃ res ↄſue
ta infeudari vel emphiteuticari.ar.extra de feu.c.ij.de p̄ſcri.c.
de q̃rta.aut ſup factis ꝛ actib⁹ aliaꝝ pſonaꝝ.Et tũc dt Azo,
ꝙ iter p̄ſentes ſufficiũt.x.an. inter abſentes.xx. certe pari ra-

a ¶Infantes. adde Jo.an.ĩ l.venditor.§.ſi ↄſtat.cõia pre dio.ꝛ eundem Bal.in addit. ad Spe.in tit. de reſtit.in ĩte. ver.p̄ſcriptio.

b ¶Videt̃.adde. do. Petr. phi.cor. in ↄſi. lxxxiij. in lr̃a m.in.iiij.pte.

c ¶Forẽſis.qs aũt dicat̃ forẽſis,vide tu Felin.in.c.qñ. in prin.de off.or. ꝛ adde qđ non dicunt̃ forẽſes hoĩes vni⁹ caſtri in alio caſtro territorij eiuſdẽ ciuitatis.p.d. Pet. Phil. Cor.in cõſil.cxlvij.incip.p deciſione.circa med. conſil.lij.ꝛ adde ꝙ forenſis ĩ iure varijs modis ſumit̃, vt p prefa.domi. Phil.Cor.in conſil . cxciiij. inci.licet in litera. e. in. iiij. parte. ſʒ quid de eo q habet domum cõductam in ciuitate.an dicat̃ forenſis,ex eo qꝛ firmiter nõ habitat.vide per prefa.d. Pet. Phil. Cor.in cõſil.cccxix. incip.in hoc.per totuʒ.in.j.pte.

d ¶Decẽ anni. Vide.d. Jaſ. may. hic ĩ.xxiiij.col. cũ ſeq, ꝛ do. Alexan. in conſi.lxviij. ij.parte.

tione dicere dubuit q̄ p̄scriptio ꝯsuetudinis nō noceret postea
natis nec pupillis nec furiosis.vt no.C.d cur.fur.l.ij.ꝛ.j.d mi
no.l.et ei.Jtē si deesset titulus.vt qꝛ ciuitas vult p̄scribere iu
risditionē ꝛ nō hꝫ titulū.i.priuilegiū nec iustū errorē,qui ha-
betur p ti.ergo nunq̄ p̄scribet mala fide impediēte, qd est fal
28 sum.vt.C.de diuer.of.l.viros.li.xij.¶†Et not.q̄ prescriptio
currit ex negligētia.sꝫ ꝯsuetudo currit ex diligētia.ꝛ iō maior
ꝛ minor negligētia attēdit in p̄scriptiōe.C.de ser.ꝛ aqua.l.fin.
sꝫ in cōsuetudine attēdit cōsensus nō neglect⁹.¶Alij dicūt,
aut hꝫ cāꝫ ꝯtinuā vel naturalē.ꝛ tūc lōgo tpe.aut discōtinuā,
ꝛ tūc tāto tpe cui⁹ ꝯrij certa memoria nō existit. dubia eñ me
moratio nō hr̄ p memoria,sꝫ est poti⁹ quoddā somniū.de p-
ba.l.si arbiter.ꝛ possumus istā opi.cōfirmare tali rōne.si act⁹
sunt cā cōsuetudinis,ꝛ inter actū ꝛ actū est tpis interuallū.er
go tps qd est cā efficiēs sepe incipit ꝛ sepe desinit.sꝫ cā efficiēs
cessans effectu existente in fieri nunq̄ pōt pficere suū effectū.j.
de vsuc.l.naturaliter.ꝛ.l.eū qui edes.§.si aūt demolita.sꝫ.l.di-
spensat cū prescribēte,vt p̄scribat tāto tpe, cuius ꝯrij memo-
ria nō existit. qꝛ tātū tps loco vitatis est.j.de aqua quot.l.hoc
iur.§.duct⁹ aque.Et ſm hoc omnis cōsuetudo iudicialis vel
iurisdictionalis cū in iudicijs regrat factū hoīs,ꝛ p cōsequēs
non possit esse cōtinua.de serui.vrb.pd.foramē. lex exigit tps
cuius contrarij memoria nō existit,ergo q̄ pcedatur summa
rie non p̄scribit nisi tāto tpe cuius contrarij memoria nō exi-
stat. sꝫ ista opinio nō pbat.l. qꝛ vbi nō curam⁹ de negligētia,
sed de consensu ēt in actibus interpollatis sufficiunt decē an-
ni.vt.j.de vsur.l.cū de in rē verso.sed certe iste cōsensus est cō-
tinuus.j.de acq.pos.l.si is q animo.hoc sentit Jnno.extra de
verb.sign.c.quid p nouale. ꝛ hoc si lōgo tpe iudicis accedit au
toritas.nā pro titulo habet autoritas magistratus ac etiā pro
bona fide.vt.j.de noxa.l.generaliter. Quidā canoniste dicunt
q̄ si cōsuetudo est p̄ter.l.sufficiūt.x.anni.si aūt est cōtra.l.exi-
gunt.xl.anni:qꝛ irrationabilis censet eo ipso q̄ est iuri cōtra-
ria.ꝛ iō exigat tēpus longissimū, qꝛ irrationabilia difficilius
prescribunt.C.de prescri.xxx.an.l.si quis emptionis.ꝛ.l.cū no
tissimi.C.ne rei do.vel tēpo.l.vniuersas.¶Secundo queritur,
vnde incipiat istud tps an ab actuum pluralitate,an a primo
actu a quo consuetudo incipit exordiū. ꝛ dicūt quidā q̄ verū
ꝛ essentiale principiū consuetudinis est ab vno actu,nā tunc p
sumitur q̄ populus sciēdo cōsentiat ꝛ cōsensus est principiū
consuetudinis, Alij dicūt q̄ a primo actu publico ꝛ notorio
incipit cōsensus,ꝛ p cōsequens incipit nasci consuetudo. naꝫ
actuum pluralitas est de diffinitione consuetudinis facte non
fiende. vñ sufficit vnus actus in populo diuulgatus in prin-
a cipio decēnij,ꝛ alterū in fine decēnij,[a] ꝛ hec est veritas. vt no.
29 j.e.l.cū de cōsuetudine.¶†Tertio q̄rit,an vnus actus inter-
b rūpat mille actus,[b] ex qbus cōsuetudo oriebat,ꝛ dic aut con-
suetudo iā erat p̄scripta, ꝛ tūc nihil operat actus cōtrarius,
facit qd not.de sol.l.cū quis.§.si quis pro eo. aut p̄scribenda,
ꝛ tunc est interrupta si talis actus est publicus ꝛ notorius. vt
no.regula in.l.nemo.§.tpales. ꝛ sic actuū difformitas reddit
cōsuetudinē iprescriptibilē, qꝛ varia rex obseruātia nō dr̄ cō-
30 suetudo.vt.l.Seio.d annu.le.¶†Quarto q̄rit an possit iduci
p cōsnetudinē quod nō valeat cōsuetudo. dic q̄ sic de p̄terito,
de futuro nō: qꝛ tacita non pñt habere clausulā derogatoriā.
31 vt.l.fi.in fi.in prin.de leg.ij.¶†Nūc de cā finali restat dicēdū,
ꝛ no.q̄ finis dr̄ q̄nq̄ rō.vñ dicimus ista est finalis rō.ꝛ ista est
in intētione q̄nq̄ finis dr̄ operis executio. ꝛ ad hūc intellectū
dicim⁹ habito fine.nō curam⁹ de mō,qꝛ finis est cuiuscūq̄ rei
postrema pfectio. ¶In cōsuetudine ergo est ꝯsiderāda eius
32 rō substātialis,ꝛ eiusdē vtilitas finalis.¶Circa rōnē.†Pri-
mo q̄rit an rō sit de essentia cōsuetudinis. Scdo an rō habea
tur p ꝯsuetudine. Tertio an cessante ꝯsuetudine cesset ratio.
Quarto an cessante rōne cesset cōsuetudo. Quinto quō ꝯstet
nobis de ista rōne. Sexto an rō cōsuetudinis p̄sumat finalis
ꝛ de substātia.¶Et primo quo ad primū dico q̄ rō nō est de
substātia cōsuetudinis.nā tūc cōsuetudo tꝫ p̄ter rōneꝫ ex sola
autoritate cōstituētiū.vt.s.e.l.nō oīm.ꝛ.j.de postu.l.j.§.pueri
tiam.ꝛ.j.qui ꝛ a qui.l.pspexit. Sed an teneat ꝯ rōnem refert,
aut est cōtra rōnem gnalem,tñ hꝫ rōnem spālēꝫ.vt cōsuetudo
prescriptionū.ꝛ tuncvꝫ consuetudo.j.de vsucapio.l.j.nā lꝫ nō
sit equa,est tñ bona.vt no.s.de iust.ꝛ iur.l.j.in prin.Aut est cō
tra omnē rōnē,tunc aut pmissuꝫ a cōsuetudine est.l.diuina p-
hibitum,tunc nō vꝫ cōsuetudo.vt no.j.de cōsti.prin.l.j. idem
ecōtra. si cōsuetudo vetat id qd ius diuinū iubet,qꝛ nō vꝫ cō-
suetudo,iuxta no.j. de cōst.prin.l.j.Si aūt nō est ꝯ p̄cepta vel
phibita.l.diuine,tūc vꝫ,qꝛ trāsgressio cōsilij nō inducit male
ficiū.ar.in cle.exiui de paradiso.de vb.sig.Si aūt cōsuetudo ē
ꝯ humana statuta,tūc hñ valeret.vt hac.l.§.fi.dūmō itroducta
sit ex certa sciētia populi. Sꝫ an valeat ꝯsuetudo q̄ oēs volē-
tes molere,teneant venire ad meū molēdinū,vel oēs volētes
emere ligna teneant venire ad meū nem⁹, dico q̄ sic, lꝫ nō sit
rōnabilis.vt.j.cōia pdio.l.si vēditor.§.si cōstat. ꝛ extra de ap.
significāte.p Jnn. Ex p̄dictis apparet nō posse p̄scribi ne cor
rigāt excessus.ꝛ dt Jnn,q̄ nō vꝫ consuetudo ne corrigant ex-
cessus de ap.c.ad nr̄am, p Jnn. quod itellige qñ sunt excessus
a iure diuino prohibiti.secus si humano,Exemplum.j.de ex-
traor.cri.l.saccularij.§.sunt qdā. ꝛ cōclude q̄ cōsuetudo vꝫ cō
tra ius ex inuētione hoīm sic ꝯstituētiū,non ꝯ naturā,vel mo
res tales quorū trāsgressio est gen⁹ delicti.ar. in aut. vt nulli
iudi.§.j.cū si.sufficit ergo q̄ cōsuetudini nō ꝯriet rō, lꝫ nō fa-
ueat cōsuetudini.Certe vꝫ cōsuetudo q̄ qs alteri stipulet ꝛ ac
quirat ipo iure.ꝛ tñ iuris ciuilis autoritas dictat ꝯriū,ꝛ iō p̄t
gl.no.ar.qꝛ vsitatū est.j.de vsufr.l.si qs donatur⁹. Jtē vꝫ cō-
33 suetudo q̄†pactū nudū habeat stipulatiōis vigorē.j.de pac.
l.legitima.sꝫ nō valeret cōsuetudo q̄ vn⁹ ꝯhentiū deberet sta
re pacto alter nō.vt.p.§.si cōstat.qꝛ iplicaret ꝯdictiones i cor
relatiuis, ꝛ valeret cōsuetudo q̄ certa die nō posset ꝯbi.C.de
iur.delib.cretionū.vel q̄ sint ferie in arbitralib⁹.nā de volun-
tarijs nō pōt reddi rō,vñ oīs volūtas ē in hoīs ptāte,nisi sit a
iure phibita expresse.j.ti.ij.l.iij.in hoc eñ ē vera libertas, pos
se quodlibet nisi vi aut iure phibeat,no.tñ q̄ in dubio presu-
mendū est ex iusta cā cōsuetudinē pcessisse.ar.de vsur.l.cuꝫ de
in rē verso.ꝛ.xij.di.c.illud.Cōclusio,omne omissuꝫ a iure pōt
statui ꝛ cōsuetudine introduci, siue habeat rōnem assistenteꝫ,
siue non impedientē.¶Quo ad ſm ꝛ ad quartuꝫ simul dico
q̄ rō consuetudinis habet p cōsuetudine.ꝛ si excedit consue-
tudinē extēdit ꝯsuetudinē.Si aūt consuetudo vr̄ excedere rō
nem,ꝛ tūc rō vr̄ arctare cōsuetudinē.l.milites agrū.de re mil.
certe istud in statutis verū est,sꝫ in cōsuetudinibus si factum
excedit rōnem,rō nihil operat, qꝛ nō pōt infringere factū p̄-
scriptū.nā mēs cedit factis,qꝛ potētiora sunt facta q̄m mēs, ex
tra de cōst.c.cū.M.ferrariēsis.Cōclusio,mēs extēdit consue-
tudinē.sꝫ nō restringit eādē nisi actus exerciti sint indifferen
tes, qꝛ tūc restringunt ad id qd ē de rōne, qꝛ rō regulat dicta
ꝛ facta.de acq.pos.l.si is q aīo.¶Quo ad tertiū certe lꝫ ex ab-
rogatis legib⁹ nō arguam⁹, certe ex rōne ipsarū arguim⁹ in-
terdū in ꝯrium,qꝛ re sublata absurdū est relinq eius imaginē
siue similitudinē . ꝛ iō in cōsuetudine in pprio casu reuocata,
nō vr̄ rō eius ad similia trahēda.C. de lat.li.tol.l.j.in prin.nā
si deficit exēplar,deficit similitudo.de cōd.ꝛ demō.l.in testō.la
prima. ergo vr̄ qd cessante cōsuetudine cesset rō ꝯsuetudinis
elicita ex cōsuetudine.ꝛ cessat effect⁹ rōnis.i.pcessus de simili
bus ad similia.¶Quo ad qntū dico qd tacita pñt nobis cō-
stare.nisi p naturā rex vel p ꝯiecturas.p naturā, vt in feudo,
de cuius natura ē seruitiū.ergo cessante seruitio,cessat feudū.
p cōiecturā est id qd vr̄ hoīb⁹ peritis ꝛ sapiētib⁹,qꝛ rō q̄ ē dux
itellectus.adheret aīab⁹ viroꝝ peritoꝝ.vñ eoꝝ opi. ē cōiectu
ra vō pxima.ar.īsti.de iure nat.§.rūsa.vñ ꝯiectura nō ē aliud
q̄ opi.vera sapiētū.maior tñ est veritas.j.de vb.obl.l.ꝯtinu⁹.
§.cū ita.¶Quo ad sextū dico qd rō ē duplex.s. motiua ꝛ de-
terminatiua.rō motiua nō semp est in alijs sꝫ determinatiua
sic.j.de cond.ꝛ dem.l.cū tale.§.fi.d post.li.§.sexū.ꝛ.l.fi.j.d her.
inst.ꝛ no.qd vbicūq̄ statutū est potētius sua rōne,ibi rō p̄su-
mitur ipulsiua nec dꝫ dici rō,sꝫ occasio.l.cōdēde. vt i calphur
nia.ꝛ dixi qd in cōsuetudine dꝫ attendi ei⁹ vtilitas finalis.nec
mirū,qꝛ q̄ cōueniūt in fine,in nullo discrepare vident.ꝛ lꝫ sint
c diuersa,tñ fingunt vnū ꝛ idē.s.e.l.nā vt. ¶Viso de causis,vi
deamus de aliquib⁹ effectib⁹ cōsuetudinis[c]. ꝛ dico qd ꝯsuetu
do hꝫ vim pcarij, vt trāsferat possessionē rei corpalis ipso iu-
re.vt extra de ꝯsue.c.ex pte.ꝛ iō p iuestiturā de ꝯsuetudine pat
possessio ciuilis.sꝫ de iure nō dat possessio nisi fiat i re ipsa.vt
ibi p Jnn. Jtē sup consuetudinē pōt fundari petitio.extra de
of.or.cū dilect⁹.ſm Jnn.ꝛ.l.vēditor.j.cōia pdio. ꝛ pōt iterpre
tari lex ꝛ cōsuetudo.de accu.senatus cēsuit.in gl. Jtē repiunt
in consuetudinē oēs virtutes.i.potētia legis.vt.s.c.virt⁹.ve-
tat eñ ꝛ punit.de extraor.cri.l. saccularij.§. sunt qdā pmittit.
C.de test.l.fi.cōia pred.l.vēditor.de diuersis prescrip.l.si quis q̄
quod cuiusq̄ vniuer.l.plane.de diuer.of.l.viros.C. de emā.li.
l.j.ff.quēad.testa.ape.l.ij.ꝛ parificat priuilegio,vt not.in.c.no-
uit.de iudic.per Jnn.ꝛ iudex appellatiōis dꝫ seq cōsuetudinē
primi iudicis nō suā.de testa.Ray.ſm Jnn.ꝛ pmittit procedi
absq̄ libello extra de libel.obl.c.j.ſm Jnn.ꝛ in officijs multū
vꝫ consuetudo.de offi.archi.c.j.ſm Jnn.Excusat ab his q̄ nō
sunt per se mala.de temp.ordi.c.sane.per Jnn.Precipit scri-
pturis dominorum credi.de fide instr.cū dilectus.ꝛ not.qd si
est questio iuris videlicet an consuetudo valeat necne, talis q̄
stio pōt dirimi sine ordine iudiciario. ꝛ idem vbicunq̄ est que
stio de virib⁹ vel intellectu alicuius cōstitutiōis. vt no.Jnn.
extra de cōsue.c.cū inter nos.in fi.quod est multū no. ¶Re-
stat videre

a ¶Decennij. Et add.domi. Lu.in fing.v. consuetudo. ꝛ ver.consuetudini preter legem.vbi dicit verum nisi deroget iuri ecclesie.

b ¶Mille act⁹. Vide tu Fel. in.c.cum accessissent.in vers. sunt tamē. de consti. vbi no. quibus casib⁹ per vnicum actum consuetudo tolli possit.

c ¶Consuetudinis. Vid ēt gloss.in.c.frustra.viij.dist.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

35 stat videre de prorogatiōe† cōsuetudinis d qua loquit̃.l.nostra
ij.rñso.⁊ ista prorogatio pōt esse de eadē re ad rē. vt de vino ad
aquaticiū.qd magis ad vinū tendit.de quo dic, vt.ƒ.e.l. ꝙ nō
rōne.ƒ.eo.itē.ƒ.e.l.fraus.¶ Et no.ꝙ similitudo in diuersis p
sonis,causis,vel reb⁹ cōsistit,vna,vl' quasi eadē rō.no. tñ ꝙ in
a penis q̄ ipso iure infligunt̃,nō procedit̃ de similib⁹ ad similia.[a]
vt in.c.odia.de reg.iur.p Jo.an.¶ Item non dr̃ extendi con
stitutio etiā penalis qñ extendit̃ ex mēte eiusdē cōstitutionis.
vt no.in.c.si post q̄.de elec.lib.vj.in nouel. fit etiaʒ extensio de
persona ad psonā, puta de mutilato ad habētē membrū peni
tus inutile.⁊ est hoc mō.no.ad statuta de exoculante.nam vi
detur exoculare q cecat,ita ꝙ quis nō videat, licet rotūditas
oculi remaneat in sua concauitate.⁊ idē in similib⁹,q2 similia
maleficia,similes penas exigūt.ƒ.ad.l.aql.l.illō. Itē ē exēpluʒ
de canonico regulari ad fratrē pdicatorē.nō eñ noīa,ſʒ fines
noīm ɔsideramus. itē est exēplū de muliere ad quasi mulierē.
i.hermafroditā.itē de patre ad matrē in materia feudorū, vt
si fili⁹ succedat pr̃i in feudo,ergo ⁊ mr̃i, q2 rō diuersitatis red
di non pōt.de verb.ob.l.a Titio.⁊.l.j.§.hoc interdictum.ƒ. de
fonte.qñ eñ plura habēt eandē rōnē.lʒ de vno fiat mentio.vr̃
fieri exēplariter,nō respectiue.ƒ.de iur.om.iudi.l. imperiū.in
pscriptione tñ nō fieret extensio ista.vt no.in.c.dilecto.de of.
archi.p Jnn.nā in cōsuetudine cōsiderat̃ equitas.ſʒ in pscri
ptione vertit̃ rigor ⁊ odiū.ar.de libe.⁊ posth.l.cū qdā.⁊ not.ꝙ
sicut se hʒ cōsuetudo ad.l.sic se hʒ simile consuetudinis ad si
mile legis.⁊ iō in casu non determinato lege nec cōsuetudine.
ceteris alijs parib⁹ vincit simile cōsuetudinis ſm Jac.de ra.
Alij dicūt ꝙ in materia cōsuetudinis sequimur simile cōsue
tudinis seu extra materiā ɔsuetudinis sequimur simile legis
cōis.Alij dicūt sequendū ꝙ rōnabilius est.media opi.verior
est.ar.C.de iure fis.l.certa forma.liber.⁊ de pig.l.in quoꝝ.⁊.C.
de pred.cur.l.fi.li.x.¶ Et no.ꝙ vbi plures casus sunt spāliter
puisi ⁊ determinati sigillatim,vn⁹ casus nō trahit̃ ad aliū.de
vul.sub.⁊.l.ex facto.§.itē qro.⁊.l.cū ex filio.§.filio.¶ Postre
b mo qualiter cōsuetudo pbet̃[b] videam⁹,⁊ qualiter sit reddēda
rō p testes.de hoc eñ ponit Bar.qdā.in.l.Labeo.de sup.leg.
⁊ vr̃ ꝙ testis de cōsuetudine nullā possit efficacē reddere rō
nem.nā cōsuetudo quo ad mores,stat in vtentibus.ſʒ quo ad
vniuersos stat in tacito cōsensu sed de tacitis reb⁹,null⁹ ē sen
sus corporis. vñ dr̃ Jnn.ꝙ negligēs suā volūtatē nō manife
stat.de of.ord.c.irrefragabili.p Jnno.ergo cū tacit⁹ cōsensus
populi nō cōprehēdat̃ sensu,nō pōt de eo reddi a teste efficax
rō. In ɔtrium vr̃.nā tex.dat formā ⁊ modū pbandi.dū dr̃,pro
batis his q̄ in opido frequenter cōtingūt.sed cōtingētia sunt
euidentia.⁊ pñt tangi manib⁹.i.sensibus corporis. ergo sunt
pbabilia. Itē si cōsuetudo nō posset pbari,materia consuetu
dinis esset frustra.ſʒ nō posset pbari ex scripti dispositiōe, q2
sic esset statutū.ergo p testes pōt pbari.Sol.dico ꝙ tacitū ex
expresso nascit̃.⁊ pbato expresso,sequit̃ tacitū, qd lex vult esse
sequela expressi.Vbi gr̃a, volo pbare tacitā hypothecam p te
stes certe pbabo causas,⁊ sequit̃ effect⁹. puta pbabo iuecta ⁊
illata.ƒ.de pac.l.itē q2.cū si.sic ergo in pposito dr̃ testis,verū
est ꝙ est ɔsuetudo,ꝙ interrogat⁹ de cā sciētie dr̃. q2 ita vidit,
⁊ audiuit obseruari,practicari, ⁊ fieri ī palacio cōis ⁊ populi,
publice ⁊ notorie lōgo tpe in multis litibus.⁊ in oībus in qui
bus ipse interfuit. Interrogat⁹ si potuisset esse ⁊ fieri contra
rium eo nesciente,rñdet ꝙ sic.certe dic,testis reddit bonā rō
nem,⁊ si hʒ cōtestē probat,etiā si vterq3 reddit eūdē sermonē,
q2 est sermo iuris,necessarius probationi.non obst.qd dixit se
nescire cōtrariū:q2 non psumit̃ cōtrariū.si ergo testis assertio
est sufficiens, illa adiectio non vitiat: q2 id qd est possibile nō
presumit̃ verū,nisi probetur.C.vñ leg.l.non hoc.cum si. Sed
nunqd ex nō actibus possit pbari cōsuetudo, vr̃ ꝙ nō:q2 nec
induci.cū eñ sit facti ꝙ nemo pōt nasci ex eo qd nihil est.cer
te nō vr̃ ex casu omisso aliquid nasci posse.l. si vina.ƒ. de peri.
⁊ cō.rei ven.itē illi pbant negatiuā,q eā sciunt. sed nemo pōt
scire id qd nō est. sed dic ꝙ aut implicat contēptū.l. ⁊ tunc ex
omisso inducit̃ consuetudo,q2 ille qui contēnit aliquid facere
vr̃:vt.l.qui non facit.ƒ.de regu.iur.probat̃ aūt contēptus, vel
q2 expresse contēnitur,vel q2 monitioni hoīs vel legis, certuʒ
terminū assignātis nunq̄ paritū est.ſʒ si oīa solēt lex ⁊ hō,nō
fit cōsuetudo nec inductiua de nouo, nec derogatoria legi an
tique,q2 derogatio nō fit nisi ex cōtrarijs. Itē si cōsuetudo ex
cludit formā vel ordinē.l.ex tali abusu fit ɔsuetudo.C. de iud.
l.rē non nouā.q2 negligētia forme in actibus exercitis est de
suetudo.vt hic.⁊ in aut.de fideius.in pn.de hoc p Cy.C.eo.l.ij.
Conclusio vsus cōis,ac pscriptio liberi arbitrij,derogat legi
arbitriū limitanti. itē mutatio modi vel forme legis inducit
desuetudinē.l.itē alia cōclusio est talis,ꝙ si ex negatiuo resul
tat affirmatiuū,tunc pōt id prescribi,aliter non.C. de serui.⁊
aqua.l.ij.itē alia regula seu ɔclusio,ex preuaricationib⁹ indu
cit̃ ɔsuetudo facili⁹ ꝙ ex puris negatiuis,q2 puatio est actus
ɔtrarius.de ver.ob.l.decē. Itē vbi non est obseruātia.l.inclu
dit eius ɔtrariū,impossibile est ɔ statutū legis pscribi,q2 ppe
tuum est:sed qd si testis dicit,videre meo ita fuit obseruatū,
an pbet vsum:⁊ dico ꝙ nō,q2 istud verbū videre,ponit̃ trib⁹ a
modis.s.p sensu corporis.p iudicio rōnis.⁊ pro opinione lo
quētis.cū pfert̃ a teste sub primo modo, pbat:sed sub scdo ⁊
tertio,nō probat.Nūc aūt sum⁹ in tertio modo,q2 ita vulgus
intelligit hūc sermonē,ꝙ si literalis sermo vulgariter scribe
retur ⁊ proferet̃ hoc modo talis testis dixit,chedi pare q̄ cosi.
36 ¶ †Et not.ꝙ vbi sermo in vulgari est dubius,trāsferas in la b
tinū,⁊ scies significatiuū vulgare.ecōtra si dubius est litera
lis,vulgariza eū,⁊ intelliges.hec eñ est verbis expositiō ipsi⁹
vulgarizatio.⁊ hic est ꝙ dr̃ intellect⁹ vulgi.de leg.iij.l.libroꝝ.
c §.qd tñ Cassius.¶ Sed an p testes singulares[c] probet̃ con
37 suetudo.†rñdeo,prio scias ꝙ illi sunt testes singulares,q non
possunt in suis dispōnib⁹ simul iungi.Et hoc ɔtingit ppter
diuersitatē,que cōtingere posset in oībus decē pdicamētis. ſʒ
illi nō sunt singulares,quoꝝ depositiones lʒ diuerse, possunt
tñ simul coniungi ad vnū cōe quid probandū,⁊ ad vnā cōem
conclusionē. Redeo ad primū,⁊ pono exēplū In pdicamento
substantie.vnus testis dicit de boue,⁊ alter de asino:de leg.a.j.
l.iiij. In predicamēto quātitatis,vnus testis pro precio.x.et
alter pro precio.v.vt no.ƒ.de arbi.l.diē.§.si plures. In pdica
mēto relationis,vt vnus testis dicit ꝙ pater.alius ꝙ filiusfa
mi.de adop.l.post mortē.C.ad mace.l.Zenodorus. vel vn⁹ di
cit ꝙ dñs,⁊ alter ꝙ seruus.C.de ser.expor.l.moueor. In pdi
camēto qualitatis.vt vn⁹ dicit ꝙ pure,alter sub ɔditiōe. ex
tra de fide instru.cū Jo.in fi.vel vnus simplr̃,alter sub altera
tione.de fideius.l.grece.de ver.obl.l.j.§.si qs simplr̃. Et no. ꝙ
38 apud legistas,†qualitas est qcquid inducit alterationē subie
cti.⁊ siue locus,siue tēpus,siue quodcūq3 accidens.ƒ.de pen.l.
aut facta.§.qualitas. In pdicamēto agere,vnus dicit,egit.al
ter dicit,voluit agere.rē ra.ha.l.ampli⁹ nō peti.vnus dicit, fe
cit.alter dicit,opem tulit.alter dicit,mādauit.alter dicit, con
suluit.de infa.ob hec verba. In pdicamēto pati vnus dicit,ꝙ
fuit insultat⁹.ali⁹ dr̃,ꝙ simul impetū fecerūt.ƒ.si qua. pau. fe.
di.l.j.§.cū arietes. In pdicamēto habere.vn⁹ testis dr̃,ꝙ ha
bebat ad pprium vsum.alter dr̃,ꝙ habebat ad cōem vsuʒ.de le.
iij.l.hoc legatū.vel vn⁹ testis dr̃,ꝙ possidebat p duo.alter p
creditore.ƒ.de sol.l.Titio. In pdicamēto vbi.si vn⁹ dr̃,sub si
cu.alter sub quercu.vt no.C.de test.l.testiū.⁊ si vn⁹ dr̃,ī hostio.
alter iuxta hostiū vidi in.l.si statuas.ƒ.de iniur.p Bar. In p
dicamento qñ vnus testis dr̃, ante guerrā motā.alter post.C.
de pet.he.l.ij.de pba.l.matrē tuā.de neg.gest.l.eū. de stat.ho.
l.Aretusa. Itē in pdicamento situs.vnus dr̃,agrū esse in vna
parte vel territorio.alter in alio. vel vnus propinquius:alter
longinquius.insti.de rer.di.§.insulā.¶ Et no.ꝙ situs,idē ē ꝙ
locus.ſʒ ⁊ vltra locū,mihi cōnotat aliquas differētias loci,q̄
sunt.vj.sursum,deorsum,ante,retro,dextrū,⁊ sinistrū.vt dicit
Aristo.li.j.de celo.vñ si testes in his discordāt,dissonāt ī situ.
vt si testis dicit de ante domū:alter retro.⁊ hoc exēpluʒ est de
quātitate numerali,q̄ dr̃ quātitas discreta. itē est exēplum in c
quātitate continua,si vnus dr̃ ꝙ promisit Titiū paruū.alter
dr̃ d Titio magno.nā vt dicūt mēsura differētia quātitatis,
vt cū hoc stat ꝙ differētia esset substātia si sunt diuersa corpo
ra.de his pdicamētis no.Azo.in proe.C.in sum.in.§. oēs aūt
istos testes. ergo producti ad vnū ⁊ certū factū probanduʒ,si
est ita vnū factū ꝙ non pñt esse plura vt homicidiū,sunt con
trarij rōne diuersitatis.Et idē in probatione iuriū si testimo
nia sunt incōpassibilia.de pba.c.lʒ cām. ſʒ si pñt esse plura fa
cta tunc fiunt ex differētijs istis.⁊ similibus singulares.⁊ cer
te minima differētia imaginē hʒ contrarietatis: vt no. Bart.
in.d.l.Labeo,de sup.leg.⁊.l.j.in fi.quēadmo.test.aper.p Bart.
¶ Sed nunqd si testes deponunt idē dictum,ſʒ sunt varij in
rōne.an isti testes sint singulares.rñdeo,aut rō est bona lʒ di
uersa.aut mala. si bona,isti sunt contestes. verbi gratia,volo
probare me possedisse.dr̃ vnus testis ꝙ pcepti fabam.alter ꝙ
frumentū.sunt eñ ista testimonia in cauda colligata.C.de pe
nis.l.qui sniam.de hereti.l.quicūq3.§.idcirco.si aūt rō est ma
la,iste non dr̃ testis q nescit ⁊ differentia est magna,q2 vbi sin
gularitas vt ī Susanna,⁊ si.ibi dictū vni⁹ minuit,⁊ debilitat
dictū alterius.ſʒ ille q nō reddit rōnē nunq̄ debilitat dictum
eius.q rōnem reddit ⁊ iō defert sacramētū in ciuili cā hoc ca
su,sed nō in supiori, q2 nō dʒ videri iudici ex dicto debilitato
sacramentū deferre.vt not.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.ibi agit̃
de probādo notorio emēdicata suffragia sunt p nihilo.vñ cū
agit̃ de reprobāda cōsuetudine.q̄ pbat̃ ⁊ fundat̃ ī notorio,nō
defert̃ sacramētū in supplemētū, imo ī fundamētū pbatiōis

a ¶ Ad similia. vide Frā.are. in.l.Cēturio. ƒ.de vul.⁊ pu. ⁊ qd ibi dixi in apostil.

b ¶ Probet̃.vide.d.Alex.de imo.in ɔl.xlv. ij.pte.ſʒ q̄r p batur p testes cōsuetudo qd ecclesia nō sol uerit quartaʒ epō p tātū tps cui⁹ initij non extat mēoria, vide do.Pet. phi.cor.in ɔsi. ccxxij.ici.q2 p totū.⁊ adde ꝙ gñalis ɔsuetu do pbatur per duos doc.eam allegātes.vt p prefa.d.Pet. Phil.Cor.in consil.lxxxiij. inci.circa.in li tera.k.in.iiij. parte.iteʒ per vnū famosum d.Pau.de ca. in consil.clix.⁊ vide do.Jas. may.hici.xlix. col.⁊ adde qd sufficit ꝙ pro betur ꝙ cōsue tudo seruetur in vna pte ter ritorij vel ciui tatis,vt p pre fa.dom.Pet. Phili.Cor.in cōsil.cccxix.in cipiē.circa.in iij.parte.

c ¶ Singulares.Vide,do. Petr.Phili. Cor.in consil. lxxix.incip.vi sis.in litera.v. ⁊.x.in.j.parte. ⁊ do.Alex.de imol.in consil. clxxj.in.ij.pte. ⁊ quando dica tur testis sing. vide prefa.do. Pe.Philip. Cor.in cōsi.lv. inci.videt̃ in li tera.c.in.iiij. pte.⁊ in consil. xxxiiij.inci.cir ca.in litera.i.⁊ b.in.ij.parte.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ex vero teste ꝓbante consuetudinē. ¶ Et not. ꝙ si testes con-
grua interpretatione verboꝝ possunt interpretari esse cōte-
stes, non presumuntur singulares. sꝫ si interpretatio esset cum
quadā suppletione, lꝫ nō presumatur falsitas, tñ non probāt.
39 extra de testi. c. cū tu filij. ¶ † Et not. ꝙ in quolibet pdicamē-
to testis pōt reddere rationē entis, ⁊ non entis, ecce in pdica-
mento substātie viuebat Titius, qꝛ vidi eū viuere, loquebat
qꝛ eum loqui audiui, audiebat qꝛ ad narrata formaliter rñde-
bat, nō viuebat, qꝛ tetigi eū, ⁊ non habebat pulsum, nec motū
erat frigidꝰ ⁊ rigidus, absqꝫ motu. nā accidētia ⁊ operatiōes
remote a subiecto manifestāt corruptionē forme substātialis,
qꝛ nunqꝫ est forma substantialis, sine ꝓpria operatione, nam
operatio arguit formā, ⁊ nulla forma pōt esse sine operatiōe
naturali. vñ lꝫ forma substātialis sit indiuisibilis vt aīa. tamē
operatio demōstrat animā esse. ⁊ vbi oīno deficit operatio, ibi
non est anima, qꝛ esset frustra. ⁊ cū anima sit ens diuinū, nūqꝫ
frustra est. nec patitur naturaliter male collocari. vñ aīa hoīs
non pōt esse in leone. teste Arist. ⁊ cōmētatore. In pdicamēto
quantitatis dic ꝙ quantitas rei est sub visu, ⁊ quantitas ver-
bi est sub vbo. prima ꝙ visui, scđa auditui subiacet. vt. x. ⁊. xx.
natura eñ entiū amicissima nō decipit nos. ⁊ iō vult ꝙ in ꝓ-
prio obiecto non erret nec ꝓsumitur errari cū sit naturale, qꝛ
naturalia semp ꝓsumuntur inesse nobis. vt sensus ⁊ rō. de pro
ba. l. ab ea pte. nam qui ius naturale in esse alicui negat dꝫ ꝓ-
bare. C. de codicil. l. nec codicillum. In pdicamento relatiōis
oportet testes extrema rimari. qꝛ non esset relatio sine suis ex
tremis. extra de ꝓba. c. per tuas. ⁊ no. xxxv. q. vij. c. de parente
la. In pdicamento qualitatis, dic ꝙ est qualitas rei. vt serui-
tus ⁊ ordinaria iurisditio. ⁊ dic vt. l. si quis diuturno. si ser. vē.
l. j. §. cū vrbem. de offi. prefect. vrb. cum si. ⁊ est qualitas verbi,
formata per verba loquentium. dic vt. d. §. cū adijcit, ⁊ est qua
litas hominis, vt virtus, ⁊ de ista virtuosi reddāt testimoniū
secundum scientiam suam. vt. C. de aduoc. diuer. in. l. memini.
§. iurisperitos. ⁊ dixi in cōstit. §. omnē. In predicamēto agere
⁊ pati, aut causatur a vero hominis actu, ⁊ redditur rō per vi
sum. aut a verbo ore prolato, ⁊ reddit ratio per auditū, vt in-
iuria est quasi predicamentum non agere nec pati. vt in. §. cū
arietes. ꝑm iuris intellectum. In predicamento habere, red-
ditur rō per visuꝫ. vt. l. stipulatio illa. §. hoc quoqꝫ. de ver. ob.
⁊ hoc de habere corporali. sed intellectuale habere non ꝓbat
visu nisi presumptiue, qꝛ visa naturali possessione presumitur
ciuilis. est predicamentū carere. C. qñ fisc. vel pri. l. ij. vt ille ni-
hil hꝫ. quod non sensū, sed opinione vicinorum probatur. vñ
fama probat in opi. vt. d. l. ij. ⁊. l. si fideiussor. ff. qui satisd. cogā.
Predicamentum vbi subiacet visui, qꝛ ad locum est spacium
illuminatum a sole vel igne. ⁊ sic non pōt probari nisi p visum
de illo predicamento loquitur in aut. quib. mod. nat. effi. legi.
§. quantum. ⁊ ideo maleficium in obscuritate noctis factū, est
difficilis inquisitionis ⁊ ꝓbationis, vt no. qđ met. cau. l. si cuꝫ
excep. §. in hac. in gl. or. predicamentū qñ, correspondet omni
sensui, vt qñ vidisti, qñ audisti, gustasti, odorasti, vel tetigisti.
rñdet nudiustertius ⁊ memoria est hic sensus principalior: vt
l. quidam tabularum. de fur. ⁊ facit qđ not. ff. de eden. l. j. §. rō-
nes. pdicamentum situs est sub visu. ⁊ ideo cecus non testifica
tur de situ, puta de confinibus, qꝛ color lustratus a sole, facit
omnia videre nos, q in cecū non cadit: de isto predicamēto ha
betur. ff. de sen. l. forma. de leg. iij. l. patronus. §. j. C. ad. l. fal. l. si
prediorum. vñ in accusationibus inquantum ponimus locū,
puta in platea. sumus sub pdicamento vbi. sed inquantū ordi
nem loci designamus ⁊ significamus locū per continens, su-
mus sub predicamento situs, de actu libellorū habet de testi.
c. in presentiū. ¶ Dictum est de singularitate testium, modo
dicendum est de quadā singularitate, sed tñ non est singulari-
tas. vt cū agit de aliquo singulari facto probando, nā per sin
gula generis ꝓbatur genus. nam qꝛ genus representatur in
qualibet specie, ergo deponunt de eodem genere. ⁊ singulari-
tas est in cā scientie non in dicto principali. vt vnus dicit, qꝛ
ita fuit obtentū in Petro, alter in Joā. de accus. c. qualiter. ꝑ
Inn. C. de testa. l. ob carmen. §. ff. nam modus sic sciendi, est ꝑ
diuersa media. sed conclusio ⁊ effectus est vnus ⁊ idē. ⁊ posito
ꝙ acta nō possent ꝓbari p testes. ff. de testi. l. curent. C. de here-
tic. l. qm̄. tñ illud esset verum quantū ad vigorē illius iudicij.
secus quantum ad vigorē consuetudinis. nā ex quo nō exigit
scriptura, vt. ff. eod. imo magne. ergo potest ꝓbari per testes.
40 † Modo quero an similitudo cōsuetudinis possit probari p
testes. ⁊ dic ꝙ nō, qꝛ consistit in motu iudicis, q hꝫ assimilare,
⁊ credo ꝙ possit assimilare ēt pte nō citata, qꝛ qꝫstio iuris est. vt
ff. l. non pñt. cū. l. seq. Amplius scias ꝙ qdā est cōsuetudo dispo
nens qdā exponēs. q dr vsus loquēdi, vsus vtēdi, vsus intelli-
gēdi, vsus loquēdi, puta ꝙ medici appellant magrī, aduocati
appellantur domini, modo in Perusio sunt pno Bal. vnus
medicus, alter legista. si ergo testator dixit, lego dño Baldo,
faciam articulū de cōsuetudine loquēdi. ⁊ sic certificabo psō-
nam. ⁊ dr testis vera esse, qꝛ sic audiuit dici cōiter ab oībus, lō
go tēpore. Sed quid si testis ꝙ dr ab oībus, sed nō dr ꝙ audi
uerit. dr Bar. nō sufficere, qꝛ sua rō nō includit sensum corpo
ris. cū posset dici ipso nō audiēte. sꝫ Dy. consuluit ꝙ talis rō
implicat auditū, qꝛ testis nō ꝓsumit loqui vt mente captus,
ductus fato, sed rōne. ad hoc. l. si filiꝰ. ad Maced. qđ est equū,
qꝛ dicta testium non sunt calūnianda sed iuuanda. vt dr idem
Bar. in. l. j. si cert. pe. Sed quid si dicit vera esse interrogatus
qūo scit, dr qꝛ publice sic audiuit dici, ⁊ teneri a maiori parte
hoīm, tñ non dixit in redditione rōnis, ꝙ longo tpe. Sol. dic
ꝙ ꝓbat longū tps, qꝛ si dictū includit tempus, ⁊ rō supradi-
cta includit idem tps, als testis ꝓsumeretur falsus ⁊ varius.
vñ presumitur esse sibi ipsi consonans, qꝛ nemo ꝓsumit falsum
deponere. ff. de proba. l. quoties. §. si dolo. ⁊ ꝑm Bart. in. l. La-
beo. de supel. leg. que est rō subtilis. Item qꝛ rō reddit dicto, ⁊
a ex natura relationis includit suū antecedēs[a]. de interro. ac.
l. si defensor. §. j. vsus vtendi est, puta qꝛ carniū libra est. xviij.
vnciarū vt Padue, ꝙ vasellū vini est duarū lagenarū, qꝛ cor
ba frumēti est centū librarum. dicet testis qꝛ ita audiuit dici ⁊
fieri longo tpe. Sed nunqd sufficit si dicit ꝙ vidit fieri bis vl
ter, dico ꝙ nō, qꝛ in actibus frequētissimis debebat ꝓbari fre
quentia ⁊ nō paruitas ꝑm doc. ⁊ Cyn. hic Bar. in. d. l. Labeo.
vñ ꝓbatio actuū dꝫ nature negotij cōuenire. Usus intelligen
di est si volo ꝓbare ꝙ hoc vocabulum reda, supponat ex vsu
vulgi solū p filijs vel p pueris, ⁊ dicet testis ꝙ longo tpe au-
diuit hunc sermonē sic exponi ab oībus. ⁊ lꝫ non adijciat ab
oībus loquentibus de materia. hec adiectio non vitiat, qꝛ ta-
41 cite inest. ¶ † Et not. ꝙ ꝓbato verbo, probat animus, qꝛ vo-
ces sunt note earū q in animo sunt passionū id est, voluntatū
anime, teste Labeone, ac Boetio, ⁊ alijs peritis. ¶ Et not. ꝙ
aut negatiua cōtrariatur rei, ⁊ ꝓbatur negatiua: aut contra-
b riatur sensui ⁊ tunc nō probat negatiua, [b] qꝛ rō remota cū sen
su non pōt ꝓbare sensum si non est. ¶ Et no. quod Bar. dicit
in. d. l. j. quēadmo. test. aper. ꝙ in rōne proxima ⁊ imediata di-
cti sui semp testes sunt singulares. nā cum rō reddatur a quo-
libet p proprium sensum, vt. l. qui testamēto. in fin. de testa. ⁊. l.
testium. C. de test. quilibet est singularis de sensu suo, nō de sen
su alterius sed certe illa nō est singularitas sꝫ est concors plu
ralitas, in testibus eñ differentia numeri nō est differentia,
qꝛ numerus auget testimonium non minuit. sed illa dr diffe-
rentia, qñ nō dicunt idem in effectu vñ tunc esset diuersitas. qñ
per sensum diuersum redderent causam. puta vnus p visum,
alter per auditū vel qñ diuersa sunt sensata. vt supra ostendit.
qđ ergo Bart. ponit pro singularitate, nō est singularitas sed
numeralitas. persona eñ cuiuslibet testis est ꝓpria, ⁊ oculus
meus non est tuus. sed dictum est cōe ⁊ vnum ⁊ idem. Bald.

1 ☞ Lege deficiente recurritur ad consuetudinem.
2 Consuetudo licet sit stricti iuris tamen in ea proceditur de similibus ad similia.
3 Consuetudo specialis ecclesie Romane trahitur ad ecclesias inferiores non habentes propriam consuetudinem.
4 Consuetudo inueterata est ius moribus constitutum.
5 Tacitus consensus populi est de substantia consuetudinis.
6 Paria sunt aliqua verbis facere, aliqua dictis.
7 Consuetudo in casu deciso per eam non est maioris potentie quam lex scripta.
8 Libellus qui est contra cōsuetudinem potest per iudicem lacerari, sicut si esset contra legem scriptam.

c **De quibus.** [c] Consuetudo p. l. seruatur, vbi non vtimur. l. scripta, ⁊
pceditur in materia cōsuetudinis de similibꝰ ad
similia. ⁊ deficientibus similibus, recurrit ad con-
suetudinē vrbis Ro. Itē inueterata consuetudo habet pro. l.
igitur qꝛ hꝫ in se tacitū consensum populi, ⁊ inter tacitū ⁊ ex-
pressum non est differentia. Uñ etiam tāte ptātis est consue-
tudo ꝙ pōt derogare legi scripte. h. d. Primo ponit dictum.
secundo ipsum probat. tertio cōfirmat suā ꝓbationē. quarto
infert ex probatione. scđa ibi, inueterata. tertia ibi, nam cum.
quarta ibi, quare rectissime. ⁊ in materia cōsuetudinis in cor
1 pore iuris nō habemꝰ meliorē. l. ¶ No. ꝙ qñ † deficit. l. recurri
mus ad cōsuetudinē in eo casu vel simili. vel ad cōsuetudinē
vrbis Rome, eo ordine quo tradit in tex. ¶ Itē no. ꝙ lꝫ con-
2 suetudo † sit stricti iuris tñ procedit in ea de similibus ad simi
3 lia in defectū iuris scripti. ¶ † Itē no. ar. ꝙ spālis cōsuetudo
ecclie Romane trahit ad ecclesias iferiores nō habētes ꝓpriā
4 cōsuetudinē. ¶ Itē not. † ꝙ inueterata cōsuetudo ē ius moribꝰ
ꝯstitutū. Itē no. ꝙ ea q pcedit a pari potētia cāe sunt paria i
operatione

a ¶ Antecedēs. Pro quo vid Frā. aret. in. l. eādē. ff. de duobus reis. in secundo no. vbi referendo bal. hic dr ad hoc op. illaꝫ literā facere vt ibi p eum vide.

b ¶ Negatiua. De quo vide tu plene Frās. aret. i. l. in illa. de verbo. obli. ⁊ ꝙ ibi dixi in apostil.

c ¶ De quibꝰ. Adde. d. Pe. Phil. Cor. in cōsil. ccclxviij. incip. in hac. i lrā omni. iiij. parte. qđ consuetudo est. l. nō scripta ⁊ ꝙ nō extēdatur ad casus similes. vide p euꝫ in cōsil. cccxxj. incip. in litera g. ea. parte. de quo tu late vide Fel. in. c. auditis. post pn. ver. consuetudo appellādi. cum seq. ⁊ latiꝰ in co. xj. vers. ⁊ vj. declaratio. de prescript.

operatione ꝑm Jac. vt ait Old. q̄ queniũt in radice ⁊ causa cõueniũt in effectu ⁊ causato vt hic ꝑm Old.

5 ¶ Itē no. q̄ de substãtia ꝯsuetudinis est tacit⁹ cõsensus populi, seꝛ tẽpore roboratiõis q̄ robur canoniste vocãt ꝓscriptionẽ. licet ꝓprie non sit ꝓscriptio, q̄ lex nõ videt ꝓprie ꝓscribi. sed res sunt ille que ꝓscribũtur. vt ꝑz in suis tractatib⁹. Iꝛ Jac. dicebat q̄ ꝓscriptio nõ erat de essentia ꝯsuetudinis. sed tacitus cõsensus sufficiebat. vt hic. Ego dico cõtrariũ q̄ robur tpis requirit nõ ad inducẽdũ, sed ad solẽnizandũ cõsensum sicut in. l. scripta requirit scriptura ad solẽnitatẽ nõ ad ꝛsensum. l. humanũ. C.e.

6 q̄ nõ sunt paria ꝯ aliqua facere verbis, aliqua factis.

7 ¶ Itē no. q̄ ꝯsuetudo ꝑtin casu deciso ꝑ eã est maioris potẽtie q̄. l. scripta. in gl. q̄ incipit, vt de feudis. ibi, debilitat⁹. ¶ Not. q̄ paria sunt mutilatũ ⁊ debilitatũ. i. q̄ mẽbrũ remãserit frustra[a] ita q̄ non sit in ſensu. ſ. e. gl. ibi canonico. q̄ paria sunt quãtũ ad substãtiã regule. ſ. obedientiã, castitatẽ, ⁊ abdicationẽ ꝓ ꝓſſ. ⁊ idẽ in cõuerso regulari. ſec⁹ in conuerso seculari. idẽ ⁊ in cruciferis. vt not. Archi. xix. q. i. c. mãdam⁹. ⁊ in summa. ⁊ not. in ista gl. q̄ ꝑ ꝯsuetudinẽ põt mo nachus repelli a ſucceſſione. ſed hoc est ꝓpter rei naturã, q̄ nõ põt seruire in feudo. sed an hoc sit in prio patrimonio patris. dic vt not. in. l. ſi ita qs. ℌ. c. ſ. de ver. ob. ibi, ad nõ ſcriptũ. i. ꝯsuetudo ad ꝯsuetudinẽ. ibi, ſcriptũ ad nõ ſcriptũ. i. lex ſcripta ad cõsuetudinẽ eo modo posset trahi. l. ſcripta ad statutũ. l. ij. C. de nov. q̄ est interꝓtatio passiua, quã recipiũt statuta ꝑm Bar. ad q̄ not. in gl. ij. ibi, q̄ non habemus hoc. dic vt in. c. i. de ꝯſti. lib. vi. in gl. que incipit, cuius. ibi, vel libellũ. ¶ Ito. q̄ libellus qui est contra consuetudinem potest lacerari per iudicẽ, sicut ſi esset contra. l. ſcriptam.

8

Additio Baldi.

De quibus. Que est differentia inter ꝓſcri. ⁊ cõsuetudinẽ. In Spe. de ꝓſcri. i. iij. parte. ver. ſed que est. ibi, ⁊ cõsuetudine. ⁊ ꝓ i. cõsuetudine que per mores ⁊ vſum populi qui idẽ est quos mores, probat. Tho. ¶ Ibi, tũc ius. i. cõsuetudo. verbis iiſdem vtitur in ea questione vel simili. ¶ Ibi, oportet. ſic ergo ꝓz q̄ olim ciuitates in defectu ſue cõsuetudinis recurrebãt ad cõsuetudinẽ vrbis Rome sub qua erãt ciuitates. C. de cõſul. li. vij. l. nemini. ⁊ l. q̄ſi. ⁊. ff. ad muni. roma. Jdeo dicimus q̄ caſtra in defectum ſue consuetudinis debent recurrere ad consuetudinẽ ſue ciuitatis cui subsunt ꝓ hoc ẽ. C. de epiſco. ⁊ cleri. l. nulli. ℌ. q̄ ſi. ⁊. ſ. ad muni. l. cũ eorum. ¶ Ibi, inueterata. vide plene de materia ꝓ Archi. xj. diſ. consuetudinis. ⁊. c. cũ bis. ꝓ Archi. ¶ Ibi cõsuetudo. ſ. Romanorũ. ¶ Ibi, nõ immerito. vide Archi. xciij. di. illud. ¶ Ibi, hoc est ius. vide Archi. vij. di. cõsuetudo. ⁊ Jnn. de proba. ad nostrã. ¶ Ibi, nam cum. qui conueniunt in radice ⁊ cã, conueniunt in effectu. b. d. ꝑm Old. ¶ Ibi, tacito consensu. vide Archi. iiij. di. in istis. vbi ponit nouũ verbum. l. fina. Jn gl. in verſ. de regulari canonico. vide Archi. xix. q. j. mandamus. Quid de crucifero dic ea. q. in ſumper Archi. ¶ Ibi. l. querik. istud exemplũ non est bonum, quia talis hermafroditus est mulier ⁊ nõ ſimilis mulieri. vt. d. l. queritur. ibi segum estimandum. imo dic q̄ est mulieri ſimilis, vt ibi patet cum dicit, comparemus. ⁊ probatur per. l. comparitiones. C. de fide instrumen. Tho.

1 ☞ Consuetudo q̄ in vendendis rebus ecclesie nõ requiratur decretum. an valeat.

2 Judex debet dare ſententiam moribus conformem.

Juturna. ¶ No. q̄ cõsuetudo interdũ diutur na est, vt hic. Jnterdũ inueterata. vt. ſ. l. pgi. Jnterdũ ꝓpetuata. vt. j. e. nã imperator. Jnterdũ vetuſta. vt. C. de testa. l. testamen. Jnterdũ antiqua. vt. C. de iur. fiſ. l. pe. Jnterdũ vetuſtiſſima. ℌ. e. tit. j. l. ij. ℌ. ⁊ cũ placuiſſet. Jnterdũ appellat simpliciter consuetudo. vt. C. de erac. tri. l. pe. ⁊ intelligitur ꝓſcripta. vt extra de elect. c. cumana. Jn consuetudine tamen vnius hominis non requiritur preſcriptio. sed sufficit binus actus. C. de epiſc. audien. l. iij. de pignor. actio. l. vel vniuerſorũ. de ali. leg. mel-

1 la. ℌ. j. † Sz an valeat cõsuetudo quod in vendendis rebus ecclesie non requiratur decretũ. gloſ. dicit hic q̄ ſic. tu dic vt extra de re iudi. cum cãm. [b] Et not. q̄ consuetudo alia est compulſiua. j. de testi. l. iij. in fin. alia repulſiua, vt ſi filia preterita egit cõtra fratrẽ cõ querendo de testamento patris tñ libelli hmõi queri moniarum nunq̄ fuerunt recepti. Allia consuetudo est priuilegiata. de diuer. reſcri. l. ſi quiſq̄. Allia permiſſiua. ff. cõmo. p. l. vẽditor. ℌ. ſi cõſtat. Allia correcti ua est. ℌ. e. de qbus. in ſi. Allia interpretatiua. j. e. ſi de interpretatione. ⁊ ꝑm officiũ denominat. Allia collectiua. de emã. li. l. j. Allia cõfirmatiua. j. de iur. om. iu. l. more maiorũ. ⁊. l. q̄. Allia plãtiua. vt q̄ ꝑfert primo genitum patris. C. de preci. imper. offerẽ. l. reſcripta. per Lyn. ⁊ ſi consuetudo est ſcripta in bonis patris, nõ traham ad matrem, q̄ est cõtra ius commune. j. fol. mat. l. ſi vero. ℌ. de viro. niſi forte in ſucceſſiõe feudi. q̄ tunc est ꝓter ius cõmune. vt not. eſt. ℌ. l. ꝓpoſi.

2 ¶ Et no. q̄ iudex debet dare ſententiam moribus conformem. C. de nupt. l. iij. Bald.

Additio Baldi.

Juturna. ¶ No. q̄ vbi fit mẽtio de cõsuetudine, intelligit de ꝓſcripta. de elect. cumana. ⁊ dicunt canoniste q̄ non reperitur alibi.

¶ Quidã doc. dicit q̄ ꝓſcriptio est de bene esse non de esse cõſuetudinis. vñ non exigit niſi ad demõſtrãdum consensum in esse. Certũ est aũt q̄ nulla demonſtratio ꝯz se per modũ substantie sed per modũ accidentis cũ sit extra rẽ. nã aliud est demõſtratio aliud res demonſtrata, ⁊ idẽ dicũt de pluralitate actuũ q̄ nõ est de ſubſtantia nũmodo conſtet de consensu ꝑm Jac. bu. ad hãc. l. vide Jnn. extra de ꝓbat. ad noſtrã.

1 ☞ Cõsuetudo firmatur in cõtradictorio iudicio.

2 Consuetudo dicitur tacitum pactum ciuium.

Cum de consuetudi- 1 ne. ¶ No. q̄ cõsuetudo firmatur in cõtradictorio iudicio. ⁊ vide Archi. vij. di. 2 frustra. ⁊ in. l. ſed ⁊ ea. ℌ. e. ¶ Not. consuetudinem dici tacitum pactum ciuium. ⁊ ideo ſine vllo pacto consuetudo contractibus ineſt. ⁊ infoꝛmat contractus. C. loc. l. licet. ⁊. l. excepto. ⁊ quandocunq̄ notarius rogatur vt conficiat inſtrumentum intelligitur de licito ⁊ cõſueto modo. C. de fideic. l. ſi. q̄ inſolita sunt ſuspecta. vt no. in. l. vj. j. de cond. inſt. Iꝛ statutũ ⁊ cõſuetudo ꝺz pactũ, quare non pãt facere ne appellet cuꝛ per pactũ possit appellationi renuntiari. Rñdeo q̄ fit in fraudẽ superioris, alꝰ bene valeret statutũ ſup iuribus ſingulorũ. extra de iureiur. c. veniẽtes. q̄ Jnno. Itẽ nõ vꝺz expreſſum. i. ſtatutũ. ergo nec tacitũ. i. pactũ. Itẽ q̄ proprie nõ est pactũ vt ꝓz in verbo verbi. i. sicut, qõ est nota ſimilitudinis expreſſiua veritatis. Sz an cõe possit nole ſingulos facere ſyndicũ ad renuntiandũ appellationib⁹, cogita ⁊ vide. l. iiij. ℌ. actoꝛ. ℌ re iudi. ꝑ Bar. ⁊ extra de imur. c. i nra. ꝑ Jnn.

Additio Baldi.

Cum de consuetudi- ne. Vide Jnn. de cẽſi. ex pte. in gl. ¶ No. q̄ consuetudo ſtilũ habens est firmioꝛ de c quo dic vt. C. de ſac. ſanc. eccle. l. j. ⁊ ſtilus [c] in iudicijs proprie est ordo. consuetudo est ad deciſiones. Jtem vꝺz ſtilus esse preſcrip. vt consuetudo. melius dic per Ly. in. l. cõſuetudine. in. iiij. col. verſ. iiij. Bal. ¶ Ibi, consuetudo. vide omnino Archi. viij. diſtin. fruſtra.

1 ☞ Consuetudo an valeat q̄ teſtamentum factum coꝛam duobus testibus sit nullum.

2 Cõſuetudo an valeat quod ſolus primogenitus ſuccedat.

Sed ea. ¶ Not. q̄ cõſuetudo dicit tacita consuetudo ciuium ⁊ arguitur de cõſuetudine ad pactum. ſ. vniuerſitatis nõ dico ſingulorũ. vt no. C. de decu. in rub. ⁊. ℌ. e. l. de quib⁹. in gl. ⁊ no. l. nec ꝓ torio. j. de regul. iur. facit. j. de pact. non impoſſibile.

1 ¶ Quero an valeat cõsuetudo vt valeat teſtamentum coꝛã duob⁹ testibus [d] ⁊ vꝺ q̄ nõ. ar. l. ſi. C. de teſt. ⁊ no. j. de teſt. l. iij. per Jaco. Contrarium est verũ q̄ teneat talis consuetudo, quia est rationabilis. argu-

c ¶ Stil⁹. quot modis autem capiatur ſtil⁹. vide plene per do. Jaſ. may. i l. j. C. de ſacrol. eccleſ. ⁊ ꝓ Feli. in. c. ex parte. de reſcript. in ver. ſtilus.

d ¶ Testibus. vide do. Jaſ. mayn. in. l. j. C. de ſum. trin. in xxxvij. col. vbi tenet q̄ valet ꝓ quo allegat quamplurimas concordã. de quibus ibi per eum.

a ¶ Frustra. q̄ nõ est mẽbrũ. vt ꝓ Aristote. ſi. de aĩa. c. j. ⁊ j. g. i. ⁊ Aleg. in l. ſi. de pub. iu. vñ ꝑm Bal. i l. j. pe. col. C. de edil. edic. in. l. conũcticulas. de epi. ⁊ cler. ſi statutũ dictat q̄ debilitanti mẽbrũ alteri⁹ debilitet ſimile nõ ꝺz debilitari membruz inutile. ⁊ adde eundẽ Bal. et in. l. ediles. ℌ. Celſus. j. de edi. edic. vbi ôt not. ar. q̄ ãpũtãs manũ aridaz non dicat amputare mẽbrũ. boc tñ fortẽ nõ vꝭ veruz ex quo lꝫ non detrahat quo ad vtilitatem. tũ inducit deformitatẽ que multuz hodie curãda est. vide eũdẽ Bal. l. aut. ſed nono iure. C. ſ. fur. ⁊ car. in. c. q cle. vel vouẽ. ⁊ ibi plene vió Alexan. Vincen. ⁊ Angel. are. in tracta. maleſi. in ver. mẽbrũ. ⁊ Pau. de ca. bic ante med. ij. col.

b ¶ Cum causam. Et ibidẽ vide Fel. omnino. in ſi. ver. ad illud. cũ ſe. vbi per eũ plene ⁊ not. quid poſſit cõſuetudo ſ alienatione rei eccleſaſtice ⁊ an ⁊ q̄ſi augere vel minuere poſſit circa eiꝰ rei ecclesiaſtice alienationis ſolennitatem ⁊ nonnulla alia ad materiam no.

a ¶ Succedat. Sed quid si secundus genitus sit clericꝰ, an talis cõsuetudo ei noceat, vide Feli. in.c.eccle.sancte marie. ibi. ꝙ. de constit.

b ¶ Esse cõsuetudinis. Ty dic p.d. Alid, plene. in.c.fin. in.iiij.colũ. de cõsue. ¶ Ang. are.in fi.de iure nat.§.ex hõ scripto. ¶ bar. hic.cũ cõcor.

c ¶ Cõtingat. Et ibidẽ vide Feli.ver.glos.

d ¶ Im matrimoniis. Videtur oino Feli. in.c.i. de spõs. ver.iij.not.vbi an cõsuetudi nis ẽmissio vi tiat matrimoniuz. ¶ ibi quã vim habeat in validãdis vel infringendis actibus.

e ¶ Imo. De qua dictione vide Joã.andr. in no.in.c.fibi. de reseri. ¶ qõ ibi dixi in apostil.

f ¶ Quod sic. Et ideo nõ cõtrabitur irregularitas ẽm Lard. in cle.i. pe.q. ó homi. adde eundem Bald.in.l.pe. C.ad.l.Aquil. ¶ in.l.j.C. si seruus ex secũdo l.iij.col. ¶ in.l. si familia.§.de iurisd.om.iudi. ¶ do. Alexan. l.l.si gemina. ar.iur.ce.¶ angel.are.in tracta. maleficio. vers. percussit vulneraũit.

g ¶ Lege. Et quomodo ¶ q̃liter pticeps. li. astrigatur. vide not.¶ plene Felin.capi. canonuz.in.g. colum.vers.i. ¶ coram quaz quo conueniãtur vide per eum.in capi.i. verficul.no.ij. de probationibus.

extra de test.c.cũ esses.¶.c.relatum. Item consuetudo põt derogare solẽnitati.qz illa solennitas cõterit ius ciuile.¶ est cõstitutio iuris ciuilis.§.ti.ij.l. ius ciuile. ergo vz.§.e.l.de qbꝰ.in fi. ¶ Idẽ diceré in cõstitutione epi ꝙ posset p eã derogari solẽnitatibꝰ iuris.l.nec quisqꝫ.in fi.§.de offi.pcon.¶ leg. ¶ Quero an tenet consuetudo ꝙ solus primogenitus succedatª. Rñdeo vt no.Ly.C.de pci.imper.of.l.rescripta.in.iij.q.

Additio Baldi.

Sed ea. Ibi,tacita.vi6 Ja.in.l.iij. de test. Utrũ aũt mere priuato cõsuetudo det iurisditionem. dic ꝙ sic.extra ó foro cõp.cũ cõtingat.¶ nõ reputur alibi ꝑm Bosti.¶ Jo.an.ibi.¶ est gl.Accur.C. de emancip.lib.l.fi.in glo.etiam. Bald.

☞ Consuetudo antiquissima habeat autoritatem ꝙ mere priuatus possit conferre iurisditionem.

In matrimoniis ¶ ipũ glibꝰ,an sit seruãda cõsuetudo.

Imo magne. Not. ꝙ scriptura nõ est de esse consuetudinisᵇ. dicũt tñ quidã ꝙ est de essentiati.C.eod.l.humanum. alĩ dicunt contrarium. ¶ Quero an tantam autoritatẽ habeat cõsuetudo ꝙ mere priuatꝰ possit cõferre iurisditionem. dicunt doct.ꝙ sic.per.c.cum cõtingat.ᶜ de foro cõpe. dicunt cano.ꝙ illud.c.nõ est alibi in iure canonico. de hoc no.ix.q.iij.conquestꝰ. per Arch. facit qõ no.C.de eman.lib.l.fin.gloss. in verbo etiam si.¶ ibi ꝑ Huli.¶ in.l.iperiũ.§.de iurisd.om.iu. ¶ Quero an in matrimoniisᵈ ¶ spiritualibus sit obseruanda consuetudo. dic vt not. Archidia.xxxij.di.c.placuit.

☞ Consuetudo,an possit impedire matrimoniuz.

Consuetudo habetur pro veritate.

Consuetudo,an inducaf per sententias arbitratorũ.

Additio Baldi.

Imo. ᵉHec dictio aliqñ ponit cõrectiue,qñ cadit inter contraria vel de sui natura vel ex intentione ꝓsentis.aliqñ copulatiue,¶ ampliatiue vt hic.aliqñ distributiue,vt.l.iubem§.economus. dic per Jac.but.in.i.consti.C.vide respõ.ix.q.iij.conquestus.per Archid. ¶ An autem consuetudo possit impedire matrimonia.¶ dic vt no.Archi.xxxij.dist. placuit.post prin. ¶ Not.etiã ꝙ consuetudo habet pro veritate.vt not.C. de ser.l.j. ¶ Utrum ꝑ sniasgirbitrorũ cõsuetudo inducaf.vide Jnn.de verb.sig. abbate.gl.hic bene.vide extra de consue.cũ dilectus.

Si de interpretatiõe. Interpretatio dz esse verisimilis ¶ exponere non perimere.extra de accusa.cũ dilecti. Et pone exẽplũ p.l.semper.de regu.iur.¶.C.si scõo nupse.mu. in glo. Item pone exẽplum in statuto perusino quo cauef ꝙ si ex percussione sanguis exierit nõ ualeat pag.modo ego spinsi te ad terram. vñ percussisti caput in lapide,¶ sanguis exiuit,an ualeat pag.¶ semp fuit ibi obseruatum ꝙ sicᵏ.qz ego nõ percussi lapide, sed manu vacua,vnde non sum vsus lapide loco instrumenti,¶ dictio ex,notat causam per se,nõ per accidens. Item est ibi obseruatũ ꝙ si vnus iudex mãdat nuncio ꝙ det tenutã.¶ interim iudex dimittit officiũ ꝙ non possit tpe successoris fieri exẽcutio sine renouatione licẽtie,qz creditum antiqui ꝙ licẽtia nõ extenderet se ad tps successoris.sed alĩ cõtradicunt, vt in auf.vt nulli iud.§.¶ hoc vero.iubemus.nã istud est ꝑceptum.¶ interlocutoria lata cã cognita.¶ sic nõ finitur qz nõ est ad litis ordinationẽ,vt.§.de arbitr.l.si cũ dies.sed ad litis executionẽ. Item non est nuda cõmissio,sed cũ cã. Item fundaf ex necessitate ipõ in volũtate.de acqui.pos.l.fundi.¶ ibi per Bar.¶ idem no.§. de iur.om.iu.l.¶ qz.ꝙ Huli.¶ Bar.¶ facit qõ not.l.l.j. C.de postli. Item est iste nũcius officii,nõ psone vt persone.¶ ideo etiã vacãte magistratu vꝫ ꝙ possit exequi, dz qcqd fit de iure minime sunt imitãda ꝛc.§.eo.l.ri. nime.¶ ꝙ ibi suz multa similia ꝙrere potes. Bal.

Si de interpretatiõe. Imo.ꝙ cõsuetudo interpretatur.l.¶ statutum.§.e.l.minime. ¶ Item consuetudo habetur pro veritate.vt no.in.l.j.C.de seruitu.¶ aqua. Sed an per sententiam arbitratorum inducatur consuetudo vel interpretatio dic, vt not. Jnno.de verb.signi.c.abbate.¶ est verum ꝙ sicut consuetudo interpretatur legem.sic.l.interpretatur consuetudinem.text. est no.extra de consuetu.ij.capitul.cum dilectas. facit.l. de quibus.§.eod. in gloss. vt de feud. Bald.

Additio Baldi.

Si de interpretatione. ¶ Vide.ſ. ad Sill.l.j.ꝑ Ja. ¶ Ibi,retro.not.ꝙ consuetudo dat formam futuris tantũ negotiis ficut.l.scripta.

1 ☞ Consuetudo decidit dubia que super lege oriuntur.

2 Judex debet dare sententiam consuetudini conformem.

1 Nam imperator. ¶ Not.ꝙ cõsuetudo decidit dubia que oriuntur super lege.ergo iudex debet dare sententiam conformẽ consuetudini.C. de nup.l.iij. Bald,

Quod non ratione. Errores nõ sunt faciendi, Et no.arg. ꝙ si statutum dicat ꝙ vinum nõ possit extrahi de ciuitate. tñ oleum poterit extrahi. Et si vetat de frymẽto,poterit farina extrahi,qz est casus omissus.ergo ¶ in primo exemplo poterũt extrahi vue,qz aliud est materia,aliud est materiatũ:nisi fieret in frandez statuti secundum Bartol.qui ita not. post Dyn. de leg.iij.¶. quesitum. §. illud fortasse. Item facit ad statuta que tota die fiunt cõtra dominas ꝙ non portent perlas ¶ similia.que sunt ꝓter rationem.ideo nõ debet extendi.argu.l.sequen.l.vide per te. Bald.

Additio Baldi.

Quod non ratione. ¶ Ibi, ſz errore sine ratione. in fin.gl. dic aut consuetudo est per errorem inducta.¶ tũc secundũ vltimam opi.aut ex certa sententia,¶ tunc aut est contra rationem,¶ ferna primam opi.gloss.vt.§.eo.qõ no. Aut non est contra rationem,¶ tunc proceditur de similibus ad similia. vt.§.eo. de quibus.¶.C. que sit longa consuetud.l.j. Ricard. malum. dic vt not. Lyn.C. eod.l.j. in.iiij.opp. Bald.

Additio lectore vacantis in.l.totum.

Potum. ¶ Ibi, minuendo, qõ habemus. ¶ Ibi,fiat. quantum ad acquirendũ. ¶ Ibi,alienet trãferendo in alium. ¶ Ibi,amittat.vt si habeat ꝓ derelicto.

¶ De constitutionibus principum. Rubrica.

1 ☞ De potentia principis non licet disputare.

2 Quod persone conceditur,non egreditur personam.

3 Priuilegia nõ debent trahi in exemplum.

4 Priuilegium in quo currit ratio fauoris ¶ odij,ꝓsumitur odiosum.

5 Voluntas principis quandoqꝫ est lex nature.

6 Justum ¶ verum principi placere ꝓsumitur.

7 Duo sunt supremi principes papa ¶ imperator.

8 Rescriptum principis est ipsa veritas.

Quod principi placet. Pro lege haberi debet qõ principi placet. Et non solum est lex qõ habet formã cõstitutionis, ſz id qõ hz formã cõtractus.l.pe. de dona.inter vir.¶ vgo.imo plus quod hz princeps nõ ligetur legesꝫ legis, ligatur lege conuentionis.C. de le. l.digna vox.per Ly.¶.§.de iur.om.iudi.l.est receptum.ipse dico.nõ successor, quia contractus principis non transit in successorem, quia successor non habet ab eo causam.ad hoc.§.de pignori.l.ler vectigalis.§.locati.l.si quis donum.quia ius non transit ad successorem. sed de nouo creatur per electionem.extra de prebend.c.dilecto.facit quod not.in simili.in.l.quesitum.§.fina.de procuratoribus. Et hoc verum nisi faciat ea que sunt de natura vel consuetudine sui officij.sicut est infeudare.ar. in auf.vt nulli iudic.§.¶ hoc vero iubemus.¶ in auf.constitutio. que de pignita.§. illud. ¶ Et not. quod non licet disputare cum principe de potentia vt hic.sed de scientia sic,quia quandoqꝫ errat. de suppel.lega. l.ij.¶ de voluntate,vt.§.eodem.l. beneficium.¶.l. ex facto.¶ de vulgar.¶ pupilla.Et nullam iniuriam facimus principi, sed eum reputamus bonum ¶ equum, imo maiestas eius per illa duo nomina conseruatur in esse. vt dicta.l. ex facto. vnde omnia mandata ¶ rescripta principum debent intelligi cum iustitia. item si quid dat vel confirmat semper debet intelligi saluo iure alterius.C. vnde vi.l.autoritatem.¶.l. me minerint.¶ ideo in generali confirmatione solum iusta videntur esse confirmata. vt nota.in.l.iij.C. de diuer. predijs. libro.xj. Et ideo non valuit impetratio castrorum comitis Ugolini, facta per alios nobiles.C. de fund.¶ sal. rei not.l.fina.libro.xi. Et ideo princeps per generalia verba non videtur tollere specialia iura vt. l. decurionibus. C. de silentia. libro.xii. ¶ Nota quod id quod persone conceditur non egreditur personam, vt hic. ¶ de legattis.iij. cum patronus.¶ intelligitur concessio esse priuilegium eo ipso ꝙ discrepat a iure communi. vt

3 muni.vt hic in ver.sine exemplo. ¶ † Et sic no.φ priuilegia non
debēt trahi in exemplum.idē i odiōs discrepātib⁹ a iure cōi.vt h
4 qđ est no. ¶ † Itē no.qđ priuilegiū in quo concurrit rō fauoris
τ odij presumitur odiosum.vt not.in.c.vlti.de senten.excom.li.
vj.in nouella τ an statutū vel rescriptū possit excludere peccatū
dic vt in regula peccatū i nouella τ an cū piculo anime sit paren-
a dum principi[a] vide.c.ij.de eta.τ quali in nouella. ¶ † Tertio
not.quod voluntas principis quandoque est lex nature vt cum
restituit natalibus τ antique ciuitati vt.j.de ritu.nup.l.qua in
prouincia.§.diuus.quandoque est lex gratie vt cū restituit fama
l.j.§.de qua.de postu.τ extra de re iudi.c.cum te.per Inn.τ cum
rebānit exbānitū de pui. prelegat.qñque est lex odij vt hic qñqꝫ
est lex authoritatis.š.de his q ve.eta.imple.l.j.τ.C.de adopt.l.ij
τ qñqꝫ est lex dispensationis de re iudi.quidam consulebant de
offi.pretor.l.Barbarius.τ generaliter omnes virtutes legis pos
sunt attribui rescriptis pncipum vt hic. ¶ Not.tñ qđ hec au-
thoritas quicquid principi placet debet intelligi scꝫ possibile τ
honestū.nam impossibilia princeps non potest illud autē est im
possibile cuius cōtrarium est necessarium.Est autem necessariū
ius diuinum.Item ius naturale. Sꝫ contra hoc opponit quia
non plus potest naturalis obligatio φ naturalis liberatio. sed
princeps potest tollere naturalez liberationē puta pacti de nō pe
tēdo vt.l.iij.§.is p quo.j.quod quisqꝫ iuris.ergo ⁊c.Sol.ibi non
tollit naturalem liberationem vt.eo.l.§.fi.sed exceptiones pacti.
nam omnes exceptiōes sunt de iure ciuili sicut actiones vñ tol-
lit exceptio eius propositio τ forma sed non causa τ materia sic
non potest tolli iusgentium.š. tit.j.l.penul.τ insti.de iure natu.
§.ius autem gentiū.τ ideo si principi placet qđ deo non placet
non habet legis vigorē.Item si principi placet qđ vnuquisque
possit adulterari in rebelles nō habet vigorē legis quia scriptū
est,nō mechaberis τ adulteriū est semper prohibitū extra de iu
reiur.c.τ si Christ⁹.Homicidiū tñ est permissuꝫ qñqꝫ: qꝛ lex oc-
cidit non homo cū quis dignus est occidi de ritu nupt.l.palam.
adeo qđ accusatus nō teneatur respondere accusationi male in
stitute.C.vt nemo priua.l.ij.de his qui ad eccle.cōfu.l.si seruus.
Itē si principi placet qđ nullus pater teneat alimētare filiū non
valet.Itē si principi placet qđ lex nature non habet locū in suis
actis tale bñplacitū non est lex extra de re iudi.pastoralis in cle.
Itē si principi placet qđ hoīes possint licite furari tale bñplaci-
tum non est lex nisi in rebus hostiū.C.de cōmer.τ mer.l.j.τ.j.de
alia.l.j.§.qđ aūt.Itē si principi placet heresis vel vsura certe hoc
6 non hꝫ legis vigorem vt no.C.de vsur.aut.ad hoc. ¶ † Item
no.quod non presumitur aliqd placere pncipi nisi iustū τ verum
b τ ideo clausula si preces veritate[b] responsioni principis semper
videtur inesse C.si contra ius vel vti.pup.l.fi.τ si princeps excede
ret iustitiā partis nunqꝫ presumitur velle excedere nisi in modi-
co C.de preci.impe.offe.l.quoties.Et princeps vult omnes act⁹
suos regulari a iustitia poli τ fori propter modicū tamen exces-
7 sum non vult vituperari vt.d.l.quoties. ¶ † Itē not.qđ duo tā
tuꝫ sunt supremi principes scꝫ papa.τ imperator τ si conueniūt
simul omnia possunt τ si dissoluant quilibet potest in sua iuris-
dictione nō in alterius potestate extra de hereti. ad abolēdam.
per Inn. ¶ Ulterius no.quod prohibitio que fit per modum
constitutionis est validior φ si fieret simpliciter vt extra de con
suetu.c.φto.per Inn. ¶ Item not. qđ constitutio τ edictū sem-
per debet interpretari scđm rationem τ ius cōe.extra de ꝯsu.c.
cum dilectus τ secundum consuetudinem extra de conces.preb.
c.ex parte. ¶ Itē no.quod sicut princeps nō debet alicui aufer-
re dominium sine causa ita nec propriā iurisdictionē vt.l.qui fu
rere.de sta.ho. sed iurisdictionem cōmissam vel precariā auferre
8 potest libere vt.j.de iudi.l.iudiciū soluitur. ¶ † Item no.qđ re-
scriptum pncipis est ipsa veritas de pec.leg.l. si peculiū.§.sicut.
¶ Itē not.φ cōstitutio valet licet non faciat mētionem de cōsti
tutione cōtraria vt in.c.j.de cōsti.lib.vj.qꝛ lex semper videtur lo
qui ex certa iuris scientia ideo non sunt necessaria verba dero-
gatoria. ¶ Et no.quod sufficit quod ita cōstitutum est de offic.
ordina.c.irrefragabili.scđm Inn. Itē quod rescriptū vires acci
pit ab intellectu scribētis de excep. cū τ ecclesiastice per Innoc.
de pac.l.tale pactū in fi.Item priuilegium de vulg.substi.l.ex fa
cto.Item beneficium de reg.iur.neratius. Item statutum.C.de
le.l.fi.τ facit de offi.ordi.c.licet de decimis ca.ex multiplici τ no.
ibi quod eius est interpretari cuius est condere ergo statutarij
remoti ab officio non possunt interpretari:quia nec condere,vt
dicta.l.fin.de illa clausula sine debito τ sine canonico de restitut.
spo.ex conquestione.de illa clausula veritati τ iustitie de confir.
vtili.c.bone.de illa clausula studeas reuocare de reb.eccle.c.epi-
scopi.per Inno.de elec.c. nostri.de offi.deleg.c.statuimus.libro.
vj.De illa forma inquiratis veritatem de iudi.c.exhibita.de il-
la forma monemus τ hortamur .secunda questione.vij.capi.si-
cut inquit.An clausula referatur ad omnia de appel.c.secūdo re
quiris.Dicant ponitur respectiue tunc refert ad proprium ante-
cedens.de leg.ij.l.fin.§.scio.aut absolute tunc aut termini sunt si

miles, tūc ad omnia.C.de libe.prete.l.j.aut cōtrarij. tūc aut ra-
tio iuris vel significatio est certa.τ refert ad illud. de aur. τ ar.le
ga.l.Plauti⁹.aut dubia.tūc ad prima.vñ in dubio super vlti-
ma opi.magistrorum videtur approbata.de iurisd.om. iudic.si
idem.§.fi.qđ est no.Itē de dictione,scđm,apposita in rescripto.
de fi.instru.c.j.τ hec adde glossatori. Bal.

Quod principi. ¶ No.φ id quod ali cui i priuilegium ꝯce
dit vel in penalitatē infligit,psonā non egredit. Ad
idem.j. de leg.ij.l.cuꝫ patronus. τ de publ.l.licitatio.
in fi.lxj.dist.c.miramur.τ.j.q.vij.c.donatiōis. τ qđ no.Dy.i re
gula in iudicijs.li.vj.vbi vide. ¶ In glos. ibi magistratus.nam
ius diuinum est potentius φ ius humanum tā eꝫ potestate sta
tuentis φ ex equitate statuti. τ ideo nō valet statutū φ fenerā
tibus possit dari vsqꝫ ad certū modum qđ est contra statutum
tudertinū.Ibi.l.fi.circa fi.nō ob.extra de testa.c. relatū.τ.c.cum
esses. quia illa capitula sunt intelligenda in terris ecclesie vel
ad pias causas. Ibi, tollat.non vꝫ, nisi derogetur legi quoties
per verba derogator rescripti. nec tamen tunc tollitur obliga-
tio naturalis.j. qđ quisqꝫ iur.l.iij. §. fi. qꝛ puenit ex ipsa natura
li iusticia q̄ non tollit per rescriptū.vt no.Inno. extra de consti- a
tu.c.q̄ in ecclesiarum.In fi.gl.no.pro statutis,qꝛ qđ non potest
fieri per rescriptū principis, nec per statutum inferioris.in hoc
tamen est differētia, qꝛ rescripta iuri contraria requirunt clau-
sulam derogatoriā. sed statutū nō.ar.š.titu.j.l.de quibus. in fi.
Adde etiam hic φ sicut nō tenet statutum contra ius diuinū
quādo derogat actibus hoīm ita nō tenet vbicunqꝫ tangit ius
superioris. puta qđ nō liceat appellare ad superiorem statuen-
tem. extra de iureiur.c. veniens. sed Bar.in hoc inducebat talē
viam quando ciuitas que subest alicui dño vult ad illum domi-
num non appellare. qđ faciat tot indices appellationis quot
prima τ scđa appellatio fit in ciuitate. τ tūc nō impedit vigore
statuti,sed vigore.l. ne liceat in vna causa tertio prouocare, scđꝫ
eū qui hoc dicit in.l.oēs populi.š.de iusti.τ iu.nā tunc non pōt
appellari ad superiorem omissis medijs. qꝛ etiam de iure cano.
non pōt appellare p saltū nisi ad solū papā. iste ergo est modus
φ tūc tā principalis cā φ cause appellationis vētilent in eadeꝫ
ciuitate τ nō recurrit ad superiorē. qꝛ habēt cās appellationū.
Ego credo φ superior possit hoc statutum prohibere cū sit in
preiudicium sue iurisditionis.arg.dicti.c.veniens.Bal.

Additio Baldi.

Quod principi. ¶ Uide quod not. In extra de constit.
q̄ in ecclesiarum. Bald. ¶ Ibi,ei.i.ad ei⁹ honorem.
¶ Ibi,iperiū.merū τ mixtum. ¶ Ibi,ptātē.i. iuris-
ditionem. ¶ Ibi,statuit.vide qđ no.Inn.extra de sent. excom.
inquisitioni.in vlt glo.Bald ¶ Ibi,plane.vide de pub.l. licita
tio.in fi. ¶ Ibi,psonales. vide Iac.ð le.ij.l.cū patron⁹. ¶ Ibi,
nam qđ pnceps.vide Arch. lxj.di. miramur.in gl.adde ad hoc
xxj.q. vij.dona. vide Dyn.in.c.in iudicijs.de reg.iur.li.vj. Ibi
induxit vt priuilegium. Bal. ¶ Ibi, penam. argu.φ princeps
c pōt ꝯtra ius naturale diuinum τ gētiū[c]. Cōtra ius ciuile pt si-
ne dubio.vñ pōt alicui tollere actionem τ offm̄ magistratus.de
quo dic vt not. Dy. C. de preci. impe. offe. l. rescripta. ¶ Ibi,
interrogauit non merenti tantam penam. In gloss. fin. ibi, di- b
stinguere tamen potest.vel dic φ aut ius diuinum loquitur af-
firmatiue τ permissiue. τ tunc gl.dicit verū.aut phibitiue,τ tūc
subdistingue, aut ius diuinum phibet in genere aut descendit
ad speciem. τ tunc aut ratio legis excludit peccatum. τ vꝫ lex
seu statutum. Uerbi gratia. Dicit.l.diuina,non occides. tamen
valet statutum quod permittit occidi transfugam vel banni-
tum vel hostem. vt.l. minime.de relig. Aut ratio legis non ex-
cludit peccatum,τ tunc non vꝫ statutum cōtra legem dei. Uer- c
bi gratia. Ius diuinum dicit, que processerunt de labijs meis
non faciam irrita per statutum non pōt poni cōtrarium. scꝫ φ
creditor qui stat per annum quod non petit perdat debitum,
qꝛ non excludit peccatum. Ecce aliud exemplum. Dictat statu
tum quod non valet contractus minoris etiam iuratus.nam
hoc statutum non valet, qꝛ non excludit peccatum, fm Bar.in
l. omnes populi. Aut phibet in specie, tunc precise est seruan-
da prohibitio. extra de resti. spo. literas. si statutum diceret φ
cōtractus celebratus cum minore etiam iuramento preueniēte
presumatur simulatus vꝫ statutum, qꝛ rō statuti excludit pec-
catum. fm Bart.sed tu dic omissis istis ambagibus φ banni-
tus ex odio nō potest occidi quin contrahatur peccatum.ergo
non valet statutum φ inimicus eius possit eum occidere. ista
est truffa. ¶ Item dicere φ non valet statutum inductiuū pre-
scrip. quia inducit peccatum. ¶ Item dicere φ fictio statuti ex
cludit peccatum τ non excludit remorsuꝫ ꝯsciētie ridiculum est
duobus testibus presumitur falsuꝫ τ loquimur cōtra casuꝫ.l.vl.
de reb.eo.τ de fideic.lib.l.i testamento. Et iđ dic aut loquimur in
his q̄ sunt mere diuini iuris, vt sunt simonia.τ tūc ius ciuile

a ¶ Principi. Sꝫ q̄ro q̄liter succurret conscientie iudicio vidētis executionē omnino iniustā τ pnceps rescribat sniam oīno exequēdā.τ intellige de snia corpis afflictiua vid Feli.in cap. cōsanguinei. in medij.j.co. versi. ad vltimū.ð sen. τ re iudica. τ an τ qñ sit obediēduꝫ pceptis pape vl ex cā tardādum τ sup sedēdū vide p eum in.c.si qñ.p totū. de rescri.

b ¶ Ueritate. De qua clausula vide plene p Feli.i.c. ex parte.de rescrip.

c ¶ Et gētium. De q̄ vide Feli.i c.q̄ i eccle.i j. colū. circa princip. de consti.

non potest statuere cõtra ius cano.si.non specialiter fit per leg, dei contra determinatũ. Aut loquimur in his q̃ sunt iuris con manis. tunc via conscïẽtie seu poli non valet statutũ qd̃ inducit peccatum.tñ via cõscientie sola nũꝙ trahit ad necessitatẽ pstationis. aut in via fori:⁊ tũc si sum⁹ in foro ciuili valet statutũ si in foro ecclesiastico. dic qd̃ non est seruãdũ in casibus pertinẽtibus ad ipm forũ ex quo inducit peccatũ qd̃ purgari põt.de purga. cano. nos inter.⁊.c.nonit. Ibi cum sint immutabilia.vel dic qd̃ sicut qñ rescriptum est contra ius ciuile non tenet nisi dicat. nõ ob.tali.l.eo. modo si est contra ius gẽtiũ nõ valet nisi dicat nõ ob.iuregẽ.si hoc dicit,valet vt.l.queris.de na.rest.nam idem ius debet esse de dñio ⁊ actione.C.de predi.mi.l.si ad resoluendum. ¶ Item qr magis possit tollere actionem acqsitam valentem mille marchas.vt.l.si quis.§.si is ꝓ quo.j.qd̃ quisqꝫ iuris.ꝙ dominium vni⁹ rei valẽtis quatuor deñ. vel dic vt gl.qr iusticia alterius tollere non põt.vt not. Inn.de ɔsti.qr in ecclesiar.qr ptz. de re iudi. pastoralis.in cle.ergo nec dñium.vel ꝙ alterius non reddatur. qr ex hoc resultaret peccatum ⁊ pnceps nõ habet licẽtiam peccandi. ⁊ vide Innoc.de immu. eccle.qr pleriqꝫ. ¶ Sed nũquid valeat statutum qd̃ a sentẽtijs nõ possit appellari. dicit Bart.aut q̃ris de iure ciuili:scd̃m qd̃ non põt appellari ad pncipẽ omissis medijs,⁊ tunc aut ciuitas habet iurisdi.prime ⁊ secũde appellationis: ⁊ valet qr est de his q̃ ptinent ad suã iurisdictionẽ: aut habet iurisdictionẽ pme:qr nõ secũde: tunc nõ valet statutum,qr impediẽdo pmã impedit scd̃am ꝑ quã deuenit ad supiorẽ. Aut loquimur de iure diuino seu cano. ⁊ tũc cũ possit immediate appellari ad papã nõ valet. extra de iureiu.veniẽtes.scd̃m Bar.in.l.oẽs ppl̃i. Sed certe q̃libet ps põt appellare bis.ergo debuit dicere de prima appellatione non de scd̃a. Itez si tollit iudices, ergo adit pses vt imediate sublatis medijs. vt j.comu. pre.l. si qs duas.§.j.⁊ id dic omissis istis traffis ꝙ aut faciẽs statutũ nõ hꝫ supiorẽ.⁊ tꝫ statutũ vt.l.§.exactis.ꝺ offi. ꝑfect.pret.l.j.§.his cunabulis,aut hꝫ supiorem.⁊tũc aut statutũ emanet sup iur.ptis. Verbi grã.ꝙ cõdemnatus ꝑ furto non appellet.⁊ tunc valet statutũ quoad ius ptis.s. vt non habeat ius appellandi.tñ si appellat ad supiorez donec supior iudicet.s.iudex a quo appellatio sit iniusta. ⁊ hoc ex forma statuti qd̃ etiã ipse princeps seqtur.vt.l.ex ea.de postula.tñ iurisdictio non est adẽpta. Aut statutũ nõ respicit ius partis,sed iudicis seu iurisdictionem:qr tunc nõ tenet.vt in.c.veniẽs bñ fateor qd̃ dando iudices ad quos gradatim appelletur põt impedire indirecte vt non appelletur ad imperatorem.sed prohibendo non potest hoc in papa neutro modo fieri.

IN rebus. Ar. qd̃ omnis nouitas presumatur mala.⁊ sic est arg.ɔtra tẽtantes innouare contra bona regimina ciuitatũ. secus in malis vt hic. Bal.

1 ☞ Beneficium est beneuola actio tribuens gaudium capiendi
2 Princeps ɔcedẽs alicui bñficium itelligit ɔcedere pleno iure.
3 Beneficium interdum est personalissimum.
4 Beneficium est taliter interptãdũ,qd̃ nõ icludat plura specialia
5 Dispensatio ex qua est ius q̃situz, non põt reuocari sine causa.
6 Liberalitates principũ intelligũtur cõcedi saluo iure alterius.
7 Ius,an queratur ignorãti.
8 In dubio beneficia nũquid presumantur realia,vel personalia.

1 BEneficium. † Bñficium ᵃ est beneuola actio tribuẽs gaudium capiendi.x.col.de mili.vas.qui cõtu.est.c. vbertus de orto. 2 ¶ Et no. ꝙ † qñ princeps cõcedit alicui beneficium intelligit ɔcedere pleno iure. vt no. in aut.vt liberti decetero.§.⁊ pprio iure.vt in aut.ɔsti. q̃ de dig.§.illud. Perpetuum ᵇ tñ dr multis modis. vno modo ad vitaz suam:vt.j.ꝑ socio.l.j. Alio mõ ad vitã suã ⁊ suorũ liberorũ, vel oim vel vsqꝫ ad certũ gradũ.in aut.ꝺ non alie.§.emphytheusi. Alio mõ.i.sine tpis.ꝺ serui.vr.pre.l.eũ debere colũnã. ⁊ qñ aliqd pluribus modis dr:natura rei dꝫ ispici.⁊ ide õbem⁹ assumere modum significãdi. vt.l. sciendum.de ver.sig. de dã.infec.l. inter quos.⁊ ibi per Iaco.de are. nã intellect⁹ imitat rõnẽ ⁊ naturã. de vsur.l. si stipulatus.et ideo lꝫ omne feudum ex natura sua ppria sit psonale tñ bñficio principis factũ est pene reale, ⁊ transitoriũ ad quosdã heredes de suo sanguine.vt in ti.qui feu.da.po.c.j.§.cum vero corradus col.x. 3 ¶ † Et not.qd̃ beneficium interdum est personalissimum vt militia q̃ ⁊ si nõ trãsit ad vllum heredẽ.tñ fruct⁹ pceptos añ mortem suã bñ trãsmittit.de vsuf.l.defuncta.C.de anno.ciuili.l.j. li.xj. Personalissimũ ergo dr qd̃ nullã rcipit transmissionẽ:vt no.j.de col.bo.l.j.§.si impuberi. Interdum est psonale in q̃ succedũt certe psone ex dispensatione.l.j.de iure.immu.l.j.§.personis. Interdũ est reale qd̃ transit ad quelibet heredẽ vniuersalẽ vt si hoc actũ sit in feudo.vt no.C.de ope.li.l.libert⁹.ꝑ Cy.⁊ vid in.c.puilegiũ.ꝺ re iu.in vj.ꝑ Io. and. Interdũ ẽ realissimũ vt cũ trãsit ad quelibet successorẽ et pticularẽ ita ꝙ põt vẽdi ⁊ donari qr hoc pacto ɔcessum est.vt in.c.j.ꝺ feu.ñ hñte ppriã naturã.co.

a ¶ Bñficiũ. qd aũt sit bñficiũ pncipis, vide fel. in ru. ꝺ rescrip.circa diffinitionẽ autez.

b ¶ Perpetuũz. adde qd̃ bñficiũ pncipis in dubio dꝫ eẽ ppetuũ. vt ꝑ do.Bar. sozi. in cõs. lxj.inci.i pꝑsenti ɔsultatiõe. Vsi. iij. qr. in. i. parte.

c ¶ Interpretanda. Et an ⁊ qñ vide Feli.i.c. cãm.x.col. vers.iij.declaratio. ꝺ rescript.

d ¶ Donare. adde tu domin. Pe. phil.cor.in ɔs.clxxxix. incip.quãꝙ.in litera a.in fin.

e ¶ Districtus.qd aũt veniat vid per fel.c.rodulphus.i prin.de rescript.vbi etiã quõr qñ capiat.

f ¶ Dignitas. vid tu cardi.i cle.j de seq.pos. ⁊ i cle.si.de procu. ⁊ in cle.j.§. quẽ in si. ꝺ ɔce. preben.

g ¶ Iurisdictio. De q̃ vide late ꝑ Feli.i.c.ceteruz.viij. col.ver.valet pcessus ꝺ rescri.vbi etiã qd de gestis ante pꝑsentationẽ rescripti reuocãtis iurisdictionez ibi i. x. col.

x. ¶ Sꝫ pone pnceps ɔcedit mihi castrũ ⁊ dat executorez q me mittat i possessionem an possit mittere me nõ oblato libello: dic qd̃ sic.qr rescriptũ habet ꝑ libello qd̃ di vt no .extra de ea ⁊ qua c.accepim⁹.Inouella ⁊ ibi vide. Sꝫ pone ꝙ princeps iterim moritur an expirat grã dico ꝙ nõ:nã cũ pfecta sit grã non expirat morte ɔcedẽtis etiã re itegra vt.i.c.si cui.ꝺ pbẽ.lib.vj.⁊ no.i.c.ex tua.de filijs psby.i nouella.sec⁹ si grã ñ est pfecta sed emanauerunt litere ꝑ modũ ɔmissiõis.ſm Ioã.an. ¶ Itẽ not.qr bñficia
c sunt latissime iterpretãda.ᶜ ideo iter socios est loc⁹ iuri accrescẽdi.vt.l.j.C.si liberali.iperia ꝺ sine hered.li.x.ꝙ in meris ɔctibus nõ est nisi si nõ haberet locũ ius accrescẽdi dispositio, ɔhẽtium redderet oĩo mutilis.j.de ɔhẽ.em.l.fundus ille.C.de cõsti.pe. aut.si qñ. ¶ Itẽ no.ꝙ si princeps donat mihi iurisdictionẽ ali
d cuius castri ꝙ videt oẽm iurisdictionem donare ᵈ sic qr est nomẽ generis ⁊ omnes reddit⁹ causarũ ciuilium ⁊ criminaliũ ptinent ad me.ar.de offi.pre.vr.l.j.§.cũ vrbẽ.⁊ si donat mihi ciuitatem videt etiã comitatũ ⁊ districtũ donare ⁊ omnes ptinẽtias de quo loqtur Inn.de resti.spo.cũ ad sedẽt tã in terra ꝙ in mari.nã mare sicut terra distinguitur seu restrigit vt no.in.c.vbi periculũ.de elec.lib.vj.vt in.l.j.C.de classi.li.xj.⁊.l.deprecatio.ad.l. rhodiam de iactu.sed in odiosis noĩe ciuitatis non continetur
e districtus.ᵉ vt in.c.ciuitas.de sen.ex.lib.vj.⁊ ar.de li.⁊ posthu. l.cum qdam. Item si princeps cõcedit mihi quoddã fortalitiuz in quo sunt multa fornimẽta ⁊ omnia cedũt.C.de bo.va.l.si qñ ⁊ ar.j.de vsufru.l.ite si fundi §.si.⁊.l.sed ⁊ si quis.§.proprietatis ⁊.j.loca.l.sed addes.§.ij.item si vacãt tria officia ⁊ princeps dicat concedo tibi vnum ex tribus mea erit optio ⁊ potero optime optare.l.ij.C.de castrẽ.⁊ ministeri.lib.xij. ¶ Et not.qd̃ bñficio iuuari nõ decipi nos oportet.j.ɔmo.l.in commodato.§.sicut itẽ ꝙ bñficio affici interest hoĩs enimuero pene non irrogate indignatio duritiem solam cõtinet de seruis expo.l.seru⁹ ea.

4 ¶ † Et not.quod bñficium sic est interptãdũ vt nõ includat plura specialia:nã lꝫ vna dispẽsatio sit fauorabilis plures tñ sũt odiose.C.de inoffi.test.l.si quãdo nã illi sufficit vna inconueniẽtia.s.qd̃ inhabilis testet.⁊ tamẽ non cõcedit sibi quod omittat solẽnitatem quia essent duo specialia argu.C.de do.promis.l.j.

5 ¶ † Et no.qd̃ dispẽsatio ex qua est ius q̃situ nõ potest reuocari sine cã vt no.in.c.cũ ex eo.de elec.li.vj. Fallit in principe, vt C.de omni agro deser.l.qui fundos.pterea illa.l.si qñ loquitur non in bñficio sed in priuilegio:nã omne priuilegium est dispensatio nõ ius commune. Bñficiũ vero nõ includit dispensationẽ

6 qr non est ɔ ius. ¶ † Itẽ no.ꝙ liberalitates principũ semper intelligunt cõcedi saluo iure alterius de emãcip.lib..l.nec auus. qr princeps nõ vult vnũ altare cooperire ⁊ alterũ discooperire.C. qui potio.in pigno.habeã.l.assiduis.ne quid in loc.pub.l.ij.§.si quis a pncipe.de autho.⁊ vsu pa.c.ex tuarũ imo interdũ exaudiuntur saluo facto alterius scꝫ possessoris.nã si aliquid ipetratur,vt vacãs videt asseri ꝙ de iure ⁊ facto est vacãs nisi fiat mẽtio de possessione alterius:qr tũc sola vacatio iuris vr asserta de concess pbẽ.c.cũ nr̃is.de confir.vti vel inuti.c.bõe.ꝑ Inno.⁊.C. vñ vi.l.authoritatẽ. Rescripta vo principuz sunt stricti iuris: qr extraordinariã iurisdi.cõferũt q̃ reputat odiosa ⁊ ex eo,qr pꝑiudicat iurisdictioni ordinarie q̃ fauorabilis reputatur sicut ẽt mãdatũ executorium est stricte interpretãdũ vt extra de res. eã te. ¶ Et sic no.quatuor quor vnũ non est alter ppriẽ loquẽdo.s.bñficiũ priuilegiũ rescriptũ ⁊ mãdatum ⁊ fecit extra de do. c.cũ dilecti.⁊ de consan.⁊ affi.c.qr dilectio. In spiritualib⁹ vo lr̃e impetrare ad bñficia eccl'iastica tãꝙ ambitiose dñt restringi. vt in.c.is cui de pbẽ.li.vj.cũ si.⁊ an noĩe bñficij ɔtineat digni
f tas ᶠ dic de elec.c.si alicui⁹.ꝑ Inn.⁊ de vb.sig.c.tua ꝑ eũdẽ ⁊ vide quod no.i.c.si ppter tua debita de rescri.li.vi.⁊ an esse hospitularis dicat bñficiũ dic ꝙ nõ est bñficiũ sed merũ offm sicut tutela de epis.⁊ cle.l.orphanotrophos.⁊ in.c.ij.de pbẽ.in cle.

¶ Quero nunqd ex rescripto bñficio vel pcepto oriat ius añ pñtationẽ rescripti videt quod sic.vt in aut.vt nulli.in.§.⁊ hoc vero iubem⁹ ⁊ id dicit.l.qd̃ nõ finit morte: qr est ius quesitum.

7 ¶ † Siir q̃ro an q̃ratur ius ignorãti vr ꝙ sic.ar.j.de iureiu.l.labeo.Sol.ex grã principis acqrit ius ignorãti vt in.c.si tibi absenti.de pbẽ.li.vj.ius dico bñficij lꝫ non exercitij .ar.l.pe.de eo q ꝑ tu.⁊ ꝙ plene no.C.de fur.l.falsus.⁊ ideo ex rescripto ad li
g tes añ pñtationẽ rescripti nõ est q̃sita efficax iurisdictio ᵍ .de resti.spo.ex conquestione ꝑ Inn.⁊ Hosti.de reseruatione principis an liget ignorãtes.no.de ele .si eo in nouella.lib.vj.an añ formatas literas valeat grã pape no.in pe.sexti in nouella.

8 ¶ † Ulterius q̃ro nũqd i dubio bñficia pꝑsumũtur realia vel personalia i rescriptis nãqꝫ dicim⁹ ꝙ si scribit dignitas dignitati ẽ reale. Si dignitas psone est reale ex parte rescribentis personale ex altera. Si psona dignitati est psonale hincinde vt no.in.l.⁊ qr.de iu.om.iu.q̃ ad ptes ipas tñ nõ ẽ psonale vt no.extra de iu. c.qr v.per Inn. Itẽ i puilegijs dicim⁹ ꝙ si sint ɔcessa psonis ppetuis vt ciuitati ⁊ collegijs sunt realia si certis singularibus psonis sunt psonalia.vt.s.eod.l.j.vel.dic ꝙ liberatoria puilegia presumũtur

presumant realia. sicut in obligatoriis. sed certe ꝛ liberatio restringit, vt odiosa, si est ꝯ naturalē rōnē. facit. j. qḋ qsqꝫ iur. l. ij. §. ante pe. ꝛ vide qḋ no. in Spe. de instru. edi. §. nūc aūt. ꝛ versic. itē qḋ fuit. In penis tñ dic qḋ rōne noīs appellatiui pena non trāsit in successorē. vt no. in. c. j. de offi. vica. in nouel. qꝛ nō ex alia caput sequit, sꝫ in beneficiis dicitant in bñficio principis. ꝛ tunc aut conceditur tali persone q̄ nō morit. ꝛ est reale, qꝛ personale esse nō pōt cum sit perpetuū. vt. l. forma. §. ꝗ ꝗ. j. de censi. Aut concedit singulari psone. ꝛ tunc pōdera verba: vt extra de priui. c. porro. in dubio censet beneficiū reale, vt latissima fiat interpretatio. vt hic sm Bar. q̄ sic no. in. l. pater. de seruit. le. allegat etiā qḋ not. in Spec. de instru. edi. §. nūc aūt. versi. si aūt dubiū. Et per hoc dt qḋ si impetrator ꝯcedit iurisdictionē in quodā castro qḋ vr ipsi territorio castri attribuisse iurisdictionē. ꝛ sic quilibet cui postea concederet ipsum castrū haberet eandē iurisdictionē tanq̄ realem. nisi appareret de cōtraria mente cōcedentis sm Bar. sꝫ tu dic cōtra si cōcedit iurisdictio psone in loco: qꝛ tūc nō territorio sed persone in territorio dat priuilegiū. sed si cōcedit persone ppter locū tunc fateor qḋ realis est ꝯcessio, ꝛ transit ad aliū quomodocunq̄, qꝛ coheret territorio. ar. in. l. viā constitui. §. si fundus. de serui. rusti. pdio. Itē posito qḋ esset realis in primo casu: tñ esset cōcessa mixta ratione loci ꝛ persone. ꝛ ideo finiret ꝛ annullaret extincta psona quasi extincta cā si. Itē si concessio presumit realis vt Bar. dt sequit alius effectus, de quo fuit satis dubitatū. Jo. andr. dicit ꝙ in dubio recurrit ad cōcedētem. de aut. ꝛ vsu pal. c. ex tuarū. in nouella. dicit Apostolicus. concedimus Petro iurisdictionē talis ciuitatis nunquid videat concessisse heredibus suis videt qḋ sic. qꝛ realis, in ꝯtrarium, qꝛ personalis est officiꝫ concessio. de cur. furio. l. cuius bonis. Solutio in feudo serua consuetudinem feudi. vt. d. §. cum vero corradus: in concessione vo simplici, dic qḋ nō trāsit post mortem in alienatione: vt si nobilis vendit sua castra, dic qḋ non transit, vt. j. de pba. l. si pactū. qꝛ psona nō facit alienationē personalem nisi qñ adijcitur restrictioni cōtractus. vt. j. de pac. iurisgen. §. pactorū. ꝛ hoc de pricipum beneficiis. Inferiorum aūt liberalitates dicuntur donationes ꝛ concessiones, iste aūt fiūt ita qḋ debeant a re rei. ꝛ tunc realissime. aut a persona persone. ꝛ tūc personalissime. sed si debeantur illa iura a re persone, vt in vsufructu sunt psonales. de serui. rusti. predi. l. pecoris. de seru. l. vt pomū. ꝛ qḋ not. j. de vsufru. l. si quis ita. scias tamen ꝙ etiā in personalissimis actibus inseparabiles psone includuntur. vt. j. de verb. obli. l. si stipulatus fuero per te non fieri. Bal.

Beneficium. Bñficia pncipis sūt latissime interptāda. h. d. In gl. vt si ibi videat idem in penis. C. de incest. nup. l. cum ancillis. sꝫ ibi id. qꝛ. l. vlti. procedit. docto. reprobant istud exēplū gl. qꝛ nō probatur. l. vt cōcessa domo videantur cōcessa mobilia ibi existētia: vt vegetes ꝛ similia ar. tñ p gl faciat l. si qñ. C. de bo. va. lib. x. sꝫ Guil. ponit exēplū p. l. ij. C. de castr. et ministe. li. xij. Tu pone exēplū. si princeps bannitū rebanniuit simpliciter, vt videat in integ. restituere. facit qḋ no. Cyn. de sen. pas. l. in qōne. Itē dico in statutis, qꝛ cum istud sit bñficium est latissime interpretandum. In ea. gl. ibi. l. j. sed ibi ideo. qꝛ illō priuilegiū nō esset aliter priuilegium, sꝫ ius cōe: qḋ est absurdū. Ibi ratio reddit. itē ibi priuilegiū, hic beneficiū sm Pe. ibi concedere dꝫ. tu dic ꝙ latissime est interpretādum. vt hic. qñ tangit ius ꝯcedētis. sꝫ si ius tertij est restringēdum. extra de aut. ꝛ vsu pal. c. ex tuarū. Rescripta vero que nō emanant per iura, sed ad
a lites sunt stricte interpretāda.[a] extra de verb. signi. c. cū olim. de
b rescrip. c. cām.[b] Dispensatio etiā est stricti iuris ꝛ restringenda. vt not. Inn. extra de elect. c. dudū ecclesia. facit de ꝯsan. ꝛ affi. c. qꝛ dilectio. de vulg. substi. ex facto. vbi est tex. no. adde qḋ notat Inno. de priui. c. dudū. ꝛ de deci. c. ex multiplici. qḋ not. de offi. deleg. c. ex literis. in no. Additio Baldi.

Beneficiū. Nunquid hec. l. vēdicet sibi locū in dispensationibus. not. Inno. de elec. dudū eccl'ia. in gl. not. ar. ꝛ in. c. lꝫ extra de transla. epis. In si. tex. vide. de offi. dele. ex literis. in nouel. facit ad hanc. l. qḋ not. extra de deci. ad audiētiam in rescrip. ꝯ qꝛ ibi est stricta interpretatio faciēda. de verb. sig. c. olim. ꝛ facit extra de dona. c. pasto. ꝛ vide qḋ plene no. per Inn. de priui. c. dudū. ꝛ de rescri. c. cām que. In gl. j. istud primum exemplū nō pbat. l. Scdm exemplū est de priuilegio nō de beneficio. Tertiū de. l. si qñ nō procedit. qꝛ ibi est virt⁹ verborum prolatorū nō natura bñficij. Ideo pone exēplū per. l. ij. de castrē. pecu. sm Guil. ibi. adiacentia. Sed vr idē in penis. vt. l. cū ancillis. sed ibi id. qꝛ lex ibi. de inoffi. test. l. si qñ. sed ibi priuilegium, hic bñficiū sm pe. Sed ꝯtra. qꝛ ibi lex nō resistit nec assistit. ꝛ si preter. l. vt in. §. alteri. id dic aut beneficiū emanat in casu expresso per. l. vt ibi. aut in casu omisso, vt hic, qꝛ hic extēsio nullam habet repugnantiā seu resistentiā. In si. gl. vel plenius distingue circa beneficia: quia beneficium principis. aliud est rescriptum, aliud dispensatio, aliud priuilegiū respectu rescriptorum a stricte interpretat inducēdo eā ad ius cōe: qꝛ ad iuris cōis obseruātiā emanare credunt. vñ nō est recedēdū a iure cōi nisi qñ est clare ꝛ indubitabiliter expressum in rescripto. extra de rescr. c. cām q̄. Dispēsationē sic r. restringimus, vt extra. de ꝯsang. et affi. qꝛ dilectio. ꝛ de vulgari substi. l. ex facto. Bñficiū autem aut tāgit ius cōcedentis, qꝛ tunc latissima fit interpretatio. exēplū vt hic. Ita tñ qḋ nō recedat a verbis ꝛ tenore priuilegiorum. Aut tāgit ius aliorum, ꝛ tūc stricta fit interptatio. extra d aut. ꝛ vsu pa. ex tuorū. j. ne qd in loc. pub. l. ij. §. merito. sm Inno. et Ricar. mal. Interpretat Jurisc. bñficiū imperatoris, vt hic, et j. de vulg. subst. l. ex facto sic interptat lex. vt. l. nō possunt. sꝫ h latissime ibi benigne. vt. l. benigni⁹. neq̄ est gñlis ꝛ necessaria interpretatio eius ꝛ sic nō ob. ꝙ ille interpretet qui cōdit. C. de legi. l. si. ꝛ de vete. iu. enu. l. ij. Richar. mal. Cy. ꝛ sic potest iudex b pronunciere super priuilegio ipm interpretando sed non ipm annullando si de eius viribus dubitat. extra de iud. cū venisset ꝛ adde qḋ not. Inn. de rescri. c. capitulū sancte crucis. in vl glo. ꝛ de ꝯsang. ꝛ affi. qḋ dilecto. Bald. In si. text. hic qrit Guil. si do. alicui oia bona mea, vtrū contineant actione. ꝛ dt qḋ non qꝛ additur nomē meū qḋ significat dñium. Cyn. quia ipsa actio mea est sꝫ non sit mea res per ipsam actionem mihi debitam. et qui satisda. cog. l. sciendū. §. si fund⁹. ꝛ de pecu. l. ꝙ tuberonis. §. i peculio. de verb. sig. l. mouētium. j. ad trebel. l. cogi. de verbo. sig. princeps bona. de vsufru. leg. l. vxori mee. Item contra Gui. est expresse. j. rē pu. sal. fo. cū pupillus. Quid si omnia bona pronūciat in tenutam. rñdeo de oībus intelligit ꝙ in pronunciando simul pnūciat de oībus: sꝫ in exequēdo est ordo. vt. l. a diuo c pio. de re iudi. Quid si statutum dicit qḋ oia bona homicide publicent. vtrū intelligat de noib⁹ debitorū. dic vt in Spec. de fruc. ꝛ interesse. §. j. ver. ij. querit. ꝛ se. ꝛ in. c. j. de re. eccle. non alie. d in cle. per pa. facit de ann. l. liberto. §. lucius. ꝛ iuxta hoc venit ꝙ
c dicit vtrum debitores soluētes fisco liberent.[c] d quo p Dy. j. d sol. l. creditor. ꝛ in spe. de ob. ꝛ sol. §. nunc aliqua. v. illud querit ecce. ꝛ. l. paulo calimacho. §. fin. de sol. Querit hic Gui. Si vendidi tibi res meas vtrum veniat hasta Petri. ꝛ dic qḋ sic. l. oia. §. cū ita. de leg. ij. ꝛ. C. de ver. sig. l. si. nam appellatione rerum etiā psone ꝯtinent. Sed certe maior dubitatio oritur ꝛ v. meū. vt. j. si ager. vecti. l. j. §. qui in ppetuū. tñ qꝛ hec verba demonstrationis loco adijciunt verum est cōtineri. de here. insti. tale. §. fin. adde cum in obligatione oīꝫ bonorum veniant noia. qḋ not. C. de her. act. l. j. §. heredē mariti. an in obligatione possessionū cōtineantur res mobiles. dic p Guil. de acq. pos. licet. Item vide Inn. de dici. ex multiplici sig. qꝛ. c. tua. p Inno. quidā de dispensa. vide p Archi. xij. di. nos ꝗdem. ꝛ Inn. de ꝯces. pbē. dilectus. ꝛ vide Archi. lxix. di. qm. ꝛ. j. q. ij. clericos. ꝛ. j. q. vij. §. nisi. e ꝛ. vij. q. j. sꝫ. ꝛ. vij. q. j. si quis. in si. ꝛ xvj. q. j. ecclesie. ꝛ plenissime d materia priuilegiorū. vide. c. qꝛ frater. p Archi. ꝛ. xvj. q. vij. congregatio. itē si p modū priuilegij ꝯceditur alienū arbitriū intelligitur liberum. l. j. de testa. mil. Ultimo distingue aut concedit impator rescriptum ad litē, aut ad gratiā. si ad litē strictissime est interpretādū. j. de offi. psi. l. sepe. ꝛ. l. si. si ad gratiā, aut p hoc petunt euelli iura solennitatis ꝛ idē. vt. l. si qñ. C. de inof. test. si ad gratiam faciēdo. aut ꝯtingit ius ꝯcedentis tm, ꝛ tunc plenissime. vt hic. aut alterius ius leditur, ꝛ tūc strictissime. vt. j. ne qd in lo. pub. l. ij. §. merito. Bald.

De statu hominum. Rubrica.

1 Nomine rerum mearum, nunqd cōtinētur hoīes mei.
2 An sit differentia inter res ꝛ bona.
3 Donans vtensilia sua, an intelligatur cōia donasse.

Omne ius quod vti- f mur. Qm non intēdo recitare glo. leues, venio ad alia. Et qro, dico, dono tibi oēs res meas. nunq videor tibi donare noia debitorū meorū. ꝛ vr ꝙ sic. j. ad treb. cogi. in prin. ꝛ. l. si legatus. §. j. in ꝯtrariū, illud est meū qḋ vendicare possum. de aur. ꝛ
d arg. leg. l. quintus. § argento.[d] sed nomē vendicare nō possum, qꝛ psonalis actio ꝛ realis distingunt. vt spēs quasi opposite. vt inst. de action. §. j. Itē hoc pnomē meum, est pnomen possessiuum. sed iura psonalia nō possident. vt. j. quorū bono. l. fin. ergo non includuntur in tali donatione. si aūt dixissem. res ad me ptinētes. tūc nomina debitorū includerentur, qꝛ verbū rei, est ge-
e nerale.[e] verbū ptinere[f], est gñale. ergo ꝛc. ar. j. si cer. pe. l. j. ꝛ de
f ver. sign. l. verbum pertinere. sm Guil. ꝛ Cy. ꝛ idē in verbo habere. vt dono tibi omnia bona que habeo. nā habere dicimur ea que credito habem⁹. vt. j. de re. iur. l. qui actionē. ꝛ de acquiren. rerū do. l. rem in bonis. sed si dico, dono tibi id qḋ habeo. Perusij. actiones personales non continentur, quia locus nō circunscribit illa incorporalissima. de leg. ij. l. Caius. in princi. C.

a Interpretāda. Addō idē tenētes do. bar. for 31. ī cōsi. xc. inci. viso p cessu circa med. iij. co. in. j. parte. et do. pe. phil. cor. in ꝯsi. cclvij. īci. viso. īfra. a. ī. ij. pte.

b Cām. et ibidē. vide Fel. in. xi. ver. limita hāc dclarationē ꝛ an ꝛ qñ latissime extēdat. vid p eū in c. postulati xj. col. vij. circa. iij. cū seq. d rescr.

c Liberēt Addō eūdē ī. l. j. ti. seq.

d §. argēto. Et ibidē vid bar. in. j. co. v. q̄ro aliqs donauit ꝛ. d. ale. d imo. ī. l. j. j. si cer. peta. ꝛ do. abb. ī. c. fin. d pscri. ꝛ d ale. d imo. ī cōsi. clxxxv. ī vl. cha. ī ij. pte.

e Gñale. Addō Frā. are. in. l. j. j. de acqren. pos. ī. iij. co. v. ad fꝫ. ꝛ ꝙ ibi dixi ī apostil. et Fel in. c. relatū. circa mediū. ij. col. d of. dele. ꝛ domi. Pet. phi. cor. ī ꝯsi. xx. incip. vr in lra. o. ī. iiij. pte.

f Uerbū ptinere. de q̄ vbo vid Fel. ī rubri. d rescrip. ꝛ qḋ ibi dixi ī app. ꝛ Fel. extra. ī. c. inter dilectos. d fide instr. ꝛ d. pe. phi. cor. i ꝯsi. clxxxviij. ic. qꝛ. i. lra. g. ī iiij. pte. ꝛ frā. are. i. l. Cēturio. j. d vul. ꝛ pu. ī vlt. col.

de prescri lõg.tpis.l.fin.de ind.l.si fideicõ.§.tractatũ.ꝛ facit ad ꝓdicta.C.de vsufru.l.j.C.de secũ.nup.l.hac edicali.§.is illud.ꝛ de vb.sig.l.princeps bona si aũt dixi oẽs possessiões meas an contineantur mobilia puta libri.vel se mouentia,puta boues.ꝛ dic qd non ex cõmuni vsu loquendi.C. de cõpen.l. fina.p Cyn. ¶Sed pone dico sic,dono tibi qcqd habeo in domo nunquid videar tibi donare frumentum qd habeo venale vel mercãtias venales ꝛ videtur ꝙ nõ.sicut in legato non veniũt.j.de vsufr.le. l.generali.§.vxori.nisi aliud ibi nõ sit.ar.l.fundus qui locatus. de fun.instru.de auro ꝛ argẽ.l.pediculis.§.item.In conrarium

a ¶Fisco. Ad de eũdẽ.d.i l.fi.C.de con sti.princip. circa fi.

videtur.j. de pigno.l.cum tabernam.de verb.oblig. quicquid astringende.iij.responso.ꝛ hoc verum dũmmodo mercãtie sint ipsius testatoris.nã verbo generali ius suum solum donare videtur.C.de le.l.vxor patrui.ꝛ.j.de contrahen.empt.l.qui taber-
1 nas.¶†Sed nũqd nomine rerũ mearũ continentur homines mei.ꝛ videtur ꝙ nõ,qꝛ personarũ ius est distinctũ a iure rerũ.vt hac.l.In contrariũ videt de le.ij.l.omnia.§.cũ ita.C.de ver sig. l.fi.Et hoc tenet Guil.nisi essent sanguine cõiuncti.nã in generali sermone non presumitur quis loqui cõtra illos qui sunt de suo sanguine.argumẽ.j.de pig.l.obligatione.C.de excus.tu.l.humanitatis.ꝛ extra de ap.c.postremo.ꝛ facit.j.de her.instit.l.talem.§.fi.¶Ultimo no.ꝙ si in vniuersali dispositione est dictio mea.non restringit vniuersale dispositum.vnde si donogregem meum etiam aliena capita includuntur que sunt de numero gregis.de rei.ven.l.marcellus.sed in generali dispositione restringitur.vt dono omnes seruos meus.de leg.iij.l.seruos aut suos: sed quando rei certe adijcitur dictio illa ponitur magis demõstratiue ꝛ assertiue ꝙ in modum limitationis.vt cum dico dono tibi stichum seruum meum.qꝛ hec adiectio non minuit ꝯtractum vel legatũ certe rei.vt stichum qui meus erit.de leg.j.nisi ponatur in vim conditionis,qꝛ conditio restringit dispositionem.vt ibi patet ꝛ in pluribus locis.¶Sed pone dico dono tibi omnes domos meas quas inhabito.modo propter mortalitatem fugeram in comitatu. ꝛ ibi morabar ad tempus pestis an veniat in donatione illa domus comitatus.ꝛ dico ꝙ non.vt l.j.§.habitare.j.de his qui deie.vel effu.nã.vt aiunt,verbũ habito est frequentatiuũ.ideo de rata habitatione ꝛ momentaneo non est intelligendum.nõ eñ singula momenta habitationem faciunt.sꝫ animi residentia.ar.j.de condi.ꝛ demõ.l.si quis ita legauerit.dũ vxor mea nimirũ si nõnulla ex aĩo estimantur. j. de capti.l.nihil.j.de pig.l.debitor.de he.insti.l.ex facto.§.rerũ aũt.¶Sed quid si dixi dono tibi qcqd habeo in bonis ꝛ habeo vsumfru.formalem.an videor donare ꝯmoditatem eius et videtur ꝙ nõ,vt.j.de vsufru.le.l.j.qꝛ illud qd nõ est aptum esse de proprietate.vsufru.formalis nõ dicit proprie de bonis meis lꝫ
2 nec precise sit extra bona.ar.ꝯ in.d.l.vxor patrui.¶†Sꝫ an est differentia inter res ꝛ bona.ꝛ videt ꝙ sic.ꝙ bono.nomẽ magis significat ius ꝙ corpꝰ vel factũ.sꝫ nomẽ rerũ magis factũ.i.corpora q̃ facti sũt demõstrare ꝯsueuit.vt.l.multũ.de vsufr.leg.imo
3 dic.vt ibi no.¶†Sꝫ pone dono tibi oĩa vtẽsilia mea nunquid includunt ꝯmunia ꝛ dico qd nõ:qꝛ vnũ ex simplicibus.i.alterum extremum non continet mixtũ.de leg.iij.l.hoc legatum.

b ¶Titulorũ Uide do.a lex.de imo. in rub.j.si cer.pe.

OMne ius. In glo.hoc vr ibi,ẽt actiones. ex hoc vr ꝙ si obligauero tibi oẽs res meas,etiã noĩa debitor videãtur obligata. Idẽ si dono.sic si p sniam confiscata sunt oĩa bona. Mar.vt etiã nomina cõtineantur.pro hoc facit.j.de pecul.l.ꝙ tuberonis.§.in peculio.de verb.sib.l.princeps bona.ꝛ.C.de vsufru.l.j.ꝛ qd nota.in spe.de fruc.ꝛ interesse.§.j.vers.secũdo queritur.ꝛ ver.seq.Et pro hoc patet qd confiscatis bonis alicuius
a debitores liberantur soluẽdo fisco.[a] de quo per Dynũ.j.de solu. creditor.ꝛ in spe.de solu.ꝛ ob.§.nunc aliqd.ver.aliud queritur. Guil.dicit hic quod appellatione rerũ mearum non continentur nomina que vendicari non possunt. ergo mea non sunt.l. Quintus.§.argento.j.de auro ꝛ argẽ.leg.breuiter prima opi.est vera sed Cy.hic non approbat.aliego duas.ll.scꝫ.l.j.C.de vsufru.ꝛ.l.cũ pupillus.j.rẽ pu.sal.fo.facit.j.de iure fi.l.defertur.§.j. ꝛ qd no.C.de here.Action.l.heredẽ mariti. qd no.p ista.quest. quia orit dubitatio ex verbo,meas,qꝛ est dominij significatiuũ sed alia dubitatio orit ex verbo omnia qd est rerũ distributiuũ. vnde si fiat mẽtio mobiliũ ꝛ immobiliũ querit an cõprehendãtur noĩa ista.questio nõ cadit hic.sed determinatur in.l.mouentium.per gl.ꝛ doc.j.de verbo.signi.dixi.in.l.j.C.si aduer.tran. ¶Querunt doct.si do alicui omnia bona mea,vtrum continentur vasalli dubitatio est qꝛ istud verbum meum videtur referri ad directum dominium qd in eis non habet.patet ex no.in.l.si minor.§.si seruus.j.de euic.ꝛ.l.j.§.qui in perpetuum.si ager vectig.ꝛ.l.iij.j.eo. Cõtrarium determinauit Guil.ꝛ Cy.post eum, qꝛ dedisse videor ius quod habeo.j.de contrahẽ.emp.l. qui tabernas.C.de le.vxor patrui.ꝛ probat in.l.oĩa.§.cum ita.j.de le. ij.de here.insti.l.talẽ.§.fi.que est.l.multum ad hoc notabilis.

c ¶De paricidio. Adde Feli.in c.cũ iuramento in.fi.de homi.

OMne ius. Uide contra Guil. hic.l.j. C.de vsufru.ꝛ per Iaco.de are t.in.l.ad eum.de dona.ꝛ per Guil.in aut.hoc ius porrectum.in nn.tex.querit hic Guil.vt dixi.s.in.l.fin.precedente.

b CUm igitur ¶No.arg.ab ordine titulorum.[b] ꝛ sic prioritas titu.i significat potẽtatẽ esse.ꝛ ex hoc dicit Mar.Syl.quod testamentarius ꝯfirmatus prefertur legitimo tutori ex ordine titulorum,quia confirmatio operatur secundũ naturam rei confirmate secundum Mar.sil.

Additio Baldi.

Cum igitur. Ibi ꝛ his proximos.not. arg.de ordine titu.

SUmma itaqꝫ. ¶Not.omnes in plurali poni pro omnis.in singulari numero.sed certe singularis numerus non restringit dictionem oĩs.ꝛ id dic ꝙ oẽs et omnis idẽ est dicere.nõ ob. ratio gl.qꝛ sensum hic spectamus non verba.

SUmma. In gl.j.ibi.i.pma hec vera.In ea. ibi.digna vel ꝓ cipua.i. principalis.ꝛ hec est etiam vera.In ea.gl.ibi.§.si ibi non erat appositum signum vniuersale collectiuum.nam cum apponitur non potest fieri resultatio in singularitates.nã ad veritatẽ orationis cuius significatio sumit ex vniuerso requiruntur oĩa vera esse.j.de re.dub.l.si is qui ducenta.§.vtrum.sꝫ fallit illud ꝓpter absurdũ intellectum q resultaret.In eadẽ gloss.ibi asscriptitij s isti deseruiunt agriculture,tamẽ licet faciat seruile ministerium essentialiter liberi sunt.quod patet,qꝛ in legitimis actibus admittuntur vt liberi,vt not.insti.de iure p.vñ si baro habet vasallos licet nõ possint recedere a loco ex consuetudine illius vasallagij tamen non propterea sunt serui,sed debent seruitium limitatum,ꝛ facit qꝛ dominus non posset eos alienare ad duriorem seruitutem.vt not.j.de fideicom.liber.inuitus.in gl.ordinaria.

1 ☞ Libertas dicitur esse triplex.
2 Bannitus captus a familia,non potest occidi per priuatos.

1 LIbertas. †No.hic ꝙ triplex est libertas. s.intẽtiõis,vt liberi arbitrij voluntas.itẽ opis,itẽ statꝰ.ꝛ de hac tertia libertate loquit hic.Et aũt libertas plurimum posse i his q̃ decet posse. Hec libertas,qꝛ est de iure naturali ꝓsumit,nisi ꝯtrũ probetur.ꝛ qꝛ iuramentum fidelitatis ꝛ fidelitas ipsa quedam seruitus est.vt.j.de vsufru.l.si caius.§.j.in gl.ord.cõstat qd nemo est alteriꝰ homo vel fidelis nisi hoc esse probetur.ꝛ probatur esse,pbato ꝙ debeat esse.ꝛ adde qd no.insti.de iure pso. Itẽ qꝛ dicitur hic quod captus non debet occidi.dicit Iac.de areti.ꝙ
2 bãnitus † captus a familia nõ põt occidi per priuatos.qꝛ respublica est in possessione.ꝛ qꝛ via ordinaria per publicã capturam excludit extra ordinariã ꝛ priuatam.ꝛ qꝛ melior est conditio preuenientis. ꝛ ideo consanguinei venenãtes bãnitũ in car-
c cere ne vituperentur si suspendatur,tenentur de paricidio[c].hoc tenet Cy.ꝛ Iaco.de aret.Alij dicunt cõtra.j.de acquirẽ.re.do. l.in laqueũ.per Dy.tene qd si est captus per aliquos priuatos põt occidi statuto permittente occidi bãnitum alias non.C.de male.l.fin.sed si est captus per pretorem statim priuatus perdit ius occidẽdi.qꝛ publica authoritas prefertur priuate.simile dr ꝙ publica vox prefertur priuate.j.de here.insti.l.testamento dñi.¶Sed quid si nõ est captus,sed citatus.dũ ad pretorẽ vadit occidit. Respõdeo si iam se representauit,ꝛ est sub oculis pretoris non potest occidi. nam cum non est verisimile qd pretor permittat eũ recedere debet haberi pro capto ꝛ ita iudicauit do.Odofre.florentie. Si autẽ nondum peruenit ad ꝓtorẽ occidi potest:nisi ei data sit securitas.ꝛ de ea constet occidenti. iuxta nota.de pub.iudi.l.is qui reus.ꝛ facit quod not. iij.qd.ix.c.hortamur.ꝛ forte eoipso qd est sic citatꝰ qd necesse habet cõparere,videt data sibi securitas.arg.j.de iudi.l.q.§.e quoqꝫ. qꝛ non debet sub pretextu precepti pretoris decipi.ar in.l.j.C.de his q ve.eta.impe. Sed hoc nõ affirmo,qꝛ gl.videtur velle qd detur sibi securitas,que est q̃dã interlocutoria iudicis.q̃ cã cognita debet ferri.ꝛ ideo caueat sibi.qꝛ cõparẽs sine securitate posset puniri de crimine p quo reperit in banno. ꝛ occidi a quocũqꝫ.ꝛ ab alio bãnito,qꝛ in pluribus delinquẽtibus vnus aliũ deferẽs pmiat.ꝛ non punit. Itẽ qꝛ nõ attẽdit interesse patiẽtis,sed publicũ iteresse,vt.j.ad.l.iul.de ãbi.l.j.ꝛ j.de cu.reo.in eos.in fi.ꝛ.j.ad sill.l.si quis i graui.§.hi quoqꝫ.ꝛ h verũ nisi iꝰ occidẽdi i bñficiũ datũ sit:puta dicit statutũ qd licet heredi facere vindictã patris. na si bãnitꝰ est.tũc ei nõ lꝫ: qꝛ beneficium pdidit per bãnum.de capi.diminu.l.amissione. §.j.de hoc.j.solu.matri.l.cum mulier.ꝛ ibi videre poteris.

LIbertas. In gl diffinitur.in fine.dic quod secundum ius naturale primeuum omnes homines erãt liberi. Libertas autem consistit

in explicatione

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

in explicatione quorūlibet actuū possibiliū.nam circa impossibilia vel illicita nō versatur libertas.l.fi.C.de sen.pas.⁊ ita non seruatur circa ꝓhibita iure gen.vel ciuili.⁊ ille potest esse alius intellectus.

Serui. Inducit in arg.ad quest.Prio qȯ si statutū pmittat bona rebelliū occupari:intelligit qȯ fiāt primi occupātis ⁊ nō possint ei auferri.facit.j.ȯ acq.re.do.l.i laqueū.Secūdo inducitur in arg.ꝙ postq̄ bānitus est captus a familia nō pōt impune of-
a fendi:[a] qꝛ cū per hoc sit in fortiā cōis posit⁹ ipsa republica videt occupasse.⁊ ideo etiā si ptās capiēs talem bannitum occideret eū non per viā iuris sed per viā facti videret ꝙ deberet puniri scōm Jac. de aret. Dy.tenet cōtrariū in.l.in laqueū.j.de acqui.re.do.opi.Jac.plus placet Cy.⁊ ita cōiter tenetur.facit.l.fi.C.de mal.⁊ math.ꝑm quosdā.tū mihi videt ꝙ nihil faciat,qꝛ ibi nunq̄ licuerat ab initio occidere,hic sic.

Additio Baldi.

Libertas. Ibi ꝙ vi.scz iure gentiū.Ibi autem iure f.ciuili.Ibi nec occidere an pendente q̄stione nullitatis bāni possit bānitus occidi dic vt not.Dy.de acqui.pos.si seruus,nec ob.l.si qs filio.§.pe.qꝛ hic quoad excusationē delinquentis.Ibi quoad ius testādi.⁊ intellige dictum Dyn.postq̄ si snīa esset aliqua transisset in rem iudicatam.An autē bannitus capt⁹ a familia possit occidi.dic ꝙ sic.in.l.in laqueū.de ac.re.do.Jac.de are. disputat contra ⁊ melius,pro quo facit.C.de ope.libe.l.fi.cum iura sint equalia melior est conditio preuenientis.de noxa.si quis a multis.Itē qꝛ obligatus est curie per prius.ergo ⁊c.j.loca.l.in operis.Item per remedium ordinariū cessat extraor.⁊ facit.C.de malefici.⁊ math.l.quicūq̄.de,hoc dic per Cy.in addi.Bal.In glo.i.ibi facere quod vult inspecto iure ciuili.Bal.ibi nisi vi.i.facto.secus si per contractus, Bal.Ibi aut iure quolibet.l.quā tuberonis.j.de pecu.Bal.Ibi,liberi ⁊c.⁊ scōm hic diffinitur libertas liberorum non libertas seruorum.

Et seruorum. Nota quomodo liber homo potest se vendere.

Additio Baldi.

Et seruorū. Ibi conditio id est onus status.Ibi ante.xx.no.hic qȯ facilius qs alienat se quā sua.vide Cy.in aut.ingressi.⁊ dic vt ibi.Bal. In gl.j.in fi.⁊ sic quoad officia.est differētia in seruis.Bal.in gl.ij.ibi:gratia participādi.No.quid significent ista verba ad participādū facit ꝓ statutis dicentibus si quis iuerit ad insultandum:vel si quis iuerit ad castrum capiendum ⁊ similia.

1 **Ingenui.** †No.ꝙ etiā spurij sunt ingenui.† Itē not.ꝙ mu-
2 lieres etiā pregnātes pñt bābiri ⁊ expelli de ciui-
3 tate.j.e.l.imperator.la.ij.† Itē no.ꝙ inspicit tempus qȯ ꝓdest innocē-
4 ti,⁊ nō tps qȯ nocet.† Ulteri⁹ no.ꝙ qñ certū tps nō est determinatū ita ꝓdest mediū tēpus sicut quodlibet extremorū. Ultimo not.hic
5 †ꝙ licet mulier grauida excōicetur:tamen partus nō est excommunicatus,qꝛ matris exilium non nocet partui.

Additio Baldi.

Ingenui. Ibi ancilla facta ꝓ ingratitudinē.Ibi expulsiua.no.ꝙ lꝫ bāniatur mulier pregnās,tū partus non est in banno,facit.j.eo.l.imperator. Bal. Not.bānitū dici expulsum de ciuitate.s.localiter ⁊ significatiue.i.de ciuilitate.Adde qȯ dixi in cōsti.omnē.§.hec autē tria.s. Ibi vel saltem.Ibi medio.No.ꝙ medium non regulatur hic per extrema.

Et seruorū. Ibi,qꝛ calamitas matris nō debet.rō illius ver.Et cōtrario.Ibi,ex hoc pōt esse illatio ⁊ rñsio. In gloss.qa nullus.ibi,quoad officia non quantū ad indiuisibilem statū quia seruitus non habet membra diuidentia. In gl.no. quatuor ibi participet.si hoc est tertiū.ergo nō icludebatur sub scōo,⁊ sic facit qȯ aliud est si statutū dicit si quis ceperit.aliud si dixerit inuenerit,puta si statutum dicit ꝙ inuentus ludere i ecclesia puniat in cētū certe nō requiritur ꝙ sit consummatus act⁹ capture sed actus inuētio-
b nis.[b] in gl.quasi dicit hic Cy.ꝙ delictū parētum nunq̄ sit immediata causa pene corporalis in filios.vnde banna que dant nascituris nō procedunt ꝑm rationē.qꝛ nō sunt in rerum natura nec esse possunt ingrati C.de inoffic.test.si quis in suo.§.legis autem.

Libertini. In gloss. Ibi.iusta.i.vera.ista sunt cōuertibilia loquendo de vera iusticia veritas enim est mater iustitie.

Libertini. Nota ꝙ idem est iustum ⁊ verum secūdum vnā expositionem. veritas enim est
c mater iusticie.[c]

Additio Baldi.

Libertini. In gl.in prin.arg.ꝙ si datū est alicui arbitrium pronunciandi, dūmodo iuste qȯ intelligatur id est dummodo sequatur veritatem. Bal.

Additio lecture vacantis.in.l.qui in vtero.

Qui in vtero. Pro.q.de lupa que hic format vide.j.loca...sed addes.de adul.l.si quis.ad hanc.l.vide Jaco.ad trebel.sed ⁊ si.de lib.⁊ posthu. titius.§.j. Ibi custoditur,quia natus fingitur. Hec est fictio siue priuilegium.pem personam non egreditur vt statim dicet. In gloss.j.ibi deficit. ratio quia sic se habet forma dispositionis, ⁊ facit ad l.j.ad tertu.l.ij.§. si mater. ꝟ. quid si cū ꝓgnans. ⁊ de ope.liber.l. qui libertinus.§.post.⁊.j.de mi.etiā.el.ij. In.glo.fin.ibi.§.qui autē illa ꝯcordat.Ibi,post humus. Sol.existens in vtero cōsequit cōmodū ꝙ natus pōt ꝑcipere. vt hic, sed cōmodū qȯ nat⁹ capere nō posset non cōsequit: vt ibi. vel dic ꝙ ibi nō sit in posthumo. qꝛ nōdum heres erat. nam non sit in nato anq̄ sit heres.C.de collatio.l.posthumo.⁊.l. si marit⁹.Ibi.in.l.falcidia.Sol.vt ibi.Ibi.l.fi.ꝯcor.vt ibi.

1 Grāmatica mala nō vitiat instrumentum.
2 Error in causa facti ambigui,non potest corrigi nisi de mandato iudicis.
3 Instrumentum directe ⁊ indirecte reprobatur per duos testes.
4 Dies ⁊ hora in instrumentis debent poni.
5 Error omissionis minor est q̄ commissionis.
6 Mercatores ⁊ campsores,an possint cōficere publicas scripturas.
7 Pactum, an valeat qȯ credat scripture priuate.
8 Cancellatio forme habet vim sue forme.

Imperator. Uitium latinitatis non officit in-
d strumento.[d] Et sic no. qȯ mala grammatica non vitiat scripturam ēt si certū sit ꝙ sit mala grammatica: sed in dubio rō recti sermo-
1 nis ē obseruāda.j.de aur.⁊ arg.le.l.plautius. †Et no.ꝙ nō dicit instrm vituperatum,lꝫ in latinitate sit defectus. fallit in lr̄is apostolicis, qꝛ mala latinitas vitiat eas,vt extra de rescri.c.ad audientiā.qȯ dic vt no.xxxv.q.ix.c.apostolice.Et ibi facit glo. drīā inter rescripta ⁊ priuilegia. ⁊ no.ꝙ non dr falsa latinitas, lꝫ desit ꝟbū orationē pficiēs,qꝛ subaudit.C.de fidei. l.ꝟbū volo.⁊.C.de hec.insti.l.j.sufficit tū qȯ sit perfecta oratio mētalis ⁊ qȯ in mente sit verbū principale.i.quo posito ponit orationis pfectio, qꝛ virtus humanorū actuū, non stat in vno modico atramento, sꝫ in eo qȯ maxie est hō.s.in mente hoīs. vt.j. de pactorū. tamen nō credo ꝙ mala ortographia.i.mala conscriptio literarū, vitiet.ar.j.de ma.te.l.habebat.qꝛ non est mala latinitas lꝫ ortographia sit pars grāmatice, qꝛ est ars recte scribendi.ergo prima lectura glo. est intelligenda in mala latinitate. Sꝫ nunqd notari⁹ pōt.hoc ex officio sue artis corrigere sine iussu magistratus: Rñdeo sit,quia facit officiū sui debitū, ⁊ neminē ledit. ⁊ qꝛ idē facit ipse ꝙ lex.nā licet ipse non corrigeret, tū lex ipsa correxit ⁊ reduxit ad bone grāmatice intellectū. Item nec iudex posset in ꝯtrariā pendere snīaꝫ. frustra ergo adit ptor pro eo ꝙ necesse est esse.ar.de condi. insti.l.q̄ sub ꝯditione.§.fi.⁊.C.de thesau.l.j. libro.x. Scōa lectura est qñ erratur in substātia vel qualitate substantiali, vt qꝛ scribit seru⁹ vbi debuit scribi liber. Et scōm hoc habes ꝙ error scripture non nocet,⁊ hoc verū pbato errore,sed in dubio stat instrumēto.C. de pba.l. cū precibus. Pone ergo ꝙ tabellio sic dicit. Petrus sanus corpore lꝫ mente lāguens cōsiderās mortis periculum, volens decedere testatus,fecit testamentū,in quo ⁊c.querit nūqd istud instrumentū valeat. ⁊ vr ꝙ nō, nisi ꝓbatur ꝙ testator
e erat sanus mēte,[e] qꝛ scriptura dicit mente languens. In contrarium videt, manifeste apparet error in eo ꝙ dicit mēte languēs:cū statim sequat,ꝯsiderans ⁊c. ⁊ illud est verius,qꝛ ipse suū errorē ꝓcedentem p sequētia correxisse videtur. ar.j.de manu. te.l. Stich⁹. Itē pone ꝙ notarius rustican⁹ sic ait. Martin⁹ volens decedere testatus,fecit hūc codicillū, in quo T.suum heredē vniuersalē instituit, ac fecit: nunqd qꝛ errauit in hoc verbo codicillū, vitiat act⁹. ⁊ dico ꝙ nō,qꝛ potius vꝫ qȯ apte sentit q̄ vitiet qȯ ꝓfert inepte.vt no.j. de reg.iur.l. si librarius.C.de test.l.testamētum. Sꝫ an poterit corrigere ꝓprio motu sine iussu magistratus, puto ꝙ sic.qꝛ error est notori⁹ ⁊ notoriū equiparatur snīe.qꝛ ille est ordinari⁹ in officio suo. cū eī ipse veritatis sit author, potest emēdare scripturam suā ꝓsertim si concordat emendatio

a Offendi.Uide bar.referētē Dy.i.l.ij.C.ad.l. corne. de sic.vbi no.hic disputat.⁊ vid Fel.in.c.cū iuramēto. ad fi.i ꝟ.vtrū ipune.ȯ homi.⁊ idē dic ȯ bānito q tolleraf i ciuitate,qꝛ offendi nō pōt cū dispēsatū videat. vt p fel.i.c.sicut iudei.i pn.ij.co.i glo.in ꝟb.ptātis.post pn ꝟ.de iudeis.

b Inuētiōis. Sꝫ nūqd hoc dictū locū habeat qñ statutū dt qȯ inuētus cum armis puniaf in. x. li. aliq dicunt qȯ nō.vt Barto.⁊ Alex.i.l.iij.nerati⁹.j.de acqr. pos.⁊ Bar.i.l.j in prin.vbi etiā per Alex.e.ti.⁊ pau.de cas.bar. ⁊ idē Bal. in.l. itē lapilli.de re. diui. ⁊ in. l. qui seruum.vbi per Ang.⁊ Alex.ȯ verb.ob. Ang. ꝟo vt refert. d. Alex.i.d.§.neratius.aliter dt ꝙ sufficit inuētū ꝯuinci ꝓbationibus:tamē Jo.de imo. dicit seruari opi. Bart.in pract. sed Ludo.in.d. §.nerati⁹ tenet opi.Ange. qui etiā aliter loqt in. l.nec in eo. §.ius occidēdi. de adult. si ꝟo statutū disponat qȯ dephensus cum armis puniat tūc bñ intelligit de actualiter deprehēso. non de inuenio etiam cōuicto probationib⁹,qȯ tamen limita nisi verba statuti referant ad iudicē. vt qꝛ dicat ꝙ iudex deprehēdens aliquē ⁊c. qꝛ intelligitur etiam de conuicto probationibus, licet nō actualr capto. ꝑ tex.in.l.ij.cuꝫ glo.C.de custo. reo.⁊ in.l.j.vbi etiā per Barto. C.ȯ pe.bo. sub. lib.x.ita no.dixit do.Alexan. de imol. in.d.§. Neratius.

c Iusticie. ad de que dixi i.l. scire.s.de lega.

d Instrumento.Adde Fe.in c.ex lr̄is.de fid. instr.in.iiij.col. ꝟsi.post casus

e Mēte.Adde oīno do. Pet. phi.cor.in cōsi. cclxvj. incip.de duob⁹.i litera. x.in. iiij. parte.

cũ protocollo ⁊ cũ rõne iuris ⁊ verisimilitudine fa-
1 cti: qꝛ cũ hoc totũ redigatur postea ad examẽ boni
viri. i. iudicis. vt. l. cõtinu⁹. §. cũ ita. de verb. ob. Bo
nus vir cõcordãdo se cum ratione debet habere ra
tũ id cui lux veritatis assistit. arg. ĩ. de testi. l. ob car-
mẽ. §. fi. Itẽ posito ꝙ esset necessariũ mandatũ pre-
toris puto ꝙ potest hoc mandare nemine citato, qꝛ
est pũctus iuris ⁊ de iure nõ facti. etenĩ veritas ap-
parens est ꝓbatio ꝓbata nõ probatio probanda, et
ideo nõ indiget discussione seu disceptatione fori.
Nihil enĩ põt allegari ꝯ qñ veritas est notoria. Et
hoc tenet Cy. expresse. ĩ. de adop. l. nam ita. Dy. in
addi. ar. no. p Inn. de cõsue. cũ inter vos. in fi. Item
quidã notarius rusticus dixit qꝺ. A. reliquit titio
cẽtũ pro sua falcidinia nesciuit enĩ proferre falcidia
nũquid videtur ꝓferre falcidiã: Item alius notari⁹
dixit ꝙ mulier renũciauit bñficio valeriani. nesciuit
enĩ proferre velleiani. nã sepe imperiti notarij mul-
tas cõmittũt ineptitudines q̃ tñ nõ nocẽt. vt hic.
⁊. d. l. si librari⁹. ⁊. C. de testamẽtis. l. errore. ⁊ hoc i er
rore patẽti. ¶ Sed qd in errore latẽti. vt in exẽplo
gl. qꝛ debuit scribere liber ⁊ scripsit seruus. nunqd
poterit illũ errorẽ corrigere, ꝓpria autoritate. dicũt
doct. ex quo cõpleuit instrumẽtũ ⁊ reddidit ipsum
parti in forma publica ⁊ solẽni qꝺ nõ põt corrigere
suum errorẽ nisi iudicis mandato ⁊ errore ꝓbato ⁊
hoc triplici rõne. Primo qꝛ cã facti pertinet ad iu-
dicis examẽ. sed tabellio nõ est iudex maxime in cã
sui erroris. Itẽ qꝛ reqrit̃ ptis citatio. ⁊ notarius nõ
hꝫ autoritate citãdi. facit qꝺ no. C. de testamẽtis. l.
hac cõsultissima. §. pe. C. de lib. cã. l. iubemus. Secũ
do qꝛ tabellio funct⁹ est officio suo cũ fecerit id ꝙ
est extremum officij sui. s. reddere instrm. Tertio qꝛ
instrm redditum p̃sumit̃ verũ. ergo qꝺ mutatur p̃-
sumitur falsum p locũ a ꝯtrarijs. sic in teste. in aut.
de testi. §. qꝛ vero. ¶ Et no. ꝙ poti⁹ presumit̃ diuer-
sitas tpis vel loci quã presumat̃ instrumẽtum fal-
sum. vt no. ĩ. de pac. l. iuris gentiũ. §. qꝺ fere. Item si
posset infringere suã scripturã sic variãdo ergo tol-
lere ius partis. qꝛ nec pma scriptura nec scꝺa tene-
ret. vt. ĩ. de testi. l. q falsa aut varia. Item aut prima
scriptura est vera. ⁊ tunc debet stare in ꝓpria solẽni-
tate. aut non ergo notari⁹ delinquit in officio. ergo
ei postea nõ credit̃. vt not. ĩ. de edẽ. l. si qs ex argenta
rijs. §. i. de hoc no. in data li. vi. Io. an. Quãdo au-
tẽ pretor iubet iussus p̃toris habet̃ pro veritate. ĩ. ꝺ
2 re. iur. l. res iudicata. † Concludo ergo ꝙ error in fa
cti ambigui cã nõ possit corrigi nisi de mãdato iudi
cis ꝯpetẽtis ⁊ oblato libello sup correctione erro-
ris ꝓbatoqꝫ errore. ⁊ hoc tꝫ spe. de instru. edi. §. in-
strm est. xv. sed nũqd. ⁊ Iaco. de bel. in aut. de equa.
do. §. i. ⁊ Guil. de cu. hic. ⁊ Cyn. Sꝫ pone libell⁹ est
oblatus sup correctiõe erroris, ꝯparuit notarius ⁊
cõfitet̃ se errasse. nũquid statur sue cõfessioni. ⁊ videt̃
ꝙ sic: qꝛ partes elegerũt eũ, vt ei staret̃. ĩ. de dote p̃-
le. l. theopompus. ⁊ qꝛ verbo notarij est credẽdũ: vt
not. j. q. vij. cõueniẽtib⁹, sed illud verũ in eo qꝺ scri-
ptura loquit̃ nõ in eo ꝙ ipe nuda voce loqt̃. vt no.
C. de fal. l. si qs decurio. verba enĩ scripture nõ censen-
tur verba notarij: sed partiũ ambarũ. de verb. ob. l.
sciẽdũ. in gl. In cõtrariũ qꝛ est ius quesitũ parti. ar-
gu. ĩ. quẽad. serui. amit. l. si ptẽ. ⁊. l. si cui. in fi. ff. ꝺ ser.
Et qꝛ cõmissio partium intelligit̃ de primo actu. de
ver. sig. boues. §. hoc sermone. ⁊ sic nõ vr̃ sibi com-
missũ ꝙ bis corrigat, sꝫ semel dũtaxat facit. ꝺ arb.
l. si arbiter. ¶ Sꝫ qd si vltra notariũ est vn⁹ testis
idẽ ꝓbãs an sufficit. ⁊ vr̃ qꝺ sic: qꝛ notari⁹ est vnus
testis de test. l. domiti⁹. C. q testa. fa. pos. l. hac ꝯsulti-
sima. §. fi. ⁊ hꝫ cõtestẽ. ergo sunt duo testes. ⁊ hoc ve
rũ nisi sint plures quã qꝺ requirant̃ ad substãtiam
actus, qꝛ tũc similiter requirunt̃ ad ꝓbatiõeꝫ erro-
ris de leg. ij. l. cũ ꝓponeret̃. In cõtrariũ videt̃. nam
in hoc libello ipse notarius est reus. ergo nõ potest
esse testis. Itẽ cõtra ꝓpriã scripturã nõ põt testifi-
cari. C. de nõ nu. pecu. l. generaliter. in fi. ⁊ hoc est ve
rius qcqd dicat Bar. in. d. l. si librari⁹. Sꝫ an pote-
rit deferri sacr̃m in defectũ ꝓbatiõis sup illa cã erro
ris: vr̃ qꝺ sic ex regula gñali. l. in bonefidei. nã nos
sumus in bone fidei iudicio: qꝛ mãdatũ est bonefi-
dei, sed notarius conuenit̃ ratione mãdati: vt no. ĩ.
de edẽ. l. pretor. §. i. ⁊ in aut. de tabel. §. nos ergo ⁊c
In cõtrarium videtur, qꝛ nõ statur confessioni no-
tarij. ergo ad quid defert̃ sacramentũ nisi dicat inter ipsas partes prin
cipales. Sed puto nõ deferri, qꝛ cũ in ꝯtrariũ sit scriptura nõ de bem⁹
deferrre sacramentũ ex minus valida proba. ar. notatorũ. C. q ⁊ aduer
sus quos. l. j. Requiro ergo clarã ꝓbationẽ. ⁊ si notarius esset mortu⁹
adhuc requiro clariorẽ. iuxta no. insti. de inuti. stip. §. Itẽ verborum. ⁊
3 l. j. in fi. quemad. testa. aper. per Bar. ¶ † Et no. qꝺ instrumentũ dire-
a cte ⁊ indirecte reprobat̃ per duos testes.[a] no. vt. in regula pluralis lo-
cutis in mercurialibus. per Io. an. i. infringit̃ tabellio. sed pars nõ po
test. infringi nisi p aliã scripturam. vt. l. generaliter. sꝫ presumptio legis
põt infringi per duos testes. vt in. §. qꝺ fere. ¶ Sed qd si notari⁹ vult
supplere qꝺ dicit omissum in facti cã. ⁊ dico ꝙ nõ põt nisi de mãdato
iudicis, qꝛ etiã in omittendo est error ⁊ an sit erratũ debet primo videri
apud iudicẽ cõpetẽtẽ, vt dixi. ¶ Sed quid si vult corrigere instrumẽ-
tũ circa solẽnitatẽ, puta circa diẽ ⁊ cõsulẽ an poterit ꝓpria authorita-
te. ⁊ si quidem apparet error, puta in indictione valet instrm ⁊ idictio
erronea nõ nocet: qꝛ trahitur ad veritatẽ certi tẽporis. i. anni, mẽsis et
diei, ergo ⁊ notarius põt. qꝛ ideꝫ facit ipse qꝺ lex. ⁊ hoc dico sequendo
b Dy. qui. xxxiij. cõsilio cõsuluit qꝺ licet indictionis omissio vitiet[b] ta-
men nõ vitiat si quid sit in eius cõputatione erratũ. Alij. dicunt nõ va
lere, qꝛ si est erratũ qꝺ indictio ñ est posita: vt debuit poni. Sꝫ opinio
Dy. verior est. nã maior est defectus omissionis quã erroris. de libe. et
posthu. l. titius. §. j. iũcta. l. gallus. §. in omnibus. Si vero error diei nõ
apparet, tũc nõ põt corrigi nisi authore iudice. ⁊ maxime i facto remo
to: nã nedũ indiuiduũ tẽporis. i. dies. sed etiam tp̃s. i. dies ⁊ annus. vt
no. ĩ. ꝺ diuer. prescri. l. in tpe. qꝛ facile excidũt de memoria. vt extra de
accu. c. qualiter. p Inn. ⁊. ĩ. de ꝓba. l. cẽsus. ⁊. ĩ. de fur. l. qdã tabularum.
4 in fi. ¶ † Et no. qꝺ dies ⁊ hora[c] dꝫ poni in instrumẽto qñ rõne solius
c diei siue hore põt nasci dubitatio circa id qꝺ fit vt no. in. c. si eo tẽpore.
de elec. in nouella. li. vi. ¶ Et not. qꝺ ratione hore vnũ instrm dicitur
prius altero. de sol. l. si ex pluribus causis. §. fi. ⁊ ibi gl. ordi. quã raro ali
bi reperies fm An. raffi. ⁊ not. de duplici die. ĩ. de edẽ. l. j. §. editiones.
¶ Itẽ no. ꝙ aliud est tenor cõtractus aliud solẽnitas instri. vt dies,
testes ⁊ signũ tabellionis. ¶ No. etiã ꝙ si duo notarij sunt simul adhi-
biti ⁊ vnus officio priuatus valet tñ vtrũqꝫ instrm ꝓpter illũ notariũ
qui est autẽticus. ĩ. de eden. l. si qs ex argẽtarijs. §. coget̃. ver.. qd enĩ. qꝺ
ẽ no. Et sic habes qꝺ vtilis psona p inutilẽ nõ vitiat̃. qꝺ facit ad mul-
ta. ¶ Sꝫ nũqd in cõtractu i scriptis potest corrigi error mãdato iudi-
cis. videt̃ qꝺ nõ: qꝛ illa noua scriptura nõ esset eiusdẽ speciei, nec confi-
ceret contractũ in scriptis: sed nũcupatiuũ. ad hoc facit qꝺ not. Bart.
de lib. ⁊ posth. l. gallus. §. idẽ credẽdũ. In cõtrariũ facit. d. l. cũ propo-
neret̃. de leg. ij. sed certe ibi nõ valet vi scripture, sed vi alterius proba-
tionis. Sed qd si notarius errauit in finibus vel in alijs circũstantijs.
Rñdeo ex p̃dictis habes regulã de quocũqꝫ errore. Sꝫ qd si notari⁹
vult ꝺclarãdo addere: puta dixit tpe dñi Gregorij Pape. ⁊ ñ dixit. xj.
q mõ est an poterit addẽdo declarare. ⁊. xj. vr̃ qꝺ sic. arg. de testi. l. here
des palã. ij. sꝫ si notã. Sꝫ ibi loquit̃ in dño. hic i scriba, tñ credo qꝺ pos
sit cũ ex anno scripto in instr̃o põt cõphẽdi quotus esset papa. arg. C.
de fideicõ. l. verbũ, volo. Sꝫ nũqd p vnũ instrm ꝓbat̃ error alterius si
sunt scripta manu eiusdẽ. ⁊ vr̃ qꝺ sic. vt. l. sempronius. de lega. ij. sed ibi
loquit̃ in scriptura testatoris q caret oĩ suspicione falsitatis, secus er-
go vr̃ in scriptura notarij. C. de fide instru. l. scripture. si est repugnãtia
neutra valet. sꝫ si in vna est plus quã in altera, aut illud plus põt redu
ci ad minus. vt in summis: ⁊ vꝫ de minori summa. ar. de arbi. l. diẽ. §. si
plures. Aut nõ põt reduci vt qꝛ vna scriptura ẽ plenior quã altera. qꝛ
cõtinet plura capitula. ⁊ tũc pleniori scripture stabo. arg. ĩ. de here. in-
sti. l. si ita scriptũ fuerit titius. nã vna scriptura supplet̃ p alterã. vt. ĩ. de
edẽ. l. si quis ex argẽtarijs. §. si initiũ tabularũ. ⁊ no. qꝺ qñqꝫ variatio
nõ est variatio. vt cũ mutat̃ stilus scribẽdi in persona prima vel tertia.
vt extra ꝺ cõuer. cõiug. c. dudũ. sꝫ qd si vnũ instrm ẽ ꝓtocollũ aliꝺ ẽ exẽ
d plũ[d] ⁊ variãt. dic stari originali: vt in aut. si qs in aliquo documento.
C. de eden. ¶ Sꝫ qualiter ꝓbatur error. Rñd. vt. C. de erro. aduoca. l.
errores. sed si eẽt erratũ in vno capitulo nec liqt error, an nocet in alte
ro. ⁊ dico ꝙ nõ. ⁊ q̃ sunt diuersa capitula. dic de hereti. fraternitatis p
Inn. de lib. le. aurelius. §. idẽ q̃rit. per Bart. ¶ Itẽ quomodo cogno-
scit̃ originale ab exẽplo. dic vt. d. l. sempron⁹. p Bar. Itẽ cassato p̃nci-
pali an capitula sint cassata. dico ꝙ sic eoipso vt. l. si patronus. §. ij. ĩ. si
qd i frau. pa. ⁊ ibi gl. no. Itẽ an instrm põt cõfici sup eo qꝺ iuris ẽ, sicut
super eo qꝺ est facti. videt̃ qꝺ nõ. qꝛ notitia notarij debet esse per eun-
dẽ sensum: p quẽ est notitia testis. sed iura non sunt in sensu. vt ait. In
no. de testi. c. cũ cãm. In contrariũ videt̃, qꝛ notarius conficit instrumẽ
tũ ingenuitatis. vt hic, ⁊ insti. de inge. in fi. ⁊ dixi. C. de rei ven. l. cũ sup
veteri. Sol. de iure cõficit in sequentiã facti, ⁊ put de de facto percipit.
5 ¶ † Et no. ꝙ error omissiõis minor est quã error cõmissiõis. vt. l. si mo
ra. ĩ. sol. ma. arg. ĩ. de vsufru. l. si cuius. §. de p̃teritis. ¶ Ulterius not. ꝙ
illi dꝫ reddi instrm ad cuius cautelã fit. vt no. ĩ. de eden. l. pretor. §. j. et
ipse dꝫ soluere tabellioni. l. de eroga. mili. anno. cũ sepe. lib. xij. Item an
notarius qui p imperitiã errauit teneat̃ ad interesse partis. dic qꝺ sic,
C. de magistra. cõ. l. fi. ¶ An notarius q rogauit instrm scꝺm cõsilium
sapiẽtis dictãtis possit ipsum extẽdere in facto. dic qꝺ non. sed in iure
põt ordinare, ita qꝺ de iure valeat. de lega. j. l. hmõi. in prin. ꝺ here. insti.
l. illa institutio. ⁊ sic clausula de ꝯsilio sapiẽtis sonat in ius, nõ in factuꝫ.
Itẽ ⁊ sine illa clausula semp notarius vr̃ rogatus vt legitime ꝯficiat
instrumentum

r ¶ Testes. an ⁊ qñ ⁊ p quot testes instrumẽtum reprobari possit vide. fe. i. c. cũ Io. i. vij. col. ver. in gl. in xl. instrumẽta. de fid. instru.
¶ Uitiet. Adde. d. Phi. cor. in ꝯsi. xcij. inci. qꝛ p totũ ⁊ in cõsi. cxviij. ici. plꝫ. i lr̃a. f. i. iij. pte.
¶ Dies ⁊ hora. vide. Fe. i. c. si scriptu r. ꝯsi. istr. circa me. iij. col. ver. itẽ reqritur dices. ⁊ ad fi. in ver. itẽ adꝺ ꝙ hora.
¶ Exẽplũ. Adde Feli. i. c. pastoralis. colũ. ij. xv. ampla. ij i fi. xv. ꝺ ind. ꝙ magis stat̃ ꝓtocollo quã exẽplo ide extracto et adde eñ in. c. qm̃. in. v. co. xv. not. vij. de ꝓba.

instrm in forma cōi.C.de fi.instr.l.fi.⁊ q̄ p̄sumitur soléniter ro-
gat⁹ ideo presumit̃ solénitas in instrumētis,vt not.C.ō vsur.l.
j.Itē scribētes p̄sumunt̃ magis cautelosi ⁊ magis sapientes.et
6 vide in spe.ō instr.edi.§.instr̃z.xv.qd si a ꝯhētib⁹. ¶ † In mer-
catores vel cāpsores ꝯficiāt publicas scripturas.dic qđ nō.j.de
7 edē.l.quedā mulier.§.nūmularios.in gl. ¶ † Sed an vz pactū
qđ credat̃ scripture p̄uate dicit Inno.qđ nō:q̄ est indiscretū.i.
sine cā lege approbata.vt no.Inn.extra de fi.instr.c.cū.p.tabel-
lio.⁊ adde qđ no.in.l.fi.de p̄to.stip.p bar. ¶ Sz an creditur scri-
pture massarij cōis.dic q̄ nō nisi notari⁹ scribat.C.de ꝯue.fi.de
bi.l.ij.li.x.nisi lex municipalis aliō statuat.vt.d.c.cū.p.p Inno.
¶ Sz pone notari⁹ infamis copiat scripturā de libro boni no-
tarij ⁊ ille bon⁹ notari⁹ se subscribit:an sufficiat.⁊ vr̃ q̄ sic nec p
hoc vr̃ instr̃z male ꝯscriptū,q̄ tota authoritas instr̃i stat in sub
scriptione ⁊ signo.ar.j.de edē.si qs ex argētarijs.§.ij.ipsam aūt
subscriptionē ⁊ signū cōmittere nō pōt,q̄ notari⁹ nō pōt ꝯmit
tere alteri authoritatē suā i aut.de tabel.§.nos aūt.⁊ viō qđ no.
in Spe.de instr.edi.§.instrm ĝ.ver.sed nūqd videmus.⁊ vsic.
precedēti. ¶ Sz nūqd notarius actoris cū abest potest deputa
re aliū loco sui.dic qđ nō q̄ non pōt hoc delegare sz iudex ex se
pōt hoc facere.C.de spon.l.j.⁊ facit.j.de offi.cōsul.l.j.de iure fis.
l.in fraudē.§.quot.nā temere priuata authoritate vsurpatur qđ
publica authoritate ꝯcedit̃. ¶ Ultio q̄ro:pone q̄ errore tabel-
liōis est omissa legitima solénitas.vt q̄ non registrauit bānum
Seij in tabula:vt debuit,an vitiat̃ bānū ita qđ nō cēseat̃ iter bā
nitos tabule.dic qđ sic:vt no.C.de testa.l.ambigoitates.p M.
fil.⁊ Cy.⁊ adō qđ no.C.ō fal.l.nec exēplū.Itē qd si notari⁹ erra
a uit in cācellādo.ᵃ dic vt.l.j.⁊.l.fi.ō his q̄ in testa.delē.Sz an p̄su
mat̃ p cācellatiōe sicut p scriptura.dic vt no.j.de pact.l.postq̄.
8 ⁊.j.de mil.testa.l.i fraudē.⁊ bar. ¶ † Et no.q̄ cācellatio formis
hz vim sue forme,sz cācellatio iformis hz vim pacti ergo si quis
nō pōt pacisci nō valet.⁊ facit.j.de lega.j.l.huiusmodi.§.si cui.

Imperator. Defect⁹ instr̃i vel scripture nō preiudicat veritati.h.d.In glo.mos erat.
in fi.adde qđ no.insti.ō inge.§.fi.Extra no.dr hic qđ error scrip
ture non officit vitati qđ est verū si constat de errore al's statur
scripture autentice.C.de probationibus.cum precibus. ¶ Sed
nunquid tabellio qui errauit vel defecit scribendo instrm possit
illud corrigere vr̃ qđ sic:q̄ non debet error nocere.vt hic.Item
q̄ melius est qđ ipse errorē suum corrigat q̄ si ab alio corrigat̃.
vt in aut.vt fra.fi.in prin.⁊ in autentica.de nup.§.j.in fi.Econ-
tra videt̃ q̄ nō,q̄ functus est officio suo.arg.j.de iudicijs.l.in-
dex.Dixerit quidā,vt Albe.papieñ.aut vult corrigere incōtinē
ti,⁊ pōt.aut ex interuallo:⁊ non pōt.ar.j.de v.ob.l.j.circa p̄n.⁊
in autētica de equali.do.§.illud.Alij distinguūt aut vult corri-
gere malā grāmaticā ⁊ pōt.j.de re iu.actorum vba.aut vult cor
rigere declarādo verba obscura:vt q̄ dicebat per instrumentuz
forte.x.p̄missa,nec ꝯtinebat̃ ō qua moneta.⁊ tūc pōt,q̄ nil no
ui facit.ar.j.de acq.re do.adeo.§.cūqs.Aut vult addere vel mi-
nuere.⁊ tūc nō pōt,q̄ vr̃ facere nouū instrm.ar.š.de insti.⁊ in.l.
ius ciuile.j.de no.ope.nū.l.j.§.fi.de p̄to.sti.l.j.§.fi.sed nouum in
strm nō pōt facere tabellio sine ptiū requisitione.in aut.de ta.
in p̄n.Quidā dicūt q̄ tabellio postq̄ restituit instrm partibus
nō pōt instrm declarare,q̄ functus est officio suo:vt.d.l.iudex
⁊ sequit̃ Guil.sz vr̃ qđ possit.vt.l.hr̃des.§.sz ⁊ si notā.j.de testa.
sz respondet̃ qđ ibi loquit̃ de testatore q nouū testm̄ facere pōt
multomagis declarare.sed tabellio nō sine partiū volūtate pre
terea tabellis equiparat̃ testi.l.domitius.ff.de testa.sz testis nō
pōt in aut.de testi.§.q̄ vero.Itē q̄ nō lz iudici igit̃ nec testi vel
tabellioni.j.de ap.l.ab executore.ista vr̃ sn̄ia verior vt tabellio
nō possit corrigere ⁊c.declarādo sed coram iudice p̄babit̃ per te
stes vel alias p̄batiōes de errore ipsius ⁊ mādato iudicis.⁊ tūc
fiet correctio.⁊ hoc videt̃ sentire spec.sup rubrica de inst.edi.§.
instrm.v.sed nunqd.tenet̃ tñ ipse tabellio ad dānū restituendū
parti si hoc sustinet ob hoc.j.si mēs.fal.mo.l.i.de magi.ꝯue.l.fi.
in.ij lec.sz Gui. ¶ Quero vnū vt remittā,pone q̄ tabellio po-
suit annū nō ꝯuenientē indictioni.⁊ sic errauit an valet instrm.
Itē si valet in quo p̄sumit̃ erratū.Dy.ꝯsuluit q̄ valebat instr̃z.
q̄ indictio non erat totaliter omissa.facit.j.de condi ⁊ demō.l.
nominatim.⁊ p̄sumit̃ erratum in indictione si error in annis do
mini esset latior culpa.Itē non presumit̃ qs errare in eo qđ est
oib⁹ notū vt sunt anni dñi.indictiōes aūt nō sunt oībus note.
Ita cōsuluit Dy.in.xxxvj.⁊.xxxviij.co.⁊ bar.tractat.de reg.iu.
l.si librarius.Et qnal' error p̄bet̃.dic.j.ō le.ij.cū p̄ponebāt̃.facit
l.ij.C.de erro.aduo.C.de fal.nec exemplum. Bal.

Additio Baldi.

Imperator. Tenor vel defect⁹ istr̃i nō p̄iudicat veritati.h.d.Bal.q̄ te-
stibus error testatoris p̄bet̃.vide de le.ij.cū p̄ponere.
vide oino.C.de fal.l.nec exēplū.Quot testibus p̄bet̃ error scri-
pture notarij q confecit testm̄ vide in.l.j.j.quēad.test.ape.⁊ per
Inno.ō fide instru.cum Jo.An possit p̄bari error in solennita
te qs p̄bet̃ in volūtate.vide.C.de bo.pos.fm tab.Bal.ad hanc
l.viō Dy.in silī in.xxvj.⁊.xxviij.ꝯs.Uide q̄ no.i.l.scripturas.C.
qui po.in pig.ha.vide.C.de fideiu.l.fi.vide Archid.ix.di.si ad
scripturas.⁊ Inn.de heret.fraternitatis.⁊ de offi.dele.cū in iu-
re Bal.In gl.j.in fi.vel etiam ⁊ pone casuz, liber hō scripsit in
instrō se esse seruū,nūqd ledit̃ ius propter tenorē instr̃i iniq̄ ꝯce
pti:Certe nō.C.de lib.ca.l.nec si volēs.nā iniquū est q̄ liber ta-
b liter efficiat̃ seru⁹.Ol.An aūt tabellio possit corrigere errorē ᵇ
dic aut loqtur de errore ptis ⁊ nō p̄t corrigere, q̄ vbi est nimis
actū ⁊ min⁹ scriptū non errauit tabellio sz ps.ergo tabellio non
pōt illud scribere de q̄ nō fuit rogat⁹.vt not.C.de testam.l.ambi
guitates Aut errauit tabellio vt q̄ ē pl⁹ vel min⁹ scriptū q̄ di-
ctū.tūc subdistingue aut ꝯstat q̄ ē erratū ī in quo,⁊ tūc p̄t corri
gere,q̄ ps nō hz cām ꝯdicēdi.so.ma.l dotē.Aut est erratū,sed
in quo vt q̄ discordat indictio ab annis dñi,⁊ tunc refert.aut
vult corrigere istū errorē an redditū instrm pti ⁊ pōt:q̄ lex ad
plenū cōdidit ō tabelliōe.C.de fal.vbi.Aut post,⁊ tūc dicūt doc.
q̄ ñ pōt q̄si funct⁹ sit officio suo.vt.l.iudex.tūc dic q̄ aut substā
tia qōnis est in tpe,vt hypothecaria.⁊ tūc non possit corrigere
nisi p̄bato errore.Aut non est vis in tpe nisi quoad solénitatez
instr̃i,⁊ tūc p̄t corrigere,q̄ aptare instrm ita q̄ valeat de iure,p
tinet ad offm̄ tabellionis,vt no.de hereti.fraternitatis.⁊ si non
aptauit aptare dz,vt no.in sili ō le.j.fui electione.nō ob.l.iudex
q̄ aliō in sn̄ia,aliō hic.cū tabellio nō fungat̃ offō suo,imo ple-
ne possit instrm reficere.C.de discu.l.ij.li.x.aut nō ꝯstat q̄ tabel a
lio errauit.⁊ tūc aut tu q̄ris vtrū possit addere aliqd vl' mutare,
⁊ non p̄t:q̄ presumit̃ cē ita vt iā scripsit.C.de p̄ba.cū p̄cib⁹.⁊ in
terdum plus vz qđ scriptū,q̄ qđ actū est.ō vsu.le.si alij.⁊ not.C.
de fideiu.cū viri.Aut vult vbū dubiū declarare,⁊ p̄t fz q̄sdā.
c vt in.§.si notā.vñ tabellio,vbū a se p̄latū obscureᶜ tñ apte p̄ba
tū p̄t ꝺclarare fm istos.Alij distingūt sic,redditū instrm pti,et
tūc nō p̄t.aut nōdū redditū,⁊ tūc ñ est suspitio q̄ sit corruptum b
d a pte ideo p̄t.ᵈ Tu dic aut vbū est ita obscurū q̄ ñ hz itellectū,
⁊ sic p̄t ꝺclarare sicut testis.ex̃ ō testi.cū clamor.aut hz itellectū
⁊ tūc ñ reddidit pti istr̃z ⁊ idē.aut reddidit,⁊ tūc aut vult ꝺcla
rare vt ius p̄sumit ⁊ nō p̄t,q̄ p̄sumptio ꝯtria facit ei⁹ fidē vacil
lare,sz ꝯsona roborat ei⁹ fidē.vt.j.ō test.ob carmē.§.fi.Sic dr q̄
istrumētū h nō valeat si discordat indictio ab annis dñi.Prio
pp repugnātiā.l.vbi repugnātia.Scđo pp indictiōis carētiā,q̄
falsa ⁊ nulla idē sūt.Tertio q̄ i pte falsuz.p.l.a ꝯtrijs.quorꝫ alte-
rū ē necessario falsū.Quarto si nocet vituperio.ex̃ ō cēsi.cū vene c
rabilis.Ergo multo forti⁹ euidēs ꝺfect⁹ in solēnitatib⁹.l.si qs
lega.ō falsis.Quīto si tabellio eq̄parat̃ testi.ergo ⁊c.vt.l.q falsa
vl' varia.Sz rñdeo p̄mo ad.l.vbi q̄ h repugnantia īducit̃ ad ꝯ-
cordiā ibi ñ.Ad scđz rñ.qđ due sūt īdictiones.⁊ talis īdic.ar.j.
de arbi.celsus.vñ instr̃z īq̄tū ꝯtinet īdictionē ē vex.⁊ sic solēne.
Ad tertiū rñ.qđ hoc est falsum non inofficiosuz fz.l.erroneū.l.si
li⁹.§.sequēs qđ.Sz qd ē diff.cili⁹ p̄bare an error ē ptis:an tabel
liōis.dic qđ ptis.l.quoties.§.j.de hc.insti Sz an error pōt p̄ba d
bari p ꝯctus.dic qđ sic.vñ ex p̄cedētib⁹ ⁊ sequētib⁹ ꝯiecturam⁹
errorē i medio.nō.ō le.ij.cū p̄ponebat̃. ¶ Sz an vbi.l.fingit pl⁹
dictū ⁊ minus scriptū tabellio poterit illud fictū scribere.dic qđ
nō,q̄ illud est iuris nō facti,⁊ q̄ fictio est veritati ꝯtria,sed scri-
ptura dz eē consona veritati si notarius errauit ī noīe citatiōis
⁊ iō iudex bāniuit eū vt cōtumacē: an teneat bānū dic qđ non
quia citatus non fuit contumax,q̄ non debuit credere se cita-
tū cum non esset nomen suum expressum.de appella.ex quisiuit.

1 Cōsuetudo regni q̄ p̄iogenit⁹ succedat ñ intelligit̃ ō femia.
2 Masculinum an concipiat femininū in differentibus ratione e
3 Masculinū nunq̄ concipit femininum vbi lex discretiue loqt̃
4 Megis fauetur monasterio monialium q̄ virorum.

In multis. Ar.q̄ ꝯsuetudo regni q̄ primogenit⁹ succedat,nō intel-
ligit̃ in femina:qđ vex est si extat masculin⁹,al's intel
ligit̃ de femina,q̄ succedit in naturali dignitate, lz
non in mera officiali authoritate.tñ hic ē secus,q̄ offm̄ est leq̄
la nature,⁊ idē in comitissa ⁊ filib⁹,qbus dignitas p̄uenit ex ge
nere vt no.C.de arbi.l.fi. ¶ Et no.q̄ masculinū nō ꝯcipit femi
e ninūᵉ in differētib⁹ ratione.⁊ ideo statutū q̄ null⁹ audiat̃ ꝯtra
instrm,non concipit feminam vtentē bñficio velleiani, qđ est p
priuz sexus.Sz si vellet opponere exceptionē in qua non discre
pat a masculo: puta q̄ pactū sit nudū, tunc non pōt:q̄ mascu
linum ꝯcipit femininū in materia pari eiusdez rōnis:vt plene
dixi.C ō ser.fu.l.qcūq̄.⁊ est tex.C.de idi.vidu.l.fi.⁊ facit qđ no.
ī.c.j.de ele ī cle.j.de re.iur.⁊ qđ no.Cy.in rub.de p̄cu.Itē in dif-
ferentib⁹ ꝯsuetudine masculinū nō ꝯcipit femininū,q̄ ea q̄ dif
ferūt ꝯsuetudine,videt̃ natura differre exēplū.Dicit statutuz
q̄ nullus magnas ingrediat̃ palatiū p̄tātis.nō ꝯprehēdit mu-
lierē.q̄ raro hoc accidit.⁊ iura nō videt̃ facta de raro cōtingē
tib⁹.arg.de vsuc.l.iusto.in prin.⁊.š.de legi.nam ad ea.Item si
masculinum ⁊ femininū differant in causa finali.C.ad.l.iuliam
maiest.l.quisquis.⁊ facit quod not.in.l.j.C.de rapto.virginū.

a ¶ In cancellādo.ad de Fe.in.c.ex literis.ī fi.ver.not.vij.de fi.instru.

b ¶ Errorē.de quo viō Fe.in.c.ex literis.ō fi.istr.vbi plene ⁊ nota.⁊ qđ ibi natura.dixi ī apostil.

c ¶ Prolatum obscure.ō hoc vide per dō.Alexan.in ꝯsil.cxlvj.i fi.vj.col.in v.volu.

d ¶ Potest.Et hoc idē tenet do.Car.so.in cō si.xcij.inci.prestā tis inversi.p̄terea confirmat̃.i.j parte.

e ¶ Feminiuz.Adō eundē in.l.iura.š.de lega.⁊ qđ ibi dixi in apostil.

3 ¶ Item no. qꝺ vbicuꝫ lex loquitur discretiue. i. p se ꝺ masculo
& per se ꝺe femina. tūc nūꝯ masculinū concipit femininū qꝫ ex
pressum facit cessare presumptū. l. si ita. de lib. & posthu. & de he.
instī. l. clemēs patronus. & adde qꝺ no. in Spe. de. pcn. §. i. post
4 principiū. ¶ Item not. extra qꝺ ceteris paribus magis fauet
monasterio monialiū ꝙ virorū: qꝫ monasteriū monsaliū repu
tat a iure loc⁹ magis pīus & pauperior: vt no. Ly. C. de ꝺo. an
te nup. l. cum multe. in vltima. q. qꝺ tene menti.

Additio Baldi.

In multis. Vide qꝺ no. C. de legib⁹. princeps
Et hic plene prosequere in spe
cula. de procurator. §. post principiū. vide Ly. C. de ꝺo
nationibus ante nuptias. l. cum multe. in vltima questione.

1 ☞ Eum potius adiuuare teneris, a quo maius beneficium ac
cipis.

2 Dicta per se denominantur ab extremo fortiori.

Queritur. Qō ꝺe pluribus participat ei ma
gis accedit in quo magis partici
pat. h. o. ¶ Ista, qꝫ potētior qualitas vincit. Sic poten
tior quantitas. §. de contrahē emptio. l. domum. Sic potentior
similitudo. vt no. l. ħ. in prin. de ꝺote prelega. Sic potentior ra
tio ꝺe minori. emilē⁹. ꝺe vsuc. pro ꝺonato. l. si vir vxor. Sic fre
a ¶ Nō pos sunt. Adꝺō ēuꝺē Bal. in. l. beni gnus. C. de leg. & ꝙ ibi ꝺixi in apo stil. quentior cōuersatio. §. de vrb. sig. l. maiore parte. Et est argu
quod de illa parochia quis intelligat in qua plurimum mora
tur. ad municip. l. eius. §. celsus. ¶ Item arg. qꝺ & quis tenea
tur iuuare illum ꝺominum contra alium a quo maius tenet be
neficium. ¶ Item no. quod mixta que non habent medium
esse per se denominant ab extremo fortiori. & sic si est iꝺē colle
gium clericorum & laicorum ꝺicetur hoc vel illud ex maiori nu
mero. facit. extra ō. loca. c. i. Quid si nō apparet in quo magis
incalescat. ꝺicit Bul. stari ꝺicto suo. & hoc est vtile ve sciamus
an possit esse testis & etiā in testamēto: vel an succedat in feuꝺo:
vt no. C. ꝺe leg. l. ꝺe qbus. ꝺe hoc ꝙ Host. in summa. ꝺe testi. §. q
testes. ¶ Item nota. ar. ex hac. l. quem ꝺici partialem vel sequa
cem eius partis quam magis tuuat in guerra

1 ☞ Hermaphroditus an succedere debet.

Queritur. †In hermaphrodito ꝓualet ꝙ
plus est. hoc ꝺicit. Et per hanc
legem ꝺeterminatur questio. Dicit statutū qꝺ femi
na nō succedat. qꝺ in hermaphrodita. hec. l. decidit
& est argumētum huius. l. qꝺ permutatio rei emphyteutice po
test fieri ꝺomino irrequisito. secus est in vēditione. quid ergo si
permuto rem emphyteuticā valentē centum cum re tua valen
te quinquaginta & pro restauratione super fluī recipio pecuniā:
vtrū in hoc contractu ꝺūs erit requirendus si alterū prenalet,
ꝺicetur illud considerādū. sed qū sunt equalia. vt in. q. fozmata.
Hui. non decidit. Ly. hic in lectu. ꝺicit qꝺ ratio huius legis est,
qꝫ pars trahit secum aliam ratione coniunctionis inseparate,
secus vbi quelibet pars per se discerneretur, sed per hoc non p
cipio solutionem. & ideo debes scire quod est casus questionis
in ratione sui. C. ꝺe pact. inter empto. & vendito. l. cum te, facit. l.
j. C. de re. permutatio.

Additio Baldi.

Queritur Dictum vel promiscuū illi ex
tremoꝝ applicat ꝺe quo magis
sapit. h. ꝺ. Bal. ibi prenalet qꝺ si nullus prenalet ꝺic
standum eius ꝺicto, quia ꝺe cōscientia sua agitur. vt
hic per Bal. ad hoc allegat plures notabiles leges & precipue
facit. ꝺe nupt. l. viduę. Et hanc opinionem tenet Hosti. in sum
ma ꝺe testamentis. §. qui testes nam conscienție sue relinquen
dum est. & hoc est verum qū res est omnino ꝺubia. nam tunc ad
opinionem & gratificationem recurritur ceteris paribus. & no. j.
ꝺe vsufruc. quoties. ꝺe rescriptis. ꝺuobus. lib. vj. & capi. penult.
ꝺe electioni. secundum Joā. calde. Bald. Sed quid si est infās
qui non habet conscientiam ꝺic quod expectabitur ꝺonec fue
rit maior: scḋm Guiliel. hoc est argumentuꝫ quod per viam ꝺe
nunciationis non possit procedi cōtra infantem: quia non ha
bet conscientiam lsam. Bald. Quid in questione Bul. in furio
so vbi non habet locum expectatio vt. l. si finita. §. fin. cogitabis
Nec. l. allegatur ad questionem. Cōsuetudo est quod si emphy
teuta permutat rem valentem centum cum re valente. xx. & resi
ꝺuum recipit in pecunia: an soluat ꝺño. Bul. mouet hanc qō.
hic. non determinat: sed hec. l. ꝺicetur in ar. ꝙ prenaleat id qꝺ
plus est. Sed certe hec. l. loquit qū vnum trahit ad se aliud qꝺ
non est in. q. ista scḋm Ly. ꝺūs Lyn. ꝺicit sentire qꝺ quatenus hꝫ
fozmitatem cum permutatione non soluatur: sed quatenus cū
ꝺenditione soluatur. & no.

1 ☞ Conceptus illegitime, qualiter legitime nasci possit,
2 Filius inuito patre, an possit tenere concubinam.
3 Filius ꝺe iure canonico, an inuito patre possit nubere.
4 Testamēta facientia mentionem ꝺe legitime natis requirunt,
quod quis sit legitime natus.

1 Paulus. Qui est illigitime. † concept⁹ nō po
test legitime nasci certum si matrimo
nium cōualescat ante ꝙ nascat. h. ꝺ. ecōtra q est cōce
ptus legitime nō pōt nasci illegitime. ꝺe filiis pḋbr.
2 c. ex litis. ¶ Opponit filius inuito pre pōt tenere concubinam &
pcreare filios naturales. C. ꝺe natura. li. l. fin. ergo legitimātur
per sequēs matrimoniū. extra qui si. sint le. c. tāta. sol. illa nō cre
ꝺebat nec volebat esse cōcubina. sed vxor. qꝫ esse nō poterat vxor
filius est spurius nō naturalis scḋm Odo. qō est no. ¶ Opponit
ad iꝺē. C. ꝺe natura. li. l. cū qꝺ. sol. aliud est in matrimonio inter
ꝺictos vt hic. aliud in concepto ex legitimo concubinato. vt ibi.
Et per hoc ꝺeterminat qō ꝙ licet papa ꝺispenlet in matrimo
niorū filiī ante ꝺispensationē concepti tanē spurij nō succeꝺant
scḋm Bul. & Lyn. hic. & C. ꝺe nup. l. & si cōtra. vbi ꝺe hoc. & vide ꝙ
no. Arc. lvj. ꝺist. c. osius. & est ratio. qꝫ fictio nō trahit se retro. ad
tps ꝺe iure ꝓhibitum: vt no. in. l. talis scriptura. ꝺe leg. §. faciant
ergo filios legitimari. ꝺe ri. nup. l. qui in pronincia. §. ꝺiuus. Et
item facit ꝺispensari super infamia & alij penis. C. ꝺe incestis.
3 nup. l. si quis incesti. ¶ † Opponit ꝙ ꝺe iure canonico filius in
uito patre possit nubere. vt no. insti. ꝺe nup. in prin. Solu. conce
ꝺo. si ita quid ergo tanta est authoritas iuris canonici: vt filij sibi
succeꝺāt tanē legitimi: Dicit Ly. qō no. vt. ꝺ. l. & si ꝺ. & C. ꝺe in
terꝺ. ma. l. si. sed somniauit i Parnasso. narratio iuris ciuilis est
correcta cū non sit spurius ergo succedit. ius quoꝫ ciuile ꝺz in
matrimonio cum suis appenditijs se qui tus canonicū. & ideo si
nuptie essent prohibite ꝙ statutū ciuitatis: nā nihilominus filij
eēt legitimi & successibiles. & si statutū ꝺictaret ꝺnū nō valeret
statutum: vt not. C. statutum. ꝺe hereticis. lib. vi. in nouel. & arg.
4 j. ꝺe here. insti. l. pater. ¶ † Ultimo no. qō testamenta facientia
mentionē ꝺe legitime natis requirūt qō qs sit legitime ꝛceptus
alias non pōt legitime nasci. vt hic. Sz nūqꝺ tenet legitimatio
vel ꝺispēsatio sup naturalibus suppressa qualitate ꝙ quā quis
est spurius ꝺic qō sic nisi sit natus ex illustri. vt no. in. c. fin. ꝺe fi
lijs presoy. in nouella. quod est not. dignum. Bald.

1 ☞ Materia legitimationis, an sequatur ius ciuile, vel cano
nicuꝫ.

Paulus. Cessans impedimentum non legiti
mat filiū cōceptū illegitime. h. ꝺ. vel
sic quoad legitimationem filiorum inspicit tps con
ceptionis. ¶ Opponit ꝙ filius iste sit legitim⁹ sicut
legitimat filius tā nat⁹ si mater eius efficiat, postea vxor patris:
qꝫ primo erat cōcubina. insti. ꝺe nup. §. fi. in autētico qui mod
natu. effi. le. §. fi qs. C. ꝺe natu. lib. cū qs. in fi. Solu. in cōtrarijs
tpe cōceptionis mater poterat esse vxor. ħz nō esset. hic aūt non
poterat sine consensu pris, qō est no. & sic facit ad. & Quiꝺā ꝺe
ybaldis ꝺuxit quanꝺā suā cōsobrinā in vxorē ex qua habuit
filios. postea secuta fuit ꝺispēsatio p papā: qꝫ illa nō poterat esse
vxor querebat an legitimatio traheret ad filios iam natos. et
ꝺic qō non ꝺe iure ciuili. iꝺem credo ꝺeiure cano. qꝫ licet ꝺe iure
cano. possunt legitimari spurij: tū talis legitimatio nō trahitur
ad filios iam natos scḋm Bul. & Ly. in addi. & in lect. no. etiam p
eum. C. ꝺe nup. l. qua in prouincia. §. ꝺiuus. qꝫ ibi p rescriptum et
ꝺispensationē principis hic aūt loquit quoad matrimonij virtutē. Ex his viꝺet apparere qō spurij p matrimoniū legitima
a ri nō pñt⁹ ꝙ tz Ricar. malūbe in. q. quā ꝺisputauit q incipit
clericus. & sic ex ꝺicto ab alto ꝺicēs ꝙ ꝺe iure naturali & etiā gē
tium primeuo omnes legitimi nascebant. in aut. qui mo. na es
si. sui. & in aut. qui mo. natu. effi. legi. circa princ. sed postea illud
ius ꝺistinctū fuit inter partes ad ꝓbationē expressam reproba
tionem & per relictū expressam. & in hoc tertio tū hz locum le
gitimatio p matrimoniū scḋm Ly. sed Jo. and. ꝺicit qō nō ꝺecet
ad legitimationē ꝙ filius sit naturalis hz satis est partēs ipsi⁹
tpe cōceptionis posse matrimonialiter copulari. requirit ergo
legitimatio quoꝺā extremū ad qō fuit possibile, nec est vis ꝺe
coitu: qꝫ si potuit esse vxor eius sequēs matrimonium inducit
legitimationē. extra qui si. sint legiti. c. tāta. & ideo ꝺicitur natī
ex clerico in minoribus constitutū legitimari per sequēs matri
moniū. nam & legitimat ille qui natus est ex furtivo concubitu
licet sit spurius. vt not. extra ꝺe elect. c. innotuit. nec ob. l. nostra
imo cōcoꝛꝺat qꝫ hic erat iuris ꝺefectus. ff. ꝺe ītra. li. §. si emā
cipatus. nō aūt erat ꝺefectus solus ipsorum coiugatorum. & fa
cit. j. ꝺe his q. vt. indi. l. claꝺius. scḋm prediction Joā. qui ita no
tat super regula culpa. in mercu. vbi viꝺe. ¶ Juxta ꝓꝺicta for
mant ꝺue qōnes. vna per Bul. & ꝺe legi. benignus. Alia per
1 Jac. ꝺe are. j. ꝺe solu. l. cum ꝺecem. in fine. ¶ † Quero vtrum in
materia legitimationis sequamur ius ciuile vel canonicum. ꝺi
cit Ly. qō quātū ad ipsum matrimoniū essentialiter cōsideran
ꝺum sequimur ius canonicū, sed quātū ad successionē ius ciuile.
ita no. C. ꝺe inter. matri. l. fi. C. ꝺe nup. l. & si contra. sed errauit qꝫ
cū successio pendeat ex matrimonio oportet. nos ius canonicum
sequi ita in accessorio sicut in principali. extra ꝺe ordi. co
gni. c. tuā. extra q fi. sint legi. c. per venerabilē. & arg. extra ꝺe ꝺo

na. in

na.inter vi.⁊ vxo.c.de prudētia facit qd no.insti.de nup.in prin.
¶ Ultimo adde quod no. Archi.lvj.di.Osius.

Additio Baldi.

Paulus respondit. Eū.q non intelligit legitimus filius legitime nō ɔceptus. h.d. vide ꝑ Cy.C.de nup.⁊ si ꝯ.⁊.j.de solutio.l.cū decē.ꝑ Ja.de are.vide ꝙ no.Arch.lvj.di.osius.vide Ricar.in.q.q̄ incipit clericus. Sed pone qd ꝯho sic.accipio te in vxorē si papa dispēsabit an sit legitimū mřimoniū dic ꝙ nō.ꝭm Inn.de ɔdi.appo.sup eo. facit de leg.j.l.apud Ju.§.si.Sȝ qd si ꝯho tecū sub ɔditiōe si dabis.x.interim ꝯho pure cum alia postea das.x.vtrum sit vxor.dic quod non.vt notat Inno.de cōdi.appo.quecunq̄.

1 ☞ Perito in arte sua,fides est adhibenda.

Septimo mēse. Jus ciuile credit hypocrati.ergo ⁊ doctoribus medicis si habeāt authoritatē docēdi ⁊ interꝑtādi authores medicine. Et magis credit doctori habēti authoritatē magis q̄ illiciato autoritatē habituro:qr validi⁹ ē qd est q̄ ꝙ erit cū multi casus accidere possint ita ꝙ nō
1 erit. ¶ † No.ergo credi perito i arte sua.C.de re mili.l.semel.li.
a xij. Sȝ nūqd partus q pōt esse tā de nonē mēsibus q̄.vij.presumit magis d nono q̄ d septimo.pōt em̄ dubitari ꝑpter successionē:cū mulier statim renupsit.dixit Ja.de ra.nihil presumi.⁊ id ltie natus tñ qr patrē dmōstrare nō pōt habet ꝑ spurio quoad successionē.j.e.l.vulgo. Alij dicūt ꝙ eius ē filius cui resimilat sicut in pecudib⁹. Illud vero nō vř dicendū qd stet dicto matris cū sit infamis.vł dic ꝙ nō stat dicto matris:qr nō est ꝑprie testis.vt.j.de pba.l.etiā matris. Vł dic qd presumit natus in nono mēse.ꝑ locū a cōiter accidētibus presertim si mater cōsueuit pareret alios in.ix.mēse.⁊ hoc ꝑ arg.a ɔsuetudine.C.de proba. l.neq̄ natales.hanc questionem disputauit Jaco.de bel.⁊ ponit eam in.l.j.C.quorum bo.ibi plene videas per eum.

Additio Baldi.

Septimo. Ibi credēdū.qr piū ē h̄ ꝑsumere id eē qd possibile est eē. vñ qñ aliqd pōt esse verū nunq̄ presumitur esse falsum. vt no.j.de pac.l.iure gentium.§.quod fere.

Septimo. Recurritur ad iudiciū medicorū in his que pertinēt ad artē medicorum. Idem in phylosophis.j.de solu.l.si pater. Idem in obstetricibus.l.j.j.de ven.inspi. Idem in architectoribus.in aut.de nō alie.§.quod autem.⁊ nota peritissimos assumendos quod facit contra assessores q ad iudicium de cicatrice assumūt imperitos secundum Cy.in.lec.no.quod in dubio ille qui nascitur ex viro ⁊ vxore legitimus indicatur.

Seruus. Id quod cōmittit fortune non videtur pro derelicto haberi. Item ille qui non defendit non videtur propterea renunciare iuri suo vide de dam.infe.l.pretor.in prin.

Seruus. Seru⁹ q̄ nō defenditur a domino postea liber non efficitur. ¶ In gl. capitati ibi eū nō defendere iudiciū in se trāsferendo sȝ assistēdo:idcēdo ꝑbatiōes ⁊ in appellando.j.de ap.luci⁹.Guil.dt ꝙ ꝑ retēto i carcere semper admittit defensor ad plenā defensionē:qr executio frustari nō pt.C.dap.eos.añ si. vbi ꝑ eū i si.ḡ nō vř renūciare iuri suo q nō assistit defensiōi.vid hāc gl.i.l ꝑtoris.j.de dā.infe.q̄ dt ꝙ i'le q nō defendit videt habere ꝑ derelicto sed ibi fuit res adiudicata aduersario hic non.

Seruus. Seruus q nō defenditur pro derelicto habit⁹ nō videt nec in libertatem eripitur.h d.vid quod not.j.de dam.infe.pretoris.in gl.si ncuerat.⁊ quod no.Guil.hic.

1 ☞ Membrorum dilatio vel diminutio nocet.
2 Digitus non dicitur membrum sed pars officialis membri.
3 Dens non est membrum.

Non sunt liberi. Qd nō hȝ corpus hois aiaȝ hois nō
b ꝑsumit habere:[b] qr ꝑsumit ꝙ natura nō donat aiaȝ vbi nō est corp⁹. vł sic:ꝙ nō hȝ formā visibilē ꝑsumitur formā inuisibilē habere. Vel sic.remota forma rei monetur esse rei.⁊ id si data est forma vt due citatiōes fiāt ante bānū ⁊ in dexi ꝑma citatiōe misit pemptoriū non valet bannū:qr data est alia forma s.vt pluries citet ⁊ sic omissio forme vitiat bānū scdȝ
1 Mar.sil.ex isto ar.d.ꝯ.ob.l.q.rome.§.flani⁹ hermes. † Itē no.
2 ꝙ mēbrox dilatatio vł diminutio nocet. ¶ † Itē no.ꝙ digitus nō dr mēbx sȝ ps officialis mēbri.⁊ aliō ē diuidere rē i mēbra.aliō i frusta.⁊ sic amputās digitū nō dr amputare mēbrū ꝭȝ Jac. de are.Mar.sil.⁊ Cy.mēbrū aūt dicitur diuisio vel pars nobilis vt ocul⁹,manus,pes ⁊ auris:digit⁹ aūt est membrū in diminutiuo:nō mēbrū qr nō est aliquota ps corpis:lȝ sit aliqnāta particula respectu quātitatis.qr pars non dinumerās suum totū nō est ei⁹ mēbrū,sȝ pars mēbri,vt lignū in tecto,⁊ lapis in pariete. a
3 de vsur.l.eū q edes. † Itē dens nō est mēbrū,qr illa pusilla non sunt mēbra. de edil.edict.l.cui dens. sicut in ciuitate vn⁹ hō nō est mēbrū ciuitatis, sed porte seu quarteria ⁊ parochie sunt mēbra.l.j.§ publicum. de iusti.⁊ iure.vbi de hoc.

Non sunt. Cū forma dat eē rei q ñ hȝ formā hois nō ē hō,nec per ɔsequēs liber:qr libertas est hois q̄litas. Dimi b
nutio aūt vł āpliatio mēbrox,formā hōis ñ mutat.h.d.i tex.mōstrosuȝ. sił'e exēplū d offi.ord.c. qm̄.§.phibem⁹ ꝑ istā.l.fuit dterminata q̄stio tali Bōonie,q̄dā statuto cauet, ꝙ si aliqs abscidit alienū mēbrū dbeat ɔdēnari i pēa dupli, accidit ꝙ aliqs abscidit alicui digitū,vtrū dicat abscidisse mēbrū.fuit dterminatū ar.hui⁹.l.ꝙ ñ:
c qr digit⁹ ñ ē mēbrū[c] sȝ offm̄ mēbri.i h̄ ɔcordat Jo.fa.sol⁹.Mar. Ja.d are.⁊ Cy.⁊ si dicas videt abscidere mēbrū q abscidit ptez mēbri.dic ꝙ ē vex,vbi ē eadē rō.ar.notatox.i l.ipiū.j.d iur.om. iudi.sȝ hic nō est eadē rō,qr statutū pōderat facti atrocitatem, sȝ aūt iste nō dicat abscidere,tñ credo ꝙ dicat debilitare,qr patet ab effectu,qr sit lesio:⁊ impedit operatio mēbri:sȝ lex nostra facit ad cōtrariū, qr etiā in ea carens totaliter aliquo mēbro,si habet formā rōnalē aīalis,licet deficiat i forma mēbrorū, tamē est homo, nascit i ptāte, rūpit testamētum: ⁊ debet alimentari, sicut in multis semihominibus. ¶ Quomodo cognoscim⁹ mēbrū a parte mēbri,credo ꝙ illud membrū dicit, ꝙ hȝ principalem operationē in corpore humano,vt sunt manus,pedes,oculi,auricula,⁊ similia.illa que nō habent operationē per se vt digit⁹, non dicunt membra,sed pars mēbri.facit ad id qd dixi de oculo:vt no.in.l.capitulū.§.pe de pe.quedā sunt q̄ nō sunt mē- c
bra,nec pars mēbri,vt dens.l.cui dēs,j.de edil.edic.idē mēbruȝ aridū nō ꝑpterea dicit mēbrū.vt no.in.l.vitem.j.arb.fur.ces.ꝑ Ja.d are.Circa.l.vide vtrū isti qui nō habēt formam humanā, debeant baptizari.certe nō,si habēt formā contrariā homini,sȝ si habent formam hois q̄ maxime in facie cōsistit,lȝ deficiat ali
d qd mēbrū,debēt baptizari.[d] vt no. Archi.v.dist.baptizari.⁊ vide xxiij.q.j.c.didicimus quod no.insti.de in iur.§.pena.

Additio Baldi.

Non sunt. Qui caret forma hominis caret libertatis nomine sed qd habet alqd forme hois licet forma sit difformis libertatis ȝ effectū hoc dt Bal.vide Archi. v. dist. baptizari.

1 ☞ Conditio debet impleri.
2 Uno impetu duo nasci non possunt.
3 Conditio per alium impleri potest.
4 Excōicatus sub conditione eligens,electio est valida.
5 Parere aliud est,⁊ aliud peperisse.
6 Conditio inducit effectum,dum est in effectu.
7 Libertas cause semper debet preuenire libertatis effectum.
8 Allegatio iuris communis vel municipalis, impedit litis contestationem.

Arethusa. Si libertas relicta est ancille, ⁊ si tres peperit, ⁊ quartum in ordine pariat,ingenuū parit preueniente matris libertate.⁊ sic in eodē instāti ꝙ mater est libera,pt⁹ nascit d
ingenu⁹. Sufficit em̄ in eodē instāti matrē esse liberā, quo ptus nascit,⁊ q̄libet ɔditio libertatis existēs i ptu ꝑdest partui.h.d.
1 ¶ † No. ꝙ ɔditio dȝ ipleri, imo dȝ ipleta eē añq̄ dici possit qd dispositū sumat effectū. de cōdit. ⁊ demon.l.q heredi.§. vltra ⁊
2 no.C.d cōdi.inser.l.ij. ¶ † Scdo no.ꝙ vno.ipetu nō possūt duo nasci.qr natura nō pmittit h̄. ¶ Et sic not. ꝙ fortissimū ē ar.ꝙ sit ꝑ locū a natura. ¶ Itē no.ꝙ vbi ē ꝑus ⁊ posteri⁹,vbi ē ordo. est em̄ ordo rex gestax vł gerēdax ꝭm Arist.ꝭm ꝑus ⁊ posteri⁹. ¶ Itē no.ꝙ i plurib⁹ simul finiētib⁹ cā vř ꝑcedere effectū suū.
3 vt hic,libertas mřis ꝙ libertatē filij. ¶ † Itē no.ɔditio pōt ipleri ꝑ aliū.⁊ est ar. ꝙ si vsurario laborāte in extremis, ɔsanguinei faciūt cautionē ꝑ ipso ꝙ valeat testm̄ ei⁹. In ꝯrrū.j.de vsur. earex.l.trib⁹.§.illud. ¶ Itē no.ꝙ q̄stio facti est, q̄ exigit ꝑbatiōes facti ⁊ id cōsuetudines dicunt facti s. quātum ad onus ꝑbādi vt in.c.j.de cōsti.li vj. Questio vero iuris est, que determinat ꝑ disputationē ⁊ interpretationē prudētiū.de ori.iur.l.ij.§.his legibus latis. ¶ Et no.ꝙ Ol.ꝑ locū a natura defendit quēdaȝ accusatū de maleficio noctis tpe ɔmisso, nam testes deponebat de visu.Et interrogati in quo loco erāt,dixerūt de loco aliquantulum remoto ⁊ interrogati si erat ibi lumē ignis vel cādele dixerunt ꝙ nō, vel hoc fuit ꝑbatum per alios.nā dñs Old.ɔsiderās qd illa nocte fuerat lumen lune ɔuicit testes:qr hoies nō vident de nocte.⁊ sic teste natura euasit accusatus,vt audiui a preceptoribus meis. Ad hoc gl.j.qd me.cā l.si cū except.§. in hoc.
4 ¶ † Itē no. ar. ex hac. l.ꝙ si qs eēt excōicat⁹ sub cōditiōe si elegerit ⁊ eligat ꝙ electio valeat: qr ñ ē facta ab excōicato sȝ ab excōicādo.nā pēa exigit delictū ɔsūmatū. ⁊ i penis futux subiūctiui reqrit dlictū subiūctiui reqrat dlictū ꝑfectū.j. qd q̄sq̄ iur.l.j.

a ¶ Sua. Ad de eundeȝ Bald.s.in pe.i.§.oēȝ.⁊ qd ibi dixi i apostil.

b ¶ Uēre.sed qd si talis occidat an occidēs puniat. vide do.alex.de imo.in l.ꝙ dr. de li. et posth. vbi vid ēt ang.⁊ imo.⁊ ad de Card.i cle.j.x.q.de ho.⁊ in.c.si aliqs eo.ti.⁊ Ang.are. i tract.malefi. ꝯ mortu⁹. ꝯ s qd autem.

c ¶ Nō ē mēbrū. limita vt ꝑ feli.in c.cū illox i ij.col. i pn. ꝯsi. querit host.cū seq. de senten.excō. vbi etiā d capite barba,dēte māmilla ⁊ vngula.⁊ i ca.ego nō.de iure iu.i j.col. in ꝯ. i tex.ibi.vitiū vbi de manu arida.⁊ qd d certo digito ꝑcioso artifice eo ꝑncipalr vtēte.

d ¶ Baptizari.sed qd si nascat cuȝ pelle secundina poterit ne baptizari dic ꝙ sic.ꝭȝ pe.ij. aure.i. iiij. sen.dist.iij. q.ij.⁊ nunquid mōstrū sit baptizandū.⁊ quomodo. vide lā dulf.i.iiij. dil.vj.q.ij. vbi quod si ꝑpenda t du es ha

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

bere animas vt puta duo habet capita. iiij. pedes, duas spinas in dorso. & hmōi tūc baptizari ōbent qualibet q libet per se & intelligi in loco qlibet per se. Si vo dubitatur an sint due aīe vt puta. qr habet quatuor man⁹ & vnum caput vel duas spinas ī dorso. tūc credo qd debeat baptizari prīcipalis absolute & ali⁹ postea sub ɔditione, si tu nō es baptizatus ego te baptizo &c. nec baptizat intentione vaga sz ōterminādo se ad vnū als nihil faceret, fm Henric. ī quolibeto suo.

§.fi.& h p Inn.extra de ap.c.pterea reqsisti.& sic act⁹ vbi.cōdi-
5 tionalis dz in suo esse pcedere actū vbi dispositiui. ¶ † Item
no.q aliō est parere, aliud est peperisse.sic aliō est exire, aliō est
exiuisse.j. de vsuf.l.arborib⁹.§. de illo.in gl.facit qd no. in.c.per
6 petue.de elec.li.vj.in nouel. ¶ † Itē no.q conditio inducit effe-
ctū suū dū ē in actu. sz nō dū est in potētia, sz mod⁹ inducit effe
ctū suū qlibet tpe.mod⁹ enī est adiacēs ōterminatio pncipalis
dispositi originē nō īpediēs sz executionis dirigēs & coarctās ef
fectū.est enī mod⁹ velut freni qdā tēperies. de ɔdit.& de.l.qbus
dieb⁹.§.termin⁹.vñ ī mō ñ vitiat pposteratio.sz ī ɔditiōe sic,vt
7 hic. ¶ † Et no.q libertas cāe sēp dz puenire siue pcurrere liber
tatis effectū saltē ī momēto naturali vl' itellectuali. Vñ pri⁹ dz
eē libera mr q fili⁹ & ñ erit liber fili⁹ ancille sz erit liber fili⁹ libe-
re. Et pdicta faciūt ad. q.ōt apostolicus, restituim⁹ oēs ad qs
pñtes lre puenerint, dū vo lre erāt in itinere quidā obierūt cer
te isti nō sunt restituti. qr ad mortuos nō pñt lre peruenisse nec a
mortuis pt incipere bñficiū, cū desinit subiectū in quo fundat.
vt.l.q libertin⁹.§.posthum⁹.ō ope.lib. & futurū subiūctiui rem
perfectam significat quaz in mortuo significare non pōt.vt hic.
¶ Et allegat hec.l.ad.q. de pūcto.& certe qdā ordinant natura
liter p semet,& tūc est punctū naturale,sz non tpis,vt inter actio
nē & oblōnē. qdā ordināt extrinsec⁹ p accidēs. & iste ordo ōr fa
cti nō iuris,vt h.Et sic est ibi punctū tā nature q tpis.& pūctū
est qdā extremitas, & ad punctū finale oīa reducant.j. si qs ius
di.nō ob.l.j.§.j. hoc est ad fina.ratio.ipsi⁹ act⁹. ¶ Querit gl.qd
si qtuor natis ñ appet q ordine nati sunt, an & qs liber erit:gl.
ōt q mascul⁹ psumit pmogenit⁹, vnū si q ē ibi femina ipsa erit
libera. & sic hoc casu erit deterior cōditio masculi q femine,al-
leg gl.si fuerit.in fi.de reb. dub.q nō ōt hoc. nā ibi est fauor ma-
tris,qr in dubio legis psumptio fauet libertati. nam ita indicat
lex queadmo.mādat iudici iudicare, sz iudici mādat q idubijs
causis p libertate pnūciet. Fauore enī ppōderāte opz inherere
fauori. sz in casu nro cessat illa rō. nā de matre est certum q est
libera, qr quoad eā nō est qd ordinis sz numeri, sz qd vtit in-
ter fratres qs eorū sit liber. & iudicare in dubio ɔ masculum nō
vr equū.ar.ɔ.e.l.in multis. Itē gl. ōt q in dubio oēs eodē ptu
nati sunt liberi. p.l. C. de fideicō.liber.l.cū inter.q.l. non ōt hoc.
nā ibi testator neminē a libertate excludere voluit. ar.de libe.&
posthu.l. plz. sz hic tres in seruitute nascentes excludere voluit
a libertate, qr eos in suitute nasci ōcernit. eēt ergo directo ɔ in
tētionē testōris si eēnt liberi.qre dicūt Guil. Pe. & Cy. q null⁹
erit liber:qr īcertitudo vitiat, vt.l. cū ex plurib⁹.ō manu.testa.p
seruim qr agit de lucro captādo.& nō est lucrum diuisibile inter
plures.& iō inuicē sibi obstāt.vt.j.de her.insti.l. inuicē.sz Ja.de
are. indicat p eo q se cepit in possessiōe libertatis, qr in iure pa
ri possessio facit ipm ius pferri. vt ipse no. in sili.C.de pb.l.ma
trē tuā. Ad hoc extra de pb.c. lz cāz & j. vti pos.l.j.i fi. ¶ Quid
ergo si oēs sunt in possessiōe vel null⁹: Rñdeo puto q hrs te
neat vel cogat gratificari.de leg.ij.l. si qs seruū.§. si inter duos,
qr vbi est obscuritas ibi heres tenet eligere. de leg.j.l.si qs a fi-
lio.§.si qs plures. Alioquin ptor eliget.ar.in.l. si duas.de exc.
tu.in prin.& facit de le.j.l.hmōi.in fi.& de cōdi.& demon.l.in te-
stō.la.j.§.an fi. ¶ Quero nūqd tertius sit liber.ōt Jac.de are.q
sic.pp participiū incipiēte & sic nascēte libertate mris cōnascitur
libertas vteri tāq cōnexi.sz alij dicūt ɔ, qr sequeret q in.l.idem
erit.gemini postremi eēnt liberi,qd est falsum,vt ibi ptz,sz Gui.
& Cy.& qr nō fiēs ɔditio sz facta parificat dispositū & illa est ve-
ritas.Nō ob lra q incipit incipiēte.qr statiz subdit exñs cōditio
p qd reqrit inceptionē cū ɔsummatione ¶ Extra qro qd si te-
stōr dicit,si tres pepit ex nūc libera esto,an ptus sint liberi, & vr
q sic ex dictiōe nūc, q extrema iungēs vltimū trahit ad suū pn
cipiū, sz ɔtrū est verū, qr in cōditiōe hoc non pt eē. vñ dictio ex
nūc, denotat disponētis actū, non dispositiōis purificāde effe-
ctū,& iō spectāda ē dies.vt.j.de v.ob.l hmōi stipulatō iterposi-
ta. ¶ Extra qro de qdā pblemate,dixi fuo meo,si obuiabis li-
bero liber esto. tu dixisti tuo, si obuiabis fuo liber esto mō ob-
uiāt sibi iuicē. qrit qs liber erit.& vr q neuter. qr ī tpe pari ordo
nō discernit.facit qd no.j.de iur.om.iu.l.si familia. Tu dic q cū
illud qd est pus in esse, sit pus in tpe qd ille erit liber cui decre-
ta est libertas si obuiabit fuo, qr fuit⁹ est h stat⁹ preābulus ad
hoc.j.de do.inter vir.& vxo.l.cū h stat⁹.§.si ambo.sz Gui.ɔside
ra q velocissimū entiū ē intellect⁹. vt ait Thales millesius. vñ
vbi tps non inuenit in motu distinctū tñ in intellectu repit di-
scretū. pcurrit inlellect⁹ oēm tpis velocitatez. Et iō intellectus
ordinat esse futura,qr pcurrit añq ipsa fiant. & sic appet pus et
posteri⁹ posse esse ī itellectu, lz ī tpe naturali sint vnū & idē istās
vt h.& viō qd no.j.ō eo p quē fac.erit.l.fi.§.fi.p Ja.bu. ¶ Ultio
no.h ō ordie tpis pbādo vbi pūct⁹ qōni stat ī ordine tpis.i.vbi
qs petit ex tpis ordie se ad aliqd admitti vel aduersariū repel
li.ɔcor.ō peti.her.l.si post motā.& j ō neg.ge.l.eū actum.& facit
8 qd no.C.de codicil.l cū pponas. ¶ † Extra no.q allegatio iu-
ris cōis. vl' mūicipalis īpedit lit.cōte,qr nō īdiget pbatiōe:sec⁹

a ¶ Impetu. Vide Fel. ī.c.pastoralis. ō rescr. vñ. ad idē titatem. & Frā. are. ī. l. an duob⁹. ō duo reis. & qbi dixi ī apos.

vbi est qstio facti,vt no.in.c.j.de lite ɔte.li.vj.in nouella. Bal.
1 ☞ Implementum conditionis debet precedere ad hoc,vt dispositio purificetur.
2 Illa dicunt simul fieri,inter que non potest prioritas,vel posterioritas demonstrari.
3 Qō facti ōr illa,qñ qs iterrogat,an aliqd factū sit vel q ordine.

Arethusa. Ancilla sub conditione libera enixa immediate post cōditionē adiscipit libertatē & parit ingenuum,& qd ordinis in facto nō in iure ɔsistit.h d.cū.l.seq. ¶ No. q ille q apponit ɔditionē vult eā impleri.facit.j.de ma.te.l.si qs locu-
1 ples.& no.de cōdi.inser.l.ij. ¶ † No.q implemētū cōditiōis dz pcedere ad hoc vt dispō purificet.& dz pcedere in actu facto &
2 cōsummato.ɔcor.j.de cōdi.& demō.q hrdi.§.fi. ¶ † Tertio no. qd illa dicunt simul fieri inter q non pt prioritas vel posterioritas demōstrari.tñ aliqñ alr accipit simul.vt not.j de iudic.l.si debitori.& p Jac.l.j.§.īspiciēdo.j.de ven.inspi. ¶ Quarto not. q pdest vltimo nasci sic est repire ius vltime geniture sicut eɔ qñq est repire ius prīe geniture.C.de nud.impialis. ¶ Quinto no. qōnē de pūcto etiā not.j.qd met.cau.l.sz & part⁹.in fin. instit.de his qui sunt sui vel alie.iur.in prin.& est duplex punctus.s.intellectualis,& alius q ɔsistit in tpe.facit.j.si cer.pet.l. singularia.ō acq.here.l.illō.&.l.iij.§.sciendum.de dona.inter vir.& vxo. ¶ Itē no.q ille.q nascit hic quart⁹ in ordine est liber: qr mater eius fuit libera in preambulo.instāti no.qd sufficit qd conditio preueniat cōditionem in pūcto.& no.q ɔditio dādi pt p alium im-
3 pleri. ¶ † No.qd qd facti ōr illa qd qs interrogat an aliquid factum sit vel quo ordine:puta si quis interrogaret qs primo intrauit scholas:quis primo natus:sed questio iuris est quoties presupposito facto dubitat qd iuris sit. Additio Baldi.

Arethusa. Ancilla sub ɔditione libera enixa imediate post ipletā conditionē ɔseqt libertatē & ex tūc liberū parit: qr incipiēs partus liberā matrē reperit.& sufficit si momento acquisito libertatis nūciū preueniat partus:nec est vis cuiusmodi cōditio sit apposita libertati.& qd q ex ordine facti pēdet facti ōr nō iuris.h.d.cū.l.seq. ¶ Ibi adimplēda est.vide qd no.C.de cōdi.inser.l.ij.q no.q ille q apponit cōditionē vult eā impleri. ¶ Itē no.q ɔditio dz esse in facto nō in fieri ad hoc vt dispositio purificet fz Cy. Ibi,simul.vide.j rex amotarū.sed si diuortij.p Jac.de are.& de vē.inspi.l.j.§.de inspiciēdo.per eundē forma sup hac.l qōnem Cy.C.de secū.nu.l.si qs prioris §.talē.in fi.§. ¶ Et no.q illa dicunt simul fieri inter que nō pt prioritas & posterioritas demonstrari.vide Cy.C.de testamētis hac edictali.& hoc Bal ¶ Itē not.qd dicunt simul peti q vel fiunt
a vno impetu.[a] vide Dyn.in.l.nunq plura.de priua.deli. Ibi incertum per naturā bene pōt esse incertū p accidēs.vt.j.de edē.l. argē §.fi. Ibi veluti.i.sicut mulieris existēte ipetu adimpletur cōditio ita hic ac. Ibi momēto.vide Jaco.de are.l.l.stipulata.§. alteri. Bal Ibi peperisse.no.qd iter existētiā ɔditiōis & purificationē dispōnis nullū est medium. Ibi incipiēte &c.per hanc l.& l.q duos.§.cū i bello.de reb⁹ du.determinauit Mar.sill.qd si boñ.eēt statutum qd collegiū vbi erāt.xlij.monetarij deberēt ammodo.xl.tantū eē & si aliqs moreret tūc primus de gñe succederet qd trib⁹ mortuis non succederet primus de genere primi:sed de gñe vltimi moriētis qd in eius persone cōditio subrogatiōis extitit.& nō ob.j.l.in opis.qr loqt in iure qstio fm bal.
1 ☞ Masculus presumitur primo natus.
2 Papa mandans alicui ne eligat sub pena excommunicationis & eligit,an electio valeat.
3 Questio facti,que dicatur.
4 Questio iuris,que dicatur.

1 Idem erit. In glo.j.per alios ibi §.fina. ¶ No.q † mascul⁹ psumit primo natus & facit ad iura pmogeniture, In ea.ibi.l. cū inter, Ja.de ra. Pet.& Gui. dicūt q nemo p.l.cū ex plurib⁹.de ma.te.nō ob.l.cū inter.qr ibi pōt interpretari testatorē sic voluisse de oibus.hic añt cōstat ɔtrū fm eos Ibi & i possessionē libertatis.& dic de hoc vt no.ex de presum c.nōne.& monet super hoc vna qd per Dy.ff.de adi.leg.l iij.§.si duobus.
2 vbi vide extra no.arg. † Papa mandauit alicui ne eligat sub pena excōicationis iste eligit an dicat electio facta ab excōicato.ista.l.est ar.qd nō tor nec anteq eligat nec in ipsa electione incurrit excōicationem:sed statim electiōe facta.dic vt no.Inno. extra de ap.c.pterea reqsisti. ¶ Scdo inducit in ar.ad.q.Dicit statutū qd camerarij debeāt esse qdraginta.postea fuit determinatū q eēnt triginta & octo.& si aliqs moreret ōbeat subrogari alius de gñe ipsius. Querit vtrū intelligat ō gñe vltimo morietis in cuius psona vēdicat sibi locū dispositio subrogātis:an in persona primo:fuit determinatū qd deberet fieri subrogatio de gñe vltimo moriētis.ita disputauit Mar.sil. ¶ Ultio qrit qd si.ex isto vltio nō est natus aliqs sed est in vtero, vtrū iā nati

ex alijs

ex aliis debeant huc expectare. determinauit Old. q nõ fauore collegii. petitiõe. §. aliquis. C. de aduo. de iudic. l. nullus. de agẽ. in re. ẜm Oldra. ¶ It em querit de tali. q. dixi seruo meo. Uade super pontez ⁊ si obuiaueris seruo liber esto. alius dixit seruo suo vade super põtẽ: ⁊ si obuiaueris libero liber esto. mõ isti obuiauerũt simul: qs erit liber dicũt doct. qd seruus meus quasi videat obuiasse seruo. nã stat⁹ seruitutis ⁊ questio de pũcto dirimit nõ solum per punctum tpis: sz per punctum intelle
3 ctus ẜm alleg. in. l. post mortẽ. de leg. i. ¶ † Quero que dicatur questio facti. Rñdeo illa que continet factũ ⁊ non ius questio iuris dicitur illa in qua nõ disputat de facto: sed qd iuris scdm doc. ergo hic qd prioritatis est questio facti. sz postq constat d ordine ⁊ querit quis sit liber: ista est questio iuris q dirimit per hss. ll. Scias q Iaco. disputauit istã. q. Dicit statutũ qd proposita nõ possit fieri nisi p capitaneũ populi. alio statuto cauet qd de factis rebelliũ nõ possit aliquid pponi. ⁊ si pponatur capitaneus sit ipso facto priuatus. Modo capitaneus de facto proprio rebelliũ proposuit ⁊ fuit refirmatus: querit an valeat questio stat in pũcto. sed vtrũ pposita sit facta capitaneo apparet p hãc. l. qd sic. qr pponere est in cõditione a priuatione ⁊ cõditio precedit ergo sequitur quod in tempore ppositionis non desierit esse capitaneus: sed immediate post propositaz desijt. ⁊ ideo valet reformatio secundum butri. qui disputauit similem questionem.

Additio Baldi.

Idem erit. Ibi facti. qstio facti dicitur qñ factũ est incertũ super q. l. non presumit. ⁊ super hoc nec sapiẽs põt cõsulere nec iudex iudicare nec pars tenet rñdere vt hic. ⁊. j. de fun.
4 instru. seie. §. fi. ¶ † Questio iuris est qñ factũ est certũ vel incertum tñ super eo cadit iuris psumptio. ẜm Guil. Cyn. an aũt ex interlocutoria iuris veniat refectio expẽsarũ. quidã qd non. sz ex interlocutoria facti sic. ẜm Rica. ¶ In glo. ibi. §. fi. sed ibi fauore libertatis: qr alias mater nõ esset libera scdm Guil. ¶ Ibi dic omnes liberos. Ja. de ra. Guil. ⁊ Pe. dicũt q nullus. vt. j. d manu. te. l. cum ex pluribus. nec ob. l. cum inter. qr ibi testãt sub indefinita locutione omnes induxit. hi aũt oẽs pter quartum exclusit ẜm Cy. Quid si exsecto vẽtre extracta sunt. dic idẽ ẜm Cyn. Bal. ¶ Ibi aliq distinxerũt. hoc tenet Ja. de are. j. de pba. circa ⁊ si omnes essent in possessione libertatis omnes haberentur pro liberis. sz hic erat intentio fundata ex preterita seruitute arg. l. siue possidetis. ibi not. Bal.

In vrbe. ¶ Not. q ciues effecti ex ɔstitutione habent ius ciuiũ ⁊ originem: qr sunt xpi ciues. ⁊ id dicit Cyn. alibi q si statutũ dt qd oẽs ciues habeãt tale priuilegiũ ⁊ forẽses non: qd si aliquis forẽsis est effect⁹ ciuis p statutũ qd habebit eadẽ priuilegia q habent illi q sunt ciues originalr. vt. l. sz si hac. §. sz si ius annulorũ. j. de in ius vo. arg. contra. C. de his qui ve. eta. l. fi. ita dicit ibi Cyn. in addi. de hac. q. de vsuc. l. si is q. pro emptore. per bar. istum tñ adoptiuũ ciuẽ non admittã ad honores ad quos non cõsueuere admitti nisi ciues naturales: quia consuetudo restringit priuilegium.

Additio Baldi.

In vrbe. Liberti sunt ciues Romani. h. d. In fi. glo. saluo iure patronatus.

1 ☞ Matris delictum non nocet ei, qui est in vtero.
2 Filij rebellium in rebellione ɔcepti non sunt ciues sue ciuitatis.
3 Mors, an differatur sicut membri mutilatio.
4 Mulier pregnans nunquid cogitur venire ad testificandum.
5 Mulier que est pregnans. x. vel. xx. dierum, an ob hoc debeat differri mors.

Imperator. Executio snie corporalis differt donec pariat mulier condemnata: sz executio exilij non differt tñ partui nõ officit nascituro. h. d. ¶ Et no. seruã pene liberũ parere. ⁊ est in ptãte mariti. C. de penis. l. si añ. ¶ Scdo no. i tex. q solita fieri sunt fiẽda. ¶ Itẽ nõ. quẽ viuere alieno beneficio q ẜm se debeat mori. ⁊ sic no. haberi p aliũ qd nõ potest p seipsuz.
1 ¶ † Itẽ no. hic q delictũ mrĩs nõ nocet ei q est in vtero. ¶ In gl. no. q filij rebelliũ cõcepti in rebellione nõ sunt ciues sue ciui-
2 tatis qd est bene not. ¶ † No. de muliere pregnãte quõ cõdem-
3 net. ¶ † Quero an sicut differt mors differat mẽbri mutilatio. dic q sic. Itẽ in ictu fustiũ idẽ in qualibet tortura. vt. l. pgnãtis. ij. rñso. j. de penis. qr phibitũ est corp⁹ tangi pregnantis. l. j. §. de inspiciendo. j. de ven. inspi. ẜm Guil. ergo mulieres pregnan
a tes non possunt torqueri[a] Igitur si tormentate sunt ⁊ partũ deposuere, magistratus est homicida vel quasi. Credo etiã cũ lex prohibeat mulieres pgnãtes torqueri q nõ valeat earũ cõfessio facta in tormẽtis. cu eñ licita non sit tortura nõ vz qd sequit ex ipsa. arg. j. de qõnibus. l. maritus. Sz nũquid post partũ dz statim mori q iã erat cõdẽnata ad mortẽ. dic q sic. nam infans expensis publicis dz ali ⁊ tradi nutriẽdus. ar. j. de cap. l. mulier in opus salinax. sed si nõ reperit alia nutrix. dz iterim differri supplicium ne infans fame necet ẜm Old. sz gl. in. l. pgnãtis. de penis sentit qd supersedeat. xl. diebus: qr illi. xl. dies sunt dies partus quã gl. intelligo in tortura: qr nõ est fortis intra xl. dies ad subeũdũ torturã ẜm Ant. de pisis, Sz in morte nõ hz locũ illa glo.
4 qr ibi nõ curat robur corpis: † Sz nũqd mulier pregnãs cogat venire ad testificãdũ. dic q nõ. si periculũ est ne deponat partũ in itinere. j. si qs cau. l. ij. §. sz si nõ ppter Itẽ si hoc est periculũ ratiõe itineris ɔdẽnata i exiliũ nõ dz in illo mitti donec pariat ẜz Guil. partui eñ nõ matri fit h bñficium q no. ¶ Sed pone dt statutũ q bãniti possit ipune offẽdi ⁊ occidi an mulier pgnãs bãnita poterit impune offendi vl occidi vr q nõ: vt hic in ɔtrũ qr hic logt in iudice q dz liberare. secus i priuato. vñ pr occidẽs filiã pregnãtẽ in adulterio deprehẽsam nõ punit de homicidio: ergo pari rõne i muliere bãnita. So. dico qd nõ pt occidi. qr hz dilationẽ a lege donec pariat vt hic. ⁊. d. l. pregnãtis. non ob. q pr occidit. ⁊ est homicida: qr illd est pp flagrãtis criminis impetuz. Ista eñ rõ mouit Guil. sed ille de quo loquimur potuit esse preuisus. Itẽ in patre q si differret nõ posset postea ex internallo occidere: qr statutum est certum tps a lege. hic aũt est sec⁹. geminum ergo facinus cõmittit q pregnãtẽ occidit cum mater viuẽdi habeat intercapedinẽ. qd est no. Sz quid si partus sit adulterin⁹ vel in carcere cõceptus dico q idẽ vt. s. e. in seruorum
5 §. pe. † Dubitat de muliere q est pregnans. x. vel. xx. dierum. an ppterea differatur mors. ⁊ videt qd nõ: qr qui est in vtero viuit tunc vita plãte. i. vita vegetatiua non vita aialis. Sed de planta
b nõ est curãdum. Cõtrarium dico:[b] qr lex indistincte loquitur: sz nondum sit aĩa tñ spẽs que est nõ debet abscindi parturienti. vt hic. ⁊. l. pregnantis. Et no. hic qd lex nocentẽ propter innocẽtẽ precipit viuere. Bal.

1 ☞ Executio matris ad mortẽ dãnate, fauore partus, differt.
2 Tortura, an differatur sicut mors.
3 Pater filiã pregnantem in adulterio repertã, an possit occidere.
4 Statutum permittẽs occidi bãnitũ, an pgnãtẽ bãnitã occidere permittat.

Additio Baldi.

1 **Imperator.** † Fauore partus differtur executio corporalis mrĩs damnate ad mortem. Item añ cõceptus ex mrẽ damnata nascitur ingenuus. In gl. idem de ancilla. i. pp gñalia xba. Itẽ propter gñalem rõnẽ: qr cũ partus sit innocens vltimo supplicio propter delictũ matris perire nõ dz. ⁊ hoc vex etiã si esset pt⁹ vnius diei ⁊ nondũ format⁹. ⁊ ppterea multe mulieres suspicãtes de morte faciũt se impregnari in carceribus. ⁊ credo q differatur mors. In ea. gl. in fi. ⁊ sufficit qd sit libera tpe cõceptiõis. j. de penis. l. si ante. ⁊. s. eo. ⁊ seruox. §. fi. In glos. not. hz ibi si per impressionẽ: sz ibi totũ redũdaret in fauorẽ phibiti hic non. Et dic q hic fauor ⁊ odiũ sumũt inseparabile. Itẽ fundat sup indiuisibili: qr partus dũ incubat visceribus est idẽ cũ mõstro. ergo sumunt originẽ in vna psona. In ea. gl. ibi. l. j. sed ibi erat adiũctũ perviã separabilẽ. vnde ibi adiunct⁹ hz cãm subsistẽdi. post hoc nõ. Et id hic necessario permittit qd al's nõ permitteret: ⁊ hoc casu hz qs p aliũ adiũctũ nõ tanq sibi datũ: sz tanq illi datum ẜm Jac. ergo si mater interim abortiuaret statim postea interiz executio fiet: qr nõ erat i⁹ qsitum matri virtute ipsius cõceptionis sed partui: sed ille extinctus est. vñ cessat bñficium psonale. In gl. seq. ibi aqua ⁊ igni ibi deportata est. vestigium hui⁹ pene i excõicãte remãsit sz nõ effectus pene. ⁊ ita dz intelligi qd no. in sti. de capi. di. §. minor non eñ excõicat⁹ pdit iura ciuilia nec extincta sunt sibi: licet interiz quedã cessent. ⁊ psequere. vt no. i. d. c. pia. de sen. excom. lib. vj. in no. In ea. ibi ⁊ nõ in ptãte. hoc verum hz antiqua tẽpora qñ deportatio soluebat matrimonium secus hodie: qr cum nascit ex matrimonio: ergo nascit i patria potestate. insti. de pa. po. Idẽ dicas i bãnitis: qr fili⁹ naturalis cõceptus ex matre bãnita nõ est ciuis sue ciuitatis. secus si eẽt
2 legitim⁹: qr patrẽ sequit. j. l. pxi. ¶ † Quero vtrum sicut differt executio corporalis matris: ita differat tortura dic quod sic. qr corpus pregnãtis tãgi nõ dz. l. j. de ven. inspi. ⁊ est expressum de pe. pregnãtis. põt ergo mulier pregnãs in testimonium adhiberi: sz nõ torqueri nec ad primũ cogitur si in itinere fatigaretur. l. ij. § sed si nõ ppter. si qs cautio. ¶ Querit si alicui mulieri sint assignata ɔfinia: vtrũ dũ est grauida dz ad ɔfinia expelli. videt dicẽdum q aut ɔfinia sunt ita ppe q nullũ imminet periculuz partui tũc expellat. Itẽ si põt bene sufferre laborẽ: qr multũ distat a tpe pariẽdi. si aũt est ppe partũ ita q fatigatio põt afferre periculũ tũc dz differri expulsio p rationẽ hui⁹. l. ⁊. l. pregnantis. ẜm Guil. ⁊ Cy. ¶ Querit si ista mulier iã peperit: vtrum ppter lactationẽ differat. ⁊ videt q nõ: qr inspicit tps dumtaxat partus ẜm doc. sed tu dic si inuenit nutrix fiscus debet acquirere mulierem puero. si nõ inuenit debet differri donec nutrix inueniat: quia non debetur minor fauor nato quã nascituro ẜm Oldra. facit. j. loca. l. sed addes. §. si qs mulierẽ. ⁊ ideo si officia

[a] ¶ Torqueri. Et h idẽ tenet Bal. hic.

[b] ¶ Cõtrariũ dico. Et h verũ etiã si ptus esset vnius diei conceptus ⁊ nondum formatus i vtero qa debet differri executio mortis ẜm eundẽ Bal. hic ⁊ in. l. iterpositas. C. de transac. et ratio est ẜz eum ibi qr magis nascit reipu. quam pe. l. j. §. si ea. de vent. i possess. mit. ⁊ tz Ale. in. d. l. pregnãtis.

lis vult esse gratiosus pōt satis differre, nec imminet sibi pena alicui⁹ statuti. q; legis pmissiōe hoc facit. ¶ †Queritur pater filiā pgnātē reperit in adulterio, vtrū possit eā occidere: videtur ꝙ nō ꝓpter puerū, vt hic in litera Guil. dicit ꝫ. q; dolor impedit animū vt ita non seruetur ꝫ eum. ⁊ ita tenet Ly. Sed tu dic ꝙ dolor non dz impedire animū. vnde ly mitius puniat. tū aliqualiter punit ꝓpter partū. ar. ſ. de pe. Licero. de adulte. l. ſi adulteriū. §. fratres. C. de adul. Bracecus. nā iste videtur excedere modum. ar. l. j. C. vide vi. idem dico ſi quis occiderit pgnantem. lz ꝫm Guil. ⁊ Ly. nō puniret in aliquo. Dicit hic Lyn. ꝙ ſi quis posset ex forma statuti percussorē repercutere, ꝙ non consideraꝝ ordo seu qualitas: q; impetus excusat. qō non credo verum, q; debet fieri cum moderamine. l. j. C. vñ vi. vñ bene credo ꝙ minuat penam, sed non in totum excuset. ¶ Ultimo quero in multis locis est ꝙ quādo qs procurator ad bellum ipse pōt mittere subrogatū. modo pone ꝙ iste qui est substitutus est dānatus ad mortē ob aliā cām, an differat mors ꝓpter istam causam, videt ꝙ sic, vt hic. ⁊. l. j. de bo. dam. veritas est in contrariū. q; non differt cū possit alius subrogari loco mortui. C. qui petitu. cū amatribus ꝫm Guil. ⁊ Ly. in lectu. ego credo ꝙ ad hoc nouo debet statui terminus integer, qui consueuit esse. xl. dierū ꝫm legem longobardorum. Et est ratio, q; casus emergens extinguit commodum totius dilationis. ⁊ ideo de nouo dāda est lex. ⁊ ideo hesitat. j. de verb. ob. Non ob. ll. allegate in contrariū. q; ibi non poterat explicari per alium extra circa vltimā. q. glo. dic ꝙ ad libertatem sufficit status fauorabilis cuiuslibet tēporis. ſ. eo. Paulus. Et est ratio q; ibi requirit solennitas mſimonij, que dz adhiberi certo tpe. ſ. in pin. de aut. tu. l. obligari. in fin. lz Ly querat rationē quare ⁊ non soluit. C. de nup. l. ſi contra.

Additio Baldi.

Imperator. Qui nascitur ex serua pene, vel deportata, tūc pgnāte liber nascit. ⁊ mulier grauida vltimo supplicio cōdēnari pōt, ꝫ dz executio differri post partū. h. d. Itē de mutilatione mēbri, vel fustigatione, vel qualibet pena ex qua timor esset de partu amittēdo, nā suspēdi dz executio, ⁊ pro hoc bene facit. l. pregnātis. que dicit ꝙ nō pōt torqueri, ergo multo minus atroci⁹ in psonā affici. Propter lactationē xo post partum non suspendit. ꝫm Guil. lz glo. l. pregnantis. sentiat ꝙ suspendaꝝ inde ad. xl. dies. Sed dicit contra hūc text. in ver. dum. qō notat extremitatē tēporis ꝫm Guil. ⁊ Ly. Sed nunquid pater filiā pgnātē occidere poterit in adulterio de pzehēsa, an debeat abstinere ꝓpter vētrē: Guil. dicit ꝙ pōt occidere vt hic
4 per eū. † Et facit in ar. ꝙ ſi statutum permittat occidi bānitū, ⁊ tu occidis mulierē pregnātē bānitā, qō possis, q; lex hz locum vbi pcedit p viam iuris non extra, ordinē ꝫm Guil. ⁊ Lyn. ergo ⁊c. In glo. liberā. in fin. imo etiā serua pene parit liberum: vt. C. de penis. l. ſi ante. Ja. de are. ⁊ Ly.

Cum legitime. Dicit statutū ꝙ nobiles sint de cōsilio non alij. querit an appellatione nobiliū ⁊tineantur bastardi, ⁊ videt distinguēdū ex persona matris, vt hic. sed tu dic non contineri, q; sordes non meretur nominari inter precipuos. vt. C. de incest. nup. humilem.

Qui furere. risdictio. h. d. Et est no. ꝓ hoc dicit Bar. ꝙ ꝫ furē tot locis pōt pcedi quot locis cū re furtiua facit residentiā. j. de fur. l. ſi dñium. per Bart. ⁊ intelligo residētiā vni⁹ diei, vt. j. de fur. l. quo distinane rit. ꝙ est no. vnū tū furtū est vt. l. ſi familia. de iur. om iud. tamē non est mirum ſi vnum delictum habet plures iudices. vt. C. de spon. l. ij.

1 ¶ Extremū iurisdictionis nō est de substantia iurisdictiōis.

Qui furere. Jn text. retinere. q; in eo resi-
det, lz administrare non possit, q; nō hz exercitiū non ꝓpter defectum officij. sed ꝓpter defectum cōsensus. ¶ In text. dñium. not. ꝙ arguit de iurisdictione ad pōnū, qō est not. ar. ⁊ facit ꝙ sicut dominiū nō perdit niſi acquiraꝝ alq. j. quib. ex cau. ma. l. intra vtile. sic nec iurisdictio. ⁊ per hoc est ar. ꝙ ſi delegatus q hz ptātem subdelegādi, in totum subdeleget nō capaci, ꝙ adhuc remanet
1 delegatus ipse ꝫm Guil. ⁊ Ly. ¶ No. ꝙ extremū iurisdictionis non est de substantia iurisdictionis, qō pt, q; lz furiosus non exerceat. tū retinet iurisdictionē in habitu, etiā ſi staret per longissimum tpe. C. de decu. l. in filijs. in ratione. litere lib. x.

Additio Baldi.

Qui furere. Vide Jnno. de eta. ⁊ quali. vt abbates. vide Jac. de optio. leg. l. apud Ausidiū. Bal. Jbi, dominiū, arguit de iurisdictione ad dūū. ⁊ sic est ar. ꝙ sicut dñū non perditur niſi alteri acquiratur. j. q. d. ex cau. ma. l. nec vtile sic nec iurisdictio, vt ſi delegat⁹ habens potestatem subdelegandi subdelegat nō capaci. nā adhuc remanet iudex ꝫm Ly. ⁊ Guil. hic.

Homo liber. Natura non pōt facere vt id ꝙ est absorptū ⁊ tādem reparatū sit idē numero. ⁊ sic habes, ꝙ accidentia restituta nō sunt eadē numero. j. de vsufruc. l. qui vsum fructuꝫ aree. sed natura recepit facilius ꝓpriū esse ꝙ est not.

Additio Baldi.

Homo liber. Jbi addicauit: q; homo tūc mortu⁹ fuerat nūc nouus homo esse dicit: ⁊ q; remanēt reliquie seruitutis ſius patronat⁹. de her. inſt. talē. ſ. fi. de ꝫdi. ⁊ demō. interdicit. in gl. ij. in fi. sed ibi notat petfectionem vt pt⁹ dū dicit quasi quodā postliminio vel ibi mutatio non habeat perpetuā causam vt perpetuum duraret hic habebat cām perpetuā. Itē cōtra. j. de iur. fiſ. sed reuocata. sed ibi ius deliberatiōis pēdebat ab ipso initio. vel ibi restitutio iure interuenit hic nō. Itē contra. j. de pac. l. ſi vnus. §. quod ⁊ in specie. sed ibi interuenit actus retro contrarius hic non.

Herennius. Quod esse dz habetur ac ſi esset. ⁊ idem insuis appendicijs operatur. h. d. vide ꝙ no. in. l. qui rome. §. fauius. j. de ver. ob.

Additio Baldi.

Herennius. Legem id est pactum.

Vulgo. Qō nō pōt denoiari a nobiliori extr
movel cā denoiaꝝ ab ignobiliori. h. d. ⁊ sic no. ꝙ id qō non pōt dici non pōt ꝓbari. ⁊ qō non pōt ꝓbari nō dz esse. facit. j. de Jhē. emp. l. in lege. cum similibus. ¶ Jn tex. spurij quasi extra puritatem iuris naturalis nati ſm Ricar. mal. vel quasi ſine patre nati. l. j. de ca. in glo. ꝓpter. ibi. interitū. iste pōt demōstrari per ꝓbationē. j. de prob. l. j. C. ne de sta. defun. l. ſi iuris: sed spuria filiatio qūo ꝓbē dic ꝙ p ꝓsumptiones indicia ⁊ famam. extra de fil. ꝓby. michael. ¶ Jn ea. glo. ibi certa hoc vez quoad se ſz filius qñq; est incertus de iure: vt sunt expositi ad hospitalia. Jn gl. vt monachum ibi habuit. ergo habes hic duplex genus spuriorꝫ. ſ. conceptoꝝ vulgo. ⁊ eoꝝ q sunt nati ex dānato coitu. Et est tertiū gen⁹ eoꝝ qui nascunt ex legitimo ꝛcubinatu vbi pr̄ est certus mater vnica in domo retēta in figura concubine. ⁊ est vterq; solutus ⁊ soluta. Alij nū exigūt ꝙ ſit ī domo retēta mater dūmodo sit talis cū qua possit esse ꝛcubinat⁹ ⁊ nō ꝛmittit stupꝝ. qō dic ꝓ Dy. in. l. ī cōcubinatu. de cōcu. ꝓ Spe. in ti. de suc. ab inte. iſti naturales reputant ꝓiūcte psone: ſz nō spurij. quātū ad ciuiles actus ꝙ dic ꝓ Jnnoc. extra de rescri. c. nōnulli. ¶ Extra not. qō paria sunt nō esse ⁊ non apparere legitime. sic. j. q. faſ. cog. l. ꝗtues. Per hāc. l. risum fuit ad. q. talē pone sicut frequenter accidit: mulier primo viro mortuo statim nubit scōo, ⁊ peperit in septimo mēse filiū q pōt esse ex scōo, vt. Ś. e. l. septimo. certe ſm Ja. de ra rōne incerti tudinis nō pōt aliquē ex ꝓdictis pr̄em dicere. vñ ꝓuabiť vtruſq; hereditate ſm Ly. in lec. tuꝫ dic: vt no. j. de adi. lega. l. ij. §. ſi duob⁹. gl. est dz extra de ꝓsump. c. j. ⁊ est. q. Alz. o. in brocardis ⁊ est disputata p Ja. de bel. in. l. j. C. quo. bonoꝝ. Additio Bal.

Vulgo. Qui ſine pr̄e natus singiť spurius quasi extra puritatē nature genitus appellaꝝ h. d. ⁊ dz spuri⁹ ꝗſi ſine pr̄e natus: ⁊ sic ꝫ naturā. Bald. Qualr ergo ꝓbaꝝ naturalis filiatio sola. dic vt no. Jnno. de filijs ꝓby. michael. ⁊ adde qō no. Jnn. de rescri. nōnulli. bal. Jbi nō ꝓnt vllo mō. Et multomagis sunt spurij ſine mr̄e vt spurij q ꝓjciunť ad hospitale miſericordie. Jn gl. j. ꝓpter incertitudinem omnimodā. ⁊ sic sunt spurij: ſz naturales sunt quoꝝ pr̄e certus vt nati ex vna ꝛcubinia in domo retēta. hi hr̄ez naturaliter demōstrare pnt: sed ciuiliter nō. pnt ⁊ iō nō vocant legitimi: q; hoc ciuile nomē nō naturale. j. e. eum qui. Jbi, intertū. lz certe tūc demōstrari pōt nō ad oculū ſz ad itellectū. bal. ¶ Jn gl. nō lz ibi nepos. ⁊ hoc ō potētia ordinata relata ad nature effectū. Sed per absolutam potētiā etiā illicita possumus ⁊ fornicari ⁊ dic de multiplici potentia vt j. de minſt. test. l. j. ⁊ extra de rescri. scisitat⁹. Jn fi. hoc verum cum de mero facto esset sermo vt de cōd. inſt. l. mulier. ſ. ſi quis hereditariū. nā ex quo nō est niſi de mero facto cogitatum sufficit merum factum.

Ex nature. Lex nature loquitur vbi ius ciuile nō loquitur. h. d. ¶ In tex. ibi nature. i. rō insita a natura q̄ fundať in hoc q; ū filius sit accessorius ergo dz aliquem sequi. ergo ſi non sequitur pr̄em dz sequi matrē. vel dic qō filius naturaliter est portio matris id est matrem naturaliter sequitur.

Additio Baldi.

Ex nature. Jbi legitimo. ⁊ sic patrem ostēdere non potest nec imitari potest. Sequitur igitur matrem cuius portio

semel

semel fuit ⁊ q꞉ hec est naturalis philosophia qđ decisum ab a-
liquo sapiat conditionem eius a quo deciditur. Bal.

1 ☞ Sententia quādoq꞉ facit ius plenū, plenius ⁊ plenissimū.
2 Homines tria dicuntur possidere vitam, libertatē ⁊ ciuitatem.
3 Legitimus actor ⁊ reus, qui dicantur.
4 Sententia quibus verbis debeat esse formata, vt faciat ius.
5 Sententia qualiter faciat ius.
6 Sententia in petitione hereditatis qualiter faciat ius.
7 Sententia declaratiua, que sit.
8 Sententia adiudicatiua, que sit.
9 Sententia condemnatoria, que sit.
10 Sententia absolutoria, que sit.

INgenuū. Sententia sup statu facit ius apđ oēs.h.d.⁊ est rō:q꞉ si non faceret ius ꝯtra sn̄ia rescinderet ꝑmā:⁊ eneruaret ei⁹ vigorem qđ est ipossibile.nā sn̄ia est termin⁹ discepȝtationis.⁊ iđ in sentētĳs ꝓualet prima sn̄ia:q꞉ aufert materiā litigādi:⁊ vbi deficit materia deficit materiatū:⁊ i hoc stat rō.
1 l.j.C.qñ ꝓuo.nō est neces.qcqđ alĳ dicāt. ❡†Et not.ad euidē. ꝙ qñq꞉ sn̄ia facit ius plenū.qñq꞉ plenius, qñq꞉ plenissimum.facit ius plenū inter ptes solas siue ex veritate siue ex cōtumacia lata sit.de ap.ex cōsensu.facit ius pleni⁹ qñ nō ex cōtumacia:sȝ cā ltime defensa.⁊ vsq꞉ ad finē inclusiue lata est.j.de euic.l.si iđ. in gl.facit ius plenissimū qñ.l.statuit sn̄iaȝ hr̄i provero hoīs statu quoad oēs.vt hic ꝭm Fran.accur. Deinde quatuor modis. vt in gl.⁊ aliquātulū clari⁹ p But. ❡Scđo.not.ꝙ lex nr̄a dire
2 cte respicit rubri.q̄ đt.đ sta.ho.Et no.† ꝙ tria sunt q̄ habem⁹. scȝ,vitā,libertatē:⁊ ciuitatē:vt not.j.de iu.om.in.l.imperiū. ⁊ in his tribus sn̄ia facit ius gn̄ale ⁊ vbiq꞉ locorū. Idē in sn̄ia lata sup fama.j.de postu.l.ex ea. Idē in sn̄ia lata sup bāno. excōicatione vel relegatiōe ꝭm mar.si.Nā oēs iste sn̄ie sunt gn̄ales rōne gn̄alis effect⁹.Et iđ faciūt ius apđ oēs. Idē in sn̄ia lata super
a etate[a].j.de interro.ac.l.de etate.Idē in sn̄ia lata super dignitate vel offō publico.l.j.§.idē pōponi⁹.ꝙ fal.tu.autho.Idē in sn̄ia lata sup vniuersitate ⁊ sup hr̄ditate vt.l.statu liberi.a ceteris.§.fi. j.de sta.lib.Idē in sn̄ia lata sup patria ptāte vl' sup filiatiōe.vt.l. j.in fi.cū.l.seq.j.de li.agno.Idē i sn̄ia lata sup mr̄imonio.vt ex̄ q filĳ sint legi.c.cāȝ q̄.Hec sunt ꝯa quatuor ꝯcurrētib⁹.s.ꝙ sit legitimū principiū.i.ꝙ psone sint ltie ⁊ congruū medium.s.ꝙ cā sit estimata.⁊ defensa plenarie sn̄ia formata ꝯbis ⁊ causis affirmatiuis supponētib⁹ verū esse,rei.⁊ quarto post sententiā pmanē
3 tē.s.ꝙ nō detegaꝛ collusio.ꝭm mar.fil.⁊ Ja.but. ❡† Quero ergo quatuor p ordinē.pmo qs sit legitimus actor vel reus. Rn̄deo q precipuū ius hȝ in agēdo vel descēdendo de ven.inspi.l.j. §.denunciare. Et iđ inter pares cōpetitores sn̄ia ꝯ vnum lata puta ꝯ vnū ex fratrib⁹ vel pronis nō nocet alteri.C.de fi.instr.l. ĳ.⁊.j.de iureiu.l.si duo proni.in princ.⁊ alteri nō tribuit.nec minuit ius nimi꞉ nā p hoc est ꝙ vnū in alterū nihil possit.j.de manu.apud eū.§.fi.Nā ⁊ asin⁹ tumescit si viderit se p cōparē apprehendi,vt no.j.de ac.pos.l.j.§.veteres.dȝ ergo litigator esse talis ad quē vt ita dixerim ptineat ius in capite.i.in. predominio.ita ꝙ alĳ sint sub eo:sicut mēbra sub capite. Et hoc vocabulo vtuntur Appuli in feudis.❡Sȝ q̄ro qs đr ltie defendere.rn̄deo ille q nō est cōtumax in his q̄ sunt de substātia qōnis.i.q qđ extremū in lite est.vt in cōtestatiōe.⁊ sn̄ia facit ⁊ nihil omittit.q꞉ nō vr̄ bōa fide litigare qui ꝯtumax ē.Et idē si mediū cause non sollicitat,cū in pba.sit totū cāe pōđ⁹.de inof.te.q repudiātis.§.fin. hic tñ est notādum:ꝙ si qs sollicite defendit in principio ⁊ medio cāe ⁊ tandē q꞉ videbat se malā cām fouere non cōparuit in sentētia tñ is defēdisse vr̄:q꞉ sua ꝯparitio ñ potuisset nec debuisset iudicē trahere in ꝯtriam opi.vt no.C.de cōtrario indi.tu.l.ĳ.
4 ❡†Tertio quero qb⁹ ꝯbis dȝ esse formata sn̄ia vt faciat ius. in cā stat⁹ vel q̄ñ vt bāni ⁊ fame.nā fama magna ps status nr̄i est.vt de varĳs cogni.l.cognitionū.§.j.rn̄deo dȝ eē formata ꝯbis affirmatiuis.vt ꝓnūcio te īgenuū nō verbis negatiuis.l.si seru⁹.j.de lib.cā.Et est rō q꞉ negatio cū suo ꝯtrio stat in diuersis personis.sȝ non affirmatio:vt.j.đ iureiu.l.sȝ ⁊ si possessori.in pn̄. nā pt eē ꝙ nō est ꝭuus me⁹.tñ est tu⁹.sȝ nō pt esse ingenuus qn sit q̄ad oēs ingenu⁹.qñ ergo ē tale ius ꝙ psupposito in aliquo sit necesse illud idē supponere in oī necesse est ꝙ sup tali iure sn̄ia intelligaꝛ gn̄al'r lata ⁊ oīb⁹ ius faciat.Est ⁊ alia rō nā sententia opaꝛ diuersimode ꝭm mētē iudicātis.j.de arbit.l.qualē. Sȝ p verba negatiua iudex nō intēdit ius facere.nā intētio iudicis est seq effectū ꝓbationū.sȝ negatiua sentētia nō fundaꝛ ex vi probationū.sȝ poti⁹ q꞉ deficit ꝓbatio.C.de ꝓba.l.actor.nā q nō ꝓbat vinciꝛ.vt.l.fi.j.si inge.eē dicaꝛ.Et si nescit ꝓbare nō ꝓbat.⁊ non est dubiū ꝙ qs ēt iustā cām habēs in veritate succūbit propter inopiā ꝓbationū.j.de edē.l.argētari⁹.§.cū aūt.⁊ nisi q꞉ đt ꝙ actore nō ꝓbāte reus absolutꝛ iudex nō posset absoluere reum actore non ꝓbāte.nā iudex prius dȝ scire ꝙ iudicare:sȝ conclusionē negatinā iudex nescit esse verā:q꞉ sn̄ia iudicis dȝ interuenire precedente cognitione ꝯitatis.⁊ hoc magis est ignorātia veritatis nisi talis sit negatiua q̄ inferat ex p̄existēti cognitōine rerū affirmatarū.Ita ꝙ intellectus iudicis sit nominatus a principĳs affirmatiuis.iuxta no.p Cy.in.l.ĳ.C.de erro.aduo.cuȝ si. Et nisi ꝓbationes habeanꝛ suo tpe nihil releuāt vt.d.l.argētarius.§.cū aūt.❡Quarto quero si volente dn̄o seruus ꝓnūciaꝛ ingenu⁹ ad qđ intromittit se lex de collusione detegēda nonne dn̄s est.Rn̄deo ne respublica polluatur vt.l.j.de co.dete.❡Ex hoc no.ꝙ si pr̄ filium suū facit ꝓnūciari legitimū cū sit spurius ad hoc vt amittatur ad honores, vel successionē ꝙ pt collusio detegi.illud tñ no.est ꝙ de collusiōe amplius ꝙ semel queri nō
5 pt.vt.l.ĳ.de ꝓuari. ❡†Quinto quero qñ sn̄ia facit ius.j.de inof.te.l.posthumus.§.si qs.cū litigator esset iiustus:imo nul- a lus.quomodo eñ iudiciū male institutū facit ibi ius. Rn̄deo victuȝ cōsidera an sn̄ia faciat ꝯ ipm ius, nō victorē:q꞉ act⁹ agētiū sunt in passiuo disposito. ⁊ sic oīs passio denominatur ab eo i q̊ fit nō ab eo a q̊ fit. nec eñ refert qs faciat sȝ cui faciat an ille habeat in se collectū ius omniū necne:q꞉ victus in se est victus alĳs ⁊ in se.vt.d.§.si qs ex his.Itē sn̄ia ibi in testamēto daꝛ po
6 ti⁹ ꝙ psone ⁊ iđ est in rē.sic.j.đ neg.ge.q aliena.§.fi.❡†Sexto quero quare sn̄ia in petitione hereditatis facit ius.i.habeꝛ pro lege.nā statutum legis ꝓiudicat oībus ⁊ ita illa sn̄ia preiudicat citatis ⁊ nō citatis. Rn̄.q꞉ est sn̄ia fundamēti sicut si ferreꝛ de iurisdictiōe.extra de indi.§.fi.ad hoc.j.de transa.l.cōtrouersia.
b ❡Septimo queriꝛ nonne oīs sn̄ia facit ius apud oēs.[b] cuȝ ex sn̄ia oriaꝛ titulus ⁊ non prescriptio.j.de noxa.l.gn̄al'r. Rn̄deo titulus nō facit ius:sed iunctus cū possessore ex tpe debito facit p̄scriptionē hoc eñ facit titul⁹ cōtract⁹ puta emptionis.vñ titulus non hȝ vigorē rei iudicate:sȝ qñ sn̄ia facit ius sic.⁊ vide C.depos.l.desideriū.p Cy.❡Octauo queriꝛ nūqđ sn̄ia faciat b ius.⁊ dic qđ in criminalibus facit ius, sed in ciuilibus nō facit ius.s.inter oēs. fallit in actione populari.facit.l.eū qui.§.in popularibus.đ iureiur.Itē fallit in alĳs casib⁹ expressis in iure.⁊ rō regule est:q꞉ ꝓcessus iudiciorū est stricti iuris q꞉ oia iudicia sunt de iure ciuili.vt no.insti.de ob.in pn̄.Et iđ extranee persone non claudunꝛ in iudicio sicut nec in stipulationib⁹.ar.j.đ ꝯ. ob.l.si ita stipulat⁹.§.grisogon⁹.Et in actione populari ē rō q꞉ vn⁹ excercet nomine oīm.⁊ in iure gn̄ali melior est conditio occupātis ⁊ totū ius gn̄ale ꝯsumit in iudicio.❡Cōcludēdo aūt in materia distingue naturas ⁊ species sn̄iarū. nā interduȝ ferꝛ sn̄ia dispositiua. Interdū solutina. Interdū rescissoria. Interdū ꝓuata. Interdū declaratiua. Interdum adiudicatiua. Interdū cōdēnatoria. Interdū absolutoria. Prīo casu sn̄ia facit ius non solū declaratiue,sȝ p̄sumptiue nō originaliter sȝ p accidēs. Qđ sic ꝓbo decretum iudicis facit ius. ergo multomagis sn̄ia diffinitiua. Et iđ decretalis bonoꝝ possessio ius tribuit in oībus causis in qbus ius cōsideraꝛ.Et iđ vbi nō tribuit ius ē. q꞉ causa eius in facto,nō in iure cōsistit. vt in carboniana. ⁊ ea q̄ daꝛ noīe ventris. vt.C. vnde le.l.certū. ⁊ si iudex ius tribuit bonorū possessionē decernēdo. multomagis diffiniēdo quem esse heredē.l.statulibe. a ceteris.§.qntus.de sta.lib.⁊ idē est vbi fertur sn̄ia in causa status.vt hic. nā indiuisibilis status hoīs non recipit separationem presertim cum ⁊ ipsi sententie natura cooperetꝛ.puta.q꞉ ꝓnuntiatur ingenu⁹ cū rō naturalis: ⁊ natura cōis sit oībus.de accu.l.hos accusare.§.fi.⁊ idē pronunciatur ꝙ aliqs sit bone fame.nā ⁊ naturaliter hoc inest. idē tamen dico ꝙ si nō cooperaꝛ natura sȝ rō ciuilis vt quia pronunciaꝛ aliquis tutor.l.j.§.idem pomponius.qđ fal.tu auꝛ.C.de pe.here.l. si putas.vel pronunciaꝛ prelat⁹.nā talis sn̄ia ecclesie daꝛ.⁊ ideo est gn̄alis ⁊ in rē sicut sententia lata super matrimonio.extra q filĳ sint legiti.c.cām que.⁊ idē si feraꝛ sup monachatione. ⁊ idē si super ciuitate, vel origine, vel clericatu.ad municip.l.đ iure.đ sen.excom.si iudex laicus.nec est enim per singula pronunciandum: sed sufficit semel cū gn̄alis sit illa determinatio. est enim sententia fundamēti. vnde vt finis imponatur. nō vult lex idē sepius reuolui.⁊ hoc de sententĳs dispositionis.Idē de resolutiuis.vt si minor restituitur in integrū cōtra aditionem hereditatis.j.de condi.inde.l.ĳ.ponitur enim gladius ad radicē.⁊ iđ omnibus nocet.C.vt se ab here.abstine.auꝛ.si oīs.⁊ idē in rescissoria. vñ sententia rescissoria testamenti ius facit. de inof. test. l.posthum⁹.§.si quis.quia amoto obstaculo aperta est omnib⁹ via.⁊ q꞉ talis est illius sententie natura.de inof.test.l.titia.Idē de sn̄ia priuatiua.l.qui vltimo.j. de penis.⁊ no.j.đ post.l.ex ea. Priuatiue autē sn̄ie ꝓprie respiciunt tria q̄ habemus.s. statū, ciuitatē,⁊ libertatē, adde famā.vt.l.cognitionū.ff.de varĳs co.
7 ❡†Declaratiua aūt sn̄ia est illa q̄ ferꝛ i realib⁹ actionib⁹ ⁊ illa de sui natura nō facit ius nouū: sȝ declarat antiquū.vt.l. sicut. §.si q̄raꝛ.j.si ꝭui. vēdi.tñ si admīiculo possessiōis ꝯfirmaꝛ habeꝛ p titulo ⁊ causat p̄scriptionē q̄ valet ꝯ oēs:ꝙ dic vt.j.đ iureiur. l. sȝ etsi possessori. in prin. titul⁹ eñ ⁊ possessio habitus ab vno ꝓiudicat oībus. nō respectu obligādi aliū,sȝ respectu p̄ scribēdi.al's fuisset frustra iuēta publiciana nec p̄scriptio valeret si titul⁹ ñ eēt titul⁹ q̊ ad oēs.⁊ vide ꝙ tāgit Cy.C.đpo.l.desideriū.

a ❡Sup etate. Sȝ nunqđ h̄ sn̄ia super etate facit ius īter al's psonas ⁊ in alĳs causis viđ Inno. i.c.cū dilectus.in vi. col.i ꝯ. iudicata. de elec.⁊ eundē Bal. in margari. sua.ꝯ.sn̄ia.

b ❡Oēs.ad de ꝙ in casib⁹ in qb⁹ sn̄ia facit ius quoad oēs intelligitur si lata sit ꝯ presentē nō si ꝯ absenteȝ pau.de ca. in.l.cū fili⁹ §.j.de ver. obl.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

8 ¶ † De sententia adiudicatoria, dic φ illa pprie nō fertur diffinitiue nisi in duplicib⁹ iudicijs. ꝛ hoc facit iudicij eqtas. ꝛ cāe necessitas. cū instar pmutationis habeaꝶ diuisio. vt no. insti. de offi. iud. in fi. C. fa erc. l. si familie. Scōm vero decretum p qō eli qd adiudicaꝶ nō pprie dꝶ snia, qꝛ nō est diffinitiua. vt no. l. j. §. cū in sententijs. j. qū ap. sit. ꝛ. l. si minor. de bo. autho. iudi possi.

9 ¶ † De snia ꝯdemnatoria, dic φ nō facit ius gnale: sed solum inter ptes inter quas lata est, qꝛ persona q̄ non includitur in iudicio non includiꝶ in snia, cū ad eā nisi per iudiciū pueniri non possit. Sꝫ illa regula qn̄qꝫ fallit. vt qn̄ alia persona includitur liti. j. de re iu. l. sepe. C. si propter pub. pē. l. si deserta. Itē fallit rōne ordinis. nā p̄iudicat respectu ordinis qn̄ duo sunt iudicia cōtra diuersos quorū vnum dꝫ prius p̄cedere. nā sufficit φ iste ordo seruet etiā non citato. C. de ad. diuer. iud. l. j. nam vbi non disputaꝶ de iure absentis, nō est absens citandus. vt no. in. l. iij. §.

10 pe. de bo. pos. ¶ † De absolutoria, dic φ eius natura est elidere ꝛ exceptionem parere. ꝛ his terminis regl'r est contenta. vt inst. de excep. §. item si in iudicio. ꝛ de cōdic. inde. l. iul. Ubicūqꝫ dixi φ snia facit ius generale, intellige si quatuor interuenerūt, de quibus dixi in prin. huius legis. Bald.

Ingenuū. Sententia q̄ pro ingenuitate est lata, ius facit, ꝛ loco veritatis habetur. h. d. ¶ In tex. ibi, accipitur. ibi quoad omnes isto casu. In gl. que dicit preiudicaret. qꝛ talis snia nō hꝫ vim probationū. ꝛ dic φ ad hoc vt ista snia faciat ius quatuor exiguntꝶ. vnū in prin. s. φ petitor sit iustus. de solu. l. decem cū nō iusto. Itē φ ab isto petitore pendeat ius cetero rum. secus si aliquis esset hic pncipalis. ar. j. de iureiur. l. si duo. sꝫ Ant. zaffi. ¶ Scōo requiriꝶ in pcessu φ ille q succūbit cām defenderit. vn̄ snia lata ex cōtumacia non facit ius. j. de inof. testa. l. qui repudiātis. in fi. ¶ Tertio requiriꝶ in snia φ sit declaratoria, ꝛ lata verbis affirmatiuis nō negatiuis. l. diuis fratres. ꝛ l. si seru⁹. ¶ Quarto reqriꝶ post sniaꝫ φ non detegaꝶ lata p collusionē. l. j. de col. dete. sꝫ But. ¶ Extra no. quasdā sententias, que faciūt ius apud oēs. Prima est snia ingenuitatis. vt hic. Secūda filiationis. vt. l. ij. de lib. agno. Tertia legitimationis seu legitimitatis. ar. eiusdē. l. tn̄ hoc non tꝫ ita expresse In. vt ipse no extra q fil. sint le. c. cāꝫ que. vbi vide. Quarta patrie ptātis, hinc est φ admittiꝶ tertius oppositor cui⁹ interest. j. sol. ma. l. titia. sꝫ nec hoc est ita expeditum lꝫ ista tria videanꝶ cōnexa filiatio, legitimitas, ꝛ patria ptās. Quinta sꝫ quosdā facit ius snia bāniti, quasi sit criminalis sꝫ M. si tn̄ non est ita clarū, qꝛ nō disputaꝶ de crimine sꝫ de pcessu cāe. aliud est esse criminosuꝫ, aliud condēnatum vel bānitū, qō etiā innocentibus accidit. qō dicit text. de ver. si. probrū ꝛ opprobriū. p quē videꝶ pbari φ positio possit fieri de ꝯdēnatione, lꝫ non possit fieri de crimine. vt hic p In

a not. de elec. c. dudū. Sexta est snia etatis[a] ꝛ matrimonij. ar. d. l. ij. de li. agno. qꝛ nō habem⁹ aliā. l. ita bn̄ loquētē. Septima est snia rescissoria. j. de inof. test. l. Papin. §. si quis. Octaua est sententia declaratoria facti ꝯnexi. j. de adul. denūtiasse. §. qriꝶ. Tu dic φ ibi spāle, regul'r eñi snia declaratoria non facit ius apud oēs, sꝫ solum apud litigātes. j. de iureiur. l. sꝫ ꝛ si possessori. Iteꝫ in snia introductoria iuris noui: qꝛ nec illa afficit nisi litigātes. vnum tn̄ scias. φ omnes dicuntur litigantes quod res tangit si sunt citati sꝫ Inno. extra de re iud. c. Quis facit etiaꝫ ius inter oēs snia lata sup collatione. vt no. in. l. iij. de pūari. ¶ Ultio ad de qō no. Inn. de acc. c. ad petitioneꝫ. Itē facit ius snia in accusatiōib⁹. ff. de ac. si cui. §. j. Itē in popularibus act. j. de sepul. vi. l. sepulchri. itē vꝶ φ faciat ius in vniuersalib⁹ iudicijs. l. sta. lib. a ceteris. §. Quint⁹. de sta. lib. tn̄ hoc nō est simpl'r verū item vꝶ snia facere ius in cā restitutionis in integr. gnal'r petite. C. si vt se ab here. auf. si oēs. ¶ Querit Inn. d. c. cām. de snia lata contra instr̄m qō sit falsum. vtrū afficiat alios. vꝶ casus in. l. ij. C. de fide instr. facit. j. de infa. Luci⁹. item facit ius apud oēs snia, qn̄ afficit personam succūbentis. vt no. j. de postu. l. ex ea. Bal.

Additio Baldi.

Ingenuū. Uide qō no. Ia. de rescri. pastoralis. in gl. sed. ꝛ de renun. in presentia. ꝛ qō no. j. de preuari. l. iij. p Azo. ꝛ per Archi. ij. q. vj. c. j. Snia sup ingenuitate lata contra patronum, de libertino facit ingenuum. h. d. Bal. Sꝫ qd si ꝯtra vnū ex duob⁹ patronis non credo φ fiat ingenu⁹. vt. j. de iureiur. l. si duo pñoni. Sꝫ quare in hoc iuris articulo sentētia facit i⁹: rn̄d. φ referēs questionē status exuperet de iure tertij qō ille amisit. ꝛ sic nō potest. ad hoc de manu. test. l. qui habebat. §. fi. ꝛ in authē. de nup. §. qm̄ infirmas. Quid de sententia lata super affinitate. dic vt no. j. de pac. ius agnationis. Item adde qō not. In. qui. fil. sint leg. causam que. ¶ In text. qꝛ res iud. vide oīno extra de accu. ad peti. in prin. In gl. ibi, esse ingenuum. idem si pronunciet aliquem esse verum clericum. Idem dicunt aduocati si aliquis bāniatur vt homicida. Idem si super etate, vt. j. de minor. l. de etate. Mar. fil. Cyn. in addi. Ratio qꝛ de statu agitur.

a ¶ Etatis. Uide que dixi. s. in ca. l.

b ¶ Patri. pro quo vide tn̄ nota. ꝯsi. xij. ꝛ p. d. bar. i. l. cū opꝫ. C. de bo. q̄ libe.

vnde aut refricatur questio status seu criminis propter statum ꝛ verum est φ dicit Mar. fil. vt propter penam. ꝛ tunc non est verum: qꝛ bānitus de vno loco potest in alio cām diffiteri. vt. l. j. C. de mo. mulc. Item hec lex procedit qn̄ iudex pronuntiat sup facto principali. Si vo super rescripto falso qō sit verū vel super mādato falso φ sit vex nō valet pnūtiatio. primo casu pp̄ter defectum iurisdictiōis. scōo qꝛ nō hꝫ potestatē in absentem. vt no. spe. de rescriptis presentia. §. j. in gl. vo. pe. ꝛ fi. ibi omnino videas. Sed ꝯtra id, ꝛ quod dixi de bānito obstat. l. qui repud. in fi. sed ibi quoad aliā psonā hic quoad eandē. Itē ob. l. j. C. de nūdi. ibi meruerunt. Ibi, facit ius. i. inducit quoddam statutū q̄ad iura sue ciuitatis nō q̄ad infamiā nec aliqua iura ciuiū Romanoꝝ.

Qui in vtero. In fi. hui⁹. l. not. ar. φ mortuo rege relicta vxore p̄gnāte fidelitates ꝛ homagia debenꝶ vētri vt deberenꝶ filio si iā nat⁹ eēt in mūdo. Dicit statutū qō qcūqꝫ ceperit lupū habeat. x. p q̄libet. cepi lupā p̄gnātē cū duob⁹ lupatinis queriꝶ qd iuris? Respōdeo vnica. x. habeo: qꝛ in vno corpore sunt plures aīe. ꝛ labor vnicus. ar. de annis le. seio. ꝛ qꝛ qō est i vtero nō vꝶ arg. j. de ꝯhē. emp. l. ruptilia. ꝛ qꝛ lex nō curat ō lupatinis. vn̄ nō fingit eos natos. ¶ Quid si mrem cū lupatinis cepi. dic vnū p̄miū deberi. l. sꝫ addes. §. si qs mulierē. j. loca. nā p ex lacte nutriꝶ adhuc in vtero vꝶ. ¶ Quero qdā florētinus fecit testm̄ ꝛ dixit si rex Partorū decesserit sine filijs ex se legitime natis instituo heredem sanctā Iustinā de padua. modo rex partoꝝ decessit relicta vxore p̄gnāte que postea peperit quid iuris? Rn̄de non habeꝶ p nato: qꝛ nō agiꝶ de ꝯmodo vteri. qꝛ sibi nihil est relictum cū verba sunt negatiua. vt. l. ex facto. j. de here. insti. ꝛ not. in. l. luci⁹. e. ti. ꝛ iō cū nō agaꝶ de cōmodo partus dꝫ inspici veritas verboꝝ: sꝫ nō est natus. ergo admittiꝶ sancta Iustina ꝛ idem in sim. vt no. s. eo. l. qui in vtero. Nā exēpla ponimus. nō vt ita sint: sed vt sentiant qui addiscunt. Bal. Additio Baldi.

Qui in vtero. Ibi, rex natura qn̄qꝫ natus habeꝶ p nō nato. j. de libe. ꝛ posth. titius. vl. sꝫ ibi. iō qꝛ erat sensus de certo. ¶ In tex. lequitur ille reuersus. Ibi si ancillam. Uide hic per Guil. de capiente lupā pregnantem ad quam allegaꝶ. l. j. loca. l. sed addes §. si mulierem.

¶ De his qui sunt sui vel alie. iuris. Rub.

1 ☞ Qui non est sui iuris, omnia domino acquirit.
2 Inuestitura generalis, non extenditur ad feuda inutilia.
3 Libertus ꝛ vasallus acquirunt dominis suis.

De iure personarum.

Qui cognoscit vnū ꝯtrioꝝ, cognoscit reliquū. Et qꝛ nescit probare vnū nescit pbare reliquū vn̄ si testis īterrogat⁹ ōt fuisse de nocte q̄r est facta dies dixit nescio, non p̄t probare pro nocte tempore: sꝫ si dicat dies est facta sicut lumen ꝛ nox sicut obscuritas, lꝫ non det propriam demonstrationem cum quadam circumlocutione apparet ipm hr̄e intellectum rei. ꝛ iō probat. Et si testis ōt qō titi⁹ est male fame interrogat⁹ qd ītelligit per bonā famā dixit, ignoro cōstat eū nō intelligere suū ꝯtriū. s. malā famā. ꝛ sic nō pbat: sꝫ si ōt bona fama est laus bonoꝝ hoīm ꝛ infamia est blasmū bonoꝝ viroꝝ: tūc apparet qō nō deficit in eo iudiciū nec sensus in teste eñi magis cōsideraꝶ quedā grossa discretio: φ totius rei cōpleta diffinitio. vt. l. fri. ista. §. ei quoqꝫ. de ver. ob. Est aūt fama naturalis cōis opinio de hois innocentia: sꝫ fama acqsita factis est cōsentiēs laus bonorū: ꝛ vera vox recte iudicantiū de aliqua virtute: ꝛ de excellenti virtute illa est gloriosa. de q̄stionib⁹ tusculanis. ij. Ecōtra infamia est macula acquisita ꝛ corruptis moribus diuulgata in populo detestabilis ꝛ maxime apud bonos ꝛ graues infamia est interdum sine certo authore inētus rumor cui malignitas. s. malorum moꝝ dedit ortū. fides autē incremētū. extra de acc. c. qual'r ꝛ qn̄. ꝛ inter dū falsa fama inducit defectum cause finalis. in. l. vlt. j. de here. insti. Reuertor ad ppositū: ꝛ dico φ ꝯtria ꝯtrijs probantur. vn̄ albū pbatur per nigrū: nā apposita iuxta se posita se ostendunt. ¶ Scōo no. qō ille q non est sui iuris omnia acquirit dn̄o suo.

1 Et gl. intelligit hoc de acquisitione iusta. † Quid ergo si seru⁹ feneratur pecuniam dn̄i vel filiusfa. pecuniam patris ꝛ acquirit exinde multas vsuras: An dominium istarū vsurarū acquiriꝶ

b patri[b] vel dn̄o gl. C. de bo. que lib. l. cū opꝫ. in prin. que incipit ex substantia patris. videtur qō acquiraꝶ patri vel dn̄o cum suo tn̄ vitio. s. qō pr̄ ꝛ dn̄s teneꝶ ad restōnē. Sꝫ illa gl. innuit ꝯtrium. ff. de acq. pos. l. qō seru⁹. ꝛ ar. j. pro socio. l. φ autē. ꝛ ar. j. fa. er. l. cete. §. j. pina opi. verior vꝶ. nā ex vsuraria prauitate acqriꝶ dn̄ū vn̄ soluēti cōpetit liberatio, q̄ al's non ꝯpeteret. extra de iureiur. c. debitores: qꝛ acqrit dn̄ū ḡ acqriꝶ dn̄o cum seruus nō possit eē dn̄s. Et idē in filio in pfectitijs. cōcedo tn̄ filior seruo vt possint preuenire.

ꝯuenire pſez ⁊ dñз ĩ reſtõne taliũ vſurar̄ q̄ ad ħ tenẽtur. xlvi. di. c. ſicut nec ſuo. dicõḡ ꝙ mero iure q̄ nõ. ſ3 efficacit̄ ñ debent reſtituere. ⁊ allegat̄ gl. illa ꝙ in gñali ꝯfirmatiõe puilegiox̄ nõ vidẽt
2 niſi rõnabilia ꝯfirmari. ¶ † Et ẽ ar. ꝙ gñalis inueſtitura non porrigat̄ ad feuda inutilia. vt in. c. j. p q̄s fiat inueſti. co. x. ⁊ ar. j. õ fal.
3 l. dñus. §. ſ3 nec gñalẽ. ¶ † S3 nũqd ſicut acq̄ritur p ſuũ ita acq̄rat̄ p libertũ ⁊ vaſallũ: ⁊ dico ꝙ nõ: q2 iſti ſunt ſui iuris. j. de v. ob. l. ſi ita ſtipulat⁹. §. griſogon⁹. ¶ Itẽ no. aliud ꝙ gl. dt p ſuum
a publicũ. i. tabellionẽ acq̄rit̄. i. ſi tã p ipз ꝙ p. l. ḡ nõ reqritur ceſſio: q2 p legẽ acq̄rit̄. S3 aliq̄ dñt ꝙ reqrit̄ ceſſio niſi ſit ſtipl'o iudicialis vel pretoria in qb⁹ nõ requirit̄ ceſſio. vt no. Inn. i. c. dudũ. de ꝯuer. ꝯiug. Ponam⁹ ergo ꝙ notari⁹ ſit bãnit⁹: an poterit ei cui ſtipulatus eſt opponi exceptio bãni. ⁊ dico ꝙ non triplici rõne. p̄io q2 q̄rit̄ per. l. non exceſſione. ar. j. ꝙ quiſq3 iur. l. iij. §. ſi filius. ſcdo q2 negotiũ principal'r ptinet ad ceſſionarium ⁊ ſic ei⁹ pſona dз inſpici. l. ſi. in prin. C. de iu. do. Tertio q2 tabellio eſt ſicut pica ⁊ organum ⁊ iõ non ſua ſed domini perſona conſideranda eſt. vt. l. mulier: alias incipit ſulpitius. de iure do.

1 ☞ Quilibet probatur ſui iuris niſi probetur contrarium.
2 Quod poteſtas dominorum non ſit totaliter libera.
3 Dominus an poſſit occidere ſeruum delinquentem.

De iure. Prĩo ponit quandã diuiſionẽ bimẽbrẽ. ſcdo pſequitur membra ibi ſcdo. Uideam⁹. ¶ In tex. ibi intelligim⁹. dt Dy. ꝙ id qõ dt ꝙ ꝯtriox̄ eadẽ diſciplina itelligit̄ ars ſcia vl' doctrina: ⁊ iõ hic hãc doctrinã vel diſciplinã appellat cognitionem. nõ aũt eſt ſtatutũ in ꝯtrĳs. ſ3 ꝯtria. ita no. Dy. in. c. qui ſentit onus. õ re. iur. lib. vj. In tex. nã quomodo hic ponit̄ q2 iſta ptãs iã erat libera. ¶ In tex. ibi animaduertere. j. ꝯſiderare. ¶ In text. ibi ſi ħ
1 tpe ħ ponit̄ refrenatio ptãtis. ¶ † No. ꝙ quilibet pbat̄ ſui iuris niſi pbet̄ ꝯtriũ. nã vt dt l'ra eoipſo qõ nõ appa et eſſe in ptãte alte
2 rius ſequit̄ ꝙ ſit ſui iuris. facit. j. ſo. mat. l. titia. ¶ † Scdo no. ꝙ ptãs dominorum erat olim libera hodie vo dñis immoderate ſeuientib⁹ freni q̄dã tẽperies adhibet̄ ſic. C. õ cuſ. reo. l. ij. ¶ Tertio no. q̄cq̄d acq̄rit ſeru⁹ acq̄rit dño. ꝙ eſt vex̄ vbi ius v'ſat: ſec⁹ vbi merũ factum. l. ſti. õ ſti. ſuo. §. ſ3 cũ factũ. facit. C. õ ca. tol. §. ne aũt. Itẽ hoc vex̄ qñ acq̄rit̄ iuſte. ſecus ſi ex latrocinio vel delicto. q2 talẽ acq̄ſitionẽ abhorret. l. j. C. de ac. poſ. l. qõ ſeru⁹. facit. j. fa. er ci. l. cetere. ⁊ idẽ dic ſm Inn. i. monacho. vt ipſe no extra de priui. c. cũ olim. el. ij. Ex hoc arguũt doc. ad dcm gñale q̄cq̄d ẽt reſtringit̄. ſ. de iure. ⁊ ſic facit ꝯ eos ad ꝯfirmationẽ priuilegiorũ ꝙ qñ cõfirmat̄ priuilegiũ nõ vr̄ ꝯfirmari niſi iuſta de cã ſm Ja. de ra. ⁊ Cy. nã in ꝯfirmatiõe gñali videt̄ ꝯfirmari ea q̄ ſunt ꝯfirmanda. j. ad. l. fal. l. diu⁹. §. ſ3 nec gñalẽ ſm Guil. Item ⁊ ſi firmant̄ feuda vt intelligat̄ ꝯfirmari ea q̄ iuſte poſſidentur. vt in feu. p q̄s fi. inueſtit. c. j. de ꝯfirma. aũt ſpãli dic vt dixi i. l. ⁊ q2. j. de iur. om. iu. ⁊ qõ Arch. vĳ. q. j. pſcriptis. vbi oĩno vide. ¶ In gl. ſic per ipm ibi nõ ꝯpatiunt̄. i. incõpaſſibilia eẽ ⁊ eſſe ꝯtria vt vult gl. tñ quedam ſunt ꝯtria directe. ⁊ q̄dã indirecte. vt. l. optimã. C. õ ꝯhẽ. ⁊ cõ. ſti. ⁊ in. c. teſtib⁹. de te. in cle. ¶ In gl. ſup vbo. dño acquirit̄ ibi q̄ſi dñi ſunt ſ3 ſui iuris nõ totius rei. j. ſi vſuſfr. pe. l. q vſũfr. ⁊ iõ ꝯtinetur appella. dñorũ ſm q̄d nõ ſimpl'r. ¶ In ea. gl. ibi quoad commodũ. ⁊ eſt ar. ad. q. Statuto cauet̄ ꝙ malpago. i. ſoluenti gabellam nõ reddit ius nec in ciuili nec ĩ criminali. mõ offenſus fuit quidam malpag⁹ iudex cepit inq̄rere. opponebat̄ ei ius reddi non debere. dicebat̄ ei ꝯ nõ debere ex offõ ſuo pcedere. fuit p iſtã gl. determinatũ qõ vr̄ ei reddere ius inq̄rendo: q2 ſ3 nõ ad ſuã poſtulationẽ tñ ad ſuã vtilitatẽ. Ja. bu. facit. l. j. õ. de iuſt ⁊ iur. nec ob. qõ q̄nq3 pmittit̄ inq̄ſitio vbi non pmittit̄ accuſatio. C. õ fal. l. q̄rela. q2 illud nõ eſt ab origine: ſ3 ex poſt facto pp curſum preſcriptiõis. In ea gl. nõ tñ ep'la q̄rit: q2 in ep'la ñ reſidet ius: ſ3 in eo q mittit vt. j. de fur. l. eũ q. §. ſi ep'la. ⁊ no. i. l. multũ. C. ſi q̄s al
3 te. vel ſibi. ¶ † Extra q̄ro vtrũ hodie dñs poſſit occidere ſuuз deliq̄ẽtẽ. dicit Guil. ꝙ nõ. j. de ſica. l. occidere. ⁊ ad ſil. l. certus. niſi reperiat eũ in flagrãti crimine. ⁊ ſic de caſibus in q̄bus quis permittitur occidi. ſic intelligit̄. j. de ma. l. ſi q̄s dicat. ⁊ de leg. j. q̄d ergo. §. heres meus. Guil. ⁊ Cy. facit. j. de cõdi. ob cãm. l. pe.

Additio Baldi.

De iure. Ibi intelligimus q̄ñ debet intelligi ꝙ contrariox̄ eadẽ eſt diſciplina. dic. i. ars ſiue ſcia. q2 ſcito vno, ſcitur ⁊ alterũ: cũ ſtatuta ſunt ꝯtraria in ꝯtrĳs, vt dic ſm Dy. qui ita not, in ca. q ſentit on⁹. ¶ In text. p ſeruũ acq̄rit̄. ſ. iuſte. ⁊ ſic reſtringit̄ hec regula: vt hic in gl. Et ſic no. ꝙ ſi papa ꝯfirmat oĩa priuilegia alicuius eccleſie ꝙ intelligant̄ confirmari iuſta. ad hoc de his que iu frau. cre. l. ſi pater. cũ ſi. Ja. de ra. Cy. adde qõ no. de pac. l. legitima. ĩ ſi. magne, gl. dicit Inn. ꝙ indulgẽtia ⁊ diſpẽſatio non porrigitur ad defectus ſuppreſſos. de elec. dudum eccleſia: in glo. non indulgentiã. ⁊ in gloſſ. ſe. ⁊ in gloſ. j. non intẽdebamus de confirmatione dic ꝙ aut conſtat de mente cõfirmãtis ⁊ ei eſt ſtãdum. vt. l ex verbis. C. õ do. inter vi. ⁊ vxo. aut nõ conſtat, quia tũc aut loquimur in actu qui neceſſario eget ꝯfirmari. ⁊ tunc dic vt in. §. ſed interim. de fru. ciui. ⁊ per Inn. de ele. nihil aut per ſe valido. ⁊ tunc ſi valet de per ſe parũ operatur ꝯfirmatio. C. de teſt. omnium. ſi autẽ nõ valet. ſed valere poteſt tunc aut ꝯfirmatio eſt generalis ⁊ non operatur alicuius facti inualidi confirmationem. ſ3 propriũ ſic. de leg. j. legata inutiliter. aut eſt ſpecialis cõfirmatio. ⁊ tunc aut cã cognita ⁊ validat inualidũ in preiudiciũ priuate perſone. ⁊ nõ valet. vt. l. nam ita diuus. Idem ſi contraius queſitũ reipublice. vt. l. vlti. ſi ꝯtius vel vti. pub. niſi ſit clauſula nõ ob. vt no. ibi. Aut nõ vergit in preiudiciũ alicuius in iure iã q̄ſito. ſ3 ſit ꝯ ius legis. tũc aut ex certa ſcia principis ⁊ valet. l. quidã conſulebãt. ff. de re iudi. l. idẽ vltra. de excu. tu. Aut p errorem. ⁊ non tenet. ⁊ preſumitur error ſi pnceps facit poſtulationẽ alterius. ſed ſi pprio motu preſumit̄ ꝙ ex certa ſcia. de reg. l. q cũ alio. de pben. ſi motu pprio. lib. vi. ⁊ de pb. c. j. in cle. Item facit tex. cũ iſta additione iuſte ⁊c. ad cõfirmationẽ feudorũ: vt i vſibus feu. per quos fiat inueſtitura. Cy. ⁊ Guil. allegat pro caſu. j. de fal. diu⁹. §. nec generalẽ. facit. j. de ſol. l. ſi is cui. §. flauius. Adde qõ no. Inn. in. c. j. de cõfir. vti. vel inuti. ⁊ dic vt no. Cy. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ex his. ⁊ Arch. xj. di. q̄s neſciat in addi. In glo. acquiritur. ibi, non querit. dic de hoc vt not. Inno. de priuile cum olim. el. ij. in gl. ⁊ male. Et intellige gl. de acquiſitione facti: ſed acquiſitio iuris indiſtincte queritur dño vt ſi ſeruus per metum faciat ſibi aliquid dari vel feneret ad vſuram. ar. l. placet. de acqui. heredi. ⁊ de cõdi. inde. frater a fratre. in prima gl. Ibi. §. ſed cum factum ibi, factum perſone coheret. ⁊ facit. j. de capi. di. le a
gatum. ⁊. j. de ſol. ſtichũ. §. in vſufr. ⁊ vide Jac. ff. ad trebel. ſi quis priore. Archi. in. c. ſi gratioſe. in vlti gl. de reſcrip. lib. vj. Ibi q2 ſecundario. et eſt ar. ad. q. Statuto canetur ꝙ ei qui non ſoluit collectas non reddatur ius in ciuili nec in criminali. mõ offenſus fuit quidã malpagus qui non ſoluerat. Judex incepit inquirere. Opponebatur ius reddi non debere. dicebatur ecõtra ei non reddere ius: ſed ex officio procedere per iſtam glo. vr̄ ei reddere q̄tũcunq3 nã ad ſui poſtulationẽ. q2 ad ſui vtilitatem ſaltiз ſecundario imo certe principaliter: q2 iniuriã ei factam vlciſcitur. Ja. bu. Aut ſtatutum dicit qõ poſſit impune offendi. tũc iudex non põt inquirere. l. ſi ſeruus. C. de his qui ad eccle. cõfu. l. j. C. ne ſi. vel reſpu. Aut qõ non poſſit inquiri. ⁊ idem q2 inquiſitio põt per ſtatutum prohiberi. l. reſcripto. § ſi quis accuſatorem. de mu. ⁊ ho. Aut ſtatutum dicit ꝙ iudex non habet iuriſdi. ⁊ idem q2 poteſt adimere iudici iuriſdictionẽ. ar. de excu. tu. l. ſcire oportet. § conſequens. Aut dt ꝙ non poſſit accuſari. vel dt malpagum nõ audiri tunc bene poteſt inquiri. vt no. C. de fal. querela. ⁊ eo. ti. l. falſi ſicut q̄nq3 prohibet̄ executio. nõ tñ iudicis officiũ dummõ equitas iudicẽ efficiat vel moueat. j. de pe. here. l. ſi. Concludo ergo ꝙ aliq̄ñ ſtatutum permittat fieri vt bannitum defendi. ⁊ tũc cõſtat ꝙ nõ põt inquiri. j. de ſica. l. iij. §. transfugas. ⁊ de religio. minime cum ſimi. Aliq̄ñ prohibet ius reddi. ⁊ dic ꝙ idẽ. vt hic per li. aliquãdo phibet procedi. ⁊ idẽ: vt in. §. qõ antẽ. Aliq̄ñ dat iuriſdictio. ⁊ idem. C. de decur. l. dicit̄. Aliq̄ñ aufert remedium accuſationis. ⁊ tũc nõ tollitur inq̄ſitio. ar. l. ij. C. de aboli. ⁊ iſtud eſt verum de principali inquiſitione. ſed inquiſitionẽ deſeruientẽ accuſatiõi nõ poſſet formare cũ debeat potius ex offõ ſuo appellare accuſantẽ. vt no. Ja. de are. C. vt que deſunt aduo. partiũ. Aliq̄ñ vetat audiri ⁊ tũc ar. ⁊ loq̄t̄ de inq̄ſitione ad pmotionẽ ſuam ⁊ iſta nõ põt fieri. ar. no. i. c. j. de reſcr. li. vj. Aut de ea que fit pprio motu curie. ⁊ ita ponit exẽplũ in excõicato cui denegat̄ audientia. ⁊ tñ ſi offendit̄ nõ remanebit delictũ ipunitũ: imo puniet̄ per inq̄ſitionẽ eſt de caſib⁹ in qb⁹ poſſit inquiri. nõ tñ admittã eũ volentẽ iurare inq̄ſitionẽ p pbationes ex q̄ nõ dз audiri. vnde qñ ſtatutum diſponit eſſe ipm factũ. ⁊ tũc gñal'r diſponere vr̄ circa oẽm modũ pcedẽdi vt. j. õ iureiu. duob⁹. §. colon⁹. C. de his q ad eccle. cõfu. l. ſi ſeruus. q̄nq3 circa modũ obligãdi. ⁊ idem. vt. d. §. ꝙ aũt. nã officium iudicis ceſſat in criminali ſi ceſſat obligatio. i. q2 factum non ſit obligatoriũ ſ3 ſec⁹ ĩ ciuili. l. qnt⁹ mut⁹. Q̄nq3 p ſtatutũ non repellit̄ puniõis eq̄tas: ſ3 accuſatiõis iprobitas. ⁊ tũc pcedit inquiſitio. ¶ Ibi. ſ3 p. l. acquiritur. no. ꝙ ex ſtipulatione notariĳ acq̄rit̄ acquiſitione legali nõ p liberã pſonã: ſ3 per legem.

¶ Ceſſio. adde do. a lex. õ imo. i. l. nec ei. §. eorum. õ a do. ⁊ i. l. ſtipul. C. ſi ſtipuler. j. de vbo. obl. ⁊ eũdẽ Bal. i. l. executorem. vi. col. C. de exec. rei. indi. ⁊ l. j. §. exigere. õ magiſ. conue.

Si dominus. ¶ In tex. ibi que ſint partes nota vbũ ꝙ frequenter apponitur qñ committitur cauſa ad conſilium ſapientis.

1 ☞ Juriſdictio poteſt auferri propter nimiam crudelitatem.
2 Exceſſus extra modum aliq̄ñ puniendus.
3 Afflictio ex viliſſimis cauſis non eſt danda.
4 Coertio debet eſſe moderata.
5 Judex in arbitrarĳs nõ dз eẽ nimis grauis ⁊ nimis gratioſus.

Dñorũ. ¶ Not. ꝙ ſicut ſuperiori dз ius ſuũ ꝯſeruari: ita iferiori etiã ſeruo nõ dз iuſticia denegari. ⁊ hoc
1 verũ ſi vult iure vti: ſecus ſi vult abuti. ¶ † Et not. hic ar. ꝙ pp nimiã crudelitatẽ põt alicui auferri iuriſdictio ſm Guil. ⁊ Cyn. Itẽ qõ ille qui facit fraudem ꝯ mãdatum principis dз ſeuerius puniri. ¶ Itẽ no. hic qõ ille q tenetur vẽdere propter delictũ ſuũ poſtea redimere phibetur ne di. l. aſorium ſit preceptum. ⁊ ſi redi

mat nō ꝺz.ar.ſ.de penis.l.mouis.Jaco.de ra.ꝛ Ly. Item habes hic ar.ꝙ ille qui male tractaꝫ a ꝺño cōſequitur ius recedendi ab
2 eo. ¶ Item not.puniri exceſſuꝫ ſiue malū factum vltra modū. † Et inducitur in ar.ꝙ iuriſdictio poteſt indici auferri ꝓpter ni miā crudelitatē ꝛ abuſuꝫ.Ly.ꝺicit hic ꝙ aut iudex deliquit in iuriſdictione omittendo aut cōmittēdo.primo caſu non ꝺz ꝓnuari,ſed poſtea ſuo tpe puniri facit in aut.ō queſtio.ſ.ſuper hoc hoc.ꝛ aut.vt ꝺiffe.iu.in ꝓin.ſcō caſu aut facit iniuſticiam circa res aut circa perſonas.primo caſu non ꝑt ꝓpterea puniri iure
3 ſ̄z faciat litē ſuam.vt.l.pe.de va.ꝛ extrator.cog.ſi vero ꝑſona eſt
a ¶ In ptā te vide Fe li.i.c.iudei. in.ſ.col.añ fi.i ℞.in gl. magna.de iudeis. nimis ſenera,tunc ꝑt auferri iuriſdi.C.ō aque du.l.reos.ꝛ.l.j.C. de of.comi.Ly.ꝑdicta vera,niſi ꝙmitteret barataria,qꝛ tūc ſtatiz ꝺz ſibi auferri iuriſdi.C.de digni.iudices.li.xij. ¶ Item nota ꝙ
4 ex viliſſimis cauſis non ꝺz alicui dari magna afflictio. ¶ † Item no.ꝙ coertio ꝺz eſſe moderata.alꝫ ꝺz recurri ad ſuperiorem per viam ſimplicis ꝗrele.Item habes hic ſeruus ſupplicat contra ꝺñm.ꝛ qō princeps ꝙcedit reſcriptū ꝛ ꝓmittit ꝗrelam. ¶ Item no.iuſte petentibus audientiam immo exaudientiā non denegā
5 ꝺā.facit.ſ.de in ius vo.l.liber.cū ſi. ¶ † Extra no.ꝙ iudex ꝺz ca nere ſibi ne in arbitrarijs ſit nimis grauis vel nimis gratioſus.ſ. ſi qs can.l.j.ꝛ not.in.c.j.ō re iud.li.vj.in nouel.In gloſ.ſuper ℞. ſuum detrahit.ibi,niſi ꝙſuetudo.Idem in ſtatuto qō ꝺz in preiu diciū ꝓuate ꝑſone ſi hēat cās motiuā nedū neceſſariā ſecꝰ ſi eſ ſet ſine cā.l.ſi ꝓuatꝰ.ſ.q ꝛ a qb.ꝛu dicyt no.i gl.ij.C.q̄ ſit lō.cō.pe. ℞y.Et no.gl.l.ij.ꝛ.l.toties.ſ.de pollici.ſ̄ō ob.l.venditor.in.fin. ſ.cū ꝑdio,qꝛ ibi ꝺñs tacite ꝙſenſuꝫ ſuū accōmodauit qꝛ conſue tudo erat ibi introducta facto eiꝰ concurrente,ꝛ ideo non obſt. facit.l.ſ.in ſi.ſ.de excep.do.l.j.ſ.qō quiſq̄ iur. Bal.

1 ☞ Priuilegium cōceſſuꝫ alicui non ꝑt reuocari perſtatutuꝫ.
2 Modus appoſitus in ſententia debet impleri.
3 Faciens aliquid in fraudē legis extraordinarie eſt puniendus.
4 Correctio non debet modum excedere.

Additio Baldi.

Si dominus. Ibi,partes.ar.ꝙ ſi cā com mittitur conſulenda ſub hac forma ꝙ ſint partes indicis intelligit ꝙ ſunt par tes in cognoſcendo,ꝛ ſententiādo.Bal. Ibi.ꝺñorum quide.Jmm.extra de ꝙing.ſ̄z cā ꝺignum.ꝛ qō plene not.in aut.de mā.ꝓin.ſ.coges.ꝛ.ſ.prece. ¶ † In text.ius ſuum.ar.ꝙ priuile
1 giū alicui ꝙceſſuꝫ non poſſit reuocari ꝑ ſtatutū cum ſit ex eo ius queſitum.Sz ꝺic aut eſt ꝙceſſuꝫ a principe.tūc inferior nō ꝑt re uocare ēt ſtatutū ꝺēno.vt no.℞y.de le.j.ſi mihi ꝛ tibi.ſ.i legatis.nā i gñali ꝓmiſſione.l.oēs populi.non venit qō ſpāle factum principis populꝰ poſſit reuocare.vt.j.mā.l.ſi hoīz.Aut ab ipſo pncō.ꝛ tunc aut ex noua cā.ꝛ ꝑt reuocari.de exc.tu.ſ̄z reꝓbari abſq̄ cā.ꝛ tunc aut priuilegium ſtetit in ſuis finib⁹ ꝛ ꝑt reuocari ſi ius ex eo queſitum eſt ſubdito.ſecꝰ ſi ſuperiori ſ̄z quoꝺā,vt in ſcōa ꝙſti.C.ad fi.i.c.vlt.de reſc.li.vi.Aut priuilegium tranſiuit in cōtractū.ꝛ tūc non ꝑt reuocari,de do.agliꝰ.de dolo.ſi cum inde. Itē vꝝ ſi trāſiuit in diſtractū,puta qꝛ ex ad libērādū.ō.li.le.l.non ſolum.ſ.tale.hoc ſi de ptāte eſt queſtio.Sꝛ aūt de voluntate nū quā ꝑ gñalē.l.derogāt ſpāli priuilegio,ꝛ ſi lex hēat clauſulā ſpālē derogatoꝝ num niſi deſcendat ad indiuiduum.de reſcrip.ſi ꝓ pter.li.vj. ¶ In ter.detrahi.no.ar.ꝙ ille qui facit ℈ priuilegium vnius eccl̄ie,puta ℈ priuilegium exēptionis ſit excōicatus.Sed dic contra,qꝛ illud intelligitur de priuilegio vniuerſalis eccl̄ie.vt facit ℈ iura ſcripta in ꝓgatinā eccl̄iarū.vt no.Jnno.de ſen.ex cō.nouerint. ¶ Ibi.intereſt.not.intereſt re ſua abuti ꝓhiberi, nec per ꝺñum non eſt liberum,imo magis liberū,qꝛ ſub lege.ꝛ eſt ar.ꝙ ḧites ptāte ſuper negotijs ciuitatis ꝛ ſtatutis,excepto ꝙ ℈ libertatem artiū ꝙ poſſint artes ſub lege redigere,qꝛ non eſt libertatis nr̄e.Ibi fame.ar.ꝙ denegatio cibi ſufficientis appella
b ¶ Filij.Vi de Frā. aret.l.ſi ita qs.ſ.ea.le ge.in.ſ.co lū.inver.ij. no.ſ.de ℞. ob.ꝛqō ibi ꝺixi.in ap poſti. tione tormentoꝝ ꝙtineaꝫ,ſ̄z ciuilꝰ nō preciſe tollatur. Ibi,ve niri.ſ̄z qd de ꝺño minoꝛe ꝺic idem,qd de ꝓhibito alienare ꝺic idem ſ̄z.Ly.ꝛ eſt ar.ꝙ famulus q male tractatur a ſcholari poſ ſit ab ipſo iuſte recedere. ¶ Ibi,vt impetrante.no.ꝙ † modus ap poſitus in ſnīa ꝺz impleti.Ibi,nō reuertāt.ar.℈ illos q expellunt familiarē.ꝛ poſt ℈ tulit teſtimoniū i cā tūc recipiūt eum.vide in ſpe.de teſt.ſ.j.℞ quid ſi oliz fuit.ꝛ no.ꝑ ꝺy.i.l.ſi peto.ſ.ffe.de leg. ij. Cſto.ēt exꝫ tex.iuſtuꝫ vēdere nō poſſe redimere ꝙ redimendo vꝝ fraudem cōmittere.facit extra de he.c.gentis.ſ̄z cy.Ibi ex ecutuꝝ. † Nō.ꝙ ille qui aliquid facit in fraudē.l.vel ſnīe ꝑt criāl̄r puniri extra ordinē.facit.j.de pe.ſanctio.Ly.ꝛ ēar.℈ ꝓmiſſarios
4 qui ꝙmittūt frandē in vēditionibus. ¶ † Item no.ꝙ reuēditio punit̄.vt hic,nā.ꝛ.ſ.interdictū vꝝ.vt.C.deſcuſ̄l.li.ſi.C.ō ſep.vio.l. ſi.Jn ſi.tex.no.ꝙ correctio nō ꝺz excedere modū ꝙ ꝙ excedens modum ꝑt criāl̄r puniri.Sz an ſeruū mērētē ꝺñs ꝑt ſuſpendere, ꝺic ꝙ nō reglr,ſ̄z ponet in vinculis ꝑpetuis ſ̄z Huil.Jn gl.detra hi.ibi,inducat.tūc illud eſt in vim legis ꝙſuetudinē ꝙfirmātis ſi vi cōſuetudinis ſ̄z Ja.ō ra.Cyn.℈.q ꝛ a qb.l.ſi ꝓuatꝰ.ſ̄z ibi ſine cā,ſ̄z cū cā ſaltē motiua ſ̄z Ly.hic plene in.iij.op.quē oīno vide.

1 ☞ Judei an habeāt filios ex ſuis vxoribus in poteſtate.

Item in poteſtate. Extra que runt doct.v
1 trū † iudei habeāt filios ex ſuis vxoribus in poteſta te.ꝛ vꝝ ꝙ non;qꝛ nō cōtrahunt matrimonium.Con trarium eſt verū dūmodo ℈hāt ſm iudeoꝝ ritū,ꝛ ſm legē roma nā.ꝛ iō filij eoꝝ ſunt ſucceſſibiles.ſm Ja.de ra.ꝛ alios. ¶ Scōo qrunt doc.vtrum ſi eſt ꝺotum aliqō priuilegiū filijs poſitis i ptā te vtrū filij qꝫ epiſtolam adoptiui facti ſunt ſui iuris mereantur iſtud priuilegium:ꝺicunt doct.ꝙ ſic:qꝛ ꝺignitas ꝺz prodeſſe nō obeſſe.vt not.hic.ꝛ.l.nepotes.j.eo.B. Additio Baldi.

Item in poteſtate. a An iudei
habeant fili os in ptāte.ꝺic ꝙ ſic.ſi cōtrahunt matrimonium ſm ritum romanorum ſecundum Jac.de ra.ꝛ Ly.

Nam ciuū. Dis qui ex matrimonio nati tur eſt in pria ptāte ſiue ſit fi delis ſiue infidelis.vñ iudei ſunt in ptāte parentum. Idem in paganis q ſunt ſub ꝑio rōano:cū eīs nō niſi monium ſit de iure naturali.nō ꝺiſtinguit an ſit natus ex iudeo vel ex chriſtiano.caue tū ꝙ heretici non habent filios in ptāte.fo te nec ſciſmatici pp crimen leſe maieſtatis ꝺiuine.ar.C.de here. aut.gazaros.ergo filij fa.iudeoꝝ ñ ꝑñt teſtari impediti te patria ptā te.ſunt eīs iudei ſub iure cōi.de execu.tu.l.ſpadonē.ℨ.ſi aūt.
1 ☞ Dignitas facit hominem ſui iuris.

Nepotes. Not.hic ꝙ ꝺignitas facit hominē ſui iuris ad ſui commodum ſ̄z non ad ſuum ꝺamnum.ꝛ iō nō ꝺr eſſe extra ptātē prīs eps quoad tranſmittendam hereditarē paternam.ar.hu ius gl.qō eſt no.ſm Huil.ꝛ Ly.Bal. Additio Baldi.

Nepotes. Jn gl.ibi,niſi per ꝺignitatem.ar. ad.q.de cōſuetudine que permit it ꝙ ꝺñs terre occupet bona moztis ſine filio in ptā te:qō ſi pater mozīt relicto filio abbate vel epo ꝺo minus non veniat ſm Ly.Bal.
1 ☞ Filius eſt immediata perſona deſcendens a viro ꝛ vxore.
2 Monaſterium non ꝺicitur filius.
3 Monaſterium in contractibus non habetur loco filij.
4 Fiſcus non habetur loco filij.
5 Generatio non fit inter abſentes.
6 Potentia vbi deficit ibi deficit actus.
7 Preſumptio nihil operatur,vbi veritas in ꝙtrarium probatur.
8 Probatio vbi certa haberi nō ꝑt,recurritur ad preſumptionē.
9 Filiatio,an poſſit probari quoad patrem.
10 Teſtimonium ꝺicitur triplex.
11 Lex teſtificatur de iuribus.
12 Ex cauſa verborum cognoſcitur effectus eorum.
13 Matrimonium,an poſſit ꝓbari cōram ſeculari iudice.
14 Emphyteuſis eccleſie non tranſit ad baſtardos.
15 Clim poteſt eſſe filius ſacerdotis ꝛ tamen legitimus.

Silium cum diffinitiuus. Qui naſcitur ex viro ꝛ vxore eſt filius.vñ quādo ſra ꝺr filiū.ꝛ nihil plus ꝺr intelligo legitimum ſm Ly. ꝛ ſic diffinim⁹ quoad ꝑſumptionē ꝛ ſic nō.ꝙ lex diffinit aliqd ex ꝑſumptiōe.Qui vero nō ꝑt naſci ex viro ꝛ vxore non eſt fi lius maritꝰ:nā inter abſentes nō ſit generatio nec inter ꝑſtes ſi virtꝰ abeſt tñ nō preſumit abeſſe virtꝰ i cohabitantibus.ꝛ ſic vxoꝝ ꝑſumit cognita a viro ꝛ ꝙcepiſſe ex eo.niſi ꝓbet i potentia q̄ nō ꝑſumit qꝛ ſicut nō alicui abeſſe cerebrū vel coꝛ vel cpar, ita nec aliud mēbrū. ꝑncipale imo nō habētes ſanū cerebrū ge rāt.j.e.l.pfe furioſo,natura eīſ magis ſtudet generatiōi ꝙ in tellectui ꝛ apparet hoc:qꝛ aīalia nō hñt itellectū.tñ generant. Et iō natura magis curat de eſſe rerū ꝙ de ſciētijs.Hūc reuer tamur ad ꝓpoſitū ꝛ no.primo ꝙ ſemꝑ indiffinita locutio aſſu mit.ſibi ℈ nobili⁹,ſignificatū poſſit niſi mēs loquētis vel vul gi aliud ſentiat. ¶ † Scōo no.ꝙ diffinitiue loquēdo filꝰ ē im mediata ꝑſona a viro ꝛ vxore deſcēdēs. Ex hoc ꝑt ꝙ nepos nō ꝺr filiꝰ ꝑincipaliꝫ,ergo nec ꝓpie hoc ſ̄z Jo.extra de ſi.ꝑiſ. ad extirpādā.in nouel.Itē baſtardi nō ñr ꝓpie filij patrum: qꝛ iuriſcōſulꝰ q tradidit diffinitionē nō ſcludit eos ſub diffō ne ꝛ eſt ar.ꝙ baſtardi nō ꝺicāt ō caſſata nec ꝑñt portare arma litoꝝ niſi eis cōcedaē.ad hec.ſ.ti.j.l.lex.nature.cū ſi.ꝛ ℞ ꝺy. de le.ij.l.cū ꝑ.ſ.mf.qꝛ vbi cū ſit mētio filij reſpectu alicuꝰ ꝺi gnitatis ꝙſequēde vel pene iſtigēde itelligit de ſcīo ꝛ naturali. j.ō ſenato.l.liberos ꝛ ibi ꝑ Bu.l.ꝛ fuit cōſultū qō do.Lucius de Petra mala nō itelligereē de domo de petra mala:ſ̄z eēt miles
2 ſtrenuꝰ. ¶ † Itē no.ꝙ mōaſteriū nō ē filꝰ qꝛ nō naſcit ex viro
b ꝛ vxore.q̄ ergo fatuitas eſt ꝺicere ꝙ mōaſteriū hēat loco filij.ꝰ quinno potiꝰ poſſet ꝺici ꝙ habeat mōaſteriū loco parētis ar rogati. Rideo oīs ſilitudo ē aliō q̄ ℞itas.vñ lex logit ꝑ filiti ꝺinē ſeu facit quādā ꝙparatiōez ꝛ ꝺr ꝙ ſicut filꝰ hꝰ ſ̄z ꝛ cludit ſubſtitutū.ſic mōaſterū heres.extra de ꝓb.c.i ꝑſentia heres.l.

dominus

d̄ãs dico. ❡Et no.ꝙ monasteriū in ɔ̄ctib⁹ nō habet̄ loco filij: vt no.in.l.de quib⁹.s̄.de le.⁊ in spe.d̄ loca. §.nūc aliqua.v.cxx.
4 Itē nascus nō hr̄ loco filij vt no.ī.l.j.C.de bo.lib. ❡†Scd̄o p̄ncipalr̄ no.ꝙ gn̄atio nō fit inter absentes.⁊ illud ꝙ ē īpossibile in regula naturali lex nō fingit.q̄ eēt lex fatua.j̄.de adop.l.nā
5 adoptio. ❡†Tertio no.ar.ex frequētatiōe actuū.⁊ sic habes hic ꝙ p̄sumit̄ filius vltimus vbi p̄cedit mr̄imoniū ⁊ cohabitatio viri ⁊ vxoris.⁊ hoc pbat̄ p vicinos sciētes q p̄sumunt̄ scire.l.j.§.j.de flumini.⁊.l.tutori.C.de neg.ge. ⁊ q̄ si.s.vl̄ p̄ui.l.ij.
6 ❡†Quarto no.qd̄ vbi deficit potētia ibi deficit act⁹.ex h̄ no. ꝙ negatiua pbat̄ p aliq̄ affirmatiuā incōpossibilē negatiue.
7 Itē habes h̄ ꝙ p̄sumptio†nihil opat̄ vbi vītas ī ɔ̄riū pbat̄. ⁊
8 ꝙ p̄sumptio affirmatiua tollit̄ p pbatiōnē negatiuā. ❡†Itē no.ꝙ vbi nō pōt pbatio certa hr̄i recurrit̄ ad p̄sumptionē.ē aūt p̄sumptio rei dubie rōnabilis ɔ̄iectura lege approbata ad aliqd in aīo fingēdū sʒ si ē adeo approbata p autoritatē legū ꝙ sit ad aliqd statuēdū ista ē p̄sumptio iuris ⁊ d̄ iure. Probatio aūt ē rei dubie certa fides ⁊ īdubitabilis d̄mōstratio. Demōstratio aūt ē sensus rei ī quo si ītellect⁹ claudicat ē infirm⁹.
9 nā q negligit sensuʒ ē infirm⁹ ītellectu. ❡†O p.qd̄ filiatio nō possit pbari q̄ ad patrē.de ɔ̄di.⁊ dem.l.fili⁹.sol.nō pōt necessario pbari sʒ p̄sumptiue p locū a cōiter ɔ̄tingētib⁹.⁊ per locū a cōi opiniōe sapiētū ⁊ bonoꝝ viroꝝ. Posset tn̄ de facto ita poni thema qd̄ esset probatio necessaria vt in masculo ⁊ femina clausis in ɔ̄claui. ❡O p.de leg.j.l.si qs.sol.plus nocet ɔ̄tumacia.i.cōtēpt⁹ forme legis q̄ⁱ iuuet vītas. ❡Quero quō pbat̄
a filiatio:ᵃ rn̄de pbat̄ trib⁹ modis.s.a causis.i.a mr̄imonio p̄cedēti ⁊ cohabitatiōe ⁊ natiuitate ī domo vt hic.⁊ hec pbatio nō ē nisi in legitimis filijs.scd̄o pbat̄ a signis vt q̄ pr̄ ⁊ mr̄ sic vocabāt ⁊ tenebāt ⁊ tractabāt vicinis sciētib⁹.extra de pb.c. per tuas.tertio pbat̄ a causis ⁊ signis simul iūctis.⁊ ita faciūt ad
10 uocati in articulādo. ❡†Et no.hic ꝙ triplex ē testimoniū.s. nature puta qd̄ qs nō vixerit vēto.C.d̄ vsu.pu.l.si. Item testimoniū legis puta qd̄ nat⁹ in domo sit fili⁹ vt hic. Itē testimo
11 niū hoīs:vt.j̄.d̄ testa.p totū. ❡†Itē ꝙ d̄ iurib⁹ lex testificat̄. j̄.de pb.ab ea pte.Sʒ pone ꝙ pr̄ ⁊ mr̄ dicebāt ꝙ puer erat spurius.rn̄deo nō credit̄ eis nisi cū rōne loquant̄: nā negatiua dʒ pbari p causas.j̄.de pba.l.fi.nisi forte fama eis ɔ̄sentiat.nā fama multū opat̄:q̄ fama cōiter adaptat se reb⁹ veris vel vero p̄ximis. ē aūt fama testimoniū vulgi sui dicti rōnē nō reddētis sʒ opinātis. ❡Et no.ꝙ īpossibili posito in eē nullū sequit̄ ɔ̄tingēs vt hic in scd̄o rn̄so. Itē ꝙ possibili posito in eē nullū sequit̄ impossibile. ❡Itē no.ꝙ poti⁹ p̄sumit̄ possibile honestū q̄ⁱ possibile inhonestū vt hic.iij.rn̄so.⁊.j̄.de adul.l.miles.§. defuncto.⁊ iō pbatio filiationis nō elidit̄ p vba adulterij ꝙ ē no.Sʒ pone qdā puer nat⁹ est in domo mea expedisse q̄ mea: nunqd p̄sumit̄ filius me⁹,certe nō,nisi pbaret̄ qd̄ eēt mea ɔ̄cubina q̄ indigna eēt illa p̄sumptio.ar. hui⁹.l.j.rn̄so. ⁊ extra de fi.p̄sby.c.michael.Sʒ qd si testis d̄t scio p certo qd̄.a.ē fili⁹.b. an pbet vr̄ qd̄ nō q̄ d̄t īpossibile.sʒ dic ɔ̄:q̄ itelligit̄ de ea certitudine q̄ cōiter pōt haberi p p̄sumptiones hoīm ⁊ legū s̄m Ja.de ra.⁊ Cy.ar.de edi.edict.si qs vēditor.certus eñ d̄r esse cuius anim⁹ in ɔ̄riū nulla rōne pōt inclinari.⁊ d̄r certus a cer
12 no,is,q̄ decernit ita esse. ❡†Ulteri⁹ no.qd̄ ex cā vboꝝ pēdet ⁊ cognoscit̄ effectus eoꝝ:⁊ iō q̄ de cā vocē te filiū discuti opʒ: vt.l.nemo.de here.inst. ❡Itē not.ꝙ nō pōt pbari aliquē esse legitimū ⁊ naturalē filiū nisi pbet̄ mr̄imoniuʒ.vt hic.⁊.l.j.§.si ea.de vē.ī pos.mit.tn̄ iterdū error hr̄ p ti.j.p mr̄imonio:vt no,
13 C.de incest.nup.l.q ɔ̄.⁊ extra q fil.sint legi.c.ex tenore. ❡†Sʒ an corā iudice seculari pōt pbari mr̄imoniuʒ.dic aut sum⁹ in summaria cognitione puta in cā alimētoꝝ:⁊ pōt pbari cū nō p̄iudicet veritati.j̄.e.l.pe.⁊ in facto magis q̄ⁱ in iure ɔ̄sistat.j̄. de cap.di.l.legatū. Aut sum⁹ in cā q̄ requirit plenariā cognitionē.⁊ tunc aut mr̄imoniū ē certū p partiū ɔ̄fessionem ⁊ tūc nō requirit̄ iudiciū ecclesie:q̄ ecclesia hʒ stare ɔ̄fessiōi: ⁊ de q̄ nō ē lis,nō reqrit̄ iudiciū. Aut ē dubiuʒ p aduersarij negationē.⁊ tūc decretalis d̄t qd̄ dʒ recurri ad iudiciū ecclesie:sʒ mūdus non curat de illa decretali:q̄ s̄m hec q̄stio adulterij non pōt ire,nisi p man⁹ ep̄oꝝ.⁊ silr̄ qd̄ hr̄ditatis ab intestato.⁊ melioris eēnt ɔ̄dōnis iudei ⁊ pagani q sua mr̄imonia pn̄t pbare corā ptāte,q̄ⁱ xp̄iani.Sʒ dic ꝙ aut ē qd̄ d̄ potētia,⁊ illa ē qd̄ iuris,⁊ ptinet ad iudiciū ecclie an possit Teberga eē vxor regis an nō,aut ē qd̄ de actu.i.de mero fcō,i. de platiōe vboꝝ ex qb⁹ credit̄ mr̄imoniū eē ɔ̄ctū ⁊ tūc q̄rit̄ q̄re sint aures iudicis secularis īpassibiles ad hoc audiēdū dicat apollo,⁊ facit qd̄ no.ī.l. titia.sol.ma.p Bar.hic eñ nō reqrit̄ iudiciū hoīs: q̄ ex vbis ip̄i⁹ ip̄e canō ⁊ ip̄a lex determinat ⁊ indicat ꝙ sit mr̄imoniū. ar.de pb.l.ab ea pte:ergo qd̄ habilitatis vl̄ inhabilitatis stat in determinatiōe ecclie sʒ nō qd̄ facti: ⁊ sic iterlocutoria iuris ptinet ad ecclīam ⁊ nō interlocutoria facti diffinitiua aūt sederis mr̄imonialis.i.vbi p̄ncipaliter ⁊ ppter se nō ppter aliō mr̄imonium intentatū nō ē dubiū ꝙ ptinet iudicio ecclīe,q̄ ē qd̄ spālis. ⁊ illa cognitio p̄ncipalis nō hʒ locū nisi inter istos ɔ̄iūges.cetex post mortē eoꝝ nō pōt disputari nisi icidēter ppter aliō. Et an mr̄imoniū pbet̄ p instr̄m dotale. Inn. d̄t qd̄ nō,q̄ ē instr̄m mr̄imonij.Sʒ text.d̄t ɔ̄riū ī aut.vt fratrū filij. post p̄n.so.si cū instr̄o alia ɔ̄currūt verisimilia ⁊ pbabilia īdicia vt puta matrone honestas p̄sonarum equalitas ⁊ ɔ̄sanguineorum dignitas creditur instr̄o,al's nō,q̄ posset fingi dos in
14 frandē canonū.extra de p̄sum.c.illud. ❡†Et not.qd̄ p hāc.l. dixit Dy. qd̄ emphyteusis ecclie nō trāsit ad bastardos q̄ nō
15 sunt pprie filij.j̄.de leg.ij.l.luci⁹.§.Dame.p Dy. ❡Et not.ꝙ pōt eē qs fili⁹ sacerdotis ⁊ tn̄ ē legitim⁹ q̄ fuit an̄ cōcept⁹. vt extra de fil.p̄soy.c.lr̄as.⁊ add̄ qd̄ no.Cy.C.d̄ nup.l.si vicinis.⁊ C.d̄ pb.l.nō nudʒ.p Cy.⁊.j̄.d̄ pb.l.j.p Ja.bu.vbi oīno videas.

1 ☞ Filius d̄r pprie,q ex legitimo mr̄imonio procreatus est.
2 Matrimonium, an possit probari per dotalia instrumenta.
3 Ad filiationem probandam,quid requiratur.
4 Jus presumit super impossibili.
5 Modus probandi filiationem.

Filium. Natus in figura mr̄imonij viro ⁊ vxore simul cohabitātib⁹ p̄sumit̄ fore legitim⁹:sec⁹ si pbat̄ abn̄tia vel īpedimētum gn̄andi.h.d. Et p̄mo loquit̄ de filio q̄ⁱtuʒ ad diffinitionē. Scd̄o qualr̄ probet̄ negatiua filiatiōis. Tertio qualiter pbet̄ affirmatiuā. Quarto qualiter illa affirmatiua pbatio possit elidi vel pbari.scd̄a ibi:sʒ si.tertia ibi: nō tn̄.q̄rta ibi,sʒ mihi vr̄. ❡In tex.ibi assidue.i.frequenter. Ja.d̄ ra. a
1 ⁊ Cy. ❡†No.qd̄ fili⁹ pprie d̄r ille q ex legitimo mr̄imonio pcreat̄.vn̄ nō ɔ̄tinet̄ fili⁹ naturalis ēt legitimat⁹: q̄ q̄ⁱtuncūqʒ qs legitimet̄ ēt p mr̄imoniū nō d̄t natus de matri.vt no.extra de elec.c.īnotuit.⁊ p Rof.in sum.in tit.de fil.p̄sby. imo eo ip̄o ꝙ ē legitimatus vel qd̄ pducit dispēsatione sup natalibus fatet̄ originaliter se in natalib⁹ pati defectū.vt no.ī.l.ij.C.d̄ iur. an.anu.p p̄n.hui⁹.l.dixit Dy.ꝙ emphiteusis ēt cōcessa alicui ⁊ filijs ei nō trāsit ad filios naturales.j̄.de leg.ij.luci⁹.§.Dame.p Dy.⁊ ita fuit iudicatū ⁊ ɔ̄sultū in ista ciuitate p.d.F.de pisis.⁊ ꝙ spurij nō dicunt̄ de domo:⁊ qd̄ pmissio qd̄ nemo de domo offendat nō trahit̄ ad spurios.ita no.Dy.de leg.ij.l.cū pr̄.§.mr̄. Itē ē ar.ꝙ si alicui ɔ̄cedit̄ p̄uilegiū in cām filioꝝ qd̄ bastardus nō possit vti tali p̄uilegio.⁊ vr̄ q̄si casus ī.l.si liberti ius.j̄.de ope.li.⁊.l.ij.s̄.de exc.tu. ❡Scd̄o not.ꝙ pbato mr̄imonio ⁊ cohabitatiōe assidua viri ⁊ vxoris qd̄ fili⁹ sit legitim⁹ sufficit ergo ad pbādū filiationē p̄sumptio, quod ē vex circa ipsam filiationē,tn̄ de mr̄imonio liquere dʒ ad plenū. ⁊ ita d̄t
2 gl.in.l.j.§.si ea.j̄.de vē.ī pos.mit.ꝙ no. ❡†Sʒ an probet̄ mr̄i
b moniū dotalia instr̄a ē ar.qd̄ sic.d̄ p̄sum.c.illudᵇ moueor. ⁊ vr̄ quasi expressum ī aut.vt fra.fi.post p̄n. Inn.d̄t ɔ̄riū.extra de p̄scri.c.illud. Ego distinguo aut agit̄ p̄mordialiter qd̄ mr̄imonij tunc ē verū dcm̄ Inn.aut icidēter q̄rit̄ d̄ mr̄imonio ppter filiationē,tunc in incidēti sufficit leuis pbatio.ita ītelligo iu
3 ra facientia p pte ɔ̄ria. ❡†Sʒ nunqd ad filiationē pbādā ē necesse pbare qd̄ pr̄ ⁊ mr̄ tractauerūt eū vt filiū dico ꝙ ista pbatio ē vtilis.extra de pba.c.p tuas. tn̄ nō ē necessaria si pbātur alia q̄ hac.l.ɔ̄tinent̄.⁊ facit.j̄.de ma.test.l.vxorē.C.ne d̄ fia. defun.l.si iure.hoc p̄sequere vt bu.ī.l.j.de pba.⁊ Cy.C.de nup. l.si vicinis. Itē p eū.C.d̄ pb.l.nō nudis.adde ꝙ no. Inn.de re
4 sti.spol.c.ex pte. Itē vid̄ tex.extra d̄ fil.p̄sb.c.lr̄as. ❡†Tertio no.ꝙ ius p̄supponit sup īpossibili. vn̄ si pr̄ fuit absens vl̄ morbosus nō p̄sumit̄ fili⁹ ex eo nat⁹, nā ad īpossibile nō est p̄sum
5 ptio aptāda.j̄.loca.l.q ad certū. ❡†Quarto no.q̄lis sit mod⁹ pbādi tā affirmatiuā q̄ⁱ negatiuā filiatiōis. Corā quo aūt ista pbatio dʒ fieri vtrū corā iudice seculari vel ecclīastico. ponit spe.vnū singulare dcm̄.⁊ d̄t qd̄ si p modū discrepatiōis opʒ ꝙ pbet̄ corā ecclīastico,sec⁹ aduersari⁹ cōfiteat̄, ⁊ iō positiōes ⁊ depositiōes sup mr̄imonio bene pn̄t fieri corā iudice seculari. q̄ si aduersari⁹ cōfitet̄ nō opʒ remitti ad ep̄m. Ita no.spe.ī ti. de côuen.⁊ reconuē.⁊ ē dictū singulare. Adde qd̄ not. Archi. xcvj.di.c.bn̄ qdē.⁊.liiij.di.c.frequēs. In gl.sup v.filiū.ibi,īpossibile est.qd ergo si testis d̄t scio p certo ꝙ iste ē filius.T.an ei credat̄.dic dictū eius saluari.q̄ intelligit̄ deponere de certitudine p̄sumpta s̄m Ja.de ra.⁊ Cy.de qua aūt certitudine testis habeat deponere. No.singulariter Inn.de iura.cal.c.fina. ❡In ead.gl.ibi Lucius.p hāc gl.d̄t Cy.ꝙ qn̄ a.l.vel a testatore mandat̄ aliqd pbari nō sufficit pbare p p̄sumptionē hoc verū de p̄sumptiōe hoīs, sʒ hn̄ sufficit pbari p p̄sum. legis de pen.l.obseruare.in prin.facit de apoc.sunt qcūqʒ.de le.j.l.lʒ īperator.⁊ ꝙ ibi p Ja.de are.facit qd̄ no.in.l.pe.C. de peri.tut.

1 ☞ Emphiteusis ecclesiastica nō trāsit ad filios naturales.
2 Spurij non dicuntur de domo.

a ❡Filiatio. Uide Feli. in c.per tuas. in p̄mo not.ī fi. ver.gl.j.in fin. de probatio.

b ❡C.illud.Et ibidē vide oīno Felin.

3 Allegãs dispensationem super natalibus fatetur se originaliter in natalibus pati defectum.

a ¶ Legitimã. Vide tu Feli. in.c. ius generale.j.distinc.ꝛ ꝙ ibi dixi in apostil.

4 ¶ Matrimonium, an possit, ꝺhere in articulo mortis ꝟstitut⁹.

5 Quis quantumcunꝙ legitimet, nõ ꝺr natus de matrimonio.

Additio Baldi.

Ius. Qui i mſimonio nascit iust⁹ fili⁹ credit̃ nisi ℈ pbet.b.d. Sic de eo fiat mẽtio in ℈ctu ql̃iter accipiat.dic in spe.de loc.ſ.nũc alij.v.lxviij.ꝛ v.seq.ꝛ v.clxvij. vide.l.vl.j. de iur. deli.ꝛ ꝙ no.j.de pba.l.j. Ad Jnn.de ver.sig. veniẽs.ꝛ Cyn.C. de interdi.ma.libertinũ. vide extra de ſil.pſby.lfas.ꝛ nõ ẽ alibi ſm Jo.cal.vi̊ plene p.l.Cy.C.ſ nup.ſi vicinis.ꝛ.l.j.C. quorũ bonoꝝ.ꝛ de pb.nõ nudis.ibi no. An filiatio pbet ꝙ ꝟfessionẽ pſis in ter.ibi,ſ ſi fingamus.ꝺt Jnn.ꝙ p inſtrm dotis nõ pbat mſimoniũ. de pſum.illud.ꝛ reddit rõnẽ. nã ali⁹ ẽ ℈ctus dotis ali⁹ mſimoniũ q reqrit vba per ſe ꝛ aliã formã vboꝝ ꝙ regrat ℈ctus dotis ſm Jnn. ℈ vſ cũ dos ex mſimonio fundet ergo ꝛc. vt.l.optimã.ꝛ.C. de seruis exportmoneor. ꝛ ibi ꝙ Jac. bu. no. ex hoc ter. qñ̃o probet negatiua pnitatis ꝛ filiationis. Itẽ qñ̃o pbet possessio viri ꝛ vxoris vel spõſi ꝛ sponſe. vide ꝙ Jnn. de rest.spo. ex pte. ibi, nõ tñ ferendũ. ¶ nõ. nõ ꝺz audiri allegans id qõ verisimile nõ est,ſ ꝝ potius incredibile: qꝛ ẽ verũ, qꝛ tale qd erat qõ directã pbationẽ nõ recipiebat. vñ vehemẽtioꝛ ꝓsumptio ꝓualet. ibi, assiduе. id est frequẽter. Jac. de aret. Cy. Ibi, agnoſcere. vide Ja. in.l.ſi eget. de lib. agno. Ibi ſi cõstet. ergo in dubio qlibet ꝓsumit posse gñare ꝛ cũ vxore coire. ibi, in domo. vi̊ an iudex ecclesiastic⁹ possit dispẽsare quo ad ſuccessiones cũ ille legitimo inſpectu. ti.ij. ſ.ſi. ver. ℈ illud quare. Itẽ qſi qõ filiatiõis incidẽs coꝛã iudice ſeculari remittit ad ecclesiasticum, an ſit necessarius libellus, vide in spec.iij. pte. de or. cog. Itẽ plures qõnes circa hanc materiã vide in marga. Alberti gaſ. in ti. de naturali.li. Et in Spe. in ti. de fuc. ab ite. iij. pte.ꝛ vide olim qõ no. Arch. ꝙſ. ꝺi. bñ qdem. in addi. ℈ in cipit adde nõ credo.ꝛ.liij. di. frequẽs. ¶ Jn gl.j. ibi, ꝟpossibile. ſi solus cũ sola in carcere ad quẽ nemo accessit ſtetit:ꝛ ibi mulier peperit nõ impossibile,ſ ꝝ necessariũ est vere scire, qñ ex illo peperit ꝓpter nimiã coarctationẽ est hoc no. quod ꝓbari qñ̃ꝙ ꝺz filiatio ꝙ cõiecturas. no. in.l. Luci⁹. qñ̃ꝙ ꝙ ꝓsumptiones. no. in.l.j. quoꝝ bene qñ̃ꝙ ꝙ indicia. no.ſ. de pba.l.j.ꝛ.ſ. ca. de vent. in poſſ. mit. ꝙ banc.l. ꝺt Dy. ꝛ ꝙ emphyteutis ecclesiastica nõ trãsit ad filios naturales. de le.ñ. Luci⁹. ℈. Dame.

1 ¶ Argumẽtari est licitũ a ſufficienti partiũ enumeratiõe.

2 Conianctio extremorum, non vitiat, ſi extrema non vitiant.

3 Filius, an exeat de patria potestate per ingressum patris in monasterium.

2 † Itẽ dicit ꝙ banc.l. qõ ſpurij nõ dicunt̃ de domo ꝛ ꝓmissio ꝙ nemo de domo offendet nõ ꝙtinet ſpurios. ita no. Dy. de le.ij. cum pr̃. ℈. mr̃. argumentũ est ẽt hic ꝙ ſi immunitas est alicui cõcessa in casu quo filios habuerit qõ bastardis nõ ꝓſit. ꝛ vſ casus in.l. g libertinos. in pta ſi. dũ ꝺt ex lege aũt. ꝛc. ſi. de op. li. Bal. ¶ † Itẽ no. qõ ille qui allegat dispensationẽ ſup̃ natalibus fatet̃ originaliter ſe in natalibus pati defectũ. C. de iure ann. aur.l.ſi.ꝛ ibi no.ꝛ Baudui a ꝺſio ẽpo Florẽtino. ¶ Utrũ aũt filius natalis tiũ dicat̃ iustus fili⁹. ℞. ꝺt ꝙ sic. C. de alẽ. li.

3 Statutum, an ſit validum, ꝙ pater teneatur assignare legitimam filio delinquenti.

4 l. ſi cõpetenti. ¶ Utrũ constitutus † in arti. mortis possit ꝺhere mſimoniũ p Cy. C. de na. li. l. nup. vltimo no. ꝙ quãtũcũꝙ

4 ris. ¶ † Quero an valeat statutũ qõ filio delinquẽti pater teneatur assignare legitimã

a

5 † quis legitimetur non ꝺicitur natus de matrimonio. not. de elec. in nouit.ꝛ per Bof. in ſumma de filiis presbyte. ¶ Bald.

1 ¶ † Filius deportatus habetur pro mortuo.

2 Pater preteriens filium bannitũ in ere ꝛ persona, an fiscus nomine banniti possit ꝺicere testamentum non valere.

3 Filius bãnitus banno capitali:an ꝺebeat habere legitimam.

4 Statutum, an ſit validum, ꝙ pater teneatur assignare legitimam filio delinquenti.

1 ¶ Jus qua pena. † Filius deportat⁹ ꝺr̃ ꝙ mortuo,ꝛ iõ nepos ex eo

2 succedit loco ei⁹ in ꝑmo gradu. vt.ſ. de li.ꝛ posth. l. Sall⁹. ℈.ꝛ qd ſi tñ. ¶ † Quero ℈ pr̃ ꝙ terit filius bãnitũ in ere ꝛ ꝑsona an fiscus nolẽ bãniti possit ꝺicere testm̃ nullũ. ꝛ ꝺico ꝙ nõ, qꝛ bãnũ morti cõparat: ℈ mortuus non ꝺr ꝙterit⁹. ꝛ sicut ẽ reipublice mortu⁹ ita pr̃i ꝙmortu⁹. ¶ † Quero an filio bãnito bãno capitali debeaꝫ legitim. a. ꝺico ꝙ nõ vt hic. qꝛ ꝑsona bãniti nõ reputat esse in rerũ natura. cã em̃ in loco eius alter ſuccedat ergo ipſe ꝙ mortuo bñ. ſ. ꝙ socio. l. actione. ℈. publicatione. Ex hoc ſequit ꝙ fiscus nolẽ eius nõ pọ̃t legitimã petere. facit. l. certa forma. de iur. fiſ. li. g. ẽ hoc plene notani. C. de bo. li. l.j.ꝛ vide. ſ. de dã. inf. l. ſi finita. ℈. ſi ℈ sunt inra. ꝙ Bar. nã ſi nulla bona in ciuitate reliqt, ſucceſſoꝛe nõ ꝝ. ſ. de vul. ſub. l. lex Corne. ſm Guli.ꝛ Cy. ¶ S3 ẽro pone ꝑpe reli ſilius erat l integro ſtatu tñ erat a pſe ꝑterit⁹ poſtea vixo pſe ẽ capitaliter bãnit⁹, an fiſc⁹ possit pſe mortuo ꝺicere testm̃ nullũ,ꝛ puto ꝙ nõ: qꝛ bãnit⁹ nõ pọ̃t ꝺicere nullũ: ℈ nec fiſc⁹ ex ꝑsona bãniti. nã fiſc⁹ ꝑtẽdit cãm lucratiuã: ergo ei obstat exceptio doli ex ꝑsona bãniti. ſ. ô excep. doli. l. apọ̃ celſum. ℈. ô auto

Sol. ꝝ quo ad patres ciues nõ quo ad forenses q nõ sunt de foro iudicis nec de foro statuti. forensis essi nõ fit de foro nisi ex cã. ſ ℈ ad patrẽ q nõ ꝺeligit nulla est cã. Porro aũt ex ipſos est cã ciuiũ volũtas. nã i statutis nõ requirit cã ſ auctoritas. vt. l. nõ oſim. ℈. de legi.ꝛ de hoc no. C. de decre. decurio. in rubr. li. g. ¶ Quero cũ legitima attendatur ꝛpe mortis vt. l.j. ℈. ſi ipuberi. ſ. de col. bo. qñ̃o pọ̃t pr̃ assignare legitimã. resp̃ de oppoſito vno inconuenienti sequit̃ aliud cõnexum. ſ. q attẽdat ꝛpes delicti.ꝛ tũc cedat dies legitime ſim̃. extra de regula. c. cũ ſcimus. S3 pone pater erat vsurari⁹ vult detrahere illas vſuras vt ꝺes alienũ añ ꝺia:an potest.ꝛ Dy. cõſuluit quod sic. Idem de alijs male ablatis: qꝛ de eis non ꝺebeꝫ legitima, qꝛ non veniunt in diuiſionẽ. l. cetere. ℈. j. fami. er. ꝙ est no. S3 an pr̃ q ex forma ſtatuti teneꝫ ſolnere ꝺemnationẽ filij delinquentis teneaꝫ ſoluere penã quãtipluris quã ſtatutũ Perusij includit non ſolnentibus infra certum tempus ꝛ ideo qõ non. vt not. in.l.iij. ſ. qui fatiſ. cog. ꝙ pater vt fideinſor tacit⁹ iudicatus ſoluere nõ teneꝫ ex otumacia vt. ſ. ô in lit. iur. l.j. qõ not. nisi verba ſtatuti aliud ſonarent. ꝛ adde. ſ. cod. l. filius. ¶ Quero pater ℈ filiuz ꝛ nepotem ex eo modo ex forma ſtatuti assignat legitimã filio bannito:an nepos ex eo ꝑterit⁹ ab auo ꝺicet testm̃ aui nullum. ꝛ vſ ꝙ nõ: qꝛ pater cuz precedẽdo excludit. Vel ꝺic qõ ſtatutuz ℈ intelligi ſi nõ est aliuz q ſuccedat rationabilius ꝙ ſiſc⁹. ar. C. pe. fiſ. credi. pfe. l. vnic. ti. x. S3 quid ſi bãnit⁹ est rebãnit⁹. ¶ Resp̃ꝺeo credo ꝙ hoc verbũ rebannitus omnia reponat in ꝑmo ſtatu: qꝛ precise cõtrariatur bãnito rebãnito. ꝛ Sicut est plena ꝛ libera natura. facit. ſ. de iniusto test. l. ſi quis filiũ. ℈. pe. Et ꝙ not. C. de sen. paſ. l. fin. per Cy. illud pro cõſtanti teneas quod ſtatutum poteſt in suo territorio auferre bannito nõ solum beneficiũ. ſtatuti ſed etiã ius commune. vt no. ſ. qui. ex cau. ma. l. ſed ꝛ ſi per pretorem. ℈. ſed residuum decreto. Bald.

Jqua. Exiſta. l. colligit̃ ar. ad id ꝙ ſi filiꝛ merit ꝺãnaꝝ. vtrũ filij⁹ poterit petere legitimã quam ꝺz habere in bonis patris? ꝛ ꝺicẽdum est ꝙ non, qꝛ iste filius reputatur mortuus ante patrem vt hic. l. gall⁹. ℈. quid ſi tñ. ꝺe libe.ꝛ postb. ergo nihil trãſmittit ad fiscum preterea ſi nõ trãſmittit peculiũ qõ ꝺz. C. de bo. ꝑſcrip. ſi filius, ergo multominus legitimaꝝ quam nõ habet ne ſperat habere preterea filius viuo patre nullũ ius ꝺz in legitima. vt no. Dyn. l. fin. de lib. agno. cum ergo.ꝛ eius cauſa ſit de futuro ergo fiscus non occupat. preſtat ad hoc ar. ſ. de noua. l. quet, in ũ.ꝛ per hoc apparet ꝙ ſtatura terrarum que cogunt patrẽ assignare filio delinquenti legitimam portionem ſunt contra bonum ꝛ equum ſm Lyn. in lect. ad hoc facit. ſ. de colla. bo. l. ℈. ſi impubes.ꝛ in Spe. de exe. ſenten. ℈. ſequitur. ver. quid ſi filius. ſed preſuppoſito ꝙ ſtatutum valeat qnanta portio aſſignabitur cum pater poſſit adhuc plures filios generare. ſ. ſi pars here. pe. l. antiqui. ſi ſtatutum nõ diſſinit difficile erit diſſinire.ꝛ nota bene hoc ſingulare dictum.

Patre furioso. Furor iura mſimonij. nã ſi esset cã formalis vel materialis ſtatim ea ceſſante ceſſaret cauſati effectus. ergo ꝙnct? a ℈ſensu nõ ceſſat ꝛ ceſſet ℈ſensus ꝙ ℈ſensus ẽ ꝙncipiũ effectziũ nõ ſubiectiuũ. ꝛ sic nõ ẽ materia ſ ꝛ agẽs in materia. vt ꝺixi in ru. ſ. ô iuſt.ꝛ iur. in ſi. rubzice. ꝛ an ceſſante cã ceſſet effectus. ꝺt Dyn. ꝙ ceſſante cã ceſſet effect⁹. ꝛ sic ceſſat ex toto sec⁹ ſi remanẽt relige finalis cauſe. vt. l. ñ. ꝛ. iij. ſ. re. amo. vt ibi ꝙ Dy. due sunt cauſe fiẽti. ſ. efficiẽs ꝛ finalis. due sunt cãe eſſendi. ſ. materialis ꝛ formalis. de ꝑmis duab⁹ intelligit Dy. ô tertia ꝛ quarta ſi ſ totã ſtruantur. ꝺtruit ꝙ fundaꝫ in ipſis. vt. ſ. de v. ob. l. ſi er legati cã. ꝛ. ſ. loc. l. in naue ſaupheij. de ℈ben. em. l. q vſumfructũ, arce. de leiij. l. ℈ſitũ. ℈. illud. ſz in. l. nſa cãe sunt velate, nõ ꝺbloqre. Et in hac. l. colligunt̃ brocarda iſta. ¶ † Primo quod licitũ ẽ argue re a ſufficiẽti partiũ enumeratiõe. ꝺr no. ꝙ illꝫ argumentũ ꝙ cedit nõ ſolũ in ꝺictis legũ ſz ẽt in ꝺictis testiũ vt ſi tellis ꝺt ꝙ in conſilio nõ interfuerunt. ꝛ. hões qꝛ numerauit eos ꝛ non erãt nisi octo ꝛ ſic concludit ratio per locum a ſufficienti ꝑſonarũ enumeratiõe. Itẽ in rimatiõe ꝙ ſit in palatio an Petrus ſit in palatio. Itẽ in rimatiõe ſcripturaꝝ vt ſi volumus

per

a ¶ Legitimã. Vide tu Feli. in.c. ius generale.j.distinc.ꝛ ꝙ ibi dixi in apostil.

b ¶ Enumeratione. Addeter. in.l. filius. ℈. filius. de le.j. ꝛ in.l. cuz bi. ℈. ſi pretor. j. de transactio.

per scripturam archiui probare qd Titi⁹ nō ē registratus in extimo, vel nō soluit collectas.q̄ñ oēs soluētes sunt descripti ⁊ ipse non.l.j.C.de
2 exac.tribu.li.x.℄†Scdo no.ꝙ si extrema nō vitiāt nō vitiat cōiunctio extremorū q̄ eñ singula nō impediūt nec simul iūcta debēt impedire. ⁊ rō est hec,qꝛ nō sunt huius rōnis ⁊ cōditionis.⁊ sic ex plurium cōcursu non augeꝭ effectus aut ergo rō legis pōderat numerū. ⁊ tunc q̄ nō pro sunt singula multa iuuāt,vt in duob⁹ testib⁹.j.de excu.tu.l.ij.§.j. in gl. aut rō.l.nō cōcernit numeꝝ sꝫ aliā rōnē.⁊ tūc sec⁹ vt hic. ℄Tertio no. ꝙ multa impediūt cōtrahēda vt furoꝛ q̄ non vitiāt iā cōtracta ⁊ est rō: qꝛ ea q̄ sunt pfecta sunt in suo esse eo ipso pcedēte cōsensu vt no. de acq. pos.l.si is q aīo.sup illo aūt brocardo dic qd aut impedimentū est ex pte cause materialis ⁊ tūc vitiat.de ver.ob.inter stipulantez,§.sacra.aut ex parte cause finalis.⁊ idem.Aut ex pte cause efficientis. ⁊ tūc aut effect⁹ depēdet a cā,qꝛ est in fieri ⁊ vitiat.aut nō depēdet a cā:qꝛ est in facto esse ⁊ nō vitiat vt hic. Aut est impedimētū alteri⁹ accidētis:⁊ tūc est potēs ad recolendū ⁊ resoluit. Aut nō.⁊ nō resoluit.vt.j.de arb.l.nō distingue mus.§.sacerdotio.ƀm Jac.bu. Aut impedimentū est circa ipsum principale.⁊ tūc aut impedimētum non cōpatiꝭ se cū pncipali. ⁊ tūc vitiat. j.de fideius.l.vranius.§.sed cū duo.aut cōpatiꝭ ⁊ nō vitiat.de serui.l.pro parte.de ver.ob.l.existimo.Sꝫ Pe.dixit aut actus puenit ad cōsummationē.⁊ tūc casus pueniēs nō vitiat.aut nō. ⁊ tūc aut sequereꝭ absurdū. ⁊ vitiat.vt.l.fi.j.rex amo.⁊ ibi p pe.⁊ Cy.ī addi.Aut nō seq̄reꝭ absurdū
3 ⁊ nō vitiat.vt īsti.de le.§.ex ꝯrio.ƀm Pet.⁊ Cy.℄†Ultimo īduciꝭ hec l.ad.q. an p monachatū pr̄is fili⁹ exeat de pr̄ia ptāte.nā si nō exit acq̄rit pr̄i vsumfructū ⁊ p patrē monasterio tu dic qd exit vt no.tex.j.ō mi no.l.si ex cā.§.Pōponi⁹.al's Papiū.nā pr̄ hr̄ p mortuo ƀꝫ Guli.Bal.

1 ☞Patris furoꝛ,aut matris,non dirimit patriam potestatem.
2 Filius non potest desinere esse in potestate patris nisi fiat sui iuris.
3 Inquirens de patria potestate,inquirit de matrimonio.
4 De causa successiua ⁊ transitoria.

PAtre. Pater lꝫ furiosus hꝫ filiū in patria potestate ⁊ vinculū mr̄imonū retinet cum vxore ēt vtroqꝫ
1 furēte a iure patrie ptātis ei per filiū queriꝭ.b.d.℄†No.qd furoꝛ pr̄is vel mr̄is non dirimit nec impedit patriā ptātem nec mr̄imoniuꝫ nec acquisitionē futurā. ℄Scdo no.ꝙ ista est bona argumentatio.certe sunt cause q̄ dirimūt vinculū patrie ptātis,ista cā nō est inter enumeratas ergo nō dissoluit.Simile ar.certe sunt exceptiōes pmisse,ista nō est de illis pmissis ergo nō ob.nec pōt opponi.C.de adul. l.ita pudoꝛ.⁊ vocaꝭ istud ar.a casib⁹ enumeratis vꝭ a sufficiēti diuisiōe.
2 ℄†Tertio no.ꝙ impossibile est filiū desinere esse in ptāte nisi fiat sui iuris. vñ hoc ar. vasall⁹ nunq̄ desinit esse vasall⁹ nisi adipiscaꝭ libertatē. §.q.ex can.ma.l.nec vtilē. Apparet ex hoc ꝙ pr̄ia ptās nō possit hr̄i p derelicto ita ꝙ cōcedaꝭ occupanti.℄Quarto no.ꝙ cā filiatiōis mixta cū cā patrie ptātis dependet totaliter ex mr̄imonio ⁊ inferꝭ ex eo . ⁊ iō
3 volēs ingreref de patria ptāte ingrit de mr̄imonio.sic extra.de ꝯ.cog. c.cū tua.℄Quinto no.ꝙ q̄dam īpediūt ea q̄ sunt in fieri,q̄ nō dirimūt ea q̄ sunt ꝯsummata ⁊ in pfecto esse sic.j.de ver.ob.l.existimo.℄Sexto no.ꝙ multū opanꝭ relique appellanꝭ hic relique ꝯsensus pcedēs fine i dormiente,alibi appellanꝭ relique rō q̄dā remanēs ex pteritis.l.sub cōditio. j.de test.tu.tertio mō appellanꝭ reliquie.extra de re.⁊ vene.sanct.c.sane. ℄Ultimo not.hic ar.nō impedit hoc vel hoc ergo nō impediūt ambo simul iūcta.Jac. vult tractare hic illud brocardū vtrum cessante cā ⁊c. dic aut effect⁹ dpēdet a cā.⁊ tūc cessat.Aut nō.⁊ tūc nō cessat.ita dt.Ja.
4 ℄†Aduerte qꝛ quedā est cā successiua.⁊ tūc ab ista pōt defectus depēdere.j.de capi.di.l.tutelas.Quedā est cā statim trāsitoria.⁊ tunc vꝭ ꝙ effectus ab ea dependeat post factū esse:vt not.j.de acq.pos.l.j.§. veteres. vel dic aut loqmur de effectu cū ꝯfirmāte ⁊ cessante cā nō cesset effectus. aut cōfirmādo.⁊ tūc sic.vt.l.j.§.exegit.j.de se.tab. Uel dic aut si puenit cā influens. ⁊ tūc cesset effect⁹ aut superuenit cā infirmans sed cessatio cause prioris tūc aut p hoc reduciꝭ ad nō cām ⁊ cessat effectus.l.ij.§.circa.de exc.doli. Aut nō reduciꝭ ad non cām ⁊ nō cessat effectus:vt.l. nostra.Aduertatis tex.dicit quod nō cessat cā qꝛ remanēt relique.grammatici dicūt ꝙ quatuoꝛ sunt cāe.s. fiēdi due vt efficiēs ⁊ finalis. ⁊ due sunt essendi vt materialis ⁊ formalis si cessat cā efficiēs , aut cū efficiēs est in fieri obuiaꝭ effectui aut post factū,tūc secus si cessat cā finalis, tunc dic vt no.C.de epis.⁊ cle.l.gn̄aliter.p Cy.facit.l.fi.de here.inst.Si aūt cessat cā materialis ⁊ formalis,tūc qꝛ effect⁹ est insepabilis a cā sublata cā,tollitur effect⁹,qꝛ ista cā dat esse rei ⁊ rem in esse cōseruat.j.de exhib.l.Jul.

1 ☞Propter ingressum patris in monasterium,an filius exeat de patria potestate.
2 Filius per ingressum religionis liberatur a patria potestate.
3 Causa cessante,an cesset effectus.

Additio Baldi.

PAtre. Ibi,furioso de nouo fctō.b.d. Furoꝛ nō dissoluit vinculū pr̄ie ptātis nec mr̄imoniū nec ipe
1 dit acqsitiōis effectū pduci p filiū furiosi.b.d.bal.℄†Querit ƀ Guli. vtrū ī gress⁹ ordinē minoꝝ vꝭ pdicatoꝝ retineat filiā.in ptāte.⁊ determinat de ƀ ꝙ nō p gl.q̄ ē.j.ō mi.l.si ex cā.§. Papi-
2 nianus.al's Pōponi⁹.†Ecōtra fili⁹ p īgressum religiōis liberaꝭ a pr̄ia ptāte:qꝛ p mortuo reputaꝭ.⁊ lꝫ succedat pr̄i tñ nō ē ei su⁹ heres, qꝛ cessat existētia quo tpe mortis nō repit se in ptāte pr̄is. Itē vꝭ in filio sacerdote ƀm illos q dicūtur qd sacerdotiū liberat a pr̄ia ptāte q̄si nouū creat hoiem.not. extra de eta.⁊ quali.indecoꝝ īgressus monasterium efficiꝭ seruus sue pfessiōis igiꝭ nō hꝫ in ptāte ⁊ liberaꝭ a pori ptāte sicut datus in adoptiōe trāsit ī ptāte adoptātis ⁊ liberaꝭ a ptāte pr̄is naturalis . ⁊ sicut capt⁹ ab hostib⁹ vt.j.de ca.nō vt a pfe.⁊.C. de adop. cū adoptiu⁹.⁊ no.j.de solu.cū qs.p Ja.de are.⁊ in.l. Deo nobis.de acq.pos.cū heredes.§.vl.de iudi. cū p toꝛ.de inuti.sti.§.si qs aliū.qd no.inst.de ac.§.rursus. in.v.ƀ.facit.l.seruos.j.de li.cā.⁊ p Jac.de are.j. vñ li.
3 l.si postea.B.℄†Utruꝫ cessante cā cesset effectus ⁊
a vtrū cā in dubio cēseaꝭ finalis vel ipulsiua.[a] dic plene ⁊ vere.vt no.Cy.C.ō epis.⁊ cle.l.gn̄aliter.⁊ viō Are. lxj.di.neophit⁹.B.℄In tex.solēt q̄ñ pcedat ac.a diuisiōe.viō ꝙ no.j.ō trāsa.l.hi.§.⁊ si ptoꝛ. ℄Ibi,pōt. qꝛ ad dirimēdū requiriꝭ nou⁹ act⁹.Cy.℄In gl.retinere.in fi.Sol.ꝙ hic dꝛ ē regulare ƀm Azo.in casib⁹ ꝯrū spāle.vel dic aut phibeꝭ ꝯhere aut non. Primo casu loquiꝭ hic. Scdo casu ꝯria.vel dic ad.§.satisdatio.vt not.insti.de assig.lib.§.mr̄. Uel dic aut q̄ ꝯcta sunt ⁊ facta sunt lr̄e.⁊ tūc aut.l.phibet simpl'r ⁊ dic. ꝙ dirimāt iam ꝯcta. aut lex vltra pgrediꝭ siquidem ꝯfirmando hꝫ locū hec regula: si annullādo nō hꝫ locum ⁊ dic.vt.l.nō dubiū.C.de legi.Jac.de bel.dt aut īpedimentū incurrit duꝫ res ē fieri ⁊ vitiat.vt.ff.q.ex can.ma.l.sciēdū. aut postq̄ res ē ī facto esse.⁊ tūc aut occurrit impedimentum intrinsecū circa essentialia ipsius rei. Aut intrinsecū circa accidētalia. Primo casu impedimentū resoluit actionē.j.de rei vē.l.si qs hac.l.cū si.scdo casu sec⁹.si vsuf.pe.l.j.§.j. Cōtra hoc op.j.ō here.sꝫ si in ꝯditione.§.solem⁹. nā testm̄ semp est in fieri donec viuit testatoꝛ qꝛ hꝫ cām successoriā. vt.l.talis scriptura.de leg.j.⁊ tñ īpedimētū occurrēs interim nō vitiat.Sol.vt no.Dy.in.c.j. de re iu.li.vj. q.nā aut actus est pfectus nec ius ex eo q̄situm.⁊ tūc sic.vt.l.sciendū.aut perfectus,sed non confirmatus. dic vt ibi per Dyn.⁊ eod.titul.c.possessoꝛ.Bald.

[a] ℄Impulsiua.Uide Dy. in consilio.vj. vers.preterea.

1 ☞Citatus qui non apparet venit citandus.
2 Propter patris condemnationem, nunquid auferatur filio peculium aduentitium?
3 Fratres,an admittantur pro fratre in criminali.
4 Paria sunt patrem consentire filio,vel se simul obligare cum filio.

FIlius. Publicū offm̄ inherēs filiof.repñtat psonas duoꝝ b.d.⁊ vide ꝙ no.Cy.C.q test.fac.pos.l.seniū.p illā.l.determinat Dy. ꝙ de publico crie fili⁹ pōt accusare sine ꝯsensu pr̄is.Sꝫ qd ecōtra si ipse ē accusat⁹. Rñdeo aut ē pena corporalis ꝙ nō curaꝭ pr̄ in aliquo:qꝛ nec in seruo curaꝭ dñs.j.de accu.l.hos accusare.§.fi.de adul.l.iter liberos.§.fili⁹. aut ē pena pecuniaria.⁊ tūc aut pr̄ non teneꝭ p filio, aut teneꝭ ex forma statutoꝝ.Primo casu nō curat pr̄ia ptās.Scdo casu curaꝭ forte qꝛ hꝫ locū rō.l.cum nō solū.§.necessitate.C.ō bo.q̄ li.Si eñ pr̄i pindicat indiciū.ergo dꝫ citari.vt.l.nā ita diu⁹.j.ti.j.⁊.C.si pter pu.pē.l.si deserta. qꝛ nemo patiꝭ executionē nisi fuerit citat⁹ ad cām.vt no.in.l.cū miles.§.j.q.ex cau. ma.℄Non ob.ꝙ pr̄ eqpareꝭ fideiussoꝛi indicatū soluī ex quo afficiꝭ p vnā ⁊ eādem sn̄iam.vt not.p Dy.⁊ Bar.j.de ver.ob.l.cū fili⁹. sꝫ fideiussoꝛ nō ē citādus: ergo nec pr̄.nā aliud ē in ƀo fideiussoꝛe.q se suo cōsensu astringit. aliud ī pr̄e q iuit⁹ incidit ī oblōnē.Et iō ē magis ei subueniēdū.ꝙ ƀo fideiussoꝛi.ar.l.fi.j.rē pu. sal.fo.ī rōne sui.Itē pr̄ oēm dfensionē facere pt.j.si ex noxa.cā aga.l.ij.Et citād⁹ ē qs ad dfensionē faciēdā. vt.l.iij.§.si ad diē.ō re mi.ad ƀ facit qd no.j.q sat. co. l.ij.§.fi.p Ja.bu. Itē ñ sufficit pr̄eꝫ scire nisi citeꝭ vel ꝯsentiat.vt ī.l.si cū dotē.§.si post.j.so.ma.p Ja.ō are.
1 ℄†Et no.ille q ñ appet citat⁹ semp ē citād⁹.facit ex tra ō iu.c.qꝛ.v.p Inn. forte dcm̄ ē qd ī illa executiōe sit citād⁹ pri⁹ ƀbo q̄ re.℄Nō ob.ꝙ no.Inn.ex ō ap. c.ex rōne.qꝛ ibi loquiꝭ in ꝯuicto ⁊ ꝯdēnato.sꝫ pr̄ nō ē ꝯdēnatus nec ꝯuict⁹ nec ꝯfessus.ij.q.j. nos in queq̄. ℄Sꝫ qd si fili⁹ ꝯfiteꝭ sꝫ pr̄ negat. Rñdeo statur filio in facto pprio,nisi pr̄ ꝯrīū probet.Admitti eñ dꝫ ad pbādū ꝯrīū,vt no.ī.l.ij.si ex nox.caus.aga.⁊ in.d.l.cū filius.p Bar.ꝙ no.Sꝫ an ō iure cōi pr̄ teneꝭ soluere

condemnationē filij no.ſ.de noxa.l.ꝛ ſi cōdēnatus. rñdeo non.ímo occupat etiā bona ꝓpria filij tanꝙ mortui ſine herede.ꝛ ſi occupat iure pr̄io niſi fili⁹ eſſet emācipat⁹.C.de bo.dā.l.ſi fili⁹.cū em̄ fili⁹ ille heredē habere nō poſſit qꝛ ius ciuile amiſit:ergo ſumus ad ius antiquū reuerſi.quo iure pr̄ occupat iure peculij.lꝫ qdā dicāt.ꝙ.ſ.illa fili⁹ ſit correcta.ſꝫ non recte ꝯſiderauerunt. Si aūt ſnīa nō adimeret ſtatū ſꝫ bona vel ꝗtitatē aliquā vt centū.tūc pr̄ nō poſſet impedire execu.fiſcalē in bonis filij,qꝛ nō pōt occupare ꝙ nō vacat cū fili⁹ non hr̄ ꝓ mortuo niſi ſtatu amiſſo. Sed de ſuo nō tenet ſoluere.vt dixi.ſ.eo.l.ſi qua pena.Nō obſt.ꝓdictis. gl.d.l.ꝛ ſi condēnatus.qꝛ aliud in ciuilibus.aliud in criminalibus.nā in ꝓceſſu criminali nō quaſi ꝯbit. qꝛ ſic redigeret cā criminalis ad ciuilis cauſe intellectū,qꝛ oīs quaſi ꝯctus eſt ciuilis.Et not.cautelā,nā ſi filius tuus cleric⁹ fecit homicidiū.ꝛ ſtatutum dt ꝙ qcunqꝫ declinauerit ius ei nō reddat:nō declines noīe filij ſꝫ tuo ꝓ tuo intereſſe.ſ.de ap.l. Luci⁹.ꝛ ſic filius tuus nō poterit impune offendi nec tu:qꝛ te excuſat pr̄ni neceſſitas officij ac fides.l.tutorē.ſ.de his q.vt indig.tūc ēt quidā declinant ipſo facto.ꝛ tn̄ non declināt v̄bo,qui nō cōtinet ſub ſtatuto.nā ſi qs cōparet in habitu ꝛ tōſura ipſo facto dt ſe clericū.tn̄ nō punit.qꝛ cū nō debeat dimittere habitū non pōt cōparere in alio habitu. vn̄ hoc caſu ille nō declinat forū:ſꝫ forū declinat ipſuꝫ ꝛ refutat ipſum.vn̄ eſt declinatio paſſiua nō actiua.C.de leg.l.ab adminiſtratiōe.ꝛ ibi dt Jac.bu. hūc nō puniri.qꝛ nō declinat ipſe ſꝫ lex.qð eſt no.adde ſimilē ītelligēdi figurā.
2 ſ.de ſena.l.q indign⁹ in gl.¶†Sꝫ qd ecōtra condēnatus eſt pr̄ nunqd peculiū ꝓfectitiū auferet filio.vr̄ qð ſic:qꝛ eſt pr̄is pleno iure. in ꝯrium vr̄ tex.ſ.de mino.l.deniqꝫ.ſ.ſꝫ vtrū.vbi dꝛ ꝙ peculiū ex ꝯſtitutione claudn̄ ſeparat. Sol.illa ſeparatio nō ſit vt filius lucret peculiū.ſꝫ vt ſatiſfaciat creditorib⁹ peculiaribus ſi ꝓferunt fiſco. ꝛ ille eſt intellect⁹ hui⁹. ſ.vt no. Guli.de cu.ſ.qñ ac.de pec.eſt anna.l.j.ſ.alienatio.ꝛ adde ꝙ no.
3 C.q bo.ce.poſ.le.pe.ꝛ.ſ.ſol.mat.l.ſi filiuſfa.data. ¶†Sꝫ an alij conſanguinei vt fratres admittant ꝓ fratre in criminali.ꝛ vr̄ ꝙ ſic.ſ. ī ius vo. vt eant.l.ij.in ſi.cū.l.ſeq.ſꝫ gl.ibi dt ꝙ in criminali dꝫ venire ꝛ ſatiſdare. ꝛ tunc frater admittit ad ſatiſdādū pro fratre ꝛ ſimilibus. ſecus ſi ꝓncipalis nō veniat vt ibi no.¶Et no.cōiunctos ſanguine affinitate vel bn̄ficio vt patronos ſemp cēſeri idoneos.ꝛ ſic ē ar.ꝙ ille q tenet dare obſidē liberet dādo quēlibet de ſanguine ſuo lꝫ nō ſit locuples quod ē no.
4 dignum. ¶†Ultimo not.extra ꝙ paria ſunt patrem cōſentire filio vel ſe ſimul obligare cum filio ꝛ ſic facit ad ſtatutū peruſinū.vt.ſ.de leg.ij. cum pater.ſ.libertus.per Bar.

Additio Baldi.

Filius. Ibi caſus in qbus qs hꝫ duplicē pſonā vt i magiſtratibus ꝛ tutel.nā tūc ꝛ vna pſona eſt ſub poteſtate ꝛ alia nō.ꝛ tūc habetur pro patrefamil.vt hic. eſt aliud quo quis non habet duplicem perſonā.ꝛ tunc non habetur pro patrefamil.vt in factione teſtamenti. Ric.malū.Cy.Bal.

1 ¶ Sententia lata in cauſa alimentorum,pretextu filiationis,non facit ius in cauſa filiationis.
2 Sentētia lata ſup principali,an dicat excludere queſtionē incidentem.
3 Snīa lata ſuper incidēti minori, an preiudicet ſuper incidenti maiori.

1 **Si iudex.** †Snīa lata ī cā alimētoꝝ ꝓtextu filiationis nō facit ius ī cā filiatiōis ꝓ ſe ꝓncipaliter mote.h.d.ꝛ eſt rō:qꝛ incidēs ē maior ergo nō abſorbet ꝓ minorē:vt.ſ.ð iudi.l.ꝓ minorē.Jtē cā ꝓncipalis ē ſummaria ꝛ ſemiplena.ergo nō tollit ordinariā.vt.ſ.ð re iu.l.a diuo pio.ſ. ſi ſuper rebus.Jtē cā alimētorū eſt ſicut cā poſſeſſiōis:vn̄ nō derogat ꝓprietati.qꝛ merū factū nō derogat iuri.C. ſi de momē.poſ.l.j.de li.ar.l. ſi qs a liberis.ſ.ſi vel parēs.Jtē ad aliū ſinē tēdit cā ſcða ꝙ pria. nā vltia naturā petitiōis alimentorū eſſet ſi decederet cā filiatiōis. ergo vbi terminus litis eſt diuerſus nō ob.exceptio rei iudicate.qꝛ res mutari vr̄.ſ.de euic.l.ſꝫ ꝛ ſi exceptio.Jtē ſnīa alimentorū fundat in ꝓſumptione ꝛ iō veritatis examē nō tollit.ar.ſ.e.l.filiū.¶Et ꝯcludeqð aut incidēs eſt ſimpliciter maior.a ſnīa lata ſup ꝓncipali nō ꝓiudicat in incidenti ꝓ ſe mouenda aut nō eſt maior.ꝛ tūc aut replicat ad impugnationes indicati ꝛ nō pōt.C.de fide inſtru.l.ſi.in ſi.aut ad nouū effectū,ꝛ tunc pōt vt.d.l. ſꝫ
2 ſi exceptio.¶†Sed an ſnīa lata in principali excludat incidentē ꝗſtionē dic ꝙ ſtandū eſt ſnīe.vn̄ ſnīa lata in ꝓncipali: puta ꝙ laudū ſit equū facit ius in penali:qꝛ hoc ipſo pena cōmiſſa eſt ꝑm Dy.ꝛ Bar.ꝛ hoc ponit Bar.de ver.ob.l.q Rome.ſ.ſi.ſed tu dic ꝙ ſnīa ſumit ex mente actorum ꝛ ex ſui ſerie.Et iō an iudex ꝓnūtiauit bn̄ arbitratū.ꝛ tūc cōmiſſa eſt pena. aut abſoluit ſimpl'r reū a petitione reductionis ad arbitrium boni viri.ꝛ tūc nō cōmittit:qꝛ pōt eē iuſte cā litigādi:ꝗ excludit a pena cōpromiſſi ꝑm Jo.an.ī tit.de arbi.ī addi.ꝛ ſnīa nō includit nec excludit
3 niſi cū ſequit neceſſe ꝓſupponēdū vl' neceſſario excludēdū.¶†Sꝫ ꝗrit an ſnīa lata ſup īcidēti minori ꝓiudicet ſup īcidēti maiori.vbi gr̄a.petit executio inſtr̄i:opponit exceptio ꝓſcriptiōis vl' pacti.index ꝓnūtiat obſtare.dnuo actor agit ordīe iudiciario.opponit eadē exce.ꝗrit an poſſit: ꝛ vr̄ ꝙ ſic,qꝛ iudiciū ꝓmū ſūmariū ſꝫ ē ordiariū:ꝗ nō ob.excep.vt.d.l.a diuo.ſ.ſi ſup.ð re.iu.ꝛ ð li.ag.l.ſi qs a liberis.ſ.ſi vl' parēs.ꝛ h ī ꝯriū vr̄ ex iterlocutoria orit exce.rei iu.qꝛ tal' iterlocutoria ē termin⁹ lit'.vt no.ī c.oudū.ex ð ele.Jtē ea.rō ē ī ſcðo iudicio ſicut ī prio.Jtē plenaria cognitio ñ extēdit penes ordinē iudicij ſꝫ penes ꝗlitatē ꝓbatiōis.ſi ꝗ plene ꝓbata fuit exce.ꝗ vlteri⁹ qð pt agi nō verū credo. ꝛ dic ꝙ ſicut ſe hꝫ vna ꝓncipalis ad ꝓncipalē ſic īcidēs ad īcidētē. Jtē dic ꝙ ꝓncipale excluſuꝫ ꝓncipal'r nō pōt refricari īcidēter.ſ.de exce.l.ꝗcūqꝫ. Jtē dic.an incidēs excluſum incidēter poſſit ꝓ ſe ꝓncipal'r refricari.vt hic no.ꝛ.C.de or.co. l.ij.Et ſcias qð de facto ꝯſului Janue ſup hoc pūcto.an reus q excipit de ſolutiōe poſſit ſinita vel pēdēte exceptiōe petere ſibi reddi īſtr̄m cācellatū ex cā ſolonis. Et hoc erat expediēs ibi ſcire ꝓpter ꝗdā ſtatuta ꝗ loqbātur de diuerſitate iudicū ꝛ de cōpromiſſis.Et qꝛ ꝯſiliū eſt pulchrū hic inſerui in effectu Philippus ꝯ dn̄am Petrā egit hypothecaria dn̄a Petra excipit de ſolone debiti ꝛ dato ſibi termīo ad ꝓbādū petit reddi inſtr̄m cācellatū:qꝛ nō ꝯſitebat ſe ꝓbaſſe ſup exceptiōe. petēs hāc cām cōmitti qbuſdā reuiſorib⁹ ꝑm formā ſtatutoꝝ Janue.iterimqꝫ ſupſederi ſup hypothecaria dicebat hāc petitionē non ꝓcedere obſtāte litis pēdētia ſup exceptiōe ꝗrebat qd iuris.Et qð petitio vltra preualeat appere dicebat ex eo qꝛ ꝓncipale intelligit ꝓiudiciale.Et nō.ſ.rōne īcidētis.ſ.de exce.l.ſꝫ ſi añ. Sꝫ cā inſtr̄i ꝓncipalis debiti cācellādi eſt ꝓncipalis.cā v̄o hypothecaria eſt ſecūdaria.ergo cā cācellationis ꝓfertur tāꝙ ꝓncipalis ꝓiudicialis ꝛ maior ſicut cā rei vēdica.ꝯria ꝯceſſori prefert cōfeſſorie. Jn ꝯriū dicebat nā ſi actor petit vnū reus nō pōt petere ꝯriū niſi in excipiendo,vn̄ libell⁹ actoris impedit libellū rei ne ꝯrie ſnīe preferatur.vt no. Jnn.extra de offi.dele.c.cū ꝯtingat. Jtē nō reperiunt actiones ꝯtrarie niſi reſpectu mutue petitiōis.ꝛ in caſib⁹ expreſſis in iure.l.oſno.ſ.de impēſis.Sol.dixit incidēs qð qð ex parte rei īpedit reuꝫ interim refricare illud idē per modū augēdi:qꝛ qñcūqꝫ ſnīa lata incidēti preiudicat principali nō admittit cumulatio exceptiōis et actionis. et idē propoſite,qꝛ idē operat interim lis,qð operat ꝑpetuo ſnīa lata.ſ. de excep.l.fundi.ꝛ.l.fundū.de excu.tuto.l.dixim⁹.ꝛ in.c.ij.de reſti. in integrū.Sed ex ſnīa lata ſuper illo incidēti pōt abſorberi petitio cācellationis.ar.C.de ſi.inſtru.l.ſi.in ſi.ergo interim nō poteſt peti cācellatio. hoc ergo nō facit hypothecaria actio ſilere ſed obiecta pēdēs exceptio. reus ergo nō poteſt cumulare exceptionē ꝛ actionē ad eundē ſinē:qꝛ in excipiēdo eſt actor.ꝛ ſi prohibetur ingreſſus litis prohibetur compromiſſum neceſſariū.ꝛ ita conſului. nā cōpromittere hoc caſu eſt de proceſſu litis ſed proceſſus non dꝫ fieri.ergo nec cōpromitti. Jtem arbiter ſuccederet loco iudicis.ergo fruſtra compromitteretur ſi arbiter deberet pronuntiare non eſſe procedendum.quod tene menti.

1 ¶ Judicium ordinarium ſententia ſummarie cognita:non decidit.
2 Snīa lata ſup alimētis,non preiudicat ſup cā filiationis poſtea mota.

1 **Si iudex.** †Snīa lata ex ſummaria cognitione ordinariū iudiciū non decidit.h.d. vel ſic. ¶ Snīa lata in incidēti nō affert ꝓiudiciū in cā principali.h.d.
2 ¶†No. ꝙ ſnīa lata ſuper alimentis non preiudicat ſuper cauſa filiationis poſtea mote ratio litere eſt cauſa alimentorū determinatur ex ꝓſumptionibus.cauſa filiationis ex veritate ꝛ ꝓſumptione nō afferunt preiudiciū veritati.ꝛ eſt alia ratio:qꝛ cā alimentorū dirimetur ex poſſeſſorio.ſ.ad carbonianū.l.ꝙ Labeo.ergo nō ꝓiudicat ī petitorio. Jn text.ibi querendū in iudicio poſtea moto in filiatiōe vel ſup ſucceſſiōe. ¶Not.quod ſentētia lata ex ſummaria cognitione qua pronuntiat inſtrumentum exequendū ſi poſtea ex ordinatio iudicio pronūtiatur indebitum eſſe videtur prima interlocutoria reuocata. cōcordat ſ.de re iud.a diuo pio.ſ.ſi ſup rebus. Jn glo.ſup ver.alimentorum in filiatione:qꝛ adhuc pōt negare filiū eſſe nec etiā ob. patri ꝓſtatio alimentorū: qꝛ non propterea videtur recognoſcere filiū eſſe niſi quatenus infert ꝓnuntiatio,ex nouo em̄ nō intelligitur augere effectū ꝓnuntiationis nec inducere effectū.extra ꝓnuntiata.vnde hec.l. legit ſiue ſnīa ſtet in ſuis ſinibus ſiue trāſeat in executionē facti qð eſt no. ¶ Jn ea.ibi.C. de fal.l.vbi.ꝛ.C.de fide inſtr.l.ſi.in ſi.¶ Jn ead.ibi.ſ.ſi ſuper rebus.hec diſtinctio vera eſt.ſꝫ nō perfecta.vn̄ cū queritur an ſententia lata ſuper principali preiudicet in īcidenti ꝗ refricatur ſic diſtingue, qꝛ aut ſuper prima principali ꝓcedit ſummarie aut plena cauſe cognitiōe.ſi ſummarie tūc nō preiudicat in incidenti vt hic.ꝛ in.ſ.ſi vel parēs.ꝛ eſt ratio, qꝛ ſummaria nō pōt preiudicare ſup illo qð indiget maiori examine vt.ſ. de iudi.l. ſi ꝓ minorē.ſi v̄o cū plena cauſe cognitiōe tūc refert aut loquimur de emergēti aut de incidēti ꝓprie,ſi de emergenti non ꝓiudicat qꝛ dirimit ante litis ꝯteſtationem quo tēpore principale negotiuꝫ nō pōt diffiniri.extra de teſt.c.veniēs.Si loqmur de incidēti ꝓprie ſumpto vocabulo ꝓ eo quod eſt deciſiuū litis refert aut ꝓnuntiat pro excipiente aut cōtra eū ſi pro eo nunꝙ pōt ſopitū in dubiū refricari. de ver.obli. l.q Rome.ſ.duo fratres.ꝛ maxime ſi ꝑm iudiciū eſt acceſſoriū ꝓmi.ar. ſ.de rei vē.l.ex diuerſo.ſ.j.ꝛ ſi qs can.l.ij.ꝛ.C.de vſur.l.eos.facit qð not. Jnn.ꝛ de or.cog.c.cū dilect⁹.aut ꝓnūtiat ꝯ excipientē. tūc refert aut iudiciū primo motu ē ꝓncipale reſpectu iudicij ꝓprij,aut nō eſt ꝓncipale ſꝫ depēdēs aut nō eſt ꝓncipale nec depēdēs.ſi eſt depēdēs ſnīa lata in ꝓmo iudicio ꝓiudicat ī alio.ſ.de exce.l. fundū titianū.ꝛ.l.fundi. ſi aūt eſt depēdēs.tūc non excludit ꝑm iudiciū,qꝛ mai⁹ ꝓmo.ſ.de exce.l.ſꝫ ſi ante. ſi aūt ꝓma ꝓncipalis cā nō depēdet a ſcða ꝓncipali nec ꝯ. ſꝫ ſunt eque ꝛ pariter cā ꝓncipales.tūc refert aut ꝓnūtiatio ꝓma nō pōt habere effectū niſi ꝓ excluſionē ſcði iudicij.ꝛ tūc preiudicat in ſcðo.l.ij.C. de ord. cog.aut pōt alter habere effectū:tunc aut in ꝓncipali iudex reprobauit incidētē qōnem:aut ꝓterijt,ſi reprobauit:tūc aut de vno repetit ad eun

dem

dem effectum. ⁊ nō ob. exceptio quasi re mutata. ſ. de enict. ſz ſi exceptio. Si aūt iudex pteriſt tūc aut eſt icidēs quod pōt moueri ſecus ſz a pncipali. ⁊ nō obſtat res iudicata: qz de incidēti non videtur iudicatum. d. ℈. ſed ratione. ⁊. l. iiī. ℈. cōtrarium. ſ. de cōtra. iu. tut. aut incidēs non poteſt per ſe moueri. ⁊ tūc vſ queſtio incidens totaliter eſſe ſopita vna cum pncipali. not. ſ. de neg. geſt. l. ſi aūt. ℈. ſi. quā diligenter not. quod nō eſt alibi.

1 ☞ Filius an poſſit paciſci de non petendo alimēta futura.
2 Prelati an teneantur alere parentes pauperes.
3 Pater, an poſſit filie meretrici alimenta denegare.

Additio Baldi.

Iudex. ¶ Vbi ad deciſionē pncipalis adiſci nō pōt deciſio incidētis, ſmia lata ſup pncipali nō pndicat incidēti ſtiōi q̄ poſtmodū pncipaliter refricatur. h. d. Bal. In tex. nutriri. quod eſt parnulor. Ibidē ali. quod eſt maiorum. Ibidē, de veritate. Illius. ſ. incidētis. Ibi, q̄renduz. In alia. ſ. cā, qz cā alimentorū finita eſt. Ibi, pīudiciū. An aūt a ſmia alimentorū poſſit appellari, vide in Spe. de of. iudi. ℈. ſ. vſ. ſz an ī eiſdē. in gl. ſ. fi. vide q̄ no. Spe. de ſumma cogni. ℈. tertio vidē dū. vſqz ī fīnē. ⁊ q̄ no. l. i. ſ. C. q̄ū bonoz. Et fine gl. not. ar. q̄ ſi pnītiaī ℈ executionē inſtri vl ſnē tū pōt ordinarie agi ⁊ ad ℈ neceſſaria in ſctīm actio q̄ē ordinaria. Itē no. ar. q̄ cū diſcuſſio ſup cā iūnnatiōis ſit ſummaria, q̄ ſz donatio ſit ſūnuata tū pōt ſummarie agi de ei⁹ nullitate. Itē no. ſup hac cā alimē
1 toz̄ q̄liter formet libell⁹ ⁊ vide in Spe. q̄ ſſi. ſint legi. ¶ An filij⁹ poſſit paciſci de nō petēdo alimēta futura. dic q̄ non, ēt ſi partē ſuā habuerit a pāre, qz iuri naturali renūtiari nō poteſt. Spe. eo. ti. ℈, ſz pone qdā ſec⁹ de alimētis: iuxta no. e. ti. vſ. nūc
2 dicim⁹. ¶ An plat⁹ tenet alere pauperes parētes ⁊ quid de
3 monaſteriū ingreſſo. dic. e. ti. ℈. bīe é. ⁊ ℈. qd ſi qs ītrat. ¶ Itē an pr filie meretrice poſſit alimēta denegare. ōt Spe. q̄ ſic. qz
a pōt exbēdare. e. ti. ℈. qd ſi filia tua peccat. vīō. C. ō alen. li. i. ſi. ¶ Itē ſi filij⁹ pdidit ptē ſuā, vtrū pr eū alere teneat. ō ope. li. i. liber. p Ja. ¶ Itē oīno vīō q̄ no. Guli. ō exerci. l. ſi. vīō ī ſpe. ō of. iud. ℈. ſ. ſz in eiſdē. vbi tz ſimplr q̄ a ſmia lata ſup alimētis appellet. ſz nō ē vez ō iure ciuili. vt p Guli. ſz ō iure cano. qz a q̄libet grauamine pōt appellari. qz aut ius ciuile reprobat appellationē ppetuo, ⁊ tūc idē ī iure cañ. vt. l. ſi. ō ap. reci. ii. q. vj. ſunt q̄ū. aut ſi reprobat, ſz diſſert, vt ī iter locutoria q̄ reſernat res i diffinitiua ⁊ cā poſſeſſiōis q̄ reſeruat ius ī cā ppietatis: tūc de iure cañ. pcedat ap. ō iure ciuili ſi. vīō ī ſpe. ō ap. ℈. ī q̄bus. v. ſed nunqd tū. An heres extraneus pris cogatur alere naturalem filiū: dic q̄ ſic. C. de nat. libe. aut. licet. Idem credo de monaſterio qō alat de bonis ingreſſi.

Nuiti. ¶ Per hanc legē determinat qō natu
ralis nō legitimatur inuit⁹. h. d. Bald.

1 ☞ Infans non dicitur conſentire.
2 Per comitem non poteſt infans legitimari.
3 Baſtardus non poteſt legitimari, ſi ſuperſunt legitimi.
4 Infans, an legitimetur per matrimonium.

Additio Baldi.

1 **Nuiti.** Allegat p doc. q̄ infans ī nō pt cō
2 ſentire. ¶ Itē ar. q̄ p comitē ſi pt infans ltimari niſi h̄ hēbat in ſpāli ꝓceſſiōe a pnā pe vt. C. de emā. li. i. iubem⁹. ¶ Itē nō pōt lt̄imari
3 p eū ſpuriū, qz ē de reſernatis pncipi. ¶ Itē nō pōt lt̄imari baſtard⁹ ſi ſupſunt ltimi. C. de nat. li. aut. ꝓpere. ¶ An poſſit aliqs ltimari ī fratrē ſicut ī filiū, dic q̄ nō. C. ō ler. iſti. nec apō.
4 ¶ An p mīmoniū ſ ltime ltimet infans. dic q̄ ſic. qz ille q ē in vtero. ltimat. C. ō na. li. i. pe. Bal. ¶ Sz q̄ro qd ſi filij⁹, teſtatozis volūtate, ſupponat aliquē rogatū tacite a ſe, ⁊ teſtatoz ſi militer eū iſtituat, nūqd pōt fieri. Et ſi iſtitut⁹ nō reſtituat, an poſſit vel teneat actiōe mādati. credo q̄ ſic. p. l. qdā. ō ber. iſt. ⁊ no. l. ſi. ō ſti. ſer. ¶ Itē dicūt qdā p. l. eo tpe. ℈. ſi. ō peculiq. ⁊. l. ij. ōmū. ō ſe. ta. q̄ ſz filio ſceſtuoſo ſi pt reling directo tū pt p ĩdirectū: qz ī aut. vbi pbibet reling oz ex pr̄nis reb⁹ ſi aūt oz ppē pr̄nas. pſi ducēdo aliū h̄rdē vl ei legādo poterit pr rogare h̄rdē vl legatariū q̄dū rē ipſi⁹ h̄rdis vl legatarij ipſi ſpurio da re. ⁊ ſic ſi ex re ſz ꝓpter rē hēbit: qz̄ differūt vt dictis legib⁹. ⁊ h no. ſ. ō do. cā mor. l. q̄ ōnis. ¶ Sz certe iſta ſi vī mihi bōa via, qz. l. nō voluit punire eum in rebus ꝓpter res ſed ꝓpter patrē. Jō dic meliorē viā q̄ pr inſtituit eū heredē ſub q̄dōne cum fuerit legitimatus. ⁊ ſic interim petit bon. poſ. ita ⁊ ſic ex ipſis rebus poterit ſibi acquirere. quia ſic multoties cōſului.

¶ De adoptio. ⁊ emancipa. ⁊ aliis modis quibus ius patrie poteſtatis diſſoluitur. Rubrica.

Filius. Ars conat facere idē qō facit natu
ra. tū non pōt facere ſine adminicu lo fictionis. ⁊ eſt quedam alchimia. h. d. Bald.

1 ☞ In matrimonio contrahēdo, quis pr̄ius loqui habeat.
2 In emancipatione pr̄ius debet interrogari pater, quā filius.
3 Caſtratus non poteſt adoptare, ſpado vero ſic.

Generalis. † Sl. ōt q̄ in mr̄imonio ꝓ loquit vir. b nimiū q̄ digniōr eſt ⁊ ꝓ ius exactur⁹ debitū. ⁊ iō ad eū ptinet de congruitate ꝓmū ꝓbū. ſz cōſuetudo ſeruat ꝓ ius interrogari mulierē. ō iure aūt ille q̄ vult aliq̄d petere. ꝓmo loquit de act. emp. l. Julian⁹. offerri. vel forte ille q̄ prius ē nolat⁹ in inſtō. pmiſſiōis mr̄imonij ℨhēdi. vt. ſ. ō ſti. ſer. l. ſi ſeru⁹ cōis. ⁊. l. quoties. de vſu. nā hoc ipſo vſ datus ordo, q̄ talis ordo reperit in inſtō. ⁊ ſic ordo ℨ bozū ꝓſignat ordinē fidēlozum. de cō. ſe. diſ. ij. c. j. in ꝓo pr̄. ſicut miniſteriū ꝓ bo ſignificat miniſteriū ītellect⁹. ō ℨſe. di. j. c. tu ſignaculū, ſz tū nō regrat ad eſſentiaz mr̄imonij ordo ꝓ bo, regrit tū ad implctionē pmiſſiōis.
2 ꝓma opi. verioz ē ℈m Guli. † Jſte tex. facit ad emāciationes, vt ꝓmo interrogeē pr̄. deinde filij⁹, poſtea ſubſequat ōcretū nec ē vis qs interroget vt hic pt̄z, q̄ tene mēti. In gl. ſup ꝓbo imperio magiſtrat⁹ ibi. l. ſi impiaſz, nihil em̄ eſt ōrogatū pncipi, qz ſi ē hoc, opz ꝓ ſit hoc p legē aliquā, ſz nulla. l. ē ſupior eo cuz ipſe ſit oīs legū ℈m Ly, Sz q̄ ē rō q̄ maior autoritas requirit in arrogatiōe. rūdeo qz ibi ē maior mutatio. ſ. a ℨrio. ſz in adoptione. eſt ſymbolū ſiue ſimilitudo, qz de pſtatiōe in pſtationē ⁊ in babētibus ſymbolū facilior ē trāſitus. vt dixit Arīſt. adō q̄ no. de fide inſt. c. cū. p. ⁊ abellio. vbi pūctualiter loquit. Jnn.

Illud. Priuatus bñficio nature priuat bñficio iuris
natūrā imitātis. h. d. ¶ No. q̄. l. imitat natūrā nec adaptat fictio. l. ad ea q̄ ſunt ipoſſibilia ℈m naturā. ad hoc
3 allegat q̄ verū in his q̄ ſunt ipoſſibilia eſſe ⁊ fuiſſe. † vſ caſtratus nō adoptat, qz caſtrat⁹. Spado aūt adoptat: qz ſz nūc ſit impoſſibile ℈m naturā tū retro nō fuit poſſibile cū nō ℨgerat vitium a principio generationis. ⁊ no. hoc facit. ſ. e. l. adoptio.

Hoc vero. Si ſubmiſſiōe capitis ſequit ſubmiſſio membroz̄. h. d. ¶ No. cui me cōmitto ⁊ mea video; cōmittere, vt habes in glo. ſed hoc eſt verū q̄n me plenarie cōmitto ⁊ ſubmitto. l. q̄ ex liberis. in fi. de ſec. tabu. ſecus ſi non ex toto me tranſferā, ſed ℈m quid. C. de pac. connen. l. hac lege. facit q̄ not. extra ne ſede vacan. c. j. Bald.

Additio Baldi.

Generalis. Ibi, autoritā, ex abſoluta ei⁹ b
ꝓtāte. pcedēs, vt no. Jn. ō fi. inſtr. cū. p. tabel. Bal. q̄ ſit plena autoritas, ⁊ q̄ nō. vīō Archi. q. di. ꝓis. ī fi. ¶ Ibi, q̄ ſpes. formā inſtri arrogatiōis. vīō ī ſpe. ō cognat. legit. ℈. formā. vīō in ſpe. ō natex libero vē. Ibi rogat⁹ vīō q̄ no. Jnn. d. ecp. oz. vl nō ē cōpos.

1 ☞ Nulla perſona poteſt gerere vicem plurium.
2 Una perſona in actibus volūtarijs, an ſuſtineat vicē pluriū.
3 Diſtinctio perſonalis dz eſſe inter baptizantem ⁊ baptizatū.
4 Pretor an ſeipſum delegare poſſit.
5 Notarius de pr̄cepto mandato, an poſſit cōferre inſtrumētum.
6 Notarius, an poſſit ſcribere teſtamentum.
7 Magiſtratus faciēs aliquam queſtionem, an poſſit eam inſinuare cozam ſeipſo.
8 Comes ſacri palatij an poſſit legitimare filiū ſuū cozā ſeipſo.
9 Epiſcopus pater pauperum facit procuratozem pauperum ad agendum, an talis procurator poſſit cozā, domino agere.
10 Procurator ad ſubſtituendum ſubſtituens, an poterit intentare propr̄ias actiones contra ſubſtitutum.
11 Judex ⁊ teſtis in eadem cauſa, an quis eſſe poſſit.
12 Notarius qui ſtipulatur tanquam publica perſona pro alio recipiendo, an poſſit ſuper hoc conficere inſtrumentum.
13 Habens plura officia an gerat vicem plurium.

Jconſul. In iuriſditiōe volūtaria pu
blica pſona pōt gerere ſimul publicā pſonā ⁊ priuatā ⁊ autorizat. pr̄iū actū ad hoc allegat. ¶ Opponit q̄ nulla perſona poſſit
1 gerere vicē pluriū. vt. ſ. ad Treb. l. ille a q̄. ℈. tēpeſtiuū. Solu. ibi in cōtētioſa iuriſditiōe. hic in volūtaria. eodē mō. ſ. ō pcu. l. ſz. ℈. ſi plures. ⁊. ſ. de arbit. l. pe. ¶ Scdo opponit qz in actib⁹
2 ēt volūtarijs vna pſona nō ſuſtinet vicē pluriū. vt. ſ. ō pac. l. ſi plures. So, vbi attēdit numer⁹ pſonaꝝ vna pſona nō ſuſtinet vices pluriū vt ibi. ⁊. C. ō teſt. l. iuriſiurādi. ſz vbi attēdi q̄litas pſonaꝝ ibi vn⁹ ⁊ idē vicē pluriū pſonaꝝ gerit. vt h. ¶ Tertio op. ad idē; qz ſicut iter ōtē ⁊ accipiētē; iter baptizatū ⁊ baptizantē; iter pñtatū ⁊ pñtātē. iter ſtipulātē ⁊ pmittētē dz eſſe diſtinctio pſonalis. vt. l. ij. ō ſtip. ſer. ⁊ eſt de bap. c. ōbitū. de iſt. c. ſi. de iure pa. c. ℈ vbi as: ita vſ ēt in. l. nr̄a. Sol. aliō in relatiue oppoſitis. vt ī ℨrijs. aliō vbi ſi ē oppoſitio ſz pſona diſpoſitio. nā iuri pſonat qō in eodē actu qs gerat vices patiētis ⁊ pfirmātis ſeu approbātis ſicut epſ ī eodē capīopōt ītereſſe. vt ca

a ¶ Exheredare. Adō Bar. ⁊ doc. in. l. ſi filiam. per illuz tex. C. de inof. teſt. ⁊. l. in aream. C. eod. ti.
b ¶ Prius loquit vir. Adō Ellbe. de roſa. bic qui dicit qō in mr̄imoniꝝ cōtrahendis prius debeat pcunctari maritus. ℈ vxor. Jo. Tb.

nonicus,ꝛ autoritatē ꝑstare vt platus.ſ.qñ app. ſit.l.j.§.ſolet. nec eſt eſt nouū vel abſonū ꝙ qs ſit ꝑtiꝫ actus ꝛfirmator.vt ſ.de mil.te.l.tribun⁹.§.ſi. ¶Quarto op.ad idē.ſ.de tut.ꝛ cur. da.ab his.l.ꝓtor.So.aliō i decreto tutele ꝛ cure ꝙ ꝺz eē neceſſitatiuū aliō i hoc decreto ꝙ nō eſt neceſſitatiuū ſꝫ roboratiuū actiōe neceſſitatis.ergo nemo ſibi ſuū decretū ꝓponit.ꝛ hoc eſt ꝺ illos q ꝺcūt ꝙ eps ligaꝫ ſuo ſtatuto,qꝫ ligaꝫ vt ꝓiuat⁹, nō vt plat⁹.Et qꝛ a canone nō a ſe.vt no.Cy.de ſa.ſan.ec,auꝫ. gbuſcūq; modis.ꝛ.ſ.de in ius voc.l.ſed ſic hac.§.ꝑſtituta. per Bul.ꝛ de ꝓſti.c.ij.li.vi.ꝑ Arch.aliꝫ ỽo intelligētes allegāt ad idē.ſ.qō gſq; iur.l.j.§.j.g.§.nihil facit:ibi nō ligaꝫ eadē.l.ſed alia.l.nō ſuo ſtatuto ſed ꝓtoris edicto.ſed veritas eſt qō non vꝫ ſe ligare velle.l.ſ̄ peculiū.§.ſicut.de pec.leg. ꝛ ſi vellet non poſſet.vt.o.l.ꝓtor. ¶Quinto op.ad idē qꝛ ꝓtor ſeipſuꝫ dele gare nō pōt qō faceret forte ſi poſſet vt a ſe tanꝫ a delegato appellaret ad ſe tāꝫ ordinariū.ſed hoc nō pōt facere vt.ſ.de of.prætor.l.ſi. So.quod idē ſit ordinarius ꝛ ſubordinarius in eadē cauſa implicat cōtradictionē cum iuriſdictio ordinaria cōfundat delegatam in eadem perſona.ſ.de iudi.l.iudiciū ſol uitur.ſed in.l.noſtra ceſſat omnis cōtrarietas. concludo ergo cū querit an quis poſſit gerere vices pluriuꝫ.aut eſt talis actus in ꝙ cōſideraꝫ ꝑſonarū numer⁹ ꝛ nō pōt.vt.o.l.ſi plures. aut in quo ꝛſideratur ꝑſone qualitas:ꝛ tūc aut in relatine op poſitis vel in cōpaſſibilibus nō pōt aut in cōſecutiuis ꝛ in cō paſſibilibus ꝛ poteſt vt hic ꝛ.l.accipiētis.ſ.de aut.tu.ꝛ.l.ſiſtu las.§.j.de cōtrahen.empt.cū ſi. ¶Et ꝓdicta faciūt ad que ſtiones.ꝛ primo an notarius de ꝓprio mandato⁹ poſſit confi cere inſtr̄m quaſi duplicē perſonā geratꝛ vꝫ qō nō qꝛ notari⁹ eſt teſtis.vt.l.dominus.ſ.de teſta. Sꝫ nemo poteſt eſſe pars ꝛ teſtis,qꝫ illa ſunt repugnātia officia.l.oībus.C.de teſtib. So. aut ille cōſtituit ꝓcuratorē.ꝛ pōt ꝓpria manuſcribere procu ratoriū.ſ.de procura.l.ſi ꝓcuratorē abſentē. aut ipſe cōſtituiꝫ ab alio ꝛ nō pōt.ꝛ ideo quādo alicui tabellioni fit aliqua com miſſio ali⁹ notari⁹ debet eſſe rogat⁹ de cōmiſſione.vt no.in.c. qñ ꝺ extra de ꝓba.ꝑ Jo.an. vel ꝺc vt nota.in.c.cū qd ꝓbibeᷣ alicui.de reg.iur.lib.vi. ¶Scōa q̄ſtio eſt an notarius poſſit ſcribere ꝓpriū teſtm ita qō ſit publicū.ꝛ eſt gl.ordi.qō ſic in.l. ſ̄.in prin.ſ.quēadmo.te.aper.ſecūdū quoſcā certe iſti bene ꝺi cunt.ar.l.nō puꝛauit.§.ſi quis ſua manu.de cōtra tabul.tamē gl.quā ipſi allegāt non ꝺcit,docq; nō aperit de teſtatore vel de alio notario. ¶Tertia qō eſt magiſtratus facit quādam donationē,an poſſit eā inſinuare coꝛā ſeipſo ꝛ ꝺt Bul.ꝙ non qꝛ in inſinuatione requiriꝫ cauſe cognitio ne donās decipiaᷣ. C.de do.l.data.ꝛ pōt ꝛ ꝺz interrogari de cauſis quare ſic pri monium ſuū eg⁹ uꝛit ar.C.de preca.cur.l.j.in fi.lib.x. ꝛ ſic eſt cū minoꝛ manumittit vindicta.nā hoc nō fit coꝛā ſe.ſ.de offi. conſu.l.j.vñ ſi iudex videt nō ſubeſſe eam ꝺicet volumus ꝙ do natio ponaᷣ in actis.ꝛ ſic nō erit inſinuata ſm Bul.ꝛ addē ꝙ plene notauī.C.de fac.ſanc.ec.l.illud. ¶Quarta q̄ſtio eſt an comes ſacri palatī poſſit legitimare filiū ſuū coꝛā ſeipſo. ꝛ ꝺco ꝙ ſic,ꝛ multo fortius filiū fratris vel alterius cōiuncti vt hic. ¶Non ob.de iuriſd.om.iu.l.q iuriſditiōi.qꝛ ibi loquit in foꝛo cōtentioſo.hic in foꝛo volūtario. ¶Quinta q̄ſtio ē ſ̄ps tanꝫ pꝛ pauperū facit ꝓcuratōē pauperū ad agēdū an iſte procu.poſſit agere coꝛam ſe.ꝛ ꝺco ꝙ ſic,qꝛ diſtinctum eſt offi cium quo eſt pꝛ pauperū ab officio quo eſt platus omniū ꝛ ita ſeruat cōſuetudo. ¶Sexta q̄ſtio ē.ꝓcurator ad ſubſtituēdū factus ſubſtituit an ipſe poterit intentare ꝓprias actiones cō tra ſubſtitutū a ſe.ꝛ vꝫ quod ſic:qꝛ agit vt iſte, ſubſtitnit vero vt alius. Item amodo nō eſt ꝓcurator, qꝛ eſt facta tranſlatio officiꝫ in aliū: ꝛ ipſe functus eſt mandato vt in.c.iij.de procu. li.vj. ¶Cōtrariū cōſului Janue bac rōne qꝛ mādatū ſubſti tuēdi nō ampliat principale mādatū ad alās res vel cauſas: ſꝫ in primo non includebaᷣ,vt ipſe poſſet agere ꝺ ſeipſum. ergo nec in ſubrogatione pōt hoc includi. Hinc ē qō ſi tutor vellet agere cōtra pupillū certe nō ageᷣ ꝺ actorē a ſe cōſtitutū ſed ꝺ curatorē quē ipſe pupillus petet de ꝛſilio cōiunctorū. naz ab ſurdū eſſet ꝙ ipſe tutor eligeret ad votū ſuū aduerſariū ſibi.ſ. de tute.l.q bz.§.ſi pupillus. ¶Septia q̄ſtio ē an in eadē cā poſſit qs eſſe iudex ꝛ tabellio ꝺic ꝙ ſic⁹ ſi de plano ꝓcedit.C. de fac.ſan.ec.l.iubem⁹.§.bis.ſec⁹ ſi ꝑ viā ordinariā.vt.ſ.ō teſt. l.curēt niſi i cauſis vilioꝛib⁹.C.ō ſen.ex bz.aut. niſi breuiores. ¶Octaua q̄ſtio ē an notarius q ſtipulaᷣ tanꝫ publica ꝑſo na ꝑ alio recipiēdo,poſſit ſup hoc ꝛficere inſtr̄m.ꝛ ꝺico qō ſic. niſi ſpectaret cōmodū,vt qꝛ nomē illi⁹ apponit ſimulate cū ſit cōſanguineus vel amic⁹.illa fraus ꝓbabit ꝑ indicia.ſ. quod met.cā.l.ſi ꝑ impreſſionē.ſ.de don.inter vir.ꝛ vxo.l. qutus mu tius.cū ſimi.ꝛ idē ſi iudex recepit ꝑ aliquo ſup eadē ſtipul.eꝛe quenda:iſte idē poterit eē iudex, qꝛ nō abſoꝛbet officiū ſubal ternū.ſ.ō fur.l.ſi qs vgoꝛi.§.ſi fugitiu⁹.ꝛ adō qō no Jnn.eꝛ de ver.ſig.c.eꝛ ptē. ¶Mona queſtio eſt de legato facto fratriꝫ ꝛ ꝓtoꝛi de qua hic ꝑ Cyn.C. de leg.l.cū qō.ꝛ hic ꝑ Bul. ꝛ in.l. iiij.de ſtip.ſer. ¶Decima ꝛ vltima queſtio eſt an bñs plura officia gerat vicē pluriū in habēdo ſalariū ꝓ ſingulo offi cio deputato.ꝛ ꝺic ꝙ ſic⁹ vt in auꝫ.vt iudi. ſine quoquo ſuffra gio.§.illud.ꝛ ibi gl.ordi.ꝛ no.in ꝓoemio.C.ꝑ Jacob.de belui. ꝛ ibi plene ꝺixi.

1 ¶Faciens aliquid tanquam ꝓiuatus ſuper quo tandē in terponit decretum tanquam publica perſona an ualeat.
2 Unus fungitur aliquando vice duorum.
3 Tabellio de ꝓprio ꝺctu an poſſit cōficere inſtrumētum.
4 Ea que ſunt voluntatis ꝛ autoritatis poſſunt alicui cōpetere in facto ꝓprio.

Si conſul. In actu volūtarie iuriſditionis pōt qs eē iudex ꝛ ps.b.d. Secus in iuriſditione contētioſa vel quaſi, vt qñ iuriſditio volūtaria reqrit cauſe cognitionē.b.d. ꝓbatur.in.l.j.de of.pcur.ceſa.ꝛ hec.l.loquit qñ autoraᷣ emā cipatus.l.ſequens qñ emancipatur. ¶Not.qō quis facit ali quid tanꝫ ꝓiuatus ſup quo poſtea interponit decretū tanꝫ publica perſona ꝛ credo qō ꝺebet apparere de decreto ꝙ non eodē iure cōpetit facere ꝛ autoꝛizare, ſed diuerſo iure facit.l.j. §.ſolent.qñ appel.ſit. ¶Not.quod vnus fungitur vice duo rum.Circa quod diſtingne aut ꝑſona conſideraᷣ,vt principa lis ſimpliciter,ꝛ vnus nō fungitur vice duoꝝ.ſ.de pa.l.ſi plu res. in ratione litere aut ꝑſona cōſideraᷣ reſpectu alicuius rei vel qualitatis,tūc aut qualitates ſunt cōpaſſibiles ꝛ vn⁹ fun gitur vice duorum vt hic.aut ſunt incōpaſſibiles. tunc ſec⁹.ſ. de ac.l.pe.ad Treb.l.ille a quo.§.tēpeſtiuū.ſm Bul. ꝛ ꝺeter minatur qō de legato relicto fratribus predicatoꝛibus ꝛ poꝛi quod priꝛ fungatur vice duoꝝ ꝛ veniat tanꝫ priꝛ ꝛ tanꝫ frater ſimpliciter:qꝛ plura iura cōcurrunt in eo.ꝛ iō cōſideraᷣ ꝺupliciter ſeu multipliciter.ar.ſ.de bis qꝺ.vt indig.l.tutoꝛ.ꝛ vꝫ caſus.ſ.de adi.lega.q marco. Forte Jtem eſt verū qñ relin quitur vna ofone ſeu clauſula.ſ.de vul.ſub⁹.l.coheredi.§.qui diſcretis.ſecus ſi diuerſis ofonibus ꝛ clauſulis diſiunctim.fa cit.l.ſ.de adi.leg.l.alimēta.§. Baſilice.ꝛ.l.ſtich⁹.de ver.oblig. poſi clau.ꝑ.no.ꝑ Cy.C.de leg.cū qō.Jtē arguit Bul.ꝙ tabel lio ꝺe ꝓprio ꝺctu poſſit cōficere inſtr̄m,qꝛ ad eum nō ptinet vtilitas ꝓiuata,qꝛ non interuenit vt ꝓuata ꝑſona,ſꝫ vt publi ca.ꝛ iō ſi notarius ꝓmiſit mihi tanꝫ publice ꝑſone etiā hoc ē verum:qꝛ iſte notarius non fungit niſi vno officio.ſ. publico Jn his que ad ſuū officiū pertinent.ſ.rē pu.ſal.for.l.non quaſi, ꝛ ideo maioꝛ ꝺubitatio eſt vbi negotiū tāgit ipſum ꝓiuatum tabellionē vbi ſic diſtingunt doc. aut tabellio vult ſcribere in ſtrumentum ꝺ ſe.ꝛ facit fidē.ſ.de ꝛtab.l.ex ſn̄a. aut ꝑ ſe ꝛ tūc nō facit fidē:qꝛ tabellio eſt teſtis nec pōt ꝑ ſe teſtificari.ar.no. l.hac conſultiſſima.ꝛ.l.dominus.de teſt.ſm doc.qui ꝺebēt qō de qua re notarius nō teſtificatur nec confiᷣ inſtrumentuꝫ, ſed quid ꝺicemus de inſtrumento ꝙ cōtinet oditū vel fauoꝛez vt de inſtrumento ꝓcurationis nunqd notarius poterit ſcri bere inſtr̄m ꝓcurationis ſue?credo ꝙ ſic nā qñ ipſe facit ꝓcu rationē creditur literis eius.ſ.rem ra.hab.l.nec fatiſdatio. de ꝓcu.l.ſi plura.absentis.Et ſi ꝺicis qūo vez iſtr̄m:qꝛ nō rogat, reſpondeo,qꝛ non requiritur vbi nō ſunt partes.in auꝫ.de ta bel.§.nos aut.in q̄ſtione protestationis ꝛ iſti ſunt effectus di ſtinctionis. Bul. tñ vt clari⁹ liqueat diſtingue aut ꝑſona eſt vna reſpectu cuiuslibet qualitatis.ꝛ tunc nō fungiᷣ vice duoꝝ rum.l.ſi plures.aut vna reſpectu ꝑſone.plures reſpectu cōſen ſus,ꝛ tunc aut cōſenſus ſunt repugnantes.ꝛ tunc non fungiᷣ vice duorū.de ꝓcu.l.ꝫ. in fi. Aut conſenſus ſunt cōpatientes.ꝛ tunc fungiᷣ vice duoꝝ.ſ.de ant.tut.l.auccupātis.de ꝺbē.emp. l.ſiſtulas.§.fundus. hoc apparet in illis q ꝺbit ſuā vocē ꝛ etiaꝫ ꝺabēt vocē alterius ex cōmiſſione,qꝛ ꝫ ſit vna ꝑſona reſpectu ꝑſone ꝛ reſpectu q̄ſenſus. ſꝫ plures reſpectu alia ꝙ qualitatꝫ vel officioꝝ.tūc ꝺic vt Bul. Aut ſunt officia repugnātia aut nō ſm Bul:ꝛ alio. ¶Ultimo no.ꝙ ea q̄ ſunt volūtatis ꝛ qꝛ nō ſm Bul:ꝛ alio. ¶Ultimo no.ꝙ ea q̄ ſunt volūtatis ꝛ qꝛ toꝛitatis pñt alicui cōpetere in facto ꝓprio,vt hic.ſed nō ea q̄ ſunt neceſſitatꝫ,vt.i.§.tēpeſtiuū.qꝛ nemo pōt iperare ſibi ꝑſ.

Additio Baldi.

1 ¶Notarius an poſſit cōficere inſtr̄m de ſua procuratione.

Si conſul. In actu mere volūtarie iuriſditiōis pōt qs ſuſtinere ꝑſonam.ſ. iudicis ꝛ partis.b.d. Vide oīno Cy.C.de ſac.ſan.ec.auꝫ.gbuſcūq; modis.C. de cō trahen.emp.cum ipſe,ꝛ Bul.C.de appel.ſi quando.ꝛ Archi. rvñ.q.vlt.in venditione.ad ſi.ꝛ.c.queſti. Bald. ¶An notarius poſſit cōficere inſtrumentum de ſua procuratione.dicit hic Cyn.ꝙ non in additio,quam vide Bald.

¶Additio lecture vacantis in.l.magiſtratum. Bald.

Magiſtratum.

a De ꝓprio mandato.Ad de Albericuꝫ hic dicētem ſe obtinuiſſe in ſtrumentū ſic factum nō va lere.ꝛ allegat. Bal⁹.ſ.ō vſu. Joan.Ꝺ.

b Qō ſic.Ai de quē baben tur per domi. Petr.Ꝑbili. Doz.in conſil. cliz.inci. viſō per totum.

c Qō ſic.Jdē tenet Pau.de caſtr.in.l.ſi ea dem.ſ.de offi. aſſeſſo.

MAgistratum. Dic vt no. Joan. and. in regula cum quid probibetur alicui. de reg. iur. In sexto. Bald.

1 ☞ Laces vr affirmare nisi metu vl nimia reuerẽtia taceat.
2 Paria sunt consentire expresse, ⁊ actui non contradicere.

IN adoptionibus. Illius ꝑsen sus requirit in actu, q est oñs sui act⁹. h.d. vel sic. In submissione ei⁹ q est sui iuris nõ requir cõsensus supioris. i.
1 illi⁹ q bz illũ in ptãte. h.d. ☩ No. hic q tacet⁸ affirmat, nisi ta-
2 ceat metu vel nimia reuerẽtia. vt not. J. quar. rep. actio nõ da. l. j. §. q oneracde. ⁊ l. ij. J. de fur. ⁊ facit qõ no. J. rẽbabe. l. q esñ. §. j. ⁊ J. ad Macel. l. ij filius. ⁊ adde qõ no. Jnn. ẽgera de puil. c. cũ capella. ⁊ p Arch. vij. q. j. c. epõs. ⁊. x. q. j. c. regẽda. ⁊ i. c. ij. de Jti. li. vj. p eundẽ. ☩ In tex. ibi vtriusq. No. p submissionib⁹ terrarum qõ ille q ꝑsunt sui iuris pñt se submittere sine alia autoritate. bz alãs subiecte non pñt nisi cõsentiat ille ve cuius piudico agit. ⁊ est ar. ad submissionẽ ecclesiarũ. nã cũ oes sint subiecte epo dioceſano nulla submissio sui vnio põt fieri sine ei⁹ autoritate. extra de excess. prela. c. sicut vnire. ⁊ Archi. vj. q. j. c.
3 epõs. ⁊. x. q. j. c. regẽda. ☩ No. q paria sunt ꝑsentire expresse ⁊
b actui non ꝑdicere. ᶜ facit extra de bis q̃ siunt a plat. c. ñ. ⁊ adde qõ no. in. c. j. de cõst. li. vj. p Archi. ⁊ extra ỏ ap. c. qm. el. ij. ⁊ oi no vide quod no. Jac. de are. in l. ij. §. volũtatis. J. sol. matri. ⁊ facit de fideiusl. cũ ostendimus. §. fi. ⁊ ad Macel. l. fili⁹. Adõ p determinatiõe omniũ ꝓdictorũ. qõ no. in. d. l. j. §. q oneracde.

Additio Baldi.

IN adoptionibus. Jdest, arrogationibus vi⁹ q no. Jnn. de puil. cũ appella. ☩ In tex. ibi, sin autem. vide Archi. vij. q. j. epõs. ⁊. x. q. j. regenda. ☩ In gl. sup v. Jdicẽdo. ibi, affirmat. q̃ ex debito honestatis ꝑsentire teneᵗ. ⁊ sic nõ ob. q no. in. l. j. §. q̃ oneracde. quar. re. ac. nõ da. ⁊ facit q capitulũ videat ꝑsentire in editione statutor. epo tanq̃ ꝑti. Jdẽ est si ỻdicat nõ assignata cã. vt no. Arch. in c. j. de cõsti. li. vj. ⁊ no. q ille q ỻdicit oz pertinaciter ỻdicere vt C. de ap. qm. l. ij. Bald. ☩ Casus huius. l. in adoptionibus est bmõi illarum personarum consensus exigit, que sunt de adoptionis substantia ⁊ patre loquente in persona filij, filium suficit tacere. nam per hoc consentire videtur. h.d. Bald.

CUm nepos. Persona cui attribuitur act⁹ oz ꝑsentire ipo actu: sed ꝑsonarum q̃ sunt apẽdices nõ requiritur cõsensus. J. l. prop. ⁊ ar. g. in. l. j. §. denuntiari. J. de lib. agno. q̃ supior nõ oz requirere cõsensum inferioris. ☩ In text. ibi, exigitur non ad essentiam actuum: sed vt ad filiũ prorogare quod no.

CUm adoptio. Reqririt cõsensus illi⁹ in actu, cuius autoritas expirat per ipsum actum. Quid si sunt plures eiusdẽ autoritatis. dic vt. C. de auto. prestan. l. fi.

Additio Baldi.

CUm adoptio. In alienatiõe persone non est necessaria autoritas eorum qui nõ sunt principales in actu sed per consequentiam contingit. h.d. Bald.

QUod vt. Jbi, mutatum est, q̃ ỻ nõ fit in administratione tũ tãgit officiũ suũ, q̃ finiret officiũ suum. J. c. l. fi. C. de aut. ꝓe. alle. in gl.
1 ⁊ quod no. l. j. §. fuit q̃stũ. ad Treb. J. ỏ manumiss. l. ab agnato.
1 ☞ Quãis qs nõ videat lumẽ tũ põt ꝑsentire ⁊ intelligere.
2 Secus, an possit accipere vozem.

ETiam. ☩ ỻ qs nõ videat lumẽ tũ põt ꝑsentire ⁊ intelligere. ⁊ not. ar. q̃ cec⁹ ꝑpõt accipere vozem. dubitatio huius. l. erat q̃ nõ videbat parteᵗ alij⁹. ⁊ iõ videbaᵗ q non posset pfecte ꝑsentire q̃si deficiat ei sensus cõis. l. visus q cõicat oĩa alij sensui exteriori ꝑm legistas. nã secus esset ꝑm als scientias. Bal.

SIs qui. Tenet act⁹ ꝑtum ad consentiens tem, ⁊ non tenet quantũ ad nõ cõsentientem. h.d. ☩ No. q ille qui non consentit actui non poteſt eo niti: q̃ nõ fuit sibi ex eo ius queſitum. ☩ Bald.

Additio Baldi.

SIs qui filiũ. Adoptatus loco nepotis ex filio cẽſet vt natus ex eo nisi adoptioni cõtradixerit, nã tũc ex ea q̃ ipugnauit se fundare nõ põt. h.d. hec. l. Bal. Nec ỻ hic penitere: q̃ cõsentire requirebaᵗ determinato tpe cũ als suo mõ res transibat in actũ quasi in quendã ỻctũ. nã duor. reqrit ꝑsensus. Bal. ibi adeptasset. ſ. extraneũ. ☩ Bal.
1 ☞ Extinctum nunquam reuiuiscit.
2 Pater qualiter filiũ emãcipatũ in sua ptãte rehabere possit.
3 Semel liberatus dicitur in perpetuum absolutus.
1

QUi liberatus. †Qõ extinctum est nunq̃ resurgit: idez nũero ⁊ iõ patria ptãs extincta nunq̃ reuiuiscit. ipsa eadẽ numero ⁊ hoc extincto, sec⁹ ỻ suspẽso. vt no. Jnn. de cõsue. c. cũ inter. Jstud ẽ verũ nisi p iuris fictionẽ. J. de captiuis. l. nõ vt a patre. vel p in inte. rest. C. ỏ sen. pas. l. fi. de inof. test. l. fi filio. vbi postliminiũ ⁊ restõ equiparanᵗ. vt ibi
2 no. p Jac. de are. ☩ No. q si pf vult filiũ emancipatũ rehabere in sua ptãte ⁊ per eũ querere, oz cum adoptare. facit. J. de
3 libe. ⁊ postb. l. filio quẽ pf. ☩ Secũdo not. q̃ semel liberatus est in ꝑpetuum absolutus. ⁊ adde qõ no. C. de ope. lib. l. liberte tue. ⁊ facit ad questionẽ de scholari q̃ intrauit nõ recedere sine licentia, q̃ si semel est licentiatus, nõ indiget noua licẽtia si reuersus velit recedere iterato. quã questionẽ disputauit Oldr. ⁊ incipit qdã scholaris. facit qõ no. Jnn. de iureiur. c. veniẽs.

Additio Baldi.

QUi liberatus. Vide Jnn. extra de iureiur. c. veniẽtes. ⁊ xvij. q. ij. c. ij. p Archi. vide q̃ no. C. de oper. lib. l. liberte tue. Jtẽ vide oĩno p Old. j. q. quã disputauit q̃ incipit Quidã scholaris. Aliq̃si p liberationẽ mutaᵗ statᵘ. ⁊ tũc loquit hic. Aliq̃si liberatio nõ cõcernit statũ pſone: sed rei statᵘ. ⁊ idẽ vt in. §. sacramẽta. vel esse rei. ⁊ idẽ vt in. §. areã. Aliq̃n nullũ istorũ cõcernit, sed aliquã obligationẽ ꝓcedentẽ. ⁊ hic refert aut liberatio ꝓcedit totaliter radicẽ actiõis, tollẽ do ipso iure omnẽ obligationẽ, aut solũ opẽ exceptiõis parit. primo casu aut q̃rit vtrũ prima obligatio possit resumere robur ex restõne. §. areã. ⁊ dico qõ sic. vt l. si renocata. ỏ iur. fis. aut ex restitutione ꝓtoris. ⁊ dico qõ sic. vt sit vtilis, non directa aut ex conuentione partium. ⁊ dico qõ non. vt in. §. pactus ne
b peteret. ⁊ ibi patet quid de alio membro.

a ☩ Qui tacet affirmat. Ad de Bar. in l. j. C. de rela. Rapha. ⁊ per eũ in l. iij. C. quõ ⁊ quando iud. Lanfr. in tracta. de arbit. j. parte. Bart. l. ne in arbitris. C. de arb. Bartbol. cepol. in cautel. clxvij. Allerã. in l. j. J. de verb. oblig. ⁊ iõ canti practici ỉ iudicio debent dicere me presente ⁊ contradicẽte. Jo. Theyrry. b ☩ Contradicere. Vide Feli. in. c. nonne. ver. in glo. fin. cũ seq. de presump. ⁊ in. c. fi significasti. ver. ⁊ de consensu. de fozo comp. ⁊ in. c. si qs cõtra. eo. tit. ver. certos casus.

INomni. Accidẽtia ita resoluunt q̃ nõ remanẽt relige ꝓcedẽtis statᵘ. sec⁹ in rebus naturalib⁹. Adõ q̃ no. J. ỏ aut. tu. l. si pluribus. vel finita cã finit effectᵘ. h.d. vel sic. Oia q̃ p adoptionẽ q̃runt p emãcipationẽ soluunt. h.d. ☩ No. qõ remota origine remouẽtur ea q̃ dependẽt ex origine. facit. C. ỏ lati. lib. l. j. Ipn. Jtẽ est. l. ista ỉ ar. qõ si p statutũ vxores rebelliũ ñ pñt stare ỉ ciuitate, qõ itelligit q̃diu mariti viuũt. sic. J. ỏ le. ij. l. titia. §. vsuras. p Jac.

Additio Baldi.

INomni. Remoto principali remouẽt accessorium. Jtẽ remota origine remouentur dependentia ab ea. h.d. Lyn.
1 ☞ Jn suo arbitrio non remanentes, an possint aliqua suo arbitrio reseruare.
2 Differẽtia ẽ iter ỉpossibilẽ adiectionẽ ⁊ ỉpossibilẽ exceptionẽ.
3 Abbas p pace obtinẽda põt dare monacho annuã pecuniã.

SI pater. Qui submittit se submittit sua ⁊ suos. h.d. Et facit q̃ illi duces infidelitũ q̃ iure belli submiserũt se hoc anno regi yngarie transtulerũt in iurisditionẽ regis non solũ se bz suas terras ⁊ vasallos q̃ seruiẽte capite mẽbra seruire necesse est. de secũ. tab. l. q ex liberis. §. terrõ. ☩ Jtẽ queritur. an illi qui nõ remanent sui arbitrij possint aliqua suo arbitrio reseruare. ỏt gl. qõ nõ. ergo exceptio ỉpossibilis nõ vitiat
2 pactũ ꝓncipale, sz potius ipsa ꝓ nulla habeᵗ. ☩ Jtez not. oriaz inter ỉpossibilẽ adiectionẽ ⁊ ỉpossibilẽ exceptionẽ. nã adiectio fit ad augendũ quod si nõ põt augere tũ non minuit. i. non vitiat principalẽ. vt. l. cũ ꝓcario. J. de ꝓca. ⁊. l. si pecu. §. j. de pecul. leg. sed exceptio fit ãd diminuẽdũ ⁊ tũc aut ẽ ỻ officium actus aut ỻ substantia actus. ꝓmo casu si est ỻ officiũ, vim ac ptãtem actus, nõ vitiat actũ. vt. l. quidã decedẽs. in prin. l. Titium ⁊ Adeuiũ. in prin. de admi. tuto. ⁊ de here. instit. l. si quis heres institutus fuerit exceptο fundo. ⁊. J. si vsufruc. pe. l. j. §. j. ☩ Secõ casu qsi est ỻ substantia bz act⁹ refert aut excipiẽ actu tã formato: ⁊ non vz exceptio. aut in ipsa formatiõe actus pmiscetur illa ỻdictas ⁊ repugnantia tũc actus nõ vz. J. de vsu ⁊ habi. l. p seruũ. §. j. Fallit in eo q religionẽ ingredit fano. ⁊ religionis. vt in aut. ingressi. C. de sac. sac. ec. nõ ob. hec glo. q̃ in hac gl. reseruatio nõ erat ỻ substantia arrogantis sed ỻ eius officium seu effectũ. nã statui arrogati nõ repugnat habere ꝓ patrem, ⁊ iõ non est ỻ substantia. ⁊ hec vera vr. non possimus saluare vtrũq;. Sed vbi possum⁹ vtrũq; saluare, tũc oia saluãda sunt. C. de iur. emphi. l. ñ. p Ly. Et trahẽdo actũ ad ꝓpriã naturã, vt. l. vbi ita. ỏ don. cã mor. l. luci⁹. J. ỏpo. ⁊ qõ nõ põt valere ꝓprie vz ỉproprie. vt no. J. fa. ercisi. l. ⁊ puto. §. j. ☩ Extra no. q̃ p pace habẽda Abbas põt dare monacho annuã pecuniã. vt in. c. nõ est obligatoriũ. de reg. iur. li. vj. ⁊ ibi p Jo. and.
3 ☞ Extinctum nunquam reuiuiscit.

1 ☞ Principali translato transfertur accessorium.
2 Pactum de non repellendo emphyteutam ratione canonis non soluti valet.
3 Filij patris ingressi in monasterium, an transeant in potestatem monasterij.

1 **Si pater.** †Trãslato pncipali trãsferr accessoriũ ⁊ oĩa q̃ pẽdẽt ex eo. b. d. Et solũ trãsferunt ea q̃ sunt iuris ñ facti. j. ó pca. l. si adoptauero. ¶ Jn gl. sup. v. oĩa q̃ ibi, monacho. idẽ not. i aut. Igressi. q̃ igredientes monasteria nõ pñt sibi aliq̃ reseruare, q̃ est alienatio necessaria q̃ ẽ verũ q̃tũ ad ius retinẽde ppietatis. ꝫ q̃tũ ad vsuz facti donec supior patit ꝫ exceptio. ⁊ adde q̃ no. Archi. xvj. q. j. ⁊ tpis. ⁊. xvij. q. iiij. in summa. ⁊. xix. q. j. q. ⁊. xx. q. j. vidna. p Arc. Jtẽ facit q̃ no. j. ad trel. ff. tres brdes. in spe. ó sta. mo. v. xlix. ¶ Q̃ p. extra ista reseruatio ⁊ exceptio vr incõpassibilis actui pncipali. ꝯ vr vitia re ⁊ nõ vitiari. ó vsu ⁊ habi. l. p seruũ. ff. j. Quidã dicũt q̃ ẽst spãle fauore religiõis sicut alibi fauore libert. C. ó lat. li. tol. l. j. ff. ó illo. ⁊ alibi fauore istitutor. j. ó ber. isti. l. si q̃s brs isti. fu. ex cepto fundo. Tu vt plene liq̃t vtrũ pactũ vl exceptio apposituꝫ donatio inter vinos. de do. cã mortis. l. vbi ita. aut iste act' ñ põt trãfire in nonã spẽm Jctus ⁊ refert aut Jct' cui pactũ Jzium opponi põt natura suã deducere ad id q̃ deducit ipm pactũ. ⁊ tũc non vitiat. q̃ tale pactũ põt cadere in Jctũ ꝫm naturã accidẽtalem ei' vt. j. depo. l. luci'. ⁊. l. die spõsalior. ff. Jtẽ ó Jbẽ. cm. l. fundi. ⁊. l. fund'. aut nõ põt Jct' deducere ad naturã pacti nec pactũ ad naturã Jct'. ⁊ sic ẽ ibi vera icõpassibilitas ⁊ tũc refert aut pactũ ponit ad agẽdũ ⁊ nõ vitiat ꝫ vitiat exẽplũ ñ cõcedo pcariũ irrenocabilr. nã ipossibile est q̃ pcariũ fit irrenocabile. j. ó do. l. Luci'. nã illa adiectio apponit ad augẽdũ ⁊ nõ hz diminuere nec ipedire pcariũ qn valeat ꝑm suã naturã. j. de pca. l. cũ pcario. aut illud pactũ vel exceptio apponit ad diminuẽdũ ⁊ refert, an apponit incõtinẽti, an ex intervallo. Pro casu vitiat actũ. j. e. l. si pr' filium. fallit fauore religionis. vt i illa gl. ⁊ fauore libertatis vt. j. ó illo. ⁊ i fauore instit utorũ. vt i. l. si qs ita. Sc̃o casu nõ br̃ et vitiare tãq̃ ipossibilis de iure. o. l. p seruũ. ff. j. Addo tñ q̃ nõ reputo ipossibile omoda exceptiõe q̃ facto cõparit se cũ actu, ꝫ nõ de iure. vt no. in exẽplo. H. Ex pdictis appet q̃ si ꝯtingo pcuratorẽ simplicẽ tũ ita q̃ nõ possiz reuocare q̃ ẽ Jmãdatũ: q̃ nihilominus ꝫ pcuratoriũ ꝫ ista adiectio nõ teneat qn possit reuocari rõ, q̃ fuit apposita ad augẽdũ. l. cum pcario. Eodẽ mõ si facio te stamẽtũ ⁊ volo q̃ Bartolus testñ fit irrenocabile. nã illa clausula, volo q̃ sit irrenocabile, ponit ad augẽdũ ⁊ vitiat. ff. ó. vb. l. si stipulat' Bartolus mõ. rõ differẽtie, q̃ ad augẽdũ vl ad diminuẽdũ ẽ q̃ augmẽtũ tẽdit ad valẽtiã act'. diminutio ñ. j. ó be. isti. l. ex feo ẽt. †Et pdictz et appet q̃ pactũ ó nõ repellẽdo ẽphyteutã rõe canonis ñ soluti vz, q̃ cadit i Jctu ẽphiteutico ꝫ natura quẽtio nale ꝫ si ꝫ natura simplicẽ ⁊ legalẽ naturã. de q̃ dic vt i. l. ij. C. ó iur. ẽphi. p Cy. q̃ba aurea no. q̃ oẽs alij frenetisc̃at. ¶ Extra q̃ro si pr' efficiat monach' vtrũ filij ei' trãseat i ptãte monasterij. Guli. ponit istã. q. i. l. pr furioso. ⁊ determinat q̃ monach' si trãsferat ptãte, ꝫ liberat a pria ptãte ó q̃ babes gl. ord. i. l. pap. ff. si ex cã. ó mino. nec ob. Bartolus leg. q̃ ei tpalib'. alij i spũalib'. rõ q̃ i spũalib' pr nulla ptãte hz i filiũ. i. c. fi. ó iud. li. vj. bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Mendicantes monachi, an acquirant bona professentis.

Si pater. Qui se transfert, oĩa q̃ sequunt sic ⁊ q̃ trãsferri pũt nec retineri queũt. b. d. Et adõ q̃ si solũ iura trãsferunt ꝫ etiã possessio. vt. l. si adoptauero. ó pcario. ⁊ vide q̃ not. C. ó bo. q̃ li. anẽ. idẽ ẽ. ⁊ p Hy. ó acq. pos. q̃ vni. ff. j. vide Arc. xvj. q. j. ⁊ tpis. xvij. q. iiij. i sum. bal. ¶ Jn ãt mẽdicãtes monachi acgrit bõa. pfitẽtis. vide p Arc. xix. q. j. q. ⁊. xxx. q. j. vidua. bal. ¶ Jbi, eũ sequunt. sec' i igresso mõasteriũ. vt dixi. ff. ti. j. l. pr furioso. ⁊ ẽ rõ q̃ nemo pt filiũ ẽdicere. ⁊ no. q̃ i eo q̃ nõ remanet sui iurz, ñ sequit': cõmittit se, ff. sua. vt. C. ó pac. quẽ. l. hac. l. Et facit ad hãc. l. ó se. tab. l. q̃ ex liberis. ff. testõ. p quẽ. ff. ꝫ q̃ vbi nõ remanẽt sui iuris pdicta essent necessaria. ¶ Et ex hoc se quit i simili q̃ ant q̃s offert se ecclie seculari. ⁊ tũc remanet sui iuris nec retinet bona. vt leg. ⁊ no. i. c. vt lr ꝯtinẽtie. extra. q. j. ¶ Sed quare pr̃ non transfert filium in monasteriuz ⁊ transfert in arrogatorem. respondeo: q̃ in spiritualibus pater non habet potestatem in filium. c. fi. de iudi. lib. vj. Bald.

☞ Per nomen appellationum id non potest fieri, quod fit per nomen proprium. 1
Tanquam dictio, aliquando ponitur pro quia. 2
Quo nomine aliquid agatur respiciendum. 3

Qui duos. Premitte ad euidentiã: q̃ sicut pr̃ ⁊ filius sunt relatiue opposita ita q̃ ó eodem subiecto nõ cadũt ita pr̃ ⁊ auus. ⁊ ió auus vt au' nõ põt fieri pr̃. Sed vt Petrus põt adoptare Martinũ in filium ꝫ Petrus sit auus, Martinus sit nepos, q̃ q̃ nõ põt vt auus põt vt q̃libet alius, ⁊ ille casus nõ est hic. in tex. ꝫ maior est cõtrarietas hic. q̃ habeã vnũ nepotẽ ex duobus meis filijs q̃ ẽst naturaliter ipossibile. ꝫ ar. de tanq̃ soluit Jzius. ¶ Et sic no. aliq̃d nõ posse fieri p nomẽ appellatiuũ q̃ põt fieri p nomen propriũ. Et contra q̃dam non pñt fieri in nõe ppio que pñt fieri in nõe appellatiuo. j. q. satisfd. cog. l. filius. Et not. q̃ argumẽtũ de tanq̃ sumit a qualitatib' vt a qualitate. vt hic. ⁊. j. p foc. l. sociũ. ff. fi. C. de iure deli. l. cũ aliqs. a ꝯlitate psone. j. loca. si qs ignorans. a qualitate rei vel cãe. j. de instit. l. pen. a qualitate loci vel tpis. j. de pen. l. aut facta. ⁊ istud est frequẽtissimũ argumentũ in oĩbus que pñt fieri diuersis respectibus. vt. l. post mortẽ. j. q̃ ex facto tu. de ver. ob. si ista stipulatus. ff. Hrisogonus. j. de pen. l. procu. q̃ pro euic. ¶ Et no. quod aut istud ar. inducit Jzietatem ⁊ non vz argumentatio. vt. l. j. C. de dolo. nam ibi est contra fidẽ. ió cessat argumentũ, aut inducit solennitatem vel substantialitatẽ ⁊ vz q̃ eo nõe ⁊ respectu intelligit fieri quo pactũ valeat efficaciter. vt. d. l. fi. de inst. aut. l. ducit ambiguitatẽ. ⁊ tũc aut in tali actu est certa rõ iuris ⁊ il lam serua. vt. j. de pac. l. si vnus. ff. fi. ⁊ ibi p Guli. ⁊ extra de prescrip. c. cum ex officij. p Jnn. aut rõ iuris ⁊ mens hominis est incerta. ⁊ vtroq̃ respectu res põt valere ⁊ tunc q̃ est pncipalius trahit ad se aliud vt. l. si seruus. j. de stip. ser. ¶ Et no. q̃ dictio tanq̃ ponit p q̃. C. de here. instit. l. j. Jtẽ ponit p quasi. vt in. c. j. de homicidi. li. vj. ¶ Jtẽ ponit p vt. l. iij. ff. sed si quez. j. iudi. sol. ¶ Jtẽ no. in speciendũ quo nõe aliquid fiat. vt. j. loca. l. si qs domũ. ff. pe. ⁊. j. ad Treb. l. debitor. ff. fi. Et qna cõtemplatione. j. de vul. sub. l. ꝫ si plures. ff. in arrogato. j. de iur. do l. profectitia. cũ simil. Sz quare in illo. ff. requirit emãcipatio, rñdeo q̃ non posset adoptio aliq̃d operari in nepote in ptãte existente. Sed ad quid est vtilis. ff. respondeo valde: q̃ si auus habet vnum filium sine pcle, ⁊ vult quod non possit priuare nepotes suos, adoptet eos, quasi natos ex sterili filio, tamen filio consentiente. ⁊ si vult eos equaliter ab intestato sibi succedere, sibi adoptet eos in filios ⁊ est multum no. cautela. ⁊ facit j. de libe. ⁊ posthu. l. si filius quem pater. ⁊. ff. eo. l. qui liberis.

Additio Baldi.

Qui duos. Vide no. verbũ Jnn. de of. ord. in. c. refragabili. ⁊ Hy. in. l. j. de stipu. seruo. ¶ Jbi, quasi ex altero. ex quo nepotem nõ hz. ⁊ vide extra de elec. c. cũ inter. Bal. ff. o. ar. de tanq̃. ⁊ facit ad q̃stionẽ. ó. ff. statutum quod si aliquis tanq̃ assassinus aliquez peusserit tã ipse quã fieri faciens capite puniat. ⁊ sufficiat. p batio fame. modo probatũ per famã quod titius assassinus occidit seiũ. ff. nõ dicunt tanq̃ assassinus. nã non vr̃ probatum p boc. ff. vi bo. rap. l. ñ. ff. boies. ¶ Sed nunquid fieri faciẽs qui ignorabat illum als assassinũ etiã ex hoc q̃ ignorabat excusetur a pena huius qualitatis. ⁊ vr̃ q̃ non. j. de parrici. l. vtrũ. cõtra vr̃ q̃ ibi qualitas facientis inest psone ⁊ crimini hic persone ⁊ nõ crimini: q̃ non tanquam assassinus. ⁊ idem si nec persone nec crimini, sed emergit ex postfacto vt. l. is qui opẽ. de fur. adde. j. de trãsactio. ⁊ post rem. ff. j. ⁊ de iniur. l. cum qui nocẽtem. ff. pe. Bald.

☞ Studendũz est magis gñationi, q̃ religionis ingressui. 1

In arrogationibus. Et ias act' ꝯ pnceps antoral requirit cause cognitionẽ. b. d. Et facit quod no. in. l. fi. in pn. C. de leg. ⁊ non requirat ordinarium processum. vt no. Jnno. de re iud. c. in causis. facit capitulũ pastoralis. de re iud. in cle. ¶ Cino. ar. †quod magis est studendum generationi quã ingressui religionis. Et ideo si filius regis vnic' ingreditur monasterium peccat ⁊ non meretur. ꝫ papa potest dispensare ne regnum pereat. argu. huius. ff. Bald. 1

Additio Baldi.

In arrogationibus. Ibi ex iusta causa q̃ multuz erat dives. Bald.

a ¶ Reseruare. vide que habẽtur per Franareti. in. l. si ita quis. ff. ca lege. j. ó verb. obli. ⁊ omnino do. bar. sozi. i 2 fil. lxij. incipiẽ. in presenti versi. circa quartuz. cũ vñ. vsq̃ ad fi. in. j. parte.

b ¶ Dictio tãquã. ado bar. in l. oẽs ppli. ff. ó inst. ⁊ in. Bal. in. l. apud antiquos. circa med. C. de fur. ale. g. Jsil. xxix. iiij. par. Bal. in. l. j. C. de beredi. insti. in. l. meminimus. C. de legi. heredib. Bar. in. l. j. C. de off. eius cui mã. est in ris. l. c. solite. ó ma. ⁊ obe. ale. in. l. pecuniã. si cert. pet. Bal. in aut. ex cã ó liberis pterit.

Adoptio. Ars naturaꝫ imitatur inq̃tuꝫ pōt. h. d. ¶ Et no. ꝙ fili⁹ nō pōt esse senior patre. ¶ No. etiam ꝙ ad ea adaptat̃ lex ad que natura seu ratio naturalis. ¶ Bal.

Additio Baldi.

Adoptio. ¶ No. ꝙ fictio nature rationē atque stilum imitatur. ¶ Bald.

1 Arrogatio impuberis rumpit substitutionem.
2 Quis non debet dimittere naturalia propter accidentalia.
3 Filius debet studere complacere patri.
4 Pupillus cū autoritate tutoris, an possit aliquid facere propter quod extinguat pupillarem substitutionem.
5 Filius viuo patre an dicatur habere spem successionis.

Ecce i. ¶ No. ꝙ arrogatio † impuberis rūpit substitutionē. dic⁹ vt. ĩ. e. l. si arrogator. ¶ Scđo no. ꝙ nō dꝫ qs dimittere naturalia † ꝑpt̃ accidentalia. Itē ꝙ fili⁹ † dꝫ studere cōplacere pr̃i. 3 ¶ Ultio not. quāto plures filij tāto minor portio. ⁊ sic habes ꝙ omne qđ diuidit̃ minorat̃. ⁊ sic onera distributa sunt leuiora. 4 Extra q̃rit̃ nūquid pupill⁹ † cū autoritate tutoris possit aliqd facere ꝑpter ꝙ extīguat pupillarē substitutionē. dico ꝙ si nisi dādo se ĩ arrogationē. ⁊ tūc extīguit̃ mero iure. sꝫ nō ĩ effectu vt dicā. ĩ. e. l. si arrogator. itē si malitia supplet etatē ⁊ acciperet vxorē ⁊ ɔcipet. ar. de vul. sub. l. ex fcō. sec⁹ si ex cōcubina gñaret. nō ob. C. de inst. ⁊ sub. l. gñalr̃. qꝛ ibi ĩ fideic. ⁊ substōne q̃ est on⁹ sec⁹ ĩ directa. Itē qꝛ ille casus raro accidit ñ determinat lex đ ipso. imo ipsaꝫ ɔiūctionē reputat stuprū. insti. đ nu. ĩ ꝑn. Sꝫ an alienādo bōa pupill⁹ cū autoritate tutoris possit ꝑiudicare substituto pupillari. ⁊ vr̃ ꝙ sic: qꝛ cū fiat heres ĩpuberis ǵ nō pt̃ venire ɔ fctm̄ testatoris imo ɔ̃riū ꝑ aut̃. res q̃ subiacēt. C. cōia đ le. ⁊ si tu dicis ꝙ illa aut̃. loquit̃ ĩ substitutiōe fideicōmissaria ꝑpter v̄bū restitutioni ꝙ ē ibi. R̃ñdeo qñq̃ đr restitui lꝫ substitutio sit directa: qꝛ restituit̃ possessio non ius h̃ditariū. ĩ. q sa. co. l. iter oēs. Itē resp. nisi ex iusta causa fiat alienatio substitut⁹ pt̃ cāꝫ ĩprobare: đ tu. ⁊ ra. distr. l. j. §. sꝫ nōnullos. ĩ v̄bo aut substitutū. 5 ¶ † Quero vlteri⁹ an filius viuo p̄fe dicatur habere spem successionis. ⁊ vr̃ ꝙ sic vt hic. ⁊ in. l. in suis. ĩ. de li. ⁊ post. ⁊ iō si fili⁹ renūtiat oī iuri qđ sperat ĩ bonis pr̃is vr̃ renūtiare future successiōi: vt ĩ. ij. c. đ pac. li. vj. ⁊ đ h̃ dic vt. ĩ. đ v̄b. obl. l. q rome. in. §. duo fratres. per Bar. ⁊. ĩ. de transa. l. de his. per Gul. de cu. Additio Baldi.

Eorum. Ibi cuius vite, ꝓdigus an parcus. ¶ Bal.

Additio Baldi.

Pretera. Ibi spes. no. filiū bōa pr̃na sperare. adde. ĩ. de h q sunt sui vl̃ alieni iuris. l. si q̃. Bal.

1 Singulares successores appellatione personarum quaruꝫ interest continentur.
2 In pupillari substitutione, non solum potest pater substituere verum legata relinquere.
3 Decretum, an debeat interponi vbi satisdatur.
4 Decretum, an teneat, si non est de omnibus causis inquisituꝫ.
5 Notarius, an possit alteri stipulari.
6 Notarius, an possit stipulari verbis directis in absentem.
7 Notarius, an possit acquirere alteri ex cōtractu de iure ciuili.
8 Notarius, an habeat actionem, qñ sibi stipulatur recipienti.
9 Ciuitas, an possit creare notarios.
10 Appellatione successoris, an singularis contineatur.

Satisdatio. ¶ No. ꝙ vltra ꝓbationē cārum dꝫ arrogator p̄stare quācūq̃ satisdationē de restituēdo ĩpuberi vel psonis ad q̃s ptinēt ĩtegro statu. 1 ¶ † No. ꝙ appellatiōe psonaꝝ quarū interest ēt successores singulares ɔtinent̃ multomagis vniuersales siue ptēdāt ɔ̃modū extimabile siue inextimabile, vt libertatē. 2 ¶ † Tertio no. ꝙ in pupillari substōne nō solū pt̃ pr̃ substituere sed ēt legata relinquere. Itē codicillari circa scđas tabulas sicut circa p̄mas. ¶ Quarto no. ꝙ isti codicili. ⁊ ista legata expirāt pubertate. cōcor. ĩ. đ le. j. l. q fideicōmissuꝫ. ⁊ p hoc expirat satisdatio q̃ subrogat̃ loco istoꝝ relictoꝝ. ¶ Quinto no. casum in q̃ satisdatur de h̃ditate vinctis ⁊ vꝫ satisdatio sic. ĩ. đ pac. iurisgētiū. §. pe. l. si qs ꝑuñ. đ ac. em. ¶ Sexto no. ꝙ ñ vitiat omissio stipulationis q̃ tacite subītelligit̃ a iure. ⁊ est ar. q᷑ ꝓcedat tutela lꝫ ñ fit, ibi expr̃ssa hypotheca qꝛ sufficit tacita subiecta ꝑ hac. facit. l. ꝑ officio. C. đ admi. tu. Alij dicūt ɔ̃riū p. l. đ creatiōib⁹. in fin. C. đ episc. audi. sꝫ p̄mā partē credo veriorē qꝛ si ñ valeret tutela sine expr̃ssa hypotheca. ergo nō esset requirere tacitā qđ est falsum. Accedat ꝙ habet̃. C. de ind. l. ꝓperandū. in fi. ¶ † Extra opp. đt. l. ñ alit̃. ꝙ vbi satisdat̃ non dꝫ decretū interponi ɔ. ĩ. e. his verbis. sol. l. nō aliter loquit̃ ante factū. his verbis. loquitur post factum. ⁊ non debet fieri tñ tenet̃ si fit. qꝛ. l. supplet. et est speciale quia suppletio huius. l. representat factū hominis ĩ. de manu. l. cām. §. j. ⁊ ibi ꝑ Dy. ¶ Scđo op. extra ⁊ vr̃ qđ ēt si lex nō suppleret tñ act⁹ valeat. C. de p̄ci. ĩpe. offe. l. vniuersa. Sol. ibi loquit̃ de q̃dā satisdatiōe accidētali q̃ nō req̃rit̃ ante factū sed post factū. hic aūt loquit̃ de quadā satisdatiōe q̃ ptinet ad ordinationē hui⁹ act⁹ q dꝫ iteruenire añ factū vel ĩ ipa 4 interpositione decreti. ⁊ sic nō ob. ¶ † Venio ad. q. ⁊ p̄mo q̃ro vtrū tꝫ decretū si nō est de oībus causis inq̃situ. ⁊ r̃ñdet gl. ꝙ 5 nō. ꝙ no. ¶ † Extra gl. q̃ro p̄mo vtrū notari⁹ possit alteri stipulari. ⁊ vr̃ ꝙ sic, vt hic, dū đt seruo publico. ad idē. ĩ. rē pup. sal. fo. l. nō q̃si. ⁊ de magis. ɔuē. l. j. §. exigere. de vul. sub. l. cā cognita. de in iusvoc. l. eū ꝑ quo. C. de episc. au. l. gñalr̃. C. đ ope. no. nū. l. si. facit ꝙ no. C. qñ mul. tu. offi. fun. ⁊ ĩ aut̃. vt lic. mat. ⁊ auie. ꝑ hoc facit ꝙ notari⁹ est ꝑsona publica. ergo rōne publici officij pōt cuilibet stipulari. ⁊ huic rōni vr̃ nr̃a lr̃a initi. In ɔ̃riū facit qꝛ tabellio nō est publica ꝑsona nisi scribēdo nō stipulādo ⁊ ei ñ dat̃ autoritas ĩ ɔ̃hēdo sꝫ ĩ ɔficiēdo publica ĩstr̃a, vñ in stipulādo vr̃ esse p̄uata ꝑsona nō publica, ergo alteri stipulari nō pōt. vt. §. si qs alij. insti. de inutili. stip. p̄terea sp̄ale vr̃ in iudicijs. i. in stipulationib⁹ p̄torijs. ⁊ iudicialib⁹. ergo ĩ ɔ̃riū est ius cōe. Itē nō reperit̃ hoc lege aliq̃ cautū ergo dicerem⁹ stari dicte regule. Itē si posset alteri stipulari idē esset ɔ̃hēs ⁊ tabellio ꝙ nō vr̃ possibile ꝙ gerat officiū partis ⁊ tabellionis. hāc partē tꝫ Inn. ꝙ in extraiudicialib⁹ notari⁹ nō possit alteri stipulari. sꝫ in iudicijs sic. extra de ɔuer. ɔiu. c. dudū. §. đt ꝙ pōt alteri stipulari rōne publici officij. qđ idē est in quocūq̃ publicū officiū gerēte. ĩ. de vsur. Caius Seius. §. fi. Idē si tu diceres ꝙ nō posset nisi in iudicijs. ergo non esset differētia iter tabellionē ⁊ p̄uatā ꝑsonā. l. pe. si qs cau. hoc ēt tꝫ hic Cy. Ex his ɔclude ꝙ notari⁹ tāq̃ publica ꝑsona possit alteri stipulari lꝫ nō possit tāq̃ p̄uata ꝑsona. ⁊ ideo dicūt notarij ꝓmisit mihi tāq̃ publice ꝑsone recipiēti. ¶ Sed hic q̃ro si nō sunt addita illa v̄ba, tāq̃ publice ꝑsone, vtrū intelligant̃? dic ꝙ sic: qꝛ in eo ꝙ facit public⁹ officialis semp ĩtelligit̃ noīe officij. l. cū post mortē. qñ ex facto tu. ¶ Itē q̃ro iuxtā hoc icidēter vtrū erit necessaria cessio scꝫ qđ tabellio cedat iura. ⁊ vr̃ ꝙ sic. ĩ. de acq. pos. l. possessio quoq̃. §. sꝫ si possessio. de furt. l. si qs vxori. §. si fugitiuū. breuiter dic ɔ̃riū. nā siue notarius dirigat v̄ba in ipsam partē, tūc in ipso notario nō format̃ ɔct⁹. ergo nō pōt cedere iura siue v̄ba cōferātur in ip̄m notariū pro ꝑte, puta ꝑ titio adhuc nō pt̃ cedere iura ꝑpter duas rōnes. prima qꝛ adhibet̃ vt nūtius seu vt minister. nō vt sibi querat̃ ius agendi: sed notari⁹ nō acquirit a prin. ius agēdi iō nō hꝫ in eum locum cessio. itē qꝛ in eo nō residet actio sꝫ si subtiliter cōsideretur est reperire vtilē sine directa. ergo nō p viā cessio- 6 nis. ⁊ hoc de prima q̃one. ¶ † Scđo q̃ro vtrū notarius possit stipulari verbis directis in absentē. r̃ñdet̃ ꝙ nō. de actio. ⁊ ob. l. quecunq̃ gerimus. Dic cōtrariū ꝙ illa hñt locū in ɔctu ꝓcuratoris ⁊ in officio priuato ⁊ nō qñ quis ex officio publico contrahit pro alio. vt. ĩ. đ cōstit. p. l. eā. §. sꝫ ⁊ si qs. ⁊. l. si qs pro eo. ĩ. mādat. ꝑ Guli. ⁊ Cy. ꝙ no. ⁊ adde. ĩ. de pactis. l. j. §. p̄mo. 7 ¶ † Tertio quero vtrū notarius possit acquirere alteri ex ɔctu de iure ciuili. ⁊ dic qđ sic. ꝑm Guil. ego dico ꝙ faciliius acquirit̃ de iure gētiū q̃ ciuili. ĩ. de acquiren. re. domi. l. ea q̃ ciui- 8 liter. ¶ † Quarto q̃ro notari⁹ sibi stipulatur recipiēti ꝑ alio, ille nō ratificat. vtrū notari⁹ aget ⁊ vr̃ qđ sic. ĩ. de admi. tuto. l. si absen. Guli. đt contrariū qꝛ notari⁹ nō adhibetur vt sibi querat vllo mō. Itē qꝛ adhibet̃ vt publica persona. ergo non agit vt priuata. nō obst. leges cōtrarie qꝛ loqunt̃ in eo in quo ɔctus residet primordialiter. sꝫ in notario nō đr residere ɔct⁹ 9 sꝫ solū officiū scribēdi qđ no. ¶ † Quinto q̃ro vtrū ciuitas[a] possit creare notarios. vitas est qđ nō, vt sint generales[b] ⁊ ita intelligit̃ qđ no. Innocēti⁹ extra de fide instrumento. c. cum. p. tabellio. sed vt sint municipales, id est, vt possint cōficere instrumēta in loco vbi creantur, ēt vbicūq̃ valitura pñt, qꝛ si pt̃ cōferre iurisditionē ꝙ est maius ergo ⁊ officiū scribēdi in suo municipio. ꝑm Gulielmū ⁊ Cynū qđ est valde no. ¶ Sexto q̃ro notari⁹ recipit pacē ꝑ absente infra terminū, nunq̃d post terminū ille poterit ratificare in ꝓcuratore recipiente, certuꝫ est ꝙ nō. infra rēratā haberi. l. bonorū. sꝫ secus videt̃ in notario qui acq̃rit in acquisitione legis sicut apparet. qꝛ nō est necessaria cessio vñ ratificatio est quedam confirmatio, non de nouo inductio. breuiter dico contrariū qꝛ in priuato ad liberādū nō requiritur cessio ⁊ tñ post terminū non pōt ratificare qꝛ cū debeat consistere ex cōsensu duorum oportet quod interueniat ille consensus intra tempus statutuꝫ a. l. argu. infra communi. predio. receptum. secus forte esset in renunciatione litis qꝛ pendet ex cōsensu vnius: vt notatur. C. de pactis. l. post liti. Extra not. in. l. non aliter, quod decretum dꝫ interuenire omnibus alijs paratis. ⁊ ideo optime fiant ipsa verba in finibus instrumentorū ⁊ singulis sic paratis dominus Iudex

a ¶ Utrū ciuitas. adde tex. in. l. ij. de off. ꝑcon. ⁊ le. c. romana. §. contrahentes. de fo. cōpe. in. vj. Io. de ligna ĩ trac. de sen. ex. addita. Bal. ĩ l. repetita. ɔ. đ epi. ⁊ cle. Lu. in c. cuꝫ. p. tabellio. đ fi. ist.

b ¶ Gñales. ad de Io. de li. in trac. đ sen. exc. ix. char. ver. ij. dicebā qđ notari⁹ pōt creari autoritate, vt ɔficiat ĩstr̃a ĩ territorio nō extra. sed vide eundē Bal. in l. j. C. de emāci. qđ pōt cōficere ĩstr̃a de cōsensu partiū ꝙ valeāt extra et vbiq̃ locoruꝫ ꝑ quo vid etiā bar. in. l. j. ĩ. de offic. procon. ⁊ leg.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

suam interposuit autoritatē ⁊ decretū ⁊ istis verbis vtuntur notarij.itē est ar.ꝙ si primo interponit decretū vr̄ iterpositū nō ꝓcedēte cause cognitiōe.⁊ iō si iudex primo decerneret ad ministrationē tutele matri ⁊ postea renūtiaret velleiano, ni-
10 hil operaret̄ q: debuit h̄ ꝓcedere.¶†No.app. successoris sin-
a gularē cōtineri^a rō q̄ agit̄ de obligatiōe ei querēda nō de suo dāno.⁊ sic nō obst.ſ.de eden.quedā.§.is aūt.facit qd no.ſ.de ali.iu.l.iij.§.j.p Dyn.in.l.fluminū.§.adijcere.ſ.de dam.infec. vbi videas. Additio Baldi.

Satisdatio. Id ē cautio cū fideiussore.,bal. Ibi i his casib⁹.vbi ipubes arrogat̄.val.

1 ☞ Notarius in contractibus an possit stipulari pro altero contrahentium.
2 Iudex, an vbi non sunt notarij publici possit eligere notariū.
3 Decretum an valeat, vbi non est cognitum de causis.
4 Ueritas vbi comperitur non requiritur fictio.
5 Subscriptio debet esse cunctis finitis.

Non enim aliter. ¶No.qd p seruū publicū.i.p notariū publica autoritate ↄstitutū p stipulationē q̄rit̄ oībus quoꝝ interest.¶Scdo no.ꝙ ibi loqt̄ i stipulatione fori ꝫ volūtarij.Itē.l.nō q̄rit̄.rē pu.sa.fo.⁊.l.j.§.exigere.de magi.cōne.loquūt̄ i stipulationib⁹ fori.sec⁹ in extiudicialibus oīno:q: nulla.l.cauet̄ ꝙ p notariū q̄rat̄ sine cessiōe in extiudicialib⁹.⁊ iō debem⁹ stare regule ꝙ sit necessaria cessio.vt no.In. de ꝯuer.cōiu.dudū.¶†An ergo in ꝯtib⁹ possit notari⁹ stipulari p altero ꝯhētiū vr̄ ꝙ sic:q: stipulatio ē ad inuēta vt vnusquisq acqrat sibi ꝙ ei⁹ interest:vt.ſ.de v.obli.l.stiplatio ista habere.l.§.alteri.Itē an i ꝓtorijs stipulatiōib⁹ hoc pmittat̄. dic ꝙ sic:vt.l.ij.⁊.l.si q̄si.ſ.rē pu.sal.fo.ꝗ in alijs stipulatiōbus sec⁹ vr̄:q: ꝙ i vno pmittit̄ ⁊c.vt.l.marit⁹.C.de pc.dic in ꝯtib⁹ ñ vēdicare sibi locū seruū publicū alteri stipulari posse.Sꝫ nūqd i pc.quotidie videm⁹ ꝯriū:q: cū qs vult releuare pcuratorē a cautiōe,seru⁹ public⁹ stipulat̄ p absente:sꝫ dic iō q: stipulatiōes pcuratorie ñ fiāt ⁊ si fiāt ex iudiciū,tū ꝓtorie sunt. vñ dic eū.s.tabellionē posse stipulari in omnib⁹ stipulationib⁹ ꝓtorijs ⁊ iudicialib⁹.sec⁹ i stipulatiōib⁹ q̄ fiūt in ꝯtib⁹.⁊ sic ōr spāle in supiorib⁹ stipulationib⁹.s.ꝙ notari⁹ possit p alio stipulari ꝫ Guli.ð suꝫ.⁊ Cy.ſꝫ Guli.i.§.si qs alij ð inut. stip. tꝫ ꝙ ipso iure possit pter publicū officiū.⁊.ſ.ð his q sunt sui vr̄ ali.iu.l.j.dixit ꝙ q̄rit̄ p legē ⁊ sic ipso iure, nā de cōsuetudine ⁊ ð facto videm⁹ esse ꝯiūctū officiū stipulādi cū officio scribēdi eūdē ꝯctū ⁊ cōsuetudo facit alteri p aliū recta via q̄ri.ſ.si cer. pet.l.certi ꝯditio.§.si nūmos.¶Et no.ꝙ illa ñ ē expedita vbi apponit̄ ꝓceptū guarētigie more tuscoꝝ,q: cū illud ꝓceptū fiat p modū volūtarie iurisditiōis ergo redigi ꝯct⁹ ad instar iudicialis stipulatiōis.Idē si fiat ꝯfessio tabelliōi vt iudici,q: ē act⁹ fori:vt no.Cy.C.ð ꝯfes.l.j.Itē si ex forma statuti instrm hēat executionē paratā sicut sñia:q: ꝯct⁹ ille trāsit sicte i acta iudicij:facit ꝙ no.C.fa.er.l.certū.p Cy.adð ꝙ no.i.l.huiusmodi.i pn.de leg.j.ad ꝓdicta facit vnū dictū bar.q ðt ꝙ vbi ē appositū ꝓceptū guarētigie q̄rit̄ sine cessiōe q: vr̄ ꝯctū i iudicio. de acq.pos.l.possessio.§.⁊ si possessio.p Bar.Item dicimus in instr̄is q̄ fiunt neapoli q: semp iudicis interest ne indignētur notarij eo qð vocent̄ serui publici q: ⁊ papa ðr seru⁹ public⁹: vt no.Inno.extra de pac.c.cū ꝓdē.idē dico in q̄libet offāli publico quaten⁹ ꝯcernit offm̄ suū:vt.ſ.ð vsu.l.Cai⁹.⁊ i.c. queꝗ. de vsu.li.vj.de fur.si qs vxori.§.si fugitiuū.⁊ ꝓdicta sunt vera tā i ꝯtractib⁹ iuris ciuilis:ꝗ iuris gētiū,ꝫ tabellionat⁹ sit iu-
2 ris ciuilis ꝫ Guli.ð cn.¶†Et no.ꝙ vbi nō sunt notarij publici deputati,iudex ꝓt eligere duos ēt non tabelliōes qui scribāt acta.nā vni nō creder̄:ex.ſ.ð test.l.curēt.⁊ de prob.c.qm̄ ꝯ falsaꝫ.⁊ iō isti scribe sunt boni viri approbati:nō tū sunt notarij:q: tūc sufficeret scriptura vni⁹ ēt soli⁹.ad hoc facit ꝙ not. In.no.ð fi.inst.c.cū.p.tabellio.⁊ illud est veri⁹ ꝙ id qð scribit Guli.h̄.⁊ adde qð no.spe.i ti.de pc.§.rōne aūt forme.in prin. ¶Itē no.ꝙ aliqd intelligit̄ tacite vt stipulatio illa tū lex iubet exꝓmi.Quid ꝗ si ñ exꝓmat̄.rñdeo nihilomin⁹ vꝫ iuris fictiōe:nā si ñ valeret act⁹ ergo nec fictio cessiōis.iō eñ.l.fingit, vt vtriꝗ pti ꝯsulat.⁊ sup actu nullo ñ fingit.l.j.C.de condi.ob cām.⁊ ē sīle i tutela ⁊ cura.C.ð epi.au.l.ð creatiōib⁹.iūcta.l.p officio.C.ð ꝯdmi.tu.vl̄ dic eē spāle i curatore furiosi qð nisi ex ꝓsse obligauerit bōa ñ possit administrare,sꝫ i alijs curījs cu-
3 ris sufficit obligatio tacita.¶†Itē q̄ro si ñ ē cognitū de causis an valeat decretū.⁊ dic ꝙ ñ ꝫ gl.q: ñ ē rite iterpositū, nisi ꝓnceps hoc facit ex certa sciētia:q: tūc vꝫ ex lege augusti. vt ſ.ð manu.l.apð eū.⁊.l.augusti.¶Et no.tū ꝙ vbi ðcretū repit̄ iterpositū ꝙ ē necessariū ad ꝯfirmationē act⁹ semp ꝓsumit̄ qð cognitio cause ⁊ ordo iuris ꝓcesserit in decretis fori nō ꝯtētio s.vt no.in.l.j.C.de fi.inst.⁊ iu.ba.fis.x.⁊ in spe.de empt. ⁊ ven.

b §.nunc vidēdū.v.⁊ breuiter.⁊ no.ſ.reꝫ ra.ha.l.actor.^b nisi ꝯriū ꝓbet̄,ꝓbat̄ aūt cōtrariū probādo cās in cōtrarium.verbigratia:ꝓbādo qð arrogator est ꝓsona impudica,suspecta ⁊ similia.nā verisimile est ꝙ hoc fuerit idiscussum.nā hoc cōstito iudici,iudex eēt i maiori culpa ꝗ si ex leuitate animi nō inquisiuisset ⁊ in iudicē semp presumit̄ minimū culpe ꝓpter autoritatē iurisditionis.C.de offi.ciuil.iud.l.ij.in verbo qð nō arbitramur.⁊ ex de eta.⁊ qua.c.accipimus.nā nō debemus credere ꝙ ꝓtor male faciat.Itē ꝙ si male,ꝙ ꝗ minimus male.⁊ vide.ꝙ
4 ibi no.in nouel.¶†Itē no.ꝙ vbi habem⁹ veritatē non inqui-
c rim⁹ fictionē.vñ vbi habem⁹ vitatē cessat fictio ^c⁊ sic vbi qs est ver⁹ ciuis,ñ dicim⁹ ille fingit̄ ciuis:q: semp citra veritatē est similitudo,vel fictio.de libe.⁊ post.l.filio quē pr̄.⁊ dixi in.l.
5 oēs populi.¶†Iteꝫ no.ꝙ subscriptio, dꝫ eē ceteris pactis.⁊ sic dꝫ esse in fine instrumētoꝝ.⁊ nō in pn.vl̄ medio, signū aūt notarij pōt esse in pn.⁊ in fi.instr̄i:q: nō est deputat⁹ a iure certus loc⁹ instr̄i in quo debeat siturari.¶Sꝫ pone titi⁹ promisit notario potestatis bononie recipiēti noie ⁊ vice potestatis cōmunis ⁊ populi bononiēsis ⁊ oīm quoꝝ interesset vl̄ interesset posset ñ facere aliꝗ robariā,homicidiū,cōspirationē ⁊c. sub pena mille mð i comita mutine fecit robariā,q̄rit̄ an vigore isti⁹ stipulatiōis possit ꝯueniri.bononie disputauit Mar. syl.⁊ ē va disputatio ⁊ dixit qð si deliquit i bononiensi districtu vel in subiectos cōis bononie vel eorum res.possit cōueniri,alias nō ꝫm Cyn.in additio. Additio Baldi.

1 ☞ Prelatus, an debeat cauere rem ecclesie saluam fore
2 Instrumentum rogatū a quocūꝗ, an prosit ei cuius interest.

Non enim aliter. An ꝓlat⁹ dꝫ cauere rē ecclie salnam fore.vide p Arch.xviij.di.ð siracusane. In.
1 de tes.cū in officijs.¶†Ibi,si cām.si p ꝗuis.Ibi subscribēdū no.cuncta debere obseruari anꝗ interponat̄ autoritas.Bal.¶Ibi,seruo publico.Idē si pape.vt no.Inn.extra de pac.cum pridē.Bald.¶Quid aūt si dicat̄ qð ille q subscripsit instrumentum nō est tabellio.dic vt no.In.de fi.inst. c.j.⁊ illa que ibi dixit intelligunt̄ qñ de hoc est controuersia inter partes.si auteꝫ cum ipso dic vt no.Inn.de ver.ob.veniēs. ⁊ adde quod no.in spe.de prob.§.j.ad fi.ver.vtrū.ꝫ probat.cū ver.seq.⁊ de instr.edi.§.restat.ver.⁊ scias.⁊ versi.illud auteꝫ.⁊ per Azo.in sum.aut.de fide instr.per Cy.C.de fide instr.l.cōparationes.⁊ per Host.⁊ Ioan.and.plene in dicto.c.j.de fide instr.Ego vltra predictos puto qð qñ de mādato iudicis cōficit instrumentū,qð nō possit sibi de ꝓdictis obijci.vt.l.ij.rē pu.sal.for.⁊.ſ.de mino.l.ait pretor.§.permittit̄.Item si sit qð non propter fidem scripture:sed propter istaꝫ stipu.interpositam,nō pōt hec qð refricari:cum in eum,vt tabellioneꝫ,cōstet consensum a partibus.C.de cōtraben.⁊ cōmit.sti.l. optimaꝫ. Bal.¶In tex.illis.no.tabellionem alteri directo stipulari.⁊ idem in quolibet officiali,dūmodo sit officialis,quo ad euꝫ p quo recipit.alias secus.in spe.de pc.§.vt autem.ver.sed nūqd talis.qð est not.dign.⁊ facit qð not.in aut.matri ⁊ auie.⁊ in.l. fi.C.de ope.no.nū.vid Pe.ſ.de pc.l.si pc.§.abñs.Bal.vid ad hoc Inn.de sepul.paroch.de cōuer.cōiu.dudū.vide in spec.ð
2 pcu.§.rōne aūt forme.in pn.Bal.¶†Sed nūquid instrumētum rogatum a quocūꝗ,prosit ei cuius interest.dic vt no.In no.extra de fid.instr.c.j.vbi omnino videas.¶Sed q̄ro si vēdo tibi rē ⁊ trado ⁊ inde cōficitur instrumentū.vꝫ postea tibi i publiciana ꝯ tertiū possessorē cū res inter alios acta ⁊c.respōdeo hoc ideo q: instrumētū est in rem scriptum ⁊ continet ius reale.Itē nō nocet alij.sed iure tradentis.¶Bald.¶Ibi q̄ satisdatio.no.fingi stipulationē ⁊ est rō q: q facit aliquē actū oīa fecisse vr̄ q̄ requirunt̄ ad illū actū ⁊ iō cū requirat̄ ꝙ ille q arrogat caueat etiā cauisse videt̄ arrogando.ar.ſ.de acqui.here.illud.vel dic vt no.Pe.ſ.e.l.arrogator.⁊ Cy.in secunda.

1 ☞ Heredes arrogatoris tenetur restituere heredibus impuberis arrogati bona duplicis iuris.
2 Arrogator licet teneatur ad quartam,tamen directo pōt substituere in quarta.
3 Substitutio directa permitur, vbi non permittitur fideicommissaria.
4 Iudicium hominis, legis prouidentiā infringere nō potest.
5 Impendere debitum ⁊ prestare beneficium differunt.
6 Testamētū ruptū, an recōualescat cessante causa irritatiōis.
7 Dilationem petens, an possit tandem dilationi renuntiare.

Si arrogator. Hec.l.difficilis est nō soluꝫ ex singularitate materie sed propter repugnantiam regularū iuris ciuilis.nam vt.ſ.patebit in declaratione materie ex diuersitate patrum ac potestatum, regule iuris infringuntur.⁊ hoc ðt in summa.Si premoritur arrogator impubes arrogat⁹ postea decedens

a ¶Contineri. vide Fan.are. i.l.pōponius. §.quesituꝫ.de acq.pos.vbi p do.Ia.may.et qð ibi dixi in apo.ad Fran. aretinum.

b ¶L.actor.et ibidē vide do. Alex.de imo. ⁊ adde Pau. de cast.in.l.cū hi.§.si ꝓtor.p illum tex.ſ.de trans.⁊ eūdem Bal.in tract. ver.differunt. vbi dicit scripturā requiri ꝫ aliter loquitur spec.loco alleg.hic per Bald.vñ vide tu.d.alexā.de imo.in.l.sciendūꝫ.ſ.de v.ob. vbi etiam per Ioan.de par.

c ¶Fictio.Adde do.Barth. soꝫ.i cōsi.c.xvj. incip.nō pōt. versi.ad quartum circa medium.in.j.pte. ꝙ fictio semp est cōtra veritatem ⁊ ad casum ad quem veritas nō extendit̄ nec facto vnquā sibi locuꝫ vēdicat.

decedens transmittit ad heredē suū bōa ꝓpria ipsi⁹ arrogati ꝛ postea quartā ptē bonoꝝ arrogatoris ꝺbitā arrogato īpuberi ex cōstōne diui pij.h.d.prīo ſꝫ in illa q̄rta pōt arrogatoꝛ ꝓuidēdo substituere īpuberi pupillariter vſq3 ad tpa pubertatis ꝛ n̄ postea nec p fideicommissū.h.d. Tria facit q2 pmo ponit thema ꝛ pncipalē qōnē cū ꝺterminatiōe.scd̄o subiūgit nouā qōnē ꝛ ei⁹ solutionē cū limitatiōe.tertio ponit tertiū dictū cū extēsiōe.scd̄a ibi:ſꝫ an impuberi.tertia ibi.hec autē oīa.

1 ¶†No.primo q̄ heredes arrogatoris tenent̄ restituere heredib⁹ impuberis arrogati duplicis iuris bona.ſ.ꝓpria impuberis ad arrogatorē ꝑuēta ꝛ quartā ptē bonoꝝ arrogatoris impuberi debitā.¶Scd̄o no.q̄ sic loq̄t tex.de illa q̄rta dū dt qd̄ heredes arrogatoris tenent̄ ac si diceret q̄ illa quarta non
2 facit quē heredē.sed reliqua vniuersitas bonoꝝ.¶†Tertio no.q̄ lꝫ arrogatoꝛ teneat̄ ad q̄rtā:tn̄ pt directo substituere in q̄rta.ꝛ sic debitū nō īpedit substōnē pupillarē.¶Quarto no. q̄ illa substitutio fieri non pōt nisi in quarta:q2 sic est limitata potestas substituētis.ꝛ limitata potentia limitatū parit effectum:q2 virt⁹ ꝛ potētia cāe efficiēs semp restringēda est vt eatenus operet̄ quaten⁹ pōt in passum ꝛ in suscipientē materiā.
3 ¶†Quinto no.q̄ pmittit̄ directa substitutio vbi nō pmittit̄ fideicōmissaria ēt infra tpa pubertatis.q̄ est not.ꝛ rō reddit̄.
4 C.de inof.te.l.ex tribus vncijs.ꝛ ibi plene dixi.¶†Sexto no. q̄ iudiciū hoīs nō pt īfrigere ꝓuidētiā legis.¶Septimo no. q̄ sibi ꝓuidet idē q̄.l.ꝓuidit seu statuit illa dr̄ ꝓuidētia legis
5 n̄ hoīs.¶†Octauo no.q̄ aliud ē īpedire debitū aliud ē p̄stare bn̄ficiū.ꝯcoꝛ.ſ.ꝺ ri.nup.l.pxime.ꝛ.ſ.ꝺ hr̄.inst.l.si seruo fideicōmissa.¶Ultio no.q̄ statutū ī filio ꝓrogat̄ ad nepotē,vbi ē statutū iuris cōis ꝛ eq̄litas rōnis.¶Op.dr.hic q̄ hr̄des arrogatoris tenent̄ restituere bōa īpuberi.ꝯ nā illa bōa fuerūt fcā arrogatoris iure arrogatiōis.vt insti.ꝺ ac.p arro.in pn.ꝛ.l.q ex liberis.§.i.ſ.de secū.ta.ergo ipso iure n̄ pn̄t reuerti ad īpuberē vel ei⁹ hr̄dē.facit q̄ no.ſ.ꝺ do.l.j.i magna gl.ꝛ.ſ.de vsu.p dote.l.j.§.si vniuerse.R̄ndeo sicut transiuit ī arrogatorē ꝓprietas ꝛ possessio vt.ſ.de p̄ca.l.si adoptauero.ita retrāsit ī arrogatū mortuo arrogatore,vl̄ dic n̄ trāsire dn̄iū vl̄ possessionē, ſꝫ agi ex stipulatiōe.vt.ſ.e.l.n̄ aliter.dn̄iū ēt trāsit citi⁹ q̄ possessio.C.so.ma.l.dotis.ꝛ no.ſ.p so.l.cū duob⁹.§.idē r̄ndit.sed hodie nec dn̄iū nec ciuilis possessio trāsit ī arrogatorē,ꝛ iō mortuo arrogatore īpubes sua autoritate possessionē ꝯtinuare pt ēt ope p̄toris n̄ inuocata.vt.C.q̄ cū eo.l.si seru⁹.¶Scd̄o op.ꝛ vr̄ q̄ īpubes n̄ transmittat q̄rtā nisi agnouerit eā.C.de inoff. test.l.si qs filiū.r̄ndeo virt⁹ stipulatiōis facit vt agnouisse videat̄:q2 ī iure ꝯct⁹ n̄ requirit̄ alia cognitio.ar.no.de leg.ij.l.cū pater.§.mr̄.ꝛ idē in lucro q̄ marit⁹ lucrat̄ ꝺ dote ex forma statuti q2 nascit̄ occasiōe p̄cedētis ꝯct⁹.¶Itē ē titul⁹ singularis.ꝛ iura singularia facili⁹ trāsmittunt̄.C.ꝺ cad.to.§.ī nouissimo.Et q̄ ltia dicat̄ titul⁹ singularis.no.C.ꝺ rei vēdi.l.cuꝫ a matre.Alij dicūt q̄ existētia sui heredis īducit transmissionē ltie.ſꝫ n̄ vr̄ bn̄ dictū:q2 ltia sola n̄ ē inducta suitas de iure ciuili q̄ fuit inducta fauore creditoꝝ,ſꝫ iste n̄ tenet̄ creditorib⁹.vt no.ī.d.l.cū a matre.ꝛ iō in trāsmissiōe ltie oēs q̄bus debet̄ ltia sunt pares n̄ attēto iure ptātis,ſꝫ spāli natura trāsmissiōis legitime vt.d.l.si qs filiū.¶Tertio opp.ꝛ vr̄ q̄ ita possit substitui p fidei.sicut directo.ff.de le.j.l.fideicōmi.so.aut pater intēdit p fideicōmi.grauare filiū ī ltia.ꝛ n̄ pōt,vt hic.aut fili⁹ n̄ decesserit in pupillari etate vult grauare hr̄des filij codicillando ipsi,filio ꝛ tūc pt,vt ī ꝯtrīo:q2 sicut pt pr̄ īpuberi testari ita ꝛ codicillari vſq3 ad pubertatem ꝛ nō postea.ꝛ ita loquit̄.l.ꝯtria. q̄ est no.dignū.ꝛ tūc nō dꝫ dicere pr̄ substituo p fideicommis. filio meo.sed debet dicere ego intendens codicillari filio meo substituo heredibus eius.¶Quarto opp.dicit̄ hic q̄ substituit pupillariter solūmō in q̄rta.naꝫ illa limitatio de q̄rta vr̄ quedā truffa,q2 rōne q̄re oīa accrescūt substituto.ꝺ vul.sub.l. coheredi.§.fi.r̄n.illud est verū nisi lex ꝓhibeat ius accrescēdi: vt hic.vl̄ dic vt.ſ.dicā in qōnib⁹.ꝛ facit.ſ.de vul.sub.l.si is q.et q̄ no.C.de secū.nu.l.j.¶Quinto opp.nā si cessat ius accrescēdi ergo decedet ꝓ pte testat⁹ ꝛ ꝓ pte intestatus.ꝯ.l.ius nostrū ſ.ꝺ re.iur.so.hic spāle:q2 potētia cause efficiētis.i.p̄ris arrogatoris substituētis limitata ē:vt vltra nō possit expsse.ergo nec tacite p ius accrescēdi.ar.no.ꝺ le.ij.l.si qs titio vel meuio.§.in lia.Itē fili⁹ ille hꝫ duos p̄res.ꝙ ipse est duo filij ex natura correlatiuoꝝ.ꝛ sic ex tali diuersitate īpedit̄ ius accrescēdi.q2 non pn̄t copulari ad vnam finalem rōnem sicut fieret p ius accrescēdi.¶Sexto op.q̄ possit fieri alia substitutio quā pupillaris.ſ.vulgaris tacita q̄ inest in ipsa ꝛ vulgaris expressa.ar.ſ.ꝺ he.inst.l.iā dubitari.solu.cōcedo cū sit directa substitutio ꝛ n̄ cōtineat grauamē.Sed tūc dubitat̄ an impediat transmissionem,ꝛ dicendum est q̄ non in tacita vulgari:q2 vulgaris p̄esumpta a lege nunꝙ tollit sui heredis existētiā.de vul.substi.

l.si filius qui patri.¶Sed de expressa est dubium.ꝛ dico idē in hac quarta īpuberis arrogati cū ipse cēseat̄ creditoꝛ.vt.ſ.si qs in frau.pa.l.fi.imo.dt Iac.but.qd̄ hodie substitutio vulgaris n̄ īpedit existētiā sui heredis:q2 si īpediret eēt grauamē.q2 nō transmittere est dānū.ſ.de acqui.he.l.pōponi⁹.ſꝫ oē grauamē tollit̄.C.de inoff.test.l.qm̄ in p̄oribus.ſm Ia.bu.q̄ nō credo verū:q2 istud nō est grauamē.ſꝫ est natura act⁹ a iure pmissi:vt no.ſ.de inof.test.l.papinian⁹.§.q̄rta.ſ.so.ma.l.si cū dotē. §.si pr̄.p Ia.de are.Itē existētia sui hr̄dis est pncipali⁹ introducta fauore patris q̄ filij,ergo si pr̄ vult eā locum nō habere nō dicit̄ grauare filiū,ſꝫ satisfacere ipsi⁹ p̄ris fauori.nā vti iure suo potestatiuo vl̄ pmissiuo n̄ est grauare aliquē:vt.ſ.ꝺ mino.l.si iudex.¶Septio opp.ꝛ vr̄ qd̄ fili⁹ arrogatus n̄ debeat̄ habere quartā.nā ponam⁹ qd̄ arrogatoꝛ decedat intestat⁹ habēs filios naturales ꝛ ltios ꝛ īpuberē arrogatū.ꝙ due rōnes.ſ. ciuilis ꝛ naturalis vinceret vnā.ſ.ciuilē tn̄,ꝛ sic arrogat⁹ excludet̄.vt in aut̄.de ꝯsan.ꝛ vte.fra.in prin.so.in successionib⁹ n̄ attēdit̄ natura.ſꝫ ius ciuile.ꝛ iō ciuili rōne attēta vterq3 est ī pari cā ſm Ia.ꝺ ra.ſꝫ certe imo attēdit̄ rō naturalis.vt.l.cū rō.ꝺ bo.dā.Hic est qd̄ arrogato n̄ debet̄ q̄rta iure nature.sed iure ciuili.ſ.ex cōstōne diui pij.ꝛ illa q̄rta n̄ est hodie augmētata.p aut̄.de trien.ꝛ semis.Itē īpubes arrogat⁹ institutus ꝛ de restituēdo grauat⁹ n̄ detrahit duas q̄rtas.ſ.ꝺ ioff.test.l.pap. §.pe.in fi.sec⁹ in suo ltio ꝛ naturali.ex̄ de test.c.raynutius.ꝛ.c. raynald⁹.ſꝫ r̄ndeo attendit̄ ī dilatiōe ſꝫ n̄ ī p̄latiōe.vel dic q̄ ī arrogato est ius ciuile vere ꝛ naturale ficte,q2 fingit̄ fil⁹ ꝓprij corporis ꝛ sic ciuile vinculū hꝫ effectū ciuilis ꝛ naturalis vinculi.ꝛ idē operat̄ hꝫ Pe.¶Et no.qd̄ duo vincula naturalia
a vincūt vnū naturale q2 alterū vinculū eēt frustra si nihil operaret̄.ſꝫ vnū vīculū ciuile pt duob⁹ vinculis nālibus coeq̄ri. vt h.¶Octauo opp.illa q̄ cōueniūt in effectu,debēt ēt cōuenire in pmissiōe seu ꝓbatiōe:q2 in aliquo permittendo vl̄ ꝓhibēdo semp finis dꝫ attēdi magis,q̄ mod⁹ ducēs ad finē.l.q̄rit̄. de bo.lib.ꝛ.ſ.man.l.si.de vb.ob.l.cōtinu⁹.§.cū ita.C.de inst.ꝛ substi.l.si mr̄.ſꝫ substitutio pupillaris facta in q̄rta debita ex ꝯsti.diui pij.ꝛ fideicōmissaria in effectu nō discrepāt.vt ꝓbabo.ꝙ debēt vl̄ pariter pmitti,vel pariter ꝓhiberi cuius ꝯtriuꝫ h dr̄.nā directa pmittit̄.ſꝫ fideicōmis.ꝓhibet̄ mō ꝓbo q̄ n̄ differāt in mā.l.nr̄e.ꝛ arguo sic.Ista substō in q̄rta nō est ꝓuisio īpuberis arrogati.imo ē pōere pplexitatē in successiōe ipsi⁹. Itē q̄ ꝓuisio ē illa cū substitut⁹ in q̄rta nō sit hr̄s vniuersalis ſꝫ heres singularis in ipsa q̄rta abstractā ab omni ere alieno. Porro ꝛ legatari⁹ in re legata quodā mō hr̄s est de vsu.l.id tps.§.j.ampli⁹,oīs q nō hꝫ ius accrescēdi non reputat̄ hr̄s q2 nō est vniuersalis.ꝛ oīs q capit̄ citra ius ꝛ nomē vniuersalis hr̄dis accedit magis fideicōmissario,q̄ heredi ꝛ capit de manu alteri⁹ ergo sicut in quarta illa nō ꝓcedit substitutio fideicōmissaria etiā īfra tpa pupillaris etatis,ita nec directa:q2 h casu nōie differūt.ſꝫ vn⁹ effect⁹ esse vr̄ pupillaris directe ꝛ fideicōmissarie facte pupillo.so.directa substitutio n̄ obligat impuberē institutū.ꝛ iō est mer⁹ fauoꝛ.ſꝫ fideicōmis.obligare cōsuenit.Ideo est vnus.¶Nono op.q̄ substitut⁹ debeat habere bōa iure directo.de vulg.sub.l.ſꝫ si plures.§.ad substitutos.sol.ibi loq̄t de substituto a vero patre legitimo ꝛ naturali hic de substituto a p̄re ficto cui min⁹ pmittit̄ q2 min⁹ diligit ꝛ minus lex de eo confidit vt pꝫ.in.e.l.§.in arrogato.¶Decimo opp.quē n̄ bonoꝛo,ei n̄ possum legē imponere.C.ꝺ fideic. l.ab eo.ſꝫ ī quarta nō bonoꝛo impuberē q2 natura sibi ego arrogatoꝛ debeo velim nolim:ergo nō īpono sibi legē in ipa substituēdo ei.Sꝫ h dr̄ ꝯtrū:ergo male.so.nō impono sibi legē,q2 ipse vr̄ testari organo ꝛ ꝯsilio meo ꝛ hec est ꝓuidētia q2 capio ꝯsiliū ꝓ ipso,vt no.C.de inoff.test.l.ex q̄b⁹.ꝛ hec est rō q̄re lex fingit q̄ substō pupillaris sit oꝛdinatio ipsi⁹ pupilli.nā alioq̄n n̄ posset fieri in ltia,q2 oīs substitutio in legitima dr̄ grauamen nisi fingat̄ ꝓcedere mēte ꝛ oꝛdinatione ipsius pupilli,supra legitimā aūt nulla substitutio ꝓprie dr̄ grauamē:q2 pr̄ vtit̄ iure libero suo ꝓprio.ꝛ si hoc facit n̄ dr̄ ꝓprie grauare.sicut dicim⁹ ī iudice q n̄ dr̄ ꝓprie grauare cū custodit iura partiū.¶Undecimo opp.dr̄ hic qd̄ impubes arrogatus dꝫ hr̄e quartā.ergo plus habebit adoptiu⁹ q̄ naturalis.C.de inoffi. test.l.cū q̄rit̄.tn̄ ꝯtriū ꝺberet esse,q2 nūꝙ fictio tn̄ vꝫ,vt melioꝛ veritate existat.sol.intellige sane de ea quarta de qua loquit̄ lex scꝫ de ea quarta quā habitur⁹ esset ab intestato.Illa em̄ ē legitima portio ꝛ debitū bonoꝝ subsidiū.nō em̄ q̄cq̄d habet filius ab intestato id sibi debetur,sed quarta ei⁹.ꝛ hodie tertia vel semis in filio vero:sed in illo filio ficto nihil est innouatū. Hec apparēt vera si ponas.v.vel plures impuberes esse arrogatos.ꝯ.e.l.si pater.§.fili⁹.q2 omnib⁹ debet̄ quarta nō tn̄ oīm bonorum,q2 nō est possibile.ergo ꝛc.¶Duodecimo opponitur ꝛ videt̄ qd̄ si lex aliq̄d oꝛdinat,ꝛ hō oꝛdinat illud idē q̄ lex

a ¶Unum.adde idē tenētem Bartho.so.in consi.cclii.incipien.visis.ver. ex quibus verbis ibi quāto magis.in secūda parte.

a ¶ Effect⁹. An ꝙ qñ prouisio hois potẽtior sit quaꝫ legis vine vel mortue. vide felin. nota. in. c. pastoralis. §. cuꝫ aũt. ff. de offi. deleg.

magis dicaꝫ ordinatio hois ꝙ legis. vt. ſ. ad. l. fal. l. titia. ſo. ibi plenior erat. puisio hois. ¶ ñ qñ ex puidẽtia hois augeꝫ effectus⁹ tũc ꝺ puidere bõ. ſꝫ cũ nõ augeꝫ tũc ꝺ puidere legꝫ: qꝛ bõ sine ꝑnat⁹ vt testoꝛ ꝺ tũc iuris minister et executoꝛ legis nõ aũt disposiꝛ ꝓncipalis. ¶ Sꝫ ꝫ boc opponiꝫ vt vſ ꝙ sp augeaꝫ effect⁹. nã dispõ legis ꝺ tacita ꝛ dispõ hois ꝺ expꝛssa ꝛ expꝛssum facit silere tacitũ. de vul. sub. l. cũ ex filio. §. filio, ꝛ poteti⁹ est expꝛssum ꝙ tacitũ. l. assiduis. C. q po. ſ pi. ba. ꝛ. C. ſi pẽ. ap. mor. iterue. l. iij. ad idẽ. C. de pa. Quẽ. l. fi. ꝛ. C. de pcu. l. mari tus. So. aut. puisio legis ẽ subsidiaria. ꝛ tũc puisio hois facit cessare. puisionẽ legalẽ qꝛ talis puisio nõ cõpetebat. ajt factũ hois. Itẽ nec postea qꝛ factũ hois ipedit eã nasci. de ꝟ. ob. l. q rome. §. flauiꝰ. Aut est ordiaria ꝛ tũc aut hõ imitaꝫ legẽ, aut facit ꝑter legẽ, aut facit supra legẽ, ꝓmo casu, aut imitaꝫ legẽ, ꝓcipiẽtẽ. ꝛ tũc ꝺ dispõ legis. vt hic aut lege. phibẽtẽ. ꝛ tũc ꝺ mixta dispõ legis ꝛ hois. vt ſ aut. de ali. ꝛ empht. §. sancim⁹. nã ex pluriꝫ phibẽtiꝫ augeꝫ effect⁹. aut imitaꝫ legẽ. ꝙsulẽte vel pmittẽte ꝛ tũc ꝺ puisio hois: qꝛ ꝓ hoĩem legis ꝙsiliũ redigiꝫ in pceptũ, aut imitaꝫ legẽ punictẽ. ꝛ tũc aut punit eodẽ mõ aut diuerso mõ. ſi eodẽ mõ tũc est puisio legis. ar. l. palã. §. pe. de ri. nup. ꝛ ꝙ no. ſ. de pba. l. cũ ꝓbatio. ſi vo punit diuersimode, vt qꝛ lex punit accessorie ex ꝙdã ꝙna: ſꝫ bõ ꝓncipaliꝝ ꝓpter se, tũc est dispõ hois: vt. d. l. iñ. ꝛ. ſ. ſi pẽ. ap. l. i. ñ. ꝛ. in. qñ bõ facit ꝑter legẽ, vel supra legẽ, tũc ꝺ mera puidẽtia hois ꝛ nõ legis: vt. l. debitoꝛ. §. fi. ad treb. Queriſ aut gñaliꝫ an expꝛssio eorũ ꝙ tacite insunt aliqd opeꝛ. ꝛ dic vt. ſ. de le. ſ. l. bec vba. ¶ Et predicta faciũt ad. q. ſi arbiter ꝺat ꝙdẽnato terminũ iuris ad soluẽdũ, an possit moꝛa purgari. ꝛ vſ ꝙ sic: qꝛ iste est termin⁹ iuris ꝛ mitt⁹ agit cũ lege in purgatiõe moꝛe, quã agaꝫ cũ iudice. ſ. de arb. l. celsus. Cõtrariũ ꝺt Pe. qꝛ arbiter offendit simul cũ lege: nã saltim approbatiõe, illa dilatio est arbitralis ꝺm Pe. ꝛ Cy. Sꝫ boc vſ falsuꝫ. vt. ſ. de re iud. l. iiij. §. ſi qs ꝙdẽnat⁹. ꝛ no. l. cũ stipulat⁹ sim mihi a ꝙculo. de ꝟ. ob. ꝑ Bar. et facit. c. q̃uis. de ap. ſi cle. qꝛ arbiter nõ logꝫ voce sua, ſꝫ voce lege. ar. §. de iust. ꝛ iur. l. nã ipm. vñ qꝛ disponit id ꝙ ius cõe ꝺꝫ dici ius cõe. ar. no. l. c. ſ. ex ꝺe ꝙsti. li. vj. Itẽ, dicẽdo ego: assigno terminũ iuris, nõ intẽdit grauare vlteriꝰ quã lex grauet. vt. ſ. de pac. l. si vn⁹. §. pact⁹. vſ ꝙ sic in spẽ dotis. secus si dissonaret a termio iuris qꝛ tũc cẽt dilatio arbitralis ꝛ nõ ꝫ locũ purgatio moꝛe. ꝛ hec est vitas. ar. ſ. de le. §. l. vnũ ex familia. §. si ꝰ falcidia. cũ statuit terminũ legis mẽs iudicis ꝛ mẽs legis est vna ꝛ cadẽ. nec plꝰ cogitat iudex quã lex velit. Et ex mẽte iudicis sua ꝫ effectũ suũ. ſ. de ar. l. qlẽ. in pin. vñ nõ ꝙtinet terminũ arbitri ſꝫ terminũ iuris, si nõ soluit ī termino ipso quẽ lex statuit. ſꝫ arbiter cũ ꝑfert mẽtẽ legis nihil aliõ facit nisi ꝙ se ad mẽtẽ legis refert ꝛ expꝛimit ꝛ declarat. nã ꝙ spicã executit nihil noui facit. ſ. ꝺ acq. re. do. l. adeo. ſꝫ An. ꝺ pisi. ꝛ Bu. ¶ Istũc venio ad materiã. l. ꝙ gões. in gl. mag. ꝛ pmitte ꝙ hec. l. logꝫ qñ prius decedit arrogator, demũ impubes arroga. ꝛ sic arroga. ꝺcessit sui iuris ꝛ ī pupillari etate. ¶ Quero ergo ꝓmo an substitut⁹ pupillariter a ꝑe naturali ordinat⁹ succedat huic impuberi moꝛienti sui iuris. ꝺt gl. qꝺ succedit de eꝛtate pretoris ꝙ bonoꝝ possessionẽ qꝛ substitutio rupta ꝙ arrogatoꝛe recõualescit prius mortuo arrogatoꝛe. ꝛ hoc ñ ẽ de mero iure ci uili, qꝛ ius ciuile nũq̃ extincta resuscitat. ſꝫ est ꝺ eꝛtate ꝓtoris. vt initi. gb. mo. te. inſr. §. ſi tñ. ꝛ. l. q ex liberis. §. testõ. ꝺ secũd. tab. Sꝫ ille leges hoc nõ ꝓbãt. qꝛ in. ll. Illis. recõualescit ex nuda volũtate lꝫ nuda ꝛ nõ solẽni. ſꝫ hic ñ internenit nouã volũtas nec iterueniꝛe potuit qꝛ impubes. l. q ad certũ. ſ. loc. itẽ ꝙ gl. facit de inin. te. l. postbumus. ꝛ. l. filio ꝓterito. ſꝫ ibi erat ruptũ facto legis, vl facto nature hic facto hois. Itẽ ꝙ gl. facit. ſ. de hr. instit. l. q soluẽdo. ſꝫ ibi non erat ruptũ ſꝫ ineffica ꝛ attẽto ꝓncipio ꝛ magis pẽdebat, quã ẽt nullũ. Itẽ ꝙ ꝛ Sꝫ facit gl. l. §. egigit. de scõis ta. Itẽ est ar. ꝙ gl. ſ. ꝺ iure ſi. l. ſi renocata. ꝛ

6 ſ. si ex noxa. cã aga. l. ſ. in ſi. ¶ ꝛ Ex ꝓdictis colligẽ an testm̃ ruptũ recõualescat cessante cã irritatiõis. nã aut erat ruptũ fctõ legis vel nature ꝛ ꝙualescit. aut facto testatoris ꝛ non cõualescit. Et ideo in ꝓposito non vſ substitutio ꝙualescere. ſꝫ agit ex stipulatione. vt. ff. c. l. nec em. §. eoꝝ. ꝛ. l. bis verbis. bec gl. vſ male loqui. ꝛ boc tꝫ allar. sil. per. §. testõ. vbi ad cõfirmationẽ requirit ꝺclaratio ꝓsenerãtis animi in ꝓmo ꝓposito testoꝝ is. So de tali alo nõ ꝑt hic apparere in impubere: ergo testm̃ nõ reconualescit. sed tu ostende qõ glo. bene loquaꝫ ꝛ ꝙsidera qõ stipulatio non imponitur super quarta debita ex ꝙstitutiõe: sed sup bonis arrogantis. vt no. instit. co. §. cum aũt. cuꝫ ergo petaꝫ quarta ꝓ substitutũ ꝛ ad ipm nõ porrigaꝫ stipulatio ꝙ petiẽ petitiõe bereditatis saltim vtili qꝛ alio iure ñ põt peti. ſꝫ certe imo petiẽ cõditiõe ex lege, ex cõstitutione diui pij: vt. l. ſi. ſ. si qs in frau. pa. Sed rũdeo ꝙ ita tñ ꝙdictio ex lege berẽdi, vel bonoꝝ possessoꝝ ꝺꝫ dari. ex iure eñ trãsmisso agi opoꝛtet de col. bonoꝝ. l. ij. §. ſpuberi. ergo gl. vera. ¶ Non ob. §. eorum. de rigore irrita est substitutio. sed de equitate fauoꝛe patris naturalis ꝛ impuberis cõualescit. Et rnde ad. §. i testo. ni ſi qꝛaꝫ nouũ iudicium: qꝛ vel est qñ arrogaꝫ pubes. nã suo facto ex volũtate testm̃ erat ruptũ. ergo ad boc vt ꝙualescat req runtur indicia pseuerãtie in volũtate prima. arg. C. ꝺ nup. l. ñ vt proponis. ſꝫ impuberis volũtas nulla est in testõ rũpẽdo. ergo nec in confirmãdo ex ptãte legis ruptũ ptãte legis restituit absq̃ facto hois, ergo gl. vera ꝛ illa est ipsa veritas. nec ꝓpterea supflua stipulatio. vt. ſ. qui sa. co. l. iter oẽs. ¶ Et predicta faciũt ad. q. de testõ fcõ p seiũ añ ꝙ cẽt vsurari⁹. si postea exercuit vsuraria ꝓuatã publice ſꝫ vltimo fecit cautionẽ. nã posito qõ reconualescat ꝺ eꝛtate canonica. vt no. l. c. ꝙ ꝺ vsu. li. vj. tñ ẽ necessaria bonoꝝ possessio ꝺm illã gl. vñ ex tali testõ ñ ꝑt succedi ꝺ iure ciuili ꝙ ẽ no. vel dic ꝙ mitt⁹ agit cũ iure canonico, ꝙ cũ iure ciuili. ꝛ ió pleni⁹ reconualescit. l. vt bꝛditas ꝓpetuo possit adiri: qꝛ ius canonicũ ñ ꝺanat nisi pseuerãtẽi ꝺicto. ꝛ ad boc facit. l. ſi. ꝺ reg. cato. ſ. ꝙ credo equi⁹ tñ. ꝺ. Cy. ꝺt nullo mõ reconualescere, qꝛ testm̃ ꝙsone ihabilis ñ ꝙualescit. vt l. ſ. ſ. ſi ſili⁹. ꝺ le. iij. ille ipubes ꝺꝫ substitutũ arrogatoris ꝛ ꝙsanguineos. ꝓtiſ sanguinis ꝛ decedit post arrogatoꝛe: q ei succedit. Istud vſ impossibile. nã ñ succedũt ꝙsanguinei ab itestato: qꝛ decedit testatus q nõ ꝫ pupillare substitutũ. Itẽ ñ succedit substitut⁹ nisi ñ q̃rta vt hic. Itẽ nõ succedũt simul, qꝛ cã testati ꝛ itestati ñ ꝓñt pmisceri. vt. l. ius nfm. ꝺ re. iu. So. ꝺt gl. ꝙ min⁹ incõuenies est ꝺicere ꝙ substitut⁹ succedat in oĩbõis: sed teneaꝫ ꝙsanguineis ex stipulatu. vt. l. nõ aliter. ꝛ bis ꝟbis. §. e. ꝛ sic cã testati trabit ad se cã intestati. Sꝫ bic est ꝙsi derãdum. nã ad boc vt cã testati trabat ad se cãm itestati opꝫ habeat locũ ius accrescẽdi. quo cessante ẽ totũ Et: qꝛ cã intestati trabit ad se eãm testati: vt. l. pe. ſ. ꝺ iniusto te. ẽ ergo videndũ an substitut⁹ in illa q̃rta ꝑ arrogatoꝛe bẽat ius accrescẽdi ad bona ꝑis naturalis. ꝛ vſ ꝙ nõ. ꝓmo qꝛ ꝟba tã gratiua legis impediunt ius accrescẽdi ꝙ sic ꝓbo. nã sic est natura ꝟbi tã gratiui. ad treb. l. luci⁹. §. q bẽbat. Sꝫ bic tex. ꝺicit, sola, ꝛ sic logtur tã gratiue. Itẽ ī dineris hereditarib⁹ ñ ꝫ locũ ius accrescẽdi. Itẽ arrogatoꝛ substituit ī q̃rta ꝺ iure ſpãli ꝛ ex pulegio ꝛ sic cessat ius accrescendi. ſ. de ꝙdi. ꝛ demon. l. mulieri ꝛ titio. Itẽ ñ ꝫ tãtã ꝓtãte vt ꝺ. Itẽ legitima illa ñ ẽ bꝛditas nec vniuersitas: cũ sit ab oĩ ere alieno separata ergo nõ accrescit sibi vniuersitas. Itẽ qꝛ ius accrescẽdi ñ ꝓcedit nisi ꝫbitib⁹ simbolũ. Itẽ alia bona ñ vacãt, ſꝫ ꝙtinẽt ad successoꝛes intestati. boc ẽ veri⁹. ꝛ ẽ hic ſpãle ꝙ fiat ſepatio bonoꝝ ꝛ ꝙ cadẽ ꝙsone decedat ꝑ ꝓte testata ꝛ ꝑ ꝓte intestata ꝓp diuersitatẽ patrũ ꝛ est illa successio anomala in q̃ ñ seruanꝫ regule inris. nã regule successionũ sunt ꝺ iure ciuili ducere nec ꝓñt mutari suadẽte cã: vt no. instit. ꝺ eo cui lib. cã bo. adiici. in ſi. Et sicut ẽ rõne diuersoꝝ patrũ: ita ꝓt accedere ex diuersitate patrie. vbi gꝛa. ego sum paduan⁹ vl perusinus ꝛ caueꝫ statuto padue ꝙ ꝑ possit substituere pupillarit ꝛ ipuberi emãcipato, ſꝫ perusij seruãt ius cõe. si ergo substituã filio meo ipuberi emãcipato ī paduanis bõis, seruabo statutũ padue: ſꝫ in alijs seruabo ius cõe. q̃ diuersitas ꝑie mee ꝛ ꝑ ꝙs filij mei ꝺucit diuersitatẽ illaz cam ꝑia eq parec ꝑī. vt. l. veluti. §. ꝺ iust. ꝛ iur. ¶ Tertio q̃rit⁹ ponam⁹ ꝙ ipubes arrogaꝫ bꝫ duos substitutos. vnũ a ꝑe naturali, alteꝝ ab arrogatoꝛe. Et ꝺcedit ꝓmo arrogator, deide ipubes. q̃rit qd iuris, rũdet gl. ꝙ substitutus posteriꝰ. i. a ꝑe arrogatoꝛe oĩa capit, ſꝫ iure stipulatiõis restituit substituto a patre natura. l. bõa ipuberis. q̃ ver⁹ ꝛ isolitũ heres impuberis ẽ substitut⁹ a ꝑe arrogatoꝛe. q̃ ipe sol⁹ tenebit creditoꝛib⁹ oĩb⁹ hereditarijs. ꝛ substitut⁹ a ꝑe naturali nõ tenebit: qꝛ ñ est bes cũ annihilata sit substitutio ꝓma: vt. l. nec em. §. eoꝝ. ꝛ. l. cã cognita. de vul. sub. nã si ñ esset annihilata q̃re ler fingeret stipulationẽ, ſꝫ certe vſ absurdũ. nã sic directa verteꝛ i obligõ. ꝛ sic ñ veniẽt bõa pupillaria. vt. l. ꝟbis ciuilibus. ꝛ. l. cobꝛdi. §. cũ filie. ꝺ vul. sub. idẽ vſ absurdissimũ q̃ ei restituañ bõa cuꝫ ñ possit ꝙuenirí a creditoꝛib⁹ vl legatarijs Dicã q̃ ꝙ here de ꝺ⁹ haberi, de trãsl. q̃ controuersia. imo vſ ꝙ fauoꝛe creditoꝝ oĩa crescãt substituto ꝙ vniuersali ꝑis naturalis ꝛ ñ substituto ī ltia si redigiꝫ ad instar singularis successoꝛis: vt. l. si certaꝫ. ſ. ꝓ mi. test. ꝛ ꝺ tꝫ Ja. ꝺ are. Vel dic ipm ꝺcedere cũ duob⁹ testamẽtis, ꝓpter diuersitatẽ patrũ. ꝛ posteriꝰ substitutio ñ infringit ꝓpe qꝛ vna ī altera nihil ꝑt, ꝓpter patrũ diuersitatẽ q est mirabile. ꝛ ī ꝺ resident gl. ꝛ ẽ ipa vitas. Et facit ad plures. q. q̃s notani. C. ꝺ sum. tri. l. cũctos ꝓpꝛos. ꝛ pridie ꝙsulni bonoñ. vbi ꝙsuetudo pmittit relinq vꝛoꝛi ꝺꝫ ius cõe. ꝛ ista ꝙsuetudo ñ infringit ꝓpe qꝛ vna ī altera nihil ꝑt, ꝓpter patrũ diuersitatẽ q est mirabile. ꝛ ī ꝺ residet

l.apud eũ. Iste enĩ est subiect⁹ diuersis patriis sicut diuersis prib⁹.ꝛ iõ regii cẽseř regi⁹,ſ; bo.cẽseř bononiẽsis.ꝛ sit separatio bonoꝝ sicut ptoꝛ facit alibi:vt.ĵ.de separa.bo.l.i. Itẽ facit ad aliã.q.statuto caueř ꝙ mř possit filio pupillariter substituere. mõ pone qđ filio substituit tã ipsa ꝙ př,qs pfereř:rñdeo ĩ bonis mřnis pfereř substitut⁹ a mře:qꝛ redacta est ad istar přis. ſ; ĩ přnis pfert substitut⁹ a pře.nã ꝙ ad effectũ istaꝝ substõnũ iste decedit cũ duob⁹ prib⁹.vt.ĵ.ĩ arrogato. in bõis extrĩsecis pfert substitut⁹ pris:qꝛ př pl⁹ iuris b;.ꝛ idẽ dico ĩ substõ ne extraordinaria.l; Guil.alr dicat in.l.pcib⁹.C.de ipu. ꝛ ali. subst.vbi dt qđ substõ mřis vertiř in obliquã.ſ; falsu; dt:qꝛ si detraberet substõ mřis lřia,nullũ eẽt mřis puilegiũ cũ de iure cõi possit mř substituere p fideicõ. et sic statutũ nil opareř. Itẽ statutũ loquiř de pupillari,nõ đ fideicõmissaria. Itẽ ius cõe ĩ qõne Guli.loqtur de extraordinaria,nõ de fideicõ.ꝛ ideo Gul.errauit ĩ hoc passu ꝛ idẽ in tutela dico.qđ si eq statutũ pmittit mři relinq̃re tutorẽ absq; ope ɔfirmationis, vt patri. ¶ Et adde tres ɔclones. pria ꝙ ĩpubes nemĩe substituto h; hř dẽ ab ĩtestato,ſ; hoc vř falsum:qꝛ ĩpubes nõ decedit ĩtestatus,ſ; ĩtestabilis,vt no.C.de iur.deli.l.cũ anti q̃orib⁹.ꝛ ĩ gl.et l.ij.q te.fa.pos.p Cy.ꝛ.l.j.qñ ĩpe.ĩter pu.ꝛ vi.p Guli.ꝛ.l.j.ĩ pn. de suis ꝛ le.ꝛ.l.ĩtestato.de le.tu.p Pe.ꝛ Cy.ĩ addi.sol.q̃tũ ad volũtatẽ nõ dr decedere ĩtestat⁹:qꝛ nõ pt velle, ergo nec nolle. vñ succedẽs ei nõ dr hře tacitã ei⁹ voluntatẽ.ſ; q̃tũ ad effectũ successiõis dr hře hřditatẽ ab intestato ex interp̃tatione legis nõ ex mera significatiõe vboꝝ.vt.d.l.j. ¶ Et pdicta faciũt ad q.dt statutũ ꝙ minoꝛ.xx.an.nõ possit testari.q̃ro an codicillãdo poterit grauare veniẽtes ab ĩtestato:ꝛ vř qđ nõ qꝛ eos nõ honorat,cũ nec possit,ergo nec grauat.C.de fide.l.ab eo,facit l.ij.de iure codi. Cõtrariũ vř p.l.j.§.vel maxime. de col.bo.cũ sua gl.facit qđ not.l.l.ij.đ le.j.p Bar.ɔclusio hec est, qđ pupillus nõ deceditĩtestat⁹ respectu volũtatis.ſ; respectu effectus sic.ꝛ idẽ in pdigo ꝛ furioso. ¶ Scđa ɔclusio est ꝙ ĩpubes hñs substitutũ ab arrogatore datũ ꝛ non a pře naturali decedit p pte testat⁹ ꝛ p pte intestat⁹:qꝛ cẽseř diuerso iure ppter diuersos pres.nã ipe cẽseř loco duoꝝ filioꝝ ex natura correlatiõis. sec⁹ si sol⁹ př naturalis ei substituit qꝛ tũc decedit ĩ totũ testatus,de vul.sub.l.ſ; si pl'es.§.ad substitutos qꝛ substõ pris naturalis subrogař loco cãe intestati.ꝛ sic ad oĩa trahiř. ¶ Tertia ɔclusio est.ꝙ hñdo diuersos substitutos istis prib⁹,ꝙ decedat cũ gemino testamẽto:qꝛ procedit a gemino autore ꝛ cã efficiẽte:vñ dinumeratio causarum dinumerat effect⁹ ꝛ facit vnũ ꝛ idẽ cẽseri aliter ꝛ aliter,id est diuerso iure ꝙ est veritas in ista materia. ¶ Viso qñ pmo decedit arrogatoꝛ scđo ĩpubes videñdũ est qd iuris sit si primo decedit impubes ꝛ dic tũc agi ex stipulatione vã vel ficta ꝛ talis agẽs nõ ẽ pprie hřs; ſ; d; haberi loco heredis actiue ꝛ passiue qꝛ petit vniuersitatem ex dispositiõe legali.C.ad.l.iuliã de vi.l.si tutoris. Ponamus ergo qđ substitut⁹ a pře naturali agit ad restitutionẽ bonoꝝ ɔ heredes arrogatoris,illi volũt đtrahere es alienũ.puta vsuras,quas př naturalis extorsit,ſ; substitutus dt ad se ptinere hãc curã.ꝛ ꝙ resistit aĩe defuncti.q̃riř qd iuris.rñ. qꝛ stipulatio subrogat loco substitutiõis vniuersalis eãdẽ hñtis naturã.Et iõ oĩa cũ suis vitiis ꝛ oneribus restituẽda sunt substituto. ¶ Et no.tunc excludi alios veniẽtes abintestato impuberi qꝛ vt dixi stipulatio succedit loco substitutiõis extincte. de vul.sub.l.cã cognita.ſ; si nõ eẽt substitut⁹ agerẽt legitimi successores. S; an teneař facere ĩuẽtariũ.rñ.forte nõ teneř substitutus:qꝛ nõ est pprie hřs cũ rupta sit substitutio.ꝙ ẽt non facto inuẽtario,nõ teneñř vltra vires hereditarias. Caue tibi si hoc est verũ ergo nec falcidiã detrahet de legatis a se relictis: qꝛ citra ius ꝛ nomẽ heredis nemo detrahit falcidiã. vt not. ĵ. ad treb.l.j.§.inde neratius.ꝛ iõ magis puto in oĩbus istũ haberi loco heredis q̃tũ ad pdicta ꝛ q̃tũ ad trãsmissionẽ: vt. C. de inoff.te.l.cũ antiquis. ¶ S; q̃ritur vtrũ ex illa stipulatiõe queratur actio directa,an vtilis. Gl.dt qđ directa ex vera stipulatiõe.vtilis ex ficta stipulatiõe.tu dic aut agit ex ppria stipulatiõe,ꝛ agit directa,aut ex stipulatione alterius ꝛ agit vtili.qꝛ quoties actio descẽdit de vno in aliũ ꝛ sic mediate est vtilis,nisi descẽdat in heredẽ.sola enĩ est directa illa ꝙ puenit p immediata pncipia.vt.d.l.cã cognita.ꝛ sic actio ꝙ queriř alteri p tabellionẽ est vtilis nõ directa:qꝛ ñ puenit ex immediatis causis:ſ; p obliquũ.h; tñ p oĩa naturã directe: qꝛ pncipalr ptinet negotium ad agentẽ,ꝛ iõ tabellio qui est stipulatus non posset hoc ius refutare. Nõ ob.C.de noua.l.iij.qꝛ ibi loquiř qñ negotium primordialiter ꝛ naturaliter pertinebat ad habentem ius directũ. Preterea illa lex nõ h; locum in restitutiõe ex trebelliano.ĵ.de transac.l.fi.qꝛ ius non ptinet ad heredẽ p seipso:sed p fideicommissario.ꝛ vide nota.ĵ.de pac.l.si cũ emptore. ¶ Ultimo inducitur hec lex in argumentũ qđ ille qui petit dilationẽ sibi dari non possit ea sibi data,renũtiare dilatiõi in dãnũ aduersarii:qꝛ tũc cũ ppter eq̃litatẽ seruãdã dilatio sit facta cõis bñficio legis,istđ bñficiũ ñ ẽt aduersarii ptãte:qꝛ ĩ iure pari ñ pt piudicare vn⁹ alteri.vt.l.si post mortẽ. §. fi.đ ɔtabulas.sec⁹ ĩ iure ꝙ venit ĩ ɔsequẽtiã ꝛ ñ pariter. vt.ĵ.đ min.l.si iudex circũuẽto.đ hoc no p Cy.C.đ tẽ.ĩ ite.re.l.petẽde. ex ꝙ enĩ ius dilatiõis aduersario meo ẽ q̃sitũ ei renũtiare ñ possu; in ei⁹ piudiciũ ar.ĵ.ꝙ qsq; iu.l.iij.post pn.ñ ob.đ excu. tu. l.amicissimos.§.luci⁹.qꝛ ibi erat acq̃situ in puilegiũ renũtiãtis,ñ rõne eq̃litatis seruande. Est ꝙ differẽtia aut habeo puilegiũ p te id est tua cõtẽplatiõe.ꝛ eo vti ñ possu; ɔ te:vt dicto. §.lucius.aut habeo puilegiũ ppter te.i.tua occasiõe ꝛ tũc aut in iure q̃sito sum tibi eq̃lis:aut su; accessorib⁹. Siquidẽ sum coequalis tũc tua renũtiatio mihi ñ nocet.ar.ĵ.đ in.om.iu.l.si idẽ.§.j. Si vo su; accessori⁹,tũc mihi nocet:vt dicta.l.si iudex.

Additio Baldi.

SI arrogator. Si pmoriř arrogatoꝛ, deinde impubes arrogat⁹,hřs arrogatoris, ꝛ bõa arrogati,ꝛ quartã ei đbitã ex ɔstitutiõe diui Pii,restituere teneř. Ite; arrogatoꝛ ĩpuberi arrogato directo pupillariter substituere pt ĩ q̃rta pdicta p fideicõmissariũ vo ñ pt.h.d.Bal. ¶ Ibi,q̃r tã,hic no.ꝙ q̃rta h ẽt ñ agnita trãsmittiř ad quẽlibet ẽm doctri.Cy.ꝛ ẽ rõ:qꝛ petiř vt debitũ ꝙ sumpsit ortũ ĩ psonã arrogatoris. Iđ ẽt clausiana pponiř ad istar pfoni.vt.ĵ.si qs in frau.pa.l.fi.sec⁹ ĩ q̃rta ꝙ debeř filio ẽ; naturã:qꝛ ñ ẽ adeo debita ꝙ př viuẽs possit dici obligat⁹.vñ p ea ñ h; locũ reuocatoria ẽ; leges:vt.ĵ.si a pa.qs fue.ma.l.si vsq; adeo.no.p Cy.C.đ inof.do.l.j.ꝛ p do.ex đ te. Ray.vbi Ho.dt ɔtiũ.ſ; illud ẽ; cañ. vř dic ꝙ male dt. Itẽ fili⁹ qꝛ bonoꝝ subsidiũ loco q̃rele đferř, ñ sic trãsmittit debitũ bonoꝝ subsidiũ,sicut arrogat⁹ quartã: vt no.C.đ inof.te.l.scimus.in pn.ẽ; Cy.hic.q.v. ¶ S; ecce.ꝙ př arrogatoꝛ ĩstituit,vř legat arrogatoꝛ q̃rtã,an valeat institutio vř relictũ.dic ꝙ sic đ eq̃tate ẽ; Pe.l; gl.dubitet:ꝛ nõ solũt.ĵ.đ co.ho.l.j.si ĩpuberi. Tu dic ꝙ v; đ rigore:qꝛ lex ꝙ fieri hoc iubet eo ipo fctm cõfirmat:nec facit adeo đbitũ ꝙ ĩ ea remoueat instõnẽ,vř legatũ.ĩ.§.ſ; an ĩpuberi. No.ꝙ t; substitutio ĩ re certa.i.ĩ q̃rta.ꝛ nisi qꝛ lex ipedit traheret ad vniuersu;. vt đ vul.sub.l.coheredi.§.fi. ¶ Itẽ no.ꝙ si t; grauamẽ ĩ q̃rta. facit ꝙ no.ꝙ q̃uis testõꝛ relinquat hãc q̃rtã tñ ñ dꝛ capi indicio testatoris ſ; ex dispositiõe.l.ꝙ itellige.s. mediate.nã arrogatoꝛ ẽ debitoꝛ facti.s.ꝙ d; relinq̃re ĩ fctm trahit ad se datiõnẽ,imediate aũt accipiř a přis testõ ĩ quo relinqt ĩpuri quartã.sĩr de le.iij.l.vxorẽ.§.agri plagã.ꝛ sic ĩduciř in ar. ad qđ.de arbitrio q adiecit diẽ legalẽ in pcepto ꝙ possit mora purgari sic si nõ adiecisset diẽ.nec ob.iura ꝙ dicũt ꝙ expssio eoꝝ ꝙ insũt aliqd opereř.vt.l.si ita expssu;.de ɔdi.ꝛ dem.qꝛ imo nõ inerat.nã in legato ẽ duplex acq̃sitio renocabilis.ꝛ ru.pe. nõ inest ɔd.si volet ẽ; Pe.ꝛ Cy.in legato ɔd.si volet iest tacite ad repudiationẽ nõ ad ipsam acq̃sitionẽ.iđ ɔcepta sup ipa acq̃sitiõe importat cõditionẽ qꝛ tacite non sic inest ꝙ importet legatũ sub ɔdõne ɔceptũ.ſ; qñ expmiř ꝙ ipa forma legandi est sub ɔdõne ɔcepta.ꝛ sic ex tali expssiõe aliqd resultat ꝙ non inerat,in lege vo nřa aliđ resultat.idẽ si cer.pet.l.cũ qd,ꝛ de le.j. hec vba. Itẽ no.de le.j.l.talis scriptura.vbi vbũ pñti die, qđ tacite ĩerat,expssu; aliqd opař.sol.inerat đ necessitate,ibi nõ, nã potuisset testõꝛ aliã diẽ adiicere ẽm Pe.hic, vel ibi aliqd aliđ resultat.s.spãlis puisio que eximiř a gñe vt in.§.basilice. ¶ Itẽ ob.ɔiũctio dnaꝝ legũ.ĵ.loc.l.iiij.ꝛ.ĵ.đ pcario.l.cũ precario.ſ; dic ꝙ ibi pl⁹ inerat ꝙ expmmebař ẽm Pe. ¶ Itẽ ob.đ l.ꝛ po.l.iij.§.fili⁹.ſ; ibi ñ v;:qꝛ medio tpe reperiř pterit⁹. Tñ ad qõnẽ ppositã de arbitro dt Pe.ꝙ mora nõ pt purgari pter ɔtẽptũ arbitri vt.l.celsus,idẽ Cy.Guil.đ cu.t; ɔ,allegat đ re iu.l.iiij.§.si qs ɔdẽnat⁹ cũ gl. Prima verioꝛ,qꝛ ex ipa expssiõe aliqd resultat ꝙ tacite ĩerat.s.ɔcept⁹ arbitri expmẽtis.

QUi in adoptionẽ. Adoptio ad eas personas suas radices extẽdit,ad quas iura agnationis possunt puenire,non ad alias.h.d. ¶ Additio Bal.

QUi ĩ adoptionẽ. Regła est oẽs q sibi attinent sine interpositione femine sunt agnati.ꝛ oẽs qui cu; interpositiõe femine sunt cognati.q̃re agnati oẽs sequũř přem suũ.nã iura agnatiõis a pře ɔhim⁹,ñ a mře.ꝛ iđ inter ltĩmos nřla ẽ agnatio.l.si spuri⁹.ꝛ.l.hac pte.vñ cognati, vide ꝙ no.ĩ.l.j.đ suc.edic. Bar.ibi.in familia mea.i.agnatiõe.

NEq; absẽs. Qđ fuit mřtũ ardua in ciuitate boñ.vc;.qdã spuri⁹ volebat ltĩari p quẽdã cõmitẽ q hẽbat ad hoc ptãtẽ:ɔstituit quẽdã pcuratorẽ ad hoc impetrandũ ꝛ

a ¶ Fieri. adde Bart. in l. nequaquam. §. j. de excu. tu. ⁊ in l. gallus. §. forsitan. de liber. ⁊ posth.

b ¶ Sm̄ Guli. limita nisi sit a lege reprobatū q tunc venire pōt. tert. est in l. quēadmo. C. de agri. ⁊ cēsi. li. xi. ēt si sit in ratum ꝫm fe. de. de se. in consil. clxxij. vide etiam bal. in l. cū a mr̄e. in l. co. C. de rei vē. ⁊ l. ij. cum profitearis. C. de reuo. do. ⁊ in l. si creditoribus. C. de ser. pig. da. ⁊ Inno. in c. cū contingat. de iure iuran.

c ¶ Per pcuratorez. vide Feli. in c. licet. de test, ⁊ q ibi dixi in apost. vbi tꝫ q cōis opi. est qd per procuratorem cōtrahi possit.

a fuit legitimat⁹, mō querit an p pcuratorē potuerit fieri^a ⁊ est ar. hic qd nō. ⁊ j. e. l. post mortē. §. fi. per. Ja. bu. de libro. Bar. ¶ Querit ēt an. de ipsis nūqd emācipatio possit fieri p pcuratorē: ⁊ dicit qd nō: q nō administratiōe p̄rimonij. nisi in casu. l. vlt. de emāci. li. And. zaffi. Sꝫ bar. dt qd legitimatio pōt fieri pcuratore ipetrāte pcuratorio noīe ⁊ p pcuratorē ita dt ipe. de li. ⁊ po. l. gall⁹. §. forsitā. Ego nō puto agnationē inter absentes nasci posse. ar. s. de his q sunt sui vel alie. in l. filium eū diffinim⁹. ⁊ iura dnt imitari naturā: vt. s. e. l. nā adoptio. sꝫ certe illa non est agnatio datiua: sed vera q inheret naturali agnatiōi. ⁊ iō legitimatio fauorabilior est quā arrogatio. vel dic qd pcurator non ē hic pcurator, sed supplicator: ⁊ iō non attēdit supplicās sꝫ cōcedēs. C. de preci. imp. offe. l. j. cum sim.

1 Decretum non potest dici nullum post decem annos.
2 Quis contra factum suum venire non potest.
3 Emancipatio, an possit fieri die feriata.
4 Filius viuens seorsum a patre, an dicatur emancipatus.

Post mortē. Qd nō est fcm̄ ltīme, cursu tpis ltimat. h. d. ¶ Not. qd pr̄ ꝫ emācipationē q fecit venire n̄ pt: lꝫ alle. cām nullitatis. sꝫ. ꝫ. C. si aduer. rē iu. l. cū pr̄. so. h act⁹ in
1 ualid⁹ a pncipio ꝫualescit lōgi tpis silētio. ibi n̄ hꝫ gl. ¶ † Ergo no. q decretū n̄ pt dici nullū post. x. an. ⁊ ē spāle i cā status. nā als ius agēdi d nullitate ē ppetuū hꝫ pe. dic. q hē spāle: q decessit emācipata in q̄si possessiōe libertatis. i. existētie sui iuris. ar. C. d dec. l. antep. li. x. Si eñ viueret posset qd referri hꝫ pe. q re pbo. q si i vita pt stat⁹ i dubiū pbabilit reuocari. ergo
2 testm̄ ei⁹ si valuisset cui⁹ ꝫriū h dr. ¶ † Itē no. q nō pt qs ve-
b nire ꝫ fctm̄ suū^b ⁊ n̄ ē dubiū si fctm̄ ē obligatoriū sec⁹ si n̄ ē obligatoriū q nullū: siue sit nullū fauore pprio siue publico: sed si fauore tertij tūc n̄ expectat declaratio illi⁹ tertij. l. si hu⁹ pluriū. §. j. d le. j. hꝫ Guli. nisi ope tpis vl alia eqtate. l. sit cōfirmatū. vt h. Sꝫ an i emācipatiōe reqrit instr̄m ⁊ testes. dic. C. d si. istr. l. emācipatiōe. ¶ † Sꝫ an emācipatio possit fieri die feriato: dic. C. d fe. l. act⁹. ⁊ an magis mereat pr̄ emācipādo q fili⁹ cōsentiēdo: dic d v. ob. l. qdā cū filiū. p Ja. d are. ⁊ C. d col. l. vt liberis. p Cy. ⁊ formā instr. emācipatiōis vid i spe. i ti. d natis ex libe. vē. Et an corā iudice delegato possit fieri emācipatio. dic vt. j. de pb. l. ab ea pte. Sꝫ q̄re in emācipatiōe reqrit decretū. vid ex de fi. instr. c. cū p. tabellio p Jn. ⁊ h p Guli. q reddit duplicē rōnē. pmo q emācipatio i se ē inestimabilis donatio. scdo q p̄ria ptās ē sacra. ⁊ iō est d iure publico. pter ea emācipatio nisi publica autoritate fieri n̄ pt hꝫ Guli. ¶ Et no. q q̄lis qs fuit habit⁹ i vita, ita p̄sumit i morte. ¶ Itē no. q exceptio p̄scriptiōis cāte ex titulo ex facto agētis excludit euꝫ ab igressu ꝫtrouersie. i. ipedit pcessum. si aūt ē causata p̄scriptio aliūde dic vt. C. d p̄s. lō. tē. l. emptor. Itē habes h q p̄scriptio q̄ dat eē libertati dat eē testō iter lfcō. q tene mēti. ⁊ q hic tractat an qs possit venire ꝫ fctm̄ suuū distigue aut ē fctm̄ ꝫm. l. aut ꝫ legē aut pter legē. i. lege nō assistēte. ¶ Pmo casu aut ē tale fctm̄ in q̄ hꝫ locū pnia ⁊ pt qs venire ꝫ fctm̄ suū vt i ꝫctibus inominatis re itegra. vt. l. j. de rex pmu. aut nō hꝫ locum pnia ⁊ tūc aut cām hꝫ ꝫueniēdi ab aduersario ⁊ pōt ꝫuenire: vt. l. q fidē. de trāsac. idē si cā sit finita. vt. l. lex vectigalis, d pi. aliter n̄ pt ꝫuenire. l. p fundū. d ser. ru. pdi. n̄ tn̄ dr venire ꝫ, ille q agit ex actu hꝫ ei⁹ naturā. vt. l. vēditor. j. de v. ob. ¶ Scdo casu aut venit ꝫ noīe alieno aut pprio. Si qdē noīe alieno pt. C. d sac. san. ecc. l. iubem⁹. §. econom⁹. Si vo venit ꝫ noīe proprio. tūc aut absqꝫ eo q allegat suā turpitudinē. rpt. vt. l. j. ⁊. ij. d re. eox. aut allegat suā turpitudinē: tūc aut. l. irritat actū odio ipsi⁹ ⁊ nō pt cōtrauenire. j. d dolo. l. elegāter. in pn. ⁊. j. de act. emp. l. iul. §. si qs colludēte. Fallit in mr̄imonio. ⁊ p ꝫn̄s in dote. j. d ri. nu. l. a diuo. aut irritat actū: q cā est turpis: ⁊ tūc aut allegat turpitudinē suā agēdo: ⁊ n̄ pt ꝫuenire. C. d reuo. do. l. cū pfitearis. aut excipiēdo. ⁊ pōt ꝫuenire. vt. l. ij. j. de ac. ⁊ ob. Fallit nisi alleget turpitudinē suā ꝫ s̄niaꝫ iudicis. nā tūc nullo mō audit nec excipiēdo. l. si seru⁹ pluriū. §. j. de le. j. ¶ Tertio casu aut tali facto nō accessit extrinsec⁹ alia cōfirmatio ⁊ pt qs venire ꝫ. vt. d. l. cū pfitearis. nā rōne soli⁹ facti q̄n fctm̄ est inutile n̄ repellit q aut accessit alia ꝫfirmatio puta tpis vl sup ioris. ⁊ tūc aut i actu iter viuos ⁊ n̄ pt venire ꝫ, vt hic. aut
4 in vltīa volūtate ⁊ tūc pt testōr ꝫuenire. C. d test. l. oīm. † ¶ Sꝫ q̄ro an fili⁹ q diu vixit seorsum a patre habitādo ⁊ negotiādo, p̄sumat emancipat⁹, ⁊ dic si allegat emācipatio, cum cursu. xx. an. sufficit. C. de p̄scri. lon. tēp. q̄ p li. l. ij. ⁊. C. de patria po. l. j. ⁊ hic. aut cōcursu decennij. ⁊ idem videt vt hic. ⁊ ar. j. de vsur. l. cū de in rē verso. Si aūt nō allegat emancipatio sꝫ sola quasi possessio libertatis tūc requirunt. xx. anni. p dicta iura. ergo apparet qd aliqd presumit mixtū ex actibus ⁊ tēpore. sic. j. de probatio. l. procura.

Additio Baldi.

Post mortē. Emācipatio n̄ solenniter facta, lōgi tpis silētio cōfirmat. ⁊ ꝫ fctm̄ ppriū ab initio nullū, sꝫ postea ꝫfirmatū, qs venire n̄ pt. h. d. Bal. ¶ Quāto tpe fili⁹ p̄scribat sꝫ i existētia sui iuris n̄ precedēte aliq̄ emācipatione q̄ est loco tituli, dic vt hic p Guli. vide ad hāc. l. in spe. de pac. §. si. Itē oīno vide in spe. in ti. de emāci. ⁊ vendi. §. tertio loco. v. sꝫ pone exēplū. cū se. Ibi emācipata forma in istr̄i emancipatiōis. vide spe. de na. ex li. vē. ¶ Ibi, q̄si nō iure. pone exēpla q̄ ponunt. j. e. l. adoptio nō iure facta. vel pone exēplū vt no. j. de pba. ab ea pte. §. si. vt puta ē facta corā iudice dlegato: q hec cā n̄ pt delegari sicuti nec tutoris datio. Itē pone exemplū, vt q non interuenit scriptura. C. de si. inst. emācipatiōe. vl nō interuenerūt testes, vt hic ⁊ est spāle. nā i alijs actis forēsib⁹ nō sunt testes necessarij. de dolo. l. in donationib⁹. vl n̄ interuenit iterrogatio ⁊ r̄nsio vl eqpollētia vba. s. eo. l. ij. vl q decretū fuit iterpositū i loco inhonesto. j. e. emancipat. Bal. ¶ Quare aūt in istis emācipationib⁹ requirit decretū iudicis. dt Guli. q emācipatio eqpat imēse dōatiōi excedēti ltimā. Itē q p̄ria ptās ē iuris publici. q̄ ⁊c. vt. j. de pa. l. ius publicū. ibi nec p̄ntibus. vid Jnn. de pb. post cessionē. ⁊ de fide instr. c. ij. i gl. ij. i si.

c **Neque adoptare.** Ar. q cōpaternitanitas n̄ possit ꝫbi p pcuratorē^c alij dicūt ꝫ: q iura spiritualia nō fundant in pcura. sꝫ i domino. de pcu. dic vt no. in mercu. sup regula. pt qs. p Jo. an. Itē per pcuratorē iuram⁹. itē absoluimur ab excōicatiōe de ele. c. venerabilis. alij dicūt etiā in hoc ꝫriū q requirit man⁹ impositio ⁊ tactus. vt no. de sen. excō. c. cū desyderes. p Ho. Sed p prima opi. facit. j. de iureiu. l. labeo. itē facit vt no. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ¶ Itē ille. §. est ar. qd legitimatio nō possit peti per pcuratorē. sꝫ curia imperatoris seruat cōtrariū pter discrimina viarū. ⁊ est expssum extra qui fil. sint le. c. per venerabilem. secundum Ube. de bobio. ⁊ Cy. dic vt dixi. s. e. l. neqꝫ.

1 Procurator, an possit cōstitui sup alienatiōe rei minoris.
2 Filius, an in dubio presumatur esse in patria potestate.
3 Legitimatio dicitur ad honores, non ad onus.

Additio Baldi.

1 **Neque adoptare.** Nunquid possit constitui † procurator ad impetrandū decretū super alienatione rei minoris. de hoc p Azo. C. de pred. mi. l. minori. vide in spe. de proc. §. j. v. qd igr si cōstituat. ¶ Ibi, absens. qd d emācipatiōe. dic q idē: q lex dt nō fieri in absentē nisi ex rescripto. C. e. iubem⁹. bal. ¶ In gl. i. in pn. h plene examinat per Guli. ⁊ per arc. liiij. di. penitentes. ⁊
2 xij. q. j. certe. ¶ In gl. ij. ibi. sed dic. ¶ † An aūt in dubio p̄sumat filius in ptāte p̄ris. dic aut dubitat in facto, aut in iure. Primo casu p̄sumit i ptāte. inst. de patria po. in pnc. ⁊ no. so. ma. l. titia. Scdo casu hꝫ locū ista lex Cy. in. l. post mortē. in si. adde nunqd legiti. q̄ sit coram comite possit fieri per pcuratorē vl q nō vt hic. tn̄ ꝫriū credo q pr̄ possit petere p pcuratorē filiū legitimari: nā pōt dn̄s per pcuratorē, lꝫ nō simplicē, seruū suū manumittere. l. cū pponas. C. de do. ⁊ hoc p nūciū: vt. l. si pr̄. j. de ma. vin. ⁊ p lr̄as. l. j. §. j. d ca. to. C. Et ista ltīmatio q̄si qdā spēs libertatis est. Item facit q de mi. dr in. l. iiij. j. de spō. e. ti. l. si. Itē satis ē q filius hēat ꝫsensuꝫ p̄ris p̄ntis sibi lꝫ nō sit p̄ns iudici legitimaturo dū tn̄ iudici ꝫstet de tali cōsensu p pcuratorē vl p nūtiū vl alio mō. ar. in. l. obligari. §. tutor. de aut. p̄stā. n̄ ob. §. neqꝫ absens. q ibi fili⁹ n̄ erat p̄ns patri cōsentiēti sed abn̄s. ⁊ ꝫm naturā quā imitatur adoptio, n̄ pt qs absentē gn̄are. nec ēt p alium, vel p nuntiū, vl p eplam, pt qs filium q̄rere. l. j. §. ne aūt. C. d ca. to. ¶ Qd aūt ipe idē fili⁹ possit ad hoc esse pcurator, credo, nā satis est qn̄qꝫ, vt dixi, pr̄ faciat
3 fidē iudici de eius volūtate. ¶ † Itē h legitimatio est ad honores, nō ad on⁹, q̄ vicē duox pōt qs subire, vt no. i. l. si. d offi. pto. ⁊. s. e. l. si cōsul. Pe. de bōpetris. Et p hoc terminat qdam qd q̄ fuit multū ardua bononie. qdā spurius voluit legitimari p quēdā comitē q habebat ad hoc ptātē. Cōstituit quendā pcuratorē ad hoc ipetrādū ⁊ fuit legitimat⁹. Mō q̄rit an p pcuratorē hoc potuit fieri. dic q nō, p hunc. §. ⁊ p id q hic dr. Ja. bu. totā hanc apostillam accepit a Bal. in libro. Bart.

Quem filius. Dicit gl. q emācipatio nō tollit hodie agnationis iura q vex ē in effectu sꝫ ipo iure tollit. q dic vt. C. vnde liberi. l. qui se patris. in. ij. glo. magna.

Additio Baldi.

Quem filius. In gl. ibi, hodie tn̄. idem no. j. vn̄ cog. l. legitimis. cōtra. C. vn̄ liberi. l. qui se patris. in glo. pe. ⁊ insti. de leg. agna. suc. Jus tn̄ existentie sui heredis sine dubio tollitur. vt. C. de iur. deli. l. si fratris.

Liberum.

LIberum. Ar. q̄ ſz dñs liberet patrē a vaſallagio ſuo, nō tñ liberat filios iam natos, ſz natſcituros. ſic. C. de li. ⁊ cozū li. j. ſ. ¶ Itē eſt ar. q̄ ſz ciuitas ſit p̄uata epo tñ i dioceſi poſſit exercere iura epalia. de hoc no. in. c. felicis. ō penis. lib. vj. in nouella. Additio Baldi.

LIberum. Exemplum q̄ ſz pbet exemptio capitis, non pbat exemptio membrorum. de hoc per Jnnoc. de p̄uile. ex ore. ſuper verſ. in membris.

SI pater naturalis. ¶ Noz. qō ter ponere autoritatē ſuā nutu. ſecus vſ in tutore. vt. l. j. in fi. ſ. de aut. ꝛu. de hoc no. ſ. de re. iu. l. vbi nō vocē. ⁊ Sed qualiter tabellio ſcribet nutum. dic vt. l. nutum. de a. qui. here. per Bar. Additio Baldi.

SI pater. P̄ſ q log nō p̄t adoptiōi filij pōt ꝛſenture p nutū. h. d. videſ ſpec. de re. ſ. nūc tractādū. v. qd ō muto. vide qō no. C. de p̄ſcri. ꝓpt. an. cū notiſſimi. i p̄n. ⁊ plene p archi. xliij. di. ſit rector. ad fi. vbi olno vide Bal. ¶ In gl. ibi, vbis. vide Ly. in aut. ſacꝛa puberū. i. ij. q. ¶ Ja ſi. teg. ibi, fetā cēt. hoc ī p̄ſis autoritate. ſz tutoꝛ i autoꝛiādo neceſſe hz log ſm Sy. q ita no. de re. iu. vbi nō pōt. qō eſt vez ī ertraindicialib⁹. ſz i iudicijs ſingit log q tacet. l. j. C. de erro. actio. l. cū ōſtēdim⁹. ſ. fi. de fideī. tū. et ideo p̄ſtia ſufficit: vt. l. minoꝛē. C. ſi tu. vel cū. iterue. dic vt per Bul. quē vide etiā in. l. cū nō ſolū. ſ. neceſſitatē. de ho. que lib.

1 ☞ Pater quando cogitur emancipare filium, nūquid tenetur ei aſſignare legitimam.

2 Per inſtrumentum emācipationis, an pbet preſumptiue q̄ filius ſit legitimus.

1 NOn pōt. ¶ Nū qd vbi p̄ cogit emācipare filiū teneat ei aſſignare legitimam dic q̄ nō. q̄ nō debet viuo p̄ſe⁹. l. ſi. de li. agn. l. j. ſ. ſi

a impuberi. ſ. de co. bo. q̄ li. C. de bo. q̄ li. cū opz. ſ. cū aūt. ⁊. C. ō ſa. ſan. ec. aut. ſi q̄ mulier. ſm Bar. fil. ⁊ Ly. Sz nūqd q̄ p̄, q dilapidat bona filij teneat ꝓpterea ipm emācipare, dic qō nō. vt. ſ. ad treb. l. patoꝛ. Sz nūqd teneat ei aſſignare aliqua poſſeſſionē p alimētis. dic qō nō. ſz tñ de meſe in meſem tenet ſoluere alimēta. ſ. in p̄ncipio meſis p toto meſe. vt. d. l. ſi. de lib. agno. ¶ Sed nūqd ex cauſis ex qb⁹ p̄ cogit emācipare filiū cogat filiꝰ emācipari. dic vt in aut. g. mo. na. eſſi. ſui. ſ. gñaliꝛ. col. vij.

2 Tꝺz an p inſtrm emācipatiōis pbet p̄ſumptiue qō filiꝰ ſit legitim⁹. ⁊ p̄ qō ſic. nā p hoc ptz qō p̄, vt legitimū tractabat eū. de v. ob. l. qdā cū filiū. Sz an p reſcriptū p̄incipis poſſit qs emācipare vētrē vxoꝛis, ſicut infantē. ⁊ dic qō nō. q̄ nō eſt in p̄tē. vt. l. ſi. de col. ba. Additio Baldi.

NOn pōt. Vide. C. de repudiis. aut. eō ſi ſi ſi. c. l. ꝛſenſu. ſ. ſi vo. in gl. ⁊ vīa. dli. ag. l. alimēta. ibi, nec h mō. no. vbū, mō, intelligi. i. regꝛ. vī. ōt, mō. i. nec p actionē, nec p offiū. nō eſt ōt cā ſz mō. vide in ſpe. de iu. dele. ſ. ſeq̄t. v. utez legitimas.

1 ☞ Vitricus, an poſſit eſſe tutoꝛ p̄uigni.

NOnnunquam. ¶ Nota. q̄ vitricꝰ p̄t eſſe tutoꝛ p̄uigni intelligas teſtamētariꝰ, vt q̄tutoꝛ vxoꝛē teneꝛis accepit i vxoꝛē. Itē datiuꝰ. vt q̄ iudex ꝺdit, nō aūt legitimꝰ. q̄ eſſet incēſtꝰ ⁊ nō mōimoniū, niſi papa diſpenſaret. facit. C. de Jūo iudicio tu. l. fi. ſz alibi gl. ōt q̄ pōt eſſe teſtamētarius. q̄ ei⁹ fides eſt approbata p teſtatoꝛē. Sz ſecus in datiuo. vt no. in aut. ō nn. ſ. ciuſdē quoq⁹. ⁊. C. vbi pu. edu. de. l. i. ꝛbi Alꝛo. in ſumma. q̄re multū vz cū teſtoꝛ de illo caſu nō cogitauit. Sufficit ergo rō gñalis. ſ. q̄ ō p̄t eſſe tutoꝛ q̄ non repetitur, p̄hibitū a iure. vt. ſ. de. pb. l. ab ea pte. ⁊ q̄ victricus eſt loco parentis. dubitatio aūt erat q̄ ſi repellit̄ mateꝛ ⁊ p̄ſ p ter trāſitū ad ſcōa vota a tutela, ꝓpriū filiū: vt in aut. de nup. ſ. ſi aūt tutelā. ſm qb⁹ eſt naturalis fons charitatis. ergo multomagis repellitur victricus, q̄ veriſimiliter vz eē magis ſuſpect⁹. vel ſaltē pari ſuſpitiōe vz laboꝛare: q̄ vir ⁊ vxoꝛ ſūt vna caro. l. j. ſ. vir. ſ. ad ſill. Non ob. hec. l. q̄ hoc iure non erāt cognite pene ſecundarū nuptiarū: ſed nouo iure ſunt cognite, ⁊ ſunt cōes viri ⁊ vxoꝛis. ⁊ valde vī lex errare ſi matreꝛ pupilli hz ſuſpectā cū ſit mf ⁊ quēdā eſſeneū q̄ viſcera ſuggeret, ſi poſſet. l. ler ſ. tutoꝛes. ſ. de admi. tut. approbat: ſz q̄quid dicaſ cō ſuetudo victricū admittit decretū tutoꝛ. ⁊ ōt Guli. q̄ etiā ſi ſit datus tutoꝛ poſt nuptias ℈tas valet datio quod eſt not. et dicit q̄ facilius repellit̄ mateꝛ: ideo q̄ eſt nutrix de iure ſpā li quod facilius tollitur q̄ ius commune ſm Guli. ⁊ adde qō no. in Spe. de tuto. ſ. nunc dicendum. ver. verum tamen. vide C. de interd. matri. l. ſi. Bal. Additio Baldi.

NOnnunquam. Ibi, per iudicē. ar. q̄ ō ſi papa cōceſſit monacho beneficiū manuale abbas poſſit ex cā p̄ſuare vel ad renūciandū cogere: vt probatur hic iū cta. l. j. ſ. eo. ⁊ vīd qō no. Jnn. extra de p̄bē. niſi eſſet. ¶ In gl. j. no. gl. ſz alibi diſtinguit inter teſtamētariū ⁊ datiuū. i aut. ō nu. cinſdē quoq⁹. ⁊. C. vbi pu. edu. de. l. j. ⁊ azo in ſum. ibi. ſed in d. l. de Jūo iudicio tutele loqt ſimpliciter, ſed iſtud puto verū q̄ impoſſibile eſt q̄ teſtatoꝛ ſciret eū victricū futurum. ⁊ per banc. l. ⁊ ita dixit bar. de li. ⁊ eo. li. vide in ſpe. de tutoꝛ. ſ. nunc dicendum. ver. vtrum tamen. ⁊. C. de interd. ma. l. ſi.

☞ Nūc nō p̄t ad dic̄ limitari pp dici limitationez vitiātur.

2 Prelatus, an poſſit eligi ad tempus.

3 Papa propria ptāte pōt facere q̄ mōimoniū duret ad tēpus.

SI tibi filius. Dies appoſit⁹ adoptioni vitiat eam. hoc dicit. ¶ Nota. q̄ ea q̄ nō p̄t ad dic̄ limitari ꝓpter limitationē dici vitiant. ⁊ ſic vitiant nō ſolū mō dies, ſz tot⁹ actus. nō ob. l. cū pcario. ſ. de pc. q̄ ibi erat dies. ē. natura act⁹. hic vero diminuebat ē nō ſubſtātiali actu vt. l. act⁹ legitimi. ō re. iur. ☞ ſuperflua nō vitiāt: ſz ſria vitiāt. C. ō reſt. l. teſtū. nō dico infirmari. ¶ Et no. ar. ex hac. l. q̄ non pōt aliqs

2 fieri monach⁹ ad tps. ¶ Itē no. q̄ nō pōt eligi plat⁹ ad tps, vt no. extra de ſil. preſby. c. veniēs. ſecus in cōmenda: q̄ ille nō dicitur pater: ſed prelatus dicitur pater. ideo nō pōt eſſe tem-

3 poralis. ¶ Itē not. ℈ papa ō plenitudine ptātis pōt facere q̄ matrimoniū duret ad tēpus puta q̄ monach⁹ poſſit habere vxoꝛē vſq̄ ad p̄creationē ſobolis, ne forte ſtirps nobilis deficiat ſine herede. vt no. in rubꝛica act⁹ legitimi in nouella. Additio Baldi.

SI tibi filius. Tpis adiectio vitiat actū q̄ nō recipit tps. h. d. vī ſic. limitatio q̄ nō ꝓpatiſ ſe actui vitiat actū vī

a ſic. ſi ū vz q̄ ago, vt ago, q̄ limitate ago valeat, vt valere pōt. h. d. ¶ Sz op. p̄ō de pcario: ſz bnōi clauſula ſeu pactum erat ad diminutionē. ibi ad augmētū. ⁊ dic plene. ſ. e. ſi pater. ⁊ vide. ſ. de duobus re. candē. ℈. ꝓ per Ja. vide q̄ no. C. de ar. aut. decernimus.

PEr adoptionem. Nobilis per adoptionem nō fit plebeius. h. d. ¶ No. ar. q̄ ſz p ſtatutū nobiles fiant pp̄lares, tñ non perdūt dignitatē gñis: ſz accreſcit eis pp̄laritatis bñficiū, vt ſtoꝛtie. Et ſcias q̄ nobiles

b ꝓ maioꝛi pte ſunt ſuph. ⁊ inimici pp̄lariū. ⁊ guloſi. ⁊ luxurioſi pluſq̄ pp̄lares. nō dico de illis q̄s virt⁹ nobilitat: q̄ illi ſunt pfecti nobiles. q̄uis careāt diuitijs, ſz ō illis q̄ abū dāt diuitijs q̄ neſciūt facere repari aliqd niſi comedere bibere ⁊ ſuperbire. Additio Baldi.

PEr adoptionem. Accidēs q̄ nō ē ciuſdē nature, nec alteri⁹ cōpaſſibilis ℈litatis ſz inicēnō cunctat. d. q̄ō ſ. ō poſſ. l. j. ℈. beſtias. vbi accidēs ꝑtha

b let, q̄ ſ trariū nature. nā nature oſiū cōuertit ibi ad ei⁹ appoſitū. ⁊. ſ. de alea l. ſi eodē. Bal. vīd Jnn. ō era. ⁊ qua. idecozum.

EMancipari. Voluntaria iuriſditio nō ꝺz locū in ſui exercitio annexū ſeu determinatū: ſec⁹ in cōtēctioſa. vt. l. p. ō iu. ⁊ in. Itē i vno territorio pōt qs explicare cā alteri⁹ territoriū. q̄ ſunt iuriſdictionis libet. i. volūtarie. q̄ iuriſditio volūtaria nō circūſcribit loco. Sz oīs loc⁹ ei ptz, q̄ libera ē. ⁊ tacit cē ō offi. le. c. nouit. ⁊ ꝓ ibi no. p Jn. ⁊ Arch. xj. q. j. ſi ℈ ea. cā. q. ij. c. ꝑm. vbi oīno videas. ⁊. li. di. ſi in ali quo. p Arc. ⁊ ō offi. le. c. ꝓ trāſlationē. p Jn. ex q̄ fi. ſint le. c. per venerabilez. per Jn. vbi q̄ quis pōt legitimari quolibet loco Additio Baldi.

1 ☞ Legitimatus dicitur iuri nature reſtitutus.

2 Act⁹ volūtarie iuriſditiōis, i loco inhoneſto explicari nō ꝺz.

EMancipari. Vīd oīno q̄ no. Jnno. extra ō offi. le. q̄ trāſlationes. vbi gloſat bec. l. ⁊ ei ſimiles. ⁊ eo. ti. c. nouit. Bal. ¶ Ibi, q̄uis loco imperator ꝓceſſit p̄uilegiū cuidam q̄ poſſit legitimare ſpurios, iſte legitimat in terra cōceſſa per p̄incipem eccleſie, nūquid tenet legitimatio et certe tenet. ſi conceſſio tenuit, nec tenuit ſi aūt nō tenuit, legitimatio: ⁊ caue quod legitimans non facit quem legitimum, ſi iura legitimorum ei non cōfert: vnde ſi legitimat remouet impedimentū ⁊ reddit habilē ⁊ reſtituit iure nature ſm Jacob. Bu. qui ita no. in prima conſti. C. ſz neutrū approb. Hā legitimare eſt actus volūtarie iuriſditiōis: ⁊ ideo nō curat quo loco fiat vt hic. ſed bñ curatur ſup qua pſona ⁊ ad q̄d effectū

a ¶ Aliud patrē adde feli. in. c. in p̄ſtia. de p ba. ⁊ qō ibi dixi in apoſt. ſed quid ſi filius emācipat⁹ legitimaz beat. q̄ pōt ei dedit an teneatur aliis fratribus in ptāte remanētibus renūciare iuri ſuccedendi in bonis paternis ⁊ maternis. vīd Sy. in conſil. xij. in fi. ¶ Nobiles. vide que dixi in apoſt. in fin. in c. cum adeo. in vſ. nobilitas. de reſcr. referēdo id qō per Bal. hic.

fiat ad eū super quo legitimās hz iurisditionem vel nō. Jnn. in.c.p venerabilē.qui filij sint legi.sicut i tutela vt.l.iurisperitos.§.cū otiūdus.j.de excus.tut. ¶ Jtē dico qō legitimat⁹ est restitut⁹ Juri nature.z iō ē legitim⁹ vi restōnis,qz auferre pānationē nil est aliō q̄ 2ferre habitū.vt no.ō le.j.l.si ita fit ascriptū.z aliud ē remouere obstaculū:qz obstaculū est velatio habit⁹. Aliud ē amouere verā pānationē.vt.j.de pact.l.si vn⁹.§. pact⁹ ne peteret.vl dic q̄ sicut aliō est ingenu⁹ aliō libertin⁹:sic aliud est legitim⁹ aliud legitimatus p pncipē,qō pt3 qz quo ad solū patrē hr̄ p legitimo nō quo ad agnatos vl cognatos
2 pfis.vt.C.de na.li.aut.pterea.cum se.bal. ¶ Jn gl.in pn.no. actū voluntarie iurisditionis nō posse explicari in loco inhonesto. ¶ Additio lecture vacan.§.apud proconsulem. Bald.

Apud proconsulem. Actus voluntarie iurisditiōis pōt per pcōsulē ēt in alia puincia,q̄ sibi decreta,exerceri.h. d.B.adulto magis ecclesia qz ab vniuersitate territoriū non est exepta.Alij 3 qz sacra non dōt actibus pphanari.l.nemo martyres.C.de sacrosan.ec.pma vera in voluntarie iurisditionis actibus in quibus locus nō est de substātia.Et dicit Pe. per hanc legē z similes q̄ ēt ex stipulatiōe indicis incōpetentis queritur nobis actio vtilis qz cū hic actus sit voluntarie iurisditionis potest a quolibet explicari.ita no.pe.j.de procu. l.si procu.absentis in commento suo illius legis.

Adoptare. Jn gl.in fi.dic hic q̄ filiū non hz qō cessit,potuit tñ habere superstitiē z ex eo nepotē z ꝑ hoc exponē lram, si filium non habet:qz mortuus est.z sic concordat vel dic q̄ est speciale.sic.S.e.l.z qui.Ja.de belui.

Eum quem. Fictiones nō permittuntur nisi semel.z est ar.q̄ nō potest dispensari cum aliquo,nisi semel.

Additio Baldi.

Eum quem. Nemo pt nisi semel adoptari. h. d. Et est ar.q̄ ille qui renuntiauit electiōi,non pōt iterū eligi.bal. ¶ Jn gl.ibi:ne leges.ar.huius. §.dico q̄ emācipatus reductus in ptāte,rōne ingratitudinis, nō pōt iterū emācipari.facit.C.de epi.au.l.iij.z est exp̄ssus.C. de liberis z eor̄ li.l.ij.in fi.Bal. ¶ Est etiā ar.ꝑ 3 matrem q̄ trāsiuit ad scōa vota.qō nō recuperet tutelā, ipis dissolutis, p hoc,qz factaest suspecta.vt no.in aut.sacramēta.per Ly. in auten.matri z auie.in addi.z in rub.qui semel malus.

Adoptio. Cōfirmatio firmat invalidā z qñ petitur confirmatio debent citari citādi,id est qui leduñ per cōfirmationem.h.d.Bal.

Additio Baldi.

1 ¶ Libellus an sit necessarius,quando petitur confirmatio.
2 Causa falsa,an vitiet priuilegium
3 Promotor,an sit necessario citandus,si appellatum sit a sententia lata super inquisitione.
4 Confirmatio sententie,a qua non est appellatū an peti possit.
5 Confirmatio emptionis,an peti possit.
6 De forma confirmationis.

Adoptio. Cōfirmatio principis solēniter emānans actū nullū,efficit efficacē.z dato q̄ actus sit pncipis tñ rgrit citatio partis.h.d.Bal.vide Jnn.de trāsa.venies.de cōcel.p bē.lras. ¶ Jn gl.hec cōfirmatio.vi6 spe.de of.iuſ.j.v.porro.z j.de he.isti.si nō ler.§.vl.p Ja.ō are.z de le.ij.si tā ghusdā.z de l.j.hmōi.§.stichū.z i.l.pr̄no.de nata.rest.p Ja.di are.vi6.l.ij. de tēp.ap.z Jnn.de cōcel.pb.qz diuisuz.i fi. pme gl.z extra de acc.si ꝑstiterit.ō re.iu.q̄uis i.j.z.ij.gl.ō excel.plaiter dilectos. vtrū aūt regrāt spālis citatio eorū q̄ ledi pōt.vide Jnn.ō ele. cū inter.el.ij.de trāsa.de cetero.z vi6 oino Jnn.extra de testa. Albe.ad fi.z extra qui mai.ac.pos.cū in tua:de clan.desp̄ō.cū inhibitio.j.q.ex can.in pos.ea.l.hec aūt.p Ac. Jtē vide Jnn. de deci.duū.in vl.gl.z de re iud.cū bertoldus:z ibi Jo.an.in nouella.z de pesum.c.vlt.per Jnn.z.c.j.de offi.deleg.in clem. ¶ Jn tex.cōfirmari pōt.dicit Jnn.qō cōfirmatio magis segtur viam decreti q̄ sententie cum in ea summarie proceditur. de electio.cum dilectus.in.ij.glo.habes de hoc in.c.vlt.lib.vi.

1 ¶ Utrū aūt qū petit cōfirmatio sit necessarius libellus.per
a ¶ Priuilegiū. 2 Jnn.de ele.duū in ecclesia.in gl.nō cōtinet. ¶ Utrū falsa
vide feli. in. c. a 3 cā vitiet priuilegiuz dic per Jnn. de fi.instr.inter dilectos.in
qō super his. gl.sed dices.Bal. ¶ Si est appellatū a sententia lata sup in
de fide instru. quisitione vtrū necessario sit citādus promotor.dicit Jnn.q̄
b ¶ Nou pōt. vi nō qz nō hz ius in cā.de acc.olim.ad fi.de pmotore .j. de infa.
de que habentur per Dyn. 4 lucius.z vide arch.vij.q.j.factuz.ad fi.in.c.quā periculosuz.in
in consi.g. pin.z.xij.q.ij.quatuor.per Arch.Bal. ¶ Querit Jnn.vtrū possit peti confirmatio sine a qua non est appellatuz z dicit si naliter qō sic.de 2fir.vti.vel inuti.c.j.alibi ōt hoc esse verū de diffinitiua.secus de interlocutoria vt ipse no.de ap.dilectos.z ibidem in nouel.alibi aliter explanat.de offi.dele.cū 2tingat.
5 z est dubium per.l.j.qñ pro no.nō est ne. ¶ Jtē q̄rit vtrū possit peti 2firmatio emptiōis vel alteri⁹ 3ctus iure gētium.z ōt qō non.qz isti 3ctus non pendent ex iurisditione iudicis.co. ti.c.ij. ¶ Jtē querit cum petit 2firmatio priuilegioꝝ z pars se opponit.vtrum iis sit cōtestanda.z dicit Jnn.qō fic.eo.ti.c. cum dilecta.in vl.glo. ¶ No.qō gesta per dolum nunq̄ intelliguñ cōfirmari.e.ti.venerabilis.p Jnn.j.de neg.ge.l.pomp. scribit. ¶ Vide 3 Jnn.in eo qō dicit contractu iuris gētiuz,
6 C.de decurio.si quos. ¶ Forma cōfirmationis. vide Spe. de reser.presen.§.cōis forme.ver.sequit videre de 2firmatiōe.z v̄, se.z vide o ino Ja.de are.infra de ver.si.l.lege obuenire.z.j.de fal.impubere.§.qui codicil.z de ope.no.nū.l.de pupilla.§.qui op⁹.in magna.gl.z.C.de decu.si quos.li.x. ¶ Utrū cōfirmatio trabatur retro.dic vt.C.de do.iter vi.z vxo.dona. ¶ Utrū debeat esse gīalis vel spālis.videf ibi dici qō specialis.vi6 in l.j.C.de tu.z cu.illustriuz psonarū.Nō ius querat p electionē, z quod per cōfirmationē.vi6 arch.xvij.di. Jn noie ōit.in gl. adde hoc vl.z.lxj.di.miramur.z Jnn.de ele.cum dilectus hic. lxij.di.quāto.per arch.bal. ¶ Si 2suetudo est q̄ regratur reo an eo absente requirat vicarius.vide per arch.lxij.dis.coacti
ua.ꝑ Jnn. ¶ Jtē an in insinuatione instr̄i fienda sint vocandi illi qs tenor instr̄i tāgit.z q̄liter fiat insinuatio instr̄i qō nulli spāle tāgit,an ille q a pn.priuilegiū 2cessit possit illud innouare non vocatis partibus.vide per archi.c.di.cōtra mores.
1 ¶ Legitimatio,an valeat quando citati sunt contumaces.
2 Legitimatio quid sit.
3 Presens,an sit citandus.
4 Litatio,an sit de substantia litis,quando pars est presens.
5 Confirmatio contractus,an peti possit.
6 Infirmationem protestationis mihi facte,an petere possim.
7 Aduersarius in petitione bonorū possessionis,an sit citādus.
8 Ante spoliationem quilibet est citandus.
9 Executores literarum gratie,nunquid teneanť aliquē citare.
10 Litatio,an possit fieri sub conditione.
11 Litatio debet esse lucida in nomine z cognitione citati.
12 Dictum testis non citati,an valeat.
13 De quadruplici citatione.
14 Fraus presumitur contra non comparentem in termino.
15 Quelibet constitutio,an habeat vim monitionis.
17 Citat⁹ legitime 2parēs,ē monit⁹ a iure,ne recedat illicētiat⁹.

Nam ita diuus. ¶ Dec.l. non log. de agnatis arrogatoris qz nō sunt vocandi:sed de agnatis pupilli q̄ sunt vocādi ꝑm Guli.ꝑdic q̄ hi dōt citari qb⁹ est data a iure ptās 2sentiēdi z 3dicēdi non alij.z si ledātur dic. vt.S.e.l.cū adoptio.z.l.i.§.denūciari.ō vēt.inspi. ¶ Quarto qñ pr̄ facit legitimari filiū an sint citādi agnati z cognati.vl q̄ sic vt hic.Cōtrariū ē vē qz nō hñt cām 3dicēdi pri.q̄ non sunt citādi nisi cēnt filij legitimi z naturales.qz eis inuitis pr̄ nō pt spurios lrīmare.vt.C.ō na.li.aut.itē si qs.nā qz pr̄ ē dñs suoꝝ bonoꝝ ñ regrit 2sensus alteri⁹ q̄ su⁹ ꝑ 3 Ly.hic ar.3.j.ō li.cā.l.3 rīdeo ibi ledit totū gen⁹ ꝑ Ly.3 qd si mouno pfe
b iste spuri⁹ facit se legitimari,an dōt citari agnati z cognati,p plquiores z dico q̄ sic:qz ē eis q̄situ ius succedēdi.z iō eis 3dicētib⁹ fieri nō pt⁹ legitimatio vt.l.si.ō na.rest.p Ja.ō are.Fallit si pneps b faceret ō plenitudine ptātis.vt.l.ij.ō nata.rest.
1 ¶ 3 qd si sunt citati z sūt ctumaces,an valeat lriatio comitis z vl q̄ nō:qz absurdū vl q̄ puenī iure suo ppoñ leuī inobediētiā.vt no.j.si qs ius di.nō ob.l.j.si fi.Et ideo vl q̄ nō sufficiat citatio 3 regrāt 2sensus.vt.l.icōeedēdo.ō aū plu.ar.ab 3 bar.j.de li.z post.l.gall⁹.§.z qd si tñ.ſ.ō.Dy.2sulnit q̄ 3 ꝑlegitimatio.nā legitimatio est merū priuilegiū q̄ pōt cōcedi
2 ex mera autozitate z liberalitate supiozis inferiozib⁹ inuitis. Est eñ lex pnata:nā vbi priuilegiū vel rescriptū 2cedit,nō est de more nec de iure q̄ aliqs citet:qz est donū supioris.j.de in ius vo.libert⁹.extra ō pb.c.cū q.li.vj.Et legitimatio dr donū. vt i aut.g.mo.na.effi.sui.§.si vo solū.Jtē ō 2firmatio.j.de ri. nup.l.q in puincia.§.i.Alij dicūt q̄ si agnati z cognati adiuerūt hr̄ditatē infirma est eis hereditas.Et iō nō pōt desinere ee heredes.sec⁹ si nōdū adiuerāt qz patiēdo filiū legitimari vīr ius suū hr̄e p derelictō:qz facile erat eis 3dicere si volebāt 3riū ar.l.si.j.qñ ap.fit.cū si. ¶ Et no.qñqz alig citanť ad pūtia z tūc sufficit pūtia si ēt 3dicant.qñqz ad cōsiliū:z tunc sufficit audiuisse 2silij.nec arctat ad sequendū.qñqz ad 2sensum:tūc requirit 2sensus.vt.C.de bo.q̄ li.l.cū nō solū.in.§.necessitatē. Qñqz ad b vt opponak qcgd volūt opponere:z tūc si opponunt ambages bñr p 2sentiētib⁹,sec⁹ si apponāt iustas cās.

1 J.so.ma.l.dotē.fm Hui. ¶ †Sꝫ an pñs sit citād⁹, ³dic ꝙ non. vt
a no.j.de in ius vo.l.j.p Hui.ꝛ in.c.j. de ele.li.vj.in nouel. ¶ †Et
4 sic no.ꝙ citatio nō est de substātia litis, qñ ps est pñs.ꝛ vīd de
of.dele.c.cū i iure.p Jnn. ¶ Itē no.ꝙ culpa habēt p citatiōe p
sonal⁹ facta, de exce.pla.c.ex lris.p Jnno.ꝛ extra de alie.iu.mu.
cā fa.c.j.p Jnn.ꝛ C.de decu.l.si pequatore.li.x.p Ant.debarulo.
5 ¶ †Sed an pōt peti cōfirmatio ꝫtractus. dic si cā desiderat sic.
als nō. C.de decu.l.si quos.li.x.extra de cōfir.vtl.c.j.p Jn.ꝛ hoc
verū agēdo, qz non ꝫpetit ius agendi ex cōtractu nullo. sed si est
aliqs superflua esset ꝫfirmatio. sꝫ impetrādo bñ pōt peti ꝫfir
matio ꝫct⁹, ꝛ tūc magis nitit gr̄e ꝙ iuri. extra de trāslact. c.j. In
his aūt q̄ natura sui ꝫfirmationē supiorīs exigūt, ꝫfirmatio ma
gis accedit institie ꝙ gr̄e. ꝛ pōt etiaz peti iudicialr, vt in auf. de
defen. ciui. §. interim. ꝛ vide qō no. lxij. di. in synodo. p Archi. ꝛ
c.quanto. ꝛ lxxvij. di. pslbiter. lxxxvij. di. c. quisqs. p Archi. ꝛ qlr
formet exceptio ℨ nō legitime ꝫfirmatū. no. Archid. xij. q. ij. c.
6 alienationes. ¶ †Sed ḡro cōtra, nunqd possum petere infir
mationē ptestatiōis mihi facte dicit Jnn. ꝙ non, nisi in nuncia
tione no. ope. extra de of. dele. c. sane. p Jnn. ¶ Quero an in in
b sinuatione instiōnū⁹ fit citād⁹ aduersar⁹, dic vt in cente sima di.
c.ℨ morē. p Archi. ꝛ tāgitur. C.q admi. ad bo. pos. l.ū. p Ly. ꝛ ex
7 tra de test. c. Alberic⁹. p Jn. ¶ †Sꝫ nunqd qñ petit bo. pos. est
8 citādus aduersar⁹, dic vt no. in. l.ū. §. pe. de bo. pos. ¶ †Sꝫ nū
quid quilibet possessor est citād⁹, añ ꝙ spoliet, dic ꝙ sic, etiam no
torius ꝑdo. C. vñ vi. l. meminerint. ¶ Sed nunqd executores li
terarū gr̄a. teneant aliquem citare: dic vt no. in. c.j. de of. dele. in
9 cle ¶ †Sꝫ nunqd in mera executione est pars citāda, dic vt no.
tat Jnn. de ap. ex rōne. ¶ Sꝫ qualr ꝛ ibi citabit collegium ꝛ vni
uersitas, dic vt no. in. l. nō pōt dolo carere. de re. iur. ꝛ no. ꝙ vni
uersitas non ōt psonalr citari, qz est corp⁹ inaiatū l. ppio suo et
10 se intellectuali. ¶ †Sꝫ an citatio pt fieri sub ꝺitione: dic vt. C
si mā. ita fue. ali. l. ea quidē. ¶ Sꝫ an sufficit citatio gñalis oim
an vero nolatim ꝺz fieri, dic aut est factz gñale, ꝛ sufficit gñale
edictū. extra de maio. ꝛ obe. c. humilis. p Jnn. ꝛ. c. cū in tua. ex q
ac. nō posl. l. si ea. C. de remis. pi. l. si eo tpe. ꝛ ō ꝫcel. ℏb. c. qr diuersi
tatē. in fi. prime gl. p Jnn. ꝛ de acc. ꝫsiterit. p eūdē. ¶ Et iō no.
in auf. de hñe. ꝛ fal. ℨ. sancim⁹. col. j. aut est factū spāle, tūc de illo
ꝺz fieri spālis citatio sed de cōsanguineis ad hereditēs⁹, ꝛ amicis
sufficit gñalis citatio. sine expressiōe nois. vt no. in. l. hec aūt. §.
11 j. q. ex cau. in pos. ea. ¶ †Et no. ꝙ citatio ꝺz esse clara in noie ꝛ
12 cognomine citati. vt not. j. de in. l. eū quē temere. ¶ †Sꝫ an
valeat dictū testis nō citati. dic vt. l. post legatū. ℨ. his ℣o. ō his
13 qui. vt indi. ¶ †Sꝫ an sufficit vna citatio: rū. quatruplex est ci
tatio. sl legis iudicis, partis, ꝛ college. In citatione legali sufficit
vna citatio, q: citatio legis, hꝫ viz pēptoriū. vt no. in. c. j. de ele.
li. vj. in nouel. ꝛ vīd qō no. in eo. ti. c. q̄uis. i nouel. ꝛ facit qō no.
in. c. si añ. in fi. mag. gl. de do. ꝛ ptu. in cle. in citatione iudicis: vbi
agit de ꝑiudicio gñando req̄rit trina citatio vl pēremptoriū. vt. j.
de in. l. ꝛ post. qō dic vt no. in cle. sepe. de ℣. sig. In citatiōe ptis,
℣bi gr̄a, ꝙmittit mihi te repsentare cozā iudice ad oēm meā re
quisitionē, req̄ro te vt ꝫpareas cras, sufficit vna nō tñ interrū
pet p̄scriptionē vt no. i. l. si. in pn. j. de eo. p quē fact. erit. In cita
tiōe college sufficit vnica, qz non est ppzie citatio: vt no. in. c. j. de
14 her. in cle. ꝙ Archi. xij. di. c. plebs. ¶ †Itē no. ꝙ psumit fraus
ꝛ malicia ꝫtra nō ꝫparētē in termino. vt not. in. c. cupientes. de
ele. li. vj. in nouel. ꝛ postea ipso iure repellitīde exc. tu. scire opz.
§. ꝫtō. ¶ Ulterius no. ꝙ citatio quoad cōmissionē est iurisdi
tionis, sed quoad execūtionē nō. vt no. in. c. j. de so. ꝫpe. li. vj. in
nouel. ¶ Itē est ar. hec lex, ꝙ ille q tulit sñiam a qua est appel
latū sit citandus ad defendēdū suū ꝓcessum, maxime i ꝓcessu
inquisitionis. ar. de excu. tu. l. seueriter. Sꝫ tu dic de hoc vt no.
Jnn. extra de test. c. cū clamor. ꝛ extra de accu. olim. ꝛ de pcu. c.
auditis. ꝛ in. c. cū in nostra. p eūdē. Et si princeps scribit alicui,
ꝙ summarie se informet, qd iuris: dic vt in. c. exhibita. de iu. in
15 nouel. ꝛ extra de ap. c. super eo. p Jnn. ¶ †Sꝫ an q̄libet ꝫstitu
tio habeat vim monitionis, dic vt no. Jnn. de ꝑbē. c. extirpāde.
An in executione bonoꝝ sint citandi possessores, colligē ex. l. si
de certa. C. si ꝓpter pub. pēñ. An in cā restōnis in integ. sit citan
dus possessor tert⁹. no. j. q. ex cau. ma. l. cū miles. §. j. ꝛ facit ad
l. j. de leg. ℏ. ꝛ. l. si cū ꝙdā. ꝛ. C. de auth. ℏbita. l. si. ꝛ. C. de decu. l.
obseruare. li. x. de vsufr. le. l. legatū ciuitati. ꝛ qō no. in. l. j. §. cum
16 dicit. j. si cui plus ℨ p. l. fal. ¶ Ultimo no. ꝙ ois citat⁹ legitime
comparens, est monit⁹ a iure, ne recedat illicēciat⁹. de re iu. q̄si
tū. ꝛ no. in. c. si postq̄. de ele. i nouel. sec⁹ si nō est legitime citat⁹.
j. de in ius vo. l. q̄uis. qz si nō tz expssa citatio, nō tz tacita ō nō
recedendo monitio. ad hoc facit qō no. in. l. si eū. in pzin. j. si qs
cautio. ꝛ j. ne quis eum. l. j. §. fi. Bal.

Arrogatio. No. de plena pubertate. Item not. glo. huius. l. Bal.

Si pater. Arg. ꝙ restitutio porrigatur ad bōa alienata ex eadē cā, sed non ad bona alienata ex alia cā, puta ex vēditione. C. de sent. pas. l. fi. p Ly. ꝛ ideo videndū est, in. l. gallus. §. ꝛ qd si tñ an aditio here ditatis dicat nouā cāz habere ꝛ dic vt ibi. Additio Baldi.

Si pater. Nepos naturalis nō recidit in po testatē filij adoptiui. h. d. Formam instrumenti manumissionis. vide in Spe. de ser. non oz. ¶ Ibi q̄ in ado. adde qō net. Jnn. o. extra de elect. Innotuit. Jn gl. j. ar. ad. q. dñicalē. vide Jnno. de cle. non resi. ex tua. Allegat etiā iste tex. in ar. ꝙ restitut⁹ ad bona non intelligi tur restitutus ad bona alienata vel alīs applicata ex forma sta tuti. dic vt dixi. C. de sen. pas. l. vlti. in lect Ly. Et hic nisi fiat restō p viā iuris scripti. nā tūc fit ex cā de preterito ꝛ q̄ precedit aliena tionem. j. de mino. l. interdum. Bald. ¶ Itē allegatur ad. q. de eo q vacaturā impetrauit ꝛ interim duxit vxorē ꝙ licet vxor in terim decedat tñ repellat. Non ob. ꝙ medio tpe hec nō noceāt: qr verū est si nullū ius haberet. sꝫ hic habebat ius ꝛ si nō in bene ficio saltē in restitutio fm Hui. de cu. facit. j. de diuo. qō ait lex. ꝛ adde ꝛ oīno videas qō no. Jnno. de rescri. in. c. vestra. ꝛ est ca sus in. c. gratiose. de rescrip. i cle. ꝛ vide oīno Archi. xxxij. dist. pla cuit. in fi. ꝛ xcij. di. si quis. ad fi.

Si is qui. Incertitudo oia vitiat. ᶜ concor. ō leg. j. titie textores. C. de repu. l. con sensu. §. j. de sta. ho. l. vulgo. cum fi. No. ꝙ filius alius c natus iuris alius iure legis. ꝛ sicut in patre ita in patria. nam alium accipit iure nature vt naturales ciues, alium iure legis. i. per statutum. Bald.

Additio Baldi.

Si is qui. Argumentū ꝙ si duo frēs ignorā a ter habuerint rem cum aliqua, ꝛ in de natus est filⁱ⁹, sed nescitur ex quo ꝙ etiam iure ca nonico a nemine fit alendus.

Additio vacantis lecture. l. onera. Bal.

Mera. ¶ Pater sustinet onera filij adoptiui. h. d. Barto.

Additio lecture vacantis. l. in seruitute. Bal.

In seruitute. Dispensatio principis non b facit de libertino ingenuū. h. d. facit. j. de excu. tu. cum ex ord.

¶ De diuisione rerum ꝛ qualitate. Rubrica.

1 ¶ Pater in testamēto mandās ꝙ in suis domibus fiat hospitale, an filius poterit illas eligere pro sua legitima.
2 Aliquis, an possit prescribere mare.
3 Jus confiscandi nemini competit, nisi principi.
4 Emētes gabellas, an videant emere penas q̄ tandem icurrūt.
5 In flumine suo quilibet potest facere molendinum.
6 Edificare in mari, an sit licitum.
7 Communia ꝛ publica qualiter differant.
8 Populus in flumine nauigabili, an possit concedere alicui potestatem edificandi.
9 Portus maris hoium ingenio fabricati, an sint publici.
10 Dñi riparū possunt cōstruere molendina in ipsis ripis.
11 Imperator, an possit alicui concedere molendina.
12 Pena fisco applicanda, dicitur res fiscalis.
13 Collector gabellarum, an possit prorogare terminos legales.
14 Fiscus, an habeat tacitam hypothecam in penis.
c ¶ Vitiat. adde Feli. in. c. impu tari. circa pzin. de fi. instru.
15 Fiscus, an teneatur psequi litem inchoatam p confiscatum.
16 Fiscus, an dicatur persona.
17 Ciuitas, an habeat proprium fiscum.
18 Plures habentes nomē vniuersitatis, nō faciūt vniuersitatē.
19 Alluuio non mutat publica iura.
20 Via publica non impedit alluuionem.
21 Quod alluuio abstulit, an debeat recuperari.
22 Lapides pretiosi in meo agro inuēti, an occupanti cōcedantur.
23 Jnsularū alia est naturalis, alia casualis, alia accidentalis.
24 Caput loci quod dicatur.
25 Villa vbi dicatur habere principium ꝛ finem.
26 agro vendito, an videat vendita ripa fluminis agro coherēs.
27 Alueus dicitur venter fluuiorum.
28 Alueo mutato, an dicatur nouum flumen.
29 Quando quis dicatur factum inchoare.
30 Principium iudicij, quando dicatur.
31 Principium essentiale alicuius rei quādo dicatur.
32 Forma ei qualiter cognoscatur.
33 Modus partiendi alluuionem ꝛ alueum.

Rerum omnium. Quedam sunt dei vt ecclīa. quedā oīm animantiū vt mare. quedam oīm hoim de mūdo: vt flumina nauigabilia. q̄ dā fisci. q̄dā ciuitatū vt theatra, strate, platee, ciuitatū. ꝛ quedā cāpi, vt cāpus bataglie peru sij. q̄dā singulorū vt agri ꝛ domus. q̄dā nullius vt gemē ꝛ lapil

li maris. Itē, que diuini iuris sunt, a pphanis vinculis exēpta sunt. de cōsti. c. ecclesia sancte marie. de fo. cōpe. c. verū. per Inn. ¶ Sed hic querit, an sine iussu vel licētia principis possit fundus sui teritorij authoritate summi pōtificis de licētia domini consecrari: et videt ꝙ sic, si sit ppri⁹. de pa. iur. fir. §. ad hec. ō alo diis. secus in fundo feudali: qr requirit cōsensus dñi, cuius ius requirit. vt in feudis. quali. olim feu. pote. alie. c. j. Guil. j. eo. tit. l. in tm̄. dicit, ꝙ etiā pprium feudo non pōt eps consecrare de voluntate dñi, nisi ad hoc accedat principis consensus. per. l. fin. j. vt in pos. le. qō an sit verū de iure canonico, dic vt not. Archid. xxiij. q. v. c. fm canonicā. et xvj. q. j. in sacris. per Archi. sine cōsecratione autē pōt alienari in ecclesiā cum sua cā, nisi in casibus in quibus est phibitum in ecclesiā transferri, vt in emphyteusi et fundo. vt no. j. de ver. ob. l. si ita. §. ea lege. et in aut. de alie. et emphy. §. si vero cōtigerit quēlibet. col. ix. quāuis hoc casu p vniuersitatē trāseat cōmoditas in ecclesiā, sed non transiret titulo singulari. vt no. extra de pba. c. in pñtia. p Inn. ¶ Ex his no. ꝙ cū p statutū pasij oia pdia sint tributaria p dathijs et collectis, ꝙ si testōr mādat in pdijs suis fieri vnū hospitale, vel capellā, ꝙ nō poterit cōsecrari de licētia cōi perusij. Sec⁹ tñ esset in allodio francho, qr ibi sufficit pōtificalis authoritas, qr lex B pontifici concedit: vt in aut. de ec. ti. §. si quis edificatione. col. ix. et in sti. eo. §. sacre. in verbo p pōtifices. et extra de test. c. nos quidem. ¶ Sed querit nūqd in preiudiciū aliorū creditorū qui habent bona hypothecata, possit fieri illa cōsecratio: et dico ꝙ nō, si sint spāliter obligata, sec⁹ forte si gñaliter vel dic ꝙ si ex alijs bonis possit creditori satisfieri villet talis cōsecratio aliter nō. C. de ser. pig. da. l. iij. et insti. qui ma. nō pos. §. in fraudē. et j. de reli. et sum-
1 pti. fu. l. ij. §. fi. ¶ † Sed pone, pr̄ mādauit in testō ꝙ fiat hospitale in domib⁹ suis. Fili⁹ vero vult illas domos eligere p sua legitima, an pōt: et vr̄ ꝙ sic. ar. de distr. pig. l. creditores. Ɔtrīū dico qr pōt eligere vnā rē de qua testari pōt, si fili⁹ in ceteris bonis relictis pōt habere legitimā. electi em̄ q̄ datur filio, datur in alijs bonis non legatis, qm̄ legata integraliter prestanda sunt, si bessem nō excludunt. vt in aut. de resti. et ea que parit. §. quā ob rem. ¶ Sed quid si iste testōr tenebat alicui ex delicto, an ante quā satisfaciat creditorib⁹ debet iudiciū executiōi mādari: dic ꝙ nō, nisi certum esset bona sufficere oibus: qr de iure canonico heres tenet ex delicto defuncti, fm vires hereditatis. vt no. in. c. ꝙꝙ. de vsur. li. vj. et debita inter viuos prius dñt solui ꝙ iudicia et legata. imo prius ꝙ legitima. de inoff. test. Papinia. §. quarta. C. de le. l. vniuerse. et l. error. j. ad. l. fal. ¶ Nūc de scdo mēbro diuisionis videamus, qō est, qr qdā sunt cōia nō solū humani generis, sz reptiliū etiā. vt aer, aqua pluuia, mare, et littora maris. vt. j. eo. l. qdā. ¶ Sed que est differētia inter illa cōia, et ea q̄ in nullius bonis sunt: rñ. ꝙ oia nō pōt quis sibi precise appropriare, nec sic cōcedunt occupāti. Sz ea q̄ in nullius bonis sunt cōceduntur occupāti. Hic ergo qritur, nunquid quis possit pre-
2 scribere † mare. i. aliquē vsum vel aliquā iurisdictionē in mari. et videt ꝙ nō, qr vr̄ esse ɔ naturā rei. i. maris qō est cōe oim hoiz, et oim animantiū. nam cōtra infantes et nōdū genitos impossibile est pscribi. Itē videt esse cōtra ius naturale, et iō maxime si ne titulo pscribi nō pōt. In cōtrariū vr̄ de diuersis pscriptio. l. si qs. et ar. j. cōia pdi. l. vēditor. Itē in mari est iurisdictio, sicut in terra. nam mare in terra. i. in alueo suo fundatū est, cuz terra sit inferior sphera. vt no. de elec. c. vbi periculū. li. vj. ergo prescribi pōt: vt. l. viros. C. de diuer. of. li. xij. nā pscriptio, equiparat priuilegio. de ver. sig. c. super quibusdam. §. preterea. et videm⁹ ō iure gē. in mari esse regna distincta, sicut in arida. ergo et ius ciuile. l. prescriptio, illud idē pōt operari, et hec pscriptio qñq auferet et applicatur alteri. sed cū applicat alteri ita ꝙ nō auferet, ista est
a cōsuetudo. et sic venetiani [a] et ianuēses sua maria habēt distincta ex inueteratissima cōsuetudine. facit. j. de iur. om. iu. l. more. Sz nūquid hoc ptextu nauigātib⁹ p ipsorū mare possunt imponere gabellas, et cōfiscare merces incōsulto pncipe. et vr̄ ꝙ nō. vt. l.
3 j. C. noua. vecti. Itē ius cōfiscādi † nemini cōpetit nisi pncipi. C. de bo. vac. lib. x. et ad hoc in vsibus feudorū, in titu. que sint regalia. c. j. col. x. In ɔtrīū vr̄ qr hodie tot⁹ mūd⁹ hoc iure vtit, et sic derogatū est legibus cōtrarijs. ad hoc. j. loc. l. colonus. §. nauē. nam illa specialis talliandi cōsuetudo speciali principis permissioni cōparat. vt not. in simili in aut. de defen. ciui. §. nō habente. col. iij. Illud est certū ꝙ si nō esset illa cōsuetudo ad noua vectigalia instituēda nihil operant ciuitatū decreta. vt. C. noua vecti. l. ij. et vide. j. de pub. vectigalia. vbi dicit Bar. ꝙ forēses q fraudant vectigalia ista non delinquūt. sunt em̄ illicita rōne inducentis: qr in hoc redigunt ad instar priuati. Item cū ciuitates nō debeant habere vltra tertiā octaue ptis. C. de vectig. et cōmis. l. fi. qr quicquid vltra inducūt, semp inductū nonū et illicitū dic dz: tum qr vsurpāt illud qō est erarij Cesaris. tū qr vltra modū. Sed vt dixi, ciuitates q̄ realiter superiores non recognoscunt, et infiscāt sibi regalia, hoc habent de consuetudine. et minime mutanda videntur, que cousuetudinē certā semp ha-

a ¶ Venetiani. adde ꝙ Veneti sunt dñi maris adriatici, et littorū ēt s. in gñe nō in spē: qr littora sūt ciuitatum adiacētiū littori: vt p eūdē bl. in. l. pe. C. de condi. inser. et per Sa. i. l. iij. C. de na. feno. et bar. ho. cepo. l. l. ēt q vect. de ver. sig. et tracta. ō ser. ru. pd. ti. de mar.

b ¶ Nō nisi ius pscriptuz. put dicā in. l. lapilli. j. e. vbi p bal.

buerūt. s. de le. l. minime. equanimiter tolerem⁹, qr nō ipsi facimus. Sz de iure ɔstat ptātē sibi soli pncipi reseruatā a ciuitatibus esse exēptā. C. de decu. l. euacuatis. li. x. et. l. ij. C. noua vectigalia. et de le. j. apud Iul. in fi. sz olim erat pnceps authoritatē et vtilitatē publice rei pspiciēs. nūc vero nō eadē fides est in principe, nec in subditis. perēpto em̄ seu mortificato nimis vno extremorū, aliud extremū pati necesse est: vt. j. de accep. l. fi. et princeps relatiue dr sicut pr̄. et sicut subditi sunt obligati bñ obedire. Ita
4 ipse est obligatus bñ imperare. ¶ Sz ponam⁹ ꝙ aliqui emunt illas gabellas, nūqd vident emere penas q̄ postea incurrunt. et dico ꝙ sic, qr succedūt loco rei. de act. emp. l. creditor. et ibi per Cy. et facit. C. de vec. l. si q. in fi. Appet ex pdictis ꝙ lz mare cōissimū sit ois creature, tñ in eo qdā iura pscribi et acqri pñt, et idē dico in aere, ꝙ dz esse liberū. C. de serui. l. fi. sepe tñ libertas aeris alicui infringit. de ser. vr. pred. l. binas. et qñ quis dānat ad ppetuū carcerē, multū auferet sibi de aere, non tñ dz sic coarctari ꝙ suffocet, qr disgrederet carcer vltra ppriā spēm pene. i. mortis. ar. d. l. binas. et ita tenēt canoniste. ¶ Circa aquā q̄ de celo cadit qrit de tali qōne, duo sunt molēdina in quodā flumicello, q̄ molēdina nō sunt apta ad molēdū nisi qñ pluit, molēdinū supius cū pluit aqua, cōtinet aquā in suo molēdino, et ipedit inferius molēdinū: qrit nūqd possit. et vr̄ distinguēdū. Aut hoc facit solū vt noceat, et nō pt: qr eqtas naturalis talē dolū excludere dz: vt. l. ij. §. itē var⁹. de aqua plu. arc. q tex. est no. ad multa. aut facit vt sibi psit, et tūc distingue, aut ambo iure hñt molendinū, et pt tūc facere. qr aq illa. occupāti ɔcedit. vt. j. de aq qti. l. B iure. §. aqua. Aut neuter iure hz molēdinū, et tūc male facit. Sz inferior nō hz ius phibēdi. ar. j. cōi di. l. cōi diuidundo. §. inter pdones. aut sol⁹ faciēs hz ius, et tūc pt sine dubio facere: qr vtit iure suo: vt. l. iniuriarū. j. de iniur. Aut sol⁹ phibēs hz ius molendini, et tūc phibere pōt, qr ille qui phibet aquā currere vr̄ possessionē turbare. ar. no. C. vbi de pos. agi opz. l. j. et de mor. infe. l. j. §. edificare. nā qui phibet accessuz in rē, videt vim inferre possessioni, volētes aūt venire ad molēdinū nemo pōt phibere. ar. de cōd.
5 et de. l. quib⁹ dieb⁹. in princ. ¶ † Et no. ꝙ in flumine suo glibet
b pōt facere molēdinū et clusam. sz in publico nō. nisi [b] supior permittat: et puata sunt ea q̄ nō semp currūt, vt rapo. et molōcell⁹. j. eo. l. nemo. et adde remissiones quas. j. et qō dicā. j. eo. l. lapilli.
6 ¶ † Circa edificia qro, nūqd sit licitū edificare in mari sicut in litore. et dico ꝙ sic ea rōne, et ita veneti faciūt qui sunt fundati in mari. et de iure gen. ciuitates in mari edificate, sunt ipsorū qui edificāt. j. e. l. in tātū. Hac rōne veneti ptēdūt libertatē, qr nō edificarūt in solo alicui⁹ ceterū q in solo iurisdictionali alicui⁹ edificat, illi⁹ efficit subdit⁹. vt no. in Spec. de relig. do. x. quid si petat ciuitas. ¶ Sz qd si edificiū est collapsuz: rñ. si fundamēta remāserūt ī totū vl p pte maiori nō pdit dñiū, et ali⁹ nō pt ibidē edificare, sec⁹ si fundamēta sunt ablata in totū vl p maiori pte: qr ali⁹ edificabit ēt. j. veterē habitū dū tñ illis fundamētis se abstineat. j. e. l. nemo. et l. in tm̄. et l. arist. et facit ad distinctionē ar. j. de ɔhend. empt. l. domū. in eo ꝙ ibi dicit, ꝙ in maiori pte videt tota rei substātia cōtineri, sec⁹ in minori. meli⁹ dic ꝙ eaten⁹ remanet dñs quaten⁹ fundamētū edificiorū tz, et nō pl⁹: qr locus vacu⁹ ad suā naturā statiz redit. vt. d. l. i tm̄. et. d. l. arist. ¶ Nunc ō tertio mēbro. s. de publicis vidēdū ē, et no. ꝙ h dñr publica. i. publica oim populor mūdi. Aptitudine em̄ et natura oiz hoiz vtilitati se exhibēt. Ista sunt flumina maxia, vt Pad⁹ Rhen⁹,
7 Meduac⁹: vt Tyber. Arn⁹, Brēta, et silia. ¶ † Sz qro q̄ dfia est inter cōia et publica: rñ. qr cōia sunt magis cōia ꝙ publica, qr cōia de⁹ instituit ppter oia animātia. sz publica de⁹ instituit pncipalr pp humanū gen⁹ fm gl. Sz certe oia sunt inuēta hominū grā. j. de vsuf. l. vet⁹. et iō nō plz hec distictio fm Placen. dicit ergo Pla. ꝙ oia cōia sunt publica et ecōuerso. nā flumina ita sūt cōia oib⁹ aīantib⁹, et aub⁹, et quadrupedib⁹, sicut mare. ista ergo cōe et publicū supponūt p eisdē reb⁹, sz denotāt quandā diuersitatē accidētalē put sunt in vsu hoim, puta in vsu nauigationis, dicunt publica: sz prout sunt in vsu oim animātiū, dicunt cōia. et hoc de istis aquis. ¶ Quero ergo an in aqs fluminū publicorū possint edificia ɔstrui, puta cluse, et molēdina, et dom⁹. nā si sunt cōia, ergo pñt ɔstrui, sicut in mari. tñ ɔtrīū est vex, qr nō pñt sine publica authoritate ɔstrui in ipsis nec supra ipsa, et iō nec pōtē puato facere lz: licet ex vtraq ripa possideat. j. de flu. l. fi. et interdicta sunt pdita ɔ edificātē, p id ꝙ appet ꝙ publica nō sunt cōia, nec ecōtra. vt no. isti. eo. §. littorū q̄ꝙ vsus.
8 fm Io. qō est veri⁹. ¶ † Sz nūqd ppls pt cōcedere alicui ptātē edificādi in flumine nauigabili: et dico ꝙ nō, si p illud impedit nauigatio: qr cū flumē sit publicū oim hominū, ergo nō pōt ab vno hoie vl pplo vsurpari. j. de aq quo. l. j. §. pmittit. ni nec ipse ppls posset ɔstruere publica molēdina in tali flumine, in piudicium nauigatiōis. j. de flu. l. j. in pn. Itē qr illa flumina nauigabilia non sunt pplorū, sz imperij. vt no. Dy. j. de flu. l. quominus. §. authoritate et ptāte. Qō ergo obstat in publico, remouēdum est. secus si nō obstaret. vñ cōe perus. et multe persone singulares

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gulares hñt molēdina in tybri ꝛ clausas in tybri ex ꝑmissione.l.
municipalis.que sunt eoꝝ quoad vtile dñium qꝛ sunt superficia
rñ.Priuatū aūt iure publici est sicut ipm flumē qḋ innauigabi
le est in illa dñia ꝓpter loci naturā ꝛ aq̄ paucitatē.arg.ad hoc.ĵ.
ne qs ī lo.pu.l.ij.§.si quis nemine.¶ Sꝫ nōne alueus.i.lect⁹ aq̄
est de territorio illius ꝑplī certe sic:qꝛ territoriū hꝫ certos limi-
tes.ꝛ qcqd in se tꝫ dē territorio est.si ergo alue⁹ est illi⁹ ciuitatis
ergo ꝛ flumē ꝛ sic erit vniuersitatis nō publicū flumē tā in alueo
q̄ in aqua:qꝛ alue⁹ tanq̄ subiectū aque trahit ad se aque iura ꝛ
commoda.ar.ĵ.de flu.l.j §.si insula.in fi.ibi qꝛ impossibile ꝛc.sol.
ar.tñ ꝓcedit q̄tū ad iurisdictionē sꝫ nō q̄tū ad ꝓprietatez.nā
illa sunt diuersa vt no.isti.eo.§.j.¶ Quero vlteri⁹ qd in habēte
molēdina ī istis fluminib⁹ q̄ inicē turbāt ipediēdo aq̄ motū.qd
iuris:ꝛ dic vt.ŝ.dixi.ꝛ not.p Guil.ĵ.de edē.l.si qs ex argētariis.
§.si initiū.ꝛ p Cy.C.de ser.ꝛ aqua.l.si manifeste.ꝛ l.l quin⁹.ĵ.de
flu.p Bar.ꝛ adde qḋ dicā.ĵ.e.l lapilli.Et gñal'r ait Cy.aut edifi
cando in publico aufers mihi ꝯmodū q̄ a te citra vinculū obli-
gatiōis ꝑcipio ꝛ potes.aut qḋ percipio a deo vel a natura ꝛ tunc
sec⁹ nisi illicite edificaueriz.vt ĵ.si qsin lo.pu.l.ij.§.si qs in loco.
9 ꝛ ibi p Dy.¶†Sed q̄rit an port⁹ maris hoīm ingenio fabrica
ti sunt publici oīm populoꝝ an edificantium ꝛ videt q̄ publici
vt instit eo.§.flumina.In contrariū q̄ edificantiū.ĵ.eo.l.in tm̄.
In cōtrariū quod cōmune est:qꝛ aqua est cōis.sol.edificia sunt
edificātiū.sꝫ ipse port⁹ est publicus.Et reuocabat hoc anno in
dubiū an testm̄ factū in portu cuiusdā ciuitatis Soldani dicere
tur factum in terris sarracenoꝝ.ꝛ dicebat qḋ non:qꝛ portus est
publicus.ꝛ ita xpianoꝝ sicut sarracenoꝝ terra.hoc est introdu
ctū de iure gē.ꝯsequentia aūt inferebat ex ꝑmissis:vt.l.hoc lega-
tū.de leg.iij.¶ Sꝫ dubitat cū appendices sequētur naturam p
prij ꝛ ꝑncipalis subiecti:qꝛ ripe fluminis sunt singularū ꝑsonaꝝ
q̄ ꝓpe ripas possident ꝛ tñ illa flumina publica sunt vt.ĵ.e.l ripa
rū.§.sꝫ ꝓprietas.R̄ñ.diuersa rō est in ripa ab ipso flumine.nam
ripe hoīm cultura ꝛ cura recipiūt incremētū.Flumina in seipsis
fluūt.ꝛ riparū incōmoda aduicinos ꝑtinent qꝛ morsu fluminis
ripe latiores fiunt:ergo ꝑm naturā est vt conmoda sequant eos-
dē recōpēsat em̄ natura ꝛ lex.Item nō īterest publice q̄ ripe sint
publice sicut flumina.¶ Ex his appet q̄ si ꝯcessa sunt mihi bā
na molēdinoꝝ factoꝝ in flumine nihil vēdico de factis in ripa
vt l.j.§.in flumie.ĵ.de flu.qꝛ ripa non est eiusdē nominis cū flu.
10 ¶†Itē ex his apparet q̄ dñi riparū pñt ibi cōstruere molendi
na in ipsis ꝓpriis ripis qḋ est verū,nisi diuertendo aquā vel alio
mō impedirent vsum nauigatiōis vel piscatiōis.forte vbi est so
litū piscari ac siccari retia.ar.no.instit.eo.§.hoc aūt in gl.sꝫ qd si
piscat.intellige si ibi publice vtile ꝛ cōsuetū ē piscari nō em̄ vni⁹
singularis persone cōmodū ꝛ incōmodū censeri est publicū.ꝛ iō
aptitudo locoꝝ cōseruanda est:aptitudo em̄ facit actū ꝛ ab ap-
titudine sumūt forma noīa seu denominatiōes qualitatū reruꝫ
ꝛ aptitudine d̄ficiēte forma reiꝑ mutata vt.l.qd tñ.§.agri.ĵ.q.
mo.vsufru.amit.Item si ripe sunt eoꝝ q ꝓpe ripā dominia pos
sident qño vsus publicus ꝑm qd scꝫ vt naues ligent ad ripaꝫ ꝛ
ad arbores retia siccent ꝛ si'ia q̄ necessitas nauigantium ꝛ pisca
torum exigit.ceterū arbores ꝛ fructus arboꝝ sunt dñoꝝ ꝛ si
nauigātes acciperēt de talibus fructibus tenerent sicut qcūqꝫ.
alij.Flumen em̄ q̄ est ꝑncipale nō trahit ad se ripam nisi quoad
vsum necessariū fluminis nō quoad vsum extraneū.ĵ.e.riparū.
11 ¶†Sed hic q̄rit an impator possit alicui ꝯcedere flumina ꝛ di
co q̄ sic qꝛ publica ꝯcedere p̄t.vt.ĵ.e.l.sacra.§.sciēdū.¶ Nunqd
ergo ipse poterit colligere passagiū ibi cōsuetū colligi.ꝛ puto q̄
sic qꝛ solo coheret.Et qꝛ ꝯsuetudo donātis inspici dꝫ:sꝫ qꝛ vr̄ in.
pleno iure tā cōi quā ꝯsuetudinario esse ꝯcessam.vt dixi in.l.j.§.
cū vrbē.ĵ.de offic.ꝑfe.vr.ꝛ in.l.bñficiū.de cōsti.pn.ꝛ facit de adi.
le.mela.§.j.non tñ credatis q̄ ipse donatarius solutus sit legib⁹
lꝫ ipse ꝑnceps qui donauit sit solut⁹ vt.ĵ.de publi.l.licitatio.§.
fi.ꝛ.l.si peculium.§.sicut.ĵ.de pe.leg.ergo hꝫ iurisdictionem sed
tñ est sub ꝑncipe ꝛ legib⁹.¶ Nunc de quarto membro.s.de fisca
12 libus rebus:ꝛ no.q̄ pena † fisco applicanda d̄r res fiscalis.arg.
extra de testibus co.c.j.per Inn.Itē cōfiscatio in vectigalibus
sit ipso iure.ĵ.de pub.l.conmissa.ꝛ alibi in aut.de incest.nupt.in
pn.Et sic prius fert snīa quam ꝓcessus fiat:qꝛ est snīa legis que
iustificat in semetipsa cū nō possit esse dissona veritati:sed snīa
hois non valeret qꝛ esset lata facto ꝛ ordine ꝑuerso.¶ Et not.
q̄ de fraudata gabella.vel nō posita re in estimo non p̄t.agi post
13 quinquēniū vt.l.cōmissa.ĵ.de public.p Bar.¶†Itē no.qḋ col-
lector gabellarū non potest ꝓrogare terminos legales nisi in
rem suam sit minister.vt.ĵ.de ver.obl.l.q rome.§.calimachus.ta
mē eius culpa nocet domino in omittendo.ĵ.de pac.l.imperato
14 res.ꝛ.ĵ.de publ.l.fi.§.si qs ꝓfessus.¶†Et an fiscus habeat taci
15 tā hypothecā in penis.dic vt.ĵ.de pac.l.rescriptū.¶†Et an fi-
scus teneat ꝓsequi litē inchoatā p confiscatum dic quod non vt
ĵ.solu.mat.l.si constante.§.fi.quia fiscus vult habere suos iudi-
16 ces.¶†Et an fiscus dicatur persona colligitur in autentica de
17 alie.ꝛ emph.i.§.ij.¶†Et an ciuitates habeant proprium fiscuꝫ
suum dico quod non nisi quedam que superiorem nō recogno-
scūt que p sua statuta ꝛ cōsuetudines habēt iura fisci.ĵ.de pui.
credi.l.Anthiocēsiū.¶ Nunc de quinto mēbro de reb⁹ vniuer-
sitatū est vidēdū.¶ Et no.q̄ q̄dā sunt vniuersitatū quoad ho
norē ꝛ ꝯmodū vt molēdina cōis:qꝛ burse cōitatis applicāt red
ditus ꝛ ꝓuentus eoꝝ.sicut est pusū lac⁹ perusin⁹:ꝛ clusiū pusi-
nū ꝛ mons malēsis.ꝛ quedā alie cōmunantie.de qbus not.in.l.
celsus.ĵ.de ꝫhē.emp.ĵ.de vsuf.leg.l.vsufructus.§.si vinariis.de
ꝟ.sig.inter publica.Quedam sunt vniuersitatis,quoad nomē
ꝛ honorē tñ nihil exigit bursa vniuersitatis vel nihil ꝑcipit:sed
singulares hoīes illius loci.vt sunt q̄dā nemora in qbus ligna
ꝛ pascuatiōes faciūt hoīes ville:vt not.ĵ.q̄ cuius.vni.l.sicut.ꝛ
dr̄ia est si lis vtit de rebus vniuersitatis authoritate ꝛ vtilitate
singl'aribus hoīes ville pñt testificari nisi forte cāleēt crīalis vel
multū ardua ī qua min⁹ crederet testib⁹ domesticis:vt extra de
accu.c repellat.si aūt lis vertit de reb⁹ vniuersitatis authorita
te sꝫ de priuatis singulariū ꝑsonarū vtilitate tūc nō pñt testifica
ri.qm̄ re ipa sunt ptes vt.l.oībus.C.de testi.ꝛ ille q est pars nō
pōt esse testis.nō ob.§.legatariis.instit.de te.qꝛ ibi nō erat que
stio de legato sꝫ de institutiōe:ꝛ snīa non mādatur executiōi su
p legato.iō legatari⁹ non pōt ibi dici pars iudicij ꝛ maxime in
testamēto in scriptis vbi est approbatū p dictū illius testis.i.te
statorē.de hoc.ĵ.e.l.ī tm̄.§.vniuersitatis.ꝛ p Guil.ꝛ Cy.ꝛ alios.
18 ¶†Et not.qḋ plures q habent nomē vniuersitatis nō faciūt
vniuersitatē.vt.l.testatrix.§.si plures.si seru.vē.¶ Nūc de reb⁹
singuloꝝ ꝛ nō dicā nisi q̄n res rē ad se applicat latenti in cremē
to qꝛ dū est ī fieri crescit vt cucurbita.ista ē allusio q̄n arena pau
latim arene se applicat sicut illa que cadit de horologio vitreo
ostendit terminos ꝛ mēsurā agroꝝ.Itē est accessio patēs.q̄ in
sula vocat.Insula est terra firma aqs circūdata.Item accessio
patens ꝓuenit ex alueo quoties flumē naturali.i.ꝯsueto alueo
derelicto alio loco fluere cepit ꝛ eoꝝ fiunt q viciniora p̄dia ha-
bent vt insti.e.§.preterea.§.insula.ꝛ.§.q̄ si naturali.ꝛ.ff.de acq-
rendo reꝝ dñio.l.adeo.Tria ergo sunt alluuio insula ꝛ alueus.
alluuio ex vna pte p minutissimas pticulas addit ꝛ ex alia.s.ex
opposito diminuit ꝛ corrodit.vñ Iob.xiiij.c.alluuione panla-
tim terra cōsumitur.ꝛ.l.sic diffinit.alluuio est latens incremen-
tū q̄ ita paulatim adicit vt intelligi non possit q̄tum quoquo
momēto tēporis adiciatur.Quis enim arenam que in formā
agri paulatim redigit dinumerare vel per singula momenta de
signare aut intelligere potest?:e t:nul⁹.insti.e.§.est aūt.sꝫ sicut
natura rebus paulatim addit ꝛ detrahit.vt.ĵ.de iudi.l.ꝓpone-
bat.Ita ꝛ flumina agunt enim flumina ex vi continua ꝛ natu-
rali.ĵ.de ser.vrba.pre.l.foramē.ꝛ vicē iudicū tꝫ.de acq.re.domi.
l.ergo.§.pe.¶ Sꝫ hic queritur an domui fiat accessio alluuio-
ne sicut fundo.ꝛ videt q̄ nō:qꝛ dom⁹ est limitata parietibus.de
ac.emp.l.fundi mihi.¶ Sed certe quedam accedunt domui vt
horti ꝛ similia.ĵ.de serui.vrb.pre.l.olympico.de leg.iij.p̄dijs.§.
qui domū.ꝛ iō alluuio etiam prediis vrbanis adijcit secundum
Barto.¶ Sed vlterius querit an alluuio aliquid operet circa
19 iurisdictionē.ꝛ dic qḋ non:qꝛ alluuio † non mutat publica iura.
ĵ.de acq.re.do.l.marti⁹.vbi dicit q̄ alluuio ea que sunt publi-
20 ca.vt viā publicā in aliū nō transfert.ꝛ ita tenet Bart.¶ † Et
not.q̄ v a publica non impedit alluuionem.secus in loco sacro
vt si ecclesia vel cemiteriū est in medio.ꝛ tunc terra illa a flumine
sic derelicta occupanti concedit.secundū Bar.allegat qḋ locus
sacer impediat.de aqua plu.ar.l.si prius.§.sacro.ĵ.de serui.l.ser-
uitutes.§.si.q̄ occupāti cōcedat.pbat p simile.ĵ.de flumini.l.j.
§.si insula.ꝛ §.se.ꝛ idē dico.si inter agrum meum ꝛ alluuionē sit
in medio murus ciuitatis vel castri.qꝛ sancti sunt ꝛ nullā opem
in hac acquisitione mihi inferre possunt.Item puto si interme-
diet vallum vel steccatum publicum.quia loco muri funguntur
ꝛ violator capite punitur.ar.ĵ.eo.l.sanctū.in prin.ꝛ.§.fi.ꝛ.l.fi.e.
21 ti.¶†Sed nunquid vnq̄ recuperat qḋ alluuio abstulit.dic qḋ
nō qꝛ snīa iure gen.est ꝛ cōfestim transit in rē iudicata.nam si snīa
hominis irreuocabilis est.multomagis snīa legis inuiolabilis
est.Quod em̄ extinctū est resuscitari nō p̄t.leges em̄ limitant a
natura.Sꝫ natura certū est q̄ nihil extinctū reuiuiscit.de so.q
res.§.areā Nō ob q̄ no.ĵ.de acq.re.do.l.adeo.§.qḋ si toto.in fi.
§.qꝛ in alluuione ibi in alueo.vt.ĵ.dicā.Sꝫ hic q̄rit in ꝑuat⁹ tor
rēs possit ꝯcedere ꝛ diminuere iura p̄dioꝝ sicut publicū flumē:
ꝛ dico qḋ nō qꝛ cū sit priuatū nō obtinet vicē cēsitoris ꝛ iō fossa
ta q̄ labunt p agros vicinos nō ꝯferūt ius alluuionis.cū lex tm̄
de publicis fluminib⁹ loquat ꝑm Bar.ꝛ est rō qꝛ alueus dicto-
rū torrētiū est priuat⁹,ꝛ suā naturā nō mutat:sꝫ fluminis publi
ci alue⁹ est publicus.ꝛ dū corrodit de priuato facit publicuꝫ ꝛ
dū restituit de publico facit priuatū.In torrēte aūt si ꝑmanēs
dñium nō aufert ergo nec recedens aliquid applicare alicui p̄t:
qꝛ nō est ex natura torrētis sed publici fluminis hoc est natura
vt cursu suo mutato alueī cām mutet:qꝛ nō est vniformis stat⁹
eius.ĵ.de acq.re.do.l.fi.§.j.ver.nā ꝛ natura.¶ Itē q̄rit de lapidi
bus p̄ciosis ꝛ auro ꝛ metallis antiqs inctus ī meo agro an occu

pāti cōcedūt.ōt Bar.ꝙ nō,ſicut nec lapides vel arena in meo
agro exiſtētes,ſ3 illa mea ſunt,cū ager me⁹ ſit.ſi tñ moneta īue-
nit in forma theſauri in aliq̊ forte vaſe,tūc hñt locū iura q̄ lo-
quunt ō theſauris.ſ.de rei vē.l.a tutore.de acq.re.do.l.ſi is q.ꝛ
C.de theſaur.l.j,li x.Pecunia aūt ab incognito loco trāſducta
ꝛ in agro nr̄o repta,nō ōr theſaur⁹.ꝛ qcūꝗ inuenerit eā reſtitu
ere dʒ ſm Bar.qđ eſt no.Sʒ nūqd trabes ꝛ ligna accedāt no-
bis p alluuionē,ꝛ dico ꝙ nō:qꝛ nō ſunt cōcreta.i.ꝯiūcta.ꝛ ideo
ſuis dñis reddi debent.vt.l.ſi qs in hac cā.ꝧ.ſi.ſ.ſi cer.pe.¶Sʒ
quō pōt ꝓbari incremētū latēs? rñ.ſicut ꝑt ꝓbari ꝙ cucurbi-
ta ſit maior hodie quā nudiuſterti⁹ qꝛ vidi.Et ſicut in cucurbi
ta appet ꝙ hoc eſt ex virtute celeſti,ita in alluuiōe, qđ eſt ex vi
fluminis,qꝛ nō ꝑt eē aliūde,ſicut cū ſecretū ꝯſiliū fuit reuelatū.
ꝛ nō exiuit de palatio niſi vn⁹ q potuerit reuelare.neceſſe eſt ꝙ
ille reuelauerit,qꝛ ſufficit ꝓbare ꝑncipia ex qb⁹ infert aliquid
23 qđ neceſſe eſt eē ſ3 Bar.C.de ali.ꝑſt.l.ſi.¶†Nūc videam⁹ de in
a ſula.eſt aūt inſula ᵃ alia naturalis q̄ ſemp fuit,vt Corſica,Sar
dinia, ꝛ ſil'es.alia caſualis ꝛ accidētalis,q̄ in flumīe ſepe naſcit
ꝛ in mari rariſſime.naturales inſule ſunt ꝑncipis,nō in dñio pa
trimoniali,ſ3 in dñio iuriſdictionali,vt.l.inſule.ſ.de iud.ꝛ no. ī
l.illicitas.ꝧ.q vniuerſas.de of.ꝑſi.¶Querit ergo, an occupāti
cōcedant:ꝛ dicēdū eſt ꝙ aut loqmur quoad iuriſdictionē ꝛ nō
cōcedunt occupāti,cū ſint īper꒳.vt.l.decernim⁹.C.de ſacroſan.
eccle.aut quoad ꝑuatū ꝛ familiare dñiū, ꝛ tūc pri⁹ occupanti
ꝯcedūt.vt.d.l.adeo.ꝧ.inſula.¶Et not.ꝙ ille ōr occupare, q ſic
incipit occupare ꝙ ꝑt ꝯſeruare ꝛ poſſidere. al's nō ōr occupare.
de acq.re.do.l.ī laqueū.ꝛ ſi pl'es ſimt occupādo debellāt,victor
q ſtetit p tres dies ī poſſeſſiōe ōr occupaſſe.ar.no.in.l.iij.ꝧ.igi-
tur.de vi ꝛ vi ar.ille aūt q nō ꝑt tenere niſi capiat aliquē locum
ꝑncipalē,nō ōr occupaſſe.ar.d.l.ī laqueū.ꝛ eſt ar.ꝙ ſi vn⁹ tʒ ec-
cleſiā,alter tʒ cāpanille qđ eſt fortilitiū,ꝙ ille q ingreſſus eſt ec-
cleſiā,cū de facili poſſit expelli,nō ōr habere adhuc corporalez
poſſeſſionē bñficꝭ.ſi tñ ille eſt ita īcaſtellat⁹ qđ euadere nō pōt,
tūc cū ipſe nō dicat tenere ſ3 teneri,vt ptʒ ex not.de vi ꝛ vi ar.l.
j.ꝧ.pe.dicā ipm poſſeſſiōe ꝑuatū,ꝛ ſic eſt in poſſeſſiōe, ꝛ tñ non
poſſidet.qđ eſt no.¶Caſualis inſula maris ꝯcedit ſil'r occupā
ti q̄ad ꝓprietatē,ſ3 q̄ad iuriſdictionē eſt ſub iuriſdictiōe illi⁹ q
illō mare diſtiguit.¶Caſualis ꝯo iſula fluminis nō ꝯcedit oc
cupāti,ſ3 vnit ꝑ legē ꝑdīs vicinis ꝑ latitudine frōtis cuiuſꝗ
agri q ꝯſus iſulā reſpicit.¶Et no.ꝙ agri hñt frōtē ad ſiſtitudi
nē hoīs.ſicut eñi ſi vn⁹ homo volueret ſe ꝯſus inſulā, ꝛ ꝓſpice-
ret eā frōs hoīs dirigeret in eā,ſic in agro illa eſt frōs q verſus
inſulā eſt.ꝛ ibi ītelligit eē caput agri ꝙtū ad hūc effectū,ꝛ ideo
magis caput inſpici dʒ quā cetere ptes.ar.ſ.de relig.l.cū in di-
24 uerſis.¶†Sʒ hic q̄rit abſolute loquēdo qđ dicat caput loci,
rñ.aut loqmur quoad honorē,ꝛ tūc dignior ps ōr caput, puta
vbi eſt palatium regis vel epi,ſicut in regno regia ciuitas dicit
caput regni.ſ.de offi.ꝑfe.aug.l.j.Et in menſa vbicūꝗ eſt dñs,
ibi caput.ſicut ibi papa ibi roma,ēt ſi eſſet in quodā tugurio ru
ſticano recluſus.Aut loquimur quoad ſitum loci,ꝛ illud eſt ca.
qđ hoīes appellāt caput.ar.l.j.ꝧ.j.de flu.ſ3 ſi hoc nō appet,vr ꝙ
loc⁹ altior,ſeu eminētior dicat caput.Et ſi nō eſt ibi aliqua emi
nentia ſ3 planicies,credit Bar.ꝙ cap.ſit vnū ꝑncipiū motus.i.
vñ qs īgredit agrū,vt dicam⁹ cap.i ꝑncipiū.facit qđ no.ſ.ſolu.
ma.ī ru.ꝛ de edē.l.argētari⁹.ꝧ.edi.ꝛ.l.ſi qs ex argētariīs.ꝧ.ſi ini
tiū.ſ3 ſi hʒ pl'es introit⁹ ibi ſit caput vbi magis frequētat ītroi
tus.ar.de fun.īſtr.l.cū de laniōis.ꝧ.Sabin⁹.ſ3 iſtō caput ad ꝙ
tū ſe extēdit ōt Bar.ꝙ vſꝗ ad tertiā ptē,ꝛ mediū ad vnā aliā
tertiā ptē in medio ſitā,ꝛ finis ſiue pes ad extremā tertiā ptē,ꝛ
ſic capiti ꝛ medio pedi aſſignant ptes eq̄les. Et ſic appet ꝛ qd
iur.ſi vēdo tibi quatuor tornaturas terre a capite medio vel pe
de agri ſ3 Bar.¶Sʒ an ſi forte per vnū pedē ſu3 proximior in-
ſule ꝙ tu,an totā inſulā habeo.dico ꝙ non, ſ3 habebo plus ꝙ
tu vnū pedē. eſt eñi inſula diuiſibilis,ꝛ poſita cordula a duab⁹
extremitatib⁹ tua,ꝛ mea,ſi cadit recta linea,ꝛ cōplicata ꝑ me-
diū vſꝗ ad mediū corde ꝛ illi⁹ īdiuiſibilis pūcti,habebo ego.ꝛ
aliud hēbis tu.ſ.cōi di.l arbor.ꝛ hec diuiſio fit ēt in cōfinib⁹ ci-
uitatis:qꝛ qlibet ꝑſumit habere a ſuo latere vſꝗ ad pūctū in-
diuiſibile,qđ eſt in medio ſ3 Bar.qꝛ vbi nō appet quota ſit por
tio,media eñi preſumit eſſe. de ver.ſig.l. nomē filiorū.ꝧ. portio-
nis.¶Sʒ an iſtas acceſſiones cōcretas fundis nr̄is incipim⁹
ipſo iure poſſidere abſꝗ aliquo alio corpis actu. Bartol.dicit
ꝙ ſic in alluuione,ēt in alueo.nec eñi opʒ ſingulas ceſpites ter-
re calcare,qm̄ vnū totū integrale vnico iure poſſeſſiōis ꝛ ꝓprie
tatis cēſendū eſt.ſ.de acq.poſ.l.iij.ī pn.ō vſuc.l.eū q edes.ergo
ſec⁹ ī inſula.nā dñiū ipſo iure ꝑuenit ſ3 nō poſſeſſio cū ſit loc⁹
diſtinct⁹ ab agro ꝛ aqua q̄ eſt in medio inter agrū ꝛ inſulā. Sʒ
pone,ſtatuto cauet ꝙ poſſeſſiōes nō attribute alicui territorio
intelligant attribute magis vicino,an intelligit q̄tenus eſt ma
gis vicin⁹ ſicut inſula.ōt Bar.ꝙ ſic.ꝛ ſic quoad onera ſuppor
tanda ꝑ ipſo agro,ꝛ quoad maleficia denuncianda ꝑ ſyndicos
villarū cuilibet ville attribuit ꝙtū ꝑ rata ſibi ꝯtigit ſ3 mēſurā.

a ¶Inſula. qd aūt ſit inſula, vide Feli. in c. Rodulphus. in xvij. colū. de reſcrip.

b ¶Ripa fluminis. Vide tu bar. cepo. in tit. de ripa. intrac. de ſeruit. ruſti.

c ¶Ius iā q̄ſitū. nunqd autem mutatio aluei tollat ius. vide Bart. cepo. ō ſeruit. ruſt. tit. de alueo.

25 ¶†Sʒ q̄ro vbi villa incipit ꝛ vbi finit.rñ.incipit in ingreſſu q
reſpicit ciuitatē.nā ibi eſt frons ꝛ caput ville.nō tñ ſi vna dom⁹
multū diſtat,ab aliīs in qbus eſt collectio familiar talis dom⁹
vocet caput ville:ſ3 ōr de coherētiīs ꝛ appēditiīs ville nō de in
trinſeco corpore ville.ꝛ ōr multū diſtare ſi nō audiunt vocē ipo
rū clamātiū adinuicē ſm Bar.cū eñi ville ꝯſtruant,vt vn⁹ aliī
ſubueniat q tñ diſtat qđ illā ſubuētionē de facili habere nō ꝑt
nō ōr ꝓprie habitare ī villa.ar.C.ad ſil.l.ſi.¶De ripa aliqd di
camus ripa a rapio ōr eo ꝙ vl'ab aq̄ rapiat vel ipediat ne aq̄ ꝑ
26 dia rapiat ꝛ deuaſtet.¶†Et quero an vēdito agro videat vē-
b dita ripa fluminis ᵇ agro coherēs.ōt Bart. ꝙ nō.ſ3 legis ptāte
accidit agro.ꝛ iō vēdito agro ad mēſurā nō mēſurabit ripa flu
minis.nā hoc eēt iniquū cū vſus ſit public⁹ ꝛ ſic nō poſſit ple-
no iure vēdi.nā ſicut venditor nō tenet plene tradere illā ripā ita
nec venit mēſurāda ſicut nec via publica nec flumē publicu3, ꝙ
iret ēt p mediū agri vēditi.vel ſacer loc⁹.ſ.de ꝯhē.emp.l.in mo-
dicis.Ponamus ergo ꝙ in illa ripa ſunt arbores fructifere ꝛ
magni valoris nūqd emptor habebit eas gratis.nā hoc vr̄ ab
ſurdū.ſi eñi ꝑtiū ꝑ iſtis nō ſoluit qꝛ ꝑciū eſt correſpōdēs mēſu-
re.ergo tales ripe remanēt penes vēditorē. ¶Sʒ hoc vr̄ ꝯ.l.q̄
vult ꝙ ſint eorū q ꝑpe ripā ꝑdia poſſidēt adeo ꝙ ꝑ ſe ipſe ripe
vendi nō poſſent.ſm Bar.de hoc dic vt dicā.ſ.eo.l.riparū.ꝛ ibi
ꝑ Cy.cedūt ergo ꝑdio ꝛ tñ nō mēſurant.ſ.de ꝯhē.emp.l. litto-
ra.de picu.ꝛ cō.rei vē.l.id qđ.ꝧ.ſi.ꝛ īputet ſibi vēditor q.l.debuit
optius cōſcribere.ſ.de pa.l.veteribus.Caue tñ qꝛ nō eſt ſimpl'r
ripa ſi eſt ibi tanta terra que arari poſſit imo eſt diuiſus ager ſi
q̄ via publica eſt in medio inter agrū vēditū ꝛ illud terre ſpatiū.
ꝛ hoc caſu nō loquit.l.marit⁹.ſ.ō acq.re.do.ꝛ ōr ager ab agēdo
de ꝯ.ſig.l.iij.ꝧ.j.ager aūt ꝛ foſſata ꝑuata q̄ iter agrū ſunt veniūt
mēſurāda ꝛ mēſurabunt ī ſupficie. de fun.inſtr.l. ꝑdia martia-
na.ꝧ.ſi ita.ꝛ breuiter termin⁹ terminat⁹ mēſurabit ſ3 nō termi-
27 nus extra terminās.¶†Nūc redeam⁹ ad vidēdū de alueo.Al
ueus eſt vēter fluuiorū ſm catholiconē ꝛ ſicut ſtomach⁹ ꝯtinet
vidū ſic alueus ſupra ſe cōtinet aquā.alueū hinc lectū fluminis
ī vulgari nr̄o appellam⁹:qꝛ ibi flumē cubat.Iſte alueus publi-
ci iuris eſt ꝙdiu flumini ōſeruit:cū ꝯo flumē alueū oīno dimit
tit,tūc deſinit eſſe publici iuris ēt ſi dimittat cū impetu ꝛ oīb⁹
vidētibus ꝛ efficit eorū q iuxta alueū habēt poſſeſſiōes ſuas vt
d.l.ergo.ꝛ.d.l.adeo.ꝧ.ꝙ ſi toto.Sʒ pone ꝙ īpetus fluminis ab
ſtulit mihi ſimul ꝛ ſemel vel ſucceſſiue totū agrū meū nō appli
cando vltimo,ſed applicādo ſibi ꝑſi flumini.qꝛ fecit ſibi lectum
tandē poſt tp̄s breue vel longū alio impetu lectū mutauit, nun-
qd mihi ager meus de eq̄tate reſtituit an ꝯo vicini lucrabun-
tur:dicūt qdā mihi reſtitui:vt no.in.d.ꝧ.ꝙ ſi toto.aliī dicūt cō
trariū ſi in totū ꝑdidi ꝑ prima opi.facit.de ſer.ruſt.ꝑdi.l.attili-
cinus.ꝛ eſt caſus ſm vnā lectu.ſ.qb.mo.vſuſ.amit.l.ager.ꝛ.l.ſe.
c vbi de hoc.nec eſt ſimile de alluuione qꝛ ibi eſt ius iā queſitū ᶜ ꝑ-
uatis pſonis ꝛ fruſtra quereret de rigore ſi caſus eſſet de eq̄ta-
te.nā oēs leges loquētes de alluuione eſſent fruſtra.Sed in al-
ueo nihil eſt queſitū ꝑuatis ſed ſolū ipſi flumini vt ſic dixerim.
cum ergo flumen hʒ vt ita dicā iſtū alueū ꝑ derelicto equū eſt
agrū reſtitutū ad ſuū dñm redire magis ꝙ ex lucratiua cā cir-
cūcolētib⁹ applicari.ar.d.l.ergo.ꝧ.alluuio. ꝛ hāc opi.tʒ. d.Dy.
ſecus ſi mutauit lectū paulatim recedēdo ꝛ vicino adiiciēdo:qꝛ
illa eſt alluuio ꝛ ideo nihil recupero nec de rigore nec de eq̄tate
28 qꝛ alterius factum eſt.¶†Sed an mutato alueo ōr eſſe nouū
flumen.pone eñi ꝑnceps cōceſſerat mihi qđ poſſem colligare
paſſagium ibi vel pedagiū an potero alueo mutato ꝛ dicūt qui
dā qđ nō ꝑ.d.l.ergo.ꝧ.inſulā.ver.nā ꝛ naturā.ꝯriū vr̄:qꝛ eſt idē
flumē.arg.ad hoc de ꝯdi.ꝛ demō.l filio.ꝧ.ſi.ſo.ſi vno impetu re
ceſſit dicit nouum flumē.ſecus ſi paulatim.de aqua quotid.l.ſ
iur.ꝧ.ſi aqua.ſecus eſſet in pōte:qꝛ loco mutato eſſet alius pōs.
ſ.de eo qđ cer.loco.l.iij.ꝧ.itē iul.ꝛ.l.ſi.de ſer.ru.pre.ꝛ hoc no.ſ.de
flu.l.quominus.in.xvj.q.ꝑ Bar.nā pons ōr a pono.is. ꝛ ſtabi-
litatē deſignat.ꝛ iō amotus de loco ſuo nō eſt idē pons.flumen
aut eſt ipſa aqua fluēs q̄ eſt eadē.ſicut vinū eſt idē lʒ de alio in
dolium ſit mutatū.Et facit ꝙ no.ſ.q.mo.vſuf.amit.l.ſi vſufru-
ctus leget ciuitati.¶Sʒ quō cognoſcā ꝙ alue⁹ ſit mutat⁹ tex.
dicit qñ eſſe deſinit amiſſa prima forma.i.qñ ſic exaruit ꝙ aqua
nō currit:vt.l.adeo.ꝧ.ꝙ ſi toto.¶Videamus ergo pro quo ter-
mino re'ſupponit verbum incipit.ꝛ dico ꝑ quo extremo priua
tionis ſupponit verbū deſinit ꝛ dico qđ in illis que habent di-
ſtincta extrema tunc res incipit qñ dat ſibi principiū tunc deſi
nit cum primo loco ꝑuenit reſolutio de cōd ob cau.l.ſi pecuniā.
in prin.ſi qs iudi nō obtē.l j.ī prin.ſed qñ principium includit
ſecum ſuū effectū:tunc in habitu idē eſt incipere ꝛ eſſe in priua
tione idē eſt deſinere ꝛ nō eſſe.C.vt act.ab hered.in rubro ꝛ ni-
gro.ꝛ.ſ.ſo.ma.l.ꝛ deſinit.vnde incipere vbi eſt idem principiū
ꝛ finis.tunc dicitur reſpectu tractatus futuri non reſpectu eſſe
ſed reſpectu perſeuerātie eſſe.nā illa propoſitio incipit ꝛ deſinit
temporalis eſt:qꝛ omne verbum ſignat cū tpe propoſito ergo
de eſſe ꝛ nō eſſe eſt vera in his in quibus principiū includit ſuū
effectum

effectum: vt iste est obligat⁹, ⁊ iste incipit esse obligatus vel liberat⁹. ff. de stat ho. arethusa. ⁊. j. qui. mo. vsuf. amit. l. interdū. ⁊ C. de col. aut. q̄ locum. sed quādo sunt extrema distincta: vt in fabrica dom⁹: tūc ꝓncipiū nō predicat de esse rei ꝫ de esse fieri. vñ incepta domo illa probatio est falsa incipit domus esse: qa ℞bū substātiuū. l. esse signat formā q̄ reperit rē in ꝓpria pfectione. j. ad. l. falci. l. qui quadraginta. l. q̄dā. sed ꝓpositio de fieri eē est vera. nā recte ꝺr̄ incipit fieri dom⁹ de ver. ob. l. ꝙtinu⁹. ff. q inſula. q̄ ergo ꝓncipiū includit secū suū finale effectū seu esse finale idē est incipere ⁊ esse: ꝫ q̄ nō includit sc⁹. vsq; quo ergo tunc
29 ꝓncipiū prēdem⁹. ¶ † Et ꝑmo q̄rit q̄ dicat q⁹ ꝛcipere factū: puta domū. rū. q̄ aliq̄ de formali principio inchoat puta fundamētū. vñ si ꝓmitto nō edificare cast: ū sub pena. ꝫ ofa ꝓparēt si tū fundamēta nō cepi facere nō ꝺicor incepisse vt. ꝺ. l. si pecuniā. ¶ Scḋo q̄ ꝺicat principiū tpis ꝺicit statutum ꝙ ptās habeat arbitrū principio officij. ⁊ eligit ꝑ sex mēsibus. ⁊ ꝺico ꝙ intelligit. i. primo mēse ⁊ si eligerent ꝑ plib⁹ annis intelligeret ꝙ prio anno q̄ dinumeratio tpis ꝫ hūc ꝛtellectū. ó ℞. ob. l. eū q calēdis. ⁊ ibi nō est dinumeratio tpis: vt cū ꝺico ꝓncipiū diei. j. prima hora. nā ibi est tacita dinumeratio ꝑ horas momēta aūt q̄ nō deseruūt actib⁹ hominis ꝓp suā suā paucitatē nō curam⁹.
30 ar. j. de ꝙdi. ⁊. l. si qs ita. ¶ † Tertio qualr ꝺicat ꝓncipiū iudicij.
a ꝺic ꝑm⁹ act⁹ formalis. i cōtestatio a ꝛpressa vel tacita: vt no. j. de in. om. iu. l. q. q. Et cū iudiciū cōprehēdat plurimos act⁹ ꝑ vnū actū ꝓticulare nō inchoat iudiciū: vt ꝑ vnā exceptionē vel positionē. extra de li. cōte. c. j. niſi i illo actu ꝫſistat iudicij funda mētū. vt in ẋte. li. vi in ast. ó lit. ff. oēm. nā iudiciū est act⁹ forma lis ⁊ prima ꝑs cuiuslibet forme ē fundamētū rei ꝺucit eñ a ꝓncipio substātie ad pfectionē sicut ait aristoteles: gñatio est indu-
31 ctio ad substātiā. ¶ † Quarto q̄ ꝺicat principiū essentiale alicui⁹ rei ⁊ ꝺixi q̄ in re formali ꝑ aduentū forme pficiētis rē ipaz ⁊ ante nō. ⁊ illa pfectio appellat forma substātialis. ¶ Quinto q̄ verbū incipit ⁊ ꝺefinit aḋꝛir potētē. q̄ro q̄ hoc fit. rñ. aut potētia exigit actū ⁊ tūc incipit ab actu: vt. j. de sta. li. l. iij. ff. si qs sic. nā ibi talis mēs eē ꝓpēdit: vt act⁹ potētie ꝫiūgat ad hoc vt verba sint effectualia ⁊ nō inania ⁊ vētosa. Aut potētia nō exigit actū. ⁊ tūc ꝺr̄ qs incipere posse q̄ sine obstaculo ꝑt. ó ℞. fig. l. nepos. penulo. Incipit ergo potētia cū libere ad actū ꝓduci ꝑt.
32 incipit a ℞rio in potētia q̄ potētia act⁹ est amota. ¶ † Sexto ꝓncipal⁹ videam⁹ q̄uo cognoscitur forma rei vt cognito hoc cognoscat ꝙiū. l. q̄uo amittat forma rei. Rū. forma rei q̄q; ponitur ꝑ q̄litate q̄q; ꝑ ordine q̄q; ꝑ vero eē alicuius rei naturalis. vbi est not. ꝙ q̄ qualitas habet loco cāe finalis ibi mutata q̄litate vl mutata forma rei. Itē si qualitas habeat loco materie sue substātie. ⁊ sic respectu ad aliud ꝺr̄ forma substātialis ꝫ i scipsa sit forma accidētalis ꝙ maxime apparet i iurib⁹ q̄ i superficie ꝙsistit vt in vsufructu vt. j. q. mo. vsuf. ami. l. qd tū. §. aurige. ⁊. l. seq. Ordo ēt ꝺr̄ forma i actib⁹ hoīm. de ℞. ob. l. q rome. §. fa
uius. ⁊ in ipa etiā rez natura ordo ꝙputatiōis ptiū retinet sub
stātiā subiecti. vt. l nō sunt libe. de sta. ho. Et destructo ordinis ꝓncipio totū ordinatū destruet. j. de pac. l. si debitorē. verū āt eē i reb⁹ ē ꝓpria forma q̄ cognoscim⁹ ꝑ opatiōes. nā animata cū agūt naturales opatiōes debitas ꝓprie speciei ꝫ attigūt ꝓprie ℞ruti ꝙ habēt pfectionē tūc nobis ꝙstāt ꝙ habēt formā: qz opatio arguit. i. argute ꝓbat formā. ⁊ est ꝓbatio ab effectu. ⁊ ꝑ batio sensitiua q̄ est optima ꝓbatio. nā q̄rere rōnē vbi habem⁹ sensum est infirmitas intellect⁹. cū ℞o videm⁹ rē a naturalibus opationib⁹ ⁊ solitis potētijs ꝓuatā tūc forma nō ē ibi signū hu ius ꝙ amittit nomē rei q̄ significat substātiā ⁊ oīa accidentia corrūpunt a corruptione subiecti. ⁊ nomē appellatiuū mutatur ꝙ stāte idētitate substātie est immutabile. vt. l. iij. ff. de lega. j. vbi ℞o accedētia ꝑmanēt: vt ī reb⁹ aīatis sens⁹ ⁊ mot⁹. ⁊ ñ aīatis vt
i lapide terra ⁊ arboze ſapficies ⁊ color. i fructib⁹ ſapor ⁊ maturitas q̄ē terminus mot⁹ tēdētis ad substātiā ibi certū est eē formā substātialē. ⁊ sic ꝺicit Aristo. ꝓ̄io de aīa. accidētia magnam partē cōferūt ad cognoscēdū ꝙ q̄d est. ⁊ sic de substātia pōt red
di ratio per accidētia: qz forma substātialis re vera nō vr̄. Sed color videt. qz color est accidēs nō substātia. legiste tū nō debēt ꝓ hoc ꝑpugnare dicta testū q̄ ꝺicāt se vidisse lapides vl hoīes q̄ ad bonū ⁊ ciuile intellectū ꝺcā testiū sūt tolerāda nō cauillan
da. ꝺr̄. ob. l. stipulatio illa. §. hoc quoq; nō eñ ad pbiā ē recurrendū: sed ad intellectū vulgi. de le. iij. l. liberorū. §. q̄ tū cassius. cū eñ intelligimus ꝙ testis vult nō curam⁹ vtrū loquat ꝓprie vel ꝛproprie. ar. ff. de le. l. scire leges. vñ apud legistas illa ꝓpositio q̄ nō videat hō q maxime ex indiuisibili. i. ex aīa ꝫſistit: est ꝺerideṅda ⁊ merito respuēda tanq̄ nimis scrupulosa ⁊ fantasti
ca remote sunt eñ ℞tute iuris inſidie. C. de adult. ita pudor ⁊ mens legū ē nō disputare verbaliter: ꝫ ꝺeterminare realiter q⁹
impator ait, legē imponim⁹ reb⁹ nō verbis. C. cōia de leg. l. ij. in
fi. ⁊ tō sepe i ꝛproprijs vocabulis vtimur. j. fi cer. pe. l. si tibi. C.
33 de ꝺo. ante nup. l. si cuz ante. C. de lib. prete. l. iij. cuz multis simi. ¶ † Et no. modum partiēdi alluniōnē ⁊ alueum. nam si frous
mea sit spacium vnius pedis. tua duoꝝ ⁊ terrenū alluuiōis vl aluei sit triū cozbiū ad pticā, ego habeo vnū cozbē. ⁊ tu duos: ⁊ sic ꝓportio cause est ꝓportio cansati. ⁊ ille locus est a proportiōe. nam ꝓportio optime cadit in muris ⁊ mensuris. ⁊ est ad hoc arg. de lib. ⁊ posth. l. si ita. Insulā vero considera vel cōpetē tem vni lateri. ⁊ ideē ꝙ in alueo vel oppositis lateribus. ⁊ tūc fin ge incisoriū in mensa positū ea lege ꝙ qſcq; ferat q̄ sibi ex loco contingit ⁊ in capite mense sit. a. in pede mēse sit. b. duc primā li neā. ab. a. vsque ad. b. ⁊ in medio pūctualis linee fige clauum de mū sup ipz duc scḋaz lineā ꝑ trāsuersuz directe ver centrū clauī. Et quatenus erit versus caput mēse erit. a. quatenus inferius ꝑspicit erit. b. ⁊ hoc modo q̄libet distantia equalis vel inequalis reducīt ad ꝓportionē per puncta ad lineā ꝺis ductam.

1 ¶ † Res in dubio, an presumatur esse alicuius.
2 Beneficia ecclesiastica, an presumant vacātia.
3 Inueniens bursam pecunie ⁊ facit diligentiā de inuestigando cuius sit. an possit sibi retinere.
4 Feudum antiquum queritur sine inuestitura.
5 Causa valida suo causato non prebet effectū.
6 Jus alluuionis, an habeat locum in feudis.
7 Faciens castrum in fundo feudali, an erit feudale.
8 Feudum, an possit assignari insolidum vni heredi.
9 Vasallus inuito domino, an possit feudo renunciare.
10 Concedens fundū i feudū, an videat cōcedere fructus pēdētes.
11 Dñs remittit vasallo felonią. an ꝺicatur nouum feudum.
12 Pater facit de feudo inuestiri filios in vita, an propterea ꝺicatur feudum nouum.
13 Dñs liberat vasallū ab oī seruitio: an feudū ꝺicatur extinctum.
14 Pupillus, an possit aliquem de feudo inuestire.
15 Adultus, an possit suos vasallos liberare a fidelitate.
16 Infans, an possit de feudo inuestiri.
17 Vasallus si non prestat obsequium: an dominus sua propria auctoritate possit eum expellere.
18 Omnibus heredibus domini, an sit prestandum iuramentum fidelitatis.
19 Fratres committētes inter se bellum: an vasallus teneatur alicui iuuare.
20 Prelatus de antiquo feudo, an possit inuestire cōsanguineos.
21 Patris culpa, an noceat filio.
22 Filij delictum ante mortem patris, an sibi noceat.
23 Jus accrescendi, an habeat locum in feudo.
24 An quis possit feudum prescribere.
25 Juramentum fidelitatis pariter cum fama domini finitur.
26 An possit vendere vasallos suos duriori domino.
27 Feudum, an transeat ad filios, qui non sunt heredes.
28 Qui sint iudices feudi ecclesiastici, vel secularis.
29 Feudum, an veniat in petitione hereditatis.
30 Pater, an possit vni filio stipulari ita ꝙ alteri filio non queraṫ.
31 Heres domini, an possit intentare contra vasallū fidelitatē quā pater eius intentauit.
32 Propter delictum vasalli, an feudum confiscetur.
33 Vasallus, an presumatur, ꝺcitor eo ipso q̄ contrahit parentelam cum inimicis domini.
34 Vasallus permittens venire inimicos in territorio domini, an presumatur proditor.
35 Dominus concedens castrum in feudum, an poterit cognoscere de primis causis rusticorum castri.
36 Seruitium prestitum in feudo, an ꝺicatur pretium vel merces.
37 Propter delictum, an possit fieri missio in rem feudalem.
38 Proprietarius, quam possessionem ꝺicatur habere.
39 Nomen heredis prolatum sine significatiōe vniuersali, qualiter accipiatur.
40 Filius institutus in re certa vel minori parte, an succedat cum fructibus in feudo.
41 Filia renuncians bonis paternis, an videat feudo renunciare.
42 Incestum committens, an ipso iure perdat feudum.
43 Pactū an sit validū q̄ pp̄ter felonią vasallus nō pdat feudū.
44 Vasallus succedit dño, postea fiscus (vt indigno) ei hereditatem aufert: an recuperat feudum.
45 Juramentum fidelitatis, an possit prestari per nuncium, vel procuratorem.
46 Dñs vendens castrum an intelligatur vēdere iura infeudata.

a ¶ Contestatio. adō Bar. in. l. ij. ff. ó fur. ℞sl. quero q̄uo. ⁊ bal. ī addi. ad spe. ⁊ in ti. de ap. l. iij. add. i. vij. char. vers. iudicium.

Summa rerum. In tex. ꝺi: q̄ publice i ꝺ est vniuersitatis vt sequit. alter sumit publicum cū ꝺicimus sumē publicū. ¶ In versicu. nec ad rē. Not. ꝙ aliud est res. aliō ius rei. vt hic. Aliō rei possessio. l. si duo. in fi. j. vti possiḋe. ó
1 ℞. fig. l. aliud. i fi. ¶ † Quero ꝓ̄io an in dubio res ꝑsumat esse alicuius. Rsponḋeo sic, si' ꝓphana res ē. C. vñ vi. l. si. nō tñ pre
2 sumit possessio nisi ꝓbet⁹ vsus. de ℞bo. sig. l. aliō in fi. ¶ † Scḋo q̄ro nunq̄d bñficia ecclesiastica ꝑsumant vacātia. ⁊ vr̄ ꝙ nō nisi appeant esse collata vel instituta alicui, c. j. extra de reg. iur. li. vi.

vł nisi qs sit i possessiõe.nã titulũ bñficij nemo cogit oñdere ni-
si suo supiori,vt no.in.d.c.j. ¶ Tertio q̃rit,qd de gẽmis ⁊ lapi-
dibus p̃ciosis: R̃ñdeo,distingue loca vbi inuenit.nã si in litto-
re maris p̃sumunt nulli⁹ esse,secus si in agro alieno. Pecunia
nõ semper p̃sumit esse alterius nisi sit thesaurus.insti.eo.§.the-
3 sauros. ¶ Sz pone,† in quodã nemore inueni saccũ pecunie,
vel annulũ p̃ciosum,⁊ cuius fuerit diligenter inquisiui,⁊ repire
nõ potui.qd debeo facere:nũqd possuz mihi retinere,⁊ p̃sume
re q̃ sit habitũ p derelicto: Videt q̃ nõ. vt insti.eo.§.fi. Econ-
tra: qꝛ nemo est q aduocet,ego iuste possideo.arg.l.j.in fi.j. vti
pos.⁊ qcqd sit in iudicio aie,de aia nihil ad nos.i.ad forũ nr̃m
causarũ. vt no.in.l.j.C.e.in gl.q̃ incipit, intrãsitiue.Sz certe illa
glo.nõ vult dicere hoc:sz vult dicere q̃ siue aia sit corporea siue
incorporea,nihil ad nos.non aũt vult dicere q̃ de peccato ni-
hil ad nos.videt ergo cũ nõ sit meũ q̃ debeã consignare ep̃o lo
a ci q̃ det pauperibus.[a] ar.C.cõia de suc.aut. omnes peregrini.
¶ Quarto q̃ro,nũqd ille qui inuenit se in possessiõe feudi p̃su
mat illud feudũ hr̃e de iure,ad h̃ sciẽdũ p̃mitte,q̃ feudoꝝ aliõ
nouũ,aliud antiquũ.nouũ feudũ est qõ nõ puenit a successiõe
vel linea pgenitorũ. Antiquũ est qõ a successiõe pcedit,sz deri-
uat in alios successores,siue descẽdat ex ppria natura feudi siue
pacto.vt qꝛ ad feminã descẽdit,vel ad natos p feminã,nã nisi a
primordio tituli iceperit forma,nõ trãsit ad feminã,nec ad ma
sculũ descẽdẽtẽ ex femina ex ppria natura feudi. vt in tit. inci-
piũt ↄsue.feudorũ.in.c.j.§.hoc aũt no.Sz ex pacto p̃t trãsmit-
ti,⁊ tũc dr feudũ antiquũ,qꝛ nõ nouũ qm̃ acq̃situ a parẽtib⁹ vel
ab alijs ex sua cognatiõe.ea.l.vt antiquet.Et est antiquũ qꝛ ex
antiqua inuestitura est q̃situ.Et nõ reqrit noua inuestitura ⁊ no
ua solutio de feudo.i.noua traditio.in ti.de feu.marc.c.j.in x̃b.
p inuestiturã p̃ris ⁊ aui.col.x.⁊ de feu.cog.c.sciẽdũ.Et hec est
4 d̃ria,qꝛ feudũ † antiquũ q̃rit sine inuestitura,tñ nõ ↄseruat nisi in
tra annũ petat inuestitura,qꝛ petere inuestiturã est q̃si qdã cẽsus
deuotiõis ⁊ recognitiõis,q dz p̃stari dño:⁊ si nõ p̃stat,res inci
dit in cõmissum,qꝛ cẽsus reuerẽtialis ⁊ pfessio cẽsualis,est omis
sa.in ti.de p̃hi.feu.alie.c.qm̃.Sz fundũ nouũ nõ q̃rit sine inuesti
tura,nec trãsmitti p̃t,nisi qs sit inuestit⁹,vt in ti.q.mo.feu.ↄsti.
p̃t.c.sciẽdũ.⁊ inuestitura est duplex.s.p aliqõ signũ, vt p hastã,
expsso x̃bo inuestiture.⁊ hoc nõ facit verũ feudatariũ,nec trãs
mittit nisi app̃hẽsa possessiõe.nã feudi hec est natura,q̃ nõ trãs
mittit nisi sit pleno iure q̃situ p inuestiturã.Et inuestitura i feu
do pprie dr possessio.in tit.qd sit inuestitura.c.j.ius ergo feudi
vt trãsmittat,plenũ eẽ dz.Si eñ nõ eẽt ius plenũ:vasall⁹ nõ p̃t
heredẽ suũ vasallũ facere.ḡ nec trãsmittere feudũ:⁊ est plena in
uestitura facta x̃bo ⁊ traditiõe q̃ ↄtinet plenũ ius vasallagij.Et
sic vr̃ q̃ infeudare sit nudũ pactũ,qm̃ traditiõis expectat effe-
ctũ.j.õ pac.l.diuisiõis placitũ.Et sicut vestit pactũ rei traditio
ne,sic vestit feudũ.ergo q nõ p̃t tradere corpalẽ possessionẽ, nõ
p̃t feudũ cõcedere.qꝛ nõ intelligit dñs.⁊ in feudo antiq̃ natura
ei⁹ pmptior est ad trãsmittẽdũ q̃ in feudo nouo.ar.õ le.ij.l.p̃f.
§.qndecim.ẽt ad inuestiẽdũ,qꝛ noua nõ vr̃ inuestitura p quã ve
tus inuestitura cõseruat vt in.c.j.p quos fiat inue.co.x.⁊ ar.j.de
pa.l.si vn⁹.§.pact⁹.x̃.q̃ i spẽ.⁊ ar.õ feu.c.ij.nisi noua inuestitura
eẽt noue forme ⁊ nature.ar.no.in.c.hi q.de p̃b.li.vj.⁊ adde alias
differẽtias de x̃.ob.l.si mihi ⁊ Titio.p Bar.ad.q.ergo ppositã
rñ.q̃ vbi inuenit cẽsus p̃statio,ibi p̃sumit cã ⁊ feudatio.⁊ si fctã
sit lõgo tpe aut ptextu certe cãe.quã cõstat esse inualidã nihil
operat:vt.C.de pa.l.si certis annis.aut est dubiũ,⁊ tũc aut lon-
go tpe,⁊ presumit cã vera q̃ allegat.vt.l.cũ de in rẽ x̃so.j.de vsu.
de agri.⁊ censi.l.litib⁹.⁊ hoc si detẽtor prestitit.secus si ali⁹.vt.l.
põponius.j.qui.mo.vsufr.amit.si aũt modico tpe solutio fit fa-
cta sine ↄfessione specifice cãe nõ p̃iudicat. ¶ Et not.cã inuali-
da suo causato non p̃bet effectũ.vt.j.de pact.l.tale pactũ.§. pe.
5 ¶ † Illud est no.q̃ inuestitura simplr facta ⁊ indistincte vide-
tur facta tm̃ de iusto feudo nõ de iniusto.tex.est no.x.co.in tit.
6 p q̃s fiat inue.c.j.ij.rñ. ¶ † Quinto q̃ro nũqd in feudis hz lo-
cũ ius alluuiõis aluei vel insule: R̃ñ.vt no.s̃. de leg.l. de q̃bus.
p Gui.⁊ alios. ¶ Sexto q̃ro iuxta fundũ feudalẽ,emi aliũ i cõ
sequẽtiã ipsi⁹,vł iuxta domũ feudalẽ emi hortũ. an erit feuda-
lis:⁊ vr̃ q̃ sic.de le.ij.l.cũ fund⁹.de leg.iij.l.p̃dijs.§. qui domuz.
ↄtrũ est verũ,qꝛ est accessio discreta nõ ↄcreta.⁊ iõ qõ q̃siui vt p
priũ.erit ppriũ.nã separatarũ rex separatuz est dñium,lz q̃ñq̃ sub
meo icludaz ẽt alienũ.j.õ rei vẽ.l.marcell⁹.extra de postu. p̃lat.
c.j. ¶ Septimo q̃rit,qd si nõ appareãt termini distincti: rñ. vt
7 no.j.de rei vẽ.l.si i rẽ agat aliqs. ¶ Octauo q̃rit,qd si qs i fun
do feudali facit castrũ: R̃ñ erit feudale,qꝛ est accessio cõcreta.
ar.C.de iu.emph.l.ij.aliõ est tñ in feudo,qꝛ dñs ad quẽ ex mor
te vasalli reuertit,tenet pati melioratiões tolli,aut expẽsas red
dere.vt expsse dr in.c.si vasallus.in tit.hic incipit lex de cõsuet.
8 reg.co.x. ¶ † Nono q̃rit,an feudũ possit assignari i solidũ vni
here.⁊ dic q̃ nõ.C.fa.erc.l.si familie.Decimo q̃ritur,si feudo re-
nunciauit vnus in vita patris,⁊ alij fratres nolunt.an iste idez
possit redire ad feudũ: R̃ñd.vt nota.in simili p Guil.j. de pact.
l.an⁹.⁊ est casus q est in ti.de eo q fecit finẽ fratri agnato.c.tres
erãt fr̃es.col.x. ¶ Undecimo querit vni fratrũ feudũ datũ est
in pte:⁊ ille decedit absq̃ herede an reuertat ad fr̃es.Et dic vt
no.in.d.l.si familie.gl.ibi sentit qõ nõ.sed in contrariũ vr̃ casus
9 in ti.de p̃hi.feu.alie.p lotha.c.satis bene. ¶ † Duodecimo q̃ri
tur an inuito dño vasallus possit renũciare feudo ⁊ vr̃ q̃ sic. qꝛ
p̃sona est obligata ppter rẽ nõ ppter p̃sonã. ergo ⁊c.ar.j.õ vsuf.
l.cũ vsufructuari⁹.⁊.x.col.õ ali.ↄ insti.lotha.§.si vasallus.dic õ
b hoc vt no.extra de ↄsti.c.q̃ in ecclesiaꝝ.[b] de dã.infec.l.p̃tor.§.h̃
edictũ.p Ja.de leg.ij.impator.§.qui centũ.p Dy.vide in spe.õ
cẽsi.x̃.itẽ pone quidã.⁊ spe.de feu.j.§.qm̃ x̃.xxviij.⁊ p Guil.de
ↄsti.pe.l.lucius.⁊ per Arch.xxij.q.v.de forma. ¶ Decimoter-
tio q̃rit q fruct⁹ feudi mortuo vasallo ad heredes ei⁹ trãsmittã
10 tur.R̃ñ.vt no.j.de vsuf.l.defuncta. ¶ † Decimoq̃rto q̃ro an q
cõcedit fundũ in feudũ videat cõcedere fruct⁹ pẽdẽtes.R̃ñ.sic
11 vt.l.fi.§.j.j.q̃ in frau.cre. ¶ † Decimoq̃nto q̃ro si domin⁹ remit
tit vasallo feloniã an dicat nouũ feudũ.⁊ dico q̃ nõ nisi p nouã
inuestiturã sit factũ qꝛ cessat reuersa ad dñm possessio corpora
lis ⁊ dñs de nouo inuestiuit vasallũ vt no.j.de peculio.l.peculiũ
12 eñ.§.q hr̃s.in gl.ar.j.de pac.l.ab emptiõe. ¶ † Et no.q̃ si p̃r fa
cit de suo feudo inuestiri filios suos in vita sua q̃ dictũ feudũ
nõ dr ppterea nouũ sz antiquũ.vt in ti.de vasallo decrepi.eta.c.
13 q̃dã.co.x.q̃ est no. ¶ † Decimosexto q̃ro si dñs liberat vasallũ
ab oĩ seruitio an feudũ sit extinctũ.⁊ dico q̃ nõ. qꝛ vasallus p
meruisse nõ demeruisse p̃sumit.õ pac.si ↄuenerit.j.õ vsuf.l.quo
ties.§.si colono.nõ ob.j.de exce.l.fi.qꝛ ibi pnia vtriusq̃ ptis hic
meritũ seu satisfactio gratuita ẽ sibi pp meritũ.iõ remanet feu
dũ q̃ad alia ⁊ redit ad dñm mortuo vasallo sine herede. ¶ De-
cimoseptimo querit nunqd habens inuestiturã x̃boten⁹ absq̃
reali intermissione possit ppria authoritate possidere dic vt no.
Jo.extra de cõsue.c.ex pte.ecõtra sufficit expssa licẽtia vt mãda
14 tũ sine inuestitura:vt in.c.j.de cõsue.rec. feu.col.x. ¶ † Decio-
octauo querit an pupill⁹ possit aliquẽ de feudo inuestire.⁊ di-
co q̃ sic si est maior infante ⁊ feudũ est antiquum ⁊ tutor aut iu
dex cõsentit in defectũ tutori.nã pupillus nouã rẽ nõ facit sed
q̃ est conseruat ⁊ custodit:vt in.c.inuesti.§.siue.per quos fiat in
uestitura.col.x.⁊ ar.de aqua quoti.⁊ esti.l.j.§.pmittitur.⁊ extra
de feud.c.ij.secus in nouo feudo.qꝛ alienare nõ p̃ot imobilia vł
quasi vt iurisdictionẽ ⁊ panes ciuiles sine iusta causa decreto iu
15 dicũ approbata vt.l.lex q̃ tutores. ¶ † Decimonono q̃rit an
adultus possit suos vasallos liberare a fidelitate.⁊ dic idẽ q̃ in
16 seruis:vt.l.si minor.j.de ser.expor. ¶ † Uigesimo querit an in
fans possit de feudo inuestiri ⁊ dico qõ nõ:qꝛ in inuestitura est
17 opus x̃bis ergo ⁊c.ar.j.de ver.ob.l.mulier. ¶ † Uigesimoprio
q̃rit si vasall⁹ nõ p̃stat obsequiũ.an dñs possit sua ppria autho
ritate expellere ip̃z.⁊ dico q̃ sic:vt no.j.vsuf.quẽad.ca.l.vsufru-
18 ctus nomine. ¶ † Uigesimosecundo q̃rit an omnib⁹ h̃dibus
dñi sit p̃stãdũ iurm fidelitatis.⁊ dico q̃ sic. vt not.j.de vsu.l.si
19 cui⁹. ¶ † Uigesimotertio q̃rit si fr̃es ↄmittũt inter se bellũ an
vasall⁹ teneat aliquẽ iuuare vel gratificari.⁊ dico q̃ nõ qꝛ inui-
cẽ sibi obstãt.j.de here.insti.l.inuicẽ.Sz si quidã terti⁹ facit eis
bellũ debet gratificari si nõ p̃ot iuuare oẽs,j.ad sill.l. si quis in
graui.§.si cũ oẽs.⁊ bñ facit gratificãdo digniori ⁊ seniori:vt.j.õ
pac.l.maiorẽ.l.fin.j.de fide instru.vel ei q est sibi magis coniun-
ctus.arg.l.j.de priui.credi.⁊ facit qõ no.in.l.ciues.C. de inco.li.
xij.Uigesimoquarto querit vasallus pmisit dare dño vnũ mi
litẽ in oĩ guerra sua:deinde inter dñm ⁊ ip̃m vasallũ orit guerra
an teneat dare ip̃m militẽ,⁊ vr̃ q̃ sic,sicut si pmisisset.x. nam cũ
habeat feudũ ĩpẽdat seruitiũ.ad hoc.j.de condi.inde.l.fratera
fratre.§.porro.In contrariũ vr̃ q̃ contra seipsum pmisisse non
videt de pec.leg.l.peculiũ.§ sicut.C.õ sol.l.inquisitio veritatis.
nec ↄ alios de sanguine suo quoꝝ p̃t iniuriã ppulsare.j.de iniu.
l.lex cornelia.in prin.C.de exc.tu.l.humanitatis. nec ↄ patriam
q̃ est oĩ persona maior fm oẽs ⁊ hoc si guerra nõ ↄcernit feudũ
si aũt nascit ⁊ feudo tũc illa qõ determinat,p.l.j.de verb.obli.l.
20 vẽditores. ¶ † Uigesimoquinto querit an platus de antiquo
feudo possit suos cõsanguineos inuestire.⁊ dicit Jac.de bel.q̃
sic:qꝛ nõ est suspicio q̃ ius ecclesie fiat deteri⁹.⁊ idẽ i antiq̃ ẽphi
teusi cũ nõ sit p̃hibitũ.imo fauorabilior dz esse qs suis q̃ extra
neis:vt.l.ante pe.j.de pac.in.ij.lec.sec⁹ si gestit aliquã rẽ de nouo
facere feudalẽ vel ẽphyteuticã.C.de sac.san.ecc.aut. q̃buscunq̃
modis.Uigesimosexto q̃rit si vni dñorum vasallus p̃stat iurm
alij non an p dat totum feudũ.⁊ dic vt colligitur ⁊ not.j. si quis
cau.l.si seruus.§.si pluriũ. ¶ Uigesimoseptimo q̃rit si duo sunt
heredes vnius vasalli ⁊ vn⁹ iurat alius nõ,nunqd totũ feudũ
c reuertat ad dñm ppter culpã vnius[c] ⁊ dic vt no.j.cõi diui.l. cõi
21 diuidundo.in p̃n. † Uigesimooctauo querit vtrũ culpa patris
noceat filio.⁊ dic q̃ nõ.j. de sena.l.emãcipat⁹.§.si.text.dicit qõ
nocet filio.sz alijs agnatis nõ nocet:vt in ti.si vasallus feu. p̃nci.
22 cui debeat dese.c.j.co.x. ¶ † An delictũ filij añ mortẽ p̃ris sibi
noceat.dic q̃ sic.si delinquit in dñm in tit.de capi.q cur.vend.c.
quesitum.ar.cõtra.j.man.l.si tibi.§.is cuius.⁊ ibi nõ est delictũ

naturam

a ¶ Pauperib⁹.vide tu Frã. are.in.l. interdum.§. qõ ex naufragio. de acq.pos.⁊ qõ ibi dixi in apost.⁊ Fed.in cõsi.xvij.

b ¶ C. que in ecclesiarũ.⁊ ibidẽ oĩno vide Fede. vbi plane. ⁊ no.an ⁊ qñ renunciare possit ⁊ nunnulla alia ad materiaz feudi.

c ¶ Propter culpã vni⁹. facit q̃ habet p Feli.i.c. cum sup. circa me. ij.de offic. de lega. in ver.ij.allego vbi allegat eum Bal. dicẽtem in.c.j.qui. mo. feu. amit. q̃ per negligentiaz vnius ex duob⁹ vasallis non priuat alius q fuit diligens.

naturã rei hic sic. ¶ Uigesimonono q̃rit si petũ fundũ vt feu-
dũ an potero postea petere vt allodiũ ⁊ dico ꝙ sic, vt no. C. de i
23 ge.ma.l.pe. ¶ †Trigesimo q̃rit an in feudo habeat locum ius
a accrescẽdi dic vt de V.ob.l.si mihi ⁊ titio.[a] ꝑ Bar. ¶ †Trigesi
24 moprimo q̃rit an qs possit ꝑscribere feudũ ꝓ se ⁊ successorib⁹
suis. dic ꝙ nõ sʒ ꝓ se tantũ: q2 ipse sol⁹ possidet. ar. de iti. actuq;
priua. l. j. §. iulian⁹. Sol. possessor ꝑscribit feudũ ẜm naturã feu-
di. Et iõ quaten⁹ est transmissibile indistincte ꝯcessum eaten⁹
põt opari ꝑscriptio ⁊ nõ plus. ⁊ sic ꝑscriptio opat̃ ⁊ equiparat̃
facto apposito iuxta naturã rei: nõ supra vel ꝯ. ¶ Et no. ꝙ ille
qui possidet feudũ. xxx. ann. sine inuestitura ꝑsumit̃ iuste posse
disse vt in c. iiij. §. si qs. xxx. si de feu. cõtrouer. fue. col. x. ⁊ presũ-
mit̃ voluntaria inuestitura, necessaria autẽ inuestitura minori
tpe ꝑsumit̃. C. de pe. he. l. si fili⁹. C. cõi di. l. pe. ⁊ l. vj. j. de acq. her.
25 ¶ †Et no. ꝙ iurm fidelitatis parit̃ cũ fama dñi finit̃. s. cũ ex-
cõicat⁹ est dñs: sʒ pariter cũ fama restituit̃: vt in ti. hic finit̃ lex.
26 c. dño guerrã. ⁊ i ti. ꝑ quos fiat inuesti. c. nl'la. i vl. gl. co. x. ¶ †Tri
gesimoscdo q̃rit an possum vasallos meos vẽdere duriori dño q̃
ipsos puniat grauiori ẜuitute dic vt no. j. de fidei. lib. l. inuitus.
27 in spe. de feu. §. xxix. ¶ †Trigesimotertio q̃rit an feudũ trans-
eat ad filios vel agnatos q̃ nõ sunt heredes. dic vt in specu. de
feu. V. xxxvij. ⁊ facit ꝙ no. in ti. de capi. q̃ cur. vẽ. c. fili⁹. col. x. ⁊ i
aut. de nõ alie. §. emphyteusim. ⁊ ꝙ no. j. de pac. l. si tibi. §. si pa-
ctus. ⁊ l. si tale pactũ. §. fi. distingue inter filios ⁊ agnatos. nã ad
filiũ nõ trãsit nisi sit heres: q2 originẽ habeat a pr̃e. sed ad agna
tũ sic tñ eo volente fili⁹ dʒ inuestiri lʒ nõ sit heres: vt in ti. an sit
agnat⁹ vel fili⁹ defunc. §. si ꝯtigerit. col. x. ¶ Trigesimoquarto
q̃rit si nõ est facta mẽtio filioꝝ. sʒ dictũ est ꝓ heredibus q̃buscũ
q;. vtrũ h̃ adiectio porrigat feudũ extraneis h̃rdib⁹. rñdeo col-
lige ex not. ꝑ Cy. de ope. lib. l. liberti. ⁊ dic oẽs cõtineri. vt in. c. j.
28 de feu. nõ habente ꝓpriã feu. naturã. §. j. col. x. ¶ †Trigesimo
quinto q̃rit q̃ sint iudices feudi ecclesiastici vel secularis. dic ex
tra de iudi. c. ceterũ. ꝑ Innoc. ¶ Et no. ꝙ pares curtis dñr alij
vasalli eiusdẽ dñi si ꝓstiterũt iurm fidelitatis al's nõ dicunt̃ pa
res curtis. de h̃ no. ibidẽ in nouella. in. c. ceterũ. Et est text. in. x.
col. si de inuestitu. inter dñm ⁊ vasallũ. c. si inter dñm. ¶ Trige
simosexto q̃rit. duo sunt dñi indiuisibilis feudi: vasallus cõmi-
sit feloniã: vn⁹ vult remittere alter non, q̃rit q̃d iuris. Rñde vt
29 no. in sili. C. de lib. ⁊ eorum libe. l. ij. ¶ †Trigesimoseptimo que
rit an veniat feudũ in petitiõe h̃rditatis. dic vt no. j. de pe. her.
30 l. itẽ vidẽdũ. §. fi. ¶ †Trigesimooctauo q̃rit an in feudo pr̃ pos
sit vni filioꝝ stipulari ita vt alteri filio nõ q̃rat̃. Rñ. sic. vt no. C.
de coll. l. pactũ. ⁊ sic eq̃pat̃ pacto. de V. ob. ꝯtinuus. §. fi. ⁊. l. au⁹.
31 j. de pactis. ¶ †Trigesimonono q̃rit an heres dñi possit inten
tare fidelitatẽ ꝯ vasallũ quã pr̃ eius intẽtauit. Rñ. dic vt. C. de
reuo. dona. l. fi. C. de inoffi. testa. l. oĩmodo. C. de decur. l. antepe.
32 lib. x. ¶ †Quadragesimo q̃rit an ꝓpter delictũ vasalli feuduʒ
b ꝯfiscet̃ ⁊ dico ꝙ nõ.[b] q2 cõditio dñi efficeret̃ deterior: qõ eẽ nõ
dʒ i ti. de phi. feu. alie. ꝑ lothariũ. c. j. col. x. sʒ cũ pro mortuo ha
beat̃ penitus redit ad suã ꝓprietatẽ. nã cũ fiscus nõ possit eẽ fi
delis suoꝝ inferioꝝ nec esse seruitio personali. ergo nec in feu-
do succedit. de damno infecto. l. si finita. §. si aqua. ꝑ Bar. i aut.
de alie. ⁊ emphyteu. §. j. ⁊ argum. C. de vsufru. l. corruptionem.
33 ¶ †Quadragesimoprimo q̃rit an vasallus ꝑsumatur ꝓditor
eo ipso ꝙ facit ligã cum inimicis dñi vel si ꝯtrahit parentelã cũ
ipsis. dic vt no. j. de offi. prefe. vrb. l. j. §. cũ patronus. C. de inof-
34 fi. test. l. liberi. ¶ †Quadragesimoscdo querit an si ꝑmisit veni
re inimicos in territorio dñi ꝑsumat̃ ꝓditor. ⁊ dic vt not. in. l. si
qs a barbaris. C. de re mi. lib. xij. Et no. qui mecũ esse tenetur si
mecũ nõ est, ꝯtra me est. C. de iude. l. celicolarũ. secus si nõ tenet̃
ex debito mihi vt no. j. de reg. iur. l. culpa est. Et an q̃ ꝑdit ipa-
torẽ amittat feudũ ecclesie. ⁊ dic qõ nõ nisi ꝑ sñiaʒ eccl'ie. Et iõ
si ecclesia absoluit eũ nõ ꝑdit. vt in. c. pastoralis. de re iudi. i cle.
35 ¶ †Quadragesimotertio querit an dñs q̃ ꝯcessit mihi castrũ
in fundũ poterit cognoscere de primis causis rusticorũ castri. ⁊
dico ꝙ non: q2 ego habeo iura vtilia cũ vtilitate in effectu ideo
preferor. qñ autẽ sunt duo quorum q̃libet hʒ ius efficax melior
36 est ꝑueniẽtis ꝯditio: vt no. j. de pac. l. si cũ emptore. ¶ †Qua-
dragesimoquarto q̃rit an seruitiũ ꝙ prestat̃ pro feudo dicat̃ ꝓ
ciũ vel merces. Rñ. nõ dr̃ precium: q2 non rñdet rei. Itẽ non dr̃
merces: q2 nõ correspõdet fructib⁹ iuxta not. j. de supfi. l. j. Et
ideo potius seruitiũ nuncupat̃. ar. j. de ꝯdi. l. si nõ sorte. §. liber-
tus Et scias ꝙ nihil est ita ꝓportionabile reb⁹ sicut pecunia. j.
de fideius. l. si ita fideiussorẽ. ⁊ iõ sine pecunia nõ est V͞a emptio
nec vera locatio. j. de prescrip. verb. l. naturalis. §. at cum do.
37 ¶ †Quadragesimoquinto q̃rit an ꝓpter delictum possit fieri
missio in rẽ feudalẽ. ⁊ circa hoc vide ꝙ no. in sili. j. de acq. he. ꝑ
h̃rde. §. si qs tñ Et no. ꝙ si aliqs acq̃rit feudũ ꝓ se ⁊ cui ꝯcede-
re voluerit: hʒ alienãdi ptãtẽ liberã q̃ad hoc vt nõ teneat̃ requi
rere dñm sed nõ liberã. i. cõtra iura dñi nã nõ põt facere condi-
tionẽ dñi deteriorẽ. primũ ꝓbatur in. c. si qs a lege. de feudo nõ
habente propriam naturã feu. scdm probat̃ de prohi. alien. feu.
ꝑ lotha. c. j. ¶ Et not. ꝙ si qs accepit feudũ: sic accipio ꝓ me ⁊
meis successorib⁹ in infinitũ. intelligit̃ de suis sanguine suo nõ
de alio sanguine. vt i. d. ti. de phi. feud. alie. c. ij. §. si. nec pt̃ vẽdere
irreq̃sito dño q2 his V͞bis successor me⁹ significat̃. de edẽ. l. que-
38 dã. §. j. ¶ †Quadragesimosexto q̃rit quã possessionẽ h̃eat pro
prietari⁹. rñ. imaginariã q̃ ciuilis dr̃. sʒ corpalis. possessio q̃natu
ralis dr̃ est penes vasallũ: vt no. j. cõmo. si vt certo. §. si duob⁹ ve
hiculũ. Et no. ꝙ finito feudo ista ciuilis statiʒ trahit ad se natu
ralẽ ⁊ ꝯ q̃nq; naturalis trahit ad se ciuilẽ. j. de acq. pos. l. sʒ ⁊ si
nolit. ¶ Quadragesimoseptimo q̃rit an si vasall⁹ de facto alie
nauit: tñ dño ꝓstitis seruitiũ dñs itelligat̃ eẽ i solita pos. ⁊ vr̃ ꝙ
sic, vt. j. de vsuf. l. arboribus. §. fi. sʒ loq̃t̃ in possessiõe personarũ
⁊ hoim. secus vr̃ in rebus inanimatis. j. q. mo. vsufruc. amitta. l.
39 pomponius. ¶ †Quadragesimooctauo querit̃ q̃o nomẽ he
redis simpl'r platũ sine significatione vniuersali, oĩs, vel. q̃libet,
accipiat̃. Rñ ẜm ipsi⁹ feudi naturã. l. ex facto. §. si. ad treb. per
40 Dy. ⁊ Cy. ¶ †Quadragesimonono q̃rit an fili⁹ istitutus in re
certa vl' minori pte succedat cũ fratrib⁹ i feudo equis portioni
bus? Rñ. vt no. ꝑ Bar. de ope. lib. l. vt iureiu. §. si liberti. Et vide
41 no. in Spe. de test. §. j. ver sʒ pone. ¶ †Quinquagesimo q̃ritur
an filia que renunciauit bonis paternis videat̃ renũciare feudo
qõ postea pretendit ex morte fratrum. Rñ. vt no. in simili. j. de
pact. l. tres fratres. de ver. ob. l. qui rome. §. duo fratres. ⁊ dic ꝙ
no. de leg. iij. l. Paulo Callimacho. §. j. ⁊ est tex. ꝙ nõ. de eo q̃ si
42 nem fecit agnato. c. j. col. x. ¶ †Quinquagesimo primo querit̃
vtrũ cõmittẽs incestũ ꝑdat ipso iure feudũ. ⁊ dico ꝙ sic. in aut.
de incestis nup. in prin. ⁊ lʒ papa dispenset quoad mr̃imonium
non propterea recuperat̃ feudum ꝙ vel alij est apertũ vel redit
ad primã materiã. i. ad naturã ⁊ proprietatẽ. vnde fuerat disces
sum. ar. in. c. q̃uis. de rescrip. li. vj. ⁊ qõ no. de lib. ⁊ posthu. l. gal
43 lus. §. ⁊ quid si tantũ. ¶ †Quinquagesimosecundo querit̃ nũ a
q̃d valeat pactũ ꝙ ꝓpter feloniã nõ perdatur feudũ ⁊ videt̃ qõ
non: q2 aperit viã delicto. j. de pac. l. si vnus. §. illud nulla. §. seq.
In ꝯtrariũ vr̃ ꝑ. l. ij. C. de iure emphy. solu. si est felonia in omit
tendo valet pactũ. arg. j. ad sill'. l. diuus. secus si in committẽdo
Certe. l. diu⁹. nihil facit: q2 ibi loq̃t̃ post factũ in quodã deli-
cto ꝙ ex priuilegio dñi est delictũ non ex sui natura. hic vero lo
q̃mur añ factũ. vt in. d. §. illud. Et ideo aut talis felonia ẽ factũ
crimen. ⁊ nõ potest ante factũ indulgeri. aut nõ est crimẽ: sʒ est
forte omissio exhibende reuerẽtie: ⁊ tũc vʒ pactũ: q2 reuerẽtia q̃
debet̃ iure ꝯctus ⁊ nõ iure ꝑsone põt remitti. arg. not. j. de pac.
l. qs crediderit. ⁊ fraudibus renunciari non potest vno sciente
⁊ altero. i. eo qui renunciat ignorãte: vt no. j. de pac. l. pacisci. ser
vtroq; ignorãte sic: q2 nõ fraudat si factuʒ ignorat vt. j. de trãs.
44 l. de his cõtrouersijs. ¶ †Quinquagesimotertio q̃rit: vasall⁹
succedit: dño postea fiscus ei hereditatẽ abstulit vt indigno an
recuperat feudũ. ⁊ dico ꝙ nõ, vt. l. ꝓpter veneni. §. nepotis. j. ad b
sill'. ⁊ adde quod no. C. de inof. testa. l. si maritus. per glo. ⁊ Cyn.
¶ Quinquagesimoquarto querit̃ ponamus quod sit tale feu-
dũ in quo habeat locũ ius accrescẽdi nunq̃d si quis ꝑdat partẽ
suã ⁊ ei alia accrescat ⁊ collige respõsionẽ. ꝑ. l. j. de vsuf. l. si titio.
§. vsumfructũ. illud est certũ ꝙ eã portionẽ quam semel amisit
nunq̃ recuperat ipso iure accrescẽdi. j. quib. mo. vsuff. amit. l. si
cum in annos. §. pe. vers. placet eñ. iura eñ extincta non resusci
tantur ꝑsertim q̃ natural'r sunt extincta. ar. e. ti. l. sub cõditione. c
⁊. l. si tibi ⁊ l. cũ vsuf. §. j. ¶ Quinquagesimoquinto queritur ꝙ
seruitiũ debeatur ante promissum in longo tpe prestitum ⁊ lon
gissimo. dic vt. j. q̃b. mo. vsuff. amit. l. q̃ vsumfructũ. ⁊ facit in rõ
ne sui. j. loca. cum in plures. §. lege. dicta. ⁊. j. de proba. l. procula.
45 ¶ †Quinquagesimosexto q̃rit an iurm fidelitatis possit ꝑsta
c ri ꝑ nũciũ vel ꝓcuratorẽ.[c] ⁊ credo ꝙ nõ: q2 habet annexã reuerẽ
tie exhibitionem que in presentia personarum fieri debet sicut
si tenetur dñm associare nõ poterit mittere procuratorem vt in
operis dicimus i. d. §. libertus. Fallit qñ iurat vniuersitas ciui
46 tatis vel castri, vt dic vt i spe. de feu. §. si. ¶ †Et no. quod domi
nus qui vendit castrum seu curtẽ suã nõ intelligit̃ vẽdere infeu
data in tit. de capi. qui cur. ven. c. quidam. ⁊ ar. de regu. iur. l. qui
cum alio hec dixi sup hac. l. que tractat de vniuersali ⁊ particu-
lari dominio ⁊ licet non multum pertineat tamẽ alibi in. ff. ve-
teri melius non cadebant.

Additio Baldi.

Summa. Quinque modis dicit̃ res esse in
bonis nulli⁹: vt not. Archi. j. di. c.
ius añt. Idẽ adde qõ no. Arch. xij. di. illud. ⁊ Inno.
de cle. nõ resi. c. clericos. Bald. ¶ Nunq̃d ꝓhibitus
alienare possit h̃re ꝓ derelicto. dic qõ nõ: q2 hoc gen⁹ est alienã
di. l. qõ seruus. de stip. ser. ¶ Item an ille qui occupat rem habi
tã pro derelicto habeat eaʒ insinuare sicut insinuat̃ donatio. dr̃
hic Snili. ꝙ sic. per eandẽ. l. Sed videtur primum esse falsum q2
alienare per viã transfusionis in alterũ ⁊ amittere per modum
habẽdi rẽ ꝓ derelicto ponuntur vt due res specie differẽtes. ꝯ.
de le. l. fi. Sʒ dic ꝙ lʒ i specie differãt tñ i effectu eiusdẽ ꝓductio

a ¶ Et titio. Et ibidẽ vide. d. Alex. ꝯ imo. ꝙ sic: si sit concessuʒ a principe non si ab i feriore. ⁊ adde pau. de ca. i ꝯsi. clvj. ⁊ se. ⁊ do. Alex. plenius in cõsil. cciij. ij. parte.

b ¶ Qõ nõ. Uide Fel. i. c. ꝯgentis. circa prin. ꝯ he re. ⁊ qõ ibi dixi in apostil.

c ¶ Procuratorẽ. ad de Lud. ⁊ do. Alex. de Imo. i l. qui bõa. §. qõ alienat. de dã. infecto. et Bal. in. c. j. vlti. col. quo tẽpore mil. ⁊ in c. j. §. si. per quos si. in ue.

nis cócordát.⁊ iō ꝓhibito aliquo, ꝓhibitū videt̃, ⁊ id ꝑ q̄d veniꝛ ad effectū ꝓhibiti.vt no. Dy.in.l.codici.§.instituto.⁊ Cyn. in.l.manumis. Item an dictū Guil. ꝓcedat in statutis insinuationem donatoris exigētib⁹.⁊ dico ꝙ nō, q2 non est proprie donatio habere ꝑ derelicto, sed improprie: q2 non cadit in contractum.de don.filius.§.sic enim. ¶ Item habitus pro derelicto est sine domino, ergo non dicitur alienatus.vt nota.§.de statu hominum.l.iij.§.j.

Quedam naturali iure. Dicit hic quod mare est cōmune. ¶ Quero quomodo intelligatur, dic ꝙ est cōe quoad vsū, sed proprietas est nullius. sicut aer est cōis vsu, ꝓprietas tñ est nullius ṡm Jaco. de ra. sed iurisdictio est Cesaris.[a] ⁊ sic ista tria sunt diuersa.s. ꝓprietas, vsus, iurisdictio, ⁊ ꝓtectio. Bald.

a ¶ Cesaris. adde qđ mare adriaticū a pte oriētali est de iurisdictiōe venetorū ex prescriptiōe pro quo vide Feli. in. c. ō quarta. ī vlti. colū. circa mediū. de prescri. vbi se se remittit ad ana. in c.j.vel.ij.ꝺ cle.vend.

Nemo. Dicit gl. ꝙ flumia q̄ ad tp̄s fluūt puta torrens, ⁊ meloncellus, sunt priuata. ergo non dant ius alluuionis. nam cum ad similitudinem priuati hoēs redigant̃ ius censendi, non habent, sꝫ publica flumina ad instar censitorum, qui habent publicum officium rediguntur.l.ergo.§.pe.j.de acq.rer.domini.⁊ dic vt.§.in rub.qđ est no. Bald.

1 ☞ Aqua fluminis, an concedatur occupanti.
2 Proprium flumen, est eatenus, quatenus in tuam ingreditur.
3 In publico flumine nemo potest priuata authoritate edificare clusam.
4 Conditio prohibentis est melior in fieri prohibitis.
5 Molendinum quando licite possit fieri in flumine.
6 Aquam quis dicatur occupare.
7 In ripa Titij, an Sempronius possit apodiare.
8 An liceat facere pontem super viam publicam.

Item lapilli. Dicit glos. ꝙ cōia concedunt̃ occupanti, qđ intellige de reb⁹ mobilib⁹.vt de gemmis ⁊ lapidib⁹ p̄ciosis, sed immobile ⁊ ꝑpetuo cōe vt aer, ⁊ mare, occupari nō pōt, aliquid tñ ex eo est occupabile, puta aqua ex q̄ fit sal, ⁊ tūc tale sal fit occupantis ⁊ facientis. si aūt stares mille annis cū naui super fluctib⁹ maris, nihil ꝓpterea proprietatis acquireres.vt.j.qb.mo.vsus.amit.l.si ager.ibi, nec piscando.⁊c. Item dicit glo. ꝙ alueus fluminis est public⁹, sed aqua ē cōis. Et hoc est mirū, nā supficies vr̃ seq naturā soli, dic ergo ꝙ sicut aqua est cōis ⁊ efficit̃ occupātis id est exportātis secum. Ita ī arena aluei extracta de alueo, sed dum coheret glebe sue, nō dicitur occupātis ṡm Mar.sil.⁊ Cy.
1 ¶ † Itē no. ꝙ gl. dicit ꝙ aq̄ fluminis conceditur occupāti, qđ est no. dignū. ergo pōt amoueri de loco suo ⁊ occupari nisi ob id eius flumīs vel alterius in quo illud flumē ingredit̃ deterior nauigatio fieret.j.de flumi.l. quomin⁹. ꝙ aūt fiat deterior ꝓbari dꝫ ꝑ agentē, q2 quicūqꝫ impugnat aliqđ factum qđ pōt fieri iuste ⁊ iniuste, dꝫ ꝓbare cām quare sit iniustū.j.ꝑ soc.l.merito.C.de pet.here.l.post motam. Et hoc facit ad.q.de duobus molendinis de qua dixi.§ ī rub. ⁊ no.in Spe.de causa pos.§.vero.⁊.j.de flu l.quomin⁹.per Bar. ⁊ vltra iā dicta addā sex cōclusiones. ¶ Prima cōclusio est, ꝙ in proprio flumine.i.quatenus sua possessio se ꝓtendit, q̄s pōt facere velle suum ⁊ cōtinere aquā, q2 rei sue quisqꝫ est moderator ⁊ arbiter.
2 ¶ † Scđa cōclusio ꝙ ꝓprium flumē est sꝫ eaten⁹ quatenus in suo ingredit̃ qđ non semp fluit, vt sunt gurgites ⁊ q̄dam fossata q̄ cām cōtinuā nō habent, que em̄ sepe arescunt publica nō sunt.vt not.j.eo.l.nemo.
3 ¶ † Tertia cōclusio est, ꝙ in publico flumine nemo pōt priuata authoritate edificare clusaꝫ nec aliquid aliđ nec vt sibi ꝓsit nec alij obsit, q2 lex ꝓhibet. de pac.l.iuris gē.§.itē si paciscar.⁊.j.de flu.l.j.⁊ ne qd in flu. publi.l.j.
4 ¶ † Quarta cōclusio est, ꝙ in fieri ꝓhibiti melior est cōditio ꝓhibētis, maxime si tꝫ locū defensoris. ¶ Quinta cōclusio est, ꝙ añ factū qđ fit in publico qlibet pt ꝓhibere, sꝫ post factū non pōt destruere, q2 qui fecit est in possessione postq̄ fecit. Vñ opꝫ recurrere ad interdicta ꝓut formata sunt a p̄tore, tam in agēdo q̄ excipiendo.j.de flu.l.j.§.Labeo. ¶ Sexta cōclusio est, qđ iniustitia ex parte actoris, ⁊ ex pte rei p̄ualet reus iuste se defendit si actor male petijt.j.ne qd in loc.publi.l.j.§.idē ait. in pari causa iustior est possessor.l.j in fin.j.vti pos.⁊ qualiter intelligat̃ par causa, vide per Guil.j.de pactis.l.si quis crediderit. ¶ Ex his colligit̃ talis distinctio, aut flumē erat priuatū illi⁹ qui primo habuit ⁊ illius qui molendinum secundū fecit. ⁊ tūc ipse potest in suo licite facere, et iam si alijs noceat, q2 nullaꝫ dꝫ seruitutē ⁊ liberuꝫ predium hꝫ.de dā.infe.l.fluminum.§.si,⁊.l. Procul⁹.⁊ sicut domum meam possum altius tollere, lꝫ tuam obscurem. etiā si hoc facio solūmodo vt tibi noceam secundum quodā. nam libera dominia lex non coercet dū tamē in alueum non immittatur, vt.l.sicati.§.aristo.j.si serui.vēd. Et est simile si ex agro tuo vene aquarum veniant in predium meum, nā illas venas in tuo p̄cidere potes ⁊ in tuū puteum etiā si sit tibi inutilis coercere: vt in meū deinceps nō fluat: q2 mihi nullā seruitutem dꝫ ⁊ paria sunt iura super terram ⁊ subtus terrā.C.de interdic.l.j. Sed Dyn.in dicta.l.fluminum.§.si. videtur dicere quod nō possit si principaliter id est maxime fit ad nocendum vicino q2 non est malicijs hominū indulgēdum: vt.l.in fundo.ff.de rei ven. Item q2 tenet̃ quis procurare vtilitatē ꝓximi sui.⁊ qđ ipse sibi ipsi nō noceat.j.de aqua plu.arcen.l.ij.§.itē varus. tu distingue nā si aqua nascitur in predio tuo potes mihi impedire: q2 beneficio tuo id est predij tui habeo. Sed si ad agrum tuū aliū de venit tūc vere bñficiū cū tibi nō prosit ⁊ mihi noceat auferre non potes. illud autem est notandum qđ in dubio vnusquisqꝫ presumitur facere principaliter propter se ⁊ nō per iniuriā secūdum Dy.in.d.l.fluminū.§.si. Et hoc de priuato flumine qđ est qđ arescit vel pusillū aque in estate continet vt vix te laues interdū ibi: nā hoc nō est aptū natum esse ad publicum bonum. ¶ Aut flumen est publicū in quo sit sicut est cōmune flumē qđ ꝑpetuo currit.l.j.§.j.de flumi. tunc ei qui habet molendinum legitime alius nō potest impediendo aquam lucruꝫ auferre etiā si faciat vt sibi prosit vt.l.ij.§.merito.j.ne quid in loco pub. naꝫ qui plus equo vult sibi ꝓdesse dicit̃ iiuriā alteri facere propter modi excessum. si xo ille q impedit̃ nō habet licite: tunc alias qui nihil ī possessionē illi⁹ immittit sꝫ in suo vel publico facit p̄t impedire tale lucrū impune vt.l.ij.§.idem ait.j.ne quid in loco publi. intellige qđ dixi in publico nisi ante factū ꝓhibeatur. nā ne in publico fiat circūscripto omni particulari interesse qlibet pōt ꝓhibere denūciando nouū opus: vt.j.ne qd in loco publ.l. ij.§.si qs nemine. Et sic possum mihi cōsulere per noui operis nunciationē.s.ante factum. sed interdum nō possum ꝓponere
5 post factū propter equale delictū: vt dicto.§.idem ait. ¶ † His p̄missis quero p̄mo quādo liceat in flumine facere molendinū. Respond. si flumē est propriū semper licet dūmodo in alienum quis non immittat licet etiā facere arcē ⁊ circūcirca transmittere flumen: q2 de suo potest quis facere qđ vult: vt dicta.l. ꝓcul⁹. ¶ Sed pone qđ istud flumen est cōmune. Respō. qlibet cōsortē potest facere quod vult de dimidia parte aque.j.cōi diui.l.arborū.⁊ sic potest ramificari ductus aq̄ ad necessitates vltro citroqꝫ colentiū si sufficit ambobus.ar.j.de aqua quoti.l.hoc iure.§.aqua.cū.§.sequen. Si xo flumen est publicū nemini lꝫ construendo aliquid in publico ius publicū occupare nisi hoc habeat ex priuilegio principis: vt no. Jac.bu.C.de ser.l.si manifeste. vel ex cōsuetudine p̄rie vel ex lege municipali vel ex natura loci: q2 forte loc⁹ est bassus vñ aqua sic rapido cursu fluit qđ nisi facerē aliquē apparatū destrueret agrū meum. nā si talē apparatum faciendo iniuriā aque repello ⁊ vtilitatē meam ꝓcuro ⁊ nemini noceo naturalis ratio permittit mihi hoc facere in quo nullius iniuria ⁊ mea salus ꝓcuratur. Verius puto qđ illa est causa impetrandi a superiore: sed nō cā faciendi ꝓpria authoritate cause enim cognitio nō ptinet ad priuatas ꝑsonas sed ad eas que habēt authoritatē.⁊ predicta ꝓbant̃.j.de aqua plu.arcen.l.p̄ncipis.⁊.l.j.§.p̄mittitur de aqua quoti.⁊ esti.l.hoc iure.§.i.⁊ ibi glo. qđ vi aut clā.l.ꝓhibere.§.plane. ¶ Et not. quod in priuilegio p̄ncipis est necesse dicere ꝙ nō obstātib⁹ ꝯ̄rijs legib⁹ scđm gl. Ego dico qđ eoipso qđ princeps vocat ipsum priuilegiū ⁊ bullat̃ bulla priuilegiorꝫ nō est necessaria alia clausula: q2 satis apparet ipso facto ꝙ tūc p̄nceps vult infringere ius cōe: vt.l.quidā consulebāt.j.de re iudi. in legibus aūt necessaria non est clausula nō obstātiū. vt in.c.j.extra de consti.lib.vj. Item licite facio si nihil immitto in publico sed solum in ripa que mea est propter prediū vicinū qđ iuxta ripā habeo. nam possum ripam excidere ⁊ facere ductū aque videlicet ad molēdinum meum per possessiones meas si flumen non est nauigabile vel non impeditur nauigatio alterius fluminis. nā aqua est cōis de iure gentium. ⁊ ideo conceditur occupanti nisi ius ciuile prohibeat sed in hoc casu nō ꝓhibet ius ciuile. ergo stamus iuri naturali id est gentium: vt dicta.l.quominus. Caue tamen q2 si intra ripam ⁊ predium meum est via publica: tunc ego non posseꝫ viā amputare ⁊ facere ibi foueā aque: vt.j.ne quid in loco publico. l.ij.§.ait pretor. ¶ Secundo q̄ro nunqd possit prescribere ius habendi molendinū in flumine publico, ⁊ videt̃ qđ non. quia iura publica omnium populorū nō possunt prescribi.j.de vsuca. l.fin. sed illud est verum longo tempore. sed si non extat memoria loco priuilegij habet̃.j.de aqua quoti.l.hoc iure.§.duct⁹ aq̄. īmo.xxx.anni sufficiunt scđm Joannē.vt insti.eo.§.j.in verbo
b omnibus. ¶ Tertio quero an possunt p̄scribere.[b] quod null⁹ possit habere molendinum nisi ego ⁊ posteri mei. Respondeo sic.j.de diuer.prescrip.l.si quisquā. scilicet contra certos quos prohibui.⁊ ibi acquieuerūt ꝓhibitioni.C.de serui.⁊ aqua.l.ij.⁊ quia iura ꝓhibitoria nō possunt aliter prescribi nisi primo precedat prohibitio. ergo possum prescribere hanc seruitutem qđ in predijs vicinis non possit edificari molendinum in preiudicium molendini mei.⁊ sic est seruitus predialis sicut seruitus altius

b ¶ Prescribere. Adde qđ tale ius p̄scribit̃ tanto tp̄e qđ nō sit memoria in ꝯ̄riū. vt ꝑ Bar. cepo.ꝺ serui rust. p̄dio.tit.de aq̄ductu. ver. aduerte q2 ⁊c.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

altius nō tollē di vel nō edificā ti.ista tñ pscriptio vr̄ posse ifrin
5 gi tpe publice necessitatis.ar.C.de serui.l.si.in fi. ¶ † Quarto q̄ro qs dicat occupare aquā an ille q cepit edificare an ille q tm̄ edificauit quod hȝ vsum aq̄.dt Bar.qd dr occupasse operis initio allegat.l.ij.§.j.ne qd in lo.pu fm vnā lec. Et simul inceperūt idē iuris est in ipsis ꝙ in plaustris obuiātib⁹ vt ibi no. sȝ tertiā lec.poccupat ergo ius pri⁹ habēdi molēdinū ꝛ p ꝯns habēdi aquā. ¶ Quinto q̄rit quāto tpe perdat istud ius poccupationis.dic vt.l.quomin⁹.de flu.in xv.q.p bar.rñ.pdit tāto tēpore
6 quāto pdunt iura q̄ pdunt nō vtēdo.j.de ser.vr.p.l.hec aūt iura. ¶ Sexto q̄ro qd ius ē illa poccupatio.rñ.libertas poccupātis ꝛ seruit⁹ poccupati.intētabo ergo ne ego occupās negatoriā vl ꝯfessoriā: ꝛ vr̄ ꝙ negatoriā: qꝛ libertatē defendo. In ꝯtrariū qd cōfessoria,qꝛ ago vt sinas me vti hac poccupatiōe vt tibi silētiū imponat. Tuū em̄ molēdinū dȝ hāc seruitutem meo: ꝛ libertas mea est seruit⁹ tua.ꝛ sic agā q̄si cōfessoria. Quicqd sit sine sit libertas siue seruit⁹,ōstructo meo molēdino nō durat ampli⁹ vt.l.seruitutes.§.si sublatū.j de ser.vr.pd. ¶ Septimo q̄rit feci tecū pactū ne posses altiare clusam nisi vsqꝫ ad clauos confixos ab extremitatib⁹ vtriusqꝫ ripe.mō vn⁹ clau⁹ ablatus est ꝛ nō apparet qd erit. Rñ.si remanet alter obseruabit posita linea ita qd tota sit equalis fm bar.in suo libello de tyberi ꝛ sic vnū extremū regula plura extrema.in arg.dubio.l.j.de reb.dub. Et cōgrue hec dicta sunt pp gl.q̄ dt ꝙ aqua fluminis cōcedit occupāti. ¶ Octauo q̄rit dt statutū qd aqua non possit extrahi de solito cursu. Quero qs dicat solit⁹ cursus.rñ.q fuit pcedēte estate.vt.l.j.j.ne qd in flu.pu.nā cōstat qd fecit alueū. Itē pxima cōsuetudo dȝ inspici.j.de adi.le.l.mella.§.j. Io em̄ attēdit estas, qꝛ tūc naturaliter aqua currit nō casualiter.ar.j de ꝯhē.emp.l.si fistulas.§.frumēta. In ꝯriū vr̄ qꝛ vnus ann⁹ nō faceret cōsuetudinē. Et sic vr̄ posse reduci ad veterē cursum q̄si nature sue reddat.ar.j.de pac.l.si vn⁹.§.ꝙ in spē dotis.nō ob l.mella.§ j.qꝛ ibi loquit in testatoꝛe q pōt cōsuetudinē mutare vnico actu ꝛ sic ibi magis ꝯsiderat anim⁹ q̄ factū. Sol.vr̄ dicēdū qd eoipso qd firmanit alueū si ad nullū locū diuertat fiat ꝯ statutū: qꝛ diuertēdo aliud flumē facit ar.j.de aqua quot.ꝛ esti.l.hoc iure.§.si aq̄.
7 ¶ † Nono q̄rit an ripa mea tu possis appodiare clusam tuā.ꝛ vr̄ sic.qꝛ est i vsu publico.j.eo.l.riparū.sȝ ibi loqtur q̄ad quosdā vsus nō quoad oēs ꝛ iō me inuito nō potes,qꝛ nec vsufructuari⁹ q hȝ pleniorē vsumfru.hoc posset.j.de vsuf.l.vsufructuarius nouū cū.fm bar.in.l.quomin⁹.i.vij.q. Et iō hāc clusam i pte infra ripe mee possum mea authoritate destruere.j.ad.l.aql.quēadmodū.C.qd cū eo.l.si seru⁹.nō tñ eēt ita si qs vellet ibi nauē ligare vt no.isti.e.§.riparū.l gl.sed qd si piscatoꝛ.qd ergo si ligat nauē cū cathena vt superponat molēdinū sicut fit in Pado ferrarie. Rñd.non potest ꝛ not.qd vt sepe dixi via publica non impedit ius coherētie.vt.d.l.marti⁹.ꝛ no.in.d.§.riparum.sup vbo herent. ¶ Viso de occupatione aq̄ videam⁹ de occupatiōe ae-
8 ris.† Et q̄ro pmo an liceat facere pōtē sup viā publicā ꝛ dt spe. qd nō:qꝛ solū publicū dȝ esse liberi aeris vsqꝫ ad celū. Ita not. Spe.de cā.pos.§.nūc dicēdū vs.itē q̄rit habeo ꝙ em̄ supra publicū ē puati iuris eē nō pt.j.d flu.l.q̄sitū nec ēt supra puatū solum possuȝ facere pontē vl pcellū vt.j.vti pos.l.si duo.§.labeo. ¶ Et an si vēdo vnā de domib⁹ meis videoꝛ vēdere pontē q regescit i alia domo mea vid i.l.ꝙ ꝯclaue.d dā ifec.p bar. ¶ Sȝ qd si ꝯsuetudo vel statutū pmittat fieri pōtes vl pcellos supra viā publicā. Rñ.tūc posset fieri lege pmittēte vt.j.ꝙ vi aut clā. l.phibere.§.plane ꝛ tūc sunt duo.vn⁹ ex vna pte strate.alter ex altera pte ꝛ qlibet poterit se extēdere vsqꝫ ad medietatē strate ꝛ nō vltra sicut i alueo dixi ꝛ i aq̄ cōi ꝛ i insula i medio flumiena ta.vt insti.e.§ isulā.ij.rñ ¶ Sȝ qd si pmisit tibi dare viā ad fundū tuū an supra viā possuȝ facere pontē ꝛ dico qd sic.si tibi nō nocet ꝛ mihi pdest.in hoc iure.§.si j.de aq̄ q̄ti.qꝛ solū nō est tuū sȝ meū.ꝛ si supra meū edifico tibi nō officio ambulabꝫ ergo sub t⁹ pōtē ꝛ satis est tibi qꝛ non teneoꝛ in plus ꝛ hoc vidi de facto floꝛētie. ¶ Dicto d occupatiōe aqua ꝛ aeris videam⁹ d quadā
9 alia occupatiōe.i.thesauri.vtrꝫ p visuȝ occupet.[a] an vero sit necessari⁹ tact⁹ ꝛ gl instit.eo.§.lapilli.dicit qd visu dñiū queritur: vnde non est necessari⁹ tactus vel amotio de loco.sed ibi dicit Dy.ꝙ nō intelligitur inuenisse qui nō apprehēdit.vt.C.de fideiuss.l.si Abarsacorum.ꝛ facit qd idē Cy.not.C.de acq.pos.l.lȝ. ¶ Et faciunt hec ad.q.statuto canetur qd quicunqꝫ fuerit inuentus cuȝ cultello soluat.x.quidā visus est cum cultello nūqd soluet.x.certe nō qꝛ nō est inuentus lȝ sit visus fm Ja.de are.ꝛ Cy. Idem si dicit statutū qd dñe inuente cum perlis soluant.x. nam si sunt vise per officialem sed nō apprehense non tenentur qd no. ¶ Cuius autē sit thesaurus dic vt.§.thesauros. Et adō qd si inuenitur in loco qui locus in nullius bonis sit,totus sit, inuentoris fm Cy.in addi. Bal.

Additio Baldi.

Itē lapilli. In fi.gl.qualr ibi formet libelli⁹ ꝛ qd sit tenēdū de.q.sab.pil. de molēdino vide i Spec.de cau.pos.§.qꝛ vo.i.iij.col. Et fuit q̄stio de molēdino dispē.p Mar.syl.ꝛ verū ē qd in puato pōt qs facere qd nocet vicino.sȝ nō i publico ꝛ sicut non pōt nocere puate psone ita multomin⁹ publice vtilitati q̄ ex nauigatiōe vl alia cā habet. Et idē ē in q̄cūqꝫ edificio qd publicā vtilitatē ipedit vl decorē.nā destrui dȝ nec currit pscriptio vt C.d op.pub.l.pscriptio.q̄.l.facit ꝯ occupātes fossata vel vias vl carbonarias cōis fm Odof. ¶ Itē de edificio p qd seq posset emulatio,vel incēdiū vel seditio i ciuitate:nā ꝯburendū ꝛ destruendū ē eo.ti.edificia ꝛ facit in ar.ꝙ tpe guerre possint cōburi segetes ad hoc vt gualdana careat victu. Itē dom⁹ ꝛ loca q̄ nō pn̄t defendi sicut fit quotidie Itē facit ad ꝯbustionē bictonū.ꝛ adō. C.de edifi.pua.p puincias.ꝛ qd ibi no.ꝛ de fundis limito.q̄cunque castroꝝ ꝛ no.in.l.j.ꝙ cuiusqꝫ vni. Itē destrui dȝ edificiū supra altitudinē statutā factū.C.de edi.pri.l.j ¶ Itē factū ꝯ morē ciuitatis.e.ti.meniana.ꝛ dȝ illū spatiū eē liberū vsqꝫ ad celū vt ibi dt p hoc ptȝ pcella nō posse fieri supra locū publicū. Itē si sit factū i palatio cōis vbi n̄ lȝ nisi officiali habitare.C.d ope pub. quicunqꝫ locus. Itē factum in ecclesia.eo.tit.basilicam. Bald.

1 ☞ Ripa que est cū predio qd venditur,an videatur vendi.
2 Sepes an debeant mensurari.

1 **Riparū.** Nō est dubiū † qd si vēdo pdiū qd ripa q̄ est cū eo vr̄ vēdi. ¶ Sȝ pone qd vēdidi pdiū qd dixi.x.iugeruȝ nunqd dȝ mēsurari ripa do. Robert⁹ de bobio dterminat qd sic p.l.id qd.j.de p.ꝛ cō.rei vē. ꝛ de act.emp.l.fundi nihil pȝ Ricar.malū Cy.i addi.Sȝ Bar. loqtur alr in forma q̄ sequit ad literā. ¶ Querit cū ager vendit an ripe ꝛ loca q̄ ripe cedunt veniūt mensurāde qd non videt de ꝯhē.emp.l.littora. In ꝯriū vr̄ qd sic.j.de fun.instru.l.pdia.§.ita legatū ꝛ ibi no.p hoc facit:qꝛ.d.l.littora.loquit in littorib⁹ maris q̄ cōia sunt. Ripe aūt fluminis sunt eoꝝ q pp ripā pdia possidēt.vt hic rñ det ipse ꝙ predicta nō veniunt mēsurāda nisi sit dictum sicut dicim⁹ in limitib⁹ fundi qui coherent vijs publicis vt.d.l.id qd.§.j. Ratio aūt est sȝ eū qꝛ predicta non venduntur sȝ magis rei vendite accedūt qd apparet qꝛ per se vēdi nō possent cū em̄ riparū vsus sit cōis de iure gētiū apparet qd ppꝛietas sola p se esset inutilis cū semp duret in vsuȝ alteri⁹.j. a
de vsuf.l.iij.§.ne tñ iō p se nō cēsent sȝ alteri cedūt. Et hoc vult fm eū dicere tex.i.d.l.id qd.§ j.qd dicit esse no.sed tu meliorib⁹ rationib⁹ vtere,vt dixi in summa rubrice.ꝛ dictū do.Ri.salua in ripis propꝛijs proprietate ꝛ vsu.non in ripis publici fluminis cum em̄ ripe priuate vendant,ergo ꝛ mensurant:si tñ tales ripe ad aliquē vsuȝ sint(que em̄ nulli vsui seruiūt non debēt ap-
2 propriari)qꝛ nullius ad aliquid nulla est pportio. † Sȝ an debeant mēsurari sepes.i.terra illa vbi sunt sepes,dic ꝙ sic,p dictā rōnē qꝛ venit in venditiōe sȝ si qd de fossatis q̄ sunt extra sepes.i.iuxta sepē ꝛ viā publicā dic ꝙ nō mensurant,lȝ deseruiāt fundo.secus si sit intra fundum.ꝛ ita loquit.d.l.pdia.§.ita. fm Bart.dicte aūt fosse exteriores sunt eoꝝ quoꝝ pdijs herent. nec em̄ pn̄t dici vie,qꝛ p eas nemo vadit,vt l.ij.§.ptoꝛ ait.j.ne qd in lo.pub. Putat tñ ꝙ vsus sit public⁹ sicut via.bñ qlibet pōt aīalia sua ibi ab bibendum ducere de illo torrēte. Hec not. qꝛ quotidiana sunt. Sȝ pone,dt statutū si qs vulnerauerit aliquē in re sua amputet sibi man⁹.nūqd vulnerat⁹ in dicta fossa dicat vulnerat⁹ in re sua,ꝛ vr̄ ꝙ sic rōne pprietatis. ¶ In ꝯriū qꝛ nō est plene sua qd ē veri⁹,qꝛ talis fossa p se n̄ cēset cū p se vēdicari vel p se vēdi nō possit accessiōes em̄ ꝯcrete nō pn̄t a subiectis pprijs separari.C.de ar.ꝛ cēsi.l.queād. ¶ Sȝ pone statuto canet ꝙ offendēs aliquē in via q̄ vadit ad talē locū puniat i pena dupli.an includat offensio facta in dicta fossa.pȝ ex pdictis ꝙ nō,qꝛ nō est via.ꝛ si maleficiū fit ibi nō dȝ dici factū i via sȝ noiari sub ppria appellatione sui sit⁹. ¶ In tex.ibi, sȝ pprietas opponit cōtra ipsum tex.qd illa pprietas sit inutilis,hoc sit cū carū riparū sit vsus public⁹,ergo ꝛ pprietas earū inutilis. nā.l.dt ꝙ si qs hȝ ppetuū vsumfructū in aliq̄ re ꝙ pprietas est inutilis.vt.j.de vsufr.l.iij.lȝ cū hic si ppetu⁹ vsus publicus, ergo ꝛc. Sol.hic loquit de certo vsu.s.siccandi retia ꝛ applicandi ꝛc.tñ si ibi sunt arboꝛes fructifere nō est inutilis,qꝛ fructus pprietarij sunt fm Jac.de ra.ꝛ Cy. Bal.

I Arātum. Dicunt qdā ꝙ si qs edificat de pecunia ecclie in solo proprio pdit dñiū ꝛ efficit ecclie.ꝛ sic edificiū rapit soluȝ ꝛ est spāle fauore ecclie,vt no.i spe.d emp.ꝛ vē.§.tertio loco.ver.qd si cleric⁹.ꝛ p Arch.xij.q.ij.apostolicos. ¶ Quid ergo si pro parte est expensum de pecunia ecclie pro parte de propria fabricātis. Itē quid si sup propriū edificiū qs ampli⁹ edificauit de pecunia ecclesie ꝛ locū forte paruū reduxit in arcem sicut faciunt prelati nepotibus suis. Bald.

a ¶ Occupet. Vid. d.alex. de imo.ꝛ frā. areti. in.l. ij.§. neratius.j. de acquiren. pos.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Additio Baldi.

Tantum. Vbi edificiū est causa dominū resoluto edificio dñium euanescit.h.o.De priuilegio dic vt no.Jnn.de oper.no.nunc.ia.cum ex iniuncto. ¶ Utrū mutato loco mutetur priuilegiū. dic aut loquimur in priuilegio loci aut personarū. Si loci mutatur.si psonarū nō mutat.vt no.p Guil.j.ex qui.cau.ma.l.si qs. Vide in spe.vnj.parte.de sequest.versū.sed pone.z de loca.§.nūc aliqua.vers.cxix. ¶ Jn tex.in tātū ꝛc.ſz qd de possessione vtruz area remaneat in possessione dñi an edificātis.dic vt not.gloss.z Ly.C.de rei ven.l.fi. ¶ An fundās ecclesiam in solo feudali sit patronus z an desinat esse feudo finito.dic qō sic.nec desinit qz ratione edificij nō soli.cxvj.q.j.in sacris.per Arch.ibi edificauit. vide in spe.de relig.do.ver.quid si petatur ciuitas.ibi omninovi deas vtrum villa vel castrum sequatur solum.Bal.

Vniuersitatis. Res vniuersoꝝ nō sunt singulorum.h.o.Et sic ī cā ciuili vniuersitatis,ita qō nō singuloꝝ singuli possunt eē testes.z fi qō inē vniuersitatē de iurisdictiōe singuli de vniuersitatib⁹ poterūt testificari.[a] ſz fi ē vniuersitatis ita qō ēt singuloꝝ vt in vsu nemoris tūc nō possunt testificari.qz ppria cā vt esse ſm Odo.mar. ſy.Guil.z Ly.addit Ly.qō i criali nō admittant p vniuersitatē ꝛ extraneos.vt ex de accu.c.repellant ſm Ly.i addi.z vid qō no.Arc.lxxxj.di.c.tātis daniel.z.ħ.q.vj.c.lator.p Arch.z vide in spe.de teste.§.j.xv.nūqd in cā.z ex de test.c.veniēs.in fi.Bal.

Vniuersitatis. Qō vniuersitatis est vnius coꝝ porcis est,iō pluriū seu singulorum nō est.h.o.bal. ¶ Quis cōnocet vniuersitatē.b no.Jnn.ō no.ope.nū.cū ex iniuncto.an sit differentia an interdicat castrū popul⁹.vel hoīes castri.dicit Jnn.q sic.qz prio casu interdictū est reale.Scdo pſonale.de priuil.qō nonnullis.circa fin.z vide omnino Arch.cxiij.dist.illud.in fi.magne addi. ¶ Jbi ideoq nec seruus.vide Jnn.extra de test.cū nuncius. ¶ Jn gl.rescripserūt.ibi vel collegio.vbi causa vniuersitatis est talis q singuli de vniuersitate nō ferūt simplicem vtilitatem vt in nemore ad vsum hoīm ville ſm Odo.alias in crimine publico nullus esset testis de vniuersitate.nō ob.inst.de testa.§.testes.qz ibi non ex eo hz commoduz super quo deponit sed ex alio.ſ.ex suo legato hic esset ex eadem re.Bald.Et vide in Spe.de teste.§.i.ver.sed nunquid in causa.z ver.nunquid ergo secus.in fi.Bal.

Additio.§.sacre res vacantis. Bald.

Sacre res. Vide Jnn.de resti.spo.olim.super ꝛſ. dominium. Bal.

Cenotaphium. No.leges poetarū authoritatibus anteferri. Bald.

Sed diui fratres. Qō est in prima dispositione ad p ficiendū nō tñ ōr esse perfectū.j.de act.emp.l.fundi. §.itē qō insule.z hoc verū vbi facti essentia requirit: secus vbi solius animi cōsiliū cogitat.de le.i.l.cetera.§.fina.

Additio lecture vacantis in.l.sanctum. Bald.

Sanctū est. Jbi ferre solebāt.arg.p incendentibus in habitu z tōsura qō clerici ꝑsumantur.vide Arch.cxvj.di.ecclesie. Jbi in municipijs.argu.q proditor castri velut proditor patrie incidit in legē iuliam maiestatis.ſic.C.de abo.l.ij.Bald. ¶ Princeps potest donare quod publicum est.

Sacra.§.Sciēdum. ¶ No.ex isto §.q princeps potest donare qō publicum.est secundum Ly.

Muros. Hic ōr Guil.qō q violat muros punit̄ ex ōr j.ne qs in loco sa.l.pe.j.e.l.ū.ſm Guil. Additio Baldi.

Sacra. Jn.§.illō notādum ibi euocare.no.vbi reus per accidens sortit̄ priuilegiū illo cessante accusatus priuilegiū non retinet.dic vt not. Guil.quib.ex cau.ma.l.si quid stipulatus.

¶ Romulus,an fuerit fratricida.

Deprehensus in crimine seditionis an possit puniri statim absque ordine iudiciario.

Pena apponentium scalas ad fenestras.

Si quis. Nota cōtra fures q intrāt domos alienas aliūde quam p ostium.Ly.z idem Jnn.extra de renūcia.c.nisi cū prudē.in gl.quale est. ¶ Pone duo sunt domini in eodē castello an vnus poterit punire alius,dico q nō nec obstat hec.l.qz hic nō erant ambo dñi,sed solus romulus erat rex.vel forte qz maiori natu ſm Guil.nec eīm possunt esse simul duo reges romanoꝝ. Ratio qz dominatio non debet habere tot capita.esset eīm mōstrum quod in vno corpore essent duo capita.z facit de of.pre-

fec.preto.l.i.Allū.dicūt q possunt eē simul duo reges.j.de iure pa.l.diui fratres.cū similib⁹.Et adō qō no.Bar.in.l.vlt.j.vti

1 posside. †Sz cum romul⁹ [c] fuerit fratricida quomō fuit rex?

c Respōdeo qz nō puato gladio ſz publico eū iteruenit ꝑter seditionē.imo iustitia iteremit ipsuz nō frater vt.j.de ritu nup.l. palā.§.fi.vbi ōr qō factū aliquē cōdēnat.et alibi dicitur. Delictum tnum punit te:nō.ego.vt no.j.de ꝓbatio.l.cū ꝓbatio.ꝑterea etiā criminosus pōt esse rex tā ex successione.vt.j.fami. ercisc.l.iis cōlequēter.§.j.quaz populi electione.vt.j.de officio

2 pret.l.barbari⁹ philippus. †Itez no.q in crimine seditiōis deprehēsus pōt puniri statiz absq ordine iudiciario qz hic statim Rem⁹ fuit mactat⁹.facit.j.de iniusto testamen.l.si qs exheredato.§.hi aūt omnes.ver.nisi forte.C.de seruis fugitiuis.

3 l.si fugitiui serui. †Sz hic querit q pena est si qs apponat scalas ad muros vel ad fenestras alicuius. Rideo si hoc facit cā violāde castitatis ē pena mortis.vt.C.de episco.z cler.l.si qs non dicam rapere.secus si mulier nō sit casta sed meretrix.vt.j. de furtis.l.verū.tūc tamē punit̄ extra ordinē crimine iniuriarū vt.j.ō iniurijs.l.lex cornelia.in prin.hoc vero crimē regulariter est extraordinariū.Et iō pena arbitraria ꝓpuniēdū.j.de priua. deli.l.fi.C.de iniurijs.l.fina.posset esse adeo atrox hec iniuria vt ēt mors veniret.imponenda.arg.C.ad legē iuliā de vi.l.qui multa.ſlā arbitriū datū a lege in maleficijs ēt ad mortē le extē

d dit.[d] si sit factū nimis graue.vt no.ist̄.de iniurijs.§.pena.z ad de qō dixi.§.eo.l.sacra.§.muros. Bal. Additio Bal.

Si quis violauerit. Jbi occisus,aggu.q vn⁹ frater possit aliū fratrē stat⁹ z dñū cōis ꝓditorē punire. Bal. ¶ Illi voluerit.no.ꝓditorē ꝓprie ex solo consilio puniendū. [e] ¶ No.qō delicta inter cōiūctos puniunt̄ hoc in atrocib⁹ sec⁹ in lemb⁹.in.§.delinquūt.l.respictēdū.ō penis.ſz Dy.Frā. Ac.disputauit q̄stionē ō trib⁹ militib⁹ habētib⁹ castrū z vn⁹ vēdidit partē suā Burgēsi q post ea quoddā delictū ꝛmisit ex quo illi duo milites volūt ꝓcedere ℨ eū an possint z sentit qō nō.si dñs feudi nō ꝛsentit qz par i parē nō hz imperiū.Si aūt vēditio fuit nō solēnis tūc sic:qz tūc burgensis nō ē collegij militis in iurisdictiōe castri ſm eum. Bal.

¶ De senatoribus. Rubrica.

1 ¶ Masculi in regno debent succedere non femine.
2 Femina vbi non succedit nec eius filij.
3 Filia regis francie quare non succedat in regno.
4 Mater regis an dicatur regina.

Consulari. Dignior est vir quā femina.z est ar.q annus ꝑfert auie in tutela z ita tz hic gl.in aut.matri.z auie. ¶ Jn gl.ꝑferēdū ibi qō si nemo.intelligo i casu quo mulier pōt esse tutrix vt i.d.aut.mater et auie.p Ly.tū ō iure veteri istud exemplū non est bonū qz femina nō potest esse tutrix ſm Adar.fil.vt.l. qui in aliena.§.quā ℨ.j.de nego.gest.ō sol.l.filie.de cur.fur.l.cuius bōis.z ō tn.l.tutela. ¶ Itē si masculꝰ z femina relicti sunt executores testamenti insolidum z discordāt ꝓfertur masculi consiliū in dubio. ¶ Itē facit ad materiā exemplarie substitutio.q substitut⁹ a patre ꝓferatur substituto a matre. ¶ Itez facit q si patron⁹ ecclesie decessit superstite filio z filia z discordāt i ꝓsentando q oz ꝑferri voz masculi tanquam dignior.

1 ¶ Itē no.ar.qō masculi poti⁹ quā femine succedūt in regno.
2 ¶ Et no.z adde qō vbi nō succedit femina nō succedit filius eius,extra de re iud.c.ad apostolice li.vj.i nouella nā omne q
3 ē ex radice sequit̄ naturā ꝓpriū genitoris. ¶ Et ideo si filia regis frācoꝝ nō succedit in regno ex rōnabili cōsuetudine francoꝝ nec filius eius.ſ.dñs rex angliē inclytē recordationis i regno Frācoꝝ nullū ius ꝓtēdere potuit qz i causato nō potest esse plus virtutis quā procedat ab influenti potētia cause,z est expressum.x.col.qui feud.da.pos.c.j.ſ.hoc autem notādum.Et si male succesſit regibus Francoꝝ forte fuit ꝓpter aliam causam que erat in mente diuina,non ꝓpter illā que est clara ꝑ
4 rege Francoꝝ. ¶ Jn fi.l.no.q mr regis que non fuit vxor regis nō ōr regina sed vxor regis bene est regina. ¶ Alteri⁹ no. q vlpianus dicit nūq relatum:z tamen ipse refert.sed tu dic q in generali sermone persona loquentis excipitur.C.de sol.inquisitio ſm gl.z Ly. ¶ Ultimo no.contra singulares z peregrinas opi.doc.opinioi autē cōmuni in hereas.j.de infam.lathetas in prin. Bal. Additio Bald.

Consulari. Jn.§.consulares.vide in Specu. de feu.§.qñ.versicu.xx.Dignitas descendit sed non ascēdit.h.o.Jbi matres consularium non dico consulam. Bald.

Comes

Comes condemnatus in centum propter falsum, an pdat comitatum.
2 Notarius infamis, an possit conficere instrumentum.
3 Testimonium est dignitas.
4 De falso cōdēnatus ex forma statuti, an sit infamis ipso iure.
5 Ex accusatione damnatus, an sit infamis.
6 Officium tabellionis dicitur vile officium.
7 Infamia hominis, an per famam probari possit.
8 Rebannitus, an possit esse procurator ciuitatis.
9 Deus solus facti infamiam potest amouere.
10 Libro mercatorum vel campsorum, an detur plena fides.
11 Libri feneratorum an faciant plenam fidem.
12 Que probatio dicatur infamare.
13 Infamis non potest esse miles.

Cassius longinus. Authoritatez iudicādi ⁊ officiũ testificādi pdit amotus, pp turpitudinē, a senatu.h.o. Et est rō, qꝛ reatus oēm honorē excludit. C. vbi sen. vel cla.l.j.j. de infa.l.ij. Sz offm̃ iudicādi est honor cũ administrationis gradu. Itē qꝛ remot⁹ est infamis ⁊ oīs infamis dr exauthoratus ab oī publico offō, ⁊ dignitate ecclesiastica ⁊ seculari, vt no. de infa.l.ij.§.miles. ⁊ oīs exauthorat⁹ dr extinct⁹. vt.C. de primice.l.pcipua.li.xij. ¶Sed quare pdit officiũ testificandi. rñ. cuius psona vilis est eius vox ⁊ scriptura vilis est. ⁊ nō hz fidei pōdus. j. de edē.l.si qs ex argentarijs.§.cogent. ⁊ in aut. de testib.§.si vero ignoti. vñ ait qdā philosoph⁹, cuius di-
1 ctũ nō hz iuris pōdus eius ꝙ iusiurandũ vile est. ¶†Sed hic q̃rit an comes cōdēnatus p furto vel falso mille pdat comitatũ quē hz a rege a quo non reperit amotus. ⁊ vr̃ qō sic, qꝛ comites sunt spectabiles. sz oīs infamis pdit dignitatē. ergo perdit comitatũ, qꝛ est ei annexa dignitas. Ad hoc. C. de digni.l.iudices.li.xij. In ƺriũ vr̃: qꝛ ex quo est taxata pena ergo nō patitur aliā penam exteriorē. ar.j. de post.l.imperator. Et p hoc facit Inn. q dicit qō in his q̃ ratione officij qs facit puta si sit platus tz qō facit infamis donec priuet officio. de acc. qualiter ⁊ qñ. in gl.mag. Itē dr qō irregularis ⁊ homicida remanet ī sua dignitate ⁊ plātura donec remoueat ab ea vt ipse not. extra de cōcel.preben.c.cũ nostris. iste ergo est magis deponēdus ꝙ de-
2 positus. vt no. ipse Inn. de fo.cōpe.c.postulasti. ¶†Secundo
a querit an notari⁹ infamis possit cōficere instrumenta,[a] ⁊ videt qō nō. vt.l.si aliqd.C. de suspe. ⁊ arch. itē qꝛ ipse dz esse idone⁹ testis qō offm̃ in infamē nō cadit. ad hoc.j. de test.l.domitius. C.q test.face.pos.l.hac cōsultissima.§.fi. Item totũ pondus instrumenti stat in notario qui dz esse veritatis author. C. de fal.l.
3 si qs decurio. †Itē testimoniũ est dignitas i. stat⁹ illesus absqz macula. sed infamia est macula lege ⁊ morib⁹ reprobata. ⁊ non dz in cōsortiũ bonor admitti infamis alias q̃ differentia esset inter bonos ⁊ malos: certe nulla. qō est absurdũ. ⁊ hoc tz gl.in.d.l.si qs ex argētarijs.§.cogent. In contrariũ facit. nam donec priuat priuilegia tabellionatus tabellio est. ⁊ sic vz qō facit rōne publici officij. hinc est qō infamia ordinario nō pōt opponi. vt no. Inn. de rescri.c.sciscitat⁹. Sol. aut notari⁹ est noiatiz priuat⁹ offō, ⁊ tũc aut per hoiem in loco publico ⁊ consueto. ⁊ deinceps sua instr̃a nō valēt sz iā facta nō perdũt robur.j. de eden.l.ptor.§.his et qui desijt. Aut pr.l. ⁊ tũc valēt donec sit declaratũ. vt in aut. de tabel.§.pe. in gl.ordi. Aut notarius nō est expresse phibitus ab offō: ⁊ tũc aut est infamis ex delicto cōmisso extra officiũ, ⁊ retinet officiũ donec priuet. priuari enim dz ⁊ pōt ex quo est infamis, sed si non priuat, vz qō facit: qꝛ facit legis authoritate. Et lex potius ꝙ psona ponderanda est. Aut est infamis ex delicto cōmisso in officio. ⁊ tũc aut est infamis infamia iuris ⁊ repellit. vt.d.l.si aliqd. aut infamia facti. ⁊ idē ſm gl. sz ſm Odof. non perdit offm̃ donec priuet. vt.l ad statũ.j. de pe. Et hec vera.s. qō debet notari p sniam. non ipso facto sicut
4 nō perdit dñium. vt.l.qui fuere.s. de sta.ho. ¶†Sed dubitat vtrum condēnatus de falso ex forma statuti sit infamis de iure. nā de facto certũ est qō est infamis, qꝛ his malis cumul⁹ accedit: qō est estimatio plurimorũ que facit infamiā facti non rerum merita: sed fortune spectat euentũ. Et dr hic Cy. qō cōdēnatus ex inquisitiōe non est infamis, qꝛ processus inquisitionis est extraordinarius. ⁊ quantũ ad infamiam snia lata ex inquisitione hz vim interlocutorie. Itē qō extra ordinē fit quodammō nō dr factũ in iudicio. vt.l.qui cũ vno.§.nō oēs.j. de re mili.
5 ⁊ ibi gl. ¶†Sed si eēt damnatus ex accusatione esset infamis ſm Cy. ⁊ ita cōsuluit Dy. ⁊ alle.l.j C. de mō mulcta. cũ sua glos. ita dr hic Cy. Bar. cōsuluit qō etiam ex accusatione condēnatus nō est infamis infamia iuris, si nunꝙ cōparuit in causa, sed semper fuit contumax per dictam gl. ⁊ arg.j. de infa.l.furti.§.si quis alieno. nam si absens defensus non infamat vt ibi. multo magis nō infamat absens omnino indefensus. nā talis sententia fundat in cōtumacia tanꝙ in ficta pbatione. ⁊ ista pbatio nō infamat. nō ob.C. de interdi.ma.l.si tutor. qꝛ ibi est snia legis nō hois. vñ aliud est infamia iuris ⁊ de iure vt ibi, aliud ifamia ex snia ƺdēda ⁊ duri⁹ agit cũ lege in infamia ꝙ cum eius ministro. vt not.j. de infa.l.liberorũ.§.notat. ⁊ iō cōsuluit qō notari⁹ iste posset adhuc cōficere publica instr̃a nisi.l.municipalis hoc phiberet expsse. ¶Sz ƺ pdicta sic opponit certũ est qō instrumentũ reddit suspectũ ex psona edētis: vt qꝛ humilis ⁊ deplorat⁹ edidit. vt.d.§.cogent. ⁊ ex psona scribētis vt qꝛ alias ƺsuetus falsa scribere instr̃a: vt.j. de fasce. ⁊ archa. si aliqd. ⁊ no.C. de pb.l.iubem⁹. Itē in eodē gñe delicti semel mal⁹ semp p̃sumitur esse mal⁹. sicut eƺ semel bon⁹ semp presumit esse bonus ꝟ legalis. vt.l.nō oēs.§.a barbaris.j. de re mil. nisi cōsuetudinē mutat se pbet: qꝛ prima ƺsuetudo ispici dz. C. ne de sta.defun.l.si mater. Et vituperatiōe et instrumētũ reddit suspectũ. C. de edi.di.adr.tol l.fi. Et scias ꝙ semp boni hoīes debēt diligi, qꝛ de⁹ eos a diligit. ⁊ boni semp vincũt. mali vero hoīes debēt expelli ab oī honore, qꝛ seruiũt diabolo ⁊ sunt sine ƺsciētia. Ex testib⁹ et in eo descriptis, puta qꝛ notorie sunt infames.j. de testa.l.cũ lege. qō dic vt dixi. C. de testi.l.j. Itē est instr̃m suspectũ qñ omittitur forma ꝙ.l.statuit seruari. vt.C. de test.l.iubem⁹. in fin. Itē est instr̃m suspectũ si nō apparet ptocollũ. vt in aut. de tab.§.fi. nisi pbet amissum. vt.j. de edē.l.si qs ex argentarijs.§.fi. cũ ergo pducet istius cōdēnati instr̃m oppone qō est suspectũ nec poterit ei imponi fides per notariũ iam cōdēnatũ maxime de falso. vt.l.ij.§.due.j. ad carbo. nisi cũ tormētis. vt in aut. de test.§.si vero ignoti. Itē condēnatus de falso habet pro mortuo. C. dt trāsac.l.trāsigere. p Cy. nisi sit restitut⁹ in integrũ per papā vel imperatorē j. de post.l.j.§.de qua. extra de re iud.c.cũ te. per Inn. at inferior ab infamia nō pōt absoluere. vt.l.qui cũ vno.§.ignominia. de re mi. ⁊.d.§.de qua. Cũ igit condemnatio in totũ fidē absorbet qꝛ fides in infamia stat tāꝙ in pprio subiecto. ergo talibus instrumētis minime est credendũ. Quicquid dicāt Inno. Cy. Dy. ⁊ Bar. ⁊ hoc si ƺ instrumentũ opponatur de falsitate vel suspicione si aũt opponat de nullitate qꝛ dicat scriptura facta a priuato tũc est vera opinio omniũ dictorum doctorũ. Sz videtur fatuus ille q non opponit de falso vel suspecto cũ lex p̃sumat pro opponēte. sz rñ. nō est fatuus imo interdũ sano vtit cōsilio forte qꝛ timet obijciēs obijcere de falso ⁊ diffamare aduersariũ suũ cum excipiēs etiā de falso ſm quosdā dz inscribere se ad penā talionis. C. de fid.instr.l.fi. in prin. quod est contra gl. ordi. in.l.ij.§.si publico.j. de adult. tñ bene puto quod iudex possit eũ qui opponit exceptionē sic famosam cogere pmittere certā penā aduersario applicādā si instrumētũ verũ apparebit. ar.j. vbi pu.edu.debeat.l.ius alimētorũ.§.pri⁹.[b] Itē ⁊ diligēter dz interrogari an putet falsum vel nō, ⁊ iurare de calũnia. Item interrogādus est sup dicat falsum. vt no.j.d edēd.l.j.§.editiones. qꝛ ergo opponēdo de falso nimis onerat se ⁊ committit se graui piculo. Ideo opponit ibi in alia forma quā falsi. videlicet ꝙ scriptura est nulla tanꝙ facta a priuato. i. exauthorato. tñ qꝛ exceptio dz eē vera,[c] ergo si exceptio nō est vera non obs. an eũt sit ve-
6 ra ⁊ qñ patet ex predictis. ¶†Et no. ꝙ officiũ tabellionis dicitur vile offm̃. vt no.C. de decu.l.vniuersis.li.x. nisi trāseat in speciale nomen maioris officij. vt.l.j.C. de primicerio. ⁊ tunc perdit
b per infamiā ſm Bar. qui ita not. ad.l.iul.repe.l.eadem.[b]§.hac.l. Et sĩr dico de officio pcuratoris, qꝛ interdũ est vilissimum, ⁊ tunc non repellit infamis. vt insti. de excep.§.fi. sicut nō repellit a cura et voluntaria.j. de postu.l.cui eorũ. cũ.l.seq. ⁊ hec est veritas. Interdũ est honorabile vt esse procur. regis, vel epi. ⁊ tunc repellitur.l.di.c.accedens.iij.q.vij.c.infamis. ⁊ vide qō not.j. de post.l.j.§.hoc edicto. p Cy. ⁊ Guil. qui dicunt ꝙ infamis ipso facto vel per sententiam ciuilem, potest esse procur. sec⁹ si per sententiam criminalem. prima opin. verior est, idem in tutore dico quod infames possunt esse tutores non infamium. vt.l.sed ⁊ milites.§.si ignorans.j. de excu.tut. ⁊ not. in.l.j.C. de infa.lib.x. nisi pupilli sint spectabiles vel superiores, qꝛ ⁊ tunc tutela est honor ⁊ ideo a tali tutela repelluntur indigni ⁊ infames. qō est not.
7 ¶†Sed nunqd infamia hominis pbat p famā[c]. i. dictũ gen-
c tiũ. Respō. nō, immo debet dilucide probari factũ ex quo infamia orta sit. ⁊ sic fama. i. dictũ gentiũ, non facit probationem de
8 infamia. i. lesa hominis dignitate. vt no. in.d.l.cũ lege. ¶†Querit de rebannito, an possit esse pcur. ciuitatis. Dic per Bart.j. de ver.ob.l.inter stipulantem.§.sacrā. ¶Itē querit, nunqd infamis teneat vel possit ipse vel cōtra seipsuz opponere de infamia. dicit Inn. ꝙ nō tenet. in.c.sciscitatus. de rescript. ¶In contrariũ videt p.l.ij.C. si ser. aut liber ad decur. aspi.lib.x. Sed aliud est impetrare vt ibi. aliud eligi vel per superiorē promoueri. vt.l.barbari⁹ philipp⁹.j. de off.pret. Sed certe imo punit indignus qꝛ patit se eligi ƺsentiēdo electiōi de se facte. vt.l.q cũ vno.§.insulā. de re mi. ⁊ ibi p Ia.d are. Sz ibi nō solũ erat ifamis sz nul

a ¶Instr̃a. Vide eundē Bal. in trac. tabu. xvij.q. ⁊ sequen. ⁊ in. cap. ij. d.l. corr. in vsi. feu. ⁊ bar. in cōsi. inci. existēs ⁊c. ⁊ dom. Alexā. de imol. in l. herenni⁹. de decu. ⁊ bart. in cōsi. incip. ser Io. de ca. diruti ⁊c. ⁊ paul. de ca. in cons. ccj. ⁊ do. alexan. de imol. in.l. ea.j. ad.l. iul. rep.

b ¶Lex eadē. vid. d. Alexā. de imo. ⁊ bar. in ƺsi. inci. ser. Io. de cas. diruti.

c ¶Probatur per famam. vide do. Alex. de imo. in. §. tormenta. de q̃st. ⁊ oīno per fel. in c. acquisitiōi. q̃siuisti. l. fi. de accusa.

lus q; deportat. idē si bānitus nā pena capitis est in bannito si acceptat offm̄ publicū authoritate q̄ vtilitate q̄ alibi nō reperit. q facit. ℸ de postu. l. q aduersus. ¶ † Extra no. qō sol⁹ ocus infamiā facti pōt amonere vt no. Bart. extra de pur. vulg. c. ex tuarū. Et sic ꝓceps nō tollit eā sz eius effectū: q; infamie sunt de iure positiuo nō de iure naturali. ¶ Sz nūqd pp infamiā repellit q; ab hereditate. dico qō nō nisi in casib⁹ exꝑssis in iure. C. de inof. test. l. in arena. q no. p Jnn. extra ō accu. c. cū oporteat. Sz nūqd pendēte ingressiōe exceptiōe vel accusatiōe criminis pt aliq; eligi vel confirmari ad aliq; publicū offm̄ cū honoris gradu. q dñt qdā qō pōt eligi sz nō cōfirmari. p qb⁹ est. j. ō re mi. q cū vno. ℣. nō ois. Alij dicūt aut logmur in exceptiōe. q tūc exceptio nō extēdit se extra ꝓpriā litē. q tūc in alia dignitate pōt eligi vel cōfirmari exceptiōe pēdēte aut in accusatiōe q tūc uncturim pōt eligi nisi in ꝑpatū. q; electio epi nō dz stare in suspēso: q; celeritatē desiderat. aut ingressiōe q tūc ēt eligi nō pt. q est rō q magis ꝓsumit ℣ ingressū pp authoritatē ingrētis q nō psumit mot⁹ sine cā q̄ ꝓsumat ℣ accusatū. vt no. extra de simo. c. accusatū. p Jnn. q vīó p Arch. l. dist. c. studeat. ¶ Et no. qō in. o. c. accusatū. tz Jnn. qō l. l. reū cris. C. de pe. nō ē nullū mādatū. sz solū denegat exercitiū: q; l. nō ꝓmittit vagari ei q ꝓprie saluti studere dz q purgare se. vt. C. de exh. reis. l. j. q̄dā ꝓhibent interiq̄ postea ꝓmittunt. vt. j. de pub. iu. l. is q reus. Et hec sunt bene notāda. ¶ Sz qd si testi opponit ifamia facti q ipse se purgat fm. l. canonicā. an valebit ei⁹ testimoniū q dic qō sic. vt no. Jnn. de pur. can. c. inē. † Ultio q̄rit si libro mercatorū vel cāpsorum dat ex forma statuti plena fides vel semiplena de iure cōi: vel ex ℣suetudine alioꝝ ℣siciū rōnes. vt no. j. de ēde. l. qdā. ℣. numulatios. an hoc sit verū si sint ifames. q dico qō nō [a] si talis ifamia est publica, al's sic. vt. d. l. cū lege. i gl. si Facili⁹ eīs abrūpit fides ipsorū si publicā psonā nō hnt q̄ notarij si authoritate ꝓncipis gerit tabellionatū. vt. d. l. si qs ex argētarijs. ℣. cogent. ¶ † Sz qd de libris feneratoꝝ. Rñ. cū sint infames. C. de ifa. l. ipsos. nō faciūt fidē nisi ℣ le q suos hēdes vt in. c. j. de vsur. in cle. Et si ific⁹ succedat istis vtik iure cōi. C. ō iure fil. l. iter chartulas. li. x. si aūt peniteat q vsuras restituāt vel sōlēniter caueāt famā recuperāt de eqtate canonica. ar. l. c. quāq̄. de vsur. lib. vi. q hec sunt no. digna. ¶ † Adō q̄ nulla ꝓbatio infamiat nisi ea q̄ fit p ꝓfessionē. arg. not. j. de iureiu. sz si possessori. ℣. si. Itē adō qō famosa executio irrogat ifamiā absq; distinctiōe ordinis iudicarij dūmō sit ligdū de cā famosa als sec⁹. vt. j. de infa. l. ictus fustium. ¶ Itē no. qō ꝓceptū ꝓncipis deportat aliq̄ q infamat. j. ō remisl. q cū vno. ℣. cū q debilitauit. ¶ Ulteri⁹ no. qō ifamis nō ꝓt fieri miles. e. l. ℣. ignominia. ¶ † Ul. no. qō degradād⁹ est miles ingrat⁹. vt. l. j. in fi. ff. de obsequijs. sz si est turbator stat⁹ est decapitādus. vt. l. fi. de re mi i. qūo aūt debeat miles degradari. dic. j. de infa. l. ij. ℣ ignominia. ¶ Bal. Additio Bal.

[a] ¶ Quod non. Adde. d. alex. in. l. argentarius. j. ō eden. q in l. ij. ℣. absens. si exnora. causa aga. q lud. pon. i. l. si duo. ō acqui. here. q. d. alex. ō imo. in cōsi. liij. j. parte. q q̄si fides faciunt. vide feli. in c. ij. de fide instr. i. vi. col. xxi. fallit. v.

[b] ¶ Al indicādo. Add de Fel. in. c. scisciatus. vj. co. ver. dū ōr. de rescrip.

[c] ¶ A testificando. Addō frā. are. in. l. cūctos. C. de sum. tri. q qō ibi dixi. in apo.

9 Asius. Infamis repellit a iudicādo ⁹ q a testificādo. e ad hoc allegat. Qualiter, qbē infamia facti p testes no. Jnn. extra de accu. c. cū oporteat. e. e. tit. in gsitio. i gl. ℣. q. ℣. qualiter. el. ij. ¶ Jn tex. mot⁹. qd si pēdet lis sup hoc, dic vt no. Jnn. extra de simo. accusatū. Bal. ¶ Jn gl. i. ibi z no. an papa possit dispēsare qō ifamis ad mittat ad testimoniū. d. c qō sic, vt no. i spe. de teste. ℣. j. ℣. sed q̄rit vtrū papa. q vīó de hac gl. e. ℣. ℣. Itē excipit qō est infamis. Jn ea. gl. ibi. siue facti al's no. gl. in. l. i. de sum. tri. q dic vt ibi per Ly. ¶ Quid fiet si testis ē infamis infamia facti, q; est fama q occidit hominē ad ℣ vt ei⁹ testimoniū oīno valeat vl' oīno repellat. Rñdeo indicēda ē sibi purgatio. q si se purgat arbitrio iudicis oīno vz dictū suū. sz vō purgat oīno repellit. q hoc vī verū ō iure canonico: vt no. Jnn. ō pur. canonica. inē sollicitudinē. bal. ¶ Ibi qō hic ōr. vīó q̄ no. in spe. de accu. ℣. j. ver. sed qd. de his qui sunt infames. q vide quod no. de pur. canonica. ex tuarum.

10 Senatorē. Qui nō est infamis pōt mora ri in vrbe. h. d. Et in hoc pōde ra cām si ie. nā cā inie semp inteligit diffinitiua siue finalis. l; in ℣ctibus q vltimis volūtatib⁹ ꝓsumat causa impulsiua ℣. de suspe. tu. l. cum enim. q. l. qui cum vno. ℣. j. de re mili. q. l. ij. in fi. de do. q. l. aurelius. ℣. fi. de lib. leg.

Additio Baldi.

Senatorem. Impedimentum facti non irrogat ignominiam. h. d.

11 Ui indignus. Qui nō cōueniunt mi noza dīnegant maiora. ¶ Jn tex. ibi ordine. qd est dicere ordo. i. gradus. vide p Arch. xxi. di. c. clericos. q. c. in nouo. q in c. inferiores. q. c. deniq; q. xxij. dis. c. q eps q vide p Arch xxxij. dis. c. ꝑter. q vide per cundē. vj. dis. c. testū. ¶ Opponit gl. papa nō ē dign⁹ esse capellanus ergo nō est dignus esse papa. Rñ. oīa continet sub se, dignitas supma. Vel aliter, papa nō est dign⁹ esse pleb⁹ anus ville canalis ergo nō est dignus papatu: nā illa est falsa q; papa dignus est sed villa canalis indigna. nec est cīs tūti capax. Et idē in imperatore. nā cesar. nō est dign⁹ esse decurio. i. de curionat⁹ nō est dignus cesare nec aliqua inferiori dignitas nō ne ꝓportionis digna est amplecti q̄ supremū est simo stādo in gradu remisso q cōnotante qd, diminutū esset implicare contradictoria. q q̄ nō gradus esset grad⁹. vīs sub rōne formali imperfecti impossibile qō sit ibi supremū perfectiōis. i. summe authoritatis grad⁹. q sic ꝓfectiora q potiora cōfundūt impfectiora q debiliora. ¶ Adō hic reuocat i dubiū talis qō cauet cōstitutiōe Paduani dīi Paduani qō nemo possit in ciuitate Padue licētiari in ciuili nisi sit maior. xxx. annis mō quidē licētiat⁹ Bononie vult recipe publicā Padue q est minor. xxx. annis. nā bñ seruat ius cōe q̄rit nūqd possit. q vī q sic q; non cōferr nouā dignitas cū iā cōcesse ꝑferr administratio dignitatis. vt. C. de ꝑsuli. l. pe. li. x̄. q ille est ita ꝓxim⁹ actui qui in actu esse vī. ¶ Ecōtra q̄ nō quatuor rōnibus. q primo rōne ordinis. naz Padue nō posset recipere minorē gradū. l. licētie. ergo necm maiorē. l. publice vbi ꝓpria dat forma doctorat⁹: q; forma est vltima pfectio substātialis cuiuslibet rei q insignia q̄ab insignib⁹ viris q orta dicta sunt tāq̄ coherētie adūcium⁹ als esset sicut hō nudus q incultus. ¶ Scōo nō vī q ille q in vno loco subiacit se examinari possit ibi doctorari q; nō dz cause cōtinētia diuidi. C. ō indi. l. nulli. q. j. de iud. vbi ceptū. C. ō exc. q exa. l. qcūq; li. x̄. ¶ Tertio q apud vnū nomē edidit apud eundē dz ꝑseuerare. ℣. de off. ꝑsu. l. j. ¶ Quarto si vnus doctor ꝑsentauit alius nō possit dare insignia nisi substitutus vel ex cā. vt dicta. l. j. q. C. de spor. l. j. q ita credo. ad ℣. C. ō test. l. cū antigtas q ꝓ no. i aut. ō he. q fal. ℣. si x̄o absunt i gl. q̄ incipit illa scriptura q facit. l. i fraudē. ℣. quoties. ō iure fis. Additio Baldi.

1 ℣ Dignus dicitur ꝓprie qui non demeruit.
2 Persona quot modis ꝓsit persone.
3 Consuetudo an possit itroducere qō minor habeat iurisdictionem super maiorem.
4 Peccatum forme an possit denunciari.
5 Indignus officio an sit indignus beneficio.

Qui indignus. Qui remouetur a gradu ꝓriore in ordine remouetur a posteriore. h. d. bal. ¶ Ibi indignior non ecōtra. vt no. Arch. vj. di. testū. q Jnn. ō sentē. ex exc. cū medicinalis. ¶ † Dignus aūt dz ois q nō demeruit. Est cīs positiuū vī verificat ēt time vī illo q magis vī maxime meruit. ff. de. l. j. cū q dā. q no. ff. de manu. l. si rogatus. ℣. mīmonij. nō tū esset dubiū qō in magis merito magis ꝟificēr intētio. ¶ Itē vide qd vult dicere ordo subtiliter p Arc. xxi. di. cleros. in gl. adō q̄q. a. c. di. c. i nouo. i gl. adō dic. ¶ † Itē quot modis ꝑsona ꝑt ꝑsonare cēteſima. di. ℣. in his. p Arch. † An p ℣suetudinē possit introduci q minor habeat iurisdictionē i maiorē. no. c. di. inferre. p Arch. q p Jnn. de offi. ord. irrefragabili. An ꝑsente maiore taceat inferior. c. di. deniq; in fi. p Arch. C. de do. in hac. p. Et An q̄ aliqs q sit indignus possit denūtiari p quē. † Et an peccatū forme possit denūciari. vide Arc. xxij. di. q eps in gl. adō est hic. arg. † Et an q indignus est offō sit indignus beneficio. no. Archid. xxij. di. ꝑter. ad fi. q facit. C. de le. ab administratione.

Senatoris. Slot. q nō refert qūo fiat dū mō efficaciter fiat. qō dic vt j. de verb. ob. cum seruus per Dy. Bal.

Additio Bald.

Senatoris. Appellatione filij quasi filius cōtinetur. q nō refert a quo nec qualiter nec quando. h. d.

Additio lectu. vacantis in. l. Sena. Bald.

Senatoris. Filius p accidēs ꝓ ītū accidēs definit. h. d. Sed priuilegiū a natura ꝓcedēs mutatur ex accidēti. h. d. ℣. c. bal. ¶ Jn gl. amittitur in fi. Sol. hic natura. ibi mere ciuili quesita fuit dignitas. q facit. j. ō reg. iur. l. nihil. q. l. iura sanguinis. Ja de bel.

Emancipatū. Ilo. q̄ si filij⁹ nascat anteq̄ pater sit bānitus q nō potest dici filius bāniti. q sic eo q ē nat⁹, anteq̄ pr̄ sit cleric⁹. C. de decur. l. curialib⁹. li x. Ly. q hoc vbi tractat de incōmō secus si tractat de fauore. vt bo. C. de episco. q cleri. l. ij. q C. de nup. l. imperialis. qō est nota. Additio Baldi.

Emancipatum. Jn. ℣. sed si qs. cessante cā cessat effectus ō futuro vt hic nō idē de ꝑterito. in. ℣. ꝓx. h. d. Bal

1 ℣ Nepos succedit in feudo aut non obstante patris delicto.
2 Nepos in feudo patris delinquentis non succedit
3 Prouidētia legis vel nature est firmior quā prouidētia pacti.

Sed et

Sed ꝛ si pater ¶No. qō nepoti magis plus aut merita ꝙ noceāt prīs ōm rita. imo ꝛ sua innocētia magis pdīt ꝙ noceat culpa prīs. j. de 1 ta. l. iij. §. si emācipatus. ¶ † Et sic facit ad. q. qō nepos succedat in feudo aui nō obstāte patris delicto. ꝛ vide qō no. extra ō fen. c. ñ. Sz tn dic ꝙ si pater nepotis delingt ante feudū sibi ac gītū ꝛ radicatū. l. delingt vīnēte auo nō nocet tūc nepoti sed si delinquit feudo abradicato sibi. idest post mortē aui quoad ne potē ꝛ patris quoad se tūc nocet nepotīnā idcirco feudo pnaturet ad dōm redeat. at in pōti casu nō primā feudo: qr non habebat feudū sz inhabilitāt ad feudū acquirendū ꝛ tō cum habeā ꝙ mortuo nepos succedit in eius locū. j. de ii. ꝛ po. l. gall⁹. 2 §. q. qd si tm. ad hoc. x. col. l. de feu. fue. gro. c. si vasall⁹. ¶ † Ex his appet qō in feudo patris delinquētis nepos nō succedit si cus nō succedit in donatiōe reuocata p ingratitudinē. C. ō reno. vol. li. nā ad hoc vt aliqs succedat in aliquo iure dz inueniri apud decessorē illud ius tpe mortis illi⁹. in eo essi qō pti⁹ exiuit de bonis heredē non dz vt. j. ad. l. fal. l. in quātitate. ira tz Guil. hic ꝛ Cy. in l. adoptiuū. §. fi. de in ius vo. ꝛ facit. j. de interdic. ꝛ rel. iij. ꝛ. j. de inrepa. l. diui fratres. Et no. ꝙ vbicūꝙ qs per contractū posset pīdicare heredi pōt ꝛ per delictū preserim si talis culpa punīt. l. cōtract⁹. ꝛ adde qō no. in Spec. de loc. §. nunc 3 aliqua. ⁊. cxl. ꝛ facit. C. de sac. san ecc. aut. qui res. ¶ † Et no. ꝙ puidētia legis vel nature firmior ē ꝙ puidētia pacti. l. ius agnationis. j. de pac. ꝛ. d. l. iij de interdic. ꝛ rele. cum simi. Bal.

Additio. §. si quis.

Sed si qs ecāe. h. o. Bal. ¶ In tex. vi i Spec. ō loc. §. n. sic aliqua. vers. cxliij hic loquit in eo qō habeāt ex puisione legali nō in eo qō ex puisione patris descendit. Bald.

Femine Cornuti ārnupte radīs maritoꝝ ꝛ videre radīs relictorū. Econtra de 1 generāt nupte ꝙ vīlioribus nupserūt, ergo filia regis trācorū, ꝙ est illustris nupta comiti, efficit spectabilis supreme dignitatis gradu fuscato. ar. ℈. ℈. e. l senatores. §. a senatore. sz ibi pluralitas ꝛ adiectio nō minuit. sz hic dū se infert nupt gradū superioris amittit. si aūt minimorū nō tz nō nocet ei imō nō in aīs titul⁹. sed pt ei officere crimē incest⁹ si sub. l. imp atoris sit. adde qō no. j. e. l. filiā. p Bul. si vo l. imperialis. ibi viget rōne ēt incest⁹, nō pdit dignitatē ipo iure, qr de iure gē. nō legit hoc cautū nec ō iure diuino, ex quo nō est accusata nec pdēnata. vñ in regnis infidelū nō hz locū titul⁹ de incest. nup. ¶ In gl. colligē ꝙ qlibet ōr plebei⁹ quinō habet dignitatē. ītē colligē ꝙ fortiora sunt iura prīna ꝙ mariti. Cy. Sed qō qs hz virtutes suas tenacius inheret. vt. j. de ca. l. si quis 1 bello. Ītē ō domicilio nupte, vide p Cy. C. de iur. om. iud. l. ij. ꝛ ista in domicilio plenalis quētionis. sed in domicilio realis vel mixte cōuētiōis. dic vt. l. j. de mu. ꝛ in quo loco. li x. Additio Bal.

1 ☞ Dignitas procedens a patre, est maioris efficacie quam procedens a marito.

Femine Dignitas pcedēs a pīe est efficacio: ꝙ dignitas † pcedēs a marito. ꝙ prīa aut durat illibata aut soluit, sed a marito ꝛ soluit ꝛ pmutat. h. o. bal. In tex. femine. refert se ad 1 prīa. ¶ Ibi, parētes refert se ad fz. ¶ In gl. donec ibi iferioris dignitatis, pīo pstat. ꝛ sit is cui nub t sit lioris dignitatis. bal.

Filiam Casus, prīs nō primit filij dignitatē a pīe natā. h. o. Et sic tus. mihi gsitū ex 1 piena tua facto tuo nō perdo. vt. j. de ℈ tab l. si post mortē §. fi. fm Uber. secus in iure q̄rēdo. vt not. j. qō quisq; in. l. iij. §. si is ꝙ quo. ꝛ §. si filij⁹. qō est no. ad multa. ꝛ facit j. qñ ad. ser. amit. l. si parīē. §. l. alibi tū ōr maiorū tuorū exempla tibi pīndicāt. vt. C. de cohorta. l. si cohortalis. li. xij. Et q nat⁹ ē ex pīe incōtinente, nō plumit⁹ ginēs. vt no. extra de filijs ffby, cliteras. in noue. sed illud ꝙ tū ad motū psumptionē, nō quātum ad iurium priation em.

Additio Baldi.

Filiam Cessante cā remotā ꝛ remanente ꝓxima nō cessat impedimentū. h. o. vide Guil. C. de epis. ꝛ cle. priuilegia. Bald.

Fberos ver. sed ꝛ si Not ℈ milibere nobiles matres, qr nobilitas nō pcedit ex gñe materno, sed paterno vt hic, cū si. ¶ Bal. Additio Baldi.

Fberos Appellatione liberorū continentur oēs q descēdendo eū sequunt a quo cām habēt priuilegij. h. o. Adde ꝙ no. I Spec. de loc. §. nunc aliqua. ver. cxlviij. ibi omnino videas. vide Jac. in sum. fen. iij. char. ꝛ. ij. col.

1 ☞ Collucrando licitum est viribus ꝛ ingenio aliuꝝ superare.
2 Domicilium antiquum per nouum non mutatur.

3 Clericus vbicunꝙ habet beneficium, vtrum sortiatur forum.

Senatores Adiectio nō immutat idcui ad ℈it. h. o. ¶ Et inducit. l. b ad questionē de eo q ꝓmisit dare scacumatū ᵇ cū pedita ꝛ dat cū pedita facta forta qr satis est, qr adiectio dignitatis dz pdesse nō obesse: nā illa adiectio dignitatis nō vī permutatiōsz honor auctus. Et tō determinat qdā domi. Bū dictus ita. Sed Jac. de are. sentit Bū: qr rude officium pedite trāslatū est in ministeriū idest officium forte ergo nō est idem. de le. iij l. legatis. §. si ex officio. fm Sich. malūb. de hoc p Cy. C. de suspec. tu. l. curatorē. p ꝓma opi. facit qr vī cogitatū de pedita attento tpe ꝓmissiōis nō attento tpe victorie. arg. de legatis. iij. l. si cor. j. de aur. ꝛ argē leg. l. si ita. † Itez qr in collucta- a tione licitū est viribus ꝛ ingenio aliū superare ꝛ le augere. facit qō no. de ℣b. ob. l. in executione. §. fi. ꝛ ita teneo cū do. Benedicto. Ité ar. est ad qñem de notario ad iudicaturā ꝓnoto qui postmodū vt insufficiens a iudicatura remot⁹ est ꝙ remaneat in pristino officio tabellionatus a q̄ se nō fecit indignū, sz fuerit ad maiora ꝓmotus vt hic. sic remoto ꝓuilegio remanet qs in iure cōi. de excus. tu. l. milites. in pn. nō ob. l. fi. in g. esse dīca. qr b ibi est spāle pp suū delictū. j. ad sille. ppter venerā. §. fi. Ad hoc. C. de his q spōte mune. sub. l. ij. de excu. mu. l. eos. in fi. ꝛ C. ō excu. tut. l. volūtarie. vbi ōr qō priuli. qō recipit iterationē nō pdit vno actu ℈tio. ꝛ ita tz Frā. accu. Ité iudicātis offīi nō est ℈ officium tabellionat⁹. C. de sac. san. ec. l. iubem⁹. §. his tabellionibus. sicut nec est incōpassibile cū decurionatu. vt. C. de fal. l. si qs de- cē, ꝛ adde qō no. C. de decu. l. vniuersos. li. x. ꝛ ibi no. ꝙ adno- c cati nō dicūt exercere tabellionatū, qr ē ville offīū. Adī idē facit. C. ō pri. sac. scr. l. hac pte. li. xij. ꝛ. C. de decu. l. gñali. ꝛ sic abbas ō
2 positus remanet monach⁹. ar. ℈. de adop. l. q liberat⁹. ¶ † Ité
3 no. hic ꝙ domiciliū antiquū p nouū domiciliū nō mutat. ꝙ dic
c vt in gl. extra q̄o nūqd vbicūꝙ clerici⁹ † hz bñficiū ibi sortiatꝝ fo- rū ꝛ dic ꝙ si bñficiū regrit residētiā ibi sorti⁹ forū. cū ꝛāc necessarius incola. nā in culpa est si se trāsfert alio. arg. j. de edē. l. ptor. d §. pe. Si aūt nō tenet ad residētiā tūc nō hz ibi domiciliū, nec pt ibi cōuenīri nisi rōne ipsius beneficij. vt extra de reseri. dilect⁹. ꝛ C. de incolis. l. cum nec. Bal. Additio Baldi.

1 ☞ Adeptio dignitatis originis domicilium non tollit.
2 Quis quis non desinit esse propter clericatum.
3 Clerus a populo qualiter differat.
4 Clerici statuto vel consuetudine laicorum non ligantur.

Senatores † Domiciliū originis non per- dit ex adeptione dignitatis. h. o. trāslatione pdīt veluti quādā renuntiōe. de exc. tut. 1 lide vlpianus. ¶ † Ibi, ꝛ ibi vide vñ oriundi. ar. ℈ pp clericatū qs non desinat esse ciuis quantū ad sui fauorē de hoc. de fo. com pe. dilecti. vbi primlegiū ℈cessum anglicis porrigīt ad clericos, 3 secus si priuilegiū cōcederet populo. † Nā aliud est clerus, aliud populus. iō dō porrigeret ad clerū. per hoc not. concludit ꝙ nō porrigitur ad clericos. instit. de iure naturali. §. plebis. vide de c 4 cle. in plerisqꝫ in gl. certū est in cle. † Ecōtra vero clerici statuto vel ℈suetudine laicorum non ligant. j. de postula. l. ex ea causa.

Senatores ¶ No. qō d ctio a:ᵃ ꝛ ab,ᵉ includit d qñ est eadē ꝓditio extremorū, sed si e est, ℈tia tūc excludit. vt. C. de nup. l. a caligato. ꝓ Cy. ꝛ extra de excep. c. j li. vj. ꝛ in. c. statutū. de pb. ca. li. ꝛ. j. de actio. emp. l. rō. §. fi. ꝛ si ponit sup termino intrinseco includit de mometo ad momentū. C. de appel. aut. hod e. qr nō dz esse aliqō tpe vacuū ꝛ iutile: sz si apponit sup termino extrinseco excludit extra de dolo ꝛ contu. c. cuꝫ dilecti. Et tō si fundus vendit a tali arbore ad talem. si ille arbores sunt pare fundi includunt: sz si sunt alteri⁹ non includunt arg. ff. domus. in pūn. de leg. j. de hoc latius suo loco dicetur. Additio Baldi.

Nupte ¶ Unum priuilegium conferat aliud. hoc dicit. ¶ Ibi ꝛ hi soli. not. non habet quis vocē in collegio nisi sit de numero collegiatorum. ¶ Item nota hic qō vox seu consilium appellatur suia. Bald. ¶ Ité tex. ibi sententiam in arrogando. Bal.

¶ De officio consulis. Rubr.

1 ☞ Papa qñ dat specialē visitatorē tūc gñalis visitare nō pt.
2 Prelatus, an constituere possit locuꝫ tenentem, vbi inferior ia

risdictionem prescripsit.
3 Maior pars numeri aliis absentibus, an sufficiat.
4 Due ptes debẽt eẽ p̃sentes, vbi agit̃ de p̃iudicio vniuersitatis.
5 Cã pposita tribus consulenda, duo cõsulunt vnũ, tertius contrariũ, ⁊ index vni adheret ⁊ iudicat, an dicatur partẽ grauare?
6 Commissio nunquid facit quem ordinarium.
7 De facto proprio nemo cognoscere debet.
8 Instrumentum per alium tabellionem confici non potest, nisi per eum, qui confecit protocollum.
9 Collega vnde dicatur.
10 Iudex superior, an possit prohibere iudici inferiori, ne vtatur sua iurisdictione.
11 Eps lingonensis infirmatur ⁊ papa mittit duos ad regendum nunquid vnus, sine altero, regere poterit.

Officium cõsulis.

Premitte ad euidentiá qõ iurisdictio põt cõpetere pluribꝰ. s. tribus modis. Primo mõ simul exercẽda sicut in pluribꝰ delegatis pp formã mandati extra de officio dele. c. prudẽtiã. Item in pluribꝰ arbitris ppter formã cõpromissi. ꝟ. de arbi. l. pediꝰ. ⁊ l. sicuti. vbi de hoc est gl. satis elegãs: qꝛ vbi tradit̃ forma ibi pluralitas non geminat̃. s3 vnit singularitates suas ⁊ numerꝰ pluralis non saluat̃ ĩ vna singularitate. ꝟ. ad tre. l. fi. Scdo mõ seorsum exercẽda ita qõ nõ simul exẽplũ in ciuitate Florẽtie sunt duo equales magistratus. s. potestas ⁊ capitaneꝰ. ⁊ qlibet h3 pprĩũ ⁊ distinctũ tribunal. vñ qlibet p se põt pcedere. s3 si ambo simul. i. eodẽ tpe pcedũt, puta qlibet iquirit de vno ⁊ eodẽ delicto ꝯ Martinũ se inuicẽ impediũt donec reꝰ gratificet, vt not. ꝟ. si qs cau. l. ij. §. ij. p pe. tenet̃ tñ eligere vnũ corã q̃ ꝯpareãt, alˀs vterq3 d3 eũ reputare ꝯtumacem. ar. ꝟ. ad munici. l. iij. in pnci. Tertio mõ seorsum vel ẽt simul exercẽda vt ĩ pluribꝰ collegiis ordinariis. nã si simul sunt addi ti debẽt simul pcedere ⁊ snĩare. s3 si vnꝰ est additꝰ ipẽ solus ⁊ nõ aliꝰ d3 se ĩtromittere, nisi ex cã vt hic. adõ. ꝟ. ad mu. l. magratꝰ. p gl. ⁊ Dy. possunt tñ inuicem ꝯmitterevices suas, ⁊ tunc valebit. ¶ No. tñ qõ ẽt vbi simul sunt additi vnꝰ eoꝝ põt citare sine collega, sed nõ cãm diffinire vt no. ꝟ. õ re iu. l. põponiꝰ. alˀs incipit si vnũ. in gl. ¶ Extra q̃rit̃ an si sunt duo officiales ĩ eadẽ ciuitate. vnꝰ deputatꝰ g̃naliter, alẽ specialit̃, an g̃nalis possit se ĩtromittere de illa spẽ. ⁊ dic aut illa sp̃alis subalternat̃ g̃nali: ⁊ põt. C. de of. p̃fec. vrb. l. j. vbi õꝛ qõ iurisdictio ordinaria vni ꝯpetẽs nõ tollit̃ p attributionẽ alteri factã eiusdẽ iurisdictionis: qꝛ a minori nõ fit nouatio. ꝟ. õ v. ob. l. q vsumfructũ. Et iõ l3 p statutũ fit data assessoribꝰ sp̃alis ⁊ distributa iurisdictio, tñ ptãs q illos assessores deputat ⁊ remouet eã p se ipm exercere põt cũ assessores exerceãt eã noĩe ptãtis. i. tanq̃ ab eo deputati. Aut ille sp̃alis ẽ sapior g̃nali vt iudex sp̃aliter deputatꝰ p p̃ncipẽ vel p statutũ su p causis appellationũ vel nullitatis. ⁊ tñ g̃nalis nõ intromittit se de sp̃aliter alteri tanq̃ sapiori attributis. ⁊ idẽ si nõ sit tanq̃ superior. sed tanq̃ differẽs spẽ vt iudex insinuationu3, vt. C. de
1 test. ꝯsulta diu alia. ¶ † Et ẽ ar. ꝙ si papa dat sp̃alẽ visitatorẽ ꝙ g̃nalis visitare nõ possit de hoc de le. j. l. seruũ filij. §. si qs post. p Iac. de are. Illud certũ est ꝙ vnꝰ officialis nõ d3 se intricare in offõ alteriꝰ. vt. C. de exec. ⁊ app. l. ij. lib. xij. ⁊ adde ꝙ no. ꝟ. de ma-
2 na. l. apud eũ. ¶ † Scdo q̃rit̃ an eps possit ponere locũ tenẽtem in loco vbi iferior p̃scripsit iurisdictionẽ ⁊ dic ꝙ nõ in. c. cũ eps. de of. or. li. vi. ¶ Tertio q̃rit̃ qd est districta iurisdictio vni p psonas, puta pupillorũ alij p cãs puta dpositoꝝ pupillꝰ h3 cãm depositi qs erit iudex? ⁊ vꝛ̃ ꝙ vterq3. de le. j. l. titie textores. vc3 ꝙ simul vterq3 sit necessariꝰ. de excu. tu. l. iurispitos. §. cũ oriundus. So. õt Bar. qõ attẽdit̃ psona magis q̃ cã. nã sp̃alior est iurisdictio in q̃ maior est sp̃alitatis rõ: s3 maior sp̃alitatis rõ est in psona q̃ in cã ar. l. j. §. de sta. ho. C. qñ iper. iter pu. ⁊ vi. l. j. qõ ergo sp̃aliori rõne fundat̃ derogat ei in q̃ minor ĩuenit̃ sp̃alitatis rõ s̃m Bar. q ita no. ĩ extrauag. Ueri. impatoris q̃ icipit ad reprimendũ, ꝙ ẽ no. Et adõ qõ vbi sp̃alit̃ est puisum de iudice p statutũ vel ꝯsuetudinẽ tũc g̃nalis puisio congescit. õ of. or. c. cũ eps. li. vj. p Io. cal. ⁊ p Arch. ¶ Quarto q̃rit̃ pone pusij sunt q̃tuor ꝯsules mercatorũ q habẽt cognoscere de factis mercatoru3 nunqd qlibet posset seorsum audiri. ⁊ dic qõ nõ: qꝛ iurisdictio ẽ ꝯcessa eis sub vno noĩe collectio sc3 ꝯsulũ sub forma pluralis numeri, qꝛ õt cõsules cognoscãt. nõ õt cõsul cognoscat. ⁊ sic est forma data ꝙ per plures cognoscat̃ nõ p vnũ: qꝛ pluralis numerꝰ nõ diuĩcat̃ in vno. ꝟ. ad trebel. l. luciꝰ phebus: ⁊ iõ l3 mãdatũ legis videat̃ alˀs datũ cuilibet insolidũ: secus in mãdato hoĩs. ꝟ. de pcu. l. pluribꝰ. tñ hic secꝰ est pp datã formã a qua nõ est recedendũ. C. de iure fis. l. super creãdis. li. x. S3 nũqd sufficit maior pars dico qõ sic: qꝛ qñ lex aliqd pluribꝰ cõmittit semper tacite vꝛ̃ iesse vt sufficiat maior pars. vt. l. maiorẽ. ꝟ. õ pa. ⁊ l. plane. ꝟ. ꝙ cuiuſ. vniuer. no. ẽt si tanq̃ singulis fit ꝯmissio. secꝰ vo si per ho-

a ¶ Legem. ⁊ adde docto. in. l. ij. ꝟ. si cer. pe. ⁊ c. ꝯsiliũ. de obst. ie iu. ⁊ c. q̃sito. de con sue. ⁊ c. ꝙ non est. de reg. iur.

3 minẽ aliqd committit̃ vt. l. sicuti. ꝟ. de arbit. ¶ Quinto q̃rit̃ nũ qd efficit maior ps numeri aliis absentibus ⁊ irreqsitis. Rñd. aut est actꝰ in quo cõsideratur facientiũ vtilitas ⁊ animi affectio aut soliꝰ numeri impletio. pmo casu reqri debẽt absentes qꝛ tractat̃ õ eorũ preiudicio vt in electionibꝰ. Scdo casu vt si q dẽ est actus collegialis d3 cõuocari collegiũ sono tube vel cãmpanelle more solito si vero est actꝰ singularis nõ reqrit̃ ꝯuocatio ⁊ iõ ꝙ faciũt tres ex dictis cõsulibꝰ mercatorũ quarto irrequisito v3 facit qõ no. bar. ad treb. l. heredes mei. §. peto. vbi dino. videas. adõ ꝙ vbi ex facto aliquoꝝ g̃nat̃ aliis singulis p̃iudiciũ tũc debẽt simul eẽ cõgregati: s3 si nõ g̃natur p̃iudiciũ nisi ipsis facientibꝰ ⁊ nõ est actꝰ collegialis s3 singulorũ tũc nõ reqrit̃ collectio. Primũ pbat̃. ꝟ. de pac. l. siũ heredez. §. hodie. Secũdũ pbat̃ in p fundũ. ꝟ. de serui. rust. p̃dio. sed si est actꝰ colle-
4 gialis semp reqrit̃ qõ simul sint ꝯgregati. ¶ † Ite3 no. ꝙ vbi agit̃ de p̃iudicio vniuersitatis ad minꝰ due partes debent esse p̃sentes. vt. l. plane. ꝟ. qõ cuiusq3 vniuer. no, s3 vbi tractat̃ de preiudicio singuloꝝ sufficit maior ps qñ. l. hoc maiori pti cõmittit vt. d. §. hodie. qꝛ regulariter nõ põt qs p̃iudicare alteri. ꝟ. õ magi. cõue. l. j. §. j. ⁊. ꝟ. de pac. Itẽ magri. in gl. cũ si. ⁊ adde qõ no. in aut̃. de ali. ⁊ ẽphi. §. in p̃dic. in gl. ⁊ facit. ꝟ. de pact. l. cũ in eodẽ. ¶ Et no. qõ si tres inceperũt ⁊ vnꝰ eoꝝ abest, quartus põt supplere vices illiꝰ absentis vt hac. l. qõ est no. Et p̃dicta sunt vera etiã ĩ extraiudicialibꝰ: vt si eligant̃ plures ad vẽdẽdũ gabellas cõis Florẽ. sufficit eñ maioris ptis consensus vt. l. qõ maior ad municip. qꝛ in factis publicis sufficit maioris partis legitime tñ ꝯgregate cõsensus l3 q̃nq3 sit secus in factis priuatoꝝ: nã res publica p alios regit̃ ⁊ ideo sufficit maior pars regentiũ vt. C. de decur. obseruare. lib. x. Et qõ inceptũ est ab vno alter ppter illius absentiã põt p̃ficere vt in. l. nr̃a. Et idẽ dico si vnus ex dictis quatuor ꝯsulibꝰ nollet offm̃ acceptare qꝛ ĩteri tota iurisdictio residet ĩ acceptantibus dũ tñ sit maior pars. vt. ꝟ. de app. l.
5 imperator. §. si magistratꝰ. ¶ † Sexto q̃rit̃ pone ꝙ causa est cõmissa consulenda a tribus duo cõsulunt vnũ, tertiꝰ ꝯsulit contrariũ: index do illi vni adheret ⁊ ita iudicat. an ex hoc solo dicat̃ partẽ grauare in dubio. Respõ. sic tenet̃ stare ꝯsilio secus si nõ tenet̃ stare vt no. in. c. nullus ex cõsilio. extra de re iu. lib. vj. p Io. an. ¶ Septimo q̃ro pone qdã baro decessit relictis duobꝰ filiis nũqd pt vnꝰ sine alio exercere iurisdictionẽ õt Gui. qõ nõ l3 sint ordinarii qꝛ fungunt̃ vice vniꝰ cũ ab vno cepit iurisdictio arg. ꝟ. õ ꝯdi. ⁊ demõ. l. cui fundꝰ. ⁊ facit in aut̃ õ mã. pn. §. si do canonicũ. ⁊. ꝟ. õ officio pre. l. ij. s̃m Guil. Et adde qõ no. de rerũ diui. l. fi. qõ bñ no. ¶ Octauo q̃rit̃ si sunt ĩ ciuitate due curie vt ẽ pusij potestas ⁊ capitaneꝰ an vnꝰ possit exeq snĩa3 alteriꝰ: dic qõ sic ĩ crĩnali qꝛ vterq3 fiscũ repsentat. secꝰ ĩ ciuili ꝙ dic vt no. ĩ l. a diuo. §. j. õ re. iud. p bar. In ciuili3 nãq3 sũt necessarie litere in dicis q pnũciauit vt. ꝟ. õ iuris. om. iud. l. cũ q̃dã puella. ẽt ibi p
6 Cy. ⁊ l. cũ vnꝰ. §. is q. ꝟ. õ bo. aut. iudi. pos. ¶ † Nono q̃rit̃ nũqd cõmissio facit quẽ ordinariũ vꝛ̃ delegatũ. Respõ. si ẽ cõmissio ppetua facit ordinariũ: si aũt tẽporalis vt qꝛ õt reformatio cõmunis pisarũ ꝙ p̃sentes dñi antiani pisane ciuitatis possunt oĩa q̃ pt totũ ꝯmune pisarum tũc ẽ authoritas delegata nõ ordinaria: sicut nõ ẽ ĩ certis rebꝰ s3 vniuersalis eẽ d3 vt ĩ. c. cũ eps. de officio ord. ĩ nouella. li. vj. ita nec ĩ certo limitato tpe s3 d3 eẽ ad vniuersitatẽ causarũ ⁊ tẽporũ ⁊ facit qõ no. l. pluribꝰ. Guil. ꝟ. de exerc. l. j. §. si plures. per Barto. ⁊ l. ambitiosa. ad fin. de de-
7 cre. ab or. faciẽ. p Bar. ¶ † Itẽ no. in. l. nostra ꝙ de facto pprio nemo cognoscit tñ interdũ induat vt hic. Et sic est argu. qõ interdum vnus cognoscit alter pronunciat sic. C. vbi sena. vel cla. l. fin. extra de ord. cog. c. tut Item allegatur hec. l. ꝙ necessitas
a nõ h3 legẽ.ᵃ C. de test. l. cũ antiquitas. ꝟ. de re iudi. l. quesitum. õ
8 manu. test. q potuerũt. ⁊. ꝟ. si qs. cautio. l. ij. §. ꝙ diximꝰ. ¶ † Itẽ ex hac. l. collige ꝙ nõ põt ꝯfici instrumentũ per aliũ tabellionẽ nisi per eũ qui scripsit abbreuiaturã siue ptocollũ nisi ex causa vt hic dicit̃ ibi si qua ex cã ⁊c. s̃m Cyn. ¶ Decimo querit̃ quid si est morbo impeditꝰ? Rñ. sufficit ꝙ se subscribat. arg. ꝟ. õ edẽ. l. si qs ex argẽtariis. §. cogentur. ⁊ si suo nõ põt se subscribere d3 mãdato iudicis alium compelli ne ius probationis casu pereat extra de fide instr. cum. p. tabellio. ¶ Undecimo queritur si in aliqua ciuitate sunt plures iudices ⁊ aliqua cã ventilat̃ coram vno an potest alius sententiam proferre. dic quod nõ vt hic videt̃. ⁊. ꝟ. de iudiciis. l. de qua re. Cy. ¶ Duodecimo queritur qd si est impeditus aliqua de causa ferre sentẽtiam nunquid potest alius pronũciare videt̃ ꝙ sic per. l. istam: tu vero dic ꝙ non nisi delegat̃ causa: nã opus est delegatione vt. ꝟ. de iudi. l. si longius. s̃m Cy. in additio. hoc verũ in non collegis si in collegis vnus supplet vicẽ alteriꝰ ex cã sine alia delegatiõe: qꝛ hoc facit huius. l. authoritate vt superiꝰ notant. ¶ † Et no. ꝙ college pprie dicunt̃ in officio dicti ab eo ꝙ simul electi ⁊ electi sunt ad aliquod officium gerendum. vnde qui seorsum eligunt̃ ⁊ seorsum

sum gerūt:⁊ maxime si noībus distinguunť nō sunt college: ſʒ separata tribunalia. Et iō assessores potestatis perusiꝫ qui habēt distributiuā iurisdictionē ꝑ portas nō sunt college:⁊ qsꝙ in suo tribunali ius dicere dʒ non in tribunali alteri⁹ vt.l.pe.de iust.⁊ iu.⁊ oīno vide p Bart.in.l.si.vti pos. ¶ Ex pdictis vero olbus collige qd in eadem ciuitate qñꝙ sunt plura tribunalia pluriū:qñꝙ vnū tribunal pluriū. Itē plura tribunalia qñꝙ differūt vt gen⁹ ⁊ species:qñꝙ vt superi⁹ ⁊ inferi⁹.⁊ hoc dupliciť. vno mō in primis causis.alio mō qd vnū est tribunal primarū causarū:alterū vero appellationū.qñꝙ plura tribunalia sunt ꝑ suas species disticta:vt qr vnū pest vrbanis alterū peregrinis.j. de iurisd.om.iu.l.si p errorē. ¶ Et no.duo prio quod vbi est iurisdictio distincta p portā non vʒ ipso iure pcessus iudicis alte
10 ri⁹ porte nisi interuenerit prorogatio.vt.d.l.si per errorē. ¶ †Decimotertio q̄riť an iudex supior pt inhibere inferiori ne sua iurisdictiōe vtať.⁊ dico qd non.vt no. Archi.xi.q.j. de psona nisi ex cā deuoluta ad superiorē:vt ex cā appellatiōis vel in integrū restitutionis vel nullitatis corā superiore intentate.C.de accu.l. iiij.⁊ ar.C.de trāsac.l.si ex cā ⁊ nisi inferior habuerit iurisdictionē nō certā:sed cōmissam adnutū supioris vt vicarij epi ad nutū dñi sui.vt.j.de iudicijs.l.iudiciū soluiť. ¶ Itē no.ex hac.l.ꝙ melior est cōditio occupātis nisi alterū impediri cōtigerit.nam in collegis clausula de impedimēto inesse vř in cōmissione lega
11 li ⁊ ordinaria vt hic:qd est no.dignū. ¶ †Decimoquarto pone qdā eps erat infirmus:Papa misit duos ad regendū episcopatū nunquid vnus pōt regere sine alio.⁊ dico qd sic:qr sunt ordinarij nō dele.C.de offō ei⁹.l.ij.de tu.⁊ cu.da.ab his.de le.iij. l.j.§.a pfectis.⁊ no.de officio pcōsulis ⁊ le.l.nec quicꝙ.§.vbi decretū.ſm Ja.de are.⁊ Guil. ¶ Decimoquinto queriť pone eps hʒ duos vicarios:an qd vn⁹ incepit alter possit pseq ⁊ finire.dico quod nō.nisi ex cā vt hic ſm Bar.qr isti vicarij sunt college ⁊ habēt iurisdictionē ordinariā vt in.c.j.de consue.lib.vj. Eps tñ pōt in hoc dare formā ꝙ vult.vt.j.de iudi.iudiciū soluiť.⁊ arg. corū q̄ no.Inn.de offi.deleg.c.si p debilitate. ¶ Decimosexto queriť pone p statutū assignati sunt certi nūtij capitaneo ⁊ cer
a te potestati,an vn⁹ possit citari per nūciū alteri⁹ ⁊ vř qd nō.[a] vñ nō vʒ citatio:qr nō est facta p legitimā psonā.arg C.de execu.⁊ appa.l.ij.li.xij. ¶ Decimoseptimo q̄riť pone qd capitaneus hʒ plures nūcios fecit citare p vnū:an poteriť postea citare per aliū.⁊ vř qd nō.C.de spor.l.j.nā nō dʒ subtrahi merces nuncio q incepit ⁊ hoc si sportule eidem debenť p tota cā.ſʒ si in singulis actib⁹ fiat singula solutio:tūc pōt qñꝙ p vnū:qñꝙ per aliū citare:put vult:vñ illa.l.j.loquiť in nuncio cui erat p tota cā vnū salariū deputatū:qr tūc gerit indiuiduū officiū.sec⁹ si in singulis citationib⁹ singulū soluať salariū : qr labor ⁊ pecunia diuisionē recipiunt.ar.de annu.leg.l.seio.⁊ ita de facto seruatur. In
b notario aūt actorū ille q īcepit dʒ pficere[b] vt no.ī auť.de here.⁊ fal.§.si vero absunt,⁊ in gl.no. ¶ Decimooctauo q̄riť si appellať a sñia collegarū ⁊ statuunt diuersos terminos qd iuris.dic vt in.c.j.ō appel.in cle.gl.pe. ¶ Decimono quero ciuitas hʒ cōsules ⁊ antianos suos ⁊ vacat index appellatiōis an a sñia ptātis pōt appellari ad antianos cū nō sit alius superior.dt Bar. qd sic.in.l.vbi.de tu.⁊ cu.da.ab his. Sʒ Guil.dt qd cōsules nři tpis vt consules tholosani non habēt aliā iurisdictionē quā hēbāt olim decuriōes.⁊ qd demū ī subsidiū intromittūt se ō mixto iperio p.d.l.vbi.ſm Guil. Sʒ Inn.dt qd deficiētib⁹ ēt rectorib⁹ penes vniuersitatē nō est exercitiū iurisdictiōis.⁊ si non est apud populū multomin⁹ ē apud decuriones.opi. Inn.est vera in vniuersitatib⁹ iurisdictionē nō habentib⁹:ſʒ in habētib⁹ iurisdictionē est vera opi.Bar.huiusmodi sunt insignes ciuitates hñtes hoc ex ꝯsuetudine vel pilegio vt ex pcō vel ex pace constātie vel ex pace q̄ fieret hodie nā ⁊ a talib⁹ antianis seu prioribus tāꝙ pōtificib⁹ ciuitatis iura pñt īpetrari.ar.š.de ori.iur.l. ij.§.deinde.nā sunt sicut reguli in sua ciuitate durāte offō.vñ eorū cura pcipua ē curare ne aliqs qd patiať iniustū:⁊ maxie ne carcerati detineanť iniuste:vt not.C.de epis.audi.l.iudices.per Guil.de cu.⁊ pñt cōsules ētiubere aliquē in carcerē duci.j.de in ius vo.l.ij.⁊ cōsules dñt portare in signia sua p q̄ cognoscanť ab alijs vt no.i.l.ij post pn.j.de infa.⁊.j.de manu.vi.l.ego.⁊ sic ambasiatores debēt incidere ī forma ⁊ honorificētia ambasiatorū vt habeanť in maiori culmine.š.de rex diui.l.sanctū. ¶ Vigesimo q̄riť an qs possit emācipare filiū corāʒ suo collega.⁊ vř qd nō.nā si spāle ē vbi reqriť cāe cognitio qd tps capit cognitionē explicať collega.ergo ī ꝯtriū ē ius cōe.nā hoc ꝯcedit lex hac solū ex cā qr nemo pt examinare seipm vel suū factū ppriū.ſʒ in emācipatiōe nō requiriť cāe cognitio.ergo corā seipso facere dʒ non corā alio suo collega vel pari.ar.j.de cōd.inst.qr rō.⁊ vř expssuʒ de manu.l.apud eū.In ꝯtriū vř:qr possum prorogare iurisdictionē in parē ac ēt me ei submittere.vt.j.de iuris.om.iu.l.hoc est receptū.⁊ videť expressum.j.de manu.vin.l.an apud.ij.rñ.Solu. iungēdo gl cū.d.Dy.apud collegā pōt qr vř manumittere corā seipso ppter idētitatē vni⁹ ⁊ eiusdē officij:qr socij finguť vna ⁊ eadē psona:ſʒ apud aliū qui nō est collega nō pōt:qr par in parē nō hʒ ꝯmissionē seu mādatū ex primordiali natura mādati. Sʒ ex submissione vel prorogatiōe bñ valet ſm Dy.in.d.l. an apud. Et illa qd fuit florētie satis ardua.nā per statutū florentie oēs aduocati matriculati sunt iudices ordinarij:⁊ interponūt decreta. Modo vn⁹ aduocat⁹ corā alio aduocato emācipauerat filiū ⁊ donauerat ei multa ⁊ dicebatur donationē nō valere:qr nec emācipatio valuerat.vide h p Guil. ¶ Ultio no. hic mirabile qd qñ in cā volūtarie iurisdictiōis emergit aliqua cāe cognitio ⁊ pbatio ꝙ talis cā excipiť quasi ꝯtētiose iurisdictionis in pbatione ⁊ vētilatiōe:ſʒ in decreti interpositiōe suā retinet naturam:qd tene menti. Additio Baldi.

Officium. Vide qd no.C.qñ tutor vel curator l.j.vide ēt qd not.Inn.extra de pb. de multa.ī vl.gl. ⁊ extra ō offi.dele.cū sup.⁊.c.prudētiā. a
§.vj.in magna gl.ver.nobis vř.⁊ de offi.dele.cū cām.in.vl.gl.vide quā iurisdictionē,⁊ in q̊s habeāt ordinarij,q nō habēt territoriū.de fo.ꝯpe.ꝯtigit.p Inn. Uide de eo q dubitat q̄ authoritate pcedat,vtrū valeat su⁹ pcessus.p Inn. de pscri.cū ex offi. in gl.no.ꝙ simul. ¶ Itē no.ꝙ ad officiū ꝯsulum videť pertinere ꝙ si quis est capt⁹ a potestate iniuste ꝙ faciant ipsum excarcerari.C.de epi.audi.indices.⁊ ibi per Guil. Bald.

Consules. Plures ordinarij habēt iurisdictionē solidū:ſʒ exercitiū hʒ ille q pueniť: nisi impedimentuʒ facti vel iuris intercedat.h.d.vide.j.ad muni.l. magistrat⁹.p Ja.⁊.C.qñ puo.nō est ne.cū magistrat⁹. Qualiť vn⁹ collega citet aliū.not.Inn.de ele.cū nobis.gl sed nunquid ⁊.c.bone.gl.si eñ.⁊.c.cū fide.gl.de qua.⁊.c.ij.ō ma.⁊ obe.⁊.c.vlt. de arb.li.vj.⁊ in.c.j.gl.nō ergo.de here.in cle.⁊.C.de app.in offerēdis. Et idē vbicūꝙ duo ordinarij sociantť:vt.C.si aduer.fin.l. b
ij. In glo.expedire.vide Jac.de excu.tut.nisi oimoda.⁊ manu. te.l.q potuerint. Arch.xv.q.vij.si añt.⁊.c.eps.⁊.vij q.j.non autem. Bal. ¶ No.hic ꝙ si sunt plures ordinarij, vn⁹ pōt pnūtiare sup altero:vt hic.qd est ver qñ separatim cognoscit secus si simul.vt not.de re iud. Pōp.pōt ēt pnunciare super iurisdictione.nō ob.C.de ant.pstā.l.fi.qr ibi in totum finiebat officiuʒ,hic offm remanet ī se. Aut sunt plures delegati.⁊ tūc loquiť.de re in. Pōpo.⁊ de of.deleg.prudentiā.⁊ dic vt ibi Bal. Sʒ nunqd añ lit.cōte.ille q adiuit vnū ordinariū pōt penitere ⁊ adire alterum.dic qd non.contradicente aduersario.l.j.C.de asser.tol.

[a] ¶ Qō nō. hoc tñ ī ciuitate lugduñ.nō integre, seruatur : qr nuntij dñi archiepiscopi adiuuant clientes dñi nostri regis ⁊ ecōtra.⁊ maxime ī causis criminalib⁹.

[b] ¶ Perficere. tu vide late fel. in.c.qm.ī. col.xvi.ij. not.de pba.vbi qs eū eligat ⁊ an electus possit immutari ⁊ an possit aliū substituere ⁊ an possit recuperare officium.

1 ¶ Judex vnus,nunquid amittat iurisdictionem,propter alterius presentiam.
2 Officium archidiaconi non silet propter episcopatum.
3 Manumissio q̄ dʒ fieri cā cognita,est voluntarie iurisdictionis.
4 Cā cessante pp quam fit alicui commissio,cessare diciť cōmissio.
5 Notarius,si cepit scribere in causa alicuius,alter notarius scribere in eadem,non potest.

Consules. Consules maiores.xx.annis pñt apud se seruos suos manumittere:sec⁹ si sint minores.xx.annis.h.d.Bal. ¶ In tex.examinat.dic aut est data iurisdictio ⁊ plurib⁹ collegiatis.⁊ tūc oēs dbēt īteresse.vř maior ps.vt no.ī.l.nō ambigiť.š.ō leg.aut est collata plurib⁹ vt singulis.⁊ tūc aut ē data cū quadā iuris plenitudine sicut in ordinarijs.⁊ qlibet hʒ iurisdictionē insolidum,⁊ p se:vt hic.⁊ ar.de admi.tu.inf tutores. Siue loquamur ō pluralitate īsolidū quo ad numerū habēdi,siue quoad modū exercēdi. Uerum hic not. ꝙ aut oēs hñt iurisdictionē eodē iure.⁊ tūc dñr college: qr cōiūcti sunt ꝯiūctiōe locali aut diuerso iure.⁊ tūc nō diciť college, vt ar.ff.ō bo.pos.l.si cū patrono. Aut ē collata iurisdictio pluribus absꝙ plenitudine iuris.vt ī delegatis. Et tūc si sunt cū aliq̄ clausala delegati stādū est forme mādati. Sināt simplr iurisforma ē,ꝙ oēs simul pcedāt:qr habēt iurisdictionē colligatā.⁊ vř omniū vna cē iurisdictio q̊ad modū eā ī iudicio exercēdi. Sicut eñ plures alienū negotiū gerētes p vno reputanť.j.de pact.l.si plures.ita hic cū vni⁹ vicē gerāt.ar.j.de exercito.l.j.§.si plures.
c vt extra de of.dele.prudētiā.[c] Nā iurisdictio delegatorū hʒ originē seu radicē in psona vni⁹ delegātis.ergo bona est cēsendā vt arbo.fur.ce.l.si gemina.vt ordinaria hʒ originē ī psonis diuersorū:ergo plures sunt in psonis pluriū.ar.de ac.⁊ ob.si is.⁊ de leg. j.si mihi ⁊ tibi. Itē p eo ꝙ dixi de plenitudine ptātis facit qd dixi gl.š.de legi.l.nō oim.⁊ de pc.plurib⁹. Proeo aūt qd dixit qñ iurisdictiōe data plurib⁹ ⁊ collegiatis facit qd collegiū repu
1 tať vna psona ñ plures.j.ō fideic.mortuo.Bal. ¶ †Nūqd vn⁹ iudex amittat iurisdictionē pp psentiā alteri⁹.⁊ dic ꝙ aut sunt college ⁊ nō amittit,nā sic impediret vn⁹ alterum:⁊ alter alterū. vt.j.fa.er.meni⁹.§.j,qd est absurdū. Aut habēt distinctas iurisdictiōes.⁊ tūc aut vna iurisdictio nō est sub alia:ſʒ sunt coeque. ⁊ idem vt.j.de arbitr.nam magistratus. Aut vna est sub alia ⁊

[c] ¶ Prudētiam. Et ibidem. in pnci. vide Feli.

tũc aut minor iudex nõ põt adiri,nisi ĩ defectũ ⁊ loco maioris. aut põt eque principalit̃ adiri. Primo casu,pp p̃sentiã maioris iudicis silet minor.l.iiij.§.si tã vicinum.de dã.infec. Scõo casu
2 nõ.† Unũ nõ silet offm̃ archidiaconi ppter epm: lz sit maior.de or.cũ ab eccl'iarũ.⁊ no.j.de po.l.ex ea.⁊ ĩ auť.habita C.ne filius p patre.⁊ predicta xᵃ in his q habẽt iurisdictionẽ ordinariã eodẽ tpe. Sz si successiue p aduẽtũ successoris finiť officiũ prioris.vt.l.meminisse.de offi.pcõ. Et intelligiť venisse cũ in territoriũ est ingressus.immo cũ hz plenitudinẽ officij exercẽdi,scz in
3 cõtẽtiosa,⁊volũtaria iurisdictiõe,vt.l.i.ð offi.p̃fe. Ang. ¶ † In si.tex.no.quod manumissio q̃ dz fieri cã cognita ẽ volũtarie iurisdictionis in determinãdo,⁊ cõtẽtiose in discutiẽdo,⁊ exami-
a nãdo casus. Et iõ in sua cã nõ est quis iudexᵃ in cognoscẽdo,qr est ɔtentiose iurisdictionis:sed interponẽdo authoritatẽ sic qr volũtarie.⁊ iõ pcessus hic distribuiť in duos iudices q tñ non sunt omnino diuersi,sed college.⁊ sic nõ ob.C.de iu.nulli. Uel dic,qõ alia est rõ.s.quasi cã examinata apud collegas manumittat apud se.s.p examinationẽ preambulã facta est res notoria,⁊ in notorijs põt quis esse iudex in causa ppria: tñ qr neminẽ ledit.⁊ sic nõ interest aduersarij: tũ qr vř pcedere vt executor in notorio nõ vt iudex ꝺm Inn.q ita no.de x.sig.ex parte in xpo. ⁊ no.per doc.extra de maledic.c.j.⁊ in cã ppria põt qs esse executor.vt.l.vlti.§.j.de publi.⁊ ad sille.⁊ si per.sed hec rõ lz videať bona p.c.nouit extra de ap.tñ vř ɔ.l.senatusconsul.j.de offi.p̃si. Ideo tutũ est dicere.qõ aut loquimur in voluntaria iurisdictiõe,⁊ tũc quis põt esse iudex in causa sua,vt hic.⁊.l.si consul. ⁊.l.nã qõ in pn.ad treb. Aut in cõtentiosa,⁊ tũc aut hz collegã in offi.⁊ agitabiť cã apud collegã,vt hic.⁊ no.in.l.j.de ɔctibus ind.aut nõ.⁊ tũc corã superiore,vt not.in.d.l.senatuscon.⁊ hoc verũ in cã ppria ⁊ proprie. Secus si abusiue,vt cũ incidenter queritur,an sua sit iurisdictio. Naz ista est magis cã iurisdictionis q̃ persone.vt no.in.l.ex quacunq3. Itẽ in epo vbicunq3 eps est executor ad cõmodũ alienũ:vt.l.nulli.⁊.l.si quis ad declinãdã.nã tunc nihil sibi applicať,sed pauperibus.⁊ iõ nõ est pprie cã sua,sed pauperũ. Preterea ibi pcedit vt executor iustitie.vt. l.heredes.in si.ff.de pe.here.per hoc cõpetit sibi de iure cõi,⁊ iõ est iudex:qr hz fundatã intentionẽ de iure cõi ꝺm Io.cal. Sec⁹ si vellet cognoscere de feudo sue ecclesie vel emphiteusi q de iure cõi nõ cõpetũt:sed ex ɔctu,qr nõ posset vt no. Io.an.ĩ merc, sup regula sciẽti:ꝺm eũ. Uel distingue hoc casu qõ aut cã super iurisdictione moueť principaliter pp se p viã p̃iudicialis actionis,vel officijs iudicis.⁊ tũc ẽt in ista cã nõ sit iudex qr nõ essent tres psone.sic intelligiť qõ no.j.ad munici.de iure. Aut moueť incidenter ppter aliud:⁊ tũc est iudex ne cause continentia diuidať,⁊ ne vera iurisdictio impediať,vt no.in.l.ex quacũq3.⁊.l. si qs ex aliena.⁊.C.de pac.l.pe. Sic incidenter punit iudex eum qui ipm offendit.vt.l.j.j.si qs ius di.nõ obtẽ.C.de test.nullũ.extra de of.dele.c.j.⁊ ibi p Inn.⁊ no.j.de fideiuss.l.exceptione. Sz canoniste aliter dicũt in ista materia.vide Io.cal.de maledic.c.
4 j. ¶ † Itẽ no.ex p̃dictis,qõ cessante cã ppter q̃ fit alicui cõmissio,cessat cõmissio.⁊ sic est ar.qõ si iudex pp absentiã notarij deputati in cã a lege vel a se cõmittat scripturã actorũ alteri, qõ illo reuertente cesset cõmissio,⁊ prim⁹ ipso iure reassumit officiũ. facit.j.de tu.l.quesitũ. ¶ In tex.põt.vide oĩno Guil.in.l.j.C.de
b spor.⁊ gl.no.in corpe.de he.⁊ fal.§.si vero absfuerit.⁊ allegaťᵇ il-
5 la gl.qõ si vnus notarius † cepit scribere in causa,alter notarius non potest scribere,nec valet eius scriptura ꝺm Lamb.de quodam li.habuit facit de iure fis.in fraudem.§.quoties. ¶ Bal.

a ¶ Iudex. vide Fe.i. c.si qñ. in ij. colũ.ibi vi.alle. de offi.dele.⁊ qõ ibi dixi in apo.
b ¶ Et allegať. Not. hoc dictũ Bal. pro graffarijs curiarum francie,qr bene hoc dictuz obseruant.
c ¶ Alemani. De moribus germanoruz, vide cornelium tacitũ in suo tractatu q inscribiť ð vita ⁊ moribus germanorũ.
d ¶ Sunt illustres. Adde. d. Ia.may.ĩ l.j.ĩ pn.in vij.col.ĩ si. j.de of.ei⁹ ⁊.do.alex. de imo.in. l.i.ij. colũ. j. de iuris. om.iudi.
e ¶ Supiorẽ. vide frã.are.in. l. cunctos populos. C.de sum. tri.⁊ q ibi dixi ĩ apo.

¶ De officio prefecti pretorio. Rubrica.

Breuiter. A snĩa prefecti p̃torio non appellať ⁊ minor magr̃atus non põt rescindere factũ maioris magr̃at⁹. h.d. ¶ No.q summa ptãs nõ ẽ alicui lõgo tpe ɔmittenda nec summã arbitriũ sicut bñ faciunt
c alemaniᶜ q oĩ anno mutãt sibi supiores suos.⁊ hoc faciũt ne nimis ad superbiã ascẽdãt,qr ipi multũ odiũt superbiã ⁊ refutãt in ptib⁹ suis.⁊ iõ pacifice viuũt populares,⁊ gaudẽt.⁊ sicut italici expẽdũt pecunias suas in faciẽdo guerrã,alemani expẽdũt in laute viuẽdo,⁊ ɔuiuia faciẽdo. ¶ Scõo.no.q regimenta fuere trãslata in principem. ¶ Tertio no.quod princeps eligitur ad regendum,non ad destruendum.

1 ☞ Appellatur a sentẽtia cuiuslibet,nisi reperiatur inhibitũ.
2 In prefectis pretorio eligendis, que concurrere debeant.
3 Cardinales dicuntur illustres.
4 Reges loco prefectorum pretorio successere.
5 Supplicatio remota appellatione non remouetur.
6 Imperator dicitur rex.
7 Appellatio non est fienda regibus.

His cunabulis. Ibi ⁊ iure liceret. Not. q a snĩa cuiuslibet appellať nisi
1 repiať inhibitũ. ¶ † Itẽ q vbi lex p̃hibet appellationẽ nõ p̃t appellari vllo mõ,sz vbi rescriptum vetat appellari vř remota extraordinaria appellatio.s.ab iterlocutoria nõ aũt ordinaria scz a diffinitiua.C.ð sen.⁊ inter.l.si. Sz qd si statutũ dt q a snĩa ptãtis nõ possit appellari an poterit saluo statuto appellari a decreto vel interlocutoria ⁊ dico qõ sic qr statutũ est cõtra ius cõe ⁊ iõ nomẽ snĩe poniť stricte pro diffinitiua tñ vt not.in.l.j. §.q in sentẽtijs.j.qñ app.sit. Et hoc tenet Guil.j.de min.l.si ex cã.§.nũc vidẽdũ ⁊ ita consului pistorij,si aũt statutũ simplr dicit q a potestate appellari nõ possit tunc intelligiť tã de interlocutoria q̃ de diffinitiua vt hic. ¶ No.hic q illõ q credit prin
2 ceps ⁊ nos debem⁹ credere. ¶ † Scõo no.q in p̃fectis p̃torio eligẽdi tria dñt esse pcipua scz industria singularis.fides explorata ⁊ morũ maxima grauitas. Itẽ in cardinalib⁹ addite sapiẽtiã vt sequitur ibi p sapientia:est autem sapiẽtia superior pars hois versans circa diuina. ¶ Idẽ no. p̃sumi pro cardinalibus ꝺm gl.⁊ vide ĩ spe.ĩ ti.ij.§.superest.x.illud aũt no. ¶ Itẽ no.et
3 p̃sumi p epis vt dt gl.⁊ vide † q no.l.di.c.dño sancto. ¶ † Ulte
d rius no.q cardinalẽs sunt illustresᵈ sicut ɔsul. Itẽ patriarche qui redacti sunt ad instar regũ qui multas regunt prouincias: sed archiepiscopi ⁊ epi sunt spectabiles sicut comites:abbates vero ⁊ reliquos habẽtes terras iurisditionem tanq3 vice presidum suffectos clarissimos,dico.facit q no.j.de officio eius cui
4 man.est iuri.l.j.in prin.gl.hic no.quatuor ordines. ¶ † Et no. hic Guil.q reges successerũt loco p̃fector p̃torio. Itẽ dicit hic omnia regna esse sub Cesare excepto regno Frãcorũ cũ rex frã-
e corũ de iure nõ habeat superiorẽᵉ ꝺm Guil.sz ista ẽ truffa † Ul-
5 timo no.q remota appellatiõe,nõ est remota supplicatio.vt in gl.pz ⁊ in auť.q̃ supplicatio.C.de preci.impe.offe. Sz an a snĩa officialis epi possit ad epm supplicari dic vt no. Aret.ij.q.vj.c. anteriorũ.⁊.c.se.vbi omnino videas. Sz an remota q̃rela videať remota appellatio.verbigratia.statuto caueť q querele bãnitorũ nõ audianť an poterunt appellare.dicit Odoff.qõ nõ.j.qui satis.cog.l.si ab arbitro.⁊ ibi p Odof.tu dic idẽ.⁊ Odof.si agẽdo appellãt sec⁹ si sit re⁹ originari⁹.vt in.c.j.de rescri.li.vj.dũ ta
6 mẽ causas appellatiõis fũdet de iure cõi nõ ð iure municipali nõ patrocinetur sibi.⁊ adde q no.C. de nãli.l.j.p Cy. ¶ † Itẽ no.ĩ xbo regimẽtũ q ĩperator dr rex,⁊ sub noĩe regis assecut⁹ est imperiũ ꝺm Uber In xbo magnitudine.no q ex magnitudine cãe p̃sumiť electa ĩdustria psone. Itẽ ex xbo sapiẽtia no.q p̃sumiť bñ factũ q a bono fit. Itẽ qõ p̃sumitur p eo qõ fit a magistratu.electo p pricipẽ. ¶ Itẽ no. p̃sumi p his q sunt electi p pricipẽ. ¶ Itẽ not.qõ q̃to qd a meliorib⁹ fit tãto magis p eo p̃sumiť q fit.C.de legi.l.humanũ.⁊.j.de edẽ.si qs ex argẽtarijs.§.cogenť.vbi de hoc. ¶ Itẽ ex hac.l.no.q si papa ɔmittit cãz cardinali appellatiõe remota qõ nullo mõ p̃t appellari pter dignitatẽ cardinalat⁹ vt hic.adõ tñ qõ legat⁹ cardinalis si pt ɔ ius p̃hibitoriũ:vt no.in.c.nemo deinceps.de elec.lib.vj.in nouella. Et scias q pprie in eccl'ia dei nemo sil'is est p̃fecto pretorio qr ab oĩb⁹ appellať q sub papa sunt nisi p spãle rescriptũ
7 papa aliud ordinaret. ¶ † Ultimo no. q a regib⁹ nõ appellať ẽt si sũt subditi romano ĩperio qr reges vľ pares vľ maiores sũt p̃fecto p̃torio ꝺz Gui.⁊ alios:tñ a snĩa regũ p̃t supplicari ad cesarẽ ⁊ vacante imperio ad apostolicũ.arg. in.c.pastoralis.ad fi.ð re ind.ĩ cle. ⁊ si regnũ ẽ eccl'ie p̃t supplicari ad apostolicũ recta via vt pz ex iã dictis.que tene mẽti. bal. Additio Baldi.

Breuiter. In.§.his cunabulis. ¶ Ibi credidit eũ no.⁊ vid ĩ spe.ĩ.ti.ij.§.sup est. x illud notãdũ an ab officiali possit ad episcopũ supplicari.dic vt no.Arch.ij.q.vj. anteriorũ ⁊.v.te.ibi omnino vide.Bal.⁊ de supplicatiõis materia vid alia qua per Inno.de resti.in integ.ex litteris.Bal.

¶ De officio prefecti vrbis. Rubrica.

Omnia. Arg.istius littere dicim⁹ qõ cũ officia sint distĩcta vt plurimuz in qualibet ciuitate q iudex maleficiorum habeat cognoscere de interdicto vñ vi, vel qõ vi aut clã qõ ptz:qr prefectus de hoc cognoscit. vt in principio patet ꝺm Rich.malum.

Relegandi. In tex.ibi assignãdi.no. qõ qñ snĩa cõtinet aliqd cuius declaratio est in arbitrio supioris vt hic est in insula dz formari snĩa de futuro. verbigr̃a deporto te in insulã quã tibi assignabit do. Imperator nam assignationem insule princeps sibi reseruauit.⁊ super reseruatis non potest fieri sententia nisi quatenus placet superiori nec habẽt iur.executionem anteq̃ superior declaret intentionem

tentionem suam.j.de le g.l.j.§.a prefectis. ¶Bal.

1 Principalis cura qñ alicui cõmittitur vnr cõmitti accessoria.
2 Territorium in concessis nomine ciuitatis inducitur.
3 Comitatus qualiter accipiatur.
4 Archidiaconus,an dicatur vicarius episcopi.
5 Territorium allegans illud debet probare.
6 Princeps, priuato ñ põt cõcedere suã supremã iurisdictionẽ.
7 Legatus,castra ecclesie alicui legare non potest.
8 Concedens aliquid,in plenum concedere videtur.
9 Commissio indefinita equipollet vniuersali.

In initio. ¶No. qõ ille cui cura principalis cõmittit etiaz cura accessoria cõmissa videtur.
1 ¶†Et sic cõmissa iurisdictiõe ciuitatis includit,comitatus j. pprĩũ illi⁹ ciuitatis territoriũ. Territoriũ aũt vrbis ex oi latere est cẽtum miliariorũ tã ĩ mari ꝙ in terra,qꝛ ita statuit lex vt ß.ex hoc.§.appet ꝙ electus ĩ ptãte Perusine ciuitatis,est elect⁹ etiã in potestate comitat⁹ eiusdẽ. Sed an lz vniuersitatibus eligere ppetuũ rectorẽ dic vt no.ĩ.c.fundamẽta. in fi.de ele.li.vj. in nouella. Sz pone qõ papa cõcessit mihi castrũ in tpalib⁹.ꝛ castellani iurauerũt mihi fidelitatẽ:tñ re vera illud castrũ non erat de tpali iurisdictiõe ecclesie:an dicti rustici sint ad fidelitatẽ obligati.ꝛ dico ꝙ nõ qꝛ error ĩpedit cõsensum ßz Frã.accur. q disputauit hanc qõnẽ.imo nec ex certa scientia tale iuramẽtũ valeret et pìudiciũ ipatoris vel alteri⁹ dñi tpalis:qꝛ iurisdictio nõ põt progari ĩ ppetuũ:qm̃ in successiuis actibus successiua hz locũ pnia.ergo ꝛc.vt.j.de iu.om.iu.l.si conuenerit.ꝛ facit.c.impialẽ.§.preterrea.de phi.feu.ali.col.x.ꝛ Bar.dicit ꝙ vasalli non pñt progare iurisdictionẽ sine licẽtia dñi.sec⁹ in hoib⁹ liberis laicis.ꝛ ita no.Bar.in.l.j.§.ꝛ post opis.de ope.no.nun. sz dicit Inn.ꝙ si qs ꝯfitet se subditũ alterius tenet seruare sen
2 tẽtiã illius nisi sit exẽptus vt ĩ.c.j.de offi.or.p In. ¶† Et no.[a]
a hic qõ in cõcessis noie ciuitatis includit territoriũ.Sed qd in phibitis:vide de sepul.viola.l.iij.§.nõ ppetue.p Iac.de aret.ꝛ in.c.si ciuitas.de sen.excõ.li.vi.ꝛ ibi videtur determinari ꝙ sine interdicat loc⁹ sine persona non fiat exp̃ssio in loco. Itẽ si ꝯcedit nõ ius cõe sz ius singulare puta immunitas ciuitatis nõ porrigit ad villas vt ibi.no.in nouella. Et vide qõ no. lxiij. dis. c.ego Ludouic⁹. Ecõtra autẽ si fit mẽtio de comitatu id est de iure siue pmissiue siue phibitiue non includitur ciuitas vt.C.õ testa.l.si. ¶Sed hic q̃rit quõ iurisdictio sit ĩ territorio. Rñ.materialiter ꝛ passiue: sz formaliter ꝛ actiue est in magistratu. Itẽ sicut merũ imperiũ est in furca p modũ signi. Item suppositiue sicut dñium ꝛ seruitus est in predio.C.vbi ꝛ apud quos.l.fin.vl' dic qõ est in territorio,i.qꝛ inheret territorio.ßm Gui.sz in pso
b na.iudicãtis est exercitiue[b] ꝛ hoc mõ dꝛ cffiñ.j.de iu.om.iu.l.j. ꝛ hic ĩ ru.ꝛ ĩ rubricis seq. Et iurisdictio in psona ius dicẽtis est sub pdicamẽto agere put ẽ in psona subditi est sub pdicamẽto pati:sz iurisdictio ĩ territorio est sub pdicamẽto vbi:vl' sit⁹. Ad de ꝙ dixi.§.de leg.l.õ qb⁹.nec habeas p malo tu legista si vtor sermone aliqualr dialectico: qꝛ gñalia pncipia opz hoiem scire als est sine itellectu. Et no.qõ nr.§.loqt in simplici cõmissione que ampliat fauore publice vtilitatis Sz qd in donatiõe ĩ qua nõ ꝯsistit vtilitas publica vt si qs donat mihi castrũ:an videt donare territoriũ castri:ꝛ videt qõ nõ.ar.C.õ ope.pu.l.si aliqñ. In ꝯtrũ vr qꝛ iurisdictio est ĩ diuisibilis. ꝛ cũ sit ꝯcessa in castro ergo ꝛ in territorio.ar.j.de ꝯhẽ.emp.l.si aque ductus. ¶Et sic
c accessorium sequitur principale.õ hoc hic p Gui. Sz qd[c] si nõ ꝯcedit ipz vniuersale.i.ipz castrũ sz frumẽtũ puta qõ ẽ in castro an ꝯtineat id qõ ẽ extra castrũ tñ ĩ territorio castri.ꝛ dic qõ nõ nisi pfa.destinauerit illud trãsferre in castrũ.ar.j.de her.isti.l. ex facto.§.rerũ.de pig.l.debitor. ¶Sz qd si nõ dicit ĩ castro sz dicit lego tibi frumentũ qõ habeo plagarũ: an venit frumẽtũ qõ nõdũ est ad plagarũ castrũ portatũ:tñ est intra territoriuz recollectũ. Rñ si tallator hoc destiauerat veniri Itẽ si nõ appet destinasse ꝛ tñ in castro aliõ nõ habebat ne inutile sit legatũ vt l.fund⁹ q.j.de fun.instru.ßm Guil.de cu.ꝛ adde ĩ pcedẽti.q.qõ no.xxxiij.q.j.rogamus ¶Sz dubitat de tali.q. dicebãt lr̃e papales negotia fidei tali ꝯmittim⁹.ꝛ dubitat an inqsitor sit notari⁹ vel delegat⁹,dicit Ia.bu.qõ delegat⁹, qꝛ nõ hz territoriũ: tñ qꝛ est delegat⁹ pnci.ꝛ ad vniuersitatẽ cãrũ est ad instar ordinariũ ßm Ia.bu.ꝛ hoc verum qñ ꝯmissio sit persone. sz si fieret talis cõmissio dignitati officio vl' ministerio, puta qꝛ minister fratrũ sit ppetu⁹ inqsitor:tũc esset iurisdictio ordinaria ꝛ haberet territoriũ,puta puinciã scti Frãcisci in qua est inqsitor limitat⁹.dico in hoc articulo.nõ tñ dr hr̃e pprie territoriũ ille cui⁹ est limitata ptãs ĩ spẽ,qꝛ territoriũ ẽ q d vniuersale.sicut ñ dr ppie heres ille q ĩ negotiatiõe salis ẽ istitut⁹ heres. Ille xo q vniuersalit ẽ heres pprie heres ẽ.C.õ he.ĩ.l.q̃ties.ꝛ sic aut cõmittit iurisdictio respectu territoꝛũ.ꝛ sic est ordiaria aut respectu cãrũ vl' psonarũ:ꝛ ẽ dlegata.vl' dic qõ ꝯmissio realis ẽ ordiaria psonalis delegata.ꝛ nõ est verũ quod de substantia iurisdictiõis ordinarie sit territoriũ nisi eo qui hz iurisdictionẽ ordinariã pncipaliter vt eps vl' denoiatã a loco vt magistratus municipalis. Et adde qõ no. Bart.in.l.j.j.de dã.infec.vel forte nullus dicit hr̃e territoriũ nisi q hz mixtũ imperiũ qꝛ põt ĩ possessionẽ mittere ipsa.vt.l. iubere cauere.j.õ iu.om.iu. Propriũ enĩ accidẽs territoꝛũ est in possessionẽ mittere. Et iõ nõ delegatur qꝛ territoriũ nõ delegat.i.nõ transit in delegatum ergo nec missio reipsa vt.l.a diuo pio.in prin.j.de re iu. Et iõ cõsules artiũ pprie nõ habẽt territoriũ qꝛ nõ pñt in possessionẽ mittere. nisi consuetudo vel.l.municipalis hoc eis noiatim concederet arg.qõ vi aut clam..l.phibere.§.plane. Et p hoc vr̃ qõ Archidiaconus licet in suo archidiaconatu habeat iurisdictionẽ ordinariã tñ qꝛ territoriũ est epi non archidiaconi nõ posset mittere in possessionẽ ex suo decreto in territorio alieno vt.l.cum
3 vnus.§.is qui. ¶Et no.ex predictis qño accipit comitat⁹.†district⁹ aũt vocabulũ lati⁹ ptz Hic est ꝙ clerici dñr de districtu iudicis laici.ꝛ p ß qõ aliqñ distrigit eos:vt no.in.c.si.de offi.de leg.l.vj.in nouel:qñqz tñ ponit districtus p diocesi. Itẽ qñqz
4 p comitatu.cẽtesima dist.c.puincie. ¶†Itẽ no. archidiaconus dꝛ quodãmodo vicari⁹ epi.õ.offi.or.cũ ab ecclesiarũ.p In a
d no.ꝛ sic hz iurisditionẽ ordinariã[d] nõ plenã vt ita dixerim sed semiplenam.i. sine realis executionis potẽtia.s.immediata. sed mediatã hz qꝛ lr̃as suas epis mittet.ꝛ sic facit p mediũ ꝙ immediate facere nõ põt.sil'e.j.de manu.l.ab agnato.ꝛ si nõ faceret dz corripi qꝛ q nõ seruat iurisdictionẽ subditorũ dz puniri. b
de offi.or.c.cũ ab eccl'iarũ.p Inn. Uel.dic ꝙ aut loqmur circũscriptiue.ꝛ tũc qlibet ordiari⁹ hz territoriũ hoc est dicere ꝙ infra certos limites locales ptvti iurisdictiõe ꝛ nõ vltra.vñ archidiacon⁹ nõ põt vti iurisdictione ex fines archidiaconat⁹. Aut loquimur subiectiue.ꝛ tũc nõ ois ordiari⁹ hz territoriũ sibi sub iectũ.i.sub se. Et hec xa.ꝛ p hoc pz qs veri⁹ dicat an Inn.an Ho.extra de fo.cõpe.cũ cõtingat.in nouella.vbi vtriusqz opi. c
niones. ¶Sz pone priceps donauit mihi locũ publicũ puta montẽ subasiũ ibi castrũ edifico cui deputo p territorio totũ montẽ q̃rit an castrũ sit meũ ꝛ an habeã iurisdictionẽ ac si princeps donasset mihi sub noie vniuersali.s.territoꝛũ.tũc p certo hẽo oĩa iura territoꝛũ ꝛ castrũ ẽ meũ q̃ad ppetatẽ ꝛ q̃ad iuris- d
dictionẽ ꝛ ß ex nois significatiõe.j.õ xo.si.l.pupill⁹.§.territoriũ. si aũt nõ exp̃sso noie vniuersali ẽ magis dubiũ tñ vr pncipẽ donasse oẽ ius qõ in mõte sitũ est ꝛ sic iurisdictionẽ.argumẽtũ de ꝯh.em.l.q tabernas.ꝛ.l.in modicis.eo ti.ꝛ extra õ re iu.cũ bertold⁹.ꝛ.C.de bo.vac.l.si qñ.vl' dic ꝯ:qꝛ merũ ꝛ mixtũ impiũ nominatim est ꝯcedẽdũ.j.de offõ ei⁹ cui mã.est iu.l.j. Et an liceat edificare castru dic ꝙ sic in loco pprio vt ĩ.l.qcũqz.C.de fun.limi.li.xj.tñ tale castrũ nullã hz iurisdictionẽ:sed ille q est dñs ciuitatis quoad iurisdictionẽ est dñs illi⁹ castri.C.de epis.ꝛ cle.l.nulli.ꝛ.j.ad muni.q ex vico.qꝛ edificiũ est eiusdẽ iurisdictionis cui⁹ ẽ solũ scõz illã regulã qcqd edificat ꝛc. ¶Et adõ qõ no.j. de dã.ifec.l.si finita.p bar. vbi dr qõ noie castri ꝯtinent hoies si snia dat psonis sed si territorio cõtinetur ipse locus.ꝛ adõ ꝙ
5 no.Inn.õ resti.spo.c.accedẽs. ¶†Ex q̊ no.qõ allegãs territo
6 riũ dz pbare qꝛ in facto ꝯsistit. ¶†No.tñ qõ princeps priuato nõ pt cõcedere suã supremã iurisdictionẽ vt no.Bar.j.ꝙ vi
7 aut clã.l.phibere.§.plane. ¶†Itẽ no.ꝙ legat⁹ nõ põt ꝯcede e
re alicui castra eccl'ie nisi hoc habeat in cõmissione vt.d.§.plane.p Bar.nimirũ:qꝛ hoc est cõsistoriale.C.de leg.l. hũanũ. vbi de hoc. ¶Et no.qõ cui nõ licet bona castra facere nõ lz vetera ĩhabitata reformare vt extra de resti.spo.c.pisanis.p Innoc. ¶Extra no.qõ si dñs recupat castrũ vi qõ nõ pdit ius suũ qꝛ nõ facit vim vasallis sz innasori vt no.in.l.j.§.interdũ.j.de leg. tu.p Dy.Cy.in addi. ¶Ulteri⁹ no.in ver.si vltra qõ de cõmissis extra fines territoꝛũ pfectus non cognoscit subaudi rõne delicti sed ratione domicilij vel originis delinquentis quia est de suo territorio sic scõm Iaco.de are.ꝛ Cy.sed Old.tennit qõ de delictis cõmissis extra territoriũ nõ possit ingri ꝯ subditum:qꝛ nõ est offensa maiestas ptoris ingrẽtis nec eius res publica Et videmus sil'e ꝙ statuta q̃ ptor ex mero officio facit nõ ligãt deliquẽtes extra territoriũ de cõsti.c.vt aiarũ.§.statuto.lib.vi.vñ quod nõ potest inducere snia statuti nõ posset sentẽtia iudicis.ꝛ illa opi. approbat in foro canonico sed in foro ciuili sunt opinio.ꝙ dic vt dixi in.l.cũctos pp'os.C.de summa. tri.ꝛ fi.catho.ꝛ ibi.oino videas Quid aũt si maleficiũ tenet se in duob⁹ locis vt qꝛ pcutiẽs tenebat pedẽ ĩ vno territorio pensus puta cũ lãcea vel balista in alio dic.C.vbi de pos.agi opor-
e tet.l.j.per Pe.ꝛ Cy.ꝛ dic qõ nõ inspicit loc⁹ a quo[e] sed locus in quo qꝛ locus in quo ponit in vno libello ꝛ ab eo denoiatur maleficiũ:qꝛ ibi perficit.ff.de accu.libellorũ.argumentum contra.nã sicut res trahit ad suũ initiũ in tpe vt.l.huic scripture. ꝛ.l.ita vulneratus.ad.l. aquil.de confes.si is q stichum.ita ꝛ in loco. Rñ.in legib⁹ contrarijs erat initiũ ex parte agẽtis ꝛ passi cõiũctim hic nõ. Quid si fit in ꝯfinio ꝛ testes nesciũt bene distinguere locum qꝛ viderũt a longe. Rñ.ppter difficilẽ descriptionẽ ius ĩ icetto eẽ nõ dz. Et ideo pmittit vtriqz ĩquirere:

g

¶Questio . an summ⁹ põtifex possit aliquid concedere ex iurisdictione tpali ecclesie.

a ¶Et not. idez tenet barto. hic in.§.cum vrbẽ.

b ¶Exercitiue.adde Fely.in.c. rodulph⁹ de rescrip. in xo. territorio.

c ¶Sz qd. Uide de hocp bar. hic in. ij, colum.

d ¶Ordinaria. adde not.in.c. lr̃as.de restit.spo.et spe.in tit. de iu.om. indi.versi. sed casu,ꝛ arch.in.c. plectis.xxv.disti.ꝛ vide spec in ti.de offi.or. ĩ pn. in ver.si et hac rõne.

e ¶Al q̊.sz pone qõ sit facta pparatio vt alibi delictũ ꝯmittatur an ad alquẽ spectet cognitio illi⁹.pparamẽti. viõ Feli.in.l.licet viij.colũ.ij.iij.cõclo.de fo.cõpe. vbi ẽt nõnulla addit ad id qõ dicit hic Bart.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

q obſcuritas naſcēs ex facto rei nō nocet actori:vt.l.j.§.quod
aūt.quorū leg.⁊ arg.de vſufru.l.vſufru.§.ſi vinarij.⁊.l ſiue ꝯtra.
§.ſi.j.de lib.agno.ꝑ Cy.¶Sꝫ nunqd ſi vn⁹ incipit ingrere accu
ſatio poſtea corā alio facta faciat inqſitionē ſilere.⁊ vr̄ qđ ſic.q
ordinarium remediū tollit extraordinariū.j.de edē.l.quedam.
in prin.In ꝯriū:q cōpetunt diuerſis.⁊ dic qđ nō tollit in origi
ne:q extraordinariū offm̄ in criali nō eſt ꝓditū in locū deficiē
tis ordinarij auxilij cū nūꝙ deficiet ordinarium.i.accuſatio ſꝫ
cauſa coadiuuādi iuxta not.C.de fal.l.q̄relam.j.de rei vē.l.j.§.
ꝑ hanc.ſed an exercitio tollat̄:vr̄ qđ ſic in crīe ꝑuato ſicut ſunt
regulariter oīa niſi de qbus noiatim.l.cauet̄ qđ ſint publica.ff.
de preuarica.l.iij.§.ſi.nā in iſtis plurimū iuris reſidet in agente
ſec⁹ in publicis crībus q̄ acriora ſunt.C.de aboli.l.ij.vel dic aut
maleficiū erat ꝑ inqſitionem liqdatū.⁊ tūc ſtat firma inqſitio.
ar.C.de adul.quāuis indubitati.aut nō erat liqdatū.⁊ tūc ſec⁹.
tu dic nō ceſſare:q preuenta eſt iuriſdictio.ꝑ.l.vbi ceptū.j.ð in
di.Et ideo etiā in eadē ciuitate vbi ſunt duo magiſtratus vn⁹
cepit pri⁹ ingrere corā alio poſtea facta accuſatio ꝓceſſum inq-
ſitoris non impedit,qđ no.qa coram eodē magiſtratu ſuperue
niēs accuſator inqſitionē facit aboleri, q inqſitio eſt ꝯtra ius
cōe:cū regulariter inquiſitiones ſint ꝓhibite vt.l.reſcripto.§.ſi
quis.j.de mu.⁊ ho.Et ideo dicit An.de piſis qđ ſi per formā
ſtatuti de quolibet crīe pōt ingri quod tunc eſt remediū ordina
riū ⁊ non ceſſat per accuſationē ſuꝑuenieñ.ſed certe inqſitio di
citur remediuꝫ extraordinarium,q non ſeruatur ordo iudicij:
qm̄ nō conteſtat̄ lis:niſi ex vna parte.ſ.ex parte rei.dic ergo aut
inquiſitio eſt iuſſa aut permiſſa aut ꝓhibita.Primo caſu nō ſi
let.Scđo caſu aut eſt liquidata:⁊ non ſilet vt no.in.d.l.ſiue ꝯ.ꝑ
Cy.in addi.poſt Dy.aut non eſt liqdata tūc accuſatori pōt mo
ra notabilis imputari ⁊ non ſilet:aut nō tūc ſilet,q iudex ſucce
dit loco accuſatoris ꝓ publico iure.Et iō ꝓpriū dolorē proſe-
quēs ꝑfert̄ niſi ei poſſet imputari mora vel dol⁹:puta q collu-
dit.ar.C.de aboli l.ij.vel cōſenſus:q inſtruxit inqſitionē q nō
pōt venire ꝯ factū ſe ꝑcurāte.ar.de le.j.l.ſi ſeru⁹ pluriū.§.j.Ter-
tio caſu ſilet inquiſitio.imo ab ipſo initio ꝓceſſus ipe tāꝙ ꝓhi
bit⁹ eſt nullus ipſo iure ſicut ſnīa lata ſup inepto libello niſi for
te eſſet lata in ꝯfeſſum.ar.extra de reſti.ſpo.c.piſanis.⁊ de elec.
c.per inqſitionē.de ꝯfeſ.c.cū ſup.per Inn.⁊ videt̄ qđ qñ libelli⁹
eſt nullus ⁊ ſnīa fundet̄ ex ſola confeſſiōe qđ talis ſnīa ſit inter
8 locutoria iuxta no.j.de infa.l.ictus fuſtium.qđ eſt not.¶†Itē
no.qđ cū aliqd concedit̄ in plenū cōcedi videt̄ vt no.in autē.vt
a li.de cetero.§.j.¶Itē no.hic de dictione intra[a] ſua:q includit
extrema.adhuc.j.de ſucceſ.edic.l.j.§.quod diximus.⁊ ſic qui vē
dit qcqd eſt intra muros videt̄ vēdere ipſos muros ſi ſunt eiuſ
dē vēditoris.Itē ſi venditur qcqd eſt intra arborē qđ ꝯtinetur
b arbor.[b] facit.j.de v.ſig.annicul⁹.ſm Gul.⁊ Cy.⁊ ſic no.quod
limitatio ꝓprios cōtinet limites ⁊ qđ diſtinctū ab aliquo inclu
dit in ſe terminum diſtinguētē:⁊ facit de act.em.l.fundi.in ꝑn.
Et nunqd limes cedat limitatio.dic vt no.xx.q.j.c.j.per Archi.
9 ¶†Itē no.hic ꝙ indefinita ꝯmiſſio equipollet vniuerſali ſm
Richar.malū.Sꝫ tu dic qđ ciuitas,caſtrū,territoriū,⁊ hmōi
ſunt nomina rerū vniuerſaliū:q includūt ea q̄ iuris ſunt vt no.
Inn.de exceſ.pla.c.dilecta.¶Et no.ꝙ tm̄ vꝫ vniuerſalis ꝯmiſ
ſio in oīb⁹ quātū ſpālis in ſingulis,ſed h̄ fallit in his que in vni
uerſali ꝯmiſſiōe nō includunt̄ vt in.c.licet.⁊ in.c.ſi.ð officio dic.
lib.vj.⁊ dic vt ibi.⁊ ar.j.de trāſac.l.cū hi.§.q tranſigit.¶Ulti-
mo no.quod gl.dicit hic quod ciuitas romana eſt pape nō im
peratoris,ergo ⁊ ambit⁹,id eſt vallū.ꝑ vallo aūt eſt comitat⁹
i.circūcirca quatenus a iure ⁊ conſuetudine deputatum eſt.et
hoc tenent Ric.⁊ Cy.de quo dic vt dixi.ſ.in.j.cōſti.omnem.

Additio Baldi.

Omnia. In.§.initio.Cui ciuitatis cura manda
tur etiam ſpālis eius territorij ⁊ diſtri-
ctus commiſſa cēſet̄.h.d.Qualiter acquirat̄ poſſeſſio
generalis iuriſdictionis vide in ſpe.de iu.om.iu.verſ.illud etiā
no.qđ poſt.¶Itē adde qđ no.Gul.C.de bo,que liber.cū mul-
ta.An papa poſſit alicui eṗo ſubijcere caſtrum in temporali-
bus dic qđ nō niſi ſit in terris eccleſie etiā ſi illi faciant epiſcopo
chartā fidelitatis ⁊ homagium vt in aut.qūo oportet eṗos.in
prin.ſm Frā.accur.qui diſputauit.Bal.Uide ad hunc.§.qđ
no.Archi.lxſ.diſt.nullus.in glo.adde ſcias in gl.pertinere.⁊ ſic
tenuit donatio ⁊ vim legis habuit vt ex ea ſit ius eccleſie q̄ſi-
tum:⁊ ideo reuocari nō poteſt lex per quē eſt queſitū ius ſupe-
riori.C.de do.inter vir ⁊ vxor.l.pe.ſm Ricar.mal.⁊ Cy.in.ad
di.dic vt.ſ.in.j.conſtitu.omnem.vide in ſpecu.de inſtrum̄.edi.
§.nunc autem reſtat.in ſi.

Sed ex interdictis. Prefecti officiū ge-
nerale eſt tā in crimi-
nali.vt.ſ.ꝙ in ciuili.quod ex crimine ſumit ortum.h.d.
1 ¶Geſtum per ſimoniam punitur criminaliter.
2 Scholarium rector,an poſſit punire doctorem acquirentem ſi
bi per precium ſcholares.
3 Imperitie aliquando parcendum eſt.
4 Pecunia vbi ibi ſordes.
5 Tutor ſeptem facere tenetur.
6 Tutor ante geſtionē tutele an poſſit accuſari de ſuſpecto.

1 **Solent.** ¶No.quod factum per ſimoniam punitur criminaliter.¶†Et nota.arg.quod rector
ſcolariū pōt punire doctorē q acqrit ſcholares ꝑcio ſm gloſſ.
c ⁊ facit.j.de tu.⁊ cu.l.ſcire.⁊ qđ no.j.de tute.l.in eos.[c] ¶†Itez
2 no.ꝙ tutor.q male cōfecit inuētariū ſtudio nō impitia punit̄ ⁊
3 remouet̄.Et h̄ ptꝫ i vbo ꝯſulto.¶†Impitie eñi parcit̄ ⁊ ma
xime muliebri.j.de edē.l.i.in ſi.q nō ꝑſumit̄ dol⁹ in mulierib⁹
vt.j.de edē.l.vbi.§.ſi.vñ ſi inter bona pupilli nō aſſignat mater
legata ſibi iutili̇r facta puta plās ſibi legatas q̄s m arit⁹ ei corā
duob⁹ teſtib⁹ reliqt certe nō punit̄ mr̄ nā tutor q nō aſſignat
debita pupillo nō punit̄.ſed ille ponit̄ q bona pupilli occultat
ſed illa mulier potuit ꝓbabiliter ⁊ de iuregeñ.credere ꝙ iſtud
legatū ptinet ad ipſaꝫ.vñ excuſata eſt a pena iur.ar.l.j.§.ſi.j.de
abigeis.nō ob.ꝙ not.in.l.ij.§.ſꝫ ſi mr̄.j.ad tert.q ibi error iuris
nō pōt ꝓbari:nā ad ꝓbādū errorē opꝫ patere de tali facto ſup
quo error aliq̄ nāli rōne vl̄ groſſa opinione poſſet cadere.ar.C.
his q ſibi ſcribūt.l.ſenat⁹.ſed in.l.ꝯria nullū erat factū iuen-
tariū legitimū vl̄ excuſabile.⁊ ſic non ob.¶Et vid ꝙ not.in ſi-
mili in.l.diu⁹.in ꝑnc.j.de bo.dā.ꝙ eñi dñi nō eſt adminiſtrator
in inuētario ponere nō tenet̄.Itē an ꝑlati remouent̄ q non fe-
cerunt inuētariū.dic ꝙ nō.xxvij.diſt.de ſiracuſane.ꝑ Archi.ſed
prior hoſpitalis nō dicit̄ prelat⁹:ſed quaſi tutor.⁊ ideo ex hoc
remoueri pōt.Itē ſi tutor nō fecit inuētariū tpe quo tutelā ac-
ceptauit ſed poſtea ex īteruallo an poſſit ei opponi ſi vult age
d re vel adminiſtrare[d] dicit Fran.de ſchal.diſputādo ꝙ non niſi
pri⁹ remoueat̄ vt ſuſpect⁹:ideo q authoritate p̄oris ꝑt morā
purgare.Itē qñꝗ ſeorſum tutelā ſuſcepit ⁊ ſeorſum ſatiſdat co
rā diuerſis iudicibus.vt.l.de die.§.tutor.⁊.l fideiuſſor.§.ſi neceſ-
ſaria.j.qui ſatiſ.co.Itē ſi ex poſt facto q creſcit pr̄imoniū pu-
pilli,vel decreſcunt opes fideiuſſoris ſatidatio minus idonea
repiat̄ tn̄ tutela nō vitiat̄.vt.C.ð iure do.l.ſi mulier.¶Itē no-
ta.ꝙ cōtra ꝓpriū inuentariū non pōt ꝓbari error ꝑ tutorem.C.
arb.tu.l.ſi.niſi fecerit ipm ſub verbo credulitatis.non ſub aſſer
tiōe.⁊ ſub ꝓteſtatiōe ꝙ vti valeat veritate:ſed heres ſuo nō ob
e ligat̄ ſtari inuētario[e] ſi vult ꝓbare errorē vt no.Alber.in mar-
garita.tit.de ſi.inſtr.in ſi.nā regula eſt ꝙ veritas rerū erroribus
geſtarū non vitiat̄.vt.l.illicitas.§.veritas.lꝫ alibi dicat ꝙ deſide
riū apud acta publicatū nō pōt corrigi.vt no.C.de oī agro de
4 ſer.l.rura.li.xj.q eſt firmitate decreti vallatū.¶†Item no.hic
5 ꝙ vbi pecunia ibi ſordes.vt.j.de infa.l.qm̄.¶†Itē no.ꝙ tutor
ſeptē facere tenet̄ prīo pſonā curare.ſcđo res cuſtodire tertio ſi
ne ulla cūctatiōe pſonā ⁊ bona defendere.qrto iurare.qnto ſatiſ
dare niſi ſit dat⁹ i teſtō vel cū inqſitiōe maioris iudicis:q tunc
nō ſatiſdat.ſexto inētariū facere niſi teſtōr ei remiſerit.vt.l.ſi.C.
arbi.tu.ſeptio de licētia ſeu decreto iudicis admiſtrare niſi neceſ
ſitas incūbēs aliud permittat.vt.l.ſi.j.ð tu.⁊ cu.q ſat.nō de.vel
niſi teſtōr dixerit ꝙ poſſit admiſtrare ſine decreto.ar.l.j.j.de re.
6 eor.¶†An tutor poſſit accuſari de ſuſpecto añꝙ gerat.vide
j.de neg.ge.l.nā ⁊ ſeru⁹.§.j.⁊.C.ð ſuſpe.tu.l.pſes.⁊.l.curatores.
per Cy.An ꝓcurator abñtis poſſit remoueri ꝑ iudicem ratiōe
ſuſpitionis vr̄ ꝙ ſic.C.de ꝓc.l.eñ q res agit heredū.An pr̄i poſ
ſit interdici admiſtratis rōne ſuſpiciōis.vide.j.ad treb.l.impa-
tor.C.de ſen.paſ.l.ſi.⁊ de coadiutore alicui dato.de q̊loqtur.C.
qūo ⁊ qñ iudex.l.ſi pſes q̄ſi.⁊.j.de pac.l.cuꝫ in eo ⁊.j.de infa.l.ij.
§.ignominie.in gl.pua an poſſit remoueri ꝑ Arch.lxxviij.diſt.c.
eṗorū qd ſi interdicat̄ ꝑlato ſuſpecto.vide ꝑ archi.iij.q.ij.c.q
An poſſit poſtulari ſuſpect⁹ q titulū hꝫ ſine admiſtratione.dic
ð ſol.l.ꝙ ſi forte.§.eñ q ibi tn̄ ñ oīno admiſtratū erat.¶Bal.
1 ☞Teſtator,an poſſit remittere tutori cōfectionem inuenta
2 Prelati,an teneātur facere inuentarium.
3 Tutores ⁊ curatores ſeptem facere debent.¶Additio Bald.

Solent. Tutor ⁊ curator ſuſpect⁹ nō ſolum remouet̄,
ſed ſi ſubeſt cā a iudice cōpetēti graui⁹ coerce
tur.h.d.De remotione coadiutoris ⁊ eius creatiōe vid ꝑ arch.
lxxviij.di.eṗorum.De tutela clericorū vide ꝑ arch.lxxxvj.diſt.
ꝑuenit.Qualiter aūt ꝓcedat̄ rōne ſuſpicionis ⁊ qua alienatio i
ter in interdicatur.vid oīno ꝑ arch.iij.q.ij.q.¶In tex.vel ꝯſul
to.i.malicioſe.de cōdi.⁊ demō.ꝗuis.Ibi ꝙtitatem.vide nouū
vbū ꝙ ponit Inno.de redditione rationis.de priuileg.cum ⁊
prelature.¶Sed nunqd ſicut ꝯ ꝯfeſſionē ꝙ tutor facit in inuē
tario nō pōt ꝓbari,ita ſit in inuētario hr̄dis dic ꝙ nō q nō ſit
ad obligādū,ſed iuētariū tutoris ſic.Itē ē ſpāle fauore mioris
ſm Alb.⁊ may.i ti.de ſi.iſtr.i ſi.ibi vid Itē an ꝯiūcta pſona poſ
ſit remoueri rōe doli.dic aut ꝑ offm̄.⁊ tunc ꝑt remoueri.l.iij.§.
ꝑterea ð ſuſ.tu.q remouet̄ ſine īfamia.Aut ꝑ accuſationē ſuſpe
pecti ⁊ tūc aut pſone ſūt ita ꝯiūcte ꝙ īter eas ceſſat actio ð dolo
⁊ ñ ꝓcedit remotio ex dolo aut ñ ſūt ita ꝯiūcte ⁊ ꝓcedit ⁊ cū iſta
not.diſtinctiōe intelligit̄ ð ſuſ.tu.ſi tutor.aliq̄ iduco ad h̄ de fal.
falſi quidam

a ¶Intra. De qua dictiōe vide plene per Ol.in conſi.xlix.⁊ ꝑ d.alexā.de imo.in ꝯſ.viij.quarta parte.

b ¶Cōtinet̄ arbor.ð h̄ vid ꝑ bar.i.ij.col.v.itē allegat̄ hic ꝑ Cynum.

c ¶In eos. Et ibidez vide bar.⁊ in.l.tutor q repertoriū.in ꝑn.in.iij.colū.verſi.q̄ro qd ſi tutor in inuētario.

d ¶Adminiſtrare. Ad de quod ſi tutor ſi fuit legitimatus per iudicez eius geſta valēt lꝫ nō fecerit inuētariū ꝑꝫ doc.pu.in ꝯſil.icip.i Chriſti noie amen.viſo dcō puncto ⁊ marratis i eo ⁊c.

e ¶Inuētario. Addō.d.bar.ſo.i cōſil.lxij.i ci.in ꝑnti v.circa ꝑmā qđ.ij.parte.vbi in quibus inuentarium tutoris ita ꝓbatur ꝯtra ipm ꝙ ꝓbatio in ꝯriū nō admittitur.

falsi q dã. Bal. Ibi quãtitatẽ, sed qd si nõ mĩ⁹ in quãtitate. ſz tutor⁹ q oz inuẽtariũ mox ꝓficere distulit p sex mẽses vel annuz postea facit inuentariũ ⁊ decreta fuit sibi administratio, an decretũ teneat. ⁊ videt ꝙ non: q: mora tpis facit videri factũ minus ꝙ debuit fieri vt i. ff. minus. als ad qd lex diceret ꝙ mox vt l. tutores. Sed dic ꝙ tz decretum iudicis ⁊ quod administrare
1 põt nisi remoueatur vt suspect⁹. ſm Fran. de schal. ¶ †Sz nũ qd testator põt remittere tutori ꝓfectionẽ inuẽtarii. ꝺt. ff. si. q hoc disputauit qõ non: q: nec liberare a rõnibus reddẽdis sed phibere ne fiat inuẽtariũ põt si expedit pupillo. vt. l. fi. ar. tut.
2 ſm eum. Sy dicit aliter vt no. per Sy. in. l. nemo põt. ¶ †Itẽ no. gõl prelati nõ tenent facere inẽtariũ nisi sint suspecti. ꝛx viij. di. de siracusane. p archi. ¶ †Item not. tu. vel cu. septem debere facere. l. ꝓuas curare: res custodire: eum in iudicio sine, villa cunctatione defendere: inrare: vtilitates gerere: inuentarium facere, cũ decreto administrationem suscipere, ⁊ satisdare si nõ est datus in testamẽto vel cũ ingẽitiõe alias nõ satisdat. ☞ Mar. fil.

Quod autem. ¶ No. ar. ꝙ si mandat potestati ꝙ recipiat omnes accusationes sub certa pena debet intelligi hoc mõ accusatio si fit bene instituta. si eñ esset formata contra ius talis accusatio recipi nõ debet vt hic cum si. Additio Baldi

Quod autem. Verba sunt ciuiliter intelligenda non in absurditatis ꝛsequentiã pducenda. h. ꝺ. Bal. Ibi receptis: vt. ff. de in. l. vix. Bal.

Cum patronus. ¶ No. tex. ibi pro modo q̃ rele, ꝙ mod⁹ accusandi seu querelandi ponderandus est. Et est hic tex. no ⁊ habes glo. iñ. q. vj. c. hoc quippe. vbi omnino videas: q: accusatio factum defideret vt no. in Spe. de accusa. ff. j. ver. in summa. ¶ Deinde no. gl. quod ille qui cõfederat se cum inimico dñi sui ꝺz priuari feudo ⁊ priuilegiis omnibus que a dño suo dignoscitur obtinere. nec mirum cum etiam in metallũ dãnari debeat hoc ipso qõ conspirauit. quod est no. Et vide de hoc in spec. de dona. ff. x. qs si aliquis baro. Item qui dicant esse ptiales seu de parte alicuius. Vide in spe. de treug. ⁊ pa. ver. sed pone. ⁊ adde qõ miles cõspirator est degradandus vt no. in. l. j. in fi. de obsequiis.
Additio Baldi.

Cum patronus. Ibi pro mõ querele argumentum ꝙ iudex non põt punire de qualitate nõ deducta in libello. Bal. Ibi aut vlteri⁹. fic. j. de ius voc. l. fi. In gl. hoc oio, vide qõ no. i spec. de treng. ⁊ pa. versic. sed pone. Ad. ⁊ Bar. x seq. vbi oino vide vbi etiaz ponit quid significẽt illa verba. promitto non offendere te ⁊ illos qui sunt de pte tua. nã continet oẽs qui p te acceperũt arma ꝺz eum: ⁊ est singulare. De questione huius gl. vide plene in spec. de dona. ff. j. ver. quid si aliquis baro. Bal.

Cura carnis. ¶ No. pretium in victualibus eẽ taxandum. ⁊ vide. C. de epis. audiẽ. l. j. Ly. ⁊ non valet statutũ artificũ in ꝺziũ de monopo. l. j.
1 ☞ Rector prouincie debet subditos in pace custodire.
2 Rector prouincie, an debeat inimicos ad pacẽ cogere.
3 Officialis videt aliquos rixari ⁊ se nõ immiscens officio primã dare venit.

Quies. No. ꝙ reges prouinciã vel ciuitatẽ ꝺz subditos conseruare in pace ⁊ debet rumores impedire ⁊ subditos ad quietẽ viuendum nõ solũ hortari sed cogere: nam plerũq; status public⁹ ex priuato turbat: vt. ff. de capti. l. si
2 qs ingenuã. ff. in ciuili⁹. †Nũquid ergo inimicos ꝺz cogere ad
a pacem. Rñ. offensus suadendus est non cogendus vt remittat iniuriã. nam equitatis rõ nõ patitur vt qs inuitus parcere iniurianti cogat nisi in foro penitentiali. vt insti. de iniur. ff. fi. ⁊ hoc post factum. sed an factũ obuiare debet ne iniuria cõmittat vt. j. de vsufr. l. equissimũ. ⁊ hoc adito iudice ⁊ mota ꝛtrouersia vt not. Bul. C. de sen. l. ex platione. ⁊ absq; libello hoc peti põt per quẽlibet q timet vim inferri in sua possessiõe. C. qõ cuz eo. l. si seruus. p Ly. ⁊ p Jac. de aret. ⁊. C. vti pos. l. j. p Ly. in addi. ⁊ in spe. de lib. cõcep. ff. nunc videndũ. vers. ꝛxõ. ⁊ extra de pb. c. in pñ tia. per Jnn. ⁊ habes. l. no. j. de officio pcõs. l. fi. Et idẽ si in sua libertate alicui fiat impedimẽtũ. j. de ꝙdi. ⁊ demõ. l. qb⁹ ꝺz. in pn. ⁊ adde qõmo. Archi. ꝛc. dis. c. discordãtes. xi. ꝛv. q. vj. nos
3 sanctorum. ¶ †Et no. ꝙ si officialis videt aliquos rixari ⁊ nõ
b interponit se qõ põt ab officio remoueri. ꝺ ſm Pet. vt no. Ly. C. de no. l. si seruus. quod tene menti. Bal.

Et disciplina. Vide hic qõ no. insti. de here. ab intestato. ff. per contrarium.

Et sane. In tex. ibi dispositos. i. deputatos. ¶ No. credi relationi officialis deputati ad hoc. si aũt non apparet ꝙ sit deputatus ad ꝺ non credit sibi. ⁊ ideo litera cũ ministerio dicit dispositos. i. deputatos. de hoc no. extra de appel. cũ parati. ff. de cust. reo. l. diu⁹. extra de sen. excõ. c. venerabilis. ff. secus. C. de fal. l. fi. qs decretio p Ly. lxvj. di. catinensis. p Archi. ⁊ in spe. de cita. ff. sequitur. ⁊ adde in spe. de accu. ff. x. vj. hoc autem. fiat. vbi omnino videas

Et vbem. Hic vide qõ no. l. l. ff. C. de posthu. ⁊ extra de eta. ⁊ qua. c. cũ bone. p. Jn. ¶ Bald.
Additio Baldi.

Cura carnis. Vide p Ly. C. de epis. audien. l. j. de accu. ff. i. ver. hoc autem scias. Sed cui magis creditur vtrũ tabellioni vel nuncio iurato: dic per Ly. C. de fa. l. fi. ꝺ decurio. vide in spe. de cita. ff. sequitur. post principium. ⁊ vers. fit quoq; ⁊ versi. sed nunquid credat argumentum est ex hoc tex. ꝙ potestas cogat ad faciendũ pacẽ illos ex quorum guerra pendet status ciuitatis ſm doct. Bald. Ibi ad referendum nunquid credatur nuncio referenti ꝙ citatus dixit dolo venire. Et videt ꝙ non ad plenũ preiudiciũ: q: factũ suũ referre ꝺz non alienũ. de hoc not. in. c. venerabilibus. de sen. excõ. lib. vj. vide Archi. lxvj. ꝺ. catinensis. ⁊ facit de cust. reo. diuus. in vers. pro exploratio. facien. Ibi ⁊ si quẽ releget. Sed pone ꝙ episcopus ꝺat alicui bãnũ qõ facere potest extra de cal. c. j. An iste erit bannit⁹ de ꝺioces. archid. videt ꝙ sic si appellat ⁊ succũbat: nam tunc episcopus mandat sententiam executioni. ff. de his q no. infa.
a furti alias archiepiscopus non intromittit se Sol. dico quod ¶ Ad pacem. vide tu late feli. in ru. de treu. ⁊ pace.
exequitur verum est in forma ipsius sentẽtie de hoc esset extra formam sententie cum non senserit episcopus de alieno territorio nisi de suo. ff. de in. om. iud. l. fi. nam archiepiscopus ꝺz modificatã ⁊ limitatã iurisdictionẽ. ⁊ si excederet modũ ⁊ metã sue iurisditionis eps posset agere ꝺ eum iniuriarũ vt no. Jn. de priuile. quãto. Itẽ vide Jnn. extra de censi. cũ apls. vbi dicit ꝙ archieps est iudex epi sed non subditorum epi. vñ si subditi agũt cõtra episcopum adeunt archiepm. Si autez eps agat contra subditos adit papam secundum Jnn.

Refect⁹. Ille qui est extra territorium nõ poteſt iudicare sed delegare ⁊ precipere iudicare. h. ꝺ. Et hoc x̃um posſ ꝺz iurisdictionẽ efficacẽ nõ ante. ff. de officio pcõsulis. l. ob seruare. ff. fi. ¶ Et no. attendi locũ vbi actus fit non vbi mãdatur fieri. facit. ff. de fideiuss. l. fi. vt ꝓponit. Et vide extra de leg. ꝛc. nouit.
Additio Baldi.

Refectus. Existẽs extra territorium p se iudicare non põt sed põt causam delegare. h. ꝺ. ⁊ sic potest quis per alium qõ non potest per se. simile no. extra de. c. rapto. c. in archiepiscopatu. Et est ratio qz cum per alium facit cessat ratio phibitionis. vide ad hanc. l. Jnn. de de offi. le. ꝓ translationẽ. ⁊. c. nouit. vbi in spe de rescrip. presen. ff. ratiõe quoq; eius. ver. fi. ⁊ adde qõ no. Lyn. per hanc. l. C. ꝺ episco. ⁊ cle. omnes. ff. hoc nihilominus.

¶ De officio questoris. Rubrica.

1 ☞ Magistrorũ opiniones vbi sunt diuerse stãdũ est opinio b ¶ Remoueri. adde eũdẽ bal. in. l. null⁹. C. de summa. trin. ⁊ fide catholica.
ni plurium testimonio comprobate.
2 Cronicis approbatis standum est.
3 Quod sapientes communiter credunt imitari debemus.

Origo. In text. ibi suffragio. ar. qõ reges quedam debeant facere de cõsensu populi ſz istud est de cõgruo nõ ꝺ necessario cum legatus possit facere statuta absq; cõsensu populi ergo multomagis princeps vt
1 in. c. fi. de offi. leg. per Jnn. ¶ †Item in x. ⁊ fa ne n o. ꝙ vbi sunt diuerse opi. magistrorũ debet stari illi opini.
2 que plurimorũ testimonio cõprobatur. ¶ †Et sic not. arg. ꝙ
c standũ est cronicis c approbatis. Item no. hic quedam sciri per opiniones q̃ propter sensu scire nõ possumus. extra de iura. ca.
2 in causa. per Jnn. ¶ †Ultimo no. qõ qs tenet credere istud ꝙ communiter creditur ⁊ tradunt sapientes. c ¶ Cronicꝫ. an ⁊ quãtuz credatur vide feli. in. c. ff. ad fi. vitu. colũ de rescrip.
Additio Baldi.

¶ De officio pretoris. Rubrica.

Apud. Hoc vide. ff. de arbitris. l. qui etiã. cum similibus.

1 ☞ Dignitatem an aliquis petere possit.
2 Error superioris an noceat dignitati collate.
3 Error communis pro veritate habendus est.
4 Equitas fauet publicis actis.
5 Populus romanus an seruo alieno libertatẽ donare possit.
6 Administrationem temporalẽ an liceat postulare.
7 Inferior a principe non dispensat cõtra canonẽ prohibitoriũ.
8 Dispensatio requirit verborum expressionem.
9 Hesita a minus legitime electo an valeant.
10 An quis possit querere quasi possessionẽ iurisdictionis etiã cũ

dolo ⁊ malafide.
11 Fama ⁊ communis opinio dat vim officio.
12 Electio,confirmatio,collatio ⁊ prouisio,quid sint.
13 Imperator,an possit renunciare iperiũ in manibus electorum.
14 Papa,an possit renunciare in proprÿs manibus.

BArbarius philipp⁹. Supioris authoritas:cõis error ⁊ plurimorũ vtilitas:faciũt valere pcessus,snias ⁊ statuta facta ab eo q ex seruitute errante supiore assumpt⁹ est ad prelaturã.h.d.vel sic. Publica vtilitas ⁊ cõis error faciũt valere acta ab alias minus iusto pretore.h.d.ſ3 Ja.bu.vel sic. Vitiũ latens nõ infringit ea que publica authoritate fiũt ab ordinario putatiuo.Vel sic.Vitiũ psone nõ vitiat gesta authoritate publica.vl' sic.Habẽs ti.iurisdictiõis licet inualidũ põt vti iurisdictione pter cõez errorẽ vel sic.¶Propter publicã vtilitatẽ ⁊ cõem errorẽ inducit dispensatione legalis in actib⁹ alias inualidis in qb⁹ ⁊ hõ si sciret pter dictas causas teneret dispensare.h.d.⁊ facit.j.de pactis.l.tale pactũ.§.fi.in glo.⁊ nõ erat hic error in iure naturali sed in iure consti.vt no.extra de elec.qð sicut.p Jnn.Jsti casus sunt varÿ pter varias lecturas. ⁊ ſm glos.diuidere potes.l.in tres partes.Nã ĩ prima pte ponit thema ex quo eliciunt tres qõnes.Jn scda pte soluunt ille qõnes p ordinẽ l3 prima ⁊ tertia non soluant clare.Jn tertia ponit q̃dã cõparatio oẽ autem comparatiuũ tenet rõnẽ sui positiui. Secunda pars principalis incipit ibi sed nihil.Tertia ibi.quod ius.Jtẽ secũda subdiuiditur in tres.nam primo querit de vera pretura ⁊ essentia dignitatis.Jn scda querit de eius exercitio.Jn tertia querit de libertate.⁊ soluit ſm gl.prima questio qð fuit pretor.⁊ soluit. secũda questio ꝙ valerẽt act⁹ exerciti.⁊ soluitur tacite. tertia questio qð fuit liber secũdũ gl.itaq3 barbari⁹ assecut⁹ est verã preturam cũ exercitio ⁊ libertate.Et ratio quare est verus pretor:est qr popul⁹ roman⁹ potest seruo cõferre verã preturam ⁊ iõ Pomp.dicit seruitutem nihil obfuisse.Et ratio quare gesta valuerunt est, qr de equitate fuit ver⁹ pretor,⁊ qr equũ est acta valere pter publicam vtilitatẽ ⁊ cõem errorẽ:⁊ hoc est verũ tã in iudicando q̃ in statuendo ⁊ tam in gestis ad petitionẽ partis q̃ ex mero officio ergo concludit quod ptura fuit functus ⁊ quoad se ⁊ quoad alios non solũ de facto s3 õ iure, sed ratio quare est liber est ficta volũtas populi.nam.l.fingit quod ppl's propter publicã vtilitatem fecisset eum liberũ si sciuisset: ergo nũc dicamus eum factũ similiter liberũ pter publi.vtilitatem vt gesta valeant ⁊ intelligãtur facta a congruo ⁊ non ab incongruo ptore.⁊ ille est sensus hui⁹ legis ſm hanc gl.⁊ dictum in populo extẽdit ad principẽ pari vel maiori ratione,qr facilius
1 presumit volũtas vni⁹ psone q̃ innumerabilis ppl'i.¶†Col-
2 lige notabilia.primo qð qs põt petere dignitatẽ.¶†Scðo ꝙ
3 error supioris non officit dignitati collate.¶†Tertio ꝙ error cõis habetur p veritate.sicut veritas facit ius sic ⁊ error com-
4 munis.¶†Quarto ꝙ lex,⁊ eqtas fauet publicis actis,⁊ ꝙ benignitas pfert rigori.⁊ ꝙ bñ actũ ex supueniẽti casu non retractat.ꝯcor.j.de acq.he.l.q̃ties.¶Quinto ꝙ id ꝙ psumeret factũ a sciẽte fingit ab ignorãte ꝯcessum.¶Sexto ꝙ facilius cõ-
5 sentit vn⁹ q̃ multitudo.¶†Septimo ꝙ ppl's roman⁹ ⁊ ĩperator seruo alieno libertatẽ donare pñt.¶Octauo qð qui seruo dat dignitatẽ videt tacite pri⁹ eum habilitare ad ipam.facit.j. de re iu.q̃dã consulebant.¶Ultimo not.illud gñale ꝙ ex falsa credulitate vel opi.agit confirmat.ex̃ no.j.de pac.l.si cum te.§.si debitorẽ.aĩs est l.⁊ illa notabilia vadũt ad intellectũ glossatoris q an sit ver⁹ patebit infer⁹.¶Opponit p ordinẽ.⁊ vr̃ qð qs nõ possit petere dignitatẽ vt.C.de epi.⁊ cle.l.si quemq̃.sol.
6 ibi loquit in dignitate spũali.hic in tpali.¶Scðo opp.⁊ vr̃ ꝙ ẽt tpalez nõ liceat administrationẽ postulare:qm̃ incidit in.l.iul.de ambitu.q̃ impedit pmouendũ.vt.j.ad.l.iu.de ambitu.l.j. Rñdẽt qdã ꝙ fieri nõ d3:factũ tñ t3 donec p supiorẽ tolerat in officio.⁊ sic simoniaca pmotio in tpalib⁹ ẽ aliq̃ q̃diu supior eã non rescindit vt.j.de decre.ab ord.fa.l.ambitiosa.nã multa non debẽt fieri tñ q̃ facta tenẽt.j.qñ app.sit.l.j.§.biduũ.Oĩa em̃ tolerant pter offiñ ꝙ administrat vt no.Jnn.ex̃ de accu.c.qualiter ⁊ qñ.in glo.magna.xi.sed non idẽ dicim⁹ in his q̃ ratione officÿ ⁊c.⁊ hoc pbat ex ꝯiũctione dnarũ legũ.s.de sta.ho.q fuere.⁊ de do.l.post ꝯctũ.Jtẽ pbat:qr l3 testis sit p sniaz infamã d⁹:tñ interĩ fungit testificãdi offõ.de infa.l. furti.§.j.p Guil.ni si retro fingat.vt ibi no.in gl.ord.Sed Guil.dicit vtrobiq3 valere.⁊ dic vt ibi.⁊ idem videt etiã in spũalibus ꝙ valeant gesta p pmotũ ad bñficiũ ⁊ dignitatẽ simoniace dñt tñ hoc sit occultũ.i.in mẽte ipsi⁹ vel etiã aliquorũ alioꝝ ⁊ non declaratũ p veritatem ⁊ pbationem.Jllud etiã dicit occultum quod debita inqsitiõe facta ad notitiam nõ est deductũ vt no.in.c.si electio. de elec.in nouella li.vj.⁊ hoc ne hoĩes decipiant publica authoritate.ar.C.de his q veni.eta.l.j.Et hoc verũ in his q̃ ille simoniac⁹ gerit temporaliter vt hic sec⁹ si spũaliter.nã nemo dat qð nõ h3.in spũalib⁹ em̃ poti⁹ veritas quã opinio ponderat.j.q.j. Dalbertũ.⁊ no.p Jnn.c.spoliatorũ.c.oli3.el.iÿ.⁊ extra ecclĩa nõ ẽ reperire iurisdictionẽ spũalẽ vt no.in.c.si a subdelegato.de offi.deleg.lib.vj.in nouella.⁊ facit.c.j.de offi.vica.in vltima gl. li.vj.sed in tpalib⁹ valẽt oĩa que faciũt administrando tpaliter q̃diu ab ecclĩa tolerent.imo ꝯ tpalia exigẽtes nõ pt excipi qð fuerint pmoti p simoniã qr ĩ arbitrio supioris est tolerare eos. vñ inferior õ iure supioris nõ põt opponere:vt no p Jnn.extra de simonia. c.p tuas.in pn gl.incipit qcũq3 enim Et pdicta xa sunt nisi sit simoniac⁹ in ordine qr tũc etiã tpali admistratione suspẽsus est ipso iure ſm Jnn.in.d.c.p tuas in gl. magna. debitores tñ ei soluẽtes liberant pter iustũ errorẽ ĩ fauorẽ liberationis.arg.õ so.l.cũ qs.§.j.õ ꝯdi.inde.l.si nõ sortẽ.§.q̃ filio.⁊.l.ei⁹ q ĩ puincia.j.si cer.pe.presertim si soluat sibi ex ꝯctu celebrato cũ ipso.ar.õ ꝯdic.inde.l.si vrbana. S3 alienationes facte ab eo non valẽt:qr esset admodũ intrusus.xÿ.q.ÿ.c.alienatiões.⁊ cũ legitimã admĩstrationẽ nõ habeãt nihil alienare põt.j.de solutionib⁹.l.filie.Jtẽ iudiciũ secũ factũ non valet:qr q non põt alienare pter defectũ psone vl' pter suspẽsionẽ aliquã ille nõ potest agere.vt.l.ait ptor.j.de iur.delib.sed si rõne rei qs phibet alienare nõ phibet agere.l.j.C.de bo.ma.¶S3 videt ꝙ etiã debitores soluẽtes ei q nõ habuit canonicũ ingressum sed furtiuũ nõ liberent.vt no.Jnn.de elec.nihil.est nisi soluãt ei ex suo cõtractu celebrato noĩe suo vel simpliciter.de cõdi.inde.l.si vrbana.sol.Jnn.loquit in eo q nullũ habuit ingressum:qr non erat cõfirmat⁹.sec⁹ si fuit cõfirmat⁹.l3 pter latẽs vitiũ confirmatio esset nulla.argu.j.de sol. qui hoĩm.§.si nullo. ⁊ in.c.j.de Reg.iur.lib.vi. Porrõ si cõfirmatio esset aliq̃: tũc virtute ꝯfirmationis cõfirmat⁹ oĩa posset nõ attẽto vitio ĩ cã remota.j.in electiõe:qr sufficit ad pducẽdũ effectũ ꝙ cã ĩmediata sit valida l3 cã remota sit inualida.j.de cõd.ob cau.ob eũ.l.iÿ.§.subtili⁹. ¶S3 ꝯclude aut nulla ĩteruenit ꝯfirmatio.⁊ nihil.v3 nec ad liberãdũ nec ad obligãdũ.aut ĩteruenit ꝯfirmatio s3 ĩualida propter vitiũ latẽs tũc valeãt gesta ad liberãdum s3 nõ ad obligandũ ipsam dignitatẽ vel offiñ.aut interuenit confirmatio efficax ⁊ tũc oĩa valẽt qr ptor solũ factũ tueri d3.vt.l.j.§.idẽ põponi⁹. qð fal.tn.au.l.ait ptor.§ pmittit.j.de mino.Et hoc de pria so. gl.¶Ueniam⁹ nũc ad scðaz so ꝯtrÿ.de.l.j.ad l.iul.de ambi.nã illa intelligit qñ clã petit hic qñ palã.nã sub tot oculis vitiũ ꝯmitti nõ pt.ar.C.q test.fa.poss.l.hac ꝯsultissima.ĩ fi.s3 p b̃ cũ petit a pncipe dr peti palã.ar.C.de test.l.oĩm pnceps.tñ ambiẽtẽ increpare cõsuenit.tñ cõcedit v3 ꝯcessio.vt.l.ÿ.in vl.co.s.de origi.iur.⁊ illa so.Jo.est bona ⁊ approbat p libertũ de salinis.soluit ẽt aĩr ꝙ hic loquat ĩ vrbe vbi nõ põt simonia in tãto cetu senat⁹ ⁊ ppl'i cõmitti:⁊ multominus cũ cesare q est sanctissim⁹ ⁊ vir religiosissimus.de leg.ÿ.l si vnũ ex familia.§.fi.imo si principi dat pecunia p officio suo.ista nõ est simonia qr istud nõ est phibitũ ĩ officÿs secularib⁹ iure diuino:sed iure ciuili cui cesar non subest.ergo.⁊ papa sua tpalia põt vendere absq3 aliq̃ prauitate.⁊ vide de hoc Pe.⁊ Cy.in.l.extra territoriũ.j.de iu.om. iu.introit⁹ aũt publicus vẽdi posse ꝯstat.C.de vecti.l.peñ cũ si. Quid aũt si papa p pecuniã ꝯferat epatũ ᵃdic vt no.lxiÿ.dist.c. agato.j.de pac.l.cũ pdẽ.lxxix.di.c.si qs pecuniã.¶S3 opponit ꝯ Jo.⁊ vr̃ ꝙ qs possit petere dignitatẽ ⁊ pmotionẽ suã vt extra õ elec.c.cũ in cũctis.so aut dignitas ẽ sua aut sibi debita ex pcedẽti ordĩatiõe,puta qr elect⁹:aut est indebita,puta qr inhabilis ⁊ idign⁹.aut neutro istorũ modorũ.Prio casu qs potest eã petere ⁊ vẽdicare.ex̃ õ in.c.si.Scðo casu pt petere vt ꝯfirmet ⁊ ꝙ sine legitĩa inchoatũ ẽ õbito vt ꝯsummat.ex̃ õ ele.eũ liter canonicos.Tertio casu nõ pt petere.C.si seru⁹ aut liber ad decu.aspi.l.ÿ.lib.x.arg.j.de post.l.j.§.q aduers⁹.C.de epi. aud.l. nẽo.el.ÿ.Qrto casu est in supioris arbitrio notare petẽtẽ,õ ambitu necne ⁊ si supior admittit nõ cẽset ipetrãs ambitiosus s3 dign⁹.vt.C.de cri.sacri.l.instar.S3 nõne in.l.nr̃a,petẽs erat indign⁹ ⁊ tñ valet ꝯcessio.Rñ.hic dispẽsat nõ qr barbarius: s3 qr ptor pter publicã vtilitatẽ ⁊ iustissimum errorẽ.arg.j.de vsu. l.iuste.in princi.⁊ hec est causa ⁊ ratio eqtatis in.l.nr̃a.Omne em̃ qð in publico vtile est id equũ est.Eqtas em̃ nihil aliõ est nisi q̃dã pietas q̃ maxĩe d3 ẽẽ circa rẽ publicã.vt.ait author ĩ pncip.de somnio Scipionis ibi dũ dicit iustitiã cole ⁊ pietatez.⁊c. ¶Expedit⁹ de primo notabili ad vlteriora pcedo.Dicit hic qð error ꝯferentis dignitatẽ nõ impedit collationẽ dignitatis. ꝯ error est ꝯtri⁹ consensui ⁊ impedit actũ maxime iurisdictiõalẽ vt.j.de iuris.om.iud.l.si per eerorẽ.So.ibi in errore priuate persone hic de errore publico.i.ppl'i vel publice persone.hoc est cesaris.actus em̃ qui publica authoritate ĩnitit validior esse d3 pter publicũ fauorẽ.¶Sed contra hoc oppo.quia error eodem modo infirmat actũ publicũ sicut priuatum.vt.j.de in ius vocan.l.sed si hac.§.patronũ.j.de excu.tut.l.idem vlpinianus.j. di.re iudi.l.quidã consulebãt.a contrario sensu.C.siui admi.ad bono.pos.l.bonorũ.so.in illis.ll.tractat de ꝯmodo puatorũ hic de vtilitate vniuersorũ saltez potentia ⁊ aptitudine.⁊ sic nõ ob.

certe

¶Not. ꝙ pricipib⁹. vendũt officia secularia:⁊ maxime pro dño nr̃o rege Francorum.

¶Epatũ. videtu Feli. in.c.j.õ simo.post prin.xi.in quantũ.d. abbas hic tractat.

certe in l.qdã consulebant,tractabat de cõmodo publico sicut hic.ꝛ ideo quãtum ad illã.l.ista rñsio nõ videt bona:sed rñdeo ꝙ ibi nihil dr ꝗ regrat scia supioris.ꝛ ideo illa l.loqtur indistĩcte.Sꝫ ista so.reprobari vr per gl.or.in.l.ij.C.de diuer.of.li x.vr dic ꝙ aut error principis causat ab errore cõi.ꝛ tunc non officit pmoto ad dignitatē:vel officiū vt hic aut sumit originē ab obreptiõe promoti ꝛ tũc nõ ꝯfert verã dignitatē.ꝛ si pnceps ex cer
7 ta scia facit tũc dispēsare vr. ¶ †No.tñ ꝙ ꝯ canonē phibitoriū inferior a pncipe nõ dispēsat.extra de tē.or.c.vĩ nõ ẽpos.p Jnno.nisi lex vltra pcedat pmittēdo dispensationē.ꝛ tũc necesse est ꝙ dispēset pmissa cause cognitiõe lꝫ nõ in figura iudicij.ar.ſ.de ꝯfir.tu.l tutores a patruo.vñ non intelligit ipso facto dispēsare,qr ē data a iure certa forma.ar.de v.ob.l.q rome.§.flanius hermes.Et iõ si populus vult eligere pupillū in suū dfensorē prio faciat statutū qd eē possit defensor.Nã istud statutū ē qdã dispēsatio q̃ expsse fieri dꝫ postea ppl's eligat.al's nõ valeret electio pupilli ad tale offm̃ vt no.in d.l qdã consulebãt.per
8 Bar.†Et ꝙ dispensatio regrat vborū expssionē, no.Ho.de filijs psby.c.veniēs.Et h tꝫ etiam ibi Jo.an.in nouella.vel dic ꝙ ppl's ēt tacite dispensat qr non hꝫ pcedere i suis actib' cognitionaliter seu litigiose sicut magrat'.C.de ado.l.ij.in fi.ꝛ hic, ꝛ ar.s.de leg.l.de qb' v.nã cũ ipse.ꝛ ar.extra de ele.ꝯing.c.diuersis fallacijs.ꝛ.liij.dist.c.si seru'.nã ois actus tacite includit sua essentialia ꝛ ordinē suū q est in ptãte agētis.ſ.de acq.her.l.illud. ¶ Et no.ꝙ reformatiõib' factis per ꝯsiliarios ꝯ formã statuti qr habēt ptãtē suspēdēdi:ꝛ statuta videt tacite suspensa ꝛ i eis ipso facto dispēsatū.nã istud decretū valet donec rescidatur.vt d.l.ambitiosa de decre.ab or.fa.sed in mogistratib' qb' est data certa forma ñ psumit dispēsatio,qr eēt temerario ꝛ ordine puerso.ꝛ ita intelligit opi.Ho.nã electio ppli hꝫ vim electionis ꝛ statuti simul.ar.C.de dona.inter vi.ꝛ vxor.l.pe.sꝫ factū magistrat' q tenet.leges obseruare,nõ vꝫ iure statuti vbi est iuri ꝯtñ.ſ.de feri.l.j.§.ij. ¶ Tertio opponit ꝛ vr ꝙ Barbari' nõ fuerit ver' ptor sed putatiu' vt.ſ.de decur.l.herēni'.nã q scdm legem creat' nõ est ver' ptor nõ est sicut nec ver' decurio q non ē elect' scdm legē q̃ loqt de electiõe decurionū adeo vt etiã si pceperit cõmodum officij.tñ offm̃ nõ dicat hr̃e vt ibi pꝫ.so.ibi pcipit commodū officij.i.salariū sine tit.qr nõ erat elect'.vt no.ſ.de fal.l.reos,§.q se sm gl.ꝛ de illo itelligit ꝙ incidit in crimē falsi.sꝫ Bar.dicit ꝙ qñcũqꝫ qs assumit ꝛ exercet dignitatē quã non põt hr̃e incidit i crimē falsi.ſ.de pub.Jud.l.j.p bar.ꝛ facit.C.ad.l.iul.viscel.l.j.cum si.Sed tu dic ꝙ ibi pcesserat electio de facto sed d iure non erat electus vt.ſ.de ap.l.si cõstat sed hic d iure erat electus iuris fictiõe.ꝛ sic nõ ob. ¶ Quarto ꝯ hoc op.nã aut tu dicis ꝙ Barbari' fuit ptor p hãc.l.ꝛ hoc vr falsum.nã lꝫ põp.dixerit ei nõ obfuisse seruitutē:tñ Ulpian' exponit q̃ad exercitiū:sꝫ q̃ad verã dignitatē an obfuerit q̃rit ꝛ nõ soluit qnimo ex q̃ de exercitio tñ fatet d alijs negare vr.ſ.de mi.l.ꝛ si fine.§ sꝫ ꝙ pap.aut dicit eū fuisse in vera ptura p rõnē hui'.l.tũc cũ rõ huius.l.sit eqtas ꝛ publica vtilitas ꝛ ille rõnes faueãt actib' Barbarij sed nõ barbario:ergo acta valēt sꝫ barbari' nõ est ptor.ꝛ sic inuenit admistratio dignitatis vbi non est dignitas sicut inuenitur admistratio tutele absqꝫ va tutela rõne dubij.vt.C.de pe.her.l.si putas.ꝙ em̃ eqtas nõ faueat psone barbarij nec eius statuti appet:qr fugiēdo erat fur ꝛ criminos'.C.de ser.fugi.l.j.ꝛ qr obrepsit pplo tacēdo suã inhabilitatē.C.si seru' aut libe.ad.lt.alp.l.ij.li.x.ꝛ qr tacita ꝯditio intelligit si est capax ꝛ dign'.vt.l.ꝙꝙ.ſ.d ri.nu.vñ suscepti fasces.i.honores nõ pcinant indigno.C.de dig.l.iudices lib.xij.de sena.l.cassius.deficiūt em̃ oĩa.l.superioris va volũtas:suscipiētis habilitas ꝛ mõi ꝯgruitas:qr obrepsit.vñ nihil vr in Barbario reperiri nisi colorat' titulus ꝛ colorata possessio est q̃ ptor q̃ad alios non q̃ad se.Jtē nõ interest reipublice ꝙ barbari' sit ptor sꝫ ꝙ acta valeãt pp cõem error ē bñ interest reipu.q̃re ꝯcludit ꝙ barbarius nõ sit in va ptura sꝫ putatiua.ꝛ ꝙ ipse fuit ptor noie ꝛ admistratiõe quoad alios nõ quoad se.qr non habuit verã dignitatē.Et hoc tꝫ Jnno.de ele.c.cũ dilectis.in gl.ꝯfirmatio.Et si dicat:si pnceps hoc obtulisset dispēsasset.Rñdeo hoc nego:qr non psumit ꝙ pnceps velit infringere ius cõe.C.de inof.test.l.si qñ.in princ.nec presumitur qd velit pmonere odiosos ꝛ multipliciter criminosos.ar.d leg.ij.l.lucius.§.lucius titius damã.nam barbari' plura delicta cumulauit.vñ pena dign' est.ſ.de re milita.l.non oēs.§.q assertioni.Jtē dolus barbarij dedit cãm electioni:qr simulauit se dignū ergo electio non valuit de nata.resti.l.j.Jtē dignitas nõ cadit in seruo.Jtē errans non cõsentit.Jtem error in qualitate substãtiali nõ vr esse error finalis cause.C.de her.insti.l.si pater Jtē barbari' qr seru',non põt esse in possessione preture ergo nec in pprietate q̃ iuris est.ſ.de verb.ob.l.stipulatio illa.§.hoc quoqꝫ.Jtē vbi non est cõsensus ibi non est materia ꝛ pꝯñs nec forma ꝛ sic deficiunt pria pricipalia fiēdi ꝛ essendi ex qb' oibus videt ꝙ Barbarius nõ fuit in vera pretura.ꝛ hoc tenēt Petr.Sui.ꝛ Cy.ad hoc facit l.ij.C.de diuersis offic.lib.xij.ꝛ illa est cõmunior opi.qd barbari' nõ fuit ptor.s.vere:sꝫ iurisfictione.s.quoad ordinata p ipm.Sꝫ Ja.but.tꝫ gl.ꝙ barbari' fuerit ver' pretor.ꝛ hoc sic pbat.Si barbari' non esset ptor acta facta ab ipo vt a ptore nõ valerēt.qr q facit aliqd tanꝙ talis dꝫ eē talis qr nomē opi suo effectū suū ponit noia em̃ qualitatū designãt opatiõnē ꝛ effectū subiecti.vt.l.ij.ſ.d insti.cũ si.Jtem si nõ erat ptor:ergo falso noie vsus est.ſ.de fal.l.reos.§.q se.ergo gesta nõ valēt.ar.C.de fal.ex initio.ꝯñs est falsuꝫ.ergo ꝛ añcedēs.Jtē si qs dicat valere gesta circũscripta pretura supponet effectū añ cãm vel fine cã forme qd est ĩpossibile qr cã semp dꝫ precedere.nã cã dr substantia sicut qñqꝫ materia dr substãtia ꝛ forma.ꝛ qñque dr substãtia ꝛ fine substãtia nihil eē põt.vt.ſ.de ꝯhē.emp.l.pacta cõuē.ꝛ qd no.ſ.de pac.l.iurisgē.§.qd fere.Jtē si barbari' sciebat se nõ eē ptorē nõ potuit facere statuta maxime penalia qr ille q scit ꝙ nullã hꝫ iurisdictionē nullã penã põt imponere:vt not.Jnn.de offi.dele.ꝛ cõsuluit.Jtē vera iurisdictio cõfertur seruo q p libero hr.C.de sen.ꝛ interlo.om.iudi.l.ij.qd pbo.Nã ibi loquit in iurisdictione delegata.ꝛ dr ibi valēt gesta.sed hoc nõ potuit ibi esse pp publicã vtilitatem:qr delegatio ibi erat ad vnã cãm vel ad vnū articulū.Jtē nec põt esse,qr sit i possessiõe iurisdictiõis:qr seru' nihil pt possidere.Jtē qr delegat' alieno noie vtit iurisdictiõe ergo nõ possidet.ibi ergo nõ põt valere in dicitū nisi qr vera suppetit iurisdictio ergo seruo cõfert va iurisdictio:maxie ordinaria cũ sit fauorabilior quã legata sꝫ delegata cõfert.vt.d.l.ij.ergo multo magis ꝯfert iurisdictio ordinaria.Jtē ppl's habebat ꝯsensuꝫ in cõferēdo.Jtē iꝫ cõferendo.ꝛ sic informiter ꝛ formiter cõsensit:sed errauit in qualitate.at error q̃litatis nõ infringit substãtiã vitatis.de condi.ꝛ dem̃.l.demõstratio falsa.Et ad hoc pt rñderi ꝙ iurisdictio delegata non est aliõ nisi q̃ddã exercitiū qd seruo cõpetit:qr cũ sit mister ꝛ exercitor iurisdictiõis aliene psona ordiarij q delegauit ispecta repñtata valere dꝫ qd agit.ar.ſ.de do.inter vi.ꝛ vxor.l.mulier.al's incipit,Sulpitius marcell'.sꝫ iurisdi.ordiaria dꝫ,esse radicata.sꝫ in seruo non põt radicari ꝛ iõ aliud in iurisdictiõe ordinaria aliud in delegata:qr iurisdictio delegata nõ requirit tã magnū iuris ministeriū sicut requirit iurisdi.ordinaria.quid dicem'? Rñ.vr dicendū sustinēdo gl.ꝙ aut querit verū barbari' habebat pturã radicatã ꝛ icõmutabilē.ꝛ dico ꝙ nõ aut vtrum hēbat verã pturã reuocabilē tñ tanꝙ collatã indigne.ꝛ vr ꝙ eã sortit' est quãdiu latuit vitiū ꝛ defectus.ꝛ iõ valēt gesta tãꝙ a vo pretore lꝫ min' digno ꝛ cui ptura p superiorē esset iterdicēda ꝛ idē dico in oib' dignitatib':qr est annexa iurisdictio siue sint scl'ares vt hic:siue sint eccl'astici.hoc sentit Jnn.extra d rescri.c.sciscitat'.cõsidera em̃ ꝙ ita est in iurisdictiõe sicut in dñio.vt arg.q furere.s.de sta.ho.Sꝫ dñium retinet indign' donec supior sibi auferat ꝛ nemo ali' de indignitate põt excipe.ſ.fa.ercis.l.is ꝯñr.§.i.Et hec clausula si est dign' nõ facit cõditionē vt notare vr Jn.in.c.vl.de psum.nã si faceret cõdõnē haberet loco cãe finalis.ſ.de ver.ob.l.a titio. ¶ Sꝫ hic q̃rit nũqd sua iurisdictio possit elidi p exceptionē ꝙ min' canonicū ingressum habuit ꝛ Jnno.in.d.c.sciscitat' vr dicere ꝙ sic.sed dicit alibi ꝙ ordinario existēti in quasi possessione iurisdictiõis supiore sciēte ꝛ patiēte nihil pñt opponere subditi nec exquirere ab eo titulū sue possessiõis qr nõ ptinet ad subditū vētilare fctm̃ supioris post ꝙ supior cõfirmauit.vt no.Jnn.extra de ele.c.transmissam.sed vere dici põt qd in exceptiõe seruitutis sit spãle:qr iurisdictio eqparat dñio vt.l.q furere.s.de sta.ho.ergo vera acqsitio.i.perpetua nõ cadit i seruū.Quis aũt d exceptiõe seruitatis cogno-
9 scet:dic vt.d.l.qdã cõsulebãt p bart. ¶ †Quĩto opponit ꝛ vr ꝙ nõ valeãt gesta a min' legitime electo.vt.d.l.actuarios.C.de nũe.ꝛ actua.l.xij.ꝛ ibi no.ergo nõ valēt gesta barbarij.So.barbari' fuit rite assumpt' lꝫ nõ recte:sꝫ i.l.ꝯria.nõ fuit rite elect' qr p nõ habētes potestatē ꝛ qr nõ seruata forma a supiore pñixa.ꝛ sic nõ ob.qr rite factū non vꝫ ipso iure sed rite factū lꝫ non recte per eū qui hꝫ ptãtē valet licet debeat cassari si debito modo cassatio petitur.quid enim si non patitur cassari:videt bene factū qnimo ex nullo interdū sequit aliquid.de ele.qr propter per Jnn.tamē illud dictū non est simpliciter verū:vt not.in.c.is cui.de elec.li.vj.in nouella. ¶ Sexto contra hoc opponitur.quõ em̃ potest dici rite factū cũ fuerit defectus cause finalis.vt.C.de here.insti l.cum pponas.Rñ.hoc nõ est verū nam finis dicit ad id ad qd intellect' ordinat principaliter propter seipm vt studeo vt siã bonus.nã ratio finalis studij mei est bonū fieri:sed barbarius non fuit pmotus ppter seipm sed propter bonū publicū quod representat in magistratib'.vt.l.j.§.publicū.ff.de iust.ꝛ iur.ꝛ illa cã finalis fuit vera.Jtem barbarius optime gessit officium. ¶ Notãdum est qd propter bene agere non iustificat intrusus:qr nec barbarius iustificatur omnino in semetipso dato qd non esset ppe intrusus,qd est not. ¶ Sed hic queritur an acta barbarij valeant,qr non fuit obiectum an erat i possessione an in mera vi electiõis.ꝛ certe tria requirunt scꝫ electio,acceptio,ꝛ igressus officij.ſ.de cõdi.ꝛ demõ.l publi'.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quo facto etiã anteꝗ̃ aliqd gerat est in possessiõe.ĵ.de off.prefe. Aug.l.j.ante vero nihil gerere põt nisi cãl'r.ĵ.de ser.expor.l.pri dem.in gl.vel dic ꝙ cũ iurisdictio semp̃ d̃beat p̃cedere iurisdictiõis exercitiũ ꝙ in iurisdictione exercẽda attẽdit supioris collatio si p̃cedẽs q̃si possessio iurisdictiõis coliate. nã q̃dã sũt ẽt anteꝗ̃ in p̃uinciã qs aduenerit.⁊ sic anteꝗ̃ sit in territorio seu in q̃si possessione.de officio p̃cõsulis.l.obseruare.§.fi.Et q̃si possessiõe tñ p̃bata scia supioris ex fama publica p̄sumit̃ collatio dignitatis:vt no.C.de fi.instru.l.si solẽnib⁹.nã supior q scit mandare vr̃ sicut not.in sili extra de rescrip.c.ex parte decani. p Jnno.hoc nõ placet sed tene qd̃ prius dixi. Jtẽ ⁊ aliõ adõ ꝙ p ꝯfirmato p̄sumit̃ ꝙ p̃cesserit canonica electio vt ĵ.c.cũ olim.ð dolo ⁊ ꝯtu.p Jnn.Jtẽ adde ꝙ ratione illegitimarũ p̃sonarum vel illegitimi iudicis:dum tñ in facti cã sit ver⁹ iudex ⁊ vera p̃sona nõ reuocant̃ gesta.nisi postꝗ̃ de inhabilitate est exceptũ.vt dicit Jnn.de offi.dele.cum prudẽtiã. Jtez adde ⁊ dic ꝙ oẽ decretum ⁊ oẽ mãdatũ qd̃ executionẽ meret̃ instũ dici põt de iustitia rigoris.ĵ.donec infringat̃ ⁊ elidat̃ remedijs opportunis. de iu.l.si pretor.Et iõ pronisio seu electio vel promotio barbarij. non eñi p̃prie d̃r electio:q̃r non expectat nec exigit cõfirmationẽ pl⁹se.q̃r executionẽ iuris ⁊ facti habuit dz dici fuisse iusta. tñ tex. nr̃ dicit ꝙ hoc est de iustitia eq̃tatis non iustitia rigoris. ¶Septimo ꝯ hoc opponit̃ ⁊ vr̃ ꝙ acta corã barbario teneãt d̃ iustitia rigoris:q̃r cũ nihil fuerit obiectũ ꝯ iurisdictionẽ.ergo mero iure tenẽt p̃cessus.C.de excep.l.fi.q̃r omissio exceptionis declinatorie personã iudicis legitimat.so.illud est verũ q̃n exceptio omittitur p negligẽtiã.sed hic non fuit negligẽtia: sz ignorãtia vl' error. Preterea lex nr̃a loq̃t non solum in p̃cessibus sz ẽt in statutis in qb⁹ nulla p̃rogatio interuenit.vñ lex nr̃a nõ fundat̃ in excep.omissa,sed in creatione officij. q̃r hec lex iustificat non ex persona sed ex cã.ĵ.publice vtilitatis.Et adde ꝙ ille q sine cã declinat iurisdictionẽ põt puniri de ꝯtẽptu.ij.q.iij. c.metropolitanum.i gl.⁊ Jnn.dicit ꝙ põt ver⁹ cõtumax reputari,q̃r nõ videt̃ stetisse decimãs suã iurisdictionẽ.s̃m Jnn.⁊ ideo barbari⁹ potuisset punire friuole,declinantes suã iurisdictionẽ:puta qa opponebat̃ alia exceptio ꝙ̃ seruitutis vel obiecerũt de seruitute,⁊ non probauerunt,qd̃ no. ¶Octauo opponit̃.nam reprobato barbario.ergo ⁊ facta sua debẽt reprobari.extra de her.c.fraternitatis.sol.ibi nihil fuit factum legitime hic sic.vñ ex superuenienti casu nõ tractat̃.ĵ.de mino.l.in integrũ.⁊ in.c.quãuis.ð rescrip.li.vj. ¶Nono opponit̃.nã ppl's errauit in facti cã.vñ nõ valet q̃cq̃d ex eo errore secutũ est.vt.l.tutor si petitus.ĵ. ð tu.⁊ cu.da.ab his so.hic fuit error cõis[a] q facit ius.i.facit habilitatẽ persone.C.de testa.l.j.⁊ sic habilitas p̃sone d̃r ius.ĵ.de p̃ba.l.ab ea parte.sed an de isto errore cõi dz probari:⁊ vr̃ ꝙ sic.vt.l. quesitu.ĵ.q̃n actio de pecu.est annalis.⁊ insti.ð testa.§.sz cũ aliqs.⁊ p̃babit̃ p publicã famã.ĵ.ad mace.l.iij. sed certe eoipso ꝙ pro p̃tore publice habeat̃ satis ꝯstat de errore cõi. ¶Decimo opponi.q̃r oĩa cassant̃ q̃ fiunt a nõ iuste electo.C.de sa.san.eccl.l.ð cernim⁹.Sol.ibi nullo mõ fuit electus sed intrusus a semetipõ. xxiij. q.j.c.didicim⁹. ¶Undecimo op.ad idẽ ð notatis i.l.infur. ꝙ ex cõuẽtione.§.j.ꝯ.de iureiu.sol.ibi erat offm̃ authoritate publicũ.sz vtilitate p̃uatũ hic oĩno publicũ.vñ hic versat̃ vtilitas publica ibi nõ.⁊ sic nõ ob.de hoc p Dy.in.c.j. de reg. iu. l.viij.q. lib.vi.Sz an lex nr̃a hz locũ i iurisdictiõe in rẽ suã vt i comitatu ⁊ baronia si princeps ꝯtulisset eã barbario. Rñ. hec qd̃ p̃dẽt ex hoc an barbari⁹ sit liber:q̃r seru⁹ ñ põt hr̃e dñium. circũscripta aũt seruitute,hec lex hz locũ in iurisdictiõe in rẽ suã donec remoueat̃ p supiorẽ tenẽdo opi.gl.ꝙ barbari⁹ habuit verã p̃returã.secus eẽt tenẽdo ꝯtrariã opi.q̃r qd̃ non acq̃rit̃ recipiẽti remanet penes dantẽ.ĵ.de acqui.pos.l.si qs vi.§.differẽtia. ideo cõmoda talis iurisdictionis ⁊ introitus non p̃tinerẽt ad eũ sz ad dñz. ¶Ex p̃dictis arguit̃ ad aliã q̃stionẽ.statuto florẽtie cauetur ꝙ nullus possit eligi in potestatẽ florẽtie nisi sit guelphus ver⁹.⁊ de domo guelpha.Et si secus fiat electio non valeat ipo iure.modo electionarij elegerũt quẽdã gibellinũ qui per errorẽ ppl'i fuit recept⁹ et gessit offm̃.tãdẽ ille petit salariũ obijcit̃ ei ꝙ nõ fuit ver⁹ p̃tãs ergo salariũ hr̃e nõ dz:q̃r i p̃ceptiõe salarij v̄itas dz attẽdi.ĵ.ad muni.l. titio cũ eẽt. Ecõtra ip̃e d̃t ꝙ fuit ver⁹ potestas,⁊ ita habit⁹ ⁊ reputatus.⁊ ꝙ fuit offõ functus.vt hic s̃z gl.⁊ lz fuerit electus a p̃ncipio incõpetẽter a nõ habentibus mandatũ.⁊ ꝯ formã statuti tñ ppl's fingitur ratificasse. ar. huius.l.in v̄.nã et si placuisset. sz certe imo non est v̄isimile ꝙ ppl's velit derogare suis statutis.⁊ ista vr̃ v̄a opi. q̃r electores non potuerunt obligare communi forma non seruata.de elec.c. cũ in veteri.⁊ hoc si erat notoriũ vel certũ istis electoribus sz in dubio p̄sumit̃ factũ bona fide.⁊ ideo ñ vr̃ factũ,male sz bñ. ar. ĵ.de ꝯdi.⁊ de.l.q̃uis.⁊.ĵ.mã.l.si hominẽ. ¶Duodecimo opponit̃ barbari⁹ fuit in q̃si possessione p̃ture mala fide q̃r suũ sciebat defectũ.⁊ fama ei nõ p̃focinatur, q̃r habuit cãm ab ipsius dolo.vt.ĵ.de adul.l.miles.§.pe.ergo non potuit iurisdictione vti cum vsus ⁊ fructus nõ pertineant ad predonem. vsus enim iurisdictionis est eius exercitiũ.Fruct⁹ vero iurisdictiõis sunt cõmoda que inde p̃ueniũt.ĵ.ad muni.l.de iure.C.de bo.proscrip. auĉ.bona so.supioris decretũ velat malã fidẽ.vt.ĵ.de noxa.l.generalr̃.si aũt qd possideret iurisdictionẽ absq̃ titulo ipse bonã fidẽ nõ posset hr̃e,q̃r ea q̃ non possunt haberi nisi ex concessione supioris non possunt bona fide absq̃ titulo possideri.vt.c.
10 ad decimas.de rest.spo.lib.vj. ¶†Et not.ꝙ q̃rere qs põt quasi possessionẽ iurisdictiõis etiã cũ dolo ⁊ mala fide.extra de ser. non ordi.c.j.p Jnn.tñ nõ q̃rit effectũ possessionis vt.d.l.herenni⁹ ⁊ nõ oĩs possessio p̃tingit ad indicij vigorẽ.ĵ.eo.cõi diuidũ. l.cõi.diuidũdo.§.inter p̃dones.Ecõtra vero malã fidẽ qs põt hr̃e.i.p̃rauã cõscientiã etiã vbi deberet hr̃e bonã ꝯsciẽtiã nam vt ait Jnn.in.c.p tuas.extra de symo.nemo põt cõsciaz alteri⁹ mutare cũ nõ possit vis inferri animo.Jsta tñ opi.nõ est curãda in iudice:q̃r qd̃ facit valet ex virtute iurisdictiõis.vñ ⁊ si barbari⁹ credidisset sua gesta nõ valere.tñ valẽt p hanc.l.Facit ꝙ no.extra de p̄scri.c.cũ ex officij.p Jnn. ¶Et p̃dicta multas dirimũt q̃nes.Ecce q̃dã tãꝗ̃ tabellio ꝯfecit lõgo tp̃e instrumẽta.Postea appet ꝙ nõ est tabellio,q̃r creat⁹ a nõ hñte p̃tãtẽ a
b p̃cipe vel a rege.certe ille null⁹ est. ⁊ instr̃a sua sunt nulla[b].q̃r nõ sunt facta a publica p̃sona.lz faciãt aliquã p̄sumptionẽ.arg. no.ĵ.de edẽ.l.q̃dã.§.nummularios.Sed pone ꝙ bñ fuit creat⁹ tabellio.tñ tũc erat excõicat⁹.ergo non valuit creatio. vl' pone in heretico q lõgo tp̃e ꝯfecit instr̃a inter ignorãtes certe valẽt instr̃a tãꝗ̃ publica,vt hic si erat excõicat⁹ vl' heretic⁹ occultus
c sec⁹ si manifest⁹[c]. ¶Sed pone sicut de facto vidi ꝙ erat tabel
d lio tñ ep̃s eũ ꝯdẽnauit d̃ falso secrete[d] in camera sua.⁊ ipse postea inter ignorãtes ꝯfecit instr̃a.q̃rit̃ an valeãt.⁊ videt̃ ꝙ sic.cum sit degradat⁹ vt dixi in.l.cassi⁹. Jn ꝯtriũ videt̃,q̃r nõ definit oĩo esse tabellio.vt.l.si plurib⁹.de aut.tu. Jtẽ s̃nia legis que nõ declarat̃ ab hoĩe nõ p̃iuat ab exercitio, vt not.in auĉ.de tabel.§. pe.ergo idem in occulta sententia hoĩs pari rõne.arg.vt ecclesiastica bene.c.j.nã sententie debẽt legi publice non in camera vt.C.de sen.⁊ interlo.l.cum sententia.vnde cõsului instrumenta valere.⁊ adde qd̃ no.in spe.de instru.edi.§.restat.v̄s.qd si tabellio perdit officiũ.⁊.l.ij.de agen.in reb⁹.li.xij.⁊ p Azo.in sum.in auĉ.de fi.instru. Qualiter aũt probet̃ ꝙ quis fuit tabellio.Rñ. in instr̃is antiqs in qb⁹ põt esse fama sufficit inueterata fama. de ver.sig.c.venies.per Jnn.⁊ si eẽt adeo antiquũ ꝙ d̃ tabellionatu non esset fama sufficit ꝙ reperiant̃ plura sua instrumenta in locis authẽticis:puta in archiuo publico.C.d̃ fi.inst.auĉ.ad hoc Jtẽ sufficit matricula, q̃r p̄sumit̃ p matricula:vt.l.pe.ĵ.de
11 mili.testa. ¶Et no.ꝙ fama ⁊ cõis opi.dãt robur offõ vbi cõsidera ꝙ aut fama p̃cedit actũ offcij.⁊ tũc ẽt primus actus valet etiã circũscripto oĩ alio actu vt hic.l.ij.C.de sen.aut act⁹ officij parit famã ⁊ tũc req̃runt̃ plures actus ⁊ multorũ vtilitas s̃m Cy.⁊ Jac.de bel.⁊ Ray ⁊ forte ẽt req̃rit̃ lõgum tẽpus , ad hoc vt act⁹ cõualidet̃ ⁊ fingat̃ retro vt.C.de pe.here.l.si fili⁹.⁊ arg. C.de vsur.l.eos.in prin. Sed nunq̃d p actũ vnũ qs incipit possidere Rñ.aut act⁹ exigit ꝯfirmationẽ si est in possessiõe ante nõ:q̃r nõ hz fructũ sue intentionis nisi p cõfirmationẽ maxime eñi possessio in fructu cõsitit vñ q arat arãdo vadit.Sed q percipit fruct⁹ ille efficaciter possidet.C.fin.reg.l.iij.ĵ.qb.mod.vsu fru.amit.l.põp.si autẽ act⁹ nõ exigit ꝯfirmationẽ. tũc vr̃ ꝙ per primũ actũ qs sit in possessiõe.q̃nimo sufficit potẽtia ⁊ licẽtia iuris vt qs dicat̃ esse in quasi possessiõe in corporalib⁹,alias nõ valeret act⁹ si quasi possessio nõ precederet ip̃m actũ.de conces. prebẽ.c.cũ nostris.p Jnnoc.de causa po.cũ ecclesia per eundẽ. ¶Et no.ꝙ s̃nia iudicis si bona fides est in quasi possessiõe iurisdictionis vz vt in.c.in literis.de res.spo.p Jnn. ¶Uiso de p̃tura ⁊ de gestis barbarij videam⁹ nũc de ei⁹ libertate q̃m vt dixi põt esse p̃tura circũscripta libertate vt vr̃ tex.apertus.⁊ ideo p̃tura non arguit de necessitate in libertate. ¶Querit̃ ergo an barbari⁹ fuit liber effectus . ⁊ glos.dicit ꝙ sic p̃tãte enim ⁊ voluntate simul ꝯcurrẽtib⁹ p̃ficit̃ oĩs act⁹ human⁹ teste Boetio: sed hic est p̃tãs ⁊ volũtas ficta circa libertatẽ cõferẽdã. ⁊ hoc apte dicit litera. Sed certe imo req̃rit̃ tertio.s.scia q̃ hic nõ est ⁊ licet iuriscõsult⁹ dicat ꝙ liberũ fecisset nõ loq̃t̃ de iure sed d̃ facto qũo eñi põt iuriscõ.scire intẽtionẽ ppl'i.qs eñi silẽtis nouit mentẽ.de pac.iurisgen.§.pactorũ.in gl.nã iuris.sapiẽs hz d̃terminare de iure nõ de facto.de statu.homi.l.arethusa:⁊ not.ĵ. de her.insti.l.illa istitutio. Sz rñ.ꝙ determinatio facti certi nõ p̃tinet ad.l.sz ꝯiectura.i.q̃ mente factũ sit bñ p̃tinet.ad offm̃ legislatoris.ĵ.de pa.l.tale pactũ.§.fi.cũ fi.q̃r cõiectura dz fundari rõne.ĵ.de v̄.ob.l.ꝯtinu⁹.§.cũ ita.erit ergo rõ:q̃r expedit honori rei publice regi p dignũ receptũ aut factũ.sicut apl'at⁹ aut dignũ recipit aut dignũ facit.⁊ sic dignitas si vilescit sit i p̃sona vili.Et sic aufert sordẽ ab ip̃a. Jtẽ fuit.l.lata p barbario.vñ aliqd dz sibi p̃desse lex.i.creatio vl' legis hñs.p̃terea vbi fit lex ibi sp̃ fingit̃ ineẽ s̃nia.ĵ.d̃ ꝯd.ob cãz.l.si pec.§.seruũ.nõ ob.c.j.d̃.li.vj.q̃r ibi igrãtia nõ infringebat s̃cm̃ supioris ex toto.sz h̃ ĩfrĩgeret ex toto vl' iure vl' saltẽ d̃.honestate q̃r inhonestũ ẽ ꝙ s̃u⁹ sit p̃tor ⁊

liberis

a ¶Cõis.vi d̃ oĩno fel. in.c.ad p̃bandũ. circa fi.j.co.⁊ seq.d̃ re.iu ibi nõnulli ad hui⁹.l. materiã ⁊limitationem.

b ¶Nulla.vide fel.in.c. j.de fi.istr. post me.ij ij.col.

c ¶Manifest⁹. adõ. d.alex. de imol.in.l.l. iul. ĵ. ad.l. iul.repetũ. ⁊ bar.incõ si . existẽs ⁊c.⁊ eũdẽ bal.in tra. tabel.xiij. ⁊.xxiij . q̃stio. ⁊ car. in.c.p̃pendim⁹ . xxxix. q̃ne. d̃ sentẽ.excõi.⁊ i cl.j. q.ix.dex.⁊ Fed.de senis i cõsi. lxxi.

d ¶Secrete. Not.p dñis venerabilis p̃lamenti tholose q quoddam arrestũ p̃tulerũt de quodã magno domino secrete in camera consiliij ne nimis diuulgaret̃ i populum.

liberis hoib⁹ psit.nec mireris: qr etiã ab ignorante qñqȝ aliquid gerit validũ.vt.j.de ver.ob.l.si ita stipulatus fuero hãc summã. ⁊ sm pdicta dicẽdũ est ꝙ barbari⁹ philipp⁹ sit fact⁹ ingenu⁹ ⁊ nõ libertin⁹.vt.j.de na.resti.l.q̃ri. Nõ ob.C.de suis expoz.l.mone. qr ibi delictũ hic statutũ. vñ rõne mera delicti nemo libertatẽ mereatur: sed eã bene põt mereri p puisionẽ legalẽ vt.§. de ori. iu.l.ij.§.postea cũ Appi⁹.nã faciens ĩ publico qõ vtile est meretur pmium.de here.insti.l.testamẽto dñi.j.ad sil.l.si qs in graui. §.hi qz.cõclude ergo cũ glo. ꝙ barbari⁹ sit effect⁹ ingenu⁹ iuris fictiõe ipso instãti sue creationis. ¶ Sed ꝯ gl. opponit de verbo seruitutẽ ⁊ de ꝟbo q̃diu latuit.l.seruit⁹. lz rñ. ꝙ litera loquitur inspecto rigore sed inspecta eqtate est sec⁹ vt postea dĩt. nã illa lrã si sciuisset liberũ effecisset nihil ad ppositũ si nõ eẽt factus liber. Itẽ non ꝯfert ad ppositũ cõparatio p aduerbiũ magis de pplo ⁊ impatore. Itẽ ꝯ gl. qr si ingenuus: ergo non cassandus a ptura. Rñ. illud non seqtur: qr multi ingenui cassant ex cã: ⁊ ille cassat qr criolus. ¶ Itẽ ꝯ glo. oppo. qr nulla lex: lceius ĩpat vel fouet.j.de ne.ge.l.siue hereditaria.so. hic nõ persone merito sed merito officij fit grã. Itẽ ꝯ glo.j.de in ius vo.l.sed si ĩ hac.§. pronũ.sed ibi priuata vtilitas hic publica. Itẽ ꝯ gl.C.de lib.cã. l.nõ mutata.C.q mil.nõ pos.l.superseruis.⁊ p illas leges Mar. sil.Alber.ð cre.Pe.Gui.Cy.⁊ Ray.tenẽt ꝯ gl.sed ibi offm̃ fuit gestũ improbe ⁊ illicite. vt.l. herẽnius.j.de decu. hic vero licite. Itẽ hoc spãle in offõ preture: qr est de officijs supremis cũ pretor habeat ptãtẽ.l.cõdende.insti.de iure natu.§.pretorum.sicut dicim⁹ in episcopo.in aut. ð san.epi.§.sed hoc quidẽ.⁊ sic videt glo.a suis emulis õfensata.si ergo barbarius fuisset assumpt⁹ in minori officio nõ a pplo romano vel pncipe nõ haberet libertatem nec verã iurisdictionẽ radicatã nec gesta valerent vt ex pdictis apparet.si autẽ velis tenere cõmunem opinionẽ: ꝙ barbari⁹ nõ habebat verã preturã nec libertatẽ: dic quod vna questio tm̃ soluitur in lrã.s.ꝙ gesta valeant. Et sic est reperire exercitiũ preture sine pretura sicut multi sunt in q̃si possessione iurium tñ illa iura eis non ꝯpetunt. Ex p hoc facit qr lrã vr corrigere dictũ põponij. Itẽ qr loquit conditionaliter.s.si sciuisset. ⁊ ar.a ꝯrio sensu sumpto ex illa conditionali.sec⁹ est si ignorauit.⁊ illa opi.planior est qr sic berbarius insignia habuit sine dignitate. nã insignia differunt a dignitate.offi.pcõsu.l.j.⁊ factum distat ab ordine.de actio.⁊ ob.l.obligationũ substãtia.sm vber. ¶ Et no.ꝙ materia.l.nre.habet locũ ĩ his q̃ siũt rõne publici officij si in alijs,extra de cõsue.c.cũ dilect⁹.sm Inn. ⁊ ĩ his q̃ tãgũt ius alioꝝ nõ solius facientis vel patiẽtis.extra de pcn cõsuluit per Inn. ¶ Illud est no.ꝙ pro eo qui in posses.iurisdictionis ordinarie inuenit presumit licet hic stat⁹ naturalr inesse nõ possit. de offi.dele.cũ ĩ iure.p Inn.⁊.c.cũ sup p eundẽ. arg. ꝯ qr nemo presumit officialis nisi pbet.l.phibitũ.C.de iure fisci.li.x. vide Cy.C.vbi cã sta.l.j. ¶ Et not.ꝙ lex loquit de eo q non debuit admitti ad officiũ: tñ admissus est. Sz quid ecõtra si nõ admissus est: sed tñ debuit admitti.vide de reli.do.cũ venerabilis, per Inno.de iudi.c.si.⁊ vide in spe.de secũdo decre.§.vidẽdũ. vers. qd si elect⁹.⁊ adõ qõ no.in spe.de censi.§. nũc vidẽ. ver. pone.j. Apparet ex his hui⁹.l.intellect⁹ ⁊ vtilitas etiã multiplicit adaptata: sed gñosus intellect⁹ adhuc põt ad infinita pcedere quia intellect⁹ pertingit vsqȝ ad celum. ¶ Unũ nõ omitto ꝙ Cyn. dicit hic qõ.l.ij.C.de sentẽ.⁊ inter.om.iud. nõ hz locũ in seruo: qr ibi nõ ꝟset publica vtilitas cũ sit factũ singulare. nam male loquitur: qr iurisdictio est iuris publici in vniuersali ⁊ singulari q̃m in quolibet suo singulari a publico fonte authoritate ⁊ vtililitate pcedit.ꝯ de iu.⁊ iur.l.j.§.publicũ.⁊ iõ etiã in seruo ibi loquit. Itẽ scias ꝙ lz iudex vel notari⁹ sint depositi tñ gesta non repellunt.nã innuit ꝙ barbari⁹ q̃diu latuit eius q̃litas stetit in ptura.q̃si tacite dicat fuit postea remot⁹ vel dfect⁹ null⁹ sm varios intellectus tñ act⁹ retro exerciti sunt efficaces. facit ꝙ no.j.de infa.l.furti.§.j.p gl.⁊.j.de opis lib.l. hoc demũ. ⁊ extra ne cle.vel mo.c.sicut.⁊ est sile: qr instrm cãcellatũ pbat obliga-
a tionẽ de pterito: qr fuit, sed non de pñti qr nõ est vt.l.fullo,[a] vel sarcinator.j.dfur.⁊ est rõ: qr priuatio includit habitũ cũ effectu de preterito: ⁊ excludit habitum de futuro. ⁊ ideo mmirũ si cõsummata debito tpe valent: ea em̃ tpa inspicienda sunt q̃ actibus insunt.i.legẽ actib⁹ dant.alia vero tpa tanq̃ impertinẽtia non curantur.§.qnimo.⁊.l.lz si cõditione. §. solemus. de here. insti.⁊ facit de conditio. ⁊ demon. l.intercidit. Et vt sparsi. per oppositionẽ riuuli in vnũ distinctionis fontẽ colligant. dic ꝙ aut quis promouet a principe vel quasi. vt a populo q in sua
b viuit libertate.vt romanus ⁊ gallicus[b].⁊ tũc aut ꝑprio motu.⁊ omnia valent quia pprius motus oẽm obreptionẽ excludit. vt in.c.si motu pprio.de preben.li.vj.aut ad supplicationẽ alterius.⁊ tunc aut quoad fauorẽ alioꝝ multoꝝ vel reipublice vt in balneis ⁊ statutis.⁊ valẽt oĩa nõ q̃n ipse fecerit q indign⁹ est lz q̃i fecerit princeps q authoritatẽ dedit ei.C.ð ve.iu. enu. l.j.§.omnia Principem dico fecisse permissiue non formaliter sicut deus permittit tamẽ deus non facit.aut loquimur quoad fauorẽ obzipiẽtis ⁊ tũc quantũ est in se ipse nõ meret honorem sz pudorẽ.tñ ĩ supmis dignitatib⁹ nõ lz inferiorib⁹ retractare vt hic.aut pmotio fit ab ĩferiore a pncipe ⁊ tũc sic põt distingui.aut em̃ cõferẽtis deficit potẽtia ⁊ authoritas: ⁊ tũc nõ vz: qr deficit fundamẽtũ.⁊ qcqd ex eo sequit ẽ nullũ vt.d.l.actuarios.C.ð nũerarijs ⁊ actua.li.xij.nã illa.l.vltra pcedit cassando qcqd fit ab eo q qõ facit vsurpat.ar.ad h.C.ð testa.l.cõsulta diualia ĩ fi. Et hoc rõne naturali ⁊ ciuili qr nõ hz radicẽ nec fundamẽtũ.vt dictũ ẽ ad h.C.de sacrosan.ec.l.decernim⁹.⁊.l.naturali.§.j.ð ꝯfir.tut.⁊.l.q neqȝ de reb⁹ eoꝝ. Aut collatoris adest potẽtia ⁊ authoritas sed suscipiẽtis nõ adest capacitas. ⁊ tunc aut defect⁹ q iure ciuili si pt suppleri.vt qr est infans iste pmot⁹ ad admĩstratione ciuilis officij ⁊ collatio seu puisio ipso iure nõ vz vt no, Inn.ex de rescri.scisitat⁹. Nõ obl.ꝙ qñqȝ infantes sunt reges ⁊ dñi: qr istud ẽ verũ in dñio naturali.xxiij.q.j.c. si.aut pt suppleri dfect⁹ de iure ciuili.i.ꝯ defectũ puideri ⁊ tunc aut ẽ rite pcessuz ⁊ oĩa valẽt pter authoritatẽ supioris.vt no. in.l.ij.C.qñ puo.nõ ẽ neces.aut nõ est rite pcessuz,⁊ tũc nihil vz. vt in.c.si.de ele.li.vj. Aut in collatore ptãs.⁊ in suscipiẽte repit iuris capacitas tñ si ẽ ali⁹ accidẽtalis defectus,puta criminositas tũc aut collator ꝯfert iure suo aut mãdato alieno. Prio casu vz collatio dignitatis ⁊ officij.vt in aut.qño opz epis.§.si qs aũt talis. Scdo casu aut facit ꝯ vel pter formã mãdati ⁊ nihil vz: qr tũc deficit substãtialis mõi ⁊ forme solẽnitas.ð elec.c. cũ ĩ veteri.de le.ij.cũ q̃dã.⁊.l.cũ pr.§.rogo.aut seruat mãdatũ hoĩs ⁊ tũc vz ẽt qõ iniuste fit nisi sit error expssus.de excu.tu.l. q testamẽto. ¶ Et no.ꝙ recte factũ vr ꝙ opi.hoĩm gñali crea dit bñ qõ actũ vt h.s.qñ opinio pcedit actũ factũ facit qõ no.j. de test.l.cũ lege.lz si temerariũ factũ pcedit famã non ꝯualescit postea occasio fame: qr fama p titulo nõ hr lz canonica institutio vt in.c.j.extra ð re.iu.li.vj.facit qõ no.Ja.de bel.C.ð sen.⁊ interlo.l.ij.in sua dis.vbiqȝ quãdã ponit distinctionẽ quam do. Ray.de for.recolẽde memorie supplẽs sic notabiliter ait sic dicẽs.s.circa errorẽ cõem distigue: qr aut error cõis pcessit electionẽ seu collationẽ dignitatis vel officij.⁊ tũc an valeat electio ⁊ collatio ⁊ pbet cõis error.⁊ valẽt acta ⁊ gesta: qr lex tollit oẽm defectum vt.hac.l. Barbari⁹ ⁊.l.ij.C.de sente.canonizata. iij.q. vij.c.tria Fallit ĩ publice excõicato extra ð re iud.c.ad pbãdũ. aut error cõis supuenit post electionẽ seu collationẽ. ⁊ tũc nihil operat: qr igressus fuit vitiosus ⁊ error nõ pbabilis: qr veritas debuit ingri.vñ l.nõ supplet defectũ.ar.ꝯ.ð in.om.iu.l.si b
p errorẽ.⁊ de iu.l.ij.in pnc.⁊.l.si qs ex aliena.⁊ de interlo.actio. l.de etate.§.pe. Et tũc cessat hec.l.barbari⁹.cũ si.ar.j.de iu.⁊ facti ign.l.nec supine. ¶ Scdo ꝟo distingue si querat an teneant acta ⁊ gesta p non iure electũ.dic aut in electione est clausula q̃ retractat expsse qs qõ fuerit aliter secutũ.aut nõ. Prio casu nõ tenẽt acta per eũ per dictã.l.in his.⁊ per.l.actuarios.⁊ p authẽ. cassa.C.de sacrosan.eccle. Scdo casu aut est peccatuz in forma electionis vt qr in ea nõ est solẽnitas obseruata.⁊ tunc aut electorib⁹ ꝯpetit ius a lege ⁊ sic suo iure.aut ab hoĩe ⁊ sic alieno. Prio casu tenent acta ⁊ gesta si null⁹ ab initio extitit ꝯdictor c
al's secus vt.d.l.pe.§.si.j.de decu.⁊ in aut.qño opz epis.§.si qd autem ⁊ extra de causa pos.c.cum olim.⁊ de preben.c.dilectus. Secundo casu nõ valent acta p eum: qr electio seu collatio non habuit radicẽ nec fundamentũ.arg.d.l.actuarios.⁊.C.si a non compe.iudi.per totũ.⁊ extra de hereti.c.fraternitatis,ratio inter casus predictos bñ no.ex his q not. Pe.C.de contrahẽda emp.d.l.si.aut peccatur ĩ materia.puta qr nulla facta est electio. qr electoribus nulluz competit ius eligendi: tunc error communis nil operat nec tenẽt acta p illũ.vt.d.l.herennius.C.ð sacrosan.ecc.l.decernimus.⁊.j.de re.eoꝝ.l.qui neqȝ.cum si.⁊ hoc not. Inn.extra de electio.c.si.⁊.c.qõ sicut aut est peccatũ in accidenti puta qr electio est facta p pecuniam ⁊ sic simoniaca.⁊ tũc dicunt quidã ꝙ error cõis nihil operat: ⁊ acta nõ nocent: qr talis
c electio pcessit a radice auaritie q̃ est mater oĩm maloꝝ[c]: vt probat in aut.vt iudicis sine quoquo suffr.§.quanta.C.ð epi.⁊ cle. si quẽquã.⁊ in aut qño opz epos.§.⁊ hãc.de san.epis.§.porib⁹. bñ facit.C.de legi.l.nõ dubiũ.⁊.l.actuarios. nec ob.hec l.bacbari⁹.qr electio si fuit hic turpit facta vt hic no.nec vitiosa qr precessit error cõis vt hic dixi.alij dñt electio pdicta habuit radicẽ ⁊ fundamẽtũ.⁊ valẽt acta ⁊ gesta vt no. Ja.j.q.j.cito.⁊ oĩs. Inno.ꝟo dĩt ꝙ si talis electio fuit cõfirmata p supiorẽ ⁊ crimẽ ẽ occultũ ꝙ tũc valẽt acta ⁊ gesta,cũ ex ꝯfirmatiõe potestatẽ recipiat administrator.extra de elec.c.trãsmissa.vt ipse vr notare in.d.c. vlt.⁊.c.qõ sicut.⁊ allegat.j.qõ fal.tu.autho.l.j.§.idẽ põponi⁹.lz nõ facit qr ibi ptor decreuit se ratũ habiturũ gestũ cũ illo falso tutore qõ plus operat q̃ simplex confirmatio. Item allegat.j. de mino.l.ait pretor §.permittitur.sed non facit: qr ibi administrator legitimus. Itẽ allegat.j.de decu.l.pe.§.si.sed nõ facit qr ibi electio fuit facta rite,lz non recte.hic autẽ nõ rite.differunt enim hec verba vt no.j.de inoff.test.l.ij.⁊.j.de cõtra.l.nõ putauit.§.nõ quenis.primã opi.tenent legiste.⁊ Jaco.de bel.opinio

a ¶ L. Fullo.⁊ ibidẽ vide bart. ⁊ adde eũ dẽ bart.in rub.C.ð si de instru.pet. char. ꝟsi.iuxta hoc q̃ro.⁊ in cõsi.incip. mortuo tabellione.

b ¶ Gallic⁹, loquit do. Bart. sm sua tẽpora: qa forte tunc populus gallic⁹ erat ĩ libertate.

c ¶ Malorum, adde Jo.an.ne. in.c. auaritie.ð elect. in vj.in si. colũ.⁊ qõ ibi dicitur in apostil.

Inn.tenēt canoniste.aut est pctm̄ in qualitate puta in persona electi ꝛ tūc aut vitiū est manifestū aut occultum. Primo casu nō valēt acta ꝛ gesta.vt.d.c.nihil.ꝛ.C.si a nō competen.indi.p totū qꝛ nō suffragat error cōis ꝙ est necesse vt hac.l.barbarius Scdo casu tenēt acta ꝛ gesta si est error probabilis.vt.s.dixi.ꝛ hoc tꝫ Iac.de bel.tn̄ vltramonta.ꝛ nos legiste tenemus qd ibi requirat aliud.s.publica vtilitas multorū.vt.s.sepi⁹ dixi.ꝛ hoc pbat in lra.l.nr̄e ꝛ per hoc intelligas ꝙ no.in.d.l.iusiurā.§.i.j. de iurein.ꝛ ꝙ no.in spe.de actore.§.j.v.sed pone qdā dicēs se epm.ꝛ in spe.de leg.§.nunc vidē.scdm Ray.de forli.ꝛ hāc distinctionē serua in confirmatiōe electio pcedere dꝫ.sꝫ i collatione seu puisiōe serua distinctionē meā. ¶ Et no.qd ista sunt di-
12 uersa.s.electio ꝯfirmatio collatio ꝛ puisio.† Electio est actus legitim⁹ in q ex plurib⁹ vn⁹ eligit.i.p aliꝗs elicit.facit.l.j.de mi. testa.vn̄ illa est pfecta electio in q inter mille vn⁹.i.optim⁹ eligit Cōfirmatio est supioris authoritas ꝯfirmās electionē inferioris.vt in aut.de defen.ciu.§.interim.dꝛ cōfirmare.i.cū alio firmare.j.de lib.leg.l.aureli⁹.§.testō.qn̄qꝫ ꝯfirmat id qd nullū est de leg.j.l.legata inutilr de mil.test.l.trib⁹.§.fi.Collatio est officij vel dignitatis legitima donatio sola supioris authoritate pcedēs.Prouisio ē nomē plurib⁹ adaptabile.nā qn̄qꝫ sapit electionē qn̄qꝫ cōfirmationē qn̄qꝫ vtrūqꝫ sil'qn̄qꝫ pprio motu factā largitionē,extra de elec.c.in causis p Host.ꝛ.d elec.c.is cui. vi.p arch.ꝛ p eūdē.extra de pbē.c.cū in illis.ꝛ extra d ap.c.ꝯstitutis.p Inn. ¶ Et no.ꝙ ille dꝛ puisus cui ē puisuꝫ cū effectū qꝛ plenū hꝫ significatū hoc vbū puideat vt in.c.in lr̄is.de of.d le. Inn. Est aliud nomēꝙ appellat p inuestitura ꝙ nomē antiqt⁹ nō fuit in vsu nec in legib⁹ ffoꝝ.inuenit,sꝫ i iurib⁹ nouis inuenit.ꝛ vid qd no.i.c.cū illis.d pbē.li.vj.p Arc.ꝛ inuestitura facta i re vl'i ꝯspectu rei trāfert verā possessionē sꝫ seorsuꝫ fctā nō dat possessionē corpalē sꝫ licentiā accipiēdi.vt no.i.c.ꝗ.de ꝯsue. per Inn.ꝛ i.c.j.d re iu.li.vj.p dy.maxie aūt ē inuēta inuestitura pp icorpalia. ¶ Alteri⁹ q̄ro an qs possit ititulari i eo ꝙ nō posset possidere ꝛ vr̄ ꝙ sic.nā ita fuit d barbario.sꝫ certe ꝯ fuit d facto. ar.d acq.pos.l.i.si vir vxori.sic barbarius habuit iurisdictionē actu ꝛ nō habitu act⁹ i factū sonat habit⁹ vo ius designat sꝫ tn̄.ego vidi aliq̄s de iure intitulari in eo qd nō pn̄t possidere: vt i rege hierusalē.ꝛ ibi eꝫ est habitus sine actu: tn̄ vere dꝛ rex respectu dignitatis q cū sit icorporalis vbiqꝫ retinet nomē suū qꝛ locus nō circūscribit incorpalia.vt.l.fi.C.de pscr.lōg.tēp.sed dicendū est ꝙ aut ipedit possessio de facto ꝛ pt intitulari, aut de iure.ꝛ tūc inepta est talis intitulatio.ar.de vb.ob.l.quidam cū filiū. ¶ Deinde q̄ro barbari⁹ vult renūciare in manu ppl'i. populus nō vult acceptare renūciationē qd iuris: dico ꝙ cōua-
13 lescit ꝛ ptura n̄ euanescit.ar.j.d mili.te.l.tribunus.§.fi. ¶ † Sꝫ hic q̄ro nūqd impator possit renūciare impium in manibus electoꝝ.ꝛ dico ꝙ nō qꝛ nō sunt eius supiores.nā ille dꝛ supior in cuius manibus fieri dꝫ renūciatio.ꝛ qꝛ hꝫ ptātē instituēdi ꝛ dstituēdi.vt no.extra de renū.c.qd in dubijs.p Cōpo.sed electores postq̄ impator ē ꝯfirmat⁹ ꝛ coronat⁹ vl'ꝯfirmatus tm̄ nō hn̄t ptātē distituēdi.ergo in eorū manibus n̄ pōt renunciari, sꝫ re integra bn̄ posset electus in imperatorē nō acceptare electionē ꝛ renūciare eēt abn̄tib⁹ eligētib⁹ corā vicinis ꝛ amicis.ar.j.
14 de neg.ge.l.pōponius scribit.† Sꝫ an papa posset renūciare in pprijs manibus.dic ꝙ sic.qꝛ ipe pt depōere ꝛ restituere seipm.
a ij.qd.vij.vos.d renū.c.ᵃ.j.li.vj.imperator vo superiorē hꝫ.s.papā.ꝛ id seipm nō pt deponere nec dare licētiā electoribus ꝙ eligāt aliū nisi de licentia pape ꝙ miramini.papa iustus ē supremus.vicarius dei q dt ꝯtū mētit Imperator q̄tuꝫ ad mūdū ē maior papa ꝛ papa maior q̄tū ad deū si ē iustus nō est maior ipo in hoc mūdo q̄tū ad deū.ꝛ id iperator inclinat sibi amore dei ꝛ sancti petri apostoli ꝙ not.Itē no.an bn̄ actu retractet.dic aut casus supueniēs ifringit actū aut offm̄ vl'psonā.pmo cas⁹ aut infringit pncipalia essentialia actus aut accidētalia.si qui dē substātialia.aut respicit ipa put sunt i facto eē ꝛ vitiat.vt.l. iij.j.d ꝯd.indeb.ꝛ add ꝙ no.Imo.i.c.vlt.d elec.li.vj.i nouel.aut put sunt de futuro nō vitiat retro ꝯsummata.j.de vbor.obl.l. plurib⁹.§.hoc si plꝫ.cū ibi notatis.si vo accidētalia nō vitiat. d vsu ꝛ habit.l.p seruū cū ibi no.Scdo casu cū nō respicit fctm̄ sed offm̄ faciētis tūc nō officit i pactis.vt hic.sec⁹ si eēnt male gesta.j.d testa.tu.l.iure nr̄o. ¶ Ultio vid ꝙ pnceps pt sibi accipere seruū.ꝛ pmouere eū se inuito.sic papa mōachū nimirū qꝛ papa ē oīa ꝛ sup oīa i spūalib⁹.vt scte ꝛ dnote ait test vitat.b.
b Ber.ᵇ d ꝯtemplatiōe ad eugeniū vbi videas vba elegātia plena fide ꝛ veritate.

a ¶ C.j.Et ibi.vid ioan.and.in noue.ꝛ ꝙ ibi dixi in apost.

b ¶ Btūs ber. Uide plenius in li.qui iscribit deptāte ecclesiastica.

c ¶ Fraus.facit ꝙ hr̄ p fel.in.c.cōsuluit in.fina.vij.col. de offi.de lega.

d ¶ Uirtutis.vn̄ virtus laudata crescit. Ouidi⁹ in li.d pōto. Excitat auditorstudiū laudataqꝫ virt⁹ crescit ꝛ imēsuꝫ gloria calcar habet.No ta hic pulcrha dicta ꝛ plena philosophie.

1 ☞ Seruus ꝛ libertus, an ad digniatem adspirare possint.
2 Ad actorū valentiam,an cōis error populi publica authoritas ꝛ comunis vtilitas requirantur.
3 Processus factus corā iudice excommunicato,an teneat.
4 Papa pmouēs aliquē p ignorantiā q exijt claustrū,an valeat.
5 Actus sunt quidam exerciti per modum legis.
6 Notari⁹ ab offō puat⁹,an vetera acā pficere ꝛ publicare poterit.
7 Error communis,an faciat ius.
8 Actum legitime ex superuenienti casu non retractatur.
9 Fama facit aliquem dignum presumi.

Barbari⁹ philipp⁹. Diuiditur i tres partes. Prīo ponit thema.Scdo ex eo eliciunt tres q̄ones ꝛ soluunt p ordinē fm glos.Tertio dicta in creato a ppl'o extendunt ad creatū ab impatore.scda ibi nihil ei.tertia ibi quāuis.Et hoc dicit ppter publicā vtilitatē ꝛ cōem errorē ptura seruo decreta cū ptorē efficit ꝛ gesta tuet.ꝛ seruum in libertatē adducit ꝛ hec sunt va in ptore creato a ppl'o romano ꝛ multo magis ꝛ melius ꝛ nobili⁹ si ab impatore,hoc dt fꝫ gl. Casus.Barbari⁹ philipp⁹ seru⁹ fugiēs a dn̄o romā applicuit ibiqꝫ se p libero gerebat ꝛ talis erat in habitu ꝛ in apparentia exteriori vt dū pturā peteret a ppl'o dign⁹ ptura indicaretur ꝛ ptor decret⁹ ē ꝛ in sua ptura multa statuit ꝛ decreuit.Querit de trib⁹.Primo an fuerit ptor.ꝛ vr̄ ꝙ,sic fm pōp.Scdo an gesta in offō valuerīt.ꝛ determiat qd valuerūt de eqtate:qꝛ ppl's roman⁹ pōt ēt seruo ꝯferre iurisdictionē ꝛ offm̄ ꝛ ei⁹ exercitiuꝫ ꝛ executionē.Tertio an fuerit liber.ꝛ vr̄ ꝙ sic ex presumpta voluntate ppl'i:qꝛ psumit qd si sciuisset liberū a pncipio ꝛ aīi oia effecisset.ꝯiūge has rōnes sil'nō est defect⁹ ex pte ptātis nec ex pte volūtatis.ergo ꝛc.fm Ia.q tꝫ gl.ꝛ adde qd no.j.de pac.l.tale pactum.in fi.postea dt ꝙ si impator decerneret seruo pturaꝫ multomagis pdicta forētvera.h.d. ¶ No.prīo ꝙ publicū offm̄ pōt dcerni petēti. ¶ Scdo no.qd pp publicā vtilitatē ꝛ supioris authoritatē ꝛ errorē cōem Barbari⁹ fuit pretor. ¶ Tertio no.qd eisdē rōib⁹ gesta valēt quecūqꝫ in ptura gessit ēt ex offō ꝛ ēt legē ꝛ edicta cōdendo. ¶ Quarto no.ꝙ eisdē rōibus in libertatē eripit. ¶ Quito not.ꝙ id qd facit pnceps multoforti⁹ iura tuent q̄ id qd facit ppl's. ¶ Opponit ad primū notabile quod ille q petit offm̄ icidit i.l.iuliā.ambit⁹.j.ad leg.iul.Amo. l.j.ergo n̄ dꝫ creari sꝫ repelli tāq̄ crimīosus ꝛ suspect⁹.j.de pcu. l.q oīa.§.j.so.istud ē verū an̄ factū,sꝫ post factū tꝫ in creatiōe ergo futura pcedit oppositio:sꝫ hic loquit facta creatiōe ꝛ approbatiōe.nā supioris approbatio oēm maculā dilnit.nō ob.l.qui oia:qꝛ ibi ingerebat se ꝯ volūtateꝫ dn̄i.hic fm dn̄i volūtatē:facit.j.d te.tu.l.ex snīa.Est sil'e,qꝛ facili⁹ dispensat in tolerādo q̄ in pmouendo vt not.Arch.l.di.c.non cōfidit. ¶ Scda so.est qꝛ priuatim ꝛ clā non lꝫ petere honorē sed palā sic.qꝛ ex clandesti-
c nitate psumit fraus ᶜ ꝛ vitiū animi.j.de admi.tu.l.nō existimo. ꝛ facit ꝙ no.in.l.j.de ꝯtra.indi. ¶ Tertia so.est ꝙ hic loquitur in ciuitate romana vbi cessat.l.iulia.ambitus.fm glo.Sic ergo qn̄qꝫ petit honor licite qꝛ publice.qn̄qꝫ petitur licite qꝛ in vrbe fm Ia. ¶ Sꝫ ꝯ hoc opp.de.l.q̄q̄.ibi in epatu hic in ptura fm gl.meli⁹ dic qd idē vtrobiqꝫ.nā petēti pōt papa epatū conferre maxime si petāt non p viā gr̄e,sꝫ per viā iuris scripti. vt qꝛ petat electionē suā ꝯfirmari dū tn̄ a symonia ꝯmittēda abstineat. tn̄ fm quosdā symonia nō hꝫ locū in curia romana.Istd est verū qꝛ papa nō cōmittit symoniā.qꝛ papat⁹ ꝛ aplic⁹ aut factuꝫ recipit aut de facto facit sed pmouēdi ꝯmittūt infinitas symonias in curia romana inscio apl'ico ppter qd illicite ꝛ praue beneficia detinent ꝛ sicut bn̄ficiū emūt sic ꝛ bn̄ficia aliꝗs vendunt ꝛ deteriora faciūt in eorū dānationē prescietes aiam quam diabolo tradiderunt quotidie deteriorib⁹ cōfirmāt actib⁹ fm naturā pcti.nā vt dicit Hyeronim⁹ pctm̄ ꝙ per penitentiam non delet suo pōdere ad aliud trahit. ꝛ scias ꝙ sunt aliqui vilissimi nobiles q vsurpant sibi bona ꝛ bn̄ficia ecclesiaꝝ fingētes se esse monachos vel abbates ꝛc.Et hoc faciūt nō amore dei sꝫ solum amore reddituū ꝛ diuitiarū.neqꝫ tenēt monachos vl' fr̄es sicut deberēt.ꝛ sic dānat aīas eorū ad ignē eternū ēt sunt aliq gaudētes redditib⁹ hospitaliū ꝛ nihil dāt paupibus xpi.neqꝫ hospitant paupes peregrinos. ꝛ tales dānāt aīas eorū ad ignem eternū.ꝙ no. ¶ Quarto soluit ꝯriū ꝙ hic petijt non verbis sꝫ reb⁹ ipsis ꝛ factis taliter se habēdo ꝙ ptura petijt eū magis q̄ ipse pturam fm Ioā.nā opꝫ volēcē ꝛ nolēt pncipari q dign⁹ est pncipatu.dt Ari.vir diuin⁹. Nā act⁹ q fm vitatē fiunt necessario laudē pariūt.n̄ enī sunt ianes steriles laus aūt pit honorem. honor bonā fortunā ars.s.bona dilexit fortunā. ꝛ fortuna.s.bo-
na dilexit bonā artē.i.idustriā ꝛ bonos mores ꝛ raro seorsū cō-
d sistūt laus ꝛ sermo elucidās magnitudinē vtutis ᵈ fm Ari.in thretoricis.ꝛ vtus ꝛ hūilitas alta petūt.qꝛ diuia q̄dā sunt ꝛ sp sursum eoꝝ fama volat p astra.sicut ait Uirg.egregi⁹.In autē ex oib⁹ colligēdo vtꝝ qs possit publicū offm̄ vl'dignitatē petere sic distigue.Aut petit p modū iustitie aut p modū vtu.aut p modū ābitio.aut dubitat q mēte petat.Prīo casu lꝫ petere:vn̄ lꝫ electo ꝛ postulato petere ꝯfirmationē.d elec.c.cupiētes.li.vj. nā ipe puocari n̄ vr̄.Scdo casu ꝯcedi n̄ ipetrari ꝯsuenit.vt.s.d ori.iu.l.ij.§.ex illo tpe.ad fi.l. Tertio casu nec ꝯcedi nec ipetrari ꝯsuenit imo tāq̄ temerari⁹ dꝫ repelli q d se psumit.l.i.j.ad.l.iul. ābit⁹.Qr̄to casu aut loqmur i dignitatib⁹ spūalib⁹ ꝛ n̄ lꝫ petere sꝫ si absqꝫ prauitate ꝯcedat vꝫ ꝯcessio,qꝛ supioris dcretū iducit psumptionē iuste petitiōis.ꝯ scdm pmā lecturā nec tn̄ pōt ap-
pellari

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pellari si denegeť benemerito qui de gra petiť.ar.de aq quotid.
l.j.§.pmittiť.qr supior suũ ɀ nõ tuũ tibi denegat bñficium. aut
tpalib⁹ bñficijs.ɀ in dubio p̄sumiť ɔ̄ eũ q inuerecũde petit. tñ
si concedať licite retineť.vt hic.palã autẽ ɀ bona fide petit lʒ vt
hic ẜm Jo.ɀ no.j.qȯ cuiuſqʒ vnj.l.itẽ eorũ.§.j.ɀ hec v̈a nisi pe-
tat p simoniã: nã iurisdictiões venales esse nõ debẽt. in auť. vt
iud.sine quoquo suffra.§.cogitãdũ.nõ eñ dʒ esse iustitia vena
lis.si aũt est dignitas q̃ impetrãti prodest ɀ alij nõ nocet: puta
sine administratiõe vel impio. qdã ɔcedũt ꝙ pecunia dari po-
test.de pollic.l.j.§.sʒ si qs.sʒ publice non priuatim: nã p̄sumiť ɔ
tra illũ q ex mala ɔſcia timet exire in publicũ.vt in.l.j.de famo.
li.nam ex mala ɔſcia digna timere cauere nature est ɀ cũ furtiue
vel clã vtiť vulneratã cãʒ hr̃e p̄sumiť.ɀ male res agitur cum qȯ
virtute fieri dʒ pecunia tractať ẜm Tulliũ.Jtẽ cauendũ est ne
qs supra fortunã aim gerat. nã nõ oib⁹ cupiẽda hec sunt sicut
ait Sallus.in iugurthino. ɀ iõ in illicitis actib⁹ abstinendũ ẽ ɀ
opʒ prudẽtẽ magis regulare ɔcupiſcẽtiã q̃ substãtiã suã. sicut
ait Aristo.in.j.politicorũ.Jstis dictis ad solatiũ veneam⁹ ad
factũ.i.scdm notabile.ɀ opponitur ɀ vř ꝙ barbarius nõ fuerit
p̄tor verus: sed solũ putatiuus: qr dicit lex ꝙ ius is qui nõ iure
creať est decurio si salariũ pcipit decurio nõ efficiť.vt.j.ȯ decur.
herennius modestinus. sed seruus de iure nõ põt creari pretor.
vt.j.de iu.cũ p̄tor.§.si.ergo ɀc.Sol.gl.vtrũ salarij. pceptio confe
rat offiñ vel dignitatẽ.ɀ dico ꝙ nõ ɔfert.vt in ɔ̄rio.vtrum error
cõis habilitet inhabilẽ.ɀ dico ꝙ habilitat.vt hic.nã error po-
puli p v̈itate hř cũ ius facit.j.ȯ sup.le.l.j. ¶Scdo opponiť ɀ
vř ꝙ barbari⁹ non fuerit p̄tor: qr talis medio tp̃e aliqs eẽ presu
miť qualis postea declarať.vt.C.de seruis ex por.l. moneor. sed
hic Barbari⁹ postea declarať inhabilis.ergo ɀ interim fuit.sol
uit gl.ꝙ iste barbari⁹ postea declarať habilis imo liber in ipsa
hora sue creatiõis: ɀ sic nõ ob. ¶Tertio opponiť: qr s̃uo non
ɔpetit publicũ officiũ.vt.j.si qs ca.l.si seruũ.Sol.ille nõ est ser-
uus.ɔcludit ergo gl.ꝙ Barbarius fuerit pretor.p hoc facit qr
vbi de publica authoritate agiť psone habilitas nõ curať.ad sil
le.si qs in graui.§.hi quoqʒ.ɀ ar.C.de p̃ci.imp.of.l.j.Sed extra
ɔ̄ opponiť.Prio de tex.ꝙ lʒ põp.hoc dixerit: tñ author.l.hoc
nõ õtrimo vř dicere ɔ̄uũ: qr õt ꝙ seruit⁹ i Barbario latuit.ergo
erat al's nõ lateret.de acq.pos.l.pegre.in p̃n.So.latuit p̄ambula
hora sue creatiõis.vt õt etiã tp̃e officij gestiõis latuit seruitus
s.p̄ambula hora.nõ aũt tũc.erat seru⁹ sed liber. ergo ɀ pretor.
¶† Jtẽ extra op.ɔ̄ hoc ꝙ seru⁹ ɀ libertus ad dignitatẽ aspira
re nõ p̃nt.C.si seru⁹ ad li.asp.l.j.ɀ.ij.so hic spãle ppter publicã
vtilitatẽ ɀ cõeʒ errorem. ¶Jtẽ op.si Barbarius fuit p̄tor acta
p eũ tenẽt ȯ rigore.So.de eqtate qua est p̄tor in habitu exer-
ceti actu.qr ab vna cã ɀ rõne pcedit esse ɀ opari ẜm Ja. ¶Jtẽ
opp.iste Barbarius p obreptionem pmotus est.ergo promo-
tio nulla.de in ius voc.sʒ si hac.§.p̄stationũ.de na res.l.j. de ex-
cu.tu.qui testamẽto.de tu.ɀ cur.da.ab his tutor si petit⁹. Sol.
ille leges loquũť in factis priuatorũ ista in facto publico: vbi
v̈sať ius publicũ authoritate ɀ vtilitate.p̄terea hic error cõis
facit fingi fuisse nõ obreptũ. ¶Jtẽ op. qr Barbarius illicitis
insignibus vsus est.vñ non dʒ ei dolus suus patrocinari: sed dʒ
puniri.vt.j.de fal.l.eos.§.qui se.Sol.hic non est vsus illicitis in
signibus: sʒ licitis ex quo est pretor ergo iure ei licet se talẽ voca
re qualis ẽ ɀ sic ɔualeſcit dignitas in eũ q est vitiose electus. vt
no.Arch.l.dis.qcũqʒ. ¶Jtẽ opp.rõ q̃re est p̄tor ẜm tex.est pu-
blica vtilitas.Sed illa rõ vř falsa. nã q̃ad statutũ barbarij non
versať publica vtilitas.sed quoad litigantes.ergo ratio non est
vera.Sol.gesta dependẽt a statu: qr si non eẽt p̄tor ɀ liber non
valerẽt acta p eũ.vt ergo valeãt acta p eũ ideo est p̄tor ɀ liber.
Jsta sol.per eũ est vera, qr lʒ nõ esset p̄tor de iure sufficit quoad
litigãtes ꝙ erat p̄tor de facto.C.de sen. l. si arbiter.ɀ ar.in.l.j.C.
de testamẽtis.si ergo dicis barbariũ esse p̄torẽ ɀ creationẽ suam
hr̃e valẽtiã in seipsa hoc redũdat ad priuatã vtilitatẽ barbarij
nõ ad bonũ publicũ. Barbario aũt fauere q decepit pplm in
dignũ est.ɀ maxie qr criminosus ɀ ĩfamis nõ habuit canoni-
cũ igressũ.p̄terea si barbari⁹ fuit p̄tor q̃riť q̃re formať qȯ ȯ acti
bus exercitis an valeãt.qs eñ dubitat valere cũ sint facta a iu-
sto p̄tore p̄terea aut barbari⁹ ẽ pretor de iure cõi aut dispẽsati
ue.prio non.qr non capax nec scdo qr sup defectu suppresso, qr
non intelligiť dispẽsatũ.de re iud.qdã cõsulebãt.de exc. tu. idẽ
Ulp.de.pe.le.cũ dñs p̄terea nihil debem⁹ p̄supponere frustra.
sʒ p̄supponere barbariũ pretorẽ eẽ frustra respectu publice vti
litatis.qr lʒ sit oppositũ valent gesta, saluatur publica, vtilitas.
Jtẽ nõ deberem⁹ iplicare tot.incõtinẽtis.qd dicem⁹ ɀ dicit Su.
de cu.ɀ Cy.hic ꝙ barbari⁹ nõ fuit pretor ver⁹, sʒ putatiu⁹.ɀ ẜm
hoc hec.l.dicit hic ppter publicã vtilitatẽ ɀ supioris authorita
tẽ ɀ errorẽ cõem valẽt gesta ẽt a min⁹ legitimo pretore. Et hoc
solũ determinat hec.l.de valentia actuũ exercitorũ q̃ diu latuit
inhabilitas barbarij.ɀ alia q̃ õt circũferẽtia.sunt rõnes ad pro-
bandũ gesta valere ẜm eos.Sʒ p gl.facit ꝙ põpo. dicit barba
rio nõ obesse seruitatẽ.vñ expresse decidit qõnẽ quoad psonã
barbarij nec eñ est dicẽdũ nõ obstitit.s.de facto sed de iure sic.
nã factũ presupponitur vñ de eo nõ est op⁹ disputare ẜm Jac.
Jtẽ p gl.sic facit qr si barbarius esset min⁹ legitia psona g̃ pro
nulla dʒ reputari.j.ꝙ cuiuſqʒ vni.no.l.j.§.ꝙ si nemo. Et cõfir-
mo gl.tali rõne.vbi ẽ defect⁹ solũ in psona electi confirmatio su-
perioris tribuit ei ius ɀ idẽ est in pmotiõe.vñ si homicida q est
irregularis vel symoniac⁹ cõfirmeť in ep̃m vʒ ɔfirmatio ɀ erit
prelat⁹ tuitione ɔfirmatiõis supiori arg.ꝙ fal.tu.au.l.j.§.idem
põp.facit qȯ no.arch.vij.q.j.in scriptis: nã in eũ hoc ius cade-
re nõ põt virtute ɔfirmatiõis vt no.Jnn.de ɔces.prebẽ.cũ no-
stris in prin.sʒ certum est ꝙ pmotio barbarij habuit vi electio
nis ɀ ɔfirmationis facit ꝙ no.Arch.lxij.di.in synodo.cũ aliũ
actũ nõ requirat sʒ trahit secũ suũ effectũ sicut confirmatio de
cõdi.ɀ demõ.l.pub.ɀ no.p Jnno.in.c.cũ nihil de elec.ɀ.c.cũ in
ter canonicos.ɀ.c.cũ dilectus.e.ti.p Jnn.ɀ hoc verũ in confir-
matione principis sed confirmatio inferioris non valet si in ele
ctione sit vitiũ intolerabile ita intelligo Jnn.in.d.c.cũ dilectus
Et adde ꝙ no.Jnn.de dolo.cũ olim ɀ facit de excu.tu.q testa-
mento ɀ ꝙ istud ius cadat in seruo saltẽ dispẽsatiue dicit litera
apte ibi cum ɀ potuit ɀc.nam ɀ tenet iudiciũ vbi seru⁹ iudicat
si non opponatur exeptio.vt no.Jnno.de sepul.c.sciscitat⁹.ser-
go in eo cadit istud ius quodãmodo sʒ in.d.c.nihil est sʒ Jnn.
videť dicere ꝙ error cõis nõ psit huic q ȯ statu suo nõ errabat
sed bñ psit litigãtib⁹ errãtib⁹: ɀ ita post multa verba vř cõclu-
dere Jn.i si.dicti.c.qȯ verissimũ credo: qr furtiuũ ingressuʒ ha-
buit.eripiẽs.vt.C.de p̄micer.l.si.lib.xij.Et iõ barbarij statu õte
cto nõ opʒ eũ snialiter puari p̄tura sʒ ioculari nõ eẽ ꝙ no.ɀ hã-
partẽ ɔ̄ barbariũ p̃cise tʒ Jnn.in.c.cũ dilectus.Et ꝙ dico in sec
no idẽ in excõicato qr nõ recipit titulũ dignitatis maxie spũalr
vt no.arch.lxij.dic.nulli⁹. ¶Uenio ad tertiũ notabile de valẽ
tia actuũ exercitorũ ɀ vř ꝙ nõ valeãt qr barbari⁹ nõ fuit pre-
tor quo ad v̈itatem ergo falsus p̄tor: ergo acta nõ valẽt.C.de
eo q p tu.l.ij.C.ȯ sac.san.ecc.l.decernim⁹ si vera eẽt opi.gl.non
eẽt op⁹ laborare qr barbari⁹ fuisset ver⁹ ɀ legitim⁹ p̄tor sʒ tenẽ
do ꝙ quãtũ ad se nõ fuerit p̄tor sʒ quo ad alios p̄tor debeat re
putari tũc opʒ soluere qr alia est exceptio tu nõ es creat⁹ alia:
tu non potes esse: nã vbi abest factũ ɀ ius est exceptio falsi.ɀ h̄
no.hic: qr non erat defect⁹ in facto sʒ in iure vbi vero adest ve-
ritas facti ɀ non iuris iste non.dr̃ falsus sʒ inhabilis vt no.j.de
pcur.l.q pcuratorẽ.dat.§.si.ad.l.decernim⁹, rñde ꝙ ibi nũq̃
fuerat creat⁹ sʒ se itruserat ɀ inuaserat vt tyrãn⁹. ¶ Scdo opp.
cũ barbari⁹ nõ fuerit p̄tor ergo detecta v̈itate pcediť p modũ
declaratiuũ nõ p modũ puatiõis g̃ retro gesta apparẽt infirma
qr declaratio retro non trahiť vt.l.pe.ff.de re.mi.ɀ no.in.l.furti
§.j.j.de infa.Sol.obiectio est vera p modũ regule fallit hoc in
q ptinẽt ad iustitiã ɀ ad iurisdictionẽ no.Jac.ȯ acq.here.l.quo
ties. ¶Jtem vř ꝙ acta valeant de rigore ɀ iure ex quo bar-
barius erat i q̃si possessione officij.Nã sola q̃si possessio sufficit
in ĩcorporalibus extra de iure pa.cõsultus.So.dicit Jn.quod
idem verũ in quasi possessionib⁹ i qbus nõ reqriť decretũ supe-
rioris vel in q̃si possessiõe iuris eligẽdi ɀ p̃ntãdi: secus vbi reqr-
itur authoritas supioris nã si illa sit interposita ȯ iure valet ꝙ
sit de rigore si aũt de facto loqtur hec lex ɀ inn.de elec.c. nihil.
¶Opp.ꝙ acta non valeãt nã barbarius sciebat legitime non
procedere.vt.l.si pcu.absñtis.j.de pcu.So.legitime pcedit ex
quo creatus erat. ¶Uenio ad rõnẽ dr̃ h̄ acta valere ppter vtili
tatem publicã cõtra imo idẽ in priuata.C.ȯ sen.ɀ interlo.om.
in.l.ij.So.iurisdictio ȯlegata põt cõsiderari tripliciter vno mõ
respectu ȯlegãtis.Scdo mõ i seipsam.Tertio respectu act⁹ ex
erciti.Respectu delegantis iurisdictio ȯlegata est ordinaria si
cut in dñio vsusfructus formalis est causalis.Sʒ ordinaria iu-
risdictio ẽ publica authoritate ɀ vtilitate respectu iurisdictiõis
in seipsa idem in.l.munerũ de mu.ɀ hono.respectu vero actus
exerciti inter titiũ ɀ seiũ nõ attẽdiť qualitas iurisdictiõis: qr si
denominať a priuatis vt.l.§.publicũ.de inst.ɀ iure.Cy.vero di
cit ꝙ lex ɔ̄ria loqť in liberto nõ in seruo ꝙ nihil est qr si id qȯ
non est iurisdictio valeret propter cõem errorẽ vt.l.ij.C. de test.
multomagis ꝙ est iurisdictiõis qr ẽ magis fauorabile. ¶Jtẽ
opp.dr̃ hic in alia rõne lr̃e ꝙ error hř p cõsensu imo ɔtrariũ tʒ
gl.s.ꝙ ptdissensu.vt.l.si p errorem de iur.om.iu. Sol.ibi error
vnius persone hic pp̃li.ẜm gl.vel ibi error dat cãm actui exerci-
to hic est error incidẽs: qr hř hic pp̃ls in latẽti qualitate perso-
ne nõ aũt fuit dolo inductus.Tu aũt dic ꝙ error hic nõ hř p
cõsensu quoad barbariũ sʒ quo ad acta indiget hac fictione: sʒ
valent de ex eqtate q̃ hñt in seipsis. ¶Jtẽ op.ɔ̄ tertiã rõnem
de authoritate superioris ɀ vř ꝙ nõ reqrať.vt.l.j.C.ȯ test.So.
ibi in actu testis q de sui natura nõ desiderat authoritatẽ sup-
ioris.Jnn.in.d.c.nihil. ¶Uenio ad scdaʒ ptẽ dr̃ h̄ ẜʒ gl.ꝙ bar
barius fuit liber effect⁹.ɔ̄.qr pp̃ls non p̄t nihil auferre dñiũ rei
mee vt.j.q ɀ a qb⁹.l.si puat⁹.So.ibi vex i alio pp̃lo q̃ romano
i quo oli summa ptãs ɀ absoluta residebat.Solu.h̄ spãle ppter
publicã vtilitatẽ vel h̄ spãle libertatis cã.de nata.resti.l.qõnis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nā in seruo quedā vestigia iuris naturalis remāserunt vt insti. de iur.natu.vñ ō facili ad talē naturā reuertitur de pac.si vnus. §.φ in spē.de na.rest.p viā legitimationis.vñ sepe videmus qȝ princeps restituit filiū ad successionē alteri agnato quesitā.tñ in dubio hoc nō vr̄ velle.de rescri.q̄uis.lib.vj.de li.ꝛ post.l.gal lus.§.ꝛ qd si tm̄ in gl. ¶ Scd̄o opponitur act⁹ agētiū nō debēt vltra eorum ꝓpositū opari.j.si cer.pe.l.nō ois de re.iu.nerati⁹. sed hic nō fuit votū ꝛ anim⁹ dande libertatis.C.de donati. nec ignorās.So.imo p̄sumptio.hui⁹.l.ħȝ Ja.bu.vel dic φ nō operaẛ vltra nisi i his sine qb⁹ volūtas suū effectū nō haberet.j.de ꝓcu.l.ad rē mobilē.ꝛ.l.ad legatū.ō acq.he.l.illō. ¶ Itē op.C.de li.cā.nō mutat.vbi dr φ dignitates ꝛ honores ciuiles nō liberant a ptāte dñica.So.ꝯcedo ꝛ idē dico φ ille barbari⁹ nō fuit liber:sed solū in quasi possessiōe libertatis.ꝛ hoc vult litera ibi q̄diu latuit ꝛc.ibi.sed ꝛ si sciuisset.nā oīa que oīo complentur nō pōt pfici sine vera ꝛ certa sciētia de re.iu.in totū oīa facit ad hoc.C.de his q a nō dñō ma.l.vltima.de fideic.li.gnaliter.§.si qs tutorē.ꝛ.j.de mil.tes.l.neq̄.§.si seruū.qꝛ nō credit princeps velle alicui preiudicare de auẛ.ꝛ vsu pal.c.ex tuarū. Item qȝ nō fuerit liber facit.l.pe.de p̄posi.sacri cubi. Concludamus ergo tres finales cōclusiōes. Prima est de barbario φ nō fuit p̄tor. Scd̄o ō actiōib⁹ exercitis φ valuerūt. Tertia qȝ barbari⁹ fuit seruus.ergo in seipso barbarius nihil fuit sȝ quoad litigantes aliquid fuit ꝛ sic casu ꝛ fortuna populus romanus fuit seruus ꝛ subdit⁹ serui nempe fortuna in oī re dānatur ꝛ sic dicaẛ qȝ barbari⁹ non fuit liber nec ptor ergo fuit iudex incompetēs qūo acta valent. Rñdeo quoad subditos iudex ꝯpetēs esse videtur.vt.s.dixi sed in seipso secus sicut ergo nō pt̄ hr̄e dñium ita non pōt hr̄e iurisdictionē ar.de statu.ho.q furere.§.in vero
2 habitu. ¶ † Modo restat querere an cōis error populi publica authoritas ꝛ cōis vtilitas oīa illa tria essentialiter requirantur ad valentiā actorū.ꝛ vr̄ φ sufficiat supioris authoritas cū quasi possessione libertatis vt.C.de sen.si arbiter econtra videẛ φ propter periculum multorū dispēset hec lex ꝛ sic sit finalis rō publica vtilitas.eȝ videẛ φ sufficiat sol⁹ error cōis qꝛ facit ius ꝛ maxime in iudice ordinario cui nihil pōt opponi ex quo est in pacifica quasi possessione iurisdictiōis authoritate supioris vt no.Inn.p hāc.l.de offi.dele.cū sup ꝛ Arch.viij.q.iiij.nōne. vbi oīno vide nā quasi possessio non dȝ esse sterilis parit ergo vsum quēdā q est exercere ipsā iurisdictionē vt no.Inn.de rest. spo.c.lr̄is sol.credo φ pessima rō sit error cōis ꝛ superioris authoritas vt.d.l.si arbiter.nā ita dȝ illa lex intelligi φ ibi cōi errore p libero habeat. Itē ibi interuenit supioris authoritas. i.delegatio supioris ꝛ sic est illud in iurisdictiōe delegata que est extraordinaria ꝛ odiosa vt.C de dilat.l.si qñ.multomagis in iurisdictiōe ordinaria que est fauorabilis necessaria ꝛ amplianda.vt.l.j.§.cū vrbē.ō officio p̄fe.vrb.ꝛ per hoc puto φ si barbarius nō exercuisset nisi vnicū actū ille vnic⁹ act⁹ valeret ꝛ de eqtate ita valuit prim⁹ q̄ fecit sicut vltim⁹. Ponam⁹ φ deficiat authoritas supioris an error cōis sufficiat. Exēplū in eo q diu p notario se gessit cū nō eēt an valeāt instr̄a semp eñ falsuȝ cōmisit dū se in notariū subscripsit ꝛ vr̄ φ nō valeāt de rigore sed de equitate argu.l.nostre ꝛ.C.ō test l i.nā notarius est testis approbat⁹ vt.l.hac consultissima.§.vl. Azo dicit ꝯtrium i cor.auẛ. de fi.inst. vbi dicit nullo mō valere ꝛ idem tenuit hic Guil.vt.l. actuarios. C. de nume.ꝛ actuar.nō ob.hec.l.qꝛ hic nō erat aliquis defectus nisi i psona barbarij q defectus dr ō fect⁹ materie sed in qōne ꝓposita est defect⁹ forme id est scribēs fundit⁹ falsus.vt.j.de fal.l.eos.§.q se.vñ sue scripture nō dȝ credi.j.de edē. l.si qs ex argētarijs.§.j.C.ō pb.l.iubem⁹ teneẛ tñ iste scribens partib⁹ ad interesse vt.l.vlt.C.de ma.cōue. Non ob.l.j.C.de resta.qꝛ ibi in officio testis in quo nō requiritur authoritas supioris sed tabellio nemo est nisi q a supiore creaẛ.no.Inn.ō fi.inst. cū.p.tabellio nec iuuat possessio:qꝛ in ea fuit mala fide ꝯfatus
3 facit φ no.doc.C.de fide istr.si solēnib⁹. ¶ † Sed quid dices.ō vero iudice q tñ erat excōicat⁹ occulte an teneat ꝓcessus suus
a vr̄ φ nō.[a] vt no.in.l.j.C.de iur.ꝛ facti igno.tu dic ꝯtriū.qꝛ occulte excōicat⁹ partibus obesse nō dȝ ar.l.nr̄e.nō ille excōicat⁹ est ver⁹ iudex in seipso ergo multo forti⁹ valēt inchoata q̄ in barbario facit φ no.Inn.in.c.cōsulti.de procu. ¶ Sed quid dicemus in his que nō fiūt p modū iurisdictiōis:vt in ꝯtractib⁹.an de eqtate valebūt facti ꝯct⁹ a min⁹ legitimo p̄lato sicut si ē intrusus ō facto nō valēt.xij.q.ij.alienatiōes.si vero authoritate superioris tñ illa authoritas non valuit qꝛ cōfirmat⁹ erat excōicatus qui hr̄ pro mortuo quoad spūalia.vt no. Inn.in.c.nihil est.tñ subdistigue aut ē act⁹ necessari⁹ ꝛ valet.ar.de mino.l.ait pretor.§.permittiẛ de ꝓcu.tutor.i fi.ꝛ ar.huius.l.qꝛ iurisdictio est necessaria ꝛ debita subditis impartiri vt in auẛ.ō questore. §.sup hoc aut est act⁹ volūtarius,ꝛ tūc aut cōcernit ꝓprietatē rerū aut fruct⁹. Primo casu ñ vȝ ꝯct⁹.ar.C.ō his q ꝓ tuto.l.ij.de iureiur.l.iusiurandū.§.j.Secūdo casu nō valet si erat i possessione bona fide.qꝛ administratio ē facti hȝ sȝ non habeat ius ple

Not.hanc trimēbrē ꝯclusionē.

De instrumētis ꝯfectis p falsum notarium.

a ¶ Qō nō. vide gl.in ca.rodulph⁹ i vñ. sȝ dclaratoria.i fi.ō resc.ꝛ in.c.ad pbādū de re iud.

b ¶ Interdicaẛ.vid oīno eūdē in.l.pe.C.ō posi.ꝛ.d.alexan.de imo.i.l.ea dē.ad.l.iu.repe.ꝛ eundē bal.in.l.iubem⁹.C.ō pb.ꝛ i auẛ.habita.C.ne fili⁹ p patre ꝛ in.l.i exercēdis.in pe.co.C.ō fi.instru.

nū.ar.extra de elec.querelā.ne prela.vi.su.in.c.fi. Et hoc in platis.sec⁹ in tutorib⁹ nō legitimis q nihil possunt nec in iudicio nec extra in preiudiciū dñi.vt.l.qui neq̄.de reb. eorum. nā dñs in eorū administratiōe nō [a] accedit.nec cogiẛ ratū hr̄e.vt.l. filie.
4 de solu. ¶ † Sed qd de seruo religionis q aufugit a claustro vt sunt apostate an si papa ignorans ꝓmouet eos valeat promotio.puta ad ep̄atū.ꝛ dic φ nō sunt ep̄i.tñ valent q̄ faciūt ex q̄a cōi errore pro ep̄is reputātur.vt hic. Et iste casus frequēter cōtingere pōt:rō aūt q̄re nō est ep̄s ē,qꝛ hoc ius nō cadit in apostata sȝ in homicida in quo cadit hoc ius ipso iure.ꝛ iō est ver⁹ ep̄s. Inn.de cōces.pre.cū nostris donec remoueaẛ. nam remouēdus est tāq̄ criosus ꝛ indign⁹:sed q̄diu nō priuaẛ verus prelat⁹ est.nec ob.de fideic.liber.cū vero.§.subuētū.qꝛ ibi agitur de preiudicio tertij hic nō.nā ibi de iure tertij.hic de iure solius cōcedētis puta pape. Si'e si dol⁹ dat cāȝ ꝯctui.ꝛ sequaẛ traditio dñij.trāsfertur dñiū.j.de dolo.eleganter. Sed qd si papa ex certa sciā tales ꝓmouet dico φ dispēsare vr̄. de re iud. qdā cōsulebāt.ꝛ no.in.l.ij.C.de diuer.of.li.xij.inferiores aūt nō dispēsant nisi cā cognita ꝛ in casib⁹ pmissis.vt in.c.at si clerici.extra de iu. p Bar.ꝛ Inn.φ nō ꝓdest hoī pro legitima dispēsatiōe factum temerarium,inferioris qȝ est no. Sed quid de his q̄ isti prelati putatiui ordinant per modū legis cōdende.vt in.c.animarū. §.statuto.de constitu.li.vj.an valent.breuiter casus est hic φ sic. tñ dicit Inn.φ licet processus exerciti per modum iurisdictionis inter partes nō veniant cassandi.vt hic.secus in legibus:qꝛ sunt q̄ad futura dānata authoritate. vt not. Inn. de elec.nihil
5 est.tñ illa cassatio non trahit effectum suū retro. ¶ † Cōclude ergo ex predictis φ qdā sunt act⁹ exerciti per modū legis. Quidam per modum iurisdictiōis litigiose quidā per modū cōuētionis. Quidā per modū liberationis.ꝛ facit.j.ō condictio.ind. l.si vrbana.ꝛ.j.de pac.si tibi.§.cū possessor. Sȝ quid de sententijs spiritualib⁹ istorū episcoporū putatiuorū an ligāt.ꝛ vr̄ φ nō, nā cū deus ligat nō ligat cōtra veritatē.ar.j. de condi. ob cau.si pecuniā.§.si seruū.vñ in sn̄ia excōicationis plus cōsideraẛ veritas quā opi.vt no.archi.xi.q.iij.in.c.sn̄ia pastoris.ꝛ credo ꝯtrū quoad ecclīā hui⁹ mūdi.qꝛ hȝ administrationē iurisdictiōis ꝛ meri ꝛ mixti imperij tam in ciuilib⁹ q̄ in crīalib⁹ etiā p inquisitionē ꝛ iudicis offīn.vt hic.ꝛ hoc est verū in spūalibus q̄ fiunt rōne publice vtilitatis ꝛ publici officij.secus in alijs:vt not. Inno.de cōsue.cū dilect⁹.ꝛ no.arc.xi.q.j. Nos in hoīem. vbi oīno vide per eū. ¶ Sed qd ō actis motis a minus insto prelato vl' ab eo q postea remotus est ab actu an tȝ videẛ φ sic.ar.eius φ no.j.de iud.nō idcirco.§.cū postea.j.rē ra.ha.l.ꝓcu.ad exhibēdū.§.fin.cōtrariū facit.j.de sol.dispēsatori.si cer.pet.eius qui.de admi.tut.vulgo.ꝛ.l.actor.rē rat.ha.dic φ p̄ia pars est vera in prelatis ex quo sunt in pacifica possessione.ar.l.nostre.ꝛ de elec. q̄relā scd̄a pars eēt vera in tutoribus ꝛ simplicibus administratoribus.de quib⁹ etiā loquitur glo.que est.j.de procur.l.q̄ oia.ꝛ adde qȝ no. Dy.in.c.j.in.vij.q.de reg.iur.vbi sentit φ.l.nr̄a.hȝ locū in publicis officijs authoritate ꝛ vtilitate.secus si vtilitate priuata:vel priuata vtilitate ꝛ authoritate f̄m Dy.ꝛ officiū prelatorū censeẛ publicū etiā vtilitate.ar.s.de iusti. ꝛ iur.l.j.§.pu-
6 blicū ius in sacris sacerdotib⁹ ꝛc. ¶ † Quid de notario ab officio priuato an vetera instr̄a pficere ꝛ publicare poterit.ꝛ videtur φ non:qꝛ deficit in fide. In cōtrarium videẛ:qꝛ fides illa in preteritū extimaẛ ꝛ illa pars est vera:qꝛ alij non debet nocere sentētia lata contra notariū.de infam.luci⁹.cū si.ꝛ facit qȝ not. Inn. ō hereticis.c.fraternitatis. Ex quo eñ sn̄ia amotionis sortitur suū effectū ex tunc nō valēt scripture postea inchoate:sȝ vetera ꝯsummare potest:qꝛ sumūt vim retro. ar.vt cause post pu.adsit tu.l.j. ¶ Sed quid si notari⁹ nō est adhuc dānat⁹ sed pēdet pcessus an interim pōt instr̄a facere.ꝛ videẛ φ nō.vt.C.ō ꝓcura. l.reū criminis.arg.de excu.tu.diximus:qꝛ idē operatur ꝓcessus pendēsqȝ sn̄ia.de excep.l.fundum.ꝛ.l.fundi.ad idem facit de li. cā.qui de libertate.de so.φ si forte.§.j.de admini.tuto.cyrographis.§.pe.ecōtra.qꝛ pendētia processus operatur idem qȝ sn̄ia absolutoria:qꝛ dubiū ꝛ certū pibus passibus ambulāt pro eo.sȝ nō opatur idē ꝯdēnatoria ex quo interim est in possessione of-
b ficij videẛ φ possit offīn exercere nisi expresse sibi interdicaẛ.[b] vt l.moris.de penis.ꝛ.d.l.cyrographis.§.vltimo cum si.ad idē facit qȝ not.j.de infa.l.furti.§.j.nā ꝛ miles antequā sit exauthoratus p milite est repudiādus. facit φ no.j.de infa.l.ij.§ miles.ꝛ de edē:si qs ex argētarijs.§.j.p Odofr.ibi,credo φ hec psit verior.qꝛ lȝ ibi ad nouū honorē aspirare non debeat tñ executio officij poris nō denegaẛ,qꝛ est in quasi possessione cui⁹ vsus interim sibi ꝯpetit iure ꝓprio.nā etiā interī notari⁹ ē.nō obstat.C. de suspec.tu.l.eū quē officiū tutoris est gr̄a alterius introductū ꝛ non interest tutoris.secus in officio tabelliōis.nam honor est sibi credi.ꝛ sua interest ꝛ,est offīn publicū authoritate ꝛ vtilitate. Et facit qꝛ in dubio cōstitut⁹ pōt licite possidere.ꝛ vti possessione.de operis no.nun.si prius.cum similibus.ꝛ sic interim nō auferuntur sibi bona.ꝛ non debet ei auferri officium nec status

arg.

arg. de statu ho.q furere.nec fama.C. de infa. nul'ũ. honestius tñ facit si interim abstinet a nouis instrũtis.imo vr̃ qd̓ sit oĩno p hibitus sicut ferre testimoniũ.vt.j.de test.l.iij.§.lex iul.ꝛ.l.testi moniũ.la.ij.Et no.in.l.j.ð reis post.li.xj.vbi dicas aliud in teste simplici aliud in' tabellione.nã infamis nõ põt esse testis.tñ põt exercere tabellionatũ nisi in offõ deliquerit.ꝛ sit amot⁹ ab eo. Ité dictũ tabellionis est magis autenticum ꝙ dictũ testis.vt nota.instit.de inuti.stipulatio.§.ité verborũ.Ité quidã nõ põt esse testes in iudicio.sed in cõtractib⁹ sic.C.de hereticis.qñ non credo fidem totalr̃ annihilari sed diminui si postea culpabilis iudicet̃. ¶ Quid si papa trãstulit ep̃z ð vno ep̃atu ad aliũ ep̃a tũ ille ignorãs tãꝙ prim⁹ ep̃s aliqua gessit.q̃rit an valeãt ꝛ vr̃ ꝙ sic:q2 papa non vr̃ executioné officij adimere ignorãti.ð rest. spo.audita.ex eo ꝙ sit plene trãslat⁹ de iure.ar.de off.p̃si.l.si for te.ar.ð.j.de manu. vin.l.si pr̃.ꝛ.l.ex puincia.ꝛ ar.j.de iud.l.ij. §.j.ꝛ ibi non regrit̃ scia.sed hic, fauore iudicioꝝ.hic aũt cét op positũ.alia nõ obstãt.ꝛ ideo valet iudiciũ qd̓ fecerunt litigãtes corã eo.ꝛ q2 in legib⁹ ꝯrũs tractabatur de lucro captãdo hic de dãno vitãdo.saltem de euitãdo dãno expensarũ factarũ in lite. facit qd̓ not.j.de pcur.põp.§.sed ꝛ his. ¶ Cõclude tres casus. Qñq3 qs nunꝙ fuit in officio de iure.sed de facto in colorata possessiõe.ꝛ loqr̃.l.nr̃a. ¶ Qñq3 fuit de iure ꝛ de fctõ.tñ erat p uatiõi subiect⁹.vt q2 dolo obtinuerat officiũ.ꝛ tunc valerent in terim gesta,ꝛ quoad scientes:q2 vere est talis ꝛ pro tali se gerit donec per superioré remoueatur. Qñq3 quis iam fuit in offm̃ sed hodie nõ est tũc nõ valét,si quidé sit per sniam amotus:nã si in.l.nostra esset lata snia depositionis cõtra barbariũ ex tunc gesta nõ valerét.vt no. In.de accu.qualiter in gl.magna.si aũt est sibi adépta iurisdictio ppter erroré ipsius adhuc acta tole rant̃.ð resti.spo.audita.de hoc tãgit̃.j.si cer.pe.l.is q.in pn.ꝛ fa cit qd̓ no.j.de cõd.ind.l.si nõ sorté.§.si filio.l3 em̃ abñti ꝛ ignorã ti iurisdictio ꝯferat̃ ꝛ adimat̃ tñ exercitiũ nõ cõfertur nec adimi tur ignorãti.vt no. Inn.ꝛ Host.extra de rest.spo. ex cõquestiõe. ꝛ arch.in.c.iij.de pcu.lib.vj.Sed quõ rñdes ad.l.ij.§.j.ð ind.in versi.ignorãs.h3 executioné iurisdictionis prorogate. Rñdeo iurisdictio progata é eadé in substãtia cũ iurisdictiõe principa li.ꝛ.iõ sufficit scia circa iurisdictioné principalem l3 circa acces soria nõ sit scia nã accrescit ignorãti. Et facit ad predicta ꝙ in terdũ.quis ex vna pte pcedit.ꝛ ex alia pcessus v3 vt no. Inn. de prescri.c.cũ officijs.sec⁹ si in eo ex q̃ principaliter confert̃ iu risdictio errct̃.ar.j.ind.sol.l.iij.§.ꝛ si quidé.de acq.here.s3 ꝛ si de sua. ¶ Sed quid si nõ est ignorãtia circa factum superioris sed circa qualitaté sue psone labitur vt q2 credit se excõicatũ cũ nõ sit an v3 pcessus credo ꝙ sic de cõd.ꝛ demon.multũ q2 circa im pedimenta inspicitur ṽitas si sua opinio singularis.ꝛ é arg.j.ð
7 iur.ꝛ fac.igno.regula.§.qui ignorauit. ¶ Deinde q̃ro quõ col ligit̃ hic ꝙ error cõis facit ius.nã si non interuenisset hic factũ superioris nedũ error populi.s3 error toti⁹ mũdi non facit ius aliqd̓.So.esse habilé vel inhabilé in iuris dispõne cõsistit.j.de pba.ab ea pte sed error iuris cõis inhabilez habilitat ergo ius facit vel dic qd̓ ius facit.j.i.facit valere gesta q̃ al's ñ valerét ð in re. ¶ S3 opp.ꝛ vr̃ ꝙ nõ solũ i facto cõi gñali s3 etiã i facto ꝯctu spãli cõis error ius facit it̃ ptes.vt.j.ad mace.l.iij. C.ad mace. xenodoꝛ⁹.So.illud est spãle odio exceptiõis macedoniani,nã il le q credit eũ cui mutuat esse patrẽfami.nõ ꝯtẽnit macedonia nũ.Et iõ cõtẽnẽd⁹ nõ est nec dãnificãd⁹ in amissione pecunie mutuate:q2 agit de dãno vitãdo vbi error facti nõ nocet. ꝛ ma xime error cõis.i.quãdo actio de peculio é ei quesita nisi sit lata snia:q2 tũc error singularis nocet.s3 error cõis in effectu nõ no cet vt.ð.l.q̃situ.al's est.§. deinde in.l.nr̃a. apparet qd̓ opi. cõis pualet ṽitati alibi ṽo nihil v3 nisi cũ veritate ꝯcurrat de acqui. her.cũ qdã.§.qd̓ dr̃.alibi ṽitas opiniõi prefert.j.de iniur.l.eum q.§.si.glo.ij.de he.istit.herẽni⁹ tyburin⁹ ðt ꝙ vbi ignoram⁹ cer titudiné volũtas ṽitati est p̃ferẽda.imo dicit ꝙ ṽitas regul'r est p̃ferẽda fallit.qñq3 vt hic cum si. Innoc.de big.nup super illo
8 gñali nõ insisto. ¶ †Deinde no.gl.qd̓ legitime actũ est ex sup
a uenicti casu non tractat.[a] ꝛ colligitur istud notabile q̃ ad acta q2 legitime pcesserũt non quoad factũ barbarij:q2 nõ pcessit le gitime ẽm verũ intellectũ nec possumus arguere in ꝯtrũ ex l'ra cõditionali que dicit si sciisset.nã verũ est si sciisset. sed presumit̃ nõ creatur⁹ eét si sciuisset indignũ q2 non presumit̃ id factũ eé ꝙ fieri nõ debuit. ¶ Uenio ad vltimã pté, dr̃ hic ꝙ multo magis in imptore ꝯ:q2 imo pari rõne ꝛ pari ptãte.ꝛ sicut i natura pa ri vn⁹ maior alio non est ẽm Ang.ṽno.de manumi.vindi.l.apð eũ.ita nec id p̃sertim q2 appellatio precessit.l.j.de const.prin.l. ij.§.nouissime de orig.iur.Sol.verũ est ex pte potestatis sed ex pte ꝯsensus facili⁹ ꝛ veri⁹ cõsentit vn⁹ quã populus. facit qd̓ no. Inno.in.c.graué.de sen.excõ. ¶ S3 oppo.si errat princeps errat vnus ꝛ nõ errore cõmunis ergo multo minus debet dice re non multo magis.Sol.non attẽditur hic error cõis respectu creãtis.s3 respectu subditoꝝ.ꝛ ẽm hoc dicit multomagis ꝙ in pp'lo vel dic nouã expositioné multomagis ꝙ in barbario vt sic sensus si Barbari⁹ fuisset creat⁹ iperator min⁹ noceret ei fuit⁹ ꝙ si ptor:q2 iperatori nihil opponi põt dũmodo sit catholic⁹ si cut sunt alamãni q sunt optimi catholici ꝛ fideles sicut ꝛ pape expositores ergo loquũt̃ in impatore creãte ꝯ etiã in imperato
9 re creato. ¶ †Ultimo ista.l.allegatur ꝙ qs p̃sumit̃ dignus ex fama de hoc no. Archi.viij.q.ij.dulcissimi.ité p̃sumitur inocens ex fama nisi suo conatu sumpserit originem ꝯtra existẽtiã veri tatis de adulte.miles.§.pe.ꝛ illa q̃ fama sciuntur p̃sumũtur ab omnibus sciri.vt not.in.l.j.ff. de recepte. hic sit finis.l. propter vtilitatem ista ratio tangit partes litigantes ꝛ ibi tamen ista ratio tãgit officiũ ꝛ cãm efficienté ꝛ ibi:sed si illa rõ tãgit inté tioné creantis cuius summũ impium demonstratur qui põt dis p̃sare de officio in statu seruitutis ꝛ liberare etiã gratias agi mus deo omnipotẽti q est bñdict⁹ i secula seculoꝝ ame. ¶ Re petita est hec.l.p egregiũ atq3 pitissimũ vtriusq3 iuris docto ré excellẽtissimũ dñm Baldũ de perusio.sub anno. Mccclxvj. in ciuitate Perusij.cui⁹ anima requiescat in pace.

Additio Baldi.

1 ¶ Imperator an possit dare libertatem.
2 Princeps facilius dicitur consentire quam populus.
3 Dicta in populo romano,an habeat locum in imperatore.
4[a] Honor petendus est.
5 Dominia dicuntur esse de iuregentium.

Barbari⁹ Uide Inn.ð exc.cũ ecclesiasticus. ꝛ.c.exceptiõe.eo.ti.ꝛ de concess. pre bẽ.l'ras .in fi.ꝛ de relig.do.cu3 dilectus ꝛ de accu.qua liter.el.ij.ꝛ de exces.p'la.inter dilectos in gl.magna vide Inno. de rescr.scisitat⁹.ꝛ.c.sup literis.in gl.imo fine ꝛ de cõsue.cũ di[a] lectus ꝛ de elec. qualiter.ꝛ.c.cũ dilectus ꝛ.c.nihil est de big.sup ꝛ de offi.dele.c.cũ causam.in gl.magna.ibi oĩno videas.ꝛ ð pro cu.consulti.ꝛ de resti.in integ.c.in gloss.per monachos.ꝛ de do lo.cum olim.in glo.mag.ꝛ eo.tit. ṽitatis. ꝛ de app. si duobus. Bal. ¶ In tex.designatus vim electiõis ꝛ cõfirmatiõis h3 desi gnatio:q2 cũ hoc etiã in vna psona resideat nõ sunt actus disti cti electio ꝛ cõfirmatio:secus si vna persona representaret plu res:q2 ibi essent distincte ꝛ cãe ꝛ persone.ꝛ actus dñt esse distin cti ꝛ colligit̃ ex no.p Inn.de elec.cũ inter in.gl. ¶ S3 nonne vbi nõ põt distingui iura ita qd̓ aliud sit ius qd̓ ex electiõe ꝛ aliud ꝙ ex ꝯfirmatiõe q̃rat̃ ibi electio ꝛ cõfirmatio nõ dñr actus distin cti adde.qd̓ no. Inn.de elec.publicato.ibi. so. dicũt ꝛc. ¶ In. tex.latuit hoc an fuerit seruus. ¶ Ibi q̃ dixerat pnũciando in ter litigatores. ¶ Ibi decreuit.edicta proponendo. ¶ Ibi.ꝛ ve rũ,puto cõtra.de numelarijs ꝛ actuarijs.l.actuarios s3 hic con firmat̃.ibi,aũ ꝯfirmationé non iure electus gessit. ¶ Ibi huma nius.qd̓ sit humanũ probatur:quia iterare processum est odio sum ꝛ penale cum eius contrarium sit fauor.l.non eo minus.sed probaliter errans nõ debet penã pati. Ibi,populus. dicit Inn. qd̓ nomé ppl'se est nomé iuris nõ personarũ.de sen.ex cõi.graue. alibi aliter.de priui.qd̓ nõnullis. ¶ Ibi decernere dispensatiue. ¶ Ibi liberum.ꝛ sic remouisset impedimentu3. ¶ Ibi fecisset: sed reuoco in dubium eũ.Ecce qd̓ prin.scit aliquem seruum fa cit eum pretorem vtrum videatur dispensasse secum qd̓ sit pre tor stante seruitute an videatur dare libertatem.differentia est: q2 in pr'o casu remanet seruus nec posset ad aliam dignitatem assumi. In scdo habilis fact⁹ esset ad oẽm dignitaté.argu.ð ex cusa.tuto.cũ ex ofone.Et vr̃ qd̓ sit dispẽsatio nõ restitutio na talibus,vt i.c.ij.de fil.p̃sby.lib.vj.ꝯ dico.nã id accipiendum est quod vitio caret.de leg.in ambigua. Item qd̓ verisimile est sed verisimile videt̃ ex culmine dignitatis qd̓ nolit ipsam dignita té minuere p̃ficiendo ei seruũ.ꝛ ideo dico eũ liberũ.vt in aut.cõ stitutio q̃ de dignita.ꝛ hic de offi.p̃si.l obseruare.ꝛ de constitu.
1 prin.beneficiũ.qd̓ no. ¶ †Et qd̓ possit imptor libertatem dare est casus i.l.ij.ꝛ.iij.C.de ser.q p premio.quãuis dñium non põt auferre al's.s3 hic in libertate ideo est q2 cũ facto principis con currit ius gentiũ primeuũ. Ibi,multomagis.nõ vi maioris au thoritatis,sed vbi ex p̃missiõis,q2 magis pprij cõsensus.nã popu
2 lus nunquã cõsentit nisi ficte.vt no.in.l.ij.C.que sit lon.consue.ꝛ extra de cõsue.ex parte.p In. ¶ †Item q2 facilius cõsentit pn ceps ꝙ populus.vt.l.j.i si.ð liberis vniuer.cum sili. ¶ Ibi,obser uandum est.C.de crimi.sacri.l.ij.ꝛ nota.de absoluta ptãte prin cipis dicit. Innc.qd̓ princeps ita põt p̃scribere rem alterius si cut priuatus nisi absoluta ptãte vtat̃.nã tũc nõ p̃scribit ẽ3 eum vt ipse no.de postu.p'la.bone.el.ij.in glo quare ad fi.i lius glo.ꝛ est rõ.q2 nemo p̃scribit qd̓ h3 de vsuca.sequit̃.§.lana.ꝛ intelligo qñ in subditos.nã in non subditos ét papa nullam h3 ptãté.de fo.cõp.l3 p Inn. ¶ Hec.l.loquit̃ in his que in iudicijs aguntur q d i hisq̃ agunt̃ ex iudiciũ.puta si ei q'est i possessiõe dignitatis soluit̃ a debitorib⁹.dic aut est in possessione authore ptore ꝛ sol uẽtes sibi liberant̃.arg.hui⁹.l.aut sine ptoris authoritate possi det ꝛ tũc aut loqmur de debitorib⁹ ipsi⁹ dignitatis.ꝛ nõ liberat̃ soluendo pori.vt l.actuarios.aut debitorib⁹ ab ipso possessore ꝯctis ꝛ liberat̃.vt.j.ð ꝯd.id.si vrbana.facit qd̓ no. Inno.de resti.

[a] ¶ Retractat̃ vide Dy. in re. i ãbiguis. in.vj.in ca. factã ꝛ.d. bar. so.cĩ no i ꝯs.lxj. inc. in presenti.ṽsi.j q2 prima parte.

spol.in literis.⁊ de elec.q̄relā.casus Barbarius seruus fugiti-
uus rome preturam petijt ⁊pretor designatus⁊ multa gessit vt
pretor tam ferendo sententias ꝙ interponendo decreta.q̄ritur
an fuerit pretor respondetur ꝙ sic ſ3 gl. ¶Secūdo an valeant
gesta coram eo. Respōdet ꝙ sic.ſm omnes. Et hoc ꝑpter tres
rationes. Pria publica ⁊ cōis vtilitas ciuiū que est ius, ibi an
fore ⁊c. Secunda humanitas siue benignitas ibi hoc enim ⁊c.
Tertia ratio est voluntas populi tacita.potuit enim hoc popu
lus.cum ergo potuit ⁊ presumit voluisse. ergo ⁊c. ¶Tertio q̄
ritur an fuerit liber. ⁊ rn̄det ſm gl.ꝙ sic:ideo qꝛ verisimile ē po
pulam si scisset fecisse liberum.ergo ⁊ in nostro casu ignorās idē
fecisse videtur propter publicā vtilitatē ⁊ errorē cōem.qd̄ tn̄ fa
cilius expedit a principe qui cōsentit facili⁹.h.d.ſ3 gl ¶Scō3
alios sic pone casum. Barbarius designatus pretor multa de
creta interposuit:multas sententias tulit:q̄ritur an valeant an
vero detecto statu barbarij nulla debeāt iudicari. Ulpia.premit
tit quod pompo.dicit seruitutē nō obstitisse barbario. tamē di
cit Ulpia.bene est verū ꝙ non obstitit quominus fungeret offi
cio.ſ3 an dignitatis ꝑprietate functus fuerit ꝙdiu latuit.dubi
tabile ē.verū qcq̄d fit in q̄ōne ꝑposita an valeant acta dīt iuris-
consult⁹ dicēdū esse valuisse de eq̄tate ꝑpter vtilitatē litigātiū.
¶Et si dicis q̄uo valebūt gesta a seruo.rn̄detur ꝙ valere pn̄t.
Nam si populus romanus vellet posset seruo decernere hāc po
3 testatem imo eum etiā liberū facere. ¶†Fuit questitū an dicta
in populo romano habeant locū in imꝑatore. Respondetur ꝙ
sic,multomagis.h.d.ſm Pet.⁊ suos sequaces. ſm Ja.de aret.
sic pone casum ꝙ duo querunt.s. an fuerit p̄tor. ⁊ allegat dictū
pōp.ꝙ sic.deinde dicit ꝙ dictū pōp.intelligitur ꝙ non obstitit
quoad exercitiū officij:tn̄ in rei veritate qꝛ seru⁹ ꝙdiu latuit p̄
tor nō fuit. ¶Scōo q̄ritur an valuerunt gesta ⁊ determinat ꝙ
sic vnica ratione que ex concursu trium causarum formatur.s.er
roris cōis:publice vtilitatis ⁊ authoritatis superioris.deinde
remouet dubiū si non est pretor ⁊ latuit seruus ergo impossibile
est acta valere. Nā dicit ꝙ non est impossibile cōsiderato ꝙ po-
pulus romanus ēt stante seruitute pōt decernere hāc ptātē de
iudice nor.p̄dicta determinant duo alia dubia. Pone ꝙ ppl's
roman⁹ sciebat eū seruū nūq̄d designādo eū pretorē videtur eū
liberū effecisse respondetur ꝙ sic.deinde vtrū dicta in populo
habeant locū in imꝑatore.⁊ respōdet ꝙ sic. Et ista est tertiū ca-
sus positio in.l.nostra directe contradicens positioni gl. ⁊ scōm
4 diuersos sensus diuersa ⁊ contraria colligunt. ¶†No.ſ3 gl. ꝙ
quis ambit honorē.Scōo ꝙ barbari⁹ fuit p̄tor.Tertio ꝙeius
acta valuerunt.Quarto ꝙ error cōmunis ius facit.Quinto ꝙ
bn̄ gestū nō est ex supuenieti cā retractandū.Sexto ⁊ quod eq
tas p̄fertur rigori.Septimo ꝙ populus roman⁹ pōt dispēsare
ꝯ ius gētiū.Octauo ꝙ populus roman⁹ ⁊ p̄nceps pn̄t dn̄s pri
5 uare dn̄io serui sui. ¶†Nec ob.ꝙ dominia sunt de iuregentiū:
qꝛ verū est in sua generali inuētiōe non in modis querēdi ⁊ amit
tendi.s.omnib⁹.Nono conside.id qd̄ p̄t populus roman⁹ multo
magis potest imperator. ¶Uenio nūc ad gl. in gl. designat in
si. Prima solu.non videt vera:qꝛ symoniacus non habet cano
nicum ingressum.vt dicta.l.si quemꝙ. Itē hic non tenet dsigna
tio. Itē vr̄ cōtra.l.non dubiū.ſm Pe.l3 ibi prohibet ip̄3 actum
hic quedā circūferētia ⁊ extrinseca ab ipso actu principali. ⁊ sic
illa nil ad ꝑpositum.non eīn hic designatio vel ꝑmotio.sed am
bitus prohibet.vnde quoad.l.nostrā prima sol.glo. pōt saluari.
sed id qd̄ subijciunt de symonia est falsum qꝛ vbi cōmittitur sy
monia:ibi versatur turpitudo.vnd reprobat actus rōne turpi
tudinis.⁊ sic etiam de iure naturali nō v3:qꝛ ꝯ bonos mores vt
l.iurisgētiū.ſ.pretor ait. ¶Declaro hoc magis.q̄nꝙ symonia
a committitur a in electiōe nō in cōfirmatiōe q̄nꝙ cōmittit in pro
uisione seu institutiōe.q̄nꝙ cōmittit in confirmatiōe. Primo
casu est opi.vtrū valeat confirmatio quasi vitio carens. q̄dā ꝙ
sic alij ꝙ non.in alijs omnibus cōstat ipso iure esse nullū decre
tū per symoniā ⁊ vitiose interpositum ſm oēs. tn̄ Inn. est isti⁹
opi.ꝙ si symonia est ꝯmissa in sola electiōe ipso iure nulla sit cō
firmatio ꝑcedēs vitiū electiōis:qꝛ dicit cu3 electio non teneat
nec inspecto iure naturali sit ius vllū quesitū qd̄ non pōt confir
mari:⁊ si ꝯfirmat iure nulla est ꝯfirmatio. tn̄ hoc quod dicit in
c.ꝙ sicut.modificat.in.c.cū dilectus.e.ti.ꝙ l3 sit nulla confirma-
tio,tn̄ acta valēt fungēte publica vtilitate ⁊ errore cōi per hāc.l.
¶Ego dico hoc esse verū vbi delictū est in sola electiōe.si autē
est in cōfirmatiōe dubito an acta valerēt.⁊ est ar. ꝙ non. j. q sa.
cog.quoties vitiose.cū si.nā non valerēt si nulla cōfirmatio esset
acta.⁊ no.idem Inn.de elec.qualr.⁊ ad.l.nostrā.rn̄deo qꝛ non e-
rat hic defectus in sola persona electi.hoc tenet Ja.de bel.C.ꝺ
sen.l.ij. ¶Uerius credo ꝙ valeāt gesta si est ī possessiōe. ⁊ cōis
error ꝛ̄publica vtilitas hoc suadēt.Hoc ꝑbo plat⁹ eīn est obli-
gat⁹ subditis ad faciēdū eis iustitiā.⁊ p̄t ad hoc cogi in aut.de
q̄store.ſ.sup hoc. Itē est obligatio realis.nam ipsa dignitas est
obligata subditis ad hoc ⁊ sic ex hoc resultat ius reale. igitur
quasi possidet hoc ius ab vniuersitate subditorum. Et similiter

a ¶Cōmittitur. Et an ⁊ q̄n ꝯmittat symonia. vid tu feli.i. c. cū M.ferra. l me.x.co. dr̄.not. bn̄ de consti.

fili⁹ est in quasi possessiōe filiatiōis:⁊ pater p̄rnitatis. vn̄ i istis
iurib⁹ possessio est reciproca.vt.l.non nudis.⁊.l.necꝫ natales.
C.de prob. ¶Et hoc concludo ꝙ ista quasi possessio subditorꝝ
iustificat processum in eorū fauorē ꝑpter eorū bonā fidē datoꝙ
p̄latus hēat malā fidē.dico etiam ꝙ istud ius possidet vniuersi
tas subditorū non singuli.qꝛ sic infinite essent possessiōes cum
nō sit nisi vna in oib⁹.⁊ id snīa aliquorum singulorū non noceret
etiam eis.vt.l.in tātū.ſ.vniuersitatis.⁊ hoc est nouū. ¶Ista rō
cōcludit ꝙ gesta p barbariū valuerūt de rigore ꝙ q̄dē vr̄ ꝯ tex.
So.fateor ꝙ hec rō cōcludit l his q̄ gesta sunt ad petitionē sub
ditorū:ſ3 litera loquit etiā de alijs in qb⁹ cessat dicta ratio.cer-
te nūꝙ cessat. ¶Scōa sol.gl.nō videt vera:qꝛ nec publice l3 pe
tere.ꝺ.de origi.iur.l.ij.ſ.ex illo tempore. ¶Tertia sol. non vr̄
bona:qꝛ cū symonia sit iure diuino ꝑhibita etiam papa pōt cō
mittere ⁊cetus cardinaliū:qꝛ iuri diuino subijciunt.ꝺ resti.spo.
lias. S3 in hoc rn̄deri p̄t ꝙ aliō est symonia aliud simplex am-
bitio. Quarti dicunt ꝙ hic nō petijt verbo:sed bonis morib⁹ q
interpellant pro hoib⁹ virtuosis. Cy. dicit ſm Pe.ꝙ aut loqui
mur in spūalibus.⁊ tunc d3 ambitus ⁊ symonia cessare. vt.l.si
quēꝙ.aut in tpalibus.⁊ tūc aut clā aliq̄d dabat. ⁊ nō licet.vt.l.
non existimo.aut palā.⁊ tūc iure.ff.licebat. vt hic. ¶Hodie di
stinguit:aut dat pro dignitate vel officio habēte annexā iuris-
dictionē:⁊ nō l3 vt in Auth.vt iudi.sine quoquo suffra.hic vid
Inno.ne prelati vices suas.c.j.aut nō h3 iurisdictionē annexā,
⁊ tūc l3.vt.l.j.ſ.j.de polli.ſm Pe.facit.C.de pig.l.vl.⁊.j. de neg.
ges.q̄ vtiliter.in p̄n. ¶Tu dicas in spūalib⁹:vt habes de symo.
insinuatū.⁊ de elec.significasti.⁊.j.q.i.p totū.nec est verū. qd̄ dt
Pe.pone ꝙ aliqs impetrat bn̄ficiū qd̄ est aliq̄d spūale non v3
cōcessio.ſm Pe.truffa est.vt in.c.si motu proprio.de preben.li.
vj.hoc dimittamus canonistis.⁊ dic vt p eos de eta. ⁊ qualita.
tuā.vel dic quinto ad contraria ꝙ hec.l.non excusat barbariū
ab ambitu. Nā cōsiderandū est ꝙ aut ille q impetrat dignitatē
obrepit cōcedēti ēt principi.⁊ incidit in.l.iuliā.de ambitu. vt.l.
j.C.ad.l.iul.de ābitu. Aut non obrepit:⁊ tūc certa scientia supe
rioris vitiū delet ambitiōis.vt.l.ij.⁊.ibi no.C.de diuer.off.li.xij.
vnde cum hic barbarius obrepsit principi vel populo:dicendū
est qd̄ non excusetur a crimine:nec hec.l. excusat eum. Bal. In
gl.functus.ibi s3 dicunt hoc tenet Inno. de elec. cum dilectus.
in.gl.confirmatio.ratio qꝛ ex quo valent acta non interest dn̄i
nec populi ꝙ sit liber vel p̄tor.sed meo sensu priuatū interesse
versatur nec tāgit ius subditorꝝ:ſ3 solius barbarij. Bal. ¶Ibi
deprehendit.circa hoc dic ꝙ vltimus actus quandoꝙ est de-
claratori⁹:⁊ non est dubium ꝙ se refert ad preteritum sui na-
tura. Quandoꝙ est rescissori⁹:⁊ tunc non est dubiū:qꝛ declarat
alium fuisse statum in preteritū.⁊ hoc etiam sui natura.vt.l.nā
etiam si sub cōdictione.ſ.rumpendo. de iniusto rup. Quādoꝙ
est q̄dā status seu portio.⁊ tunc aut status iste habet depēden
tiam a veteri presumpto.⁊ presumitur in p̄teritū vt.l. moneor.
aut non infertur in preterito ⁊ tunc non presumitur de preteri
to,vt.l.sine possidetis. Nam vbi remoto preterito remouet pre-
sens tunc de presenti presumitur in peteritū:sed vbi nullam ha
bet connexitatem vel dependentiam tunc non presumitur qꝛ
nulla presumptio sine cā.⁊ hic nō esset causa. Bald. ¶Ibi qui
facit ius.hoc non videtur verū.vnde quero si barbari⁹ fuit li-
ber anteꝙ pretor designatur:⁊ cōstat ꝙ non.vt.j.de ꝑbat. circa
eum.⁊.l.moneor.in principi.ergo error cōmunis q tunc aderat
ius libertatis non prestat.ergo gl.male dicit:nam posito ꝙ eēt
pretor hoc non facit error communis:ſ3 authoritas superioris:
vnde error non est ratio immediata etiam tenendo ꝙ barbari⁹
fuerit pretor. Sed ratio est authoritas superioris. Rō vero au
thoritas est error communis.etiā tenēdo gl. ¶Ibi si quis ser-
num.vel dic vt ibi. ¶In gl.alio iure in si. quia mixti imperij.
Bal. In gl.reprobari.ibi:tenētu.salua pace gl.hic nil est nouum
sed detectio quedā veteris status.constat aūt ꝙ nulla declara-
tio immutat esse rei ⁊ substātiā veritatis. ¶In gl. hūanius ibi:
benignitas:hic necꝫ rigor neque equitas scripti erant in propri
is terminis:sed in ratione sui sic. Item hic vtrunque speciale ſ3
si alterū genus species derogaret non prerogatiua equitatis:
sed natura gn̄is. Dy.in.c.possessor malefidei.de regu.iur. ¶In
gl.seruo.ibi,existenti.nunquid alius populus ꝙ romanus pōt
dispensare. Dic per Cy.in.l.omnes populi.⁊ per Odof.in.l.nō
ambigitur. Dic aut est talis casus in quo potest dispensari de
potestate ordinaria.⁊ tunc potest populus. Aut exigitur pote
stas absoluta.⁊ tunc non potest.vt quod spurius legitimetur vl'
in venia etatis vel super infamia. ¶Sed nunquid princeps
potest nō restituendo spurium natalibus facere ꝙ succedat. cre
do ꝙ non.qꝛ est contra ius naturale ꝙ non filius qui per nullā
fictionem fingitur deteriorarent sibi patrem.nā hoc implicat con
tradictionem.ideo non potest fieri. Baldus. ¶Sed vnde hec
potestas populo romano dic partim ense partim consensu. vt
refert Tullius in tertio rhetoricorū.iij.capit.nec hoc fuit inin-
stum:quia natu diuino,vt patet in vaticinijs poetarum. Item
iure gentium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iuregen.vt.l.ex hoc iure.vnō si qua terra nunq̄ subiugata fuit nec consensit libera esset iuregen. ¶Illūq̄ est ita hodie.¶Dona
mus q̄ō instum bellū est inter ciuitates. an q̄ō occupat vna de
a terris alterius iuste tenet. "Inn.vī velle q̄ nō. de iureiur. sicut
contradictio.q̄ iuste tenet quoad illam terram que vim intulit
q̄ nō tenetur petitorio nec restitutorio:sed tū tenetur imperatori vel pape cui⁹ est territoriū omne.Bal. ¶Ibi,sc̄z tollere. l.
illam si legem tolleret etiam inferior hoc posset,q̄ ius naturale
non impediret.& sic esset ius cōe Unde.dic etiam ſtāte lege,& e
rit dispensatio. ¶In gl.fecisset ibi:vel credimus.contra de leg.iū.fideicom.ſ.si seruo. ¶Ibi eriperet.hoc verbum sonat ex
post facto.& textus loquitur ab inuito. vñ non congruit litere.
bal. ¶Ibi sed quid si domini . ibi fraus in domino. hic non.
¶In glo.magna.ibi.l.antepenul.hoc non credo,vt.ſ.de rei vēdica.l.Item si verberatum:vbi,modicum datur de calum. l. ſ.
¶In ſ.gl.imo potest princeps sine causa restituere natalibus.
vt.l.queris.ſ.de na.restit.& ratio:q̄ gratia sua innititur iure nature. Bal.

Pretor. ¶Nota differētiam inter cansam & causatum. Itē inter p̄sentem & p̄sentatum.& baptizātem & baptizatum. extra de iure pa.c.per vestras.in fi.

¶De officio prefecti vigilum. Rub.

Aput. ¶In tex.ibi fuerant.not.q̄ non cogit̄ q̄s succurere ad ignē cum per hoc possit pecuniam id est mercedē recipe. Et ratio est q̄ non tenet̄ se ponere in periculo p̄o alio. Et facit ad no. infra de regu. iur. l.cui pa est.Bal. Additio Baldi.

Aput vetustiores. ¶In textu circa p̄ortas.i. iuxta.l.rutulia,ō contrahē.emp.& in aut.iusiu. quod p̄stat ab his.i.p̄pe.C.de iud,p̄pādū.de desp.imp. attestatiōes.vñ q̄ apponit̄ sup loco loḡt hic. q̄ sup t̄pe signi
ficat parū ante vel parum post.C.de prob.exceptione.in glo.& illud parū modicū secessum significat.l.& ſ.post tres. cū ſi.bal.

Nam salutē. ¶Not. q̄ nullum op̄z magis publicam salutem tueri q̄ cesarē.& nemo est ad aliud habilis & potens nisi ipe. Et no.arg.contra donationem constantini. Bal.
Additio Baldi.

Nam salutem. ſ. effractare. vi custodes. p̄sumit̄ custodes.Bal.

1 ¶Si maleficium quando est commissum in contractu an vtraque ciuitas teneatur.
2 Incendium an sit casus fortuitus.
3 Factum,an p̄sumatur factum culpa custodum.

Cognoscit. ¶In tex.ibi.& q̄ plerq̄s. cum loc⁹ a cōiter accidēt⁹ ꝫ nē sit necessari⁹ tū si p̄babilis est sequēdus.Apparet̄ q̄ in dubio incendiū ortū in aliqua domo p̄sumit culpa inhabitātiū p̄cessisse. Quid ergo si multi habitant in illa domo:nec p̄t apparere culpa. Exemplū locani partē inferiorē titio supiorē seio. deinde orto incendio cū nō appareat an sit ortū prius in superiori in inferiori
b parte tota dom⁹ ꝫbusta est queriť q̄s teneat⁹ ad rnēdam dāni & videt̄ q̄ neuter,p̄p incertitudinē.nā.Ricar.mald. disputauit si milem.de statuto Padue dicente q̄ male auisati teneantur de maleficijs commissis in suis villis.& in quadam villa apparet corp⁹ coinsidā interfecti iacēs in terra.nō tū apparet q̄ maleficiū fuerit ibi ppetratū.nā ōt ppter incertitudinē non teneri nisi ex coniecturis appareat q̄ ibi fuerit sceleus perpetratum. quia vt ibi consueuerūt talia cōmitti vel ibi homicide conuersabāt fm Ricar.malū.neq̄ enī corp⁹ mortuū testimoniū loci p̄bet in quo sc̄z loco cedes facta sit fm Ricar.q̄ est verū & notabile q̄ locus & tēpus ex quib⁹ p̄det accusatio dz ꝑbari.vt.l. p̄tor. docere.vi.bo.rap.dz tñ probatio cōcludere.vt.no.in.l. nō oīm. ff. de legi.In contrariū vī q̄ hic cōſtat de culpa sc̄z q̄ culpa in
habitātiū.nā.l.ita iudicat̄ p̄sumēdo vt hic cū aūt maleficium a pluribus dz cōmissum.& p̄sona est icerta oēs tenēt.vt.l. itē mella, ſ.si plures.ad.l.aq.nā de pena pecuniaria loquitur non ō corpo
rali. Itē p hoc,ſ.ō his q deie.vī effu.l.si ꝟo.ſ.q̄ si ex mediano. & in fi.p quas.ll.dicerūt q̄dā cū q̄ro:si hoīes essent sub quodā porticu:& veniens familia potestatis ibi subs⁹ bancā ad pedes eorū inuenit glaiū & nescit̄ qs deiecerit:q̄ oēs cōdēnent̄: tū vno soluēte oēs liberent̄.sz in cōtrariū facit q̄ō not.in.ō. ſ. si
1 plures.sc̄m Uber. ¶Itē dicerūt de maleficio cōmisso in cōfinio & vtraq̄ villa teneat:tū vna soluēte alia liberet̄:sz q̄ materia nō est ppria hic iō aliter nūc nō determino.dico tū q̄. ſ. si plures.non ob.q̄ si ꝑstat de initio delicti. ſ. q̄ oēs p̄ueserant sed nō cōstabat ō ne delicti.i.de morte.ſ.cuius ictu decesserit. hic aūt non constabat de principio nec de fine. Itē nō ob.ō.ſ.q̄ si ex mediano.q̄ ibi loquitur in quasi maleficio q̄ō facilius contrahitur & in contracto mitt⁹ agit̄.vt no.in.l.adeo.ſ. de iur. om.
2 iu. ¶†Quero nonquid incēdium sit casus fortuit⁹.& videt̄ q̄
c non cū culpe annumeret̄.vt hic.in Ziñ:q̄ q̄q̄ accidit sine culpa sua.puta si transiens quidā immisit ignē.vt.l. si alī⁹. ſ. est & alia.q̄ō vi aut clā.vel non fuit dñs sed seruus vel ancilla.ſ.de peri.& cōmo.rei vē.l.si vendita. Solu.q̄q̄ ō: casus fortuit⁹ q̄q̄z nō:ſz facti varietatē.in dubio tū p̄sumitur culpa eius qui rē debuit custodire.vt hic.& adde quod no.in. l. contractus. de reg.
3 iur. ¶†Itē not.q̄ furtū p̄sumitur factum culpa custodū.ſ.ea. l.ſ. effracture. nisi esset factum in loco qui bene custodiri non poterat.vel tēpore quo custodiri non poterat.nā tunc per rerū natūrā culpā abesse ꝑbat.& ideo in.ō.ſ. teg. dicit custodes puniendos esse plerūq̄.q.d.non semper.vt.ſ.quodvi aut clā.l.semp. ſ.ſ. interdictū.nā nō est ipossibile custodibus insungendū.arg. ſ.de excu.tut.l.titi⁹.ſ.ſi.nec est hō qui semper possit vigilare,ſ.ō
b seruī.l.seruitutes.a culpa tū p̄pria somnus non excusat vt in l.ſi seruus seruū.ad leg. Aquil.ſ.si fornicarius. Bal.

Air enim. ¶Not. officiales cōmunes posse & debere portare arma.& idē puto de familia ep̄i
d cum ipse habeat imperium in sua dioceſi.
¶Additio,ſ.sciendum.Bal.

Sciendum Ibi cum armis.no. stipendiarios de nocte stāt debere armatos cū eis custodia mādatur.ō.ō.hic.Et sic no.q̄ ille cui mādat custodia nō
c dz punire de delatione armorū.Itē no. ar. cōtra habēs equos canalcate q̄ō debeāt semper stare parati, de quo p Ja. de arct. de au.& ar.leg.l.q vsum in fina.Bal.Ibi in glinos habitatores in domib⁹ suis sine alienis.ſ.ibi, habeat.no.q̄ bñ facimus potestates terrarum dū iubēt iuxta puteos vasa aque impleri ꝓpter arcenda incendia sentinelle.ſ.Bal.

Operatores. ¶In tex.ibi flagellis ear. q̄ō flagellatio vel fustigatio non sit meri impij cū cōpetat p̄fecto vigilum q nō hz gladiū ptātē.ſz dic q̄ imo hz in q̄buscūq̄ sed nō per oia.vt.ſ.e.l.nā salutē.ſ.cognoscit.& ideo quelibet pena corporalis que imponit̄:vt termin⁹ pene est de mero imperio:q̄ nō cōstit in pecuniario cōmodo.facit.ſ.tit.ꝑt.l.ſi quid erit.C.de spor.l.ſ. in aut.de defen.ciui.ſ.audiēt.col.ij. fm Jac. bu. penas aūt pecuniarias que nō cōtinent publicationem bonorū si rediguntur ad instar ciuilium penarū.gl.nō ponit esse subme
ro imperio.& ideo si paparet ēt̄o sibi solo mero impio in castro cōcessit mihi ipm oēs pene pecuniarie ad me pertinebūt.& oēs mulcte & oīa bona pecuniaria mere:vt no.in.l.imperiū. p glo.ſ. de iurisd.om.iud.sed si veniret bonorū publicatio est meri impe
rij:q̄ hoc arbitriū princeps nemini cōcedere nisi verbis spāli- d
bus cōsueuit.vt.C.ne fine iussu p̄tis.l.ſi.& alij dicūt oēs causas criminales esse sub mero impio.& sic iste castellan⁹ nihil consequeret de penis fiscalib⁹.ſz p̄dicta verior.q̄ redacte sunt ad instar ciuilium.& intra trecētos aureos cōpetūt iuris magistratib⁹ & sic p̄fectūdini magis q̄ per speciē iurisdictiōi accedūt q̄ō est. no Bal. Additio Bal.

Operatores. Ibi insulariosi.oēs e
e dinm.Bal.

¶De officio proconsulis & legati. Rubrica.

Glossa Rubric. Dicit q̄ p̄cōsul ē spectabilis.ſz nōne ex cōsulib⁹ eligit̄ & oēs cōsul est illustris. Nū. rōne legatiōis ē spectabilis ſz rōne q̄ sulat⁹ ē illustris sicut rex sicilie ē rex respectu sicilie & comes p̄uincie respectu p̄uincie.& dux apulie respectu diuersarū ciuitatū seu patriarū ſz Ly.& Bul. dicit ēt p̄t q̄ ipsa principis p̄sentia cardinales p̄fates illustrat.C.ō p̄e po.labrum.l.ſ.li.x.ſz oīs ordo accipiat splēdorē a principe tū nō equaliter resplēdet ille q abest sicut ille qui est in p̄sentia,& sic
e cardinales in curia sunt digniores q̄ extra[e].

Proconsul. ¶No. q̄ō insignia distant ab authoritate.& sic aliō est dignitas aliō sunt insignia dignitatis.sc̄ō vber.fic. ff. de postu.l.j.ſ.cauſz.Bald⁹. ¶Secūdo nota quod quis potest deferre insignia proprie dignitatis in quocūq̄ loco etiam non subiecto & est ratio:q̄ nemini nocet & sibi est honor:vt hic ratio redditur in.l.ō.C.de p̄ep.sacri cubicu.li.x.ff.secundum Bul.potestatem antē non exercet nisi in eo loco vbi est sibi commissum.quod dic vt.ſ.l.prog̃i.
1 ¶Episcopus extra prouinciā potest instituere p̄sentatuz a patrono ad beneficium.
2 Uoluntarie procedentia facilius expediuntur.
3 Jurisdictio extra territorium,an prorogari possit.

¶Tenet. vīō tu trā. aret. in.l. j.ſ.de acq. pos.q̄ō ibi dicit. in apostil.
¶Teneat. vide tu.d. ale.ō imo. i 2ñ.cepvi. ij.parte.& 2ñ.l.j.pte. cōtenetur habitās i pte. ſterio ri.
¶Fortuitus. Uide Flori.in.l. si qs iumē. ſ. q̄ō ff.ad.l.aq li.& ibi.cū. Bal. & in consil. suo incipiē.q̄dā de controuer.q̄ ē ad literā post tz in.l.j.& Flore.i cōſil. inci. in xp̄i nomie amen. cuz ḡritur an i cendiū &c.
¶Portare arma.Bñ seruat i francia,q̄ementes portāt lanceas & arma.
¶Quā extra. q̄ itelige nisi ille eēt legatus vt per feli.i.c. clerici.i fin. ff. col. de iudi. facit ēt q̄ō dixi.ſ. in prog.in fi.i apostil.

4 Iurisdictio voluntaria, an possit delegari.

OMnes procōsules. Ordinarius ꝓt exercere iurisdictionem voluntariam extra territoriū ꝛ nō ꝛtentiosam sed locū tenēs ordinarij nō pōt exercere extra territoriū aliquā iurisdictionē: nec voluntariā: nec ꝛtentiosam. h. d. notabiliter ꝑm Buil. de cu. ¶ In tex. ibi pcōsulis puincīā adhuc non ingressi. Idē si esset ingressus ꝛ locumtenēs ēet extra prouinciam. ¶ † No. ergo. ar. ꝙ ep̄s extra puinciā ꝓt instituere ꝓsentatū a ꝓcono ad beneficiū q̄ est volūtarie iurisdictiōis sec'm vicario epi ēt hūte spāle mādatū qō est no. qz ꝛ missio facta ab inferiori a principe nūq̄ pōt exerceri extra territorium committētis ꝟ Bar. in l. cūctos pp̄los. C. de sum. tri.

a ¶ Explicatur. adō eundē bal. in l. j. C. de iure au. anu.

¶ † Scdo no. ꝙ ea q̄ pcedunt volūtarie faciliꝰ expediunt ꝙ ea q̄ pcedūt ꝑ modū disceptationis. ¶ † Tertio no. arg. ꝙ iurisdictio extra territoriū ꝓgari nō possit alias nō esset hic differētia rōne ḡlitatis iurisdictionis ꝟ rōne ꝛsensus partiū sine quo voluntaria iurisdictio in ꝓprio actu nō est. ¶ Quarto q̄re ōr voluntaria. Rñdeo. qz nō reddit inter inuitos: sed quoad ipm iudicē si est intra territoriū est necessaria. qz punitur index q̄ eā non impēdit: vt in aut. vt nulli iudi. §. ad hoc puenit. ꝑm Buil. ꝛ in aut. de qō. §. sup hoc. ¶ † Sz q̄ro an iurisdictio voluntaria possit delegari. videt ꝙ nō. vt. j. de ꝓba. l. ab ea pte. Sz iūs est verus. qz cōpetit iure magistratꝰ. ergo ōlegari pōt per hoc. j. de manumindi. l. apud. non ob. hec. l. qz hic bñ tenet delegatio. sed nō ꝓt exerceri extra territoriū delegātis: qz. l. nō vult. ꝑm Buil. de cu. ꝛ adde de illo puncto qō no. Arch. ꝛxv. dis. c. perlectis. ¶ Tertio quero cū volūtaria iurisdictio extra territoriū explicat[ur] an hoc sit ex ꝓpria natura: an'vi ꝓgatiōis. Rñ. ex ꝓpria natura inter subditos inter nō subditos aūt distinguit aut exercet ꝟ consuetudinē loci ꝛ illa nō est ꝓgatio sed est cōsuetudo: qz in ſpicimus locum. C. de emā. lib. xj. aut cōsuetudo hoc nō dictat ꝛ tūc necessaria est ꝓgatio ergo ꝛ ſnia q̄ est de substātia ꝓgatiōis. ꝛ pōt dici ꝙ illa est magis quoad hūc actū submissio ꝙ ꝓgatio cū lis nō ꝛtestet nec ꝛtestari possit in his q̄ sunt iurisdictionis volūtarie. ꝛ facit. j. de in. om. iu. l est receptū. ¶ Sz opponit qō nō sit necessaria ꝓgatio. nā iurisdictio est publici iuris adeo qō oēs hoies de mūdo pñt eā implorare. vt i aut. de q̄. t. §. sup hoc. implorātibus ergo ptib⁹ iudex tenet ad hoc ex natura iurisdictionis cuⁱ⁹ implorātio est publica oīm hoīm de mundo. sicut ire ad flumē ꝑ aqua. Sol. iurisdictio ꝟ duo extrema. vnū in iudice. ꝛ hoc ꝟ suos limites aliud in partib⁹ modo extremū qō est in iudice restringit extremū partiū ꝛ nō exemplū de flumine non est bonū exēplū. ¶ Et no. ꝙ si nō subiecto ꝓmittit eā valet cōmissio ꝟ cōmissarius non ꝓpget iurisdictionē ꝓmittētis. j. de in. om. in. l. eū q. vel dic ꝙ vr ꝓrogare statiꝰ quod acceptat: quia deinceps cōpelli potest. arg. j. de aroti. l. iij. Bald.

¶ Additio Bald.

OMnes. ¶ Vide Inn. extra qui silꝫ sint legi. c. per venerabilē. ¶ Utrū sententia proconsulis vel legati de latere generaliter lata sub condictiōe expiret eo interim mortuo vel reuocato ōf. ꝙ non cū sit ordinarius vt hic. ita no. in spe. ti. ij. §. supeit. N. quid de sententia quā fert. vide in spe. de relcrip. ꝑsen. §. rōne esse versi. quoslā aūt. ꝛ ver. itē ꝙ obtentū. Bal. vide in Spe. titu. ij. §. nunc dicamus. versi. ꝛ breuiter. Bald.

¶ Additio vacantis lec. in. l. nec adoptare. Bald.

NEc adoptare. Ibi legis actio. l. plena. vt. C. ō ado. l. j. Itē nec coram notario quia non habet iurisdictionem. C. eo. l. adoptio non tabulis. Bald.

OBseruare. Officiales nō debent esse subditis nec hospitiꝰ onerosi. h. d. Et facit ꝙ ꝓlesa visitans prouinciā ōz visitare suo sumptu nō sumptib⁹ subditoꝝ. sed aliter dicit canonista. ꝛ vide de cēn. c. cū venerabilis. ¶ Et not. ꝙ q̄n bariselli vadunt per comitatum causa purgādi ipm malis hoīb⁹ non debēt cōpellere subditos ꝙ hospitent eos gratis sed mercede cōgrua recepta. ꝛ si sunt hospitia publica nō debēt accedere ad priuata tū si gratiose modica encenia offerunt a subditis possunt recipe. j. eo. solēt. §. fi. ꝛ. C. de cōtrac. iud. l. j. §. puincias. ꝛ. C. de defen. ciui. l. iij. soli eīm principi ſz gratis hospitia extorquere ꝛ nō recipit nisi tertiā partē domus. vt. C. de meta. l. ij. li. xij. secundum Buil. Bald.

NEmo. Ex hoc. §. nata est consuetudo terrarum ꝙ ptātes ducunt secum socios milites per quos nō nulla expediunt grauia. bernarꝫ etiā hodie sunt in vsu qui vadāt pedites ſz maximi magistratꝰ nō debēt de iure cōi habere pedones ſz milites. i. hoc seruāda est ꝛsuetudo ꝛ forma electiōis ptātis a qua ptātes nō pñt recedere. ar. C. de in. tit. l. sup creandis. lib. xj. vnde si non tenēt familiā quā debent est eis salarium ꝓ rata defalcandum. arg. j. de au. leg. l. scio.

1 ☞ Rectores ciuitatum vxores secum ducere non debent.
2 Statutum dicens quod potestas teneatur ꝓ sua familia intelligitur tantum ciuiliter.
3 Syndicare de quibus rebus oporteat.
4 Libell. querimoniarum debent infra octo dies offerri.
5 Judex intrans seruare statuta, si non decidat causam infra tempus, an dicatur periurus.
6 Inquisitio, an sit processus magis odiosus, ꝙ processus accusationis.
7 Potestas in suo syndicatu fideiussorem non reperiens: an debeat personaliter capi.
8 Officialem accusans nūqd teneat in scriptis libellum offerre.
9 Potestas, an possit transgredi leges ꝛ statuta.
10 Potestas, an teneatur de alio ꝙ de dolo.
11 Judex nolens audire allegationes, vel probationes, an faciat litem suam.
12 Familia potestatis, an possit ꝓ syndicatu testificari.
13 Sententia quando est nulla, an iudex faciat litem suam.
14 Judex male iudicans, an dolo iudicasse videatur.
15 Judex pretermittens formam statutorum, an sit periurus.
16 Potestas in syndicatu totam familiam exhibere cogitur.

1 PRoficisci autē. ¶ † Not. ꝙ rectores ciuitatum non dīt secum ducere vxores: ꝛ si ducunt tenentur ꝑ ipsis. Et hoc no. ꝙ ptās tenē ꝑ oīb⁹ quos secū ducit etiā si nō sint prepositi alicui officio: sed pretextu officij dīi delinquāt. vt in aut. de iu. §. ne aūt. col. vi. ſe cus in alīs officialibus q̄ nō hūt iurisdictionē in iudicādo. qō dic vt. j. de pu. l. j. §. familie. si aūt delictū nō sit cōe cū officio. vt qz beruarius facit homicidiū nō tenē potestas ꝓ eo. extra ō resti. ſpo. cū ad sedē. Et ad hoc adō ꝑm Dy. qō si familia ptātis vulnerat aliquē ꝙ ptās nō tenē ſoluere penam si criminaliter agat. vt hic no. in gl. Dy. † Et ſz statutum dictet quod potestas ꝑ sua familia teneat intelligit ciuiliter nō crialiter per illam gl. singul. sed de iure cōmuni potestas ꝓ tali delicto non tenē nec ciuiliter nec crimināliter. si ēm teneret non posset esse iudex de hoc crimine. cuius ꝛsiū habetur. j. de offi. ꝓcōs. l. senatusconsulto. ꝛ de pe. l. si qs forte. §. si quos comitū. ꝑm Barto. si

b aūt delinquunt rōne officij b tenet potestas ad interesse partis lese ex facto suę familie. ar. j. fur. aduer. naut. l. j. §. seruū in aut. vt diffe. iudi. §. si nō. de publ. l. j. §. familie. ꝑm Dy. ꝛ ibi tenet Bar. ꝙ officialis ex hībēdo familiā non tenē. ¶ Sz qd si statutum dicit qō ptās teneatur ꝛpresentare tpe syndicat⁹ oēs suos officiales: ꝛ vnus fecit furtū ꝛ aufugit. Rñdeo. vr ꝙ potestas nō teneat ab sibi impossibili arg. de excu. tu. l. titius. §. si. qz casus fortuit⁹ bōsidei viro obesse nō ōz. ar. de rei vē. l. si a bonefidei. cautus est ꝙ ponantur in bāno. nā tunc videt stare per ipsam rē publicā: citius aut hōrtate positus est in bāno ne fiſti possit. j. si qs cautiol. ꝛ si quis. Itē si esset captus ꝛ tradit⁹ custoditus ꝛ aufugisset si quidē custodes essent ō familia potestatis: videt teneri potestas: qz malos posuit custodes. si autem a republica erāt deputati non tenē potestas. ſz ſi tñ custodes puniunt. vt. C. de custo. reo. l. ad ꝓmentarienſem. ¶ Sz qd si potestas expresse se obligat ad soluendū oēm penā ciuilem ꝛ criminalē p̄s

c milia sua. Rideo. hoc intelligitur de pena pecuniaria[e] nō ꝑ na corpali q̄e per alium ꝑ alio solui nō pōt. ar. j. de interro. ac. l. q ferūt. in pīn. qō no. ꝛxiij. q. v. cū homo. Et qz hic cōgrue cadit tractare aliqua de syndicatu officialiū queram⁹ de aliqb⁹ qōn. ¶ Primo q̄ro. q̄ sunt eorū iudices. Rñdeo de iure communi est princeps. Itē prefectus prętorio. Itē is cui a prefecto ꝓtorio cōmittitur. Itē episcopus. vt. C. vt omnes tā ciuiles ꝙ mili. l. j. in fi. in aut. vt iudi. sine quoquo suffr. §. necessitatē. vbi de hoc. sed de gñali consuetudine ꝛ rationabili iurisdictione episcopi apud nos recessit ab aula. Itē qz istos ꝑfectos prętorio hodie in italia non habemus debet successor syndicare predecessorē suū. nā inito officio potest cora loci ordinario conueniri. j. de iudi. l. pars literarum. i. cora eo q̄ ſz merū imperiū cū syndicator habere debeat gladij potestatē vt dicto. §. necessitates. ꝛ hoc tenet Jo. an. in addi. spe. in ti. ō syndico. hoc verū nisi lex municipalis dīt formā qō syndicetur p̄ alios bonos viros. nā ꝑter illos deputatos nullus pōt se intromittere arg. no. in l. ij. de executo. ꝛ appall. gñ. nisi quatenus esset requisitus a syndicatoribꝰ. nam vnus officialis debet iuuare alium si fit ad hoc requisitus. sicut milites tenenē iuuare ptātē in suo officio ex quēdo.

3 de rei vē. l. qui restituere. ¶ † Secundo quero de quibus rebus syndicetur. Respōdeo de cōmissis ptę extra officij: puta de sentētijs male latis ꝛ de baratarijs ꝛ similibus. Sinautem delinquunt extra officium puta adulterando dicit Buil. ꝙ hoc nō pertinet ad syndicatores: sed procedetur contra eum tāquam contra quemlibet priuatū ibi delinquētē vsq̄ ad. xx. annos nō attenta meta nec ordine syndicatus. iuxta. l. querelam. C. ō fal. hoc not. Buil. quorum appel. non re. l. nulli. allega. j. nau. cau. stabula. l. iij. §. penul. sed istud est verum defactis extra. puta si

cõuenit: qꝛ ante promiſerat ibi ſoluere. de ꝯſti. pecu. l. eũ qui. §. ſol. ſed de eo qđ factũ eſt intra terminos loci ⁊ tp̃is officij. ò to to debet ſyndicari vt de furto ⁊ de iniuria. vt. d. l. j. vt oẽs tã ci niles. ⁊. d. §. neceſſitatẽ. Itẽ ſi finito officio delinquunt hoc non ptinet ad ſindicos: ſ3 ad ptãtẽ. argu. ſ. ꝙ cuiuſqꝫ vni. l. item eo
4 rũ. §. ſi decuriões. ẜ. ſ3 ſi. ¶ † Tertio q̃ro intra tp̃s ꝙ ſyndicẽ tur ò t. l. ꝙ intra. l. dies. ⁊ libelli q̃rimoniariũ debẽt intra octo di es offerri. ⁊ oblato libello debẽt intra. xx. dies expediri. vt no. ſ. ad. l. iul. repe. l. ij. ſ3 depoſito offõ ƀ3 diſtictionẽ no. ſ. ò iu. l. pars litarũ. tñ ſi pceſſus nõ expedit intra eos dies d3 expediri poſt ea. vt. d. l. j. vt oẽs tã ci. Et ſic not. ꝙ iſtõ intra tẽpus iubet poſt ea nõ phibet. ⁊ in hoc ſic dicas. Aut tẽpus apponit iuri ppo nẽdo ⁊ elapſo tpe legati nõ pt opponi. de excu. tut. l. ſcire op3. §. conſequens. ⁊ ideo ſi ſtatutum determinat certum tẽpus ad querelandũ cõtra ſyndicãdos q̃rela pposita eſt ipſo iure nulla, id eſt nõ tenetur rñdere. Aut tẽpus ſtatuitur iuri intẽtato pro ſequẽdo ⁊ probãdo. ⁊ tũc nõ audit poſtea niſi impedimẽto pba to: ſi aũt auditus. i. admiſſus eſt v3: qꝛ pſumit ꝙ ex aliqua cau ſa eſt admiſſus. vel ꝙ in culpa fuerit admittens. ſ. iud. ſo. l. iam tũ. §. in hac. Aut tp̃s ſtatuit iuri diffiniẽdo. ⁊ tũc ſi nõ diffinit perit inſtãtia niſi lex vltra pcedat ⁊ ſtatuat ꝙ nõ pereat vt hic. Vel dic aut tp̃s apponit pmiſſioni. ⁊ tũc pmiſſum ad tp̃s poſt ea videt prohibitũ. ⁊ ſic perit inſtantia. vt. l. pperandũ. in pnc. C. de iud. aut tẽpus apponit iuſſiõi ⁊ iuſſus ad tempus tũc nõ videtur prohibitus poſtea tamen punitur de contẽptu. l. hoc eñi caſu non eſt data meta ⁊ forma potẽtie. ⁊ ideo nõ excludit eam: qꝛ miſſio ppꝛie in perſonam dirigit nam inſtantia cum ſit res inanimata non recepit legẽ precepti: qꝛ nihil impari põt ne ſcienti ſed bene recipit tẽporis menſurã ſi tẽpus apponatur vt terminus inſtãtie vel vt terminus litis. ⁊ ideo ſi ſtatutũ eſt pe nale qđ loqt iudici ⁊ in pſonã iudicis dirigit dicemus ꝙ appo nat tẽpus perſone nõ liti. ⁊ iõ poſt tp̃s valet ſnĩa: qꝛ durat ad huc inſtãtia. pterea niſi ſtatutũ expreſſe deroget iuri cõi: iuri cõi
5 ſtãdũ ẽ vt in. c. ober, ver. ſtrenu⁹. de feu. cogn. col. x. ¶ † Sed nũ quid index q iurat ſeruare ſtatuta erit periur⁹ ſi nõ determinat cãs intra tp̃s. òt Ja. bu. ꝙ ſic in. l. properãdũ. in pn. C. de iud. na3 alia pena non excludit reatũ periurij. vt. C. ò trãſ. l. ſi qs maior. S3 cõtra vr̃ qꝛ pena ſpãlis derogat gñali. vt. l. ſanctio legum. de penis. ergo ſufficit ſpãlis pena abſqꝫ pena periurij. ſ3 ad hoc rñ detur ꝙ piuriũ nõ eſt ppꝛie pena ſed eſt crimẽ ex quo ſequit pe na ⁊ veritas eſt ꝙ eſt piurus: qꝛ eſt in dolo: qꝛ potuit ⁊ voluit ſ3 ceſſante dolo nõ eſt piur⁹ al's ſequeret ꝙ ex culpa qs foret infa mis ꝙ eſt falſum. a pena tñ pecuniaria nõ excuſat niſi ppt cã3 pbabilẽ ⁊ neceſſariã. de verb. ob. l. cõtinuus. §. iſtud adde qđ no. Inn. de offi. deleg. c. pe. ⁊. S. ¶ Sed opponit tu dicis ꝙ ſi ſtatu tũ loquit cũ iudice non perit inſtãtia. ſed ſi loquit cũ inſtãtia: qꝛ ſi dicit ꝙ tñ duret tũc perit. ꝯtra. ꝙ q̃ocũqꝫ loquat ſtatutũ ſemper inſtantia duret donec durat trienniũ in ciuili vel bien nium in criminali vel ƀm cañ. in perpetuũ. nam l3 alias qñ vnũ diſponit de vno tpe videat ecõtra in alieno tpe ſtatutum. vt. l. ſtatuliberũ. §. ſi. de lega. ij. tñ hoc eſt colligendo argumentum a contrario ſenſu qđ non h3 locũ in ſtatutis ⁊ ſi haberet locum in alio caſu nõ habet locũ hic vbi eſt cõtra ius cõe. C. de cõdit. inſer. l. ij. ⁊ ideo videt ꝙ intra tp̃s prefixũ a ſtatuto procedat vi gore ſtatuti ⁊ eo elapſo ceſſante ſtatuto pcedet ex diſpoſitione iuris cõis. ⁊ hoc tenent quidã niſi expreſſe ſtatutum dicat ꝙ in ſtãtia pereat vel ꝙ poſtea procedit nõ poſſit: tamẽ qꝛ precedẽs diſtinctio pbabilior eſt. Rñdeo ad cõtrarium ꝙ iſtud nõ eſt ar gumentũ a contrario ſenſu ſed ex natura tp̃is limitati. C, de pre ſcri. xxx. annorũ. l. ſicut. in ſi. ⁊. ſ. de pact. l. ſi vnus. §. j. ò vulg. ſub ſti. l. ex facto. §. itẽ quero. Item ⁊ ſi eſſet ar. a cõtrario ſenſu eſt hoc neceſſariũ ex natura limitatorum verbor ⁊ ſic h3 locũ in ſta tutis qꝛ videt eſſe tex. ſtatuti. ſ. de reſ. l. qui teſtamẽto. §. mulier. C. de fur. apud antiquos. alias limitatio tp̃is nihil operaretur qđ eſſet abſurdũ. arg. ſ. de pac. l. epiſtola. §. ſi. ⁊ de poſt. l. impera tor. C. lõca. l. ſi cum hermes. ⁊ interdum tp̃s apponit commiſ ſioni ſeu iuriſdictiõi. ⁊ tũc aut ordinarie ⁊ pꝛĩcipaliter expirat inſtantia ſimul cum iuriſdictione aut delegãte vel ſubordinarie vt qꝛ eps prefigit metã vicario ſuo tunc inſtãtia non expirat: ſed iſte ſuperior procedit vel mandat procedi in ipſa qꝛ quo ad eum cui committitur iudicium ſoluitur non quoad ſuperio res. ſ. de ind. l. iudiciũ ſoluitur Quod dixi de ordinaria iuriſdi ctione intellige de temporali que de nouo creatur ⁊ non habet ſucceſſorẽ. arg. extra de preben. c. dilecto. ſi eñi habet ſucceſſo rem tranſit ad ipſum alias moritur cũ ſubiecto in quo eſt. dele ga. ij. l. qđ principi. cum. l. ſeq. ⁊ facit qđ no. in. l. tale pactũ. §. ſi. ſ. de pac. ¶ Quarto quero an poteſtas florentie poſſit de ibi cõ
a miſſis in ppꝛia patria cõueniri[a] vel accuſari ⁊ videtur ꝙ poſſit rõne originis ⁊ domicilij. ſ. vbi ò cri. agi. op3. l. j. Itẽ eſt gl. ordi naria. ſ. ad. l. iul. repe. in ſi. magne gl. In contrariũ videt multis rõnib⁹. Primo qꝛ eſt elapſus termin⁹ querelãdi poſt quẽ qs nõ auditur. de accu. l. titio. C. qui accuſ. nõ poſ. ſi ea. extra qui ma. ac. poſ. cũ in tua. extra de accu. c. l3. ⁊ qđ not. C. vt nemo inuit⁹. l. j. Itẽ qꝛ index domicilij ⁊ originis eſt preuẽt⁹ ſalte3 p gñalem inqſitionẽ quã faciũt ſyndicatores. ſ. de iud. l. vbi ceptum. C. de aſſer. tol. l. j. in ſi. Itẽ qꝛ termin⁹ abſoluit aliquẽ ſicut ſnĩa. ſ. de in iur. l. ⁊ ſi vn⁹. §. ſi añ. ⁊ ar. ad treb. l. facta. §. ſi qs bonorum. Item qꝛ eſt abſolut⁹ ſup gñali inqſitiõe ⁊ ex tali abſolutoria orit exce ptio rei iudicate ſup accuſatiõe. qꝛ de eodẽ delicto non d3 ſepi⁹ diſceptari. ſ. nau. cau. l. licet. §. fin. Itẽ qꝛ d3 cognoſci in loco vbi geſſit offm̃ non alibi vt. d. §. neceſſitatẽ. C. vbi ò cri. agi oportet. l. j. ⁊ videtur qđ ipſe põt petere ſe remitti ad illũ locũ. ſ3 ibi non põt amplius ſyndicari ergo ⁊c. ⁊ hoc credo ver ſi rõne officij ꝯ uenitur ſed ſi ex delicto i quo nõ ptendit nomẽ officij. vt in ho micidio puto cõueniri poſſe: qꝛ nihil h3 cõe tale delictũ cũ rõne villicatiõis vt ſic dixerim. ⁊ in generali abſolutione nõ veniũt in pniſa. ar. de trãſa. l. aqlliana. ¶ Quinto q̃ro nũqd ꝯ poteſtatẽ ad ſyndicandũ poſſit formari inqſitio gñalis. ⁊ vr̃ ꝙ nõ. qꝛ in inqſitiõe d3 opponi cert⁹ loc⁹ delicti ⁊ certũ tp̃s ſicut in accuſa
6 tiõe cũ inqſitor ſuccedat loco accuſatoris. ¶ † Itẽ inqſitio vr̃ pceſſ⁹ magis odioſ⁹ q̃ ſit pceſſus accuſatiõis: qꝛ magis eſt ꝯ iuris ciuilis regulas. ſi ergo loc⁹ d3 cõfinari in accuſatiõe. ergo multo fortius in inqſitiõe. ſ. de accu. l. libellorũ. ⁊ in gñalib⁹ nõ pt poni locus cert⁹. vt in. c. abbate. de re iu. li. vj. ergo gñalis in quiſitio nõ pcedat. In cõtrariũ vr̃. nã cõtra oẽm officialẽ pce di põt p inqſitionẽ l3 dãnati ex inqſitione non ſint infames qꝛ granãt pter legẽ iõ preter lege3 ſubleuant. vt. l. iij. §. pterea. ſ. de ſuſpe. tu. Itẽ in gñali inqſitiõe nõ op3 ponere locũ certũ. vt no. inſti. de pu. iu. in prin. ſed in ſpãli ſic vt no. Ja. bu. inſti. de actio in prin. ſol. põt inqri. ¶ Sexto q̃rit nunqd ex receptis. i. pba tis ſup inqſitiõe gñali poſſit ſeq ſnĩa ſpecialis ſine aliq̃ iqſitiõe. bar. dicit ꝙ nõ: qꝛ inqſitio gñalis eſt poti⁹ facti q̃ iuris. vñ eſt preparatoria nõ deciſoria cũ fiat de oĩ delicto. vt. ſ. de offi. preſ. l. cõgruit. tñ ſpãlis q̃ ſubſeqt nõ fiet de oĩ delicto. ſed de eo tm̃ de quo põt inqri. l3 in hoc Bar. dicat cõtrariũ. ſ. qđ ſpãliter in qri poſſit de oĩ crimine ex quo ex receptis ſuper inqſitiõe gñali index ẽ informat⁹ de delicto. qđ nõ credo ver indiſtincte. vt in d. l. cõgruit. dicã. ¶ Quid ergo dicemus in q̃õne illa. Rñ. con ſidero ſubtiliter ꝙ iudicia criminalia ad inſtar ciuiliũ redigun tur. l. abſentẽ. ſ. de penis. ⁊ ſicut i ciuilib⁹ eſt dare gñalẽ actionem dño ꝯ ſuũ geſtorẽ ſic ⁊ reipublice ꝯtra ſuũ rectorẽ. ⁊ ſicut ex pro batis ſup gñali actiõe ſequit ſpecialis cõdẽnatio: ita ⁊ ſuper in quiſitiõe gñali. ſed aduerte. Rector ciuitatis tenetur generali iudicio dño ſuo id eſt vniuerſitati ſeu ciuitati. particularibus au tẽ quos leſit tenetur ſingulari iudicio. quomodo ergo ad publi cã penã pcedit efficaciter inqſitio generalis: ſed quoad puata ꝯmoda nõ pcedit niſi incidenter. hinc eſt qđ verbi gr̃a condẽ netur de culpa criminaliter etiam ad rei reſtitutionẽ ꝯdẽnabit acceſſore ne fiſcus ſuorũ ſubditorũ cõmoda negligere videatur arg. de furt. l. interdũ. §. q furẽ. ⁊. d. §. neceſſitatẽ. ⁊ magis ẽ hoc no. dignũ. in inqſitiõe ꝙ vbi pcedit accuſando, cum inquiſitio ad priuata iura non videat extẽdi. extra de iureiurã. c. ad nr̃a3. per Inn. ⁊ de act. cũ oporteat p eũdẽ. l3 ergo ſit pbatum ꝙ ſit debitor me⁹ tñ ſi hoc debitum non deſcẽdit ex maleficio nõ po teſt ſequi condẽnatio: ⁊ ideo aſſeſſores ⁊ familiares poteſtatis ſint cauti quod petẽt ſua ſalaria cũ generalis inquiſitio eis non patrocinaret quod tene mẽti. ¶ Septimo querit nũqd tempo re ſyndicatus offendẽs poteſtatem vel ſuã familiã puniat ac ſi
b offendiſſet eũ tpe officij. ⁊ videtur qđ ſic[b] qꝛ adhuc remanẽt reli quie officij. i. appẽdices. ar. C. vt cauſe poſt pu. adſit tu. l. j. ꝙ ve rũ credo ſi offenſus ſit rõne pteriti officij. alias ſi ſtatutu3 dicit ſi qs offenderit ptãtẽ intelligo preſentem. non eũ qui quonda3 fuit. vt. l. cui eorum. §. ad ciuitates. ſ. de poſtu. ¶ Octauo querit ptãs fecit capi quẽdã inſignẽ latronẽ popul⁹ liberauit eũ ⁊ po teſtas indignat⁹ fecit eũ mactari. modo ſtatuto cauet ꝙ homi cida forenſis puniat capite ſed ciuilis i mille libris. q̃ritur qua pena veniat puniendus. Reſpondeo pena ciuiũ: qꝛ eſt caput ci uiũ. ⁊ iõ d3 eodẽ priuilegio gaudere quo ſui ciues gaudẽt. ar. C. de teſta. mi. l. quod ꝯſtitutũ. ⁊ qꝛ ciuis ẽ donec in officio pma net. vt no. de roffino guaſco poteſtate bononie. C. de incolis. l. cines. lib. x. Idẽ in familiarib⁹ ptãtis: qꝛ gaudent priuilegio do
7 mini. ar. C. de epiſco. ⁊ clerici. l. j. de iudi. l. non alias. §. j. ¶ † No no q̃rit nũqd ſi poteſtas in ſuo ſyndicatu non reperit fideiuſſo rẽ debeat pſonaliter detineri. dico qđ nõ. ſ3 committi iuratorie cautioni niſi eẽt cauſa capitalis. vt dicta. l. j. vt oẽs tam ciuiles q̃ mili. Et inter maximas cãs capitales eſt barataria: qꝛ tunc tenet crĩe falſi. vt no. in. l. j. poſt prin. ad. l. cor. de fal. Aduerte ta mẽ q fecit iudici ſecuritatẽ indẽnitatis nõ òr falſu3 ꝯmittere vt
8 ſ. de fur. l. ſi qs vxori. §. ſi fugitiuũ. p Bar. ¶ † Decio q̃rit nun qd accuſans officialẽ vel de eo cõquerens teneat offerre libellũ in ſcriptis an ſufficiat ſimplex ⁊ verbalis facti narratio. ⁊ dic vt no. C. de ſen. ex peri. re. auẽ. niſi breuiores. ⁊. d. §. neceſſitatem. ⁊ facit quod no. iij. q. iiij. qꝛ pſulatus. ⁊ cũ cã debeat expediri intra xx. dies. ⁊ ſic res ſi breuiſſimo tpe peritura nulle ſunt ferie ẽt in

a ¶ Conueniri. vid tu pari. ò puteo i trac. ſyndicat⁹ i. c. officia. in charta. ij. qđ ibi la te dixi in a poſtil.

b ¶ Qđ ſic. adđ pari. de puteo i tra ſyndicatus. i ẜ. an offẽdẽs ⁊. §. officia lis finito officio. ẜ. j. ⁊. ſ. òr ãt. co. j. ſi hũe rit manus mũdas ⁊ bene geſſit ſ3 qd ſi qs offẽdat fa mulũ ptã tis nõ por tãtẽ dimiſã poteſtatis vt moris ẽ an teneat ad penam ſtatuti pu niẽtis offẽ ſorẽ fami lie ptãtis dic ꝙ non ita flori. in l. ſi puta tor. ff. ad l. aquil.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

honorē dei.vt.ĵ.de ferĳs.l.ĳ.ꝛ.iĳ.tñ lis dȝ cōteſtari ſm gl.in.d.
l.j.vt oēs tā ciuiles.in antepe.gl.parua.ꝗ ōt ꝑ ꝯteſtationē quā
gl.bñ no.ꝓbatiões aut ꝯofficiales debēt eē euidētes cū ꝑ eis
9 multū ꝓſumaꝛ.vt.C.de off.ciui.in.l.ſi qs.¶†Undecio ꝗrit nū
a qd ſit licitū ꝑtātibꝰ terrarū iterdū trāſgredi legesᵃ ꝛ ſtatuta.ꝛ
vr ꝙ nō cū iurauerint ea obſeruare.de iureiu. veniētes.in ꝯtrariū
no.Inn.de cōſti.c.j.ꝛ iō de hoc nō debēt ſyndicari:cū forte fece
rint id ꝑ qd multorū ſalꝰ ꝓcuraꝛ.ar.C.de ferĳs.l.pe. de iniuſto
teſt.l.ſi qs filio.nam abſurdū ē ſtatuta fctā ꝑ publica vtilitate ꝯ
publicā vtilitatē interꝓtari ar.ĵ.de trāſ.l.cū hi.§.ea. ¶Et no.
ꝙ lȝ ſit datū arbitriū ꝑtāti nō intelligiꝛ datū ſup tpe inſtātie li
mitate.vt.l.ſi i lege.in ṗn.ĵ.loca.ꝑ bar.ſed ſi occurrerit difficul
tas vid Cy.C.qui acc.nō poſ.l.j.in fi.C.ō adul.l.fi.ꝛ Ja.but.C.ō
ſen.l.cū iudex.¶Duodecio ꝗrit ꝑtās intra tps appellādi mi
ſit furē ad furcas accuſatur in ſyndicatu. ꝗrit an puniaꝛ. ꝛ vr ꝙ
ſic qꝛ abſtulit ei legitimā ōfenſionē appellādi.ergo puniꝛ ac ſi oc
cidiſſet innocētē.vt.ĵ.ad.l.iul.repetū.l.lex iulia.§.hodie. In cō
trariū vr.ĵ.ō ap.l.nō tm̄.Sol.ſi fecit hoc ex cā qꝛ erat ꝯfeſſus ꝛ
liꝗbat de crīe nō puniꝛ:qꝛ morte rei ſnia trāſit in rē iudicatā.ſe
cus ſi eēt appellatū.C.de ap.l. addictos.ꝛ ita ſeruat ꝯſuetudo
preterea iudices faciūt ipſos ꝯfiteri.ſup quo vide Cy.C.quorū
ap.nō re.l.ĳ.ꝛ Bar.in.d.l.ñ tm̄.ꝛ gl.tȝ ꝙ ꝯfeſſus ēt nō audiꝛ ap
pellās niſi alleget cāȝ.ſȝ certe.i.d.l.nō tm̄.erat ꝯfeſſus: ꝛ tñ reci
pit appellatio cuiuſcūq; adeo ꝙ ñ ṗt renūciare capitalr ꝯdēna
tus appellatiōi.facit qd no.ĵ.de pac.l. pactū inter hr̄dē. ¶De
cimotertio ꝗrit:agiꝛ ꝯ ꝑtātē q fecit ꝗndā ꝑ vim confiteri. duo
teſtes ꝓbāt qd vi:ꝛ.x.teſtes dicūt ꝙ ſpōte qbꝰ magis creditur?
In.ꝙ ōponētibꝰ de vi qꝛ deponūt ō actu corporali ꝛ viſibili qꝛ
viderunt tormētari.ꝛ alĳ deponūt de actu mētali ꝓſumpto ꝛ in
uiſibili q eſt ſoli deo notꝰ extra de renū.c.ſup h.ꝑ Inn.ꝛ idē di
co ſi inſtrȝ notarĳ ōt ꝙ ſpōte.nā reprobaꝛ ꝑ duos teſtes. qd eſt
no.ꝛ adō qd no.bar.ĵ.de oper.no.nun.l.ō pupillo.§.ſi qs ipſi.
¶Decio ꝗrto ꝗrit,ſtatuto caueꝛ ꝙ in ſindicatibꝰ ipis nō ſeruetur
aliqs ordo:nō ſeruatꝰ eſt ordo an valeat ꝓceſſus ꝛ vr ꝙ nō:qꝛ
receſſum eſt a forma ſtatuti.dic ꝯtrariū:qꝛ hoc ſtatutū nō ṗſcribit for
mā,ſȝ recedit a forma.i.nō dat formā ſȝ remittit ꝛ relaxat for
mā iuris cōis ꝛ ſeruare formā nō nocet.ōt Inn.extra de iud. c,
10 nouit.¶†Decimoqnto ꝗro vtrū ꝑtās tentaꝛ de alio ꝙ ō dolo.
ꝛ qd ō ſuis aſſeſſoribꝰ an teneaꝛ de culpa aſſeſſorū. Sol. vt no.
ĵ.ꝙ qſq; iur.l.ĳ.¶Decimoſexto ꝗrit iudex inqſiuit ꝯ titiū tā
dē abſoluit eū ꝯdēnatur.in ſyndicatu ad expēſas. queritur qd
iuris.dic eū teneri ſi temere iqſiuit.C.ō excu.tu.l.ſeueriter. ꝛ.C.
ſumptꝰ iniū.mū.l.j.ſecꝰ ſi nō temere:qꝛ ꝓſumiꝛ pro inquirente
ſi cōſtat de fama vel de indicĳs.C.de off.rec.ꝓui.l. inſtiſſimos.
nec erubeſcere dȝ ſi id qd male inchoauit bñ finiuit.ĵ de iud.l.
11 deſtitiſſe.¶†Decimoſeptimo ꝗriꝛ an iudex qui nō vult audi
b re allegatiōes vl' ꝓbatiōes faciat litē ſuāᵇ ꝛ dico ꝙ ſic.ĵ. ō edē.
l.argentariꝰ.§.cū aūt.idē ſi nō admiſit exceptiōes iuridicas.C.
12 de pac.l.ſi quis in cōſcribendo.¶†Decimooctauo queritur an
familia ꝑtātis poſſit ꝑ eo in ſyndicatu teſtificari.ꝛ dico ꝙ ſic. ſi
qd non tangit teſtificātes.C.de repu.l.cōſenſu.§.ſup ſerui. nā in
factis domeſticis nō repelliꝛ domeſtici teſtimoniū. extra de te
ſti.c.veniēs.in fi.¶Decimonono ꝗriꝛ an reformatꝰ in offō de
beat bis ſyndicari.ꝛ dico ꝙ ſic,ſi ſunt duo officia.ſecus vr ſi eſt
vnū ꝓrogatū:ꝛ tñ vnicū ē tps totū rōnis reddēde. ar.ĵ.ad car.l.
iōq;.¶Et no.ꝙ non dr ꝓrogatū niſi ſit eiuſdē forme ꝛ nature.
vt in.c.hi q anthoritate.de ṗbē.li.vi. ¶Uigeſimo queritur an
pēdēte appellatiōe iudex q tulit ſniam iniquā poſſit ꝯueniri ꝛ
vr ꝙ non niſi ad ſumptꝰ litis ad hoc facit qd no.ĵ. ꝙ qſq; iur.l.
13 j.i.§ j.i gl. or. ¶† Uigeſimo pmo ꝗrit ſi ſnia eſt nulla an iudex
faciat litē ſuā dic ꝙ non ex ſola ꝓnūciatiōe niſi acceſſiſſet execu
tio facti.vt.l.pe.ĵ.de var.ꝛ extraor.cog.ꝑ bar.¶Uigeſimoſecū
do ꝗrit an iudex ſoluēs habeat regreſſum ꝯ partē q̄ lucrata eſt
iniuſte dico ꝙ nō:nec etiā pōt petere ſibi cedi iura. C. de ſer. fu.
l.mācipia.in gl.or.¶Uigeſimotertio ꝗrit an iudex q fecit exe
cutionē iniurioſam facit litē ſuā. Rñ.aut fecit ꝯ iuſtitie effectū
aut ꝯ iuſtitie modū.i. ordine ꝑtermiſſo. primo caſu facit litem
ſuā.ĵ.de peri.ꝛ cō.rei vē.l.lectos emptos. Scdo caſu aut execu
tionē paſſo aliqd adeſt vt liberatio.ꝛ tūc executio non dȝ retra
ctari.l.fi.§.fi.ĵ.ꝙ me.cā.iudex tñ teneꝛ iniuriarū ſi dolo fecit. aut
executionē paſſo nihil adeſt. tūc dȝ retractari qd factum eſt. de
re iu.ſi cū nulla.de euic.l.minor.in ṗn.extra de accu.c.q̄liter.el.j.
ĵ.de re iud.ꝙ iuſſit.extra de ap.cū ceſſante.ĵ. qñ mu. ven. no.l.j.
neceſſario.ꝛ facit ꝙ iniurioſa executio retracteꝛ ſi qualitas fa
cti patitur.ĵ.de admin.rerū ad ciui.ꝑti.l.j.§.graui.ꝛ extra de pi.
c.ex literis.ĵ.de re iu.l.a diuo pio.§.ſi ſup.C. ne vx. pro ma.l. ob
maritor.ibi.non retractaꝛ:qꝛ vergit i iniuriā tertĳ ꝛ ſic hoc ſum
marie vt ibi ꝑtȝ.ſȝ nihilhominꝰ iudex facit litē ſuā i expēſis ꝛ dā
nis ꝑtis iniuſte leſe facto iudicis. ¶Uigeſimoꝗrto ꝗrit ſi reuo
caꝛ tenuta:qꝛ data de bonis cuiuſdā tertĳ an iudex q ōdit tenu
tā teneaꝛ ad aliqd illi tertio.dic ꝙ ñ.pmo qꝛ ō iure vel de facto
illiꝰ tertĳ iudici vt Judici pꝛiꝰ nō cōſtabat.Scdo qꝛ tenutā de
dit ſaluo iure tertĳ.ꝛ hac proteſtatiōe vtunꝛ iudices,ꝑ quā con
ſtat ꝙ ſnia non trahit ſe ad illū tertiū nec in eiꝰ detrimētū.iſtā
ergo reſeruationē ſemp ad cautelā facere debēt cum dant tenu
tas.¶Uigeſimoqnto ꝗrit datū eſt arbitriū iudici ꝓcedēdi ſm
eqtatē non attēto iuris rigore,vtrū ꝑ hec vba poterit ꝓcedere
ſummarie ꝛ de plano ita ꝙ ꝓceſſus ſuꝰ ſit iuridictꝰ quoad par
tes ꝛ quoad ipm iudicē vt non faciat litē ſuā. Rñd. hanc.q. mo
net in fili Ja.bu.C.de iud.l. ꝓperādū.in ṗn.i nona lec. vbi ſic a
it.no.ꝙ tractꝰ iſtātie hȝ ordinē i ſe,qꝛ etꝰ ꝯtrariū.ſ.abbreuiatio eſt
fauorabilis.Et eſt hic arg.ad.q.de facto. nā ſtatutū hēmus ꝙ
ſi aliq̄ petitio porrigiꝛ in ꝑiudiciū alteriꝰ debeat aduerſariꝰ ci
tari ꝛ iudex habeat ꝓnūciare:an ſit equa vel iniq̄ de eqtate nō
de iure.mō qdā porrigebat petitionē ꝑ prioribꝰ ꝙ in cā quaȝ hȝ
cū tali ꝓcedi poſſit ſummarie dicebaꝛ qd erat petitio iniqua.ſȝ
certe per.l.ꝓperādū.vr equa.nā ſi eius ꝯtrariū.ſ ꝓrogatio eſt odio
ſum ꝛ iniquū.ergo ꝛ abbreuiatio eſt equa ꝛ fauorabilis. ſȝ hoc
verū qñ nō petereꝛ nimis breue tps:qꝛ oē nimiū eſt odioſū. lex
eñ vult vt plene cognoſcaꝛ:vt vitas ineniaꝛ.vt.C.ō iudi.l iudi
ces.C.de ap.l.eos.niſi in qbuſdā caſibꝰ in qbꝰ ſummarie ꝓcedi
tur:qꝛ modicā leſionē ꝯtinēt.ĵ.ad trebel.l.ille a quo.§.ſi ō teſta
mēto.ꝛ no.de off.ꝓcōſul.l.nec quicq̄.§.vbi dcretū.iſta ſunt vba
Ja.bu.notabilia ꝛ vba.Et adō ꝙ dicā i.d.l.nec qcq̄.§.fi.¶Ui
geſimoſexto ꝗrit iudici eſt datū arbitriū ꝯ turbatores ſtatꝰ an
pōt ex hoc arbitrio etiā minuere penā ordinariam. ꝛ dico ꝙ ſic
cū cā.vt qꝛ non fecit dolo.vt.l.hodie.ĵ.de penis.ꝛ.l.j.i fi. ĵ.de abi
ge.vel qꝛ hoc nō fuit ex ordine dato ſed inconſulte. ĵ. de capti.l.
ſi quis.§.in ciuilibus.ꝛ iō ꝑ hoc nō pōt dici ꝙ iudex offende
rit ſtatutū certā penā limitās:caueat tñ ne ſit nimis gratioſꝰ in
arbitrarĳs.ar.ĵ.de trāſ.l.cū hi.§.ſi ꝑtor.ꝛ no.i.c.j.ō regu.li.vi.in
nouella.¶Uigeſimoſeptio. ꝗrit ſtatutū dat iudici ꝑtāte ſub
certa forma.ꝛ ꝓuat ipm iuriſdictiōe nō ſeruata forma:an ſi ta
le ſtatutū eſt ꝯ libertatē eccleſie iudex ipm ſeruās puniaꝛ.ꝛ di
co ꝙ ñ:qꝛ nō eſt pctm̄ in iudice ſed in legiſlatore. nā ſi vellet ali
ter ius reddere nō poſſet.qꝛ non hȝ iuriſdictionē.de epi.ꝛ cle.l.
ſtatuimus.ꝑ Ja.bu.¶Uigeſimooctauo ꝗrit ſi ſnia iudicis q
male iudicauit a quo fuit appellatū eſt ꝯfirmata. qꝛ appellatio
eſt deſerta vel ꝯfirmata ꝑ aliā ſniam an pꝛimus iudex poſſit ꝯ
ueniri q̄ſi fecerit litē ſuā.vr ꝙ nō. nā ſi deſerit appellationē dȝ ꝯ
ꝗri de ſe nō de iudice.ar.ĵ.de edē.l.argentariꝰ.§. cū aūt. Item ſi
nouꝰ iudex ſniam ꝯfirmauit ꝯqueraꝛ de ipſo cū pꝛia ſnia non
mandeꝛ executiōi:ſȝ ſcda.de pac.l.tale pactū.§. q ꝓuocauit.io.
dicit Inno.qd ꝑ hoc nō releuaꝛ in aliq̄ pꝛimꝰ iudex q male iudi
cauit ꝛ q ſtatim in ipſa pꝛia ſua ꝓnūciatiōe q̄ſi deliqt. ꝛ ſic fuit
fūdamētū ꝛ cā iniqtatis.vt no.Inn.extra de ap.c. ſepe. ꝛ iſtud
eſt verū niſi iudex a q̄ fuiſſet citatꝰ i ꝓceſſu cauſe appellatiōis
cōparēs ſuū ꝓceſſuȝ iuſtificauerit. nā tūc vlteriꝰ ꝯueniri nō ṗt.
expedit ergo ſibi comparere ꝑ ſuo intereſſe. iudex tñ nō dȝ de
neceſſitate citare:vt ōfendat ea q̄ facit rōne iuriſdictiōis.extra
de tranſac.de cetero.per Inn.niſi de eius pena tracteꝛ. ō ap.c.
cū ſpāli.ꝑ Inn.ꝛ tūc ſi nō citaꝛ ſibi nō ꝑiudicaꝛ.ĵ.de inſa.l.luci
14 us.¶†Uigeſimonono ꝗritan iudex q male iudicauit ꝓſumaꝛ
iudicaſſe ꝑ dolū an ꝑ ignorātiā.dico ꝙ i dubio ꝓſumiꝛ ꝑ igno
c rantiāᶜ vide ad treb.l.ſeruo inuito.§.cū pretor.niſi qualitas fa
cti nulla poſſet palliatione velari. ĵ. de iudi.l.ſi filius. §. iudex.
¶Trigeſimo ꝗrit agiꝛ ꝯ iudicē de impitia . ipſe excuſat ſe ꝑ
diuerſitatē opi.an excuſeꝛ. ꝛ dic ꝙ hoc hñt ſyndicatores arbi
trari.nā leuis ꝛ incolorata opi.nō excuſat ſed grauis ꝛ pōdero
ſa ſic.vt inſti.de obl que ex quaſi delicto.in gl.facit quod not.ex
tra de conſti.c.ne initaris.per Inn. ¶Trigeſimopꝛio ꝗrit an
excuſeꝛ q ꝓnūciauit de cōſilio ſapiētis electi a partibꝰ.ꝛ dico ꝙ
d nō.ᵈ ſi cōſiliū ñ eſt ſanū nec iuridicū niſi ꝑ pactū ſit actū vel ſta
tuto caueꝛ qd ꝯſiliū ſit oino ſequēdū.de hoc i.l.ſi conuenerit.ĵ.
de re iudi. ꝑ Bar veldic qd excuſaꝛ ꝛ imputēt ſibi eligētes.ar.
ĵ.de arb.l.itē ſi vnꝰ.§.principalr.ſi aūt iudex elegiſſet eum ſibi
ꝓprio motu nō excuſareꝛ ꝑ hoc:vt no. Inn.de offi.dele.c. ſup
queſtionū.ꝛ vide quod no.e.ti.ſi ꝑ debilitate. poſt Inn. in no
uella. ¶Trigeſimoſecundo queritur. qdā in libello petĳt ſibi
fieri iuſtitiā ſm formā legis ꝛ ſtatutorū.modo iudex ſecutꝰ eſt
ſtatutū ꝛ nō ius cōevelle cōtra an fecerit litē ſuā.Sol.illa vba
debēt intelligi qd illud iꝰ fiat qd fieri debet. ſed ſi hoc factū eſt
iudex bene fecit.alias fecit litē ſuā. de hoc in.l. rerū amotarū
qdē.ĵ.rerum amota.ꝑ Bar.¶†Trigeſimotertio queritur nun
quid ſemp cū iudex ꝑtermittit formā ſtatutorū ſit piurꝰ ꝛ pu
niendus. Rñd. in leuibꝰ non intelligiꝛ per hoc ꝑuaricator ſta
tutorū.arg.de ven.inſpi.l.j.in fi.de cōdi.ꝛ demon.l.l. quamuis.
de edil.edi.l.cui dens abeſt.ſed i grauibꝰ diſtingue aut facit do
lo ꝛ eſt periurus.aut culpa ꝛ nōꝰ eſt periurus punitur tamē de
culpa ad intereſſe partis. ſed ſi etiaȝ culpa ceſſat tūc nō puniꝛ
ꝛ eius factum tenet.ĵ. de tranſac.l.cū hi.§.cauſa.ſi ſecus dicere
mus ſeq̄reꝛ qd oēs iudices eſſent periuri:qꝛ raro ē qd in aliquo
ex multis nō pecceꝛ.periuriū ergo requirit dolum. facit ꝙ no.
ĵ.de regu.iur.l. nō videtur.§.qui iuſſu.ꝛ cū eſt in dolo,tñ nō eſt
infamis

a ¶Leges. adō eūdē Bal.i.l.iꝰ publicuȝ. in fi.ꝯ.ō iuſti. ꝛ iur. ꝛ qd ibi dixi in apoſti.

b ¶Snā.ſed qd ſi nolit audire aduocatos ꝑ tiū.ꝛ dic ꝙ non teneꝛ nec facit litē ſuāȝ qꝛ preſumiꝛ doctꝰ: nec dr tūc grauare ꝑtes Inn.in.c. paſtoralȝ. de cā poſ. ꝛ ꝑprie. ꝛ bal.i mar. ver.iudex. ꝛ v.lxvj.tñ dic qd ſe ſuſpectum facit etiaȝ ſi cā erat clara ſecūdū Lāfrā. in cle.ſepe. ver.ō plano. de verbo.ſigni.

c ¶Per ignorātiā. Uide tu pari. ō puteo i tract. ſyndic. v. app.

d ¶Qd nō. Et an et qñ teneatur vid Feli.i.c.paſtoralis.circa fin. ō iudi. ꝛ in. d. c. Si ꝑ debilitate. alle. hoc ꝑ bal. in ṗnc. iĳ. col.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

infamis ipo iure sed p sniam.ñ ob.l.si qs maior.qr ibi est spāle qñ iurat sup Sctu.facit qd no.j.de infa.l.luci⁹.in aliis q̄ casib⁹ ñ recedo a regula gñali.¶ Trigesimo quarto q̄rit:si sūt tres ad syndicandū ptātē ⁊ vn⁹ nō vult interesse cū aliis, an aliis poterūt oia sine ipso pagere.R.vt.j.de reg.in.l.duo ex trib⁹.⁊ q no.j.de arb.l.sicuti.cū sili.¶ Trigesimo qnto q̄rit,pone q statutū vult q ille snie habeāt ferri i psitia ātianorū ciuitatis. mō antiani nolūt iteresse qd fiet:Rñ.satis ē si regrant lrie qr ɔtumacia ē p psitia.vt in aut.q̄ in puincia.⁊ ar.in.c.si.de. arb.
16 lib.vi.⁊ extra de elec.cum in veteri.¶ †Ultio no.qd potestas totā suā familiā in syndicatu cogit exhibere ⁊ sup his q̄ gesta sunt per ptātē ab eis poterit indagari vt no.azo i summa . C. de asse.vbi oino videas,⁊.l.si post.eo.tit.⁊ qd no.C.d test.l. nimis graue.Itē scias q officiales regū ⁊ principū qñcūq pncipi pl3,syndicari debēt.vt no.in aut.vt iudi.sine quo.suf.§.si qs.in gl.durante.⁊ hec summula sit tibi gemmula.

1 ¶ Ciuitas,quando dicatur turbari.
2 Consuetudo facta in mari est obseruanda.
3 Minores in processionibus,an precedant predicatores.

Anteq̄ vero. Ueniēs regere puinciā d3 dies i gress⁹ sui significare ⁊ se aliq̄lr cōmēdare ⁊ honorari ne pp aduētū suū subditi se a suis negotiis auocēt.h.d.¶ No.q incerta ⁊ inopinata turbāt puinciales.
1 ¶ †Scdo no.qd dr turbari ciuitas qñ rōne alicui⁹ cas⁹ hoies reliquūt artes ⁊ ministeria sua.⁊ sic facit ad statutū florētie si qs ɔmiserit maleficiū ex q̄ ciuitas fuit ɔmota.⁊ artifices oēs vl maiorps clauserūt apothecas suas satis ē pbata turbatio: q ē no.⁊ ē rō,qr turbati sūt hoies ⁊ ciuitas va sūt ipsi hoies. vt no.j.q cuius.vni.l.sicut.¶ Tertio no.q qs d3 igredi p loca ɔsueta.⁊ facit ad statutū q phibet qbusdā igressū palatii ⁊ ipi ñ p portā s3 p stabulū retro igrediūt nā puniūt qr magis deliquūt q si p portā itroirēt.¶ Quarto no. q puinciales volūt
2 suas ɔsuetudines obseruari ¶ †Quito no.q vbi i mari ē ɔsuetudo illa est obseruāda.⁊ not.hñ istū.§.Est ar.ad cursū brauii venetor vt debeat fieri p mare sicut ē vsitatū.Et ē arg.q societates artiū pusii qñ vadūt ad luminaria i festo sancti herculani debeāt se mouere ab eccl'ia fratū pdicator sicut mos anti
3 qu⁹ ē.¶ †Itē ē ar.q i pcessionib⁹ i tuscia minores vadūt an
a te pdicatores[a] qr ita ē ɔsuetū.vadat q̄ pmo q p⁹ ire ɔsuerat,q facit ad multa.⁊ digniores debēt altiori loco sedere ⁊ alior locus ē q ē dño magis ppinqu⁹,vt no.ist.d bo.pos.§.alia vo . in gl.hic trabe.Itē i eccl'iastico dr:loq̄re maior natu te em decet pmū vbū.facit.l.j.d albo scri.cū si.Et q vult ordinē turbare tenet actiōe iniuriar.⁊ pt ei d facto resisti ēt armata manu , qr nemo tenet iniuriā pati,vel puipēsionē ppii honoris.ar.j.de postu.l.j.i pn.cū sit in quasi possessione rōne ɔsuetudinis.vbi aūt nō apparet ɔsuetudo d3 assignare loca superiora fm qualitatem personarum. Additio Baldi.

[a] ¶ Ante pdicatores . Tu ad h omnino vide feli.in rubri.de maio. ⁊ obe.

Obseruare. In.§.psici.ibi,melius.vid Ja.in.l.j.so.ma.ibi,vt si qd. vid.C.de asses.l.si post dpositā.⁊ no.Azo.i summa illi⁹ ti.q ptās qñ ē i syndicatu cogit facere venire suā familia quā habuit in officio vt phibeat testimoniū d his que gessit ⁊ fecit. de publica.si cū exhibuinsset.⁊ vide q dixi de cust.reo,ad ɔmētarienses. vide.C.ad.l.iul.repe.l.j.⁊ q no.C.de test.nimis graue. Ibi.q ad officia.vide Jac.de publica.l.j.§. familie.⁊ de statu lib.l.penul.Itē quero.

Ingressus. Ibi,consuetudinem.vide text.extra. qui filii sint legi.gaudemus.

1 ¶ Ratificatio quare retrotrahatur.
2 Ratificatio duo extrema requirit.
3 Ex ratihabitione condemnatus,an sit infamis.
4 Scientia ratificantis,an requiratur in ratificatione.
5 Factū,an possit ratificari ⁊ non qualitas.
6 Factū a iudice icōpetēti,an possit ratificari p iudicē cōpetētē.
7 Sententia nulla,an possit ratificari.
8 Propter ratificationem,an quis criminaliter puniri possit.
9 Ratificatio qualiter sit probanda.
10 Tacitus consensus,non est sufficiens,vbi licentia requiritur.

1 **Post hec.** †Nō pt qs ɔmittere alteri qd nūdu3.h3. Ratificatio vl pseueratio actus volūtatis in cōgruo tpe celebrati nō trahit retro.s3 disponit solum respectu futuri.h.d.Et l3 ille.§.ñ loquat pprie i mā ratificatiōis s3 i mā pseuerātie i eadē volūtate:vt.j.d pba.l.cū tacitū. tñ hic vtilē materiā ratificatiōis tractabo parū dicēdo de dictis alior.¶ Et no.q istā māteriā sic ptractabo.Nā primo q̄rā qs possit ratificare.Scdo cui⁹ factū possit ratificari . Tertio qd pt ratificari.Quarto q̄ tēpore possit ratificari . Quito qs sit ratificatiōis effect⁹.¶ Circa pmū dicēdū ē q ille pt ratificare q pt facere p se q vellet,nō ali⁹:vt hic in pn. ⁊ h verū siue loq̄mur de actib⁹ pcedētib⁹ ab ipso siue pcedēdis i ipm,vt.j. cōia pdi.l.receptū.⁊ actiue ⁊ passiue vel dic q ille pt ratificare post fctm q añ fctm pt mādare efficaciter.¶ Et no.q mādatū semp pcedere d3.j.mā.l.si vo ñ remunerādi.§.si post creditā.⁊ id vbi statutū pcise regreret mādatū.tūc ratihabitio supueniēs nihil oparet.vt.l.si qs mihi bōa.§.iussu3.j.d acq.hr. qr q inordinate ⁊ ñ rite fctm ē nō pōt ɔualescere p ratihabitionē vt iferi⁹ clarissime declarabo.S3 opp.q ille q ñ pt d iure facere tñ pt d iure ɔsentire.vt.j.d ma.vin.l.si pr in fin.Sol. ibi pt3 q ɔsentiēdo ñ facit actū,s3 ñ phibet fctm.⁊ nō est eadē rō nec idē finis.¶ Circa h3 cui⁹ fctm possit ratificari dico qd ei⁹ i cui⁹ psona fctm h3 formalia pncipia.nā si deficit forma ñ pōt ratificari ⁊ id fctm falsi nūcii ñ pt ratificari:qr ñ h3 formale pncipiū.C.si qs alteri vl sibi.l.multū.cū sit pcise nullū ⁊ act⁹ peccat in forma i mā ⁊ i actu ⁊ i potētia.⁊ p hoc dicim⁹ q l3 p pcuratorē acqratur dño cui pepigit vbis executiuis in dñm exceptio doli.⁊ hoc fauore liberatiōis.j.d pa.l.rescriptū.§.fin. sec⁹ tñ ē in gestore, l3 ratificet.vt no.ff.d pac.l.idē i duobus.qr rōne verborū directorū in dñm ad instar nūcii.⁊ cū sit falsus nūci⁹ ñ pt ratificari.tñ gl.dt ɔriū in.l.nō solū.§.si liberatiōis. j.d lib.leg.qd vr equi⁹ ex quo est fctm noīe ratificātis ⁊ sup re ipsi⁹.s3 si nemo recepisset p ipso ratificāte vba pmissiōis vel ēt liberatiōis eēnt directa i dñm absentē tūc ē vera gl.l.idē in duob⁹.vl aliter illa gl.loquit i facto nudo vbi si pcurator est psens ⁊ ɔsentiēs v3.si aūt fals⁹ ē pcurator tūc ñ v3.qr neminē represētat.⁊ ipse nihil facit.s3 sol⁹ creditor dt pmitto nō petere, vl pfiteor dñm ñ teneri.qd vo ratificat necesse ē aliqd eē qr aliqd negotiū d3 eē gestū a gestore vt ratificari possit ⁊ si nihil gestū ē nō pt ratificari vt.j.d ɔdi.ide.l.si vrbana.⁊ facit.j. d iure iurā.l.labeo.Itē vt valeat ratificatio talis d3 esse psona celebrās actū in q̄ act⁹ possit cadere suo vl alieno noīe.si em psona gestoris ē ab illo cōmercio penit⁹ interdicta ñ pt id q fecit ratificari vt qr heretic⁹ ipetrauit noīe meo beneficiū ecclesiasticū.vt ar.j.de postu.l.j.§.q aduersus.vl bānit⁹ egit in iudicio cuius psona est nulla ipso iure fm statutū ciuitatis.hic tñ vide Ja.d are.j.d iniu.te.l.si qs filio.s3 si psona ñ est nulla s3 annullāda ratificari posset vl dic si ratificatio facit cessare totaliter finalē cām phibitiōis ⁊ inhabilitatis, tūc v3 ratificatio. al's nō.ar.d le.iii.l.j.§.si fili⁹.l.iii.§.celsus.j.rē ra.ha.⁊ ex de rescr.c.qr nōnulli.⁊ vna cā phibēs pualet multis causis pmittētib⁹.j.de here.isti.l.si ñ lex.⁊.l.si dom⁹.j.d ser.vrb.p.⁊ dic q qñ ratificatio supplet ea q̄ sunt omissa tūc q v3 fctm ē p autoritatē ratificatiōis.sec⁹ si ñ pt supplere defectū ad hoc qd no.C.de bo.q̄ libe.l.fi.§.necessitatē.p x.¶ Circa tertiū qd pt ratificare:Rñd.q̄dā sunt q̄ stāt in suspēso siue i pēdēti l futurū esse ex eo qr desiderāt cōsensum de futuro.⁊ illa possunt haberi rata qr ipsi⁹ act⁹ ordo ⁊ nā pēdet ex ratificatiōe futura. j. de iud.l. l3.q̄dā sunt q̄ nō possunt pēdere ⁊ ista nō possunt rata haberi j.cō.pdi.l.si.nihil.ergo pōt ratificari nisi qd pēdet. ratificatio em iūgit tps tpi ⁊ pncipiū suo fini ⁊ extremū.i.pncipiū debet esse i potētia ad finē.i.ad effectū q puenit ex ratihabitiōe.exigit em vnū pncipiū actuale ⁊ aliō potētiale ⁊ mediū nō repugnās.⁊ id extincta rei origine extiguit ei⁹ ɔfirmatio,vt.j.d so. l.dispēsatorē.in fi.vbi pt3 q exclusus ab aliq̄ iure illud ratificare nō pt.⁊ erat rō dubitādi.i.c.l3.d pcur.lib.vi.⁊ facit i ar.j. queadmo.ser.amit.l.si partē.§.j.de pig.l.q supat⁹,⁊.j.detesta. mili.l.si certarū.§.fi.Si enim vis scire q̄re ratificatio retrotrahit scias hoc esse necessariū qr act⁹ q cōualescit habet cōcomitātiā sui tpis atq loci isepabiliter sibi inherētis.de re iu.c.abbate sane.lib.vi.j.de fideius.l.si vt pponis.vñ nec intellectus pōt imaginari actū abstractū a loco ⁊ tēpore sed concretū sic. aut ergo nō occurrit impedimētū i tpe ⁊ trahit ratificatio retro aut occurrit impedimētū in tempore quo actus geri cepit ⁊ cessat ipedimētū tēpore ratificatiōis.⁊ tūc retro gestū trahitur ad nūc ratificatū,aut occurit impedimentum in rempore ratificatiōis ⁊ tunc ratificatio est nulla secundum Jac.butr.
3 ¶ †Est etiā hic notādū qd ratificatio est quedā relatio qr ad aliqd dicit ⁊ refert.⁊ sic requirit duo extrema.aut ergo pmu3 est validū ⁊ posteri⁹ inalidū ⁊ nihil v3:vt.l.bonor.j.rē rat. haberi.aut ecōtra.primū est inualidū sed posterius validū ⁊ tūc v3 vt ex nunc,qr inutile tēpus trahit ad vtile ex vi attractiua sicut alibi in.§.quinimo.⁊ ita loquit hic.⁊ de lega.j.l.talis scritura.in glo.qr ɔ ius nō fingit ius.vt ibi no.⁊.C.de dona.inter vir.⁊ vxō.l.donatiōes.sicut veritas nōest cōtraria veritati.de acq.pos.l.j.§.si vir.Ex pdictis apparet q pax nō pt ratificari post terminū nec appellatio nec aliqd qd tpe sopitū sit ipso iure:vt.l.j.de appel.recip.qr vbi certū tēpus ē de substantia, ibi oportet ⁊ obseruari tēpus al's actus est null⁹ ipso iure . de excu.tuto.l.scire oportet.§.consequēs.qr recedere a tēpore est recedere a forma.de vb.ob.l.q rome.§.augerius.de fideicō.li.

a ¶Valeat. ad de eūdē Bal. ī addi. ad spe. in tit. de accu. in fi. vers. si per formam.

b ¶Competentem. de quo vide per feli. in c. prudentiam. de offi. deleg.

c ¶Quod sic. vide feli. in. c. j. de offic. dele.

l.thais.§.inter.de leg.ij.l.statuliberi.§.sed certe.h' nō ē pfūcto
rie trāseūdum sꝫ aliqualiter examinādū.Pone em̄ statuto ca
uet ꝙ si qs fuerit in bāno ꝓ homicidio capite puniat̄ si vene-
rit in fortiā cōis nisi anteꝙ̄ in fortiā ꝯmunis venerit habuerit
pacē ab heredib⁹ occisi.mō qdā bānit⁹ ē ꝓ homicidio:hr̄des
occisi reddiderūt pacē cuidā amico recipiēti ꝓ ipso absente q
anteꝙ̄ ratificaret capt⁹ est post ea ratificauit.q̄rit qd iuris ē ꝛ
a vr̄ ꝙ ratificatio valeat[a] ꝛ sic decapitari nō possit:qꝛ retro fin-
git..C.ad maced.l.fi.ꝛ de solu.l.si qs.§.fi.ꝛ.l.cū.x.§.itē si igno-
rās.In cōtrariū vr̄ nā exclusiua cōditio excludit forti⁹ ꝙ̄ la-
psus diei simplicis:vt.l.thais.§.itra.ō le.ij.Itē vr̄ casus in.l.
bonorū.š.alle.Sol.Dyn.dicit pacē ratificari posse n̄ ob.l.bo
norū.ꝛ ibi iteruenit tacita renūtiatio vt no.ō nego.ge.l.si er-
go.h' nō ɓꝫ Dy.imo vr̄ ꝙ idē esset i qōne ꝙ in.l.bonorū.nam
sicut ibi ē tp̄s vsqꝫ ad ꝙ possit peti bonorū possessio:ita.i qōne
ē tp̄s ī fra qd possit pacē facere.s.anteꝙ̄ in fortiā cōis deuene-
rit.Itē sicut i.l.bonorū.patiēdo labi tēp⁹ vr̄ renūciare:vt.C.q
accu.nō pos.l.si ea.de accu.l.cū titia.Itē in qōne patiēdo se ca
pi añ.sꝫ certe n̄ est simile.nā i.l.bonoꝝ.ē i sui ptāte petere ꝛ ab
eo depēdet.vn̄ si n̄ petat renūtiare vr̄,sꝫ in qōne nō depēdet ab
eo pacē facere:qꝛ ꝛ a pte aduersa q̄re nō faciēdo n̄ ē p̄sumptio
renūtiatiōis.Itē in.l.bonoꝝ.est certū tēp⁹ ꝛ scit.sꝫ i.q. nostra
n̄ est certū nec scit qn̄ capi debeat.vn̄ ex his cōiūctis cū sit tp̄s
incertū nec scit qd eueniat.Itē qꝛ nō ab eo solo depēdet nulla
capi pōt cōiectura tacite renūtiatiōis.sed in.l.bonorū.sic ɓm
An.de pisis.sꝫ Cy.i.l.fi.C.ad mace.dt se dubitare,qꝛ stat⁹ isti⁹
bāniti est mutatus ꝑ capturā.ꝛ mutato statu ratihabitio ni-
hil operat̄.vn̄ dt Cy.ꝙ p̄r ratificādo post emancipationē con
tractū mutui celebratū cū filio nihil agit.j.de acq.hr̄di.l.pan
toni⁹.ꝑ Dy.ꝛ hoc qꝛ statim ē seru⁹ pene effect⁹.ergo nihil am
pli⁹ ratificare pōt:vt.j.ad trebel.l.ex facto.§.ex facto.sꝫ stat⁹
dꝫ intelligi ɓm veritatē n̄ ɓm fictionē:vt.l.iij.§.vba.j.ō nego.
gest.ꝛ istud esset ꝑ fictionē:qꝛ fingeret retro.Preterea vbū ha
buerit:pfectā rē significat ꝛ cōsummatā nō ceptā:vt.j.ꝙ quis
que iur.l.j.in fi.sꝫ hic ante capturā nō erat cōsummata,qꝛ pē-
debat:vt.j.de vsufru.l.sꝫ ꝛ si quis.§.interdū.j.ad macedo.l.j.
§.si pēdeat.ꝛ.l.ꝙ pēdet.de reg.iur.preterea essent due fictiōes.
s.act⁹ ꝛ tpis.qd esse nō dꝫ.no.j.de pact.l.ab emptiōe.ꝑ Guli.
Preterea acqsitū est ius reipublice ergo facto alteri⁹ tolli nō
p̄t.arg.j.de pact.l.fi.ꝛ.j.ō ꝯtab.l.si post mortē.§.fin.ꝛ.j.ꝙ quis
que iur.l.iij.i p̄n.nō ob.arg.de tacita renūtiatiōe.qꝛ fortior ex
clusio tpis q̄ est exclusio iuris ꝛ de iure ꝙ̄ sit exclusio tacite re
pudiatiōis.vt.l.facta.§.si qs bonoꝝ.j.ad treb.Itē iste est p̄uē
tus.l.in laqueū.j.de ac.re.domi.his nō ob.dico ꝙ cū tpe quo
fuit capt⁹ iplicit⁹ foret ei stat⁹ libertat̄,qꝛ cū sua implicata cō
ditiōe trāsiuit i reipublice ptātē,itaqꝫ p̄t ratificādo postea sibi
ꝯsulere,qꝛ tacite inerat.vt.l.j.j.si ex noxa.cā aga.ꝑ ꝙ̄.l.hāc.q.
decido.n̄ obst.l.bonoꝝ.qꝛ ibi tpe ratificatiōis ius erat extin-
ctū hic n̄.iste em̄ capt⁹ tpe ipsi⁹ sue capture n̄ erat precise obli
gat⁹ ad mortē cū haberet statū iplicitū libertatis a pena mor-
tis.ꝛ ad h' facit i ratiōe sui.j.si cer.pe.l.ꝑinde.cū si.Sꝫ qd si pa
cēs faciēs decedit ante ratificationē.ꝛ vr̄ qd nō possit ratifica
re:qꝛ par est act⁹ reciprocus q dꝫ fundari in duplici subiecto.
ar.de vulg.subst.l.iā h' iure.§.sꝫ si ꝑ hoc.j.cōia pdi.l. receptū.
In ꝯriū vr̄ ꝑ tert.in.l.bonoꝝ.ꝛ no.ꝑ Inn.ex̄ de ele.ꝙ sicut.nō
ob.l.receptū.qꝛ illa.l.nō loquit̄ ꝑprie in ratificatione:sꝫ in cō
firmatione.¶Et no.ꝙ termini cōfirmati limitāt terminos
ꝯfirmātes.j.de li.leg.aurelius.§.testō.Item nō ob.j.de ope.li.
3 l.q libertin⁹.§.posthum⁹.qꝛ rō diuersitatis ibi pꝫ.¶†Circa
quintū q̄rit an ratificatio operet̄ in p̄iudiciū tertij.ꝛ dic ꝙ n̄.
si tertio est ius q̄sitū facto vel negligētia ratificātis.vt.l.fi.j.rē
ra.ha.de sol.l.cū.x.ꝛ.l.si qs offerēti.§.fi.ꝛ qd no.in spe. de ob.ꝛ
4 sol.§.j.vs.q si ago.¶†Secūdo q̄rit vtrū ꝯdēnat⁹ ex ratihabi-
tiōe sit infamis.ꝛ dico ꝙ n̄.j.ō infa.l.qd ḡ.i p̄n.¶Tertio que
rit si ratificaui malū postꝙ̄ erat rescriptū ꝯ p̄ncipalē vtrū pu
niar.ꝛ vr̄ ꝙ nō.ar.j.de trāsact.l.post rē.§.j.ꝛ de so.l.cū qs.§.si
5 qs ꝑ reo.¶†Quarto q̄ro vtrū i ratificatiōe reqrat̄ sciētia ra
6 tificātis.ꝛ dico ꝙ sic.vt no.C.de rei vē.l.mater.¶†Quinto q̄
ro an possum ratificare fctm̄ ꝛ n̄ ratificare q̄litatē ei⁹.ꝛ vr̄ qd
sic cū duob⁹ modis fiat ratificatio.s.ꝑ vbū vel pti cipiū.Itē ꝑ
aduerbiū.vt no.j.de nego.gest.l.pōponi⁹.el.j.C.arbi.tu.l.cuꝫ
interdicte.In ꝯriū vr̄ qꝛ aut totū est ratificandū aut totū re-
probādū.j.depo.l.publia.§.fi.qꝛ opꝫ i totū approbare.j.ō ma
nu.l.caius.j.de ope.lib.l.si ita stipulatio.nec em̄ pōt vn⁹ ꝛ idē
act⁹ a suis q̄litatib⁹ ꝛ passionib⁹ separari.ō le.ij.l.nemine.ꝛ.l.
i cause.ō ꝑcura.ꝛ stāte subiectio n̄ p̄t ab ipso separari.accidēs
inseparabile ab ipso.vt.j.si vsufr.pe.l.j.§.j.ꝛ facit ꝙ no.C.ō ex
cep.l.qdem.Sol.in p̄iudiciū tertij nō potest approbari ɓꝫ qd
sꝫ dꝫ simpliciter approbari vel reprobari sꝫ in p̄iudiciū gesto
ris dic,aut dño p̄t plene ꝯsuli nō variādo,ꝛ tūc nō dꝫ variare
vt.d.l.cū q̄rit.aut nō pōt ei plene ꝯsuli in totū approbando:
ꝛ tūc pōt approbare factū et reprobare modū.vt.d.l.Pōpo.
nec ob.l.publia.in fi.qꝛ ꝛ aliud est in scriptura testimoniali q̄
dꝫ esse in totū vera vel falsa:aliud in administratiōe negotio
7 rū.¶†Sexto q̄ro vtrū factū a iudice incōpetēti possit ratifi
b cari ꝑ iudicē cōpetētē[b] cui⁹ noie factū erat.de hoc no.C.ō pe.
iud.l.j.C.q ꝑ sua iurisd.l.j.C.de iure fis.instar.li.x.ꝛ dic qd non,
qꝛ ratihabitio cōparat̄ mādato ꝑuato:sed nō equarat̄ māda
to ꝙ est iuris publici.ar.j.de test.l.testamēta.ꝛ qd no.C.ad.l.
fal.de pla.l.nō vꝫ.Itē ptor nō pōt ratificare inualida:qꝛ non
facit cū cāe cognitiōe.ar.j.de postul.l.j.§.de qua.Itē delega-
tio causarū est autoritas q̄dā.ꝛ ea q̄ sunt autoritatis nō p̄nt
ratificari.vt i.c.dudū.de reb.eccl.nō alie.li.vj.ꝑ Inn.nā auto
ritas dꝫ esse cā ꝛ p̄ncipiū rei nō seq̄la.ꝛ ideo nō pōt interueni-
re seorsum post factū sed ꝯsensus q nō est autoritas q̄cunqꝫ
pōt accedere:qꝛ act⁹ prim⁹ est cā sequētis cōsensus.j.sol.mat.
l.post dotē.ꝛ interdū aliqd est cā sue cause. vt.j.mā.l.heredē.
8 ¶†Septimo q̄ro vtrū sn̄ia nulla possit ratificari:ꝛ dico qd
sic vt valeat iure pacti,sꝫ nō vt valeat vt res iudicata.C.cōia
vtri.iud.l.ij.ꝛ sic ꝓrogatio facta post sn̄iam nō ꝯfirmat sn̄iaꝫ
latā a nō suo iudice.ꝛ hec vera vbi esset defect⁹ iurisdictiōis:
sꝫ vbi esset defect⁹ cōsensus ratificari posset.vt.l.iij.§.falsus.
j.rē ra.hab.¶Octauo q̄rit an possit ita tūc ratificari ad cō-
modū ratificātis sicut ad icōmodū.so.aut dn̄s ē minor ꝛ p̄t ra
tificare qꝛ nō vr̄ dolose dissimulasse.C.in q.cau.in integ.resti.
nō est ne,l.si tutor.aut maior,tūc aut dissimulauit sciēs et nō
pōt ratificare.ar.l.ratū.j.de so.aut in eo nō dep̄hēdit̄ malitia
in tacēdo,ꝛ tūc pōt ratificare.de exce.rei iud.l.si mr̄.§.hoc iu
re.¶Nono querit̄ nūqd ille q incidit in penā faciēdo incidat
c in penā ratificādo vel cōsentiēdo.ꝛ dico ꝙ sic[c] de le.ij.l.cū pr̄.
§.libert⁹.¶Decimo q̄rit cauet̄ statuto ꝙ de quolibet ꝯctu ꝛ
actu ex quo ius q̄rit soluat̄ gabella intra mēsem a die celebra
ti ꝯct⁹.modo q̄rit cui debeat solui illa gabella an emptori ga
belle ad quē ptinet gabella tpe ꝯctus:an alteri ad quē ptinere
cepit tpe ratificatiōis.ꝛ vr̄ ꝙ p̄mo emptori:qꝛ ratihabitio re
tro trahit̄.C.ad mace.l.fi.in ꝯriū qd scdo:qꝛ in p̄iudiciū tertij
nō trahit̄ retro,ergo nō trahit̄ retro in p̄iudiciū secundi em-
ptoris gabelle.eadē qd est in loco.vbi gr̄a.vēdidi tibi porcos
noie titij in burgo panicalis vbi gabelle debent̄ Seio sꝫ Ti-
tius ratificauit ꝯctū in villa casalis vbi gabella debet̄ sempro
nio:q̄rit cū mō dēat nisi semel solui gabella cui istoꝝ debeat̄?
R̄n. cū agat̄ ex ꝯctu ꝑpter ratihabitionē inspiciā locū ꝛ tp̄s
ꝯct⁹ nō locū ꝛ tp̄s ratificationis q̄ fit ad robur ꝯctus.ar.j.de
noua.l.cū em̄.ꝛ.C.ō rerū permu.l.ex placito.¶Undecimo q̄-
rit̄ dt statutū qd nullū mandatū possit ꝓbari nisi ꝑ publicū i
strm̄ q̄rit an ratihabitio possit ꝓbari ꝑ testes.vr̄ ꝙ nō:qꝛ est
eadē rō ꝓhibitiōis.al's circūueniret̄ statutū qd esse nō dꝫ.j.
de trāsac.l.cū hi.§.si cū lis.nā cū mādatū habeat in se ratifica
tionē.j.q satisda.cog.l.iulianus.ꝛ ratificatio sit fictū mādatū.
ergo qd de vno statuit̄ vr̄ de altero statutuꝫ.In ꝯriū qꝛ istud
statutū est ꝯ ius cōe,ꝛ iō nō cōprehēdit nisi suos terminos:qꝛ
statuta recipiūt fictionē:vt.l.iij.§.hec vba.j.de neg.ge.ꝛ hoc ē
9 veri⁹.¶†Duodecimo q̄rit nūqd de ratificatiōe qs possit cri
minaliter puniri.ꝛ vr̄ ꝙ nō.nā quoties p̄ncipalis est alias fa
ctur⁹ mādās n̄ tenet̄ de mādato.vt no.Ja.bu.in.l.j.§.j.j.ō eo
ꝑ quē fctm̄ erit.qꝛ tūc mādatū nec opē nec cām dedit delicto.
sꝫ ita est in retificatiōe,qꝛ delictū dat causam ratificatiōi non
autē ratificatio delicto:ergo ratificās punit̄.Fallit si ad ratifi
cātē aliqd ꝑuenisset puta possessio inuasa ab inuasore:vt.l.j.§.
quot.j.de vi ꝛ vi arma.nō ob.c.cū qs.ō sen.excō.li.vj.qꝛ ibi spe
ciale in sentētia cōmunicatiōis q̄ est medicinalis.hoc tꝫ Jac.
de are.C.de accu.l.nō iō min⁹.Itē q ratificat nō est princeps
delicti sed seqnar.Itē ex suo ratificare vel nō,nō auget̄ nec mi
nuit̄ effect⁹ rei.ergo nō tenet̄:qꝛ est causa delicti ipse.Itē sua
ꝯditio nihil iportare p̄t in actu exercito ꝛ sortito effectu ple-
nariū ergo nec ꝯsensus dꝫ aliquid opari cū nihil ab eo depen
deat.Itē istō est poti⁹ delictū mētale.ꝙ̄ actuale:ꝛ si q̄ pena de
beret iponi deberet esse leuior ꝛ extraordinaria n̄ aūt ordinaria.
Et illa est ipsa veritas lꝫ cōis op.sit i ꝯriū.sꝫ certe p̄t dici ꝙ du
plex ē cā.s.mētalis ꝛ illa ē ex eo qꝛ facit ītuitu alterius alia ac-
tualis ꝛ illa nō ē hic.tn̄ qꝛ cā finalis ē pri⁹ in mēte ꝛ vltia i ope
re attēdim⁹ mētē.ꝛ iō vr̄ dicēdū ꝙ ratificās sit cā.s.cōcepta in
mēte faciētis lꝫ i facti ordine sit posterior.¶Extra no.ꝙ in
ꝯctib⁹ nō distīguit̄ an mādatari⁹ esset al's factur⁹ vel n̄.vt no.
10 j.mā.l.si remunerādi.§.si tibi.¶†Decimotertio q̄rit q̄liter ꝑ
betur ratificatio ꝛ vr̄ ꝙ possit ꝓbari voce ꝛ signis.ar.j.ō pac.
l.itē qꝛ.l.apō celsum.in p̄n.j.de except.doli.vt qꝛ facit magnū
festum ꝛ magnā letitiā.contrariū dico qꝛ debet ꝓbari ꝙ rati
ficauit tanꝙ̄ suo noie factū cum possit qs gaudere qd sit fctm̄
sed nō tamē gaudet qd sit suo noie factū.vn̄ id per qd delictū

distinguitur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

distinguit a ñ delicto dz pbari clare.ar.j.p so.l.merito.¶ Sz
nũqd p̃sumit ratificatio eo q famulũ quẽ scio dliqsse retinui i
a domo^a vr q ñ.extra d rest.spo.cũ ad sedẽ.nã hoc pt esse rõne
affectiõis.ar.j.d opis ser.l.fi.¶ Decimo quarto q̃rit nũquid
vbi ẽ peccatũ in forma valeat subseqũẽs ratificatio ⁊ dic q nõ
vt.j.d.arb.sicuti.cũ ibi no.h ver siue sit act⁹ singularis siue col
legialis:qz si deficit forma collegij.i.numer⁹ faciẽs collegiũ ra
tificari nõ pt ppter vitiũ forme.si aũt idẽ numer⁹ sz ille q de
buit citari ñ fuit citat⁹ si postea ɔsentit pl⁹ opat ɔsens⁹ q̃ ɔtẽ
pt⁹.vt extra de ele.c.sicut.⁊ ibi p Jn.¶ Sz nũqd esset ita i iu
dicijs vt si lata est snia ɔ ñ citatũ ɔualescat eo approbãte.⁊ vr
q sic p dictũ.c.q sicut.ad idẽ.C.d adul.l.Quis indubitati.⁊ q
no.C.de iud.l.pperãdũ.§.si aũt re⁹.vbi dicit gl.q vz snia p nõ
citato ex q̃ eã ratificat.q̃ gl.pt pcedere i criminali iudicio.sec⁹
i ciuili vt no.i.l.furioso.de re iud.Nõ ob.c.q sicut.qz ibi ius ẽ
collegiale ñ singulare.⁊ iõ tz mero iure act⁹ factus vna singu
lari psona nõ tacita est canonic⁹ act⁹ de iure naturali ppter
cõsensuz capituli lz possit ifringi de iure ciuili ppt ɔtẽptũ.sz
vbi agitur de pprio iure absentis ibi snia est ipso iure nulla.⁊
iõ nõ pt ratificari nisi ratificãdo trãseat i ɔctũ iter ptes:vt.d.
l.ij.j.cõ.vtriusq in.⁊ q ibi no.p Cy.¶ Decimo quinto q̃rit,
papa donauit mihi quãdã iurisdictionẽ tpalẽ q̃ nõ hẽbat.sz
iperator postea pape ɔcessit.nũqd ɔualescat iurisditio i pso
na mea absq noua ɔcessione ⁊ vr casus q nõ hic.si tñ pnceps
patit me vti vr de nouo cõcedere.⁊ idẽ in oĩbus officialibus
ab aliquo deputatis añq̃ ipe sit in publico officio.Facias er
go eos de nouo dputari cũ est in publico officio p hũc textuz
quẽ valde no.ñ ob.j.d rei vẽ.l.si a titio.qz aliud in iurisditiõe i
qua reqrit autoritas q̃ in ɔctib⁹.⁊ facit.j.d mi.test.l.tribun⁹.
§.vl.⁊.j.de sec.tab.l.q ex liberis.§.testõ.⁊ hec dicta sufficiãt.d
materia tãgit in spe.de rescrip.psen.§.fi.v.itẽ qd obtẽtũ.C.de
quadri.pscri.l.hñ a zenone.Pe.⁊ Cyn.⁊ in spe.de iudi.dele.§.
excipi pt.ver.qd si ɔmittẽs.⁊ spe.ti.ij.§.finit.vsi.qd si papa.⁊
in spe.de cita.§.pe.ver.qd si iudex.⁊ allegat ille.§.q factũ re
tro trahit ad tps ɔfirmatiõis.de iniusto test.si qs filio exhere
dato.p Ja.de are.⁊ Cy.j.de infa.l.furti.§.j.Ecõtra post fctm
trahit ad prius factũ.d pub.l.cesar.d ope.no.nũ.l.de pupillo.
§.si qs ipsi.p Ja.sz dic q inualidũ trahim⁹ ad validũ tã h q̃ i
ɔtijs,⁊ alibi h ɔtingit vt in teste examinato post terminũ cui⁹
dictũ trahit ad tps retro.i.ad tps iuramẽti:qz iurauerat ifra
terminũ.⁊ sic tũc fingit deposuisse vt no.j.c.j.d offic.dele.i cle.
⁊.C.de te.l.si qñ.p Ja.bu.q ẽt h disputauit.nã iuramẽtũ ñ dz
esse frustra.Jtẽ necessario dponit ex q̃ iurauit deponere q̃ fin
git retro vt.l.potior.⁊.l.q balneũ.j.q po.in pi.ba.Jtẽ sicut in
gramatica añcedẽs respicit vbũ pncipale ⁊ relatiuũ ñ ita h,qz
vbũ pncipale ẽ vbũ iuro.⁊ qcqd sequit ẽ relatio ad illud.⁊ iõ
merito vbũ pncipale totũ dispõit ⁊ regit ⁊ hc va nisi virt⁹ iu
ramẽti eẽt elisa siue abrupta vl absorpta p lapsum termini p
figi ad faciẽdũ depõere testes qz tũc ñ vz dpositio fz Ja.bu.⁊
p Bar.d dam.inf.l.dãni.§.sabini.⁊ sic iuramẽtũ ẽ nullũ ⁊ dpo
sitio q̃ ex eo sequit.qz vt sic loq̃r vbũ pncipale deficit q̃ oro sen
sum suũ repñtare ñ pt.j.d le.ij.l.cũ pr.§.cũ ipfecta ⁊ ad pdicta
facit.j.de acq.he.l.antisti⁹.j.d bo.po.l.ex testõ mi.l.j.scitote ẽt
vt dixi q vbi forma iuris ommittit ratificatio nihil operat.
de aut.tu.l.obligari.§.fi.¶ Extra no.q vbi reqrit licẽtia non
sufficit tacit⁹ ɔsens⁹,vt no.i.c.si abbatẽ.d ele.li.vj.i nouella.tñ
h vid q no d le.ij.l.cũ pr.§.libertis.p bar.¶ Jtẽ no.q qñ pu
nit certo tpe fctm q fctm alio tpe ñ punit ratũ habẽs ñ tenet.
j.d ifa.l.qd q̃.in princip.Et qñq faciẽs tenet ex facto penali,
⁊ tenet alius.vt ea.l.§.j.q est not. Additio Baldi.

1 ☞ Jus superueniens autori,an fingatur retro.
2 Ratihabitio,an trahatur retro.

Post hec. Uide Ja.de iniu.te.si qs exhr dato.⁊ de pub.eesa.⁊ d ope.noui nũc.l.de pupillo.
§.si qs ipi.bal.¶ Jn tex.nascat.vide i spe.ti.ij.§.finit.v.sz qd
si papa.⁊ versi.pcedẽti.de rescri.psen.§.fi.ver.Jtẽ qd obtentũ
est.Jbi,volũtate.vid oĩno Jn.d foro ɔp.lz.i pn.⁊ extra d eo q
durit i ma.c.j.⁊ de off.dele.prudẽtiã.vide in spe.d iudi.dele.§.
excipi pt.v.qd si ɔmittẽs.⁊ d pc.§.j.i pn.⁊ v.sz qd si pcurato
riũ.⁊ vsi.pcedẽti.¶ Jtẽ no.q non sufficit fieri post,qd debuit
fieri ante.facit ad.q.no.i spe.de test.§.seqr.ver.qd si testis dpo
nit.⁊ vid arc.lxij.di.quãto.ad fi.⁊.viij.q.j.si igit.⁊.ix.q.ij.null⁹
¶ Jn tex.nõ eride:qz esset ɔri⁹.q̃⁊c.no.d le.j.l.talis scriptura.
1 Jbi ex q̃ vid i spe.de citatiõe.§.pe.ver.qd si iudex.¶ † Sz hic
opz qz ius superueniẽs autori ñ fingit retro.⁊ pdest successo
ri iditicte.j.si cer.peta.pinde aut ñ trahit retro.⁊ tũc aut iter
est autoris ɔfirmari ius successoris ⁊ ɔfirmat.vt.j.de rei.vẽ.si
a titio.Aut ñ iterest ⁊ ñ ɔfirmat,vt.j.q ⁊ a qb⁹.l.si seruo.sz ita
est hic q ñ trahit retro nec iterest q̃ nõ dz cõfirmari.Sol.hic
autor tpe quo dlegauit habebat ius.s.iurisdi.radicatã vñ hic
ɔfirmat dlegatio qz ius autori ñ oĩno supuẽit d nouo fz Ja.d
are.Jac bu.dt q dlegatio causaꝝ semp ẽ i fieri cũ semp pẽdeat
ex ptãte dlegãtis.vt.l.iudiciũ soluit.iõ ius supueniẽs occurrit
dũ res ẽ i fieri iõ pdest successori sz i ɔria act⁹ erat momenta
ne⁹ fz Ja.bu.q ẽ no.Bal.¶ Jn fi.tex.vid.j.cõia pdi.receptũ.
⁊ p Jn.d exc.q sicut.vide,C.de do.iter vi.⁊ vxo.l.dona.Bal.
2 ¶ † Cũ q̃rit an ratihabitio trahat retro^b distigue aut ratiha
bitio ẽ facta illo tpe quo act⁹ d quo q̃rit ñ potuit agi.⁊ tũc nõ
vz nec trahit retro.⁊.j.rẽ ra.habe.l.bonorũ.aut eo tpe potuit
ille act⁹ agi.⁊ tũc aut act⁹ peccabat in alio q i dfectu ɔsens⁹.s.
qz pcõs.añ puincie igressum nõ habebat iurisditionẽ.⁊ iõ nõ
poterat delegare vt hic.Aut act⁹ illẽ peccat i solo defectu cõ
sens⁹ ⁊ tũc refert aut act⁹ habuit alia sua essentialia ⁊ nõ resta
bat nisi sol⁹ ɔsensus.⁊ tũc ratihabitio vz ⁊ retro trahit.C.ad
mace.l.fi.Aut nõ habebat sua essentialia.vbi gra.Judiciũ re
qrit tres psonas.s.actorẽ reũ ⁊ iudicẽ.⁊ minorñ hz ltiaz psonã
tũc ratihabitio nõ trahit retro.C.qui da.tu.po.l.vniuersis,
C.q legi.psone.l.ij.Pe.d bel.p.h.d.q vbi ɔsensus ẽ d solẽnita
te reqsita ad actũ,nihil vz ratihabitio,qz oĩs solẽnitas dz iter
uenire vno ɔtextu.l.oblĩ.§.fi.d aut,tu.de test.l.hr des palã.§.
vlt.⁊.l.si qs mihi.§.iussuz.de acq.he.Ja.bu.dt q aliqñ occurit
ipedimẽtũ circa actũ i tpe q̃ fit tũc ñ trahit retro vt h aliqñ ex
tpe q̃ ratũ hr.⁊ tũc vz ratihabitio.vt.l.bonoꝝ.aliqñ ex neutro
⁊ tũc retrotrahit h verꝝ si act⁹ pm⁹ ñ valebat sine ratihabitio
ne.⁊ si valebat tũc ratihabitio nil operat vt.j.q sa.co.l.inlius.
Jac.bu.h d h p Cy.C.ad ma.l.fi.d bo.q̃ li.l.fi.§.necessitatẽ.⁊ fa
cit.C.d do.asi.nu.q spõse.sz ibi.iõ ñ trahit retro:qz deficit ex
tremũ a q̃ fz d.meũ.Et ɔsidera si occurrit ipedimẽtũ retro v
trũ sit ipedimẽtũ iuris vl facti.⁊ si facti vtrũ eẽ efficiẽtis vl cu
ius esse ⁊ q̃re ⁊ vtrũ ratihabitio romoueat rõnẽ ipediẽtẽ vl ñ,

1 ☞ Uicarij potestatum,an possint punire de sanguine,
2 Uicarius,an habeat iurisditionem ordinariam,
3 Uicarius,an possit facere subuicarium.
4 Commissio vicariatus,an possit per testes probari.
5 Conseruatores,an possit restituere vicarios generales.
6 Constitutio,an possit reuocare vicegerentes.
7 Officium vicarij,an expirat episcopo mortuo.
8 Uicarius generalis,an possit ferre sententiam depositionis,

Aliquando. ¶ No.q ille q nõ ẽ adhuc in actu officij pt cõstitue
re vicariũ si necessariã morã patit i itinere.¶ Op.
q possit mitter vicariũ suũ ẽt absq alio ipedimẽto
vt i aut.d colla.§.ad h adhibẽ †.sol.ɔcedo h fm gl.nõ ob.l.p
xi.§.j.qz in h ille.§.corrigit fz gl.Tu dic q anteq̃ in puinciã
veniat ñ hz iurisdiditionẽ actu.⁊ iõ eã committere alteri nõ
pt.Fallit si ex iusta cã ad puinciã venire ipedit tũc eñ vicariũ
mittere pt vt hic ⁊ i ɔrio.⁊ ita intelligit Ja.d bel.Sz ɔ h oppo
nit.Nã qñ qs hz iurisditionẽ ⁊ exercitiũ ac tũc põt delegare.
qñq iurisdictionẽ ⁊ nõ exercitiũ ⁊ idẽ vt s.d.offt.pto.l.fi.Qñ
q nec iurisditionẽ nec exercitiũ ⁊ tũc ñ pt delegare,vt.s.l.px
qz nemo ɔmittit alteri qd ipe ñ hz fz Ja.bu.⁊ illa rõ ẽ ppetua
so.spãle ẽ h:qz lex dat sibi hãc iurisditionẽ.vl dic q ille nõ est
delegat⁹ sz suffect⁹.sicut cũ ex necessaria cã iussu pncipis rece
dit d puincia dimisso vicario.i.locũ tenẽte q oĩa pt pter vlti
mũ suppliciũ ⁊ mẽbri abscisionẽ.vt.d.§.j.⁊ h in gl.⁊ no.j.eo.l.
nec gcq.§.vbi dcretũ.¶ Et no.i.c.vl.d offd vi.li.vj.p Ar.ba.
¶ Tertio opponit q hmõi vicarij ñ pñt ɔstitui qz ñ lz alicui
ordinario loci seruatorẽ facere vl mittere cũ ipse per se debeat
fungi offd suo ad q pp suã idustriã psumit dputat⁹:vt i aut.
vt nulli in.i pn.⁊ i aut.d co.§.ad h phibem⁹.so.h ẽ spãle cete
cũ ẽ i pulcia loci fuatorẽ facere ñ pt vt i ɔrio.¶ Quarto op
nõne pr vniuersitatẽ cãꝝ dlegare.j.d iur.om.iu.l.ptor.so.cum
gñali ɔmissiõe ñ ptaliquẽ mittere p pulciã:sz certas cãs hñ pr
dlegare q ẽ vald no.p Ja.d be.l.d.aut.vt nulli iu.Quito op.nã
d iure ⁊ d facto videm⁹ fieri ɔriũ cũ ipe suos ɔstituũt vicarios
gñales vt in.c.j.de ɔsue.li.vj.soli⁹ ciuile nõ litigat iurisditio
nẽ ecclesiasticã ⁊ iõ aliõ est d iure canonico q̃ ciuili.¶ Sexto
op.d iure ciuili q sit idẽ.nã videm⁹ q ptãtes terraꝝ faciũt su
os vicarios p q̃s plura expediũt.sol.istd ẽ d ɔsuetudine nõ d
iure,vl dic q cũ isti vicarij faciũt i pñtia ɔmittẽtis vr fieri ab
ipo ɔmittẽte cũ idẽ sit tribunal.ar.ff.d vo.ob.l.qui pc.pñtis.
⁊ q no.l fili.j.de ar.l.sicuti.sz seorsuz a se p puinciã dirigere ñ
1 põt vt in ɔrio.¶ † Querit an isti vicarij ptãtũ possunt punire
de sanguine.⁊ dico q nõ vt ex pdictis pz.⁊ no.j.de offi.ei⁹ cui
2 mã,est iur.l.j.§.j.¶ † Scdo q̃ro an vicarij habeãt iurisditionẽ
ordinariã.⁊ dico q sic si sunt suffecti.vt.d.l.suggerente.idez si
nõ sunt suffecti si sedẽt vt in eodem tribunali.vt.d.c.j.d cõsu.
3 ¶ † Tertio q̃rit an vicarius possit facere aliũ vicarium.⁊ di
co quod nõ^c cũ ordinaria potestate.tñ per modũ delegatiõis
potest alteri cõmittere vices suas.vt in.c.j.de offi.vica.lib.vj.

a ¶ Jn domo. sz.qd si aliqs familiarisme⁹ recepit delinquentẽ in domo ⁊ gauisus fuerit maleficiũ esse cõmissum vide feli.in.c.afferte de presum.

b ¶ Retro vid in cã.sicut ius.de symo.⁊ q si hi dixi.in apo.

c ¶ Quod non. adde hosti.in c.clericos.de offi.vica.⁊ eũdez bal.i mar.vsi.vicari⁹.q verũ nisi ex cã probabili ⁊ necessaria.

per Jn.ꝛ arch.ꝛ no.l.c.j.de regula.in cle.ꝛ vñ qđ no.in.c.ñ.in
4 vbo ipsoꝝ.ō here.ī cle. ¶ Quarto q̄rit an vicariat⁹ ꝑmissio
possit pbari per testes ꝛ vī q̄ nō.C.de iur.fi.l.phibitū.li.x.C.
de mā.pn.l.j.boc qñ vult explicare mādatū in absentia cōmit
tētis.sec⁹ ñ ī eius pñtia.ar.j.de pcu.l.mutus.ℊ.is qui.arg.cō
tra.xxv.q.ij.c.instōnis.de boc in.d.l.de mā.pn.ꝑ Ja. de bel.
¶ Quito q̄rit qūo cognoscit an qs sit vicari⁹ delegat⁹ ad vn
uersitatē cārū. Resp.ex forma cōmissiōis.vt.l.j.qs ꝛ aquo ap.
ibi vō ꝑ Bar.de vicerectore.in.l.vicari⁹.j.ō lgiob⁹. ¶ Sexto
q̄rit an pī ex cā possit ꝑstituere filiū suū vicegerētē.dic vt.l.j.
ℊ.bi qb⁹.de le.iñ.ꝑ Bar.Septio q̄rit an mandatū fctm vice
gerēti arctet dñm.ꝛ dico ꝙ ñ.vt in.c.eā te.de resci.ī nouella,
5 ¶ Octauo q̄rit an ꝑseruatores possint restituere vicarios gña
6 les.dic vt in.c.statuim⁹.de offi.dele.ꝑ Abba. ¶ Nono q̄rit
an vicegerēs possit reuocari ꝑ ꝑstitutionē.ꝛ dico ꝙ sic.j.ō tud.
l.iudiciū soluit.arg.ℨ.j.eo.l.solet.ℊ.j.nisi forte ēt suffect⁹ ꝑ su
periorē,vt.j.ō ōcur.l.ij.Et ꝙ superior ℬ possit ex cā vt ibi pz.
ꝛ facit ꝙ no.j.ō lfa.l.ij.ℊ.ignominie.ī gl.parua q̄ ōt ar. ꝑ dan
7 do curatore debili epō. ¶ Decimo q̄rit an mortuo epō expi
8 a ret offiū vicari⁹ epi ꝛ dico ꝙ sic⁹: ī causis icboatis.nā cū iuris
ditio sit ordinaria deuoluit ad capℨ facit ꝙ no.Jn.ō bf.c.ad
abolēdā. ¶ Undecimo q̄rit q̄re ptātes terrarꝝ subꝛstituūt suos
collaterales vicarios ꝛ ñ ōlegatos Resp.ō.q; ea q̄ regrūt in
risditionē ordinariā ñ pñt expediri ꝑ ōlegatos fz ꝑ vicarios
sic.vt no.l.d.ℊ.vbi decretū.ꝛ l.c.lz. sup vbo officialē.de off.vi
ca li.vi. ¶ Duodecimo q̄rit an gñalis vicarius possit ferre
snīaz ꝺpositiōis vl amotiōis ab ordine.ꝛ dic ꝙ ñ.ar.C.ō len.ꝛ
interlo.l.nulli.ꝛ.j.l.pzi.ꝛ.c.lz. ¶ Decimotertio querit an ex
spāli cōmissiōe ℬ facere possit.ꝛ vī ꝙ ñ nisi qñ ē fact⁹ vicari⁹.
ī.suffect⁹.ō ꝺscientia legis.vt.d.ℊ.ꝛ ℬ phibem⁹.fz ō iure cano
nico pt.vt.d.c.lz. ¶ Decimoq̄rto q̄rit apostolic⁹ qđcūq; car
dinales fecit vicarios ī aliꝝ patria ꝛ ſ legatos q̄ differētia est
ī istis.rñ.legati pñt ꝺferre bñficia ex gñali autozitate legatio
nis.vt.l.c.j.ō officio leg.li.vj.fz ex gñali autōritate vicariat⁹
bñficia ꝺferre ñ pñt. de off.vica.c.ñ.li.vj.ꝛ ar.qō vi aut clā.l.p
bibere.ℊ.plane. ¶ Decimoqnto q̄rit nūqđ sufficit aliꝝ expri
mi ī ꝑmissōe ō bis q̄ regrūt specialitatē vbor ꝛ postea sub̄sci
clausulā gñalē cū libera.ꝛ vī ꝙ nō.j.de dona.l.fili⁹. ℊ.sic eñ.
Econtra videt ꝙ sic.vt no.in simili i.l.fz ꝛ ſ qs.ℊ.q̄situ.j.ſi qs
cautio.so.gñalis clausula extēdit se ad casus eiusdē pōderis
cuꝝ explīs nō maiores.vñ expīso mixto ꝑterio nō includerēt
merū ꝑeriū virtute gñalitatis,qz qñ gen⁹ copulat speciē⁹
intelligīt copulare sīles q̄litates.vt.l.ñ.ℊ.cui dulcia.j.ō vi.le.
ꝛ de fun.inst.l.cū de lanīōis.ℊ.asinā.ꝛ si ꝑmitto tibi ꝙ facias
aliqđ qō pt fieri noīe meo non videoꝛ tibi cōmittere ꝙ facias
noīe tuo.ꝑptio.j.mā.l.creditoꝛ.ī ñ.bic est ꝙ ſ.ꝑmitto tibi do
nare nō videoꝛ tibi ꝑmittere qō donē cā mortis:tū qz facias
noīe tuo qō tū posses me expīse ꝑmittēte.vt.l.ſi cui.ℊ.vēditio
nis.j.q mo.pig.vel hypo.so.ꝛ.leū q in pn.de leg.in.tū qz cō
fers post mortē tuā.ꝛ sic ī id tps q̄ ñ durat ꝑmissio iuxta no.l
c.cū pater.ℊ.medicꝰ.de le.ñ.tum qz donatio cā mortis est al
teri⁹ speciei qz sapit vltimā volūtatē:ꝛ sic non est omnino de
specie cōtract⁹.idē in.d.ℊ.ſi eñ erat filiusfa. Et sic erat inhabilis,nisi tēporis authoritas q̄ specialis esse dz,quz habiliter

Baldus.

1 Sententia est maioꝛ ꝛ potissima pars iudiciꝰ.
2 Potestas gladij,an committi possit.
3 Hereticoꝝ inquisitoꝛes, an possint cōmittere vices suas.

Sdiet. Proconsul mexꝑ ī periū cōmittit vsqꝫ ad sniam exclusiue.ꝛ absolutio ita ap
pellat gladij ptās sicut ꝺdēnatio qz ab eadē ꝓcedūt ingrisditiōe.b.d.ꝛ no.ꝙ extraordinariū dicit
id qō est ℨ iuris ciuilis regℓas.ꝛ no.bñ istud ꝑn. ¶ Collige ꝑ
1 mo ꝙ maioꝛ ꝛ potissima ps iudiciꝰ ē snīa. ¶ Secō collige
ꝙ q nō pōt cōdēnare cōdēnandū,nō pōt absolnere absolue
2 dū. Fallit.C.vbi sena.vel clari.l.q̄ties. ¶ Tertio collige ꝙ
gladij ptās cōmitti nō pōt ꝛ boc ℨ.ll.fz ℨ cano.sec⁹.vt ex de
rapt.c.in archiepatu.ꝛ est rō differētie,qz clerici per se nō pos
sunt actualiter gladiū exercere nec sanguinem effundere bu
manū.sed tū ex ꝑmissu canonum cōmittūt alteri hoc scilicet
quod faciat iusticiā.qz tunc lex occidit nō ipse qui committit
alias si non posset committi gladij potestas esset frustra in
clericis.qō est falsum,ꝛ de bocvide qō no.in spe.ō iur om.in.
in ver.ꝛ not.ꝙ episcopus. ¶ Sz an ille qui nō pōt absolnere
pōt ꝓnunciare absolūdū esse.ꝛ videt ꝙ sic.ar.C.si aduersus
li.l.j.C.vbi ꝛ apud quos.l.ñ.tu dicℨ.nā qui phibet ab aliquo
ꝓhibēt ab eius simili vel pari vel equipollēte:vt.l.frans.ℨ.
de le. Preterea ista est ītерlocutoria q̄ nō arctāt maxīe supio
rē ad quē ꝓtinet sentēt̄iare.imo nec arctarēt successoꝛes,vt.l.
qō iuſſit.j.de re iudi.siue ergo valeat siue nō tū nō trāsit in rē
3 iudicatā nec hz vim diffinitiue. ¶ Sz an ō iure canonico in
quisitoꝛes hereticoꝝ pñt cōmittere vices suas.gl. ōt ꝙ sic,ꝛ
ita seruaℓ i.c.ij.ī gl.ipsoꝝ.ō bereti.i cle. ¶ Sz an legat⁹ ꝑcon
sulis posset cognitionē istā delegare alteri.vī qō sic.qz natu
ra mutata est ex quo semꝑ ꝺlegata est.ar.C.q ꝑ sua iuri.l.j.ñ.
fz dic ℨ qz speciale ꝛ extraoꝛdinariū est ī ꝑcōsule ꝙ delegetꝝ
boc facit de cōsciētia legis,ergo in alīs inferioꝛibus sec⁹ est.
ar.C.de pcu.l.maritus.nō ob.ꝺ.l.j.in ñ.qz ibi specialissimū est
ī delegato ꝑncipis. ¶ Ultio no.bic de relatiōe necessaria.sqñ
qs ꝑt cognoscere ꝛ nō ꝓnūtiare.sic.ℨ.c.ℊ.legatos.fz iterdū est
ꝓbabilis ñ necessaria.interdū est temeraria.ꝛ vīō ꝓacticam
istius materie relationū per Jn.extra de appella.c.intimasti.

Sicut. cta valēt.sup q̄ vīō ēt ō appe.c.ītimasti.ꝑ Jn.

Legatos. ¶ No.qō relatio ꝺz fieri gradati. ¶ Se
cūdo nō ꝺī gl.q̄ incipit,ō iure.q̄ pcōsu
les pfides ꝛ potestates terrarꝝ debēt sup punctis iuris ōlibe
rare cum cōsilio sapiētū nō ex suo capite cū sint imperiti ira
rū.ad boc facit ꝺe iure pa.l.ōnī fratres.tū in ꝛsiliū nō debēt
assumere partiales puta aduocatos partis:vt.l.progima.j.ō
bis q̄ in tēst.delē.nec pādere eis animi sui motū.C.ōfal.l.vbi.

1 Victualia a subditis, an emere liceat.
2 Rectoꝛes,an possint recipere esculentum ꝛ poculentum.
3 Encenia an assessoꝛibus liceat recipere.
4 Prestatio,quot annis debet esse facta,vt presumatur debitū.
5 Causa ꝛ initium vniuscuiusq; contractus est spectandum.

Non vero. Premitte ꝙ olī pconsules qū reuerte
bant roma rediḃat valō dimiduꝫ: fo
lia subdituꝝ ferebāt secū sicut hodie nonnulli faciunt cardina
les ꝛ alij officiales ecclesie q̄ in his modū ñ seruāt. vt ōt Jac.
de bel.in aut.scriptū ē exēplar.habētes appetitū caminū filoꝝ
quoꝛ de bōis q̄ magno animo spernūt pecunias.vñ lex roma
na ꝺiceraꝝ ꝙ stat⁹ public⁹ ex ℬ diffamabat ꝛ qō ois infamia
periculi ē cogitata fecit suū plebiscitū ꝙ describit.j.tit.ñ.ple
bisc̄ito,ad cui⁹ itellectū emanauit iste.ℊ. ¶ No.puerbiū nō p
oia,nec semꝑ,nec in oīb⁹. ¶ Itē no.qō illō q̄ fit gratꝫ fiꝫ ad
necessitatē ꝓduci.No.ꝙ mediū est tenēdū. ¶ No quod a subdi
tis hz emere victualia nō hospitia vel cāpos intelligo qđ etiaꝫ
possint emere equos qz non ꝺz rector esse pedes.vt.ℨ.eo.l.ob
seruare,ℊ.neimo.ꝛ eq̄ ī eo q̄ nō pōt ire pedes similes sunt ali
mētis imo sunt ps alimētoꝝ.ar.no.j.mā.l.idēq̄.ℊ.idē labeo.

2 ¶ Querit Bnj.nūquid bodie rectoꝛes possint recipere escu
lēta ꝛ poculēta.gl.dicit,ꝙ nō.ī aut.scriptū ē exēplar.ꝛ.l.plēsci
cito.fz Bui.ōt ꝙ imo possunt qz idēnitaℓ phibitio illi⁹ text.
scriptū est exēplar.distīgnit ꝙ bāc.l.q̄ distīgnit cū rōne.nāō
ꝛ humanitas istī⁹.ℊ.est bona.ꝛ nō corrigit rō gl.nec dictū fz
Bu.fz Jac.ō bel.ōt qō pñt ea recipere ī defectu sui salarij als
nō.ſ ꝺebēt ea emere.ꝛ ita no.ī.d.aut.ꝛ illa opi.ē verior nō tī
ex puis offendit lex vt ꝙ vno pari fazianꝝ vl ꝙ duab⁹ fialis
maluarie.ar.j.de ꝺi.ꝛ demō.l.quis.qz ex talib⁹ rectoꝝ nō ꝺ
flectit animꝰ. ¶ Secūdo q̄rit Buli.nūqđ officiales perpetui
possit a subditis emere possessiōes.rūdet ꝙ nō:qz pl⁹ pñt eme
re epi ꝙ officiales tpanei ꝛ qz lex ꝺiditincte phibet.C.ō Scth⁹
iudic.i.l.j.fz nō vī verū qz epi emere ꝛ acgrere pñt fz acorant
epatui.vt.C.de epis.ꝛ cle.aut.licentiā.ꝛ ō tyrānī.ꝛ impales vi
carij lōbardie pñt emere possessiōes ꝛ castra nisi phꝺ met⁹.se
cus in officialiꝫ tpalib⁹. ¶ Et adde ꝙ illud ꝙ q̄rit in officio
publico de iure vī de facto obtēto ꝑsumit q̄situ ex publico.vt
no.l.facultas.de iure ñ.li.x.nec debēt fauozabiliores esse q̄ in
isti.j.ō nor.l.ñ solū.el.ñ. ¶ Et no.ꝙ isti officiales ꝑpetui ꝺu
rāte officio pñt agere ꝛ conueniri.ar j.de tu.ꝛ ra.ꝺi.l.ſi finita.
ℊ.ñ.fz gui. ¶ Tertio q̄ro nūqđ assessoriꝰ fit licitū recipere
illa encenia dic ꝙ ñ.ꝛ eque tu assessoꝛ qz ptās vinculo iuramen
ti tenetur repellere malōs assessoꝛes.vt in aut.iusiurā ꝙ ptā.
ab his.ꝛ ibi ꝑ Ja.de bel. ¶ Quarto q̄ro nūqđ officiales qb⁹
nō ē certū tps ꝑfinitū ꝑsumant ꝑpetui.ꝛ vī ꝙ sic.de exen.tu.l.
iurisperitos.in pn.ꝛ vide de ope.no.nū.l.de pupillo.ℊ.spī.ꝑ
Bar. ¶ Quinto q̄ro an finito officio possint ista dona recipe
ob honorē bū trāsac.officiī,ꝛ vī ꝙ sic.qz lex nō phibet nisi q
est in officio vt ℬ.Jn ℨnō qz ꝙ fit ī gressu vl egressu officij vī
in ipso officio fieri.ar.j.de pac.l.iurisgē.ℊ.qnimo.ṽ.cū eñ.ite
ad ℬ.j.de postu.l.j.ℊ.bestias.ṽ.nisi.itē qz ℬ pt ꝑsumi structum
durāte officio.j.de pui.credi.l.si vētri.ℊ.ñ. ¶ Sexto q̄ro ꝺliter
punitur bui⁹ plebiciti trāsgressioꝛ. Rñ qđ illō qđ accipit cō
fiscat ꝛ ipse notat infamia ꝛ ppetuo ab omni dignitate repellit
C.de digni.l.indices.li.xñ.ꝛ no.j.ō postul.l.j.ℊ.ait ꝓcr. ¶ Se
ptimo q̄rit qđ ſ nō recepit sed pact⁹ est.an istud ius confiscat
dic qđ nō:qz istud pactū nō tenet.vt.l.iuris gē.ℊ.ait ꝓcr.ꝺ
pac.tū turpiter pact⁹ puniēd⁹ est:ꝛ no.ar.l.ℊ.bestias.pal.cuz
ñ. ¶ Octauo gl.ōt ℬ ar.ꝑ.rustico q multis ānis vigit vl por
tauit

tauit encenia vt in futur̄ nō teneat̄ fuit' nūqd est ḃ vex, vſ q nō qz ſtatio facta lōgo tpe facit ꝑſumi debitū fore ꝑpetuū. vt.ſ.ō vſu.l.cū ō in rē vſo.⁊ no.doc.ī.l.ſi certis annis.C. ō pac. Jn Zriū vſ poti' encenij donatio quā debiti exhibitio.duab' eſt cōiecturis cadētibus ſup eodē illa ꝓpōderat q̄ ſapit miu' abuſiōis ⁊ vilapidatiōis.ar.ſ.de ſo.l.ſi cū aurū.ꝑ ſocio.l.meri to.ſol.ad cōiecturas recurrēdū eſt qd eſſ ſi ruſtic' q̄nq; porta bat gallinā.q̄nq; ſpalam porcinā.certe ex veritate rerū certa obligatio ꝑſumi nō ꝓt;ſz encenīū.ar.ſ.ō auro ⁊ argē.l.el.ſeyo. ḡ.medico. Jtē qd ſi ruſtic' portabat illa adnocato vt haberet eē fauorē. Jtē qd ſi erat ruſtic' multū liberalis.nā ex additio ne plone ꝑſumit facti ꝯlitas.ō pi.ac.l.vel vniuerſoz. Ē cōtra fingē q̄ ille ruſtic' erat colon' me', vñ hoc poterat eſſe de mer cede fundi.vel pone q̄ erat homo me', vñ poterat eē ō ſeruitu te debiti certe hoc caſu ꝑſumit ōbitū.⁊ cogit ī futurū ſz Bul. ad ḃ.vſſ.q.ſ.c.ſeruitiū.ꝑſumit ḡ tūc incēſum ꝓtari ⁊ ſignū fidelitatis.dē eſt ſi vna eccl̄a alteri preſtitit ſimiles ꝓſtatōes gl.an.q̄ ꝑſumit er hoc ſubdita ⁊ fidelis ꝓtū ad hūc cēſū.facit ab ḃ.ſ.de pb.l.cenſus.⁊ adde qō no.ē de cēſi.c.ꝓuenit.⁊ per
4 Jo.an.de vb.ſi.abb.in ꝑn.per Jn. ¶ Iſtono ḡro quot annis oz eſſe facta ſtatio vt ꝑſumat debitū ⁊ vſ q. xxx.an.nā nō mi nus tps oz regri in alīq obligādo ꝙ in liberādo.vt in.l.arria ficut.C.de ſſeri.xxx.an.ḡ multo fortius in obligādo. Jn Zriū videt q̄ ſufficiat.x.an.ſiue inter ꝓſentes.ſiue inter abſentes.pu tas ꝑ nūciū ē facta ſtatio.vt.o.l.cū de in rez vſo.vbi ꝑſumit ſolēnis ſtipulatio interuenīſſe:ex eo q̄ vſuraꝝ ꝓſtatio facta ē ꝓ longū tps poſſunt in futurū ꝓcti ex ſtipulatione ꝑſumpta.⁊ ſic ex ſolutione cōtinuata longo tpe Zct' ſolēnis ꝑſumit ꝑcel ſiſſe.ſo.ſufficit longū tps. Non ob.l.ſicut.q̄ ibi loqtur in negli gēte.hoc ſ ſtāte.vñ pl' operat ꝓtatio.q̄ patiētia nuda.nā ꝓ ſtās euidenter ꝙſentit,ſz patiēs nō ꝙſentit ꝼz Cnl.ſz ī patiēte nō interuenit ꝯſēſ obligatiōis ī ducēde ſz ꝑſumēde neceſſariū ſm Ja.bu.imo pl' eſt in.l.cū de in rē vſo.q̄ ꝓbat debitū pun cipale per ſtationē vſuraꝝ piuturna cū ſolutio facit ꝑſumi cām obligatiōis ꝓncipalis ⁊ acceſſorie,ſz nō patiētia q̄ in pa tiente nō apparet ꝙſenſus de futuro:ꝓ ro ſi patiētia cēt ꝓiuſta rei indicāti ꝙſenſum tūc ſufficeret lōgū tps.ſ.de pb.l.pcu la.C.de pe.here.l.ſi filī'.ſ.ō acq.here.l.vſ.C.cōioin.l.pe.ſz ſpec. ōt q̄ ī ruticis ſemp regrit ꝓſtatio.xxx.an.alſ ñ ꝑſumūtur in futur̄ obligati.vt no.ī ſpe.de cā poſ.⁊ ꝓprie.ḡ.ij.v.cetex. ⁊ in ſpe.de reſti ſpol.ḡ.nūc dicam'.nā cū ī ꝑpetuū teneri ⁊ nūq̄ li berari poſſe:it ſpēs ꝓuitatis regrunt.xxx.an.vt plene no.per An.ō but.l.ī.litib'.C.ō agri.⁊ cē.ll.xj.vbi oīno videgs. Deci mo ḡro q̄o formet libell'. Dic ſi agit poſſeſſorio ſufficit ſi al leget fctm ſine oblone qz poſſeſſoria in facto ꝙſiſtit.vt.l.ſi ſer. vē.ḡ ſi agit petitorio ꝙ allegari ius ⁊ cā.⁊ ḃ q̄n ex ꝓſtatiōe re ſultāt alia iudicia.qz cā ꝓſtatiōis ē real', puta homagiū ⁊ ſub iectio.vt.c.q̄rela.ex ḃ de ele.ſz ſi reſultat mera actio ꝑſonalis.vt 5 ſ.ō vſuf.le.ſi qs fūdi trebatiani.tūc eſt agēdū formaliꝝ.i.cū cā cā.nā ſ̄ormis libell' cēt oīno iept',vt no.l.l.ij.ḡ.circa.ſ.ō o. ex cep.ē eſt tūc duplex vitiū.qz ſ̄ormis fut ꝓtatio ⁊ ſ̄ormis cēt petitio.oz ḡ otinere cā;eſt aūt cā gñalis ſtipulatio q̄ ꝑ alle gari in oī ōbito.nec op; allegari cām cauſe;ſ.cām ſtipulatio nis.qz ſufficit loco cāe lōgeni tpis ꝓſtatio nā ꝑſumit q̄ abſq; iuſta cā hoc fctm nō ſit.ſz de ea nō apparegat ſpecifice.ō iſtis li bellis formādis no.in ſpe.vbi.ō.⁊ vīō q̄ no.C.de rei vē.l. ſo libb'.ꝑ Azo.⁊ Bul.⁊ C.de ꝓba.l.ad ꝓbationē.la.ij.ꝑ Cy.⁊.i. q.iij.q̄ritū.ꝑ Ar. ¶ Et no.q̄ vnuſcuiuſq; Zctus mitiū ſpec tādi ē ī cā.ſ.man.l.ſi ꝓcuratoꝛē.in ꝑn. Additio Baldi.

Solet Vide ē vn.C.de legi.l.ij.q̄ not. Jnn. de ap.intimatii. in ſpe.de iud.dele.ḡ. ſeq̄.ō.⁊ no.q̄ ſimplr. Jtē vīō q̄ no.l.c.ij.ī v.ꝑoz 3millis.de ſſti.in cle. ¶ Jn tex.ad ſe.ſz pcōſulez. ibi.ꝓ ordinariorū.i.ſpāle ē. ¶ Jbi nec eſſ.vīō in ſpe.ō legato. ḡ.ꝓt.vſi.ſed nunqd. Bal. ¶ Jn ñ.tex.vide in ſpe.ti.ij.ḡ.ſuper eſt.vſi.legatis ēt.⁊ arcb.j.q.j.cos.ī ñ.c.iudices.in ꝑn.⁊ .r.q. vlcauēdū.ī ñ.c.relatū.ī gl.adō et dic ꝙ Arcb.Jn gl.qualita tē.vīō Arcb.xviij.q.ij.c.ſuitiū. ¶ Qualr aut formet libell' vi de i ſpe.iiij.pte.de cā poſ.ḡ.ij.v.ceterū.⁊ vſ.ſeq. ¶ Jn ruſtico regrunt.xxx.an.in alio.x.ſm Bul.ī ſpe.in.o.v.ceterus. ¶ Sz nunqd ꝑ annuā vel meſtruā ꝓtationē eſt aliq̄ poſſeſſoriū vt petitoriū reale,vſ q̄ nō.vt.ſ.quoꝝ bonoꝝ.l.ñ. Jn ꝛtrariū vſ casus eſ ḃ elec.q̄rela Dic aut talis ꝓtatio cadere ꝑt ſpēs ſui tutis.⁊ tūc talis ꝓtatio eſt realis.⁊ ꝙpetit poſſeſſoriū ⁊ petito riū. Aut ista ꝓtatio ē ꝑſonalis.tūc ñ.ō Bno.Jo.an.ō.cēſi.pue nit.ſz Ɔ no.⁊ male.⁊ p cy.i.l.ſi certis ānis.ſz io.ō pi.⁊ io.cal.cer ſcēdū.⁊ ibi ēt ꝑ Cy.in vl.q. Alibi ēt oī Cy.aut ꝓtatio annua ē ꝑpetua.⁊ tūc poſſidet q̄ cōparat̄ imobilib' aut ꝑalis tunc non poſſidet.ita no.Cy.C.de ſer.⁊ aliī.l.ij.in.j.q. ¶ Sz nūqd ꝑ iudicis iurib' oāt ꝙfeſſoria:vſ q̄ ñ.vt no.Jn.ō v.ſi.ad. ī ꝑn.⁊ dic Ɔ ſi ꝓtatio ē real.ſi ꝑſonal.s tūc vez oī Jn.ō ē.vt pomu.

1 Ad metropolitana ciuitas dicitur caput ſue ꝓuincie.
2 Epiſcopus de eſſe ciuitatis,an requiratur.
3 Legatus tenetur ſeruare ferias conſuetas.
4 Legatus conſuetudinem loci laudabilem tollere non poteſt.
5 Proconſul dicitur generalis viſitator totius ꝓuincie.

Sin aliquā. Proconſuli ſuo iocūdo ad nūcu oz audire barēgas ꝓuincialiū ꝙmēdātiū ⁊ laudātiū ſe nā hoc ꝓtinet ad benenoletiā captādā ⁊ honorē ciuiū. itē oz ſua re ſtatuta ⁊ ꝙſuetudines patrie manere circa ferias. Jtē oz viſi tare loca publica ⁊ facere ea refici vl' ꝓfici ciuiū expēſis ⁊ imu nire ꝑ deputatos ad hoc ēt manu militari.b.d. ¶ Nō.q̄ ōcet barēgare coꝝ pcōſulib' ⁊ regib'.nā laudādi ſūt ⁊ q loquit oz eis recōmēdare ciuitatē ꝓ q̄ loquit.⁊ laudare ciues ō affectio ne ⁊ ōuotiōe ꝓꝑtitudinē ad honorē ⁊ obſequa pcōſulis vel re gis. ¶ Nō.ſcōo q̄ ciuitas metropolitana oz caput ꝓuincie ſue ſcz cui metropolitana mō ꝓſidet.vñ ciuitas piſana nō eſt caput tuſcie.ſz ſit metropolitana,qz eps piſan' ñ reſt ñoctio
2 vel peruſino epo. ¶ Quero an de cē ciuitatis ſit q̄ habeat
a eſm:vſ q̄ ſic' no.xcix.di.c.ꝓuincie.vbi gl.ōt q̄ comitat' ē di ſtrict' ciuitatis ḃñtis eſm. Jn Zriū vſ q̄ ꝓt cē ciuitas abſq; tribunali cārū nedū abſq epo.vt.ſ.ō exco.tu.l.ſi duas. ſ.de cet.⁊ ibi ꝙ Jac.ō are.in q̄ā parua notula. Jtē laici ꝑñt face re ciuitatē ō nouo.vt no.ſ.q̄ cuiuſq; vni.l.j.⁊ tñ ñ ꝑñt ſedē epa lē creare. Jtē nihil hz cōe iuriſdictio tpalis cū ſpuali. facit q̄ no.c.i.di.ꝓuenit. Jtē pa' fuere ciuitates ſ̄ epi. Jtē ſarracenī hñt ciuitates ⁊ ñ hñt epos niſi forte abuſiuos. Jtē ſi ciuitas ꝓ pter ſuū ōlictū pdit epm ſi ꝓpterea pdit ius ciuitatis q̄ ad tpa lia nec nomē. Jtē ē epm ſine ciuitate:vt i epo lunēſi ⁊ pheſia lano ſm tñ vſuz loquēdi cōes oppida q̄ nūq̄ habuerūt epm ñ dicunt ciuitates ꝑ excellētiā.ōz ⁊ ſignū potiſſima excellentie hñe epalē ſedē.⁊ apūc' ꝓ maximo dono ꝙcedit oppidis hāc ti gnitatē vt papa vzba.v.mōtiſſiaſconi q̄ de oppido ſimplici ī ciuitatē erexit. ¶ Et ꝓdicta faciūt ad.q.ſi ꝙcelleūt repalie.Ō oēs ciues tuſcos ñ ītelligunt nati ō oppido ꝓtaſi vl ſcti mi niatis qz ñ ſunt ciuitate,qz ñ hñt epos. ¶ Scōo no.q̄ lega
3 tus tenet ſuare ferias ꝙſuetas.ḡ ñ vz ſnia legati lata tpe feria to.q̄ no. ¶ Jtē no.q̄ legat' ñ ꝓt ꝙſuetudinē loci rōnabilē ⁊ ꝓ ſcriptā tollere. ¶ Jtē no.q̄ collegia ꝑñt hre ꝓptias ferias
4 ex ꝙſuetudine ipſoꝝ i qb' ñ valēt acē' iuridici ſua magiſtrat' q̄ no. ¶ Jtē no.ecr.ibi ꝑut vires q̄ publica edificia dñt con ſtrui publicis ſūptib' illi' ciuitatis ī q̄ ſūt.⁊ vīō.C. de ſacro. ſā.eccl.l.neminē.ꝑ Bul.ñ tñ ſūt iportabiles ſūpt' ipoñēdi: vt ḃ.ar.ſ.ō exc.tu.l.titi'.ḡ.ñ.no.q̄ curatores operū dñt cē diligē tes.facit.ſ.ō neg.ge.ſi pupilli.ḡ.videam'. ibi q̄ ab eo exigim' ꝛc. ¶ Vltio no.q̄ pcōſul ē gñalis viſitator.⁊ circuitor toti'
5 ꝓncie.⁊ ñ tollit ḃ comiſſio gñalis p aliq̄ ꝙmiſſione ſpālez:qz oī alīj tellig̃ ꝙmiſſū tāq̄ ſub eo.vt.ſ.eo.l.nec q̄q̄.ar.C.ō of ſi.ꝓcc.vt.l.j.ef ō here.c.p hec. ¶ Et ē ar.q̄ gñalis viſitator ꝑt corrigere malefactū a ſpali viſitatore.ſ.mā.ſi hoiez. ¶ Ēx q̄rit ō tali.q.tpe guerre ꝓnceps fortificauit locū meū,vt habili' fa ceret guerrā.⁊ ꝓmit ibi gētes ſnas.q̄ ꝓtmit ēt me inito.C.de naui.ñ exc.l.j.li.gi.ſ.ō pig.ac.l.ſi.ḡ.ſi,ꝓllea ſūpta guerra repe to locū meū ſic aptatū.opponit mihi q̄ ōbeo reddere ſūpt' q̄ rit qd iuris.⁊ dicit qdā q̄ ñ teneor reddere.⁊ ſic lucro meo ce dit fortaliciū ⁊ ꝓnceps ſi mihi negotiū geſſit niſi tāq̄ vn' ō po pulo ſz ſibi ⁊ regno ſuo.vñ ñ teneor ad ꝙferēdū nīſi tāq̄ vn' ō popnlo,ſz nō tāq̄ ꝑuat' ad tota ipēſam vt.l.j.ḡ.idē labeo. ne quid in loco pub.⁊ facit bec.l.q̄ ōt q̄ oz fieri publicis expēſis. ſ.de nego.geſt.l.ex duobus. Bald. Additio Baldi:

Si aliq̄. Jn ter.inſpiciēdi gña.vīō Jn. ef de cēſi.rom.in.j.q.ij.gl.Ar.ē. q.i.otcerem' epo placuit. Jbi curare oz qd ē cura ſpiritualis.vide Arcb.ē.v.q.ñ.cognouimus.

1 Imperium triplex dicitur.
2 Imperium contentioſum eſt duplex.
3 Legati a latere hñt tantam iuriſditionē,quantaz patriarchę.

Cum pleniſſimā. Nō.q̄ pleniſſima iuriſ ditio includit merū imperiū,plenior mixtum,ſemiplena,modicū imperiū habet,quod oz imperiolū q̄ eſt minoris qualitatis ⁊ gradus q̄ ſit mixtū imperiū. ¶ Nō.gl.de triplici ſperio magno,medio ⁊ mini
1 mo adō q̄ magnū imperiū hz ēt tres differētias. Qz quoddā ē imperiū magnū ita q̄ maximū,q̄ cōcedit ptās hominez in interficiendi vel mutilandi. Quoddam q̄ nō eſt ita maximū ſed eſt ci proximū ⁊ ſimile vt dānandi in metallū. vel ſi ſimile vt deportandi. Quoddaz eſt magnū,ſz nō maximū nec ſimile

a ¶ Nō ſic. vi de cūdem bal. in.l.ec hoc iu re.ḡ.de in.⁊ ire.⁊ quod ibi dixi in apoſt.

marimo,vt ꝛ elegãdi:vt.C.de sen.l.nulli.vel forbãnĩẽdi sen cõ
ñãdi:vt ibi pt̃s.Itẽ mixtũ imperiũ aliud voluntariuꝫ aliud
cõtẽtiosuꝫ,aliud qõ partim capit a volũtario parti ꝫ a cõten-
tioso.de primo patet exemplũ in decreto emãcipatiõis ꝛ tuto
ris dari absq; inquisitiõe ꝛ similib⁹,ꝛ hoc decretũ interponit
2 sup̃ psona ꝛ respectu psone.Cõtẽtiosum vo est duplex aliud
parui pudicij:vt primũ decretũ cõucta sibi reali missiõe ali-
ud plenioris pudicij.vt ꝑz decretũ cũ suo effectu.i.cũ reali mis
sione 2cretũ qõ dic.vt.j.de iur.om.iudi.l.iubere.ꝛ istud exer-
cet in re ꝛ respectu rei.s.territorij:vt.l.cũ vn⁹.ff.is q.ꝛ bo aut.
iud.pos.aliud veroo tã de volũtario quã de conditionali par-
ticipat vt cũ ex inquisitiõe tutoꝛ dar citatis citãdis alꝫ nõ di-
cit ingsitũ nisi perfunctorie ꝛ illa nõ dicit inquisitio nisi pfun
ctorie.vt.j.de trãsa.l.cũ hi.ff.si ptoꝛ.ꝛ de offi.cõsul.l.j.in fi.ites
iurisditio alia magia a.ccc.aureis supra.alia media a.ccc.au
reis infra.vsq; ad.c.alia minoꝛ ab infra.c.q etiã descẽdendo ꝑt
esse minima.vt ĩ aut.nisi breuiores.vl infra duos aureos.j.de
dolo.l.idẽ est.ſz Bul.in.l.imperiũ.dicit qõ omnes cõdẽnatio
nes a.ccc.aureis supra sunt mixti imperij,ꝛ oẽs cõdemnatio
nes pecuniarie ꝛ ciuiles a.ccc.aureis infra sunt iurisditiõis.tũ
dic q oẽs pecuniarie ꝛ ciuiles sunt iurisditiõis:vt no.i.linter
2missiões,ad munici.sed criminales sunt imperij ꝑz moder-
nos.j.de iudi.l.ij.ff.his.danf.sed de his plenĩ⁹ dic vt l.l.impe-
3 riũ. ¶ Itẽ no.quod legati de latere q dicunt̃ peonsules ha-
bẽt tantã iurisditionẽ quantã ꝓ archiepi ꝛ archiepi i oẽs ꝺz
fua puincia ꝛ ẽt maioꝛ omnibus post principẽ.q est notadũ.

Additio Baldi.

Cumpleniſſimã. Uide Jnn.de insti.ex fre-
quẽtib⁹.in gl.no.Archi.

Additio lecture vacantis in.l.ꝛ ideo. Bal.

Ideo. An ꝑsente maioꝛe filet minoꝛ.dic vt
C.de dona.l.ĩbac sacratiſſima. Bald.

Nec quicq̃.ver.sane. ¶ Not. q
pcõſulnõ ꝺz itromittere se de offi.pcy.cesa.ꝛ sic legat⁹ de late
re nõ ꝑt se itromittere de offi.collectoris aplice ca-
mere.qõ est no.ꝛ sic iter fit ꝛ ꝓuatũ nemo cognoscit nisi ꝺ spe
ciali mãdato.de 2missione extraoꝛdinaria quã ꝓnceps alteri
facit nõ itromittit se legat⁹.de mino.l.minoꝛ aũt magistrat⁹.
ꝛ eſt de offi.le.c.studuisti.nec ẽt põt res publicas 2cedere,vt.l.
phibere.ff.plane.qõ vt aut clã.nec ẽt itromittũt se de exẽptis
ab oĩb⁹ aliꝭ ꝑter q̃ a pap.ꝺ ꝑ ꝓꝺo.i summa ꝺ offi.le.ff.q pti
net.v.ſz in exẽptis.in spe.c.ti.ff.supest.verſ.sed nũquid legat.

Additio Baldi.

Nec quicquã. Uide Archi.ĝi.q̃stio.i.per
uenit.in v.sane.Allegatur
quod legat⁹ de latere nõ ꝺz iurisditionẽ in exẽptos.
vt no.in spe.de leg.ff.supereſt.ver.sed nunqd legatus põt suũ
officiũ exercere. Ba. ¶ No.in gñali 2missiõe nõ venire q est
alteri specialiter cõmissum.sic extra de accu.ad petitionẽ.no.
in.spe.ti.ij.ff.supereſt.ver. Itẽ is cui aliqua causa. Bal.

1 Decretum multis modis dicitur.
2 Differentia inter autoritatem,consensum ꝛ decretum.
3 Libell⁹,qñ sumaf ꝑ epla diffinitionẽ cãe pncipalis 2tinente.
4 Libellus varijs modis accipitur.
5 Que decretũ desiderãt ꝑ libellum oblatuꝫ expediri nõ debẽt.
6 Bannitus in absentia reuersus.
7 Libellus ineptus non interrumpit prescriptionem.
8 Productio gratiõ rescripti habet vim libelli.
9 Rebannire aliquẽ ꝛ pronunciare eximẽdum de bãno differũt.
10 Quantitas in obligatione aliquando est propter speciem.
11 Jurisditio voluntaria,an possit delegari.

4 ¶ Modis. quot modis autẽ sumatur decretuꝫ. vide d. Mari. fosi. in cõſi. xxv. incip. visis vers. sed hoc aduertendum. cum versi. sequenti. in.j.parte.

Ubi decretũ. Iste.ff.i text.breuis est ꝛ obscur⁹ i
materia vo difficul⁹ ꝛ vtilis ꝛ pti
ticabilis valde.ꝛ glo.legit hunc.ff.qnq; modis.Et ad euidẽ
tiã lecture est declarãda interpretatio verboꝝ.vt.j.ff cer.pe.l.
j.due eñ dictiões posite in text.ff.decretũ ꝛ libell⁹ equiuoce sũt
ꝛ plures interpretatiões habẽt.ꝛ ideo ne in equiuoco ambule
mus:q; teste boetio q multipliciter exponit ei⁹ veritas igno
ratur. ¶ Premittam⁹ q decretũ ꝺz plurib⁹ modis⁹. ¶ Primo
1 modo ſm gl.i.diffinitiua sua finem liti imponens.vt hic ſm
a primã lec.ꝛ.ff.de iust.ꝛ iu.l.pe.i vb.decernit.ꝛ.j.ff iud.l.ff ꝓtoꝛ.
¶ Secundo modo ꝺz decretũ.i.sua interlocutoria vt.j.q.ex
cau.ma.l.sed ꝛ si per pretorem.ff.ſz si dum decreto.vbi de boc ꝛ
boc modo nõ accipitur l illo.ff.ſm gl. ¶ Tertio mõ ꝺz decre-
tum iudicis ob boc ipsum aditi permissio vel dispositio cõde
nationem vel absolutionem non cõtinẽs ꝛ illud repetitur in
iurisditione oĩno voluntaria vbi nemo est citãd⁹ vt cũ bonoꝝ
possessio decernit.vt no.j.de bo.pos.l.iij.ff.pe.ꝛ.j.de proba.ab
ea parte. Itẽ in iurisditiõe precise contentiosa.vt cum primũ

b ¶ Pro decre. iudi. vide do. ale.de imo.i.l. sciẽdũ. de ver. ob. ꝛ Pau. de ca.i 2ſi.lxxxix.

ſm decretũ interponit:vt.C.de his q ad eccl.2fu.pñti. ꝺ dã,
infec.l.ſi finita.ff.nihil.in aut.de exhi.re.ff.ſi vo qdã. Itẽ in iu
risditiõe.vt ita dicerĩ media:vt aliq sũt citãdi tñ ꝑ nõ exhi
indicũ:vt.j.de offi.2sulis.ꝛ.l.magis puto.ff.ne pasſim.dere.
ꝺ de trãſ.l.cũ hi.ff.ſi ptoꝛ.de pac.l.ꝛ suũ hꝛdẽ.ff.hodie.ꝛ i lla ſi
gnificatiõe optime istꝺ vocabulũ nro.ff.adaptaf ꝑz tertiã lec.
cõem ꝛ verã. ¶ Quarto mõ ꝺz decretũ electio fcta ꝺ aliq ad
aliqꝺ offñ ꝑ autoritatẽ hñtis:vt.j.q cuiuscq; vnt.litẽ edũ.ff.
ſi decurio.ſz canonice vocat decretũ scripturã 2tinentẽ ꝑcel
sus electiõis cũ ipsa electiõe.Quito mõ ꝺz decretũ ꝙz ordina-
tio supioris:vt.j.ꝺ decre.ab oꝛ.fa.l.ambitiosa decreta. vñ sta-
tutũ 2sulũ ciuitatis ꝺz decretũ:q ſi 2tinet ſpãle fauoꝛẽ singu
laris psone ꝺ ius cõe ꝺz ambitiosum.vt.j.ꝺ ming.l.iij.in ꝑn.
ſi vo 2tinet odiũ ꝑsumiꝭ doloſuꝫ.l.j.in ſi.de doli exc. ¶ Sexto
ꝺz decretũ vbicũq; ꝛstitutio ꝺt aliquẽ admittẽdũ vl repellen-
dũ.ex vt lit.pẽ.c.ij.i v.decreuim⁹ admittẽdos. Itẽ ſi decernit
aliqd ꝛfirmãdũ vl infirmãdũ.C.de testa.l.hac 2sultissima.ff.
pe.in v.decreuim⁹ infirmari. Itẽ ſi leg decernat missionẽ facie
dã.ꝺ fo.cõpe.c.j.ff.Zbetes.v.ꝺcernere faciendũ.Itẽ ſi decernat
aliq; 2pescẽdos.e.ti.c.ij.v.ꝺcreuim⁹ 2pescẽdos.li.vi. ¶ Se
ptimo ꝺz decretũ i integrũ restꝺ gratiosa.vt.j.ꝺ post.l.ff.de ẽ,
¶ Octauo ꝺz decretũ illa clausula q̃ addiꝭ ad ꝛfirmationem
gſe.f. decernẽtis irritũ ꝛ inane.ꝛc.q clausula semp apponiꝭ
lis ꝺñi pape vt ĩ.c.j.ꝺ 2ces.ꝺbẽ.ĩ cle. ¶ Nono ꝺz decretũ tara
tio alimentoꝝ.vt.j.de neg.gest.l.nescenni⁹.j.vbi pu.edu.de.l.
ij. ¶ Decio ꝛ vltio ꝺz ꝺcretũ ꝛfirmatio q̃ ãteq̃ iterꝺaf offiꝭ
ꝺcernẽdũ formã ꝛ statutũ suũ ꝺz ꝺ hꝛe.vt.j.ꝺ exc. tut.l.gaius.
ꝛ q̃nq; hꝫ formam esse.ſz ñ executionẽ. C.de ar.b.tu.l.ſi.ꝛ no.q
ĩstrumẽta q̃ ſũt ꝺ decreto iudicis dicunt instrumẽta foꝛi.ꝛ ſi
debẽt edi cũ die ꝛ 2sule.vt no.ff.c.j.ꝺ pbatio.ꝑ Jn. Itẽ no.q ꝑ
5 sumiꝭ ꝑ ꝺcreto iudici. ꝑ vt no.ff.l.j.C.ꝺ fide instr.ꝛ iure hab.fisc.
li.g. ¶ Et no.differẽtiã iter autoritatẽ cõsensum ꝛ decretũ vt
j.ꝺ minoꝛib⁹.ait ptoꝛ.ff.pmittit.ĩ gl.sed cũ fec⁹.ꝛ adꝺ aliã dif
ferẽtiã ꝑ no.Jn.ff.c.ꝺudũ.ꝺ rt.eccl.ñ alie.li.vj. ¶ Et facit ad
g.statuti nã ſi exigit decretũ ꝑt ꝑcedere ꝛ seq.ſi autoritatez ꝺz
ꝑcedere vl ineſſe.ſi 2sensuꝫ ꝑt q̃cũq; seq.ſi licẽtiã ꝺz ꝑcedere ſi
cõsiliũ ꝺz ꝑcedere.ꝛ adꝺ q̃ no.ꝺ le.cũ ꝑf.ff.liberẽtis.ꝑ Bart.
C.de fer.l.act⁹.ꝑ Ja.de are.ꝛ de acq.hꝛdi.l.eũ q duob⁹.ff.fil⁹.
¶ Scꝺo ꝓmittam⁹ q̃ libell⁹ qñq; sumiꝭ ꝑ epi tota diffini
tionẽ cause pncipalis 2tinẽte ꝛ hoc mõ ponit hic ſm ꝓmã lec.
ꝛ ꝺz ĩ diminutiuo ꝓp paucitatẽ fkarũ.C.2mi.vl epi.l.ñ.in ver
4 bo paucis lris. ¶ Scꝺo mõ ꝺz libell⁹ supplicatoꝛi⁹ ꝺ in iu
uo.l.libert⁹. Itẽ regñtoꝛi⁹ vt qñ rogo indicẽ q decretũ inter
ponat in aliq actu vt in insinuatiõe donationis ꝛ differt ꝺ li-
bell⁹ a supplicatoꝛio:qz ibi a negatiõe ñ ꝑt appellari.ꝺ aq̃
ti.ꝛ est.l.j.ff.q̃mittif.qz mitif gra nõ iure:ſz in scꝺo casſpt ap
pellari.in aut.ꝺ q̃stoꝛe.ff.sup ꝺ.Scꝺ aũt in insinuatiõe regrat
decretũ ꝛz Bul.in.l.istud.C.de sacrosa.eccle.aliꝭ vicũt q ĩ re
rif aliud decretũ nisi qõ mãdato iudicis regsitrẽt actis.C.q
admit.ad bo.po.l.ſi.ꝑ Cy.ꝛ arg.C.ad tre.l.pe.vl ꝺic aut est inſi
nuatio ꝺicta ꝑ aliꝭ oppositiones.puta ꝑ cõtuctos ꝺnitis
q vicũt q est facta ebrietate,vl lenitate vl ex turpi cã.ar.j.qua
rũ rerũ ac.nõ ꝺa.l.j.ff.q oneraꝺe.ꝛ de fur.l.ff. de ac.ꝛ obl.l.ff.ꝺ
trãſac.l.nec ei.ff.eoꝝ.ꝛ tũc post examinationẽ causarũ ꝺz ꝛfir
mari.vl ĩfirmari.ꝛ ꝺ appellaꝭ decretũ ꝛ ita ttell⁹ gl.no.l auf.vt
ñ ſi.pi.ff.ſi.co.v.aut ñ ẽ ꝺicta,ꝛ tũc sufficit registratio ꝛ actis.
ar.C.de trãſac.l.omniũ. ¶ Tertio mõ ꝺz libell⁹ 2tiõalis ꝛ
ꝺictoꝛius,vt in aut.offeraf.ff.de litis cõtesta. ¶ Quarto mõ
ꝺz libell⁹ appellatoꝛi⁹.vt.C.de ap.l.ſi qs libellos. ¶ Quinto
mõ ꝺz libell⁹ excusatoꝛi⁹.j.de exc.tu.l.scire opꝝ.ff.põt autem.
¶ Sexto mõ ꝺz libell⁹ accusatoꝛi⁹.vt.j.ꝺ accusa.l. libellorum.
¶ Septimo mõ:ꝺz libell⁹ denũtiatoꝛi⁹ de anna.excep.l. vt pe
fect⁹.de ac.l.ea qdẽ. ¶ Octauo mõ ꝺz libell⁹ inqsitoꝛi⁹.de offi
ciõſi.l.2gruit.de accu.c.ꝗliter q regrit maioꝛe indñstrias q̃
processus partiũ.vt no.Jnno.de officio dele.qñ hꝫ locũ etiaꝫ
ciuil.inquisitio ꝛ in oĩb⁹ causiꝭ publicis ꝛ ſi calib⁹:vt.C.ꝺ bo.
vacã.l.ſi.li.g. ¶ Nouo ꝺz libell⁹ citatoꝛius.i.lr̃e missie citato ad
domũ vel ad foꝛes eccle ꝺestinate.facit q legiꝭ ꝛ no.de anna.
excep.l.ſi.ꝑ Cy.extra.ꝺ dila.c.ff. Et ita est de 2suetudine bõa
in qbuscũ locis q subtãtia citatiõis mittaf cũ citatorio vi
tales litere ꝑñt ꝺici libell⁹. ¶ Decimo ꝛ vltimo ꝑt ꝺici libel
lus 2cessio facta in emꝑbiteusim vl simili modo,puta ad cẽtũ
annos:vt no.Dyn.de le.ff.l.codicillis.ff.inſtitut.ꝛ forte ſic ꝺz
qz scriptura est de substãtia:vt.ff.col.qui.mo.feu.amittra.ci.ff.
rursꝰ. ¶ Premissis iſtis ad euidẽtiã diuide.ff.in duas ꝑtes.in
ꝑma dictũ.in scꝺa rõ dicti sumpta ex gñali regula. ¶ Et ſm
ꝑmã lec.h.ꝺ.snia lata iter ꝑsentes ad eos directa ꝑ epistolã
non ꝺz ipso iure. Secũdũ vero secundã lec.hoc dicit Que decre
tum desiderant per libellũ oblatum expediri non debent.hoc
dicit.secundum tertiam.hoc dicit. Que decreti interpositio,

item ꝛ plenum

nē ⁊ plenā cāe cognitionē exigunt delegari nō pñt. h. d. ꝑm q̄r tā le. hoc ōt, nō pōt vni scribēde alteri legēde sententie iurisdi tio delegari. h. d. Secundū quintā lec. h. d. Nō pt vni delegari sola sue diffinitiue. platio cū ipe q̄ pnūciat iuris ē de cā ñ co gnouit. nec pt vni pcessus ꝙcp ad suam egcluſiue alteri vero sola sua delegari. h. d. Et rō prime lec. est q̄ absente vtrāq; p te vel altera nō citata nō v3 sua l3 fit p lras intimata. q̄ō not. ¶ Rō scde lec. est q̄ vſ ordo puerti ſi seruat ordo libelli vbi ñ o3 seruari, cū ordo in talib⁹ sit nō seruare ordinē iudiciorum. ¶ Tertie lec. rō ē q̄ offiñ nobile quo interponit decretū ē mi tri iperij. ¶ Rō q̄rte lec. ē q̄ iudicās o3 fungi offō indicandi insolidū nō ꝑ ꝓte. ar. C. de testa. l. cū antigtas. q̄ vnitas indi uisibilis pnūciādi actionē nō recipit separationē. ¶ Rō q̄nte lec. est q̄ inuenīta a se cām nemo mature possit diffinire. vt in auk. ad hec. C. de iud. q̄ enī p se videt ⁊ p se audit melio⁹ nouit ve ritatē. de testi. l. iij. §. idē diu⁹. arg. de offō ꝓsi. l. obseruādū. de q̄stionib⁹. l. de minoze. §. tormēta ⁊ tūc hoc est ō plenissima exa mination vult poꝛro lex solā veritatē ꝓbationū ⁊ iustitiā lo cū debere bſe in causis. C. de ap. l. eos. de tēpoꝛe ap. l. p bāc. ⁊ si qd iudicē pt mouere vt palloꝛ tremoꝛ, vacillatio ⁊ similia scri bi debēt l actis de mādato iudicis. vt ex de pba. c. q̄ñ. ꝑ Jn. ⁊ ió lex refrenat indiscretas delegatiōes cārū. §. de iure canoni co ola sunt delegabilia vt ex de ꝛaꝓtoꝛib⁹. c. i archiepatu. Jtē q̄libet ordinari⁹ vl delegat⁹ ꝓncipis pt id q̄ vult delegare. ⁊ id q̄ vult sibi reseruare. Jtē dare formā delegato de ꝙsilio reg rēdo quā ipe delegatus ñ teneat regrere de offō dele. c. ñ ꝙ debilitate. ꝑ Jn. §. lege ste ea q̄ sunt ꝙmissa maioꝛibus ꝑ mato res explicari volūt q̄ñ fides ē exploꝛata. ⁊ industria singula ris electa. vt. §. de offō ei⁹ cui mā. est iur. l. §. ⁊ ar. l. §. de offō ꝓ. to. ⁊ canonīste volūt q̄ō vbi est electa industria puta offiñ pōt cādi. q̄ id cōmitti ñ possit. ō offō delega. q. ꝙ Jn. ⁊ cū iudiciū nō possit cōmitti. de arb. l. licuit. Jtē est implicare ꝛdictiones dicēdo ꝓ limis supꝛema iudicia sunt ꝙcessa. ad q̄ pōderat su pm⁹ grad⁹ ſi infimo ⁊ alr ꝓuato delegari pōt. ⁊ ſi infimi pñt maxima quare nolb⁹ diſtin guunt q̄re grad⁹ bñt surſum. ⁊ de ostis, ⁊ ió q̄ canoniste dicūt in eoꝝ foꝛo seruet, nō in foꝛo iu stiniani. q̄ q̄ dicūt ſi b3 significare distinctionē ⁊ rōnē veritā tis. ¶ Hūc a capite ſchoātes examinam⁹ lec. 2a hic q̄ sua nō pt dirigi ꝙ eplas cōtinentē tenoꝛē ſnle 2tra hoc oppōit māda tus de citādo est sua. C. de epis ⁊ cleri. l. cū clericis. ⁊ pt fieri cō missio parte absente. ⁊ sufficit q̄ ꝙ nunciū vel eplam dirigat: vt. l. §. ⁊ ſi iterpellat. ō arb. C. q̄ō ⁊ q̄ñ in. l auk. g semel. Jtē cer tū est q̄ statutio termini ⁊ ei⁹ ꝓrogatio vl cōtra ei⁹ arctatio est interlocutoꝛia ⁊ tñ pōt fieri absente pte. ꝑbāt ꝑmū. §. de ar bi. l. qualē. §. ſi. ꝑbat scōm. eo. ti. l. dies ꝓferre sufficit ꝙ post fa ctus intimari vt ibi p3. ⁊. ff. de reg. re. l. ann⁹. l. §. ex hoc ann⁹. C. vbi in rē actio. l. §. C. vbi ō cri. agi oꝑt. aut. qua i puin. Jtē manifeste apparet q̄ sua ō citādo semp puenit citationē q̄ est executio ꝓcepti. ergo sufficit ꝑmo fieri. scdo itimari. bicō[illegible] ꝛre male gl. dicit q̄ ille. §. loquit l diffinitiua: sec⁹ in interlocu toꝛia: vt l. §. ria. ¶ Ista gl. ſic simplr loquēs ñ ē vā. q̄ sic ꝑbo a ß ō creū ē sua ſterlocutoꝛia⁹ō bo. aut. iu. pos. l. ſi minoꝛ. mō pone q̄ scōm decretum est interpositū ℈ nō citatū, §. ē ei itima tum an v3. certe nō est rite ꝓcessus adeo q̄ ſi esset clausula ⁊ ſi b senseris te granatū ꝙpareas receptuꝛ⁹ institie ꝙplenētū, ista clausula nihil operaꝛ q̄ tunc demū operaꝛ vbi nō o3 ꝓcedere citatio l3 ꝑt incipi a ꝓcepto q̄ ē solū i certis casib⁹. vt i operis no. nūci. q̄ ſic ꝑt fieri ꝑ puatū ita ꝑ iudicē ñ ꝓcedēte citatiōe ſi tñ iuder instificat se ꝑ clausula. ⁊ senseris ⁊c. S3 ꝑuat⁹ ñ vt. §. de nō. op. nū. l. de pupillo. §. meminisse. ⁊ ibi bar. ¶ Jtē ē alia rō q̄re illa clausula ñ operaꝛ q̄ b3 i se 2ditionē ſi seseris te gra natū ſ3 ſi sentit se granatū q̄ decretū ē nullū. g nō. tenet ꝙpa rere. facit. C. ſi mā. ita fue. ali. l. ea q̄dē. ¶ Et no. q̄ q̄dā dicūt. q̄ ꝙparēte absente ista clausula facit trāſſūdi ꝓceptū l simplicē citationē. ⁊ sic expiraꝛ ꝓceptū eo ꝙ ꝓ eo q̄ cōpaꝛet. ad q̄ facit q̄ no. Jn. ō coba. cle. c. ꝑe. q̄ ñ ē verū, imo si ꝓceptū iustū ē o3 ꝙfir mari ⁊ nō infirmari. ar. C. ō car. edic. l. ſi em ꝓceptū ē iustū g nō grauaſ. ſi ergo illa clausula ē 2ditionabilis. Si senseris ⁊c. nō trāſſundit ī citationē nisi exiſtēte 2ditiōe ꝛa. §. q̄ō grauaſ tūc bñ enascit q̄ iuder q̄ apponit illā clausulā ñ intēdit ī debite grauare ptes. ar. §. ō ma. te. l. ſi qs locuples ī ſi. ꝓ Cetera ſi am be ptes sunt absentes. gl. nō ōt verū ēt i citatiōe cū ōbeat fieri ꝑte pētēte. vt. §. ō in. l. ad perēptoꝛiū. l. ⁊. C. ſſr. ꝙtū tpscri. q̄ō. l. ñ oic g̃ q̄ aut vtrāq; ps abest ⁊ tūc nō v3 illa sua q̄ iuder est sol⁹. ⁊ ſi est ibi iudiciū nec actio. vt. C. ō ind. l. ꝑ randū. ī ꝑnc. aut vtrāq; est ꝓsens ⁊ v3 sine ylla citatiōe. §. de ſeriꝰ. l. §. §. itē testis ſi dū ꝓducit l iudicio ē ꝑñs ꝑt inrare sine ylla citatio ne de his q̄b. vt ind. l. ꝑost legatū. §. is ꝙ. nā cū finis citatiōis sit cōꝑatio fruſtra citaſ ꝑñs. vt ōt Jnn. ⁊ ioānes andreas. ex tra. ō elec. c. i. in nouella. vñ. l. ꝓsentiā pōderat. de re. in. l. ō vno. quoq; aut vna pars abest, alia est ꝓsens ⁊ petens tūc aut ferꝛ ꝑ absente nō citato ⁊ tūc v3 sua q̄ citatio regrit fauoꝛe absen tis ſ3 ſi nō ualeret retoꝛqrek in ei⁹ lesionē q̄ esse ñ o3, vt no. C. de ind. l. ꝓperādū. §. ſi aūt re⁹. l3 ℈ no. i. l. furioso. ℈. de re iud. tū dic q̄ō in re criminali

arbitrio nisi sit cl'a rato manēte pacto,q2 tūc duo sunt cōpro-
missa.vnū cū pena.τ istud soluiť aliud sine,τ istud nō soluiť q2
nō pt trāsfundi i penalē stipulōnē cū sit absq3 pena.vt.j.ō arbi.
l.si duo.§.fi.ꝙ nota.¶ Uenio ad scōam lec.q̄ ōt ꝙ vbi reqriť
decretū ibi nō offerť libell⁹ ꝫ imo offerť vt.j.de exc.tut.l.scire
opz.§.opz.vñ gl.reprobat illā lec.¶ Sz ꝫ gl.op.j.de exc.tut.
l.excusare.sol.ibi libell⁹ poniť ꝑ nūcio vel epl'a.nā cās cāe nō
pōt qsi iudicio reddere ꝑ nūciū vel epistolā q2 nō fundāt iu-
diciū.j.de ꝓcu.l.j.ꝑ Cy.in addi.qō est no. ¶ Reuoco i dubiū
illā lec.petiť a iudice ꝙ iterponat autoritatē i aliq̄ actu ꝫdiciť
τ petiť offerri libell⁹ qd iuris dn̄t isti libell⁹ non est offerēdus
ꝫdictori q2 nihil ꝯcludeť sibi sz iudici opponēs.ōt aduersari⁹
sum mihi dz offerri libell⁹,petitor ōt nihil a te nec ꝫ te peto.
In illa.q.gl.ōt libellū offerēdū.i.narrationē scriptā ꝯtinentē
qd petiť τ q̄re.nā cās qb⁹ strāgulať noiatim exponat vt.C.de
ꝑdijs curi.l.j.li.x.so.si ꝫdictor petit ꝙ petitio scribať i actis τ
deť sibi copia recta postulat.l.j.§.edenda.j.de edē.si aūt petit
ordinarie ꝓcedi τ litē cōtestari nō recte petit,q2 nō teneor litē
ꝯtestari cū eo a q̄ nihil possū ꝯseq.sec⁹ si ab eo volo aliqd ꝯse-
q.C.ō edi.di.ad.tol.l.fi.extra ō iud.c.fi.facit.j.de min.l.tutor.i
ꝑn.nō tñ vitiat ꝓcessuz exordiariū litis ꝯtestatio,q2 abūdās
cautela nō vitiat.C.de test.l.testm̄.ō iud.c.nouit.ꝑ Inn.¶ Itē
reuoco i dubiū intellm̄.d.l.excusare.gl.ponit diuersas lect.sz
Dy.approbat illā ꝑ libellū.i.ꝑ iudicē delegatū. Sz q2 alij ex-
ponūt ꝑ nūciū vel ꝓcuratorē tu ꝯsidera cās excusatiōis.nā si
ꝑ examiatione ꝑsone cognoscunť est necessaria p̄ntia:vt.C.de
his q ve.eta.l.ij.si vo nō ꝯsistit i p̄ntia ꝑsone tūc sufficit ꝓcu.τ
adde ꝙ dixi.s̄.de adop.l.si post mortē.§.fi.sz gl.i.d.§.opz.vult
ꝙ q̄dā qs dz allegare ꝑ se,q̄ tñ pt ꝓbare ꝑ aliū iducēdo testes
τ ꝓbōnes.facit.c.si forte.de elec.li.vj.Pro vberiori aūt itelle-
ctu materie hāc scōam lec.ꝯcernētis p̄mo est q̄rendū vtrū cū
offō iud.aliqd est fiēdū sit necessaria ei⁹ iploratio.Scōo an sit
necessaria abn̄tis citatio.Tertio an sit necessaria libelli obla
tio.Quarto an sit necessaria lit' ꝯtestat.Quito an sit necessa
ria aliq̄ snīa vel decreti iterpositio. Et q̄ ad p̄mū pūctū vť ꝙ
sit necessaria officij iploratio:vt.j.de dā.ife.l.iiij.§.h aūt iudi-
ciū.In ꝫriū ꝙ iudex dz ptes suas iterponere ēt sine iploratio
ne.facit.C.ō ap.l.eos.§.fi.j.de li.di.l.j.tñ vť ꝙ possit nō tñ de-
beat de necessitate.j.de iter.ac.l.vbicūq3,ex de fi.istr.c.cū ioan
nes.de ꝓcu.l.filiusfa.§.veterani.j.de iud.nō ꝗcqd.de off.dele.
ꝯsuluit.τ qō no.instit.de ꝑ.obli.§.oīs.τ.C.quō τ q̄n iud.l.j.exa
minat Cy.in.l.j.x.iiij.q.j.de iurisdi.oīm iudi.τ Bar.i.d.§.hoc
aūt iu.Tu dic ꝙ q̄dā sunt iudici iussa.per.l.q̄dā p̄missa sunt.
ꝑ.l.in libero eius motu τ arbitrio.Quedā requirūt interpella
tionē ptis.Exēplū de p̄mo.l.eos.C.de ap.vbi iubeť iudici a q̄
appellať dare ap'los.itē ꝙ facinorosos iq̄rat τ puniat.j.ō offō.
p̄si.l.ꝯgruit.τ tūc si ñ facit puniť.vt.C.ne sac.ba.ite.l.j.τ hoc ꝑ
pter publicā vtilitatē.vt.j.ad.l.aql.l. ita vulnerat⁹.ō pu,l.lici
tatio.§.ꝙ illicite.facit in aut.iusiur.ꝙ p̄stať ab his.§.fi.ergo
vbicūq3 dz supplere ō facto ingrēdo nō dz expectare ꝙ aliqs
petat vł accuset ꝙ itellige cū aliquo tēperamēto.ar.ff.ad tert.
l.ij.§.cōfestim.τ ar.j.de neg.gest.l.diuortio.§.sz hic q̄dā.Exē
plū ō scōo ē vbicūq3 indici p̄missuz est sz ñ p̄ceptū ꝙ suppleat
vt.l.ampliorez.§.fi.C.de ap.τ.d.c.cū Ioānes.τ adeo ei⁹ libero
arbitrio τ motu est facere τ non facere. vt siue facit siue nō ap-
pellari pt.vt no.in spe.ō offō iu.l.j.§.ipedit.ꝟ.sz qd si iudex.ꝙ
est no.sic est in his q̄ ad merū libitū iudicis ꝑtinēt sicut est de
legare vł nō delegare cāz vt.l.cū solitū.C.de sen.τ iter.om.iu.τ
C.de peda.iu.l.plz.nā hoc est ius iudicis τ ñ tāgit ius partis.
τ iō nō ōz grauare ptem siue cām deleget siue nō q̄cunq3 ergo
cōmittunť iudicū volūtati p̄nt sine partiū interpellatiōe ex-
plicari.¶ Exēplū de tertio est in restōne i integrū q̄ peti dz i
dilatiōib⁹ ꝯcedēdis q̄ peti dn̄t:vt.C.ō tpe i integrū rest.l.pe.τ
fi.τ ō iu.l.ad perēptoriū.τ.l.ij.C.vt.j.certū tp̄s no.tñ q2 sufficit
restōnē i itegrū tacite peti.C.ō aut.tu.l.ōfendēte sic τ restōnē
possessionis sufficit tacite peti ꝓposita spoliatione.vt no.j.q.
iiij.q2 p̄sulat⁹.Itē ea q̄ pertinēt ad ꝯn̄tiā petitoꝝ videtur esse
petita tāq3 annexa rei petite vt fruct⁹ interesse τ litis expense.
vt.j.de edil.edic.l.ediles.§.itē sciendū.τ de rest.sp.grauis.per
In.¶ Et iō ñ est necessaria exp̄ssa petitio. vt no.i.d.§.h aūt.
ꝑ Dy.Quecūq3 aūt reqrūt intētationē ea mero iudicis offō
nō implorato explicari nō p̄nt:q2 ꝑtinēt ad ius intentātis.vt
instit.de repli.in prin.nisi vbi iudex supplere dz.j.de pe. here.
l.fi.τ ꝙ no.C.de trā.l.vbi pactū.sz ibi ē iō q2 iudex ñ dz ꝓnun-
tiare ininstū nec ꝫ iudicialē ꝯsciētiā.vt.j.de fer.l.ij.in fi.facit.j.
de pe.here.l.hř ditas.in fi.C.de epis.τ cle.l.nulli.sz i istis legib⁹
est spāle fauore pietatis.de an.lega.qnt⁹.§.ad autoritatē.τ de
lega.j.l.ciuitatibus.in prin.Itē facit qō no.Inn.extra ō iure
iur.ad nraz.la.ij.sz ibi ē spāle odio vsurarioꝝ,vt sine petitiōe
τ vltra petitionē iudex possit ꝫ eos ingrere τ de facto supple

a ¶ Inspici ad de idem tenentem.d.bar.so. in ꝯsi.clx.inci. in p̄senti cōsultatione. versi. confirmať ista opi.τ.ij.in fi.l ij.pte.τ.d.maria.soz.in ꝯsil.xxxiij.icip.visis.versi.verū quia.τ.d.bar.eius.d.maria.cōsiliū in cōsi.cxxxiiij.incip.visa.ꝟ.ij.via.in prima pte.

re ꝙ no.Itē facit ꝫ.j.de post.l.quos ꝓhibet.so.ibi spāle ꝑpt
maiestatē pretoris cōseruādam q2 polluitur dignitas ꝯsortio
infamiū.Itē fallit in causis orphanoꝝ τ miserabiliū ꝑsona-
rum τ eoꝝ q suis negotijs superesse nō possunt quibus absen
tib⁹ iudex pt de facto supplere sec⁹ si suis negotijs superesse
p̄nt τ nolunt arg.j.de postu.l.itez quibus.τ.l.τ qui negotijs.
Itē fallit in curatore dando bonis cōseruandis τ interdū di-
strahēdis si res vrget.nā hoc pt iudex ex offō q2 ipsa bona pe
tere nō possunt curatorē cū anima careāt.vt.j.ō cu.bo.dā.l.ij.
eadē rōne puto idem si infans sit litigatur⁹ cū tutore vt iudex
ex offō possit dare curatorē liti lz si esset maior i fante nō posset
nisi peteret,vt.l.q hz.§.si pupill⁹.de tute.pt ēt remediū loco iu
dex hortari τ forte ēt cogere aliquē ꝓpīquū infantis vt petat
pro eo τ de rato caueat.ar.j.de ꝓcu.l.mutus.§.is q.τ hec sunt
no.¶ Quo ad s̄m punctū vť ꝙ sit necessaria citatio.de ado.l.
nā ita diuus.In cōtrariū qō nō sit necessaria citatio.not.de
bo.pos.l.iij.§.pe.sol.Q̄n̄q3 iudex vł superior facit gratiā q̄n̄q3
ius exhibet siue reddit.p̄mo casu aut illa gratia residet mere
in ipso τ ius alteri⁹ nō infringit τ non requiriť citatio.de pre
ben.eū qui.lib.vj.si vero ius alteri⁹ infringiť vt cū legitimať
spuri⁹ ꝑ comitē tūc exigiť citatio,lz illa legitimatio dicať do-
nū.vt in aut.q.mo.na.effi.sui.§.si vero solū.ō na.resti.l.fi.τ ita
tz bar.in.l.gall⁹.vel dic lati⁹ vt dixi in.d.l.nā ita diuus.facit
j.de tu.τ cu.da.ab his.l.j.¶ Scōo casu cū ius ōt.τ tunc refert
aut ꝑ modū iurisdictiōis cōtētiose in ꝫdictorio iudicio aut ꝑ
modū iurisdictiōis mere τ simpl'r voluntarie.si quidē ꝑ modū
cōtentiōis τ tūc aut tractať de absentis p̄iudicio pleno.τ de-
bet citari:vt.l.i cāe.§.cā cognita.ff.de mino.τ.l.ēt.§.fi.aut ō se
mipleno.τ idē.l.j.§.denūciari.de vē.inspi.aut ō qualiquali ꝙ
absenti parū nocet.τ nō debet citari.de ifa.l.luci⁹.aut ō nullo
τ nō dz citari q2 illi sunt citādi quoꝝ tūc iterest:aut agiť ō fa
uore τ nō est necessaria citatio.vt.l.cū vn⁹.de bo.auten.iu.pos.
¶ Et est ar.ꝙ futuri aduersarij nec sunt citādi nec i publica
tiōe p̄uilegioꝝ nec i explicatiōe instrumētoꝝ.vt.d.§.denūcia
ri.ꝙ est no.aut sum⁹ in iurisditiōe volūtaria.τ tūc aut aliqs
se offert ltīe ad ꝫdicēdū quāq3 ñ citať τ cū eo postea ō necessita
te citādo dz expediri cā.vt.l.j.C.de bo.s̄m tab. Aut nemo se
obijcit τ tūc aut iudex decernit id qō lex ōcernit τ tūc nemo ē
citandus.vt.d.l.iiij.§.pe.q2 executor τ minister.l.est.vt.l.j.§.de
cretalis.ō succedi.nā bonoꝝ possessio edictalis ē forma decre
tali.τ sciētia.l.decerniť.τ lex ñ ōcernit nisi verū:vt.j.ō ꝯdi.ob
cām.l.si pecuniā.§.si qs s̄nū.Aut iudex aliqd statuit τ tūc si
volūtas adest habētiū p̄ncipale ius ac ptātē liberā in actu ne
mo ali⁹ ē citād⁹.de ado.l.in adoptiōe.al's sic.vt.l.nā ita diu⁹.
τ dic vt ibi dixi.¶ Quo ad tertiū punctū ō libello vť ꝙ libel
lus.ñ deť.vt hic s̄z secūdā lectu.In ꝫriū vť dict⁹.§.oportet.
so.aut qs iplorat iurisditionē ad gratiā aut ad iustitiā.p̄mo
casu offerat supplicationē,tñ τ sine scriptura vz ꝙ sitq3 dic vt
no.i ꝓemio.vj.i nouella.Scōo casu q̄n ad iustitiā τ tūc aut tē
dit ad p̄paratoria petēdoꝝ τ ñ exigit libell⁹ de iterroga.ac.l
rub.aut i ꝯsequētiā petitoꝝ τ idē.aut ē qd p̄ncipale. τ tūc aut
cōcludit aduersario aut superiori. Si aduersario dic vt.j.ea.
l.§.de plano.si aūt cōcludit superioris soli τ ñ ꝓprie libell⁹:q2
superior nō ōz ad iudiciū trahi sz adiri.C.ō ordi.iudi.l.j.cū si.
¶ Quo ad quartū punctū dic litē nō cōtestādā nisi duob⁹ cō
currētib⁹.s.qō iudiciū sit formatū ex trib⁹ ꝑsonis p̄ncipalib⁹.
s.iudicis actoris τ rei.nā inter actorē τ reū p̄ncipalē fit cōtesta
tio litis,sz cū iudice ñ ꝯtestať lis.vñ i inq̄sitiōe ñ ꝯtestať lis tñ
respōsio rei hř ꝓ cōtestatiōe litis.itē cū reo trāsuersali ñ cōte
stať lis sz cū reo p̄ncipali.C.de liti.autē.nūc si heres.τ no.j.de
inoff.te.l.suspecta.qō no.ille aūt ōz re⁹ p̄ncipalis q in se clau-
dit totā litē τ eius effectū.Secūdo requiriť ad hoc vt lis con
testeť ꝙ cause ordo desiderat:vt.j.§.de plano.τ sunt quedam
cause que periclitarētur nisi dispēsaret lex super cōtestatiōe.τ
tūc lex dispēsat vt ñ tēpore litis cōtest. re⁹ est absens lz postea
sit p̄ns valet iudiciū.de tēpore ap.l.fi.§.istud.τ est ibi speciale.
propter periculū more.τ ideo sec⁹ in cā nullitatis solius:quia
6 ibi non sunt fatalia.vt.j.de ap.l.si expressum.¶ † Et no.ꝙ bā
nitus in absentia reuersus restituitur nisi absentia captata.ō
postu.l.j.§.de q̄.τ dz ordo iudicioꝝ seruari.vt ibi no.¶ Quo
ad quintū circa doctrinā est natura finis petitiōis q2 natura τ
qualitas petitiōis ostendit τ renūciat nobis naturā τ qualita
tem decreti vel ꝓnunciatiōis.j.de nego.gest.l.ꝓpomp.in nego
tijs.in fi.¶ Extra no.ꝙ ꝯclusio libelli restrīgit narrata ad ea
que cōclusiue petunť q2 in cōclusiōe stat modus agēdi q semp
a debet inspici [a] vt no.iij.q.vij.c.hec qppe.τ ꝑ Inno. de rescrip.
7 super literis.¶ † Scōo not.qō inept⁹ libell⁹ nō interrūpit p̄
scriptionē nec citatio facta sup eo.vt.j.ō adul.l.accusatur⁹.q2
ex eodē facto non dz actor cōsequi penā,q2 cōdēneť in exp̄sis
τ premiū qō p̄scriptio interrūpať.ar.de ne.gest.l.siue heredi-
taria.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tari.a. facit de iterro.act.l.si fili⁹.la.ij.⁊ ꝙ no.i aut.offerat. ꝺ li.
8 ꝯte.¶ Tertio no.ꝙ ꝓductio rescripti gr̃osi hꝫ viꝫ libelli.se⸗
cus in rescripto ad lites ⁊ cās.C.de dila.l.si qñ.C.de his q ve.
eta.ipe.l.ij.C.de lit.ꝯte.aut.libellū.¶ Quarto no.qꝺ ꝓductio
appl'onis corā iudice ad quē petēdo qꝺ ꝓcedat sup ea hꝫ vim
libelli nō dico ꝙ sola applo hēat vim libelli:vt no.Jnn.i.c.cū
ꝯtingat.de off.dele.⁊ adde ꝙ no.de fi.istr.g.ꝓpetu⁹.p Jnno.⁊
de ap.dilecto.⁊ qꝺ no.ij.q.vj.c.si qs in q̄cūq₃. ¶ Quito not.ꝙ
vbi ad ꝑpationē alteri⁹ cāe q̄rit de possessiōe sine libello pt iu
dex se iformare i possessiōe ⁊ mādare alteri pti qꝺ agat posses
sorio vel petitorio si vult ⁊ qꝺ ad possessionē iiuriose vel cū ar
mis nō accedat sine suo ꝑmissu.de off.ꝓc.ces.l.fi.de vsuf.l.eqs⸗
simū.de li.cā.l.liberis.§.fi.ꝙ cū eo.l.si seru⁹.p Ja.de are.ꝺ ꝓc.
c.i pñtia.post pn.p Jnn.⁊ ita ꝺt An.de pi.obseruari i practi⸗
ca i pala.qꝺ no.¶ Nūc accedam⁹ ad tertiā lec.q̄ dictat ꝙ cāe
decretoꝝ interponēdoꝝ solēniter cū plena cāe cognitiōe dele
gari nō pñt. Sꝫ hic q̄rit q̄re tenaci⁹ heret officij ipartitio cū
iterpōne decreti ꝙ̄ diffinitio cārū eq̄lis ꝑiudicij vel maioris,
cū pmū nō delegeт ꝺm sic.Rñ.qꝛ pmū est mixti ipij ꝺm iuris
ditiōis.¶ Sꝫ cur tā varie ꝙ alterū sit iurisdōnis alteꝝ mixti
ipij:Rñ.decretū nō ens facit ens:⁊ istꝺ est nobili⁹ ⁊ maius ꝙ̄
iuri iā facto famulari.vt ꝓbat p Jnno.in.c.cū P.de fi.instr.
¶ Nō veniam⁹ ad op.⁊ op.⁊ vr̃ qꝺ cāe mixti ipij pñt delega
gari,vt.C.vbi ⁊ apꝺ q̄s.l.fi.so.ibi spāle fauore minoꝝ ⁊ eis si⸗
miliū.Jtē ibi nō iterponit decretū sꝫ diffinitiua.¶ Scꝺo op.
ꝙ cāe q̄ decretū reqrūt delegari pñt.vt.j.de offi. ei⁹.l.cogni⸗
tio.§.vt possessio.so.hic loqt vbi exigit cāe cognitio ibi semi⸗
plena vel min⁹ ꝙ̄ semiplena ⁊ iꝺ ibi nō pōderat a q̄ fiat dūmō
fiat.¶ Tertio op.de.l.j.C.q p sua iuris.sol.ibi nō loqt i his q̄
ptinēt ad iudicis autoritatē ipartiēdā sꝫ ad actionē ptiū exe⸗
quēdā sic.j.de ann.le.l.qnt⁹.§.ad autoritatē.¶ Quarto op.ꝺ
l.suggerēte.de offi.ei⁹ q vicē alte.ge.sꝫ ibi loqt i suspecto nō i
delegato ꝺm gl.⁊ veꝝ ꝺt.qꝛ vicarij nō hñt iurisditionē delega
tā ab hoīe sꝫ ꝯcessaꝫ a iure.⁊ sic ordinariā ꝺm gl.qꝺ est no.Et
adde ꝙ no.i.c.⁊ sic pncipalis.de rescr.in cle.¶ Quero an dila
tiōis cā pl'e cognita dāde vel denegāde interlocutio possit de
legari:vr̃ ꝙ nō,qꝛ cū pl'a cāe cognitio iudicis offꝺ expedit.tu
dic ꝯ:qꝛ q pōt declarare totū pt ptē.j.de i li.iu.l.videam⁹.§.fi.
vñ si tota cā pt cōmitti ergo ⁊ vn⁹ articul⁹ icidēs i tota cā. nā
icidētia nō cēsent suis pncipalib⁹ potiora.C.de iud.l.quoties.
¶ Sꝫ occurrit videre i quo v̄bo stet pmū decretū.⁊ in q̄ v̄bo
stet ꝺm decretū,⁊ vr̃ ex vi v̄bi vtrūq₃ stare in v̄bo decerno cū
ꝺꝛ decerno te mittēdū in possessionē ex pmo decreto.istud ē p⸗
mū decretū ⁊ cū ꝺꝛ decerno te mittēdū ex scꝺo decreto.istud ē
ꝺm ꝺcretū iductio aūt q̄ fit in possessionē p nūtiū iudicꝭ illa ē
executio decreti ñ ē decretū,sicut em̄ distat executio a snīa: vt
l.a diuo pio.ꝺ re iu.⁊ de epali audiētia.l.impiale.ita differt de
cretū ab executiōe ꝺcreti cū ēt diu post fieri possit. Jn ꝯriū vr̃
ꝙ ipa missio i possessionē ꝺꝛ pmū ꝺcretū:⁊ ꝺm decretū qꝛ tū ⁊
ꝯhit pign⁹ ptoriū ex pmo ꝺcreto,vt.l.ñ ē mix.§.sciēdū,de pig.
ac.⁊ tūc p ꝺꝫ decretū nāsciscit qs verā possessionē ⁊ dñiū. ꝺ ac.
pos.l.q vniuersas.§.itē cū ptor.Tūc em̄ act⁹ pm⁹.s.actus v̄bi
trahit secū effectū suū ⁊ ñ pꝛi⁹ hinc ē ꝙ act⁹ v̄bi pt explicari p
delegatū saltiꝫ in pmo ꝺcreto,qꝛ ē ptātꝭ psonā ꝯcernētꝭ:sꝫ rea
lis act⁹ ñ pt delegari qꝛ ꝯcernit territoriū iurisditioneꝫ ab eo
iseparabilē,at delegat⁹ ñ hꝫ territoriū:⁊ iꝺ realē actū ñ pt exer
cere.qꝛ territoriū ꝯcernit:vt.l.fi.C.vbi ⁊ apꝺ q̄s.⁊ iꝺ ñ mittit i
territoriū alienū,vt.j.de bo.aut.iudi.pos.l.cū vn⁹.§. is q.facit
ꝙ no.de fo.cōpe.c.postulasti.Et si dices sit act⁹ pm⁹.s.de mit
tēdo delegat q̄ mixtū impiū delegatū.Rñ.nō infert ps in to⸗
to.ar.j.ꝺ edi.edil.l.cui dēs.ob.ꝓdictis qꝛ nūci⁹ mittit q nō hꝫ
iurisditionē vt.j.de iudi.l.fi.qꝛ ꝯsideram⁹ ꝓut emanat a iudi⸗
ce.j.de manu.vin.l.si pf.§.fi.⁊ sic lictor seu spiculator q decapi
tat hominē ñ ipse decapitat sꝫ iudex vt ex̄ de re.iu.c.ꝙ qs mā
dato.p Dy.sic ⁊ nauis ꝺfert frumētū:sꝫ ñ sibi sꝫ dño.⁊ iꝺ dñs
inspicit.l.j.§.nauē.j.loca.⁊ sic nō inspicit pica ⁊ organū: qd q̄
dicem⁹ nūqd act⁹ v̄bi i ꝓnūtiādo ꝺmittēdo ē mixti impij ⁊ vr̃
ꝙ non qꝛ lex ꝺt qꝺ in possessionē mittere ē mixti impij vt.j.de
iu.om.iu.l.iubere cauere, sꝫ aliud ē mittere aliꝺ mittēdū ꝓnū
tiare:vt.l.j.ꝺ iu.om.iu. Jn ꝯriū vr̃:qꝛ istꝺ expedit offꝺ ꝙ ñ de
seruit petitiōi: qꝛ ñ ē actū pncipaliter ad h̄ vt fiat missio sꝫ ad
ipꝫ debitū:⁊ iꝺ cū ñ ꝺseruiat actiōi ē offm̄ nobile veniēs ꝑprio
iure.i.ex edicto ptoꝝ:vt not.j.ꝺ ne.ge.l.j.q̄ cū sit nobile,⁊ tēdit
ad ꝺcretū:q̄ ē mixti impij.Rñ.credo ꝙ ē mixti impij:sꝫ ꝺlega
bile.qꝛ act⁹ v̄bi pt ꝺlegari:sꝫ act⁹ facti ñ:qꝛ adheret glebe ter⸗
ritorij vñ sili lꝫ possiꝫ dño territoriū ꝑmittēte iter ꝯsentientes
cognoscere i suo territorio tñ executionē facti facere ñ possuꝫ
ēt ei⁹ ꝑmissu:qꝛ hāc ptātē qs ñ hꝫ sine territorio.facit qꝺ no.j.
si qs i ius voc.nō ie.l.j.§.ex quacūq₃.⁊ ꝺ illo mixto impio pnci
pal'r ꝺꝫ tractari i.l.iubere cauere.dic vt ibi.Aduerte tñ dicūt
doc.ꝙ aliud ē ꝓnuntiare tm̄ aliꝺ facere,⁊ iꝺ est dr̃ia an iudex
ꝓnūtiet mittēdū:an dicat mitto.⁊ veꝝ est si ē res parata mis⸗
siōi.al's si nō est parata verbū mitto exponit.i. decerno mittē
do,qꝛ nō pōt iudex v̄bo solo mittere in possessionē: facit in.l.
duob⁹.§.idē rñdet,q satis.cog.l.sciēdū.de iure do.l. si spōsus.
9 §.j.j.mā.l.q negotia.ꝺ ac.po.l.ꝓdia cū seruis.¶ † Jtē dicunt
doc.ꝙ aliud ē aliquē rebānire aliud ꝓnūtiare eximēdū de bā⸗
no.C.si aduer.li.l.j.qꝺ ē bñ dictū ꝙ̄tū ad formalē differētiā.tñ
qui nō pōt rebānire nō pōt diffinitiue ꝓnūtiare rebāniendū,
sꝫ interlocutorie sic,⁊ facit quod aliud ē deportare aliꝺ decla⸗
rare deportādū,qꝛ hec snīa nō mutat statū hoīs nisi postquaꝫ
fuerit approbata p habētē autoritatē deportādi, sꝫ pma sic qꝛ
trahit secū suū finē. de inīust.te.l.si qs filio.de leg.iij.l.j.§.q p⸗
fectis.de of.psi.l.illicitas.§.q vniuersas.in glo.cū si.facit.j.de
rei vē.l.fund⁹.⁊ illa faciūt ad multa.¶ Et no.qꝺ qñ cōmittit
aliqd nō iudiciale sꝫ extraiudiciale tūc missio in posses. nō est
mixti imperij ⁊ pōt demādari.de acq.pos.l. q absenti.§.j. ⁊ iꝺ
executores gratiarū pñt in possessionē mittere.de of.dele.i li⸗
teris.p Jnn.nec añ expirat eorū mādatū.de pb.p illoꝝ.p Jn.
10 ¶ † Scꝺo no.post gl.ꝙ qñq₃ q̄titas ē in obligatiōe pp spēm.
⁊ dic vt.j.si ex no.cā aga.l.ij.§.j.Qñq₃ factū debet pp spēm vt
cautio pp domū ruinosam vt in.§.iul.de pe.l.ediū.⁊ de ne.ge.
l.sed an vltra.circa med.Qñq₃ debet fctm̄ estimatū ipso iure:
vt liberatio,⁊ dic vt.j.de neg.gest.l.si qs mādato.qñq₃ debet
patiētia ⁊ dic vt no.j.de ope.no.nū.l.si pus.qñq₃ debet pign⁹
vl' cautio ⁊ tūc nō interponit ꝺm decretū,qꝛ missio p cautiōe
ht vt.j.vt in pos.le.l.is cui.§.q̄ri pōt.⁊.j.ad carbonianuꝫ.l. de
bonis.§.q pupillo.¶ Circa q̄rtā aūt ⁊ qntā lec.h̄ non insisto.
sufficit em̄ remittere vt gl.remittit.¶ Sexto ⁊ vltimo pōt in
hac.l.poni casus p.l.meminerint.C.vñ vi.ꝺm Guli.⁊.C. si per
vim vel alio mō.l.j.in gl.no.⁊ in.l.si qs in tātā.i gl.mag.¶ Ul
timo doc.inducūt hūc.§.qꝺ delegatio p libellū.i. p lr̃as ē pro
bāda ꝙ ē verū in delegatiōe vniuersali.C.de mā.pn.l.j.sec⁹ in
singulari qꝛ pōt ꝓbari p testes in aut.in medio lit.§.j.⁊ vt lit.
iurent.§.qꝛ vo.ꝺm Ray.tu dic si añ factū.i.si opponit in pnci⸗
pio litis dꝫ ꝓbari p scripturā sꝫ post factū tene distinctionē.d.
Ray.⁊ adde qꝺ no.de of.dele.cū in iure.p Bar.cū em̄ pñtatio
rescripti debeat añ oīa ꝓcedere non est ꝓcedendū non ostenso
rescripto nisi ptes velint aut sub silētio ptrāseāt. de gratiosis
vero dic vt no.Jo.an.in ꝑemio sexti i nouel.vbi oino videas.

Circa aduocatos.

Non dꝫ qs tm̄ pati ꝙ se cōtēptibileꝫ reddat aut nefanda dissimulet, sed cum ingenio ⁊ grauitate animi qs debet esse patiens.h.d. Additio Baldi.

Ubi decretum.

Hic.§. nō hꝫ locū i spūalib⁹ ꝺm Jn. de rel.do.ꝯst.l.iij.gl.
Bal.¶ Jn gl.ibi,dic decretū.qd refert dicere decreuit vel de
dit vl' ꝯstituit tutorē.viꝺ i spe.ꝺ cu.§.vt aūt.v̄.instꝺm q̄q₃.i fi.
An aūt excōicatio vel interdictū ꝓprie dicat snīa dic vt not.
Arch.xviij.di.decernim⁹.¶ Jbi alij dñt.viꝺ in spe.de li.ꝯte.
11 §.nūc dōm.v̄.xxviij.¶ † An iurisditio volūtaria possit ꝺle⸗
gari.dic vt no.Arc.xxv.di.plectis i gl.ad hoc ex̄ ⁊ no.j.ꝺ ꝓb.
ab ea pte.Bal.¶ Jbi respō.hi q ⁊c,viꝺ qꝺ no.Jn.ex̄ de of.vi.
tua nobis.⁊ de of.or.romana.⁊ de of.arc.c.j.⁊ ꝺ rescri.⁊ si qñ.i
cle.i gl.v̄.sup V.foraneo.ibi cū ordinariā iurisditionē.Quid ꝺ
vicarijs dic ꝙ hñt ordinariā.⁊ eadē cū dño.⁊ iꝺ non appellat
ab eis ad dñꝫ:qꝛ appellatio dꝫ eē ad superiorē gradū.⁊ h̄ ñ pe
tim⁹ gradū,qꝛ eadē ē iurisditio.sꝫ ꝺlegata iurisditio ñ subal⸗
ternat ordīarie.⁊ iꝺ facit aliū gradū. Sꝫ qd si statutū ꝓhibet
appellari a snīa ptātis an poterit appellari a snīa sui vicarij
dic qꝺ sic.vt.C.de ap.l.ēt eos.⁊.l.a ꝓcōsulibus.⁊ ibi p do.meū.

1 ☞ Oblatio libelli, an sit remissa per istud verbū, de plano.

2 Pꝛiceps, quādo committit causas sub aduerbio summarie qualiter intelliguntur.

a **De plano.** Uerbū ꝺ plano[a] itelligit.i.tpe ēt feria⸗
to.de adul.l.miles.§.sexaginta.⁊ vbiq₃
in loco honesto omisso tribunali solito.de iter.ac.l.noluit.§.j.
dilatiōes ēt abbreuiant pp istꝺ v̄bū de plano ꝺm Guli.in.l. le
1 uia.de accu.de dila.l.a ꝓcedēte.¶ † Sꝫ an libelli oblatio sit re
missa p istud v̄bū de plano.d.Gul.ꝙ si in cāis grauib⁹:sꝫ i leui
bus sic.C.ꝺ nau.li.xj.l.ꝺ submersis.⁊.d.§. sexagita ⁊ h̄ ⁊ has so
lēnitates ēt leuesnemo pt relaxare nisi pnceps.vt hac.l.§.fi.ēt
si sit ꝓcōsul vl' legat⁹ nisi pnceps hāc autoritatē ei spāliter de
derit.vt no.i spe.de legato.§.supest.v̄.sꝫ nūqd.⁊ in.c.j.ꝺ heret.
li.vj.⁊ in.c.sepe.de v̄.sig.in cle.in.iiij.gl.sic nemo cōmittit cām
appellatiōe remota nisi pnceps.qꝺ dic vt.C.ꝺ sen.⁊ inter.om.
iu.l.fi.¶ Sꝫ pone qꝺ in modū posse nō in modū libelli quod
mutuaui tibi.x.tu negas.ego ꝓbo. an debes mihi ꝯdēnari vr̃
ꝙ sic qꝛ de ꝯsensu ptiū pt remitti solēnitas libelli. ⁊ hoc tꝫ gl.
in.d.cle.sepe.i gl.q̄ incipit dat p hoc.Jn ꝯriū facit qꝺ no.ꝺ of.

a ¶ De plano. Uide p Frā. aret.⁊ do.Jas. may.in.l.cobe res. de vulga. ⁊ pupil.⁊ Feli. in.c.olim. de accusatio.

dele.de cāis.p Bar.C.de lit.pt.aut.offerat.in fi.nā cū ius dat formā ⁊ vltra.Pcedit annullando ptes nō pñt ptermittere solēnia tene gl.si iterueniat.saltim qualisqualis petitio. nā tūc satisfactū est rōni legis: vt iudex certā possit ferre sniam cū petitio sit certa.⁊ ita intelligit gl.Jo.an. sec⁹ si sola positio esset absq; aliq; petitiōe q; nō pōt fundari iudicū vbi nihil petit.si aūt ē narratū aliqd nō sub vbo pono ſ3 p modū ārele p vbū 2queror ille ē libell⁹ ex tacita 2clusione.⁊ v3 iudiciū.j.q.iiij.q; 2 pſulat⁹.¶ Quid si pnceps cōmittit cām sub aduerbio summarie⁹ dic idē significare q; vbum de plano p̄m Huli.ſ3 certe illa sunt diuersa cū copulent⁊ copula cadat iter diuersa,vt in c.fepe.de v.sig.in cle.i iō vī q; istō vbū summatiz tollit totū ordinē iudiciariū vt sit dicere summarie.i.ex ordine.⁊ sic v3 referri ad meā solēnitatē iudiciū; vel plene ō vitate v3 liāre. vt.l.aūt.§.j.q.ex cau.in pos.ea.nisi sit cā le.ff.ad Treb.ille a q. §.j.⁊ i po.le.is a q.ad car.l.iij.§.due cāe.l.si iudex.ō his q sunt sui vel alie.in.ar.C.ad exhi.l.thesaur⁹.facit qō no.gl.ſ. ō min. l.iij.§.i.¶ Quid si cōmittit sub vbo semiplene. dic vt ex vt li. nō pt.q.nī.§.i alīſs.⁊ vī qō istud semiplene accipiat p media pbatiōe.vt no.in.l.admonēdi.ō iureiur.⁊.l. in bonēdei.C.de iureiu.⁊ exēpla pone vt ibi. ¶ Quid si sub aduerbio simplr⁹ dic q; maxime operat vt nō admittat libell⁹ implicit⁹ vel cōditionalis nec petitio ltimata vel 2ditionalis. nec rūsio hmōi ſ3 ōia clare ⁊ sine duplicitate pcedat.ar.ō vul.sub.l.i.i fi.⁊.lvi. di.c.vl.ſ3 alibi exponit simplr.i.sine ingſitiōe vt.j.ō 2fir.tu.l.i. ſ3 istō ē qō nō regrit ingſitio alibi.i.bona fide.C.ō edi.act.l.i. ⁊ adō qō no.Arch.ō te.c.religiosus.li.vi.⁊ Jo.an. ¶ Quid si sub aduerbio fauorabilr dic qō itell⁹ qō dilationes abbzeuient veritate tū puata.j.so,ma.l.cōiūcta.l.fi.C.ō sen.q; sine cer.q̄ti. qd si sub hac forma summarie⁊ ō fctō.dic vt.l.fil⁹.de oo. per Bar.sufficit q; ille pcedat salua iustitia⁊ eqtate.j.mā.l. credi tor.§.fi. Iz nō puet ordinē ciuilē vt statutariū iudiciū; vī ius v3 reddere in 2clusiōe.i. exitu 2trouerſie vī nō pt ius alicui⁹ ptis tollere p suā sniaz sicut nec oliz cū ōia mann regia guber nant iustitia tū naturalis nō obeat deesse sicut arbitrator.q.p cedit de fctō eqtate tū puata.j.p socio.l.vī si neruel.ſ3 id q; nō ē magni piudicij facere pt.C.ō pci.im.of.l.q̄ties.alibi ō ō facto.i.abſ.p iuris effectu.ff.ō 2di.⁊ de.l.meui⁹.C.de trāſ.vbi patū.C.de adul.l.cū q.de v.ob.l.qdā cū filiū.⁊ q; de fcō fit ō fctō v3 reuocari:vt de min.l.vez.ſ.ex fctō.p Huli. ¶ Quid si cōmittit sine figura iudicij⁹.¶ Rñ.figura significat formā rei⁊ iō forma iudiciū relata vī.C.de la.li.tol.l.j.§.filiq; mō.de b.ō elec.c.idēnitatib⁹.sup vbo figura.li.vi.p Bre.⁊ in extrauā.ad reprimēdā p Bar.⁊ adō q; no.C.ō li.cā.l.pe.⁊ q admi,ab bo. pos.l.j.i gl.ſ3 nōne.⁊ q; no.de fil.pſbyt.c.j.li.vi.p Bre.⁊ ē interdū plena iudiciū; figura qñ ordinarie,pcedit semiplena qñ ex traordinarie pcedit.vbi vo ē act⁹ volūtarie iurisditiōis ibi p pte nulla ē figura iudicij.l.iij.§.j.l gl.de bo.pos.¶ Quid si dixit sine strepitu.dic q; opat vt faciat ola q; bene uiter narrari.⁊ strepit⁹ ē⁹ vborū.⁊ iō q̄to pauciora vba tāto minor strepit⁹. de elec.c.q̄rūdā.l pn.li.vi.p Bre.C.ō stu.li.vi.ro.l.j.i fi.C.ō loc. te.l.si qs in suo.ex de fer.c.fi.ō fin.c.j.C.ō epis.⁊ cle.l.fi.insūte tū pclamātē audire oz.j.mā.si pcedēte.§.fi.aures eā accōmodate sunt insti⁹ vocib⁹.⁊ ō facili pt amittere cām is p q; nemo facit vba.vt.j.ō dolo.l.fi.dolo.acciderit.¶ Quid sub aduerbio statl. intelligit.i.exactissima diligētia⁊ olbus frustratiōib⁹ amputatis.necessariū tū internallū inest olno vt de restī.spo.oliz in gl.q̄ ōt q̄cito poterit in.l.fi.§.2festim. ad Tertul.aliogn mādatū eēt impossibile⁊ nō valeret pp impossibilitatē: vt arg.ff. de v.ob.l.2rimus.§.itē q insulā.alibi ō⁊ statim.i. sine aliquo t̄ teruallo.ff.de leg.ij.cū qdā.§.fi.alibi exponit.i.celeriter.extra de loc.c.potuit.alibi exponit.i.j.triduō.C. de iudic.l.fi.alibi.i. ipso facto.in auc.de ince.nup.in pn.alibi.i.j.duos mēses.j.de iur.fis.l.aufert.§.q cōpēsat.alibi arbitrio iudi.j.vt ī pos.le.l.is a q.ī pn.de neg.ge.l.diuortio.v.ſ3 ſ3 qdā.alibi exponit anteq; ad alia diuertat.C.ō pac.l.petēs.cū fi. ¶ Quid si alternatiue pnceps ait sine iudiciū; strepitu vel figura.dic qō cū alternatiua veniat ad ampliſicādū potētiam cōmissarij q; magis ampliat ex 2iuncta q; ex diſiuncta,q; diſiuncta accipit p 2iuncta.vt no.in.d.c.fepe.i gl.iiij. Itē alternatiua directa ī ipsū iudicē suā auget ptātē.⁊ arbitriū eligēdi 2fert sibi.C.de ser.fug.l.iij. ¶ Et sic no.q; vbi adijcit vbū adhīcit sensus. Q; tū adijcit vbū ⁊ nō adhīcit sensus ⁊ ſ3 q; tangit pp ineptā loquētis. q; pl⁹ loquit q; expediat.ō au.⁊ ar.le.l.pedicul⁹.§.labeo.Q; pp 3ct⁹ naturā.j.p soc.l.si adijciat. Q; pp q̄litatē vbo⁹.nā q̄litas copulati extremi restrigat⁊ tutē copule ne ipsa q̄litas videat iserta dūmō sit talis q̄litas q; de vtroq; extremo possit p̄dicari.l.fi.§.cui dulcia.j.ō v.sig.l.fi qs fundū.⁊.l.nā q; ligde. §.si cui pen⁹.de pec.le.regulariter vo oē vbū v3 aliqd opari.s. quater⁹ de mēte⁊ ō iure loquētis 2sumpta opari pt.C.ō inst. test.l.fi qñ.de vsu.l.stipulat⁹.ff.ad muni.de le.j.l.i.si qñ.ad tre. l.balista.⁊ nō solū vbū, ſ3 et oēs vbo⁹ signat exp̄ssus de 2le. di.ii.c.i ēpo.pr.⁊.l.quoties.de vsufr.⁊.l.hēdes.§.fin.ad Treb.

¶ Sz nūqd vbi pt ō plano,pcedz filⁱ⁹ hſe ⁊ 2sensuz vī q; nō q; hic regrit plena iudiciū; figura sic dicim⁹ in cā executor⁹. j.de mino.l.3enicp.§.ſ3 vtrū ī vbo iuito pfe.⁊ ibi no.⁊.C.q ad. ad bo.pos.l.j.in gl. Jn 3tiū vī q; 2sensus pñs ē magis de substantialitate quam de solennitate ad hoc eñ ad hibeī vt filius habeat legitimā quam sine pfe nō hz cui curationē ⁊ ptectionē filij lex cōmittit ⁊ sic pī oz cōsentire in signum ptectiōis ⁊ emācipatiōis ⁊ ita dixerim.C.de bo.q̄ li.nō solū.§.necessitatē. Iz eñ statutū disponat de fctō pcedit tū necessario ⁊ oz interpretari.s.cū legitimi⁹ psonis.C.ō te.mi.l.fi.ō in.cod.l.qdā referūt. C.qoa.tut.pos.l.i vnincrsis.nō eñ oz statutū abusiue telligi: q; nō fuit ppositū b legislatori.⁊ iō et in extraiudiciarijs iudicijs exigit q; iudiciū ex psonz 2stet ⁊ q; sit fundatū.facit ad p̄dicta q; q; agat ō 2sensuz tū si psona nō ē ltia oz p̄s grauari ⁊ pōt appellari: q; q̄liter cūq; pcedat oz ps grauari⁊ pōt appellare ſ3 alia ps nō ē ltia.de minor.ait ptor.§.pmittit.facit q; no.in.c.innotuit.de eo q fur.or.recepit.p Jnn.⁊ hoc verū i ciuilibus cauſis nō ob.§.sed verū q.q; ibi pī quondā 2senserat in iudicio ordinario.vī non regrit q; de nouo 2sentiat i summario:q; trahit originē ⁊ cām a pmo.secus si nunq; 2sensisset a 3tio sensu illius gl.atē no.l.j.C.q admit.ad bo.pos.q; ibi nō ē iudiciū nec contentiosa inrisditio,hic fic.⁊ dic vt ibi plene no.

Obseruare. ¶ In text.ibi neq; ī aliq̄ dignitate, no.hic Huli.q; offiī aduocatiōis nō ē dignitas:ſ3 merū offiī sine dignitate. ¶ In tex. nemo.not. qō miserabilibus psonis iudex oz supplere nemine petente ꝛc.

Additio Baldi.

De plano. Alīs Jnn.ō of.in.c.i.de ac.oliz.⁊ p Jo. de blonastū.inst.de ac.in pn.⁊ i spe.ō of. iu.§.j.v. Itē aliō exēplū,nā si pī ꝛc.vidē olno in spe.ō lib.2ce.§. nūc dōm.p totū.in v.vī q; no.ī cle.fepe.ō v.sig.in.iij.gl.⁊ not. qō vbi nō offert libell⁹ si tū snia seq̄tur,oz offerri q̄lisqual; petitio,q; cū snia oz formari oz ī ea ei⁹ tenor inseri.C.ō sen.q; bre ui.re.l.ij.⁊ ibi p Ja.bu.Bal.vidē Arc.cxvij.q.v.B vī ī vltima gl. ma.de vbo simplr.hēs tex.⁊ gl.l.l.j.j.de 2fir.tu.vbi exponitur simplr.i.sine ingſitione ⁊ b vbi istō vbū addit in his q; sunt de volūtaria iurisditiōe si aūt ē 2tētiosa nō esset bona expositio. ¶ Sñ qd dicat celeriter.⁊ ex gbus cāis qd debeat accelerari, dic p Arc.cxvij.di.cōis.⁊.q.ij.di.si inimic⁹.q; Arc. ¶ In tex. ibi poterit ō plano.⁊ sic ñ p modū actiōis Iz nobile ēpsōis,

Que etiam omnia. ¶ Per bñc v.de spe. q; pñes pūncie nō pt cōmittere cām deciděā sine strepitu ⁊ figura iudicij ita nec le gat⁹ de latere q; eqparat̄ pcōſuli.vī ī rescriptis legator⁹ non ponit̄ ista clausula ſ3 solū ī rescripto pncip3 p̄m spe.q; ita ōter minanit ī ti.dele.§.supest.v.ſ3 nūqd.⁊ ōt qō hē casus ī eqparatiōe hui⁹ lre.ō b bētis duas gl.o2.vna ē i.c.fepe.de v.si.i ētra gl.b tenuit Huli.ō cu.ea.l.§.ō plano. ¶ Sz nūqd hoc poterit p statutū oñi legati adhuc ista lra ē ar.q; nō tñ 3tiū videmus fieri:q; p hoc nō tāgit ius supiozis.sec⁹ si vellet statuere q; nō posset appellari a snia inferioris ar. ex de iureiur.c.venīs.de hoc vide q; no.in.c.fi.de ap.lib.vj.in nouel.vbi disputat⁊ declaratur plene qō statutū inferioris valeat,tā sup ordine iudiciario,q; sup appellatione interponenda. Additio Baldi.

Que etiam. ¶ Dicit Spe.h esse casum q; legat⁹ cardialz ñ pt solutū ordinē iudiciū mutare nec cōmittere cām ordinariā terminādā summarie ⁊ ō plano:q; pcōſuli.cui legat⁹ ō latere cōpatz observare ola q; olim pſidū cōia sunt.vt h.⁊.s.c.si aliā.§.fi. Ita no.ī spe.ō legato.§.supest.v.ſ3 nūqd.⁊ in.c.vl.ō be.li.vj.⁊ ō v.sig.fepe.ī gl.in. ¶ Et ex, que ōt qō officiū duret vſq; in aduentū successoris, an habeat locum in alio officio,quaz in iurisditiōe ordinaria. Princeps concedens iurisditionē ordinariā ad suū beneplacitū ⁊ monitur,an exp̄iret iurisditio, ante aduētū successoris.

Meminisse. Officiū pcōſulis durat vſq; aduētū successoris ⁊ tā pcōſul q; legat⁹ ei⁹ ōbēt remanere ad sindicatū ⁊ non recedere nisi sindicatu finito.h.o. ¶ Et not.ista no.ar.in isto fine 3 accessores q; dēant reuerti tpe sindicat⁹ ⁊ q; nō possint licētiari añ. ¶ Pūto de dictiōe vſq; ponit exclu sine sup q; ōt gul.q; dictio,vſq;,qñq; ponit respective ad aliō. Qñq; sup tpe.vt si dicat a tali die vſq; ad talē diē.⁊ tūc includitur si pt includere.sec⁹ si rō ñ patit q; includat.Exēplū,si indeq; to tibi dilationē vſq; ad octo dies ad,phanduz si qdē octana dies nō est feriata tūc includit q; pōt actio exercerī ea die si autem est feriata tūc nō includit q; nec pōt includere,phanduz ita ī.de suc.edi.l.j.§.qb⁹.⁊ ex de dolo ⁊ cōt.c.cū dilecti.adde quod no.in.c.

no.in.c.si gfose.de refcri.li.vi.p arebi.ꝛ in spe.de vila.§.j.v.ſz ponc in dcr.ita facit.C.de tẽp.ap.l.ij.in fi.q̃ꝫ apponit sup lo co.cẽpli.ꝛtib i vẽdo vſq; ad talẽ arborẽ ꝛ vſq; ad talẽ domũ.ꝛ tũc dicit Buli. qd̃ duplex est termin⁹.est termin⁹ terminãs ꝛ termin⁹ terminat⁹.vba fuerũt gl.C.de enic.l.ſi fines agri ter minãs nõ includit qꝛ ẽ termin⁹ ẽx rẽ.dic ergo ꝙderãdũ ꝙlis est ille termin⁹ vtrũ accidẽs rei tũc ponit iclusiue fin eũ. Idez ſz arch.q ôt qd̃ sup b fuit valde ardua qõ ſlõbardia sup finibus duarũ dioceſuz sicut ipe elegãter ponit.viij.q.iij. ecclias.vbi ôt qꝺ ſi tales sunt fines qd̃ ꝫ sui naturaz accedere pñt.dictio vſq; appolita sup iſtis finib⁹ ponit iclusiue ſi nõ pñt accedere vt vie publice fundis ꝑuatoꝝ tũc ponit exclusiue.vñ ſi vendo fundũ vſq; ad viã publicã ſvẽdo ꝓpterea viã.facit.§.de ac.re. do.l.martius.ꝫz eũ. Interdũ illa dictio vſq; apponit sup gra dũ.exẽplũ cõcedo tibi fundũ in ẽphiteuſi vſq; i tertiã gñatio nẽ.nã ipa tertia gñatio ꝙtinet.ꝛ sic ponit iclusiue vt i aut.de ñ alie.§.emphiteuſiz b tñ ẽ verꝝ ſi natura ſcr⁹ patit.nã ꝫz natu rã ſcr⁹ vba sunt itelligẽda.vbi gra ecclia q̃ nõ pt̃ ꝓcedere niſi vſq; ad tertiã gñationẽ finitã ôt ꝙcedo vſq; i q̃rtã gñationẽ.nã poneret tũc exclusiue.qꝛ rõ nõ patit qꝺ icludat.ar.d.§.empbi teuſz facit l rõe sui.§.de dã.ife.l.dãni.ꝛ qꝺ ibi no.ꝑ Ja.ôt Ly. i.l.a caligato.C.ô nup.ꝛ no.§.ô dolo.l.id ẽ vſq;. Qꝺ i materia odioſa illa dictio ñ icludit.exẽplũ,qꝺ deſcẽdẽtes rebeliũ sunt rebelles vſq; ad tertiã gñationẽ.nã tũc ponit exclusiue vt nõ ꝙtineat tertiã gñatio.rõ ẽ qꝛ agit ꝺ odio irrationabili ꝛ crude litate. ꝛ illa debẽt restrigi ꝛ nõ ampliari ꝙ credo verũ ſz q̃ꝫ reperiam⁹ qꝺ ẽt i penalib⁹ ponaꝫ iclusiue. vt.§. de extraor.cri. l.faccularij.§.sunt qdã ꝫz Ja..ſ.istud odio deliquẽtiũ at i exẽ plo ꝓmiſſologno qꝛ ad nõ deliquẽtes. Quarto ꝛ vltio nor. ꝙ ponit iſta diſtictio sup nũero.exẽplũ.§.qñ dies leg.ce.l.ſi cũ pñtiõe tũc ôt ibi Buili.qꝺ ponit inclusiue niſi sit diuerſa rõ ẽm eũ.ego dico sicut i ꝓcẽdẽti qꝺ ſi agit ꝺ obligatiõe vitãda ponit inclusiue.exẽplum.ꝙmittit alicui qꝺ nõ obstãte deueto ꝙ possit extrabere vſq; ad numerũ.xx.salinaꝝ frumenti,ꝛ tũc includet.ſec⁹ ſi agaf ꝺ odio.ar.§.de li.ꝛ po.l.cũ qdam exẽplus ꝙ ſlli q sunt de domib⁹ cõinatoꝝ intelligaf cõsinati vſq; ad nũerꝝ triũ qꝛ dico ꝙ nõ cõtinebanf tres ſz duo:cũ vſq; ponaf exclusiue.ꝛ adde ꝙ no.Jac.de are.in ſik.i.l.i.§.de manu.vbi vi deas. Extra q̃ro vtrũ.l.illa q̃ dicit offiũ ꝺurare vſq; i ad uẽtũ ſucceſſoris bẽat locũ i alio offõ ꝓ̃ i iuriſditiõe ordinaria ꝛ breuiter Buil.ôt hic ꝙ nõ: qꝛ nõ ꝫz locũ ꝓcedẽdis bũficiis. vel prẽdẽdis ẽm euz qꝺ est no.dignũ.ar.C.loca.ſi cũ hermes. vñ legaf⁹ posit⁹ cũ tpis ꝓ̃finitiõe,sicut ẽ ꝓconsul q põt dici le gaf⁹ de latere nõ posset ꝙferre bũficia põt tp̃s.ꝫz aſi ſucceſſoꝛz aduẽtũ,qꝺ no. Scõo q̃rit vtrũ hec.l.bẽat locũ ſucceſſoꝛ nõ dum aduenit⁹ miſit⁹ ſuũ vicariũ,ôt Buli,ꝙ ſi tale regimẽ est qꝺ cõpetat vicario offiũ ꝓceſſoꝛis ſtatim expirat ꝓp aduẽtum vicariꝰ,vt i aut.de colla.§.iubem⁹. Tertio q̃rit Buli.vtrũ iſte q remanet i offõ ꝓp defectũ ſucceſſoris debeat hr̃e ſalariũ ꝑ rata tpis quo pl⁹ ſeruit:determinat ipe ꝙ ſic ꝙ casum i aut. de admi.§.illud.col.viij. Quarto q̃ro ſi ꝓceps ꝓcedit in riſditiõe ordinaria ad ſuũ bũplacitũ ꝛ mortẽ vtrũ expiret in riſditio añ aduẽtũ ſucceſſoris ôt Buli.ꝙ nõ.ar.hui⁹.l.i. b ẽ ve rũ i ordinaria iuriſditiõe.ſec⁹ i gratiꝺs ꝛ bũficiꝺs erit ꝙ ordina ri⁹ donec reuocet ꝑ ſucceſſoꝛẽ.alle.i aut.ꝺ ẽſtoꝛe.§. ſup b.gſa. aũt ꝛ bũficiũ expirat:vt no.l.c.ſuſceptũ,ꝺ refer.li.vi. Ultio q̃ro nũgd ꝙ tpe q̃ ꝺurat offiũ ꝓ nõ aduẽtũ ſucceſſoꝛ itelligaf cẽ idẽ offiũ nũero.an itelligaf nouũ offiũ Buli.ſentit qõ itelli gaf cẽ idẽ offiũ nũero qꝺ credo verũ qꝛ ẽ ſeq̃la ꝑmi.ꝛ explicat vẽtera ꝙtinuãdo ſi ꝙ modã officij,qꝛ ẽ ꝓgatio legis.ꝛ nõ in tẽruenit nona electio vel cõſenſus. ergo est idẽ offiũ numero. ar.§.de ꝑar.l.ſz ſi manẽte.de neg.geſt.l.nã.ꝛ ſernius.§.ſi vno. cũſi,ꝙ facit ad multa.ꝛ vnũ ſcias ꝙ nõ ôt ſucceſſoꝛ aduenisse niſi receperit iuramẽtũ: ꝛ applicuerit ad locum vbi decernit ſibi adminiſtratio:vt.§.ti.i.ꝛ adõ inrta hãc.l.qꝺ no.C.ô dona. in hac.l.in ꝫlũ.facit ꝺ not.§.de feriꝭs.l.poſt diẽ ꝛ i gl.hui⁹.l.

Additio Baldi.

Miniſſe. In tex.vſq; ꝙtinuatiue.ꝛ sic nõ ẽ nouũ offiũ ſz vet⁹.cõ tinuat.de v.ob.l.cũ ſtipulat⁹ ſiz mihi q̃,pcnlo.ꝺ p cario.ꝫſi manẽte.ſz ſi aſſumeret⁹ ꝑia nque electio nis cẽt nouũ offiũ ꝛ vet⁹ expiraret.C.loc.l.ſi cũ hermes.§.ꝺ ꝑt. ſti.l.pe.vbi ꝺ B.ꝛ vi ꝺ ſuſpec.tut.l.iij.§.idẽ erit q̃rẽdum. Bal. Qualiter aũt i citatiõib⁹ ponaf bẽictio,vſq;. vi ꝺ plene p Arc.ꝺ refer.ſi gratioſe.ſup v.vſq;.li.vi.vi ꝺ.§.ꝺ ẽꝛor.cri.secula re.§.sunt qdã.ꝙ Ja.vi ꝺ q̃ no.§.ꝺ dolo.l.i.vſq;.ꝛ p Ly.l.a cali a gato.ꝛ ꝺ dictiõe fine ꝛ vſq;ª ꝙ Arc.v.ꝺi.ad ei⁹ ꝺ ẽ.ꝺcu.Jn ter. ad aduẽtũ,vi ꝺ i spe.ti.ij.§.ſupest.v.§ ſi morã.ꝛ de vila.§.j.v.ſz pone iudex.ita Bal. In ter.pcõsulat⁹. No.vnũ pcõsula tum ꝛ plures proconsules,vide ꝙ no.in Spe.de iudice deleg. §.ſi.ver.quid ſi plures sunt consules. Bald. In tex.admo nentur.vide quod not.C.de ꝺo.l.in hac.

Egatus. Vide quod not. in Specula. de iudice delegato.§.iã nunc per totum. Bald.

Additio Baldi.

Egatus. Vide oĩno ꝙ no.in Spe.de in.dele.§.nũc aũt. ꝓ totuz illũ. §.vbi quedã vtilia de materia huius legis explicã tur. Bal. Jtẽ an credaf legato b sine literis,Aly post ſuã presumatur iuriſditio ꝛ quib⁹ iudicib⁹ credit sine lr̃is ſi delegat⁹ pdit lr̃as an assertioni autentice pſone ſtet de bis q̃ acta sunt cozã eo.vide per Arch.xcvij.di.nobiliſſimus. b

Additio lec.vacan.in.l.Bald.

Egati. Scilicet,futuri. Bald.

Roconsul. Jſta.l. inducitur ad.q. qñ fe stum occurrit in die dñica qs debeat habere oblatiões vtrum ille cui deputant ob lationes illius festi an ille cui deputantur oblationes diei do minice.finaliter dicit Byli. ꝙ fiat diuiſio oblationum ꝛ impẽ petratur ſeparatio ſecũdum eum. Ultimo vide in illa.l.ꝙ not.in Spe.de leg.§.ſupereſt.circa fin.

De officio prefecti augustalis. Rubrica.

Refectus egypti. Jn gl. ſz q̃rit ibi sicut papa ꝛ imperatoꝛ. Not.ꝙ ante ꝙ imperatoꝛ conſequatur inſignia Rome nõ est ꝓpzie imperatoꝛ ẽm aliquos vñ neceſſe est Rome cotonetur ꝫz aliquos extra hec.l. inducitur per Buli.ad.q.de poſſeſſiõe cuiuſdã ſacriſtie.alter erat in poſſeſſiõe reliquiarum ꝛ paramentoꝝ. Qꝺo queritur quis iſtoꝝ vicarius poſſidere ſacriſtiam. Buli.ſentit ꝙ ille qui poſſidet partem ꝓncipaliorem,i. locũ ipſum sic dicã ipſum esse in poſſeſſione beneficij qui poſſidet eccleſiam, non eum qui poſſidet poderia ꝛ poſſeſſiones eccleſie.quod no.

Additio Baldi.

Refectus. Jn ter. Ibi ingreſſus sit in alijs ſufficit ꝙ puinciam ſint ingreſſi,qꝛ ꝙ vnũ ceſpitẽ terre attingit totum fundũ ꝛ poſſidet.de ac.poſ.poſſideri.§.j. vñ hz iu riſditionẽ gestu ꝛ habiturigitur non preceſſoꝛ.nã nõ pñt inſti tutus ꝛ ſubſtitutus cõcurrere niſi rõne dubij.l.ſi pr̃. de bere. inſti. ꝛ in ꝓfecto augustali est ſpãle ꝓpter conſuetudinẽ qꝛ nõ Rome ſz Alexãdria recipiebat inſignia magr̃at⁹ ꝛ iurabat.

De officio presidis. Rubrica.

Presidis nomen. Appella tio ꝓſidis gñalis est ad omnes magiſtratus.hoc dicit. No.ꝙ appellatione presidis continentur omnes habentes merũ imperium.ꝛ facit qꝺ dicam.§.j.e.l.illicitas.§.qui vniuersas.

Reses prouincie. Jn volũtaria iu riſditiõe põt vn ꝛ idem esse iudex ꝛ pars.ꝛ.b.d. apparet per banc.l.qꝺ iudex communis perũſũ potest emancipare filiuz suum cozã seipſo. istud est quoddam officiuz quod hic appellatur iudex communis qui interponit autoritatẽ in tutelis ꝛ curis.ꝛ emã cipationibus ꝛ ſimilibus.

1 Ratione delicti,qs efficit de iuriſditione,nõ ſui iudicis.
2 Commiſſio indefinita indiſtincte est intelligenda.
3 Dux exercitus,an possit aliquẽ cõdẽnare in territorio alieno.
4 Extranei delinquentes,qualiter sunt puniendi.

Additio Baldi.

Reses prouincie. Preſes puin cie i suos ſubditos hz merũ imperiũ intra territoriũ ꝛ nõ ex: ꝛ rõne delicti qs efficit de iuriſditiõe ei⁹ in cui⁹ ter ritorio cõmittit excesſum.b.d.ꝛ est no.leg. Jn tex.ibi excel ſit.§.exierit. Jn tex.ibi,puat⁹.q̃ ad actũ nou quo ad habitũ qꝛ ꝓtũ ad iuriſditionẽ ſeparabilẽ donec ꝺurat tp̃s sui officij pses ẽ ẽm gl.ꝛ bñ. No.ꝙ iudex ex territorio nõ hz exercitiũ impij sui.§.p ſe.hz vicariũ ſuũ reſidẽtẽ i territorio. pt̃ icũbẽtia explicare.ꝛ illũ vicariũ pñt ordiare ex ẽtestã i territorio.q̃ ex, vñ rector pui.ſpoletane hz exñs senz ñ pt̃ ibi ꝓ tribunali ſedere

a Et vſque. Pro qua dic tiõe vi ꝺ Frã. areti.l.euz qui certarũ.in pn. de verbo.obli.

b Legato. Vide Felin.in c. cum in iure. de offic.deleg.

etiã inter suos.tñ per vicarios suos quos dimisit põt reddere iurisditionẽ ⁊ imperiũ.vt in auk.de col.§.prohibem⁹.⁊.ś.ti.ñ,
§ l.aliqñ. ¶ Scõo no.quod rõne delicti efficit quis de iurisdi
2 tione non sui iudicis. ¶ Tertio no.qõ indefinita commissis indefinite dz intelligi maxime q̃tũ ad iurisditionẽ q̃ ẽ fauora bilis.Bal. ¶ In gl.sup verbo ꝓuatũ ibi,vascones, vasconia est ducatus p se iurisditionẽ habens nõ aũt est pars regni anglie qz tũc rex posset in quacunq; parte regni ꝓ tribunali sedere ⁊ p seipsum iudicare:vt in.c.cũ eps.de of.ord.li.vj.nõ aũt põt p seipsum,ſz p vicarios in vasconia existẽtes ⁊ residẽtes:⁊ hoc vult gl.ista quã no.ꝓ10 rege apulie.qz etiã est comes quarundam puinciarum.nã p se non põt iudicare cũ est extra puincias sed per vicarios ibidẽ degẽtes.tene menti:qz est,separata iurisditio regni a iurisditione illius comitatus ⁊ q̃libet desiderat suũ territoriũ vt.l.ſi.C. vbi ⁊ apud quos.nã sicut seruitus desiderat fundũ, ita iurisditio territorium,vt ibi ptz.qz territoriũ a iurisditione ⁊ a terrẽdo dictũ est.vñ iurisditionẽ inherentẽ glebe ex visermonis hz. ¶ In ea.gl.ibi sicut nec sacerdos desinit in habitu lz exercitium sit suspẽsum.⁊ adde qõ no.in Spe.de leg.§.nunc dicam⁹.ver.nunqd põt.⁊ ver.sequẽ.
Itẽ adde qõ no.Jnn.de sen.exc.c.a nobis.⁊.c. quod i dubijs.
3 ⁊ quod no.Cy.in auk.matri.⁊ auie.in secũda op. ¶ Querũt doc.vtrũ duz exercitus possit aliquẽ cõdemnare in territorio alieno in quo resident cũ exercitu.⁊ tenent q̃ sic vt hic ꝑ Cy. de hoc no.Ja.in.l.cũctos populos.C.de sum.tri.in lect.noua.facit.c.j.de foro cõp.in cle.rõ a ꝑte affirmatiua est qz vñ esse cuz vtilitate.⁊ vtilitas minus inheret iurisditioi q̃ fundo.ar.ſ.de Jben.emp.l.in modicis,de acq.re.do.l.cũ qdã.cũ ſi.ꝑm doct. qõ no.⁊ adõ qõ no.in Spe.de cõpe.iud.aditio.§.i.v.vj.⁊ v.ſe. Ultimo q̃ro hic isti extranei delinqẽtes qua lege debeãt puniri. ¶ Unidã dicũt qd debeãt puniri ꝑm ius cõe, alij ꝑm legẽ
4 sue ciuitatis.qõ ꝑm legẽ loci delicti vt phabilib⁹. dic de hoc vt no.doc.in.d.l.cũctos ppos. ¶ Querit hic Buli.iudex domicilij ꝓcedit. iudex loci delicti petit remissionẽ.vtrũ debeat fieri ⁊ determinat q̃ sic. q̃ est not. qõ dz remittere ẽtille q p se põt punire.facit.j.de accusl.ſi cui.§.cũ sacrilegiũ ꝑm Buli.hodie tñ non vtimur istis remissionib⁹ nisi in terris q̃ sunt sub vno ꝓncipe gñali. non aũt in terris q̃ non sub alternanẽ regimini alicui⁹. ⁊ ita se hz cõsuetudo q̃ ẽ seruãda qz gñalis ⁊ ꝑscripta. vñ videm⁹ qõ bãniti de ciuitate pisarũ possint hic secure morari nec tñ timẽt remissionẽ:qz ñ ẽ i vsu qõ fiat ꝓ pari ad parẽ.

Additio Baldi.

Reses. Quatuor.q.circa materiã huius.l. nunqd põt legat⁹.⁊ v.ſe.vsq; in ſi. ⁊ vid de cõp.in. adi.§.j.v.vj.⁊.⁊ v.ſe. ¶ In tex.ſi qd malũ.vid Jn. de sen.exc.a nobis.el.j.⁊.e.ti.qõ in dubijs.in vltima gl.vid qõ no.Cy.in auk.mñi ⁊ auie.in ſcõa oppositione. ¶ In tex.curet. no.p vbũ curet impiũ cõmitti.Bal. In ter.distinguit.Sz an forẽſis ignorãs statutũ obligat ex eo ad penam.not.Cy.C.de sum.tri.l.j. ⁹ Sm.ó suz. ót qõ aut statutũ afficit rẽ ⁊ tũc ligat ignorãtẽ. Aut psonã.tũc aut ꝓhibitũ a statuto ẽ alꝫ ꝓhibitũ a iure cõi ⁊ tenẽt.aut ñ ⁊ ñ tenẽt ꝑz eũ. Idẽ Cy.in.l. ex territorio.dicaut qs dat operã rei ó se licite.⁊ tũc excusat ignorãtia a pena.sed nõ validat.ꝓpterea actũ vt.C.de litigiosis.l.ſinal. Aut dat operam rei de se illicite.⁊ tũc aut allegat ignorantiã iuris.⁊ nõ excusatur,aut ignorantiã facti.⁊ sic circa psonã ꝑn
e cipaliter offensi non excusat.sed circa eũ qui p accidens offenderetur excusaret.vt.l.eum qui nocentem.§.j.⁊ ſi.de iniurijs.

Additio lecture vacantis in.l.preses.Bald.

Reses. Hic vide in auk.de man.ꝓin.p totuz. ⁊ adde ad hanc.l. que multa mandata continet,alia mandata que ibi continentur.

Licitas. Preses non dz pati q̃ alicui fiat violẽtia ⁊ dz facere destrui instrumulata ⁊ vẽditiões factas sine numeratiõe ꝑtis.h.d. ¶ Et no. elegãs ꝓncipiũ qõ sepi⁹ practicari vidi Jct⁹ extorsos maxime a puellis remanẽtib⁹ in domo cũ earũ cõsanguineis ⁊ similib⁹ psonis.nã p rescissiõe eox pt ꝓlozari offiñ magistrat⁹ qõ tenemẽti. ¶ In tex.ibi factas.no.participiũ preteriti tpis tñ qz ꝓferr a lege,ẽt futura cõprehẽdit ꝑm doc.qz nõ ꝓferr respectu certi act⁹ ſz i gñe.⁊ lex semp loquit vt.C.ſ bñ.l. arriani.⁊ ad ꝰ semp allegat. ¶ In tex.ibi nũeratiõe,⁊ fine spe future numeratiõis.vñ Jct⁹ fuit simulat⁹. ¶ Illud ꝓncipiũ inducit ad duas,q.ꝓmo qõ ꝓfessus spe future numerationis lz post biẽniũ possit excipe⁹ tñ possit offiñ iudicis misericordi
a ter ꝓlozare.Scõo qõ idẽ si renũtianit⁹ exceptiõi nõ nũmerate pecunie ⁊ hoc p egritatẽ gñalẽ hui⁹ legis ꝑm Odo. ¶ Extra lec.ẽt facit ad istũ ꝓncipiũ qõ not.Jnn.ex de cẽñ.c.cũ instãtia. ⁊.c.venerabilj.⁊ i Spe.de renũ.§.ſſ.v ꝓuata.⁊ v.ſe. ¶ Querit hic Jacob⁹,quo remedio violẽtia debeat ꝓhiberi. ⁊ ñdeo qõ ante factum officio iudicis. sed post factum purgatur remedijs iure proditis ꝑm Jac.⁊ facit extra de ꝓba.c.in ꝑsencia.

Additio Baldi.

Licitas. Jn tex.exactiões. vid Jnn.ex de cen.cũ instãtia.⁊.e.ti.c.venerabili.in mag.gl.vid oino i Spe.de renũ.§.ii.vſ. ꝓuata.no.iudi.⁊ v.ſe.qd ſi boies.⁊c.vid.ſ. ó operibe.l.cãpanus.⁊ de pet.here.l.ſi. ¶ In tex.violẽtias.vidẽ qõ no.j.q.iiij.qz ꝓsulatus.p gl.Arcb. ¶ In tex.factas aut verbũ ꝑsentis tpis venit ad limitationẽ ipi⁹ legis dispõẽtis.⁊ tũc lex non viget de cetero.C.de na.li.l.iubemus.⁊ ibi not.aut venit ad determinationem casus dispositi per legem.⁊ tũc semper viget vt hic.⁊.l.arriani.de bereti. Bald.ibi numeratione. hic refertur tantum ad venditiones.

1 ☞ Error,an veritati noceat.
2 Judex iudicare debet secundum allegata ⁊ probata.
3 Conscientia dicitur duplex.
1

Veritas. †Error non officit veritati.⁊ illud qõ ẽ in iudicio probatũ illud ꝓnunciãdum.h.d.tex.⁊ gl.⁊ vide. Jac.ſ.de li.leg.l. Aureli⁹.§.filias.⁊ qõ no.in auk.de ta.in ꝓnc.i gl.optime.⁊ qõ no.Cy.in.l.rescripta.in.iij.q.C. de ꝓci.imp.of.⁊ Arch.gv.q.v. c.ꝑsby.⁊.ggij.q.v.illa.⁊ Jnn.de re iu.c.cũ Bertold⁹, in gl.no. post vbi õt qõ lz ꝓbatio nõ debuerit fieri tñ facta dz obseruari p iudicẽ.qõ ẽ no.ad id facit.c.j.de rest.spo. ¶ Not.qõ iudex
d dz iudicare ꝑm acta ⁊ probata⁹ ⁊ ad hoc allegatur.⁊ tamẽ que
2 dam sunt que probatione nõ indigent sicut est notorũ.tũc iudex debet sequi ipsum notorium licet per acta non appareat probatum.vt no.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.cum simili.

Additio Baldi.

Veritas. Vide Jnn.extra õ excep.cũ venerabilis, in gl.ñ.magnũ.⁊ de ꝓcrip.cũ ex officij.in gl.no.qui simul.de sen.⁊ re iudi.cũ Bertold⁹.in gl.no.post diffinitiuã.Bal.vide quod no.Cy.C.de ꝓci.imp.of.l,rescripta.in iij.q.⁊ qõ no.in.l.i.C.de bon.pos.secũ.tab. vide Archi.gv.q.v. ꝓsbyter.in ſi. ¶ Et no.quod duplex est cõscientia.l.rei ⁊ dicti. vñ iudex lz faciat ℨ cõscientiã rei non facit ℨ cõscientiã dicti iudicando secundũ probata. nã sic eũ inquantũ iudex est pronunciare op3.de hoc ꝑ Arc.ggij.q.v.ille.aliud est aliquid ſm pliciter scire.aliud est scire.ꝓout dz scire qz nescit vt iudex. simile de of.ordi.ſi sacerdos.⁊ de hoc per Jac.butr. in consti. omnem.in prefatio.principij. Bal. ¶ In text.gestorum.vide quod not.in auk.de tabellio.in ꝓin.glos.optime.

1 ☞ Preses permittere non debet grauari pauperes.
2 Innocentes q sentiũt se granatos ad ꝓsidẽ habẽt regressum,
3 Judex debet esse protector ⁊ fautor pauperum.

Ne potentiores. Preses dz prohibere apprehẽsiones, cõcussiones ⁊ extorsiones ⁊ q̃libet nocẽdi ꝓtextum habẽtia ⁊ maxime potentioribus ⁊ his q aliquod prætẽdunt officiũ.h.d. vsq; ad ſ. sicut in medico. ¶ In text.ibi humiliores.i.minus potentes.
1 ¶ † Not.qõ preses non dz pati quod potentes grauent ⁊ opprimant minus potentes sicut faciunt canes ⁊ alie bestie. nec quod nocentes opprimant innocẽtes nec; mali boies opprimant bonos. ¶ Not.qõ Buli.de cu.tractat hic plene de materia securitatis.ꝓtãde.qñ qs timet ab aliquo offendi.⁊ adõ
e ⁊ qõ no.Spe.de pigno.§.sequit.ver.qd si timeo. ¶ † In text. ibi,innocentibus.nota quod oẽs innocẽtes q sentiũt se grauatos habẽt regressum ad ꝓsidẽ. ¶ Itẽ no.qõ pauperibus maxima ⁊ capitalis iniuria est auferre illud modicũ quod habẽt ac si eis extraheretur oculus.⁊ ponit glo.ex ꝓplum in porcello.
2 ¶ † Et no.qõ iudex semp dz esse fauorabilis ⁊ protector pauperũ ne iniuste molestenẽ ⁊ erit sibi magna elemosyna cotã deo.

Additio Baldi.

Ne potentiores. Vide in Spe.de ꝓx.§.sequitur.v.qd si timeo.⁊ Archi. gviij.q.ñ.si qs.⁊ ſi. ¶ In tex.afficiãt.ex hac cã ꝑm cano.põt ex iudicũ appellari.⁊ q̃ tunc est forma appellationis videl spe. iij.parte.de ap.§.restat.ver.ſi aũt.secundũ nos nõ dz appellari sed procedi per viaz simplicis q̃rele adito superiore. vt.l. quod met.cau.nõ est verisimile.in ꝓin.⁊ j.de of.procu.cel.l.ſi.

Additio lecture vacantis in.

Neque licita. Vid oino in spe.ó em. ⁊ vẽ.§.nũc
3 picẽdũ.ver.ſz nunqd ei.facit.j.de Jbẽ.em.ſi quis sciẽs.⁊ extra de testi.R ay. An iudex ecclesiasticus possit ꝑponere maiorẽ penã q̃ ꝓpetui carceris dic qõ non ꝑm Arch.q ita no.gig.di.ad memoriã.ſ.nisi habeat tpalem in ꝛisditionẽ.vt.l.impium. ¶ Nisi imponit pena i gñere vtrũ erit spũalis nã intelligit de tpali.vide Archi.ggiij.dis. quãquam.

He tenuis.

a ¶ l.j. Et ibi dem vide. do. Fran.are.⁊.d. Jaso.may.
b ¶ Excipere. Adde Feli.in c.ſi cautio. de fide instrumẽ. versic.fallit
c ¶ Si renũtiauit. Not. istud dictum singulariter ꝓ tpe presenti qz notarij semp apponunt renuntiationem nõ nu.pe. in suis instrumentis.
d ¶ Probata. Vide Feli. in c.pastoralis.§. quia vero. de offi.delegat.
e ¶ Offendi. Pro qua ma b teria vide tu c Fel.⁊ in ru.de treu.⁊ pace.ℨ. qui timet.

Ne tenuis. Si qs vltra debitus grauak & vult pe-
tere se ex grauari qualiter forme libel
lus. vide Spe. de censibus.

Ne quid. No. quod sub pretextu liciti, non debet il-
licitum perpetrari.
Additio Baldi.

Ne quid. Vide. C. de bis qui latro. l. ij.

Sicuti medico. Medico nō imputat casus ex
imperitia. b. d. ¶ Not. hunc
§. ad qōnē medicorū indicātiū sup cicatrice cuz postea sequak
lius cuēt'. nāli iudicāt secūdū regulā artis sunt excusati alis
nō. no. illū. §. & facit qō not. Jnn. de homicidio. c. tua nos. vbi
oino vide. Jtē no. q humana fragilitas i delictis nō excusat.
& vide spe. i tractatu dispēsationum. §. iuxta proponitur. v. sed
queritur. & ver. seq. Additio Baldi.

Sicuti. ij. §. iuxta ppositū & ver. ex quādo. & se. & vers.
qd si clericꝰ. vide quod no. Jnno. extra de homi. tua ngs. Bal.
¶ An ps̄umatur qs mortuꝰ morte naturali vl violēta. dic na
turali. li. §. illud. ad Sille. & l. j. C. vbi causa fisca.

1 ¶ Bannire, an sit meri imperij.

Qui vniuersas. Vtēs merū iperiū possunt
cōdēnare ad mortē & in me
tallū. b. d. Jn tex. ibi regūt. bodie q̄libet regia ciuitas q̄ alte
ri nō subalternat hz suū p̄sidē. vt no. in. l. fi. C. de pscrip. lō. tē. &
marie ciuitates italie q̄ habēt hēc pace cōstātie. vt no. i auc. ō
defen. ciui. §. nō habēte. ex oliz nō erat ita, imo erāt quedā ciui
tates q̄ nō habebāt forū causar. vt. j. ō excu. tutor. l. fi duos. §.
decet. & ibi p Jac. in gl. sup vbo in metallū. ibi de dnio. qz re
seruauerat sibi dnīū insularū & assignatione locorū insulis & nō
cōmiserat nisi pfectis. vt. j. de leg. iij. l. j. §. a pfectis. simile dice
mus qō ptās buiꝰ ciuitatis nō possit assignare alicui cōmia
limitata extra districtū. qz nō hz locū i sua iurisditiōe. vt not.
Ja. j. de iterdic. & rele. l. relegatorū. qō videt durū & quedā ci
uitates habēt statuta in Scinz. Jn eadē gl. in fi. gl. Jac. de are.
dicit qō nō est ista rō. quare pr̄eses nō possit deportare. sed rō
est qz deportare est extra ius ciuile portare qō non pōt nisi so
lus iuperator qui concesserat. ar. §. de ado. l. si arrogator. v. hz
an impuberi. & ibi dicit qō bānīti nostri tpis quacūq; de cā nō
eparant deportatis nec perdunt ea q̄ sunt iuris ciuilis: qz si
nō pōt p̄ses puincie eo qō nō hz iurisditione talē multomin⁹
qdez ptās vel alius officialis deportare pōt. ar. hui⁹. §. Et ibi
vt quod retinēt patriā ptātē & testamēti factionē. vt, not. C. de
ber. inst. l. j. cū ōt qō pdit bīficia ciuitatis sibi Scessa. & sic fi cta
tutū dat bīficiū filio vt succedat pr̄i exclusa femina istud bīfi
ciū nō dz bre filiꝰ bānīt⁹ qō ē vtile scire fm Cy. in addi. Jtem
no. Jac. j. ad Treb. l. ex facto. §. ex facto. hz do. Fed. ō sca. dispu
tādo tenuit gl. relegati. s. qō pdat iura ciuilia tanq̄ deportat⁹
saltē in ciuitate sua cui⁹ censet hostis: vt. j. ō capitis di. l. amis
sione. §. q ōficiūt. & ibi eiꝰ filio minori dabit curator cū sit extra
pr̄nā ptātē q tū ē dubiū mihi. qz pr̄ia ptās ē inseparabilis a pso
na. & ibi ex dria loco⁹ nō pōt de ea diffoxmiter iudicari. ar. j. ō
iudic. l. si fideicō. §. tracteatū. aut q̄ vbiq; pdit aut necubi. adde
q no. Cy. ō pen. l. pcurator. & qō no. Jac. j. q. ex ca. i pos. eat.
l. ad cognitionē. adde ēt q no. Cy. ō vsufru. l. corruptionē. i vl.
qitē adō vtrū epi pōt deportare eē de cal. c. j. p Archi. extra. c. se
ditionarios. p Jnno. in. c. j. de of. ordi. ¶ Ultimo q̄rit ab bāni
re sit meri iperij. probat quod sic vt. C. de sen. & interlo. l. nulli.

1 ¶ Bannitus a iudice seculari, an habeatur pro bannito
quo ad iudicem ecclesiasticum.

2 Bannire, an sit meri imperij.

3 Usufructus, an finiatur per bannitum.

4 Iudex ecclesiasticus, an possit bannire.
Additio Baldi.

Qui vniuersas. ¶ Hodie singule ciuitates.
hūt sua regimina. vt no. C. ō
pscr. lō. tēl. l. fi. ¶ Nunqd bānīt⁹ a iudice seculari ō beat haberi
1 p bānito quo ad iudicē ecclesiasticū. no. † Jnn. i. c. j. ō of. ol. Jtē
2 vide qd i. c. j. de calū. i spe. de arb. §. differt. v. de bānito. vide
C. de req. rel. j. p q̄ dicūt doc. q bānū nō ē fnia. ¶ † An bānire
sit meri impij. dic q sic: vt. C. ō sen. & interlo. om. iud. l. nulli. q
3 iudices possint punire in ere & psona: dic p Cy. ne fine iul. pn.
4 li. vio qō no. i aut. ō armis. ¶ † An p bānītū finiat vsufruct⁹
vio p Cy. C. ō vsufr. l. corruptionē. i vl. q. ¶ † Sz nūqd iudex ec
clesiastic⁹ pt̄ deportare & exbānire, dic qō sic. ex ō cal. c. j. q ē no.
vio arc. tlvij. di. seditionarios. hz ad quē currūt illi q iuriosaz
dinationē ciuitatib⁹ patiunt dic qō ad pnci. vt no. Ja. ō are.
qb⁹ ex can. i pos. ea. l. ad cognitionē. Sz nunqd iudex ecclesiasti
cus cōfiscat bona pape vl impī. dic p Buli. C. ō decr. decu. l. j.

Preses prouincie. Mulcta ppter inopiā
pōtest diminui & totali
ter relaxari. b. d. not. hic Jac. q in mulctis potest plus iudex
quam in ordinarijs penis.
Additio. §. reprehensa lex. vacantis. Bald.

Reprehensa. Jn tex. mulcta, pena vero non pōt
remitti ppter inopiā qñ imponit
propter dolū. vt. j. de in ius voc. l. fi. Secus si propter culpam
secundum Jac. de ra. qui ita no. inst. ex quibus cau. ma. nō lic.
Bal. & vide Archi. tj. q. j. certum.

Preses prouincie. Judex pōt co
gere possessō
rē, vt reaptet domū que difformitatē inducit. b. d.
hic Ja. ōt qō si timet dānū pecuniarium hz locuz
cautio dāni infecti. si difformitas: hz locū hec. l. ¶ Et no. arg.
Sz possidentes casalina in qb⁹ sit turpitudo & tota Secta difform
matur & putrescit q dīs cogit ad purgandū & claudendus si
milī fūt in vijs publicis. habes. l. spālē. j. de via pu. l. edīles.
Additio Baldi.

Preses. ¶ Ibi detractantem. i. inobedientem.
¶ Ibi ferat: hoc intelligo ante senten
tiam non post. vt. j.

Spe audiui. Verba directa ad litigan-
tem nō arctant iudicē. b. d.
Et sic lfe monitorie vel lfe facultatis nō inducit ne
cessitatē sed instruunt partē vel iudicē. b. d. & ad hoc allegetis
cum. l. seq. & sunt ibi tex. multū no. ¶ Jn tex. ibi, suscipiēde co
gnitionis. s. per se. Fran. accur. ¶ Jn tex. ibi hz eū. s. iudicem.
¶ No. q p̄nceps in dubio nō intelligit diminuere officiū or
dinarij nec derogare eiꝰ ptāti. ¶ Scdo no. q q̄ sunt de iu
re iudici cōmissa nō intelligunt p rescriptū adepta. ¶ Tertio
no. qō delegare vel nō delegare residet in pectore iudicis nec
ptinet ad ius ptis. ¶ Quarto no. q hz dicēs in rescripto p te
vel p aliū: tū hec clausula tacite intelligit in causis delegabi
libus. facit qō no. Jnn. in. c. fi. de of. dele. ¶ Quinto no. q vba
excitatoria directa ad ptē fm tex. vel ad iudicē. fm gl. ius cōe
nō. ledūt si ēt essent vba q̄ importarēt nouā formā mādati pn
cipis dāt formā pcessui. & hoc ē seruādū als nō vz pcessus. ex
tra de pscr. c. cū dilecta. & ex de pscri. spo. c. pisanis. adde q no.
Jnn. de psum. c. dudū. de pbē. dilectꝰ. qō no. Archi. tvij. q. vl.
c. dudū. & l. di. ḡtū. tj. q. j. resistit. & ō rescri. c. cū aliqbus. li. di. p
Arc. & qō no. i gl. ord. in. c. i. de of. del. in cle. ¶ Ultio no. qō iu
dicis ē extimare q̄ sunt ptes sue. ¶ Jn gl. sup vbo necessitatē
ibi distingue an p vbū mādo. no. istā distin. q nō repit alibi &c.
Additio Baldi.

Spe audiui. Jn tex. adire p vba mo
nitoria nō intelligit qs
astrīgi vltra q̄ ius disponat. Jtē ōt Jnn. q illa
ē monitio q̄ seruari dz ēt post ius q̄situ. de tu. mu
tuo. §. i. sic no. de elec. dudū eccl̄a. in gl. hoc ītelligo verū. & vi
de no. Archi. tvij. q. vlt. dudū. Jbi potes. litere facultatis sic
emanant litere autoritatis aliter. vide Archi. de rescri. cū ali
quibus. li. vj. ¶ Jbi necessitatem. vide Jnn. de pscri. dudū. de
preben. dilectus. in fi. Arch. l. di. q̄ citra. tj. q. j. q resistit. Bal.

Omnibus. ¶ No. arg. huius. l. q oēs
habētes supiorē iurisditio
nem ordinariam pōt dici pr̄ides hz in italia ppriē nō
appellent pr̄ides sz rectores: qz italia non dz pr̄onincia qz dīa
pr̄inciarum. hodie vero est pessima & minima pr̄inciarū pro
pter pertialitates q̄ vnuq; in ea. & ē pauperrima pr̄icia ppter
pctā hoīm i ipsa habitātiū. qz in ipsa hodie multi mali boles
reperiuntur p̄out manifeste apparet. & dz q Italia est bona
pr̄onincia benedicta: sed Italici maledicti sunt & pessima gēs
reperitur. Mccvjij. Bald.

Sed licet. Allegatur qō mala practica non
est seruanda.

1 ¶ Prouinciaz rectores pr̄iciā malis hoīb⁹ purgare debēt.

2 Ex generali inquisitione, an possit formari libellus.

Congruit. † Rectores pr̄inciarū debēt
purgare pr̄iciā malz hoīb⁹.
& habēt ius q̄naliter ingredi. b. d. ¶ Ista lex pbat
meli⁹ q̄ aliq̄ alia qō possit formari ingsitio q̄nalz.

1 ¶ † Quero vtrū ex illa q̄nali inquisitiōe possit seq zdēnatio.
Jnn. vī sentire qō sic, qz sufficit si ex pbatiōib⁹ appeat loc⁹. &
tps hz libell⁹ sit q̄nalis, hoc vī pbari ex dictis Jnn. ex de ele. c.
bōe memorie magūtino. i gl. hz Nic. ō mat. & Ol. videnī sentire
Scium, qz dicunt qō inquisitio q̄nalis ē ꝓparatoria nō aūt in
quisitio iudicialis & solēnis. vñ dicūt qō sine q̄rali inquisitiōe
non pōt ferri sntia qō vī verius, vbi inqsitio q̄nalis non est fa
cta Sz certā psonaz. opi. illoz refert Bar. in. l. ij. §. si publico. j.

de adul.ibi vide ꝑ prima opi.facit gl.inst.de pub.ind.in pnc. ꝑ scda opi.facit qđ no. Jac.bu.inst.de act.in pn.ꝛ no.in spe.đ inquisi.§.tūc tractem⁹.ꝛ qđ no. Inno.de accu.c.cū oporteat.ꝛ ita teneas qđ ex inquisitione que formaƭ ſm banc.l.nõ possit sequi cõdemnatio nisi descendat ad spalem pcessum.ꝛ facit.j. de cust.reo.l.diu⁹.qꝛ illa inqsitio fit ad inueniēdū nõ puniēdū nec sup ea est ps citāda nec recipiunƭ testes ī figura iudicij, ſʒ solū ad iformationē curie. ꝛ iđ ñ pt ferri diffinitiua ex ea.bal.

1 ☞ Lex coniunctis furiosi custodiam committit.
2 Negligens in officio sibi cõmisso per legem venit puniēdus.

1 **Furiosi.** No.ī illo.§.ꝛ in.l.diu⁹.ꝑxi. furorē nõ ꝑsumi nisi ꝓbeƭ. ¶ † Itē no.qđ.l.ɔmittit custodiā ɔiūctis furiosi: vt eū custodiāt ꝛ qđ possint ligare ꝛ carcerare. ¶ Itē no.qđ ille q đtineƭ ꝑ ɔsanguineos ī carcere ꝑsumiƭ fu-
2 riosus. ¶ † Item not.ꝙ ille qui est negligēs in officio sibi cõmisso per legem, debet puniri.

Additio Baldi.

1 ☞ Inquisitio nunquid procedat in causa clerici.
2 Inquisitio generalis fit contra omnes malos homines.
3 Testes qualiter recipiantur super inquisitione.

1 **Congruit.** Qualiter hāc legē tot⁹ mūdus practicet.no. Inn.đ ele. hoñ.me.magnū.in gl.lʒ em̃.ibi videas. ¶ † Nūqd i clerici cā pcedat inqsitio.viđ Inn. de iureiu.ad nr̃am.el.ij.ꝛ spe.de inqsi.§.qñ aūt.ṽ.qđ ēt in cā ciuili. Et ex h vr̃ ꝙ iudex ingrēs nõ possit iubere rē restitui.qꝛ ꝓpter īteresse ꝑtis nõ pcedit inqsitio dic ꝑ Cy.in.l.si qs ad se fundū. in vlt. q. Bal. ¶ Nūqd in cā inqsitiõis possit pcedi de pncipali ꝛ exipi.dic ꝑ Inn.de iudi.exhibiti.hoc pncipiū pmo loquiƭ đ inquisitiõe gñali ex q̃ nõ sequiƭ ɔdēnatio.ſʒ ē pparatoria.scđo loquiƭ de inqsitiõe spāli ex q̃ sequiƭ cõdēnatio. scđa ibi.ꝛ prout.
2 † Et no.ꝙ inqsito gñalis fit ɔ̃ oēs malos hoies.ꝛ vʒ ad h vt reptus suspect⁹ vel culpabilis de crimie possit capi ꝛ detineri, tñ nõ ɔdēnabiƭ si nemo eū accuset.l.diu⁹.de cust.re.ibi ñ qs erit q arguat nisi sit tale crimē ex q̃ possit. nā iqsitio pma gñalis tm̃ vʒ ꝙtū fama ad spāliter postea ingrēdū^a vt hic, ē eñ ꝑparatoria. Et đr inqsitio gñalis qñ ꝑsona inqsitoris ē incerta ꝛ nõ specificata.ꝛ ita intelligiƭ gl.ī iij.đ pu.iud.ñ spāliter.h. Viđ Cy.C.de his q ad ec.cõfu.l.si seru⁹. ¶ Quāto tpe ꝑscri-
3 biƭ iuri ingrēdi.no.C.de fal.q̃rela. ¶ † Qualr̃ testes recipiāƭ sup inqsitiõe gñali in spe.de teste.§.nūc tractādū.vide in.c.j.đ rescri.li.vj. ¶ An sup inqsitiõe fit extraordinarie pcedēdum gl.insti.de pub.iud.in pn. Sʒ dic meli⁹ in spe.in trac.de summaria cogni.ṽ.q̃ aūt sint istis ꝛ ob inqsi.§.j.ṽ.postremo not.ꝛ §.tractem⁹.ṽ.si aūt ingriƭ.ꝛ ṽ. ꝙ si crimē plene sup excessib⁹. ꝛ.ṽ.pc.ꝛ ṽ.qd igiƭ si.in lr̃a. ¶ In tex.dificile.viđ Cy.C.đ exc, tu.l.seueriter. ¶ In tex.ɔqueraƭ.vide.j.đ fal.si qs obrepserit, ibi, si accusat⁹ fuerit vide distinctionē ꝙ inqsitio pparatoria alia solēnis ꝛc. In spe.đ inqsit.alia.§.nūc tractem⁹. Ibi ſʒ vt q̃ pmissa sunt. ¶ Et no.ꝙ ꝛ sup inqsitiõe pñt testes pducti in qsitione publ.attestationib⁹ ꝛ didicitis in spe.de teste.§.satis vtilr.ṽ.xx.ꝛ ṽ.qd si publicate.ꝛ In.đ tes.cū clamor. ¶ In tex. sacrilegos.ꝑsequiƭ đ grauiorib⁹ criminib⁹.nā sup illis tm̃ pcedit inqsitio ī spe.đ inqsi.§.j.circa pn. Itē đt spe.qđ in gñali delegatiõe cārū nõ venit vt possit pcedi ꝑ inqsitio.eo.§.ṽ.qd đ officialib⁹. ¶ Itē đt ꝙ ꝑ ṽbū ingras ñ vr̃ ɔcessa inqsitio nisi alia ṽba adijciāƭ q̃ h iportēt.e.§.ṽ.qd si.ī lr̃a aplica.đ rescr. ꝑsen.§.rõne forme.ṽ. Itē si ī rescripto ɔtineƭ clā vocatʒ ꝛc.nū qd pcedēdo ꝑ inqsitionē sufficiat citatio ad domū. In. đt qđ nõ, ꝙ dic vt in spe.de citatio.§.sequiƭ.ṽ.ſʒ nūqd sufficit denūciare. ¶ Ibi, latrões, no.quod ponunƭ hic fur ꝛ latro vt spēs differentes.ꝛ statutū loquēs de fure nõ intelligiƭ de robatore stratarūʒ. Contra hoc vr̃ ꝙ latro dicitur improbior fure.j.ꝙ met.cā.l.si cū exceptiõe.§.qui vi. Et sic fur tanꝗ genus cõprehendit latronē dicā.j.de iureiu.si duob⁹. Cyn. ¶ Ibi receptatores, no.ꝙ vbi põt ingri cõtra pncipalē ꝛ ɔ̃ accessorios. Bal.

Diuus Marcus. Not.ꝙ rectores locorū ñ pñt inde recedere sine licētia supioris ēt si velint stare ꝑ vnā diez tantū.ꝛ iđ si ptās hui⁹ ciuitatis vellet recedere dʒ regrere licētiam a dominis prioribus.ꝙ no. Bal. Additio Baldi.

b **Diuus.** Utrū marit⁹ possit ponere vxorē ī vīculis^b cū cā.vide ꝑ Cy.C.đ repu. ɔsensu.l.j.q. Qđ ꝑijcere lapides sit signū furoris. habes.C.đ iudeis.l.ij. Ebrietas est leuis culpa vt no.đ repu.l.fi.ꝛ.C.de adul.q̃ adulte. ¶ Ibi simulatiõe data ꝙ ī foro iudiciali ñ steƭ dicto alicui⁹ ꝑ se.vt h sec⁹ in foro penitentiali vt ꝑ Inn.đ iudi.nonit.ꝛ ī cle.de ꝑui.c.j.ī gl. Sʒ nūqd ibi de mõ pene vide.C.si qs impa.male.l.j. Quid de dormiēte.viđ vj, di.testm̃.ī gl.j.magʒ. ¶ Ibi seueritatū.no.h ꝙ itrusio ī carcerē ē magis īducta ad custodiā ꝗ ad vīdictā. tñ ē carcer ꝑpetuus.ꝛ h iđ ē qꝛ ñ pcessit crimē.ꝛ iđ nõ ē pena criminis ſʒ cautela furoris. B. ¶ In tex.supplicio.ñ semꝑ mortē significat ſʒ extraordinariā penā: vt no.C.q ac.ñ pñt.l.fi. ¶ In gl, cū satis, in fi.dic aut qs ē afflict⁹ casu aut culpa. Si casu tūc loquiƭ h. Si culpa aut culpa ē ordiata ad plures penas tūc addiƭ, aut nõ,ꝛ tūc ñ. Ul' dic vt Jac.bu.C.đ sum.tri.l.cūctos ꝑplos.bal.

Additio lec.vac.in.l.illud. Bald.

Illud. Ar.ꝑ clerico q teneƭ ī ecclīa residere nõ lʒ alibi ꝑnoctare.vide ꝙ no.ar.ṽ. q.j.ꝑuenit.ꝛ.c.si quē.ꝛ.c.si qs.ea.q. Bal. ¶ In gl.ij. in fi.de hoc dic vt no. Inn.ex de ser.nõ ord.c.đ oblig.viđ in spe.đ sta.mo.§.xxix.ꝛ ṽ.xxx.q̃t reqrunƭ ad votū.ꝛ an stultū votū obliget.viđ ꝑ arch.xvij.q.ij.bona.xij.q.j.sancim⁹. An monach⁹ obligeƭ ex voto.viđ xx.q.vl.mona.ꝑ Arch.

1 ☞ Prescriptio nõ đsinit currere ꝑꝑ ipedimētū supueniēs.
2 Actio ex delicto durante magistratu potest intentari.
3 Satisdatio impedit sequestrum fieri.

Senatusconsulto. Diuidiƭ h lex in duas ptes. qꝛ pmo loquiƭ ī actiõib⁹ nascētib⁹ ī pterito añ inchoatū offm̃.scđo loquiƭ de actiõib⁹ q̃ sumūt originē in offđ, scđa ibi.si qd tñ.vl' pus loquiƭ đ actiõibus q̃ oriunƭ ex actu volūtario siue ɔctu.scđo đ actiõib⁹ q̃ oriunƭ ex đlicto, scđa ibi.si qd tñ.ꝛ.h.ꝑ. Actio q̃ ꝑ offm̃ moueri ñ potuit finito offđ restituiƭ.h.ꝑ.prio.si durāte offđ furtū vl' iiuriā patiaƭ officialʒ q hʒ offm̃ cū annexa iurisditiõe vl' aliqs đ ei⁹ familia aut alteri faciat interiʒ ad lit.ɔt.ꝛ seq̃strū pcedi pt ꝛ ñ vlteri⁹.h.ꝑ. allegaƭ ꝙ qñ lis differƭ ꝛ ē aliq̃ suspitio, interiʒ fit seq̃strū, ad h allegaƭ finis legʒ. ¶ Itē allegaƭ ad aliđ ꝙ ipedito agere cur-
c rit ꝑscriptio^c ſʒ daƭ restitutio qñ ipedimētū supuenit ex accidēti ꝑꝑ naturā actiõis intētare.sec⁹ qñ supuenit ipedimētū a pncipio, ſʒ post īchoatū cursuʒ ꝑscriptiõis ɔ̃ʒ Petrū.ɔ̃ quē facit de iur.del.l.fi.§.donec.ꝛ.C.đ inof.test.l.ɔ̃ maiores.nec ob.j.de serui.ꝛ.l.atticilin⁹, qꝛ ibi erat ipedimētū facti ꝛ ñ iuris. vt no. Cy.đ pci.im.of.l.quoties.ī.iiij.q. ꝛ sic ñ facit ꝓprie ad id ꝙ đt tex. ¶ In tex.ibi restituerenƭ.s.illis puincialib⁹ q metu officij partim interiʒ egerūt.ꝛ ɔ̃ officiales in eos. ¶ Not.pmo ꝙ idē vr̃ de magistratu ꝛ familia ei⁹.ad hoc facit.l.j.C.si q̃cūqꝫ ꝑdi.
1 ꝑtā, ¶ † Scđo no.ꝑꝑ ipedimētū supueniēs ꝑscriptio ichoata nõ đsinit currere.tñ si ē iuris ipedimētū daƭ restđ.ꝛ si tu visrū dere ad.§.donec.dic ꝙ ibi supuenit ipedimentū ꝛ dilatio.ꝛ iđ interiʒ nõ currit ꝑscriptio. h aūt occurrit ipedimētū ꝛ nõ di-
2 latio. ¶ † Tertio no.qđ magistratu durāte pt moueri actio ex delicto vsqꝫ ad ɔtesta. ¶ Itē no.qđ fit seq̃strū qñ cāe cognitio differƭ ꝑ legē, ꝑsertim si ibi iterpretaƭ crimē. ¶ Ultio no.qđ sa-
3 tisdatio ipedit seq̃strū fieri. † Itē facit reuocari qđ fctm̄ ē.vt.l. si fideiussor.§.fi.j.q sa.cog. ¶ In gl. sup verbo restituiƭ ibi: ſʒ daƭ restđ. Pe.đt qđ h ꝑscriptio ceperat currere ibi no. Jo.al leg.ɔ̃ Pe.l.fi.§.in ɔputatiõe.C.de iur.del.dic ꝙ h nõ erat ipedimētū pcisum ſʒ ɔtinuū. Itē ɔ̃ pe.facit.l.ɔ̃ maiores.C.đ inof. test.ſʒ ibi erat ipedimētū cāe h ꝑsone. Itē qđ ipedito ñ currat ꝑscriptio facit ex̄ de elec.c.cis qb⁹.ſʒ h loquiƭ de ꝑscriptiõe circa actiões iudiciales.ibi ī extraiudicialib⁹.ꝛ viđ qđ no. Inn.de ꝑscr.c.ex trāsmissa. ¶ In gl.sup ṽbo iuiso.ibi, vl' dic corā supiore.ɔiūge ꝑsonā cū illa: qꝛ corā supiore tā magrat⁹ ꝗ eius officialis vl' familiaris. ꝛ q̃tidie allegaƭ ꝙ ptās ñ ē iudex ɔpetēs in cā familie sue: nec pt ɔdēnare eū q ītulit iniuriā familie sue. ſʒ bñ pt pcessus ītimari corā eo: vt pcessus ꝑpetueƭ. Itē ꝛ fieri seq̃strū vel recipi satisdatio.ꝛ vide.j.de penis.l.si qs forte.§.si quos.itē vide ꝙ not. Inn.de ver.sig.c.ex pte.ꝙ no.xciiij.di.si quis.ꝛ in Spe.de leg.§.j.ver.ſʒ nunquid legatus poterit.ꝛ de compe.iudi.aditio.§.j.ver.item not. Additio Baldi.

1 ☞ Prohibitio facti prescriptionem interrumpit.
2 Prescriptio non currit contra agere impeditum.

Senatusconsulto. In tex.comites ve.vide in spe.đ iudice đle.§.supest.ꝑ totū.ꝛ ti.ij.§.j.ṽ.ſʒ nūqd legat⁹ poterit.ꝛ đ executore sequiƭ.§.offm̃.ṽ.ſʒ q̃riƭ q̃liter.ꝛ đ ɔpe.iud.adi.§.j.ṽ. Itē no.guli.C.đ iud.cū đbl.ī ij.q. Jo.ca.ex̄ de maledi.c.j. Jo.an.ī merc.sup regl'a sciēti.viđ C.đ vro.mili.l.j.ꝑ Cy. In.ex̄ đ ṽ.si ex pte.ar.xciiij.di.si qs.ꝛ.ij. q.v.vij.sicut.ꝛ ea.cā.ij.q.v.ɔsanguinei.b. ¶ In tex.r̃stituerenƭ. vtꝝ ꝑ solā ptestationē iterrūpaƭ ꝑscri.no. In.đ ꝑscr.c.illđ. In gl. r̃stituerenƭ.ibi. vt ꝑfectus ptestatio ṽo ñ iterrūpit ꝑscrip. nisi ī casib⁹ expssis ī iure.vt no. Inn.ex̄ đ cēsi.cū cāʒ.viđ ꝙ no.ī
1 l.ij.C.đ ser. ¶ † Ibi no.qđ ꝓhibitio facti iterrūpit ꝑscriptionē nõ ꝓhibitio ṽbi.viđ de vsuca.ꝑ ēptore.l.pe. Ibi restđ. Pe.đt ꝙ.l.j.ī fi. loquiƭ qñ ipedimētū iuris fuit ab initio, h qñ ex post facto.do. Ja.ɔ̃dicebat ꝑ.l.vlt.§.in cõputatiõe. de iure deli.sed ibi loquitur

a ¶ Inquirendum. Añ non sufficit inquisitio generalis ad condēnandū malefactorē ex ea repertum culpabilē nisi postea sequereƭ inquisitio specialis cõtra eum. vt ꝑ eundē Bal. in.c. iiuria. de pa.iura.fir.ꝛ ꝑ Fel.c.inquisitiõis.circa pn. de accusatio.

b ¶ Cuʒ causa. Uide tu dom. Alex. de imo. consi.xcvj.iiij. parte.

c ¶ Prescriptio videas per te omnino Feli. in.c. causaʒ.ṽ. inquātum vero.de prescri.ꝛ in.c.ex trāsmissa.eod.tit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

sibi loquitur in priuilegio qđ dz intelligi cõsensus sine alteri⁹ iniuria sic loquit. l. sicut. §. nõ sec⁹. & facit de stip. ser. si seruitus vẽdi. ¶ Cognoscit aũt q̃ sit puilegiũ: qz fauore vni⁹ tm̃ ẽ 2cessum. §. in. l. fin. ꝑpter publ. vtilitatẽ & vtrinsq; ptis cõmodũ. li. C. si qua ꝑdit⁹ pote. cũ si. Contra ꝑpe. ẽ casus direct. C. ỗ inof. test. ỗ maiores vbi iuris impedimentũ emergẽs ipedit cursuz pscriptionis inchoate ipso iure dz nõ interrũpat. vñ fit postea c̃uictio ꝛeposuz. At vbi ẽ interruptio de nouo opz inchoari pscriptionẽ. ff. de vsuca. l. eũ q̃ edes. §. si a demolita. Simile in seruitutibus q̃ habent cãm discontinuã. vbi nõ currit 2tinue pscriptio & tm̃ nõ fit interruptio, qz nũq̃ curreret. facit. l. B iure. §. ouet⁹ aque. põt & aliter dici qñ ex postfacto supuenit ꝓcisuz iuris impedimẽtũ. nã supuenit facto ỗbitoris vel ei⁹ hr̃dis. & tunc ipso iure nõ currit pscriptio: vt in. §. in cõputatiõe. Aut facto tertij & tunc currit. dz si ẽ equũ dar restitutio. j. ex q. caus. ma. dz & si p ꝓtorẽ. §. si femine. & vide olno qđ no. Jnno. extra ỗ ꝓsteri. ex trãsmissa. in gl. magna. vbi de hoc adde. j. ad Sille.

2 si gs in graui. §. elegãter. Bal. ¶ Itẽ no. qđ impedito agere nõ currit pscriptio verũ est nisi amoto impediméti stet i sua ptate, vñ ỗt Guli. qđ creditori sub 2ditiõe ptãtiua statim curit pscriptio: dz sec⁹ in casuali vel mixta. ita no. ipse. C. de pscr. xxx. an. l. cũ notissimi. §. illud. ¶ Quod dz sit no. dignũ tm̃ non puto verũ, qz pscriptio est actiõis extinctiua & actio q̃ nõ ẽ nõ pt extingui. ỗ v. ob. l. decẽ. Itẽ in ptãte ỗbitoris ẽ facere q̃ nascat pignoratio offerẽdo debitũ vt not. i. l. cũ notissimi. §. imo. & tm̃ nõ ꝑscribit pignoratio nisi ex q̃ nata est. Aut ergo ẽ moza circa actionẽ natã & iducit pscriptionẽ aut circa natiuitatẽ actionis & nõ iducit pscriptionẽ. vt no. j. de pig. ac. l. si rẽ. §. ois. & no. pleni⁹. C. de anna. ex. ce. l. j. in magna gl. nec ob. j. ex q. cau. ma. l. dz si p ꝓtorẽ. §. fi. & extra de elect. eis qb⁹, qz loquunt in iure in esse ꝑncto & iam nato & cõpetẽti nõ in cõpetituro. vide olno Ly. C. de ꝑci. impe. of. l. quoties. in. iiij. q. & q̃ not. in. l. j. C. q ad. ad bo. pos. po. in secunda gloss. & adde omnino & vide qđ not. Guli. de eu. j. ex quib. cau. ma. l. in eadem. alias non intelliges. vide Archi. xvj. q. viij. prima actione. Bald.

Si forte. Jurisditio durat donec sit notũ de
a ibi dederit⁹ vl aliũ actũ iurisditionis exercuerit. & facit q̃ no. j. si cer. pe. l. eius qui in prouinciam. quidam tũ dicũt q̃ hec lex habet locum in ordinario nõ in delegato. ỗ quos est extra de rest. spo. c. auditu. ¶ In tex. ibi cognouerit. q̃ põtẽ ꝑ. pulcie latitudinẽ: qz põt ẽ fines ẽ gressus, tm̃ nescit adhuc.

Additio Baldi.

Si forte. Vide Jac. de test. tu. iure nostro. §. finitur. vel in summa. Ibi no. q̃ p missionẽ scõi legati non intelligitur primus reuocatus. nõ ob. hec. l. quia hic mittebatur: vt esset successor non simplr. Bal.

¶ Additio lec. vacañ. in. l. obseruandum. Bald.

Obseruandum. Ibi augeat. vt. j. de post. l. j. in ꝓn.

Legatus. Nemo põt renũtiare iurisditioni
nisi manib⁹ supiozis. b. o. z ad hoc allegat iurta gl. hic positã. vide q̃ no. Jnno. ỗ renun. c. ꝑ in dubijs. z qđ no. in. c. j. de renũ. in cle. sup v̄bo manibus.

Additio Baldi.

Legatus. Vide ar. xxxiiij. di. quorundã, in fi. & in Spe. de iur. om. iu. v̄. vl. not. q̃ q duobus. vió Jnno. ỗ pscri. cũ ex officii. gl. no. q̃ simul. & ỗ renũ. q̃ in dubijs. ỗt Jnno. q̃ ilud q̃ manat a legato nõ intelligit emanare a sede aplica. de fil. ỗdy. dilect⁹. ar. Jj. ti. j. l. j. in ꝓn. & hic p Archi. ij. q. vij. gsgs. Itẽ vió Jnno. de simo. ex iinnatio. an absoluẽdo subditos videat gs renũtiare regnũ dic q̃ nõ. ex de renũ. lecte. ¶ In tex. abdicãdo qđ si erat symoniace intrusus vel indigne. dic vt not. Archi. ỗ Jnn. xij. di. nerũ. i addi. adõ ỗt. c. Jnno. ỗ renũ. i fi. adõ q̃ no. Ar. lxij. di. null⁹. vió Arc. vi. q. iij. deniq;. & xvj. q. ij. visis. in fi. ¶ No. q̃ nõ leia renũtiatio fi nocet i ꝓpietate dz i possessiõe. q. vij. q. dz bñficiũ p Archi. ỗz Jnn. vió. c. cũ appellatiõib⁹. de ap. li. vj. & fi. ter. vió Jnno. ỗ ꝑb. in laterañ. & ỗ do. pastoral. in gl. mag. Jn gl. j. ibi manu ꝓncipis. vl alteri⁹ q̃ posset cũ inuitũ puare. vt no. i. c. j. ỗ renũ. i cle. sup v̄. manib⁹. Bi ordiario dz ỗlesse. si. li. vi. j. mã. diligent. dz 2trõtiosa dz sic ex ỗ ele. oudũ. eccl̃ia roma. vl. ¶ Sz qđ ỗ ordiario. qz rõe ordiarie ptãt dz ñ pt puare. 2mittit a ꝓncipe q̃ possit puare, an i ỗ erit ordiari⁹. dic q̃ fi. vt. l. si ꝓtor. qz plone ẽ fcã 2missio & iõ ẽ ỗleg. & fuit ỗ fcõ florẽt. b.

Reses. Ex ꝓtitate dãni augẽt simil⁹ & pena
iponẽda ex eo. b. o. ¶ Not. q̃ qñ caput familie corrũpit tota familia corũpi vr. qđ not. Bal.

Additio Baldi.

Reses. Vide Ly. i. l. j. C. qñ ciuilis actio. i
jñ. q. & Guli. i. l. j. C. si qs aliquẽ test. phi. Jn tex. seuerissime. vide i spe. ỗ igitio. §. nũc videdũ. v̄. qd si actũ est. dic ẽt qđ facta 2fessio nõ nocet reo ad qđ nõ agebat directe nec idirecte. l. ij. j. ỗ iur. fi. & C. de fi. istr. l. iij. & l. fi. ¶ An ex eodẽ ꝓcessu q̃ fit 2dẽnatio, fiat restõ rei. dic aut iudex ꝓcedit de fctõ ex ordinẽ & põt hoc fieri. l. iterdũ. §. q furẽ. Aut p via iuris & tũc aut diuersis legib⁹ fit punitio ciuilis & crialis. & nõ facit rẽ reddi: qz hec lex nõ est in iudicio ꝓducta tũc eadẽ lege. tũc ex eodẽ ꝓcessu põt fieri restitutio, qz tũc ciuilis & crialis põt eodẽ iudicio tractari & terminari. C. de sepul. vio. aut. itẽ q. & C. vñ vi. l. meminerint. fm Ja. bu. i. l. j. qñ ciuilis actio vel qz ꝓcedit ex ecutiue vt ex notorio iõ pt ex ordinẽ mãdare qđ fiat restõ rei. Bal. ¶ In fi. tex. Vide Jnn. ỗ acc. cũ oporteat. in gl. dic q̃ v̄. & qđ est no. dignũ sup eo. vió Ly. i. l. si qs ad se fundũ. l vl. q. vió qđ no. i. l. j. C. ad l. fla. de pla. Itẽ vide Jnn. ex de testi. veniẽs. i gl. mag. v̄. & idẽ dicimus si etiaz inter easdẽ. & in Spe. de fur. ver. porro. Bal.

¶ De officio procuratoris cesaris, Rubrica.

Que acta. Procurator cesaris par-
tib⁹ cesaris fungit tm̃ non alienat nisi ex certa scia & habeat i mãdatis. Itẽ adeũdo hereditatẽ vel inbẽdo seruo qđ adeat acquirit cesari, nisi hr̃ditas sit dãnosa cui⁹ aditio ex ratificatiõe cesaris pẽdet. b. o. cũ. l. se. ¶ No. ꝓmo q̃ ꝓcurator cesaris põt ea facere q̃ ꝓ ipse facere. s. ad cõmodũ cesaris. nã i illa gñali ꝓmissione seu arbitrio nõ 2tinet alienatio nec 2tinet q̃ possit cesarẽ dãnificare ꝑter ius cõe. ¶ Scõo no. i ꝓcuratorẽ cesaris errãtẽ in traditiõe & i dñio q̃ nõ trãsfert dñiũ. ¶ Tertio no. i ꝓcuratore cesaris duo spãlia q̃ ꝓt suo cesaris iubere adire. Itẽ ꝓt ipe suo nolle hr̃dẽ facere cesarẽ dũmõ hr̃ditas sit opulẽta: fz i hr̃dita-
te dãnosa cesar vtiq; iure cõi vt nõ fiat hr̃s alo alieno & istõ q̃ dico i cesare illud ẽt est dõm in papa, qz ꝓcipu⁹ cesar est. & de facto videm⁹ q̃ papa hz ꝓcuratores suos sicut sunt collectores pape & siles. ¶ In gl. qz nemo. ibi, & vt no. optimã distinctionẽ hic. vtrũ ꝓcurator labẽdo in dñio vel i ꝑsona dñi trãs- a ¶ Cederit. Vide que habentur p Fel. in. c. de causis. circa ꝓinc. in ver. in glos. in ꝓpos. de of. del.
ferat dñiũ & vt bẽat cognitionẽ dz ꝑcedere alia ispectio. s. ỗ cã dñi. s. vtrũ oblatio ex qua radicẽ in ꝑsona ipsi⁹ gestoris vel non. q̃ examinat in. l. procur. qui pro emic. j. de procu. duplex ergo est inspectio vna de oblatione. alia de ecutiõe oblationis per traditionẽ. ¶ In ea. glo. ibi. l. Jul. §. j. & qui dz animũ alienãdi qui desiderat in translatione dñij. vt. l. iij. §. facilius. j. de cõdi. ob cau. ¶ In ea. gl. ibi. l. si ꝓcu. la. j. & est rõ, qz nõ dz aĩm alienandi dñium suũ nec tradidit eo nolẽ, nã 2siderãdũ ẽ quo nolẽ fiat traditio. vt. l. eũ qui. §. fi. j. de pub. ¶ In ea. gl. ibi vt officialis. ergo nõ repellit⁹ p exceptionẽ, ar. l. si seruũ. j. q. & a quib⁹. ¶ In ea. gl. ibi, seruũ titij. s. & primo casu illi⁹. l. Frã. ac. ¶ In ea. gl. ibi, in scõo casu illi⁹ legis. hucusq; dictum est qñ res erat ꝓcuratoris, modo dicit qđ res erat dñi. ¶ In ea. gl. ibi, hoc casu in ꝓcur. cesaris. sed an desideret sciẽtia mandati. dic vt no. Archi. in. c. is qui. de ꝓcu. li. vj. Itẽ facit ad hãc gl. l. cũ fundus. §. seruũ tuũ. j. si cer. pet. vbi tractat de errore vtrũ impediat trãslationẽ dñi. sed ibi loquit de errore dñi: hic de errore administratoris. & sic dinide materiã. Itẽ adde qđ aut quis hz liberã a lege aut ab hoĩe. si a. l. non põt alienare, vt hic nisi faciẽdo dñi cõditionẽ meliorẽ, vt hic. si aũt ab hoĩe, tũc bñ põt alienare. vt. l. ꝓcurator cui. & ibi not. Ly. l. mandato gñali. & l. ꝓcuratorum. j. de procu. & dicit hic Guli. qđ nemo hz liberam nisi concedatur spãliter. vt. l. quã tuberonis. §. aliam. j. de pecu. ¶ In glo. in alio. in fi. & est rõ, qz si hereditas posset adiri per procuratorem acquireretur ei ius directũ & radicarek in eũ aditio qđ est possibile: vt. l. quecũq; gerim⁹. j. de ac. & obl. & gr. i. l. si mulier. §. ex asse. j. de iure do. fm And. de pisis. Bal.

Additio Baldi.

Que acta. Vbi. si a cesare. vide in Spe. de
leg. §. superest. ver. illud autez. no. in fi. l. ibi, cesarem facit.

Curatores. ¶ In tex. ibi, non habẽt. i.
nõ est eis ꝓmis. ¶ In tert. ibi debebit. s. ꝓhibit⁹ ab accedẽdo. ¶ Not. q̃ non põt ille deportare cui nõ ẽ spãliter ꝓmissum. facit l. j. in princ. j. tit. ij. Scõo no. q̃ tumꝫ tuosus & iniuriosus põt ꝓhiberi. ne acced at ad aliquẽ locũ. & vide de hoc no. Jnn. in. c. in ꝑsentia. extra de ꝓba. ¶ Itẽ no. fm vnã lec. q̃ procurator cesaris nõ põt dare bãnito licentiã de redeũdo fm aliam lectu. ¶ No. ẽt q̃ suũ preceptũ reuocare non põt qñ ꝓcepit cũ causẽ cognitiõe. ¶ Itẽ no. in gl. & de negatione quod nõ est bona rõ qñ est eadẽ cum dicto. & facit q̃ no. in. l. non oĩm. ff. de legibus.

¶ De officio eius cui mandata est iurisditio. Rubrica.

Quecunque. Cause meri ⁊ mixti imperij nō delegant ꝫ cāe iurisditiōis ꝑtīt delegari. h. d. istud ꝑncipiū in quo vsq; ad vers. ⁊ ideo ponunt due regule. quarū quelibet bz rōnem annexā prima est negatiua. secūda est pmissiua siue affirmatiua. scda ibi, q; vo. ¶ In tex. ibi sp̄aliter ⁊ expresse discretiue ⁊ excellenter ꝑm doct. ⁊ est de mēte gl. ¶ No. q illa q̄ sunt concessa siue commissa in signū superioritatis nō ꝑtīt inferioribus delegari. ⁊ hoc operat virtus ipsius vocabuli, virt⁹ superioritatis. ¶ Scdo no. qō in gñali cōmissiōe non veniūt ea que cōmitti non ꝑtīt. ¶ Itē no. q cause quarū cognitio nō desiderat aliō nisi quod, qs sit magistratus sunt delegabiles. rō q⁊ ēt iudex delegat⁹ est ciuilis qualē regrit natura cāe. ⁊ sicut duo sunt ꝓcepta. ff. de arbi. l. celsus. ⁊ aliud est debere soluere ⁊ aliud debere ad dīē soluere: sic ad simile aliud ē esse magistratum aliud est esse de maioribus, vñ cause q̄ requirūt q̄ sic de maiorib⁹ nō ꝑtīt delegari. q⁊ delegat⁹ est pedane⁹. ꝫ cāe q̄ non regrunt titulū supioritatis ille sunt delegabiles. ⁊ ō vult istud ꝑm ꝑn. Jac. bu. ¶ Et no. q istud ꝑn. non ɔz intelligi in imperatore delegāte q⁊ oēs causas pōt ōlegare tā ipse q̄ ōlegat⁹. ei⁹ q̄ ē no. vt i. l. i. C. q ꝑ sua iurisditiōe. ¶ In gl. bic. no. i aut. vt ab illustrib⁹. ⁊ clari⁹ no. i spe. ō in. om. iu. t ꝑn. vsq; ad ꝟ. no.

a ¶ Delegabiles. Que aut cause delegari possint. vide Feli. in rubri. de of. delegat.

1 ¶ Praxis erronea seruari non debet.
2 Argumētū a ɜio sensu sumptū, ex vi cōditionis est validuz.
3 Delegatio irregularis ꝓsupponit regulam in contrarium.
4 Cessante causa dilationis cessat dilatio.

Et ideo videntur. Ulq; ad. ff. q mādatuz, facit quatuor. q⁊ primo ponit illationē ex ꝑma regula. scdo inducit ꝓbationē p ar. for tissimū. tertio ponit quādā ꝛclusionē q⁊to exēplificat ꝫ dcm. scde regle. scda ibi hui⁹ rei. ⁊ tertia ibi, nō aliter. q⁊ta ibi. ⁊ si a familia. ⁊ in fum. h. d. Cāe criminales publicoz̄ indiciorū nō ꝑtīt delegari ⁊ errant q delegāt ni in cā absentie. ⁊ tūc quo ad cognitionē tm̄. ⁊ sic ē delegatio irregularis q⁊ regularis delegatio nō regrit absentiā. h. d. ⁊ ponit tria exēpla. vnuz in. l. de adulte. ꝑm in. l. de vi. tertiū in senatusc̄ sultū Sill. ¶ In tex. ibi veluti. exēplū de lege. ſz. j. in ꝟ. ⁊ si familia ponit exēplū de senatusc̄ sulto. ¶ In tex. ibi mādant. i. cōmittāt seu delegāt.

1 ¶ No. q erronea ꝓactica nō ē seruāda. ¶ Scdo no. q ar
b ¶ Ar. a cōtra rio sensu. Uide tu do. Alex. ō imo. hic ⁊ adē spe. in tit. de al leg. ⁊ dīs. ſ. po test. ꝟ. non ob. sensus.
2 gumētū a ɜio sensu⁹ sumptū ex vi cōditionis ē fortissimū tā
b in legibus q̄ in ɔctib⁹. vt. j. de pa. dota. l. iter socerū. ſ. cū iter. facit q̄ no. C. de fur. l. apud antiquos. ⁊. j. de manu. test. l. si qs locuples. ¶ Itē no. q ōlegatio irregularis ꝓsupponit regulam in ɜiū vñ qz solū in casu absente irregulariter delegānt. ergo natura earū ē indelegabilis. ¶ Et not. bic tria arg. c ꝑm doct. s. a ɜio sensu. ab antecedēte destructo. a cā cessante adde de illo vltio q̄ō cessante cā pmissiōis cessat pmissio vt h. ¶ Itē cessante cā ꝓilegij cessat ꝓilegiū⁹. j. de lega. ii. l. titio seio. ſ. vsuras. ⁊ ō excu. tu. l. amicissimos. ⁊ ibi p Jac. nisi ꝓilegiū eēt sortitū suū effectū retro. ar. l. ꝓfe furi. s. ō bis q sunt sui vl alie.
c ¶ Tria arg.
d Uide tu eundem. Bal. in. l. conuenticulā. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ de argumento ab antecedēte destructo vide. do. Bar. ſozi. cōsil. cciij. incip. circa primum. vers. his tamē non ob. circa medium. in. j. parte.
3 iur. ¶ Itē cessante cā dilatiōis cessat dilatio. vt. j. ad treb. l. filia. ſ. alūno. ⁊ ibi p Dy. ⁊ p ēptorē. ō acq. here. l. q̄diu. Itē cessante causa officij cessat officium. vt. j. de capitis dimi. l. tutelas. ⁊ per Ly. in addit. qō est verum qñ est causa talis que requiritur ad seruationē rei in esse. vt ibi patet.

Additio Baldi.

Quecunque. Pria regula negatiua sicut in hoc ē considerare duo. s. gen⁹: q⁊ animal ⁊ differētias: q⁊ rōnale ⁊ sicut homo ꝑ genus cōicat aliis a talibus ⁊ efficacia generis, vt in sensu ⁊ in motu ⁊ feorum cessēt ab aliis in his q̄ sibi sunt specifice data vt in rōne, sic quoq; bō fuit ꝓduct⁹ in duab⁹ naturis in vna cōi. in alia excellēti. l. i. ſ. ō in. ⁊ iur. Sic impator creat aliquos magistratꝰ in natura cōi. ⁊ hi sunt simplices magistratꝰ ⁊ qō habēt vi istius gñis cūctis cōicare seu delegare ꝑtīt, q⁊ gñalia sunt. Quosdā vo creat in publici natura. s. in cōi ⁊ i excellētia spāli ⁊ ꝓilegiata. Q⁊ isti q̄ bñt virtute gñis ꝑtīt delegare. q̄ virtute differētie sine speciei ptz q̄ nō delegāt q⁊ differētia hoc facit. nā si delegarēt ñ eēt ista differētia. Nec aūt spēs ꝛsistit i gradu dignitatis ⁊ i bis q̄ gradū cōcernūt. vñ sicut grad⁹ nō trāsit ad ōlegatuz cū sit ifim⁹, ita nec efficacia ipsi⁹ grad⁹ cū sit annexa ipsi gradui. ⁊ eēt oppositū i obiecto ⁊ ɔdictiōis ꝛplicatio si sec⁹ diceres. nā astrueres ōlegatū eē pedaneū ⁊ ñ pedaneū si mero imperio potiret. Bal. ¶ In tex. iurisditio. facit ad no. ꝑ Jnn. ō ꝛcef. ꝑb. c. dilectus. ⁊ in spec. de locato. ſ. nūc aliqua. vers. ꝛcvñ. ⁊ ꝑ Jnno. de rap. illis. ¶ Ibi, transferunt. p banc. l. ōt Fran. accur. q⁊ civitates q̄ debent merū imperiū ꝑ pacē cōstātie vt ē civitas boñ. nō pōt suo castro vl ville ipsum concedere. ⁊ iō determinant quod villa pānicalis nō posset ꝓscribere merū imperiū ɜ civitatē boñ. q⁊ ibi non vz expressus cōsensus nec tacitus ꝑm eū. Uñ ꝓscribēdo mero imperio est necessaria sciētia ⁊ merus cōsensus ꝓncipis nō solius civitatis. Si vero ɔgtaret q̄ dicta villa esset de territorio civitatis vinceret non vi ꝓscriptionis ɜ vi cōmodi possessiōis ꝑm Frā. accur. Bal. ¶ In gl. tribuū tur ordines ⁊ nomina magistratuū. vide plene i spec. de iurisdi. om. iu. in ꝑn. vsq; ad vers. nouū. ¶ In tex. iure magistratꝰ. an ptātes terrarū possint ōlegare causas. no. C. ō sen. ex bzeui. reci. l. ñ. in gl. ꝓ se. ¶ In tex. ⁊ iō illatio ex ꝑma regula ⁊ eem plificatio ꝑmi dicti ꝑme regule. Ibi hui⁹ rei. ꝓbatio. ⁊ limitatio ꝓme regule ⁊ cōclusio Papiniani an merū imperiū dire cto trāseat cum vniuersitate. vide in spe. de iurisdi. om. iu. ſ. i. ver. que aūt meri. ⁊ ꝟ. se. ¶ In tex. fortissimū: vid q̄ no. de fur. apud antiquos. in gl. j. a ɜio sensu. vide de leg. ñ. l. ñ. in princ. vbi ar. a ɜio sensu ōz esse tacita volūtas ⁊ ipso facto tollitur. vide per Arch. gvii. q. j. consaldus. ¶ In tex. ꝓficiscat. vide quod no. in spe. de iurisdi. om. iu. in ꝟ. ⁊ no. quod epūs. In tex. nō aliter. cessante cā delegationis cessat delegatio vt bic. ⁊ cessante cā ꝓuilegij cessat ꝓuilegiū. de lega. ñ. l. Titia. ſ. vsuras. ⁊ ibi p Dy. Cessante cā dilatiōis cessat dilatio. l. a filia. ſ. alumnus. ad Trebel. Cessante cā tutele seu officij, tutela seu officiū cessat ō capi. dimi. l. tutelas. Cessante volūtate finita est legis autoritas pendēs a voluntate. ſ. de dnoz. qō ait leg. Cessante mō q̄ importabat cām finalē finit obligatio. de condit. ⁊ dem. Titio cū. ſ. sed cū ante. ⁊ no. de leg. j. si fundū. ſ. Julia. p Dyn. Cessante cōtumacia cessat pena ꝓ tempore futuro. de cōsti.
e c. er literis. l. i. ſ. si frater. de co. bo. Bal. ¶ In text. ceperit. vide in spe. de cōcef. acti. ſ. j. ver. quid si palam. ¶ In tex. cū als differentia inter delegationē voluntariā ⁊ necessariam. Bald. ¶ Ibi ⁊ si familia. epēxplificatio scdi dicti prime regule. Bal.

1 ¶ Jurisditio in delegato, non residet.
2 Imperiū merū ꝓncipaliter exercendum, non est delegabile.

Qui mandatam. Quatuor ōt. Primo q̄ ꝑ delegationem nō trāsit ordinaria iurisditio. secūdo quod trāsit delegata tertio q⁊ nō transit imperiū. quarto qō non trāsit modica coertio. scda ibi veri⁹. tertia ibi. ɜ merū quarta ibi. Pau. ꝑm Jac. ¶ In tert. ibi ꝓpriū. id est non bz iurisditionē radicatā ɜ ministeriū. In tex. ibi notat adiscīēdo nō aduersando. In tex. ibi impiū.
1 i. modicā coertionē. ¶ Nota quod in delegato nō residet iurisditio sed executio ⁊ ministeriū ꝑm quosdaz. sed tu dic quod nō residet ordinaria, ſ. delegata ⁊ veraq; iurisditio est forma
2 lis ⁊ bz formā ꝓpriā ꝑm Jac. ¶ Secūdo nota quod merū imperium ꝓncipaliter exercendū nō est delegabile sed accessorie exercendū quatenus deserit iurisdictiōi transit ꝑ delegationem: ⁊ hoc ex natura actionis ⁊ cōsistit in modica coertione. sed gl. in. l. imperiuz. vult quod illa modica coertio etiā ꝓprie appelletur merum imperium: sed sit quarta species que habet nomen per se. vt ibi patet. ⁊ ibi vide Bald.

Additio Baldi.

Qui mandatam. Ponit quatuor. Primū q̄ ꝑ delegationē non trāsit ordinaria iurisditio. Secundo quod transit delegata. Tertio quod non trāsit imperiū. Quarto qō transit modica coertio. Et. h. d. Jaco. butri cari. Et ꝓsequit hic secundū regulā positā, ñ. in. ſ. q̄ vero. ⁊ eius effectū vsq; ibi, ɜ merū. ibi resumit primā regulā ⁊ ex ea infert vnā cōclusionē. Tertio limitat eā. vide q⁊ ōt Jnno. per istū tex. quod ordinari⁹ non pōt testificari cozā suo delegato, extra de testibus. dilecto ōt Archi. quod sicut interdicit iurisditio nō vī interdicī iurisditio delegata sed ordinaria. extiti. q. j. audiuim⁹. Bal. ¶ In tex. vtīt tūc vz ꝓcessus excōicati fact⁹ cozā ordinario ⁊ nō cozā delegato: q⁊ tūc vtitūr i ipsa iurisditiōe ōlegata. q⁊ ipetrari nō pōt. vt ñ Arc. i. c. ⁊ i gl. ſ. ō resli. vj. bal. i text. coheret. vñ ɔgrue ista dicunt ō impio coherēti nō ꝺ impio simplr. vt no. in spe. de iurisdi. om. iud. ꝟ. item ɜ ea.

Alia Additio Baldi.

Mandata iurisditione. Decretuz qō regrit cāe cognitionē nō pōt ōlegari. h. d. Uel sic. Interpositio autoritatis regrētis ꝓbationem nō pōt ōlegari. h. d. ⁊ ponit exēpla. ⁊ adē qō no. l. l. ab ea
pte. j. ō pb. In gl. ſ. i. grauari ibi q̄ cōmodi. vt q⁊ plꝰ ponit ibi ō sumptu q̄ reddat ō fructu. vñ illa ē iusta cā alienādi ꝑm gl.
facit. j. ō trāſ. l. cū bi. ſ. eā. vl dic vt no. l. l. ob es. bic alle⁹. Bal.

Additio

Additio Baldi.

MAndata re ad litē. dic in Spe.de iurisd. om.iud. §.i.ver.qd de donatione curatoris ad litē. ¶Item hic loquitur de donatione qd de ꝓfirmatione viū.j.de ꝓfir.tu.l.tutores a patruo. Bal. ¶Jn gl.cā cognitā limo.dic vt no.in.d.l.ob eas.z.C.qñ decreto opꝰ ñ est in ru. Bal.

ETsi pretor sit tas ꝓmissarij ꝛ digni tas ꝓmittētis iactu exercito vel exercendo vigore cōmissiōis.h.o. ¶No.ꝙ nō dz ꝙsiderari qualitas inherēs ꝓmissario seu delegato ꝛ qlitas ꝓmittēꝫ siue ōlegāꝫ.

1 ☞Confirmatio tutoris an possit delegari.

2 Delegatus ad causam an possit dare minori curatorem.

COgnitio eiꝰ rtis pōt delegari speciāliter imo etiam trāsit p delegationem gñalem. ¶Jn tex.ibi dederis.i.cōmiseris. ¶Queritur hic vtrū licet pōt delegari cognitio ita possit delegari ipsa remotio vl punitio.Sol.vt hic per doc.z vide Ly.C.vbi pe.tu.l.j.C.de suspe.

1 tu.l.ſi p Ly.in vlt.q.C.arb.tute.l.qd p eundē. ¶† Sed nunqd pōt delegari cōfirmatio tutoris sicut infirmatio dic vt no.Jac. in.l.tutores.de cōfirma.tu.ad de qō no.p eundē in.l.multo.§.tu

2 torū.j.ō tutelis. ¶† Extra qro vtrū iudex delegatus ad causam possit dare minori curatorem ad illā litē dubitatio est:quia hoc venit incidenter ergo competit delegato.Sol.vt no.in spe. de in.om.iu §.j.ver.qd de datione curatorū ad litē z facit de ad mi.tuto.l.ñ.§.ñ.z extra de iudi.c.vlt.lib.vj.

Ut possessio. primū decretū est delegabile quo ad authoritatem ꝓnunciādi.h.o. tex.ꝛ non quo authoritatem realiter immittēdi.h.o.gl.z est rō qz authoritas immittendi est annexa territorio.vt.j.de bo.auc. iudi.pos.l.cū vn⁹.§.is q.z ideo regrit iurisdictionē ordinariaz. vt in.l.vlt.C.vbi.z apud quos.in rōne.sui. Vel summa sic primū ciatio tenute pōt delegari.h.o. tex.sed datio tenute nō.h.o.gl. ergo isti actus sunt separati qz primo ꝓnūciat de mittēdo,lecū do cōmittit qō detur tenuta.ꝑmus actꝰ pōt fieri p delegatum sēdo nō. ¶Jn tex.ibi possidere.i.in possessiōe esse ex primo decreto quod examina.vt no.in.l.iubere. Bald.

Additio Baldi.

COgnitio. Jus dādi tutores non competit rōne iurisdictionis sed cōmissionis facte per legem vt no.Ly.C.qui petāt tu. l.j.Et idem forte de iure remouēdi.de hoc vide addi: Ja.bu.C.ſi tu.nō ge.l.j.z vide.C.de ſupec.tut.l ſi.in vlt.q.z Ly. C.arbi.tu.l.qcqd. ¶Jn glo.mādari pōt in.ſi.Et ē rō:quia'missio non cōſiderat per respectū ad personas sed per respectū ad territoriū vt.l.cū vnus.§.is qui.de bo.auto.iudi.poſ.sed delegatus nō habet territorium:qz tūc esset ordinarius.Sed cognitio cōſiderat per respectū ad personas ꝛtra quas trāsit iurisdictio.Bal. ¶Itē aduerte cū hac glo.cōcordat gl.in.l.j.z.ħ.j.de iurisd.om.iu.z in aut.de exhi.re.§.ſi vero.Sed glo.que est in.l. iubere cauere.subdistinguit,aut loquimur de missione reali z tunc tam missio ex primo decreto ꝙ ex scōo est,mixti imperij.aut de ꝓnunciatione de mittendo z tunc refert aut de mittēdo ex ꝓmo,z est iurisdictionis.aut de mittendo ex scōo z est mixti imperij.Et ex hoc infert ꝙ missio realis non pōt delegari sed verbalis ꝓnūciatio ex ꝓmo ōlegari pōt ex scōo nō vt.l.ultī.§.duas. Doc.dicūt ꝙ cognitio z ꝓnunciatio z missio sunt mixti imperij.vt.libere mixti imperij dico delegabilis quo ad cognitionē tam ex ꝓmo ꝙ ex scōo vt hic.Jbi possidere iubeat ꝓiūcta.l.ultī.§. genera.de acqui.pos.sed indelegabilis quo ad missionē rei falsit in prima missione q̄ fit ex cā dāni infecti q̄ magistratibꝰ municipalibꝰ pōt delegari:qz de conscientia legis fit p celeritatē ꝙ causa desiderat vel sunt in hoc magistratus municipales ordinarij ex cōmissione legali.i.ex edicto.vñ sec⁹ esset in missiōe in cā legatorū.l.ea que.§.ſi.ad municipalē, z istud tene. Bal.

MAndatam sibi Delegatus non delegat z minimum imperium est delegabile.h.o. ¶Jn tex.ibi nulla est.i.non posset effectualiter exercere. Bal.

¶De officio assessorum. Rubrica.

QVne officium. ¶Jn gl.cōtentionalibꝰ no.ꝙ nō dz recipi libellꝰ inepteꝰ imo dz dilacerari.z vide ꝙ no.Jac.j.de iniurijs.l.pretor.§. preterea. ¶Sed qd si petitio est inepta ꝓbatio apta.an pōt reus cōdemnari dic vt not.in spe.de iurisd.om.iu.§.deseruit.versi.quid si libellum. ¶Quid si super articulis formatis male sunt testes recepti vtrū possunt ꝓbare.dic vt no.in spe.de teste.§.j.ver.qd ergo si capitula.z de istis duabꝰ qōnibꝰ not.extra de iudi.examinata in nouella. facit de elec.j.c.cōſtitut⁹. ¶Jn gl.l.generalibꝰ j ſi.no.ꝙ bānimenta debēt fieri ex parte magistratuū vl ex parte ptātū.ꝙ no.

Additio Baldi.

1 ☞Laicus an possit esse assessor episcopi.

2 Laicus an cogatur suscipere delegationem episcopi.

3 Consultor in causa cuius expensis.

QVne vtrū assessor in causa spirituali assumptus debeat eligi de consensu partiū dicit Jnn.ꝙ dz regrit cōsensus de officio de lega.sup questionum in gl.ex quo eīm.Secus si generaliter assumit qz ibi non est aduersarius Bal. ¶† Item an laic⁹ pōt esse assessor a cpi. † Itē an cogatur,suscipere delegationē epi. Itē

a 2 an possit esse arbiter i spiritualibꝰ vid̄ p arch.xvj.q.j.plures qd de clico ꝑiugato an pōt cognoscere de cā spūali dic p arch.xvij. q.ħ.dubū z vide p archi.ex vj.di.bone rei.Bal. ¶Jn tex.libellus vide in spe.de libelli ꝓcep.§.x.iudex aut.z in spe.de act.seu. pet.§.sequitur.ver.antepenul.vide quod not.Jnn.extra de ele.

3 cū inter.R.seniorem. de officio vica.c.j. ¶Jn ſi.tex.vid̄,in spe. de assessore.§.officium.Jtem cuius expensis detur cōſultor in causa.vide eo.ti.§.salarium.ver.quid si alter.vide.j.de iniurijs. l.item pretor.§.preterea.z.§.j.per Jac. Bal.

SI cadē. ¶Not.ꝙ p diuisionē de vno ꝓfidatu pōt fieri duo z tūc ille q remanebit super vno ꝓfidatu non respondebit coram alio vt est Florētie:qz ille est de vno epatu potest assidere in alio epatu,ō de bonoma habes in aut.vt iud.fine quo suffa.§.istud z dic vt no.j.c.j.extra ne sede vacā. ¶Jn glo.sua tū ibi originalem causam.i.originem alicuiꝰ z sic est ar.ꝙ ſi ē cōcessa repetsalia ō florētinos ꝙ nō porrigat ad eos q se alio trā stulerunt qz ꝛ illi sunt originaliꝫ florētini tū potius est spectāda causa domicilij.ar.huius.l.facit.j.de poſt.l.j.§.bestias.z ita fuit determinatū Padue p Ly.in add.facit ꝙ no.Ja.de are.in.l. ꝓuinciales.j.de x.fig.z dic vt in tractatu repetsaliarū.p Bal.

Additio Baldi.

SIeadem. Vide quod no.j.de rei vē.l.ħ.z vide de Jnn.de eta.z quali eam te.z ꝙ no.Jnn.z.dist lege.z capitulo.seq. Bal.

DIem functo. bzdortuo ptāte in offō debēt salarium assessoribus totius ptis vsqz quo non locauerūt se cū alio :secus 'est in ptāte remoto ab officio qz assessoribus integrū salarium nō debēt.h.o. ¶Not.p hāc.l.ꝙ ptāte mortuo durante officio debēt integrū salariū heredibꝰ eiꝰ z etiā assessoribus z familiaribus tū cū quadā moderatiōe ad istos viuētes. ¶Scōo no.ꝙ ei q remouet ñ debēt integrū salariū nec ēt assessoribꝰ officialibꝰ z vid̄ ꝙ no.l.l.j.§.diuꝰ.j.ō varijs z exor.cogn.

a ¶Assessor vide Fel.i. c.decernimꝰ i ꝓnc.ō iudi.i.ħ.co. paulo ante xvij. fallit. primo.

b ¶Die functo.p cuiꝰ tex.materia vid̄ pa. ō ca. hic z d. alex. de imo.in.tij. col.i vltio no.z bar.in vl.col.i vre sic.not. ex hac.l.

Additio Bal.

DIem functo Vide Jnn.de offi.vica. romana.z de viz honeste.cū ab omni.z arch.xciij.di.valde necessarium.z in spe.ti.ħ.§.finitur.in ſi. ¶Quis iterum ante aduentum successoris exercebit officium collige ex no.per Jnno.de here.ad abolendam.

COnsiliarius. Jnter assessorem z aduocatum debet esse distinctio ꝑsonarum.h.o.

¶Explicit liber primus.

¶Jncipit liber secundus.

¶De iurisdictione omnium iudicum. Rubri.

IN glossa rubrice. Jbi per singulas singulariter z diuisim. ¶Jn eadem glosi ibi,locutus est hoc est dicere dictum est supra de iurisdictione in singulari hic dicit in vniuersali. ¶Jn eadem glosa.in ſi.ibi.vel ibi.vel hic vere principaliter de ordinario.

Additio Baldi.

IN.l. Prima in glo.que incipit.Et necesse in x. hz hoc idem verū in offō ꝙ i parte residet z ei debet impendi distracta institia.vt.C.ſi sept⁹ in integ.resti.po.l.j. sec⁹ i eo qō residet in iudice z ſi parti impēdat est gfa ꝑm doc.de hoc vide qō no.in spe.de arbitro. §.seq.ver.sed quo iure.de offi.iudi.per totū z maxime in.§.deseruit.vsqz in ſi.z.§.seq.vbi de singulis actibꝰ iudicij in qbꝰ iudicis officiū versari debet instruit. Jn text.z in possessio.videas spec.de locato.§.nunc aliqua.ver.qlīz.

1 ☞ Officium iudicis ⁊ iurisdictio, an sint idem.
2 Officium iudicis, an sit actio.
3 Litis contestatio an in officio iudicis requiratur.
4 Index an possit impendere officiū suum parte non petente.
5 Officium iudicis quotuplex est.

Ius dicētis. Diuidit̄ i duas ptes. nā in prima pte ponit̄ dictum. in scd'a ponūt̄ exēpla scd'a ibi. nā ⁊ bonoꝝ hoc dicit offm̄ iudicis ē gn̄ale. ēt i his q̄ sunt mixti iperij ⁊ iurisdictionis. h.d. ¶ In pma gl. ibi iusdicētis. i. decretū interponentis. Frā. ac. h.d. vt euitet oppositionē quā faciūt doc. ꝙ idē sit dicere index ⁊ iusdicēs. p.c. for⁹. de ver. sig. ¶ In.e.gl. ibi pt vltimū. Tu dic ꝙ iō dt iusdicētis ⁊ nō dt iudicis. vt referat se ad iudices q̄ hn̄t iurisdictionē cū exercitio nō ad eos q̄ hn̄t iurisdictionē tm̄ i habitu. vt sūt iudices chartularij. vt no. j. d iu. l. j. ⁊ C. d iud. l. rē nō nouā. post pn. ¶ Itē iō nō dixit iudicātis, q2 d̄creta interponere ppꝛie nō ē pnūciare. vt no. i. l. nec q̄cq̄. §. vbi decretū. d offō pcō. ⁊ not. ff. q. i. c. in pmis. ⁊ no. in. l. j. §. ꝙ in sentētijs. j. qn̄ app. sit. ¶ In gl. sup vb. pōt. in pn. ibi ⁊ necesse hz. Ista necessitas imponit̄ p. l. sibi. Itē pt iponi p supioꝛē cui iurisdictio sua subalternat̄ nō p aliū. vt in aut. de q̄d. §. sup hoc. ⁊ C. d defen. ciui. nulla. ⁊ facit. C. de exac. tri. l. missi opinatores. ⁊ illa gl. est vba put vbū pt respicit tria exēpla pꝛia. s3 put respicit q̄rtum exēplū dlegatio cāe ē pcise volūtarie iurisdictionis. vñ sup q̄rt o exēplo ñ cadit hic gl. ꝙ dic vt. C. de pedaneis iud. l. pl3. ⁊ l. fi. ⁊ adō ꝙ no. Guil. d cu. i. l. ij. §. d offō pcō. ⁊ le. ¶ In. glo. ibi iurisdicēdi p. h.d. Bart. ꝙ facere statuta ē iurisdictiōis dñs Ray. de forōt 3riū q2 ppl's facit statutū. ⁊ tn̄ penes ip3 nō residet iurisdictio i aut. d ofen. ciui. §. iterim. ⁊ no. p Inn. d 2st. cū oēs. vñ dt d. Ray. ꝙ ppl's nō facit. statutū vi iurisdictiōis s3 vi pmissiōis. l. oēs ppli ꝙ ē ipa vitas nō ob. ista gl. q2 loq̄t d eo ꝙ in iudicio venit statuēdū nō d eo ꝙ p modū legis 2dēde. nā legē 2dere nūq̄ est d necessitate. vñ supioꝛa vba gl. nō pn̄t iādaptari ad hoc dixit em̄ cū necessitate iurisdicēdi. ¶ In sup. bonorum. glo. ibi cā cognita. i. offō iudicis, ¶ In e. gl. ibi pprium gl. vult ꝙ sicut ppꝛiū hoīs ē risibile. ita ppꝛiū iurisdictiōis sit delegabile ꝙ dicā i. l. iperiū. ⁊ l. iubere. In e. gl. ibi. l. fi. bar. dt ꝙ ēt hodie si pte petēte iudex dcerneret ꝙ ius dcretalz bonoꝝ possessiōis eēt mixti iperij sicut oliz ꝙ si credo verū: q2 illō dcretū ē nullū nec 2fert aliqd ius i bo. possessiōe 3cta. vt no. i. l. fi. §. j. C. d cur. fur. vbi ē gl. singularz. ¶ In se. gl. q̄ icipit si dicas ibi mixti iperij est inq̄tū iste act⁹ refert̄ ad iudicē nō inq̄tū ad nunciū vt. j. de iud. l. fi. nec inquantū refert̄ ad ptē. vt. C. de euic. si ob cāz. In. e. gl. ibi diffinitiua impꝛopꝛie loq̄t: nam illa pnunciatio est interlocutoꝛia vt. in. l. pn̄ti. §. §. de his q̄ ad eccle. 2fu. ⁊ p Dy. i. l. si minoꝛ. de bo. aut. iud. pos. large tn̄ quel3 interlocutoꝛia appellat̄ q̄dā mō diffinitiua illi⁹ capl'i sup q̄ fert̄. vt. l. gn̄aliter. C. de rebus cre. ¶ In. e. gl. ibi fm Azo. ⁊ sic maioꝛis iurisdictiōis ē execucio ꝙ pnunciatio vñ iudex q̄ non pt facere executionē vltio mēse s3 formā statutoꝝ nō tñ phibet̄ pnūciare: ⁊ successoꝛ exequet̄: vt. C. si aduer. li. l. f. C. vbi ⁊ apud q̄s. l. fi. ⁊ vtrobiq̄ p Cy. ⁊ ēt hic i lect. ¶ In. e. gl. ibi: s3 vt p eū expediat̄. i. nūcio nō 2mittitur iurisd. s3 merū factū vt. j. vt i pos. le. l. is cui. §. missus. de pui c. cō olim. p Inn. ⁊ no. in. l. missi opinatores d 2ra. trbil. x. ¶ In gl. q̄ incipit hoc ē mixti impij doc. dicūt. ꝙ ppꝛie loquēdo nō ē mixti impij. s3 est spālis 2missiōis q̄ fit p. l. q̄ hn̄t diuersam forma a mixto impio vt. d. l. impiuz. ¶ In. e. gl. ibi ex demādatiōe nō intelligas ꝙ istud mandatū inducat iurisdictionē delegatā sed ostendit oꝛdinariam. vñ illa pꝛogatio ē nō delegatio q2 dirigitur mādatum in eū q̄ habebat iurisdictionē semiplenā ⁊ adde ꝙ habes in si'li de rescri. c. cū aliquib⁹ lib. vj. ¶ In. e. gl. i. fi. ⁊ ar. j. de exer. l. j. §. ē aūt. Circa primā ptē. l. nfe q̄ tractat de offic. iud.
1 i gn̄ali. Pꝛīo q̄rit̄ † vtrū offm̄ iudicis ⁊ iurisdictio sint idē ⁊ vr ꝙ sic q2 idē est dicere de offō p̄sidis ꝙ de iurisdictiōe p̄sidis ⁊ sic in alijs officis vt in gl. rubꝛice. in 3rium q2 reperit̄ iurisdictio sine offō. vt vacāte sede vt no. j. eo. ⁊ q2. Itē reperit̄ offm̄ sine iurisdictiōe: vt. j. de ar. l. nō distinguem⁹. ergo nō sūt idē. Sol. dt pe. ꝙ nō sunt idē: s3 offm̄ nascit̄ a iurisdictiōe. ⁊ est executiuū iurisdictiōis scd'm Pe. ꝙ est verū loquēdo de offō iudicis put ipēdit̄ pti: s3 loquēdo de offō absolute satis pt dici ꝙ sunt idē iurisdictio ⁊ offm̄ s3 lex nr̄a loquit̄ d offō put alicui ipēdit̄ ergo tractactū hui⁹ legis offm̄ ⁊ iurisdictio nō sunt idē hoc p3 q2 iurisdictio est ius pu. authoꝛitate ⁊ vtilitate s3 offm̄ est vtilitate pua tū. vt in exēplis hic positis ⁊ pcedit qd de offō put pcedit in iudice: s3 put residet in pte certū ē qd nō ē iurisdi. q2 iurisdictio nō residet i pte vt. j. eo q̄ iurisdictiōi. ¶ Scd'a qd ē vtrū offm̄
2 † iudicis sit actio.[a] Mar. dixit qd sic. Jo. ꝙ nō. p Mar'. facit
a d dā. infe. l. q̄ inqlino. d ac. ⁊ ob. l. actiōis vbo d vbo. sig. l. pecunie. §. penalz. p Jo. facit tex. j. d ac. emp. l. q̄ p collusionē. §. fi. de ali. le. l. seruis ad custodiā. d an. le. l. quit⁹ muti⁹. §. pōp. j. d min. ꝙ si minoꝛ. §. fi. ⁊ hec ē vitas ppꝛie loquēdo ꝙ offm̄ iudicis nobile nō ē actio d mercenario ē certū ꝙ offm̄ iudicis mercenariuz

a ¶ Actio. vide tu Fel. i ca. iudicis offm̄ d off. iudi.

b ¶ Lit. cōt. adō d. ale. d imo. l. l. ab hostib⁹ ex q. ca. ma ⁊ i. l. ij. §. si public. de adul. ⁊ Fe. i c. fi. d offi. iudicis.

c ¶ Imploretur[c] al's iudex nihil petenti nihil ipartit. vt p d. Bar. sozi. 2s. cxlix. incip. i cā. v circa quartum ⁊ vlt. sibi sed nec in prima parte.

non est actio: vt. j. de eo qd cer. lo. l. centū capue. ⁊ l. fi. ¶ Tertia qd est cū nō sint idē in quib⁹ differant, ⁊ dicēdū est ꝙ differunt in natiuitate ⁊ effectu: in natiuitate. q2 actio oꝛit̄ ex obligatione precedenti. vt. j. de iurisgē. §. i. s3 offm̄ iudicis non oꝛit̄ ex obligatione. vt. d. l. pecunie. §. pe ¶ Item differūt in effectu: q2 in offō iudicis moꝛa p iterpellationē factā pti nō 3hit̄: sed tm̄ p litis cōtestationē: vt. j. de dā. infe. l. cū postulassez. in pn. ⁊ est rō differentie: q2 offm̄ iudicis cōcludit iudici nō parti. S3 alibi Cy. distinguit inter offm̄ nobile ⁊ mercenariū. vt in nobili habeat locuz. l. cum postulassem. in mercenario. dicit ꝙ 2trahit̄ moꝛa per interpellationē. ita notat ipe. C. de alie. in. l. vna. circa mediū. ¶ Itez differūt penes ppetuitatē: q2 l3 i ciuilib⁹ ita p̄scribat̄ offō sicut iurisdictiōis. ar. vt no. C. d pscriptio. xxx. an. tñ in crīalib⁹. dicit glo. al'r. C. de fal. q̄relā. ¶ Itē differūt i delatiōe iuramētiin litē: q2 in offō iudicis dicit gl. qd nō. ¶ Quarto quero vtrū differāt penes modū deducēdi i iudiciū. gl. dicit ꝙ sic: q2 officio iudicis nō req̄rit̄ libell⁹ ita dicit gl. no. de iterroga. act. i rub. ⁊ vl' casus in. l. liberis. §. fi. de lib. cā 3riū no. gl. C. d naufrag. l. de submersis. breuiter dic ꝙ aut implorat̄ offm̄ iudicis ad pparationē cause vel incidēter ⁊ nō reqritur libell⁹ aut implorat̄ pncipaliter ⁊ requirit̄ libell⁹ ad B p aut. offerat̄. q̄ gn̄al'r loquit̄. Unū tñ no. ꝙ sup accessoꝛio admittit̄ libell⁹ incert⁹ vt no. Cy. C. si quis al. vel sibi. l. cū ppꝛia ⁊ ad idē facit ꝙ no. Inn. de rest. spo. c. grauis. sed vtrū isto libello requirat̄ expꝛessa cōclusio vl' casus quod non. j. de auto. tu. l. defendente. 3riū tñ credo ꝙ libell⁹ sine 2clusione nō est petitio s3 magis positio vel narratio: vt in. c. dudū. de ele. facit ꝙ no. Cy. C. in quibus causis in integ. rest. nō est ne. ⁊ l. in
3 minoꝛū. ⁊ in. l. edita. ¶ † Quito q̄ro vtrū in offō iudicis requ
b rarur litis 2testatio [b] dic si quidē implorat̄ incidēter nō reqrtur litis 2testatio, vt in. c. ij. de offi. iud. si pncipal'r tūc refert an pponens arguit factū aduersarij. ⁊ tunc reqrit̄ cōtestatio. vt. j de mino. l. papinian⁹ exuli. C. de tēp. in integ. rest. l. supernacuā Aut non arguit factū aduersarij vel intentat̄ contra icertā psonam ⁊ tūc nō est opus cōtestatiōe vt. C. si vt se ab here. absti. aut si oēs ¶ Sexto querit̄ vtrū requirat̄ citatio alicuius. ⁊ quedam gl. dicit ꝙ nō. ff. de bono. pos. in. l. iij. §. fi. causa cogni. que est singularis gol. in cōtrariū qd sit necessaria citatio p regulam generalē legis nam ita diuus ⁊ per. l. vlt. C. si per vim velalio modo. C. si propter publi. pēsi. l. si deserta. ⁊ est glo. oꝛdi. qd nedū pꝛincipalis aduersarius sed etiā tertius q̄ ledit̄ est citandus. j. q. ex cau. maioꝛ. l. cū miles. §. j. breuiter illa est veritas qd vbi implorat̄ p modū iurisdictiōis 2tentiose debet pars citari: s3 vbi per modū iurisdictiōis volūtarie refert aut tāgit ius absentis. ⁊ idem p. l. nā ita diuus aut tangit ius petentis. ⁊ tūc nemo est citādus. ita intelligit gl. que ē in. §. si causa cognita. ⁊ no. in. l. f. C. quoꝝum bo. ita tñ ad facti executionem nō pꝛocedat̄ nisi ci
4 tato possessoꝛe. vt ibi no. ¶ † Septimo querit̄ an iudex possit impendere suum officium pte nō petēte cū nō implorat̄ dicūt docto. ꝙ offm̄ quod residet in solo iudice non op3 imploꝛa sed
c quod reside in pte. i. quod est ius partis op3 ꝙ imploꝛet̄[c] vt l. iij. §. hoc iudiciū. de dam. infec. de mag. con. l. j. §. magistratus ⁊ hoc verū in officio nobili sed in officio mercenario si quidem nō est lis 2testata reqrit imploꝛationē partis cuius ius tangit sed post lit. conte. non requirit̄ imploꝛatio vt. j. de edil. ed. ct. l. ediles. §. itē sciendum. ⁊ est ratio q2 venit tunc in consequētiam petitionis. ¶ Sed nunqd est verū hoc in expēsis. Dy. dicit ꝙ sic. ⁊ Cy. tenuit pꝛimo ista partē p gl. que est in. l. si qs missum. § iudex. de dā. infec. postea tenuit contrarium in addit. C. de iud. l. pperandum. §. finautē. ⁊ Inn. tenet hoc idem. de rest. spo. c. grauis. breuiter dicūt ꝙ si expēse veniūt ratione contumacie nos requiritur petitio ptis. j. si quis iudi. non obtē. l. j. in pn. quia ad contumaciā ppulsandam omnia remedia sunt parata etiaz ex mero officio. si aut veniunt ratiōe victoꝛie tunc pō ee vera opinio Inn. q2 tunc illud tāgit solū ius partis. nō iniuriā iudicis. ¶ Octauo quero si libellus est ineptus ⁊ pꝛobatiōes apte vtrū iudex possit supplere p agēte ex actis pꝛobatoꝛijs. breuiter dicit Spe. quod nō. in ti. de offi. iudi. §. seruitute. versi. quid si libellus. dicit Abb. quod istud est verū nisi suppleat ex confessione ptis per. c. pisanis. extra de resti. spo. ¶ Simil'r q̄ro si si exceptio est inepta pbatio apta vtrū possit supplere exceptiones partis pꝛo excipiente. dico ꝙ nō. vbi desideratur exceptio: vt in. l. j. §. labeo. de flu. ⁊ in. c. 2stitutionem. de elect. in cle. ⁊ est gloss. singularis. in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. in glo. in opponēdo. de pac. ⁊ est gl. no. C. d trāsac. vbi pactū. ¶ Quid si est inepr⁹ articulus sed apta pꝛobatio: ⁊ breuiter dico ꝙ illa pꝛobatio non releuet si testis erat iuratus super articulo solū. ita dr i spec. de teste. §. j. ver. quid ergo si capita. vñ iudex non pōt supplere: q2 suppleret ex dicto testis non iurati. ⁊ vide qd no. Jo. an. in. c. examinata. de iud. in nouella. ex his ergo 2clude ꝙ exceptio inepta libellus inept⁹ articul⁹ ineptus nō firmatur per aptā pꝛobationem
5 quod est no. dignū. ¶ † Quero quotuplex est officium iudicis dic vt not. insti. de actio. §. preterea quasdam. ⁊ hic per Cynum

Differentia

☞ Differentia inter officium ⁊ iurisdictionem.
2 Officium aliqñ accipitur pro exercitio administrationis.
3 Officium iudicis qualiter est largissimum.
4 De officio iudicantis ⁊ qualiter exerceatur.

Jus dicentis officiũ. Nõ curo aliquid dicere:sed dicã infra in materia meri ⁊ mixti
imperij. ❡ Sed q̃ro cur dicit hic iusdicẽtis offm̃ ⁊c.
quare non dicit iudicis dicẽtis dicit glo. qꝺ de his loquiť qui
habẽt imperiũ ⁊ sic de ordine quidã rep̃hẽdũt gl. q2 istꝺ est im-
ponere legẽ verbis ꝙ esse non dꝫ. C. cõia de leg. l. ij. in fi. de vsu-
ris. l. fi. dic ꝙ gl. bñ dixit q2 cum dico iusdicentis videor illum
noĩare qui hꝫ merũ ⁊ mixtũ imperiũ. vñ nõ fuit dictũ vt exclu-
deret iudices pedaneos per hoc. j. ne qs eũ. l. ij. §. si qs vñ non
ibi puniť q non obedit iudici pedaneo. secus si ordinario non
obediat simile. j. si qs iusdi. nõ obtem. l. vnica in rubrica ꝑ hoc
ꝙ iudicatio ptinet ad maiores sed notio ad minores ergo est
1 aliꝺ. j. de re iud. ait p̃tor. in p̃n. ꝺ ver. sig. notionẽ cũ si. ❡ † Sed
quero que est differẽtia inter officium ⁊ iurisdictionẽ quidã d
cũt ꝙ officiũ iudicis põt dici tãq̃ filia sꝫ iurisdictio mater dica-
tur vt in obligationib⁹ vt. j. de ꝓcura. l. lꝫ. §. ea obligatio. vñ in-
dex hꝫ offm̃ sed istud offm̃ nasciť ex iurisdictione sed hoc non
vr̃ q2. l. alibi vr̃ innuere ꝙ ante esset iurisdictio q̃ꝫ magistratus.
§. ꝺ ori. iur. l. ij. §. post originẽ. ita esset dicẽdũ ꝙ ante esset nata fi
lia quã mater. Itẽ q2 iurisdictio adheret territorio vt. C. vbi ⁊
apꝺ q̊s. l. ij. circa mediũ. aliȷ̃ dicũt ꝙ nõ h̃nt similitudinẽ offm̃ ⁊
iurisdictio sicut ꝯtractus ⁊ obligatio. vñ ꝯtrahere est facti. j. de
cur. fur. l. auxilio. §. fi. ⁊ sic ꝙ offm̃ sit factũ ⁊ ex illo facto iurisdi
ctio resultet. nec obst. §. post originẽ. q2 oportet ꝙ ante eẽt iuris-
dictio vel dic ꝙ ibi de iurisdictiõe vniuersali ꝺ qua habetis ne
qd in loco publico. l. littora ⁊ illa bñ erat añ officiũ sed sec⁹ post
q̃ fuit distincta ab vniuersali iurisdictiõe. vñ ibi bñ erat iurisdi
ctio vniuersalis: sed nõ in forma separata a iurisdictiõe impe-
rij ⁊ sic offm̃ iudicis ꝯsistit i facto ex facto oriť iurisdictio disti
cta. Credo aliter vñ dico ꝙ iurisdictio nasciť ab offꝺ ꝙ imo est
iurisdictio qualitas officij vel idẽ cũ officio. ex quo modica diffe
rentia ẽ. vñ offm̃ ꝙ pertinet ad magistrat⁹ põt accipi ꝑ admini
strationẽ sicut dr̃ ꝙ iudex durãte offꝺ non dꝫ conueniri. §. de
offic. p̃si. l. senat⁹. j. de iud. pars literarũ. Itẽ põt accipi offm̃ ꝑ
exercitio ipsius off. §. ꝺ off. cõsulis. l. j. in p̃n. ⁊ §. de offi. presi. per
totũ de offi. prefe. magi. Vñ si tu accipias offm̃ ꝑ iurisdictione
vnde iurisdictio est qualitas officij q2 iurisdictio adheret terri
torio. vt. C. vbi ⁊ apꝺ quos ergo adheret administratiõi. sicut
iudex in seruitute. j. de vsucap. l. si alienũ. §. hoc iure. de serui. vrb.
p̃dio. si edes. §. qualitates. j. de vb. sig. qd aliud ergo iurisdictio
non est qualitas officij nĩ iurisdictio nihil aliud est dicere nisi
ꝙ iudex hꝫ offm̃ sicut in diuisiõe facta inter tutores. vnde non
est iur. sed mod⁹ adhibeť ergo iurisdictio nihil aliud est quam
qualitas officij. j. de administratiõe tutor. l. nutu. sꝫ differt quia
2 administratio ẽ tanquã principale offm̃ ad pticulare. ❡ † Itẽ
offm̃ põt accipi ꝑ exercitio administratiõis. ⁊ ꝺ illo loquiť hic.
⁊ tũc vr̃ idẽ ꝙ iurisd. put iurisdictio sumiť gñaliter in auť. de
defen. ciui. l. ipsos quoq3. ❡ Qñq3 accipiť ꝑ specie distincta. j.
l. imperiũ. vñ si accipias iurisdictionẽ ꝑ offꝺ dic ꝙ sit spẽs offi-
cij put hic: si naũt accipias iurisdictionẽ gñaliter vr̃ esse idẽ qꝺ
offm̃ sed differt: q2 offm̃ dicitur respectu persone iurisdictio re-
3 spectu territorij p̃ncipis. ❡ † Sed q̃ro qualiter iudicis officiũ
a est largissimũ iuxta ꝙ sciẽdũ est ꝙ offm̃ diciť multis modis[a].
Qñq3 sumitur ꝑ instictu nature. Qñq3 put distinguiť ab ar-
tificio Qñq3 ꝑ iurisdictiõe. Qñq3 iudex ex offꝺ suo p̃prio mo
tu: vel ꝑ partẽ requisit⁹ aliqd facit. Primo facit cũ dicit hꝺ ho
mini ⁊c. j. ꝺ seruis expor. l. seru⁹. C. ꝺ neg. gest. l. offꝺ. j. ꝺ iterdic.
l. ij. §. offcij. Pro scꝺo facit ꝙ offm̃ distiguiť ꝑ artificiũ. vñ offi-
cium dr̃. j. de edil. edic. si venditor. in p̃n. ꝺ artificio. j. de leg. ij. le
gatis seruis. §. ex offꝺ ⁊. l. textorib⁹. Qñq3 accipiť officiũ pro
administratiõe facta vt habes hic. j. de admi. re. ad ciui. per. per
totũ illum ti. Qñq3 accipiť ꝑ administratiõe vt. §. de offi. con
sulis ⁊ ꝑ totũ. Qñq3 accipiť officiũ qñ iudex hꝫ aliqd facere ex
suo offꝺ in sua p̃sona residẽte vel ad partis requisitionẽ de illo
vult hic tractare ⁊ dicit ꝙ est latissimũ videas ergo latitudinem
⁊ debes scire ꝙ habemus offm̃ iudi. aliud nobile aliud merce-
narium sꝫ mercenariũ qñq3 adheret actioni ⁊ dr̃ mercenariũ ꝙ
hꝫ actionẽ superiorẽ dñaꝫ vt in hypotheca dr̃. C. de veteri iu.
enu. l. ij. §. q̃tũ ⁊ sunt vba magistralia de hoc vidistis ĩ p̄emio
ffoꝝ. §. tertij ibi ministra ⁊c. vñ dr̃ mercenarium q2 est pedisse
quum actiõis q̃ est p̃ncipalis ar. j. de eo. ꝙ cer. lo. l. centũ capue.
4 ⁊. C. ꝺposi. l. iiij. ❡ † Videam⁹ ergo ꝺ nobili offꝺ iudicãtis qua
liter exequať ⁊ dico ꝙ qñq3 ĩpetrať in modũ actiõis qñq3 in so
lius iudicãtis p̃sonã ⁊ hoc casu dꝫ iudex facere ex offꝺ suo. §. ꝺ
of. presi. cõgruit de of. prefe. aug. l. j. §. q es. in auť de col. §. iube-
mus. col. vij. in auť. de mã. p̃n. §. j. ⁊. ij. C. de off. rec. puin. l. instis
simos. vñ dꝫ ꝑ se iudex latrocinia ĩqrere. Itẽ ꝑponiť qñq3 ꝑ mo
dum actiõis qñ minor restituiť ĩ cõtractu. vt habeť. j. de mino.
l. mino. §. ex hoc edicto sic accipiã. j. de ver. sig. l. actionis verbo.
vñ oĩa verba diriguť iudici non parti. Itẽ ꝑponiť iudicis offi-
ciũ in modũ actiõis qñ officialis reperit aliquẽ delinquẽtem. de
hoc habes. C. de acc. l. ea qdẽ. j. de custo. re. diu⁹. Qñq3 ꝑponiť
in modũ exceptiõis vt ĩ expẽsis vt. j. ꝺ pet. he. l. plane in medio.
⁊. l. vlt. in. fi. ⁊ qñq3 ꝑponiť in modum reqsitiõis ⁊ ita iudex dꝫ
facere requisitionẽ in tutoris datione. vt. j. de ma. cõue. l. j. §. in
magistratib⁹ ⁊ idẽ a quocũq3 a quo exigiť plusq̃ debeat vnde
offꝺ iudicis sibi subueniť dumtñ reqrat iudicẽ vt. C. ꝺ cau. larg.
ti. li. x. l. p̃cepit. ꝙ si in aliq̊ hoc ergo bñ ẽ offm̃. iudicis latissimũ:
vnde diciť ꝙ in bonorũ possessio quam põt dare ꝙ propositio
per modũ reqsitionis qñq3 reqrit cause cognit onẽ aliter ꝑpo
nitur per modũ actiõis. j. de bon. pos. l. ij. §. dies coniũcta. l. j. j. ꝺ
car. edic. ⁊ ad offm̃ pertinet bo. pos. dare. vt dixi ⁊ istud nõ ha-
bet hodie locũ. C. q admi. ad bon. pos. l. fi. Quãdoq3 ꝑponiť vt
hic diciť ĩ lr̃a quãdo dicit ĩ possessionẽ mittere: vnde per modũ
petitiõis dꝫ procedi. j. de dam. infec. l. inglino. Item potest pro
poni per modum reqsitiõis. j. de ven. in pos. mit. l. j. §. j. Item ꝙ
diciť tutorẽ pupillis dare p̃ponitur ꝑ moduꝫ requisitionis. vt
in. §. in magistratibus. sꝫ si bñ esset notũ per se deberet dare. ar. j
de suspe. tu. l. iij. §. pre. §. q admit. ad bo. pos. l. bonorũ. Itẽ quod
dicit in lr̃a de iudice ꝙ det põt dici ꝙ pertinet ad eius officiuꝫ
residere in persona sua. C. de pe. iud. l. fi. ⁊. l. ij. nõ aũt ꝑ modũ re-
quisitionis. qꝺ intelligo de certo iudice. sec⁹ de incerto. j. de iud.
l. obseruãdũ. sec⁹ si generaliter dat iudicẽ q2 tũc suspicio nõ vľ ⁊
ita ad ei⁹ offm̃ ptinet ꝑ modũ reqsitiõis gñaľr ⁊ ista que dicta
sunt habẽt locũ de officio iudicis nobili. seu habentis officium a
iudicis mercenariũ. ⁊ diciť sic ꝑpter hoc q2 est accessoriũ actio
nis ⁊ est valde latissimũ ⁊ ita posset intelligi ꝙ mercenariũ pos
sit dici latissimum inspecto principio q2 quãdo tractam⁹ de p̃n
cipio offm̃ iudicis põt se habere vt ex causa cõpellat venire reũ
vel actorẽ ⁊ ꝑ reo ꝯtra actorẽ hꝫ locũ qñ actor tardat ꝓseq ius
suũ. vñ statuit tp̃s infra qꝺ agit. C. de inge. ma. l. diffamari. C. ꝺ
acc. l. si ea. de ope. le. l. mãcipiorum. Itẽ hꝫ locũ ꝑ actore ⁊ ꝯtra
reũ quãdo actor vult eũ citare ⁊ hec ẽ s̃nia monitoria q̃ ferť abñ
te pte. C. de epi. ⁊ cle. l. oẽs. ĩ p̃n. j. de arb. l. q̃le. vnde ad reqsitionẽ
rustici iudex dꝫ facere nõ aũt nũci⁹ al's puniret nũci⁹ ĩ auť. de
q̃sto. §. si vo aliq. in co. vi. itẽ hꝫ locũ ab initio petitiõis ꝑposite
vtrũ ꝑcedat vľ nõ ꝺ q̊. §. de assesso. l. j. ꝺ vb. sig. l. veluti. C. ꝺ col.
l. posthumo. Itẽ vtiť iuxta postulationẽ aduocati ⁊ ĩ medio li
tis. vt. j. de post. l. j. §. ait p̃tor. Itẽ in ptãtis rñsione ꝯsistit istud
offm̃. j. ꝺ interro. act. l. j. ⁊. l. de etate. §. qui tacuit aliogn nisi velit
rñdere mittit iudex ĩ possessionẽ actorẽ ĩ auť. ꝺ exhi. §. si vo q-
dã. Itẽ p̃t dici latissimũ ĩspecto cãe medio vt. j. de iud. l. si qs in
tẽtione ãbigua vñ dr̃ media a tp̃e litis vsq3 ad s̃niaꝫ vñ spectet
ad eũ. istud offm̃. j. ꝺ edi. edic. l. ediles. §. Itẽ sciẽdũ. sꝫ sp̃aľr pti-
net ad eũ circa sacr̃m calũnie p̃stã. C. de iura. cal. l. ij. §. sꝫ q2 vere-
mur. Itẽ ĩ positiõib⁹. j. de leg. iij. l. aufidi⁹, ĩ auť. de his qui igre.
ad ap. §. fi. Itẽ ĩ positionũ rñsiõe. Itẽ ꝺ iurꝫ actiõe vbicũq3. Itẽ
in testiũ p̃ductiõe. C. ꝺ test. l. si qñ. Itẽ in testiũ examinatiõe vt
j. de test. l. ij. ibi tu magis. Itẽ ĩ testis falsi punitiõe. C. de test. l.
vlt. j. de test. l. eos q. Iteꝫ ꝯsistit ĩ dicti testis apparitiõe. ĩ auť. ꝺ
test. §. q2 vo. Itẽ ĩ facti ⁊ iuris allegatiõe. C. ꝺ iud. l. iudices. Itẽ
in renũciatiõe vt in auť. vt cũ de ap. cog. §. j. ⁊. ij. Itẽ ẽ latissimũ
iudicis offm̃ iuxta act⁹ qb⁹ deseruit. vñ iudex dꝫ facere. vt lites
dirimãť. vt. j. si cer. pe. l. qdã estimauerũt. j. de eo ꝙ cer. loco. l. ꝙ
si ephesi. Itẽ vt bñ ꝑnũtieť in authentico in medio litis nõ fie
ri sacras formas. §. pe. co. ix. C. de peda. iud. l. Paul⁹ rñdet. C. ꝺ
fruc. ⁊ litiũ expen. l. determinato. Itẽ in executione s̃nie. j. de rei
ven. l. qui restituere de re iud. l. a diuo pio. in p̃n. ⁊. §. j. ⁊. j. ne vis
fiat ei qui in pos. mis. est. l. ij. in prin. ⁊. §. j. Bal. Additio Bal

a ❡ Modis quot ⁊ quibus modꝫ offm̃ capiatur. viꝺ tu fe. i. c. post ꝺfensionẽ. de proba.

Jus dicentis. Vide in spec. de arbi. § semel. v. sꝫ quo iure. ⁊ ĩ
spe. de of. iud. ꝑ totũ ⁊ maxime ĩ. §. deseruit vsq3 in fi.
⁊. §. le vbi de singľs actib⁹ iudicij ĩ qb⁹ offm̃ iudicis
vsari dꝫ ĩstrueris ⁊ vt ĩ possessionẽ missio. fieri ꝺbeat viꝺ ĩ spe. ꝺ
dolo. §. nũc aliqua. v. lxviij. ❡ In gl. j. ĩ fi. nã ꝑ exẽplũ cognosci-
m⁹ exẽplatũ. In gl. ij. ibi necesse hꝫ hoc verũ ꝺ offꝺ ꝙ ĩ pte resi
det ⁊ ei dꝫ impẽdi de stricta iustitia. vt. C. si sepius in ĩtegrũ rest.
po. l. j. sec⁹ in eo. qꝺ residet in iudice ⁊ si pti impẽdať est gr̃a p̃m
doc. ❡ Ibi de publico q2 est publici iur. l. naꝫ ꝙ ad treb. Et iꝺ
pactis p̃uatorũ non ꝯferť lꝫ ꝑ electionẽ. sic no. j. e. l. ⁊ q2. ❡ In
gl. in possessionẽ ibi expediať velut ꝑ ministrũ nõ velut ꝑ iusdi
centem. C. de exe. rei. iudi. l. si vt ꝑponis: nã aliꝺ lꝫ ꝑ merũ mini-
steriũ ⁊ ñ ꝑ mixtũ ꝺ iure do. mulier. §. ex asse ꝺ ma. vim. l. pr̃ ex
pui. pꝫ etiã q2 qualitas iurisdictionis ꝯsiderať ꝑ respectũ ad iu
dicẽ non ꝑ respectũ ad non iudicẽ. bal. ❡ In gl. tutores. in fin.
ar. ad hoc in. l. j. §. ẽ aũt. de exercito ibi q2 non eodẽ ⁊c. Bal

1 ☞ Syndicus quando constituitur ad solutionem recipiendã non videtur ei commissum quod agat in iudicio.
2 Quoties aliqd ꝯcediť vr̃ ꝯcessuꝫ ꝯcquid ad illud sequitur.

3 Potestati si concedatur arbitrium procedendi sup furto.vtrū fit intelligendum arbitrium decidendi.
4 Cum aliud phibeā omne videā phibitū q̄ad illud peruenitur.

a ¶ Cui iurisdictio. ª Ista lex legitur vno mō sm gl. tcōm quaz breuiter.h.d. Cui delegat iurisdictio eidē ꝓcessa videnā oīa sine qb⁹ iurisdictio exerceri nō pt.h.d.legitur secūdo scōm odof.z breuiter.h.d. Cui ꝑmittit iurisdictio ordinaria videtur oīa ꝑmitti sine qbus ꝑmissum nō pt ꝑmodo explicari.h.d.legit p Dy.alio mō z ꝑz eū.h.d.breuiter. Cui cōmittit qō pncipalis eidē z incidēs ꝑmitti vr.h.d. ¶ In gl.sua in pn.vt modica ꝛbalis nō in corp⁹ put loḡris in delegato sm bar.in ordinario dic vt.ff.eo.magistratib⁹ p Ja.z vide in aut.de test.§.si ꝛo ignoti. ¶ In.e.gl.ibi.citare re.dic q ordinari⁹ pt citare re sed nō delegat⁹ q̄ plene no.Ly.C.qūo z qñ iudex.aut.q semel. ¶ In ea gl.ibi cū mixti sit z sic nō sit qd delegabile.vñ merito nō trāsit p delegationē cū lex nr̄a loquaī in eo q̄ē delegabile prout itelligit in iudice delegato. ¶ In.e.gl.ibi vel ad legatū z b plen⁹.no.in.d.§.si ꝛo.vbi videas odof.vt fugias oēs opi.q̄ pnt fieri ex predictis intelligit legē nr̄m in ordinario.d. Dy.intelligit in.q pn.z incidēti. ¶ In.e.gl.ibi.§.vt edificium sed ibi tō q mutaret forma rei q̄ nō pt mutari salua vsuff.substantia. ¶ In.e.gl.ibi.z.ff.de spon.ofo. Tu dic plen⁹ sm Ly.hic i lec. q̄ quoz sunt regle. Pdia est cū aliqd ꝓcedit id vr ꝓcedi sine q̄ ꝓcessum nō pt explicari qō vt plene habeas sic distigue aut nullo mō pt explicari aut pt explicari ꝛz nō eque bñ.si nullo mō pt explicari.refert aut b̄ē tale q nō pt ꝓcedi sub ꝓcessiōe pōi propter limitatā ꝓcessionē z tūc nō ꝓtineret vt.ff.de pcu.l.item aut poterat ꝓpzehēdi sub ꝓcessiōe pōi tūc aut concessio tz de iure spāli aut ō iure cōi.si ō iure spāli nō ꝓtēdit all.ipe.l.barbari⁹.p hoc facit rōq; iura spāli.nō extēdūr.vt.ff.de ꝓd.z demō.l.mulieri z titio.aut ꝓcessio fūdat de iure cōi.z tūc aut illud aliō nō ꝓsuenit ꝓcedi z non includit in cōcessiōe vt.ff.e.l.iubere cauere.z in aut.ō test.§.si ꝛo ignoti.aut ꝓsuenit ꝓcedi: z tūc tacite ꝯcluditur.vt i.l.nr̄a. Scōo casu pncipali.qñ pt explicari ꝛz nō eq bñ refert aut tacitū poterat eq̄ ꝓpzehēdi sub ꝓcessiōe expssi ex natura vel interptatiōe z tūc includit vr in.l.ad rē mobilē.z.l.ad legatū.de pcuratorib⁹.aut nō pt eq̄ cōphēdi tūc aut loquimur in ꝓcessione stricte interptāda z nō vr ꝓcessum de pcu.l.si defunctus.§.si.aut est cōcessio large interptanda.z tunc cōtinet oē id sine quo expressum nō pt ꝑmode explicari vt.ff.ō vsuf.l.ff.si aūt ꝑmissum sine ꝓcessum poterat sine illo alio cōmode explicari id nō ꝓtinet vt.ff.ō fer.vtb.pd.l.olimpico.sm pet.z Ly. † Ex pdictis infero ad duas.q. Prima ē q̄ si ꝓstituit sindicus vel pcurator ad solonē recipiendā q huic nō vr ꝑmissus q̄ agat in iudicio.qz ad istā solutionē naturaliter pueniē p ppriū actū solvendi act⁹ aut agēdi est valde remot⁹: vñ nō pt includi hoc sub mādato.ar.ff.de pac.l.ff.si tm̄. ¶ Secūdo q̄ si est datū aliquib⁹ arbitriū. vñ pecunia veniat i cōi q̄ isti nō pūt pacisci cū debitorib⁹ cōis ꝛz p hoc celeri⁹ pecunia⁹ haberet qz pacisci non est de executiōe officij ꝑmissi z hoc pbat de ✕ob.l.q reme.§.calimachus.z.ff.q vi aut clā.l.phibere.§.plane. ¶ Tertio z vltio dic q̄ per ꝑmissam distinctionē q habētes arbitriū. vñ pecunia venīat in cōi nō pūt rebānire exbānitos nec tāgere ꝓcessus pēdētes.z hoc ideo quia talia non ꝓsueuerūt ꝑmitti ar.ff.de post.l.ff.de qua. Itē qz ꝛba q̄dalia statuti non referuntur ad lites sopitas vel pēdētes vt.i auē.vt cū ō ap.cog.i pn.ō istis vtō p bar.

a ¶ Cui iurisdictio.ꝛcor dat text.i.c. ꝓterea.z in c.suspitiones.extra.ō offic.z pōt iu. ōlegari.

b ¶ Seq̄. ad de.fel.i.c.ō causis.§.ꝓterea .cir. me.ff.co.de off.ōlegat.

c ¶ Ad illud. ādō d.alexā.ō imo.in ꝛfi.cxciij.ff. pte.vbi pleneponit q̄liter hoc intelligatur. 1

2 in.l.ambitiosa.ō decre.ab oz.fa. ¶ † Scōa regula est illa quoties
b aliqd ꝓceditur ꝓcessum vr qcqd ad istō seq̄t b vbi sic distigue sm Petr.z Lyn.aut sequitur ex necessitate tunc scōa.ē ꝛba vt.l. obligationum fere.§.placet de acti.z obli.aut non sequit necessitate ꝛz ordinate tūc aut est eadē ratio ꝓcedēdi z idē vt.l.ff.§.inspectio.qūcadmo.test.ape.aut nō est eadē ratio concludendi.z tūc refert aut illa cōcessio est stricti iuris qz ꝓcedit ex actu stricte interptādo z tūc ꝓcesso antecedēti nō vr cōcessum ꝛsequēs vt.ff.de off.pcon.l.solēt aut logmur in actu large interpretādo tūc aliquo ꝓcesso vr ꝓcessum qcd sequit ad istud vt not.ff.de
3 cōsti.pn.l.bñficiū sm pet.z Ly. † Ex pdictis infero ad vnum. Cōcessum est ptāti arbitriū ꝓcedēdi sup furto vtrū itelligat arbitriū decidēdi certe non poterit arbitrabiliꝰ procedere ꝛz sentētiare habebit sm limitationē statuti z hoc tz.do.Jac.bu.ff.de
4 pcu.l.qui pcuratorē dat. ¶ † Tertia est illa cū aliqd phibet
c vr phibitū oē id per q⁹puenit ad illud c hoc dicit z not.Ly.C. si rector puin.in.l.i.z ibi z hic ponit eandē distinctionē ex qua distinguit Pe.z Ly. Infero ad statutū qō phibet petita debitorib⁹ principalib⁹ cōis vtrum poterit peti ab eorū fideiussoribus vbi sunt ponderāda verba statuti vt rum sint in rem an in psonā: vt ꝑz ex distinctione Pe.z probāt in.l.ff. de vsu.rei iud. z.ff. de pac.in.l.nisi. ¶ Quarta regula est cuz aliqd phibet z oē id q̄ ad illud seqtur vbi ac distingue aut illud ꝓis cōsistit i iure z facto z ff ꝓstit i iure tū refert aut regrit causam subsitēdi a pncipali z vr phibitum vt.ff. de do.inter vi.z vxor.l.iij.§. sciēdū. aut pt subsistere p se tūc aut pncipale phibetur de iure cōi aut de iure spāli.si ō iure cōi tm̄ vr phibitū. vt.C.ō legibus. non dubium.si de iure spāli tunc refert aut est eadē ō phibitua aut nō vt no.in.l.ff.§.ff.qbus modis pig.vel hypot. sol.si aūt illud aliud ꝓsistit in iure z facto tūc nō vr phibitū.ff. de acq. pos.l.ff.§.si vir vxori.z ita colligo ex dictis pdictorū. Pe.z Lyn. ¶ Ex b infero ad.q.vnā. Quia statutū phibēt possessiōes alienari in nō subiectos si i nō subiecto trahat possessio vtrū trāsferatur mera possessio: z pio dico q illud statutū vz p gl.oz.non licere habitatoribus metro.in.l.ff.lib.xj.tū nihilomin⁹ dico q nuda possessio trāsit: qz ✕ba statuti sunt ✕ba iuris z non facti. Et est casus in.d.§.si vir vxori. quod tene menti. Bal.

Additio Baldi.

¶ Cui iurisdi. Vide Jnn. de psum. dudum. Arch. xciij. distin. decessor. facit extra de offi. dele. ꝓterea z ibi p Jnn. z cod. ti. super qstionum. Jn gl. cum ista vniuersi vide Jnn. de contel. cum super in fi. prime glos. de probatio. licet causam. in principio.

¶ Cui iurisdi. Super tex. dū dicit iure. vide Jnno. de psum. dudum. vbi o Inocharchi. xciij. di. decessor. ibi i tex. sup per. ꝓbato. facit extra de officio delegati. Preterea z ibi per Jnn. Itē eo. ti. super questionū. in glo. cum ista vniuersitate.

¶ Repetitio.

1 ¶ Jurisdictio quid sit.
2 Iderum imperium quid sit.
3 Iderum imperium quare dicatur.
4 Iderum imperium quotuplex sit.
5 Cause meri imperij.
6 Carcer dicitur quadruplex.
7 Absoluere an sit meri imperij.
8 Executio facti, an sit meri imperij.
9 Officium sine iurisdictione consistens, an possit i firmitate, vel absentia delegari.
10 Iderum imperium, an possit prescribi.
11 Libertas an prescribatur contra merum imperium.
12 Idictum imperium quid sit.
13 Idictum imperium quare dicatur.
14 Idictum imperium quotuplex est.
15 Idictum imperium in quibus consistat.
16 Cause delegabiles mixti imperij.
17 Simplex iurisdictio, que sit.
18 Populus an habeat merum, vel mixtum imperium.

¶ Imperium. Iderum imperium ꝓsistit i gladij ptāte z i animaduersione. mixtū i ōcreti iter positiōe iurisdictio ꝓsistit in cognitiōe vr ōlegatiōe ciuilū cārū. h.d. tex. aliqualr suppleē ꝛz si vis tex. mere. h.d. iurisdictio i duo diuidit. ff. in iperiū z iurisdictionē. Jmpiū subdiuidit i merū z mixtū. h.d. ¶ In tex. ibi mixtū sic dictū q̄ mixtā ꝳz naturā. Lyn. ¶ In tex. ibi ēt. q.d. ñ solū ipiū. ¶ In tex. ibi iurisdictio. q̄dā q̄litas iurisdictiōis. Ja. ō are. cy. z Ja. bu. i. gl. ff. i. fi. ibi ꝳz Jo. q: si supponeret ꝳ diffinitio: diffinitio ñ ēt ꝓpleta z ita tz nō pt negari qn ꝳ pōat maiōr ps diffinitiōis vt.ff. videbim⁹. ¶ In gl.ō. ibi ipio idē no.ff. gl. mag. z. C.ō sent. z iterlo. om. inf. l. nulli. ¶ In. e gl. in. fi. ibi soli. pncipi. tu dic q̄ inplex est merū impium. Ō dā est merū impiū a iure limitatū, z istud residet i pfidibus z ēt in maiorib⁹ magistratib⁹. vt gl. dicit. Ō dā ē merū impiuz absolutū cū plenitudine ptāris z nō est nisi i pncipe. vñ pnceps ita nō pt ōlegare cās meri imperij sicut alias vt. C. q p sua iur. ff. fi. ¶ In gl. q̄ incipit. i. aīa duerētū i aīaz, hoc em̄ ē aīatū corpus totū: nā ✕bum aīaduerti pprie mortez significat sm Azo. in summa hui⁹ tit. §. pt. Ly. ¶ In. e. gl. ibi vel ptē. vñ mutilatiombri ē de mero ipio sicut mors: eq̄parat em̄ morti mēbri mutilatio. z idē q̄ hic, tz gl. ff. tit. ff. l. ff. §. z ff. C. de offō ei⁹ q̄ vi. alt. ge. l. suggerēte de hoc ēt no. p Ly. C. de epi. z cle. l. ff. qs nō dicam rapere. in. ix. op. z. C. de trāsa. l. trāfigere vel pacisci. in. iij. q. z tene mēti, apparet ergo ex predictis q̄ oīs snia cozporalis ē meri impij supioris. ¶ In gl. mag. ibi si tñ iurisdi. nō est verisimile q̄ Pla. sic itellexerit ꝛz q̄ itellexerit qō iurisdictio tāq̄ genꝰ reputat in mixto impio tanq̄ in specie q̄ genus est q̄ in q̄libet sua specie repzesentat. vt. in l. ff. si cer. pet. sed sic intellexit pars modo inesse iurisdictionē mero impio q̄ non est de mente litere. Et iō sequēs expositio est verior. ¶ In eadē glos ibi z q̄ ff ex dictis. nō q̄ in mixto impio fit species mera, vel species iurisdictiōis sed sunt quedā qualitates similes. z hoc ex ipius mei imperij natura cognoscitur quia i aliquo accedit nature meri imperij z in aliquo accedit nature simplicis iurisdictionis. z ille est ver⁹ intellect⁹. ¶ In glos. seq. ibi. quasi dicat ex hoc habeo. Jurisdictio est genus generalissimū q̄ ꝓdicatur de mero imperio. Itē de mixto ꝛc. vt statim ꝓz. ¶ In ea. glo. ibi in suo noie simplici.

¶ In ea.

¶ In ea.gl.ibi.dic ergo hic est.ij.q. ¶ In ea.glo.ibi gradus.seu
spēs. ¶ In ea gl.ibi hoc modo qui sequit̄. ¶ In ea. glo. ibi qđ
nō sit illa est cognitio p abnegationē. ¶ In ea.glos.ibi ſm qđ
illa est cognitio per propriā q̄litatē. ¶ In ea.gl.ibi,similib⁹ exem
plis.vt.l.j.§.e. ¶ In ea.gl.ibi iurisdictio.vt.s̄.l.ij. ¶ In ea gl.
ibi pma duo.i.cause meri ꝛ mixti impij. ¶ In ea.gl.ibi qñ profi
ciscit̄.i.absentat se ordinarius. ¶ In ea.gl.ibi.§.antepe.mate
riā ergo delegatiōis causarū gl.expedit p regulā ꝛ p exceptio
nē a regla. ¶ In ea.gl ibi idē erat vnde isti cōfundebāt grad⁹
ꝛ miscebant spēs iurisdictionis:ꝛ seq̄bant̄ ex hoc plura inconue
niētia ꝛ falsa. ¶ In ea.gl.ibi patet qꝛ ista causa nō ꝯpetit inter
magistratus.vt in.§.iudicare.ergo est mixti imperij iste fuit itel
lectus gl.sed.j.declarabo ꝯtrium.s.ꝙ nō fuit mixti imperij.ꝛ est
gl.ordinaria.j.ad municip.l.inter ꝯuenietes. ¶ In vltima gl.
ibi predicationē.i.dicere ponit quēdam actū de quo pdicatur
1 iurisdictio. ¶ † Pro declaratione hui⁹ materie pmo quero qd
est iurisdictio put est gen⁹ generalissimū ꝛ rñde put no.in.l.j.s̄.
eo.que diffinitio est vera tā in iurisdictiōe ordinaria ꝙ dlegata.
¶ Quero nūqd in diffinitiōe iurisdictiōis ordinarie dbeat ad
di v̄bū cū territorio ex dictis doc.vr̄ colligi ꝙ sic qꝛ dicūt quod
a iurisdictio ordinaria inheret territorio[a].ꝛ sic i eo est:vt.C. vbi ꝛ
apud q̄s.l.fi.de v̄b.sig.pupilli⁹.§.territorium.C.de decu.l.dñiꝫ
li.x.Et p hoc dicit Ja.bu.qđ lr̄e papales directe ad quēdā in
q̄sitorē sub hac forma. Regulam fidei tibi cōmittim⁹ nec limi
tabāt territoriū ꝙ iste lr̄e ꝯferebāt iurisdictionē dlegatā nō or
dinariā ꝙ est no.Sꝫ aduerte iurisdictio inheret territorio sub
noīe vniuersali.singulis aūt reb⁹ territorij nō adheret. vñ si im
perator ꝯcederet mihi singulariter oēs possessiōes cuiusdā ca
stri ꝛ nō vteret̄ v̄bo vniuersali: ego nō haberē iuris. qꝛ iurisdi
ctio tenet̄ sic cū vniuersali nō cū particulari.vt no.Inn.i.c.ex li
teris.đ iurepatro.ꝛ no.s̄.de off.pre.vr.l.j.§.cū vrbē. ¶ Scđo q̄
ro vtrū in diffinitiōe iurisdictiōis delegate dbeat apponi v̄bū
sine territorio.hoc est dicere.vtrū sit reperire iurisdictionē dlega
tā cū territorio.Ista.q.apđ cañ.est pfunda.de q̄ dic. vt extra đ
her.ad abolēdā.§.fi.arc.tenuit i q̄dā suo ope ꝙ carētia territo
rij nō sit de essentia iurisdictiōis delegate in exēplo.d.c. ¶ Seq
tur nūc videdū de spēbus ꝛ primo de mero impio.circa ꝙ q̄ro
istas qōnes.ꝛ pmo qđ est merū impiū.Scđo q̄re dicat̄ merum.
Tertio q̄tuplex ē merū īpium.Quarto q̄ cāe sint đ mero impio
Quinto qñ dicat̄ merū impiū posse dlegari.Sexto an gradus
meri iperij distiguāt̄ penes grad⁹ magr̄atuū.Septio an meruꝫ
impium pscribat̄.Octauo an ꝯ merū ipium possit pscribi liber
tas.Nono q̄tū tps requirat̄ in pscribēdo. Decio ꝛ vltio an q̄ p
2 scripsit merū impiū absoluēdo possit ꝯdēnare. ¶ † Quātuꝫ ad
pmū dico ꝙ merū impiū ē iuris.sc.iurioris vltiōis i ferēde p ac
cusationē vl̄ mero offō pncipaliter itroductā ob publicā vtilita
tē.ꝛ sic diffiniēdo ꝯiungo diffinitionē.Ja. de are.ꝛ pe.bar.đt ꝙ
istđ v̄bū p accusationē supfluit qꝛ ipe dicit ꝙ oīs accusatio est
offm̄ iudicis.Nā ille q accusat iplorat offm̄ iudic̄ nobile. vt isti.
de pu.in.i pn.Sꝫ eū Sꝫ ego credo ꝙ accusatio ꝛ offm̄ iudic̄ sint
spēs differētes.sicut accusatio ꝛ iq̄sitio.vñ accusatio non residet
in iudice sꝫ i accusatore sꝫ offm̄ iudicis i criali residet i iudice ꝛ
pt exerceri nemine petēte vt.C.de adul.Quis idubitati.ad ideꝫ
ꝙ no.de ꝯdi.ob tur.cām in.l.idē est.§.si tibi iudiciū.Itē si accu
satio est offm̄ iudicis eo casu q̄ iudex pri⁹ icepisset iq̄rere seq̄ret̄
qđ non posset accusatio formari sed deberet accusator īherere
officio cepto ꝛ in iudiciū deducto:qꝛ illa accu. ꝛ offm̄ eēt idē. vt
no.Dy.in.l.ij.§.fi.j.đ adul.vñ ꝯcedo ꝙ accusans implorat offm̄
mercenariū sicut q̄cūqꝫ agēs ex hoc appet an accu. ꝛ offm̄ iudi
3 cis criales idē sint. ¶ † Circa ſm q̄re dicat̄ merū ipiū đt Jaco.
bu.pp tria.sꝫ tu dic ꝙ đr merū ipiū qꝛ ipiū mixtū ē cū alia q̄lita
te.Impiū aūt đr qꝛ cū ipio pncipis pticipat ꝛ īde dnoiat̄.habe
tis ergo q̄re đr adiectiuū ꝛ q̄re istđ substātiuū ipium. ¶ † Circa
4 iij.q.q̄tuplex sit merū impium dico ꝙ pria distictio est illa q̄ est
duplex.s.absolutū in pncipe ꝛ limitatū in iferiore put ē in pnci
pe diffinit̄ sic.Merū ipiū est absoluta ptās ipatori ꝯcessa p le
gē regiā in papa diffinit̄ sic merū ipiū est absoluta ptās aplica in
spūa lib⁹ a deo ꝯcessa Ad ī đ ipiū pncipis spāl̄r ptinēt ifra scri
pta.Primo legitimare illegitimos.in aut̄.q.mo.na. effi. le.§.fi.
nec inferior hoc pt̄ nisi ex spāli cōmissiōe pnceps.Scđo restitue
re fame.vt.j.đ postū.l.j.§.đ q̄.Tertio restituere i iteg. p viā gra
tie.ꝯ snias criales vt.j.đ penis.l.relegati.Quarto concedere ve
niā etatis.vt.C.de his q ve.eta.impe.l.ij. Quito iterponere de
cretū sup arrogatiōe.C.de adop.l.ij.Sexto interponere dcretū
sup emācipatiōe ifantis vl̄ absentis vt.C.de emāci.li.l.iubem⁹.
Septio auferre ius alteri⁹ licite vt.l.q̄ris de nata.re.quod dic vt
in.j.gl.digestorū.Octauo dispēsare sup natalibus de ritu nup.
qua in puincia.§.diu⁹.Nono qꝛ sol⁹ pnceps pōt creare gñales
tabelliōes.vt no.Inn.de fi.instru.cū.p. tabellio. Decimo qꝛ so
lus princeps pōt facere statuta sup lite pēdēte ꝛ ñ inferior đ iu
re cōi vt in aut̄.vt cū đ ap.cog.in pn.Undecio qꝛ sol⁹ pnceps đ
legat libere merū vel mixtū impiū vt.C.q p sua iurisd.l.j.in fi.

Duodecimo qꝛ sol⁹ pnceps cōfert magnas dignitates.vt.C.đ
diuer.offic.l.pbatorias li.xij.Decimotertio qꝛ sol⁹ pñceps assi
gnat insulā deportatis a pside.vt no.in.l.illicitas.§.qui,vniuer
sas.de offic.psi. Decimoquarto.qꝛ sol⁹ pñceps pcedit omisso q̄
libet iudiciario ordine.vt no.Inn.i.c.in causis.de re iudi. Deci
moquinto qꝛ psentia soli⁹ principis supplet defectū oīs solēnita
tis.vt.C.de test.oīm.Decimosexto qꝛ sol⁹ princeps imponit su
perindictū vt.C.de supindi.l.j.lib.x.sunt.j.ꝛ alia multa que per
te scrutari potes. ¶ Uenio ad merū imperiū qꝛ impator ptici
pat alijs inferiorib⁹ ꝛ dico ꝙ est triplex.i.hꝫ tres grad⁹. Nā qđ
dā est merū iperiū magnū qđ ꝯsistit in penis capitalib⁹.vt i gl.
Quoddā est mediū ꝙ ꝯsistit i nō capitalib⁹ nō tñ leuib⁹ in qui
bus req̄rit̄ plena cāe cognitio vt in relegatis ꝛ silib⁹. vt insti. q.
mo.ius.pa.po.so.§.relegati.C.de sentētijs ꝛ interlo.l.nulli.mini
mū impiū cōsistit in modica coertione respiciēte principal̄r tñ
publicā vindictā vt in leuib⁹ penis ad quas iponēdas pcedit̄
ex summaria cognitiōe.vt.s̄.ti.ij.l.fi.vbi gl.expōit v̄ba sine mo
dica coertione.i.sine impiolo qđ p diminutionē significat infi
5 mū gradū.vt.j.de accu.leuia.ſm Guil.de cu. ¶ † Circa quartū
pūctū q̄ cāe sūt meri iperij.q̄ro đ istis qōnib⁹.j.vtrū carcerare sit
meri imperij.Scđo an tormētare.Tertio an obseruare in cau
6 sa criali.Quarto an facere executionem in corpus. ¶ † Circa
primū de carcere dico ꝙ est quadruplex carcer.s.perpetue pene
ad canonistas.tunc carcerare est meri imperij: quia pena illa a
equiparatur morti vt no.Inn.extra de acc.c.q̄l̄r.Scđs est car
cer modice coertiōis.exēplū qñ baiul⁹ non facit bñ ambasiatā
iudicis ꝛ iudex facit euꝫ poni in cippis vel in cathenis dico ꝙ
ille cacer nō ē meri impij sed minimi.de illo pōt loqui in.l.ij.C.đ
spōr.qꝛ ille carcer adhibet̄ ad vindictā publicā.qꝛ forte nunci⁹
contēpsit iurisdictionē iudicis.j.e.si familia.Tertius est carcer
custodie.in illo dicit Guil.de cu.qđ est eiusdē spēi cui⁹ ē cā pnci
palis vñ si sit cā litis pecuniarie e iurisdictiōis si sit causa crimi
nis est meri impij.facit qđ no.i l.ij.s̄.eo.đ illo carcere loquit̄.l.ij.
de in ius vo.s̄.de or.iur.l.ij.§.exactis.j.de ser.in.l limenarche in
aut̄.de defen.ciui.§.audiēt.cum similib⁹.Quart⁹ carcer est do
mesticus qui non est licitus nisi in casibus expssis in iure vt.s̄.
de offi.psi.l.di⁹.ꝛ ille cacer,nō est sub aliquo gradu iurisdictio
nis qꝛ ꝯpetit priuato.Quoad scđm de tormentatiōe dico ꝙ est
meri iperij qꝛ nō delegatur p tex.in aut̄.de test.§.si vero ignoti.
7 ¶ † Circa tertiuꝫ punctū de absolutoria vtrū absoluere sit meri
iperij, sicut ꝯdēnare.lr̄a.l.nostre.est arg qđ non veritas est in ꝯ
riū qꝛ absoluere ꝛ ꝯdēnare nō differūt penes speciē iurisdictiōis
sed tñ penes formā pnūciatiōis.vñ sicut nō dlegat̄ ꝯdēnatoria
ita nec absolutoria.tex.est no.in.l.solēt.in pn.s̄.đ off.pcu.ꝛ le.sꝫ b
8 Guil.de cu. ¶ † Circa quartum de executione dico ꝙ excutio
facti ē meri ipij put refert̄ ad iudicē nō put refert̄ ad carnificē.
Primū pbat̄ p tex.nr̄m qꝛ aīaduertere pprie executionē signi
ficat.vt.j.ad.fil.ꝛ si cert⁹.§.fi.ꝛ.l.senat⁹.Scđꝫ de carnifice pbat̄:
qꝛ i mero ministerio ius nō fundat̄ nec in iurisdictiōe vt.j.đ in. c
l.fi.ꝛ arg.j.de obseq.titi⁹ puerū ¶ Uenio ad sextā pncipalē. q.
qñ merū iperiū possit delegari ꝛ tex.in.l.j.§.hui⁹ rei.s̄.ti.ij.đt so
lū i casu absentie. ¶ Quero qd ḡ in casu alteri⁹ occupati.Solu.
est sec⁹ vt no.C.de peda.iud.placet. ¶ Scđo q̄ro qd i cā ifirmi
b tatis.rñ ꝙ infirm⁹ habet̄ p absente[b].arg.j.de re iudi.l.q̄situm.
9 ¶ † Tertio q̄ro nūqd pp īfirmitatē vl̄ abñtiā possit dlegari of
ficiū sine iuris.cōsistēs.ꝛ dicatis ꝙ nō pōt fieri delegatio.tex.est
no.in aut̄.de tabel.§.oībus. ¶ Quarto q̄ro vtrū literis iudicis
credat̄ de illo ipedimēto.Sol.dicit Guil.de cu.ꝙ de illo est psu
mendū p illa scriptura.ar.de pub.l.si publician⁹.§.j.pōt, tñ pro
bari ꝯriū.facit qđ no.C.de fide instr.ꝛ iure haste fi.l.j.li.x.p offi
ciali ergo psumēdū est ꝙ sit legalis in offđ suo.vt l.ij.i pn.đ cu
rio.lib.xij.lex pria isti⁹ tit.tñ facit in ꝯriū. ¶ Quito ꝛ vltio q̄tū
ad hūc passum q̄ro si delegauit pnceps merū impiū.vtrū dele
gat⁹ subdeleget.Guil.de cu. đt ꝙ sic qꝛ eo ipso ꝙ pnceps dele
gauit vr̄ mutata naturalis q̄litas meri impij ꝛ dicit ꝙ est casus
10 in.l.j.i fi.C.q p sua iuris. ¶ † Uenio ad .vij.q.an grad⁹ meri im
perij distinguant̄ penes grad⁹ magr̄atuū ꝛ dico ꝙ nō.vñ merū
impiū psidis q ē clarissim⁹ nō differt a mero imperio spectabi
lis vl̄ illustris imo ē eiusdē spēi ꝛ q̄litatis ꝛ ppterea alia diuisio
dat̄ đ magr̄atib⁹.alia dat̄ de gradib⁹ siue spēb⁹ iurisdict.vt.s̄.ti.
c ij.l.j.in fin. ¶ Circa octauum an merū impiū pscribat̄.[c] qdā di
cūt ꝙ nō:qꝛ opꝫ ꝙ habeat a principe vel ab alio cui hec.l.pmit
tit.alij dicūt ꝙ pōt pscribi p tex.l.viros.C.de diuer.offi.li. xij.ꝛ
p aliū tex.in.l.ij.C.de fun.limi.li.xi.Guil.đ cu.allegat eū ad hoc
l.vlt ff.đ vsuc.pterea.vr̄ gl.ordi.j.e.l.ꝛ qꝛ i aut̄.đ dfen.ciui.§.ciui
lia.i fi.magne gl.ll.allegate nō loquūtur in pscri.sꝫ i ꝯsuetudīe:ꝛ
est dria in hoc:qꝛ ius quesitū p ꝯsuetudinē pōt tolli p superio
rē q pt cōsuetudinē reprobare vt.C.de te.l.fi.sed ius quesitū per
pscriptionē nō posset licite tolli p superiorē. vt in aut̄. vt eccle
sia ro.gau.pscrip.cen.an in prin.Itē pscriptio pprie est singulorꝫ
cōsuetudo vniuersorū.Itē de substātia ꝯsuetudinis est pluralī
tas actuū nō ꝯtinuatio possessiōis totū diuersuꝫ ē in pscriptio

a ¶ Territorio. adde Pan. de cast. in ꝯsilio.cxxxij. in fi.ꝛ.do. Bar.,ſozi. i ꝯs.lxxiiij lcip.in.psenti v̄s.iu qꝛ ex quo circa fin.in.j. parte vbi đt ꝙ iurisdictio coheret territorio ꝛ est in eo tāq̄ nebula sup paludē.

b ¶ Pro absente. adđ tex. in.l.ij. furiosus. de iu.cod.

c ¶ Prescribat̄. an ꝛ q̄uo pscribat̄ viđ fe. in.c.j.in.fi. đ offi.or.ꝛ ꝙ ibi dixi in apost.ꝛ Fel.i.c. cū nō liceat.đ pscript. in vj.col.

11 ne vt in.l.seruitutes.de serui.ti.gñali. ¶† Quoad nonum pũctũ vtrũ libertas pscribat̃ ꝯ merũ iperiũ dicvt.C.de pscrip.xxx. an.ꝯperit.ꝛ vide Inn.i.c.bone.de post.pla.¶ Quãto tpe pcedat pscriptio in mã iurisdictiõis.vide hic p Guil.qdã dicunt ꝙ reqrit tps cui⁹ ꝯrĳ nõ existit memoria qdã vo dicunt ꝙ sufficit lõgũ tps qd vr pbari per dictã.l.viros.¶ Circa vltimum punctum an pscripta ptãte absoluẽdi sit prescripta ptãs cõdẽnandi dico ꝙ Inn.dt ꝙ prescriptio nõ extẽdit:ꝫ cõsuetudo extẽdat c.dilecto.de offi.arch.ꝫ tu dic ꝙ prescriptio extendit ad ea que sunt eiusdẽ speciei.ꝛ absoluere ꝛ ꝯdẽnare sunt eiusdẽ spẽi. vt dixi supi⁹:qd sic pbo.Iurisdictio pscribit p act⁹:nõ tñ ẽ dicẽdũ qd pscribant̃ solũ act⁹ vniformes gesti:ꝫ oẽs eiusdẽ speciei quasi possident̃ ꝛ pscribũt vt no.in.l.ob carmẽ.§.fi.de test. ꝛ p Inn. de accu.qual'r.¶ Ultio vnũ dico circa iurisdictionẽ ꝙ nõ pdit nõ vtẽdo ẽt quoad possessionẽ nisi ex quo volẽs vti phiberet̃: qꝛ tũc pdit possessionẽ:ꝛ incipit pscribi libertas. vt pbat̃. C. de decu.l.in filĳs.li.x.C.de agri.ꝛ cẽsi.l.cũ scim⁹.§.illud.lib.xj.ꝛ i.l.ĳ.C.de serui.ꝛ aqua.¶ Nũc venio ad mixtũ imperium.ꝛ quero istas questiones.Primo quid est mixtum imperium.Secũdo quare dr mixtũ.Tertio quotuplex est mixtũ imperiũ.Quarto in quib⁹ cõsistat mixtũ imperiũ.Quĩto q̃ sint cause mixti imperĳ.Sexto q̃ cãe mixti imperĳ sint delegabiles libere.Septimo qñ cãe mixti iperĳ ex sui natura nõ delegabiles possint delega-

Mixtũ Imperiũ qd?

12 ri.¶†Circa primũ dicũt doc.ꝙ mixtũ imperiũ est iurisdictio q̃ nobili officio iudicis exercet̃ priuatã vtilitatẽ respiciẽs iõ dico nobili officio:qꝛ offm mercenariũ qd deseruit actionibus ꝫ naturã actionũ est simplicis iurisdictionis.Itẽ iõ dico priuatã vtilitatẽ respiciẽs vt differat a mero imperio qd pncipal'r respicit vtilitatem publicam:vt ff.de publica.l.licitatio. §. quod illicite.

a ¶ Quotuplex. vide h post barto. d alex. de imo.

Mixtũ quare dicatur?

13 ¶†Uenio ad sm punctũ.quare dicat̃ mixtũ: ꝛ dr mixtũ propter duo.Prio qꝛ hꝫ mixtã naturã.Scdo qꝛ in eo ꝯcurrũt diuerse qualitates.vñ pticipat rõne q̃litatũ de q̃libet extremorũ. vt no.j.eo.iubere.i pn.magne gl.ᵃ dr ẽt mixtũ p abnegationẽ.i.

Imperium quotiplex?

14 nõ merũ.vt appet i gl.mag.l.nre.¶†Circa tertiũ q̃tuplexᵃ est
a mixtũ iperiũ.dico triplex.Quoddã em est magnũ:qd ꝯsistit in ordinaria iuris.Quoddã est mediũ qd ꝯsistit in summaria.Qddam est minimũ ꝛ ꝯsistit in volũtaria iurisdi.sm Bart.ꝫ Guil. de cu.nõ faciat nisi duos grad⁹:sed forte debem⁹ loq ecõtra ad bar.s.ꝙ magnũ ꝛ mixtũ imperiũ ꝯsistat in his q̃ libero motu et sine cãe cognitiõe decernunt̃.mediũ in ordinaria cognitiõe infimum in summaria.ꝛ dico p tãto ꝙ mixtum imperiũ volũtarie iurisdi.nõ delegat̃ regul'r.vnd cũ nõ cadat in iudicẽ vr ẽe dign⁹ ꝛ facit.l.ĳ.s.de offd pcon.ꝛ leg.Itẽ qꝛ consistit in maiori libertate arbitrĳ.tene qd vis.silẽs autẽ grad⁹ pbant̃ per id qd no.s.

Mixtũ Imperiũ in quibus consistat?

15 titu.ĳ.l.cognitio.§.vt possessio.ꝛ in.§.vbi decretum. ¶†Circa quartũ in quib⁹ consistat mixtũ imperiũ:dico ꝙ principal'r consistit i trib⁹ q̃ sunt multũ notabilia ꝛ multũ magna. Primo cõsistit in cõcessione noui iuris vt pꝫ in bon.poss. que ius tribuit vt no.in.l.j.s.eo.p hoc cõprehendo nõ solũ dñĳ ius sed etiã ius officĳ.vt ibi pꝫ in exẽplo datiõis tutoris. Scdo ꝯsistit in roboratiõe act⁹ inualidi. vt i dcretis iterponẽdis:in alienatiõe pdiorũ ꝛ similiũ:in trãsactiõe alimẽtoꝝ.vt.j.de trãs.l.cũ hi.§.ꝛ si pretoꝝ.ꝛ ibi no.Tertio ꝯsistit in ppulsanda contumacia rebellium p missionẽ in possessionẽ.ꝛ sic ad vtilitatem partis vt.j.e.iubere. mulctare aũt ad cõmodũ fisci istud est de gradu mixti imperĳ. vt.s.eo.ti.l.ĳ.in fi.§. fin.i illa gl. parua q̃ dicit. i. sine imperiolo. Quoad qntum pũctũ,q̃ sint cause mixti imperĳ.aut tu queris regulã.ꝛ recurre ad diffinitionẽ vñ formabis regulã sic.quicqd expedit̃ officio iudicis nobili ad ptis vtilitatẽ est mixti imperĳ.vel forma regulã sic.quicquid cõsistit in cõcessiõe noui iuris vel in roboratione act⁹ inualidi.vel in ppulsanda contumacia rebelliũ ad ptis vtilitatẽ ꝛ offd iudicis expedit ẽ mixti imperĳ.

16 si aũt q̃ris exẽpla.vide.l.j.s.e.cũ si.¶†Circa sextũ q̃ cause mixti impĳ sint delegabiles.dicvt no.in.l.iubere cauere.ꝛ.s.de of. pcon.l.nec quicq̃.§.vbi decretũ.¶ Circa.vĳ.qñ cãliter non regulariter possit mixtũ imperiũ cãri. dic vt. C.de pe.iu.l.placet. ¶ Uenio ad tertiũ pncipale de simplici iurisdictiõe,ꝛ prio q̃ro qd est simplex iurisdi.sumpta in specie.Scdo quare dr iurisdictio.Tertio q̃tuplex ẽ.Quarto i qb⁹ ꝯsistat. Quinto an sicut

Simplex Iurisdictio quid?

17 ppriũ hoĩs ẽ risibile sic ppriũ iurisdi.ẽ delegabile. ¶†Uenio ad primũ ꝛ dico ꝙ simplex iurisdi.est ptãs de publico introducta cũ necessitate iurisdicẽdi ꝛ eqtatis statuẽdi offd iudicis mercenario deseruiẽti actiõi intẽtate.Ista est iurisdictio simplex ita per hãc differẽtiã additã gñali format̃ spẽs.¶ Quoad secũdũ punctũ q̃re dr iurisdictio.dico ꝙ ethimologia ponit̃ i gl. mag. ꝛ iõ dic.vt i gl.¶ Circa tertiũ quotuplex ẽ dico qd ẽ triplex. magna supra.ccc.aureos.media.itra tricẽtos aureos:supra tñ cẽtũ ꝛ minima.itra cẽtũ aureos.illa pbant̃ in aut.de defen.ciui.§ iudicare.ꝛ in aut.de mã.pn.sit ibi.ꝫ Guil.ꝫ gl.nr̃a dt.ꝛ idẽ tꝫ Jaco.de are.in.l.iĳ.de dã.infec.ꝙ cãe pecuniarie ciuiles vltra summã tricẽtorũ aureorũ existentes sunt mixti imperĳ:qꝛ nõ ꝯpetũt iure magr̃atus ꝫ gl.nr̃a hꝫ gl.ꝯrĩã.j.ad munici.l.inter cõuenientes ꝛ hoc est verius qꝛ maius ꝛ minus nõ differũt specie vt.l.vlt. ff. de fun.instr.Effect⁹ ẽ iste qꝛ si esset mixti impĳ magistrat⁹ municipalis ñ posset cognoscere p viã progationis ꝙ ẽ falsũ.vt.j.d iu.l.l.d q̃re.§.j.¶ Quoad q̃rtũ iqb⁹ ꝯsistat dico qꝛ sistit i oĩb⁹ causis pecuniarĳs vbi ciuilis actio itẽtat̃ ꝛ mercenarium iudicis offm iplorat̃ vt pꝫ ex diffinitiõe.Circa qntũ ꝛ vlt. gl.dicũt ꝙ ppriũ iur.ẽ dlegabile tñ vitas est ꝙ cãe q̃ excedũt tricẽtũ aureos sunt idelegabiles vt i.§.iudicare.¶ Nunc venio ad vltim.s.ad modicã coertionẽ q̃ modica coertio put exercet̃ ad vindictã ẽ de gradu meri iperĳ.put ad iteresse ptis ẽ d gradu mixti iperĳ:put vo exercet̃ ad expeditionẽ pcessus inchoati q sit simplicis iurisdictiõis ẽ simplicis iurisdictiõis ꝛ sic regulat̃ a pncipali cã.ar.s.ti.ĳ.ꝛ si p̃toꝛ.nõ em dꝫ iterp̃tari accessoriũ esse digni⁹ pncipali vt ibi dr.Sꝫ qualiter pcedit ad istã modicã coertionẽ dic vt.j.de acc.leuia.ꝛ.j.de infa.ict⁹ fustiũ:qꝛ nõ requirit̃ ordinarius pcessus ꝙ no.ab illa tñ modica coertione pt appellari si iferat̃ iniuste vt.C.de app.si qs puoc.j.l.j.i multis.

18 ¶†Ultimũ an ppl'i habeãt merũ vel mixtũ iperiũ vel iurisdictionẽ.dic vt no.Inn.d cõsti.cum acceessisset.ꝛ ꝙ no.C.de defe. ciu.§.nulla.in fi.magne gl.de collegio decurionũ sine prioꝝ dic vt.j.de tut.ꝛ cura.da.ab his.l.vbi absunt.Bal.

Repetitio.

1 ☞ Imperium sumitur duobus modis.
2 Merum imperium an possit esse sine iurisdictione.
3 De iurisdictione prout ab imperio distinguitur.
4 Iudicem delegare an sit iurisdictionis.
5 Delegatus equiparatur ordinario.
6 Imperĳ descriptio.
7 Fustigatio,an sit de imperio.
8 Missio in carcerem,an sit de imperio.
9 Questionare an sit meri,vel mixti imperĳ.
10 Cause liberales an sint de mero,vel mixto imperio.
11 Sententie prolatio an sit de mero,vel mixto imperio.
12 De iudicibus habentibus imperium.
13 Merum imperium an possit prescribi.
14 Iurisdictio,an possit perdi.

IMperiũ. Uos debetis scire ꝙ iudicãtes qñ ꝙ hñt imperiũ qd descendit ex iuris.ꝛ imperio.Ista materia sublimis est diffusa ꝛ male tractata p gl.quare ergo assumo materiã p hũc moduꝫ.Primo vos scire debetis ꝙ nos habem⁹ iurisdictionem ꝛ imperium.iurisdictio pot sumi tripl'r.vno modo in genere.alio mõ in specie
1 pront in specie p se stat.Tertio mõ put adheret imperio.†Sꝫ iperiũ pot sumi duob⁹ modis.vno mõ pncipaliter alio mõ put adheret iurisdictioni in genere sumit̃ iurisdictio vt cõphẽdat tam merũ quã mixtũ impium ꝛ oẽꝫ cãm de mũdo.vt.s.ti.ĳ.l.j. in pnc.ꝛ in aut.de defen.ciui.§.ipos quoqꝫ in fi.co.iĳ.sumit̃ iurisdictio p se in specie put p se stat.ꝛ illa est triplex.vna q̃ ꝯsistit in maximꝭ causis vt qñ cã excedit cãꝫ.ccc.aureoꝝ.qꝛ maximos magr̃at⁹ de illis opꝫ se intromittere.in aut.de defen.ciui.§.ꝛ iudicare.co.iĳ.alia que ꝯsistit in causis medĳs vt sunt cause q̃ nõ excedũt vltra.ccc.aureos:ꝛ excedũt summã centũ aureorum.ꝛ istas cãs appello minimas ꝛ viles i aut.de mã.pn.§.si tibi.quare ille cãe differũt iter se.ꝛ ille cãe q̃ sunt d maiori iurisdictiõe nõ pñt delegari nisi cũ cã vt.C.de peda.iud.l.plꝫ.medie ãt cãe pñt delegari sine cã q̃ cõpetũt iure magr̃at⁹ vt.d.§.iudicare ꝛ illa q̃ cõpetũt iure magr̃at⁹ pñt delegari vt.s.ti.ĳ.l.j.nũc aũt de necessitate sunt dlegãde vt.C.d peda.iudi.l.vlt.ꝛ differũt ab alĳs qꝛ in istis pcedit̃ sine scriptura in alĳs vero nõ vt in aut de def. ciui.§.si tibi.ꝛ appello cãs minimas q̃ sunt intra cẽtũ aureos.ꝛ pt hoc pbari ex rõne iuris antiq.insti.de succes.li.§.ꝫ nr̃a.ꝛ h vr dicere in antiqua in aut.de iud.§.ne aũt labor.ppe fin.§.co.vi.In curĳs aũt sm ꝯsuetudinẽ al'r seruat̃ ꝫ hic loquit̃ de iure. ¶ Est repire tertio iurisdictionẽ q̃ adheret impio ꝛ iõ venit du
2 biũ ꝛ tãgit placẽ.sup vbo mixtũ.† Nũqd merũ impiũ pt esse sine iurisdi.ꝛ vr ꝙ sic.j.de ind.l.solem⁹.§.j.Iurisdictio pot sumi duob⁹ modis vno mõ in suo eẽ.vt p se stat in sua specie pma.ꝛ pt eẽ sine mero impio ꝛ merum impiũ sine ea q̃ cãe sunt sepate. vt.j.d mio.l.pap.exuli aut ꝯsidera iurisdictionẽ nõ quoad sui ordinẽ put adaptat̃ ad cãs ꝛ dico ꝙ tũc nõ est dare merũ imperium sine iurisdictiõe qꝛ ipio adheret iur.j.de acc.l.libelloꝝ. C.d acc.l.in causis ꝛ.l.singuli.Imperiuꝫ aũt pot assumi dupl'r. vno mõ put stat p se ꝛ pncipal'r d quo loquit̃ prin.l.nostre alio mõ put est adherẽs iurisdictioni ꝛ nõ est impiũ ꝫ vt ꝯsiderat̃ act⁹ principal'r ꝛ illud ꝯsiderat̃ vt accessoriũ.s.ti.ĳ.l.j.in fi.ꝛ.l.fi. ꝛ dico ꝙ mex ipiũ put p se ꝯsiderat̃ est triplex sicut dictum est d iurisdictiõe vno mõ put ẽ impiũ maximũ ꝛ tũc d illo pt loq ille tex.ꝛ intelligo habere merũ impiũ i causis capitalib⁹ vt in dãnatis vt.j.de bo.pos.l.edicto.de pe.l.ĳ.si qs cau.l.ꝫ si qs rei. in pn.ẽ.mixtũ iperiũ ꝛ in illo ꝯsistit oĩs coertio corporalis q̃ requirit coertionem minorem capitali pena.vt est relegatio ꝛ loci interdictio:vel illa que est minor relegatione.j.de penis.l.ĳ.ꝛ l.relegati.in principio.s.de officio prefecti vrbi.l.j.in fine.sed d

minima

minima coertione corporali q̄ nō req̄rit cause cognitionē. ĵ.eo.
magistratus.in aut.de defen.ciui.§.audiēt.ō acc.l.leuia.ō istis
ergo videam⁹ q̄liter possit cognosci. ¶ Videam⁹ de iurisdictio
ne put sumit̄ p se quař describat̄.dico q̄ iurisdi. est ptās i pso
na iudicātis cōsistēs.sic describo iurisdictionē put sumit̄ i gn̄e
⁊ ad merū impiū ⁊ ad oēs casus.vn̄ ex natura vocabuli bn̄ pōt
dici legitima.arg.ĵ.de acq.pos.l.j.i pn̄.⁊.ĵ.ad.l.aq.l. ita vulnera
tus.vn̄ illō dr eē legitimū.vt.ĵ.vn̄ leg.l.j.⁊.ĵ.ō legi.tu.l. legitios.
ĵ.de his q deiec.vl' effu.l.si ⁊o.§.fi.inst.ō ppe.⁊ tēpo.ac.§.j.Itē
pt dici ptās.q̄ ibi est dictio q̄ est ptās.i aut.vt oēs obe.iu.p.§.
q̄siderātes.col.v.Itē seq̄t postea i psona iudicātis q̄sistēs.⁊ iō
dico q̄ multū sunt legitie ptātes.vt.š.ō his q sūt sui vel alie.iu.
l.nā ciuiū.⁊ iō ad dr̄iam illius ego dico in iudicis psona.vt.ĵ.ō
⁊b.sig.l.ptātis.in pn̄.§.j.sz caueatis:q̄ nō q̄sistit in ptāte iudi
cis vt i suo subiecto.sz i sua ptāte accidētali.vt dixi.š.l.j.⁊ pbat̄
3 C.vbi ⁊ apō quē.l.j. ¶ † Sz videam⁹ ō iurisdi put distinguitur
ab impio.⁊ q̄siderat̄ p se q̄l'r describat̄. Tex.dt q̄ iurisdictio est
iudicis dādi sn̄ia gl.dt q̄ nō est sufficiēs:sz dico q̄ iurisdictio pt
q̄siderari put cōcernit personam iudicis tm̄ vel aliud respectu
ptiū,vel litigā.⁊ tunc iurisdictio est iudicis dādi.vt dixi.š.⁊ ha
betis.ĵ.de iudi.l.obseruādū.alio mō q̄siderat̄ iurisdictio put cō
cernit cās ⁊ exercitiū cāꝝ:⁊ tunc dico nō est sufficiēs descriptio
hic:lz glo.descripserit eam.š.e.l.j.sic iurisdictio ē legitima ptās
de publico introducta cū necessitate iurisdicēdi ⁊ equitatis sta
tuēde.⁊ ita dt tex.in aut.de defen.ciui.§.ipsos quoq̄.sed nō re
puto eā sufficientē:q̄ eodē modo dr vl' posset dici in mero ⁊ in
mixto imperio.vn̄ si accusez aliquē posset adaptari:quare dico
q̄ iurisdi.est legitia ptās ō publico itroducta cū necessitate iu
risdicēdi ⁊ eq̄tatis statuēde in cā pncipal'r non crial'r intentata.
nec p decreti interpositionē:sed p sn̄iam determināda declarat̄.
istō dico q̄ iurisdictio ē legitia ptās q̄ iurisd. est ius ⁊ dico q̄
potestas vt dixi.š.de publico introducta vt.š.de iustit.⁊ iure.l.
j.§.ius publicū.cū necessitate iurisdicēdi.q iudex ad hoc q̄pelli
tur.ĵ.de mune.⁊ hono.l.vlt.§.⁊ iudicare.C.de peda.iudi.l. ij. in
aut.i me.li.nō fieri sa.for.§.pe.vij.col.ĵ.ō iudi.l.ō qua re.iurisdi
cēdi iō dicit:q̄ hz pnunciare scd̄m ius.vt ō iust.⁊ iure.l.pe. Et
eq̄tatis statuēde.ĵ.de eo q̄ cer.lo.l.qō si ephesi.in fi.C.de iudi.l.
placuit. Postea sequit̄ in descriptione in cā principal'r nō criali
ter intētata:q̄ si intētaret̄ criminal'r diceret̄ contineri sub me
ro ⁊ mixto impio.Itē bn̄,dico pncipal'r. q̄ si secūdario pōt in
quiri,cū ibi pncipaliter crimē nō vertat̄.ĵ.de pua. delic.l.fi. ⁊ in
hoc differt ab impio mero ⁊ mixto.Itē seq̄t postea. nec per de
creti interpositionē,sz p sn̄iam determinanda:⁊ in hoc differt a
mero impio q̄ in dcreto offm̄ iudicis iplorat̄.⁊ oia aut veniūt
iuris actiōe.istud vr̄ exponi.⁊ istud qō dico decreti interpositio
nē.vn̄ pone in emācipatiōe iterponit̄ dcretū.C.ō offō pret.l.j. sz
illa q̄ sunt mixti impij nō pertinēt ad magrat⁹ municipales.ĵ.
ad muni.l.ea.sz i emācipatiōe magistratus interponit decretuz
vt.d.l.ergo ⁊c.ar.C.de magist.munici.l.j.⁊. ij. Et dico q̄ mixtū
imperiū ē duplex.quoddā qō req̄rit cāe cognitionē.⁊ istō dico
4 q̄ pōt q̄petere magratui i aut.de defen.ciui.§.audiēt. ¶ † Ad
hoc opponit̄.⁊ vr̄ q̄ iudicē delegare nō sit iurisdictiōis : q̄ i to
ta illa descriptiōe nō iuenies factā mētionē de delegatiōe q̄ est
pncipal'r in iurisdictiōe.nec describit̄ in tex.nr̄o put q̄sistit in p
sona iudicātis tm̄.⁊ q̄cernit iudicē sine scripturā.sz vbi q̄siderat̄
iurisdictio put q̄cernit cās ⁊ exercitiū cāꝝ:tūc ē illa describen
da vt dixi:iudicis ergo dādi sn̄ia est de iurisdictiōe. ¶ Scdō h̄
q̄cludit̄ vnū. Pone delegata ē cā crialis titio p principē vel cā
indelegabilis p se:sed tn̄ princeps pōt.C. de preci. imper. off. l.
j.⁊.C.vbi sena.vel cla.l.j.pone ergo q̄ cā crialis fuit delegata p
principē titio. Titi⁹ vult delegare alij querit̄ an possit. videt̄ q̄
nō.q̄ qō iudex dat⁹ a principe possit delegare. intelligit̄ in cau
sis delegabilib⁹.C.de iudi.l.a iudice.ar.ĵ.ō mu.⁊ ho.l. vt grada
tim.§.sed si lege. ĵ. de pigno. l. lex vectigalis.ĵ. de serui.l. si cui.
5 ¶ † Itē q̄ delegat⁹ eq̄parat̄ ordinario.sz ordinari⁹ nō pt dele
gare nisi ex cā ergo ⁊c.vt.š.tit.ij.l.j.vn̄ nec ille q hz fictā.ne plus
operet̄ fictio q̄ ⁊itas.ĵ.si cer.pe.l.si fili⁹.ĵ.ō acq.re.do.l.liber ho
mo.facit.l.j.de do.inter vi.⁊ vx.⁊.l.cū hic stat⁹.§.vl. vn̄ hic attē
do duo ipedimēta q̄ dico q̄ istud tollit tm̄ impedimētū psone
nō impedimētū cāe rei.vn̄ legē q̄ dt q̄ delegat⁹ a principe pos
sit delegare.intelligo dū tn̄ cā sit delegabilis.ar.l.j. de here. insti.
de cōdi.⁊ demō.l.auia.§.nūciare.ĵ.de opti.leg.l. cū ita. §. q̄situ.
de ritu nup.l.quāq̄.Cōtrariū dico q̄ delegat⁹ a principe in cā
nō dlegabili possit dlegare sine cā iudici dādo iurisdictionē: q̄
dico q̄ in cā quā ordinari⁹ delegat pter absentiā.vt.š.tit.ij.l.
ij.ipsam est delegare iurisdictionē,vt habetis hic.q̄re dico q̄.cā
illa si sit iurisdictiōis possit delegari per tex.istū si erat cā indele
gabilis.sz tn̄ dico q̄ pōt delegari p principē,vt.d.l.j.dico q̄ de
cetero sit sublatū impedimētū delegationis ex eo q̄ impedi
mētū fuit semel sublatū p pncipē.vn̄ dr euasisse naturā pmā.et
q̄ possit delegari ē ar.i aut.de rest.fidei.colla.viij.§.nos igit̄.⁊.§.
fi.C.de ipo.lucra.descrip.l.vnica.§.plane.⁊ meli⁹.ĵ.de leg.ij.l.cō

pater.§.quindecim.ar.ĵ.de his q vt ind.l.q titij.⁊.l.iij.§.sane.si
is q.ō fidei.li.l.si fili⁹.§.erit rubriano.l.paul⁹.§.paul⁹.⁊ ex eo q̄
vr̄ euasisse pmā naturā possit dlegari facit lex ne reuertat̄ ad p
mā naturā vt cā efficiat̄ idelegabilis.C.ō.re.pig.l.soluta.ĵ.ad l.
fal.si a me.i dlegata aūt ab ordinario n̄ dicet̄ idē:q̄ si fuerit de
legata cā crialis vel cā maxima.vt.š.tit.ij.l.j.q̄ nō possit dlega
re nisi ex maxima cā ne pl⁹ hēat minister q̄ ille a q̄ cāz hz ar.de
re.iu.l.nemo pl⁹ iurz.cū si. ¶ Habem⁹ iurisdictionē q̄ adheret
iperio ⁊ sic pōt dscribi iurisdictio que adheret ipio q̄si legitima
ptās ō publico itroducta ordinē in causis meri iperij tribuēs.
ar.ĵ.de acc.l.libelloꝝ.de adul.l.miles.§.sexagita. ¶ Nūc dscriba
mus ipiū put pncipl'r ⁊ per se sumit̄ ⁊ pōt q̄siderari tripl'r.put
consideram⁹ ad cās maximas.alio mō ad medias alio mō ad
6 minimas quare pt sic describi. ¶ Impiū ē legitia ptās de pu
blico itroducta cū necessitate iurisdicēdi ⁊ eq̄tatis statuēde in
causis capitalibus ⁊ medijs plenā cāe cognitionē vel i minimis
coertionē corpis habētib⁹ req̄rēs ⁊ sic ō publico statuto ⁊ alijs
exponatis vt.š.postea.seq̄tur de causis capitalibus qn̄ agit̄ de
morte naturali vl' ciuili:minimas cās appello vbi corpis coertio
venit ⁊ q̄prehēdo fustigationem ⁊ interitū ēt in minimis cāis.
ar.ĵ.de acc.l.leuia.⁊.ĵ.e.magratibus.Sz iuxta hoc q̄ro dr qō
ipiū est ⁊c.sub h̄ cōprehēdo mex iperiū mixtū ⁊ minimū. ¶ Sz
iuxta hoc q̄ri pōt nūq̄d delegatio sit de impio:q̄dā dicūt q̄ nō
sz de iurisdictiōe q̄ pcedit̄ q̄ absentē.ĵ.de penis.l.absentē.an p
aliū cā ap.l.j.§.sz si ea.⁊ p hoc vr̄ facere.l.j.si q̄s iusdi.nō obtēp.
in gl.alibi vr̄ q̄riū tenere q̄ sit de impio insti.qui.mo.ius pa.po.
sol.§.relegati.⁊ hoc credo quod sit de impio nō de mero sz de me
dio cū sit ibi aliqua coertio corpis.q̄ habeat accusans i locis
abstinere.ĵ.de bo.li.l.ij.de q̄di.⁊ ō.l.titio cētū.Itē ipiū nō dz di
stingui p qualitatē sz p q̄n̄s q̄ distinctio q̄litatis nō mutat ali
quid in substātia:sz differt i mediocritate nō in gn̄e:ita dt tex.
7 ĵ.ō fundo inst.l.fi. ¶ † Sz de fustigatiōe q̄ro nūq̄d sit ō ipio.vr̄
q̄ nō q̄petat magratib⁹.ĵ.e.l. magratib⁹.⁊ in aut.ō defe.ciui.§.
audiēt.q̄riū dico q̄ sit de iperio.s.minimo.vbi nō req̄rit̄ plena
8 cāe cognitio.ĵ.ō.acc.l.leuia ⁊.l.fi.de fun.istr. ¶ † Sz.nūq̄d mis
a sio in carcerē est ō ipio:vr̄ q̄ sic[a].i.de maxio q̄ ō in ius vo.l.ij.in
pn̄.in q̄riū vr̄ dfensorē ciuitatis posse i carcerē mittere i aut.ō de
fen.ciui.§.audiēt.⁊ vr̄ tex.ĵ.de seruis fugi.l.si in area.⁊.š.de ori.
iur.l.ij.§.exac.⁊.ĵ.si q̄s iusdi.nō obtē.l.j.iuncta.l.si q̄s vxor.§.si
q̄s fugitiuū.ĵ.ō fur.tn̄ dico q̄ carcer pt fieri ex mltis causis:vno
mō respectu cāꝝ q̄ sunt meri iperij ⁊ tūc vr̄ eē meri impij habe
re carcerē.ĵ.ō i ius vo.l.j.alio mō respectu medij ipij ⁊ tunc dr me
dij iperij.alio mō mimi iperij ⁊ tūc dr mimi iperij.argu.l.p alleg.
ĵ.de q̄di.ob.cām.l.vlt.⁊ itelligo qn̄ vult incarcerare iure pprio.
al's sec⁹ vt.C.de dcurio.⁊ statio.l.j.lib.xij.⁊.C.ō coho.⁊ pn̄.l.j.e.l.
⁊ p hoc facit gl.i aut.de nō alie.§.j.col.ij.ar.ĵ.de mil.te.l.si certa
tum.⁊.ĵ.de pig.ac.l.si q̄uenerit circa pn̄.si aūt iure alieno vult fa
cere dr q̄ pōt ar.ĵ.de fur.l.interdū.§.q furē.⁊.ĵ.ō adul.capite q̄n
to.§.j.⁊ insti.pn̄t dici hr̄e carcerē vbi retineat̄ seu recludāt.š.de
9 off.pfec.vrb.l.iij.§.fi.C.de defen.ciui.l.defensores. ¶ † Sz q̄ro
an q̄onare sit meri vel mixti impij vel an sit ō iperio:vr̄ q̄ non
q̄ dn̄s pōt hr̄e q̄stionē de suis suis.ĵ.ad si.l.si pcussor.ar.ĵ.de
q̄di.cā da.l.j.⁊.š.de of.pū.l.iij.§.ij.⁊.ĵ.de iniurijs.l.item apud la
beonē.q̄stionis.⁊.§.q̄stionē.dic q̄ qō sit de imperio ⁊ q̄ debeat
fm̄ cām regulari vt si cā fuit de minimo imperio vt illi habeāt:
vt.l.alleg.vel.fm̄ al's cās ⁊ iō dico si iudex delegat⁹ inueniat te
stez vacillātē corā se non possit ipm q̄stionare lz ordinari⁹ pos
sit hoc facere.ĵ.de q̄stio.ex libero.⁊.l.fi.sz delegat⁹ hz remittere
ordinario vt castiget vt in aut de test.§.⁊ iudice.co.vij.q tex.est
10 multū no. ¶ † Sz q̄ro an cāe liberales sint ō mero vl' mixto ipe
rio si dicā te suū meū vr̄ q̄ nō:q̄ pōt dare pcuratorē.ĵ.de pcu.
sz ⁊ he.§.j.⁊ ar.C.de li.cā.l.calūniatores q̄riū vr̄.cū nō possit cō
promitti sicut de criminib⁹.ĵ.de ar.nō distinguem⁹.§.iul. ⁊ ar.
ad hoc.C.de peda.iu.l.plz.ita dico aut agit̄ p q̄modo pecunia
rio.ō cā liberādi vt si q̄s dicat se liberū:ego eū suū meū dico.⁊
tūc eēt maxia iurisdi.vt nō possit dlegari.ar.ĵ.de arb.nō distin
guemus.§.de liberali.⁊ de peda.iud.l. plz.q̄ agim⁹ cū seruis.ĵ
ad.l.aq.l.ij.circa pnci.si aūt agat̄ cā liberalis ad coertionē ⁊ ad
penā tūc dico q̄ ē de iperio vt possit fieri reuocatio corā minori
bus magratib⁹:vt.C.de li.⁊ eorū li.l.iij.Sz pone q̄ agit̄ de cri
minib⁹ capitalib⁹ sn̄ia ē lata absolutoria nūq̄d dicet̄ de impe
rio vr̄ q̄ nō q̄ nō vr̄ aīaduersio.ar.isti⁹ tex.⁊.š.de offō pcō.l.so
lent in prin.C.vbi sena.vl' cla.l.vl.Ita in psīde pnincie i authen
tico vt cle.apud ppri.epi.cōne.§.pe.co.vij.⁊ pdesse.istō psuppo
sito q̄ merū impiū possit pscribi.pōe q̄ aliq̄s fuit vsus sn̄iam
do:sp tn̄ absoluēdo p cētū annos nūq̄ q̄dēnādo q̄ro an videat̄
pscripsisse iurisdictionē seu merū impiū vr̄ qō nō.ar.l.pxima.ō
hoc distigo q̄ aut absolutoria fert̄ ab illo q hz solā ptātē in ab
soluēdo aut q̄sideras absolutoriā p abnegationē q̄dēnatorie:sz
ex euentu cāe differūt pba.⁊ tūc dico q̄ absolutio ē de ipio si
cut q̄dēnatio ar.ĵ.ō q̄di.insti.l.q̄ sub q̄di.§.quoti.Ita habebit
ĵ.e.cū q̄dā puella.⁊.C.mand.l.fi.q̄ ⁊ pro hoc faciunt iura de re

a ¶ Dō sic.i q̄bus aūt q̄sistat imperiū merum vel mixtū vide Oldr. in cōsi.x.

ind.l.iij.§.igit. φ possit seq ɔdēnatoria dicā eā eē absolutoriā ō impio.ar.ĵ.de lib.ɼ posth.l.si qs posthūos.ɼ de aq̄ plu.ar.l.j.§.j.nō obstāt iura allegata q: l absolutoria est p abnegationez ad

11 ɔdēnatoria. ¶ † Sz q̄ro in criminibus vtrū snīe platio dicaꝛ ō mero imperio an executio.ɼ vꝛ φ ille q hz executionē. q: executio sit ex necessitate pme snīe.ergo ipe nō vꝛ facere.sed ille q ipo nit necessitatē.arg.ĵ.de lega.ij.l.si vnū ex familia.§.j.ɼ.ij.ō lega.j.titi⁹.vñ ñ solū nudū ministeriū vꝛ pstare.vt.ĵ.de acq.pos.φ meo.§.j.C.de exec.rei iudi.l.executorē.p hoc vꝛ.l.j.ō iiust.rup.test.si qs exhꝛedato filio.§.irritū.ō leg.iij.l.j.§.apō. In ɔ̄riū vꝛ q: executio ñ snīe platio dicaꝛ ō ipio.vñ ois iurisdictio recipit denoiatione ab effectu.ĵ.ne vis fiat ei q i pos.mit.l.j.§.j.ō ori.iu.l.ij.§.postea.q: nō vꝛ ascēdeñ,de scōo offō ad pcedēs.ĵ.de xbo.ob.l. i executiōe.§.fin.ĵ.ad mace.l.si fili⁹.§.vl.ɼ ar.ĵ.ō aqua plu.arcē.l.j.§.Itē sciēdū.ɼ per hoc vꝛ tex.ĵ.de iure pa.l.seruū a filio.§.fin.ɼ pro hoc infra de suis ɼ legi.hered.l.intestato.§.is plane. Ego ita dico aut q̄ris de illo q hz cognitionē ɼ pnuntiationez ɼ dic φ ille semp hz impiū.si aūt q̄ris de illo q hz executionez tūc aut exequiꝛ vt superior: ɼ tūc hz imperiū.aut vt alius ɼ tūc nō hz impiū.Pro pma parte faciūt illa q̄ allegaui in qōne an in carcerē missio sit iperij:sed pbatur φ si appellareꝛ talis esset φ posset reformare snīaz ɼ nullus alius.ĵ.de pto.stipu.l.j.§.pe. ɼ sic nō est incōueniēs φ duo in simul habeāt tale ius.š.de offi.ɔsu.l.j.ɼ ar.ĵ.de adul.l.si marito.vbi aūt nō exeqꝛ vt supior tūc dico φ hz impiū p iura in pma pte allegata.C.de exec.rei iudi.l.executionem.pro illa dist.facit.ĵ.de obseq.l.titius.per totum.

12 ¶ † Quero q sint iudices q hñt impiū.gl.vꝛ velle φ oēs.š.de offō ei⁹ cui mā.est iuris.l.j.circa pn.ɼ hic in litera nr̄a.vñ psides puinciarū q sunt clarissimi hñt gladij ptātez.š.de offi.psi.l.j.si ergo psides q sunt clarissimi ɼ minores multo fortius illustres vꝛ supillustres q sūt maiores.ar.C.de decur.l.vlt.dico φ istō sustineri nō pōt φ illi q sunt supclarissimos habeāt iperiū.Prio q: in ɔsulib⁹ habem⁹ ɔ̄riū.š.de offi.ɔsul.l.j.Itē pfect⁹ vigilū q est spectabilis nō posset se intromittere de grauiorib⁹.vt.š.ō offi.pfe.vig.l.iij.in pn.Sz ita dico φ illi hñt iperiū q hñt administrationē cū territorio.Allij nō:vt.š.de offic.psi.l.illicitas.§.q vniuersas.ĵ.de xb.sig.l.si pupill⁹.§.territoriū.Sz nūqd pretores ɼ epi q sunt spectabiles.vt in auꝛ.de ap.ɼ itra que tpa.§.si ñ quoq3 mō.col.iij.in gl.alibi ōt φ sic.inst.q mo.ius.pa.po.so.§.cū

a ¶ Prescribi.vid fel. in. c.cām, qui me.pe. co.ō pscri.

autem.d.ll.reprehēdūt gl.dicētes φ ptor hz impiū nō q: in causis minimis se intromittit.vt.C.de offi.pto.l.j.ɼ.l.ij.p totā gl.illa allegaꝛ.ĵ.de leg.iij.l.j.§.a pfecto.sz ille tex.nō loqꝛ de pretore.sz dico φ ptor i cāis meri iperij vꝛ hꝛe iperiū pp cognitionē causar meri impij.sz execu.nō hz sz pfect⁹ vrbis q erat i ciuitate romana.vt.š.de offi.pfe.vr.l.j.§.cū vrbē.hodie in ciuitate cōstātinopolitana vt in auꝛ.de ɔsuli.§.pponam⁹.co.iij.vñ sicut dixi ō ɔsulibus isti⁹ ciuitatis q hñt mer iperiū q̄tū ad cognitionē ita est ptor ar.C.de adul.q̄uis ɼ.ĵ.de accu.l.libellorū.in prin. ɼ vꝛ hic i si.ɼ.ĵ.de in ius vo.l.ij.ɼ.ĵ.ō arb.l.iij.aut q̄ris quoad executionē ɼ de illa nō se intromittebat sz remittebat ad pfectū vr. vt.ĵ.de suspe.tu.l.j.§.pe.Sz nūqd epi hñt impiū in clericos vꝛ φ nō q: impiū ē hꝛe gladij ptātē sz epi nō exercēt gladij ptātē ergo nec vñr hꝛe impiū.ar.isti⁹.l.Itē q: nō hñt territoriū,q: nō mandāt sniam suā executiōi.C.de epis.audiē.l.epale.ɼ.l.si qñ.ɼ in auꝛ.de sanc.epis.§.si qs aūt.col.ix.dico φ suo mō hñt iperiū. vñ in epatu hñt ad terrēdū clericos suos.i auꝛ.de alie.ɼ emph.§.ab illis.col.ix.vñ ēt pñt exercere suā iurisditionē q̄ succedit in locū pene capitalis ɼ easdē vires hz.ĵ.ad.l.iul.pec.l.iij.Itē dñs hz in seruis coertionē nō p modū iurisdictiōis.sz pōt eum tene

13 re ligatū in ppetuis vinculis q̄ eqparanꝛ morti. ¶ † Sz q̄ro an

a merū imperiū possit pscribi[a].ɼ si pscribatur q̄to tpe intelligo sic illā qōnē φ qs habeat territoriū in q̄ nō habebat iurisdictionez sed tñ ipe exercuit.ɼ sic queritur q̄to tpe ipse pscribit:Jac.dicit qō nō pscribebat.vñ iurisdictio itroducta est p tuitiōe iur.š.de ori.iur.l.ij.§.post originē.ɼ.ĵ.ne vis fi.ei.qui in pos.mit.l.j.ergo nō dz introduci ex eo φ est ɔ̄ ius:q: videor facere carcerē priuatū qō est maximū crimē.C.ō pua.car.l.vnica.Itē in.l.iulia.ō vi publica.cū gerat se p magistratu ɼ non est.ĵ.ad.l.iul.ma.l.j.ɼ.ij. Itē q: istud est iperij.ergo nō pōt pscribi.C.de pscri.xxx.vel.xl. an.l.cōperit.de fun.pa.l.fin.Itē q: mali mores ɼc.in auꝛ.vt nulli iu.§.j.C.ō decu.l.oēs iudices.ɼ p eo vꝛ.C.de curio.ɼ statio.li.xij. ɼ ita de comitatib⁹ ɔ̄riū vꝛ veri⁹.vñ fundat se.q: talia iura sunt impialia.ergo nō pñt pscribi.dico φ quedā iura iperialia sunt q̄ nō conceduntur.ɼ si fiat nō vz.vt est iperiū.vt in casu illi⁹.l.cōperit.arg.C.de fun.pa.l.si.ergo nō est iniquū si nō possit facere q: nō repim⁹ φ ɔcesserit impator castrū cū pprietate:sz in feudis bñ est hoc vt i feudis qs sit dux comes.c.j.de cle.vio.pa.§.si vniuersas.cū aūt hodie videam⁹ φ pcedat qualibet die arguas ex illis.vñ illa que sunt concessibilia sunt prescriptibilia. de aqua pluuis.arcēd.quod principis.de ius.quominus.infra de aqua quotid.ɼ estiua.l.j.§.ductus aq̄.argumen.C.no.vec.institu.non po.l.iij.ɼ de publi.l.imperatores.de hoc quod imperium possit prescribi videtur.C.de eman.li.l.j.ɼ vlt.sz videꝛ loqui in voluntaria:sz vꝛ hoc innuere.C.de fun.limi.l.quicūq3 castellor.li.xj.ɼ vꝛ tex.C.de diuer.offi.l.viros lib.xij.ɼ in gl.hoc notauit. Itē cōsensus ciuitatis cū authoritate supioris hoc pt facere.in auꝛ.de defen.ciui.§.iter li.C.e.l.fi.ɼ videbitis stati.ĵ.e.l.ɼ q:.ego ex tacito cōsensu multo magis vꝛ dicēdū ar.C.e.l.puator iuxta.l.j.ɼ fi.C.ō emā.li.rñ.ad ɔ̄ria qñ dz iurisdictio est introducta pro tuitiōe iuris ergo nō pōt ɼc.possum dicere qō istō hz locū in illo qui nō deliqt q: credebat suo iure facere.ar.queadmodū serui.ami.l.vlt.ergo sine dolo.C.ō trāsac.l.ɼ exēplū.vel aliter dico qō nō vꝛ itroduci ad iura postq̄ est ɔsummata p prescriptio. ar.ĵ.de acq.pos.si quis fundū.§.j.ɼ qñ dz ipse incidit in crimen l.iulie.dico qō vꝛ sublatū postq̄ est pscriptū.ĵ.cōia pdi.l.fi.de ser.rust.pd.p fundū ergo totū quicquid est factū medio tpe vꝛ rōne esse factū.C.de his qui a nō dño ma.l.vlt.in.fi.l.optime facit pro materia ista.l.j.C.de decur.si dico qō illi pscribebāt vel videbātur se iuuare consuetudine qui nō hēbāt territoriū qō erat iudex superior ɼ incōueniēs qō pscribere cū nō haberet id cui iurisdictio adheret.s.territoriū:hic aūt loqmur qñ habebat ergo ɼc.ar.ĵ.de diuer.ɼ tempo.pscri.l.longe.iuncta.l.j.C.de agri.ɼ cēsi.li.xj.ɼ.l.queadmo. ¶ Sed tūc venit q̄stio quāto tpe pscribaꝛ vꝛ qō longo tpe.C.de diuer.offi.l.j.ɼ.C.de emā.li.l.j.ɼ fi.lōgum tps dz.x.annorū inter pñtes.ɼ.xx.inter absentes inst. de vsuc.i pn.sz vꝛ qō nō nisi tāto tpe qō non extet memoria in ɔ̄riū:sed illa que no.ĵ.de serui.l.seruitutes loquūꝛ si alienauerit. Ita dico:q: aut queris de iurisdictiōe q̄ ad extēsionē ɼ dico φ ibi sufficeret lōgū tps vt.d.l.viros.ɼ.l.quicūq3 de fun.limi.ɼ.l.j.ɼ fi.de eman.lib.Aut q̄ris quoad acqsitionē ɼ tūc dico φ tūc sufficit tps de quo nō extet memoria in ɔ̄riū.Primū pbaꝛ q: quotidie exerceꝛ iurisdictio ɼ hz cām ɔtinuā.C.ō off.prefi.l.cōgruit.q̄ pt q̄ri.ĵ.de serui.ru.pdi.l.foramē.i acquisitiōe aūt q: tāgit ius publicū requiꝛ tm̄ tps de quo nō extet memoria in ɔ̄riū ĵ.de aqua quoti.ɼ esti.l.j.§ ductus aque.ō pub.l.impatores.hoc pbaꝛ.ĵ.de vsu.l.vl.i fi.iuxta.l.j.de diuer.ɼ tēp.pscri.l.si quisquā. ɼ si q̄ras q̄ sit rō diuersitatis dico φ facilius istud pt extēdi q̄

14 de nouo acquiri.C.e.l.puatorū ɼ.l.j.ar.ĵ.de iudi.l.j.ɼ.ij. ¶ † Sz q̄ro quāto tpe perdaꝛ iurisdictio vel an possit perdi ɼ q̄riꝛ nūquid p nō vsum ɼ maxime si casus nō veniat possit amitti iurisdictio:quidam dicunt φ sic sed q: sua culpa nō euenit deꝛ restō ex clausula gñali si casus eueniat vt.ĵ.de serui.ru.pd.vni⁹.i fine ɼ.l.aliena.ɼ p hoc vꝛ facere.l.j.ĵ.de iti.actuq3 priua.si quis.aūt eēt i culpa q: casus eueniebat ɼ nolebat vti φ lōgo tpe amittaꝛ Allij dicūt φ requiriꝛ tps lōgissimū vel publicatū ar.de serui. vr.pdi.l.hec aūt cū semp sit parat⁹ ɼ teneat locū paratū.Itē cū cas⁹ eueniebat ad quē imputareꝛ sibi ar.queād.ser.amit.l.si qs alio ɼ illā partē credo verā qō aliquo tpe nō tollaꝛ iurisdictio.si casus non eueniat si autē eueniret bñ ar.ĵ.de reg.iur.id φ nostrum.Itē q: allij nō quereꝛ.C.ex quib.cau.ma.l.nec inutile.ɼ iura in ɔ̄riū allegata repello.vñ habes ius in meo ɼ ibi sunt quotidie qualꝛ potero amittere:vbi aūt habeo ius in alieno vt est in seruitutib⁹ rusticis ɼ nō vterer bñ est dicēdū φ amittā.hic aūt nō ar.ĵ.de ser.vr.pd.l.cū ea.cū ibi no.C.de ser.ɼ aq̄.l.alti⁹.Itē dico φ videor vti qñ casus nō euenit cū teneā literā paratā p q̄ est introducta iurisdictio.C.de iudeis.nemo exter⁹.vnde magis puniꝛ q quotidie ipedit cū tangit terrā suā i pace.sile.C.de off.psi.l.ɔgruit.de mād.pn.ɼ talis.§.j.ɼ.ij.Itē q: teneo seruitutes meas ɼ silia.ergo videor retinere totuz ar.ĵ.queād.ser.ami. si eo loco.in fi.ɼ si iperaꝛ habem⁹ ipiū qō per se nō ɔsideraꝛ.sz ē adherēs iurisdictiōi nō aūt merū ō quo habetis.š.ti.ij.l.j.i fi.ɼ pt describi sic.iperiū adherēs est legitima ptās de publico introducta adiunctiōe iurisdictiōis.š.ti.ij.l.j.i fi.ɼ.l.vlt.vñ illo respectu pñt dici delegati hꝛe aliquam coertionē.C.de spor.l.ij.ɼ no. aliquantulū.š.l.ij. ¶ Nūc venio ad mixtū imperiū ɼ ex qua pprietate,dico φ ex quadā mixtura ipij.ɼ a iurisdictiōe φ est ius pncipaleriō hz mixtā naturā.ĵ.ad.l.aq.l.ij.in fi.sed recipit ab imperio vt gl.dicit qō nō delegeꝛ a iurisdictiōe recipit vt consistat in causis pecuniarijs in impio qō est pncipale qō ɔsistit i aiaduersione mixtū.de illa nil recipit ɼ qñ dicit gl.recipit φ nō dlegaꝛ dico qō imo habem⁹ φ causeq̄ sunt iurisdictiōis nō dlegāꝛ ɼ nō sunt mixti imperij.C.de peda.iudi.plz.quare nō ē sufficiēs q: dicit gl.quod mixtū imperiū recipit ab impio qō vbi versaꝛ pncipalꝛ iudicātis ptās iploraꝛ iudicis offm̄ a iurisdictiōe recipit qō nō hz locū i causis criminalibus sz in ɔmodo pecuniario vel quasi. ¶ Videam⁹ ergo eius descriptionem iuxta hoc debetis scire qō reperiꝛ mixtū iperiū maius vt in illis in quibus vertiꝛ iudicātis offm̄ cū plena cāe cognitiōe reperiꝛ mixtū iperiū ɼ minimū vt in illis in quibus iudicantis offm̄ nō requirit cause cognitionē plenā q̄ pōt delegari.Quare dico qō mixtū imperium est legitima ptās de publico introducta cū necessitate iurisdicēdi,ɼ equitatis statuēde in causis pecuniarijs vꝛ q̄si plenariā vel summariā cognitionē cū decreti interpositione requirēs iudicis officio implorato ɼ illud vltimū designat differētiā

inter

inter imperiū merū ⁊ mixtū.vñ iperiū merū ɔsistit in eo in quo est coertio.mixtū in pecuniariĳs vel quasi.j.de le.j.filiusf.§.ſm vulgarē.de re.iur.libert⁹.vñ iudex tm̄ decernit nō sniat ⁊ imploratur iudicis offm̄:⁊ hēs ꝺ hoc extra de bon.pos.ꝙ dico mixti impꝗ siue interponaƚ decretū ꝑ tribunali,siue alibi.ꝺ bo.pos.l.ĳ.§.si cā.⁊.j.si qs oꝛ.in bo.pos.ser.l.ĳ.§.dies.idē dico in emācipatione,tutoris datiōe in qb⁹ interponiƚ decretū.C.ꝺ of.ꝑ.l.j.ex ħ declaraƚ.l.j.qñ dr ꝙ illa q̄ sunt mixti impꝗ nō ꝺlegāƚ.dico ꝙ imo illa i qb⁹ nō reqriƚ plena cāe cognitio ꝭ3 ꝙ videbitis.j.e.l.iubere cauere.Nūc ē vidēdū in cāis meri impꝗ an possint delegari.ᵃ ⁊ dico aut q̄ris de causis impꝗ maximi vel mixti.tunc aut ille vult delegare,q iā erat adept⁹ ipiū,qꝛ iā erat in ꝓuīcia sua,⁊ tūc dico aūt vult ɔmittere cū cā valde necessaria vt ꝑpter absentiā,⁊ tūc pt siue spāl'r siue gñaliter totū ɔmittere.s.de of.eius cui mā.est iur.l.j.§.j.⁊ idē si ꝑpter infirmitatē.arg.j.ex qb.cau.ma.l.i eadē cā.⁊.l.succurriƚ.⁊ hoc credo qñ ꝑprie delegaƚ qꝛ si esset ali⁹ vt oꝛdiari⁹,sec⁹ videreƚ.C.de of.pfe.aug.l.vlt.si naūt adhuc nō erat ingressus ꝓuinciā s3 veniebat quotidie,tūc dico ꝙ pōt ɔmittere oīa illa q̄ sunt meri impꝗ nō nisi ꝗtū ad solutionē.s.de of.pc.l.solēt.⁊ est tex.in auƚ.de so.§.pꝛohibem⁹.co.ix.⁊ ita intelligit illū tex.gl.si aūt q̄ris de illis q̄ sunt meri imperĳ vt relegatio ⁊ iurisdictio.⁊ tūc dico ꝙ iste cāe nō pn̄t delegari nisi in causis pecuniariĳs,s3 discoꝛdāt in hoc ꝙ ille q non est adept⁹ ꝓuinciā pt ɔmittere istas cās ɔdēnādo vel absoluendo.ar.i.ad turp.l.j.§.absolutio.⁊.§.suspecti.si aūt q̄ris de causis minimi imperĳ,tūc dico ꝙ pn̄t delegari.s.tit.ĳ.l.j.§.q̄ro.qꝛ ɔpetunt iure magistrat⁹.j.eod.l.magistratib⁹.Si aūt loq̄ris de mixto impio ⁊ tūc aut loqueris de mixto iperio.qꝺ nō requirit cāe cognitionē ⁊ dico ꝙ illa nō pn̄t delegari.s.tit.ĳ.l.cognitio.§.vlt.aut q̄riƚ de mixto imperio,qꝺ nō requirit cāe cognitionē ⁊ tūc qdā3 dicūt ꝙ gñaliter non pōt demādari.sed spāliter sic.C.de peda.iudi.l.pl3.circa med.s.tit.ĳ.l.cognitio.in.ꝑnci.ita intelligiƚ de dā.ifec.l.j.⁊.l.iiĳ.§.cās duas.Quid dicendū:dico ꝙ illa q̄ sunt mixti imperĳ ⁊ requirūt cāe cognitionē nō pn̄t ɔmitti spāliter ⁊ nō cū magna causa.C.de ped.iud.l.ĳ.⁊.l.cognitio.non loquiƚ de causis mixti imperĳ:sed de causis iurisdictiōis.⁊ ꝙ ea spāl'r nō ɔmittanƚ est tex.j.de trāsac.cū hi.§.si ꝑtoꝛ.vñ dic vel ex hac causa.⁊ hoc est verū nisi i causis spālibus.C.vbi ⁊ apud quos.l.vl.in.l.cognitio.illꝺ dico ꝙ est spāle in causis pupilloꝛū.si naūt q̄ras ꝺ causis iurisdictiōis in qua sunt cāe maxime,medie ⁊ minime:vt dicit gl.C.de ped.ind.pl3.tūc si q̄ras vtrū cause iurisdictiōis maxime pn̄t delegari.tū dico ꝙ spāliter sic:s3 generaliter nō:nā ita pōt itelligi.s.tit.ĳ.l.cognitio.vñ accusatio ꝺ suspecto tutoꝛe vt remoueaƚ solū.⁊ tūc dico ꝙ ē iurisdictiōis maioꝛis ⁊ pōt demādari spāliter ⁊ non gñal'r.qñꝗ accusatio de suspecto ꝓponiƚ ꝑ modū vindicte.⁊ tūc dico ꝙ est de impio ⁊ nō pt demādari sine cā.vt.j.ad turp.l.j.§.suspecti.S3 q̄ ē rō iurisdictionis ꝙ pōt demādari spāliter nō gñal'r.dico ꝑ eo ꝙ reqriƚ pondus.arg.j.de ꝑcu.l.Pōponius.in ꝑnci.de mi.illud.§.si talis. ¶Si naūt q̄raƚ ꝺ causis q̄ sunt medie iurisdictiōis,tūc dico ꝙ pn̄t delegari.s.ti.ĳ.l.j.⁊ si.qꝛ ɔpetūt magistratib⁹.¶Si aūt q̄raƚ ꝺ causis q̄ sunt inferioris iurisdictiōis:qdā dicūt ꝙ hn̄t necesse delegare.ego nō dico ꝙ necessitatē habeāt hoc facere,sed pn̄t si volūt.C.de ped.iu.l.si.Guil.de cu in lect.⁊.l.loquiƚ.⁊ hec sufficiant,qꝛ non laboꝛo nisi vt intelligatis.

Imperiuz. Vid dino i Spec.e.ti.ꝟ.notū.vsq i i.ti.⁊ Arch.ix.q.iĳ.illꝺ. ¶In tex.merū.ab.oī qualitate iurisdictiōis.j.ꝺ sol.q res.§.in rōne.Ibi,ptās.jꝺ ꝟ.si.l.ptātis.Ibi,q est ēt quasi dicat nō solū merū.Frā.Ibi,iurisdictio.i.qualitas ēt q̄ iurisdictiōis,est ꝭ3 Ja.de are.Cy.id:Ja.bu.Bal.Ibi,inest.vt ps constituens.Ibi,iurisdictio.s.meri. Bal.

Imperiū. In tex.sup verbo imperium.vide dino in Spe.eod.ti.vbi not. ¶In tex.super verb.licentia huius ꝑtoꝛie formam.vide in Spe.de pigno.§.

1 ☞ Iudex an possit cōmitteƚ actori ꝙ ꝑ seipm accipiat posse.
2 Iurisdictio magistratus municipalis an possit per ꝓrogationē extendi ad missionem in possessionem.

Iubere. Qꝺ caueaƚ stipulatiōe ꝑtoꝛia.⁊ in pos.mittere ē mixti imperĳ.h.d.⁊ iꝺ nō delegaƚ ꝭ3 glo.cōtra illā suppletionem veniūt q̄si oīa ɔria.doc.nō supplēt hoc.⁊ ideo euitāt oīa ɔria. ¶In tex.ibi,iurisdictiōis.i.dicere est mixti imperĳ denominatione accepta digniori ⁊ a potētiori cā.In gl.ibi,ex alia cā.⁊ sic sunt due ꝑpositiōes diuersa respiciētes.⁊ sic nil supfluit ⁊ ꝭ3 hoc duo supposita capitulata regūƚ ab vno ꝟbo singularis numeri vt p3 in tex.In ea.gl.ibi,nō electiue.nō ob.de so.⁊ magis ibi poniƚ electiue,qꝛ ibi poniƚ inter ɔpassibilia.vñ ad positionem vni⁹ seqƚ remotio alteri⁹.vt.j.ꝑ so.l.si ancillā.hic āt poniƚ inter ɔpassibilia q̄ cadūt in eodē subiecto.s.in mixto ipio.In.e.gloss.ibi,minimū.vñ merito magis accedit mero ipio ꝙ simplici iurisdictiōi.⁊ appellaƚ mixtū ipiū si mixta iurisdi.qꝛ denoīaƚ a digniori ⁊ a ꝑdomināti q̄litate,vt.j.ꝺ sta.ho.l.q̄riƚ.In.e.gl.ibi ꝑcipuū.i.sūmū vel ꝑpꝛiū,vt no.l.j.s.e.in scꝺa gl.In.e.glo.Sol.vt ibi not.qꝛ ibi loqmur in missiōe hic in ꝓnūciatiōe mittēdi vl'itelligēdo illū.§.ſm pn.eiusdē.l.ibi loquiƚ in legato ꝓcōsulis in quo ē spāle,qꝛ h3 iurisdictionē q̄si oꝛdīariā.⁊ vniuersalē ⁊ tūc litera isti⁹.§.stat ꝑprie ⁊ sine violētia.In ea.gl.ibi,a ꝑncipe.no.ꝙ ꝑnceps pt delegare merū ⁊ mixtū imperiū,vt.C.q ꝑ sua iur.l.j in si.⁊ no.in.l.a diuo pio.i ꝑn.ꝺ re iu.In.e.gl.ibi delegat missionē.i.ɔmittit ꝑ edictū suū.⁊ sic ꝑ viā legis.tñ in hoc repugna ille.§.qꝛ vƚ dicere ꝙ missio ex pꝛīo ꝺcreto ɔpetat iure magr̄atus,ergo pt ꝺlegari.In.e.gl.ibi spāle.ꝭ3 hoc tota.l.nr̄a d3 intelligi in alia cā ꝙ dāni infe.⁊ sic est ɔ pꝛimā gl.⁊ illa.j.glos.distinguit cās.In.e.gl.ibi,vel dic.ista scꝺa so.distinguit missiōes.In.e.gl.ibi,vsucapere.vt.j.ꝺ.dā.infe.ꝑtoris.⁊.j.ꝺ noxa.gñaliter.In gl.gl.ibi,iure magr̄at⁹.⁊ ꝭ3 h.l.nr̄a nō intelligiƚ ex pꝛīo ꝺcreto,sed ex scꝺo.s3 ɔ hoc veniūt due oppositiōes.Pꝛīo qꝛ imo ē ēt loqƚ in ꝑmo dū ꝺt iubere cauere.Scꝺo qꝛ nō pt loq in scꝺo ꝺcreto,cū interponaƚ nisi in cā dāni infe.q̄ oppositiōes faciūt ꝙ glo.recedant ab ista so.vt.j.p3.In ea.gl.ibi,vel dic ꝙ est veri⁹.Tertia so.q̄ distinguit act⁹.i.missionē realē ab actu verbali.In.e.gl.ibi ea q̄.§.magr̄at⁹.¶Ex hoc no.ꝙ ɔsules mercatoꝛū ⁊ alĳ camerarĳ q sunt magr̄at⁹ mūicipales quoad suos collegiatos non pn̄t dare tenutā ⁊ mittere i pos.nisi lex mūicipal's hoc eis ɔcederet expsse,qꝛ si hoc eis ɔcederet valeret.vt.j.ꝙ vi aut clā.l.ꝑhibere.§.plane.⁊.d.l.vir.§.duas.tene mēti.In.e.gl.ibi,ꝑ legato.ɔriū no.in.l.is cui.in ꝑn.vt in po.le.s3 solue:aut agiƚ ad soluēdū aut ad cauēdū,si agiƚ ad soluēdū in cā pt interpōi scꝺ3 decretū suo oꝛdle.vt.C.de exec.rei iu.l.oꝛdo.si aūt agiƚ ad cauēdū nūꝗ pt interpōi scꝺ3 decretū.nisi i cā dāni infe.⁊ ē rō:qꝛ eo ipo ꝙ osē miss⁹ ex ꝑmo vƚ sibi cautū ꝑ pign⁹ ꝑtoꝛiū.vt no.ꝺt tex.j.ad car.l.ꝺ bōis.§.q pupillo.¶In.e.gl.ibi,ēt quoad cognitionē.ɔriū.no.s.e.l.j.⁊ meli⁹ ꝑ tex.l.cognitio.§.vt possessio.s.ti.ĳ.In.e.gl.ibi,iube cauere.hoc.s.iub.cauere nō ē pꝛimū decretū s3 ei⁹ pꝛeābulū,qꝛ ꝑmū decretū appellaƚ ꝑma licentia eūdi in posses.vt not.in.l.si finita.§.iulian⁹.de dā.infe.bñ tamē verū est ꝙ l3 nō sit pꝛimū decretū,⁊ illa est intētio gl.In.e.gl.ibi inferat.i.ꝺ iussu coactiuo.⁊ nō stat in finib⁹ sententie.s3 istꝺ ē diuinare.In.e.gl.ibi,vel dic scꝺo.hic pōiƚ scꝺa pꝛincipalis lec.ꝙ l.nr̄a ponat vnā ꝑpositionē tm̄ ⁊ nō duas,⁊ iꝺ poniƚ verbū numeri singularis,ꝙ nō pl3 doc.qꝛ supflue dixisset iubere cauere .ac si dixisset auis ⁊ asin⁹ volat.nā supflue poniƚ asin⁹.In.e.glo.ibi,hoc totū Istꝺ posse esse vnū totū,qꝛ partes integrātes nō sunt eiusdē rōnis,vt no.in.l.j.C.q nūero tute.In.e.gl.ibi,magis ⁊c.tu dic vltra gl.ꝙ iubere cauere ⁊ in pos.mittere pt tripl'r ɔsiderari,vno mō ꝗtū ad spem iurisditiōis.⁊ dic ꝙ est mixti impꝗ qꝛ expediƚ offō nobili,⁊ de hoc dic vt dixi in.l.imptū.Scꝺo pōt ɔsiderari ꝗtū ad iudicis oꝛdiarĳ ɔpetentiā.⁊ tūc distingue cām dāni infec.ab alĳs causis.In cā dāni infec.dic vt i.§.duas.in alĳs dic vt.l.ea q̄.§.magr̄at⁹.ad municipa.Tertio mō pt ɔsiderari ꝗtū ad delegabilitatē.tunc dic qꝺ act⁹ ꝟbalis pt ꝺlegari.s3 nō act⁹ realis,vt no.in.l.j.s.e.l3 act⁹ ꝟbal3 sit mixti iperĳ tñ ē mixti iperĳ ꝺlegabilis s3 realis act⁹ nō est act⁹ ꝺlegabilis,qꝛ respicit mixtu3 impiu3 ꝑut inheret territoꝛio.⁊ illa est opi.modernoꝛū ⁊ est ipsa veritas.¶In.e.gl.ibi,nec cognitio.vtru3 interueniat cāe cognitio necne,vbi petiƚ bono.possessio,q̄ t⁹ tribuit dic.vt.l.iĳ.§.si causa cognita.de bo.pos.⁊ in.l.j.C.de secu.tabu.

1 ¶†Extra q̄runt doc.vtru3 iudex possit ɔmittere actori ꝙ ꝑ seipm accipiat tenutā vel possessione3,⁊ dic ꝙ sic,vt.j.de acqre.pos.l.iuste.C.vñ vi.l.meminerint.ꝺt tñ Inn.vnum qñ fert sentētia i coꝛpalib⁹ q̄ ɔsistunt in sola snīa iuris ꝙ nō ē necesse ꝙ ꝺtur executoꝛ vl' ꝙ ɔmittaƚ pti,ꝙ capiat q̄si pos.illi⁹ iuris ita ꝺt Inn.extra ꝺ ɔcel.ꝑbē.cū nr̄is.qꝺ ē no.in ɔriū ꝙ in istis icoꝛpalib⁹ q̄ i sola habilitate siue aptitudine cōsistūt stati3 qꝺ est ꝓnū
2 ciatū ꝑ aliquo ē acq̄sita q̄si pos.illi⁹ iuris.¶†Itē q̄ro vtrum iurisdictio magr̄at⁹ municipalis vel delegata possit ꝑ ꝓrogationē extēdi ad missionē in pos.⁊ dic vt no.Inn.extra ꝺ arb.c.i notuit.vbi videas.

¶Additio Baldi.

Iubere. Vid Inn.extra ꝺ of.ꝺle.significasti an iudex dat⁹ ad iustitiā faciēdā possit exeq.no.ꝑ Inn.ꝺ of.ꝺle.si qñ.An ꝺlegat⁹ epi possit exeq sntā3 suā.vide.ĳ.q.vj.qsqs.ꝑ Arch.An iurisdictio ꝺlegati possit ꝓrogari ad executionē faciēdā.no.Inn.ꝺ arb.innotuit.viꝺ ad hāc.l.ꝺ re iu.l.miles.§.q iudicati.ꝑ Ja.ꝺ acq.pos.l.iuste.⁊ ꝑ Bar.viꝺ Cy.C.si in cā iudi.l.cū in cā.ĳ.vide Inn.ꝺ of.oꝛ.cū ab ecclīa.in.§.si.⁊.l.si.C.si ꝑ vi3 vl' alio mō.Bal.

¶Additio Baldi.

Iubere cauere. In tex.sup ꝟb.iubeƚ.vi ꝺ i gl.eƚ ꝺ of.ꝺl.significasti an iudex dat⁹ ad iust.faciēdā possit exeq.no.ꝑ In.ꝺ of.ꝺl.si qñ.In tex.i ꝟb.cauere,viꝺ ꝺ re iu.l.miles.§.his aūt i.ꝟb.stplōe.⁊ l.§.q indicat.ꝑ Jac.ꝺ acqr.pos.iuste ꝑ bar.viꝺ Cy.C.

a ¶Delegari.an ⁊ qñ possit qd ꝺ iure ciuili: ⁊ quid de iure canonico vide Fel.in.c.sedes.circa ꝑnci.ꝺ of.oꝛ.⁊ i c.vno ꝺlegatoꝛū.circa me.iĳ col.de offi.delega.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ff in cām.Jud.l.cū in cām.ff.¶ In tex.in ver.mittere.vid Inn. de offi.or.cum ab ecclesiarū.in vlti.glo.c.perinde.

1 ☞ Ordinarij possunt delegare causas delegabiles.
2 Delegati non possunt subdelegare.
3 Iurisdictio delegati morte delegantis expirat.
4 Iudex ordinarius quis dicatur.
5 Iurisdictio delegata que sit.
6 Delegatio an morte principis expiret.
7 Res integra ꝛ non integra quando dicatur.

More. Ista.l.ꝛ sequēs q̄ adinuicē ꝯtinuantur in tres ptes diuidūtur, q2 pri̊o ponunt due regule. Scd̄o rō scd̄e regule. Tertio ponit quedā illatio cū quadam similitudine. scd̄a ibi, ꝛ q2 tertia ibi, ideoq3. Et breuiter. h.d. ordinari⁹ delegat, legat⁹ non subdelegat, q2 nō h3 pncipalē. i. ordinariā iurisdictionē ꝛ mortuo mādā
1 te re integra expirat delegatio. ¶ † Not. primo duas regulas. Prima est φ ordinarij possunt delegare causas delegabiles.
2 † Scd̄a regula est φ delegati nō pñt subdelegare. ¶ Secūdo no. ō more seruādo circa iurisdictionē extēdēdā. C. de diuer. offici⁹s. l. viros. li. xij. alibi habem⁹ de mō seruādo quoad iurisdictionē exercēdā, vt. C. ō test. l. testamēta oia. ꝛ facit. l. j. C. de emā. lib. alibi habem⁹ gñale dictū φ morē agētiū sequi debem⁹. de sta. ho. l. Labeo. ¶ Tertio no. φ plus possum⁹ in eo qd̄ habemus iure pprio φ in eo qd̄ habem⁹ iure cōmissionis ex q̄ non ꝯfertur ius ordinariū. ꝛ habem⁹ simile. j. de fideicō. li. l. si fili⁹. § erit rubriano. ꝛ facit ō leg. ij. si Auguste. ꝛ. j. videm⁹. ¶ Quarto
3 no. φ ille q ꝯfirmat nō dat. ¶ † Quito no. φ morte delegātis re integra expirat iurisdictio delegati. ¶ Sexto ꝛ vlti. no. φ est bonū arg. ō mādato iurisdictiōis ad aliquod mādatū extraiudiciale. ¶ In gl. q̄ incipit ac si. in pn. Hāc gl. recita p tres oppositiōes. ¶ In ea. gl. ibi. l. j. in pn. tu solue clari⁹. φ litera q̄ dicit φ ille q h3 iurisdictionē bñficio alterius non delegat. expone sic. i. q h3 iurisdictionē ex iure residēte in psona aliena, s3 pnceps h3 iurisdictionē residētē in ppria psona. ꝛ quā pprio noie exercet cū sit iudex iudiciū, vt legi. ꝛ nota. C. de decur. l. si qs decur. li. x. ¶ In. e. gl. ibi. §. si. solue vt dixi. s̄, i pce. ꝯrio. ¶ In. e. gl. ibi spāle. hec vera. ¶ In ea. gl. ibi, solet. hic dic vt ibi. ¶ In. e. gl. ibi. §. cū ppria hec falsa. vt ibi no. ¶ In gl. l. et quia ibi in illa dictiōe nec ꝛ tūc pōas hāc dictionē q2 offi. vt designet duas rōnes. nā dictio q2, est designatiua rōnis, vñ bis posita importat duas rōnes ꝛ tūc forma pmā rōnē sic, tñ ille q h3 iurisdictionē a pncipe ex puilegio subdelegat, vt in. l. a iudice. C. de iu. s3 iste delegatus nō erat delegat⁹ pncipis. ergo ꝛc. Rōnē scd̄a3 forma sic. Et nō h3 iurisdictionē ordinariā, q2 nō h3 a. l. ergo nō delegat. aliij xo dñt φ hic ponit tm̄ vna rō ad regulā negatiuā finalr nō ē vis. ¶ In gl. ij. magna ibi, s3 cū lex ꝯfirmet hic elice q̄tuor opi. i gl. ¶ In ea. gl. ibi, cōfimari. vel dic φ iurisdictio delegata ꝯfirmatur. put. est nō aūt trāsfert delegata i ordinariū. q2 de natura ꝯfirmatiōis nō est aliqd mutare s3 roborare. vt. j. de libe. le. l. Aureli⁹. §. testō. ꝛ istō sufficeret ad so. ꝯrij. Et q2 ē via brocardia, sic distigue, cū q̄rit vtrū ille q ꝯfirmat det,[a] vl nō refert. aut ꝯfirmatur act⁹ oīno null⁹ tūc ille q ꝯfirmat dat, q2 act⁹ a solo ꝯfirmāte h3 cā3 subsistēdi, vt. s̄. ō adop. l. adoptio nō iure facta. ¶ Scd̄o casu qñ ꝯfirmatur act⁹ aliq̄lis s3 iperfect⁹, dico φ ille q ꝯfirmat dat ñ simplr s3 cū alio. ꝛ istō ē pprie ꝯfirmare, vt i af, ō defēci. §. iteri. ¶ Tertio casu qñ ꝯfirmat act⁹ q erat aliqs ꝛ pfect⁹, tūc refert, aut ꝯfirmator ille nō poterat infirmare nec cōfirmare tūc ꝯfirmādo nō vr dare. vt. ff. de te. tu. l. tutores nō ab herede. ꝛ j. de le. ij. l. si vnū ex familia. §. si de falcidia. Aut ꝯfirmator poterat ifirmare ꝛ re pbat, tūc refert, aut ꝯfirmat actū essentialr. ꝛ videt dare vt. l. j. §. oi em. C. de vet. iur. enu. aut ꝯfirmat quoad actū exercitij tm̄. ꝛ tūc ñ vr dare ius s3 ꝯferre ptatē nudi ministerij, vt hic i. l. nr̄a. s3 Cy. q hoc t3 hic i lec. q̄ xba sunt aurea. ꝛ no. dig. Subdit. ipse φ qdā trāsferūt se ad cās qb⁹ iplēt ꝯct⁹ inoia ti. ꝛ φ credūt subtilia dicere dū referūt somnia. hec xba dixit vituperās Ja. bu. q hoc brocardū alr expedit. j. ō pact. l. ltia. pdicta sunt itelligēda ō ꝯfirmatiōe vtili. inutilis aūt ꝯfirmatio nō pt dici datio, q2 nihil opat, vt. C. vñ vi. l. anthoritatē. ꝛ. C. ō fūd. ꝛ salt. rei Tannace. l. ij. li. xij. ꝛ vid φ ibi no. ¶ In gl. se. ibi, effect⁹ nōdū ichoat⁹. si āt ē ichoat⁹ l3 ñ ꝯsummat⁹ i mā nr̄a ñ cessat effect⁹ ꝛ rō ē p. l. vbi ceptū. j. ō iu. si aūt ē inchoat⁹ ꝛ ꝯsummat⁹, tūc regula est φ nūq̄ cessat. effect⁹, q2 ammō nō h3 dpēdētia a cā efficiēte, vt. s̄. ō his q sunt sui vl ali. iu. l. pr̄e furioso. ꝛ de x. ob. estimo. ¶ In gl. q̄ incipit. aliogn. hic elice qntā oppositio. ꝛ ei⁹ sol. ¶ In ea. gl. ibi, q̄ est ꝯ. s3 solue φ ibi res ñ erat integra, h̄ sic ¶ In ea. gl. ibi, ꝛ. l. vbi istō ꝯriū solue eodē mō, q2 ibi erat iudiciū ceptū. h̄ nō. ¶ In ea. gl. ibi, s3 q̄ddā negociū. i. dicere φ aliō est cū mādat iurisdictio aliō cū simplex negociū sine iurisdictio ꝯmittit ꝛ hoc t3 Guil. ō cu. hic s3 istō dictū nō est simplr veru3, q2 ꝯ tex. l. in xsi. sicut in reliqs. ¶ In ea. glo. ibi, ō mādato. hoc t3 Pe. ꝛ ēt Spe. de iudice delega. §. restat. versi. itē mortuo. ꝛ sequēti. ꝛ i Spe. ti. ij. §. finit. x. s3 pone ō facto. d. Bar. t3 hoc. idē tñ addit declarādo sic ve3 φ in. §. ꝛ hoc vero iubem⁹. loquit in pcepto qd̄ fiebat p supiorē inferiori ordinario. ꝛ sic al's spectabat ad offm̄ ei⁹ cui pcipiebat quasi ad ordinariū. ꝛ ideo nō finitur morte pcipiētis. ꝛ ex hoc dt φ si iudex pcipit nuncio φ capiat aliquā tenutā vel aliquē debitore3 φ l3 expiret offm̄ iudicis bñ nūci⁹ poterit facere executionē tpe successoris. ꝛ hoc t3 hic ꝛ. j. de acqr. pos. fundi, p hoc facit, q2 pceptū qd̄ fit cū cāe cognitiōe est ppetuū, vt no. in. l. j. C. ō post. nos in ista ciuitate seruam⁹ ꝯriū. ꝛ facim⁹ semp renouare licētiā p successorē ꝛ est ista practica melior, q2 nūci⁹ h3 formare negotiū in psona mittētis cuius est nudū organū, vt. l. si pr̄. de manu. vin. Nō ob. §. hoc vero iubem⁹, q2 ibi non fiebat pceptū vt nūcio, ꝛ facit qd̄ no. in si C. si qs alte. vel sibi. l. multū. ¶ In ea. gl. ibi in pn. §. per hoc non soluit ꝯriū qd̄ est in si. j. vñ illa so. est impfecta. ¶ In ea. glos. ibi in si. tu ꝯclude ex pdictis oibus sic. Aut ꝯmittit iurisdictio, aut aliud negotiū. si iurisdictio, aut morit delegās, aut delegat⁹. si aliud negotiū, aut ꝯmittit p priuatū aut p iudicē. si per iudicē, aut p modū pcepti φ inferat necessitatē, aut p modū simplicis ꝯmissiōis vt p3 ex ꝯiūctiōe hax so. qs sil' ꝯiūge, si aūt morit cōmissari⁹ dic vt hac glos. hic. in si. ¶ In glos. se. in pn. hic elice septimā oppo. ¶ In ea. gl. ibi, iudiciū. vbi dr φ mādatū iurisdictiōis pt reuocari re nō integra, tñ sec⁹ in alio mādato. ¶ Quero pri̊o circa. l. more. qd ē iurisdictio ordiaria: rñ. iur. ordiaria est
4 iurisdictio i psona alicui⁹ ppo noie residēs. ¶ † Silr si q̄rat qs ē iudex ordiari⁹ dico φ iudex ordiari⁹ ē ille q in aliquo territorio suo iure vl pncipis bñficio vniuersalē iurisdictiōem exercere pt. hoc pbat ad lra3 p tex. nr̄3. ꝛ ita cano. sumūt ex isto tex. ista3
5 diffinitionē. ꝛ i. c. cū eps. de of. or. li. vj. ¶ Scd̄o q̄ro † qd ē iurisdictio dlegata: Rñ. iurisdi. dlegata ē q̄ddā exercitiū iurisdictionis q̄ nō exercet pprio noie exercentis. hoc pbat, q2 fons iurisdictiōis remanet in delegāte ꝛ exercitiū in dlegato, vt. j. de iu. l. iudiciū soluit. s̄. ti. ij. l. j. §. q mādatū. ex hoc appet diffinitio qs ē iudex delegat⁹, nā iudex est q exercet iurisdictionē noie alieno
6 nō ex iure sibi radicato vt p3 i text. ¶ † Tertio q̄ro vtrū morte
b pncipis expiret dlegatio[b] ab eo fcā, gl. t3 φ sic, s3 tu dic aut pnceps delegauit sub noie sedis, aut delegauit simplr. Pri̊o casu nō expirat morte ipsius. vt ex̄ de he. ad abolēdā. §. si. q2 sedes nō morit, vt. l. φ pn. de le. ij. Scd̄o casu expirat morte pncipis sicut morte cuislibet inferioris, ꝛ ita intelligit gl. ¶ In gl. j. a principe. ibi, impiū. sp ē h̄ vex q̄tū ad sedē ipa3 ꝛ dignitatē nō q̄tū ad exercitiū officij i q̄ ꝯsistit dlegatus. imo vacat offm̄ mortuo pncipe. ¶ In. e. gl. ibi ordiariū. so. h̄ no. φ ordiaria iurisdi. nō finit morte collatoris l3 res sit itegra ꝛ habes hoc expssu3. i. c. ij. ex̄ de of. dle. li. vj. ¶ In. e. gl ibi. c. l3. adō qd̄ ibi no. ¶ In gl. q̄ inci. consuetudo. ibi. l. j. rñ. so. dic vt ibi. ¶ In. e. gl. ibi, ꝯsensus collegialis ñ sing. so. vt. ibi p3. ¶ In. e. gl. ibi, puatox. i. singulox. ¶ In e. gl. ibi, dat oīs. g̃ ꝛ. l. pt dare iurisdictionē delegatā, vt ex dher. c. ad abolēdā. §. si. ꝛ no i. c. j. ō ma. ꝛ obe. li. vj in nouel. ¶ Iuxta φ q̄ro de ista. q. p reformationē adunātie gñalis, qbusdā est data tñ q̄ddā arbitriū. Mō q̄rit vtrū illa ptās itelligat ordiaria vl dle.
c le.[c] Effect⁹ ē ille q2 si ista ptās est ordinaria pñt isti hñtes arbitriū si fecerūt aliq̄d cōdiamētū ip3 reuocar̄ q2. l. vl' statutū nūq̄ trāsit in rē iud. q̄ ad statuente3 qn possit reuocar̄ durāte offō: q2 illa est natura legis. h̄ sec⁹ sit in re iudi. vt. l. φ iussit. de re iud. ꝛ post sñia3. C. ō sen. s3 dlegat⁹ si semel puidet aliqd statuēdo nō posset illud mutare so. dt Bar. φ aut arbitriū ꝯcedit dignitati put a officio porū, aut ꝯcedit singularib⁹ psonis. Pri̊o casu itelligit istō arbitriū eē ordiariū ꝛ venire p modū progatiōis publice eox officij. Scd̄o casu subdistiguit. aut pcedit ad vl'e, puta φ puideāt sup abūdātia. ꝛ idē q2 ptās ordiaria d3 eē vniuersal's aut ꝯmittit spāle factū iter aliqs psonas. tunc istō arbitriu3 intelligit dlegatu3 sicut nos dicim⁹ i iurisdictiōe vt p3 h̄ p Odof. ꝛ alios. ita dt Bar. in. l. ambitiosa. ō dcre. ab or. fa. qd̄ dixi i pri̊o mēbro qñ ꝯmittit dignitati intellige si est tale qd qd̄ possit cadere ordinario iu. vt in. l. vbi absunt, de tut. ꝛ cu. da. ab his. Addo tñ φ q̄dlibet offm̄ p t adaptari offō decurionū p modū ordinarij officij q2 est offm̄ mltū vl'e circa oēm vtilitatē p[...]e, vt. C. de decu. l. qncp summates. li. x. ¶ In. e. gl. forte. istē [...]st verū q2 p li. ꝯte. ñ augeт iurisdi. dlegata quo ad hāc ptātē nec magis radicat in delegato φ añ. vt. j. ō iu. l. iudiciū soluit. s3 Odof. ar. tñ est p gl. j. de pcu. l. si re⁹ parat⁹. ¶ In gl. q̄ incip. aliogn. non ibi. §. si vero initiū. vbi dr φ iudiciū incipit a ptāte s3 istō intelligit quo ad formale pncipiū iudicii nō quo ad pnciptum iurisdictiōis. tñ p ista parte facit. j. e. si ꝯueniret. ꝛ. j. de exc. tu. titi⁹. vbi dt gl. ꝛ Ja. de are. φ lis incipit exerceri per ꝯtestati. ꝛ non añ. ¶ In. e. gl. ibi. §. si. vbi dr φ act⁹ q pcedunt li. cōte. sunt pemia si
d ne plidia iudiciorū s3 posito φ ita sit istō respicit litē nō iurisdictionē. ¶ In. e. gl. ibi, añ litē. cōiungēdo. l. illā cu3 similitudine q̄ pōit lr̄a nr̄a ō mādato iurisdictiōis ad alia mādata. ¶ In. e. gl. ibi, tutior ē. imo scd̄a tñ verior trib⁹ rōnib⁹. Prima rō est. q2 citatio pōit p pncipio pcessus. vt inst. de pe. te. litig. in fin. C. de tēp. ap. l. si. §. illud, ꝛ extra de pba. c. qm̄ ꝯ falsa3. Scd̄a q2 iurisdictio est

a ¶ Det. vide q̄ habētur per fe. i. c. cum venisset. de testib. post pncip. i x. in gl. j. i fi.

a ¶ Delegatio. vide tu Fel. in c. relatum. de le. circa mediū. ij. col.

c ¶ Vel delegata p que aūt signa cognoscat quādo dicat iurisdictio dlegata vl exercet ordiaria vide Feli. in c. l3. de of. or. circa princ. colu.

d ¶ Iudiciorum. adde Fel. c. sup qōnum. circa me. ij. colum. ō offi deleg.

ditio est quoddā vniuersale ⁊ citatio est pars isti⁹ vlis. ⁊ in vli rōne partis totū perpetuat. vt. j. de instito. si qs mancipijs. §. si impubes, Tertia qr tex. dicit res geri cepit res dico. s. cōmissa sed iurisdictio est res ↄmissa q̄ cepit geri per citationē ergo ⁊c. ⁊ ita est approbatum p tex. in. c. gratū. de off. de. ⁊ ita se hȝ vitas.

7 ¶ †Et vt lati⁹ scias qn dr res integra, ⁊ qn nō integra, sic distigue, aut loqmur in reb⁹ extraiudicialib⁹ aut in iudicijs. si in extraiudicialib⁹ aut est pcessuȝ ad actū intrinsecū ipsi⁹ rei. tūc res nō est integra. vt. j. d poli. l. j. §. cepisse. aut nō est pcessum ad actū intrinsecū, ȝ pambulū. tūc nō desinit res eē integra. vt. j. d ↄdi. ob cau. l. si pecuniā. in pn. ⁊. l. qḋ seru⁹. ¶ Scdo casu si i iudicijs refert. aut loquimur quātū ad ipm iudicem, aut quoad ipos litigatores. si quoad ipm iudicē statim ꝙ incipit gerere. i. vti iurisdictione p citationē vel alio mō desinit res esse integra. vt. s. pbaui. Aut loquimur q̄ ad ipsas ptes, ⁊ tunc res est integra vsq ad lit. ↄte. vt in auc. de litig. §. oēm. fm. Cyn. hic in lec. q̄ vba bn no. ⁊ vide. l. igit. §. de lib. cā. ¶ Extra q̄ro nūqd si citatio est circūducta ⁊ absoluta ps ab instātia citationis. ⁊ anq̄ vlterius pcedat delegās morit. ar. optimū est ꝙ dicat res integra. j. de acc. l. hos accusare. §. hoc bnficio. vbi vr tex. no. Bal.

¶ Additio Baldi.

More. Ibi, suo iure. i. ordiario. ⁊ vide Inn. d of. deleg. in lris. ⁊ de rescri. gratia. in fi. lib. vj. ¶ In gl. j. adde. C. de diuer. of. viros. ⁊ de offi. ordi. c. j. li. vj. ⁊ de fo. ↄpe. cum cōtingat. ¶ In glos. iij. ibi, demādat. dicit Inn. ꝙ aut pnceps ↄmittit alicui ministerium sine iurisdictiōe. ⁊ tūc aut eligēdo industriā psone ⁊ tūc nō mādatur alteri, aut nō eligēdo ⁊ tūc sic. Aut cū iuri. dictione, ⁊ tūc delegat⁹ subdelegat. ita no. de of. dele. c. vlti. Item adde qḋ no. Inn. de re iud. cū bertold⁹. in gl. magist. eius tit. vide qḋ not. in. c. j. de here. in cle. in ver. ipsorū commissarius. Bald.

More maiorū. ¶ In glo. q̄ incipit no. morē. sup vbo morē. vt C. d diuer. of. viros. ⁊ de of. or. c. j. li vj. ⁊ de foro. cōpe. cum cōtingat. ¶ In gl. preced. l. q̄ incipit ac si diceret. in ver. demandat dicit Inn. ꝙ aut pnceps committit alicui instrumentū sine iurisdictione. ⁊ tūc aut eligendo industriā psone, ⁊ nō mādat alteri. aut non eligēdo tunc sic. Aut cū iurisdictione ⁊ tūc delegat⁹ subdelegat. ita no. Inn. extra de of. dele. c. vlti. Itē adde qḋ no. Inn. de re iud. cō Bert. in gl. mag. e. ti. vide qḋ no. in. c. j. de here. in cle. in ver. ipsorū ↄmissari⁹. ibi oino vide hoc c. ¶ In tex. in ver. iure. vide hoc Inn. de off. dele. in literis, ⁊ de rescrip. gratia. in fi. lib. vj.

Additio lecture vacantis in. l. Et quia. Bald.

Et q. Vide per Arch. xiiij. q. j. ꝙ precipit. et xviij. q. ij. dudū. In tex. ideoq. qr iurisdictio non est radicata in delegato ȝ in delegāte. Ibi anq̄ res. vide. C. de veteranis. l. fi. li. xij. ⁊ qḋ no. in. c. cū plures. ff. de offi. dele. lib. vj. in nouel. vide Archi. vij. q. j. petisti. ¶ In tex. solui an ipso iure. dubitat In. de testi. cum venisset. de off. dele. ȝ. ⁊ vide. e. ti. c. offiū. in nouel. ⁊ ibi sicut vide In no. de fo. cōpe. dilecti. ⁊ de pcur. c. vl. in cle. rō illi⁹. c. est qr mandatum puenit ad casum a quo nō pōt incipere, qr ad casum vacationis sedis qua vacante non pōt ↄstitui, qr ea vacāte nil dȝ innouari, merito ergo ea vacāte mādatū vitiat, qr qn res venit ad talē casuȝ a quo nō pōt incipe p iuris impotentiā nō dico facti vitiat nisi act⁹ traxisset secū executioneȝ, vt. l. patre furioso. Bal. ¶ In gl. nec ipsa lex. ibi, ordinaria. aut pnceps dat alicui iurisdictonē ⁊ assignat sibi territoriū ⁊ est ordinari⁹. aut nō assignat sibi territoriū ⁊ est delegat⁹. ¶ Ordiaria aūt iurisdictio est realis, delegata psonalis. ¶ Iteȝ ordiaria adherēs territorio vt rlr. vt. l. fi. vbi ⁊ apud quē. alia dignitati vel alicui pprie q̄litati psone coherēti vt iurisdictio doctoris in scholares ⁊ epi iure codicis, vt. l. epalr. C. de episco. audi. ¶ Item ↄpetit alia actu et habitu. alia habitu ⁊ nō actu nisi proget, vt not. j. de iu. l. i. ⁊ illa q̄ ↄpetit habitu in exercitio validior ē. vt. C. vbi sena. vl cla. l. q̄ties. ¶ Item null⁹ ordinari⁹ q nō hȝ territorium pt exeq suā sniaȝ, qr exeq̄ret in alienū territorium sicut ptȝ i. d. l. epale. lȝ ibi Odo. dixit. d ⁊ male p. l. cū vn⁹. §. is q. d bo. aut. iu. pos. ⁊ vide oi no. Arch. xi. q. j. expiētie. ⁊ Inn. de. of. or. cū ab eccliarū. ⁊ de fo. cōpe. cū ↄtingat. ⁊. c. postulasti. Bal. ¶ In glo. anq̄. ibi, vel ibi d pcepto. hoc. tȝ Spe. dicēsq ꝙ mādatū finit re itegra ȝ pceptū nō. adde in ↄsilio vt no. spe. d ind. del. §. restat. v si. itē mortuo. ⁊ v. se. ⁊ idē tȝ in. c. ij. §. finit. v. ȝ pone de facto. Bal ¶ In gl. anq̄. ibi imponit necessitatē. vn si iudex mādauit alicui nuncio ꝙ caperet meū dbitorē n finit aduētu successoris, qr n ē mere mādatū ȝ pceptū nūcio factū cum sit necessario ex necessitate offici a nūcio susceptū. ar. j. de idē. q̄dā. Verius puto ꝙ expiret, qr aliq ē in nūcio q fundat actū in psonā dni mandātis qḋ hic facere nō pōt. de ma. test. si pr. ⁊ aliq als q̄ in nūcio, Et iḋ facim⁹ d ↄsuetudine renouari licētias p successores, qḋ ē necesse. Et in hac renouatiōe nō citat ps, qr fit solū pp electionē nūcij. ⁊ ideo iudex nō hȝ citare partē qr merū est eius ministeriū. Bal. vide Bar. de acquir. pol. fundi.

Et quia. Vide plene p Arch. xiiij. q. j. ꝙ p̄cipit. ⁊. xviij. q. ij. dudū. p Archi. ¶ In gl. q̄ inci. i. ↄsuetudo. in ver. q̄ eā dare. vr vt in auc. de defen. ciui. §. iterū. ibi vt. ¶ In tex. ibi dū dr, q̄. vide. C. de veter. l. fi. li. xij. ¶ In tex. in v. abeo. vide qḋ no. i. c. cū ples. in fi. d of. del. li. vj. in nouel. ¶ In tex. in v. iurisdictio. vide oino Arch. viij. q. j. petisti. ¶ In text. in v. solui. an ipo iure dubitat Inn. extra d testi. cū venisset. j. d of. dele. ⁊ p In. ¶ In tex. i v. mādatū. vide extra de testi. cū venisset. ⁊ d of. del. c. j. ⁊ de off. or. cū ab ecclesiarū. cap. vlt. li. vj. vide Inn. de fo. ↄpe. dilec. d pcur. in cle. Rō illi⁹ c. est, qr mādatū puenit ad casuȝ a q̄ nō pōt icipere. ¶ In tex. ibi, i religs. vide eod. tit. c. officiū. li. vj. i nouel.

1 ☞ Dictio si quis, absolute prolata, comprehendit omne genus personarum.

2 Pena pecuniaria in defectu solutionis efficitur corporalis.

3 Error iuris qualiter probari debeat.

Si quis. Amouēs vel corrumpēs dolo malo scripturā gnālis edicti pretoris tenetur pena qngētorū aureorū, ⁊ actio est popularis ⁊ q nō pt eā soluere luit in corpe. a qua pena qdā excusant ex psumptiōe doli cessantis, ⁊ si ples incidūt in edictū singuli tenent isolidū cū exactiōis effectu. h. d. tota. l. ¶ Ista. l. diuidit in duas ptes pncipales. pmo ponit vba edicti. scdo edicti interpretationem, sine intellectu. scda ibi, serui quoq. nec alr subdiuido, qr hoc faciā psequēdo tex. ¶ In glo. pma. ibi. filia. itē sunt bāna gnalia, vt no. C. quō ⁊ qn iud. auf. q semel. in. iij. gl ¶ In ea, gl. ibi hȝ locū hec. l. q̄ ad vba ⁊ mētē. ¶ In ea. gl. ibi, snia. i. mēs. nā mēs ⁊ snia idē sunt, vt no. Dy. de re. iu. li. vj. in c. vl. ¶ In ea. gl. ibi, de eqtate. ⁊ sic no. ꝙ in penis maleficiorum

a pcedit de filib⁹ ad filia.[a] facit ad idē qḋ no. C. d furt. l. si qs ser. ȝ doc. cōiter nō tenēt istā glo, qr tūc pcedit d filibus ad filia. qn casus ad quē pcedit est omissus si aūt est expssus i. l. stat vbis legis, vt. l. pspexit. q ⁊ a q. j. d exer. l. j. §. si is q nauē. ⁊ no. in. l. q̄uis. j. de i i⁹ vo. ⁊ tene illa mēti. ¶ In ea gl. q̄ inci. i. in de albationi. vt in palatio. idē si de armario cōi aliq̄ scriptura amoueat ȝ Bar. ¶ In gl. seq. ibi alias qnquaginta. dt Dy. ꝙ si ipe eēt iudex sequeret hāc viā pter literā equocā seu diuersam p. l. interpretatiōe. de pen. ⁊ ar. de le. ij. Sēproni⁹ Proculo. ¶ In ea. gl. ibi, crīe falsi tenet. idē i illis q corrūpūt cedulā creditorū vl amouent eā in dānū citati. sicut multi faciūt qr ten et hac pena. facit qḋ no. s. i pria gl. ¶ In ea. gl. ibi actori dat. s. pena q̄ imponit p l. nraȝ, vt. j. d v. l. sig. si cui. §. ꝙ ex populari. ¶ In gl. q̄ inci. eius em. ibi. l. j. adde qḋ no, in rub. isti⁹ tit. ¶ Extra scias ꝙ do. Dy. per hāc. l. dt in ↄsilijs ꝙ, semp admittit ad agēduȝ quilibet de populo vbicūq est offensa iurisdictio iudicis, ⁊ ponit exēplum in fractis ↄfinib⁹ ⁊ pcepto spreto. qḋ teneas menti ¶ Item q̄ro qualiter format libell⁹ in illa materia ⁊ sol. vt no. in Spe. d dolo ⁊ ↄtu. §. restat. post pn. ¶ In tex. ibi serui quoq exponit vbū si qs. ¶ †Et no. ēt ꝙ dictio si qs,[b] absolute plata ↄprehēdit oē genus psonarū, itē ⁊ oēs sexūs ⁊ dic de illo vlti. ꝙ not. per Dy. in. l. j. d ver. sig. ⁊ Cy. C. de ser. fug. l. qcūq. ⁊ vid qḋ not. in. l. j. de re. iur. ¶ In text. ibi, ꝙ si dū. exponit vbū ppositū erat. ⁊ no. ꝙ qn rō. l. excedit verba. l. tūc verba extēdūt p rōnē. ¶ Scdo no. ꝙ lȝ. l. loqnat per verbū pteriti perfecti, tn idē est in pterito iperfecto, ⁊ etiā i futuro. Facit ad. q. quā disputauit mac. bu. de statuto dicente si capitane⁹ pposuerit factū bānitorū sit puat⁹ vtrū illa pena requirat ppositum ↄsummatū, an etiā dū pponit ⁊ est in fieri. Similē qḋ. mouet mnn. extra d ap. c. pterea requisiti. de hoc dic vt no. s. de sta. ho. arethusa. ⁊ vide qḋ no. j. d vsufru. l. arborib⁹. §. iul. videbitis in. l. sed ⁊ partē. §. j. j. qḋ met. cā. ⁊ insti. de his q sunt sui vel alie. iu. in pn. ¶ In tex. ibi. in seruos ⁊ idē dicā in monacho, vt no. Inn. in. c. cuȝ olim. de puil. ¶ In

2 tex. ibi, q inopiā. supple si nēo p eis soluat. ¶ † In text. ibi, torquēdū. no. hic ꝙ penā pecuniaria in defectū solutiōis efficitur

c corporalis.[c] ⁊ alleg. gl. ↄcord. alia lex dicit ꝙ soluere dicit qui in corpus luit, vt. j. de iniu. l. ȝ si vni⁹. §. si cū ante. iste text. facit ad statutū qcūq ↄmiserit homicidiū dbeat soluere qngētas libras ⁊ si nō pōt soluere intra mensem luat, nunquid debeat expectari mēsis? certe sic: qr alius poterit soluere pro eo quēadmodū hic in seruo: facit. l. Stich⁹ hȝ. de pec. leg. ¶ In tex. ibi, doli mali exponit verbū dolo malo. ¶ In gl. ibi, ver. doli ibi, l. j. §. si quis. so. hic dolus erat de essentia delicti, ⁊ qn delictum circūscribit per dolū nō sufficit culpa, sec⁹ in his in qb⁹ culpa

3 venit puniēda fm ma. bu. qḋ not. ¶ †Et an error pſumat vel qualiter probet error iuris, dic vt no. Cy. C. de his qui sibi ascr. l. senat⁹. ⁊. C. de interdi. ma. l. senatus ⁊ adde qḋ no. j. de abig. l. j. in fi. ⁊. C. de plagia. l. plagij. ¶ Extra q̄ro vnū vtrum procedat libellus si nō sit expressa mentio doli, ⁊ solue hoc vt no. per Cy. C. de fal. l. nec exemplum. C. de iniurijs. si non conuicij. in. vj. q. ibi videas, ⁊ tene menti ¶ In gloss. seq. ibi, rusticitatem. not.

a ¶ Silia. adde Inn⁹ in. c. q̄lr ⁊ qn. el. ij. de accu. i. iiij. colum. magna.

b ¶ Si quis. de qua dictiōe vide q̄ p Bar. habent in. l. q filiab⁹. §. j. et ibi raf. de le. j.

c ¶ Corporalis. adde tn ꝙ diminuit ⁊ ducat ex qualitatib⁹ vigore statuti sic more pecuniario Sali. in cō si. inci. statuto ciuitatis cauet ꝙ qui occiderit aliquē forensem p quo facit qr infra terminū ē mora pecuniaria et post dicitur in nouata de pecuniaria in psonalē ita ideȝ Bal. i l. acceptā. xxj. co. v. vn ista no. C. de vsur. ar. ↄtraex no. per eūdē Bal. in l. transigere. C. de trāsac.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

rusticitatẽ excusari rõne simplicitatis intellige. Sz sec⁹ ergo in rustico sagaci, vt no. in.l.athlete.§.de rusticis.de exc.tut. ¶In ea.gl.in fi.sz ibi delinquebaẽ siue errabaẽ in iure qu asi naturali. hic aũt sec⁹, qꝛ istud ius est positiuũ.vt ibi no. Et ita dicũt oẽs doc. ¶In se.gl.ibi no. ꝙ iussus.hic dic vt no.ſ.de reg.iu.nõ vr. §.qui iussu.⁊ p Dy.extra de re.iur.qõ qs.mãdato. ¶In text. ibi,vel casa.hic vide qõ legiẽ ⁊ no.ſ.de pe.l.respiciẽdũ.§.delinquũt. ¶In tex.ibi,hic vero exponiẽ vbũ corrũpit. In v.sz si ali⁹.no.ꝙ innocẽtia faciẽtis nõ excusat dolũ mãdãtis.qõ not. In gl.i v.mãdauit.ibi.§.fecisse.ꝙ dclara vt ibi p Ja.bu. ¶In e.gl.ibi.l.si qs preferẽdũ.nõ ob.ſ.de fur.interdũ.qꝛ ibi nõ deficiebat delictũ vel obligatio sz actio.ẽm Old. ¶In ea.glos.ibi,qõ non est ex illa gl.no.ꝙ nõ põt aliqs ꝯdẽnari de mãdato vel de ope ⁊ ꝯsilio nisi probeẽ principale delictũ: qꝛ delictũ accessoriũ vĩ accessoriũ reqrit aliqõ pncipale nõ tñ intelligatis ꝙ in maleficijs vna obligatio sit accessoria alterius imo quelibet obligatio est principalis ⁊ qlibet stat per se vt ptz in tex.istius.l. ¶In.e. gl.in fi.vnde in albo post mãdatũ impleẽ delictũ ẽm intẽtionẽ mandantis sed in furto mãdatarius nõ exequiẽ mãdatum. Et ideo non tenetur mãndator ⁊ hanc glo.Jac.bu.⁊ aliq doct.valde notant. Bald.

¶Additio Baldi.

Si quis id quod. Vide in Spe.de dolo.⁊ contu.§.restat post prin.in tracta.libellorũ.⁊ ibi inuenies formam libelli in hac actione. ¶In tex.ppositum.vt bãna gñalia vt no. in auẽ.q semel.in.ij.gl. ¶Ibi,dolo malo. quasi si est actũ cõtra corrũpẽtẽ, nec est dictũ ꝙ dolo malo corrũpit an pcedit libell⁹. Cy.ꝙ sic.C.de fal.nec exẽplũ.dic ꝙ si agiẽ ꝯ rusticũ vel aliũ q excusaẽ a dolo psumpto nõ pcedit libellus nisi fiat mẽtio doli. Nã libellus dz ꝯcludere saltez psumptiue, vt no.ſ.q in frau.credi.l.oẽs.§.Luci⁹. Si aũt contra aliũ qñ procedit,qꝛ ex facto psumiẽ dol⁹.⁊ adde ꝙ no.Cy.in.l.si nõ cõuicij.de iniu.in.vij.q.Bal. ¶Ibi,populare est.vide Dy.in consil.xxv.vbi dicit ꝙ actio est popularis ⁊ annualis vbicũqz maiestas pretoris est offensa.vt in fractis confinib⁹ precepto.cuz si. ¶In gl.pter tue.in fi.Contra vr qꝛ litera loquiẽ taxatiue,et p ꝯñs non põt extendi.l.Luci⁹.§.qui habebat.ad trebel.l.ij.de partibus qui fil.⁊ in.l.ob es.per aliam legem non esset eius extensio magistratus. Bald

Serui. Ibi,sz vtrũqz sexũ.vide qõ no.in.l.fi.C.de litigio.⁊ in.l.j.de postu. Ibi,torquẽdũ.vide.ſ.õ pe.l.in seruorũ.§.fi.⁊.ſ.de fur l.sz vni⁹.§.fi cũ ante. Bal.

Doli mali. Uide.C.de plagi.l.plagij.q locũ hz vbi cã erroris ꝯsistit i facto sec⁹ si in iure.C.de his q sibi ascri.l.iij.p Cy.nisi eẽt de psonis qb⁹ si ignorare.e.tit.l.pe. Quid de celesti milite,vide in.l.fi.C.de his q sibi ascri. ¶In gl.j.hoc verũ durãte ignorãtia.sz statim ꝙ scit dz reponere chartã vnde eleuauit si extat.C.de incest.nup.l.cum ancillis. ver.est regula.not.⁊ facit gl.C.de his q latro.occul.l.j.ita dixit Guido de suzaria.in fi.vt inueni in quodã libro sup.l.cũ ancillis.vide.c.presenti.de offi.leg.lib.vj.⁊ imperator.de postu.l.j.sz nunquid vbi dol⁹ est de substantia criminis cessante dolo aliq tñ culpa subsistente imponiẽ pena p illa culpa.dic ꝙ sic.vi bo.rap.l.ij.§.hac actiõe.⁊ vide Cy.C.de interdi.mã.l.senat⁹. Aliqñ delictum hz materiã ⁊ formã a iure ciuili ita ꝙ eo circũscripto non esset delictum.⁊ tunc non est verũ ꝙ aliqua pena imponatur si dolus qui exigiẽ cessat. Aliqñ habet materia.l.iniquitatem circumscriptam.l.⁊ tunc puniatur culpa. Bald.

Hoc vero edicto. ¶In tex. Item q ui.argu. contra.ſ.qõ vi aut clã.l.aut q alr.in fi. ¶Ibi,mãdauit.vide.C.õ leg.l.nõ dubiũ.⁊ Jnn.extra de homi.c.sicut dignũ Ibi,sz ⁊ si ali⁹ vide qõ no.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.deiecisse.in gl.pua. ¶In gl.j.ibi,secus in furto. nõ ob.ſ.de fur.l.interdũ.qꝛ ibi nõ deficiebat obl.sz actio ẽz Ol. Ibi,fit siue dolo.nõ ob.C.de fur.si qs seruo.qꝛ ibi spãle.vide vtiliter qõnem de facto q no.ſ.de rei vẽ.l.in rẽ.§.tignum. Quid de defendẽte socio cõsilia ⁊ fauorẽ dãte.dic vt in.c.i.de pen.in cle. in gl.qꝛ litera ista.⁊ adde p declaratione hui⁹.§.ꝙ habẽs in.q. ccxij.q inci.ꝯ titiũ.Bal. ¶In fi.gl.aut mãdatũ obligat pncipaliter pter se.⁊ tunc non inspicim⁹ euentũ,qꝛ solo mandato delictum est ꝯsummatũ.l.j.§.persuadere.de ser.cor.l.si qs seruo. C.de fur.aut obligat pncipalr pp aliud.⁊ tũc aut mãdatarius impleuit actũ ita ꝙ act⁹ habet formã ⁊ substãtiã delicti.⁊ tunc
a teneẽ mãdans.C.de acc.l.non ideo min⁹.[a] ⁊ in auẽ.qua in puincia.aut hz formam delicti ⁊ nõ substãtiã.⁊ idẽ.l.infans.de sicar. Aut nec formã nec substãtiã.⁊ tunc non teneẽ mandans.vt.in §.si incertus.⁊.ſ.õ pe.si aliqd.§.testamẽtũ.pbaẽ hec distinctio, arg.ſ.de fal.l.si quis legatũ. Sed qd si mãdatarius dixit ꝙ volebat obedire postea penituit.rñdeo teneẽ mandãs.argu.not.C. de pti.here.si filius.vide.C.de furt.l.eos q.⁊.l.si qs seruo. Aut mãdatũ ordinaẽ ad tale qd ꝙ põt plene impleri iuxta intẽtionẽ mãdãtis sine delicto mãdatarij.⁊ loquiẽ hic. Aut nõ potest sic impleri ⁊ loquiẽ lex ꝯtra.an pcedat libell⁹ iste accusationum ꝙ fecit fieri homicidiũ p quẽdã cui⁹ nomẽ ignoro.dico ꝙ sic.ſ. qõ met.cã.si cum exceptione.§.in hac.ẽm aduo.Flo.Bal.

1 ☞Libellus saltem presumptiue concludere debet.

2 Dolus vbi est de substãtia criminis an cessante dolo tñ aliqua culpa subsistente imponatur pena pro illa culpa.

Si quis id. In tex.in ver.ad ꝙ.vide in spe.de dolo ⁊ ꝯtu.§.restãt.post pncipium in tractatu libellorum.⁊ vbi Jnuenies formã libelli in hac act. In tex.in ver.albo.qꝛ ad casum vacationis sedis puenit qua vacãte nõ pt ꝯstitui,qꝛ ea vacãte nil dz inouari,merito ergo mãdatũ vitiaẽ,qꝛ quãdo res õuenit ad talẽ casuz a quo nõ pt p iuris impotẽtiã,nõ dico facti incipere vitiaẽ nisi act⁹ traxisset secũ executiõẽ.vt.l.patre furioso. ¶In tex.in v.qd populare.vide Dy.in ꝯsi.xxv.vbi dt ꝙ actio e popularis ⁊ annalis vbicũqz maiestas ptoris est offensa,vt in fractis ꝯfinib⁹ pcepto spreto ⁊ ꝯsilib⁹.⁊ vide ꝙ no.in.l.fi.C.de lit.⁊ l.j de po.ac. ¶In tex.dũ dicit malo. Quid si est actũ ꝯ corrũpẽtẽ,nec est dictũ ꝙ dolo malo corrũpit an procedit libell⁹. Cy.ꝙ sic.C.de fal.nec exẽplũ dt ꝙ si agat contra rusticũ vel alium qui excusaẽ de dolo psumpto ꝙ libellus nõ pcedit nisi fiat mẽ
1 tio doli.† Nã libellus debet ꝯcludere saltem psumptiue,vt no. q in frau.l.oẽs.§.Luci⁹.si aũt ꝯ aliũ bñ pcedit libell⁹,qꝛ ex facto psumiẽ dol⁹. Et adde qõ not.Cy.in.l.si non cõuitij.in.vij q.
2 †Sed nunquid vbi dol⁹ est de substãtia criminis cessante dolo aliqua tñ culpa subsistẽte iponiẽ pena p illa culpa,dic ꝙ sic. vt.ff.vi.bo.rap.l.ij.§.hac actiõe is demũ.ibi est casus no.⁊ vide Cy.C.de interdi.ma.l.senat⁹. Aliqñ delictũ hz materiam ⁊ formã a iure ciuili,ita ꝙ eo circũscripto nõ et delictũ ⁊ tũc nonest verũ ꝙ aliqua pena imponaẽ si dolus q exigiẽ cessat. Aliquando hz materiã seu ipsam iniquitatem circũscriptã.⁊ tunc puniẽ culpa. ¶In gl.q incipit aliogn.v.necessitatẽ.vñ si iudex mandauit alicui nũcio ꝙ caperet meũ dbitorẽ nõ finiẽ p aduẽtũ successoris,qꝛ nõ est mere mãdatũ sz pceptũ nũcio factuz cũ sit necessario ex necessitate officij a nũcio susceptũ,ar.ſ.de edẽd.qdã veri⁹ puto ꝙ expiret,qꝛ aliud,est in nuncio q fundauit actũ in psona dñi mãdãtis ꝙ h facere nõ põt.de mã.vind.l.si pr.⁊ aliõ alias quã in nũcio. ¶In tex.dũ dicit ⁊ qd aliq.vide.C.de legi. nõ dubiũ. ¶In glo.j.ait ptor.ibi vide oĩno Jnn.extra de homici.sicut dignũ. ¶In tex.in ver.sz ⁊ si.vid qõ no.de vi ⁊ vi ar. l.j.§.deiecisse.in gl parua. In gl.q incipit no mandante.in versi. dolo.non ob.C.de fur.l.si quis seruo.qꝛ ibi spãle.vide vtilem.q. de fabro,q no.ſ.de re vẽdi.l.in rẽ.§.tignũ. ¶Quid de fautore dic vt in.c.j.de penis.in cle.in gloss.qꝛ litera ista.⁊ adde pro declaratione istius.§.qõ habẽs in.q.ccxiij.q.que incipit contra titium.vbi videas. ¶In ea.gl.in vbo in furto.nõ ob.ſ.de furt. interdũ.qꝛ ibi nõ deficiebat obligatio sz actio ẽm Old.Bald.

1 ☞Impingens an dicatur vulnerasse.

Adeo. In gl.j.ibi.l.j.vide ibi qõ no.p Cy.in fi.gl.ibi,abest.hoc est dicere in cõtrarium agebatur ad interesse.sz in.l.nostra agiẽ ad merã penam.vñ merito vnus soluendo nõ liberat alios.fallit qñ plures tenentur sub nomine vni⁹, vt puta collegium vel vniuersitas,vt.ſ.qõ vi aut clam.l.semper.§.si in sepulchro.⁊ argu.ſ.eod.si familia. Item fallit qñ tenentur ex quasi maleficio. vt.ſ.de his q deie.l.exceptio. Item fallit in officialibus ⁊ collegis qñ officium mitigat maleficium.vt.ſ.de pu.l.si multũ.⁊ ꝙ ibi per Jaco. ¶Ultimo distingue an ille qui mandat dicatur vere fecisse vel interpretatiue an nec vere nec interptatiue. Ol. distinguit inter actus.nam quidam sunt actus qui nõ possunt per aliũ exerceri,vt adulteriũ nã qui committunt,etiam in se ⁊ in suũ corpus delinquunt.⁊ tunc non dicitur mandans facere nec nec vere,nec iterptatiue. Quedã sunt q nõ coherẽt corpori.⁊ ideo possunt p aliũ exerceri,vt homicidium.qõ fuste ⁊ gladio fieri põt,⁊ tũc dr facere posse interptatiue.i. iuris ciuilis intellectu.non vere.i.naturaliter.ita no.in.l.j.§.deiecisse. Bar.dicit, quedam sunt q nõ possunt exerceri per organũ a corpore separatũ.tũc nõ dr facere qui mãdat,vt adulteriũ ⁊ falsum testimonium.⁊ hoc vere,sed interptatiue dr facere ẽm eũ in.d.§.⁊.§.seruus. Quedã possunt exerceri mediãtib⁹ accidentalibus instris ⁊ tunc refert aut adhibeẽ instrm nihil addẽs in virtute sua. vt gladius,tũc actus vere ⁊ proprie attribuitur motioni ⁊ nõ cor
b pori moto.qõ[b] agit de necessitate.ad.l. aql. itẽ mela. aut instrm agit in virtute propria tunc aut paret de necessitate ciuili vt seruus.tũc dñs vere facit.de manu.vin.l.pater ex puincia.aut paret sponte tunc mandãs facit interpretatiue ẽm Bar. de iniu. l.si vnius.§.seru⁹.ista distinctio incongrua est nã cultell⁹ fabri vel pcussoris nõ est eqparãdus mãdatario ⁊ impertinens locutio est. Itẽ si dñs mãdat seruo leuia ⁊ seru⁹ facit nõ tñ dñs vere facit sed vere fieri facit. Et iõ tu dic aliter.aut loqmur in his q pcedũt p viã facti,aut in his q pcedũt p viã iuris. primo casu

aut factum

a ¶L.non ideo min⁹.⁊ ibidez vide Sali. ff. tertio. quero.⁊ adde eundem Bald.in.l. nõ solum. §.si mãdato.ff.si.hoc premisso.ſ. de iniur.⁊ Dyn. et Ang.in.l. item apõ Labeonẽ. §.si curauerit eo tit.

b ¶Moto. adde Salyc.in.l.nõ ideo min⁹. C.de accu. vbi de lapide.qõ pĩcĩẽs dicaẽ pcutere ⁊ non lapis.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

aut factuȝ est tale vere ꝙ nõ põt exerceri nisi ꝑ seipsum. Et tunc mandãs non facit nec vere nec interpretatiue nec ex facto obligatur: sed ex consilio tanꝗ̃ ꝑstans occasionem facto. de adul. l. hec verba. ⁊ est rõ, q2 non potest exerceri nisi ꝑ actum corporis extrinsecum ad adulterium, piuriũ ⁊ similia. vt. C. de ca. tol. §. ne aũt. vñ producens falsum testem non est ꝓpterea falsus testis lȝ faciat fieri, q2 tale offiñ non cõpetit sibi sȝ testi. aut ẽ talis nature ꝙ põt ꝑ quẽlibet explicari nec refert a quo fiat. Et tunc dic ꝙ quedã sunt q̃ post facti commissionez authoritate resident in mãdante ⁊ tũc vere facit. ɗ reg. iur. l. ꝭ iure. §. defecit. nec ob. gl. §. deiecisse. q2 obtinẽt q̃tũ ad delictum qɗ inheret ꝑsone. de vi ⁊ vi ar. l. cũ a te. §. deiecisse. loquiꝭ quoad qualitatez possessoris. l. certe. §. j. de ꝑca. Quedã aũt resident in faciente ⁊ tunc fieri faciens cõtineꝭ iuris intellectu interꝑtatiue nõ vere ⁊ naturalr ista fictio operaꝭ fictionẽ in facto veritatem tñ in iure. extra de sent. ex. c. mulieres. si loqmur in his q̃ ꝓcedunt ꝑ viam iu. refert an adñciantur in dño ⁊ tũc ipse vere facit de manu. vin. l. pater. an in ministro. tũc dñs facit ꝑ extẽsiuã interꝑtationem. vt. j. de inst. l. j. al's ibi edictum ꝑtoris extẽdẽs obligationẽ vel trãferẽs j. ɗ ac. emp. l. inl. §. si ꝑcu. nõ est necessarium hinc est ꝙ vtilis ibi actio daꝭ ciuilis ⁊ directa ꝑtoria. ⁊ est ibi nomen actiõis, nam si ꝑ cognitionẽ nõ esset directa, q2 ꝑ fictionem nec esset reperire vtilẽ ꝑtoriã tñ repiꝭ directa ⁊ vtilis. vt. C. mã. l. licitas. an vterqȝ tã dñs ꝗ̃ minister cõcurrãt ad actum vt in iudicijs vbi ius residet in ꝑsona dñi. vt no. Ja. bu. in. l. ꝑcu. qui pro euictione. in lec. tũc vterqȝ facit vere, vl' dic ꝙ añ litis cõte. dñs vere facit postea interꝑtatiue. iɗ dño non q̃riꝭ directa iudicati. sed vtilis que est ꝑ consequentiã nõ directo. de ꝑcu. l. ⁊ ꝑcu. pȝ ex predictis ꝙ lȝ mãdãs ⁊ mãdatari⁹ sit vnum factum immediatum nunc dȝ eximi ⁊ vni attribuitur vere: alteri interpretatiue. alioquin ptȝ ex predictis si statutum punit expulsorem non continetur mãdãs secus si punit violentum possessorem. dicit statutum ꝙ concordia non fiat homicide anmãdãti fiet. credo ꝙ sic, q2 odium prohibentis non extendiꝭ. facit in rõne sui. de le. iij. l. qndecim. ⁊ qɗ no. in auꝭ. de resti. fide. §. manifestum ex eo ꝙ dixi de organo.

1 †Quero an dicatur vulnerasse qui impinxit. vñ secutus est casus in terrã[a] ⁊ a ꝑcussione terre vulnus, ⁊ dic ꝙ non immediate vulnerauit sed fuit occasio. ¶ Quid si ꝑcussio est in cerbelaria, cerbelaria intrauit caput. dr ꝙ immediate vulnero, q2 deseruit mihi. Bar. in. l. si ingenuã ꝑ viȝ instrũ. ɓm Bar. in. l. aut q aliter. §. si. ⁊ ꝓdest ad ꝯcordias ꝑmissas vbi nõ sit quis de vulnere impedit⁹. nã vȝ primo, q2 non accusat de vulnere sed de occasione vulneris. nõ in scɗo ɓm aduocatos. vbi. l. non facti sunt verba in rem, vt q2 impersonaliter loquitur. puta dicit statutum ꝙ homicidio ⁊c. de mino. auxilium. §. in delictis. vbi dirigit xba ad certam personam tunc sunt in personam, vt si dicat homicida ⁊c. q2 ille qui exercet actum corporalem est iste, sed an idem ꝑt teneri de facto ⁊ de mandato: vr ꝙ sic. nam qui hominibus coactis vtitur de suo ⁊ aliorum facto tenetur vt. l. ij. §. si quis. vi bo rap. ⁊. l. qñ in vita. So, aut act⁹ vniuscuiusqȝ, ꝑ se discernitur. ⁊ tunc teneri ꝑt diuersis respectib⁹ aut non, ⁊ tũc secus. ¶ Sed an idẽ in auxilio dico sic. in prĩo casu in alio distingniꝭ aut dr ꝑstitisse auxiliũ ꝑ eũdẽ actũ ꝑ quẽ fuit principalr et nõ teneꝭ. aut ꝑ aliũ ⁊ teneꝭ. de fur. qui seruo. §. si. ⁊ ibi ꝑ Bar. Et iɗ debet act⁹ ⁊ modus auxilij in libello distingui. ɓm do. Bar.

¶ Additio Baldi.

Adeo quidẽ. In tex. ibi, tuere. viɗ oĩno Dyn. in. c. ratihabi. no. ⁊ per Dy. in. l. semp. §. si in sepulchro. qɗ vi aut claȝ. ⁊ Cy. in. l. j. C. de condi. fur. Bald.

1 ☞ Dominus: in albo corrupto a familia non habet beneficiuȝ vnice solutionis.
2 Jurisdictionẽ pretoris offendere minus delictum est ꝗ̃ offendere personam priuatam.
3 Differentia quando delinquatur per se vel per alium.

Si familia. Si familia seruorum corrũpit albuȝ teneꝭ nomine singulorũ dñs lȝ sec⁹ in furto. si aũt familia nõ corrũpit sȝ mãdat corrũpi, q2 vere ⁊ interpretatiue est vnũ factum, idẽ bñficiũ hȝ dñs in albo corrupto, qɗ hȝ ĩ furto. h. d. ⁊ diuiditur in qnqȝ partes, q2 primo assignat quãdã drĩam inter albũ corruptum ⁊ furtũ. Scɗo ponit duas rõnes drĩe. Tertio adducit quoddã simile. ¶ Quarto ponit sñiam Octauini. Quĩto distinguit qɗ ĩdistincte ꝯposuerat. ⁊ adducit authoritatẽ Põponij. scɗa ibi, fortasſ. q2 tertia ibi, quẽadmodũ. q̃rta ibi, Octaui
1 us. qnta ibi, sȝ hoc ꝑt. ¶ †Not. ꝙ in albo corrupto a familia
2 dñs nõ hȝ bñficiũ vnice solutionis. secus in furto. ¶ †Scɗo no. ꝙ min⁹ delictũ ẽ offendere iurisdictionẽ ꝑtoris ꝗ̃ offendere priuatã personam. ¶ Tertio no. ꝙ ex dinumeratione ꝑsonarum sequiꝭ dinumeratio ⁊ pluralitas delictorũ in albo corrupto in iniuria ⁊ dã. da. sec⁹ tñ est in furto qɗ factuȝ a pluribus qui compreheñdunꝭ sub vno nomine collectiuo reputaꝭ vnicum qɗ est no. dignũ. ¶ Quarto no. ꝙ qñ plures mãdãt fieri delictũ ꝙ propter vnũ ꝯsilium diciꝭ vnum factuȝ. qɗ est no. ɓȝ Cy.

3 ¶ †Quinto ⁊ vltimo no. differentiã vtrum delinquaꝭ ꝑ se vel per alium. ⁊ facit ꝙ si mando. x. personis ꝙ occidãt Titium ꝙ ergo non teneor nisi ad vnicã penã, q2 vnicum est ꝯsiliũ meũ ⁊ delictũ. qɗ tene mẽti. ¶ In gl. ibi, ergo hic colligiꝭ. §. ꝙ in sepulchro. vide qɗ ibi plene no. Dy. In. e. gl. ibi. nõ vt fit. hec ẽ ipa veritas, q2 similitudo est hic quoad pluralitatẽ nõ quoad puniẽdi modum. ¶ In ea gl. ibi, diuersorũ. ⁊ hec vera. ⁊ adde ꝙ interdum plura delicta interꝑtanꝭ vnum rõne vni⁹ finis vt insult⁹ ⁊ vulnus immediate secutũ, vt no. C. de ac. l. q de crimine. interdũ q2 plures nomine vnius continenꝭ vt vniuersitas, familia, ⁊ qcunqȝ alij q ꝯtinẽꝭ sub vno nomine collectiuo. ar. hui⁹. l. ⁊. l. semper. §. si in sepulchro. cũ si. ¶ Extra induciꝭ ista. l. in ar. ad qõnẽ dr statutũ ꝙ ꝑtãs ꝑ quolibet delicto impunito puniatur in decem. mõ plures fuerũt accusati simul de eodẽ furto punit vnuȝ ⁊ non aliuȝ, nũqd dȝ puniri in. v. an in integris. x. ⁊ dr Guil. de cu. ꝙ in. x. ꝓpter istɗ distributiuũ q̃dlibet. vt no. in. l. si plurib⁹. in ꝑn. de leg. ij. si tu dicis furtũ istud est vnum delictũ ⁊ nõ plura, dico ꝙ imo interpretanꝭ esse plura quãtũ ad penã criminalem vt habemus hic per Ja. bu. hoc ẽt tȝ. d. Cy. in lec. ⁊ facit. j. de term. mo. l. agraria. ⁊. C. de re mil. l. contra publicã. li. xij. ⁊. C. de ser. fugi. l. quicunqȝ. ⁊ ista est veritas.

a ¶ In terram adde. do. Alexã de imol. in l. j. gemma. j. de furt. ⁊ eũdẽ Bal. in. l. j. C. ad le. aquil. et vide Ang. are. ĩ trac. malefi. ver percussit et vulnerauit.

1 ☞ Quando plures mãdant fieri vnũ delictuȝ, ꝓpter vnum consilium dicitur vnum factum.
2 Maleficia plura dicuntur qñ plures sunt offensi.
3 Unum delictum dicitur multipliciter.
4 Unum delictum ⁊ plura debent accipi sicut accipiꝭ ius ciuile

Si familia alicuius. Cum familia seruoruȝ ꝑtoris albũ corrũpit nõ liberaꝭ dñs ꝑstando vnicam penã tm̃. ⁊ quod qñ ꝑ se corrũpit, sec⁹ si ad corrũpẽdũ alteri cõsulit. h. d. ¶ In tex. ibi, quẽadmodũ. ista similitudo respicit pluralitatẽ essentialiter non autẽ effectum pluralitatis

1 ¶ †In tex. ibi, vnũ ꝯsiliũ. no. ꝙ qñ plures mãdãt fieri vnũ delictum ꝙ ꝓpter vnũ ꝯsilium dr vnũ factũ. qɗ est no. ɓm Cyn. in lec. ⁊ est ratio, q2 hic mãdabãt sub nomine vnius ɓm An. ɗ pisis. Nam familia est nomẽ collectiuũ.[b] vt ptȝ per hãc. l. in prĩa gl. parua hoc inferius declarabo verius vt videbitis. ¶ In gl. hec nõ est ratio ɓm Azo. q2 si illa esset ratio ergo idẽ esset in iniuria ⁊ dãno dato vbi est eadẽ ratio pluralitatis: qɗ est falsum, vt ptȝ in gl. se. ¶ In ea. glos. ibi, ĩmo videꝭ q2 in albo corrupto sunt plura facta vere ⁊ interpretatiue. nec ob. rõ Azo. qa ĩ iniuria ⁊ dã. dato a familia lȝ sint plura facta vere nõ tñ interpretatiue in preiudicium dñi q est tertia persona in qua resultat obligatio ɓm Ja. bu. Et dic ꝙ in albo corrupto illa. l. assignat tacite tres rõnes. prima q2 non caueꝭ edicto. scɗa q2 publica iniuria ꝑncipalr vindicaꝭ, tertia ex ipsa pluralitate factorum vera ⁊ interpretatiua ⁊ dic intelligãtur. s. a iure. ¶ In gloss. colligiꝭ ibi, idem ꝙ in furto. ⁊ sic no. quatuor casus. nam in albo corrupto sunt plura facta naturaliter ⁊ effectualiter in iniuria ⁊ damno dato sunt plura facta naturaliter sed nõ effectualiter respectu dñi. in furto aũt nec naturaliter nec effectualr pñt dici plura furta ex quo res est vna, q2 furtũ ꝯsideraꝭ magis ꝑ respectũ ad rei vnitatẽ. itẽ q2 cõtractatio singulorũ est ĩdifferẽs, sed ĩ dãno dato ĩ iniuria facta est differentia ɓm Od. ⁊ Cy. in lec. ¶ Or hic agiꝭ articulus ille qñ dicanꝭ plura delicta ⁊ qñ vnũ. dic sic ꝙ delicta dñr plura multipliciter. Primo qñ facta ꝑncipaliter ⁊ per se sunt plura ⁊ distincta vt plures ictus. nã qlibet ictus per se discerniꝭ. vt hic in solutione. M. ⁊ ptȝ de priua. delic. nunqȝ plura. Scɗo qñ sunt plures facientes. j. de iniur. si plures non solum etiam delicta dicuntur tunc plura sed etiam dicunꝭ tunc atrociora vt ibi pȝ qɗ est no. ¶ Et facit ad. q. Statutuȝ ciuitatis Florentie permittit offenso facere ꝯpetentez vĩdictã. modo tu solus percussisti me, ego postea gentibus coadunatis repercussi te simili vulneris qualitate. nam rõne multitudinis in alio excessisse videor modũ ⁊ puniar ꝑ illo excessu. per. d. l. si plures. tamen in hoc membro est aduertendum ꝙ quãdo plures sunt facientes aut faciunt sub nomine vnius aut faciũt tanquã plures. Primo casu est tale quid quod non potest exerceri per singulos, verbi gratia, statuere contra libertatem ecclesie quod est penale vt in auꝭ. cassa ⁊ irrita. C. de sac. sanc. eccl. tũc tale factum dicitur vnicũ. vt. l. aliud. §. referꝭ. de reg. iur. si autẽ potest explicari per singulos aut loquimur respectu ipsorum facientium aut respectu tertij in quem resultabat obligatio. si respectu ipsorum facientium sunt plura facta numero, vt. s. eo. si quis id qɗ. §. fina. si respectu tertij in quem resultat obligatio tunc quãdoqȝ sunt plura facta vere ⁊ non interpretatiue, vt in albo corrupto. tunc qñqȝ sunt plura facta vere non interpretatiue vt in iniuria ⁊ damno dato. qñqȝ nec vere nec interpretatiue vt in in furto. casus est hic secundũ Jaco. si vero plures non funguntur eodem nomine nec habent vnicam representationem sem-

b ¶ Collectiuum. adde Bart. in. l. scire debem⁹. in ꝑri. de ver. obliga.

per facta plurium plura eē dñr tāvere ꝙ̄ interꝑtatiue.vt.j.de si ca.si in rixa.ꝛ ibi ꝑ Bar. ¶ Ex his appet.dicit statutū ꝙ pro quolibet maleficio nō denūciato villa teneaꝛ in cētū.pl'es occiderūt vnū.mō q̄rit si ille maleficia nō denūciātur vtrū sit vna pena vel plures: nā istō est vnū maleficiū respectu patiētis,respectu faciētiū sunt plura.Item hic resultat obligatio inter tātos,dico tñ ꝙ plures pene iminēt.ar.l.agraria.j.ō termi.moto. ¶ Simile ōt statutum ꝙ ponit de maleficio impunito iudex puniatur in cētū si qnq3 fuerint occisores ꝛ vnū dimiserit
2 impunitū tenebitur ad integra cētū s3 Cy.hic in lec. ¶ †Tertio dñr pl'a maleficia qñ pl'es sunt offensi seu patiētes qō est verū qñ delictū ꝑncipal'r ꝯmittiꝛ circa ꝑsonas,vel circa vnā ꝑsonā ꝑncipal'r scōo icidēter.tñ ex ꝑposito.j.de iniu.eū q.§.si nupta.sec⁹ si delictū ꝯmittaꝛ ꝑncipl'r circa res.nā est vnū ꝛ res est vna.ar.hui⁹.l.ꝛ est expssuz.j.fur.ce.l.si plures.ꝛ ibi ꝑ Dyn.hoc ꝑsequiꝛ.d.Bar.in.l.iij.§.si plures.de sepul.viol.ꝛ ibi per eum. ¶ Quarto dñr plura vbicūq3 facta sunt diuersi gñis ꝛ forme. nā nō possunt esse idē delictū ex quo essential'r differūt.Fallit vbi plura facta tēdūt ad vnū finē ita ꝙ ex oib⁹ resultat idez effect⁹ ẜm Dy.q ita no.in.l.nūq̄ plura.ꝑbaꝛ.j.ad leg.aql.istud in fine habetis gl.or.C.ō accu.q de criē.hoc ꝑsequiꝛ.d.Bar.in l.nūq̄ plura.ꝛ.j.ō fur.l.inficiādo.§.item infans.ibi viō. ¶ Quīto dñr plura rōne iteratiōis vbi est distinguēdū inter momentanea ꝛ successiua.nā dicūtur momētanea qñ act⁹ nō habēt tractū facti.dñr successiua illa q̄ in se habēt ꝯtinuationē.Exēpluz de ꝑmo in homicidio.nā homicidiū ꝛ ꝑcussio est q̄dā act⁹ qui quātū ad offendētē statim ꝑficitur ꝛ ꝯsummatur nec ꝑt ꝑtēdi in futurū l3 eī duret delictū,nō tamen durat ipse Ictus.sicut gl.elegāter ōt in simili.nā si ꝯtraho tecū iste Ict⁹ statim absoluitur ꝛ ꝯsummatur.vt.C.de si.instr.Ict⁹.tamen ipse Ict⁹ ꝑpetuo durat.ita ōt.j.de acqr.pos.l.j.§.veteris.modo ad ꝑpositū quādo delictū h3 cām successiuam diuersitas tpis nō inducit pluralitatem delictorū.sec⁹ si habeat cām iustam.hoc vero sentit glo.in.l.eū qui.§.in popularib⁹.de iureiurā.hoc dic vt not. Bar.in.d.l.infans.hōi delicta successiua repiūtur nō solum in faciendo s3 in omittendo.nā vna est cōtumacia successiua si durat centū annis.nec plures sunt cōtumacie nisi rōne noui ꝑcepti vel rōne termini.vt.C.de mo.mul.eos.in.l.lecta.si cer.pe.facit qō no.Inn.extra de ꝑb.c.extirpāde. ¶ Sexto dicūtur plura cria qñ ex vno facto resultant plures tituli criminis.casus et exemplū.C.ō acc.qui ō cri.vñ qꝛ ex vno ictu resultāt pl'es ꝑcussiones resultāt plura crimina Exēplū si ꝑcutio cū forchone.vel si ꝑcutio i capite ꝛ descēdit in brachio.vñ dicūt aduocati ꝙ aut statutū pōderat ictū seu actū,vt qꝛ ōt ꝑ q̄libet ꝑcussiōe.Et tūc reputaꝛ vnū factū ꝛ vna pena debeꝛ,aut poniꝛ ꝑ vulnere,ꝛ tūc cōsidera ꝑut in alterū inferꝛ.ꝛ tā vere ꝙ̄ interꝑtatiue erūt plura crimina ꝛ plures pene.s3 Bar.ōt ꝙ i oib⁹ istis casib⁹ plures pene debenꝛ,qꝛ in oib⁹ consideraꝛ ꝑut in alterū inferꝛ.ꝛ ille recipit plures ict⁹.vt.l.si gemma.[a] j.arb.fur.cesa.cōiter seruaꝛ ꝑma opi.vñ si percutio aliquē in pluribus digitis non puniar nisi de vna ꝑcussiōe,qꝛ statutū magis vꝛ pōderare ꝑcussionē actiuā ꝙ̄ passiuā.ar.l.j.in ꝑn.si pars he.pe.vñ dñr plura qñ trāscēdit cōsideratio act⁹ de loco ad locū.qō pōt esse in hoc exēplo.Ictaui eandem rem hic ꝛ Florētie.nam mutatio territorij operaꝛ idem qō mutatio dñij.hoc no.Bar.de furt.si dñiū. ¶ Septimo si cā vel dñium rei circa quā delinquit cōdicitur ꝛ ꝯcurrūt alia q̄ possent de nouo delictum inducere.j.de ꝯdi.fur.sed nec legatarius. ¶ Ultimo qñ vnū factum ad plura maleficia ordinaꝛ.vt.C.ad
3 le.iul.de vi.l.qñ multa facinora. ¶ †Unū vero delictū dicitur multipl'r.[b] Primo ex actu ꝛ fine,qꝛ timor est factū vnicū et finis ꝛ vnica percussio ꝛ vnicū furtum ꝛ hoc est vnū ꝑprijssime, tā natura sicut naturaliter ꝑt3 ꝙ̄ iuris ciuilis inspectiōe:qꝛ ex vnico finali effectu resultāt l3 act⁹ sint plures,vt ex insultu ꝛ ꝑcussione,nā insult⁹ est ꝑparatoriū ꝛ incidēter fictū.vñ hoc solū ꝯsideraꝛ ꝛ insultus cū vulnere tm̄ ꝯfundiꝛ tanq̄ simul cuz ictu, faciēs q̄ddā integrale ꝛ quēdā actū ꝑfectū.nā mot⁹ corporis est necessarius ad ꝑcutiēdū.hoc t3 gl.de acc.q de crimine.ꝛ Dyn. in.d.l.nunq̄ plura.Statuta tñ terrar̄ cōiter disponunt contrarium.tñ d3 intelligi qñ fecit insultū ꝑ aliū actū ꝙ̄ ꝑ percussionem.ꝛ iō in libello debet designari diuersitas actuū:nā vnus ꝛ idem act⁹ numero nō d3 assumi ꝑ insultu ꝛ cā ꝑcussiōis,qꝛ vn⁹ ꝛ idē nō facit act⁹ diuersos. ¶ Scōo dꝛ vnū qñ ex plurib⁹ actibus resultat vn⁹ titul⁹ criminis,vt ex plurib⁹ vulnerib⁹ vnum homicidiū.vt.j.ad.l.aql.l.illud. ¶ Tertio qñ delictū h3 nomen collectiuū ꝛ ex plurib⁹ actib⁹ simul actis resultat illud de iniurijs.l.itē apud.§.ꝯuitiū.Exēplū si statutū ōt si qs blasphemauerit nec adijcit ꝑ qualibet vice.vel si dicit qs verba iniuriosa.nā multiplicatio verborū ꝛ blasphemie simul facte nō facit nisi vnū delictum nec restituit pluralitatē.hoc dꝛ vnū delictū qñ plures delinquūt sub speciale noīe vni⁹.de regulis iur,aliud.§.refertur ¶ Quarto diciꝛ vnū qñ delictū pl'es delinquunt cōmunicato ꝯsilio.vt.j.qō vi aut clā.l.semp.§.si in sepulchro. ¶ Quinto qñ plures delinquunt simul ꝑ vnū puta ꝑ mandatariū.vt in.l.nfa.

¶ Sexto qñ vnū factū astringit plures puta factū mādatarij obligāt mādātē.nā ex vno facto numero q̄libet obligaꝛ.nō enī obligaꝛ mādās ex mādato s3 ex facto ꝑpter mādatū.ꝛ iō nō inspicitur loc⁹ mādati,s3 loc⁹ act⁹ ꝯsummati.ꝛ ita d3 poni in libello ẜm Ja.bu.q ita no.de fideiuſ.l.si vt ꝑponiꝛ.habetis gl.ordinariā.in.l.j.§.ꝑsuadere.de so.cor.ꝛ vide qō no.Bart.in.l.non solū.al's.l.eū.de iniur.facit qō no.Cy.in.l.j.si re⁹.vel act.mor.fu. nec mireris si dico ꝙ ē vnū factū l3 obligatiōes sint plures ꝛ qñ ꝙ sint diuerse agēdi forme,sicut p3 in statutis terrarum q̄ qñq3 aliter puniūt faciētē aliter mādantē.nā est simile.qꝛ interdū est vna obligatio ꝛ plures Ict⁹.de ver.obli.Stichum.§.stipulatio ꝛ vna sñia qñq3 ꝯtinet plures ꝯdēnatiōes.vt.l.j.C.si plures vna sñia.ꝛ vn⁹ libellus est similis in effectu continēs plures ꝯclusiones.de iud.circa.ꝛ de re iud.Paul⁹. ¶ Septimo dꝛ vnum quodā largo mō,puta adulteriū respectu maris ꝛ femine,qꝛ non integraꝛ nisi ex amborū ꝯiūctiōe.vt.l.denūciasse.§.q̄riꝛ.de adult. ¶ Octauo dꝛ vnū rōne tpis.Exēplū,ōt statutū ꝙ ꝑ ꝑrio furto soluat.x.ꝑ scōo suspēdaꝛ.quidā eodē tpe plura furaꝛ nunqd dicaꝛ vnū ꝛ idē furtū primū ꝛ scōm,certe nō idētitate tēporis,
c idētitas tēporis facit vnū furtū videri.[c] vt.ff.de fur.l.eum qui §.idem dicit.ꝛ ibi per Bar.ꝛ est ratio in exēplo ꝑmisso,qꝛ ratio statuti vult augere penā ex ꝯsuetudine furādi.q̄ ꝯsuetudo non induciꝛ instāti.facit.l.iij.C.de episc.aud.ꝛ.ff.de pen.si diutino.
4 ¶ †Ultimo collige regulā talē,ꝙ vnum delictū ꝛ plura debēt accipi sicut accipiꝛ ius ciuile.hoc aūt apparet qñq3 ex rōne,et ideo pōdera vtrū sit ibi aliud verbū distributiuū puta qꝛ dicit ꝑ qualibet vice.nā tūc intendit plura facere ẜm act⁹ repetitos. vt.ff.de termi.mo.l.agraria.Itez caue qꝛ.vj.vij.modus dicēdi vnum nō h3 locū in criminalib⁹ causis,sed in ciuilib⁹.ẜm but. hic nec etiā in ciuilib⁹ mere penalib⁹ nisi qñ resultat obligatio in tertio.sec⁹ si in ipsos vere delinquētes.ẜm Bar,q ita no.in.l j.in fi.si fa.fur fecis.di.sed ꝯ hoc vꝛ nā serui q non defenduꝛ debēt luere in corp⁹.vt.s.l.pxi.tñ ab ista tortura dñs liberat eos, soluēdo solidū pro vno grosso ēt in mera pēa qñ sub noīe vnius delinquit dꝛ vnū factū.qō t3 Dy.vt in sepulchro.tu rñde per hāc.l.i.nā ꝙ serui torqueanꝛ,est vbi nō defenduꝛ,s3 dñs itelligitur defendere soluendo pro vno grosso videtur defendere.

Qui iurisdictiōi.

Iurisdictio ordinaria contentiosa nō pōt exerceri circa seiꝑm nec circa suos.h.d. ¶ In tex.ibi,preest.ordinariū significat.ꝛ ꝑ hoc ꝯriū soluitur. ¶ In.j.gl.ibi.in delegato.hec vera.vt not.j.ō arbi.l.qnetiā. nā mai⁹ ꝑiculū esset in ordinario cū nō possit recusari ꝙ̄ in delegato q pōt recusari ẜm Odo. ¶ In scōa gl.ibi.§.is q.cōtineaꝛ hac appellatione quod notat Archid.vj.q.ij.c.episcop⁹.ꝛ vide ꝙ no.i Spe.de feud.§.qm̄.x.xviij. ¶ In ea.gl.ibi,senatuscōsultū.dic vt ibi. ¶ In ea gl.ibi,lex cornelia.ꝛ vide oīno qō ibi no. alias non intelliges.Item adde quod no.Cyn.in.l.j.c.si rector prouincie.

Bal.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Ciuitas an possit deputare aliquem qui cognoscat in causa ciuium priuatorum.

Qui iurisdictiōi.

Uide Ja.i.l.j.de autho.tu.in spe.de feudo.§.qm̄.x.xviij.vide ꝑ Guil.c.de Iud.l.apertissimi ꝛ ꝑ Cy.de epis.aud.l.si ꝑses.Et qui hic ꝯtineanꝛ appellatiōe seruorū,vide i.l.j.C.si rec.prouin.ꝛ Cy.in.l.ij.C.de edē.
1 ¶ †An ciuitas possit deputare aliquē q cognoscat in causa ciuium priuatorū.dic vt no.C.de sent.q̄ sine cer.quā.l.ij.in fi.glos. ꝛ dꝛ ibi ꝙ sic. ¶ An si qs cū dño castri ibi ꝯhat sortiaꝛ ibi forū conuētiōis dic ꝙ nō,in.l.j.C.de nūdinis. ¶ In tex.d3 imperator cōmittit cā ꝛ se subijcit,vt not.C.de quadrien. prescri.l. bñ a Zenone.ꝛ hoc de honestate,s3 de rigore nō pōt qꝛ nō h3 supiorem. ¶ In glo.fi.ibi ꝛ huius legis.hic nonerat casus omissus sed lege expressus vel contrari⁹ expresso.ideo gl.nō bene dicit.

Qui iurisdictiōi.

¶ In tex.vlti. sibi vide Ja. in.l.j.ō autho.tu. ¶ In text. ibi,neq3 sibi i⁹ dicere.vide Spe. §.qm̄.xi.xviij.vide plene per Gui.C.de iudi.apertissimi.ꝛ vide oīno Cy.C.de epis.au.l.si ꝑses.ꝛ q hic ꝯtineātur appellatione seruorum,vide Cy.in.l.ij.C.de edē. ¶ In tex.ibi,debet Imperator secundo cōmittit causam ꝛ se subijcit:vt no.C. de quadri.prescri.bene a Zenone.ꝛ hoc de hcnestate sed de rigore non potest.qꝛ non h3 superiorem. ¶ In text.ibi,habet.vide Arch.vj.q.ij.eps.

Bald.

Si idē cū eodē.

Quantum ad iurisdictiorem iudicis nō inspiciꝛ cumulatio summarū diuersis actionibus petitarum,sed quelibet consideraꝛ per se.h.d.format.q. quam soluit ꝛ solutionem ꝑbat. ¶ In tex.ibi:actionib⁹ numero vel specie. ¶ In text.ibi,singularum.id est quelibet per se.

¶ In tex.

---

a ¶ L.si gēma.ꝛ ibi viō Anto, in.l.nunq̄.de priua.deli.ꝛ qō ꝑ Flor.i l.itē mela.et in.l.illud.§.si idē.j.ad.l.aqliā.ꝛ ꝑ Ang.aret. in tracta.malefi.ver.percussit.

b ¶ Multipliciter.ad ō Specu.i tit.ō sen.§.ij.x.sed pone instituto.ꝛ ad de ꝙ vbi ex eodez facto insurgunt dño ōlctāq̄ hñt se vt spēs separatas pōt qs de vtroq3 puniri.ita Felin.in.c.literis.in principi.j.colū.de presumpt.

c ¶ Uideri.ꝛ an ꝛ qñ vo si quis plura delicta cōmiserit ex interuallo,ꝛ diuersis tēporibus,plurib⁹ penis puniri possit vide.d.Bart.soci.i cōsil.lxiij.incipien.in presenti ꝯsul.ver.circa secundā dubitationem.in prima parte.

In tex.ibi,intra.melius dicit intra ꝙ infra,qꝛ ītra significat illud qđ sub aliquo claudiꝛ ¶ In tex.ibi,modū.i.metam ꝛ taxationē. ¶ No.cumulationē sūmarū nō fieri lꝫ eodē libello actiones sint cumulate.ꝛ faciebat hic dubitationē quasi attēta forma libelli deberet fieri coaceruatio sūmarū.ista tñ lex determinat ꝯrīū.ꝛ hic no.gl.signat duo ꝯria vnū soluit et alterū non. In gl.ibi,q̄raꝛ.vt ē in actiōe gñali.vt.ꝭ.ꝑ soc.l.ꝑ so.arb. ¶ In gl.q̄ incipit.s.nō facta.ibi.§.pe.so.hic agiꝛ ꝺ exercitio.ibi de ꝑiudicio.vľ alr.h eq̄tas suadebat cumulationē nō fieri,ne fauorabilis ꝛ ordinaria iurisdictio recipiat impedimētū.in ꝯrīū aūt equitas suadebat cumulationē fieri,qꝛ agebaꝛ nō ꝺ iure acq̄sito exercēdo,sꝫ de iure q̄sito tollēdo.ꝛ tex.dicit,ꝙ an fiat cumulatio necne,semꝑ debem9 inclinare in humaniorē ptē ꝛ q̄ maxime facit rē valere.vt.C.de bon.l.sancim9.§.si qs aūt.fm Ja.de bel.ꝛ Ja.bu.ꝛ Cy.ꝛ faciūt ꝑdicta in ar.ad.q.dicit statutū ꝙ bāniti a.c.libri.supra possunt impune offendi.mō q̄dā erat bannit9 ex duob9 maleficiis ex vno in octuaginta.ex alio in.l.q̄riꝛ nunq̄d iste poterit ipune offendi.nā si numeros aggregas ꝛ ꝯponis poterit impune offendi.si aūt diuidis ꝛ separes nō poterit impune offendi.ꝛ hec est veritas,qꝛ ista ps est benignior,ꝛ hoc est ꝙ.x.ꝛ x.nō faciūt.xx.vt.ꝭ.de solu.l.vbi fideiussor.ꝛ ibi no.ꝑ gl.illā ita fuit ꝯsultū ꝑ d.Ray.plagia.de senis. ¶ Ult.q̄ro extra.Tu debes mihi ex cā mille.Ego diuido petitionem ꝛ ex istis mille corā defensore peto.l.vt habeā eū in iudicē mō q̄riꝛ vtrū possum repelli.Gui.de cu.dt ꝙ ego nō possum diuidere,cū mihi imponaꝛ simul necessitas petēdi totū debitū ex eadē cā descēdēs.vt ꝭ.cōmo.l.in cōmodato.§.duab9.ꝙ dic vt no.ꝑ Gui.ꝭ.si cer.pe.l.q̄daꝫ estimauerūt. ¶ Ultimo circa istud prin.q̄ro qđ ecōtrario ponamus ꝙ duo erāt iudices vnus deputat9 a.x.libris infra.ali9 a decē libris.ſ.ille q̄ est deputat9 a.x.libris infra,nō est mihi amic9,vñ volēs agere corā eo peto.xij.corā alio.mō q̄ro vtrū cōperta veritate iste iudex adit9 debeat se ꝓnunciare iudicē incōpetentem.breuiter dico ꝙ ille casus ponitur.ꝭ.eo.cū q̄dā.si bñ inspiciaꝛ.ꝛ in auꝛ.de defen.ciui.§.iudicare.ꝛ veritas est ꝙ non debet pronunciare se iudicem incompetētē, sed agens dꝫ puniri secundum formam illius.§.ꝛ facit instit.de act.§.tripli.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Clericus an possit reconueniri coram laico.

Si idem cū eodem. In tex.apud eūꝫ agi posse.no.in eo.libello diuersas cās intentari. ¶ Not.hic xxx.ꝛ.xxx.nō faciūt sexaginta.de sol.vbi fideiussor.gl.j.Ibi.pone exēplū,ꝛ vide Guil.ꝭ.si cer.pe.q̄dā estimauerūt. Sꝫ quid si corā defensore petā.l.ex maiori summa an fm audiēdus:dic ꝙ nō.ꝭ.ꝯmo.l.in ꝯmodato.§.pe.ar.ꝯ instit.de act.§.si

1 min9.sꝫ ibi iurisdictio aderat,hic nō. ¶ † An cleric9 possit recōuenire corā laico.vꝛ ꝙ sic.in auꝛ.ꝺ sanc.epi.§.reuerēdissimi.Solu.de iure ciuili pōt,de iure canonico nō:ne fraus fiat canoni,nisi faciat se cōueniri,vt cōueniat corā seculari.ꝛ sic de reb9 ecclesie ꝓnūciet laic9,vel dic ꝙ ꝓcedit recōuētio in ꝑiudiciū persone nō ecclesie,vel dic ꝙ ꝓcedit de eodē negotio nō de alio.l.j.ꝺ quib9 reb.ad eūdem iud.eaꝛ.Bal. ¶ In gl.ij.ibi.§.si quis aūt.ꝛ ar.C.de annali except.l.fin. Bal.

Quod si mutue. Reconuētio non ꝑt fieri coraꝫ diuerso iudice de maiori vel minori summa,sꝫ corā eodē iudice ꝑt ꝛ dꝫ fieri.h.d.fꝫ cōem lec. ¶ Et ille.§.legiꝛ ꝑncipalr duob9 modis.ꝑmo i recōuētione q̄ repellit ꝑpter iudicū diuersitatē.scđo in recōuētiōe q̄ admittiꝛ ꝑp iudicis idētitatē,ꝑma lect.subdiuidiꝛ in duas.naꝫ ꝑmo legiꝛ q̄ñ apmo petebaꝛ pl9,a scđo min9.scđo legiꝛ econtra ꝛ fm om lec.no.ꝙ ille q̄ est iudex ꝯpetēs in cā ꝯuētiōis ē iudex cōptēs i cā recōuētiōis ēt si aľs nō eēt sua iurisdictio ꝛ h hec.l.dt. ¶ In gl.j.ibi erim9 sub ꝑside.ꝛ sic ꝑp naturā recōuētiōis iurisdictio ꝑsidis flectiꝛ ad minorē summā q̄ aľs non includebaꝛ in sua iurisdictiōe,vt in auꝛ.de defen.ciui.§.indicare. ¶ In.e.glo.ib,nō ꝑt.ꝯrīū videꝛ q̄si iurisditio nō patereꝛ aliter fieri cum esset limitata.ꝑ l.in minorē summā. ¶ In.e.gl.ibi,ꝺ vtroq3.sicut ergo i ꝑma lec.gl.iurisdictio supior flectiꝛ ad inferiorem:ita hic ꝯ iurisdictio inferior augeꝛ ꝛ ꝓrogaꝛ ad supiorē,qđ no.ꝛ est rō.qꝛ ꝯuētio ꝛ reconuētio ad paria iudicanꝛ,vt extra de mutu.pe.c.ꝑudētiā. ¶ In.e.gl.ibi.C.de iud.ibi loquiꝛ in incidēti.sꝫ certe recōuētio hꝫ naturā cāe icidētis.fꝫ Ja.bu. ¶ In.e.gl.ibi,rogatur.tñ dixit meli9 eēt ꝯuertere terminos i ista lec.vt aduersarius me9 eēt ꝯuēt9,ꝛ ego recōueniēs corā eodē iudice tūc bñ vadūt.Nā ne in ptāte calūniosa aduersariū mei ꝛc.idē tñ est sensus ꝛ rō vtriusq3 expositiōis.ex q̄ no.ꝙ in cā recōuētiōis ñ ꝑt opponi declinatoria fori. ¶ Extra no.ꝙ materia eiusdē iudicis adeundi est triplex.Prio eñ dꝫ idez iudex adiri ꝑp naturā recōuētiōis.ꝛ lꝫ recōueniēs ñ dicat recōuentio sꝫ dicat ꝯuenio tñ cū sit mutua seu reciproca petitio dꝫ cēseri recōuētio vt hic.ꝛ in.c.dispendia.§.re9.de rescri.li.vj. ¶ Scđa materia eiusdē iudicis adeūdi ē ne ꝯtinētia cāe diuidaꝛ.i.ne diuidaꝛ eadē instantia in plures iudices.vt.C.de asser.tol.l.j.in fi.ꝛ.C.ꝺ re mil.l.tñ collatores.§.pe.li.xij. ¶ Scđo accipiꝛ ꝯtinentia cāe.i.ꝯnexitas duarū cārū adinuicem subordinatarum,vt cā petitoriū ꝛ possessoriū.vt.C.si a nō ꝯpe.iu.l.si de ꝓprietate.ꝛ q̄tū ad vtrūq3 membrū materia examinaꝛ.C.de iudi.nulli. ¶ Tertia materia in adeūdo eūdem iudicem est rōne vitāde ꝑplexitatis vľ rōne facilioris ꝓbationis habēde,vľ rōne pluriū ꝑsōnarū sub eodeꝫ gñe iclusarū.ꝛ h ꝓbaꝛ.ꝭ de li.cā.l.cognitio.§.si plēs.ꝛ.ꝭ.de q̄b.reb.ad eūd.iu.e.l.j.ꝛ.ij.et facit.ꝙ no.Inn.ex de ꝯsti.cū.M.ferrarieñ.Ex istis appet ꝙ si duo simul accusant vnū i diuersis tribunalib9 de eodē facto,ꝙ ista tota cognitio dꝫ remitti ad vnū ex eis,ꝛ si vnus iudex alteri non vult deferre.i.ꝙ ipedit ꝓcessus vtriusq3,ꝙ tene menti.ꝛ habes sirē no.i.l.si duas.i ꝑn.de exc.tu.si aūt eēt ꝑmo cognitio corā vno cepta ille ꝑferꝛ i cognoscēdo rōne ꝑuentiōis,vt.ꝭ.de iu.l.si qs postea.cū sua materia. ¶ In gl.q̄ incipit nota non debere.ibi,i ptātē.istō est vex.ꝑ l.tñ q̄ñq3 qs ponit se i ptāte aduersariū,v extra de iureiur.c.q̄ntauallis. ¶ In tex ibi,calū.no.ꝙ presumiꝛ calūniari ille q̄ facit aliq̄d qđ de iure non lꝫ. Bal.

¶ Additio Baldi.

a **Quod si mutue.** a Uide oīno Arch.c.ij.ibi.iij.q.viij.cui9 i agendo.ꝛ iij.q.xj.c.negāda.ꝛ.c.pri9.ꝛ Guil.ꝺ cu.i.l.cū papinian9.C.ꝺ sent. ¶ Sꝫ vsq3 ad ꝙ tps ꝑt fieri reconuentio:rñd.fꝫ Gui.aut corā eo q̄ est aľs ordinari9,ꝛ tūc ꝑpetuo.aut corā alio ꝛ tūc icontinenti,sꝫ añ q̄ sit multū ꝓcessuꝫ i cā ꝛ añ lit.ꝯte.ita no.ipse in auꝛ.ꝛ ꝯfir.Tu dic ꝙ reconuētio sapit naturā emergentis,qꝛ suspēdit diffinitionē cause ꝑncipalis ne fiat de ꝑ se.l.j.in fi.q̄ sent.sine ap.re.et ad hūc effectū dꝫ fieri añ lit.ꝯte Sꝫ si fiat ad effectū suū ꝑncipaliter ꝑp se fieri ꝑt vsq3 ad cāe ꝯclusionē nō post,qꝛ conclusio in cā intelligiꝛ cā finita.vt no.Gui.ꝭ.de mi.l.iij.sꝫ dic vt no.in cle.sepe.ꝛ.§.nō ꝯ.ibi oīno vide Bal.in gl.minore.in ꝑma lec.cā cōuētionis erat maior,recōuētiōis minor.In scđa ecōtra.Et nota iurisdictionē limitatā quoad cōuentionē non esse limitatam quo ad recōuētionē. ¶ In duab9 ꝑmis lec.recōuētio fiebat corā alio ꝛ meie.ꝛ vltia corā eo.ꝛ bñ.Bal. ¶ Ibi,sꝫ sub ꝑside.hoc casu lex ꝓrogat iurisdictionē de maiori summa ad minorē.nam in recōuētione non est ꝓrogatio hoīs sꝫ legis.Bal. ¶ Ibi,ꝺ vtroq3.hoc casu sit ꝓrogatio ꝑ legē ꝺ maiori ad maiorē.Ista ꝓrogatio leg.est q̄dā legis dispositio ꝛ ex accidēti crescit iurisdictio.tñ i eadē iurisdictiōe est ꝛ eadē authoritate proceditur vtrobiq3.Ibi,R.tñ dixit in ꝑcedentib9 lec.ꝺclinabat reconueniens,in hac ꝺclinabat recōuēt9.nō ꝑt ne in ptāte sua sit ne recōueniaꝛ.ꝛ facit ꝺ custo.reo.l.ij.§.fi.ꝛ in auꝛ.ꝺ exe.§.j. Bald.

a ¶ Quod si mutue.q̄r aūt reconnenti ꝓcedat ꝛq̄ñ locū habeat vide,d.mari.so.i ꝯsi.xxxviij.ici.ꝑ dcisi ōe.xv.lx.ꝑncipaliter.ꝛd.bar.sozi.ꝛ ei9 d.mar.siliū in ꝯs.xlj.inci.añ q̄.vs.ij.casu.cū seq.i j.parte.

1 ☞ Inspiciendum est qđ euenire potest.
2 Iurisdictio dicitur quoddam indiuisibile.
3 Agens communi diuidundo an teneatur soluere sportulas.

Si vna. Inspiciꝛ qđ euenire ꝑt ex natura ꝛ aptitudine iudicij moti.h.d. ¶ In tex.ibi,plꝫ ꝙ fiet ꝑ tiū coaceruatio ꝛ ñ ꝯsidereꝛ q̄libet per se nec ob.ꝯ.e.l.j.in ꝑn.qꝛ

1 ibi,plures actiōes.hic vnā,ꝛ ibi no. ¶ † No.inspici ꝙ euenire ꝑt.est istō iō qꝛ iudiciū sine potētia nō ꝯsistebat.vñ ista poten-

2 tia erat idiuisibilis ab ipsa iurisdictione. ¶ † Itē ꝛ ipā iurisdictio reputaꝛ q̄ddā idiuisibile.vt.ꝭ.fa.er.l.i hoc iudicio. ¶ Scđo

b no.ꝙ cľa i fi.posita referꝛ ad ꝑria. b ꝛ ad hoc q̄tidie allegaꝛ.Iste §.hꝫ duas materias.hꝫ eñ materiā spālē.ꝛ hꝫ materiā brocardicā ꝛ gñalē. ¶ Circa ꝑmā māṁ extra gl.q̄ro ꝺ trib9 aut q̄tuor q̄ōnib9,q̄ sunt Gu.ꝺ cu.Pria est ista,caulā iudice minoris sūmme petij rē q̄ tpe petitiōis claudebaꝛ sub iurisdictiōe pēdete iuridicio creuit rei estimatio.mō q̄riꝛ vtrū poterit de hoc ꝓnunciare.ꝛ dic ꝙ sic,vc.C.ꝺ ap.ampliorez.§.fi.ꝛ est ar.ꝙ si decima ꝯmittiꝛ ex forma statuti fm valorez rei intelligaꝛ recte solutū lꝫ res postea creuerit quoad estimationez.ꝛ est veritas.Scđo q̄riꝛ,q̄d si nō creuit res sꝫ creuit actio.puta.l.aq̄lie ꝑp inficiationem Rñ idez,qꝛ h augmentū ñ est ꝑmordiale sꝫ ex accidenti.vt.ꝭ.de peti.he.itez veniūt.§.cū ꝑdixim9.ꝛ.ꝭ.si cer.pe.l.certi ꝯdictio.i ꝑnci.i gl.notabi.fm Guil.ꝺ cu. ¶ Tertio q̄riꝛ.q̄d i annuo debito.q̄ñ simul agiꝛ ꝑ ꝑterito ꝛ futuro,vtrū fiat coacernatio:ꝛ vľ distinguēdū ꝑ.l.C.ꝺ dot.sancim9.§.fi.alij distingūt an sit vna actio vľ plēs.si vna fiat coaceruatio sic.si plēs nō.q̄ñ aūt sit vna vľ plures no.de do.cā.mor.l.senat9.§.fi.ꝛ.ꝭ.de stip.ser.l.seru9 cōis.ꝛ.De vij ꝛ castrēsis peculij.§.vlt. ¶ Quarto ꝛ vltio q̄riꝛ,q̄d in actionib9 arbitrarijs, q̄ hñt vel nō habent a ꝑncipio certā quantitatem vel naturā:Rñd.in habentib9 certā q̄ātitatem.illa inspiciꝛ.vt in.§.nostro.sed in nō habentib9 non pōt inspici id qđ non

3 dum appareꝫ.vt.l.j.ꝭ.de in litem iurand. vbi videas. ¶ † Extra facit iste.§.ad.q.vtrum agens communi diuidūdo,teneaꝛ soluere sportulas seu decimas vel gabellam pro tota re.an pro parte sua.nā hic videꝛ qđ ꝑ tota re.sed credo contrariū ꝙ solum pro parte sua,qꝛ litera nostra loquiꝛ quoad diuisibilē iurisdictionē.sed nos loquimur quoad indiuisibilē cōmoditateꝫ ptis respectu cui9 cōmoditatis soluiꝛ decima vľ gabella ¶ In gl.ij.ꝛ.in fi.§.ispiciꝛ ꝙ euenire ꝑt facile ꝛ frequēter,nō q̄ raro ꝛ

b ¶ Ad primam. adde Card.i cle.j.§.fi.de iure patron.

casualiter vel inspicit qd euenire pt sine alteri⁹ incōmodo ⁊ iniuria, vel dic ꝙ inspicit qd euenire pt ſm ius ⁊ rōnē nō ꝯ ius ⁊l rationē ſm Ja. de bel. Uel dic ꝙ aut pſens stat⁹ rei vel cāe vel persone ordinat ⁊ tendit ad id qd euenire pōt, ⁊ tūc inspicitur qd euenire pt, qr vr inesse de pſenti vt hic. ⁊ in. l. fi. ſ. si ex noxa. cā aga. hꝫ eñ cām de pterito, ⁊ iō ꝯsideratꝭ qd euenire pōt de futuro stāte eadē cā. vt. ſ. de condi. ob cau. l. qd seru⁹. aut pſens status nō ordinabat ad istud qd euenire pt: ⁊ tūc nō cōsideratur. vt in. l. de in lit. iur. ſm Ja. bu. qr de pſenti non erat nec ius nec causa, ſꝫ totū pēdebat de futuro. vt. ſ. de vsur. l. j. post pn. ſm eūdē Ja. q ita no. ſ. de iud. nō quēadmodū. ⁊. C. de fideius. l. j. p eū vel dic lati⁹ ſm Ja. de ra. Cū qrit an inspiciat qd euenire pt. sic distingue, aut loquimur quātuꝫ ad ꝯdēnationē faciēdam, aut quātuꝫ ad cautionē pstandā, aut quātū ad rem impediendā. pmo casu refert, aut loquimur de futuro euētu inspiciēdo, ⁊ non inspicitur. vt. ſ. de iud. nō quēadmo. aut de nō inspecto in cōdēnatiōe deducendo, tunc inspicit. vt. ſ. loc. si qs domū. ſ. j. Scōo casu. s. quātū ad cautionē pstādaꝫ inspicitur qd euenire pt. vt. ſ. de iudi. l. omnibus. Tertio casu. s. quātum ad rem impediendā. aut istud possibile est improbabile ⁊ cōtra rationē, ⁊ nō inspicit: vt. ſ. de pec. l. eo tpe. aut est probabile ⁊ tunc refert, aut de facili contingere poterat ⁊ inspicitur vt hic. aut nō poterat contingere de facili, ⁊ tunc aut non interuenit delictū, ⁊ non ꝯsideratur, vt. ſ. q ⁊ a qb. l. Juli. aut nō interuenit delictum, tunc ꝯtra eū q nō deliquit cōsideratꝭ qd euenire pōt, vt. ſ. de neg. ge. l. diuortio. ⁊ ibi no. si aūt nōdū deliquit tūc nō ꝯsideratur: vt. ſ. ꝺ in li. iurā. l. j. ⁊ hec vera. vbi agim⁹ ꝺ considerādo eo qd euenire potest in eo qd in iure consistit. sed quo ad merū factuꝫ, puta quoad possessionem, nō inspicit qd euenire pt: vt. ſ. qui satis. cog. l. sciēdū. ſ. si fundū. ſm Ja. de ra. ⁊ Cy. hic in lec. ¶ In glos. se. ibi, ſꝫ Jo. qr in dubio vltima. opi. cēset appꝛobata ⁊ nō reprobetur ⁊ multi dicūt de opinionib⁹. Inn. ¶ In ea. glo. ibi, adiudicaretur. qr est illa rō necessaria isti⁹ iudicij. vt ptꝫ inst. ꝺ of. iu. ſ. fi. ¶ In ea. gl. ibi, cū qdā. ſ. fin. ille. ſ. facit p vlt. opi. cū ibi dicat ꝯsiderandū qd includitur sub forma petitionis. ¶ In ea. gl. ibi. ſ. fi. ibi. ſ. fi. vbi dr ꝙ clausula in fi. posita refert ad oīa. nā ibi poterat ad oīa referri, hic nō rōne ꝯtietatis qd declara vt no. ī Spe. de istr. edi. ſ. nūc aūt. v. itē excipe ꝙ talis. vbi vide. ⁊ adde ſm Bart. ꝙ due sunt materie, vna est materia relationis, ⁊ alia est materia repetitiōis. materia relationis est qñ clausula absolute posita ⁊ que stat p se referatur ad oīa vel nō, qd dic vt no. hic. ⁊. C. ꝺ lib. pter. l. j. vbi vide. materia aūt repetiōis ē qñ nō est clausula p se ſꝫ est quedam qualitas vnius clausule, vtrum intelligatur repetita in alijs clausulis. de q materia dic vt no. per Dy. in. l. in repetendis. de le. ij. ⁊ probatur plenarie in. l. pretor. ſ. erit. vi. bo. rap. ⁊ adde qd no. inst. de re. diui. ſ. item lapilli. vbi gl. dicit ꝙ quando clausule non sunt solute sed coniuncte semper fit repetitio quod vlterius non examino nunc.

a ¶ No. vide Feli. i. c. at si clerici. de iu. ⁊ qd ibi dixi in apostil.

b ¶ Confessus vid tu oīno Feti. i. c. at si clerici. in. iij. col. versi. vtrū aūt cū phi. versi. sequen: r

¶ Additio Baldi.

Si vna. In fi. tex. ad que clausula vel relatio referatur vide plene ⁊ vtil'r in Spe. de instr. edi. ſ. nunc autem restat. ver. item excipe ꝙ talis clausula. cū se. ¶ In gl. fi. in fi. aut est eadem ratio ⁊ conditio omnium precedētium, ⁊ tūc relatio seu terminus relatiuus refertur ad omnia aut est ratio contraria vel diuersa, ⁊ loquitur hic. Bal.

Si idem cum. ¶ In gl. que incipit si habens. e. versi. in pma lect. cā ꝯuentionis erat maior, cā reconuentionis minor. in secunda ecōtra. ¶ No. iurisdictionem limitatam quoad conuē. nō esse limitatam quoad recōuētionē. in duab⁹ pmis lect. reconuentio fiebat corā alio ⁊ male: in vltima coram eo ⁊ bñ. In gl. q incipit pone exēplū. eo. versi. ⁊ vide Guil. ſ. si cer. pet. qdā extimauerunt. Sꝫ qd si corā defensore peto. l. ex maiori summa an sꝫ audiendus: dic ꝙ no. ſ. ꝯmo. in cōmo. ſ. pe. ar. contra insti. de ac. ſ. si minus. ſꝫ ibi iurisdictio aderat, hic nō. ¶ No. an cleric⁹ possit recōueniri corā laico, vr ꝙ sic: vt in aut. de san.
a epi. ſ. reuerēdissimi. so. ꝺ iure ca. nō,[a] ne fr us fiat canōi si faciāt se ꝯueniri ⁊ recōueniat. ⁊ sic ꝺ reb. ec. cū laicis. Uel dic ꝙ pcedit recōuētio in piudiciū psone non eccl'ie. vl' dic ꝙ pcedit de eodē negotio nō de alio. l. j. ꝺ qb⁹ reb⁹ ad eūdē iud. ea. ¶ In gl. si habes ibi sub preside. hoc casu. lex. pꝛogat iurisdictionē ꝺ maiori summa ad minorē. Nā in reconuētione nō est prorogatio hoīs ſꝫ legis. ¶ In ea. gl. v. de vtroqꝫ. hoc casu fit prorogatio p. l. de maiori ad maiorē illa pꝛogatio legis, ē qdā leg' dispositio ⁊ ex accidēti crescit iurisdictio, tñ eadē iurisdictioē. ⁊ eadē authoritate pcedit vtrobiqꝫ. In pcedētibus lec. ꝺclinabat recōueniēs, in hac declinabat recōuētus quod non ptne in p tāte sua fit ne recōueniatur. ⁊ facit de custo. reo. l. ij. ſ. fi. no. ⁊ in aut. de exe. ſ. j. ¶ No. in tex. ibi dū dr, apd eū agi. no. in eo. libello diuersas cās intentari. not. hic. xxx. ⁊. xxx. non faciunt lx. de sol. vbi. ¶ No. in ſ. quod si mutue. super ver. mutue. omnino Arch. ij. q. vij. c. ij. et ead. q. xj. prius. et c. neganda. d. Gui. de cu. in. l. cum papin. C. de senten. Sꝫ vsqꝫ ad qd tēpus pt fieri recōuētio: Rñ. ſm Gul. aut coram eo q est ordinari⁹, ⁊ tūc ppetuo: aut corā alio tamen incōtinēti. s. añqꝫ sit multū pcessum in causa et ante lit. cōtesta. Ita no. ipse in aut. ⁊ cōsequēter. tu dic ꝙ reconuentio sapit naturā emergētis, qr suspēdit diffinitionē cause pncipalis ne fiat de per se. l. j. in fi. q snīe sine ap. rescin. ⁊ ad hūc effectū dꝫ fieri añ lit. cōte, ſꝫ si fiat ad effectū suū principaliter ppter se fieri potest, vsqꝫ ad cāe ꝯclu. etiam post liquidatā causam. l. j. C. rer. am. non post qr cōclusio in cā intelligit cā finita, vt no. Gui. ſ. de minori. l. iij. sed dic vt no. in cle. sepe. In glo. no. ix. vbi oīno vide. facit. l. j. de satisd. ſ. In tex. in ver. quātitatē vide. iij. q. xi. c. negāda. ⁊. c. pri⁹. vide oīno C. de cōpē. neqꝫ. ⁊. l. fi. ¶ Not in tex. ibi. ⁊ sane. vide Ja. in. l. j. ſ. de le. j. no. ¶ In tex. ibi, pbabilior. ad q clausula vel relatio referat. vide plene ⁊ vtil'r in Spe. de instr. edi. ſ. nūc aūt restat. ver. itē excipit ꝙ talis clausula conse. Bald.

1 ☞ Malefactor qui cōfessus est maleficiū coraꝫ potestate nō habēte sanguinis iurisdictioneꝫ, an possit ex eadē ꝯfessione cōdemnari mortem per presidem ad quem est remissus.

Magistratibus. Magistrat⁹ municipal's non hꝫ gladij ptātē per quā possit inferre suppliciū ſꝫ potest leuiter coercere. h. d. p hanc. l. dñt hic Cyn. Odof. etiam in lec. ꝙ de iure cōi ptātes terrarū ñ hñt iurisdictionē sanguinis ⁊ idem no. in Spe. de iu. om. iu. ſ. expedito. ver. ergo ptātes. dr tñ Odo. ꝙ ptātes ciuitatū lōbardie hoc habēt p pacē cōstātie. s. ſꝫ gl. in aut. de defen. ciuit. ſ. nulla. in fi. magne glo. dr ꝙ ptātes ciuitatum italie hñt de gñali consuetudine vt dixi vobis in. l. imperium. ¶ In tex. ibi, modica castigatio. in leuibus delictis, vt in aut. de defen. ciui. ſ. audiēt. qd ⁊ vidistis. no. ꝺ. eod. imperiū. adde dicit Ja. but. dummodo corpus non tangat ꝙ esset bene dictum in delegato, non in ordinario: vt in aut. de test. ſ. si vero
1 ignoti. ¶ † Querit hic Guil. de cu. vtrum malefactor qui confessus est maleficium coram ptāte non habente iurisdictionem sanguinis possit ex eadem confessione condemnari ad mortem p presidem ad quem est remissus, arguit p ⁊ ꝯ: finaliter tꝫ ꝙ nō qr corā quo iudice nō tꝫ fcā pbatio, non tꝫ facta ꝯfessio, qr est iudex incōpetēs. ⁊ qcqd fit coram iudice incōpetēti, nō vꝫ, vt. C. ne de sta. defun. si pater. de iniusto testa. l. filio exheredato. ſ. ꝙ si quis. facit qd not. in simili. ſ. ꝺ his qui no. infa. l. quid ergo. ſ. ex ꝯpromisso. in gl. nā ⁊ ipse. quā gl. multum not. ⁊ hoc est expressum extra de iu. c. at si clerici. vbi est tex. no. ſꝫ Inn. vr dicere ꝯtriū, dr eñ ꝙ ꝯfessio facta coraꝫ iudice incompetenti, non pōt renocari corā iudice cōpetenti, sed debet persisti in eadē ꝯfessione. ita dicit Inn. extra de elec. c. cū per inquisitionem. ⁊ in. c. cum snper. de confes. ſꝫ communiter dictum Inn. reprobatur. sed tu dic ꝙ aut loquimur de illa confessione quantum ad proba. aut quantum ad iudicis instructionem. quantum ad pba. non vꝫ confessio. ⁊ ita intelligitur dictum Gui de cu. Sꝫ quantum ad
b instructioneꝫ vꝫ confessio. s. vt possit ex ea torqueri confessus[b] ⁊ cogi ad persistendum in ea. Et ita intelligitur dictum Inn. quod tene menti. ¶ Scōo quero de illa. q. vos debetis scire ꝙ quedam sunt crimina ecclesiastica, in qbus eps imponit penam ecclesiasticam, ⁊ iudex tpalis imponit penam tpalē. mō qritur, vtrum in illo crimine pcessus factus ab epo ⁊ confessio facta coarctet iudicem secularem, an reqrat corā iudice seculari nouus processus. ⁊ dic ſm Guil. ⁊ Bar. ꝙ reqrit nouus processus, qr respectu pene tpalis īstigāde, eps non erat iudex ꝯpetens ſm tex. ⁊ gloss. in aut. de sanct. epi. ſ. si vero crimen. col. ix. ꝙ est no. dignum. ⁊ quotidie contingit de facto in punitione hereticoꝝ.

¶ Additio Baldi.

Magistratibus. An valeat confessio coram non suo iudice. vide hic Gui. in tex. dum dr ꝙ deneganda, Inn. contra. de ele. per inquisitio. Guil. idem ꝙ hic. ſ. de arbi. l. quid tamen. Bald.

1 ☞ Processus factus a delegato non rite an possit ratione consensus partium fundari.

2 Sententia ex defectu iurisdictiōis an confirmetur partium ꝯsensu interueniente.

Eum qui. Delegās dꝫ esse ordinarius. Et dr ordinarius qui certo pest territorio. h. d. istō pncipiū notabile. Et diuidit istō pncipiū ī duas ptes. nā pmo pōit dcm̄ suū. scōo declarat qddā vocabulū. scōa ibi, ingrat⁹. ¶ In gl. ibi, nemo deleꝫ r'lr fallit in delegato a pncipe ⁊ in dlegato ad vniuersitatē cāri. qd dclarabo. ſ. e. solet. ¶ In. e. gl. ibi, itē tertiū vltra pdicta duo: ¶ In ea. gl. ibi, de iurisdictiōe vñ reqrit quoad ꝯpellēdū ꝙ sit ordinari⁹ psone iudicis delegati nedū cāe. ¶ In ea. gl. ibi, adistar tutoris. q dꝫ eē ꝺ iurisdictiōe dātis. ¶ In ea. gl. ibi, in fi. ⁊. e tit. l. j. ⁊ l. pupil. ⁊ de excu. tu. iurispitos. ſ. cū oriund⁹. ¶ In ead gl. ibi, teneat delegatio. sic tꝫ offm̄ tabelliōat⁹ qd ꝯfert imperator no subdito vt ei q ē de terris ecclesie qr ēt nō subdito pt conferri

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ferri officium ⁊ iurisditio. ⁊ hic habes. vt idē not. in l. j. C. qui pro sua iurisdi. ¶ Ja ea. gl. in fi. adde q̄ requiritur quartū. s. q̄ causa sit delegabilis: vt. ff. e. l. iubere cauere. Item requirit quintum q̄ dicam. j. e. l. ff. fi. ¶ Extra ḡro cū delegatio inter dū non tenet rōne delegationis. interdū rōne delegati. interdum rōne cause delegabilis. vtrum si talis delegatio est facta de cōsensu partium valeat necne. ⁊ videt dicendū q̄ nō. ꝓximo per rōnem l. fi. C. eo. l. pniuatorum. Scdo ꝓ gl. ordi. C. de pe
1 da. iudic. l. j. ¶ Scdo ḡro qd de pcessu cause vtrum pcessus fact⁹ a delegato nō rite possit rōne cōsensus partiū fundari. ⁊ dicendum est q̄ nō. p eadem gl. ⁊ per. d. l. pniuatorū. non ob. j. de iudic. l. j. qz ibi aderat iurisditio q̄ poterat prozogari. hic
2 nulla erat iurisditio. ¶ Sed tertio q̄ritur quid de sniꝑ. vtrū snia alias nulla ex defectu iurisditionis cōfirmet partiū cōsen su accedēte ⁊ vt q̄ nō. qz cum pcessus sit nullus, ergo ⁊ snia. vt l. si cum nulla. de re iud. cōtrarium tz gloſ. in. l. j. C. qui pro sua iurisd. per. l. ij. C cōia vtriusq; iudi. vñ post snīam pars q̄ cōsen sit snie non pōt opponere exceptionē indicis incōpetentis, tz ante sententiā sic. sed tu dic q̄ talis snia non vz vi snie. ⁊ si stā tutam est in finibus snie ex ea agi, sed si ptes execute sunt illā snīam tūc valet executio vi cōsensus partium. ⁊ ita loquit. l. ij. C. cōia vtriusq; iudi. ꝑm Jac. bu. alibi adde q̄ etiam vbi nulla exceptio pōt opponi cōtra snīam, tū pōt opponi exceptio iu dicis incōpetentis. vt no. in. c. j. de sequest. pos. ⁊ fru. in cle. ⁊ est gl. singularis. ¶ Quarto ḡro. Titi⁹ cepit cognoscere de qua dam cā tpe quo incepit cognoscere nōdum receperat literas delegationis pendente pcessu recepit eas. queritur vtrum p cessus valeat. gl. nostre dicunt q̄ delegatio supueniens pendē te pcessu nō iustificat pcessus. vt no. C. de iure nāsci. l. instar. li. r. tz cōtrarium notetur in. l. j. C. qui ꝑ sua iurisdi. sed gl. l. instar. est verior. vt pt⁹ ex his q̄ plene no. Jnno. extra de of. dele. pu
dentiam, in magna gl. sed ego nō quero de delegatione supue niente sed de pśentatione literarum, ita q̄ tps date bene precedebat pcessum, sed nō tps pśentationis literarum. in hoc bene niter dico ꝑm Jnn. ⁊ Jldoſi. qō pcessus est null⁹ vt ipsi notāt. extra de rest. spo. ex cōquestione. ⁊ idem tz Arch. ⁊ Jo. and. in c. is qui. de pcu. li. vj. Et iō sis cautus q̄ qū delegatus, pcedit qō appareat p rescriptū delegatoriū. qō sit sibi ante oia pśentatum. vnde Spe. facit ad hoc vnū tit. videlicet de rescripti p sentatione. ¶ Quinto ⁊ vltimo ḡro si delegatio est nulla sed delegatus habebat alias iurisditionē istius cause vtrū teneat pcessus gl. ꝺt q̄ sic: qz qū iudex tz duas autoritates vnā effi caces alterā inualidā tz pcessus rōne autoritatis ⁊ iurisditio nis efficacis. ita tz gl. expresse in. d. l. j. C. qui ꝑ sua iurisdi. quā gl. alibi nō habes. doc. distinguunt quo nomine ⁊ quo titulo ille formauit pcessum vtrum vt delegatus an ex iurisditione vera vel simpliciter. arg. j. de eo qui pro tu. l. quero. ⁊ qz actus
2 agentium rc. l. nō omnis. si cer. pe. sed dicit Jnn. q̄ illa distinctio non est bona qō semp tenet processus vt ipse plenarie no. extra de pbend. cum ex officij. vlt. ad quod id dicam. j. eod. l. si per errorem. Bald.

Vam qui. Jsta. l. tz duas lecturas, ꝑm ꝑ mam. b. d. Delegatus non pōt
3 ferre iurisditionē in tps successoris. ꝑm aliā. h. d. Ultima die officij nō pōt fieri delegatio cęsarū. ⁊ iste lecture variātur timore cōtrarū. d. l. venditor. j. de indic. ¶ In gl. ij. ibi limitabatur biēnio, vt in auf. ō defen. ciui. ff. fi. ¶ In ea. gl. ibi, triēnium. puta dicūt ſe delegatorie pśentib⁹ per triennū duraturis. nā hec verba arctāt iurisditionē non progāt. arctāt, vt etiā re nō integra. tū nō durat iurisditio vl tra tps diffinitū. nō progāt, qz res est integra: nō trahūt iuris ditionē in tps successoris. nō ob. j. mā. si vero nō remn. ff. vbi mādatū collatū post mortē non finitur morte q̄ ex natura rei mādate perpendit. vt no. de jeg. ij. cū pf. ff. meuio. qz ille. ff. fin. loquit qū mandans disponit de ꝓpria ⁊ trāsmissibili. sed iu risditio nō est transmissibilis. vt no. in. l. tutela. j. de tut. ⁊. j. de
3 cur. furio. cui⁹ bonis. ¶ In ea. gl. ibi fit. i. incipiat esse. ¶ In ea. gl. ibi; vel verius. iūge vtrāq; sol. aut initiū iurisditiōis de legare est collatū in tps successoris. ⁊ nō vz. vt in solutione p cedēti. aut initiū collatū est in tps delegantis ⁊ tūc aut res ē integra ⁊ expirat mādatū. ⁊ ideꝫ opaſ finis officij qō mors. vt ff. e. q. aut res nō est integra ⁊ durat tūc mādatū autoritate iuris, nō autoritate mādātis. vt in. ff. iudices. ¶ Extra ḡrif. priores faciunt quoddā ꝓceptū q̄ mihi soluant. ꝛ. p cōseruato res monete, tpe istorū nō fit mihi solutio. nunqd poterit fieri tpe successorū fine nouo mādato? dic q̄ sic. qz illa ñ ē cōmissio: ſ ꝓceptū. vt no. ff. e. ⁊ q̄ ꝓbatur in auf. vt nulli iud. ff. ⁊ boc vo
1 luerem? ¶ In ea. gl. ibi, alij. sic differt a ꝑma lec. qz ꝑm primaꝫ
nō vz delegatio tpe successoris. ſ. istā nō vz tpe ꝑdecessoris. i.
ipsi⁹ delegātis. ¶ In ea. gl. ibi meminisse. illa loquit ante eue
tum successoris. nā pp defectū successoris, ꝑma iurisditio a iu re progatur vt sit idē offm numero ⁊ nō sit offm nouū. vt. ff. de of. pconsul. l, meminisse. q̄ est cōtra. ¶ In ea. gl. in aduētu. ille aduētus ponit ꝑ aduentu in ꝓuincia nō ꝓ initio officij. ¶ In ea. gl. ibi; deponat imperiū. i. claudat iurisditio quo ad exerci tiū sicut est apud nos in officio nostrorū officialium vel ptā tis ⁊ capitanei post restitutionē libroꝝ. qz iurisditio nō est si nita sed clausa est quo ad exercitiū. vñ qō illo tpe fieret nō va leret. no. in auf. de admi. ff. fi. col. vij. ⁊ illa gl. iuris cano. ōt cō trarium. qō nō est sic clausa iurisditio quin posset exerceri. cū adhuc sit in offō. vt no. extra de iurein. ⁊ si xps. in. vj. ⁊ gl. ⁊ boc tz do. Ly. hic in lect. ⁊ quotidie videm⁹ q̄ post restitutionē li broꝝ. i. reassignationē actorū fiunt gdā actus puta insinua tiones, ⁊ recipiuntur denūtiationes syndicoꝝ. ⁊ talia ista tū cōsueuerunt determinari p statuta locorum. ¶ Ultimo adde circa gl. nostrā ⁊ tex. qui legitur ⁊ no. j. de mi. testa. si certaꝝ. §. vlti. vbi not. quod omnes reseruationes expirant finito of ficio. arg. huius. §.

Additio Baldi.

Vam qui. Ibi iudicare. sed si legē cōdendo ppetua ē, tz actio ex eo sit annalꝫ
c. fi. de of. leg. ⁊. l. fi. j. de penis. ¶ Ibi iubere. vide. j. de nulli. test. l. si certarū. §. vlti. ⁊ qō ibi p Jac. de aret. ¶ In gl. ibi finito officio. sic conferendo initiū mandati actio in tēpus of ficij expirat. Bald. ¶ Ibi, imponat. si tamen fert sententiam tenet vt no. Bar. in. c. ⁊ si christus. de iureiur. in antiquis. Ly.

Vam qui. In text. ibi dum dicit eo die. vide
Ja. de mil. test. si certarū. in fi. no. ¶ In tex. in ver. iudicare. sed si. l. cōdēdo perpetua ē: tz actio ex ea sit criminalis. c. fi. de offic. delega. l. fi. j. de penis. ¶ In glo. que incipit puta erat. in versi. finito sic conferendo initium mandati actio in tempus officij expirat. Bald.

1 ☞ Jurisditioni partis ⁊ minoris iudicis, quisq; se submit tere potest.

2 Jmperator si habet litem cum subditis, potest de ipsa lite cō promittere.

3 Submittere ⁊ subrogare, differunt.

1 **Est receptum,** †Pōt qs se subiī cere iurisditiōi pa ris ⁊ minoris iudicis. h. d. ¶ In gl. j. ibi. l. post cer ti. tz ibi oīium qō erat cā impediens nō erat mu tatum nec inflexū, hic aūt rōne submissionis cessabat cā impe diens. ſ. suploritas submissione mutata siue alterata ꝑm Jac. but. vel illud est pp publicā vtilitatē, qz publice vtile est quod lites fine suspitione procedant. vñ tz impator posſit cognosce re de ꝓpria cā. bonestius tū facit cōmittendo vel submittēdo
2 se alij circa illā cām. ¶ † Et est ar. qō si impator tz litē cū sub ditis qō possit de ista lite cōpromittere. vel etiā (qō plus est) se submittere. ⁊ ita fecit impator tpe quo fuit facta paz Con stantie ꝑm Odof. ⁊ Ly. non tū iudicat successori vt. C. de de curio. li. x. l. quidēdū. ⁊ facit ad ꝓdicta extra qui filij sint legit. c. p venerabilē. §. verū. Jtē est ar. qō pape possit iniungi peni
3 tentia a suo penitentiario* qz ei submittit se, ⁊ vide quod not. Arc. xxi. q. j. c. in quibus. ¶ In ead. gl. ibi. l. apud. melius boc probatur. in auf. de man. ꝓinc. vbi de hoc. Sed do. Dy. dicit qō etiam in voluntaria iurisditione potest quis prozogare: ⁊ submittere se: ⁊ facilius in ea quā in iurisdictione contentiosa p id qō no. j. de manu. vin. l. etiā. §. fi. ita tz Dyn. in. d. l. apud. tū doc. cōiter tenent cōtrariū. nō ob. l. etiā. §. fi. quā allegat Dy. qz illa loquit in progatione qū ꝓinatus prozogat. hic loquit in submissione q̄ fit ab habēte iurisditionē, vñ nō posset se sub mittere qū salua dignitate ⁊ honestate sui imperij pōt p se ip sum actum explicare. ar. j. de condi. insti. qz rō. ⁊ tz ita Odof. ⁊ Ly. ⁊ Tho. de formaginis. sequendo gl. qō est multū no. ⁊ fuit de facto in emancipatione quadā ⁊ contendebatur occasione
3 donationum factarum que dicebantur non valere. ¶ † Ulti mo quero nunquid sit differentia inter submittere ⁊ subroga re. dic vt dicam. j. eod. si conuenerit.

Additio Baldi.

Est receptum, Vide in Speculat.
de teste. §. j. versicul. quid si is qui tulit. j. de manumiſ. apud eum. in gl. ⁊ vide qui filij sint legitimi. capitul. per venerabi lem. in glossa verum. ¶ In gloss. maior. ibi. cum affir mes. ibi adest causa impediens. scilicet dominium. hic non. Jac. Bald.

1 ☞ Factum coram iudice incompetenti dicitur nullum.

2 Error iurisditionem prozogari non permittit.

3 Errans non dicitur consentire.

4 Prozogationem, que dicantur impedire.

k

¶ Penitētiario. Adde Feli. in. c. sane. de offi. dele. Sed nūquid papa possit seipsum subijcere iurisditioni imperatoris, vel laici. vide per eū in cōsi. ccc. in pn. ij. col. vers. ex his. de constitutio.

SJ per errorem. Ubi ẽ error ibi nõ ꝓz locus ꝓrogatio iurisditionis.ꝛ pcessus facꝫ a iudice incõpetenti ipso iure nõ tenet.ff.d.hec.l. ¶ Et diuidit in tres partes.qz primo ponit quoddã dictũ:secũdo rũdet obiectiõi in contrarium.tertio ꝓbat suã responsionem.Sc̃a ibi,nec eñ.tertia ibi.cũ vt iul. ¶ In tex.detegit.i.dicerꝫ.qõ ꝓbato error apparet de imperitia.i.nescientia ꝛ p ipsam naturalẽ certũ ẽ qõ nescies nõ consentit.ꝛ vide qõ not.ff.de testa.l.de statu. ¶ Tho.qz quicquid est factũ coꝝ iudice incompetẽti est nullum. ¶ Item nota qõ error non finit iurisditionẽ ꝓrogari. ¶ Item no.qz errãs nõ cõsentit.ꝙ errare.ꝛ consentire sunt cõtraria. ¶ In gl.ñ.ibi,si est cõis.per hoc soluitur cõtrarietas.l.barbarius.ꝛ l.ii,C.de sen.ꝛ interlo. ¶ In gl.de facto.ibi circa iurisditionẽ.hec vera.vnde erat hic defectus fundamenti nec potuit hic lis contestari nisi de facto cũ esset iudex incõpetens.vt.C.ne de sta.defun.l.si pater. ¶ In glos.qui incipit hyperbolice.ibi magis imo minus:qz coacta voluntas,est voluntas.vt in l.si cũ excep.ff.eũ qui.f.qõ me.can. ¶ In pen.gl.ibi.ff.si iniuria.ibi.volebat percutere ꝛ iniuriari.ꝛ in hoc non errauit. ¶ In ea.gl.ibi.ff.si legatari⁹.ibi erat error causę nõ traditionis.vnde circa ipsam traditionẽ erat consensus.vt.f.de cõdi.ob cau.l.iii,ff.subtilius. ¶ In gl.q incipit.i.discooperit.noceat.f.pcessui ꝛ impediat ꝓrogationẽ. non aũt dicat.nocet errãti,qz esset exponere p suũ ad id qõ gl. intẽdit dicere. ¶ In ea.gl.ibi,metitur.hoc verũ.de foro cõpetenti. nõ idẽ in incõpetẽti.ꝛ sic nõ ob.illa rõ. ¶ In ea.gl.ibi cõsensu:quolibet errore cessante vt sequit. ¶ In ea.gl.ibi:dari.i.efficaciter ꝓrogari. ¶ In ea.gl.ibi refertur.tu reproba p tertiã rõnẽ: qz quis post lit.ꝓtest.noceat error iuris errãti.tñ hic nũ ꝙ est lis cõte.sed semp sum⁹ a pzin.cũ lit.cõte.facta coꝝ iudice incõpetẽti fit nulla.hãc rõnẽ assignat gl.in simili.C.de procur. licet. ¶ In ea.gl.ibi.itẽ scõo.j.distinctione certantiũ psonarũ. ¶ In ea.gl.ibi:inter priuatos.vñ loquit de ambob⁹ litigãtib⁹.ꝛ sic nõ sufficit scientia vel ꝙsensus vnius tñ. ¶ In ea.gl.ibi.itẽ tertiũ.ſ.ꝙ p verũ cõsensum etiã ex sola citatiõe sumdetur ꝓrogatio. ¶ In ea.gl,ibi:cõferꝛ.f.quo ad reliquũ ꝓcessum.sed ante lit.cõte.nõ cõferꝛ nisi quo ad actus exercitos quos manifestũ est tenere : qz si nõ tenerẽt nõ posset veniri ex eis ad ꝓtestationẽ qõ est falsum. † Extra no.duo impedientia ꝓrogationẽ.ſ.errorẽ ꝛ metũ in tex.ꝛ gl.est ꝛ tertiũ.ſ.pnia. vt j.eo.si cõuenerit,est ꝛ quartũ.ſ.inhabilitas personarũ.ꝛ quintũ.ſ.inhabilitas causę.ꝛ sextũ.ſ.inhabilitas iudic. que dic vt no.Ly.C.de epi.aud.l.si qui ex cõsensu.in.iii,q.vbi videas oĩno. ¶ Extra qro vtrũ ꝓsumaf ꝓcessum er certa scia. eo ipso qõ est ꝓcessum sine aliqua protestatione ꝛ lata snia.ꝛ solue vt no.in spe.de cõpe.iudi.adi.ff.j.verſi.sed nũquid ꝓsumitur scire.vbi vide. ¶ Ultimo adde ad istam.l.qõ no.Jnno.extra de accu.c.ad petitionem.in.j.gl.

Additio Baldi.

SJ per errorem. Per cõsensu⁹ fit ꝓrogatio. error ergo impedit consensum,ꝛ p ꝙs ꝓrogationẽ ꝛ iudiciũ reddit nullũ.b.d.vid oino.qõ no.Jnnoc. extra de accu.ad petitionẽ.in.j.gl. ¶ Sz nunqd ꝓsumit qs scire ex quo vſ:ꝫ ad finẽ litigaut.dic in spe.de cõpe.iud.adit.ff.j.v.sed nunqd ꝓsumit.prozoga.ꝛ iudiciũ reddit nullũ.b.d.not.ꝛ vide Archd.xxii.q.ñ.in quib⁹. ¶ In tex.quid eñ.vide Jnn.de ꝓscr.c.cũ ex offi.in.g.no.ꝙ simul.ꝛ facit.f.de iudi.l.ij.ff.ij. ¶ In tex.qui imperitia.vide.f.l.de statu.õ testa. ¶ In gl.ff.ibi.l.Barbarius.ibi error nõ excludit consensum. qñ nõ sunt circa idẽ.hic sic.Bal. ¶ In gl.errãt.ibi.l.ij.sed ibi nõ vj ꝙsensus,sed vi cõfessionis. ¶ In glo.detegit.ibi,vt aliud viz.boc verum ceteris paribus.alꝫ secus.vt anf.ꝛ cõsequenter. ¶ In glo.q incipit.hyperbolice.Si cã suspicionis est notoria,an sit necesse eam exprimere, an qui iudicem recusat tenetur petere iudicem coram quo ꝓbet causam recusa.vide per Archid. ff.q.vi.non ita.Bald.

1 ¶ Delegans taliter loquens:delego tibi centum causas in tali castro. an dicatur delegatio ad vniuersitatem causarum.

2 Delegatus ad vnam causam,an possit delegare vnum articulum eiusdem causę.

SOlet. Ualet delegatio causarum tam vniuersalis quã spãlis,quã etiã singularis. Et qñqz etiã dz fieri ex necessitate saltim bone fidei.b.d.cũ.l.seq. Et diuidit lex solũ in duas partes.qz primo ponit qdã dictũ.scõo rũdet cuidã obiectiõi. scõa ibi. nã ꝛ is. ¶ In gl.j.ibi nõ esset nec posset,vt.l.imperiũ. l.iubere cauere. ¶ In ea.gl.ibi dãdi inlam. Et sic vniuersalis cõmissio duo cõtinet cognitionẽ ꝛ subdelegãdi ptãtez ex quo collige quod ẽt delegatus ad vnaz cãm hoc adiecto qõ possit subdelegare,poterit subdelegare.ad hoc facit.j. de serui.rust. pred.l.cũ esset.ff.fi.ꝛ de of.dele.c.is cui.li.vi.hoc tz Huli.de cn. C.de iudi.l.a iudice.hoc tz Ly.ff.eod.l.ꝙ tz Pe.dixerit contrariũ. ¶ In ea.gl.ibi eo casu.ſ.in delegato ad vniuersitatez causarũ. ¶ In ea.gl.ibi species.ꝛ sic est delegatio coarctata ad cognoscendũ,non ad subdelegandũ. ¶ In sequenti gl.ibi vel castra,renoco in dubiuz vtrũ illa delegatio q̃ non respicit totũ territoriũ sed certũ locũ dicatur vniuersalis.qz sicut vniuersalis delegatus põt subdelegare vnã cãm.si nõ est vniuersalis tñc non põt:vt no.in ti.ꝓcedenti.ꝛ hec gl.in illo ꝓncipio vt dicere ꝙ illa nõ sit vniuersalis delegatio sed spãlis.Item no.f.qs ꝛ a quo ap.l.i,ff.fi.ꝛ hoc est verꝫ,qz castrũ ꝛ villa ꝛ similia nosa sunt vniuersitatũ.de le.ſi heres.ff.vltis.fm Huli. de cn.ad hoc facit qõ no.Jnn.extra de sua excõ.grauem.ꝛ de excef.prela.c.dilecta,ad hoc facit extra de re iudi. cũ Bertol-dus.ꝛ hec est veritas cũ ꝛ territoriũ cõferi dicaf qd vniuersale. vt in.l.pupillus.ff.territoriũ.f. de v.sig. ¶ Solu.pone qõ delegans dixit ita delego tibi.g. cãs vertentes in tali castro. an ista dicaf delegatio ad vniuersitatẽ causarũ. Huli. dt qõ il la,est delegatio causarũ spãliũ nõ vniuersitatis,qz vniuersale est ꝙ recipit augmentũ diminutionis.vt.f. de fun.instru.l.lucius.de pecu.leg.l.peculiũ nascif.ꝛ no.f. de impẽ.in rebus dota.factis.l.ꝙ dz.sed illa cõmissio.g.causarũ nõ recipit augmẽtum.itẽ ꝛ diuidit in singularitates.vt.f. de condi.ꝛ de.l.falsa. ff.vlti. ¶ Tertio qritur qd si delegãs dt sic delego tibi oẽs causas tes q̃ vertunf inter titiũ ꝛ seiũ.nã rõne signi vniuersalis.f.oes vf cõmissio vniuersalis fz rõne certarũ pson⁹ vf spãlis.fol. dt Huli.de cn.qõ illa delegatio intelligitur spãlis qz gñale decretum restrictũ est p sequẽtia ꝛ habeꝫ ꝓ spãli. de vi.ꝛ oleo le. l.ff.ſ.cui dulcia.ad Trebel.l. Lucius.q̃ habebat.fm Huli.de cn. ¶ Quarto qritur qd de illa forma delego tibi oẽs causas mutui q̃ vertuntur in tali castro vf esse delegatio vniuersalis quo ad personas indefinitas sed spãlis quo ad causas,sed rideo ꝙ ista delegatio in rõne causarũ nisi esset aliter limitata ad spes cũ cã mutui est genus, cũ dicaf oĩbus sub se contẽtis fm Huli.de cn.ꝛ adde ꝙ no.ꝙ Dy.de pecu.leg.l.seruo manumisso.ꝛ ẽt ꝙ ibi per alios no.ꝛ facit.f.l. proxi. ¶ Quinto ꝛ vltimo queritur vtrũ delegatus ad vnã causam possit delegare vnum articulum eiusdẽ cause.ꝛ dico ꝙ nõ.ne cognitio vnius causę diuidatur.vt.C.de iudi.l.nulli.ꝛ anf.ad hec.fm Huli.q ita ponit.C.de iudi.l.a iudice.ꝛ Ly.refert hic l lec. ¶ In gl.i. sequẽti.ibi nõ ꝓsus.i.nullo mõ. aliud eñ est cõmittere aliud est amittere.f.de iud.l.iudiciũ solmt.Bal. Additio Baldi.

SOlet. Uide ꝙ no.C.de libe.cau.l.filiũ.in gl. j. qõ dicitur.ibi de iudicis dandi licentia.vide qõ no.in.c.is cui.de offic.deleg.lib.vj.Bald.

SOlet prętor. ¶ In tex.super v.ꝓtor.vi de qõ no.C. õ lib.cã.l.filiũ. in glo.j.in pzin.v.ſ. ꝛ vide plene de materia huius.l. in Spec.de iu.dele.ff.supereſt.per totum.ff.vbi circa materiã istam inuenies ꝙ pluraliter allegatur. ¶ In text. mandata. no.ꝙ exceptio obijcitur delegantꝛ nõ ob.delegato, qz erat psonalis suspicionis fm alleg.in mar.ti.de iudicibus.ꝛ hoc verum,si nondũ erat obiecta:tunc eñ dic vt in.c.iudex ab. de of. deleg.lib.vi.ꝛ an frater fideiussoris possit esse delegatus in cã principali.dic vt in ff Dar.tit.de iud.in fi.renet quod sic.

PRętor. Cum gl.ꝛ necessariã.ibi.l.ſi. hic est vn⁹ casus spãlis ſ quo ordinarius recusat, ſ. rõne officii adnocationis.tñ si non vult recusari deleget.qõ no.Sc̃s casus est ob inimicitias capitales.vt C. de lib.causa.si pariter.Tertius casus est.in.l.j.C.si quacũqz pdi. pote. ¶ Extra vide vbi materiã.l.nfc.examiat Jnn.de of.or. irrefragabili.ꝛ vide qõ no.C.de li.cã.fi filiũ. Additio Baldi,

PRętor. Uide plene oĩno de materia hui⁹.l. in Spe.de iudice dele.ff.supeſt. per totum.vbi circa materiaz istã inuenies ꝙ plenissime allegaui.vbi hec lex glossatur p Jnn. de of.or. irrefragabili.ꝛ in Spe.de accesso.ff.fi.in fin.ꝛ vide qõ no.C. de quadrien.preſcri.l.fi. ¶ In tex.instam causam.vide Jnn. extra de testibus.dilecto.in gl. ad hanc questionem.ꝛ vide in Spe.de reſcri.presen.ff.fi.ver.quid si is qui nullum.Bald.

PRętor. In tex.super verſi.suscepte.hic est causus specialis ꝙ ordi. recusetur.alter ẽ ob inimicitiã.de lib.caus.si pariter. Itẽ in casib⁹.c.si q̃ cũ.no. Itẽ alius.C.de assel.l.ii.ꝛ in mar.Alb.ti.de ind.Bal. ¶ Prorogantes iurisditionem possunt penitere vsq; ad litem contestatam.

Proceſſ⁹ nou⁹ an possit fundari ex irritato pcessu ex pte cã.

Si conuenerit.

1 Non cõsentit. adde Frãare.l.l.ff.vir. de æqui. poſ.

1 **Si conuenerit.** †Prorogantes iurisditionez pñt penitere vsqz ad lit.cõt.h.d. ¶ In gl.ij.ibi vsqz ad litis conte. nõ vsqz tũc durat facultas penitẽdi ⁊ ipediẽdi reliquũ processum. nõ obst.j.de iu. sz ⁊ si susceperit.in prin.qꝛ ibi cõsentiebat in suũ iudicẽ hic in nõ suuz. Et si tu dicis qđ si vnus erat iudex ad qđ requirit cõsensus. Rñ.qꝛ re⁹ habebat exceptionẽ declinatoriam fori ex aliquo priuilegio,cui vr renũtiare p quecũqz actũ consentiat in iudicẽ. vt plene no. Inn.de re ind.c.inter monasteriũ.⁊ Arc.iij.q.ij.offerat.⁊.iiij. q.iiij.c.nullus.⁊ Bar.postea refert de re iud.l.qdã ꝯsulebant. vbi vide per eũ.¶ In pen.glo.ibi.§.verũ.ad idẽ facit.C.de excep.l.fi.⁊ ibi vide qđ no.p Cy.¶ In sequenti gl.ibi nocet actori.⁊ no.s.e.si p errorẽ.¶ In ea.gl.ibi ⁊ nõ esset clarius.dic qđ vbi fuit pactũ iurisditionis nõ declinande ibi nõ est ꝓprie ꝓrogatio sed remotio cuiusdã obstaculi.Et dato qꝫ esset prorogatio nõ est ꝓrogatio iurisditiõis sz vsus ⁊ exercitij. vñ notabiliter ait Inn. qꝫ facili⁹ ꝓrogat exercitiũ qꝫ iurisditio,qꝛ nõ ẽ adeo graue.vt ipse no.in.c.prudentiã.§.sexta.in magna glo. extra de of.dele.⁊ vide eũdẽ Inn.e.ti.significasti. in vlt.gl.vbi apperit materiã huius.l.¶ Extra oppono de.l.ẽ receptũ.s.e. vbi ille q se submisit nõ pt penitere.sz ꝓrogando iurisditionẽ q submittit se ꝫ nõ hz locũ pñia.dicũt doc.⁊ Cy.refert,qđ ibi fuit fctã submissio iudice pñte ⁊ acceptãte. hic iudice absente fuit fctã simplex ꝓrogatio.istud ẽ diuinare.vl' dic qꝫ ibi fuit facta cõmissio ex necessitate quadã, qꝛ nõ erat ꝯgruũ qꝫ submittens cognosceret de cã ꝓpria,hic ex volũtate.h so. non satisfacit qꝛ illa.l.loqtur ñ solũ in pncipe,sz in iferiore.tertij dicũt qꝫ aliud ẽ se submittere aliud ẽ ꝓrogare,qꝫ nõ vr verũ p.l.j.j.đ iudi.oĩ đt si se subijciãt.⁊ iõ tu aliter rñde qđ in.l.ẽ receptũ. durauit ꝯsensus vsqz ad lit.ꝯt.hic nõ.qđ tene mẽti.¶ Itẽ op.ex qꝫ nõ habeat locũ pñia.p.l.titiũ ⁊ meuiũ.§.j.de admi.tu.so.ibi nõ fuit ꝓrogata iurisditio sz collata solutio đbiti vbi forũ sortit đ iure cõi.nõ p ꝓrogationẽ,sic qꝛ iudex hz iurisditionẽ suo iure.vt.j.de ac.⁊ ob.l.ꝯtisse.¶ Ex pdictꝫ collige qtuor casus. Iterdũ fit submissio vbi sunt opin.iterdũ fit ꝓrogatio.iterduz renũtiat priuilegio fori seu exceptiõi đclinatorie fori.iterdũ cõfert solo in locũ certũ.¶ Sz qđ si ꝯferat solutio ĩ locũ nõ certũ dic vt no.p Buli.đ cu.j.đ ꝯsti.pec.si duo.Et p đclaratione isti⁹.l.viđ qđ no.i spe.de cõpe.iu.adi.§.j.v. sz qđ erit ꝫm eos.⁊ v.sz nũqđ pt declinare.⁊ v.sz qđ si sit pactũ ⁊ vt vbicũqz.⁊ per
2 Cy.C.đ epa.au.l.iij.q.⁊ l.l.si q ex ꝯsensu.vbi oĩno viđ.¶ † Ultimo circa.l.nostrã qro vtrũ irritatio ꝓcessit ex pma ꝓrogatione ⁊ possit fundari nou⁹ ꝓcessus.đ h dic.vt no.Bul.đ cu.j. đ cõsti.pec.l.l.eũ q.alle.p casu.l.qꝫ đteẽ no.j.de accus.l.hos accusare.§.h bñficio, vbi vr qsi expressuz qđ ĩ nouo ꝓcessu nihil opet illa ꝓrogatio. Extra qrit an ꝓrogatio iurisditiõis post lit.ꝯt.supueniẽs firmet pteritũ ꝓcessuz. an vo opz qđ đ nouo inchoet.vr qꝫ sit necesse qꝫ ĩchoet đ nouo.qꝛ iudiciũ fuit male ĩchoatũ.vñ nõ hñ de fine ppendit.vt.C.q da.tu.pos.l.ĩ vniuersis.ad idẽ facit.qꝛ vbi ẽ defect⁹ iurisditiõis ꝯsensus partiũ nihil operat vt plene dixi.s.e.eũ q.ꝯriũ tñ no.ĩ gl.ordi.C.vbi de cri.agi opz.l.j.vbi hẽtis gl. singularẽ q đt qꝫ ille cõsensus ꝓrogãtiũ retro fingit qđ ẽ no.nõ ob.s.e.eũ q.qꝛ loqt eo casu qñ iurisditio ñ pẽdet ex ꝯsensu ptiũ. h aũt loqt ĩ ꝓrogatiõe q pẽdebat ex ptiũ ꝯsensu.qđ tene mẽti.⁊ ađ qđ no.C.đ iu.om.iu.l.j.

Additio Baldi.

Si conuenerit. Quid si promisi soluere vbicũqz petieris:an añ litẽ cõt.possum đclinare forũ qsi nõduz sit petitũ.dic qꝫ nõ.qꝛ talia vba nõ ĩportãt ꝯditionem vt.l.si decẽ eũ petiero.ꝫm Fed.đ seal. Quid si pmisi iudiciũ suscipere vbicũqz petieris.dic qꝫ ĩportat ꝯdõnem ⁊ añ lit. ꝯte.possũ đclinare forũ vt h.rõ dñe ponit de ac.⁊ ob.l.ꝯtisse.vide Inn.đ of.arch.dilecto.in gl.ad hãc.q.vide Innoc.vbi declarat gl.hãc.l.de of.deleg.significãtib⁹.in vlt.gl.¶ In tex. cõpellit,qꝛ nõ ẽ ex h ius aduersario qsitũ.sec⁹ post lit.cõte.qꝛ tũc ꝯsensus trãsit in ꝯctum inter ptes.j.de peculio.l.iij.§.scribit.⁊ ẽ rõ.j.de pac.l.ius publicũ.nũqđ ẽ rõnabile qđ đr de clericis ꝫm canones.ex đ fo.cõpe.si diligẽti.ĩ.c.significasti. Rñ. sic,qꝛ qñ supior reseruat sibi ius in priuilegio nõ pot inferior renũtiare ĩ pĩudiciuz supioris.⁊ idẽ si supior reseruasset alteri qꝫ sibi.vt.j.de pac.l.inter đbitorẽ. Itẽ nõ vz act⁹ fact⁹ a subdito ex quo ẽ ab eius supiore ĩterdict⁹ ergo ⁊c.¶ Dicit Inn.qꝫ periculosius ẽ ꝓrogare iurisditionẽ qꝫ vsum ei⁹.de of.del.prudẽtiã.§.sexta.in gl.magna.viđ Inn.đ fo.cõp.dilecti.dic subtili⁹ iõ vz pactũ de nõ declinãda iurisditiõe,qꝛ pot qs renuntiare iuri suo.Sz de dãda iõ nõ vz,qꝛ nõ pot priuat⁹ dare iurisditionem lit.ꝯte.iõ vz.qꝛ lex dat. cũ declinatoria nõ possit opponi lit.ꝯt.Bal.¶ In gl.ibi.sz ꝫm nos ⁊c. Idẽ Suid.đ su.sepe intelligit hoc de nuda,ꝯuẽtione sec⁹ đt in vestita ĩ spec.de cõpe. indic.adito.§.j.v.sz erit ꝫm eos.⁊ adde eo.§.v.sz nũqđ pot declinare.Itẽ ꝓcedit hec.l.qñ pactũ ẽ sup iurisditiõe conceptũ. sec⁹ si sup ipsa re deducta in ꝯctuz vt si ꝓmisi soluere vbicũqz inuenirer.eo.§.vs.qđ si sit pactũ vt vbicũqz.nã hec ꝯuẽtio est pars ꝯctus.sz pmo ẽ pars iudicij futuri ⁊ ab actu iudicij pot recedi lite nõ cõte.C.de ap.si qs libellos.⁊ adde eo.§.v.qđ si pmisi p stipulationẽ.¶ Itẽ an iste ꝯsensus magis valeat si emanat ĩ iudicio qꝫ ex.¶ Itẽ vide omnino p Buli.j.de nõ nu.pe. l.si duo.¶ Item vide Cyn.C.de epi.aud.si ex cõsensu.in.iij.q. Bald.¶ In glos.fi.in fi.dic qꝫ aliud est consentire in nõ suuz iudicem vt hic, aliud in suum iudicem qui poterat declinari vel recusari,vt ibi secundum Alb.in materia titul.de iudi.

1 ☞ Cõsensus an magis valeat,si emanat ĩ iudicio, qꝫ extra.
2 Act⁹ fact⁹ a subdito,ex q ẽ ab ei⁹ supiore ĩterdictũ,an valeat.

Si conuenerit. ¶ In tex. nemo cõpellit.ob.C.de test. nullum.vide Cy.vide Inn.de of.arc. in glo.dilec. ¶ In gl.ad hãc qõnẽ.vide Inn.vbi glossat hanc lec.de of.dele.signifi.in vlti.gl.in tex.sup v.iurisditio.đt Inn. qꝫ piculosius ẽ ꝓrogare iurisditionẽ qꝫ vsum ei⁹.de of.dele. c.prudẽtiam.§.sexta gl.magna.⁊ vide Inn. de fo.cõpe.dilect. dic subtili⁹,iõ vz pactũ de nõ declinãda,qꝛ pot qs renuntiare iuri suo sz de dãdo iõ nõ vz: qꝛ priuat⁹ nõ dat iurisditionẽ lite cõtestata.iõ nõ vz.qꝛ.l.dat cũ declinatoria non possit opponi post lit.ꝯtest.¶ In tex.sup v.cõpelli.qꝛ nõ est ex hoc ius aduersario qsitũ.secus si post lit.cõte.qꝛ tũc consensus transit in cõtractum inter partes.vt.j.de pact.l.iij.§.idẽ scribit.⁊ est rõ. j.de pac.l.ius publi.¶ In tex.in v.si cõuenerit. Idẽ Buli.de su.Spec. hic de nuda cõuentione secus đt in vestita.in Spec. de cõpe.indi.aditio.§.j.ver.sed qđ erit ꝫm eos. ⁊ adde.eo.§.v. sed nunqđ pot declinare.¶ Itẽ procedit hec.l.qñ pactum est sup ipsa re deducta in ꝯctu vt si ꝓmisi soluere vbicũqz inuenirer.eo.§.ver.fi.Quid si sit pactũ vbicũqz,nã hec conuentio est pars ꝯctus, sz prima est pars iudicij futuri ⁊ ab actu iudicij pot recedi lit.nõ conte.C.de ap.si quis libellos.⁊ adde eo.ver.
1 sed quid si pro stipula.¶ † Item an ille consensus magis valeat si emanat in iudicio qꝫ si extra. ¶ Item vide Buli.q dat nonum intellectum huic legi.C.eo.l.nemo.⁊.j.de cõstit.pe.l.si duo.⁊ vide Cy.C.de epis.aud.l.si qs ex cõsensu.in.iij.q.¶ Rñ quid ẽ rõnabile qđ canones dicũt de clericis.extra de fo.cõp. si diligenti.⁊.c.significasti.rñ.qđ sic. qꝛ qñ supior reseruat sibi ius ĩ priuilegio nõ pt ĩferior renũtiare ĩ pĩudiciũ iurꝫ supioris ⁊ idẽ si supior reseruasset alteri qꝫ sibi.vt.j.đ pe.ĩter debitorez.
2 ¶ † Item nõ valet actus factus a subdito ex quo est ab eius superiore interdictum ergo ⁊c.

1 ☞ Forum originis,an transferatur per matrimonium.
2 Nobilꝫ nupta populari,q ad pẽas maleficiorꝫ,erit popularꝫ.
3 Quis,an possit effici clericus post maleficium commissum.

Cum quedam. Ubi ceptũ ẽ iudiciũ ibi executionẽ ⁊ diffi
a nitionẽ meret.ñ ob. qđ rei domiciliũ sit mutatũ h notabiliter đt. Et tria facit,qꝛ pmo loqt đ exec. snie. Scđo loqt de ꝓcessu cãe. Tertio ponit dictũ gñale.i.dictũ in specie extẽdit ad gen⁹.scđa ibi, sz ⁊ si tertia ibi.qđ gñaliter.¶ In tex.ibi,exeq possit.s.p pnũtiãtẽ.¶ In tex.ibi,añ.s. mrimoniũ. ¶ In tex.ibi.cognitionẽ.i.litẽ ĩchoatã seu motã. ¶ In tex.ibi h.i.mutatio domicilij.¶ No.qꝫ siue sit ꝓcessus ĩchoat⁹ ⁊ cõsummatus siue ĩchoat⁹ ⁊ nõ ꝯsummat⁹.tñ trãslatio iudicij nõ fit sz ad eũdẽ iudicẽ ptinet executio ⁊ cognitio. scđo no.qꝫ p mrimonium mutat forũ.s.quo ad inchoãda,non quo ad inchoata.¶ In gl.j.ibi,ꝯcubina.idẽ in nõ lgie nupta. alibi tñ vxor ⁊ ꝯcubina eqparant.vt i.l.itẽ legato.§. itẽ interest.v.parui.de lega.iij.sz ibi loquit q ad affectionẽ nõ q ad ea q veniũt ex dispositiõe legali. ¶ In gl.iij.ibi.l.ea q.vbi no.qꝫ nõ requirit cohabitatio,qꝛ nex⁹ mrimonialis vinculi hz trãslatare forũ.ñ cohabitatio.vñ ẽt si vxor ducat virũ.qđ qñqz fit. tñ nihilomin⁹ sequit forũ viri nõ ꝯ vir forũ vxoris. Sz qđ đ spõsa traducta ad domũ spõsi.tex.i.d.l.ea q.đt qꝫ nõ mutat forũ.istud ẽ verũ.tñ adijcit forũ nõ rõne mrimonij. qđ nõ ẽ, sed
1 rõe facti ⁊ al.⁊ ẽ domiciliũ volũtariũ.¶ † Sz qro vlteri⁹ vtrũ p mrimoniũ trãsferat forũ originis sicut forũ domicilij dubitatũ ẽ:qꝛ origo ñ pt đleri.vt.j.ad munic.l.assumptio tñ gl.notabilit đt qꝫ tãta ẽ virt⁹ mrimonij qꝫ forꝫ originꝫ tollit nouũ acqrit.vt no.C.đ muni.⁊ orig.l.pe.li.x.⁊ tene mẽti illã gl.Et p dicta sunt va qꝫtũ ad iudiciũ.sz qꝫtũ ad onera fiscalia q appellant munera.dic qꝫ psonalia subit ĩ loco mri. pĩmonialia ĩ loco vbi possidet.⁊ fruct⁹ pcipit.vt.C.đ anno.⁊ trib.l.j.C.đ incolis.l.cũ neqz.C.đ mulieri.⁊ ĩ q loco.l.j.li.x.Et qđ iurꝫ đ reb⁹ p
2 eã datꝫ ĩ dotẽ.dicvt ibi no.⁊.j.đ stipẽ.l.neqz.¶ † Sz qđ dicem⁹

a ¶ Meretur. Et an ⁊ quando iudiciũ vbi ceptũ ibi finiri debeat, viđ tu late Feli.in c.ex tenore.ĩ fi. text.vbi cepti. j.de rescript.

a ¶ Naturalis. Adde Feli.in c.j.de sponsa.⁊ qd ibi dixi in apostil.

b ¶ Imprimit̃. Sed qd de homicida per papam ad epatũ promoto.vide Inno.in.c.cũ nostris.de cõces.prebend.⁊ Bar.ĩ.l.Barbarius.de of.preto.

c ¶ Reputari. De quo vide per Feli.in.c.postulasti.in princi.j.col.de foro compe.

q̄tũ ad alios effect⁹. vtrũ nobilis nupta populari quo ad pe
nas maleficiorũ erit popularis.vel forẽsis, nupta ciui quo ad
maleficia reputabit̃ ciuis.hic em̃ reperiunt̃ due qualitates in
eadẽ persona.s. qualitas naturalis ⁊ qualitas accidẽtalis.seu
qualitas natiua.⁊ qualitas datiua.⁊ vr̃ ꝙ ĩspiciatur qualitas
a naturalis[a] vt.C.de his q ve.eta.impe.l.fi.in ꝯriũ ꝙ ĩspiciatur
qualitas accidẽtalis q̃ ẽ posterior.vt.ĩ.de postul.l.j.§.bestias.
Et inst.de rerũ diui.§.ceruos.Preterea tex.dt.C.d muri.leg.
l.ĩgenue.ꝙ pdit splẽdorẽ gñis q̃ nubit minori,sʒ q̄tũ ad deuʒ
oẽs equales sumus.⁊ equales erim⁹.s.limus erimus.⁊.e.ti.l.
edicimus.dt ꝙ pdit natiuũ decus.si eʒ dt tex.ꝙ vir nobilitat
vxorẽ.vt.C.de incolis.l.mulieres.⁊.C.de digni.l.mulieres.er
go qualitas mariti dʒ ĩspici.ad idẽ facit.l.j.⁊.ij.C.de vxo.mi
li.⁊.s̄.de sena.l.femine. So.aut rõ statuti põderat naturã aut
accidẽs aut dubitat̃ si põderat naturã inspiciã qualitatẽ ori
ginis.si põderat accidẽs inspiciã qualitatẽ accidẽtalẽ,vt.ĩ.de
cap.di.tutelas.in rõne sui.scdo casu inspiciã qualitatẽ magis
fauorabilẽ.ar.ĩ.de cõdi.⁊ demõ.l.qd traditũ.¶ In seq.gl.ibi.
1 l.vbi.sʒ vr̃ qd lʒ nõ fuerit iudiciũ ceptũ.tñ ista puella possit cõ
ueniri sub prio iudice: ita ꝙ puentio de qua hic loquit̃: nihil
operet̃: vñ vr̃ obstare.C.e.l.ij.Sol.ibi loquit̃ cũ domiciliũ mu
tat̃ volũtarie,hic qñ mutat̃ ex necessitate.s. ex dispõne legali.
Et fm hoc facit ad.q.de eo q post ꝯctũ assumpsit clericatum.
nã cũ p hoc mutet̃ forũ ex necessitate pp puilegiũ ordinis cle
ricalis ꝙ nõ possit ꝯueniri sub iudice quẽ merebat̃ tpe ꝯctus
id est sub seculari.Scdo mõ soluit̃ istud ꝯriũ ꝙ.l.ꝯria loquit̃
in foro rõne ꝯctus:hic cum ex alia cã quod ẽ diuinare. Sʒ in
xta hoc q̃ro qd si forũ mutat̃ rõne delicti puta notari⁹ vl mer
cator cassus est de matricula:vtrũ rõne pteritorũ ꝯctuũ pote
rit cõueniri sub cõsule pmo.sub quo nũc non est. Guli.de cu.
dt ꝙ si cõuenit̃ rõne illius artis seu officij,cõuenit̃ sub pmo si
ex alia cã nõ.ita no. Guli.de cu.C.vbi de cri.agi opʒ.l.j.⁊ vide
ꝙ no.in.l.nemo põt.ĩ.de leg.j. Extra q̃ro econtra vtrũ possit
conueniri sub nouo iudice. Vbi gratia perusin⁹ cõmittit deli
ctum aufugit ⁊ iuit Florẽtiã ⁊ ẽ effectus ciuis illius ciuitatis
vtrũ poterit ꝯueniri de isto delicto corã ptãte florẽ. ⁊ vr̃ ꝙ sic
sicut posset ꝯueniri ex ꝯctu.vt.d.l.ij.C.e.parificant̃ em̃ malefi
cia ⁊ ꝯctus q̄tũ ad forũ:vt.ĩ.de iudi.l.oĩm.in ꝯriũ ẽ ipsa vitas
qr maleficiũ cõsiderat̃ nõ solũ respectu partiũ sʒ respectu rei
b publice.⁊ iõ nõn põt accusari vbi nõ offendit.⁊ illa ẽ snĩa spe.
in ti.de cõpe.iudi.ad.⁊ pbat̃ p ar.de illo ephesio exultãte.de q̃
habes in.l.ij.s̄.de orig.iu.¶ In ea.gl.ibi,vbi.ẽ suũ p̄rimoniũ
vel bona.¶ In gl.ibi ad lr̃as.hoc verbũ ẽ ponderãdũ.⁊ cum
de facto ꝯtigisset in quadã snĩa lata Florẽtie ꝙ victor cũ sola
snĩa sine lr̃is iudicis iuisset pistoriũ. ibiqʒ petisset executionẽ
bonorũ rei ibi existẽtiũ,qr non portauit lr̃as pmi iudicis fuit
Cy.ꝯsulẽte repulsus.vt refert hic in lec.ar.ꝯ.ĩ.de iud,argenta
riũ.§.noĩe.¶ In ea.gl.ibi in fi.ibi.§.pe. hoc pleni⁹ declara.vt
3 no.Inn.ex̃ de fo.cõp.postulasti.vbi oĩno vide. ¶ †Extra in
ducit̃.l.nr̃a ad.q.de illo q post maleficiũ fact⁹ ẽ cleric⁹ ad eui
tandũ penã statuti.de q̃ q̃stio.dic vt no.p Jo.and.in.c.j.d ob.
ad rõcinia.p Cy.C.de epi.⁊ cle.aut̃.cã q̃ fit.tãgit̃ p Jac.d are.
ĩ.iudi.solui.iã tñ.⁊ p alios do.de.l.hos accusare.§. h bñficio.p
Bar.ĩ.l.j.d penʒ.q tãq̃ posterior pleni⁹ examinat vbi videas.

1 ☞ Veritas petitionis quãtum ad iurisditionem iudicis, non est examinanda.

Quoties. Quo ad iurisditionẽ iudicis forma peti
tionis nõ debiti q̄titas inspicitur.h.d.
1 †No.ꝙ q̄tum ad iurisditionẽ iudicis nõ ẽ examinanda veri
tas petitionis.sed solũ ẽ attẽdẽda forma libelli.⁊ qd ⁊ q̄tuʒ pe
titur.¶ In gl.sua ibi in autoris.⁊ sic habebit iudicẽ ad votũ
⁊ bñplacitũ suũ etiã mentiendo sic.⁊ põt diuidẽdo puta petẽ
do certã q̄titatẽ ex maiori summa qr nõ q̄tũ debet̃ sʒ quoties
petit̃ inspicit̃, veritas tñ debiti nõ põt examinari ante lit.ꝯt.
Et iõ nõ põt hoc opponi ad iurisditionẽ.⁊ ita tʒ Bar.sʒ Cy.
⁊ Guli.de cu.in.l.qdã extimauerũt.si cer.pe.dicunt ꝙ summa
eiusdẽ debiti nõ dʒ diuidi tu dic vterqʒ bene loquit̃ vñ si exce
ptio opponat̃ de incõpetẽtia iudicis inepte excipit̃.⁊ ita intel
ligitur Bar.si aũt exceptio opponat̃ actori. ꝙ nõ põt diuide
re.tñ apte excipit̃ ⁊ diuidẽs repellit̃ vñ lis ẽ in forma excipiẽ
di.⁊ ita intelligit Guli.de cu.⁊ Cy.qd tene menti.¶ Sʒ pona
mus actor q adiit iudicẽ minoris summe diuidit petitionẽ h
mõ dico ꝙ titi⁹ dʒ mihi qnqʒ q̃re peto eũ ꝯdẽnari i.x.sic qr q̃ꝰ
plures libellos format vt habeat iudicẽ quẽ summ̃ cumulat̃
ĩ vno libello ñ haberet.rñ. ꝙ ille repellit̃, qr qñ plures summe
ex vna cã nascunt̃ oẽs ĩnicẽ ꝯgregant̃,vt.s̄.e.l.si idẽ.§.fi.¶ In
ea.gl.ibi si idẽ.ĩ fi.fo.h ñ pt ꝯsiderari forma future ꝯdẽnatiõis
qr ẽ penit⁹ icerta.vñ h nil d p̄senti respicit futurum ibi sic pʒ Cy.
¶ In ea.gl.ibi,sʒ lʒ.so.ĩ.l.nostra ẽ iõ qr iudex d sua iurisdõne
dʒ ẽẽ cert⁹ a pncipio ñ aũt expectare pbationẽ facti pncipalis
ad pcedẽdum cũ nõ expectat̃ pbatio, sed ad cõdemnãdũ sic.
Et no.istum.§.⁊ est ꝯ accusatos qui anteq̃ litẽ contestent̃ vo
lunt infrigere libellũ,nã pcessus dʒ fieri fm libellũ.ꝯdẽnatio
vel absolutio fit postea fm tenorẽ pbationis veritatis. Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Caracter,an inferatur per monachatum.
2 Homicida,si ordinetur,an habeat priuilegium clericale.

Cum q̃dã. Vide Inn.de off.dele.significa
sti.in magna gl.⁊ Gul.C.vbi de
rõ agi opʒ.l.ij.⁊.C.e.l.iuris ordinẽ.vide Jac.de are.
ĩ.iud.sol.l.iam tñ.in pn.vide qd de m̃rimonio inter infideles
ꝙ no.ĩ.l.j.ĩ.de rit.nup.no.Inn.ꝙ loc⁹ in quo qs tenet̃ ad resi
1 dẽtiã dʒ p domicilio reputari.de puil.ex ore.Bal. ¶ †Utrũ
p monachatũ inferat̃ caracter.no.Inn.de sacro inter p̄sby.vi
de in Spe.de reo.v.Itẽ cleric⁹.⁊ v.seq.vide.l.igit̃.de libe.cã.
In v.quoties.vide Inn.extra d iud.citeriori. Gul.ĩ.si cer.pe.
2 l.qdã estimauerũt.†Querit̃ de homicida si ordinet̃ vtrũ ha
beat puilegiũ clericale.⁊ vr̃ ꝙ sic:qr caracter ĩprimit̃.lʒ irregu
laris.vt no.Inn.extra de schismati.c.j.ĩ gl.magna.⁊ vide qd
ipse no.de tẽp.or.qd trãslat⁹.⁊ de aposta.c.j.vide Jo.an.d ob.
ad ratioci.c.j.Itẽ vide Gul.de ꝯsti.pec.eũ q.In gl.qualr.in
fi.vide Inn.de ap.pastoralis.¶ In gl.idẽ credim⁹.⁊ hic sub
tiliter ⁊ plene examinata.vt no.Inn.extra de fo,cõpe.postu
lasti.¶ In gl.fi.ibi si idẽ hic p̄sens status ⁊ futur⁹ euẽt⁹ sunt
ꝯrij,ibi nõ,Ideo hic in ipso inspicit̃ initiũ in.§.sʒ lʒ.Ibi ĩspi
cit̃ finis,hic initiũ.Rñdeo ꝙ iudex dʒ esse certus de sua iuris
ditione non certificandus de futuro.Bald.

Cum q̃dã. In text.ibi dũ dt puella vide oĩ
no Gul.C.vbi d ratioci.agi opʒ.
l.ij.In tex.in v.iudicẽ.vide oĩno Gul.C.e.l.iter ordi
nẽ.In tex.in versi.deinde.vide oĩno.ĩ.de leg.ĩ.l.nemo põt.⁊.ĩ.
dico in memoriali.In tex.in ver.ea q̃.vide Jac.de are.ĩ.iudi.
sol.iã tñ.in pnc.In tex.ibi.in v.alteri⁹.vide qd de m̃rimonio
inter infideles.ꝙ not.in.l.j.ĩ.de rit.nup.¶ In text.ibi dũ dt,
an poris qd de bigamis.vide p Cy.C.de in rẽ v.aut̃.sed q̄uis.
¶ In tex.ibi,quoties.vide Inn.ex̃ de iud.ceterũ.⁊ vide oĩno
in tex.ibi,ad iurisditionẽ.Gul.ĩ.si cer.pet.l.quidã exti.¶ In
tex.ibi dũ dt cũ qdã.vide Inn.d off.dele.significasti.ĩ magna
gl.In tex.sup vbo qdã.¶ Querit̃ d homicida si ordinet̃ vtrũ
b habeat puilegiũ clericale.⁊ vr̃ ꝙ sic,qr caracter imprimit̃[b] lʒ
sit regularis.vt no.Inn.extra de schis.c.j.ĩ gl.mag.⁊ vide qd
no.Inn.de tẽp.or.ꝙ trãslatũ.vide Inn.de ap.c.j.Itẽ vid Jo.
an.de obli.ad ratioci.c.j.Itẽ vide Gul.de ꝯsti.pe.eũ q.vbi po
nit an pcessus annullat⁹ possit opari sup pñti.In text.in ver.
iudicẽ,no.Inn.ꝙ loc⁹ q tenet̃ ad residẽtiã dʒ p domicilio re
c putari.[c] de priuil.ex ore.vtrũ p monachatũ inferat̃ caracter.
no.Inn.de sacri.inter p̄sbyteros.vide in Spe.de reo.v.itẽ cle
ric⁹.in sequẽti.⁊ vide.l.igit̃.de li.cã.⁊.ĩ.iud.solui.l.iã tñ.in pn.
p Jac.de are.in gl.q̃ incipit sʒ vbicũqʒ.in ver.cũ in ius ⁊ subti
liter examinat.vt no.Inn.de foro cõp.postulasti.vide Inno.
de ap.pastoralis.in gl.idẽ credim⁹.in gl.q̃ ĩcipit,sic ꝯrio.ĩ ver.
si idẽ.hic p̄sens status ⁊ futur⁹ euẽt⁹ sunt ꝯrij.ibi nõ.iõ hoc in
initio inspicit̃ ante nõ.¶ In ea.gl.in v.si.sed ibi ĩspicit̃ finis.
hic initium.Ratio,qr iudex dʒ esse certus de iurisditione sua
non certificandus de futuro. ¶ In gl.que incipit,siue dicas.
super ver.dicas. hic queritur quis dabit clericum tutorẽ lai
co. dic ꝙ simul debent conuenire iudex ecclesiasticus ⁊ secula
ris.vt no.Cy.C.de epi.⁊ cle.aut̃.presbyteros.in additio.⁊ tan
gitur istud de auto.tuto.§.vt autem.

1 ☞ Iudex extra territorium, an possit cognoscere de proro
gatione partium,de vno territorio ad aliud.
2 Delinquens extra territoriũ,an ligetur statuto sui territorij.
3 De delicto criminoso extra territorium, an possit inquiri cõ
tra subditum.
4 Pena,an debeat imponi fm statutum iudicis inquirentis.
5 Subditus,an possit citari extra territorium.

Extra. Extra territoriũ iurisditio nõ ptẽdit̃
⁊ vltra summã taxatã iudex volẽs co
gnoscere impunne ꝯtẽnit̃.h.d.Et diuidit̃ in duas
partes. In pte pma iudex excedebat suam iurisdi
tionẽ respectu territorij. In scda respectu summe.scda ibi,idẽ
est. In gl.ij.ibi,siue dicas,ponit tres ĩtellectus siue sensus lr̃e
vt pʒ ex gl. ¶ In ea.gl.ibi,iter nõ suos.vt.ĩ.si qs ĩ iusvo.ñ ie.
l.ex quacũqʒ.vbi de isto articulo plene no.⁊ adde qd no.ĩ.iud.
sol.vir bonus. ¶ In ea.gl.ibi.§.pe.not.s̄.e.l.cũ q̃dam puella.
In ea.gl.l.fi.j.rñ.sed ĩ secũdo rñso signatur illa.l.p contraria
ad hanc,sed responde ꝙ secundũ rñsum illius.l.loquit̃ in de
legatione cause, nõ in cognoscẽdo.nã delegatio nõ reqrit par
tium informationẽ, nec disceptationẽ.lʒ fiat extra,confert̃ ad
intra.fm Pet.quod verbũ Cy.multũ no.⁊ videbis inferius.

In gl.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ In gl.vl.ibi,proroget.tunc nõ est supra sed intra virtute ꝓrogationis. ¶ In ea.gl.ibi:nil valere:qꝛ snīa non põt pro pte valere:quo ad idem ca.h3 enim naturā indiuidui: vt quantum ad essentiam non possit scindi ſm doc.sed respectu diuersorum capitulorum possibile est ꝙ sententia in vno valeat, in alio nõ valeat.vt.ĩ.famil.ercis.quedam mulier.⁊.ĩ. de iurepa. carmelia pia.⁊ hoc prout loquimur de nullitate.si vero loquimur de iniquitate.certū est ꝙ põt esse pro parte equa.⁊ ꝓ parte iniqua.⁊ sic per iudicem appellationis.pro parte confirmabitur,pro parte infirmabitur.vt.C.de ap.ampliorē.in princi. ⁊ hec est veritas.⁊ hanc glo.tenet Guli.de cu.C.quando ꝓuo. non est necesse.l.cū certa ratione.facit qd̄ habes.ĩĩ.q.vĩ.c.diffinitiua.versic.item cū certa.⁊ ibi no.tñ vr̄ habere gl.contrariā.s.ꝙ snīa possit pro parte esse nulla.C.de re iudi.l.ĩĩ.ad idem.de exce.do.l.apud celsum.§.item.qꝛ Cy.⁊ alij doc.tenent istā glo. alijs reprobatis est tñ verū qd̄ ille gl.loquuntur in diuersis casibus.nā illa loquitur vbi esset defectus iurisditionis.glo.que est in.d.l.ĩĩ.loquitur vbi erat error calculi.vñ vr̄ sententia valere quatenus non erratur. breuiter non recedo ab alijs doct. qꝛ dico ꝙ non valet in aliquo propter vitium pronuntiationis.argu.ĩ.de excus.tut.l.qui testamento. ¶ In ea.gl.ibi.l.in hoc iudicio.illa.l.in prima parte sui dicit ꝙ snīa non potest diuidi quantum ad actū ⁊ formam pronuntiandi sic.ĩ.de arbitr. quid tñ.postea dicit ꝙ non potest pro parte valere,⁊ sic etiam nec quo ad effectum pronuntiari. vñ bene ꝓbat id ad qd̄ allegatur. ¶ In ea.gl.ibi ampliorē.§.fi.ibi fuit ab initio iudex cõpetens.hic non. ¶ In ea.glo.ibi de dona.sancimus.ibi loquitur in contractu hic loquitur in snīa. nā nec instantia nec snīa debet diuidi.vt probatur.ŝ.eo.l. si idem cum eodem.§. finali.

¶ Extra in.l. nostra queritur de infrascriptis questionibus.

1 ¶ † Primo an extra territorium possit iudex cognoscere de prorogatione partium de vno territorio ad aliud territoriū. ¶ Secūdo queritur vtrū delinquens extra territorium ligetur statuto sui territorij. ¶ Tertio queritur an d̄ delicto cõmisso extra territorium possit inquiri cõtra subditū. ¶ Quarto q̄ritur si potest inquiri qua.l.veniat puniendus. ¶ Quinto q̄ritur an extra territorium possit citari. ¶ Sexto queritur si sunt duo iudices, quorum vni veniat applicanda certa quantitas, alij maior quantitas vtrum illo casu possit fieri ex vna causa diuisio. ¶ Septimo queritur si ex dona.regis vel exēp. quis debeat redire ad iurisditionē pro certo tēpore. vtrū hoc veniat considerandum scd̄m tēpus delicti an ſm tempus processus.que q̄stiones formant̄ hic ꝑ Cy.in repetitione huius.l.

¶ Uenio ad primā.q. breuiter queritur vtrū prorogatio possit
a fieri de loco ad locum.[a] ⁊ qd̄ illa prorogatio non possit fieri probatur sic.aut in aliquo territorio iste ꝓcedet vt delegatus aut vt ordinarius.vt delegatus nõ,qꝛ iurisditio ꝓrogata est eiusdē speciei ⁊ qualitatis cū persona.ar.ĩ.de pac.do.l.inter socerum.§.cum inter.⁊ no.ĩ.de iudi.l.ĩĩ.ꝑ doc.Nõ vt ordinari⁹; qꝛ iurisditio ordinaria non extēditur extra territoriū. vt in.l. nostra.⁊.C.de decur.l.duūuirū.li.x.⁊.ŝ.de of.vr.l.fi. de constit. vt animarum.in fi.l.vĩ.xviij.q.ĩĩ.epi.nõ eñ põt in alieno territorio ꝑ tribunali sedere:vt plene no. extra de of.dele.c.nouit. ad idem.qꝛ oīs officialis fines sibi cõmissos seruare d3 ⁊ non transgredi vlterius vt.C.de exact.trib.l.missi opinatores.§.ĩ. ⁊.C.de appari.ꝑ.au.l.ĩ.⁊ de exe.⁊ exac.l.ĩĩ.li.xĩĩ.⁊ vtrobiq3 no. ad idem.C.de testis.test.oīa.⁊.l.cõsulta diualia,⁊.C. de episc.⁊ cleri.l.repetita.⁊ a cõtrario sensu facit.c.cū ep̄s.de of.or.li.vĩ. In contrariū sic probatur.l.cauetur qd̄ officium tutoris põt de vna prouincia ad aliā ꝓrogari ꝑ pactū.vt.ĩ. de sol.l.q̄ro.ergo idē a simili in officio iu. Preterea iura simpliciter loquūtur ꝙ põt fieri ꝓrogatio vñ intelligā de qualibet spē ꝓrogationis ēt de loco ad locū.vt.ĩ.de iud.l.ĩ. Preterea ordinarius h3 iurisditionē volūtariā extra territoriū.vt.ŝ.de of.procon. l.ĩĩ.ergo põt ꝓrogari in hac.q.sunt tres opi. Quidā simplr̄ negant dicētes ꝙ ꝓrogatio nõ põt fieri. ⁊ habēt ꝓ ĩpossibili qd̄ quis sit ordinari⁹ ibi vbi non h3 territoriū.qꝛ ordinaria iurisditio coheret territorio vt in.l.fi.C. vbi ⁊ apud quos. Secūda opi.est ꝙ illa ꝓrogatio nõ possit fieri nisi iudex illi⁹ territorij patiat̄ vel ꝑmittat,qꝛ eo inuito non l3 in alienū ingredi.⁊ hoc t3 Ja.d̄ are.ĩ.de vsuf.leg.l.heres.⁊ ꝓbat̄ qꝛ iudex territorij est maior in suo territorio vt no.ĩ.de manu.l.apud eū.ergo ꝓhibere põt nec d3 contēni.ar.C.de decu.l.curiales.ṽ. nec extimare. Tertia est opi. Pe.ꝙ etiā iudice territorij inuito t3 ꝓrogatio:qꝛ lex ꝑmittit.vñ iudex illius territorij nõ põt ꝓhibere.nā nec ex hoc sua iurisditio ledit̄.⁊ hoc t3 Pet.C.de epis.aud.l.si q ex cõsensu.in.v.q. Guli.de cu.ĩ.de iudi.l.ĩĩ.si iudex.opi.Jac. de are.est qd̄ nõ possit fieri ordinario loci ꝓhibēte.q̄ mihi pl⁹ placet. ¶ S3 iuxta hoc q̄ro vtrū iste q cognoscit in alieno territorio ꝑ prorogationem quo ad modū procedēdi.i.quo ad ordina. iudicij vel quo ad decisionē sequat̄ statuta sui territorij an loci vbi cognoscit.⁊ vr̄ ꝙ loci vbi iudiciū fit.vt.C.de emãc. lib.l.ĩ.⁊.C.que sit longa consue.l.ĩ.contrariū est verū qꝛ idē est, ac si cognosceret in ꝓprio territorio.⁊ ibi fingitur esse ⁊ cognoscere ⁊ hoc ꝓbatur per gl.ordi.in.c.ĩ.in gl.que incipit tēporalem.de foro cõpe.in cle.qd̄ not.⁊ si dicat̄ qd̄ põt valere processus.cū non sedeat in loco consueto.vt in.l.pen.ŝ. de iust.⁊ iur. Respon.ꝓpter cõsensum partiū hoc est.nā ⁊ volūtate partiū põt omitti loc⁹ solitus causarū.facit.C. q̄n ⁊ qñ iudex.l. si vt ꝓponis ꝑses ꝓuincie cū certum locū.⁊ ꝑ hoc dico ꝙ l3 maior sindic⁹ istius ciuitatis deberet sedere ſm formā statutorū. vt in volta sancti Herculani.tñ qd̄ facit alibi in palatio sue habitationis si nõ opponit̄ a partibus de incõpetētia loci v3 ⁊ tenet qꝛ tacite vr̄ ꝓrogare iurisditionē de loco ad locū sciēdo ⁊ non opponendo.arg.in.l.ĩĩ.de iuris.om.indi. qd̄ tene menti.

2 ¶ † Uenio ad scd̄am.q. vtrū penalia statuta ligent subditos
b delinquētes extra territoriū[b] ⁊ qd̄ nõ ligēt vr̄ primo ꝓbari ꝑ l.nostram ꝑ quā hic textus d̄t rotunde in.c.vt animarū.§. statuto.de cõstit.li.vĩ. ad idē qꝛ consuetudo loci delicti d3 inspici nõ alia vt in.l.saccularij.§.sunt quedā.de extraor.cri.in c̄triu3 vr̄ expressum.ĩ.de decre.ab or.fac.l.fi.C.de euictio.l.ĩĩ.C. de cõmer.⁊ mer.l.mercatores.⁊ quotidie fiunt statuta si quis extraxerit bladū extra districtū puniat̄ in.x.nā illud delictum consummat̄ in egressu territorij.⁊ sic extra territorium.vt no.ĩ.de vsufr.l.arboribus.§.Julianus. So.canoniste dicūt ꝙ statutū nõ ligat extra territoriū.legiste distiguūt vt refert Cy. ꝙ aut pena adijcit̄ facto ꝓhibito de iure cõi. ⁊ tūc ligat̄ subditus extra delinquēs aut ꝑ statutū inducit̄ nouū delictū qd̄ non erat de iure cõi.⁊ tūc secus qꝛ impune fit extra territoriū.non ob.c. vt animar.§.statuto.qꝛ executio nõ põt fieri extra territoriū. ⁊ ita loquit̄ ibi in pena que trahit secu3 executionē. sec⁹ aūt in pena q̄ nõ trahit secū executionē.l3 pariat obligationem.⁊ t3 ad illū tex.ꝙ rñsionē nõ vidit Cy. ¶ S3 cõtra istā dist.vr̄ expressum in.d.l.fi.C.de decre.ab or.fa. nā ibi ꝑ statutū inducebat̄ delictu3 de nouo.⁊ tñ d̄t ꝙ ligatur subditus existēs extra territorium.rñdet Bar. ꝙ istud est iõ qꝛ a statuto hoc nominatim cauetur secus si statutum loqueret̄ simplr̄:qꝛ tūc nõ vr̄
3 disponere de his q̄ foris fiunt.qd̄ no. ¶ † Circa tertiā.q.an de delicto cõmisso extra territoriū subditus possit inquiri.dicit Odof.ꝙ nõ ⁊ primo,qꝛ inquisitio respicit principaliter iniuriam publicā.secūdario iniuriam priuatā.sed res publica cui ꝓsidet iudex ingrēs nõ fuit offensa.q̄ cessat inq̄sitio. Preterea sufficit hoc nullo iure caueri.qꝛ cum inq̄sitiones sunt regulariter ꝓhibite.vt no.ĩ.de adul.l.ĩĩ.§.si publico.casum omissum intelligimus ſm ius cõe.sufficit ergo qd̄ nulla.l.dicat ꝙ possit inquiri.de mu.⁊ ho.l.rescripto.§. si qs accusatorē. ¶ Tertio ꝓbatur qꝛ nõ extendit̄ vlterius officiū q̄ iurisditio.vt dixi in.l.ĩ.ŝ.e. s3 iurisditio nõ extendit̄ extra territoriū,ergo ⁊c. in cõtrariū determinat Cy.disputādo,qꝛ nos videmus qd̄ si cõmittit̄ delictū in ecclesia,iudex secularis ingrit.vt.C. d̄ epi. ⁊ cle.l.si qs in hoc gen⁹. ⁊ tñ ecclesia nõ ē de iurisditiõe iudi.secularis. Preterea paria sunt ꝓcedere ꝑ accus. ⁊ ꝑ inq̄sitionē. nec differunt,nisi quo ad ordina.iudicij. vt no.insti.de pub.iudici.in prin. s3 quo ad ordinationē iudicij inspicit̄ locus iudicij vt superi⁹ probaui.ergo ⁊c. Jo.an. Guli.de cu.⁊ Azo.in fi. sui operis tenēt opi. Odof.qd̄ nisi statutum expresse dicat qd̄ possit inquiri d3 delicto extra cõmisso nõ ingrit̄ de eo. Bart. tenet opi.doc.sui.s.Cy.ꝑ narrationes ꝓdictas.⁊ qꝛ.l.ĩ.C. vbi de cri.agi op3 nõ distinguit inter accusationē ⁊ inq̄sitionē.vñ indistincte d3 intelligi qd̄ credo veri⁹. ¶ Illud tñ no.ē ſm oēs
c ꝙ delicta extra cõmissa aggrauāt[c] cõmissum intra territoriū. vñ q fecisset plura furta extra territoriū posset suspēdi ꝑ vno furto cõmisso intra territoriū, qꝛ furta extra territoriū cõmissa faciūt eū famosum.⁊ quocunq3 vadat sequunt̄ eum. vt not.
4 ĩ.de post.ex ea cā. ¶ † Uenio ad quartā.q.qua q̄rit̄,an imponetur pena,ſm statutū iudicis ingrentis an ſm statutū illius loci vbi fuit delictū perpetratū.an ſm ius cõe.⁊ vr̄ ꝙ ſm ius cõe.vt.C.vbi sena.vel cla.l.ĩ.in v̄bo publicis subiungit̄ legib⁹. ¶ In c̄triū ꝙ debeat puniri ſm statutū qd̄ viget in loco delicti, Casus est in.d.l.saccularij.§.sunt q̄dā,ĩ. de extraor.crimi. Preterea pene ĩpositio respicit decisionē cause.s3 quo ad decisoria inspicitur locus delicti,sicut locus c̄ctus vt.ĩ.de euic. si fundus.in hac opi. Bar,d̄t ꝙ imponat̄ pena ſm statutū qd̄ viget in loco delicti.vñ in.q.ꝓcedēte l3 iudex ingrat ſm sua statuta qꝛ hoc respicit ordinationē.tñ puniet ſm statuta aliena. s.loci delicti.ſm eū ꝑ hoc gl.ē ordinaria.in.c.ĩ.in glos.tpale.de foro cõpe.in cle.d.Cy.t3 oppositū ꝙ puniet ſm statutū ꝓpriū, qꝛ h3 inde offiñ ⁊ iurisditionē ⁊ formā. ⁊ ꝓbat hoc.qꝛ si ingrat̄ de delicto cõmisso in ecclesia ꝑ iudicē secularē certe nõ puniet ſm ius cañ.sed ſm ius ciuile.⁊ sic seruat formā.l.sibi date.⁊ tñ

a ¶ Ad locum. Uide tu.dom. Alex.de imol. ⁊ Pau. de ca. ĩ.l.d̄ di.§.q̄q̄. ĩ. de condi.ob causam.⁊ eundem Bal.in.c. fi.de prob.feu. ali. per Fede. vers.quero an vasalli.

b ¶ Extra territoriū. Uide oino. d. Alex. de Jmo. hic ⁊ Paul.de cast. ⁊ Frā. Ar.in.l. cunctos.C. de sum.tri.⁊ Fel. in.c.cum a nobis.de sen.exc. ⁊ Fede. de sen. in cõsil. ĩĩ. vbi t3 ligare.⁊ do. Alex. de imo. in cõsi.iij.ĩ.parte.⁊ Jo.de lig. in trac. de sen. excom. versic. cõsequenter q̄ritur quid. v̄s. examinādo an statuta.

c ¶ Aggrauāt. Adde tu Fel. in.c. sicut.in.ĩ. col.ver.glo. in ver.adulterio. de testi.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

istud delictum erat cõmissum extra locum iurisdictionis ⁊ allegat Ly.p casu i aut.vt liceat mat.⁊ auie.§.fi.C. de adul.aut. sed quis. ¶Sed quomodo tunc rñdet ad.l.saccularñ.§. sunt quedã.rñ.qõ ibi procedebatur in loco delicti hic alibi.nã cum pena statuti porrigatur ad delinquentẽ extra,ꝑm eum ergo il la pena dz imponi.sed andi in quo est difficultas, qr ꝑm hoc i decisione cause nõ expectamus locũ delicti. sed rñdeo ꝙ imor qr cum statutũ extendat se ad locũ delicti ibi ex eo statuto subditus ligatus fuit.⁊ ibi viguit statutũ quo ad eum sic.ergo diuersi iudices diuersis legibus habẽt ꝓcedere vnusquisq; ꝑm suum statutũ.⁊ melior erit conditio occupantis ꝑm Ly.§ hoc vltimam dic vt no.Jac.de bel.C.vbi de crimine agi op§.l.j.in q.per eum disputata.vbi determinat Jac. de bel. ꝙ vtercq; dz offensus.⁊ ꝙ occasione vnius delicti possit exbanniri de plurib⁹ locis.ſ.de loco originis ⁊ delicti,qõ not.est ar. ad hoc.l.ij. C.de spõſa.⁊ idem tenet Bal.§.vbi de cri.agi op§.l.j.in.q.cõtrarium sentit in.l.iij.§.de of.ꝑſi.⁊ ibi expresse cõtrariu⁹ tz.d. Huli.de cu. ¶Sed no.ꝙ Ly.etiã aliter sentit in.l.ista in lect. mẽbranarum.circa qõ videre potes.q.disputatam per.d. Zil.

5 MCCCLXXXIJ. in ciuitate Padue. ¶Quo ad.v.ꝓcũ an sub
a ditus possit citari extra territoriũ mittendo nunciũ vel epi- a
stolam ⁊ vr primo ꝙ non.per.l.nostram.nã sicut iudex est privatus extra territorium. ita nuncius est priuatus extra territorium ⁊ nõ est nuncius publicus nec habet autoritatẽ citãdi. ar.§.de of.procon.l.ij.§.fi.ꝓterea extra territoriũ iudex non posset citare nec monere per seipsum.vt.l.fi.j.rñ.§.de of.ꝑf.vr. ergo per alium maxime: qr referendo citationẽ ad ius iudex citat non nuncius.vt.j.de manu.vindi.l.pr ex prouincia.vers. ceterum.Preterea qñ citandus,est extra territoriũ certa forma est data a iure ꝙ ad literas iudicis cognoscentis trãsmissas ad iudicẽ vbi degit per illũ iudicẽ citetur.vt in aut.vt nulli iudi.§.si quis vo comprehẽsorũ.vide.ad hoc facit.j.de eo ꝙ cer.lo.l.i.de foro cõp.c. Romana.§.cõtrabẽtes.li.vi. ó reg.in. pastoralis.in cle.vbi vr expressum,ad idẽ.§. de bo.aut.iu.pos. l.cũ vnus.§.is qui. Jn cõtrariũ vr expressum.C. de epis.⁊ cle. l.oẽs.§.si vero apparitor.⁊.C.de of.prefec.vrb.l. qõ ꝓmulgat. Preterea actus citãdi prout explicat a nũcio,nõ est actus iudicialis.vt.j.de iu.l.ſi. ergo põt vbiq; fieri sicut vbiq; dñs rimatur ꝓ suo seruo fugitiuo.vt.j.de fer.fug.diuus.⁊ fratres vbiq; capiũt apostatam.vt.C.de decur.l.gñali.⁊.C. vbi qs de cur.vel cohab.l.j. ꝓterea ista citatio prout est quedã intimatio nõ requirit partiũ informationẽ.vñ põt extra territoriũ fieri. vt.§.de of.ꝑf.vr.l.fi.ij.rñ.i bac.q.sunt opi.tñ.d.Ly.disputãdo tenuit ꝙ valeret citatio. qr qõ residet in indice est explicatum intra territoriũ . itẽ ⁊ id qõ erit explicãdũ a parte cozã iudice referẽ similiter ad intra territorium: vñ cõsiderato fundamẽto ⁊ fine dicendũ est ꝙ tenet citatio ꝑm Ly.ꝙ credo verũ. Nõ ob.l.cũ vnus.§.is qui.qr ibi nõ loquit in citatione sed in executione facti. Et si citatio baberet secum annexam quandam executionem.sicut est citatio rei ex qua persona capitur,istud non posset fieri extra territorium.vt in.d.§.is qui.arguẽdo de captura rei ad capturam persone.vt extra de verbo.signifi.ex parte in ꝓo.⁊.j. de edil.edict.quid sit fugitiuus.§. idem Celsus.vnde talis captus prius debet relaxari antequam procedatur vlterius:quia cum sit spoliatus quasi libertate dz ante omnia restitui ad hoc facit qõ legitur ⁊ not.de verb. sig.l.qui neq; ⁊ facit.l.j.j. de requi.reis. ¶Quo ad.vj. punctũ si vnus iudex hz iurisdictionẽ maiorem alter minorẽ:qr emerunt redditus iurisdictionis a dño territorij,an penã vnius delicti dividẽt inter se vnus mulctãdo quantũ patitur sua cõmissio, alius supplẽdo quatenus deest: Respondeo,ꝙ sit ista diuisio ꝑm Lyn.ꝓpter singulare interesse ipsorũ iudicũ.alle.l.ij.C.de spor.Ego dico ꝙ iudex qui prætẽdit singulare interesse nõ videtur iudex cõpetẽs.vt no.j.ad munı.l.j.in ꝓin.sed si hoc potest opponi,non vult dñs vel rex ꝙ opponatur. satis põt defendi opi.Ly.⁊ Pe.vnum tñ absurdum est hic,qr de eo facto hic cognoscitur per diuersos.§.l.licet.§.fi.nan.caup.ſtabu.de sepul.vio.l.sepulchri.cum simi.nisi dicatur ꝙ istud est,qr non proceditur ordinarie sed arbitrarie: quasi per modũ mulcte. vt.d.l.ij.C.de spor. ¶Quo ad.vij.ponamus ꝙ vnus emit a rege redditus vnius mẽsis:⁊ alter emit redditus sequẽtis.⁊ vltima die primi mẽsis est cõmissus maleficiũ.vnde primus emptor non potuit facere punitionez ꝓpter brevitatẽ tẽporis. secũdus facit punitionẽ.cuius erit ista pena.hic obligatio est inchoata tpe primi.cõdẽnatio est facta tpe secũdi.dicit Ly.ꝙ applicabitur primo,quia ius erat ei queſitũ.⁊ boc. per.l.quecunq; actiones.de act.⁊ obl.ego allego ad hoc.l.is qui in puteum.§.si postea.j.qõ vi aut clam. ¶Et faciunt hec ad.q.de findico si vltima die sui officij est cõmissum maleficiũ qõ per formã statuti debeat denunciari infra octo dies sub certa pena vtrum illa necessitas denunciandi incũbat nono findico, in cuius tempus incidit dilatio statuti,an incumbat findico veteri.⁊ dico quod incumbat findico veteri: quia in persona sua cepit obligatio que non transfunditur in successorem in officio.vt.C.de decur.l.prouidendum.⁊ argu.C.vt cause post puber.adsit tutor.in rubro et nigro. Expedita est notabiliter hec.l.cum omnibus que dicunt doct.⁊ hec de iurisdictione dicta sufficiant.Bald.

a ¶Extra territoriũ. Vide tu late Feli.in c.licet. de foro cõpe. post ꝑn. in ver. tu vero sequere.cũ pluribus seq. vbi plene an ⁊ qñ possit ⁊ quando non.

b ¶Hoc edictum.Concordat tex.in.c.cũ omnes. extra de constit.ter. in.c. pro illorũ. de foro comp. tex.in.l. cuz in eo.j. de pac.in l. cum heredi tas.j. ó admi. tut.⁊ ibi Alb. de ros.

Additio Baldi.

Extra territorium. Judex non potest excedere metã sue iurisditionis respectu loci vel summe.si excedat inobediẽtem non obligat.h.d.vide Jnno.de offi.leg.nouit.Archd.de cõsti.vt animarũ. in gl.hoc habes vbi omnino vide,⁊ Jnn.de fo.cõpe.verũ.⁊.c.possunt. vide per Huli.C.qñ prouoc.non est necessl.certa ratione.vide qõ no.in.c.j.de sequest.pos.in cle.ij. Concessum est alicui ꝙ nõ possit excõmunicari ab epo.vtrũ possit per cõstitutiones epi. Dicit Archid.ꝙ sic.nõ qr ab epo:sed a canone tũc excõicatur. de consti.c.j.li.vj. vide Jnno.in.c.significasti.in mag.glo.Ly. C.de incest.nup.l.qui cõtra.in fi.C.de nup.imperialis.in.j.q.⁊ l.⁊ si contra.⁊.l.si vicinus.⁊ de interdic.matrimo.l.fi.ꝑ Lyn. C.de sacrosan.eccle.priuilegia.⁊ extra qui fil.sint leg.c. per venerabilem.⁊ per Lyn.de secun.nupt.l.j.in vlti.q.⁊ Lyn.C.vbi pet.tut.l.j.⁊ de admi.tu.l.fi.§.j.⁊.l.diuus.de tut.⁊ curat.da.ab bis.per Pe.⁊ eo.titul.pupillo.per Bart.⁊ Lyn.C.de prediis mili.l.si predium.in lectu.⁊ in addit.⁊ per Jnno. de priuileg. pastoralis.⁊ Archid.ꝑ distinc.lege in addit.que incipit adde sed nonne.⁊ in alia addit.que incipit adde dicas.⁊ ea.distinc. imperium.in addi.que incipit adde videtur.⁊.xxi.disti.decretis.in additio.que incipit adde ex eo.⁊.lxiiij.distin.in synodo. ad finem.per Archid.⁊.xcvj.distin.bene quidem.in glos.dicas.⁊ ea.distin.c.peruenit.Archid.vide Archi.ij.q.j.entbeuz. in gloss.per hoc.iij.q.vj.vbi semper.per Archi.in fin.⁊.lxxix. distin.iudicatum.per Archi.ad fin.vide qõ not.in.l.ij.in fine. C.de consti.pecu.⁊ in.c.dispendiosam.de iudi. in clemen.vide Archi.vj.q.iij.placuit.gl.q.j.clericus.in vlti.addit.vj.q.j.in canonibus.xxij.q.v. hoc videtur in mag.addit. Bald. ¶In gloss.ij.ibi:sine dicas. hic quare quis dabit clericum tutorem laico. dic qõ simul habent cõuenire iudex ecclesiasticus⁊ secularis.vt not.Lyn.C.de episco.⁊ cle.aut.presbyteros.in addit. ⁊ tangitur illud de atilia.tuto.ac.§.nos autem. ¶In gloss.ij. ibi,sed quid.vide.ñ.q.vj.§.diffinitur.versicu.item cum ibi:nil valere.qr nec processus valuit:qr nec iudex fuit. Bal.Jbi.in hoc iudicio,ibi decessus,hic excessus.ibi nõ vitiatur:sed illud in indiuiduis hoc in diuiduis nõ ratione rei petite, sed ratione instantie,⁊ etiam ipsius sententie secundum doct. ¶Jbi.l. sancimus. Jbi non constat de excessu. ¶Item loquitur in diuiduis.quid in facto:dic idem qõ in dãdo si habet certã quãtitatem vel naturam per se vel per relationẽ ad aliud. Si incertam procedit ratione dubij. Jbi.l.ampliorem.§.fina. Sed ibi emersit augmentum lite pendente.⁊ ideo iudex habet potestatem tanquam super emergenti.⁊ dic de hoc vt no.§.eo.l.fi. idem.per Huli.vide illud ratione dubij.⁊ adde per Huli.eod. titul.l.in offerendo. vide Jnnocen. de constitutionibus. cum omnes.

Rubrica.

¶Quod quisq; iuris in alium statuerit vel ipse eo obtinuerit vti,iure vtatur.

¶Jn rubrica,ibi,statuerit.suppleas,vel statui fecerit.

1 Æquum,ex iniquo,nasci dicitur.
2 Statuta ligant statuentem.
3 Rectores terrarum ⁊ proinciarum statuta facere possunt.
4 Statutum ponitur duobus modis.
5 Beneficium iniquum,in beneficiatum retorquetur.
6 Sententia lata per dolum iudicis,an sit ipso iure nulla.

b **Hoc edictum.** Ista lex diuiditur in duas partes,quia primo cõmendat edictum,rationes commendationis assignans. secundo ponit verba edicti.secunda ibi,q magistratũ. Jsta secunda subdiuidit in duas. qr primo ponit primũ caput edicti de statuente. Secundo ponit secundũ caput edicti de impetrãte. Secunda ibi,si qs apud.⁊ durat vsq

ad.§.hec aũt verba. ſi vis ẽt melius ſummare.h.d. in ſumma.
equum eſt vt iniquum ſtatutum in ſtatuentẽ ⁊ impetrante re-
1 torqueatur.h.d. ¶ † No.ex prin.ꝙ ex iniquo naſcitur equum.
equiſſimum enim eſt vt qui ſtatuit vel impetrauit iniquũ,pa-
tiatur retorſionem in ſeipſum. ¶ In gl.ij.ibi ipſe tuleris que
verba ponuntur formaliter in tex.extra de cõſti.cum oẽs. vbi
tractatur materia.l.noſtre. ¶ In tex.ibi,eum.ſ.impetrantez.
¶ In tex.ibi.ſ.ratio. ¶ In tex.ibi ipſe.ſ.impetrans. ¶ No.
primo poſt princi. ꝙ ſtatuta ligant etiam ipſum ſtatuentem.
2 ¶ † Secũdo no.ꝙ rectores terrarum ⁊ ꝓuinciarũ poſſunt fa
3 cere ſtatuta. ¶ † Tertio no.ꝙ hoc nomẽ ſtatuti ponitur duo
bus modis.vno modo ꝑ legiſlatione.alio modo ꝓnunciatio-
4 ne.⁊ iſtos duos intellectus recipit iſtud principiũ. ¶ † Quar
to no.prout loquitur hic in ſtatuto per viã legis ꝙ vꝫ ſtatutũ
iniquum. ¶ Quinto no.prout loquiť in ſtatuto ꝑ viã pronun
5 ciationis ꝙ vꝫ iniqua pronunciatio. ¶ † Sexto ⁊ vltimo not.
ꝙ iniquũ beneficium retorquetur in beneficiatũ. ¶ Opponiť
a ꝙ magiſtratus nõ poſſit facere ſtatuta[a] ſed ſolus ꝑnceps . vt
C.de legi.l.fi.iſtud cõtrarium ſoluitur duobus modis in glo.
ꝑ hoc etiã due alie ſolutiones colligũtur ex gl.ꝙ ſic prima ſol.
⁊ iſta ꝙ ſol⁹ princeps facit.l.verũ eſt generalẽ:ſed localẽ ⁊ mu-
nicipalem poſſunt facere magiſtratus inferiores. Et ita loq-
tur hic ⁊ hanc ſo.glo.conatur probare. Primo ꝑ.l.j.C.que ſit
long.conſue. vbi ex ſentẽtijs iudicũ induciť lex hoc eſt cõſue-
tudo,qꝛ illa lex hoc nõ probat,qꝛ illa cõſuetudo habet in ſe ta-
citum cõſenſum populi.vnde ibi rõ eſt magiſtratus ſol⁹. Se-
cundo nititur probare per.§.ſed ius.inſti.de iuſti.⁊ iur.ſed ibi
nõ loquitur in ſtatutis magiſtratus. Tertio nititur ꝓbare ꝑ
l.j.§.omnia.de ve.iur.enu.ſed hoc bene probat:qꝛ vꝫ ſtatutum
magiſtratus ſi apparet ꝙ haberet autoritatẽ, tñ non probat,
ꝙ habeat per aliquã.l.⁊ ideo gl.ſol.contrarium, ſecũdo modo
valet ꝙ iſte.§.loquatur antequam imperium eſſet tranſlatuꝫ
principem.Sed imperio trãſlato in principẽ magiſtratus ꝑ-
diderũt autoritatẽ legis condẽde.⁊ ſi tu intelligas de.l. gñali
cõcedo vnde ꝑtores hodie nõ poſſunt facere generalia edicta
nec etiã populus Roman⁹, ſed loquẽdo de.l. municipali.iſta
ſolu.nõ eſt vera.⁊ ideo venio ad tertiã ſolu.que colligiť ex alia
gl.ſ.ꝙ ſolus princeps facit.l.ſolus autem magiſtratus nõ fa-
cit legem etiam localem:ſed cũ voluntate procerum illius lo
ci ſic.⁊ ita intelligatur hic. Quarto ſoluitur ⁊ recidit in idem
vꝫ qꝺ ſtatutũ magiſtratus non valet,niſi quatenus ratificať
⁊ approbatur per populum ⁊ ita dꝫ hic intelligi ꝙ popul⁹ ha
buit ratũ. Ecce ſolutiones que eliciunť ex glo. Sed ego reuo
co in dubiũ quid eſt tenendũ de iſto pũcto. Rñ.tres ſunt opi.
Nã Cyn.dicit ꝙ ſtatutũ magiſtratuum vꝫ in eo qꝺ eſt cõmiſ-
ſum eorũ arbitrio. ⁊ reſpicit bonũ publicũ, puta qꝺ non ven-
danť carnes morticine,qꝺ nõ eať de nocte,⁊ ſimilia, ſed in his
que habent certã formã a iure nõ poſſunt ſtatuere.hoc probo.
Nam cũ ipſi iurẽt ſeruare.l.cõtrariũ ſtatuẽdo eſſent piuri.vt l
aut.iuſiurandũ,qꝺ preſta.ab his qui admi.ſu.§.j. nã ſub iura-
mento cuiuſlibet magiſtratus ius cõmune includiť . vt extra
de iureiur,c.venientes. ¶ Scõa opinio eſt Jac.bu.qui diſtin-
guit ſic. qꝺ aut eſt datũ arbitriũ iſtis magiſtratibus ſtatuẽdi
a populo tũc valet ſtatutum eorũ etiam iniquũ:ſed retorqueť
in ipſos ⁊ ita põt hic intelligi. ꝓbatur.ĵ.qꝺ vi aut clam.l.pro-
hibere.§.plane.aut nõ eſt eis datũ arbitrium a populo.⁊ tunc
tres ſunt caſus. Quedã tantũ reſpiciunt rerũ publicarum ad
miniſtrationem. tũc de iſtis nõ intromittit ſe magiſtrat⁹ niſi
interdũ autorãdo.vt.C.de ſeruis reipublice ma.l.j.C.de vẽ.re.
ciui.l.fi. vñ ad priores ⁊ camerarios iſtius ciuitatis ꝑtinet ſta
tuere qualiter vẽdantur cõmunantie communis nõ ad magi
ſtratus nec eſt opus qꝺ eorũ ꝓuiſio ꝑ ſuperiorẽ confirmeť ſm
Jac.bu. Quedã ſunt q̃ reſpiciũt iuriſditionẽ,tũc in limitatis
nõ habẽt arbitrium,vt.l.j.§.calũniatoribus. ad Turp. ſed in
nõ limitatis bene habẽt arbitriũ limitãdi ⁊ ſtatuẽdi ſm Jac.
Quedã ſunt q̃ reſpiciunt reipublice neceſſitatem ꝑꝑ nouũ ca
ſum emergentẽ.tũc dt.l. qꝺ de iſtis magiſtratus pñt ꝓuidere
⁊ ſtatuere cum tñ tractatu ⁊ delſberatione ꝓcerum illi⁹ loci.
vt.C.de leg.l.ſi qꝺ extra ordinariũ.⁊.C.de nauicula.l.cũ nauar
corum. Scõa eſt diui.d. Barto. qui dt ꝙ quidã ſunt magiſtra
tus ſummi.quidã medij quidaꝫ minores ſummi magiſtratus
pñt.l.cõdere vt reges ⁊ ꝑfecti ꝑtorio.⁊ proconſules,vt.C.de of.
prefec.preto.formã.de fide inſtr.cũ dilectus.de of.del.nemini.
Quidã ſunt magiſtrat⁹ medij:vt ꝑſides ⁊ epi . ⁊ ipſi ſimiliter
ſtatuere pñt in his q̃ non ſunt prohibita ſtatui a iure cõi, ſed
ſtatuta eorũ in his q̃ ſunt magiſtratus ꝑpetui durant ꝑpetuo
donec reuocenť. in his que ſunt temporales nõ durãt niſi tpe
eorũ regiminis.probať primum mẽbrum per rõnem qꝛ perpe
tui habent maiorem autoritatẽ quã temporales. Iteꝫ probať
per tex.extra de maio.⁊ obe.c.ij.extra de loca.noſtra.de cõſtit.
c.vt animarũ.§.ſtatuto. Scdo probať per.l.eum q.§.fin.ĵ.ti.
facit.l.vlt.ĵ.de penis. Quidã ſunt magiſtratus maiores:puta
municipales loquor de iure cõi. Iſti nõ pñt ſtatuere niſi in le-
gibus arbitrio eorũ cõmiſſis.in alijs nõ.vt.ĵ.de decre.ab ord.
fa.l.ij.C.cõminationes vel epi.l.programa.ꝑdicta poſſunt eſſe
vera qñ ſtatutum eſt rationabile, ſed qñ ſtatutum eſt factũ do
lo malo repudiandũ videť. Et qꝺ pena iſtius edicti non hꝫ lo
cum ſi probo.iſtud edictum requirit,qꝛ malũ ſtatutuꝫ valeat.
vt.ĵ.ea.l.§.ſi.ſed ſtatutũ factum dolo malo non vꝫ ſaltim ope
exceptionis.vt.ĵ.de except.doli.l.j.in fi.ergo non põt loqui in
ſtatuto iſtud edictũ. Preterea ſi nos diceremus valere,cũ ſta
tutuꝫ factũ dolo malo faciat eũ periurũ. ergo valeret ſtatutũ
factũ a periuro.opꝫ te fateri hoc qꝺ ſtatutũ nõ ſit nulluꝫ rõne
periurij,d.Bar.dt ꝙ poſito ꝙ ſtatutũ eſſet nullũ.tñ ſi execu-
tio eſt facta de facto hꝫ locũ iſtud edictũ.ſed nõ probat.ſꝫ ego
ꝓbo:qꝛ paria ſunt aliqd valere: ⁊ quẽ cogi ad non opponẽdũ.
ita habetis tex.⁊ gl.ordi.ĵ.de neg.geſt.l.nã ⁊ ſeruius.in princ.
¶ Expedita eſt prima lec.q̃ intelligit hũc.§.in ſtatutis magi
ſtratũ qñ eſt ꝓceſſum ꝑ viã.l.cõdẽde. ¶ Sꝫ iuxta hoc queriť
vnũ.ſ.qñ populus fecit iniquũ ſtatutum. vel cõſentit fieri per
magiſtratus. vtrũ ſtatutum iniquũ retorqueať in quẽlibet de
populo.⁊ dicit gl.ꝙ nõ:qꝛ deliquerũt vt vniuerſi nõ vt ſingu-
li.quã gl.no. Et ecce ſtatutũ huius ciuitatis dictat ꝙ ſi Pe-
ruſinus occidat forenſem,ſit pena centũ librarum tantũ. mo-
do ponamus,qꝺ quidã Piſan⁹ occidit Piſis quendaꝫ Pe-
ruſinum. Modo queritur vtrũ pena ſit ſolũmodo centũ ſm
iſtam gl.non erit hec pena:ſed capitis, ſm ſtatutũ Piſanuꝫ.
ratio qꝛ nõ ſit retorquutio in ſingulos. ſecundũ hoc in exẽplo
ꝑmiſſo nulla cadit retorquutio nec l vniuerſos:qꝛ vniuerſitas
non põt occidi.nec in ſingulos qꝛ non ſtatuerunt vt ſinguli.ſꝫ
doc.dicũt ꝙ illi q̃ interfuerunt ad ſtatuendum pñt eadẽ pena
occidi.alij nõ:qꝛ nõ interfuerũt cũ dolum nõ cõmiſerint.⁊ hec
eſt veritas per.l.j.§.j.de magiſtra.conue.qꝺ tene mẽti. ¶ Nũc
venio ad ſecundã lec.prout intelligitur hic in ſtatuto.i. in ſen
tentia.⁊ illa lec.patitur tria cõtraria.primum cõtrariuꝫ eſt qꝛ
iſta ſentẽtia nõ vr̃ preiudicare vt.l.fi.de penis.ſed rñde ꝙ non
preiudicat tpe ſucceſſionis.ſed tpe officij ita trecentis ſic.ſm
contrarium de leg.j.§. Item cũ ſacras.que ſentẽtie ſine ap.re
ſcin.ſed rñde ꝙ ibi fuit error expreſſus in ſentẽtia hic nõ. Ter
tium cõtrarium eſt qꝛ leſus debuit appellare.vñ ſi non appel
lauit ſibi imputet.vt.C.ſi in integ.reſt.poſ.l.j.iſtud cõtrarium
ſoluitur duobus modis. Primo ꝙ hic loquatur in interlocu
toria a qua non põt appellari. Secũdo ꝙ loquatur in diffini-
tiua a qua lꝫ poſſit appellari de iure, tñ leſus de facto appel-
lare nõ potuit propter aliqꝺ facti impedimẽtum. iſta ſunt v̾-
ba glo. ¶ In gl.que incipit ꝙ ſit ibi.l.ij.nam lꝫ in edicto non
fiat mentio doli expreſſa,tñ iuriſconſultus interpretatur edi-
ctum.vt in.l.ſi.ĵ. ¶ In ea.gl.quod tñ preceptuꝫ.iſta eſt magis
inhibitio ꝙ preceptum ꝓprie loquẽdo . ⁊ intelligas qꝺ iudex
impoſuit iſtud ſilentium adiecta cã,ſed non vera. ſi enim non
adieciſſet cauſam nõ valeret preceptuꝫ.vt no. Cy.C. de fideic.
quoties. Item ſi cauſa eſſet vera nõ haberet locũ hoc edictũ.
vt.l.ſed ⁊ ſi per pretorem.§. ſed ⁊ ſi cum decreto.quib. ex cau-
ſis maio. ¶ In ea.gl.ibi.⁊.ĵ.de pe.l.fin.dic vt ibi no.vel pone
exẽplum in precepto facto in cõfeſſum qui tñ allegabat iuſtaꝫ
excep.quam tñ iudex dolo reiecit nec audire voluit. ¶ In ea.
gl.ibi omnium qꝺ ſtatutum licet ſit iniquum, valet tñ ipſo iu
re.ar.ĵ.qui ⁊ a qui.l.proſpexit. ¶ In ea.gl.ibi ſingulariter.er-
go delictuꝫ vniuerſitatibus nõ nocet ſingulis.qꝺ verũ eſt niſi
intereſſentibus ⁊ conuenientibus.vt in.l. tã collatores.§.i. de
re mili.⁊ vide qꝺ no. Inn.in.c.grauẽ[b].de ſenten.excommuni. b
¶ In ea.gl.ibi.mentionẽ.nã licet nomen ſententie ſtricte ac-
ceptum ſignificet diffinitiuam.vt no.ĵ.qñ appel.ſit.l.j.§. qꝺ in
ſentẽtijs:tñ largo vocabulo ẽt interlocutoriã cõprehẽdit.vt h.
¶ In ea.gl.ibi,nõ appellauerit.iſti volunt ꝙ ab interlocuto-
ria nõ appelletur. ſed Jac. dicit ꝙ ab interlocutoria lata ſup
principali appelletur.vt.ĵ.de mi.ait pretor.§.permittitur.idẽ
ſi feratur in emergenti vel incidenti.⁊ trahit ſecũ executioneꝫ
cum preiudicio cauſe principalis vel ſententie.vt.ĵ.qui ſatiſd.
cogã.l.arbitrio.⁊ de mi.l.intra vtile. ab alijs interlocutorijs,
licet non appellatur tñ põt peti qꝺ reuocenť contrario ĩperio
qꝺ non minus opereť quã poſſet appellare.vñ iſti qui diſtin-
gunt interlocutoriã ⁊ diffinitiuã non bene dicunt.ſed ſoluũt
contrarium.ſm Jac.bu. ¶ In ea.gl.ibi.ſubeſſe potuit.tu dic
ꝙ idem ſi nulla fuit cã qꝛ negligentia ſua cũ dolo iudicis nõ
cõpenſatur.facit qꝺ no.ĵ.ſol.ma.l.ſi mora.ſm Jac.⁊ Cy.Bar.
⁊ ex hoc collige ꝙ omiſſio appellationis nõ impedit recurſuꝫ
cõtra iudicẽ qui male iudicauit.⁊ ita tenuit Bar.diſputãdo
⁊ allegauit hãc gl.me audiente.⁊ hoc ponit Inn. extra de of.
dele.paſtoralis.in gl.vel ex cauſa,qꝺ no. ¶ Extra opponitur

a ¶ Statuta. Vide late do. Alex.de imol. hic.⁊ in.l.v. in princ.de verb. obl.⁊ in.l.fi.de penis.⁊ Ang. i.l.apertiſſimi. C.de iudi.⁊ do cto.in.c.vt ani marum.de cõ ſtitutio.

b ¶ In.c.grauem. Et ibidẽ vide Fel. ⁊ ad de eũdem in.l. intantũ.§.vni uerſitatis.ĵ.d rerũ diui.⁊ qꝺ ibi dixi i apoſ. ⁊ Feli.in.c.dilectus. el.ij. in ver.in ea.gloſ. in fi.de ſymo.

a ☞ Exemplo. An ☞ quando exemplis iudicandum sit remissiue vide Feli. in c. ij. in prin. de ꝓsum.

b ☞ Aliquem. Adde domi. Alex. de imol. in l. j. §. j. de eo per quem fac. ☞ in l. nō solū. §. si mandato. de liu. ☞ Ang. in cōſ. xiiij. ici. nos Karolus.

a ☞ tqō ſnia lata per dolum iudicis ſit nulla ipſo iure. vt no. ff. de re iudi. q̄ſitum. ff. de procu. l. ſi procu. abſenté. ſo. qō in. l. queſitū pronuntiauit cōtra abſenté non contumacem. in. l. ſi procurator abſentem. vt gl. pronūtianit cōtra non legitimā perſonaz alias ſentētia bene tenet ipſo iure, qz eſt ſtricti iuris. vnde do ius non facit eā nullā ſed pōt appellari. Item pōt peti reſtit. in integ. vt no. ff. ad Trebel. ſeruo inuito. §. cum prętor. ☞ facit qō no. in. l. ſi is ad quē. de acqui. here. ☞ In ea. gl. in fin. no. argumentum ad ſtatutum qō dicit qō priores habeāt arbitriuz ſuper nouis caſibꝰ, qz intelligitur ſuper inſolitis vel raro cōtingentibus, non ſuper caſibus cōſuetis contingere facit. ff. de contraben. emp. l. fiſtulas. §. flumina. ☞. C. de cōſuli. l. ſi. lib. xii. ☞ In glo. ſeq. in ſi. no. bene hāc gl. q̄ in facto qō oēs tāgit generaliter quilibet de populo eſt aduerſarius, niſi ille quē factuz tangit. ☞ Extra dicit Bar. per noſtrum. §. qō ſi index debuit cōdemnare homicidā ex forma ſtatuti in trecentum ☞ cōdemnauit in capite q̄ iudex. in ſindicatu debet condemnari in caput, qz fit retorquutio in eum per. §. noſtrū. certe iſte. §. hoc nō probat: qz titulus modo ad hoc vt fiat retorquūtio requirit paritatē terminorū. bene probaret iſte tit. qō rōne alterius homicidij iudex patiet ſimilē penā q̄ in aliū ſtatuit. ☞ iō tu pba per aliam. l. que dicit expreſſe q̄ in criminalibus ratione doli iudex tenetur ad ſimilitudinē ſupplicij. vt in. l. lege. §. ſi. ad le. Jul. repe. vbi eſt tex. not. ☞ In gl. que incipit duo ibi aſſeſſorno. q̄ durius agitur cū aſſeſſore q̄ cū poteſtate. ff. in dolo preſumēdo quia facilius preſumitur in eo dolus qui eſt iuriſperitus: vt. ff. eo. l. ſi. ☞ vide q̄ not. C. de mu. pa. in. l. profeſſio. in prima gl. lib. x. ☞ In ea. glo. ibi. Reſpon. non no. qō lex mitius agit cum iudice, qō tene menti. ☞ In ea. gl. ibi, innuit. not. de verbo excedit de eius ſignificatione. ☞ In gloſſ. ſequenti ibi, no. q̄ debet, per hanc gl. no. q̄ licet non ſit iudicandum exemplis tamen contra obtinentem ius iniquum iudicatur exemplo. a ☞ hoc plerunq̄ cōtingit quādo quis obtinet aliquid qō eſt iniquum in iudicio. nam in ſimili caſu eodem exemplo vti debet: ☞ adde qō babes. ff. de lega. j. l. ſi ſeruus plurium. §. j. Et qō ibi no. per Jaco. de are.

Qui magiſtratum. Vide q̄ no. Innoc. de offi. leg. nemini. ☞ de loca. vera. ☞ in. c. ij. eo. tit. ☞ Cy. in. l. placet. de ſacroſan. eccle. ☞ In tex. eo. iure. vide In no. de excep. cum venerabilibus. ☞ in gl. magna. veruntamen bene fatemur. ☞ In glo. ibi facere videtur. hoc non videtur verum. quia in generali conceſſione non videtur princeps ſenſiſſe de iniquo ſtatuto permittēdo: vt. ff. mandati. l. creditor. §. ſi. Iſta ratio concludit q̄ iniquum ſtatutum non valet, quia deficit permiſſio principis q̄ eſt contra iſtum tit. Bal. ☞ In gl. ij. ibi. vltra tempus. vide Innoc. de inſti. cum veniſſet. in gl. perpetuo. ☞ no. quantum duret iudicis preceptum q̄ intelligitur in eo precepto ex quo nō oritur parti actio ſed officium mercenarium. Bald. ☞ Ibi vel ſic habito tractatu. vide Jac. in. l. decreto. qui pe. tu. ☞ hoc requiritur ad hoc vt ſtatutum eius ſit perpetuū. ſed abſq̄ hac ſolennitate bene valeret, ſed eſſet temporale. l. ſi. de penis. cuz ſimi. ſm Ray. de forliuio. facit. C. de nauicula. l. cum nauta. l. j. C. de tutore ☞ curato. illuſtri. perſonarum. Sed an poterunt talia ſtatuta reuocari. dic q̄ ſic re integra ſeruata ea ſolennitate que in faciendo interuenit. C. de nup. ſi vt proponis. C. de predijs. mi. ſi ad reſoluendum. Sed quid ſi res nō eſt integra, quia tranſiuit in contractum videtur q̄ non poſſit reuocari. vt not. in. l. q̄ ſemel niſi ex cauſa tacite ſubintellecta ab initio. vt. l. ſed reprobari. Vel dic q̄ poteſt reuocari ipſa lex: ſed non contractus ſm Ray. vel dic q̄ lege reuocata contractus poteſt reuocari ſi remanet ſine cauſa: ☞ ſoli legi nititur. ☞ ad. l. poteſtatem pertinet alias non. l. j. in fin. de prętо. ſtipula. Bald. Ibi poterit conuenire quia nec commodum ſentit. Et iſte titulus procedit per viam cuiuſdam recōpenſationis que non habet locū niſi detrimentum ☞ commodum cōcerneret perſonas diuerſorum. Iſta ratio nil valet qz procedit reſpectu impetrantis non reſpectu ſtatuentis. Et ideo eſt ratio per iuris fictionem nō videtur cōmiſſum a ſingulis ſed a perſona ficta repreſentata. de fideicom. mortuo. Item nō eſt hoc iure delictum, cum tranſeat iuris officium. ideo lex fingit. ☞ Ibi interlocu. tu dic q̄ nulla eſt differentia interlocutoriam ☞ diffinitiuam. Ja. Ibi, ſubeſſe potuit alias videtur cōſentire. ☞ per conſenſum dolus purga. l. ij. C. q̄ metus cauſa. ff. de dolo. l. ſi dolo. cum glo. per hoc. ff. de edendo argentarius. §. cum autez. Tu dic idem ſi potuit, qz dolus preponderat culpe non appellantis facit. ff. ad Trebellianum. ſeruo inuito. §. cum prętor. Bald.

Hec autem. Tria facit. Primo ponit quoddaz dictuz. Secūdo infert ex eo. Tertio ipſum exēplo declarat ☞ cōfirmat ratiōe. ſcōa ibi. ideo ſi cum. tertia ibi. ☞ ideo inter. ☞. b. d. vbi in lege apponitur verbū preteriti temporis requiritur conſummatio facti nec ſufficit conatus. b. d. ☞ In tex. tu ibi ceſſat tam quo ad ſtatuentē quaz quo ad impetrantem. ☞ In text. ibi diceret pronuntiādo vel ſtatuendo. ☞ no. ſtatutum factum ab incompetenti iudice vel alio officiali incompetenti eſt ita nullum ſicut pronunciatio. ☞ In tex. ibi, hoc habetur ☞ vere eſt nullum. nam verbuz habetur, hic notat veritatem ☞ non fictionem. ☞ In tex. ibi, obfuit. ad nocumenta reſpicit. l. ☞ ideo actus nullus non pōt retorqueri. ☞ In glo. ij. ibi, reſcriptum reſciſſozium venditiōis. In ea. gloſ. ibi, non valebat. ibi ergo punitur inualiduz qō eſt contra tex. noſtrum. ☞ In ead. gloſſ. ibi, ſpeciale, nam ☞ aliud eſt ſpeciale quando ſententia fertur a iudice incompetenti. ſ. q̄ hec exceptio poteſt opponi. licet per ſtatutū nulla exceptio poteſt opponi. vt no. in. c. i. de ſequeſtratio. poſſeſſio. ☞ fruct. in cle. maioz. ergo defectus qui poſſit eſſe in iudicijs vel ſtatutis eſt defectus iuriſditionis. In ead. gloſſ. ibi, iudicauit. tu ſolue vt not. in contrario. ☞. ff. eod. l. iij. §. ſi is pro quo. ſ. q̄ contrariū loquitur preſuppoſita tali forma reſcripti qō reſcriptum valet, vt quia dicit non obſtante ꝛc. ☞ In ead. gloſſ. ibi, ſed ibi propter enormitatem criminum. vel dic vt not. C. de epiſcop. ☞ cleric. l. ſi quis non dicam rapere. in fine. magne gloſſ. Sed nunquid vbi punitur conatus, punitur eadem lege qua factū conſummatum? Reſpondeo ſi in eadem. l. mentio de conatu fit. vt. C. de ſicariis. l. is qui cum telo. ſi autem non fit mētio de conatu non puniatur eadem. l. ſed extra ordinem. vt. l. j. de extraoz. crimi. ſecundum Raynerium de forli. quod not. ☞ In eadem gloſſ. peruenit. ſcilicet res vel promiſſio. vnde in illo crimine barataríe hoc ſufficit nec aliud requiritur. ☞ idem dicaz in aſſaſſino qui accepit pecuniam cauſa aſſaſſinandi aliquē b licet factum non potuerit conſummari. Extra not. vtrum factum de facto ☞ nō de iure inducat penam legalem. babuiſti. ff. de pena conuentionali. dic vt not. C. de tranſactio. l. pactuz. adde q̄ predicta faciunt ad id q̄ dicit Joan. andr. in capitul. perpetue. de electionibus. libro ſexto. in nouella. quod vbicunque pena incurritur ipſo facto ita q̄ non requiritur ſententia hominis. q̄ requiritur factum conſummatum. vltimo. §. noſter eſt in argumen. ad queſtionem. de opponente exceptionem penalem. q̄ ſi opponit eam inepte non tenetur ad penaz: quia non tenet oppoſitio. facit. ff. ad Turpillianum. l. j. §. accuſatorem.

Hec autem verba. Dicit Iuli. in. l. ſi quis non dicam rapere, q̄ ille qui conatus eſt corrumpere virginem immaturam nō punitur ad mortem q̄ eſt not. ☞ In text. cum effectu. vide quod not. Innocent. extra de prebendis. de mulcta. in gloſſ. computandos. ☞ Ibi, nam ſtatuerit. vide pleniſſime per Archidiaconum. xvij. queſtio. ij. ſi igitur. ☞ Ibi, ☞ conſummatam. vide in Speculat. de acceſſore. verſicul. quid ſi primo. in fine. vide in Specul. de calumniatoribus. in fine. Munquid conatus dicitur excedere terminos nude cogitationis. dic q̄ non. vt. l. preſenti. in principio. C. de bis qui ad eccleſ. confu. Bald. ☞ In text. quoniam pro nullo not. ſententiam nullam iudici non obeſſe. concordat. l. ſi iudex. de variis ☞ extraordinarijs cognitionum. ☞ Ibi conatus: ſed nunquid vbi punitur conatus puniatur eadem lege qua factum. Reſpondeo ſi in eadem lege fit mentio de conatu ſic, ſic intelligitur de ſicariis. l. j. Si autem non fit mentio, non punitur eadem lege, ſed extra ordinem vt. l. j. de extraordi. crimin. ſecundum Raynerium. Bald.

Hoc edicto. Additus agitur cum magiſtratu cum aſſeſſore circa penam huius edicti. hoc dicit. In textu. ibi quod oportuerit puta conſulnit aſſeſſor poteſtati q̄ ex modo pacto poterat agi vel q̄ valebat teſtamentum coram duobus teſtibus. ☞ ideo poteſtas ſic tulit ſententiam non expreſſo erroze. ☞ In gloſſa ſua ibi. ſe ſapientem. ☞ ex hoc aſſeſſores imperiti ſunt in magno periculo conſtituti. ☞ tenentur de imperito conſilio q̄ dant poteſtati, licet ſententia non formetur in perſona aſſeſſoris, ſed poteſtatis. vt. ſ. quod metus cauſa. lege metum. §. ſed quod prętor ibi. a prętore ꝛc. ☞ In eadem gloſſa ibi inniti. ☞ Nota quod poteſtates que differunt a ſuperiore non poſſunt renunciari. ☞ idem not. in authentica. de defenſo. ciui. §. interim. ☞ In ead. gloſ. ibi, non negatur. imo negatur expreſſe. hec vera. ☞ Et not. ex hac ſolut. q̄ conſilium aſſeſſorium curie non excuſat poteſtatem quin faciat litem ſuam ſi pronuntiauit inique. quod tenet menti. ☞ In eadem gloſ. ibi, hoc edictum. quia ibi requiritur dolus vel quaſi dolus ☞ latiſſima culpa.

Additio

Additio Baldi.

1 ☞ Magistratus vbi non tenetur nisi de dolo, non tenetur de facto suorum officialium.

Hoc edicto. Vide Inn. de offi. dele. ex fis. in glo. super eod. vide in authen. iusiurandum. qō prestatur ab his. in fi. ſ3 ius superat ꝛc. ſ3 non credo ꝙ aliud iuramentum aliquid addat circa obligationē, qz prestat super officio ex quo non aliter obligatur quis hodie ꝙ olim. ¶ In tex. assessoris. qz quo ad accessores videtur lata culpa ius ignorare. ¶+ Et not. ꝙ vbi magistratus nō tenetur nisi de dolo, nō tenetur ex facto suorum officialium. facit. l. i. qñ ex fac. tu. cōcor. extra de prebē. c. i. lib. vi. ꝛ assessor conuenitur in veram litis estimationem sed non magistratus secundum quosdam. ¶ In tex. dicrum ſit, a magistratu consilio. ſ. assessoris. Bal. ¶ Ibi, ius dicētis. ſ. laice. Bal. ¶ Ibi, puniri. hec interpretatio sumi vī ex rōne alterius legis dicētis ꝙ magistratus non tenetur insoli dum nisi de dolo. ¶ In glo. ſi. ibi. l. ſi index. sed hic requiritur dolus, ibi non. Bald.

Hoc edicto. Vide Archi. xxxviii. dist. c. ignorantia. ad fi. in. ix. q. iii. summopere. per Archi. ꝛ capit. qui merito. per Archi.

Si quis. Quando punitur factū ad postulationem, non ideo punitur factū proprio motu superioris, ꝛ non reperitur iniure ciuili ita bene hoc alibi. ¶ In text. ibi, nō postulare. l. concessum ſit. ¶ In tex. ibi, non coercetur. i. non punitur pars. ¶ Non proprīū motum superioris non modicū operari. canoniste tractant hanc materiam in. c. ſi motu proprio. de rxben. lib. vi. ꝛ vide qō not. Ja. de are. in. l. ſi seruus plurium. ff. de leg. i.

Sed ſi impetrauerit. Pena incurſa ratione impetrationis non euitatur lz renuntiet vſui beneficij impetrati. b. d. qō est notabilissimus. ¶ In gl. sua ibi. l. ſi. in fi. vide qō not. Archi. viii. q. i. c. ſi ergo. vbi oīno vide. ꝛ per doc. nostros in. l. ſi quis non dicam rapere. C. de episco. ꝛ cle. ¶ In ea. glo. ibi. in fi. iſte. ff. est ar. ꝙ ſi quis oppoſuit exceptio. legalem licet ei postea renuntiet non euadat penā. In contrariū vī tex. expreſſus. i. de in ius vocan. l. quāuis. credo ꝙ ibi ſpāle. ꝛ vide ꝙ no. insti. de act. ff. item mixta est actio de eo. vbi habes optimā gl. Itē in arg. nostri. ff. dicit Hui. de cu. ꝙ impetrans iudicez delegatū pōt reconueniri coram eo. lz ipse nolit vti rescripto, sed contrariū est verū, qz rescriptū nō est cōe nisi ſit presentatum per impetrātem, nec hz iudex impetratus ante presenta
a tionem exercitiū iurisditionis. a vt no. Inn. post Bo. extra de resti. ſpo. ex questione. Archi. in. c. is q. de pcu. lib. vi. dictum d. Hui. ō cu. posset verificari post ſpentationē rescripti. nā tūc posset renūtiari in preiudicium aduerſarij. vt. C. de tempo. in integr. restitut. l. petende. ꝛ de contratabu. l. ſi post mortem. ff. fina. Bald.

Additio Baldi.

Si quis. le. i. ſi seruꝰ pluriū. ff. Ibi non postulāte. vide Inn. de prebē. cū olim. in fi. ¶ In ter. ſi coercet. qz nec deliqt. Bal. ¶ In. ff. ſ3 ſi impetrauit. vide doc. de resti. ſpo. ex questiōe. ℈ Hui. hic. ¶ In glo. ſ3 vſus. ibi, patet ergo. q ſummatū, ꝛ aduersario ins ōſtū. ñ ob. qz delictum est. argumen. contra. ff. de mino. ſi index. quia ibi fa nor, hic odium. idem ſi ius commune. l. ſi post. in fin. de contra tabu. Bald.

1 ☞ Procurator aliquando facit incidere dominum in penā legalem.

2 Curator opponens exceptionem penalem penam patietur non dominus.

3 Procurator in rem suam, nō requirit speciale mandatum, ad impetrandum.

Si procurator. Iſte. ff. diuidit in tres partes qz primo loquit in procur. ſimplici. Scō loquit in tutore ꝛ cura. Tertio loquit in pcu. i rē ſuā. secunda ibi, ſi tamē. tertia ibi, itē ꝛ hoc dicit. Jus iniquū a pcur. impetratū retorquetur in dōm. cū procurator habuit mādatum speciale vel dōs ratificauit. hoc primo. ius vero iniquū impetratum a tutore vel a curatore retorquetur in ipsos impetrantes non in dōm. hoc ſcō. ius iniquum impetratum a pcur. in rem suam in ipsum tantum procuratorem retorquetur. hoc tertio. ¶ In text. ibi, postulauerit. i. ius iniquum nomine meo. ¶ In tex. ibi, qs. an procurator: vel ecōuerſo dōs. ¶ In tex. ibi. curator vel tutor. ipſe. ſ. In ter. ibi, datꝰ. pcura-

1 tor q ſpetrauit ius iniquū in actiōe sibi ceſſa. ¶+ No. primo ꝙ procurator nō facit dōm incidere in penā legalē: niſi in duobus casibꝰ. Primo ſi hz ſpeciale mādatum. Scōo ſi dōs ratificat. hinc est qñ procuratores opponūt exceptiōes penales ꝛ nō habent ſpeciale mādatū aduerſa pars dz dicere ꝙ procurator nō pōt illā exceptionē opponere niſi faciat qō dōs eā ratificet: qō tene mēti. Et idē dico in ſyndico vniuerſitatis. accedat quod no. ff. de reg. iu. l. nō pōt dolo. ꝛ. l. aliud. ff. refert. in optimis gl. ibi positus de hoc no. in Spe. de pcu. ff. ver. ſ3 nūqd media. ꝛ c. ij. de pcu. in cle. vbi vide. Scōo no. qō in isto quaſi delicto ī petrationis iuris inig mitius agit cū procuratore ꝙ cū tutore vel curatore in obligationibꝰ aūt que veniūt ex cōtractu agitur durius cū volūtario administratore quā cū necessario. vt
2 no. ff. de pcur. in. l. procurator. qui ꝑ euictiōe. ¶+ No. tertio ex hoc. ff. ar. qō ſi tutor vel curator opponit exceptionē penalem ipse patiet penā ꝛ nō dōs. ar. ℈. C. de his qui. vt indig. l. polla.
3 ¶+ Quarto ꝛ vltimo no. ꝙ procurator in rē suā nō regrit ſpāle mādatū ad impetrādū: nec regrit ratificationē cedētis ēt in penalibꝰ oīa eīm pōt qñ dōs: qō tene mēti. ¶ In gl. ſi. non debuerit. nā ibi erat procurator ꝙſtitutꝰ ad delinqūdū: vñ non tz mādatū quo ad necessitatē ipm exequēdi ſicꝫ pcura. ꝓpria ꝛ libera volūtate delinquit ꝛ in eū reſidet: ideo punit. hic autez erat pcu. cōſtitutus ad impetrādū qō mādatum de iure tenebat ꝛ de iure obligabat nec reſidebat ius impetrādi in pcura. vñ pcura. est ſicut inſtm ꝛ organū nō ſicut ꝑsona in qua fundat actio. vt. ff. de ma. vin. l. pf ex quincja. fm Bar. facit ꝙ no. C. de procur. l. quis. in fi. fm ꝙPe. ¶ In ea. gl. ibi, teneat. ergo dōs. ¶ In ea. gl. ibi. negotia mea. qz delictū nō dz esse de administratiōe negotiorꝫ. ꝛ vide oīno qō no. ff. ſi qs omiſ. cā test. l. ſi dolo. ¶ In ea. gl. ibi. nō videor. Et hoc no. ꝙ bñtes liberū arbitriū faciēdi ſtatuta nō pōt facere aliqō ſtatutū ℈ libertatem ecclesie: qz cū hoc statutū ſit penale ſtatuentibꝰ vt in aut. caſſa ꝛ irrita. C. de ſa. ſan. ec. iſtud qō est penale nō ꝛtinet in libero arbitrio. qō tene mēti. ¶ In ea. gl. ipſe autē. ff. procurator. ꝛ hoc colligit gl. a ℈zio ſenſu lre: ſz tu potes dicere ℈riū: qz ꝓpt defectū mādati iſta ſpetratio ab ipſo ꝓncipio fuit nulla. vt. C. de pcu. lz ergo nō pōt retorqri. vt. l. i. in fi. ℈. eo. ¶ In. e. gl. ibi ſed quo mō ipſe. ſ. pcu. ¶ In ea. gl. ibi. vt in tutore, vel dic qō nō est ſimile in tutore ꝛ procuratore: qz impetratio procura. dependet eſſentialiter ab ipſo principio a ſpāli mādato vl ratiſ catiōe nec aliter vz: ſz in tutore nō depēdet ab boc: qz tutor hz officiū ſuū liberū a lege vt. ff. ō admi. tu. l. iter bonorū. vñ vz qꝰ tutor impetrauit: ꝛ qz pena nō pōt cadere in dōm cadit i ipm impetrātē. ¶ In ea. gl. ibi. ℈ dōm. obiſcio dicit Rayn. nā do. dicūt cōtrariū: qz ipſe dōs nō potest obiſcere, pcuratori culpā cuius ipſe fuit cā ꝛ autor. vt. ff. de iure do. l. cū fundo. tene glo. qz hoc nō est vi delicti ſed vi cōſensus. nā cū pcurator cōſenserit a imputet ſibi: qz nō dz pati ex quo cōſenſit. vt. ff. de pac. l. cum in eo. ¶ In gl. ſequēti, ibi, vtik. ꝛ ſic non vi impetratiōis a prīcipio: ſz vi vſus ex poſt facto. ¶ In vltima gl. qō dixim. ibi,
b relatio facienda. ¶ No. hic de dictione item b q̄ refertur ad ꝓxima. vide qō no. insti. de rerum diui. ff. Item lapilli.

Hec pena. Retorcutio dat cuilibet q ledi potuit lz ledi, vt. ff. de ſta. li. labeo. ꝛ not. pro appellantibus qui dōs ſe leſos, eo ꝙ ledi pōt. ¶ In ea. gl. ibi. quo ad alios. nō ob. extra de vſu. c. qz frustra, qz pena illi⁹, c. iponit vſurario pp q̄litatē ꝑsone. In isto aūt ti. iponit rōne dāni. ꝛ vide ibi ꝑ Jn. ¶ In ea. gl. ib. ℈ dictū prima verior est. vt. ff. e. l. j. ff. j. in verbo aduersario postulante. Bal. Additio Baldi.

Si procurator. Vi ſpecialis mādati. Item tutor ꝛ curator nō faciūt dōs ꝛ l penā incidere. h. d. Bal. ¶ Ibi, ratū habui. not. ꝙ ratihabitio ſpālis operat id ꝙ ſpāle mādatū. vt hic. ōt Spe. ꝙ procurator habens ſpeciale mādatū ad causas intelligit habere ad ciuiles tātū nō ad criminales nec ſi faceret dōm incidere in penā. in ſpec. de procur. ff. j. verſ. ſed nunqd. media facit. c. ij. de pc. in clemē. ꝛ hic. ¶ In gl. hec pena ibi. ſed omni. vide Jn. extra de vſuris. frustra. ¶ In tex. experitur agendo vel excipiēdo act. ex quo no. ex hoc edicto oritꝫ exceptio ꝛ actio. Bal.

1 ☞ Culpa fideiuſſoris an dicatur reo obeſſe.

2 Fideiuſſor qui propter ſuam culpam exigitur non habet regreſſum contra reum principalem.

Sīs pro quo. Iſte. ff. ſubtilis diuidit ī duas partes. qz primo loquitur qñ reꝰ impetrauit ius iniquū ꝛ nō fideiuſſor. Secundo qnando fideiuſſor ꝛ nō reus. ſecunda ibi. ſed ſi tu. ꝛ hoc dicit. Delictū rei offi cit fideiuſſori in iure exceptionis querēde ex ꝑſona rei. Sz ōlictum fideiuſſoris ñ officit reo. h. d. ¶ In tex. ibi. ſi is. ſ. reꝰ prīcipalis. ¶ In tex. ibi. i. ſpopōdiſti. i. fideiuſſori. ¶ In tex. ibi.

a ¶ Jurisditionis. de quo vide tu fel. i. c. cterū. ver. vz. pceſſus. de reſc. ꝛ ibi quid ō gestis ante pūtationē reſcripti renocātis iurisdiītonem.

b ¶ Item de qua dictione vide fel. in. c. paſtoralis. in. ff. item cū de off. dele. ꝛ qō ibi dixi in apoſtil.

ipi⁹.s.rei pncipalis. ¶In tex.ibi.tu.s.fideiussor. ¶In tert.ibi. negotio.s.pdicto. ¶In tex.ibi.vti.ex psona rei. ¶In tex.ibi nec te.s.si fideiussorē. ¶In tex.ibi.nec ipm.s.pncipalē. ¶In tex.ibi,impetrare.hoc est dicere nō pōt effectualiter excipere. ¶In tex.ibi,nō sit,exiges em̄,z tū ñ poteris repetere ppter inopiā rei. ¶In tex.ibi.in edictū.s.impetrando ius iniquū. ¶In text.ibi,ad reū.i.ad dānū rei. ¶In text.ibi,z ideo.s.qz tua culpa succūbis. ¶Flot.qō pt ipetrari a pncipe q ipetrat a suis debitoribꝫ z nulla excutio posset opponi. ¶Scdo no.

1 q culpa rei officit fideiussori etiā si reꝰ sit nō soluēdo. ¶†Ter
2 tio no.q culpa fideiussoris non officit reo. ¶†Quarto z vltio no.qō fideiussor q ppter suā culpā exigit ñ bz regressū ꝺ reū pncipalē. ¶In gl.i.ibi si mādauero.tu potes rndere vt no.in vlti.gl.q̄ saluat vtrāq; opi. ¶In ea.glo.ibi.perēptoriā. i. qō nō possit sibi obijci aliā ēptoria.z sic illa vba ita pcisa omnes excep.auferunt.lz sit.ar.ꝺ.C.de adul.l.ita pudor.z.ſ.qō vi aut clā.l.i.ſ.i.ſz rnde q ibi fuerūt vba plata a iure hic fuerūt vba plata a pncipe p modū ꝓuilegiū q ꝓuilegiū bz aliquid opari. ¶Flo.in simili.C.de inoffi.te.l.si qñ. ¶In ea.gl.ibi.nō obstā te.¶t sic no.q princeps pōt de plenitudine ptātis auferre ali

a ¶Defensio- cui defensionē.* z boci cā ciuili z pecuniaria.fec⁹ i cā crimina nē.p qua ma- li.vel cā stat⁹.vt extra de re iudi.c.pastoralis.i cle.fecit q no.ſ. teria vide He- de pact.l.pactū inter bfdē.z.ſ.de re mili.l.iij.ſ.si ad dié. ¶In li.in.c. dilecti. gl.ñ.ibi,cū effectu fideiussoris:qz nec reo nā qualis est apō reū ver.sed not. de talis desedit in fideiussorē ex psona rei. ¶In ea.gl.ibi. ō pa. exceptio. l.si.z.C.loca.l.si cū bermes. ¶In ea.glo.in si. cōiuge vtranq; ſo.z dic q aut delictā pcessit exceptionē aut exceptio delictū. Primo casu exceptio fuit ab initio inualida:z iō si ꝓdest fide iussori. Scdo casu exceptio fuit a principio valida.z iō secū rei nō officit fideiussori.lz fideiussor adhibuerit cōsensū. Et hoc q vnle ista glosſ.quā no.nec aliter habemus melꝰ:an culpa rei noceat fideiussori q dic.¶In glo.seq.in si.tu dic qō iō nocet qz fideiussor nitit adminiculo ex persona rei.arg.ſ.de acq.pos. l.pōponius.ſ.cum quis.¶Extra gl.opponitur contra istū. ſ.de.ſ.si filius.ſ.co.l.solutio.vt ibi dicam.

1 ¶Filius in iure querendo,patri non preiudicat.
2 Dominus ex delicto proprietarij,deuastari non pōt,in qua alius habet vsumfructum.

Si filius. Delictū seu culpa filij,pri ñ officit,et ni tēti ex psona filij.q ē no.¶In tex.ibi in

1 tēdo.i.ppono.¶In tex.ibi loc⁹ sit.ſ.qtra me patrē.¶†Not. q filij⁹ nō ꝓiudicat pri etiā in iure ārēdo.nec ob.ſ.de pac.si qs seruū.ſ.et.qz ibi loquit ꝺbēdo.hic logē deliquēdo ꝺz Ja. bu. ¶Opponit duobus modis. ¶Prio op.ſ.ea.l.ſ.si is p quo. in pn.so.ibi logē in reo z fideiussore.hic ī pēe z filio,ſz q̄ē rō differētie.¶Rñ.qz fideiussor ārit exceptionē bñficio rei.z si reꝰ ꝺz nō quereſ.vt.ſ.ō pac.nisi.ſz pr nō ārit ius bñficio filij:ſz bñficio legis.z est acquisitio necessaria velle nolit filij⁹.z ideo nō pt p filiū pri ꝓiudicari:qz ñ pēdet hoc ex filij ptāte.ſz ex iuris autoritate.¶Scdo ꝺ hoc oppimit:qz pr p filio tacite fideiubere vr.vt.ſ.ō ver.ob.l.cū filij⁹.sol.ibi.filij⁹ erat debitor,hic creditor non em̄ accedit fideiussor obliganti:sed obligato:z ista ē snia

b ¶Nil teneat. glos.z est.ſ.Ille.ar.q filio delinquēti pr nil teneat⁹ assignare De quo vide etiā de bonis p eū acquisitis.z est eptissim.C.de bo.dā.l.si filius. plene Felt. in ¶In pria gl.ibi.rōne vsuf.hic colligit duo argumēta. Prio c.ius gñale.ſ. qō exceptio bāni:cū filij⁹ est bānit⁹ nō ob.pri q agit vt legim⁹ distin.z qō ibi 2 administrator.¶†Scdo not.aliud argu.vez q ex delicto pro dixi in apost. prietarij nō possit deuastari dom⁹ in q̄ ali⁹ bz vsumfructū.z adō q no.Ja.de are.ſ.ō bis gb.vt indi.l.post legatū.ſ.si filius familias.z vtō q no.in Spec.ō cessio.actio.no.ſ.ſ. vl.illud ēt ārit an bānit⁹,z q no.ſ.de excep.doli.l.apō cessus.ſ.si cū legi, tia.z subtilē gl.illi⁹.ſ.hic.rumina. Additio Baldi.

Si filius. Vide Ja.de bis gb.vt indig.l.post lega tū.ſ.filij⁹.ar.q exceptio bāni q obstat cedēti nō ob.cessionario.ꝑm Odof.dic ꝺ.z boc iō q pr nō ꝓtendit a filio cām.vide in Spe.de cess.act.ſ.j.illud etiā ārit an bānit⁹.Bal.¶In tex.deterior.ar.q ex delicto ppriet arij ñ possit deuastari dom⁹ in q̄ ali⁹ bz vsumfructuz an.¶In tex.stat. qz ius pfis.i.pria ptās in qua fundat acquisitio ꝓcedit fetꝰ si filij.z in iure acquisitionis filius non potest patri derogare.

Quod autem. Pena inflicta p.l.cui⁹. non restat nisi sola facti execution transit ad bfdē nisi fuerit iudiciū motū.b.d.ꝑm vnū itellectū.no.z facit.ſ.ad sil.Cui⁹ Sei⁹.¶In tex.ibi,nō solū,ſz solū ipſi.ſ.impetrāti.¶In tex.ibi,actionē.quā ipse impetrauit sed nulliter cōtra alterū.¶In gl.sua ibi.l.i olb⁹.qō dic vt plene no.i.l.sor didorū.C.de exec.mune.lib.x.¶In ea.gl.ibi,heredicq; suo.z si cut ipetratio fuit realis z trāsitoria,z ita retorcutio,q; debēt habere se tāꝑ paria z correlatiua.nō tāꝑ excedētia z excessa.z sic vnū non ꝺz esse personale alterū reale.z hec est veritas.vñ si ipetratio esset realis:psonalis retorcutio ñ posset esse rē.i. transitoria.¶In ea.gl.ibi.l.i.in si.ibi nō loquit de extincto:ſz de efficaci a principio:ſz salua gl.qz ab isto pncipio apparet p psonale ꝓuilegiū qō post mortē nullū est.vñ veficit a pncipio. ſz p nūc p tpe in quo sum⁹:z sic nō ob.gl.ſ.e.l.ſ.j. ¶In ead. gl.ibi,trāsit ꝓuilegiū.ergo z pena in cōsequētia ꝓuilegij. B enim operatur hic virtus istius cōsequētie.z hec e t ꝓma so. ¶In ea.gl.ibi.a lege.si desiderabāt ministeriū iudicis in im ponēda pena ſz tantū in exequenda. ¶In ea.gl.ibi.q ibi dicitur.z ista est scda sol.ex qua no.q ꝓ lz condēnatio ad penā deli cti nō trāseat ad heredē:trāsit tñ executio vbicunq; snia ferē ipso iure vel ipso facto.vt est hic.qō no.z adō q babes.ſ.de iu re fi.l.ciꝰ q delatorē.nec trāsit hic. ¶Tertia sol.ex q̄ no.q ex ceptio facili⁹ trāsit ꝺ heredē q̄ actio:qō declaro tibi alio exē plo. Dicit statutū q si assignās obligationē in estimo cōis si possit agere nihilomin⁹ puniat pena.c.libraꝝ.dixi q si testa tor ius sibi cōpetens nā assignauit.q hec pena trāsit ad bfdē quātū ad exclusionē vt repellat heres ab agēdo.nō quātū ad punitionē p modū ꝺdēnationis ad illa centū.z tota die ſt de facto occurere in statutis de gabellis. Additio Baldi.

Quod aūt. Ex delicto ōfuncti ex quo exceptio oti tur heres per exceptionē repellit.b.d. nec erigitur cōtes.qz nō est in poresate excipiētis.z qz super exceptiōe nō cōtestāt lis.b.d.¶In gl.ij.ibi.vñ nulla pena,ar, cōtra no.ſ.e.l.i.ſ.j.nā etiam renunciatio extinguitur. Bal.

Illud quoque. Pena q̄ simplr ꝓmiſſa referē ad psentia z futura.b.d.z rō ne istius.ſ.ponit.ſ.de pcu.oīs.vbi iste.ſ.glosſat.¶In tex.ibi acquireret.z sic retorcutio q̄ a principio nō fuit nata acmalr tū fuit nata potētialiter:z ideo opāt in futuris.z vide subtilē qōnē que formāt in casu filij.ſ.de dolo.l.heredibꝰ.z.ſ.de in rem. l.ſz z si possessori.ſ.i.¶In gl.sua ibi gñaliter quo ad spēs z tpa.¶In gl.ea.ibi vel etiā spāliter.z est ar.q in confiscatione bonorū veniāt futura:sed hoc est falsum.vt.ſ.man.l.si tibi mādauero.ſ.is cui bona iura tamen cōditionalia confiscātur.li cet si ar.contra.ſ.de noua.l.quoties.ſ.si. Additio Bal.

Illud quoque. Qui ex delicto pmāt actiōbus suis carere de pītib⁹ futuris,b.d.hoc qñ pmāt pr̄sniam legis sine ministerio iudicis:secus si per iudicē:qz de futuris nō pōt pronūciare nisi in habilitādo personam ad futura,vt in deportatoꝛquod ꝺic vt in.l.si tibi mandauero.ſ.is cuius.ſ.mandati. Bal.

1 ¶Jus.an debeat reddi ad penam alicuius delicti.
2 Obligatio naturalis,an statuto tollatur.

Ex hac causa. Priuilegiū vel retorcutio non tollūt naturalē obligationē:nec soluēti dak repetitio.b.d.z bz duas lec.Prīa loquit impētrāte.Scda in retorquēte qui omisit vti iure ciuili.¶In tex.ibi cām.i.obligōnē.¶In gl.sua ibi,illud repeti.z sic allegabatur vt cā repetitionis.nō vt cā solutiōis. ¶In ea.gl.ibi subiicit. ſ.cū edictū ꝙtineat equitatē qū nō tollit naturalē obligationē que sola equitate foneſ.vt.ſ.de ſo.l.stichū.ſ.naturalis.Rñ.qz ista est reciproca.vnde sicut priuilegium iniquum nō tollit naturalem.sic nec boc edictū. ¶†Et no.ad statuta que ꝺicūt q non ꝺebeat ius reddi ad penam alicuius delicti.qz per ista statuta nō tollit obligatio naturalis.vt no.ſ.de cōd.inde.l.si pēne cā.in prin.z.ſ.q me.cā.l.ext at.z si talia statuta non contine rent ius equum vel iniquū defectus iudicis secularis ꝺz tūc suppleri p iudicē ecclesiasticū apud quē agit sola naturali.vt extra de foro compe.c.lz z.c.ex tenore.z ita quotidie practica mas in ista ciuitate:sed si statutū esset equūtūc nō baberet locū iste recursus.explū in retorcutionē q̄ fit ex hoc edicto.q̄ retorcutio etiā iure canonico cōprobat.vt extra de cōsti.cū oēs.

2 q̄ ꝺba no.¶†Ex ārit hic Bul.ō cu. vtrū p ꝓscriptionē tollatur obligatio naturalis.z habes de hoc in.l.ñ.rem ra.habe. p Dy.ſ.de nego.gest.l.at q natura.cum multis si.z ꝺicit Bul.de cu.qō nō:qz nos videmus qō snia q̄ est poētior q̄ reſcriptuz qō apparet in trāslatione oñ̄ directi nō tollit obligationem naturalem.vt.ſ.de cōdi.inde.l.iulianus.ꝑm Bul.decu.Bal. Additio Baldi.

Ex hac causa. Naturalis obligatio non tollitur ex delicto.b.d.facit.ſ.de ꝺdi. inde.si pene.z quod me.cau.extat.

1 ¶Procurator habens generale mandatum ad causas intelligitur ad ciuiles.
2 Statutum facere,an sit iurisditionis.

Si qs iniquū. ¶In text.ibi.si p postulationē. vide gl.ſ.si seruꝰ pluriū.ſ.ñ.de legato.¶In ter.ibi.si ipso nō postulāte.vide Jnn.de prebē cū olim.in si.¶In tex.ſz si ipetrauit.vide doc.de resti.spo.ex

conquest.

conqueſt. cõtra Bul. in gl. que incipit licet vſus. in verb. patet ergo q̃ delictũ eſt cõſummatũ ⁊ aduerſario ius queſitũ, non ob. arg. ℈. de mi. ſi iudex. q̃ ibi fauor, hic odium. ℣ de ſi ius cõcl. ſi poteſt. in ſi. de ℈ tab. dic vt no. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi q̃s non dicã. ¶ In tex. ibi dũ dicit, ſi procurator, procurator vi generalis mãdati. ℣ tutor ⁊ curator non faciũt dños in penã incidere. ad hoc Vlb. ¶ In tex. ibi, ſi procurator. dicit Spe. q̃ procurator habens generale mãdatũ ad cauſas, intelligitur habere ad ciuiles tantũ, non ad criminales nec ſi faceret dñm incidere in penã. in Spe. de pcu. ℈. i. ver. ſed nũquid media. facit. c. ſi. de procur. in cle. ⁊ hic in tex. ibi, ſed cũ. vide Innoc. extra de vſur. q̃ fruſtra. ¶ In tex. ibi egcipitur agẽdo vel egcipiẽdo. ac. ¶ Not. q̃ ex hoc edicto oriẽ exceptio ⁊ actio. ¶ In tex. ibi, ſi is delictũ principalis. nã fideiuſſor in iure exceptionis querendo eg̃ pſona rei, ſed delictũ in fideiuſſore non nocet reo. b. d. ¶ In tex. ſi filiꝰ. ar. q̃ exceptio bãni que obſtat cedẽti nõ ob. ceſſionarijs. ſed ad hec dic ℈. hoc ideo, pater nõ prætendit cauſam. vide Spe. de ceſſ. ac. ℈. i. ver. illud. et quærak an bãnitus. ⁊ vide Ja. de bis qui. vt indi. l. poſt legatũ. ℈. ſi filiuſſa. no. q̃ pater fideiuſſor filij nõ habeꝫ ſi agit, ſed ſi cõuenitur ſic. b. d. Bul. ¶ Not. ibi, in tex. dũ dicit ratũ baberi. ¶ Not. q̃ ratihabitio ſpecialis operatur idẽ q̃ ſpeciale mãdatũ. vt hic. ¶ In tex. ibi dum dicit deterior. ar. q̃ ex delicto proprietarij non poſſit denaſtari domus in qua alius hꝫ vſumfructũ an. ¶ In tex. in ver. fiat. q̃ ius patris. i. patria poteſtas in qua fundatur acquiſitio precedãt factũ filij. ⁊ in iure acquiſitionis filius non poteſt patri derogare. ¶ In text. in. ℈. q̃ autẽ. Ex delicto defuncti ex quo exceptio oritur heres per exceptio. repellitur. b. d. nec exigitur conteſtatio, quia non eſt in poteſtate egcipientis. ⁊ quia ſuper excep. non conteſtatur lis.

Illud quoq; Qui ex delicto priuak actionibus ſuis, carere dꝫ preſentibꝰ et futuris. b. d. qñ nõ priuatur p ſnſam. ſ. ſine miniſterio iud. Secus ſi per iudicẽ q̃ de futuris nõ põt pnũtiare niſi in habilitãdo perſonam ad futura. vt in deportato. Vel dic vt. l. ſi tibi mãauero. ℈. is cuius bona. ℣. man. in tex. ℈. ex hoc ver. cauſa, naturalis obligatio nõ tollit ex delicto. b. d. facit. ℣. de ꝫdi. inſt. ſi pene. ℣. qñ met. cau. extat in glo. que incipit dilatoria. ver. aliqua. ¶ No. q̃ qñq; clauſula derogatoria reſpicit volũtatẽ, ⁊ ei derogat declarãdo volũtatem nõ futurã in actu ꝫtrario. ⁊ tũc actus ille cõtrarius non valeat niſi habeat clauſulã derogatoriã prime vel faciẽdo ſpecialem mẽtionem vel generaliter alteri generali derogãdo vt hic. qñq; reſpicit poteſtatẽ, ⁊ ei derogat qñ tũc illa clauſula nihil operaretur. quia nemo põt ſe libertate tali priuare. de ver. ob. ſtipulatio hoc modo. qñq; reſpicit ſolẽnitatẽ ⁊ ei derogat. ⁊ tunc vꝫ actus appoſitꝰ etiã ſine clauſula derogatoria. vt. l. ſi. in pzin. de le. ij. ſm Old. ⁊ Ray. ⁊ eſt rõ predictorũ. q̃ voluntatem quilibet hꝫ a ſe. ſed libertatem ⁊ ſolennitatem a lege ſuperiore, cui nec põt derogare ſm Ja. de are. ¶ Facere ſtatutum eſt iuriſditionis. Et videtur q̃ ſic. q̃ ſub diffinitione iuriſditionis põt cõprehẽdi. vt. ℣. titu. i. i. ℣ ſicut iuriſditio alia mera, alia merum imperiũ, alia mixtũ, ſic ſtatutũ ſuper mera iuriſdictione eſt mere iuriſditionis. ⁊ eibus iurantibus competit ſuper mero imperio meri imperij. ſuper mixto mixti. Et ſic tunc maiores tñ iudices ſtatuent de talibus. vt. l. ℈. de of. eius. dummodo non ſtatuatur cõtra ius legis vel cõtra formam ⁊ metam eis dãdam vel ab eius iuratã. vñ preſertim in arbitrarijs valent talia eorũ ſtatuta. vt. l. ℈. an cã. licet ſtatuatur contra ius partis. vt. l. nomina. C. de offi. pzc. pzeto. ⁊ hic. ⁊ ſi eſt iuriſditiõis q̃o populus ſtatuit cũ iuriſditionẽ nõ habeat. Rñd. immo. ſuper hoc. vt. l. omnes populi. contentioſam. ⁊ habet habitꝫ ꝫ non actu ⁊ exercitio nõ exerceat per alium ⁊ hoc in his que non tangunt ius ſuperioris. nam in eis nullam habent potẽtem. de iureiur. c. penitentes.

1 ¶ Factum, lege permittente, fit impune.
2 Index denegat impune audientiam ei cui ex forma ſtatuti nõ tenetur ius reddere.

Illud. Non fit retoꝛcutio retoꝛcutionis ⁊ hoc nominatim cauek edicto ptoris, b. d. No. ex hac. l. nõ fieri retoꝛquntionẽ retoꝛquntionis alias eſſet procedendũ in recõuentionibus in infinitũ ſm Bull. de cu. ⁊ hoc ꝫ glo. ord. in. l. cũ Papinianus. ⁊ authen. ⁊ ſequẽter. C. de ſen. ⁊ inter. ¶ Scõo no. q̃ id q̃ fit. b tiõis. bp boc dicũt do. q̃ nõ hꝫ locũ recõuẽtio recõ. ſ permittẽte fit impune ⁊ ſic eſt arg. q̃ opponẽs teſti infamiã non teneak ſibi iniuriarũ actiõe. bonum tñ eſt. pteſtetur q̃ nõ facit animo iniuriandi, ſed cã iuris ſui conſeruandi ſm Bul. no. q̃ iſtã. q̃ iudex impune denegat audientiã ei cui ex forma ſtatuti non tenek ius reddere. ⁊ vide in hac. l. qõ no. Ja. de are. Cane ſil. p pat. auk. habita. ⁊ in Spe. de reſcri. pſen. ℈. ſi. ver. ſed nũquid poſſum. ¶ In glo. ibi. ſtatuit per viã retoꝛquntionis. ¶ In ea. gl. ſiãliter. vt non obſtet q̃ no. in vltima glo. ¶ In ea. gl. ibi, Paulus ſic intellegit. ⁊ ſic not. ar. ad ſtatuta penalia ꝫ ſimpliciter loquantur cũ doli clauſula ſubintelligatur, de quo nõ dico hic vlterius. conſidera hic q̃ iſtud edictũ procedit quaſi inducẽdo delictũ de nouo. qõ alꝫ nõ erat delictum. ¶ In gl. vl. ibi, me teneri. q̃ illa nõ eſt retoꝛquntio, ſed noua ⁊ ſeparata impetratio nullam habens conſequentiam ab impetratione prima.

Additio Baldi.

Illud. Qui ius iniquũ in impetrantem retoꝛquet, iure eque vti videk, nec penam patitur ex delicto. b. d. in pzin. l. vide in ſpec. de reſcri. preſentatio. ℈. ſi. ver. ſed nunquid poſſuꝫ. ℣ bi vt litigatoꝛ. vide Jac. de are. in authen. habita. C. ne fil. pro patre.

a ¶ Ad hoc alber. Adde qõ ibidẽ apoſtillaui.

¶ Si quis ius dicenti non obtemperauerit. Rubri.

Additio Baldi.

In rubrica In verſic. ſi quis formam libellorũ. ſuper edictis cõtumacias punientibus. vide in Specul. de dolo et contumac. in parte. ℈. reſtat. in rubric. in ver. obtemperauerit.

1 ¶ Jurisdictionem habens mulctare poteſt.
2 Duumuiri, qualiter accipiantur.
3 Jurisditio dicitur offendi per contumaciam.
4 Pretoꝛ, an offendatur per contumaciam non appellandi.

Omnibus. Dec. l. diuidit i quatuoꝛ partes. nã in pma parte ponit q̃ magiſtratus poſſunt mulctas cõtumacibꝰ imponere. In ſcda parte ponit, qñ ⁊ in qua pte iudicij. In tertia pte põit qñ pñt mulctari. In q̃rta ⁊ vltia pte ponit ad quid er hoc edicto competat actio. ſcõa ibi. is videt. tertia ibi. ſi pcurator. ⁊ in. ℈. nõ ſolũ. q̃rta ibi. in. ℈. hoc iudiciũ. pnci piũ. b. d. Quilibet magiſtratus pt rebellis cõtumaciã penali iudicio ppulſare. ℣ ſtud pnci. duas hꝫ lect. ¶ prima lect. ẽ pponak ſolũ vnũ dictũ. ⁊ tunc eſt litera nõ tantũ. Scõa lect. eſt qõ ponank duo dicta ſcz regula ⁊ exceptio. ⁊ tũc eſt lſa nõ tñ. ¶ In gloſ. i. ibi olim. prout habes in litera nõ tñ. Fran. accu. ¶ In ea. glo. ⁊ ipſi. ſ. duũuiri. ¶ In ea. glo. ibi, de leuibꝰ crimi nibus. ergo ⁊ de cõtumacia. ¶ In ead. gl. ibi. non tantũ. doct. dicunt qõ incõueniens locutio eſt ſm literã non tantũ. ac ſi di ceremus: rex pt deliberare caſtrũ nõ tantũ comes: q̃ locutio conueniens eſt cõtra. ego de hoc modicũ curo. ¶ In ea. gloſ. ibi ptãtis. nam illa dictio ſignificat habẽtes merũ imperiũ. ſi duumuiros. vt. ℈. ti. ij. i. imperiũ. ¶ In ea. gl. ibi. ſꝫ dic. nũc gl. cõcordat opi. ⁊ lec. ⁊ ſenſus gl. eſt iſtũ, q̃ lſa non tamen ſit vera in negotijs magnis ⁊ mulctis magnis. ſꝫ lſa nõ tantum ſit vera in paruis: vñ concludendo ſm gl. vbi duũuiri habẽt cognitionẽ ibi habent coertionẽ, in negotijs autẽ magnis in quibꝰ nõ habẽt cognitionẽ, nec coertionẽ habebunt. vt. C. de decur. l. duumuirũ. li. g. ꝫ illã gl. etiã vicarij caſtroꝝ, qui habẽt aliꝙ iuriſditionẽ pñt contumacibus ponere minimas mulctas. ſꝫ conſuetudinẽ loci ⁊ foꝛi. ſꝫ Jac. de ra. ⁊ Pet. dicunt q̃ mulcta qñq; imponik propter cõtumaciã incidẽter. ſ⁊ tunc qlibet habẽs iuriſditionẽ ordinariã põt mulctare duumuiri autẽ non pñt, q̃ nõ erant iudices: ſꝫ executores ſm eos. qñq; irrogak mulcta ppter delictũ principaliter puniendũ. tũc eſt verũ qõ loquitur. ℈. audiẽt. in auk. de defen. ciui. ¶ Tu dic clari⁹, qõ ſ. duũuiri tribꝰ modis accipi pñt: primo pro principali magiſtratu muncipij. vt. d. l. duumuirũ. ⁊ tũc pñt mulctare cõtumaces, nã mulctare ẽ meri iperij. q̃ minori cõpetit, vt eis duũuiris, ter. in aut. de deffens. ℈. cognoſcẽt. alias eſt audient. Scõo mõ pt accipi duũuir p eo, q̃ ſi hꝫ iuriſditionẽ pncipalẽ, ſꝫ inferiorẽ, vt ſunt ciuitate iudices cõitatis ⁊ tũc iſti nõ pñt mulctare: qr ñ reperik ẽ ius eis 2ceſſum. vt. ℣. de iud. l. ij. ℈. is dak. ⁊ hoc ſm lſaꝫ. tñ ẽ nõ eſt verũ niſi cõſuetudo ampliꝰ eis pmitteret: vt q̃ cõſuetudo ampliat iuriſditionẽ. vt dictũ eſt. ℈. ti. ij. l. ⁊ q̃ de iſtis iudicibꝰ cõitatũ habetis gl. oꝛ. C. de ſent. ⁊ ite. l. cũ ſnſam. Tertio modo accipiunk duũuiri. i. exactoꝛes: vl executoꝛes. ⁊ iſti nõ pñt imponere mulctas: q̃ ñ bñt ius puniẽdi: ſꝫ cõpellendi. facit. C. de exac. tribu. l. miſſi opinatoꝛes. li. g. predicta vera ſunt de pecuniaria mulcta. Sꝫ ponamus qdã camerlengus q hꝫ iuriſditionẽ iter artifices ſuos vult vnũ ꝑ ꝫtumacia ꝫſinare quero nũqd poterit mittere ad cõfiniã. ⁊ breuit dico q̃ ſi ℈ iure cõi: q̃ illõ ptinet ad merũ iperiũ vl mediũ q̃

b ¶ Retoꝛcutionis. Adde bartolus. de ſerui. vrb. predio. c. xxxiiij.

isti nõ habẽt.vt no.C.de sen.⁊ inte.l.nulli.nisi lex municipalis
3 eis pmitteret.vt.j.q̃ vi aut clã.l.phibere.§.plane.¶ †In ea.
gl.i fi.extra no.qd dr offendi iurisdictio p ƺtumaciã.⁊ h' i q̃lib;
gñe cõtumacie q̃ hz impedire partes iudicis q̃min⁹ sortiatur
effectũ.vt in cõtumacia nõ veniẽdi.j.de in iu.ƺtumacia.⁊ vid
qd ibi no.in ƺtumacia ñ patiẽdi.vt.j.ne vis fi.ei.l.si qs missuz
in cõtumacia nõ restituẽdi.vt.j.de rei ven.qui restituere.d ap.
l.creditor.§.ius.p contumaciã aut nõ pbãdi nõ offendit ptor.
⁊ ideo nõ punit nisi p exclusionẽ a iure probãdi.vt.j.de arbi.l.
nõ ex oĩbus.⁊ extra de resti.in integ.c.corã felicis.Itẽ p cõtu
maciã ñ agẽdi vel nõ accusandi nõ offendit ptor.⁊ iõ nõ mul
ctat cõtumax:sz a iudicio excludit.vt.s.de ac.l.cũ titia.C.d in
4 genu.⁊ ma.l.diffamari.j.de fal.atbales.¶ †Itẽ p cõtumaciã
non appellandi non offendit pretor:imo defendit.vnde talis
cõtumacia ñ punit penali iudicio sz solũ p exclusionez.l.omnẽ
bonorẽ.in pn.C.qñ prouo.ñ est ne.¶ †Sz reuoco l dubiũ qd
de cõtumacia nõ rñdendi.nã ex quo nõ respondens habet p
a cõfesso.[a] vt no.j.de cõfes.l.certũ.in prin.in gl.or.notabili ⁊ i.l.
j.§.ex hoc rescripto.de vẽ.insp.p Ja.de are.vbi oĩno videas ñ
vr aduersarij iteresse.ergo nec mulctari pt ƺtumax.vt.j.si qs
in ius voc.nõ ierit.l.ij.in fi.ƺriũ credo.qr cõtemnẽdo offendit
b ptorẽ.vñ põt mulctari.[b] lz eũ haberi p cõfesso satis sit aduer
sario.nõ satis tñ est iudici q non põt impune contẽni.vt dicaz
in fili.j.e.l.§.fi.apparet ex pdictis q̃ offendit magistrat⁹ p cõ
tumaciã.Itẽ offendit magistrat⁹ p calũniã vt no.insti.in pe
mio in vbo calũniantiũ iniqtates.⁊ ideo põt calũniantem ex
officio repellere nemine excipiẽte,vt in.l.q cũ maior.§.si pris.
j.de bo.li.itẽ offendit magistrat⁹ ⁊ dignitas sua p veruz deli
ctũ in eũ cõmissuz vt si qs inuadat territoriũ alienũ hoc casu
qualiter,⁊ p quez procedatur ratiõe istius offensi.dic vt plene
not.Inno.extra de verbo.signi.c.ex parte in Christo. Bal.

1 ☞ Extremum iurisdictionis appellatur principiuz ⁊ finis.
2 Tres casus,in quo quis dicitur contumax ⁊ rebellis.
3 Aduersatiua dictio,cũ copla,ñ ponit aduersatiue,sz iplicatiue

c **Is videtur.** Ois cõtumax pt rõne cõtumacie pu
niri.[c] siue i ingressu,siue pcessu:siue
in egressu siue in executione iudicij cõtumacia cõmittat.h.d.
colligẽdo ibi oẽm veritatẽ istius.§.diiudicitur iste.§.in duas p
tes.qr pmo ponit quoddã dictũ.scdo ponit duo exẽpla.pmũ
exẽplũ est ibi:velnti.scdm exẽplũ est ibi ceteruz.¶ In tex.ibi.
passus nõ est qr citatus noluit venire.Frã.ac.vñ non potuit
ab eo vẽdicari.i.ferri diffinitiua in rei vendicatiõe.¶ In tex.
ibi,sequẽtia recusauerit.i.in executione fuerit inobediẽs.tũc
1 supple etiã.¶ †No,in isto.§.q̃ extremũ iurisdictiõis appellat
principiũ ⁊ finis.pricipiũ est extermũ a quo.finis est extremũ
ad qd.sic nos dicim⁹ i materia fictionũ qd fictio trãslatiua re
quirit duo extrema.i.terminũ a quo ⁊ terminuz ad quẽ.vt no.
per Cy.bm Pe.in.l.fi.C.de sen.pas.In iudicijs ergo extremũ
a quo est citatio.vt inst.de pe.teme.liti.§.fi.extremũ ad qd,est
2 executio.vt hic.§.ceterũ.¶ †Scdo no.tres casus qñ qs ẽ ƺtu
max ⁊ rebellis iudici in extremo a quo ⁊ in extremo ad q̃,tũc
nõ est dubiũ qd illa cõtumacia põt puniri bm oẽs.qñq3 qs est
cõtumax in extremo a quo.sed est patiẽs ⁊ obediẽs in extremo
ad qd,tunc fuerũt opi.que variãt lecturã istius litere.nã hul.
dixit qd finalis obediẽtia purgat cõtumaciã pcedentẽ.⁊ ita in
telligebat ver.velnti.qd ille ver.ñ veniat exẽplificatiue ad di
ctũ superius;sz restrictiue vt restrigat illã dictionẽ extremũ
ad id qd est executiuũ nõ ad id q̃ est icboatiuũ iudicij ⁊ p illa
opi.facit.j.de arbi.l.celsus.in pn.Secũda fuit opi.Ioã.q̃ obe
dientia in extremo ad qd,nõ purget inobediẽtiã in extremo a
quo:qr nõ sunt circa idez ⁊ hec est veritas.Terti⁹ casus est qñ
quis est obediẽs in extremo a quo,sz nõ in extremo ad q̃,tũc
oẽs cõcor.q̃ vltima cõtumacia est puniẽda.¶ In gl.magna
ibi.vel.vilissimũ,cõparatiue ad ea que sunt maioris grad⁹ in
iurisdictiõe,vel ad ea q̃ sunt maioris gradus i pcessu cause.ci
tatio eñ minimũ gradũ tz:qr pcedit ad eã,sine cãe cognitiõe.
⁊ tñ inobediens in hoc punitur:ergo multo magis in maxi
mo ista est pma expositio.¶ In ea.gl.ibi.nõ patit, nisi dicas
defendẽdo hul.q̃ lz snĩa absolutoria ñ dsideret executionẽ tra
ditiõis ñ desiderat executionẽ silẽtij ⁊ patiẽtie.vñ actor ƺ snĩaz
veniẽdo pt mulctari.vt.j.d arbi.l.iter castellianũ.⁊ q̃ no.j.de
li.le.l.aureli⁹.§.cẽtũ.¶ In glo.ibi.q restituere.tu dic q̃ alia rõ
ne est fal.opi.hul.qr si nõ punit nisi ƺtumacia q̃ est circa execu
tionẽ.ergo anteq̃ sit ventũ ad pnũciationẽ:iudex ñ posset pu
nire ƺtumacẽ.q̃ est ridiculũ dicere q̃ prius expectet snĩa pn
cipali q̃ cõtumax possit puniri.⁊ est ƺ.l.j.§.ex hoc rescripto.
de vent.inspi.⁊ ƺ.l.cõsentaneũ.C.quõ ⁊ qñ iudex.cũ multis.si.
3 ¶ †In ea.gl.ibi,sequentẽ copulã.ista gl.q̃tidie allegat q̃ ad
uersatiua dictio cũ copula nõ ponit aduersatiue,sz iplicatiue.
qd no.¶ In ea.glo.ibi puniẽdus.¶ Ex hoc not.q̃ lz sit facta
missio ƺ aliquẽ ex primo ⁊ scdo decreto tñ põt accusari de pce
ptis spretis:qr ñ est purgata per hoc ƺtumacia.⁊ lz sit purga
ta vno remedio adhuc põt puniri alio.vt extra vt li.ñ ƺte.qm
frequẽter.§.fi.¶ In ea.gl.ibi nil.inuenit mediũ.tu dic q̃ ẽ tri
plex mediũ.s.tẽporis:ordinis ⁊ pbatiõis.mediũ tẽporis req
rit.vt.l.si finita.§.si forte.i vbo duret.d dã.infecto.cũ si.Me
diũ ordinis iudiciarij ñ reqrit,vbi lis ñ cõtestat.⁊ ita itelligit
gl.mediũ aũt probationũ hñ requiritur qd in pmo dcreto fit
p iuramẽtũ.in scdo p dilucidas pbatiões:lz sũmarie recipiat
vt no.in aut de exhib.reis.§.si vo.etiã qdã.⁊ est ista gl.in arg.
qr vbi petit executio snĩe ibi ñ fit instãtia:qr cũ proceditur si
ne lit.cõte.vel q̃si.ergo ñ est instãtia qd satis pt dici vbi nõ op
ponit exceptio ƺ executionẽ:sz vbi opponit exceptio vr qd ibi
fit instãtia q̃si obiect⁹ exceptiõis perẽptorie.i.perimẽtis execu
tionẽ.faciat haberi litẽ p cõte.vt not.Cy.d pcu.l.nihil arbi
tramur.⁊ Io.an.in.c.j.de ele.li.vj.Opi.aduocatorũ est q̃ ñ fit
instãtia vbi petit executio:qr expedit p interlocutoriã.vt.j.de
mi.l.minor.xxv.annis,cui fideicõmissum.⁊ hoc si agit offõ iu
dicis.Si aũt agit actiõe in factũ certũ est q̃ ẽ istãtia,vt.l.Itẽ
veniũt.§.idẽ recte.de pet.he.vbi tex.dicit q̃ fit litis ƺte.ergo
ẽ istãtia eadẽ q̃stio formari solet i palatio i executione instru
mẽti ƺfessionati.¶ In eadẽ gl.ibi.nũqd l medñs puniret eũ,
Rñ.sic vbi talis cõtumacia offendit ptorẽ:sec⁹ si nõ offendit,
vt declarani in prin.hui⁹.l.¶ In ead.gl.ibi plures.no.q̃ nõ
peruenit ad primũ decretũ ex pma citatiõe sz citari dz plures
vt.C.quõ ⁊ qñ iudex.l.cõsentaneum.⁊.C.de his qui ad eccle.cõ
fu.l.psenti.§.ij.⁊ no.de dã.infe.l.si finita.§.iulian⁹.¶ In ead,
glo.ibi procedere,vt in linea.⁊ ista est quedam truffa.

Additio Baldi.

1 ☞ Pro contumacia,an possit quis banniri.
2 Pro debito,an possit quis banniri.

Omnibus. Uide qd no.Inn.de off.dele,
c.j.que ibi Inno.exemplificat
spe.per.vj.q.in spe.de iu.dele.§.semel.i pn.¶ †An
1 p cõtumacia possit bãniri in cãciuili.no.de vẽ.isp.
2 l.j.§.igitur.†Sz an pro debito.no.q̃ sic in.l.j.qui bo.ce.pos.in
vlti.gl.dũmõ debitũ sit liquidũ ⁊ sit ƺdẽnat⁹ sicut etiã requi
rit vt possit carcerari.nam bãnũ succedit loco carceris.vt ibi
no.Sed vr q̃ hec.s.captura fiat demũ bonis excussis.vt not.l.
iij.§.tutores q.de susp.tu.dic ƺ.C.quõ ⁊ qñ iudex.in.l.cõsenta
neũ.extra de lit.non conte.qm.in fi.Bal.⁊.j.ti.j.sed ⁊ si.

1 ☞ Delictũ ⁊ cõtumacia administratoris nõ nocet ipsi dño.
2 Contumacia procuratoris,an indistincte noceat domino.
3 Dominus,an videatur ratificare contumaciaz procuratoris per scientiam non purgando.
4 Dñs ex contumacia procuratoris,an habeat pro confesso.
5 Dñs ex vã pcuratoris contumacia an perdat ius appellãdi,
6 Dñs,an patiat bm decretum ex vera pcuratoris cõtumacia.

Si pcurator. Ex ƺtumacia tutoris vel pcura
toris dñs non incidit in penã.h.
d.no.¶ In tex.ibi obtẽperauerit p verã cõtumaciã cõtẽptũ
eñ significat h vbũ hic positũ.¶ In tex.ibi ipe,s.administra
1 tor.¶ †No.hic q̃ ƺtumacia ⁊ delictũ administratoris ñ nocet
2 dño sz ipi administratori.¶ †Ex gl.op.qr q̃dã.ll.dicũt q̃ cõ
d tumacia pcuratoris indistincte nocet dño[d] vt.C.de pc.l.eũ q
res agit heredũ.⁊.j.de pcu.l.sed ⁊ he.§.si.quedã.ll.dñt ⁊ distin
gnũt qd aut loqmur ante litis ƺte.⁊ dolus pcuratoris nõ no
cet dño.aut post lit.cõte.⁊ tũc dolus pcuratoris nocet dño.vt
j.de except.do.l.apud celsuz.§.q̃sitũ.⁊.l.si pcura.agit.lex vero
nr̃a dt indistĩcte q̃ nõ nocet dño.quare male sup ista materia
dicit q̃dã gl.q̃ est.j.si quis ob.cãz te.l.si dol.q̃ aut dolus admi
nistratoris cõmittit in ƺctu.aut delinquẽdo.si in delicto aut i
aliquo qd quasi tz mediũ inter hoc.⁊ lz illã gl.ñ habeas alibi.
tñ est nimis breuis ⁊ imperfecta.⁊ iõ dic q̃ aut dol⁹ ƺmittit
ƺhẽdo.aut delinquẽdo,aut impetrãdo.aut litigãdo.si ƺmittit
ƺhẽdo.tũc dñs nõ pt se fundare ex illo ƺctu nisi q̃lificato put
ẽ a pncipio.⁊ iõ dol⁹ ministri nocet dño.vt.j.q ⁊ a q.l.si fideicõ
missa.§.Ar.⁊ ar.j.de mã.l.gai⁹.⁊ q̃ no.j.d pac.l.finaũt.¶ Se
cũdo casu qñ dol⁹ ƺmittit expsse delinquẽdo dol⁹ administra
toris ñ nocet dño.vt.C.vñ vi.l.meminerint.C.de fal.mo.l.j.q̃
est verum nisi dñs ratificet delictũ suo nõie cõmissum.vt.j.de
vi ⁊ vi ar.l.j.§.quoties.rõ est:qr ñ administrat q expsse dlinqt
imo potius dilapidat.⁊ iõ nisi interueniat ratihabitio que hz
vim specialis mandati nõ pindicat dño sz si interueniat sic.sz
Ja.de are.est in quadã singulari opi.qr ipse dicit qd in malefi
cijs ratihabitio non obligat nisi qñ aliqd peruenit ad ratificã
tẽ puta possessio.⁊ monet subtiliter.qr in negotio q̃ nõ est nec
esse potest meum,ratificatio nil operatur.vt.l.si pupilli.§.sz si
ego.⁊ de neg.gest.tñ tex.decretalis est in cõtrariũ.de sentẽ.ex
cõmu.c.cũ quis.li.vj.sufficit enim qd delictũ sit cõmissuz nõie
ratifican

a ¶ Pro confesso.⁊ hoc si illa ƺfessio in eius odiũ tẽdit. secus autez si in cõmodũ. vt p fe.in.c.intelleximus. circa psin.in ver.ij. allego.de in.

b ¶ Mulctari. adde Feli.i.c.j.ver.not.ibi.donec de iudi.

c ¶ Puniri.et quot modis puniat.vide in c.tua.vt li.nõ contest.

d ¶ Dño.videbar.i.l.Quis.i vlt.col.v.iij.ƺsueuit dubitari.de dã.infec.⁊ in.l.quoties.C.de digni.lib.xij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ratificātis.licet enim ad eum nō perueniat vtilitas aliqua.vt in homicidio.tñ ipsa affectione ⁊ ratificatione facit delictū.ꝙ no.bene.⁊ istud est verū nisi sit tale delictū quod sui natura nō possit explicari per ministrū.vt adulteriū.vt no.ī.de vi ⁊ vi ar. l.j.§.deiecisse.⁊ ar.C.de cadu.tol.l.j.§.ne autē. ¶ Tertio casu qñ pcur.delinquit impetrādo.qđ non est absolute delictum. tu dic.vt.s.ti.j.l.iij.§.si procura.¶ Quarto casu qñ pcurator delinquit litigādo illa est proprie materia nostri.§.in hac distingue ẜm Jac.but.ꝙ aut pcurator delinquit negligēdo,aut delinquit faciēdo.si delinquit negligēdo,puta quia est contumax,tūc refert aut loquimur de preiudicio generando circa pcessum cause,⁊ tūc dico ꝙ cōtumacia procuratoris preiudicat dño:qꝛ aperit viam cōtra dñm ad solita remedia ptoris. puta ad missionē ex primo decreto.C.de procu.l.eū qui.aut loquimur de preiudicio generādo circa ius totius litis.et tunc videtur ꝙ post lit.cōtest.malitia procuratoris noceat dño.vt C.de his qui.vt indi.l.Polla.aut loquimur de preiudicio generādo quo ad aliam penā extrinsecam.tunc dolus pcuratoris non nocet dño.vt in nostro.§.⁊ sunt verba satis not.⁊ assignat rationē differētie.d.Jac.qꝛ quedā sunt que procedūt ex ficta cōtumacia,vt missio in possessionē et similia. tunc quasi pcur.presentat dñm.⁊ dñs est ficte cōtumax.ideo officit,quedam sunt que nō pcedūt nisi ex vero dolo.vt mulcta ⁊ excōicatio.vt no.de in lit.iur.l.in actionib⁹.tūc non nocet dño,quia in persona dñi non reperitur verū delictū.Inno.dicit ꝙ contumacia procuratoris non nocet dño quo ad penā fisci. et ita intelligitur hic.sed quo ad interesse partis. vt quo ad missionem in possessionem vel refectionem expensarum.⁊ hoc nocet domino.vt.ī.de lega.ij.l.qui solidum.§.etiam.Moderniores dicunt ꝙ quantum ad coerctionem ⁊ penā que cōcernit personam non nocet domino,sed quantum ad preiudicium cause bene nocet domino,quia imputet sibi ꝙ talem procuratorē constituit.vt in.l.idemq̃.§.si tutores.ī.man.⁊ omnes bene dicunt ⁊ opi.eorum in idem recidunt.gl.tamen ordi.ī.de regul. iur.in.l.non potest dolo carere.videtur dicere ꝙ non generetur preiudicium domino etiam in refectione expensarum. tamen istud docto.non approbant communiter.Itē adde vnū verbum ꝙ dicit Jaco.but.alibi,scilicet,ꝙ in contumacia pcura.non potest procedi ad aliquid nisi iudici liqueat de eius mandato.pro quo dicto facit.l.hoc autem. in princip.ī.quib⁹ ex causis.in poss.ea.et.ī.depo.l.si quis inficiatus. et.ī.de eo
3 qui pro tu.l.quero.quod tene menti. ¶ † Sed iuxta predicta reuoco in dubium,vtrum dominus videatur ratificare contumaciam procuratoris sciendo ⁊ non purgando ipsam, et dic ꝙ sic.vnde illo casu dominus potest ratione veri doli puniri.ita est text.in.l.ij.C.de exact.tri.an.lib.x.et extra vt lite non contesta.c.j.Ad hoc facit quoddam dictum Innoc. qui dicit ꝙ patientia domini hꝫ vim mandati. extra de rescrip. c.ex parte decani.⁊ probatur per authen.qua in prouincia.re
4 cte intelligendo. ¶ † Scđo queritur vtrum ex contumacia pcuratoris dñs possit haberi pro confesso? Responde.sic,in interrogationibus que fiunt ad litis preparationem.vt.ī.de pro cu.l.non solum.in princ.Idem in positionibus que fiunt ad veritatis indagationem post lit.contest.vt in.c.ij.de confes.li. vj.secus in interrogationibus que fiunt ad iudicij incboationem.i.ad lit.conte.inducendam qꝛ ibi requiritur vera respon
5 sio.vt no.in.l.j.§.ex hoc de ven.inspi.per Jac.de are.¶ † Tertio querit vtrum ex vera contumacia procuratoris dominus perdat ius appellandi.doc.dicunt ꝙ non in.d.c.j.vt lit.non conte.⁊ ego addo rōnem,qꝛ procurator non potest renuntiare appellationi.facit quod not.Inn.de offi.dele.c.cum olim abbas.⁊.ī.de verb.ob.l.qui rome.§.Calimachus.ergo nec cōtrahere heremodicium per vnam contumaciam in preiudicium appellationis.Item qꝛ appellatio est scđa causa in qua procurator nondum est litem contest.⁊ ideo non potest domino preiudicare.nec ob.l.j.in fi.ī.quando app.sit.⁊ qđ no.C.de ap.authen.hodie.quia ibi fuit contumacia in non appellando,non in non comparendo.vt hic.⁊ sic non obst.casus enim
6 sunt valde diuersi hic.¶ † Quarto quero vtrum ex contuma-
a cia procuratoris dominus patiatur scđm decretum.* Bart. dicit ꝙ non per.l.hoc amplius.§.pe.de dam.infe.Ja.bu.dicit contrarium.saltim post li.conte.vt not.per eum.ī.de dolo.l. eleganter.in princi.vbi vide.non ob.l.qui bona.§.pe.quia illa non loquitur in vero procuratore sed in ficto.vsufructuarius enim non habet verum mandatum a proprietario, sed tacitum,vt in.l.j.in fi.ī.vsufr.quendā.ca.¶ Quinto ⁊ vltimo quero,statuto cauetur ꝙ filius est condemnatus de maleficio, an pater teneatur soluere condemnationem pro eo ꝙ statutum volet.not.C.de decre.decur.in rubrica.li.x.modo queritur, si filius fuit condemnatus ex contumacia,vtruꝫ pater teneatur soluere condemnationē.⁊ fuit ɔsultum ꝙ non.per text.illius. §.⁊ in authen.de ince.nup.in prin.C.de hr̄ti aut.ibi,posita.facit de infa.athletas.§.calumniator.ad.l.iul.maie.quisquis.ad fil.l.necessarios.in prin.ẜm Ja.bu.Pau.de lia.⁊ Ray.de for. ⁊ est casus expressior.ī.de ap.l.si perlusorio.in fi.⁊ ibi p Bart. ¶ Ultimo facit ad materiam nostri.§.C.de sa.san.ec.l.iubemus nullā.⁊ vide ibi Cy.⁊.C.de non nu.pe.authen.cōtra qui propriam.in fi.C.de dig.l.quoties.lib.xij.Bal.

Non solum. Ex hoc edicto ita punitur actor cōtumax sicut reus.h.d.¶ No.in contumacia punienda actorem ⁊ reum ad paria iudicari.

1 ¶ Per contumaciā expense litis non solū veniūt sꝫ ēt dāna.
2 Absens citatus ratione cōtumacie,an habeatur pro cōfesso.
3 Docens de ignorantia excusatur a contumacia.
4 Cōdēnatus pro cōtumacia an dꝛ cōdemnatus pro maleficio.

Hoc iudicium. Diuiditur in duas partes.qꝛ primo loquitur de pena applicanda aduersario seu parti.Scđo loquitur de pena applicanda fisco seu iudici vbi hoc esset ex consuetudine qđ mulcta sue curie applicaretur vt videmus in curijs episcoporum ẜm Jacob.de but.scđa ibi.⁊ cum causam de iure cōi enim est, ⁊ non
b continet in se petitum.sed interesse.⁊ hoc dicit,pena que ratione contumacie applicatur parti[b] non continet interesse petitum,sed interesse emergēs.ea vero que applicatur fisco est mere pena annalis ⁊ non transitoria in heredem, hoc dicit ẜm Azo. prout Azo.legit in summa. sed prout ipse legit in suo apparatu quem fecit.hoc dicit.Mulcta que fisco applicatur non desiderat interesse.⁊ arbitrio iudi. moderatur,anno sopitur.⁊ in heredem non transit.hoc dicit.⁊ ẜm hoc totus.§.loquitur in mulcta applicanda fisco ⁊ est notabilis.§.¶ In tex. ibi concluditur.i.imperatur.¶ Oppo.contra istum.§.⁊ videtur quod iste.§.sibijpsi contradicat.Primo eñ dicit ꝙ actio in factum ex hoc edicto non datur ad interesse. Scđo dicit ꝙ datur inquantum res est ad interesse.⁊ quanti est.idem significant.ī.de verbo.signi.l.inter hec verba. ergo ille.§.intricat contradictoriam timore huius contrarij istud principiuꝫ legitur duobus modis.vno modo quod loquitur de pena applicanda parti,alio modo quod loquitur de pena applicāda fisco.⁊ scđm primam lecturam textus exponitur dupliciter.vt sibijpsi non contradicat.Primo sic.hec actio nō datur ad interesse.s.totale.⁊ hoc primo.Sed datur ad interesse particulariter.s.damnorum ⁊ expensarum.hoc scđo.¶ Sꝫ contra istaꝫ expositionem opponitur.videtur ꝙ detur ad interesse totale.vt.ī.de rei ven.l.qui restituere.Rñ. illud est in actionibus arbitrarijs per illam.l.non per hoc edictum.Scđa expositio litere est ista actio non datur ad interesse scilicet singulare pbandum per iuramentum in litem.sed bene datur ad interesse commune etiam totale, ⁊ iste sit sensus litere.¶ Sed cōtra illam expositionem opponitur.qꝛ secundum hoc ratione contumacie adhibite in principio litis reus teneatur ad tantam quantitatem quanta est petita per libellum sed hoc est falsum. qꝛ nisi probetur quod id quod petitur debeatur reus non dꝫ ad id condemnari.sed fit contumax.vt.C.de iu.l.properandū. §.sin autem reus.⁊ ideo glossa damnat istam expositionē. Secunda lectura istius.§.est,ꝙ istud principium loquatur in pena fiscali ⁊ tunc sensus litere est iste qđ actio ex hoc edicto respectu fisci continet meram penam non interesse.quia pene fiscales non desiderant interesse.⁊ hoc primo.debet tñ ista pena moderari pro qualitate iurisdictionis ⁊ contumacie.⁊ hoc est qđ dicit quanti ea res,id est,contumacia.⁊ ista expositio licet approbetur in glo.magna,approbatur tñ in vltima.tu dic ꝙ vtraq̄ lectu.est bona.⁊ apparet solutum contrarium principale per expositionē litere.¶ Ulterius opponitur qꝫ vtraq̄ lectura sit falsa.qꝛ lex dicit satis est qđ contumax patitur missionem in possessionem.vt.ī.tit.j.l.satis.ergo non dꝫ pati aliā penam respectu fisci vel aduersarij.respondet glo. ibi loquitur in ficto contumace.hic in vero.quia per hoc edictū vera tātū contumacia punit.iste est intellectus glo.¶ Querit glo.quot remedia nascātur ex hoc edicto.⁊ dt ꝙ duo.vnū respectu fisci. alterum respectu aduersarij.⁊ hoc premittit glo.tanquā euidentiale.⁊ vide in gl.¶ In glo.j.ibi,impositā per interlocutoriā iudicis.ergo ad hoc vt mulcta petatur iure actiōis,dꝫ pcedere pronuntiatio condemnatoria ad ipsam mulctā.hoc est dicere ꝙ officio iudicis deuenitur ad istam interlocutoriā:sꝫ post ꝙ interlocutoria est lata:actio in factū nascit.⁊ tūc est pōderandum qđ non nascit actio in factum ex ipsa interlocutoria.sed ex hoc edicto ⁊ hoc pba ꝙ ex interlocutoria nō nascitū actio,sed ex edicto pretoris propter interlocutoriam.p.l.interlocutio.C.cōminationes vel epis.l.demū ex interlocutoria nascitur actio in factum quādo succedit loco diffinitiue.ī.de iu.

a ¶ Scđm decretū. p quo ⁊ de oībus.ꝫ. dictis. vide late ⁊ no.Fel.in.c.j. vt lite non conte.

b ¶ Parti. vide do. Alexā. de Imol. hic tamen.

cutoria in emergenti: quia tunc ex interlocutoria non nascitur actio in factum, vt notatur extra de electionibus. capitu. cum dilecti. in fi. & notatur hic subtiliter intruendo. Jn eadem glosſ. ibi, statuitur a iudice vt. ff. de verb. signi. l. si qua pena. & l. aliud. §. inter mulctam. intellige quod statuatur officio suo. sed Jacob. de ra. dicit quod ab ipso principio nascitur actio in factum ex hoc edicto que datur fisco ad mulctam officio iudicis imponendam. & sic a principio illa actio habet incertam quantitatem. que in libello taxari nō potest. simile. ff. de iniur. l. iniuriarum estimatio. secundum Jaco. de ra. & multi eum sequūtur. quod falsum est quia si mulcta imponeretur per actionem in factum sententia lata super ea esset diffinitiva. Tamen nos habemus quod sententia mulete dicitur interlocutoria. & ideo pōt ex causa contrario imperio renocari. vt. ff. de offic. pref. illicitas. §. final. l. i. C. de mo. mulct. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, secunda a mortuo, idest ab edicto pretoris. ¶ Jn ead. glosſ. propter damna. ex ista glosſ. apparet quod ista sunt diuersa. expense. & damna. & vide. ff. de conditio. & demonst. l.

1 quibus diebus. §. j. ¶ Item ex illa glo. not. quia ratione contumacie veniunt non solum expense litis sed damna. concor. C. de iudicijs. l. sancimus. facit. C. de fruc. & lit. expen. l. non ignorat. vbi autem quis non est contumax sed venit condemnandus ratione temeritatis non veniunt damna extrinseca. sed tantum expense in dicti. vt in authen. de indici. §. oportet. & C. de iudic. properandum. §. finautem. vnde regula dicit victus victori condemnatur in expensis. non autem dicit condemnatur in damnis & expensis. quia ista sunt diuersa secundum quosdā. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, qui restituere. adde & vide quod not. Jnnocen. extra quod metus causa. capit. super eo. vbi vide omnino. ¶ Jn eadem glosſ. ibi, positione. id est ex

2 positione tertius quanti ea res est. † ¶ Jn eadem glosſ. ibi, leuem inobedientiam. ex hac glosſ. nota. quod absens citatus ratione contumacie non potest haberi pro confesso. quia non debet in dispendio totius cause puniri ratione vnius contumacie, vt ista glosſ. dicit aperte. nec potest index hoc interloqui quia eum habebit pro confesso in casu contumacie. quia non debet index excedere terminos. l. sed aliam penam bene potest illi comminari. vt. ff. vbi pupil. educa. debet. l. ius alimentorum. & ibi per Jacob. & hoc in contumacia absentis in contumacia autem presentis qui non vult respondere. dic vt not. ff. de ven. inspi. l. i. §. ex hoc rescripto. per Jacob. de are. et quod maior sit contumacia presentis inobedientis quam absentis probatur per id quod legitur & not. C. quomodo & quādo index. l. secunda. Apparet ex predictis quod ex contumacia in non veniendo, non potest quis haberi pro confesso. et adde quod nota. Jacob. bu. ff. de inter. actuo. l. si filius. la. j. et est illa. l. in illa materia notabilis. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, expressum est, imo satis. idest inquantum meretur proterua contumacis. secundum docto. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, prima verior. ff. in alia glosſ. approbat tertiam lec. magis quam primam. quia litera loquitur continuato sermone & cum &c. vnde non est fienda digressio que fieret secundum primam lec. ¶ Jn eadem glo. ibi, vel presens. i. in ciuitate, vel in palatio non tamen cōparuit ad hoc quod fuit citatus. ¶ Jn eadem glosſ. ibi, licet iniustam. puta quod fuit occupatus in aliis. nam licet non deberit propterea omittitur quin obediret iudici tamen excusatur a vera contumacia. ¶ Ex quo no. qō talis excusatio excusat a dolo. vt. ff. de libe. causa. l. igitur. C. de plagiarijs. l. pla. ii. & de abigeis. l. i. in fi. habetis similem glosſ. ff. de ap. l. ex confessa. §. fi. & ff. de fideicom. libe. l. non tantum. §. sed articuleiano. & ideo licet quis fuerit personaliter citatus, tamen potest excusari a vera contumacia & habebit beneficium appelliandi. si docuerit de quali quali impedimento. qō tene menti. hoc tamen multi non approbant. & facit. ff. de re iud. l. questitum. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, secus est. ex illa glosſ. not. quod licet actor sit missus in possessionem ex primo & scō decreto & sit ei plenarie satisfactum per hoc tamen adhuc contra reum cō

3 tumacem pōt de preceptis spretis agi qō tene menti. ¶ Illud no. qō in istis remedijs ptoris q̄ sunt inducta ad contumaciā propulsandam. vnū remedium excludit aliud. vnde licet fecerim poni debitorem meū in carcerem, adhuc tū possum prosequi contra eum. & impetrare primum & scim decretum. vt. C. quomodo & qñ index. l. cōsentaneū. & est expressus extra vt lite non contesta. quoniam frequenter. §. fi. ¶ † Item ex predictis collige eum qui docet de ignorantia excusari etiam a ficta contumacia & ab omni pena que propterea imponeretur per statutum. facit ad hoc. C. de tab. l. generali. & ff. de decre. ab or. fac. l. fin. ꝑm Rofre. Cy. & alios quod not. quando vis defendere accusatum de precepto spreto secundum formam statuti nostri. & hoc innuitur in gl. superius ibi dum dicit. quia absens est. & faciat. ff. de exc. tu. plane. Venio ad ver. Et cū meram penam. & renoco in dubium vtrum ille ver. loquatur de remedio quod datur parti. an de remedio quod datur fisco. Que sunt opi. Prima quod loquatur de remedio quod datur parti. & hec falsa propter literam que dicit, merā penam. Item quia hoc remedium est transmissibile. Secunda lec. est quod loquatur in remedio quod datur fisco ad mulctam imponendam vel verbotenus impositam. & hec vera. ¶ Jn glo. seq. ibi, totus. §. loquitur. coniungendo istam lect. cum alia glosſ. apparet quod. §. noster. tribus modis legitur. Primo vt principiū loquatur de remedio partis. finis, de remedio fisci. Secundo vt totus. §. loquatur de remedio fisci. Tertio vt totus. §. loquatur de remedio partis: sed ista tertia lect. est falsa. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, & ideo nec post annum. Notat. post annum quem non posse accusari de precepto spreto. ¶ Jn ead. glosſ. ibi, administratori. nam fiscus & res publica non

4 habet heredem: quia non potest mori. ¶ † Jn ea. glo. ibi, quia ex delicto, hoc videtur dicere glosſ. ordina. quod condemnatus pro contumacia dicatur condemnatus pro maleficio. quetamen condemnatio mandatur executioni mortuo contumace. & quod condemnatus pro contumacia dicatur condemnatus ex maleficio. videtur alia glosſ. ordinaria. ff. de interro. ac. l. si filius. la prima Jn contrarium quia nulla. l. cauetur, quod

a contumacia sit maleficium a cum nulla. l. dicat quod possit puniri criminaliter. vnde edictum istius titu. est edictum ciuile non criminale. si ergo esset vnum maleficium statim esset pro dita accusatio criminali. vt not. in. l. fin. de prima. delict. super hoc. vide Cyn. C. de cri. sfel. in rubrica. vbi dicit quod illa que stio fuit multum ardua. & ego credo q̄ licet secundum alluſionem vocabuli, contumacia sit maleficium. tamen loquendo prout. l. accipit maleficium dico quod non est maleficium. nec in tractatu maleficiorum continetur contumacia. & facit. C. de bere. authen. prima, ibi posita. ad idem facit glosſ. ordi. in. c. ex literis. extra de consti. Item propue non dicitur condemnatus ille contra quem est lata interlocutoria. vt not. ff. quando app. sit. l. prima. §. quod in sententijs. ¶ Ultimo quero vnum vtrum quilibet possit agere ad istam mulctam imponendam vel impositam ex quendam. quedam glo. dicit quod tantum administratori reipub. competit actio. quia nulla. l. cauetur quod contumacia sit crimen publicum. multi docto. tenent contrarium quod quilibet de populo admittatur. quia iniuria communis est que irrogatur magistratui. vt supra. ti. ff. l. si quis. id quod. & quia illa mulcta est pecuniaria. & pro hoc inducunt doc. glosſ. ordi. ff. de popula. ac. in rubrica. & ego ad

a Maleficiū, vide Fel. in. c. super. el. j. ad fi. & tes. & oino in. c. ex lris de consti.

do ibi glo. que est in fi. C. de litigiosis.

Additio Baldi.

1 ☞ Tutor, an possit facere pupillum in cidere in penam.

2 Prima citatio, an possit incipere a procuratore.

Si procurator. Vide Jnnoc. de ap. c. sepe. in prima scō & tertia glosſ. & de

1 in. cum depu. & Cy. in. l. iubemus nullam. ¶ † An tutor potest facere incidere pupillum in penam. dic qō sic. si pupillus est sub pena obligatus ad dandum vel faciendum. de ver. ob. si ex stipulatu. & l. cum filius. §. in hoc. Item si ad hoc pupillus tenetur ex dispositione legati. vt. l. polla. & dic. vt hic per docto. Jn hoc vero. §. non precedebat obligatio in persona pupilli principaliter: sed in persona tutoris qui est obligatus directa obligatione respectu instantie cum sit dñs litis. & dominus dicatur etiā qui habet ius vtile. vt. C. de app. dominus litis. Item in hoc, §. est alia ratio. scz quia preceptum erat conceptum in personam tutoris nō pupilli. & a forma precepti non ds recedi. & facit de lega. ij. qui solidum. §. etiam. & de verb. ob. qui rome. §. coheredes. & ff. de mino. emitus. Bald. ¶ Jn ter. ius dicenti. vide. C. de non nu. pe. authen. contra qui propiā. in fi. Jbi punitur. vide. C. qui ac. non pos. l. ij. hic de mera pena loquitur. Si autem est interesse ex parte aduersarij, vt impensarum. tunc tenetur dominus ꝑm Jnn. qui ita no. extra vt lit. non contesta. ca. j. vide Jnno. de ca. poss. cum olim. super verbo. procuratori. de fideic. quod quibusdam. & Jaco. de are. C. de procu. cum qui. in spe. de contu. §. fi. ver. sed nunquid minor de primo & secundo decre. §. restat. ver. quid si reus agit. & ibi not. q̄ procu. preiudicat. domino in causa sibi cōmissa. sed nō in persona. qz dominus non commisit procuratori personam, ds cām. ideo non excōicatur dñs propter contumaciā procuratoris. Nec infirmatur. vt. l. falsus. §. falsus procurator. ff. de fur. ¶ Jn. textu. non dominus: quia ius hic requirit propriam contumaciam & cū agatur de puniendo crimine contumacie, inspicitur veritas & non fictio. & vide de lega. secundo. qui soli

2 dum. §. etiam. ¶ Sed nunquid prima citatio potest incipere a procu-

a procuratore.dic quod sic absente domino.C. de procu.l.iij.ꝛ authentica.qua in prouincia.ꝛ.l. vt perfectus.ꝛ.j. ex quibus causmaiores.l.is q rei. ſm verā lecturam hoc verum ſi conſtat de ius mandato,alias non poteſt citari:quia non conſtat iudici quod ſit legitima perſona.vt no. Jaco. but. C. vnde vi.l. a meminerint.

Omnibus magiſtratibus. ¶In text.ibi,non tantum. vide Archidiac.lxxiij.diſtinctio. honoratus. ad finem. ¶In text.ſuper.verbo poteſtatis.vide in Specu. de iuriſdictione omnium iudicum.in fine.

¶De in ius vocando. Rubrica.

Super rubrica. Diuide iſtum tit. totum in quatuor partes ſecundum Doctores. quia primo dicit quid eſt in ius vocare. ſecundo dicit qui prohibentur in ius vocari de iure ciuili. tertio dicit qui prohibentur de iure pretorio,quarto ponuntur queſtiones extranagantes. Ad primum facit.l.j. Ad ſecundum facit.l.ij.et.iij.in principio.l.iiij. Ad tertium.l.v.§.pretor.vſque ad.l.quamuis.et abinde inferius. Ad quartum explicatur.que diuiſio etiam colligitur ex gloſſ.o.§.pretor.et not.in gloſſ.rubeice,quod citatio eſt de ordine iudiciorum.

1 ☞Proceſſus an dicatur inchoatus per citationem non comparente actore.
2 Proceſſus ſine citatione,an dicatur valere.
3 Citatus preſens an teneatur aduerſario reſpondere.
4 Teſtis dictum,an valeat,ſi de citatione non appareat.
5 Citatus,an preſumatur quis,eo ip o,ꝙ comparuit.

b **Nius[b] vocare.** Non ſummatur quia ſcipſum ſummat. ¶In gloſſ.ſua que incipit,id eſt, vt experiatur.ibi,reſpondeat,id eſt,non veniat.not. hāc expoſitionem,quod reſpondere ponitur pro comparere. et ſic eſt argumen.quod aliud eſt promittere reſpondere vbique locum,aliud promittere ſoluere. In eadem gloſſ.ibi,ſine dubio. ſed an per ſolam citationem dicatur proceſſus inchoatus[c] gloſſ.rubric.ſentit quod ſic.ad idem facit quod no.C.de tempo.appella.§.illud.vbi dicitur procedere in appellatione ille qui facit citari appellatum.nam citatio eſt de proceſſu vt extra de probatio.ca.quoniam contra falſam. in contrarium facit in auten.de litig.§.omnes. et quod not. in.l.prima.C.de preſcrip.long.temp.C.de iuriſ.om.iud. in criminali.ꝛ quod nota.C.ne filius pro pat. autben.habita.prima verior eſt per 1 ter.inſti.de pe.te.liti.§.fin. ¶Sed an dicatur proceſſus inchoatus per citationeꝫ non comparente actore.dic quod nō. vnde non eſt facta interruptio preſcriptionis.vt not. Guliel. de cu.C.de preſcript.xxx.an.l.ſicut. ¶In eadem gloſſ.ibi, libelli oblatio.nota.ſingularem gloſſ.quod libelli oblatio que ſit iudici antequam pars citetur non dicitur proprie de proceſſu cauſe hinc eſt quod libellus offertur die feriata.vt. C. de adult.l.miles.§.ſeraginta. ¶Ex hoc not. quod dicitur procedere in appellatione ille qui tantum offert libellum. quid de verbo exercere.dic vt not.j. de excu.tut.titius.per gloſſ.ꝛ 2 Jac.de are. ¶Extra queritur.an valeat proceſſus ſine citatione.dicit hic Gul.de cu.quod ſic quando proceditur contra preſentem,ſecus ſi procedatur contra abſentem ꝛ eſt expreſſum.j.de re iudic.l.de vnoquoq;.ꝛ.j. de mino.l. etiam. §. fina. ibi dum dicit preſente vel vocato. ex quo apparet quod preſentia equiparatur citationi.vnde per productionem inſtrumenti factam contra preſentem in iudicio, ita interrumpitur 3 preſcriptio ſicut per citationem.quod not. ¶Item an preſens citatus teneat reſpondere[d] aduerſario.ſentit hic Guliel mus.de cu.quod ſic, niſi habeat fori priuilegium.vt.j.de iudi. Liſ.§.legatis.quod dic vt nota.Joan.andr.capitu.vltimo.de elec.lib.vj.nouella. ¶Item quero an dictum teſtis, ſi non apparet de citatione,valeat.dic vt not.in.l.poſt legatum.§. bis vero.de bis qui.vt indign. quam gloſſ.alibi non habes. 4 ¶Item quero an preſumatur citatus quis eo ipſo quod comparuit.ꝛ dic vt not.Archi.lxxxij.diſtinctio.capit.poſtulaſti. ¶Ulterius quero ſi apparet de relatione nūtii ꝛ non de commiſſione an preſumatur facta commiſſio.ꝛ dicit vt nota. Lyn.C.de exh.re.meminem. ¶Ultimo quero vtrū citatio.l. ſit vera citatio dicit Specu.de contu.§.j.in fi.quod ſic.ꝛ ideo non ſunt ferie in citatione legali.quod tene menti. ¶Ultimo adde quod notat.Jacob. de are.de iniuſto. teſtamento. l.ſi quis filio.§.j.vide omnino.ꝛ quod notat.in.capitu.j.de iudiciis.in cle.

Nius. ¶In text.eodem.vide omnino quod notat.capi.primo.de indi.in clemen. Et an valeat ſententia ſi nō conſtat de citatione. vide hic per Gulielmum.ꝛ per Jac.de iniuſto teſtament. ſi quis ex in fin.In gloſſ. precedentis que incipit, not. ex hoc.in verſi.iniuſtam.vt.l.conſequenter. de lib.cauſa. argu. contra. j. de furtis qui rem ſibi.vbi falſa opinio non excuſat.ſolu.non excuſat a culpa,ſed a dolo ſic, vt hic ꝛ.j. vi bonorum rap.l.ij.§.ſi publicanus.ꝛ.C.de plagia.l. plagij. vbi de hac,vt notat.j.de appel.l.ex conſenſu.§.final.ꝛ facit.j. de fi.lib.notarium.§.artifi.ꝛ ſol.mat.ſi cum dotem.§.eo autem tempore.

a ¶L. meminerint.ꝛ ibidem vide bar. ver. quero dicitur hic ꝛ eundem bal.in.o.l. iij.l primo nota.et bar.in.l. ſolēt. in ver.vlti.no. de libe.lega.

b ¶In ius. cōcordat huic.l. tex.l.c. prohibentur. ij.q.j. bar.i.l. de pupillo.§. ſi quis ipſi pretori. in j.qō.j. de nouī ope.nun.

Nius vocati. Ex iſta.l.collige.xv.vi. exceptionesq; poſſunt opponi quod citatio ſit nulla ipſo iure.ꝛ hoc facit vſque ad.§.pretor ait.j.l.iij. ¶In textu.in carcerem duci.allegatur pro opi.illorum qui dicunt quod carcerare ſit meri imperij.ad idem allegatur.ſupra de ori.iudi.l. ij. exactis deinde regibus. ¶In textu.ibi, dum.ex iſta dictione,dum.apparet quod loquitur quando citatur pro tūc. nam diuinum officium non poteſt impediri.ſed ſi conferatur citatio in horam cōgruam valeat bene citatio. ſcilicet finito officio diuino.Ex hoc apparet quod alias valet citatio. que ſic fit.vt citatus tunc immediate compareat quia intra ſpatium temporis non eſt de citationis ſubſtantia.quod notat. in textu. ¶In textu.ibi,non.debet nec re nec verbo. ꝛ nota multa in hac.l. que poſſunt opponi capture.ſecundum Bar. d ¶In textu.ibi,cauſam agit ille qui comparuit coram vno iudice non poteſt inde abſtrahi. ꝛ ad alium duci,vel citari.j. in.l.quicq; comparuerat.ſed debeat comparere coram vno et citatur coram alio.ꝛ in hoc differunt.qz iſta loquitur in repreſentato.ꝛ illa in repreſentando. ¶In gloſſ. que incipit. ſed nec.in fin.notat.gloſſ.qui contineantur nemine familiarium. Bald.

Additio Baldi.

Nius. In textu.tranſuehatur vt predonem thebaldum. ¶Ibi dum ſacra.interim dum dicit.Baldus. ¶In gloſſ.imperium.ibi, nec maiores quandoque.pura quādo eſt tale dictum ex quo debeant deponi alias non, niſi eſſent perpetui.

c ¶Ossi cōtra: ꝛ ibidem vide Fely.ver.gl.fi. in fi.cum nonnullis.ver.ſeq. vbi late.ꝛ not.

Vel qui cadauer. Vide Innocen. extra de dilatio. capitu.preterea ꝛ de foro.competenti.licet. in principio. et dic.Aut ſententia non facit mentionem de proceſſu.ꝛ tunc non ꝑſumitur pro proceſſu, niſi probet.de proba.quoniam contra.[e] Alij dicunt vt Oſtien. quod ante ſententiam non preſumitur pro proceſſu,ſed poſt ſententiam ſic.Aut facit mentionem de proceſſu.ꝛ tunc aut fuit lata ſententia contra abſentem.ꝛ idem aut contra preſentem,non reclamantem ꝛ adhuc idem.Aut contra preſentem ꝛ non reclamantem.ꝛ tunc preſumitur pro proceſſu niſi negatiua probetur ſecundum Innocent.ad quod.C.de religio.l. prima. in fi. ff.de excuſat. tut.caius.negatiua proceſſus eſt probabilis. vt notat.in.l.iij.C.de erro.aduocat.Aut contra preſentem ꝛ conſentientem.ꝛ tunc proceſſus non poteſt negari.vt. C. de contraben. ꝛ committen. ſtipulatio.optimam. C. de fide inſtrumentorum.ꝛ iur.ba.fiſcali.l.j.vide hic not.per Jacob. de are. ꝛ Lyn. C. de fide inſtrumento.l.emancipatio. ꝛ facit extra de re iu.ſicut nobis.ꝛ vide de leg.iij.fideicom.§.j.per Ja. de are. per Lyn.C.de edendo.procur.vide omnino.l.vltim. quando. prouo.not.

e

1 ☞Carceratus pro vna cauſa, ab alio iudice pro alia cauſa recommendari non poteſt.
2 Quicquid poteſt opponi citationi,poteſt opponi recommendationi.

1 **Quia.** †In textu.ibi,certo loco sisti.argu, quod ille qui est in carcere pro vna causa,non possit recommẽdari p alia ab alio indice.quia cum ista detentio dicatur citatio re.non debet a diuersis recitari.sed contrarium est verum quia etiaz ille qui est de carcere potest citari[a] re.a verſ.vt nota.in.l.ij. C.ex qui. cau.ma. non ob. hec.l.quia intelligitur in actibus qui impediunt se concursu.sed vbi non est impedimentum per concursum cuilibet iudici est obediendum.vt not.in.l.ij. §. fina.de cust.re. ¶Nota.tamen quod quicquid potest opponi citationi,potest opponi recõmendatiõi que fit in carcere que est species citationis.dicit tamen Bar.disputando.in q.que icipit lapus.q si principalis captura non tenet recommendatio non potest fieri quia spoliatus libertate sua est ante omnia restituendus.a quia si non tenet principale, non tenet adiunctum sibi per.l.cum vnus post principiũ.de bonis. aut.iudi.possid. ¶In glos.que incipit si merum. nota. banc gl.bene.

a ¶Citari.adõ do.Alexan.õ imol.in.l.ij.a Paul.de cast. in.l.qsitũ.vbi etiã p d.Alex. de re iudi.a do. Alex.in l.ij.§. ij. si quis cau.

Parentes. Nomen parentis indiffinite prolatus accipitur in infinitum. ¶In text.ibi superiores supra tritauũ sunt innominati.q non habent specificatum nomen a iure.

Additio Baldi.

Parentes. Appellatione parentum continetur non solum legitimus.sed naturalis. Item si filius est vulgo conceptus,continetur mater.non pater si autem sit filius naturalis continetur pater a mater.hoc dicit cum duabus.ll.seq.que sunt de eadem materia. ¶In text.ibi iustos.i.legitimos.

b ¶Ad naturales. vide oino gemi.in.c.statutũ.cl.ij.õ bene.in.vi.a frã. are.in.l.si is q. de vul.a pup. l medio.j.col.

Additio Baldi.

Quia. In.§.pretor.Vide in spe.de act.ver. Item quod est filius. ¶In text.dici.ex equitate. ¶In.§. parentes. ibi, dicebat et male.

Additio lecture vacantis in.l.quia.Bal.

Quia. Vide quod not.Innoc.de iur.cal.accedens,a quod dico.j.de ritu nup.l.iul.§. nec distinguitur,a hic per Guil. vide Inno. de filpresby.c.michael.

1 ☞Pupillus,an patiatur diffinitiuam ex contumacia tutoris.
2 Pupillus ex contumacia tutoris,an incurrat contumaciam extraiudicialem.
3 Pupillus ex contumacia tutoris, an habeatur pro confesso.

Quia semper. ¶In textu.in ver. pater. vide Innoc.de filpresby.michael.vide quod no.Innocen. de purgatione canonica accedens,vbi quod dico.j.de ri.nupti.l.ij.§.non distrahitur.a hic per Guil.qui querit hic.an si est concessa legitimitas alicui a super partibus porrigatur, an valeat,a an bastardi succedant sibi innicem.Dicit statutũ quod consortes teneantur soluere condemnationem consortis committentis malum,modo queritur nunquid statutum vendicet sibi locum in bannito ex contumacia.a dic quod nõ per istum tex.a in authen.de incest.nup.in prin.a est tex.in authen. gazaros. facit.de bis qui nota.infa.l.athlete.§.calumniator.a ad leg.Jul.maiesta.l.cuiusque.a.l.necessarios.j. de senatus. Silania,quia magis pro contumacia quam pro crimine videtur imponi.vt.l.qui rep.§.iij.de inoffic.testa.a ideo tenet Ja.bu.a Paul.de liazar.Sed facit in cõtrarium quia lex notat factum,non sententiam,nec propietatem.vt.l.ij.de receptato.a est casus.de appel.si per collusionem.in fi.a ibi per
1 Bar. ¶Sed an ex contumacia tutoris pupillus patiatur diffinitiuam.dic aut in processu fuit tutor.sed in sententia abfuit.a tunc patiatur.vt nota.in.l.cum a minore.C.si aduersus rem ind.aut defuit in sententia a in processu.a tunc non patitur.vt.l.acta.§.contra.de re iudicata.et.C.de adulteris. quamuis.sed an ex contumacia tutoris patiatur primum decretum.dic vt.l.apud iulianum. †An ex contumacia tutoris pupillus incurrat extraiudicialem contumaciam. dic quod sic.vt.l.qui solidum.§.ij.de legatis.ij.a.l.emilius.C. de testa.mi.l.sicut militaribus. †An ex contumacia tutoris pupillus habeatur pro confesso.dic quod non.sicut non patitur diffinitinam. An idem in adulto quod in pupillo.dic vt.l.si procuratorem habeas. ¶In ter.pater.vide Ly.C.de interma.libel.

1 ☞Natus ex legitimo concubinatu.dicitur legitimus.
2 Spurij dicuntur nati ex personis inter quas matrimonium prohibetur.
3 Natus ex vulgari,dicitur spurius.
4 Filij appellatione,an cõprehendantur naturales a spurij.

Parentes. In materia ista primo oportet videre qualitatem filiorum qui sunt legitimi a naturales a qui spurij.secundo oportet videre vtrum appellatio filiorum porrigatur ad
b naturales.[b] vel spurios. Et redeo ad primam partem.et primo de legitimis do regulam quod omnis qui nascitur ex legitimo matrimonio est legitimus.secunda fallit in vna.l.miribili.C.de ca.a postli.reuer.l.j.a videtur mihi qõ glo.tangat illum casum.in.l.gallus.§.fi cius.de libe.a posthu. ¶Scõa regula est ista qõ nullus est legitimus nisi nascatur ex legitimo matrimonio.fallit ꝓpter cõem errorẽ,vbi ex falso.vt sic digerim,matrimonio nascitur legitimus filius,vt no.C. de incest. nup.l.qui cõtra.singularis autem error non facit filiũ esse legitimũ,sed est causa dispensandi cum eo.vt.l.qua in prouincia.§.diuus.de ri.nupt. ¶Scõa qualitas filiorũ est eorũ qui dicũr filij naturales. ¶Tertia qualitas est eorũ qui dicuntur spurij. ¶Quartam adde eorũ qui dicuntur legitimati.q teneo q illa sit quarta species p se,super quibus do has regulas. ¶† Prima regula est ista q qui nascitur ex legitimo cõ
1 cubinatu est naturalis.probatur.j.de cõcubinis.l.concubinatu.C.de natu.li.humanitatis.cũ simi.legitim[a] aũt cõcubinatus describit p vnicã cõcubinã in domo retẽtã vbi aliud impedimentũ nõ sit.Et sic vr q exigaꝫ quedã cohabitatio.vt in aut.quib.mod.na.effi.leg.§.ex illo cõcubitu.q iure nõ approbatur,sed tollitur.a nascunt naturales. ¶† Scõa regula est
2 ista q inter quas personas phibetur mrimonium,nati sunt spurij.vt extra de renũ.c.fi.cũ pridẽ.§.persone. ¶Tertia regula est ista q inter quas psonas phibet cõcubinar[e] lz nõ phibeatur mrimonium,nati tñ sunt spurij.vt extra de clerico habẽte tantum minores ordines qui potest habere vxorẽ,tñ nõ cõcubinaz. Itẽ exemplũ in pinzocula tertij ordinis sancti Fran.que põt contrahere matrimoniũ tñ non põt esse in concubinatu.a ita disputãdo tenuit Richar.ma. ¶Quarta regula est ista q natus ex meretrice vel vulgari femina est spur[ius], vt hic in.l.q. ¶† Quinta regula est ista,qõ natus de furtino accessu vidue vel virginũ est spurius.vt extra ꝺ clec.innotuit. a de rest.a ea que pa.§.fi. ¶Ultima regula est q pluralitas cõcubinarũ codẽ tẽpore retẽtarũ facit natũ esse spuriũ.a hoc patet ex predictis.de filio vero legitimato.q illa est quedã qualitas per se.dic vt no.inst.de nupt.§.fi.a no.j.ad muncipa.l.j.a i d.c.innotuit.de electi. ¶Modo venio ad scõam partẽ huius materie.vtrũ appellatiõe filij vel partis comprehẽdatur naturalis vel spurius.a primo videꝫ q nõ.vt.§.de bis qui sunt sui vr alie.iur.l.filiũ diffinimus.a.j.de rit.nup.l.lex cornelia.§. nũc distinguit.C.de adul.l.verba. In cõtrariũ videtur q contineatur filius naturalis.de le.ij.l.lucius.§.dame.de iure deli be.l.fi.facit extra de filijs presby.c.michael.ôt Guil.de cug.q aut prouisio.l.considerat naturalem cãm pnta reuerentiã.vel effectum naturalem.a tunc cõtinetur filius.vt hic.a iterdũ cõtinetur etiam spurius.vt in.l.pompeia.j.de parri.q natura cõmunis est.vt.j.de acc.l.bos acusare.§.oibus.vbi est tex.singularis.aut puisio.l.nõ cõsiderat causam naturalẽ sed accidẽtalẽ.tũc nõ continet filius naturalis vel spur[ius].vt.l.p hac parte allegatis.a ex hac theorica infertur q filj nõ põt testificari propter naturalẽ affectionẽ.certe ita ꝓhibetur spurius ad testimoniũ sicut legitimus.facit.j.ó verbo.signific. massarius. ¶Sz pone cõcessa est imunitas doctori a filiis,q hoc casu ponderatur ratio naturalis,sed accidẽtalis qualitas patris, puta doctoratus,nõ cõtinenꝫ naturales vel spurij ꝙz Guil.de cu.a qõ est no. ¶Sz qd dicemus cõcessum est pfi q possit iterliberos testari cũ duob[us] testibus.nunqd hoc intelligem[us] in filio naturali.dicit Spe.q sic,qz istud priuilegiũ ipsi nature cõcessum videt.vt.C.de cõsir.tu.l.fi.vbi vr casus.Ita no.in spe. de instru.edi.§.cõpẽdiose.ver.qd si pater naturalis.multi tñ consuluerũt Zsium per.l.viti.C.fa.ercis.que restringit se cũ loquimur de testõ patris solũ ad suos a emancipatos. ¶Itẽ facit ad aliã.q.dicit statutũ q filij a nepotes non solvãt gabellã

relictorum

relictorum quod illud beneficium porrigitur ad bastardos: quia cum statutum non possit habere aliam rationem nisi quendam favorem qui naturaliter debetur istis ergo ratio statuti porrigitur ad istos. facit. l. j. C. de impo. lucra. descrip. li. x. ¶ Sed quid dicemus in materia odiosa. dicit statutum quod filij bannitorum non possint in civitate morari. vel dicit statutum qd̄ pater teneatur ꝺ̄ solvere condemnationē filij nunquid hoc intelligitur de filio naturali vel spurio. docto. Ly. C. de interdi. ma. l. libertinum distinguit inter odium rationabile ⁊ irrationabile et qua distin. videtur quod in dictis exemplis nō comprehendatur filius naturalis: qz est odium irrationabile quod vnus pro alio puniatur. vt. j. eod. adoptiuum. §. fi. sed alibi distinguit aliter quod aut iste filius est natus ex certo complexu. ⁊ tunc continetur, aut ex incerto. ⁊ tunc non continetur. ita not. ipse. C. ad. l. in. ma. l. quisquis. in. iiij. q. Sz spe. in tit. de accusa. in prin. simpliciter tenet quod non contineatur. ¶ Ultimo quero quid in dispositione hominis. Recipit aliquis in emphytheusim pro se ⁊ suis filijs vtrum intelligatur de naturalibus. ⁊ dic vt not. specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. lxxvi. ⁊ facit. C. de institu. ⁊ substitu. l. generaliter. §. final. facit ad predicta. l. j. ⁊. ij. j. de lib. cau.

Additio Baldi.

Parentes. Ponit hic Buli. an immunitas concessa alicui ⁊ suis parentibus porrigatur ad naturales. ⁊ an naturales succedant sibi inuicem.

Patris ad. Pater patris adoptiui in ius vocatur sine venia. b. d. In ter. ibi, vocauit. scilicet nepos.

Adoptiuum. ¶ In tex. ibi, pretoris. quia iste precise prohibetur, sed prohibitio pretoris non est precisa, sed modificata. ¶ Et not. hic quod quando concurrunt ad prohibendum due cause. effectus denominatur a causa fortiori. ¶ In tex. ibi. sed naturalem. nota quod etiam statu mutato patri naturali debetur reuerentia. vnde si filius esset papa. tamen in quantum filius. debet habere reuerentiam ad patrem.

Patronum. Nomine patroni. continetur quicunq; habetur pro patrono. ⁊ qui non habetur pro patrono non continetur. licet re vera sit patronus. Item delictus patris nocet filio hoc. d. Et est ille text. valdum. arg. quod statutum loquens de cive intelligatur de quocunq; qui habetur pro cive. puta de scholari. licet aliud sit esse civem, aliud haberi pro cive. vt in. l. mercis. de ver. sig. ¶ In tex. ibi, manumiserunt, isti sunt patroni vere, vel interpretative. ¶ In tex. ibi, si iurari tunc suus patronus secundū iuris interpretationem. ⁊ cum sit interpretatio necessaria cui est standum habetur pro veritate. ⁊ quod ille text. dicit de patrono liberti, idem si quereretur quis esset patronus dicendū esset. s. eccleſie. quia sufficit quod sit vere vel interpretative vt debeatur sibi honor ⁊ ius patronatus. ¶ In glo. nam si quis ibi vt iudicetur. quod fiebat ad hoc vt posset habere honores ingenuorum, ⁊ in hoc committebatur contra rem publicam. ¶ In tex. ibi in tali liberto in quo est perditum ius patronatus propter delictum. ⁊ sic se refert ad casum proximum non ad priora exempla de sententia ⁊ iuramento: quia illa obesset filius cum sit in rem. ⁊ sit lata cuꝫ persona principaliori. ¶ In text. ibi: quod eueniet. i. hoc sequitur. ¶ In glo. secus, ibi, ipse amittit feudum, vt in. c. j. quibus mo. feu. amit. col. x. vbi etiaz dicitur quod ratione solius assultus feudum perditur. In eadem gloss. ibi, l. mancipatū de quo dic vt ibi per Bul. de cu. ¶ Quid in emphyteusi. pater non soluit cano. an preiudicat filio. ⁊ dic quod sic. [a] Primo quia negligentia communis est, ⁊ in non soluendo vterq; concurrit. arg. j. de ver. oblig. l. cum filius. §. j. Secundo quia hoc ex primordiali natura contrahens a qua non potest recedi. arg. u. j. de pig. l. lex vectigalis. Tertio quia lex non dicit tantum quod primetur: sed addit, quod ad proprietarium reuertitur vt. C. de sacr. san. eccle. auth. qui res iam dictas.

Additio Baldi.

Adoptiuum. ¶ Ibi, causa cognita i. venia petita. ¶ In §. patrimonium not. quod lex que loquitur de patrono intelligitur de omni eo qui habetur pro patrono. ⁊ sic lex que loquitur de ciue intelligitur de omni eo qui habet iura ciuium. licet vere ciuis non sit. ¶ Bal. ¶ In tex. non habebo. non dicit non ero. sum etenim patronus. sed non habeo iura patronatus. Ergo. nota. quod aliud est non esse. aliud non haberi. sic econtra. de ver. sig. mercis. Bal. ¶ In. §. sed si. Ibi adegi. id est compuli. ¶ Ibi quasi innocens mater transiuit ad secunda vota non petito tutore ⁊ suscepit puerum ex secundis nuptijs deinde decessit primus puer. licet mater non succedat, succedet puer fratri. argu. bu ius litere.

Is quoque. ¶ In ter. ibi, in ius vocetur. scilicet ob aliam causam.

Sed si. ¶ In tex. ibi, non potero. notat. quod mora nō tollit ius patronatus. ¶ In tex. ibi, non habebo. nota. quod frangenti fidem non debetur honor. ¶ In gloss. secunda ibi plus sibi not. argu. qd̄ ille iurauit soluere titio qui titius alteri iura non sit periurus non soluendo cessionario a quo interpellatur: quia ille proprie non frangit fidem in quo cogita. Item facit ad istam gloss. j. de obsequijs. l. titius puerum. ⁊. j. de fideicom. lib. l. si filius. §. erit.

Prostituta. Nemo potest infringere legem quā ipse tulit. ad hoc allegatur vnde est validum. argu. quod episcopus ligetur constitutiōe propria. ¶ In tex. ibi excipit. Istud fuit pactum diuersum a primo: qz hic nihil fuit actum de libertate: tñ lex facit eam liberā. vñ eodem, pacto ⁊ eadē. l. ligatur obligans, quod est not. ¶ Inducitur per Gulicl. ad duas questio. ¶ In textu. ibi sub illo. idest sub eius domino. ¶ In textu. ibi, equum non est: quia facinus excludit bonorem: vt. C. vbi sena. vel cla. l. j. ⁊ secundum Buli. est arg. quod si dominus cui debet applicari pena damnorum datorum consentit vt damnum detur. quod transfertur applicatio pene in partem lesam sicut hic libertas et dominium transfertur in ipsam prostituram. ⁊ valde bene facit iste ter. ⁊. l. vlti. j. de litig.

Patronum. Ubi est obreptio ibi non potest esse priuilegium ingenuitatis. et adde quod not. Lyn. C. si contra ius vel vtili. pu. l. prescriptione sua. ⁊ Innocent. de regu. iuris. cum olim. in gloss. non lites. ⁊ Jacob. de aret. j. de pecu. §. cum filius. ¶ In textu. ibi, per obreptionem, obreptio fuit in tacendo fraudem. tamen non reddit decretum nullum: quia fuit interpositum inter consentientes: sed facit ipsum non esse priuilegiatum. ⁊ nota. hic tertium cuius interest opponere de obreptiōe. ¶ In tex. ibi, celat conditionem. facit. l. secunda. C. si seruus ad decu. aspi. l. ij. libz. ꝛ. ¶ In gloss. que incipit, quid est. in fine. gloss. illa gloss. vult quod obreptio non reddat actum nullū: sed annullandum obrepere est hic qualitatem persone ⁊ defectum tacere. ⁊ vide quod notat. Innocen. extra de rescrip. capitu. scisitatus. ¶ In textu. ibi immunia. id est, immunitates. ¶ In textu. ibi ingenuum. facit ita quod pro hoc libere ⁊ totaliter eximitur a patrono.

Qui manu. Libertus vniuersitatis non est libertus mittitur singulorum. hoc dicit. ¶ In text. ibi, in ius vocabit. libere ⁊ impune. ¶ In tex. ibi actorem. ex hac litera collige quod sufficit libellum formari contra syndicum vniuersitatis. Item quod sufficit syndi cum citari [b]. et adde quod notat. j. de regu. iur. l. non potest dolo carere. ⁊. l. aliud. §. refertur. agument. huius. §. notat. in vniuersali facto singulos non citandos. hoc dicit Innocent. extra de maiorita. et obedien. capitu. bumilis. vbi vide. item est argumen. quod per literas impetratas contra homines de tali collegio non possit conueniri sed tantus singuli, quod dic vt notat. in capitu. cum in multis. de rescript. libz. vj. per Archidiaconum. ⁊ facit eodem titu. capitu. eam te. in decretali. ⁊ quod notat. Lyn. C. de sacrosanct. ecclesijs. l. prima. in iiij. questio.

Liberos. Argumentum est iste. §. quod emphyteusis concessa alicui pro se ⁊ liberis porrigatur ad masculos ⁊ feminas. ⁊ est expressum in authen. de non alie. §. emphyteusim. col. secunda. Sed an extendatur ad filiam filie vel ad filium filie videtur quod sic. vt. C. de condi. inser. l. j. in contrarium videtur per. l. j. §. j. j. de iure immu. Solut. vt notat. Speculat. de loca. §. nunc aliqua. verficul. clvj.

[a] ¶ Ob sic. vide do. Alex. de imo. in ca. potuit. ix. q. 3 lo. ⁊ in. l. j. post Bar. de inter. ⁊ releg. ⁊ in. l. si finite. §. si ō ve ctigalibus. de dam. infe. ⁊ sali. in. l. ij. xxij. q. C. de iure emphy. ⁊ p eūdez Bar. in. l. ij. C. de libe. ⁊ eoꝛuz liber.

[b] ¶ Citari. vide eūdē Bar. in auc. fz cū restatoz. in. j. co. in fi. C. ad. l. falci. ⁊ in mar. v. citatio. vl. xxxij. ⁊ in. c. j. in vij. co. vers. an vniuersitas. ō mil. vaſ. q. 2tu. est ⁊ in. l. etiaz. in vers. itē possunt. in fi. C. de execu. rei iudi.

& facit optime in rõne sui.C.de decurio.l.nullius solius.lib.x.

Si per penam. Deportatus perdit honorem quem recuperat restitutus. hoc dicit. ¶In text. ibi honorem, concord. l.j.C.vbi se. vel cla.vbi text.dicit reatus omnem honorem excludit.¶In gl. que incipit,quem,ibi.l.tutelas.§.fi.imo in aliquo casu potest in ius vocari. puta ex contractu celebrato post deportationem.vt.l.si tibi mãdauero.§.is cuius bona.j.man. vocabitur ergo in ius hoc casu non petita venia. ¶Extra querit hic Buli. de cu.vtrum ratione litis ciuilis permittatur ex banni to vel cõtumato reuerti.& respondet quod non.sed debet comparere per procuratorem vt.j.de min.l.papinia. equli. in criminali autem causa dic idem vbi admittitur procura. si autem non admittitur procurator.& exbannitus pone de nouo accusatur vel inquiritur potest in iudicio comparere & debet sibi dari licentia veniendi.Ita dicit gloss. infra. de publicis iudicis.is qui reus.nec poterit detineri ob causam primam. cum ob eam non comparuit vt.j.de iudi.l.ij. §. legatis.& §. nam & diuus.& §.idem claudio,quod tene menti.¶Extra quero de illa questio. post bona exbannitorum vendita per commune banniti sunt in integr.resti.vtrũ recuperent bona vide

* ¶Sõ sic.vide a tu late & no.fe li.in.c. qũ.circa pn. de cõsti. & in.c.sup eod. de offi. õ lega, tur quod sic.[a] vt in fi.huius.§.ad idem.j.de capti.apostoli.reuer.l.mulier.in opus salinarum.& l.non vt a patre. In contrarium est glos. ordinaria.in.l.gallus.§.& quid si tantum.de libe.& posth.ad idem facit.j.de decurio.l.ij.vbi restitutus non recuperat locum alij concessum.ad idem facit quod plene no. in.l.quid ergo.§.pena.j.de infam.& extra de rescript. ca. quãuis.libz.vi.non obst.ille.§.quia hic fuerat ius quesitum immediate ex ipsa deportatione.sed in questione proposita fuerat ius quesitum aliunde.& hec est veritas.facit.j.de condi.& demonstr.t.interdicit.

Parentes. Nota quod verbum simpliciter prolatum refertur ad veritatem & fictionez in materia fauoris.arg.de con.dis.& demonstra.l. fideicõmissum.& C.de bis qui ve.eta.impe.l.fina.

Si filius. ¶In text.ibi non poterit,scilicet sine venia.quia licet sit trãslatus in alienam familiam non tamen confunditur ratio naturalis.vt.j.de lib.& posth.l.filio quem pater.¶In tex.ibi,vltra trinepotem. idez in infinitum.

Si liberta. ¶In tex.ibi non vocabunt.id est reciproce debent sibi reuerentiam.& est argu.quod respectu diuersorum feudorum ego possum esse vasallus vasalli mei.& bincide iurabimus fidelitatem. facit.j. si certum pe.l.ei qui in prouincia. §. fi. ¶Sed quid si ambo committimus feloniam vnus contra alterum. dicunt quidam quod dolus cum dolo compensatur.Buliel.de cu.dicit quod vter que cadit a feudo:quia cum non committatur dolus circa idem non fit compensatio secundum eum quod not. & adde quod not.per Dyn.& alios in.l.cum pater.§. libertus. de ie.ij.& l.qui fidem.de transa.¶Item ille ter.est arg. quod licet ecclesia romana sit mater imperij.tamen si tenet feudum ab imperio hoc respectu sit eius vasalla:quia feudataria,nõ quia mater.

Sinautem. ¶Nota quod inimicitia capitalis contracta propter delictum filij patroni excludit eam ab honore.& tamen tali inimico qui fuit machinatus in mortem vel libertatem non debetur honor.

Pretor. ¶In text.ibi, permissionis, scilicet indez aditus ob hoc.¶In tex.ibi,causa cognita, in hac causa cognitione non puto patronum vocandum cum appareat quod antequam vocetur illa cause cognitio premittatur.& facit ad idem quod notat.j.de bo.pos.l. iij. §. pe.& est vtile scire, qua qñq statuta permittunt citationes certo ordine premisso.nam circa illorum ordinem non debet pars citari.¶In text. ibi cecidit est. itẽ grauis iniuria percussio in

b ¶In oculo. Adde flo.in.l. fi & fi qd.§. mã cipiorũ .ff. de vsufruc.& do. alex. de imol. in cõs.ccij. ñ.p te.& in ꝑti. & cõsiij.j. pte.& in l.pretor.§.fi dicatur.de iniu. rijs. b oculo. Item percussio cum sanguinis effusiõe.sed pulsio cuz manu vacua,vel cum pugno regulariter non dicitur iniuria atroz secundum Buliel.de cu.

1 ¶Reuerentia qualis debetur a liberto patrono cuz litigat suo nomine,& cum alieno.

2 Honor,qui debetur domino non debetur eius officiali.

3 Sindicus in causa criminali interuenire dicitur.

Semper autem. Honor debetur parenti et patrono licet sit in iudicio tanquam minister alterius.tutori autem vel procuratori patroni non debetur honor.hoc dicit.¶Not.in nostro.§.primo,quod par reuerentia debetur a liberto patrono cum litiga

1 gat suo nomine et cum litigat alieno.¶Secundo not.qõ honor qui debetur domino non tamen debetur eius officiali vel ministro.¶In gloss.prima.ibi,producitur,id est extenditur.¶In eadem gloss.ibi.l.cum quidam.collige quod quandoque constitutio est mere odiosa. quandoqz mere fauorabilis.vt infra de condictio.indebi.l.qui exceptionem. quãdoqz mixta, id est ex vna parte fauorabilis et alia odiosa.¶Et

3 not.hoc in se.gloss. ibi, tantum per alium.ista est ratio: quia in causa criminali interuenit procura. vniuersitas siue fiscus:quia impossibile est ꝙ tota vniuersitas litiget pro se.vt infra, de re milita.l.tam collatores. libro.xij. et sic necessitas facit probabile id qõ alias non esset probabile.et.j.de manumiss.testa.l.qui potuerunt.¶Ultimo collige ex text. nostro quod maior honor debetur episcopo quam vicario vel nuncio suo.& si quis tamen offendit vicarium vel nuncium episcopi,ipsum tamen episcopum offendere videtur:vt.j.de relig.l. ossa.in fi.vbi est tex.bonus.

Additio Baldi.

1 Singulares,an dicantur obligati per literas directas ad collegium.

2 Cõuentione facta de collegiatis,an intelligatur facta de bis, vt singulis.

3 Actor,an possit renuntiare instantie reo inuito.

Ed si hac. Hoc ponit Buliel. si dominus terre consentit delicto, an applicetur sibi pena illius delicti aut lesoris. Item ponit de re que babebat certam prestationem si incidit in commissum,an illa prestatio debeatur.¶In §.patronum.vide Cyn.C.si contra ius vel vti.publi.l.preferiptione.In text.in ver.hoc ipse.vide omnino Innocen. de re iudica.cum olim.in gloss.not.literas.et in gloss.seq.& vide.C. de petitio.heredi.in.l.fina.ante finem.§.qui manumittitur. argumen. istius.§.dicit Innocen. quod per generale bannum acquiratur generalis possessio iurisditionis non in singulos. de capel.monach.dilectus.Item not.in Specu. de inrisuict. omnium iudicum. in fine.ꝙ priuilegium datum patrie prodest singulis,vt.C.de testa.si non speciali,sed ibi erat concessum super actibus singulorum.vt in titu.l.fina.secus si super re communi.vt vniuersis non vt singulis, vt hic. certum est enim ibi quod vniuersitas non testatur.& singulares. Utruz autem propter literas impetratas contra singulos possit cõueniri collegium.vide in.c.cum in multis.in gloss.i.numerus. de rescrip.lib.vj.per arc.¶Utrum per literas directas ad

1 collegium obligentur singuli.vide extra de reseri.eam te.vide omnino Cy.C.de sacrosan.ec.l.j.in.iiij.q.2 ibi per Odo.& Hu.

2 de cu.¶Utrum autem facta conuentione de collegiatis intelligitur facta de bis,vt singulis,vel vt de collegio.facit.C. de cad.tol.j.§.finautem.ibi,velut in vnum corpus &c. Et credo quod si summus in materia indifferenti quod dispositio relata ad collegium continet piam causaz relata ad singulos non tunc colligo.arg.supra.de legibus.l.benignius.aut cõtinet impiam & reprobatam causam relata ad collegium. et non,si ad singulos referatur & tunc refertur ad singulos:vt in questio. Cy.& Odof.aut continet parez causam ad quemlibet relatam:& tunc in dubio referam ad singulos, quia cum relinquatur ob meritum.& collegiuz proprie non mereatur:ꝙ inanimatum referam, dispositionem ad illos ad quos causa ipsius dispositionis proprie,& non impropie potest referri. arg.de aur.& arg.leg. plautius.& de sententia excom.c.romana.ii.vj.& not.eo.tit.grauem.per Inn.& non ob.ille.§. de cad. tol.quia ibi sumitur corpus aliter.s.vt copule,vel vt vnus corpus.hic vero non:sed vt ficta persona.vt in.l.mortuo.j. de fideiuso.¶In tex.in singulos.dico mihi ius esse exercendi iurisditionẽ in tali castro & vico.nunquid per hoc preiudicetur bis qui singulari iure se iuuant:puta per priuilegium, videtur ꝙ sic:ꝙ fuit vniuersaliter actuz.contra determinatur per istum.§.ab Inn.extra de sepult.certificari.ibi videas.¶In tex.ibi,si aduersus.Not.in facto generali singulos non citari. Adde quod notat de maiori.& obedient. humilis.¶In textu.ibi,vocaturus.vide ꝙ nota.j.de re. iu.non potest dolo. ¶In tex.in.§.liberos. Quidam accepit emphyteusim pro se & filijs suis masculis.Utrum admittetur nepos ex filia.dic ꝙ non in Specu.dolo.§.nunc aliqua.ver.eglvj.non ob.hic.§.ꝙ hic vbũ,liberos generale & simpliciter platũ. & in materia in differenti.in tex.§.sed si in eo.ver.hic notat.Buli.ꝙ deportatus per se non potest esse in iudicio nec potest exire insulam causa litigandi in.§ fi liberta. hic notat. Buliel. ¶Si duo sunt inuices vasalli & ambo cõmittunt feloniam, an inuicem

fiat

fiat compensatio. ꝛ dicit ꝙ non: qꝛ non idē circa facta. Jn tex. ibi, grauissima iniuria no. hic Buli. ꝙ flagellare aliquem est grauissima iniuria. Idem si sit percussio in oculo vel sanguinis effusio. ¶ Jn glos. ibi, idest diuina. vide Ly. in. l. edita actio. in. vij. q. ꝛ Jac. bu. in authen. qui semel. in lec. noua, ꝛ per Ly. in. l. per banc. in. vj. q. ꝛ nil petendus in ador. ꝛ per Sy. de cōtracta. si post mortem. §. si, sine loquimur de instantia totis cause vnius capituli. aliqs quis renuntiauit liti, aliqñ istante aliqs mutat actionem. aliqñ differt. ꝛ dic per Jac. bu. in authen qui semel. ¶ + An actor possit renunciare instantie reo inuito constat qō actor potest, vt hic. ꝛ liti. C. de pac. postquaz liti. ꝛ libello vt. C. de ap. si quid libellos. Et videtur ꝙ sic, vt C. de iur. om. in. in crili. ꝛ not. j. de acquir. poss. l. naturaliter. §. nihil commune. ꝛ de vi ꝛ vi ar. confunde. §. si. Jn contrarium videtur: vt in authen. qui semel. Sol. ante lit. contest potest, ꝛ punitur tanꝙ temerarius in expensis vt not. in. l. edita actio. per doc. ꝛ facit extra de reser. ex parte. supra. ꝛ Spec. de libe. concep. j. nunc ostendamus. versi. item taliter variamus. ꝛ in Spec. de exped. §. si ante. ver. ggg. emendans. sed post lit. contestationem. Aut interest rei ꝙ actor procedat: puta qꝛ habet paratas probationes suarum defensionum. ꝛ tunc actor non potest renunciare. nam lit. contest. quasi contrahitur. ꝛ ita obligatur actor instātie sicut reus. Aut non interest. tunc nō auditur sua contradictio ex quo nō interest ꝙ interesse probabit per suum sacramentum vt. j. ad exhi. thesaurus. non ob. lex in criminali. qꝛ ibi erat defectus in iurisditiōe iudicis. iō non cogetur procedere. ꝛ hec predicta not. quamuis. j. prozi. per Bar. vide Jac. de are. de fide ic. si cum honorem. vbi dicit qō reus cedit liti ꝙ operetur. ꝛ in. d. l. quamuis. vide omnino Ly. supra. de nupt. l. fin.

1 ¶ Per penitentiam, an quis a sua protestatione possit recedere.

2 Actor, an possit renunciare instantie reo inuito.

Quamuis. Lex que indistincte loquitur per aliam legem distinguitur. Ité ꝙ lꝫ statuta nō recipiāt interpretationē per aliud statutū, qꝛ alia interpretatio est necessaria. vt not. C. de. l. j. ꝛ facit ꝙ not. C. de neg. l. si semel nostri. ꝛ C. de iure delib. l. ñ. §. in computatione. in fi. ma. gl. ꝛ extra de consue. cum dilectus. ¶ Jn tex. ibi causa cognita in edicto pretoris fit mentio cause cognite quantū ad promissionem non qtuz ad pene remissionē. ꝛ sic precise loquitur edictū. ¶ Jn tex. ibi moderandā. lꝫ verba. l. sint precisa, tamē recipiunt modificationē. ¶ Jn tex. ibi, actionē remittit renūtiando liti. ¶ Et no. ꝙ p̄m glo. nō dicitur penitere niſi renuntiet. ꝛ vide hoc qō not. Ly. de exhi. re. nullus. C. ꝛ est arg. ꝙ ille qui facit protestationē in iudicio possit eā revocare ꝛ penitere. in cōtrarium facit. j. pro de relict. fi. ꝛ dic vt no. Jnn. extra de testi. c. presentiuz, loquor de protestatione q̄ est penalis vel preiudicialis protestāti. si eā cōtineret merū favorē protestātis nō est dubiū qō pōt renūtiare suo favori: vt. j. loca. l. eū in plures. §. locator hoc rei. ¶ Ité est ar. iste tex. qō si quis opponit exceptionē penalē ex forma statuti: puta non solute gabelle ꝙ ille liberetur a pena si re integra renūtiat exceptioni. ꝛ ad hoc j. de ingreiur. eū qui. in prin. ꝛ insti. de ac. §. item mixta est actio. vbi omnino vide. ¶ Jn tex. ibi nō veniat: qꝛ non debet patronus petere executionem, quā cōtempsit. vt no. insti. de act. §. penales. ꝛ est ar. ad penas contractuū ꝙ reus qui citatus nō cōparuit nō possit dicere cōtrauētū nec possit petere penam tanꝙ ex controuersia sibi mota. qō tene menti. lex tū nostra loquitur in pena legali. ¶ Jn tex. ibi nō inuitus. sed volens. vñ dicunt doct. qꝫ lꝫ statutū dicat ꝙ si quis extraxerit alicui sanguinem in palatio amputetur sibi manus. hoc non habet locum in barbitōsore flebotomāte: quia hoc facit in volēte per hanc literam ſm Jac. but. ꝛ qꝛ hoc non est delictū, sed executio medicine. vt not. in simili. j. de rei ven. l. in rem. §. rignum. ¶ Jn gl. ii. ibi, necessarium. hec est vera. ¶ Jn gl. ij. ibi. l. amaplius. §. rūdeo ꝙ ibi pena imponitur actui subditātiuo iudici imponitur actui inchoatiuo cōtrouersie. vnde non deficerat vlteriorem processum in causa, qō no. ¶ Ultimo quero dic ſm Buil. de cu. vtrū citatio nō petita venia sit nulla ipo iure Bul. de cu. qn ō: qꝛ lex hoc nō dicit: sed tm̄ dicit ꝙ cōmittitur pena. Bar. dicit ꝙ si citatus comparet citatio tz. si non cōparet nō tenet: sed qō non teneat videtur expressum. j. ne quis eum. l. j. §. offilius. quasi ordo omissus reddat citationem nullā. tunc dic aut fuit in citatione expressa qualitas citati ꝛ sic vitium. ꝛ tunc citatio est nulla. aut non fuit vitiū expressum in citatio ne ꝛ tunc citatio est aliqua. b. d. Jnn. extra de dila. c. pre. in fi. vbi omnino vide Bald.

Additio Bald.

Quamuis. Vide qō no. Jn. de prebē. de multa. ꝛ glo. contēdēdo. ꝛ extra de testa. Raynaldus. in gl. j. tertie. vide institu. de actio. §. pe. hic not. Buli. An processus fact? nō petita venia sit nullus. Quid si de licentia vocati nō appareat vbi familiaris ꝓsentit duello an ꝑs possit dicere se offensuz. vide omnia per Ly. C. de exhib. reis. l. nullus. ¶ Jn tex. remittat. no. esse locū penitentie. ¶ + Numquid p penitentiā potest quis recedere a sua protestatione dic per Jnnocentium de testibus presentium. ¶ Jn gl. j. nullo mō. Item vide arch. de rescrip. dispen. in glo. j. si literas. li. vi. Ibi nō venerit, rō quia citatus qui non cōparuit licet in suū odiū videatur in ius vocatus, ꝛ no. §. eo. l. j, tū non in sui favorem. vt per hoc alius cōmittat ei, vel propter eū in penam. nam ea citatione ꝙ ipse cō tempsit vindicari non debet. vt hic. no. insti. de ac. §. penales. qō est no. Bal. ¶ Ibi nō patiantur. vide. C. qui accu. nō possl. pe. ꝛ qō ibi dixi. ¶ + An actor possit renūtiare reo inuito constat ꝙ actioni pōt. hic ꝛ liti. C. de pact. l. postq̄ liti. ꝛ libello. C. de app. l. si quis libellos. Et videtur ꝙ sic. C. de in. om. in. l. criminali. ꝛ no. de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. ꝛ de vi ꝛ vi ar. l. cum fundum. §. si. ¶ Jn contrarium vr in authen. qui semel. Sol. ante li. conte pōt, sed punitur tāꝙ temerari? in expensis. vt no. j. l. edicta actio. per. doc. ꝛ facit extra de reser. ex parte. ꝛ in spe. de lib. 2ce. §. nunc ostendamus. vers. Ité taliter varias. ꝛ de exp̄e. §. si ante. ver. ggg. emēdās. Sz pōst li. cōte. distinguo aut interest rei ꝙ actor ꝓcedat puta qꝛ hz paratas probationes suarum defensionum. ꝛ non potest: quia lit. contestatione quasi contrahitur ꝛ ita obligatur actor instantie sicut reus aut non interest cū non auditur sua contradictio, ex quo non interest ꝙ interesse probabit per suum sacramentum. vt. j. ad exhi. l. thesaurus, non obst. l. in criminali, quia ibi erat defect? in iurisditione iudicis. igitur non cogitur procedere. Jn gl. ſ incipit no, vbi lex. in ver. ar. contra. So. vt not. ibi: de prohibitua §. de pret. in gl. que incipit duobus modis in vltima dic. Tu dic plenius circa hoc. Quēꝙ lex punit aliquē vocātez aliquē in ius. Quēꝙ accusatorē. Quēꝙ eū qui vocat coram iudice nō cōpetente. ꝛ tunc sola vocatione incidit in penam: nec potest penitere: vt. l. in criminali. C. de in. om. in. Quēꝙ punitur qui agit. ꝛ tunc ita demū punitur si li. cōtest. nā ante nō videtur agere. j. de pe. si postea. Quēꝙ punitur qui accusa. ꝛ tūc non punitur niſi perseueret vsq̄ ad fi. vt. l. qui cum maior. §. accusasse, j. ō bo. li. Quēꝙ punitur qui vocat in ius. ꝛ tūc ꝑt penitere vt hic. Item est arg. ꝙ si statutū dicit, ꝙ qui intrat vineam alienam puniatur in centum. ꝛ aliquis intrat de voluntate dñi. ꝙ non puniatur. Ité est ar. ꝙ si quis percutit aliquē volentē ꝙ non punitur sed contra hoc facit. l. j. §. adeo. j. de in iur. per illud. §. dicimus ꝙ reus publicam potest exigere penā. Cy. Bul. de prima. l. dic ꝙ qñq̄ propene impositione considerat actū mōmētaneū. qñq̄ cōsiderat actū successiuū vl ordinatū ad alios actus: vt. ff. de pcu. l. qui procuratorem dat. si cōsiderat actū mōmētaneū aut cōcernit effectū, aut voluntatē seu propositū si effectū: tūc loquitur hic. si voluntatē loquitur lex in criminali. nā ratio subiecte materie ibi nō patitur legez de effectu iudicij sentire qꝛ coram iudice incompetenti procedi non potest, facit. C. de asser. tol. l. j. in fi. ꝛ idem dico vbicunque pena potest imponi ei qui agens pro declinatoria repellitur. nam tunc lex non potuit concernere processuz qui sequi non potest secus si per pretoriam: quia tunc processus sequi potest. et ideo lex de processu non potuit cogitare. C. de transa. si pactum. si quis maior. cum si. Si vero lex consideraret actum successiuum vel ordinatum ad actus successiuos sicut est petitio vel accusatio tunc loquitur lex qui cum. maio. §. accusasse. ꝛ. C. de his qui. vt in di. aliam adde. j. de alienatione iud. et hoc edicto. §. pe. sed inquisi. erat ius ad interesse quod delist secus si ius creatum fuisset mere penale. ¶ Itez adde quod no. in. l. si quis non dicam rapere in. q. ix. ¶ Item adde quod no. in. l. iij. in princi. quod quisq̄ iur. ¶ Item adde. l. licet. j. vt leg. nomine ca. no. in gl. que incip. si remissionē. in ver. ex premissis. ne. ergo in hac. l. est spirituale. Bal.

a ¶ Postq̄ liti. ꝛ ibidē vide Bar. vers. ꝛ aduerte qñq̄. et adde eundem bal. in addi. ad spec. inti. de. li. cōcep. in. i. co. vers. actor.

b ¶ Instātie. vide Fel. in. c. exceptionē. ō exceptio. in v. et glyce. vbi plene an ꝛ quando.

Sj libertus. Propter absentiam patris filius habet legitimaz personam: propriam contumeliam vindicandi. h. d. ¶ Sic tota. quod permittitur filio in absentia patris, quod eo presente denegatur. ¶ Jn textu. in prefato ver. vide. C. qui accu. non pos. l. j. ꝙ ibi dixi.

Generaliter. ¶ Jn gl. sua. ibi in edicto ꝛ sic. l. generalis restringitur per leges speciales. ne ex nimia generalitate resultet absurditas ꝙ no. ¶ Jn ea. glo. ibi. §. sacruz.

idem dicit Huli. de cu. in eo qui me de sacro fonte leuauit q̄ in patre sicut in ad optiuo habet locum pena edicti. q̄ nota. Ex similitudine sequitur q̄ nō possit ipse esse testis in causa mea. nec ego in causa sua. quod tene menti.

Additio Baldi.

GEneraliter. Vide in specula. de actoie. versicu. sed nunquid edictum. et per Cynum. C. de adulteri. l. ita pudor. Bal.

LIbertus. Patrono. non dicitur agere qui petit se absolui. h. d. Vel sic. in defendendo offenditi nō debetur honor. h. d. ¶ No. in illa lege q̄ ille dicitur actor qui primo incipit litem, non ille qui prosequitur. ¶ Item not. arg. ex illa lege q̄ excommunicato datur defensio secundum Huli. de cu. q̄ō est verum in mera defensione vt not. Inn. de excep. cuz inter priorez. z Cy. C. de adul. l. quoniā. z. l. iij. in vlti. q. z Arch. iiij. q. j. c. q̄ō autem. patet ex predictis q̄ō excōicatus potest opponere exceptionem defensionis: non impugnationis trahentis se cum aliud preiudicium gl. tamen huius. l. facit q̄ō omnis defensio competat. z vide. j. de accusa. per Jaco. de aret.

Additio Baldi.

1 ☞ Exceptio compensationis, an sit mera defensio.
2 Excommunicatus, an possit excipere.
3 Jurans non opponere, an possit compensare.

LIbertus. Qui se deffendit in crimine, accusare non videtur, licet iudicem interpellet, vt lis fine debito terminetur. Idem si accusatus vlciscatur crimen illud in accusatorem retorquendo. de quo vide Jac. in ver. reus. item vide Arch. iij. q. j. per totuz in summa in ver. consisti. vide omnino. iiij. q. i. c. q̄ autē. per Arch. ¶ In tex. defendere. vide omnino q̄ō no. Inn. de excep. a nobis. z. c. dilecti. co. ti. z dic q̄ō licet lex intelligatur in reo necessario: q̄ dicit reus constitutus. secus in eo qui se sponte reum constituit. nā reus necessarius fundauit z firmauit personā suā in iudicio hoc ipo q̄ō fuit citatus, nō est ita in contradictore volūtario qui in generali iudicio. i. q̄ō nō tāgit personaz specialē, se opponit vel in speciali non directo in eū tunc igitur petita venia cōtradicet liber-
1 tus. ¶ Idē videt si velit recompensare. nā ☞ exceptio cōpensationis non est mera defensio. ꝑm Inn. qui sic no. in fin. de exceptio. cum inter priorem. vbi omino videas. Et adde quid in causa appellationis. z dic vt no. Inno. e. tit. significauerūt.
2 z vide Inn. de preben. c. pio illoꝝ. in gl. pe. Bal. ¶ ☞ In text. nō videtur an excōicatus possit excipere. Sunt opin. Quidā q̄ opponit exceptionem facti z nō iuris. Alij q̄ aut exceptio continet defensionem cause aut nō. dic de rescrip. c. j. glos. vlt. per arch. li. vj. Ja. de aret. dicit aut est mera exceptio. aut non. ita dicit. C. de accus. seruos. Et est etiā arg. hic ter. q̄ excipiendo non interrumpatur prescriptio. de hoc extra de or. cog. cū dilectus. per Inno. ¶ ☞ An qui iurauit non opponere possit compensare. z dic q̄ non. extra de iurein. c. debitores.

a ¶ Citationis. adō spec. in ti. de li. cōcept. ꝑ. sequit, ver. itē dīt quidam.
b ¶ Autoritas. adde ter. l. c. q̄ gñaliter. de pcu. l. vi. z Bar. in. l. fili⁹. ꝑ. ipse quoqꝫ. eo. ti. et spec. in ti. de actio. vꝰ. sed an egeat. z ita Jo. and. in ad. z gl. in. c. fin. in ver. regulariter. de iudic. in. vj.
c ¶ Committē dus. vide Aurora. in versicu. accusatꝰ. z do. alexan. de imo. in concil. clxxix. j. pte. z ia. l. j. ō cus. re.

LIbertus. Aduersus oblatio libelli non habet vim citationis,[a] nec cō troueršie mote. h. d. ¶ In gl. que incipit nota. ibi, vel supplicatoziuꝫ, vel conuentionalē. ¶ In ter. ibi non puto. nam licet princeps dederit iudicem non videtur tamen permittere quod agatur nisi forma debita. nec enim per hoc presumitur dispensare contra ius. ¶ In textu. ibi. in ius vocare. idem dico de simplici productione exceptionis facte absente parte quod producens non incidit in penā. si exceptio sit penalis per statutum nisi secuta citatione. idem enim iuris est de libello petitionis z libello exceptionis nec est dare rationez differentie. z adde quod dixi. supra. e. l. j. quia non videtur perfecte producta exceptio vel libellus donec ad uersarius citetur. Bal.

Additio Baldi.

LIbertus. Impetrās imperiale rescriptum vt iudex si delegeturin causa non incidit in edictum. hoc dicit secundum vnam lecturam. vel sic libelli sola oblatio, pro citatione non habetur. hoc dicit secundum alteram. Spe. dicit quod litere citatorie transeunt per audientiam z non recipiunt contradictionem nisi is contra quez impetrantur obiciat de excommunicatione impetrantis. nam tertia persona non potest excipere nisi litere ad eam extenderentur quod est not. Et ita dicit in spe. de referi. presen. ꝑ. ratione forme. ver. item litere citatorie. z in ver. tamen idem quod in excommunicato dico in omnibus casibus cōprehensis. ꝑ. l. iij. ꝑ. pretor. ait. d. l. quamuis. Bald. ¶ Et vide Inno. de fil. presby. veniens. de cler. coniug. diuer. fallacijs. vide in se. tit. ij. ꝑ. qualiter. ver. dicunt autem. z ver. se. z de accu. ꝑ. j. ver. sed numquid in criminali. z vide. C. vt lit. pen. l. j. vide quod notat. supra. ea. l. j. Bald. ¶ Ibi libellum. dicit Archi. quod idem si speratur expetinere aliquid coram iudice. z in citatorio. de rescrip. c. ij. in glo. ista expressio. lib. vj. vbi allegat de excu. tu. scire oportet. ꝑ. pe. Bal. ¶ In gl. j. ibi delegaretur. z sic erat libellus pretium. ¶ In textu. ibi patronum, vide omnino Archid. qui, di. illud. ¶ In gl. mag. ver. dissimulando. vide. q. j. de no. operum. de pupil. ꝑ. j. remis. in progi. precedenti. l.

QUesitum. Permittitur nomine alieno: quod nomine proprio prohibetur. hoc dicit. z sic magis consideratur officium q̄ natura, et dic, vt. ō. l. sed si hac. ꝑ. fin. ¶ In ter. ibi, potuisse. dicit Huli. q̄ secus est in procuratore. Item argu. huius litere dicit Hul. de cu. q̄ quando filiusfamil. agit
b nomine alieno, non est necessaria patris autoritas[b] licet contrarium notetur et male, in. l. non solum. ꝑ. necessitatem. C. de bonis que liber.

QUesitum. Qui ex necessitate facit, vt alius non incidit in edictuz quo teneretur vt ipse. hoc dicit, vide hic Hul. contra glos. ꝑ. necessita. not. z vide Inno. de ordi. cognī. c. dilect. glos. hanc excep.

EAm pro quo. Duo dicta habet. z parificat promissionem factam officiali z promissionē factam parti. q̄ not. qui promisit aliquem representare ad hoc cōpellitur. hoc dicit. ¶ In text. ibi, exhibere, id est, representare. hec tamen promissio non durat lata sententia. vt. j. de fideiuss. l. contracte. post principi. ¶ Quid si adsciatur z de parendo mandatis curie: vtrum videatur promittere indicatū solui. dic vt not. Dy. ꝑ. de verbo. oblig. l. continuus. ꝑ. cū quis. et an post illam promissionem possit opponi declinatoria fori. vide per Cyn. in. l. fina. C. de spon. ¶ In text. ibi, promisit. paria ergo sunt recipi fideiussores a curia: et recipi fideiussorem ab actore. z vide quod habes. ꝑ. de furt. l. si quis vgoi. ꝑ. si fugitiuum. ¶ In text. ibi ad exhibendum, id est ad representandum. et compellitur officio iudicis secundum Barto. qui allegat Jac. de bel. nam promissio facta in iudicio habet vim confessionis. z ideo habet executionem paratam. vt. j. de pac. l. tale pactum. ꝑ. qui prouocauit. In gloss. que incipit non est. in fi. no. ergo quod licet ille promissiones que fiunt ad vigorē iudicij conseruandi habeant executionem paratam, citatio tamen premitti debet. Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ In criminalibus, an quis sit fideiussoribus cōmittēdus.

EAm pro quo. Quod si apparet promissio, sed nō appareret cui, dicit hic Hul. Ibi, cauit. An in criminali quis sit fideiussoribus committendus. c ibi dic
c vt nota. in Spec. de accus. ꝑ. qualiter. versic. sed pone. titu. ꝑ. ver. cum autem. nam aut constat de crimine per cōfessionem vel alio modo. z ponitur in carcere. Aut negatur maleficium tunc aut imponitur pena personalis, z idez. Aut alia que potest solui per fideiussorem tunc committitur fideiussoribus idoneis de boc in mar. Albe. ti. de accu. dic vbi admittit defensor z fideiussor vbi nō. tunc not. arg. C. de fideiuss. sancim⁹. Bald. ¶ In textu. apud acta. vide Innocent. de eo qui mittit. in poss. causa rei ser. consti. glo. z ita habet. Ibi, quem, scilicet aliquem. ¶ Ibi promisit, scilicet actori si promittat aliquē stare an non valeat si non est facta scriptura. Dic q̄ō sic. C. de fideiuss. l. pe. Sed quāto tempore durat obligatio. dic si ad preparationem iudicij est facta. vt ibi si ad totā causam. dic vt. l. ij. ꝑ. z post litē. bal. ¶ In gl. fi. in fi. ☞ vbi dic vt no. in ti. i. l. vt dic si est facta pmissio iudici vt iudic. ibidē si parti tūc habes

locum

locum illa glo. Bald.

1 ¶Quis de domo propria, non potest extr abi.
2 Capcus illicite ante omnia est restituendus.
3 An quis possit in ecclesia citari.
4 Citatio, an possit fieri in palatio dominorum.

Perique. †Nō potest quis in domo sua recitari.i.capi.[a] & de domo extrahi.& qui se absondit in domo taliter quod citari non possit si patiatur primum & fin decretum aduersarius mittitur in bon.possessio. verbo autem simplici potest quis in domo citari si ad eum patet accessus vel ex publico inspicitur.in aliis autem locis quam in domo habitationis potest vnusquisque re & verbo citari.b.d.vsq; ad.l.neque.

¶In tex.ibi,domo sua.i.in domo sua capi & ad iudicem duci. ¶In tex.ibi,vocari.s.re. ¶In tex.ibi vim inferre ex quo
2 duo sequuntur.primo q tanquaz illicite captus † est ante omnia relaxandus.vt.j.de verb.sig.qui nec;.vbi dicitur quod il le qui est in domo sua si sponte non sequitur.i.non accedit cuz nuncio ad iudicem, non potest duci per vim. secundus effectus est quod capiens tenetur iniuriarum, sed addo tertium q capienti potest resisti etiam armis:vt.C.de meta.l.denotū.
3 lib.xij.& C.de iure fis.l.prohibitum.li.xj. ¶†Extra querit hoc Bald.de eu.vtrum possit quis citari in ecclesia.& respondet q sic.licet enim ecclesia sit tutissimum refugiū & non possit quis inde extrahi vt C.de bis qui ad eccl. confu.l.presenti.& in auth.de man.prin.§.sed neque. hec que dicuntur verba sunt
4 Bald.de eu. ¶Sed pone q aliquis est in palatio domino-
b rum priorum nunquid ptās potest illum ibi citare re & verbo.dico q sic.dato enim qō palatium sit locus publicus & secarus. tamen ibi potest fieri citatio & captura,vt.j. eo. l. sed etiam natura ibi dicit de theatro quod est locus publicus. ¶Tertio & vltimo quero. familia potestatis currebat post tiam causa capiendi eum pro debito. ipse velocitate fuge prenit & ingressus est domum suam.queritur hoc casu an possit extrahi de domo.& videtur quod sic considerato principio vt.j.de adul.l.quod ait lex.§.fi.sed contrarium est verum.& est tex.hic dum dicit refugium.& idem dico in ecclesia.& ad hoc. j.de edil.edi.l.quid sit fugitiuus.§.idem,celsus.& ibi no.Bal.

Additio Baldi.

Perique. An valeat citatio facta in ecclesia:vide hic per Guli. ¶Itē vide Guli.de epi.audi.l.episcopale.ibi, de domo. vide Jac.de legat.j.l.cetera.§.hoc senatusc. ¶In ter.Domus,etiam conducta secundum Guli.

Vtisque. ¶In tex.ibi pene.no. primuz & scōm decretum penam appellari. ¶In tert.ibi in bonorum possessionem.licet ista dictio,bonoruz,premittatur tamen significat factum & non ius quia sunt due dictiones. vnde conuersiue lege in pos.bo.apparet ex predictis q in domo propria quis non patitur capturam persone:tamen patitur,bonorum.vnde possiunt de domo alie res extrahi & pignora capi.facit.j.de ven.inspi.l.j.§.ex hoc rescripto. ¶In gl.ij.ibi nisi contra latitātem vel personaliter citatum:quia non minus operatur contumacia expressa quā velata:& presumitur latitare eo ipso quod premissa diligenti rimatione non reperitur in loco vbi consuenerat morari.facit quod not.Jnnocen.de eo qui mit. in pos.c.fi aduersarius.de ver.sig.dilecto. ¶Sed hic quero vtrum fin decretum interpositum contra non latitantem sit nullum ipso iure.& videtur q sic.vt.j.ne quis eum.l.j.§. officium.tu dic qō est aliquod ex quo emanauerunt citationes legitime.licet citatus haberet aliquam excusationem vt. C. de resti.mili.l.ignorare.& ibi plene per Ly. ¶Extra quero hic vtrum ex ista missione que fit ex interlocutoria sit seruandus ordo.l. a diuo pio.j.de re iudi.vel primo capiantur mobilia &.gl.que est in.l.presenti.§.j.de bis qui ad ec.confu. dicit qō sic.& si hoc est verum multi processus possent rescindi:q videmus hoc obseruari.sed babetis glo.contrariam in authen.de exhi.reis.§.fi vero etiam quidam.& ista est veritas:q ista missio que fit ex interlocutoria fit ob contumaciam propulsan.et ideo committitur iudicis arbitrio & tene menti.Bald.

Additio Baldi.

Vtisque pene. Existens in domo ad eum vel de longinquo conspici non potest ciui li causa nec re vel ver.potest in ius vocari vt constituatur vere contumax.secus si in alio loco existat.b.d.vsq; ad.l.nec;.in.§.sed modificat primum casum.& ista que dicam debent sequi post verbum episcopalis.vbi est illud signum.& C.de sacrosan.eccle.l.placet.Et not.quod ecclesia est exempta a iurisditione laici.sed non a territorio. vnde dicit ecclesiam regni ciuitatis vel castri.de supplen. negl.prela.contradi.& facit de immu.ec.c.j.& de iudi.cum ber.& Jnn.de iu.patr.l.ex literis.nā sub vniuersali significato bene venit omnino. ¶Itē not.q citatio sumpta pro actu iudic.non potest fieri in ecclesia a laico iudice.de immu.eccl.placet fz sumpta pro actu nun
a cij sic.vt hic per Guli.& C.de bis qui ad ec.confu.& l. seq. pre- a ¶Capi.adō q
senti.vnde si queris quis actus possit fieri in ecclesia. An quevex ēt siue sit
rimus de contractibus.& possunt fieri vt valeant tamen puni ppria siue con
tur faciens.l.fi.de bis qui in ec.man.& l.presenti.§.q fi.de bis ducta vel pre
qui ad ec.confu.qui.mo.natu.effic.sui.§.quatuor.fm Guli.in caria.l.lex coz.
d.l.nemo.nam causa prohibitionis non respicit essentialia ac- §. domum. de
tus.sed quedam extrinseca cum actus in se seu propter se sit iniur. et adde
permissus.vnde valet actus.j.de diuor.l.fi.nō obst.l.j.j.de pre Feli.in.c.fi. de
to.stip.quia ibi actus est prohibitus ratione suspitionis & ac- fo.cōpet.& qō
tus suspectus continet turpitudinem saltim presumptiuaz, ibi dixi i apol.
vnde non valet.quia causa prohibitionis respicit essentialia act⁹.s.qz corporis.aut queris de iudicijs secularibus.& tūc aūt loqueris de iudicio stricto pro actu contentioso. & non valet si sit in ecclesia.vt in.c.decet.de immu.ecc.lib.vj.Aut pro actu voluntarie iurisditionis:& tunc aut exigit cause discussionem & partis citationem & equiparatur iurisditioni contentiose.s. de officio consul. j. Aut non requirit has solennitates tunc valet.de tutel.qui habet.§.quolibet.l.fi.de bis qui in eccl.ma. arg.de bon.pos.l.iij.§.pe.ex his apparet quod tutor datur in ec.sed non interponitur ibi decretum super alienatiōe rei minoris:qz ibi exigitur plena causa discussio.supra de transl.cuz bis.§.si pretor:& not.in simili per docto.C.de fer.actus.& Spe b ¶Nōtū.vidō
cu.de ferijs.§.j.vers.fi. ¶Idem dico de iuramento testis:quia cino do. Alle.
est articulus contentiose iurisditionis vel quasi.nam iudicatur respectu cause principalis non de per se.& vide in Specul. de hoc.imo.hic,
de senten.§.insta pronunciatio.vers.item est nulla ratione loci:& nota ista.quia sunt quotidiana.Si promitto aliquem sistere an valeat.si non est facta scriptura.dic qō sic.C.de fideicom.l.penul.sed quanto tempore durat obligatio.dic si ad preparationem iudicij est facta.vt ibi si ad totam causam.dic vt in.l.credi.§.& post lit.Bald.

Sed & si is. In tex.ibi ex domo sua.tamē idem est ō domo conducta ex hospitio tamen vbi quis est tanquam aduena bene potest duci.vt.j.de iniu.l.lex cozne.§. domum, secundum Guli.de eu.Sed quid de eo qui est extra domum, tamen sub porticu.dic vt nota.Jacob.de aret.j.de le.j.l.cetera.§.hoc senatusconsultum. ¶In gloss.vltima.ibi secus in criminali.dic quod in criminalibus si venit imponenda pena corporalis reus semper est detinendus.imo dicit tex.quod reus & accusator propter penam talionis.vt.C.de accu.l. fi. lz de consuetudine hoc non obseruetur in accusatore. aut venit imponenda pena pecuniaria crimine probato.tunc aut quis inuenit fideiussorem idoneum de eo representando.& non debet duci.vt.j.titu.ij.in rubro & nigro.& j.tit.i.l.j.prout eam intelligit Jac. bu. vnde inuenti cum armis non debent duci ad palatium si dant idoneum fideiussorem de representando se. Et idem etiam tenet Barto.aut non inueniunt fideiussorem: tunc distingue inter masculum & feminam.nam masculus debet duci & detineri.vt in.l.ij.de cust.reo.mulier non debet duci:sed relaxari suo iuramento de sistendo iuri.ille tex.not.C. de cust.reo.authen.nouo iure, non est ducenda ad palatium sed committenda iuratorie cautioni,quod tene menti. ¶Extra quero vtrum in causa capitali reus sit detinendus vsque ad sententiam:an solum quousq; appareat eum absoluendū: quod apparet ex publicatione processus.& dicit Jacob.quod si per publicationem processus apparet eum absoluendum non debet plus detineri per textū de exhiben.reis. l. nullus. in verb.donec repererit.qui textus. est ad hoc magis singularis aliquo alio qui reperiatur. ¶In eadem gloss. ibi nec verbo vocatur personaliter ad domum:tamen citatur.vt. C. de anna.excep.l.vt perfectus. ¶In eadem glo.ibi.§.si vero quidam.& sic no.qō captura persone tribus modis impugnatur scilicet ratione loci:ratione persone que capitur.& ratione defectus iurisditionis. Item impugnatur ratione temporis. vt infra.de ferijs.l.j.& adde quod notat.infra iudi.solui.l. vir bonus.Bal.

Sed & si is. Hic reditur ad primum dictum modificans adhuc regulam.& durat vsq; ad.l.nec; impube.no. gloss. que incipit:sed nec qualiter.in ver.criminali.ar.q etiam homines de contra. possunt capere malefactorem et

iudici presentare.de furt.inter.§.pe.de captura dic quod in crimin ali fieri potest,in ciuili non regulariter:vt.l.nemo carcerem.de exac.tribu.fallit ratione suspitionis.vt infra de pig. quetitum.Item ratione contumacie ex peremptorio in non veniendo vt.l.consentaneū.C.quomodo ⁊ qñ iu.Item ratione contumacie in non soluendo post sententiam.l. prima quibo.ce.pos.item ob debitum fiscale vt.l.sacri.in fin.ad le. Juli. pec. ¶ Sed an postquam cepit tenetur ceptum dimittere fideiussoribus.Respondeo in delictis.dic vt.l.ij.de cust.reo.in causis ciuilibus dic aut rationem suspitionis ⁊ debet dimitti fideiussoribus.l.si fideiuss.in fi.qui satisf.co.Aut ratione contumacie in non veniendo.⁊ debet dimitti purgata contumacia ⁊ non antequaz purgetur.per id quod traditur in authen. ⁊ qui inrat.Aut in non soluendo debitum.⁊ si est liquidum. non dimittitur donec soluatur.de lega. primo. si heres.aut non est liquidum:⁊ tunc fideiussoribus relaxatur.de statu lib. rationem.Aut ob debitum fiscale ⁊ eodem modo distinguo inter liquidum ⁊ non liquidum.vide in ca.cum episcopus.de offi.ordi.lib.vi. Bal.

a ¶Soluat.an ⁊ qñ pcedat ⁊ qñ nō.vide Feli.in.c.ad liberandā.ver.no. iij.de iudeis.

Neque. Libellus ergo citatorius et conuentionalis.debet dirigi contra patrez. ⁊ vide quod notat. per Jacob. de are. et Lyn. in authen.causa qui sit cum modo. C. de episcop. et cleri.in Spec.de libelli concept.§.iam nunc.ver.porro . Bal. 1 a

Qui. ¶In text.ibi vocatus est, scilicet regu. et sic captus. ¶In text.ibi vocatus est vi mittendus iudicis autoritate.non enim potest relaxari sine licentia iudicis,etiam de licentia actoris secundum Barto. ¶In text. ibi defendat,et satisfdet.vt infra.de reg.iuris.l.nemo aliene.et hoc verum quando quis est captus pro causa cognitione, vt cognoscatur de lite aliqua:sed si esset captus pro debiti pronūtiati executione tunc non debet dimitti defensori vel fideiussori: quia non cadit defensio sed debet detineri donec soluat secundum O dof.in quadam sua addi.et hoc bene not. ¶In text.ibi transactum.nota.argumen . quod statim quod accusatio est facta concordia que tollit totam penam maleficij ex forma statuti,ipse captus qui detinebatur quia non poterat dare fideiussorem,statim debet relaxari. ¶Item est argu. quod si pendente termino banni fiat concordia quod per lapsum termini non intelligatur non comparenti preiudicium generari,sed quando comparet debet absolui ab observatione iudicij.et est textus iste notabilis ⁊ multum singularis. et potest iste text.intelligi in captura facta. et in comparitione fienda.et vide quod notat.in Specu. de contumac.§. fina.in fine . ¶Et notat.in hac.l.quod non dicitur contumax, qui defenditur.

Additio Baldi.

1 ☞Absentie causas allegans,an impediat processum.

Neque impuberes. Vide in Spec. de contumacia.§.fina.in fin.⁊ de libe.concept. §. iam nunc.verb.porro.⁊ de primo ⁊ secundo decreto.§. restat.versicu.quid si nominans dominum.⁊ eod.titu.§.sequitur.ver.fin. ¶In text.dimittendum a captura vel a pena secundum Jacob.but.ibi.si quis.vide.l.hoc autem.§.primo ex quib.cau.in posses.ea. ¶+An autem allegans causas absentie impedit processum . dic quod sic.in criminali.sed in ciuili non impedit processum tanquam contra absentem, sed bene impedit ne procedatur tanquam contra latitantem . vnde primum decretum patitur non restitutionem.§. de restit.mili.ignozare.Si autem veniret plenam defensionem neutrum pateretur.hoc tangit quedam glos. infra.de here.instit.si quis instituatur de quodam libro habui.Bald. ¶In text.defendet, quid in nuncio.dic secus vt notat.Innocen.de procurat. capitu.secundo.⁊ in specu.de secundo decre.§.restat. versicu. quid si non reperiatur.in fi.vide infra.fol.l. iij. §. pe. per Jacob.vide Lyn.C.si contra ius vel vti.public. l. prescriptione. in vltim.questio. Bal. 1

Ommunis. Reuerentia est indinidua, ⁊ ideo cuilibet patronoum debetur insolidū.hoc dicit. ¶In text. ibi:ne in penam,scilicet integram. non enim dicitur pena.¶In glos.fina in fi.ibi,in re vniuersitatis.hic singulorum.⁊ facit.j.si ser.vend.l.testatrix.§.plures.¶Extra quero si habeo feudum vel emphyteusim a duobus fratribus: et vni facio quod debeo,alteri non,an perdam totum fendū vel totam emphyteusim:videtur q̄ sic:vt in.l.nostra.cōtrarium est verum q̄ partem tantū circa quam delinquo,j.de his qui. vt indig.l.rescriptum.nam sumus in re diuisibili sm Bul.de cu.⁊ facit ad hanc.l.vlti.j.de iure patro.⁊ adde quod not. in.l. ij.circa prin.C.de lib.⁊ eorum liber.

Additio Baldi.

Ommunis. Ad questio. de eo qui habet rē in emphyteusim a duobus,⁊ vendit de consensu vnius tantū, et in re dimidia,vide hic Bul. ibi libertus. vide de iure patro.l.si. Bal.

Meum. Banc.l.declara vt not. insti. de act. §. penales. Bal.

1 ☞Pena corporalis loco pecuniarie non irrogatur.
2 Lex penalis,non habet locum,nisi in suis terminis.

Si fine. † Luat in corpore qui nō habet vn de soluat.[a] boc dicit.que regula est vera vbicunq; quis connenitur ratione maleficij vel doli. non in simplici debito, qō non descendit ex maleficio vt.C.de exact.tribu.l.nemo carcerem. libz.g.qui tex.est not. ¶In tex.ibi:ex querela. hoc verbum est multum ponderandum : quia nec pena.l.aureorum:nec secūdario pena.l.aureorum:nec secundario pena in corpus infligitur,nisi quatenus ab offenso petitur,vnde eo inuito non posset iudex loco pecunie castigare debitorem in corpus. ¶In tex.ibi:a prefecto vbis,id est a iudice competenti. ¶In tex. ibi,castigatur,hec castigatio loco solutionis succedit. et a pena pecuniaria liberat.vt.j.de iniur.l.sed si vnus.§.si ante.vbi est text. no.vnde licet postea perueniat ad pinguiorem fortunam sm Bul.non tenetur. ¶In tex.ibi,si inopia.nota ergo quod pena corporalis loco pecuniarie non irrogatur,nisi in subsidiū facta excussione bonorum ⁊ dicit quedā glos. qō cum detineri in carcere sit pena circa corpus detenti:qō pro debito non potest quis detineri in carcere nisi facta excussione bonorum: vt no.j.de suspec. tut.l.iij.§.tutores.quam glos.alibi non habes,⁊ adde quod notat.in.l.prima.C.de cess.bon. ¶+In glo. que incipit quia hic.in fin.nota. ergo legem non habere locum nisi tantum in suis terminis ⁊ casibus ead.l. compreben sis.vnde pena que imponitur per reformationem extranagantem habet locum in casu reformationis non in casu statuti scripti in volumine. ¶Sed nunquid impune alij vtentur.dic quod non.sed imponitur pena arbitrio iudic.vt.C. de professo.⁊ medic.l. medicos.libro decimo, vbi est text.not. Baldus. a 1 2

Additio Baldi.

1 ☞Qui luit in corpore,an possit puniri,si postea venerit ad pinguiorem fortunam.

Si fine venia. ¶Laborare vide Innocen.extra de sol. cap. vide.j.de mino.quod si minor.§.si seruus . vide hic Buli.vide in Spe.de accu.§.sequitur.versicu. sed quid si pauperi.sic vide alias non intelligas quod notat Jacobus de aretio.C.de seruis fugitiuis.l.quicunque.in ver. j.si fine.Quid si patronus remittit ius patronatus. videtur non valere,vt.l.paulus.§.patroni.de bo.libe.contra † tamen in generali exceptione non videtur remissa reuerentia nec futura ingratitudo.vt.C.de bo.lib.l.si.non ob.contra . quia loquitur in fictione testamenti que est publici iuris. Jdeo per pactum non immutatur:sed ius patronatus est ius priuatuz ⁊ remissibile.⁊ sic non ob.¶In tex.ibi , Si fine.vide Archi. giii.q.vi.si res.in addi.que incipit adde vbi . ¶In text.ibi, dignoscitur.quid si dolus venit purgandus per actiones ex cōtractu.dic admitti.cef.bo.in.l.fi.C.que in frau.cre.¶Quid in oppressis.dic vt.C.de cef.bo.l.propter. An possit tali beneficio renuntiari.est gr.quod sic.l.fina.in vltim.glos.eod.titu. ¶Quid si reus est dives ⁊ tamen prius vult luere in corpore,quam ere soluere? Respond.soluere cogitur.Nam in subsidium tantum transitur ad penam corporalem hic porro est beneficium seu auxilium missionis in possessionem, vt.j. de noxalib.l.⁊ si condemnatus licet contra no.in cap.tue. vt lit. non cōtest.distinguit autem in verbo,dignoscitur.Aut pena

est ta

est tractata a iure.ꝛ tunc non distinguitur qualitas personarū
nisi qui nō potest soluere,luat in corpore.Aut est arbitraria.ꝛ
tunc aut ratione dignitatis quis presumpsit delinquere ꝛ for
tius punitur.Aut delinquit: vt quelibet.ꝛ tunc pena persona
lis est maior in minori pena pecuniaria maior in minori vt
not.Ly.C.de sum.trī.nemo.in addi.sed illud potest intelligi
cum agitur ad vindictam,ꝛ lis est contes. tunc enim actio nō
est de re familiari,l.cum cunti.§.eman.de colla,bo.ar. cōtra ei
quo est in mora contestandi litem:vt.l.si eum.§. qui inin.si qs
2 cau. ¶ Sz an qui luit in corpore pt puniri si postea venerit
a ad pinguiorē fortunā. dic ꝙ nō,a qz satisfactū est.vt.l.sz si mi
nus.§.si ante.de in li.iu.Sed qualiter index egreditur formā
petitionis quo ad rē,ꝛ in personā transit,cū pena psonalis ap
plicetur fisco.cōtra.l.vt fundū.ꝛ.j.de arbi.l.intra.Rñ.in illis
egrediebat formā ꝛ naturā.q.hic formā,sed non nām crimi
nis ꝛ iudicij.ꝛ est sic in.§.pena grauior.In tex.in ỹ.fine.Quid
si in eadē causa vocauit plures.vtrū plures puniētur dico qō
non qz lz sint plures,facta tū sunt ad vnū finez ordinata,vñ
qñq; est vnū factū solū.ꝛ tūc vna pena qñq; plura facta.ꝛ tūc
aut sunt ordinata ad vnū finez aut ad diuersos:vt not.Ity.de
priuat.delinunquid plura.ꝛ plene p Ja.bu.in.l.quicūq;.C.de
ser.fugi.vbi videas.Uel dic aut quis pseuerat in eodē crimi
ne qō est qñ nunq; se purgauit.lz semp cōtinuauit:ꝛ tūc nō cu
mulat pena:lz augeat vt.l.si diutino.de penis.ꝛ de fur.infician
do.§.infans.ꝛ.C.de anna.exce.l.i.§.pe.Aut quis verterat cri
men qō est qñ iā semel ab eo se purgauerat. vel qñ crimen nō
hz causam cōtinuā sed interpolatā.vt adulteriū.ꝛ tūc non au
geur pena:sed cumulatur vt.l.agraria.de termino moto.ꝛ.l.
pe.ꝛ si.de colleg.illicit. Q;q; etiā augetur vt. ff. de penis aut
facta.ꝛ in aut.qui semel,ꝛ ibi per Ja.but. In lfa.f.no. istā sol.
ꝙ dicit statutum ꝙ ille cui est factū preceptū de soluēdo si est
cōtumax puniatur in.x.li.mō pone ꝙ sunt facta plura pcepta
an ꝙ quolibet puniat in.g.li.ꝛ dic ꝙ sic ex predictis. secus in
mulcta vt si statutū nō limitat penā:sed dat iudici autoritatē
mulctādi vsq; in.x.lib.ꝙ qualibet cōtumacia.nā nō pōt mul
ctare nisi ter vt.l.eos.ō mō mulctādi. ¶ Sed qd si accusatus
de vno precepto spreto iterato accusat ō alio in eadē causa.di
cit reus tu nō debes audiri:qz ab initio debuisti ō omnib; ac
cusare.Ecōtra dicit actor ꝙ illud si fuit petitū tūc.ꝛ videt qō
actor nō audit.vt.ff.de iniur.l.prætor.§.si mihi plures. ñ obit,
allegatio actoris:qz reus nō cogitur petere contra se.

¶ Si quis in ius vocatus non ierit:siue quis eum vocauerit,
quem ex edicto non debuerit. Rubrica.

1 ☞ Renūtiatio priuilegij facit idoneum illū,qui alꝫ nō erat.
2 Priuilegio,an ipso facto possit renunciari.
3 Qualiter quis habeat priuilegium non ratione imbecillita-
tis:sed fauoris abundantis.
4 Electio semel facta,qualiter possit iterari.

SI quis in ius. Nō dicitur ido
neꝰ fideiussor q
coram iudice eiusdē cause non potest efficaci
ter conuenīri nisi priuilegio suo specialiter
renūtiet.h.d. Uel sic.ꝙ nō facto habet ꝙ ꝑm
formā iuris cōmunis nō est celebriatus. h.d.
¶ Not.qō sine loquamur in fideiussore dando siue in fideius-
sore dato non satisfit iuri nisi fideiussor sit idoneus. Secundo
no.ꝙ non est idoneus ille qui habet priuilegiū ꝛ declinatoriā
1 fori. ¶ Tertio not.ꝙ renunciatio priuilegij facit idoneū illuꝫ
2 qui alias nō erat. ¶ Quarto no.ꝙ nō renūtiat priuilegiū ipso
facto.lz regrit renūciatio spālis.i.expssa ꝑm Pe.q facit mē
tionē priuilegii.nā nō sufficit gñalis renūtiatio ꝺz gl. ¶ Oppo
nit,idoneꝰ fideiussor dz ꝙ idoneo reputari ex q̄ est acceptatꝰ
ꝙ actor ꝛ iudex.vt.j.de fideius.l.q satisda. Rñdet Pla.ꝙ hic
nō erat fideiussor acceptatꝰ.imo ꝺicebat actor ꝛ dicebat eū
nō ē idoneū.vt.j.q satis.cog.l.arbitrio.ꝛ hlec.ē vā se. lz ter.
nō patit istā expositionē,qz tex.dicit ōderit.ꝛ dicit ꝙ nō dato
bf.nā hoc vbū, bf,denotat fictionē.ergo re vā erat dat.ió a
liī solūt alr:qz dicūt ꝙ h fideiussor nō erat idoneꝰ rōne pūle
gii,vñ defectꝰ cōsistebat in iure obligatiōis,vel i iure executio
nis l.l.aūt ītia erat defectus facultatū.tūc esti lz fideiussor nō
sit soluēdo:tenet tū ꝛ ꝑt capi ꝙ debito.vt.ff.eo.l.eū ꝙ quo.ꝛ iō
maior ꝺfect ē ille ꝙ ꝑm ꝙ qui ꝓpio ius resistit.hic assistit.Tertiꝫ
distīguit,ꝙ aut fideiussor ē acceptatꝰ ab ignozāte aut a sciēte.
ar.j. si qs can.l.fz ꝛ si qs.§.si. ¶ Tu q̄si ex oībꝰ collige sic. aut
logmur i fideiussore ꝓpio.ꝛ tene opi.Pla.aut i fideiussore da
tozie refert.aut est impedimētū iuris.ꝛ habet ꝙ nō dato nisi
impedimentū remoueatur vt hic.aut est impedimentū facti,
id est facultatū.ꝛ tunc refert,aut fideiussor est acceptatus ꝙ il
lum qui habet potestatē ꝓiudicādi,aut ꝑ aliū. Primo ca
su aut scienter ꝛ ꝓiudicat sibi,aut ignozāter ꝛ nō ꝓiudicat:
vt no.j.mā.l.inter causas.§.abesse. Scōo casu ñ ꝓiudicat. Ex
emplū si iudex maleficioꝝ acceptauit fideiussorē nō idoneuꝫ,
nā nihilominꝰ poterit reus capi,vt iterato satisfdet.nec tñ pri
mus fideiussor ꝙ hoc erimit ab obligatione lz reus nō sit rele
uatꝰ ab onere satisfādi de nouo vt colligit in gl.ḡre in prima
fol.ꝛ tene mēti.ergo circūspecte debēt agere assessores cū fide
iussores recipiūt.ꝛ no.ꝙ ex ꝑdictis appet ꝙ acceptio non fir
mat psonā ꝺ ihabilitatē. ¶ Scōo opponit ꝛ vꝫ ꝙ teneat fide
iussio lz non sit renunciatū priuilegio:qz rōne cōtractꝰ ꝑmiſ
sor ſortiť fozū indeclinabile vt.j.de iud.l.oēm.ꝛ.l.cū furiosus.
§.fi.ꝛ in aut.qua in ꝓincia.in ꝓin.gl.rūdet trib; modis.Pri
ma rūsio est ꝙ ꝑmissor obligat,tū reus ꝓincipalis nō exone
rat.hec responsio nō placet glo.qz si obligatio tz fideiussoꝝ vꝫ
idoneus,ergo nō est vlteri⁹ grauād⁹ reus in dādo fideiussorē.
Et iō soluit scōo mō ꝙ verus est qō obligatio tz.ꝛ qō pōt con
uenīri in loco vbi contraxit:tamē non cozā eodē iudice sed co
rā suo iudice vnde hz declinatoriā ratione iudicis non ratiōe
generalis fori.expōlū in scholari q se obligat i ista ciuitate bñ
fozū hic sortitur ratione cōtractus.tamē non perdit electionē
iudicuz nisi huic priuilegio renūtiet.illa fuit sol. Jo.q est ipsa
veritas ꝑm Pe.ꝛ no.bñ hāc sol. Tertio mō sol. gl. qō verum
est ꝙ ꝑmissor obligat.ꝛ verū est ꝙ vbi sortiť fozū ratione con
tractus.si ibi inuenit.lz si nō inuenitur ibi:tūc nō sortiť ibi fo
rū:lz in ꝓpio domicilio.nisi renūtiauerit declinatorie fo.i.qz
hoc casu sortiť ibi fozū sine inueniat,sine non.ꝛ iudex loci vbi
degit remittet eū ad locū ꝺctus sicut fit remissio in delictis.ꝛ
ꝑm hoc habes ponere expōlū in fozēsi q fideiussit:qz si nō renū
tiauit priuilegio fori post recessum,ñ ꝑt ibi cōuenīri.si autem
renūtiauit poterit cōuenīri ꝛ ōbebit ad illū locū remitti.sic qz
est idoneꝰ ex cōuenīēdi facultate.ꝛ sunt illa vba glol.q opinio
b nō reperit alibi.ꝛ sic not.qō in ℣tibus nō fit remissioꝰ nisi fit b
renuntiatū exceptiōi fori.qō tene mēti.ꝛ rō ꝑt esse. qz. ex quo
renuntiauit exceptioni fori non pōt opponere de foro icōpeté
ti. Jtez qz dolose vꝫ abesse vñ quodāmodo.rōne delicti fit re
missō.ꝛ facit bꝫ ꝺ debitores fugitiuos.ꝛ ꝺ istos mercatores fal
litos.ꝛ adō ꝙ no. Bul.de cu.in.l.j.ſ.ō eo ꝙ cer.lo.ꝛ no. bñ istā
gl. ¶ Sz ꝛtra istud expōlū de fozensi opponit, qō fozēsis non
dicat idoneus fideiussoꝝ,vt no.in aut.de exhibendis reis.§.su
scepto.lz respōdeo ꝙ ibi loquit quo ad facultates hic quo ad
facilitatem conueniendi. ¶ Tertio principaliꝫ opponit. Di
citur hic qō requirit renuntiatio specialis.ꝛtra qz idē operat
gñale quo ad genꝰ,ꝙ spāle q̄ ad species vt.l.si quo. de admit.
tu. Sol.illa regula fallit i renūtiationibꝰ:qz vbi qs renūtiat.
iuri suo renūtiatio ꝺz esse spālis ꝛ certa,vt.j.si qs cautio.l,lz ꝛ
si qs.§.quesitū,fz gl.ſ.d ipe dicit ꝙ sufficit renuntiatio gene
ralis.ꝛ respōdet ad.§.quesitum.qō ibi renūtiabatur exceptiōi
bus futuris q̄ sunt incerte,hic presentibus q̄ sunt certe ,ĩ qbꝫ
nō pōt cadere errōr fz Pe.Bar.ꝺz ꝙ ñ sufficit renūtiatio ge
neralis dicēdo renūtio exceptiōibꝰ meis.nec tñ requirit renū
tiatio spālissima dicēdo renūtio tali ꝓuilegio. Sz sufficit que
dā media forma dicēdo renūtio oībꝰ ꝓuilegiis ꝑm Bar.tu dic
ꝙ interdū est priuilegiū alicui cōcessum rōne ibecillitatis.expē
plū in muliere ꝛ minore.vt.j.de noua.l.doli mali.tunc regrit
renūtiatio spālissima.ꝛ ꝙ renūtiās sit certiorat⁹ de hñficio.vt
no.j.ad vel.l.si.nisi illa renūtiatio fiat de cōscientia iuris.vt i
mfe suscipiēte tutelā:qz hz renūtiare oī hñficio.vt i aut,vt ma
tres debitrices.§.qz vo.ꝛ no.C.qñ mu.tu.offi.fun.ht.aut,mfi
ꝛ auie.facit qō no.j.de ỹ.ob.l.sciēdū.ꝛ p Ly.i.l.ij.C.de rescin.
3 ven. ¶ Jnterdū qs hz priuilegiū nō rōne ibecillitatis,lz rōne
exuberātis fauoris.vt i milite ꝛ scholari.tunc sto litere nostre
ꝙ requirit renuntiatio specialis,non tñ specialissima.ꝛ in boc
credo ꝙ Bar.bene dicat.ꝛ adō qō no.C.qñ impe.iter pu.ꝛ vi.
4 l.j. ¶ Ultio.l.nfa ducit in ar.ꝙ electio semel facta.possit ite
rari,si est in ea defect⁹,qz bf,ꝙ ñ facta.quā.q.pſequit hic Ly.i
suo cōmento.ꝛ Ja.ponit.j.de iurein.l.qui saltem. Bal.

Additio Baldi.

SI quis in ius. Vide oino in spe. de
2pet.iudi.adi.§.i.ỹ.
lz pone cleric⁹.vide qō no.Jn.de offi.dele. signifi
cātib⁹.in gl.q̄ inci.ignra⁹.in ỹ.remittat. Jtē adde
oino Arc.xi.q.i.te qdē.vide an.in aut.qua in ꝓincia.ꝛ in ea.
glo.vide Bul.C.si qs decurial.vꝫ cohortal.l.j.ꝛ vide oino qō
no.Jn.de offi.dele.significasti.de fo.cōpe.dile.ꝛ Accu.in sum.
C.de iur.om.iu.in gl.que incipit,ibi dare.vide in spec.de ci.§.
contrabi.per Jo.an.in fine.

1 ☞ Litatus quāuis priuilegium habeat,tñ tenetur cōparere.
2 Excusator sine mandato potest allegare causas absentie
3 Jnobediens mulctandus est.

4 Simplicitati venia danda est.
5 Citatio facta die feriata nullius est valoris.
6 In penis an inspiciatur interesse.
7 Iudex an cognoscat de causa suspitionis sibi obiecte.
8 Citatus a iudice delegato in dubio an teneatur comparere.
9 Citatio facta die iuridica pro die feriata, an teneat.
10 Casus in quibus quis non tenetur comparere.

Ex quacūque. Quilibet citat⁹ tenet̃ cōparere ⁊ nō comparēs mulctat̃, simplicitati parcit̃ ⁊ excusat̃ q nō cōparuit tpe feriato .h.d. Et diuidit̃ in tres ptes p̄ncipales: qꝛ hec lex ponit reglas. scda ibi. si qs. tertia ibi itē. ⁊ ē ista lex fundamētū toti⁹ materie. ¶ In tex. ibi: remittit, excusatio est, nō liberatio: qꝛ ipo iure nō incidit in penā. ¶ In tex.
1 ibi dies. s. sistēdi i iudicio. ¶ †No. ꝙ lꝫ qs sit exēpt⁹ vl' habeat p̄uilegiū fori vt miles ⁊ scholaris. tñ citat⁹ tenet̃ ꝯparere nec
2 pdest sibi p̄uilegiū si ñ ꝯparet p se, vl' p ꝓcuratorē. ita ītellige. ¶ †Et hoc fundat̃ p quoddā not. dictū In. q dt ꝙ excusator sine mādato p̄t allegare cās absentie facti: puta infirmitatē: sꝫ nō cās absentie iuris: puta exceptionē: qꝛ illa lr̃a dicit ꝙ requirit̃ cōparitio: vñ anq̄ citat⁹ cōpareat istud bñficiū nō p̄t allegari. ꝙ est no. dignū. ita no. In. extra de acc. veniēs. Et no. ꝙ qñ vertit̃ dubiū sup iurisditiōe in dubio semp est cōparendū. Tertio no. ꝙ de isto dubio ꝓnūtiat idē iudex corā quo oppo-
3 nit̃ exceptio. ¶ †Quarto no. ꝙ qlibet inobediēs est mulctandus. ⁊ h. d. Bar. ꝙ nō mulctat̃ ex eadē citatiōe in q̄ fuit cōtumax sed reqrit̃ noua citatio ad hoc, qꝛ q̄dā cause cognitio reqrit̃ vt in tex. sed cōtrariū credo: qꝛ cōtumax sine alia citatione mulctat̃ officio iudicis, quēadmodū patit̃ alia remedia pretoris vt no. Inn. extra de ꝓcu. c. q̄relā. ⁊ Ja. but. in. l. nec qcq̄. §.
4 vbi decretū. de offic. ꝓcō. vbi solēniter loquit̃. ¶ †Quito no. ꝙ parcit̃ simplicitati. ¶ Sexto no. ꝙ i mulcta iponēda ispici-
5 tur interesse. ¶ †Septimo ⁊ vlt. no. ꝙ nō vꝫ citatio ad diē feriatā. ⁊ citatus nō tenet̃ cōparere. ¶ Opponit̃ ⁊ vr̃ ꝙ citat⁹ ñ teneat̃ cōparere. nā citat⁹ a nō suo iudice, ñ tenet̃ cōparere, vt ꝰ. de iu. om. iud. l. fi. Sol. ibi erat certū, ꝙ nō erat suus iudex h̄ erat dubiū. vñ in dubio tenet̃ obedire ⁊ cōparere. dic ergo qd tres sunt casus. Aut est certū ꝙ qs est de iurisditione, ⁊ tenet̃ cōparere. aut est dubiū. ⁊ tūc in dubio tenet̃ cōparere. Aut ē certū ꝙ nō est de iurisditione: ⁊ nō tenet̃ cōparere. illa sunt v̇ba gl. ⁊ no. eā bñ. Sꝫ q̄ro q̄ sunt illa q̄ faciūt esse dubiū de iurisditione. R̃ndeo ꝙ ista p̄nt cōsistere ī iure ⁊ possunt ꝯsistere in facto, ī iure, vt si dubitat̃ an p̄uilegiū exēptiōis teneat, In facto, vt si dubitat̃ an qs habuerit p̄uilegiū necne. Itē si dubitatur, an ꝯtraxerit vl' deliquerit eo loco, necne: vt. ī. patebit. Et circa distictionē isti⁹ gl. trado has reglas. ⁊ aduerte. Primā regla ē ista: ꝙ qñcūqꝫ citās hꝫ fundatā ītētionē d iure cōi. ibi citat⁹ dꝫ ꝯparere. Scda ē ista ꝙ vbicūqꝫ citās ñ hꝫ intētionē fūdatā d iure cōi citat⁹ ñ tenet̃ cōparere. ⁊ rō est: qꝛ ius cōe ē certū ⁊ apparet p ipsuꝫ ius cōe ꝙ citat⁹ nō ē de iurisditiōe. Exēplūm ptās florētin⁹ citat perusinū vt. ꝰ. d iu. om. iu. l. ex̄ territoriū. Tertia regula ē ista ꝙ citatio q̄ elidit̃ iuris p̄sumptione p̄t esse sic iustificata ꝙ citat⁹ tenet̃ ꝯparere vt no. In. ex̄ d dil. c. ij. ⁊. ī. declarabo. Quarta regula ē illa ꝙ vbicūqꝫ citatio cōtinet manifestū vitiū, vel errorē, vel impossibilitatē citat⁹ nō tenet̃ ꝯparere. siue hoc cōcernat iurisditionē. siue sit vitiū loci, vl' tpis vt in hac. l. fi. ⁊ ita no. In. i. d. c. ij. de dila. vbi mirabiliter declarat hāc. l. ¶ Scdo opponit̃ ⁊ vr̃ ꝙ iudex ñ possit sup iurisditiōe ꝓnūtiare vt. C. ne qs in sua cau. in ru. ⁊ nigro. R̃ndeo dico ꝙ ista cā nō ē ipsi⁹ iudicis. sꝫ ē cā iurisditiōis ⁊ officij. ⁊ ñ psone ⁊ id nego oppositionē. sꝫ alibi. s. i. l. de iu. ī. ad muni. gl. distiguit. aut aliqd cōmodū pecuniariū ptinet ad iudicē. tūc cā dr̄ sua p̄t ꝓnūciare de iurisditiōe. aut ñ ptinet ad eū cōmodū aliqd. ⁊ tūc p̄t. ⁊ est illa gl. no. Sꝫ doc. dicunt̃ ꝙ aut q̄stio iurisditiōis ē emergēs: ⁊ semp p̄t: qꝛ illa qd nō vr̃ esse iter partē ⁊ iudicē: sꝫ iter litigatores. aut qd p̄ncipaliter ē de ipsa iurisditiōe. ⁊ tūc ñ p̄t ipe idē esse iudex cū sit ps: vt. ī. de rei vē. l. j. i. §. p hac. ⁊. ī. d arbi. l. pe. Ex his apparet ꝙ ꝯmodū sportularū vl' aliō ꝯmodū icidēter pueniēs iudici ñ reddit eū suspectū qn possit ꝓnūtiare de iurisditiōne icidēter. ar. l. j. ī. de aut. tu. ⁊ isti. d test. §. legatarijs. ꝙ no. ⁊ ē ipsa v̇itas. ⁊ adde ꝙ not. In. i. c. ex pte i xp̄o. ex̄ d v̇. sig. vbi dt ꝙ qñ p̄ncipalis ē de iurisditiōe: lꝫ ipse p viā iudicij ñ possit ꝓnūtiari. tñ p viam facti ñ iurisditio sua ē notoria p̄t eā defender: etiā mouēdo belluꝫ ita
6 dt In. ¶ †Scdo opponit̃ ad vltimū v̇. ꝙ i penis nō inspiciat̃ iteresse. de v̇. obli. stipulatio ista. §. alteri. Sol. ibi loquit̃ in pena cōuētionali. vbi lꝫ esset īteresse: ñ cessat rō pene ꝯmittēde, h̄ aūt in pena iudiciali, vbi cessat rō pene cōmittēde. ⁊ sic nō obstat nolo assignare plures oppositiōes: sꝫ volo procedere querēdo. ¶ Et p̄io quero iudex citauit exēptū: exempt⁹ nō comparuit. vñ iudex pcessit ad primū ⁊ ad scdm decretū ꝯ eū q̄ro vtrū teneat ꝓcessus. ⁊ vr̃ ꝙ nō: qꝛ ex q̊ erat exēpt⁹ nō vr̃ latitare vt. ī. iud. sol. l. vir bon⁹. Cōtrariū est verū: qꝛ lꝫ sit exēpt⁹ nō tñ iurisditio est fundit⁹ eneruata. imo adhuc est iudex cōpetēs ñ nō opponit̃ exceptio vt ptꝫ in hoc p̄n. Itē vr̃ ꝯtumax ꝓrogare iurisditionē patiēdo ꝓcedi ad tales act⁹ ſm gl. sed hoc vltimū nō credo verū: qꝛ iste ꝓcessus nō fundat̃ in ꝓrogatiōe cuꝫ nō sit lis ꝯtestata vt. ꝰ. de iur. om. iu. l. si ꝯuenerit. sꝫ fundat̃ autoritate iuris ⁊ p̄mordialis iurisditiōis. vñ sec⁹ dicerē si iurisditio nō hr̄et fundamētū vt si ptās perusin⁹ ꝓcederet ꝯ florētinū qꝛ ex ꝯtēptu iudicis nūq̄ inducit̃ ꝓrogatio. ⁊ est casus i
7 l. extra territoriū. subtil'r intuēdo. ¶ †Sꝫ iuxta hoc q̄ro vtrū iudex cognoscat de cā suspitiōis sibi obiecte. ⁊ dt gl. ꝙ nō: qꝛ illa exceptio nō opponit̃ iurisditiōi nec elidit iurisditionē sed opponit̃ psone. vñ sol⁹ iudex est i hac exceptiōe aduersari⁹. et no. hāc gl. ⁊ adde qd no. extra de ap. c. solicitudinē. ⁊ p Inn. de off. dele. cū sup abbatia. ⁊ p arch. iij. q. v. c. qꝛ suspecti. ⁊ eadē cā. q. viij. c. hortamur. ¶ Extra glo. q̄ro an exceptio declinatoria fori sit opponēda ante oēs alias exceptiones declinatorias. ⁊ vr̃ ꝙ sic. ī. de iud. l. sꝫ ⁊ si suscepit. ī p̄n. Cy. dt hic ꝙ lꝫ sit opposita exceptio ꝓcuratoria vel alia declinatoria. tñ adhuc p̄t opponi exceptio iudicis īcōpetētis donec lis sit ꝯtestata: qꝛ non pl⁹ opat̃ prorogatio tacita q̄ expssa. vñ ꝓbat̃ hoc p. l. si ꝯuenerit. de iur. om. iu. facit. C. de exce. l. fi. fallit in exceptione suspecti q̄ dꝫ opponi añ oēs al's, vt no. Inn. extra de re iudi. c. inter monasteriū. Sꝫ ego dico al'r aut eñ exceptio iudicis incōpetētis negat iurisditionē fundit⁹. aut nō negat, sꝫ elidit. P̄rio casu aut reddit iudiciū retro nullū ⁊ pōt opponi qñcūqꝫ: qꝛ cū litis ꝯtestatio nō valeat semp sum⁹ a p̄ncipio, vt. C. si a nō cōpe. iud. l. fi. aut iudiciū est aliqd vi ꝓrogatiōis tacite. ⁊ tūc pōt opponi vsqꝫ ad litis ꝯtestationē. ⁊ ita loquit̃ Cy. Si aūt exceptio elidit iurisditionē. tūc aut est ꝓcessuꝫ a sciēte. ⁊ tūc tacite vr̃ renūtiatū exceptiōi. vt. l. sꝫ ⁊ si suscepit. aut ab ignorāte. tūc pōt opponi vsqꝫ ad lit. ꝯte. vt. d. l. fi. de exce. fallit i excep. suspecti q̄ non opponit̃ ꝓprie iurisditioni: sed psone. vñ p quēcūqꝫ actū ista exceptio esset approbata, ista exceptio nō posset opponi. ar. C. de testi. l. si qs testib⁹. vnū tñ no. ꝙ p simplicē ꝓmissionē de stañ. iuri, nō vr̃ iurisditio iudicis approbata vt. C. de li. ꝯte. aut̃. auferat̃. ⁊ vide Bar. in. l. qdā cōsulebat. de re. in ordinē opponēdaꝝ declinatoriaꝝ. vide p Inn. i. d. c. iter monasteriū. de re iud. ⁊ in Spe. de reo. §. i. v̇. qd si is cui. ¶ Itē q̄re de ista. q. iudex secularis ꝓcessit ꝯ clericū ignorās de clericatu ⁊ exbāniuit eū q̄ritur vtrū teneat ꝓcessus. ⁊ vr̃ ꝙ sic: qꝛ de-
a buit cleric⁹ cōparere ⁊ allegare clericatū.[a] vt i p̄n. huius. l. cōtrariū est verū: qꝛ quo ad clericatū iudex secularis nulli initit̃ iurisditiōi. vñ ꝓcessus ē ipo iure null⁹. nō ob. hec lex. qꝛ loquit̃ in tali cōtumace q si cōparuisset poterat cōsentire i iudicē. secus ergo in clerico. qꝛ cōtumacia ⁊ cōparitio equarant̃: vñ ñ poterat pl⁹ operari cōtumacia, q̄ ꝯsensus expssus vt extra de iu. c. at si clerici. de fo. ꝯpe. c. si diligēti. ⁊ adde qd no. Dyn. l. c. eā q̄ fiūt a iudice. d re. iur. li. vj. ¶ Modo iuxta hoc quero qd si iste clericus bānitus occidat̃ nunquid poterit impune occi-
b di.[b] ⁊ vr̃ ꝙ nō. P̄rimo quia ꝓcessus est null⁹. vt. l. si qs filio exheredato. ī. de iniu. test. facit ꝙ no. Dy. ī. de acqui. pos. l. iij. §. si seru⁹. Scdo fortiori rōne: qꝛ ñ p̄t occidi: hoc ñ est nisi vi statuti. sꝫ statutū laicorū ñ p̄t operari in clericos. vt ex̄ d cōsti. c. ecclesia sancte Marie. Cōtrariū fuit dterminatū, ꝙ excusaret̃ occidēs nō vi bāni: sꝫ vi ignorātie. excusat eñ eū publica scriptura. et ꝙ ille reperit̃ i libris bānitorū. ⁊ ita fuit disputādo determinatū p duas leges. p. l. pe. ī. d adul. ⁊ p. l. j. i fi. ī. de abig. sꝫ p istā rationē ñ accusaret̃ ille q sciret d clericatu. ⁊ id caue tibi. Itē isti non respondent ad argumentū de statuto ꝙ non porrigit̃ ad
8 clericū. ¶ †Itē, quero hic vnū. vtrū citatus a iudice delegato in dubio teneatur cōparere. litera eñ nostra loquitur de ordinario. nā pro iurisditione ordinaria presumitur. secus aūt in delegato vñ citatus nō tenet̃ cōparere nisi i citatorio mittat̃ tenor delegationis. h̄ dt tex. ⁊ gl. ordi. ex̄ d dila. c. pterea. citat⁹ eñ habet intētionem fundatam de iure communi ad nō comparēdū. ⁊ hoc ꝓbatur etiam per. l. prohibitū. C. de iure fisci. li. x. adde qd no. In. in. c. super literis. de rescri. li. vj. ¶ Procedo vlterius circa id ꝙ hic dicit̃ qd i mulcta inspicitur interesse ⁊ querō de tali qd. quidā fuit citatus ob falsum debituꝫ vel qd nunq̄ fuerat contractum vel fuerat solutū. ⁊ qꝛ iste non cōparuit. positus est in bāno. modo queritur, an bānuꝫ teneat. ⁊ videtur ꝙ non: qꝛ primo nō interest actoris ipm nō cōparuisse vt. ī. de pecu. l. eo tpe. in princi. Scdo hoc vr̃ expssum. ī. ne vis fiat ei. l. j. §. hec v̇ba. ꝯtrariū tenuit. Old. qꝛ bannū est mera pena q̄ imponit̃ ꝓpter contēptuꝫ iudicis ⁊ illa citatio tenuit q̄ ad ipsum iudicē. ⁊ allegat pro casu. ī. ne quis eum. l. sꝫ eximendi. §. fi. non ob. §. hec v̇ba. qꝛ ibi loquitur de interesse partis. ⁊ nullum

a ¶ Clericatū. vide tu Fel. in. c. si duobus. ver. lꝫ regulariter citatus. de appellat.

b ¶ Occidi. pro quo vide no. ⁊ plene p Dyn. in ꝯsil. liij. vbi an tūc talis occidēs excuset̃.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nullū est interesse.vbi est falsuȝ debitū.ita sentit Cy.in hac.l.ꝛ
Inn.l.d.c.ꝑterea.de dila.tene mēti.nō ob.lr̄a nr̄a qꝛ vt pȝ ex e-
plo lr̄e.hic erat citatio nulla etiā respectu ipsi⁹ iudicis.¶Et
iuxta hoc q̄ro de tali pūcto ex forma statuti post sex mēses nō
pōt qs accusari d̄ maleficio.Pone ꝙ fuit accusat⁹ ꝛ ex ɔtuma
cia bānit⁹.q̄ro vtrū teneat ꝓcessus.ꝛ v̄r qd̄ sic:qꝛ citat⁹ ɔpere
ꝛ excipe debuit.vt hac.l.in ꝓn.nā.l.nr̄a loquit̄ tā in ciuili q̄ in
criali.vt d̄t gl.parua.In ɔ̄riū v̄r p.§.vlti.isti⁹.l.qꝛ nō interest
reipublice ipm cōparuisse cū hēat defensionē rōne tpis.vt.j.d̄
iniur.l.sȝ si vni⁹.§.si añ.hoc ēt sic ꝓbo.maior est defensio rōne
ꝑscriptiōis q̄ rōne ɔcordie vel remissiōis.iste est tex.i.l.facta.
§.si qs bonoꝝ.ad Treb.vbi d̄r ꝙ potētior est ꝑscriptio q̄ pa
ctū:sȝ hn̄s ɔcordiā liberat̄ a cōparēdo vt.s̄.ti.j.l.neqȝ ipube-
res.§.si.ergo ꝛc.ista qd̄ est mihi dubia.ꝛ v̄r distinguēdū an er
ror colligat̄ ex ꝓcessu:vel non.vt.l.vir bon⁹.indi.so.final'r ego
credo ꝙ bānū vȝ:qꝛ exceptio ꝑscriptiōis ɔ̄siderat ꝙ opponat̄
sicut reliq̄ exceptiōes.vt Insti.de repli.i ꝓnc.ꝑ hoc v̄r casus.j.si
qs cau.l.si eū.in ꝓn.¶Uenio ad vltimā ꝑticulā.d̄r hic ꝙ cita
9 tio vitiat̄ ꝓpt̄ diē feriatā.iā igit̄ nō est qd̄ an citatio ī facta die
iuridica ꝓ die feriata teneat:qꝛ exp̄ssum est hic ꝙ nō nisi citet̄
ad actū in q̄ nō sunt ferie.ꝛ hoc d̄t gl.notabilissime.ꝛ h̄ est vex
qn̄ dies feriata opponit̄ ꝓ p̄ciso termīo dilationis. sec⁹ si v̄ba
patiant̄ dilationē differri i sequētē diē iuridicā.qꝛ tūc differt̄.
vt.j.si qs caut.l.ij.§.si qs i iudicio.ꝛ ex̄ de dolo ꝛ ɔtu.c.cū dile-
cti.hic tñ dn̄t doctores ꝙ i citatorio dȝ expmi act⁹ ille.ꝛ dant
regulā istā ꝙ citat⁹ cā exp̄ssa q̄ si eēt vera afferret iurisditionē
a vel lniam ꝓcedēdi ꝙ semꝑ dȝ cōparere[a].ꝛ est regl'a Inn.in.d.
10 c.ꝑterea.ꝙ tene mēti.¶†Ultimo q̄ro.nūqd sunt alij casus ī
qb⁹ qs nō teneat̄ cōparere.d̄t gl.ꝙ sic.Prim⁹ casus est ꝓpter
abn̄tiā iudicis.vt.j.de arb.l.arbitri.Secūdus si circūducitur
edictū.vt.j.de iud.l.post edictū.Terti⁹ si qs citat̄ ad locū nō
tutū.vt.j.ad treb.de etate.ꝛ sunt alij p̄ꝺes.i qb⁹ non tȝ citatio
vt.s̄.de i ius vo.l.ij.ꝛ.l.q̄uis.ꝛ.j.ne qs eū.l.j.§.offili⁹.¶Ultio
ꝑ declaratione ei⁹ ꝙ hic d̄r de die feriata.ꝛ an dies feriata cō
putet̄ necne.sic distīgue.qꝛ q̄dā sunt dilationes dierū vtiliū et
tūc dies feriata nō cōputat̄ siue ferie sint in ꝓncipio dilatiōis
siue in medio:siue i fine.vt.j.de diuer.ꝛ tēpo.ꝑscri.ꝛ.l.pe.ꝛ hoc
qn̄ sunt dies vtiles quo ad ꝓncipiū mediū ꝛ finē.sȝ vbi est tp̄s
vtile q̄ ad ꝓncipiū nō quo ad mediū vel finē.dic vt plene not.
C.de tēp.in inte.resti.l.supuacuā.vbi habes meliorē gl.que sit
alibi.q̄dā vō sunt dilationes dierū ɔtinuoꝝ.tūc aut ferie oc-
currūt in ꝓn.vel in medio,aut in vltia die dilatiōis.Prio ca
b su cōputant̄ in termīo dies feriati[b] ꝛ nō feriati.vt.C.de dila.l.
siue pars.Scd̄o casu conq̄rit̄ qd iuris si vltia dies termini est
feriata,sic distīgue.aut illa vltia dies erat assignata ꝛ limitata
c ꝓ termino cōparitionis.tūc nō vȝ dilatio siue citatio[c].vt h̄ in
tex.fallit i actib⁹ vel causis i qb⁹ nō sunt ferie vt h̄ in gl.q̄ no.
aut vltia dies nō assignat̄ p̄cise ꝓ die cōparitiōis:qꝛ nō d̄r cō-
pareas die dn̄ico,sȝ est dilatio pluriū dierū puta assignat̄ tibi
terminus octo dieꝝ vl' vsqȝ ad octo dies.ꝛ tūc refert aut loq-
mur in causis in qb⁹ nō sunt ferie.ꝛ tūc vltia dies cōputat̄ in
termino.qꝛ q̄ ad ipsuȝ actū ē iuridica non feriata,nec differt̄ ī
sequētē diē.vt.j.de adul.l.miles.§.sexagita.C.de fer.l.j.aut in
tali actu sunt ferie.ꝛ tūc refert aut dilatio ē legalis.aut iudi-
cialis.aut arbitralis:aut ɔ̄uētiōalis,si dilatio ē legalis nunq̄
fit diffusio i diē sequēte.vt.C.d̄ tēp.ap.l.ij.ī fi.lȝ iterdū ope re-
stitutiōis succurrat̄.si ferie nō erāt certe sȝ repētine.vt.l.sȝ ꝛ si
ꝑ ꝓtorē.§.sȝ si ferie.j.q.ex cau.ma.ꝛ iō ī termino octo dierū q
assignant̄ ꝑ decretalē.pia.d̄ excep.li.vj.ad ꝓbādū exce.excōi-
catiōis nō differt̄ dilatio rōne vltie diei feriate.ꝛ idē dico ī ter
mino octo dieꝝ q assignant̄ ꝑ statutū ad ꝓducēdū instr̄m cō
cordie:lȝ q̄dā dicāt ꝙ iō iste termin⁹ nō differat̄,qꝛ ī ista ꝓdu
ctione nō sunt ferie.ꝑ qb⁹ facit.l.miles.§.sexaginta.ꝛ qd̄ not.
Cy.C.q admit.ad bo.pos.l.fi.sȝ ego credo ɔ̄riū.qꝛ illa ꝓductio
ē de ꝓcessu cause sicut ꝓductio alioꝝ instrōꝝ.ex̄ de ꝓba.c.
qm̄ ɔ̄,nec ē iurisditiōis volūtarie.sȝ cōtētiose.ꝛ iō quantū ad
istū actū hn̄ sunt ferie.nō ob.§.sexaginta,qꝛ ibi loquit̄ in ꝓdu
ctione libelli,q̄ nō ē de ꝓcessu anteq̄ emanaret citatio.vt.s̄.di
xi l.l.j.s̄.de in ius vo.alij dicūt qd̄ alia rōne in illa ꝓductione
nō sunt ferie.s.qꝛ res ē tpe peritura vt.j.de fer.l.ij.sȝ rn̄det̄ ꝙ i
putet sibi q se arctauit.vt.d.§.sȝ si ferie.ꝛ.j.si quis cau.l.ij.§.si
qs tñ.aut loqmur i dilatiōe iudiciali.ꝛ tūc refert sub q̄ forma
assignet̄.aut em̄ d̄t iudex assigno terminū octo dieꝝ ꝛ fit dila-
tio i diē sequētē iuridicā.al's ñ hr̄et cōmodū octo dierū,sȝ tm̄
septē. Et ad h̄.j.si qs cau.l.ij.§.si qs i iudicio,aut d̄t iudex sic
assigno tibi terminū vsqȝ ad octo dies.tūc ñ fit diffusio:qꝛ di-
ctio vsqȝ:ponit̄ exclusiue,vbi ñ ꝑt icludere.vt ex̄ d̄ do.ꝛ ɔt,c.cū
dilec.aut loqmur i dilatiōe arbitrali.ꝛ tūc refert aut assignat̄
ab arbitrio.ꝛ tūc idē ꝙ ī vō iudice:qꝛ arbitria ad istar iudicio
rū redacta sunt.j.d̄ arbi.l.si feriatꝭ.C.d̄ iud.l.rē non nouā.aut
loqmur ī arbitratore tūc corā eo nō sunt ferie:qꝛ nec ē iudiciū,
vt.C.d̄ ferl.fi.ꝛ illū tex.īducit.Iac.bu.vt no.Inn.ex̄ d̄ iureiu.l.
q̄ntauallis.aut loqmur in dilationibus ɔ̄uētionalibus ꝛ tunc
aut respiciunt ꝓcessum cause.ꝛ est idē qd̄ in dilatiōe data per
iudicē.vt.j.q satisda.cog.l.de die.in ꝓnc,ꝛ sic itelligit̄ finis lr̄e
nostre:aut illa dilatio nō respicit ꝓcessum cause tūc i extraiu
dicialibus nō sunt ferie vt pȝ in dilationib⁹ q̄ dant̄ ad soluē-
dū.nā solutio est act⁹ extraiudicialis.iō non diffundit̄ in dieȝ
sequentē.vt.j.de ver.oblig.l.eū qui certarum.C.de contrahen.
ꝛ cōmit.stip.l.magnā.facit.C.de iure deli.l.rectionū.cū si.quā
ꝑfecissimā distictionē not.cū satꝫ magno labore collectā.B.

Additio Baldi.

1 ☞Citatio quando arctet citatum ꝛ quando non.
2 Contumax quando admittat declinatorias.

d **Ex quacunque.** [d]Uide Dy.i.c. ea q̄ fiūt a iudice.li.vj.vi
de ꝙ not.Inn.de v̄.sig.ex ꝑte in xp̄o.vide Inn.de
of.dele.prudentiā.in.j.gl.ꝛ in glo.magna.¶†Qn̄
1 aūt citatio arctet citatum ꝛ qn̄ nō.ꝛ vtrū in oī facto ꝓncipali
vel iurisditio sit exprimēda i citatorio vide ꝑ Inn.de dil.pre-
2 terea.¶†Itē qn̄ cōtumax amittat declinatorias.vide ibi i fi.
vide Inn.de ap.si duobus.vide in Spe.de citatiōe.§.j.v̄.iteȝ
exceptio ꝛ v̄.se.ꝛ v̄.sed pone qd̄ iudex secularis.ꝛ Cy.C.d̄ epi.
ꝛ cle.l.gn̄aliter.vide Inn.extra de cēsi.cū Apostolus.ꝛ.c.vene
rabili.qd̄ citatio q̄ fit a iudice incompetēti arctet citatū.est ca
sus in.l.ea qdē m̄ci.C.si mācip.ita fue.alie.Et an interrūpat
ꝑscriptionē.vide.l.si p̄r̄ne.de statu defun. qd̄ nō interrumpat
possessionē vide Inn.de rest.spo.in lr̄is.i gl. q̄ incipit:sȝ qūo.
circa fi.ꝛ maxime qꝛ h̄ exceptio afficit ꝑsonā iudicis ꝛ inhabi-
litat iudicē in futurū.de hoc plene no.in.c.qꝛ suspecti ꝑ Aret.
¶Quid si opponitur qd̄ rescriptū in q̄ fundat̄ iurisditio est
falsum,nō dico obreptitiū,sȝ falso fabricatū a notorio:qꝛ sup
obreptitio bene pronūciat.de rescri.c.sup lr̄is.ꝛ.l.ꝑscri.mēda-
ciorum.Rn̄.ad hoc nō pōt ꝓnūciare,nec cognitio exceptiōis
cadit i eū qd̄ etiā si ꝓnūciaret posset opponi exceptio falsi.de
of.vic.c.sua. Quid ergo faciet si opponat̄ exceptio falsi poti⁹
q̄ sit ꝑiudicialis.Rn̄.iudex informabit animū suū nō tñ indi
cialiter.ꝛ si putet excep.verā supsedeat:si sec⁹ ꝓcedat.ꝛ si ap-
pellet̄ euent⁹ ap.declarabit.nō ob.de ap.iterposita.§.j.qꝛ ista
decretalis non hȝ locū qn̄ cognitio exceptionis non venit in
iudiciū ꝓncipalis cause.Et si dicas q̄re distinguis inter obre
ptitiū ꝛ falsum.Rn̄.qꝛ in obreptio ille q dedit iudiceȝ potuit
dare iurisditionē.sed in falso qui fecit falsam scripturā nō po
tuit dare iurisditionē ꝺm Io.and.in.d.c.sup literis.Quid de
alia exceptione falsi q̄ nō tāgit iurisditionē.dic qd̄ de ea ꝓnū-
ciat.vt.l.si.de fide instr.de dā.infect.inter quos.§.alieno.ꝛ.l.j.
§.idē Pōponi⁹.ꝙ falso tut.Et si dicas qūo iudex dubitās de
iurisditione ꝓcederet ad vlteriora,vt.l.q̄ro.de eo q ꝑ tu.rn̄d.
nō dubitat ex quo se iudicialiter informauerat.ar.de aeq.her,
cuȝ falsum.ꝛ.j.eo.ti.l.ij.¶Quid obijcitur indici infamia q̄
pōt obijci,nisi cā esset vilis.vt.j.de iudi.l.fi.rn̄dit homo bon⁹.
ꝙ ipsam non potest cognoscere:tum qꝛ eum afficit:tum qꝛ cā
est infamie ergo non potest esse iudex in illa causa.ergo nec su
per hoc articulo,an sit iudex ꝺm Spe.de ca.ꝛ hec ratio.Bald.

Cum quis. In ꝓmissiōibus facti si pena nō iserit̄ obligatio ad iteresse
succedit.ꝛ vide iuxta hāc.l.j.de fideiuss.l.sicut reus.ꝛ
qd̄ no.j.de ver.obl.l.cū filius.§.j.¶In glo.j.ibi.i.interesse,ꝙ
est incertum prima facie:est tñ certificādū post.vt.C.de inut.
stip.l.ij.in fin.ꝛ insti.de ac.§.curare.ꝛ.C.cōia vtriusqȝ indi.l.si
fratres.ꝛ hoc respectu hoīs,sȝ ipsi⁹ legis iteresse ē certū a ꝓn-
cipio vt.j.de iudi.l.sȝ ꝛ si restituat̄.§.vl.ꝛ ar.j.de ɔdi.ob cau.l.
si pecuniā.§.si seruū.¶In gl.ij.ꝛ.j.de euic.l.si.ꝛ.j.de v̄.oblig.
stipulatiōes nō diuidunt̄.§.Celsus.ꝛ ibi plene ꝑ Dy.ꝛ alios.
¶In.e.glo.ibi.Rn̄.sic,tu dic qd̄ qn̄ pena inserit̄ mero facto:
aut inserit̄ cā diffiniēdi iteresse.ꝛ non pōt pl⁹ peti.vt.j.de ꝓto.
stip.l.si.idē si inseritur cā limitādi obligationē.vt.j.q satisda,
l.ij.§.si.idē si inserit̄ loco cōtēpt⁹ siue cōtumacie.tunc nō dero-
gatur petitiōi iteresse.vt.j.de except.do.l.apud Celsum.§.j.ꝛ
vide ꝙ ibi no.si aūt pena nō inserit̄ mero facto sȝ mixto.vel i-
seritur dationi.dic vt.j.de act.emp.l.ꝑdia.ꝛ.j.de act.ꝛ ob.l.ob
ligationum fere.si aūt pena nō inserit̄ obligationi sed libera-
tioni.dic vt.j.de pac.l.rescriptum.§.si pacto.ꝛ not.hec verba.

¶In ius vocati,vt eant aut satis vel cautum dent. Rubr.
In hoc titulo nihil addit Bald.

¶In gl.rubrice,ibi,mittere.ita ꝑ nūciū impedit̄ cōtumacia
sicut ꝑ ꝓcuratorē.¶In ea.gl.ibi,in se obligationē iudicij.nō
eniȝ opȝ qd̄ trāsferat in se obligationē debiti principalis.nec
hoc posset fieri actore inuito,qꝛ non cogit̄ nouare seu mutare
debitorē.vt.j.mād.l.si mādato meo.in fi.prin.sufficit ergo qd̄

a ¶Cōparere. Et hoc idem tenet Bar.hic in vers. querit glo.quid si aliquis.

b ¶Feriati. ad de Pau.d̄ ca. in cōsil.cexiij. vbi quid d̄ diebus feriatis i vtilitatem hominum an cōputentur i termino vtili ꝑfixo arbitris ꝑ statutū si talibus ferijs per partes renunciatum sit.

c ¶Siue citatio.Adde que habentur per Feli.in.c.me minimus.de accus.ꝛ qd̄ ibi dixi in apost.

d ¶Ex quacunqȝ.Cōcor. huic.l.ij.versi. venire dȝ tex. in.c.j.ꝛ.c.cum persone.de priuileg.lib.vj.in l.si quis ex aliena.ff.de iudic.

suscipiat i se obligationē instātie. l3 nō obligationē debiti. nā illa sunt diuersa. ⁊ facit. s. de in ius voc. l. neq3 ipuberes. §. fin. glo. tñ illa videt aliter sensisse. ex. l. quā allegat. ¶ In ead. glo. ibi impeditur. vnde eidem non patrocinat bñficium fideiussoris, ⁊ vide quod no. in aut. de fideius. in princi. in glo. magna.

E Dicto. Fideiussor de iudicio sisti d3 esse locuples rei qualitate attēta; sed necessitudo siue sanguinis parentela h3 supplere defectū. h. d. vsq3 ad. l. vltimā. ⁊ duo facit. Pꝛio ponit regulā3, scdo expositionem. scda ibi, exceptis. ¶ In tex. ibi necessarijs. i. cōiūctorū. Frā. accur. ¶ In tex. ibi qualecūq3 inspectis q̄litatib⁹. quātū aūt ad vim obligatiōis d3 esse idoneus. vt. s. ti. j. l. j. ¶ In tex. ibi, nuru ve. pt3 ex p̄dictis qd pr̄ pōt fideiubere p filio. ⁊ filius p patre. ⁊ marit⁹ p vxore, ⁊ socer p nuru. ¶ In text. ibi necessitudinem. i. cōiunctionē. vel parētelā. ¶ In gl. q̄ incipit, hec dictio. ibi. in criminali. nota qd in criminali est cauti⁹ cauēdū q̄ in ciuili. vñ ista gl. instruit accessorē in fideiussorib⁹ recipiēdis. vide qd no. in aut. de exhi. reis. §. susceptorū. ¶ In glo. q̄ incipit de eo d2. Ibi, s3 quare. ista. q. querit de rōne nominis. ¶ In. e. gl. ibi de receptatorib⁹. l. ij. ⁊. xiij. q. ij. c. nō estimem⁹. ⁊ no. rōne sanguinis aliqd p̄sumi. hic em̄ p̄sumit obediētia, ⁊ alibi p̄sumit fraus vt. j. de cōdi. ⁊ de. l. heres me⁹. §. qd in fraudē. ⁊ vide qd no. Cy. C. d spō. l. fi. Itē rōe sanguinis fit aliqd qd al's nō fieret. vt. j. d susp. tu. l. si tutor. ex quo ex p̄dictis apparet qd si familia q̄ vadit rimando p armis inuenit cū armis filiūfa. ⁊ pr̄ vult fideiubere de filio repꝛesentādo, q filius non d3 duci s3 dimitti fideiussiōi paterne. ⁊ in hoc ti. ponūt exēplū Ja. bu. ⁊ Bart. ¶ S3 q̄ro vtrū hoc habeat locū i alijs fideiussionib⁹ quā de psona repꝛesentāda. Rñ. Guli. de cu. q nō q2 vbi fideiussio nō implet mero facto sistendi. s3 desiderat solutionē pecunie fideiussor d3 esse idoneus, ⁊ soluēdo. cū em̄ sit spāle in fideiussore de aliquo repꝛesentando. igit in 9riū est ius cōe s̄m Guli. ⁊ Bar. q no. ¶ In gl. q̄ incipit, forte. in fi. imo per. l. quoniam. j. eod. que generaliter loquitur de necessarijs personis.

a b **Q Ui duos.** Oratio q̄ ex vniuerso falsificata in aliquo in ᵃtotū⁹ falsificat. h. d. vel sic pluralitas nō verificatur in ᵇvno. ad hoc allegatur. h. d. ¶ In text. ibi, stetisse. ⁊ ideo mero iure tenet ad integram penam quā promisit. ¶ In glo. sua ibi: speciale in seruis, illa est truffa. Prima so. est verior ⁊ hoc qñ promissio pluries infert in plures effect⁹ sepatos. q2 tunc plurale resoluitur benigna interpꝛetatiōe in singularitates. vt in. §. si pluriū. sed qñ promissio pluriū infert in vnū effectū indiuisibile: vt si promisi sistere duos testes. tunc vnū sistendo nō releuor i aliquo, q2 non releuo aduersariū in aliquo cū per hoc aduersarius nō possit fundare probationem ad quam ordinabatur finalis intentio contrahentium. ⁊ iste pōt esse casus huius. l. ⁊ not. Bal.

¶ Ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Rubrica.

1 Factum illicite, si tamen penā nō meret, nō d2 delictum.
2 Bannitus offendens bannitum impune, hoc dicit delictum.
3 Omnis exceptio excludēs crimē pōt opponi a quolibet reo.
4 Exceptio inhabilitatis persone semper potest opponi.
5 Reus de inhabilitate potest opponere.
6 Copula exequat copulata per omnia.

H Oc edictum. Pꝛio cōmēdat edictū tanq̄ rōnabile. Scdo determinat circa ipsū quēdā casū. Tertio ponit casus in qb⁹ nō h3 locū edictū, scda ibi: deniq3. tertia ibi. Offili⁹. ⁊ durat vsq3 ad. §. q p̄tor. l. q si qs seruū. ⁊. h. d. eximēs i ius vocatū punit: si vocatio tenuit. ⁊ iurisdictio iudicis patit. al's euadit impune. h. d. vsq3 ad p̄dictum. §. q p̄tor. ¶ In tex. ibi suscipiet. s3 an iura q̄ scripta sunt i seruis qd dominis teneat ex eorū delictis habeāt locū in alijs familiarib⁹. ⁊ dic q non. vt insti. de noxa. §. fi. ⁊ habes tex. no. extra de resti. spo. c. cum ad sedem. ¶ In tex. ibi nō potuit. nisi certo ordine seruato q fuit omissus. idē multo forti⁹ si nullo tpe. ⁊. h. d. in. l. se. q2 fortior est p̄hibitio p̄cisa quā modificata. ¶ In text. ibi, non delinqt. s. iuris interpꝛetatione. delinquit tñ re vera. vt. j. l. proxi. ⁊ no. hic casum in quo impune delinquitur. Bald.

Offilius putat, ⁊c. ¶ No. qd eximēs excusatur a pena qñ citatio poterit ipugnari ex p̄uilegio citati, ⁊ ponit lr̄a duo exempla. Unū de parēte, aliud d patrono. Pꝛio qñ citatio ipugnabat de iure cōi. ⁊ de hoc ponunt plura exēpla. Scdo qñ poterat ipugnari rōe loci. vt q2 citabat qs ex territorio3. vl' q2 citabat ad locū inhonestū. vt in v. eadē eqtas. vel q2 cōpetebat declinatoria fori. vt in v. s3 ⁊ forti⁹. vel q2 ille q citabat nō erat legitima psona in iudicio, vt seruus. ⁊ idē in ifantē ⁊ puella: vt. s. de in ius vo. neq3. Itē excusat eximēs qñ iurisditio iudicis ad eū nō pōt extēdi. vt puta q2 iudex q citabat erat delegat⁹. vt j. §. si qs ad pedaneū. nā iurisditio delegata nō extendit de psona ad psonā. vt extra de of. dele. c. j. in gl. ⁊ ista ē rō isti⁹. §. ⁊ adde qd no. Inn. ⁊ Host. in. c. j. ex de of. delega. vbi oino videas.

1 ¶ † Scdo no. q illud q fit illicite si tñ penā nō meret: nō d2 delictū, vt in. §. Offilius. tñ lex. ij. vr̄ dicere 9riū. q2 l3 non puniat tñ delictū est 9 bonos mores. circa qd d2 q vere est delictū. sed iuris iterpꝛetatione nō est delictū. ⁊ id nō punit. nec p actionē nec officio iudi. quasi p inqsitionē: q2 non est delictū iuris iterpꝛetatione. vt dixi. ⁊ istud vult. §. Offilius. vñ nō poterit iponi mulcta ex of. iud. ⁊ no. hic ⁊ adde qd iterdū lex disponit sup iniuria. Interdū disponit sup pena. Interdū disponit sup exercitio. ¶ Pꝛimo casu si qdē. l. p̄cedit promittēdo ⁊ assistēdo tunc tale factū puniri non pōt. nec p accusationē nec p inqsitionem: vt. C. de his q ad ec. confu. l. si seru⁹. itē si fingēdo quod non sit delictū vt. j. de aleat. l. j. §. quod aūt. ⁊ hoc idē si fingēdo q non sit iniuria: q2 cū iniuria descēdat in r̄publicā p mediū psone p̄ncipaliter offense vbi lex fingit q nō sit offensio nulla datur psecutio. vt. j. de iniur. l. nō solū. §. q̄. ¶ Scdo casu qñ lex disponit sup pena dicēdo q ipune possit fieri quantūcūq3 p̄supponat esse delictū, tñ dico q non pōt puniri vllo mō nec ad opus ptis: nec ad opus reip. tex. est in. l. ij. istius tit. ⁊ p hoc dico q occidēs bānitū sicut nō pōt accusari ita non pōt 9 eū inqri: q2 cū effectus finalis accusatiōis ⁊ inqsitiōis debeat esse pene ipositio. ⁊ hic nō possit pena iponi nō d3 frustra procedi. vt. C. ne quis vela regia. l. ij. in fi. ¶ Tertio casu qñ. l. disponit sup exercitio. dico q ex officio inqsitor pōt supplere defectū accusatiōis. ita habes tex. ⁊ gl. i. l. j. C. si tutor nō gesserit. ⁊ facit ad p̄dicta q no. j. de dolo. l. j. §. nō fuit, ⁊. C. qd me. cau. l. accusationis. C. de infa. l. decuriones. p gl. ⁊ Jac. bu. ¶ Tertio no. temerariā vocationē excusare eximentē a temeritate. ¶ Sed 9 hoc op. j. eo. l. s3 eximēdi. §. itē si qs. circa q vt plene habeas an temeritas excuset aduersariū citātis sic distingue. aut ē temeritas citatiōis ⁊ excusat. q2 nō rite vr̄ emanasse citatio vt hic. aut est temeritas p̄ncipalis petitiōis. tñ in citatiōe nō est defectus. tūc nō excusat vt in 9rio. q̄uis em̄ non recte fiat. tñ fit rite vt d2 gl. ⁊ facit q not. in simili. j. de acq. pos. l. iuste. Tu vero dic lati⁹ qd citatio pōt 9siderari duobus modis. Pꝛimo mō quo ad iudic3 autoritatē. Scdo mō quo ad ptis vtilitatē. isto casu refert. aut citatio laborat morbo citatiōis: ⁊ tūc ñ arctat. vel ipso iure vr̄ in effectu, vt hoc. §. cū. l. seq. aut laborat morbo petitiōis: ⁊ tūc arctat vt in 9rio, ⁊ ex hoc apparet qd iuris de mulcta iponēda vel bāno: q2 ista respiciūt autoritatē3 p̄toris. Scdo casu. s. quo ad ptis vtilitatē refert aut loqmur q̄ ad vtilitatē tūc aut cōparuit ⁊ temeraria citatio sibi p̄dest aut non cōparuit. ⁊ tūc nō p̄dest. casus est. s. de in ius voc. l. q̄uis. aut loqmur quo ad vtilitatē citātis. i. citari facietis. ⁊ tunc refert aut citatio laborat morbo citatiōis: ⁊ nō arctat: q2 nō emat rite vt hic aut nō est vitiū i citatiōe s3 i petitiōe. tūc refert. aut loqmur respectu mere pene. ⁊ nocet. j. e. si p aliū. §. i eū. aut respectu iteresse. ⁊ tūc refert aut respectu iteresse emergētis qd nō discutit cū p̄ncipali iteresse. ⁊ tūc nocet citatio nō cōparēti, nō obstāte temeritate actoris. vt. s. si qs in ius voc. nō te. l. j. i fi. aut loqmur respectu p̄ncipalis iteresse, tūc nō nocet, q2 hoc interesse nō pōt liqdari nisi p verā p̄bationē3. iste ē casus. j. ne vis fiat ei. l. j. §. h vba. Ultio i isto. §. scias q ius opponēdi de temeraria citatiōe cōpetit nō solū citato. s3 ēt tertie psone q̄ icidēter cōuenit occasiōe citatiōis vt eximēti. vt h si i factū p̄ncipale tertia psona nō h3 ius opponēdi. vt. j. e. l. s3 eximēdi. §. itē si qs q2 respectu facti p̄ncipalis iste terti⁹ nullū iteresse p̄tēdit q̄ vba no. ¶ In gl. no. triplex argumētū, ibi, sumit. ⁊ vnū 9fundit aliud, vt i neutris rō habeat. ¶ In. e. gl. ibi qd nō vr̄ factū: vñ citatio q̄ nō ē litie facta nō vr̄ facta. ⁊ id eximens citatū nō punit. ista ē intētio gl. ¶ Extra q̄ro circa materiā tex. ⁊ gl. de aliquib⁹ q̄stionib⁹. Pꝛio pone Titi⁹ p̄misit seio cētū3. postea vterq3 posit⁹ est in bāno non adēptis bonis: statuto tñ cauet q bānito nō reddat ius. tādē agit dict⁹ creditor bānit⁹ 9 debitorē bānitū opponit 9uent⁹ actori exceptionē bāni. replicat actor simile de bāno. Mō q̄rit vtrū exceptio bāni tolla-

c tur p replicationē ᶜbāni. ⁊ vr̄ p̄mo q nō tollat: q2 in simili delicto vel pari odio vl' pari ibabilitate melior est 9ditio rei quā actoris. ita d2 hic tex. no. Odof. j. sol. mat. l. cū mulier. ⁊. j. de exce. dol. apud Celsum. §. Marcell⁹, ad idē facit qd no. ex de exce. c. dilecti. in vl. gl. ⁊ p Inn. ex de adul. c. intellexim⁹. In 9riū q2 agens tractat de dāno vitādo q2 habebat ius radicatū qd perdere est dānū. vt, j, de bo. lib. l. libert⁹ octuaginta. re⁹ ergo per consequēs certat de lucro captādo. sed ita est q tūc nō dicunt actor ⁊ reus esse in pari cā. imo prefert qui certat de bāno vt no. Jac. de are. in. d. l. cū mulier. sol. ma. facit q not. j. de pact. l. iurisgē. §. s3 si fraudādi. Preterea. ex quo bannitus suo odio non

a ¶ In totum. Adde Bart. in. l. si necessarias. §. si annua. de pign. actio.

b ¶ In vno. Adde q contēta ē numero duorum vt dicit Spe. in tit. de inquisi. §. j. versi. itē crimina. ⁊ tex. est in l. vbi numer⁹. j. de testi. ⁊ in l. si gemma. arbi. furt. ces.

c ¶ Bāni. De quo late ⁊ no. vide Felin. in rubr. de excep. in versicul. demum scias q dato.

odio nō dʒ audiri clausum est ius excipiēdi.ꝛ.l.cauet.qđ actio q̄ als nō ꝑcedit:tñ ꝑcedit si reus nō h̄z ius opponēdi.vt not. j.de ma.te.l.q habebat.§.fi.ꝛ ex̄ de excep.c.cū eccl'iastice.ꝛ.j.ad exhi.l.iulian⁹.§.q̄rtū.So.aut statutū simpl'r dt φ bānit⁹ non dēat audiri.aut dt φ bānit⁹ nō dēat audiri agēdo vel excipiē do.¶Pmo casu dʒ itelligi statutū φ bānit⁹ nō audiatur agen
1 do.exceptio tñ sibi nō denegetᵃ.vt.s.de in ius voc.l.libert⁹ a pſono.ꝛ.j.de accu.seruos.ꝛ iō hoc casu p̄t opponi exceptio bā ni.facit.c.dilecti.ex̄ de exce.¶Scđo casu Ja.bu.disputauit ꝛ Bar.refert i.d.l.cū mulier.qđ nō admittitur exceptio.et sic vnū bānū vt sic dixerim ꝯfundit aliud vt nō possit obijci d bāno. ar.j.de dolo.l.si duo.ꝛ.j.so.ma.l.viro atq̄ vxore.¶Sʒ ꝯ hoc opp.nā eoipso φ reus est citat⁹ vr̄ psona sua legitimata ꝛ ha bilitata.vñ h̄z ius excipiēdi vt no.Inn.ex̄ de exce.cū iter prio rē.Preterea i pari inhabilitate maior est inhabilitas actoris q̄ rei.ar.l.nr̄e.§ vr̄ φ reus dēat audiri sʒ ad hoc rñdet:qꝛ per formā statuti sibi denegatur exceptio.ꝛ hoc p̄t statutū facere pp duo.Pmo qꝛ talis exceptio assumebatur ex ipso statuto. et iō p ipm statutū p̄t denegari qbusdā psonis: puta bānitis.Scđo qꝛ dicta exceptio nō ꝯtinet verā defensionē sʒ poti⁹ eximit psonā a iudicio.ꝛ est exceptio odiosa q̄ de facili tolli pōt.vt no. j.mā.l.si fideiussor.§.q̄dā.ꝛ sic nō ob.c.pastoral.de re ind.i cle. vbi dr φ defensio non pōt auferri ēt a pncipe:qꝛ istud est verū de defensiōe q̄ excludit crimē.i.de mera innocētia,qꝛ non pōt pnceps facere φ non disputetur de ea.secus aūt in alijs exceptiōib⁹ ꝛ defensiōib⁹ a iure positiuo introductis in qb⁹ nō h̄z
2 locū illđ.c.vt pʒ.C.de adul.l.qm̄ alexādrū.¶†Iuxta hoc q̄ro qđ dicem⁹ in cā crīali,bānit⁹ offendit bānitū.q̄rit an ipune. ꝛ vr̄ qđ nō:qꝛ cū offendēs sit bānit⁹:bñficiū statuti sibi pfocina ri nō dʒ.vt.C.de epis.ꝛ cle.aut.itē nulla cōitas.q̄ bñficiū licite offendēdi sibi nō cōpetit ad idē qꝛ i gn̄ali sermone fauoris nō ꝯtinent odiosi.vt.j.de le.ij.l.luci⁹.§.luci⁹ titi⁹ damā.qꝛ video φ si bānit⁹ capit bānitū:nō solū excusatur sed pmiatur. vt.j.ad.l. iul.ambi.l.j.ꝛ.j.de re mil.l.nō oēs.§.fi.ad hoc facit φ no.Gul. de cu.j.si cer.pe.l.si fili⁹.ꝛ h̄ est ipa vitas.qꝛ cū ista exceptio excludat crimē.q̄ p̄t a quolibet opponi ēt ab idigno, qꝛ est vera excusatio ꝛ magis negatio delicti,q̄ exceptio.ꝛ iō vr̄ hoc vex etiā si statutū dicat φ bānitus non audiatur in excipiēdo qꝛ ista nō est ppie exceptio sed pbatio φ factū sit licite. vñ lʒ nō excipetur sufficit sola pbatio.ad hoc facit.C.qñ li.vnicui.fine in.se vin.l.opprimēdoꝝ.ꝛ qđ no.C.φ me.cā.l.accusatiōis.¶Ultimo q̄ro qđ de excep.nō soluit gabelle.vtrū neutro soluēte pos sit reus opponere actori hāc exceptionē.ꝛ vr̄ φ nō.C.de inof.
b test.l.in arenā.ꝛ.C.de hr̄.qm̄.§.inter se.Cōtrariū est verūᵇ.lo quor vbi exceptio hec reddit ꝯctū nullū.ꝛ ē rō qꝛ tunc nō per mittit intētionē actoris fundari,vñ necessario re⁹ absoluitur.vt no.C.de trans.vbi pactū.facit qđ no.j.de iureiu.l. si nō fuerit.
3 ¶Ultio in hac materia not.q̄sdā regulas breues.¶†Pria ē ista qđ oīs exceptio q̄ excludit crimē p̄t opponi a q̄libet reo.
4 ¶†Scđa ē ista qđ exceptio ihabilitatis psone semp p̄t opponi actori a reo,nisi expresse reus niteretur excipe, vel non excipit suo tpe.vt.C.de adul.l.qm̄ Alexandrū.ꝛ.l.quāuis indubitati.
5 facit extra de accu.c.j.ꝛ de iudi.c.j.li.vj. ¶†Tertia regula est ista φ de ihabilitate.i. de incōpetētia iudicis qlibet reus pōt opponere ēt si statutū dicat ponamus φ bānitus non audiatur excipiēdo.ista ē gl.no.ꝛ ord.i.c.j.de sequest.pos.i cle.¶Quarta regula ē ista φ exceptio q̄ respicit puilegiū ꝯuenti denegatur bānito cui puilegiū nō patrocinatur.habuistis text.no.in.l.sʒ si hac lege.§.sʒ si p penā.de i ius vo.¶Quinta ꝛ vltia regula ē qđ qñ exceptio respicit eqtatē seu inīqtatem petitiōis qđ tūc aut ppōderat eqtas ex pte agētis ꝛ pfertur agēs. aut ex pte rei ꝛ pfertur reus.ꝛ ita loquitur.l.apđ celsuʒ.§. Marcell⁹.ꝛ.d.l.iurisg. §.sʒ si fraudādi.sʒ qñ exceptio nō respicit eqtatē petitiōis, sʒ respicit habilitatē psonaꝝ vr̄ publicā vindictā.dic vt pʒ ex p-
6 dictis.¶In gl.facias viʒ.ibi,nā p h̄ qđ dt.¶†Et not.φ co-
c pula exequat copulata p oia.ꝛ pbatur.C.d ip.ꝛ alijs sub.l.q̄uisᶜ. itē iducit plenā repetōnē.vt.j.d fun.ist.l.seia.§.gaio.¶In.e. gl.ibi forti⁹ no.φ fortior ē exclusio ipo iure q̄ ope exceptiōis.

Quod pretor. Lex dʒ itelligi simpl'r put loqtur nec dʒ subaudiri aliqd extrīsec⁹. h.d.¶In ter.ibi:vi.hic formatur qđ an cū vi requiratur dol⁹. ¶In tex.ibi sufficit.h rñdet.¶In ter.ibi cesset.no.ar.ad statutū qđ dicit si qs pcusserit aliquē φ puniatur i cētū.φ non requratur ppterea dol⁹ ex quo statutū nō facit mētionem doli culpa tñ requirit qꝛ requiritur φ sit delictū.ꝛ forte nō sufficeret culpa leuissima nec punitur criminalr vt no.Cy.C.de epi.ꝛ cler.l.si qs nō dicā rapere.¶In gl.quantū,ibi,noceat excepto.puta si qs eū q a familia ducebatur: auferat familie.nā hoc facit vt psit ei q ducebatur.ꝛ sic quo ad eū nō est in dolo.sʒ quo ad aduersariuʒ sic.¶In ea.glo.ibi:semp esse dolū,qꝛ dolus est respectu ei⁹ q leditur non respectu eius cui fauetur per talem actum.Bald.

Additio lecture vacantis in.l.nam cum.Bald.

Nam cum. Uide Ja.i.l.viro.sol.ma.ꝛ.l. cū mulier.in v.sʒ ꝛ forti⁹.vid in spe.de no.ope.nunc.ver.sed nunqd verum. in fi. puta qꝛ vocabatur ad locū nō securū. ꝛ dū iret amicus eius eū detinuit.ar.j.ad Trebel.de etate. Et an requiratur a quod locus sit securus vel nō stet verbis citātis.dic quod nō. vt no.in cle.j.de foro cōpet.in gl.sup ver.als conclusio.¶Itē an qui timet inde inferri teneatur dimittere procuratorem. dic aut timet inde inferri psonaliter ꝛ tenetur mittere,nisi cā sit ardua.aut qꝛ nō tenetur mittere.d elec.hōe memorie.i gl.mag.B.

a ¶Denegetur. Sed quid si dicat nō sum bānit⁹ an audietur ex eo qꝛ si non sit bānitus statutum nō operatur.vide Felin.in.c.ex pte. el.ij. de offic.ꝛ potest.iudi.delegat.

1 ☞ Differentia inter rapere ꝛ eximere.

1 **Sed eximendi.** Gn̄ali⁹ est significatuʒ verbi eximēdi,q̄ vbi rapiēdi siue eripiēdi.h.d.¶†Not.differentiā inter eximere ꝛ rapere tanq̄ inter gen⁹ ꝛ speciē.ꝛ rapitur ille qui p vim trahitur. eximitur quis ēt si corp⁹ nō tangatur, sed non sinatur vlterius pgredi q̄ iniuria non dr illa in psonā cū corpus nō tāgitur.vt no.Inn.ex̄ de sentē.excō.nup.ꝛ Gul. de cu.C.de epis.ꝛ cle.si qua p calūniā.ꝛ.j.de his q deie.vl'ef.l.j. §.hec aūt vba no.ad q̄stiōes statutoꝝ.facit ad hāc.l.quod nō. Jac.de are.de acq.here.l.si seruū.§.nō dixit.ꝛ.j.de condi.ꝛ de. l.qbus diebus.in pn.¶In gl.q̄ incipit.trahendo de itinere. no.qđ ille q trahit aliquem de itinere dr rapere, vñ rapere dr mulierem qui eā trahit de itinere lʒ eā nō perduxerit ad locū destinatum quod no.ad penam statuti. ille tñ qui eam in loco in quo est detinet non dicitur rapere.vt in ver.sed si eo.

Item si quis. Calumnia agentis nō excusat eximentem.h.d.

Pretor. Non solū proprio corpore eximēs tenetur. sed etiā q per alium dolo eximit.h.d. cū pn.l.se. ¶In text.ibi cum iusta causa.no.iustā cām excusare.vide gl. in.l.de eta.ad Treb.¶In gl.puta.Ibi,iuisset.no.ergo qđ citatio illa non arctat qñ periculū est in itinere,vt hic idē si peri
d culū est in loco cōparitiōis.qꝛ ille loc⁹ nō est tut⁹ᵈ.vt not.j.ad Trebel.l.de etate.ꝛ facit quod not.i.l.iij.qđ met⁹ cā.rō eīn q̄re excusatur eximens in hoc consistit quod dixi.vnde ista gl.hene probat hoc.¶In gl.s.tātuʒ.collige qđ mādans si de eo nō fieret mentio in.l. vel statuto nō includeretur nisi ex interpretatione.vt no.j.de vi ꝛ vi arma.l.j.§.deiecisse.ꝛ.§.quoties.d quo multū disputat hic Cy.q dicit qđ mandans includitur p eandē rationem magis quā per interpretationē extensiuaʒ.vñ tenetur b directo remedio nō vtili.ꝛ sic in statuto tacite cōtinetur mādās lʒ de eo nō fiat mentio.ꝛ istud est propter idemtitatē rationis. Itē dt do.Cy.φ esto φ esset per interpretationē extensiuā.tñ statutū in faciente habet locū in mandante.ar.j.de ritu nupt. l.liberis.§.senatus.Tu dic qđ quandoq̄ mādatur id quod residet in mandāte:tūc qui per aliū facit vere facit.exemplū.mando tibi qđ manumittas seruū meū vel qđ alienes fundū meū. naʒ dominiū residet in me.ꝛ ideo ego vere manumitto ꝛ vere alieno.de hoc tex.est no.j.de ma.vin.l. pater ex puincia.v.ceterū. Interdū mādo id qđ nō residet i me.Exēplū mādo tibi φ vim facias vel aliqd turpe facias ꝛ cōmittas. tunc refert, aut istud mādatū est delictū p se.exēplū in seruo corrupto tūc ille qui mādat statim delinqt ꝛ delictū immediate cōsummatur per seipsum.vt.j.de seruo corrup.l.j.§.psuadere,aut istud mādatū non est delictū per se sed expectat facti cōsummationeʒ. tunc ille q mandat lʒ delinquat nō vere explicat factū.sʒ ficte, vt dictat.l.j.§.quoties.i gl.ꝛ ideo in statutis est subdistinguēdum. Aut statutum facit mentionē de mādāte ꝛ mādatario. tunc non est dubiū.vt hac.l.in prin.aut nō facit mētionem de mandante tunc aut verba statuti sunt scripta in psonā. ꝛ non continetur mandans.qꝛ istud esset extēdere statutū aut sunt scripta in rem.ꝛ tūc continetur mādans.vt.j.qđ vi aut clā.l.aut qui c aliter.§.fi.de acquir.heredi.l.si seruum.§.nō dicit.ꝛ ibi p Jac. de are.ꝛ de adul.l.hec verba.ꝛ hoc tʒ Bar.lʒ illa distinctio nō placeat Cy.qui dicit qđ statutū hoc casu recipit interpretationem etiā extensiuā.ꝛ hoc late examinat hic.¶Ex pdictis pa- d tet quid iuris de statuto φ dicit qđ cōcordia nō possit fieri homicide,vtrū possit fieri mandanti fm Bartol.sic fm Cy.non. ¶In tex.ibi.siue absens.not.qđ mādans tenetur.licet tūc cū delinquitur fuerit absens secundū Bar.ꝛ tamen licet accusetur mandans debet confinari locus vbi delictum est perpetratū, non locus mandati.j.de fideiusso.l.si vt proponitur.ꝛ vide qđ subtiliter no.Cyn.in.l.j.C.si reus vel accusa.mort.fuer.Bald.

b ¶Est veruʒ. Et an ꝛ quando tu Feli.in c.dilecti.col.in versi.ad aliud exemplum.de exceptio.

c ¶L.quāuis. Ubi etiam vide per eundeʒ Bald.

d ¶Tut⁹. Uide Felin.in.c. accedens.el.ij. vt lit.non cōt. ꝛ in.c.cū olim. in pn.de testi.

Si per aliū. In.§.i eū.Eximēs, ex hoc edicto tenetur ad oē itereē pbādū p iurʒ actoꝝ ēt si re vera agatur p calūniā.h.d.¶In tex.ibi datur ecce prima ps q̄ ponit,q̄ actio det. ¶In text.ibi qđ nō id

ecce scđa pars in quo ponit ad qd detur ⁊ i quātū. ¶ In tex. ibi, ab actore estimata. hinc elicitur tertia ps. s. qualiter pbet. ¶ In tex. ibi hoc em̄. hic quarta pars in qua ponit cui detur. ¶ In text. ibi penā. hinc elicitur quintū qd opz scire. s. an hec actio sit penalis. ¶ No. in hoc. §. q̄ actio detur ꝯ eximētē ⁊ in quantū detur q̄liter pbetur cui det. an iusto petitori. an ēt iniusto. Itē an hec actio dicat penalis ⁊c. ¶ Opponit ꝯ istū. §. dz h q̄ ista actio nō dat ad interesse. ꝯ. j. e. l. §. fi. Sol. ibi loquit in herede. hic in pncipali cui ē facta iniuria. hic ergo nō cōsiderat interesse. ibi vo considerat interesse, vt cā dāde actiōis, nō tñ vt cā moderāde vel cōmensurāde cōdēnatiōis. i. directe datur actio heredi si interest, tñ nō quātū interest sed ēt vltra. vt ibi no. ⁊ ista ē opi. gl. ¶ Scđo opponit dz hic qd ista actio dat ad interesse. qd actor allegat ⁊ pbat p suū iuramentū siue re vera intersit siue nō. ꝯ. ista actio in factū est stricti iuris. ⁊ in stricti iuris iudicijs nō iurat in litē. vt. j. de in litē iur. l. in actionibus. Sol. dicit gl. hoc est spāle pp vigorē iudicij cōseruādum. ⁊ qr purgat hic delictū cōmissum in faciendo. Sz lex ꝯria loquit solū in delicto ꝯtumacie. ista ē opin. gl. ex q̄ collige qd ꝯ eximentē iurat in litē ēt de affectione. Alij dicunt qd ille tex. nō facit mentionē de iuramento in litē. ⁊ iō non iurabitur in litē de affectiōe: sed iurabit solū sup vero interesse, qd iuramentū p vo habebit lz falsum iuretur: ⁊ hoc in penā eximētis. tertij dicūt q nō, erit opus iuramēto aliquo: sed eoipso q quis delinquit eximēdo tenetur ad totā quātitatē q̄ petebat a reo. ⁊ istud vr lr̄a clare sonare s̄m Pe. sed vt hoc liqueat clarius formo talē. q. Uos scitis q captura dz citatio re. mō ponamus: ego petebā a Titio cētū vel fundū iudex citauit reū. dū ducebat ad iudiciū Sēproni⁹ abstulit eū barrarijs. mō q̄ritur qd agā ꝯ Sēpronium: ⁊ qualiter pbabo. s̄m opi. gl. agā ad interesse ēt affectiōis q̄ cadit circa fundū nō solū ad aliud interesse ⁊ pbabo p iuramētū in litē. ecce opi. gl. s̄m aliā opinionē agā ꝯ Sēproniū ad dicta centū vel fundū. ⁊ pbabo qd tm̄ mea interest p meuz iuramētū lz re vera agerē p calūniam ꝯ principalē reū. tñ eximens non pōt hoc opponere. ¶ Tertia opinio est qd agā ad centū vel fundum: ⁊ non est necessaria aliq̄ pbatio ꝯ eximētē ⁊ sic nō opz me dierare qr nec iurare s̄m Pe. sz quācunqz opi. teneas apparet q ille q aufert captū vl alio mō eximit citatū succedit nedū in pte, sed ēt in maius periculū quā esset reus pncipalis. ⁊ facilior ē probatio ꝯ eū. ⁊ in hoc iste tex. est valde no. ⁊ hoc pbatur p. l. fi. C. de ope. lib. C. de assessoribus. l. cōsiliarios. ⁊. C. de exac. tri. l. quot. li. x. vbi d hoc est gl. ordi. ⁊ tene mēti. ¶ Querit gl. vtrū solutio eximentis liberet reū pncipalē. dt gl. q sic ⁊ ecōtra quaten⁹ in illa solutione includitur verū interesse, nō quaten⁹ est mera pena. ¶ In gl. ibi, continet: ibi, vel singulare qd est de vitate. ¶ In ea. gl. ibi. l. si qs stipulat⁹. in fi. hāc opi. approbat Jac. de ra. p tex. s. i l. sz eximēdi. ibi, vt actiōis dies. ¶ In ea. gl. ibi, de leg. l. iij. ista est debilis rō. melior rō est qr in iudicijs rōne more culpe obligatio succedit ad interesse totale. vt. j. si qs cau. l. eū. §. q iniuriarū. s̄m Pe. ¶ In ea. gl. ibi, q̄ ad ipensas puto. not. qd petitio expēsarū nō dz petitio pene. ¶ In ea. gl. ibi, excedit. Pe. dicit qd in nullo hec pena excedit interesse petitū in primo libello, sed cōmensuratur ista pena illi interesse petito cū probatione. secundū Pet. credo verius qd requiratur probatio saltim per iuramentū. vt no. insti. de ver. obliga. §. fi. ⁊. j. qd vi aut clam. l. semper. §. in hoc interdicto. ⁊. j. de tab. exhi. l. locum. §. condemnatio. ⁊ ille est communis intellectus doc. Bald.

1 ☞ Non sufficit quem probare fuisse citatum, nisi probetur q in termino non comparuerit.

2 Cū negatiua intentionem fundat, hanc probare necessuz est.

Docere autem. Nō sufficit pbare delictū inchoatū nisi pbet cōsummatum. vel sic qñ negatiua est cā delicti, qui astruit negatiuā dz eā probare. h. d. ¶ In tex. ibi, pducere. duo ergo dz pbare actor. s. exēptionē. ⁊ qd exēptio fuit impedimētū sistēdi. ⁊ est ista
1 pbatio cuiusdā negatiue s̄m Bar. ¶ † No. ex illo tex. qd non sufficit pbare quē citatū nisi pbetur q nō cōparuit in termino. hoc aūt pbatur ex gestis siue actis cause. nā si in actis tabellionis nō ꝯtinet q cōparuerit ⁊ ei⁹ ꝯtumacia fuit p aduersariū accusata hoc ipso appet illa negatiua. vt. C. de ind. l. properandū. §. j. vbi ē tex. not. facit ad similē pbationē negatiue.
2 C. de exac. tri. l. j. li. x. ⁊. C. de reb. credi. l. fi. ¶ † Scđo no. quod qñ negatiua fundat intētionē accusantis opz eā pponi ⁊ probari. ar. hui⁹. §. qd dic vt no. Inn. ex de accus. c. sup his. ⁊ Cy. facit de hoc mētionē in. l. ij. C. de iur. emphi. sz Bar. hoc meli⁹ declarat q ali⁹. de v. ob. l illa. ⁊. l. hoc iure. vid ibi p eū. ¶ Tertio no. huc. §. ar. ad duas q̄stiōes. Prima ē illa, statuto cauet. q si qs accesserit violēter ad ecclesiā puniat in mille: mō qdā armata manu iuerūt vsqz ad mediū iter, vel vltra, tñ nō itrauerūt fines ecclesie. mō querit vtrū teneant. R ñ. isti inchoauerunt delictū sz nō cōsummauerūt. merito nō tenent p istū nostrum. §. Secūda est illa, dictat statutū Florētie q null⁹ guelfus possit cōtrahere matrimoniū cū aliquo de comitibus Albertis. modo quidam contraxit sponsalia, q̄ritur an teneatur post. arguitur q sic per. l. oratio. de sponsa. facit qd no. s. de iusti. ⁊ iur. l. ius ciuile. in quodā exemplo gl. potest in contrariū allegari. l. j. C. si rector prouin. breuiter dico q illa questio pōt per nostrum. §. determinari: qr ille delictum inchoauit, sed nō consummauit. vnde non tenetur secundum nostrum. §. ⁊. j. de condi. ob cau. l. qd seruus. vnde nō tenetur pena statuti. Bal.

1 ☞ Actio defuncti nō transit in heredē, si nō interest hr̄dis.

Hoc iudicium. In hoc edicto pena ab vno exacta nō liberat aliū a simili pena. itē nec liberat aliū ab interesse. h. d. cū. l. seq. ¶ In text. ibi. in factū ē. i. nomē actiōis ē actio in factū. ¶ In tex. ibi, dabit exactionis effectu. ⁊ no. ex hoc qd si plures auferūt captuz familie vel eximūt aliquē de carcere: qlibet tenet insolidum ⁊ vni⁹ sol. nō pdest alteri si tñ vis dfendere reos diligēter attēdere an sit ann⁹ vtilis elapsus. qr post annū ista actio nō cōpetit vt statim dicet ⁊ tene mēti. In tex. ibi, exēpt⁹. s. debitor pncipalis. ¶ In text. ibi, obligat⁹, obligatiōe antiq̄ qua pmo tenebat. In. e. glo. ⁊ h pena ibi, tā ex pte rei quā ex pte actoris. ⁊ vno soluēte desinit interesse. q̄ desinit actio cōpetere. ¶ In. e. gl. ibi. q̄t ecce pma regla. ¶ In. e. gl. ibi, finaūt. ecce scđa regla. ¶ In. e. gl. ibi. l. p fure. §. furti. in fi. gl. add. ⁊ dic pleni⁹. vt no. p Dy. j. qd vi aut clā. l. semp. §. fi in sepulchro. ⁊ Cy. hic refert Dy. ¶ In gl. q̄ incipit. sec⁹. in pnc. ⁊ sic alterat actio ex psona hr̄dis. sic not. j. de dolo. l. hr̄dibus. vbi videas. ¶ In. e. gl. ibi. §. itē si qs. hr̄dibus vo nō daret hoc casu: qr nō iterest: vt. j. de pecu. le. eo. tpe. in pn. ¶ In. e. gl. ibi, solā, imo sapit vindictā ⁊ nihilomin⁹ includit iteresse. ⁊ iō trāsit ad hr̄dē rōne iteresse: ⁊ nō rōne vindicte. vt. j. de colla. bo. l. cū emācipati. §. cū emāci-
1 patus fili⁹. ¶ † Et no. actionē defuncti nō trāsire ad hr̄dem. si nō interest hr̄dis. ⁊ add. qd habes. j. de pcario. l. q̄situ. §. fina. ¶ In. e. gl. ibi, nō ad interesse. aliud ergo ē dicere q iteresse sit cā actionis dāde. aliud ē dicere q sit cā cōdēnationis moderāde ⁊ cōmensurāde. ¶ In. e. gl. in fi. vñ s̄m iura heres hz pbare interesse. vt. j. de pto. stipu. l. fi. sed s̄m gl. facultas pbandi q̄ cōpetebat defuncto p iuramētū trāsit ad hr̄dem quod est no.

Additio Baldi.

Si per alium. ¶ In glo. q̄ incipit. i. nō ꝯtinet i vbo, tu dic h vera s̄m Ja. de ra. nā ⁊ si qs se subtrahit ē idem vt no. i. l. j. i fi. si qs iusdi. q̄ idē si subtrahit aliū. ar. s. l. pri. §. j. p hoc qr iudex dz taxare iuramēta in li. C. vñ vi. l. si qñ. de iureiu. videam⁹. §. pe. ergo nisi patiet, nō dt nō cadet. nec ob. j. ti. j. l. ij. §. fi. fideiussor iudicio sisti pōt defendere reuz. ideo imputet sibi si nō defendit, sz eximit. In ꝯriuz vr casus. C. de oper. lib. l. fi. ⁊. C. de exac. tri. l. quoties. ⁊ ibi de hoc. sed ibi exēptus est debitor ne soluat, hic ne cōpareat. ⁊ iō hic nō verū debitum: sed petitionem cōsideram⁹, qr sum⁹ ante sniam. ⁊ sic metimur ius ex forma libelli ⁊ in. l. cū quedā purga. in fin. ⁊ fateor q estimatio rei petite probetur per sacramentum: tñ erit de affectione si de veritate dic in li. iur. cum simili. c. j. s̄m Pe.

Is qui. Istā. l. summaui. s. vel dic soluēs incidenter pp delictum nō liberat pncipalem debitorem. h. d. ¶ In text. ibi, ipsum pncipālē. i. ipsum principalem debitorē. ¶ In tex. ibi, soluit. ⁊ sic hoc facit rōne mere pene. itē qr tenent ex diuersa cā. ⁊ sic non ob. j. de pe. he. l. etiā. §. pe. tū qr ibi nō est mera quo ad agendum: tū qr iuris fictione vterqz tenet ex eadem cā. s. ratione possessionis vnius. s. ratione possessionis vere. alius ratione possessionis ficte. facit. j. si fa. fur. fe. dic. l. quoties. ¶ Nota. ex ista. l. q pena q̄ succedit loco delicti siue loco contemptus non liberat aliam personam a debito principali. alibi habes. de hoc. j. de arbit. Celsus. ⁊. l. si quis rem. sed ille leges loquuntur respectu eiusdem persone. hic respectu diuersarum personarum. Bald.

¶ Qui satisdare cogantur. Rubrica.

¶ Diuide rubricā. qr in pma pte ponit de satisdatiōe. in scđa de iuratoria cautiōe. in tertia de cautione nuda simpliciter ⁊ cōtinuat. Dictū est supra de in ius vocando in titulo de i ius vo. ⁊ de pulegio i ius vocati q̄ ad satisdationē in titulo i ius vocati. ⁊c. Nūc vero gñaliter de satisdatione ⁊ psonis satisdātium vel cauētiū dicit. vel aliter. quidā ad ius vocati satisdāt qñqz iurant qñqz nude pmittūt. ⁊ iō ⁊c. Cy. vel aliter. dictum est. s. de in ius vocando. sz p vocationē in ius fiunt satisdationes. ideo de satisdatione pmittitur Ja. de are. ¶ Opponit de superfluitate de titulo vt vocati i ius eant, aut satisdent. s. so. nō supfluit. qr ibi in spāli, h in gñali. s. de oī satisdatione. vl ibi

de contractu

ve ꝛtractu satisdationis. hic de contrahentibus.i. de psonis.
Opponitur qđ hic non tractetur de satisdatione rem ratã habentiue iudicatum solui.sed infra iudicatum solui ꝛ.ff. rem ha.ba.ibi est principalis tractatus in specie,hic incidẽs in genere: sic non obstat.Bald.

1 Satisdationes requirunt fideiussiones.
2 Ædituti, si dãt pignora dñt relegari,ac si darẽt fideiussores.
3 Prouintes satisfacere, sub pena,dãdo fideiussorẽ,an liberẽt.
4 Securitatis verbum an intelligatur cum fideiussoribus.

Satisdatio. Largo vocabulo satisdatio satisfactio appellat.h.d. No.hic qđ facere debitorẽ securũ siue securitas addito fideiussore,appellat satisfactio. Secũ do no.qđ satisdationes requirũt fideiussores. In gl.vlti. ibi pignorib⁹.ex hoc no.qđ accusati si dãt pignora in cõi: puta nassariis.ita debẽt relaxari pignoribꝰ ac si darẽt fideiussores.idẽ no.ff.de pact.stip.l.ptorie.ꝛ in aut.de exhi.reis.§. fusce.pro.sed Iuium no.C.de lit.conte.aut.offerat.ꝛ.ff.de reg.iur.l.in l.ji. qui nil ɔ addi forme stipulationis ptorie ꝛ forma.l. est vt cũ fideiussoribus.tũ prime gl.sunt veriores ꝑm Bar.idẽ dicit qđ reus pot soluere cõditionaliter.i.sub ɔditione.ꝛ remaneat in cõi si veniat cõdẽnãdus.ꝛ quod rebabeat si veniat absoluẽdus.ar.ff.de dã.infec.l.ptor.§.si ɔtrouersia.ꝛ prodest ille modꝰ solutionis.qđ ea existẽte in casu ɔdẽnationis nõ formabit cõdem natoria sñia sed absolutoria incerta cã: qr soluit q̃ absolutoria non infamat.vt.ff.de procur.si reus paratus.ꝛ ibi ꝑ Bar. tene hoc menti. In ea.gl.ibi.ꝛ se facere.i.facturũ.ꝛ sic duo iurat impotentiã ꝛ satisfactionẽ. In ea.gl.ibi.aut.ꝑaliter.quidam ergo relenant ex priuilegio:qđã rõne inopie sed ꝛ mulieres relenant rõne sexus vt in criminali nõ detineant propter inopiã fideiussorũ.sed suo iuramẽto cõmittant.vt.C. de cust. reo.aut.nouo iure. statuta tũ locorũ disponunt ɔtrium in quibus serua statuta. † In ea.gl.ibi.in fi.extra querit vtrũ qui promisit satisfacere sub pena dando fideiussores vel pignora liberet a pena.Hui.de cu.dicit hic qđ non. qr hoc vbũ intelligitur tũc de actu solutionis nõ de actu obligationis.ꝛ facit.ff. de leg.j.l.si seruꝰ iussus.ꝛ respõde ad hanc.l.qr hic verbũ satisfactionis proferebat a.l.secus si proferẽ ab homine ꝑm Bulid. ea.ꝛ idẽ refert Bar.ꝛ facit ad.q. Dicit statutũ qđ si cõdẽnatus ꝑ homicidio infra decẽ dies nõ satisfecerit: qđ sibi caput a spatulis amputet. mõ querit vtrũ dãdo fideiussores vel pignora cõi dicatur satisfeciſſe vt non subzogẽt caput. ex dicto Bulꝰ.infert qđ sic:qr hoc verbũ ꝓfert a lege. vñ est interpretãdũ benigne hoc eñ cõdẽnato prodest ꝛ cõi non nocet.ergo ꝛc. vt de aqua plu.arc.l.ij.§.itẽ varus.qđ credo verũ.sec⁹ si statutum diceret si nõ solueritꝰ.vt.ff. de solu.l.soluta pecuniã.ꝛ de ac
4 cepti.l.si acceptolatũ.§.apothecã. Ultimo no.† qđ verbus securitatis intelligitur cũ fideiussoribus.quib.mod.test.infir. ꝛ idem vꝰ in arbitriis si ex forma statuti sit ptãda securitas, qr arbitria sunt redacta ad instar iudiciorũ,ergo ꝛ illa cautio est redacta ad instar pretorie.alꝰ eñ hoc verbũ nõ inferret de necessitate dationem fideiussoris vt.ff.man.l. si mandato.§.fi.

Additio Baldi.

1 Pauperitas qualiter debeat probari.
2 Mendicare quid sit ꝛ vnde dicatur mendicans.

Satisdatio eodez modo. b In tex. in ver.satisdatio.vide.ff.g.mod.pig.vel hyp.sol.l.pe.ꝛ Spe.de ob.ꝛ so.§.nunc aliq̃.v.qđ si ɔte. In tex.ibi appellata.vide Ja.vt in pos.leg.l.j.§.satis. In tex.in v.ex facultatib⁹.vide v.cxvi. In tex.l.fideiussor. vide hic qđ no.in.c.j.de iniur.ꝛ dã.da.li.vj.qđ in fideiussorẽ iudicatũ soluiꝫ fiat executio condẽnato, vel ꝓfesso reo ꝓbatur.ff. man.l.si vero nõ re.§.maurus.ꝛ.ff.de sol.cũ qui,§.de peculio.ff. iudicatũ sol.l.j.ꝛ.ff.de re iudi.sepe.§.sed sciẽtibus.nã nõ ẽ persona extranea,sed inclusa in ꝓcessu.ff.iud.sol.l.iij.§.nũc videamus.ergo ꝛc.ar.extra de excep.c.j. nã fideiussor ẽ ꝓsona icidẽs in ꝓcessu. iõ vꝰ de eo iudicatũ vna cũ ꝑncipali sed hoc nõ vꝰ: qr nõ ẽ actũ ɔ eũ. ꝛ pone quod interueniat post lit.cõtest.vt.l. nõ põt.de iudi.sed dic qđ est rõ qr procedit ɔ fideiussorẽ ex nouo iure ꝛ vt in ꝓfessione:ꝛ iõ procedit executiue. ꝛ in tex.ibi dũ dicit actionẽ. Quid de alio fideiussore.dic qđ in fideiussore ɔctus nõ fit executio. nã inter executionẽ ꝛ actionẽ ꝛ fideiussorem est mediũ.s. excussio rei q̃ si facta nõ est ɔ fideiussor declinatoriã.quã nõ haberet si fieret in eũ. vt in condẽnat.executione.qr declinatoriã nõ obsiceret post sniam.vt.C. de pcu. l.ita demũ. Sɔ in fideiussorẽ iudi.sol.fit executio. qr in hoc cõsenſit.ꝛ qr vꝰ cõdẽnatus vna cũ principali ꝑm Hui. de suꝫ. vñ non ɔ extensio excussionẽ. Idẽ puta in eo qui fideiubet p instrumentũ guarentie quod ex forma statuti ɔ vim condẽnatio.ꝛ addẽ qđ no.ff.de excu.tu.l.ij.ꝛ.iij. In glo.q̃ incipit ꝓsiderat.in ver.castello. Que differẽtia est inter castellũ ꝛ ciuitatẽ not.de leg.j.l.si heres.§.vicis. In glo.q̃ incipit,qđã libri in vñ.nec ob.vide qđ no.ff.de fideicõ.sicut reus vbi dat cautela qđ ad hoc vt valeat si plꝰ ꝓmittit qđ ꝓmittat, vt principalis plona circa qđ adde qđ no.in Spe.de dolo.§.fi.ver.ſɔ.c.pñtat.ꝛ vñ.ꝑce.sed pone qđ ꝓmiſi sub certa pena. In gl.q̃ incipit hoc nõ sufficit.in ver.sed qdã. Cũ queriꝫ an ꝑsumẽdũ sit in ꝑsen.qđ fuit in ꝑsen.vide Dy.in cõſi.xv.ꝛ vide qđ not.C. de magi.cõuen.l.aduersus.ꝛ.ff.de magi.cõnẽ.l.j.§.pbatio.vide Archi.viij.di.quo iure.in gl.paup.ꝛ sic distingue. Aut tractamus de minoribꝰ.ꝛ tũc aut ꝑstat de ꝓterito.ꝛ idẽ ꝑsumitur de futuro.vt.l.nõ oẽs.§.a Bar.de re mi.Aut nõ cõstat de ꝓterito.ꝛ tũc loquit.l.oĩno cũ materia sua.C. de inoffic.test.nam olim ꝓbabat exheredatꝰ se meritũ. hodie ꝓbat heres eũ demeritũ.Aut tractamus de diuitibus: ꝛ tũc distingue vt supra. Aut apparet de ꝓterito:aut non.si apparet qđ fuerit diues in ꝓteritũ ꝑsumit.ꝛ tũc ꝛ in futurũ:vt.ff.de lib.agno.l.fi. Si autẽ de ꝓterito nõ apparet tũc distingue vt in illa gl.ꝛ est hoc not. qr vbi qs dicit se maiorem vel minorẽ eadẽ ɔ fieri distinctio.
1 Pet.de bel.per.hoc in brocar. Itẽ hic Lan.de fal. † Qualiter ꝓbatur pauptasª gl.ponit.C.vñ vir ꝛ vxor.aut.ꝓterea.C. qñ fisc.vel pri.ff.de excu.tut.paupertas.ꝛ videtur fama valde valere.ar.ff.de relig.l.j.§.qđ verũ credo si agitur de modico pretiudicio.ar.ad exhib.thesaurus.secꝰ si de magno ꝑm Bar.
2 † Quid sit medicare,ꝛ vnde dicatur medicus.vide Archi. ꝑcliij.dist.diaconi.vide Jac.de exc.tut.paupertas.ꝛ.l.ij.C.qñ fiscus vel priuatus. In gl.q̃ incipit querebat.in ver.ſñcs. vide omnino Jnno,de sen.excõ.contingit.ꝛ.c.vt fame. In gl.que incipit.sed an cõpellatur.in ver.ꝑfato.vide Jnnoc.extra qui ſi.sint leg.causam que. In gl.generaliter ibi.l.generaliter.sed etiã nuda iura hic allegata faciunt ad gõnẽ. ꝑ electionẽ concessa est potestati portio eorũ que peruenire fecerit in cõdẽnatione nũc cõdẽnat malefactorẽ:ꝛ ponit eũ in carcere an debeat habere premiũ.ꝛ ista iura faciũt qđ non:qr nõ est facta realis executio. In gl.rariũ vꝰ qr si carcerati sunt soluẽdo amodo ſtat per cõmune facere exec̃ut. Istud non est verũ imo ſtat per potestatẽ.nã per ista verba,ꝛ deuenire fecerit in potestatẽ,ɔ potestatẽ exequendi realiter.ergo ꝛc.de cõtrabẽ.empt.L abeo si bibliothecam.sed etiã ꝛ ante capturam hoc erat ꝛ tamen nõ vendicat sibi locum premiũ.ꝛ hoc verum credo.ar.ff.de ver.signi.l.iij. nam de reali executione intelligitur non personali que est indiuidua. personã eñ deuenire fecit in communi.ꝛ non rẽ:ꝛ persona scindi nõ põt,iura etiã nõ videt cedi debere,vt si dicatur fecit deuenire personã habeat partem in persona hoc est in personali obligatione per viam cõcessionis iurium vt ſicut ɔ partem de pecunia qñ facit eã deuenire in cõi:sic de actiõe vt ſit ei cedẽda ꝑ pte. Prima ps est vera qr hoc ꝓmiũ debeꝫ potestati pro actu distincto a condẽnatione.ſ.ꝑ executione,q̃ ꝑ eũ fieret,vñ ea nõ facta perfecte defecit conditio si defiſt posse. Vide ad hanc materiã Bulꝰ. de consti.pecu.l.qui autem.§.j, vide quod no.C. de procur.l.j. vide.ff. de fideiuſ.l.heres a debitore.ver.cir.rei.ꝛ inſt.de repli. in fi.ꝛ extra vt lit.non conte.qñ.in fi.ꝛ de lega.j.si heres vsus. ꝛ de verb.signi.sol.verb.ꝛ.l.verbũ exacto.ꝛ.C.de fide.l.ſi.Bar.

Idei ussor. In fideiussore requirit facultatũ copiaᵇ ꝛ conueniendi facilitas.h.d.in princi. In tex.ibi facilitate.i.habitate. In gl.ibi vel castello. hac ratione dicitur qđ si principalis haberet aliqđ castellũ seu castrum.ꝛ sic esset idoneꝰ ex diuitiis tamen fideiussoꝛ eius possit cõueniri ꝛ excussio principalis di ceretur legitime facta attento solo hoc qđ excuti non põt. vnde illa sunt paria excussum esse.ꝛ excuti nõ posse.C.de epi. ꝛ cle.l.si quis in hoc genus.quod tene menti.Bald.

1 Satisdatio,non tenet,vbi non tenet iudicium.

Si quis. Incapacitas recipiẽtis ꝛ habilitas ꝑmittẽtis pari mõ stipulationẽ ifringũt.h.d.cõiuncta vtraq̃ le.ꝛ no.hoc. † No.qđ vbi si tꝫ iudiciũ,ibi nõ tꝫ satisdatio q̃ fit ad vigorẽ iudicij ꝓseruãdũ. ꝛ hoc appet qđ satisdatio ꝑstita iudici incõpetẽti de parẽdo mãdatis suis.ꝛ de iudicato soluẽdo cũ iudiciũ sit nullũ ipso iure nõ tꝫ illa satisdatio ipso iure qđ tene mẽti. In gl.j.ex his.ꝛ sic sunt due lre. ꝛ sic due lecture ꝑncipales.Iꝫ sẽda subdinidaf. In ea.gl.ibi. vel filiis.vt monac⁹ vl fil.fa.sine ꝓsensu pris. In ea.glo.ibi pſonis ꝛc.ergo idẽ in filiof.qđ sine ꝓsensu pris nõ põtesse fideiussor iudicij Iꝫ possit esse fideiussor ɔctus.ꝛ hoc ꝑ regulaꝫ nostri.§.qr in iudicio requiritur talis persõna que possit firmare iudiciũ notorie. In ea.gl.ibi cum principaliter hoc verum si intercedit pro non obligato vel animo nouandi.vt not.ff.in rubri.in ius voc.vt eant.sed si ꝓcedit obligatio rei de iudicio

ª Pauptas. Vide Firmianum in suo uteo repertorio in verſi. pauptas.verſi.iij.

ᵇ Copia,adq̃ etiã pauperibus dari potest qñ ꝑncipalis est ditissimus ꝛ idoneꝰ. ita idẽ Bald. in.l.mulier.C. ꝺ iuri.do.post gl.ꝛ tenet do. Alegand.hic.

fisti.⁊ fideiussor accedit illi ꝓmissiōi.tūc est ꝓprie fideiussor.vt ĩ.de fideiuſ.ſicut reus.⁊.l.grece.§.post litē.⁊ ar.ĩ.de vsufr.earꝫ re.l.trib⁹.⁊ hẽt bñficiū excussiōis.ſicut fideiussor ꝯct⁹ ħ gul. tñ ꝯ hoc facit.ſ.de in ius voc.eū ꝑ q̃.q̄ fideiussor cōuenit̃ hoc rōne ꝯtēptus iu.vñ offō iud.ſꝫ hoc verū q̃ ad iudiciū sisti ſꝫ ſi cōuenit̃ ad intereſſe est vera opi.Guli.⁊ hoc verū in ciuilib⁹ ſꝫ in criminalib⁹ fideiussor nō hꝫ bñficiū excussiōis,ſꝫ offō iudicis procedit̃ ꝯ eū executiue:vt.ĩ.de cust.reo.l.ſi qs reū.⁊ facit xxiij.q.v.cū homo.cōsulo tñ cā euitādi istas dubietates ꝙ facias eū renunciare bñficio de fideiuſ.⁊ adde qͦ not.in Spe.in quarta pte ſub rubrica.de dolo in vſ.ſꝫ pone qͦ ꝓmiſi.Bald.

Pretor. Qualiscūq; pſona data in fideiussorē a ꝯiūcta pſona ī iudiciū vocata cēset̃ idonea.h.d. vel dic ēt q̃ncunq; iudiciū vtit̃ inter ꝯiūctos qlibet fideiussor dat⁹ censet̃ idone⁹.h.d.⁊ hoc opat̃ fauor ꝯiunctiōis litigātiū. ⁊ hoc vult iste.§.ſꝫ in.l.ij.ſ.in ius vocati vt eāt,hoc opat̃ fauor cōiunctionis inter fideiussorem ⁊ reū.ita loquitur ibi; ſed hic quando est fauor coniunctionis inter actorem ⁊ reum.

Quod ait. ¶ In text.ibi,femineo ſexu cōcor.C.de condi.inſer.l.j.

Et filius. ¶ In tex.ibi,ꝑ patre.no.ꝙ ſi pr̃ ē accuſatus fili⁹ pōt fideiubere ꝑ eo ⁊ ē idone⁹ fideiussor.[a] ¶ In gl.itelligēdū.in fi.ex hoc no.ꝙ lꝫ in.l.vel statuto reperiat̃ vbū q̄liſcūq; lꝫ hui⁹ vbi ſignificatio ſit multū lata.ar.l.Balista.ad Treb.tñ intelligit̃ de habili.⁊ vide qͦ no.ī l.j.§.nūciatio.de no.ope.nū.ꝑ Jac.de arc.ibi oīno vid. ¶ Ex hoc no.ꝙ ſi statuto cauet̃ ꝙ oīa lauda qualitercūq; lata mandentur executioni, tñ hoc dꝫ intelligi dūmodo ſubsistāt de iure.vt hic.⁊ arg.l.diuus.de mil.test.idē ſi statutū dicat ꝙ ꝯ magnatez ſufficit qualiſcūq; ꝓbatio. nā dꝫ eſſe talis ꝓbatio que de iure valeat.⁊ ꝙ nō ſit remota per ꝓbationē cōtrarij. Bal.

a ¶ Fideiussor. Vide Raf.cu. ⁊ dic pront ꝑ dom.Alex.de imo.⁊ Angel. hic quos per te vide.

1 ☞ Fideiussor,de iudicio ſisti,tenet̃ ad intereſſe,post moraꝫ.
2 Fideiussor,ď iudicio ſisti,post motā litē tenet̃,ad totale itereē.
3 Obligatio fideiussoris, ſi est limitata nō pōt in plus ꝯueniri.

1 **In fideiussorem.** †Fideiussor de iudicio ſisti post morā tenet̃ ad intereſſe ſiue fideiuſſerit ī obligatiōe rei pſecutoria ſiue ī obligatiōe penali.h.d. ¶ In tex.ibi,q̄titatē,declarādā ꝑ iuramētuꝫ in litē.vt habuistis.ſ.ti.j.§.j. ¶ In tex.ibi,verā q̄titatē.i.verā
2 intereſſe. ¶ †No.ex isto.§.ī fideiussorē.ꝙ fideiussor de iudicio ſisti post motā litē tenet̃ ad totale itereſſe.qñ fideiuſſit ſimplr.
3 ¶ †Scdo not.ꝙ ſi obligatio fideiussoris ē limitata ad certaꝫ q̄titatē,nō pt ī ius ꝯueniri.lꝫ ver itereſſe actoris illā q̄titatē excedat,⁊ ad hoc facit.ĩ.ď fideiuſ.fideiussoris magr̃atuū.§.ꝑ Aurelio. ¶ Tertio no.ꝙ lꝫ actio ītētata ſit penalis tñ ꝯ fideiussorē iſta pena venit post morā ꝑ modū itereſſe.⁊ appellat̃ itereſſe. ¶ In gl.illa ibi,ſimplr ꝓmittat.hoc ē ver tā ī ciuili q̄ in criminali,vt no.ĩ.ď cu.reo.l.ſi qs reū. Itē hoc ē ver ēt ſi dixerit ſic: ꝓmitto talē repreſentare ⁊ oīa facere q̄ ſunt ī iudicio faciēda:q̄ iſta vba debēt ad ius referri.vt not.Dy.ī.l.ꝯtinu⁹. §.cū qs ſub hac.de v.ob.itē q̄ post ſñiaꝫ nō dr̃ iudiciū. lꝫ ñ ſit fctā executio.⁊ iō fideiussor liberat̃ post ſñiaꝫ.vt.ĩ.de fideiuſ.l. grece.§.⁊ post litē. ¶ In gl.q̄ icipit.ſ.ī factū.ī p̄n. ¶ Et no.ꝙ lr̃a dt actionē dat p̄tor,nō aūt executionē dat p̄tor.ex q̄ appa-
b ret ꝙ reſpectu itereſſe petēdi a fideiussore vel ēt reſpectu pene ꝓmiſſe fideiussor de iudicio ſisti ñ patit̃ paratā executionē. cū eñ nullo mō ſit ꝓnūciatū nō pt ēē executio parata ⁊ maxīe in itereſſe ꝙ nō ē liqdū.⁊ hoc dico ī fideiussorē ď iudicio ſisti:q̄ caſus ē hic ꝙ ē ꝯueniēdus ꝑ modū actiōis intētāde. ¶ Sꝫ qd in fideiussore iu.ſol,vtrū ſit ī eū executio ſnīe late ꝯ reū, an vō est opus qͦ ipſe fideiussor cōdēnet̃.dicūt cōiter doc.ꝙ nō ē opus alia ꝯdēnatiōe:q̄ executio pata ⁊ iſtꝰ tꝫ ď doſr.ſ.l.ij.C.de vſu rei iu.iſtud tꝫ gl.or.ī.c.j.de iniu.⁊ dā.da.li.vj.hoc vr̃ ꝓbari ꝑ tex.expſſum.ĩ.ma.l.ſi vō|nō remu.§.maur⁹.ad idē.ĩ.de ſol.l.cū qs.§.de peculio.⁊.l.j.iu.ſol.⁊ iſta ē cōis opi.Gui.ď ſuz.⁊ Guli. de cu.⁊ alioꝝ doc.ſꝫ Ja.bu.hic tꝫ ꝯriū.dt ꝙ cū de iure fideiuſſoris nō fuit adhuc diſcuſſuꝫ nec ſua obligatio ītētata in iudicio qͦ nō patit̃ executionē niſi p̄mo ꝯueniat̃ ⁊ ꝯdēnet̃.⁊ dt ipe ꝙ ē caſus.ĩ.ď inreiu.l.duob⁹.§.q̄ iurauit.tu aūt tene opi.cōeꝫ: q̄ iſte fideiussor vr̃ cōdēnat⁹ vna cū p̄ncipali tanq̄ pſona acceſſoria ⁊ coherēs ē caſus ī.d.§.maur⁹. ſꝫ ſi tu dicas ꝙ nō fuit cognitū de iure fideiussoris. Rñ.qͦ hñ reqrit̃ cāe cognitio ſed erit ſummaria,nō ꝑ modū libelli.⁊ ad hoc p̄ſtat̃.ĩ. de pa.l.tale pactū.§.q ꝓuocauit.vbi dr̃ ꝙ ꝯuētio ď iudi.ſol.hꝫ vī ꝯfeſſiōis facte in iudicio.ergo merito hꝫ executionē paratā quē tex.alibi nō habetis de fideiussore ꝯct⁹ certū ē ſm oēs qͦ nō fit in eū executio q̄ nō accedit iudicio nec ē de appēdicijs ꝓceſſus.vt d.l.ij.de vſur.rei indi.⁊ facit.C.ď euic.l.auctore laudato. ¶ In ea.gl.in fi.ibi.§.⁊ h̄ va q̄ nō cogit̃ releuare aduerſariū ab onere ꝓbādi intereſſe tñ hoc fallit:ſi ꝯſuetudo ē in ꝯriū.vt.ĩ.ď cu.

b ¶ Ambulare. Et an ⁊ qñ vide tu.domi. Barto.ſoc.in conſil.xcij.inc. circa primum huius conſul. per totum in prima parte.

reo.l.ſi qs reū.itē fallit in cāis in qb⁹ nō cadit ꝓbatio intereē. vt ī cā ſtat⁹.vt.ĩ.rē ra.ha.l.pcu.ad exhibēdū.§.j.itē fallit ī alio caſu q no.ĩ.de v.ob.l.ex ea pte.in p̄n.itē fallit vbi reus releuat̃ ab onere dādi fideiussorē.nā tūc ī alio grauat̃ q̄.ſ. dꝫ apponi pena.⁊ no.ĩ.ď iu.l.ij.§.ſi dubitet̃.⁊.ĩ.ſi cui pluſq̄ ꝑ.l.fal.l.niſi.§. q̄uis.⁊ adde qͦ no.Inno.ex q ſil.ſint legi.c.cauſam q̄.Bald.

Siue in duplum. ¶ In tex.ibi,intelligit̃.i. quātū itereſt actoris reū ſiſti.intereſt autē quāti lis ē: q̄ in iudicijs ex mora particulari cōmittit̃ obligatio ad totale intereſſe. vt ĩ.iud.ſol.l.q̄rebat̃. ¶ In gl.ſua q̄ incipit pone exēpla ibi tenetur in triplū ſi de hoc triplo poſtea actor cōuenit̃ ⁊ ſi ſup hoc dat fideiuſſorē hꝫ locū.l.noſtra. ⁊ ecce exemplūꝫ in pena tripli. ¶ In ea.gl.ibi ſꝫ qd.no.optimā gl.q̄liter teneat̃ fideiuſſor iudicij ſimpliciter accept⁹ in fideiuſſorē,non ꝯctus.dic vt not.ĩ. loc.l.q̄ro. ¶ In gl.ibi ſed nō.ſ.poſt ſatiſdationē. ¶ In ea.gl. ibi.itē venīūt.§.cū ꝓdiximꝰ.⁊ facit quod no.ĩ. ſi cer.pet.l.certi cōdictio.in p̄n. ¶ In ea.gl.ibi.§.ſi nūmos.ibi auget̃ ꝯdēnatio rōne more ⁊ loquit̃ ibi circa acceſſoria.no.ĩ.de eo qͦ cer.lo. l.cētū capue. ¶ In ea.gl.ibi ď in lit.iur.l.j.dic vt ibi no. ¶ Sꝫ qd ſi nō creuit actio vel cōdēnatio rōne noui delicti. ſꝫ creuit ipſum delictū.exēplū in eo q erat accuſat⁹ de vulnere ex q̄ vulnere pēdēte iudicio ſecuta ē mors an fideiuſſor teneat̃.⁊ dic qͦ nō. q̄ fideiuſſor iudicij nō tenet̃ niſi q̄ten⁹ forma ꝓceſſus patitur.⁊ hoc tꝫ Spe.ī ti.de fideiuſ.§.j.v. ſꝫ pone exi.⁊ v.ſe.⁊ Ja. de are,ĩ. de fideiuſ.l.fideiuſſores magr̃atuū.§.j.facit.ĩ.iu.ſol.l. ſi ſeru⁹. ¶ In ea.gl.ibi. ⁊ puto idē vt iſpiciat̃ origo petitiōis. nō id in q̄ creuit ꝯdēnatio ex accidēti delicto rei p̄ncipalꝫ. ꝙ ē no.ita ꝙ obligatio fideiuſſoris ď iudicio ſiſti vl̃ iu.ſol.ſemp cōcernit ⁊ refert̃ ad originē petitiōis. ¶ Et iſta faciunt ad ſtatutum vtrum pena quāti pluris addita ratione cōtumacie dicatur pena maleficij ⁊ veritas eſt ꝙ nō. ⁊ ideo fideiuſſor accept⁹ ſuper pena maleficij non tenetur ad penam,quanti pluris, ⁊ ita determinat illa gl. ⁊ eſt caſus in.d.l.j. de in lit.iuran.Bal.

Si decesserit. Mors rei p̄ncipalis liberat fideiuſſorē a neceſſitate ſiſtēdi. nec cōmitti pōt obligatio ad itereſſe ſꝫ obligatio ante cōmiſſa rōne more ꝑ interitū rei nō punit̃.h.d.ſubtilis.⁊ bona lex. ¶ Et diuidit̃ in duas ptes p̄ncipales.in p̄ma loquit̃ de morte ante morā.in ſcda loquit̃ de morte poſt morā. ſcda ibi,ſin autē poſt. ¶ Itē p̄ria ps ſubdiuidit̃ in tres caſus, p̄m⁹ caſus ē qñ interuenit mors.ſecūd⁹ p̄ceptū. terti⁹ qñ interuenit pri⁹ p̄ceptū poſtea mors ante terminū appoſitū in p̄cepto.ſcda ibi,ꝙ ſi ignorās.tertia,ibi,vl̃ poſt. ¶ In text.ibi inbere.ſ.fideiuſſori. ¶ In text.ibi,exhibere eū.ſ.reū p̄ncipalē:q̄ id ꝙ ē impoſſibile nō ē p̄cipiēdū.ĩ.de exc.tu.Titi⁹.§.ſi.⁊.C.de lega.l.ab adminiſtratiōe. ¶ Et ē no.ꝙ ille fideiuſſor nō cogit̃ ſiſtere heredē.⁊ vide.ĩ.de fideiuſ.l.ſi cū hoīeꝫ.vbi iſte paſſus declarat̃. ¶ In tex.exhibere iā mortuū. ¶ Et not.ꝙ nō tꝫ p̄ceptū cui⁹ executio ē impoſſibilis. ¶ In tex.ibi decretū poſt.vñ decretū fuerat a p̄ncipio aliqd,ſꝫ annullat̃ ꝑ caſuꝫ ſupuenientem. ¶ In tex.ibi deceſſerit.ſ.naturaliter. ¶ In tex.ibi.ciuitatē.⁊ ſic deceſſit ciuilr.vñ no. mortē naturalē ⁊ mortē ciuileꝫ
b parib⁹ paſſib⁹ ambulare.[b] ¶ In tex.ibi agl.ſ.ad intereſſe ad qͦ p̄mo fuit cōmiſſa obligatio.aut ad penā. ⁊ not.in hac.l. qͦ aut morit̃ re⁹ ante morā ⁊ liberat̃ fideiuſſor aut poſt morā ⁊ nō liberat̃. ¶ In gl.q̄ incipit,ſine dolo,in fine lꝫ eñ ibi nō interuenit mora tñ interuenit culpa q̄ idē opat̃ ꝙ mora vt.ĩ. ď dolo. l.ſi fideiuſſor. ⁊.ĩ.de v.ob.l.ſi ſeruū.§.j. ¶ In gl.magna,ibi.vt nō noceat vt hic.lex eñ nr̃a loquit̃ de p̄cepto coactiuo ⁊ obligatiuo ꝙ dꝫ fundari ī pſona ei⁹ cui ſit.iu.l.vō ꝯria loquit̃ de q̄dā decreto fauorabili ſcripto ī rē nō in pſonā, ⁊ iō tu dic rōe fauoris q̄ ī rē ſcriptā trāſfundit̃ in heredē iſta fuit ītētio gl. ⁊ clari⁹ hoc ponit Pe. ¶ In ea.gl.ibi.ſ.ſi tūc viuat ñ itelligas ꝙ illa ꝯditio ſubaudita ſi dixerit faciat ſtipulationē ꝯditionalem.ſicut illa,ſi De⁹ voluerit.vt.ĩ.ď ar.l.ita dñū.⁊ facit ꝙ no. ĩ.de pa.l.itē q̄.ſꝫ vult dicere gl.ꝙ oblō ad penā vel itereſſe hꝫ p̄cedētē ꝯditionē negatiuā,ſi nō ſteterit. ⁊ illa cōcluſio negatiua īpleta dr̃ cū dſinit poſſe ſiſti añ diē:vt.ĩ.ď v.ob.l.cū ſtipulatus ſim mihi a pculo.hoc ēt ꝓbat̃. q̄ nō ē ſubueniendū ei q ſe arctauit.vt.ĩ.ſi qs caut.l.ij §.qͦ diximꝰ. ¶ In ea.gl.ibi ⁊ hoc p̄ualet.obſcure loquit̃.tñ ſenſus gl.ē ꝙ adueniēte die pena petat̃.ſꝫ Pe.dt ꝯriū:q̄ cū añ diē dbitor nō ſit ī mora.q̄ liberat̃ ꝑ iteritū ab obligatiōe p̄ncipali.⁊ ꝑ ꝯſequēs a penali. ⁊ idē ēt tꝫ Ja.bu.⁊ ſi dicat̃ qͦ lꝫ ñ p̄cedat mora p̄cedit culpa ſe arctātis. rñdet Ja.ꝙ caſ⁹ ſupueniēs purgat clpā p̄cedētē.vt.ĩ.ad.l.rho. de iact.l.ſi vehēda.§.idē iuris.nō ob.ĩ.ſi qs cau.l.ij.§. qͦ diximꝰ.q̄ ibi ſupuenit difficultas, ñ īpoſſibilitas nec mors.vt.ĩ.ď v.ob.l.ꝯtinu⁹.§.iſtō.⁊.§.cū qs ſub hac.ꝑ iſtā ēt facit q̄ lꝫ oblō pene vl̃ itereē ſit ī gñe.iſtō tñ gen⁹ dbet̃ reſpectu ſpēi.q̄ liberat̃ debito-

debitor p interitū.vt.ĩ.loca.l.in naue saupbelli.scd'ista rō pōt tolli q:l.in naue saupbelli loquit in obligatiōe pncipali non obligatiōe penali:q postq̄ ē cōmissa nō tollit per interitū spe ciei.vt hac.l.§.finautē.ī.ĩ.si qs cau.l.si cū.§.hō sisti.¶ In.e.gl. ibi cū stipulat⁹ sim mihi a pculo. Pet. dī qd illa lex loquit in facto successiuo vbi ante diē cōmittit mora saltim inchoādi. vt.eo.ti.stipulatiōes nō diuidunt.§.fi.secus in datione facto momētaneo vbi nō cōmittitur pena nisi in instāti tpis elapso termino.vt.C.de cōtrahen.ī cōmit.stip.l.magnā.q verba sunt subtilia.¶ In ea.gl.ibi.l.ī illa stipulatiōe si calēdis.tu dic qd idē ē in iudicijs ī extra qñ stipulatio icipit a pmissiōe:q perēpta obligatiōe pncipali nō pōt fieri trāsitio in penalē.vt no.ĩ.de ver.ob.l.si hō mortu⁹.s3 vbi stipulatio icipit a cōditione tūc p interitū nō liberat debitor.imo purificat obligatio. ī ita loquitur ī illa stipulatiōe si calēdis.vt no.Dy.ī.c.nemo pōt.de reg. iu.li.vj.ī ē rō differētie: q tūc interit⁹ liberat qñ illa res erat in obligatiōe nō aūt qñ illa res erat in cōditiōe tm̄.ſm Dy.qd eñ ē in cōditiōe,nec in obligatiōe,nec in liberatiōe ē, vt in.l.si qs sub cōditiōe.ĩ.si qs cau.test. tu potes dicere q qñ stipulatio icipit a cōditiōe tūc in cōtractib⁹ habeat locū.l.in illa.s3 ī iudicijs liberat pmissor q miti⁹ agit in iudicio.vt.ĩ.si qs caut.l.si post tres.ī sic in aliq̄ casu sit vera distinctio gl. ¶ In gl.q incipit,q ē.in si.nō ob.ĩ.de N.obl.ex ea pte, vbi mors ciuilis non equarat naturali: q hic mors ciuilis ī naturalis inferebāt in eodē effectu:q vtroq mō īgerebat impossibilitas pstatiōis. ibi aūt nō iferebat ī eodē effectu.ī eodē mō rñde ad.l.stati⁹ flor⁹.§.cornelio.ō iur.fi.adō q no.p Cy.C.ō epi.ī cle.l.deo nob3.

Additio Baldi.

Si decesserit. Uide qd no.ĩ.de fidei.si qs p eo.in pn. vid oino Cy.in.l.deo nobis.in pn.vide.l.q.C.de pc.imp.of. in.vj.q.p Cy. ¶ In gl.l.pcedēt.q incipit,pone in ver.de fide.de his questionibus no.Alb.in sua margarita in tit.de fideicom.ī in titu.de accusatio.

1 ☞ Sententia lata contra reum,an liberet fideiussorem.
2 Fideiussio de iudicio sisti,an prestatur ante litem contestatā.
3 Condēnatus de crimine capitali,an possit dare fideiussorez.

Si vero. Obligatio cōmissa ex clausula de iudicio sisti vl ex clausula indicatū solui nō resoluit q̄ ad fideiussorē.l3 re⁹ sit postea deportat⁹ vel mortu⁹.h.d.ſm vtrāq lec.vl sic exceptio supueniēs reo statu mutato ñ pdest fideiussori. ad hoc
1 allegat ī ē not. ¶ †Opponit ī vr q snia lata cōtra reū liberet fideiussorē.vñ vr obstare.ĩ.de fideius.l.grece.§.post litē.solu.ibi fuit lata snia in eadē cā in q fideiussit.vñ finita ē obligatio de iudicio sisti.hic aūt fuit lata snia.nō ī eadē cā. s3 ī alia qd pt3. q fideiussio fuerat fctā ī cā ciuili.ī snia fuit lata crimīali.cū h loquat de snia criminali.¶ Scdo opponit ī vr q ēt p talem sniā fideiussor liberet vñ vr obstare.ĩ.si qs cau.l. s3 ī si qs.§.j. solu.h mora sistēdi pcessit cōdēnationē.ibi aūt nō interuenerat mora.Probat h so.p.l.si decesserit.ī si.s.e.ī illa cōtraria respiciūt
2 lect.q loquit in fideiussore de iudicio sisti.¶ †S3 cōtra istā lectu. opp.sic fideiussio de iudicio sisti pstat añ lit.cōte.vt.ĩ.e.l. ō die. §.si seru⁹.s3 lra loquit qd fideiussit p cōdēnato.ī sic post sniaz. ergo lect.falsa.sol.dicūt qdā qd hic d3 eē lra negatiua nō cōdēnato.alij dicūt q ponit tps p tpe ī exponit p condēnato.i. cōdēnādo.alij exponūt p condēnato.s.nūc,nō tūc, tpe fideius
3 sionis q oēs respōsiōes in vnā recidūt.¶ †Quarto opponit ille q ē cōdēnat⁹ de crimine capitali nō pōt dare fideiussorem noīe iudicij vel obligatiōis pterite:vt.ĩ.de fideius.l.si debitori. ī ar.ĩ.si qs cautio.l.si seru⁹.in pn.hic dī cōtrariū q̄re male,so.eodē mō:q hic nō dedit fideiussorē post cōdemnationem,sed ante. ¶ Alia lec.hui⁹.l.ē q nō fuit fideiussor de indicio sisti.s3 iudicatū solui.ī re⁹ fuit pprie cōdēnat⁹ in ciuili. ī sic cōmissa stip. vt.ĩ.iudi.solu.l.j.postea fuit cōdēnatus criminaliter hoc non nocet creditori quominus possit agere cōtra fideiussorez.h.d.h.l. ¶ Et no.qd hic nō requirit nisi q obligatio cōmissa. nō aūt requirit mora. s3 est rō qd fideiussor de iudicio sisti liberat añ morā,ī in fideiussore iud.sol.ē sec⁹. q sufficit q sit lata snia.l3 nondū sit in mora soluēdi. Rñdeo.qñ pēdet iudiciū p deportationē perit instātia.vt.ĩ.sol.matr.si cōstante.§.fi. ī iō fideiussori istātie liberat,s3 postq̄ est lata snia:snia nō perit, ī iō fideiussor ex hoc capite remanet ī obligatiōe quā subtilē rōnē,no. ¶ Extra op.simul vtiq lec.ī vr qd exceptio supueniens reo pst fideiussori.vñ vr obstare.C.de exce.l.defensiōes.so. vt ille articul⁹ notabil3 liqat sic distigue.Aut exceptio supuenit reo. q mutauit statū aliūde q ex mutatiōe stat⁹.pmo casu aut stat⁹ mutatio nō igerit ipossibilitatē pstatiōis ī tūc ñ liberat fideiussor.vt h s3 secūdā lra3.ī.ĩ.ō fideius.l.capit3.ī.C.ō fideiu. l.j.ī istō ē vex tā ī cōtctib⁹ q̄ ī iudicijs qcqd dicat gl.q ē ī.l.ō fersiōes:aut mutatio status reddit ipossibilē pstationē vel factū ipossibile,ī tūc aut pcessit mora ī nō liberat fideiussor. vt hic scdm primā lecturā.s.l.pri.§.vlt.aut nō pcessit mora. ī tūc fideiussor liberat.vt.ĩ.si qs cau.ī.l.s3 ī si qs.§.j.Scdo casu pncipali qñ exceptio supuenit reo statu nō mutato vel aliūde quā ex mutatiōe stat⁹ tūc aut est exceptio psonalis ī nō extēdit ad fideiusso.vt.ĩ.de pac.l.vbi aūt est exceptio realis.ī tūc aut ab initio fuit efficaciter nata.ī pdest fideiussori.vt.ĩ.de pac.l.si. aut nō fuit a pncipio efficaciter nata tūc nō pdest fideiussori. vt.s.qd qsq iur.l.j.§.si is p quo.ī ibi no.quā notabilē distinctionē p maiori pte ponit hic Cy.tene mēti ī ex hoc instruct⁹ es,qd iuris de fideiussorib⁹ bannitor tā in iudicijs quā in cōctib⁹. ¶ Extra q̄ro vtrū p cōfis.criminalr cōfiscat⁹ liberet a naturali obligatione. gl.dī qd nō.ĩ.de fideius.l.vbicūq. Dy. ibi dī cōtrarium ī istud est verū:q nudus exulat, vñ amodo nō pōt agere ex ante gesto.nec cōueniri,vt.ĩ.de ca.dimi.l.tutelas. §.liberte.¶ Scdo q̄ro si fisc⁹ nō vult acceptare bona cōdēnati.qd erit de istis bonis vtrū ille poterit agere vel cōueniri vr qd sic.ar.fa.erc.l.is cōtr.§.j.de iure fis.l.j.§.an bona. nō paria sant factū nō esse vel nō esse acceptatū.vt.ĩ.de le.l.si.credo verū pmonito tñ fisco,an agere velit.ar.ad istā pmonitionē.ĩ.ō fideicō.li.l.ergo.§.si bona.de le.ij.si tñ qbusdā.ī.ĩ.de ī diē adiec.l.necesse.facit.ĩ.ad treb.l.recusare.§.si fisco.ī.C.de bo.vacā. l.j.¶ Ultimo formo hāc qd.ptās scdm formā sue electiōis te
a net p suis familiarib⁹ vt exhibeat[a] aut soluat.vn⁹ familiaris cōmisit delictū ptās bāniuit eū ī sindicatu petit qd potestas ipm representet.ptās excusat se ppter bānū,q̄rit qd iuris,videtur qd potestas nō teneat.vt.s.l.pri.ī infra si qs caut.l.sed et si qs in princ.nec potest potestas se excusare ppter bannū, q hoc cōtingit facto potestatis q bāniuit.vnde suū factū nō d3 alij preiudicare.sicut dicit lex de eo qui data opera vult aliquod beneficiū cōsequi qd repellit. vt.ĩ.qui.ex cau.ma.l.qui data.contrariū est verū.q hoc fecit ex necessitate potestas vt patet in diffinitione iurisditionis.itē fecit licite ī sic excusat⁹ ē.t.arg.ĩ.de leg.j.l.quid ergo.§.si heres merentē.ī ad hoc.ĩ.de fideius.l.capitis.cū gl.sua que etiā melius facit ad hoc quam aliqua alia.ī hoc nota q est bona cautela pro officialibus.

a ¶ Exhibeat. dic vex si pria ī t3 si mandauerit vel ratū habuerit. ita idē bal.in rub. C. de pe. in. q. ma. in vs.q̄ro. quid in factis.

Qui pro rei. Notoriū ī snia iudicis ambulam pa
b ri passu.[b] ī negāti notoriū nō patrocinatur negatio,imo venit poti⁹ puniēd⁹.h.d. ¶ In text.ibi ad pbatū ppter interlocutoriā iudicis. vt.ĩ.e.l.arbitrio. ī sic no.q iterlocutoria equarat notorio.¶ In tex.ibi,nō acceperit ptinaciter cōdicendo ī negādo eū idoneū.¶ In tex.ibi.dici in ius ī maxime p captura psone.ī sic no.qd captura ī casu pmisso ē iniuria merito puniēdo.¶ In gl.j.ibi.nō idigēt.adde qd quodlibet notoriū idiget pbatiōe, nisi notoriū facti pmanētis seu psentis notoriū aut facti pteriti appellāt doc.notoriū facti trāseūtis.istud nō indiget pbatiōe q poti⁹ d3 dici hoc manifestū q̄ notoriū.vt.C.ō ap.l.ciues ī icole.ſm Ja.bu. ī h ī ibi apparet q̄ qd est quoddā notoriū pbās.ī quoddā notoriū pbandū.notoriū probans est notorium p rei euidentia3 qd presentialiter instat.vt in.§.nostro. notoriū pbandū est id quod ad presens nō est in sensu,sed solū in memoria hominu3 sicut dicit tex.alibi.ĩ.de fur.l.quidā tabularū.in fine ī dī notorium quasi publice notum.ī pōt probari per maiorem parte3 populi.verbi grā qd Titius fuerit notori⁹ vsurari⁹ q tenuit altare paratū donec vixit, ita si velis pbare quod aliqs gesserit magistratū,itē bāna publica.vt no.ĩ.de ferijs.l.ij.C.q ī ad uer.q̄s.l.j.ĩ.de rep.l.j.ī dī do.Dy. quod illud qd pbat p plures q̄ per decē testes censet notoriū.C.de accus.l.ea quidē.qd tene mēti.¶ Adde etiā qñ pōt esse notoriū non solū factum, sed etiā ius vt dominium ī iurisditio. ī in notorio non iurat de calūnia.vt no.ĩ.de neg.gest.l.at qui natura.§.cū me absente. Et vtrū possit probari aliquid esse notoriū nisi pbetur factum per sensum corporis ei⁹ q testificat. Ja.bu. hic sentit qd sic.sed sub qua forma deponet testis.dic vt no.Inn.ex de offi. de leg.c.statuimus.¶ Adde qd l3 notorium equiparet sententie quo ad pbādum,tñ non intelligit esse vera probatio,vnde non operat idem quātū ad aliquid inducēdū, vel prohibēdū nisi vbi sit factū notat.vt.ĩ.de ritu nup.l.palā.ĩ. de cur.fur.l. Julian⁹.Et p hoc dī questio de notorio pdigo.que format.ĩ. de testamētis.l.is cui bonis.ī.ĩ.de ver.obli. ī facit.ĩ.de vsu.p em.l.si quis eum sciret. ¶ In glo.cū sit psumptio.imo q erat notorium.¶ In ea.glo.s3 quidā.ista fuit opin.Odofr.vt ipse hic refert ī tene mēti.q sic nō reperit alibi.¶ In ea.glo.ibi.l. si creditores.ergo qui vult admitti ad aliquod officiu3 ad qd nō admittit nisi sit diues d3 pbare diuitias. ¶ In ea.gl.ibi. §.ite3 propter. vñ si vila petitur eximi p quosdā officiales de armario ratione defectionis vel paupertatis,d3 hoc probari ī qualiter pbetur pauptas.ī dic vt.ĩ. de excu.tut.l.pauptas.

b ¶ Passu. Adde Fran. aret. i.l. exiti. de ac. pos.ī quod ibi dixi in apostil.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

q dicit qd ꝓbať p famā.⁊ in hoc sunt meliores testes vicini ꝙ alij vt dicit gl.ordi.qñ nō.vł ꝑua.pſone.l.ij.qd tene mēti.⁊ add qd no.Cy.C.d iure dot.vbi adhuc.⁊.C.vñ vir ⁊ vxor.aut.pret. ¶Et no.ex illa gl. ꝙ ille q fundat intētionē suā ex aliqua q̄litate q̄ hꝫ se naturaliter ad esse ⁊ nō esse semp dꝫ ꝓbare ipsam qualitatē tanꝙ fundamētū itētiōis sue,siue sit q̄litas affirmatiua siue negatiua.ꝙ theoricā tene mēti.¶In ea.gl.ibi cū qdam.adde qd no.C.de proba.l.ex pſona.C.de magistra.cō.aduersis.⁊.ſ.de magistra.cōue.l.j.§.ꝓbatio. Additio.

SI vero. Tres no.q.circa hāc legē.vide in Spe.de ac.§.seq̄re.v.ſꝫ si ōdit fideiussorē.cū seq.v.gd si ē.§.g ꝑ rei.vide i spe.de citatione.§.j.ſꝫ nūgd citat⁹ totaliter. vide qd no.Jo.an.in.c.j.infamib⁹.de re iu.in nouel.vide Inn.extra de scrut.c.j.vide in spe.de notorio crimine.v.ſꝫ q̄liter.post ꝑncipiū.in v.euidētissime.¶In tex.vide qd no.Inn.de rescri.c.ꝑsenti.i vlt.gl.vide vbi Inn.examinat hāc materiā. extra de cohabit.cle.c.vlti.⁊.c.tua.vide in spe.de notorio crimine.§.iā de notorio.i fi.⁊ p totū.§.sup tex.in v.locupletis.⁊ hāc.l.no.qd si ptās dꝫ stare ad sindicatū ꝓ sua familia.⁊ soluere cōdēnationeꝫ familiarū qd nō teneť stare ad sindicatū ꝓ eo q interiꝫ decedit p hāc.l.sup v.qñ diuitie ꝑsunt.vide.xxx.di.hoc aūt per Archi. ¶In tex.i v.approbať.vid Cy.C.d iur.do.vbi adhuc,i.xij.q. ¶In tex.in v.iiuria.vid i spe.de accusatore.v.ſꝫ pone ꝙ obijciēs ifamiā.vide i spe.de fideicō.vſ.ſꝫ pone egi.vbi hoc examinať.⁊ v.seq̄re.vbi no.An fideiussor accept⁹.adde qd no.Jac.de are.ſ.de fideic.l.fideicō.§.j.vel add.ſ.ind.sol.si seruū.¶In tex.in v.iniuria.nungd ille q ōt alicui vba iiuriosa tūc vere teneaň iniuriaꝝ.dic aut ōt suo iure vtēdo ⁊ nō teneť.ar. huius lře a ꝯrio sensu cū si.Aut iiuriose.⁊ tunc aut ōt iiuriā q̄ ꝓbata nō sequiť aliqd crimē. vt si dicať alicui spuri⁹ vł similia vba.⁊ tūc ille q ōt teneť iiuriaꝝ[a] vt.C.de inin.si nō ꝯuicij.vñ si qs iniuriā faciat alicui post mortē pr̄is teneť iniuriarū.l.itē apud.§.ꝯiūctim.de iiur.l.j.§.si qs depo.aut ōt talē iniuriā q̄ ꝓbata
1 sequiť aliqd crimē publice.vt qs ōt alicui ꝙ ē adulter.⁊ tūc nō
2 puniť.qꝛ iterest rei publice talia manifestari. vt.l.eū q no.cū si
1 milib⁹ ꝑm Martinū de fano habui hec de quodā libro.Bal.

a ¶Tenetur i iuriarum. Et adde qd dicēdo alicui bastarde est infamia facti vt.d.Azo.i sum.C.de infa.⁊ do.Alex.de imol.in.l.si apud.§.ait pretor.de i iurijs.⁊ est iniuria.vt p do.Alerā.in.l.iij.de lib.⁊ postb.⁊ Bartol.in.l.turpia.d leg.j.in fine.

2 **QVoties vitiose cautum.** Nō vř factū,qd nō ē lřie actū.h.d.ꝯcor.ſ.de inreiur.l.q per salutē.¶No.ꝙ nō refert an aligd nō fiat,an min⁹ bene fiat.ꝯcor.ad Velle.l.si q̄nis.§.ꝯuenerit.¶Scdo no.ꝙ cū lex caueri vł satisdari iubēt itelligiť cū effectu vt valeat d iure ⁊ d facto ꝯcor.de le.j.hmōi.i ꝑn.⁊ i gl.facit qd i simili no.d ho.auť.iu.pos.l.minor.vbi no.ꝙ citat⁹ ꝙ ꝯpareat itelligiť citat⁹ sub aduerbio,lřie.vt.ſ.qd cuiuſꝗ vni.no.l.j.§.fi.vbi nō ōꝛ defendi qs,si defendiť p illegitimā pſonā vt.ſ.si qs i ius voc.l.j.vbi nō ōꝛ lřie fideiussisse in iudicio q pōt declinare iudicē litis seu cāe ꝑncipalis ⁊ q ibi nō sortiť forū.⁊.ſ.de iiurijs.l.ſꝫ si vni⁹.§.procurator.nā ꝓcurator q cōparet illegitime, puta qꝛ nō ostēdit mādatū ꝓ nullo habeť lꝫ re vera sit ꝓcurator.⁊ ibi ē gl.ord.vt ſ.de edē.l.vbi.§.j.nā ꝙ nō fit plene,nō ōꝛ fieri lřie. idē si non sit bona fide.sol.ma.l.si cū dotē.§.si mulier.ꝑm vnā lect.ad idē.ſ.mā.l.creditor.§.fi.d manu.te.l.q filiā.vbi tutor approbās rōnes nō lřie nō intelligiť approbasse vt.ſ.d ꝯdi.⁊ de.l.cū seru⁹. ¶Op.vř ꝙ lꝫ sit male satisdatū tñ ꝓ satisfacto sit habēdum.vñ vř ob.ſ.mā.l.inter cās.§.abesse.ſ.de iur.dot.l.ꝓmittēdo.§.si a debitore.ſ.vt in pos.leg.l.is a q̄.§.fi.cū.l.seq.de separa.bo.l.itē q̄riť.in qb⁹ olb⁹ legib⁹ ōꝛ ꝙ ibi iputet q nō idoneum cōpromissorē vł fideiussorē accepit vł acceptat.so. timore huius ꝯrij factū ē ꝑncipiū gl. vñ sciēdū ē ꝙ aut obligatio nō tꝫ ipso iure vł ope exceptiōis vł ope alteri⁹ bñficij ⁊ tūc loquiť.l.nr̄a.
1 exēplū,qñ ipso iure nō tꝫ,ē ac si seruū in iudicio ꝓmittat.ſ.e.l.de die.§.si seru⁹.exēplū de ope exceptiōis ē in muliere.ſ.e.l.de die.§.mulierē exēplū de alio bñficio ē in minore.ea.l.v.nec minor.aut tꝫ obligatio,ſꝫ fideiussor laborat iopia tūc iputet sibi recipiēs,vt in ꝯrio.¶Sꝫ ꝯ hoc op.nā lꝫ obligatio de iure teneat tñ nō ōꝛ satisdatū.vt.ſ.de in ius voc.l.j. ⁊ sic sol.vř falsa.sol.aut qs ē tut⁹ legis bñficio ⁊ tūc nō vř idone⁹ vt ibi.aut nō pt exigi qꝛ nō soluēdo ⁊ tūc loquiť lex ꝯria. ⁊ hoc sentit tacite gl.p.l.ꝙ allegat ⁊ ꝓbať.ſ.l.pxi.in ꝑn.¶Sꝫ statiꝫ ꝯ hoc opp.certū ē ꝙ fili⁹ pōt obligari tñ qꝛ nō ē soluēdo eq̄parať seruo q
1 obligari nō pt in iudicio.C.qui bo.ce.pos.l.fi.⁊.ſ.de fideius.l.q satisdare. ⁊ tñ in filio nō ē ali⁹ defect⁹ nisi qꝛ nō hꝫ p̄rimoniū. ⁊ p hoc nō ē soluēdo.sol.fili⁹ ē inhabilis ēt ex ꝯueniendi facilitate qꝛ p se in iudicio esse nō pt.vt in.§.necessitatē. vł dic vt.l.q satisdare. qꝛ filiusfa.ē nō soluēdo de iure ⁊ de facto ꝑsentialiter ⁊ potētialiter dū př viuit cui⁹ aduersaꝫ fortunā separare
1 nō possum⁹.vt i.§.sacra. sec⁹ i eo q statu nō mutato pōt effici
2 soluēdo.l.cura.§.deficiētium. de mu.⁊ bo.ꝑm Ja.Cy.⁊ Bar.
3

¶Quarto op.diuisiōe aut scit ⁊ semp ꝑiudicat sibi ⁊ dño suo de tu.⁊ ra.di.l.si ꝓbatū. aut ignorat vł errat ⁊ nunꝙ ꝑiudicat sibi.sol. neutrū mēbrū est oino vex ⁊ iō distingue aut satisdatio ē inualida in iure ⁊ inutilis in executiōe.aut valida q̄ntꝫ ad subštātiā:ſꝫ aliter ē inutilis.ꝑmo casu non itelligiť satisdatū ēt si ex certa sciētia satisdatū fuerit ſꝫ intelligiť remissa satisdatio.vt.ſ.de ꝑcu.l.nō cogendū.§.ſꝫ si satis.scdo casu aut ē inutilis pp impedimentū iuris cōis vel spālis aut pp difficultatē cōueniēdi aut pp inopiā.si quidē pp legis ꝓhibitionē vel ꝑuilegiū nō ōꝛ satisdatū qꝛ paria sunt aligd ñ valere pp inefficaciā obligatiōis vł pp inefficaciā ꝯueniēdi q̄ inefficacia ex iure pēdeat.vt no.ſ.si qs in ius voc.l.j.in gl.q̄re hoc i fi.si vo ꝓmissor nō hꝫ legis vel ꝑncipis suffragiū. ſꝫ facti patrociniū aut ppetuū vt qꝛ hꝫ castrū refugij:nā rerū dñia ꝑsumunť per petua ⁊ tūc nō ē idoneus.ſ.e.l.ij.aut tpale vt qꝛ inops ⁊ tūc ē idoneus si recipiēti pōt iputari ignorātie culpa vł sciētia. als sec⁹.vt.d.§.abesse. ergo nocet ei q pquisiuit vł cogitauit facta sua.de re.iu.l.q cū alio.nisi lex ei pp improuisum cēsum subueniat.ſ.e.l.si ab arbitro.§.fi.⁊ vide.C.de iur.do.l.mulier.cuꝫ gl. ¶Quid si ē obligabilis ⁊ soluēdo ſꝫ rixosus. dic vt de v.obl.l.si qs stipulat⁹ fit.§.fi.qꝛ nō ōꝛ idone⁹. ¶Extra no.vt ōt gl.l.q satisdare.ꝙ errāti in iure subueniť vt si qs recipit in fideiussorē filiū vel seruū credēs patrē vel dñm obligari cū d iure nō obligať:ſꝫ errāti i facto nō subueniť.vt si qs credit inopeꝫ soluturū.s.qꝛ credit eū habere amicos,p se soluētes cū forte sit nobilissim⁹ ⁊ gratiosus ſꝫ falliť in spe,sicut plerūꝗ euenit.ſꝫ rńdeť ꝙ isti errores sūt circa diuersa gña ⁊ rōnes.⁊ q̄ñꝗ eadē temeritate errať in facto ⁊ i iure:vt no.i.l.j.de ꝯdi.ind.¶Extra op.de ꝯdi.⁊ de.l.meui⁹.ſꝫ ibi natura rei merū factū ōsiderat hic vo ius cū facto mixtū.l.qdā cū filiū.de v.ob.itē ibi cōditio in factū sonat:ſꝫ obligatio in ius. Dñs Bal.istā legem sic ordinauit vna cum rubrica in princip.huius ti.scripta per do.Bald. cuidam scholari suo qui eam habuit in punctis in regio studio Padue.Mccclxxviij.indi.prima.

1 ☞Paria sunt aliquid non fieri,vel inutiliter fieri.
2 Maleficium facientem:non exonerat.

1 **QVoties.** †Paria sunt aligd nō fieri vel fieri iutiliter ⁊ nō legitime.h.d. ¶†No.ꝙ maleficiū nō exonerat faciētē.¶In tex.ibi,vel satisdatū.⁊ est ar.ꝙ si in aliqua cā nō est ꝓcedendum p formā statuti,nisi dato fideiussore,⁊ curia recepit fideiussorē,nō tñ idoneū, ꝙ pinde ipediť ꝓcessus ac si nullū recepisset,qꝛ nō vř seruata forma statuti.vñ vitiū nature reputať vitiū forme ꝑm Jac.bu.hoc statutū habem⁹ h,in.c.false.⁊ iō opponēdo qd fideiussor nō ē idoneus ipedit reus ꝓcessum.

SI fideiussor nō negatur. Protestatio excludit ꝑuilegiū protestati qꝛ tacuit ⁊ nō ꝯdixit ꝓtestatiōi.h.d.¶In tex.ibi ꝑscriptionē.i.ꝑuilegiū,vł exceptionē. ¶In tex.ibi,iure.i.ꝑuilegio.¶In tex.ibi,nō possit.⁊ iō re⁹ ñ ē arctād⁹ vltra ei⁹ posse.vt i.l.j.ſ.e. ¶In tex.ibi,dicēdū.i.ꝓtestādū.¶In tex.ibi,ei.s.fideiussori. ¶In gl.vl.ibi,caueri ñ possit.qꝛ nō iuenit re⁹ aliū,⁊ hoc iurat.¶In.e.gl.ibi si taceat.qꝛ silētiū hř ꝓ expssione vboꝝ sicut ōt.l.alid i fideiussore q nō obligať, nisi p stipulationē tñ i iudicijs si patiť se i fideiussorē ascribi.istd hř p expssa stipulatiōe vt.ſ.d fideius.tu.l.cū ostēdim⁹.§.vl.¶In.e.gl.i fi.ex no.ar.ꝙ ꝓtestās d iure suo ad lit.ꝯt.r̄seruat sibi ius ꝙ poterat.p ꝓtestōnē excludi,cū ꝓtestatiōi aduersari⁹ ñ ꝯdixerit. Vltio not.eē paria aliquē eē idoneū ipo iure vł fieri idoneū p renū.ꝑuilegij.itē no.ꝙ ille q vult admitti ad aliquē actū ad quē ñ ē idone⁹,nisi renūciet priuilegio ꝯpelliť illi ꝑuilegio renū.⁊ idē ꝓbať i.l.j. si qs i ius vo.
1 ☞Succurriť ei,qui arctatur a iure,sed nō qui a sua culpa.

Si necessaria satisdatio fuerit. Re⁹ q ñ pt satisdare i loco iudicij remittiť ad locū domicilij i satisdatiōe legali.sec⁹ i ꝯuētionali ⁊ volūtaria.h.d.⁊ ē notabilissim⁹ tex.¶In tex.ibi,vbi ꝯueniť.i.i loco iudicij.¶In ter.ibi,audiri.s.re⁹.¶In text.ibi,pat⁹ sit pt q̊ dari fideiussor aliūde ⁊ alibi pp necessitatē.¶In tex.ibi,volūtaria.i.ꝯuētionali.vt qꝛ ꝓmissuꝫ ē d dādo fideiussore. ¶In tex.ibi,remittiť ſꝫ dꝫ i loco iudicij idonee satisdare. ¶In tex.ibi,neꝗ eñ meref.s.executionē.¶†No.hꝙ succurriť ei q arctať a iur ſꝫ ñ succurriť ei q arctať sua culpa ⁊ ꝓmissiōe.⁊ iō dico ꝙ i dlict ñ hꝫ locū ꝑma ps hui⁹.§.ſꝫ i loco iudicij ē satisdādū d ciue vł forēse idoneo ñ eñ r̄pelliť qꝛ forēsis sit idone⁹ ꝑꝫ bar.⁊ add qd dicā i l.sciēdū.ſ.e.⁊ qd no.i auť.d exhi.re.§. suscepto.⁊ i.l.j.ſ.si qs in ius voc.nō ierit.
1 ☞In sequestro,quid premitti debeat.
2 Sequestrū factū in ꝑma cā,an duret in ꝑma cā appellatiōis.
3 Descriptio potest fieri licet cesset suspitio.

Si satisdatum.

Si satisdatuz pro re mobili.

Rõne suspitionis rei mobilis fit sequestrũ duraturũ donec re⁹ satisdet aut lis termineẽ. h.d. ¶ In tex. ibi suspecta de recessu vl' fuga vl' baratatiõe. ¶ In text. ibi ex qua.i.a q̃. ¶ In text. ibi apud offi̅.i hoc nõ est vis q2 põt deponi apud quẽcũq3 bonũ virũ.vt.C.de vsur.acceptã. ¶ In tex.ibi deponi.istud appellaẽ seq̃strũ.vt.j.de acq.pos.l.iteresse. ¶ In tex.ibi sederit ĩ arbitrio. q̃ iudicis est estimare an qs sit suspect⁹.facit.j.ð suspe.tu.l.si tu
1 tor.z q ibi no.p Ja.de are. ¶ †Itẽ ex illo tex.no.q ad hoc vt fiat seq̃strũ dz pmitti cognitio q̃dã p quã appareat de suspitio
a ne in qua tñ cognitiõe nõ puto ptẽ citãdã si timeẽ de fuga [a] ne fuga instruaẽ:nã 3 fugitiuos pcedit de facto sine ordine iuris. vt.j.que in frau.cre.l.ait pretor.§.si debitorez.no.C.de pig.act. l.pe.z.j.de pig.l.quesitũ.z in illo casu nõ sunt ferie q2 res est tpe pitura.vt no.C.de ferijs.l.dies festos.in.gl.parua facit qð no.j. de euic.in.l.minor.in prin. ¶ No.hic tria.prĩo qñ fiat seq̃strũ.secundo in quo casu q2 in casu suspitiõis.tertio not.quo ordine fiat seq̃strũ q2 pmissa quadã cognitiõe suspitiõis que interduz fit poti⁹ a iudicis instructione q̃ in figura iudicij vt dixi superius. ¶ Tertio no qño seq̃strũ finiaẽ siue reuoceẽ: q2 reuocatur duob⁹ modis.pmo p satisdationẽ.scðo p absolutionẽ rei.z hoc
2 dt ille no.§. ¶ †Addõ hic vtrũ seq̃strũ factũ in pma cã duret in cã appellationis.C.de agri.z censi.l.litibus.vbi casus est qð sic z no.in spe.de seq̃stra.possessionis.x.sz pone lata. ¶ In gl.j.ibi nõ possidere immobilia istõ nõ est simpl'r vex q2 frustra lr̃a nr̃a diceret si hoc iudici sederit iã eñ nõ esset in arbitrio iudicis sz esset in necessitate positũ z iõ dic q ẽt qualitas psone dz 3siderari vtrũ sit talis psona de qua sit sinistra suspitio necne. vñ nõ ois q iurat se non posse satisdare petiẽ seq̃strũ sed is demũ qui est suspect⁹ de fuga vel de recessu vel de baratatiõe vel q dolo desinat possidere.q̃ vt dixi ex qualitate psone perpẽdẽda sunt. arg.j.de ac.z obl.l.fi.z.C.si qs impera.maledi.l.j.cũ fi. adde qð non solum fit seq̃strũ rõne suspitiõis sed ẽt rõne cõtumacie.vt extra de dolo z cõtu.c.ex literis.z ibi p Inn.tene menti. ¶ In ea gl.ibi itẽ mali mores ordinati ad dilapidationẽ vel ad fugã nõ si alias sit male morigerat⁹ quia nihil ad rõbũ si mingat in ecto mali ergo mores debent esse tales q inferãt in hoc effectu suspicionẽ de alijs nõ est curãdũ fz 3Mar.si. z Ja.bu. ¶ In gl. se.l.imperator.in fine.adde q lz ĩ pricipali cã z in cã appellationis a snia requratur suspicio tñ vbi appellaẽ ab executione fit seq̃stratio lz nulla suspicio allegaẽ vt.C.quorũ ap.l.ab executio
3 ne dic vt ibi. ¶ †Itẽ adde q descriptio põt fieri lz cesset suspitio.vt no.An.de baru.in.l.facultas.C.de iure fis.lib.x.silr preceptum de non dilapidando vel non alienando dõt fieri statim lite mota.lz cesset suspitio.vt.j.de pet.he.l.diu⁹.sic ergo tria sunt que sunt diuersa sequestratio,descriptio,z inhibitio z tene mẽ. ¶ Ultimo no.z adde vnum qð dz dilapidare fructus etiã ille qui conuertit eos in suam vtilitatem vel necessitatem.vt not.p Archi.q̃.q.vj.quoties.vbi vide z perfice materiam hui⁹ legis. vt no.in mercu.supra regula locupletari.

1 ☞ Sequestrum factũ ex mora rei an reuoceẽ ex mora actorũ.
2 Sequester nemo esse cogitur.
3 Sequester an possit vendere fructus.
4 Contra sequestrum iudicis officio proceditur.
5 Sequestrum per iudicem competentem debet fieri.

Si fideiussor.

In tex.ibi si satis aut pt fieri sequestrũ ante sniam z tũc loqtur hic aliqñ post sniam.z tũc aut est appellatũ ab exe.z fit seq̃stratio indistincte. C.quox app. non recip.l.ab execu. Aut a snia z tũc q2 recessum est a pnun.p ap.nõ fit seq̃stratio nisi rõne dilapidationis.l.post q̃.§.impator z.l.impator.§.vlti.de ap.se in.pcedenti casu qñ ab executiõe seq̃strum q fit authoritate rei iudicate a quo nõ fuit appellatũ fit. Quid pendente cã nullitatis. Dic in.c.j.de re iu.in cle. ¶ Querit Arch.q̃.q.vj.quoties de istis duabus.q. scilicet qd si appellat ab interlocutoria an fiat sequestrũ dic q nõ. Itẽ an si prior cõuertit fruct⁹ ĩ suã vtilitatẽ dz dilapidare: dicit q sic. An seq̃
b strũ põt reuocari die feriata: [b] dic.j.de eui.mino. Itẽ an pte nõ citata: colligiẽ ex.no.ĩ Spe.de.j.z.ij.decreto.§.nã de effectu.x.
1 quid si ipse iudex: ibi oĩno vide z no. ¶ †Sed nũqd seq̃strũ factũ ex mora rei reuocaẽ ex mora actorũ z dic q ac.infra de dolo.si oleũ.z ibi p Guil.an seq̃strũ põt fieri die feriata: dic q sic. z si periculũ est in mora.vt no.in simili.C.de fer.l.fi. an mĩor z ecclesia patiunẽ seq̃strũ.dic q sic.sicut primũ decretũ.ar.no.p Inno.de x.sig.dilecto.z in spec.de seq̃st.pos.z fru.in fi. An rei dotalis dic.so.ma.si cũ dotẽ.§.si vero. Sed an durat seq̃strũ in causa ap.dic q sic ð agri.z cẽñ.litibus. Per hoc soluiẽ.q.spe.d.tit.
2 ver.sz pone lata. ¶ †Ultimo no.q nemo cogiẽ eẽ sequester cũ suo dãno.vt.C.de bonis aut.iud.pos.l.fin.ibi z nõ cõcedenẽ zc.
3 ¶ †Nunqd sequester põt vẽdere fructus.dic aut est seq̃ster posit⁹ a iudice z tũc nõ dz sua authoritate: Aut a parte tũc pt sua authoritate: vt no.guil.l.sancim⁹.ð sacrosanctis ecclesijs. Ego credo q primo casu non egeat authoritate pretoris cũ possit rẽ locare z locatio cõtinet fruct⁹ alienationẽ. vt in.l.in vẽ.§.i.de bonis aut.iud.pos.z ð agri.zcẽñ.litib⁹ ð pui.credi.l.si magistratus hic oĩno vid q no.j.c.vnic ð seq̃st.pos.ĩ cle.ĩ gl.cũ seq̃st.z.ff.
4 de req.reis.l.fi.p Jac.de are. ¶ †Et not.q 3 sequestrũ pcediẽ offõ iudicis z executiue ẽt si nõ sit elect⁹ a iudice.C.de bo.auẽ. iudi.po.l.fi.§.pe.p snã ĩterlocutionẽ pcipiente. Itez quero si iudex facit fieri seq̃strũ apud sacristã fratrũ lz sit iudex secularis. tñ facit fieri seq̃strũ reddi z ad quẽ ptinet.facit.C.quorũ ap.nõ recip.ab execu. Et si sequester mãdato ind.soluit statim est liberatus vt.d.§.de.z arg.ð mino.ait ptor.§.qd tñ. ¶ Et no.qð dt Inn.q p sola cõtumacia põt fieri sequestrũ vt ipse no.extra de dolo z 3tu.ex lr̃is.vide Inn.extra de seq̃st.c.j.z de of.dele.sane
5 p.Inn.z vide.j.ð dolo si oleũ. ¶ †Itẽ no.q nõ põt facere seq̃strũ nisi iudex cõpetens z eadez ratione nec capere debitorẽ suspec.vt.j.de condi.z de.l.auia.§,pater.adde q no.Jo.an.ĩ mer. sup regula locupletari. ¶ Nunqd cũ agiẽ interdicto retinende fiat seq̃stratio.vide in spe.iiij.parte.de seq.pos.z facit x.sed pone ti.z ver.seq.z se zi mar.alb.de seq̃st. ¶ In text.in x.datuz.vide Jac.de are.ð aqua quot.l.si diuturnarũ. ¶ In tex.ĩ x.z prima.vide arch.xj.q.j.q2 res.vid Ja.in.l.j.§.pe.de vẽ.in pos.mit. ¶ In tex.ibi datio. Idẽ dico ð captura vt.j.de fur.si qs vxo.§. si fugi.z de statu.l.statuliber. rõnẽ per Ja.qð est verum si est facta ratione suspicionis secus si pro debito liquido.

a ¶ De fuga. vid.d.ale. hic z adð car.ĩ.j.c.ð seq̃st. pos. z fru.z do. Alexan. ĩ cõs.vj.iiij partis.

1 ☞ Concordia partium est sequenda vbi partes sunt in cõcordia de termino apponendo.
2 Terminus est apponendus arbitrio actoris.
3 Actori in iudicio magis fauetur q̃ reo.
4 Iudex an possit moderari dilationes.
5 Interpretatio semel tantum fieri debet.
6 Interpretatio apta z verisimilis esse debet.

De die.

In stipulatiõe.de iudicio sisti vbi partes de die 3cordãt staẽ partiũ declaratiõi,vbi nõ 3cordãt staẽ iudicis diffinitiõi.fauẽdo magis actori q̃ reo.h.d.istud prin.no.j.z legiẽ duob⁹ modis.vno mõ legiẽ in stipl'õne formata z interposita z ad illã lec.inducunẽ 3ria.Scðo mõ legiẽ in stipl'õne formãda z interponenda z p hãc lec.euitanẽ 3ria.tñ re vera vtraq3 lec.est bona vt.j.patebit. Alij legũt ecõuerso q pria lec.sit ĩ stipl'õne formãda,scða in stipulatiõe formata ego nõ curabo dicere que sit pma lec. ¶ In tex.ibi 3ueniri z tũc 3cordia partiũ est seq̃ẽda vt.j.de rejud.l.si cõuenerit.de x.ob.ĩ cõuẽtionalib⁹.z.j.de pto. stip.l.j.in fi.vbi oĩno vid. ¶ In tex.ibi si nõ cõueniat.i.si partes non sunt in cõcordia de die. ¶ In tex.ibi esse.s.limitationẽ diei saluo q si actor velit nimis reũ arctare hoc nõ dz iudex pati.sed equum spaciũ moderari.z hoc sequiẽ moderato zc. ¶ In tex. ibi ponenda.i.subintelligenda vel adijcienda prout lex intelli
1 giẽ In stipl'one formata stat pprie. ¶ †Not.prĩo q vbi ptes sunt in cõcordia de termino apponendo ibi partiũ 3cordia est
2 seq̃ẽda. ¶ †Scðo no.q terminus est apponẽdus actoris ar
3 bitrio. ¶ Tertio no.ex hoc qð in indicio fauetur magis actori quã reo. ¶ Quarto z vl.no.q si arbitriũ actoris iuxta terminũ nõ est equũ iudex reducit ad equum z moderaẽ spaciũ. ¶ Op. dz hic qð dies 3mittiẽ arbitrio stipulatoris: 3ra q2 lege caueẽ qð dubia stipl'o ẽ interpretãda p reo nõ p actore.vt.j.ð x.ob.l.qc qd astringẽde.scðo rñso.hic aũt dz 3riũ quare male.timore hu
b ius 3rij istud principiũ legiẽ duob⁹ modis. Prĩo mõ.q loquatur in stipl'one interponẽda z tũc illud 3riũ soluiẽ ð facili.s. q2 hic loquimur in forma cõcipiẽde stipulationis.ibi autem loqtur de interpretatione stipulatiõis concepte.z sic nõ ob. Secundo modo loquimur ĩ stipulatiõe iã interposita z tũc oportet cõtrariũ soluere qð vr̃ satis difficile z soluiẽ duob⁹ modis. Prĩo qð aut nos loquimur in stipulatiõe circa iudicia interposita et tũc fauemus actori z ita loquitur hic in stipulationib⁹ extraiudicialib⁹ et tũc fauemus reo z ita loquimur.l.3ria.z reddũt rõnẽ differentie q2 si in iudicio faueremus reo ppter subterfugia sua reus nimis differret intẽtionẽ actoris vt.j.de xb.obl.l. inter stipulantẽ.§.j.Scðo solu.distinguẽdo tres casus q2 aut partes ambe senserũt de certa die z tunc illa dies hẽ p expressa argu.nõ ẽ casus.j.si cer.pe.l.cũ qd.z.j.de x.ob.l.triticũ.z iste casus.l.nostre.nec.l.3rie aut neuter sensit ð die.z tũc hz locũ.l. 3ria: q2 recurriẽ poti⁹ ad ĩtẽtionẽ rei quã ad ĩtẽtionẽ actoris.z sic nõ obst.q2 ibi intentiones ptiũ fuerũt diuerse hic aũt de illa diuersitate nõ fuit cogitatũ gl.nõ rephendit istã solu.tñ est falsa: q2 intentio tacita vni⁹ partis tm̃ nihil operaẽ in contractib⁹ vt.C.ð 3di.ob cãm.l.si repetendi.preterea si operaretur aliquid operareẽ q nõ valeret act⁹ nõ aũt q valeret fm intẽtionẽ vni⁹ partis tm̃ vt infra si cer.pe.l.si ego.remanet igiẽ hoc 3riũ nõ solutum. Tu faci'r.solue q in.l.nr̃a agitur de stipulatione exequenda in.l.3ria agiẽ de stipulatione dubia interpretãda.vnde tu debes scire q in 3ctib⁹ ille q pmittiẽ statim pt 3ueniri.vt.j

b ¶ Die feriata.vide eũdẽ bal. ĩ.l.dies.festos.in.j.no.C.de ferijs.z adð sal. ĩ capi.j.de phi. se. aliena.

de ꝯst.pe.l.pmissor.sʒ in iudicijs dʒ habere spaciū moderatū ꝛ
hoc vult hec.l.no.¶ Scðo opp.ꝛ vr̄ ꝙ dies non debeat adijci
sʒ omissio diei reddat stipulationē inutilē.vñ vr̄ ob.j.ð ver.obl.
l.ita stipulat⁹.la grāde.§.i.vbi dicit exp̄sse ꝙ omissio diei vitiat
istud ꝯtriū soluit. Primo ꝙ hic loquit in stip̄lone interponen
da ibi in interposita ista so.est q̄dā truffa cū ista.l.possit intelli
gi in interposita stipulatione.ꝛ ideo alij dicūt ꝙ aut dies fuit
omissa p errorē ꝛ nō vʒ stipulatio.vt.i.l.ꝯtria Aut fuit omissa ex
certa scia vel quia nō fuit de hoc cogitatū tunc vʒ stip̄lo ꝛ loqui
tur.l.nr̄a.rō differentie hec est qꝛ vbi fuit error ibi nō fuit ꝯsen
sus.vt.s.de iur.om.iu.l.si p errorem.alij sol.aliter vcʒ ꝙ ibi loq
tur in stipulatione extraiudiciali hic vero loquit in stipulatio
ne iudiciali:vbi qð deficit partib⁹ supplet p̄tor.j.de p̄to.stip.l.
j.in fi.ꝛ vtraqʒ sol.est vera si eas simul iūgas.nā aut loqmur i in
dicialib⁹ aut in extraiudicialib⁹.ꝛ si in extraiudicialib⁹ aut fuit
error aut non vt ex p̄dictis patet.¶ Tertio op.ꝛ vr̄ ꝙ debeat
subintelligi dies ꝯsueta opponi.nō aut ptineat hoc ad iudicis
moderationē vel ad intellectū actoris.vñ vr̄ ob.j.de dā.infe.l.
si finita:ij.rñ.so.hic in stipulatione.interponenda ibi in interpo
sita ego dixi superius ꝙ ista est truffa magis q̄ declaratio veri
tatis ꝛ iō alij soluūt ꝛ dicūt ꝙ spāle est in dam.infec.ista sol.est
quedā truffa.ꝛ ideo tu sol.ꝙ hic loquimur de die q̄ respicit exe
cutionē ꝓmissionis,ibi loquit de die q̄ respicit limitationē ꝓ
missionis.i.de die quo elapso nō durat amplius obligatio vnð
in dāno infe.apponit terminus ne ꝓmittēs sit ppetuo obliga
tus ꝛ si sup hoc erat aliqua ꝯsuetudo stat ꝯsuetudini.ꝛ de illo
tpe tacite itelligit actū.facit.C.loca.l.lʒ.¶ Ex p̄dictis sic colli
ge ꝙ aut est qð de substātia stipulatiōis an valeat aut est q̄stio
qualiter ꝛ qñ stipulatio ꝯmittat.aut est q̄stio qñ stipulatio re
soluat ꝛ finiat.¶ Primo casu aut loquimur in iudicijs ꝛ sup
pletur a p̄tore qð partibus deest.de pret.sti.pu.l.i.in fi.aut loq
mur in extraiudicialib⁹.tūc aut interuenit error circa diē ꝛ nō
valet stipulatio vt in.l.ita stipulatus aut non interuenit error,
tunc aut stipulatio est ita obscura ꝙ nō pōt interp̄tari ꝛ tūc sti
pulatio nō vʒ,vt.j.de ver.obl.l.quicquid.primo rñ.aut non est
adeo obscura sʒ dubia.ꝛ tunc aut hʒ relationem ad certū ꝛ fm
istud interpretabit.vt.j.de ver.ob.l.triticū.ꝛ.j.si cer.pe.l.cū qd.
aut nō hʒ relationē ad cer.tūc stam⁹ interpretationi debitoris
interpretationi dico declaratiue nō restrictiue.vt.j.de ver.obl.
l.quicqd.ij.ꝛ.iij.rñ.¶ Scðo casu principali cū agim⁹ de stipu.
cōmittēda.dico ꝙ in extraiudicialibus stipulatio pura statim
est cōmissa,nisi aliquod tacitū tp̄s insit ex natura rei.vt.j.ð v̄.
ob.l.interdū.j.de ꝯdi.ꝛ demon.l.j.in fin.sed in iudicijs aliquod
moderatum spaciū dandum est ꝛ si tunc nō fit quod fieri dʒ cō
mittitur stipulatio ad interesse.ꝛ ita loqtur hic.¶ Tertio casu
qñ agit de obligatione finiēda siue limitāda.aut aliquod tp̄s in
erat rōne ꝯsuetudinis ꝛ tūc stādum est illi tpi.vt.in.l.si finita ð
dā.infe.aut nō inerat tp̄s tūc obligatio est ppetua.vt.l.ij.C.de
consti.pe.ꝛ no.bñ hanc dist.¶ Expedita sunt ꝯtria glos.Odo.
format plura ꝯtria de quibus non curo.venio ad questiones.

a ¶ Dilationes, vide que habētur p Fel. in.c.personas.de appella.

b ¶ Reo.ꝓ qua vide que habētur p Fel. i.c.ex l̄ris. in.j.co.in versi.inter ibi quod si ābarū. de ꝓb.Sʒ q̄ro nūqd fauor datus reo dureti in dicio in q̄ reus efficiat actor vide Fel.i c.significauerūt.in fine.vlt.col. in ver.vlt. dum hic de except.

c ¶ Arbitrari.adð Fe. in.c.super q̄ōnum.§. rerū.de of. delegati.

4 ¶ † Et primo querit vtrū iudex possit moderari dilationes.^a
a gl.expedit se ꝛ dicit ꝙ sic ꝛ alibi dicit glo.magis p̄cise ꝙ iudex
pt moderari dilationes siue sint legales siue iudiciales ita not.
in aut.de exhi.re.§.sancim⁹.ꝛ in aut.de litig.§.ocʒ.ꝛ vr̄ hoc ꝓ
bari p legē exp̄ssaʒ.j.de re iudi.l.ij.ꝛ.l.iiij.§.si qs ꝯdēnat⁹ sʒ do.
Dyn.dicit ꝙ q̄dā sunt dilationes legales q̄ assignant a lege si
ne ministerio iudicis.tū istas pōt iudex moderari qꝛ ad offm̄
iudicis ptinēt vt.d.l.ij.Quedā sunt dilatiōes legales q̄ assignā
tur a lege sine ministerio iudicis.istas dilationes nō p̄t iudex
moderari.vt.C.de ap.aut hodie ꝛ in.c.pia.de excep.lib.vj.quia
non pertinet ad offm̄ iudicis.de dilationibus aut taxatis a le
ge certū est ꝙ iudex eas p suo arbitrio moderat.vt.j.de iudi.l.
nō vr̄.ꝛ in hac.l.i pn.ita no.Dy.i.c.idultū.ð re iu.li.vj.¶ Ex
p̄dictis vr̄ ꝙ si iudex in dādo dʒ assignare terminū.viij.dierum
ꝙ possit istum terminū abbreuiare ꝛ ꝓrogare.qꝛ ille terminus
assignat a statutis mediāte iud.offō ꝛ ministerio.ita ꝙ p hoc
ille termin⁹ est redact⁹ ad iudicis offm̄ ꝛ arbitriū fm theoricā
d.Dy.ꝯtriū tñ vr̄.qꝛ cū ibi dilatio vt vniformis nō vr̄ ꝙ possit
ibi mutare formā statuti.ar.d.c.pia.nō ob.l.ij.de re.iu.qꝛ ibi lo
quit in dilatiōe nō vniformi sicut ibi pʒ ex l̄ra.qð credo verius.
Scðo q̄rit certū est ꝙ p.l.sunt q̄dā p̄scriptiōes introducte.nō
q̄rit vtrū iudex poterit breuiorē terminū assignare.super hoc.
gui.ð cu.ꝛ Ja.bu.h loquūt elegāter dicētes ꝙ q̄dā sunt q̄ emer
gūt iudicijs ꝛ i istis pt iudex terminū moderari vt i.l.nr̄a.que
dā sunt q̄ ꝯtigūt ex iudiciū ꝛ ñ pñt p iudicē coarctari vl' ꝓro
gari.vñ i actiōib⁹ ñ motis iudex nō p̄t.vt.j.de dā.infec.l.iiij.§.
hoc iudiciū.aut sunt redacta ad iudiciū ꝛ tūc incipiūt esse in iu
dic.pote.ꝛ pōt iudex sup eis terminū assignare vt extra de ex
cep.c.pastoralis.ꝛ no.p.d.Dyn.in.c.indultū.q̄ verba sunt not.
¶ Sʒ ego quero qs est ipse qui pōt ipsa reducere ad iudicium
Rñd.regulariter est actor ꝛ nō reus.vt.j.de excep.do.l.pure,
§.fi.Fallit ꝓpter stat⁹ diffamationē.C.de inge.ꝛ ma.l.diffama
ri.itē p diffamationē alicuius de aliquo crimine.vt.C.q ac.non
pos.l.si ea.ac.l.cū titia.j.de fal. Athaletus extra de ac.c.lʒ i bea
to petro.¶ Ex hoc no.ꝙ lʒ libellus ablat⁹ in criali q fuit obla
t⁹ iudici ꝛ nō pti possit retrotrahi p accusatorē.vt.j.ð fur.l.sem
pronia libellos.ꝛ.C.de ap.l.si qs libellos.ꝛ.j.ad turpil.l.q̄situs.
tñ quoddā ius est ꝯsecutus reus ex hoc qꝛ pōt facere assignare
terminū accusatori ad accusandū post quē terminū nō audit.vt
i.l.allegata qð tene mēti i ciuilib⁹ nō esset ita:qꝛ si lis sit inchoa
ta p citationē nō cogit actor ꝓseq.vt.C.quō ꝛ qñ iu.i aut.q se
mel. Itē fallit ꝓpter turbatā possessionē.qꝛ lʒ possessor fungat
ptib⁹ rei.tñ potest petere ꝙ aduersario imponat silētiū,de offō
ꝓcōsulis.l.fi.de li.cā.l.liberis.§.si qs.ꝛ no.in.l.aureli⁹.§.cētū.de
li.le.itē fallit pp actoris machinationē.vt no.C.vt ne.inui.l.j.i
optima gl.ibi posita.quā tene mēti.¶ Itē fallit qꝛ defensio rei
piclitaretur p morā actoris tūc reus rē in iudicio ðducere.vt.C.
de vsur.pu.l.pupillus.ꝛ.j.de fide.l.si contendat.¶ Tertio prīci
b pal'r q̄rit cui in iudicio sit magis fauendū an actori an reo^b re
spōde.d.Dy.ꝙ in principio cāe.ꝛ in ingressu iudiciorū est ma
gis fauendū actori vt in.l.nr̄a: in medio cāe in ciuili fauet pari
ter actori ꝛ reo in criali magis reo q̄ actori.vt.j.de ferijs.l.in pe
cuniarijs.in fine aūt cāe semp in dubio est iudicandū ꝓ reo.vt
j.de pe.si p̄ses.ꝛ.l.interpretatiōe.ita no.d.Dy.j.de verbo.obl.l.
inter stipula.§.j.ꝛ in.c.nō lʒ actori.de re.iur.li.vj.ꝛ fuerunt v̄ba
Azonis in summa pādectarū ti.de re.du.ꝛ sunt verba gloss.or.
in.c.cū ad sedē.extra de re.spo.tu potes dicere sic.q̄dā sunt q̄ re
spiciunt dilationes quedā sunt q̄ respiciūt ipsam sn̄iam quedā
sunt q̄ respiciūt executionē.¶ Prio casu do istā regulā ꝙ in ol
bus dilatiōb⁹ fauet magis actori quā reo p̄terquā in dilationi
bus ꝓbatorijs.ista ꝓbant p legē nostrā executio ꝓbat p.l.pete
de.§.ꝙ si defēsio.C.ð tē.i ite.rest.¶ Scðo casu aut q̄rit ð interp
tatiōe verborū partis ꝛ ipsa pars hʒ interp̄tari nec transmittit
ius interp̄tandi ad heredē.vt j.de iu l.si qs intētione.de rei vē.
l.pomponius.§.fi.aut de interp̄tatione verborū testis:tūc v̄ba
interpretantur cōtra ꝓducentem.vt no.in.l.fi.j.de preto.stip.fa
cit extra de ꝓb.c.i presentia.dicit etiā Inn.ꝙ dicta testium sem
per sunt interpretāda in meliorē partē vt ipse no.in.c.dudūʒ.de
elect.si aūt loquitur ð interpretatiōe verborū iudicis.dic vt no.
j.de app.l.ab executore.¶ Circa tñ interp̄tationes no.duas re
5 gulas. Pria regula ē ꝙ † interp̄tatio nō pōt nisi semel fieri.vt
6 no.j.de ver.ob.l.quicquid astringēde.scða regula est ꝙ † interp
tatio dʒ eē apta ꝛ verisimilis q̄ exponat ꝛ nō perimat id qð ve
nit interp̄tandū.vt extra.de ac.c.cū dilecti.q̄ verba no.¶ Ter
tio casu pncipali scʒ quātū ad sn̄iaʒ dico ꝙ magis ē fauēdū reo
regulariter qꝛ reus hʒ intentionē suā de iure cō i fundatā.vt.C.
de edē.l.qui accusare.ꝛ.C.de exce.si quidē.¶ Quarto ꝛ vltimo
casu scʒ circa executionē.dic vt in.l.ij.j.de re.iud.¶ Sʒ iuxta
predicta q̄ro vnam qñ iudex assignat eundem terminū quē assi
gnat lex vtrū ille dicat termin⁹ legalis an dicat termin⁹ statu
tus per iudicē ꝛ vr̄ tex.ꝛ gl.or.ꝙ dicat terminus mere legalis.j.
de re iu.l.iiij.§.si qs cōdemnat⁹ ꝛ i ꝯtriū vr̄ qꝛ iudex poterat illū
terminū arctare ꝛ ꝓrogare ergo ille terminus vr̄ dependere ab
ipso iudice.ar.no.in.l.ꝛ qꝛ.de iur.om.iu.istam.q.for.Pe.ꝛ Cy.
s.de adop.l.si arrogator.in repetitione i lius.l.pōt tamen dici
ꝙ aut est dilatio taxata ꝛ necessaria ꝛ tūc nō est dubiū ꝙ est di
latio legalis vt i.c.pia.aut est taxata non tñ sic ꝙ ex iudicis ar
bitrio nō pēdeat.tunc dico ꝙ illa dilatio est mixta.qꝛ vt sic dixe
rim ꝯcurrunt due cāe.s.lex.ꝛ.l.minister.vt.s.de legi.l.nā ipʒ ius
¶ Ult.induco.l.nostrā in ar.ꝙ qñ dʒ formari aliqð instrumen
tū in iudicio vel dʒ formari pūctus ad consiliū trāsmittēdū vel
qñ debet eligi notarius vel cōsultor si partes sunt in concordia
c bñ quidē si vero sunt i discordia iudex hʒ arbitrari^c qꝛ talia ē
in iudicijs emergūt ad cōsiderationē iudicis spectāt vt in.l.no
stra hoc etiā facit ad similes questiones puta si sit discordia ter
tij arbitri ꝛ in similib⁹ qð tene menti. Bal.

1 ☞ Mulier ꝛ minor non dicuntur fideiussores idonei.

1 **Qui mulierem.** ¶ † Mlier ꝛ minor non sunt fideiussores idonei nisi fide
iubeāt.i rē suā.¶ In tex.ibi ꝓbādi.i.approbādi.¶ In tex.ibi
ꝓcuratore suo.¶ No.ꝙ qñ minor facit ꝓcuratorē ꝛ eū releuat
ꝓmittēdo p eo ꝙ iste ꝓcurator dicitur legitime releuatus non
obstāte.quod sit ille minor qui releuat eū ita tʒ Specu.in ti.de
defensore.ver.sed pone fideiussor.

1 ¶ Sententia lata ꝯ maritū super re dotali an nocet vxori.

1 **Quidam.** ¶ † Not.hic Gu.de cu.q̄stionē an sn̄ia lata contra maritū super re dotali p̄iudicet
vxori quoad actionē de dote.certū est qꝛ cū res sit euicta a ma
rito nō tenet eā restituere mulieri ꝛ q̄stio nō querit de hoc.Sed
querit an mulieri perdat ita quod a modo nō audiat sup recon
tra euincētē.ꝛ dicit Gu.de cu.ꝙ aut marit⁹ est soluēdo ꝛ gene
rat mulieri p̄iudiciū ꝛ dicit ipse ꝙ est tex.no.in.l.titio cētū.§.fi.
de cōdi.ꝛ demon.qð dictum nō est verum qñ mulier nō habet
regressum contra maritum quia tunc nihil ad rem buʒ vtrū sit

maritus

maritus soluēdo vel nō.cū nō teneaꝛ sꝫ bene est verū qñ euictio fuisset p culpam mariti. quo casu seruāda est distinctio Guil. de cug.ꝛ ita loqtur.l.allegata p eū in alio vero casu vbi marit⁹ nō est in culpa nō pīudicaꝛ mlieri nisi sciuerit cām suā agi.ꝛ fue rit in culpa quod nō instruxit cām.vt.l.sepe. de re iud. ꝛ no.istū punctum.nec obst.quod not.ſ.de bo.dam.l.qnq; legibus.quia hic fuit lata sñia super re dotali ibi super alio.vñ merito ibi non preiudicatur doti,vt.ſ.sol.matri.l.si merito publico iudicio dam nato in pn̄.

Si seruus. Seruus nō est cōpetēs fideiussor tamē añ lit.cōtes.dꝫ hoc opponi.h.d.ꝛ not. quod postq̄ est litem contestatus non pōt impugnari pcessus ratione non idonei fideiussoris.

Minor. Minor ꝛ mulier equiparanꝛ.h.d.¶ No.ꝙ minor ꝛ mulier equiparanꝛ i iudicijs.ꝛ par fauor impēditur eis.l.vlt.C.de iur.ꝛ fac.ignorantia.

Si fideiussor. Stipulatio ꝯfusa ex accidenti dꝫ a capite renouari. h.d.ꝛ Guil.de cug.d.hic qō si fuit cā delegata titio abbati scti Petri ꝛ titius fit fact⁹ abbas qō est finita delegatio pp̄ter cōfusionē psonarū

Tutor. Qui teneꝛ ad necessariā satisdationē nec eā pt pstare in loco iudicij remittaꝛ ad locū vbi pōt eam pstare nisi illa necessitas incūbat sibi rōne pcedentis cōtu macie ꝛ q petit se remitti alibi dꝫ iurare de calūnia nec pōt pe tere se remitti ad locū quē semel dclinauit.h.d.vsq; ad fi.ꝛ sunt no.casus.¶ In tex.ibi municipio.ꝛ sic no.ꝙ per vnū notariuꝫ pōt fieri instrm̄ tutele ꝛ in vno loco ꝛ p aliū notariū in alio loco pōt fieri instrm̄ satisdatiōis ꝛ multomagis inuētarij ꝛ sic vnū instrm̄ supplebiꝛ p aliud instrm̄ vt hic pbaꝛ.¶ Ex hoc proba tur ꝛ appet qō nō requiriꝛ vn⁹ cōtext⁹ circa ista oīa cū sint act⁹ diuersi ꝛ separati.ꝛ vide qō no.in auꝛ.de hered.ꝛ fal.§.si vo ab sunt.in gl.singulari.¶ In tex.ibi nō debebit no.grauari condi tionē alicui⁹ pp̄ter cōtumaciā ꝛ beneficiū iuris pdi.¶ In tex. ibi sine culpā.hic collige arg.ꝙ vbi reo non pōt imputari culpa tenutā recuperat sine refectione expēsarū.ꝛ istud no.Inn.in.c.si aduersarius.de eo qui mit.in pos.

Iubetur. In tex.ibi Rome.vbi agebaꝛ ꝛ exēpli cā ponit̄ō Rom.qꝛ idē i alia ciuitate.In tex. ibi euocet.i.petat se remitti.¶ No.ꝙ ille qui petit se remitti dꝫ iurare de calumnia.

Sic autem iurare debet. Scilꝫ vltimū iuramētū calumnie istud eīm est iurm̄ qō est de substātia remissio nis.In tex.ibi quō.i.in alio loco ad quē petit se remitti.Not.in isto v.ꝙ ille q petit se remitti nō solū iurat d calūnia sꝫ ēt dꝫ iu rare de ipotētia.s.ꝙ nō pōt satisdare in loco iudicij.itē dꝫ adde re se posse satisdare i loco ad quē petit remitti.ꝛ sic istō iurm̄ hꝫ duas ptes.¶ Scdō no.ꝙ in negatiua nō coarctata d facili cō mittiꝛ piuriū iō dt decretalis,ꝙ testis astruēs negatiuā nō co arctatā est suspect⁹ de piurio.vt extra d cā pos.c.cū eccl'ia.Bal.

Hoc autem. In tex.ibi impetrabatur.s.ꝙ remis sio fiat.In tex.ibi vꝛ ad remittēdū. nā si iusta cā ē ad nō remittendū nō fit remissio vt seqꝛ. ¶ In tex.ibi eū p.no. ar qō q semel.forum declinauit ad illum redire nō pōt.si sic facit ad no.i auꝛ.habita.C.ne fil.p pa.¶ Itē no.ex illo.tex.ad illā.q.qua q̄rit vtrū actor solōne recipiēda debeat ire ad forum rei.an re⁹ debeat ire ad soluēdū ad domuꝫ actoris
a de quo tāgit gl.ꝛ Guil.in.l.itē illa[a].de consti.pe ꝛ p gl.C.de so, vsura,ꝛ facit.ſ.de eden.l.pretor.§.si.

Additio Baldi.

De die ponenda. ¶ In tex.in.verbo vt p suo.vide i spe.de defenso.ver.sꝫ pone fideiussor.pꝫ p hāc literā ꝙ pcurator minorū releuatus a minore diciꝛ releuatus legitime secundum speculatorem.¶ In tex.in minori vide de ver.obli.in.l.sciendum vbi gl.no,

1 De or[...]ione emergenti in arbitrum potest cōpromitti.
2 A laud[...] [arb]itri lato super emergenti potest appellari.
3 A sententia arbitri an possit appellari.
4 Ab interlocutoria an sit appellandum.
5 Quando ab interlocutoria appellatur.
6 Appellatione pendente ab interlocutoria an possit procedi in principali negotio.
7 Appellatio ab interlocutoria an possit iustificari ex noua pbatione vel allegatione.

Arbitro. Ab interlocutoria lata p iudiceꝫ delegatū pōt appellari qñ p talē interlocutoriā gñatur pīudiciū qō citra appellatio nē ab ea nō pōt reparari.h.d.sꝫ itellectū gl.ꝛ Odo. vel sic Ab interlocutoria appellaꝛ qñ ista interlocutoria respicit seu tangit executionē negotij.vꝛ sic ab interlocutoria lata i emer gētia appellaꝛ.Et hꝫ tres lec.vna ꝙ loqꝛ i arbitrio cōpromissa rio alia loqꝛ in iudice deleg.tertia ꝙ loquaꝛ in bono viro.cuius in offm̄ ē assumptus q hꝫ offm̄ sine iurisdictiōe ꝛ istā tertiā lec. gl.nō tangit clare.tñ ad eā pōt adaptari opi.Bul.ꝛ eā sequitur cōis practica mundi.ꝑm Ia.but.sꝫ ego summaui tibi legē scdꝫ intellectū gl.In tex.ibi alterutrū id est siue in partem actoris
1 siue rei qꝛ quicūq; grauaꝛ appellat.¶ † No.scdꝫ lec.antiquorū ꝙ potest in arbitrū cōpromitti de questiōe emergēti.cōcor.C.
2 de pac.l.si qs in cōscribēdo.¶ † Scdō no.ꝙ a laudo arbitri la to sup emergenti pōt appellari.¶ Modo ꝯtra istā lec.op.qꝛ.l.
b cauet qō a laudo arbitri non appellaꝛ.[b] vꝛ obstare.C.de arbit.l. ſ.ꝛ.ij.ſ.de arbi.l.diē.§.stari rñdent antiqui ꝙ ista est regula.sed fallit in casu.l.nostre qñ si laudū non posset p appellationē cor rigi pīudicaret vero iudicio.ista so.nō placet gl.qꝛ.l.apte caueꝛ ꝙ nulla sñia arbitri appellaꝛ vera appellatione,vt.ſ.de app.l. ex ꝯsensu.in pn̄.put est ibi in lr̄a dictio citra.est verū ꝙ interdū ꝯ laudū subueniꝛ per exceptionē qñ est latū ex inimicitia vel sor de vt.ſ.de arbi.l.no distinguem⁹.§.cū quidaꝫ.ista nō est vera ap pellatio sꝫ exceptio est ꝛ tex.ibi dū dicit ꝙ est q̄dā exceptio ap pellādi loquiꝛ largo modo put appellatio pōt dici quelibet q̄ rela.vt.ſ.l.pxi.hoc etiam apparet qꝛ per lapsum.x.dierum non transit illud laudū in rem iudicatā qō esset si esset vera appella tio.ꝛ alij rñdent ad contrariū scilicet ꝙ a sñia arbitri nō appel latur corrigiꝛ tñ officio iudi.ꝛ ita vꝛ sensisse bul.sed Odof.repꝛ hēdit bul.ſ.l.pxi.dicens ꝙ laudū arbitratoris bene corrigitur officio iudicis:sed nō laudū arbitri.vt in.d.§.stari.sed quicqd sit de hoc no.vbi reductio petitur ibi offm̄ iudicis imploratur.
3 ¶ † Iuxta istam primam lec.querit Guil.vtrū hodie a sñia ar bitri possit appellari:antiqui dicebāt qō sic qꝛ ex ea si nō appel laꝛ nasciꝛ actio i factuꝫ.vt.C.de arbit.l.fi.pōt ergo appellari ne ista actio nascaꝛ ꝑm eos.Glo.dicit contrarium hic ꝛ vbiq; naꝫ ante.x.dies dicit glo.non appellaꝛ:qꝛ sñia arbitri est etiam nul la post.x.dies dicit glos.non appellaꝛ:qꝛ tunc tarde prouocare tur.d.Barto.tꝫ opi.qō hodie possit appellari.qꝛ ille q appellat approbat vt reprobet.vt.l.cū minor.§.ſ.reꝫ ra.haberi vñ p sunꝫ consensum vꝛ inferre robur scdꝫ eū.qō falsum est qꝛ appellatio debet fieri gradatim ad eū qui hꝫ superiorem iurisdictionem sꝫ hoc non cadit in arbitro:qꝛ non in gradu iurisdictiōis.Secun do qꝛ arbiter est priuata persona nō suffulta iurisdictiōe ꝛ a fa cto priuatorū nō appellaꝛ.vt in.l.scire oportet.in prin.ſ. de exc. tu.Tertio qꝛ ille qui appellat cōtradicit vnde statim quod ap pellat sententia arbitri nō potest habere robur:qꝛ cessat emolo gatio.vnde licet deferatur appellatio non tñ laudum firmatur. apparet ergo ꝙ nō est vera appellatio.nec habet locū pcessus appellatiōis superipsa.Quarto ꝛ vlt.qꝛ tex.in.d.l.ſ.de arb.ꝛ in d.l.ex cōsensu dicunt ꝙ nō appellaꝛ ꝛ istud nō reperitur corre ctū ergo ꝛc.ita tene.¶ Ex pdictis apparet qō lex nostra non pōt intelligi in vero arbitro cōpromissario ꝛ iō nō venio ad le
4 ctu.glo.ꝙ intelligaꝛ in iudice delegato.¶ † Ex qua lectu. not. duo.Primo ꝙ illa qō emergēs pōt delegari. Secūdo quod a sñia lata interlocutorie:super ea pōt appellari.¶ Contra istam lec.opponitur duobus modis.videtur primo qō iste articulus non potuit delegari qꝛ iud.officio expeditur ꝛ desiderat quod dam decretū approbationis vel reprobatiōis.vt.ſ.de of.pcon sulis.l.nec quicquā §.vbi decretū,gl.sol.pluribus modis.Prio ꝙ hic fuit delegata tota.cā in qua incidit ille articulus ita qō hoc est rōne incidētis cognitiōis vt.ſ.de iu.l.quoties.ista est di uinatio.Scdā sol.ꝙ.§.vbi decretū loqꝛ vbi reqriꝛ plena cogni tio sed in illo articulo sufficit cognitio summaria vñ potest dele gari.vt not.s.de iu.cm.iud.l.iubere cauere.Ego dico quod ille articulus nō est mixti imperij:sꝫ iurisdictiōis ꝛ posito ꝙ eēt mi xti imperij est mixti imperij delegabilis ꝛ in hoc sufficiat qō di ctū est in.l.iubere.¶ Scdō op.qꝛ.l.caueꝛ ꝙ ab iterlocutoria nō appellatur.vt.C.quorum app.non re.l.añ.C.de sen.inter.l.fina. C.de epi.aud.l.§.solu.dicit glo.illa est regula q̄ fallit hic eo qō in principali generabiꝛ preiudiciuꝫ circa executionē faciendam bñ vel male.ꝛ ꝑm hoc glo.restringit.l.nostrā ad satisdationē iu. sol.qꝛ ista cōcernit executionē faciendā.Itē restringit.l.istā ad pnūciationē affirmatiuā qꝛ fideiussores sint idonei qa nō sunt reuera idonei p negatiuā enim pnūciationē nō afferꝛ pīudiciū in execu.qꝛ sunt dandi alij fideiussores ꝛ iō illa so.gl.nō est per fecta quia lex nr̄a loquitur in fideiussore de iudicio sisti.Item loquiꝛ etiā in pnūciatione negatiua.¶ Tu ergo scias an ab in
c terlocutoria appellaꝛ[c] dic ꝙ regula est qō nō tñ ista regula fal lit qñ primo interlocutoria mereꝛ execu.qꝛ per eā cogiꝛ reus ad soluendū vt.ſ.d mino.l.a:t pretor.§.pmittiꝛ.ꝛ facit qō no.ſ.d app.l.creditor.§.iustus.Scdō qñ trahit secū exe.vt no.ſ.de mi no.l.intra vtile.Aduerte tñ qd est hoc dicere: nam illa iterlocu toria dꝫ traheꝛ secū exe.p quā qs excludiꝛ ab agēdo.vt.ſ.d acc. l.cū titia.vel ab excipiēdo.vt.d.§.pmittiꝛ.ꝛ extra d ap.c.ex pte ꝯD.vel p quā excludiꝛ a pbādo.hēs exēpiū.C.de dila.a pcedē te vel p quā excludiꝛ a iuris bñficio.vt.C.de exce. tut.l.iij.lꝫ gl. innuat ibi ꝯtrariū vel per quā qs habetur pro cōuicto vel cōfesso

a ¶ In.l.itē illaꝫ.ꝛ ibidem vide do. Alex. de imo.vbi plene ꝛ oīno.p bn. ꝛ imolam in.c.significante.de pig. ꝛ ale. post. bar. plenius in l.cū filius. §.si.d vb. ob. vbi p eūdē bal. Ang.

b ¶ Nō appellaꝛ.vid tu Feli.in. c.fin.in vl. col.in pn. vsi.vñ dicit bal. de re iudic.c. que in eccle.in.xxv col.de ꝯsti.

c ¶ Appellaꝛ.vid car.i cle.j. per lilū text.de do.ꝛ ꝯt.ꝛ cle.appellāti.de ap. ꝛ.c.vt dbitus.ꝛ.c.super.e.tit.ꝛ adde qō q̄ties grauameꝫ sit irreparabile ēt d iure ciui.appellari pt vt per Fe. in.c. si qñ. circa mediuꝫ.ij.de offi.dele.

vt.C.de re.cre gñalr.§.ſi iudex vł p quā qs grauat in onere p ādi,vt interlocuto.lata ſuper etate ex aſpectu corporis.vt.ī.ð mino.l.ð etate.⁊ iſte eſt caſus in.l.intra vtile.ex his pʒ ꝙ qñ interlocutoria p̄iudicat in p̄ncipali facto.vt in.ī.permittit.vel tāgit ſubſtātiā negotij,vt in.d.l.intra vtile,a tali interlocuto.pōt
5 appellari.¶ † Itē appellat ab interlocutoria qñ p̄iudicat ī executiōe futura vt hic in gl.vel qñ fert ſuper executione lata ſnīa vt.C.q̊.ap.ñ re.l.ab executiōe.Itē qñ nō pt reparari granamen alr ꝙ per appella.ab interlocutoria vt ſi iudex interloquat aliquē torquēdū.vt.ī.de ap.l.ij.⁊.C.de app.l.ſi qs ꝓuocatiōe. hac rōne a ſnīa lata ſuper legitimatiōe perſonarū appellat q: iſtud grauamē nō pōt reparari per appellationē a diffinitiua, vt.C. de ꝓcu.ita demū.ſiue illa interlocutoria ferat ſup legitimatione perſone iudicis.vt no.C.ne fil.pro pa.aut.habita.ſiue ſuper legitimatiōe perſone actoris vt.l.ait ꝑtor.§.permittit. ſiue ſuper legitimatiōe perſone ꝓcuratoris vel tutoris vt extra de app.c. ex parte.M.ſiue ſuper legitimatiōe perſone fideiuſſoris vt in.l. nr̄a:ſiue ſup ltiatiōe perſone teſtis vt no.in. Spe.de teſti.§.j.v̾. recepta aūt.vbi dt Spe.ꝙ in.l.nr̄a eſt caſus ꝙ pōt appellari de iure ciuili ab interlocuto.q: iudex ꝓnūciat eē admittendum teſtez q nō dʒ admitti.q̄ verba oīno no.poſui tibi regulaʒ ⁊ exceptiōes vt habili⁹ intelligas.¶ Sed hic q̄rit de duab⁹ q̄ſtioni
6 bus.¶ † Pria eſt vtrū pēdēte appellatiōe ab interlocuto.poſ-
a ſit ꝓcedi in p̄ncipali negotio canoñ.habet pro expedito ꝙ ſic.[a] in.c.cum qui.de do.⁊ ꝯtu.li.vi.⁊ eſt verū niſi ſit talis interlocutoria q̄ ſit p̄iudicialis in principali negotio q: tūc interim non pōt ꝓcedi caſus eſt.ī.de mino.l.intra vtile.⁊ facit.C. de reb.cre
7 di.l.gñaliter.§.iudex.¶ † Scdo q̄rit vtruʒ appellatio ab interlocuto.poſſit iuſtificari ex noua allegatione vel ꝓbatiōe tex.in in.d.§.permittit.vr̄ requirere ꝙ allegatio facta fuerit.tex.eſt in c.appellāti.de app.in cle.dicit ꝙ nō pōt iuſtificari niſi ex retro geſtis tu dic ꝙ aut grauamen interlocutorie eſt deuolutum in appellatiōe a diffinitiua ⁊ admittunt noue allegatiōes ⁊ noue ꝓbationes.caſus eſt.C.de re.cred.l.gñaliter.§.ſi iudex.aut ē appellatum ab interlocutoria ⁊ tūc refert aut iudex voluit admittere allegationem vel ꝓbationeʒ appellantis.tūc in cā appellatiōis pōt fieri allegatio ⁊ ꝓbatio de nouo q: appellās ſine culpa ſua nō dʒ excludi a iure ſuo.⁊ iſte eſt caſus in.§. permittitur. tūc eñ tota culpa reſidet in iudice a quo.aut non fuit in mora iudex ſʒ pars tūc hʒ locū.d.c. appellāti.q̄ verba no.¶ Ex p̄dictis apparet an.l.per hāc.C.de tēp.ap.habeat locū qñ appellatur ab interlocutoria.¶ Expedita eſt ſcða lec.¶ Tertia lec.eſt in officiali deputato ſine iuriſdi.nā ſi iſte officialis grauat partem nō eſt opus appellare ſed iplorat offm̄ ſuperioris per modū q̄rele.qð eſt no.dignum.Et facit ad id qð quotidie cōtingit ꝙ iudex cōmittit tabellioni taxationē expēſarū.ſi male taxat, nō eſt opus appellatione.ſufficit eñ ſimplex q̄rela.ſed ſi iudex ipſe declarat ꝑm illā taxationem a facto iudicis bñ appellat,vt no.Inn.ex.qð me.cā.c.ſup.e.vbi við.¶ In glo.mag.ibi,alij vt Bul.lec.Bul.relata ad ꝯpromiſſariū eſt falſa.ſed relata ad delegatū ⁊ ad ſimpliceē officialē eſt vera.⁊ ita vult hic Iaco.bu.ex hoc patet ꝙ interlocuto.lata per delegatū pt reuocari offð iudicis ordinarij.l.delegātis Itē ct ipſemet delegat⁹ pōt reuocare interlocutoriā.vt.ī.de arb.l.qualem.§.ſi.fallit ſi talis interloc. perimit iuriſdictionem vt in.c.iudex ab ap̄lica.de offi. dele.lib. vj.Itē ſi dirimit litē exemplū.ī.de iud.ſi debitori q: tunc habet vim diffinitiue.Item ſi transfert ius dñij vel quaſi,vt in ſcðo decreto q: non pōt reuocari ꝯtrio imperio cū iudex ſit funct⁹ ſuo officio.no.doc.in.l.qð iuſſit.de re iu.al's fruſtra diceret lex quod peteretur in integ.reſt.tutio ſi ipſo iure poſſit conſuli.vt.C.de reſti.mil.l.ignorare.Itē iterlocutoria quā ipſe partes mandauerūt executioni nō pōt reuocari ꝯtrio imperio niſi de ꝯſenſu partiū vel niſi ex iuſtiſſima cā erroris,vt.ī.de pto.ſtip.l.j.in fi.⁊ tunc dato ꝙ iudex reuocet nō reuocat ipſo iure ſed ope exceptionis eo.ti.l.valerian⁹.alia aūt executio que nō eſt valde vallata contractu vel cōſenſu partiū bñ pt reuocari ſi ex interlocuto.male facta appareat vel ex diffinitiua ſi diffinitiua ſit nulla ipſo iure vt.ī.de admi.re.ad ci.per.l.iij.§.gñi.extra de.pur,vult.c.ſignificātib⁹.ī.de euic.min.in p̄n.⁊. ſ.e.l.de die.§.diuerſum.In ead. gl.ibi in incidēti.i.emergēti.¶ In.e.gl.ibi nō pt ꝓcedi, ſʒ quid ſi ꝓcedit an ꝓceſſus eſt null⁹.qdā dicūt ꝙ ſic.q: ē ꝓceſſus inordinat⁹.vt extra de iu.c.exhibita. Sed in ꝯtriū vr̄ caſus ꝙ lʒ nō ꝓnūc.et ſuper exce.vʒ ꝓceſſus.vt.ī.de mi.l.ait ꝑtor.§.ꝑmittit.⁊ ī.de cōpē. qð in diē.§.ſi rōnē.⁊ extra de ap.c. ex parte.M.⁊ iſta vr̄ v̾itas.⁊ dicit alibi Bar.ꝙ omiſſio ordīis iudiciarij ante litē cōteſt.nūꝙ reddit ꝓceſſum nullū q: añ lit.cōteſt.nō eſt iudiciū. vñ ille nō eſt ordo iudicij ⁊ ita me audiente dicebat.ī. de te.l.ſi queram⁹.idē etiā ſentit Spe.in quodā loco tene menti.¶ In ea.gl.ibi recuſaſti.q: ille nō eſt mer⁹ arbiter ſed mixt⁹ cū iuriſdictiōe.quem decretaliſte appellāt arbitrū iuris.vt extra de of. dele.c ſuſpiciōis.¶ Vltio q̄ro in illa materia qñ appellatur ab iterlocutoria an ſufficiat exprimere generales cās grauaminis an

a ¶ Qð ſic. Sʒ nūqd appellāte nō citato við tu feli. in.c.cū cā. ij.co.in v̾. ad illas duas limitiōes.ð re iu. vbi nō nulla ad materiā.d. c.cū q. de do.⁊ cōtu.

b ¶ Specificatas. ſed quid ſi dicat appello q: iudex me grauanit ꝑut ꝯtinet ī actis ⁊ an ſatiſfactum dicat cle. appellāti. ð app.við Fel.i.c.ſup quōnū de of.dle.ad ſi prin.

b opʒ ꝙ vniat ncietim ad cās certas ⁊ ſpecificatas[b]:dic vt no. Inn.de no.ope.nū.c.ſi vbi legē nr̄am vult gloſſare. Itē an iterlocutoria poſſit reuocari ꝯtrio imperio ī q̄libet pte ꝓceſſus.no. Inn.extra de ap.ſepe.facit extra de accu.gnalr.el.j.¶ Vltimo ſcias ꝙ omē preceptū iudicis qð facit ad cām eſt iterlocutoria excepta diffinitiua ſnīa vt no.in aut.de liti.§.j.vbi eſt glo.no.

Additio Baldi.

ARbitro. ¶ In text.ibi in principio ſi papa mandat alicui prouideri ſi eſt idone⁹ an ſit neceſſe ꝓnūciari dic ꝑ Inn.ð trāſ.lʒ in vlt.gl.de p̄ſum.c.vlt.Et per hāc.l.arbitro.dt ſpe.qð ſi iudex ꝓnūciat teſtē admitti q nō dʒ admitti ꝙ pōt appellari in ſpe.de teſte.§.j.v̾.recep.aut.⁊ vide q̄lr ⁊ qūo intelligit hec.l. ꝑ Inn.de no.ope nun.ſignificantib⁹.⁊ við ꝑ Cy.C.de epiſc.audien.l.iij.¶ In gl.q̄ incipit appellat ſup v̾.appellatiōis.⁊ tūc nō loquit in iud.delegato nec in arbitro proprie in bono viro ad inſtar arbitratoris aſſumpto a iudice ad facultates inueſtigandas ⁊ eſtimādas cui⁹ dictū ſi iniquuʒ vr̄ ad petitionē ptis q̄ ledi pōt iudex per offm̄ ſuū ceſſat ꝑm Iac.bu.q dt ꝙ ita mūdi practica ſeruat.⁊ allegat hanc.l.De intellectu iſtius opinionis no.Inn.extra ð no.ope.nū.ſignificañ.Sed nunqd inferior a principe pōt remouere ap.ab interlocutoria vr̄ ꝙ ſic.l.ſi.C.de ſententijs ⁊ inter.qð non eſt verū.q: appellatio nō eſt introducta fauore iudicis ſed ptis.Ideo iudex nō pōt tollere ius ptis hoc tʒ ibi Ric.appellatio eñ eſt ius reſidens in pte non in iudice.¶ In ea.gl.in ver.procedi.niſi prius dirimat queſtio emergens ncut eſt exp̄ſſum extra de iud,exhibita.¶ No.in gl.q̄ incipit appellari.in ver.pactis.¶ Itē no.de tacita approbatione.⁊ adde qð no.in.l.legata inutiliter.ver Dy.¶ Itē no.qð ille q nō reclamat ab interlocutoria videtur conſentire. Bal.

SI ab arbitro. Statur interlocutorie qñ partes nō ꝯtradixrūt.Itē factū de cōſenſu partiū nō dʒ reſcindi ſed ex cā ſuppleri.h.d.No.ꝙ q nō appellat ab īterlocutoria p̄ſumit cōſentire ⁊ hac rōne dñt qdā ꝙ ille qui vult petere interlocutoriā reuocari ꝯtrio impio dʒ petere.ī.x.di.qa poſtea repelleretur pp tacitū cōſenſum ⁊ hoc eſt qð canoni.dñt ꝙ iterlocutoria trāit poſt.x.dies ī rē iudicatā.eſt verū q̊ ad ptē nō quo ad iudicē.vt extra ð ap.cū ceſſante.nō tñ negant qn iudex ſine petitiōe partis poſſit corrigere errorē ex ſuo offð donec ſit funct⁹ iuriſdictiōe.vt extra de acc.q̄lr.el.j.¶ In tex.ibi cōtēt⁹.no. ꝙ qs dʒ ſtare cōtentus eo in quo conſenſit.¶ Itē no.qð cōtra dictor debet ſtare cōtentus ſue contradictionis.

1 ☞ Stipulatio iudicij qualiter finiatur.
2 Satiſdatio prime cauſe an porrigatur ad cauſaʒ appellatiōis.
3 Fideiuſſor an teneatur q acceptus eſt in p̄ria cā ſi ſnīa ðr nulla.

IUlianus. Firmat ſatiſdatio ſi ſuperuenit perſone legitimatio. vel ſic. Mādatū geſtoris ſupueniēs ſatiſdatiōnē iudicij firmat nō infirmat.h.d.In tex.ibi ſatis acceperis.ſ.a reo vel a ꝓcuratore rei.¶ In tex.ibi fideiuſſores.de iu.ſiſti.vel iud.ſol.q: in qualibet ſatiſdatione ꝓcedit.l.noſtra.vt.ī.videbitis.¶ No.in illa.ꝯ.primo ꝙ,lex nr̄a p̄ſupponit ꝙ poſſeſſor ſatiſdet.¶ Scðo no.ꝙ ſuperueniēs mādatū firmat iudiciū ſicut ratificatio qð eſt mēti tenēdū.¶ Tertio no.ꝙ q̄litas pſone mutata ſatiſdatiōe iudicij nō infringit.dclaro q: hic primo nō habuit mādatū.ecce p̄ria qualitas perſone ⁊ eſt iſta mutatio perſone de eodē ad ſepm.¶ Opp.litera p̄ſupponit ꝙ poſſeſſor ſatiſdet.ꝯ poſſeſſor immobiliū nō ſatiſdat. vt.ī.e.l.ſciēdū.ſʒ re⁹ erat;hic poſſeſſor immobiliū ꝙ apparet:q: poſſidebat fundū q ab eo petebat ergo non debuit ſatiſdare ⁊ tūc infert ſic ſtipl'o q nō debuit interponi interpoſita nō cōmittit.vt.ī.ſi qs cau.l.ſʒ ⁊ ſi qs.§.ſi.ſed iſta nō debuit interponi ergo male dicit litera q dicit fideiuſſores teneri ⁊ confirmatur hec ratio.ī.de fideiuſſor. l.grece.§.a fideiuſſore.timore hui⁹ ꝯtrij.l.nr̄a.hʒ duas lec.Prima eſt ꝙ loquat in ſtipl'one iu.ſol.tūc nō obſt.ꝯtriū.l ſciēdū.q: ibi loquit in ſtipl'ne iudi.ſiſti.hic in ſtipl'one iud.ſolui.⁊ ita tʒ ⁊ rñdebat Azo.¶ Sed ꝯ iſtā ſol.opp.q: lege cauet ꝙ etiā ſuo noīe conuentus nō ſatiſdat.iudi.ſol.vt inſti.de ſatiſda.§.ſed hodie.ſed hic reus erat ſuo noīe conuentus.ergo non debebat ſatiſdare.rñdet azo ꝙ aut loquimur ꝑm iura vetera tunc ſatiſdabat.vt in.l.nr̄a.aut loquimur ꝑm iura noua tunc non ſatiſd.vt in.§.ſed hodie.ſed iſta v̾ba Azo.non ſunt v̾a. primo dñ dt qð poſſeſſor immobiliuʒ non ſatiſdat.ð iudi.ſiſti.tñ ſatiſdat.iu.ſo. nam iſtud vr̄ falſuʒ.q: in ſtip.iud.ſolui includeret ſtipulatio de iudi.ſiſti.vt in.l.iudicatū ſolui.ī.iu.ſol.⁊ no.ī.eo filius.itē ꝑm dictum Azo.ꝙ olim ſuo noīe cōuent⁹ ſatiſdaret iudi.ſo.falſuʒ eſt per.l.ſed ⁊ he.§.defendere.ī.de procu.⁊.ī.ex quib.cau.in poſ.ea. l.hoc autē.§.ſi.⁊.ī.tit.j.l.antepe.ꝑʒ primā caſus poſitionem.nec ob tex.inſti.de ſatiſd.circa p̄n.q: ibi loquit de iure vetuſtiſſimo nō de iure ſfor.reſtat ḡ ꝙ ſol.azo.eſt falſa ꝑʒ frā.ac.qūo ḡ ſo.cōtrarium Rñdet ipſe Fran.qð in ſatiſdatione iud.ſo.debemus exemplificare

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

exemplũ care hãc.l.qñ ꝓcurator rei satisdedit nõ ipse reus.vt in sti.de satisd.§.sinaũt.ecce prima lec.scd̃a lec.huius.l.est in stipulatione.de iud.sisti.tũc oportet soluere ꝯtrariũ de.l.sciẽdum.⁊ soluitur duobꝰ modis.vno mõ ſm Bulg.q dicit ꝙ possessor immobiliũ nõ satisdat.verũ est qñ res,quã possidet nõ est in cõtrouersia.aut res,quã possidet est litigiosa.nõ releuat eũ vt.s.eod.l.de die.§.qdã.ſm Bul.gl.hic reprobat qꝛ ẽt possessio rei litigiose releuat ab onere satisdã.tex.est.j.eo.l.sciendum.§.si fundũ.⁊ iõ sol. scd̃o mõ.s.ꝙ reꝰ nõ erat hic verꝰ possessor:s3 simplex detẽtor q cõuenit rei vẽ.l.offm̃.j.de rei vẽ.tũc est prõpta sol.ad.l.sciẽdũ.ꝙ ibi loquit in ꝯo possessore.hic in detẽtore.vt.j.ea.l.§.creditor.⁊ est bona sol. ¶ Ex ꝑdictis appet ꝙ lex nr̃a optime põt legi tam in satisdatiõe iud.sol.quã in satisdatiõe iud.sisti:⁊ vide gl.mag. in ver.aliij.vt Bul.qꝛ ibi ponit.d.ij.lec. ¶ Nũc veniamꝰ directe ad materiã legis.⁊ op.sic dr̃ hic ꝙ mutatio qualitatis ꝑsone nõ liberat fideiussorẽ,nec vitiat stipl'õnẽ.l.apte.cauet ꝯtrariũ.vñ videt ob.j.iud.so.l.si añ acceptũ.vbi dr̃ ꝙ si mutata est cõditio ꝑsone qꝛ ꝓmo habebã mãdatũ.sed postea cepi nõ habere:qꝛ fuit reuocatũ vel cõfusiõe extinctum siue ecõuerso sic mutata cõditio:qꝛ ꝓmo non habebat mãdatũ postea cepit hr̃e ꝙ stipl'o a mõ non cõmittit.⁊ fideiussores sunt liberati:hic aũt dr̃ a pte ꝯtrariũ quare male rñdet Azo qd ibi variata est conditio procuratoris rei.⁊ iõ nõ cõmittit stipl'o:hic est variata conditio ꝓcuratoris,actoris.⁊ iõ stipulatio committit ſm Azo.vel clarius:ibi erat variata cõditio ꝓmissoris:hic erat variata seu alterata cõditio stipulatoris.et ista sol.est ipsa veritas. ¶ S3 iuxta hoc formo qnãdã qõnem incidẽtẽ.s.cur tã varie:⁊ in hoc stat tota difficultas huiꝰ gl.rñdet Azo qd due sunt rõnes. Prima rõ est ita,qꝛ dicit ipe ex pte rei ꝙ ex pte rei est vera mutatio cõditiõis ex pte actoris nõ est vera mutatio qd sic declaro,ꝓcurator rei ẽt si nõ h3 mãdatũ tñ legitime dfendit aliquẽ:ergo statũ h3,ẽt sine mãdato.vt.j. de so.l.solutionẽ.⁊ iudiciũ.si postea superuenit mãdatũ status ꝑmꝰ nouatur ⁊ nouatione satisdatio finit,sed ex pte actoris sine mãdato nullũ statũ h3 veniens alieno noie,si ergo postea supuenit mãdatũ,nõ põt dici qd sit status mutatus.sed est per ipsum mandatũ ꝑsona firmata.⁊ retro fingit ꝙ hic fuerit status eiꝰ a principio.merito stipulatio cõmittit.ista fuit prima rõ do.Az. ¶ No.ꝙ mutatio de aliquo in aliqd,h3 vitiare:sed mutatio de nullo in aliqd nõ h3 vitiare.s3 mutatio de aliquo in nullum.de hoc dic vt no,j.d iud.sol.l.si añ receptũ.⁊ similis distinctio hr̃.C. de acq.pos.l.si nulla. ¶ S3 ꝯ istã rõnẽ opponit.certũ est ꝙ coniuncta ꝑsona agit ꝓ cõiuncta ẽt sine mandato ⁊ tñ.l.cauetur ꝙ superueniens mandatũ stipulationẽ interpositã facit cõmitti. vt.j.iudi.solui.l.iij.§.sed si forte.⁊ tñ hic apte perpendit statꝰ seu qualitatis mutatio cũ cõiuncta persona ab ipso principio esset in tali statu ꝙ poterat agere.mala ergo vr̃ rõ Azo.respondet ipse qd imo est bona rõ si qs eam defendat.qꝛ coniuncta ꝑsona licet habeat qualem qualem statũ,non tñ h3 talẽ in agẽdo qualem amicus in defendendo,qꝛ amicꝰ põt defendere inuitum,s3 ꝓ inuito nõ agit cõiuncta persona.⁊ infert Azo.qd si quo casu ageret ꝓ inuito.vt.j.de li.cã.l.ij.⁊.iij.⁊.j.de app.non tm̃.qd tunc stipulatio nõ cõmitteret statu mutato. Ista sunt verba Azo.rõ ergo Azo.fundat solũ in nouatione circa qualitatem persone. Secũda rõ reddit:qꝛ qñ fit mutatio ex parte actoris semper est eadẽ ꝑsona cui q̃ritur.sed qñ ex parte rei non est eadẽ persona. pone eñ qd mutaret de ꝓcu.in procuratorẽ stipulatio interposita a scd̃a procu.finita est qꝛ satisdedit pro cõdemnatiõe sua,nõ ꝓ cõdẽnatione alteriꝰ.vnde non cõmittit stipulatio ex clausula iudicati. Item non cõmittit ex alio capite:qꝛ nõ est de defendẽdo cum non fiat defensio,nec ex doli clausula,qꝛ nõ fit dolo ista sunt verba gl.fundat igitur se illa rõ scd̃a in diuersitate persone. prima autem ratio fundauerat se in ratione qualitatis.s.in eius diuersitate circa eandem ꝑsonã. ¶ Sed vlterius opponit ꝯ primam rõnem Azo.certũ est qd procurator actoris qui ab initio nõ habebat mandatũ.tñ lite ꝯtest.factus est dñs instãtie ⁊ sic cepit habere statũ aliquẽ.ergo sequitur ꝙ si post lit.cõtesta.superuenit mandatum:ꝙ stipulatio nõ cõmittatur.qꝛ facta est mutatio de aliquo in aliquod.rñdet Azo ⁊ fatet contrarium.⁊ ideo dicit qd.l.nostra non h3 locum,nisi qñ mandatũ superuenit ante lit.contest.sed si superuenisset mandatum lite contest.annihilata esset stipulatio nouatione siue mutatiõe status ſm Azo.sed doc.nr̃i verba Azo.reprehendunt in multis. ¶ Primo ieo qd Azo.dt qd mãdatũ superueniẽs defensori nõ trahit retro.quia l.aperte cauetur qd retro fingit a reo sicut in actore.vt.j.de exe. rei.iu.l.si mater.§.hoc iure.⁊ est pulcher passus. ¶ Scd̃o ieo ꝙ dicit azo ꝙ quis põt defendere inuitum.nã istud nõ est verum in defensiõe simplici.vt in aut.vt oẽs obe.iud.§.⁊ hec cõsiderantes.tamen esset verũ in defensore aĩo nouandi.vt.j.de so.l.solutionẽ vel iudiciũ. ¶ Tertio redarguunt Azo.in eo qd dicit qd falsus procu.actoris in litis conte.acqrit esse qd dã.⁊ firmat statũ suũ,nã istud falsum est cũ cõtestatio sit nulla,qꝛ exceptio falsi ꝓcuratoris reddit iudiciũ nullũ.vt.C.d ꝓc.l.licet.ex.h seqt qd etiã falsum dicit in quarta sol. qd hoc nõ h3 locũ superueniente mandato post.li.cõte. nã imo h3 locũ post sicut ante:qꝛ vt dixi in falso ꝓcuratore semp sumus a ꝓncipio donec superueniat mãdatũ.apparet igit qualr Azo fuit defectiuꝰ in itellectu huiꝰ rõnis dr̃ie.⁊ iõ gl.q̃ est in.l.si ante acceptũ.in.so.reddit tertiam rõnẽ dr̃ie.⁊ dicit ꝙ rõ stat in hoc:qꝛ si mutatio ex parte actoris infringeret stipulationem quoties fieret mutatio. toties teneretur reꝰ de nouo cauere ⁊ hoc esset reo valde onerosum.vñ fauore rei nõ in eiꝰ odiũ est introductũ vt duret satisdatio.sed qñ mutatio fit ex parte rei imputet sibi.si op3 de nouo caueri.quia istud est pp factũ suũ.ita dicit gl.in.l.si añ.⁊ istã rõnẽ approbãt Pe.Ang.de pisis.⁊ Cy. ista ergo rõ ꝯsistit in absurditate vitãda.s3 Ja.bu.ſm doc suũ Mar.fil.reddit aliã rõnem differentie dicẽs qd ex parte actoris nõ admittit qs nisi allegato mãdato. ergo secutũ mãdatũ nõ facit eũ aliũ,sed verificat eũ talẽ vt cõparuit.at ex parte rei nec allegat nec cogit allegare mandatũ.s3 põt sine mãdato.⁊ tũc qñ sine mãdato fit ꝯ eũ executio:l3 si cũ mãdato in dñm fiat.vñ vere debet dici alius ⁊ alia eius cõditio ſm Mar.fil.⁊ Ja bu.sed Bar.aliqualiter meliꝰ declarat ⁊ fuit etiã intellectꝰ gl.nã qñ fit mutatio ex parte actoris nõ mutat respectu obligationis interponende,sed qñ ex parte rei mutat finalis respectꝰ.rõ qꝛ ante mãdatũ stipulatio respiciebat sñiam exequendã cõtra defensorẽ. superueniente vero mandato respiceret sñiam exequẽdam cõtra dñm.vt.j.de ꝓc.l.plancius.⁊.l.iij. de re.iu. cũ igit mutet respectꝰ ⁊ cã finalis dicendũ est ꝙ nõ durat stipulatio ſm Bar. Ex hoc colligit quinta rõ que consistit in diuersitate executiõis ⁊ in diuersitate cause finalis. Ego addo sextã rõnem.qꝛ dico ꝙ rõ differẽtie est diuersitas representationis persone,nã a pte actoris nõ variat persona representata. Imo est semper eadẽ.qꝛ non admittit agens nisi tanꝙ representans dñm.sed nõ est sic ex parte rei qꝛ cũ non habeat mandatũ nõ representat dñm.cum habet mandatum representat.vñ persona representata mutat. icludit ergo sub mutatiõe qualitatis mutatio ꝑsone.⁊ hec est ratio qñ cessat stipulatio.⁊ ex hoc infero qd si ex parte rei amicus venisset tanꝙ habens mandatũ ⁊ vt talis satisdedisset qd mãdatũ superueniens firmaret,nõ autem infirmaret stipulationẽ qꝛ persona repñtata est eadẽ.iste est verus intellectꝰ istius.l. ¶ S3 ꝓ cõplenda materia ista nũc

1 venio ad qõnem.extra gl.⁊ primo q̃ro qualiter stipulatio † iudicij finiat ⁊ quibꝰ modis.⁊ dico ꝙ finit pluribꝰ modis. Primo finit mutatiõe vt.l.si añ acceptũ.qd est intelligẽdũ vt superius dixi. Scd̃o finit cõfusione,vt qñ ꝓcurator succedit actori, a vel ecõtra.vel est i casu ꝙ põt cõfandi.l3 nõ sit adhuc facta cõfusio.tũc tñ nõ finatur cautio. Sed stat in suspenso ista probãt j.iudi.sol.l.si añ acceptum.§.j.⁊.j.de fideius.l.si eum hominem. Itẽ finit fadisdatio de iudi.sisti.finita instantia qualitercũq3,siue qꝛ sit instãtia perẽpta,siue qꝛ sit sopita per sñiam. vt.j.d fideius.l.grece.§.post litẽ.⁊.j.iudi.sol.l.cũ lite lite mortua.stipulatio aũt iud.sol finit ꝓmo mõ nõ scd̃o.vt.j.iud.sol.l.j.Ex hoc apparet ꝙ reo vel actore cõfiscatis lite pendẽte.qꝛ instãtia non trãsit in fiscũ.vt.j.sol.ma.l.si cõstãte.§.si.est finita stipulatio. Itẽ finitur satisdatio nouatiõe.j.iud.sol.cũ querebat.§.ꝑinde. Item libelli emẽdatione seu actiõis mutatiõe.vt.d.l.si.§.cũ querebat.⁊ no.hoc. Itẽ finit interitu ſm.l.si decesserit.s.eod. Itẽ finit cursu tꝑis qd dic vt plene not. insti. de satis.§. j. vbi est glo. magistra.

2 ¶ † Scd̃o q̃ritur an satisdatio prime cause porrigatur ad cãm
a appellationis.tex.dicit ꝙ non.j.iu.so.l.cum apud[a] semproniũ. per quã.l.apparet. ꝙ ẽt ille q ꝓmisit parere mãdatis põt appellare.⁊ glo. iur.cañ allegant.l.illam ꝙ etiã si iurasset idẽ posset. ita not.glo. vj.q.iij.c.ꝙ bñ.sed Hu.de cu.dicit qd aut appellat stipulator:⁊ tũc est verũ ꝙ fideiussores dati in ꝑma cã nõ tenẽtur in cã appellatiõis, aut appellet ꝓmissor, ⁊ tunc tenetur al's esset absurdũ qd etiã per friuolã appellationẽ posset liberare fideiussores,cum friuola appellatio nõ debeat patrocinari,vt.j. de re iud.l.negotiorum.⁊.j.de vsur.l.tutor.in princ.⁊ illa opi.est multũ equa.tu dicere potes idẽ qd Guil.si iudex appellationis simpl'r confirmat primã sñiam detur actio,vt.j.de pac.l.tale pactum.§.j. si autem aliquid adderet vel detraheret sentẽtie. quia tunc oportet agi ex secunda sententia fideiussores dati in ꝑma causa de iud.sol. non tenerẽtur. quia non agitur ex sententia ad quam fuit relatio facta tempore stipulationis.⁊ hoc est vtilissimum scire.maxime in criminalibus causis in quibus dantur fideiussores.vtrũ si reus condemnatus appellat ⁊ fert sententia in cã appellationis vtrum possit fieri executio in fideiussores.ꝑ hoc pt3,vtrum mutatio iudicis per viam appellatiõis finiat stipulationẽ.necne. ¶ Itẽ per eãdem.l.dico qd si compromissum est in duos cum pena.⁊ qꝛ non concordant est additꝰ tertiꝰ ꝙ pena commissa non vr̃ committi si ille tertius laudat cum vno ex primis:qꝛ licet tertiꝰ sit prorogatꝰ ex quo tñ pena nõ fuit apposita respectu sui,sed respectu priorũ arbitrorum mutatio persone facit penã nõ cõmitti. vt in.d.l. cũ apud semproniũ. ⁊ ita videtur dicendũ prima facie.tñ forte contrarium est verum vbi

[a] ¶ L.cũ apud.vbi vide bar.vbi dt verũ in satisdatione.d ap.ꝓ sequenda.

iste tertius eligitur ex pmissiõe legis.qꝛ nõ cõmitteref consiliũ legis de electione tertꝫ esset frustratorium.vt.j.de arbit.l.item si vnus.§.pncipaliter.qd est ridiculũ dicere.ꝛ not.istum passum.

3 ¶ † Tertio qrif an fideiussor acceptus i prima cã teneatꝛ:si sententia dꝛ nulla:ꝛ rñdeo,si qdẽ illa sentẽtia infirmaf tũc nõ tenef vt.j.de arbi.l.si feriatis.de re iur.l.iiij.§.condemnatum.si aũt cõfirmaf tũc dico φ tenef,nec distinguo,sicut distinxi in appellatione,ꝛ est rõ,qꝛ semp fit executio ex pria snia:ꝛ idem dicerẽ in restitutione in integ.si cõfirmef snia.ꝛ rõ differẽtie est inter has cãs,ꝛ cãs appellatiõis,qꝛ p appellationẽ rescindif snia,s3 p nullitatẽ ꝛ per restitutionẽ nõ rescindif,qꝛ qs dicat nullã vel petat restitutionem.vñ cum pria snia durat in suo esse primeuo,merito fit executio ex cã iud.sol.ꝛ ad hoc facit qd no.do.Dy.j.de acq.pos.l.iij.§.si seruus.qd tene mẽti. ¶ Quarto reuoco in dubium cũ mandatũ respiciat futura ꝛ nõ pꝛeterita quõ est hoc φ retro fingit in.l.nra.hoc eñi vr ꝯ id qd no.j.man.l.si vero nõ re.§.si post creditã.vbi no.φ mandatũ semper d3 pcedere.Rñd.istud contingit ppter inclusam ratihabitionem.q eñi mandat ad vlterio ra procedi actitata ratificare vr,vt.j rem ra.ha.Paulus.Item qꝛ iudicium est indiuiduũ,ꝛ id madatũ operaf circa totũ pcessum cu3 non possit diuidi.vt.j.fa.er.l.in hoc iudicio. ¶ Quinto quero quid si esset lata snia,vtrũ post sñiam possit ratificari processus,gl.dicit sic.j.de exce.rei iu.l.si mater.§.hoc iure.doct.dicunt ꝯrium.C.in qui.cau.in integ.rest.l.si tutor.ne sit in ptãte dñi ratificantis expectare sñiam ꝛ tunc si pro eo faciat ratificare.si p eo nõ faciat nõ ratificare.qꝛ sic claudicaret iudiciũ qd eẽ non d3.ꝛ ita tenent Pe.ꝛ Cy.sed ego dico φ ista rõ non concludit.qꝛ si dñs scit φ aliquis tanφ procurator eius experif tacite vr mandare non phibẽdo.vt no.Inn.extra de rescr.c.ex pte decani.ꝛ pbaf in auf.qua in prouincia.si aũt dñs ignorat cessat rõ eorũ,qꝛ non fuit dñs tũc in aliqua malicia.ego super hoc pũcto audiui Bart.distinguẽtẽ sic.aut ille falso allegauit mandatũ.et tunc non possit ratificari ppter vitium obreptionis.ar.j.d fal.l.si quis obrepserit.in verb.nihil agit.aut non allegauit mandatum,vel allegauit,bona fide credens se esse pcuratorẽ cum non eẽt ꝛ obtinuit in cã.tũc dñs põt bñ ratificare ꝛ cõfirmare retrogesta in suum fauorẽ.p rub.gñalẽ.j.d iu.l3.nec ob.gl.l.si tutor.q dicit φ spãle est in minore,qꝛ ibi loquif i actore noĩe alieno,qui solo consensu dñi nõ erat legitima persona,s3 requirebaf decretum iudi.vñ merito est ibi spãle in minore φ idem operef ratificatio φ decretum supioris.hic aũt loquimur vbi a principio nõ erat defectus nisi volũtatis dñi,q voluntas retro fingif per ratificationẽ.vt no.doc.C.de bo.que libe.l.si.§.necessitatẽ.ꝛ no.Inno.extra de offi.dele.in glo.magna.in.c.prudentiã.in versi.ꝛ est quan. ¶ Sexto ꝛ vltimo qro vtrum stipu.soluere iudicatum,cõtineat tres clausulas,sicut stiplo iudic.sol.qdã dixerunt φ nõ,qꝛ non erat interposita in forma ptorie stipulationis.ꝛ fuit opi.Iac.d ra.vt no.Cy.C.q admit.ad bo.pos.l.j.sed ꝯriũ est verum,φ hac vna oratione tres clausule includãtur.tex.est insti.de satis.in pn,ꝛ magis expressum habetis.j.de preto.stip.l.ij.ꝛ ita t3 Cy.ꝛ est ipsa veritas.ꝛ adde qd no.Dy.j.de ver.obl.l.cõtinu9.§.cum quis sub hac.ꝛ vide per Cy.q qualiter punif in criminali ille qui promittit aliquẽ repꝛesentare ꝛ nõ repꝛesentat.In glo.mag.ibi,tunc demõ.no.mirabilẽ gl.φ de natura ratihabitionis

8 est φ non trahif retro nisi qñ actus fuit inualidus a prin.tunc nõ retro fingit vt actũ roboret.sinaũt act9 erat validus p se ratihabitione non trahitur retro.non ob.j.de pign.l.si fund9.§.j.qꝛ etiam ibi ex ratificatione augef effect9.non põt augeri vbi non porrigif retro.ꝛ aduerte mirabile,qꝛ illa gl.vult φ lex l3.j de iudi.nõ habeat locũ in defensore ex parte rei.sed hoc nõ est verũ,vt.j.de exce.rei iu.l.si mater.§.hoc iure. ¶ In ea.gl.in ver.porro.adde hic.ꝛ vide qd no.j.de procu.l.que omnia in princi.

8 ¶ Retro.vi d h do.Alex.d imo.ꝛ adde Fel.j.c.sicut.de simo.ꝛ eũdem Bal.in.l.si.in.j.colũ.C.ad maced.vbi ponit octo fallẽ.

Additio Baldi.

Iulianus ait. Uide in Spe.de acto.§.l3 pone φ lis.ꝛ in Spe.d defenso.e.§.l3 pone legisti.no.in gl.pone casu3.in §.vbi φ factum.Hot.φ ratihabitio non confirmat id qd per se ꝛ pcile t3.qꝛ nõ pẽdet a voluntate ratificantis tunc,s3 bñ confirmat id qd non t3 nec tenef.Preterea est terti9 casus in quo non t3 tenetur nec tenere pt.ꝛ tunc per ratihabitionem nõ confirmatur.ꝛ no.plene extra de of.dele.c.prudẽtiam.per.d.In. ¶ Itẽ qñq3 actus cõfirmans nõ trahitur retro.vt.j.cõmu.pd.l.n,ꝛ est rõ qꝛ act9 confirmatus non erat gestus nomine cõfirmãtis.bñ confirmatur magis,qꝛ cessat impedimentum φ ex alia causa que retro se trahit vt habeat oculos retro.

1 ☞ Heres institutus sub conditione,non cadit a iure suo,occupando bona propria authoritate.

Inter omnes. Institutus hereditatẽ possidens cauet substituto vulgari de bonis restituendis in casu ẽt vbi substitutus nõ vẽdicet sibi locũ.h.d. ¶ In text.ibi,possidẽte.ve

1 authoritate ppria,vel authoritate iudicis. ¶ † Et no.φ heres istitut9 sub ꝯditiõe ñ cadit a iure suo occupãdo bõa iteri ppria authoritate.In tex.ibi.adeũtẽ.no.φ illa dꝛ directa substitutio ex qua substitut9 põt hereditatẽ adire. ¶ In text.ibi.ꝛ plerũq3 qd dixit i substituto vulgari extẽdit ad casus similes. ¶ In gl.j.ibi interrogatos.no.ergo verbum vniuersale restringi.ꝛ facit ad dictũ testis qñ loquitur hyperbolice vl nimis vniuersaliter. ¶ In gl.q incipit,sc3.ibi.l.rephendit.tu dic φ non debet cauere de restituẽdo precise.vt in contrario.sed cum modificatione ꝛ temperamento.l.si hereditas defertur substituto,sic,vt hic.

Additio Baldi.

Inter omnes. Uide qd p hãc.l.determinat spec.in titu.de testamentis.§.i.in ver.quid si quis est instit.sub.cõdi.ꝛ vide qd no.in.l.j.C.de tabulis exhibendis.

Si filius. Etiam coniuncta psona vel cõiunctissima veniens ad defensione3 d3 satisdare iud.sol.h.d. ¶ In gl que incipit φ non ibi,erit hodie.tu dic φ aut pr non est legitim9 administrator,ꝛ idẽ hodie ꝛ olim,aut est legitimus administrator rõne vsufructus ꝛ tunc,aut venit vt legitimus administrator ꝛ nõ satisdat,vt.C.de bo.ma.l.j.aut venit simplr tãφ cõiũcta psona nõ p interesse vsufruct9 tũc satisdat.ꝛ ita loquif hic.sic ergo pr d3 esse cautus vt eo noĩe veniat quo noĩe sibi vtilius est venire.ꝛ facit.j.iud.sol.l.iij.§.si tñ.ꝛ vide Dy.in.c.ratũ.de reg iu.lib.vj.ꝛ facit.j.de mino.pater pro filio fm Iac.bu.tene menti.

Additio Baldi.

Si filiusfa. Uide oĩo Dy.in.c.rati.d re.iur.lib.vj.ꝛ adde qd no.Inn.de §bo.sig.cum inter.not glo.quid ad hunc.in ver.res p lata ad obligandum.qd si ad deliberãdũ.dic idẽ.j.de accepti.si accepto. ¶ Itẽ qd in soluere iudicatũ:dic idẽ.vt,l.iij.§.incertã.de pto.stip.S3 alij dñt vt Ia.de ra.φ tũc non continet tres clas.Nã pl9 importãt ista §ba ex instõne φ sit eorũ ppria significatio.ergo a forma §borũ non est recedẽdũ sicut hr in simili extra de baptismo.c.ij.per ineternum dic aut interponif ex mandato ptoris mortui ꝛ cõtinet tres clausulas aut nõ ꝛ nõ cõtinet nisi φ verbũ sonat.qꝛ tũc pretor interpretatur ¶ In gl q incipit φ nõ habuit.in §.q est ꝯ hic veniebat vt cõiuncta persona non vt legitimus administrator.fm Ia.bu.

1 ☞ Tripliciter aliquid dicitur possideri.
2 Possessor immobilium,qui non tenetur dare fideiussorem,an tenetur promittere cum iuramento.
3 Patris possessio,an prosit filio.
4 Non possidens immobilia,an sit idoneus fideiussor.
5 Possessor immobiliũ,an intelligaf,q d3 recipe annuos reddit9.

Sciendum. Diuidif tota.l.nra in duas ptes principales.In pria pte ponif qdã regula seu qdã dictũ traditiuum regule.Scdo ponif interptatio ꝛ declaratio ipsius rubrice.Scda ibi possessor aũt. ¶ Et ad euidentiam huius.l.pmitte quãdam diuisionẽ possessionũ alia est §a ꝛ interptatiua.alia vera nõ interpretatiua,alia interpretatiua ꝛ nõ vera:possessio vera ꝛ interpretatiua est illa qñ dñs,vel quasi dñs possidet:possessio vera non interpretatiua est illa,qñ vsufructuarius possidet:possessio interpretatiua ꝛ non vera est possessio quam habet vxor in fundo dotali.ꝛ loquor quoad materiam nostre.l. ¶ Scdo premitte φ possessio alia plena:scilicet quando concurrunt in eodẽ possesso,possessio ciuilis ꝛ naturalis.alia semiplena:puta ciuilis tñ.ꝛ ista non est dignior.vel naturalis tñ.ꝛ ista quia minimum

1 iuris h3 non est ita efficax. ¶ † Tertio premitte φ tripliciter aliquid possidetur.Primo possidetur aliqua res pro suo id est cogitatione dñij.Ita exponit tex.C.d fur.apõ antiquos.Scdo possidetur pro alieno.ita dicit tex.j.de vsuc.pignori.Tertio possidetur mixtim pro suo ꝛ alieno.vt res dotalis,probatur infra ea.l.§.creditor.ꝛ.§.si fundus.ꝛ est quedã possessio predonis ab omni iure abstracta.vt.j.de noxali.l.non solum.ꝛ ille differentie non respiciunt substantiam possessionis,sed effectum,vt infra de acqui.pos.l.iij.§.ex contrario. ¶ Quarto ꝛ vltimo premitte φ triplex est ius.Quoddam est ius rei vt directum dominium,vtile dñium ꝛ quasi dominium:qd ventilaf in publiciana.Quoddã est ius in re,vt ius hypothece ꝛ iura seruitutũ.vñ ẽt vsufructus formalis cum sit seruitus nõ dicitur pprie ius rei.sed ius in re.Tertium ius est ad rem.vt infra ead.l.§.diuersum.H omnia hac.l.includũtur.si qs subtiliter intueatur ꝛ breuiter.Et hoc dicit:Possessor immobiliũ qui possidet vere.vel interptatiue tantum,nõ satisdat de iudicio sisti possidens vere tãtum.sed non huius.l.interpretatione satisdare tenef.an autem possideat nec ne ante lit.cõtes.nõ post inspicif.h.d.tota ista.l. ¶ In pn.huius.l.no.φ reus q possidet immobilia non tenef satisdare d iudicio sisti. ¶ Sed opponitur ꝯtra istud quatuor modis.Primo de auf.offeraf.C.de lit.cõtes.vbi dicif qd reus tenetur satisdare.Sol.dicit gl.illa auf.distinguitur per hanc.l.ꝛ sic iura

vetera

vetera interpretantur iura noua distinguēdo ipsa.idē no.in aut.de exhi.reis.§.sancimus.⁊ vbiqꝫ tꝫ hoc gloss.⁊ docto. ¶Ex quo no.ꝙ statutum precedens interpretat̄ reformationē subsequentes. ¶Querit hic Bar.quid si in.l.noua apponat̄ hec cl'a non obstāte aliqua alia.l.vtrū per istā gn̄alē cl'am impediat̄ quominus incipiat interpretationem ab alijs legibus.⁊ alleg.ipse glo.ord.in aut.de here.ab intest.in princi.⁊ hoc est verum,q alias interpretationes recipit saluo qd nō recipit interpretationem derogatoriam.iuxta not.s.qd quisqꝫ iur.l.iij.§.si is pro quo.⁊.C.de test.aut.hoc inter liberos.cum si. ¶Scdo opp.de.l.neqꝫ.§.a dn̄o.de incen.rui.nauf.so.ibi est spāle.q naufragium passis tāquā nimis afflictis iura multū fauēt.⁊ etiā propter delictū aduersarij.vt.C.de naufr.l.de submersis.li.xi. ¶Tertio op.extra gl.de.l.de die.§.quidam.s.eo.Sol.vt ibi no.s.eo.l.Julianus.in fi.magne gl. ¶Quarto ⁊ vlti.op.s.eo.l.de die.§.plane si misso. So.istud est propter precedētem contumaciam.nam contumacia aggrauat conditionē rei.⁊ etiam si possideat immobilia nō tn̄ recipiet tenutā nisi satisdet.vt no.in aut.de exhi.reis.§.si vero etiā quidā.⁊ no.hic quatuor casus.interdū nō precedit cōtumacia vel missio,⁊ tunc loquit̄.l.nr̄a.interdū p̄cedit ꝯtumacia, nō tn̄ tūc missio loquitur.C.de iu.l.sancim⁹.interdū p̄cedit missio,nō tamē contumacia.tunc loquit̄.s.eo.de die.§.diuersum.interdum p̄cedit cōtumacia ⁊ missio.reus venit ad recuperationem tenute.vt.s.e.l.de die.§.plane.q̄ verba sunt no. ¶Quero p mo de qua satisdatiōe hic loquit̄,rn̄det gl.de satisdatione iudi.sol.nā satisdationem iu.sol.nō p̄stat suo noīe ꝯuētus.vt insti.de satisd.§.sed hodie.bn̄ dicit gl.in cā ciuili,sed in cā criminali regula est ꝙ quilibet conuentus satisdat.vt.j.de custodi.reo.l.si quis reum.fallit in quibusdam personis priuilegiatis.vt.C.de
a digni.l.quoties.lib.xij.Item fallit in mulieribus[a] que pro pecuniaria accusatione nō possunt detineri inopia fideiussoris.sꝫ re
2 laxantur iuramento suo.vt.C.de custo.reo.aut.nouo iure. ¶† Scdo q̄rit gl.vtrū possessor immobiliū q nō tenet̄ dare fideiussorē teneatur saltem p̄mittere cū iuramēto.⁊ gl.dt ꝙ sic.j.e.l.§.fi.C.de digni.quot.nam si priuilegiata persona iurat vt ibi.ergo multo fortius psona non priuilegiata.ad idē insti.de satisd.§.sed hodie.⁊ in aut.de exhib.reis.§.si vero.etiam.quidam doc.dicunt hic ꝯtrium,q cū nō repiat̄.l.cautū ꝙ cogat̄ iurare de iudi.sisti.nō debeat ad hoc cogi per iudicē.vt.C.de col.illam.nam poneretur in maximo periculo,q si denegeret,lꝫ nō haberetur pro cōfesso.ad plenū tn̄ est orta ꝯ eum p̄sumptio.vt.d.§.si vero. Itē q efficeretur infamis ⁊ dignitate priuaret̄ si quā haberet. vt.d.l.quoties.facit qd no.j.de infami. Lucius.preterea cum possessio immobilium succedat loco satisdationis satisfactum est legi eo ipso ꝙ possidet immobilia.ar.j.de carb.l.de bonis.§.qui pupillo.⁊ hoc credo verum lꝫ tex.in.§.hodie.insti.de satisd. videatur hoc cōmittere arbitrio iudicis.qd ēt satis dici posset. ¶Tertio querit gl.vtrum pro vili cespite terre,vel pro vili domuncula quā re⁹ possideat euitet illam satisdationē in cāis ma
b gne quantitatis.⁊ determinat gl.ꝙ nō,[b] dicens ꝙ res possessa debet esse ꝯmēsurabilis ad id qd petit̄,sicut em̄ fideiussor datur idoneus p rei qualitate.ita ⁊ possessio dꝫ esse idonea pro rei qualitate.⁊ illa est opi.Jo.⁊ gl. Moderni docto.dicunt ꝙ non opꝫ ꝙ possessio sit ita ꝯmēsurata,sed sufficit ꝙ sit talis ⁊ tanta, ꝙ cesset suspicio fuge.qd arbitrio iudicis relinquitur ꝙ satiscredo bn̄ dictū.⁊ dicit hic.Bar.ꝙ ois reus q non possidet immobilia p̄sumit̄ fugitiuus,q reorum est fugere,fm eū qd multū facit ad iuramētum eorum q iurant aliquē suspectū ⁊ fugitiuū,q vr̄ iurās habere intentionem fundatam eo ipso ꝙ debitor non possidet imobilia,vl' possidet nimis pauca.alibi tn̄ vr̄ notari ꝙ suspicio fuge est p̄banda per indicia fuge.vt.j.de priuil.credito l.si creditores.⁊ id dictū Bar.restringendum est inquantū dicit ꝙ presumitur fugitiuus ad necessitatem satisdandi iudic.sisti. non ad alios effect⁹,puta ad capturā persone,q ibi suspicioni actoris debent esse iuncta indicia fuge.⁊ in hoc multum ponderatur qualitas persone.vt dixi.s.eod.si fideiussor.§.fi. ¶Extra gl.quero aliqua.Prio vtrum quis debeat possidere immobilia in loco iudicij.an sufficiat alibi text.j.ea.l.§.possessor.non bene aperit,sed gl.ordi.dicit qd illa possessio dꝫ esse in loco iudicij vt. C.de pre.agen.in.re.l.fin.lib.xij.vbi est gl.no.per quā infert ad similem q̄onem qd dicit̄ excussio legitime facta,lꝫ non sit facta de bonis positis extra territorium,q possessio illorum bonorum non representat debitorem idoneum in loco iudicij preterea sicut non est excutiendus reus alteri⁹ domicilij,ita nec arguendo de personis ad res.vt.C.de fideius.aut.presente.qd tene menti.
3 ¶†Quinto in hoc p̄nci.quero vtrū possessio patris prosit fi
c lio.[c] ⁊ vr̄ qd non,q filius nō possidet,nec vere nec interpretatiue.nā viuente p̄re nullū ius hꝫ vt.l.j.C.sed impuberi.de col.bo. nec fieret executio in rebus patris.vt.s.qd quisqꝫ iu.l.iij.§.si filius.⁊ hoc tꝫ Guil.de cu.vn̄ fm eum diuitie patris nō reddūt filiū nō suspectū.qd facit ad iuramentū suspecti debitoris,d quo s.dixi,lꝫ contra Guil.est glo.ord.de qua ipse nō fuit recordatus nec aliquis qui allegat hāc.l.fi.C.qui etate.l.ij.libro decimo.vbi gl.dicit ꝙ quicquid est in estimo patris itelligitur esse in estimo filij.⁊ fm istud estimū fingit̄ filius muneribus ⁊ oneribus.⁊ sic si dicit statutum qd nullus possit esse prior nisi habeat in bonis mille libras ꝙ castrum p̄ris patrocinat̄ filio.illa est no.gl.sed illa gl.loquit̄ in muneribus publicis nō in priuatis debitis.⁊ sic
4 nō ob. ¶†Alterius q̄ro vtrū ille q nō possidet imobilia sit idoneus fideiussor ⁊ dic ꝙ nō.q ille q nō est idone⁹ principalis nō est idoneus fideiussor.vn̄ scholaris forēsis p scholari forensi nō est idone⁹ fideiussor.vt in aut.de exhi.reis.§.susceptor.vbi ponit illa verba ad literam. ¶Ultio in isto prin.Quero qd de annuis redditibus vtrū ille q dꝫ recipere annuos redditus intelligatur immobiliū possessor.qdā dn̄t ꝙ sic.vt.C.de secū.nup.l. hac edictali.§.is illud.⁊.C.de sa.san.ec.aut.iubem⁹.⁊ in aut.de nō alienā.§.vult em̄.in ꝯtriū vr̄ q vsufructuarius percipit fructus annuos.tn̄ nō censet̄ possessor,vt.j.ea.l.§.eū vero.Guil.de cu.dicit ꝙ aut isti reddit⁹ annui debent̄ actiōe psonali.tūc non censetur possessor.vt.j.ea.l.§.diuersa.C.quorū bonorū.l.fin.aut debētur actione reali.tūc cēsetur possessor.exēplū extra.de acc. querelā.⁊ facit qd not.j.de peti.her.regulariter que verba sunt satis subtilia:sed do.Cy.alibi non approbat:q dicit quod in actionibus psonalibus nulla cadit possessio xa vel interpretati a
ua.vt ipse no.in.l.si certis annis.C.de pac.⁊ ad.c.querelā.respōdet aduersus querelam,opus est querela secundum Jac.de ra. qd tamen est temerarium dicere.

Possessor. Hic interpretatur regulam respectu locorum.

Sed ⁊ qui. Hic interp̄tat̄ regulā possessorum.In tex.ibi intelligit̄.i.interpretat̄ ⁊ sic no b
mē possessionis absolute p̄latū refert̄ etiam ad solā naturalem qn̄ dominium vtile est cum possessione coniunctum.⁊ no.

Item qui. ¶In text.ibi.solam idest nudā.⁊ no.hic nomine possessoris significari eum q tm̄ ciuiliter possidet.⁊ facit ad statutum quod dicit si quis dānum dederit in possessione alterius. Bal.

Eum vero. ¶In tex.ibi.nō est interp̄tatiua.vere em̄ hꝫ naturalē possessionē rei.vt.j.de acqui.pos.naturaliter.Itē habet quasi naturalem ⁊ ciuilē pos c
sessionem iuris sui.vt.j.quib.ex cau.ma.l.ait pretor.§.Item ei: hec ergo est vera possessio.sed non interpretatiua.

1 ☞ Possessio dicitur duplex.
2 Per primum decretum non transit possessio.

1 **Creditor.** ¶In tex.ibi,non est,interp̄tatiue. ¶In tex.ibi,hꝫ:scꝫ vere. ¶†In gl.sua dic ergo mō dic ꝙ duplex est possessio,vera q̄ in substantia possessionis cōsistit:⁊ interp̄tatiua q̄ effectū cōcernit quoad verā possessionē possidet creditor,quoad interp̄tatiuā.dic vt i gl.sequitur.
2 ¶†In ea.gl.ibi,cā rei seruāde.q per primū decretū non transit possessio:sed custodia.vt.j.de acq.pos.l.iij.§.genera. ¶In ead.gl.ibi possidet,tn̄ quoad veritatē.Guil.de cu.C.de prescri.xxx.anno.cum notissimi.distinguit inter rē mobilē.dicit em̄ qd in re mobili creditor hꝫ plenā possessionē pignoris:sed in immobili hꝫ tm̄ naturalē possessionē.in re em̄ mobili ciuilis possessio naturalē sequit̄.vt.j.de acq.pos.l.rē q̄ nobis.⁊.l.si rē mobilē.secus in re immobili scdm Guil.sed hoc falsum est.adde tn̄ ꝙ vno casu creditor iterp̄tat̄ plenarie possidere.s.qn̄ non est spes solutionis ⁊ recupatiōis rei vt.j.de le.iij.l.q hēbat.i prin.que.l.est not.

Si fundus. ¶In tex.ibi eligunt̄ iterp̄tatiue vere em̄ vxor nō possidet.vt.C.sol.ma.l.dotis.facit qd no.C.mā.l.iij.⁊.C.de mulierib.⁊ in q̄ lo.l.j.li.x.adde tn̄ vnum ꝙ lꝫ marit⁹ sol⁹ vere possideat rē dotalē.tn̄ q̄ad mūera publica dos sepat̄ a certis bōis viri.⁊ p se censet̄,nec est ponēda in estio viri simpl'r.lꝫ tāq̄ res dotalis,cū illa adiectione,ꝙ sit dotalis.vt.j.ad muni.lucius.§.idē rn̄dit.constante,vbi est text.no.

Diuersa. ¶Not.qd aliud est possidere.aliud ius ad possessionē habere:⁊ hoc est qd dicunt cañ. qd aliud est ius in re.aliud ad rem.

1 ☞ Possessio administratoris quādo patrocinatur domino.
2 Tutor dicitur idoneus licet non possideat immobilia.

1 **Tutores.** ¶†No.mirabile qd possessio administratoris p̄rocinat̄ dn̄o qn̄ administrator ip̄e ē in iudicio noīe dn̄i.⁊ est rō,q cessat suspicio fuge secūdū Bar. ⁊ alios. ¶In gl.j.ibi,executio sn̄ie.nos nō loquimur hic de satisdatione iudi.so.sed iudi.sisti.in qua p̄pter contumaciam tutoris posset fieri executio in bonis tutoris.iuxta no.in.l.j.§.si procu.supra si quis ius di.non obtē.⁊.l.q solidū.§.etiam.de le.ij. ¶In ea gl.ibi alij dicunt diuinatio est.tamen est pulchrum dicere. ¶In eadē glo.ibi executio sententie.istud nihil est.q lꝫ non patiatur executionem sententie.patitur executionē sue satisdationis.vnde inhereas regule qd ois q venit noīe alieno satisdat,nisi sit legitime releuat⁹ ab onere.vt insti.de satisdatio.§.si vero aliquis.vel nisi sit releuatus a iure.vt dixi.s.eo.l.filius.

a ¶In mulierib⁹.adde ange.are.in trac.malefi.xv.si deiussit.ij.col.

b ¶Qd nō. Et h idem dic si possidet in loco piculoso vl' ruinoso.bar.in.l.ij.sol.ma.et Alex.hic.

c ¶Filio.de quo late p d.alex.hic.

2 ¶ In eadem glo.ibi in fi. ¶ No. ergo q tutor est idoneus licet nō possideat immobilia.vñ possessio immobilium nō est de substantia tutele.⁊ adde qd no.de iure do.l.mulier,

Si fundum. Etiam appellatione pēdēte victus intelligitur possidere. h.d. In text. tu ibi sūz vt p hoc ī alia cā exigētē satisdationē de iu.sisti. In tex. ibi ⁊ recte hic rñdet.in text. ibi possideo.⁊ pēdēte appellatione nō pōt mihi possessio auferri.vt.j.de admi.tu.l.chyrographis.§.fi. ¶ In gl.⁊ est rō ibi nec cōdēnatus vr. lz pro snia psumat p sumptione hōis nō iuris ex quo est appellatū. vt infra de euic. l.herennius.§.gaia. ¶ In ca.gl.ibi.l.si idē.§.fi.dic vt ibi. ¶ In ea.gl.ibi rñdeo idē no.q lz deferatur appellatio.non tñ videtur deseri possessio,qd est no.dignū. ⁊ verū in rebus corporalibus: sz secus est in quibusdā incorpalibus in quib' nō cadit nisi iuridica possessio.vt not. Inn.extra de concess. preben.cū nostris. ¶ Adde quidam doctores reprobant glo. q lz duret possessio tñ iste est pdo.vñ possessio non dz ipm releuare.argu.j.de noxa. l.non solū.sed pro glo.facit qd licet sit predo tñ hz plenam possessionez,nec pōt sibi fieri q̄stio dñij nisi a dño.vt not.j.de cōdi. inde.l.inde,§.fi.⁊ arg.j.de do.vt mihi donares.⁊ facit.j.de euic. l.habere licere.qd credo verius. Bal.

Possessor. ¶ In tex.ibi ipo cautionis.s.interponēde.hec enī qd cū sit pparatoria indicij nō cadit nisi añ lit.contest.⁊ hoc vult iste.§. ¶ In tex.ibi.vēdidit bonafide.⁊ p hoc sol.dñiū de dilapidante. q dilapidatio non est sine culpa.vt no.in.l.j.§.exigit.de secū. tab. sed venditio pōt fieri bonafide. ¶ Not.in hoc.§. q cessante cā nō cessat effectus retro consūmatus. ¶ Scdo not.q pparatoria indicij non pñt disputari post litē cōtest.facit.C. de pc. ita demū.3.ead.de die.§.si seruus. ¶ Tertio ⁊ vltimo no. q eadem regula est contrariorum.

Additio Baldi.

Sciendū est. ¶ In text. ibi eorum,vide Cyn.C.de secund. nup.hac edictali.§.is.ver. illud.⁊ vers. precario.vide.j. de fur. cū q.§.is q pcario. In tex,i ver.creditor.vide Inn. vt lite nō cte.qm fre.§. vltimo. ¶ In gl.q̄ incipit secūdū quosdam.vide in text.ver.si fundū. vide not.C. de manumis.vide in Spe.de cen.ver.fina.Si vir est in bāno,an sit alendus de rebus dotalibus.vide in spec.de do. inter vi.⁊ exorē.§. formatus.ver. quid si vir est in banno. ¶ In glo. hec litera.versi.possidet.hoc verum in re mobili,vbi distinguitur inter naturalē ⁊ ciuilez possessionē: q possessio est vilis ⁊ adiecta sed in re imobili dñs possidet ciuiliter creditor naturaliter:vt pbatur p Gu. in.l.cuz notissimi:qd nō plz:q hypothecaria possessionē aduocat vt.j.de euic.si cū vēditor.ergo multomagis spontanea traditio. ⁊ hoc inspecta virture sz ficte bñ posset debitor quoad qd ⁊ hoc sentit tex.in.l.cū notissimi.§.j.in ver.imaginē. In text.ibi fundum. hoc pbat:q qui negligit litem nō perdit possessionē. facit.s.de statu ho.l.seruus in capitali iudicio.Sz qd de negligēte ipsam possessionē.vide p Inn. de elec.c.querelā. ¶ In glo. dñt quidā ⁊ de seruis non ordi.c. de seruorū. ⁊ de resti, in integ.cū venisset. Ibi oīno videas.⁊ de cōces.prebē.cū nostris.⁊ p archi.lxxxi.distin.si quis acceperit:⁊ de cohā.clericorū ⁊ mulie.c.sicut ⁊ expte de arb.G.⁊ ideo ver.pro. Bal.

1 Periurus non dicitur,qui iuris authoritate deierauit.
2 Casus in quibus iuramentum non obseruatur.
3 Debitori iuramentū cōtēnere nō lz,ppter creditoris peccatuz.

1 **Qui iurat.** †Nō dicitur periurus q iuris authoritate deierauit.h.d.hm gl,pone exēpluz in eo qui iurauit cōtestari litē die dominica:⁊ ppter ferias deseruit iuramentū. nā ille non est periurus legis interpretatione.dicit tñ gl.q est periurus re vera:⁊ ex hoc sequeretur q in foro penitentie iniungeretur penitentia de periurio.adde casus in quibus iuramentū nō opz obseruari. ¶ 2 † Primus casus est rōne impossibilitatis vel turpitudinis: vel quia vergit in dispendiū salutis eterne[a] ipsius iurantis,vt pbat in aut.scenicas non solū.in prin, ⁊ de re.iur.non est obligatoriū.facit extra de iureiu. quēadmodum.vnde dicit Inno.in quodam loco q si aliquis iurauit tenere aliquam credentiam:⁊ tenere illam credentiam vergit contra salutem publicam, quia tunc tenere illam credentiam est peccatum. ⁊ sic vergit in dispendiū anime ipsius iurantis qd illa credentia potest releuari. Scdo potest iuramentum sperni ex defectu cause vel cōditionis tacite.vt.C.de nō nu.pec.l.si.vel q aduersarius non seruat promissa vt in.l.quero.§.inter locatorem.j.de loca. Tertio pōt sperni propter nouum casum cōtingētem culpa aduersarij vt extra de iureiu. c. quēadmodum. Quarto potest sperni rōne erroris ⁊ ignorantie ⁊ iuris sui vt infra de transactio.l. cū aquiliana.⁊ nota.per Cy.in.l.ij.C. de rei vend. ⁊ extra de emp.⁊ vendit.c. cum causa. in nouella. Quinto potest sperni rōne metus[b].vt no.in.l.ij.C.q metus cā.⁊ hoc fm.l.secundum cano.requirtur absolutio fienda per superiorē vt extra quod me. causa abbas. Sexto potest sperni iuramentū qñ lex expresse reprobat iuramentum ⁊ prohibet iurari.vt.l.si quis inquilinos.§. fi. de,leg.j.vñ fortior phibitio est,si statutum prohibet minorem contrahere ⁊ iurare,q,tunc non valet iuramentum quam si phiberet contrahere tantum.vt in aut. sacramenta puberū.Septimo ratione iuris superioris.vt.j.ad munic.de iure. ⁊ extra de iureiuran.c.venientes.ex hoc apparet q submissiones terrarū quandoqz fiunt cum iuramentis ⁊ non valent in preiudicium iuris superioris. Octauo ratione contractus simulati. tutius tamen est q petat relaxatio iuramenti corā epo, quia in dubio cōtractus nō presumitur simulat',vnde cōtrauenies in dubio psumeretur periurus. ⁊ sic repellendus. consulo ergo q primo petatur relaxatio iuramenti, licet glo. iuris ciuilis simpliciter dicat q iuramentum nō nocet.C.plus valere qd agit.l.emptione.⁊ illa iuramenta sepissime apponuntur in venditionibus q re vera fiunt loco pignoris. ¶ 3 † Ultimo scias q ppter peccatum creditoris non licet debitori contemnere iuramētū, sz potest petere relaxationem. vt patet in causa vsuraria. extra de iureiur.c.debitores.vbi aūt nullus vertit peccatū creditoris, lz iurans enormiter ledatur,nō pōt peti relaxatio. vt in.c.ij. de pac. in.vj.⁊ de iureiur.c.mulieres. ⁊ adde ⁊ oīno vide qd no. Inno. extra de elec.c.venerabilem.

¶ Additio Baldi.

1 Minor quando dicitur periures.
2 Periurus,an repellatur a iuramento honoris ⁊ oneris.
3 Periurus:an repellatur a beneficio.
4 Periurus,an repellatur a testimonio.
5 Periurus,an admittatur ad agendum pro ecclesia sua.

Qui iurato. Vide oīno Cy.C.de spōsa.l.si.in vltima qōne.vide Inno.extra de iureiuran. debitores. ⁊. c. querelam serui.⁊.c. quanto.et de ele.venerabilem.ad fin.Item de immuni.eccle.qm plerīqz.in fin.vide de impetratione iuramenti,dic vt extra de constitu.ex literis.de extorsione iuramenti.dic vt extra de renun.cum inter. ¶ In text.in versic.quid nunquid ius ciuile possit statuere super iuramēto,videtur quod sic,vt hic cum simi. Sol.aut ius ciuile impugnat iuramentum per rationem concludentem ō iure naturali vel diuino.⁊ tunc potest.aut per aliquam suam fictionem que non concludit peccatum si seruetur iuramētum ⁊ tunc non potest. Ray.⁊ Barto.in commento,l.omnes populi. ¶ In tex.in versi.iuramento.vide quod no.j.ō regu.iuris. non videtur.§.qui iussu.in versic.indicio,vide omnino in Spec. tit.ij.§.nunc ostendendum.ver.xxiiij.⁊ ver.se.in ver.periurasset, iuramentum non tollit defensionem iuris.ad qd hic al. ¶ In gl. non compelli.in ver.satisdationis. ¶ Not.q possessio immobilium non facit quem non presumi suspectum,nisi sit pro qualitate rei petite. ¶ In text.ibi,in versic.hec vide omnino quod not. Cy.C.si contra ius vel vti.pub.l.fin.q.iiij.vide quod not.in.c.pastoralis.in glo.per hanc literam.de re iudi.in cle.⁊ in.l.ij.C.quod met.causa.per ac. ¶ In text.ibi,deseruerit.vide Cyn.in aut.sacramenta.j.op.Si quis iurat aliquid ⁊ vult contrauenire ⁊ agere penitentiam ō periurio,an audiatur.vide per Archip.viij.di. que contra mores. ¶ In gl.hic,vniuersalem.vide etiam omnino quod no. Archi.xix.dist.in memoriam.in prin.ats non intelliges. In versic.prefato deseruerit.vide omnino Archi.vj.q.iij. quod bene.vide quod no.C.de vsuris.aut.ad hoc.in mag.glo.⁊ eo.tit.eos.§.illos.in glo.vt.j.an ille qui iurauerit non venire contra possit agere,vt aut cōtractus iustificetur,aut rescindatur no. C.de rescin.ven.l.ij. ¶ 1 An minor qui iurauit simpliciter non venire contra,intelligatur iurasse non contrauenire rōne minoris etatis,nec alia de causa.no.idem.d.l.ij. ¶ An sufficiat iuramentum spāliter implere.no.Archi.xi.q.fin.antecessor.vide Archi. xij.q.ij.longinquitate.in fi.de iuramēto assertorio ⁊ pmissorio.⁊ an met' excuset a piurio[c]. An papa dispēset in iuramento[c].xv. q.vj.c.authoritate.per Arch. An capitulū possit venire cō snā cōstitutionem iuratā.xij.q.j.certe.ac. 2 An piur' †repellat a iure honoris ⁊ oneris.xxij.q.v.puuli.in fi.p Arch. 3 An piur' †repellat a bñficio[d].Dic.xxij.q.v.iuri.per Arch. 4 An periurus repellatur a testimonio[e],ea.q paruuli.p Archi.C.de fid.instr.l.ij. parat. 5 An periurus admittitur ad agēdū p ecclesia sua.dic q sic,vt no.Archi.iiij.q.vlt.oībus. An periuriū probetur per scripturam,est casus.C.de reb.cred.l.fin. An periurium probetur per lapsum termini,no. Inn.extra de accu.super his. An iuramētū extēdatur ad alia capitula.xxij.q.ij.ne quis.per Archi. An iuramentum ō re turpi sit ipso iure nullum. An per exce.xxij.q.iiij.est excep.per Arch.quando possit quis venire contra iuramentum.ea.q.qui sacramento.per Archi.Quid de iuramento per metum extorto.ea.questione inter cetera.per Archidia.an ratihabitio faciat quem periurum.eadem causa.⁊.q.v.qui compulsus.per Archi. tot sint iuramenta quot res.xxij.q.iiij.inter cetera.per Archid.

¶ Siex

a ¶ Eterne. vide plene Feli.in.c.si vero.i.j.colū.i ver. gl. ij. cū X.se. de iureiur. vbi ētqd ō iuramēto ī dānū salutis corporaliter.⁊ qd si obligat ad veniale,⁊ qd ō iuramēto vergēte ad peiorē exitum.

b ¶ Metu'. adde Feli. in.c.si Xo. de iureiur.

c ¶ In iuramēto.Adde q lz ad solū papā ptineat dispēsatio iuramēti licitū tñ eps tale iuramētū commutare potest: vt si qs iurauit ire ad Sāctū Iaco. pōt cōmutare vt vadat ad sepulchrū. ita Fel.in. c.debitores de iureiurā. circa fi.

d ¶ A bñficio.Sz nū qd sit ipo fctō remotus a bñficio, aut vero p sniaz remouēd' vid tu Fel. in.c.querelam.ō iure iur.circa ī X. In tex. ibi remouētes.⁊ an ⁊ qñ nō solū pūat eo bñficio p q piuriuz cōmisit sed ēt oībus alijs,⁊ sit inhabilis perpetuo ad bñficiū suscipiendū: vide p enz in ca. tua nos.iij.col fi.e o.ti.

e ¶ Testimonio.vid fel. i.c. ex pte. ō testi.⁊ in capi.p tuas.ō simo. circa fi.

Rubri.

¶Si ex noxali cā agatur.quēād caueatur.

1 ¶De facto rei,ius actoris detrimentum fieri non debet.

2 ¶De triplici interesse.

3 Testis non cognoscens personam,non potest probare factum.

4 Dedici.quare non dant iudicium de cicatrice.

SIquis. Nō fisti pmissus dz in eadem cā fisti qua erat tpe pmissionis i.q̄ ex nouo facto rei ius actoris nō sit fm̄ detrimentius,nec in substantia nec in exercitio.h.d. Diuiditur in tres ptes.In prima edictū ponitur.In scōa exponit tā p vocabulor expositionē q̄ per exemplorum positionē.Tertio ponitur q̄dā relatio.scōa ibi.eadē tertia ibi.itaq̄.q durat vsq̄ ad .x.ff si noxe.In illo.x.si.formatur quoddā dubiū q̄ soluit cui q̄tinuat principiū.l.sequentis vsq̄ ad .ff. ablens. ¶In tex.ibi.l.seruū,qr p fūio nō datur actio noxalis.vt insti.de noxa.in fi. Itē publica crimina nō intentāt noxali ter,vt.ff.de .x.b.fig.l.hec stipulatio.loquitur ergo hic tit.de criminibus priuatis.vt no.Bul.in.l pe.ff.e.In tex.ibi tūc tpe promissionis.In tex.ibi,iudicium accipiat.i.donec lis disceptetur q̄ terminet.In tex.ibi.in ea causa enim hic pro vtilitate hue commoditate ponitur sic in materia seruitutum ille dicunt habere cōtinuam causam q̄ cōtinuum afferunt gmodū q̄ vtilitatem.In tex ibi,si qs seru⁹ p qua agebat noxali.In tex.ibi magis.i.verius.

1 ¶†Alo.hic primo inspicit dū tps Jctus. ¶Scōo no.qō facto rei ius actoris nō dz fieri deteri⁹. ¶Tertio no.q̄ ius actoris dz fieri deteri⁹ victiq̄ cōditio actoris est magis grauata nūc,quā a principio.q̄ est,vel qr hz nūc cōtendere cū duriori aduersario vel qr hz tendere in diuerso foro,vel qr ius actoris ex toto est

2 peremptum ppter morā rei. ¶†Quarto q̄ vltimo not.triplex interesse.l.mutationis persone,mutationis fori.q̄ interitus iuris intētan. ¶Opponitur .ff.stud prin.q̄ vī q̄ falsum,hic presuppo nat.l.q̄ hic mota actio possit pmi qr lex dicit q̄ interrūpitur p scriptio p citationem.vt.C.de pīcri.ggg.an.cū notissimi.timore huius contrarij iste tex.intelligit dupliciter.Primo q̄ loquatur in interitu rōne tpis tūc rūde ad Jtū.vt no.j.ti.j.l.j.in prin.q̄ ibi dicā.Scōo qō loquat de actione perēpta q̄ nō potuit pbari,qr nō fuit exhibitus suis testib⁹ q̄ eū cognouissent.si q̄s testes deposuerunt taliter qō nō pbāt tunc exhibet seruus.dicit q̄ nōvī in eadē cā fisti.ita dt gl.no.quā alibi sic clare non habes.ex qua no.tria.Primo qō qñ testis nō cognoscit psonam nisi prius sibi ostēdatur pñaliter qo psona est ostēdēda test.q̄ de hoc habes gl. magis expressam q̄ dz.extra de test.c.cām q̄.facit.ff.de publi.l.cū

3 si eghibuissent. ¶†Scōo no.q̄ testis qui nō cognoscit psonam non potest pbare factū.q̄ post quā attestationes sunt publicate nil relevat exhibere personā.facit q̄ no.C.de iur.del.l.fi.§.finaū dubi⁹. ¶†Tertio no.ex ista gl.quomodo pōt fieri q̄ medici

4 nō dent iudicia de cicatrice ita q̄ infra terminū statutum non appareat si postea appareat nil relevat:vt in illa gl.iudicium enim de cicatrice non pōt dari nisi per oculorum inspectionem,vt.ff.de ferijs.l.h.oñ dicit aspectu atroz ꝛc.qō no. ¶Scōo op.dz hic q̄ hic mota iste seruus pōt alienari contra.C.de liti.aut.litigiose. rūde qō seruus erat hic in solutione nō erat in obligatione.Item hic loquitur in iudicio personali.ibi in reali. ¶Tertio opponit, dz hic qō si est alienatus in hominem alterius fori quod oportet qō actor illud forum sequatur.contrarium,qr potest conueniri vbi possidet.vt no.in.l.fi.C.vbi in rem actio.q̄ in aut.vt oēs obed. iudi.§.q̄ hoc ꝛnsiderātes.So.ibi loquitur in reali hic in personali q̄ eodē modo rūde ad.l.ff.de ind.l.non alias.§ j. ¶Quarto q̄ vltimo opponitur q̄ hz sit facta⁹ alienatio tñ ille qui alienauit tenetur vtili actione noxali.ergo non interest actoris,vt.ff.ō noxa.l.si pluriam.§.fi.So.fm gl.dico qō interest respectu directo que primo intendabitur.Item qr grauata est conditio actoris in onere prōbandi de dolo vel culpa.q̄ sic non ob. ¶Querit glo.primo quid in eo qui nō alienauit,sed habuit pro derelicto,rūdet glo.qō iste videtur alienare.l.occupatione ab alio secuta facit.ff.ō stip.qō seruus.vnde dicit Bar.quod de re donata debet solui gabella si res habetur p derelicta,sic solueret de donatiōe. ¶Secūdo q̄rit gl. q̄ remedijs tenetur ille talis alienās.q̄ dicit qō tribus remedijs. s.ex stipulatione,vtili actione,q̄ actione in factum. ¶Extra colligear.ex illo tex.ad duas.q.prima.q.est cā qō hic dicatur q̄ inspici dz conditio personarum tpe Jctus,q̄ si facta est liga inter duas ciuitates,nō pōt altera ciuitas facere statutū p q̄ cōditio colligatorū reddat deteriorē q̄ esset tpe lige.q̄ hoc tenet Bart.in quadā extraua.henrici quā voluit glossare. Secundo est arg.ad illā gōnē quam ponit Cy.C.qui accu.nō pos.l.si ea.vbi dt q̄ post terminū pōt p̄ducī testes q̄ instrumenta nisi ex mora alia pars sit lesa.mā hoc intelligit fm.l.nostram vbi deterior est facta cōditio aduersarij q̄ esset si testes q̄ instrumenta fuissent producta in termino.si enim non est facta deterior dicitur res integra.q̄ potest admitti quis post terminum,qr iudex potest facere gratiam dilationis.vt extra.de off.delegat.consulait.q̄ facit.ff.de cuictio.l.si rem.§.quidlibet,et extra de electi.c.cū in veteri.de op.legat.l.man cipiorum.q̄ ita communiter tenēt doc.q̄ gloss.ar.in.c.sepe.de .x.b. fig.in cle.q̄ facit C.de temp.in integ.resti.l.petende.§ quod si defensio.q̄.ff.de excu.tu.scire oportet.§.consequens.q̄.l.si cum ipse. q̄.C.de adul.l.fi.

Sed q̄ si noxe. Datio p noxa facta vni nō primit ius aliorum,vñ seruus q̄ taliter fisti tur in eodem statu fisti censetur.h.d.hz intellectum gl. ¶In tex. ibi,noxe dedit alij quā ei cui erat facta pmissio de in.fisti.In tex. ibi cū id est qr q̄ erō Osilū. ¶In tex.ibi cūctis.i.ceteris.In tex. ibi noxa.i.actio noxalis.vt.i.delictum.In tex.ibi caput.ff.Fui In text.ibi seqt.ff.eo p dato noxa. ¶Isto.q̄ noxa capit seqt.q̄ ad h semp allegat. ¶Itē no.q̄ paria sunt dare p noxa q̄ vendere. Itē no.q̄ duo sunt intellectus litere,vn⁹ q̄ Osilius corrigat in rōne nō in dicto,alius q̄ corrigat in vtroq̄.q̄ hic est verior intellect⁹ qr datio p noxa fit bona fide q̄ ex necessitate.vñ excusatur reus. ¶In gl.vult.hui⁹.ff.ubi⁹ Rūde pueniēti.si q̄ si simul veniunt pōt congratificari,vt.ff.ad sil.l.si quis in grauī.§.si cum omnes.

¶Additio Baldi.

SIquis eū. In text.ibi.eadem,cū simile dz in eo q̄ pmittit rē saluam fore. Nam nō intelligit sotū circa ipsam rē,sed exigitur q̄ sit salua stipulatori.i.q̄ sibi satisfiat,q̄ q̄ possessionem habeat.ff.rē pu.sal. fo.l.pe. ¶In .x.ius.vide q̄ no.Jnn.de reseri.eā te. ¶In .x. loco,cōcor de fideicō.si testamēto.§.fi.q̄ sic vbi statutū dt q̄ sit eadē pena in vno delicto q̄ in alio:si in vno non duplicat rōne loci nec in altero,qr quorū est vna q̄ exequata cōditio circa delictum q̄ circa pēnā intelligit exequata etiā circa locū q̄ tps.l.fina.C.de fen.q̄ inter.ar.ff de duobus reis eadē in fin.sed ibi diuersitas loci non inducit variationē in eo qō venit iure actionis hic induceret qr crimē exequatur crimini quo ad substantiam q̄ pena intelligitur exequata ad qualitatē seu locum.ergo cū statutum reputet ista,vt proportionalia nō pōt dt durior rōne loci q̄ sic de facto dicebā.q̄ facit.C.de tēp.in inte.rest.supernacuā.q̄ vide Bul.in.l.ff. C.de fi.inst.vbi oīno vide.q̄ qr differētia penes locum non variat ordinata ad vnū finē sicut est raptus,stuprum.qr rapt⁹ ordinat ad stuprum vel adul.q̄ qr illa que perfectionem iuris reducit ad idem,non dz diuerso iure censeri.q̄ illa verba specialia restringunt gñalia quoad locū:vt.l.nā qō ligni.de.in fi.de pe.leg.l.q̄tra nec inducit diuersitatē penes rōnē in his in qbus est pro ratione voluntas nīsi fit.l.Jnū expressum.q̄ facit.l.j.de rap.vir.q̄ non ob. statu.de pe duplici.er distinguen.qr vbi pena est imposita p verba taxatiua,vt.l.Mevio.§.a me.ō le.ff.cessiat duplicatio.vt l.Lucī⁹.ff.impuderem.q̄ eodē tit.l.si ita scriptum.§.fi.Ibi,noxe.loco.

1 ¶†Tres casus in quibus dominus tenetur precise.

2 Propter instam ignorantiam vel absentiam,secundum decretū restituitur ope restitutionis in integrum.

3 Missus per secundum decretum,an fiat dominus.

4 Judices ad primum q̄ secundum decretum,procedere non debēt nisi citatione premissa.

5 Contumax qui non comparuit,an sit denuo citandus ad audiēdum interponi primum decretum.

6 Amici rei absente,an sint citandi.

7 Missus ex primo decreto,an lucretur fructus.

8 Sed casus,in,quib⁹ s.cōm decretū nō iterponitur,vel differt.

9 Latitatio in scōo decreto,an requiratur.

10 Conditio vsucapiendi an per scōm decretum acquiratur.

11 Citatus per proclamatiam an post scōm decretum possit audiri.

12 Exceptio peremptoria an possit apponi post scōm decretuz.

13 Appellatio an possit fieri in secundo decreto.

SEd alio.§.Si absens. Diuiditur in duas ptes principales.In pma loquitur qñ dñs q̄ veniebat noxali erat pſens.In scōa loq̄ qñ seru⁹ erat pſens,dñs absens.scōa ibi,si si seruus.Pria subdiuiditur in duas ptes.Nā pma loquit qñ dñs fatebat se dēz.q̄ hz tria rōnsa.Scōa qr dñs falso negabat se dēz vt ex⁹ dolum q̄mittebat.q̄ hz duo rōnsa.scōa prime ibi,si vero falso. ¶Item scōa pars principalis subdiuiditur in tres partes,qr in prima pte ꝛsulitur actori in actione instituta.Secūdo ꝛsulitur reo absenti.In tertia parte ꝛsulitur actori actione restituta.secunda scōe ibi,si causa cognita.tertia ibi,ergo.Et hoc dicit Dominus seruo absente noxali conuentus,si se,dñm astruit,pōt vel desistendo cauere,vt iudicium accipere,vel caueret se ius suum cessurum:si vero negat se dñm q̄ de mendacio q̄incatur,pcise tenet.Idem si dolo desīt possidere.h.d.pma pars.seruo presente,dño absente q̄ indefenso, tū legitime citato,interponit primum q̄ scōm decretū .ff.q̄ si dominus restituatur,actio q̄ perēpta erat,et restituit aduersario.Bsecūdo.q̄ sunt octo responsa huius.§. ¶In tex.ibi,competit,scilicet aduersus dñm serui.In tex.ibi,esse.q̄ fic cognoscit bonam fidem,nec mētitur sup.queritur quid iuris enit:q̄ respondet compellandum ꝛc.In text.ibi,in iudicio fisti.vt veritas inquiratur q̄ hoc in casu dubū.In text.ibi,accipere quando certus est dñs

de innocentia: q2 tunc secure pōt ingredi in iudiciali certamine. In tex.ibi, nolite, defendere, q2 forte est certus de maleficio serui. In tex.ibi, exhibiturū.nō vt veritas inqrat, sed id est datur actori p noxa. In tex.ibi, neget.ad hūc finē negabat, vt iudiciū euitaret. In text.ibi, suscepturū.s.pbato mēdacio.ꝛ hoc pꝫ per hoc qd.ſ.dixit falso neget. In text.ibi, asseribit.s. vt pcise teneatur dñs. In tex.ibi, ducēd' erit.s.seru'. In tex.ibi, iussu.i.decreto ptoris. In tex.ibi, nec ei.s.dño. In text.ibi, restituēda est.s.restitutio aduersario aduersus fm decretū. In tex. ibi, ei'. s.actoris. ¶ No. q qñ dñs est psens ꝛ fatet dñm ꝛ seruus est absens puta in fuga, q tres sunt casus. nā aut dñs dubitat, an seruus deliqrit, tūc canet de iudicio sisti vt veritas inquirat. aut est certus q2 nō deliqt. tūc secure accipiet iudiciū, q2 vincet ppter innocētiā, aut est certus q seruus deliqt. ꝛ iō expedit sibi tali seruo cauere. tūc dꝫ cauere q dabit p noxa, ꝛ ecce pncipiū hui'.§. ¶ Sed hic quero qño pōt esse dñs cert' de negatiua: Rñd.vt ĵ.de acqr.here.l.cū falsum.ꝛ.l. Pātonius.§.rei.vbi omnino vid.

1 ¶ † Scdo not. tres casus in qb' dñs tenet pcise. pmus qñ mētitur. Secūdus, qñ dolo desinit possidere. Tertius casus est extra tex.qñ dño sciēte ꝛ patiente, vel iubēte seru' delinqt. ex hoc apparet ppter mandatū perdi iuris bñficiū. ꝛ facit. ĵ. de interro.actio.l.nō alienū. ¶ Tertio no.in.§.sed si seru'. qd cōtra absentem ꝛ in defensum in cā noxali pcedit ad pmū ꝛ ad scdꝫ decretum eo legitime citato ad domū: sed Ja.de ra.dt q in cā noxali nō sit necessariū pmū decretū, tñ hoc est ꝫtra casuꝫ.l.ediū. ĵ.de pecu.ꝛ no.ĵ.de publi.l.itē si seruo.
2 ¶ † Quarto no. q propter iustam absentiā ꝛ ignorātiā secundum decretū rescinditur ope restitutionis in integ.[a] ꝛ datur absenti defensio. q2 restituitur ad totā cām. ꝛ p hoc dico qd pbationes recepte summarie pro veniendo ad scdm decretū nō pdicāt absenti. ꝛ erit iterato probandū. ꝛ hoc est qd dt litera dabitur defensio. ¶ Quinto ꝛ vltimo no. q restituo reo ad defensionē videt restitut' actor ad actionē veterē. ꝛ sic actio mortua resuscitat p vigorē iudiciorū. ꝛ cessat cā liberationis vt.ĵ.de iur.si.l.deferre.§.si.cū si. ¶ Querit hic glo.ad qd dñs cauet q seruum in iudicio sistet. cum seruus in iudicio esse non possit. ꝛ rñdet ad hoc vt veritas inquirat per interrogationem serui. facit. ĵ. de edil.edict.l.qro. in si.ꝛ.ĵ.de prob.l. cum probatio, ꝛ dicit gl.qd ꝫfessio serui preiudicabit dño, nisi dñs pbet cōtrariū. Ex qua gl. ego sepi' collegi tale argumētū, qd si per formā statuti pater cogatur soluere cōdēnationē filij.qd statutū vꝫ: vt no.C.de decre.decu.i rubri. ꝛ filius est cōfessus in iudicio qd pater admittitur ad reuocandū ꝫsiū pro suo interesse pecuniario. ꝛ est casus in hac gl. si eñ nō reuocat hoc pdicaret patri ꝛ idē sentit Bar. ĵ.de ver.ob.l. cum fili'.in pn.vbi v de per eū. Itē si nō vertat pecuniarium interesse, q2 sit pena personalis, non solū admittatur pater, sed q̄libet ꝫiūcta psona ad reuocādū ꝫfessionē. ꝛ ad pbādū ꝫriū. ꝛ ad appellādū si est opus. vt.ĵ.de li.cā.l.ij.ꝛ.iij.ĵ.de ap.l.nō tm̄.tene meti. ¶ Uenio ad ver.ſꝫ si seru'. ꝛ no. hic pmū ꝛ scdm decretū posset interponi ꝫ indefensum. vt dixi superi'. ꝛ qd absenti sucenrit ex iusta cā p restitutionē in integ. ꝛ hoc dic, vt no. Cy. C.de rest.mi.l. ignorare. ¶ Ex hoc habes qd post scdm decretum tenuta recuperari nō pōt mero iure. ꝛ dicūt quidā qd hoc est verū in cā noxali. de dā.infe.l.si finita.§.postea.ſꝫ ī aliꝭs actionibus psonalibus pōt reus recuperare tenutam veniendo post scdm decretū vsqꝫ ad bienniū. ꝛ soluēdo debitū ꝛ expēsas ꝛ interesse per.l.fi.C. de iur. do. impetran.ar.in.d.§.postea.ꝛ gl.ord. in c.cōtingit.de do.ꝛ contu.nisi per statutū terrarū esset aliter prouisum. q2 statuta sunt seruāda. vt no. gl. in.d.l.fi.de iur.dot. impetrā. Alij intelligunt dictā.l. fin.qñ non pcedebat in figura iudicij, sed per rescriptum principis, qd tñ illa. l. non videtur pati posse cum ibi fiat mentio iudiciari ordinis ꝛ detur modus ꝛ forma procedendi. de iure ergo cōi secundum decretum non impedit luitionem infra biennium, nec.ob.ĵ.de re iudi.l.a diuo pio.§.si.post addictū. q2 ibi loquit in tertio cōtradictore. q volebat rescindere decretum nō soluere debituꝫ. vnde nihil facit.
3 ¶ † Querit gl. vtrū per secundum decretum missus fiat dñs, et dicit qd sic, si reus erat dñs. ꝛ ista est veritas. addit gl. mirabilis que est in.l.ptoris.de dā.infe. hanc rōnē, q2 ille qui patitur interponi scdm decretū ꝫ se, vr habere rem pro delicto quam glos. alibi non habes. ¶ Ultimo inquantum dicitur hic de actione perempta qd resuscitatur dicas qd hoc est ex noua cā, al's non potest actio resuscitari.qd dic, vt.ĵ.de pac.l.si vn'.§.pactus.ver. ſꝫ si pactuꝫ conuentum. ¶ Expedite sunt gl. sed Odof.ꝛ Cyn. tractāt hic de primo ꝛ secundo decreto de qbus vltra alios ali
4 qua noua dicā ꝛ multū vtilia. ¶ † No. in illa materia quasdam regulas siue cautelas. prima est qd iudices caueāt ne pcedant ad primum ꝛ scdm decretū non premissa citatione legitima, q2
b tunc primum vel scdm decretum non valeret[b] vt C. vñ vi.l.meminerint. C. si per vim vel alio mō. §.si. de re iud. si cum nulla. ꝛ no. in Spe. de primo decreto.§.iā.versi. quod si iudex. secundo caueant ne interponant decretū añ summariam probationē debiti. vt no.in.l.falcini'.§.cū hoc edictū.ĵ.q.ex cau.in pos.ea.ꝛ in auf.de exh.reis.§.si vo et qdā. q̄ summaria probatio qual'r fiat distingue. aut eñ fit missio ex diffinitiua. tūc corā eodē iudice nō ē necessaria pbatio: q2 liqdū est si corā alio iudice dꝫ pduci sñia vt.ĵ.de pb.l.quoties.ī gl.or.q̄ est singularis. aut fit missio ex interlocutoria, idest añ sñiam. ꝛ tūc aut loquimur respectu pmi decreti. ꝛ in actiōe psonali tūc fit pbatio summaria p sacrm actoris. vt vr pmissa illa summaria pbatio eo ipso qd est iuratū de calūnia. fm Azo. vt no.ĵ.de exhi.reis.l.thesaur'. ſꝫ iurm calumnie de sui natura nō sit iurm pbatorium debiti, ſꝫ tm̄ animi agētis q agat bona fide, ꝛ opat tm̄ regulariter in his q̄ depēdēt a vera existētia terminoruꝫ, vt no.auf.d iud.§.opꝫ. Aut loqmur respectu scdi decreti, tunc opꝫ qd pbet debitum ꝛ clare ꝛ liquide. ꝛ in hoc recipiātur pbatiōes lite nō cōte. Itē ꝛ absente aduersario, ꝛ p tāto dr cognitio summaria. ꝛ de hoc no doc.C.de bo. auf.iud.pos.auf. ꝛ q iurat. ¶ Tertio caueant iudices qñ extat tertius ꝫdictor ne pcedāt indiscussa cā ꝫdictionis, vt no. Inn. extra de cōcel.pbē.cū nris. ꝛ extra de testamētis.c.veniēs. facit q no.Cy.C.ne vx.p ma.l.ob maritor.C.d priui.fi.l.j.de re iud.l. a diuo pio.§.si sup. ¶ Quero vtrū primū decretum exigat sessionē p tribunali: dicit Dy. q nō, q2 emanat summarie. facit.ĵ. de interro.act.l. voluit.§.j. requirit tñ q tps sit iuridicū. q2 tpe feriato nō pōt interponi primum decretū, nec pnūciari tenuta iudicialis. vt no.ĵ. de eui.l.minor.in pn. ꝛ hoc apparet, q2 spāle est in qbusdā casib' positis in.l.ij. de ferijs.in qb' sit missio tpe
5 feriato. ergo in cōtrariū est ius cōe. ¶ † Scdo qro nunqd contumax qui nō cōparuit sit denuo citādus ad audiēduꝫ interponi primum decretū. ꝛ dic qd nō, secus in scdo decreto in quo requirit maior cognitio sicut in diffinitiua, vt no. Jac.d bu.i.l.nec qcq̄.§.vbi.de offō pcōsulis ꝛ lega. ¶ Tertio querit vtrū ordo traditus in.l.a diuo pio. sit necessarius vbi fit missio ex ꝫtumacia nō lata sñia diffinitiua. gl. dicit qd sic in.l.pnti.§.j.C. de his q ad eccle.cōfu. ꝫtrarium no.in auf.de exh.reis.l.si vo.ꝛ hoc ratione, q2 nulla.l. cauet q ille ordo regratur vbi fit missio ad contu
6 maciā ppulsandā ante latā sñiam. ¶ † Quarto qrit reo absente vtrum sint citādi amici coniuncti saltem in gñe. ꝛ vr q sic.in duobus casibus tm̄.s.qñ proceditur ꝫ absentē q hꝫ priuilegiuꝫ persone. vt ꝫtra minorē, vel ꝫ absentē q hꝫ priuilegiū absentie. puta q2 abest cā reipublice vel cā studiorum, vt.l.hoc autē.i pnci.ĵ.q. ex cau. in possessionē ea.ꝛ.ĵ.q ex cau. ma.l.ergo. breuiter dico q ista citatio eorū qui hñt ius in pcessu cāe nō regrit nisi in casib' expssis in iure, vt.ĵ.de ven.inspi.l.j.§.dnūciari. ¶ Quito qrit vtrꝫ reus missionē passus ex primo decreto possit cogi ad luēdā tenutā, exēplum si missus est in possessionē cuiusdam equi ꝛ nō pōt tollerare sumpt', breuiter doc. dicunt qd nō, q2 ex ista tenuta nihil habet nisi pignus pretoriū nō ius cōpellendi ad luendū. nec reperit q iste modus sit traditus a iure ꝛ hoc di
7 cūt repiri ī addi. Spec. ¶ † Sexto qrit vtrū missus ex pmo de
c creto lucret fruct'. dt glo.qd nō de iure, ſꝫ de ꝫsuetudine sic[c] vt no.in auf. de exhi.reis. §. si vero.tu dic q vbi est illa cōsuetudo vel statutū loci vꝫ: ꝛ nō itelligit istud lucrū nō eē vsura, ſꝫ pena cōtēptus, qd est notabile. vñ nec extenuat sortē: ſꝫ vbi nō apparet d illa cōsuetudine vel statuto, tūc missus nō lucrat fructus ꝛ est rō q2 fruct' quis lucrat qñ possidet ex cā habili ad lucrandū, secus si ex cā pignoris. fallit vbi iudex primū decretū aggrauauit qd pt ex vera ꝫtumacia rei nō ex cōtumacia psumpta, vt in.l.fulcini'.§.si.q.ex cau.in pos.ea. ¶ Septimo qro vtruꝫ missus ex prio decreto ꝛ expulsus habeat aliqd interdictū. ꝛ dicit qd nō in psonali. q2 primū decretū nō trāsfert possessionē, ſꝫ cōpetit sibi offm̄ iudicis, vt.ĵ.ne vis fiat ei.l.si quis missus. facit q no.de cōdi.fur.l.ꝛ ideo.§.nerati'. ex hoc ptꝫ qd qñ intētat hypothecaria ex ptorio pignore, non dꝫ ꝫcludi ad restōnē possessionis: ſꝫ ad detētionē. vñ.l.si cū vēditor.i pn.de euic. q̄ dicit q hypothecaria aduocat possessionē, nō hꝫ locuꝫ in pignore ptorio. ꝛ facit.l.ij.C.de pto.pig. ¶ Quero hic vnuꝫ. vtrū ꝫ presentē qui nō vult obedire possit interponi pmum decretū. ꝛ dic qd
8 sic, vt.l.nō tm̄.§.si.de fidei.li. ꝛ ibi p Jac.de are. ¶ † Circa scdꝫ decretum no.vj.casus in quibus fm decretū nō interponit, vel differt, vt prio in crīalib' nō interponit fm decretuꝫ. sed pcedit ad aduocationē bonor: q2 ꝫtra absentē diffinitiua nō pt ferri i criminali, lite nō cōtest. vt.l.j.de requi.re.ꝛ de penis. absentem. ¶ Scdo nō interponit fm decretum in cā status. q2 nō recipit pecuniariā recōpēsationē. ꝛ iō pōt ferri diffinitiua lite non conte. q2 non est aliud remedium, vt.l.fi.de li.ho.exhi. idem in causa matrimoniali ꝛ similibus causis puta in causa monachatus vel paternitatis ꝛ filiationis. vnde do. Jac.bu. dat talem theoricā, qd vbi non cadit missio, ibi contra contumacem potest pcedi ad diffinitiuam lite non cōtest. ita no. ipse. C. quomodo ꝛ quando iudex.l. consentaneum. in lectu. Spec. tamen dicit qd istud est verum in extraordinarijs iudicijs, cum agit officio iudicis: secus in iudicijs ordinarijs vbi intentat actio, q2 nō potest ferri diffinitiua lite non contesta. nam si non est specialiter in causa

a ¶ In integrū. adde Paul. de ca.consi.c.

b ¶ Non valerēt. p q̄ vide q̄ habent p.d. maria.soꝫ. ī cōsil. xviij. incip. p sequē.ver. ꝛ posito.p totuꝫ.in.j. pte. ꝛ adde d.Bar.soꝫ.ī ꝫsi. clvij. icipi. visis.in.ij. parte.

c ¶ Sic.sed qd si in ordie missus sit vide. d. ale. d imo. i.l.ſꝫ ꝛ si lege.§.scire. de pet.he. ꝛ eundem Bal.i.l. ij. de ser. pe. co.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

in cā appellatiōis.ergo in ꝯ̄riū est ius cōe,vt.C.de tēpo.ap.l.fi.
§.illō.ita not.ipe in spe.de pmo de.§.sequit.x.si xo.ꝛx.se.ꝛ idē
tenet hic Cy.ꝛ tene mēti ista xba. ¶ Itē in cā officioꝝ vel ī nu
merū psonalē cadit scōm decretū.qꝛ nō pñt pecunie redimi neqꝫ
cōmutari,vt.l.illud.de exc.mu.idē est in cā vbi petitur ꝙ aliqs
in matricula ponat̄ vl' casset̄,qꝛ est merū factū ab oī pecuniaria
ꝛtatione abstractū.vt no.Ja.bu.in dicta.l.cōsentaneū.ꝛ aut.q
semel. ¶ Itē in rei vēdicatione nō interponit̄ secūdum decre-
tū.qꝛ per primū reus desīt possidere.ꝛ sic est liberatus ab instā
tia iudicij.ꝛ quia actoꝛ est sibi ꝯ̄rius.vt no.ō dā.infec.l.si finita.
§.si plures. ¶ Itē iuribus inseparabilib⁹ a persona nō interpo
nit̄ secundū decretū quo ad ius inseparabile ab illa persona.sꝫ
solum quo ad cōmoditatem,vt.j.eod.l.si cum vsufructuario.
¶ Itē in appellationbus nō interponit̄ secūdū decretū,sed ꝓ
cedit̄ ad diffinitiuā lite nō cōtesta.vt.d.§.illud.idē est si petatur
restitutio in integrum.nā nec hic est aliqd debitū verū ante re-
stitutionē cōcessam.facit qd no.j.de cōdi.indebi.l.fi.§.fi.Item si
agit querela inofficiosi:qꝛ nec hic pretēditur ad debitū sꝫ Cy.
¶ Idē si petat̄ testes recipi ad eternā rei memoriā.qꝛ hic non
cōcludit parti sꝫ iudici nec est aliqd debitū cui missio possit cō
mēsurari.j.de te.l.curēt. ¶ Quero de duob⁹.primo quero vtrū
in interdicto vti pos.possit interponi primū vel scōm decretuꝫ
dic vt.j.de no.ope.nūcia.l.si pri⁹.nec habes alibi glo.quam ibi.
¶ Item qro qñ fideiussoꝛ petit se extrahi ab obligatione quali
ter fiat hec missio.rñdeo qd iuxta mensurā debiti principalis.
vt no.j.de neg ge.l.si qs mādato.vbi habes gl.oꝛ.qd tene men-
ti.ꝛ sic opꝫ ꝙ fideiussoꝛ porrigat duo instrumēta.s.instrumētū
debiti pncipalis ꝯseruationis,facit qd no.Cy.j.de ver.ob.sciē
dū. ¶ Ingl.ex hoc in fi.ibi.§.areā.So.hic bñficio restitutiōis
nō ipso iure.ꝛ adō qd vbi actio restituit̄ a iure ciuili est directa
9 vt.j.de iur.fi.l.deferre.§.fi.vbi a ꝑtoꝛe est vtilis,vt hic. ¶ †Ter
tio quero an in scōo decreto reqrat̄ latitatio ꝛ tex.dicit ꝙ sic.j.
qui ex cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.cū hoc edicto.ꝛ.§.quid sit la-
titare.sed cōtrariū videt̄.j.de dā.infec.l.si finitā.§.si forte.ꝛ.C.ō
re.mi.ignorare.ad idē qꝛ minoꝛ patit̄ scōm decretū,vt.j.de bo.
aut.iu.pos.l.si minoꝛ.ꝛtñ minoꝛ ꝓprie non latitat,vt.j.de mi.l.
minoꝛ.etiā si sit quasi ꝯtumax.So.interdū scōm decretū inter
ponit̄ ex cā q afficit ipsam rē vt in cā dām infec.ꝛ in cā noxali.
ꝛ tūc nō requirit̄ latitatio.vt.d.§.forte.interdū interponit̄ ꝼm ō
cretū ex cā q cōcernit ipsam psonā.ꝛ propter ipam psonam nō
ꝓpter rē ipsam.ꝛ tūc dico ꝙ reqrit̄ latitatio.tñ notandū est ꝙ
sufficit latitatio ꝓsumptiua,q est si qs sit citat⁹ solēniter ad do
mū habitatiōis,ꝛ nemo ꝯpareat,vt no.Inn.extra de eo q mit.
in pos.si aduersarius.Itē sufficit culpa ei⁹ q pōt legitime ꝯpa-
rere ꝛ aio intelligit̄ habere legitimū rñsalē.nec legitimat perso-
nā eius in iudicio,vt dicta.l.si minoꝛ. ¶ Quarto quero vtrum
ille q est in palatio in loco causarū nō tñ repñtat se ad causam
a ad quā est citat⁹ dicat̄ latitare[a] ꝛ dic ꝙ sic qꝛ ꝓ absente hr̄ ille q
nō facit id ꝓ quo citatus est,vt.j.de exc.tu.l.scire opꝫ.§.opꝫ ꝛ.j
de priui.cre.l.eū q circa columnas.ꝛ iō ꝛimatio palatij quā qui
dā faciūt fieri frustra fit:qꝛ nō sufficit in palatio venisse nisi ve-
10 nerit ꝛ ꝯparuerit ad id ad qd citat⁹ est. ¶ †Quinto q̄rit̄ an ꝓ
ꝼm decretū acqrat̄ vsucapiēdi ꝯditio ꝛ ius ꝓscribēdi nō obstā
te ꝙ missus habuerit sciētiā rei aliene ꝛ malā fidē.ꝛ vr̄ ꝙ sic.ꝓ-
pter tuitionē ꝑtoris:vt.j.ō acq.pos.l.iuste.ꝛ vr̄ expssꝫ.j.de no
xa.l.ꝛ gñalr̄.In ꝯ̄riū vr̄ factū iudicis ꝛ reputat̄ factū ptis.nec
operat̄.vt.C.de euic.l.ob cām.ꝛ.j.de pig.act.l.ꝛ gñaliter.Item
factū ꝑtoris nō derogat iuri tertie psone nō tacite,vt.j.ne vis
fiat ei.l.j.§.si quis ideo.ꝛ.j.de leg.pstan.l.filiū.ꝯ̄riū nō ob.C.de
11 furtis.l.apud antiquos.in rōne sui. ¶ †Sexto q̄rit̄ vtrū citat⁹
ꝑ pclama gñale possit post scōm decretum audiri de suo iure ꝛ
vr̄ qd nō.vt.C.ō distra.pig.l.si eo tpe.ꝛ.j.de re iudi.l.a diuo pio.
§.si post adiectū.ꝛ facit ꝙ no.in.l.j.§.dꝛ.si cui plusꝙ̄ p.l.fal.In
ꝯ̄riū vr̄ ꝙ nulla.l.cauet̄ ꝙ ꝑ gñale pclama quis excludat̄ a iure
suo,imo debet noīatim citari.de veu.inspi.l.j.§.denūciari.ꝛ no.
Inn.in.c.humilis.extra de maio.ꝛ obe.simile videmus qd licet
creditoꝛes ꝛ legatarij sint citādi per gñale pclama in cōfectio
ne inuentarij.tamē admittunt̄ postea ad ꝓbandū ꝯ̄ ipsum in-
uētariū vt in aut.de here.ꝛ fal.§.si vero absunt.Itē absurdū est
dicere qd qs pdat ius suū eo ipso qd nō cōparuit vna citatione
vt no.s̄.si qs ius di.non obtē.l.j.in fi.So.aut quis nō est citat⁹
vllo mō.ꝛ tūc sibi nullū gñatur ꝑiudiciū in possessione vel pro
prietate,vt dicto.§.si qs rē.vt no.Inn.extra de officio dele.c.si
qñ.aut est citatus ꝑ pclama gñale.ꝛ tūc post ꝼꝫ decretū nō ad
mittit̄ ꝑ modū cōtradictionis.vt.d.§.si qs post addictū.si tamē
admittit̄ ꝓsequēdo ius suū excludit̄ ergo solū a summaria cō
tradictiōe nō a via ordinaria cū via ordinaria nō sit sublata ꝑ
summariā cognitionē,vt.l.a diuo pio.§.si super rebus.aut non
nominatim citatus ꝛ tūc est sibi imputādum,si non ꝯ̄dixit vt
primo nō audiat̄ vllo mō,vt.C.si ꝓpter pu.pensi si decerta.ꝛ.j.
qui ex cau.ma.l.si miles.§.j.ꝛ.d.l.ii eo tpe.ꝯ̄riū tamen credo qd
repellat̄ solū a cōtradictione summaria.non ab ordinaria peti-
tiōe.ꝛ in hoc nocet ei ꝯtumacia qꝛ facit eū de reo actorē,vt.j.de
ope.no.nū.si pri⁹. ¶ Querit̄.vꝫ.vtrū sit necessaria missio corpo
ralis ex scōo decreto.an xo sufficiat decretū iudicis sine alia in
tromissione corporali.ꝛ vr̄ sufficere qꝛ titul⁹ scōi decreti adue-
nit detētatori.vñ ipso iure mutat̄ cā possessionis.vt insti.de rex
diui.§.interdū.In ꝯ̄riū vr̄ ꝙ reqrat̄ vere apprehensio ex scōo
decreto ꝛ nō sufficiat ficta possessio:qꝛ aliud est qñ titul⁹ hr̄ de
cōsensu possessoꝛis ꝛ ita loqt̄.§.interdū.aliud qñ inuito posses-
soꝛe.vbi requirit̄ ꝙ possessoꝛ expellatur ꝛ aduersari⁹ intromit-
tat̄ in possessionē corpalē.ar.de pig.ac.l.nō est mirū.§.sciendū.
ꝛ.s̄.qui satis.co.l.sciendū.§.si fundū,qd credo veri⁹.vt.s̄.de iur.
om.iud.l.iubere cauere.frustra em̄ interueniret scōa missio coꝛ-
poralis.i.executio scōi decreti,si nihil oparetur ꝛ ad hoc.j.ō ac
qui.pos.l.fundi.ꝛ.l.qui vniuersas.§.itē cum pretoꝛ. ¶ Octauo
q̄rit̄ vbi agit ille q est in possessiōe quā petit vti possidetis in iu
ribus incorpalib⁹ nisi actio ꝯpetat possessori,ꝛ qualr̄ iterponit̄
secundū decretū rñdeo,vt.j.de no.ope.nū.si prius.ꝛ no.Inn.de
eo q mit.in pos.cau.rei ser.c.j. ¶ Nono q̄rit̄ an missio ex secūdo
decreto olim sicut hodie debuerit fieri ꝓ mēsura debiti.ꝛ dic ꝙ
sic,vt.j.de re iud.l.a diuo pio.§.in ven.ex hoc sequitur ꝙ scōm
decretū nō ꝓdest quo ad dnij acqsitionē nisi impetranti nō ce
teris creditoꝛib⁹ etiā eiusdē rōnis ꝛ tituli qbus primum decretū
ꝓdesset,vt.j.de bo.aut ho.iud.pos.l.cū vnus.ꝛ.C.de iure do.im
12 petran.l.fi. ¶ †Decio q̄rit̄,an post scōm decretū possit opponi
exceptio perēptoria,ꝛ vr̄ ꝙ sic.qꝛ exceptio perēptoria reddit re-
tro nullum tam primū decretū quā scōm cū vtrūqꝫ dꝫ fundari
in vera existentia debiti.vt.l.j.§.hec verba.ne vis fiat ei.Itē ob-
reptio vitiat dcretū ipo iure.vt.l.cū xo.§ subuētū.ō fideic.li.Et
not.in.l.impatoꝛes de priui.credi.facit.ff.de rescin.ven.fundus.
ꝛ ꝙ no.C.si aduer.fiscū.l.edicto.ꝛ.C.de iur.fis.l.si minoꝛi.li.x.In
ꝯtrarium vr̄.qꝛ scōm decretū hꝫ vim diffinitiue.ꝛ glo.dicit ꝙ se
cundū decretū est qdā diffinitiua.l.ꝯsiderato effectu.vt no.s̄.de
iur.om iud.l.j.sꝫ post diffinitiuā,nō pōt opponi exceptioni si in
certis casibus.vt no.C.de iu.ꝛ fac.ign.l.j.ꝛ.j.de pecu.l.si eo tpe.
ꝛ.j.mā.l.si fideiussoꝛ.§.in oib⁹.C.de condi.indebi.l.j.cuꝫ si,Pre.
de hoc est gl.oꝛd.i.l.fulcini⁹.§.hoc edictum.j.qui.ex cau.in pos.
ea.Pre.ille ꝯ̄ quē interponit̄ scōꝫ decretuꝫ citat ꝙ veniat ad op
ponenduꝫ quicquid vult,si ergo nihil opponit exceptionē ꝓsu-
mit̄ nō hr̄e.vt extra de exce.c.pastoꝛalis.nō ob.§ hec xba.qꝛ lo
quit̄ in ꝑmo decreto qd interponit̄ ex iuramēto actoꝛis,iō meri
to rescindit̄ si apparet de piurio.ar.in.l.admonendi.j.de iureiu.
sꝫ hoc ꝑmū decretū non tꝫ.tñ vꝫ sꝫ,qꝛ est oꝛdo seruat⁹,sec⁹ si pri
mū decretū nō eēt aliquo mō iterpositū:qꝛ nō eēt obseruatus oꝛ
do.vt.j.de re iud.si cum nulla.So.dico qd si scōꝫ decretū fuit in
terpositū dolo actoꝛis ex mēdacibus allegatiōib⁹ ipsi⁹ actoꝛis,
ꝙ non vꝫ qꝛ ē obreptū ꝑtori,si tñ actoꝛ egit bona fide,tñ reus re
vera habebat exceptionē,tunc imputet sibi ri⁹ si illā exceptionē
nō opposuit.nā dānū qd qs sentit sua ꝛc.ita intelligitur gl.q est
in.d.§.cū hoc edictuꝫ.ꝛ hoc facit,qꝛ nō dꝫ esse melioꝛis cōditio
nis ꝯtumax,quā si cōparuisset.C.vbi de cri.agi opꝫ.ꝛ extra de di
la.c.preterea.ꝛ hec est vera si missio fit ex interlocutoꝛia.si āt ex
diffinitiua,tunc nō pōt opponi exceptio q sumpsit originem añ
sniam,vt.j.de exce.rei iud.l.duob⁹.ꝛ de pig.l.si fund⁹.§.si pluri-
bus.fa.her.l.cū putarem. ¶ Undecimo q̄rit̄ qd si libell⁹ fuit ine
ptus vt scōm decretum sit nullū.ꝛ dñt qdā qd sic:qꝛ semp potest
opponi de inepto mō agēdi.ꝛ iudex est in lata culpa nō reijcien-
do libellum ineptū.vt.j.ō interro.ac.l.fili⁹.la.ij.ꝛ.la.j.ō of.asses,
ergo nō ꝑt iudex plusꝙ̄ vigoꝛ libelli patiat̄,vt.l.fi.C.ō fideic.li.
facit qd no.Cy.C.ō ede.l.edita.vbi dicit qd exceptio libelli inep
ti semper ꝑt opponi.alij dicunt ꝙ libellus inept⁹ ipo iure tenet.
ꝛ iō vꝫ ꝓcessus sup eo si nō opponatur,vt.C.de anna.except.l.fi.
nā magis dꝫ inspici xitas quā aptitudo.ꝛ maxime ꝼm ius ca-
no.vt extra ō iud.c.examiata,sꝫ ꝑma opi.verioꝛ est.ar.j.in.sol.l.
13 vir bonus. ¶ †Duodecio querit̄ vtruꝫ in scōo decreto appelle
tur dicit do.Dy.qd sic.facit qd dixi.s̄.qui satisda.co.l.arbitro.
sꝫ de primo decreto pōt dubitari.nā aut est iustuꝫ,ꝛ appellatio
est friuola.aut est iniustuꝫ.ꝛ appellatio est superuacua cum ipo
iure nō videatur valere,vt.j.de pui.cre.l.eū qui in possessione.de
ap.l.si ꝯstat.Item ab interlocutoꝛia non appellatur nisi in subsi
dium:sꝫ hic pōt succurri lelo cōparēdo ꝛ satisdādo de stādo iu-
ri,vt.s̄.qui satisd.cog.l.de die.§.plane.ergo nō debet recurri ad
remediū appellationis.nec transferri cognitio ad superioꝛem
iudicē,vt.C.de sen.ꝛ interlo.om.iud.l.fi.Pre.si reus non com-
paret,ꝛ nō satidat eo qd nō purgat fictā cōtumaciā ꝑcedentem
cum posset eam purgare incidit in veram contumaciā,vt extra
vt lit.contesta.c.j.ergo tanꝙ̄ verus contumax non appellat.vt
l.contumacia.de re iudi.ꝛ dato quod posset appellare dꝫ quo-
dam oꝛdine.vt primo compareat ꝛ secundo offerat satisdationē
de stando iuri,vt.j.de sta.lib.l.statuliber rationē.ꝛ extra de ver.
sig.c.ex pte in christo.ꝛ tunc si iudex nō audit eū,pōt appellare,
qꝛ tūc grauamē trahit secū executionē facti nec ob.ei cōtumacia
precedens.quia eam purgat comparendo postea,ꝛ legitime

a ¶ Latitare.qs autē dicat̄ latitare.vide tu.fe.in.c.ꝯsultationib⁹.de offi.dele.

appellat grauamine qd infert post cōparitionem:⁊ hoc credo
verum. ¶Decimo tertio q̄rit,an tertius contradictor iure pos
sessionis impediat missionē,respectu ꝓprietatis. Mar.sil.dicit
quod non.si allegat nudā possessionē cū dn̄o vel cum titulo,q:
in ista summaria cognitione sufficit cōtradictori dn̄iū presum-
ptum ex possessiōe,nec admittit actor ad probādū de dn̄io rei
q: requirit altiorē indaginē,⁊ p̄dicta sunt vera qn̄ reus nullā ha
bebat possessionē:si aūt haberet aliquā possessionē vel ciuilem
vel naturalē,terti⁹ ɔ̄dictor nō impediret missionē respectu pos
sessionis,⁊ iure debitoris, vt no.in.l.iij.C.vbi in rē acti.⁊ de dā.
infec.si finita.§.si de vectigalibus.⁊ no.in.l.⁊ id.ō ɔdictio.fur.nō
ob.predictis ꝙ pignus ɔuētionale ɔ̄hit quocūq̄ possidēte,q:
aliud est in pignore p̄torio qd nō ɔ̄hit sine corporali intromis-
siōe,vt.l.nō est mirū.§.sciēdū.de pig.actio.q̄ intromissio nō pōt
a fieri cū opponit se legitimus ɔ̄dictor,vt.l.ob maritorum.[a] C.ne
vxor ꝓ mari.C.de priuil.fis.l.j.⁊.C.de edicto diui adri.tol..fina.
¶Decimo quarto ⁊ vltimo q̄rit vtrū ꝓ scdo decreto p̄sumat ⁊
dico ꝙ sic.nisi ɔtineat vitiū visibile.vt no.j.ō.priui.cre.l.impera-
tores.⁊ sic alibi p̄sumit ꝓ decreto.vt no.in.l.j.C.de si.inst.⁊ iure
haste fis.lib.x.⁊ hec de scdo decreto ꝓ nūc dicta sufficiāt Bald.

Additio Baldi.

a ¶Ut.l.ob maritoꝝ.⁊ ibidē vid gl.⁊ Cy.⁊ adde eundem Bal. in addit. Spe.i tit. de primo ⁊ scdo decre. ver.fin.

Sed alio iure. ¶In text.in.§.sz in eo.
ver. vide oīno ꝙ notat
Guil.in.l.j.C.q le.pso.⁊ vide in spe.de cōtumacia.§.
si.ver.sz nūqd excōicat⁹.⁊ ver.sz nūqd minor. Dicit
Inn.qd si facta est missio ɔ̄ pupillū ⁊ legitime tūc eo comparen
te ⁊ cauēte de iudicio sisti reuocabit tenuta etiā nō refectis expē
sis ex̄ de eo q mit.in pos.si aduersarius.⁊ de hoc no.j.de reg.iur.
l.nō pōt dolo carere.vide formā libellorū ī hac materia ī Spec.
iiij.parte de eo q mit.in pos.cā rei ser. In x.si.vide ꝙ no. Inn.ō
x.sig.dilecto filio.⁊ vt lit.nō cōtest.qm̄ frequēter.§.fin. Itē qn̄o
fiat commissio in cōfessoria ⁊ negatoria. ¶Item qn̄o in spūali
bus.no.Inn.de eo q mit.in pos.c.ij.in gl.mag. ¶Itē formam
primi ⁊ scdi decreti.vide ibidē in vlt.glo. An bona vacantia pa-
tiantur primū decretū.dic ꝙ sic:vt.C.de bonis aut.iu.pos.l.v.⁊
vj. ¶In tex.ibi dn̄s absens.vide oīno Archi.ij.q.vj.cap.ei qui
appellat.§.sūt.⁊ ī addi.q̄ īcipit.adō.⁊ no.ꝙ ɔ̄ cōtumacē. ¶In
tex.inver.ducēd⁹.h ptz ꝙ iudex pōt dare ⁊ cōmittere licētiā p se
capiēdi tenutā.cōcor.vt ī pos.leg. Is cui.§.missus.sz in cā iudi-
cati hoc nō pōt facere nisi iudex q suā sniam exeq pōt nō ali⁹,
vt not. Inn.de cōces.prebē.cū nostris.in mag.gl.vbi omnino vi
deas. ¶In tex.ibi iussu p̄toris.vide.j.de peculio.l.ediū.ī.fi.⁊.j.
de pub. Itē si seruū. ¶In tex.ibi,ante seruū. ¶Sed pone ꝙ si
ad īpediendū missionē opponit se tertius ɔtradictor:iudex in-
discussa cā ɔ̄dictionis reddit tenutā,an reuocabit? dic ꝙ sic pro
pter inordinatū processum ꝑm Inn.q̄ ibi no.de cōces.pbē.ppo
suit.in ma.gl.ibi,examinatis iuenies.§.si sup rebus.ibi videas.
Sz qd si missus vult incontinēti ō iure suo docere.⁊ apponit ex
ce.dolo facis,an audit.dubitat Spec.de.j.⁊.ij.decreto.§.restat.
ver.qd si ego tu īdubitanter dic ꝙ nō ob.exceptio:q: re⁹ videt
spoliat⁹:vt.l.meminerint.C.vn̄ vi.⁊.l.j.C.si p vim vel alio mō.⁊
ar.de admi.tu.l.cyrographis.§.vl.⁊ extra de procur.ex insinua-
tione. ¶In gl.q̄ est super ver.per restitutionē īcipiēte vel ꝑit.
¶No.hic ꝙ post ꝑm decretū nō audit reus,nisi bn̄ficio restitu
tionis sic.de dā.infec.si cā.§.si forte.⁊ est rō:q: liberatus est debi
tor solutiōe:⁊ finita cā ergo nō durat ius cōferēdi ꝙ est officiū
inde emergēs.vt.l.iiij.C.depositi.nō ob.l.ij.C.de iure dn̄ij impe.
q: illa nō loquit in scdo decreto,sz in dn̄io impetrato a p̄ncipe.
hoc tz Ioā.an.vt lit.nō cōtest.qm̄ frequē.⁊ in Spe.de cōtuma
cia.§.seqtur videre.x.porro.ɔ̄ no.de dolo ⁊ cōtu.c.cōtingit.per
Bar.vide in Spe.ō primo ⁊ scdo decreto.§.iuxta ꝓpositiones.
post p̄n.vide.C.ō rest.militum ignorare.vide qd no.C.de execu.
rei iud.l.eos.prima verior. Inno.ōt bn̄.vt.l.si cum ind.C.de bo.
autho.ind.pos.⁊ vide ī gl.q̄ ōt puta locādo qd īperiali,si iudex
non vult multū grauare absentē pōt dare pn̄ti solā verā posses-
sionē.⁊ isto casu soiuto debito esset recedendum de pos.vt not.
Inn.de verb.sig.dilecto. Si aūt adiudicauit dn̄ium.tūc prima
pars est vera ꝑm Io.an.in.d.c.qm̄ frequēter.⁊ de primo ⁊ scdo
decreto.§.restat.ver.hic aūt no. Aliqn̄ qs impetrat dn̄ium pi-
gnoris in quo ꝓcedit primū decretū,⁊ cū hn̄s pignori.⁊ tunc si
concedit ista cōcessio dicat ꝑm decretū hz vim diffinitiue.⁊ trā-
sit in rē iudicatā quoad partē ⁊ ratio nō hz vlteri⁹ ius offerēdi.
⁊ hic est casus noster. Aliqn̄ quis impetrat dn̄iū pignoris con-
uentionalis,in quo iō processit primū decretum.⁊ tōc si cōcedit
ista cōcessio est gr̄a nō res iudicata.⁊ in isto casu loqt.l.vltima.
de iure dn̄ij impe.vn̄ fatuus videt creditor q recurrit ad illam.l.
Nam melius est sibi expedire iudiciario tramite q̄ gratiam im-
plorare.sed dic qd nō est oīno frustratum,q: datio insolutū per
ꝑm decretū exigit latitationē,sed gr̄a nō,tum q: simpliciter facta
concessio per viam illius.l.non nocet creditori nisi vsq̄ ad cōcur
rentē quātitatē,ꝙ non est in scdo decreto simpl'r interposito,tn̄
q: minor posset restitui ɔ̄ sententiā:sed nō cōrta illius.l.proui-
sionem.no.in glo.⁊ ex hoc.in ver.item no solutio vt ibi.⁊ est hoc
speciale,q: restituit res quam equitas suadet debet actori resti-
tui act. Ita facit qd nota.ac.C.de execu.rei in.l.ij. ¶In glo.q̄ in
cipit.s.post litem cōte.in ver.impropria. Solue vt no.s̄.de in ius
vocā.l.cōmunis. Jac.⁊ in ver.ꝑmittēdo.in ea.gl. Solu vt ibi,vt
dic,qd ibi cedebat actori aliā partē,hic nō:q: nec poterat cū so-
cius suā partē possideret. Jaco. ¶In text.in ver.cognita ergo
pro resti.sed contra ipso iure.C.de re.mi.ignorare. Solu.speciale
in causa noxali ⁊ damni infecti,vt nō requiratur latitatio,quia
magis interponitur propter rem ipsam q̄ ꝓpter cōtumaciam,
vt.l.si finita.§.si forte.sed oppo.qd sit necessaria restitutio etiā
in personali,vt.C.de rest.mi.super militaribus. Sed ibi fuit fa-
cta venditio non ex edicto pretoris qd requirit latitationē.sed
iure extraordinario,vbi nō requirit ad esse vēditionis latitatio,
vt.l.ij.C.de iure domi.impe.vt no.in.d.l.super militaribus.a re-
script.nō emanās in forma iudicij. Et an redditus prelati pos-
sint capi in tenutam,vide Inn.extra de fideiuss.c.peruenit.⁊ in
marga. Alber.tit.ō ex.sniarum,⁊ in ver.si noceat. ¶In tex. Si
data est tenuta ex contumacia nō reuocatur nisi restit.expensis
dicit Inno.quod verum si sunt liquide.⁊ iudex vult taxare. Si
autem iudex dicat non sibi liquere reuocabitur prestita cautio-
ne ꝑm Innoc.qui ita no.de eo.qui mit.in pos.cum venissent.vi-
de Jac.de are.C.de epis ⁊ clericis. Item nulla.⁊.C.de iudi.pro-
perandum.§.si autem reus per eūdem Ja.de sta.lib.l.statuli.ra
tionem.per eūdem Ja. Quid si aliquis est missus in hypothe.
⁊ vult vti retentione ex pignore conuentionali an potest.dic vt
per Alber.in mag.ti.de sequest.

Si cū vsufructuario. Usufru-
ctuario
1 nō defendenti seruū in cā noxali denegat persecutio
2 vsusfruct.h.d. ¶In gl.⁊ dabit in prin.quātū ad cō-
moditatē nō quātū ad vsumfructum insepabilē,vt.j.de noua.l.
si vsufructuario.⁊ de dā.īfe.si finita.§.si qua sunt iura.⁊.§.si de ve
ctigalibus. ¶Quero de ista qōne nunqd ex contumacia procu
ratoris interponat ꝑm decretū contra dn̄m ⁊ videt casus no.ꝙ
non.nam hic ex cōtumacia fructuarij nō interponit sz decretū
cōtra dn̄m sex solū cōtra vsufructuariū.sed vsufructuarius dici
tur procurator domini.vt in.l.j.in si.cū.l.seq.j.de op.no.nunc.et
in.l.j.in si.cum.l.seq.j.vsufru.quēadmodū ca.ergo apparet ma-
nifeste ꝙ ex contumacia procuratoris nō interponit ꝑm decre
tum contra dn̄m sed ad primum decretū ex cōtumacia procu
ratoris bene peruenit contra dn̄m.l.eum qui res de procu.⁊.C.
de digni.l.quoties.lib.xij.probantur etiam predicta in simili in
l.hoc amplius.in si.cum.l.sequen.de damno infec.
1 ☞ Defensio hominis est indiuidua.
2 Diuiduum non potest diuerso iure censeri.

Si cum vno. Cuiuscunq̄ satisdationis
respectu indiuidua censet
1 rei cōis defensio.h.d. ¶†No.ꝙ defensio eiusdē ho-
2 minis est indiuidua. ¶†Itē no.qd id ꝙ est indiui-
duū nō pōt diuerso iure censeri. ¶In gl.si post.in si.sol.hic in
indiuiduis.ibi in his que recipiūt diuisionem,hoc est hic loqui
tur respectu indiuisibilis defensionis.ibi loquitur respectu indi
uisibilis proprietatis. Bal. Additio Baldi.

Si cum vno. Nota hanc.l.qui nō laborat
non manducet.j.de dam.in-
fe.quamuis alienus vsus.

Si seruū. In criminali causa non dicitur seru⁹
in eadē causa sisti.si sistit liber factus
nisi illa libertas superuenerit ex causa de preterito.in
ciuili autem causa interptat in eadē causa sisti.q: in causa sisti-
tur meliori.h.d.cum.l.sequenti,que est no. Diuidit in tres par-
tes.q: primo loquit in criminali.scdo in ciuili.tertio primū edi-
ctum modificat.scda ibi,qd autē.tertia ibi,sed si statuliberum.
¶In tex.ibi iniuriarum criminaliter notatur. ¶In ea.glo.ibi
non recte.q: non in eadē causa. ¶In tex.ibi satisfit suppliciū er
go dr satisfactio sic.j.de iniur.l.sed si vnus.§.si ante. ¶In text.
ibi noxales cās ciuiliter motas,q: nulla actio criminalis est no
xalis,sed tm̄ cū ciuiliter agitur. ¶In tex.ibi meliorē.⁊ ideo in-
terpretat in eadē cā sisti.q: sistitur in meliori ⁊ vtiliori respectu
actoris cum actio que erat primo modificata nunc sit precisa.

Additio Baldi.

Si seruū. Uide Cy.C.de summa trinitate.l.ne-
mo clericus.⁊.j.de iniur.l.iniuriarum
extimatio.per Jac.⁊ per Archi.xj.q.j.nemo.'n si.in ver.
si de ipso.vide Ja.in.l.sta.li.a ceteris.in princ.de sta. In gloss.
que incipit que vindicta.in ver.criminibus.aliter dicit hic Gui.
contra quem videtur gloss.j.de penis capi.§.fina. Ray.dic per.
Barto.in commen.l.omnes populi. ¶Et not.quod distinctio
ꝑm qualitatem personarum etiam habet locum in pena secūda-
ria que est similitudo supplicij.arg.C.de custo.reorum.ad com-
mētariensem,q: eadem dicit esse pena nō solum ea.l.sz eadē pe-
na qualitatis

na qualitatis.vt no.guil.C.ð fid.inst.l.ij. ¶ Itē nō hʒ locū i pe
na statutaria.nā pene statutarie sunt pcise dūmō dol⁹ pueniat
deliquētē.nō ob.§.pena grauior.qr illō qñ pcedit vigore iuris
cōis.ꝛ hoc ex authoritate attributa p.l.hodie.ð penis.q̄.l.tāꝙ
gñalis nō derogat spālib⁹ q̄ sequunt.imo ecōtra spēs derogat
gñi,vt.l.sanctio legū.de penis.ꝛ est silr qð dixi.s̄.de le.l.nō pñt.
ꝛ.l.e.ti.p cy. ¶ In gl.q̄ icipit q̄ vīdicta i ɤ.fi.tu dic aut pena est
a cōis.i.eadē i libero ꝛ seruo ꝛ tunc expectat tp̄s delicti.[a] ꝛ in pu
blicis ꝛ pūatis criminib⁹ vt ibi:aut pena est spālis ꝛ maior in
seruo ꝙ in libero sicut est regul'r:ꝛ est corpalis,siue sit capitalis
siue nō siue crimē sit publicū,siue priuatum nō est vis. In hac.l.
manifeste apparet si litera non calūniet.tūc expectat tp̄s snīe vt
hic.ꝛ ē rō:qr pmo casu delictū ē cā pene ꝛ non psona.Scðo autē
casu iniustū delictū ꝛ psona est cā pene.sʒcū psone ɔditio mute
tur mutat ꝛ causa:sed cessante cā ꝛc.vt.C.de epi.ꝛ cle.l.gñaliter.
ꝛ maxime fauore libertatis.Sed qd si de libero fiat seruus tūc
dic ꝙ semp dʒ expectari tēpus delicti vt ibi.Nā pene sunt emo-
liende,vt.j.de penis.l.interpretatione.sed ɔtra.Sol.gl.videtur
esse.l.j.de statuliberi.in prin.sʒ posset respōderi:qr ibi statulibe-
ro existenti in statu libertatis imponit pena.hic vero libero iaʒ
facta. Ja. Bal.

1 Conditione variata genus pene criminalis variatur.
2 Laicus si post maleficium factus est clericus,quid iuris.
3 Quis liberatur faciendo plus,quam debet.

Sed si statu. Ista respicit prin.l.pcedentis.ꝛ
illud principium limitat.ꝛ est
l.notabilis. ¶ In tex.ibi fuerit ab ipō prin.ꝛ hinc colli
git rō quare ius supueniēs ex cā de p̄terito prodest actori.ꝛ se
cus si ex noua cā,vt.j.de pig.act.l.si rem.§.fin.nā istud est.quia
istud ius vr̄ inclusum in iudicio ab ipō principio.qr inerat cāe
1 intētate.vt dixit ista lr̄a notabilis. ¶ † No.qð variata cōditiōe
variat genus pene criminalis.Sed ɔ̄ hoc opponit.qr in penis
inspicit tp̄s delicti,vt.j.de penis l.j.so.hic dicit glos.ibi loquit
in priuatis delictis hic in publicis.Gu.de cu.reprobat hoc di-
ctū.qr imo dicit ipse dʒ dici eɔ̄ qð hic ibi in priuatis in publicis
qr cū hic faciat mētionē ð actiōe noxali,ꝛ actio noxalis cū ori-
tur ex publico crie:vt.j.de ver.ob.l.ð stipulatio.ergo necessaria
hic loqt i priuatis delictis sʒ Guil.gl.alibi ðt hec idistincte qð
tā in puatis ꝙ in publicis delictis ispicit ɔditio delinquentis
tp̄e delicti,nec eius conditio postea alterata vel mutata mutat
penā.ita no.j.de statu.l.statu libera.ceteris in prin.ꝛ.j.de penis.
l.capitaliū.§.fi.ꝛ vr̄ expssum.j.de fur.l.si qs in seruitute.in prin.
Bar.in repetitione.l.oēs populi s̄.de iust.ꝛ iur.ꝛ in.l.j.de penis.
ðt ꝙ aut loqmur de pena ordinaria aut de pena arbitraria.si ð
pena ordinaria inspicit tp̄s delicti si de pena arbitraria inspicit
tp̄s cōdēnatiōis.rō differētie ē,qr prima pena ē certa a pncipio
ꝛ vniformis ꝛ variabilis.sʒ pena arbitraria nō est certa a prīci
pio sʒ tp̄e snīe certificatur pro motu iudicis habito respectu ad
q̄litatē delinquētis tp̄e snīe vt h.tu dic ꝙ q̄dā sunt pene q̄ ð sui
natura expectāt mutationē stat⁹.exēplū qñ ille q est i offō ē prio
depoēnd⁹ ꝙ puniat vel cleric⁹ est prio degradand⁹:tūc in istis
penis nō pōt ɔsiderari q̄litas q̄ erat a pricipio.sʒ qualitas q̄ est
statu mutato.vt extra de iud.c.cū nō ab hoīe.vt in aut.vt iud.
sine q̄quo.suf.§.oportet.ꝛ ibi no. Quedā sunt pene q̄ nō ð side-
rāt status mutationē.ꝛ tūc refert aut nos ɔsideram⁹ arbitrium
l.aut arbitriū iudicis:si nos cōsideram⁹ arbitriū l.inspicitur tp̄s
delicti,vt.l.j.de penis.si nos inspicimus b arbitriū iudi.quod iu
dex habet vel in penis arbitrarijs vel ēt in alijs per.§.pene.ꝛ p
l.hodie.de penis.dico qð lʒ de rigore debeat inspici tp̄s delicti.
tamē de equitate mutato statu in melius potest pena mitigari
ꝛ maxime pena corporalis.vt hic.vnde vl.so.gl.plus plʒ quam
prima qcqd gl.dicat. ¶ † Et ista faciūt ad.q.ð laico q post ma
b leficiū factus est cleric⁹[b] de qua dixi in.l.cū quedā.de iur.om.iu
3 di. ¶ Alteri⁹ vos habetis hic ꝙ liberat quis faciendo plusꝙ
debet opp.gl.inst.de actio.§.penul.so.hic erat plus respectu in
teresse forma tamē pstatiōis nō mutabat.sʒ i ɔ̄rio mutabat for
ma prestationis.ꝛ sic non obstat. Bald.

¶ Additio Baldi.

Sed si statu liberū. Uið guil.C.fa.er.l.familie.i fi.in ɤ.
implicitus.vide Richar.in questione que incipit in qui
busdam prouincijs.in fi.In ver.si statur.facit.j.de ver.obli.l.si
seruū.§.Item si homo.ꝛ quod no.j.de sol.l.si rem.j.man.§.si ser
uus hic dicit qualiter fiat missio in noxali.Sed qūo fiet in pre-
iudiciali,vt puta ago cōtra aliquē dico eum esse meum subditū
vel meū hominem ipse abest.vnde de eo tenuta facti dari non
pōt.Quid ergo fieret,dicit speculator ꝙ missio nō habet hic lo
cū sed alio modo procedit.s.per indictionē mulcte vel banni.vt
no.in spe.de primo ꝛ secundo decreto.§.restat.ver.quid si agat
actione priuilegiata. ¶ Quid si peto aliquem in filium meum
ꝛ ipse negabat ꝛ abest.dicit idē ꝙ missio fieri non potest:tamen
in casu isto etiam lite non contesta.poterit procedi ad diff.niti
uam.all.s̄.de officio pconsulis.nec quicꝙ.§.de plano.Quid si
dico aliquē esse seruū ꝛ his abest:vtrū iudex poterit pronuncia
re me mittendum in possessionē ei⁹ ex dicta cōtumacia:videt
ꝙ nō ex predictis.Tu sic cōsidera qð missio pōt fieri super re-
bus corporalibus,dūmodo possint possideri.Itē super incor-
poralibus,vnde sit missio etiaʒ in omnib[us],vt.l.j..C.de p̄toria
pi.ꝛ de re iudi.cōmodis.Item in predicti[s] iuribus paternita-
tis ꝛ filiationis cadit quasi possessio,vt.C.d[e] prob.nō nude.ꝛ.l.
non epistolis.ꝛ extra de prob.per tuas.q̄ po[s]sessio pōt hoc mō
queri.vt obediat alicui tanꝙ patri vel domino tam in faciendo
quā in nō faciēdo licet per obediētiā que in nō [fa]ciēdo consistit
nō sic euidenter ꝛ facile querat possessio sicut quā[d]o consistit in
faciendo.arg.j.de serui.vr.prediorū.l.hec aūt iura.[D]ic ergo qð
iudex interponet primū decretū hoc modo:qr mādau[i]t ex pri
ma contumacia ꝛ in vim primi decreti qð cōtumax actor [e]xhi
beat obedientiam ꝛ que cōsueuit exhibere filius patri:vel lib[er]
tus patrono.ꝛ si ille exhibeat facta est missio.si nō exhibeat cō
pletur ex illo edicto ne vis fiat ei.vt.j.ne vis fiat l.si quis missū.
Istud preceptuʒ nō preiudicabit in q̄stione principali,qr ema-
nauit ex summaria cognitōe.vt.j.de his q sunt sui vl'alieni iu-
ris.l.si iudex.ꝛ hoc de primo decreto. ¶ Scōm aūt interponit
hoc modo quia isto durante in contumacia nō comparendi in
iudicio ꝛ solēniter citato causa cognita iudex mādauit absenti
quod ppetuo tractet presentē p patre vel p dño ꝛ ei exhibeat
exhibenda nō autē declarando pronunciabit pro actore qr hic
nō esset missio ex secundo:sʒ esset diffinitiua sententia declara-
toria iuris deducti.de pcur.Pompo.§.sʒ ꝛ is qui.probāt p̄di
cta qr in vasallo cadit pignus conuentionale,ergo ꝛ pretorium
seu iudiciale.de pig.actio.nō est mirū.Prete.cū tertia agen.fie-
ret missio in vasallū meū.arg.de dāno infecto.l.si finita.§.donec.
quare non me agente si non possidet fiet missio vel si possideo p
ceditur in forma.l.si prius.de noui oper.nunc.dices tu si peto
vasallū actionem p̄iudiciali non debet fieri missio,qr est parata
via ordinaria scilicet veniēdi ad diffinitiuā.ergo cessabit extra-
ordinaria via missiōis in possessionē.Cōcludit ista rō quod in
summarijs iudicijs nō habeat locū missio sʒ veniatur ad diffini
tiuā:Rñ.nego istā,Nā lʒ lit.non ɔtestata possit venire iure cōi
ad diffinitiuā tñ etiā missio fieri pōt.C.de iud.properandum.§.
sin autē.Nā remediū missionis nō est introductū in subsidium,
sʒ ad cautelā.vnð cōcurrit cū alijs remedijs siue ordinarijs siue
extraordinarijs,vt lite nō cōtest.qm̄ frequēter.§.fi.C.quomodo
ꝛ quādo iudex.l.cōsen.Facit qð notat.j.de rei vendicatiōe.l.i.§.
p hanc,ꝛ.j.ð publicanis.l.prima.§.dixerit aliquis.Itē oppono
quia non videtur quod in ipsum vasallum fiat missio sʒ debeat
estimari ius quod peto ꝛ fieri missio in interesse,qr sic est in obli
gationibus facti.vt notatur infra de neg.gest.l.si quis manda-
to.ꝛ ar.C.si seruitus ven.l.si is cuius.Solutio aut loquimur.in
actione personali vel vbi agit ad psonales prestatiōes ꝛ tūc fit
missio secundum estimationē interesse,Aut in reali,ꝛ tunc quia
specialiter agitur nec cogit quis in rem suā nec recipit functio
nem cum alia re.Ideo debet fieri missio in ipsam rem vt.j.de
rei vendi.l.qui restituere.vbi nō hʒ locū missio.vt si aliquis pe-
tat se describi in aliqua societate etiā lite nō ɔte.venitur ad dif-
finitiuā.ꝛ hoc ponit Jac.bu.in.l.ꝛ in aut.qui semel.C.quomō ꝛ
qñ iudex.Et fuit de facto forli.cōsultū p Ja.bu.vt inuenitur in
quodā li.per aut.si oēs.si vt se ab here.absti. ¶ Sed pone que
stionē que filiationis est nō solum pter psonā sed pter bona
vt pter heredi.filio platā vel aliqd obijcit qð pater ðt sibi ac-
qsitū.qūo tūc respectu illius obuētionis fiet missio.Rñ.iste ob
uētiōes possunt sapere psonalē possessionē.vt si sunt in gñe:vel
realē vt in specie.ꝛ fiet missio vt in personali,vel vt in reali prout
habuit natura vel personalium realium hoc tāgit Inn.qui filij
sint legitimi.c.causam qua. ¶ Idem dico qñ agitur ad aliquod
factū qð fieri nō pōt.Nā lʒ agat reali.tñ interesse oportet exti-
mari ꝛ ſm ipsum fertur q̄libet snīa siue diffinitiua siue missio-
nis que in locuʒ diffinitiue succedit.vt no.Inno.de sepul.c.cer
tificari ad fi.alle.de dolo.l.arbitrio.§.j.facit.j.ꝙ me.causa l.me-
tum.§.idē pomponius. ¶ Quid de electo in ptātem alicuius
loci q nō admittit vtrū ex cōtumacia mittat in possessionem iu
ris sine territorij:dic vt no.in spe.de primo ꝛ scðo decreto.§.vi-
dendū.ver.qd si electus ꝛ dicit non fieri missionem sʒ pcedi ad
diffinitiuā etiā lit.nō cōte.Sed ego nō video quare nō fiat mis-
missio cū fieri possit.Quod sic patet.Pone ꝙ lata diffinitiua
eum non admittat nōne introducet in possessionē:certe sic vt ex
tra de iud.c.fi.Nā territorium est quid ꝙ potest possideri.l.vlt.
vbi ꝛ apud quem.Quid in possessorijs:ꝛ dicēdū est in possesso
rio retinēde.Nā cum actor asserat se possessorē nō pōt in posses
sionem mitti.quomodo ergo pcedet.Rñ.qr loco missionis fiet
preceptū in forma.l.si prius.all.vt ibi no.Et idem est vbicunꝙ
agens possidet siue sit petitorium siue possessoriū.vt no.Inno.
de eo qui mit.in posses.causa rei seruande capit.j.ꝛ in specu.de
primo ꝛ secundo decreto.§.restat.versicu.sed pone ago.facit

a ¶ Delicti. adde feli.l c.significa sti.ꝛ de homi.et in.c.pueris.de sen.exc.ꝛ qð dixi in.c.significa sti.in apostil.

b ¶ Cleric⁹. p quo við tu Feli.re missiue tamē in.c.p posuisti.i ɤ.gñaliter autē.de fo.compe.

qō no.i.l.j.de iti.actuq̧ p̄ua.z de aqua quo.l.fi.nō āt poterit p̄ cedi ad diffinitiuā ſup interdicto.li.nō ꝯte. ſm ſpe.Gui.ꝫ contra.j.ō interro.ac.l.oīs.Uel dic aut petitoriū il ius poſſeſſoriū erat ſummariū z tūc ēt illō poſſeſſoriū fit ſummariū al's non.regalariter fallit.l.edicto.de edi.di.adri.tol facit inſt.de interd.§.hodie.cū ſi.dico etiā ꝙ alio mō pōt fieri miſſio in interdicto retinēde ſi actor vult,vt eſtimet q̄tū vꝫ poſſeſſio vt dicam⁹ i hac miſſione:qꝛ ſuccedit loco diffinitiue,Idē ꝙ in diffinitiua vti po.l.ſi duo.§.fi.z no.j.ꝙ me.cā.extat in mag.gl.preterea q moleſtat me in mea poſſeſ.z obligat mihi ad nō moleſtādū z in obliga.nō faciēdi ſuccedit intereſſe.ergo p̄ intereſſe meo poſſuꝫ mitti.de ꝟ.ob.cū fili⁹.§.ſtipulat⁹.Q̄ūo peto mihi caueri de duplo.z ſi ago ad factū reus eſt ꝯtumax qualiter fit miſſio.R̄ñdeo,ſcōm intereſſe meū ſicut ī alijs peti.faciā.Idē ſi peto me eximi ab obligatiōe z ī ſimilib⁹ vt in.d.§.reſtat.ꝟ.ſꝫ qd ſi petat.Quid in ac.ad exhi.z ī accuſatiōe ſuſpecti:dic idē ꝟ̄ñ.qd ſi agit.z ſe.z ar.C.de dolo l.cū p̄ponas.Q̄ūo fiat hodie miſſio in hypothecaria.vid qō no.C.de p̄c.eū q.ad fi.z no.in aut.de exib.reis.§.ſi ꝟo ſemel.cum duob.ſeq.z.l.j.ī fi.C.cōia de le.Cōtra h facit qꝛ ſi nō eſt factū ex p̄mo nō dꝫ interponi ſꝫ:ſꝫ illō verū ſi p neglig̃etiā:ſec⁹ ſi facto aduerſarij.vt h̄ iā ī hypothecaria poſſit fieri miſſio ex ſcōo decreto dic ꝙ ſic ꝯ dn̄m rei vt no.i.l.ſi qs empti.ad fi.ſꝫ ꝯ ſolū poſſeſſorē nō ſic intelligit alias:de ac.poſ.l.ij.§.gn̄a.ſm Bar.ō p̄te.habuit de qdā libro.Si debitor eſt miſſus in poſſeſſionē bonoꝝ debitoris an poſſit recurrere ꝯ fideiuſſorē:dic qō ſic,vt.j.ō fideic.hered.§.ꝙ ſi idē.ver.arg.rei qō eſt no.ſꝫ Jac.ō are.Sꝫ qd ſi petit reſtitutio in integrū reus eſt contumax,qualr fiet miſſio z vr̄ ꝙ nō poſſit fieri miſſio qꝛ illō iudiciū dꝫ dici pſonale.z ī pſonalib⁹ fit miſſio p̄ mēſura debiti dclarati ſꝫ hic nihil debet añ reſtitutionē cōceſſaꝫ ergo zc.Pre.id qō hic petit.i.reſciſſio non eſt in rerū natura ſꝫ in ipſa ſnīa creat z orit hoc cōcedūt qdā z ideo dicūt veniri ad diffinitiuā lit.nō cōte.z tūc ſup reſciſſoria p̄poſita bn̄ poterit fieri miſſio.Sꝫ dic aut reſtitutio petit iure actionis z tunc pōt fieri miſſio,qꝛ qō petit debet z fiet iure petitio ſi ſpecies petit z extat,ſi nō extat p̄ intereſſe,z ſi quātitas petat p̄ mēſura ei⁹ q̄titatis.j.de dolo arbitri.§.j.j.ꝙ met⁹ cā l.ſi cū exceptiōe.§.quatenus.in fi.et §.ſꝫ et ſi qs p̄ vim.Aut reſtitutio petit offō iudicis.z iſtud eſt magnū dubiū tamē credo ꝙ iuxta intereſſe fiat miſſio.ar.j.qō me.cā.l.metū.§.idē pōpo.qō no.Inn.in.d.c.certificari.ver.z qō nō.eſt dignū.de ſepul.z idē qō in hoc vltimo dico ſi agat q̄rela inofficioſi teſti.z ad h.j.de inoffi.teſt.l ſi.inſti.§.de inoffi.ibi,pro modo facultatū zc.vel in ſnīa cōdēnatoria nulla declarari,vel qd ſimile.Sꝫ dn̄s Cy.per hūc.§.in ſuo cōmēto determinat ꝯriū ꝙ nō habeat locū miſſio:qꝛ ſi fieret miſſio plus cōſequeret per interlocutoriā q̄ per diffinitiuam.Nam per diffinitiuā nō fieret niſi ſola reſciſſio teſtamēti.Cui reſpōdeo qō nō ſit miſſio niſi quātū intereſt reſcindi teſtm̄ vel ꝯtū z non in plus.vn̄ nō plus conſequet,ſꝫ idem.Et dicas iſtud intereſſe nō eſt debitū,ꝯcedit,tn̄ eſt ſcōm mēſurā eſtimatiōis rei debite ſ.ipſius q̄rele vel reſtitutiōis.Sꝫ nunqd in nudā p̄prietateꝫ tertij poſſidētis z ꝯdicētis p̄t fieri miſſio ſaluo iure poſſeſſoris dubitat ſpe,in ti.de primo z ſcōo decreto.reſtat.ij.ꝟ.qd ſi appe.Contra tu dic ꝙ in reali cā nudaꝫ poſſeſſionē aduocet.non pōt fieri cū alius poſſideat naturalr z ciuiliter detineat ſed in pſonali pōt fieri.ar.j.de fundo do.l.ſi fundū.z de dāno infecto.ſi finita.§.ſi qua ſunt iura.z ibi p Jac.de are.Item nūquid in nudaꝫ ciuilē poſſeſſionē.dic ꝙ ſic.vt no.in.l.ij.C.vbi in reꝫ actio.Item nunqd in vſufruc.feudū vel emphiteuſim.z dic ꝙ ſic vt tranſeat cōmoditas ſola.vt no.ſpe.in.d.§.ver.qd ſi res.z le.Item nunqd j.annū reddit dic qō ſic.l.commodis.de re ind.z dicto.§.reſtat.ver.qd ſi re nō habet.Itē nūqd in ſolā naturalē obligationē credo ꝙ ſic z in officio iudicis z in quolibet,nomē debitoris l.j.C.de pret.pi.dicto.§.reſtat.ver.qd ſi ergo.de annuis leg.liberta.§.lucius.An in ſolā ciuilē dico ꝙ nō niſi eſſet efficax ad agēdum.arg.C.de non nu.pecunia ſicut.deb.lega.peti.Not.de contradictore quod non admittitur ſua nō intereſt,vt.l.quanuis.de acqui.rerum do.per Jac.   Bald.

a Titulo ꝯriū.Adde eundeꝫ Bal.i.l.ij.ꝯ.de ſtatu ho.z quod ibi dixi in apoſtil.

b Per citationem. Uide tu eūdē Bal in aut.offerat.i.iij.col C.ō li.ꝯte.ꝙ interrūpit etiaꝫ ſi citatio ſit gn̄alis z i diſcreta.z ōnino fel.ī.c.illō.in fi.ij.col.in ver.dū ſubdit ab.ō p̄ſcrip.

c Statutarijs.Adde capiā ꝯ Joan.de imo.j c.illō.ō p̄ſcri.z oīno vid do.alex.ō imol.hic z adde eundē bal.i addit.ad ſpe.in ti.de ap.ꝟ.quero talis eſt.

De eo per quem factū erit quominus quis in iudicio ſiſtat. Rubrica.In hoc titu.nihil addit.Bal.

Equiſſimū. Impediens aliquem in iudicio ſiſtere tenetur q̄ cū q̧ dolum committat reo ab actore impedito ſufficit excep tio.Si plures dlinquūt vno ſoluēte alter liberatur z in heredem non datur actio niſi quatenus ad eū peruenit.h.d.tota.l.In tex.ibi cōmitteret.id eſt perpetraret:z ſic ignorantia facientis nō excuſat mādātē.Jac.In textu ibi triſte puta qꝛ domus eius comburebat.vn̄ citatus ceſſit z ad iudicium non iuit.In tex.ibi,de pena quam promiſit ſi non ſiſteret.In gl.illa in fi.no.ꝙ
a bonum eſt arg.ex ordine titulorum.[a] In glo.que incipit iſtud.

ibi dolus cum dolo.hoc limita vt not.j.ſolu.mat.l.ſi mora.vbi eſt gl.ſingularis.

Si actoris. Ex dolo ſerui dn̄s cui culpa p̄t imputari tenet p̄ciſe.ſꝫ ſi ei nō p̄t culpa imputari tenet noxaliter.h.d.In tex.ibi mihi.ſ.reo.In tex.ibi exceptionem.ſ p̄ciſam.In tex.ibi.ipſo.l.ſeruo.In text.ibi caret.ſi elegit dare p̄ noxa.In text.ibi,ipſe.ſ.dn̄s. Ex iſta l.ego colligo ꝙ ſicut eſt reperire actionē p̄ciſaꝫ z noxalē,ita eſt repire exceptionem p̄ciſam:vt in primo caſu.l.z exceptionē noxalē,vt ī ſcōo caſu.l.ꝙ rato inueniens alibi qd.ſit noxalē exceptionē repire.Extra q̄ro qd in familiarib⁹ nr̄is liberis vtrū dn̄s q p̄t p̄hibere z nō p̄hibet teneat,dic vt extra de reſti.ſpo.c.cum ad ſedē.vbi habes tex.no.

1 Uſucapio vel preſcriptio per citationem non interrūpit.
2 Dolus tertij dās cām vſucapiōi nō reddit cam nullā ipſo iure.
3 Preſcriptio dicitur cauſa lucratiua.
4 Preſcriptionum quatuor ſunt genera.
5 Preſcriptio in cauſis criabus,an p citationeꝫ interrumpatur.

Ex hoc. Actio in factū ex hoc edicto competit ꝯ doloſum ad intereſſe in q̄ includit actiōis perēpte eſtimatio.z ſi doloſus nō eſt ſoluēdo reſtituit actio in verū debitorem.h.d.iſtō p̄nci.no.Et diuidit hoc p̄ncipiū in q̄tuor p̄tes.p̄mo ponit q̄ddā dictū.ſcōo ipꝫ dictū dclarat.tertio ponit q̄ddā aliō dictū.quarto ponit rōnē.ſcōa ibi in quo iudicio, tertia ibi plane ꝯtra ibi, ne p̄pter dolū.In tex.ibi deducit.i.includit ſiue interp̄tatur. In tex.ibi,ob cā.i.ob.ipꝫ dolū.in tex.ibi ipꝫ reū.ſ.originalē.In tex.ibi alienū.ſ.tertie perſone.In tex.ibi dāno.ſ.actiōis amiſſe.No.primo ꝙ illa actio dat ad intereſſe.Secūdo no.ꝙ licet reus ſit citatus nihilominus tn̄ ꝯplet vſucapionē vel pre
1 ſcriptionē.†Tertio ex hoc no.ꝙ per citationē non interrum
2 pitur vſucapio vel preſcriptio.†Quarto.not.ꝙ dolus tertij dās cām vſucapioni vel p̄ſcriptioni non reddit eā nullā ipſo iure nec in effectu nec in ſubſidiū q̄ñ ille doloſus nō eſt ſoluendo
3 qō tene mēti.†Quinto z vltimo.no.ꝙ p̄ſcriptio dr̄ cā lucratiua.vn̄ lucrari dr̄ ille qui p̄ſcri.ita dr̄ iſta lr̄a apertiſſime.Et no.gl.q̄ incipit ſed nōne.ibi:rūdeo ibi.ſ.in.l.cōſtitutionib⁹.ſed hoc ē diuinatio.In ea.gl.ibi denūciationē aduerſarij ſꝫ hec ſolutio ſit diuinatio tn̄ no.ex ea ꝙ per ꝯteſtationē extraiudicialē nō interrūpit p̄ſcriptio.ad hoc.j.de vſuc.pro empt.l.alienam.hoc etiam p̄batur,qꝛ ſpeciale eſt in certis caſibus ꝙ p̄ p̄teſtationē preſcriptio interrūpitur.ergo in cōtrariū eſt ius commune.C.de anna,exceptio.vt perfectius.In eadem gloſ.ibi,l.illa conſtitutionibus,vnde illa loquitur ibi de perpetuitate reſpectu tranſmiſſionis:nō reſpectu extenſionis in tp̄e,tn̄ dic ſm
4 Jac.de are.z Cy.†ꝙ quatuor ſunt genera preſcriptionū.Quedā ſunt mero odio introducte vt preſcriptio.xxx.z.xl.annorū.quedam ſunt introducte ſimpliciter p̄pter neglig̃etiā nō petentis.z iſte preſcriptiōes de facili interrumpuntur:ſcꝫ per citatio
b nem[b] vt.C.de preſcript.xxx.annorū.l.ſicut.dū tamē citatio valeat.vt.C.ne de ſta.de fun.ſi pater.nec ſit circunducta p̄ cōtumaciam actoris.vt no.in.d.l.ſicut.per Guil.de cu.Quedā ſunt preſcriptiōes mere fauorabiles vt eſt vſucapio triēnij.tūc aut nos loquimur de interruptiōe in effectu.aut de interruptiōe ipo iure.primo caſu requiritur lit.cōteſt.vt.j.de rei vendi.l.ſi poſt acceptum.q̄ lit.cōteſt.debet eſſe valida alias non interrūperet vt C.de lit.cōteſt.aut.offerat ſecūdo caſu nō interrūpit niſi p ſententiā ꝯdēnatoriā.qꝛ poſt ſentētiā ipſo iure nō currit vſucapio propter vigorē ſentētie,vnde mādatur ſnīa executioni ſm.l.qui reſtituere.j.de rei ven.Quedam ſunt p̄ſcriptiōes mixte fauore z odio.vt eſt preſcriptio.x.annorum inter preſentes.z.xx.inter abſentes.in quib⁹ concurrit duplex ratio ſcilicet ratio fauoris a p̄te poſſidētis z ratio odij a p̄te nō petentis tūc in iſtis eligitur quedam media via.qꝛ nō interrūpūtur p citationē.tamen interrūpunt p li ꝯte.ipſo iure.C.de rei vē.l.more litis.z ibi no.Quedā ſunt preſcriptiones ſui natura currētes exēplū in actione iniuriarū vt ī redhibitoria z iniuriarū.vt.j.qō me.cau.l.ſi cū exceptio.§.ij.z.j.de edil.edic.l.cū ſex.iſte nō interrūpuntur niſi p li.conteſt.non autē per citationē ita loquit hic.Sed quare iſte preſcriptiones dicūtur ſui natura currētes:reſpōdeo qꝛ actio z preſcriptio veniunt ex eadem lege.vnde lex que actionē produxit ipſaꝫ ab origine coarctauit.vt nō viueret niſi certo tempore merito ergo illa dicitur natura actionis que ab originē cohesit. Unum eſt tn̄ notādū diligēter,qō vbicūq̧ dixi qō requirit lit.conteſta.ibidē ſufficit mora rei in lite cōteſtanda.qꝛ iſta mora habet vim li.conte.quantum ad interpretationem.et.l.ſi qs cau.l.ſi eum.§.qui iniuriarum.vbi eſt ſingularis.z eſt glo.ord.in l.conſtitutionibus.de actioni.z obligatio.tene menti.Quero
c hic quid in p̄ſcriptionib⁹ ſtatutarijs[c].Ricar.malū.diſputādo determinauit qō interrumpūtur per citationem z quod perpetuantur per lit.conteſta.z allegauit gl.que eſt in.d.l.ſicut.ō preſcrip.xxx.anno.Sed poſſet dici ꝙ diſputatio ſua ēēt ꝟa in per

ſonalibus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

sonalib⁹ actiõib⁹ vbi p̄scribit exceptio:s; in actionib⁹ realibus vbi p̄scribit dñiũ non credo qđ interrũpat p̄scriptio p citationem imo regrat cõtestatio vel quasi. ꝺ.l.more litis ꝙ tene mẽti.
5 ¶ † Ultimo q̃ro qđ i cãis criali⁹ vtrũ interrũpat p̄scriptio p
a citationẽ:tex.vr̃ dicet p solã libelli obligationẽ.vñ sufficit ꝙ itra terminũ iuris vel statuti sit pducta accusatio vel formata inq̃sitio lz citatio nõ emanauerit adhuc.ꝛ iste vr̃ tex.ad literam.j. de adul.l.miles.§.sexaginta.ꝛ bar.vr̃ hoc tenere ibi loquatur i tpe feriato.ergo apparet ꝙ nõ interuenit citatio s; eũ.s; vos habuistis gl or. q̃ intelligit illu;.§.ꝙ interuenerit citatio.s.si qs in i⁹ voc.nõ te.l.ex quacũq;.§.fi.ꝛ idẽ tenet gl.in decretis.xv.q. iiij.placita secularia.sola eñ libelli oblatio facta iudici ꝯ reum nõ citatũ nil operat,ꝛ iste intellect⁹ vr̃ verior. ¶ In glo.q̃ incipit vtilẽ,ibi erat directa,hoc verũ si prescriptio fuit ipso iure sublata vel esset directa amoto obstaculo prescriptionis.sm Jaco. bu.ꝛ alios.ꝛ est gl.or.l.si C.qui.ex causis maio.

Et si stipulator. Si actor ꝛ re⁹ dolo diuersorũ receperũt ipedimẽtũ sistẽdi quilibet agit ad interesse suũ ꝯ impediẽtẽ.s; si se inuicẽ impedierunt dolus cũ dolo cõpensat.h.d. ¶ In tex.ibi vterq;.s.quilibet ad suũ interesse. ¶ In tex.ibi fuerit.i.vterq; fuerit ipedit⁹. ¶ In gl.q̃ incipit quasi ibi aliud erit quam in pcepto iudicis.dz ergo sistere ex stipulatione ẽt si aduersari⁹ nõ sistat ꝛ ppterea re⁹ icidat in penã hoc cõsequet ab ipediẽte.iste est intellect⁹ gl.ꝛ sm hoc no.ꝙ lz circũducat edictũ citatiõis vl' pcepti actore nõ cõparẽte,vt.j.de iud.l.ꝛ post edictũ.nõ tñ circũducit stipulatio p tũ ꝙ non credo ver,vt.l.ex quacũq;.in fi.s.si qs in i⁹ voc.non se.ꝛ arg.j.d nau.feno.l.labeo.dicunt Jac.bu.ꝛ mar.syl.ꝙ ille.§. intelligit de interesse retardati pcessus vl' expẽsarũ.ꝙ eq̃ cadit in reo sicut in actore.C.de fruc.ꝛ lit.expẽ.pe.l.ꝛ facit.j.de cõdi. ob cau.l.si pecuniã.in pn. ¶ In gl.q̃ incipit nõ dolum ibi ꝯpẽsare.hoc dic.vt no.i.so.ma.l.si mora.Et ex hoc no.ꝙ si inimici q fecerũt pacẽ postea se inuicẽ insultẽt qđ neuter põt petere penã pacis rupte.ꝛ ad hoc facit qđ no.j.si qua.pau.fe.di.l.j.§.cũ arietes.de e.q.l.cum pater.§.libertus cum simi. Bald.

1 ☞ Fideiubens in minori summa non tollit petitionem maioris contra principalem debitorem.
2 Reus soluendo an liberet delinquentem.

Si a fideiussore. Taxatio obligatiõis accessorie non inducit taxationẽ in obligatiõe pncipali nec in obligatiõe delinquẽtis.h.d.notabiliter. ¶ In tex.ibi cẽtũ q̃ re vera mihi debebant,s; dolo eximẽtis re⁹ fuit liberat⁹.sm gl.ode fr.ꝛ ois. ¶ In tex.ibi veniat i iõ actionẽ pdidi,ꝛ supple q̃rit iquãtũ Sẽpronius teneat.rñdet
1 in cẽtum ꝛc. ¶ † No.qđ fideiubẽs in minori summa non tollit petitionẽ maioris summe ꝯ principalẽ debitorẽ vel ꝯ delinquẽtem. ¶ Premitte anteq̃ opponas ꝙ in nostro.§.est cõsiderare tres p̃sonas sc; p̃sonã rei pncipalis,q fuit liberat⁹ tpe ab actione pmitiua.ꝛ p̃sonã delinquẽtis q tenet ad interesse totale:ꝛ personã fideiussoris qui tenet ad si penam siue ad interesse taxatu;. ¶ Mõdo opponit,ꝛ vr̃ ꝙ delinquẽs nõ teneat ad aliqđ qđ sic pbo.reus principalis pmisit sistere certa die:q: nõ sistit liberat⁹ est ab interesse:q: non stetit.cũ igitur reus principalis teneat in aliquo,ergo nec agit cõtra delinquẽtem:conclusio enim stat in hoc q: nõ interest.lz eñ sit mutata actio tñ idem est exitus petitiõis.ad istud cõtrariũ gl.rñdet duobus modis. ¶ Primo eñ modo dicit gl.ꝙ relatiõe habita ad veterẽ actionẽ interest.licet enim successerit noua petitio vetus tamen pure extincta est et hoc debet ꝯsiderari.declarat hoc dñs Jac.bu.subtiliter sc; qđ obligatio q̃ de nouo successit cõtra reũ nõ pfit delinquẽti:q: in eodem instanti temporis quo obligat re⁹ ista noua obligatione obligatur delinquens ratione delicti.ita ꝙ nõ est reperire ordinem tpis penes istas obligationes merito cu; ꝯcurrant in idẽ tps vna non impedit alteram.q: pari rõne qua obligatio rei ipediret obligationem delinquentis eadẽ obligatio delinquentis ipediret obligationem rei.q: nõ interest. Item q: ois causa impediẽs debet esse prior tẽpore.nã istud est de natura cause ꝙ semp habet precedere effectũ vel ordinẽ tpis vel ordinem nature.vt.s.de sta.ho.l.arethusa.ꝛ.j.de verb.sig.l.cedere diẽ.ꝛ ista ratio est subtilis ꝛ vera.arg.j.de fideiuss.l.gñalr.Scđa so.est ꝙ hic cõtra reũ nõ successit noua obligatio.q: re⁹ nihil pmiserat.ꝛ si tu dicis q̃ñ o ergo accessit fideiussor:rñdeo ꝙ fideiussor iudicij nõ est fideiussor pp̃ie.vt no.i.l.j.s.q satis.cog.sed ista solu.est di
2 uinatio.ꝛ ideo tene primã. ¶ † Querit gl.de duab⁹.q. Prima est vtrũ re⁹ soluẽdo liberet delinquẽtẽ dicit gl.ꝙ nõ,q: lz vterq; teneat ad interesse tñ tenentur ex diuersa cã.vnde solu.vni⁹ nõ pdest alteri,qđ verũ est q̃ñ re⁹ soluendo non h; regressum ꝯ impedientẽ.q: tũc nõ liberat impediẽs,lz re⁹ soluat ppter rõnem gl.Et si tu dicis si re⁹ soluit interesse ergo desinat actio competere respõdeo q̃ñ ad delinquentẽ istud venit per modum pene. ¶ Scđo q̃rit gl.vtrũ actore eximẽte seu delinquẽte possit peti a fideiussore.s gl.ar.p ꝛ contra.sꝫ nat'r tenet ꝙ sic:q: stipulator cõsequit a fideiussore illa.l.ex sua pmissione nõ ex pmissione legali,cocurrũt ergo hic due pmissiões hominis ꝯ fideiussorẽ.ꝛ l. loquitur contra delinquentem.ꝛ vna pmissio nõ tollit aliã.q: concurrunt diuerse p̃sone ꝛ diuerse cause.nec ob.j.si q̃s ca.l.si duo. §.item si duo.q: ibi erat indentitas cause. Item nõ ob.j.de act. emp.predia q: erat identitas persone.hic aũt vt dixi erat diuersitas causarũ ꝛ personarũ.vñ q: diuerse cause sumebãt originem in personis diuersorum vna nõ cõfundit alterã.alij dicũt contrariũ.q: cũ fideiussor soluẽdo habeat regressum contra delinquentem.ergo ex eodem facto delinquẽs afficeret duplici pena qđ videt incõueniens iuxta id qđ no.j.de pet.here.l.etia;.§. vltimo.ꝛ.j.si fa.fur.feci.di.l.quot.iste passus est subtilis ꝛ cõclude ex gl.aut plures tenent ex eodẽ facto.ꝛ vnus soluendo liberat aliũ.aut ex diuersa cã tũc aut vterq; tenet ad interesse ꝛ sunt vniformiter obligati.ꝛ vnus liberat aliũ.aut vnus tenet ad interesse,alter ad penã ꝯtus.ꝛ sic est difformis eorũ obligatio. ꝛ vnus soluẽdo nõ liberat aliũ. ¶ In gl.q̃ incipit sed hoc ibi §. si plures.ibi loquit in pluribus obl.ex eadẽ causa nõ ex diuersa
a vt.j.patebit. ¶ In ea.gl.ibi nec dicat qs vult ponere quãdã diuersitatẽ inter pncipalẽ ꝛ delinquẽtẽ ex vna parte ꝛ fideiussorẽ; ꝛ delinquentẽ ex alia.ꝛ hoc facit ppter id qđ dixi.s.in gl.in ver. vna tñ.ꝛc.q̃ tñ differẽtia gl.nõ est bñ fundata in rõne. ¶ In ea. gl.ibi q succedit.istud verbũ indigeret pbatione.nõ est veru; qđ eximẽs succedat loco rei principalis.imo ille obligationes sunt penitus separate nec vna est succedanea alteri.s.q: tunc transfunderet vna in alterã:qđ hec gl.negauit.s.in versi.tñ.d.licet ꝛc. ¶ Ultimo no.ꝙ fideiussor tenet al's quam pncipalis s.obligationis expssione.nã tacite obligatiõi ad interesse põt fideiussor accedens promittere quid certũ ꝛ liquidũ lz obligatio tacita re nõ sit liquida in plus aũt teneri nõ põt nisi ex sua malicia cõueniat vt no.j.de fideiuss.si cũ re⁹.in nostro.§.non est plus in accessorio quam in principali,sed expressius.

a ¶ Crimina lib⁹. vide q̃ ẽt p eũdem bal. habẽt in addi.ad specu.in ti. de citatiõe §. nota.qđ in criminali.

¶ Si qs cautio.iudi.sistẽdi cã factis nõ obtempe. Rubrica.

1 ☞ Dies premissionis an computantur in termino.
2 Iudex partes grauare non debet.
3 Dies termini,an computentur in termino.
4 Dies vltima an sit de termino.
5 Dilationem octo dierũ habens an possit in qualibet parte termini comparere.

Vicena. Dies termini nõ ꝯputãt i termino ad hoc ꝯsueuit allegari. qđ q̃r intelligat.j.videbimus.ꝛ pt intelligi duobus modis.primo i dilatiõe assignãda,scđo in dilatione assignata. ¶ Queritur qualiter iudex moderet terminũ cũ tres dies statuit absenti.ꝛ rñdeo moderabit ita qđ absens debeat habi p quibuslibet.xx. miliarib⁹ vnã diẽ.ꝛ nõ cõputabit dies citatiõis.nec dies in q̃ debet cõparere in illa dinumeratiõe tpis.hec est prima lect.ꝛ optima. ¶ Scđo modo legit in dilatiõe data q̃ est etiã modo pdicto iterpretãda.s; pma lec.clarior est. ¶ In tex.ibi vicena milia passuum.i.xx.miliaria.In tex.ibi iubet sic.j.de excu.tu.l.scire oportet.§.aliud.In tex.ibi ꝛ in quem repe te.ꝛ pter eum diem in
1 quẽ ꝛc.In tex.ibi sane.i.certe. ¶ † No.primo qđ dies pmissiõis siue termini assignationis nõ ꝯputant in termino. ¶ Scđo not.
b de dictione preter.[b] ꝙ quãdo cadit super tẽpore ponitur exclusiue. ¶ Tertio no.quod in termino qui assignatur respectu itineris non includit dies cõparitionis imo ista dies comparitionis
2 debet esse.j.tempus itinerãdi. ¶ † Quarto no.qđ iudex debet studere id facere qđ partes nõ grauet.ꝛ facit.j.de solu.cum stichus in rõne sui. ¶ In glo.j.ibi faciũt miliare.no.ꝙ miliare est
c mẽsura mille passuũ.[c] passus est mẽsura quinq; pedum.pes est mensura.xv.digitorũ sz ysidorũ in.l.ethimologiarũ. ¶ Itẽ no. quod dieta legalis est mẽsura.xx.miliariorũ.est quedã dieta que appellat dieta vulgaris.de qua dic,vt in cap.statutũ de rescrip. lib.vj. ¶ Opponit contra hanc.l.sic.aut conuenit de certa die ꝛ tũc debemus stare cõuentioni.aut nõ cõuenit de certa die.ꝛ tũc debem⁹ stare arbitrio iudicis:nõ arbitrio huius.l.vnde videtur ob.s.qui satisda.cog.i.de die.solu.concedo qđ iudex debet arbitrari sz cõsciẽtiã leg; ꝛ secũdũ ꝙ ipsa lex.p̃sumit:p̃sumit autẽ lex ꝙ quilibet in vnaquaq; die possit pambulare.xx.miliaria.vt hic petet.si tñ ex qualitate persone.vt q: quis est claudus,vel infirm⁹ vel nimis senex,iudex vellet aliđ.arbitrari hoc posset iuxta no.in.l.de die.ꝛ pbat in.l.ꝯtinuus.§.cum ita de verbo.obliga. ¶ Scđo opponit dicit hic qđ illa dilatio est vniformis.sc;.xx. miliariorũ p qualibet die contra imo est difformis q: alia dilatio statuit inueni alia senili,alia debili,alia forti,vt in dicto.§.cu; ita.so.dicit glo.ibi in contractibus hic in iudiciis.querel non est bona,quia in iudicijs quasi cõtrahitur,vt.j.d.pecu.l.iij.§.idem scribit.et ideo dicit Cynus quod ibi loquitur in dilatiõe tacita et arbitrali.hic autem loquitur in diebus fixendis a princi‑

b ¶ Preter. de qua dictiõe vide do.fra.are. i.l.si pater. d vul.ꝛ pupil.ꝛ qđ ibi dixi i apos.

c ¶ Passuũ. Adde do. alle.de im. h posipau. de castro. qđ hodie i spicitur cõsuetudo de quo p Innocẽ.in.c. nõnulli.de rescri.l.imita tamẽ nisi qñ iudex taxat dietes q: intelligitur sm i⁹ per hunc textum.

pio vbi ergo iudex taxat dies dz pcedere sz hãc.l.sz vbi spacium
nõ est taxatũ tñ tacite icludit pcedere dz sm.l.zriã.Tu dic qd
illa.l.itelligit sm istã.l.qd debeat assignari vna dies pro viginti
miliarib⁹ nisi valetudo vel q̃litas persone moneat iudicẽ ad alr
arbitrãdũ:vt in zrio.⁊ hoc ẽt apparet p istũ tex.qr lra dt φ ista
dinũeratio nõ dz eẽ onerosa ptib⁹ si ergo eẽt onerosa pp corpo-
ris debilitatẽ vl'infirmitatez iudex hz hoc zsiderare.vt.j.eo.l.ij.
3 §.si qs i iudicio.⁊.§.se.hãc tene. ¶†Querũt hic doct.vtrũz dies
a termini zputet in termino^a Cy.dt hic qd si apponit dictio a vl
ab φ dies termini nõ zputat in termino:qr iste dictiões hñt de
notare separationẽ ⁊ ponit exclusiue vt no.j.õ ac.emp.l.rõ.§.fi.
facit qd not.Cy.C.de.nup.l.a calligato.Si aũt nõ apponuntur
iste dictiões lz simpl'r statuit termin⁹ puta dt iudex statuo tibi
terminũ octo dierũ.tũc sm Cy.fit zputatio de momẽto ad mo
mẽtũ ⁊ hoc pbat dupl'r:Prio qr dilatiões sunt stricte interptã
de.scdo qr.l.cauet qd talis zputatio fieri dz.vt.j.de mino.l.iij.§.
minore.Tertio pbat hoc authoritate spe.q de hoc no.in spe.de
ap.§.restat.ver.sz nũqd dies.⁊ in spe.de cit.§.viso.circa fin.hoc
etiã pbari vr̃ p id qd no.C.de ap.aut.hodie.sz Ja.bu.dicit zriũ
φ dies termini nõ zputat in termino.qr cũ iudex dt assigno ti-
bi terminũ triũ diex intelligit de dieb⁹ pxime sequẽtibus non
de eadẽ die in qua assignat termin⁹,vt.j.de ꝟ.ob.eũ q calẽdis.
ad idẽ facit.l.nostra q̃ aperte dicit φ illa dies nõ dz dinumerari.
p hoc vr̃ tex.adliterã.extra de excep.c.pia.⁊ ibi p Inn.⁊ extra
de res.spo.c.frequẽs.li.vj.istã etiã opi.hic tenere vr̃ bar.s.φ non
fiat zputatio de momẽto ad momẽtũ.Si aũt iudex diceret ita,
assigno tibi dilationẽ hic ad tres dies vel vsq ad.viij.dies tunc
fiet zputattio õ momẽto ad momẽtũ pp aduerbiũ hinc φ signi
ficat tpis extremitatẽ.l.j.j.de cõdi.⁊ de.l.jij.⁊ i hoc ita disputã
do tenuit ma.sil.¶Et ista faciũt in ar.ad statutũ de cõpromis-
so qd mãdat cãm expediri infra mẽsem vtrũ dies cõpromissi cõ-
putet in termino.s.cõputãdo de momẽto ad momẽtũ.an ꝟo il
la dies nõ zputet in termino.sz incipit termin⁹ in sequẽti die.s.
naturali sm.l.more.j.õ ferijs.⁊ ar.j.de test.qua etate.sz sm Cy.
fit cõputatio de momẽto ad momẽtũ.qr dies emergẽs.mensis
emergẽs pt ĩchoari q̃libet hora diei vel noctis,vt.l.iij.§.minorẽ
⁊ in.d.aut.hodie.⁊ hoc puto veri⁹ in dilatiõe statuti.qr dilatio
legalis est p dictã aut.hodie.Si aũt in statutis põeret.a.vel,ab
vt qr diceret.j.mẽsem a die zpromissi.tũc dies zpromissi nõ cõ
putaret in termino.vt no.in.c.statutũ.de.pbẽ.li.vj.in gl.or.⁊ p
arch.in.c.j.de ele.eo.lib.idẽ si apponeret dictio ex.vt.j.õ adul.l.
mariti lenociniũ.§.sex mẽsiũ.nõ ob.j.de lib.⁊ post.l.gall⁹.i pnc.
cũ gl.sua.⁊.j.so.ma.l.si aũ.vbi iste dictiões ponunt inclusiue qr
istud est ex eo qr si ponerent exclusiue resultaret absonus intel-
4 lectus.⁊ sic nõ ob.¶†Scdo q̃ro vtrũ vltima dies sit de termi-
no.⁊ vr̃ φ nõ p hũc tex.In zriũ vr̃ p tex.j.de succes.edi.l.j.§.qd
dicim⁹.breuiter istõ est verũ.qr sufficit qualibet hora vltime diei
zparere etiã vsq ad mediã noctẽ.vt no.j.de fer.l.more.nõ obst.
ista.l.qr hic nõ dt φ vltima dies nõ sit de termino ei⁹ imo est de
termino act⁹ cui psigit.s.de termino itineratiõis.sz vltra illã diẽ
5 dz dari alia dies.s.ad sistẽdũ i iudicio.⁊ ita loqt hic.¶†Ter-
tio q̃ro vtrũ hñs dilationẽ octo diex possit i qualibet pte termi
ni cõparere vel facere φ sibi incũbit.an ꝟo teneat expectare fi-
nẽ termini.⁊ gl.or.dt,φ pt in qualibet pte termini zparere ⁊ ex
plicare qd incũbit.ita no.in.c.quãuis.de ap.in cle.in gl.no.qr sz
tu dic φ aut iste termin⁹ assignat ad talẽ actũ q nõ dsiderat ad
uersarij pñtiã aut ad talẽ actũ q desiderat.Prio casu qñ si desi-
derat aduersarij pñtiã pt in qualibet parte termini zparere ⁊ ex
plicare φ incũbit.ita loqt gl.i.d.c.quãuis.Scdo casu qñ deside
rat aduesarij pñtiã puta est assignat⁹ alicui termin⁹ ad rñdẽdũ
positionib⁹,vel ad probãdũ tunc dico qd nõ sufficit puenire añ
diẽ dilatiõis,nisi aduersari⁹ sit monit⁹ vl'citat⁹.qr cũ ista dila-
tio sit cõis q̃libet ps pt differre vsq ad finẽ termini.C.de tẽpo.
in inte.re.l.petẽde.⁊ dico qñ assignat dilatio alicui ad pbã.pra
cticã ad uocatorũ dictat φ moneat altera ps φ singulis diebus
⁊ horis assistat ad vidẽdũ testiũ iuramẽta.alias si nõ fit ista mo
nitio non pñt pduci testes in fine dilationis.facit.C.de testi.l.si
qñ.⁊ extra de ap.c.sepe.Iuxta hoc q̃ro q̃ dicat prima dies dila
tiõis incipiẽs.an dies quo iudex cõmitti an dies quo parti no
tificat.⁊ vr̃ φ dies zmissiõis.⁊ sic dilatio ẽt ignorãti icipiet cur
rere.qr dies sunt ztinui.C.de dil.siue ps.j.de infami.genero.In
zriũ qd nõ incipiat termin⁹ nisi ex die notificatiõis.de calũ.an-
nus.de req.reis.l.j.§.annus.C.vbi in rem actio.l.ij.de excu.tuto
l.scire opz.§.j.⁊ ar.in.l.fi.õ decr.ab or.fa.qd est veri⁹ vt in dubio
sic intelligat.C.de excu.tu.l.quinquaginta qr nõ est ppriepfe-
cta donec intimet.⁊ ideo nec põt cedere dies antequã sit perfe-
ct⁹ act⁹.vñ in dubio termin⁹ ponam⁹ triũ dierũ alicui assignat⁹
intelligit triũ dierũ a die notificationis qd est notandũ si nantẽ
sit dictio hinc ad tres dies ab hodierna die vel sitib⁹ itelligit a
die zmissiõis vl' hora.¶Quarto ⁊ vltimo q̃ro vbi p statutum
assignat mẽsis ⁊ dilatio emergit i mẽse hñte pauciores dies pu
ta i februario,⁊ ptendit in aliũ mẽsem habẽtẽ plures dies.pu-

a ¶In termino, vid aliqd p feli.in.c.j.de prescri.j.j.col.in ver.⁊ dum iste tex.⁊ vnũ dictum in c.φ ad cõtationem.col.pe.in ꝟsic. quarta zclusio de re ind.⁊ qd dixi in zposti.in.d.c.j.

b ¶Breuiorẽ.tu vero vid late fel.i.c.olim.de exce.in fi.j.co.j ꝟ.dũz subdit abb.⁊ in.ij.co.i me.in ꝟ.⁊ ibi sunt plures vie.⁊ ibidẽ paulo post in ꝟ.⁊ qd stãtib⁹ pluribus.

ta in marito.de quot dieb⁹ zputabim⁹ mẽsem vtrũ fiat dinume
ratio tot diex quot hz mẽsis i q incipit dilatio seu extẽdit ⁊ qñ
ter fiat.⁊ breuiter de hoc vos habetis duas gl.or.vna est in.c.si
ppter.de rescri.li.vj.in gl.qd dices.alia est in.c.quã fit.de ele.li.
vj.vbi gl.vr̃ tenere qd tot dies sunt dinumerandi quot hz dies
mẽsis sequẽs quasi pncipiũ dbeat ispici,sz veri⁹ vr̃ φ quota die
prioris mẽsis incepit mẽsis:tota die mẽsis sequẽtis finiat mẽsis.
⁊ hoc vr̃ expssuz.j.õ testa.l.qua etate.⁊.j.õ manu.l.j.vñ si icepit
mẽsis tertia die februarij:finiet tertia die martij.si.xv.februarij
finiet.xv.martij.⁊ sic de singulis vtrũ aut hui⁹ vltime diei qd li
bet momẽtũ diei dz esse elapsum vt dicat termin⁹ cõplet⁹ dic vt
eleganter no.Ja.de are.in.d.l.j.j.de manu.q̃ oia no.qr pratitica
bilia sunt.¶Quero de istis.xx.miliarib⁹ vtrũ zputat sm viam
b rectã an sm viã breuiorẽ ^b vl'lõgiorẽ breuiter habetis tex.φ sem
p sm viã rectã.dũmõ sit via recta secura.j.de exc.tu.l.nõ solũ.et
C.de nauicu.l.fi.ibi ẽt dr qd ille q nõ tz viã rectã est in culpa.fa-
cit.j.e.l.fi.§.si qs tñ.⁊.j.de ap.l.negotiorũ.§.fi.⁊.j.õ fal.l.eos.vbi
oĩno idem de hoc no.in spe.de cit.§.j.ꝟ.qd si re⁹ distat.⁊ ex hoc
habes qñ nuncijs soluit sm dinumerationẽ miliarũ.qualiter il
la dinumeratio sit fiẽda φ gl.ponit ad literã.in.d.l.eos.§.fi.Sz
qd si in mẽsuratione nõ habetur respect⁹ itineris.sed solius di-
stãtie:ꝟbi gra,φ nõ possit eligi ptãs de terra q̃ non distet.p.xl.
miliaria qño accepim⁹ hec.xl.miliaria an ad lapidẽ.vt.s.de of-
fi.pfe.vr.l.j.§.cũ vrbẽ.rñdet Bar.ad mẽsurã geometricã ita φ ar
tificio geometrie mẽsurabitur aer.qr hic nõ hr̃ respectus ad fa-
cultatem vel difficultatem itineris sed distantiam in se ⁊ dicit
φ continetur in quadam extrauaganti no. Bald.

¶Additio Baldi.

Vicena. Qñ dies termini cõputet in termino. Vide plene in spec.de ap.§.restat.ꝟ.fi.
sed nunquid dies ⁊ de citatione.§.viso.circa fi.⁊ vide φ
no.in.c.Quis.in gl.no.de ap.in clemen.vide oĩno φ no.Inn.de
excep.pastoralis.i gl.sic dies.⁊ qd in extraiudicialib⁹.vid.l.j.§.
dies.de liberis agñ.⁊ ibi per Jac.de are.in.l.gall⁹.i prin.p eũ.vi
de de liberali cã.paulus.§.caius.§.Sed distingue aut est termi
nus naturalis cursus ⁊ tunc currit sm naturam vt.l.gallus.in
princip.de liber.⁊ pos.Aut est terminus cursus positiui et arbi-
trarij,et tunc aut est assignatus per verba denotãtia instans,vt
ꝟbum hinc,⁊ tũc fit zputatio de momẽto ad momẽtum.in aut.
ho.C.õ ap.aut p alia ꝟba.⁊ tũc aut est ibi aliq̃ dictio q̃ sit nota
separationis vt a.vel ex.⁊ nõ zputat.vt sit.j.de act.emp.⁊ ratio.
C.de temp.ap.l.ij.aut nulla est hmõi dictio:⁊ tunc aut illud est
tempus zmensuratũ ⁊ pportionatum actui.⁊ non cõputat,vt
hic.nã hoc esset absurdũ φ cõputaret.Nã seq̃ret φ si in die da-
ti termini nõ superat nisi vna hora diei φ haberet quis ire vna
hora.lxx.miliaria,qd est absurdũ.Aut non est zmẽsuratum,vt
qr statuit ad actum momẽtaneũ.⁊ tũc cũ dilationes sint stricti
iuris videt φ fiat zputatio de momẽto ad momẽtum nisi zex
primat.vt.d.aut.hodie.⁊.de ferijs.more.⁊ de execep.pia.lib.vj.
Alij dicunt nõ zputari,quos vide in remissionibus.s.scriptis
Sed pone φ iudex mãdauit nuncio φ notificaret Titio qual'r
rei statut⁹ est terminus hinc ad.x.dies ad luẽdam tenutam,nũ
cius vero dixit φ iudex assignauit terminuz.x.dierum.⁊ sic ei
notificauit,vñ nõ fecit notificationẽ,vt supra mãdatũ fuit.Est
in questione vtrum dicta notificatio ⁊ termini assignatio arctet
vt no.Mar.silima.dixit φ sic,nõ ob.errore nũcij.Itez dixit φ
per verbũ hinc,fit zputatio õ momẽto ad momẽtũ.⁊ φ si dies
cõmissionis erat iuridica ⁊ dies intimationis feriata nõ tamen
est vis.qr retro fingit,vt.l.qui C.q pot.in pig.ha.qr terminus,
i quo est iuridicus sm eum,Ego puto φ si nõ sit forma cõmis-
sionis seruata non valeat intimatio ⁊ qr act⁹ qui pficit per nun
cium sicut est apud intimatum nõ põt perfici in alia forma φ a
nuncio expressa.facit qd vi aut clã.aut q aliter.⁊ de acqr.pos.l.
fi.in fi.C.si aũt ĩtimatio est facta i forma debita tũc sto cũ Mar.
in alijs q̃ dixit.Sz caueat sibi pars ne erret in zputatione,nam
⁊ si iudex simul erraret nõ prodesset.vt.C.de tẽp.ap.l.fi.a princ.
vsq ad ꝟ.nolit.⁊ no.hic.ppter terminos banni.Sz qd si p viã
rectã sunt.xxx.miliaria.⁊ p distortã sunt.xx.dic vt no.Spe.õ ci
ta.§.j.ꝟ.sicut.quid si reus distat.⁊vide.j.de execu.tut.nõ solũ.§.
annus.per Ja.de are. Bald.

1 ☞ Transactio facta in pncipali,vr̃ facta i accessorio ⁊ penali.
2 Pene petitionem sibi reseruans non preiudicat sibi quicquid
super sorte agat.

Non exigimus. Transactio sup pncipali impedit ne pe
na zmittatur.⁊ si zmissa erat.facit vt in effectu resol
uat.h.d.istõ pnci.¶In text.ibi,trãsactũ.qñ dicat
nemo dz tractare de pena cũ transegerit sup pncipali.¶Not.φ
transactio facta in principali videt facta in accessorio ⁊ penali.
habemus simile alibi in pscriptiõe φ sublato principali per pre
scriptionem tollitur accessorium,qd sumebat originez siue cãm
ex tempore.vt.C.de vsur.l.eos.in principio. ¶Secundo nota
φ vbi

q̄ vbi quis specialiter sibi reseruat petitionē pene, tūc non preiudicat sibi quicqd agat sup sorte. vt hic. in ver. nisi. ⁊ ex hoc dicit spec. q̄ si qs recipit censum ab emphyteuta si ꝓtestat̄ q̄ p hoc nō intendit remittere ius pene vel renūciare legi cōmissorie q̄ hz locū in ꝯtractu emphyteutico. q̄ talis exceptio nō ꝑiudicat sibi: qꝛ no. in Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxv. ¶ Gloss. oppo. duobus modis. sed tu extra glo. oppone tertio modo de l. si pro fure. in prin. ff. de condi. fur. sol. distingue notabiliter quatuor casus. Na ꝗ interdū est sors ⁊ pena legalis. ⁊ tunc si actio est penalis ab origine dic vt in. l. si pro fure. si autem est penalis ex post facto ꝑpter cōtumaciā. ⁊ dic vt. ff. ꝙ met⁹ cau. l. si cū exce. §. satis clemēter. Interdū est sors ⁊ pena iudicialis. tunc hz locū. l. nr̄a. ꝑpter eqtatē em̄ iudicioꝝ perēpto ꝑncipali perimit̄ ⁊ penale iudiciū. quasi cessante causa finali. vt hic ꝙ no. Interdū est sors ⁊ pena arbitralis. tunc aut pena debet rōne contēptus: aut rōne retardate solutionis si rōne contēptus, id est propter spretā authoritatē arbitri. dic vt. ff. de arbit. l. si quis rē. si autem ratiōe retardate solutionis. dic vt eo. ti. l. celsus. tene mēti. Interdum est sors ⁊ pena conuentionalis, tunc refert, aut talis pena potest peti vna cum principali ipso iure ⁊ in effectu. tunc recipiendo qs vel remittēdo principale etiā sine ꝓtestatione pōt nihilominus petere penā. vt. l. si. ff. de eo ꝙ cer. lo. aut pena nō pōt peti vna cū principali ipso iure ⁊ in effectu dic vt. ff. de pac. rescriptum. §. si pactū. ⁊ hec distinctio est do. Dy. ⁊ Cy. post eū quam no. ꝑpetuo. ⁊ adde q̄ no. Cy. C. de iu. l. j. in lec. ⁊ hec verba not. cū q̄rit. vtrū recipiēdo vel remittēdo sortē ꝑiudicat ī pena. Bal.

Si quis municipalis.

Impedito dat̄ excep. h. d. nota quē excusari rōne necessitatis iniuncte vel a collegio habente authoritatem vt a collegio decurionum, vel a iudice. ¶ Secūdo no. citatū ad vnum tribunal nō habere necesse cōparere in alio tribunali circa hoc distingue hic s3 Pe. in brocar. si querit̄ vbi quis ad duo tribunalia vocat⁹ est ad q̄ ire debeat distinguit̄ qꝛ aut vnus index est maior altero. ⁊ tūc maiori dz obtemperari. vt. ff. de iudi. l. p minorē. ⁊ de re iudi. l. ꝯ pupillū. §. fin. aut sunt iudices equales ⁊ tūc refert aut cā ꝑpter quā ab altero vocat̄ est maior altera, vt cā testimonij, vel est piculū in mora. vt qꝛ actio erat tpe pitura. ⁊ hoc casu illi iudici dz obtēperari qui vocat ꝑpter talē cām maiorē ⁊ magis arduā. vt hac. l. ver. filij mō. ⁊. ff. de cu. reo. l. ij. §. fi. ⁊ de re iu. l. cōtumacia. §. j. si aūt cāe ⁊ iudices sint equales, tūc aut vnus prio ꝑuenit, ⁊ illi est parēdū qui primo vocauit ad iudiciū. ff. de in ius vo. l. ij. ff. de iudi. l. q prior. aut eodē momēto ambo eū vocāt, vel saltē dubiū est qs primo vocauit ⁊ tūc est in electione citati corā quo cōpareat ⁊ est loc⁹ gratificatiōi. ar. ff. ad sil. l. si qs in graui. §. si cū oēs. verū tn̄ si neutri obtēperauit. ab vtroqꝫ poterit puniri. de adult. si marit⁹. de leg. ij. cū quidā. ⁊. l. si qs titio. ꝑm Pe. in brocar. ⁊ hoc q̄ dicit qn̄ iudices nō sunt pares ꝙ obtēperādū est maiori, istud est verū si ille maior est princeps. si aūt est alius ordinarius. tūc refert, aut isti iudices citauerunt reū in diuersis causis, aut in eadem cā. si in diuersis causis, maiori est obediendū, nisi reus sit a minori iudice detētus personaliter: qꝛ tunc excusat̄ si nō cōparet vt. ff. e. l. §. pe. si autē est citatus in eadē cā tūc semp est cōparēdū coraz eo q incepit primo cognoscere qꝛ in aliū iudicē cognitio nō pōt transferri. nec pōt superior vetare inferiori: nisi ille superior sit princeps vt in aut. de defen. ciui. §. ⁊ iudicare. C. de dona. in hac ꝯ. q. i. c. de psona. ad hoc facit. C. de re mili. l. tā collatores. §. j. li. xij. ¶ Unū quero ponamus ꝙ quidā cleric⁹ est simul citatus ab archiepo pisano ⁊ epo florētino nūqd archieps dz maior: ⁊ videt̄ ꝙ nō. qꝛ eps florētin⁹ nō subalternat̄ sibi. sec⁹ aūt si subalternaretur sibi. vt qꝛ eēt eius suffraganeus. ad hoc facit ꝙ no. ff. de manu. apud eum. Eps florētinus est maior illo archiepo in suo territorio. vt gl. ibi notabiliter dicit. ego dico ꝙ hic est consideranda primo psona citati. nā si subest vtriqꝫ cōpareat corā eo cui subest quoad maiorē iurisdictionē vt in. d. l. ꝯtumacia. §. j. facit q̄ no. C. de mulierib. ⁊ in quo loco. l. j. li. x. Bal.

1 ¶ Difficultas non impedit, quin pena cōmittat̄ ipso iure.
2 Promittens in iudicio comparere, si personaliter non potest, non tenetur mittere procuratorem.
3 Mulieres post partum decūbentes, in ius vocari, nō possunt.
4 Paupertas, an idem operetur q̄ morbus.

Si quis iudicio.

Impedimētū accidēs excusat a pena exceptionis ⁊ differt̄ iudicium donec cesset impedimētū. h. d. diuiditur in tres partes. quia primo ponit quoddā dictum. secūdo illud probat p rōnē. tertio illud ꝓbat p antiquam legē. xij. ta. scōa ibi. nec ēt merito. tertia ibi: ⁊ iō. ¶ In tex. ibi ꝓmiserit. s. certa die. In textu ibi ꝓhibitus. i. impeditus. ¶ In tex. ibi ꝓmissiōe. s. iplenda. In tex. ibi impeditus est. q. d. nō pōt sistere. vn̄ eū excusat impotētia. In tex. ibi morbo sontico, nomē gn̄ale est ad quādā egritudinē actui afferētē impedimentū. In tex. ibi grauida ē, adeo q̄ periculū erat in itineratione rōne distātie. In text. ibi decubuit vsqꝫ quadragesimā diē. vt no. ff. de penis. l. pregnātē. ⁊ vide q̄ no. archi. in. c. in literis. vij. q. ij. In tex. ibi valitudine. i. morbo mētis.
1 ¶ † No. pmo ꝙ difficultas nō impedit qn pena committat̄ ipo iure. cōmittit̄ em̄ propter existētiā cōditiōis. tn̄ de eqtate ob. exceptio ⁊ hoc in obligationib⁹ faciēdi. s3 in obligatiōibus dandi difficultas nō excusat. vt. ff. de ver. ob. l. cōtinu⁹. §. illud.
2 ¶ † Scdo no. ꝙ ille q promisit in iudicio cōparere si nō pt cōparere psonaliter non tenet̄ mittere ꝓcuratorē. nā si teneret̄ mittere morb⁹ nō haberet eū excusare ad hoc allegatur ille tex. no. ¶ Tertio no. dilationē ⁊ iudiciū differri ꝑpter impedimentū supueniēs. ¶ Quarto no. pificari impedimētū superueniēs parti. ⁊ ipedimentū supueniēs iudici. ¶ Quinto nota. fauorez
3 ꝑgnantibus adhiberi. ¶ † Sexto not. ꝙ mulieres decūbentes post ptū non pn̄t in ius vocari. ¶ Opponit̄ ⁊ videt̄ ꝙ ille qui nō pt psonaliter cōparere teneat̄ mittere ꝓcuratorē. vn̄ videtur obstare. ff. de mino. l. pap. exuli. ⁊. ff. q. ex cau. ma. l. s3 ⁊ si p ꝓtorē. sol. ibi qs erat impeditus sua culpa. vn̄ sibi patrocinari non debet. vt. ff. ead. l. §. qd em̄ hic aūt sine sua culpa. ¶ Sed cōtra istā sol. opponit̄. ff. ea. l. versicu. sed si nō ꝑpter. mulier em̄ sit grauida sua culpa ⁊ tn̄ excusat̄. vt ibi patet. rn̄det ibi glo. q̄ nō est culpa qꝛ est parcendū vitio naturali. ista est truffa. vel dicit gl. q̄ ibi loquit̄ in ea que est ꝑgnans ex marito vbi nō est culpa. ista est diuinatio. ⁊ ideo dic ꝑm Guil. q̄ aut culpa ordinat̄ ad impedimētum ⁊ tunc nō excusatur qs ꝑpter impedimētum. ⁊ ita loquit̄. l. papi. exuli. aut culpa non ordinat̄ ad impedimētū. ⁊ tunc excusat̄ qs ꝑpter impedimentum. in versi. sed si non ꝑpter. ⁊ ꝓbatur hec sol. p. l. verum. de fur. ꝑm Guil. ¶ Tertio opp. ⁊ videtur q̄ quis teneatur mittere ꝓcuratorē. vnde videtur obstare. ff. de diuer. ⁊ temp. prescri. l. j. rn̄det glo. quod aut nos loquimur in actore. ⁊ tunc actor tenetur mittere ꝓcuratorē ne sibi labatur prescriptio. ⁊ ita loquit̄ ibi aut loquimur in reo ⁊ reus nō tenet̄ mittere ꝓcuratorē. ⁊ ita loquit̄ hic. Et si q̄ras q̄re magis. fauetur reo quā actori. rn̄deo: qꝛ actor potuit pmo deliberare sed nō reus vt ff. de exce. do. l. pure. §. fi. ¶ Et vt articulis iste plene liq̄at quero
a vtrū qs teneat̄ mittere ꝓcuratorē [a] ⁊ sic distingue ꝑm Guil. aut qs nō tenet̄ venire ex ꝑuilegio psone ꝑpetuo. ⁊ tūc tenet̄ mittere ꝓcuratorē. vt. C. de iniurijs. l. fi. C. de procu. l. ꝯcūqꝫ. ⁊ aut. ibi posita. al's iudiciū cū talib⁹ psonis nō posset accipere exordiū neqꝫ finem q̄ est absurdū. aut qs nō tenet̄ venire ex priuilegio tpali. ⁊ tunc non tenet̄ venire nec mittere vt. ff. de in ius voc. l. ij. ⁊. ff. de iudi. l. j. §. legatis. nā tale priuilegiū affert quandā dila. ex ce. iudiciꝫ q̄ dilatio non dz sibi auferri. aut qs non tenetur venire aliquo casu ꝑpter impedimentum alicuius accidētis, tūc refert aut casus cōtingit culpa sua. ⁊ tenet̄ mittere ꝓcuratorem. vt ff. de mino. l. papi exuli. hoc verum si talis culpa tendebat ad inpedimētū. sec⁹ si nō tendebat ad impedimētū. vt. ff. e. l. N. si vero ꝑpter. qꝛ tūc idē q̄ si nō esset impedit⁹ sua culpa aut impedimentū supuenit sine culpa. ⁊ tūc refert aut loqmur de reo. tunc reus nō tenet̄ mittere ꝓcuratorē ⁊ hoc verū dicit Guil. si istud impedimētū erat ad modicū tps. s3 si istud impedimētū eēt nimis longū tūc l3 nō mittēdo, nō dicat̄ cōtumax vt possit mulctari. tn̄ dz cōtumax vt possit ꝯ eū ꝓcedi in cā. ⁊ vt cōmittatur pena pmissa. arg. ff. de iud. l. si longius. ⁊. l. cū furiosus. ⁊. l. ij. §. eū cui⁹. de tu. ⁊ ra. distra. ¶ Si aūt loqmur in actore actor tenetur mittere ꝓcuratorem vt. d. l. j. de diuer. ⁊ tem. ꝑscri. ꝑm Guil. Ja. but. ⁊ Cy. de illa materia notāt decretaliste extra de ꝓcura. c. q̄relam. extra de dila. exposuit. ⁊. v. q. iij. si egrotās. ⁊ tāgit̄ etiā in c. pastoralis. de re iu. in cle. s3 isti doc. non faciunt mentionez de duab⁹ gl. in hac materia singularib⁹. no. vnā gl. que est. ff. de legatiōibus. l. eūdē. §. j. q̄ dicit q̄ post litē motā ille q ex necessaria cā abest tenet̄ mittere ꝓcuratorē, nec excusat̄ ꝑpter impedimentū. aliū est. ff. de here. insti. l. si qs instituat̄. q̄ distinguit circa act⁹. aut em̄ nos loqmur vtrū qs teneat̄ mittere ꝓcuratorē ad li. cōte. vel ad sn̄iam audiēdā. ⁊ nō tenet̄ qs mittere ꝓcuratorez qꝛ illa capitula vident̄ ardua cū stet in eis totū pōd⁹ cause. aut loqmur, quoad alios actus. ⁊ tūc teneat̄ qs mittere ꝓcuratorē, ista est opi. Joā. q̄ ibi ponit̄. ⁊ facit in rōne sui. ff. p socio. l. idēqꝫ. Tu vero aliqualiter lati⁹ sic distingue. aut loquimur vtrū qs teneat̄ mittere ꝓcuratorez ad negotiū, aut est negotiū arduū vel q̄ nō plene cadit in notitiā ꝓcuratoris, ⁊ nō tenetur qs mittere, vt. ff. p so. l. idēqꝫ. aut ꝙ eque bn̄ pōt explicari p ꝓcuratorem, sicut p ꝑncipalē vt negotiū electiōis. tūc iputet sibi q nō misit ꝓcuratorē. vt in. c. ꝓcurator. de elec. li. vj. aut loqmur ad iudicia ⁊ tūc refert. aut ꝑncipalis nō est ipedit⁹ nec ꝑuilegiat⁹, tūc alterū de duob⁹ dz facere aut psonal'r cōparere, aut ꝓcuratorē mittere. loquor i causis i qb⁹ ꝓcurator admittit̄ vt. C. de ꝓcu. l. fi. ⁊ in c. j. de iud. li. vj aut dn̄o est ꝑuilegiat⁹. ⁊ tūc refert, aut loquimur in actore. ⁊ dz mittere ꝓcuratorē nec pōt allegare ꝑuilegium ad actionē ꝓrogādā, qꝛ dz ꝑscriptionē iterrūpe p ꝓcuratorē. vt. l. j. de diuer. ⁊ tē. ꝑscri. Si aūt nō allegat ꝑuilegiū ad actionē ꝓrogādā: s3 ad cōtumaciā excusandā in ꝓcessu cause dico idē i actore q̄ in reo aut loqmur i reo. tūc hz ꝑuilegiū ꝑpetuū vel nimis

a ¶ Procuratorē. de quo vide Alexā. de Imo. in. l. si quis instituat̄. §. fin. post glo. ff. de here. instit. ⁊ hic ⁊ eūdē Bal. in. c. j. vlti. col. quo tē po. mili. in vsi. feud.

longū ⁊ tenet mittere ꝓcuratorē. vt. C. de ꝓcura. l. qñq;. aut habet ꝓuilegiū more modici tēporis. tūc non tenet mittere ꝓcuratorē. qz illud ꝓuilegiū dz aliqd opari. ad hoc facit ꝙ plene no. in. l. ꝓtor. §. si post cām. de vaca. mune. aut nō pretendit ꝓuilegiū. sed impedimētū tunc refert, aut est impedimentū absentie aut impedimentū morbi vel sīe. ¶ Dño casu qñ est impedimētū absntie, aut qs se absentauit lite mota ⁊ oīno ⁊ debuit mittere ꝓcuratorē. vt infra de legi. l. cūctē. §. j. aut absentauit se ante litē motā, tūc aut loqmur in actore aut in reo, si in actore debuit mittere ꝓcuratorē ⁊ currit sibi ꝓscriptio. vt. l. j. de diuer. ⁊ tēp. ꝓscrip. vtrū tū sibi cōpetat restitutio in integ. dic vt. j. qui. ex cau. ma. l. j. ⁊. l. sz ⁊ si ꝓ ꝓtorē. §. fi. cū si. aut loqmur in reo, tūc nō est imputādū sibi ꝙ nō dimisit ꝓcuratorē. dico qđ nō est imputand quoad culpā vel cōtumaciā, ꝓcessus tū fact⁹ ℨ eū in absentia tenet. vt. C. qūo ⁊ qñ iudex. l. ab eo. Sz vtrū possit petere restitutionē in integrū: dic vt not. j. de integ. restit. l. fi. aut qs est impedit⁹ impedimēto morbi. tūc aut loqmur in actore quātū ad actionē ꝓrogādā. ⁊ dico ꝙ sibi nō ꝓdest impedimētū. vt. d. l. §. de diuer. ⁊ tēp. ꝓscri. aut loqmur in reo ꝗtū ad exceptiōnes cōsequendā. ⁊ dico ꝙ ꝓdest. vt i. §. nostro. aut loqmur quātū ad sniam infringendā. tūc gl. distīguit. j. de re iu. q̄stū. aut iudex sciuit impedimētū, tūc snia est nulla, aut ignorauit. tūc est annullāda: ita ꝺ tilla gl. qđ intellige qñ iudex sciuit vt ꝑ informationē executoris. vel qz forte in cōspectu iudicis supuenit ei morbus. si eū iudex sciret vt puta⁹ istō nō redderet sniam nullā. ⁊ iō dicit Inn. ꝙ ꝑ eo q est impedit⁹ semp cōpareat aliqs q alleget iudici impedimētū vt ipe no. extra de dila. c. ꝓterea. quā ꝺi. tene mēti. ¶ Quero ⁊ reuoco i dubiū qd vult dicere lra dū dicit qđ iudex sciuit ꝺ impedimētū, tūc snia est nulla, aut ignorauit. tūc est annullāda: ita ꝺ tilla gl. qđ intellige qñ iudex sciuit vt ꝑ informationē executoris. vel qz forte in cōspectu iudicis supuenit ei morbus. si eū iudex sciret vt puat⁹ istō nō redderet sniam nullā. ⁊ iō dicit Inn. ꝙ ꝑ eo q est impedit⁹ semp cōpareat aliqs q alleget iudici impedimētū vt ipe no. extra de dila. c. ꝓterea. quā ꝺi. tene mēti. ¶ Quero ⁊ reuoco i dubiū qd vult dicere lra dū dicit qđ iudex sciuit ꝺ impedimētū, tūc sn

tẽtia excõicationis vel bãni. dic ꝙ impedit⁹ cõparere ipo iure nõ incurrit. nã nõ emanat nisi rõne doli. vt. l. j. §. qd ergo. de ven. inspi. vñ ipso iure nõ ligat impedimentũ in spe. de citatione. §. pe. ad fi. ver. qd si nõ. ¶ Sed qd si in tertia tyrãni tyrãn⁹ det se ciuitati. Rñdeo. vt no. Inn. de no. ope. nũ. cũ ex iniũcto. ¶ No. ꝙ nõ est tutũ stare in loco in quo cõuersant inimici. vt not. C. de pac. inter empt. l. fi. Et quis dicat maior iudex. vtrũ iudex territorij domicilij, vel originis dic in Spec. de cita. §. fi. ver. pe. adde ꝙ no. j. de manu. apud. ¶ Not. ꝙ nõ tenetur quis ire ad locum ad quẽ si iret posset occidi. vñ no. C. de acqui. pos. l. si nulla. ¶ An citat⁹ nõ expsso ad qd teneat ire. dic ꝙ nõ vt no. arch. v. q. j. si p mates. ¶ Quis dicat maior iudex an cõmittẽs, an is cui fit cõmissio. no. C. de fide instr. iudices. in vl. gl. ¶ In tex. in. §. si quis. oppo. j. de v. ob. l. cõtinu⁹. §. illud. sol. spãle in iudicijs vt hic. lecus in extraiudicialib⁹ vt ibi. Ita not. ac. j. e. ꝛ si post tres. Ibi, morbo. primitiua, hoc scõaria q̃ venit ↄ̃heda ex mora. Nã instũ impedimẽtũ excusat a mora, ꝛ sic a pena, vt hic, ꝫ nõ a lorte. vt in hoc. §. si qs. ver. diffusum. in tex. vide Inn. extra de dolo ꝛ cõtumacia. cũ dilecti. ¶ Sed nunqd diffandit si citat⁹ die pmissa cõparet. dic in spe. de cita. §. viso. ver. qd si aliqua. ¶ In tex. in ver. valetudinẽ. Quid si pter pauptatẽ. dic vt no. Inn. de ap. ex rõne. ꝛ dicit idẽ ꝛ ꝙ est no. de tertio legali, no. ar. de exce. pia. sic de feminis idem ꝙ Inno. ꝫ Guil. C. de ap. eos. ꝛ per hoc dicit ꝙ euasit quosdã a furca. ¶ In gl. q̃ incipit. sed nõne. in vers. ibi porro. solutio ibi non excusat a iure ptãtis in dispõne, sed a pena iudicij. sic, vt hic ꝛ iõ dic ꝙ hoc erit idẽ ẽt i ea que nõ fuit vxor ꝫ gl. aliter intelligere videat. Iaco. de bel. ¶ In ver. viro. Inn. idẽ in nõ vxorata cũ sit eadẽ rõ quãuis sit i culpa. ꝫ tñ ista culpa nõ est ordinata ad cãm. vt. j. de fur. vñ Guil. ¶ Io text. in §. si tñ. in ver. decubuit vsq; ad. xl. dies. vt. j. de penis pgnantẽ. ꝛ ibi no. in v. pbandũ. vide Archi. vj. q. ij. in lr̃is. ¶ In. §. ꝙ dixi mus. vide qõ no. Inn. de elec. ne p defectu. in prima gl. ꝛ in glo. secus. ¶ In. §. si qs. vide. C. de spon. ex lr̃is. vide Inn. de clericis nõ residẽtibus inter quatuor. in ver. iste. vide. j. de app. l. negotiorũ. §. fi. j. de falsis eos. in fi. ¶ In. §. ꝙ diximus. vos videtis hic
a ꝙ si aliqs sit impeditus tẽpesta vel vi fluminis [a] qõ excusatur. ¶ Quero nunqd iste illã tẽpestatẽ habeat pbare. dic qõ credẽdũ est iuramẽto inspecta cõditione persone sue. vt. l. quoties. de naufragijs. li. xi. ꝛ vr̃ tex. j. de excusa. tu. scire oportet. §. sufficit facit in aut. de collatorib⁹. vij. col. §. super hoc. ar. eorũ q̃ notantur in aut. vt iudi. sine quoquo suf. ꝛ. j. de re mi. nõ oẽs. §. a barba. vide qõ no. C. de fi. instr. si solẽnib⁹. Guil. in spe. de ap. §. nunc videt. ver. quid si cõclusio. ꝛ in spe. de dilatiõibus. §. fi. in versi. in summa. ꝛ ibi oĩno videas. ꝛ. C. de temp. ap. l. fi. §. illud in summa oper. vbi no. si esset psumptio ↄ̃ eũ dꝫ pbare p testẽ. vt. j. de edẽ. si quis ex argẽ. in fi. no. tñ qõ vbi casus vel impedimẽtũ probat per iuramẽtũ semel tñ pbat, qñ vltra vnã vicẽ nõ erit pbandũ per testes. vt. l. fi. š. de bonis aut. iud. pos. ꝑm Iac. de ra. ibi. vide j. de proc. sed hec neq; possum. tu dic aut dilatio datur ex summaria cognitione circa preparatoria. vt no. in. l. arbitror. ꝛ tunc sufficit sacramẽtũ. vt. l. thesaur⁹. Aut nõ est summaria. ꝛ tunc si est multũ preiudiciale. ꝛ tunc si non interuenit difficultas pbãdi ꝛ debet pbari per testes vel instrumẽta. Aut probatio est difficilis. ꝛ tunc recurrendũ est ad qualitatẽ personarũ. vide extra de electione. c. quia propter. in. §. cũ tantũ. ¶ In tex. periculũ. vide Iac. de excu. tu. l. non solũ. In. §. simili modo. vide oĩno ꝙ not. Cy. de contrahen. ꝛ cõmit. stipu. l. non moriturum.

Sed ꝛ si quis. Cõdẽnatio superueniens ex cã pcedẽti excusat non cõparentẽ in alia cã. ꝛ eius fideiussorẽ, secus si emanat ex culpa subsequẽti. h. d. ꝑm gl. ¶ In tex. ibi ante diẽ. l. diẽ sistẽdi. ¶ In tex. ibi ꝛ huic ignoscit: q: pro causa ciuili nõ dat ex bãnito licẽtia reuertẽdi, in criali. dic vt no. j. õ pu. in. is q re⁹. ¶ In tex. ibi coercitus. i. cõdẽnat⁹. ¶ In tex. ibi necessariũ eẽ, ꝫ ergo principalis hac exce. nõ egeat fideiussor eget. ¶ In tex. ibi abierit. vt q: fuit relegat⁹ vel cõfirmat⁹. ¶ In tex. ibi defensor. no. expressum tex. qõ bãnito datur defensio.

Illud. ¶ In tex. ibi cõdẽnatio. ista lr̃a vr̃ ponere differẽtiam inter impedimentũ litis pẽdẽtis ꝛ condẽnationis iã facte. tñ verus intellect⁹ est ꝙ intẽdit distinguere aut pmissio pcedit culpã tũc non excusat aut culpa ex qua facta est cõdẽnatio pcedit pmissionẽ. ꝛ tũc excusat. ista est opi. glos. Rõ dñe est q: culpa pcedens nõ ordinabat ad impedimentum. sed culpa sequẽs ordinabat ad impedimẽtũ sistẽdi. Et hoc not. q: facit ad qõ. de eo q testẽ productũ in iudicio pcussit ad hoc vt
b nõ posset testificari tãq; inimic⁹. q: nõ dꝫ sibi fraus pfocinari [b]. vt hic. ꝛ. j. so. ma. l. filie mee. ꝛ. š. e. l. ij. §. nã si ipsa fraus. ergo presumit ex tpe ↄ̃cte inimicitie. q em̃ pcutit testẽ iã productũ in iudicio vr̃ pcutere vt subtrahat pbationes aduersario. ꝛ hoc inducit vehemẽtẽ psumptionẽ ↄ̃ percutiẽtẽ. ar. C. de postu. l. j. i fi.

1 ☞ Promissioni future, per verba specialia, potest renũciari.
2 Specificatio plus, quam dictum generale operatur.

3 Renunciatio generalis, an tantum valeat, quantum specialis.
4 Iuri futuro, per verba specialia, potest renunciari.
5 Renuncians exceptioni, an videatur renunciasse actioni.
6 Exceptioni prescriptionis, an possit renunciari.
7 Generalis clausula, nõ obstantiñ, an in rescriptis sit sufficiens.

Quesitum. Iste. §. subtilis breuiter. h. d. pter eqtatẽ supueniẽtis casus in iudicijs dat exceptio etiã ei q gñaliter renũciauit oĩb⁹ exceptionib⁹: secus si renunciasset spãliter ꝛ expsse. h. d. diuidit in tres ptes. Q: prĩo ponit qõ. Scdo ponit rñsio attiliani indistĩcte loquẽtis. Tertio ponit rñsio vlpiani distinguentis. scõa ibi. ꝛ ait. tertia ibi. ꝛ ego. Premitte ad euidẽtiã ꝙ si qs pmisit ĩn iudicio sistere certa die ꝛ fuit ĩpedit⁹ pter casus fortuitos. vñ nõ stetit qõ si cõueniat ad penã ꝛ interesse iste talis hꝫ exceptionẽ. vt in supioribus dictũ est, in qb⁹ etiã casuum fortuitorũ exẽpla habuistis. mõ in isto. §. tractat, an valeat renũciatio vel pactũ ꝙ exceptio casus fortuiti nõ possit opponi attiliañ. dixit qõ non. vlpi. dixit ꝙ nõ valet renũciatio vel cõuẽtio gñalis ꝫ bene vꝫ si spãliter fiat. ꝛ hoc dicit ꝑm verã lec. ¶ Scdo pmitte ad euidentiam ꝙ iste. §. hꝫ duas le. vna le. fuit mar. q intellexit qõ si spãliter sit renũciatũ aliqb⁹ exceptiõib⁹ ꝛ postea sit inserta clausula gñalis, ꝙ nihil opet. ꝛ exponit lr̃am ita. q: dĩ qõ dictio deserta ẽ noĩatiui casus ꝛ ei⁹ substãtiuũ est illa dictio exceptio. ꝛ exponit deserta. i. nõ specificata. alia est lec. gl. qõ ille. §. non ponat hũc casum qñ precessit renũciatio spãlis ꝛ secuta est cl'a gñalis. sed pone casum vbi internenit renũciatio gñalis tm̃. Itẽ vbi interuenit renũciatio spãlis tm̃. nõ vbi vtraq; sil. ꝛ iste ĩtellect⁹ est ipa ɂitas ꝛ ꝑm ĩtellectũ posui vobis casum. ¶ In tex. ibi an possit cõuenire. i. an valeat cõuẽtio. In tex. ibi deserta. i. nõ ĩpleta seu nõ obseruata. ꝛ sic est ablatiui casus ꝛ ei⁹ substantiuũ est illa dictio p missiõe. In tex. ibi ꝫ ergo aduersat attiliano: q: attilianus non distinxit ꝫ vlp. distixit. In tex. ibi cause. cãe exceptionũ sunt maris tẽpestas, viarũ discrimĩa. inũdatio fluminis: timor ĩimicorũ ꝛ silĩa. ¶ No. gñalẽ renũciationẽ nõ valere nec ẽt gñalẽ promissionẽ de exceptiõib⁹ nõ opponẽdis. ¶ Scdo no. spãlẽ renũcia-
1 tionẽ ꝛ promissionẽ valere. ¶ † Tertio no. ꝙ p verba spãlia põt
2 renũciari future exceptiõi ꝛ future pmissiõi. ¶ † Quarto not.
3 ex pdictis ꝙ pl⁹ opat specificatio quã dictũ gñale. ¶ † Quinto ꝛ vl. no. ꝙ ad hoc vt renũciatio valeat dꝫ eẽ spõtanea nõ añt extorta virib⁹ pture vel metu aduersarij. facit. j. de iud. l. ij. §. j. ꝛ ꝫ nos dicam⁹ ꝙ valeat cõfessio extorta virib⁹ pture vbi pcedũt ĩ dicia ad cogẽdũ. tñ sec⁹ est in renũciatiõe iuris sui. vt h. ꝛ maxie in criali vbi nõ põt renũciari defensiõib⁹. vt no. j. de pac. l. pactũ inter heredẽ. ¶ Premitto quãdã qõnẽ ad euidẽtiã. ꝛ pmo que ro q̃ est rõ quare hic nõ valeat renũciatio ꝛ cõuẽtio gñalis. vt dixit mar. ꝛ rõ est q: iudiciũ reddit in inuitũ. vñ psumit renunciatio extorta virib⁹ pture. al's nõ est verisil'r qõ qs spõte renũciet ꝛ iactet ius suũ. ar. j. de pb. l. cũ de indebito. gl. nõ approbat istã rõnẽ. q: in iudicio nõ psumit, metus adhibit⁹. vt. j. qõ metus cau. l. nõ est ɂisil'e. ꝛ no. hoc dictũ gl. q: ex hoc dico qõ si apparet cõfessio accusati vel inqsiti. nec dicit in scriptura ꝙ fuerit facta spõte vel nõ spõte qõ psumit spõte fcã. ꝛ facit qõ no. Inno. extra de renũ. c. sup hoc. vbi elegãter dicit ꝙ aliqd esse spõte factũ nõ põt directe pbari p testes ꝫ solũ per iuris presumptionẽ: q: facere spõte vel nõ sponte hoc residet in animo ꝛ animus videri vel sensu capi nõ põt. ꝫ. l. psumit ipsum aĩum. facit. C. de instit. ꝛ substi. l. reprehẽdenda. ꝛ. j. de ac. ꝛ ob. l. fi. §. fi. ꝛ qõ not. in l. j. §. que onerãde. qua. re. ac. nõ dat. ¶ Ex pdictis appet ꝙ ratio mar. nõ est vera. ¶ Quero ergo de rõne. rñdet ibi Odof. ꝙ rõ est ne qs decipiat sub inuolucro verborũ. ar. j. de trãcs. l. cum aglia. ꝛ no. istã rõnẽ q: cõiter respicit indicia ꝛ ↄ̃ctus. ¶ Scõa rõ est q: nõ est verisil'e cogitatũ eẽ p ɂba gñalia de eo ꝙ qs spãliter nõ eẽt factur⁹. vt. j. de pi. l. obligat⁹. ista rõ est Guil. Cyn. ꝛ Ia. ꝛ est sil'r cõis ad iudicia ꝛ ↄ̃ctus ergo credo aliã rõnẽ. q: dico ꝙ renũciatio gñalis inducit rigorẽ in gñe. sed casus in ↄ̃riuꝫ cõtingẽs inducit eqtatẽ in specie merito rigor eqtati succũbit. facit qõ not. Dy. in. c. j. de re. iur. li. vj. ꝛ sil'r illa ratio est cõis ad indicia ꝛ ↄ̃ct⁹. ¶ Quarta rõ reddit p Bart. q dicit qõ stipulatiões ptorie interpretãt ex mẽte ptoris. vt. j. de preto. stipu. l. j. in fi. ꝫ in ptore residet summa equitas. ꝛ iõ nõ vult ius ꝙ per ɂba gñalia quis capiat in stipulatiõe ptoria. ista nõ est noua rõ, sed potius est declaratio rõnis. O do. nisi q: põt importare quãdã differẽtiã inter iudicia ꝛ ↄ̃ct⁹. ¶ Ista questiõe pmissa ad euidẽtiã nunc veniamus ad oppositiões ꝛ qõnes opponit ꝛ videtur ꝙ tm̃ valeat gñalis renũciatio vel pactio quãtũ spãlis. vñ videt obstare regl'a q̃ dicit ꝙ idẽ operat gñale quoad gen⁹, qõ speciale quoad spẽs vt. j. de admi. tu. l. si duo. ꝛ. j. p socio. l. actione. §. renunciare. so. illa est regula q̃ fallit in casu nostri. §. ista est intentio gl. hoc idem ꝫ gl. j. de acqui. he. l. si quis mihi bono. §. iussuꝫ. immo etiam clarius ibi loquitur Guil. de cu. dꝫ ꝙ regula ẽ vera in his de quib⁹ verisil'r vr̃ cogitatũ ꝛ ita loquunt ↄ̃ria. secus in his de quib⁹ nõ vr̃ verisil'e cogitatum ꝛ ita loquit hic. ꝛ Cyn. in

a ¶ Vi fluminis. dic ver ꝙ excuset si pbet se iuisse ad flumen cã transeũdi ꝛ nõ potuisse propter inundationẽ eius vt per. d. Alex. de quo vide p Bar. in. l. preses. C. de appel.

b ¶ Patrocinari. õ quo vide feli. i. c. repellãt. de accu. j. col. versic. fallit nisi. circa prin. versic.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

addi.etiā hic ita se expedit.Sʒ per hoc nullā habes claritatem dic ergo ꝙ regľa est q̃ multis legib⁹ ꝓbari pōt qđ tm̄ opať gn̄alis q̃ad suas species quantū opať ꝑticularis ⁊ discretiua enumeratio spērū.Tn̄ hoc fallit pr̄io propter iuris ɔ̄rietatē.vn̄ qn̄ actus exorbitat ⁊ iure cōi dʒ interuenire specificatio.vt.ĩ.de mino.l.illud.§.si talis.⁊.ĩ.de falc.l.diuus.§.nec gn̄alē.vbi hoc apte colligim⁹ in rōne lr̄e.¶Scđo fallit ꝓpter ɔ̄riā eqtatē: qꝛ vbi eqtas est i ɔ̄riū v̄ba spālia reqrūť.iste est casus i nr̄o.§.¶Tertio fallit propter cāe arduitatē:vn̄ dicit.l.ꝙ i cā status vel fame reqritur speciale mādatū.vt.ĩ.de procu.l.non solū.§.fi.cū.l.seq. ¶Quarto fallit ꝓpter actus penalitatē.vn̄ dicit.l.qđ in penalibus reqriť mādatū spāle.vt.s̄.ꝙ qsq̧ iuris.l.iĳ.§.si procurator. ¶Quinto fallit propter nimiā facilitatē.vn̄ dicit.l.qđ ꝓcurator hn̄s liberā de facili pōt nocere dn̄o.qꝛ nō intelligiť hr̄e liberā nisi exprimať.vt.ĩ.de pec.l.quā tuberonis.§.alias.ad idē.ĩ.đ v̄.ob.l.q rome.§.calimach⁹.¶Sexto fallit ꝑ mādati paritatē.vn̄ đt lex ꝙ qn̄ sunt pl̄es ꝓcuratores hn̄tes gn̄ale mādatum vn⁹ in alterū nihil ꝑt sine spāli mādato.vt.ĩ.de procu.l.q duos. nā ⁊ asin⁹ intumescit cū videt se ꝑ cōparē apprehēdi.vt no.ĩ.de acq.pos.l.j.§.veteres.¶Septio fallit ꝑ naturā.reqrētis explicatā volūtatē vt pʒ in aditiōe hereditatis ⁊ in matrimonio.vt ĩ.de rit.nu.l.generali.⁊.đ.l.si qs mihi bona.§.iussuʒ.¶Octauo uo fallit ꝓpter vitādā impietatē.vnde qꝛ improbū est qđ illud ꝙ lucrat⁹ sum ab vxore mea nō reseruē filĳs meis.đt.l.ꝙ per v̄ba generalia nō videor auferre sʒ poti⁹ reseruare: vt in auť.de nu.§.solutū.¶Nono fallit ꝑ fugiendā ɔ̄rietatē.vnde đt.l.qđ propter generale mādatū nō vr̄ cōmitti procu.qđ veniat ɔ̄ factū domini.vt.ĩ.mā.l.si hoiēʒ.⁊ alia.l.dicit qđ ꝑ v̄ba implicita nō intelligiť v̄bis spālib⁹ ⁊ explicitis derogari.nec intelligiť qs sibi cōtrariari.vt.ĩ.de le.iĳ.l.vxorē.§.felicissime.⁊ de ɔ̄di.⁊ demō. l.nō ad ea.¶Decimo fallit ꝑ vitādam legū correctionē.vnde generalis clausula posita in fi.statuti.nō obstātibus ɔ̄buscūq̧ statutis ⁊c.nō derogat statutis spālibus vt no.in auť.de he.ab inte.in prin.facit.C.de adul.l.ita pudor.¶Undecimo fallit propter vitandam bonorū dissipationē,iō donatio exigit mādatū spāle vt.ĩ.de do.filius.de pa.l.ɔ̄ iuris.§.fi.qđ vi aut clā.l.ꝓhibere.§.plane.¶Duodecimo fallit in inducēda dispēsatione cū ꝑsona inhabili.⁊ tūc requiriť specialissima ꝑmissio,⁊ iō dicit.l.ꝙ vt filiusfa.possit donare cā mortis:qꝛ in hoc ex se nō hʒ psonaʒ habilē:qđ reqriť spālissima permissio pr̄is nec sufficit generale mādatū ad donādū.vt.ĩ.de do.l.si filius.§.sʒ eum.quē text.not. ¶Decimotertio fallit ꝑ ɔ̄riā p̄sumptionē.vnde đr ꝑ.d.Dy. ꝙ gn̄alitati derogať ꝑ presumptionē ɔ̄riā.vt ipse no.l generali. ⁊ in.c.ɔ̄ct⁹.de re.iu.li.vj.facit ad hoc.l.inqsitio v̄itatis.C.de sol. ⁊ vr̄ tex.de fideicō.li.l.luci⁹.§.luci⁹.¶Decimoq̄rto fallit ꝑ nimiam affectionē vel durā sepatiōnē.vt.ĩ.de pi.l.obl'one generali.¶Decimoq̄nto fallit ꝑ odiū ⁊ delictū.vnde đt.l.ꝙ in v̄bis generalib⁹ nō ɔ̄tinenť odiosi.vt.ĩ.de le.iĳ.luci⁹ titi⁹ damā.¶Ultimo fallit regula ꝓpter ignorātiā vel errorē.vt.ĩ.de pact.l.tres fr̄es.de trāsa.l.cū aqliana.de cōdi.inde.l.fi.§.idē q̄sit.C.de exce. l.si ex maiore.de le.iĳ.l.oīa.§.cū ita.de pe.le.l.cū dn̄s.cū fili.q̃ verba aurea a nemine alio dicta annotěť.¶Scđo op.đr hic quod spālis couentio vʒ ɔ̄ illa ɔ̄uētio vr̄ obligare ad impossibile.qꝛ casus cōtingēs in ꝑsona reddit ipossibile ꝓmissionē executionis: vt.l.iĳ.§.si qs.s̄.eo.⁊.ĩ.de pu.l.cesar.Nō si ꝓmissio cōtinet impossibilitatē pena inferi nō ꝑt.vt.ĩ.de ac.⁊ ob.l.nō solū.⁊ ar.ĩ.ad l.fal.l.sei⁹ ⁊ augeri⁹.rn̄det Guil.ꝙ illa nō est impossibilitas,sed difficultas ꝓpter casum emergētē q̃ difficultas nō ꝓdest ei q se arctauit ꝑ spālē ꝓmissionē.qꝛ sic ꝓmittendo est in culpa.vnde imputet sibi qꝛ est in culpa.vt.s̄.e.l.iĳ.§.si qs tn̄.iste est intelletus
4 ei⁹,lʒ nō loquať ita clare ⁊ est veritas.¶†Tertio opp.đr hic in ri futuro renūciať ꝑ v̄ba spālia ɔ̄.lege caueť ꝙ iuri future renūtiari nō pōt.vn̄ vr̄ ob.ĩ.de leg.iĳ.l.si ita scriptū.§.j.so.dn̄t q̄dam hic nō fuit renūciatio sʒ ꝓmissio de exceptiōe nō opponenda. nā ait Pe.renūciatio est abdicatio q̄dā ⁊ iō sup iure futuro nō cadit ꝑm Pe.qꝛ priuatio nō pōt p̄cedere habitū.vt.ĩ.de verb. ob.l.decē alĳ dicūt ꝙ,aut renūciať in iudicio.aut extra iudiciū. Primo casu vʒ renunciatio iuris futuri vt.l.j.de cur.bo.dā.de he.insti.l.si qs instituať.⁊ istud eū ꝑ vigorē iudicĳ cōseruādū. Scđo casu nō vʒ renūciatio.⁊ ita loqť cōtrariū.Tertĳ dicūt ꝙ aut loqmur de renūciatiōe q̃ stat ꝑ se in suis finib⁹ tūc nō ꝑt renūciari iuri futuro.aut loqmur in renūciatiōe q̃ trāsit in cōtractū vel q̄si.vt in iudicĳs tūc pōt renūciari iuri futuro.⁊ ita hic. ¶Quartivt Ja.de are.dn̄t ꝙ aut renūciatio fit pn̄te ⁊ acceptāte aduersario,tūc ꝑt renūciari iuri futuro,qꝛ hʒ vim pacti.vt ĥ. vn̄ tex.renūciationē vocat hoc cōuētionē.ad idē.ĩ.de pac.l.tale pactū.in pn̄.aut est facta pn̄te aduersario.tūc ista renūciatio nō vʒ q̊ ad ius de futuro.⁊ ita loqť.l.si ita scriptū.§.j.ꝑʒ Ja.de are. tu dic ɔ̄iūgēdo sil'so l'ones ꝙ aut qs renūciat iuri de p̄senti.⁊ sic renūciatio cadit sup certo tūc vʒ renūciatio siue p̄sente siue absen
a te aduersario.vt.C.de pa.l.postq̄ᵃ liti ita intelligiť ꝙ no.j.l.nō solū.§.si liberatiōis v̄ba.đ li.le.in hoc tn̄ ē aduertē.qꝛ si renūcia

a ¶L.post q̄.⁊ ibidē vide eūdē Bald.⁊ in l.pac.ix.q. C.de collati.⁊.d.Alex.đ imo. hic.vbi ꝙ cum iuramento iuri etiā đ futuro renūciari possit secundum Rapha. cu.hic.

tio est facta ꝑtextu vni⁹ ꝑsone vľ cāe nō tollit ius q̄sitū fundit⁹. sʒ facit ꝙ renūciās nō pōt eo vti q̃ad illā ꝑsonā ⁊ cāʒ dūtaxat q̃ ad alias ꝑsonas ⁊ casus sic.ē tex.no.C.ad velle.l.iubem⁹.facit.ĩ. de inter.ac.l.fi.aut renūciatio cōcernit ius de futuro.tūc aut illa renūciatio trāsit i pactū expꝛ̄ssuʒ ⁊ vʒ tāq̧ pactū.C.de pa.l.j.aut trāsit i pcm̄ tacitū ⁊ vʒ sil'r tāq̧ tacitū pactū.vt.l.tale pactū.aut trāsit in iudiciū.i.in actū iudicĳ.⁊ idē est.qꝛ quasi ɔ̄hiť vt.d.l.j.đ de cur.bo.da.aut residet simpl'r in suis finib⁹.⁊ tūc nō valet.ĩ.q̊ rū le.l.j.§.qđ ait.el.ĳ.⁊.d.l.si ita scriptū.§.j.quod no.¶Quarto ⁊ vl.op.⁊ vr̄ ꝙ generalis renūciatio valeat.vnde vr̄ op.C.quādo mu.tu.of.fun.ꝑt.l.fi.i auť.ma.debi.§.qꝛ v̄o.vbi poniť taliter forma in tutela mulieris,scʒ ꝙ renūciet velleiano scđis nu.⁊ oī alĳ legū auxilio.ecce v̄ba generalia ⁊ valida de iure.rn̄det Pet.qꝛ ibi renūciať sup bn̄ficĳs p̄sentib⁹ hic sup futuris q̃ sol.falsa est qꝛ anteq̧ mulier intercedat nō est ortū sibi beneficiū.vn̄ de futuro est bn̄ficiū hic ⁊ ibi.⁊ iō solue al'r.Tu debes scire ꝙ mulieres dn̄t eē certiorare al's nō vʒ earū renūciatio vt no.in.l.sciēdū.de v̄.ob.iō ergo valēt dicta verba gn̄alia.qꝛ p̄cessit cōmemoratio ⁊ certificatio spālis vel al'r ɔ̄riū loqť in renūciatione q̃ fit ex dispositione legali ad robur ⁊ solēnitatē act⁹ suscepti.in qua renunciatione renuncians nō đr ledi,sed habilitari.hic aūt loqmur in renūciatiōe q̃ est ɔ̄ naturā vel saltē supra naturā act⁹ in renunciatione interuenit lesio enormis.⁊ sic nō ob.¶Uenio ad q̄ōnes ⁊ formo primo quādā.q.generalē de noīe ꝓprio.⁊ primo qd est dicere generaliter:⁊ qd special'r certū est em̄ ꝑm dialecticos ꝙ est duplex gen⁹ maius,⁊ est quoddā genus minus qđ appellatur subalternū.qꝛ mēbrum sub primo genere cōtentū.tamē hʒ predicationē de plurib⁹ sub se cōtētis.vt no.l.ĳ.ĩ.si cert.pet.⁊.s̄.de iusti.⁊ iur.l.j.§.hui⁹ studĳ.Item species đr duobus modis.est em̄ q̄dā species supior q̃ ꝑm legistas nūcupať genus.vt homo. vt.ĩ.de ver.ob.l.ĳ.⁊ scđm dialecticos appellať ꝓprio noīe species.est etiā scđa species inferior que ꝑm legistas nūcupať species vt stich⁹.⁊ ꝑm logicos appellať indiuiduū qꝛ nō diuidiť ei⁹ predicatio seu significatio in plura quā etiā dialectici appellant speciē specialissimā facit qđ no.ĩ.de cōdi.inde.l.cū is.§.fi.sed loquendo ꝑm verba legū dicit Dy.ꝙ illud est genus qđ plura cōprehendit,illud đr esse species ꝙ minus est.ff.de pe.le.si seruo manumisso.vel ꝑm Pet.illud đr genus qđ pluribus modis significať,illud spēs ꝙ paucior ib⁹ nominib⁹ significať.⁊ hoc per e.l.seruo manumisso.Sed vos dicatis clarius ꝙ illud est gen⁹, ⁊ illud generaliter đr,qđ sine vlla nota specifice demonstratiōis proferť.tex.est.ĩ.de ver.ob.l.si ex pluribus.Illud autē diciť speciale siue species ꝙ explicite ⁊ nō implicite ꝓfertur.vnde talis est regula ꝙ quicquid implicat plura,pōt dici ꝙ sit genus.vt.ĩ. de le.iĳ.l.vxorē.§.felicissime.⁊ si duo sunt quorū vnum implicat plura aliud implicat,siue icludit pauciora:istud ꝙ includit pauciora dicitur species eo ꝙ est aptius ⁊ magis proximū ad specificationē que verba sunt,notabilia ad multa.⁊ hec de generali ⁊ speciali dicta sunt.Exp̄ssum aūt dicitur ꝙ voce profertur.vel ꝙ per scripturam apparet ad oculum,id autem ꝙ colligitur solū per rationem intellectus illud dicitur tacitum.vt.ĩ.de vul.substi.l.iā hoc iure.de fideius.l.non recte.⁊.l.j.ĩ.de his q̃ inte.deleuť cum si.de quo datur quedam regula quoad id ad ꝙ nō potest adaptari expressuʒ,nec tacitū.vt.d.l.qui ad certū.ĩ.loca.¶Nūc premissa ista q̄ōne ꝑ euidētia dicendorum venio directe ad nostrum.§.⁊ q uero quid vult dicere litera ꝙ fiat mentio specialis vtrum intelligatur,id est specialissima ꝙ oporteat dicere ita ꝓmitto non opponere excep.tempestatis vel vis fluminis.an vero sufficiat dicere ita promitto non opponere exceptionē casus fortuiti.ista em̄ v̄ba tenent mediū inter renunciationē generalissimā.puta promitto nō opponere aliquā exceptionē ⁊ iterū exceptionē spālissimā.⁊ sic diuerso respectu ista verba sunt generalia ⁊ spālia.qd diceť:Dicūt quidaʒ ꝙ sufficit dicere renūcio casibus fortuitis.qꝛ sub isto vocabulo fortuitorū cōprehēdunť casus quorum est vniformis ⁊ eadē rō.vnde satis apparet de mēte renūciātis.ar.ad hoc.C.de quadr.pres.l.oēs.in prin.alĳ dicūt ɔ̄riū ꝙ litera nr̄a vult ꝙ exprimanť cāe.sed hic nō exprimerenť cause,sed genus causarū ⁊ illa opi.gl.est qđ in iudicĳs nō sufficiat dicere renuncio casib⁹ fortuitis.Guil.dicit ꝙ aut aliqui casus fortuiti sunt enumerati aūt nō.Primo casu sufficit clausula generalis quātū ad casus pares,nō aūt ad casus magis arduos verbi gr̄a.si qs suscepit in se ꝑiculū ꝑdonū,vel bannitorū nō iō hoc trahiť vt pertineat ad eū periculum exercitus.qꝛ ista est maior violētia de qua nō videť cogitatū vt.ĩ.loca.l.si merces.§.vis maior.⁊.l.Item queritur.§.exercitu.de ac.emp.l.si ea res.hoc etiā probat Guil.per.l.ĩ.de contrahē.empt.l.fistulas.§.frumenta.Si autē casus sunt pares vel similes tunc bene ɔ̄prehēdunť sicut dicunt decretaliste.extra de rescri.c.sedes.⁊ in.c.ĳ. de procu.in cle.pro hoc rō quia genus iunctum speciei per copulatiuā cōiunctionē intelligiť de his q̃ sunt eiusdē qualitatis: qꝛ copula habet eandem qualitatem tribuere copulatis.vt.ĩ.de vino le.l.fin.§.cui dulcia.de penu.leg.l.nā ꝙ liquide.§.si cui pe-

nus.imo etiā alternatiua cōiūctio vr̃ cadere inter equipollentia
vel par distātia.vt.j.de re.du.l.j.Si autē nulla est facta mentio
singularis aliquoꝝ casuū indiffinita renūciatio vel ꝯuentio tan
q̄ a iure exorbitans nihil opaꝛ vt hic ꝑm gl.ꝛ illa est ipsa ꝟitas
ꝛ ita ponūt casuꝫ doctores.¶ Ex hoc infert Guil.ad.q.ꝙ vbi-
cūqꝫ lex reqrit spāle mandatū ibi intelligiꝛ.i.spālissimum.vnde
opꝫ qḋ fiat mētio cāe ꝛ ꝑsone.vnde dt ipse qḋ mādatū ad peten
dā restitutionē in integrum non expressa cā ꝛ persona non est suf
ficiēs mandatū per hunc text.ꝙ falsum est qꝛ aliud est q̄rere de
iuris sui ꝓsecutione:aliud est de iuris sui renūciatione.¶ Pri-
mo casu sufficit ꝙ exprimaꝛ qualitas cause in gn̄e:vt in.c.q ad
agendū.de ꝓcu.in.vj.ꝛ i.c.ij.de ꝓcu.in cle.¶ Scḋo casu non suf
ficit,qꝛ renunciatio sui iuris nō continet actū fauorabilē sed re-
stringendū.ꝛ ita loquiꝛ hic.¶ Tertio q̄ro qd in extraiudiciali-
b9.vtrū valeat renūciatio generalis ꝛ indiscreta.ista em̄ extraiu
dicialia pertinēt ad dispositionē ꝯhētiū nō ad equitatē ꝓtoris.
vnde de istis nō loquiꝛ nr̄.§.i hac.q.dicit Mar.ꝙ ꝟba genera
lia sufficiebāt.ꝛ hoc ꝓbat Mar.per.text.expressos certū est ꝙ
nomē periculi est nomē generale imo generalissimū ꝛ tn̄.l.caueꝛ
ꝙ si qs suscipiat in se periculū qḋ valet pactū.vt.j.de pact.l.iu
ris gētium.§.Itē si qs pact9.j.cōmo.l.si vt certo.§.ij.j.man.l.ꝛ
aristoni.ꝛ hec fuit prima opi.scḋa fuit opi.Io.ꝙ in cōtractibus
ex generali renunciatiōe nō veniret casus fortuit9.ꝛ hoc ꝓbat
ipse p.l.expssaꝫ.C.cōmo.l.j.ꝛ in.l.j.C.depo.vbi expsse dꝛ qḋ ad
hoc vt veniat casus fortuit9 dꝫ hoc eē spāliter actum iter ꝑtes.
mō restat respōdere ad.ll.mar.ad quas respōdet Ioā.ꝙ in legi
bus mar.verba generalia īcludūt culpā nō casum fortuitū.vnde
sine cā ex generalib9 ꝟbis augeꝛ obligatio rōne culpe qꝛ culpa ē
ꝑ cā:sꝫ nō rōne casus fortuiti:qꝛ casus fortuit9 nō ē cā ad obli
gādum.vnde quodāmō obligatio eēt sine causa ꝑm Io.ꝛ qḋ in
ll.mar.nō intelligatur de casu ꝓbat ipse per leges que aperte di
cunt ꝙ nomē periculi nō includit casum fortuitum eo qḋ talis
casus nō vr̃ cadere in mentem obligantis cum nullo ꝯsilio pos-
sit reparari.vt.j.de ne.ge.l.litis.§.si pecunie.ꝛ.j.de magistra.con
ue.l.non similiter.j.de admi.re.ad ciuita.perti.l.ij.§.si eo tꝑe ista
est opi.Io.¶ Tertia fuit opi.bul.q distinxit ꝙ aut facta est nu
meratio aliquorum īdiuiduorum.tunc sufficiat si sequatur clau
sula generalis aut est statum solum in finibus generalis clausu-
le.tunc nō valet renūciatio ꝑm Bul.rō primi mēbri est illa:qꝛ qn̄
gen9 ad ꝯicitur post species,nō vr̃ adꝯici cā determinationis sed
cā ampliandi.vt.j.de le.ij.l.ea tamen adiectio.ꝛ no.in.l.q̄situm.
§.vlt.de fun.instr.¶ Quarta fuit opi.Azo.qui tenuit opi.bul.
hoc addito qꝛ dicit Azo ꝙ vbi statum est in finib9 generis ta-
men valet renunciatio si alias nihil operareꝛ puta qꝛ ex mora na
tura contract9 veniret leuissima culpa.tunc em̄ sufficit dicere su
scipio in me casum fortuitum.imo plus sufficit loqui magis in
nube dicēdo.suscipio in me oē ꝑiculum.nā ꝟba ꝯctus debent a
liqd opari,ar.i.l.si quādo.de le.j.q̄.l.est no.¶ Quīta fuit opi.O
dof.q distinguit aut agebaꝛ de oībus casib9 specificādis.tunc
habētur p specificatis.aut de quibusdā vel nullis specificādis.
tunc in omissis casib9 nihil opatur ꝯuētio ꝑm Odo.ꝛ ꝑm hoc
opꝫ ꝓbari formā tractat9 habiti iter partes ante ꝯctum vt.j.de
re.iu.l.semper i stipulationib9.qd aūt i dubio hoc nō soluit.O-
do.ꝛ iō nō dirimit dubiū.¶ Sexta fuit opi.Nico.de mata.q di
stinxit aut qs est obligat9 ad rē ꝛ suscipit in se periculū rei tunc
est ꝟa opi.mar.aut qs est obligatus ad fctm̄ ꝛ suscipit in se peri
culū ꝑsone.tunc est ꝟa opi.Io.hāc distinctionē reprobat Bart.
p.l.opus ꝙ auersione.j.loc.q̄ loquiꝛ in ꝑiculo rei.ꝛ tamen nō ve
nit casus fortuit9 quē ꝑiculū rei ꝛ periculū ꝑsone ferunt in eodē
effectu impediēde ꝓstationis.vnde ambulāt pari passu.vt no.j.
de ver.ob.l.ꝯtinu9.§.illud.p Dy.¶ Septima est opi.Guil.de
cu.q dicit ꝙ aut iteruenerūt ꝟba generalia tm̄.ꝛ nihil operanꝛ:
aut interuenerūt ꝟba spālia tm̄.ꝛ tūc certū est ea opari.aut iter
uenerūt verba generalia spālib9 iūcta.tūc aut loquimur in his
que sunt silia.aut i maioribus q̄ sunt expssa.Primo casu opaꝛ
clausula.Scḋo nō.vt.l.fistulas.§.frumētā.ꝛ istā opi.tꝫ Cy.in ad
di.in.l.j.C.cōmo.ꝛ est ipsa veritas.non ob.rō gl.qḋ verba debēt
aliqd opari.qꝛ verum est de verbis certis spālib9:sed in verbis
gn̄alib9 est distinguendū,aut proferuntur mō apto ꝛ decenti.ꝛ
tūc debēt aliqd opari ꝛ ita loquntur.l.si qn̄.de leg.j.aut nō profe
runt apto,sed indiscreto ꝛ incōgruo vocabulo.ꝛ tūc nihil ope-
ranꝛ nisi quaten9 rō suadet qḋ openꝛ vt.qꝛ iteruenit culpa.ista
est rō q̄ pōt suaderi.ꝑm Guil.ꝛ hoc tene.¶ Iuxta ꝓdicta tn̄ de
tis quādā regulā qḋ vbicūqꝫ p aptā naturā ꝟborū nō infertur
de necessitate qḋ verba exorbitēt a natura ꝯctus semp illa ꝟba
ad naturā ꝯct9 debēt referri ꝛ eidē adaptari.iste est text.no.j.de
dā.infe.l.dāni.in ver.ꝛ ꝙ in stipulatiōe.j.de vsur.l.si stipulat9.§.
verū.no.j.loca.l.i lege locatiōis.ꝛ.j.fa.er.l.ꝛ puto.§.j.¶ Iuxta
ꝓdicta forma hāc.q.ꝓsupposita opi.gl.qḋ valeret renūciatio ca
suum fortuitorū q̄ro vtrū itelligaꝛ de casibus cōsuetis,an solū
modo de casib9 fortuitis ꝛ inopinatis:dicit Bart.qḋ est casus
l.fistulas.§.frumēta.qḋ intelligiꝛ solū de casib9 improuisis.vnde
si cōe perusij vēdit fruct9 aq̄ lacus ꝛ suscipit i se casus fortuitos
nō intelligiꝛ de inuasiōe societatū q̄ tꝑe ꝯct9 potuit ꝓuideri per
emptores sꝫ bene intelligereꝛ de guerra eccl'ie romane q̄ nō erat
in cōsideratiōe mētis,nec esse debebat.ꝑm opi.Bar.si qs vellet
dicere ꝙ venirēt casus soliti ꝛ insoliti facile eēt rn̄dere ad.§.fru-
mēta.qꝛ in illo.§.id qḋ est solitū non dꝛ esse casus fortuitus qḋ
em̄ niues sunt hyeme,si nō sunt immoderate vltra cōsuetudinē
iste nō diciꝛ casus fortuitus sed quedā incōtinētia ꝑm naturā.
vnde in.§.frumēta.vēditor q suscepit in se casum fortuitū nō te-
neꝛ de casu solito.Ideo qꝛ nō est casus fortuit9,sꝫ naturalis.nō
aūt dicit ibi ꝙ si qs suscepit in se casum fortuitū nō teneaꝛ de
casu fortnito quocūqꝫ mō ꝯtingat.ꝛ iō gl.ibi dicit.no.qḋ q obli
gat se ad insolita nō teneꝛ ad solita.vnde vbi verborū significa-
tio nō poterat cōprehēdere casum de quo q̄riꝛ.sec9 aūt si posset
cōprehēdere.vt.j.de ver.ob.l.qcqd.iij.respōso.¶ Iuxta hoc q̄
ro qd si iteruenit iuramētū:respōdeo iuramētū generale nihil
opaꝛ in his q̄ habēt specificari.ista est gl.or.i auꝛ.sacr̄a puber.ꝛ
5 Cy.ponit i.l.j.C.cōmo.¶ † Vlterius q̄ro an renūciās exceptio
ni videaꝛ renunciare actiōi.dicit hic Guil.qḋ nō si tēdūt ad idē
allegat.j.de euic.l.vendicantē.cū.l.seq.ego allego.l.cū mulier.j.
so.ma.ꝛ.j.rerū amo.l.si cū dos.ꝛ qḋ no.C.de transa.l.nec inten-
tio.¶ Quero vlteri9 vtrū ille q renūciat oī iuris beneficio renū
a ciare intelligaꝛ beneficio statuti [a] credo qḋ nō,qꝛ credo qḋ nomē
iuris sit restringendū ad ius cōe.vt insti.de iu.natura.§.sꝫ quo-
6 ties.¶ † Quero an possit renūciari exceptiōi ꝓscriptionis [b] de
b hoc habes in.l.qḋ si nolit.§.si qd ita.de edi.edi.habes gl.in auꝛ.
quas actiōes.C.de sa.san.ec.habes p Dy.in.l.nemo pōt.de le.j.
¶ Itē q̄ro vtrū ille q renunciaꝛ priuilegio ꝑdat beneficiū iuris
cōis.dico qḋ nō.ꝛ hoc colligiꝛ ex casu.l.j.de adul.l.miles.§.sexa
7 ginta.vl.responso.¶ † Vltimo q̄ro vtrū in rescriptis priuilegij
sue sufficiat generalis clausula nō obstātinm.dicit Fed.de senis
distinguendo.aut cōcediꝛ proprio motu principis.aut ad po-
stulationē alteri9.Primo cāu sufficit clausula generalis.Scḋo
requiriꝛ clausula spālis allegat de rescri.cū aliqb9.ꝛ.c.susceptū.
ꝛ.c.gratiose.ꝛ de preben.c.si motu proprio.li.vj.sed contra illaꝫ
dist.habuistis gl.in.l.iij.§.si is pro quo.ꝫ.qḋ quisqꝫ iur.¶ Que
rit hic Guil.de duabus qōnib9 quas ponam in.§.si.isti9 legis.

☞ Promissio erronea,an sit implenda.

Item queritur. ¶ † Erronea ꝓmissio implen da nō est.sec9 si sit facta ex cer
ta scia.h.d.no.§.diuidiꝛ in duas partes.qꝛ primo loqꝛ qn̄ pro-
missio nō debuit iterponi in aliquo,scḋo qn̄ promissor excedit
modū in ꝓmittēdo.scḋa ibi.nā ꝛ iul.¶ In tex.ibi satisdare nō
deberet.s.i aliquo.¶ In tex.ibi stat9 a iure.ꝛ cū deberet ꝓmit-
tere simplū interesse ꝓmisit duplū noīe pene.¶ No.qḋ stipula-
tio q̄ in totū vel i ꝑtē nō debuit interponi interposita ab errante
nō cōmittiꝛ cū effectu.si aūt ex certa scia tūc effectualiter cōmit
tiꝛ.vnde gl.colligit notabile.s.q̄dā valere ex certa scia q̄ p errorē
facta non valēt ꝛ allegat leges optimas.tu tamē posses expedi
re remittēdo ad id qḋ no.Dy.j.l.si ꝓꝑon9.de do.ꝛ vt legiꝛ ꝛ no.
j.fa.er.l.q heres erat.vbi habetis de hoc articulo gl.magist.ꝛ di
cit ibi gl.vnū verbū no.qḋ aut qs ꝓmittit noīe officij aut noīe
ꝓprio prio casu nunqꝫ stip'lo indebita cōmittiꝛ.ꝛ hoc tene men
ti.Scḋo casu distinguiꝛ inter certā sciam ꝛ errorē.¶ Sꝫ ꝯ.l.istā
extra opponiꝛ ꝛ vr̃ qḋ stipulatio indistincte cōmittaꝛ.vnde vr̃
obstare.j.de fideiuss.l.grece.§.a tutore.vbi lꝫ tutor testamētari9 b
nō dēat satisdare tamē fideiussor ab eo dat9 teneꝛ.so.lꝫ ille text.
nō distinguat tamē dꝫ distingui ꝑm hūc.§.¶ Scḋo op.extra.ꝛ
vr̃ qḋ stipulatio nūqꝫ cōmittaꝛ.qꝛ certū est qḋ ista stipulatio est
sine cā.ꝛ tex.dicit qḋ stipulatio sine cā,non cōmittiꝛ cū effectu.
vnde vr̃ ob.j.de exce.do.l.ij.§.circa.sol.posset dici qḋ hic in indi
cijs.ibi in extraiudicialibus sicut nos dicim9 in cōfessione qḋ i
iudicijs vꝫ cōfessio informis.i sine cā.sec9 si extra iudiciū,vt no.
j.de inter.ac.l.j.tamē ꝯ istā distinctionē vr̃ tex.qḋ idē sit i extra
iudicialibus.j.de ver.ob.l.si diuortio.ꝛ.j.de noua.l.si qs delega
uerit In.l.em̄,si diuortio.dꝛ qḋ falsa cā expssa a sciēte nō vitiat
stip'lonē i.l.si qs delegauerit dꝛ qḋ ille q ꝓmittit ex certa scia vr̃
renūciare exceptiōi.ad idē facit.j.de op.lib.l.cāpanus.propter
ea vr̃ simpl'r dicēdū qḋ tā in iudicijs quā extra sit seruāda distin
ctio hui9.§.ꝛ ad.§.circa.respōde qḋ ille dꝫ intelligi vbi ꝓmissio
nō emanauit ex certa scia sꝫ vbi ꝑt ꝓtendi error vel ex postfacto
deficit cā.vt ibi no.ꝛ facit.j.de leg.iij.l.cū qs decedens.in princ.
¶ Extra q̄riꝛ vtrū in dubio ꝓsumaꝛ error an certa scia dicit.d.
Bar.qḋ est casus hic qḋ i dubio ꝓsumiꝛ error ꝛ inducit subtil'r
tex.nā tex.dt qḋ actor iuuaꝛ replicatiōe certe scie.mō dt ipse si
hoc venit ꝑ viā replicatiōis.ergo actor dꝫ illā replicationē ꝓbare
iuxta regulā.j.de ꝓba.l.in exceptiōib9.appet ergo qḋ ꝓsumiꝛ er
ratū nisi actor probet replicādo certā sciam ꝑm Bar.ꝛ ꝑꝫ eū iste
text.determinat nō solū casum certe scie ꝛ erroris sꝫ etiā casum
dubij.tu dic in hoc articulo vt no.gl.or.j.de noua.l.si qs delega
uerit.q̄ est ad hoc optima ꝛ menti tenēda.facit qḋ no.Cy.C.de
spō.l.si.in.iij.oppōne.sꝫ notarij i istr̄is ꝯsueuerūt apponere hoc

a ¶ Statuti.vid bar.in.l.j.i pri.in ver.q̄ro si statutū.j.ad.l.fal.ꝛ adḋ flo.in l.si dom9.de ser.vrb.pre.ꝛ Io.de lig.in.c.j.de rescri.ꝙ ēt noua cōstitutio cōtra ius cōe ꝛ statutū i dubio corrigit soluꝫ ius cōe.ꝛ adde do.bar.cepo.in.l.nominis.§.verbuꝫ.de ver.sig.

b ¶ Prescriptionis.vide.d.alex.de Imo.in l.cum stipulat9.de verb.ob.ꝛ Lud.in rubri.de arb.ꝛ eundem Bal.in.d.auꝛ.quas actiones.

verba ex certa scia nō p errorē. & apponūt illa verba solū vt istrumētū i mēte p. ista verba nō probat certa scia nisi psumptiue qr pars dz cōfiteri illud qd in scriptura cōtinet. s. ꝙ hoc facit ex certa scia. vn̄ si postea pbat rē alr se hre vr ꝙ p hoc psumat ꝯfessio ista erronea. vt. j. de interro. ac. l. de etate. §. fi. qōnē quam tangit Guil. in. §. questitum, non tangit hic Bal. vide per Guil. de cu.

Additio Baldi.

Sed & si quis. §. questitū. vide Cy. C. de epi. & cle. si qs i cōscri. in pe. conclusio. & C. si ꝯ ius vel vti. pu. l. fi. in. ij. q. & C. qn̄ imperator inter pu. in vl. q. & C. de fideius. l. nō recte. vide. C. de nautico fenore. l. cū proponas. vide Ja. de penu lega. l. nā qd liquide. in fi. vide Cy. in aut. quas actiōes. in vltima qōne. ¶ Nunquid autē hec verba generalia apposita in cōfirmationibus priuilegiorū supplemus de plenitudine ptātis [a] si qd fuerit defectus aliqd operent dicit spe. ꝙ operant solū circa defectū solennitatis nō in habilitatis vel alicui⁹ naturalis defectus in spe. ti. ij. §. nūc ostēdēdū. ver. & no. ꝙ si clausula illa supplemus. idē no. Arc. i. c. cenomanēsē facit de re iudicata pastoralis. in cle. facit in ar. ꝙ no. de libe. prete. aut. ex cā. & l. j. de ini. testa. de electio. ꝙ sicut p Jnn. Si autē dek in māda. ad obtinēdū cria nō ꝯ certā psonaz. an dicat mādatū spāle: dicit Guil. ꝙ nō. spe. tenet ꝯtrium in specu. de pcuratore. §. j. ver. sz nūqd sufficit. & no. c. ij. de pcu. i cle. vide in spe. de rescri. psen. §. rōne impetrātis, ver. sz nūqd procurator. & ver. seq. & de priui. c. j. in gl. hoc etiā. in cle. ¶ Jn. §. qsitū. pone casum hoc mō: titi⁹ promittebat aduersario suo de iudicio sisti sub pena dicebat aduersari⁹ ego volo ꝙ tu renūcies oībus casibus fortuitis, vt si aliquo casu fueris impedit⁹ ꝯ me, nō excipias. ōt titius plz. & ita renūciauit oīb⁹ fortuitis casib⁹. mō qsitū est an valeat talis renūciatio. dixit attilicin⁹ ꝙ nō. Auctor le. distiguit, aut fcā est renūciatio gnālr & nō valet. Aut spāliter & expsse. & tūc valet. Opp. ꝙ gnālis renūciatio valeat ac si spāliter eēt renūciatū. qr tm̄ valet, sic. vt. j. de admi. tut. si duo. & j. pro so. vel actiōe. §. renūciare. Sol. illa est regula q fallit in hoc casu vt no. j. de acq. he. l. si qs mihi bona. §. iussum. Ratio fallēdi est qr in gnāli renūciatiōe nō est verisimile ꝙ renūciet his qb⁹ spālr nō est renunciatur⁹. vt. C. de pi. ac. l. q fortuitis. & j. de reg. in. l. ꝯctus. & de pig. l. ob. & de ꝯdi. ind. l. fi. §. idē quesijt. ¶ Scdo oppono ꝙ etiā si fuerint casus fortuiti numerati nō valet renūciatio. qr nō pōt casus fortuit⁹ preuideri & sic renunciatio & cōuētio cōtinet impossibile. ergo &c. ¶ Jn regula iuris impossibiliū. & de ac. & ob. nō solū. & de ver. ob. impossibilis. So. casus fortuiti pñt euenire & nō venire. iō nō cōtingūt necessario. lz nō possint preuideri Cy. sm Guil. vel est ipossibilitas emergēs ex post facto. iō non vitiat. de le. j. si mihi. §. si qs seruos. Tertio opp. ad idē renunciari non possit etiā spāliter & expresse. qr casus fortuiti sunt de futuro, & futuro iuri nō pōt: vt. j. de leg. ij. l. si ita. §. si sub condi. & j. de acq. here. l. si is pōt. Sol. dicunt qdā ꝙ hic nō fuit renunciatio imo pactū. Nā litera caute dicit oē &c. pacto aūt bene pōt iuri futuro renūciari. vt. C. de pac. l. j. & ibi no. Tu dic ꝙ hic renūciatio simplex fuit & valet triplici rōne. vna qr fuit fcā inxta ꝯctū stipulationis iudicio sisti quare vr facta cōsensu duorū cū fuerit in psentia vtriusqz partis facta. Sec⁹ si in absentia alterius partis sim. Ja. de are. ar. j. de ver. ob. titia. §. idē respōdit. ¶ Scdo qr fuit facta in iudicio ergo &c. ar. j. de interro. act. l. fi. & de cur. bonis dādo. l. j. & j. a qbus ap. nō lz. l. j. §. si qs. ¶ Quero de trib⁹. Primo quero si re⁹ vocat⁹ ad iudiciū pmittit qd nō opponet aliquā exceptionē casus fortuiti, an valebit dicit gl. ꝙ sic. qr alias operent verba tu dic ꝙ nō valet & pba p rōnes quas assignaui in solutiōe primi ꝯrij. ¶ Scdo quero si alibi casus exprimant & subijciat clausula generalis qd iuris, & tūc dic aut casus nō expssi sunt sīles expssis, aut nō. Primo casu habent ac si expressi eēnt. Scdo nō qr in habētib⁹ symbolū facilior est trāsitus. l. in rē. §. itē quecūqz. de rei vē. cū sīli. Tertio qro an idē in ꝯctibus. Odo. verū. Jo. & bu. aliud gl. ꝯriū oīb⁹. Odo. sic distinguit aut angebat inter cōtrahētes. puta locatorē eq & cōductorē q volebat promittere oēm casum de oībus casibus enumerādis cū aliquot corā tabellione enumerasset locator & volebat adhuc enumerare quos poterat dixit cōductor occupatus forte alijs tenes me in verbis habeant oēs pro enumeratis. & tunc in oībus nocet. qr oēs vr locator exprimere ex quo stetit per cōductorē. & qr hic agebatur. & ꝙ tacitū est inter ꝯhētes agit p cauto habēdū est. vt. l. cū qd. Si vero cū simul agerēt de casib⁹ enumerandis enumerat quosdā locator & sua spōte adiecit gnālem clausulā. tunc in numeratis tm̄ tenet cōductor. arg. j. de trālac. cū aql. Aut nō agit de casibus enumerādis. lz sic gnālr in se cōductor recipit oē periculū vel casum tunc nō tenetur. videtur in se recipere casum. sed leuissimā culpam promittere vr. vt. j. loca. opus cum alijs nō cōcor. in glo. positis. tu dic vt dixi. C. cōmodati. l. j. in lectura. vbi hūc articulū solēniter explicui. ¶ Jn verbo facta, vide. C. de nauti. fe. l. cū pponas. vide Ja. de pen. le. nā ꝙ li. in fi. & vide vnū verbū qd ponit Jnn. circa istum. §. extra de priuilegijs dudū. vide in spe. de loca. §. iā dicēdū. Jn ver. sed qd. ¶ Jn tex. in verbo. sz ergo. vide Cy. in aut. quas actiones. q. j. ¶ Jn ver. renūciat. Renūciatio est abdicatio quedā. & ideo super iure futuro nō cadit sm Petrū hoc in brocar. Nā nemo pt abdicare a se qd nō haber. ¶ Qūo ergo hic tenet. dico ꝙ nō est renunciatū pure: sed cōdōnaliter renunciatū post ius qsitū & in tempus iuris quesiti. vel hoc hz vis pcecij qr inter presentē & de directo in contractū. ¶ Sed nunqd hic. §. hz locū in renūciatione cū iuramēto. dic ꝙ sic. vt no. per accur. in aut. sacramenta puberū. ¶ Jn. §. nā & Julian⁹. vide de do. si pfon⁹ p Ja. & Dy. in ver. dare debere. vide Jac. in. l. j. §. i. ff. vt in pos. leg. iul. ait. vide ibi Cy. C. de spō. l. fi. in. ij. opi. ¶ Jn gl. q incipit. sed de in rē. in verbo & est ratio dicit Jnn. qd spōtanea renūciatio nō potest probari per testes. sed coacta sic. de quo subtiliter p eū extra de renun. super hoc. ¶ Jn gl. que incipit deseritur. in ver. preterea ibi loquitur in renunciatione necessaria & debita fieri. hic in voluntaria que obligat ad indebitum.

1 ☞ Jn obligatione cōmittenda, vn⁹ ex socijs alteri pīdicat.
2 Obligatio quando ex facto filij in patrem descendit, factū filij prodest patri.

Si duo. Socius pīudicat socio in stipulatiōe cōmittēda. Jtē perceptio sortis excludit penā in duob⁹ reis & patre & filio & ecōtra perceptio pene excludit sortē. hoc dicit. ¶ Et diuidit in tres ptes. Jn prima loquitur in duobus reis stipulādi. Jn secūda parte loquit in duobus reis pmittēdi. Jn tertia pte loquit in patre & filio. quando ex facto filij descēdit in patrē obligatio. secunda ibi. Jtē si duo. tertia ibi. eque. Jn tex. ibi vni scilicet eorū. ¶ Jn tex. ibi tenet. s. correus credēdi. Jn tex. ibi alterū. id est satis accipiētē. Jn tex. ibi altero qui nō pmiserat de iudicio si
1 sti. Jn tex. ibi cū filio ad sortē. ¶ † Not. ꝙ in obligatione cōmittenda vnus ex socijs preiudicat alteri. & est rō quia commissio stipulationis erat indiuisibilis. vnde rōne partis tota vitiat. dicit gl. qd secus eēt in legato. vt. j. de li. le. l. si is qui duos. no. glo. & facit de ne. ge. l. si ex duobus. ¶ Scdo no. qd sors exacta ab vno ex correis purgat morā alterius correi & liberat eum a pena. & istud est not. in materia purgationis more. qd vnus ex correis
2 purgat moram alterius sicut ipsemet. ¶ † Tertio not. ꝙ qn̄ ex facto filij in patrē descendit obligatio. factū filij prodest patri. & contra. vnus purgat moram alterius. facit. j. de ver. ob. l. cum filius. in prin. ¶ Quarto & vlt. not. actorē contentum alterutro esse debere, aut sorte, aut pena. vnde pena nō potest peti vno cū principali etiam si sors & pena sumant originem in personis diuersorum, qui tamen habeantur loco eiusdē persone. & hoc notabiliter dicit hec. l. & facit. j. de stip. ser. l. j. §. fi. ¶ Jn gl. que incipit hoc caue, ibi. Jtem si quis dicit. vt ibi not. Bal.

Additio Baldi.

Si duo rei. Jn ver. aliter. vide Jnn. de sepu. in nostra. in fin.

Si quis. Exceptio que patrocinatur principali patrocinatur fideiussori [b] hoc dicit. ¶ Not. beneficium rei ad fideiussorem protendi & hoc declara vt plene not. Cy. C. de preci. impe. offerē. l. quoties. in. vi. q. C. de non nu. pecu. l. mandatori. & facit. j. de ope. libe. l. qui libertino. §. pe.

Additio Baldi.

Si is qui. Uide oīno Cy. C. de preci. impe. offerē. quoties. in. vj. q. iuris beneficium qd reo cōpetit prodest fideiussori de iudicio sisti. h. d. Adde. j. iudi. solui. si res. & l. vir bonus.

1 ☞ Exceptio impossibilis admitti non debet.
2 Distinctio personarum in materia indifferenti fieri non debet.

Si quis seruū. Exceptio pōt opponi q pōt adaptari ad qualitatē persone & negotij, nō ea que adaptari nō pōt.
1 h. d. ¶ † Not. in hac. l. exceptionem impossibilē admitti nō debere. impossibile fuit qd seruus vel mulier fuerit absens cā reipublice. qr hoc non cadit in seruo & muliere, cū sit of
2 ficium publicū. ¶ † Scdo not. ꝙ in materia indifferenti nō fit distinctio personaz. cōcor. j. de accu. l. hos accusare. §. fi. lz in materia differenti bene est habenda distinctio psonarū & hoc dicit notabiliter hec. l. & facit ꝙ no. Cy. l. qcūqz. C. de seruis fug. Bal.

Additio Baldi.

Si quis seruum. Jn materia indifferēti iura loquentia in libero vendicat sibi locū in seruo. h. d. vide. j. de accu. l. hos accusa. §. omnibus.

1 ☞ Obligatio ad penā, vel interesse, an cōmittat ex mora rei.
2 Modus incertus, an inducat obligationem.
3 Demonstratio, quid sit.
4 Actio an nascatur ante certum diem.
5 Actio an queratur ante diem incertum.

Conditio

a ¶ Potestatis. vid oīno Fed. in. c. postulasti. i. xv. col. de resc. & in. c. testimoniū. in fi. vij. col. ꝯ testi. & in. c. cū olim. de re iud. & ꝙ dixi in. d. c. postulasti. in apostil.

b ¶ Fideiussor, adde text. in. l. si alius p mulierem que respi. obli. po. & eundē Bal. in l. constitutionib⁹. p illū tex. C. de vsu. & l. tā mādatori. C. de nō nu. pe.

Cōditio tacita, an impediat natiuitatē actiōis ⁊ obligationis.
7 Modus tacitus in dubio, an sit presumendus.
8 Dies incerta, an interpellet.
9 Materia purgationis more.
10 Mora, an purgetur vltra paucos dies.
11 Quod mora non purgatur.
12 Interesse dicitur duplex.
13 Mora, an possit purgari.
14 Ratio diuersitatis inter initia iudiciorum ⁊ decisoria.
15 In contractibus bone fidei pena potest peti.
16 Mora, vbi potest purgari.

Et si post tres. In iudicijs mora rei pōt purgari infra modicū tps si est saluū ius actoris. h. d. ista no. l. q̄ ponit quoddā dictū dupliciter modificatū hec ipsa sit diuisio legis partes pprie nō possunt assignari. q2 tota est vna oro. In tex. ibi. ⁊, id est etiā. In tex. ibi reus. s. principalis. In tex. ibi fecerit s. legitime cōparēdo. In tex. ibi fctū sit in substātia ⁊ exercitio. vt. l. j. §. j. ā. si ex noxa. cau. aga. In tex. ibi, 2ñs. equitati vel. i. cōsecutiuū purgatiōis more. In tex. ibi eū. s. reū. ¶ Not. primo stipulationē cōmitti ex lapsu tpis seu diei apposite. ⁊ iō in illa. l. tractaꝛ qualiter stipulatio cōmittaꝛ, ⁊ est vna materia. ¶ Scdo no. morā purgari. ⁊ ideo in ista. l. materia purgationis more tractaꝛ. ⁊ hec est scdā materia q̄ hic tractaꝛ. ¶ Tertio no. a ꝙ ista purgatio dꝫ fieri intra paucos dies a. vñ diuturnitas more excluderet beneficium iuris circa purgationē more. ¶ Quarto no. ꝙ qñ mora trahit secū periculū circa ius actoris ꝙ istud impedit purgationē more. Quinto ⁊ vlt. no. de effectu purgationis more ꝙ inducit remediū exceptiōis, nō autē liberationē ipso iure. ⁊ sicut sunt qnqꝫ notabilia ita per ordinē veniēt formā 1 da 2ria ⁊ sumus in materia que est de apicibus iuris. ¶ † Venio ad oppositiones. dicitur hic qd obligatio ad penā vel interesse cōmittiꝛ ex mora rei. ⁊ istud est ꝙ presupponit hec. l. cōtra. q2. l. caueꝛ ꝙ ad hoc vt obligatio cōmittaꝛ reqriꝛ ꝙ pmissor desierit posse dare vel facere id quod principaliter venit dandum vel faciendū. j. de ver. ob. l. si ita stipulat9. §. sed si ita. solu. ibi rñdit gl. qd pmissio pene incipit a cōditione hic aūt incipit a precedenti obligatione. rō differētie est. q2 vbi incipit a precedēti cōdōne ibi nō pōt 2bi mora. sed vbi incipit a pcedēti cōuētiōe ibi 2biꝛ mora in principali: ⁊ rōne more succedit noua obligatio ad penā vel interesse. ⁊ ita loquiꝛ hic. rō rōnis est illa q2 conditio in solo euētu est posita. nō in necessitate pstationis vt. j. si qs ob. cau. te. si qs sub 2dōne. ⁊ hoc qñ cōdō est posita in ptāte debitoris vel in aliquo euētu. si aūt est posita in ptāte creditoris. ⁊ tūc loquiꝛ. j. de le. ij. l. fideicōmissa. §. cū esset. ⁊ facit ꝙ legitur ⁊ no. j. de cōdi. ⁊ demō. l. a testatore. ¶ Scdo opp. 2 vtrūqꝫ mēbrū sol. tu dictis in primo mēbro ꝙ si incipit a cōditione pcedēti expectaꝛ qd desinat posse sꝫ 2. l. caueꝛ qd tūc 2mittiꝛ stipulatio p lit. cōte. vt. j. de ver. ob. l. si titi9 ⁊ sei9. rñdet gl. qd ibi speciale ppter pplexitatē vitandā. nā in pplexitatib9 regule fallūt iuris vt no. in. d. l. ita stip. d. Iac. de are. dicit ꝙ duplex est impedimētū. quoddā est impedimētū facti: quoddā est impedimentū iuris. mō rñdet ad. l. si titi9. qd ibi est impedimentū iuris. q2 p lit. cōte. poccupaꝛ executio stipulationis ⁊ alteri de iure non pōt solui. vñ ẜm cū ibi desinit posse de iure. ideo idē operaꝛ ac si desineret posse de facto. vt. j. de ver. ob. l. cōtinuus. §. cū qs sub hac. ¶ Scdo op. ad idē q2. l. caueꝛ ꝙ si oblō fideiussoris incipit a pcedenti obligatiōe nō expectaꝛ qd desinat posse, sed cōmittitur p interpellationē rei. j. de fideiuss. l. fideiussor obligari. §. fin. sol. dicit gl. ibi incepit a pmissione in psona rei. vñ intelligitur incipere a pmissiōe in persona fideiussoris. q2 mora rei nō nocet fideiussori. secus aūt si nō haberet pcedētē pmissionē in persona pmissoris vel ei9 qui reputareꝛ eadē psona cū ipso. ⁊ sic nō ob. ⁊ optia sol. est. ¶ Tertio op. ad idē q2. l. caueꝛ ꝙ si testōr ita dt si hrs penū nō dederit .x. dato qd .x. sunt in petitiōe pen9 est sol. ergo nō est expectandū qd pen9 desinat posse solui. vñ vr obs. ad. l. fal. l. j. Itē si ita in fi. §. ⁊ exp̄ssus. j. de ver. ob. l. si ita sti. §. sabin9. sol. dt gl. ibi est spāle in vlt. volūtate. tex. vero dt ꝙ illud est spāle ppter rei legate naturā. Pet. dt ꝙ si tale legatū incepit a cōdōne est expectādū qd desinat posse. Tu dic qd magis est inhere. tex. quā glo. vel petro. Et debes p sol. hui9 2rij premittere qd tūc est expectā. ꝙ desinat posse qñ cōclusio nō hꝫ diē. si autez hꝫ diē exp̄ssum tūc cōmittiꝛ stipulatio ex lapsu diei vt. j. de ver. ob. l. in illa stipu. si calēdis. ⁊. l. hoc iure. idē si hꝫ diē tacitum. vt no. j. so. ma. l. si mora. ⁊. j. de verb. ob. l. si ex legali causa. mō dico qd legatū penoris cū tēdat ad alimēta hꝫ diē tacitā. q2 semper ea dies intelligiꝛ tacite q̄ cōmoditatē afferat creditori vt. j. qñ di. le. ce. l. nec semel. §. si inhabitationē. ⁊. l. firmio. §. fi. ⁊ ꝙ no. j. de ver. ob l. eū q certarū. in prin. ⁊ ar. j. de so. l. cū stichus. ¶ Quarto op. ad idē q2. l. caueꝛ qd si testator ita dicit. stilerus meus capitoliū nō ascēderit liber esto. ꝙ non est expectandū quod desinat posse ascēdere. sed data potentia sibi ascendendi eo ipso ꝙ nō ascēdit est liber. vñ vr ob. j. de ma. te. l. libertas. §. j. sol. dicit gloss. ibi spāle in libertate. tu dic qd ibi iō q2 si expectareꝛ desinere posse inutile reddiꝛ legatum. q2 libertas post mortem inutilter relinquiꝛ. vt. j. de ma. te. l. si. ¶ Extra ad idem opponi. q2. l. caneꝛ qd stati qd conditio ptātiua pt impleri ⁊ non impleꝛ. hꝛ p defecta. vñ dr ob. j. de 2di. ⁊ demō. l. hec conditio. si in capitoliū. Sol. ibi loquiꝛ in conditione affirmatiua hic in negatiua. vel ibi 2ditio. adijciꝛ honorato hic granto ⁊ hec vera ⁊ dic vt no. j. de he. istit. l. si quis instituaꝛ. ¶ Nunc venio ad scdm mēbrū solutiōis pmi 2rij. qñ incipit a pmissiōe. ⁊ vr qd tūc pena non 2mittaꝛ, nisi p li. con. vñ vr ob. C. de 2hē. stip. nuda. ⁊. C. de pa. l. si pacto q̊ penam. sol. dicit gl. aut precedit 2uētio vestita. tunc cōmittiꝛ p moram aut recedit conuētio nuda. tūc cōmittiꝛ stipulatio p li. 2te. ⁊ ita loquiꝛ 2riū. rō differētie est. q2 vbi pcedit 2uētio vestita ⁊ ibi cōpetit petitio ⁊ vbi petitio ibi mora. sed vbi cōuētio est nuda ibi nulla petitio ergo nulla mora nisi interueniat li. 2te. q2 p li. conte. inducit quasi mora vel saltem 2dōnis existētia. ⁊ sic pena debeꝛ ista aūt li. contest. pōt fieri vel sup pncipali. vt in. l. nuda. vel super penali. vt in. l. si pacto quo penā. ⁊ vtrobiqꝫ fit li. conte. de facto ⁊ sumit robur ex dispōne legali. qd est no. Et vt liqueat qñ stipulatio 2mittiꝛ sic distigue, aut loquimur de stipl̄one principali aut de stipulatiōe secundaria ad penā vel iteresse. si loqmur de stipulatione principali, aut est pura ⁊ statim cōmittiꝛ, aut est post diē certū ⁊ tunc quantū ad natiuitatē statim cōmittiꝛ sed quantū ad exercitū expectaꝛ euēt9 diei, aut est cōditionalis vꝛ in diē incertū. ⁊ tunc interiꝫ nō nasciꝛ actio. ista pbanꝛ de v. sig. l. cedere diē. hec sunt verba gl. Aut loqmur de stipulatione penali, vel ad interesse, tunc aut stipulatio icipit a 2ditione, aut a pmissiōe, vel dispōne: si a cōditiōe tunc refert, aut eminet pplexitas tūc 2mittiꝛ p li. 2te. de ver. ob. l. si titi9. aut nō iminet pplexitas tūc, aut hꝫ pcedēte dipōnē in psona alteri9 cui9 mora non nocet fideiussori tūc cōmittiꝛ per interpellationem. vt. j. de fideius. l. fideiussor obligari. §. fi. aut non hꝫ pcedētem dispositionē ex psona alteri9. tūc aut loqmur in 2ctib9, aut i vltimis volūtatib9: si in 2ctib9 expectaꝛ qd desinat posse. vt. l. ita stipulatus. §. sed si ita. de v. ob. si i vltimis volūtatib9, nō expectaꝛ ꝙ desinat posse. sed lapso qdā spacio arbitrio iudicis, tunc pōt peti legatū. vt a j. de v. ob. l. ita stipulat9. §. sabin9. q2 tps quod non diffiniꝛ a te statore arbitrio iudicis vr 2mitti. ar. l. j. j. de le. ij. sed ego dico ꝙ aut est legatuꝫ simplex, aut est legatum ob cām q̄ tacite includit tps prestatiōis. ¶ Primo casu idē in vltima volūtate ꝙ in 2ctu nō ob. de ma. te. l. libertas. §. j. q2 ibi 2ditio erat inserta legatario nō granato. vñ nō facit ad rūbū. si aūt legatū implicat cām alimentorū quā cū tpe pstationis vt legatū penoris vel alimentorū tunc illi b cita dies facit obligationē 2mitti. vt. d. l. nec semel. §. in habitatione. ⁊. d. l. firmio. §. fi. ꝙ dictum est subtile ⁊ no. ¶ Scdo casu qñ incipit a 2ditione tūc aut incipit a 2uētiōe nuda ex qua nō oriꝛ nisi sola naturalis tunc reqriꝛ li. conte. vt in. l. nuda. nisi cōditiōi eēt inserta dies vt dixi supi9, aut est 2uētia vestita. i. ex qua oriꝛ actio, tūc sufficit interpellatio cū modico spacio tpis arbitrio iudicis ꝙ spaciū semp in esse vr interpellationi qd est no. gl. allegat. j. de co. bo. si quis filiū. §. fi. ego allegaui tibi tex. ⁊ aureā glo. j. de mi. l. emilius largian9. mō quātū ptinet ad glo. expedita est vna materia hui9. l. s. de stipl̄one cōmittēda. ¶ Venio ad qdā q̄ scire opꝫ extra gl. nā in iure habem9, ꝙ qñqꝫ est in diē qñqꝫ p ra, qñqꝫ respicit cāꝫ de pterito, qñqꝫ respicit modū de futuro qñ ꝙ cōtinet aliquā demōstrationē. vñ vt meli9 sequētia intelliganꝛ pmitto quādā gl. q̄ est. ff. de cōdi. ⁊ demō. in ru. quā alibi nō habem9 q̄ gl. dicit qd cōdō, qd cā, qd modus, quid demonstratio: circa primū dicit qd cōditio est quedā suspēsio cuius de futuro defect9, seu cōfirmatio pēdet, ex hoc appet ꝙ oīs act9 cōdōnalis hꝫ in sui esse pēdētiā de futuro. ⁊ pbaꝛ. j. de noua. l. quoties. §. fi. j. de v. ob. l. x. de cōdi. ⁊ dem. l. q heredi. §. viti de pi. ⁊ cō. rei vē. l. necessario §. qd si pēdēte. ¶ Cā āt ẜm gl. est qdā de pteritis pcedēs suasio ista tñ nō 2ueniūt nisi cāe motiue siue impulsiue, 2vera cā est illa q̄ est fundamētū ⁊ principiū sui effectus. vt. j. de exce. do. l. ij. §. circa. de cōdi. ide. l. damus. in qua cā daꝛ talis regula, ꝙ aut si eēt 2a iportaret verū debitū tūc cā psumiꝛ fina-
b lis b, aut nō inportaret verū dbitū, tūc regl'r psumiꝛ ipulsiua. ita dt Ia. d ra. sꝫ ego dico ꝙ aut cā pferꝛ a sciēte, aut ab errāte, si pferꝛ a sciēte nō psumiꝛ cā finalis. s. e. sꝫ. ⁊ si qs. §. fi. de v. ob. si diuortio. si aūt pferꝛ ab errāte tūc aut est de substātia obligationis. ⁊ psumiꝛ finalis. vt no. isti. de iure nat. §. ius aūt. in verb. fere. al's, pene. ⁊. d. §. circa. aut nō est de substātia obligatiōis. lꝫ facit ad bñ esse, tūc ista cā psumiꝛ regl'r ipulsiua. vt. j. de do. l. ij. §. fi.
2 ¶ † Mod9 aūt est de futuro, qñ eiusdē renūciatiōis exhortatio vel deprecatio. vñ olim mod9 inseri9 nō inducebat oblōnez hodie. 2o inducit. i vl volūtate vt. l. ij. C. de do. q sub mō. Itē in donatiōe. C. de do. q sub mō. l. qties. Itē in 2ctib9 innoiatis, vt j. de 2h. em. pacta cōuēta. In noiatis 2o nō. dic vt. C. de renū. p l. ex placito.
3 ¶ † Demōstratio est qdā ex instātib9 seu pteritis accidētibus notitia ẜm gl. vñ demōstratio ppria est que fit per

a ¶ Dies. ꝙ verū est nisi ius actoris sit fctū deteri9 vt p Bartol. hic.

b ¶ Finalis. vide eundē Bald. in. l. gñaliter. in. v. col. in ver. ij. pricipaliter qriꝛ. de episc. ⁊ cle. ⁊ in. l. si repetendi. in ver. quero nunqd cā. C. d cōdi. ob cau. ⁊ adō Io. an. singu. i c. pe. de im mu. eccle. in. vj. vbi etiam per gem. ⁊ gl. fi. in versi. coheret. i l. cū tale. §. legato. de condi. ⁊ de mon. ⁊ ibi etiaꝫ vide eūdē bal. ⁊ adde i dubio psumitur impulsiua vt per eūdem Bal. in. d. l. generaliter.

signa de preterito sed ea q̄ fit per signa de futuro est ꝯditio vt.j.
4 de ꝯditio.isti l.vxer ex fratrib⁹. ¶ † Istis ꝑmissis q̄ro circa istā materiā vtrū ante diem certū nascaẛ actio Scḋo q̄ro vtrū ante
5 tacitā conditionē. ¶ † Tertio quero vtrū añ diē incertā nascaẛ actio. redeo ad ꝑmū ⁊ dico ꝙ i ꝑma.q.sunt q̄tuor opi. Prima est opi.gl.qḋ añ diē sit nata actio, sed non competat exercitiū vt j.qñ dies vsuf.le.ce.l.j.in fi.j.si cer.pe.l.certi.cōdi.in prin. Scḋa est opi.pe.⁊ quorundā vltramō.qḋ añ diē non sit nata actio, ꝙ diffuse examinat Cy.C.vt ac.ab he.⁊ ꝯtra he.l.j. Tertia est op. Guil.de cu.q dicit ꝙ aut dies opponiẛ a.l. ⁊ interim non oriẛ actio.vt.j.de pac.l.iuris gē.§.ꝯnimo.ver. ⁊ puta.si post diuortiū aut apponiẛ ab hoīe ⁊ tūc oriẛ actio interim ꝭm Gui. Quarta fuit opi. Bar.ꝙ aut est talis actio q̄ oriẛ ꝭm ꝓpriā naturā ꝯtract⁹, ⁊ illa oriẛ ante diē, aut est actio q̄ oriẛ mere ex legali dispōne sicut est certi cōdō generalis, ⁊ ista nō oriẛ añ diē: vt.l.certi cōdictio.in prin. ꝭm Bar.d.An.de pisis tȝ simplr̄ opi.gl.qr ḋt ipe ꝙ tpe ipso dies nō inseriẛ natiuitati, sȝ executiōi. vñ nō apponitur verbo obligatiuo sȝ verbo executiuo.⁊ ideo retardat prestationē, sȝ nō īpedit nascētē actionē. ꝭm An.de pisis.d.Lā.de rā.tenuit opi.⁊ dixit ꝙ erat casus.j.mā.l.q mādatū suscepit vbi ḋr ꝙ ante diē cediẛ actio, ergo est nata: qr si nō eēt nata nō cedereẛ actio sȝ species, qḋ est ꝯ illū tex.d.Cy.tȝ simplr̄ opi.pe. ⁊ vtitur illa rōne qr si añ diē eēt nata actio, eēt nata in pl⁹ q̄ꝫ debereẛ, nā certū ē ꝙ repsentatio affert cōmodū.vt.l.in lege fal.placuit.j.ad l.fal.⁊ insti.de act.§.pl⁹.⁊ ista rō vr̄ fortis, nec vr̄ bona distictio Guil. qḋ qñ dies apponiẛ a lege nō nascaẛ actio interim, qr vr̄ ꝯ casum.l.j.de cōpē.l.si cū militi.§.cū intra.sȝ illa nō ob.qr Gui. loquiẛ in die q̄ apponiẛ a prin.ꝯct⁹ nō ex postfacto miseratiōis cā, sȝ magis facit ꝯ eū.j.lo.ma.l.si cōstāte.§.q̄ties. De opi. Bar. nō darē tibi vnā muscā, qr actio gñalis ⁊ spālis eādē habēt originē, nec pñt quoad originē separi. Tu ergo dic q̄nto loco quod aut in actiōe ꝑsonali, ⁊ ista nasciẛ añ diē, cū eñ nascaẛ obligatio ⁊ actio, qr inter obligationē ⁊ actionē nullū est mediū lȝ sit ordo ꝗdā nature sicut iter ignē ⁊ calorē. sicut alibi dicim⁹.j.de pac.iuris gē.§.ꝯnimo. aut loqmur in actiōe reali vel hypothecaria, ⁊ tūc dico ꝙ nō nasciẛ añ diē.j.de vsuf.le.l.semproni⁹ attalus. fateor tñ ꝙ nata post diē retro fingiẛ, vt.C.de bo.q̄ li.l.cū opȝ.§.fi.
6 ⁊ hoc de pria.qḋ. ¶ † Scḋo q̄ro vtrū tacita cōditio īpediat natiuitatē obligatiōis ⁊ actiōis. ⁊ vr̄ ꝙ sic.vt.j.de v.ob.l. interdū. ⁊.j.de cōdi.⁊ demō.l.j.i fi.ecōtra vr̄ qḋ nō vt.j.de arbi.l. ita demū.glo.q̄ est.j.de pac.l.itē qr [a], ḋt qḋ cōditio tacita ita suspēdit
a natiuitatē obligationis sicut expssa. sȝ tu dic ꝙ aut nos loqmur de tacita conditione accepta improprie ꝑ modo, aut de tacita obligatione ꝓprie sumpta. Prio casu nō suspēdit vt.j.loca.l.q ro.§.inter locatorē.in fi.§.⁊ no.Cy.C.de trāsac.l.cū mota. Secūdo casu distingue, aut tacita conditio respicit id qḋ est substantiale ⁊ rē ipsam suspēdit.vt.d.l.interdū.⁊.d.l.j.in fi.de cōdi.⁊ demō.⁊.l.stipulationē.j.de iure do.aut nō respicit id qḋ est substātiale, sȝ exercitiū.⁊ tūc nō suspēdit, sȝ resoluit ope exceptionis. ⁊ ita loquiẛ.j.de ar.l.ita demū.⁊ est rō differētie. qr tūc nō inest a prin.sȝ emergit ex postfacto postq̄ꝫ obligatio erat ꝑducta in esse.⁊ iḋ natiuitatē suspēdere nō pōt: vt.j.de in diē adiec.l.ij.de cōdi.⁊demō.l.cū tale.§.j.in rōne sui.⁊ ar.C.de dona.q̄ sub mō.l.
7 ꝑfecta. ¶ † Iuxta hoc q̄ro qd in dubio an ꝑsumatur tacit⁹ modus vel tacita ꝯditio. dicunt doc.qḋ qñ hñt se ad vtrūlibet in dubio ꝑsumiẛ mod⁹.vt.l.q̄ro.§.inter locatorē.⁊ no.per Cy.in.d.l.cū mota.adde circa hoc ꝙ natura modi est, ꝙ insit rei ꝑducēde de futuro sicut a pte appeti.d.l.cū tale.§.j.vbi est ēt tex.no. ¶ Scḋo quero iuxta hoc vtrū tacita vel expssa ꝯdō interpellet sicut dies.⁊ formo q̄nē vbi non apponiẛ vtrūꝗ.s.cōdō et dies tūc eñ est certū ꝙ cōdō existens ante diem non interpellat, vt j.de ver.ob.l.insulā intra bienniū. sed qḋ mea q̄rit qñ est ꝯdō sola.i illa.q.sunt opi.nā gl.q̄ ē.j.de v.ob.l.si ex legati cā.ḋt apte ꝙ ꝯdō iterpellat.sȝ gl.que est in.l.ita stipulat⁹.e.ti.vr̄ sonare ꝯtrū. gl.aūt.l.nr̄e.s.vl.gl.in fi.ponit quandā opi.quorūdā q dicebāt ꝙ oīs ꝯditio interpellat, tñ ꝯditio ptātiua iterpellet purgabiliter cōditio casualis, vel mixta interpellat impurgabiliter, qr nō recipit actū retro similē ꝑ quē possit purgari: sȝ gl.deridet istā opi. qd ergo dicēdū. Guil.de cug.ponit illā qō.j.si cer.pe.l.ꝙ te. Ja. bu.ponit eā in.l.vinū.si cer.pe.⁊ vterꝗ sentit ꝙ cōdō non interpellet: qr inter natiuitatē oblōnis ⁊ morā dȝ eē medium tp̄s.qḋ nō eēt si interpellaret, sȝ huic rōni posset rñderi.qr nō est vex ꝙ inter interpellationē ⁊ morā nō sit mediū, nam post iterpellationem dȝ currere aliqḋ tp̄s, vt mora inducatur. vt ḋt ap te illa gl.⁊ alia que est.j.de mino.l.emili⁹ largian⁹.sic ⁊ iter ꝯdōnē ⁊ morā erit tūc mediū. Breuiter ego teneo opinionē doc.qḋ ꝯdō nō interpellat nisi extet culpa debitoris, qr tunc culpa interpellat vt j.de v.ob.si seruū ⁊ ar.j.de dolo.l.fideiussor. ¶ Quarto quero qd de die icerta vtrū īpediat natiuitatē oblōnis.gl.ḋt ꝙ aut est incerta.an ⁊ qñ cū titius fuerit factus ꝯsul, tunc īpedit ⁊ natiuitatē aut ē certa.an, sȝ nō qñ.vt cū titi⁹ morieẛ. tunc i ꝯctib⁹ ñ in pedit natiuitatē.vt.j.de ꝯdi.inde.l.nā ⁊ si cū moriar.in vlti.autē

a ¶ L. item qr.⁊ ad ꝭ vide.d.Alex.ḋ imo. post Bar. q dicit eaȝ gl. esse sin. ⁊ adḋ Jo. de imo.i.l. iij.de le.ij. contra gl. in.d.l. ita demū.C.ḋ pac. alleg. hic ꝑ Bal. ¶ Conditionis.adde frā.are. in.l.si seruus cōis. in.§.si titio.in.j.colū.in ver.i gl.⁊in.col. de in rē v. ⁊ ista rō videtur sufficere.

voluntate distingue vt.j.de cōdi.⁊ demō.l.hr̄s me⁹.in prin. sed hic vr̄ ꝙ cōstāte mrīmonio sit nota actio de dote lȝ nō possit exerceri.qr certū est ꝙ mrīmonio finieẛ.lȝ sit icertū qñ eodē mō vr̄ ꝙ actio tutele nascaẛ durāte tutela.qr certū est ꝙ tutela finictur lȝ sit incertū qñ.sȝ.d.Ray.de for.i hoc elegāter sic subdistinguit, aut est talis obligatio q̄ cōtinet diē vniformē, seu tm̄ vnicū tp̄s vt cū morieris, tunc statim nata est oblō.j.de nou.l.si pupill⁹.§. q sub cōdōne. aut ista tacita dies nō est vniformis vt cū tutela finieẛ cū dos erit in casu restitutionis ⁊ filia. tunc interim non est nata actio nec oblō.qr nō appet ex q̄ capite debeat nasci.nam dos est in casu repetitiōis ex diuersis causis, tutela soluiẛ sitr̄ diuersis modis.vñ ex hoc nō cōtinet vnicū tp̄s tm̄.⁊ qr nō est certū; ex quo capite cōmittaẛ interim oblō vel actio nō oriẛ.lȝ ꝗdā dicūt oblōnē nasci, nō actionē. sed.d.Ray.dicit neutrā nasci.qr est incertū ex quo capite nascaẛ.allegat.l.nisi finita.de tut.⁊ ra. di.tu ꝑ illa rōne alle.tex.in.l.iul.verū debitor.i fi.j.de condi.ind.
8 ¶ † Iuxta hoc q̄ro vtrū dies incerta iterpellet. Ubi gr̄a. ꝓmisi sub pena centū ꝙ faciā cōsentire cuidā ꝯctui filiū meū cum erit legitime etatis. vtrū sine nulla interpellatiōe immediate incido in penā ꝙ est ꝯsentire nō facio postq̄ꝫ est legitime etatis.d. Cy.mouet hāc.q.in.l.magnā.⁊ nō firmat. iclinat tñ in ptē affirmatiuā ꝙ interpellat, sed tu dic ꝙ cū dies incert⁹ cōtineat vim
b cōditiōis [b] qḋ nō interpellet.⁊ est casus.l.in muliere que ꝓmittit dotē cū nupserit vel in extraneo ꝓmittente filr̄ dotē ꝙ ꝑ existentiā huius diei nuptiarū nō ꝯhaẛ mora. iste est tex.j.sol.mat. l.si ante diē.⁊.C.de iu.do.l.fi.§.vtrāꝗ.⁊ no.has.ll.ad hoc qr nemo alle.eas. ¶ Quinto q̄riẛ circa istā vltimā materiā.ad qd cōmittaẛ stiplō rōne more. Breuiter aut est ꝓmissa pena vel interesse cōuētū. Prio casu refert. aut loqmur i iudicijs: ⁊ tūc ex prima mora tota oblō cōmittiẛ. vt.s.q sat.cog.l.ij.§.fi.j.in.so.cum q̄rebaẛ.⁊ est rō qr is q ꝙ extremū est nō facit nō obtēperasse vr̄ vt.s.si qs ius di.nō obtē.l.i.§.j.aut loqmur i ꝯctib⁹.⁊ tūc nō cōmittiẛ pena, vel interesse cōuentū ex mora principij, vel ex mora cōsummatiōis facti.vt.j.de ver.ob.l.stip.nō diui.§.fi.in ꝑn.⁊ sic in ꝯctib⁹ ille ḋr nō obtēperare, q nō facit ꝙ extremū est.i.ꝙ vltimū est. Scḋo casu refert aut est ꝓmissum factū successiuū aut instātaneū. Prio casu ad iteresse pticulare cōmittiẛ stipulatio ⁊ sepius agi pt vt.j.de ver.ob.l.si sic.⁊.l.stiplones nō diuidunẛ. §.vlti.tñ postea si sit secuta cōmissio ad interesse: totale interesse pticulare cum totali confundiẛ.ar.i.d.l.cū q̄rebaẛ. Aut nos loqmur quoad interesse totale, tūc nō cōmittiẛ stipulatio, nisi toto tpe menso.qḋ facti q̄litas exigit.vt.j.de verb.ob.l.cōtinu⁹.§. itē q insulā.si aūt stipulatio cōtinet factū momētaneū. ex ꝑmo facto tota stipulatio ꝯmittiẛ.vt.j.de arb.si qs rē.⁊.l.si duo.§.fi. ⁊ hoc de illa q̄nta q̄ne. ¶ Sexto ⁊ vltio quero nūqd idē sit in dispositiōe legali ꝙ est in ꝯctibus vel iudicijs. ponamus qḋ legalis constitutio incipit a cōditiōe. Uerbi gr̄a. dicit statutū ita q̄cūꝗ ciuis nō fuerit reuersus ad ciuitatē puniaẛ in.x.de decre. ab or.fa.l.fi.vel dicit constitutio epi ita.si qs nō fecerit residētiā in bñficio puniaẛ in.x.quero igitur qñ cōmittaẛ pena.in illo articulo. Jnn.elegāter distinguit.dicit eñ aut pena inseritur cōstitutioni negatiue, aut affirmatiue. Prio casu.puta ḋt si qs fecerit furtū puniatur in.x.tūc pena cōmittitur ipso facto, lȝ nō precedat monitio. aut pena insertitur cōstitutioni negatiue: tūc aut cū tpe, aut sine tpe. Primo casu tp̄s interpellat. exēplū. si quis nō soluerit collect.infra mēsem puniaẛ in duplū. Scḋo casu qñ sine tpe exēplū.si qs nō soluerit collectā ⁊ nō adijcit tp̄s puniaẛ in duplū: tūc reqriẛ monitio supioris.vt in auẛ.de here.⁊ fal.§. si qs autē nō implēs.⁊ de ecclesia.§.si qs autem hoc facere. ita elegāter no. Jnno.extra de pbē.c.extirpāde. ex hoc appet ꝙ qñ cōstitutio icipit a ꝯdōne: tñ ꝑ interpel.⁊ monitionē supioris cōmittiẛ pena. lȝ sec⁹ sit in ꝯctib⁹.vt i.d.l.ita stip.de v.ob.ꝙ est mētī tenēdū. sȝ vr̄ ꝙ idē i ꝯctib⁹.vt.j.de ver.ob.l.q rome.§. flauius hermes. vbi ḋr ꝙ ille seru⁹ donat⁹ pt peti ꝙ manumittaẛ: lȝ de sua manumissiōe nō fuerit facta mētio nisi ꝯdōnalr̄. ḋt.d.Ray. qḋ ille tex.dȝ intelligi ⁊ suppleri qḋ interuenit cōuentio de manumittēdo.⁊ ita ēt dicebat Bar.me audiēte. sed ille est grossus intellect⁹.qr in.§.flaui⁹.fit donatio cā monumissiōis. q̄ cā idem est qḋ modus, qr cause est de futuro, ibi ergo incipit act⁹ a modo ex quo agitur vt in.l.quoties.C.de do.que sub modo. vnde tres sunt casus aut incipit a cōditiōe, aut a ꝓmissiōe expssa, aut a modo.⁊ ille est casus illi⁹.§.subtiliter intuēdo. nec opȝ ꝯquā suppleri.mō habes primam partē hui⁹ materie, tā opponendo
9 ꝙ q̄rēdo. ¶ † Ueniam⁹ ad aliā.s.ad materiā purgationis more ḋr hic qḋ vbi est dies ⁊ pena, vel dies ⁊ iteresse mora purgaẛ. vt infra tres vel q̄nꝗ vel plures dies. sed ꝯ hoc opponiẛ, si mora pōt purgari infra plures dies, ergo pōt semp purgari, qr cū illa dictio plures, ꝓferaẛ indeterminate ⁊ indiffinite, ergo verificatur in quolibet tpe.vt.j.de bo.auth.iud.pos.l.in vēditione.§.de tpe.j.de euic.si rme.§.quolibet. sed hoc est falsum, quia mora nō potest semp purgari.vt.j.de verb.ob.l.si insulā.⁊.l.si ita quis.§. seis.ergo male loquiẛ hec.l.timore huius contrarij. Rñ.gl.ꝙ illa dictio

la dictio

la dictio plures referk ad paucos τ rō est qꝛ ista dictio ponik hic ꝯparatiue.vñ ꝯparatio illa nō ꝯpꝛehendit longum tꝑs qꝛ tunc non ponerek ꝯparatiue,sed superlatiue.facit ad h.ꝭ.de vb.obli. l.vbi autem non apparet.§.j.τ qḋ hec dictio referak ad paucos dies apparet per simile qñ apponik sup quãtitate qḋ referk ad paruã quantitatẽ τ ad paruũ excessum:vt.ꝭ.de leg.ij.cũ filius.§. pater ista sunt verba gl. ¶ Sed tunc incidẽter querik quãtũ est istud paucũ tꝑs:dicũt quidã ꝙ est quarta pars.arg.C. de inof. test.l.si qs in suo.vbi minuscula appellak quarta portio. alij dicunt ꝙ ista dictio plures. significat duos dies. τ ƀm hoc qḋ fit intra tres vel.v.vel.vij.dies dr fieri incōtinẽti:qꝛ illa dictio plures addit duos dies ei qḋ tex.dixerat de.v.dieb⁹.ad h facit.ꝭ.de test.l.vbi numer⁹.τ.ꝭ.ad tre.l. Julius pheb⁹. alibi dr incōtinẽti fieri qḋ fit intra.x.dies vt.ꝭ.de iudi.l.si debitori. alibi dr incontinenti fieri ꝙ fit intra tres vt.l.ij.C.de erro.aduo.C. de iu.l.cũ specialis. ¶ Scḋa aũt op.est ꝙ illa dictio plures[a] intelligik ad arbitrium iudicis q hꝫ arbitrari ƀm qualitatẽ ꝑsonaꝝ τ ƀm distãtiã locoꝝ ẽt τ ƀm facultatẽ soluẽdi,vt vbi est magna summa ibi arbitrek i maiori tꝑe.silr vbi est maioꝛ distãtia loci vel ꝑsona pauperioꝛ:vt.ꝭ.de vb.ob.l.ꝯtinuus.§.cũ ita.τ.§.itẽ q insulã.τ.§.illud.τ h approbãt nři doc.τ dicũt qḋ est casus.ꝭ.ḋ ver.ob.l.si ita quis.§.sciã. ¶ Sed ꝯ ṗdicta op.ꝙ h adiectio plures nihil operetur:vt.ꝭ.de i lit.iu.l.cũ furti. Sol.dicũt qdã illa dictio ꝓferk a l.τ ideo iterꝑtak arbitrio iudi.vt in.l.j.de iu.deli.τ.ꝭ.de.legi.l.nō pñt.in.l.ꝯria ꝓferk ab hoie priuato.vñ iterꝑtatio nō spectat ad iudicẽ.ista est vna opi. ſꝫ istud reprobak ꝑ dictã.l. cũ fili⁹.§.př.τ iḋ dt Ant.de pi.ꝙ siue ꝓferak a.l.siue ab homine aliqd operak. nō ob.l.cũ furti.qꝛ ibi nihil operak ꝓpter taxationẽ factã a iudice ƀm predictũ doc.d.Jac.but. dt se in palatio audiuisse a do. Lan.de rãpo.qḋ ista adiectio operak qñqꝫ τ qñqꝫ non.τ dt ipse ꝙ qñ illa adiectio ꝓferk a teste:qꝛ dictũ testis dꝫ esse certũ τ cadere sub certo ꝙ illa adiectio nihil operak τ idẽ si ꝓferak a parte nō per modũ positiuũ:sed ꝑ moduꝫ ꝓbationis:qꝛ ꝓbatio dꝫ eẽ certa τ clara.τ ita loquik.d.l.cũ furti.qꝛ ibi inꝭm tꝫ locũ ꝓbationis.ad hoc facit qḋ not.ꝭ.de ꝓbat.l.si chyrographũ.τ extra, de pba.c.in presentia. Aduerte si illa opi.est vera sequunk plures errores. Primo sequik qḋ si testis dt ꝙ vidit seiũ percutere titiũ plurib⁹ vicib⁹,qḋ nihil ꝓbet.Scḋo sequik ꝙ si testis dt qḋ vidit titiũ possidere plurib⁹ annis ꝙ nō ꝓbet possessionẽ etiã vnius diei qḋ est ridiculũ. τ iḋ dic tu ꝙ ista dictio a teste ꝓlata per nomẽ aliqd operarek.si aũt ꝓferak ꝑ aduerbiũ.puto dt temporis qḋ talis res valeat.x.τ plus.tñ nihil operak: qꝛ tũc illa dictio nō interpretak certo modo a iure,eodẽ mō,si dicat testis vidit titiũ possidere.x.annis τ plus nō ꝓbat de aliquo pluri,vt no. ꝭ.qui.can.ma.l. ab hostib⁹.§.fi. sec⁹ si diceret.x.annis τ plurib⁹. qꝛ tũc ꝓbaret de.xij.Jtem si diceret aliquẽ esse ꝑcussum pluribus vicib⁹ ꝙ ꝓbaret de duab⁹.vt in.l.vbi numer⁹.ꝭ.ḋ testi.Jtẽ predicta faciũt ad aliud.dt decretalis ꝙ emphyteuta q nō soluit intra bienniũ:sed postea celeriter soluit recuperat ius suum vt extra de loc.c.potuit.nã per istã gl. apparet ꝙ celeriter dr arbitrio iudicis ꝙ est no.τ de hoc habetis gl.oꝛ.in.c. vt sup.de re. eccle.nō alie. ¶ Jtẽ facit ad aliã.q.dt instrumentũ vẽdo ꝑ.x.τ si plus valet dono.qḋ debeat intelligi de tanto pluri,ꝙ nō ledat eqtatẽ τ arbitriũ boni viri.Jtẽ facit ad aliã.q.dt statutũ si qs extraxerit viduã ꝑ vim de domo puniak in mille. τ plus ad arbitriũ.d.potestatis.nō ꝓtãs rōne arbitrij vult istum decapitare. querik nunqd possit:dicũt doc.qḋ non:qꝛ ꝯparatio dꝫ eẽ de eodem gñe.vñ intelligit de modico pluri i quãtitate nō in alio genere pene.τ ita determinat do. Cy. ꝑ dictũ.§.př. ibidẽ in addi.τ dicit ꝙ illa q.fuit de facto floẽtie.τ est rō.qꝛ ꝯparatiuũ sic dꝫ interpretari vt includat positiuũ nō vt excludat τ inducat aliud penit⁹ diuersum.Sꝫ qd si statutũ dt ita,puniak in mille vel alia pena arbitrio ꝑtãtis. vř ꝙ tũc possit imponi qlibet alia pena.vt ꝭ.de leg.iij.l.cũ qs decedẽs.§. fi. dicũt doct.non pōt imponi alia pena q nō sit equalis prime vel parũ excedẽs per.l.j.de re. du.q est no.ad h nisi statutũ diceret ꝙ sup pena imponenda potestas habeat plenũ τ liberũ arbitriũ , qꝛ tũc pōt imponere q̃libet penam de qua sibi vř.arg.ꝭ.de leg.iij.l.fideicōmissa.§.q̃q̃.in h dicũt qdã ꝙ ille dr hře plenũ arbitriũ qñ hꝫ ꝑtãtẽ ꝓferẽdi iniquũ equo.vt.d.§.q̃q̃.Jtẽ dr liberũ ꝙ nulli iuri subiacet cōi. vt.ꝭ.de pcu.aũ li.vel libeꝝ dr qḋ nullo cogẽte imperio sed libera volũtate fit vt.C.de trãsact.l.si quis maioꝛ.Tu dic ꝙ ista sunt vera qñ istud liberũ arbitriũ refert ad priuatũ.sec⁹ si referak ad ministrũ vel quasi ministrũ legis:qꝛ tũc subiacet equitati. τ dꝫ ad bonũ τ equum redigi vt.ꝭ.de ope.lib.l.si libert⁹ ita.τ extra de iureiur.c. quintauallis τ facit ad ṗdicta ꝙ not.insti.de iniur.§. pena. Et Et hec de princ.gl.dicta sufficiãt. ¶ Procedam⁹ ad vlterioꝛa
10 redeundo ad materiã purgationis moꝛe. ¶ † Scḋo oppo.τ vř ꝙ mora purgek vltra paucos dies:qꝛ lex dt ꝙ ille q ꝓmisit aliqueꝫ representare iudici liberak representãdo post terminũ vsqꝫ ad.vj.mẽses.vñ vř ob.C.de fideiuſ.l.sancim⁹.Sol.dt gl.ibi ꝓmisit qs repsentare aliũ τ sic ꝓmisit factũ nō potestatiuũ hic aũt ꝓmisit repsentare seipsum.vñ hic maioꝛ est mora ꝙ in.l.contraria.itẽ maioꝛ est facilitas purgãdi morã.τ iḋ assignak terminus magis breuis. Ja.est sñia gl.hic,τ insti.de satisd. §.j.τ hoc in cã
11 ciuili.sꝫ in cã criminali dic vt.ꝭ.de cust.reo.l.si qs reũ. ¶ Tertio opponik ꝙ mora nō purgek.τ ꝓbo sic. Aut interest. τ mora nō purgak.vt in ver.nec actoris.aut nō interest.τ stipulatio nō cōmittik:vt.ꝭ.si qs in ius vo.l.ij.§.fi.ꝭ.q satisd.cog.l.ij.in fi.Sol.dicũt quidã qḋ h fuit ꝓmissa pena.nã qñ pena apponik nō inspicik interesse.vt.ꝭ.de v.ob.l.stipũo illa.§.alteri.τ sic nō ob.ꝯrium. Et ista est vna lect.huius.l.ꝙ hic fuit incerta pena. Jsta lec.est vera in se.tñ so.ad ꝯriũ est falsa.qꝛ aut loquimur in penis indicialibus, tũc inspicimus interesse.aut loquimur in penis arbitralibus.tũc dic vt.ꝭ.ḋ ar.l.cũ pena, aut loqmur in pena ꝯuẽtionali extra iudiciũ.tũc dic vt.ꝭ.de vb.ob.l.ij.§.fi.τ.l.iij. cũ ergo h loquamur de pena iudiciali,ergo inspicik interesse.vñ rō solutionis est falsa. Preterea vbi ṗcedit obl'o facti.ibi in penis inspicik interesse,nō vt pena ꝯmẽsurek ipsi interesse, ſꝫ nō vt agak nisi intersit.vt.d.l.ij.§.fi.lꝫ sec⁹ sit vbi ṗcedit ꝓmissio dãdi. vt in.§.dãdi.lꝫ hic ṗcessit ꝓmissio facti.ergo interesse est cã actionis dãde: nō ꝯdẽnatiōis moderãde.facit qḋ no.ꝭ.de v.ob.l.ij.§. ex his τ.§.itẽ si in facto. Jtẽ habuim⁹ text.expressum in pena in.d.l.ij. §.fi.ꝭ.si qs in ius vo.nō ie.dic ergo ꝙ ista lec.est in se vera:ſꝫ rñ-
12 sio ad ꝯriũ nō est sufficiẽs ad hoc. ¶ † Scḋa lec. est ꝙ hic non fuit ꝓmissa pena,ſꝫ agik ad interẽ tũc dictũ ꝯriũ ob. forti⁹,nec gl.so. Tu dic ꝙ est duplex interesse.s. interesse principale a principio τ istud facit obl'onẽ ꝯmitti. τ ita loquunk ꝯria τ interesse emergẽs ꝓpter morã.τ istud interesse facit qḋ mora nō pōt purgari.τ ita loquik hic. ¶ Quarto op. si pena fuit incerta.l.cauek ꝙ nō admittik purgatio moꝛe:vt.ꝭ de ac.τ ob.l. traiectitie.§.de illo.Sol.ibi loquik in extraiudicialib⁹. sec⁹ aũt est in iudicijs.s. in stipulationib⁹ ṗtoꝛijs.qꝛ reducunk ad equitatẽ ṗtoris τ ois purgatio moꝛe innitik eqtati.vt.ꝭ.de vb.ob.l.si seruũ.§.sequitur ista est sñia glo. ¶ Quinto opp.actoris semp interest ꝓpter expensas ergo re⁹ nunqꝫ purgat morã. Rñdet gl.ꝙ quoddam est interesse ꝙ venit officio iudicis vel ex illo tit.si qs ius di.nō ob. temp.vt interesse expẽsaꝝ.τ istud nō impedit morã purgari qḋdam est interesse qḋ venit ex ipsa satisda. τ istud impedit morã purgari.d. Ja.dt ꝙ refectio expensaꝝ nō hꝫ locũ in eo qui purgat morã.l.ꝑmittẽte:qꝛ ille fingik ꝯparuisse in termino ƀm Ja. ego dico ꝙ nunqꝫ pōt purgare morã ille,q nō offert expẽsas aduersario.rō qꝛ nō ꝯparet legitime cui claudik iudicioꝝ copia.vt C.de iudi.l.sancim⁹.ad h in aut. de exhi. reis.§. si vero etiã qdã iurent.hoc ꝓbo ex ꝯiunctione duarũ legũ quaꝝ vna.l.dt ꝙ purgatio moꝛe dr emẽdatio.ḋ vb.ob.l.si seruũ.§.sequik. alia.l.dicit ꝙ emẽdatio nō pōt fieri nisi refectis expẽsis.vt.C.de edi.l.edita actio.ergo ꝛc. τ credo ꝙ ista sit veritas qḋ debeãt refici expẽse si sunt liquide,τ si nō sunt liqde dꝫ caueri.vt.ꝭ.de sta.lib.l.statuliber rationẽ. ¶ Sexto opp.dr hic ꝙ si est factũ ius deterius vt qꝛ est prescriptũ nō purgak mora. ꝯ si est prescriptũ ius actoris nō est deterioratũ,ſꝫ sublatũ. Rñdet gl.ꝙ largo mō dr deterioratũ,id qḋ est peremptũ , tu dic ꝙ pt poni exemplũ ꝙ est deterioratum,τ tñ non peremptũ:vt.ꝭ.e.l. qui aũt.lꝫ gl.in se sit vera.
13 ¶ † Expedite sunt oppositiones glo. restat vna questio ex qua tota materia pẽdet:vtrũ mora pōt purgari. Nũc venio ad principalẽ.q.τ ꝓpriã materiã.l. vtrũ ꝯmissa possit purgari : super h gl.refert tres opi. Prima fuit opi. Mar.qḋ siue sit apposita pena siue nō mora possit purgari. Scḋa fuit opi. Bulg.qḋ vbi est apposita pena mora purgari nō possit, nisi in iudicijs τ arbitrarijs. Tertia fuit op.alioꝝ ꝙ qñ pena ꝯmittik ex ꝯditione casuali vel mixta non habeat locũ purgatio,si aũt ꝯmittik ex ꝯdōne potestatiua.tũc possit purgari. Jste fuerũt tres opi.antiquoꝝ. ¶ Modo videam⁹ qua rōne fulciunk. Et primo venio ad opi. Mar.ꝙ mora possit purgari etiã in penalibus sicut dt Mar. probak ꝑ.ll.expressas. Jtẽ ꝙ mora purgek in quasi iudicijs.l.in arbitrarijs.ẽ casus.ꝭ.ḋ arbi.l.si cũ dies.§.fi.itẽ ꝙ mora purgek in ꝯctib⁹.lꝫ pena fuerit iserta ẽ casus.ꝭ.ḋ vb.ob.l.q rome.§. flaui⁹ hermes.ij.rñso. Jtẽ ꝙ mora purgek in vltĩa volũtate est casus.in l.j.§.j.de pen.leg. Jtẽ ꝙ mora purgek i dispōe legali. de pub.l.h edicto.ergo de ṗmo ad vltimũ ꝯcludẽdo ẽt in penalib⁹ hꝫ locũ purgatio moꝛe. Modo videam⁹ rōnes faciẽtes pro Bul.qui dt qḋ in ꝯctu penali nō hꝫ locũ purgatio moꝛe nisi circa iudicia:τ nisi circa arbitraria.nã qḋ illa sua opi.sit vera est casus.l.ad literam.ꝭ.de act.τ ob.l. traiectitie.§. de illo pompo. vbi lꝫ dubitare pōpo. affricanus tñ authoꝛ.l. tenet precise qḋ in penalib⁹ mora non purgetur. Pre.l.est expressa que dicit qḋ qñ pena est commissa reus est obnoxius pene inueuitabiliter : ita quod euitari non potest quasi dicat impurgabiliter.vt.C.de cōtrahen.τ commit.stipu.l.magnam per istas duas leges.s.per.§.illo. τ ꝑ.l.magnam. glossa fundat opinionem Bulgarij. ¶ Venio ad tertiamopinionem dicentium quod quando pena committitur ex conditione casuali , vel mixta mora non purgatur. ratio faciens pro istis est : quia cum mora non sit causa pene sed so-

a ¶ Plures. de qua dictione vid do. Alex. hic τ in ꝯs. suo. xc. in iiij. parte. τ Fel.in.c. pastoralis de rescrip. in versi.ratiõe vni⁹

lũ existẽtia ꝯdictionis nõ est hic tractãdũ de purgatiõe more. Itẽ ꝯditio casualis nõ recipit actum retro similẽ: sed conditio potestatiua sic. ar. ff. d pac. l. ab emptiõe. ¶ Uisis opi. antiquorũ videam⁹ opi. modernoꝝ ꝛ icipiamus ab odof. odo. dt. C. de pact. l. si pacto quo penã. ꝙ in ꝯtrib⁹ si erat dies ꝛ pena mora nõ poterit purgari: ſꝫ si erat dies tm̃, vel pena tm̃, vel neutrum, tũc mora recipiebat purgationẽ tribus cõcurrẽtibus. Primo qd ius actoris nõ sit factum deteri⁹ nec ĩ substãtia ipsi⁹ iuris. i. ꝙ nõ sit pscriptũ, nec ĩ exercitio vt. ff. e. qui aũt, nec in difficultate pbatiõis. arg. ff. de edẽ. argẽtari⁹. §. cum aũt. Scdo ꝙ lis nõ sit cõtestata sup obligatione secundaria ꝛ succedanea. vt. ff. de vbo. ob. l. si insulã. Tertio ꝙ non sit elapsum magnũ tps a tpe more nã. l. expectat d benignitate p modicũ tps, nõ autem per magnum tps vt. ff. de ver. obli. l. si ita qs. §. ea lege. ¶ Superuenit do Dy. qui in illa materia lati⁹ sic distiguit, aut est dies ꝛ pena tũc dt do. Dy. ꝙ in ꝯtib⁹ nõ factis circa iudicia. hoc dico, vt excludã stipulationes iudiciorum nõ admittit purgatio more. vt. l. magnam. ꝛ. l. traiectitie. §. de illo. sed ĩ iudiciis ꝛ quasi iudiciis subdistiguit. aut dies apponit a lege ꝛ hꝫ locũ purgatio more. ff. d arbi. si cũ dies. §. fi. aut opponit ab homine. ꝛ tunc aut circa initia iudiciorum: ꝛ hꝫ locũ purgatio more. vt ĩ. l. nra. aut circa decisoria vel executiua iudicioꝝ. tũc nõ habet locũ purgatio more, nisi d expressa vel tacita voluntate actoris recipiẽtis sortẽ post penã ꝯmissam vt. ff. d arbi. l. celsus. Modo videam⁹ rõnẽ diuersitatis q̃ ẽ ratio qd aliud in ꝯtrib⁹. aliud in iudiciis. Rñde. qꝛ iudicia respiciũt ad eqtates ptoris. sed non cõtract⁹ extraiudiciales. ar. ff. de pto. stip. l. j. ĩ fi. ꝛ idẽ ĩ iudiciis ptor potest facere grãz expectatiõis vt extra d offi. dele. c. consuluit. sꝫ ĩ ꝯtrib⁹ nõ ẽ ita, qꝛ nõ ptinet ad ptãtem ptoris. ¶ Sed vlteri⁹ q̃ro q̃ est rõ diuersitatis ĩ iudiciis inter diẽ legalẽ ꝛ diem appositũ ab homine. dt Dyn. qd rõ ẽ qꝛ miti⁹ agit cũ. l. q̃ cũ homine lex em̃ benigna est, nisi qs velit legẽ circũuenire: qꝛ tũc durius agit cũ lege q̃ cũ homine: vt. ff. de iure patro. l. si libert⁹ minorẽ. ꝛ. ff. de dolo. l. arbitrio. §. pen. itẽ purgatio more pcedit ex equitate scripta: cui eqtati nõ derogat p rigorẽ scriptũ: sꝫ hñ de
14 rogat p formã ꝯct⁹. arg. s. e. sꝫ ꝛ si qs. §. quesitũ. ¶ † Sed tertio quero q̃ est rõ diuersitatis inter initia iudicioꝝ ꝛ decisoria. Rñ. in initiis mora ꝯhitur ex interlocutoria: sed in executione snĩe mora cõmittit ex diffinitiua. ꝛ nõ est dubiũ ꝙ fortior est diffinitiua quã interlocutoria. vt. l. qd iussit. de re iu. expeditũ est ergo fm Dy. primũ membrum qñ est dies ꝛ pena. ¶ Sed venio ad scdm mẽbrũ qñqꝫ est apposita pena, ꝛ non dies. vt dt Dy. tunc admittit purgatio more: vt. l. j. post prin. de penu leg. de v. obl.
a l. q rome.[a] §. flauius hermes. hoc dt ipse in. l. si insulã. sꝫ in. l. si sernũ. §. sequit. de vb. ob. facit Dyn. vnã exceptionẽ, vcꝫ ꝙ hoc est verũ nisi ĩ pena sit facta trãslatio dñij qꝛ trãslatio dñij impedit morã purgari. ar. ff. de leg. ij. l. si is cuius. Et fuit ista qd de facto marit⁹ legauit vxori dotẽ que erat centũ, ꝛ si heres non soluerit relinqt vxori fundũ p dote, statim cũ heres est in mora trãsfundit legatũ quãtitatis in legatũ fundi. ꝛ qꝛ fundus erat testãtoris vxor statim efficit dña: vt in. l. a titio. de fur. vult do. Dy. ꝙ illa mora nõ possit purgari. nõ ob. l. j. de pe. leg. qꝛ ibi loquit ecõtra qñ legatũ speciei trãsfundebat in legatũ quãtitatis. hic qñ legatũ quãtitatis trãsfundebat ĩ legatũ speciei. rõ dñie pꝫ: qꝛ ĩ quãtitatis legato, nõ trãsfert dñiũ, nec p eo dat rei vẽdicatio. vt not. in. l. j. C. cõia. de leg. ego audiui. d. Bart. valde ꝯmendantẽ istud dictũ ꝛ addẽtẽ ꝙ vbicunqꝫ primo mora est facta, executio. a lege, vel ab hoie, ibi nõ admittit purgatio more p. l. q ob rem non defensam. ff. de ꝯdi. inde. ¶ Tertiũ mẽbrũ est qñ est dies nõ pena. tũc admittit purgatio more. vñ qcqd fit ĩ materia penali. tñ qñ sum⁹ in materia itereẽ mora põt purgari: vt. ff. de v. ob. l. si insulã. ꝛ. l. si ita qs. §. ea. l. dũmõ actor semp ꝯseruet idẽnis: vt. ff. de excep. do. l. si fideiussor. in fi. ¶ Quartũ mẽbrũ. d. Dy. est. qñ nõ est dies, nec pena, tũc hꝫ locũ purgatio more: vt. ff. de vb. ob. l. interdũ. §. fi. ꝛ hec est snĩa illustris doct. Supuenerũt postea Pet. de bel. p. ꝛ Ant. de pis. q sunt in opi. ꝯ Dy. ꝛ tenẽt snĩam mar. ꝙ lꝫ sit dies ꝛ pena: tñ habeat locũ purgatio more trib⁹ ꝯcurrẽtib⁹. de qb⁹. s. dixi. mõ videam⁹ rõnes istoꝝ. ꝛ arguit An. sic vbi est pena ibi tacite intelligit dies. vt. ff. de fideiuss. obligari. §. fi. ꝛ. ff. de verb. obli. l. si decẽ cũ petiero. tũc dt ipse arguo sic. in materia purgatiõis more idẽ operat dies tacita qd operat dies expressa etiã fm Dy. in. l. si insulã. ꝛ lꝫ Dy. negaret, tñ hoc tex. dt aperte in. l. j. v. nisi forte, de pe. leg. nã ibi dũ dt verbis, dt de die expresso, dñ dicit mẽte, dt de die tacita: hoc etiã fundat per regulã gñalem, ꝙ eadẽ est potẽtia tacita ꝛ expressi ꝛ. l. cũ qd. si cer. pet. de verb. ob. triticũ. C. de fideiuss. l. nõ recte. cũ igit fm Dy. admittat purgatio more vbi est sola pena. ergo idẽ vbi est dies ꝛ pena. Preterea vera iterpellatio nõ dꝫ min⁹ operari q̃ oppositio diei q̃ est interpellatio ficta. imo deberet ad paria iudicari. ꝛ hoc dt tex. in. l. magnã. in rõne sui. Preterea lex est expressa, si subtiliter inducat in. l. si ita qs. §. seta. lꝫ do. Dy. dicat ꝙ ibi nõ erat pena tñ ꝯtrium erat verũ. qꝛ ibi erat tacita pena. s. liberatio debitoris ex mora creditoris. vt. C. de trans. l. si sup pos. ꝛ. C. de pact. inter emp. l. si añ. Preterea nos videm⁹ ꝙ mora purgat ĩ iudiciis ergo idẽ in ꝯtrib⁹: qꝛ parificant vt. ff. de iud. om. Preterea h opi. est approbata a iure cano. vt extra de peñ. c. suã. ꝛ extra de loca. c. potuit. Nũc dicũt ipsi restat rñdere ad tres leges. Primo ad l. magnã. ꝛ rñdem⁹ dñt ipsi ꝙ illa nihil dt de purgatione more. Scdo restat rñdere ad. l. traiectitie. §. de illo. ꝛ rñdem⁹ dicũt ipsi qd ibi loquit in pena q̃ põt peti vna cũ sorte. sec⁹ si est pena que nõ possit peti simul cũ pncipali. ꝛ ita loquit nra qd. rõ diffrẽtie pꝫ, qꝛ vbi põt peti vna cũ principali est obligatio copulatiua. vñ vtrunqꝫ debet. vt. ff. de trãsac. l. fidẽ. de ver. ob. l. ita stipulat⁹. v si. ꝙ sine dubio. ꝛ no. in eo. tit. in. l. cũ stipulat⁹ sim mihi o pcule. in gl. regule. sꝫ vbi nõ põt peti vna cũ principali, ꝛ sic pena venit p modũ subrogatiõis nõ p modũ cumulatiõis, tunc est obligatio disiũcta, ad cuius veritatẽ sufficit veritas vni⁹ partis, vt dicã. ff. eo. si seruus. §. si plurium. ꝛ fuit illa subtilis rõ. ¶ Restat tertio rñdere ad. l. celsus. ff. de arbi. ad qd rñdet Pet. ꝙ ibi dies inserebat a ministro legis cũ quo duri⁹ agit q̃ cũ lege vel cũ priuato in eo qd est extremũ ꝛ vltimũ iurisdictiõis. facit qd not. in l. j. §. j. ꝛ vl. s. si qs ius di. nõ ob. vñ Petr. in ista materia alr distinguit vt refert Cy. i. l. si pacto quo penã. ꝛ in. l. magnã. ¶ Superuenit postea doct. me⁹ q tꝫ ꝯ istã distin. pe. ꝛ nitit pbare ꝙ lꝫ pena possit peti vna cũ pncipali: tñ admittit purgatio more: ꝛ h trib⁹ rõnib⁹. Primo qꝛ ĩ actiõe arbitraria ꝛ rõne loci pt peti interesse loci vna cũ pncipali tñ admittit purgatio more: vt. ff. d eo ꝙ cer. lo. l. ꝙ si ephesi. §. interdũ ista. rõ non vꝫ vnã muscã. qꝛ istud itereẽ nõ est ĩ obligatiõe. vñ ibi tũc rõne more nõ succedit noua obligatio. eo. tit. l. cẽtũ capue. ꝛ. l. fi. sꝫ qd nra logt vbi rõne more succedit obligatio pene. Scdo arguit ipse sic. pena ꝯtemptus põt peti vna cũ pncipali: vt. ff. de arbi. l. si qs rẽ. ꝛ tñ admittitur purgatio more. vt. l. si cũ dies. §. fi. sꝫ ad istã rõnẽ põt rñderi ꝙ nõ est vex qd in. d. l. si cũ dies. §. fi. possit peti pena cũ pncipali. refert em̃ aut pena petit rõne retardate solutionis, ꝛ tũc pena nõ põt peti vna cũ principali, aut rõne ꝯtumacie, ꝛ non ꝯparitionis, tũc illa pena succedit loco mulcte. de illa est verũ qd põt peti vna cũ principali. vt. l. si qs rẽ. Preterea Pet. loquit in extraiudicialib⁹. ꝛ ille arguit in iudicialibus. vnde nõ est ꝯ Petr.
15 ¶ † Tertio pbat hoc Bar. qꝛ in ꝯtib⁹ bonefidei pena pt peti vna cũ principali q̃ten⁹ excedit iteresse. vt. ff. de act. emp. l. pdia.
b tñ in bonefidei ꝯtib⁹ hꝫ locũ purgatio more.[b] vt. l. si ita qs. §. ea lege. ista rõ vr difficilis. sꝫ tu rñde ꝙ ĩ actionib⁹ strictiiuris nõ hꝫ locũ purgatio qñ pena põt peti vna cũ principali siue petat ex stipulatione pp stipulationẽ, siue ex stipulatione pp moram. vt. ff. si cer. pet. l. lecta. §. fi. Sꝫ in ꝯtib⁹ bone fidei põt mora purgari pp eqtatẽ exuberantẽ in ipsis ꝯtib⁹. ar. ff. loca. l. insulã. §. fi. vel veri⁹ qñqꝫ pena põt peti vna cũ principali ex puidẽtia. l. tũc logt. l. pdia. qñqꝫ rõne pacti expressi: qꝛ actũ est qd vtrũqꝫ debeat tũc nõ hꝫ locũ purgatio more. qꝛ a forma pacti nõ est recedendũ. ar. ff. de fideiuss. l. stipulat⁹ es op⁹. ĩ rõne sui. In hoc ergo sum in ꝯcordia cũ Pe. qñ põt peti vna cũ principali. sꝫ in casu vbi nõ põt peti vtrunqꝫ: lꝫ altero dꝫ eẽ ꝯtẽt⁹. tũc teneo me cũ Dy. ꝛ ꝙ vbi est expssa dies, est expssa pena. vel vbi ẽ tacita dies subintellecta ab vtroqꝫ ꝯhẽte qd mora nõ possit purgari: qꝛ est casus ĩ. l. j. v. nisi forte. de pe. leg. ꝛ ad istũ tex. Pe. nũq̃ aduerte. Preterea dico ꝙ ẽ casus ĩ. l. magnã. nã si tu dicis ꝙ ibi nõ logt de purgatiõe more: istud est falsum, qd sic pbo. illa. l. emanauit ad declarãdũ dubiũ qd erat fm veteris iuris prudentiã, sꝫ nunquã fuit dubitatũ an dies iterpellaret, qꝛ interpellat tã dies tacita q̃ expressa. vt. ff. lo. ma. l. si mora. dubiũ ergo erat nõ de ꝯmissione pene, sꝫ d purgatiõe more. ꝛ hoc est dubiũ qd decidit. l. magnã. als. l. illa nõ valeret vnã muscã, imo mẽtiret ibi imperator dũ dt qd erat magna qd, qꝛ nunq̃ fuit qd, an dies interpellaret. Preterea ibi est verbũ, obnoxius, p tenore stipulatiõis: ita dt lra. Itẽ dt, minime ad euitãdã ꝛc. ex q̃ appet penã iꝯmutabiliter esse ꝯmissam als eẽt recedere a tenore stipũonis qd est ꝯ illã literã nõ ob. rõ quã facit Ant. de pi. ꝙ tacite intelligit cũ petiero, qꝛ ista nõ est dies. ꝛ si eẽt dies. est dies incerta que nõ reddit morã ĩpurgabilẽ. appet ergo ꝙ appositio diei ꝛ pene facit morã nõ purgari. est em̃ mora ñ ꝯuẽtiõalis ꝛ pmissor sic se arctauit vñ venit actor ex ppria pmissiõe q̃ fortior ꝛ vtilior sibi est, q̃ p
c uidẽtia legalis, imo puisio hoĩs facit cessare puisionẽ legalẽ.[c]
16 vt ĩ. d. §. flaui⁹ hermes. ff. rñ. ꝛ h sunt dicta d ista qõne. ¶ † Quero vlteri⁹ vbi mora pt purgari vsqꝫ ad quãtũ tps possit purgari. in hoc. ll. vident variare: qꝛ q̃dã. ll. dicũt qd vsqꝫ ad modicum tps. vt h. ꝛ. l. si ita qs. §. ea. l. alie. dicũt ꝙ vsqꝫ ad lit. ꝯte. l. si isulã. ꝛ alie dicũt ꝙ vsqꝫ ad snĩam. vt. ff. an lo. l. j. an fi. alie dicunt ꝙ etiã post snĩam. ff. de exce. l. fideiuss. ff. de pig. si fund⁹. §. si plures. de pe. her. itẽ vẽniũt. §. idẽ recte. alie dicũt totum ꝯtium ꝙ nullum est t[illegible]s purgatiõis more. vt. ff. de fideicom. libe. l. thais. §. intra. C. de trãsac. l. si super possessione. C. de pac. ꝯuen. l. si a te. Super hoc articulo sic distingue. aut nos loquimur quantum ad actionem querendã aut quantũ ad quesitam exercendã, aut quantum ad exceptionem

a ¶ L. q rome. ibidẽ ĩ §. calimachus. vid Fran. are. ꝛ qd ibi dixi in apos.

b ¶ More. add dom. Alexan. d imol. in. d. l. si insulã. j. col. d v. obli. vbi late ꝛ vide qd peñ hr in suo ꝯsi. cvij. in. iiij. parte. ꝛ qd per Anto. de pra. in ꝯsi. incipi. paucis vt arg. qd est post cõsil. do. Alex. xl. ea. parte.

c ¶ Legalẽ. adde Fel. in. c. pastoralis. §. cũ aũt. de of. deleg. ꝛ qd ibi dixi in apostil.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exceptionē parādā. Primo casu mora purgatur. vnde in condi
tionib⁹ adimplēdis mora non recipit purgationē vt in.l.thais.
§.intra.⁊ est rō q̄r facit dispositionē deficere. Secundo casu dico
q̄ pōt mora purgari vt.l.si ita quis.§.scia.ff.intra modicum tē-
pus.ibi dicit̄. Tertio casu fill'r pōt purgari tribus cōcurrentib⁹
qō ius actoris nō sit factū deteri⁹. q̄ lis non sit cōte.qō non sit
elapsum modicū tp̄s.vt no.in.d.§.scia.⁊.l.si insulā.⁊ hoc fallit.
nam qn̄q̄ post litē contest.purgat̄ mora.s.quando mora non e-
rat commissa ante: sed.committit̄ post vt.C.de transac.l.si quis
maior.⁊ ibi p Cy. Scdo fallit in fideiussore qui conuenit̄ ob rē
non defensam vt.l.iij.§.fi.j.iud.sol. ¶ Tertio fallit in fideiusso-
re q̄ ꝯuenit̄ ex cā euictionis vt.j.de exce.do.l.fideiussor. Quar-
to fallit in hypotheca. ppter naturam hypothecarie vt j.ō pig.
l.si fund⁹.§.si plures. Quinto fallit propter bn̄ficiū.l.vt.j.de pu
blica.l.hoc edicto.⁊.j.de pe.her.itē veniūt.§.idem recte. in omni
bus autē istis casibus purgatio more admittit̄ etiam post lit.
cōtes.sed in quibusdam ex istis admittit̄ purgatio vsq̄ ad sen-
tentiā.in quibusdā etiam post sententiā.⁊ istud est specialissimū.
q̄r qn̄ transfusio transiit in rem iudicatā regulariter est mora
impurgabilis vt.l.iam tn̄.in prin.iudi.sol.vnū scias q̄ vbi pena
est adiecta p iuramētū ibi nunq̄ admittit̄ purgatio more vt.C.
de trāf.si qs maior.vbi est casus. ¶ Ultimo in hac materia q̄ro
vnū assignat⁹ est termin⁹ ꝯmissario testamēti ad aliqd faciēdū.
vtrū post terminū possit purgare morā ⁊ implere officiū.vt hoc
intelligas no.q̄ quadruplex est trāsfusio.s.officij siue ministerij
tunc dico qō nō h̄z locū purgatio more,q̄r lapso tpe finitū est of
ficiū ipso iure vt extra de elect.c.ne pro defectu.⁊ ar.j.de vul.sub
sti.l.ex facto.§.itē q̄ro.⁊ dicūt qdā q̄ iste termin⁹ currit execu-
tori etiā ignorāti.q̄r nō agit̄ hic de suo p̄iudicio pecuniario.arg.
j.de infa.l.genero.⁊ p hoc facit gl.ordi.in fili.c. statutū. de p̄bē.
in.vi. Qn̄q̄ fit trāslatio dn̄ij. tūc tenēdo Dy. nō h̄z locū purga
tio more.fallit in.c.potuit.extra de loca.qn̄q̄ fit trāsfusio princi-
palis oblōnis in penalē.⁊ fit trāsfusio circa p̄sonā eiusdē credito
ris.tūc h̄z locū materia supioris tractata de purga.more: qn̄q̄
fit trāsfusio in diuersam p̄sonā ita qō est mutatio p̄sonarū.tunc
videt̄ posse dici morā nō posse purgari. cū tertio fit ius quesitū
ex mora.j.de stip.ser.l.j.in fi.⁊.j.de opt.leg.l.cū optio dierū.⁊ qō
ibi not.p Jac.⁊ Cy.in addi. ¶ Ultimo in ista materia est scien
dum vbi mora purgat̄ est intelligendū de.j mora.sed s̄cd'a mo-
ra.l.mora ꝯmissa in purgatione more aggrauat magis ꝯditio
nem debitoris.vt pt3 in.l.nr̄a a ꝯtrio sensu.⁊ in.§.scia.⁊ facit.C.
de fideiuss.l. sancimus.§.pe.⁊ hec sufficiāt. Sed per viam repe-
titio.j.posite altiora dicam. ¶ Repetitio.

1 Purgatio more inducit exceptionē in petitione intra se.
2 Purgatio more impedit petitionem pene.
3 Mora longa non dicitur purgari.
4 Tres dies dicuntur modicum tempus.
5 Purgatio more elidit ius quesitum ex conuentione.
6 Purgatio more,an ipso iure dicatur liberare.
7 Reus purgat moram legitime comparendo.
8 Interesse particulare,qn̄ facit succedere obligationem ad aliud interesse purgatur mora,si offeratur interesse particulare.
9 Stipulationes pretorie ⁊ iudiciales interpretationem restricti nam recipiunt: conuentionales vero non.
10 Stipulatio penalis commissa an purgetur in contractibus.
11 Purgatio more admittit̄,vbi pena peti nō p̄t vna cū p̄ncipali.
12 Pena vbi peti pōt vna cum principali, mora non purgatur.
13 Obligatio noua,vbi non succedit,mora purgari potest.
14 Medium esse debet inter contractum ⁊ moram.
15 Monitus ad litem contestatam , an dicatur interpellari sicut monitus ab homine.
16 Dierum pluralitas quantum tempus significet.
17 Potestatem agendi secum facere,quid sit,
18 Obligatio pura,que dicatur.
19 Obligatio,que h̄z in sui esse dependentiam , est conditionalis.
20 Obligatio de presenti super re de futuro , non potest contrahi.
21 Nulla dies certa facit conditionem.
22 Obligatio, q̄ nō est trāsmissibilis , nec pura reputat̄ ꝯdōnalis.
23 Postfacti promissionem,an statim oriatur actio.
24 Dies mera,an impediat actionalis originem.
25 Conditio tacita,an impediat natiuitatem actionis.
26 Mora qualiter possit probari.

Et si post tres. Ista.l.h3 duas princi
pales lect. vna qō hic
fuit dies nō pena,scd'a qō hic fuit dies ⁊ pena.⁊ hoc
intendit iudicijs mora rei purgat̄.j.modicū tp̄s, si
1 ius actoris nō est factū deterius. ¶ † No.primo ex prima le.q̄
2 purgatio more inducit exceptionē in petitiōe intra se. ¶ † No.
scd'o ex scd'a lectu. qō purgatio more impedit petitionem pene.
¶ Ex vtraq̄ lect.not.qō in iudicijs re integra mora purgatur.
3 ¶ † Itē no.q̄ longa mora nō purgat̄. ¶ Item no. quod si ius
actionis ex mora rei est factū deteri⁹ mora fit impurgabilis,nā
purgatio more fundat̄ sup hac eq̄tate.s. q̄r alteri nō nocet ⁊ pur
ganti p̄dest.secus si alteri obest.arg.l.pculus.de dā. infec.⁊.l.ij.
4 §.itē Merati⁹.de aqua plu.arc. ¶ † Itē ex vtraq̄ lec.not.q̄ tres
⁊ etiā plures dies dicunt̄ modicū tp̄s sic vt i.l. debitori.j.de in.
¶ Itē lecture p̄dicte distinguunt̄ i alias lecturas. nā qdā intel
ligūt hāc.l.in stipulatione de iudicio sisti.alij intelligūt eā in pre
5 cepto de iudicio sisti. ¶ † Scd'3 primā lec.no.q̄ purgatio more
elidit ius quesitū ex ꝯuētione. ¶ Scd'm aliā lec. no.q̄ ꝯtumax
q nō paruit iudici pōt purgare suā ꝯtumaciā re integra. ¶ Ex
vtraq̄ lec.simul iuncta no.q̄ ille q ꝯtēnit p̄missionē ⁊ p̄ceptum
simul,tn̄ pōt purgare morā. ¶ Itē scias q̄ sup hac.l.sunt due
opi.vna est Mar.q̄ illa ꝯtinet regulā sup purgatione more.vbi
6 est dies ⁊ pena.tn̄ fallit i iudicijs vbi purgat̄ re integra. ¶ † Ex
oi le.no.q̄ purgatio more nō liberat ipso iure, s3 p exceptione3.
vn̄ ex hoc no.q̄ purgatio more p̄cedit ex eq̄tate.iō parit excep.
q̄ nitit̄ ex eq̄tate.vt.l.si seruū.§.seq.de v'b.obli.⁊.l.q eq̄tate.de
doli excep. ¶ Itē no.q̄ adiectio pluris,adiecta super tpe refert̄
ad modicū tp̄s.⁊ illa sunt textualia.⁊ ad introductione3 dicta.
Nūc discutiam⁹ oīa.primo oppo.deinde q̄rēdo.⁊ ēt distinguen
do.est ⁊ illa materia subtilis ⁊ vtilis,iō pondera bene. ¶ Opp.
ꝯ primā lec.p̄ncipalē. ¶ Hic dr̄ q̄ vbi est dies ⁊ non pena mora
purgat̄,nisi intersit actoris q̄r debuit dicere q̄ mora nō ꝯmittit̄
vbi nō interest.nō aūt debuit dicere q̄ ꝯmittit̄ ⁊ purgat̄.vt.l.ij.
in fi.ff.si quis in ius voc.nō ie.⁊ p̄bat̄ rōne q̄r vbi debet̄ factū ni-
hil deputat̄ deberi nisi intersit vt.l.si pcu.§.mādati.j. māda.itē
vbi cessat itereē ab initio, cessat obseruātia q̄ nō pōt ꝯhi sup eo
q̄ nō ē i rex natura.q̄ñ ē ius purgatiōis: s3 ab initio nō nascit̄
ipso iure vt.l.ii.ff.si qs i ius vo.ñ ie.⁊.l.iij.C.ō inu.sti. ¶ Itē ois
obl'o ad itereffe de futuro est ꝯdōalis si intersit.⁊ vbi nō interest
ꝯdō ñ existit.igit̄ ecōtra.vt.l.iterdū.de v.ob.timore hui⁹ ꝯrij q
dā recedūt ab ista lec.⁊ intelligūt hāc.l.in stip.penali.vbi nō cō-
siderat̄ interesse ꝯmissiōe oblōnis: s3 solū in purgatiōe more.sed
gl.soluit vtraq̄ lec.⁊ iō dic qō est triplex interesse expensarū ⁊
interesse retardati p̄cessus ⁊ interesse petitiōis super qua fun-
datur iudiciū.mō pp interesse expensarū ⁊ retardati processus
ꝯmittit̄ stipulatio ad interesse.sed nō impedit̄ mora purgari su
per interesse sup quo fundat̄ iudiciū ꝯmittit̄.⁊ nō purgatur.vel
dic q̄ est duplex intereē.s.particulare ⁊ icidēs. Itē p̄ncipale ⁊ to
tale rōne interesse particulariū emergētiū in iudicio ⁊ expēsarū
⁊ dānoꝝ ⁊ ꝯmittit̄ stipulatio de iudicio sisti: s3 nō impedit̄ eius
purgatio s3 rōne p̄ncipalis interesse ꝯmittit̄ ⁊ nō purgat̄ s̄m do
cto. Jac.but.idē sentit gl. ¶ Opp. ⁊ vr̄ q̄ nō possit purgare qs
quominus p̄stet itereē.vt.l.sancim⁹.C.de in.l.j.§.fi.ff. si qs ius di.
nō obtēp. So.vex ē offō iudicis vl' p actionē i factū ex edicto. si
qs ius di.nō obtemp.nō vi stipl'onis s̄m gl.ergo purgat̄ quoad
aduersariū,nō tn̄ quoad iudice3 qn possit mulctare ⁊ repellere a
legitimatiōe,nō ab exercitio iudicij. Ex hoc no.q̄ diuti⁹ purga
tur mora respectu officij iudicis q̄ respectu actiōis ex stipula-
tu.⁊ nō vr̄ bn̄ dcm̄ q̄r melt⁹ ius q̄ habeam⁹ ē actio.⁊ ē potētior
q̄ sit offm̄ iudicis,vt.l.cū postulasse3.j.de dā.infe.⁊ no.i.l.j.C.de
vsu.ergo nō d3 facil⁹ elidi q̄ offm̄ residēs ex iure partis q̄r p̄ce
7 dit ex maiori potētia cāe. ¶ † Preterea reus purgat morā fa-
ciēdo incūbētia ⁊ ꝯparēdo ltime: s3 si nō refundit expensas non
ꝯparet ltie,nec d3 audiri,ergo ñ purgat morā,vt p̄al.l.sancim⁹.
Pre.dicere q̄ purget̄ ⁊ ñ purget̄ ē ꝯdictoria multiplicare. Item
mora fundat̄ sup idiuisibili facto ergo nō pt p parte purgari.⁊
iō.d.Ja.bu.nō stat cū gl.⁊ dt qō.d.l.sancim⁹.d3 itelligi vbi mo-
ra purget̄.j.modicū tp̄s.vt hic.p quo facit q̄r q venit.j.modicū
tp̄s vr̄ venisse in termino.vt.l.ab hostib⁹.in fi.j.ex q. cau.ma.q̄
est no.si eēt vex de iure cōi. ¶ Ex hac opi.no.si actor fecit sum-
ptus vel aliter est passus dānū sine p̄iudicio litis principalis q̄
reus purget ꝯtumaciā.j.paucos dies,nec tenet̄ sumpt⁹ reficere,
sed ego nō credo h̄:q̄r illa purgatio more nō ꝯtinet in se eq̄tate3
si ex ꝯtumacia rei actor remaneat afflict⁹.vnde credo q̄ nō pos-
sit purgari quoad refectionē expēsax,vel dānox, nisi dāna refi-
ciant̄ vt in gl. q̄r nō vr̄ venisse in termino ille q venit post termi-
nū.vt.l.sciendū.§.quoties.ff.de exc.tut.nisi veniat iudice sed eñ
p tribunali.vt.l.diu⁹.j.de in inte.rest. q̄ño ergo so.ꝯtriū. R̄n.fa-
teor q̄ mora nō purgat̄ nisi itereē particulare offerat̄ qn̄ p̄ceptū
iudicis interuenit vt.l.sancim⁹.⁊ sic no.q̄ ꝯtūacia purgat̄ p̄stita
digna ⁊ ꝯgrua satisdatiōe.vt i.l.j.§.iubet.j.de col. bo.⁊ ibi p Ja.
⁊ facit ō ꝯsti.c.ex lr̄is.si qs aūt nō fuit ꝯtumax s3 ipedit⁹ tuet̄ se
exc.ēt ñ refectis expēsis.⁊ si ēt ifra modicū tp̄s ñ venit.vt.l.iij.§.
si qs tn̄.ff.e.cū si.⁊.l.fideiussor.l si.de doli exce. ¶ S3 opp.si op3
solui itereē , ergo ñ tollit̄ actio ad itereē vi purgatiōis more,s3
vi solutio. Itē nec releuaret in aliquo purgatio more q̄tū ad li
berationē more: s3 solū q̄r apiret reliq̄ p̄cessui viā. q̄ ñ ē de mēte
hui⁹.l.so.⁊ nūc aperit̄ itellect⁹.l.sciēdū ē.q̄ rōne ꝯtūacie ꝯmittit̄
stipl'o i iudicijs ad totale itereē q̄r dr̄ ō mora totalis ex q̄ durat
⁊ ipedit totū p̄cessu3.vt.l.cū q̄rebat̄.j.iu.so. Itē q̄r istāria repu-
tat̄ idiuidua.⁊ iō i sol.petat̄.vt.l.eadē.§.cato.j.ō v.ob.ḡ pp cul-
pā omis.succedit totale itereē.h' p̄misso dico q̄ si re⁹ fuit ꝯtūax i

nadit obligationē totalē ꝯferēdo interesse particulare infra modicū tp̄s si ius actoris nō est factū deteri⁹.ita d̄t hec.l. istā lect. ponit Cyn.cū Petr.in.l.si p aliū.§.j.s̄.ne qs eū q in ius voc.est
8 vi exi.⁊ est ipsa veritas. ¶ † Ex hac.l.no.ꝙ q̄n interesse particulare facit succedere obligationē ad aliud itereē. i. ad interesse totale purgaꝛ mora si offeraꝛ iteresse particulare,q̄si cessante cā obligatiōis cessat effect⁹ vt h̄.arg.l.ij.§.circa.j̄.de doli exce.⁊ iō si ponaꝛ ꝙ nullū erat interesse totale ꝙ re⁹ pp culpā ꝯueniebaꝛ: ista purgatio nihil opaꝛ,nec affert aliqd vtilitatis ipsi reo:ſʒ respectu alicui⁹ obligatiōis vt.d.l.si p aliū.§.j. ¶ Opp.⁊ vr̄ ꝙ illa purgatio fit vbi pena nō est pmissa magis dānosa q̄ vtilis ipi reo,qꝛ ex q̄ succedit ꝯ eū noua obligatio fatigaꝛ actor qꝛ h̄ʒ agere p nouū libellū ad interesse,⁊ expedit reo qd̄ actor fatigeꝛ.nec vr̄ ꝙ ammō possit petere qd̄ primo petebat q̄si sit fctā nouatio. ar.l.j.de pe.lec.So.ī iudicijs nō fit nouatio.i.trāsfusio ſʒ adiecto vt no.i.l.j.C.de iud.⁊ iō nō h̄ʒ actor d̄ nono agere,nec desistere si nō vult.imo pl⁹ q̄si vellet ꝯseq itereē nō vr̄ agere petitiōe.qꝛ surrogaꝛ loco rei.arg.l.si post acceptū.j̄.de rei vē.⁊.l.j.ī pn.j̄.de act. emp.extra de test.c.raynald⁹.ſʒ h̄ nō credo vex vt.l.ij.§.fi.s̄.qui sat.cog.imo op⁹ eēt libello sup iteresse.qꝛ ex noua cā est.nō obst. l.j.in pn.j̄.de ac.emp.qꝛ ibi succedit itereē ex eadē cā id est ex eo dē ꝯctu. Itē nō ob.d.l.si post acceptū.qꝛ ibi n̄ succedit noua petitio ad aliud ſʒ ad idē qd̄ petitū erat variata qualitate actiōis ⁊ nō substātia vt.l.ꝙ ꝗ.§.iulian⁹.j̄.de aqua plu.ar. ſʒ h̄ rōne more successerat obligatio ad aliud.Itē nō ob.c.raynald⁹.qꝛ ibi pena erat petita successiue ī libello s̄m formā testi.qd̄ no. dixi ꝙ n̄ pdest reo ꝯmissio noue obligatiōis,ſʒ in q̄ obest? rn̄deo: qꝛ obesset sibi teneri plurib⁹ vīculis. Itē scd̄a obligatio h̄ʒ hypothecā ⁊ fideiussores ⁊ nō pria.⁊ ideo est leuior pria q̄ secūda ⁊ ideo ꝯclude ex p̄missis distinctionē talē,aut remanet obligatio principalis elisa ꝑpter morā ⁊ nō pōt mora purgari,qꝛ eēt cū preiudicio actoris,aut nō remanet elisa,ſʒ i suo statu ⁊ tūc aut sum⁹ infra paucos dies,⁊ pōt mora purgari aut sum⁹ vltra paucos dies ⁊ nō purgaꝛ. qd̄ est no. ¶ Opponiꝛ ⁊ vr̄ ꝙ nō debeat distingui an ius principale sit factū deterius, an nō. ſʒ an intersit aut nō vt.l.si ita qs.§.ea.l.de v̄b.ob.So.h̄ erat pmissum quoddam factū explicādū in iudicio.ibi extra iudiciū.facili⁹ em̄ admittiꝛ purgatio in iudicijs.qꝛ sunt in potestate iudicis q debēt h̄re eqtatē pre oculis q̄ in ꝯctib⁹,vel ibi purgaꝛ mora ad agendum.hic ad excipiēdū:qꝛ in purgatiōe more agiꝛ durius cū actore,q̄ cum reo,vel intellige istā s̄m illa,vel dic cū interesse non purgaꝛ,vt ibi nisi interesse offeraꝛ particulare, vt hic supplēdo illū tex.p differētiā.l.sancim⁹.C.de iudi. sed certe illa suppletio h̄ʒ locū q̄n iudex p̄cepit, ſʒ vbi iudex nō precepit nō oporteret in hac.l.offerre interesse particulare.i.expēsas,s̄m gl. Ego credo ꝙ nisi offeraꝛ nō pōt mora purgari vt.l.vtiq3.j̄.de arbi.⁊ ibi no.ſʒ em̄ in refectione expēsarū in casu p̄dicto cesset.l.sancimus. q̄n iudex p̄cepit,ſʒ partes p̄fixerūt sibi terminū. arg.l. quedā.in prin.j̄.d edē.tn̄ nō cessant alia iura,vel in hac.l. fiebat promissio incidēter ⁊ principaliter ꝑpter aliud, ideo principale consideratur vt.l.si eum.§.fi.j̄.eo.sed in.l.si ita quis.j̄.de verb.oblig.fiebat principaliter propter se aliūde.ideo regulariter:qꝛ nec depēdet aliunde accessorie.ergo ille videnꝛ ꝯtrariꝛ respectu interesse:ſʒ respectu tp̄is ꝯcordāt qꝛ hic ⁊ ibi nō admittiꝛ purgatio post vltimum tp̄s. ¶ Sed ꝯ istud opponitur ⁊ videꝛ ꝙ alio modo est temp⁹ mēsurādū.l.si in substātia.j̄.de verb.obli. vbi d̄t ꝙ ante litem ꝯtest.admittiꝛ sup interesse purgatio more postea nō,ergo termin⁹ purgationis more est litis ꝯtest.non solus cursus tp̄is, sed act.lit.contest.ex quo lis est ꝯte.augeꝛ mora, ⁊ firmaꝛ iudicium de quo cognouit esse pnunciandū.vt.j̄.d iudi.l.de qua re. male ergo h̄ d̄t. So.tria impediūt purgationē more scʒ lite ꝯte. vt ibi.⁊ longū tp̄s vt hic.⁊ interesse de quo.s̄.dixi est ergo intelligendū ꝙ vsq3 ad lit.ꝯtest.purgaꝛ mora verum est si ꝯtestatio fiat infra modicū tp̄s.al's nō tm̄ durat. purgatio s̄m quosdā. ⁊ gl.hoc sentit in.d.l.si ita qs.§.seia.mihi vr̄ qd̄ aut ꝯmittiꝛ obligatio in iudicio.⁊ tūc nō expecteꝛ lit. ꝯtest. ſʒ modicum tp̄s al's semp re⁹ eēt ꝯtumax nec ei obijcereꝛ.non em̄ etiā eo absente fiet lit.ꝯte.aut obligatio ꝯmittiꝛ extra iudiciū. ⁊ tunc loquaꝛ ꝯriū, vel tūc distingue vt reus purget vsq3 ad lit.ꝯte. vt.l. si insulā.j̄. de v̄b.ob.in fi.nisi mora sumeret originē post lit.ꝯte. vt l.si maior.C.de transac. ⁊ ibi p Cy. vel dic ꝙ ibi in distractib⁹ facilius purgaꝛ mora q̄ in ꝯctibus fauore liberatio. sic in.l. q̄uis.C.de trāsac.actor non purgat vsq3 ad modicū tp̄s vt. d.l. si qs ita.§. seia.tunc em̄ dʒ in actore spectari lit.ꝯte.qꝛ illa nō obesset actori vt.l.nō solēt.j̄.de reg.iu.Unde Andr.ꝯaba.de pi.sup gl.q̄ est in d.§.seia.d̄t qd̄ gl.eēt vera vbi ꝯ morosum lis esset ꝯtest.ad eius morā perpetuandā super interesse.vt.l.si insulā.j̄.de verb.oblig. sed vbi s̄m eū lis ꝯtestareꝛ ꝯ morosum ad eius morā purgandam ꝯditio ei⁹ nō dʒ fieri deterior s̄m eū.sed istud eēt verum, si bene ageret.sed ante ꝯditionis euētū, male ageret vt.d.§. seia.⁊ ideo sibi imputet nec ob.qd̄ ꝯdō pōt impleri ab actore lit.ꝯtest. vt.l.si rē.§.fi.ff. de pig.act.qꝛ istud est verū q̄n dies nō est apposita gr̄a īplende ꝯditionis.sec⁹ est vbi est dies apposita. ⁊ sic h̄ʒ pcedi p viā purgatiōis cuiusdā negligētie. ¶ Opp.qd̄ h̄ nō sit possibile ꝙ ex parte actoris purgeꝛ mora:vt.l.thais.§.intra.j̄.d fideic.Sol ibi volebat actor morā purgare ad actionē regrēdā. ſʒ in.d.§.seia.volebat purgare ad iam retro ex facto quesitā conseruandā,aut ergo est iam nata ⁊ tūc pōt mora purgari.qꝛ deficit ꝯdō.vt i.d.§ seia.nā ibi ꝯdō ⁊ dies nō fuit incerta ab initio. ⁊ sic fuit nata obligatio ex veteri mādato ⁊ a iure pure q̄ postea modificaꝛ.vt.l.pfecta.C. de do.q̄ sub mō.aut actio nō est nata:⁊ tunc nō pōt etiā mora purgari:qꝛ deficit ꝯdō reo:vt.l.dispēsationem.in fi.C.de sol.maxime vbi agitur de lucro captādo. qd̄ no. ¶ Oppo.iterato de.l.si rē.§.fi.ſʒ ibi trahiꝛ retro ⁊ fingiꝛ ius ex cā de preterito sed in.d.§.intra. nō trahiꝛ retro ⁊ sic nec ius, nec cā vr̄ inseri de p̄terito.vt.l.si iur.§.eadē.j̄.de excep.rei iudi.itē in d.l.si rē.§.fi. ex necessitate iudicij vbi est tacita ꝯdō. ¶ Opp.ꝙ mora purgeꝛ etiā post tp̄s maius q̄ ibi dicaꝛ.vt.l.sancim⁹.C.de fideius.So.h̄ in reo,ibi in fideiussore.⁊ est rō. qꝛ fideiussor in iudicijs,in obligationib⁹ nō teneꝛ ex mora sua: ſʒ ex mora rei. vt l.cū fili⁹.§.stiplo.j̄.de verb.ob.⁊ iō cū fideiussor non sit in mora non dꝫ sibi mora obstare.ſʒ venit ad purgādū morā tertij principalis: qd̄ pōt in p̄paratorijs iudiciorū s̄m tenorē illius.l. ſʒ in alijs decisorijs iudicijs vsq3 ad sn̄iam.vt.l.iam cū.j̄. iudi. sol.qd̄ not. ¶ Oppo.ꝙ mora purgeꝛ vsq3 quo petaꝛ executio sn̄ie vt.l. itē veniunt.§.idē recte.de pet.he. So.ibi rōne more nō augeꝛ a principio obligatio nec ius actoris,h̄ sic. ¶ Opp.ꝙ tūc nō purgeꝛ vsq3 ad executionē sn̄ie,ſʒ vsq3 ad lit.ꝯte.ī actione prima.vt l.si stipulat⁹ fuero.x.in melle.j̄.de so. So.ibi ꝯuenit qs ex facto suo ⁊ ex ꝑmissione hois ſʒ ī.d.§.idē recte. ꝯueniꝛ ex facto alieno.⁊ b̄n̄ficiū est sibi datū a iure ⁊ venit ī iudicio.vt.l. miles.§.decem.j̄.de re iu.Preterea in.d.§.idē recte. erat vnū ī obligatiōe pp aliō.⁊ iō illō p̄t soluere q̄n cūq3 an̄q̄ sit lis ꝯte.sup exce. Sed ī.d.l.si stipulat⁹ fuero.x.ī melle. vnū erat ī obl'one pp seipsum ⁊ ēt in solutiōe.facit.l.in naue.j̄.loc.⁊.l.si vero.§.pe.j̄.sol.ma. ⁊.l.si fundū p fideicō missum.j̄.d le.j. ¶ Opp. ꝙ mora purgeꝛ ēt post sn̄iam.vt.l.fideiussor.j̄.de exce.do.So.ibi poti⁹ est in culpa siue dolo q̄ in mora s̄m Jo.vr̄ ibi obligatio oriꝛ ex casu nō ex mora. vn̄ pupill⁹ obligaꝛ vt.l.si dictū.§.pupillo.j̄.d eui.⁊ tn̄ idefensus nō trahit morā.Itē ibi est ꝯdō casualis, vel mixta ī qua nō h̄ʒ locū purgatio more.qd̄ no. ¶ Opp.de.l.q ea mēte.j̄.d fur.So, ibi ī maleficijs.Ex hoc no.ꝙ ī maleficijs mora nō purgaꝛ.⁊ sic syndic⁹ q nō denūciat maleficiū intra terminū ſʒ deliqrit in iudicio nō purgat morā suā:qꝛ venit ex maleficio. ¶ Opp.de.l.ex h̄ edicto.j̄. de pub.so. ibi rōne more succedit obl'atio causatiua, hic precisa. Itē ibi est obligatio legalis,seu edictalis, hic iudicialis.vel ibi.l.vltra pcedit amittēdo morā purgari. hic nō pcedit vltra. ¶ Opp.ad idē de.l.si cū exceptione.§.sicut.j̄. qd̄ met. cā.so.ibi ī arbitratijs,ſʒ illa ꝯria meli⁹ signarenꝛ ad sequētē lec. de obligatione penali q̄ ad istā primā lec. de iteresse tn̄ ⁊ ad istā ire p̄nt,qꝛ interesse est pena ex parte rei vt.l.j.§.si cū.ff.de eo per quē fac.erit.⁊ maxie interesse totale ex mora ꝯmissa super nouo articulo.facit qd̄ no.ī.l.j.§.fi.s̄.si qs ius di.nō ob.⁊.l.pe.s̄.ne qs eū q ī ius vo.est vi exi. ¶ Op.dꝫ h̄ ꝙ q̄n ius est fcm̄ deteri⁹ ipedit morā purgari.Cōtra imo resoluit stipulationē.vt.l.si eū.§.si. j̄.eo.Sol.ibi erat eodē mō pitura sine mora sicut cū mora.h̄ nō. nā distinctio ēt in iudicijs h̄ʒ locū ſʒ nō in ꝯctib⁹. vt no. in.l.qd̄ te.si cer.pet.⁊.l.si cū exceptiōe.§.si h̄ō.j̄.qd̄ me.cā.vel hic est defectus actiōis ibi vero,est defect⁹ p̄sone.qꝛ nō est vbi fundeꝛ actio sīl'e in.l.q aūt.§.fi.j̄.e.est defect⁹ intereē.⁊ h̄ ē veritas.sīl'e ī.l.quoties.§.fi.j̄.de noua. ¶ Opp.si deficit cā ipso iure deficit actio.vt l.itē qꝛ.§.j.j̄.de pact.sol.ibi cā ꝯdōnalis erat, hic causal'r.ibi em̄ obuiat natiuitati.h̄ nō.aut ergo deficit cā finalis obl'onis an̄q̄ nascaꝛ actio.⁊ ipso iure nō ꝯpetit vt ibi.aut postq̄ ē nata. ⁊ tūc obstat exceptio vt h̄. ¶ Oppo.ꝙ vtrobiq3 p exceptionē. vt.j̄. de impē.l.oīno.⁊.l.⁊ iō.Sol.ibi nō est actio neq3 cā desistit,ſʒ intereē.qd̄ est cā remota. ¶ Opp.in iudicijs ē obligatio pretoria, ergo nō succedit interesse in obligatiōe vt.l.ſʒ ⁊ he.§. defendere. j̄.de pcu.So.lʒ sit prefixa tn̄ nō excludit actorē a petitiōe interesse ſʒ reū excipiētē si actor vult p̄cise cogi eū qꝛ obligatio nulla est p̄cisa inuito actore.vt.l.de pollicitatione.ff.de polli. ¶ Nunc venio ad secundā lec.vbi n̄ est dies ⁊ pena.⁊ not. ex ea ꝙ vbi mora purgaꝛ ibi est dies ⁊ pena. ¶ Opp.⁊ vr̄ ꝙ nō purgetur.vt.l. magna.C.de ꝯhen.⁊ ꝯmit.stip. Sol.ibi de rigore. hic de eqtate scd̄m Mar.vel hic in iudicijs. ibi in ꝯctib⁹ extraiudicialibus. s̄m glo.⁊ est rō differētie:qꝛ in iudicijs iudex h̄ʒ arbitriū super emergentib⁹.⁊ ideo nō arbitraꝛ s̄m iuris rigorē:sed s̄m eqtatē.
9 ¶ † Item stipulationes pretorie ⁊ iudiciales recipiūt interpretationem restrictiuā ⁊ modificanꝛ de mēte pretoris ꝯuentionales non, sed ex mente contrahentiū consistunt. Alij soluunt ꝙ in.d.l.magnā.nil diciꝛ de purgatione more,sed bene dicit ibi de ꝯmissione pene p lapsum diei qꝛ dies interpellat pro homine. sed certe si aliud nō dicitur ibi,non oportuit ꝙ per hanc.l.illa.l. remaneret:qꝛ semper fuit certū ꝙ pena ꝯmittiꝛ per laspum diei

apposite

apposite tam circa penā ꝯuētionalē vt.l.traiectitie.§.de illo.⁊
l.ad diē.ff.de ver.obl.⁊.ff.si cer.pe.l.lecta.ꝙ iudicialē vt.l.si cū.§.
si hō.ff.eo.itē legales pene vt vsura centesima vt.l.fi.C.de vsur.
rei iudi.Itē pone quasi iudiciales:vt in compromissis apposite
vt.l.si cū dies.§.fi.de arbi.cū si.vt igit.d.l.magnā. aliquid opere
tur dz intelligi de ꝯmissione inexpugnabili ⁊ incōmutabili nec
pōt debitor cārū opponere obliuionē termini:qꝛ cogit memo-
rari vt hic pz.nā quilibet tenetur memorari ea que fecit.l.filio.ff.
de adi.leg.Pre.ꝙ ibi pena nō possit euitari.facit qꝛ illa.l.vtitur
precisis xbis.dū dt minime:⁊ dū dicit obnoxius. ¶Oppo.ad
idē de.l.traiectitie.§.de illo.ff.de act.⁊ ob. vbi penalis stipulatio
nō purgat vbi est dies ꝯuētionalis ⁊ pena ꝯuētionalis.Sol.eo
dem modo:qꝛ ibi in extraiudicialib⁹, hic in iudicialib⁹ fm glo.
¶Tertio opp.⁊ vr ꝙ in iudicijs non admittat purgatio more
vt.l.celsus.ff.de arbit.nā arbitria sunt ad instar iudicior̄ reda-
cta vt.l.rē nō nouā.C.de iud.§.pꝛoni.⁊ in arbitrijs nō admitti-
tur purgatio more ergo nec in iudicijs dz admitti p locū a sili.
Sol.dt gl.ꝙ dies aut apponit in stipulatiōe ad pparationem
9 iudicij.⁊ tūc hz locū purgatio a more vt hic,aut apponit i snia
certa decisoria.⁊ tūc iudex non pt admittere purgationē more
vt hic:qꝛ est functus officio suo.⁊ sic loquit ꝯtriuz.Uel clari⁹ hic
loquit ante sniam.nec curo in qua pte iudicij mora sit cōmissa,
sed ibi loquit post sniam vbi terminus transit in rē iudicatā,nec
pōt reuocari.⁊ ꝙ dixi in preparatorijs iudiciorū,nō hz locū in
ꝯpromisso,si arbiter iussit sisti ⁊ nō sistit corā eo.qꝛ ꝯpromissuz
soluit.⁊ sic desijt eē arbiter.nec pōt more purgationē admittere:
qꝛ nō est arbiter vbi ꝯtrius act⁹ fit in ꝯpromisso:qd no.in.l.diem
pferre.§.si qs.ff.de arbi.¶Opp.⁊ vr ꝙ in decisorijs admittat
purgatio vt.l.si cum dies.§.fi.ff.de arbi.Sol.ibi fuit pena ⁊ non
dies nec ob.ꝙ intelligit tacitum tps quadrimestre:qꝛ aliud est
expresse poni ⁊ aliud subintelligi tacite.⁊ est rō differētie: qꝛ vbi
arbiter apponit diē agit ex ꝯctu,vel ex ꝯtēptu.⁊ ideo pena non
purgat vt.l.si qs.ff.de arbi.sed vbi non apponit non debet pena
ex ꝯtēptu:qꝛ lz.l.ꝯtēnat:tn̄ mitius agit cū.l.ꝙ cū hoīe.Simile
est in alio,in.l.diē.§.stari.ff.de arbi.nā nō recedit a persona.ergo
si ipse statuit terminū opz ꝙ seruet in forma: qꝛ in cōpromissis
seruat rigor iudicior̄ nō equitas.exorbitant ibi ꝯpromissa ab
equitate odio litiū.vt in preal.§.stari.hic vero per modū acces-
sorie obliga.Itē ibi debet pena pter fieri.hic propter nō fieri.
Item ibi pena debetur ratione delicti.hic ratione negligentie.
10 ¶†Opp.⁊ vr ꝙ penalis stipulatio ꝯmissa purget etiā in ꝯcti
bus:vt.ff.de verb.ob.l.q rome.§.flauius.Sol.ibi fuit pena ⁊ nō
dies fm Dy.⁊ est rō:qꝛ vbi partes sibi puidēt de pena ⁊ die cer
ta faciūt cessare legalē puidētiā vt.ff.de pto.stip.l.⁊ hz.§.cū qs.
⁊.l.fi.C.de pact.ꝯuē.⁊.l.marit⁹.C.de pcura.cū ergo omnis pur-
gatio more sit ex pmissione ⁊ lex cessat imputet sibi q se astrin
xit ad terminū specificatū: qꝛ termin⁹ ꝯuentionalis est perem-
ptorius.ar.i.l.q rome.§.seius ⁊ angerius.Cōcludam⁹ ergo sic.
fm Odo.i.l.si pacto quo penam.C.de pact.⁊ fm Dy.aliqua eis
addēdo.Qñq3 est dies ⁊ nō pena.⁊ tūc admittit purgatio mo-
re:vt in.d.§.seia. Qñq3 est pena ⁊ nō dies. ⁊ idē est:qꝛ admittit
purgatio more vt in.d.§.flaui⁹.Qñq3 non apponit expsse dies
neq3 pena:vt idē purget mora vt.d.l.si insulā.Qñq3 apponitur
dies ⁊ pena ꝯuētionalis. ⁊ tūc nō admittit purgatio more: vt
d.l.magnā.⁊.d.l.traiectitie.§.de illo. aut est dies ⁊ pena iudicia
lis.⁊ tūc aut post sniam est ꝯmissa ⁊ nō purgat. aut apponit añ
sniam.⁊ tunc aut est circa ordinationē iudicij. ⁊ tūc est purgabi
lis vt hac.l.aut est dies iudicij: ⁊ pena quasi iudicialis seu arbi
tralis.⁊ tunc aut est ꝯmissa circa preparatoria. ⁊ pena est soluta
cū pmissione.⁊ nō pōt mora purgari: qꝛ tūc succedit loco ꝯtem
ptus nō loco rei.vt.l.si qs rē.ff.de arbi ⁊ ideo cū nō sit in obliga
tione pp rē:sz pp ꝯtēptū rei obligate nō tollit:qꝛ impertinēs est.
Itē nec tollit nolēdo sisti:qꝛ nō est ibi.aut circa decisoria:⁊ tunc
aut est dies expressa,aut tacita vt.l.si cū dies.⁊.l.seq.ff.de arbit.
¶Sz qd si tacitā diez exprimit: dic vt.l.iiij.§.ꝯdēnatū.in fi.de
rei iu.si aūt nō est dissolutū ⁊ tūc aut durat ꝯpromissuz:qꝛ repe
titū est p modū noui ꝯpromi.⁊ est idē:aut qꝛ est actū vt nō dis
soluat.⁊ tunc credo morā purgari ad instar iudicior̄. nec ob.rō
de ꝯtēptu.qꝛ nō est maior ꝯtempt⁹ arbitri ꝙ iudicis.⁊ tn̄ mora
purgat.aut est pena ⁊ dies legalis.⁊ tūc aut actio ē penalis ab
origine.⁊ nō admittit purgatio more quoad penā.sz quoad pe-
riculū interit⁹ sic.vt.l.si p fure.ff.de ꝯdi.fur.⁊.ff.d x.ob.l.scire de
bem⁹.aut nō est penalis actio ab origine sz ex post fctō exhibita
ꝯtumacia.⁊ tūc aut ē a lege taxatū tps purgationis. ⁊ tūc pōt
mora purgari vsq3 ad illud tps.vt insti.d ac.§.si cū ista.⁊ i.d.l.si
cū exce.§.satis em̄ clemēter.aut nō est tps taxatū.⁊ itelligit vsq3
ad summā sortis.vt.d.l.h edicto.ff.de pub.⁊ facit.ff.de edē.l.vlti.
§.fi.⁊ ibi no.Sz vltramō.i ista mā sūt diuerse opi.⁊ dicūt ꝙ vbi
ē pena ꝯuētionalis admittit purgatio more.⁊ h pbo.nā dies ta
cita ⁊ expssa idē opant.vt.l.si mora.ff.sol.ma.ff.de penis.l.sunt q
dā.nā tacitū ⁊ expssuz ꝙ pcedit a pari potētia cāe idē opant.vt
l.cū qd.ff.si cer.pe.⁊.l.d qb⁹.i fi.ff.d le.nec opat min⁹ mēs ꝙ x-
badūmō iōa mēs ex xbis ꝯcipi possit.ff.d sup.le.l.labeo.§.idē
tubero.⁊.ff.d li.⁊ po.l.gall⁹.§.qdā recte.ff.d x.sig.l.nois ⁊ rei.§.f.
⁊.l.j.x.nisi forte.ff.d pecu.le.sz certū ē ꝙ siue datio pmittat siue
factū momētaneū itelligit cū petiero.ff.de xb.obli.si.x.cū petie-
ro.si aūt sit factū successiuū,tūc itelligit termin⁹ apposit⁹ infra
quē possit cōmode explicari vt.ff.de xb.ob.l.ꝯtinu⁹.§.cū ita.⁊
§.itē q insulā.⁊.l.cū stipulat⁹ eēz abs te ergo idē operat qd di-
es specificata qꝛ nō reqrit expressio i hīs ptinēt ad ꝯñaz stipl'a
tiōis vt.l.triticū.ff.d x.ob.Preterea fortior ē iterpellatio viue
vocis ꝙ vocis mortue.i.diei.h pbat ex ꝯiūctiōe duar̄ legū vna
dt ꝙ expressa iterpellatio iducit ppetuā morā.alia dt ꝙ tacita
finit tpe vt.l.mora.ff.d vsur.⁊.l.titia.§.vsuras.ff.d.le.ij.nisi dicas
⁊ bñ ꝙ ibi ē tacita ⁊ irreglaris mora.⁊ iō dbilior.tertio pbat p.
d.l.magnā.d ꝯhē.⁊ cō.sti.nō fūdat se sup tacito ⁊ expsso, sz su
per iterpellatiōe q.idē vtrobiq3.Preterea si expssum maior3 ef
ficacie.q expssa iterpellatio pl⁹ opat ꝙ iterpellatio tacita,vel sal
tē ñ min⁹. ⁊ si dicat dies expssa ē certa ⁊ iō dbitor dbuit se pmu
nire.secus i die tacita.Rñdeo ēt tūc debuit eē pnis⁹ qꝛ magis se
arctauit.⁊ illa opi.recidit in opi.mar.Modo restat rñdere ad
d.l.magnā.⁊ dicūt quod illa.l.nihil dt de purgatione more.nā
tollit exce.nō purgāti sec⁹ si purget.Ad.l.traiectitie.§.de illo.rñ
det dupl'r.vno mō ꝙ ibi poterat peti pena vna cū pncipali.⁊ iō
nō purgat h sic.sz altero tm̄ actor dz eē ꝯtēt⁹.vt.l.apud celsum.
§.labeo.ff.de exc.do.sz Pe.i.d.l.si pacto q penā ⁊ in.d.l.magnā.
Uel dic fm An.zasi.de pi.ꝙ h nō est pena stipulatiōis:ibi sic,ꝙ
appet p pn.l.sz ē rei psecutio,qꝛ succedit loco opar̄ serui ⁊ lz suc
cedat loco iterēē tn̄ nō succedit p modū accessionis ⁊ accessoriū
nō tollit.lz offerat pncipale,vt no.i.l.elegāter.§.j.ff.d do.pre.ibi ē
interēē particulare.nec venit ex eadē cā.⁊ iō nō mir̄ si plura de-
bēs offerēdo vnū liberat:qꝛ significatio oblatiōis sumit ex vni-
uerso nō ex aliq.⁊ illā rōnē tāgit tex.i.l.si pc.ff.rē ra.ha.Sz tenē-
do hanc opi.ꝙ mora purget,quō rñdet ad.d.l.celsus: Rñ.ibi
erat pnūciatū.h nō vel dic ꝙ dui⁹ agit cū arbitro.vt ibi: ꝙ cū
parte.vt hic:qꝛ ꝯpromissa fm sui naturā dicunt eē penalia ⁊ pre
iudicialia.vel dic ꝙ ibi pena debet ex vna cā.s.ex compromisso
sors vero debet ex alia cā vt puta ex mutuo vel sili cā.⁊ iō ē plu-
ralitas cārū.sz h est vna cā puta ex stiplōne fundi nascit obliga
tio fundi.⁊ subsequēter pene obligatio.vt.ff.de act.emp.l.pdia.
⁊ ista opi.ꝯtinet equitatē. Colligēdo ergo dic fm Pe.aut rōne
more nō succedit noua obligatio.⁊ tūc pōt mora purgari ante
lit.ꝯtest.p solā oblationē sz post lit.ꝯte.purgari pōt offerēdo:de
ponēdo ⁊ ꝯsignādo:vt.l.interdū.ff.de verb.ob.⁊.l.sz ⁊ alia.ff.d
ꝯsti.pecu.fm Ray.⁊ Bar.Sz tu dic ꝙ qñ lis est ꝯte.aut offert
in iudicio.⁊ tūc sufficit sola oblatio.vt.l.si rē.§.fi.de pig.act.aut
extra iudiciū.⁊ tūc nō:qꝛ oblatio vz ad impediēdū cursum vsu-
rarū ⁊ periculū interit⁹.vt no.p Jac.de are.in.l.acceptam.C.de
11 vsur.vbi vide p ipm. †Aut rōne more succedit noua obligatio
p modū nouationis vel quasi.⁊ tūc nō pt vna cū pncipali, ⁊ ad
mittit purgatio more:vt.l.si seruū.§.seqt.ff.de x.ob.ēt si sit dies
⁊ pena.⁊.l.j.de pe.le. vbi Ray.dt eē casum p vltramodo.sz.d.
Bar.dt eē casum p Dy.⁊ Odo.ꝯ vltramō.aut pena succedit lo
co successiōis vel actiōis.⁊ venit p modū accumulatiōis. ⁊ pōt
peti vna cū pncipali ⁊ nō admittit purgatio more: qꝛ est insertū
per modū multiplicāde obligationis vt.l.lecta.ff.si cer.peta.ista
xba sunt subtilia,⁊ no.gl.or.in.l.cū stipulat⁹ fm mihi o pcule.
ff.de verb.ob.i gl.de rigore.¶Ex pdictis colligo ibi tres regl'as
Prima ꝙ vbi pena nō pt peti vna cū principali admittit pur-
12 gatio more. ¶†Scda est ꝙ vbi pōt peti vna cū principali non
13 purgat mora.¶†Tertia ē vbi noua obligatio nō succedit, mo
ra purgari pt.Sz obijcit p ordinē.nā prime regl'e ob.qꝛ dt.l.ꝙ
in pacto.l.ꝯmissorie.mora ñ purget,⁊ tn̄ nō pt exerceri vna cū
pncipali.vñ ob.l.traiectitie.vlt.rñso.ff.de act.⁊ ob.⁊ ñ ē dubiūꝙ
pactū.l.ꝯmissorie ē pēale.vt.l.sz ⁊ si lege.ff.de pe.he.⁊ iō id ad pa
ctū reprobat i pig.vt.l.si fund⁹.i fi.ff.de pi.l.capill⁹.d so.⁊.l.ij.C.
de pa.pi.pena ñq purgat.Rñ.illō ē iō qꝛ trahit secū execu.⁊ trās
latione dñij:vt no.i.l.j.d do.i gl.mag. nā vt elegāter ait Dy.qñ
in pena fit trāslatio obligatiōis hz locū purgatio.sec⁹ si fit trās-
latio dñij.l.si is cui.d le.ij.vbi nō hz locū pnia.igit nec purgatio
more.¶Ex h no.talē regulā vbi i pena fit trāslatio dñij.nō hz
locū purgatio more.ꝙ ē no.siue fiat ipso iure siue p traditionē:
vt.l.q ob rē nō defensam.ff.d ꝯdi inde.ex q aliā rōnē no.ꝙ vbi-
cūq3 ē fcā traditio ñ hz locū purgatio more fm bar.vl'alr dic ad
ꝯtra ꝙ ibi extiguit ꝯct⁹.ex q lo. no.talē regl'am ꝙ i ꝯdōnibus
extictiuis ñ hz locū purgatio more qꝛ deficit ꝯct⁹, sed purgatio
psupponit aliqd fundamētū.⁊ h nullū ē.¶Itē ad idē oppo.qꝛ
vr casus.l.ꝙ i penalib⁹ dies ipediat purgationē more.vt.l.j.ff.d
pe.le.vbi dr ꝙ si testor fecit legatū annuū,⁊ adiecit penā purgat
mora nisi forte aliud temp⁹ adiecerit.qd em̄ vult dicere ꝙ vnuz
tēpus non impedit,⁊ temp⁹ aliud impedit: Rñ.tempus incer
tum cā multiplicāde oblig.nō excludit purgationē more.qꝛ non
interpellat,sed purificat.nec adijcit solut.sed obligationi.nam
istud legatum est ꝯditionale.⁊ singulis annis cedit dies quoad

a ¶Purgatio. adde Bar. d peru. in ꝯsil. incip. verba statuti.

obligationē ⁊ ꝯ quoad morā: sed si aliud tps adijcit solutioni.i. executioni obligationis nō obligationi tunc illud tps impedit morā purgari qđ iterpellat p hoīe. ⁊ iō ibi vr̄ eē casus ꝯ vltramōtanos fm Bar. ſʒ bn̄ ꝯcordat Dy. p illū tex. ꝙ dies ipediat morā purgari vt dt ibi. ⁊ in.l.ita stipulat⁹.ff.de verb.ob. h vr̄ esse verū siue adijciat cā obligationis multiplicande siue cā dilatiōis: qꝛ semp iterpellat fm Dy. nec ob. in pn. illi⁹.l. qꝛ loquit in vno legato cui nō erat tps insertū. ⁊ si dicat dies q obligat nō iterpellat, vr̄ ꝯ p id ꝙ dr de fructib⁹ futuris.l.interdū.ff.de v.ob.l.j.in fi.de ꝯdi. ⁊ demō. Pre. h tʒ gl. ꝙ euēt⁹ ꝯditiōis q in die ēt certo ꝯsistebat interpellet vt.l.si legati cā.ff.de v.ob. ⁊ forte est verum ex q̊ pvideri potuit al's nō credo ꝙ interpellaret, qꝛ sciētia reqrit in.l. ꝙ te.si cer.pet. ⁊ si dicat ergo n̄ erit mediū iter obliga-
14 tionē ⁊ morā. Rn̄. aliuqn̄ est idē vt in delictis. ¶ † Preterea inter ꝯctū ⁊ morā bn̄ dʒ eē mediū vt.l.datio.§.fi.ff.de act. emp. ſʒ inter obligationē q nascit dudū post ꝯctū: ⁊ inter morā nulla.l.exigit spaciū ⁊ vr̄ expressum.in.l.quoties in diē.ff.de verb.obli. naʒ ibi ꝯhit p ꝯditionis euētū. video inspicit ꝯditiōis euēt⁹ ⁊ tps vt dixi gl. sentit ꝙ ꝯditio nō interpellet. vt.l.ita stipulatus.§.sabinus.ff.de verb.ob.in gl.no. ergo ibi vel forte ⁊c. ⁊ de hoc no.in l.vinū.ff.si cer.pe. ⁊ in.l.si diuortij.ff.de v.ob. ⁊ p Jac.in.d.l.vinū qcqd sit de interpellatione tn̄ text. ibi expsse dt ꝙ dies incertus. testatoris apposit⁹ impedit purgationē more. Sol. aut loqmur in ꝯctib⁹ aut in vltimis voluntatibus. Primo casu pōt mora purgari. Scđo casu nō, fauore vltime volūtatis. ⁊ odio heredis cui⁹ ēt inductio est coercenda vt in fi. illius tex. nā duri⁹ agit cū testatore q̄ cū ꝯhēte. nā voluntas testatoris p lege hr̄. vt l.§.disponat.in aut.de nup. itē ex vltima volūtate fit nouatio, ex ꝯctu aūt fit quasi nouatio. vt.l.obligationū fere.§.fi.ff.de act. ⁊ ob. vn̄ cū aliud sit in obligatione.s.sors. merito purgat facili⁹: qꝛ soluit debitū. nō aūt soluit indebitū. ⁊ ꝙ oporteat sic dicere ptʒ: qꝛ ibi dt ꝙ dies tacita impedit morā purgari. qđ nō est i ꝯctib⁹ ēt fm Dyn. Scđa regula q dt ꝙ qn̄ pena peti pōt simul cū sorte, tūc nō admittit more purgatio. ¶ Opp. de eo ꝙ dr qđ in ꝯpromisso vbi pōt peti pena vna cū sorte principali vt.l. si qs rē.ff.de arbi. ⁊ tn̄ admittit purgatio more vt.l.si cū dies.i fi.ff. de arbi. Solu. aut petit pena: qꝛ nō soluit id qđ dʒ solui. ⁊ ista pena nō pōt peti vna cū principali. ⁊ tūc hʒ locū purgatio more. aut qꝛ non stat ei qđ iussit arbiter. ⁊ tūc peti pōt pena cū principali. nec hʒ locū purgatio more. ⁊ sic ꝯcor. ¶ Opp. ad idē de.l.rescriptū.§.si pacto.ff.de pactis. Sol. ibi ꝯcurrit pena ⁊ sors quoad ordinē: nō quoad effectū: vt.l.q fidē.ff.de trāsactionib⁹. ¶ Oppo. ad idem in arbitrarijs mora purgat: tn̄ interesse rōe loci pōt peti simul cū debito pncipali, ⁊ qđ purget apparet qꝛ reus pōt eligere vbi soluat, ⁊ sic in loco destinato soluendo purgat morā. vt.l.ij.ff.de eo qđ cer.lo.sol. istud est de natura illi⁹ actiōis arbitrarie in qua nō desiderat principaliter interesse rōne tpis: ſʒ rōne loci. Jtem nō est verū qđ istud interesse debeat effectualiter vnā cū principali nisi casualiter qn̄ extra locū destinatū soluit. ⁊ sic non obst. ¶ Opp. ad idē in actionib⁹ bonefidei ⁊ in ꝯctib⁹ iuris gen. in quib⁹ non fit nouatio a stipulatione penali debet pena vna cuʒ principali. ⁊ vtraqʒ exigi pōt quaten⁹ est plus in vno q̄ in alio: vt.l.pdia.ff.de act.empt. ⁊.l.si qs a socio. ⁊.l.seq.ff.p socio. ⁊ mora potest purgari. ⁊ tūc pōt euadi pena. Sol. d.l.pdia. ⁊.l.si qs a socio. nihil dicūt de purgatione more. vn̄ dicā, hoc em̄ casu mora nō pōt purgari. Jtā dt Dy. in.d.l.si insulam.ff.de verb.ob. qđ vbi interesse excedit sortē mora nō purgat. ergo idē in pena. cū videatur opposita ⁊ subrogata loco interesse vt.l.fi.ff. de pto. stip. ex his apparet ꝙ vbi est clausula rato manēte pacto. ꝙ tūc nō hʒ locū purgatio more. ⁊.h.d.gl. expresse.in.l.cū stipulat⁹ fim mihi e proculo.in gl.de rigore. ⁊ not.in.l.id qđ pene. ff. de solu. ⁊ facit l.ita stipulat⁹. versi. qđ sine dubio.ff.de verb.ob. ⁊.l. q fidem.ff. de transact. ⁊ qđ no.in.l.ij.C.de iure emphy. operat ergo dicta clausula. vt mora nō possit purgari qꝛ adijcit obligatiōi, nō subrogatur: sed. d. Bar. dt ꝯriū in.d.l.si insulā. ⁊ dt qđ mora pōt purgari etiā si dicat rato manente pacto: sed si nō purgat vtrunqʒ debet, qđ nō credo verū, qꝛ est ꝯ tenorē ꝯct⁹ pcise. ⁊ presertim vbi hominis pvisio cumulat. naʒ in eo qđ esset. ita in.d.l.predia. qđ mora purgat. tn̄ ibi ex pvisione legis non ex pvisione hominis fit cumulatio ⁊ fm quid validior est hominis pvisio si sibi accedat. facit qđ not.in.l.si cū militarib⁹.C.de testa.mili. ⁊ i.l.si fili⁹. §.erit.ff.de fidei.lib. ¶ Tertie regule oppo.de.l.cū qd.ff.si cer.pe. ⁊.l.in hac.ff.de tritica. vbi mora nō purgat nisi p futuro tpe qn̄ nō succedit noua obligatio. so. ibi succedit quasi equipollens.i. officiū iudicis. ¶ Opponit ad idē, ⁊ vr̄ ꝙ vbi ꝯ actorē non succedit noua obligatio ex mora. tn̄ non purgat qnqʒ vt.ff.de act. ⁊ obli.l.titia. ⁊.C.de inge. ma.l.diffamari. ⁊ per Jnn. extra q ma. accu.pos.cum in tua. So. regula est vera in reo nō in actore. ⁊ ita intelligo in reo. qui fit in mora soluēdi. secus si fit in mora excipiendi vel probādi: vt.l.fi.ff.de ferijs. nā qn̄ est in mora probandi vel excipiendi reus dʒ aliter tunc subdistingui. aut pars limitauit sibi terminū: tunc vlterius non dʒ audiri. ar.l.q rome.§.augerius.ff.de verb.ob. aut iudex limitauit sibi terminū. ⁊ tūc aut sine cause cognitione. ⁊ tunc nō nocet aut cū cause cognitione, ⁊ tunc sibi nocet fm Dy. in.c.indultū. extra de reg.iur.lib.vj. Vel dic ꝙ re integra etiā iure principalis cause pōt mora purgari infra modicū tps. arg. huius.l. ⁊.l.mācipiorū.ꝯ ope.leg. ⁊ p Jnn. extra q ma.ac.pos.c.fi. ſʒ ex pdictis insurgūt quedā dubia tanq̄ appēdētia. Primū est vtrū posito ꝙ vbi est dies ⁊ pena nō purget in extraiudicialib⁹ mora, an sit idē si nō sit pmissa pena, sed interesse ꝯuentū: vt.l.fi.ff.de pto.stip. verbi gr̄a. pmitto tradere fundū ⁊ si nō tradidero pmitto vice ⁊ noīe interesse soluere. x. ⁊ vr̄ ꝙ nō sit idē. qꝛ iteresse fingit loco rei: ⁊ res bis nō debet: vt.l. q bis.ff.de verb.obli. ⁊.l.cū centū.ff.de ali. leg. facit qđ not.in.l.fi. §.fi.ꝯ.de eo p quē fact.est. ⁊.l.etiā.§.pen. cū sua materia.ff.de pe. he. facit.l.pdia.ff.de act.emp.pre. istud interesse nō dʒ dici pena ſʒ rei psecutio. vt.l.fi.ff.de pto.stip. lʒ in stipulationib⁹ ꝯuētionalib⁹ faciēdis nō apponat interesse expsse. tn̄ apponit tacite ab vtraqʒ parte ⁊ tacitū ⁊ expressum dʒ opari. vt.l.stipn.non diui. §.celsus.ff.de verb.ob. ⁊.ff.si cer.pet.l.cū qd. ſʒ vbi est tacita stipulatio admittit purgatio, qꝛ est dies ⁊ non pena, vt.d.l.si insulaʒ. ergo ⁊ hic: ⁊ lʒ interesse diceret pena ex parte soluētis tn̄ in purgatiōe more ꝯsiderat, an sit pena ex parte petētis. al's opi. Dy. est falsa ⁊ ꝯ casum.l.si insulā.de v.ob. nā ibi est pena ⁊ dies ex parte rei: lʒ sit interesse ex parte agētis: vt.ff.e.tit.l. insulā intra bienniū. Jn ꝯriū vr̄, qꝛ nos debem⁹ esse fauorabiliores actori pena q̄ circa interesse. ergo non dʒ admitti purgatio circa iteresse, cū non admittat purgatio in pena. Jtē interesse ꝯuētū non indiget alia pbatione ergo ꝯuētio hʒ vim pbationis. cū igit ꝯstet de interesse: nō pōt mora purgari circa interesse, nisi offerat interesse: vt.l.si ita quis.§.seia.ff.de verb. ob. ꝙ credo esse verū fm Dy. ⁊ ēt fm opi. vltramōn. sed ꝯriū facit pria gl. hui⁹.l.in v.ſʒ. in hoc qđ est not. ¶ Scđo qrit posito ꝙ opi. Petri sit vera qđ non pōt pena peti vna cū principali, nisi purget, qd si creditor spōte receperit: an videat purgari eo ꝯsentiēte: vr̄ ꝙ sic.i.l.ꝯmissorie.C.de pact.inter emp. ⁊ vē. sed ibi petēdo penā eēt sibi ꝯri⁹. ⁊ iō renūciasse vr̄ vt.l.j.§.j.ꝯ.e. sed ibi non poterat peti simul cū principali. Jtē ibi in transactione q hʒ vim snīe absolutorie late super toto. ⁊ ideo q̊ ad accessoria sopita vr̄. nā exceptio rei finite, ⁊ ideo non potest iterato resuscitari qđ prima, ꝙ pena non reqrit pbationē sortis ⁊ pgressum cui obstat trāsactio. ad idē.l.eos C.de vsu. ſʒ ibi pscrip. ius tollit. arg.l.fi.C.de his q a non do.manu. Jn ꝯriū est ꝙ pena sit in obligatione.l.fi.ff. de eo qđ cer.loco. sed ibi succedit loco particularis interesse: qꝛ non ꝯfundit cum principali. Breuiter dic si talis pena succedit loco fructuuʒ vel dāni intrinseci, credo ꝙ posset peti vt.l.traiectitie.§. de illo.ff.de act. ⁊ obli. si aūt non succedit: ita ꝙ accedat, qꝛ subsidiaria pena est vr̄ forte esse sec⁹ vt.l.celsus.§.j.ff.de arbi. ⁊ ar.l.cū in plures.ff. loca. ⁊.l.in lege. ⁊.ff.de fideius.l.stipulat⁹ es op⁹. Jn ꝯriū faciunt ꝙ due obligationes sunt cōpassibiles in executione ⁊ origne. ⁊ ideo simpliciter recipiēs scit ius suū vbiqʒ durare. ar.l.si dom⁹, ff.de serui. vrba.predi. tn̄ cautius est ꝙ recipiat cū ptestatione ꝙ non intēdit sibi in pena pjudicare vt.l.j.§.j.in fi.ꝯ.e.q in tex.no.
15 ad h valde bn̄. ¶ † Tertio qro vtrū monit⁹ ad litē ꝯtestandam dicat interpellari: sicut monit⁹ ab hoīe. ⁊ dic ꝙ sic dūmodo habeat ꝯsciam ꝯte. vt.l.fi.ff.de decre.ab or.fa. nā lex nunquā intelligit monere ignorantē vt.l.qnquaginta.ff.de excu.tut. sec⁹ in die ꝯuētionali, vt.l.ad diē.ff.de verb.ob.cū si. ¶ Quarto qro vtrum monit⁹ a testatore cū appositione certe diei possit ignorātiā pretendere. Rn̄. non, si percūctatus est scripturas vt.l. non est ferēdus.ff.de trāsact. si aūt h non apparet, dic aut est scriptura testamenti aut codicilloꝝ si est scriptura testamēti psumit scientia. si ex scriptura codicillorū presumit ignorātia. vt.l.cum heres.ff.de lib.leg. ꝙ no. sed ꝙ heres psumat scire scripturā testamēti fallit si heres est absens. vt.l.eius q in pvincia.si cer.pet. alij dicūt ꝙ voluntarius heres psumit scire scripturā testamenti post aditā hereditatē. necessarius vero heres non psumit scire eā nisi postquā se immiscuit in bonis. vt.l.ei⁹ q.ff.si cer.pet. ⁊ est satis ratio-
16 nabile. ¶ † Quinto qrit quātū tps significet hec pluralitas die-
a rum. dicūt qdā ꝙ plurale p duobus[a] singularibus significat: vt l.fideicommissa.§.si qs ita.ff.de lega.iij. Alij dicūt ꝙ iudex hoc arbitrat: vt.l.j.§.expilatores.ff.de effra. ⁊.l.j.ff.de iure deli. ⁊ hec vera p.l. si ita qs.§.seia.in fi.ff.de verb.ob. ⁊ dʒ alteri arbitrari de eo q non pōt ⁊ aliter de eo q non vult: vt.l.j.§. si cū duob⁹.ff.de col.bo. nec ob.d.§.si qs ita. qꝛ ibi nec obligatio multiplicat. sed cū agit de iure ꝯseruādo itelligit toties quoties opus erit. vt.l. veluti.§.fi.ff.de edē. sic ibi refert ad acta, hic ad tps ⁊ agit hic de pgatione bn̄ficij. nā beneficiū dʒ admitti ad purgandā morā. ¶ Sed hic incidit dubitatio quid si verbis pluralibus infert a teste aliqd. Ubertus de rāpo. de bononia dt ꝙ nihil operatur: qꝛ testis hʒ deponere de certo tpe. sed qꝛ verbū.l. potest indeterminate pferri. fm Jac. but. si aūt testis non hr̄et pbare tps vel excessum tpis determinatū, sed indeterminatū eē sufficeret, vt extra, de testi.c.causam. ¶ Sed quid si quis vendit rem pro.x.

⁊ id quod

8 ¶ Pro duobus. Adde frā cis.areti.in l.si plures. ff.de vulg. ⁊ pupil. ⁊ quod ibi dixi l apo.

e id qđ pluris est donat:an totū ꝙ est ī re significet. an modicū
dicūt qdam ꝙ modicū:qꝛ ꝓferꝛ sine vlla taxatiōe hoīs interpre
tantis de modica quātitate vt.l.cū filius.§.heres. de le.ij.sed in
materia ꝓbationis nō vȝ verbū incertū:vt.l.cū furti.ff.de in litē
iur.⁊.c.in p̄ntia.extra.de ꝓba.⁊.l.j.§.si qs arg.ff.depo.necobst.
ad hoc gl.q̄ est in.l.stipulatio illa.§.hi quoqȝ.ff.de v.ob.qꝛ deti-
nēs p̄sumiꝛ naturalr̄ ⁊ ciuiliter possidere. vn̄ ꝓfertur ibi sermo
cert⁹ ⁊ interp̄tat⁹ a iure vt not.in.c. cū olim. extra de priuilego
in.q.p̄missa credo ꝙ debeat ītelligi de quolibet ⁊ omni valore si
verba sunt prolata ab eo q scit vel p̄sumit scire rei valētiam:nā
relatio fit ad id qđ hȝ certā quātitatē vel naturā. ⁊ iō certa ⁊ in
tegra est vt.l.in summa.⁊.l.j.C.de sent.q̄ p eo ꝙ interest ꝓfe.⁊.l.
si ita stipulat⁹ fuero hāc summā.ff.de verb.obli.cauti⁹ est tn̄ di-
cere oē id ⁊ totū qđ plus valet dono. nisi esset cessio actionū vel
17 rōnū vt.l.p diuersas. ⁊.l.ab anastasio.C.mā. ¶ †Sexto queriꝛ
qđ est facere secū ptātē agendi. Rn̄deo hoc idē est qđ legitime
e sufficiēter ꝯparere ⁊ ꝓcedere: sȝ alibi vbi esset actio perempta
opȝ ꝙ se reponat ī obligatiōe.ar.l.iul.§.ꝙtū.ff.ad exhi.⁊.l.cū mo
ta.C.đ trās.⁊.l.si qs.ff.đ ꝯdi.ob cau. ¶ Ex p̄missꝭ no.tria. ¶ Pri
mo ꝙ stip̄lo scđaria rōne itereē:⁊ penalis ꝯmittiꝛ p morā ex di
cti opposite lapsu. ¶ Scđo no. ꝙ ipsa mora purgaꝛ. ¶ Tertio
no.ꝙ nō semp purgaꝛ:sȝ ꝯcurrētib⁹ qbusdā ex quodā exordio.
e lȝ hec lex p̄supponat ꝯmissionē ⁊ p̄supposita sint habēda tan
quā ꝯfessata.vt.l.rapt⁹.C.de rescin.ven.tn̄ qꝛ gl.īpugnat opi.eā
opȝ inspici.⁊ lȝ gl.aggrediaꝛ mare magnū cū parua nauicula.tn̄
latitudo materie optat latitudinē ⁊ vborū copiā succinctā. vn̄
oppo. vr̄ ꝙ penalis obligatio nō ꝯmittaꝛ p morā. sȝ p lit. ꝯtest.
vt.l.nuda.C.de ꝯhē.⁊ ꝯmit.stip.⁊.l.si pacto.C.de pac.nā sine di-
cat ibi de litis ꝯtestatiōe sup pacto siue sup pena,ꝯtriari vr̄ huic
solutiōi.ibi p̄cessit pactio nuda.hic est vestita. Vel ibi principa-
liter,hic incidēter. ¶ Scđo op.si ibi pactio nuda.ergo nulla mo
ra.vt.l.si pupillus.ff.de verb.ob.ergo pena ꝯmitti nō pōt. Solu.
verū est ex mora.sȝ ꝯmittiꝛ ex euētu ꝯditiōis vt no. in.l.ita sti-
pulat⁹.§.sabin⁹.ff.de verb.ob.in gl.nō ergo ibi vr̄ forte. ¶ Ter-
tio op.ꝙ litis ꝯtestatio nihil opereꝛ:qꝛ aut agiꝛ ex nudo pacto:
⁊ tūc nō dȝ lis ꝯtestari:qꝛ certū est ꝙ agi nō pōt:lȝ lis ꝯtestatur.
¶ Itē ex tali ꝯtestatiōe nō pōt seq reliquus ꝓcessus. Aut agiꝛ
ex penali stipulatione.⁊ tūc debēt inducie duplicari: vt not. in
l.pecuniā.ff.si cer.pet.qꝛ q male agiꝛ nō dȝ lucrū reportare. scđo
tollaꝛ vnū incōueniēs.s.ꝙ stipulatio penalis nihil opereꝛ q̄ mi
nus de incōueniēti hȝ ꝙ lis ꝯtesteꝛ sup stipulatiōe q̄ꝫ sup pacto
nudo s̄m Jac.but.⁊ iō plus plȝ ītellect⁹.de lit. ꝯtest. sup penali
indicio. ¶ Quarto op.istud ius supuenit post lit. ꝯte. ergo req
rit nouū libellū vt.l.nō p̄t.ff.de iudic.Sol.dicūt qdā ꝙ illa.l. nō
hȝ locū sup stipulatiōe penali:qꝛ hȝ cām de p̄terito.igiꝛ venit in
iudicio sine nouo libello.vt.l.si rē.§.fi.ff.de pig.act. ita no.ī.c.ray-
nal.ex.de test.alij dicūt ꝙ illa.l.nō hȝ locū vbi ius oriꝛ tpe lit.cō
test.vt.l.si titi⁹.ff.de vb.ob.sȝ h̄ nō vr̄ vex:qꝛ ꝓbari dȝ de iure ꝙ
ꝯpetebat an̄ lit.ꝯtest.vt no.ī.c.abbate sane.extra de re iu.in si.lib.
vj.dic ꝙ illa lex nō hȝ locū vbi ius oriꝛ ex ipsa lit.ꝯte.ita ꝙ oria
tur in ea ⁊ ex ea.vt.d.l.si titi⁹.tn̄ ad illā pōt dici ꝙ loqꝛ in stipu-
latiōe implicita. ⁊ in implicita regule legistax deficiūt sicut re-
gule dialecticox vt.d.l.ita stipulatus.ergo apparet.vel dic ꝙ in
d.l.si titius.desinit posse de iure lȝ nō de facto. ⁊ verba iuris sil'r
plata videnꝛ seu intelliguntꝛ ad ius relata vt.l.cōtinu⁹.§.cū qs
sub hac.ff.de verb.obli. ¶ Opp.si nō ꝓdest obligatio ergo dȝ ex
pectari tp̄s quo nō possit dari vel fieri.vt.d.l.ita stipulat⁹.Sol.
ibi a ꝯditiōe īcipit h̄ ab obligatione. ¶ Opp.⁊ vr̄ ꝙ etiā vbi in-
cipit a ꝯditione sufficiat interpellatio:vt.l.fideiussor obligari.§.
fideius.ff.de fideius.vbi incip.ab obligatione in p̄sona ei⁹ q ꝯsti-
tuit fideiussorē in mora.⁊ sic nō ob. qꝛ ꝯmittitur ibi nō ex mora
rei.ff.de v.ob.l.mora rei.Et ꝯcludēdo dic ꝙ aut est obligatio se-
cūdaria q̄ p̄t introduci ex mora.⁊ tūc īspiciꝛ mora:vt.l.lecta.vs.
sed cū sorte.ff.si cer.pet.q̄dā est obligatio q̄ nō pōt ex mora intro
duci.⁊ tūc aut incipit a conuētione nuda.aut a condōne. p̄mo
casu aut est incertū tp̄s.⁊ tūc eo lapso p̄t agi ad penā ⁊ interesse
l.magnā.C.de ꝯhē.⁊ cōmit.stip.aut nō ē īcertū tp̄s vel dies ap
posita tacita vel exp̄ssa.⁊ tūc ad interesse nūqȝ p̄t agi: qꝛ nō de-
uenit in stip̄lone aliqua.itē nec ad penā nudo pacto conuētam.
vt.l.seru⁹.ea lege.de ser.expor.sȝ ex stipulatione penali p̄t agi li.
ꝯte.vt.l.nuda.cū si.C.de ꝯhē. ⁊ ꝯmit.stip.scđo casu qn̄ incipit a
ꝯditione tūc loquiꝛ.d.l.ita stip.ff.de v.ob. Opp.de.l.labeo.ff.de
ꝯhen.emp.so.ibi ꝯditio nō erat īcerta debitori, sȝ tertie p̄sone.
¶ Itē opp.de.l.hec cōditio.ff.rn̄.ff.de ꝯdi.⁊ demō.sol.ibi ꝯditio
18 erat incerta actori,hic reo. ¶ †Nūc accedam⁹ ad. q. ⁊ prima ⁊
qđ ꝯnalis.q̄ro an obligatio comittaꝛ descēdēdo ad speciē.q̄ro
p̄mo q̄ sit obligatio pura.rn̄deo ad hoc vt obligatio sit pura
dȝ eē pura in materia,⁊ forma.in exceptione consistit forma, in
re materia,in persona ꝯsistit fundamētū. ⁊ ideo an̄ oīa reqritur
ꝙ p̄sona sit talis in qua cōsistere possit obligatio.vt.l. vsufru.ff.
de sti.ser.⁊.l.quoꝛ.i si.ff.đ noua.⁊.l.q̄cūqȝ gerim⁹.ff.de act.⁊ ob.l.
qdā referūt.s.de iu.codi.⁊.l.existimo.ff.de v.ob.vbi ergo perso-
na est legitima cōceptio pura ⁊ res in rerū natura ⁊ stipulatio
est p̄ns ⁊ pura si vbo ꝯceptio fiet ī futux vl' sup re đ futuro ē cō
19 ditionalis vel in diē. ¶ †Sup quo dotē regulā ois obligatio
qui hȝ in sui eē dependentiā est cōdōnalis siue sit ꝯdō expressa
siue tacita vt.l.itē qꝛ.§.j.ff.de pac.⁊.l.j.ī.fi.ff.de cōdi. ⁊ de.⁊.l.iter-
dū.ff.de v.ob.nō obs.l.ita demū.ff.de arb.qꝛ ibi obligatio nō hē
bat essentiā ex illa ꝯdōne legali subītellecta:qꝛ n̄ addiꝛ p legem
20 obligatio sȝ executio obligatiōis. ¶ †Alia regula ē ꝙ sup re
de futuro nō pōt ꝯhi obligatio de p̄nti:vt.l.inter stipulātē.§.sa
crā.ff.de v.obl.⁊.l.interdū.eo.ti.nā obligatio q̄ hȝ se ad eē ⁊ nō
esse ē ꝯdōnalis ⁊ hmōi ergo ⁊c. ¶ Sȝ ꝯ regulā oppo.si p̄mitto
tibi fundū nō ē fund⁹ in obligatiōe.sȝ datio fundi vt.l.si ita.đ
ꝯhē.emp.⁊.l.si stipulatus.ff.de vsur.sȝ illa datio est de futuro,a-
lias nō valeret stipulatio.vt.ff.de v.obli.l.v.⁊ insti.de l'rax ob.in
prin.⁊ no.ff.de pac.l.tale pactū.sol.lȝ actus soluēdi ī futurū cō-
feraꝛ tn̄ res in actu tūc ē. ¶ Scđo oppo.si p̄mitto factū succes-
siuum vt edificare domū ibi nō ē in actu res.nec rei p̄secutio.tn̄
p̄missio nō ē condōalis:sed ī diē.so.hic certū ē đbitū.sed regl'a
debet ītelligi vbi est certū an ⁊ qn̄. ¶ Tertia regula est illa nul-
la obligatio certa an ⁊ qn̄ pōt esse ꝯdōalis vt.l.si pupill⁹.§.qui
21 sub ꝯditiōe.ff.đ nou.qꝛ nō hȝ ī sui essentia p̄dentiā. ¶ †Quar
ta regula est illa nulla dies certa facit ꝯditionem vt.l.stipulatio
ista.§.inter certā.ff.de ver.obl. ¶ Quinta regl'a ē ista oīs obliga
tio scđaria ⁊ penalis vel fuit vl' est ꝯditionalis ⁊ ideo liquidā-
da ⁊ purificāda vt.l.hoc iure.⁊.l.in hac stipulatione.si calendis
ff.de.ver.obl.⁊.ff.eo.l.si cū.§.homo sisti.aliter tn̄ liquidat eā credi
tor.aliter extrane⁹ nisi sit ꝓc.vel quasi vt no. Inn.ī.c.super his.
extra de accu.⁊ qđ oīa incerta reqrāt liquidationes:p̄tȝ in.l.si.
C.de ꝯpē.⁊.l.iij.§.si ad diē.ff.de re mili.⁊.l.statu lib.⁊.l.hoc aūt.
22 §.j.cū si.ff.ex q.cau.in pos.ea. ¶ †Sexta regl'a est illa obliga-
tio q̄ nō est trāsmissibilis nec pura reputaꝛ cōdiōalis vt.l.si.he
23 res me⁹.ff.de cōd.⁊ de.⁊.l.j.in fi.ff.qn̄ di.le.ce. ¶ †Sȝ hic q̄ritur
qn̄ factū p̄mittiꝛ an statim nascaꝛ actio ⁊ vr̄ ꝙ nō nā ī pura ob-
ligatione nihil ē ꝙ s̄m naturā nō possit solui al's actio fatua es
set itē si quis p̄mitteret hodie facere insulā esset stipulatio im-
possibilis.vt in.l.loca.ff.đ vb.obl.⁊.§.si īpossibilis.īstit.đ inuti.
stip.itē vr̄.l.exp̄ssa.vt.l.si ita stipulat⁹ essē a te.ff.đ vb. ob.⁊.l.ꝯti
nuus.itē q insulā ⁊.l.interdū.e.ti.nā si l's est hoc fructib⁹ nascitu
ris ꝙ vr̄ dies īesse tā obligatiōi q̄ꝫ executiōi obligatiōis. In ꝯ-
rium vr̄ qꝛ dies nō īpedit obligationē nasci vt vt.l.ī illa stipula
tiōe si calēdis.ff.đ vb.ob.l.q mādatū suscepit.ff.mā.l.si mādaui ti
bi.⁊.l.ex his.C.qn̄ di.le.ce.sed illa iura loquūꝛ qn̄ dari est in obl.
vel factū instās ꝙ sui natura p̄t explicari.sec⁹ vr̄ esse ī facto suc
cessiuo:qꝛ ex q̄ nō est ī p̄statione nō vr̄ ꝙ sit ibi obligatio:qꝛ eēt
impossibilis n̄ ītēdo h̄ referre vba Cy.q̄ sunt ī.l.j.C.vt actio.ad
he.⁊ ꝯ he.sȝ đt Guil.in.l.iuris gē.§.ꝯnimo.s.de pac.aut dies ē
de natura obligatiōis ⁊ illa suspēdit obligationē ⁊ actionē aut
īcidētal'r dies est ī obligatiōe,vt qꝛ addiꝛ dies p pactū,⁊ tūc nō
īpedit nasci obligationem ⁊ actionē sȝ inducit taciti pacti exce-
ptionē si an̄ diē agaꝛ.alij dicūt obligationē nasci interi. Sed an
actio interī sit nata distīguiꝛ.vt Guil.aut ē dies necessaria đ natu
ra obligatiōis vr̄ p̄misse ⁊ tūc interi n̄ nasciꝛ actio vt.l.interduȝ
ff.de v.ob.⁊.l.si stipulat⁹ eēm a te.x.⁊.l.nisi finita.§.fi. đ tut.⁊ ra.
di.⁊.l.si tutor republice.§.fi.e.tit.sȝ.d.An.đ pi.đt ꝙ dies nō in
feriꝛ vbo obligatorio,sȝ executiuo,⁊ iō statim actio nasciꝛ.hinc
ē ꝙ actio statim teneꝛ inchoare.vt.l.stipulationes nō diuiduntꝛ
§.fi.ff.de verb.ob.Sȝ tu ī hoc lati⁹ scias.p̄mo in obligatiōe facti
qn̄ ꝯmittiꝛ sit distīgue aut q̄riꝛ vtx obligatio ꝯmittitur statim
ad ip̄m factū an ad interesse. Primo casu aut factū est specifica
tū seu designatū vt puta facere foueam vl' scribere librū.⁊ tunc
statim ꝯcta ē obligatio.vt.d.l.stip.nō diui.§.plane.itē actio sta-
tim ē nata ad ip̄m actū nā ꝯiūcta est actio obligationi sicut rei
vē.dn̄io:vt no.ī.l.j.de edē.ē eīm actio vigor obligatiōis exhibē-
de:vt īsti.đ act.§.j.aut factū n̄ ē si ē specificatū:puta p̄mittis mi
hi.x.opas.nec est exp̄ssum pictorias vel q̄s. ⁊ tūc ꝯhiꝛ obliga-
tio statim cū fuerint edite vt.l.iterdū.§.itē si opas.ff.de vb.obli.
⁊.l.ope.ī fi.de ope li. Scđo casu cū q̄riꝛ vtrū obligatio statim cō
mittaꝛ ad intereē dic refert aut cōmittiꝛ qꝛ fit id ꝙ fieri non de
buit ⁊ tūc statī ꝯmittiꝛ ad totale itereē offensa particulari.vt.l.si
in.l.§.colon⁹.ff.loc.⁊.l.j.ff.de an.leg.⁊ efficacit petiꝛ nisi infra mo
dicū tp̄s purgeꝛ vt ibi pȝ ⁊ hoc no.ī p̄n.gl.aut ꝯ h'rdē quia si fit
ꝙ fieri debuit.⁊ tunc aut factū erat explicādū in iudicio aut ex
iudiciū.si in iudicio ⁊ tūc statī cōmittiꝛ ad totale intereē.vt.l.cū
q̄rebaꝛ.ff.iu.so.⁊.l.iā tn̄.§.ī hac.e.tit.si ex iudiciū ⁊ tūc aut q̄riꝛ đ
particulari intereē ⁊ tūc cōmittiꝛ statim,ꝙ potuit īchoare ⁊ nō
inchoauit,vt.d.l.sti.nō di.§.j.⁊ h̄ vex qn̄ non fuit apposita dies
exp̄ssa.nā qn̄ fuit dies exp̄ssa nō pōt aliqd agi an̄ diē:vt.l.insu-
lam.intra biēniū.ff đ v.ob.lȝ an̄ cōmittaꝛ obligatio cū certū ē
fieri nō posse:vt.l.cū stipulat⁹ sim mihi ⁊ ꝓculo ff.de v.ob.tn̄ an̄
nō intētaꝛ:qꝛ est in diē.vt.l.si eū.§.hō sisti.ff.eo.⁊ no.in.l.si deces-
serit.s.qui satis.cog.aut queriꝛ de interesse totali, vel de pena
apposita loco totalis interesse ⁊ tunc, aut fuit apposita dies ex-

pressa ꝛ ante diem male agit vt.l.insulã.aut dies tacita fuit apposita ꝛ tũc aut trãsiuit tps quo potuit facere,ꝛ agi põt aut nõ trãsiuit ꝛ tunc nõ põt ante agere. vt.d.l. si stipnlatus essem a te. ꝛ.l.continuus.§.itẽ q insulã.fm Ant.de pi.dñs Ray.de fozli.expedit se bzeui⁹ ꝛ ó t q ex mora particulari q̃ inducit pp maleficium ex culpa succedit obligatio ad interesse. ſz ex mora in non faciẽdo.ꝛ tũc aut ꝑmittit circa individuũ,ꝛ tũc ℨhik insolidum ad totale interesse vt.l.ij.j.de an.leg.ꝛ.l.si qs graui.§. si qs.j. ad sil.ꝛ si dicas omne factũ qõ non bz formã niſi per ꝑsummationẽ est individuũ: rñdeo verũ est quoad liberandũ debitũ non quo ad quid.ergo est factũ individuũ,de quo dicit ? rñdeo est factũ momentaneũ non successiuũ:qr ibi ꝑsummaꝛ mora in instanti.

¶Sed op.ꝛ vſ q̃ etiã ꝓpter maleficiũ nõ ꝑmittaꝛ pena insolidum:vt.l.nouissima.j.iudi.sol.ꝛ.l.si sit.j.de verb.obli.so.aut maleficiũ pozrigit se in futurũ. ꝛ tũc ℨhik obligatio in totũ vt.d.l. si in lege.§.colon⁹.j.loca.aut nõ pozrigunt vires in futuꝛ ꝛ tũc sec⁹,sed sepi⁹ ꝑmittet.fm Bar.vel dic in facto nõ iterabili sepi⁹

24 ꝑmitti.ꝛ ita loquunt ℨnia. ¶ † Consequenter vt sciaꝭ an dies mera impediat oziginẽ actiõis.dic,aut dies apponit fauoze creditoꝛũ cã multiplicande obligationis, aut fauoze debitoꝛis cã retardãde exceptiõis,aut cã miſerationis, aut ea limitaſ. Primo casu nõ impedit actionẽ oziri,niſi inducat ꝙditionẽ, vt in annuis leg.ꝛ in stip.vsuraꝛ,q̃ est ꝙditionalis: qr exigit mozam.l.j. C.de fi.instr.ꝛ.l.ecta.j.si cer.pet.ꝛ.l.si qs stichũ.§. si stipulaꝛ.de verb.ob.ꝛ de pscri.xxx.an.l.ij. Scdo casu dic aut obligationi retro reddit dies.ꝛ nõ impedit eã nasci:vt not.in.d.l. si vn⁹.§.possessoꝛ,aut dies adq̃ſit ℨctui ex quo agit, ꝛ tũc dicim⁹ cõiter qõ actio ẽnata, qr obligatio est efficax pñs pura ꝛ certa.sec⁹ si obligatio sit in pẽdẽti ꝛ qñ ipſa obligatio nõ est trãſmiſſibilis ad heredẽ vt in vſufructu vt.l.j.qñ dꝛ.le.ced.pfect⁹.dic fm Ray. aut est dies cert⁹ an ꝛ qñ ꝛ statim nasciſ actio,aut est certus dies an sed nõ qñ,ꝛ tũc aut ille dies est vniformis,ꝛ statim nasciſ actio. vt.l.nã ꝛ ſi cũ moziaꝛ.j. ó ꝙdi.ꝛ inde.vt ſi ꝑmitto cũ moziaꝛ.vt.l. veteris.C.de ℨhẽ.ꝛ ꝑmit.stip.aut nõ est vniformis sicut est dies finiẽde tutele,vel societatis q̃ qñq̃ finiſ tardi⁹, qñ frequẽtius p varios casus ꝛ multis modis,ꝛ tũc interi nõ oziſ actio:qr ignoram⁹ ex q̃ capite casu,vel mõ veniet dies finiẽde tutele,vel societatis vt.l.ſi tutoꝛ reipublice.§.ſi.j.de tut.ꝛ ra.distr.ꝛ.j.p ſo.l.verũ.ff.p ſo.fm Ray. itẽ rõne pſonaꝝũ nõ rõne ſoli⁹ tps interim nõ oziſ actio vt.l.in reb⁹.l.ſi.C. de iure do. nõ eñ iſti act⁹ ex solo tpe regulanſ:ſz fm naturã officiꝫ regulaſ tutela ꝛ fm naturam societatis regulaſ societas,nã quãdiu durat soci⁹ me⁹ ꝛ ego nõ possum⁹ aduersarij eẽ inuicẽ,ſimile in.l.j.j.fini.reg. q̃ no.vñ ſi añ apponiſ dies vel tps cã miſerationis, ꝛ hoc tps ꝓducit vna cũ ipſo actu seu dispositione nec inſpicit initiũ. ꝛ ideo nõ impedit actionẽ nasci,ſz obẜcit executiõi:vt.l.ſi ex diuerſo.ꝛ.l.ſi ꝙstante. §.quoꝺ.sol.ma.ꝛ.l.ſi cũ militi.§.j.j.de ꝑpẽ.cũ ſi.ſi aũt apponitur dies cã limitãde petitiõis.ꝛ tũc interim nõ debeat agi. vt.l.euz g.§.q.j.de ℵ.ob.ꝛ ibi p ℣y.ſz qd ad rũbũ.ſi actio sit nata ante diẽ vel nõ ex quo oẽs ꝙcedũt eã intẽtari nõ posse añ diẽ.rñdeo ſi nõ eẽt nata exceptio dilatoria solutiõe eẽt exceptio perẽpta ꝛ poſſet post lit.ꝙtest.opponi.item iudex posset de facto supplere ex quo ipſo iure actio nõ esset nata vt no.in.d.l.ſi vn⁹.§. ſi pact⁹.in gl.in opponẽdo q̃ oĩa falſa sunt.ꝛ ó verũ eſt eẽ natã. ꝛ ſi qs donaret vl vẽderet actiões suas iſta actio ꝙtineret in cessiõe,vt no.

25 in.l.ſi.C.q̃ res pih.ob.pos. ¶ † Ulteriꝰ q̃ro an tacita ꝙditio impediat natiuitatẽ actionis. ꝛ vſ q̃ ſic vt sepi⁹ dictũ eſt. per. d.l. interdũ.j.de verb.ob.cũ ſi. ¶ In ℨnũ vſ.l.ita demũ.j.de arb.gl. in.l.itẽ qz.j.de pac.tz q̃ interim actio nõ oziaꝛ.ꝛ rñdet ad.l.ita de mum.q̃ ibi nõ est ꝓprie ꝙditio ſic in.l.prætoꝛ.j.de col. bo.ꝛ in.l. quero.§ inter locatoꝛẽ.j.loca.ꝛ ℭy.in.l.cũ mora.C.de tranſ.ó t ꝛ verum ó t q̃ ſicut dol⁹ in ℨctu nõ inducit ꝙditionẽ de presenti: vt.l.elegãter.j.de dolo.ita dol⁹ de futuro nõ vitiat pluſq̃ dolus de pñti.itẽ dolus importat vitiũ ĩ qualitate nõ in substãtia ℨct⁹

26 ꝛ ideo officit natiuitati de q̃ latius ibi dixi. ¶ † Ul.q̃ſit qualiter mora pbaſ.ꝛ ó t Jnn.q̃ bz pbari q̃ ſit inserta dies vel qõ ſit lata monitio ꝛ aliter pena inserta ꝙstitutiõi vel dispositioni negatiue non ꝑmittiſ,secus ſi pena ſit ꝙstitutioni vel dispositioni affirmatiue inserta,vt ſi quis luserit ſit excoicatus,nã nõ requiritur monitio,ꝛ no.ita Jnn.in.c.extirpãde.extra, de prebẽ.in.c. ſup his.extra de accu.ꝛ no.dictũ Jnno. qr est veꝝ.nã qñ ꝑpter nõ fieri.tunc est mora ꝛ regrit monitionẽ: sed qñ est ꝑpter fieri. tũc nõ est moza,ſz culpa ꝛ delictũ ſz oĩs delinquẽs eo ipſo delinquit esse vſ in mora:vt.l.ſi.§.rectiſſime.j.de vi ꝛ vi ar.ꝛ.j.lo.l.ſi in lege.§.colon⁹.i fi.vbi culpa vocaꝛ mora qñ obligareꝰ ad aliquã restitutionẽ. ꝛ iſta materia incidit in materiã negatiue an debeat pbari.ꝛ p que:de quo plenep Bar.in.l.hoc iur.ꝛ in.l.illa.j.de verb.obli.p Jnn.in.d.§.ſup his.ꝛ p gl.ꝛ Jac. but.in.l.ij.j.de pba.ꝛ per ℭy.C.de pba.l.actoꝛ.nec pena intelligiſ liquida niſi declaraꝛet vt.j.de verb.obli.l.ita ſtipulaꝝ.ℵ.nec anſi.ꝛ.d.l.hoc iure, l.ij.§.ſi ad diẽ.j.de re mili. ¶Hec volo apoſtillare gl. ℑn gl. ad pancos ex parte alterius tps ad quod fieret relatio vt l.j.j. de reb.di.ꝛ.l.cũ delationis.§ aſſinã.j.de fun.instr.ꝛ ideo gl. ót hic adiectio ꝛc ſz qz adẜcit.ꝛ ió regulaſ fm principale. ¶ ℑn ea.gl. ibi.ℋcolon⁹.in fi.ꝛ.l.ſi ita qs.§.ſcia.j.de verb.ꝛ ita te ext.ót q̃ est arbitrariũ tps purgationis moze. alibi ót q̃ põt purgari moza

a etiãſcp ad lit.ꝙtest.vt.l.ſi inſulã.ꝛ.l.j.j.de pe.le.alibi ót q̃ põt purgari vſcp ad ſniam vt l.iũ.§.fi.j.de lo.ꝛ.l. hoc edicto.j.de publicãdo.ꝛ tũc aut ꝑmittiꝛ circa individuũ,ꝛ tũc ℨhik insolidum ad totale interesse vt.l.ij.j.de an.leg.ꝛ.l.ſi qs graui.§. ſi qs.j. ad ſil.ꝛ ſi dicas omne factũ qõ non bz formã niſi per ꝑsummationẽ est individuũ: rñdeo verũ est quoad liberandũ debitũ non quo ad quid.ergo est factũ individuũ,de quo dicit ? rñdeo est factũ momentaneũ non successiuũ:qr ibi ꝑsummaꝛ mora in instanti.

¶Sed op.ꝛ vſ q̃ etiã ꝓpter maleficiũ nõ ꝑmittaꝛ pena insolidum:vt.l.nouissima.j.iudi.sol.ꝛ.l.ſi ſit.j.de verb.obli.ſo.aut maleficiũ pozrigit ſe in futurũ. ꝛ tũc ℨhik obligatio in totũ vt.d.l. ſi in lege.§.colon⁹.j.loca.aut nõ pozrigunt vires in futuꝛ ꝛ tũc sec⁹,sed sepi⁹ ꝑmittet.fm Bar.vel dic in facto nõ iterabili sepi⁹

24 ꝑmitti.ꝛ ita loquunt ℨnia. ¶ † Consequenter vt sciaꝭ an dies mera impediat oziginẽ actiõis.dic,aut dies apponit fauoze creditoꝛũ cã multiplicande obligationis, aut fauoze debitoꝛis cã retardãde exceptiõis,aut cã miſerationis, aut ea limitaſ. Primo casu nõ impedit actionẽ oziri,niſi inducat ꝙditionẽ, vt in annuis leg.ꝛ in stip.vsuraꝛ,q̃ est ꝙditionalis: qr exigit mozam.l.j. C.de fi.instr.ꝛ.l.ecta.j.si cer.pet.ꝛ.l.si qs stichũ.§. si stipulaꝝ.de verb.ob.ꝛ de pscri.xxx.an.l.ij. Scdo casu dic aut obligationi retro reddit dies.ꝛ nõ impedit eã nasci:vt not.in.d.l. si vn⁹.§.possessoꝛ,aut dies adq̃ſit ℨctui ex quo agit, ꝛ tũc dicim⁹ cõiter qõ actio ẽnata, qr obligatio est efficax pñs pura ꝛ certa.sec⁹ si obligatio sit in pẽdẽti ꝛ qñ ipſa obligatio nõ est trãſmiſſibilis ad heredẽ vt in vſufructu vt.l.j.qñ dꝛ.le.ced.pfect⁹.dic fm Ray. aut est dies cert⁹ an ꝛ qñ ꝛ statim nasciſ actio,aut est certus dies an sed nõ qñ,ꝛ tũc aut ille dies est vniformis,ꝛ statim nasciſ actio. vt.l.nã ꝛ ſi cũ moziaꝛ.j. ó ꝙdi.ꝛ inde.vt ſi ꝑmitto cũ moziaꝛ.vt.l. veteris.C.de ℨhẽ.ꝛ ꝑmit.stip.aut nõ est vniformis sicut est dies finiẽde tutele,vel societatis q̃ qñq̃ finiſ tardi⁹, qñ frequẽtius p varios casus ꝛ multis modis,ꝛ tũc interi nõ oziſ actio:qr ignoram⁹ ex q̃ capite casu,vel mõ veniet dies finiẽde tutele,vel societatis vt.l.ſi tutoꝛ reipublice.§.ſi.j.de tut.ꝛ ra.distr.ꝛ.j.p ſo.l.verũ.ff.p ſo.fm Ray. itẽ rõne pſonaꝝũ nõ rõne ſoli⁹ tps interim nõ oziſ actio vt.l.in reb⁹.l.ſi.C. de iure do. nõ eñ iſti act⁹ ex solo tpe regulanſ:ſz fm naturã officiꝫ regulaſ tutela ꝛ fm naturam societatis regulaſ societas,nã quãdiu durat soci⁹ me⁹ ꝛ ego nõ possum⁹ aduersarij eẽ inuicẽ,ſimile in.l.j.j.fini.reg. q̃ no.vñ ſi añ apponiſ dies vel tps cã miſerationis, ꝛ hoc tps ꝓducit vna cũ ipſo actu seu dispositione nec inſpicit initiũ. ꝛ ideo nõ impedit actionẽ nasci,ſz obẜcit executiõi:vt.l.ſi ex diuerſo.ꝛ.l.ſi ꝙstante. §.quoꝺ.sol.ma.ꝛ.l.ſi cũ militi.§.j.j.de ꝑpẽ.cũ ſi.ſi aũt apponitur dies cã limitãde petitiõis.ꝛ tũc interim nõ debeat agi. vt.l.euz g.§.q.j.de ℵ.ob.ꝛ ibi p ℣y.ſz qd ad rũbũ.ſi actio sit nata ante diẽ vel nõ ex quo oẽs ꝙcedũt eã intẽtari nõ posse añ diẽ.rñdeo ſi nõ eẽt nata exceptio dilatoria solutiõe eẽt exceptio perẽpta ꝛ poſſet post lit.ꝙtest.opponi.item iudex posset de facto supplere ex quo ipſo iure actio nõ esset nata vt no.in.d.l.ſi vn⁹.§. ſi pact⁹.in gl.in opponẽdo q̃ oĩa falſa sunt.ꝛ ó verũ eſt eẽ natã. ꝛ ſi qs donaret vl vẽderet actiões suas iſta actio ꝙtineret in cessiõe,vt no.

25 in.l.ſi.C.q̃ res pih.ob.pos. ¶ † Ulteriꝰ q̃ro an tacita ꝙditio impediat natiuitatẽ actionis. ꝛ vſ q̃ ſic vt sepi⁹ dictũ eſt. per. d.l. interdũ.j.de verb.ob.cũ ſi. ¶ In ℨnũ vſ.l.ita demũ.j.de arb.gl. in.l.itẽ qz.j.de pac.tz q̃ interim actio nõ oziaꝛ.ꝛ rñdet ad.l.ita de mum.q̃ ibi nõ est ꝓprie ꝙditio ſic in.l.prætoꝛ.j.de col. bo.ꝛ in.l. quero.§ inter locatoꝛẽ.j.loca.ꝛ ℭy.in.l.cũ mora.C.de tranſ.ó t ꝛ verum ó t q̃ ſicut dol⁹ in ℨctu nõ inducit ꝙditionẽ de presenti: vt.l.elegãter.j.de dolo.ita dol⁹ de futuro nõ vitiat pluſq̃ dolus de pñti.itẽ dolus importat vitiũ ĩ qualitate nõ in substãtia ℨct⁹

26 ꝛ ideo officit natiuitati de q̃ latius ibi dixi. ¶ † Ul.q̃ſit qualiter mora pbaſ.ꝛ ó t Jnn.q̃ bz pbari q̃ ſit inserta dies vel qõ ſit lata monitio ꝛ aliter pena inserta ꝙstitutiõi vel dispositioni negatiue non ꝑmittiſ,secus ſi pena ſit ꝙstitutioni vel dispositioni affirmatiue inserta,vt ſi quis luserit ſit excoicatus,nã nõ requiritur monitio,ꝛ no.ita Jnn.in.c.extirpãde.extra, de prebẽ.in.c. ſup his.extra de accu.ꝛ no.dictũ Jnno. qr est veꝝ.nã qñ ꝑpter nõ fieri.tunc est mora ꝛ regrit monitionẽ: sed qñ est ꝑpter fieri. tũc nõ est moza,ſz culpa ꝛ delictũ ſz oĩs delinquẽs eo ipſo delinquit esse vſ in mora:vt.l.ſi.§.rectiſſime.j.de vi ꝛ vi ar.ꝛ.j.lo.l.ſi in lege.§.colon⁹.i fi.vbi culpa vocaꝛ mora qñ obligareꝰ ad aliquã restitutionẽ. ꝛ iſta materia incidit in materiã negatiue an debeat pbari.ꝛ p que:de quo plenep Bar.in.l.hoc iur.ꝛ in.l.illa.j.de verb.obli.p Jnn.in.d.§.ſup his.ꝛ p gl.ꝛ Jac. but.in.l.ij.j.de pba.ꝛ per ℭy.C.de pba.l.actoꝛ.nec pena intelligiſ liquida niſi declaraꝛet vt.j.de verb.obli.l.ita ſtipulaꝝ.ℵ.nec anſi.ꝛ.d.l.hoc iure, l.ij.§.ſi ad diẽ.j.de re mili. ¶Hec volo apoſtillare gl. ℑn gl. ad pancos ex parte alterius tps ad quod fieret relatio vt l.j.j. de reb.di.ꝛ.l.cũ delationis.§ aſſinã.j.de fun.instr.ꝛ ideo gl. ót hic adiectio ꝛc ſz qz adẜcit.ꝛ ió regulaſ fm principale. ¶ ℑn ea.gl. ibi.ℋcolon⁹.in fi.ꝛ.l.ſi ita qs.§.ſcia.j.de verb.ꝛ ita te ext.ót q̃ est arbitrariũ tps purgationis moze. alibi ót q̃ põt purgari moza

a etiãſcp ad lit.ꝙtest.vt.l.ſi inſulã.ꝛ.l.j.j.de pe.le.alibi ót q̃ põt purgari vſcp ad ſniam vt l.iũ.§.fi.j.de lo.ꝛ.l. hoc edicto.j.de publicãdo.ꝛ tũc aut ꝑmittiꝛ circa individuũ,ꝛ tũc ℨhik insolidum ad totale interesse vt.l.ij.j.de an.leg.ꝛ.l.ſi qs graui.§. ſi qs.j. ad ſil.ꝛ ſi dicas omne factũ qõ non bz formã niſi per ꝑsummationẽ est individuũ: rñdeo verũ est quoad liberandũ debitũ non quo ad quid.ergo est factũ individuũ,de quo dicit ? rñdeo est factũ momentaneũ non successiuũ:qr ibi ꝑsummaꝛ mora in instanti.

¶Sed op.ꝛ vſ q̃ etiã ꝓpter maleficiũ nõ ꝑmittaꝛ pena insolidum:vt.l.nouissima.j.iudi.sol.ꝛ.l.ſi ſit.j.de verb.obli.ſo.aut maleficiũ pozrigit ſe in futurũ. ꝛ tũc ℨhik obligatio in totũ vt.d.l. ſi in lege.§.colon⁹.j.loca.aut nõ pozrigunt vires in futuꝛ ꝛ tũc sec⁹,sed sepi⁹ ꝑmittet.fm Bar.vel dic in facto nõ iterabili sepi⁹

24 ꝑmitti.ꝛ ita loquunt ℨnia. ¶ † Consequenter vt sciaꝭ an dies mera impediat oziginẽ actiõis.dic,aut dies apponit fauoze creditoꝛũ cã multiplicande obligationis, aut fauoze debitoꝛis cã retardãde exceptiõis,aut cã miſerationis, aut ea limitaſ. Primo casu nõ impedit actionẽ oziri,niſi inducat ꝙditionẽ, vt in annuis leg.ꝛ in stip.vsuraꝛ,q̃ est ꝙditionalis: qr exigit mozam.l.j. C.de fi.instr.ꝛ.l.ecta.j.si cer.pet.ꝛ.l.si qs stichũ.§. si stipulaꝝ.de verb.ob.ꝛ de pscri.xxx.an.l.ij. Scdo casu dic aut obligationi retro reddit dies.ꝛ nõ impedit eã nasci:vt not.in.d.l. si vn⁹.§.possessoꝛ,aut dies adq̃ſit ℨctui ex quo agit, ꝛ tũc dicim⁹ cõiter qõ actio ẽnata, qr obligatio est efficax pñs pura ꝛ certa.sec⁹ si obligatio sit in pẽdẽti ꝛ qñ ipſa obligatio nõ est trãſmiſſibilis ad heredẽ vt in vſufructu vt.l.j.qñ dꝛ.le.ced.pfect⁹.dic fm Ray. aut est dies cert⁹ an ꝛ qñ ꝛ statim nasciſ actio,aut est certus dies an sed nõ qñ,ꝛ tũc aut ille dies est vniformis,ꝛ statim nasciſ actio. vt.l.nã ꝛ ſi cũ moziaꝛ.j. ó ꝙdi.ꝛ inde.vt ſi ꝑmitto cũ moziaꝛ.vt.l. veteris.C.de ℨhẽ.ꝛ ꝑmit.stip.aut nõ est vniformis sicut est dies finiẽde tutele,vel societatis q̃ qñq̃ finiſ tardi⁹, qñ frequẽtius p varios casus ꝛ multis modis,ꝛ tũc interi nõ oziſ actio:qr ignoram⁹ ex q̃ capite casu,vel mõ veniet dies finiẽde tutele,vel societatis vt.l.ſi tutoꝛ reipublice.§.ſi.j.de tut.ꝛ ra.distr.ꝛ.j.p ſo.l.verũ.ff.p ſo.fm Ray. itẽ rõne pſonaꝝũ nõ rõne ſoli⁹ tps interim nõ oziſ actio vt.l.in reb⁹.l.ſi.C. de iure do. nõ eñ iſti act⁹ ex solo tpe regulanſ:ſz fm naturã officiꝫ regulaſ tutela ꝛ fm naturam societatis regulaſ societas,nã quãdiu durat soci⁹ me⁹ ꝛ ego nõ possum⁹ aduersarij eẽ inuicẽ,ſimile in.l.j.j.fini.reg. q̃ no.vñ ſi añ apponiſ dies vel tps cã miſerationis, ꝛ hoc tps ꝓducit vna cũ ipſo actu seu dispositione nec inſpicit initiũ. ꝛ ideo nõ impedit actionẽ nasci,ſz obẜcit executiõi:vt.l.ſi ex diuerſo.ꝛ.l.ſi ꝙstante. §.quoꝺ.sol.ma.ꝛ.l.ſi cũ militi.§.j.j.de ꝑpẽ.cũ ſi.ſi aũt apponitur dies cã limitãde petitiõis.ꝛ tũc interim nõ debeat agi. vt.l.euz g.§.q.j.de ℵ.ob.ꝛ ibi p ℣y.ſz qd ad rũbũ.ſi actio sit nata ante diẽ vel nõ ex quo oẽs ꝙcedũt eã intẽtari nõ posse añ diẽ.rñdeo ſi nõ eẽt nata exceptio dilatoria solutiõe eẽt exceptio perẽpta ꝛ poſſet post lit.ꝙtest.opponi.item iudex posset de facto supplere ex quo ipſo iure actio nõ esset nata vt no.in.d.l.ſi vn⁹.§. ſi pact⁹.in gl.in opponẽdo q̃ oĩa falſa sunt.ꝛ ó verũ eſt eẽ natã. ꝛ ſi qs donaret vl vẽderet actiões suas iſta actio ꝙtineret in cessiõe,vt no.

25 in.l.ſi.C.q̃ res pih.ob.pos. ¶ † Ulteriꝰ q̃ro an tacita ꝙditio impediat natiuitatẽ actionis. ꝛ vſ q̃ ſic vt sepi⁹ dictũ eſt. per. d.l. interdũ.j.de verb.ob.cũ ſi. ¶ In ℨnũ vſ.l.ita demũ.j.de arb.gl. in.l.itẽ qz.j.de pac.tz q̃ interim actio nõ oziaꝛ.ꝛ rñdet ad.l.ita de mum.q̃ ibi nõ est ꝓprie ꝙditio ſic in.l.prætoꝛ.j.de col. bo.ꝛ in.l. quero.§ inter locatoꝛẽ.j.loca.ꝛ ℭy.in.l.cũ mora.C.de tranſ.ó t ꝛ verum ó t q̃ ſicut dol⁹ in ℨctu nõ inducit ꝙditionẽ de presenti: vt.l.elegãter.j.de dolo.ita dol⁹ de futuro nõ vitiat pluſq̃ dolus de pñti.itẽ dolus importat vitiũ ĩ qualitate nõ in substãtia ℨct⁹

26 ꝛ ideo officit natiuitati de q̃ latius ibi dixi. ¶ † Ul.q̃ſit qualiter moza pbaſ.ꝛ ó t Jnn.q̃ bz pbari q̃ ſit inserta dies vel qõ ſit lata monitio ꝛ aliter pena inserta ꝙstitutiõi vel dispositioni negatiue non ꝑmittiſ,secus ſi pena ſit ꝙstitutioni vel dispositioni affirmatiue inserta,vt ſi quis luserit ſit excoicatus,nã nõ requiritur monitio,ꝛ no.ita Jnn.in.c.extirpãde.extra, de prebẽ.in.c. ſup his.extra de accu.ꝛ no.dictũ Jnno. qr est veꝝ.nã qñ ꝑpter nõ fieri.tunc est moza ꝛ regrit monitionẽ: sed qñ est ꝑpter fieri. tũc nõ est moza,ſz culpa ꝛ delictũ ſz oĩs delinquẽs eo ipſo delinquit esse vſ in moza:vt.l.ſi.§.rectiſſime.j.de vi ꝛ vi ar.ꝛ.j.lo.l.ſi in lege.§.colon⁹.i fi.vbi culpa vocaꝛ moza qñ obligareꝰ ad aliquã restitutionẽ. ꝛ iſta materia incidit in materiã negatiue an debeat pbari.ꝛ p que:de quo plenep Bar.in.l.hoc iur.ꝛ in.l.illa.j.de verb.obli.p Jnn.in.d.§.ſup his.ꝛ p gl.ꝛ Jac. but.in.l.ij.j.de pba.ꝛ per ℭy.C.de pba.l.actoꝛ.nec pena intelligiſ liquida niſi declaraꝛet vt.j.de verb.obli.l.ita ſtipulaꝝ.ℵ.nec anſi.ꝛ.d.l.hoc iure, l.ij.§.ſi ad diẽ.j.de re mili. ¶Hec volo apoſtillare gl. ℑn gl. ad pancos ex parte alterius tps ad quod fieret relatio vt l.j.j. de

a ¶L. ſi inſulã.ꝛ ibi dem vide do. Alex. de ℑmol. vbi ót q̃ post nõ bz locum more purgatio ſi precessit litis contest.alias secus p̃o quo vide etiaz in in.l. ſi maior. vbi p Bar.C.de transact.

reb.di.ꝛ.l.cũ delationis.§ aſſinã.j.de fun.instr.ꝛ ideo gl. ót hic adiectio ꝛc ſz qz adẜcit.ꝛ ió regulaſ fm principale. ¶ ℑn ea.gl. ibi.ℋcolon⁹.in fi.ꝛ.l.ſi ita qs.§.ſcia.j.de verb.ꝛ ita te ext.ót q̃ est arbitrariũ tps purgationis moze. alibi ót q̃ põt purgari moza

a etiãſcp ad lit.ꝙtest.vt.l.ſi inſulã.ꝛ.l.j.j.de pe.le.alibi ót q̃ põt purgari vſcp ad ſniam vt l.iũ.§.fi.j.de lo.ꝛ.l. hoc edicto.j.de publicãdo.ꝛ tũc aut ꝑmittiꝛ circa individuũ,ꝛ tũc ℨhik insolidum ad totale interesse vt.l.ij.j.de an.leg.ꝛ.l.ſi qs graui.§. ſi qs.j. ad ſil.ꝛ ſi dicas omne factũ qõ non bz formã niſi per ꝑsummationẽ est individuũ: rñdeo verũ est quoad liberandũ debitũ non quo ad quid.ergo est factũ individuũ,de quo dicit ? rñdeo est factũ momentaneũ non successiuũ:qr ibi ꝑsummaꝛ mora in instanti.

¶Sed op.ꝛ vſ q̃ etiã ꝓpter maleficiũ nõ ꝑmittaꝛ pena insolidum:vt.l.nouissima.j.iudi.sol.ꝛ.l.ſi ſit.j.de verb.obli.ſo.aut maleficiũ pozrigit ſe in futurũ. ꝛ tũc ℨhik obligatio in totũ vt.d.l. ſi in lege.§.colon⁹.j.loca.aut nõ pozrigunt vires in futuꝛ ꝛ tũc sec⁹,sed sepi⁹ ꝑmittet.fm Bar.vel dic in facto nõ iterabili sepi⁹

24 ꝑmitti.ꝛ ita loquunt ℨnia. ¶ † Consequenter vt sciaꝭ an dies mera impediat oziginẽ actiõis.dic,aut dies apponit fauoze creditoꝛũ cã multiplicande obligationis, aut fauoze debitoꝛis cã retardãde exceptiõis,aut cã miſerationis, aut ea limitaſ. Primo casu nõ impedit actionẽ oziri,niſi inducat ꝙditionẽ, vt in annuis leg.ꝛ in stip.vsuraꝛ,q̃ est ꝙditionalis: qr exigit mozam.l.j. C.de fi.instr.ꝛ.l.ecta.j.si cer.pet.ꝛ.l.si qs stichũ.§. si stipulaꝝ.de verb.ob.ꝛ de pscri.xxx.an.l.ij. Scdo casu dic aut obligationi retro reddit dies.ꝛ nõ impedit eã nasci:vt not.in.d.l. si vn⁹.§.possessoꝛ,aut dies adq̃ſit ℨctui ex quo agit, ꝛ tũc dicim⁹ cõiter qõ actio ẽnata, qr obligatio est efficax pñs pura ꝛ certa.sec⁹ si obligatio sit in pẽdẽti ꝛ qñ ipſa obligatio nõ est trãſmiſſibilis ad heredẽ vt in vſufructu vt.l.j.qñ dꝛ.le.ced.pfect⁹.dic fm Ray. aut est dies cert⁹ an ꝛ qñ ꝛ statim nasciſ actio,aut est certus dies an sed nõ qñ,ꝛ tũc aut ille dies est vniformis,ꝛ statim nasciſ actio. vt.l.nã ꝛ ſi cũ moziaꝛ.j. ó ꝙdi.ꝛ inde.vt ſi ꝑmitto cũ moziaꝛ.vt.l. veteris.C.de ℨhẽ.ꝛ ꝑmit.stip.aut nõ est vniformis sicut est dies finiẽde tutele,vel societatis q̃ qñq̃ finiſ tardi⁹, qñ frequẽtius p varios casus ꝛ multis modis,ꝛ tũc interi nõ oziſ actio:qr ignoram⁹ ex q̃ capite casu,vel mõ veniet dies finiẽde tutele,vel societatis vt.l.ſi tutoꝛ reipublice.§.ſi.j.de tut.ꝛ ra.distr.ꝛ.j.p ſo.l.verũ.ff.p ſo.fm Ray. itẽ rõne pſonaꝝũ nõ rõne ſoli⁹ tps interim nõ oziſ actio vt.l.in reb⁹.l.ſi.C. de iure do. nõ eñ iſti act⁹ ex solo tpe regulanſ:ſz fm naturã officiꝫ regulaſ tutela ꝛ fm naturam societatis regulaſ societas,nã quãdiu durat soci⁹ me⁹ ꝛ ego nõ possum⁹ aduersarij eẽ inuicẽ,ſimile in.l.j.j.fini.reg. q̃ no.vñ ſi añ apponiſ dies vel tps cã miſerationis, ꝛ hoc tps ꝓducit vna cũ ipſo actu seu dispositione nec inſpicit initiũ. ꝛ ideo nõ impedit actionẽ nasci,ſz obẜcit executiõi:vt.l.ſi ex diuerſo.ꝛ.l.ſi ꝙstante. §.quoꝺ.sol.ma.ꝛ.l.ſi cũ militi.§.j.j.de ꝑpẽ.cũ ſi.ſi aũt apponitur dies cã limitãde petitiõis.ꝛ tũc interim nõ debeat agi. vt.l.euz g.§.q.j.de ℵ.ob.ꝛ ibi p ℣y.ſz qd ad rũbũ.ſi actio sit nata ante diẽ vel nõ ex quo oẽs ꝙcedũt eã intẽtari nõ posse añ diẽ.rñdeo ſi nõ eẽt nata exceptio dilatoria solutiõe eẽt exceptio perẽpta ꝛ poſſet post lit.ꝙtest.opponi.item iudex posset de facto supplere ex quo ipſo iure actio nõ esset nata vt no.in.d.l.ſi vn⁹.§. ſi pact⁹.in gl.in opponẽdo q̃ oĩa falſa sunt.ꝛ ó verũ eſt eẽ natã. ꝛ ſi qs donaret vl vẽderet actiões suas iſta actio ꝙtineret in cessiõe,vt no.

25 in.l.ſi.C.q̃ res pih.ob.pos. ¶ † Ulteriꝰ q̃ro an tacita ꝙditio impediat natiuitatẽ actionis. ꝛ vſ q̃ ſic vt sepi⁹ dictũ eſt. per. d.l. interdũ.j.de verb.ob.cũ ſi. ¶ In ℨnũ vſ.l.ita demũ.j.de arb.gl. in.l.itẽ qz.j.de pac.tz q̃ interim actio nõ oziaꝛ.ꝛ rñdet ad.l.ita de mum.q̃ ibi nõ est ꝓprie ꝙditio ſic in.l.prætoꝛ.j.de col. bo.ꝛ in.l. quero.§ inter locatoꝛẽ.j.loca.ꝛ ℭy.in.l.cũ mora.C.de tranſ.ó t ꝛ verum ó t q̃ ſicut dol⁹ in ℨctu nõ inducit ꝙditionẽ de presenti: vt.l.elegãter.j.de dolo.ita dol⁹ de futuro nõ vitiat pluſq̃ dolus de pñti.itẽ dolus importat vitiũ ĩ qualitate nõ in substãtia ℨct⁹

26 ꝛ ideo officit natiuitati de q̃ latius ibi dixi. ¶ † Ul.q̃ſit qualiter moza pbaſ.ꝛ ó t Jnn.q̃ bz pbari q̃ ſit inserta dies vel qõ ſit lata monitio ꝛ aliter pena inserta ꝙstitutiõi vel dispositioni negatiue non ꝑmittiſ,secus ſi pena ſit ꝙstitutioni vel dispositioni affirmatiue inserta,vt ſi quis luserit ſit excoicatus,nã nõ requiritur monitio,ꝛ no.ita Jnn.in.c.extirpãde.extra, de prebẽ.in.c. ſup his.extra de accu.ꝛ no.dictũ Jnno. qr est veꝝ.nã qñ ꝑpter nõ fieri.tunc est moza ꝛ regrit monitionẽ: sed qñ est ꝑpter fieri. tũc nõ est moza,ſz culpa ꝛ delictũ ſz oĩs delinquẽs eo ipſo delinquit esse vſ in moza:vt.l.ſi.§.rectiſſime.j.de vi ꝛ vi ar.ꝛ.j.lo.l.ſi in lege.§.colon⁹.i fi.vbi culpa vocaꝛ moza qñ obligareꝰ ad aliquã restitutionẽ. ꝛ iſta materia incidit in materiã negatiue an debeat pbari.ꝛ p que:de quo plenep Bar.in.l.hoc iur.ꝛ in.l.illa.j.de verb.obli.p Jnn.in.d.§.ſup his.ꝛ p gl.ꝛ Jac. but.in.l.ij.j.de pba.ꝛ per ℭy.C.de pba.l.actoꝛ.nec pena intelligiſ liquida niſi declaraꝛet vt.j.de verb.obli.l.ita ſtipulaꝝ.ℵ.nec anſi.ꝛ.d.l.hoc iure, l.ij.§.ſi ad diẽ.j.de re mili. ¶Hec volo apoſtillare gl. ℑn gl. ad pancos ex parte alterius tps ad quod fieret relatio vt l.j.j. de reb.di.ꝛ.l.cũ delationis.§ aſſinã.j.de fun.instr.ꝛ ideo gl. ót hic adiectio ꝛc ſz qz adẜcit.ꝛ ió regulaſ fm principale. ¶ ℑn ea.gl. ibi.ℋcolon⁹.in fi.ꝛ.l.ſi ita qs.§.ſcia.j.de verb.ꝛ ita te ext.ót q̃ est arbitrariũ tps purgationis moze. alibi ót q̃ põt purgari moza

a etiãſcp ad lit.ꝙtest.vt.l.ſi inſulã.ꝛ.l.j.j.de pe.le.alibi ót q̃ põt purgari vſcp ad ſniam vt l.iũ.§.fi.j.de lo.ꝛ.l. hoc edicto.j.de publicãdo.ꝛ tũc aut ꝑmittiꝛ circa individuũ,ꝛ tũc ℨhik insolidum ad totale interesse vt.l.ij.j.de an.leg.ꝛ.l.ſi qs graui.§. ſi qs.j. ad ſil.ꝛ ſi dicas omne factũ qõ non bz formã niſi per ꝑsummationẽ est individuũ: rñdeo verũ est quoad liberandũ debitũ non quo ad quid.ergo est factũ individuũ,de quo dicit ? rñdeo est factũ mom

etsi sit ibi speciale tñ nõ est speciale ad istam regulã sed ad eã q̃ ponit̃.in.l.multũ.ĵ.de cõdi.inde.ꝛ no.in.l.j.C.de pac.❡In ea. gl.ibi pncipali.ꝛ pꝫ ex.ſi.l.nuda.C.de ꝯhen.ꝛ commit.ſtip.vbi dr ꝙ qui apit viã petitioni pene ergo future petitioni.igitur loquitur de lit.ꝯte.facta de facto.❡In ea.gloſſ.ibi de ſoꝛ.quia de facto vr̃ cogitatũ ꝙ ledit ꝛ de iure cogitare nõ potuit.vt no.in l.vbi pactũ.C.de trãſa.ſi aũt in penali cõtineat̃ idẽ ꝛ hñt minus abſurdũ.vt.l.ſi pacto quo penã.C.de pac.ſm Jac.but.❡In ea. gl.ibi intelligere dẽat hoc veꝝ niſi p interp̃tationẽ.ſed p diei lapſum erat inſci⁹ ꝛ ignoꝛãs obligat̃.vt.l.ad diẽ.ĵ.de vb.ob.ꝛ facit.l.ſi p̃dio.ĵ.de in diẽ adie.qͦ not.❡In ea.gl.ibi modicũ ſpaciũ ex hoc dñt qdã ꝙ dies incert⁹ ꝛ ꝯditio nõ interpellat[a] quia nõ ẽ mediũ iter obligationẽ ꝛ moꝛã.Tu dic ꝙ iterpellat ſciẽtẽ ſed nõ ignoꝛãtẽ.vt.l.j.ĵ.de pe.leg.❡In ea gl.ibi ait Mart.p quo facit.d.l.ſi ita.§.ſcia.ĵ.de v.obl.nã ibi dies eſt exp̃ſſa.Item pena tacita lꝫ p̃uatio iuris ꝛ actio mãdati ꝛ oĩs priuatio eſt pena.vt.l.j.C.de his q̃ pe.no.Itẽ p mar.facit dict⁹.§.flaui⁹.nam ibi ẽ pena expꝛeſſa ſꝫ dies tacita ineſt.vt.l.lati⁹.ff.q fine ma.ad liber.pue.ꝛ.l.ſi.ꝑ.cum petiero.ĵ.de vb.ob.ſꝫ dico ꝙ nõ eſt dies cõuctionalis ſꝫ legalis.Itẽ p mar.facit qꝛ tacito dies pꝛincipaliter intellecta ꝑpter aliud ñ ꝑper ſe ꝛ pꝛopter locũ interpellat. vt.l.traiectitie.§.de illo.ĵ.de ac.ꝛ obl.l.j.ĵ.de pe.leg. Iteꝫ intereſſe dꝫ ſtatim tacita pena reſpectu rei ꝛ impedit purgationẽ.Itẽ tacitũ ꝛ exp̃ſſum ſunt paria.nã dies tacita interpellat.vt no.in l.ſi moꝛa.ſolu.mat.Itẽ in.d.l.inſulã.ibi eſt tacita dies.ꝛ in.d.l.ſi ſtipulat⁹ eſſem a te.ẽ tacita pena.vt.l.j.§.de eo p quẽ fac.erit.§. ſi re⁹.ꝛ tñ moꝛa purgat̃.Itẽ par rõ vr̃ vtrobiꝗ ꝛ par equitas. ❡In ea.gl.ibi inſulã.ibi ẽt.ſol.nõ purgat̃.cũ ſit moꝛa in obligatione irreuocabiliter.l.lite conteſtata.qͦ not.❡In ea.gloſſ.ibi bal.dicit ꝛ vr̃ caſus in.l.j.§.niſi foꝛte.ĵ.de pe.leg.itẽ in.l.magnã. C.de ꝯhen.ꝛ cõmit.ſtipu.ꝛ ſi ibi q̃ret̃ de pena cõmittẽda nũꝙ fuit dubitatio veteribus ꝛ lr̃a in pte pemiali eẽt falſa.qꝛ nunꝙ fuit dubitatio qꝛ in diei lapſu cõmitteret̃ pena ergo impurgabilis eſt.❡In eadẽ gl.ibi moꝛa.al's futura ẽ rñſio:qꝛ certe tex. magis faueret gl.nã diſtinctio ſit inter tacitũ ꝛ exp̃ſſum.vt.l.ſi cum dies.ꝛ.l.ſeq.ĵ.de arbi.qꝛ cõtumax miti⁹ agit cũ.l.ꝙ cũ homine.ſed fraudulẽtius in faciẽdo.igit̃ agit̃ cũ.l.vt.l.ſi liber.ĵ.de iure pa.❡In ea.gl.ibi ſtipulatio pura.ſꝫ in exẽplo qͦ ſequitur nõ eſt pura ſed in diẽ.vt.l.ſi ſtipulatus eſſem a te.❡In ea.gl.ibi certa iudicia.tu dic in iudicijs aut apponitur a lege ꝛ p̃t moꝛa purgari.vt.l.ſi cũ dies.i ſi.ĵ..de arbi.aut apponit̃ ab hoĩe.ꝛ tunc aut pena cõmittitur circa p̃paratoꝛia.i.aũ ſnĩam ꝛ purgatur vt hic.aut circa deciſoꝛia.i.poſt ſnĩam.ꝛ tunc non purgat̃ vt.l.celſus.ĵ.de arbi.ſm Dy.aut apponit̃ ſimul lege ꝛ ab hoĩe.vt quia arbiter exp̃imit illam diẽ tunc videt̃ eſſe pica ꝛ oꝛganum legis ꝛ exeqnutoꝛ quidam.ꝛ ideo ipſe non dicitur grauare ſꝫ lex vt.l. iij.§.ſi quis.ĵ.de re iudic.ꝛ ar.in.c.nouit.extra de ap.❡In ea. glo.ibi.§ illud.idem no.in.l.apud celſum.ĵ.de do.exce.ꝛ male.ꝛ ideo hic vt no.Dy.in.d.§.illud.vel ſubtiliter loquit̃.❡In ea. glo.vbi.§.in hac idem no.in.l.vbi.§.fin.ĵ.eodem.❡In eadem gl.vbi qͦ nihil.tamen ratio eoꝛum eſt,qꝛ moꝛa per contrariam moꝛam purgat̃.vt in.d.§.ſequitur ſed conditio non poteſt purgari quod no.deo gratias.

Additio Baldi.

Et ſi poſt tres. Reus q nõ ſtetit in termino ſiſtere poteſt poſt terminũ.ĵ.modicũ tp̃s ꝛ moꝛã purgare vbi moꝛa traxit ſecũ p̃iudiciũ actoꝛis in iure deducto in iu
1 diciũ.❡†Utrum dies tacita iterpellat p hoĩe. dic vt no.in.l.ſi moꝛa.ſo.ma.p Cy.vid qͦ no.Inn.de cõceſſ.p̃bẽ. extirpande.et vide oĩno Arc.xviij.diſt.ꝑpter.ꝛ.xciiij.di.dictũ per Arch.ꝛ.c. di.qñ.p Archi.❡In glo.que incipit ad paacos.ego vidi quẽdã ſolẽnẽ aduocatũ de laude empto.ſic dicẽtem qñ qs debet de
b ponere ſup certo iſta adiectio ꝛ plus[b] nihil operat̃. vt.l.cũ furti.ĵ.de in litẽ iur.Ita ergo i dicto teſtis q dꝫ deponere de certo nec.ob. hec lex.qꝛ hic ſunt vba legis q̃ poſſunt indeterminate pꝛoferri.Jac.de but.poſt Guil.de li.Bart.In eadẽ gloſ.in ver. vel dic qͦ eſt verius.❡Itẽ ibi cuꝫ fuit appoſita pena hic cum fuit appoſita nec eſt vis.Uñ cũ querit̃ de eo q pmittit aliqueꝫ ſiſtere qualiter liberet̃ diſtingue,aut loqueris ante moꝛam:aut poſt moꝛã ꝛ infra tp̃s purgationis moꝛe aut poſt moꝛã ꝛ poſt tp̃s purgationis.pꝛimo caſu liberat̃ ſolutione itẽ iudicij interemptiõe iteꝫ mutatione ſtatus rei ꝙ dic vt.ſ.eo.ſi deceſſerit.C. de exce.defenſione.ꝛ no.C.de fideiuſ.ea que.ꝛ.l.j.ſcdo caſu libel ral exhibitione.Item iudicij pꝛo reo ſuſceptione.dummõ ſi alterum eligat ad alteruꝫ non recurrat cau.no.§.ſtatus rei mutatione non liberatur qꝛ caſus foꝛtuitus emergens poſt obligationem ꝯmiſſam in tempoꝛe purgationis moꝛe nõ p̃deſt debitoꝛi. Tertio caſu nullo mõ fideiuſſoꝛ liberari põt a pena vel hoc oĩno p̃batur.C.de fideiuſ.l.ſancimus .in pꝛedictis purgandi moꝛã tranſit ad heredẽ. vt.d.l.ſancimus.in fin. Si vero pena non eſſet adiecta moꝛa non põt purgari niſi infra modicum temp⁹ qꝛ nõ dꝫ actoꝛi auferri ſuuꝫ intereſſe niſi p purgationẽ deſineret intereſſe.ꝛ tũc ſemp p̃t purgari.qꝛ viꝫ ſolutiõis habet purgatioꝛ. Sꝫ quãtũ eſt tp̃s purgatiõis rñdeo aut loq̃ris in reo ꝛ ſerua.l. iſtã aut in fideiuſſoꝛe ꝛ aut eſt adiecta dies ꝛ pena ꝛ ſerua.l.ſancim⁹.aut nõ eſt adiecta pena ꝛ ſerua hãc legẽ,aut eſt adiecta pena ꝛ ñ dies i ſtipulatiõe.ꝛ ad hũc hꝫ locũ hec lex:qꝛ tp̃s eſt arbitrariũ.ergo nõ eſt p legẽ determinatũ.Et no.ex p̃dictis moꝛaꝫ purgari i iudicijs circa p̃paratoꝛia ẽt ſi ſit dies ꝛ pena.❡Scdo ꝙ dies iducta ad purgationẽ moꝛe nõ facit obligationẽ in dieꝫ qꝛ nõ purgat moꝛã ſola iſta dilatio.Tertio ꝙ caſus emergens in tp̃e purgatiõis moꝛe nõ p̃deſt dbitoꝛi.❡Quarto ꝙ ius pur
2 gãdi moꝛã trãſmittit̃ ad heredẽ.❡†In ea.gl.in vſi.ſꝫ certa pena.p qbus.ĵ.de arbi.celſus.ſꝫ ibi circa deciſoꝛiã hic circa p̃para
3 toꝛia.vt ibi no.❡†An p pactũ poſſit renũciari bñficio purgatiõis moꝛe:dic ꝙ ſic.de fideiuſſ.ſancim⁹.v.nihil pti teneoꝛ.an moꝛa cõmiſſa in purgãdo moꝛã poſſit purgari. dic ꝙ non ea.l. vſi.ſinũt.An eligẽs certũ modũ purgatiõis moꝛe poſſit ad illũ cedere.dic ꝙ nõ.ea.l.v.nulla.an caſus ꝯtingẽs in tp̃e purgãdi moꝛã trãſeat ad hr̃dẽ.dic ꝙ ſic.e.l.i ſi.Tu pleq̃r hãc materiã vt hic p pe.ꝛ la.ij.de ſo.idiſtic.q̃s recita.❡In gl.nã ip̃o iur̃ materiã hãc vid p Cy.C.õ pacto quo penã.ꝛ.l.ſi inſulã.per ange. de pu.ꝛ plene.i.l.mag.p Cy.In.e.gl.in vſi.ꝯmittit̃ quoad diei ceſſionẽ ſed nõ quoad moꝛe inductionẽ.vt.l.ꝙ te.cũ ſi.ꝛ tũc ſi ẽ dies exp̃ſſa interpellat p hoĩe vt.l.magnã.ꝛ.§. de illo. Quid de cõditiõe an interpellat p hoĩe:rñdeo aut eſt ꝯcepta ꝯdõ naturaliter tũc nõ interpellat,aut tpar tũc aut debitoꝛ iterim nõ habuit ptãtẽ ſoluendi vt ſi pmiſit ſtichũ cũ naſcet̃ ꝛ itẽ qꝛ interim poſſet ſoluere ꝛ moꝛa dꝫ eẽ mediũ tp̃s at hic nõ eẽt.Aut interi ſolui potuit ꝛ tũc iterpellat.vt no.de v.ob.iſta ſti.i gl.nõ ergo. Ut meli⁹ dic p reſpectu iterit⁹ ñ ꝯhit̃ moꝛa ſꝫ reſpectu ꝯmittẽ de ſcdarie obligatiõis nõ rõne moꝛe.ſꝫ qꝛ ſic ẽ concepta ſtip̃lo. dic de obligatiõe ſcdaria pene cõuente nõ intereſſe qꝛ intereſſe non contrahitur niſi ratione non ante.vel dic aut conclnſio retro tunc interpellat.ſi nõ tunc non interpellat quia non eſſet medium tp̃s inter obligationẽ ꝛ moꝛã ꝙ eſt impoſſibile.vel dic vt no.per Ja.bu.in.l.certi ꝯdictio.ĵ.ſi cer.pet.❡In ea.gloſ.ibi:et non fecit. Idẽ aut eſt adiecta ꝯdictio iuris aut facti.l.ea qdẽ.ꝛ not.C.de tranſac.vbi factũ.Idẽ ſi pen.ꝯmittit̃ ex non fieri euitatur ſi lex facit qꝛ p̃uiſio iuris excuſat a pena de qua vſ.cãm. §.j.niſi ſit diffoꝛmis p̃uiſio hoĩs a p̃uiſione iuris.l.qui rome.§. flauius.de ver.obli.

Si seruus. Ubi pſona eſt inhabilis ibi ſtipulatio non põt committi.h.d.illa.l.

Si pluriũ. Una pmiſſio plura cõtinẽs q̃tũ ad cõ
a miſſionẽ pene nõ diuidit̃ in iudicijs ip̃o iure.ſed in effectu.h.d.vel ſic ſtipulatio penalis in iudicijs in ſolidum committit̃:ſꝫ in effectu obſtat exceptio in ptẽ pp ſolutionem ptis rei in pmitiua cõuentiõe deducte.❡Diuidit̃ in tres ptes.pꝛimo ponit.q.ſcdo eã ſoluit d rigoꝛe iur.ꝛ ſolutionẽ ſuã pbat.tertio ſol.de eqtate.ſcda ibi:pena qdem.tertia ibi veruꝫ. ❡In tex.ibi.vnius.i.illius qui ſtat.nõ eſt. Additio Baldi.

1 Qui partem facit in totaꝫ nihilominus in penam incidit.
2 Factum ſine dubio videtur diuiduum.
3 Indiuiduum multipliciter accipitur.
4 In penis an ſit intereſſe conſiderandum.

Si seruus. In.§.ſi pluriũ.Qui pꝛomittit ſiſtere duos ſeruos copulatiue ſub pena vnũ ſiſtẽdo ꝛ alterũ nõ de rigoꝛe ad penã
1 tenet̃ inſolidũ de eqtate p parte tm̃.h.d.❡†No.q ptẽ facit nihilomin⁹ in totã penã icidit.rõ eſt qꝛ ꝯditio pene excluſiua dꝫ ipleri:ſꝫ copulatiue cõcepta nõ iplet̃ niſi copulatiue impleat̃ de ꝯditionib⁹ iſti.ſi heredi pleſrõ fideiuſ.ſi a reo.qꝛ dato ꝙ ſtipulatio ſi pticularis tñ ꝯditio ſi oẽs nõ ſtite.ex vniuerſo ſumit̃ ſm ang.õ peru. Ja.bu.ꝛ Cy.de re.dub.ſi is q ducẽta. cũ ita.ꝛ.§.vtrũ.ſcdo no.ꝙ de eqtate ob.exc.p pte.Rñſio eſt qꝛ nõ itereſt nec p pte.ꝛ pena loco itereſſe ſuccedit.ĵ.õ vb.ob.l.ij. §.ſi.ꝛ.l.ſeq.Op.ꝙ imo iure pena nõ ꝯmittat̃ niſi p ptẽ.vt.l.ſi p cu.rẽ ra.ha.ſo.ibi itereſſe hic pena.Scdo op.ad idẽ q pmittit illõ ꝛ illõ duo pmittit ꝛ.l.dicit ꝙ due ſunt ſtipulatiões.vt.l.ſci
2 re debem⁹ q̃ ſic õ i facto ita i pena.❡†Itẽ factũ ſine dubio vr̃ diuiduũ ergo ip̃ſo iur̃ pena ñ ꝯmittit̃ niſi p ptẽ.vt i.§.cato.So. ſpãle i iudicijs ſm gl.hic nil ẽ qꝛ ſpãlitas dꝫ eẽ cũ effectu.at ex iſta ſpãlitate nõ reſultat effectus pp id qͦ hic dt õ exce. Ideo gl.dat aliã ſolutionẽ qͦ hic loqmur in pmiſſoꝛe ibi in heredibus eius.Tu dic ꝙ ibi diuidua ẽ ꝯditio.hic indiuidua copla. vñ no.ꝙ diuiduũ dr dupl'r.ſ.nũero ꝛ q̃titate.vt.l.in ſtip̃lonib⁹
3 §.operarũ.õ v.ob.†Indiuiduũ vo.aliqd accipit̃ multipl'r.ſ. natura vt fuit⁹ ꝛ ſilia.vt.l.ſtip̃lones ñ diui.ꝛ.l.ij.de verb.olig. Scdo dr idiuiduũ q̃ ad ſolutiõis ptãtẽ.vt oblo gñris ꝛ alternatiua.d.l.ij.ꝛ.l.õ execu.nõ ob.de vb.ob.de acce.qui hoĩeꝫ.qꝛ ibi in ficta ſolutiõe loqtur que nõ ſit in ſpẽ.qꝛ nõ verſatur in ea traditio ſed ſit in genere ſic ſit directe in re debita iuxta quod

o

a ❡Non interpellat. adde ideꝫ tenentẽ.d.bar.ſoꝛi.i ꝯſ.clxxix.incip.non potuiſſent circa fin.i iij.col.in.j.parte.ꝛ qͦ dies interpellet pꝛo hoĩe qñ locum habeat. vide p eũ.ꝯ.cvij.inc.vt i.q.v.ſi ergo.concluſuꝫ.i ſi.ea.parte.

b ❡Et pl⁹ vide tu Fel.in.c.paſtoral. de reſcri.in ver,rome.vid ẽt qͦ ibi dixi i apoſtil.

no.quod in obligatione generis ipm genus est i obligatiõe non spẽs:sed in solutione.l.si optio.q ꝛ a qb⁹.de leg.ij.meui⁹.§.duo rũ.vide.j.õ pac.si vnus.§.sꝫ ꝛ si gñaliter. Qđ pbo si tu dicis ꝙ spẽs sub ɔdi.sit in obli.tũc arguã aut ista cõditio non põt extare.sic est impossibilis aut põt extare.tũc q̃ro qñ extabit añ solutionẽ nõ. Jtẽ post non existet ɔditio obligatiõis qꝛ sublata est obligatio. Tertio q̃rit indiuiduũ forma cõce. vbo᷑.nã diuisio ipam formã corrũpit.de le.ij.l.vl.§.seio. Quarto dr indiuiduũ effectu ɔsiderato ad quẽ est relatũ ꝛ reqrit totũ factũ in plurali.vt si ɔmisisti sistere duos hões qb⁹ vt testib⁹ egebã si exhibes vnũ vox vni⁹ vox nulli⁹.ꝛ sic indiuiduũ dr ɔmissum qꝛ ob
a cãꝫ q̃ diuidi nõ põt.[a] arg.j.õ edẽ.l.argẽtari⁹.§.fi.ꝛ.j.si ex noxa.cã aga.l.j.i pn.ꝛ isto casu ẽt õ eqtate totã penã patit qꝛ totaliter interest. Tertio op.ad istũ.§.i eo ꝙ h dt ꝙ de eqtate.ob.excep. imo nõ ob.vt.l.v.§.si sorte.de v.ob.in pn.rñ.so.ibi in obligationib⁹ dãdi vbi nõ distat diuiduũ ab indiuiduo qꝛ põt i totũ impleri p quẽlibet:sed in facto distat qꝛ nõ põt fieri.ꝛ sic est impedimentũ ex pte rei debite.ꝛ iõ excusat iplẽtẽ ꝛ facientẽ qđ põt ar.de col.bo.l.j.§.si cũ duob⁹. Quarto op.õ hãc sol.de.d.§.si sorte.ij.rñ.nã illud stare snĩe arbitri factũ ɔtinet ꝛ diuiduũ tamẽ insolidũ pena ɔmittit.dic qđ ɔmittit:sed ob excep.vel dic ꝙ dari vertit ex parte rei q dare p arbitrũ iubet.sed tũc quid si facere iubet vel ibi in decisorijs.ꝛ censet mera pena nec imitat fm interesse not.j.de arbi.l.cui⁹ pena.ꝛ.l.celsus.ꝛ.l.si qs rẽ.ꝛ iõ lꝫ definiat interesse p pte tñ pena effectualr debet sꝫ hoc in prepara
4 torijs.ar.eorũ q̃ no.s.eo.l.ꝛ si post tres. † Quinto opp.qꝛ in penis nõ est ɔsiderãdũ interesse.vt in.§.alteri.sꝫ dic circa h aut loqmur in ia.ꝛ tũc aut in preparatorijs iudiciorũ aut in decisorijs pmo casu loqmur hic scdo dic.l.cũ pena.aut in extraiudicialibus.ꝛ dic vt no.in.l.ij.§.fi.ꝛ.l.se.de ver.ob.ꝛ.d.l.cuꝫ pena.ꝛ dic aut pena ɔmittit ppter nõ fieri.ꝛ tũc inspicit interẽe.qꝛ ibi ab initio nõ fuit habit⁹ respect⁹ ad interẽe aut ppter male fieri et tũc aut ille q egit est is i cui⁹ psona directio vbo᷑ ꝫ.l.est hrs eius ꝛ nõ inspicit interẽe aut est tertia psona ꝛ tunc inspicit an intersit sꝫ nõ q̃tũ intersit.vt.d.§.fi.in.l.idẽ iuris rõ.qꝛ qñ tertiũ nõ interest offensa nõ respicit eũ rõne psone qꝛ nõ est in ei⁹ psona maleficiũ nec rõne rei qꝛ ñ interest ꝛ sic q̃ ad eũ nõ intelligitur fitum contra. Sexto opp.de.l.qui duos.ꝛ dic vt in glos.

1 ☞ Exceptio prescriptionis non facit iudicem incompetẽtẽꝫ.
2 Ueritas in dubio est inquirenda.
3 Exceptio dubia prescriptionis non impedit iurisdictionem.

Si eũ.

†Exceptio pscriptiõis non facit iudicem esse incõpetentẽ ꝛ ad hoc predi. alleg.istum tex.vel sic ẽt q prescripsit in iudicio est sistendus vt veritas ingrat.h.d. Jn tex.ibi nõ tenebat ista esset cã dubitationis tñ hoc non obrñdet actio ꝛc. Not.primo qđ dixi.in prio summario.ꝛ ꝙ hoc sit verũ pꝫ:qꝛ si exceptio pscriptiõis obstaret iurisdictiõi stiplo nõ ɔmitteret.vt.C.ne õ sta.defun.l.si pf.ꝛ s.ne qs eũ.l.si pun.§.si qs apõ.ꝛ p hoc dixi ꝙ lꝫ sit elapsuꝫ tps aliqueꝫ sindicandi non p hoc vr sublata iurisdictio.imo adhuc est iudex ɔpetẽs.ꝛ hꝫ ingrere de hac libertate an sit pscriptuꝫ an ne.casus est hic.nisi vba statuti veniret ad iurisdictioneꝫ excludendã lapso tpe. Scdo no.ꝙ in dubio est vitas ingrẽda.ta
2 cit.j.de stat.li.l.statulib er rõne. †Tertio no.ꝙ illa veritas est ingrẽda in iudicio ꝛ corã iudice nõ corã amicis ꝛ extra iudiciũ nã fides est facienda iudici perfecte.vt.C.de edendo.l.is apud
3 quem.ꝛ.C.de appellationi.l.ciues ꝛ incole. †Quarto ꝛ vl. no.hic ꝙ exceptio dubia pscriptiõis nõ impedit iurisdictionẽ sed ad hoc vt impediat opꝫ eã liqdari ꝛ pbari.facit ꝙ not.j.de iureiur.l.nam postea.in prin.in gl.l.iusiurandi.quam gloss.no.

Homo sisti.

Añ dieꝫ nunq̃ pt pena peti.h.d. Jn tex.ibi ɔmissus certa die. No. qđ vbi stipulatio ɔtinet ɔditionẽ ꝛ diẽ cessante ɔditiõe tñ dies dꝫ expectari qꝛ nõ sufficit vnã clausulã extare donec alia ipleatur.concor.j.de v.obl.l.i illa stipulatiõe si calendis.ꝛ vide circa hoc.j.si cer.pet.l.nõ oĩs.ꝛ ex hoc possumus colligere qđ ex duob⁹ ipedimentis nõ sufficit cessare vnum altero remanẽte.ad hoc.j.de here.insti.l.si nõ lex in pn.ꝛ.j.de ser.vrba.predi.l.si domus.

1 ☞ Actio iniuriarum añ litẽ ɔtest. non trãsmittit ad heredẽ.
2 Judicium ꝛ contractus regulariter transeunt ad heredes.
3 Casus superueniẽs in psona ɔmissoris extiguit ius q̃situ actori.
4 Mora longa ɔmissa in lite cõtestanda habet vim litis ɔtesta.
5 Loco pene corporalis an subrogetur pena pecuniaria.

Qui iniuriarũ.

Actio accessoria ꝛ succedanea regulatur a principali ꝛ eiusdeꝫ est nature ad hoc alle. Diuidit tres partes qꝛ prio loqt qñ casus mortis ɔtingit i psona stipulatoris scdo qñ i psona promissoris tertio ponit q̃dã singlaris limitatio:scda ibi idẽ dicẽdũ,tertia ibi:idẽ põponi⁹. Pria subdiuidit i q̃tuor ptes primo ponit ocm.scdo iserit rõ.tertio rñ.tacite.q q̃rto ponit confirmatio dicti p nouã rõnem.scda ibi qꝛ tales tertia ibi q̃uis.quarta ibi nã ꝛ defunc. Jtẽ scda pars principalis diuidit in duas partes.qꝛ prio ponit q̃dã dictũ.scdo infert ꝛ cõcludit ex illo scda scdẽ.ibi sꝫ ꝙ. Jn tex.ibi mortu⁹ ẽ.s.stipulator. Jn tex.ibi defunct⁹.s.stipulator idẽq̧ iniuriã passus. Jn tex.ibi stipulatiõe actio.qꝛ nec iniuriarũ ɔrãc.ac. Jn tex.ibi fideiussoris.de iudicio sisti. Jn tex.ibi decesserit.s.ɔmissor vel ẽt stipulator. Jn tex ibi venisset.s.reus. Jn tex.ibi ɔtestari.ꝛ p hoc
1 fecisset actionẽ trãsitoriã. † No.ꝙ actio iiuriarũ añ lit.conte. nõ trãsmittit ad hrẽdẽ ꝛ ẽ rõ qꝛ ɔpetit ad vidictã q̃ nõ ɔmẽsurat rei familiari.iõ nec est i bonis añ lit.cõte.vt.j.de co.bo. cum emãcipati.§.emãcipat⁹ fili⁹.ꝛ p Dyn.j.de iniu.l.ꝙ senatus.ibi vide p Dy.ꝛ i.l.j.C.qñ ci.ac p.cri. Scdo no.qđ sicut nõ transit illa actio principalis,ita nec actio ex stipulatu q̃ loco eius subrogat.ꝛ ex hoc colligit tale no.qđ actio q̃ loco alteri⁹ subrogat
2 eiusdem est efficacie ꝛ nature. †Tertio not.qđ regľr iudiciũ ɔtract⁹ transeunt ad heredes.tñ ante.lit.ɔte.iõ nõ trãsit actio iniuriarũ qꝛ est proprie iudiciũ.vt hic ꝛ in aut.de litig.§.omnem. Quarto no.qđ remissa actiõe pncipali actio subrogata nõ pot moueri nec itẽtari ꝛ facit iuriscõsult⁹ eqparationẽ mortis
3 ꝛ remissiõis. † Quito no.ꝙ casus supueniẽs ipsona ɔmissoris extingunt ius q̃situ actori. Sexto no.ꝙ dictio nisi nihil
4 ponit †Septimo ꝛ vlt.no.ꝙ lõga mora ɔmissa i lite cõtestãda hꝫ viꝫ litis cõtest.ꝛ pari mõ facit actionẽ trãsmissibilẽ ꝙ alibi nõ reperit. Jn tex.habes h in gl.j.de act ꝛ ob.l.cõstõnib⁹ Octauo collige ex.§.nro.qđ vbi desinit interẽe desinit actio cõpetere.nec obst.j.eo.l.q aũt.§.illud qꝛ dic vt ibi dicã. Quero vtrũ actio iniuriarũ tpe finiat ipso iure sicut morte vel pacto vl' cõcordia,gl.sentit h qđ nõ qꝛ sol⁹ cursus tpis nõ est tãte potẽtie vt actionẽ pimat ipso iure.q̃ eã rõne non inducit eadẽ rõne nec pimit.C.de pac.si certis annis.de ac.ꝛ ob.l. obligationũ fere.§.plꝫ tex.tamen alibi dicit ꝙ idẽ operat pscriptio qđ abolitio.j.de iniu.l.sꝫ si vni⁹.§.si añ.j.ad turpil.l.j.§.accusationem.ꝛ alibi dr qđ pscriptio ẽ potẽtior ꝙ pactũ vel repudiatio vt.j.ad tre.l.facta.§.si qs bono᷑.ꝛ.j.quẽad.ser.amit.l.naꝫ satis.§.si ego Alibi vo no.ꝙ id qđ opat pactũ in vno istãti illud opat pscriptio in cursu tpis.vt no.in.l.ij.C.de do ɔmis. Alibi eqparat pscriptio solutioni.vt.j.de admi.tu.l.si pupilli⁹.p gl.tñ nostra facit.j de fideius.l.si qs post.ꝛ.l.vbicũq̧.ꝛ l.cũ qs.§.si qs p reo.õ so.ꝛ i hoc nõ dico pl⁹. Restãt examinãde due mate
b rie.pma est de actiõe subrogata vtrũ sapiat naturã prime [b] gl.se expedit in.l.certi condictio.in prin.si cer.pet.ꝛ dicit qđ sapit naturã originalẽ nõ accidẽtalẽ p.l.itẽ veniũt.§.cũ p̃dixim⁹.de pe. here.Cy.in ista materia distinguit in.l.rẽ in p̃senti.§.ꝛ oẽs.C.de rei vxo.ac. Jaco.de are.distinguit.j.de dona.cau.mort.l.quod debitori. Tu vo distingue fm lãber.de Sã.sic qđ vna actio loco alterius subrogat trib⁹ modis. vno mõ p viam supplectiõis scdo modo p viaꝫ trãsfusionis tertio modo p viã cumulatiõis. Primo casu actio subrogata sapit eandẽ naturã.exẽpluꝫ si qs dolo desijt possidere tenet actiõe vtili subrogata loco directe q̃ vtilis venit ad supplemẽtũ dicit lex qđ sapit naturam eandem iste est casus.j.de noxa.l.electio.§.si is. Scdo casu qñ est propria subrogatio p viã transfusionis tũc refert aut ista subrogatio sit p hominẽ aut sit p legẽ.si sit p hominẽ ñ sapit eãdẽ naturã vñ stipulatio nouans non sapit naturã cõtractus bone fidei quãdo nouat cõtractũ bone fidei.vt.j.de noua.l.emptor itẽ stipľatio nouãs sniam nõ sapit naturã sentẽtie nec hꝫ executionẽ paratã.vt.j.de mino.l.minor.xxv.annis.cui fideicõmissum.aut trãsfusio sit p.l.tũc actio subrogata sapit naturã prime. vnde actio ex stipulatu p dote sapit naturã veteris rei vxorie actionis:qꝛ lege transfundit plenarie cum efficacia ꝛ q̃litate veteris actiõis.vt.d.l.re in p̃senti.§.ꝛ omnes qdẽ. Tertio casu quando p viã cumulatiõis refert aut noua actio cumulat accessorie tunc sapit naturaꝫ pme.vt i nostro.§.aut cumulatur principalr tũc nõ sapit eãdem naturã accidentaleꝫ q̃ venit ex post pacto:sꝫ bene sapit eandẽ naturã quãtũ ad substãtiam debiti.vt no.in.d. l.certi cõdictio.ꝛ de dona.cau.mor.l.ꝙ debitori.p cõstit.pec.l.j. §.debitũ.ꝛ.l.iteꝫ illa.§.addicit.sꝫ Lamber.õ sali.q̃ vba no.sunt Ex istis habes statuta loquentia de veteri offõ tã quoad salariũ quã quoad iurisdictionẽ intelligunt loq ẽt õ nouo officio subrogato per.l.loco veteris officij pbat hoc in aut.vt iud.sine quoquo suffra.§.illud.õ cõdi.ꝛ demõ filie.§.a titia.de do.inter
5 vi.ꝛ vxo.l.si donãte.§.si spõsus. †Jtẽ ex p̃dicto vr ꝙ si loco pene corporalis subrogat pena pecuniaria p statutũ si crimen pmo erat publicũ ꝙ adhuc sit publicũ.ꝛ illa est opi.Jaco.bu.qꝛ q̃tũ ad h vt sit crimẽ publicũ sapit eãdẽ naturaꝫ cũ sit pena subrogata.p.l.h põit.d.Ja.j.õ pcu.l.seruũ quoq̧.§.publice.Cõis opi.ẽ in ɔriũ qꝛ ẽ hoc crimẽ cũ puniat nũc.l.municipali.non intelligit esse publicũ crimẽ nisi h cõtineret expsse p statutuꝫ.ꝛ videt de hoc glo.or.na dꝫ attẽdi etiam in publico crimine qua.l. agat an.l.publicorũ iudiciorũ vel priuatorũ.ita dicit gl.j.de cõcussio.l.ij.quã gl.nõ habetis alibi de h tangit p Cy.C.de trãsac. l.trãsigere vel pacisci ad fi.ecce habem⁹ primã materiã. Ueniam⁹ ad scdaꝫ de dictiõe nisi ꝛ Petr⁹ miscet de dictiõe nisi ꝛ de dictione

[a] Non pt. vide eũdẽ Bal in.l.si p̃res.i pri. C.de ɔdi. inser.ꝛ in. l.ij.j.colũ. C.de her. ac.ꝛ ꝙ per eũdẽ in.l. furiosum. C.q test.fa ce.poss.

[b] Prime. vid tu longã di.bar. in.l.j.§.h actio.in.j. ꝛ.ij.col.j.si qs tes.libe ꝛ vide dy. in.l.ꝙ debitori de don.causa mor. vbi bart.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

re dictione preter. ſʒ läber. de ſali. dicit φ iſte dictiones nō dñt
miſceri qꝛ nō ſignificāt eodē mō videam⁹ igr̄ ō dictiōe niſi vtrū
ponat vel nō. Circa φ dñt oēs doc. φ aut p̄cedit orō affirmati
ua aut p̄cedit orō negatiua: ſi precedit orō affirmatiua tūc di-
1 ctio niſi. ᵃ excludit. ſi precedit. orō negatiua tūc dictio niſi ponit
iſta pbanť. j. de ac. ꝛ ob. l. obligationū. §. ꝯdō. de le. j. l. plane. §. ꝛ
quis. de ali. ſtich⁹. §. titia. hoc no. dy. in. c. pcm̄ de re. iu. li. vj. Cy.
C. de trāſac. l. actiōe. ſʒ hoc vr̄ ꝯ caſum. l. qꝛ. l. caueť qō vbi p̄ce-
dit negatio tñ dictio niſi nihil ponit. vt. j. de ma. teſta. l. titia. §.
ſi. vbi ōt tex. φ ſi teſtatoꝛ ita dixit ſerue mi non ſis liber niſi red
das rōnes φ lʒ reddat rōnes tñ non erit liber. rñdet ad hoc ꝯ-
rñ läber. de ſal. diſcipul⁹ Pet. ꝛ dicit qō qñqꝫ p̄cedit orō nega
tiua act⁹ tūc dictio niſi ponit actū. vt h̄. qñqꝫ p̄cedit orō negati
ua potētie tūc dictio niſi nō ponit actū ſʒ ponit potētiam. ꝛ ita
eſt in. l. ꝯria. nā dū teſtōꝛ dicit nō ſis liber. nō p̄t priuare actū li-
bertatis q̄ nō erat. ſʒ potētia. vñ idē eſt ac ſi diceret nō poſſis eſſe
liber niſi rōnes reddideris redditis ergo rōnib⁹ non eſt liber p
pterea ſʒ p̄t ad libertatē pduci. ſʒ Läber. ō ſal. Cōclude ergo ex
hoc φ aut añcedēs hui⁹ dictiōis niſi ē affirmatiuū aut negati.
ꝛ ſi negatiuū. aut negat potētiā aut actū ſʒ prefatū doc. tñ tex. i
d. l. titia. §. ſi. vr̄ reddere aliā rōnē. ōt em̄ ibi φ tota orō ē nega-
tiua. ꝛ φ teſtatoꝛ ñ vr̄ habuiſſe aiūʒ dandi libertatē ſʒ adimēdi
in illa rōne fundat ſe tex. ppter φ p̄t dici qñ añcedēs iſtius di-
ctionis eſt negatiuū dictio niſi nō ponit niſi p̄cedat ordinatio
legis vel hoīs ex qua poſſit includi φ ponat. ar. ad hoc. j. de he
red. inſti. l. ex facto. ēt agitatū. Itē aduerte ō iſta dictione φ iſta
dictio qñ poniť in modū cōditiōis: tunc refert aut iūgiť diſpō-
ni q̄ aſſumit effectū de p̄nti vt in ꝯctu tūc inducit ꝯdōnē reſo-
lutiuā. vt. j. de ac. ꝛ obli. l. obligationū fere. §. ꝯdō. aut iungiť di-
ſpōni q̄ pēdet de futuro vt in vltia volūtate tūc īducit ꝯdōnez
inchoatiuā ita φ relictū eſt ꝯdōnale a princi. vt. j. de cōſti. ꝛ de.
l. quib⁹ dieb⁹. §. qdā titio. ❡ Ex p̄dictis apparet ſo. q. gl. pmit
to nō vēdere niſi ibi nā illa dictio niſi hoc caſu cogit me ad ven
dendū tibi ſi nō habeo rē venalē qꝛ p̄cedēs orō non eſt de actu
neceſſario ſʒ de actu volūtario. vt. j. de ac. em. l. ſi ſterilis. l. ſi ti-
bi. ꝛ vide φ no. cy. de ſpō. l. ſi is q. Itē facit ad aliud. Dicit ſta
tutū φ. qdā officiales ñ p̄nt rebānire exbānitos niſi habita pa
ce rebānitio eoꝝ tñ nō eſt neceſſaria ſʒ poſſibilis: nā natura orō
nis añcedētis declarat naʒ ſubſequētis ſm theoricā dicti doc.
b ꝛ hoc ō dictiōe niſi. ❡ Nō veniam⁹ ad dictionē p̄ter ᵇ circa. h
d. l. läber. p̄dict⁹ ant illa dictio ponit ſuper eo qō includebať in
orōne pcedē. tūc idē eſt de dictione p̄ter. ꝛ de dictiōe niſi. vt. l. nā
φ liqde. §. ſʒ cui plus. de pe. le. Aut apponiť ſup eo φ ſub gñe p
us expſſio nō p̄t icludi. tūc iſta dictio p̄ter pl⁹ icludit ꝛ auget.
vt. j. de pig. ac. l. j. ꝛ. j. de ac. l. lucio. ita ōt lamber. idem dicas de
dictiōe ex. vt. C. de ma. ꝯuē. l. j. ꝛ ibi no. idē ō dictiōe citra vt. j. ō
cal. l. ſi. Itē de dictiōe vltra vt. C. de col. filiū. ꝛ. l. q ita. de do. p̄le.
❡ Et p̄dicta faciūt ad. q. ōt ſtatutū φ vſurari⁹ nō poſſit vltra
vl p̄ter denarios duos p libꝛa accipere. mō q̄riť vtrū videatur
tacite permitti ō duob⁹ deñ. vr̄ φ ſic. ex theorica predicta tu tñ
dic ꝯtrū. nā ea q̄ dicta ſunt. ſ. dñt intelligi niſi reſultaret intelle
ctus abſon⁹ iuri ꝯrius illa eſt gl. oꝛ. in. c. j. de vſu. in cle. i gl. φ ad
penā quā gl. bñ no. ❡ Ultio ſciēdū ē φ iſte dictiōes excluſiue ꝛ
exceptuatiue hñt iſta naturā φ cōfirmāt dcm̄ p̄cedēs affirma-
tiuū in alijs nō exceptuatis. vt. l. j. de re. iu. ꝛ ar. de mi. te. l. tribu
nus. §. vlti. tñ augēt regulā nec ampliēt dcm̄ aſt illa q̄ nō cōpre
hēderenť in dicto ſimpl'r plato. vt. j. de vſufr. le. l. gñali. §. vxori.
vbi lʒ teſtōr exceptuauerit argētū tñ lex excipit etiā merces. qꝛ
exptuatio argēti nō excludit iſtam rōnabilē exceptuationem.
vñ ſi ſtatutū dicat qō pupilli ꝛ mulieres nō excuſent nō ppter
ea vr̄ dilatū ius cōe qn alij inhabiles poſſint accuſari ſm ol. vt
refert cy. in. §. vxori in ſuis addi. ꝛ ōt hoc eſſe valde not. ❡ In
gl. q̄ incipit ipſo iure ibi. §. plʒ. no. ex iſta gl. φ p̄ſcriptio nūqꝫ li-
berat ipſo iure. ſʒ opʒ qō exceptio p̄ſcriptiōis opponať ab ho-
mine. ſi em̄ liberaret ipō iur̄ tūc nō eēt opus miniſterio opponē
tis. qꝛ lex ipſa opponeret legis miniſter. vt not. C. de tranſ. vbi
pactū. ꝛ. j. de pac. l. ſi vn⁹. §. pactus. in gl. in opponēdo. facit. ſ.
e. l. in pn. ❡ In gl. ſʒ nō ſine ibi φ vʒ tm̄dē. hoc vex qñ pferun-
tur p eundē modū ſignificať. vt qꝛ ambo pferunť exceptuatiue
vel ambo cōdōalr̄. vt. j. ō condi. ꝛ demō. l. quib⁹. §. qdā titio. ſec⁹
ſi vna dictio pferť exceptuatiue alia condōaliter qꝛ non ſignifi-
cat idē exceptio ꝛ ꝯdō. ꝛ hoc cognoſciť iſto mō qꝛ ſi ille dictio
nes reſpiciūt totū p̄cedēs veniūt ꝯdōaliter qō dic vt no. i. l. ij.
j. de in diē. adie. ſʒ vbi nō reſpiciūt totū p̄dicatū orōnis p̄ceden
tis ſed alterū excluſoꝝ tunc dico φ dictio niſi venit exceptua
tiue vt probatum eſt ſuperius per alia iura. ꝛ vide quod no. in
ſpecu. de ſpon. in prin per Arch. in. c. j. de conſtit. in. vj. ꝛ. xij. q.
ij. c. Ebron.

Additio Baldi.

1 ☞ Exceptio preſcriptionis dubia non impedit proceſſum.

SJeum. facit. C. ō appellatio. l. hi qui ad ci. et l. ciues ꝛ incole. ❡ In textu in verſicu-
1 lo inquiratur. ❡ † Not. quod vbi exceptio preſcriptio
nis eſt dubia non impedit pceſſum. facit ad no. in. l. nam ꝛ poſt
ea in pri. ſi cer. pe. In. hō. viō Guil. j. ſi cer. pe. l. nō oīs. §. q iiuri
arū. viō Cy. l. rē in p̄nti. §. ꝛ oēs. et oīs q̄dē actio ad vindictā ſu
mit originē a pſona vna ō re familiari. ar. l. cū emācip. §. emāci.
j. ō colla. bono. viō Ja. ō do. q id. In tex. in ꝟ. e ſtipulatu. nec hr̄
reſpect⁹ ad intereſſe. qꝛ iō ex eo oriť: ſpſoꝫ ne q̄ eſtimabilis ē φ
tū i pſona dico ppter ſeruū q eſtimabilis eſt vt res nō vt pſona
ō hoc p dy. in. l. ꝯſenat⁹. ꝛ p Dy. i. l. j. qñ ciuilis actio. ❡ In tex.
in ver. nā allegať in ar. φ ſi loco pene corporalis p ſtatutū ſubro
geť pecuniaria φ nihilomin⁹ ōt capitale crimē tñ h̄. §. nō facit.
qꝛ hic ē ſubrogatio loco p̄ncipalis miniſtri ñ ſublati ar. C. ō lati.
li. l. j. in pri. ꝛ iō dic φ ſi crimē iudicem⁹ crimē capitale p effectū
φ iſtō deſijt eē capitale. ar. l. j. C. ō indict. li. x. tñ bñ durat publi
cū crimē qꝛ an ſit publicū crimē ñ iudicam⁹ p effectū ſʒ p cām. i.
p ipm crimē qua ſit iſpiciendo vl' dic hoc vt no. i. l. ſeruū quoqꝫ
j. de procur. §. publice. ꝛ per Ja. bu. ꝛ per Cyn. C. de tranſ. tranſi
gere vel paciſci i. x. q. ꝛ i. l. ij. ō ꝯceſſionib. p gl q̄ incipit ſcʒ ſemp
❡ Sed nūqd ſi pmitto tibi vēdere tu es obligat⁹ emere dic φ
non. no. cy. in ſili. C. de ſpon. l. is q. ꝛ in. c. j. de vſur. icle. ❡ In gl.
φ ad penā. vide Inn. in. c. j. i ſi. de teſt. cog. vide per arch. xij. q.
ij. ebron. vide p arch. in. c j. de conſt. li. vi. ❡ In gl. q̄ incip. vide
φ legiť. adde. j. de ac. em. ſi ſterilis. §. ſi tibi ꝛ vide de hoc plene
in ſpe. de ſpon. in prin. ꝛ vide. C. de ſumma trini. lʒ p Jac. de are.
ꝛ per Inn. de officio deleg. per gl. Bal.

1 ☞ Differentia inter paupertatem ꝛ priuilegium.
2 Priuilegium impetratum refertur ad litem pendentem.
3 Priuilegium an intelligatur concedi ſuper lite pendente.

SJ quis. Uariatio facultatū non ōꝛ mutare cām iudicij vel litigatoris ſec⁹ i pri
uilegio. h. d. ❡ In tex. ibi in loco nō ſit cꝑtū ad iu- a
ris diſpōnē. ❡ In tex. ibi. rei. ſ. debite vl' dic rei. i. per
ſone ipſius rei. ❡ In tex. ibi difficilioꝛ ſit vt qꝛ pmiſi ſiſtere di-
uitē ꝛ ſtiti pauperē. ſicut q̄tidie accidit i mercatorib⁹ cū icurrūt
1 calamitates fortuitas. ❡ † No. dr̄iaʒ iter pauptatē ꝛ priuilegiū
nam rōne pauptatis nō ōꝛ ꝯdō mutata: ſed rōne p̄uilegij ſic ꝛ
p hoc vr̄ reprobari q̄dā gl. q̄ eſt. j. de pcu. l. titi⁹ q̄ ōt φ pauper-
tas p̄bet exceptionē. ꝛ ad idē. j. de ꝟ. ob. l. cōtinuus. §. illud ꝛ ad
2 de φ no. Inn. ꝛ gl. extra de offō dele. c. pe. ❡ † Scōo no. p̄uile-
giū īpetratū referri ad litē pendentē φuis poſſet dici φ hic lis
non erat inchoata ſʒ p̄parata apparet qꝛ ſum⁹ in p̄paratorijs
iudicioꝝ. vt in aut. de liti. §. oēm. ❡ Glo. op. ad. l. nr̄am. ꝛ vr̄ φ
p̄uilegiū ñ valeat ſuper lite mota vt. j. de iud. ſi qs poſtea naʒ lʒ
clericat⁹ clericis ꝯferat priuilegiū tñ ſi prius erat lis mota non
eſt curandū de illo clericatu. vt ibi ōꝛ ꝛ pba. ſ. de iu. om. iud. l.
cū q̄dā puella. fu. dicit gl. aut priuilegiū concediť proprio motu
principis aut ꝯcediť ad poſtulationē ptis. Prio caſu. vʒ ēt lite
mota Scōo caſu ñ vʒ niſi fieret expſſa mētio litis mote iſta ſūt
verba gl. ex qua. gl. appet φ ſi fiat ſtatutū φ oēs eūtes in exerci
tu habeāt dilationē biennij ad. ſol ueñ. ſuis creditorib⁹ φ illō p
3 deſt ēt eis q iā ceperant in iudicio ꝯueniri qō tene menti. † La
noniſte φ priuilegiū non intelligiť ꝯcedi ſuper lite pendente. ꝛ
facit. j. ad turp. l. domicianus. de excuſ. tut. l. tutoꝛ petitus. ſʒ in
ſtatuto diſtinguit aut tractať de obligatiōe ꝛ nō referť ad liteʒ
pendentē. ar. j. de iud. l. non p̄t videri. i aut. vt cū de ap. cogn. in
prin aut ptinet ad exceptionē ꝛ tūc referť ad litē pendentē niſi
ſit concluſum in cā. vel niſi pendeat non p viā p̄rie cāe ſed p viā
appellationis. vt in. d. aut. vt cum. de ap. cog. in prin. de hoc no. b
per ꝯpoſtel. in. c. j. de conſti. facit qō no. Cyn. C. de leg. l. leges. ꝛ
vide quod latiſſime not. paulus de elea. in prin. cle. in ſuo appa
ratu. ꝛ idem etiam tangitur per Jo. an. in gl. que incipit videť
p hac ꝛ facit ad predicta. l. penul. ſ. ſi ex noxa. cauſa. aga. ꝛ ex-
tra lite pendente. c. dilectus quem paſſum not.

a ❡ Niſi. de qua dictione. Vide tu. d. Fra. are. in. l. ſi duo in. iij. col. ō acq. here. ꝛ qō ibi dixi in apoſtil.

b ❡ Preter. de qua dictione. vide Fran. are. in. l. ſi pater. j. ō vul. ꝛ pu. ꝛ φ ibi dixi in apo.

QUi aūt. §. Illud tenēduʒ.

Actio formata ad itereſſe non deſinit ꝯpetere lʒ de
ſinat intereſſe fieri id qō erat principaliter pmiſſum
h. d. ❡ In tex. ibi eius. ſ. actoris gl. eius. §. procedit hoc mō. qꝛ
p̄mo ponit duo exēpla. ſcōo op. duob⁹ modis. tertio adducit
concordantias. quarto op. de duab⁹ legib⁹. ꝛ non ſoluit quīto ꝛ
vltimo ponit quoddā dcm̄ ſcōa ibi ſed certe tertia ibi nā ꝛ ali-
ter. quarta ibi: ar. qnta ibi ꝛ no. φ Reuertoꝛ ad primū ꝛ quero
exēpla rñdet gl. φ exēplū eſt p. §. q iniuriarū. in ſi. φ exēplū eſt
incōgruū, qꝛ ibi caſus emergēs mortis reddit impoſſibile fcm̄
pmiſſum niſi quaten⁹ trāſferť in hr̄dē. vt. j. ō fideiuſ. l. ſi cū ho-
minē. nā illū tex. intellexit φ ppter morā litis ꝯteſtāde actio ef
ficiať trāſitoria ꝛ ſʒ hoc ibi ñ deſinit iterē. vt. d. l. ſi cū hoiēʒ. vñ
iſtō primū exēplū aut ē incōgruū aut falſuʒ. icōgruū ſi dicam⁹
φ ſiſtere ſit impoſſibile. falſum ſi dicam⁹ in heredē tranferri, et
ideo venio ad ᵛm exemplum φ eſt per. l. ꝛ ſi poſt tres. ſ. eod. ſcʒ
φ interfuit actoris reū in termino ſiſti qꝛ ppetuaſſet tempora
lem actionē quā intēdebat ꝛ qꝛ iſta actio interim eſt perempta
a modo non eſt actoris reum ſiſti ſuper ea cū non poteſt actoꝛ

reportare victoriā pscriptiōe absente ecce ꝗ ꝙ desinit interesse circa ipm factū ꝫ qꝛ nō desinit interesse circa ipsum damnum actiōis amisse ideo actio ꝑdurat iste est casus nr̃i.§.ex hoc pꝫ ꝙ falso colligit hic istud notabile si desinit interesse nō desinit actio cōpetere Nā interesse ꝑprie sumptū ꝑ dāno emergēti hic nō desinit imo ꝑdurat:si aūt loq̄remur respectu ipius facti principalis tūc bn̄ est ver ꝙ nō interest actoris nūc fieri qꝛ ius eius ē pēptū ⁊ ad hūc sanū ītellectū dꝫ reduci no.gl. ¶ Adō ꝯ istū §.op.dꝛ ꝙ ꝯsideraē itereē respectu tpis pteriti ñ respectu tpis pñtis.ꝯ.j.ꝯmo.l.in.§.i hac.vbi dꝛ ꝙ īspicit tps pñs.s.pñtis iudicij.sol.hic factū erat in obligatiōe.ibi species nā in specie debita mora pseuerans semp auget ꝯdemnationē debitoris.vt.j.de tritica.l.i hac.⁊ dic vt ibi. ¶ Secundo opp,ꝙ si desinit interesse desinat actio competere.vñ vr̃ obstare.j.mād.l.si ꝓcuratorem.so.dicit gl.hic in iudicijs que sunt stricti iur.⁊ i quibus mag' punit ꝯtēpta authoritas ptorꝫ ibi ꝯctu bōe fidei vbi mitius agit dn̄t doc.ꝙ ista so.nō est bona qꝛ imo benign' agit in iudicio ꝗ̄ extra iudicia,vt.s̄.eo.l.⁊ si post.⁊ idō soluūt alr ꝙ aut desinit interesse respectu tpis pñtis ⁊ respectu preteriti ⁊ tūc definit actio ꝯpetere vt in ꝯrio aut desinit interesse respectu tpis pñtis ꝫ nō respectu pteriti tūc non desinit actio cōpetere.⁊ ita loquit hic ꝑm Ja.de ra.vt refert Cy.s̄.mā.l.ad cōparandas.ꝙ illa so fit.xpa vr̃ casus ad lr̃am.j.de edi.l.iustissime.§.fi. ¶ Sed ꝯ istā.so.op.de.ll.hic all.i gl.vcꝫ de se.j.§.rectissime.de vi ⁊ vi ar.de fur.l.inter oēs.in prin.j.de iniur.l.iniuriarū estimatio.i qbus legibus dꝛ qd lꝫ desinat interesse respectu tpis pñtis ⁊ respectu pteriti tñ nō desinit cōpetere.so. vt dicā.j.distinguendo in materia. ¶ Alterius opp.d.l.tigni.§.fi.ad exhi.⁊.j.de rei vē.l.sin aūt.§.si hō.nā si desinit intereē vr̃ deficere ius agētis ⁊ si fit re' dꝫ absolui in quacūqꝫ pte iudicij deficiat hoc ius vt etiā not. p Dy.insti.de ac.in prin.gl.nō sol.sed tu dic qd in nr̃o.§.nō deficiebat ius ⁊ cā agēdi.qꝛ hic agebat ex ꝯctu.ecce cā.itē rōne interesse ecce res ꝗ adhuc durat.sed in legib' contrarijs actio nō fundata rōne ꝯctus sed rōne dominij.vt rei.ven.mō si istud dominiū deficiebat lite pendente desinit actio competere.⁊ ita;loquitur.l.si aūt.§.si hō.item actio ad exibendū fundat rōne interesse si illud interesse perimitur in iudicio pendēte merito re' absoluit.sed in.§.nr̃o interesse nō erat peremptum.⁊ sic nō obs.l.tigni.§.vlt.Cōclude ergo ꝙ i.§.nr̃o durāt cā, res ⁊ actio.⁊ sic nulla interuenit variatio ꝯtus actoris ꝫ circa istud ius secūdariū sed iteruenit mutatio solū circa factū principale ⁊ qꝛ actio ꝑsequit obligationē scd̄ariam nō ꝑmitiuā nō est curādū de variatiōe primitiue actiōis. Ultio gl.dt ꝙ actiōes ꝗ ꝑercūt morte puit p mortē ipo iure ꝗ tpe peūt pscriptionem ope exceptionis vt dixi in.§.q iniuriarū.⁊ facit.l.iij.j.lo.in rōne sui,⁊ de nona.l.si vlt.in gl sua Ibi idē pt eē hoc exēplū tene. In ea.gl.ibi itē si desinit illa est via brocardica quā.d.dy.expedit.j.d impē.l.⁊ in totū sit dicēs aut desinit interesse añꝙ actio sit nata tūc actio non nascit,vt.d.l.in totū.⁊.j.de ac.⁊ ob.⁊.j.si is q ex stipulatu.aut actio erat nata ꝫ nō poterat adhuc intētari ⁊ tūc si definit interesse talis actio nō intētabit.vt.j.ad.l.rho.de iac.l.si vehēda.§.idē iuris.aut actio erat nata.⁊ poterat itētari tūc casus circa interesse ꝯtingēs nō facit actionē cessare.vt.j.d vi ⁊ vi ar.l.j,§.rectissime.⁊ ꝙ vi aut clā.l.si alius.§.ē ⁊ alia.⁊ hic.⁊.j.d edēdo vbi exigit.l.fi.Si vis seq dist.dy.adde ꝙ hoc fallit in trib' casib'.Pri̊o fallit qñ casus ꝯtingēs retro fingit nā tūc etiā nata actio resoluit.vt.j.de fur.l.si qs vxori.§.fi.⁊.l.si seruus.de cōdi.fur.Scd̄o fallit vbi actio nata est accessoria alterius ⁊ tollit pncipalis.tūc eñ actio subrogata perimit.vt.s̄.e.l.si,cū.§.q̄ iniuriaꝝ.Tertio fallit qñ actio nata nō hꝫ fundamētū obligatiōis ꝫ hꝫ aliud fundamētū puta dñij vel alteri' intereē.tñ re' ꝯuentus ꝑprie ñ dꝛ obligat'.vt i reali ⁊ actione ad exhi.vt inst.d ac.§.olꝫ.tūc si desinit intereē d finit actio psecutoria ꝯpetere.vt in l.si aūt.§.si hō.⁊.l.tigni.§.vl.⁊ ita pt addi ad dy.⁊ facit.C.d spō.l.arris.Pe.xo alr.sol.⁊ pfectu' distinguit vt refert Cy.C.mā.l.ad ꝯparandas.⁊ lāber.de sal.distinguit quasi eodē mō.j.d edē.l.vbi.§.fi.⁊ silr Su.de cu.j.ꝯmo.si vt certo.§.vsqꝫ adeo.quas distin.longū esset referre idō sufficiat remisisse.tñ vt dicta eorū melius intelligatis pmitto ꝙ qñqꝫ cā de pterito infert dānū d pñti vt in nr̃o.§.qñqꝫ cā de preterito nō infert dānū de pñti vt i exemplo.d.l.⁊ in totū.⁊ in alio exēplo.j.ad.l.rho.d iac.si vehenda §.idē iuris ⁊ in alio exēplo.vt.j.ꝙ vi aut clā.l.si alteri' §.est ⁊ alia qñqꝫ eꝯ cā de pñti rescindit dānū de pterito.vt i.ll.xx.all.et j.loc.l.naue saup helli qñqꝫ cā de pñti non rescindit damnuꝫ.de preterito ⁊ ille scilꝫ est casus nostri.§.j.de eden.vbi exigit.§.fin. ¶ His verbis pmissis ꝑseq̄re dist.sꝫ qd distiguūt dicti.doc.q̄ꝫ distictio valō subtilis ⁊ laudabilis ē.d.bar.istā materiā separat ⁊ dt ꝙ qñqꝫ deficit interesse qñqꝫ deficit actio qñqꝫ deficit dominiū qñqꝫ deficit res.⁊ xba sua extrahit de xbis petri. Aduerte quādo deficit interesse ⁊ tunc sufficiat distinctio Dyn.cū eo quod addidi qñqꝫ deficit totaliter ius actoris tunc aut deficit ex iprobabili facto aduersarij. ⁊ nihilominus fit condē

a ¶ Valet. adō sicu.i. c.i.in.vj. col.x.qro gd si sentē tia.d re iu. ⁊ tex.in.c. saborta,c. sit.

natio.aut dficit ex facto actoris vl sui authoris tūc fit absolutio j.de cōdi.furti.sine manifestus.§.tādiu.⁊.l.⁊ id.⁊.l.si seru'.qñqꝫ ius actoris non pimitur funditus sed alteraē tūc rōne talis alterationis pendente iudicio nunꝗ̄ fit absolutio.tex.est.j.de rei ven.l.⁊ si post acceptum.⁊ not.per Dyn.j.de aqua plu.arcen.l.quāquā.§.iulianus.ita ꝙ finalis conclusio circa istud vltimuꝫ est.aut ius actoris durat vniforme:aut alteratur aut pimitur.vt patet ex pdictis.⁊ adde quod,no.Cy.in.l.vna.C.de alie.iud.

Additio Baldi.

1 ☞ Priuilegium emanans ad excipiendum vel liberandū nō
2 pertinet ad litem pendentem.
3 Sententia lata contra priuilegium an valet.

Q Ui aūt. Uide Inno.extra vt lit.pen.dilectus.vi in proe.clem. ¶ In gloss.vr̃ p hāc.l.in ver.verba.vide Jac.in.l.pe.si de noxali cā
1 agatur. ¶ In gl.vt qꝛ in ver.verū. ¶ † Ifo.ꝙ priuilegiū emanās ad excipiendū vel liberandū nō ptinet ad lit.pē.secus in statuto.nō lꝫ nō ptineat ad lit.pē.vbi agit d obligatione.tamen bene pertinet vbi agit de liberatione.vt not.p Cy.illud in.l.leges.⁊ per cōpostellanū.de cōsti.c.j. ¶ † Sꝫ an valeat sñia lata cōtra puilegiū.dic aut priuilegiū tollit iurisdictioneꝫ ipso iure ⁊ tunc nō vꝫ qꝛ lata a nō suo iudice.vt no.Inn.de x.
a sig.c.ex pte i christo.aut p exceptiōeꝫ declinatoriā ⁊ tūc vꝫ.a vt no.in aut.habita ⁊ in c.cū persone.de priui.lib.vj.an priuilegiū non concernit iurisdictionē sed eximit ab aliqua datione vl facto.⁊ tunc aut est priuilegiū pñtis ⁊ sup eo nō vꝫ sñia inferioris directo contra ipsum lata.de iud.cū venisset. Idē si le.qꝛ est error expressus in sñia.sed si non est lata super priuilegio ⁊ sic super iud.sed super re statuta per priuilegiū bene valet regulariter nisi appellatur.C.de app.hi qui ad ciuilia.⁊ de excu.tu.generiter fallit.C.qñ prouoca.non est neces.l.si cū inter.in.§.illud.nō huius.§.est qꝛ hic non sublata est ex postfacto cā ex qua agitur sed solum interesse.vnde durante cā ex qua durat effectus non obst.j.de impē.l.⁊ in totum.qꝛ ibi superuenit casus ante ortum actionis dot.constante matrimonio.hic autem actio erat nata ⁊ ius quesitum ibi non. Bald.

Q Uones. Exceptio psone īhabilis reddit iudiciū nullū ⁊ quicqd ex eo sequitur h.d.facit.j.de iud.l.non idcirco.§.cum postea.

S I procurator. Quando procurator stipulat factum interesse cōsiderat ex psona dñi siue illud interesse pueniat ex psona dñi pmissione legis siue p stipu. ipsi' interesse factā informiter.h.d.no. ¶ In tex. ibi dūtaxat.i.simpliciter fuit promissum sibi sine adiectione pene. ¶ In tex.ibi ppemodū.i.pena facie. In tex.ibi ad ipsius.l.pcuratoris. In tex.ibi sed eū hic rñdet. In tex.ibi egerit.s.pcurator. In tex.vtilitatē.i.interesse. In tex.in eā rē.i.in hoc casu. In tex.ibi procuratori.pcuratorio noīe. In tex.ibi cōceptionē.s.quāti ea res erat.in tex.ibi ad ipsius.s.pcuratoris. ¶ Not.cū aliqd gerit ab aliquo tanꝗ̄ a ministro dñi psonā inspiciendum.facit.j.de le.ij.peto.§.frā. ¶ Scd̄o no.notabilē psumptionē ꝙ grā eius presumitur aliqd factum cuius pncipaliter interest.cōcor.s̄.de le.iij.fideiussor.§.interdū. ¶ Tertio no.ꝙ tacita stiplō iteresse facta a pcur.etiā expssa in iudicijs semp videt fieri pcuratorio noīe.⁊ facit.i.de stip.seru.l.si seru' cōis meuꝗ.§.j. ¶ Quarto ⁊ vltio no.ꝙ relatio ꝗ fit p legē dꝫ fieri ad id qd facit magis valere reꝫ. ¶ Unū scias ꝙ lex nr̃a loquit in pcipulāte qui in dubio acquiritur dñō.in pcu.aūt pmittente qui in vltī.j.eo.de quo ibi dicam. Additio Bal.

S I procurator. In versi.dñi no.psonam subintelligi vbi psona nō subintellecta stiplō inutilis redderet si eēt cōtra tunc nō subintelligit.vt in.§.crisogonus.Si xo pōt vtrobiqꝫ mō valere aut interest stipulātis subintelligi ⁊ subintelligit.Aut nō interest ⁊ nō subintelligit.vt.j.de pa.l.idē in duab'.in fi.⁊.l.se.p gl.⁊ Su.⁊ p hoc habes.l.no.de stipu ser.l.si seruus cōis meuꝗ.§.j. ¶ In gl.q̄ incipit.sed pñs.in fin.hic acquirendo sed obligando.dic vt.j.l.xxi.in vlti.glo.vel dic semper hanc distinctionem seruari in casu certi vbi constat de intentione sed in casu dubij distin.inter voluntarium administratorem ⁊ necessarium.

1 Officio finito obligatio pretextu officij inchoata finitur.
2 Tutor finita tutela,nō patitur executionē sententie.

S I tutor. Tutor finita tutela nō ꝯuenitur ex stipulatione in iudicio sisti nec etiā ex causa iudicati.h.d.⁊ habes duas ptes.vt patet.scd̄a ibi:nā ⁊. In tex.ibi nō obtēperauerit.i.i indicio nō steterit. In tex.ibi hr̃ditate.ex qua pēdebat lis ex qua satisdedit. In tex.ibi denegabit.i.ꝯ tutorē.qꝛ finita cā pmissionis finit pmissio. In tex.ibi accideritvel ꝙ offiñ sit finitū ꝙ sit
1 concessa restō in integr.vt.j.de aut.tut.si pendente. ¶ † Item

ꝙ finito

qđ finito offō finiť oblatio īchoata ṗtextu officij. ¶ Scđo no.
tutorē post finitū offm̄ nō pati executionē snīe concor. C.qñ ex
2 facto tu.l.iulia. ¶ †Opp.⁊ vř ꝙ tutor etiā finito offō teneatur
vñ vř.ob.j.de ac.emp.l.iulian⁹.§.idē iulian⁹.in fi.C.vñ vi.l.me⸗
minerint.s.si qs ius di.nō obtē.l.i.§.si ꝓcur.so.đt gl.aut tutori
ṗt imputari dol⁹ vľ culpa ⁊ tūc ip̄e teneť.qꝛ culpa nō dꝫ eē abs
ꝗ pena.ar.s eo.l.si cū.in fi.aut no ṗt sibi īputari culpa vľ dol⁹
⁊ tūc finito offō nō teneť.hec distinctio ꝓbať ꝑ tex.j.de admi.
tu.l.cū post.§.i. ¶ Scđo op.qꝛ l.caueť ꝙ offālis teneať offō fi⸗
nito.⁊ qđ in ea fiat executio vñ vř ob.j.đ ꝓcu.l.ꝓc.q ꝑ euictio
ne.so.đt gl aut loqmur ī offō necessario.tūc offālis nō teneť of
ficio finito.ita loqmur hic aut loqmur in gerēte offm̄ volunta⸗
riū tūc aut.i indicijs.⁊ non tenetur finito offō.vt.j.đ ꝓcu.plau
tius.⁊ in.l.iij.j.de re iud.aut loqmur in ꝯtibus.tunc teneť ēt
finito offō.vt.d.l.ꝓcu.q ꝑ euictiōe. ¶ Tertio opponiť ⁊ vř ꝙ
sit aliter distinguendū vcꝫ qđ aut obligauit se tanꝙ priuata ꝑ
sona aut obligauit se tāꝙ offālis.ꝑmo casu teneť ēt finito offō
vt.j.de admi.tu.l curatores.§.in eū.j.de pub.si qs ꝓhibuerit.j.
qñ ex facto tu.l.post mortē.§.j. Scđo casu quādo tāꝙ officialis
nō teneť ip̄se sꝫ dñs.vt.j.de instit.l.fi.⁊.l.si qs mācipijs.i princ.
eo.tit.so.concedo qđ illa distinctio est bona.vt no.s.l.ꝑxima in
vltima gl.in fi.quā tene mēti ⁊ ideo cōiūgēdo has solutiōes sic
distingue ſm glo.aut officialis se obligauit in iudicio litigādo
⁊ litē ꝯtestādo aut se obligauit extra iudicium.vel ēt in iudicio
aliqd ꝑmittēdo. Primo casu semꝑ obligatio rōne ꝓcessus ṗn
cipaliter referť ad ipsum dñm vt.s l.ꝑx.nisi eēt administrator
in rē suā vt.j.fam.her l.plane. Scđo casu qñ administrator cō
uenitur ex suo ꝯtu non ex ipso iudicio vel snīa tunc refert aut
obligatio ꝯta per eum nō pōt cadere in ꝑsona dñi.qꝛ dño non
incūbat.exēplū qñ ꝓcurator cauet ad legitimatiōnē ꝑsone sue.
vt.j.de ꝓcu.l.sed ⁊ he.§.ṗter.tunc non teneť dñs sed ꝓcu. casus
est illi⁹.§.eodē modo si ꝓcurator caueat ad executionē cause.
nā lꝫ in dñm fiat executio snīe tñ in ip̄m ꝓcuratorem fit execu⸗
tio sui ꝯtus ⁊ sue satisdationis.vt.j.de ꝓcu.plautius.secus tñ
esset in tutore:qꝛ tutor nō teneť satisdare.vt.C.de admi.tu. l.si
§.pe.nisi ex certa scīa satisdedisset tunc tutor est in culpa qꝛ spō
te se onerauerit.vnde tunc idem esset in tutore ꝙ in ꝓcuratore.
j.de admi tut..cū post.§.j.aut nos loqmur circa ꝯtus tunc
refert qualiter administrator ꝯxerit aut ꝯxit tanꝙ ṗncipalis ⁊
ꝑsona priuata tūc ip̄se administrator ꝑpetuo teneť lꝫ hoc fe⸗
cerit noīe dñi.⁊ ita loqť.l ꝓc.q ꝓc.euic.de ꝓc.⁊.j de publicia.l.
papinian⁹ teneť ħ casu dñs ī trib⁹ casib⁹.ꝑrio si mādauit.vt.C.
mā.sil'as.đ insti.l.si qs mācipijs no j.de neg.ge.l.si pupilli.§.j.
Scđo si ratū habuit etiā nō suo noīe tñ sua ꝯtēplatione gestū.
qđ est mirū.Tertio si in rē dñi est versum iste est casus no.C. ꝙ
cū eo.l.ei qui in fi.aut administrator ꝯxit ⁊ se obligauit tā offi
cialis.tūc nō teneť nisi solus dñs si iste administrator habebat
mandatū.vt.j.de institor.l.fi.⁊ est rō qꝛ actus agentiū nō plus
operātur ꝙ̄ sit in eorū intētione.vt in.l.nō oīs.j.si cer.pet.glos.
subsinguit.qđ aut loqmur in administratore voluntario ⁊ vř
obligari tāꝙ pricipalis ⁊ priuata ꝑsona.⁊ ita itelligit gl.l.ꝓcu⸗
rator.q ꝑ euictione.s.ꝙ loquať in casu dubij.an gerit offm̄ ne
cessariū.tūc in dubio ṗsumiť velle obligare dñꝫ ex quo talis ob
ligatio est ex facto tutoris:est rō dr̄ie qꝛ actus dꝫ interpretari
ſm qualitatē officij ⁊ ſm qualitatē ꝑsone mō in offāli necessa⸗
rio nō ṗsumiť ꝙ ip̄e velit excedere mādatū legis ⁊ lex nō mādat
ꝙ obliget se principaliter ⁊ priuato noīe.istud ergo offm̄ neces⸗
sariū regulať a mēte ⁊ dispōne legis nō est ita in volūtario qđ
habet fines ex volūtate hoīs.vt.C.ne.ge.l. tutori.est alia ratio
dr̄ie qꝛ magis dꝫ succurri ei q arctať ꝑ.l.ꝙ̄ ei q larctať ꝑ ꝓpriū
factū.vt.s.eo.l.ij.§.si qs tñ.⁊ illa est cōis opi.gl.ꝙ sit dr̄ia inter
administratorē voluntariū ⁊ necessariū in ꝯtibus sꝫ Ja.đ are.
est in contraria opi.s.ꝙ in dubio administrator ꝯhens ī rē dñi
intelligať velle obligare dñm nō facit se tāꝙ principalē ⁊ priua
tā ꝑsonā ⁊ đt ip̄se ꝙ est casus in.d.l.fi.de insti.ṗterea cōsideran
dū est qua mēte aliqd fit ⁊ id vř cogitatū ꝙ debuit cogitari. vt
j.de dā.infec.l.dāni.§.pl⁹ aūt in stipľtio.ad ħ facit.j. de fidei.li.
l.lucius.de le.ij.peto.§.mři.de le.iij.l.cū qs decedēs.§.quidam
testō.semp eñ rō ꝯhendi etiā tacita est inspicienda dūmodo ī
notuerit vtriꝙ ꝯhenti vt.j.de ꝯdi.ob cām.l.i.§.si parendi.⁊ ar
gu.j.de vsufr.le.l.gñali.§.duas.non ob.l.ꝓcu.qui ꝑ euictione.
qꝛ ibi ꝓcurator astrinxit fidē suā non dicit fidē dñi hoc est quia
verbū executiuum obligationis refertur ad necessitatem ꝑsone
non ad necessitatem officij.puta sic dicendo promitto me solu⸗
turum.non autem dixit promitto ꝙ dñs soluet opi. ergo Jac.
de aret.est quod in dubio tacite videatur actū ꝙ teneatur dñs
ad quē refertur effectus negotij non autem ꝙ periclitetur offi⸗
cialis nuncius vel minister qđ omnino fatendū est in nūcio qꝛ
in eū nō formať obligatio sed est sicut organū.vt no.i.l. multū.
C.si qs alteri vel sibi.sed in procuratore possumus tenere opi.
gloss.nec potest commode responderi ad.l. Papinianus.de pu
blic.⁊ facit quod not.in.l.ij.j.de admi.tuto.non obstat.l.vlt. de
insti.qꝛ ibi administrator gerebat offm̄ dñi cōfitēdo.ꝙ confessio
necessario refert ad dñm.qꝛ nō cadebat personam ministri sub
suo noīe sꝫ nos loquimur vbi minister gerit aliqđ offm̄ ꝯtrahē
do:⁊ vñ in sua ꝑsona fundať obligatio.obligationis effectus in
dubio de ac.⁊ obli.l.q̄cūꝙ gerim⁹.ꝗ ꝟba sunt multū no. Adđ
vnū ꝙ si est vnus actus explicād⁹ rōne officij q tñ nō ṗt funda
ri ī ꝑsona dñi ꝙ tūc dicēdū est ex eo administratorē ı̄m̄ obliga⸗
ri exēplū.l. ij.C.qui accu.non pos de his q vt.indi.l.tutorē.lꝫ in
terdū tacite ex dispōne legis dānū redūdet ad dñm.ꝙ dic vt le
git ⁊ no.C.de his q.vt indi.l.dolla.ex ṗdictis appet vtx' sindi⸗
ci ꝯhentes ex suis ꝯtib⁹ teneātur.pōdera tñ ī sindico q gerit
offm̄ necessariū.vt in.l.munerum.§.defēsores.đ mu.⁊ ho ¶ Jtē
appet qd iuris sit de familiari quē ṗtās mittebat ad emendum
carnes vtx istud debitū debeat solui ꝑ ṗtātē vel familiarē.⁊ in
ħ pōderat ꝙ ille familiaris ē nūci⁹ q nō afficiť ex ꝯtractu. vnđ
sola ṗtās tenetur ⁊ facit ad ṗ dicta.j.de admi.tu.l.titiū.§.a ma
tre.Bal.de perusio ⁊c. Additio Bal.

SI tutor iudicio. Jn gl. que incipit vt qꝛ pupill⁹.glos.
intelligit tex.in obligatiōe ꝯmittēda nō in cōmissa
offō durāte.Jn ea.gl.in ver.si.sꝫ si nil ṗt imputari ñ
teneť de admi.tu.cū post.§.j Jn gl.ꝗ incipit.s.supradictorꝫ ī ꝟ.
iudicia.vide ꝙ no.ff.q sa.cog.sciēdū.§.tutor.Jn ea gl.No ī ista
gl.ꝙ in iudicijs nō sit executio iudicij in ꝓcurator sꝫ in ꝯtib⁹
bñ sit executio cōtractus Jn necessarios ꝟo administratores a
nulla fit executio sꝫ vbi egrederenť eox offm̄ qꝛ in eo essent vo
lūtarij administratores bñ fieret executio.vt.l.post.§.j.đ admi.
tu.nā tūc nō obligāt dñꝫ ita ꝙ oportet ꝙ fiat executio in ip̄os
administratores.⁊ vide.j.de publicia.l.Papinianus Bal.

a ¶ Renūciari ferijs.et an ⁊ qñ vide Fely.in c.si diligēti.đ fo.ꝯp. in.v.col. ver. quartū correl. ⁊ adde ꝙ lꝫ qs ante iudicium possit ferijs hoīꝫ renūciare tamen post snīaꝫ non vt per cuꝫ in.c.significasti.in.iij.col.ꝟ.tenementi. ad fi.ꝟsic. de fo.compe.

¶ De ferijs ⁊ dilationibus ⁊ diuersis tēporibus earum ⁊ ex quibus causis ferie non impediuntur. Rubr.

1 ☞ Ferie sunt tempore messium ⁊ vindemiarꝫ.
2 Ferijs ex consensu partium potest renunciari.
3 Petens sentētiam infirmari videtur agere non solum de equi
tate sed etiam de nullitate.
4 Testis an presumitur iuratus.

NEquis. Tpe feriato messium ⁊ vinde
miax nō cogitur citat⁹ in iu
dicio ꝯparere si tñ comparuit ⁊ nō allegauit fe
rias vꝫ ꝓcessus fact⁹ ꝯ ṗntē si.ꝟo nō ꝯparuit
ip̄o iure ñ tñ tꝫ snīa lata ꝯ absentē.h.d.vsꝗ ad
§ sed excipiunť. ¶ Jn tex:ibi spōte litigātib⁹
ꝙ ē eoipso ꝙ nō allegāt ferias.Jn tex.ibi pseuerauerit.i.nō cō⸗
paruit.Jn tex.ibi illis id est vno eorum qꝛ vtroꝗ absente etiaꝫ
tpe in iudico snīa esset nullla ipso iure.⁊ iō dicit gl.illis. i.altero.
1 ¶ † No.ꝙ tpe messiū ⁊ vindemiarū sunt ferie.variant tñ ſꝫ cō
suetudines ⁊ statuta locorū.vt.j.c.ṗsides.⁊ lꝫ hic dicat đ messi⸗ b
bus agrorū.tñ:in locis in quib⁹ hoīes viuūt de castaneis indi⸗
cētur ferie ꝑ illis fructib⁹ recolligēdis.vt.j.đ le.iij.l.ligni.§.quid
mirū.⁊ ibi ꝑ Cy in addi. ¶ Scđo no.ꝙ rō quare sunt ferie est
qꝛ expedit hoibus vacare ꝑ fructib⁹ recolligēdis qꝛ vita hoīꝫ
non pōt habere sine ip̄sis. ¶ Tertio no.ꝙ lꝫ citatio nō valeat
vꝫ tñ ꝯparitio ⁊ ꝙ ex ea sequiť ꝙ ē no.ex hoc.appet ꝙ citatio
nō est de substantia vbi partes sunt p̄ntes de hoc no.in.c.vlt.de
2 elec.li.vj.in nouella ¶ † Quarto no.ꝙ cōsensu ptiū pōt renun
a ciari ferijs[a] messium ⁊ vindemiax imputet ēt sibi qui nō nō al
legat ferias. ¶ Quinto no.ꝙ vbi non tꝫ citatio ibi sentētia est
ipso iure nulla si citatus nō coparuit.facit.j.de ver.sig.l.qui ne
que. ¶ Sexto no.ꝙ ṗtor vel prefectus vel cōsul.vel etiā legat⁹
de latere qui possunt facere ꝯstitutiōes in suis ꝓuincijs tñ isti
non possunt ꝓcedendo tollere ordinē iudiciox nec derogare iu
ri partiū.casus est hic mēti tenēdus lꝫ ergo possint derogare.iu
ri statuēdo nō tñ ꝓcedendo de hoc habetis glo.ord.in.c.spe.in
gl.si alius.de ver.sign.in cle. ¶ Septimo no.ꝙ qñ snīa est nul⸗
la talis sentētia nō trāsit in rē iudicatā lꝫ nō appelleť.vñ đt lex
j.de ap.l.si constat ꝙ qñ snīa est nulla appellatio est supnacua.
3 ¶ † Octauo no.ꝙ qui petit infirmari snīam vel processum vř
agere non solū de equitate sed de nullitate.qꝛ istud verbū infir⸗
mare hꝫ se ad vtrumlibet.casus est hic de hoc per Jnno.not.ex
tra de ꝓcu.c.auditis.de offi.dele.cū cōtingat.de pniui.cū olim.
i gl.iuste petitū. ¶ Jn gl.iij.ibi subsequēs.qꝛ no.ꝙ illa dictio
b qꝛ est dictio restrictiua qꝛ importat finaleꝫ rōnē[b].⁊ facit ꝙ not.
j.de acqui.poss.l.si is qui aīo.⁊.j.de admi.tut.l.ita aūt in princ.
¶ Jn ea gl.ibi ꝑ testes ⁊c.no.ꝙ testis pōt allegare ferias sicut
pars.idē in aduocato tenemēti. ¶ Jn.e.glo.ibi sed impulsiua.
imo fuit rō finalis tñ sufficit qđ rō legis verificeť vt in pluribus
licet nō verificeť in qualibet persona singulari.s.de le.l.iura et
vtx rō legis ṗsumať finalis vľ impulsiua.dic vt no.ea.l.⁊ refert
Cy.in addi.in.l.j.j.so.mat. ¶ Jn ea.gl.in fi.ex illa gl.collige ꝙ
etiam in causa vniuersitatis sunt ferie.lꝫ vniuersitas inquātꝫ

b ¶ Finaleꝫ rationem. adđ eūdē in.l.iij.ꝟs.⁊ not. C.de falc.causa.adi.leg.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vniuersitas non vacet operi rustico.tñ singulares psone q̃ sunt
membra hui⁹ litis hñt vacare pptera sunt ferie.lʒ quidã can.
dicãt ɔ̃riũ.vt no.extra de iud.c.fi.⁊ male.Jn gl.q̃ incipit libell⁹.
in fi.idẽ no.in.l.ij.§.si qs in ius vo.xv.q.iij.placita.facit quod
no.in.l.ij.§.si quis in ius vo.⁊ in.l.j.C.de ferijs.vbi vide. Jn gl.
que icipit no.trta.ibi extitura ħ vera. ¶ Jn ea.glo.ibi cõpulsus.
hoc nõ plʒ qꝛ iudex vel arbiter nõ cogiť pcedere tpe feriato lʒ p
tes renũciẽt ferijs nisi dies ɔ̃promissi sit extitura,ar.š.ea.l.j.§.bo
na rõ.ꝟ.qꝛ põt.⁊ hoc expsse tenet gl.in.c.sepe.i cle. ¶ Jn gl.no.
qcquid in arbitratore aut nulle sunt ferie,qꝛ arbitratoꝛ nõ redi
gitur ad instar iudicioꝝ ſʒ ad istar ɔ̃ct⁹ trãsactiõis vt no.i auť.
vt di.iud.§.j.⁊ in ɔ̃ctib⁹ nõ sunt ferie vt.C.õ ferijs.l.fi.⁊ ibi p Ja.
but. ¶ Jn ea gl.ibi dt q sit vt extra de test.c.tuis . iudex tñ pt
dissentire si vult ⁊ exigere iurã teste nõ obstãte q partes remit-
tant iurm. vñ dicit spe.q ad hoc vt ista remissio veleat,exigitur
q iudex consentiat vt no.spe.de teste.§.sequiť.ꝟ.⁊ no. ¶ Jtem
collige ex ista gl.q dicta testiũ minus liĩme examinatoꝝ pñt cõ
sensu partiũ approbari ⁊ ratificari facit ad hoc.C.de tes.l.fi.i rõ
ne sui.hec no.Jnn.extra de test.cũ cãm.ſʒ hoc vť falsum qꝛ or-
do iudicij nõ pt tolli de ɔ̃sensu ptiũ vt no.extra de offõ dele.ca.
de causis ⁊ in dicta cle.sepe in vltia gl.so.cõcedo istud in ordine
totius iudicij sec⁹ in ordĩe vnius actus singularis in seipsuz qꝛ
non pptera vitiať.iudiciũ sicut est exemplũ in ordĩe iuri testis
ad ipsum iurm testis q̃ ꝟba not.ergo si non valerẽt dicta testiũ
qꝛ lis nõ esset cõtestata.nam tũc cõsensu partiũ nõ posset impo
4 ni robur depositionibus testiũ p no.in.d.c.de causis.† Inciden
ter q̃ro an testis psumať iurat⁹ ⁊ dico q nõ vt no.j.õ ver.ob.sci
endum nisi in actis apparuerit q iurat⁹ deposuit.vt.l.theopom
pus.õ pote.ple.vbi gl.quã ibi no.vld.⁊ Cy.post eũ. ¶ Jn ea gl.
ibi renanciauerit hoc intellige in ferijs q̃ respiciũt priuatoꝝ vti
a litatẽ secus si respiciãt diuinũ cultũ vt sunt ferie in honorẽ dei a
vel publicam vtilitatẽ vt ferie repẽtine qꝛ istis ferijs renunciari
non põt.ista est gl.ord.no.in.d.cle.sepe in gl.sicut est vñ ferijs q̃
sunt amodo inducte ppter guerrã nõ pñt ptes renunciare q ẽ
menti tenendũ ferie repẽtine magis accedunt ferijs inductis
in honorẽ dei q̃ ferijs messium vel vindemiarũ,vñ forte nõ pos
set fieri executio snĩe ciuilis,vel captura illo tpe lʒ tpe messium
possit snĩa iterlocutoria ⁊ diffinitiua mãdari executiõi,vt extra
de iud.c.fi.⁊ dicã.j.e.l.ij.ꝟ.vel rei seruãde.q no. ¶ Jn gl.hoc idẽ
ibi nõ teneat.s.ipso iure ⁊ hoc est no.q dilatio pẽdẽs reddit pro
cessum nullũ ⁊ snĩam nullã ipso iure.vñ p hec apitur intellect⁹ le
gis.C.õ dila.l.siue pars. ¶ Jn e.gl.ibi,rñ.nõ.no.i ista gl.q tps
vel ius cõe ñ ẽ necesse q allegeť vel pponatur. Jn gl.se.ibi legẽ
faciando ħ ꝟa qꝛ põt derogare statuẽdo nõ pcedẽdo itẽ nec de
legãdo.vñ nõ posset delegare cãm cũ illa clausula q pcederetur
summarie ⁊ de plano.vt.š.de offõ pcõ.l.nec quicq̃.§.fi. ¶ Jn
gl.j.infirma ibi de facto pcessit sñe.j.de decre.ab or.fa.l.ambi-
tiosa. ¶ Jn ea.gl.ibi non psequať no.q sententia inutilis nõ fir
mať lʒ appellatio deferatur.pt ħ ẽt deserta appellatione agi de
nullitate ẽt ex eadẽ istãtia.secus si tacite tñ iuxta no.in.l.j.c.qñ
pno.nõ est necesse.⁊ hoc no.Jnn.extra de ap.c.sepe.⁊ iõ lʒ ap-
pellatio sit deserta tñ iudex prime cã nõ pt exeq snĩaz , nisi pus
pnunciet super nullitate an sit nulla nec ne cũ.q. nullitatis ad-
huc pendeat quãq̃ posset dici fm Jnn.q qõ nullitatis nõ impe
diat executionẽ vbi mouet corã diuerso iudice vt ipse no.de of
fic.dele.c.cũ in iure.ſʒ vbi mouetur corã eodẽ iudice distinguitur
vtrũ pbatio nullitatis sit in prõptu necne.vt not.dy.in.l.iiij.§.
cõdenatus. de re iu.⁊ p opi.Jnn.vť casus in.l.fi.C.de or.cog.q̃
lex est ad hoc magis no.quã aliqua que reperiatur.

a ¶ Jn honores dei. fallit in cõpromissis vt p eum Bal.i addit.ad spe. in ti.õ citatiõe.ver.citatio est õ pcessu i fi. ⁊ vide fel. in.c.significauerũt. de iudi.in vi.co. ver. dñ dr.ibi nõ ob.vbi an tacite ⁊ expsse per partes ferijs diuinis renunciari possit.

b ¶ Jn.c.sepe.⁊ ibidẽ vide Lanfran. i ꝟ. necessitatem.

1 ☞ Ferie nõ alleg.in prin.litis pñt allegari in reliquo processu.
2 Ferie in qualibet parte processus possunt allegari.

Sed excipiuntur.

Posita regula q̃ dt qõ tpe feriato ñ põt quis ad
iudiciũ cõpelli ⁊ ĩ pʒ supius nũc ponuntur quidã casus p or
dinem excepti a dicta regľa ⁊ exceptiões.⁊ ħ ponit iuris.vsq̃ ad
l.psides iste.§.pt ad ħ allegari. Rõne necessitatis iuris phibi-
tio relaxať eaten⁹ quaten⁹ ipellit necessitas ad ħ alle.Jn tex.ibi
p id.l.spaciuz.Jn tex.ibi.res vrget.s.mõ pdicto.qꝛ lapsus tpis
1 pimeret actione.Jn tex.ibi dilationẽ.s.feriarũ. ¶ † No.ħ q de-
terminata cã seu necessitas determinatũ parit effectũ. ¶ Scdo
no.q ferie q̃ nõ sunt allegate in pn.litis pñt allegari in reliquo
pcessu ħ tñ loquiť vbi ñ sunt allegate qꝛ nec potuerũt al.vñ nec
videť a bñficio iurĩ recessũ p actũ necessariũ sec⁹ videreť p actũ
volũtariũ.ar.j.õ.le.iij.l.fidei.§.si rẽ.posset tñ dici q cũ singľares
act⁹ iudicioꝝ sint act⁹ p se pfecti.q ille q nõ allegauit ferias in
vno actu possit allegare in alio actu.sec⁹ si expsse ⁊ simpľr renũ
ciasset ferijs hec ꝟba habem⁹ i simili in gl.or.i.c.sepe.de ꝟ.si.in
2 cle.in gl.q̃ incipit per plurale. ¶ † Tertio ⁊ vltimo not.q ferie
pñt allegari a qualibet parte no solũ a reo ſʒ etiam ab actore vt
in hoc ꝟbo alteratro .item pñt allegari a teste ab aduocato ⁊ a
iudice.vt dixi.š.ea.l.in prin. ¶ Jn gl.q̃ incipit forte tu dic vt
dixi de hoc in.l.fin.š.de eo per quem fac.erit.⁊ ibi recurre. ¶ Ex
tra reuoco in dubium vtrum sit semper veruz q si res est tpe pe
ritura non sint seruãde ferie.pone q assignať termin⁹ alicui ad
pducẽ.instrã vel testes vltima dies est feriata,vtrũ qꝛ perit ius
pbationis poterit fieri ea die pbatio ⁊ vť q sic qꝛ res ⁊ proba-
tio esset tpe pitura.ergo nõ erũt ferie:vt hic ⁊.l.solent.j.eo.nam
cui aufertur pbatio ẽt ipsum ius auferri vť vt.j.de edẽ.l.argẽta
rius.§.cũ autẽ.⁊.j.de fur.l.quidã tabularũ.ɔ̃riuʒ dico q ille tex.
nõ hʒ locũ in dilationib⁹ q̃ assignantur in iudicijs,nec in pscri-
ptionibus tpoꝝ quibus iudicia firmãtur.vt.C.de dila.l.siue ps.
j.quibus ex cau.l.ſʒ ⁊ si per pretorem.§.si ferie.temp.ap.l.ij.in
fi.iputet nãq̃ sibi q se arctauit.vt.š.si qs cau.l.ij.§.si qs tñ.⁊ iõ
caue ab isto.§. ¶ Scdo q̃ro exẽplũ vtrũ ille.§.habeat locũ in fe
rijs introductis in honorẽ dei q i illis dieb⁹ possit pscriptio in-
terrũpi cũ sumus in fine pscriptiõis ⁊ vť q sic.qꝛ ista lrã loqtur
gñalr ibi dũ dt quoties res vrget ⁊c.ad hoc facit q no.Azo.C.
in summa.Cõtrariũ ẽ veꝛ ⁊ ħ no.gl.or.C.eo.actus q̃ tene inẽti.
idẽ tʒ Bar.ex.õ ferijs.c.cõquest⁹.⁊ ħ ptʒ in tex. dũ dt p id tpis
referẽdo eũ ad supiorẽ ptʒ qõ loqtur de ferijs messiuʒ ptere ħ
est expssuʒ in.l.solẽt.j.eo.ibi dũ dt, messis vindemiaꝝ qꝛ p hoc
sublata est dubitatio vtꝝ instrm cõcordie possit pduci die dñi
ca.qñ dies dñica est vltima dies termini qꝛ si incidit terminus
ea eẽ rõne q res sit tpe peritura illa productio non posset fie-
ri cum sint ferie ad honorẽ dei.alia tñ rõne vť q ista productio
possit fieri.si statutũ ñ exigit nisi simplicẽ pductionẽ.qꝛ i ista p-
ductione non reqritur cãe cognitio nec citatio aduersarij iuxta
no.in sñi Cy.C.q admit.ad bo.pos.l.fi.istud non reputo eẽ sine
dubio.qꝛ nec in bonoꝝ possessione requiriť citatio ptis:tñ dies
dʒ eẽ iuridic⁹ vt legiť ⁊ no.in.l.iij.§.si cã cognita.de bo.pos. Jtẽ
illa pductio est probatio facti,⁊ illa probatio nõ potest fieri tpe
feriato in honorẽ dei cum ɔ̃sistat in iurisdictiõe ɔ̃tẽtiosa. Jsta
q.de facto sepe occurrit. ¶ Tertio quero nunquid iste.§.hʒ lo-
cum in ferijs inductis p statutum ⁊ primo vť qõ sic qꝛ hʒ locũ
in ferijs inductis p cõsuetudinem vt.l.psides.j.e.⁊ statutũ ⁊ cõ
suetudo eiusdem sunt effectus ⁊ vtrũq̃ est stricti iuris.vt š.de
leg.l.de quib⁹.in ɔ̃riũ qꝛ statutuz seruari dʒ sicut iacet.ar.j.de
vsuf.leg.l.si alij.q ergo statutũ non permittit,iudex non dʒ per-
mittere,qui est eius minister ⁊ qui iurat seruare statuta . vt ex-
tra de iureiu.c.venientes.in hac.q.duas opi.repio vna est opi.
Ric.de ma.⁊ Cy.in addi.l.prox.q iste leges habeãt locũ etiã in
ferijs statutoꝝ ⁊ sic a gñali dicto statuti quedã tacite excipiunť
que inipso statuto nominatim nõ sunt expssa.ar.j.de ser.l.si cui.
¶ Scda opi.est q aut statutũ dt sint ferie aut statutum dt non
reddatur ius tali tpe. Primo casu idem erit in ferijs statutoꝝ
q hic dicitur.Scdo casu est secus.qꝛ verba videtur prohibito-
ria.vnde sine istis non posset renunciari ferijs ẽt messium qꝛ pt
renunciari legi phibitorie.vt.C.ne fideiusso.do.dẽ.l.j.Jac.butr.
dt q idẽ est dicere sint ferie ⁊ non reddatur ius per tex.l.oẽs in
prin.C.eod.vnde dicta distinctio non est bona.quid dicen. Rñ.
aut statutũ inducit ferias messium vel vindemiarũ ⁊ nõ pcedit
vlterius tunc circa ista ferias seruabimus ius cõe.⁊ casus exce-
pti a iure.cõi nõ includũtur in ferijs.ar.j.de le.iij.l.si mihi meum
§.fi.C.de adul.ita pudoꝛ.C.de noxa.l.ij.aut statutũ procedit vl
terius faciendo quasdã exceptiones tunc dico qõ non habebit
locum ius cõe qꝛ in casib⁹ in statuto nõ exceptis debem⁹ stare
statutis ⁊ nõ iuri cõi nã exceptio in qbusdã videť regulã in cete-
ris ɔ̃firmare vt.j.de mi.tes.l.tribun⁹.§.vltimo. Additio Baldi.

1 ☞ Causa impulsiua,quid sit.
2 Causa finalis restringit dictum.
3 Judex non potest dissentire,si partes consentiunt.
4 Per spontaneã ɔ̃paritionẽ qs intelligitur iur i suo renunciare.
5 Excusationem necessariam necesse non est proponere.

Nequis.

Sʒ si ptoꝛ,vide in spe.de officio iu.in.§.j.ꝟ.Jtem cum pe.snĩa. vid oi-
no Jnnocen.extra de except.dilecti. vbi ponit de ci-
tatione ipa ⁊ de illa credit sua interesse,⁊ vnũ aliõ sin
gľr.poit.Qui in ferijs repẽtinis.dic q nõ vʒ snĩa qꝛ nõ pt eis re
b nunciare vt no.in.c.sepe b.sup ꝟ.feriaꝝ.de ꝟ.sig.i cle.q est not.
vid Jnn.de offi.dle.cũ i iure.Jn gl.j.hic vť ⁊ pba.qm ɔ̃.vid Jn
noc.de dila. exponũt.Jtẽ vid Jnn.õ ferijs cap.ɔ̃qst⁹.Jtẽ vide
Jnn.de accu.c.lʒ in beato. ¶ Jn.gl.dñt qdam tertia ⁊ sic vide
hoc per Guil.C.õ sacrosan.eccle.iubemus,ver.his quoq̃ iudi-
cib⁹.⁊ p eundẽ i.l.si qua.p cal.õ epi.⁊ cle.ibi, Recusante. ¶ No.
q ẽt actoꝛ põt alle.ferias.Jn tex.in ver.euocare.Querit Jnno.
nunqd valeant lrẽ citatorie cum sigillo iudicis,lʒ non sint a ta-
belliõe subscripte.⁊ determinat q sic qꝛ non proprie dicunť de
actis iudicij de pba.qm ɔ̃ falsum.Jn gl.i.sed ɔ̃ no.de test. cuʒ a
nobis momẽti no.vbi nõ tʒ citatio non tʒ pcessus si citat⁹ nõ
cõparet,vt ħ.Sec⁹ si cõparet.vt supra.ptulerit . vid qõ no. Jn
no.de rescriptis cũ dilecta. ¶ Jn gl.cui ordini.Jn tex.ibi innr-
mabiť.offõ iudicis summarie implorato fʒ Jnn.de pcu.q̃relã.
¶ Jn.gl.reuocãdo ⁊ eo.tit.ex numeratiõe. ¶ Jn gl.magna tibi

omnino

oino videas vide ꝯ not. Jnno. de ꝓiusl. cū olim. el. ħ. ¶ Jn glo. iuste petitū fuit. An isto casu remaneat saluū ius agendi. dic ꝯ sic vt no. Jnn. de ꝓbē. cū iā dudū. in. ſ. gl. ꝛ vide de iusti. cū venis set in magna. gl. vide in ſpe. ō off. iud. ſ. j. ℞. ꝛ an a casib⁹ excipiū tur. ¶ No. ꝯ ista cā exprimi ꝺz in citatorio. alis ꝛz citatio. no. per Ly. plene in. l. ex ḡcūq. C. ſi qs in ius voc. nō ierit. ꝛ adde extra de accuſ. venies in ſi. ꝛ ibi ꝑ Jo. an. ¶ Jn gl. q̄ incipit bōa rō in ℞. miles vel vniuerſitas. nō ob extra de iud. in. c. ſi. qꝛ ibi res la bebāt cū tpe. ꝛ ſic erat tpe peritura. ¶ Jn ea. glo. in ver. ꝑ teſtes. ¶ No. teſtes ꝓprias ferias alleg. facit. C. de arbi. l. ſi. ſ. ſi. Jn ea. glo. in ver. impulſiua. ¶ † No. cām impulſiuā eſſe illā, qua remota remanet alia cā ita ꝯ non remouet effectus imo fuit cā finalis als huic legi nō poſſet renūciari qꝛ renūciatio non tolleret cām prohibitiōis ergo nec phibitionē. l. j. C. ne ſi. do. danf. ¶ † No. ꝯ cā finalis reſtringit dictū nō cā impulſiua. ¶ Jn gl. q̄ incipit libell⁹ tſi no. libellū offerri die feriata ꝛ ad hoc pōt reus citari vt veniat ad libellū ꝓduc. ñ ad aliud regul⁹ vt no. ꝛ ꝛ. q. iij. pla cita. h. ꝺ. vt in ſpec. de libelli cōce. ſ. nūc videamus. ꝛ in cle. ſepe. ad. ſi. in gl. imuit ibi oino videas. ¶ † Jn glo. vſi. not. ꝯ iudex nō pōt diſſentire ſi ptes ꝛſentiūt vt ꝓcedat die feriata ob meſ ſes. ꝛ vide in cle. vide oino Jnn. extra. de teſt. ſignificanerūt i. ſi. ſ. gl. ¶ Jn gl. q̄ incipit hic no. tria vide ꝯ no. extra de officio de leg. de cauſis vide oino ꝯ. no. in cle. ſepe. ¶ Jn gl. ꝺaſ per hoc. ꝛ in gl. e. gl. ſi cū petitio. ¶ Jn c. gl. in ver. dic ꝯ ſic vide oino ꝯ no. Jnn. extra de teſt. cū cām ſup ver. ꝓſumptiōꝛ. ꝛ in. e. ℞. in. tū authoritatis. nō. in ſpe. de teſte. ſ. ſequit. ℞. ꝛ quero. ¶ Jn ea dem. glo. ℞. ſq̄. No. ꝯ per ꝛſenſum partiū remittunt ſolēnita tes q̄ nō ſunt de forma ꝓceſſus ſicut ſunt ille q̄ regrūt ſup acti bus ſine q̄bus proceſſus ꝛz vt ℞ bi gra ſine productiōe teſti ſz ſo lennis ꝓceſſus exte nō reuertūt. qꝛ ſunt de forma ꝓceſſus vt no. hic ꝛ extra de offi. de leg. de cauſis. ꝛ ſpe. de li. cōcepti. ſ. vtrū. in. ſumne dicēdū. ℞. nemo. ¶ † Jn ea gl. in ℞. renuncianit. ¶ No. ꝯ ꝑ ꝑpontanea ꝛpartitionē qs intelligik renunciare iuri ſuo ꝯ ꝺz de nō cōparendo. ¶ Jn gl. q̄ incipit hoc idē in ℞. nō teneat. ¶ Not. ipſo iure nō valere ſnīam latā pendēte dilatiōe legali. ſ. ſi ſert ẓtra abſentē. qꝛ nō eſt cōtumax ſed ℨ ꝑſentē ſz qꝛ in pēte nō cogitur ẓtumacia: vt. l. ħ. j. ea. l. ſ. ſi. ꝛ facit. C. de re. cre. gñali ter. ſ. ħ. ¶ No. notoriā excūlationē nō eſt neceſſe ꝓponere. ¶ Jn ea glin ℞. de iure. dic. ¶ No. ꝯ ius cōe pōt allegari poſt termi num. Jn tex. ibi dū dicit infirmabit. Querit Jnn. vtrū ſnīa ꝑ ꝯ caſſaꝫ ꝓceſſus ſit interlocutoria vel diffinitiua de quo dic per Jnno. de procu. auditis. vide de offō. de leg. cū per Jnn. ¶ Jn gl. q̄ incipit imo derogat in ℞ ſi. faciendo. ¶ Not. ꝯ non omnis actus eius q̄ pōt legē condere habet ꝑ lege qꝛ poteſt ꝑ er rorem iuris emanare non animo legem condendi. ꝛ hoc inferioze a principe. Nam in principe ſecus eſt qui omnia iura habet in pectore. vt. C. de teſt. l. omnium. ¶ Jn glo. que incipit. i. infirma vtrum qui petit abſolui intelligatur fateri ſniam tenere. vide Jn no. de ſent. exc. per tuas. Dy. in. c. exceptionē obiciēs. ¶ Jn. e glin ℞. vel infirmabit. ſimile de decre. ab ordine fac. ambi. ibi ꝑ Jac. dic vt no. archi. ħ. q. j. primates. ꝛ C. de rei vē. ſi dolo. vide. extra Ly. in aut. ſacramēta. in. j. q. ¶ Jn ℞. ſz ſi appellareē. Not. aliqd de fō reſcindi. ꝛ adde qō no. j. de euic. l. minor. ¶ Jn glo. que incipit imo. in ℞. nīi. no. ſniam que peccat cōſenſu nō firma ri ꝑ appellationē. nec ob. l. iij. ſ. falſus. qꝛ ibi peccabat in cōſenſu ſuper mādato hic ſup tpe. nā hic ex hoc defectu reſultat alius. ſ. ſnīa fuit lata i nō ẓtumacē. ſic defectus nō tollik ꝑ appellatio nē. Etno. ꝯ ℨ appel. deferak ſnīa nulla. nō ℨfirmatur. vide Jn. extra de appel. ſepe. vbi plene tractat. an deſerta appellatione videat deſerta cā nullitatis. ¶ No. tū tex. ꝛādē inſtantiā poterit perſequi. ꝛ q̄ petit fieri editio inſtri ad eliḋam intētionē ad neſarſ ꝺz fieri cū die ꝛ ℨſule: vt no. in ſpe. de cōpe. ind. aditio. ſ. videndū. ℞. facieda. vbi ℞o ad deliberādū tūc ſine die ꝛ ℨſule. vt hic vbi ℞o ad ℨ dicēdū refert. aut ad redargnēdū ō falſo. ꝛ tūc cū die ꝛ cōſule aut ad opponēdū aliud ꝛ tunc obligatio reſpicit die ꝛ idē aut nō reſpicit ſed ipſuꝫ negat ꝛ tūc ſine die ꝛ conſule.

¶ Licentia capiendi debet dari in die iuridica.

¶ Dedici an poſſint teſtificari ſuper cicatrice.

Idem. Jn tex. ibi dieb⁹ feriatis ēt in hono rem dei ſm Hic. de ma. ꝛ cy. ꝛ Bzo. in ſum. C. eo. ꝯ credo verū in caſib⁹ q nō explicāt i figu ra iudicū nec in iudicio ꝓprie loquēdo, ſz ſunt magis act⁹ voluntarie iuriſdictionis vt. l. act⁹. C. e. ꝛ ℭ e. c. ℨſtus. Jn tex. ibi curatores. intelligo tā de curatore gñali ꝯ de curat. q da tur liti, ſen ad litē qꝛ ille act⁹ eſt voluntarie iuriſ. item qꝛ reputak act⁹ pius nā miſeratiōis cā ḋak tutor ꝛ cur. ne bōa minoꝝ deſp cēt, facit. ſ. de tut. l. q ħz. ſ. q ō lz. ō ta. ꝛ cur. ḋa. ab his. l. nec mādā re. ſ. ſi. Jn tex. ibi moueantur. l. vt ꝓbe agāt offīū ħz odof. ex ℬ no. ꝯ eps ꝑt aſſignare terminū executoꝝ vltro volūtatis ēt tpe feriato ꝛ ſi. illū terminū ꝛmiſſaꝝ nō exeḋ eps ꝑt eū remoue re ꝛ ad executionē deuoluere, ar. C. de ꝓcu. l. eū qui res agit hſdū. Jn. tex. ibi allegēt. hic vide ꝯ legit ꝛ no. in. l. ſcire opz. ſ. opz de

execu. tu. nec ſufficit allegare niſi allegatū ꝓbeť vt no. eo. ti. l. excuſare ſe in. gl. ꝯ tene mēti. ¶ Jn tex. ibi etates ꝓbenť: vſ ex ℬ qō ℨ iuſm teſtis nō valeat die feriata regul⁹ tū falſit vbi te ſtifi catur ſup ætate ō poſitio aūt teſtis quolibet die fieri ꝑt qꝛ in exa minatione nō ſunt ferie. vt no. l. c. j. de offi. ble. i cle. dñt eñ doc.

a ꝯ dictum teſtis retrotrahiť ad diē iuri.ª ꝛ tūc fingiť depoſuiſ ſe cū iurauit. ꝛ ℬ ℨ dicta gl. oꝛ. expſſe ꝛ allegat dcīm ſpe. no. ¶ Jn tex. ibi ſeruāde. no. miſſionē ex primo decre. poſſe fieri tpe feriato ꝯ eſt verū qñ debitor eſt ſuſpectus: ſec⁹ ſi debitor non eēt ſuſpe ctus ſm gl. ꝛ idē no. in. l. dies feſtos. C. e. ꝛ nec tenuta q̄ ḋak die feriato ꝑt ꝓtita ſatiſdatione eadē die renocari vt no. j. de euic. l. minor in ꝓin. de no. ope. nū. l. j. itē nūciatio. ꝙ Ja. de are. ꝛ idez dico in captura perſone ꝙ ℨ captura rei qꝛ eadē ē rō. nā captura rei ꝛ captura ꝑſone eq paranť. vt. C. q̄o ꝛ qñ iudex. l. ℨſentaneū. ſ j. tu dic qō ē ℨſiderare duos actus. ſ. interlocutiōis iudicis. ꝛ in hoc ſerua gl. ꝙ ℨ debitorē ſuſpectū ꝑt emanare iſta iterlocuto ria q̄libet tpe pari rōne ſequeſtra fiūt quolibet tpe. qꝛ fiūt ꝓpter ſuſpicionem. ſcōs actus ē actⁿ execu. qñ nunci⁹ vadit ꝛ accipit tenutā. tūc actⁿ ꝑt explicari tpe feriato ob meſſes. vt extra ō iu. c. ſi. nō tpe feriato i honorē dei. qꝛ eo tpe ola ꝛgana ſuſpēdunť ꝛ ꝓconi vel baiulo ſilētiū imponit. vt. C. e. l. dies feſtos. in ℞. ſilear.

1 ¶ † Ex ꝓdictis appet ꝯ ſnīa capiendi ꝺz dari in die iuridica ni ſi caſu ſuſpicionis vbi nō ſunt ferie. ſz ipſa executio ꝛ ipſa captu ra poteſt fieri tpe feriato meſſium non tpe feriato in honorem

b dei ᵇ. ꝛ iō nos videmᵘ de facto ꝯ ōbitores ℨ quos ē data ſnīa ca piēdi nō exeunt de domo niſi i dieᵇ feſtis. ¶ Jn tex. ibi aut, ō alēdis. i alimētis q̄ petūť iure nature vel nature ñ ſunt ferie. ħ. o ille ℞. ꝛ ōt gu. ℬ ꝯ qñ petiť ſalariū ꝙ famulū pauperē q non ħz

2 aliūde. vñ ſe alimētet ꝯ pari rōne vſ ꝯ ñ ſint ferie. ¶ † Jn text. ibi atroz ex ℬ no. ꝯ medici pñt teſtificari ꝛ iudicare ſuper cica trice q̄libet die ēt feriato. ita vſ ꝓbari ꝙ hūc tex. ſz tales medici hēant deponere iuſm credulitaťẓ. vt dixi. ℨ. in ℨſtōne oēm tū pro prie nō ſunt teſtes. ſz ē magis iudicū ꝯ teſtimoniū. ¶ Jn gl. q̄ incipit qꝛ facile ſenes. ar. ſ. ō te. l. caueāt. ꝯ i iſto iudicio nō ſunt ferie. ſ. qñ petunť teſtes rōne ſenectuťẓ recipit. ꝯ tene mēti ꝛ ſnp hac gl. ōt bar. ꝯ ꝑt ꝓncipalr agi de etate. vt. ſ. de min. l. de etate. ꝯ eſt verū oñ tū ſit aduerſariª alis nō poſſet fundari iudiciū ſine reo cū indicium ſit actus triū ꝑſonaꝝ. ſ. iudicis, actoris ꝛ rei. vt extra ō ℞. ſig. foruſ. Jn gl. q̄ incipit ꝛ ſit ibi de facto vidit. hoc ē

b quod ōt lra ex aſpectu. facit ꝯ eo hic ꝯ q̄tidieſit ꝯ vulnerati va dunt ad ꝑtē ꝛ oñdūt ſibi vulnᵃ tū ſm opi. Jo. hoc nō relenat in aliq ꝑtū ad verā ꝓbationē. ſz ſolū quātū ad ſimplicē inſtructionē qꝛ cū nō eēt iis ordinata inder nō vidit vt iudex nec in forma iudicij. ¶ Jn eadē glo. vel ꝙ inſtra adminiculāt ad ꝓbationem maleficiorum nō autem directe ꝓbāt maleficiū qō non cōſiſtit in inſtro ſed extra inſtm vt furtum vel maleficium, quia notarius ℨficiēs de iſtis inſtm nō ħ de iſtis ꝙ notario cuz ad eius offīū nō ꝓtineat rogari niſi de legitimis actibus qui duo bus ſenſibᵘ peipiunť. ſ. viſu ꝛ auditu ſz teſtis ō ponat per quīq ſenſus corꝓis vt no. in. l. qō meo. ℨ. pe. de acq. poſ. cū notarius nō cōſ. it inſtm niſi de quoᵇ ſenſibᵘ. ſ. de auditu vt in ℨctibus ꝛ viſa vt legato relicto nutu qꝛ iſti duo ſenſus ſunt magis cōes de quibus tabellio pōt eſſe certus de ſe ꝛ alīs qō nō eſt ita in a līs ſenſibus. ꝛ hoc tenet Jo. an. in addi. ſpe. ꝛ adde quod nota. Ly. in. C. de proba. l. iubemᵘ. ꝛ quod etiam not. Dyn. j. de execu. tuto. l. ħ. ſ. etas.

Additio Baldi.

1 ¶ Citatio qualiter debeat probari.

2 Ignorantia an probetur per iuramentum.

3 Probato facta coꝛā iudice laico ſup etate in cauſa reſtitutiōis, an valeat in cā matrimonij coꝛam iudice eccleſiaſtico.

4 Debitoꝛ ſuſpectus an poſſit feriας allegare.

Idem ratione. Vide Jnn. extra de ap. ſignificante. ¶ Jn gl. nimis. No. qō exceptiōes tpales q̄ reſeruā tur a iure poſt litē ꝙteſtatā ꝑñt poſtea oppōi. ¶ No. qō hec lex ħz locū i ferijs ob honorē dei vt no. ad ℨ. c. e. i. ſi. ſum ma. Jdē in indictis a ſtatuto. nā ꝛ tpe ſunt ferie ſolēnes qꝛ a. l. indicte ſm doc. Bart. ꝛ cy. hic in addi. ſz ferias repētinas qbus ꝙparabimus. Rñ ſi ſunt ob honorē dei vl reipub. indicte vl ob deū. ſi aūt effectᵘ feriaꝝ referť ad ꝑnata ꝙmoda ita qō rō legis ipſa ꝙcenſat tūc ſunt ferie ob holim vtilitatē iḋicte vide oino qō no. Jnn. de iu. c. ſi. vide. Ja. ō. tut. ꝛ curat dat. ab his. l. nec mādā te. ℨ. ſi. ꝛ in. ſi. l. ꝓcedētis. Queriť Jnn. vtꝛ ſtet relatiō nūcij ſi nō appet de ℨmiſſiōe. ꝛ ōt qō ſic ſi eſt nūciᵘ gñalis ſec⁹ ſi ad aliū ar tic. ō ꝓba. qñ ℨ. Jtē an ſoli nūcio credaſ ſi ꝓs negat. dic vt ibi in dic. ca. qñ contra ꝓ doc. vel dic ſi pars ſtatim quod ſciuit nuncio rum ſtulitiāℨ dixit tūc ſi quicūq pars ex dicto ſuoᵘ nūcij. ſec⁹ ſi nō cōtra dixit. ar. ſ. ad mace. ſi filius. An iudex poſſit ꝙmittere cita tionem parti ꝛ dic qō ſic vt no. C. quomodo. ꝛ quan. iudex. l. eaq.

1 ¶ † Qualiter debeat ꝓbari citatio an ille qui comparet ꝓ ſumatur citatus quādo ſit credendum nuncio de citatione, ꝛ

c quando non. c quando quis tenetur ꝓbare ignorantiam

a ¶ Juramē ti. adō frā areti. in. l. antiſtⁱ. ō acq. he. ꝛ ꝯ ibi dixi in apoſt.

b ¶ Dei. Vi de gl. ſing. in. l. ſi. j. ver ſidetaſſio nis. ꝛ ibi bart. a idē Bal. i. om nes. q dicit illā gl. eſſe vnicā. in iu re. C. eo. ti. et vide. o. Alexan. hic.

c ¶ Et qñō. vió Feli. i. c. qñ ℨ faliā de ꝓba. in. vij. col. ꝛ l. c. ad petitionē in. tg. co. de acc. pari. ō. pu teo in tract findi. in ℞. nunciꝰ. ꝛ ꝯ ibi dixit ſapo. vitra med. Feli.

⁊ qualiter probet. Quādo incipit constare vel mandatum liga-
2 re.lxxxij.dis.proposuisti.p archi. An ignorātia pbet † inf̄m vi
de ibi idē per arch. An in cā mr̄imoniali possit pcedi tpe feria
to vi iō arch.xv.q.iiij.i summa.an valeat citatio ex die vel ad diē
feriatā.ea.q.placita.p arch.an ignorātia iudicis ignorātis cita
ti priuilegiū faciat valere citationē.e.c.p arch.vide Inno.extra
de iu.c.j. ¶ In tex.ibi puta vt tutores an die dn̄ica.dic ꝙ sic.vt.
j.de tut.⁊ cur.dādis ab his.l.nec māda.§.vlt.⁊ ibi per Jaco.de
are.aut nō. ¶ No.pro medicis sup cicatrice recipiendis tpe fe-
riato. ¶ In gl.que incipit qꝛ facile i ver.senes.ar.ꝙ in receptio-
3 ne testium senū ⁊ valetudinarioꝝ nō sunt ferie. ¶ † In ea gl.in
ꝟs.ꝗ probatio. Sꝫ nunqd pbatio facta corā iudice laico sup eta
te in cā restōnis valebit in cā matrimoniali corā ecclesiastico: vr̄
qđ nō ar.de ord.cog.tuā.vr̄ ꝙ sic in.c.vltimo.de excep.lib.vj.⁊
4 j.c.tuā. R̄n.ibi erat iudex incōpetēs hic nō. ¶ † In gl.que in
cipit vr̄ in ver.debitor. No.ꝙ debitor suspectus nō pt̄ ferias al
legare. Idē no.in.l.fi.C.eo.not. Archi.ad sequestra.ꝙ pn̄t fieri
die feriata ⁊ ita sentit gl.ex.l.que in aliis. Et idem not.j.de eui.
l.minor.in prin. ¶ In gl.ꝗ incipit ⁊ sic fideicōmis.dic vt dixi de
leg.j.cū filio. ¶ In glo.ꝗ incipit ⁊ sic scōm an.in ver.iudici vide
pulchrum verbū Inn.extra de testib᷒.c.j.per tuas in fi. ¶ In
ea glo.in ver.⁊ presumptiones.hoc verum si crimen consistit in
instrumento,secus si extra instrumentum. Nam id solum crimē
probatur per instrumentū cui presumptiones suffragantur.vi-
de in spec.de notoriis criminibus .§. Jam de notorio Istud
autē simile no.ꝯ excu.tu.l.ij.§.etas.facit.ad turp.l.i senatu cū.
si. ¶ In ea gl i ꝟ.vt puator: qꝛ nō cā cognita.nec ob.l.si irruptio
ne.i fi.l.j.fini.reg.ibi,p rei euidētiam constabat. Bal.

SOlet. ¶ In tex.ibi ⁊ si q̄ similes ex hoc nota qđ ibi agitur ciuiliter de quolibet crimine ibi nō sunt ferie.qđ forte est verū vsq ad litis conte.nō in reliquo pcessu.s.eo.l.j.§.sane.in crīali autem constat qđ nō hn̄t locū ferie messiū vel vindemiaꝝ vt.C.e l pe. ꝙ scriptū est iustitiā facias omni tpe. ¶ In glo.illa ibi cuius interitu doc.dn̄t qđ cum sola interpellatio sufficiat ad actionem perpetuandā.vt.j.de ver.ob.l.si seruū.§.fi.qđ erunt ferie.sꝫ tu salua gl.⁊ intellige qn̄ periculū erat ex alio capite.puta qꝛ bos erat penes lanionē ⁊ cōcessa dilatione feriarū ille talis lanio interim bouem occidit,⁊ esset difficilior pbatio nam illo casu saltem eatenus procederet vt res exhibeatur ⁊ sequestretur.vt in.l. fideiussor.§.fi.qui satisd.cog.Bald..leguꝫ doctor.

Additio Baldi.

SOlet etiam. Ibi actionis tpalis, vel perpetue vt qꝛ sumus in extremo prescript.vt in vlti.glo.quam no. Bald.

PResides. In feriis indicēdis est seruanda consuetudo locorum.hoc.dicit. ¶ Querit hic gl.si in loco iudicij nō sunt ferie sꝫ sunt in loco rei vel actoris an ille ferie pn̄t allegari ⁊ dt ꝙ nc ⁊ si tu dicis ꝙ dꝫ seruari cōsuetudo ꝗ eīt in loco iudicij cum sumus in processu cāe nō in decisione.vt.l.ij.quēadm.test.aper. rn̄det ipe ꝙ istud nō hꝫ locū in feriis qꝛ ferie sunt de tpe nō autem de ordine iudiciorū istā.q.mouet.Inn.extra de fe.c.cquestus.ego distinguo aut ptes sunt pn̄tes in loco iudicij ⁊ tūc nō pn̄t allegare has ferias ꝗ non sunt in loco iudicij aut litigator est in domicilio pprio ⁊ tunc bn̄ pōt ipsas allegare.rō dr̄ie est qꝛ cū est in pprio domicilio circa rē rusticam occupaꝛ sed vbi est in loco iudicij non occupaꝛ circa rē rusticam argu.eius qđ not.j. de iure immu.l.semper in.iij.§.in gl.Jo.⁊ no.illum ver.hic terra qua pergis carpe mores quos illic cernis.⁊.j.de mune.⁊ ho. l.⁊ qui originē.in punc.vbi gl.ponit hunc ver.

PRidie. Precedenti die calendas ian̄.magr̄atus non cōsueuerunt ius dicere.h.d. vel breuius vltia die decem.sunt ferie de iure.hoc dt ¶ No.in.l.ꝙ die.in qua redditur ius magr̄atus non dn̄t ire ad bachū iuris. ¶ Due sunt hic gl.prima reddit rōnē ⁊ dt ꝙ hoc iō est ꝙ illa dies erat extrema ⁊ vltia dies officij precessoris ꝗ die claudebaꝛ officij exercitiū hodie dt gl.ꝙ sunt duo dies.s.penultimus ⁊ vltim᷒ qbus pcessor dꝫ abstinere ab exercēdo offō.vt in auē.ꝯ ad.§.fi.⁊ hoc est veꝝ si successor iā venit nū ꝗ claudiꝛ iurisdictio pcessoris cū eius offīm progeꝛ p.l.vsq ad aduentū successoris.s.de offō.pcō.l.meminisse.vn̄ no.qđ quatuor sunt per ordinē electio ,acceptatio,aduētus,⁊ ingressus officij pria duo nō impediūt offīm pcessoris tertiū īpedit penultia ⁊ vltia die. ¶ Glo.tn̄ iuris can̄.dt ꝙ lꝫ his duob᷒ dieb᷒ non debeat pcessor iura reddere tꝫ tn̄ si reddiderit vt no.extra de iure iurā.c.⁊ si christus.in.vi.glo.dixi in.l.eū q.§.iudicare.de iu.om. iud.de q̄rto.l.de ingressu officij certū est ꝙ ingressus successoris funditus euacuat offīm pcessoris ⁊ facit ad pdicta.j.de cdi. ⁊ demō.l.publi᷒.pria rō est ppter.tps extremitatē.scđa rō assignatur per gl.qđ si ppter dn̄i nr̄i Jesu Christi natiuitatem.qꝛ septem diebus post natiuitatē sunt ferie sicut dicitur in resurrectione sed illa ratio non placet Odof.qꝛ erubescimus sine lege loqui,vt in auē.de trien.⁊ semis.§.cōsideremus.secundo quia illo tēpore Christus in virginē nō venerat.vel non celebratur festum eius.vt.j.de auro ⁊ argen.leg.l.titia.§.fin.

Additio Baldi.

1 ☞ Dilatio vnica probatoria non est peremptoria.
2 Impeditus in productione vnius testis an habebit terminū ad producendum pluries.

PRidie calē. In spe.de dila.§.vide. versi. qđ si reus procurator petit inducias ad denūciandum dn̄o an debēt dari: dic ꝙ sic si est gn̄alis pcu.sec᷒ si spālis vt not.ar.j.q.viij.can̄.
Itē an exn̄s extra puinciā possit psonaliter citari dt ibi arch.ꝙ
nō etiā dilatio postꝙ alia ex eqtate separaꝛ mero iure dꝛ perem
ptoria.vt no.C.de temp.app.l.ij.in.ij .gl.vide ꝙ not.in cle.sepe.
In gl.ar.p Inno.de procu.ad and.in prin.⁊ de accusa.ad peti.
¶ In gl.ꝗ incipit hac.l.j.ver.in regula no.⁊c. Spec. dt ꝙ post
lit.cōte.ois dilatio est peremptoria.§.viso.vers.fit ergo ⁊ se.ꝙ est
veꝝ in probatoria.sec᷒ in expectatoria vt ꝙ cpareat ad audiē-
dum sn̄iam diffinitiuā tūc debet exprimi ꝙ perēptorie vel debēt
1 esse tres citatiōes. ¶ † In ea gl.in ver.absenti. No.ꝙ vnica dila
tio pbatoria non est pēptoria qn̄ daꝛ absenti ⁊ p h̄ facit ꝙ no.
Inno. de accu.ad pet. ¶ In ea.gl.in ꝟ.in crīe. Intellect᷒ hui᷒
l.ponitur in spe.de summaria cognitione ꝟ.ij.vidēdū ibi vide.
Idē ⁊ sic no.ꝙ terminus nō ē de substātia pbatiōis sufficit em̄
terminus legalis ad pbādū q ptendiꝛ vsq ad sn̄iam siue p in-
strumēta siue per testes vsq ad apturā testiū. In ea.gl.l ꝟ.petē-
dū.j.tps q̄drimestre est limitatū fauore rei. Ideo si reo expedit
pt egredi.vn̄ sec᷒ est in meta p̄fixa iurisdictiōis qꝛ nō p̄figiꝛ fa-
uore rei vt no.extra de offi.deleg.de cāis p Inn. ibi se astrinxe-
rat actor: sꝫ nō reus.vide dy.in.c.n̄ lꝫ actori.ꝯ reg.iur.ad hoc no.
spe.ꝯ dil.§.vidēdū.ꝟ.vtꝝ valeāt.Cy.in.l.pperādū.§.⁊ si qdē.ij.
op.facit.C.eo.ti.qn̄ dubitatio est qꝛ vr̄ ꝙ dilatio sit ꝯ ordine pro
cessus.⁊ si omittiꝛ vitiaꝛ: vt in.l.platā.sꝫ nō est ita cum possit re
nunciari dilationib᷒ tacite ⁊ expsse.g nō sunt de substātia.vt in
pos.le.si is a q ⁊ vbicūq dicim᷒ hodie cōstat hodie agaꝛ.nā tūc
pt fieri pbatio īmediate ergo sine termino. ¶ In ea gl.in ver.re
mittatur.vn̄ remissio est q̄dā cōclusio in cā ⁊ iō post nō recipiunꝛ
pbatiōes.vt no. Inn.de cā pos.pastoralis. ¶ No.in ista gl.qđ
duo debēt pbari impedimētū ⁊ anim᷒ impedientis. ¶ Sꝫ an
sufficiet sacramētuꝫ suuꝫ: dic vt.s.ti.j.l.ij.§.ꝙ diximus.⁊ no.i spe.
de dila.§.fi. Sꝫ an si īpediaꝛ in vna die habebit integrā dilatio-
nem an tm̄ vnius diei: dic vt.l.nemo.de ꝟ.ob.nā si ex illo impe
dimēto pdit cōmodū totius dilationis habebit dilationē inte-
2 grā aꝛs nō. † Sed nunqd īpeditus in productione vnius testis
habebit terminū ad producēdum pluries dic qđ nō,vt.j.de iu-
reiur.admonēdi. ¶ In gl.ꝗ incipit hac.l i ver.cognitiōe.nā exi
gitur ꝙ petatur. Itē ꝙ n̄ p calūniā. Itē ꝙ petaꝛ ad probāduꝫ
tale qđ qđ pbatū releuet,sꝫ ois dilatio sit cōis vt.l.pēdēte.qd
distinguit tex.iste īter actorē ⁊ reū. R̄n.dāda nō est cōis. Sed
qđ si reus renunciet: dic ꝙ nō nocet aduersario de ꝯtab.si post
mortē.in fi. Et tenet sibi renunciāti qꝛ ⁊ illa ꝗ remanet aduersa-
rio est cōis. Contrarium credo de hoc In spec.de test.§.fi.in.fi.

1 ☞ Sentētia vbi est nulla pars non tenetur obedire.
2 Sententia vbi est nulla non meretur executionem.
3 Exceptio nullitatis ꝗ cōstat ex actis impedit executionē sn̄ie.
4 Relatio nūcij an sit act᷒ sic iuridic᷒ ꝙ n̄ possit fieri die feriata.

SI feriatis. Sn̄ia lata tpe feriato est ipo iure nulla.⁊ iō nō meretur executionem.h.d. ¶ In tex.ibi fit.valeat no.sufficere vni᷒ partis contradictionem ad hoc vt sn̄ia lata tpe feria
1 to sit nulla. ¶ † Scđo no.ꝙ sn̄ia nulla pars non tenetur obedi-
2 re. ¶ † Tertio no.ꝙ sententia nulla non meretur executionem.
3 ¶ † Quarto ex hoc no.qđ.exceptio nullitatis ꝗ cōstat ex actis
īpedit executionē sn̄ie nisi exceptio nullitatis eēt dubia si qdeꝫ
pferꝛ probatio nullitatis in prōptu supersedeꝛ super. executio
ne vt.C.si ex fal.instr.l.fi.si ꝟo nō offerꝛ in prōptu non retardaꝛ
executio vt no.j.de iureiur.l.nam postea.psertim si psumptio sit
ꝯ opponentem.vt.C.ꝯ or.co.l.fi.de offō.del.cū in iure per Inn.
facit.C.ꝯ fal.l.satis aperte. ¶ In gl.j.ibi nemo pōt.s.puatus.⁊
de hoc est casus extra.e.c.cquestus.p statuta aūt ⁊ csuetudines
locoꝝ pn̄t ferie induci ⁊ inducte tolli,qꝛ decretalis dt ꝙ ēt in fe-
riis ad honorē dei seruanꝛ csuetudines ⁊ statuta locoꝝ vt ex-
tra de feriis capellan᷒ hoc tāgit Odofre.ꝯ.eo.pridie. ¶ Extra
q̄ro hic vnū pone ꝙ tpe sn̄ie partes non renūciauerūt feriis. tn̄
post sn̄iam ratificāt: q̄ro vtrū idē opereꝛ ratificatio ꝙ renūcia-
tio a pn̄.⁊ vr̄ ꝙ sic.C.cōia vtriusq in.l.ij.ꝙ no.C.q p sua iuris.l.
j. Itē qꝛ nō fuit defect᷒ nisi soli᷒ volūtatis.ergo ratihabitio re
trotrahitur.vt.j.de pig.l.si fundus.§.j. In ꝯriū vr̄ qꝛ qđ incon-
grue factū est ratificari nō pōt.ar.j.rē ra.haberi.l.bonorum.cre
do qđ istud sit veritas per ea que no.s.eo.l.j.§.si vero.naꝫ rati-
habitio non trahitur retro,vbi repetitur iuris impedimentuꝫ.
vt not.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

vt no.j.de le.j.talis scriptura nec ibi deficit solennitas a princ. vt.j.de au.tu.obligari.§.fin. nec ibi psona est ihabilis vt no.C. de bo.q li.l fi.§.necessitate.cũ simi. ¶ Extra q̃ro vtrũ lex nr̃a habeat locũ in sñia interlocutoria, ecce ꝯmissio citãdi est interlocutoria.vt.C.de epis.ꝛ cle.l.cũ clericis.nunqd põt fieri commissio die feriata.ꝛ ista est qõ Jn. extra.c. ꝯquestus.ꝛ Cy.C.e.dies festos.tu dic ꝙ q̃tuor sunt act⁹ p ordinem. Prim⁹ ẽ actus cõmissionis.vt.C.de exhi.reis.neminẽ.tunc aut illa cõmissio reqrit cãe cognitionẽ ꝛ non põt fieri die feriata.vt.C.de dilatio.a pcedente aut non reqrit cãe cognitionem vt simplex citatio ad cãm tunc illa cõmissio siue interlocutoria vꝫ cũ in tps iuridicũ ꝯferaẽ.arg.l.in tps.de here.insti.ꝙ est vex nisi essent ferie in honorem dei.qꝛ tunc indistincte non vꝫ cõmissio:qꝛ lex resistit pncipio.vt.C.e.dies festos,ꝛ de fer.expor.l. si minor in ratione sui. ¶ Secũdus actus est executio commissionis que executio fit per nuncium tunc aut loquimur de iure communi aut de consuetudine primo casu tpe feriato ob messes iste actus executiu⁹ põt geri.extra d ind.c.fi. Si aũt ferie sint in honorẽ dei iste actus executiu⁹ nõ põt geri.vt.C.e.dies festos.ſꝫ de cõsuetudine.cum illa executio nõ ledat ptẽ.ſꝫ solũ est act⁹ cõsistens.vt in verbo nũcq̃ seruaẽ ꝯtrũ.ſ. ꝙ valeat indistincte.vt not.Cy.in.d.l.dies festos. ¶ Terti⁹ act⁹ cõparitiõis:de illo habuistis in.l.j.i pn.ſ.eo.ꝙ non teneẽ qs apte cõpere tpe feriato nisi in casibus exceptuatis.ꝛ idem habuisti.ſ.si qs in ius vo. non ie.l.ij. in fi. ¶ Quartus ꝛ vltim⁹ act⁹ est act⁹ ꝓcessus vel sñie ꝯ citatũ ille
4 act⁹ nõ pt geri tpe feriato.vt hic no.xv.q.iiij.placita. ¶ †Quero qd de relatiõe nũcij an sit act⁹ adeo iuridic⁹ ꝙ nõ possit fieri
a relatio die feriata.[a] credo ꝙ cũ possit fieri abñtib⁹ ptib⁹ nõ fiat in figura iudicij de necessitate ꝙ in illo actu non sint ferie hoiꝫ. si sunt forte ferie diei: qꝛ tex.in.l.dies festos. dicit vox silescat.ꝛ facit ad istas relationes.j.de contrahen.emp.l.q fundum.Bal.

¶ Additio Baldi.

Si feriatis. Snia nulla executio.non meretur vñ exceptio nullitatis impedit executionẽ sñie.h.d. ¶ Snia nulla ñ dꝫ exeq nec p.l.nec hoiem tñ q̃nq̃ hõ exeqtur eã.l.fin.C.de or.co.l.fi.facere hic erat nullitas patẽs ex tpis inspectiõe.Bal.

1 ☞ Dilatio probatoria requirit cause cognitionem.
2 Termin⁹ pemptori⁹ lapsus defuncto nõ ꝑcludit viam heredi.

Ratione. Ad probãdum vnica dilatio dꝫ dari sed pp impedimentũ emergẽs pñt dari plures. Jtẽ nouo litigatori noua est danda dilatio.h.d.notabil'r. ¶ Jn tex.ibi instrorum.i.probationũ cã ná largo vocabulo instrorũ oẽ genus ꝓbandi ꝯtineẽ stricto tñ ꝛ proprio vocabulo non cõtineẽ nisi ꝓbatio scripta ſm spec. e.ti.ex hoc pꝫ ꝙ.l.nr̃a.ꝛ.l.vl.j.e.nõ loquunẽ nisi dilatione probatoria nõ de aliijs spẽb⁹ dilationũ. ¶ Jn tex.ibi ſꝫ vtilitatis licet de ordinatiõe legis sit ꝙ nõ deẽ nisi vnica dilatio tñ de supplẽtione fienda p iudicẽ poterũt dari plures dilatiões successiue cã cognita ꝛ hoc est ꝙ dt.sed vtilitatis. ¶ No.in hac.l.ꝙ ad ꝓbationes faciẽdas assignãd⁹ est termin⁹. ¶ Scdo no.ꝙ vni
1 cus tñ termin⁹.ergo perẽptorius. ¶ †Tertio no.ꝙ dilatio ꝓbatoria reqrit cãe cognitionẽ. ¶ Quarto not.qõ vbi noua cã ibi noua dilatio. ¶ Quĩto no.ꝙ vbi nonus litigator ibi noua
2 dilatio. ¶ †Sexto no.ꝙ termin⁹ perẽptori⁹ lapsus defuncto, non ꝑcludit viam heredi ꝛ sic hr̃des sunt melioris ꝯditionis q̃ defunctus ppter dictam rõnẽ qꝛ cum sit nouus litigator ꝯgruũ est ꝙ habeat nouam dilationem.simile.j.de iud.l. edictũ.ꝛ ita sentit gl.ꝛ Odof.cetera dicam in.l.vltima.j.eo.

¶ Additio Baldi.

Ratione. Uide.C.d iure de le.l.fi.§. ſꝫ qꝛ.quidã ibi ꝙ dilatio data i casu prohibito est nulla ipso iure vide Jnn.extra de testi. vltra tertiam vbi dt qõ lꝫ plures dilationes deneẽ:debent tñ non excedere omnes metam prefixam in.l.j.C.eo. vide in spe.de citatione.§.nũc.de temp.vers.fi. ¶ Jn glos.que incipit si presens sit vel ibi. No pascha natiuitatẽ ꝛ resurrectionẽ equiparari.ꝛ in ꝟ.ꝟgine. Jdem no.de aur.ꝛ ar.le.l.titia.in fi. ¶ Jn tex.ibi illud. No.quod illud quod fit elapsa dilatione nõ tenet ipso iure de excusa.tu.l.scire oportet.§.consequens per Ja.idẽ dicit quando libellus est ineptus.

1 ☞ Dies naturalis hebet ortum a media nocte.
2 Notarius q scribit istrm sero vel i aurora pt dicere actũ tali die.
3 Quid sit dies naturalis ꝛ artificialis.

1
b **More romano.** †Dies naturalis incipit i media nocte.[b] ꝛ finit in media pte noctis sequẽtis ꝛ vꝫ actũ de nocte acsi esset actũ de die.h.d. Not.ꝙ dies naturalis hꝫ.xxiiij. horas.ꝛ includit partem duarũ noctiũ. ¶ Scdo no.ꝙ dies prout dies distinguiẽ a nocte idem est ꝙ lux seu lucis spaciũ. ꝛ nox prout distinguitur a die idem est ꝙ tenebre seu spacium tenebrarum. quod facit ad statuta que distinguunt in maleficijs diem ac no
2 ctem. ¶ †No.iij.parificari in legitimis actib⁹ siue aliqd fiat de die siue de nocte.ꝛ dicit Jnn.ꝙ notarius q scribit instrm in sero vel añ aurorã pt dicere actũ tali die lꝫ nõ faciat mẽtionẽ de nocte.ita dt Jnn.extra de offi.dele.c.cõsuluit.in fi.q̃ ꝟba.no.ꝛ nõ habes alibi. ¶ Jn gl.j.ibi artificialis sic dict⁹. qꝛ artificio iuris applicaẽ ad actus hoim.nõ qꝛ hois artificio ꝯsistat.imo ex ipsa natura ꝯsistat.ſꝫ qꝛ artificiũ iuris talẽ diẽ põderat in actibus hoim vbicũq̃ ius distinguit inter diẽ ꝛ noctẽ. ¶ Jn ea.glo.ibi sup terrã. dies ergo est ab aurora vsq̃ ad occasuꝫ solis.ꝛ dr au
3 rora albescẽte celo vt in.l.titi⁹.§.fi.de li.ꝛ pos. ¶ †Et no.ex illa gl.qd est dies.ſ.naturalis ꝛ artificialis ſꝫ adde ꝙ artificialis est duplex.vn⁹ est dies vniformis.ꝛ semp incipit ab aurora ꝛ durat vsq̃ ad crepusculũ noctis. alter est difformis q põt icipere i q̃libet pte diei ꝛ appellaẽ dies emergẽs q̃ q̃nq̃ incipit d mane q̃nq̃ in vesperis vel in meridie ſm ꝙ occurrit de facto.vt.C.de app.auẽ.hodie. sic ẽt dicem⁹ de anno ꝛ mẽse q̃ est repire annuꝫ ꝛ mẽsem emergẽtẽ.vt inst.ad.l.aql.§.hoc tñ capite.ꝛ adõ ꝙ no. arc.lxxv.di.c.ꝙ a partib⁹. ¶ Jn gl.se.ibi.§.sedebunt.vñ not.q̃tuor actus. ¶ Prim⁹ est actus cõparitiõis q põt fieri vsq̃ ad mediã noctẽ forte ne labaẽ termin⁹ bãni ꝙ no. ¶ Scõs ẽ actus satisdatiõis puta dãdo pignora in cõi ne forte qs detineaẽ vel ne pena pecuniaria fiat corpalis ex forma statuti.ꝛ ad huc ille act⁹ pt explicari d nocte.ex q̃ appet ꝙ relaxatio eius q satisdat põt fieri de nocte. ꝙ infert ex pdictis si tñ piculũ nõ est in mora officialis nõ teneẽ sui copiã facere de nocte.vt in.l.j.§.qd ergo. qñ app.sit. ¶ Terti⁹ est act⁹ diffinitiue sñie ꝛ ille actus ñ dꝫ expediri d nocte puta añ aurorã vel in sero qꝛ publice dꝫ fieri sñia diffinitiua.vt.C.de sen.l.sñiam nisi pp imminẽs piculũ.vt extra de of.dele.c.ꝯsuluit. ¶ Quart⁹ act⁹ est solutiõis alicuius dbiti ex ꝯctu vl' sili cã tũc creditor nõ teneẽ recipe de nocte.qꝛ posset facile decipi.facit.j.d sol.si soluturus ꝛ iõ locator rõcini non teneẽ eũ recipere a scholari de nocte.ꝛ no.istã gl. ¶ Jn ea.glo.ibi vsq̃ in vesperis.no.qõ vbi expmiẽ certa hora ibi ea hora est cõparẽdũ.facit.j.ꝙ vi aut clã aut q al'r in pn.ꝛ qõ not.insti.de ꝟ.ob.§.j. ¶ Jn ea.gl.ibi nõ minorẽ ex hoc pꝫ ꝙ vꝫ ꝯcordia facta de nocte sicut facta de die ꝛ appellatione diei i his que pñt pariter agi de die ꝛ nocte debemus intelligere diem naturalem ꝙ no. ¶ Jn.e.gl.in fi.adõ ꝙ q̃nq̃ alõ opaẽ nox q̃ dies nã aggrauat maleficiũ.vt.j.de sic. ar.l.furẽ.nã nox auget dolorem.vt.C.d adu.gracc⁹.ꝛ reddit ꝓbationẽ difficilẽ vt.j.ꝙ me.cã.l.si cũ exceptio.§.i hac iducit suspicionẽ.vt.j.dadul.capite qnto.iuxta illõ aristotelis nocte vagaẽ adul.ꝛ illud. q male agit odit lucem. Jtem de nocte geminatur custodia.vt.l.j.C.de custo.reo.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Reus post litẽ ꝯtestatã non põt petere ꝙ actor exprimaẽ.
2 Ferie inducte in honorem dei an per statutum tolli possint.

More romano. Est postea respũd⁹.l.fi.C.d exe. rei iud.ex
1 pressio actio.†No.ꝙ post li.cõtest.non põt reus petere qõ actor exprimat p.l.fi.C.de execu.rei iud.Sul. de su. ¶ Jn tex.in ver.dies.vide oĩno qõ no.arch.lxxv.di.qõ a patrib⁹.Jn tex.ibi, Dimidiatꝫ noctib⁹. Quod sunt ptes noctꝫ. vide p Archidia.j.q̃stio.j.sup.j.gl.q̃ icip.more romano hic i die naturali sed dies emergens nõ hꝫ determinatum pncipium qꝛ
b variabile:ois dies hꝫ.xxiiij.horas. Sꝫ dies voluntarius incipit quando vult quiprefigit. ¶ Jn eadem gloss.in vers.Jn media nocte vide.j.quando ap.sit.l.j.§.quid ergo si conditio ord.
2 ¶ †Jn eadem glo.in ver.presentare.argu.quod per statutum non possunt tolli ferie inducte in honorem dei.dic contra deferijs particularibus. Nam clerus vel populus non celebrat eas vniformiter in tota christianitate.secus in die dñica qꝛ a deo est iussa esse venerabilis ꝙ non possunt tolli in omnibus casibus generaliter sed alique sic.qꝛ istud non est ius diuinum tollere ſꝫ distinguere.ar.ſ.e.l.ij. ¶ Jn gl.q̃ incipit id est diei artifi.in ꝟsi. diem.ſ.si tale quid dꝫ solui quod si solueretur de nocte creditor posset decipi de solu.si soluturus. Jn ver.presentare.
¶ No.quo licet non teneat sententia de nocte tamen compari
c tio ad causam põt fieri de nocte ꝛ interlocutoria ferri.[c] que non exigit iudicem sedere pro tribunali.

Diuus traianus. Ferie habent locũ in actibus iudiciorum non in actu militari vel custodia.h.d.

1 ☞ Omnis dilatio probatoria est peremptoria.
2 Distinctio inter actorem ꝛ reum,non fit in ciuili causa quantũ ad dilationes probatorias.
3 Dilatio prima ad probandum non est peremptoria.
4 Defensio est fauorabilior q̃ accusatio.
5 Judex in assignanda dilatiõe ꝓbatoria dꝫ esse circunspectus.
6 Quelibet dilatio probatoria an sit peremptoria.
7 Dilatio data non petenti an valeat.
8 Probatio an valeat sine termino.
9 Dilationum tres sunt species.

a ¶ Die feriata.vide bar.in l.in minorum.C.i q.cau.in integrũ resti.nõ est nece.in.j.col.in fin.versi.ſꝫ inẽ dubitãdũ.vbi.d.ꝙ sic tẽpore feriato in vtilitatem hominũ,ſꝫ secus in honorem dei tñ dt cõtrarium seruari in practica vide eũ.Bal.in.d.l.dies festos.ꝛ do.Ale.de Jmol.in.l.j.§.nũciatio de operis no.nun.ꝛ bar.in extrauagan.ad repri.ꝟ de plano.ꝛ d.alex.i.l.hoc ãt.§.d fendi.ex q.ca.in pos.ea.

b ¶ Nocte.vide feli.i cep.qꝛ de ide.ꝛ sara.in pnci.ꝛ i c.si per fideius.ꝛ in ca.consuluit.in iij.col.d offic.delega.ꝛ adde bar.cepo.in.l.ij.§.j.de ꝟ.fig.ꝛ alex.i l.j.si quis cau.ꝙ verum more romano p ut b Bal.

c ¶ Ferri.vide Feli.in c.cõsuluit.de offi.delega.in.vs.co.ꝛ quod ibi dixi in apostil.

10 Procuratori actoris an dar dilatio ad producendū mandatum.
11 Reo an magis sit faciendum q actori.
12 Dilatio assignata sine vlla cae cognitione an heat vis peremptoris.
13 Dilatio data ad probandum an possit revocari vel mutari.
14 Accusato quare plures dilationes assignant q accusatori.
15 In causa ciuili quare tantum detur vna dilatio.
16 Terminus banni an possit prorogari.

IN pecuniarijs. Lex nra diuiditur in tres ptes. nā primo ponit vnā regulā i ciuilib⁹ cāis scdo ponit scdam regulā bimembrē in crimmalib⁹ causis. tertio ponit quandā coem modificationem siue qdā declām pariter determinans vtrāq; regulā. scd̄a ibi. ꝫ in capitalib⁹. tertia ibi. ꝫ vtrum ep ego dico q̄d. nostra diuidit in tres ptes. qr primo ponit vt dicit regulā in ciuilib⁹. scdo ponit aliā regulaz in criminalibus. tertio ponit quādā aliā regulā. in hac ergo. l. tres dant regle. ꝫ glo. dicat q̄ due. prima regula est q̄ in ciuilibus causis dar tm vnica dilatio ad probādum ex singulis causis. scda regula est q̄ in causa criminali dantur ad probandum due dilationes accusatori tres accusato. tertia regula est q̄ ois dilatio. pbatoria si ue vna siue plures dz dari cū cae cognitione. vñ nona dilatio pbatoria sine cause cognitione nō est assignanda. h. o. hec nota. l.

1 ¶ Not. in hac. l. q̄tuor regulas. ¶ Scdo no. ex prīa rela qō omnis dilatio pbatoria est pemptoria q̄ appet qr non dar nisi vnica dilatio ergo apparet q̄ assignar in ciuili cā dilatio ad probāduz q̄ in assignatione dilatiōis adiciat. & peremptorie. qz tacite hoc intelligitur. & hoc apparet qz lapsa prima dilatione facultas probādi perēpta est. inde enī dicitur peremptorium qz habet perimere vt. ꝫ. de iud. l. ad tertium. hic autem perimit pbatio qz post terminum non pōt fieri ergo sequit q̄ etiam prima dilatio probatoria est peremptoria. tñ hoc est intelligēdum

2 vt infer⁹ limitabo. ¶ Tertio no. ex prima regula q̄ in ciuili cā q̄tū ad probatorias dilationes non fit distinctio inter actorem & reū. sed ad paria iudicant nec vni magis q̄ alij est faciendum. ¶ Quarto no. ex scda regula qō prima dilatio ad probādū nō est peremptoria. ꝫ scda est peremptoria actori. & tertia reo. ex hoc no. quinto q̄ p lapsum termini pōt pcludi via licite defensioni in cā criminali. si aūt non assignaret dilatio nunq̄ pōt denegari defen. vt. ꝫ. de bo. eo. qui mor. si. consci. l. ij. fin. & est tex.

a ¶ Impedimēto. vid. d. alex. de ꝫmo. & bar. in. c. vltra tertiā. de test. & ad de Bart. 4 in l. ꝫ. fin. cum. l. seq. 5 de iure de lib. & in. l. ij. de re iudi.

no ꝫ. de re mi. l. ij. ꝫ. si ad diē. ¶ Sexto no. ex hac regla q̄ favorabilior est defensio q̄ accusatio & magis favet accusato q̄ accusatori. ¶ Septimo & vltimo no. q̄ in oī dilatōe pbatoria assignāda iudex dz eē circūspect⁹ & discret⁹ ita q̄ istas dilationes det cum quodā vt ita dixerim grano salis. i. discretiōis. & iuste cae debent assignari. hec ola subtiliter colligēti ex hac no. l. patent. ¶ Venio ad oppositiones dicit hic q̄ in ciuili cā vnica dilatio probatoria est assignanda. l. cauet. totū. ꝫ iuncta q̄ cā cognita sunt assignande plures. vñ vt obstare. ꝫeo. l. ofone. ver. sed vtilitatis. istud cōtrariū sol. in gl. trib⁹ modis. dicit enī quidā q̄ vna dilatio assignat sine cae cognitiōe vt hic plures ꝛo cum cae cognitione. vt in. l. contraria: ista sol. est falsa: qr ois dilatio probatoria exigit cae cognitionē vt hic in fi. legis. & C. de dil. a pcedente & est in. l. j. co. ti. dū ot vegetissima rō &c. Et ideo dar scda rō sio p alios. l. q̄. l nra loquit ꝫm statutū antiquum in ofone imperatoris ꝫ. l. ꝫma loquit ꝫm statutū novum. & ꝫm nouā iuris prudētiā. ita fo. includit q̄ ista. l. sit correcta in fui pn. qō est falsū. qr cū sit posterior i ordie fatuū est dicer q̄ corrigat p. l. ofone. & ideo rñdet gl. ibi. mō aūt nos loquim qñ petitur dilatio ad probandum nō sub rone impedimēti. sed vt doceat de iure intendentis probare & tunc non datur nisi vna dilatio in ciuili. & ita loquit hic. aut petit dilatio sub rone impedimēti. qr allegat qs impedimētū in prīa dilatione. tūc pōt plures dari. ita loquit. l. contraria. & hec est ipsa veritas. & ex hoc apparet q̄ qñ petitur nona dilatio dz cā allegari. i. impedimētū emergens. sed vbi petitur dilatio a principio non cadit allegatio impedimēti. ¶ Juxta hoc incidenter qro q̄ cae cognitio incidēter requirat in prīa dilatione. & q̄ regrat in dilationib⁹ successiuis. rñdet glos. q̄ in prima dilatione cae cognitio consistit in moderando spacio tpis scom distantiā locoz & ꝫm facilitatē & difficultatē probationis vt i. l. j. C. eo. & ar. ꝫ. de ver. ob. l. continuus. ꝫ. cum quis. & ꝫ. Item qui insulā. & ff. si qs can. l. j. In alijs vero successiuis dilatiōibus requirit allegatio & probatio impedimenti. nec sufficiat allegare si non pbet. vt no. ꝫ. de excu. tuto. l. excusare se. Item nec probare si nō alleget qz petitio none dilatiōis nō dz eē incolorata. ꝫ iustificata p cām. ar. ꝫ. de adul. si adulterium cū sesta. ibi dū ot vtiq; si error allegef. ad hoc. ꝫ. de mi. l. minor aūt magistratus. de excedo. l. ij. ꝫ. circa argumētū tamē qō sufficiat pbatio ꝫ cā spālis nō fuerit allegata. C. de an. excel. l. fi. fed. o. Ja. but. ot q̄ alia ꝛo tunc in cae cognitiōe. Prīo enī requirit ꝫm eū q̄ dilatio petatur. vt in. l. j. C. eo. in verbo spaciū postulatū. & C. ff. intra certū tps. l. ij. ibi dū ot necessarijs ff petantur dilationibus non negādis. nisi enī petar dilatio iudex non tenet eā assignare. facit qō not. in. l. ꝫ. de furt. ¶ Scdo regrit q̄ ille q petit nō sit in enidēti calūnia. vñ i notorijs nō arctar iudex ad assignādū dicto & ꝫ probatur tali rōne: qr ille q petit dilationē petit eā sub iuro calumnie. vt C. de iur. ca. l. j. vñ ff iudex videt cū calūniari non dz istud infm admittere & ad ff vñ facit qō no. Jnn. in. c. j. de of. vica. & de bo. lib. q cū maior. ff. si prīs. est h gl. dicit quā no. ¶ Tertio requirit q̄ petar ad pbādū articulū cui⁹ probatio nō excludar. p. l. vt. C. ne nō nu. pe. l. in scdis. ff. illo. ¶ Quarto regrit qō petar ad probandum articulū vel capitulū qō faciat ad cām. nā super impetrātib⁹ nō dar dilatio. & ff eēt data p errorē nō reciperet probatio. vt infra de pe. he. l. ff qs libertatē. ff. ff. & ꝫ. de iureiu. l. ff duo. ff. idē. iulian⁹. dicit aūt impertines capitulū id qō nullo mō tangit cām nec directe nec indirecte sine adminiculando id enim qō aliquod adminiculū affert nō dicit impertinens. C. de proba. l. ad proba. vbi est tex. ¶ Quinto & vltimo requiritur quod dilatio petatur ad probandū. id quod probatū releuet. qr iuppacuis probationibus nō est vten. & qr nō interest petētis ex quo eum non releuat. facit qō no. ꝫm vnū in intellectum. C. de fall. satis aperte. & extra de offi. delega. c. cum contingat. ¶ Scdo incidenter

6 qro vtrū sit simplr permm qō quelibet dilatio probatoria sit peremptoria. Spe. in ti. de citatione. ff. vlio. ff. sit ergo. dicit q̄ quelibet dilatio est pemptoria. sed nā lit. cōte. nō. sed aliter vt dicere in ti. de dila. ff. videñ. ff. qd si dato. sed q̄. ff est. ꝫ. de iud. & post edictū. dicit qō nulla est dila nā lit. cōte. & post in numero dilationū. breuiter ego dico q̄ ante li. cte. & post dilatio probatoria est peremptoria. vñ sine assignetur terminus ad probandum sup emergen. nā li. cōte. sine sup principali post lit. cōtest. terminus est peremptor⁹ casus est hic. & hoc vez nisi in prima dilatione occurrat impedimē. ū qr tunc termin⁹ nō habebit vim peremptorie. ar. ꝫ. de publ. l. cesar. item hoc est vez nisi infra paucos dies mora purgeť. nā etiā post terminū peremptoriū admittitur ad probādum ille q incontinēti cōparet. De probatione que fit p instrumēta est glo. dicit in. c. sepe. in gl. vbi ergo. de ver. sig. in cle. & per Ly. C. qui accu. nō pōt. l. fi ea. sed de probatiōe p testes vide maior dubitatio. tñ ides dico: q̄ ille probationes equiparātur. vt. ff. eo. l. oratione. & hoc dicit Ly. expresse in. l. mancipior. de operli. in addi. suis ipse dicit qō ꝫ cauti⁹ eēt petere nouā dilationem tñ. ff fine nona dilatiōe dicit facta probatio beneficio purgationis more. qō tenemti. idem eē sentit hic Bart. q̄ dicit qō si non admitteretur ad pbā. posset appellare & pbare in cā appellationis. vñ magis rōnabile est qō eatenus istum circuitū ꝫm Barto.

¶ Ex p̄dictis cōcludēdū appet qō q̄libet dilatio probatoria é peremptoria. fallit bñficio impedimenti & bñ

ges peremptorias. non eni assignat terminus: vt faciat valere actu sed vt qs no audiat post terminu. vt extra de exce. c. pastoralis & de resti. in inte. c. cora felicis. Doc. dnt ꝙ dilatio no est de substantia pbationis. nec in ciuili ca. vt. C. de dila. l. si qn. & l. cum a nobis. vbi est expssuz ꝙ valeat pcessus no data aliq dilatione. si ne et loqmur in ca criali. tex. est. ff. de dil. l. j. & ibi p Ja. de are. concludet q ꝙ ta testes ꝙ istra pduci pnt sine termino. facit. ff. vt in pos. le. is a quo. in pn. & ad tre. l. ille a q. §. si testo. ¶ Expediti sumus de prio & 2o & de qonib⁹ incidetib⁹ circa ipm venio ad vlteriora. ¶ Et opponit scdo & vr ꝙ i ciuili dent plures dilationes. vn vr obsta. ff. de iud. l. ad pemptoriu cu si. sol. dt glo. ꝙ ibi loquit in dila. q assignat absnti hic in dila. q assignat pnti & petenti. & ide tz glo. vbiq. & Odofr. & est ro drie. qz dilatio q assignat pnti hz vim monitionis vt not. C. quo & qn iu. l. ij. vbi oi no vide. ¶ Ex hac gl. prio no. limitatione nre. l. ꝙ vbi dilatio & pbatio assignaret absenti no sufficeret vnica dilatio nec psumpta cotumacia. ¶ Scdo no. ꝙ ois dilatio q assignat acceptati est pereptoria. ar. ad hoc. ff. de x. ob. l. q rome. §. augerius. sz moderni doc. alr soluut 2riu. s. ꝙ. l. ad pereptoriu loquit in dila. ex peccatoria q assignatur ad paren. & ad sisten. in iudicio. sed lex nra loquit in dil. pbatoria. & sic no ob. Sz si tu pcedas vlterius & qras cur ta varie, tuc opz redire ad rone gl. qz min⁹ arcta dilatio q assignat absnti q q assignat psenti & acceptati. vt no. in. l. ij. C. quo & qn iu. ¶ Sz tertio op. de aut. iubem⁹. C. de iudi. glo. solu. vt. s. doc. dnt ꝙ ibi loquit in dilatione allegatoria: puta ad faciedas allegationes iuris & dadas eas i scriptis. vt registretur in actis: vt facili⁹ appeat qd iuris. facit. ff. de mino. l. minor omissam hic in dilatione pbatoria q dat ad pbadu fcm. & sic non ob. aduerte in allegationib⁹ iuris nuq pcludit via. & tuc dt Inn. ꝙ post coclusiones in ca no fiut allegationes iuris. vt ipe no. extra de ca pos. c. pastoralis. ꝙ pt intelligi duobus modis. Prio in iure 2suetudinario qn idiget pbatione. vt. C. q sit lo. 2sue. l. j. Scdo in dilationib⁹ registradis i actis sicut e de 2suetudie i multis lo-

9 cis. na nihil addit actis post 2clusionez in ca. ¶ † Et coclude ex pdictis ꝙ tres sunt spes dilationu. qda eni sunt expectatorie. qda pbatorie. qda allegatorie. sunt & alie ples spes qs non prosequor. ¶ Quarto opponit & vr ꝙ i ciuili ples assignant dilationes ad pbadu: vnvr obstare. in aut. de te. §. qz x o. so. ibi. no loquit in plurib⁹ dilationib⁹: sed in plurib⁹ pductionib⁹ testiuz sub eadem dilatione. & io cauedu est ne ille cui dat index terminu ad pbandu pducat testes in plurib⁹ vicib⁹ sed meli⁹ sibi esset qd simul oes noiaret & pducat. lz si no noiauit primo qsda possit addere scdo & tertio alios: & et qrto possit facere qrta additionem cu solenitate illi⁹. §. qnta aut additio seu pductio no dat. doct. nri dnt ꝙ ille. §. pot intelligi no solu in nuero pductionu. sz in numero dilationu. pbatis tn ipedimentis. vt de ea. l. orone. §. j. ¶ Et vt articulus ille liqat sic distingue. aut nulla data fuit dilatio ad pba. tuc est dada ca cognita. vt in pn. huius legis. aut fuit data. sz testes no fuerut pducti vel fuerunt pducti & no recepti. tuc ex singulis & successiuis ipedimetis pnt dari plurime dilationes qties opus e. vt. l. orone. §. j. aut fuerunt testes pducti & recepti. sed pars vult pducere ples: & facere noua pductione tunc aut sub eade dilatione. & loquit. §. qz vero fm vna lec. aut rone impedimeti vult petere successiuas dilationes. & tuc seruat. §. qz x o fm alia lec. & hoc testib⁹ no publicatis. si eni essent testes apti clausa est pbationu copia p viam testiu. vt. C. de testib⁹. aut. ad hec. ꝙ dic vt in. c. testib⁹. de testib⁹ in cle. ide si ps esset pcunctata dicta testiu non dr pcuctata si no tn legit lz testem instruxerit vel interrogauerit. & dt Rofr. vnu no. xbu ꝙ lz instruere teste: vt aperte deponat. dutn a x o no recedat. & si testis dicit se hoc mo instructu no ppterea vitiat testimoniu. vt no. Rofr. in suis libellis in tit. senatusconsul. libon. ¶ Quinto oppo. & vr ꝙ ad proba. nulla dilati o debeat dari. vt. C. de dila. l. si qn que loquitur in ca ciuili. & eo. ti. l. cu a nobis. so. dnt qda ꝙ hic ponit regla q fallit in casib⁹ legu 2riaz. vos dicatis ꝙ i. l. si. qn no dat dilatio qz no dz alicui dari dilatio ad id sup q venire dz instructus vn actori no dat dilatio ad pducedu rescriptum, itez non

10 dat dilatio ad offeredu libellu. ¶ † Ite pcuratori actoris non dat dilatio ad pducedu madatu qz debuit venire instructus & parat⁹ cu pcuratorio. & hoc e qd dt Bar. p. d. l. si qn. facit ꝙ no. in simili. C. de ede. l. edita. vos potestis subtilius dicere. lz & precedes dcm sit notabile ꝙ in. l. si qn. io no dat dilatio ad producen. rescriptu: qz rescriptum dz an oia presentari. nec constat alr iudici delegato ꝙ sit iudex, & ideo non pot offo iudicis fungi in danda dilatione vel ad aliu actu. vt no. in. c. is qui. de pcu. lib. vi. p Arch. Modo restat rndere ad. l. cu a nobis. dicit gloss. qd ideo no datur dilatio. qz ibi negotiu erat relatu ad superiorem. quequa relatio sine consultatio hz vim coclusionis in ca. vn merito non dat dilatio. qz est conclusum. vt. C. de rela. l. j. & ex hoc dicit Bar. ꝙ postq ca est 2silio sapientis commissa qd eo ipso vr tacite 2cludi. nec pnt noue pbationes pduci cora consultore fm bar. ꝙ indubitatu est de consultore qui gerit offm absq iurisdictione. na cu no sit index non pot pbationes recipe no. i sili. C. de testa. l. hac consultissima. §. vl. & C. de li. ca. iubem⁹. de excu. tu. scire opz. §. vlt. C. de iure fi. l. instar. li. x. ¶ Sexto q ad prima regula opponit dr hic ꝙ piter fauet actori & reo 2 imo est magis fauedu reo. vt in. c. cu sint ptiu. de re. iu. li. vj. & in. l. pses. de penis. so. d. Dy. ꝙ magis fauet reo cu est pbatu obscure. Ite cu dt inde est pbatu clare. tn pbationes sunt 2rie & ptes. na vt ipse eleganter dicit. paria sunt iura ptiu ee obscura & piter non pbata. sed vbi nodu sunt probationes recepte ibi no dr ee aliqd obscurum cum nodu sit terminatu & vetilatu & sic loqt hic fz Dy. facit qd no. Ja. bu. C. de procu. l. j. in lec. ¶ Ex h decidit ꝙ dictat statutu ꝙ 2 magnates sufficiat pbatio fame q habeat p pbatione xitatis mo 2 queda magnate accusatu pbatu est p fama. sz ipe e2 pbauit p fama. & sic sut pbationes 2rie qrit qd iuris: & vr prio ꝙ ille q est magnas debeat 2denari. qz fama 2 eum probata e pulegiata. & est presumptio p ea. alij x o dnt ꝙ fama 2ria no e pulegiata nec e presumptio legis p ea. vn cu p fama 2 magnate sit meli⁹ pbatu. seqt ꝙ deat 2denari. vt. C. d edi. diui adr. tol. l. si. 2riu est veru. qz cu probationes sint pares iura ptiu sunt obscura. & io fauedu est reo poti⁹ ꝙ actori fm pdicta theorica. itez qz tuc fama est pulegiata qties de ea 2stat. sz hic n 2stat. qz vna probatio elidit alia qn pbationes sunt 2rie sec⁹ si pbationes essent diuerse. & h pbat p. l. diu⁹. ff. de te. mi. ff. de in integr. restit. l. pe. ff. de rit. nup. l. no solu. §. de vno. & ita seruamus in practica ꝙ

11 no. ¶ † Septio. & vltio opponit ꝙ magis fauet reo ꝙ actori. vt C. de tep. in inte. rest. l. petede. so. ibi io reppellit actor qz nimis se arctauerat. & io admittit. qz re⁹ no dr se arctare vbi actor est i negligetia & ille est casus no. illi⁹. l. si aut actori non possit iputari arctatio ita subueniret actori sicut reo. vt. ff. de exc. tu. l. si cu ipe. & ff. de min. l. itra vtile. C. d adul. l. fi. ¶ Iuxta pdicta qro assignatus e termin⁹ reo ad rndedu positionib⁹ nuqd interi currit tps actori ad pbadu donec re⁹ est in negligetia rndedi: & dic ꝙ non gl. or. est in. c. sepe. de x. sig. i cle. i gl. q icipit si xbu. qua ppetuo no. ¶ Sed qro pp ipedimentu dat noua dilatio. qro qti tpis. Rn. tm tps est restauradu qtu fuit tps ipedimenti. vt. ff. qb. ex cau. ma. l. sz & si p ptore. §. qties. dicit tn Bart. vnu no. ꝙ xbu si impedimetu vni⁹ diei abstulit alicui comodu toti⁹ dilationis. vt qz habebat testes patos & index n sedit ꝙ tota dilatio e restauranda p lege vt. l. & io exigat de x. ob. & ibi p euz. ¶ Tertio qro si suz ipedit⁹ sol⁹ i pductione vni⁹ test nuqd in noua dilatione potero pducer alios testes. & dt Ja. de are. ꝙ non. vt. ff. d iureiura. l. admonedi. in xb. qb⁹ solis. & ibi p eum. ¶ Quarto qro data est mihi dilatio ad respondeduz octo dierum. ego rndeo prima die qa possuz vt no. Cy. C. de ferijs. dies festos. mo qro vtruz iudex poterit ad vlteriora. pcedere an x o deat expectare ꝙ octo dies labant. dubiuz facit. l. siue ps. C. eo. so. dt Bart. ex quo finita est ca dilationis finita est dilatio & io vz pcessus ad vlteriora arg. ff. ad tre. l. a filia. §. alumno. na vt elegater ait. d. Dy. cessante ca cessat effect⁹, si sublata e ca in totum sec⁹ aut si remaneret relique cae

12 finalis. vt no. in. c. dcet. d re. iu. li. vj. p Dy. ¶ † Quinto qrit vtru dilatio assignata sine vlla cae cognitione heat vim pemptorie ego non qro d citatione qz citatio vz et sine ca. vt no. Dyn. in. c. ea q fiunt d re. iur. in. vj. sz qro de dilatione pbatoria. & dicit do. Dy. ꝙ illa dilatio nunc non hz vim peremptorij, vt ipe not. c. indultum. d re. iu. li. vj. vult eni. d. Dy. ꝙ sine cae cognitione qs non possit arctari vltra ꝙ arctet p i⁹ coe. & ad h fecit qd no. Inno. in c. ad petitione de ac. li. vj. ¶ Sexto qrit vtrum det vnica dilatio actori & reo. an det primo actori vna dilatio deinde det reo alia & fz Dy. primo actori dinde reo. vt & ipe not. in. c. non lz actori.[a] de re. iu. li. vj. ¶ Septimo qro data est dilatio actori & nihil pbauit. datur postea dilatio reo ista dilatio est cois[b] vt in. l. petede tade puenit ad aures rei ꝙ actor nihil pbauerat. vn re⁹ vult renunciare sue dilationi ad hoc vt actor non possit pbare mo qro vtru illa renunciatio pindicat actori. i hac. q sunt due opi. vna est op. cois qd ex q ius est quesituz actori non tollat p renunciationem rei. arg. ff. de app. l. fi. C. de app. l. ampliore. in pn. de 2 ta. l. si post morte. §. fi. s. ꝙ qsq iu. l. iij. i pn. ¶ Scda est opi. Bart. q dicit ꝙ si res est integra licitum est reo penitere & renunciare. & pbat qz cum actor consequat i⁹ ex psona rei non pot h iure vti 2 ipm reum. vt. l. amicissimos. §. luci⁹. de excu. tut. p h. ff. d mino. l. si index circu eto. sz pma opinio e ista veritas. qz dilatio facta e cois. & lz vni⁹ renunciet alteri no pindicat vt. C. d in. aut. iubem⁹. no ob. §. luci⁹. qz ibi loqt vbi eu psona alteri⁹ volo asseq pnilegium. hic aut nolo assequi pulegium. sz i⁹ coe ꝙ vult in iudicijs seruetur equalitas facit qd not. in. c. iudicijs. de re. iu. in. vj. p Dy. Ite non ob. l. si index. qz ibi non erat bnficia paria, sz vnu veniebat in consequentiam alterius. & ideo destructo ancedente destruitur consequens. Item etia pot dici ꝙ ibi erat beneficia correlatiua & sufficit i correlatiuis qd vnum tollat ex eis. vt. l. vl.

13 ff. de accep. ¶ † Octauo & vltimo qro vtruz dilatio data ad probanduz possit reuocari vel mutari coiter dicunt doc. qd sic per. l. ꝙ iussit. de re iudica Gui. de cug. tenet contrarium qz cum sit

a ¶ Lz actori. vide ibi de q dixi aposti.

b ¶ Est cois adde bar. in. l. admonedi. de iudi. in. ij. col.

assignata cā cognita non dʒ iudex variare.ar.C.de mō mulct.l. eos.ꝛ facit qd̄ not.ī.de p̄to.stip.l.i.in fi.credo ꝙ p̄ria opinio sit verior.qꝛ vt dn̄t cañ..nō opaꝭ plꝰ termini assignatio q̄ in terlo-
14 cutoria.ꝛ facit ad hoc.ī.ō ar.l.qualē.§.dicere.¶ †Uenio ad se cūdā regulā.dꝛ hic ꝙ in causis crimīalibꝰ assignāꝭ plures dila tiones.ꝫ.l.caueꝭ ꝙ nulla dilatio dʒ dari.vñ vꝭ ob.ī.de adul.l.in crimīe.Rn̄det gl.ꝙ est ibi spālē ī crimīe adulterij pp atrocitatē criminis cū ēt.l.caueꝭ ꝙ maior offensa sit adulteriū cōmittere q̄ occidere filiū.vt ī.l.codicillis.§..de le.ij.nā sicut Romanis ī summo cultu est pudicitia ita eiꝰ ꝯriū est magis dtestabile.vt. ī.ꝙ me.cā.l ibi quidē.§.fin.¶ Sʒ ꝯ istā solu.opponiꝭ de.d.l ī cri mīe.ī fi.vbi dt dilationē dādā cā cognita.ergo idē est ī adulte rio ꝛ in ceteris criminibꝰ.rn̄det gl.ꝙ ī adulterio reqritur plena cāe cognitio ad dandā dilationē hic sufficit cognitio semiplena est ergo spālitas.qꝛ nisi liqde cōstet de cā dande dilationis non datur dilatio in crimine adulterij.defensiones ergo fiēt sine di latione qꝛ dilatio nō est de substātia defensionis.ꝛ hoc idē sen tit Ja.de are.vel posset dici qd̄ idē fit de crimine adulterij ꝛ in aliis criminibꝰ.qꝛ nūq̄ est pcludēda via dfensionibꝰ.l.vnius §. cognitурum.ī.de questio.sil'r ex pte accusatori non est precludenda via pbationis criminis.vt.C.de adul.l.si ꝛ qd̄ dꝛ in.l.in crimine qd̄ nō datur dilatio ꝯcedo de illa dilatiōe deliberatoria sʒ alie dilationes iuste nō debent denegari.vt.C.de exhi.reis.l. nullꝰ.ꝛ ita practicamꝰ in palatio ꝙ ita dantur dilationes in cā adulterij sicut in aliis causis.facit ī.de re mili.l.iij.§.si ad idem. ¶ Nūc venio ad qōnes respicientes hāc scdaʒ regulā ꝛ primo q̄ro quare plures dilatiōes assignanꭲ accusato q̄ accusatori.rn̄ deo qꝛ fauorabilior est defensio q̄ impugnatio.vt extra de exc. c.cū inter porē.ꝫ.de in ius vo.l.liber.scd̄o qꝛ actor potuit se p̄-
15 munire,sed nō reꝰ.l.inde.in fi.ō excep.doli.¶ †Scd̄o q̄ro que est rō ꝙ in ciuili datur tātum vna dilatio ꝛ in criminali plr̄es.rn̄ deo qꝛ vbi v̄tiꭲ maiꝰ piculū ibi est cautiꝰ ageñ.vñ ēt ī crimina li reqrunꭲ pbationes magis liqde,q̄ in ciuili vt.ꝫ.de proba l. sciāt cūcti.¶ Tertio q̄riꭲ vtrū ex cā impedimenti possint dari plures q̄ due dilationes accusatori ꝛ plures q̄ tres accusato. gl.hic sentit ꝙ nō qꝛ illud v̄bū singulis cāis nō reperiꭲ in crīa libꝰ.vñ qꝛ lex sic figit pedē in duobꝰ ꝛ in tribꝰ dilationibus nō debemꝰ vltra pcedere in numero dilationū.simile vt not.ī pro socio.l.si nō fuerit.ꝛ hoc est multū not.ad statutū.qꝛ loquiꭲ so lū de vna dilatione danda nūq̄ dabunꭲ plures:qꝛ est inheren dū v̄bis statuti.doc.nr̄i dn̄t ꝙ pp iustū impedimētū tā accusa tori q̄ accusato est succurrēdū.ad hoc bn̄ facit.d.l.vlt.C.ō adu.
16 quā doc.ñ allegāt.¶ †Quarto q̄ro extra vnū an terminꝰ bāni possit progari vꭲ dn̄i dicēdū esse ꝙ sic cā cognita ꝛ hoc p regu lā dn̄i.Dy.nā cū ille terminꝰ assigneꭲ misterio iu.ergo p̄t pro rogari.vt not.Dy.in.c.indultū de re.iu.ī vi.nisi statutū phibe ret exp̄sse iuxta no.p Ja.de are.ī.l.i.de iur.deli.¶ Quinto q̄ro vtrū post terminū bāni admittaꭲ defensio breuiter dico ꙡ sic ō
a iure cōi qꝛ bānū est iterlocutoriaᵃ vñ nō pcludit viā defensioni nisi statutū exp̄sse diceret ꝯriū.vt.ī.de custo.reo.diuus.ꝛ ibi p Dy.¶ Sexto ꝛ vltio q̄ro iudex pcedit p inqsitionem.vtrū pu blicatis attestationibꝰ poterit recipe nouos testes ad offensam vel defensam,breuiter dicatis ꙡ sic qꝛ testium publicatio impe dit pductionē testiū q̄ fit a pte:non eā q̄ fit ab inqsitore vt not. Inn.extra de te.cū clamor qd̄ tene menti.¶ Ultio scias ꙡ ego legi.istā.l ꝫm lec.cōem ꙡ p̄ria ps loquaꭲ in ciuilibꝰ causis.scd̄a ps in criminalibꝰ:sed alia lec.est ꙡ ista lex nō distinguat inter ciuilia ꝛ criminalia:sed distinguat inter cās q̄ respiciūt pecunia riā ꝯdēnationem ꝛcās q̄ respiciūt capitalē cōdēnationē q̄ lʒ sit magis amica lr̄e:tn̄ nō est de cōi opi.ꝛiō hoc nō pseqnor vlte rius.ꝛ vtraq̄ lec.legiꭲ in gl.ꝛ adde qd̄ no.in spe.de teste.§.q̄lr. iudex ergo.ꝛ in ti.de summa.cogn.v̄.scd̄o vidēdū.ꝛ p Inno.ex de test.c.lʒ.el.iij.ꝛ p Arch.iij.q.iij.cap.inducie.§.spaciū.ꝛ adde qd̄ not.Jaco.de are.ī.de exc.tu.l.scire oportet.§.consequens.

¶ Additio Baldi.

IN pecuniariis. Uide Inno.extra de te.lʒ.el.iij.vide in spe.de teste.§.qualr̄ v̄.index.ergo vbi hec.l.glossa tur ver.sed est super exceptio.vide inspe.de summa ria cognitiōe.v̄.hic quoq̄.vid̄ in gl.qd̄ scripsi supra in v̄.si ergo.

a ¶ Interlocutoria.ad de feli.ī rubrl.ō re iudic.ī.x.col.

b ¶ L.quoties.vbi vide bart.fin.ꝛ adde.d.alex.de Imo.in.l.ius publicum.de pactis.

c ¶ Tria.vide late spec.in ti.de.lit.contest.§.iiij.

d ¶ Non contestatur lis.Add̄ Bar ꝛ eūdē bal.in.l.i.C.de lit.conte.ꝛ bal.ī addi.ad spe.in ti ō lit.contes.v̄.fi.ꝛ ibi.spec.§.ij.v̄.ꝛ no.ꙡ per positiōes.ꝛ v̄ñ.seq.ꝛ in.l.age.C.de trans.ꝛ in marg.ō lit.contest.

¶ De edendo. Rubrica.

¶ In glo.rubrice.Ibi,vt ostēderet quādā necessitatem:qꝛ gerundia significant per modū verbi a quo nascunꭲ ꝛ sic significant agere vel pati:nomina aūt nō significant actionē vel passionē sed substātiam vel qualitatem.vt ait grammaticus.

1 ☞ Actio est edenda reo.
2 Editiones pro ratione sui habent fundamentum equitatis.
3 Finis editionis est deliberatio cedendi,vel contendendi.
4 Actor debet aduersarium de propositis instruere.
5 Paria sunt,ꙡ pars loquatur,siue aduocatus.
6 Libellus qualiter sit concipiendus
7 Res in libello qualiter debeat deduci.
8 Actio de dote an sit vniuersalis.

QUA quisq̄. Actor dʒ edeꭲ reo actionem,vt possit reus deliberare an cedat vel contendat.quia editio p̄t,fieri p scripturā ꝛ v̄botenꝰ.h.d.istō p̄ns p̄ncipiuʒ diuiditur in quatuor ptes:qꝛ p̄io pōit qd̄dam dictū p̄ncipale:scd̄o pōit rōnem dicti.tertio po nit vtilitatē dicti.q̄rto ponit modū.scd̄a ibi eq̄ssimū.tertia ibi.vt p̄inde.quarta ibi edere.¶ In tex.ibi.p̄us.ī.anteq̄ lis conte
1 steꭲ.Frā.ac.¶ †Not.ꙡ actio est edēda reo.ꝛ intelligas actio.ī.vulgaris formula seu petitio.vt.ī.ō fur.l.si qs nouē.ꝛ.ꝫ.de ori.iur.l.ij.§.deinde ex his.¶ Scd̄o no.ꙡ ista editio dʒ fieri in primis anteq̄ reus cogaꭲ procedere ad vlteriora.nā p̄io dʒ habere spaciū ad deliberādū añq̄ cogaꭲ pcedere.vt in auꭲ.offeraꭲ.ꝛ
2 hic.¶ †Tertio no.ꙡ oēs editiōes hn̄t p rōne sui fundamētū
3 eqtatis.ꝛ ꙡ pcedāt ex eqtate scripta.¶ †Quarto no.ꙡ finis ꝛ vtilitas editiōis est deliberatio cedēdi vel contendendi.¶ Quito no.ꙡ reus q deliberat cōtēdere dʒ venire ad cāʒ instructus ꝛ ex ħ colligit Bar.ꙡ eo ipso ꙡ qs habuit terminū ad accipiēdū copiā libelli videaꭲ habuisse terminū ad opponēdū exceptiones declinatorias:nec dʒ dari ad hoc nouꝰ terminꝰ.iste tex.ma le pbat hoc sed meliꝰ facit auꭲ.offeraꭲ.certe illa auꭲ.nō loqꭲ de q̄libet exceptiōe declinatoria.ꝛ iō ego dicerē ꙡ reqriꭲ terminꝰ exp̄ssus ad opponēdū exceptiōes declinatorias.al's staremus termino iuris q est vsq̄ ad lit.cōte.vt.C.de excep.l.fi.ꝛ extra de
4 exce.c.pastoralis.¶ †Sexto no.ꙡ actor dʒ instruere aduersariū suū.ſ de ppositis p̄ipm actorē.nō āt de aliis pponēdis per reū.v.l.i.§.ſ.de lib.agno.Jaco.de are.¶ Septimo not.plures modos edēdi.ſ.copiā describēdi faciēdo.ꝛ ħ mō vtimur.qꝛ reꝰ accipit copiā ex actis suis expēsis.scd̄o ipsi reo libellū offerēdo ꝛ ħ mō vtūꭲ qdā q sunt multū cauti:qꝛ faciūt tres copias vnā offerunt iudici ꝛ notario.scd̄am aduersario,tertiā retinent p se vt no.ī c.sepe.de ver.sig.in cle.¶ Tertiꝰ modus est dictando ex quo no.ꙡ aliud ē offerre libellū aliō est dictare.vñ v̄balis petitio redacta in actis nō est pprie libellꝰ qꝛ libellꝰ est pprie in scriptis oblata petitio,iste āt nō obtulit in scriptis sʒ dictauit tabellio:ꝗ sunt diuersa:vt ħꝛ ħ est vtile scire qꝛ lʒ de ꝯsensu ptiū
b possit remitti libellus.vt in.l.q̄ties.ᵇ de p̄uilegiis cre.nō tn̄ pōt remitti q̄libet petitio.qꝛ sine petitiōe nō posset lis ꝯtestari.C.ō fidei.li.l.fi.ꝛ no.in.d.c.sepe.in glo.q̄ incipit daꭲ p hoc,vbi vide.
5 ¶ †Alteriꝰ no.ꙡ paria sunt siue loquaꭲ ps siue eiꝰ aduocatꝰ.nō qd̄ dꝛ ab aduocato reputaꭲ dictū a pte.vt hic.ꝛ.C.de err.ad uoc.l.fi.ꝛ.ī.de interrog act.l.si defensor.ꝛ vide pro declaratione huius v̄.ꙡ no.in spe.de libel.cōcep.§.restat.in fi.¶ In gl.ī.ibi offm̄.no.ꝗ ꙡ in offō iudicis offerꭲ libellꝰ ꝛ petitio.qd̄ dic.vt.ī.ō interro.act.in pn̄.Item no.ex hac gl.ꙡ dʒ dari copia inqsitiōis q̄ fit p offm̄ iudicis sicut accusatiōis.add̄ qd̄ no.insti.ō pu.iud. in.p̄n.¶ Opponiꭲ hic dꝛ ꙡ actio est edenda ꝛ ꙡ reus ꝯsequiꭲ p hoc bn̄ficiū deliberatiōis ꙡ nemini est auferendū.vt no.ī.de rei ven.si in re.§.fi.ꝫ sola actio nō instruit reū plenarie.qꝛ ñ instruit eū de re ꝛ cā.ꝗ ñ sufficit editio soliꝰ actiōis.pmo lex dt exp̄resse libellus dʒ ꝯtineri rem ꝛcām,ergo res ꝛ cā dʒ edi:ō reptʒ ī.ō rei ven.l.si in rem agat aliqs.de cā pʒ.C.de edic.diui adria.tol.ī.fi.ꝛ de execu.rei iud.l.ꝛ an eandeʒ.§.actiōes.so.dt gl.ꙡ illa tria debent edi.ī.res,cā,ꝛ actio.accipiendo nomē actiōis large qꝛ ista tria reqrunꭲ in libellorū cōceptiōe ꝛ hoc pbaꭲ et in iure canonico.extra de libel.obla.c.significātibꝰ in potes soluere ꙡ hac cipiꭲ actio p non solū nōie actionis sʒ p vulgari formula.ī.pro narratiōe rei ꝛ cāe applicata ad debitā cōclusiōem.ꝛ sic non ob.
6 ¶ †Mod̄ venio ad qōnes ꝛ q̄ro de libellorū ꝯceptiōe q̄liter.ſ.li
c bellꝰ sit ꝯcipiendꝰ.ꝛ q̄ sint de substātia libellorū rn̄der gl.ꙡ triaᶜ sunt ō substātia res,cā,actio.accipiendo nomeʒ actiōis large et p offō iudicis diceret aliqs imo reqriꭲ q̄rtū.ſ.ꝯclusio.nā libellus dʒ hr̄e ꝯclusioneʒ.vt extra de sym.c.lʒ ely.Rn̄deo hoc cōte steꭲ sup v̄bo agere nā nō dꝛ agere ille q nō cōcludit in libello lʒ dicaꭲ accusare vel magis pprie denūciare qñ non ꝯcludit.qꝛ in criminali ꝯclusio nō est de substātia.nā lex ꝯcludit.vt in.d.c.lʒ ely.ꝛ not.p Cy.C.de acc.l.in cāis.ꝛ.C.de fal.l.nec exemplū.ꝛ not. ꝛ adde et qd̄ no.ī.q.iij.c.qꝛ p̄sulatꝰ.in gl.ord.ꝛ in hoc differunt positiones a libello,qꝛ positiones non hn̄t conclusionem ꝛ iō dt
d decretalis ꙡ rn̄dendo positionibꝰ nō contestaꭲ lis ᵈ qꝛ non rn̄
7 deꭲ sup libello.vt extra de ele.c.dudū eccl'ia rotomagensis.† Uenio particulariter ad al's qōnes ꝛ p̄mo q̄ro de re q̄liter res dēat in libello deduci.gl.notabiliter distingnit ꝛ dt quod tria sunt iudicia.ſ.vniuersale qñ vniuersitas petiꭲ.vt hereditas bo.pos. p̄rim oniū.pecuniā,iurisdictio,obediētia ꝛ hmōi talia q̄ nota iuris hn̄t ꝛ hn̄t aptitudinē augmēti ꝛ diminutiōis.vñ.ī.de cond. inde.frater a fratre.ī.de rei vē.l.i.in p̄nc.extra de offi.ordin.conquerente,ꝛ ibi late per Inn.ꝛ dicit quedam glossa.qd̄ dos est etiaʒ quia vniuersale propter aptitudinem augmenti ꝛ diminu tionis

ptionis.vt.l.q3 ó: de pẽ. facit qõ not.in.l.lucius.de fun.instru.
¶Quedã sunt iudicia gñalia sup quo dotalẽ regkam q oẽ iudiciũ ó cui⁹ natura venit reddit⁹ rõnũ est iudiciũ gñale: q est implicitũ ad plura.exẽplũ l actiõe tutele, mãdati, ne.ge.z p socio.vt.j.p.socio l.pro socio arbiter. Quedã ãt dñr iudicia singularia qi ñ sunt iplicita ad pla.ſz determiant ad aliqd certũ. dicit ergo gl.qõ in iudicijs vniuersalib⁹ res designat vniuersalr. q; libell⁹ ꝺz apte cõcept⁹ q est formatus ſm naturã z q̃litatẽ rei petite.z iſtẽ vniuersalib⁹ petitio ꝓbatio z ſnia ꝑt esse vniuersalis.z ſi executiõe fit postea dubiũ ſnia vniuersalis liqdabit in executiõe vt ꝺt ff gl.no.z ꝓbat in.l.facultas. C.de iu.ñ.li.z.ex q̃ nos ſnia nõ liqda meret executionẽ nõ starí ſz facta liqdatiõe q facit p exẽcu.iſtor cõfessiõator nõ liqdat:ũ q tene mẽti. facit adẽ qõ no.in.l.j.C.de sen.q̃ sine.cer.quãti.ſz in gñalib⁹ actiõi b⁹ ñ ꝑcedit libell⁹ gñalis.tñ actor in ꝓbãdo ꝺz ꝓbare certa z specificata capla.vt.C.ó iudi.l3.j.ó arb.l.ó reb⁹.ſz bar.ego dico q ſi ſit lata ſnia gñalis puta q dẽnatus est tutor q reddat rõnes q in executione ſnie poterit illa ſnia liqdari sicut in iudicijs vniuersalib⁹ z sicut ẽt ꝑt liqdari q fessio q̃ ꝺz vi ſnie, facit.j. de ꝓfe.l. cũ fidei.z.de ꝺdi.z demõ.l.cũ fa⁹. Quedã sunt iudicia spãlia in quib⁹ vtꝺbem⁹ spãlib⁹ signis z demõstratiõibus quãto pl⁹ possumus.vt.j.de rei vẽ.l.si i re.z.j.depoſi.l.ſ.ſi qs.ar.j.de furt.l. un actõe.ſ.de ꝓfe.ista sunt. Xba glo. ¶Nxta hoc q̃ro ſi errauit ſt in libello circa cõſnia vel demõstratiões vtrũ vitietur libellus.z vt qõ sit magis dubia formo eã in accusatiõe.z respõ dico q̃ latisfactũ iuris ſt sunt apposita cõſnia.ſz in aliq̃ ſit errata.vñ nõ ꝓt libell⁹ inept⁹ imo lex tollerat istũ libellũ de hoc habetis glo.j.de cẽſi.l.forma q est multũ no in materia libello ꝺz.
¶Scõo q̃ro circa istam ꝑtẽ sicut regrit designatio rei ꝓncipalr petita ita fit in his q̃ petunt accessorie.dicit bar. hic q̃ i accesso rijs sufficit semper implicita z gñalis petitio.allegat Jn.in.c.cũ dilect⁹.de.or.cog.tu allega eũdẽ in.c.grauis.de re.spo.z de hoc no.p Ly.C.ſi qs alteri vel sibi.l.cũ ꝓnã.in fin.vbi vide ¶In gl.mag.inpn.illa gl.tractat de libellorũ ꝛceptiõe qualr libellus apte ꝛiplat tã ꝑsonalib⁹ q̃ i realib⁹ actiõib⁹ sunt aũt tria.res cã actio.z sic gl.ista.hz tres ꝓncipales ptes q; prio tractat de reb⁹.scõ de causis.tertio de actiõib⁹. ¶In ea.gl.ibi vt spẽz.i. q̃ tatz. ¶In ea.gl.ibi.aut gñalr.si aũt agat actiõe mixta.dic vt statz distinguit.j.iſ. vñ distingue ꝛc. ¶In e.gl.ibi.l.actiões facit.j. de mi.l.minor ãt magistratus. ¶In ea.gl.ibi, vt petitio hereditatis illa ꝺz actio ꝑsonalis q̃ ꝛpetit ad vniuersitatẽ sunt aũt vniuersitates q̃ faciũt actionẽ vniuersales.ſ. hẽditas.bo.po.peculiũ.primonũ.vt no.Odo.j. de cõdi.ind l.frater a ffe. ¶Jtez iurisdictiones obedientia,z milia, vt no.Jnn.de of.or.c.cõquerente.z adde qõ no.p eũdẽ ex̃ de sepul.c.certificari.z de excel.pla.c.tanta.n gl.no.gñalẽ. ¶In ea gl.ibi z ſi res illa ꝺz actio gñalis in q̃ venit plura capala ſm Odo. ¶In ea.gl.ibi in primo.i.in vniuersali petitiõe.z no.ex illa gl.libellũ esse formãdũ ſm naturam rei petẽde. ¶In ea gl.ibi nõ speciñcat res.ſ.in primo momẽto. ¶In ea gl.ibi p executorẽ.i.p iudicẽ exequẽtẽ.z sic ſnia nõ liqda liqdat in executiõe facit.C.de iur.fiſ.l. facultas.j. de cõſeſ.l. cũ hẽicom.j ad.l.fal.l.marit⁹.ſ.fi.z qõ no.in.l.q̃. C.ó sen.que si 8 nec cer.quã. ¶In ea.gl.ibi.ſ.finaũt. ¶†Extra q̃ro vtrũ actio ó ꝺte nt actio vniuersalis.z vſ q̃ fic, vt no.j. de impẽ.l.qõ ꝺz.z ſz B.valeret i certa ſnia sup ꝺte.dic Jnũ tex.est no.in.l ſi.C.de ſn.q̃ sine cer.quã. vbi ꝺz q̃ snia q̃ fert sup ꝺte ꝺz esse certa. vnde in hoc accedit iudicio ſngulari nõ vniuersali qõ tene menti. ¶In e.gl.ibi potero.imo necesse est q̃ i ꝑcessu ꝺsc̃ẽdat ad spẽm q̃ libell⁹ gñalis opz q̃ postea declaret in ꝑcessu cãe, vt not.C.ó anna.exẽp.si ex multis.q̃ libell⁹ gñalis ꝺz postea explanari p 2 positiones ſpãles in spẽ.de in.ſ.j.ver.qd si qs petit ſz ió gl.

edere diem instri hypothece scōs posset excogitare τ maligna
ri, q̄r pferret se tpe p̄fas τ nephas. Itē est exēplū. j. de fi. instr.
l. repetita. j. ad vell. l. scia. C. de falsis. l. si creditor colludens. In
tex. ibi: ɔscriptū. ibi excipi dic̄ ptor q̄ act⁹ p instrm gestus est: τ
facit ad hūc modū loquēdi. j. ō in l. exigere dotē. ¶ In tex. ibi
cōcepta. i. collata est. ¶ In tex. ibi solutiōis. s. fide. ¶ In tex.
ibi, ps. s. itegralis. τ facit. j. de v. ob. l. ita stipulat⁹. la grāde. cir
1 ca pn. ¶ † No. φ i publicis istris dʒ ɔtineri dies[a] τ ɔsul. τ hoc
a psupponit illa lr̄a i puatis aūt scripturis dies τ ɔsul nō est de
substātia nisi qñ qō vteretur sup tpe. vt. j. de pig. cū tabernā. §.
idem q̄sīt. τ. C. q po. in pign. ha. l. scripturas. ¶ Et adde qō ad
2 hoc vt instrm dicat publicū regrunt q̄tuor. ¶ † Prio φ sit pu
blica manu scriptū: puta tabelliōis q est publica psona nec pre
sumit φ sit tabellio nisi pbet. vt no. Azo. i sum. aut. in ti. de in
stru. cau. τ fide. τ no. Inn. extra ō v. si. c. veniēs. Scōo regrit φ
scripserit tāq̄ tabellio: n̄ tāq̄ testis vl simplex psona. vt. d. l. scri
pturas. vbi est tex. no. ō hoc. Tertio regrit φ sit rogat⁹. vbi di
stinguit aut ɔscribit instrm de actu duorū seu actu cōi vl plu
riū tūc dʒ eē rogat⁹ ab vtraq̄ pte aut ɔficit istrm solū de actu
vni⁹: puta de ptestatiōe vl de hereditatis aditiōe vl de inuēta
rij cōfectiōe vl de acceptiōe alicui⁹ officij tunc sufficit φ sit ro
gatus ab vna pte. s. illa q̄ gerit actū. vt not. in aut. de tab. §. nos
aūt. vbi ē gl. singularis ō hoc. Quarto regrit φ istrm sit fulctū
solennitatibus q̄s enumerat gl. C. de tab. l. gñali. illa tñ glo. defi
cit in duob⁹. Prio qr n̄ facit mētionē de loco. nā in publicis in
stris dʒ ɔtineri loc⁹. vt i aut. q. mo. na. effi. leg. §. q̄tū. τ no. p gl.
sup data. vi. li. Itē nō facit illa gl. mentionē de signo tabelliōis.
nā signū est de solennitate publici istri. vt. C. de asses. l. fi. inst. de
publ. iud. §. itē lex. in aut. ō inst. cau. τ fi. §. opʒ τ si qua solenni
tas deficit vel est in ea falsitas vel rasura q̄ gñat suspicionem to
tū instrm grauat. vt extra de cēsi. cū venerabilis. τ no. p Inno.
extra de he. c. frnitatis. vbi vide. ¶ Scōo no. φ auferenda ē ma
teria malignādi τ maxime falsuʒ pbādi. τ hoc multū stat in ar
bitrio iudicis φ vbi suspicat de calūnia vel de falsa pbatione pt
adhibere remedia q̄ sibi vñr expedire. τ h est vtile scire pp id qō
j. dicā. ꝑʒ Odo. iō p istā rōnem testes q sunt suspecti iudici ad
vnguē examinādi sunt. τ dʒ iudex intercipere siue inuoluere si
pōt. τ ista sunt vba Inn. alibi. ¶ Tertio no. φ duplex est dies
ɔct⁹ τ dies solutiōis. dies ɔct⁹ nō est ps ɔct⁹. ita ōt hec litera.
¶ Ex q̄ no. quarto φ aliq̄s ptes hʒ instrm q̄ nō dñr ptes ɔct⁹.
tñ dicunt ptes instri in iudicio τ similes tene menti. qr non ha
bes tex. q melius doceat de hoc cognoscere. ¶ Uenio ad appa
ratū τ formo duas qōnes pambulas. Prio q̄ro q̄r iste. §. cōti
nuet ad supiora. Rñdeo supi⁹ dixit de editiōe actionū. hic ōt
de editiōe instrorū. τ sic facit trāsitū ad scōaʒ spēm editiōis ita
dicit gl. ¶ Scōo q̄ro quār in hoc. §. dʒ poni exemplū. Rñdeo
hic fuerunt opi. ɔrie. nā Ioā. dicit φ iste. §. debeat exemplificari
qñ petit editio instrorū qb⁹ non vtebat is a q̄ editio petit q̄ tñ
editio dʒ fieri in duob⁹ casib⁹. s. ad exceptionē τ replicationem
pbandā. ꝑm Io. Scōa fuit opi. Azo. φ iste. §. debeat intelligi
in instris qb⁹ qs vtit. vt postq̄ pducit instra illa iudici debeat
facere copiā pti tñ sine die τ ɔsule τ iste intellect⁹ seruat p practi
ca in palatijs. τ iste intellectus pbatur hic in glos. τ ab odoffr.
¶ Hoc pmisso venio ad oppositiones oppono prio φ editio
itroꝝ nullo mō debēat fieri. vñ ob. C. eo. l. q accusare. sol. ōt Io.
φ aut loqmur ad actionē fundādā: tūc nō fit editio. vt. i. l. ɔria.
aut ad exceptionē vl replicationē tū fit editio. vt h. φ hoc sit ve
rū ē casus. l. sic distiguētis. C. e. l. τ q̄ a diuo Pio. q̄. l. ē clauis hu
ius materie. sʒ do. Azo rñdet alr φ instra sunt edēda. veꝝ est si
qs eis vtit pducēdo vl allegādo. τ ita loquit h. sec⁹ aūt si eis n̄
vtit. qr tūc nunq̄ sunt edēda. nō em̄ dñt edi pti si non sunt pro
ducta iudici vel corā iudice intētata τ allegata ꝑm Azo. φ hoc
sit veꝝ ē casus. j. e. l. §. edēda. vñ ad. l. q accusare. rñdet φ ibi nō
sit editio: qr ps nō vtebat. hic aūt vtebat. τ sic nō ob. ¶ Scōo
op. τ vr qō editio: istroꝝ ōbeat fieri cū die τ cōsule. vñ vr ob. j. ea
l. §. edēda. in v. oia. vbi ōr φ oia sunt edēda pti qb⁹ qs vtit in iu
dicio q̄ τ dies τ ɔsul est edēd⁹. So. ōt Io. ibi loquit de editione
instrorū pductorū in iudicio. hic in instris nō pductis ex hac
opi. Io. no. φ instra pducta iudici dñt edi pti cū die τ ɔsule. φ
ista opi. sit va sic pbo. nā imediate φ instrm est pductū in iudi
cio est factū de actis. de pb. qm̄ ɔ. de off. dele. cū in iure. sed acta
debent edi cuʒ die τ ɔsule. C. de app. a pconsulibus. τ. l. ne cās.
C. eo. l. is apud quē. C. de lit. contest. l. ij. ergo τc. Azo est in ɔria
opi. rñdet ad. §. edē. vbi dicit φ edēda sunt oia, veꝝ est dicit ipe
pter diem τ ɔsulē instri. vñ illud vbū vniuersale oia restringitur
p hūc tex. φ hoc sit verū apparet. qr si ederet dies τ cōsul pos
set excogitari malignitas ɔ rōnem hui⁹ lr̄e. τ hec opi. est ipa vi
tas, τ ita seruat practica. non ob. φ instrm sit factum de actis.
vt qr elegāter dicit Inn. non tenor instri est factus de actis sed
ei⁹ productio τ insinuatio. vt in. d. c. cū in iure. quod tene menti.
¶ Tertio op. τ vr qō instrm debeat edi cū die τ ɔsule. vt insti.
de inu. stip. §. itē vborū. C. de contrah. stip. l. optima. Sol. dicit

a ¶ Dies. adde Feli. in. c. j. de fi. ins. i. ij. co. circa me. v item requiratur dies.

b ¶ L. vlt. τ ibidem vide eūdem bal. in. iij. τ iiij. nota.

c ¶ Qui accusare. quē text. limitat put per firmianuʒ in suo aureo reptorio. in v. editio a quo. ver. xxv.

glo. ibi ɔ aduersarius dicebat instrm falsum τ offerebat se para
b tum accusare de falso, τ ꝑm tenorē. l. vlti. [b] C. de fid. instr. merito
dies edit. qr alr nō ederet. hoc idē tʒ spe. ō instr. edi. §. videñ v.
ex premissis. ¶ Ex hoc dixit doc. meus in alia materia φ lʒ in
criminali nō sit edenda dies maleficij. tñ si reus vult redarguere
de falso actorē dʒ edi dies. ar. j. φ vi aut clā. l. aut q alr. in princ.
sed melius pbat per hāc gl. τ per illā q̄ est in. §. itē verborum. et
est not. dcm̄ Odof. tñ modificat hoc τ ōt qō est arbitrariū. nā si
iudex p aliq̄s cōiecturas psumat qō hoc dicat malitiose: tunc
nō facit edi diem. si aūt hoc nō appet iudici: tūc faciat dieʒ edi
ne possit veritas occultari. ꝑʒ Odof. ad hoc faciūt i rōne sui. C.
de ord. cog. fin. C. de fal. l. satis aperte. τ extra de pba. c. lʒ cām.
circa mediū. τ istud est no. dignū. ¶ Quarto op. qō debeat edi
dies. vt in. §. rōnes. Sol. ibi loquit in editione rōnū q̄ non pñt
bene intelligi sine die. hic aūt in editione publicorū instrorum.
¶ Quinto opp. quod dies edat. C. eo. is apud. Sol. ibi loquit
in instris iudicialibus seu in actis cause. hic in instris extraiu
dicialibus, puta ɔctuū τ similiū. τ sic non ob. Ex predictis col
lige quatuor editionū species. s. actionū. istrorū, rōnū τ actorū.
¶ Uenio ad qōnes τ pmitto vnū euidentiale qō interdum qs
vtitur instris pducendo. interdū nō pducit: sed allegat inter
dū nō pducit nec allegat. primus ōr vti scōs ōr vsurus p vbū
de futuro tertius nō ōr vtens nec vsurus. ¶ Hoc pmisso q̄ro p
ordinem tres qōnes. Prima questio est de pducente. vtrum te
neatur edere parti instrm quod edit iudici. tex. hic ꝑm intelle
ctū Azo. qō sic. τ dicit tex. j. e. l. §. edenda. τ intelligūt doct. φ il
lud. c. edat pti quod ptinet ad cām nō aūt alia capitula imper
tinentia. vñ si produceretur vnus liber cuiusdā tabellionis non
ederet nisi instrm illud quod intentat in cā. extra de fi. instr. con
tingit. no. C. de preci. impe. offe. l. fi. Spe. tñ dicit φ qñ instrʒ p
ducit ad solius iudicis instructionem. τ est tale instrm qō respi
cit cām pncipalem φ istō tale instrm nō edit statim cū pducit
sed tpe pbationū post li. cōte. in Spe. de instru. edi. §. nunc dica
mus. post pnc. τ dicit ipse φ est gl. or. j. e. l. §. edenda. τ ad hoc. j.
vt le. no. ca. l. postq̄. §. si dies. τ est no. dcm̄. ¶ Iuxta hoc reuo
co in dubiū an aliquo casu instrm debeat edi cum die τ cōsule.
vnde ñ ego cōtraho vel litigo tanq̄ cum pcu. oportet q procu
ratorium mihi edat in publica forma. vt inde possim me iuuare
contra dñm. vt. j. de acq. he. l. aristo. τ idem tuʒ decre. extra de p
ba. c. j. non. ob. noster. §. qr hic petebat editio ad instructiōem τ
deliberationem nō ad inde fundādā pbationem. τ ex hoc etiā
clarius apparet φ opi. Azo. est vera. ¶ Uenio ad ꝑm de eo qui
non vtit sed est vsurus, τ q̄ro vtrū ille qui in libello conētiona
li vel in positionib⁹ facit mentionem de instro teneat añ omnia
illud instrm edere parti ad hoc vt partes possint deliberare si
velint cedere vel cōtendere. dicit Inno. φ sic: nisi petēs edi de
beat esse instruct⁹ a seipso. vt. j. eo. l. si legatū. ita ōt Inno. extra
de pba. c. j. τ idem tʒ spe. in. d. §. nūc dicam⁹. ver. qd si in libello.
tñ inver. precedenti Spe. tenet φ ille q facit mentionem ō cessio
ne si egit vtili τ iure cesso nō tenet pducere cessionem añ lit. con
te. in. h. d. d. Ray. in. d. l. postq̄. §. si dies. quod qñ in libello ɔuen
tionali fit mentio de scriptura tūc procedit dcm̄ Innoc. sed qñ
fit mentio de eo quod pōt pbari p testes τ scripturā vt ō cessiōe
τ sñia q̄ pōt pbari per testes, vt no. C. de here. l. qm̄. tunc non est
necesse quod instrm edat nisi suo tpe. s. pbationū, τ ita intelligi
tur quod no. j. §. edenda. τ adde quod no. in. c. sepe. in gl. pʒ ergo
de v. sig. in cle. ¶ Uenio ad tertiū. s. an qs teneat edere instrm φ
in iudicio n̄ pducit nec intendit pducere τ ad hui⁹ articuli euidē
tiā premitte φ q̄tuor modis petunt edi instra non pducta nec
intentata siue non allegata. Primo nāq̄ petuntur edi p acto
rem a reo ad intentionem fundādā. Secūdo petunt edi p acto
rem a reo ad intentiōeʒ actoris coadiuuādā. vel declarādā. Ter
tio petunt edi p actorem a reo p replicationem pbādā. Quarto
ecōtra petunt edi p reū ab actore ad exceptionem pbādā τ ad
ipsi⁹ rei ōfensioneʒ τ vt mēbra meli⁹ intelligant venio ad exem
pla in qb⁹ nr̄i do. fuerūt multū ōfectiui. τ pono exēpla in singu
lis membris. ¶ Et prio. in. j. membro qñ ad actiōem fundādā.
Ecce exemplū. mulier. so. ma. repetit doteʒ ab hr̄dib⁹ mariti. ōt
instrm dotale esse penes ipsos hr̄des vñ petit ipm instrm edi ad
hoc vt possit pbare dotem datā in exemplo petit editio: vt in
de fundet pbatio repetitionis dotis. ¶ Ecce aliud exemplum.
ago cōtra emptorem actiōe ex vendito ad pciū τ dico φ instrm
emptionis τ venditionis est apud eū: peto ipsum instrm mihi
edi: vt inō fundem meā pbatiōem ecce ꝑm exemplū. Item feci
pacem cū titi⁹ rūpit pacem ago ɔ titiū ō pace rupta. τ qr hʒ pe
nes se instrm pacis peto φ ipm edat, vt me fundem ecce tertiū
exemplū. Ecce quartū exemplū. pmisi nō vendere rem nisi tibi
sub pena vēdidi. tu agis ɔ me ad penā τ petʒ a me q̄ddā instrm
venditionis quod penes me est. ¶ Quintū exemplū habes ex
tra de pb. c. j. in hoc prio gñe oēs doc. sunt in opi. concordes φ
reus non tenetur edere actori ad actionem in iudicio introdu
c cendā τ probandā. τ hoc pbatur expresse. C. eod. q accusare. [c] τ
in. d. c. j.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

in.d.c.j.ō pba.fallit vbi ista editio peteret̄ n̄ tāq̄ a reo l3 tāq̄ a publica psona,exēplū si notari⁹ ɔficit instr̄m ɔ̄ seipm,qr tāq̄ notarius cogit̄ edere rōne publici officij.vt.j̄ e.l.argentari⁹.in pn̄.de ɔ̄ tab.nō putauit.§.si quis sua manu.de te.tu.l.ex.snīa. fallit si re⁹ ɔuenit tāq̄ qlibet possessor.exēplū si ptocollū notarij casu peruenit ad reū.vt.j̄.e.ptor.§.si dn̄s.r.l.q̄dā.§.is aūt.nam nec istud originale pt occultari.vt.C.de fal.eū.r.j̄.ō fal.paulus.

¶ Venio ad exēpla scdi mēbri qn̄ re⁹ non negat intētionē actoris ex toto,s3 circa incidentia ē dubiū.petit actor fundū quē dt esse tāte latitudinis,re⁹ fatet̄ se dbere fundū s3 eū tāte latitudinis esse negat.dt actor,tu re⁹ habes instr̄a finiu3 penes te.ede instr̄a.istū articulū nō ɔ̄sideraverunt Jo.nec Azo.r iō non disputauerūt de eo.s3 Gui.dt qō re⁹ tenet̄ edere ad declarationē petitionis,r est rō,qr magis fauor debet̄ actori cu3 cui⁹ intētio n̄ neget̄ ex toto,s3 sit dubitatio circa accidētalia q̄ si ex toto negaret̄.magna eñ ē vt⁹ fundamēti.r ad hoc facit.j̄.de ac.emp. l.titi⁹.r.C.ad.l.fal.l.si pdior.ad h̄ ēt facit rō,qr vitas occultari nō d3.hoc facit qō reus tenet̄ certificare actorē i eo i q̄ actor ē incert⁹ pp fcm̄ rei.vt.j̄.q̄rū le.l.i.§.aūt.r no.j̄.de trib.l.qō i hr̄dē.§.eligere.r idē t3 Cy.i.l.si.C.e.i add.tn̄ si qs vellet rn̄dere ad l.titi⁹.r.l.si pdior.facilis est rn̄sio,qr ibi nō petit̄ editio propter istō edictu3 de edē.s3 petit̄ ex preābula ordinatione ɔ̄hentium vel testatoris.nō aute3 ex mora puisiōe legali,tn̄ mihi vr̄ qō dicta opi.sit equa r ēt sequit̄ Bar.

¶ †Circa tertium gen⁹ qn̄ petitur editio ad pbandū replicationē,ecce exēpla.petit legatari⁹ legatū,hr̄s opponit falcidiā,legatari⁹ replicat,qō nō est locus falcidie qr bona superāt.r dt qō hr̄s h3 penes se instr̄a ex quib⁹ illa replicatio pt reprobari vn̄ petit ea edi.istud exemplum habemus.ff.ad.l.fal.l.marit⁹.§.fi. ¶ Ecce aliud exēplum.pr̄ relinquit filiab⁹ dotes equales,mō vna filia petit mille,opponit̄ qō nō fuit tāta dos alterius.replicat̄ qō imo fuit tāta vl̄ maior. r petit̄ edi instr̄3 dotale alteri⁹ dotis.istud exēplū vadit iuxta terminos.theopōp⁹.de dot.pleg. ¶ Ecce aliud exemplum.peto fundū r noīe fructuum ɔsumptor peto.x.re⁹ oppōit de impēsis,vt.C.de fruc.r lit.exp.l.j.ego replico qō fruct⁹ superāt expēsas.r peto a reo qō edat instr̄a legator.istō exemplum vadit iuxta terminos.l.si vrbana.de ɔdi.inde. ¶ Ecce quartum exemplū.ego ago rei vēd.ɔ̄ emphyteutam de emphyteusi.excipit ɔ̄ me qō ipse est dn̄s vtilis,ego replico qō ab ea cecidit qr vēdidit me irreqsito.r cu3 hēat instr̄m vēditiōis penes se peto q̄ edat mihi ad istā replicationē pbādā.in isto tertio gn̄e fuit magna cōcertatio iter Jo.r Azo.dixit nāq̄ Joā.qō illa editio debeat fieri.r sic re⁹ inuit⁹ cogit̄ pducere instr̄m iudici r pti.r.h.d.ipe p tex.i.d.l.marit⁹.§.fi. Jtē h̄ pbanit p rōnē lege cauet̄ q̄ ad exceptionē pbādā sit editio,vt.C.e.l.r q̄ a diuo.s3 replicatio ē exceptio exceptionis.vt inst.ō repli.i pnc.ergo rc. Preterea sicut edit reo ad exceptionem ita versa vice d3 ipse edere ad replicatione3,qr in iudicijs d3 seruari equalitas.vt.C.de fru.r lit.exp. l.fi.r.C.ō pz.fac.scr.l.i sacris. Preterea dixit Jo.l.excipit vnū casu3 solū q̄ nō sit editio actori.s.ad origine3 petitiōis fūdādā. s3 ad fundatā corroborādā bn̄ sit editio,vt.d.l.r q̄ a diuo.a ɔ̄rio sensu.azo dt ɔ̄riū.nā hoc ē ɔ̄ regulā q̄ qs teneat̄ pducere si non vult.vt.j̄.e.§.edēda. Preterea ille q pducit istr̄3 vr̄ ipm ɔfiteri, vt no.Jnn.ex̄.de cēsi.c.cū olim.sicut ergo qs nō cogit̄ cōfiteri, ita nō cogit̄ pducere. Preterea actor d3 venire p se instructus ad pbandū,nō aūt d3 petere a reo q̄ sibi offerat pbationē.vt C.e.l.j.r.l.q accusare. Preterea testes r instr̄a parificant̄.vt.C. de fi.inst.l.in exercēdis.l3 l.cauet q̄ q non cogit̄ pducere testes, nec eor noīa edere,vt.j̄.ō arb.l.n̄ ex oib⁹.vt no.in Spe.ō test.§. q̄r.v.eadē qō.ē.q̄ idē in istr̄is. Jsta fuit opi.Azo moderni.doctores iter se variāt.nā Odof.r Pet.tenēt opi.Azo.r ad.l.maritus.§.rn̄detur q̄ ibi istr̄a edunt̄ tanq̄ res hr̄ditarie.non per titulū de edēdo q̄ rn̄sio falsa est:qr ille.§.loqt̄ non solū de istr̄is hr̄ditarijs s3 r de instr̄is creditorū q̄ repiebant̄ apud heredem. Jtem rō illius lr̄e est ne vitas occultaret̄.s3 si vis rn̄dere dic qō hr̄s opponendo falcidiā volebat vti instr̄is.r iō cōgit̄ edere qr erat vsur⁹ r op3 qō edat oīa r plenarie.vt.j̄.e.l.§.edenda.Guil. de cug.r Cy.l addi.t3 cū Jo.qō editio dēat fieri p dictā.l.maritus.ar.j̄.de ac.emp.l.titius.r i.d.l.si prediorū.do.Bart.t3 hoc idem p.l.plures apocis.C.de fi.inst.vbi dt eē casum qō re⁹ edit actori ad securitatem actoris.in illa.l.dr qō sicut actor facit reo apocā de solutor.ɔ̄ re⁹ actori apocā ad securitatem actoris per quā appeat qō fuit solutū debitū non indebitū sic.j̄.de fur.l.q tabulas.r.l.fullo vel sarcinator. Aduerte quia.l.plures apocis ē valde diuersa ab ista materia qr petit̄ cautio cum securitate solutiōis a reo r pceptiōis ab actore pp̄ter actū gestū inter ptes ita qō ibi pcedit ptiū ordinatio.r act⁹ de cuius natura editio pēdet.vt.C.de ɔdi.sine cau l.dissoluta.r.j̄.de leg.j.l.hmōi.§.si cui ita.h aūt loqinur in materia vbi ɔfectio instr̄i vel edictio nō h3 cāz ab actu ptiū:s3 a sola eqtate ptoris p h edictū r sic illa.l.nō facit.istā ego video qō vbi pcedit ordinatio ptiū etiā ad intentionem fundandam a pnc.cōficit̄ instr̄m vt.j̄.solu.matri.l.ij.r.C. de lib.cau.l.sicut datā q̄ tn̄ sec⁹ est in materia nr̄a vn̄ leges q̄s Bar.allegat p casu nō faciunt ad rūbū:iste passus est fortior q sit in ista materia tn̄ ego credo q̄ opi.Guil.fit magis eq:et vr̄ mihi q̄ nō possit bn̄ rn̄deri.ad.l.marit⁹.§.fi. Jtē cū dixerim qō fit edictio ad actionē coadiuuādā.ergo r ad replicationē:qr replicatio dr coadiuuatio actiōis.vt.j̄.de pac.l.si vnus.§.pactus.

¶ Venio ad q̄rtū qn̄ edictio fit ad exceptionē fundādā.r ponam⁹ exēpla.peto a te.x.excipis cācellani tibi instr̄m r dicis q̄ penes me habeo cācellatū.pet3 q̄ edā.i l.dissolute.C.ō cōd.ob caus. vbi dr q̄ istud instr̄m iualidū d3 edi.tn̄ re⁹ ex hoc fundat itētionē r exceptionē suā. Ecce aliud exēplū.peto a te codicē rei vē.tu excipis q̄ tibi vēdidi r dicis q̄ istr̄m vēditionis est penes me.r iō petis qō edā. Ecce aliud exemplū opponis mihi istr̄m trāsactiōis.r dicis q̄ istr̄m trāsactiōis est penes me.q̄ edā postulas ecce aliō exēplū Titi⁹ religt vxori habitatiōem donec erit vidua ista petit habitatiōem opponit̄ q̄ est nupta r dr q̄ penes se est instr̄m mr̄imonij.vn̄ petit̄ qō edat ipm vl̄ qō edat istr̄m dotale p q̄ incidenter pbat̄ mr̄imoniū.vt i aut.vt fratrū filij post pnci. Ecce aliō exemplū.agit mr̄ vt tutrix excipit q̄ est finita tutela qr trāsiuit ad scda vota:qr ipa h3 istr̄m mr̄imonij penes se petit̄ q̄ edat.mō q̄rit̄ vtrū teneat̄ edere i h pūcto fuerūt ɔ̄rij. Joan.r azo. Jo.dt q̄ teneat̄ edere p casū.l.r q̄ a diuo.C.e. Azo dt ɔtrariū p istā.l i.§.edenda.i.fi.j̄.eo.r rn̄det ad.l.r q̄ a diuo.q̄ illa l.nō ponit dr̄iā psonarū actoris r rei cū media cause debeāt ad paria iudicari.s3 ponit dr̄iā scripturarū.s instr̄orū q̄ nō edūtur. r rōnum q̄ edunt̄.qs q̄si cōes.vt.j̄.eo.l.rōnes moderni sunt in diuersa opinio.qdā tenent opi.Jo.Gui.r Cy.in addi.r Bart. quidā tenēt opi.Azo.vt Odo.r Ja.bu.nā in excipiendo re⁹ est actor q̄ ad on⁹ pbādi r si qs vellet tenere hāc opi.deberet dicer̄ q̄ illa opi.est va.fallit cū opponit̄ exceptio solutiōis.C.e.l.iustū.r.C.ō discu.l.ne casu.lib.x.r ō ɔdi.ob.cau.l.dissolute qr tunc nō d3 ptor peti tā illicitā exactiōē vt i.l.illicitas.i pn.ɔ̄.de offic. presid.ego tenui supi⁹ opi.Gui.i replicatiōe.qr h3 fortis idē fateri in exceptiōe psertim qr rei sunt magis fauorabiles.r qr non l3 actori qō nō l3 reo.vt i.c.nō l3 actori de re.iu.li.vj.r h sit dcm̄ [a] de tali materia.

¶ Juxta pdicta formo tale dubiū fiscus petit gabellā ex ɔtractu.petit a reo q̄ edat istr̄m q̄rit̄ vtrū debeat edere.r dic q̄ sic qr est spāle i fisco qō petat edi ad intētionē fundādā.vt.l.nec qsq̄.j̄.e.r idem in emptorib⁹ gabellar qr succedūt. in locū fisci. ¶ Subsequenter q̄ro vtrū ille q pducit possit ɔuici ex illo istro.l3 aduersari⁹ ipm non pduxerit.gl.dt h q̄ sic quā [b] ppetuo no.caueat̄ q̄ qlibet sibi ne pducat istr̄m facies ɔtra ip3 qr ista pductio h3 vim ɔfessiōis.vt no.Jnn.c.cū olim.ne censi. r adō q̄ idem no.extra ō iureiu.c.mulieri. ¶ Alteri⁹ q̄rit̄ dies r ɔsul nō dr edi.s3 an dn̄t edi testes instr̄i.r loc⁹ r subscriptio tabelliōis.dt hic gl.q̄ sic[a] qō tene mēti.qr i regl'a q̄ ponitur in ea.l. §.edenda nō excipit̄ nisi dies r ɔsul.

4 ¶ †Alteri⁹ q̄ro vtrū ille pducit instr̄m teneat̄ apud acta dimittere originale.[b] originale dr qcqd pma manu est scriptum.qō aūt scda manu scribit̄ dr exemplū.remitto te ad no.p Bar.in.l.sempronī⁹ pculo.de leg. ij.ista questio formatur a spe.in ti.de pcu.§.rōne forme.ver.si. breuiter si producens posset ledi in alio suo iure tunc originale d3 registrari r tādem restitui pducēti. vbi gratia opponit̄ ɔtra instr̄m q̄ scribens nō est notari⁹ ille pducit instr̄m notariatus, certe si nō registret̄ r nō re haberet originale esset sibi piudicium pp alia instr̄a.r iō originale d3 re habere pri⁹ facta solenni registratiōe.casus est in.l.si.C.de diuer.offi.lib.xij.si aūt nullum preiudicium sibi gnat̄.exemplum qui producit instr̄m concordie q̄ nō est vtile nisi in illa cā certe remanebit originale apud acta r facit.j̄.de admi.tu.l.chirographis.r qō no.in.l.si legatum.j̄.eo.

¶ Jtē q̄ro de instr̄is tutele emancipatiōis r actore.vtrum cuilibet cui⁹ interest debeāt edi cum die r ɔsule.dicit Jnno.q̄ sic.qr iste scripture sunt forenses.i.iudiciales.q̄ sunt de voluntaria iurisdictione.vt no.Jnno.extra ō pb.c.j.r h dcm̄ sepe in palatijs allegat:r est verum.idē si aliqs excōicat⁹.qr snīa excōicatiōis ē edēda cuilibet cui⁹ interest.ar.j̄.ō postu.ex ea fz Aliar. ¶ Vltimo q̄ro si dies solutionis vel summa non pōt esse clara sine die instr̄i vtrum dies instr̄i debeat edi:dn̄t nr̄i doc.q̄ sic.qr tunc est eadem rō in instr̄is q̄ in rōnib⁹.vt.j̄.§.rōnes. Exemplum qn̄ nō pōt apparere dies solutiōis qr dt instr̄m pmisit hinc ad mensem nā nisi appeat de pncipio tpis nō pōt apparere ō fine. Aliō exemplum de q̄titate dicit instr̄m q̄ pmisit centum qō intelligit ō moneta tunc currente postea mutata est moneta.nā nō appet reo q̄lr moneta d3 solui r q̄lem monetam debeat soluere nisi edatur dies instr̄i iō iste dies d3 edi tāquā inseparabilis a summa vel quantitate fm Pet.r G.r idem tenet spec.in.d.§.nunc videndum.de instru.edi.r hec sufficiant pro nunc.

[a] ¶ Quod sic.vid do. Alexā.de imo.h post ange.

[b] ¶ Originale.vide tu.fel.in.c. contingit. circa pnc. de fi.instr.

Rationes. Hic tractat de tertia spē editionem.s.qn̄ petuntur edi rationes r.h.d.rōnes dn̄t edi cum die r ɔsule.h.d. ¶ Jn tex.tn̄ ista dictio aduersat̄ ei qō dixerat i instr̄i3. ¶ No.qō dixi in summario. ¶ Scdo not.ratione nā vbi sine tpe non pōt apparere de facto principali vbi tempus

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

est edeñ. ꝛ hoc contingit in rõnib⁹. vñ opꝫ scire ī ipsis qd prima ꝛ qd posteri⁹. Excipiũ ponam⁹ ꝙ inter partes fuit satisdata rõ ꝛ ꝓpensatio rerũ hincinde ꝛ fuit scriptũ in libro rõnũ ꝙ debitũ restabat quinꝙ. Si quidez appareat ꝙ ille sit vltus⁹ act⁹ certũ est solũmodo qnꝙ debeat. vt. ī. de pac. emptor. ℌ. Lucius. si post eam autem essent secuta accepta ꝛ data esset totũ ℨriũ. ℳerito igit tps ℨ edi, vt appareat prius ꝛ posterius. ¶ Quero hic ꝛ renoco in dubiũ, vtrum sit alia rõ quare liber rõnuꝫ ℨ edi cum die ꝛ ꝑsule. rũd. gl. ꝙ sic, nã est rõ ad hoc magis efficax. ſ. qz rõnes quasi cões sunt. ꝛ qõ cõe est, meum est. ergo mihi est plene edeñ. ista rõ ponit. ī. e. l. ptor. ℌ. huj⁹ edicti. tu dic ꝙ vtraq; ratio ē bona cũ sit rõ legẽ. ¶ Extra q̃ro, õpositi. ꝛ. apõ quẽdã mercatorẽ, ꝛ de hoc depositõ in domo sua mercꝛ ℨ fecit domesticam scripturã in suo bastardello. ago ℨ mercatorẽ ꝙ exhibeat illam scripturã, ipẽ nõ vult exhibere. q̃rit qd inꝛ. ꝛ vꝰ ꝙ iste mercator teneat edere, ª qz mea interest ꝛ hoc sufficit sicut nos dicim⁹ in actiõe ad. exhib. q̃ dat ei cui⁹ interest. vt. ī. ad exhj. l. iũ. ℌ. sciẽdũ. ꝛ. l. sciẽdũ. ꝛ. l. thesaur⁹. Preterea. h. d. exꝑsse in argentario ꝛ nũmulario. ī. e. l. ptor. ℌ. ī. ꝛ. l. q̃dã. ℌ. nũmularios. ergo idem in mercatore ꝛ cãp sore. Jn ℨriũ ꝙ nõ cogat edere, ꝑbat duab⁹ rõnibus. Prio ꝙ illa scriptura nõ ꝓfecit me mãdate. nec mandate ministro meo. ergo nõ tenet edere. vt. ī. l. si qs ex argentariis. ℌ. pertinere. Preterea illa scriptura nõ est scriptura rõnũ, ℌ vnus actus tm̃. vñ nõ pertinet ad edictũ ptoris, vt. ī. e. si qs ex argẽta rijs. ℌ. rationes. ver. nec si pign⁹. Sol. ad hoc vt qs teneatur rõnes edere. ſ. offõ iudicis. per istud edictũ de edẽdo. opꝫ qõ rõnes sint conscripte occasione publici officij vel quasi publici ꝛ perte mãdante. vnde cũ in casu nro nõ interuenerit mandatũ nec offm̃ publicũ: vel quasi publicũ. sed solũmodo q̃das scriptura domestica ꝛ ꝓpria ipsius scribẽtis nõ tenet mercator eam edere. hoc tꝫ. ℨ. ℌ. ꝓri. Ja. de bel. in. l. j. C. e. gl. ord. in. c. i. ô vtur. in cle. quam tene mẽti. Fallit odio teneratorũ. vñ si famulus meus portauit lib. si meum ad hebreũ, ꝛ hebreus negat, ℨ cõpelli ad ostẽsionem libri rõnũ, vt in. d. c. j. qõ tene mẽti. nõ ob. ꝑdi. l. quedam. in ꝓncipio. ī. eo. ꝛ ibi dicam.

1 ¶ Petitionem copia an sit fienda parti.
2 Instrumenta quando sunt edenda.
a ¶ Edere, adde fel. in c. ſ. de pba ꝛ quod ibi dixi ī apost
3 Attentationibus publicatis an instrumentum posset produci.
4 Jn petitione an quis necessario habeat ponere nomina testiũ.

Edenda. Jnstrumẽta sunt edẽda qb⁹ qs est vsurus nõ qbus vsur⁹ non est. h. d. ſm intellectum Aso. et ſm ℞ ista ẽ iste tex. vñ velle ꝙ olim iuriũ q̃ producitur ẽ fienda copia pti. ¶ †Sz quero an positionũ sit copia fiẽda pti vñ qõ sic. b. ꝑ hũc tex. q loquit gñal⁹. dic vt no. Bar. in l. suppli
b ¶ Qõ sic. 1 b care. C. vt lit. pẽ ꝛ vñ qõ no. in. l. q interrogat. de interroga. act. cũ ſi. Jrẽ copia inq̃sitionũ ℨ dari. vt no. Bar. ℨ. in ꝓn. l. vbi viõ alia multa, quorũ ℨ fieri copia. ꝙ ꝑ Bar. C. e. l. edita. ℳo. in hoc ℌ. duas regulas. Jtẽ no. duas esse editiões. Una editio fit iudici cũ instrm̃ producit ꝛ ſi qs ſi vult pducere nũc, sed differre ꝓductiõez in fine cãe. hoc forte vt alteri pti auferat hõficium reprobãdi. põt hanc ꝓfigi termin⁹ ad ꝓducendũ tam iudici ꝙ ad edendũ parti ꝓpellit ergo edere cautatine ꝑ assignationem termini, qz ducũ post terminũ nõ posset. vti talib⁹ instrijs non producitis. ista est intẽtio litere. ꝛ tta intelligit Odo. ꝛ Spe. in ti. de instr. edi. ℌ. nũc dicam⁹. circa ꝓn. ꝙ gl. ord. in. c. sepe. in gl. patet ergo. ꝛ in gl. vbi ergo. de ver. sig. in cle. Ex hoc ꝛclude ꝙ ad ꝓductionẽ instrorum põt termin⁹ assignari. habuistis tex. ℨ. de fe
c ¶ Per. l. 2 c rijs. l. ozatione. in ꝓnc. si aũt non assignat⁹ terminus tunc instrumenta possunt produci vsqꝫ ad conclusionẽ in cã. vt extra ô fi. instr. c. cum dilectus. ¶ †Quero super illo. ℌ. qñ instrumenta sunt edẽda, rñdet gl. ꝙ post lit. contest. ante ergo lit. conte. non tenet quis instrumenta ꝓducere. nam nõ põt fieri ꝑbatio per talẽ ꝓductionẽ sup ꝓncipali negotio nisi lit. conte. ꝛ idem tenet Spe. in. d. ℌ. nũc dicam⁹. qõ est no. dignũ, ꝛ sicut ꝑbatio testiũ ℨ fieri post lit. contest. ita ꝛ ꝑbatio per instrumenta ꝛ est istud verũ siue a parte actoris siue a parte rei. tene menti. ¶ †Scõo querit gl. vtrũ publicatis attestationibus pñt produci instrũ. determinat ꝙ sic. secus in testibus. ꝛ reddit rõnez diuersitatis. qz in instrijs nõ timeꝫ suborn⁹. sed in testibus sic. not. glossa.

¶ Extra quero vtrũ agens vt tutor⁹ debeat edere copiã inuentarij⁹. rñd. vt no. in. l. marie⁹. ℌ. j. ad. l. fal. ꝛ ibi per Jac. de aret.

4 ¶ †Ultimo quero vtrũ in petitione vel accusatione quis hẽat necessario ponere noia testiũ, breuiter dico ꝙ nõ. vt in auẽ. de testi. ℌ. qz vero. ꝛ de arbi. l. non ex oibus. ꝛ si apposuit quosdaz ꝑt addere alios plures vsqꝫ ad quartam ꝓductionem. vt in. d. ℌ. tene menti.

Edere. Editio ℨ esse perfecta ꝛ integralis, h. d. ¶ ℳo. ꝙ ille q tenet edere instrijs, tenetur edere nõ solũ factuꝫ ꝓncipale, ℌ ẽt adiacẽtes clausulas puta stipulationẽ, pene renũciationis ꝛ filia. ex hoc dico ꝙ si tabellio restituit istrm̃ sine istis clausulis ℨsuetis ꝙ nõ ℨ restituisse, ℌ ℨ reiterato facere ꝛ restituere. facit. C. de fideiuſ. l. ñ. ¶ Jtẽ ex hoc tex. arguo ad duas qõnes. dicit si tutũ ꝙ ola instrũa lucrativa debeãt insinuari. nõ qdã insinuanit ꝑte instrũ nõ totũ tenorẽ ei⁹. ear. hic ꝙ ista insinuatio nõ valeat in aliquo. Jtẽ ℨ statutũ ꝙ laudum latũ in absentia dẽat notificari infra decẽ dies, alꝫ non valeat. ꝙ si aliqd est omissuz in ista notificatiõe ꝙ ista notificatio non valeat in aliquo. ¶ Ultio ꝑt ex hoc tex. argui ad itellectũ. l. ma
rit⁹. ℌ. ſi. ad. l. fal. ſ. ꝙ ibi sit editio integralis ad hoc vt appareat an sit vera exceptio falcidie. ista ẽm exceptio negatiue ꝓbanda est ꝑ pductionẽ scriptur arũ. vt in. l. cũ de. l. j. de ꝓba. ꝛ in. l. j. C. ℨ exac. tri. ℌ hoc nõ est ℨ. Aso. qz ibi nõ fit editio. vt ꝑbet replicatio, ℌ vt appeat an exceptio sit ℞a an ñ, qz ℞itas negatiue opꝫ ꝙ ꝛstet ꝑ rmationẽ scripturarũ. facit. l. ſi. C. si cer. pe. ꝛ ꝑ hoc dicebã ꝓdicte opponebat⁹ credã ꝙ nõ poterat habeꝛ offm̃ ꝓpter defectũ libri, ꝛ ꝓducebaꝫ extimũ ego dicebã ꝙ qz nõ ꝓducebat rinatio archiui publici ꝙ ꝓbatio istius negatiue non concludebat de necessitate. hic non sunt alia.

Eis qui. ¶ Not. minores ꝛ rusticos ꝛ mulieres excusari a pẽa ꝓceptis preti. ¶ Op. illꝫ q supuenit ꝓceptũ iudicis est in vero dolo. vt. ī. de re. in. l. ꝑt dolo. ℌ in vero dolo nõ succurritur dictis minoꝛib⁹. vt in. l. si ex cã. ℌ. nunc videdũ, de mino. ergo ista falsa. rñdet. d. Ja. bu. ꝙ nõ ẽ verꝫ ꝙ sit in ℞o dolo. nisi ille q ôt nolo parere, ℌ in dolo ꝑumpto. ꝛ de hoc infert ꝙ citat⁹ inuẽt⁹ nõ ꝛtumaꝛ. nisi dixerit nolo venire. ture
1 ¶ Jnstrumentum ꝓductum in iudicio an sit de actis.
2 Notarius scribens acta an teneatur ad mãdatum iudicis ipsa dimittere penes iudicem.
3 Officium iudicis est actio in personam.
4 Admissus ad ꝓponendum videtur admitti ad probandum

Qua quisq; ℨcipti. ℌ. j. ꝛ. ℌ. ij. in ꝓn. ꝛ ℞. differunt aũt. vide Ja. in. l. fi. j. de li. agnos. ¶ Jn tex. in ℞. instructus. vide oino qõ no. Jnn. de supplt. certificari. vide Jnn. de re ind. cũ Bertold⁹. ad fi. ôt Hnid. de suza. ꝙ
c si libellus gñalis est admissus nõ est post respũdẽ⁹ ꝑ. l. fi. C. de an. excep. Jdẽ ôt qñ libell⁹ est recept⁹ sine expressione actionis ꝙ post lit. ꝛtest. non põt reus petere ꝙ actor exprimat. per. l. fi. C. de exce. vide Jnn. extra de lib. obla. significasti ¶ Item dicit Jnn. ꝙ quis nõ cogit exprimere in libello superflua, ℌ ea tm̃ q de natura sunt actionis. co. ti. c. dilecti. Adde qõ no. Jnn. ô fo. ꝛpet. c. cũ sit. ꝛ vide Jnn. de or. cog. c. cũ dilect⁹. Jn. ℌ. edere. vide Ja. in. l. j. ℌ. nũciato. de no. ope. nũ. vt in Spec. de li. con. ℌ. rõ. in
1 ſi. in ℌ. editiones. ¶ †Dicit Jnn. ꝙ instrm̃ ꝓductũ in iudicio nõ sit de actis quo ad tenorẽ instrij, ℌ sola ꝓductio est de actis. vñ non dicit originale ipsa registratio in actis. de offi. dele. cuz
2 in iure. in vlt. gl. ¶ †Queritꝰ doc. vtrum notarius scribẽs acta teneatur mandato iudicis ipsa dimittere penes iudicẽ. ꝛ dic vt extra de ꝓba. qñ contra. ꝙ Jo. an. in ver. penes scriptores. facit de furẽum qui. in ſi. Jn. ℌ. editiões. vide Jnn. extra de proba. c. ꝛ de ſi. instr. g. perpetuus. ¶ Querit Jnn. qñ instrm̃ ꝓducit in iudicio, vtrum sit necesse ꝙ scribaꝛ in actis per dissensum de ꝓba. qñ ℨ. Jn. ℌ. rõnes. ī. liberatio. facit qõ no. C. de sen. ex bre. ui. reci. l. ij. ¶ Jn gl. ꝓpter duo. in. ℌ. edenda. hoc primo ꝛ scõm. rñ. duobus modis intelligitur in ver. ola vide qõ no. ꝑ hunc tex. in. c. sepe. ¶ Jn gl. ꝑtz vide. de ver. sig. in cle. ꝛ in glo. vbi ergo. ꝛ in Spe. de instr. edi. ℌ. nunc dicamus. in ꝓn. ¶ Jn text. in ver. instrũa. Jtẽ in testibus. vt. ī. de arb. ī. nõ ex omnibus. ℌ. quo in numero. ꝛ facit. ī. de fur. l. sempronia libellos. ¶ Jn gl. q inci. quãtitas. in ver. dicta excõ. salua reuerentia gl. qz hic non est intellectus illius. l. qz nõ loquitur de libello quentionali, sed de citatorio, qz põt fieri citatio etiã non procedente libello cõtentionali in hac forma mandam⁹ tali vt cõpareat coram nobis ad respondendum Titio de iure vel facto absqꝫ expressione cãe. aut mãdam⁹ vt tu ꝓpareas cozã nobis ad rñdẽdũ de iure Titio in. ℌ. q intendit a te petere nãz talis citatio sine expressione rei vel cãe ꝛ interrũpit ꝓcesseri. ꝛxx. an. qz interrũpit ꝑ solã missionem executoris tũ libellus conuentionalis sic ꝛcept⁹ esset nullus. nec. l. illa aliquid dicit de eo ſm Ja. bu. ibi. ¶ Jn gl. que inci.
3 ꝛ no. ad exhi. in ver. si tũ in reali. ¶ †Quid in officio iudicis?
d dicit Jnn. ꝙ offm̃ iudicis est actio⁹ in persona extra de pcu. ex insinuatione. iuꝛta ſi. ¶ Jn gl. q incep. ſ. in principio. in ver. proponattur. ergo ꝑbari etiam posset alias frustra proponeretur.
4 ¶ †Not. ꝙ qui ad ꝓponendum admittitur ad probandum admissus videtur. Bal.

1 ¶ Heredes vsurarij ꝓsumuntur habere libros vsurarum.

Silegatum

Si legatū. Petēs legatū ex testō nō tenetur
ederetestm̄ hr̄di.h.d. ¶ † No.sumi
psūptionē a solitis habere, collige φ hr̄des vsurarij
1 psumunt hr̄e libros vsurarū qꝛ ɔ̄sueti sunt in hr̄ditate remane
re.cor. φ no.in.c.j.in cle.de vsur. ¶ No.φ lȝ in petitiōe qs fa
ciat mētionē de īstrō:tū si illō instrm̄ p̄sumit esse penes aduer
sariū nō opȝ qd edat hoc intellige qd nō edit ad deliberādū. sȝ
bn̄ edit postea ad pbādū j. vt le no.ca.l postq̄. §.si dies. nisi em̄
pduceret in iudicio instrm̄ nihil pbaret.vt.j.d pba.l.quo. §.fi.
¶ Quero qd de instrō codicillor. rn̄. φ dȝ edi hr̄di qꝛ nō p̄su
mit scire codicillos vt no.l.i.cū hr̄s. de li.le.Ista.l.hȝ duas lec.
tenui primā,tn̄ ⁊ scda est ẟa i se.ex q̄ not. φ qs aduersario suo
nō tenet ɔ̄mittere originalia sȝ dare copiā qꝛ posset originalia
occultare.⁊ facit.C.de diuer.offi.l.fi.li.x. ¶ Extra no.ex ista.l.φ
si aliqs in ptestatione facit mētionē alicui⁹ instri φ si qs eā fa
cit in ptestatiōe aliqua asserēdo qd d̄beat eē penes aduersariū
φ nō tenet de hoc facere fidē. sec⁹ si fiat in ptestatiōe mētio de
instrō d quo aduersari⁹ nō p̄sumit hr̄e notitiā.vt.j.d dposi.l.si
qs inficiat⁹. ⁊ extra de elec. cū cām. ex hoc apparet si ptestat a
licui φ obseruet laudū vl̄ ɔ̄ctū,vtrū teneat sibi formā laudi vel
contractus dimittere. Additio Baldi.
1 ☞ Emphyteuta an teneatur ostendere titulū suum dn̄o.
2 Aduersario originale quis dimittere non tenetur.

Si legatū. Legatarius nō cogit edere hr̄
di instrȝ testi.h.d. Vide Arch.
de rescrip.dispēdia. In glo.sup verb.psonales.in. vj.
1 vbi no.qd facilior est probatio in psonali, q̄ȝ in reali.
¶ † Ar.φ ēphyteuta nō cogat ostēdere titulū suū dn̄o :sȝ dic
φ aut possidet p suo ⁊ nō cogit docere de titulo nec exhibere in
strm̄.vt.l.cogi possessorē.aut possidet vt ēphyteuta, ⁊ tūc cogit
ostēdere īstrm̄ si hȝ penes se vt videat si ēphyteusis est finita vl̄
nō vt.C.d pscri.xxx.an.male agit,ẟ.cū lex ɔ̄stātiana. ¶ In tex.
l.seq.ẟ.ptinerēt. ¶ No.φ īstrm̄ imptinēs pduci nō dȝ,sic.j.e.si
2 qs ex.§.exigit. ¶ In gl.q̄ icipit duob⁹ mo.i ẟ.exēplū ¶ † No.
φ qs nō tenet dimittere aduersario origiale:sȝ exēplū.sȝ ā indici.
dic vt no.Spe.d istr.edi.§.nūc dicam⁹.ad fi.⁊ dixi.i.§.editiōes.

Nequisq̄. Fisco edunt instrā ad intētionem
fundādā.s.ad cām fāciēda.non ad
ipertinētia.h.d.notabilr. ¶ In text.ibi.a qb⁹ passiue.
¶ In tex.ibi.dlatori. Delator appellat pmotor siue denūcia
tor. ¶ In tex.ibi ptinerēt.no.impertinētia instrā nō pducēda.
cōcor.j.eo.si qs ex argētarijs.§.exigit.in ẟb.supuacuas. ¶ No.
spāle in fisco φ edat ei vel ei⁹ ministro ad intētionē fundandā.
Ex hoc collige.arg.φ si qs tanq̄ qlibet de populo vult accusa
re notariū de falso instrō ⁊ petit instrm̄ edi,φ dȝ fieri copia in
strī.qꝛ accusator sequitur cōmodū fisci:nō proprium.
1 ☞ Instrumētū,qn̄ petitur a notario dȝ edere cū die ⁊ cōsule.

Pretor. Primo ponit edictū ptoris. Scdo e
dicti cōmēdatio.Tertio eius interpre
tatio.Scda ibi.huius edicti.tertia ibi.sed ⁊ filius.⁊.h.
d.Argentarij tenent edere rōnes ad aduersariū ptinētes. h. d.
Et ad euidētiā no.qd olim nō erāt tabelliōes vel erāt pauci. ⁊
scripture ɔ̄ficiebant per argentarios ⁊ nūmularios qeqd ergo
his legib⁹ de argētarijs ⁊ nūmularijs cauet īducas ad tabellio
nes.qꝛ iura loquētia de argētarijs ⁊ nūmularijs hn̄t locū in ta
bellionibus ita sentit gl.hec.⁊.j.e. q̄dā.§. nūmularios. ⁊ ita hȝ
veritas. In tex.ibi quodāmodo,qꝛ est meū quoad vtilitatē,non
quoad ppietatē.no.i hoc ptin.φ olim scripture ɔ̄ficiebant per
argētarios,⁊ ad eor̄ fidē recurrebat, ⁊ ɔ̄suetudo eis dabat au
thoritatē scribēdi.idē opat ɔ̄suetudo φ priuilegiū.⁊ idē ē si cō
suetudo daret istam authoritatē sacerdoti fm̄ Odo. ¶ Scdo
no.φ notarij ⁊ argētarij debēt reddere scripturas illis ad quos
1 ille scripture ptinēt,⁊ nō alijs. ¶ † Tertio nota.φ qn̄ instrȝ pe
tit a notario,notari⁹ dȝ edere instrm̄ cū die ⁊ ɔ̄sule ⁊ cū omni so
lēnitate.nō ob.s̄.l.j.§.editiones. qꝛ ibi non petebat editio rōne
publici officij.sed rōne litis mote tanq̄ ab aduersario. ⁊ sic non
ob. ¶ Querit gl.cū tabelliones ɔ̄ficiāt īstrā de mādato vtriusq̄
patris,an debeāt reddere instrā vtriq̄ pti: determinat gl. φ
si instrm̄ nō cōtinet eādem vtilitatē sȝ vtilitatē vnius partis tm̄.
q illi parti dȝ instrm̄ edi p tabellionē. qꝛ illi⁹ reputat instrȝ cu
ius gra est ɔ̄fectū nō alteri⁹.ex hac gl.no.qd ad hoc vt notari⁹
teneat reddere instrm̄ requirunt duo. scȝ mādatum ⁊ interesse.
Mandatū.i.vt ei a quo nō fuit rogatus vel ab ei⁹ authore non
reddat instrm̄. Interesse.i.vt ei demū reddat cuius fauorē con
tinet.vn̄ instrm̄ promissionis ptij dȝ reddi vēditori. instrm̄ re
futationis ptij debet reddi emptori.instrm̄ possessionis dotis,
debet reddi vxori,si aūt in vno ⁊ eodē instrō implicite contine
retur interesse cōe pertinet,cuilibet debere reddi instrm̄ per no
tarium,Exemplū in instrō trāsactiōis ⁊ sīlibus.;⁊ hoc notabi
liter dicit glo.hic ⁊ odof.s̄.e.l.j.§.rōnes.⁊ ita obseruat consue
tudo.ex his apparet φ emphyteuticū īstrm̄ dȝ reddi dn̄o. Itē
⁊ ēphyteute.qꝛ ptinet īterēē vtriusq̄ ⁊ adō qd no.i spe.d ēphy
teusi.§.⁊ nūc aliq̄.ẟ.cxlj.vbi Spe.ita dterminat p gl.nr̄az Bal.
1 ☞ Officium argentarie cadit in seruum.
2 Negatiua,qd qs nō habeat instrumēta,pbat p iuramētum.

Sȝ ⁊ fili⁹. Ex offō argētarie pro exercito pater ad
edēdū librū rōnū cōpellit si fili⁹ pr̄i lucrū
detulit vel pr̄ expresse cōsensit vel erat argētaria peculiaris vel
penes se hēbat rōnes.⁊ idē i seruo.h.d. fm intellectū gl. q̄ inci
pit.s.demū.in fi.quē intellectū approbat.gl.Ja.bu.⁊ alij. ¶ Di
uidit i tres ptes. Prīo loqt i filio Scdo in suo exercēte argēta
riā nō peculiarē.Tertio in argētaria peculiari. scda ibi si seru⁹.
tertia ibi:sȝ si su⁹ peculiarē.vsq̄ ad.§.ēt ¶ In tex.ibi,an ⁊ ipe.
s.in cui⁹ ptāte est fili⁹ argētariā exercēs. In tex.ibi, admittēdū
nō dicas id.s.dictū labeōis.sȝ ibi φ pr̄ cogat. ¶ In tex. ibi q̄si
tū.i.lucrū.vn̄ sicut pr̄ sentit lucrū ita ēt sentiat on⁹. ¶ In tex.
ibi,ac si ipse.s.dn̄s.⁊ facit.j.rerū amo.l.si mulier.§.j. ¶ In text.
ibi,satis.s.ad exonerationē dn̄i. ¶ No. φ eo ipō φ fili⁹ assignat
lucrū artis vel negotiatiōis pr̄i, pater cōsentire negotiatiōi. vn̄
iste tex.facit ad statutū nr̄m d filio artifice in simul morāte cū
pr̄e. ¶ Itē facit ad statutū ciuitatis bononie φ incipit φ filij
seorsum habitātes ⁊ morātes fm Odof.⁊ Cy.in addi. Itē facit
ad.q.de duob⁹ fratrib⁹ simul habitātib⁹.quorū vn⁹ est notari⁹
vel aduocatus vel mercator.⁊ lucrū suū ponit in cōi qd ex hoc
1 itelligat siue p̄sumat qdā socialis ɔ̄sensus iter eos. ¶ † Scdo
no.φ officiū argētarie cadit in seruū. secus, in offō tabelliona
tus qd nō cadit in seruū vl̄ monachū,qꝛ est publicum offm̄. Sȝ
offm̄ argētarie est quasi publicū officiū.⁊ adde φ no.j.e.l. si qs
2 ex argētarijs.§.j.⁊.l.quedā.§.nummularios. ¶ † Tertio no.in
ẟ.lȝ si inscio.φ illa negatiua qd qs nō habeat libros vel instru
mēta penes se pbat p iurm̄:ad idē.C.de fi.instru.l.fi.⁊. j. de bo.
autho.iudi.pos.l.fi.p Inn.de pba.c.j p glo.in.c.j.de vsu.i cle.fa
cit qd no.j.de inter.ac.l.vbicunq̄.Bal.

Is etiā. Finito offō nō finit oblō vel q̄si oblō ɔ̄cta rō
ne officij.h.d. iste ver. ¶ No. hic arg. ad duo.
¶ Primo φ notarius puatus offō,⁊ cassus a matricula pos
sit ex ante gesto cōueniri corā cōsule notarioꝝ. ⁊ teneat edere
instrā.facit.j.de ope.li l.hec demū.⁊ qd ibi p Ja.no. ⁊ hoc verū
si libri nō sunt sibi ablati.nam ptocolla dn̄t sibi auferri ⁊ ēt pui
legiū tabellionatus.arg.l.iudices C.de dig.li.x. ⁊ facit. j. eo.l. si
qs ex argētarijs ẟ.qd em̄. ¶ Scdo est tex.in ar. φ si abbas est
trāslat⁹ ad aliō bn̄ficiū.tn̄ ex veteri ɔ̄ctu possit ɔ̄ueniri. sȝ h̄ verū
qn̄ est ɔ̄ctū secū cōtēplatiōe psone ⁊ mixta cōtēplatione bn̄ficij,
secus si cōtēplatione bn̄ficij tantū.ar.j. loca. l. si quis domū. §.
quid tn̄,in ratione sui ⁊ de hoc tangitur hic p Guil.de cu.
1 ☞ Instrumentum edi debet,vbi a principio est confectū.
2 Aliquid fiet eo qd petens petit suis expensis fieri.
3 Creditor dȝ re colligere instrumentū suum expēsis debitoris.
4 Dilatio est cōcedenda propter loci distantiam.

Sȝ ibi. Vbi negatio est exercita. ibi dȝ fieri editio. cū
actor q aliā petit hoc suis sumptibus petat.
h.d. ¶ In tex.ibi in alibi. ad aliū locū. ¶ In tex. ibi alibi pu
ta in loco domicilij. ¶ In text. ibi. velis. scilicet tu petens edi.
1 ¶ † No.hic φ dȝ instrm̄ edi vbi est a pncipio cōfectū. ¶ Scdo
not.φ delinquit ille qui transfert rem ad alium locū q̄ debeat.
2 ¶ † Tertio no.φ aliqd fit eo qd petens petit fieri suis expēsis
qd al's nō fieret.⁊ per hūc tex.determinat Spe. φ ille qui petit
consiliū sapientis debeat petere suis expēsis in tit.de asses.§. sa
larium.versi.pe.vbi vide.facit.l.cū sepe. C. de roga. mil. an. lib.
3 xij. ¶ † Item est arg.φ creditor debeat recolligere instrm̄ suū
sumptib⁹ debitoris,⁊ hoc tenet Guil. de cug. nisi precedat mo
ra debitoris.C.eo.edicta. vbi p Guil. Itē est ar. qd si iudex mit
tit notariū ad aliquē locū pro examinādis testibus qd debeat
mittere expēsis petētis.facit qd no.in.l.ij.ex q.cau.in pos. ea. ⁊
C.de reb.cre.l.generaliter.§.j. si aūt mittit ex mero offō suo:tūc
mittet expensis vtriusq̄ ptis.ar.j.fa.ercis.l.ex parte.⁊.j. fi. regū.
4 l.sed ⁊ loci.§.j. ¶ † Quarto ⁊ vlt.no. qd dilatio est concedenda
propter distantiā loci.Bal. Additio Baldi.
1 ☞ Notarius,licet sit rasus de matricula, tamen proconsuli
ex ante gesto adhuc subijcitur.
2 Consilium est petendum expensis petentis.
3 Tutor agens,an debeat facere copiā inuentarij conuento.

Pretor ait. Dictū est de edi. q̄ fit de iure ci
uili.hic de ea q̄ de iure pretorio,
fm Od. ¶ Et no.φ hic ponit edictū q̄ argētarius iu
bet edere.j.eo.si qs.§.j. ponit de herede argētarij. j. §. ptor ait.
loquit cōtra an argē. debeat edi.⁊ in fi an debeat septus edere,
sȝ hodie nō habemus argētarios publice ppositos vt olim. In
quibus psonis habebit locum hoc edictum. rn̄. in tabellioni
bus. Item.in omnibus ad quorum fidem ex consuetudine lo

gi recurrit. puta q si sit cōsuetudo q stet scripture sacerdotis
vel mercatorū. et dic in. §. nūmularios. ¶ In tex. in ver. vt meū.
vide omnino in Spe. de loca. §. nūc aliqua. v. āc. Celsi. ¶ In text. in
v. cogat. nec ē necesse q authoritas p̄sis in hac lite interueniat.
tū q: de publico offō disputat. ar. l. nā q. ad treb. tū q: extra or-
dinē agit. no. in. l. j. C. q admi. ad bo. pos. ar. ē hic ad statutū q
ē bononie: q cauet vt filij seorsuz habitātes et negotiātes. Cy.
In tex. i v. sz si. vid qd no. l. c. j. d sur. i cle. et p Inn. d pb. c. j. et. C.
de fi. istr. l. fi. et. j. d bo. au. iu. po. l. fi. ¶ In tex. i v. et ēt is q. an ab-
1 bas trāslat' teneat ex p'mo Zctu. vide hic p Gui. ¶ † Not. q lz
notarius sit rasus de matricula: tū adhuc subest pcōsuli ex an
gesto. dic aut gessit noīe suo et non tenet successor in dignitate.
vt no. in. c. vlt. ne pla. vices suas. aut noīe ecclie: tūc aut loqui-
mur in alienationibus: aut i alijs Zctib' put i psonalib' oblōni
bus vel in locatiōe. Prio casu aut fuit seruata solēnitas et tene-
tur successor: q: ppetuū ius fuit q̄situ ex alienatiōe. d acq. her.
quot. Aut nō fuit seruata solēnitas tūc sec'. l. iubem'. §. econo
mus. Scdo casu aut p vtilitate ecclie et ligat successorē. aut pro
vtilitate propria et nō ligat successorē. aut dubitat et in dubio p̄
sumit p ecclia ex q nō appet in rē ecclie vsaz. arg. aut. hoc ius
porrectū. et p̄dicta sunt in p̄latis et rectorib' ecclia? qui sunt le-
gitimi administratores. et videt hre vniuersalē successorē q dā-
mō. sec' in hūtib' solū vsum et ñ administrationē. vt sunt cano-
nici pbēdarij. q: i ipsi ex se ñ obligāt successorē q: pprie nō hūt
successorē vsuarij existētes tñ, q: vsus morte finitur nō aūt trās
mittit. ff loc. si qs domū. et q: sunt successores rei et nō iuris qui
nō tenent stare colono, nec sequit eos oblo psonalis. j. eod. l. q̄-
dā. §. is aūt. de leg. j. nihil pponit. In tex. in v. ad editionem ar.
q notari' ex authoritate p̄ciat vetera instrā. no. bñ. vide ple-
ne p Cy. C. loca. emptorē. qd bñ no. et tene mēti. In tex. ibi: dū di
cit nisi reo. ar. q testes ad locū ppinquū absfuturi non examinā
tur p. c. qm̄ frequēter. vide in spe. de asses. §. salariū. v. penul. vbi
q̄rit a quo debeat salariū ɔsultoris electi a iudice. vide qd no. in
2 l. ij. in. gl. ergo. quibus ex cāis in pos. ea. ¶ † No. q ille dz soluere
cuius gratia fit. et sic est ar. q ɔsilium sit petēdum expēsis petē
a tis[a] sic in teste expēsis pducētis. ¶ In glo. que incip. no. q sit
meū. in vb. hmōi. qñ instrm ɔtinet factū duo?. sec' si vni' tm vt
in ptestatiōib'. et adit. hrditatis illi' mādatū sufficit. In. e. gl.
in vb. sec'. imo itē q in Zctib' similib'. puta vltro citroq obl.
sz in dissimilib' ɔtinētib' fauorē vni' tm verū dt gl. et sic est dif
ferētia inter similia et dissilia nō inter ɔña instrorū. et vide Od.
S. eo. l. j. §. rōnes. In gl. sz hic itaq. in ver. sicut. q: instrm pcu-
rationis est cōe nō origine, sz ex facto ex quo ē pductū in iudi
cio. ergo dz a pte cū die et ɔsale edi, a tabelliōe vo ēt non pdu-
ctū. Itē si pcurator vult defendere dñm. In glo. q incip. ergo
nō est. v. no. j. si qs ex ar. §. j. dic q est quasi publicū officiū cum
seru' nō nisi respectu dñi quasi dñs p aliū faciat. ar. de testa. l.
Domitius. vel dic q seru' exercet argētariā de facto nō tñ est
argētarius et sic vba edicti intelligūt in exercēte ēt de facto. qd
not. de hoc. j. e. si qs ex. i fi. et. l. ar. §. j. In gl. ibi no. q statu. Spe
ciale vr q stet suo sacramēto. et p se sine dilatore. S. l. iij. §. j. de iu-
reiur. imo dic q Z dñm nō erat pbatū nec erat p̄sumptio Z eū: et
iō sec' in hr de vsurarij Z quos est p̄sumptio. q: tūc sacramētū
purgationis non sufficit, imo debeat absolui seruus. Uel dic q
hic est spāle, q: nō absoluit nisi prestet iurm purgationis. sic in
l. psenti. §. sicubi. Ja. bu. et facit iste. §. ad no. j. de iti. actuq pua.
vbicūq. ¶ An tutor agēs debeat facere copiā inuētarij ɔuen-
tor: dic q aut est q̄stio de virib' patrimonij, tūc sic: Aut de alio,
tūc nō vt no. in. l. marit'. §. si ad. l. fal p Ja. de are. Sz cū instrm
inuētarij sit instrm forēse videt q indistincte dbeat fieri copia.
arg. no. per Inn. extra de proba. c. j.

a ¶ Petētis. add d. Alexā. d. imo l. si postulauerit. j. de adul. vbi plene p Car. i cle. j. de eta. et quali.

b ¶ Alteri'. adde fel. in c. nobis. de symo. c. tertio ioco. de pba. et qd ibi dixi in a post.

c ¶ Multa iuuāt. Z vr in l. spadonē. §. q iura. et ibi Nico. de neap. i lec. Bar. de ex cu. tu. sz ɔtrium tz Spe. in tit. de instr. edi. §. septimo.

1 ☞ Heres notarij cogitur instrumenta edere.
2 Editio est in rem scripta.

SI quis. §. Cogent. ¶ † No. p mo. ar. q heres notarij cogit edere instrumēta. Secundo no. q editio est in rem scripta. et iō afficit possessorē. facit q no. C. de acq. her. l. ij. sz Ray. In tex. ibi: et vn'. i. q̄dā tertia persona. In tex. ibi. oēs. scilicet heredes habētes.

1 Scriptura, qñ a psona suspecta ɔficit, nō adhibet plena fides.
2 Singula, si aliquando non iuuant, multa proiunt.
3 Fama, quid sit.
4 Iudicium, quid sit.
5 Exemplum sumptum, sine iudicis anthoritate, non valet.

Quid. In tex. ibi: dubitare. ar. q liber debitoris mercatoris qui est male fame non facit fidē vbi alias
forte faceret p formā statuti. Itē ē ar. q exēplū sumptū a nota-
rio male fame ñ facit fidē. In tex. ibi, ceteri, lcz plies vel vn', si nō
erat nisi vn' ali'. et est argu. q si vn' testis ē ifamis ifamia facti
alter vo testis ē multū fide dign' q isti duo testes faciāt plenā
b pbationē qñ itegerrima fides vni' suppleat iperfectū alteri' b
1 tene mēti bñ. ¶ In tex. ibi: hoc. q dictū ēi hrdibus. ¶ † Not.
qñ scriptura ɔficit a psona suspecta nō adhibet plena fides con
cor. C. d pba. l. iubem'. ¶ Scdo no. q scriptura q fit ab eo cui
nō dat fides recipit robur p scripturā q fit ab eo cui dz fides ad
hiberi. ¶ Tertio no. hic arg. q si plures notarij sunt rogati de
vno actu q pluries fit. et vn' ē habilis: alter inhabilis, q vz scri
2 ptura. ¶ † Quarto no. q q nō psunt singula, multa iuuāt [c] nō
c solū in depositiōib' testiū: sz ēt i scripturis. non obst. l. j. C. q nu.
tut. vbi dr q ex plib' iperfectis i sua spē nō resultat aliqd perfe
ctū q: illd ē vex qñ loquit d re aliqua in eē pducēda. tūc ē sec'.
p regulā q dt q iudex nō dz alligare aīm suū ad vnā spēm pro-
batiōis. vt. j. de testi. l. iij. §. eiusdēq pncipalis. sed vt intelligatis
debetis scire q sunt plures species q possunt dici perfecte i sua
3 spē. ¶ † Fama est qd pfectū in sua spē. Presumptio est qd pfe
4 ctū in sua spē. ¶ † Iudiciū est qd pfectū i sua spē. Nō ex istis
simul cumulatis pōt resultare pfecta pbatio q: vnū qdq ē in
sua specie pfectū. illa est gl. or. j. de excu. tut. l. ij. §. etas. facilius
tñ fit hoc in ciuili q in criminali. Exēplū vnus testis de vitate
inducit p̄sumptionē, q est in sua spē pfecta. duo testes de fama
pbāt famā q simpliciter est pfecta in sua spē. Iste due spēs si-
mul iūcte faciūt in ciuili efficacē pbationem, sz in criminali tñ
sec', q: reqreret vltra hoc q pbarent indicia p duos testes. vñ
in criminali sufficeret vnus testis de veritate, duo de indicio. et
duo de fama. et ita intelligit Dy. gl. q est in. §. etas. qd est mul-
tū no. sz si poneremus q spēs pbationū essent in sua spē impfe
cte. Uerbi gratia: vn' testis pbat de vitate: vn' de fama, vnus
de indicio. ista pbatio nō valeret. q: nō est in sua spē perfecta.
nā vnus testis de fama non pbat famā. vn' testis de indicio nō
pbat indiciū. imo reqrunt saltē duo testes. vt no. in. l. si. C. fa. er
cis. p Inn. in. c. sicut. de symo. pbat in. l. cū pponeret. de leg. ij.
quā Old. allegat p casu. et ibi p Cy. in add. facit extra de succes.
ab inte. cū d lectus. Quinto no. q si sunt plures notarij rogati
de eodē instrumento non est necesse qd qlibet scribat p se totū
instrm. sed sufficit si vnus totū scribat et alter addat se subscri-
bendo. ¶ Sexto et vltio lz tutores debeāt facere librum rōnū,
sufficit si vn' scribit et alter subscribit. No. igit de vi subscriptio
nis. ex quo collige q si notarius q scripsit pthocollū est ipedi
tus scribere qd pōt alteri ɔmittere preter subscriptionem et si
gnum. in istis eñ stat ɔpletio instrumēti q non pōt delegari. vt
no. in Spe. de instr. edi. §. ostēso. v. illud quoq. et est arg. ad hoc.
j. de fal. l. j. §. inter filium. et. l. diu'. §. j. hoc quotidie ɔtingit de fa
cto Gui. de cu. sumit hic ar. quod si plures sunt iudices collegē
sufficit qd vnus pnūciet vice oīm. et alij subscribāt se. et no. j. de
re iud. l. Pōponi'. ¶ In glo. j. ibi. l. si aliqd. Odof. dt qd do-
nec notari' nō sit officio puat' p sniam valēt sua instrumēta. fa
cit qd no. Inn. de here. c. fraternitatis. nec sufficit qd sit homici
da vel adulter. q: istud nō tāgit offm tabellionatus. sz gl. q est
in. l. ij. §. miles. de infa. vr dicere q eo ipso q est infamis ifamia
iuris sit puatus. sicut in teste ex qcūq delicto sit infamis siue
deliquerit in officio, siue extra offm. et vr casus p glo. in. l. iudi-
ces. C. d digni. li. xij. Bar. ɔsuluit ɔtrium ppter delictū qd nō tā
git offm nō repellit ab offō tabellionatus. sicut nec repellit a
iudicādo qn valeat snia eius inter ɔsentiētes. facit qd no. In-
no. extra de rescrip. c. sciscitatus. et vide. l. ij. et. iij. j. ad. l. iul. pecu
5 lat. ¶ † Ultimo formo vnā. q. exēplū sūptū sine authoritate iu
dicis nō pbat. q̄ro qd si sunt quatuor vel quinq notarij fide
digni: vtrū credet sumpto eorū sine iudicis authoritate. est hic
ar. q sic. sed ɔtiū est verū. vt no. in Spec. de instru. edi. §. ostenso.
ver. sed nūqd credet. Facit ēt noster. §. ad. q. pbaui p tres testes
q̄rū vnus est infamis. est hic ar. q si vnī opponit de infamia qd
nō sit exceptio admittēda eo qd nō releuat excipiētē. cum duo
qui restant faciant integrā pbationem casus est hic si qs sciat
inducere, non sunt hic alia.

Exigitur. Petēs editionē dz iurare d calūnia. h. d. No. q vbicūq qs petit copiā et terminū ad opponēdū dz dari iuramētū qd hoc nō petit aīo calūnie.

Rationē. Ratio dr scriptura accepti et dati. h. d. ¶ In tex. ibi, extra rōnē. Rō eñ hz denotare qd iplicitū hincinde nō vnū actū simplicem. In tex. ibi argētarius ex cā argētarie. et ista oblo succedanea sapit naturā pme. In tex. ibi: ex argētaria venit. ar. qd notarij sint sub consule notario?. nō solū p eo qd respicit artē tabellionat', sed p oib' dependentibus et ɔnexis. et iste tex. quotidie allegatur.

1 ☞ Petens non debet audiri, si eius non interest.

Ex hoc. Ea scriptura ad me dr ptinere ex q ptēdo in tereē et q fcā est ad petitionē meā vel mei pcuratoris. h. d. In tex. ibi, de rato. si dubitet d mādato. In tex.
ibi: ñ sit. potes exponere istū tex. p. l. ptor. §. si ɔtrouersia. de dā.
1 infec. ¶ † No. qd nō dz audiri petēs cuius ñ interest. Scdo no.
scripturā non reddēdā ei, q nō mādauit eā fieri. et est ar. qd si qs
in testamento fuit ɔfessus se vsurarium et vsuras extorsisse a Ti
tio, tñ absente titio q Titius non possit petere hoc instrm a ta
bellione, quod credo verū testatore viuente, secus eo mortuo.
quia

q̄ ista cõfessio habet vim relicti^a facit extra de succes. ab intest. cum dilictus. ⁊ l. iij. de leg. ⁊ ibi tãgit Cy. in addi. ⁊ no. p eum. C. de nõ nu. pec. l. generaliter. ¶ Reuoco hic in dubium vtrũ scriptura facta me absente, nemine p me mãdãte, vel recipiẽte, probet, videtur hic text. qd nõ qꝛ si pbaret videtur ad me pertinere propter interesse pbationis. hoc tenet Jaco. de are. ⁊ Cyn. j. de dona. ex hac scriptura. ⁊ maxime per gl. q̃ est in. l. illud. de sacrosan. eccle. Bar. tenet 9triũ q scriptura pbet: lꝫ nõ interuenerit p̄sentia. j. de donati. l. nuda rõ. facit. C. de iure fisci. l. instar. li. x. ⁊. C. de pba. rões dicit em̃ q hoc operaꝛ authoritas scripture. non ob. gl. q̃ est in. l. illud. qꝛ ibi loquiꝛ in obligatione inducẽda. hic de inducta pbãda. hoc est vtile scire pp illam. q. q̃ formatur, an p scripturã domesticaꝫ pbetur qs vsurarius manifest⁹ vt sic suũ testamentũ nõ valeat. vt ipse not. xl. dist. c. qui fincera. ¶ Ultio no. hic ex facto pcuratoris dño q̃ri sine aliq̃ cessione.

1 ☞ Una scriptura ex altera suppletur.

Simili. Dies in principio posita in sequẽtib⁹ intelligiꝛ repetita. h. d. ⁊ quantũ ad textum iste. §. non reperiꝛ alibi. licet sit cõis vt vulgaris. ¶ In text. ibi, tabularũ. siue sit eadẽ charta siue sint plures charte glutinate. alleg. l. librorũ. j. de leg. iij. ¶ In text. ibi scriptura est cũ die ⁊ cõsule. ¶ † No. q vna scriptura suppleꝛ ex altera. ita colligitur hic qd est verũ q̃n apto mõ põt suppleri. vt. j. de leg. ij. l. cum pater. §. cum imperfecta. ¶ Scdo no. q annus dñi, mẽsis, dies, indictio anni, ⁊ nomẽ pape, vel impatoris apposita in pncipio scripture vel quaterni non solũ intelliguntꝛ inesse primo rogitu: sꝫ b etiã oibus 9ctib⁹ subsequẽtib⁹. ^b qd intellige verum in scriptis que habẽt ordinatã 9nam. secus si non habẽt ordinatã 9nam. Ponit exẽplũ. Bar. i foliis notarioꝝ ⁊ in quaternis disligaris vl' foliis dissolutis in qb⁹ sermo nõ 9tinuaꝛ. in illis em̃ nõ hꝫ locum iste. §. qꝛ nõ est pbabilis neq necessaria 9na vnius ad alterũ. ad hoc facit. j. de fun. instru. l. cũ de lanionis. §. asinã. i illo verbo prima copulata pcediꝛ. Jtẽ. dicit Bar. q si pmo apparet scripta dies circa vnuꝫ 9ctũ. postea est ibi dimissa aliq̃ charta vel aliqd foliũ in quo nihil est scriptũ. postea sine die reperiꝛ aliud instrm q istud instrm posteri⁹ nõ p̄sumitur habrre eundem diẽ ex quo appet q aliquid alind debeat scribi in medio. ar. ad. B. j. de vsu. l. p retẽtionẽ. ⁊ habes exẽplũ de charta vacua. j. de iniusto te. l. si bine tabule. ¶ Tertio no. qd pars instrũ non mei editur mihi pp instrm meum. Ratio ponitur in lr̃a. qꝛ tps vel esse cõe. siue pemialr ⁊ absolute sit, positũ siue vni cõtractui sit annexũ. qd est no. dignũ. ex hoc apparet q intitulatiões facte in principio tabellionũ respiciũt totũ librum tabellionis. ¶ Querit hic Bart. vtrũ idẽ sit in testib⁹ q intelligaꝛ tacita repetitio. ⁊ rñdet q sic. siue sit ibi dictio aliqua relatiua siua cõtinuatiua, vt dictio itẽ, siue sit dictio absoluta, sine aliqua nota repetitionis, vel cõiunctionis. ⁊ hoc pbatur qꝛ pariter ptinet ad offm notarij ascribere locũ ⁊ testes sicut diẽ ⁊ cõsulẽ vt no. in. l. j. §. editiones. s. eo. id aũt qd ptinet ad offm partis ⁊ non tabellionis. an intelligatur repetitũ, habetis materiã gñalem in. l. titia. §. idẽ rñdit. de verb. obl. tñ iuxta B habetis vnũ casum speciale singularẽ. j. solu. ma. l. pen. §. vxor. vbi vide. Quero qd de signo tabellionis ⁊ subscriptura. Rñdeo q istud dꝫ poni i fine nõ in principio. qd dic vt not. Cy. C. de fi. instru. l. 9ctus. in vlti. q. ⁊ vide qd not. in spec. de instr. edi. §. ostẽso. ver. aliqd. ⁊ qd no. Cy. C. de accu. l. in causis. In glo. sua q̃ incipit. l. sequẽtis. ibi vt nõ possit currere. nam habẽs molẽdinuꝫ inferius potest primũ c phibere a coarctatione aq̃, qꝛ aqua ẽ cõis vtriusq molẽdini^c. vtriq 9 dꝫ pdesse. vñ supior in pindiciũ inferioris non põt coarctare naturalẽ cursum aq̃ qd est verũ in flumine publico. arg. j. ne qd in loco publ. l. ij. §. merito. si aũt molẽdina sunt in flumine priuato, si qdẽ iste q restagnat aquã alteri officit ⁊ sibi nõ p fit põt phiberi: qꝛ ille nihil agit, nisi vt officiat. vt. j. d aqua plu. ar. l. ij. §. idem var⁹. ⁊ ar. j. de rei ven. in fundo. si aũt sibi p B psit, hoc sibi lꝫ, si nullã dꝫ seruitutẽ aq̃, qꝛ ordinata charitas incipit a seipso. vt. C. de seruitu. ⁊ aq̃. l. preses. ⁊ ibi p Cy. ⁊ hic p Guil. ⁊ vide qd no. Bar. in. l. quomin⁹. de flu. in repetitiõe sua.

1 ☞ Qd quis teneꝛ alteri facere, nõ põt petere sibi illd idẽ fieri.
2 Mitius agitur cum herede, q̃ cum defuncto.
3 Casum allegans illum probare tenetur.

Pretor. Argentario nõ fit editio rationũ suarũ nisi pbet amissionẽ cũ casu fortuito vl' aliã iustã causam. Jtẽ edictio semel facta non dꝫ iterato fieri nisi causa cognita. ⁊ hec editio iterum sumitur p sepius. vt etiam plurimas editiones cõplectatur. hoc dicit cum. l. sequen. ¶ Et diuidiꝛ in tres partes. qꝛ primo ponitur edictũ ptoris bimembre. secũdo exponitur prima pars edicti. tertio exponiꝛ secũda pars edicti. secũda ibi: phibet tertia ibi: nec iterum cũ. l. sequẽ. ¶ In text. ibi postulauit. cui semel erat edictum ⁊ hic punctua. ¶ Nota in §. phibet. qd argẽtarius dꝫ penes se retinere rationes originales. ⁊ ideo quia debet esse instruct⁹ ex originali nõ potest petere sibi edi. ⁊ hoc verũ signãter notat Petrus ⁊ Cy. ea. l. procu-
1 ratoꝛ. auꝛ. si quis in aliquo. in vlti. q. C. eo. ¶ † Secundo nota qd illud qd qs teneꝛ alteri facere, nõ põt petere sibi illud idem a fieri, qꝛ esset vt sic dicã oppositũ in obiecto. ⁊ id collige ex hoc qd si notari⁹ reddit mihi instrumentũ in publica forma ⁊ qꝛ dubitat ne errauerit petit q ibi edã qd ego nõ cogor sibi ad edẽdũ.
2 ⁊ qd dixi. s. de stat. homi. l. imperator. ¶ † Tertio nota. qd miti⁹ agiꝛ cũ hr̃de, q̃ cũ defuncto, q̃n nõ ẽ eadẽ rõ i vtraq. facit
3 qd no. in. c. i. de vsur. i cle. ¶ † Quarto no. q q casum allegat teneꝛ ipm casum pbare. ⁊ ad B iste. §. q̃tidie allegaꝛ. ¶ Quinto ⁊ vltio collige hic qd q̃n ptocollũ est redditum scriptura reddita pti succedit loco protocolli. ⁊ ad ipm recurrẽduꝫ est. ⁊ ex ipsa dꝫ fieri editio. vt in versi. nam ⁊ ipsi. facit qd nota. d admi. tu. chyrographis. ⁊ vide q no. Jnn. extra de testi. c. cum venisset. ⁊. c. in causis. Opp. ⁊ vꝛ q non sit necesse pbare casum fortuituꝫ. sed eꝫ debeat probari culpa q̃ non pbata p̄sumaꝛ casus. vñ vꝛ ob. b qd legiꝛ ⁊ no. C. de pig. ac. l. si creditor. Rñdet gl. q hic ẽ speciale propter officium argentarij: qꝛ tenetur de custodia rõne officij. vñ presumiꝛ 9 eũ si perdidit rões. sicut nos dicim⁹ in custode carceris. vt. C. de custo. reo. l. ad cõmentariẽsem. ⁊ idẽ est in q̊libet gerente officiũ vt in tutore ⁊ curatore ⁊ similib⁹. ⁊ ita dicit gl. quã no. Scdo soluit gl. istud 9triũ. q hic est speciale in argentario alia ratione. s. qꝛ agit 9 ius cõe. vñ sicut irregulariter agit ita irregulariter pbat. arg. j. de iureiur. l. cum qui. Tertio soluit c istud 9triũ. qꝛ hic argẽtarius dꝫ duo probare ad fundandã suã petitionem. s. amissionẽ cũ casu. ergo alterũ probatũ sibi ñ sufficit declarat hoc. qꝛ q̃ñq qs nõ vult admitti ad excipiẽdũ vl' defendendũ, tunc sufficit sibi qd pbet amissioneꝫ si p aduersariũ non pbetur culpa. ⁊ ita loquitur. l. 9tria. ⁊ in hac sol. residet Ja. bu. quã bene nota. ⁊ adde qd no. inst. de le. §. species. p Jnno. d offi. archi. c. ea. de re. iur. quamuis.

1 ☞ Petens instrumentum refici, nõ sufficit ei amissioneꝫ simplicem allegare.
2 Minus plene factum, non videtur factũ.
3 Refectio instrumẽti, sine magistratus authoritate, fieri nõ pt.

Nec iterũ. ¶ No. q instrm semel 9pletũ redditũ nõ ẽ iterato reddẽdũ. ar. hui⁹. §. fi. nisi allega
1 tur amissio cũ casu. ⁊ pbeꝛ. ¶ † Ex hoc no. practicã q q̃n aliqs petit refici instrumentũ nõ sufficit ei allegare amissionẽ simplicẽ sꝫ dꝫ allegare amissionẽ cũ casu. ⁊ probare qd fiet p suũ sacramentũ si iudex arbitraꝛ deferendum ex q̃litate psone. vt. j. d bo. auto. iudi. pos. l. fi. C. de fi. inst. l. fi. ⁊ ar. j. de re mili. l. non oẽs. §. a barbaris. ⁊ in illa refectione instrumẽti dꝫ aduersa pars citari. ⁊ si hꝫ aliquã exceptionẽ p quã tollaꝛ obligatio impeditur refectio instrumẽti. vt no. in Spe. de instru. edi. §. postq̃. x. vbi aũt. facit qd not. ex. de pri. c. cũ olim. in gl. nõ dignũ. de admi. tu. cyrographis ⁊. C. de discu. l. ne casu. lib. x. 9 istã refectionem instrumenti poterunt pbari exceptiões p testes qꝛ nõ opponuntꝛ ille exceptiones 9 instrm sꝫ 9tra refectionẽ instrumẽti. ⁊ id ille cui reddiꝛ instrm debet eẽ cautus q bñ custodiatipm. hoc apparet ex lr̃a nostra que dicit doceat. nec restringit sꝫ ad speciẽ proba-
2 tionis. ¶ † Scdo no. q min⁹ plene factũ, nõ vꝛ factũ. vñ dicũt doc. q si pductũ est interrogatoriũ rõnabile. ⁊ iudex nõ examinauit testes plene fm iterrogatoriũ. vel nõ interrogauit testes de cã scientie. qd iterato sunt examinãdi ad hoc facit qd no. in auꝛ. de testi. §. qꝛ x o sepe. ⁊. j. de test. l. pduci. ⁊ de. q. l. repeti. fm Gu. ex hoc aduerte si testis pbauit maleficium: ⁊ nõ fuit interrogatus sup tpe dꝫ sup tpe iterrogari cũ sit substãtia pbatiõis ⁊ maxime hoc possit fieri officio iudicis. arg. no. p Jnn. ex de testi. c. cũ clamor. ¶ Extra induco tex. ad aliam. q. recepti sunt testes in q̃dã cã, sunt attestatiões pdite, qd p̄sumiꝛ, si adhibita diligẽti rimatiõe non inueniunꝛ. de acq. pos. peregre. nũqd iterato ñ obstãte lapsu termini testes sũt recipiẽdi. ⁊ dico q sic. per hãc. l. ⁊ arg. j. de x. ob. ⁊ id hesitaꝛ. d iudi. acta. ⁊ qd nota. i Spe.
3 de teste. §. satis vtiliꝛ. x si. penul. qd tene mẽti. ¶ † Ultio habes ex p̄ssum in. l. veluti. qd refectio vel emendatio instrũ non potest fieri sine authoritate magistratus qd apparet, qꝛ iudici ẽ faciẽda fides ⁊ docendũ de cã. nõ em̃ ptinet examinatio cãe ad aliũ q̃ ad iudicẽ. vt. C. de iure fis. l. instar. li. x. cum si.

Additio Baldi.

1 ☞ Scripture standum est, quando est incertum de authore.
2 Fides scripture, qualiter imponatur.
3 Scriptura librorũ mercatorũ presumiꝛ facta parte p̄sente.
4 Perditio instrumenti an probatur per iuramentum.
5 Casum allegans illum probare debet.

Si quis. Uel in horreo puta apd sacristã minoꝝ ⁊ facit. l. iiij. §. si tã secularẽ vicinũ ⁊ doc. q satisd. co. l. sciẽdũ. i x. cogenꝛ. vide omnino inn. extra d test. alberic⁹. ⁊ vide cy. C. d falc. l. p̄bem⁹ ⁊ vid Jac. d ope. li. he demũ. ⁊. l. he ope. p Jac. Ibi sol⁹. sicq B offm tãq̃ quasi reale sequiꝛ possessoreꝫ. nec dꝫ. per. l. xij. tabu. ¶ In tex. in. x. sꝫ si oẽs. vnũ ex plurib⁹ edere nõ sufficit si editio sit suspecta. h. d. v. vide. C. de fal. l. fi. In glo. no. vbi vn⁹. ⁊ est

a ¶ Relicti. add. d. alexã. d imol. in. l. fi. d sol. ⁊ eundem bal. in. l. generaliter. x. q. d nõ nu. pe. C. ⁊ ibi Cy. vbi q reconualeſcẽs reuocare nõ põt.

b ¶ Subsequẽtib⁹. vide do. alexã. de imo. hic ⁊ i 9ñ. suo. lxxiij. vlti. col. iuj par.

c ¶ Molẽdini. add fin. eundẽ bal. in. l. si plures. j. col. C. de cõdi. inser. qd molendina in flumine habẽte aquã sufficiẽtẽ p oib⁹, pariꝛ 9currũt in viu aq̃ vt diuidaꝛ inter oia, sed si aq̃ oib⁹ nõ sufficit tũc por in tpe potior est in aq̃, si vero paria sunt i iure eo tpe oib⁹ q̃nto, molẽdinũ superi⁹ pcferꝛ, qd postea dꝫ pati aquaꝫ fluere ad inferiora per cloacam vl' formulam.

rō.qꝛ hoc officiū iudicis est q̄si bonefidei cū assimilet actiōi mā
dati fm̄ Pe.vl qꝛ ad restitutionē agit fm̄ dy.vel qꝛ hꝫ similitu
dinē cū reali.vt no.cy.in.l.ſi.C.de here.ac.ꝛ idē Ray. In ver.
ꝯpellendi.vide.j.de iſa.l.ij.§.miles.vide Jac.de no.ope.nun.de
pupillo.§.ſi qs.vide.C.ſi cer.pe.l.eo ꝙ a mili.ꝛ.C.de fide.inſt.l.ij.
ꝛ adde ꝙ no.p cy.C.de fide.in.l.ꝫctus.in fi. In tex.ibi. quid eñ.
1 ¶ †Not.ꝙ stat scripture qñ est incertū de authore.ꝛ no.C.ō re
lig.monumētoꝝ. In vᷣſi.certe vn⁹. In tex.ibi ēt certe.iste text.
vr fundare opi.gl.alibi positā.Text⁹ ōt ꝙ ſi p̄ſes sunt iudices
ꝙ oēs dn̄t pnūciare.gl.ōt ꝙ sufficit ꝙ vn⁹ vice olm proferat ꝛ
alij subscribāt.j.ō re iud.pōponius.q̄ gl.vr fundari per istū tex.
Gui.de cug. In tex.in vᷣſi.subscribere.vide oīno in spe.de inst.
edi.§.ostēso.ver.sed nunqd credit.arg.ꝙ ſi instrumentum conti
net testes habiles.ꝛ inhabiles tamen valet ſi sufficiens numer⁹
2 est ibidē. ¶ †Not.quomō imponit fides scripture.C.de proba.
l.iubem⁹.ꝛ no.ar.cū cedul.subscrip.ꝛ p instris subscriptꝫ. Inn.
de fid.istr.c.j. In tex.ibi dn̄ dicit.ꝛ hoc ex argentaria. Statuto
mercātie perusij cauetur ꝙ scriptura mercatoris mandetur ex
ecutiōi p ꝯsules mercātie nisi ō debito appareat publicū istrm̄.
Mō qdā petebat vigore scripti libri mercatoris dotē de q̄ ap
parebat publicū instrꝫ,dixi ꝙ ſi petebat vt pecuniā ꝯstitutā vi
gore scripti libri ꝙ pōt vt.j.de ꝯſti.pecu.qdā.ꝛ.l.fi.qꝛ cū de ista
noua obligatiōe non appeat instrꝫ publicū ꝙ dꝫ audiri.h tñ est
3 ar.ꝯtra. ¶ †Item qꝛ scriptura libri mercatoris p̄sumit facta
p̄sente parte.l.j.C.de ꝫhē.ꝛ ꝯmit.stip.vide.C.de falsis.q veluti.
Itē no.ꝙ suspicio purgat p adiunctā personā nō suspectā ſicut
persone ita ꝛ scripture suspecte per non suspectā vt h.ꝛ no.ꝛ vidi
super h hic ia.bu. In tex.in vᷣ.rō.qꝛ nō ago ex ꝯctu pcuratoꝛ.
ſꝫ officio pp ꝯctū.vl hic in officio.aliō ī actionib⁹.Sꝫ sic in ta
bel.vt nō no.ī aut.de tabellionib.ꝛ.ſ.eo.ptoꝛ.§.j. In §.ſi initiū.
ſꝫ pone ꝙ appareat q̄dā ībreuiatura cācellata ꝛ iuxta in margi
ne scriptū ē cassa de volūtate partiū, an facit fidē. Et Mar.fil.
dispu.dixi ꝙ sic:qꝛ illa cācellatio ē suspecta.ꝛ qꝛ illa vᷣba cassa
ō volūtate partiū ñ habēt iurꝫ solēnitatē:qꝛ ñ habēt locū nec
testes nec ī dictionē.nec rogit⁹ notarij, ꝛ sic ñ valēt. Sꝫ mihi h
vr iniquū ſi illa scriptura ē manu notarij.nō ob.qō ñ ꝯtineat lo
cum,tps ꝛ testes.qꝛ illa tacite ꝯtinet eundē locū,tps ꝛ testes.qꝛ
illo tpe potuit fieri vt hic.nec obstat qō notari⁹ non sit rogat⁹.
Nā in fine quternelli attestat de rogitu vel pncipio. Itē qꝛ pre
sumit rogat⁹ vt in.§.nos aūt. ¶ In.§. p̄dicto ſi meritū vide ꝙ
no.de le.ij.cū vᷣ.j.cū impfecta.facit ad illud ꝙ quotidie faciūt
tabelliones q scribūt millesimū ꝛ indictionē in pncipio q̄terni
vel libri fm̄ Gui.de cug.ꝛ odof. Itē ſi fit in fine q̄terni.p modū
ḡnalis clausule.j.tit.j.l. Jurisg.§.ꝙ fere. Et vidē Cyn.C.de accus.
in cāis.ī spe.de instr.edi.§.ostenso.vᷣſi.illō pretermittendum cū.
§.seq.ꝛ per Odof.in prima cōstōne.C.sed vt est hic ō die.ita fit
de signo tabellionis. Jac.de are.dicit ꝙ non.C.de fid.instru.l.
cōparitiones.dic ꝙ tabellio dicit simpliciter signū mei tabellio
nis,vel vtitur vᷣbo pteriti tēporis scilicet dicēs publicaui tunc
non respicit futura nisi tabellio ītendat autēticare totū libꝝ tūc
bn̄ valet. ¶ An dicat manifest⁹ vsurari⁹ ille in cui⁹ codice hoc
cōtinet. Uide per Arch.xlv.dist.q sincera. ¶ In.§.ptoꝛ argēta
rio nō fit editio nisi ex ea cā ex q̄ nō argentario semel edit iterū.
hoc dicit. ¶ In tex.ibi vt edat ei.quia cōtra quē ñ pōt agi mul
tominus potest excipi.ꝛ quia debet facere non sibi fieri. ¶ In
verſi.ſi minus.l.ſi non venerit ꝛ sic ex accidēti est melioꝛ ꝯditio
heredis quā defuncti. ¶ In tex.ibi.an ꝛ ipſi. vide oīno Inno.
extra de testib⁹.cū venisset.ꝛ capi.in causis.vide Ja.de admini.
tuto.chyrographis. In tex.in ver.per hāc.vide Inno.de offic.
4 archi.ea.q.ꝛ de regu.iur.q̄uis.ꝛ de re mil.q cōmeat⁹. ¶ †Sed
a nunquid p iuramētū p̄babit pditio.[a] Dic vt no.in.c.j.ō vsu.in
cle. In gl.qd ſi dicat non ob.C.de fide instrumentoꝝ.l.fi.qꝛ ibi
nō.nā omnino non interest aduersarij cū non sit is q dicit se per
didisse amplius illo instrumēto vsur⁹ ꝯ aduersariū.vt.j.de inf.
ac.nō alienū.ꝛ.C.de le.l.pe.ꝛ de fide inst.l.iij.ꝛ facit ꝙ no.inno.
ō fid.inst.perpet⁹.ꝛ.C.de falsis.ſi falsos.facit ad istā rōnē.C.ad
exhi.thesaur⁹.Nūquid per aliā rōnē accurate pbet amissio.ꝛ
cui p iuramētū.vide oīno in spe.de pignoꝛe vᷣ.ꝛ no.ꝙ ſi credi
toꝛ.ꝛ vᷣ.seq.ꝛ in spe.de fur.ver.pone. In gl.q̄ icipit, an edat fal
suꝫ. ¶ No.bn̄ ꝛ vide Inn.de hereti.fraterni. ¶ No.gl.q̄ incipit:
nā tūc exigit,vel aliter expone vt.l.vulgo.de admi.tuto.et.l.p̄
toꝛ.§.ſi ꝯtrouersia de dam.infe.ꝛ no.l.C.de pcu.habere locū de
pcu ad vnū articulū etiā in ppara.cause. ¶ In glo.q̄ incipit.ſ.
probat in vᷣ.vl veri⁹ sic ille pbat casum q ex eo fundat intentio
nē scdm Ja. Nā hic ins agendi ex ipso casu orit. Jō dꝫ cā pba
ri.nā dato ꝙ non p̄sumeret culpa tñ nec casus presumitur. Et
sic cū agēs non habeat intentionē fundatam per p̄sumptionē
dꝫ probari vt hic ꝛ no.ꝙ argentarius iō probat casum,qꝛ agit
ex casu.ꝛ qꝛ est presumptio ꝯtra euꝫ rōe officij ꝛ cōis consuetu
5 dinis ꝛ certe preterite possessionis. ¶ †No.hic quod q allegat
casum debet pbare:ꝛ qui allegat culpā agēdo vel excipiendo
dꝫ probare. Ista nō sunt sibi ꝯtra.sed ꝯcordāt,sed hic ꝯuentus
nō excipit ſꝫ simpliciter negat. In ea.gl.in verſi.a priuilegio.i.
ad excep.a regula,quia non est priuilegiuꝫ,sed exceptio a regu
la iuris communis introducta. ¶ In eadem glo.in versicu.nisi
probat casu.qꝛ qui se petit admitti ex aliqua causa debet eaꝫ p
bare hic.ꝛ.l.ſi vᷣo.§.qui pro rei. ¶ Dic in ea.glo.ꝙ argentarius
debet pbare amissionē.ꝛ istud est ius cōe ꝛ q amissionem alle
gat eā pbare dꝫ.l.fi.C.de fide.instr. ¶ Itē dꝫ pbare cām amis
sionis idest ꝙ p casuꝫ nō p culpā,qꝛ nō simplex amissio,sed q̄li
ficata amissio est cā hui⁹ actionis.ꝛ ꝯtra hec venit obiectio gl.
ſꝫ gl.nō bn̄ assignat ꝯtrā.ꝛ vide quod no.insti.quib.mo.re con
tra.ob.in fi. Cy.in addi.allegat gl.ꝛ Gui. In text.in fi. in verſi.
edi. Ar.ꝙ tabellio ex cā cogatur iterū reficere instrꝫ.facit de ad
ministra.tuto.chyrographis.C.de discussorib⁹.ne casu ſꝫ Gui.
h est verū casu ꝛ amissione pbata ꝛ pte citata:fm̄ ꝙ pbat ex de
puil.cū olim. In gl.nō recte.ꝛ vide qō no.in spe.ō istroꝝ edi.§.
postq̄.in pn.in vᷣ.vbi aūt ray.de hoc in mar,alb.ti.de fide inst.
vbi oīno vide alias non intelliges.
1 ☞ Dictio sepius ꝛ dictio iterū numerū infinitū denotāt.

Veluti.§.hec vox. ¶ In tex.ibi,ſignificat.ē eñ q̄dā dictio īplicita ꝛ ꝯtētiua p lurī. ¶ In tex.ibi tps.i.pn
cipiū. ¶ In tex.ibi:qs perdiderit.maioꝛe casu puta incendio.
¶ No.ex isto tex.ad id qō ōr in inq̄sitiōib⁹ fama publica pcedē
1 te ꝛ clamosa insinuatiōe referēdo sepe sepi⁹ ꝛc. ¶ †Sedo no.
b ꝙ dictio sepi⁹[b] ꝛ dictio iter significat numerū infinitū. ¶ Con
tra h oppo.ꝙ significet tm̄ vnū actū.vñ vr obstare.j.de lega.ij.l.
xi.§.ſi qs.x.Sol.ibi ista dictio pfert ab hoīe h a lege fm̄ Cyn.
nota solutionē.vñ ſi in libello dico me sepius pcussum.qꝛ ſi illa
dictio pfertur ab hoīe,significat tantū duas vices.tene menti.
¶ Ex hac solu.arguo ad quandā qōnē. Statuto cauet ꝙ oēs
cāe cōpromittant. Mō q̄rit ſi super vna cā factū est cōpromis
sum ꝛ expirauit tps:vtrum iterato debeat fieri.ꝛ videt ꝙ non,
qꝛ vᷣa debēt intelligi de pmo actu.de vᷣbo.signi.l.bonos.§.h
sermone.ꝛ de ꝯdi.ꝛ demō.l.hec conditio.ꝯtrariū est verum qa
illa verba ōferuntur a lege.ꝛ lex de sui natura dꝫ disponere nō
solū sup vno casu ſꝫ quoties opus est.vt hic.alias eēt lex impfe
cta. Itē ad hoc induco quod not.Cy.C.de pc.l.iubitus.in.xiij.
qō.ꝛ ista q̄stio sepe ē de facto hic in palatio.ꝛ facit ad §.nostrū.
ꝙ no.in Spe.tit.§.vidēdū.ver.itē aliqs.ꝛ ō arbi.§.excipit.vᷣſi,
qd ſi fuerit actū.de diuer.rescrip.l.sancimus.ꝛ ꝙ ibi per Cy.

Additio in.l.veluti ſi.Bal.

Veluti ſi. Uide Inn.de offi.dele.prudētiam.in.§.sexta ī magna gl.ī fi.ꝛ extra.ō te.in cāis.ꝛ.c.vltra tertiā ꝛ Inn. In tex.ibi vl min⁹.ar.ꝙ testes male examīati iterū sunt examinādi.de
hoc no.in aut.de testib⁹.vt puta non referūt interrogati de mē
se in criminali.§.qꝛ vᷣo sepe.facit de testib⁹.pduci, de qōnibus.
repeti.fm̄ Gui. In tex.ibi negligentia pdiderit. Quid ī attesta
tiōibus pditis.vide in spec.de teste.§.facit vtiliter.verſi.pe.ꝛ vi
de.j.de bo.aut.indi.pos.l.fi. In text. hec vox. Itē vide ex.de ſa.
nō iterā.pastoralis. Dictio iterum est extensiua ꝛ pro sepius
ponit ſi ad hoc eadē iuris rō addat.h.d. Nā obligatio argenta
rij est extēsiua,nec tollit,lꝫ edatur,nisi p tūc.quia adhuc rema
net argentarius.c.ex eo obstrictus. Et vide.j.de leg.j.licet im
perator. In text.in verſi.significat.qꝛ est dictio repetitiua ꝛ cō
notatiua ad min⁹ duarum vicum. In gl.q̄ incipit.ī.q̄t.vr ꝙ vis.
vt.l.fideicō.§.ſi qs.x.de le.ij.ſꝫ ibi ab hoīe pfert.hic a.l.cy. Itē
ibi,in dādo.ꝙ ledit,hic in faciendo,ꝙ non ledit.nec ex eo abest.
Itē ꝯ.huic legi.j.de bo.au.iu.pos.l.fi.sed ibi quoad bn̄ficiū iura
mēti,hic vbi p testes pbat.vide in spe.ti.ij.§.videndū.vᷣ Itē ſi
aliqs obtineat.ꝛ ī spe.de arbitrio.§.excipitur verſi.ſꝫ quid ſi fue
rit actū ꝛ vide Cy.C.de diuer.resc.l.sancimus.

Vbi exigitur. Argentari⁹ tenet de dolo ꝛ lata culpa.h.d.not.ista.l.p tabellionib⁹, ꝙ nō teneat nisi de dolo ꝛ lata culpa.facit.j.ſi mē.fal.mod.di.l.j.§.j.ꝛ.l.fin.ꝛ.C.de ma.
ꝯuē.l.ſi.q̄ est.l.no.ad hoc. In gl q̄ icipit,idest latā ad hoc vt do
lus nō p̄sumat ex ista gl.apparet rō quare minor pt restitui ad
pbādū p testes post diducta testificata cū tñ ñ restituat aduer
sus dolū p̄sumptū de futuro.vt.j.de mil.l.auxiliū.nā responsio
ptꝫ qꝛ bn̄ficiū restitutiōis excludit doli p̄sumptioneꝫ fm̄ Gui.
hic.facit.j.de mino.xxv.an.omissam.de pcu.auditis.p Inno.
in spe.de re.in integ.§.ſi.verſi.qd ſi in cā moris.de no.ope.nun.
l.j.§.aduers⁹.ꝛ ibi p Dyn.ꝛ alios tene mēti hāc responsionem.

Dolo. Male factū reputat nō factū q̄tū ad exonerationē faciētis.h.d.facit ad hūc.§.j.de appellat.l.
appellandi.ꝛ ꝙ ibi per Ja.itē est ar.iste.§.ꝙ omittendo cōmit
tat falsitas a teste ꝛ tabellione sicut falsum exprimendo facit in
aut.de man.prin.§.coges.C.ō epis.ꝛ cleri.l.presbiteri.ꝛ ꝙ not.
Inn.in.c.j.de fal.
1 ☞ Tempus precepti inspicitur in his,que preceptum indicis desiderant.

a ¶ Perdidio.vid feli in.c.sicut.ī me.vij.col.de re iud.ꝛ quodibi di xii aposti.

b ¶ Sepius. de q̄ dictione vide do.alex ō imo.in.l.sepe.ō re iu.ꝛ hic.ꝛ ī.l.fi.idē.ꝫ.ō in.om.iudic.ꝛ in l.fere.ō vᷣ.obl.

2 Obligatio rõne more, nõ succedit ad interesse, in iudicis offõ.
3 Actio ex precepto nasci dicitur.

1 **Is aũt.** †Interesse qd nõ venit ex mora: sed ex snia hz respectũ ⁊ oculos ad tps snie. h.d. No. hic ꝙ in his q̃ pceptũ iudicis desiderant inspicit tpus pcepti. ¶ Scdo no. qd lz variet interesse non variat actio mota ad interesse qñ eni interesse est in actiõe, actio semel formata nõ suscipit postea magis ⁊ minus. facit. j. de noua. l. fundũ cornelianũ. ⁊ j. mã. hominẽ. nec ob. l. vinũ. j. si cert. pet. qꝛ ibi itereẽ veniebat offõ iudicis mercenario in isto ẽt interesse mirabl'e dicit gl. hic qd non augetur post sniam ⁊ est mirabilis limitatio istius materie. si est vera de quo alibi dicetur. ¶ †Tertio no. qd rõne more nõ succedit obligatio ad interesse in offõ iudicis. sed expectat iudicis p̃ceptum vel decretum. facit. j. de dã. infe. l. cũ postulassem. Quartoꝛ vltio collige hic ex †pcepto actionẽ non nasci. nã si subtil'r intueris hic nõ nascit actio ex pcepto lz ex edicto pcepto ptoris ppter pceptum. In 9riũ facit qd no. C. de bo. q̃ li. l. fi. §. necessitatẽ. ⁊ j. de fideicõ. liber. l. cũ q̃si. §. si plures. ⁊ ibi per iac. de are. ¶ Gl. isti⁹. §. q̃ incipit hic tria ponit exẽpla. duo facit p̃rio ponit exempla. secundo signat duas oppositiões. In ea. gl. ibi, minoris ⁊ sic mutatũ ẽ interesse in min⁹. In ea. gl. ibi pluris. ⁊ sic mutatum est interesse in pl⁹. In ea. gl. ibi. §. in hac. so. ibi i actiõib⁹, hic in offõ iudicis ẽm Gu. Ray. bar. ⁊ alios. In ea. glo. ibi nec vlteri⁹ istud est no. dictũ ⁊ hz per se rõnẽ qꝛ tract⁹ futuri tpis non spectat ad iudicẽ, ar. 9. j. de re iud. negotiorum. ⁊ j. õ ad. tutor. sed ibi pendet pcessus per viam appellationis.

Additio Baldi.

1 ☞ Notarius, si non restituat instrumentum in forma debita, tenetur iterum in debita forma restituere.

Vbi exigitur. ¶ In gl. q̃ inci. i. latã. In xsi. incipit dixerit ex dissolutione qõnis facte. In gl. dissoluunt hic dubium nos habemus ꝙ postq̃ qs didicit testificata, ñ põt admitti ad probandum ᵃ p testes. vt i aut. de testib⁹. §. qꝛ vero. colla. vij. ¶ Pone ergo publicatiõe facta minor. xxv. an. vl' mulier vel rusticus vel miles volũt admitti ad pducẽdũ testes iterato nunquid possint admitti. Iaco. dicit ꝙ sic p istas leges: qꝛ cessat timor fraudis ⁊ subornationis in hmõi psonis. sed hoc video obstare in minore cũ habeat curatorẽ. vt insti. de cur. §. pe. C. qui da. tu. pos. l. in vniuersis. ergo si curator didicit testificata ñ poterit pducere testes iterato cũ psumit dol⁹ 9 ipm. Nã sufficit ꝙ alius p minore didicerit testificata. vt in. d. §. qꝛ xo. h̃ non ob. credo ꝙ possit. Nã cessat timor subornatiõis ex pte curatoris. cũ non agat õ pprio cõmodo. ar. j. de in lit. iur. l. videamus. §. j. ergo dolus nõ psumit 9 curatorẽ nec 9 minorẽ vt hic g̃ ⁊c. Et p hoc. j. õ iure fis. l. ij. §. fin. iuncta. l. edicto. in fi. eo. tit. p h̃ ad turpil. l. j. §. accu. in fi. ⁊ per hoc est bñ faciẽs. j. ad syla. si in graui. §. si qs ignorãs. Gu. de cu. in xo. dolo. ¶ In tex. paria sunt non edere defectiue. h.d. ¶ Istud cõcludit ꝙ ipo iure qd falsum qꝛ verũ est q̃d dolũ presumptũ de p̃terito subueniri ipo iure. vt h̃ lz quoad presumendũ õ futuro nõ subuenit ipo iure lz cã cognita p rest. in inte. vt Inn. in. c. corã felicis. de in inte. rest. ⁊ in. l. minor. xxv. an. omissam. ¶ Quid si pduxit post diducita testificata, ⁊ iudex examinauit nõ pcedente rõne forte vz qꝛ nõ scimus p pactũ ⁊ sic de p̃terito dolo loquit qꝛ nõ psumit nisi pbet. ar. 9. l. nã postea. §. si minor. j. de iureiurã. vide in aut. de mã. prin. §. coges. xo. exactor tributoꝝ. omittẽs scribere exacta punit manu. ¶ In text. super xo. edidit. vid qd no. C. õ epi. ⁊ cle. l. puidẽdũ ⁊ j. de infa. l. luci⁹. in fi. xo. his aũt. vide oĩno Ia. but. j. õ 9di. fur. si seruus. formã libelli sup hec vide. in spe. q̃rta parte. de fide instru. ¶ In xsi. in totũ. vide de appel. appellãdi. p Ia. vide, si tab. l. j. §. edi. ¶ †No. ꝙ si notarius restituit instr̃z in forma nõ debita ꝙ cogit iterato restituere in debita forma. ergo corrigere põt iussu p̃toris õ q̃ dicyt. l. impator. õ sta. homi. facit. j. l. px. si. riso. §. Is autem. vide oĩno quod no. l. ij. C. de er. aduocato. ¶ In gl. q̃ incipit, hic tria, ibi in hac sub. ibi i actiõib⁹ vt ibi no. ⁊. l. i hac de triti. Ray. q̃re nõ ĩspicit quãti plurimi post moraz? rñdeo, qꝛ nõ ppter morã 9hit hec obligatio, sed etiam ppter õcretũ, qꝛ ad certã ⁊ taxatã quantitatẽ, interdũ contracta est.

1 ☞ Editio, an possit peti iure actionis.
2 Accusatio facit cessare officium inquirentis.

Quedã. Vbi cõpetit ordinariũ remediũ cessat extraordinarium. Uel sic, vbi competit actio non 9petit iudicis offĩ. vl' sic ẽm Od. spãle remediũ excludit remediũ generale ad hec oĩa allegat illud princ. ¶ No. qd opz scire qua via sit agendũ. ⁊ que lex sit intentanda. ¶ Scdo no. qd illi qui rõne contractus vel q̃si tenentur conficere rationes actus sui compellunt edere iure actionis, illi aũt qui tenentur conficere rõnes rõne publici officij isti cõpellunt ad edẽdũ offõ iudicis. ⁊ si nõ edũt post pceptũ eis factũ tenent per actionẽ in factũ ad totale interesse. ⁊ ꝙ dr in rõnibus idẽ est dicendũ in instrumentis. facit. j. de act. emp. titi⁹. C. ad. l. fal. ad. l. si prediorũ. de tu. ⁊ ar. dist. l. j. §. officio. cũ si.

1 ¶ †Cõtra istõ pn. pono duas oppositiones vr ꝙ edictio semp possit peti iure actiõis. ⁊ sic cesset offĩ iudicis ꝙ sic pbo qñ alicuius iterest aliqd exhiberi 9petit sibi actio ad exhibẽdũ. l. iij. §. sciẽdũ. ad exhi. lz petẽtis iterest rõnes edi. vt. s. eo. l. si qs. §. ex hoc edicto g̃ hz actionẽ ad exhi. nũq̃ ergo hz locũ h̃ edictũ cũ nõ 9currat cũ ordinaria actiõe. rñdet gl. ꝙ actio ad exhibendũ cõpetit rõne itereẽ. vex est p aliis reb⁹. sec⁹ est aũt p instr̃is et scripturis qd dicit eẽ no. in scripturis eni non hz locũ actio ad exhi. nisi intersit rõne pprietatis, sec⁹ si ratione alteri⁹ vtilitatis ꝙ tene menti. Tertio opponit si mãdatũ facit cessare h̃ edictũ g̃ nunq̃ 9petit hoc edictũ qꝛ rõnes vl' istr̃a nũq̃ debẽt edi nisi mãdatũ interueniat vt. s. e. l. si qs. §. ptinere. si interuenit mãdatũ vr habere locũ actio mãdati. vnde tota illa materia vr eẽ destructa p hãc. l. gl. istã tenuit. Od. C. e. l. j. i addi. noua. ⁊ rñdet ꝙ tũc mãdatũ peteret, lz mãdatũ qd fit argẽtario vel tabelliõi vr poti⁹ venire ad 9sequẽtiã ⁊ adherere pncipali negotio Guili. õ cu. rñdet meli⁹, qꝛ aut mãdatũ pcedit spõte, ⁊ tũc pcedit 9riuz: aut ex necessitate officij tũc non orit actio mãdati. Ex h̃ appet ꝙ argentari⁹ ⁊ notari⁹ cogit inuit⁹ ad scribendũ: ⁊ ad suscipiendũ rogitũ. Itẽ ex h̃ appet ꝙ istõ officiũ non dz esse gratuitũ. de hoc. j. e. l. argẽtari⁹. in pn. ⁊ adde h̃. ⁊ qd no. in. c. j. de vsur. in cle.

2 ¶ †Extra induco. l. istã in ar. ꝙ accusatio faciat cessare offĩ i qrentis cũ inqsitio dicat remediũ extraordinariũ cũ in inqsitione nõ seruet tota forma ⁊ ordo iudicioꝝ, vt no. inst. õ pu. iu. in pn. a in gl. or. ⁊ h̃, tz. d. Dy. ex cui⁹ dicto fit multoties fra⁹: nã pbato crĩe cũ iudex pcessit p inqsitionẽ faciũt ptes interuenire accusatorẽ q accuset ⁊ postea nihil pbet. ⁊ sic seqt absolutio. lz 9 hoc facit qꝛ paria sunt sniam ferri. vl' esse 9clusum in cã. ita qd non restat nisi sniam ferri. ar. C. de adu. l. q̃uis indubitati. ẽm Cy. q̃ ita no. in. l. siue 9. §. j. de li. ag. in ad. infortiati. p̃t ergo iudex obuiare huic malitie producendo testes quos credit scire veritatem super accusatione vt no. in. l. idem est. §. si tibi. de cõditio. ob turpez causam. ⁊ ibi dicam.

1 ☞ Legatarius ⁊ donatarius, non dicũtur iuris successores. b
2 Tabellio decedẽs potest alicui legare suas imbreuiaturas.

Nihil iterest. Successor argẽtarij cogit ad edendũ lz non sit eiusdẽ pfessiõis noĩe ãt successoris pprie itelligit successor vniuersalis nõ legatarius vel donatari⁹ q ñ 9uenit nisi i subsidiũ. h.d. vsq. ad. §. nũmularios. ¶ Et not. ꝙ iste q succedit in loco alterius succedit in ius alterius. ¶ In tex. ibi tenebit. s. hr̃s. In text. ibi iuris successor. no. iuris successorẽ vocari successorẽ vniuersalẽ. In tex. ibi tradidit an. s. anteq̃ edat. In tex. ibi fecerit. s. hr̃s. c ¶ †No. i xo. his aũt. ꝙ legatarius ⁊ donatari⁹ ñ dr iuris successor. ex. h. d. spec. ꝙ filia instituta in re certa nõ succedit in ẽphyteusim quã pr̃ recepit p se ⁊ suis successorib⁹. lz ista emphyteusis ptinebit ad fratres q sunt istituti hr̃des vniuersales. ita dicit spe. in ti. de testamẽtis. §. j. xsi. pone. facit. j. de ac. ⁊ ob. l. plura. §. fi. ¶ †Scdo no. ꝙ tabellio decedẽs põt alicui legare ĩbreuiaturas suas ⁊ sic salariũ ꝙ ex ĩbreuiaturis percipit ptinebit ad legatariũ. de h̃ no. in spe. de ĩstr. edi. §. ostẽso. xo. qd si aliqs. adõ dicit Bar. ꝙ si vn⁹ notari⁹ relinqt alteri notario ĩbreuiaturas qd eo ipo hz ptãtẽ cõplẽdi instr̃a: ar. hui⁹. §. ⁊. s. e. si qs. ex argẽtariis. §. j. ᵇ ⁊ ibi per Bar. lz h̃ nõ credo verũ qꝛ cũ 9plere instr̃a cõpetat rõne officij istud offm nõ trãsmittit ad hr̃dẽ vel legatariũ: qꝛ est personale, etiã si legatarius sit eiusdẽ pitie. ⁊. j. de cur. fur. l. is cui bonis. j. de tute. l. pe. C. si qs ignorãs rẽ mi. eme. l. j. lz reqritur 9missio iudicis. vt ex̃ de fide instru. c. cũ, p. tabellio. ⁊ interdũ cõsueuit hoc 9mitti p statutũ locorũ. vbi dt Ioã. an. qd si per statutũ cõmittat gñaliter, tũc sumptum faceret fidẽ lz pars nõ citet: qꝛ istud est pp officiũ cõmissum sicut ab ipso pncipio in 9festõne instr̃i non reqrit citatio ptis. ita no. ĩpe in. c. cũ. p. tabellio i. ; addi. ¶ Quarto no. i xo. ꝙ si nihil. ꝙ offĩ iudicis in subsidiũ trãsit 9 singularẽ successorẽ ex hoc collige. ꝙ si casu fortuito ĩbreuiatura notariĩ puenit ad aliquẽ qd ille 9pellet edere tãq̃ reliqu⁹ successor.

1 ☞ Successoris appellatiõe, ñ tenet successor singular̃, lz vl̃is.

Is aũt cui. Remediũ edicti p̃toris ppositũ 9 argẽtarium non seqtur singularẽ successorẽ nisi ij subsidiũ. h.d. adde ꝙ dixi. s. e. l. in gl. sed ⁊ aliis. ¶ No. ꝙ aut q̃ritur vtrũ teneatur hr̃s. aut vtꝝ teneatur singularis successor. ¶ Primo casu tenetur si hz rõnes penes se itẽ si eas tradidit post ptestationẽ ne traderet: al's non. ¶ Scdo casu, vr litera dicere ꝙ non pponatur actio nisi in subsidiũ. qꝛ non vr in rẽ scripta. Inn. dicit in. c. ij. extra. de proba. ꝙ qlibet possidẽs rogit⁹ vel publicas rõnes tenetur edere, si nõ sit successor aliq̃ mõ, puta inuasor. nisi dicas ꝙ istud sit verũ p actionẽ in factuz q̃ succedit loco actiõis ad exhibẽdũ nõ p hoc edictũ. ergo nõ pcedetur extra ordinẽ sine libello lz cũ libello. lz in casu isto no. h̃
1 de ptesta. ⁊ adõ ꝙ no. Dy. i. c. p possessore: ¶ †Extra not. ꝙ
c appellatiõe successoris ñ tenet successor singl'aris, lz vniuersal̃ᶜ. vñ spe. pistũ tex. arguit ad talẽ. q. Legaui titio i vita sua quãdaz

a ¶ Ad pbãdũ. limita i multꝭ moꝝ tu p Firmianũ i suo aureo reptorio i xsi. testes post publicatũ. xo. j.

b ¶ §. j. ⁊ ibidẽ. vide. d. ale. de imo. ibi 9 eum plene. ⁊ pa. õ ca. ibi ⁊ An. ⁊ pan. hic.

c ¶ Sz vniuersalis. vide frã. are. in. l. põponi⁹. §. quesitũ. õ acq. pos. ⁊ qd ibi dixi i apostol, et do. Iaco. may.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

domū. ꝛ post mortē voluī ꝙ pueniret ad successores ei⁹. mō q̄rit vtrū pueniat in filiā dotatā vel in re certa institutā q̄ ex forma statutoꝝ vel testamenti dꝫ esse ꝯtenta. ꝛ vr̄ ꝙ non: q: nō succedit in vniuersali vr̄ casus recte isti⁹. §. Eodē mō formaꝝ q̄stio si dixit testātor tibio heredib⁹ ei⁹ lego vtꝝ ꝯtineat heres in re certa institutus spe. sensit sic. aut testātor sensit d hr̄edib⁹ filijs aut de hr̄edib⁹ ꝑprie, aut dubitaꝝ. Primo casu venit īstitut⁹ ī re certa ꝛ fit diuisio in ea. Scd'o casu n̄ venit. q: dꝫ fieri diuisio in hr̄editarias portiōes. Tertio casu sensit ipse ꝙ itelligaꝝ in filijs ī vltima volūtate. sec⁹ in ꝯtractibus excipiꝝ in ꝯtractu ēphyteusios eccl'ie q̄ de sui nā reqrit ꝙ sint filij vl̄ succedētes. Ita ī spe. d te. §. j. v. pone allegat legē ex facto. in fi. ad trebel. q̄ nō dicit hoc: q: ibi n̄ fiebat mētio de hr̄edib⁹ ꝑ modū dispositiuū sꝫ ꝑ modū ꝯditionis. vn̄ videꝝ veri⁹ ꝙ appellatiōe hr̄edis vel successoris cōtineatur ille q ꝑprie heres est vl̄ successor, vt hic. ꝛ no. j. ti. l. si tibi. §. si pact⁹. nisi ex ꝯiecturis vl̄ ex nā rei ꝯstaret ꝯriū. d h̄ tāgit Dy. in. l. in cōuētionalib⁹. j. de v. ob. Cy. de op. li. l. liberti libertęꝙ. Bar. de ope. li. l. vt iurisiurādi. l. si liberti. Extra dicit spe. ꝑ hūc tex. ꝙ testator pōt alijs legare ꝛ relinq̄re suas imbreuiaturas, d hoc no. in spe. de instr. edi. §. ostenso. v. si aliqs. tene menti.

1 ☞ Scriptura facit fidem ratione consuetudinis.

2 Scriptura campsoris, an faciat fidem.

a ¶ Rōnnz. adō ver uꝫ ēt sit dīt fenerari. car. in cle. j. §. i. v. op. d vsu sꝫ nō pcise, q: nō dꝫ ꝑ quiri in ei⁹ domo ꝛ scrinio vt ē gl. sing. i d. §. j. vbi ēt per car. in. vij. q. d qua ēt vide bar. ī l. qs sit fugitiuus in prin. de edi li. edi. ꝛ de do. Alexā. imo. in. l. ꝑ tor. §. is ēt. j. eo. ti.

Nūmularios.

¶ Nummularij ꝛ argētarij ambulāt pibus passib⁹: q: simile gerunt offm̄ ad scripturā eorum recurriꝝ. h. d. No. ꝙ habētib⁹ sīle

1 offm̄ idem dꝫ esse iudiciū. † Scd'o no. ꝙ rōne frequētie ꝛ consue. facit fidē scriptura q̄ alias non faceret fidē ꝛc. ar. ꝑ tabelliōe q̄ diu instr̄m cōfecit ꝙ ꝑ eo p̄sumaꝝ. licet non possit ostendere priuilegia notariatus. Azo tamen no. contrarium in summa. aut. i ti. de instru. edi. ꝛ adde ꝙ no. in spe. de instru. edi. §. nūc dicēdum in pn. in v. priuatū. ꝛ v. fina. In gl q̄ incipit sꝫ an in fi. no. vlti. q. an hodie scriptura cāpsoris vel mercatoris faciat fidē plenaꝫ ꝛ determinat ista gl. ꝙ nō nisi cōtra ipsos scribētes tene menti. In ea. ibi iura. not. ꝙ mercatores q recipiūtur in matricula dr̄r iurare ꝛ facit extra de prescri. c. ad audientiam. In ea. ibi puate ꝑ hāc rationē pꝫ ꝙ ēt ꝯ tertiū nō faciunt plenā fidē. Itē pꝫ ex ista glos. ꝙ scriptura campsoris facta ēt contra se non faciat fidem tanꝙ scriptura publica, sed tanquam puata hoc est vtile scire propter l. scriptura. C. q po. in pigno. habe. ꝛ fuit de facto inter

2 duos mercatores. ¶ † In eadem ibi ꝛ ad fisci. hodie quilibet ē mercator vel cāpsor ꝑ volūtate sua mō autem eligiꝝ authoritate publica ꝛ iō nō est publica ꝑsona. Itē ꝑ istā glos. collige ꝙ ꝑ statutum loci posset statui ꝙ scripture cāpsoris vt veritati daretur plena fides. q: tūc eorum scriptura nitiꝝ publica authorita te. ꝛ idem tenet hic Odof. ꝛ Rofre.

b ¶ Merceđ. adde fel. in c. qm̄. cōtra de prob. in princ. ij. co.

Ceterum.

Quero an ꝑ solum istud iuramentū ꝑbetur interesse. videtur ꝙ sic. j, ad exhi. thesaurus. ꝯriū credo q: ꝑ inr̄m calūnie ꝑbaꝝ ea tm̄ q̄ dependent ab animo non ea q̄ dependēt a v̄a existētia terminoꝝ. ꝛ facit qđ no. de excusati. tu. l. execu. tene menti semper. Additio Baldi.

1 ☞ Notarius cōstitutus ad acta iudicij habet officiū necessarium.

2 Notarius potest suas imbreuiaturas legare.

q Uedam.

Uide oīno ꝙ no. in. c. j. de vsu. in cle. In gl. vide. ꝙ al's intelliges cū ordinaria ad edentum cōpetit actio. vt ꝯ ꝑcuratorē tutorem ꝛ sociū non petiꝝ editio iure extraordinario ꝛ ex edicto. h. d. Et dic melius ꝙ̄ alibi ꝛ subtilib⁹. vt no. C. e. l. j. ꝑ ia. de bel. dic vt no. Dy. de tutel. ꝛ ra. di. l. j. §. offō. ꝛ cy. in. l. j. C. eod. in addi. vide. C.

1 de pac. con. l. fi. ¶ † No. notari⁹ cōstitut⁹ ad acta iudicij hꝫ officium necessarium nec est necesse ꝙ singulariter rogetur vnde si corā eo ꝑduciꝝ instrumētū, lꝫ non rogeꝝ ꝙ scribat ꝑductionē tn̄ debet scribere: q: lex mādat vt. C. d ap. l. pcipim⁹. ꝛ. l. l offerendis. ꝛ hic nō hꝫ locū qđ no. in. §. nos aūt. ꝑ Inn. in. c. j. d fi. īstru. ꝛ vide Guil. in. l. edita. ¶ In gl. q̄ pe. no. in ob. dandi nō succedit intereē nisi re pempta sꝫ accedit vt. l. in hac. Et no. ꝙ aliter ī mora cōseqmur in offō ꝙ̄ actione. Ratio q: iudici concluditur non parti. l. cū postu. Cy. in. l. j. de iurisdi. omni. iudi. ¶ Secūdo not. ꝙ ali⁹ est effectus indicti. q: in officio ex mora nō succedit obligatio ad interesse. lꝫ offm̄ ad factuꝫ competat. sed in actio. ¶ Item aliter accedit ibi interesse. vt. l. vnuꝫ aliter hic. In tex. ibi nō cogiꝝ q: vbi non competit. actio nō ꝯpetit officiū. ꝛ q: vbi cōpetit specialis actio nō cōpetit generalis in factū. In v. sic. ꝑtor. aliquādo rationes sunt ꝯfecte ex necessitate ꝑcedētis contract⁹ vel q̄si. Aliquando ex necessita te officij. Aliquādo sponte. Primo casu fit editio iure actionis. Secūdo ex officio iudicis ex edicto ꝑtoris descēdenti. Tertio casu proprias ratiōes. quis non cogitur edere. Fallit in fisco cui indistincte fit editio.

a ¶ Item fallit in vsurarijs q tenētur edere codicē rationū⁴. vt. c. j de vsur. in cle. ꝛ dic vt ibi de iure ciuili hic non posset probari nisi in rōnibus. j. eo. si quis ex. §. rationes. ver. vltimo. In versi.

nec interest pr̄. dn̄s vniuersalis successor edere cogiꝝ. et singularis in subsidiū edere ꝯpelliꝝ. h. d. ꝛ vide in aut. de fide instr. §. argētarioꝝ i v. partibus, an heres notarij possit ꝯueniri corā ꝯsulib⁹ vr̄ ꝙ sic ex cā hereditaria si ꝯuētio descēdit ex cā ipsi⁹ professionis vt q: ꝯueniꝝ heres ad rest. īstrumēti. de q̄ fuit testator rogat⁹. vt h. C. eo. l. j. sec⁹ si ex cā extranea a ꝑfessiōe, vt no. C. de iurisdi. om. iudi. l. fi. ad hoc. j. naute. cau. sta. l. iij. §. ceteꝝ. Sꝫ qd si ꝑ statutū de q̄libet cā pōt ꝯueniri nō corā ꝯsulib⁹, no. an idē erit in hr̄ede ei⁹ ꝛ vr̄ ꝙ sic. vt hic ꝛ. l. heres absens. j. rł'so. dic ꝯ q: iurisdictio q̄ daꝝ ꝑ statutū ē stricti iuris. ꝛ nō est ꝑrogāda vt. l. qc qd astringēde nō ob. h̄ lex. q: hic n̄ dt de foro, sꝫ de iure agēdi. nec lex heres ob. q: ibi nō dt de exc. nō sui iudicis, sed d exc. fori. q̄ sunt diuersa. vt no. in aut. qua in puicia. Preterea iurisdictio q̄ ꝯpetit dr iure cōi. magꝭ ꝑrogaꝝ. vt ibi. Cōtra istā solutionē. facit qđ no. Cyn. sꝫ Pe. in aut. quas actiōes in qōne de vidua succedēte rustico vbi dicit ꝙ heres nō solū forū sꝫ iudicem

2 metiꝝ ꝛ sortiꝝ ex ꝑsona defuncti. in v. leganit. ¶ † No. ꝙ tabellio pt alicui legare suas ībreuiaturas vt no. in Spe. de inst. edi. §. ostēso v. qd si aliqs is aūt cui. vide qd determinaꝝ ꝑ hūc. §. in Spe. de testa. §. j. §. pone, ꝛ est nouum. vtrū filia īstituta ex re certa veniat ad fideicōmissū relictū pr̄i ꝛ hr̄edibus, veniat dico ex sua persona pr̄e predefuncto vbi videas ꝛ est no. in versi. anteꝙ̄ legatur vide quod no. in. l. ful. §. sed ꝛ his. quibus ex cau. in possessatur. In. §. nūmularios. omnes ad quorum fidem ex offō frequēter dcurritur ex hoc edicto, edere ꝯpelluntꝝ. h. d. Et vide oīno ꝙ no. in spec. de instr. edi. §. nunc dicendum. in prin. c. ver. priuatum. ꝛ ver. leq. In versi. ꝛ frequētissime. No. pro ꝯsuetudine. ꝛ dic vt no. in spe. de instr. edi. §. nunc dicendum. in fi. ¶ In glo. sed an hoc die. in vers. decurio. ¶ Not. an hodie credatur scripture cāpsoꝝ vel mercatoꝝ. Item no. de iuramento tabellionū. Item no. de iuramento eoꝝ qui intrāt matri. vel colligium formā iuramēti. vide ꝑ inno. de fide inst. in. j. addi. ꝑ Inn. e. ti. cū. p. tabellio. v. nec credimus. vbi dicit ꝑ hoc pactū qđ steꝝ scripture puate. puta libro cāpsoris non vꝫ. scripture dico future, nō iā facte. ar. ꝯ de do. ꝑle. theopō. sꝫ. ibi, vox viua, q̄ validior ē. In v. iurāt. In glo. q̄ incipit. sꝫ an hodie vide ex̄ de rescri. ad audientiā. Ice in q̄libet officiali. j. de noua. si qs ꝑ redēp. sm̄ docto. vt no. Gui. C. de epis. ꝛ cle. nulli. in vl. q. j. In. e. gl. in v. si. puto. Contra non esset localis ꝯsuetudo qđ recurrereꝝ ad eorum fidē. In e. gl. ibi eoꝝ rōnib⁹. vide. j. depositi l. publica. in fi. ꝛ ibi in eadem scriptura hic in diuersis ꝛ qđ. d. ea. l. j. §. ediꝝ. In fin. gl. Hic aliqua q̄ro. Prio vtrū tabellio possit scribere actum ꝑ se ꝛ ꝯdictionē ꝑ se antō beat simul ī eadē charta scribere. ꝛ quod simul fi eo. tpe gesta sunt vt not. Gui. de cug. C. de rela. l. j. Secundo an instrumentū possit scribi in charta rasa, ꝛ quid de sententia ꝛ dic per Gui. de cu. C. de senten. ex periculo recit. l. fi. ꝛ in specu. de instrumēto. edi. §. restat in pncipio. ꝛ hoc si ē rasa tota equaliter. Si autem in aliqua parte, ꝛ in aliqua non. aut in parte suspecta. ꝛ non facit fidē, aut in alia ꝛ fidē facit. de cēsibus cumvenerabilis. ꝛ per Dyn. in. l. j. j. de his q̄ in test. delen. ꝛ latius ꝑ eundē Gui. C. d fi. instr. ꝯtra scrip. non nocet. vt no. in. spe. de inst. edi. §. ostenso. ver. quid si abbreuiatura. in fi.

Argētarius.

Argentari⁹ ēt cōtra seipm teneꝝ edere ratione publici officij. h. d. No. pmo argentari⁹ teneꝝ edere ad intētionē aduersarij fundādā ꝛ ita colige. scd'o no. ꝙ rōnes dīt edi rōne publici officij. sec⁹ in rōnibus domesticis in q bus conscribendis non versatur offm̄. ¶ Querit gl. vtꝝ tabelliob nes cogantur edere. dicit gl. ꝙ sic recepta tn̄ ꝯpetēti mercede ᵇ ꝛ idē tꝫ gui. de cu. ꝑ. l. pe. ꝛ. fi. C. de ꝯsisto, li. xij. de ꝑxi. sac. scri. l. in sacris circa prin. lib. x. de pnc. agē. in re. l. fi. circa mediū. eod. lib. facit ꝙ no. Inn. extra d fidei. c. j. qs aūt salariū taxabit. dt spec. ꝙ in notis palatij taxat iudex cause, in extraordinarijs taxat ꝑposit⁹ notarioꝝ, vel ali⁹ ordinari⁹ loci, vt no. in spe. d sala. §. nūc de procur. ver. sed quid erit in tabellionibus.

Edi autez.

Ratio debet edi capite ꝛ sola illa ratio dꝫ edi q̄ pertinet ad petentē ꝯtra. extra de fi. instr. c. cōtingit ꝛ. C. de pct. ꝑ per. offe. l. fi. ꝛ istud optime faciunt tabelliones. ¶ No. diē ꝛ ꝯsulē in pn. scripture ponendum. ¶ Not. rationē debere incipere a capite qđ verbum potest ad multa moraliter allegari. Bart.

1 ¶ Interesse debet ꝑbari ꝯ dolosum, ꝑ instr̄a, vel testes.

2 Judex, nolēs admittere probationē rationabilē, facit litē suā.

3 Testis, q ad restificādū ire noluit, teneꝝ ad interesse ptis legitie.

Cum autem.

Non edēs ad mādatū iudicis tenetur ad interesse, ꝑbāduꝫ ꝯ eum per testes vel instrumēta. ꝛ nō ꝑbatum in vna causa pōt in alia probari que cum alio ventilatur. h. d. ꝛ est. §. tolēnis. Diuiditur in quatuor partes pmo ponit quoddā dictū. scd'o opponit. tertio soluit. quarto ꝑbat ꝑ simile. scd'a ibi. sꝫ an hoc. tertia ibi, sed non ita quarta ibi. sic est. ¶ Not. hic quod argentarius ꝛ tabellio tenentur ad interesse cause amisse ꝑpter defectuꝫ ꝑba. nec libera

tur postea

tur postea edendo eo tpe quo ius aduersarij nō est saluū. vt in ver.sed non ita. ¶ Scđo no.ꝙ cōtra dolosum ⁊ ꝯtumacē opꝫ ꝙ interesse ꝓbet per instr̄a vel testes.non ob.qđ no.insti.de ver. obl.in fi.ꝙ contra dolosum sufficiat iur̄m.qꝛ ibi qñ dolꝰ cōmittitur faciendo,hic omittēdo.ſm La.de ſa.⁊ Cy.⁊ facit qđ not. Jnn.in.c.vlt.extra qđ met.cā.vbi vide. Tertio no.ꝙ imputet sibi ille q non ꝓbauit,qꝛ nō pōt cōqueri de aliquo nisi de seipſo.
2 ¶†Quarto no.ꝙ iudex q noluit admittere rōnabilē ꝓbationē facit litē suā.ᵃ ¶ Quinto no.ꝙ in ꝓbatiōe ex preterito non infert in pn̄ti.nec ex pn̄ti.in pteritū,vn̄ qđ fuit impossibile ꝓbari,iā pt nūc eē possibile.qꝛ redierūt testes vl reinuēta sunt instrumēta. ¶ Sexto ⁊ vltio collige ꝙ rōne supuenientis ꝓbationis sn̄ia retro lata ñ retractat̄.vn̄ h̄ ñ venit ad retractationē pn̄ūciatam.sed agit ꝯtra argētariū siue pma sn̄ia fuit ꝯdēnatoria siue absolutoria qđ est no.vn̄ vr̄ esse exp̄ssum hic ꝙ si post ꝯdēnationem heres debitoris reinuenit instrumētum solutiōis ꝙ hoc sibi nō pdest ꝯ creditorē.gl.tenet ꝯ.j.mā.l.si fideiussor.§.in oibꝰ. Tu potes rn̄dere ad istū tex.ꝙ hic erat regressus ꝯ aliū. secus si non cōtra aliū esset regressus ⁊ ita intelligit gl. vel ita intellige ipsam gl.nō ipso iure sꝫ ope restitutiōis in integ.vt.j.ad tre. l.seruo inuito.§.cū pretor.sup hoc tn̄ vide qđ no.Cy.i.l.j.C.đ ꝯdi.inde.⁊ Gui.de cu.j.de trāsa.l.de his.
3 ¶†Ultimo collige ex isto tex.ar.ꝯtra testē qui noluit ire ad testificādū,ꝙ teneat̄ ad interesse partis legitime ꝓbādū non per solū sacr̄m.⁊ vide qđ no. in Spe.de teste.§.satis vtilr̄.ꝟ.pe.⁊ fi.de cri.fal.ꝟ.sed qd dicēt. Item iuxta istum.§.vide quod no.in.c.j.de here.in cle.⁊ in.c.cōtiōē de elec.eadem cōpi.Paul.de lia.⁊ per Guil.in.c.j.de vsu. in cle.quod.c.sepius alle.⁊ per Spe.de execu.sententie.§.postremo.ver.illud autem.

Sed an hoc. Argentarius q nō edidit tenetur ad interesse litis amisse propter inopiā probationum.⁊ qđ vno tpe non fuit possibile ꝓbari, qñꝙ potest probari alio tempore.h.d.casus iste singularis.

1 ☞ Superueniens probatio post sn̄iam,nō patrocinatur.
2 Tabellio qui se occultat,vt non edat,tenetur ad interesse.
3 Interesse contra dolosum,nō probatur per sacramentum.

Sic enim. ¶ In tex.ibi,amisimꝰ cām.ꝯtra debitorem mora. ¶ No.ꝙ pp inopiam probationum quis pdit cām siue sit actor siue reus,ita ꝙ ad eā in perpetuū non pt redire.ergo sn̄ia q̄ fert̄ ex inopia ꝓbationū est diffinitiua ⁊ parit exec.rei iud.
1 ¶†Scđo no.ꝙ superueniēs ꝓbatio post sn̄iā nō patrocinat̄ ⁊ sic dolo tertij fuit impedita ꝓbatio puta qꝛ argētariꝰ vel notarius latitauit vt nō ederēt donec cā fuerit occisa. Et ex hoc sumūt argu.ꝙ si aliquis fuit percussus ita ꝙ remanet cicatrix,de qua tn̄ non potuit cōstare per iudicium medicorū qꝛ iste percussus absentauit se.⁊ ideo reꝰ fuit absolutus a cicatrice,tn̄ hoc non officit rei iudicate nec ipsi reo qđ est no.
2 ¶†Itē no.ꝙ tabellio q occultat se,vt nō edat,tenetur ad interesse,⁊ idem credo de teste,q nō venit ad testificādū, qꝛ eius offm̄ est testificari,vn̄ eadē rō est ꝙ in tabellione vel argentario.Plus dicūt ꝙ testis vel tabellio qui subtrahit se vt veritas apparere non possit,tenet̄ pena falsi:vt in.l.j.ad.l.corn.de fal.facit.C.de episc.⁊ cle.l.p̄sbyteri.ad illam pōt rn̄deri ꝙ testis malitiose deposuerat.hic nec deposuerat:nec iuratꝰ erat.⁊ ideo credo verius ꝙ possit mulctari nō aūt ꝯdēnari de falso ex quo non erat iuratꝰ.⁊ ꝓ hoc induco not.per Cy.in.l.j.C.đ sepul.vio.
3 facit qđ no.Jnn.extra de fal.c.j. ¶†Itē no.ꝙ ꝯ dolosum non ꝓbatur interesse ꝑ sacramētū.sꝫ per testes vl scripturas. ¶ Itē no.ꝙ furtiuū instr̄z facit fidē,dū đt vel alio mō surreptum.i.ēt si furatus eēt ipsi argētario,vel accepisset ꝑ vim,qꝛ lr̄a loquit̄ indistincte. ¶ Extra op.⁊ vr̄ ꝙ sn̄ia lata per dolū debeat retractari.vt.j.ad treb.l.seruo inuito.§.cum ptor.so.ibi ꝑ dolū partis:h tertij.qđ no. ¶ Itēꝫ op.ad idē.j.de ꝯd.sine cā.si fullo.so.ibi superuenit noua cā ⁊ noua ꝓbatio.hic aūt supuenit ꝓbatio sꝫ nō cā pria ibi non redarguit̄ sn̄ia de iniqtate, qꝛ remediū ꝙ ītētat̄ est cōpassibile ipsi sn̄ie.hic aūt nō se ꝯpatiunt̄. ¶ Itē op.ad idem de eo qđ no.j.de exec.rei iu.l.duabꝰ.sol.ibi victor nō innitebat̄ sn̄ie,sꝫ agebat pma actiōe,⁊ iō sn̄ia nō opitulet̄ qn possint opponi veteri actiōi,qđ est no.hoc tāgit Cy.in.l.j.C.qñ ꝓuoc.nō est ne. ¶ Itē op.ad idē de iureiur.c.debitores.so.ibi ideo,qꝛ in pma cā non potuit q̄stio vsurarū vētilari,⁊ iō pōt postea moueri:qꝛ nō potuit opponi,nec intelligit̄ venire in sn̄ia nec decisuꝫ esse quod est no. ¶ Extra scholas.⁊ facit ad.q.dicit statutū ꝙ ꝯ publicū instr̄z non possit opponi exceptio simulationis.vn̄ ego solui qꝛ opponere non potuit vr̄ ergo ꝙ possum ꝯdicere sꝫ excipere non possum,vel dic ēt:qꝛ cui denegatur exceptio ⁊ actio.C.de transact.nec intentio.non ob.c.debitores.qꝛ ibi ipāle ꝓpter periculum aīarū ⁊ propter vsurariā prauitatē.ꝙ credo verum:qꝛ iudiciū qđ trahit secum executionem non debet sperare aliud iudiciū post se.Sed an poterit accusari de obreptione.vr̄ ꝙ sic.j.de fal.si qs obre.vl crīe stellionatus.j.mā.si fideius.§.in oibus.nā ex quo ꝯctꝰ fuit simulatꝰ nō habuit pmordiū ꝟitatis. ergo agēs ꝯmisit falsitatē vel quasi Cōtrariū credo qꝛ authoritate legis egit.⁊ qꝛ cui nō dat̄ exceptio nō ꝯpetit accusatio.vt ff.so.ma,qꝛ nō tenet̄ qs dicere ꝙ sibi nocet nec allegare ius aduersarij.l.j.de lib.agno.ꝑ Ja. ¶ Extra op.qꝛ iste.§.hꝫ locū i absolutoria ⁊ ꝯdēnatoria ⁊ put loquit̄ in absolutoria non vꝫ sn̄ia contraria prima prout in ꝯdēnatoria op.de excep.rei iu.§.duobus.sed ibi nō proseq̄batur victor sn̄iam.vn̄ sibi imputet:remanet ergo iste.§.verꝰ ⁊ sn̄ia lata ex inopia ꝓbationum est irretractabilis. ¶ Op.ex.⁊ vr̄ ꝙ interesse ꝓbet̄ ꝑ sacr̄m ꝯ dolosum. vt no.isti.đ ver.ob.ad fi.so.dicūt Pe.⁊ Lāber.de sa.⁊ Cy.ꝙ illud est verū de dolo in faciēdo.secꝰ si ꝯmittit̄ dolꝰ in omittēdo qđ no.iste q hꝫ actionē tenet̄ actione ad exhibēdū in qua ꝯ contumacē ꝓbat̄ ꝑ iuramētū in litē..j.de in lit.iur.l.in actionibꝰ. Solue ꝙ nō ē verū ꝙ iste teneat̄ actiōe ad exhib. lꝫ officio iudicis vt no.e.l.q̄dā.in pnc.est rō actio ad exhibēdū est arbitraria. sed nullū offm̄ iudicis inuenitur arbitrariū,vt no.j.si seruit.vēdi.l. harum.ptꝫ ergo ꝙ ꝓpter dolum in omittēdo nō probat̄ interesse per sacr̄m nisi in actionibꝰ arbitrarij. ¶ Ultimo extra oppo.de.l.tutor.qui repertoriū.in princ.de admi.tut.sol.illa.actio est bone fidei in qua iurat̄ in litē. Itē ibi est dolꝰ mixtus in faciendo ⁊ committēdo qꝛ intromisit se administrationi sine cōfectiōe iuentarij. ¶ Itē no.ꝙ nō ꝓbat̄ i iudicio ꝯtra partē pt ꝓbari in alio iudicio ꝯ iudicē ⁊ ꝯtra quēlibet in quē est regressus intelligo de iudice qñ culpa iudicis impedit probationem secꝰ si culpa partis. ¶ Itē do.ꝙ vꝫ sn̄ia absolutoria lꝫ qs plene probauerit. Itē est hic ar.ꝙ vbi est regressus ꝯ iudicē nō sit regressus contra notarium q non producit istr̄m ex quo fuit in cā probatum nō vr̄ interesse ꝓpter culpā notarij sꝫ propter culpam iudicis.

Additio.

1 ☞ Tabellio ꝓ ꝯfectiōe instrumēti an possit recipere pecuniā.
2 Judex ad taxationem salarij an poterit committere vices alteri tabellioni.
3 Tenor scripture per testes probari potest.

Argētarius. Argētarius edere cōpellitur ēt ad fundandā intentionē aduersarij.h.d.
1 ¶†Nunqd tabellio ꝓ editione instrumenti poterit recipere pecuniā.Ja.đt quod iste tex.nō loquit̄ in tabellione nec ſm tēpora legū harū erant tabelliones.sꝫ iure.C.est receptū.C.de tab.gn̄ali.dico ꝙ de hoc est tex.j.de penis.l.mortis.§.solent.⁊.j.si mēsor fal.mo.l.si.§.j. ¶ Nunqd ergo poterūt recipere pecuniā dico ꝙ possunt recipere.C.de ꝯsistori.mil.l.fin.⁊.C.de ꝑposi.sacrorū scri.l.in sacris. circa pnci.C.de pnc.agenti.l.vlt.circa medium.libr.xij.Gui.de cu. ¶ Quid si notarius velit salariū immoderatū qs moderabit̄.Rn̄d.aut est scriptura forensis ⁊ tunc iudex cause.aut extraiudicialis tunc ordinarius loci.in Spe.de salarijs.§.nūc.de procu.ver.quid erit in treb.⁊ de rescrip.statutum.§.notādū vero.li.vi.
2 ¶†Sed an taxationem salarij iudex poterit cōmittere vices alteri tabellioni.vr̄ ꝙ nō.C.de iure fis.li.x.Nā offm̄ notarij versat̄ solum in scribēdo nō in iudicando. Dic ꝯ,vt not.in Spe.in.d.ver.sed qd erit nec per hoc tabellio fungit̄ offō indicantis sed ministri.vt.l.fi.C.de mag.conueniē.⁊.ꝯ.q satisd.cog. l.arbitrio.ſm Jac.bu.vide ꝙ no.C.de vsur.l.eos.§.interdicta. in glo.quas forte.⁊ per Gui.in.l.edita.C.eo vide.C.de reb.credi.generaliter.§.pen.⁊.l.ij.in fi.quib.ex causis in pos.ea ꝑ Alc.h.d. ¶ In tex.in ver.ꝯtrouersia sit arg.ꝙ notarius ꝯficiat instrumentū cōtra seipsumᵇ lꝫ nō roget seipm̄. ¶ In.§.cū antē Uide pro intellectu istiꝰ.§.qđ no.Pau.de lia.in.c.consti.de ele.in cle. vbi oino vide.Itē vide qđ no.in.c.j.de hereti.vide per Jo.an. ar.ꝯ testem q nō venit ad testificandum ⁊ ideo succubuit. Nam agā ꝯtra eū ad interesse cū publicum offm̄ sit testificari. ¶ Argētariꝰ q nō edidit tenet̄ ad interesse litis ex hoc amisse,secꝰ si lis fuerit amissa culpa partis vel iniuria iudicis non culpa argentarij dꝫ igit̄ q ꝯtra argētariū agit cū testibꝰ vel per istr̄a ꝓbare hoc intereē ex mora argētarij ꝓuenire.h.d. ¶ No.ꝙ nō ꝓbaui ꝯtra vnū ꝓcessum possuꝫ ꝯtra aliū.⁊ sic nō nocēt deducta testificata q̄ ad diuersas ꝑsonas. ¶ Itē no.ꝯ iudicē q impedit fieri ꝓbatiōes ꝙ facit litē suo.
3 ¶†Itēꝫ no.ꝑ testes probari tenorē scripture qđ est verum iure ciuili in actu q non reqrit scripturā in illo die vt.C.đ testi.l.testiū.ſꝫ.ꝑ.facit.ꝯ.e.l.j.§.j. ¶ In tex.in ꝟ.non curauit.vide.j.qđ met.cā isti qdē.§.si is.vide Archi.xi.q.ij.si quis de trina. ¶ In text.ibi:vel alio mō etiā furto qꝛ ꝑ furtiuū instr̄m bn̄ ꝓbat debituꝫ.licet surripiens committat furtum instrumenti nec falsificatur iō ꝓbat hic.ꝯ hoc facit.C. de leg.l.pe. ¶ In tex.in ver.possit.vide in Spe.de crīe falsi.ver. sed qd dicent vide qđ no.in.c.j.de vsu.in cle. ¶ In tex.in ꝟ.probare.Sꝫ vr̄ ꝙ suo sacramēto credat̄.C.vn̄ vi.si qñ ꝯiūcta hac. l.in ver.nisi.i prin.ꝯ.eo sed ibi đlinqt̄ i faciēdo hic i ommittēdo j.solu.ma.si mora.Cy.ſm Ja.de fal.⁊ Pet.adde qđ plene not. Jnn.de sent.excom.sacro.in committēdo huius.§.⁊ male.vt.C. de iudi.l.sancimus.⁊.j.§.fina.vnde hic non constabat de dolo vt constare debebat.vt.l.exigitur.sed in.l.si qñ.sic vide omnino

a ¶ Suā. et adde ꝙ tenetur ꝯd.⁊.l.si qñ.C.de testi.sed si male iudicauit nō curans de ꝓbat.tenetur ex quasi maleficio:al's tenet̄ actione i factuꝫ vt đt barr.h post gl.vn̄ vide eū dē i.l.si.C.de pe.iu.q ma.iud.⁊ i.l.p̄sbyteri đ epis.⁊ cle.⁊ in l.mancip.C.de ser.fugi.

b ¶ Contra seipsuꝫ.ad de Felin.i.c.j.circa fi.viij.col.de fide instru.

in spe.de teste.§ satis vtile.ꝟ.pe.⁊ fi.oīno vide in ꝟ.intercepta. Sꝫ qd si añ potuim⁹ ꝑ testes ⁊ cautionē,subrepta cautiōe potuim⁹ ꝑ testes tñ tñ nō ꝓbanim⁹ vt poteram⁹ ꝑ testes, an poterit agi?dic ꝙ nō hꝫ Pe.si ꝑ testes facile ꝓbare potuim⁹:qꝛ dānum culpa nostra magis ꝙ ex dilicto subripiētis sentimus nec est hic ꝯpensare dolū ⁊ culpā,sed qꝛ dol⁹ nō ledit nō ob.j.ō fur. eum q.§.nō.qꝛ ibi creditor habebat ius reale ẜm Pet. Bal.

Exempla. Copia pōt dari sine presentia ꝑtis.h.d.vl'sic.subscriptio partis non est de substantia instrumēti.h.d.quod tene menti.Bal.de perusio legum docto.

Additio lecture vacantis in.l.hec actio.Bal.

Hec actio. In gl.q̄ incipit vr̄ in ꝟ.ex contractu.imo vr̄ ex quasi delicto. Nā hic loqꝛ de actione in factū penali vt.s.eo. vbi ñ vl'offō iudicis q̄ editio petiꝛ.s.eo.si qs ex.§.cogētur. no.⁊ ꝙ sic ex ꝯtractu ꝓbatur.qꝛ nō agiꝛ actiōe ex eo ꝯctu vt.s. eo.quedā.⁊ ideo est actio extraordinaria in qua non seruantur cōes regule iuris.scilicet ne quis eū.l.pe.in fi.in.l.quedaꝫ.s.pone egisti ꝯ me q iā soluerā.sꝫ nō reinueniebam īstrumētū refutationis,solui.nunqd potero repetere?vel si ñ solui nunqd potero excipere si sententia fuit lata ꝯ me. vide omnino Inn. de re iud. ꝯstitutus in glo no.sententiam.⁊ vide oīo ꝙ no.per Guil. j.ō effrac.l.ō his.⁊ vide Cy.de in.⁊ fac.igno.l.j.in.iiij.op.glo. q̄ est. j.man.si fideiussor.§.in oībus.ōt ꝙ sic ⁊ cōditione sine cā ꝑ.l.de ꝯd.sine cā.si fullo.⁊ multo forti⁹ excipiā si non solu.de reg. iur. bōa fides.Sꝫ hic in dissolubilibus suis ōt contra ꝑ eo facit iste §.nā si posset repetere non dānareꝛ ille q nō edidit ad interesse. sed agerē ꝯditiōe sine causa ꝯ illū q egit contra me ⁊ cui solui,sꝫ hic ōr ꝯ ꝙ datꝛ ꝯ nō edētē.Dic ergo aut fuit actū vel probatum cōtra me per dolum qꝛ probauit ꝑ falsa instrumenta ⁊ datur restitutio.l.si pretor.§.marcellus.de iudic.de re iud.diuus.de excep.lege qui agni.Item tenetur crimine stellionatus de crimine stellionat⁹.l.j.Item excipitur quia cui daꝛ ac.⁊c.l.j.§.ꝙ ait. de superñ.⁊ vide hoc j.iud.so.l.ex clausula:si autē nō fuerit in dolo tūc nō repeto.ad.l.in ꝯ.alle.⁊ ñdeo ꝙ aut petiꝛ retractari snia ex eā q̄ nō redarguit sniam de iniquitate hꝫ locum sine cāvt.l.si fullo.⁊ hoc est satis subtile.⁊ est rō qꝛ cā reddit ad nō cāꝫ. si autem est cā q̄ redarguit sniam de iniquitate tūc nō pōt qꝛ sub specie īstrumēti postea reperti nō retractaꝛ.snia.C.de iud.sub spē. sil'r nō ob.lex.q bis.de ꝟb.ob.⁊.l.bona fides.⁊ de reg. iu. qꝛ saltem fuit debitū ꝑ istā sniam q̄ hr̄ ꝑ ꝟitate ẜm Ja.de ra.⁊ Pel.in cōmēto hui⁹.§.Cy.de hoc dixi in lec.C.de ꝯdi.inde.l. j. cy. Bald.

a Fidē hominis.adō alex.⁊ alberi.ō rosa.ī l.j.j.ō ꝯsti.pe.text.in episto.inꝛ claras.de sum.tri.⁊ fi.ca.

b Fides.ad ō Fel.in.c. querelā.in ij.col.circa fi.ō iureiu.qō fieri prestatio eꝗparatur iuri.

c Cordiū.adō Fel.in c.causaꝫ q̄.de te.circa prin.

d Pacē vide pari.de puteo i tra.sindi.in ꝟl.viti.⁊ qō ibi dixi in apost.allegādo Paul.de cast.in ꝯsi.cxcj.vbi ponit an pax facta ꝑ minorem possit rūpi ꝑ maiorez.

De pactis. Rubrica.

1 Fides est precipuum inter homines,
2 De diffinitione pacti.
3 Conuentio est nomen generale.
4 Minor,an possit facere pactum super iniuria.
5 Pax,an possit fieri in testamento.

Hvius edicti. Pacta sunt seruanda Pactum ē duorum vel pluriū ī idē placitū ꝯsensus.Cōuētio est nomē generale ⁊ inest tā ꝯctui ꝙ distractui. h.d.Diuiditꝛ in duas ptes prīo ꝯmēdat edictū ō nāli iustitia scdo ponit vñ pactū descēdit tertio ponit differētia iter ꝯuētionē ⁊ pactū tanꝙ inter gen⁹ ⁊ spēm.scdā ibi pactū aūt tertia ibi ꝯuētiōis.In text.ibi nālis.i. nāli rōne fulcita.In tex.ibi seruari.q̄si dicat nihil.vñ aristo.ad alexādrū ait.o alexāder obserua fidē datā ⁊ federa ꝯfirmata alias malus finis sequeꝛ sicut ipse ponit ī li.q vocaꝛ secreta secretorum ⁊ magr̄ sniaꝝ dicit ꝙ ēt deus obligaretur ex ꝓmissiōe, ⁊ vide cy.in.l.digna vox.C.de le.In tex.ibi a pactiōe dr ac si diceremus albū dr ab albedine vt ꝯcretū ab abstracto.In tex.ibi pacis nomine.quid est pax.vide August.in de ci.dei.c.iiij.vbi ponit plenarie diffinitionē ibi beatus August.de pace quem homo dꝫ habere ad seipm.Itē ad ꝓximū.Itē superiorē ad deum qui est summus omnipotens omnium. In text.ibi agunt.i.simul
1 actitant. No.pmo fidē hois ª seruādam ⁊ nil maius inter ho
a mines ꝙ fides.ᵇ Scdo no.pactū a pactiōe ⁊ inde pacē dici.
b † Tertio no.diffinitionem pacti seu pactiōis in q̄ diffinitiōe
2 sunt duo substātiua copulata idē significātia sed qꝛ copula dꝫ cadere inter diuersa iō vnū adiectiuaꝛ.sic.j.de tutelis.l.j.⁊ dicit gl.ꝙ est quedam figura q̄ apud grammaticos vocaꝛ endiadis.
3 † Quarto no.ꝙ ꝯuētio est nomē gñale ⁊ accōmodatur non solū ꝯctib⁹ ⁊ distractibus sed etiā aliꝭ actib⁹ hominū vt electionib⁹,ꝯsiliꝭ,ꝯgregationibus in vnū locū ⁊ fi. In glo.j.ibi edictū sequēs quātū ad situationē sed precedens quātū ad inuentionē. In ea ibi introducta imo insita ex ipsa naturali ratione. non est enim hec equitas artificialis, sed naturalis vt litera dicit. In eadem.ibi naturalis obligatio hec inducitur ibi ꝓest eqtas naturalis etiā sine ꝯsensu.vt patet in q̄si ꝯctib⁹. vt.j.de nego.gest.l.iiij.§.pupillus.In ea ibi,§.fideiussor.melius j.ō so.l.stichū.§.naturalis.In gl.ij.ibi hyperbolice.i. superlatiue cū excessu ꝟitatis.In ea.ibi magis ꝯgruit.hinc est ꝙ pactū nō est seruādū ꝙ est ꝯ deū ⁊ ꝯ salutē anime qꝛ poti⁹ est obediēdū deo quā pacto ⁊ homini.vñ ōt canō ꝙ in q̄libet ꝓmisso ⁊ in quolibet iuramēto in est clausula si deus voluerit. In ea.ibi sancimus.in fi.⁊ in auꝛ.vt cū.de app.cog.§.ō parētib⁹.in fi.In gl.ij.ibi sit pactio.Isidor⁹ ꝯsiderauit vocis ꝯpositionē.nam in cōpositiōe vocū illō ab alio deriuaꝛ qō ꝯtinet plures syllabas vl'plures literas sicut ꝯpositū deriuaꝛ a simplicibus.sed iuris ꝯsul.nō attēdit hic ordinem ꝯpositiōis vocū sed ordinē rōnis ⁊ intellectus. In ea.ibi ⁊ ꝯcordie.nā ꝯcordia dr̄ q̄si coniun
c ctio cordiū ᶜ vt no.Archi.in.c.indēnitatib⁹ ō ele.li.vj.differt tñ ꝯcordia a pace.qꝛ ꝯcordia appellaꝛ q̄dā remissio paꝝ ꝟo ē plena sedatio discordiaꝝ.⁊ ita hꝫ nostrū vsuꝫ dicēdi accepim⁹ ista duo vt diuersa Angu.tñ ōt ꝙ pax nō est aliō quā ordinata cōcordia. Consueuit q̄ri de plurib⁹ heredibus cuiusdam occisi quoꝝ vnus fecit pacē aliꝭ irreq̄sitis vl'nō ꝯsentiētibus ⁊ distinguūt qdā aut statutū dicit si qs ab herdib⁹ tūc reqriꝛ omniū ꝯsensus rōne pluralis numeri.Si aūt dicit si qs habuit pacem ab herede tūc sufficiat pax vni⁹.ar.ad istā di.l.iulius phebus. j.ad trebel.in rōne litere.Aliꝭ dñt qō lꝫ statutū vtaꝛ verba singularis numeri tñ qꝛ loquitur indefinite equipollet indefinita vniuersali.de leg.ij.si plurib⁹.de ver.sig.l.in vsu.iur.⁊ de ventre inspiciē.l.j.§ denūciari.⁊ ibi per Cy in addi.infortiati sed alibi ipe dicit ꝙ vbi loquiꝛ per verba numeri singularis cū istud ius faciēde pacis sit indiuiduū ꝙ ꝯpetit cuilibet insolidum.ar.j.de ꝟ.ob.l.sciēdū.§.fi.j.si seruit⁹ vē.l.loci corp⁹.§.si fund⁹.de euic.l. rē hereditariā.sed ꝑ prima pte facit qō quando est ius indiuiduū residet penes q̄libet insolidū q̄tū ad vtēdum et non q̄tū ad mittēdū.vt.C.de li.⁊.e.l.l.ij.C.de an. pst.l.fi.In hoc distinguerem aut tractaꝛ de bñficio pacis quantum ad commodum statuti ꝙ nō respicit iniuriam reliquorū coheredū sed aliquā relaxationem pene fiscalis tūc credo ꝙ vnus possit reddere pacem si statutū loquiꝛ per verba singularis numeri.si aūt agiꝛ ō aliquo ꝑiudicio coheredum tūc vn⁹ ī alterius preiudicium nihil possit.Exemplū si ꝑ talē pacē perderet aliquod ꝯmodū debitū heredib⁹ occisi ex forma statuti.⁊ facit.j.ō sep.vio.l.sepe.de acq.he.l.ꝑ hr̄de.§.fi.ō aqua plu.ar.l.in ꝯcedēdo.in rōne sui cuꝫ
4 suis fi. † De minore vtrū possit facere pacem ᵈ de iniuria.no.
d spec.de treu.⁊ pace.ꝟ hoc q̄qꝫ.de re mil.l.j.Jaco.de arc.⁊ ī spe.
5 ō homicidi.ver.illud aūt. † Itē an pax possit fieri in testamēto sicut in ꝯctu.habes glos.or.insti.de iniuriꝭ.in fin.vr̄ text.in l.ij.tex.in.l.fi.j.ad treb.in ea.gl.ibi ea ꝑcussiōe palmarū.no.qō signū pacis ⁊ cōcordiarū est quādo partes capiūt se ꝑ manū vñ postea factū in cōtrario presumiꝛ factū proditoris. In glo. iij.ibi pactū.hic vide ꝙ no.C.de sac.san.eccle.l.illud.⁊ adde qō no.Inno.extra de deci.parochianos.⁊ de voto.c.lꝫ de cēsi.c.ex parte.In ea.ibi sciendū est quartū vocabulū.s.dictum.i.verba enunciatiua q̄ nō ꝯtinent formam obligandi.de quibus dic vt no.j.de do.l.ꝙ venditor.In ea.ibi in charta.si eī hoc ꝟbum ꝑferaꝛ a teste dic vt no.in.l.j.C.de vsuris.vbi no.qō magis ꝓsumiꝛ ꝑ instrumēto quā pro testibus in his q̄ iuris sunt propter ꝓsumptā peritiā tabelliōis.ꝙ tene mēti.⁊ facit.l.j.C.de ꝯhēat cō.sti.vbi vide ꝑ Cy.In gl.q̄ incipit dandum ibi nō est pactum qꝛ ꝟba obligatiua debēt esse prime.secunde persone id est ego ⁊ tu.qui ꝟba facim⁹ non tertie persone.id est extra nec ab actu similia verba habes infra de lib.lega.l.legaui. In glossa.ibi stipulatio ista in prin.⁊.C de cōstitu.pecu auꝛ.si quādo pactuꝫ ēt requirit personam obligandam que obligetur.sed hic nemo obligaꝛ vt infra de ac.⁊ ob.l.quecūqꝫ.⁊ vide qō no.in.l.huiusmodi.in principio.de le.j.In ea.gl.ibi.al's eī.s.q̄i a prin.inter est In ea.ibi nō esset pactū.s.cum nō īterest.⁊ hoc ꝓbat ꝑ locū ab effectu.qꝛ hic conuentio nil parit nec petitionem nec solutionē.nec ob.j.de solu.l.si cū corneli⁹.vbi dr ꝙ vtile pactū habet viꝫ mādati qꝛ illō ē veꝝ vbi ꝓcedit actio ī ꝑsona paciscētis.al's secus.vt.j.ad treb.l.debitor.§.fi. In ea.ibi.§.fi.vbi dr ꝙ adiectio ī obligatiōe inutili nō pōt solui sec⁹ si adijciaꝛ soloni.In e. ibi qō est veꝝ.vbi principale ꝟbū obligationū collatum ē inter ipos loquentes lꝫ ꝟbū executiuū sit directū in abūtē vt in hoc exēplo ꝓmittis mihi ꝙ dabis titio ꝙ pactū qꝛ ñ peccat in forma pōt recōciliari ꝑ superueniēs interesse.ar.j.man.l.si remunerādi.§.si tibi.ō ꝟ.ob.stip'o ista.§.quesitū.qꝛ defect⁹ materie pt tolli ex accidēti.vt..j.de fideius.l.si qs ꝑ eo.§.si nūmos.sec⁹ est i defectu forme vt.j.de ac.⁊ ob.l.actiōes.q̄ ꝑ his iurib⁹ nō subsistūt.Extra q̄ro qd si ꝟba impsonaliter lata vtrū equipollēt verbis prime ⁊ scōe psone.an ꝟbis tertie persone Rñ.vt no.d. auꝛ.si qñ.C.ō ꝯsti.pec.adō vnū ꝙ sicut ꝑ ꝟba ꝑsonalia ī ꝯctu plata in dubio qs vr̄ ꝑspicere sibi ita ꝑ ꝟba impsonalia in vltima voluntate prolata in dubio vr̄ qs prospicere suo successori vniuer'ali.iste est casus no.j.de le.j.l.si seruus.§.q margaritā.

Ultimo

¶ Ultimo quero hic vnū: pone ego sum stipulatus hoc mō, pmittis mihi recipiēti p eo quē declarabo: postea non declaro, q̄ritur vtrū possī agere ego vel heres me⁹. q̄ neminē declaro, ⁊ vr̄ q̄ non, vt. j. de v. ob. l. triticū. In ꝯtū est casus q̄ si neminē declaro p̄sumor recepisse p me ⁊ heredib⁹ meis. vt. C. de ꝯhen. ⁊ ꝯmit. stip. l. ij. q̄ re. l. est ad hoc no.

1 ☞ Conuentio est nomen generale ad omnem contractum.
2 In stipulatione aliud est substantia, aliud forma.

Conuentionis. Cōuētio ē nomē gn̄is, ⁊ ō q̄libet ꝯtu⁹ p̄dicat. h. d. ¶ In tex. ibi, trāsigēdi. i. distrahēdo. hoc est dicere in ꝯtu ⁊ distractu

1 lis̄ ꝯuētio. ⁊ ibi agūt. i. actū faciūt. ⁊ ibi, nā sicut. s. ꝯct⁹. ¶ † No. q̄ ꝯuētio est nomē gn̄ale ad oēm ꝯtū siue obligatoriū siue non obligatoriū. ¶ Scdo no. q̄ q̄ ꝯuētio est genus ⁊ rep̄sentat ī q̄libet sp̄ē, ⁊ vbi non representaret̄ illa spēs nō esset v̄a spēs. i. nihil esset. ⁊ iō non esset ꝯuentio. i. ꝯsensus ⁊ volūtas. ¶ Ibi, null⁹ cōtract⁹ inuenit̄. vt hic. ⁊ hoc est q̄ d̄r q̄ obligationum substantia stat in consensu. vt. j. de ac. ⁊ ob. l. obligationū substantia. ⁊ facit ad no. j. si cer. pe. l. nā ⁊ si fur. ⁊ l. si a furioso. ⁊ l. nō oīs. in p̄n. ⁊ fa

2 cit de test. mi. l. diu⁹. in fi. ¶ † Itē not. q̄ in stipl'one aliō est substātia: aliud est forma. substātia ꝯsistit in ꝯsensu. forma consistit in solēnitate v̄borū. ⁊ vbi nō ē ꝯsensus illa solēnitas nō opat̄. secus aūt si nō ē defect⁹ in essentia ꝯsensus: s; in eius q̄litate. vt p metū v̄l dolū: q̄ tunc ꝯ ipso iure nō ī effectu. vt. j. ō dolo. l. elegāter. ¶ In gl. no. stipl'onem ibi naturale vinculū. Itē stipl'o ꝯtinet pactū. j. de acceptil. an inutilis. Itē stipl'o d̄r pactū vestitū ergo circa naturalē p̄ducendā nō min⁹ operat̄ q̄ nudū: q̄ vestitū corroborat, nō aūt detrahit obligatiōi. vt. j. e. l. iuris gētium. p hoc q̄ fideiussor obligat v̄bis. vt. C. de fideiu. l. blanditus, naturaliter d̄r eē obligat⁹. vt. l. fideiussor obligari. §. si fideiussor. j. de fideiuf. Itē in stipl'one est vinculū eq̄tatis. ergo ex eo naturalis obl'o orit̄ ⁊ sustentat̄. vt. l. stichū. §. i. de sol. Itē exp̄ssum v̄r. j. de ꝯdi. inde. l. si fideiussor. Itē p̄ncipia obligatiua naturalr̄ assistūt stipl'oni, ergo p̄ducūt naturalem, al's essent frustra. Et ita ex diuerso. ⁊ pbat̄ hoc q̄ stipl'o est de iure ciui. ergo nō parit naturalē q̄ est de iure gētiū q̄ nihil parit sibi dissimile in spē sicut hō non parit asinū. si ꝯstat q̄ in stipl'one ꝯtineat̄ pactū: q̄ cōtinet casualiter. Nā illō pactū nō est ali⁹ ꝯct⁹ p se. ergo nō est obligatorius p se. aliter sequeret̄ q̄ stipulatio nō esset vn⁹ ꝯct⁹: sed duo qō ē falsum: facit. l. certi ꝯditio. §. q̄m. j. si cer. pe. tu tene opi. Io. Nam stipl'o est de iure ciuili quātum ad formā sed est de iure gētiū q̄tū ad ꝯsensū: ⁊ solēnitas parit ciuilem: q̄ est de iure ciuili. ⁊ sic vnū quodq̄ parit sibi sīle. Et ibi chirographo. vel dic q̄ ī chirographo post biēniū ē ficta nālis ex ficta nūeratiōe pro hoc. l. si sub spe. j. de cōsti. pe. sed tu dic q̄ naturalis obl'o inuitit̄ veritati. vel p̄sumptiōi nō fictioni. Itē nō est verū q̄ fingat̄ hic ꝯsensus. vt. C. de nō nu. pe. l. si. sola ergo iuris authoritas ē illa q̄ obligat. q̄ tū nō eq̄parat̄ naturali ⁊ ciuili. ⁊ h; eādem ptātem in p̄duc. actionis r̄ndet ibi. l. j. in p̄n. q̄dā dicūt ex sn̄ia nō oriri naturalē obligationē, q̄ reddit̄ in inuitum nisi diceres q̄ est naturalis ficta, q̄ v̄r ꝯsentire q̄ nō appellat. Item video q̄ factū iudicis naturaliter obligat ptem, q̄n indēx ꝯhit iure ptis. vt. C. de euic. l. si ob cām. Preterea ꝯsensus d; ꝯsiderari in p̄sona p̄ncipali nō in p̄sona ad quā transfert̄ obl'o. Exēplū in p̄sona h̄r̄dis ⁊ in p̄sona partis q̄ tenēt ex facto filij. si ergo in sn̄ia est ꝯsensus iudicis in quo cōsistit hui⁹ act⁹ substātia. vt. j. de arbi. qualē. in p̄n. ergo d; naturaliter obligari. sic ⁊ testor obligat naturaliter h̄r̄de; l; h̄r̄s adierit h̄r̄ditatē ignorās legatū ⁊ facit. j. fa. erc. l. his ꝯūr. §. ij. Item facit. j. de fun. instr. nepoti. Finaliter credo, q̄ verius sit q̄ ex sn̄ia nō oriat̄ obligatio naturalis presertim si est iniqua, q̄ nō est ibi vinculū eq̄tatis. de quo lati⁹ dicam in. l. Julianus verū debitorem. j. de condi. inde. ⁊ no. per Cy. ⁊ Jac. bu. C. de iu. ⁊ fac. igno. etiā cū quis. ⁊ in. l. j. in p̄n. fallit in stipulationib⁹ iudicialib⁹ q̄ nō req̄rūt verborū expressionē. vt. j. de fideiu. tut. cum ostendimus in fi. ⁊ non est alibi. Alij dicunt q̄ ibi est casus sp̄alis. quod credo verius. Itē; qō gl. d̄r q̄ stipulatio requirit verba verū est quantū ad substantiā stipulationis, sed q̄tū ad accidētalia bn̄ t; ex tacito cōsensu. facit. l. quicquid astringende. ⁊ l. certi. ⁊. j. de reg. iur. l. semper in stipulationibus. ⁊. j. e. Item q̄ §. Julianus. ⁊ de verb. obli. l. Titia. §. idem respōdit. j. de ver. obl.

Bald.

Sed cōuentionū. Hic tacite ponit̄ q̄dam diuisio q̄ cōuētionū q̄dā sunt noīate, q̄dā innoīate. sed p maiori pte sunt noīate. ⁊ dicitur noīata q̄n h; nomē p̄priū seu nomen p̄prie speciei, nō q̄n h; nomē gn̄is: vt dicet̄. j. e. iuris gētiū. q̄ [illegible] ē nomē districtiuū.

1 ☞ Consensus in omni contractu est de substantie.
2 Stipulatio, quantum ad cōsensum, v̄r de iure gentium.
3 Obligatio ciuilis nascitur ex chirographo.

1 **Adeo.** Sen⁹ rep̄itat̄ in q̄libet sp̄ē, ēt in q̄libet indiuiduo cuiuslibet sp̄ēi. ad h̄ allegat̄ ⁊ no. † P̄rio q̄ consensus est de substātia in oī ꝯtu. al's ꝯct⁹ est ip̄se iure null⁹ hinc est q̄ dissonantia in sp̄ē ꝯctus īpedit naturalē obl'onem vt. j. de ꝯsti. pe. l. j. §. j. ⁊. j. si cer. pe. l. ego. ¶ Ex hoc appet q̄ falsum dicūt q̄ dicant q̄ q̄n dol⁹ dat cām ꝯtui cessat ꝯsensus: q̄ si hoc esset ita esset null⁹ ꝯct⁹ stricti iuris sicut ꝯtract⁹ bone fidei. alia ergo rō est: q̄ in ꝯtu, bone fidei dolus est q̄ naturā ꝯctus. vnō vitiat: s; in ꝯtu stricti iuris nō est cōtra naturā cōtractus: sed con

2 tra gn̄alem equitatē. ¶ † Scdo no. q̄ stipl'o quātū ad cōsensum videtur de iure gentiū: l; quātū ad formā exprimēdi cōsensum sit de iure ciuili. Primū p̄bo, q̄ gn̄al'r omnes cōsensus sunt de iure gentiū vt. s. e. l. in p̄n. ex hoc infero q̄ ex stipl'one nascitur obligatio naturalis sp̄ē ⁊ nnmero distincta ab obligatione ciuili. ⁊ est casus. j. de ꝯdi. inde. l. fideiussor. hāc. l. allegat hic Gul. ⁊ est h̄ gl. no. alij dicūt q̄ ex stipulatione nō nascitur obligatio iuris gētiū. sed nascit̄ obligatio ciuilis. q̄ h; effectū ciuilē ⁊ naturalē, s; p̄ma

3 opi. v̄ior est. † Item dicūt isti q̄ ī cyrographo nascit̄ obl'o ciuilis q̄ h; effectū ciuilis ⁊ naturalis. ⁊ Bar. d̄r q̄ naturalis obligatio p̄sumpta a numeratione nascitur: sed tu dic q̄ non nascitur nisi sola ciuilis, quia non intercedente numeratione eq̄tas naturalis repugnat petitioni. vt no. insti. de li. obligatio. Et si tu dicas quō oritur actio ex sola ciuili. r̄ndeo q̄ non speratur oriri naturalis, ⁊ idē dico in sn̄ia qō p̄sequere. vt no. doc. C. de iur. ⁊ fact. igno. l. cū quis. ⁊. j. de condi. inde. l. Julianus.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Accipientes se per manus videntur venisse ad cōcordiā.
2 Interesse supernueniens, an confirmet partes.

Huius edicti. In tex. ibi iter eos. Nun qd h̄ ē vex̄ si paciscor cū excōicato vel heretico. dic p Inn. ō sen. excōi. si vere. ¶ In tex. v̄. pactū. vtrū pactū liget imperatorē. vide p Cy. C. de legib⁹. l. digna vox. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. pen.

1 ¶ In glo. q̄ incipit. no. tria in v̄. cōcordie. ¶ No. q̄ statutū est penale si q̄s habuerit concordiā ab aduersario intelligit̄ si pctm̄ fuerit cū eo. ¶ † No. etiā ex fine istius gl. q̄ illi q̄ capiūt se p manus p̄sumuntur venisse ad cōcordiā ⁊ pactū. Quis actus dicit̄ cōcors no. Archi. lxxvj. dist. dilectionis. Formam istius pacti ⁊ cōcordie vide in spec. de treug. ⁊ pace. in princ. de hoc in marga. Alber. San. ti. de accusatore in fi. ibi videas. vide oīno in spec. ō homici. v̄. sed pone quod vulneratus. ⁊ versi. illud aūt q̄rit̄. vbi ponitur an minor possit facere pacē de morte patris. ¶ Item vide. C. de in integ. restitu. l. j. per Ja. de are. vbi de hac questione a no. ⁊ vide in spe. de treug. ⁊ pace. ver. hoc quoq; no. ¶ In gloss. q̄ incipit p hoc differt in v̄. a pollicitatione q̄ fit d̄r̄a inter pollicitationem profanam ⁊ sp̄ūalem. ⁊ dic vt not. Inn. extra de deci. parochianos. ⁊ vide ista no. hic p Su. in suis addi. Innoc. extra de voto ⁊ vo. redempt. c. j. casum in quo nudo pacto non orit̄ exceptio. vide. C. quando l; ab emp. di. l. fin. in vlti. gl. ¶ In glo.

2 dandum vel faciendum. in v̄. pactum. ¶ † Sed nunq̄d superueniens interesse confirmat pactū dic qō sic. vt. j. de verbo. obli. stipulatio ista. §. q̄situ. scōm Gul. facit. j. e. iuris gentium. §. si ante. b si pac. alibi v̄r lex velle qō istud. s. pactū valeat vt mandatum. j. de so. l. si cū cornelius. in fine. cōcor. j. eo. sicut fundū. Alibi q̄ nullo modo valeat: q̄ nemo recipit p absente. vt no. de cōstit. cap. q̄ in ecclesiarū. illud. j. de ac. ⁊ ob. cōsensu. ¶ In. §. adeo nō valet cōuētio carēs cōsensu. h. d. ¶ In gl. que incipit. no. stipulationē in v̄. vinculū. hoc est expressū, q̄ lex dicit q̄ tollit̄ naturalis obligatio cōtra fideiussorē competens per pactū. ⁊ tū fideiussor non obligat, nisi per stipulationem, hic est casus de so. stichum. §. naturalis. in fi. ¶ In ea gl. in v̄. ⁊ licet p hoc. C. de transac. l. vbi pactum. in ver. vinculis. ⁊. j. tit. j. l. cū aquiliano. ⁊. j. de accepti. l. an inutil. §. fi. ⁊. j. de ꝯdi. inde. l. si fideiussor. ¶ In ea. gl. in v̄. in cyrographo vel dic q̄ in cyrographo post biēnium ficta naturalis fit ex ficta annunciatione. C. de postula. l. si sub specie. Bald.

Adeo. Ualet pactū tam expressum quā tacitū ⁊ si fit inter absentes requiritur medium organū nūcij vel epistole. h. d. ¶ No. q̄ q̄n pactum fit inter absentes requirit̄ mediū organum tanq̄ quedam copulatio consensuum ⁊ sine medio organo pa tam

b expressum non posset fieri: q̄ nō esset ibi cōsensus vt not. de ac. ⁊ obli. l. consensu. j. de contrahen. emp. l. j. in fi. C. de sac. san. eccl. l. illud. de dona. l. nec ambigit. Tacitum vero pactum inter absentes non requirit medium organū vt. C. de pac. l. post vendi. ⁊ ibi per Cy. ⁊ colligit̄ in hac l'ra si recte intelligat̄ ⁊. j. de pig. ac. l. solutum. versi. vn̄ si domū. j. loca. l. qui ad certum. ¶ Reuoco hic in dubiū q̄d in donatione cā mortis, vtrum possit fieri inter absentes non interueniente nuncio vel epistola. ⁊ v̄r q̄ sic: q̄ in vltima voluntate nō req̄ritur p̄ntia alterius partis. vt in. l. cum patri. §. donatū. ō le. ij. s; donatio causa mortis accedit vltime voluntati. vt insti. de do. §. fi. C. de cadu. tol. §. fi. j. de pub. l. ij. ⁊. iij. ergo ⁊ cōtrarium est verū. j. de dona. cā mor. l. inter mor. ⁊ est rō, q̄ donatio cā mor. in fiendo accedit ꝯtui l; postq̄ est in facto accedat vltime volūtati vt no. in. l. ij. j. de dote p̄le. vbi est gl. singl'aris. ¶ Ex

a ¶ Contractu. adde Paul. de cast. in cōs. xlj. qō ex cōi vsu loquendi est ꝯctus noīatus.

b ¶ Fieri. vide que habentur per Dy. in suo consi. xvij. per totum.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

hoc appet ꝙ testm̄ nõ trãsit in ꝯctum ex illis verbis si nõ vȝ iure testamẽti valeat iure donatiõis cã mortis, cũ nõ sit presentia donatarũ recipiẽtis: qḋ tene bñ menti. ¶ Itẽ ex p̄dictis vr̄ qḋ sit falsa glo. que est in.l.nõ solũ.§.liberationis verba. de lib.le.q̃ dicit qḋ pactũ iter absentes nõ interueniẽte medio organo parit exceptionẽ doli.⁊ gl.j.e.l.itẽ i duob⁹.⁊ ibi dicã ¶ Itẽ ex p̄dictis vr̄ ꝙ sit falsa alia gl.q̃ est.C.e.l.postq̃ liti. q̃ dicit ꝙ vȝ renũciatio litis inter absentes.⁊ tñ hȝ vim pacti.ſȝ Inn. dt ꝙ est ibi spãle odio litiũ vt ipse not.extra de pac.c.cũ pridẽ. ¶ In ea.ibi, vel.verbis.i.expressis ꝯsensu. ¶ In ea.gl.ibi vel epistolã.not.ꝙ nuncius vel epistola nõ habẽt locum inter p̄sentes: sed inter absentes.⁊ hinc collige quod ille qui est corã iudice, nõ est citãdus per nuncium vel epistolam. sed est mouẽdus. ꝓbatur.C. quõ ⁊ quãdo iudex.l.ij. vnde nõ põt petere se citari per nunciũ vel epistolam ex quo est presens in iudicio. Bal.

1 ☞ Redditio instrumenti facta per debitorem creditori, an inducat debiti remissionem.

2 Solutio debiti, an habeat vim cancellationis.

Sȝ etiã. Redditio instr̄i obtinet vim pacti, redditio tñ pignoris nõ inducit presumptã remissionem debiti principalis. cõtra aũt has ꝯiecturas p̄t ꝓbari ꝯtrũ p alias coniecturas.h.d. cũ.l. postq̃. Diuidit in quatuor ptes. Primo repetit quoddã dictũ qḋ dixerat. Scḋo inferẽdo exẽplicat in instr̄o. Tertio dicit diuersum in pignore. Quarto limitat p̄dicta. scḋa ibi,⁊ ideo. tertia ibi, postq̃. q̃rta ibi, nisi. ¶ In gl.ibi,⁊ iõ qꝛ tacita cõuentio vȝ. ¶ In gl.q̃ incipit, nõ est. ibi ergo est hic, imo, est bona: qꝛ nõ arguit hic ex particularibus: sed ex indefinita, que equipollet vniuersali apud legistas. vñ est bona argumẽtatio valẽt tacite cõuẽtiões. ergo vȝ hoc q̃ est tacita. ¶ In glo.q̃ incipit sed q̃ est ibi.l.cõtrahit.d. Dy. dicit qḋ in instr̄o cõsistit ius obligatiõis.⁊ qꝛ instr̄m significat ipsum debitũ.⁊ ideo reddito instrumẽto vr̄ remitti debitũ qḋ representatur p ipsum instr̄m. non aũt voluit dicere Guarnerius qḋ ipsa obligatio residet in instr̄o: qꝛ sedes ipsi⁹ obligationis actiue residet in creditore passiue in debitore tanq̃ qdã character imp̄ssus psone nõ charte.vt.j. ꝓ so.l. ea vero.ꝓbatio vero bene residet in ipso instr̄o.vt.s̄.ti.j.argẽtarius.§.cũ aũt.p hoc pȝ quare instr̄o reddito presumat remissio.facit de renun.c. veniens.⁊.c. sane. ¶ In pignore aũt dicit.d. Dy.ꝙ iõ non inducit remissio debiti p̄ncipalis: qꝛ accessorium nõ tollit p̄ncipale.⁊ facit.C.ad velleia.ẽt ⁊.l.iubem⁹.j.de le.iij.l.si mulier.§.pe.⁊ vide quod no. Dy.in.c.j.de reg.iur.lib.vi. ¶ In ea gl.ibi non affert.imo vr̄ qḋ. sic: qꝛ durior est ꝯdõ creditoris in ꝓbãdo. vt.s̄.ti.j.l. argẽtari⁹. §.cũ aũt.ſȝ rñde ꝙ ista non est vtilitas intrinseca ſȝ extrinseca. ¶ In ea.ibi.l.si qñ.⁊ ideo si redditio instr̄i posset aliud opari tunc nõ induceret remissionis presumptio. Vbi gr̄a. si venditor tradidit instr̄m venditionis emptori ad liberandũ. vt.s̄.tit.j.l. si qs ex.§.edere.vel ad inde se inuãdũ cõtra tertiũ. vt.j. de act. emp.l.titi⁹.⁊ facit.j.fa.her.l.si q̃ sunt ⁊.l.cetere.§.fi. ꝯm Guil. qḋ
1 est not.vñ vt liqueat iste articulus, † vtrũ redditio instr̄i facta per debitorẽ creditori inducat remissionẽ debiti. sic distingue, aut apparet q̃ mẽte sit redditũ.⁊ tunc stam⁹ mẽti.vt hac.l.V. nisi.qꝛ a mẽte nõ est recedendũ.tã in verbis quã in factis. vt.j. de his que in test.delẽ.cancellauerat.aut nõ appet expsse de mẽte. ⁊ tunc refert.aut potest sumi alia cõiectura quã remissiõis tacite.⁊ tunc nõ p̄sumã remissionẽ.qꝛ vna ꝯiectura tollit aliã.vt de so.l.si cũ aux.aut nõ põt sumi alia cõiectura tunc presumitur remissio.vt.l.labeo.§.fi.Et si tu q̃ris quõ sciã, an possit sumi alia coniectura necne tunc recurre ad verba. Jo.⁊ Gu.nam si qdẽ p̄t afferre aliquam aliã vtilitatem nõ p̄sumit remissio. si ãt nõ põt afferre aliquã aliã vtilitatẽ tũc p̄sumit tacita remissio. qꝛ act⁹ agentiũ debẽt aliqd opari.vt.l.si qñ.de le.j.⁊ p̄dicta sunt vera qñ redditio fit a creditore non qñ ab ei⁹ ꝓcuratore vel actore qꝛ nõ p̄nt donare.vt.l.qui rome.§.calimachus.de V.ob. ¶ Hic Guil. querit qd si creditor hȝ duo instr̄a de eodẽ debito ⁊ vnũ instrumentum reddit debitori altero instr̄o retẽto vtrũ p̄sumatur tacita remissio dt ipse ꝙ sic.vt ista redditio aliqd operet.argu.j.de fun.instru.l.fundus q locat⁹.ꝯm Guil.de cu.⁊ facit.j.de testa.vnũ.⁊ de.le.ij.semproni⁹ ꝓculo. ¶ Quero qd si reddit instr̄m debitori a testatore rñdeo vt habes casuȝ.in.l.j.j. de li. le. qd si qs nõ reddit instr̄m: ſȝ renũciat instr̄o.vtrũ videat renũciare debito.dic ꝙ nõ.ſȝ tm̄ ꝓbationi ipsi⁹ instr̄i.casus est in.l.iij.C.d fide instru. ¶ Extra q̃ro qd si instr̄m nõ reddit debitori: sed tradit cuidã tertio vtrũ ista traditio aliqd opet.rñdeo aut aliqua cã p̄cedit ad tradendum.tunc aut illa cã est apta ad ius trãsferẽdũ ⁊ dic vt.C.de do.l.j.aut illa cã est apta ad simplicem ꝯmissionẽ administratiõis.tunc traditio instr̄i hȝ vim mandati. vt. C. de pac.ꝯuẽ.l.si.vbi est gl.singularis: qꝛ si vxor tradidit viro instr̄a intelligit facere ip̄m ꝓcuratorẽ.aut nulla p̄cedit cã tũc p̄sumet depositum cã custodie.vt.l.cũ pater.§.plurib⁹.de le.ij. ¶ In.e. ibi penes creditorẽ.hoc tȝ Odof.ꝙ maiorẽ p̄sumptio liberationis.vbi est cãcellatũ penes creditorẽ, q̃ penes debitorẽ. ⁊ facit l.j.j.de his que in test.delen. ¶ In ea.ibi. aliquã p̄sumptionem nõ pacti gratuiti.ſȝ so.vt plene no.p Ja.de a re.Cy.C.de proba.l. si d pos.⁊ no.hanc presumptionem elidi posse p aliã p̄sum.ꝯriam ergo ⁊ p vnũ testẽ de Vitate.ar.C.de so.l.qḋ debitori. ¶ In ead. ibi varietatẽ: qꝛ p̄ȝ q̄litatẽ psone variat p̄sũptio.vt.s̄.tit.j.l.si qs ex.§.j.j.de act.⁊ obli.l.si.extra de p̄scri.c.ad audiẽtiã.ex hac presumptiõe arbitrio iudicis defert sacr̄m illi parti que iustior vr̄. arg.C.de ꝓcura.l.fin.de ꝯsue.recti feu.§.sacr̄m.col.x.in feud.ꝯm Guil. ¶ Extra q̃ro qd si reperit cãcellatũ in libro tabellionum. ⁊ sic penes notariũ.hãc.q.disputauit Mar.fil.⁊ certũ est ꝙ si est cãcellatum ⁊ non apparet cã quare qḋ non põt sumi probatio: qꝛ scriptura est vituperata.vt extra de cen.c.cum venerabilis.si aũt apparet causa.vt puta est ibi quedã interlinearis scriptura que dicit cassum de volũtate partiũ tunc Mar.dicit ꝙ ista verba ⁊ ista cancellatio nõ derogãt instr̄o: qꝛ ista verba nõ hñt diem ⁊ consulem, ꝯrium tñ facit qḋ intelligat eodem die ⁊ consule.s̄.ti.j. l.si quis ex argẽ.§.initium tabular.⁊ hoc vr̄ seruari in practica.
2 ¶ † Ultimo reuoco i dubium vtrum solutio debiti habeat vim cancellationis.⁊ vr̄ casus qḋ sic.j.de leg.j.l.hmõi.si ita cui. Item vr̄ gl.ordi.C.de solu.l.si pecunie.⁊ vr̄ tex.e.ti.l.inductum.ꝯtrariũ est verũ qꝛ ista sunt diuersa. nam cancellatio requirit factum.vt no.C.de test.nostram.⁊ ideo dicũt doc.lȝ q s soluerit bãnũ tñ nisi sit cancellatus de libro bannitorum, tñ adhuc potest impune offendi: qꝛ donec est scriptus inter bannitos, ista appellatio sibi inest ⁊ sic si durat istud nomen appellatiuum bannitus, durat nominis effectus.vt.j.de cap.di.l.tutelas.⁊ istud tenet Cy.in diuersis locis vnde ante cancellationem, effectus banni non est in totum sublatus ⁊ ideo semper sis cautus vt statim facta solutione facias eum cancellari de libris bannitorum.⁊ vide quod not. Inno.lxxvj.dist.capi.nunc. Baldus.

Aditio Baldi.

Labeo ait. Ualet pactũ tacitum ⁊ inter absentes.h.d. ¶ In tex.ibi tacito consensu.vide ꝙ no.de renũ.veniens.vbi dt Inno.ꝙ plus est renunciare rei quã hr̄e p derelicto. vide.e.ti. lane.⁊.C.de fi.instru.si aduersus. ¶ In tex.ibi intelligitur. vide Ja.in.l.iij.de li.le. ¶ In tex.ibi vr̄.qꝛ instr̄m significat ip̄m debitum ꝯm Dy.Cy.in tex.ibi ꝯuẽtiõis.vide oĩno.Arc.lxxvj.di.nũc.

Additio lectu.vacantis in.l.postq̃ vero.

Postquam. Uide ꝙ no.i.l.si.d penis ꝯñr. vide oĩno de renũ.veniens.in vlt.glo.dubium: qꝛ accessorium non tollit principale ꝯm Dy.Cy. In text.in V.nisi preualet probatio presumptionis.vt hic.⁊.j.e.l.iurisg.§.ꝙ fere. ¶ In glo.que incipit: sed que est ratio diuersitatis. ¶ Itẽ quid si vno instr̄o erant duo obligati mihi.⁊ ego vni trado.dt Guil.ꝙ videor cedere actionẽ ꝯ alium nõ solũ liberare eũ p parte sua p.l.si is q duos.de lib. leg.Contra credo qꝛ nõ vȝ cessio actionis sine titulo.⁊ hic deficit titulus.Et no.ꝙ malitiosi aduocati qñ non possunt ꝓbare solutionem articulãt de ꝓmi.redditus istr̄i.que facilius probatur etiam si quis velit falsum ꝓbare.Caue tamen ꝯm Uber.de bo.habui de quodam libro.Creditor qui reddit debitori chirographũ debiti intelligitur de non petendo pacisci.

1 ☞ Mutuans, an pacisci possit.

2 Dotis promissio habet in se tacitam conditionem.

3 Agens hypothecaria ex tacita hypotheca, an debeat probare dominium debitoris.

4 Res minoris domũ ꝯducẽtis an tacite possit oblĩari sine decreto.

5 Que requirantur ad hoc, vt fiat tacita repetitio.

Itẽ quia. Inuecta ⁊ illata p cõductorem in domũ ꝯductam sunt tacite obligata ꝓpẽsiõe. Itẽ promissio dotis hȝ tacitã cõdõnẽ. Itẽ dicta i p̄cedẽtib⁹ intelligunt in sequẽtib⁹ tacite repetita.h.d.h lex no.q̃ ꝓbat p tria exẽpla ꝙ eadẽ est Vtus taciti ⁊ expressi. ¶ In tex.ibi ꝯm hec.i.qꝛ si requirit exp̄ssio Vbor. In tex.ibi condõnẽ.i.illã cõuẽtionẽ. In tex.ibi exp̄ssum.s.quantum ad stip̄lõnẽ. ¶ No.de tacita hypotheca q̃ nascitur ex tacito ⁊ ex
1 presso ꝯsensu. ¶ † Scḋo no.mutũ pacisci posse cui⁹ consensus signis ꝓbat.nã tũc nutu ꝓbatur qs ꝯsensisse.cũ iterrogat⁹ annuit vt.j.ad treb.l.ꝯuo inuito.§.si pupillum † Tertio no.ꝙ promissio dotis hȝ in se tacitã condõnẽ.qꝛ vr̄ actũ ꝙ m̄rimonio non secuto dos nõ reddatur.vñ vr̄ tacita cõdõ sumpta a ꝯrio sensu.vt.j. si cer.pe.l.ij.veluti.j.de iur.do.l.stipulationem.⁊.l.promittendo. ¶ Quarto no.ꝙ pacta p̄cedẽtia stip̄lõnẽ in ipsa stipulatiõe que postea simpl̄r interponit tacite repetita credũtur nec p̄sumitur p̄nia vel recessus a p̄meuo ꝓposito vt h.⁊.j.de ꝓb.l.cũ tacitũ.⁊.l. qngenta.⁊ ar.j.d cõdi.⁊ demõ.l.nõ ad ea. ¶ Renertor ad primã partem ⁊ recito ex gl.quatuor.q. ¶ Pria est ista ꝙ.l.nr̄a loqtur in domo cõducta qd in p̄dio rustico: Rñ.vt.C.locati.l.certi iuris. ¶ Scḋo q̃ro vtrũ si inducãt res venales vel alie q̃ ibi ñ dñt teneri nec faciũt ad vsũ dom⁹, vtrũ iste res sint obligate: ⁊ dñ ẽ ꝙ nõ.qꝛ si vidẽt iducte q̃ inde cito dñt exportari.vt.j.d pi.l.dbitor.

quid ergo

q ergo si qs portauerit chyrographū. Collige rñsionem ex. l. Caius.in pn.de le.ij.z in.l.gñali.§.vxori. de vsufr. le. ¶ Tertio dīt qd de rebus alienis inuectis z illatis gl. in.l. certi iuris. vř dicere q sufficiat sola scientia dñi.ad hoc vt iste res obligēt. gl. requirit ꝯsensum dñi.z ista est ꝟitas q requirit ꝯsensus vel fraudulēta dissimulatio:vt no.C.ad vell.l.si sine. ¶ †Reuoco hic in dubiū incidenter,an ille q agit hypothecaria ex tacita hypotheca dz pbare dñiū debitoris.z vř q sic vel q pbet ꝯsensum dñi.vt in ista gl.hoc tz gl.expsse.insti.de act.§.itē Seruiana.z in l.i.C.de pac.inter.non ob.j.de pi.si ab eo.qꝛ ibi loquitur in hypotheca expssa.sec9 ät in hypotheca legali seu tacita:qꝛ lex ñ intēdit obligare rē alienā.ar.j.de ꝯdi.ob cām.l.si pecuniā. §. si seruum.non dico hic vlteri9:sz vide.j.de pb.añ oīa. z qđ no. Guil. si ali.res pig.da.sit.l.cum res.in Spe.de obl.z solu.§. ꝯsequēter
5 ꝟ.sz gd dz. ¶ †Quarto q̄ro vtrum res minoris ꝯducētis domū possint sine decreto tacite obligari.glo. determinat hic expsse q nō.qꝛ cū minor nō posset ta'es res obligare sine decreto expresse,ergo nec tacite,qꝛ nō pōt plus tacitū q̄ expssuz.vt.j. locat.l.qui ad certū. ¶ Sz ꝯ istā gl.op.qꝛ ista oblo sine hypotheca est oblo legalis,sz in oblone legali nō requirit decretū iudicis vt in.l.ij.de re.eo.ergo non est necessariū decretū. Ad hoc rñd. Gui.z dīt q interduz tacita oblo requirit factū extrinsecū: tūc hz locū gl.ista.interdū non requirit factū extrinsecū, sz inest ab ipso pncipio tunc loqr.l.ꝯria.z hāc opi.tz Cy.C.loca.l. certi iuris. in add.rō dfie est ista,qꝛ qñ ñ requiritur factū extrīsecū ē par act9 pmissi.z ad illō necessario seqr.vñ tūc hz locū rła q̄ dīt q̄ties aliqd ꝯcedir.z qcqd ex eo sequitur.ad hoc facit in rōne sui.j.ō lib. le.l.si is q duos.C.de do.inter vi.z vxo.l.si spōsus.§.gñalr.sicut nos in alia mā dicim9 q cōcesso offō,tacite sequir salariū ꝯsuetum.C.loca.l.lz.z.l.excepto.sed vbi requir fcm̄ subsequēs remotū a pncipali facto sicut est in exemplo gl.tūc illō nō seqr necessario ad actū pmū pmissuz.z iō ꝯsiderer p se cum non sit annexum prio actui fm Gui.sz.d.Cy. alr vř sentire in.l.fi.C. de legi. tu.vbi vř solum distinguere inter vtilr gestū q dz a ptore ratū haberi:z nō vtilr gestū.vñ fm h si minor ꝯduxit domū sibi vtilem vel necessariam ēt res mīoris inuecte z illate erūt tacite obligate:qꝛ in h mīor dz vti iure cōi.ita sentit ibi Cyn . q est satis equū.sz pcedēs opi.ē ꝟior de iure. ¶ Iuxta;h q̄ro qd si mīor accepit dotē.vtrū bona sua tacite obligēt sine decreto. Ja. ō are.dīt q sic:qꝛ ista est oblo legalis sicut cū ꝯhit cū fisco.vt. l.ij. de reb.eoꝝ.z idē p eū no.C.de iur.do.l.vbi adhuc. Bar.tz ꝯriū p.l. predia.de pdijs mi.z p.l.lex q̄ tutores.C.de admi.tut.gl.mouet istā qōnē.z pōit opi.nil firmādo,vt.d.l fi.C. ō le. tu. breuiter ex theorica Guil.de cu.appet q cū ista hypotheca veniat ex eodē ꝯtractu:z insit a pncipio q bona minoris tacite sint obligata. plus dico q possent obligari expsse, qꝛ h pcm̄ legis rimatur: qꝛ qñ idē disponit pcm̄.z.lex ꝯuētio dr legitīa.vt i. l. legitīa. j. eo. nec ob.l.pdia.z.l.lex q̄ tutores.qꝛ loquunt in alienatiōe dñij.nā h ñ venit tacite ex dispōne,sec9 in hypotheca.nec pt rñderi ad. l.ij.de re.eo.lz Bar.dicat q ibi ē iō qꝛ res erat affecta,sed falluz dīt qꝛ ille q emit a fisco pus fuit dñs liber:z post dñiū icipit hypotheca nō añ.vñ nō euenit q affectio ibi pcedat dñiū.vñ male ita rñdet ad illā.l. Item nō ob.l.vl.C.ō.le.in tex.qꝛ ibi iō bona minoris non obligāt:qꝛ actio tutele est ibi phibita. secus i actu pmisso sicut est act9 dotis recipiēde.z ita rñdet ibi Jac.but.z ista ē ꝟitas.z adde q no.Cy.C.de sa.san.ec.aut.ingressi. in.v.q. ¶ Itē adde q.l.alibi dīt an minor obliget ad penā legalem. vt C.de spō.l.fi. ¶ In gl.ij.ibi non interuenit.refert se ad primuz ꝟ. ¶ In gl.q inci.maxime.in fi.no.aliqd dici expssum ñ tm̄ qñ ꝟbis exprimir,sed ēt qñ euidētib9 signis.z no. gl. ¶ Nunc venio ad.§.huius rei.z op.dr hic q añ nuptias male petir:ꝯ imo ipso iure nō petir.vt.j.de in.do.l.pmittēdo.z.l.stipulando.so.hz Jo. fatetur ꝯriū q male z pessime petir qꝛ actio non est in esse pducta Ex ista so. Jo.no.q tacita ꝯditio impedit natiuitatē actionis sicut ꝯdō expssa.z lz qdā dixerit ꝯriū, tm̄ hoc gl. firmat h notabiliter.z alleg.casus legū.j.de ꝯdi z demō.l.j.in fi.z.j.de ꝟbo.ob.l.inter stipulantem.§.sacram.quā gl.singulariter not.z tene cam menti. ¶ Sed contra hoc op.qꝛ.l.canet q tacita cōditio non facit actionē ꝯdōnalē.vt.j.qñ di.le.ce.l.cum illud.§. heres meus.z.j.de ꝯdi.z demō.l.ꝯdōnes extrinsec9.so.rñdet glo. aut loquimur quantum ad actionem,aut quātum ad trāsmissionē:primo casu idē operar tacita z expssa cōditio:Scdo casu non operatur idē,qꝛ tacita ꝯditio nō venit ex ordinatione.l. vř q pcēdet a natura.z nō afacto hois non impedit trāsmissionem legati. ¶ Scda op.ad idem q tacita cōditio nō impediat natiuitatem actionis.vñ videtur ob.j.de arb.l.ita demum.sol. dicit gl.q non est verum q ibi sit tacita cōditio,sed est potius q̄daz limitatio actionis mote.doc.dicūt q tacita conditio que a lege subintelligitur que verbis nō pōt cōprehendi.aut inseritur per viam obligatio.aut executionis obli. Prio casu impedit natiuitatem.Scdo casu nō impedit,rō est:qꝛ inest obligationi iam contracte non obligationi iam cōtrahende.z ista est snia Gui. Lam.de sal.z Cy. ¶ Extra op,ad idem de.l.quero.§.inter locatorem.j.de loc.so.ibi nō est tacita cōditio,sed poti9 modus.vt no.Cy.C.de transa.cum mota ¶ Extra q̄ro.vtrum sicut pmissio dotis hz in se ꝯditionē ita sit in legato.z vř sic vt.C.de nup. l.sancim9.illa nō pbat hoc:qꝛ ibi fuit cōditio expssa z iō dic qđ secus est in legato q̄ in ꝯctū vt.j.de ꝯdi.z demō.l.titio.z ꝟ.añ nup.z rō differētie ponir p Cy.C.de insti.z substi.l.j.in.ij.q.sed ego reddo tibi aliā rōnē qꝛ ꝯct9 dotis est accessori9 mrimonij. iō mrimoniū hz pcedere:sed legatū nō est accessoriū mrimonij z iō etiā añ nup.petitur legatū:tñ qꝛ ista ꝟba p dote vel dotis noīe vel p Berta maritāda vł vt berta nubat inducūt modū,z dz iste modus impleri.z si añ nup.legataria moritur cā finalis cū psona extinguitur z nō debetur legatū.vt.d.§.titio.c.ꝟ.ante nu.z in.l.firmio.§.fi.qñ dies le.ce. Unū tñ dicūt qdā q lz dictū legatū sit modale z nō ꝯdōnale.tñ nō pt peti añ nubiles ann. vt.j.de fideicō.lib.l. Thais.§. spēdofor9.vñ si pr sic filie relinqt p ea maritāda interim nō hēbit dotē sz hēbit alimēta.vt.j. vbi pu.edu.de.l.q filiū.de ali.le.l.cū vn9.§.fi.z.l.pe.vt in pos.le. de hoc tāgit Cy.in.d.l.sancim9.C.de nupt.in.iij.op.z in vl.q.z facit in rōne sui.j.mā.creditor.§.j. ¶ Nunc venio ad.§.idez iul. z reuoco in dubiū quot requirātur ad hoc vt fiat ista tacita repetitio dicūt doc.q quatuor requirunt. ¶ Prio q nō interueniat lōgū interuallū.vt.C.de vsur.l.p retētionem.z no.j.de ob.l.titia § idē rñdit.sz ille.ll.loquūtur qñ pfatiōes respiciūt aliū ꝯctum: sed qñ respiciūt eūde ꝯctum nō loquunt ille.ll. Si iā em̄ est mēsis in ꝯctu celebrādo aliqd eēt sz hodie celebraret.tñ tacita sit repetitio casus est in.§.nřo ex hoc dico q ad pbādū ꝯctū esse simulatum vel vsurariuz sufficit pbare pcedētia pacta ante firmata inter ptes lz postea ipe ꝯct9 illi testes q hāc pbāt non interfuerint ꝯctui[a] casus est in nřo.§.z est hoc no.dig.lz Bar.distingat an incōtinenti an ex interuallo ¶ Scdo ad hoc vt fiat tacita repetitio requiritur q pcedētia z sequētia se ꝯiūgāt p aliquā seriē ꝯtinuatiōis.ar.de le.ij.l.cū pr.§.cū impfecta.facit qđ no Jo.inst.de re.di.§.itē lapilli.sz hoc est verū vbi ista repetitio dz sumi ex ordīe scripture.z fit circa diuersa sz vbi ista tacita repetitio fit ex psumptiōe volūtatis ibi nō requir series continuationis:vt hic ¶ Tertio requirir ad hoc vt fiat tacita repetitio qđ nō sint ꝯiecture in ꝯriū nā p vnā ꝯiecturā receditur ab alia, vt in.l.licet impator.de le.j.z.l.fi.in pn.de le.ij. ¶ Quarto requiritur q repetitio non vitiet ꝯctū qrid qđ vitiat non intelligitur tacite repetitum vt.j.de ꝟ.ob.l.titia.§.idē rñdit z.l.si ita stipu. §.Crysogonus.eo ti.z de leg.j.si alieno.§.si ab impubere.ex hoc vř q̄ ptestatio pcedens nō itelligar postea repetita z sic actio posterior derogat ptestatiōi nō ptestatio actui:z de hoc vider tex.j.loc.l.cū in ples.§.locator horrei gl.ordi dicit ꝯriū.q ptestatio legitie facta derogat actui subsequēti vt.C.e.l.pacta do. Ja.dicit q aut ptestatio fit simplr z tūc tollitur p actum ꝯriuz vt.d.§ locator horrei.z ar.in l.ij.C.ō iure do.ipe.aut hz relationē expssam ad actū de futuro tunc vitiat actū.ita no.ipse in.d. l.pacta nouissima.z in.c.cū.M.ferra.ex ō consti.vbi dr q qñ factū derogat seu est cōtrariū ptestationi tollit ptestationē qꝛ ibi erat fcm̄ executiōi mādatū.nō aūt erat statutū finibus ꝟbi vel alr ibi ptestatio fundabar ex cōsensu plurium z iō validior est act9 q̄ ptestatio.ar.no.i.l.j.C.de pac.ista sunt ꝟa de ptestatiōe iꝯpassibili.cū actu.si aūt ē ꝯpassibilis cū actu tūc sp intelligitur inesse.casus ē i nřo.§.z.§.q satisd.co.l.fideiussor.z facit q no.ō re iu.l.semp i stip.ibi logr qñ ptestatiōes veniebāt ad iterptationē actus qđ tene menti.

Additio Baldi.

a ¶ Cōtractui. adde pau.de ca. in cōs.cccxxvj. inci. i cā mota i ꝟs.tertio resultat p scriptio.et bar.cep.in psum.xxv. z.xxvj. z pau.de ca. i cōsi.lxxx. z in.consi. cxiij.

1 ☞ Conditio de futuro an suspendat actum gerendi necne.
2 Dies z conditio an differant.
3 Conditio tacita que dicatur.

Item qꝛ conuentiones.

Uide Cy.in aut.ingressi in.v.q.C.de sac.san.ec.vide j.de spōl.l.fi.ꝟ.z ēt tacite. Uid Archid.vij.q.ij.in summa. In tex.ibi ex.cōuentione.q̄ in ipsa inductione resultat non ex esse pensionis pstāde vñ qñq3 diuersas psonas respiciunt.vt.sol.§.per liberam.adde.j.de dā.infect.vtiq3. z.j. vt in poss.leg.is cui.§.queri.vide Cy.C.loc.certi iuris.vbi facit.adde ex dictis hic p Gui.in.iij.q.vid Jac.in.l.ij.de reb.eo. ¶ In gl. que incip.vt perpetuo.in ver.obligari non pñt.rñd.vt non possit tacite obligari. Idem dico de alijs qui non pñt sine decreto obligari. Distingue aut act9 peccat in cōsensu.z sic in substantia z tūc nō pōt cōfirmari aut peccat in solēnitate iuris ciuilis z tūc pōt cōfirmari vel sic non solum ius ciuile inuenit pacta valida vt in princip.huius.l.ostēdi sed inualida facit valida in casibus z hoc prout continuas ad verb.nascitur.sed si continuas ad verbum tollitur. tunc sic non solum inuenit ius ciuile pacta valida et inualida ac etiam valida in casibus sed etiaz que erāt valida efficit inualida q no.j.etiam Fran. ¶ Not. q cōfirmatio nō augmētat ꝯfirmationē extēsiue sz roborat intēsiue,ō.l.au
1 reli9.§.testamēto.ō liberat.legat.p Ja. ¶ †Cū q̄rir vtrū ꝯditio

de futuro suspēdat actum gerendū necne.sic distingue.Aut loquimur de ɔdōne expssa.vtrū suspendat actū gerendū ꝛ tūc nō dubiū ꝙ suspendit.vt.ĵ.de ꝟ.sign.cedere diē. Aut loqmur de ɔditione tacita vel intellecta a ptibus ꝛ tūc ꝙ in expssa vt.ĵ.si cer.pe.l.cū qd.Aut loquimur de ɔdōne tacite subītellecta a lege.Subdistingue si est tacita intrinseca suspēdit si tacita extrinseca non suspendit.vt.l.ita demū.ĵ.de arbi.Aut referꝛ.cōditio ad obligationem.ꝛ tunc suspendit ɔdō actū gerendū vt.ĵ.de ver.obli.inter stipulātē.§.sacra.ꝛ.l.interdū.e.ti.ɔdi.ꝛ de.l.j.in fi. Sꝫ aut refert ad actum exigēdū:ꝛ nō suspēdit.l.ita demū.de arbi. In dubio dic ꝙ qñ ɔditio referꝛ circa substātiam.i.circa id sine quo dispositio esse non pōt.ꝛ tunc vꝛ referri ad oblōnē. Si nō refertur circa substātiā.tūc referri vꝛ ad actum exigendū vt.d.l.ita demum.ſm Alex.ꝛ Lau.Cy.qꝛ tunc est magis cōditio liberatoria qnā obligatoria. Cōditio q̄ addiꝛ obligatiōi existēti in potentia suspendit,sed illa que addit obligationi iaꝫ nate vel cū nata erit non suspendit.¶ In gl.q̄ incipit sed cū hec promissio. vers.tacita tria ortū actōis impediūt primū si deficit actus obligandi vt in ɔditione expssa si potentia obligandi qꝛ forte nō est res ad quā ɔ̄hitur oblō.vt in fructibus furtiuis. Si cā formalis vt in dote,nam dotis significatio in mrīmonio formaꝛ ꝛ nō ante.Causa verofinalis nō impedit forū actionis si nō impletur nisi in ɔtractibus in quibus modus ɔ̄hendi est forma contractus,vt in contractibus innominatis.¶ Itē no.ꝙ qñ dubitatur an extiterit conditio dꝫ hoc liquidari p̄ pbationē ꝛ pnūcia.iudicis declarantis sup hoc.vt.l.si ita stipul.luꝫ te sisti.d ꝟ.ob.Nec pōt dici ꝙ aliqd sit pfecte liquidū nisi sit p sniam dclaratum.Nā snīa facit rem indubitatā,ꝙ facit ad statuta de exc.guarētigie.ꝙ si de se non sunt liquida debeāt primo declarari.ꝛ sic aliqua pnunciatio necessaria anteꝙ fiat executio ad idem de ɔfir.tu.tutores appa. An dies tacita interpellet p homine sicut expressa:dic vt no.Gui.de eo ꝙ cer.In.l.iij.si qs. ꝛ ita no.in.l.si mora.tñ hꝫ aliqd iuris contra.s.consensum ꝛ in de est naturalis iuris cum ob.¶ Quero q̄ differentia est inter diē ꝛ con

2 ditionem.† Rñdeo qꝛ dies existit ex solo cursu temporis,conditio non.¶ Idem q̄ro quomodo cognosciꝛ conditio tacita ab expressa.Rñd.qꝛ expssa non potest magis exprimi.tacita sic.¶ † Itē q̄ro que est ɔditio tacita que requiratur ad esse nō ad bene esse.vt hic no.Quare cū qñqꝫ modus vocatur cōditio.quero qñ hoc fit:Rñd.qū contrahentes nō intendūt originē act⁹ ꝛ acquisitionis suspendere:sed introducto iā in esse onus adjicere.l.circa tale.§.j.de condi.ꝛ demon.

Conuētionū. In tex.publica.no.capitaneum seu ducē exercitus posse pacisci etiam cum hoste[a].h.d.vñ dt Bar.ex hoc ꝙ capitane⁹ guerre pōt dare securitatem bānito[b].ꝛ qd talis habēs securitatē non pōt capi,lꝫ sit bannitus ꝛ hostis.ꝛ dicit ꝙ ista.q.fuit de facto.¶ In gl.ibi, federa.hec tñ nō debēt fieri sine iussu populi ꝛ populo incōsulto.ꝛ pōit Salustius in iugurthino.exemplū de Aulo duce exercitus romanorum cum iugurtha ꝙ fed⁹ qd pepigit Aulus cum Jugurtha fuit rescissuꝫ,qꝛ factū fuit sine iussu populi romani.¶ Extra quero qñ fiunt paces,vtrum dāna illata singularibus personis possint remitti per syndicos gñales pacis.ꝛ rñde vt colligitur extra de iniur.c.in nostra.in tex.ꝛ per Inn.glo.q̄ est in.l.ij.C.q̄ sit lon.consue.facit qd non.tñ cōtrarium est verum propter publicam vtilitatem que in pace consistit. Bal.

a ¶ Cū hoste. vid h Ang. ꝛ Pan. de cas.q dicūt ꝙ capitane⁹ gerens belluꝫ alieno nomie ñ pt cuꝫ hostib⁹ facere pacem,nec treugā,nisi habeat spāle mādatū. d q̄ p.d. Alex.d imo. hic singu. in.j.co.cuꝫ aliis ɔcor. p eū signatis.

b ¶ Bānito. vide ɔtenētē Ang.et do.Alex.h in.j.col.ꝟs. ex quo infertur.

Additio Baldi.

Conuētionū. ¶ In tex.ibi: publica.postꝙ facta est pax, qd iuris sit de dānis tēpore guerre illatis,vide per Inn.extra de iniur.ꝛ dam.dato.c.in nostra.

1 ☞ Conuentio legis,quid sit.
2 Cōuētio obligatoria,qñ hꝫ robur a lege,parit actionē efficacē.
3 Act⁹ valēs p interptationē prudētū,dr ɔfirmari p ius ciuile.
4 Conuentio inter virum ꝛ vxorē non confirmatur.

Legitima. Legitia cōuētio q̄ lege ɔfirmatur actionem ꝛ liberationē pit.h.d.ꝛ diuidiꝛ in duas partes.qꝛ prio loquiꝛ de legitima ɔuētione declarādo q̄ ɔuētio dicaꝛ ltia. Scōo de effectu ɔuētiōis legitīe.secunda ibi ꝛ iō. Prio igiꝛ tractat de cōuētione legitia quātū ad eius essentiā ꝛ speciē.Scōo quantū ad eius effectum ꝛ operationem.scōa ibi,ꝛ iō.ꝛ ɔtinuatur cum l.pcedenti hoc modo.nā in.l.pcedenti iuriscōsultus ponit diuisiones.ꝛ executus est primū mēbrū illius diuisionis.nunc vero exequiꝛ scōm mēbrū.ꝛ no.ſm gl.ꝙ hec.l.pncipalr tractat de il

1 lo vestimento pactorū.qd hic plenius quā alibi. ¶ † Not.prio qd est legis conuentio.qꝛ est quedā legitima ɔuentio que.l.aliqua ɔfirmaꝛ ꝛ merito dicit aliqua,nam plures sunt iuris ciuilis spēs que largo legis vocabulo ɔtineꝛ.vt.s.de ori.iu.l.ij.§.nouissime.ꝛ no.insti.d ac.§.sꝫ iste.s.d iust.ꝛ iur.l.ius aūt ciuile.cū.l.se.nomē ergo legis hic large poniꝛ.¶ † Scōo no.ꝙ obligatoria cōuētio vbi hꝫ fomētū ꝛ robur a lege vel senatuscōsul.parit efficacē actionē.ꝛ ecōtra ɔuētio liberatiua vbi hꝫ suum robur a lege vel senatuscōsul.parit plenā ꝛ efficacē liberationē. ¶ Tertio ꝛ vlt.no.ꝙ robur additū per.l.multū operaꝛ.ꝛ ista tria noīa robur,fomētuꝫ,ꝛ ɔfirmatio hñt idē designare in materia l.nře ¶ In gl.mag.hec gl.diuidiꝛ pncipaliter ī quatuor ptes.Quia prio ponit ꝛ exēplificat pmam ptē legis sup hoc quatuor exēpla ponēdo ex qbus appet ꝙ gl.intelligiꝛ principiū legis in ɔuētionibus iuris ciuilis quātū ad īuētionē ꝛ ɔfirmationē. Scōo gl.continuat.ꝟ.ꝛ iō.ad supiora ꝛ exēplificat d ɔuētiōe obligatoria dupliciter.Prio qñ ɔfirmaꝛ p.l. Scōo qñ per senatuscōsul.Tertio gl.exēplificat d ɔuentione liberatoria.ꝛ hoc dupliciter.Prio qñ ɔfirmaꝛ p.l.Scōo qñ per senatusconsul.Quarto ꝛ vl.opponit ꝛ soluit.scōa ibi,ꝛ ꝙ sequiꝛ.tertia ibi,tolliꝛ aūt. quarta ibi,sed opponiꝛ.circa quas principales partes gl.tāgit incidenter alia q̄dā. ¶ Venio nūc ad recitationē apparat⁹.qꝛ fortis ꝛ capio primaꝫ ptem.l.ꝛ q̄ro que sunt in ista parte exempla de legitima ɔuentiōe.rñdet gl.ꝙ sunt quatuor exēpla.Primū exemplum est in ɔ̄ctu emphyteutico q ɔ̄ctus est inuēt⁹ p ius ciuile ad similitudinem locatiōis ꝛ ɔductionis qui est cōtractus iuris gētiū vt insti.loca.§.adeo.ꝛ.C.de iure emphy.l.j.Scōo ponit exēplum in obligatiōe literarum in ciuili mutuo: qꝛ lꝫ de iure gentium non nasceretur obligatio vbi non interuenit numeratio tñ iuris ciuilis artificio statutū est ꝙ nascatur.vt insti.de li.obl.facit.ĵ.de ac.ꝛ ob.l.nō figura.ꝛ.ĵ.de acceptil.l.si acceptolatum.§.apoch.¶ Tertio gl.ponit exēplū in stiplōne cuius inuētio ꝛ forma ꝛ etiā noīs distinctio est de iure ciuili.vt insti.de act.§.de cōsti.¶ Quarto ponit exemplū in donatiōe pter nuptias lꝫ iste ɔ̄ctus donatiōis pter nupt.nec iure gen.nec in re ciuili digestoꝝ esset cognitus contract⁹ dot.aūt est cognitus etiā a iure gen.vt.ĵ.de capi.di.l.eas.Sed cōtra istud quartū exēplū op.qꝛ ſm hoc ista.l.exēplificatur exemplo de q̄ nō fuit cogitatum p hāc.l.vñ vꝛ ꝙ mala sit exemplificatio.ad hoc rñ ꝙ hoc nō est nouū.nā al's ɔtingit vt.ĵ.de ɔdi.ex lege.l.j.ſm Bart.Ex hoc infero tria alia exempla ¶ Primū exēplū est in feudo qui cōtract⁹ feudalis dr legitimus:qꝛ approbaꝛ p nouas cōstōnes feudorū.¶ Scōo ꝙ si ɔsuetudo ɔtract⁹ approbaꝛ ꝛ vires accipit ad exequēdū ꝙ iste ɔ̄ctus dr legitim⁹. ¶ Tertio ꝙ idē est si p statutū vel p.l.municipalē aliqs ɔ̄ct⁹ inducaꝛ vel ordinetur qꝛ eo ipso intelligeꝛ habere vestimētum.l.auxilio:de iure autem canonico ꝙ in hac materia nō est apud nos curādū oē pactum licitū vestitum est.l.auxilio.i.p ius cano.extra de pact.c.j.ꝛ.j.q.vij.c.quoties cordis ocul⁹.ꝛ vide Archi.xij.q.ij.qcūqꝫ.ꝛ.xxij.q v.c.hic vꝛ. ¶ In ea.in prin.ibi dupl'r aliqd dr de iure ciuili.vno modo quantū ad primeuā inuentionē ꝛ ɔfirmationeꝫ.ꝛ ita intelligit gl.¶ Scōo modo quantū ad ɔfirmationē tm̄.d hoc patebit inferius.ꝛ adde ꝙ not.s.de iusti.ꝛ iu.l.ius ciuile.ꝛ in.l.ex hoc iure ibi vide. ¶ In ea ibi vt spōsalitia largitas ista gl.non exemplificat primā ptē legis nisi in ɔ̄ctu.non in distractu siue in liberatione.ꝛ hoc.ĵ.diceꝛ. ¶ Nunc venio ad ꝟ.ꝛ ꝙ sequiꝛ ꝛ quero qualr.ꝟ.iō.contineꝛ ad pcedētia.rñd.gl.ꝙ ɔtinuaꝛ hoc mō dictū est superi⁹ ꝙ legitima ɔuētio ɔfirmaꝛ p.l.mō pter hoc sequiꝛ ꝙ pter aliud fomētum seu auxiliū ɔuētio fit multe efficacie ergo iterdū facit actionē nasci ecce ꝟba gl.quā vide.¶ In eadem gloss.non semper vel continua hic Non solum ius ciuile inuenit pacta valida,vt in principio.l.ad verb.nascitur. Sed si continuas ad verb.tollitur tunc hic.Non solum inuenit ius ciuile pacta valida,ꝛ etiā inualida in casib⁹ sꝫ ēt eō q̄ erāt valida efficit inualida q̄ties ꝛc.Frā.are.p hec ꝟba multū aperit de intellectu gl.in ꝟ.se.¶ Nūc venio ad ꝟ.vt ecce.vbi est exēplū ꝙ inualidā ɔuētionē lex efficiat validā ɔfirmādo.Rñ.gl.ꝙ exēplū ē in donatione q̄ lꝫ fiat nudo pacto.tñ p.l.ɔfirmaꝛ.vt.C.de do.l.si qs argētū.Cōtra hoc exemplū opp.qdā doc.ꝛ dicūt ꝙ nō est vel ꝙ.l.firmet ɔ̄ctū:qꝛ tūc agereꝛ ex eo ɔtractu ɔfirmato vt.C.de re.pmu.l.ex placito.sꝫ.l.dt ꝙ intētaꝛ ɔdictio ex.l.vt.C.d do.l.si qs argēañ.ergo non est verꝫ ꝙ.l.ɔfirmet ipm nudū pcm̄ donec ipm vestiat.cū nō deꝛ actio ex eo ɔtractu,sꝫ ex.l.pter ɔ̄ctū So.ego rñdeo soluēdo gl.qꝛ ego dico ꝙ ɔfirmatio q̄ pprie est rei pexistētis ɔfirmatio.vt.ĵ.de li.le.l. Aureli⁹.§.testō.illō opaꝛ ꝙ vult ɔfirmās.ꝛ nō vltra.vt.ĵ.de mil.te.l.tribun⁹.§.vlt.C.d do.inter vi.ꝛ vx.l.ex ꝟbis.lꝫ ergo nudū pcm̄ donationis ɔfirmet ñ ɔfirmat vt ex eo agaꝛ sꝫ pp id ꝙ appet qꝛ.l.vltra pcedit actionē dādo nō simplr roborādo.ꝛ sic nō ob.obiectio. ¶ Scōo gl.ponit exēplū in dote que nudo pacto ɔstitui pt ēt ad agendum C.de do.pmis.l.ex ac.istō exemplꝫ reprobāt qdā:qꝛ hic fingiꝛ stiplo.vt.C.de rei vxo.ac.§.j.sꝫ ego saluo gl.qꝛ istō exēplum pcedit ſm iura vetera anꝙ eēt facta.l.iustiniana,q̄ fingit stip.sed ego extra opp.ꝙ nō vꝛ verꝫ ɔ̄ctus dotis dēat dici nudū pcm̄.nā cum iste ɔ̄ct⁹ sit de iure gē.vt.ĵ.de cap.di.l.eas.ꝛ sic cōtractus noiat⁹.ergo est vestit⁹.vt.ĵ.l.iuris gēt.vñ volēdo saluare,opꝫ de necessitate dicere ꝙ cōtract⁹ dotis,nō sit cōtract⁹ noiatus. Sꝫ tunc q̄ro.nā cū habeat nomen spēi spālissime in hoc cogitabis.

¶ Tertio

¶ Tertio exéplificat gl.p.l.si tibi.§.de pignore.j.eo vbi ex nudo pacto hypothece hypothecaria oritur.et in hoc residet gloss. ista gl.est multū defectiua in exéplis.et ideo tu vt hēas plēa exēpla pmitte duo. ¶ † Prio q act⁹ q vz p īterptationē prudētū dr cōfirmari p ius ciuile.vt in.d.§.nouissime. ¶ Scdo pmitte qd interdū l.excedit pactū iterdū pactū excedit legē excedit lex pactū quatuor modis Unde cōfirmādo de hoc hēs mlta exēpla.j.e. iuris gētiū.§.igit nuda.in gl. Itē cōfirmādo pcm̄ cōfirmatiōe irregulari qn̄ sm regľas iuris pcm̄ non valere.de hoc hēs exemplū.j.so.ma.l.Cai⁹ scdo excedit.l.pcm̄ interptādo de hoc habes.j. eodē.l.tale pcm̄.§.si.Tertio lex excedit pcm̄ fingēdo d hoc hēs exēplū in.l.cū ostēdim⁹.§.si.de fideius.tu.s.de ado.l.his vbis. cū.l.se.quarte.l.excedit infringēdo sup quo talis daf regľa vbi q l.obuiat cōsensui a pncipio ipo iure nō tz cōct⁹ sec⁹ si.l.nō phibet seu nō reprobet cōsensuz lz nō approbet fcm̄ qr tūc ob exceptio.vt pz in mace.et velleia.de hoc tractat.j.d fideius.l.cū.l. ¶ Ilis pmissis adde qdā exēpla d pact.q cōfirmant interptatione prudētū.j.de vb.ob.l.si diuortio.et l.vtrū.et l.a Titio.et l. fi.§.si inter eos.q.ll.ponūt casus singulares in qb⁹ erat necessaria prudentū interptatio ad robur act⁹.sunt et alie plume p totum corp⁹ iuris sparse cōstōne et principis hēs exempla.C.de actio.ab he.l.j.C.de cō.sti.l.veteris.cū si.Extra qro vtrū cōfirmatio psnā iudicis idē opet q p legē breuiter d h hēs tex.j.ad trebel.l.debitor.§.si.vbi appet q nō cōfirmat vt agat ex cōfirmato sed cōfirmante.Aliud mēbrū fuit qn̄ pcm̄ excedit.l.de hoc die vt.l.d.C.de iure emphy.nō est materia nr̄a.videte hāc pticulam gl. ¶ In ea.ibi si qs argētū.§.si.hoc vide.j.de ac.et ob.l.naturales.In ea.ibi gnāli⁹.qr nomez.l.hic ponit p iure ptorio. ¶ In ea ibi qn̄ ex nudo pacto op.vt no.j.eo.l.iuris gentium.§.igitur. ¶ In gl.lz solue vt sequitur ¶. In ea.ibi.l.auxilio.istud vestimētum est:qr vbi dficit solennitas supplet iuris autho.et singularis fauor quē.l.impedit circa illā cōuētionē. ¶ Uenio ad ver.et q.in fi.et qro vbi sunt exēpla q cōuētio iuuet p senatuscō.gl. ponit tria exēpla.Primū est qn̄ pcm̄ opp onit inter hrdem et fideicōmissariū vsm.nā pctm̄ ēt nudū q sz pcedentez ordinationē.l.interponit hr p pacto vestito.q est no.dignū.vbicunq ergo pcm̄ cōtinet formā.l.ibi absq alia solēnitate parit actionem tene mēti.l.ēt pacto iūgit.et ipz pcm̄ roborat et efficaci⁹ reddit. ar.in aut.ahe.et emphy.§.sanctissimas.q dcm̄ nescio probare apte nisi p.l.nr̄az.facit in rōne sui.inst.de act.§.de cōstituta.Secūdū exēplū gl.est in actio.veteri i suo esse retinēda p senatuscōsul.vt habes exemp.j.ad vell.l.Quis.§.si cū esset.Tertiū exēplū gl.est in donatio.inter vi.et vxo.q cōfirmat morte p senatus-

4 cōsul.vt.j.de do.inter vir.et vxo.l.si stipulata. ¶ † Sz cōtra istō exemplū tertiū op.q inter vi.et vxo.nō confirmat cōuentio sed traditio.vt in.l.papi.d do.inter vi.et vxo.vn̄ istud exemplū nō vr bonū cū hic loquamur de cōfirmatione ad agendū sz ego rn̄. vt no.in.l.ij.de do.cā nō nu.et vide Cy.in.l.j.C.de do.an̄ nup.vide istū v. ¶ In ea ibi.l.si stipulata.ex dic q in di gnē cōct⁹ pcedit regula q assumit cōct⁹ efficaciā ex cōfirmatiōe legali exēplū in cōctu q re cōhit.j.de fide.l.si qs p eo.§.si nūmos.i cōctu re q cōtrahit vbis habes aliud exēplū.C.de nō nu.pecu.q fidem.in cōctu q cōhit cōsensu.habes exēplū in.l.j.j.d pig.et facit.j.de vsuc. l.cū vir pdiū et hoc d cōfirmatiōe p authoritatē.l.sed ē qdā alia cōfirmatio p viā impletiōis.de hac habes in.l.iuris gen.v.et iō puto et C.de re.pmu.l.ex placito. ¶ Uenio ad v.tollit aūt.et qro vbi exemplum tollendi q vna cōuentio tollat aliā ppter authoritatez legalē.rn̄.gl.q est exemplū in acceptila.vt.j.de accep. l.et vno.§.j.et.j.e.l.si vn⁹.§.pact⁹ certe istud est exemplū pacti vestiti vbis.vt.C.de trā.vbi.pcm̄ scdz exemplum est i actionibus famosis et odiosis q modo pacto perimunt.vt.j.e.l.si tibi.§.quedaz lz ego addo tibi alia exempla tu debes scire q hypotheca pōt cōhi tā nudo pacto q p stip.vt.j.de sol.l.solutā q tex.nō est alibi cū nudo pacto tollitur in illo casu stipulatio et istō est qr lege adiuuat.vt hic aliud exemplū est i hypotheca q tollit ex primo cōctu inutili.vt.j.q.mo.pig.ad hyp.sol.l.j. ¶ Uenio versicul. senatuscōsulto.et qro.vbi est exemplū q liberatio inducat ex nudo pacto authoritate senatuscōsul.dt gl.q exemplū ē si īter hrdē et fideicō.vniuersale apponit pcm̄ d hrō liberādo ab onerib⁹ hrditariis:q exemplū nō vz vnā muscā qr illud pcm̄ apponit sup iure tertij.i.sup iure creditorū.vn̄ si quā liberationem ptēdit hre ptēdit ex sc cōsul nō ex pacto.Scōz exemplū in mace.et velle qr tollit cōct⁹ tacito pacto nā ille q cōhit vr velle et cōsentire q habeāt locū omnes leges q loquūt d illo cōtractu.vn̄ q cōhit cū filiofa.et cū muliere tacite vr fateri et pacisci q habeāt bñficiū hui⁹.l.Ista est intentio gl.q est mirabilis nec pt sustineri.qr si excep.mace.veniret ex tacito pcō esset fauorabilis cōtra leges cōexcep.j.d cōdi.ind.gl.dicit in exemplificando fateor tn̄ q leges q loquūt circa illū cōtractū vident inesse d ptiū volūtate qn̄ leges ille tendūt ad obseruātiā cōtract⁹ sz qn̄ tēdūt ad opp. nō vident inesse de ptiū voluntate lz sit ar.contra de ac.et obl.l. nō solum.sed pmptissimū exēplū est in muliere renūciente iuri hypothe,et pacisceute.vt.C.ad velle.l.etiā.et l.iubem⁹.nā cum p istā renūciationē n̄ fiat pauperior oratiōe īperatoris facta ad senatū cōfirmat.vt.j.de do.inter vir.et vxo.l.si spōsus.§.cōcessa.et l. cuz hic stat⁹.et est ēt melius exēplū si mulier liberat maritū aio donādi.qr ista donatio morte cōfirmat p se.cō.vt.d.l.cū hic status.vide hāc practicā gl. Itē pone exēplum sz Odo.in muliere tuta velleiano et filiofa.tuto mace.q si creditor faciat eis pactum de nō petē.q per istud pactū tollit ipso iure nālis obligatio.et actio qr istud pactū cōsonat cū senatuscō.et ei⁹ auxiliū implorat.q est no.dcm̄ si est verum. et est magna limitatio in mā. §.pact⁹ ne peteret. ¶ In ea.ibi:alter eoz,tm̄.i.fideicō.vniuersalis si em̄ eēt actū cū solo here.istud pcm̄ n̄ cōfirmaret⁹ qr n̄ eēt appositū sm cōfirmationē legalē. ¶ In ea.ibi, si mulier.extranea expositio ē ista.qr tex.loquit in natura pacti non psone. ¶ Uenio ad v.vel.sun̄.et op.aut pcm̄ est nudū.et nūq orit actio.aut vestituz,et semp orit actio.ergo falsa est ista q dt interdum timore huius cōsiij gl.tāgit hic nouā lec.q tota.l.loquit in pcō vestito et interduz dt pp.l.iuris gē.§.si ob maleficiū.j.e.cum si.cōiūgēdo lect.vtraq est vera nā pcm̄ nuduz parit actionē irregulr.et hoc dt dictio interdum relata ad pcm̄ nudum. pcm̄ vero vestitum parit reglr.fallit vbi lex resistit pacto.et hoc sonat dictio interdum,relata ad pactū et sui natura vestitum. vide istā gl. no. ¶ In ea.gl.§.alteri.et vide.j.de testa.tute.idem not.

Sz op. Dicit in tex.q cōfirmatio.l.opat mltum cō. aut actus est de se valid⁹,tunc nil opat cōfirmatio, C.de inof.do.l.ij.aut est inualid⁹ tunc nō pt cōfirmari.vt.j.de ac. et ob.l.ac.Rn̄.gl.notabilr q interdum act⁹ est inualid⁹ rōne phibitiōis ppetue.et tunc nunq cōfirmat.iterdum pp defectum solēnitatis.tunc bn̄ pt cofirmari.et sic n̄ ob.q vt latius itelligas an act⁹ inutilis cōfirmationē recipiat.sic distigne.aut deficit actus pp ihabilitatē psone,aut pp defectū forme,aut pp dfectuz cāe Prio casu:aut est talis psona in qua actio nō cadit ipo iure.tunc non pt cōfirmari.vt.j.de le.ij.l.j.§.si fili⁹.nisi ista cā cōfirmās supueniret tēpore habili.et de nouo.vt in.l.si minor.d ser. expor.Aut est persona in qua act⁹ pt sustentari ipo iure.lz ob. exceptio.et tunc iste act⁹ bn̄ pōt cōfirmari.n̄ q cōfirmet p seipz sz regrit cā cōfirmās,vt.C.ad velle.si mulier.Scdo casu qn̄ est defect⁹ forme dico q omissio modi et forme reddit actum ipo iure nullū:vt.j.de ver.ob.l.q rome.§.Flaui⁹ hermes,et de cōsti.pe. l.j.§.eum q.et de isto actu;etiam dico q nō cōfirmat.Tertio casu qn̄ est defect⁹ cāe,simlr dicēdum est q iste act⁹ nō cōfirmat nisi cā superueniat vel fingatur superuenire.vt i chyrographo post biēniū.vt.C.d n̄ nu.pe.l.in cōctib⁹.et.l.fi.est reperire quartū casum qn̄ non deficit persona nec deficit forma vel cā.sed nō est adhibita solēnitas,qr partes noluerūt adhibere solēnitatem, tūc hz locū materia legis nostre sz vnā lec.et pdicta faciūt ad.q. de vlurario q fecit testm̄,et postea ex internallo fecit cautionem q istud testm̄ nō cōfirmetur.qr a pncipio fuit defect⁹ persone inhabilis,et hoc tenet Cy.expsse in.d.l.j.§.si fili⁹.de le.ij. et rephēdit Io.an.q tenet cōtrariū in.c.quāq.de vsur.in.vj.do.Bar.tz q testamentū cōualescat,qr pōt cautio interponi seorsum a testamento.et dicit q non est verum q vsurarius sit persona inhabilis ad testm̄:nec pcedit lex inhabilitando personā.sed annullando testm̄ in penam,vn̄ cū ista solēnitas sit extranea, et diuersa ad actum testandi potest quolibet tēpore impleri.ar.j.d her. insti.l.qui soluendo nō erat duos Apollonios.ita no.per eum l.filio preterito.de iniusto testa. et videtur mihi q ipse dicat q fuit opi.Ilic.de ma.vltimo adde ad materiam de confirma.qd dixi in.l.et qr.de iur.om.iud. Bald.

Additio Baldi.

Legitima. Ubi lex cōuētionem aduenit dr eā cōfirmare.et dr legitima eē. Ubi lex conuentionem adiuuat ad obligandum solenniter.i.efficaciter obligat et est conuentio ad de liberandum.tunc liberat ipso iure. Idem si per senatuscon. conuentio obligatoria vel liberatoria roboretur.h.d.ad quam vide Archi.xij.q.ij.quicunq.et.xxij.vide Ia ar.in so.magnis.q.v.in magna addi.ibi omnino vide.

1 ☞ Ex contractibus nominatis nascitur actio a principio.nō a die implementi.
2 Causa legitima vestit contractum innominatum.
3 Differentia inter actiones datiuas et natiuas.
4 Permutatio,quare dicatur contractus innominatus.
5 Donatio,an sit contractus nominatus,vel innominatus.
6 Oblatio in contractibus innominatis,an vestiat pactū.

Iuris gētiū. Cōtractus noīati pariunt actionem ab origine cōtractus. et dicūtur noīati, qr habent propriū et spāle nomē.innoīati aūt cōctus actionem pariunt ab implemento.et dnr innoīati qr stant in suo nomine gnāli.h.d.vsq ad.§.si ob maleficiū.et diuiditur in quatuor ptes.Qr pmo iurisconsultus ponit quādā diuisionem.Scdo declarat eā quoad cō

tractus noīatos. ¶ Tertio decidit quandā qōnē in ɔctib⁹ in
noīatis. Quarto ex illa decisiōe infert ɔ Julia. Scda ibi, que
pariūt. tertia ibi, sed si in aliuz, quarta ibi. ergo puto. ⁊ ɔtinuaƚ
ad supradicta. Dictū est. s. de ɔuētōib⁹ publicis q̄ fiūt pp pu
blicam vtilitatē. Itē dictū est de ɔuētōib⁹ pūatis q̄ fiūt pp vti
litatē ɔhētiū. de pūatis dico, q̄ sunt de iure ciuili: vt dixi in. l. le
gitima. nūc sequebaƚ videre de tertio mēbro. s. de ɔuentionibus
priuatis q̄ sunt de iure gen. ⁊ hoc mēbrum. l. nostra declarat.
¶ In tex. ibi, reo nō trāleat. i. dicere si ɔct⁹ ē innoīat⁹. In tex.
ibi. cā Causam vocat hic ipletionem. In tex. ibi, obl'onē. subau.
actionē. Frā. ac. In tex. ibi, dedi. ⁊ sic ipleui ex pte mea. In tex.
ibi aliā des in q̄ ipleui ex pte mea. In tex. ibi, ciuile. no. hic ex
pssuz ꝙ ex ɔctu iuris gen. oriƚ non solū naturalis obl'o sz ēt ci
uilis. sic. j. de pscrip. xv. l. naturalis. §. j. ¶ In tex. ibi, in hoc. i. in
casu q sequtur, ¶ No. j. ꝙ ex ɔctib⁹ noīatis nasciƚ actio a princi
pio nō a die implemēti, sed ex ɔtractib⁹ inoīatis nasciƚ a die im
plemēti nō a prin. ɔtract⁹. ita pbaƚ hic ⁊ ista est vna dfia inter
ɔct⁹ nominatos ⁊ innoīatos: vt appet. j. de re. pmu. l. j. §. item
emptio. ¶ Scdo no. ꝙ in ɔctib⁹ qdā sunt nomina spālia ⁊ di
scretiua q̄ nō pñt accōmodari nisi ppie specie, ⁊ ista nomina
designāt ɔctus noīatos, vt emptio, vēditio, ⁊ siles. qdā xo sunt
nomina gn̄alia, que non sunt imposita iuris artificio et ista no
mina designāt ɔctus innomiatos. dicunƚ eñ innoīati pter p
priū nois carentiā. qꝛ nō habent ppriū nomē sed potius quod
dā nomē equiuocū ⁊ cōfusum, vt do vt des. do vt facias et simi
2 les. ⁊ hoc est qō intendit litera nr̄a. ¶ † Tertio no. ꝙ cā legiti
ma. i. plena impletio, vestit ɔtractū innominatum: ⁊ fouet ipm
3 ad ciuilem oblonē ⁊ actionem producendam. ¶ † Quarto no.
subtilē dfiam inter actiōes datiuas ⁊ natiuas: datiue actiones
sunt que non hñt pexistētē obl'onē. sed cōpetunt ex quadam a
lia equitate scripta in iure. actiōes vero natiue sunt ille que ex p
existenti materia, ⁊ preexistenti actione producunƚ in esse ⁊ est
simile ꝙ dicunt phi ꝙ duobus modis aliqd in esse pduciƚ vno
mō per viam creationis quasi de nihilo. alio mō p viā gn̄atiōis
ex aliquo. ⁊ regrediendo de potētia pexistētis materie. sic est in
ac. natiuis. qꝛ generanƚ, sed ac. datiue creanƚ fm Pe. hec inspe
ctio ēt in alia materia est necessaria. dicimus eñ vtilē actionē ex
cessionē esse datiuā: qꝛ ista vtilis no n nasciƚ ex obl'one. sz daƚ a le
ge mediate cessiōe. obl'o · m̄ nō trāsit p cessionē, qꝛ in iurib⁹ ise
parabilib⁹ a psona nō pt iteruenire trāsit⁹ seu xa trāslatio. vt. j.
de noua. l. si vsufr. ¶ Nūc veniam⁹ ad gl. ⁊ venio ad illā gl. q̄ icip.
s. gn̄ali. ⁊ q̄ro vtrū ɔct⁹ habētes spāle nomē retineant nomen
gn̄is. ⁊ dicit gl. ꝙ sic, qꝛ nomen gn̄is in q̄libet spē repñtaƚ. et
hoc intendit ista gl ⁊ adde qō no. in. l. fi. j. de ɔdi. ob cāz. ex hac
igiƚ gl. liquet apte ꝙ qñ nomen ɔtractus indefinite pferƚ pdica
tur de quolibet ɔctu noīato ⁊ innominato. Ergo si statutū dt,
ꝙ de ɔctib⁹ soluaƚ gabella sub hac gn̄ali pdicatiōe oēs ɔctus
ɔtinent: ⁊ adde ꝙ qōlibet pactū dādi vl' faciēdi est ɔct⁹. vt not.
j. de ac. ⁊ obl. l. j. in magna gl. ⁊ facit hoc ad auƚ. sacra puberū q̄
liter intelligatur illō verbū sup ɔctibus. ¶ Nūc venio ad gl. q̄ in
cip. idē in aliis. ⁊ recito hāc gl. p q̄tuor. q. dr hic ꝙ implemento
cōpetit actio in do vt des, ⁊ facio vt des. q̄ro qd in facio vt faci
as ⁊ facio vt des. Rñ. gl. ꝙ idem ꝙ actio ɔpetit, tñ facio vt des
nō ɔpetit pscri. xbis, sz de dolo. dicūt doc. ⁊ istud est verum qñ
factū nō ɔtinet vtilitatem aduersarū. sz vbi ɔtinet vtilitatē ad
uersarū, istud factum pbet vestimētū ɔtractui ⁊ nascitur pscri
ptis xb. exēplū. j. de pscr. ver. solēt. ¶ Incidēter q̄ro hic quare il
la dif. nō adhibeaƚ in do vt facias, sicut in facio vt des. rñdēt q
dam ꝙ imo adhibet eadē distinctio: qꝛ in, facio vt des, ex parte
mea, ⁊ facio, vt des ex parte tua, est das vt faciā. ⁊ iō non est re
perire facio vt des. qd si reperio das vt faciā: ⁊ quasi idē erunt
facio vt des, ⁊ do vt facias fm istos qō falsissimū est: qꝛ diuer
se spēs sunt vt ptz. j. de pscrip. ver. l. naturalis. vnde in ɔtractib⁹
innominatis ordo verborū seu ɔuētio significāt ordinē rōnis:
⁊ importat effectū iuris. semp eñ id a quo incipit cōuentio, est
pncipale. alterum vero venit p modum modi. vt in dicto exē
plo facio vt des. nā factū meū dz esse principale: datio tua venit
per modū modi. ⁊ in istis cōtractibus innoīatis mod⁹. i. modi
impletio vestit pactū. q̄uo ergo rñdebit ad. q. formatā. ⁊ rñde vt
no. C. de dolo. l. cū pponas, p Cyn. ⁊. C. de trāsat. l. cum mota.
4 ¶ † Scdo querit gl. quare pmutatio dr cōtract⁹ innoīat⁹ cum
habeat elegans nomē. ⁊ nomē per se distinctum a gn̄ali vocabu
lo do vt des. Rñ. Joā. ꝙ si permutatio esset cōtractus nomina
tus perficeret cōsensu, sed hoc est fallum. qꝛ non perficitur con
sensu sed rei interuētu. vt. C. de re. permu. l. ex placito. ⁊. j. de re.
pmu. l. j. §. itē emptio. ergo fortifico ⁊ declaro hāc rōnē, ⁊ dico ꝙ
cōtractus nominati assumunt formā ⁊ speciem quatuor mo
dis. s. re, verbis, literis. ⁊ ɔsensu. vt insti. de ob. in fi. sed permuta
tio stans in finibus pacti nullā hz formā. ex istis ergo nō dicit
cōtractus innoīat⁹: sed non reddit rōnē quare est innoīatus cū
habeat speciale nomen. ⁊ ideo glo. C. de re. permu. in ru. respon
det ⁊ dicit ꝙ non est verum ꝙ habeat speciale nomen. imo hz
nomē gn̄ale. qꝛ ois ɔtractus largo vocabulo pt dici pmutatio,
facit. j. de iur. do. l. ita ɔstāte. ⁊. l. fi. cū si. ⁊ dicis imo hz spāle no
mē distinctū a gn̄ali vocabulo do vt des. Rñdeo ꝙ istud no
mē est nomē gn̄is subalterni, nō aūt est pprie nomē speciei fm
Guil. ¶ Sz ɔtra istā rōnē op. qꝛ emptio ⁊ vēditio dr̄r noia ge
neralia. vt. j. de statu li. l. statuliberi a ceteris. §. Quint⁹. ⁊ no. in.
l. ij. C. de vsuc. p empt. rñ. illud qō ibi dr, per iterptationē dr. nō
per significatū vocabuli. ⁊ sic nō ob. Tu potes reddere aliā rō
nez ex tex. legū. j. de ɔhe. emp. l. j. ⁊. j. de re. pmu. l. j. circa. s. ꝙ iɔ
ctib⁹ noīatis noia ɔtrahētiū sunt distincta. vñ in emptiōe ⁊ vē
ditiōe vn⁹ dr emptor vel vēditor. In cōmodato vn⁹ ɔmodās
alter cōmodatari⁹. in pignore vn⁹ debitor alter creditor, sic di
stinguiƚ penes noia appellatiua, vt not. j. de ac. ⁊ ob. cōsensu. sz
in permutatiōe nō cadit distinctio nois ɔhētiū. sz tu ɔ hoc op
pones de societate vbi est idē nomē hincinde. sed rñde ꝙ nomē
societatis est ab omni gn̄alitate abstractū. ⁊ nō pt adaptari ni
5 si sue pprie spēi. ⁊ hac rōne dr ɔtract⁹ noiat⁹. ¶ † Tertio q̄rit
gl. vtrū donatio sit ɔct⁹ noiat⁹ vel innoiat⁹: ⁊ rñd. ꝙ oliz erat
innoiat⁹. ꝙ pbat qꝛ si fuisset ɔtract⁹ noiat⁹ ex nudo pacto pe
a risset actionē. hodie vero donatio est ɔct⁹ noiat⁹: [a] qꝛ cōsen
su pficiƚ ⁊ actio ex ɔsensu oriƚ. ista sunt xba gl. hic. ⁊ in. l. fi. j. de
cōdi. ob cām. qdam doc. dicūt ꝙ olim ⁊ hodie donatio fuit con
tract⁹ noiat⁹: vt no. Cy. in. l. ij. C. ō ɔdi. ob cām. ⁊ hoc pbat Bar.
tali rōne. qꝛ si donatio fuisset olim ɔctus innoiat⁹ habuisset lo
cū pnia q̄ hz locū in ɔctib⁹ innoīatis. vt. l. si pecuniā. de cōdit.
ob cāz. ista rō nō vr̄ xa: qꝛ in cōtractib⁹ innoīatis hz locū pnia.
vel gr̄a ipsius ad alteri⁹. secus, si gr̄a alteri⁹ tm̄. vt. j. de ver. obl. l.
q rome. §. Flaui⁹ hermes. j. de ser. expor. l. ij. vñ cū donatio fiat
solū gr̄a donatarij: nec reqrit ipletionē post se nō hz locū pnia
etiā i iure veteri vñ rō Bar. hoc nō pbat, sz pōt induci alia rō,
qꝛ in donatiōe sunt noia psonarū distincta nā vn⁹ dr donās al
ter donatari⁹, ergo est ɔtract⁹ noiat⁹. Itē ipse ɔctus hz nomē
spēi spālissime. ergo ⁊c. sed his nō ob, ego dico ꝙ nec olim nec
hodie est ɔtract⁹ nominat⁹ ꝙ ptz ab effectu. qꝛ nō nasciƚ actio
ex pacto do. sz ex. l. pter pactū. vt pbaƚ. C. de do. si qs argētū.
Itē dico ꝙ nō est pprie cōtract⁹: vt. j. de ver. sig. l. Labeo. §. ɔ
ctū. o. Bar. dt ꝙ qdā sunt ɔtract⁹ q denominanƚ a cōnētione,
qdā sunt cōtract⁹ q denominanƚ ab impletione, ⁊ inter hos ē
donatio. nā donatio nō est aliud quā gratuita datio irredibi
lis. ⁊ iō cū denomineƚ ab effectu nudū pactū oliz nō pariebat
actionē fm Bar. istud cōcluderet ꝙ nec pariet naturalē obli
gationē. sicut i ɔtractu q re ɔtrahiƚ, qꝛ accipit nomē a re. vt. j.
si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. ꝙ falsum ē. qꝛ nudū pactū donatiōis
6 pariebat nālez obl'gonē. vt dicā. j. e. l. §. sz cū nulla. ¶ † Quarto
q̄rit gl. vtrū i ɔctib⁹ inoiatis oblatio vestiat pactū. ⁊ dt glos. ꝙ
nō, qꝛ licita est pnia. vñ licitū est non recipere ab offerēte. sola ɔ
solutio vestit pactū nō oblatio qō ē no. ex h ergo fis caut⁹ qñ
agis ex ɔctu innoīato facias articulū. de sol. ex parte tua, nō de
obl. ⁊ dt gl. verū in ɔctib⁹ obl'gonis. sz i ɔctib⁹ liberatoriis suf
ficit obl'o. vt. j. e. si cū fundū. ⁊. C. de transactio. l. si maior. ⁊. l. quā
nis. rō qꝛ in illis nō hz locū pnia. ⁊ no. bñ hūc passum.

a ¶ Nomina t⁹. adō eū dem Bal. in rub C. ō rerū pmut.

Si ob maleficiū. Turpis vl' inepta cā non vestit pactuz. h. d. Conti
nuaƚ ad pcedētia h mō. Dictū est. s. ꝙ si subest cā nasciƚ obl'go
efficax. hic dr ꝙ talis cā est turpis ꝙ nō nasciƚ efficax. ita cōti
nua hūc. §. ¶ In gl. sua. ibi. §. q̄tes. qꝛ est turpitudo soli⁹ reci
pientis. pmittēs eñ vl' dās ne maleficiū fiat honeste pmittit ⁊
honeste dat. sz recipiens recipit inhoneste. ¶ In. e. gl. ibi. est tñ
aliq̄. s. obl'o ⁊ actio. nā ipso iure nasciƚ: elidiƚ tñ ope exceptionis
pp turpitudinē recipiētis. ¶ In. e. gl. ibi. s. vt fiat. s. maleficium:
qꝛ hoc pactuz est ɔ bonos mores. est ēt impossibilis pmissio qꝛ
maleficia de iure sunt impossibilia, ⁊ impossibiliū nulla ē obl'o.
¶ In. e. gl. ibi, nō reperiƚ p illā regulā: qꝛ in pari cā turpitudi
nis melior est ɔditio possidētis, sed nō est xa dñio trāslato. nec
hz locū illa regula si agaƚ rei vendica. vt statim diceƚ. qō not. ⁊
adde ꝙ legi. ⁊ not. j. de ac. ⁊ obl. l. fi. §. fi. ¶ In. e. glo. ibi, vt. d. l.
Luci⁹. verius credo ꝙ illa. l. habeat locū dñio trāslato. sed dñio
nō trāslato fiscus nō pōt petere que ad se non pertinent. ⁊ adde
qō no. j. fami. er. l. is consequenter. §. j.

1 ☞ Quelibet causa, an vestiat pactum.
2 Juramentum, an vestiat pactum nudum.
3 Promissio erronea non est implenda.
4 Pactum nudum: quod dicitur.
5 Pactum nudum qualiter intelligatur, ꝙ pariat actionem.
6 Informatio quotuplex sit.

Si ob maleficiū. Continuatur sic. dictum est qō impletio cause ve
stit pactum. istud est verū nisi sit turpitudo ex pte recipientis,
qꝛ tunc non vestit pactum. exemplum, volebas occidere quen
dam amicū meū: promisi tibi. x. ne occideres: vñ abstinuisti et
impleuisti ex parte tua, tñ tua impletio nō vestit pactū, qꝛ tur
piter faceres occidendo. ¶ In gl. j. videbaƚ ⁊c. ibi, siue faceres
nudo pacto

nudo pacto agẽdo, declara qḋ vbi p stipulationẽ nascit actio.
si obstat exceptio, ibi p pactũ nõ nascit actio. qꝛ cũ ista cã sit p
nõ cã nõ est vestitũ pactũ ergo nõ agit. Et ibi si plagij dic ꝙ q̃-
druplex est turpitudo. s. pmissiõis. vt si pmitto occidere hoiez
r ista nõ valet ipso iure. ď vb. ob. l. si stipuler. de fideius. si a reo.
§. fi. Scda turpitudo est cause, pmitto tibi. x. vt occidas hoiez.
r tũc refert aut cã est expressa. r ipso iure nõ vz pmissio. vt in. l.
si plagij de verb. oblig. aut est in corde partiũ retẽta. tũc obstat
exceptio doli. vt. l. fi. §. fi. de act. r ob. Tertia est turpitudo psone
recipiẽtis pmissionẽ. r tũc tz pmissio. qꝛ nõ est turpis. nõ em tẽ
dit ad deliquẽdũ. nec ẽ ꝯ bonos mores id ꝙ pmittit tñ ille qui
recipit improbare facit r iõ elidit vt h. q̃rta ẽ turpitudo tertij de
illa inuitiat illo mõ nisi ille q recipit hẽat ab eo cãm. vt. l. metũ. §.
sz lz. j. ꝙ met' cã. r. l. nã r serui'. j. de neg. ge. ¶ Et ibi si ob tur-
pẽ. et h no. ꝙ illa rã ꝙ in pari cã turpitudinis melior ẽ cã possi
dẽtis vba ẽ dñio trãslato. sec' si ñ trãslato r h si ex ipo dñio agat
nõ ꝯdictiõe ob cãm. ꝙ ẽ no. ¶ In gl. i fi. nec possessor põt oppo
nere de iur. fisci. vt no. j. fa. her. l. his ꝯñr. §. j. ¶ Extra scholas
no. ꝙ dñio trãslato in pari cã turpitudinz est melior conditio
possidẽtis sec' in dñio nõ trãslato. vt in gl. vnã no. si nitat tãꝙ
ex dñio nõ ex ꝯtu. Qñꝗ est turpitudo pmissiõis. r nõ vz ipo
iure. de fideius. si a reo. §. fi. de v. ob. si stipuler. vt pmitto furari
qñꝗ est turpitudo cãe, tũc aut est expssa r ipo iure nõ vz. de v.
ob. si plagij. vt pmitto. x. cã hõicidij. qñꝗ tacita, tũc ob. exce. de
act. r ob. l. fi. §. fi. C. de cõdi. ob tur. cau. ꝙ euitãdi p gl. qñꝗ ẽ tur
pitudo psone recipiẽtis tũc vz sz ob. exce. vt hic qñꝗ ẽ turpitu-
do tertij tũc valet r nõ obstat exceptio. j. de neg. ge. l. nã r serui'.
j. qḋ me. cã. l. metũ. §. sz lz. qñꝗ nõ est turpitudo, sz defect' cau-
se r tũc loquit. §. sz cũ nulla. ¶ Op. ꝙ nũꝗ possit esse defectus
cause r nõ substãtie. qꝛ nõ intelligit tacite cã donatiõis. vt. l. cã
pan'. de oper. li. so. aut sol' pmissor sciebat cãz nõ subesse r tũc
vr donare aut vterꝗ. r tũc sec'. vt no. in. l. ij. §. circa. de exce. do-
li. vel aliter aut pmittit per stipl'onẽ. r vr donari. aut nudo pa-
cto tũc sec'. r lz videat donari est fict' titul'. r nud' vñ nõ agit.
lz eẽt pactũ nudũ. ne duo spãlia ꝯcurrerẽt. vt. l. j. ď dotis pmis.
fm Ray. de foz. tu dic. clari'. aut pmissio simplex fuit facta cũ
expssiõe cãe aut sine cãe expssiõe, pmo casu ẽ cã de futuro. r tũc
nõ vr eẽ mera donatio. j. de dona. l. j. r. l. arist. aut ẽ cã ď pterito
aut est cã finalis, aut impulsiua, aut dubitat, si est cã final', aut
est vera. r vz pmissio siue sit onerosa siue sit lucratiua. nã qñ est
cã lucratiua vr fieri donatio. de dona. agli'. r. l. si pr. nec eget in
sinuatiõe si cã fuit noiatim specificata sz si cã eẽt icerta re r gñe.
puta pmitto tibi pp bñ merita r bñitia q̃ recepi reqrit isinua
tionẽ qꝛ nõ ꝯstat de q̃litate meritoꝛũ nisi forte pbarent merita
sufficiẽtia de colla. si donatione. ar. ꝯ. C. mã. salariũ. aut cã final'
est falsa. tũc aut est plata a sciẽte. r vr donatio aut ab errãte. et
ob. exceptio doli. de excep. doli. l. ij. §. circa. aut dubitat an scine
rit vel errauerit. r dic vt no. de noua. l. si qs delegañ. aut est cã in
pulsiua. r tũc vz do. j. de do. l. ij. §. fi. r exigit insinuatio. qꝛ hmõi
cã nec pficit nec officit qꝛ nõ ẽ ppa cã. nã ex ea nec depẽdet nec
auget effect' si dubitat. dic vt no. cy. i. l. gñal'r. C. ď epi. r cle. r dic
ꝙ si existẽs vba iportaret vex debitũ psumit si. si nõ iportat vex
debitũ psumit ipulsiua. j. de ꝯdi. r demõ. dam' p Cy. in addi. r
h cũ cã expmit. Si aũt pmissio sit sine alicui' cãe expssiõe. tũc
refert aut tẽdit ad liberãdũ r vz. vt. j. e. tale pactũ. aut ad obli-
gãdũ tũc aut fit nudo pacto, r nõ vz vt h. aut p stipul. r tũc vr
fieri aĩo donãdi. nã satis ẽ cã ipa liberalitatis. r iõ nõ pt dici ꝙ
sit absꝗ cã. de dona. h iure. vr dic ꝙ ista liberalitas non psumit
vt in. l. cũ de indebito. fallit iter ꝯiũctos. vt. l. si seru'. de do. iter
vi. r vx. r no. i. l. cũ qd. si cer. pe. Itẽ fallit qñ libert' pmittit pro
no opas. vt. l. cãpanus. nõ ob. ꝙ no. in. l. hoc iure. qꝛ ibi ꝯstat ꝙ
ex liberalitate pmittit al's nõ psumo cãz sz nõ cãm. vt h. nã cãe
sunt mlte r difformes r ideo cã cũ sit facti fcm̃ nõ psumit. facit
ꝙ no. pe. in. l. j. C. de ꝯhẽ. r ꝯmit. stip. Sz qd si pmitto tibi fode-
re foueã ex cã donatiõis an potero ꝯueniri. dicit Sal. h qḋ nõ.
qꝛ. l. si qs argẽtũ. si hz locũ nisi in dãdis bꝛ'eñ ꝙ nihil est. qꝛ ꝯct'
donatiõis ẽ fauorabilis rõne sui r nõ rõne rei donate. r facit ꝙ
no. j. de dolo. l. si cũ mihi. Sz qd si nõ pcedit vel nõ ẽ cã i psona
pmittẽtis sz i psona tertij. rñdeo si ad illã cãm ẽ habita relatio
tũc illa cã vestit pactũ. de v. ob. a titio. de fideius. fideiussor obli
gari. §. fi. al's nõ vestit pactũ qꝛ ipm nõ ꝯcernit. vt no. C. loca. l. si
1 tibi. r p pe. r Cy. C. de pac. i legẽ quã dixisti. C. e. ¶ † Sz an q̃li
bet cã vestit pactũ vr ꝙ nõ. j. e. si itra sz ibi ẽ ꝯditio nõ cã. vt no.
i. l. si qs cũ debitore. de iureiu. sed certe ꝯditiõi inest cã qꝛ idẽ dz
opari ꝙ mod'. l. a titio. itẽ ad h. j. de ꝯhẽ. emp. labeo scribit. sol.
dicvt dicã i. l. si intra. ¶ Sz q̃ro. dictũ est q̃l'r pactũ nudũ fiat. sz
q̃l'r pbabit: dic vt no. C. de vsuris. l. j. ¶ † Sz q̃ro an iuramen-
1 tũ vestiat pactũ nudũ' dicũt legiste ꝙ nõ qꝛ iuramẽtum nõ est
introductum ad solẽnitatẽ: sed ad credulitatem. et ideo mor-
tuo iurãte heres ei' nõ ꝯueniret ex pacto nudo iurato. qꝛ iurm
nõ ꝯtulit pacto nudo vestimẽtũ. sec' aũt in casu aut. sacramẽta.
qꝛ ibi iurm affert efficaciã ꝯtui. r iõ ꝯct' efficax trãsit ad hrdẽ.

sz vr ꝙ ex nudo pacto agat extra de pac c. j. sol. illud fm cano-
nicã puritatẽ. qꝛ fides est seruãda quã dat hõ homini sz fm le-
ges qꝛ solẽnitates legũ nõ sunt introducte frustra esse sec', al's
seqret ꝙ ex sola nãli ageret. r ꝙ nudũ pctm̃ id ꝙ vestitũ opare
tur. r ꝙ nudo pacto tolleret actio ipo iure. q̃ in foro hũano icõ
ueniẽtia sunt sz i foro diuino iusta sunt r facit. j. q. vij. q̊ties coꝛ-
dis oculis r ẽ no. ꝙ ẽt de iure gẽtiũ q̃dã pacta erãt nuda q̃ non
trahebant ad necessitatẽ pstatiõis. vt ďt tex. ꝯ. e. l. i pn. nã actio-
nes de iure ciuili sunt. facit. j. de po. bona fides. ¶ † Extra no.
ꝙ erronea pmissio iplẽda nõ ẽ qꝛ nõ hz cãz subsistendi de do. l.
si pron'. r. j. p ꝯa. sz qd si notari' dicat talis ex certa scia nõ p
b errore b facit sic vr ꝙ faciat fidẽ vt. l. sz r si qs. §. fi. si qs cau. In
3 ꝯriũ vr nã aut dicis ꝙ sunt vba notarij r nõ faciunt fidem: qꝛ
nõ dz ex se aliqd adijcere facto partiũ aut sunt vba ꝯhentis,
tunc eadẽ facultate q̃ pmittit r eodẽ errore pfert vba pdicta r
adijcit ea de noua. doli mali. r. j. de rei vẽ. ex diuerso. nã eodẽ er-
rore nõ pcedit ad ꝯct' r oẽs ei' c'las r capitula. Itẽ ista vba nõ
videt pcinari aduersario q sciebat cãm non subesse. no. in. d.
§. circa. lo. si exprimit falsa cã. ista vba nõ sufficiũt. C. ď iu. r fac.
igno. l. cũ falsa siue istrm fit celebratũ sup obligatiõe siue super
ꝯfessione siue sup vtroꝗ nã dolo facit q petit. si ãt nulla cã expri
mit psumit donatio ex dictis vbz. ¶ Sz qd si repit in cartofila
tio cuiusdã talis scriptura: titi' dz a me recipe. x. ex causa do-
natiõis an ista diceret nuda rõ. r vr r sic. qꝛ si ꝯstat ꝙ sit facta
titio mãdãte nec pñte. ď do. l. nuda rõ. de edẽ. si qs ex argẽtarijs
§ ptinere. r no. i. l. q̃dã. §. nũmularios. e. ti. idẽ vr fieri ad obligã
dũ. vñ nõ vz in absentia creditoris, nisi eẽt directa p nũciũ, vel
epostolã. si aũt ad liberãdũ valeret. de libe. le. nõ solũ. §. si libera
tur ꝯriũ vr. C. de ꝯhẽ. r cõmi. stip. l. j. nã psumit iter pñtes fctã
r donatio celebrata si aũt talis scriptura de ppria loquor diri-
geret ad hrdes loquẽtis nõ pbaret do. pcessisse sz hẽret vim le-
ga. de do. ex hac scriptura. sz qñ nulli dr vr dirigit ei cui donat.
tũc pbat. j. depositi. l. pub. ¶ Itẽ q̃ro an canoniste musauerint
q dicũt ex nullo pacto agi. vr ꝙ sic qꝛ scdm h oẽs solennitates
sunt frustra itẽ agit ex sola naturali. Itẽ si actio nascit ex nudo
pacto sir ẽt tollet ipo iure q̃ oĩa sunt falsa dic fm canonistras
nõ reqri aliõ vestimẽtũ ꝙ fidei. r iõ agi posse extra. eo. c. j. si vo
ius ciuile ẽt iusto ñ vestit pactũ qꝛ nõ ẽ itroductũ ad solẽnitatẽ
fm ad credulitatẽ est innẽtũ iurm. extr. de iureiur. r si xps. fal-
4 lit in opis libertoꝛ. de fideius. l. si qs p eo. in pn. ¶ † Itẽ q̃ro ꝙ
est nudũ pactũ. rñde illud ꝙ est iefficax ad agẽdũ efficax ad ex
cipiẽdũ vel replicãdũ r h cognitio est ab effectu sz formalis noti
tia est qñ iteruenit sola nuda pmissio. nec pcedit interrogatio.
qꝛ tũc eẽt stipl'o nec sequit qꝛ tũc eẽt ordo eẽntialis r formalis
puers' r opiũe explificat pmissio fit iter abñtes p nũtiũ vel epi
stolã. ꝯ. e. labeo. itẽ ẽ nudũ qñ agit vt sit nudũ vt i. §. ꝙ fere. Itẽ
qñ stipl'o peccat i forma nõ vz ad obligãdũ. ď ꝯsti. pec. l. j. qꝛ ps
astrixit se ad certã spem, sz ad liberãdũ ẽ nudũ pcm̃, qꝛ si nõ vz
ad liberãdũ ꝙ ego vt ego, vz vt valere pt. imo dic vt not. j. e. l. si
vn'. §. pe. Itẽ est nudũ pactũ cũ vnico eo, q loq nõ pt. §. e. itẽ qꝛ
r pbat ď v. obl. l. si stipuler. ideo fieri. §. fi. ¶ Quero an ppe sit
dcm̃ ꝙ aliqs sit ꝯct' q ꝯhebat rei iteruẽtu sicut ppꝛie dr re ꝯhi.
dic ꝙ no. vt. l. ex placito. ¶ Itẽ q̃ro, an stipulatio iformẽt ꝯctũ
cui iserit sicut iformat nudũ pactũ. r vr ꝙ ñ qꝛ frustra eẽt. Cõ
tra. j. p socio. l. cũ societas. so. dic aut apponit sup codẽ r nõ in
format sz accumulat. ď ver. ob. si qs cũ aliter. aut sup alio. r tũc
aut p modũ accessiõis r informat p so. cũ societas. aut p mo-
dum nonationõis r nõ informat vñ stipl'o penalis nõ informat
actionẽ pmitiuã. ar. in. l. j. de penu leg. aut p modũ cõeq̃lis obli
gatiõis. vt qñ addit pena cũ c'larato manẽte pacto. r tũc etiã
nõ informat qꝛ actio pncipalis ad penã augeri r exerceri non
põt: qꝛ nõ patit h natura sortis, vñ cũ nõ possit hoc cadere i ꝯ-
ctũ pꝛimũ fm naturã ꝯctus nõ iformat. ¶ † Sz q̃r intelligit
ꝙ nudũ pactũ pariat exceptionẽ pone trado tibi codicẽ meũz
cũ pacto de pmutãdo cũ tuo. an si repeto a te codicem meũ ha
beas exceptionem. vr ꝙ sic. qꝛ ex nudo pacto oꝛit exceptio. i. re-
tẽtio. In ꝯriũ vr ꝙ cũ nõ ipleuisti ex pte tua. ĝ te tueri nõ po-
tes. sol. aut tu nõ offers ex pte tua r ñ dat tibi exceptio nã ex-
ceptio dz hrẽ cãm sustinẽdi. sz mõ non hz cãm. vt. j. ď re. pmu. l.
j. in. fi. aut ex pte tua offers. r tũc gl. in. l. si ea. l. §. j. i. fi. gl. idẽ i a-
lijs sentit ob'o nil opetur in ꝯctib' innoiatis: qꝛ hz locũ peni-
tẽtia vbi ꝯct' innoiat' nõ stetisset in stip. vt. l. ex placito h rñ-
deo. sz alij dñt ꝙ nõ hz locũ pnĩa. vt. j. e. si cũ fundũ: sz ibi ad li
berandũ. C. de trãs. quãuis ergo nõ intelligitur iste tex. vbi ha-
bet locũ pnĩa: sed vbi nõ hz locũ sic. vt exempla patent. ꝯ. eod.
labeo. cum si. ¶ Sed qualiter intelligit ingressus vel egressus
contractus. nam absolutio ꝯtractus indiuisibilis consistere vr
qꝛ nisi in totum absolui non potest. argu. de test. si is qui. Re-
spon. in igressu est statim, vel ibi principiũ dr ingressus, r finis
dicitur egressus. nam cõtractus multa verba habent tã prece-
dẽtia ꝙ sequẽtia. C. de rescri. vendi. si voluntate. ¶ Quero an
sit bona regula ea pacta insunt q̃. l. formã ꝯctui dãt. r vr quod

a ¶ Pactũ nudũ. vid eũdẽ in. §. itez sacra. de pace iu. fir. r i n. l. j. versic. mõ solet dubitari. C. de ope. lib.

b ¶ Et non per errorẽ. qd impoꝛtet ista clausula. r an nõ obstãt. tali clausula qs de errore docere possit. vide oĩno d. Barto. so. i. ꝯsi. ccxiiij. inci. I cã honofrij. ver. sed itex obstare. r in ꝯs. clix. ici. in psenti. ver. nec pdictz cũ. iij. ver. seq. r vers. vlteri' dicimus in. ij. perte. r frã c. are. in l. si dari. de verb. obli.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nō q: qdā isunt ⁊ tñ nō informāt.vt.s.pz in nudo pacto penali statim apposito ex quo agit si interest vt.j.ō ser.expor.seru⁹ea. tñ nemo dixerit informare.in Zriū est author litere nr̄e in versi. itē rñsum scio. Scō a regula est vera ad sensum affirmatiuū.qc quid informat inest sed non ad sensum negatiuū.puta qō nō in format inest quero q: dicit insunt quid est in esse? Rñ.aliquid esse vel propinqua pars esse,vel de necessitate adesse inesse.inest forma proprie ⁊ specificata in materia ipsius Zctus propinquū
6 qō statim adijcitur necessariū ꝙ ex aliquo subsequitur. ¶ Quero quotuplex sit informatio gl.dicit qō est quedam informatio ad agendum quedā ad trahendū seu ad decernendū,⁊ sic interdum auget interdū restringit.⁊ recte loquitur.

Si cū nulla. Ubi nō subest cā:ciuilis obligatio ⁊ actio nō nascuntur.h.d.iste versi.ſm verū intellectū ⁊ ꝯtinuatur ad precedentia hoc nō dictū est.s.in ver.sed si in aliū.qō sine impleméto vestit pactū hic autē dicit ꝙ vbi cā nō est ipleta ibi pactū nō parit obligatio. ¶ In text.ibi obligatio.⁊ p ꝯñs nō orit actio q: negato pncipio obligatiōis negat pn.actiōis. ¶ Ex hac lec.no.talē regulā ꝙ ex Zctu inōiato re nō secuta ipso iure nascit actio. ¶ Itē no.ꝙ ista est natura act.pscri.vbis ꝙ ipo iure nō nascit nec pt qs agere,nisi ille qui impleuit secus est in Zctib⁹ noiatis vbi statim est nata actio.sz cōtra nō iplētē ob.exceptio.vt.j.de act.em.l.iul.§.offerri.l.q pēdentē.j.de resci.vē.l.si.de ver.ob.l.si ita qs.§.seia.j.de loco publico.fru.l.j.i fi.⁊ istō est verū de fundamētis i ista materia ꝙ apte pbat.j.de re.pmu.l.j.§.itē emptio. ¶ Tertio no.ꝙ pe.ex hoc.§. colligit diffinitionē nudi pacti ⁊ dixit ꝙ nudum pactū est illud ꝙ nō hz cāz subsistendi qō declarabo.j.in v.igit nuda.ista ēvba lec.hui⁹ v.Mar.vo aliter intellexit.§.qō h loquat in cā de preterito debetis em̄ scire qō qdā est cā q̄ de pterito ifert in pñti.⁊ ita legi Mar.hūc.§.dicens ꝙ si talis cā est erronea ⁊ nō vba nō nascit obligatio.⁊ ita intelligit hunc.§.qdā vo est cā q̄ de pñti infert in preteritū.⁊ ista cā ꝓprie appellat mod⁹ q cū de psenti implet vestit preteritū Zctū:vt.C.de re.pmu.l.ex placito. Opin. Mar.nō plz gl.q: ſm hoc hic v.nō ꝯtinuat cū materio hui⁹.l. sz esset disgressio ad aliā materiā.s.ad materiā.l.ij.§.circa.de ex.do.Pre.cā de pterito nō vestit nudū pactū.vt.C.si cer.pe.l.si ex pretio.si autez est apppōsita stipulatio ipso iure orit obligatio ⁊ actio efficax si cā est vera,inefficax si cā est erronea,vt.d.§.circa. ⁊ iō lec.mar.nō est ꝯgrua ad istū.§.nr̄m. ¶ In glo.sua ibi nō vz pmissio hoc est verū cōsiderato effectu ⁊ actio bñ orit ⁊ pducit in esse. Itē intellige gl.qñ pcedēs cā si esset vba iportaret verū debitū q: illa cā psumit finalis in Zctib⁹.vt.j.de ꝯdi.inde.l.damus.sz si existēs vba nō iportaret vex debitū nō psumit cā finalis,sz ipulsiua[a].vt ibi no.⁊.j.de do.l.ij.§.si.in vlti.vo voluntate etiā cā q̄ existens vera importaret verū debitū.tñ nō psumitur finalis.vt.j.de liber.leg.l.aureli⁹.§.fi. ¶ Extra qrit hic glo.vtrū pactū nudū sine aliq cā valeat tāq donatio. ⁊ ista qō dz intelligi qñ ex certa scientia istud pactū fuit factū.nō p errorē.de stip. est clarum p.l.si diuortio.de verb. ob. sed de pacto nudo est qō. Guil.de cu.dicit ꝙ aut istud pactū nudū cōtinet donationem. aut ꝯtinet factū. Prio casu orit ꝯditio ex.l.si qs argētū.C.d dona.Scōo casu sec⁹ q: dicit ipse.ꝙ.l.si qs argentū loqt in donatiōe nuda que ꝯtinet dari.sec⁹ si cōtinet fieri ſm Guil.⁊ istud est nouū dictum.⁊ Bar.etiā sic pertrāsit.sed hoc est cōtra gl. ord.j. de dolo.l.si cū mihi.nec ista distinctio pbat p aliquā.l.do. Ray. de for.dt qō nudū pactū sine cā nō inducit presumptionē donationis secus in stipulatione rō est differētie q: si nudū pactum induceret psumptā donationē ꝯcurrerēt duo spāliā.s. q: psumeret donatio.⁊ q: p cōsequēs agerēt ex pacto nudo.sed.j.cauetur ꝙ duo spālia nō debēt concurrere.vt.j.de polli.l.si qs rem ⁊.C. de do.pmis.l.j.Ego dico ꝙ presumit donatio.tamē ista donatio psumpta nō est efficax ad agendū,vñ,l.si qs argētū.dz intelligi in donatione expressa non in donatione presumpta ⁊ hoc probat ex isto.§.intelligendo.ſm intellectū Mar. ⁊ tene menti hunc passum ⁊ facit.j.sol.mat.l.q̄ dotis.j.de oper.li.l.campan⁹. ⁊ vide quod no.pe.⁊ Cy.eo.l.creditori.item adde quod no.j.de verb.ob.l.triticum. Bal.

a ¶ Sed impulsiua.vide eundez Bal.in.l. gñalr.iij. col.i.opp. C.de epi.⁊ cle.⁊ ibidē in.v.col.in ver.ij.principalitēque ritur.

b ¶ Actio. an ⁊ qñ oriat vide Fel.in.c.j. de pr̄is.⁊ ꝙ ibi late dixi i apo. Adō ettā dñz Iaso. in rubri.ō actio.

1 ☞ Ex pacto nudo non oritur actio,
2 Exceptio ex pacto nudo dicitur nasci.
3 Pactum nudum,quid sit.

Igitur nuda. Ex nudo pacto nō orit actio:sed exceptio .h.d. ⁊ ꝯtinuat ad pcedētia in hūc modū dictū ē.s.in scōo rñso hui⁹ legis in illo v.qdā excep.qdā pacta pariunt actionē quedam exceptionē. Illud dictum declarat hic esse verum de pactis nudis,q: nō pariunt actionem nec obligationē sed pariunt exceptionem. ¶ In tex.
1 ibi,obligationē.subaudi ⁊ aut.Fra.acc. ¶ †No.hic duas reğlas
b prima regula est qō ex pacto nudo nascit actio[b] secunda est re-
2 gula qō ex pacto nudo nascit exceptio.† Ex hoc collige qō daz notabile qō exceptio facili⁹ pducit ꝙ actio.itē qō exceptio nō ōsiderat admininiculū vel fomētū ciuilis obligatiōis. ¶ Op. ⁊ videt ꝙ ex nullo pacto nō oriat exceptio qō patet in hoc exemplo. Dedi tibi.ff.meū ex cā pmutatiōis cū codice tuo ex pte tua istud pactū nudū est q: nō impleuisti.modo.l.cauet ꝙ si repeto.ff.nō habes exceptionem ⁊ sic nō pacto nudo nō dat exceptio.vnde vr̄ obstare.de re.permu.l.j.in.fi.timore huius contrarij dicit glo.ꝙ hic iuriscōsul.loquit in Zctibus nominatis.i. in pactis que apponunt circa Zct⁹ nominatos vt statim patebit.in.§.quinimo.q: in istis nō habet locū penitētia secus in cōtractibus innominatis in quibus hz locū penitētia.⁊ sic loquitur.l.contraria.ego dico aliter quod aut pactū nudū continet equitatē prestatiōis.verbi gratia.Promisi tibi.x.tūc nō oritur exceptio.vt.j.de sol.l.si is cui.§.flauius.de condi.inde.l.interdū C.de cōpen.l.etiā.j.de neg.gest.l.iij.§.pupill⁹.quoddā est nudū pactū ꝙ nō cōtinet equitatē prestatiōis.vt cū desiderat implementum alterius partis tūc dico ꝙ ille q nō ipleuit nō hz ius excipiēdi.⁊ sic loquit.l.Zria ſm hoc.§.noster potest intelligi in pacto quod per se interponit.⁊ ad alium contractum nō refertur.nā quodlibet pactuz hmōi dicitur ꝯtractus innominatus. vt no.j.de ac.⁊ obl.l.j.in magna glo. ¶ Secundo op.⁊ videt ꝙ ex nudo pacto oriat actio.C.de dotis pmis.l.ad exac.isti.de ac. §.de cōsti.cū si. ¶ Scōo no.regulā ⁊ instātiā a regula:regula est ꝙ nudū pactum nō parit actionē.fallit in casibus expressis in iure. ¶ Tertio oppo.⁊ videt ꝙ nunq fallit.q: dicere quod pactum nudum pariat est implicare cōtraria.nuditas em̄ pacti nō significat aliud nisi negationē quādā virtutis ad actionē pducendā:dicere ergo ꝙ id non hz vim pariendi pariat est acsi diceremus ꝙ sterilis pareret. Rñ.gl.qō eo casu quo pactū nuduz parit:dr nudū ꝙ nō hz naturalia instrumenta,tñ habet ꝙdam instrumentum irregulare ⁊ extraordinariū qō appellatur.l.auxilium.de vestimēto tactū est in.l.legitima.s.eo.acsi diceret gl. pactū nudū quod actionē parit nō hz vestimentū natiuum,sed
3 datiuum.quod credo bene dictum. ¶ † Uenio ad.q.⁊ quero ꝙ est nudum pactum.dñt quidā quod nuduz pactum est id quod est inefficax ad agēdum ⁊ sumūt diffinitionē ex isto tex.ista diffinitio est falsa:q: stipulatio qñq est inefficax ad agēdū:vt.s. eo.si vt maleficium.⁊ tñ stipulatio nō est nudū pactū. Item emptio est qñq inefficax ad agēdū,qñ traditio includeret delictum.vt.j.de cōtrahen.emp.l.si in emp.§.itē si emptor.⁊ tñ emptio ⁊ venditio nō est nudū pactum.⁊ ideo alij dicūt qō nudū pactū est ꝙ solo partiū cōsensu nititur ⁊ nullo alio iuris adminiculo fulcitur. Pe.vero dicit ꝙ nudū pactum est illud ꝙ non hz causam subsistendi:sed istud suum dictū videt cōtra casum. l.si ex pretio.C.si cer.pet.vbi hz cām subsistēdi.⁊ tñ est pactū nudum est ideo media diffinitio melior. ¶ Scōo q̄ro exēpla de nudo pacto.gl.ponit exemplū per.§.ꝙ fere.j.ea.l.vbi etiā stipulatio dicitur nudū pactū si hoc agitur ꝙ si nudum pactum pe. reprobat istud exemplūz q: dicit ipse vbi est vera stipulatio cōsensus partiū nō potest facere quin sit id ꝙ est.vt in.l.in bello.§. facte.de capti.bñ dicit ipse ꝯfiteor ꝙ gl.dicit verū quantum ad effectum:sed nō quo ad speciē cōtractus.vnde exemplum nō est congruū ſm Pe.tu salua gl.q: vbi deest cōsensus ibi non est stipulatio;nam vt sic dixerim medulla cuiuslibet cōtractus stat in consensu.vt.l.nō oīs.si cer.pet.⁊ ideo gl.vera. ¶ Secūdo ponit gl.exemplum per.l.pactum.de pollici.sed istud exemplū postea reprobat.tu dic ꝙ aut interuenit cōsensus vtriusq tunc est pactum aut interuenit sola voluntas vnius,tunc non est pactū vt no.C.de sacrosan.eccle.l.istud.⁊.j.de act.⁊ ob.l.ꝯsensu.cum sim. ¶ Tertio ponit gl.exemplū in stipulatiōe inter absentes q̄ non dicitur stipulatio:sed nudū pactū ex quo em̄ nō potest assumere nomen speciei remanet in noīe gñis.ar.j.de excep.l.an inutilis.istud exēplū reprobāt qdā moder.per.l.j.§.eum q.de consti. pecu.nam si contractus nō vz in ea specie de quo contrahētes sentiūt nullus Zctus initur nec valet vllo mō.vt.j.si cer.pet.l. si ego.tu salua gl.q: dz intelligi in casu dubij.secus si constaret ꝙ ptes vellēt innuere solā stipulationē.vt in.l.Zria. ¶ Quarto ponit gl.exemplū in stip.prepostera.vbi rñsionem pcessit interrogatio istud exēplū reprobāt moderni.q: ista stipulatio continet initium forme ⁊ tēdit ad obliga. vñ nō valet vllo mō iuxta no.C.de testa.l.nō codicillū p gl.⁊ Cy.tu salua gl. vt superius in alio exemplo.s.ꝙ gl.intelligat qñ non apparet ꝙ cōtrahentes voluerunt se astringere ad certā speciē Zct⁹. ¶ Quintum exemplum pōt poni de pacto nudo liberatorio p.l.ad inutilis. ꝙ etiā sine cā valet ad liberandū vt in.l.tale pactum.in prin.j.eo. potes ponere plura exempla q: vbi inter absentes fit pactum per nunciū vel epistolam item nutu paciscunt itē vbi interuenit pmissio ⁊ acceptatio sine solennitate vborū ista sunt exēpla nudi pacti,que tene menti. Baldus.

1 ☞ Pactū qñ incōtinēti apponitur nascuntur due actiones.
2 Actio pscriptis verbis concurrit cum actione informata.
3 Pactum ex interuallo appositū nō vestitur a contractu veteri.
4 Actio ex pacto nudo non oritur.
5 Exceptionis natiuitas est facilior,quam actionis.

6 Informatio dicitur duplex.
7 Actiones informate ꝛ informantes sunt stricti iuris.
8 Pactum nudum aliquando informat.
9 Pactum quot modis vestiatur.
10 Contractus nominati, qualiter dicuntur vestiti.
11 Stipulatio in accessorio vtrum vestiat nudum pactum.
12 Rei vendicatio an competat ratione pacti non seruati.
13 Pactum in tutela, quando dicatur incontinenti opponi.
14 Omnis contractus an sit informabilis.

Quinimo. Pactū incōtinenti appositū principalē ꝯctū informat, ꝛ inde actio nascitur, sed ex interuallo appositū nō informat nec actio nascit̃ qđ tribus exēplis pbat̃, ꝛ ēt p quādā regulā exceptio tñ orit̃ ex pacto qđ ex interuallo inserit̃. h. d. diuidit̃ in quatuor partes, qꝛ prio ponit quoddā dictū circa informationē actiōis a pacto ꝛ illud dictū pbat. scđo ponit quoddā aliud dictū vbi cessat informatio. Tertio illud pbat tribus exemplis ꝛ vna regula. Quarto ꝛ vltimo ponit quoddā aliud dictū qđ nō respicit actionē sed exceptionē. scđa ibi, sed ex interuallo. tertia ibi, vt puta. quarta ibi, sed ex parte. vel diuidit̃ in duas ptes pncipales. nā pmo loquit̃ de viribus pacti coherētis. Scđo loquit̃ de viribus pacti separati. scđa ibi, ex interuallo. Itē in illa scđa parte duo principaliter facit, qꝛ prio ondit ꝙ pactū separatū nō hꝫ vires ad agēdū. ꝛ hoc pbat per regulā ꝛ p tria exempla. scđo ondit qđ hꝫ vires ad excipiēdū. scđa ibi, sed ex pte. ꝛ ista est satis clara diuisio continuat̃ ad pcedentia iste. §. hoc mō. dictū est supius ꝙ nudū pactū nō parit actionē: verū qꝛ interdū informat actionē: iō ad declarandū qñ hoc sit verū vel nō ponit̃ iste. §. Uel sic. dictū est superi⁹ ꝙ pactū nudū nullas hꝫ vires nisi ad excipień. sed qꝛ hoc qñqꝫ est falsum, qꝛ qñqꝫ hꝫ vires ad informandū. iō aduersando pdictis ponit̃ hic iste. §. ꝛ no. qđ iste. §. tractat de viribus pacti obligatorij. de virib⁹ pacti liberatorij tractat̃ in. l. si vn⁹. §. pactus. j. eo. ¶ In tex. ibi. iudicijs. i. ꝯctibus ex quib⁹ postea deuenit̃ ad iudicia. In tex. ibi, inesse. ex his ergo q̃ in sunt necessario informāt sicut sigillū qđ inest cere p impssionē informat cerā ꝛ scriptura informat chartā. ꝛ sciā q̃ est in aīa. ꝛ frumētū qđ est in sacco informat saccū. ¶ In tex. ibi, ex parte actoris. i. ad agēdū. ¶ In tex. ibi si ex interuallo, fiāt pacta. ¶ In tex. ibi non meruit ꝛ p ꝯñs nō informat sine frumētū qđ nō est in sacco nō informat saccū. ꝛ sic ignis multū distās nō calefacit hoīem nec informat cū sua qualitate calorē. ꝛ sicut sigillū nō approximatū cere nō informat cerā. ¶ In tex. ibi, si agat. i. si agat̃ vel ad agēdū. ¶ In tex. ibi, nō valebit. s. ad agēdū. i. fundādū originē petitiōis fundādā ex pacto. ¶ In tex. ibi, cōstitute sint. s. ordinate. ¶ In text. ibi, locū habebit, nec informatio nec petitio. In tex. ibi, insunt. s. ꝯctib⁹. In tex. ibi, legē. s. cōuētiōis. ¶ In tex. ibi: in ingressu. i. dū ꝯct⁹ est in fieri. tūc em̄ hꝫ aptitudinē recipiendi qualibet formā. dū res est in fieri. sed si ꝯctus eēt absolut⁹ retro de pterito iō nō dꝛ informari qñ recepit nouā formā ꝙ semp certū est. vt. C. de do. q̃ sub mō. l. pfecta. ꝛ est subtilis rō huius litere. no. in hoc. §. quasdā reglas. ¶ Prio no. qđ pctū incōtinēti appositū inesse vr̃. ꝛ vr̃ esse ps intrinseca ꝛ formalis principalis ꝯctus pbat̃ ista expositio. j. de ꝯhen. empt. l. fundi partē. ꝛ. j. de acqui. emp. l. tenet̃. §. j. ꝛ. l. si sterilis. §. si tibi. ¶ Scđo not. qđ ex ista regula sequit̃ alia regła q̃ hic in ordine lr̃e pmittit que talis est pactū incōtinēti appositū ꝯctum ꝛ actionē informat, cū em̄ cōsiderat̃ pactum ꝛ ꝯct⁹ velut quoddā integrū ex vtroqꝫ merito acquirit hāc formā, ꝛ ille q intentat actionē in formatā dꝛ agere quasi ex cōiunctione duorū ꝯctuū. i. ex ꝯctu ꝛ pacto coherēti. de ista informatiōe pncipalr̃ tractat iste. §. ꝛ gl. magis diffuse q̃ hic tractat. j. de ꝯhen. emp. l. pac. ꝛ facit qđ no. C. de pac. petēs. ¶ Tertio no. aliā regulā. s. qñ pactū incōtinēti appositum vestit̃ coherētia ꝯctus ꝛ ex eo orit̃ actio pscriptis verbis. ꝛ licet tex. hoc non dicat clare. tñ gl. sic intelligit vt patet in glo. q̃ inci-
1 pit q etiam. ver. sed dic ex vi attractiua. ¶ † Ex his no. quarto duas actiones nasci qñ pactum incōtinēti apponitur. vna est actio informata ex principali ꝯctu ppter pactū. alia est actio pre-
2 scri. verb. immediate oriens ex pacto. ¶ † Ex hoc sequitur qđ quintū notabile ꝙ actio pscriptis verbis concurrit cū actione informata. ꝛ iste passus est in ista materia subtilis. nec est mirandū si pactū incontinenti appositū influit in alterūꝫ ꝛ influitur sibi. nā hoc ptꝫ per exemplū naturale si sigillum imprimat̃ in ferro calido informat ferrum. ꝛ recipit calorē a ferro. ꝛ sic influit alteri. ꝛ influit̃ sibi. sed certum est ꝙ leges nostre exēpla naturalia imittantur inquantū possunt. vt. s. de adop. l. nam adoptio. ¶ Sexto ꝙ pactū interponit̃ ex interuallo p relationē ad aliū ꝯtractū non informat illū ꝯctū veterem. ꝛ rō est ista, qꝛ ille contractus iam acquisiuit formam precisam ꝛ absolutā, ꝛ certos fines iam habuit. vnde alia forma imprimi nō pōt, vt. C. de do. q̃ sub mō. l. perfecta. ꝛ istud no. no. est subtile ꝛ vtile i hac materia.
3 ¶ † Septimo no. ꝙ pactum ex interuallo appositum non vestitur a ꝯtractu veteri ratio est ista qꝛ istud dixi superius lex imitatur naturā. vñ cum istud vestimentū intellectuale nō sit nisi quidā calor ꝛ quidā vigor ad agendū nō pōt iste calor nec iste vigor causari a causa nimis remota sicut appet in igne. Nā ignis
4 qui est in platea nō calefacit nos hic. ¶ † Octano no. regulam generalē in ista materia, ꝙ ex pacto nudo nō orit̃ actio. ¶ Nono no. tria exēpla istius regule. primū exemplū est in pacto dotis reddende ante diē legalē ex quo pacto si ex interuallo apponitur actio nō orit̃. scđm exemplū in pacto de predādis vsuris vltra pmissionē legalē si ex interuallo apponit̃ actionē nō parit. tertiū exemplū est in pacto apposito post formatū ꝯctū bonefidei circa aliquā accidentalē pstationē. nā si ex interuallo apponit̃ actio nō orit̃. ¶ Decimo no. ꝙ illa pacta q̃ apponuntur in ingressu ꝯct⁹ illa pacta dicunt̃ apponi incontinēti ꝛ qđ alibi dꝛ qđ ꝯctus ex cōuētione legē accipiūt intelligit̃ de pactis incōtinēti appositis nō de apponēdis ex internallo. ¶ † Ultimo no.
5 ꝙ ex pacto qđ ex interuallo apponit̃ exceptio nascit̃ ex q̃ ēt colligere lꝫ ꝙ facilior est natiuitas † exceptiōis q̃ actiōis. ¶ In gl. j. ibi, min⁹ plene. in eo qđ dixerat solā exceptionē dari. In ea. gl. ibi. hoc sic qđ dꝛ i pn. §. ¶ In ea. ibi, dari. s. actionē ex pacto. In ea. ibi. l. ħ. C. de pac. inter emp. ꝛ vēd. ꝛ. j. si cer. pe. l. lecta. §. dicebā. ¶ In ea. ibi. ꝛ qđ informet. ꝛ hic. ꝛ. C. de pac. l. petēs. ¶ In gl. ibi, nō agā. vt. j. ea. l. si vn⁹. §. j. ꝛ. j. de pro. stip. l. valerianus. ꝛ ista est informatio nō ad augēdū, sed ad diminuendū ꝛ excipiēdū q̃ pōt fieri etiā ex interuallo. Preterea iste intellect⁹ nō est ꝯueniēs lr̃e, qꝛ lr̃a nō loquit̃ de tali informatiōe q̃ fiat p reo. sꝫ de ea q̃ fit p actore q̃ nō pcedit nisi apponat̃. ¶ In ea. ibi. def. ad id qđ deuenit in pacto extra naturā ꝯctus. In ea. ibi, sed cū nascit̃. s. illud pactū cū interponit̃. ¶ † In ea. ibi, que assumit. s. ab alio ꝛ sic calefit a vestimētis alienis. ¶ In gl. q̃ incipit. j. in ꝯctib⁹. vt pariat. ibi, actiōe. s. de dote. ¶ In ea. ibi, cū nō habeat. qdā dicūt ꝙ hic rn̄det ad ꝯriū p interptationē. ꝯriū dicebat ꝙ mulier habebat actionē. ista rn̄io dt qđ hoc nō est verū, qꝛ cū pctm̄ fuerit factū cōstāte mr̄imonio tūc nō cōpetebat actio. vt. C. de colla. l. do. aliꝗ dicūt ꝙ ista vba sunt vba gl. opponentis nō rn̄dēdū gl. ꝛ format̃ op. sic. hic dꝛ ꝙ mulier nō agit ꝯ. qꝛ hꝫ actionē ex ꝯctu dotis. hic aūt dꝛ ꝙ nō hꝫ q̃re male. gl. nō soluit expsse sꝫ remittit ad alia gl. q̃ incipit, nō statim. ¶ In gl. fm. Martinū, ibi, si in vēditiōe. sed ibi, pactū fuit appositū. in pn. ¶ In ea. ibi, sed faciliores sumus, hic soluit oppositionē. de. l. cū stipulatus. ¶ In ea ibi, ꝛ insti. de codicil. §. vl. sed ibi, in vltima volūtate q̃ nudas recipit vires p cōfirmatiōne hic ꝯctu firmato. ¶ Nūc venio ad gl. ꝛ pmo venio ad gl. q̃ incipit: qn p etiā. ꝛ q̃ro q̃lr iste. §. cōtinuet̃ ad supiora. ꝛ rn̄det gl. ꝙ cōtinuat̃ aduersando sic dictū est ꝙ pactū nudū parit excep. sed certe qñqꝫ iformat actionē. ꝛ sic aduersat̃ ei qđ dixerat. de excep. tm̄ quasi dixerit min⁹ plene. vel sic dixi superi⁹ ex nudo pacto act̃. nō nasci. sꝫ certe iterdū informat̃ actio supple. ꝛ etiā nascit̃ ex pacto. ꝛ sic aduersat̃ quasi exceptuādo. nā rl̃a est ꝙ ex nudo pacto nō orit̃. fallit vbi nudū pactū informat ꝛ parit actionē. ecce scđa continuatio. fm hoc aduersat̃ directe ex pdictis in pcedēti. §. cōtinuat̃ ꝛ tertio modo dictū est. s. ꝙ pactū parit exce. s. ppetuā: nā pprie loquēdo sola ppetua est exceptio: qꝛ est actiōis exclusio ꝛ cōflictus. Interdū tñ parit exceptionē tpalē. qꝛ iformat actionē limitādo eā. ꝛ
6 hoc vult pmū rn̄sum hui⁹. §. ¶ † Ex hoc no. qđ duplex est iformatio qdā q̃ venit: augēdū ꝛ de ista sunt due pme expōnes ad q̃dā que venit ad diminuēdū ꝛ differendū. ꝛ de ista est ista tertia cōtinuatio pn̄e, tñ ꝯtinuatiōes sunt vriores ꝛ aptiores ad lr̃am hui⁹. §. Itē ex ista gl. not. de ista dictione qnimo ꝛ de varietate ei⁹ qđ est dictio iplicatiua, ꝯtinuatiua ꝛ aduersatiua. ecce pria. q. ¶ Scđo q̃rit̃ qđ est dicere qđ actio informat̃. rn̄det gl. qđ tunc actio dꝛ informari qñ incipit cōpetere ad aliud q̃ sit fm ppriā naturā. ꝛ sic actio ex vēdito q̃ fm ppriā naturā cōpetit ad ptiū per accidēs. i. ppter pactū cōpetit ad factū. implet̃ ergo actio q̃ informat̃ ꝛ auget̃ ad nouā psta. sicut vestis informat̃ hoīe ꝛ saccus implet̃ frumēto. ista sunt vba gl. ex qb⁹ collige qđ nō dꝛ actio informata qñ illud qđ cōtinet̃ in pacto venit fm ppriā naturā actionis. vbi gr̃a. Uēdo tibi librū p. x. statim appono pactū qđ vltra. x. dies mihi. v. nā cū istud pactū cadat in actione ex vēdito fm pmeuā ꝛ ipsius ppriā naturā, ista actio ex vēdito nō dꝛ informata, sed dꝛ esse principalis ꝛ pmitiua. ħ colligit ex gl. ꝛ hoc patet p pe. C. eo. l. in bone fidei. in. iij. q. ¶ Ex hoc collige talē doctrinā qđ qñ facta relatione ad ꝯctum nō resultat nouus ꝯctus eo qꝛ deductum in pacto cadit sub ꝯctu primo fm primā speciē ꝛ naturā, ibi nec actio dꝛ informari, nec hꝫ locum pscriptis ver. fm pe. qꝛ nō resultat ꝯctus innoiatus sed noiatus. ¶ Tertio q̃rit̃ vtrū sicut informat̃ actio ad rē que venit in pacto ita iformat̃ ad q̃litatē pacti. vt sicut pactū est stricti iuris ita actio ponamus ex vendito inquātū dat̃ ad id qđ deuenit in pacto sit stricti iuris hoc pbat gl. que est hic. ꝛ in. l. pacta. C. eo. dicit̃ ꝙ ista informatio est duplex. s. quoad rē ꝛ qualitatē actiōis ꝛ sic est mirabile qđ actio bone fidei inqtū est informata erit stricti iuris ħ pbat gl. qꝛ ista actio informata surrogat̃ loco actiōis

prescriptis verbis,sed actio prescri.ver.est stricti iuris. vt instit.
de ac.§.actionū.ergo ꝛ actio surrogata sapiet eādē naturā.vt in
7 l.j.ff.si qs testa.lib.esse ius.fue.¶ † Ex hac gl.no.duo primo no.
actionē informatā eē stricti iur.Scđa no.actionē informātē eē
stricti iuris.Guil.reprehēdit gl.nā.l.caueꝛ ꝙ ex pacto incōtinēti
apposito veniūt fruct⁹ ex mora ꝯ est bone fidei.maior ꝓbaꝛ.C.
de pac.inter emp.l.ij.in fi.illatio ꝓbaꝛ.ff.de vsur.l.videamus.§.
si actionē.C.in q.cau.in integ.resti.nō est neces.l.in minore.ergo
gl.est falsa q̄tū ad actionē informatā ꝛ quātū ad informātem.
Breuiter dico qd in actiōe informata gl.nō dicit verū.qꝛ nulla.l.
reperiꝛ qd actio ex vēdito sit stricti iuris.nec qd ꝑ accidēs mutet
ꝓpriā spēm.vt insti.de actio.§.actionū.nec ob.ꝙ surrogaꝛ loco
actionis.p̄scri.ver.vt no.ff.si cer.pe.l.certi cōdictio.in prin.ꝛ.ff.de
do.emptor.sed quātū ad actionē p̄scri.ver.q̄ oriꝛ ex pacto infor
māte.Teneo gl.ꝙ q̄tū ad suā naturā est stricti iuris,sꝫ q̄tū ad
effectū est bone fidei.eo qd est vnita ꝯctui bone fidei rōne cuius
vniōis assumit sibi par priuilegiū.ꝛ sic nō ob.d.l.ij.in fi. de pac.i
ter emp.ꝛ vē.ꝛ habes sile qꝛ rōne vniōis mutuaꝛ effect⁹.de ver.
ob.l.si qs cū alr.C.de vsufr.l.corruptionē.de acq.her.l.qui p̄fi.
pōt ꝛ aliter r̄nderi ꝙ in.d.l.ij.petebaꝛ ꝙ olim fuerat loqꝛ peten
tis:ita ꝙ ibi loqꝛ in repetēte vbi naturales accessiones veniunt
ex mora.vt.d.§. si actionē.Pōt r̄nderi tertio mō ꝙ ibi pactum
erat de ineundo ꝯctu bone fidei.vñ mora facit qd hꝛ ꝑ initio:vt
ff.de ꝯhen.emp.l.labeo scribit si mihi bibliothecā,iste passus est
8 subtilis.¶ † Quarto q̄rit gl.dꝛ hic qd pactū nudū interdū in-
format ꝛ nō semp,sed qñ incōtinēti apponiꝛ.ꝛ tñ lr̄a nō exēplifi
cat de pacto nudo,sed de vestito coherētia ꝯct⁹.ergo nō est bo-
nū exēplū r̄ndet gl.qd pactū p̄t ꝯsiderari dupl'r vno mō ꝫm mētē
solēnitatis nec aliqd aliud vestimētū naturale,scđo mō pōt cō
siderari pactū rōne adiūcti.istud pactū dꝛ vestitū sicut si homo
nud⁹ poneretꝛ iuxta ignē.nā caliditas reddit eū calidū ac si esset
indutus vestimētis,ita est in pacto nudo adiūcto ꝯctui calido
9 ꝛ vestito.ita vult gl.¶ † Quinto q̄riꝛ quot modis vestiaꝛ pactū
gl.dicit ꝙ sex modis.s.re,verbis,lr̄is.cōsensu.coherentia ꝯct⁹,ꝛ
rei iteruētu.qdā addūt duos modos.s.rei principio,ꝛlegis auxi
lio.qd est vestimentū anomalū ꝛ irregulare. Aliꝗ dicunt duos
modos.s.rei traditionē.vt.ff.eo.in traditionib⁹. Itē iure. i opis
liberti.alibi nō repim⁹.ꝙ iuramentū vestiat pactū.vt in.l.iuris-
gē.de ope.li.in.l.si qs ꝑ eo.de fideiuſ.in vltimis volūtatib⁹ bñ
habem⁹ qd infm vestit vltimā volūtatē.vt.ff.de lega.ij.l. cū qs
decedēs.§.titia ꝛ.§.codicillos.facit qd no.in.l.cū p̄r.§.fili⁹ ma-
trē.de leg.ij.ꝛ ergo scđm istos sunt.x.vestimēta pactorū.Sꝫ in-
sta hoc incidēter q̄riꝛ q̄ est dr̄ia inter vestimētū re ꝛ rei interuen
tu.r̄ndet gl.re celebraꝛ ꝯct⁹.s.rei interuētu dudū ante init⁹ vesti
tur ꝯct⁹ ergo q re ꝯhunꝛ nō dicunꝛ ꝯtract⁹ nisi interueniēte re.
vñ res dat initiū ꝯctui.vt.ff.si cer.pe.l.rogasti.§.si tibi.rei aūt in-
teruēt⁹ nō respicit originē ꝯct⁹.sꝫ obligationē.vt.ff.de rer.pmu.
l.j.§.Itē emptio.ꝛ no.gl.hic.ꝛ insti.qb.mo.re ꝯhiꝛ obl.Pet.dt
qd alia est dr̄ia qꝛ obligatio q re ꝯhiꝛ:ꝯhiꝛ ad idem.vt.l.ij.ff. si
cer.pe.sꝫ illa q rei iteruētu ꝯtrahiꝛ:ꝯtrahiꝛ ad diuersum appet
ergo qd in p̄mo casu reformeꝛ obl'o in scđo nō formaꝛ re.sꝫ ꝫm
10 tenorē ꝯuentiōis ꝫm pe.¶ † Sexto iuxta hoc q̄riꝛ quō ꝯtract⁹
noiati dicunꝛ vestiti cū nunq̄ fuerunt nudi.R̄n.gl.sicut hō dꝛ
hr̄e vestimētū innati coloris,de q̄ Iob ait.pelle ꝛ carnib⁹ vesti-
sti me.ecce vba gl.pe.de bel.ista vba nō videtur va.qꝛ vbi nos
agim⁹ de vestimēto,ibi nos q̄rim⁹ de pacto nudo.ꝛ non loqui-
mur de pacto qd p̄t eē nudum.sec⁹ est pactū qd hꝫ spāle nomē
ꝯct⁹.vt in ꝯctibus noiatis.ꝛ iō dt Pet.se tenere vnā opi.tactā
in ista gl.s.ꝙ nudū pactū nō vestiaꝛ nisi vno mō.s.rei interuētu:
ꝙ istud sit verum volo sic ꝓbare.sicut in ꝯctibus noiatis q̄tuor
sunt ꝯhendi forme do vt des.do vt facias.facio vt des.ꝫ facio
vt facias.nec sunt plures ꝯct⁹ innoiati ex qb⁹ possit nasci pres.
vb.actio.alias sequereꝛ ꝙ iurisconsult⁹ tradidisset nobis diuisio
nem impfectā qd nō est dicendum.vt.ff.de pres.ver.l.naturalis.
opꝫ ꝙ qd ad hꝫ vt ex pacto agaꝛ vl' expresse vel tacite resultet ali
qd dictorū ꝯctuū.mō tunc arguo,aut resultat ꝛ deficit origo na
tura sua.s.actio p̄s.verb. aut resultat tūc agens dꝫ impleuisse ex
pte. ꝛ sic rei interuētu deberet esse vestitum pactum. vt.ꝫ.ea.l.sꝫ
si in aliū ꝫ subtiliter ꝯcludēdo pactū noiatum non p̄t vestiri nisi
rei interuentu ꝫm Pe.p̄terea ꝙ hoc verū ꝓbo per tex.illud pa
ctum ē efficax ad agēdū qd hꝫ cām sustinendi. nisi p ipletionē.
ꝫ pactum nō vestiꝛ nisi rei interuētu.nō ob.ista lr̄a.qd nō dꝛ hic
ꝙ pactum nudum vestiaꝛ.sꝫ dꝛ hic qd informat.vñ dt Pe.bñ ꝯ
cedo ꝙ coherētia pacti informat ꝯctū,ꝛ extēdit p̄existentē actio-
nē q̄ de facili extēdiꝛ,sed nego pactū vestiri coherētia ꝯct⁹,imo
si qs vult agere presc.verb.opꝫ ꝙ agat ex alio fonte.i.ex ꝯctu ta
cite resultāte.secuta demū impletione ex pte sua.qꝛ hec est natu
ra actiōis p̄s.vb.ꝙ nunq̄ nasciꝛ nisi implenti.vt no.C.de pact.l.j.
ꝛ.l.siue apud acta.C.de trāsf.ista est snīa pe.ꝯcluditur igiꝛ ꝙ nu
dū pactū ꝯct⁹ coherētia nō vestiꝛ.sꝫ ꝯ pe.ego sic arguo.illd pa
ctum dꝛ esse pars ꝯct⁹.vt.ff.de ꝯhē.emp.l.fundi p̄tē:sed totū in
stuit i partes suas ꝫ necessario sequiꝛ qd cū nō sit idem totū de

beat censeri eodē iure.vt.ff.de vsuc.l.cū q edes.¶ † Scđo ꝓba
sic.l.caueꝛ qd ꝯct⁹ cōditionalis vestiat pactū.vt.ff.de peri.ꝛ cō-
mo.rei vē.l.si in vēditiōe.vt no.C.de pac.l.petēs.ꝛ tñ ibi nō resul
tat aliqd de dictis quatuor ꝯctib⁹ innoiatis.ꝛ ēt expsse appet
qd nihil implēti cōpetit actio pres.ver.in.d.l.si.in vēditiōe pres.
ex pacto apposito in tutela,puta de maiorib⁹ vsuris oriꝛ actio
pres.vb.si nō apponiꝛ ex iteruallo.vt.ff.§.idē marcell⁹.a ꝯtrio sen-
su.ꝛ tñ nō resultat hic cōtract⁹ innoiat⁹ ergo sine cōtractu re-
sultāte vestiꝛ pcm̄.¶ Pred.ll.sunt expsse i pacto icerto circa do
nationē.ꝛ.circa dotes.C.de do.l.legē.C.de rei vxo.acti.l.j.§.acci
dit.vbi nō pōt dici ꝙ resultet ꝯct⁹ innoiat⁹ sꝫ fiat relatio pacti
ad pactū ꝛ ꝓpterea ego sto cū gl.ꝛ dico pactū vestiri coherētia
ꝯct⁹ ꝛ ab initio parere actioneꝫ tñ expectato rei interuentu.ꝛ si
tu dicas actio p̄s.vb.nō ꝯcurrit cū alia,ergo nō ꝯcurrit cū actio-
ne iformata:r̄ndeo vex est ꝙ nō ꝯcurrit cū alia q̄ vēit ex alia rōe
ꝛ ex alio fonte.ꝛ facit.ff.fa.er.l.his ꝯñr.§.idē tñ tractat.ꝛ.ff.de cō
trah.emp.l.labeo scribit si mihi bibliothecā.ꝛ hec dicta sunt cir
ca istā gl.¶ Uenio ad gl.q̄ incipit.i.in ꝯtractib⁹.ꝛ q̄ro vtrū pa-
ctū appositū iuxta ꝯctū stricti iur.puta iuxta stip.vel ꝯtractuꝫ
mutui iformet ꝛ pariat sicut cū apponiꝛ iuxta ꝯctū bone fidei.
vt in ꝯctu emp.ꝛ vēd.loco,ꝛ cōduc.dt gl.qd sic per.l.lecta.si cer.
pe.ꝛ p.l.petēs.C.eo.nō ob. lr̄a nr̄a q̄ dicit.vt in bone fidei ꝛc. qꝛ
hoc dꝛ exēplariter nō restrictiue ꝫm pe.qdā tñ dn̄t ꝯtriū scꝫ ꝙ in
ꝯtractib⁹ stricti iuris pactū nō habebat informare.vt.C.de do
na.l.legē.C.de rei vxo.ac.l.j.§.accidit.sꝫ r̄nde qd ibi nō informatꝛ
qꝛ cōtract⁹ nō interponiꝛ ob vtilitatē vni⁹ pactū ad vtilitateꝫ
alterius.iō dixit Guar.ꝙ tunc pactū informat qñ reperit actio-
nē informādā. duo ergo necessaria sunt ꝙ reperiat actionē qd
talis actio sit informabilis ꝛ apta informari a pacto. qd dic vt
11 plene no.ff.de ꝯhē.emp.l.pacta cōuēta.¶ † Scđo q̄rit hic gloss.
vtrum stipulatio in accessorio.puta in pena vel interesse vestiat
pactū nudū principale.ꝛ dt gl. ꝙ nō. qꝛ principale nō depēdet
ab accessorio.ar.ff.de vulg.substi.l.in pupillari.ꝛ.ff. de iure codi.
l.ꝙ p man⁹.pe.hoc fateꝛ ꝙ principale nō vestiꝛ pmissiōe acces-
sorij.sꝫ bñ vestireꝛ sol.qꝛ tūc nudū pactū hꝫ cām subsistēdi ex im
plemēto subsecuto.vt.ꝫ.e.l.vb.sed si in aliū.Exēplū.si vn⁹ de ꝓ-
mittētib⁹ soluit penā alteri ista pena succedit loco rei, vñ vꝛ im
pleuisse ex pte sua.ꝛ hꝫ actionē rōne hui⁹ cōplemēti.ar.C.de re.
pmu.l.ex placito.ex hoc not.ꝙ ille q incidit in penā ꝛ eā soluit
pōt agere ex cōtractu ꝫm Pe.q ita not.C.e.l. in bone fidei.te.l.
petēs.ꝛ ibi p Cy.¶ Tertio q̄rit gl.vtrū pactum appositū in fa-
uorē pmissoris vestiaꝛ stipulatiōe gl.dicit ꝙ nō. qꝛ non hꝫ se a
quo vestiaꝛ.stipulatio eñ fuit celebrata fauore vni⁹ tm̄.vñ ꝯ eū
nō dꝫ retorq̄ri ad idē,qꝛ factū ad vnū finē non dꝫ opari ꝯtrium:
vt.ff.de leg.j.l.legata inutil'r.sꝫ ꝯ istā glo.dicit pe.ꝙ facta relatio
pacti ad ꝯctū resultat ꝯct⁹ innoiat⁹.Ad hoc r̄ndet Bart. ꝙ rō
Pe.ꝯcludit ꝙ pactū rei interuētu vestiaꝛ nō ꝙ vestiaꝛ coherē-
tia ꝯctus.Ego dico istud pactū ēt vestiri coherētia ꝯct⁹.nā per
stipulationē alo donādi factā ꝓmitto tibi.x. ꝛ apponiꝛ incōti-
nenti pactū qd vadas ꝓ me romā vel qd ista.x.des titio.l.dicit
pactū istud vestiri.qꝛ pactū incōtinēti appositū hꝫ vim modi.ꝛ
ex mō incōtinēti apposito oriꝛ actio p̄scri.vb.ꝓbaꝛ.C.de dona-
tionib⁹.l.legē.ꝛ.l.quoties.de do.q̄ sub mō.ꝛ itelligiꝛ hoc qñ pa-
ctū apponiꝛ ex eadē cā.ita ꝙ sit de appēdicib⁹ eiusdē cause,sꝫ si
stip'o apponaꝛ,puta ex cā mutui pactū nudū apponaꝛ ex di-
uerso ꝯctu,ꝛ cā,puta ex cā mādati,istud pactum nō vestiꝛ cohe
rētia ꝯct⁹ qꝛ vna cā separata in aliā cām nō infert.nec vna cā at-
tingit alterā.ar.C.de dona.inter virū ꝛ vxo.l.si marit⁹. vñ do in
ista materia nouā limitationē ꝙ pactū vestiꝛ coherentia ꝯctus
qñ respiciūt eādē cām pncipalē. ¶ Nunc venio ad gl. q̄ incipit
anteq̄.ꝛ q̄ro duas q̄ōnes.p̄ia est qñ dicaꝛ pactū incōtinēti ap
positū.r̄ndet gl.qñ ꝯhētes nō deuenerūt ad act⁹ extraneos.q.d.
qñ pactū est appositū in coherētijs.vt ꝓbaꝛ p.l.duos.§.fi.ꝛ.l.si
ex duob⁹.de duo.reis.cū si.alibi dꝛ fieri incōtinēti qd fit itra tri-
duū.vt not.in.l.ij.§.eū q.de vi ꝛ vi.ar.alibi ꝙ fit eadē die vt.ff.d
re iud.l.Paul⁹.Pe.dixit ꝙ sicut nos dicim⁹ in alia materia ꝙ
interdum exheredatio fit ante gradū interdū intra gra.interdū
post gradū.vt.ff.de li.ꝛ posth.l.ij.ita pactū interdū fit ante con-
tractū interdū in ꝯctu interdū post ꝯctū,ꝛ dt ipse ꝙ qñ fit post
ꝯctum,nunq̄ dꝛ fieri incōtinēti,qꝛ ex quo ꝯctus erat absolut⁹
ꝛ pfect⁹ nō recipit nouā formā a pacto.vt.C.de don.q̄ sub mō.
l.perfecta.habet enim ꝯctus statim cum ventum est ad cōclusio
nem per partem suos fines limitatos,ꝛ tunc cōtractus dicitur
absolutus.vt.C.de fide instr.l.cōtractus. quicqd postea inseriꝛ
non est ex eodē contractu.sed est pactum distinctum et quod dꝫ
considerari seorsum a prin.ꝫm Pe.Sꝫ ego dico ꝙ illud pactū
dꝛ apponi incōtinenti qd apponitur nascēte cōtractu vel statim
post natiuitatem ꝯctus.nā pactū tale est de appēdicib⁹ ipsi⁹ ꝯ-
ctus.ꝛ vꝛ interesse.ꝛ hoc patet clare.ff.si cer.pe.l.lecta.§.dicebā.
vbi interuenerūt plures ꝯtrahēdi forme.ꝛ tñ ꝙ successiue fit dꝛ
inesse.nec ob.si dicas cōtractus erat absolut⁹,qꝛ ista rō cōclude
ret qñ esset absolut⁹ de presenti.ꝛ iō in hoc articulo sto cum gl.
¶ Secundo

12 ¶ † Scđo q̄rit gl. an rōe pacti nō seruati ꝯpetat rei vēdicatio. ꝙ gl. ꝙ nō, qñ dñiũ nō trãsfert ipo iure. ⁊ dꝫ ītelligi: gl. dñio trãslato, qꝛ fuit fides habita ab aduersar o sec⁹ si nō fuit habita fides, qꝛ tūc fingit dñiũ nō trãslatũ a ṗncipio. vt. C. de dolo. l. cũ ꝑponas. istã q̄ōnē format gl. i. l. pacta ꝯuēta. j. de ꝯh. emp. ⁊ de pon. l. j. vbi oino vide. ¶ Nũc venio ad ver. vt puta post diuoꝛtiũ ⁊ q̄ro q̄s est intellect⁹ hui⁹ ver. dixit Mar. ꝙ iste ver. dꝫ ītelligi qñ sol. ma. fuit appositũ pactũ qꝛ si cōstãte mrĩmonio, pcm̄ diceret appositũ incōtinēti ſm Mar. Jo. dt ꝙ tūc pcm̄ in dote dꝛ apponi qñ apponit in coherētiꝭ dotali ꝯct⁹ ⁊ ab ipo principio. sec⁹ si dudũ post ꝯctũ. allegat ipe. j. so. ma. l. q̄ties. allego tex. meliorē q reperit. C. de pac. cō. ex morte. i. si. oꝛ illud pactũ dꝛ apponi icōtinēti. qđ apponit tūc cũ oꝛdiario ꝯct⁹ erat in ptiũ ptãte vel qñ imediate sibi adiacet. illud aũt pcm̄ qđ postea seorsum apponit nō dꝛ apponi icōtinēti. casus est i. d. l. ex morte. ¶ Circa hoc veniũt tres oppo. vna est circa intellectũ Jo. ꝙ qcqd fit dicat incōtinēti fieri. arg. l. q negotia. j. mã. so. vt. j. dicã statim. alia duo ꝯ̄ria formant ꝯ̄ Mar. ⁊ Jo. simul. primũ ꝯ̄riũ est de. l. de die. j. de pac. dota. so. ibi icōtinēti h ex iteruallo. aliud ꝯ̄riũ ꝙ est difficile est tale actio de do'e siue ꝯstãte ma. ſꝫ vnã opi. siue so. ma. ſm aliã nascat statim post diuoꝛtiũ pt apponi. ⁊ si excipiat de dilatiōe legali replicat de pcō. ǵ istud pcm̄ vꝫ ad replicãdũ. vt j. e. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. hic aũt dꝛ ꝙ istō pcm̄ est inefficax ad agēdũ. gl. ǵ male format op. ſꝫ nō soluit clare. vñ doct. circa hūc pūctũ sunt i opi. ꝯ̄ria. dñt em̄ qdã ꝙ istud pcm̄ nō vꝫ ad agēdũ. h est vt origo petitiōis fundet ex pcō, ſꝫ bñ vꝫ ad replicãdũ hoc est ꝙ origo petitiōis fundat p actionē de dote ⁊ si excipiat. de dila. legis replicabit dꝫ pacto. qꝛ ēt ex iteruallo appositũ pcm̄ vꝫ ad replicãdũ. vt i. §. pact⁹. v. ꝙ in spē dotis. ⁊ hãc opi. tenent Nic. de mat. Ja. bu. ⁊ Bar. ⁊ credo ꝙ sit ipsa veritas. ſꝫ pe. ⁊ Gui. de cu. tenēt ꝙ so. ma. nō sit nata actio añ diē dotis soluēte. ⁊ iđ nō possit fundari petitio sup ac. de dote. cũ nō sit nata actio. ⁊ pbat pe. vno mō. ⁊ Guil. alio. rō pe. est ista qꝛ ipe dt ꝙ añ diē nũꝙ nascit actio. vt plene no. Cy. C. de ac. ab here. l. j. nã si nasceret ista actio ad pl⁹ re pp repñtatiōis cōmodũ ꝙ ē absurdũ. istã rōnē tãgit Cy. i. l. edita. C. de edē. ſꝫ istud dictũ est falsuꝫ ⁊ ꝯ̄ tex. j. mã. l. q mãdatũ. ⁊ ꝯ̄ rōnē. qꝛ seq̄ret ꝙ exceptio dilatoria sol. eēt receptio perēptoria cũ p eã excluderet origo agēdi, qđ ridiculũ est dicere ⁊ ꝯ̄ tex. isti. de exce. §. tpales ſꝫ Guil. de cu. assignat aliã rōnē, qꝛ dt ꝙ dies q venit ex oꝛdiatiōe legis ipedit natiuitatē actiōis sec⁹ si venit ex ꝓuisiōe hoīs Bar. hoc reprobat p. l. si cũ militi. §. cũ intra. de ꝯpē. vbi min⁹ ⁊ nō magis suspēdit dies legalis ꝙ dies ꝯuētionalis. saluãdo Guil. vr̄ posse rñderi ꝙ aut oblo est legalis ⁊ dies legalis tūc variat actio añ diē vt h. aut ē oblo hoīs cui p. l. inserit dies. tūc statim nascat actio. vt i. §. cũ intra. j. de ꝯsti. pec. l. ꝓmissoꝛ. finalr ēt h nō credo verũ: qꝛ dies nō respicit oblonē, ſꝫ executionē. ⁊ sic respicit id ꝙ vltimũ est. i. actũ executiuũ nō ius agēdi. ar. C. qñ dies le. ce. l. ex his vbis. ⁊ ista est rō. An. de pisis ex pdictis ꝯcludit i actiōe de dote tres opin. vna ꝙ actio de dote nascat ꝯstãte ma. ⁊ ista ē falsa. vt. C. dꝫ colla. dotis. ⁊ C. de iure do. l. in reb⁹. §. si. ⁊. l. si. i pn. dꝫ do. ꝑleg. scđa op. est qđ nascat statiꝫ so. ma. ⁊ hec vera. ⁊ pbat apte. j. so. ma. l. si cōstãte. §. q̄ties. Tertia opi. ē ꝙ nō statiꝫ. ⁊ post diē soluēdo dotis ſm Pe. ⁊ Guil. ⁊ i hoc passu gl. nimis elōgauerũt se a vitate. ¶ Juxta pdicta mouet gl. qđdã dubiũ. vtrũ sicut p actionē pōt renũciari dilationi tpis itã possit renũciari cōditiōi ꝗ detrahi cōditio dꝫ prio ꝯctu p nonũ pcm̄. ¶ In ista q̄ōne gl. arguit ꝙ ꝯdō possit detrahi. p. l. si in vēditiōe. de pic. ⁊ ꝯmo. rei vē. ſꝫ ibi pcm̄ fuit appositũ icōtinēti. vñ tūc est vera regula ꝙ i ꝯctib⁹ ꝓcedit mutatio ⁊ emēdatio de ptiũ volũtate vt dicã. j. i. §. adeo. ſꝫ qđ loq̄r qñ ex iteruallo. ¶ Scđo arguit gl. ad idē p. l. cũ stipulat⁹ sim mihi e pculo. de v. ob. ſꝫ ibi dferꝫ ipletio ad fauorē rei. ⁊ est ibi cōuētio ad excipiēdũ. ¶ Tertio arguit gl. ad idē p. l. ij. §. cōdi. de adi. le. ſꝫ ibi in vltia volũtate q̄ est maioꝛis potētie ꝙ nudum pactũ. vt aut. de nu. §. disponat. restat ǵ ꝙ ꝯditi. nō pt renũciari. nec i h vꝫ nudũ pcm̄ ⁊ idē lꝫ gl. expsse i. l. lecta. j. si cer. pet. ⁊ tenemēti.

13 ¶ † Uenio ad v. idē marcell⁹. ⁊ q̄ro i tutela qñ dꝛ opponi pcm̄ icōtinēti. in hoc sunt q̄tuoꝛ op. est qñ apponit in prin. tpe suscepti officij. scđa est qñcũqꝫ durãte gestiōe qꝛ q̄si ꝯct⁹ iste hñt cãm successiuã nō instãtaneã vñ sp est i fieri administratiōe durãte. vt. j. de admi. tu. l. tutorē q tutelã. j. de vsufr. accre. l. j. i fi. ⁊ j. mã. l. q negotia hoc ēt ꝓbat. qꝛ qcqd gerit ad initiũ officij refert ad iuris interptationē, qꝛ ab initio fuit ꝯcta gñalis oblo ad rōnes reddēdas q̄ gñalis oblo postea descēdit ad spēs ſꝫ capla gestiōis vt. C. de bo. q̄ li. l. cũ opꝫ. in si. tertia est opi. gl. ꝙ semp dicat ex interuallo fieri nisi fiat icōtinēti finita tutela. qꝛ tūc actio nascit. vñ ſm gl. illud pcm̄ apponit icōtinēti ꝙ apponit actioni nascēti nō añꝙ nascat nec seorsum postea. iste est itellect⁹ gl. q falsus est qꝛ nũꝙ petit coherētia actiōis, ſꝫ coherētia ꝯct⁹ vl q̄ñ. vñ nō debem⁹ pōderare tps q̄uo actio nascit: ſꝫ tps q̄ ꝯctus vel q̄ñ ꝯct⁹ oꝛdiat vñ lꝫ gl dicat verũ de natiuitate actiōis tutele. tñ nō dt verũ de vestimēto rōne coherētie. ⁊ iđ media opi. verioꝛ est. ¶ Nũc venio ad v. idē rñ. ⁊ dic vt in. §. adeo est. ⁊ alia gl. q̄ icipit maxie. vide p te. dñt gl. pactũ vestiri coherētia ꝯct⁹ [a] ⁊ iđ ex eo agi. dicũt vltramōtani ꝙ pcm̄ nō vestit coherētia ꝯctus, imo nō est nudũ, iđ nō agit ex eo, nisi vestiat ab extra. i. rei interuētu. q̄s dt meli⁹, ⁊ vr̄ ꝙ nudũ pcm̄ nō vestiat nisi rei interuētu, qꝛ pcm̄ nudũ sine rei iteruētu nō hꝫ cãm subsistendi, ergo ex eo nō agit. vt i. §. ſꝫ cũ nulla. vbi vr̄ tex. nulla enim lex dt pcm̄ vestiri coherētia alteri⁹ interuētiōe. Itē pcm̄ ꝙ vestit coherētia traditiōis rei iteruētu vestit, ⁊ sic nō est nisi vnicũ vestimētũ pactoꝝ ⁊ pbat sic. ex nudo pcō icōtinēti apposito nō oꝛit actio nisi fctã relatiōe pacti ad ꝯctũ resultet ꝯct⁹ inoiat⁹. vt. j. de ps. v. naturalis. nã ibi enũerat oēs ꝯct⁹ innoīatos ex q̄b⁹ pt agi ps. vs. ergo nō resultat aliq̄ spēs illoꝝ ꝯctuũ nō pt agi. als ibi frustra enũerarent q̄tuoꝛ ꝯct⁹ inoiati tm̄, si ex alijs posset agi. ſꝫ ex illis ꝯctib⁹ nō pt agi nisi ex iteruētu secuto. ergo ⁊c. ⁊ ꝯfirmat, qꝛ pt agi. ex ꝯctu iformato. vt hic. ⁊ sic cōpetit alia actio noiata. ergo non ꝯpetit ps. v. j. qꝛ noiatũ excludit inoiatũ cũ sint opposita. dꝫ ps. q̄ties. aut ergo opꝫ te dicere ac. ps. v. nō nasci. aut vt cesset ꝯ̄riũ opꝫ te dicere ꝙ nō nascat ex eadē cã nec ex eodē fonte cũ actiōe ṗncipali. ⁊ iđ dt pe. ꝙ p istō ꝯ̄riũ moderni dueneũt ad cognitionē hui⁹ ꝯ̄rij. nã cũ lex dicat ꝙ ꝯpetit act. ps. v. ergo ex alio fonte agit ex ꝯctu resultãte fcã relatiōe pcti ad ꝯct⁹, qꝛ nō possum⁹ aliũ forte pōere cũ nulla possit eē alia cã radicalis ſm Ja. ⁊ pe. ex hoc ifert petr⁹ multas ꝯclones. ⁊ prio ex tali pcō iserto sup ꝯctu noiato nō pt agi ipo iure ꝓsꝙ agēs ipleat ex pte sua. vt. l. ex placito. scđo qđ ille q soluit penã loco rei. ⁊ loco talis iteresse posset ageꝛ ex pcō, qꝛ soluēdo penã ipleuit ex pte sua. exēplũ nudo pcto cōueni pmutãdo ⁊ ꝓmisi penã p solēnē stiplo. soluta pena ⁊ nō añ agã ex pcō pmutatio. tãꝙ vestito rei iteruētu, qꝛ fcã relatiōe pacti ad ꝯctũ resultat ꝯct⁹. do, vt des. sec⁹ si nōdũ solui, qꝛ nō ipleui, ⁊ sec⁹ si pēa eēt minoꝛ dbitoꝛ ṗncipali vel eēt apposita loco pticularis intereē, qꝛ tūc nō cōtinet plenã ipletionē ſm pe. nō ob. qꝛ nō vestit ṗncipale ab accessorio: qꝛ vbũ est coherētia ꝯct⁹. vt no. hic ⁊ i. l. petēs. ſꝫ rei iteruētu sic. ſm pe. qñ vo res ṗncip alr ꝓmissa penalē; stiplonē excedit nō sit nouatio. ⁊ iđ sola pēa nō ꝯtinet plenã ipletionē debiti. de doli exce. l. apud celsuꝫ. §. ij. de ac. emp. l. pdia. p so. l. si q̄s a socio ſm pe. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ nō refert vtꝝ pcm̄ appoat iuxta ꝯctũ efficacē de sui natura an iuxta ꝯctũ efficacē ex ꝓuilegio, an iuxta ꝯctũ nudũ qꝛ nō vestit coherētia. ſꝫ ipletiōe cũ agi dēat ex ꝯctu resultãte. nec ob. qꝛ nudũ nō vestit nudũ, qꝛ nemo dat ꝙ nō hꝫ, qꝛ h nō ē vi coherētie ſꝫ rei interuētu, ſm Pe. ⁊ sic nō ob. gl. legis petēs. Q̄rta ꝯclo est ꝙ nō est vis vtꝝ pcm̄ iserat iuxta ꝯctũ noiatũ. vt h. vel inoiatũ, qꝛ rei iteruētu nō caliditate ꝯct⁹ fouet ⁊ vestit. lꝫ gl. dicat ꝯ̄. l. petēs: ſm pe. ¶ Quita ꝯclo ē ꝙ si fcã relatiōe ad ꝯctuꝫ resultat facio vt des ⁊ ex ipletiōe nil accrescat alteri pter affect. [a] qđ nō agit ps. v. ſꝫ de dolo. vt. C. dꝫ dolo. l. cũ ꝑponas. ¶ Sexta ꝯclo est ꝙ si fcã relatiōe pacti ad ꝯctũ nō resultat ꝯct⁹ innoiat⁹ ex pcō nō agit ps. v. vñ dt pe. ꝙ deductũ est in pcō pt cadere in prio ꝯctu ſm naturã primi ꝯct⁹, tūc nō agit ex pcō vbi gr̃a vēdo tibi librũ p. v. postea ꝯuenio de. x. si aũt ꝯuenio de cũdo romã est pcm̄ extrinsecũ nō intrinsecũ ⁊ resultat ꝯct⁹ innoiat⁹ ſm Pe. vbi ex pcō resultat ꝯct⁹ noiat⁹ cũ oꝛit ps. v. j. ea. l. §. adeo. ⁊ loq̄t de vera ⁊ naturali nō de ea q̄ ad bñ eē itroducta est. vt. l. pacta ꝯuē. Septia ꝯclo ē ꝙ sublato principali ꝯctu pcm̄ sit sublatũ ex natura coꝛrelatiuoꝝ. vt. l. vl. ff. de acce. ſm pe. gl. sentit ꝯ̄riũ. i. l. petēs. Octaua ꝯclo ē ꝙ si do tibi p stiplo. x. ⁊ pcm̄ nudũ addito ꝙ vadã p te romã nō pt agi ad id qđ deuenit i pacto qꝛ nō resultat hinc inde ꝯct⁹ innoiat⁹. ſꝫ ex vna pte ſm pe. ¶ Nona ꝯclo ē ꝙ si pcm̄ nudũ det cãm ꝯctui noiato ⁊ nō ſuat pcm̄ ꝙ agit ꝯdōne ob cãm. nã principalitas isti⁹ negotij fundat in ꝯctu innoiato ⁊ resultãte sec⁹ si nō det cãm ꝯctui, ſꝫ incidat in ꝯctu. C. de pac. inter emp. ⁊ vēd. l. cũ te. ſm pe. tu dic ꝙ ibi agit actiōe ex eo ꝯctu ad rescind. qđ pꝫ, qꝛ dt venire fruct⁹ ex moꝛa q nō veniũt in ꝯdi. ob cãm cũ stricti iuris sit. Decia ꝯclo ē ꝙ nō ē repire nisi vnicũ vestimētũ. s. rei iteruētu ſm pe. ⁊ Ja. Undecia ꝯclo ē ꝯ̄ pla. i. l. pacta ꝯuē. ꝙ ex pcō incōtinēti apposito ad liberãdũ agi pōt, qꝛ hꝫ cãm agēdi facta rē actiōe pacti ad ꝯctũ ſm pe. ⁊ ista sunt subtilia. ⁊ si dicat ꝙ iure ciuili pcm̄ vestit vbis ⁊ literis gētiũ re ⁊ cōsensu. dt pe. nō est vestiri accidētaliter. ſꝫ naturaliter veste insepabili. vñ appet ꝙ vestimētũ re ⁊ rei interuētu differũt tãꝙ natura ⁊ accidēs. Itē qñ res ipa facit ꝯctũ qñ rei interuētu nō res ipa, ſꝫ vboꝝ designatio ſm Pe. nã qñꝙ ꝯhit re nō trãslato dñio. tūc oblo format ad idē in spē. vt in cōmodato deposito ⁊ in pignoꝛe. qñꝙ trãslato dñio tūc ad tãtūdē in eo dē gñe. vt. l. ij. j. si cer. pet. ſꝫ vbi rei interuētu nō format ꝯct⁹ vel oblo facta relatiōe rei ad rē sed ad formã cōuētiōis ego infringo theoꝛicã hãc sic, pcm̄ vestit traditiōe ergo ⁊ oblone efficaci. ǵ coherētiã ꝯct⁹ noiati lex quo insurgit oblo ⁊ hoc ꝓbo. aut dices vestiri p oblonē ⁊ habere ꝓpositũ, aut p traditionē. ⁊ hoc est falsum, qꝛ necessaria traditio nō venit pcm̄ nudũ. j. e. si intra. ⁊. l. in traditionib⁹. no. io. in. at. l. q̄ties. de pac. cōuē. ex morte. Pre.

[a] ¶ Contractus. Ad de spec. in tit. de sala. §. ij. post prin. ⁊ tex. in. l. lecta. si cert. pet.

pcm̄ incidēs ꝯctui dꝫ registrari ƀꝫ naturā ꝯct⁹ pncipalis de vſu ris.ſi ſtip.C.de pac.inter emp.l.ij.Pre.dꝛ pars ꝯct⁹. ergo dꝫ eo iure cēſeri cū ipo ꝯctu.de ꝯhē.emp.l.fundi ptē.de hac emp. tenef.§.j.itē eſſent tres ꝯct⁹ prim⁹ itē pactū.itē ꝯct⁹ reſultās.ꝛ ſic duo eēnt tria.itē pcm̄ eēt qðdā extremū illi⁹ ꝯct⁹ reſultātis, ꝛ eēt q̄dā pars ꝯct⁹ ꝛ nō ꝯct⁹ p ſe ꝛ hec nō ſunt ꝟa.Itē expſſuꝫ vř.C.de iure do.auia.ꝛ.C.de rei vxo.act.rē in pn̄ti.§.accidit.ꝛ iō nō oēs ꝯcluſiōes vere ſunt.¶ Sꝫ ꝗ pcm̄ dꝛ incōtinēti apponi dt gl.ꝗ apponif immediate.i.añq̄ ad actū extrinſecū pueniat immediate dico ꝯctui facto vel fiēdo ſec⁹ ſi dudū poſt ꝯctū abſolutū lꝫ añq̄ actio naſcaf exēplū in dote cōſtāte ma.in tutela

a dꝛ incōtinēti tpe geſtiōis.qꝛ ex geſtiōe oꝛif actio.ᵃ nō ex mādato.dt Jac.ꝗ ēt immediate poſt ꝯctū abſolutū nō ineſſet.vt.l.pfecta.ꝛ iō dꝫ apponi añq̄ ptes firmauerint actū primū.ꝛ cōfirmauerint.vt.C.de fideiuſ.in ꝯctu.tu dic cū gl.alr ſeqref ꝗ non eēt incōtinēti niſi in ipſo ꝯctu dū eſt in fieri.nō obſ.l.pfecta.qꝛ intelligif ex interuallo.nā ſi ſtatim vř ineſſe.ꝛ nō vř qꝛ importat fictionē.ſi em̄ apponeref nō eēt opus fictione iuris.¶ Quero cū ƀm tex.nō agaf ex ꝯctu reſultāte.ſꝫ ex pacto qꝛ ꝯct⁹ eſt. vt not. de ac.ꝛ ob.l.j.ꝛ iō nō agif ex tacito ꝯctu reſultāte.ſed ex pacto expſſo an erit actio pſcri.ver.bone fidei.gl.ꝗ nō.Guil.ꝯ qꝛ aſſumit iſtā qualitatē.l.ij.C.de pac.interemp.illud nō eſt niſi ex ceſſione.ergo nō ex cōtractu reſultāte.Itē ille ꝯctus reſultās non eſt niſi qdā cōceptus mētalis nec realiter differt a ꝯctu dt Gui. l.pacta cōuēta.ꝗ ꝯctus purus nō pōt informari ad futurā preſtationē qð nō eſt verū.¶ Quero de informatione.nā aliud eſt informare aliud reformare.vt.j.pxi.§.ꝛ dt gl.ꝗ actio informata aſſumit qualitatē informātis.ꝛ eſt ad id ſtricti iuris,qꝛ irreformabile regulaf ab informāte.ꝛ in.h.d.male qꝛ differētia ſpecifica differūt ƀm gl.in ꝯria.q.Itē vtrūq̄ bone fidei.vt in.l.ij.de pac.inter emp.ƀm Gui.ꝛ ſic nō ſit ſtricti iuris ab eo qð eſt pcm̄ bone fidei.ƀm do.¶ Quid ergo eſt dicere informaf qꝛ recipit formā pacti circa id qð in pactū deuenit vt reguletur a pacto.ꝛ

14 ad id def ƀm gl.ꝛ doc.¶ †Sed nūqd oīs ꝯctus eſt informabilis.ita eidē,ſꝫ nō alij.vñ in ꝯctu vltro citroq̄ obligatorio qlibet pōt informari ſi ex vna pte incipit traditio neuter informabif ſi autē ab ob.informabif obligāti ꝛ nō obligatio ſiue ſit ꝯctus bone fidei ſiue ſtricti iuris. vt.l.lecta.§.dicebā ƀm gloſſ.ꝛ doct. ꝛ actio informata cū ſit nominata non expectat rei interuentum pro ſecunda origine ƀm Pe. Bald.

a ¶ Actio. ꝛ qñ ex qbus. Vide.d.mari. ſoci.in cōſi.xxvi.in ci.ex his q̄ in facto. ver.j.quia prefati. cū verſic. ſeq. vſq̄ ad finem.j.partis.

1 ☞ In contractibus procedit mutatio,reformatio,emendatio contractus ad partium voluntatem.
2 Contractus ad heredes non tranſit.
3 Differentia inter contractus,qui conſenſu perficiuntur,ꝛ contractus ſtricti iuris.

Adeo autē. A ꝯctu q ꝯhif cōſenſu re integra pōt ꝛ in totū ꝛ p partē recedi.pōtq̄ diminui ꝛ augeri ſiue cōſtet in eadē pſona ſiue cōfluxerit ad diuerſa. h.d.ꝛ diuidif in ſex ptes.primo ponit qðdā dictū de pacto qð reſpicit totū ꝯctū.ſcðo arguit ð toto ad partē affirmatiue.Tertio ponit quādā illationē ꝛ rōnē illationis ſumptā ex pmiſſis. quarto ponit quoddā dictū ſimile circa eādē pſonā.qnto quoddā dictū cira plures pſonas.ſexto ꝛ vltimo opi.relatas approbādo cōcludit.ſcða ibi.ſi igif tertia ibi,ꝗ cū eſt.quarta ibi.vnde illð.qnta ibi,ſꝫ cū duo.ſexta ibi.vtrūq̄ ꝯtinuaf ad pcedētia.dictū eſt.ſ.in ver.idē de pacto.ꝗ apponif ex interuallo qñ nō tangit ſubſtātialia ꝯctus.hic vero de pacto qð tāgit ſubſtātialia ꝯctus.ꝛ ita cōtinuat gl.ꝛ bñ.¶ No.ꝗ in ꝯctibus habētib⁹ dependentiā a ſolo cōſenſu p ꝯctū poſterioꝛē pōt a priori ipſo iure recedi.No.ar.ꝗ de toto inferf ad ptes id ꝗ lꝫ in toto lꝫ in ei⁹

1 qualibet parte.¶ †Tertio no.ꝗ in ꝯctibus pcedit mutatio re
2 formatio emēdatio ꝯctus ad partiū volūtatē.† Quarto no.ad heredes trāſire ꝯctū ꝛ poſſe diſſolui in pſona vni⁹ tm̄.nec tū diſſoluef in pſona alteri⁹ heredis,ex quo aperte pꝫ ꝗ p.l.xij.tab.
3 nō ſolū inter heredes diuidif oblō,ſꝫ ēt ipſe ꝯctus.† Quinto ꝛ vltio no.differētiā inter ꝯctus q cōſenſu pficiunf ꝗ oēs ſunt bone fidei,ꝛ ꝯctus ſtricti iuris.qꝛ ꝯctus bone fidei ipſo iure pñt perimi,ſꝫ ꝯctus ſtricti iuris habēt pimi ope exceptionis pbaf hoc hic.in illo ver.qm̄.de ptoꝛ.ſti.l.valerianus.ꝛ qð no.j.de nouatio.l.oēs.ꝛ facit.j.locati.l.cū in plures.§.j.l.ij.ꝛ.j.de fideiuſ.l. ſtipulatus es opus.in rōne ſui.Nūc opꝫ venire ad materiā.§. ꝛ p euidētia pmittēdū eſt q̄dā pacta ſunt ꝯria ꝛ incōpaſſibilia ſi in iſtis eſt regula ꝗ per pactū poſterius receditur a priori quatenus pōt recedi.vt in.C.e.l.pacta nouiſſima.ꝛ,j.e.l.ſi vnus.§.pact⁹ ne peteret.q̄dā ſunt pacta diſſeparata ꝛ cōpaſſibilia:de iſtis habuim⁹ in.§.qnimo.ꝛ.j.de ꝯhē.emp.l.pacta cōuēta.§. paul⁹. qꝛ iſte.§.ſiue illa.l.intelligi non poteſt.ideo remittit gl.ad not. in illa.l.pacta conuenta.quam nos hic exponemus.

1 ☞ Agens ex contractu debet implere contractum,tam circa ſubſtantialia,q̄ naturalia.
2 Contractus reiteratio dicitur duo operari.
3 Contractus eſt nouus,vbi eſt noua forma.
4 Conditio ob cauſam,an habeat locum in pacto ſicut in datiōe.
5 Differentie effectus in quo conſiſtat.
6 Rei vendicatio,an detur propter pactum non ſeruatum.

Pacta cōuēta. Pactū appoſitū ex interuallo ſup naturalibus vel accidētalibus,qꝛ ꝯſenſu pficit tāq̄ nudū nō parit actionē lꝫ excep.ſi aūt apponat ſup ſubſtātialib⁹,vř receſſum a prio ꝯctu ꝛ agif ex ſcðo.h.d.ꝛ eſt ſubtilis.l.ꝛ pmitte ad euidētiā qð q̄dā pacta apponunf inter ꝯhētes q̄ tāgūt naturalia ꝯctus. vt pactū de cauēdo noīe euic.in ꝯctu de cui⁹ natura venit euictio. q̄dā pacta dicunf accidētalia q̄ nō cōtingūt naturā ꝯct⁹ ſꝫ ſunt extranea ꝛ diſſeparata,vt apponaf pcm̄ inter emp.ꝛ vē.de eundo romā.nā hoc includebat virtute ꝯct⁹,qꝛ nec pncipaliter nec cōſecutiue ꝯct⁹ ordinabaf ad hoc q̄dā pacta dicunf eſſentialia ſiue ſubſtātialia,qꝛ tāgūt id ꝗ hꝫ ipm actū ſubſtātiare ꝛ dare ſicut in ꝯctu emptionis ꝛ vēdi.ſunt res ꝛ preciū illa ergo appellātur ſubſtātialia ſine qb⁹ ꝯctus eſſe nō pōt illa appellanf naturalia q̄ ꝯctu inferunf.illud appellaf accidēs qð deuenit ex ſola oꝛdinatiōe ptiū.nec vllo mō intelligeref p diſpōnē legalē.ꝛ hoc eſt ad euidētiā pmittēdū.Et diuidif.l.noſtra in duas ptes.qꝛ primo loquif de pactis appoſitis circa naturalia ꝛ accidētalia ꝯctus.ſcðo de pactis appoſitis circa ſubſtātialia.ſcða ibi.an idē. prima pars ſubdiuidif in duas ptes qꝛ prio ponit qðdā dictuꝫ bimēbꝛe.ſcðm ipm declarat ꝛ exēplificat.ſcða ibi,ꝗ locū.nec expedit diuidere hāc.l.in plures ptes.¶ No. ꝗ pacta q̄ tēdūt ad diminuēdū iſta reſpiciūt vtilitatē rei ꝛ vident ineſſe q̄tū ad exceptionē pariēdā.ſꝫ pacta q̄ apponūf ad augēdū iſta reſpiciūt fauoꝛē actoꝛis ꝛ nō itelligunf in eē ſi veniat vt actoꝛ ſec⁹ ſi veniat vt re⁹.vt in ver.Quo quidē caſu.finalis ꝯcluſio iſtoꝝ verboꝝ eſt iſta qð ex pacto nudo nō agif nec fundaf actio.ſꝫ formaf exce-

1 ptio qð habuiſtis in.§.qnimo.¶ †Scðo no.ꝗ agēs ex ꝯctu dꝫ implere ꝯctū tā circa ſubſtātialia,vt.j.de ac.emp.l.iuli.§. offerri. ꝛ.l.q pēdētē.eo.tit.q̄ circa naturalia vel accidētalia alš repellif exceptiōe.ꝛ tex.eſt hic in ꝟ.Quo qdē ex q̄ no.tene mēti qð etiā pp minimū capitulū ꝯct⁹ nō obſeruatū,obſtat agēti exce.in pncipali.ꝛ p hoc ēt ipedif ꝯmiſſio pene ipo iure.vt i.l.j.i fin.de loc.
2 pu.fru.j.de reſcin.vē.l.ſi.cū ſi.¶ †Tertio no.ꝗ reiteratio ſeu re-
3 petitio ꝯct⁹ duo opaf.ſ.ꝯctū nouū.ꝛ receſſuꝫ a veteri.¶ †Quarto ꝛ vltio no,ꝗ vbi eſt noua forma ibi non⁹ ꝯct⁹ eē vř ꝛ loqf in forma ſubſtātiali.alia em̄ eſt forma accidē.ƀm quā dicim⁹ qð pactū informat ꝯctū vt in.§.qnimo ſumif.tertio mō forma p ſolēnitate pbatoꝛia.C.de teſ.l.ſi vn⁹.q̄ alibi appellabaf figura,vt.C. de edi.di.ad.to.l.edito.¶ Gl.nr̄a diuidif in.v.vel.vj.ptes. qꝛ ponit quādā diuiſionē ꝛ declarationē mēbroꝝ ad declarationē.l. ſcðo determinat qðdā dubiū circa pacta q̄ ſunt de ſubſtātia. ꝛ refert Cy.opi.Mar.ꝛ Jo.ꝛ tñ vtrāq̄ ſaluat cū diſtictiōe.tertio tractat de pactis accidētalib⁹ q̄tū ad eoꝝ iformationē ꝛ declarat qðdā dcm̄ qð tūc actio iformaf qñ iformāda repif. q̄rto ponit quādā regulā de nudo pcō ꝛ exceptio.ab ea.qnto mouet dubiū an pp fidē ñ ſeruatā def rei vē.vl ꝯdi.ob cāꝫ tā i ꝯctib⁹ noīa-
4 tis q̄ i ꝯctib⁹ innoīatis.¶ †Sexto ꝛ vltio mouet dubiū vtrū ꝯdi.ob cāꝫ hēat locū i pcō,ſic̄ i datiōe.ſcða ibi,pcā q̄ ſūt ð ſbſtā. Tertia ibi,pcā vero q̄ ſunt de accidētalib⁹.q̄rta ibi,in caſib⁹,qnta ibi,ſꝫ an reuocatio.ſexta ibi.Itē ꝗ dixi.Et qꝛ expediui ſuperius pmā ptē gl.venio ad ſcðaꝫ ꝛ reuoco i dubiū vtrū p ſcðam emp.videaf receſſuꝫ a pria.i hoc fuerūt opi.pria fuit opi.Mar, ꝗ pria emp.nō intelligif ſublata ꝛ modificata p ſcðaꝫ.ꝗ hoc vt verū pbat ipe p tex.i.§.recedi.ꝛ in illo ꝟbo qñ repetita qð em̄ reſeruaf nō ē i totū ſublatū,ſꝫ modificatū.Itē ſi i pte tm̄ recedif, ergo i alia pte durat hoc ēt pbaf rōne,nā ſi pcm̄ ꝯriū ñ derogat niſi q̄tenus ꝯriaf eadē rōne pcm̄ ſimile nō tollit aliud ſimile niſi q̄ten⁹ poſſet aſſignari rō diſſimilitudinis a ſili em̄ nō inducif pemptio.ar.j.de ꝟ.ob.l.q bis idē.de le.j.l.ſi debitori.§. Marcellus.Jo.fuit in ꝯria opi.ſ.ꝗ in totū ſit receſſuꝫ a ꝯctu veteri. vt in iſta.l.pacta cōuēta.§.paul⁹.ibi receſſuꝫ ꝛ ēt p hoc vř lex expſſa quā gl.allegat.j.de reſcin.vē.l.ſi quā rē.Tertia fuit opi.Azo. ꝗ aut nou⁹ ꝯct⁹ celebraf imediate poſt primū, tūc nō videaf receſſuꝫ a prio i totū.ſꝫ vř iducta i ipo q̄dā modificatio.aut ex interuallo.tūc videaf receſſuꝫ a prio i totū.ꝛ rō dr̄ie eſt.qꝛ nō pſumif qs velle coꝛrigere ꝗ imediate fecerat vt.j.de ꝯdi.ꝛ de.l.nō ad ea. Quarta fuit opi,Odo.diſtiguētis,e.ꝯ.nā ea q̄ incōtinēti fiūt facili⁹ coꝛrigunf,q̄ ea q̄ ex iteruallo.vt.j.de ma.teſt.l.ſtich⁹ imo.ſꝫ iſtð ꝯ tex.hui⁹.§.paul⁹.itelligēdo ibi dū dt rurſuꝫ cōuenit.ſ.ex iteruallo,nā tota lex nr̄a loqf qñ ex iteruallo.vtpꝫ in pn. l.dū dt q̄ poſtea ꝛc.Quinta fuit opi.cuiuſdā doc.q fuit vocat⁹ Pylingoniēſis q dixit ꝗ opi.mar.erat ꝟa qñ pcm̄ fiebat ad imminuēdū.ſꝫ qñ fiebat ad augēdū tūc erat ꝟa opi.Jo.rō dr̄ie pt eſſe iſta qꝛ q aliqd detrahit vř cetera ꝯfirmare.vt.l.tribun⁹.§.vltimo.de mi.teſtō.cū aūt addit iſtud nō poterat ꝯtineri ſub priori formā q̄ erat limitata ad min⁹.iuxta no.i ſi.C.ð le.l.cū qð.Iſtā opi.reprobat Pe.p tex.§.paul⁹.q eqparat augmētū.ꝛ diminutionē q dt de augēdo vel minuēdo ꝛc.¶ Sexta fuit opi.Ja.de ra.q tꝫ in effectu qð hodie ſit vera opi.Mar.qꝛ nō ſit nouatio niſi agatur

nisi agatur expsse.vt.C.de noua.l.fi.ista rō nō plz pe.qꝛ hic non est p viā nouatio,nō eīn transfundit pmus ɔtract⁹ in secunduz. sed est p viā penitentie vt.j.de regu.iur.l.nil tā naturale.⁊ ideo opi.Pet.est qđ rōne tā noui ɔtract⁹ ⁊ noue ɔtrahēdi forme in telligat eē recessuz a pꝛio ɔtractu.⁊ nō possit agi ex pꝛio.sed tm̄ ex scđo:vt hoc vꝫ.§.paul⁹.nō ob.§.adeo.qꝛ dꝫ ītelligi ꝓm istū ver. ꝓm pe.Itē nō ob.l.nō ad ea.de cōd.⁊ de.qꝛ illa lex nō hꝫ locū in ɔtractib⁹ i qb⁹ nō ē verisile ꝙ qs velit sepi⁹ obligari.vt.j.de rescin.vē.fi id ꝙ.⁊ ꝭ seqꝛ Gui.de cu.H.⁊ Cy.C.ꝺ pact.l.pacta nouissima.nō ob.j.p so.l.duo societatē.vbi cōcurrūt due obligādi forme vna est ex ɔctu societatis,alia est p stipl'onē.vt.j.de vb.obl.l. si qs cū alr.qꝛ ibi ille due obligādi forme erāt pares.hic autem erat disparitas,⁊ pnia.⁊ sic nō obst.Ego dico ꝙ dr̄ia est vtrum incōtinēti an ex interuallo i ꝭ ꝙ qūo incōtinēti nō pducit in eē nisi vn⁹ ɔtract⁹,s.posteriorꝫ:sꝫ qn̄ ex iteruallo pducunt i eē duo
5 ɔtract⁹ tn̄ scđs recedit a pꝛimo.¶ † Effect⁹ differētie consistit in ꝭ.nā si ex forma statuti dꝫ solui gabella de q̄libet ɔctu.qn̄ incōtinenti soluit de vno.qn̄ ex interuallo soluit de duob⁹,qꝛ vterꝙ ɔct⁹ habuit pn̄.sui eē.Itē aduertatis.si vba est opi.Io.fideiussores pmi ɔtract⁹ sunt liberati.vt.C.loca.l.si cū hermes.si autem est vba opi.Mar. fideiussores nō sunt liberati.maxie qn̄ interuenit augmentū,qꝛ ꝙ fit ad augēdū obligationē,nō dꝫ iducere liberationē.ar.j.de le.j.l.legata iutiliter.v.Bar.sic distigūit ⁊ bn̄ ex pdictis.Aut pactū sup substātialib⁹ apponit cum vno ex plurib⁹ tūc p parte illi⁹ tm̄ recedit.ar.in.§.adeo.v.sꝫ cū duo. C.res inter alios.ac.l.j.cū si.aut apponit cū eodē:tunc aut vba nō sunt apta ad nouū ɔctū tūc reformāt pmū ɔctū.exēplū si dico tu vēdidisti mihi rē p.x.vis tu ꝙ illa emptio duret p nouē. si tu cōsentis iste nō est nou⁹ ɔtract⁹,sed detractio pmi.hoc mō pōt intelligi.§.adeo.scđo rn̄so.aut vba sunt apposita ad nouū ɔctū.tunc recessuz est a pmo.vt in.§.paul⁹.⁊ idē si est dubiuz:qꝛ ex q̄ est factū pactuz repetita re ⁊ pcio ista iteratio habēs nouā formā in consentiendo p̄sumptiue inducit recessuz a pma forma vt hic in tex.dnꝫ dicit itercessisse vr̄.si ergo recedit a forma ergo recedit ab eē cōtract⁹:qꝛ forma est q̄ dat eē rei.vt.l.iul.§.si quis ad exhiben.ex pdi.apparet vtrū mutatio vel emendatio iducat nouā formā ɔtract⁹ ⁊ iste est subtilis passus.¶ Uenio ad tertiā ptē gl.⁊ renoco i dubiū vtrū pactū circa naturalia vel accidentalia icōtinēti oppositum pariat actionē ꝑ.v.scđo an informet. respondet pla.aut apponit ad finē agendi ⁊ parit ⁊ informat, aut ad finē excipiēdi tūc sec⁹:qꝛ pcm̄ ad exceptionē n̄ pit actionē.arg.de eo p quē fac.erit.l.i.§.si reus,vt in pos.le.l.j.§.si debitori.gl.sentit ɔtrariū cū tn̄ oriat ciuilis ⁊ naturalis obligatio ēt ad factū negatiuum merito ⁊ actio orit sicut nos dicimus i legato liberationis qđ parit actionem.vt in.l.si qs reū de libe.lega.⁊ habes simile.ꝭ.ꝙ met.cā.l.metū.§.sed qđ ptor.¶ Circa informationē tn̄ talis dat regula ꝙ pactū tūc informat qn̄ inuenit informandum ⁊ ponit gl.tria exēpla in qbus nō inuenit pꝛimum exēplum qn̄ ɔtractus est cōditionalis ⁊ pactū purum.de peri.⁊ ɔmo.rei.ven.l.si in vēditiōe.scđm exēplū est qn̄ ɔctus est purus pcm̄ ɔdōnale.vt.l.hec vēditio.§.fi.de ɔhē.emp.Tertiū exēplū ē qn̄ ɔct⁹ ē nud⁹ ex q̄ de iure cōi nō orit actio sꝫ oriat ꝺ iure spāli, vt in nudo pacto donationis ɔdō ex lege.l.si quis argentū q̄ cōpetit hoc casu de iure spāli n̄ augebitur ex pacto nec etiā vestiet pactū ista est snia gl.⁊ est nouū dictū facit qꝛ ea que sunt de iure spāli nō recipiūt extēsionē.vt.j.de cōdit.⁊ demon.l.mulieri ⁊ titio.¶ Uenio ad quartā partem glo.⁊ q̄ro vtrū ista regula ꝙ pactum incontinēti appositū pariat actionez fallat in aliquo casu gl.dicit ꝙ sic.⁊ enumerat casus inter quos not.casum.l.seruus. ea.j.de seruis expor.vbi dicitur ꝙ pactū penale aut iserit actui fauorabili ⁊ vestit coherētia ɔctus aut actui odioso ⁊ tunc aut interest.⁊ idē ꝙ agat quaten⁹ interest aut non interest:tūc nō pt agi ex quo no.valde an i pactis nudo pacto apposito inspiciat interesse:qꝛ qn̄ pena inserit actui odioso inspicit interesse.qn̄ fauorabili nō,vbi aūt esset a pposita stipulatio tūc pp solēnitatez stipulationis nō curaremus de interesse ꝙ est no.eꝫ q̄rit gl.vtx hec regula ꝙ pactū nudū nō pariat.fallit.⁊ dicit gl.ꝙ sic quam
9 pfecte habuistis in.l.iurisgentiū.vsic.igit nuda.¶ † Uenio ad quintā partē gl.an pꝑter pactū nō seruatū detur rei vēdicatio, ⁊ hoc declaraui in.§.quinimo.in glo.j.anteꝙ.sed an det conditio ob cām:dicit glo.ꝙ sic in ɔctib⁹ inoiatis.vt.j.de re.pmu.l.j. in fi.hic in ɔctib⁹ obligatoriꝭ.in liberatoriꝭ.dic vt.C.de transa.l.fine apud acta.⁊.l.Quis.in ɔctib⁹ aūt nominatis nō hꝫ locū cōditio ob cām sꝫ agit actiōe ex eo ɔctu.vt.l.sꝫ celsus.§.j.de ɔtrahē.emp.nō ob.l.emp.§.is q vina.qꝛ ɔtractus arrarū nō est ɔtractus noiatus.ita dicit gl.hoc intellige qn̄ cōtractus dedit cām pacto,sꝫ qn̄ pactū dedisset cāz ɔtractui nominatio hꝫ locū ɔditio ob cām.vt.C.de pac.inter emp.l.cū te ꝓm vltramōtanos. ¶ Uenio ad sextā ⁊ vltimā partē glos.vtrū facta possint repeti per condi.ob cām.dicit gl.ꝙ nō.sed hoc est verum vt agatur ad ipsum factū.sed qn̄ factū ɔtinet interesse videt ꝙ posset agi ad facti estimationē.vt in.l.si nō sortē.§.libertus.de cōdi.indebi.gl. ergo dꝫ intelligi in facto nō estimabili qꝛ in illo non hꝫ locū condictio ob causam ⁊ tene menti.Exposita.l.pacta.de contrahē. emp.redit ad.l.iurisgentiū.§.pretor.hoc tit.de pac. Bal.

1 ☞ Pacta quedam seruari non debent.
2 Cessio,vbi est prohibita,cessionari⁹ nō pōt agere,tāꝙ simplex.

Pretor ait. Pretor ait pacta seruabo nisi rōnabili cā vel iuris statutū suadeat non seruari.h.d.diuidit in duas ptes,qꝛ pꝛio ponit regulā.scđo tacite a cōtrario sensu ponit exceptionē a regula.scđa ibi,q̄ neꝗ.In tex.ibi:q̄ neꝗ.ista vba restringūt regulam ⁊ ex ista restrictione orit argumētū a ɔꝛio sensu hic exceptiōes colligunt a regula.
1 ¶ † Not.ꝙ pacta sunt seruāda.fallit qn̄ interuenit dolus.Itē fallit qn̄ sunt ɔꝛia legib⁹,vel facta sunt i fraudē legū ⁊ accipias hic nomē legis gn̄aliter p qualibet pte iuris lꝫ ptor spāliter enumeret.¶ In gl.iij.ibi seruari faciā.⁊ sic ad iuramēta officialiū q iurāt seruare statuta intelligit ꝙ obseruēt ⁊ faciāt obseruari.ad hoc.j.loca.l.in lege.locat.¶ In gl.que incipit.ex pte ibi.l.filios. ⁊ sic claudicat ɔct⁹ pꝑter dolū vnius ptis.idē no.j.de ac.emp.l.
2 inl.§.si qs colludente.⁊ in.l.in cāe.de dolo.l.elegāter ⁊c.¶ † In gl.q̄ incipit.vt.C.ibi agere fingat.no.ꝙ vbi est prohibita cessio ibi cessionarius nō pōt agere tanꝙ simplex pcurator,lꝫ diuersa sint ista agere vt cessionarius ⁊ agere vt simplex pcurator.vt.C. de procu.l.qui stipendia.⁊ facit eodem tit.l.item. Bald.

1 ☞ Pactum,non transibile,dicitur impersonale.
2 Pactum transibile dicitur reale.
3 Pactorum,quedam sunt realia,quedam personalia,
4 Iuramentum,an presumatur reale,vel personale.

Pactorū aūt quedā. Pactū in dubio p̄sumit reale ⁊ trā [a] sitoriū ad hr̄des.⁊ no ꝙ iste.§.loquit in pacto negatiuo.¶ In pacto affirmatiuo loqt.j.de pba.l.si pactū.⁊ vide ꝙ no.Cyn.C. de cōtrahē.⁊ cōmit.stipn.l.veteris.⁊ ad euidētiā isti⁹.§.not.qđ
1 † pactū nō trāsibile appellat p̄sonale.† pactū trāsibile appellat
2 reale.sic dicimus in bn̄ficꝭs ⁊ priuilegꝭs illa esse p̄sonalia q̄ persone coherēt.illa esse realia q̄ ad alios transmittunt.de leg.ij.cū patronus.de excu.mu.l.sordidorū.de institu.cū venisset.de censib⁹.l.forma.§.ꝙꝙ.¶ In tex.ibi est.l.in dubio p̄sumit.no.hāc
3 diuisionē ꝙ pacta † q̄dā sunt p̄sonalia.q̄dā realia.alibi assumimus ista verba in statutis ꝙ interdū verba statuti sunt scripta in rem.interdū in personā.vt.j.ꝙ vi aut clam.l.aut q aliter.§.fi. ⁊.j.de adulte.l.hec verba.in dubio presumit ꝙ sint realia.iuxta no.in rub.C.de decre.decur.li.x.Scđo no.ꝙ recurrēdū est min⁹ ad vba q̄ ad mētē si legat lr̄a recte.sꝫ gl.legit lr̄az cōuersiue ꝙ ē poti⁹ recurrēdū ad mētē ɔhentiū q̄ ad vba.vos potestis dicere ꝙ aut mens est in corde retēta.⁊ tunc recurrit ad verba,qꝛ
a mēs in corde retēta non accomodat actui hoim,[a] vt.l.si alij.de vsufruc.leg.aut pōt mēs colligi ex verbis tūc recurritur magis ad mētē.vt.l.gall⁹.§.j.de li.⁊ posthu.dices tu.Qūo sciā an possit colligi ex vbis rn̄deo qn̄ꝙ vba habēt duas significationes tūc recurrēdū est ad mentē qꝛ ex verbis colligi pōt mēs.aut intelligit eē ꝓm naturā in qua pferunt verba vt.j.de vsu.l.si stipulat⁹.⁊ debēt semp interpretari in iustiorē partē vt.j.de seruit.l.si serui.de dam.infec.l.dāni.§.ꝙ in stipu.Hinc est ꝙ si in materia feudi vel ēphyteusis fiat mētio de hr̄de intelligit de eo de quo pōt intelligi ꝓm subiectā materiā.vt no.j.so.ma.l.ēt.j.ad treb.l. ex facto.§.fi.de vb.sig.in cōuētionibus p Dy.de ope.libe.l.liber ti liberteꝙ.p Cy.qn̄ꝙ verba hn̄t vnā significationē propriam a liam largā ⁊ impropriam.tunc similiter recurrendū est ad mentē q̄ ex vbis colligi pōt.vt.j.de cōd.⁊ demonstra.l.pater seuerinā. §.cōditionū.⁊ no.C.de vsufru.l.cū antiquitas.interdū verba nō habēt nisi vnā significationē.tūc aut cū illa significatione ɔcurrit cōis vsus loquēdi ⁊ non dꝫ recidi a vbis ⁊ mens diuersa tūc nullū hꝫ cōmodū nec vigorē.de leg.j.l.si quis in fundi vocabulo. de vsufru.le.l.si alij.qꝛ nō possit ex vbis colligi dr mens in corde retenta.standum est ergo hoc casu vbis qꝛ vt ait Boetius.vo
b ces sunt note earū q̄ in aīa sunt passionū[b].illud ergo intelligitur esse in corde ꝙ voce pfert,qꝛ ligua ē instrꝫ cordis.vt.j.ꝺ suppel. leg.l.labeo.§.nec virū.§.idem tubero.aūt cōis vsus loquendi discrepat a vba significatione vocabuli:tūc ad cōem vsum loquēdi recurrendū est.vt.j.de suppel.le.l.j.in fi.de leg.iij.librorū.§.qđ tn̄ cassius.⁊ facit qđ no.j.si cer pe.l.si tibi.tene menti.¶ Tertio ⁊ vltimo no.ꝙ p̄sona p̄sumit inseri cā demōstratiōis non cā limitationis ex hoc sequitur aliđ no.qđ in dubio pactū p̄sumit i rē scriptū ꝙ vt ibi liqueat an pactū p̄sumat reale an p̄sonale sic distingue scđm Pe.aut pactū est exceptū sine designatione certe persone.vbi gratia pmitto titio ꝙ res petito ab eo de cetero nō petet tūc istud pactū est reale vt hic.aut pactū est cōceptū cū designatiōe certe p̄sone,tūc refert aut certa p̄sona ē designata in vbo cōuentiōis siue pmissionis tm̄.vbi gr̄a.ego pmitto tibi amplius nō petere,⁊ tūc tale pactū est reale alias oīa pacta essent p̄sonalia qđ est falsum,⁊ tūc est rō qꝛ p̄sona adijcit,vt sciat cū qua p̄sona pactū factū sit nō vt cōuētio restringat.vt hic.aut ē perso

a ¶ Hoim⁹ adde eundē Bal.in tra.fis.ix.co.⁊ in.l.duo sunt titij.j.de test.tut.⁊ qđ ibi dixi in apo.facit eius dictum in.l.nesenni⁹.de excusa.tut.⁊ Frā.are.in.l.titia.§.idez rn̄di.el.j.ꝺ verb.ob.⁊ in.l.p herede.i pn.j.col.de acqui.here.

b ¶ Passionū.adde idē p do.Mari.sozi.in consi.inci.nunc q̄sitorū.v.sꝫ his nō obst.circa princ.in.j.pte.⁊ in cō si.x.incip.Quis.ver.assumo.circa me.ea.parte.

ns designata, in vbo satisfactionis. vt in vbo petere. vbi gratia
pmitto q ego nō petā a te τ in siīb⁹. τ tūc aut est affirmatiue
cōceptū. vbi gfa qd ego tibi dabo. x. τ tūc dico q tale pcm̄ est i
rē τ trāsit ad hrdē quousqz satisfactū sit. j. d pig. act. l. si necessa
rias. §. de vēdēdo. j. q. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. si debitori.
aut pactū est negatiue cōceptū. τ tūc refert. aut istud pcm̄ est ap
positū iuxta ɔctū de cui⁹ natura sit trāsmissio, tūc istud pcm̄ p̄
sumit in rē. vbi gfa vēdo tibi rē de natura emptiōis. τ vē. est q
liceat tibi τ tuis successoribus habere pone ergo q paciscor qd
nō impediā te habere licere. impedio hrdē tuū certe ɔmittet sti
pulatio. vt. j. de v. ob. l. stiplo ista habere licere. in pn. τ. §. qsitū.
natura em̄ ɔct⁹ pncipalis pactis τ clausulis dat influētiā τ intel
lectū. Aut tale pcm̄ nō refert ad aliū ɔctū, sz iterponit pncipali
ter τ p se. τ tūc refert. aut si nō trāsmitteret nō afferret aliquā vti
litatē. τ tūc trāsmittit. vbi gfa si stipulat⁹ sum p te nō fieri quo
min⁹ mihi liceat tollere vindemiā decedo interiz certe hrs me⁹
recolliget vindemiā al's pactū eēt inutile. qd eē nō dz. vt. j. de v.
ob. l. si ita stipulet. aut afferret vtilitatē. vbi gfa pmitto tibi nō
petere a te. nā tibi interim affert vtilitatē dilatiōis certe tūc istō
pactū est psonale, q psona ei est inserta semel in vbo pn. semel
in vbo exe. tut. vn̄ posterior psone insertio nō pōt videri facta
cā demōstratiōis: sed in modū limita. vt. j. e. l. q in futurū. §. si. q
em̄ semel erat demōstratū supuacuo denuo demonstraret. vt in
l. j. in fi. de do. ple. q vba sunt vera τ notāda. ¶ Extra qro qd in
vltia volūtate vtrū in dubio verba psumunt in rē scripta τ dicē
dū vr qd nō q ɔctus sunt trāsmissibiliores q vltime volunta-
tes. istud vr pbari p tex. j. de leg. iij. l. pater. §. qndecim. τ in aut.
de resti. in fi. §. manifestū. facit q no. insti. de ver. ob. §. ex cōdōna
li. τ. j. de cōdi. τ demō. l. a testatore p Cy. C. de ɔdō. insert. l. si plu-
4 res, τ adde τ oīno vide qd no. i. l. ij. C. de pac. iter emp. ¶ † Quid
de iuramēto an psumatur reale vel psonale. dicit Inn. qd ex p-
te recipientis presumitur reale ex parte iurantis personale. vt
no. per emm textra de iureiu. c. veritatis. Bald.

1 ☞ Fraus dolo inesse dicitur.
2 Dolus actoris rei dolum non absorbet.
3 Doli exceptio, vnde nascitur.

Sed si fraudati. Pactū extortum per fraudē, obseruationē non meret vel
tanq iniquū vel tanq supernacuū. τ siue dol⁹ fuerit cōmissus
a prin. ɔctus siue postea in ei⁹ obseruātia istud pactū efficaciā
nō sortit. h. d. diuidit in quatuor ptes, primo format quandaz
oppositionē ɔ edictū ptoris de insufficiētia. scdo excusat preto
rē p rōnē labeonis. tertio magis declarat excusationē pretoris.
quarto declarat quēdā aliū casuz. scda ibi. sz elegāter. tertia ibi.
i est em̄. quarta ibi. siue anū. τ sm hoc lra legit put iacet sine trās
positiōe lre. ¶ Casus sic format in edicto ptoris dr q pactum
dolo initū nō est seruādū vr q ptor impfecte loquat, q nō fa-
cit mētionē de fraude. Ad hoc rndet gl. qd lz fiat expssa mētio
fraudis tn̄ pactū p fraudē extortū nō est seruādū, q vbi iterue-
nit fraus pcm̄ est iniquū rōe iniqtatis vbi gfa. tu debebas mi
hi. x. ego feci tibi pactū bone fidei de nō petēdo postea dolo ex
torsi a te pactū de petēdo. τ certe istō vltimū pcm̄ tanq iniquū
nō est seruādū aut est supuacuū. τ sil'r nō ē seruādū. vbi gfa tu
debebas mihi decē ego dolo induct⁹ feci tibi pactum de nō pe-
tēdo. tn̄ tu dolo inductus fecisti mihi pactum de petendo: certe
istud pactū est supuacuū, q si nō obtinebo vi isti⁹ pacti. q ha-
beo fundamētū prie actiōis. ex isto em̄ pacto nullū assumo ad-
miniculū τ hoc est qd elegāter ait labeo. sz iuriscōsult⁹ rndet ali
ter. τ dicit q i edicto ptoris sit mētio d fraude, q fraus inest do
lo. vn̄ doli mētio tacite fraudē includit. sz istat qrēs dnē iuriscō-
sulte est ne differentia an dol⁹ fuerit cōmissus in pnc. an nō. rn̄.
iuriscō. τ dt q nō. q qncūqz dol⁹ cōmittat nocet ɔmittēti. h. d.
¶ In tex. ibi, edicit opponēdo. dt τ ista opi. soluit iterēp. q sa-
tis edicit τ ista rnsio ponit. j. in v. inest em̄. quēver. qdā h legūt.
In tex. ibi, hoc, scz pactū. l. fraude extortū. In tex. ibi, bōa fidē.
h pūcta. In tex. ibi hoc fecerit. hoc est dictū labeōis. In tex. ibi
inest em̄, hic loquit actor. ¶ In tex. ibi, τ fraus τ iō mētio doli
itelligit esse mētio fraudis: q vnū icludit in altero nota i hoc.
§. qd fraus inest dolo. τ qūo hoc intelligit laborat glos. magna.
1 ¶ † Scdo not. q pactū iniquū vel supuacuū nō meret effectū.
2 ¶ † Tertio no. q dolus actoris nō absorbet dolū rei, est rō q
actor nō hz mitti i illo dolo sz ex iustitia prie cāe τ ex prio fon-
3 te. ¶ † Vltio no. q exceptio doli nascit qnqz a prin. ɔct⁹. qnqz
ex post facto. vt hic. τ. j. de excep. do. l. ij. §. circa. τ plene no. j. d cō
di. ob cām. l. qui se debere. ¶ Gl. magna dz recitari p vnā oppo.
τ vna. q. oppo. format sic. dr hic q ptor non fecit mentionē frau
dis cōtra, pretor fecit mētionē doli, ergo τ fraudis. vt. j. e. §. in-
est em̄. So. hoc cōcedo q fecit mētionē implicite nō explicite vel
tacite nō expsse, vn̄ q in pn. §. dr, magis opponendoq ponēdo
dr. Questio format hoc mō. qritur qūo fraus insit dolo, vt hoc
sciam⁹ opz scire vtrū dol⁹ sit nomē generis fraus nomē speciei,
an ecōtra fraus sit gen⁹ τ dol⁹ sit species. gl. ponit tres opi. qui

a ¶ De substantia. ad de Dy. in cōsil. xiij. τ vide Feli. in. c. si scripturaz. in j. col. versi. inter alia cuz sequē. de fi. instr.

dā dnt q dol⁹ est gen⁹ τ pdicat de fraude tāq de specie. Tertij
dnt nō differūt. vt gen⁹ τ species, sed sunt vnum τ sunt sinony-
ma, q idē est dicere dol⁹ τ fraus sm pmā opi. fraus inest dolo
hoc mō nos dicim⁹ a quo remouet gen⁹ τ qlibet ei⁹ species. vt
no. C. de trās. si cā. sed per edictū pretoris remouet dol⁹ ergo τ
fraus. τ no. p edictū q destructo genere destruit qlibet ei⁹ spe-
cies. vn̄ destructo hoc genere qd est animal non esset inuenire
hominē, nec bruta animalia. τ p hoc determinat qd, facta ē po-
sitio gnalis. deinde facte sunt speciales positiones, positioni ge
nerali fuit rnsum negatiue dico qd spālibus positionib⁹ non est
rndēdū, q destructo genere destruit qlibet eius spēs, vt aperte
pbat per dictū notabile. facit. j. ad treb. l. j. i fi. τ si dicas, rnsio dz
esse clara nō de genere. vt. j. de cōfessis. l. certū. rndeo satis est si
rnsam est ad positionē τ imputet sibi q ponit gnaliter. arg. in. l.
vlti. C. de an. ex. ¶ Quid eē rnsum est speciali positiōi negatiue
vtrū p hoc etiā videat respōsum positiōi generali. respōdeo nō,
q ad remotionē speciei nō seqt remotio generis vn̄ nō seqt, nō
est hō i rerū natura. ergo nō est aial. Scda opi. est ɔ q fraus sit
gen⁹ τ inest dolo tāq speciei, q gen⁹ inest τ representat queli-
bet sua specie τ posita specie ponit gen⁹. vt. j. si cer. pet. l. j. τ. j. de
leg. iij. l. qd earū. §. inter ēptū. τ qd sit gen⁹ apparet: q fraus de
pluribus pdicat q dolus sm istos in hoc em̄ apparet an aliqd
sit genus, q de pluribus predicat, τ in hoc stat disputatio gloss.
¶ Tertia opi. vt dixi est q ista sunt nomina idē significātia τ
iō sufficit qd de altero nomine mētio fiat. illa em̄ sunt eadē q in
cōceptu mētis idē repsentāt. τ si verū expmeret eēt nugatio. i. su
perfluitas verborū. vt no. in. l. certi ɔdō. in pri. j. si cer. pe. ex hoc
sume ar. ad positiōes qd lz p alia verba ponat sufficit semel res-
pōsum esse. facit. C. de app. l. ampliorē. §. j. ¶ Vlterius qro quid
vult dicere labeo. rndeo vt superius declaraui. τ ex hoc not. qd
illi⁹ est victoria cui iustior est intētio mō vide apparatū. ¶ In
gl. magna ibi fraudis. s. hominis. nā de fraude. l. bn̄ dixit pretor
expsse. τ facit. j. de iurepa. l. si libertus minorē. ¶ In ea. ibi in to
to ad ptē hic de toto pdicamētali. sed nō eēt bona argumētatio
in toto integrali, nā nō seqt nō est dom⁹ ergo nō est paries nec
sequit nō possedi. x. an. ergo nec quinqz. sed bn̄ sequit nō est ani
mal ergo nō est hō, q animal est totū pdicamētale qn inest in q
libet spē. facit de ver. sig. l. recte dicim⁹. τ qd ibi no. τ istō est vti-
le scire circa materiā positionū. ¶ In ead. ibi faciāt dolū. dolus
tn̄ est duplex velatus τ nō velat⁹. vt patet ex pdictis. ¶ In ea.
ibi superfluū qdez est. vbi em̄ nō officit exceptio superuacua est
replicatio. ¶ In gl. que incipit finito. ibi, pacto. s. fraudulento.
¶ In ea. ibi non dat actio nec roborat ex hoc not. qd inutilis
replicatio non vitiat si pncipalis est bn̄ τ rite fundata. ¶ In ea.
ibi in fi. so. in istis legibus nullum erat initium i eo quod ex abū
danti interponebat, hic autem inerat initium sm Ja. de bel.

1 ☞ Probatio admittit cōtra solēnitatē in instrō psumptam
2 Instrumentū presumitur loq de actib⁹ continuatis τ validis.

Qd fere. In ɔtractib⁹ psumit solennitas τ vbi fit men
tio interrogatiōis τ rnsiōis psumit q iterue
nit stip. nisi de ɔtraria mēte pbet. h. d. τ no. ¶ In tex. ibi nouissi
ma parte. i. in vltia clausula. ¶ In tex. ibi nō pactiōis. s. nude no
ta solēnitātē psumi, τ illō est hic vel rōne instri. q rōne scripture
psumit solennitas. C. de ɔtrahē. τ cōmit. stip. l. j. τ no. in. l. j. C. de
vsur. de vb. ob. l. sciēdū. vel est hoc pp ordinē vborū platorum
in qbus fiebat mētio de ordine facti. s. de interrogatiōe pcedēti,
τ rnsiōe sequenti, vn̄ ista psumptio ex ordine facti colligitur. arg,
j. de vsuf. l. qties. gl. tn̄ intelligit hunc tex. in scriptura vel instrō.
¶ Scdo no. q rōe vltie clausule tot⁹ ɔtract⁹ psumit solēnis τ
tabelliones in instrīs bn̄ sequuntur formā hui⁹. §. q in fi. dnt q
oīa τ singla. τ oia iura vna pars alteri τ altera alteri τc. ē em̄ ista
clausula qsi cōclusio toti⁹ negotij. τ facit. j. p so. l. duo societatē
ɔtraxerūt. de ver. ob. l. si ita sti. §. Crysogon⁹. ¶ Tertio no. q cō
1 tra solēnitatē sumptā in instrō admittit pbatio. ¶ † Quarto τ
vltimo not. q verba a partib⁹ plata nō operant plusquā partes
velint operari. τ facit. s. ea. l. §. igit nuda. ¶ In glos. q incipit. i.
vltima ibi, scribunt, vbi est necessaria subscriptio testiū, tunc dz
esse scriptio qsi subt⁹ scriptio in fi. vt ptz ex vi vocabuli. dicitur
enim subscriptio qsi subtus scriptio, sed vbi nō est necessaria sub
scriptio in instrīs tabellionū non refert vtrū testes sint scripti in
pn. vl' in fi. ¶ In ea. ibi i pn. aut illa ergo vba i noīe dni nō sunt
a de substātia[a], q si eēnt de substātia instri nō inciperet ab annis
dni. sz ab ista inuocatione illud em̄ est primū q an̄ senil hz. vt
s. in prima cōni. ff. §. nos vero. ¶ In gl. vltia ibi ɔtrariū dt. i. di-
cit non intercessisse stipu. ¶ In ea. ibi ex interuallo. nā eodē die
loco τ testib⁹ potuit eē ex iteruallo extraneo actu itermediante
puta ludo scachorū. ¶ In ea. ibi, vl' inter abntes. τ certe tunc in
strm eēt falsum. vt i. l. optimā. in. fi. τ inst, de inti. sti. §. itē vbo. ū.
¶ In ea. ibi. nō ergo falsum dt conclude. τ no. q pbatio falsi dz
de necessitate ɔcludere q sit falsum τ quocūqz possit instm tole
rari τ interptatiōe iuuari. facit. C. de pba. l. cū pcib⁹. τ argu. ex
tra de testi. cū tu fili. ¶ Secūdo no. q aliud est pbare ɔtra teno
rem

tē instri.aliud est ꝓbare ꝯ ꝑsumptionē instri.nā ꝓbādo cōtra ꝑ sumptionem instri nō ꝺr instrm de falso redargui.qꝺ est no.di-
3 gnum.¶ †Tertio no.ꝙ instrm presumit loqui de actibus ꝯti nuatis ⁊ validis ⁊ eodem loco ⁊ tpe celebratis.Sꝫ nunqd in in dicijs ꝑsumit solēnitas sicut in extraiudicialib⁹ dicit Inn.qꝺ no.extra de eo q fur.or.susce.c.inotuit.nisi in arbitrijs in qbus presumit ꝑ reo eo ꝙ factū a iudice reperit ꝑm Inn.de hoc etiā tāgit ꝑ eundē.extra de offi.deleg.c.cū in iure.gl.ord.dicit ꝙ vbi nō sumus in vero iudicio sed ꝓcedit de plano nō ꝑsumit pro de creto iudicis.vt no.i.l.j.C.de fide instru.⁊ iure haste fisc.lib.x.⁊ hoc quantū ad solēnitatē:sed quantū ad veritatē ⁊ equitatem semper ꝑsumit pro facto iudicis vt no.j.de euic.l.herennius.§. caia.facit extra de renū.c.in pñtia.C.de ap.l.hi qui ad ciuilia. ¶ In ead.ibi sine cām obligādi.⁊ sic circa solēnitatē causalē.hic aut loqmur circa solēnitatē formalē.verba Cy.sunt in alia mate ria.C.de fi.instr.l.cū ꝑ actiōes.est ⁊ tertia solēnitas.s.ꝓbatoria ꝺ qua hic nō loquimur.de ista habes.C.de test.l.si vn⁹.cū si.est ⁊ quarta solēnitas cōfirmatoria act.de ista ēt nō loqmur hic.sed habem⁹ in.l.ꝗ.§.interim.de re.eo.de execu.tu.l.cal⁹.cū si.⁊ sic ap paret ꝙ quatuor sunt solēnitates.causalis,formalis,ꝓbatoria, ⁊ ꝯfirmatoria.⁊ est vtile scire in alia materia.scꝫ an vbi deficit so lēnitas sit obligatio naturalis.¶ In ea.ibi ēt per testes ⁊ ma- xime qr ista ꝓbatio nō elidit instrm.sed ꝑsumptionē instri.Et facit ista gl.ad.q.vtr sti.dotis ꝑsumpta ex instro dotali mereat exec.quā meret instrm ex forma statuti.⁊ ista gl.est ar.qꝺ nō.qr aliud est tenor instri,aliud ꝑsumptio instri.vt superi⁹ dictū est. adde qꝺ dicit.d.Cy.ꝙ aut qs vult ꝓbare cōtra instrm.aut vult ꝓbare infra vel preter instrm.primo casu aut ista ꝓbatio respi- cit offm partiū tūc loqtur.l.gñaliter.aut respicit offm tabellio- nis qr impingitur tabellionis falsitas.tunc dicit vt.C.de fal.l. vbi.⁊.l.si qs decurio.vbi aūt ꝓbatio est infra vel ꝑter instrm vel ad interpretationē instri tūc sufficit ꝓbatio testiū.vt ista gl.⁊ fa cit de leg.ꝗ.l.cum ꝓponeret.de hoc tāgit Cy.in.l.optimā.in ad di.que incipit moderniores aūt.vbi vide.⁊ adde iuxta istū.§.ꝙ no.Inno.extra de his q fiunt a pla.c.quāto.⁊ qꝺ not.j.de duo. reis.§.cū in tabulis.⁊.j.de verb.ob.l.triticum. Bal.

Si paciscar. Per pactū pōt renūciari sñie ⁊ dolus pteritus remitti.h.d.¶ In tex. ibi,nec iudicati.i.actiōe in factū q descendit ex re iudi.vel offi- cio iudicis.⁊ sic not.pactum valere sup re finita ꝑ sñiam.¶ In tex.ibi.agat.no.hoc verbū impersonale tamē vꝫ pctm liberato- riū in obligatorio:dicvt.C.de cōsti.pecu.auf.si qñ.In gl.sua ibi l.post rē.⁊.C.de trāsl.l.si ita.⁊ ibi vide.idē dñt doc.in cōpromisso qꝺ nō pōt cōmitti in arbitratorē de re diffinita,qr equiparant trāsac.vt in auf.vt differētes iudi.§.j.nisi illa diffinitio in dubiū reuocet vel forte nisi renunciet illi diffinitioni.ar.nostri.§.gl.tñ que est.C.de trāsac.l.si diuersa.videtur dicere qꝺ non possit;renū ciari sñie Guil.de cu.C.qñ ꝓuo.nō est ne.l.j.distinguit inter con dēnatoriā ⁊ absolutoriā.cōdēnatorie pōt renunciari.vt hic.in tex.facit qꝺ no.j.de excep.rei iudi.l.duobus.absolutorie nō po- test renūciari,vt in gl.l.diuersa.⁊ facit qꝺ no.j.de re indi.l.acta. ⁊.l.actorū.verba ista pñt intelligi ⁊ colligi ex mēte Gui.lꝫ ipse nō loquat de renūciatiōe ꝓprie sꝫ i ꝯria sñia.¶ Bal.de perusio,

1 ☞ Pactum factum super iure priueto,an valeat.
2 Exbannitus pace non obstante,an possit occidi.
3 Dolus preteritus potest remitti.

Si paciscar. Pactum ꝙ ꝑuatam vtilitatem infligit vꝫ,sed non valet pactuꝫ quod infligit vtilitatē publicam ⁊ ē magr̃alis.§.In tex.ibi exequar.i. ꝓsequar nūciationē factā.¶ In tex.ibi,quasi,rō motiua eorū. ¶ In tex.ibi,etiā re.i.renūciatione.¶ In tex.ibi,familia.i.ꝑua ta ipsius paciscētis.¶ Not.ꝑmo valere pactū lꝫ contineat ꝯriū ei⁹ qꝺ.l.caueť ⁊ vt intelligas debes scire ꝙ duplex est ius.qꝺdā enī est ius qꝺ appellat ius statuēs.qꝺdā ē ius qꝺ appellat ius statutū si ius statuēs ꝯriat pacto nō vꝫ pactū,secus si ius statu tū siue dispositū ⁊ est exēplū ꝺ hoc hic.de ꝑmo est exēplum.j.ea.
1 l.§.gñaliter.¶ †Scꝺo not.distinctionē labeonis ⁊ pactum fa- ctū sup iure ꝑuato vꝫ super iure publico nō vꝫ:qr respublica pa ctis priuatorū nō pōt dānuꝫ vel iniuriā pati.Ex hoc decidunt
2 due qōnes.prima qstio est qꝺ nō obstāte pace †quis potest oc- cidere exbānitū.nā ius occidēdi est publicū ius cui nō pt renū- ciari pacto priuatorum.⁊ ita disputando tenuit Bar.allegauit gl.que est.j.ꝺ dolo.l.i.§.nō fuit.Scꝺa est ꝙ de maleficijs publi- cis vel ꝑuatis nō pōt fieri pax ꝗtū ad penā fiscalē.s.ꝗtū ad ple nā liberationē ab ipsa pena.lꝫ offensus faciat pacem tñ publica vindicta nō tollit.hoc est verū.dicit gl.qñ delictū est cōmissum in faciendo.secus in negligēdo:qr tunc offensus pōt facere pacē ⁊ cōcordiā ⁊ remittere penā fiscalē.ista est gl.ord.in.l.ꝗ.j.ad syl. q nō ē alibi.est tñ verū ꝙ illa.l.ꝗ.loquit de quodā irreglari ma- leficio in q pena excedit terminos culpe.⁊ idē excedit etiā a nō suis terminis vt tollat facil⁹ bñficiū remissiōis iuxta no.in fi- mili.C.de edic.diui adri.tol.l.edicto.in fi.dices tu ꝙ ista sunt ꝯ l.trāsigere vel pacisci.C.de transac.ego rñdeo ꝙ illa.l.nihil facit. qr ibi non loquitur qad plenā liberationem a pena incursa,sed solū quantū ad exclusionē ꝑsone.⁊ ita intelligūt doc.illā.l.⁊ ista
3 tim dicā.¶ †Tertio no.dolū pteritū posse remitti.¶ In glo. ꝗ.ibi,eundē amittit.lꝫ ergo ꝓmiserit nō ꝓseq ⁊ nō ꝓcedere vlte rius tñ poterit ꝓseqni ⁊ ꝓcedere.¶ Ex hoc no.ꝙ in maleficijs in qbus ꝑ formā statuti nō vꝫ cōcordia:nō vꝫ ꝓmissio de nō ꝓ cedēdo,nec vꝫ etiā renūciatio litis ⁊ instātie sꝫ ipse idē poterit ꝓ seq nō obstāte tali ꝓmissione ēt si esset facta cū iuramēto vl cuꝫ appositiōe pene.vt.j.§.⁊ gñalr.⁊.§.mracellus.⁊ ar.j.ad.l.fal.l. seius ⁊ augerius.¶ In ea.glo.ibi,spāle in adulterio.tu dic ꝑm Gul.ꝙ in cā crīali aut renuncians incidit in turpil.⁊ repellit.C. ad turpil.l.ꝗuis.aut nō incidit in turpil.aut est tale crimē de q possit trāsigi ⁊ repellit.vt in.l.trnasigere vel pacisci.aut non pōt trāsigi,tūc aut non superuenit ali⁹ accusator.⁊ repellitur.vt.§. si negauerit.⁊ lꝫ gl.aliter dicāt.ista distictio sapit ipsam verita- tem ꝑm Gui.⁊ Cy.in addi.¶ In ea.ibi.ꝑ priuato tꝫ,no.arg.ex hac gl.ꝙ lꝫ de furto ⁊ incēdio nō possit fieri cōcordia ex forma statuti hoc intelligit ꝗtū ad penā fiscalē.sꝫ bñ vꝫ cōcordia quā tū ad dāni remissionē.vñ in eadē sñia iudex q cōdēnat deliquē- tē ad penā fiscalē nō dꝫ cōdēnare in emēdatiōe dāni ⁊ hoc ple- ne patet per hāc gl.quam no.¶ In gl.que incipit.due.hoc dic vt in.l.i.C.de ser.fugi.per gl.⁊ Cy. Bald.

1 ☞ Nunciatio noui operis,an pacto possit remitti.

Si paciscar. Ualet pactū priuatoriū super iure paciscentis non super iure publico. ⁊ si vallaretur iuramento vel stipu.h.d.vsque ad.§.sed quando
1 ¶ †No.quod qdā dicebāt ꝙ nūciatio noui operis nō poterat remitti pacto.⁊ rō motiua erat qr videbat in ea.re versari impe riū ꝓtoris ⁊ ei⁹ offm.sed labeo distinguit aut concernit reꝫ fami liarē ⁊ vꝫ.exemplū de ꝑmo si vicin⁹ meus edificabat ꝯ ꝟuitutē vl capiebat de terreno meo.Exemplū de scꝺo si quis edificat in terra publica vel facit pontē sup viā publicā,qr solū publicum ꝺꝫ eē liberū vsqꝫ ad celū,sicut solū ꝑuati,⁊ iꝺ de iure cōi nō pñt fieri pōtes nec portella supra viā publicā.vꝫ tñ statutū ⁊ consue tudo ꝟ ꝓmittēs:vt.C.de edifi.ꝑua.an i totū.⁊.l.ꝓhibere.§.pla- ne.j.qꝺ vi aut clā.¶ Itē no.ex distinctiōe labeonis duas rłas. prima ꝙ nō vꝫ pactū ꝯ publicā vtilitatē.scꝺa ꝙ vꝫ ꝯ priuatam vt furtū remittat.¶ In glo.q fit,in ꝑn.per pretorē qui ꝑcipiat ne edificet sine sua licētia,⁊ adijcit qꝺ senserit se grauatū cōpare at receptur⁹ iustitie complementū.sic enī dꝫ iustificari vbicunqꝫ incipit a precepto.vt i.§.meminisse.⁊ sup gl.hec not.bar.¶ In gl.fit enī ibi,adulterio.dic vt ibi no.opi.Joā.est vera:qr regula est qꝺ vbi non tꝫ factū eo ꝙ ꝯ publicā vtilitatē ēt ipsi facienti lꝫ ꝯuenire,⁊ ex hoc sumit ar.ꝙ faciens pacem cum bānito possit eā rumpere impune tñ etiā quoad ipsum nō teneat pactū:qr ꝯ publicā vtilitateꝫ.secus esset ꝑm illos q dicūt quoad ipsum tene re qr tunc puniretur de pace rupta.Old.⁊ Barto.tenuerūt pri- mā ꝑteꝫ.Ja.de bel.scꝺam gabui de facto florentie ⁊ fuit indica tū ꝑm ꝑmā parteꝫ.hoc de pace post bānū facta.si aūt post pacē factā alter paceꝫ facientiū bāniret:tūc omnes sunt cōcordes ꝙ possit impune offendi qr ex superuenienti casu.vt.l.qui seruū.j. de ꝟ.ob.quā inducit ꝑ casu.an.ꝫaffi.de pisis.¶ In ea.gl.in fi.⁊ sic no.ꝙ lꝫ de accu.furi nō valeat concordia ꝑ statutum.tñ vale bit ꝗtū ad reseruationē furti nō ꝗtū ad penā crimialeꝫ.¶ Ex tra qrit hic Guil.nūqd libello oblato in crīali possit renūciari si ne interuentu abolitionis:ista questio concernit.§.si negauerit. ⁊ iꝺ dic vt ibi,sꝫ tñ qcquid sit de libello acc.instātie inquisitionis non pōt renunciare offensus qr illa ptinet ad actoreꝫ ⁊ offm pre toris nō ad facultateꝫ offensi,nisi esset delictū totaliter remissibi le,qr tūc remittēdo delictū ꝙ est ꝑncipale ꝑ cōsequens nō esset ꝓcedendum sup inquisitione.ar.j.de iniu.l.non solū.§.ꝗꝗ.sed absqꝫ remissione delicti nō posset remitti sola instātia iqsitiōis. qr nō est remittentis sed iudicis inquirentis.⁊ in hoc vꝫ pōde- rare quandā rōnem que est hic in tex.quasi. Baldus.

Item si quis. Supra fuit pactū cōceptū fauore debitoris hic fauore creditoris tñ idē vtrobiqꝫ:qr procedunt a pari potentia rōnis ⁊ cāe.¶ Item no.ꝙ valet pactum generale.h.d.iste.§.

1 ☞ Legis authoritas est maior,ꝗ iuramēti.
2 Juramentum nō valet,quando aliquid est prohibitum.

Et gñaliter. Pactū a iure reprobatū iuramento nec stipulatiōe firmari pōt.⁊ ideꝫ in vltima volūtate.h.d.¶ In tex.ibi,remotū.i.reprobatū.¶ In tex.ibi,actū.i.appositū.¶ In tex.ibi.rescindenda quatenus de
1 facto ꝓcedit.¶ Not.i ꝟ.§.ꝙ †maior ē anthoritas ⁊ ptās legis ꝗ iuramēti facti.š.de legi.l.lex est cui oēs.⁊ iꝺ dñt aduocati qꝺ vbi statutū reprobat iuramentū:iuramentū nō valeat,qr maior ē authoritas publica statuētiū ꝗ autoritas ꝑuata vni⁹ ⁊ singu laris ꝑsone iurātis.iste est casus hic de leg.j.si qs inqlinos.§.si. dñs bart.reddebat aliā rōnē qr vbi lex ꝓhibet iurari ille q iura peccat.vñ rōne peccati nō est ꝟuādū iuramētū.alia rō est magis

apparēs ꝙ existēs.qꝛ vbi aliqd ꝓhibeꝛ in meū fauorē nō est verū qḋ ego peccē faciēdo.facit extra de iureiu.c.debitores.ꝛ ad-
2 de qḋ no.Inn.extra de elec.c.venerabilē.dixi† qñ aliqd est ꝓhibitū ꝙ nō valet iuramentū.hoc est verū in ꝑpetuo ꝓhibitis,in quibus iuꝛm nō facit cessare rōnē ꝓhibitiōis vt in iuſo adul.vt in auꝛ.sacramēta puberum.naꝫ rō ꝓhibitiōis erat minor etas, sed iuꝛm representat eū maiorē.ꝛ sic iurisfictiōe cessat rō prohibitiua,vt no.in.l.ij.C.de rescin.ven.ꝛ adde qḋ no.Cy.C.de legi. l.cum lex.ꝛ vide per Bar.in.l.cum lex.ff.de fideiusso. ¶ In gl. que incipit.l.no.hanc glo.anteꝗ̄ principalis obligatio nō valet valeat obligatio penalis.ꝛ tene eam menti. Bald.de peru.

1 ☞ Iuramentum,qñ specialiter est a iure prohibitū,nō valet.
2 Iuramentum contra publicam vtilitatem non valet.
3 Filius,an possit accusare de iniuria sibi illata patre irrequisito.

Et gñaliter. Nō valet pactū qḋ est contra legē vel publicā vtilitatē nec etiā iuramētū nec stipulatio.h.d. ¶ In tex.ibi.nec legari, pone exemplū.j.de leg.j.si quis inquilinos.§.fi.ꝛ ibi per Iac.de are.ꝛ ibi rescinden-
1 dum quatenus de facto ꝓcessit qꝛ est nulla ipso iure. ¶ † Not. hic duas regulas in materia iuramentorū.prima qḋ nūꝗ̄ tꝫ iuramētū qñ est a lege spāliter prohibitū idē qñ lex nō facit mentionē.de iuramēto,sed reprobat cōsensum,nā vbi cōsensus nō est iuramētū nil operaꝛ.vt.j.de ac.ꝛ ob. obligationū substātia. no.C.plus valere ꝙ agiꝛ.l.emptiōe.ꝛ.l.fin.de nō nu.pecu. idē si lex reprobet ꝑsonā inhabilitādo.vñ si filius in mutuo iurat nil operaꝛ iuramen.ita disputauit Ja.bu.ꝛ est glo.in.l.fi.§.filijs.C.
2 de bo.q̄ lib. ¶ † Scḋa regula est ꝙ nō tenet iuramētū ꝯ publicā vtilitatē,itē nec ꝯ ꝓpria priuilegia,vt extra de fo.cōpe.si diligēti item nec ꝯ bonos mores supple quorū trāsgressio inducit peccatū.vt in.c.nō est obligatoriū.secus si nō induceret peccatū. vt in.c.ij.de pac. ¶ Extra scholas aliqñ est improbata persona tūc nil vꝫ iuꝛm nisi excludat cām ꝓhibitionis.vt in auꝛ.sac.pub. illa auꝛ.aut nō hꝫ locū in pupillo qꝛ iuꝛm in eo nō includit cām ꝓhibitiōis.nec in ꝓdigo cui esset interdictū bonis, qꝛ pupillo equiparatur.de noua.cui bonis.aliquādo est reprobatꝰ ꝯctus rōne turpitudinis vel pacti vel rōne publice vtilitatis.nam ius canonicū non iurat de moribus positiuis ciuium romanoꝝ.sed solū de pacto.vel de publico.de fo.cōpe.si diligēti:ꝛ iō.c.nō obligatoriū nō debet intelligi de q̄buslibet moribus.sed de moribus quorū trāsgressio inducit peccatū alias tꝫ iuꝛm.c.ij.de pac. lib.vj.vel ibi forte nō est ꝯ.§.illud pactū.sed ꝑter.l.vt.§.alteri. aliqñ est reprobata obligatio.vt in macedoniano.ꝛ idē no.in.l.fi. §.filijs.C.de bo.q̄ li.aliqñ est defectus in cōsensu.ꝛ idē.qꝛ non valet iuꝛm.C.de nō nu.pe.l.fi.aliqñ est metꝰ.ꝛ dic.vt in.l.ij.C.quod me.cā.ꝛ addē qḋ no.in.c.vltimo.de fo.cōpe.in nouella.ꝛ an iuꝛꝫ
a sit ꝑsonale[a].dic ꝑ Inn.de iureiur.veritatis.eodem mō dico sic est improbata substantia iudicij.qꝛ filiusfa.sine pr̄e ꝓcedit.nam suū iuꝛm nō firmat actum.ꝛ pr̄is authoritas reqriꝛ ad integritatē ꝑsone ſm gl.ꝛ ꝑsona nō ltīa non legitimaꝛ iuꝛo ꝛ ꝙ pactū ꝙ tēdit ꝯ publicā vtilitatē non vꝫ nec roboraꝛ iuꝛo.ꝛ est ar.ꝙ si fit pax cū bānito tñ non possit offendi.qꝛ hoc suadet fauor publice discipline.dixi in.l.j.ē.e.hic tñ distingue.Quedaꝫ sunt in quibꝰ versatur publica vtilitas pricipaliter ꝛ vere tūc loquitur.ē.§. si paciscar.qñqꝫ interp̄tatiue.vt.l.j.so.ma.ꝛ tūc de iure ciuili nō vꝫ iuꝛm.C.de iure do.ſi prediuꝫ.secꝰ de iure canonico.nam publica vtilitas causatur ibi a ꝑuata.ꝛ iō vꝫ iuꝛm.ista rō nō est bona qꝛ ibi publica vtilitas ꝯcernit rē inestimabilē.de cōdi.ꝛ de.l. hoc mō.ꝛ iō nō causaꝛ ex re familiari.ꝛ facit extra.de fo.ꝯpe.si diligēti.ꝛ vide qd est dicere principalr̄ ꝛ qd nō principalr̄ in.l. ꝙ semel.de decre.ab or.fa.ꝛ facit.de capt.si qs ingenuā.§.i ciuilibꝰ. ¶ Quid si in istro nō ꝯtinenꝛ ꝯctꝰ.sꝫ ꝯfessio,an p̄sumiꝛ ꝑ eo.Respō.sic ꝗ̄tū ad veritatē.sed ꝗ̄tū ad cām refert.aut erat cā specificata.ꝛ p̄sumiꝛ ꝑ eo.j.depositi.publia.§.fi.fallit inter ꝓhibitos.de ꝓba.q testm̄.itē fallit in mutuo in cyrographum deducto.l.in ꝯctibꝰ.ꝛ in dote specificata,aut specificāda.tunc dic. vt no.C.de ꝓba.rōnes.ꝛ dixi in.§.sꝫ cū nulla.An reqriꝛ consensus iste rōne acqsitiōis,an rōne repudiatiōis,an rōne ꝑsone,an rōne cāe:rōne acqsitiōis nō reqriꝛ qꝛ sꝫ non queraꝛ vsufru.pr̄i. tñ filꝰ eiꝰ ꝯsensu eget,vt si pr̄e de iure digestorū inuito adiuit, nā alias patri non imponiꝛ necessitas cōsentiēdi,nisi cū eēt vsufru.Rōne repudiatiōis frustra eēt ex quo de repudiatiōe liqt. Rōne cause nemo distinguit inter ciuilem ꝛ criminalē.sꝫ inter publicā vtilitatē ꝛ ꝑuatā.l.fi.§.filij.Si rōne ꝑsone habeo ꝓpositū,qꝛ requiriꝛ ad integrationē ꝑsone nō in signū repudiatiōis, q̄dā actiōis sunt ꝓprie filij q̄dā ꝓprie patris tm̄,q̄dā cōis natura cōiones inter patrē ꝛ filiū est vt patri plus afferat:qꝛ pr̄ hoc aūt plus in iudicio versaꝛ ꝓprie filij sunt iniuriarū.s.cornelia:qꝛ in ꝑsonā scripta est de iniurijs.l.lex cornelia.§.illō.ꝛ.§.seq. nā scriptum est in.l.qḋ se pulsatū sed nō pulsaꝛ pater pulsato filio,nisi imaginarie,nec directa cōpetit,nec vtilis:qꝛ sufficit iniuraꝝ ꝑtoria patri itē qḋ vi.aut clā q̄ ꝯpetit a summo detētore summat detētatio corporalis est ꝛ fundaꝛ in filio.iō actio ꝙ vi aut clā.

a ¶ Personale, vide Bar.soci. in cōs.cxv. inci.circa primā. q. ver.preter ea nota circa me.in.j. parte.

b ¶ Nō reqsito, vide tu do.Alex.ḋ imo. in.l.inter libertos.§. filius.j.de adult.vbi etiam per Bar.ꝛ ad de eundē bal.i auꝛ. excipiꝛ.in prin.C.de bo.que libe.

si quidem ꝓficiscitur ex filio ei ꝯpetit.si aūt ex re patris cōpetit ꝙ vi aut clā deniqꝫ.§.j.item commodati ꝛ depositi.qꝛ in eis nō queritur ꝑsona.sꝫ cū quo,ꝯctus sit celebratꝰ.ff.depositi bona fides ꝓprie patris sunt oēs regulariter.qꝛ acqsitio ciuilis oīa patri cōfert de acq.her.placet cōis actio nulla reperitur nisi actio de dote.de ꝓcu.filꝰ.§.sed ꝛ filia.Itē in iure p̄torio,tñ prīa.s.de dote est cōis ꝛ vna in origine ꝛ intētatiōe.scḋa cōis in exercitio ꝛ nō in origine.i.nō vna,tñ vno iudicio tollitur,qꝛ totum ius
3 duci videtur de iniur.sed si vnus.§.si filꝰ.ex ciuilibꝰ aperiꝛ via criminibꝰ.ff.de accu.l.absentē. ¶ † Querit gl.vtrū filius possit
b accusare de iniuria sibi facta,pr̄e nō reqsito[b] si pater hꝫ vsumfructū:patris est agere nō filij,de bo.ma.l.j.item in.§.necessitatē. loqꝛ vbi pr̄ aḋ habebat vsumfru.qꝛ ꝯdixerat filio adeūti.ꝛ hic liquebat.nā in ciuili quidā dñt non posse nisi in subsidium. vbi pater abest.vel habeꝛ ꝑ absente.si.no.qḋ vi aut clā.deniqꝫ.§.j. de iudi.si lōgiꝰ.§.j.qꝛ oīs ciuilis actio est priuata.itē post lit.cōtest.sit in bonis.ergo patri queriꝛ vsufruc.ergo est legitimꝰ administrator rōne speciei.In ꝯtrū vr̄ dictus.§.illud.nam acquisitio est secūdaria non directa ꝛ debemus inspicere ea que sunt a prin.ꝛ non ꝑ accidens.ꝛ postea erunt.qꝛ ex p̄sentibus iudicandum est.Ecōtra vr̄ in.§.necessitatē:nā licet filius habeat actionē habitu,non exercet eū nisi patre reqsito.ꝛ vt intelligaꝛ scias ꝙ quidā dicunt illum.§.introductū ꝓpter vsumfructum quē habet vel hr̄e credit pater.ꝛ sic cōsensit in signū repudiationis ꝛ intelligūt.§.cōtinuatiue ad priora in actione hereditaria qḋ nihil est.qꝛ si aliunde apparet patrē repudiasse supernacuo fieret in signū de dote prelega.l.j.in fi.rōne cause non impugnatur cōclusio in ea.sed rōne ꝑsone sic:qꝛ iudiciū nullū qḋ rōne constituētis est nullū.l.lꝫ.C.ḋ pac.vñ est ꝙ filiusfa.nō.est hō sui iuris nec in ꝑtāte sua.sed patris sicut monachꝰ abbatis.imo pr̄ia potestas est prior ꝛ potentior.vt no.Azo.in summa de bo.que li. ergo eget patris authoritate ꝛ sicut monachus,q hꝫ spiritualē vxorē puta ecclesiā ageret ꝑ ea,ita filius ꝑ offensa vxoris qꝛ in m̄rimonio est quasi paterfami.c.vlti.de iudi.li.vi.de adul.inter liberas.§.peñ.secꝰ in nō spiritualibꝰ ꝑ illud.c.Alij dicunt qḋ de priuato crimine nō accusat nisi pater cōsentiat vel sit cōtumax vel absens in remotis.ita ꝙ cōmode nō posset adesse.sed de publico sic qꝛ actiōes populares filio ꝯpetūt tanꝗ̄ cuilibet de populo.vt no.in.d.§.filijs.hoc tꝫ Iac.in.§.necessitatē. ¶ Sꝫ videamus quare reqriꝛ ꝯsensus,an fauore patris filij,an fauore aduersarij:quidā ꝙ fauore aduersarij in signū repudiationis propter vsumfru.tu dic fauore omniū istoꝝ:nā ꝛ fauor est filijfam. qḋ regaꝛ a patre tāꝗ̄ ab expertiori ꝛ qꝛ pater sentit in se qḋ sentit in filio,ꝛ qꝛ ius patris cōsumiꝛ,credo cū dicētibus in ꝑuatis iudicijs filio accusanti patrē debere accedere ꝛ requiri in fugiēte,nō requiriꝛ hoc i crialibus,qꝛ nō absorbet ius patris,cū vo accusat,accusatio cōis est,iō pater dꝫ ꝯsentire,qꝛ tangit accusatio ius patris,ergo filius quoad crialia est in potestate patris dū agit de ꝑuato crimine,secus si cōueniꝛ,q̄ad publica vero nō curaꝛ patria potestas qꝛ nō venit vt ipse accedat. qꝛ pater dissimulādo pōt iniuriā filij remittere ergo nisi pater cōqueratur supuacuo agiꝛ:qꝛ ad animū reuocare debēt.ff.de iniur.sed si vnꝰ. §.filio,de leg.ij.si tñ quibusdā ꝛ accusati de ope p̄stita ꝛ percussionibus, non teneꝛ publico crimine:quia nulla.l.dicit sꝫ solum de vim facientibus.ꝛ minus peccat q opē p̄stat de homicidio sicut dignū.de furt.q opem:qꝛ non dat eius dolus causam:sed incidit idem in mandāte ei q alias erat facturus.sed ꝓpter mādatum audacior factus est,de iniurijs.l.nō solū. ¶ Si aūt non erat facturus mandās ꝑncipalis habetur vide Cy.de nili aggeri.non rūpē.Extra ex forma statuti non accusaꝛ quis.l.publicorum iudiciorum nisi dicatur in sta.ff.de cōcus.l.ij.ff.de preuaricatoribus.l.iij.in fi.

1 ☞ Pactum aliquando valet sua specie.
Ratione patrie potestatis filius non acquirit patri libertatem.
2 Filiꝰ viuēte pr̄e,an possit pacisci super futura patris successiōe.
Modi paciscendi super futura hereditate.

Si ante. Pactū ex superueniēti interesse cōfirmaꝛ si incipit iterēe integro statu:sꝫ si mutato statu non firmaꝛ mero iure.sꝫ de eqtate q̄ad excep.doli.h.d.notabiliter ꝛ ponit vsqꝫ i fi.sex casus. ¶ In tex.ibi, cū creditoribꝰ.l. hr̄ditarijs.In tex.ibi valiturum.qꝛ cum effectu retinet robur. ¶ In tex.ibi.priꝰ supple ēt nati,cū sint ipo iure heredes statim pactū sumit effectū. ¶ In tex.ibi.in extraneo.vt differat a ꝑmo rūso.§.si ante expone id est i filio emācipato.al's repeteret idem qḋ dixerat.In tex.ibi mandati qñ gratia mādantis adiuit hereditatē:secꝰ si gratia mandatarij tm̄.vt.j.man.l.j.In text.ibi.retulimus reuertiꝛ ad ver.sed si seruꝰ.ꝛ replicat vt melius examinet.in tex.ibi.an vel pro saltem.In text.ibi.amisit,id est,consensit finaliter ꝛ prodesset.In tex.ibi.cum creditoribus scilicet here ditarijs.In textu ibi.ꝛ emancipatus ꝛ sic statu mutato.In textu ibi:ꝛ dum scilicet marcellus.vel idem neutraliter ponitur.In textu ibi.nam ꝛ hinc.scilicet.postea succedenti.In text ibi.imo

sibi. imo hic cõcludit circa casum mediũ. ¶ Not. rõne supuenientis interesse pactũ liberatoriũ firmari ꝗtũ ad exceptionẽ pacti, si incipit interesse statu nõ mutato vt in. §. si añ ꝟsicu. idem. ꝛ in extraneo herede multo forti⁹ si nõ incipit. interesse de nouo, sed declarat interfuisse de p̃terito vt in. l. ꝛ suũ heredez. imixtio em̃ in suo nõ facit eũ heredes sed declarat eũ heredem. vt in l. si eũ dotẽ. §. fi. so. ma. l. ꝗ. ȝ. de cõdi. fur. ꝛ in. l. liber homo. §. fi. ꝛ de stipu. ser. ꝛ adde qð dixi in. l. j. ȝ. eo ¶ Scðo not. ꝙ siue stat⁹ mutetur de seruitute in libertatem vt in casu iudicij siue de patria ptãte vt in ꝟ. marcell⁹. siue de patria ptãte vt in existentia sui iuris p mortem pr̃is. vt in ver. idẽ pbat. mutato statu nõ cõpetit exceptio pacti et qꝛ nõ fingit eadẽ psona ꝯpetit exceptio
1 doli subsidiaria. ¶ † Tertio no. ꝙ pactũ qñq3 valet in sua specie ꝛ tũc nascit exceptio pacti. Itez orit ista naturalis obligatio ad nõ petendũ qñq3 nõ valet in sua specie. sed censetur magis tãq̃ qdã renunciatio q̃ tũc parit exceptionẽ nec hz aliũ effectũ, vñ obligat generaliter ad non petendũ. vt hic. ꝛ. ȷ̃. eod. l. rescriptũ. §. fi. ꝛ not. ȷ̃. de lib. leg. l. nõ solũ. §. liberationis. ꝛ si statutum diceret qð cõtra instrumentũ confirmatum non posset opponi. nisi exceptio solutionis ꝛ exceptio pacti non posset oppo
2 ni ista exceptio doli nõ est exceptio pacti vt hic pꝫ. ¶ † Quarto not. in ver. marcellus. qð rõne patrie ptãtis filius nõ acqrit patri liberatiões tñ acqrit patri obligationẽ vt. l. si fili⁹. de verb. ob. rõ differentie est: qꝛ obligatio potest eque cadere in pr̃e sicut in filio. sed liberatio nõ qꝛ nõ cõcernit filiũ nisi ex eo qð est heres ꝛ emãcipat⁹ q̃rit hereditatem sibi nõ patri. est ergo diuersi-
3 tas i acq̃sitiõe liberatiõis. ꝛ acqsitio ꝛ obliga. ¶ † Ultimo no. in ver. idem pbat qð filius viuo pr̃e põt pacisci sup futura successione pr̃is ad liberãdũ nõ tñ posset ad obligãdũ. vt. C. de capti. l. nec nos. de hoc articulo tractat hic Guil. isti sunt duo mo
4 di paciscendi sup hereditate † futura. ali⁹ modus est per viam obligatiõis. vt. ȷ̃. de ver. ob. l. stipulatio hoc mõ. si aũt p moduz modi vel ꝯditiõis potestatiue dic vt subtiliter not. C. de transa. l. cũ donationis. ꝛ est quart⁹ modus paciscendi p viã refutationis ꝛ de iure ciuili nõ valet refutatio. vt. C. de colla. pactũ. de in re cano. valet si sit appositũ iuramentũ. vt in. c. ꝗ. de pac. lib. vj. qð intelligo nisi esset appositũ metu vel nimia reuerentia. iuxta gl. q̃ est in. l. j. §. q̃ onerãde. qua. re. ac. non da. ¶ Quinto qñ apponit pactũ sup hereditate futura diuidenda. tũc dic. vt. C. de pac. l. fi. ¶ Sexto qñ apponit pactũ sup hereditate p fideicõmissum restituenda. tunc dic vt. C. vt in pos. legat. cũ archimedorã. ꝛ addð ꝙ habes. ȷ̃. ð ac. ap. l. si qs ꝟuũ. Bal. Additio Bal.

Jurisgẽtiũ. Quedaz ꝯuentiones noĩate actionez imediate pariunt, ac vero innomiate tũc pariũt cũ vestimentũ rei recipiũt interuentu. actio q̃ est ex preexistenti causa oritur natiua ꝛ ordinaria nõ in factũ subsidiaria appellat. ¶ Itez in cõtractib⁹ innominatis venit euictio in ꝓpriũ nomen. no.
a propriũ est id est nõ cõmune [a] vnde permutatio dicitur esse contractus innominatus qꝛ cadit in do vt des. ꝛ do vt des est nomen gñale ꝯtinens pmutationẽ ꝛ nõ pmutationẽ: sed emptio, ꝛ ceteri ꝯctus noĩati nõ cadũt in aliũ ꝯctũ gñalem. ꝛ hoc no. C. de re. pmu. l. rñs. in. §. sed ꝛ si aliũ. in dubio ꝯtractus censetur innominat⁹. vt no. Jac. are. in. l. j. C. de iure emphy. ibi a p̃ore vide Jac. ad treb. postu. te. ꝛ. l. facta. §. si in dãdo. Si ob maleficiũ vitiat pactũ turpitudo accipientis. h. d. Vel. sic. causa habetur p nõ cã si non est apta ad obligãdũ pmissorem sed creditorem h. d. sed parit iudi. qð not. C. qñ licet ab emptione. di. l. fi. Quin imo pactũ incõtinenti iuxta cõtractũ vestitum oppositũ videt inesse ꝛ actionem parit ꝛ veterẽ informat: sed ex internallo appositũ nõ parit nouã actionẽ. vt ver. vt puta. ꝛ ver. se. nec informat veterem. vt in ver. idem. rñsum scio. ¶ In gl. q̃ incipit ex parte eius. ¶ Not. claudicare cõtractum ratione doli, idem no, ȷ̃. de mi. in cause. ar. qð si dolosus offerat interesse purget dolũ, ꝛ valeat ꝯtract⁹ etiã pro eo. ȷ̃. de solu. si qs aliã quod est verũ si dolus non est in substãtia cõtractus cõmissus sed in precio seu quãtitate. ¶ In. §. qð fere. dicit Inno. qð iura que dicunt stari
b instrumento in dubio. [b] vt hic: ꝛ. C. de proba. cuz precib⁹. ꝛ. C. de fide instr. ꝛ iure haste fisca. l. vbi de hoc cũ similibus intelliguntur in his que geri potuerunt loco ꝛ tpe confecti instrumenti. nõ in his que tunc geri non potuerunt. de proba. quoniam cõtra falsam, vbi per Innoc. ptꝫ p rationẽ qꝛ instrumentũ in quo ad aliud tempus caret die ꝛ consule. Itẽ cũ instrumentũ deponat de certo tpe nõ põt de alio tpe pbare: qꝛ astringit se ad certũ tps. ꝛ an in. l. optimã. fit spãle no. Inn. de offi. dele. cũ in iure. in fi. ꝛ. facit qð no. Inno. de presump. illud. ꝛ de pba. c. j. in cle. ¶ In. §. pactorũ. Si q̃rat qñ dicat pactũ in psona factũ ꝛ qñ i rẽ distinguit aut pactũ est cõceptũ sine designatione certe psone verbi gratia pmitto qð res petita nõ petet de cetero ꝛ tunc dic qð tale pactũ est in rez. vt hic aut pactum est conceptũ designatione persone ꝛ tũc aut certũ persona est designata in versi. conuentionis siue promissionis tantũ. Verbi gratia. Ego promitto tibi qð res ista nõ petet ꝛ adhuc idẽ qð tale pactũ est in rem, alias oĩa pacta essent psonalia qð est falsum. ꝛ tunc est rõ qꝛ tunc fit psone adiectio: vt sciat cũ qua psona factũ est. Aut est psona ꝯsignata i ꝟ. satisfactionis. vi in ꝟ. petere ꝟbi gr̃a. promitto qð ego nõ petã a te ꝛ in cõsilibus. ꝛ tunc aut est affirmatiue ꝯceptũ. verbi gr̃a. pmitto qð ego tibi dabo. x. ꝛ tũc dico. qð tale pactũ est in rẽ. ꝛ transit ad heredẽ quousq3 satisfactũ sit vt ȷ̃. de pignoratitia act. si necessarias. §. pe. Aut pactũ est negatiue ꝯceptũ. ꝛ tũc aut id pactũ est appositũ iuxta talẽ ꝯctũ de cuius natura est illud qñ in pacto deductũ est ꝛ tũc est in rẽ ꝛ trãsit ad hr̃des. ꝟbi gr̃a vẽdidi tibi talẽ rẽ de natura emptionis ꝛ vẽditionis est habere licere tibi ꝛ successorib⁹ tuis. pone ergo ꝙ tibi pmisi quod nõ impedirẽ te habere licere impedio heredez tuũ certe cõmittet stipl'o ista habere licere. Aut pactum nõ est appositũ iuxta ꝯctũ p̃dictũ. sed p se. tũc aut si non trãsmittet nõ affert vtilitatẽ vllã et trãsmittit. verbi gr̃a. Stipulatus sum per te nõ fieri quominus mihi liceat tollere videmiã decedo interim. heres ergo meus tollat. alias pactũ esset inutile. qð essenõ dꝫ de ver. ob. si ita stipulet. aut afferet vtilitatẽ. vt pmittere nõ petere a te nã tibi interim vtilitatẽ affert tunc est psonale. ȷ̃. eod. qui in futurũ. ¶ Item in dubio pactũ presumit in rẽ. vt. ȷ̃. de pba. si pactum. Pe. de bello per. hic in brocardi. ¶ Ego sic dico coant in pmissione venit dari, ꝛ tunc regulariter est reale vt. l. de opis li. a duob⁹. C. de ca. tol. §. ne aũt. Fallit. ȷ̃. de vsur. l. si stipulat⁹. Si ꝯtinet fieri vel nõ fieri tũc aut ꝯstat qd ꝯhẽtes voluerunt ꝛ sic illud setuat. vt h. aut nõ ꝯstat. ꝛ tũc accedit alteri pacto reali ꝛ est reale. vt. ȷ̃. de pi. ac. si necessarias. §. de vendẽdo si non accedit, tũc aut psona apponit cũ ꝟbo obligatio vt promitto nõ petere, aut cũ verbo obligationis executiuo vt pmitto nõ petere a te. aut dubitat. Prĩo casu psona vr̃ apposita ad demõstrationẽ. ꝛ sic pactũ erit reale. Scðo casu pactũ erit psonale ita colligit hic. ꝛ. ȷ̃. eo. qui in futurũ. §. j. Tertio casu presumit pactum reale. vt. ȷ̃. de proba. si pactũ Jac. but. de lib. Bart.

1 ☞ Interesse superueniens pactum firmat.
2 Pactum factum in quo acquisitio incipit nõ poterat, non valet iure pacti.
3 Pactum, qð facit filius creditoribus patris an valeat.

Et suum heredem. ¶ In text. ibi imiscuerat puta p immissionẽ facti. ꝛ ibi actionẽ vt ꝯseruet indẽnis ab ista additione. Et ibi, sꝫ si qs hic reuocat in dubiũ id qð dixit Vindi⁹ ꝛ determinat ex authoritate marcelli. ꝛ ibi, sꝫ an p saltẽ ꝛ ibi specieb⁹. i. casib⁹. ꝛ ibi admisit. i. ꝯcessit vt pdesset exceptio doli. ꝛ ibi dixit. s. marcellus. ibi respuẽda. ergo dictũ Vindij est intelligendũ quoad exceptionẽ pacti.
1 nõ quoad exceptionẽ doli. ¶ † No. qð superueniẽs iterẽ firmat pactũ. ¶ No. qð nõ videt adire q facit pactum de nõ petendo.
2 ¶ † No. qð factũ pactũ i quo nõ poterat acq̃sitio inchoari, nõ
3 valet iure pacti, tñ ꝓpter ip̃m causat excep. doli. ¶ † No. qð viuo patre vꝫ pactũ qð facit fili⁹ cũ creditorib⁹ pr̃is. ꝛ adde qð no. hic Guil. de pacto de futura successione. ꝛ tñ caue qð hic, paciscitur supra rẽ pr̃is, nã obligatio nõ est in bonis debitoris, sꝫ creditoris. ꝛ adde qð no. C. de transac. l. cũ donationis. ¶ Extra op. contra istũ. §. qꝛ si psona nõ ẽet capax tpe ꝯct⁹, ergo nõ vꝫ ꝯct⁹. vt. ȷ̃. de noua. si vsufru. sol. hic est speciale fauore liberationis, vt licet nõ valeat mero iure. tñ valet ad equitatẽ. de excep. doli seu quoad excep. vtilẽ patri, qð est no. ¶ Itẽ ex hoc habes qð sicut est actio directa ꝛ vtilis ita est exceptio directa ꝛ vtilis. ¶ Itẽ opp. ad ver. vt puta de. l. si filius. de verb. ob. ꝛ de. l. fi. de stipu. seruo. sol. ibi poterat acquiri patri p filiũ in potestate: hic aũt erat tale qd qð nõ poterat acquiri patri. qꝛ liberatio nõ põt acquiri nõ obligatis. vt. l. decẽ. de verb. ob. ꝛ ideo sequit ipsum filiũ emãcipatum. ¶ Opp. dꝛ hic qð filius in vita patris põt pacisci cuz creditore. contra. C. e. l. fi. so. ibi fit pactũ de hereditate diuidenda, hic autem fit pactum inter filium ꝛ creditorem super obligatione ipsius creditoris. Bal.

1 ☞ Creditores quando sunt in concordia, in actu concordie, non requiritur pretoris dispositio.
2 Pretor potest adherere vni parti vbi est discordia.
3 In congregatione maior pars est sufficiens.
4 Maior pars ciuium dicitur esse vbi sunt ditiores.

c **Hodie.** [c] Pactũ p maiorẽ partẽ factũ cũ herede futuro de parte debiti remittẽda oĩb⁹ creditorib⁹. l. imponit. ꝛ est ab omnib⁹ obseruandũ. maior aũt pars accipit queadmodũ accipit. l. nã primo habet respect⁹ ad quãtitatem. scðo ad numerũ personarũ. tertio ad dignitatẽ. quarto ad equitatem. h. d. cum. l. seq. ¶ Continuat ad precedentia in hunc modum, dictũ est. s. de efficacia pacti ante aditã hereditatẽ cũ herede futuro. quoad preiudiciũ ipsius paciscẽtis, nunc vero tractat de quodam irregulari p̃iudicio qꝛ ratione maioris partis
1 maiori parti gñat, lꝫ agat de p̃iudicio singulor. ¶ † In tex. ibi, parte. no. qð qñ creditores sunt in ꝯcordia in actu ꝯcordie non

a ¶ Nõ commune. adð qð illð dꝛ ꝓpriũ de quo qñ p̃t libere disponere per modũ licituz, lꝫ a iure nõ improbatuz ita car. in cle. exiui. §. pronunciatio. j. q. de verbo. signifi.

b ¶ In dubio limita etiaz vltra Bal. h vt p do. bar. sozi. in cõsi. ccxxviij. incip. in cã bal. p totũ qð nõ stat si pars cuius nomẽ appositũ est fatetur hic ꝙ i veritate ali⁹ fuit ꝯhẽs sꝫ eius nomen appositum fuit.

c ¶ Hodie. vide hic Paul. de castr. ꝛ. d. Alexã. de imo. ꝛ ad de Ludo. in fi. versi. maior ꝟsus leges.

requirit disq̄sitio pretoris. ꝛ est arg. ad electiones q̄ fiunt in con
cordia. vt pro eis sit presumendū. ꝛ eis standū. ¶ Scḋo no. qḋ
requirit qḋ plures ꝑsone q̄ habēt circa idē negotiū disponere.
insimul ꝯueniāt ꝛ simul ꝯtent ꝛ declarēt. ex hoc not. ꝙ qñ con
mittit arbitriū pluribꝰ officialibꝰ nō dꝫ qs ꝑ se deliberare: sed
dꝫ simul aggregari. facit. C. de decu. l. ḧ. ꝛ. l. noīationū forma. ex
tra. de elec. c. in genesi. ꝛ nō hꝫ dubitationē in actibꝰ collegiorū
qꝛ ꝯsensus dꝫ ibi ꝑstari in forma collegij nō in forma singuloꝝ.
idē tñ vr̄ vbicunq̄ stat iudicio maioris partis lꝫ nō sit ibi colle
giū, vt hic. ¶ Tertio not. ꝙ qñ id qḋ dꝫ a pluribꝰ fieri nō fit in
concordia standū est iudicio maioris partis. ¶ Quarto no. qḋ
maior pars vbi agit de interesse singuloꝝ ꝯsiderat primo respe
ctu. interesse. scḋo respetu ꝑsonaꝝ. tertio respectu authoritatis.
2 quarto respectu humilitatis ꝛ benignitatis. ¶ † Ultimo not.
ꝙ vbi est discordia inter partes ꝑtor pōt adherere vni parti ꝛ
facit illā ꝑpōderare ꝛ scḋm hoc vr̄ casus in rōne sui ꝙ si testator
reliqt quatuor executores ad dandū bona pauperibꝰ: ꝛ duo fa
ciunt vnā electionē pauperū. ꝛ alij faciūt aliā electionē diuersaꝫ
qḋ illa sn̄ia vꝫ q̄ ꝑ epm approbat. ꝛ hec est etiā sn̄ia Spe. in tra
ctatu executoꝝ. ꝛ adde qḋ not. in. c. qḋ circa. de elec. in cle. itē fa
cit ad aliā. q. s. q̄ dicat maior ꝛ sanior pars de quo vide ꝑ Inn. in
c. dudū. de elec. ꝛ in. c. eccl'ia. e. tit. ꝑ Bernar. ¶ In gl. i. ibi has le
ges. qꝛ cū sint ꝯ ius cōe. vt. j. eo. l. si vnus. §. añ oīa. nō dn̄t extra
suos terminos ꝓrogari. vt. j. sol. ma. l. si vero. §. de viro ¶ In ea.
ibi eadē rōne. qꝛ certū est ꝙ absentes nō disputāt de q̄ta tñ eis
ꝑiudicat. vt. j. e. l. receptū. ¶ In ea. gl. ibi ꝓ eoꝝ vtilitate. i. ꝑ cōi
tā ꝯsentiētiū q̄ dissentientiū. ¶ In ea. ibi qñ debitor. i. hr̄ditas.
debitoris. nō eīn hꝫ locū hec. l. debitore viuēte. nec post aditam
hereditatem ſm Guil. ¶ In ea. ibi. defunctū heredem. rō ergo
quare maior pars ꝑiudicat minori est qꝛ si hoc non esset minor
pars ꝑiudicaret maiori ꝛ impediret ꝑ minorē partē ꝯmodum,
ꝛ vtilitas maioris partis. nam vt dicit Odof. melius est pauca
diuidere q̄ in totū ꝑdere ꝛ illa est rō huius materie. al's in iuri
bus singuloꝝ vnꝰ in alterū nihil pōt: sed tñ in suū preiudiciuꝫ
pōt vt no. Inn. extra ḋ ꝯsti. c. cū oēs. de maio. ꝛ obe. c. humilis.
de ꝓcu. in vestra. facit. j. iud. sol. l. iam tñ. §. pe. ꝛ. j. de magi. ꝯue. l.
j. §. j. ¶ In ea. ibi facit maior. hic diligēter no. ꝙ requirit maior
pars omniuꝫ, nec sufficeret maior pars duarū congregatarum.
3 ¶ † Itē not. qḋ ēt in ꝯgregatione sufficit maior pars. lꝫ nō sint
due partes ꝯgregate. vt in. l. receptū. j. e. c. nō ob. l. nulli. ꝛ. l. plane.
ꝙ cuiusq̄ vni. no. qꝛ ibi loquit in actis ꝛ factis collegij. hic vero
in eo qḋ pertinet ad singulos ſm Jac. but. qḋ est no. ꝛ gl. ēt hoc
sentit hic. ¶ Ex hoc no. qḋ qñ plures nobiles habēt patrona
tum alicuius eccl'ie vñ spectet ad eos presentatio ꝙ sufficit ꝛ re
quirit ꝯsensus maioris partis oīm. nec sufficeret ꝯsensus maio
ris partis duaꝝ partiū ꝯgregataꝝ. ꝛ vide qḋ not. Hosti. in. c. cū
in cunctis. de elec. ¶ Querit hic Guil. vtrū maior pars pōt in
totū remittere. ꝛ tꝫ ꝙ nō in preiudiciū aliorū qꝛ ista est remissio
ambitiosa. facit ad hoc. j. de do. filiꝰ. C. de preci. impe. offe. l. quo
ties. ¶ Scḋo querit Guil. vtrū in maiori parte ꝯnumeret ab
sens q suasit se ꝯsensurū. ꝛ ḋt ꝙ sic per gl. que est in. l. apud cel
sum. de doli excep. ¶ Tertio querit Guil. qd si isti creditores q
sunt ita largi in remissione faciēda sunt ꝯsanguinei. vel alias su
specti. ḋt Guil. an statur eorū sn̄ie qḋ non qꝛ non presumit hoc
fieri bona fide ꝑpter cōem vtilitatē omniū recurrēdum est ergo
ad ꝯiecturas. arg. C. de sacrosanc. eccle. aut. quibuscunq̄ bonis.
ꝛ. l. nihil. §. facilior. de bo. lib. qḋ est not. ¶ Quarto querit Guil.
si debitor cotraxit quoddā debitū simulatū ad istū finē vt iste
postea pacisceretur cum filijs suis ad hoc vt filij a creditoribus
non lacerent vtrū reliqui creditores possint opponere excep. si
mulationis. dicit Guil. qḋ sic per. l. si cui. de nō nu. pe. in aut. de
equalita. do. §. aliud. de do. ante nupt. aut. sed iam necesse. quas
q. bene not. ¶ Uenio ad. l. maiorē ꝛ oppo. extra qḋ debeat po
tius inspici fides persone quā quantitas patrimonij. vt. j. de te
stib. l. ob carmen. §. si testes. so. ibi in testimonio vbi ponderatur
intrinseca qualitas testis. ꝛ eius fides hic in remissione debiti
vbi ponderat vniuersale cōmodum. vt. j. de bo. autho. iudi. pos.
4 l. si. ſm Jac. but. ¶ † Ultimo collige arg. ꝙ ibi ḋr eē maior pars
ciuiū, vbi sunt ciues debitores|ꝛ meliores. lex tñ in. l. qḋ maior.
j. ad munici. ꝛ pōderat solū numerū vocem habētiū. ꝛ hec est ve
ritas in publicis ꝛ collegiatis actibus. Bal.

1 ☞ In pari debito maiori personarum numero standum est.
2 Cunctis paribus, standum est parti benigniori.

MAiorem. Dictum est ꝙ stat maiori parti hic declarat q̄ sit maior pars no
ta. ꝙ maioritas attendit hic respectu debiti. ꝛ est rō
qꝛ ꝑsona nō ꝯsiderat hic respectu ꝑsone sꝫ respectu
1 obl'onis. ¶ † Scḋo no. ꝙ in pari debito stat maiori numero ꝑ
sonarū. ¶ Itē no. ꝙ si debitū ꝛ numerus sunt paria statur ma
a ioritati respectu dignitatis.[a] ¶ † Itē not. ꝙ his oībꝰ partibꝰ
2 stat parti benigniori ꝛ est ar. ꝙ qñ partes eligētiū sunt equales
in numero ꝛ dignitate stat ei parti q̄ eligit meliorē hominem qꝛ
hec ē pars benignior. h. d. ꝛ notāt cañ. ex̄. ḋ elec. dudū. ꝛ. c. eccl'ia.
¶ Extra no. numerū primo quā dignitatē spectari sed contra
vr̄. j. de testi. ob carmē. §. si testes. dic ſm Jac. but. aut querit de
eo quod pertinet ad merā fidē eorum. ꝛ tunc loquit ibi. j. de bo.
aut. iud. pos. l. si. Jac. in lectu. Additio Baldi.

MAiorem. Quatuor modis fit pactū de futura successiōe. Prīo ḋ ea ꝯseruāda,
vt cū pater emācipat ꝯcta fiducia. Scḋo de ea deferen
da ei q al's nō succederet. Tertio de ea amittēda. vt. l. pactū. C.
de col. Quarta de ea diuidēda vt. C. de pac. l. vlti. Bar. ¶ Quin
to de ea restituenda. vt. l. cū archi. ſm Guil. ḋt Inno. ꝙ ꝯsiliarij
iuris sunt de necessitate vocādi de tpe ordi. cog. nec epi. facit. l. j.
C. de tut. ꝛ cu. illu. personarū. que dicat esse maior ꝛ sanior pars
vide de elec. dudū. el. j. per Inno. c. ecclesia. per Bart. ¶ In tex.
ibi ꝙ si equales vide omnino. c. ꝙ circa. de elec. in cle.

1 ☞ Plurium correorum dicitur vnum debitum.
2 Plures tutores, vel ꝓcuratores vnius, nō hn̄t nisi vnā vocem.
3 Unus vicem duorum non sustinet.

SI plures. Plures q habent loco vnius nō hn̄t nisi vnū velle ꝛ vnā vo
cem ad ħ allegetis. s. ꝓxi. l. j. ij. rn̄so. qḋ ī pari cumu
lo debiti attendit numerꝰ debitorū. Ista. l. declarat
qual'r hoc intelligant ꝛ ꝙ ꝯputet in numero seu numerū faciāt
no. ꝙ plures correi credēdi nō hn̄t nisi vnā vocē ꝛ est rō qꝛ cau
1 satur ab vno debito. ¶ † Scḋo no. ꝙ pluriū correoꝝ ḋr vnū de
bitū ꝛ hoc est verū respectu rei debite, sed obl'ones sunt plures
2 numero. vt. j. de fid. l. gn̄aliter. ¶ † Itē no. ꝙ plures tutores vl'
ꝓcuratores vnius nō hn̄t nisi vnā vocē ꝛ est rō qꝛ nō radicanit
ius in eis. sꝫ in dn̄o q est vnus. ¶ Itē no. casum in quo tutores
pn̄t remittere partē debiti ꝛ est rō qꝛ remissio est necessaria. Et
ex hoc collige ar. ꝙ si ꝑ formā statuti oīs cā dꝫ ꝯpromitti in ar
bitratorē ꝙ tutor poterit ꝯpromittere cū illa cl'a ꝯsueta, ꝙ ar
bitrator possit accipere de iure vnius ꝛ dare alteri, qꝛ hoc fit ex
3 necessitate vt hic. ¶ † Itē no. ꝙ vnus tutor pluriū q sunt plu
res vere, sed nō interpretatiue, vt qꝛ pretendūt vnū debitū non
gerit vicem duoꝝ. secus si essent plures vere ꝛ interpretatiue qꝛ
tot voces haberet quot sunt dn̄i sui, facit qḋ no. Inn. de elec. qꝛ
ꝓpter in gl. nunqd ꝓcu. iste. ¶ Itē no. ꝙ vnꝰ nō sustinet vicem
duoꝝ de hoc dic vt dixi. s. de adop. si ꝯsul. ꝛ adde ꝙ no. Jac. de
are. de le. j. si fundū sub ꝯdōne. §. si seruo. ꝛ de ꝯdi. ꝛ demō. l. qui
duobus. per Jac. ¶ In gl. sed que ibi si idem. dic vt ibi ꝛ vt ibi
dixi. ꝛ adde quod not. de sol. nisi fideius. Bal.

SI plures. Plures loco vnius reputātur rōne vnius debiti vel vniusdn̄i
vel repn̄tāt. itē vnꝰ q representat plures loco pluriuꝫ
nō hr̄. h. d. hec. l. notabilis. ¶ Cōtinuat cū l. maiorē.
s̄. ꝙ si equales. ꝛ ad declarationē illius s̄ ponit hec. l. ¶ In
tex. ibi simul. ꝛ sic sunt correi credēdi. In tex. ibi ꝯueniūt. i. ꝯsen
tiūt vel paciscunt ꝛ no. casum ī quo vꝫ pactū tutoris qꝛ necessa
riū. In tex. ibi, vnū debitū. secꝰ si plura. vt. j. de aut. tu. l. recipiē
tis ſm Guil. ¶ Not. hic ꝙ interdū soluēs interꝑtat esse vnus ꝛ
nō plures. qꝛ veniebāt hic plures sub vnica rōne nō sub diuer
sis. ꝛ est hic ar. ꝙ duo hn̄tes dimidias ꝑbēdas nō faciūt nume
rū. i. nō dinumerant ī duobꝰ. sꝫ tñ habeant vt vnꝰ. Itē est hic
ar. ꝙ si donant simul duobꝰ sexcēti aurei ꝙ ista donatio ḋr vni
ca. ꝛ sic reqrit insinuatio Gui. tꝫ ħ ꝯtriū. qꝛ effectu diuidit inter
eos ꝑ numero ꝑsonaꝝ. de ꝯdi. ꝛ de. cui fundꝰ. ego dico ꝙ si isti
eēnt correi insolidū reqreret īsinuatio qꝛ lucratiua cā nō diuidit
inter correos vt. l. ad fal. ī lege falcidia hoc eē obseruādū, ꝛ no. ħ
dictū. ¶ Scḋo not. ꝙ pl'es iterꝑtant vt vnꝰ. qñ sub vnius noīe
ꝯsiderant. ꝛ ē hic ar. ꝙ qñ aliqd ꝑtinet ad capl'm ꝛ ꝑlatū ꝙ tñ
vocis hꝫ platꝰ ꝓtū oēs de caplo, qꝛ oēs ꝯsiderant vt vnꝰ, ꝛ sub
vno noīe collectiuo. ¶ Tertio not. ꝙ vna ꝑsona nō dinumerat
ī pl'es ī officijs no. vtrū vnꝰ hr̄e possit plura officia? dic vt. s. de
b adopt. l. si ꝯsul. [b] ꝑ Guil. In electionibꝰ aūt vtrū vnꝰ possit hr̄e
pl'es voces? dic vt no. Inn. ī. c. qꝛ pp. de elec. ī gl. q̄ īcipit sꝫ nūqd
ꝓcu. iste. In gl. iij. ibi. l. si ꝯsul. ꝛ ī aut. vt iu. fine quoq̄ suffra. §. il
lud. ꝛ facit de le. j. si fundū sub ꝯdōne. §. si seruo. de ꝯdi. ꝛ demō.
l. qui duobꝰ de his q. vt indi. l. tutorē. In ea. gl. ibi. l. j. §. cōis. vbi
in eadē ꝑsona nō ꝯcurrūt plures rōnes tēdētes ad plures effe
ctus ꝯpossibiles pōt vnꝰ fungi loco pluriū. secus si ad vnū finē
tendēs vel sit incōparabilitas. ſm Dy. ꝛ Guil. ꝛ alios. Bal.

c **CUmulum.** ¶ Nota ꝙ que non prosunt singula, multa iuuāt[c] verba fuerūt Ouidij in
remedijs. ¶ Item nota fieri cumulationē ꝛ coaceruationē sum
marum. arg. j. de sol. vbi. Bald.

CUmulum debiti. Nota fieri aggregationem summaruꝫ ꝛ ꝙ ea
que nō ꝓsunt singula multa iuuāt. quod dic. vt no. in. l. ij. §. j. de
excu. tut. l. j. C. qui numero tutel. Additio Bal.

1 ☞ Unus, an possit habere duas voces.
2 Uoluntati partis maioris, an sit standum.

Si plures

a ¶ Dignitatis. adḋ Joan. de imola in. l. pōp. de re. iu. ꝛ alexā. in. l. ꝙ maior. ad municipalē. ꝛ Abba. i. c. j. de his q̄ fiūt a ma. part. c. qḋ maior ps nō pōt facere aliqd sinmors ē discretior ꝛ firmior vel sanior.

b ¶ L. si cōsul. ibidē ꝑ d. Alex. ḋ imo. ꝛ in. l. lecta. si cer. pe. ꝛ vid eūdem in. l. si adscribatū in si. C. de appel.

c ¶ Iuuāt. adde eūdē in. l. siquis §. ꝙ ḋ edē.

Additio Baldi.

SI plures. In tex..ibi,τ cũ tutores. ¶ No. qd pupilli habent vocẽ qñ agiť de re familiari τ in his q̃ ptinẽt ad plures vt ad ſingulos, ſʒ ĩ actib⁹ vniuerſitatũ nõ hñt vocẽ: qꝛ ñ hñt pfectũ ſenſum nec tutoꝛ admittiť p eis.ar.C. de teſtã mili.l.ſi. in ꝟ.nã difficile.vide Iac.de leg j.ſi fundũ ſub ꝯdõe.§. ſi ſerno.
1 vide Iac. õ ꝯdi.τ demõ.q duob⁹. ¶ †Utrũ vn⁹ poſſit habere duas voces.vide plene qd not.Inn.de elect.qꝛ pp.in gl.ſʒ nunquid pcuratoꝛ iſte duoꝝ qꝛ hic exigiť qd ſint plures pſone vere τ ficte τ plura debita ſm Iac.but.Cumulũ accumulatiſſime: qꝛ agiť de piudicio ex vnico actu generãdo reſpectu oĩm ſummarũ aut ex plurib⁹ ſi qs inſurgeret effect⁹. τ tũc ꝯñgunť aut
2 plures effectus tũc ſeparati cenſeť.j.de ſo.vbi. ¶ †Nunqd voluntati maioꝛis partis ſit ſtãdũ.vide oĩno.C.õ nup.l. vidue.τ.l. in conuinc. dic id de quo queriť ſpectat vt ad adminiſtratores τ nõ iure ſuo vt ad tutores curatores τ tunc eſt vera regula.l. ꝙ maioꝛ.j.ad muni.τ de autho.tut.l.iij.§.pe. p ħ verũ niſi ĩ his p q̃ ipm offiñ finireť.vt.l.ſi.C.de auť.tut.p Bart.aut illud ſpectat ad eos iure ſuo vt ad ſingulos. τ tũc aut vn⁹ vult vti iure ſuo re ad vſum deſtinatũ,τ pt ceteris ĩuitis.ꝟ.de rerũ diui.tm̃.§.vlt.τ j.de vſufructu arboꝛib⁹.§.nauis.aut ad aliũ vſum τ nõ pt. vt.l. p fundũ.de ſerui.vrb.pred. Fallit regula in hac.l. vbi eſt ſpãle.τ j.depoſiti.l.j.§.ſi plures.pe. de bella p. hoc in bꝛocardis. ¶ In gl.q̃ incipit impľe.§.cõis.dic vt ibi p Dy.aut ꝯcurrũt pľes cãe: τ tũc ſi ꝯpaſſibiles in oꝛigine τ executione pt vn⁹ vicẽ plurium habere ſi incõpaſſibiles nõ.de fideiuſ.l.gñaľr. cũ duab⁹.ll. ſeq.τ de leg.j.l. ſi mihi τ tibi.aut nõ ꝯcurrit niſi vna cã. τ tũc nõ ſuſtinet vicẽ pluriũ. vt hic,dum dt idẽ debitũ τc. per qd vnitatẽ cãe ponit τ hoc ob.de auť.tut.l.accipientis.qꝛ ibi plures cauſe compaſſibiles que ſe inuicem non confundunt. qꝛ plures tutele numero τ effectu etiam. Baldus.

1 ☞ Fiſcus non ſemper habet tacitam hypothecam.
2 Fiſcus in maleficijs non habet tacitam hypothecam.

RESCRIPTUM. Abſentes tenenť ſtare pacto facto p maioꝛẽ partẽ pñtẽ ẽt ſi abſentes habeãt pſonalia piuilegia dummõ nõ habeãt hypothecas. ¶ In tex.ibi.ſʒ an hec auget ꝯnẽ. ¶ In tex.ibi creditoꝝ.ſ. pñtiũ ſeu paciſcẽtiũ q tñ erãt maioꝛ pars. ¶ In tex.ſeq opoꝛtere ex ħ pʒ vtraqʒ qd diſſoluta ꝙ tʒ factũ minoꝛi parte nõ ob. abſentia vľ piuilegio quoꝝdam. In tex.ibi oĩa q̃cũqʒ hac.l.τ ſupioꝛib⁹ dicta ſunt de piuilegio generãdo. In tex. ibi non habẽt ergo a ꝯrio ſenſu vbi eſt hypotheca nõ pt derogari ei ergo eſt potẽtius ius hypothece, q̃ ius pſonale actionis vel piuilegiũ pſonale. ¶ Not.hic qd lʒ ꝟba reſcripti loquerenť de oĩb⁹ creditoꝛib⁹ tñ p interpꝛtationẽ declaratiuã illi⁹.l.iſtud ſtatutũ ĩpatoꝛis verificať ĩ maioꝛi parte: vñ eſt ħ caſus qd ſi aliqd ꝯmitiť pꝛioꝛib⁹ artiũ vel aliqb⁹ alijs collegiatis vel nõ collegiatis.qd ĩtelligiť tacite cautũ qd valeat factũ a maioꝛi parte.facit.l.ꝗcunqʒ.in ſi.cũ gl.ſua.C.de oĩ agro deſerto.lib.xj.caſus ẽ hic notabiliſſim⁹ ſm Bar. qd tene mẽti. ¶ In tex.ibi ſic loquiť.qꝛ facit mẽtionẽ de creditoꝛib⁹ indiffinite nec loquiť in maioꝛi parte vt pʒ.ꝟ.i.§.hodie. ¶ Scðo no. qd iſta.l.nõ facit mentionẽ de citatione vel reqſitione abſentis vñ dicũt decretiſte qd nunq̃ abſentes ſunt regrẽdi niſi ĩ electionib⁹.nõ in alijs actib⁹ in qb⁹ ſtať maioꝛi parti.vt in cõtractib⁹ vel diſtractib⁹.vt hic.τ facit.l.nominationũ foꝛma.C.de cu.ar. ꝯ.in.c.vlti.de ar.lib.vj.ibi tñ eſt ſpeciale vñ ex diſpoſitione iuris quodãmõ recediť a foꝛma ꝯpꝛomiſſi. vt⁹ hic ptʒ.τ.j.de arbi.l.ſi
1 cuti. ¶ †Tertio no.qd eſt reperire caſum in quo fiſcus non hʒ tacitã hypothecã.τ dt gl. hoc eſſe qñ fiſcus venit ex perſona alterius vel qñ innitiť ex maleficio. ¶ Ex hac gl. no. duo.pꝛimo
2 no.dici creditoꝛem illũ cui aliqd debeť ex maleficio. ¶ †Scðo
a no.qd in maleficijs fiſc⁹ nõ hʒ tacitã hypothecã [a] ſi item gl.habebetis.j.de iure ſi.l.auferť.§.fiſc⁹.ꝯria gl.habetis.C.pe.ſiſ.cre.pſi. l.vna.lib.x. Dy. dt ꝙ fiſc⁹ hʒ tacitã hypothecã ꝯ debitoꝛẽ.τ ꝯ tertiũ poſſeſſoꝛẽ non tñ ꝯ creditoꝛes qui veniũt a contractu vel quaſi. Alij dicũt ꝙ añ ꝯdẽnatio. fiſcus nullã hʒ hypothecam poſt ꝯdẽnationẽ ſic:qꝛ p ſñiaʒ quaſi ꝯhiť vt in.l.iij.§. idẽ ſcribit. de peculio.τ ar.j.de iudi.l. omnẽ.ex hoc not.ꝙ p ſñiam criminalem quaſi ꝯhiť vbi pena pecuniaria p ſñiam imponiť. Guil. de cug.latius ſic diſtinguit aut ex illo maleficio ſequiť rerũ ꝯfiſcatio:tunc fiſcus nullã hʒ hypothecã,nec ante ꝯdemnationẽ,nec poſt,qd nõ habeat ante ꝯdemnationẽ ſic pbať: qꝛ fiſcus in bonis delinquẽtis nullũ ius hʒ vt.j.de iure fiſci. l. eius q delatoꝛẽ. de accuſationi.l.ex iudicioꝝ.hic eſt ꝙ donationes facte añ ꝯdẽnationẽ valent ſecuta ꝯdẽnatione reuocenť.vt.j. de dona.l.poſt ꝯctũ.qd nõ hẽat hypothecã poſt ſñiam pbať nã poſt ſñiam fiſcus eſt effect⁹ dñs bonoꝝ ꝯfiſcatoꝝ lʒ nõdũ habeat poſſeſſionẽ bonoꝝ.vt.j.p ſo.l.cũ duob⁹.§.idẽ rñdet.de publica.l ꝯmiſſa. ſi eſt effect⁹ dñs ergo res ſua nõ põt eſſe ſibi hypothecata:vt in l.nec pignus.de reg.iur. Pre.fiſcus tunc hť loco heredis. vt.C. ad.l.iuliã.de vi.l.ſi tutoꝝ.τ heredi hereditas nõ põt eſſe hypothecata imo ſi ſi haberet hypothecã õ pterito ꝯfunderet ſucceſſione.vt.j.de ſepara.l.debito.aut ex illo maleficio nõ ſequiť ꝯfiſcatio bonoꝝ ſʒ imponiť aliqua pena pecuniaria tũc aut loquimur añ cõdẽnationẽ τ fiſc⁹ nullã hʒ hypothecã qꝛ nõdũ dr creditoꝛ.de ꝟſi. ſi qua.τ.l.aliud.§.inter multã. aut loqmur poſt cõdẽnationẽ. τ tũc refert aut loqmur an hʒ hypothecã in piudiciũ alioꝝ creditoꝝ.τ dic ꝙ nõ vt.l.qd placuit.de iure fiſci. hoc itellige niſi eſſent creditoꝛes eiuſdẽ tituli.i.ex maleficio.qꝛ tunc credere fiſcũ pferri ceteris parib⁹.vt puta ſi aliqua q̃titas debeať fiſco pꝑter homicidiũ τ aliqua dbeať heredib⁹ interfecti qꝛ fiſcũ pferã ĩ executiõe pꝑter tacitã hypothecã aut loquimur in pꝛeiudiciũ delinquẽtis vel ceteroꝝ q bona poſſidẽt. tũc dico qd fiſcus hʒ tacitã hypothecã ex die ſñie qd nõ poꝛrigiť ad bona añ ſñiam alienata.vt in.l.poſt cõtractũ de hoc no.p Cy. C.de bo.in.l.ſi quis poſt hanc.in vltima queſtio.hec verba tene menti.τ dicit Guil.de cug.qd iſta ſunt vera tã in penis que imponuntur de iure cõmuni quam in penis que imponuntur de foꝛma ſtatuti τ tene menti. Baldus.

1 ☞ Exceptio pacti concurrit cum actione penali.
2 Electio debet eſſe ſtipulatoꝛis.
3 Periurus non eſt audiendus.
4 In penis in dubio fauoꝛabiles eſſe debemus.
5 Nouatio an fiat ab oblĩone penali ſeu ſubꝛogata p modũ pene.
6 Nouatio an fiat ab obligatiõe coequalitatis que non venit per modum ſurrogationis.
7 Nouatio an fiat a ſtipulatione penali.

SI pacto. Exceptio nouať a ſtipulatiõe penali habẽs tñ remediũ exceptiõis τ penalis exceptiõis altero remedio dʒ eſſe ꝯtent⁹.h.d.diuiť ĩ duas ptes.in pꝛia pte moueť.q.ĩ ſcða poniť ſol.Sabini cũ q̃dã addi.in riſc. ſcða ibi ſabino. In tex.ibi poſſe vtraqʒ via ẽ ĩ potẽtia ĩ actu tñ dʒ altera aſſumi. In tex.ibi ſtip.ſ.penã. In tex.ibi ferie.i.dʒ liberari
1 a pena per acceptilationẽ. ¶ †Not.qd exceptio pacti concurrit cũ actiõe penali. ¶ Scðo no.ex hoc ꝙ exceptio nõ noiať a cõmiſſione pene. ¶ Tertio not.ꝙ altera iſtarũ viarũ debet eligi.
2 ¶ †Quarto no.qd electio ẽ ſtipulatoꝛis. ¶ Quinto no. ꝙ vbi qs eligẽdo ſibi piudicat tacite ibi ẽt cogiť renunciare expſſe.tene mẽti. Op.dr hic ꝙ vtraqʒ via ptʒ ad vtẽdũ.l.apte caueť ꝯriũ qd altera tm̃.vt.C.de trãſac.l.cũ pponas.de except.doli.l.apud celſum.§.labeo.C.e.l.ſi pacto quo penã.cũ ſi. Preterea ħ eſt expſſum in hoc.§.ꝟ.ſi.tñ illud ꝯriũ ſolniť dupľr.pꝛĩo ꝙ hic exponať vtraqʒ.i.altera ſic.C. õ bo.q̃ li.l.ſi.§. ſinaũt τ iacit õ exce.tu. l.ſi duos.§.decet.τ ſm hoc facit ad.q.ſtatuti dicẽtis ꝙ decimũ ſoluať ab vtraqʒ pte.vtrũ q̃libet ps teneať in totũ an q̃libet pꝛo pte.ad hoc.j.mãdat.l.credi.§.duobus.iſta rñſio nõ plʒ qꝛ ẽ ꝯ p pꝛiã ſignificationẽ iſti⁹ dictiõis.vt.j.ad treb.l.hr̃des mei.§.cum ita.τ.l.iuli⁹ pheb⁹.τ qd no.ĩ.l.ſi plurib⁹.õ leg.ij.τ iõ ſolniť iſtõ ꝯriũ aliter.ſ.qd vtraqʒ via ptʒ q̃tũ ad oꝛiginẽ ſʒ q̃tũ ad effectũ altera tm̃ ptʒ.ſ.q̃ eligiť τ hec eſt vera ſol. ¶ Scðo.opp.τ vr̃ qd vtraqʒ via pateat nõ ſolũ q̃ad oꝛiginẽ ſed etiã q̃ad executiõis effectũ,vñ vr̃ ob.C.de trãſac.l.vbi pactũ Sol.dicit glo.ꝙ hic loquitur in pacto ſimplici ibi loquitur in acceptilatiõe.ratio differentie eſt qꝛ per acceptilationẽ ipõ iure tolliť actio τ trahit ſecũ executionẽ merito actoꝛ nõ põt ãmodo fundare intentioneʒ ſuã ſed per pactũ actio pꝛima nõ tollitur ipſo iure. τ ideo merito põt denuo intentari.ſcõm hoc ſi pactuʒ tolleret actionẽ ipſo iure.vt in.l.ſi tibi.§.quedã.j.e. idẽ eſſet in pacto quod ĩ acceptilatione. ¶ In cõtrariũ facit.C.de trãſ.l.cũ mota.τ dic vt ibi.aduerte ſubtilľr iſte.§.loqť niſi cõpetat actio τ exceptio τ ſic ſunt duo remedia.ſʒ cũ actio pꝛima eſt ipſo iure extincta hic nõ ꝯpe
b tit exceptio qꝛ exceptio eſt actiõis excluſio [b] ſʒ mera negatio debiti pꝛimi iſtõ ergo ius negandi debitũ bñ ꝯcurrit cũ actiõe penali ẽt effectu ſʒ ius excipiendi nõ.τ iſtud eſt ſubtile. ¶ Tertio op.ad idẽ õ.l.ſi qs maioꝛ õ trãſac.ſo.ibi ẽ ſpãle pꝑter iuramẽtũ
c nã idẽ operať iurm̃ qd cľa rato manente pacto.[c]. ¶ †Item τ qꝛ
3 periurus nõ ẽ audiẽdus.vt in auť ſacra puberũ facit qd not.j. de iureiurã.l.aľs. ¶ Quarto oppo.de.l.ſi p fure.§.furti.de ꝯdi. fur.vbi vtrũqʒ exigiť ſol.ibi in pena legali.per quã nõ fit nouatio hic in pena conuentionali.τ ſic non obſt. ¶ Expedita gl. que incipit.i.altera.venio ad gloſ. que incipit vbi aliud. ¶ Oppo.dr.hic ꝙ pena eſt remittẽda ſi qs eligat excep.de trãſ.cũ pponas.ſol.ibi fuit cľa rato manẽte pacto vel ei ſimilis, hic non. ¶ Sexto oppo.ad idẽ.de ꝟ.ob.l.q rome.§.duo fratres.vbi dr penã eſſe ꝯmiſſam. rñdeo fateoꝛ qd eſt ꝯmiſſa ipſo iure. tñ ſi qs eligat except.dʒ remittere penã vt hic. ¶ Septimo opp.τ in ħ ꝯſiſtit ſubtilitas hui⁹.§.τ videť ꝙ pena cõmiſſa ſit facta nouatio.ita ꝙ non hẽat locũ excep.vt.j.õ ac.τ ob.l.obligationũ fere. §.ſi.rñdet gl.ꝙ hic fuit actũ ꝙ nõ fieret nouatio.vt.C.de noua. l.ſi.vñ intelligẽdo.§.ſm iura noua non opʒ ſubaudire ꝙ hic fuerit aliquid actũ ꝙ nouatio nõ fieret. ¶ Opp.octauo.ꝯtra hoc nouatio eſt trãſfuſio vni⁹ obligationis ad alterã. vt.j.de noua.

a ¶ Hypothecã. vidẽ hic late.d. Alexã.de Imo.

b ¶ Excluſio. adde Feli.ĩ rub. de except. in pꝛinci.

c ¶ Pacto, adde Feli. in.c.ad noſtrã.in.iiij. colũ. circa pꝛin.de iureiuran.

l.j.sed pactũ de nõ petẽdo nõ tẽdit ad obligationẽ.ergo non fit nouatio ei⁹.rñdet gl.qd imo pactũ de nõ petẽdo põt nouari:qꝛ parit naturalẽ obligationẽ ad non petẽdũ.q̃ naturalis põt nouari ꝛ transfundi aduerte istã gl.rep̃hendũt doc.tripl'r.p̃ıo dñ dicit ꝙ in nr̃o.§.fuit actũ qd nõ fieret nouatio nã istud est diuinare.ꝛ alibi dt glo.ꝙ diuinatio est refugiũ miserorũ.C.fa.ercis. l.filiũ.sic rep̃hẽdũt gl.inquãtũ gl.dicit ꝙ hodie stipulatio penalis nõ nouat p.l. vlti.C.de noua.nã illa.l.loquit̃ in obligationib⁹ coequalib⁹ nõ aũt loquit̃ in stipulatiõe penali q̃ surrogat̃ loco obligatiõis p̃me.nã in hoc iura vetera nõ corrigunt̃ ꝛ gl. tãgit de hoc.ĵ.de ac.emp.p̃dia.Tertiũ rep̃hẽdũt gl.qꝛ dt ꝙ pactũ de nõ petendo nouat̃ qꝛ naturalis ex eo dta trãsfundit̃.dt enĩ Ja.bu.ꝙ quicqd fit de ista naturali obligatione tñ quoad alios effect⁹ pacti de nõ petẽdo pacta quoad effectũ excipiẽdi ꝛ eligendi nouatio nõ põt fieri.¶ Itẽ nec aliquo iure cauet̃ ꝙ nouet̃ Ɔct⁹ sꝫ nouet̃ obligatio ꝛ actio quoad exceptionẽ autẽ ĩpossibilis est nouatio.ista sunt ꝟba.d. Jac.ꝛ etiã alio. doct.et id appet h̃ ꝙ ĩ iure excipiẽdi nõ gñat̃ p̃iudiciũ nouat.sꝫ electione.¶ Nũc ergo restat rñdere ad.l.obligationũ fere.§.fi.vbi dꝛ ꝙ fit q̃si nouatio qꝛ p̃cedẽs cõuẽtio erat obligatoria h̃ aũt erat liberatoria. liberatio enĩ nõ põt sic infirmari sicut infirmat̃ obligatio qꝛ p̃mptiores sum⁹ ad liberãdũ vt.ĵ.e.l.si vn⁹.§.pact⁹.ꝛ in ista sñia est Ja.Pe.Guil. ꝛ lãber.de salinis.¶ Extra gloss. op.dꝛ h̃ ꝙ stipulatoris est electio Ɔ imo est electio rei.vt.ĵ.de in re do.l.plerũqꝫ.ꝟ.fi.so.ƀm Cy.ꝛ Ja.bu.l.Ɔria loquit̃ d ele.circa res.h̃ aũt loqmur d elec.circa remedia ꝛ auxilia.ꝛ sic nõ ob.no. hãc so.ꝛ add ꝙ habes.ĵ.d eo qd cer.loco.l.nõ vtiqꝫ.ꝛ qd no.ĵ.d le.ĳ.l.lucic.¶ Nũc venio ad vnã.q.gl.vtrũ idẽ sit dicere p̃mitto sub pena ꝙ ẽ dicere p̃mitto sortẽ ꝛ si non dedero p̃mitto penã dixerũt qdã qd nõ qꝛ q̃n dico p̃mitto sub pena est vnum.c. vtrũqꝫ ꝯsequi possũ.vñ idẽ ac si diceret p̃mitto penã rato manẽte pacto.sꝫ q̃n sunt diuerse rõnes ꝛ diuersa capl'a tunc altero dbeo esse ꝯtẽtus vt hic gl.reprobat istã differẽtiã.ꝛ dt ꝙ tñ est dicere p̃mitto sub pena quãtũ diuidet̃ p̃missionẽ ƀ mõ p̃mitto sortẽ.ꝛ si nõ dedero p̃mitto penã.allegat glo.ĵ.fa.erci.l.h̃des.
4 §.idem iuris.¶ †Itẽ allegat rõnẽ qꝛ in dubio nos debemus esse fauorabiles ĩ penis:vt.ĵ.de penis.l.si p̃ses.ꝛ de cõd.ꝛ de.l.in testo facit.ĵ.de leg.ĳ.l.vxorẽ.§.agri plagã.ꝛ ibi per Jac.de are. ¶ No.et istã.q.ad bãna q̃ sũt ĩ illa forma sub pena eris ꝛ psone vel pedis.ꝛ facit qd no.ĩ auẽ.de armis.§.fi aũt.ĳ.co.vj.illa gl.q̃ dicit hoc ẽ ꝙ dicim⁹ ĩ ere ꝛ p̃sona.¶ Ultio restat hic declarare
5 duas materias.¶ †Pria materia ẽ vtrũ nouatio fiat ab obligatiõe penali seu surrogata p modũ pene ꝛ ista est propria ma-
6 teria hui⁹.§.¶ †Scda materia ẽ vtrũ nouatio fiat ab obligatiõe coequalitatis q ñ venit p modũ surrogationis sꝫ p modũ p̃ncipalis dbiti.¶ Reuertor ad p̃mã materiã ꝛ reuoco ĩ dubiũ vtꝝ nouatio fiat a stipl'atiõe penali ĩtellige postq̃ penaꝫ ꝯmissa nã añ nullũ dubiũ ẽ qd nõ fit nouatio.vt ĩ.l.j.§.itẽ si ita ad.l.falci.ꝛ in.l.j.d pen.legat.id enĩ qd ñ ẽ ĩ p̃t ali⁹ nouat̃.vt.ĵ.d.no.l.q̃ties.l.si rẽ aliquã sup ista.q leges vident̃ eẽ Ɔrie.nã q̃dam leges dicũt ꝙ nõ fit nouatio.vt hic §.si pacto.ꝛ.ĵ.p so.l.si qs a socio. de exce.doli.l.apud celsuꝫ.ꝟ.si i arbitrũ.ꝛ.ĵ.d ac.emp.l.p̃dia.alĳ dicũt ꝙ fit q̃si nouatio.vt.ĵ.de act.ꝛ ob.l.obligationũ fere.§.fi. facit.ĵ.p socio.l.duo societatẽ.ꝟs.si q̃n.Alie leges dicunt p̃cise noua.fieri ꝛ in totũ transfundi vt in.l.j.§.itẽ.si ita ad.l.fal.q̃n di. leg.ce.si penũ.ꝛ in.l.j.de pen.lega.Sup isto scdo articulo Pe.ꝛ Guil.distinguũt aut p̃cedit ꝯuẽtio liberatoria ꝛ ñ fit nouatio: sed datur electio stipulatori vt hic rõ qꝛ oĩs liberatio trahit ƀm suũ effectũ.vñ vr̃ facta q̃dã executio ꝛ sic quasi re nõ integra ñ põt fieri nouatio ar.in.l.ab ẽptiõe.ĵ.e.Aut p̃cedit ꝯuẽtio obligatoria.tũc refert aut est ista clausula rato manẽte pacto ꝛ non fit nouatio sꝫ accumulatio. vt.l.ita stipulat⁹.ĩ.fi.d ꝟ.obli.ꝛ not. C.eo.ti.cũ stipulatus sim mihi e p̃culo.in gl.augeri.aut non est ibi clausula rato manẽte pacto ꝛ tunc refert aut opponit̃ pena iuxta Ɔctũ bõe fidei aut iuxta stipulationẽ.Prĩo casu nõ fit nouatio.vt.d.l.p̃dia.Scdo fit q̃si nouatio vt.d.l.duo societatẽ.ꝛ.d. l.obligationũ fere.in fi.ita dicũt doc.Bar.ĩpugnat hoc dictum primo p gl.l.ĳ.C.de iure emp.vbi penalis stipulatio non inducit nouationẽ.lꝫ Ɔct⁹ emphyteutic⁹ sit stricti iuris scdo qꝛ vltima voluntas eq̃parat̃ Ɔctui bone fidei: ꝛ tñ fit nouatio.vt.ĵ.de penu le.Pre.dicit ĩpe illa distinctio bone fidei ꝛ stricti iuris nõ hꝫ ĩ se rõnẽ cũ oĩs obligatio possit nouari. vt infra de excep.l.ꝛ cum vno.§.j.ꝛ ideo ipse dicit aliter: quod aut obligatio prima est lucratiua tũc fit nouatio.ita intelligit.l.j.de pe.le.ꝛ.l.obligationũ fere.in fi.aut est cã onerosa.ꝛ tunc non fit nouatio.vt in l. j.ƀm Bar. Aduerte. quo ad.l.obligationũ fe.§.fi. ista opi.sua est diuinatio:qꝛ in tex.nõ facit mẽtionẽ cãe lucratiua vel onerose.Pre.dico ꝙ ipse dicit expresse Ɔ casum.l.duo societatem.vbi dꝛ qd aut iuxta Ɔctũ societatis est apposita stipulatio p̃ncipalis:ꝛ postea penalis aut penalis tñ. primo casu fit nouatio: qꝛ stipulatio sortis trãsfundit̃ in stipu.pene. scdo casu nõ fit nouatio:qꝛ ꝯtract⁹ bone fidei ñ nouat̃ a stipulatiõe penali:si qs ḡ recte intelligat est ibi casus vtriusqꝫ mẽbri distinct⁹ Guil.ꝛ alioꝝ. l.qd stipulatio nouatio si ꝯtract⁹ bone fidei nõ nouatur ꝛ tñ ibi loquit̃ in cã onerosa.vñ est apte cõtra bart.nec ob.qd ipe dt qd ratio differentie nõ põt assignari.nã imo põt assignari de facili qꝛ vna stipulatio cum alia hꝫ symbolũ.i. similitudinẽ.ꝛ in habẽtib⁹ symbolũ facilior est trãsitus vt ait Aristo.Item est alia ratio:qꝛ in ꝯtractib⁹ bone fidei p̃fidia nõ seruãtis fidẽ nõ dꝫ eũ exonerare:sꝫ poti⁹ eũ aggrauare p̃pter naturã Ɔct⁹ ĩ quo summe ꝯsiderat̃ bõa fides.nõ ob.l.j.de pe.le.qꝛ dico ꝙ vltima volũtas est strici iuris q̃tũ ad p̃meuã naturã ei⁹.vt no.in.l.j.minorũ C.in quib⁹ cau.in integ.rest.ñ est necessaria.Itẽ ĩ vltima volũtate facili⁹ fit trãsfusio:qꝛ dpẽdet ex ꝯsensu vni⁹ q̃ fiat ĩ ꝯtrahẽtib⁹.¶ Itẽ nõ ob.l.ĳ.de iure emphy.qꝛ ibi pena ĩferebat̃ loco particularis interesse.i.loco illius prestationis annue.ꝛ tũc pena ñ ĩducit nouationẽ nisi illi⁹ p̃stationis tãtũ facit d actio. ꝛ obl.traiectitie.§.de illo.ista distictio illoꝝ doc.ẽ ĩperfecta.ꝛ id aliter ordina mẽbra vbi p̃cedit dispositio obligatoria:qꝛ in hoc loquor nã aut est sors ꝛ pena legalis ꝛ nõ fit nouatio.de condi. fur.l.si p fure.aut est sors ꝛ pena iudicialis tunc dic.vt.s̃.si qs cau.l.ĳ.in p̃n.aut est sors ꝛ pena arbitralis ꝛ tunc distingue aut succedit loco solutiõis Ɔ aut loco alteri⁹ ꝯtumacie, siue contract⁹ prĩo casu altero tãtũ dꝫ eẽ ꝯtẽt⁹.vt.ĵ.d arbitris.l.si actor.cũ dies.§ fi.ꝛ.l.celsus.scdo casu vtrũqꝫ pati põt eũ effectũ ꝛ sic nõ fit nouatio.vt.ĵ.de arbi.l.si qs rẽ. aut est sors ꝛ pena ꝯuentionalis ꝛ tunc refert aut precedẽs cõuentio est bonefidei aut stricti iur.vt.l.duo societatem loquor vbi nõ est clausula rato manẽte pacto aut est sors ꝛ pena testamentaria siue ex vltima volũtate veniens tũc loquit̃ p̃ma.l.de pe.le.Adde tñ ꝙ vbicũqꝫ dixi fieri nouationem si minor pena eẽt apposita p errorem ñ fieret nouatio.vt.l.apd celsum.§.si in arbitꝝ de excep.doli.facit qd not. in.l.fi.§.si a fideiussore.s̃.d eo p quẽ fa.erit.Itẽ vbi pena apponit̃ loco p̃ticularis interesse nõ fit nouatio.vt ĩ l.traiectitie.§.d illo.Item p̃dicta q̃ dixi sunt vera q̃n in eadẽ p̃sona cõfert̃ obl'o sortis ꝛ pene:sed q̃n ĩ p̃sonis diuersoꝝ nunq̃ fit nouatio ipso
a iure.sꝫ ope exceptiõis.[a] vt in.l.fi.de stip.seru.facit de verbo.ob. l.qui rome.§.flauius hermes.ꝛ qd no.p Pe.ꝛ Cy.C.eo.l.si pacto quo penam.vbi vide.¶ Unum scias qd vbi fit vera nouatio id qd erat in obligatiõe veteri potest solui ꝛ mora purgari. vt plene dixi in.l.ꝛ si post tres Bar.fecit sub ista materia mul-
7 ta verba in.l.ita stipulat⁹.la grãde.de verb.ob.¶ †Dictum est superius vtrũ nouatio fiat a stipulatiõe penali,modo est dicendũ vtꝝ fiat a pari ꝛ coeq̃li obligatione ꝛ sic distingue Quedam est obligatio cõcurrẽs sicut est obligatio duoꝝ reoꝝ.ꝛ per istam nõ fit nouatio.vt.ĵ.de duo.re.l.duobus.¶ Quedam est obligatio accedẽs ꝛ p istã sil'r ñ fit noua.vt ptꝫ in obligatiõe rei ꝛ fideius.vt.ĵ.d fideius.l.fisti.§.adhibere.Quedã est obligatio sui natura p se stãs ꝛ tunc refert.aut vtraqꝫ obligatio p̃ficit̃ ꝯsensu.vt s̃.eo.l.iurisgentium.§.adeo.ꝛ.ĵ.d Ɔ.emp.l.pacta ꝯuenta.§.paulus.aut ñ p̃ficit̃ ꝯsensu ꝛ tunc refert aut isti cõtract⁹ sunt simul celebrati aut successiui ex iteruallo si sunt simul celebrati nõ fit nouatio:qꝛ nouatio dꝫ fieri a posteriori.ꝛ h̃ p̃prie nõ ẽ dare posteri⁹.ista rõ fuit.d.Jac.bu.s̃.de eo p queꝫ fac.erit.l.fi.§.si a fideiussore.ꝛ p̃bat̃ expsse.ĵ. p so.l.duo societatẽ.d ꝟ.ob.l.si qs cum al'r.vñ stipl'o q̃ q̃tidie apponit̃ ĩ ꝯtractib⁹ stipulationũ nõ inducit nouationẽ qꝛ apponit̃ cã corroborãdi ꝛ coadiuuãdi non cã trãsferendi p̃mã obligationem ĩ scdaꝫ aut scda obligatio apponitur successiue aut ex iteruallo.ꝛ tunc refert aut scda ꝯtinet min⁹ q̃ p̃iaꝝ nõ fit nouatio.vt.ĵ.d ꝟb.ob.l.q vsufr.ꝛ rõ est: quia plus nõ põt trãsfũdi ĩ min⁹.sil'e no.C.de leg.l.cũ qd h̃ veꝝ q̃n ꝯtinet min⁹ q̃titate si ãt ꝯtinet min⁹ tpe vr̃ fieri q̃si emẽdatio poris ꝯtract⁹.ꝛ fit nouatio ope exceptiõis,vt.ĵ.d.p̃t.sti.l.valerian⁹.ꝛ ibi no.ñ dico p hoc ꝙ sola dilatio tp̃is ĩducat nouationẽ, qꝛ istd esset ꝯtra.l.si vn⁹.ꝟ.j.ĵ.e.sꝫ dico ꝙ q̃n est nouus ꝯtract⁹ ꝛ noua dilatio,tũc fit nouatio.facit.ĵ.d arb.l.labeo.§.fi.ꝛ.C.locat.l.si cum Hermes.si ãt obligatio scda ꝯtinet pl⁹ vl'tãtundeꝫ. ꝛ tunc refert aut obligatio p̃cedẽs habebat patã executioneꝫ.|ꝛ nõ fit noua nisi agat̃ exp̃sse vt.ĵ.d re iud.l.ĳĳ.§.si ex ꝯuentiõe. ꝛ.ĵ.d mino.l.minor.xxv.an.cui fidei. ꝛ est rõ qꝛ ex quo hꝫ patã executionem prĩo ñ p̃sumit̃ ꝙ qs velit ab hinc recedere ƀꝫ Lãber.d salinis:aut p̃ncipalis obligatio nõ habebat hoc priuilegiuꝫ executiõis parate.ꝛ tunc aut scda obligatio est eiusdẽ speciei ꝛ forme cuꝫ prima ꝛ tũc non fit nouatio qꝛ fieret frustra qꝛ ex hoc nõ augeret̃ vel minueret̃ effect⁹.vt.ĵ.de ꝟ.ob.l.qui bis. idẽ aut est diuerse speciei.ꝛ tũc aut scda obl'o est iterposita nudo:pacto ꝛ nõ fit nouatio.qꝛ p̃prie nouatio hꝫ fieri p stipl'onẽ vt C.si cer.pe.si ex p̃cio.aut ĩtercessit stipl'o tũc de iure ãtiquorũ p̃sumebat̃ nouatio.inst.qb.mo.tol.ob.§.ĳ.hodie ꝟo nõ p̃sumit̃ nisi p̃bet̃ actũ ꝙ fiat noua.vt.C.de noua.l.fi.modus tñ p̃bandi esset duplex.vno mõ ꝙ p̃bet̃ p ꝟborum exp̃ssionẽ alio mõ ꝙ p̃bet̃ per habiles cõiecturas tũc fit nouatio ope exceptionis.vt no. ĵ.de exce.oẽs.ꝛ.l.valerianus.s̃.alleg.ꝛ ibi vide p Bar.q recitat hic Guil.q̃ supius ꝟba dicta sunt aurea.predicta sunt vera in

contractibus

a ¶ Ope exceptionis. vide do. Alexã. de imo.l. qui vsumfructũ.d ꝟb.obl.ꝛ ĩ cõsili.xiĳ.ĳ.parte.

contractibus. In vltimis voluntatibus dic vt. j. de conditio. ꝛ demon. l. non. ad ea.

Plerunq;. Ex pacto procu. qritur dño doli exceptio. h. d. ¶ No. p liberã psonaꝫ nobis acqri excep. doli nõ exceptionem pacti. ¶ Opp. aut pcurator ꝯcipit vba ĩ dñm aut ĩ se recipiẽtẽ noĩe dñi si ꝯcipit vba ĩ dñm ipso iure nõ vꝫ stipulatio, vt. j. de v. ob. l. stipulatio ista. §. si quis insulã. ꝛ de act. ꝛ ob. l. qcunq; gerim⁹. si aũt ꝯcipit in se recipiẽdo noĩe dñi: tunc vꝫ pactũ ẽt quoad excep. pact.. vt no. in. d. l. quecunq;. ꝛ. l. huiusmodi. in prin. de leg. j. So. dico qd ꝯcipit verba in ipm dñm absentẽ nõ obstãt ꝯria: q loquunt in obligatione nõ in liberatione q̃ sunt ꝯria: ꝙ est no. ꝛ ex hoc vr fundari gl. q̃ est in. l nõ solũ. §. si liberatiõis. de lib. leg. q̃ dt ꝙ pactũ. ad liberãdum absentes parit excep. doli nõ pacti gl. tñ dt ꝯriuꝫ. j. eo. idẽ in duob⁹. sꝫ tu salua istas gl. q gl. q̃ est in. §. si liberationis. dꝫ intelligi vbi in paciscẽdo interuenit pcurator vel minister absentis. vt in nostro. §. secus si nõ interuenit mediũ organũ: q tunc non vꝫ pactũ in aliquo. renunciatio bene valeret in obligatione querenda nõ forte in obligatione q̃sita ꝛ radicata vt. j. de nego. gest. l. põpo. scribit. ꝛ ibi p Guil. ¶ Ultimo no. in. hoc. §. qd exceptio q̃rit dño sine cessiõe. vñ. l. possessio quoq;. §. ꝙ si possessio. de acqui. pos. loquit in iure agendi: sꝫ ius excipiẽdi nõ desiderat cessionẽ. ¶ Quero vtrũ ex isto pacto nascat vel tollat obligatio naturalis. ꝛ dico ꝙ nõ: q nõ valet iure pacti. vñ non hꝫ aliũ effectum nisi q elidit act. ꝛ parit exceptionẽ doli. ꝛ sic ẽt ppẽdis q̃ differẽtia est vtr valeat iure pacti, an valeat quoad exceptionẽ doli. facit. s. e. l. ꝛ suũ heredem. §. marcellus. Additio Baldi.

Rescriptum. ¶ In. §. si pacto. vide qd not. Inn. extra de penis. ꝯstitut⁹. Itẽ vide Inn. extra de testi. Raynald⁹. In gl. hec vba. vide. C. de trãs. cũ pponas. ꝛ. l. si qs maior. vide Cy. C. de ꝯhen. stip. l. nuda. in vlti. questione per ꝯmissionem pene pacti exceptio nõ nouat. Et ad hoc allegat rõ. q exceptio est priuatio quedã. sed priuatio nõ põt trãsfundi in habitũ. Item q exceptio pacti trahit secũ executionẽ in sui originẽ: q naturalis ipso iure tollit. vnde nõ est res integra. ꝛ sic nõ potest ipso iure recedi. ¶ In tex. ibi vtraq; via, vide Dy. de leg. j. si qñ §. heres. ¶ In tex. ibi, q stipulatus est. ꝯ. j. de iure do. plerunq; vbi si. solue. vt hic p Mar. fil. ꝛ Jac. but. nã ibi plures res debentur eo iure hic diuerso. de hoc no. C. de trãsac. cũ pponas. ꝛ. l. ij. de pac. in. §. plerunq;. Quare pcurator querit liberationem per pactum etiã generalis sed non per acceptil. vt. j. de accepti. l. iij. Rñde acceptilatio ꝛ stipulatio quedam est liberatoria que non põt dirigi in dñm absentẽ. l. j. de verb. ob. nec verbis indirectis fieri: q fictio iure non põt obligari. ¶ In tex. ibi pcedit: q pactum saltem elidit. ꝛ pcedit hoc magis p viã cuiusdã destructionis q̃ per viã acqsitionis p liberã psonã. j. de inoffi. test. post humus. §. si qs. In gl. q̃ incipit tacitas vel expressas in versi. maligno: tu dic aut imminet bonorũ publicatio, aut ex pena pecuniaria aut interesse. ¶ Primo casu non est hypotheca: q ante sniam nõ, cũ pñt alienari. vt. l. post cõtractũ. post vero: q ppria fisci. vt. l. ꝯmissa. ¶ Scdo casu est hypotheca: sꝫ nõ priuilegiata ex psona fisci. ¶ Tertio casu est hypotheca priuilegiata sic reducunt ad ꝯcordiam. hec ergo ꝛ illa q̃ est. C. de penis fisci. credi. pfer. l. j. lib. x. fm Jac. but. ꝛ Guil. Uel dic ꝙ si agit ad vindictã ꝛ nõ de re familiari nulla est hypotheca. Si aũt de re familiari tũc si ad penã vt in furto ẽ hypotheca, tñ nõ puilegiata. Si ad interesse vt ĩ dãno dato est hypotheca priuilegiata. hic. Hec gl. intelligit qñ ad vindictã, nam tũc actio nõ est in bonis fisci ergo nec hypotheca q oĩs hypotheca ꝛ omne ius reale in bonis est. l. liberto octoginta. de bonis liber. Et vide de admi. tut. cyrogr. §. vlti. ¶ In ea. gl. in v. intellig. Nota ꝙ nunq̃ vꝫ factũ a psentib⁹ cũ maior pars abest hoc ĩtelligit nisi ad psentes eẽt deuolutũ ius aliox qd in nr̃a materia nunq̃ est lꝫ sit materia electionũ tñ ĩ casib⁹ expssis ĩ canone, ꝛ nõ ĩ aliĩs cũ sit penale de quo per doc. extra de elec. audi. ¶ In gl. q̃ incipit subsidiaria. in ver. restituit. vide. j. de sol. l. añ resti. in fi. tituli. in eadẽ gl. in v. aliqd. ¶ In glossa q̃ incipit nisi aliud ꝯueniat. In vs. naturali. nascit obligatio. Mirandũ est de hac glossa ꝛ de aliĩs oĩbus q in hac materia distinguñt. Cũ eñ pactũ de nõ petẽdo operet quatuor Primũ q tollit naturalẽ. Scdm q elidit. Tertiũ q exceptionem parit. Quartũ q obligat paciscẽtem naturaliter nõ petere lꝫ eñ hoc vltimũ patiat nouationẽ q obl'o est q̃ põt in aliũ trãsfundi tñ aliĩ tres effectus nõ video ꝙ nõ nouari possint ꝛ ideo semper ꝛ indistincte nõ nouat. Idẽ Frãc. Cy. penalis stipl'o pactum de nõ petẽdo tñ in effectu dꝫ eẽ altero ꝯtẽtus nisi aliud sit dictum vt. l. q fidẽ. vbi aũt pcedit dispõ obligatoria, tunc pcedunt distinctiones glossarum: sed meliorẽ puto Dy. opi. vt distinguat, an precedit ꝯctus iuris ciuilis. ꝛ fiebat nouatio. etiã si non agebat: vt. l. ob. fere. §. fi. de act. ꝛ obli. an iure gentiũ ꝛ tunc non, nisi ageretur, tamen debet esse altero contentus. vt. l. predia. de act. emp. Jac. Rõ q nouatio est de iure ciuili introducta. ꝛ iõ facili⁹ nouat si pcedit ꝯct⁹ iuris ciuilis quã si iuris gentiũ: nõ dico ꝙ ꝯct⁹ iuris gentiũ nõ possit nouari: sꝫ dico ꝙ nouat tacite. sꝫ iure nouo. Idẽ ĩ vtroq; casu vt nõ fiat nouatio nisi agat. vt. l. fi. C. de noua. Jaco. but. Cyn. dt ꝙ idem est posse excipi: ꝛ tacite nouari, vt not. j. de no. l. oẽs. Hoc nõ est verũ. nã vbi tacite fieret nouatio nõ posset agi nisi ex nouatione. vt. l. j. §. Itẽ si ita. ad. l. fal. Sed vbi nõ fit est actoris electio. vt hic dt. Quando querit. Utrũ fiat nouatio fm iura hodierna.[a] sic distingue, aut stipulatio opponit iuxta aliã obligationẽ p modũ coequalis stipulatiõis. seu obligationis, aut p modũ cuiusdã subrogationis in defectu prime. Primo casu subdistingue, aut secũda ꝯtinet min⁹ qua prima aut tãtundẽ aut plus, si min⁹ non fit ẽt olim nouatio. vt. j. de verbo. obli. l. q vsumfru. ꝛ. l. si pupillus. §. fi. ꝛ. l. enim q. §. si a te. etiã interuẽtu noue psone.[b] vt. l. si pupillus. j. de noua. Si tãtundẽ. ꝛ tũc de iure isto. aut nõ interuenit noua persona. ꝛ tunc etiã fm hec tpa nõ fiebat nouatio vt. l. scire, debem⁹. ꝛ. l. q bis idẽ. de vb. obli. Aut interuenit noua psona. ꝛ tũc refert aut illa psona interuenit ꝯstituendo se principalẽ contra reũ. ꝛ nõ fit nouatio. Aut nõ per modũ ꝯstituẽdi se correuꝫ ꝛ olim fiebat nouatio. hodie non. vt instit. q. mo. tol. obli. §. preterea. ꝛ. l. fi. C. de noua. Si pl⁹, aut nos loqmur ĩ ptoria stipulatione. ꝛ tunc fit stipl'o nõ ipso iure nouatio, sꝫ ope exceptionis. vt. j. de pto. stip. l. pe. Aut nos loqmur in cõuentionalib⁹ stipulationib⁹, ꝛ tũc aut aliud venit in scda stipulatione quã in prima. ꝛ non fit nouatio. vt. j. de noua. l. fun. Si nõ venit aliud in scda quã in prima, olim fiebat hodie nõ. C. de noua. l. fi. Si aũt scda stipulatio opponit p modũ cuiusdã subrogationis ĩ defectu prime: tunc si opponit in ꝯctu stricti iuris fit nouatio. vt. l. obligationũ fere. §. fi. j. de act. ꝛ obli. ꝛ de pecu. legato. l. j. ꝛ ad. l. fal. l. j. §. itẽ si ita. Si autẽ apponit iuxta ꝯctũ bone fidei non fit nouatio. j. pro socio. l. duo societatem. Cyn. fm Guil. Predicta vera in ꝯuentione obligatoria: sꝫ in liberatoria nõ nouat. vt hic j. fm Frã. accur. Cy. Si aũt due actiões q̃ nũc vni ꝯpetũt ꝯuenerunt orte in psonis diuersox nõ nouat. j. de act. emp. nõ est nonum. ꝛ facit. j. eo. si vnus. §. pactus ne peteret. ꝛ. C. de trãsact. vbi pactũ. vt scias ꝙ accessoria obligatio nõ nouat principalẽ. j. eo. in psonam. §. q penã. vide hoc. q nõ põt stare sine principali. ad treb. si heres pecuniã. Idẽ in correlatiuis obl'onis q vna pars psupponit alterã. q̃ nõ tollit sibi. l. si tibi. j. eo. ¶ In gl. imo vr ibi sꝫ hodie. Innuit gl. ꝙ cã donatio. posset hodie hoc fieri. ꝛ sic colligit hic malitia p feneratores q faciũt sibi vẽdi domũ vel quid simile. ꝛ ꝙ pl⁹ vꝫ faciũt sibi donari. quã Guil. de cug. dt ꝙ fieri nõ põt. q presumit in fraudẽ q qcqd accedit sorti est vsura. vt l. rogasti. §. j. j. si cer. pet. Itẽ vr ꝯmitti fraus ex quo in eodẽ ꝯtractu est donatio ꝛ vẽditio. vt. C. mã. l. pe. ꝛ fin. Cy. Predicta vera in ꝯctu suspecto patri facto a feneratore, sꝫ alias except⁹ cessione actionũ bñ vꝫ ꝯctus rei p parte vẽdite p parte donate. j. de ꝯhen. emp. si qs donatiõis. ¶ Et no. ex pdictis ꝙ donatio accedẽs sorti est vsura. no. facit. j. l. cũ aquil. ¶ In. §. pac. in gl. pactũ. ibi psumo ꝙ tanq̃ heredi. hoc verũ qñ pr paciscit sup obligatione ppria. sꝫ si in obligatione filie. dt Jaco. de raue. qd non põt exceptio pacti: sꝫ doli. sic. j. e. l. ꝛ heredi. §. iul. Cy. Aut paciscit ĩ re peculiari tũc vr pacisci cũ filio vt extraneo filio. j. eo. ꝛ heredi. §. iuli. aut in re ppria filĩ. ꝛ tũc vr pacisci filio vt extraneo fm Lau. de fall. aut in re ppria pris: tunc aut ꝯfert pactũ post mortẽ suã: ꝛ intelligit pacisci filio. vt heredi. j. eo. tale pactũ. §. fi. aut ꝯfert pactũ in vita resoluendũ post mortẽ ipsi⁹ patris: vt q personaliter paciscit. ꝛ tũc nõ vr pactũ filio vt heredi nec vꝫ pactũ. vt hic. Et adde ꝙ no. Cyn. C. de operis libertox. l. liberti liberteq;. ¶ No. ꝙ iuramentũ non põt nouari. vt. C. de transac. si qs maior. ¶ Not. qd error in ꝯditione noue psone impedit nouationẽ. j. eo. in psonã. §. q pecuniã. v. eq̃. ¶ In tex. in ver. stipulationẽ. ꝛ sic no. ꝙ p ele. actiõis ex cã nõ tolut ipso iure. ¶ In. e. gl. i v. ꝙ. no. ꝙ q excep. repellit. teneri dr. õ ma. test. meuia. p Ja.

Quia. No. similitudinẽ inter pactũ ꝛ solutionẽ que quidẽ similitudo fm gl. non est vera ꝛ vltra hoc allegat. l. no. C. de noua. l. nõ abstulit. ꝛ. j. de noua. l. si debitorem.

1 ☞ Tres casus in quibus pactum procuratoris obest dño.
2 Procurator cõstitutus gñalr vr ꝯstitut⁹ ad negotia ꝛ iudicia.
3 Procurator ad lites non potest pacisci.
4 Actiones vtiles habens nõ dicitur proprie dominus.
5 Procurator, an possit prorogare terminum.

1 **Nam ꝛ nocere.** †Pactũ pcuratoris nocet dominio in tribus casib⁹. ¶ Prio si hꝫ mãdatũ ad paciscenduꝫ, ¶ Scdo si hꝫ generale mandatũ cũ libera. ¶ Tertio si est procurator in rẽ suam, als pacisci non põt. h. d. ¶ No. quod spãle mandatum ꝛ generale cum libera equiparant, tã in
2 contractib⁹ quã in iudiciĩs qd est no. ¶ †Scdo no. qd pcura. cõstitutus generaliter vr cõstitut⁹ ad negotia ꝛ iudicia. ¶ In tex. ibi placuit ꝛc. facit. j. de iniur. in. l. sꝫ si vnus. §. procurator.

[a] ¶ Hodierna. vide. d. Mari. so. 3i. ĩ ꝯs. xxi. inci. visis ꝛ diligenter. versi ĩ. q lꝫ cũ sequen. in. j. parte vbi ex q hodie de iure. C. ipso iure ñ fit qualiter inducat ꝛ quid fit.

[b] ¶ Persone. vide Paul. de cast. ꝛ do. Alexã. de imo. in. l. q vsufructu. de ver. ob. vbi ẽt per Ang. ꝛ. d. Alexã. de imo. i. l. valerianus. õ preto. stip. ꝛ Pau. in l. singularia. si cert. pe. vbi etiã vid raph. ꝛ aliqd p franc. are. i. l. ex duobus. de duobus reis. i xij. col.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3 ꝛ quod ibi per Dy. ¶ † Tertio no. qō procu. constitutus ad lites nō pōt pasci nec pt ei solui. hoc verū in procur. simplici dicit Jnn. qō sicut nō pōt pasci ita nō pōt renunciare excep. vel prob. sup quo vide Jnn. extra de offi. dele. c. cum olim abbas. tene mēti. ¶ Ex pdictis patet arguendo ō ciuilibus ad criminalia qō pcurator cōstitutus ad accusandū non pōt facere cō cordiā cū accusato nisi sup hoc habeat commissionez. ¶ Quarto. no. q qñ procurator constituit in rem suā non est necesse qō dicatur ad agēdū pasciendū ꝛ exigendū qz eoipso q est dñs li
4 tis pōt ꝛ solutionē recipere ꝛ pasci. ¶ † Itē in ista lra no. q il le q habeat vtiles actiōes nō est proprie dñs loco dñi ꝛ fundatur per hoc gl. que est. j. si ager vect. l. j. §. q in ppetuum. ¶ Quero hic vtrum pcurator factus ad exigendū ꝛ exigēdū possit recipere solutionē a sponte soluēte. Spe. dicit q non per illam. l. sed si tantū. in spec. de procu. §. vt aūt. ver. notabiliter aūt. Jac. de are. dicit cōtrariū. j. de ver. sig. l. verbū facit. j. so. ma. l. non solum. ꝛ. j. de pig. act. l. solutū. §. solutā. hoc etiam tenet Lyn. ꝛ alij
5 moderni. ¶ † Quero vtrum procurator possit prorogare terminum ꝛ dic qō non. vt. j. de ver. ob. l. qui rome. §. calimachus. vbi est tex. nota. Bal.

Additio Baldi.

Nam ꝛ nocere cōsti. Vtō quod no. Jnno. extra de offi. deleg. de causis. ꝛ de prob. ex literis. ōt Jnn. qō procurator pōt renunciare probationibus ꝛ non exceptionibus. Alij dicunt q pōt omittere nō remittere. de offi. deleg. cum olim. Abbas. Sine ei. vide. in spe. de treug. ꝛ pace. verū. hoc quoq. Omnium rerum. vide. C. de trās. l. trās. placitū cui placuit. Ro. si cōstituo sic procuratorem ad omnes res meas quod vī constitutus etiā ad actiones. facit ad no. p Bail. l. j. §. ō sta. ho. Jn lex assessorū vtō qō no. ō noua. si qs ō leg. Jn gl. que incipit imo in argu. §. pe. ibi in donatione expresa hic in tacita. arg. no. in. l. ij. §. circa. de excep. doli. hoc non placet p. l. si diuortio. de ✠. ob. Et iō dic qō hic nō erat mera donatio sed renunciatio sortis que per pactum non valet. ¶ In eadem gl. in secundis. l. ij. Jdē no. j. si cer. peta rogasti. §. si tibi cō
a tra no. infra de constituta pecunia qō si maritus. §. j. ꝛ. l. hactenus. infra eo. titu. Sed que glo. sunt meliores videtur qō prime arg. de operis liber campanus. ꝛ. l. fin. C. ad. l. fal. Tu dic qō contrarie sunt veriores. nā hec vī permissa vt vsura. quia est supra sortē. C. de vsur. cum allegas Jtem ex vicinitate contrariū aliquid presumitur actio. de priuileg. credi. si vtri. §. fi. Item videtur pactum fraudulentū q pro parte est onerosuz. vt. C. mā. ab anastasio. ꝛ tāq̄ fraudulentum nō valet de transac. cū aqlia na nisi adūceretur obligationi iam seorsum cōtracte. ꝛ ad. l. cāpanus. Respondeo q vbi alia coniectura pōt presumi sicut hic nō ptimitur donatio. vt. l. si cū aurū. de solu. An. de pisis facit q not. infra titu. j. l. cum hic. in prin. An ille qui parcit alicui intelligitur remittere iniuriā. ꝛ damnum. dic quod iniuriam tamen vt no. Dy. in. §. si ante iudi.

Additio lecture vacantis in. l. sed si tantum. Bal.

b ¶ Solut. vid tu do. alegan. de imo. in. l. hoc. iure. de sol. ꝛ in ih. solut. mat.

Sed si tantum ad. Ad actionē vō ī spe. de actore ✠. quid de clericis cōuentualiuz. ibi nec solui. per istā l. sed si dicit spe. q procuratori dato ad exigēdū nō pōt solui. de proc. §. vt autem. ver. notabiliter autem in precedēti forma. nō ob. de sol. si quis seruo. ꝛ. l. sol. §. solutā. de pig. acti. qz loquimur. in procuratore generali cui potest solui. vt. j. de so. ver. procuratori. Jtē loquuntur in procuratore indicū: quia in seruo hoc tz. Item nō ob. l. fideicōmiss. §. si rem. quia credo quod exigit faciendo solui dño ipse solutionem recipiendo. Sed alij dicunt q sibi solui pōt: ꝛ ō eqtate pōt Jbi loco. no. q habens vtiles nō est dñs sed habetur loco domini. ꝛ sic facit per no. infra de verb. sig. l. j. §. qui nup.

Item magistri. Jn glossa. sua ibi priores vocat pores artium ppositos artiū q in ista ciuitate appellātur camerlengi bononie appellātur ministrales. nā isti nō pñt facere pactū vel ✠tū in pīdiciū sui collegij niū sup hoc habeat mandatū sed in ista ciuitate dicunt priores artiū decuriōes q presunt toti ciuitati in istis etiā dic q nō possunt pasci nec ordinare syndicū: qz istud oz fieri in cōsilio generali non p eos solos nisi sup hoc aliter disponeretur p. l. municipale. ꝛ hoc etiā bene probat per istā gl. ꝛ. l. fi. C. de vend. re. ciui. facit. C. de nauicula. l. cū nauarcozū. ꝛ. j. quod vi aut clā. l. phibere. §. plane de ma. cōue. l. j. in pn. ꝛ qō no. C. de transac. l. preses tenemenți, qd de magistris templozū. vide per Jnn. extra de iudi. c. cū deputari. qd de magistris societatis mercatorum sicut erat dñs Rodulfus de bardis hic vide in. l. vltima. de exerc. et j. de instito. cum si. ꝛ quod no. j. si cer. pe. l. ciuitas.

1 ¶ Magister vniuersitatis in preiudicium sui collegij potest pacisci.

2 Procuratori ad exigendum an possit solui.

Item magistri. a † Not. qō magr vniuersitatis vel societatis vel cuiibet plat⁹ vel ꝑpos⁹ alicuius collegij pōt in pīdiciū sui collegij pacisci. hoc intelligit gl. qñ talis plat⁹ vl ꝑpos⁹ hz liberā a dministrationē vl hz spā le mādatū a collegio ꝛ nō als. qō est no. facit qō no. C. de trāsl. pses. adde qō no. Jnn. de magistris tēplariozū. de sen. ex. cū illozū qz ō potib⁹. ōt q nō pñt Jhere in pīdiciuz cōis nisi habeāt mādatū qō tene mēti ꝛ idez est in reliqs alijs spectalibus. sicut est hic cōsiliū camerariozū. fz in gñali ꝛ filio ciuitatis bene possunt fieri cōtractus ꝛ sindicat⁹ ad cōtrahendū ꝛ pasciscendū ꝛ ita intelligit gl. q̄ est. C. q̄ fit lon. cōsue. in publica. ꝛ eod. tit. fi.
2 in gl. magna. ¶ † Extra qro vtrū pcuratori ad exigēdū possit
b solui⁹ dicit specu. q nō. ꝛ dicit q est casus in l. fz si tantum. quia istud mādatū circa iudicia intelligit qō ipse exigat dño ꝛ faciat dño solui nō aūt q ipse recipiat resolutiones. j. de pe. si reus paratus. ita tz spe. p hūc tex. in ti. de pcu. §. vt aūt. ver. notabiliter autē ita vt tenere gl. in. l. ij. j. sol. mat. Alij dicūt cōtrarium. s. q pōt sol. recipe. j. de ✠. sig. l. verbū. exac. ꝛ ibi per Jaco. de aret. ad hoc j. de pig. ac. solutū. §. solutā. Si vis rūdere ad illū text. dic q ibi erat procu. ad negotia ꝛ iō istud ✠dū exigendi tūc accipitur vt possit ei solui fz vbi mandatū cōfertur ad iudicia nisi spāliter dicat q ipse possit solutionē recipere nūq̄ poterit solutio nē recipere. qz hoc posset magis pīdicare dño qz possit recedere cū pecunia ꝛ iō nō oz dñs mandasse nisi exercitiū iudicij. mō habetis opi. dñs bar. tenebat q possit ei soluī. ¶ Jn glo. ceterū. no. hāc gl. qz nō est alibi. ¶ Jn eadē gl. in fin. ad instar. pe. puati Franc. acc. No. ergo q priores artiū de iure cōi non videtur habere mādatū ad obligandū cōe q tene menti. Bal.

Additio Baldi.

Item. Vide Jnn. de excess. prelat. dilecta. idē vide Jnno. de rest. spo. olim. de magistris templi. Vide Jnno. de sniā excommunicatio. c. cum illorum.

Additio lecture vacantis in. l. tutozis. Bal.

Tutozis. Vide archidiaco. cyj. distinctio. pe. rei.

1 ✠ Dñs pacisccndo pōt in frīngere contractum pcuratoris.
2 Distract⁹ ex vna pte ī ✠tō⁹ recipiocis distrahit ex vtraq̄.

Si cū emptore. Pactū factū cū habente vtiles actiones preiudicat habēti directas. h. d. dīdit in duas ptes q: primo loqī hīte vtiles ad quē negotiū ptinebat p quādā gñam. scō loquī ī hīte vtiles ad quē negotiū ptinebat principaliter tanq̄ ad dñm scō ibi. sed inter dñm Prima subdiuiditur in duas: q: primo ponitur edictū. scō rō: scō ibi nā ex quo. ¶ In tex. ibi merito qz ex quo hz vtiles hz ius pasciscendi qz est pcura. in rē suā. vt. §. eo. l. si tñ. ✠. fz si in rē. ¶ In tex. ibi exceptiōe doli subsidiaria in locū exceptionis pacti vt. §. eo l. receptuz. §. plerūq̄. fin. O do. ¶ In tex. ibi inter dñm qz procu. vendiderat ꝛ tradiderat vñ trāstulerat dñiū. vt. j. ō publ. papinianus. ¶ In tex. ibi vt homo forte hō morbosus fm Od. ¶ In text. ibi redderet ei. s. procu. ¶ In tex. ibi p domino in nōe dñi ꝛ sic dñs habebat vtilē actionē ad precū. vt. j. de act. emp. l. iulianus. §. ii pcurator. Jdē tñ dico si dñs nō habebat vtiles vt qz pcu. propio nōe receperat. pmissionē precū. nā cum dñs possit agere vt. pcu. liberet emptorē ergo ꝛ ipe poterit liberare vt. j. mandati. l. idēq̄. §. si cui. ¶ In tex. ibi petēti. s. pcuratori. no. quod habēs vtiles actiones pōt per pactū elidere directas. ¶ Illo. qō
1 dñs pt pacisccndo in frīngere cōtractū pcuratoris nō q ipo in
2 re tollat: fz ope exceptiōis qō est no. ¶ † Tertio ꝛ vltio. not. qō ī ✠tō⁹ recipiocis distractus ex vna pte distrahit ex vtraq̄ pp naturam correlativoū vt hic. ꝛ in fi. de accep. ¶ Venio ad gl. ꝛ quero quid cōtra vtrū pacta cū habente directas preiudicet habēti vtiles. glo. hic primo dicit q sic nisi tribus casibus primus si habēs vtiles erat lis cōtest. secundus si aliqd ex debito recepat terti⁹ si habens vtiles fuerat. prestat⁹ debitori. nam in istis trib⁹ casib⁹ vtilis pfertur directe vt habēs directas āmodo nihil possit in preiudiciū habentis vtiles. vt. C. de noua. iū. ꝛ hoc verū qñ rōne vtiliū nō enervatur a pncipio effect⁹ si aūt enervat: vt in restitutiōe ex trebelliano tūc habēs directas nō pōt pasci. qz sunt inutiles. vt. l. pacta. §. ij. ff. ad treb. ¶ Oz contra istā op de. l. si ✠ de trāsac. rūdet glo. q̄ pdicta distinctio habet locū qñ debitor sciebat alīs competere vtiles si aūt ignorabat semper valet pactum sibi vtin. l. contraria. vdi hec distinctio ponitur ad literaz ꝛ licet doc. non allegāt habes aliā l. notabilē p quā hec distinctio fundat gl. de solu. l. filie. ✠. claudi⁹. ista sunt ✠ba gl. dicūt qdā q ista gl. ✠dicit sibīpsi: fz nō dicunt verū fz hoc est qz nesciūt ordinare mēbra gl. vñ geladam⁹ sic i materia. ¶ Cū q̄rit vtrū pactū factū cū habēte directas preiudicet habēti vtiles refert aut debitor sciebat aliū habere vtiles aut ignorabat. si sciebat tūc refert aut p vtiles erat enervatus effectus directarum

ctus directarũ:tunc nõ va'et pactũ in preiudiciũ habentis vtiles.vt in.l.ij.§.ij.j.ad trebel.aut p vtiles nõ erat eneruatus effectus.⁊ tũc refert aut habẽs vtiles lit. ɔtest.fuit vel partẽ recepit:tũc per hoc cõsolidauit sibi ius.vñ habẽs directas ammodo nihil potest vt in.l.iij. C.de noua.aut nõ fecit aliquid istorũ triũ tunc valet pactũ factũ cũ habente directas:vt colligitur p dictã.l.a cõtrario sensu.hoc verũ qñ hȝ directas. ⁊ vtilitas ptinet ad eũ:secus si hȝ directas vt nudus minister.vñ pcura.qui hȝ directas nõ põt pacisci in preiudiciũ dñi habentis vtiles vt ĩ.eo.sȝ si tñ.facit.C.de noua.l.nõ abstulit. Aut debitor ignorabat alium habere vtiles tũc dĩt indistincte gl.qd pactũ valet pter iustã ignorãtiã.sec⁹ si ignorãtia esset supina.ar.j.si cert. pet.l.qd te.vbi parificant scire ⁊ scire debere. Mar. fil. ⁊ Cyn.in hoc vltimo distinguũt aut pactũ est onerosum aut gratuitũ. primo casu sit vera gl.secundo casu nõ valeat pactũ in preiudiciũ habentis vtiles actiones vt in.l.facta.§.ij.ad treb. similem distinctionẽ habem⁹ in.l.j.§.ij.si qd in frau.pa.Sed Jacob.de are.⁊ Bar.in ista materia dicũt aliter.qd aut cessio respicit cõem vtilitatẽ cedẽtis ⁊ cessionarij tunc loquit.l.ij. aut respicit vtilitatẽ solius cessionarij tunc sola scientia sufficit ad impediendũ vim pacti nec requirit aliquid illorũ triũ de quib⁹ loquit.l.iij. de noua.ita dĩt Bar.hic,⁊ Jaco.de are.in.l.j.§.j.C. que res pigno. obli.po.in.l.nomẽ. ¶ Quero vtrum illa que dicta sunt in pacto habeãt locũ in ɔfes.dĩt do.Dyn.quod sic.⁊ equiparat pactum ⁊ confes.vt ipse ponit in.l.facta.§.j.ad trebel.l.tñ si partẽ.§.si p fundum.ĩ.quẽadmo.ser.amit.videt indistincte dicere qd nõ nocet. ⁊ facit.j.de pig.l.si superatu.§.si.Sed responde ad.l.si partẽ.§.si per fundũ.qd ibi penes venditorẽ nullum ius remãserat qr seruitus adherens fundo erat translata cum fundo. ⁊ predicta vera qñ confessio emanat per viam contractus. sȝ qñ emanat per per viam iudicij dic vt.j.de pcur.l.si actor malit. ¶ Extra qro hic vtrum vtilis preferat directe,an ecõtra.rñdeo distinguẽdo aut vtilis ⁊ directa veniũt ex eadem cã aut ex diuersa aut ex cõtraria si quidẽ veniũt ex eadem cã tunc refert aut directa competit ei ad quẽ principaliter pertinet negotiũ ⁊ cõmodum. ⁊ tunc prefertur directa nisi in trib⁹ casibus.vt.l.iij.C.de noua.aut ecõtra vtilis competit ei ad quẽ principaliter respicit negotium vt domino:tunc ab ipso principio prefert vtilis: nec habet hic locum.l.iij.C.de noua.vt probatur.j.de pcu.l.in cã.§.si.cum.l.seq. Secundo casu principali qñ veniunt ex diuersis causis vtraqȝ suum effectum meret.nec impedit vna per alteram. Exemplũ in proprietario ⁊ emphyteuta nã quilibet est in suo iure tuendus.j.si ager vecti.l.j.⁊ no.j.de condi. inde.l.indebiti.§.si nummi.Tertio ⁊ vltimo casu qñ veniunt in casib⁹ cõtrarijs prefert vtilis.vnde vtilis quesita per prescrip.prefertur directe.vt.C.de prescrip.xxx.ann.l.si quis emptionis.ẽm Jac.but.ibidẽ in sua lectu. que verba sunt multum notabilia.

Additio Baldi.

SI cum emptore. Vide qd not.specu.de accu.seu peti.§.seq.vsi.sȝ nunqd tenet qs dicere. vide in spe.de leg.§.nunc aliqua.vsi.lj.⁊ in specu.de cessi.actio.§.j. versi.sed nunquid sola.⁊ vide omnino per Guil.j.de consti. pec. l.vtrum.in versi.nocebit.qr si peteret esset reuersurum pretium ad paciscentem domus.

SI tibi.x.millia. Obligatio q̃ re ɔhitur nõ põt contrahi in plus re.h.d. ¶ Nota qd in obligatiõe q̃ re cõtrahitur pactũ non auget obligationẽ. ¶ Opp.⁊ videt qd ex pacto possit augeri obligatio.vt.j. eo.l. in traditionibus. C.de re. pmu.l.reb⁹. rñdeo hic in obligatione re ɔhenda ibi in obligationib⁹ ɔhendis rei interuentu vel in cõtractu innominato.⁊ sic nõ obst. ⁊ sic habes qd in obligatione q̃ re ɔhit obligatio nõ põt excedere cãm ecõtra aũt cã põt bñ excedere obligationẽ vt.j.si cer.pet.l.rogasti.§.sicut. ¶ Opp.scdo ⁊ videt qd alia decẽ pñt peti ex cã dona.cũ eñ pmissio fuerit ĩ illis.x.ex mera liberalitate ergo est donatio vt in.l.cuius per errorẽ.de regu. Rñdet gl.⁊ dĩt qd olim nõ poterat agi : qr ex nudo pacto non agebatur:sed fatet qd hodie posset agi per.l.si quis argẽ. doct. dicũt ɔtrium:qr ista nõ põt dici donatio q̃ sumit originẽ a precedenti mutuo.sed est vsura.⁊ ita dĩt gl.in.l.rogasti.§.si tibi.vñ ẽt si interuenisset stipulatio hodie non posset agi cũ vsure sint phibite ẽm doct.ex hoc apparet ꝙ in mutuo ex pacto nõ põt intercedere aliqua remuneratio sine pacto: sȝ in mera liberalitate bñ posset ille q recepit seruitiũ pecunie remunerare mutuantẽ. vt j.de peti.he.l.sed ⁊ si lege.§.ɔsuluit.ego etiã credo ꝙ doc.dicant verũ:qr vbi est alia pũptio non pũmit donatio.vt.j.de sol.si cum aurũ. ¶ Extra querũt hic doct.factũ est instrũm feneratori in forma vẽditionis cũ illa clausula.⁊ si plus valuerit dono.mõ querit vtrũ tenuerit donatio in illo pluri. dicũt hic Guil. ⁊ Cy.
a post eũ ꝙ non, [a] intelligo eos hoc mõ ꝙ probato ꝙ sit pignus ⁊ non venditio.ꝙ clausula donationis nil operetur. vt extra de pig.c.illo vos.⁊ extra de emp.⁊ ven.c.ad nostram. isti tñ doc. innuũt qd vẽditio facta feneratori cũ illa clausula pũmat facta in fraudẽ vsurar.⁊ allegat Guil.C. mã.l.p diuersas.⁊.l. ab anastasio ĩ rõne sui. sȝ ego dico qd ĩ dubio staret instrõ. ⁊ pũmeret vẽditio vera donec ɔtrariũ pbet.vt.C.plus valere qd agit.l. emptorẽ.C.de pb.l.j.cũ plurib⁹.facit.j.de pig.l.si fund⁹.§.si.Bal.

1 ☞ Accusatio per concordiam dicitur tolli.
2 Iniuriam remittens, an videtur damnum remittere.
3 Syndicus vniuersitatis, an possit remittere dãna singulorum.
4 Pax in testamento an possit fieri.
5 Penitentiam recipiens an videtur remittere iniurias.

Quedam. Actiones ex maleficio p pactũ ipso iure tollunt.h.d. ¶ Not.arg.ex isto.§. arguẽdo de ciuilibus ad criminalia qd p ɔcordiã ipso iure tollit accusatio ⁊ inquisitio.vñ nõ est opus exceptione:sed solũ productio
1 ne concordie. ¶ † In gl.ibi.§.naturalis. vtrum ex delicto oriat obligatio naturalis dic vt not.insti.de iure naturali.§.ius autẽ. ⁊ dicã in.l.j.§.bestias.de postul. ¶ In eadem ibi. vel sunt pena
2 les. adde qd not.C.de transac.l.cũ mota. ¶ † Extra quero vtrũ ille q remittit iniuriã videat remittere damnũ. Dyn. dĩt ꝙ non de iniur.l.si vnus.§.si ante.⁊ ideo sis cautus qd in instrumento ɔcordie facias damna remitti ⁊ interesse si vis quod sit plena
3 remissio. ¶ † Scdo quero vtrũ syndicus vniuersitatis possit remittere damna singulorũ.dic vt not. Inno.extra de iniurijs.
4 c.in nostra. ¶ † Tertio querit vtrũ pax possit fieri in testamẽto dic qd sic.vt.j.ad sil.l.ij.facit qd not. j. de test.l. heredes palam.
5 §.si.⁊ facit qd not.in gl.insti. de iniurijs.in fine. ¶ † Quarto ⁊ vltimo querit vtrum ille qui recipit penitentiã videat remittere iniurias.dicunt doct.ꝙ non quantũ ad ius accusandi sed soluȝ
b quantum ad rancorẽ animi.[b] ita dĩt hic Guil. licet in contrariũ faciat dicta glo.instit. de iniurijs ẽm eum.adde etiam qd notat Guil.de cug.C.fami.her.l.ipsius.

1 ☞ Actio hypothecaria nascitur sine traditione.
2 Actio hypothecaria dicitur pretoria.
3 Actio hypothecaria per pactum non tollitur ipso iure.
4 Actio hypothecaria an sit mere realis.
5 Actio hypothecaria tollitur ope exceptionis.
6 Casus in quibus dominium transit sola venditione.

De pignore. Hypothecaria nudo pacto nascit per pactũ aũt de nõ petẽdo nõ tollitur ipso iure:sed ope exceptionis.diuiditur in duas partes.qr primo loquit qñ actio hypothecaria nascat. Scdo qualiter tollatur.secunda ibi tollit autem. ¶ No.qd iste.§.prima facie videt
1 dicere qd hypothecaria facilius tollat quã nascat. ¶ † Scdo
2 no.qd hypothecaria nascit sine traditione. ¶ † Tertio not.qd actio hypothecaria est actio pretoria. cõcordat instit. de act.§.
3 item seruiana. ¶ † Quarto ⁊ vltimo no.ꝙ actio hypothecaria per pactũ nõ tollit ipso iure:sȝ ope exceptionis. ¶ Nunc venio ad gl.⁊ aduertatis gl.hȝ duas partes. In prima parte loquit de natiuitate. ¶ In scda parte loquit de interitu. scda incipit ibi qualiter autẽ tollat. ¶ Oppo.ɔ primã partẽ hic.dr qr hypothecaria contrahit consensu.alibi videt dici cõtrariũ scȝ qd re contrahit obligatio.vnde videt obst.insti.quib. mo.re cõtrahi. ob. §.si.sol.dĩt gl.qd hic loquit quoad actionẽ hypothecariã. nã ille actiones inter se differunt vt plene not. in constit.ff.§.tertij insuper anni. in gl. magna q̃ huic addẽda est. ¶ Iuxta hoc quero duo.Primo vtrũ in pignore pretorio sit reperire act. pignoratitiam.dixi alias vobis.⁊ est text.duarũ legum singularium.j.vt
4 in pos.leg.l.is cui.§.queri.de dam.infect.l.vtiqȝ. ¶ † Scdo queritur vtrũ hypothecaria sit actio mere realis.gl.hic vr dicere qd actio hypothecaria habeat aliqd personalitatis. In versic.sed illud.hic quero dicit eñ qd hypothecaria presupponit naturalem ⁊ ciuilem obliga. ⁊ ista gl. est in hoc articulo singularis.pro hoc facit qd dicunt doct. qd hypothecaria qñ interpretat contra debitorẽ sapit naturã personalis actionis.C.de prescri.xxx. anno.l. cũ notissimi. ad finẽ. veritas est ꝙ actio hypothecaria mere realis est ⁊ obligatio que hȝ eam precedere non est obligatio vnde hypothecaria nascat:sed est obligatio principalis ⁊ preambula.istud pbatur.j.de euict.l. si cum vẽditor. in princip. facit.j.ad trebel.debitor.⁊ de excep.rei indi.l.ex sextante.§.latinus.⁊ est gl.ordina.singularis qd hypothecaria reperitur qñqȝ sine personali.vt not.ad trebel.l.si heres pecuniã.facit.j.eo. publi.l.commissa.⁊ facit ad predicta.C.de pig.l.pignorũ.do. Bar. respondet ad gl. hic positam que dicit qd in pignore reperit ciuilis ⁊ naturalis obligatio:qr hoc est verũ quoad pignoratitiã directaȝ ⁊ contrariã non quo ad hypothecariam secundũ eum.
5 ¶ † Nunc venio ad scdam partem gl. dicit hic qd hypothecaria tollitur ope exceptionis. contra immo ipso iure vñ videtur obstare.C.de pigno.l.si maior. Istud cõtrarium soluit plurib⁹ modis.primo qd hic loquitur in pacto ꝙ erat formatum super debito non super pignore ẽm istã solu.plus operat remissio directa quaȝ remissio per obliquum. alibi tñ reperitur totum ep

a ¶ Qd nõ. adde eundem Bal. in rubr.C. de ɔhen. empt. xij. col.vbi idẽ dicit in diuisione.

b ¶ Ad rancorem animi. vid pari.d puteo in trac. sindicatus.in versi. vltimo.

positum: qꝛ plus operař id qđ fit per obliquū q̄ȝ id qđ fit dire-
cto.ĵ.de tráſac.l.⁊ poſt ré.§.i.ſed illud contingit ibi propter de-
ſtructioné fundaméti.vt hic pȝ. Secūdo modo ſoluiř iſtud cō
trarium qꝛ hic 2uētio erat traditione ſubnixa.⁊ideo qꝛ res non
eſt integra nō tolliř ipſo iure:ſed ope exceptionis.ſecus ſi eſſet
ſtatum in finib⁹ pacti.⁊ illa eſt ſol. Jo. gl. đt qđ licet eſſet ventū
ad traditioné per hoc tñ res nō eſt integra.qꝛ in pignoꝛe ratio-
ne traditionis nō augeř effectus.ꝑterea hypothecaria naſciř ex
ſolo 2ſenſu. ergo cū vitiař ex ſolo 2ſenſu.nec recipiat aliqđ ad-
miniculum ratione traditionis 2rio conſenſu dȝ tolli.vt.ĵ.de re
iudi.l.nihil tam naturale.⁊.ĵ.de ſerui.vꝛba.pꝛedio.l.tria pꝛedia.
⁊ pꝛo tanto gloſſa titubat de ſol. Joā. tñ finaliter nō recedit ab
6 ea.¶ † Aduerte nos habem⁹ quoſdam caſus in quib⁹ dñium
tranſit ſola vēditione.vt.C.de ſacroſanc. eccle.l.ſi.modo queriř
vtrū nudo 2ſenſu poſſit iſte contractus ipſo iure reſolui.⁊ videř
qđ nō:qꝛ trahit ſecum executioné tranſlationis dominō:vñ res
non eſt integra,in 2rium facit iſta glo.⁊.l.maioꝛ. C. de pignoꝛi-
bus.nam in obligatione pignoꝛis 2uentio trahit ſecum execu-
tionem iure realis hypothece qđ queriř ex ipſa 2uentione.tñ ni
hilominus 2rio 2ſenſu tollitur vt.l.maioꝛ certe in hoc caſu cre
deré qđ pꝛima pars eēt verioꝛ:qꝛ aliud eſt in iure dñōꝛ qđ eſt ius
perfectū q̄ȝ ſit in iure hypothece qꝛ eſt ius debile.⁊ ideo nō cre-
deréꝛ qđ tolleřeř dñium ipſo iure: ſed ope exceptio. ⁊ not.iſtum
paſſum.Ego tertio mō ſoluo 2rium:qꝛ dico qđ aliud eſt remit-
tere pignus.aliud eſt ꝑmittere nō petere vel ꝑmittere nō agere
ꝑ remiſſioné funditus recediř a pignoꝛe. vt in.l.maioꝛ. ſed ꝑ pꝛo-
miſſionem nō petendi nō recediř funditus a pignoꝛe:ſed parař
obſtaculum excep.in hypothecaria. ¶ Unū ſciendū eſt qđ ſiue
qs pign⁹ remittat ſiue alienanti 2ſentiat ei ſolū ꝓdeſt in cuius
favoꝛé eſt facta remiſſio vel 2ſenſus ⁊ nō aliȷ.⁊ hoc facit ꝑ mu-
lieribus renunciantib⁹ hypothece in certis 2tibus.⁊ inter cer
tas ꝑſonas:qꝛ extra nō extendiř renunciatio.⁊ hoc caſu eſt ve-
riſſimū qđ hypothecaria nō tolliř fundit⁹.ſȝ ſolū exceptio pa-
ratur,iſte eſt caſus ſingularis.C.ad vel.l.iubem⁹. ¶ Ultimo in
iſta materia 2clude diſtinguēdo vt in gl.quā vide. ¶ Jn gl.ſua
magna ibi nō vt tollat:ſȝ vt ſuppleař qꝛ eſt defectiua. ¶ Jn ea.
ibi vendit. Quid ſi teſtař,vtrū idē pꝛeiudiciū generař ſi creditoꝛ
2ſentit debitoꝛem teſtari ſicut ſi 2heret? dic qđ ſic.iſte caſus eſt
qui nō eſt alibi in l.ſicut.§.venditionis.ĵ.qui mo. pig.vel hypo.
ſoluiř. ¶ Jn ea.ibi.l.ij.ex hac gl.not.qđ tacitū pactū nunq̄ȝ peri
mit ipſo iure ſed ope exceptionis.facit.C.de pactis.l.poſt ven-
ditioné. ¶ Jn ea.gl.ibi,vt.ĵ.eo.l.ab emptione.imo non tollitur
naturalis vel ciuilis obligatioꝛ:ſȝ remittař pignus. vt.C. ad vel.
etiam.⁊.ĵ.de leg.iij.ſi mulier.§.pen. ¶ Jn ea.ibi.ſed ſi inutiliter
not.optimā gl.ex qua colligitur ſol.bꝛocardi,an vitio expꝛeſſo
a vitieř tacitū.[a] gl.đt qđ aut eſt eadē rō vitiādi, ⁊ vitiař vtrunq̄ȝ
aut nō tunc ſecus.quā not. ¶ Jn ea. ibi ſed cū venditoꝛ vide qꝛ
ibi not.vbi etiā poniř aliud exemplū ſingulare: videlicet qñ nō
tȝ remiſſio debiti,qꝛ non fuit inſinuata,tñ tȝ quoad pignus:qđ
eſt not. Remiſſio ergo debiti pꝛincipalis dico.ſ. gratuita indi-
get inſinuatione ſicut donatio, ſed remiſſio pignoꝛis nunquaȝ
indiget inſinuatione,adde qđ dicā.ĵ.eo.tale pactū.⁊ not.ĵ.de re
iur.l.ſi quis obligatione. ¶ Jn ea.ibi.ꝑ except.tolliř qꝛ ſequela
dꝭ iudicatur ſecundum naturā pꝛincipalis,qñ pꝛincipale eſt vti
le,qñ aūt eſt inutile.dic vt ſuperius dictū eſt,adde qđ in alio ca
ſu hypothecaria non tollitur ipſo iure: puta qñ hypotheca eſt
contracta per ſtip.qđ fieri pōt.⁊ hoc đt quedā.l.ſingularis.ĵ.de
ſol.l ſolutū.quā ſingulariter not. Anto.de piſis. ¶ Jn ea.ibi.re
integra poteſt dici qꝛ re tradita nō 2petit hypothecaria cū cre-
ditoꝛ poſſidet:vt not.in.l.ſi.C.de here.ven.ideo nō tollitur ipſo
iure:ſed ſi poſtea creditoꝛ cadit a poſſeſſione ⁊ agit hypotheca-
ria vt in.l.ij.C.de pꝛeto.pign.obſtat ſibi exceptio ex hoc appa-
ret,an per traditioné excludař hypothecaria:qꝛ excludař quā-
diu creditoꝛ poſſidet non ſi creditoꝛ deſinit poſtea poſſidere vt
d.l.ij.de pꝛeto.pig.vbi eſt caſus no.quod tene menti.

a ¶ Tacitū, vide dom̄. bart.ſoꝛzi.i 2ſi.clxxij. inci.multū abūde. &. ⁊ 2firmař hoc in. ij. parte.

b ¶ Facit. vid raph. in 2ſi.inci. de ſupꝛadicto iſto ⁊ Pau.de caſt. omni no in conſilio.ciij.

Si quis. Pactū ꝑſonale ꝑſonā nō egrediř.h.d. ideȝ in pꝛiuilegio ⁊ bñficio.de lega.ij.l.cū patro-
nus.⁊.ĵ.de ritu nup.l.non ſolum.§.ſi puelle.

1 Exceptio doli,an per quemlibet queratur.

Si quis. Pactum perſonale non ꝓdeſt heredi ⁊ pa-
ctum qđ ab initio nō tenuit non pōt poſtea
confirmari.h.d. ¶ Jn gl.pactū.ſ.conceptū.no. hanc gl.qꝛ alibi
melius nō reperitur de hac materia.Et ibi ⁊ heredi iſtud mem
bꝛum nō hȝ dubitationē.vt.ĵ.de ꝓba.ſi pactum.⁊.ĵ. eo.tale.§.ſi.
Et ibi meruerat propterea pater impoſuit operā ſuam: ⁊ foꝛte
aliqd dedit creditoꝛi vt faceret pactū filio.tñ hoc nō vt pater ſȝ
tanq̄ȝ quilibet: qꝛ filius pꝛomeruerat: ⁊ referas merita a filio in
patrem.Et allegat iſtā glo.in arg.ad.q.qđ licet filius ſit in pote
b ſtate tamen valeat donatio quam pater ei facit[b] tanq̄ȝ beneme
rito.qꝛ habeř loco extranei. vt dicit iſta gl.alibi reddiř ratio: qꝛ
reputatur aduētitium,vt.C.de inoffi.teſta.authen. vnde ſi pa-
rens. quod non videtur bene dictum: quia cum merita pꝛone-
niant ex operis ⁊ filius debeat operari patri iſtud debet cenſe-
ri pꝛofectitium. ergo videtur qꝛ donatio facta filio in poteſta-
te non bene merito valeat ad hoc facit quod no.ĵ. de fideiuſſo.
ſi qs ꝓ eo.§.j.⁊ qꝛ no.C.de col.l.ſi dona.ſȝ ſi merita non attende
rentur reſpectu operarū ſed reſpectu alterius rei puta qꝛ filius
impendit de ſuo ꝓ patre,vñ pater volēs eū remunerare ſibi do-
nat tunc bene poſſet ſaluari pꝛima opp.eſt tamen neceſſe vt fiat
ſpecificatio meritoꝛū in donatione vel quod pꝛobentur per te-
ſtes.vt no.in.d.l.ſi donatione.⁊.ar.l.ſi teſtaméto.de pꝛob.⁊ pꝛe-
dicta vera qñ conſtat quod voluit donare nam in dubio nō pre
ſumitur donare filio in poteſtate:ſȝ in peculiū cōcedere.vt.l.fin.
de pecu.leg.etiā ſi filius eſſet bene meritus.vt.d.l.ſi dona.facit
qꝛ no.in.d.l.filium.fami.er.in lectura antiquoꝛum.⁊ eo.tit.l.filie
cuius.Et ibi.§.ij.Jſta glo.innuit quod diſtinguatur vtrum ſti
pulatio ſit collata in filium viuo patre,vel poſt moꝛté:ſed in.d.l.
quodcūque.§.ij.dicit qꝛ debet diſtingui,an vt in filium,an vt in
extraneum:qꝛ eſt veri⁹.⁊ adde quod dicitur in.l.quod dicitur.
infra de verb.obli.⁊ ibi tanquam heres.hoc eſt verum ſi pater
paciſcitur ſuper obligatione ipſius patris qꝛ non cadit in filiū
niſi ſit heres.ſecus ſi ſuper obligatione ipſius filij:qꝛ tūc intelli-
gitur paciſci ei vt filio.vt.ĵ.eo.⁊ heredi.§.iulia.ſcđm Jac.de ra.
Cy.in addi.⁊ ideo qñ pater in cōtractu facit mentioné filij.aut
eſt tale quid qđ cōcernit filium ſub nomine heredis.⁊ tūc intel-
ligitur de eo tanq̄ȝ de filio facit.ĵ.ad trebel.l.ex facto.§.ſi.⁊.l.vt
numerus.§.ſi liberis.ĵ.de opi.lib.l. liberti libertēq̄ȝ.⁊ qꝛ no.ĵ.de
verb.ſigni.l.in conuentionalibus ⁊ ibi ſi pactum. Conclude er-
go quatuoꝛ caſus,aut paciſcitur filio vt hrdi,aut filio vt extra-
neo,aut dubitatur,⁊ no.ex dicta gl.quod interdū videtur dete
rioꝛ conditio eius qui bene meruit qđ videř abſurdum ⁊ iđ dic
quod non hac ratione eſt deterioꝛ conditio eius,ſed quia verba
ſunt concepta in eum tanq̄ȝ in extraneū ſine mētione filiationis
vt.ĵ.eo.⁊ heredi.§.ceterū.ſic.C.de iure deli.cū aliquis ⁊ de con-
di.⁊ demō l.filio. ¶ † Extra op.qꝛ videtur quod per quemlibet
querař alteri exceptio doli.cū ex pacto inter abſentēs querař lȝ
non interueniat nuncius vel epiſtola vt no.ĵ.de li.le.l.non ſoluȝ.
§.ſi liberationis. ſolue qđ illa gl. non appꝛobař communiter,⁊
videtur 2tra tex.noſtri.§.⁊ eſt glo.cōtra ĵ.eo.idem in duobus in
pꝛin.⁊ eſt ratio qꝛ non eſt pactum niſi ſit ibi coniunctio duoꝛum
conſenſuuȝ que inter abſentes nō pt fieri immediate ſeu media
te per nunciū vel epiſtolā:ſed quando pactum deficit ratiōe cō
ſenſus nunq̄ȝ cauſatur ibi exceptio doli:ſed 2tra iſtud op.ille q
alteri paciſcitur certū eſt quod eius negotium vtiliter gerit. er-
go debet haberi pꝛocura.vt.ĵ.de neg geſt.l.pompo.ſaltem ꝑ ra-
tihabitionem,ſȝ ex pacto pꝛocur.queritur domino exceptio do.
vt.ŝ.eo.l.reſcriptū.§.ſi ergo.⁊ ex pacto iſtius geſtoꝛis ſaltē ſecu-
ta ratificatione. Rñdeo qđ ex quo iſte concipit verba in perſo-
nam abſentis non dȝ intelligi pꝛoc.ſed magis habet ſimilitudi-
neȝ nūcij cuius actus nō poteſt ratificari pꝛobatur vtrūq̄ȝ in
l.multum.C.ſi quis alteri vel ſibi ⁊ facit ad hoc qđ nota.in.l.ſti-
pulatio iſta.§.ſi qs inſulā.ĵ.de ver.obli.⁊ ibi.l.ſi.in pꝛin.ibi ſuper
uenit cā cōfirma. Jtem ibi nō erat nullum:ſed in pꝛecedenti.

1 ☞ Pactum patris,an pꝛoſit filie.
2 Doli exceptio an queratur extraneo.
3 Pater an paſciſcatur cū filio.

Si pactus. Extraneo vel etiā filio nō pōt qs pa-
ciſci.nec cōfirmař pactū lȝ ille extrane⁹
ſuccedat poſtea paciſcenti.hoc dicit iſte.§.not.diuiditur ī duas
partes. Pꝛimo ponitur quoddā dictum in extraneo cū ratio
ne ipſius dicti.Scđo loquiř in filio ſecunda ibi.⁊ hec iu. ¶ Jn
tex.ibi ſi pactus intelligo ſimpliciter non ſub nomine officij.ſi
enim hoc feciſſet tanq̄ȝ pꝛocuratoꝛ vel nūcius q̄reretur exceptio
doli.vt.ŝ.eo.l.reſcriptū.§.plerūq̄ȝ. ¶ Jn tex.ibi neue a titio.era
mus foꝛte duo debitoꝛes diuerſoꝛum creditoꝛū ſed in duobus
coꝛreis dic vt.l.idē in duobus.ĵ.eo. ¶ Jn tex.ibi extiterit mihi
⁊ eſt ratio qꝛ autvult inniti ex ꝑſona ſua.⁊.⁊ non pt ꝑpter duo.
pꝛimo qꝛ pactū fuit ꝑſonale.ſecūdo qꝛ erāt obligationes diuer
ſe.ſua obligatio ab obligatione mea ⁊ facit in rōne ſui.ĵ.de di-
uer.⁊ tempo.pꝛeſcri.l.an vitiū.§.ex facto. ¶ Jn tex.ibi neue a fi
lia q̄ erat debitrix alterius debiti ſi aūt eiuſdē debiti dic vt.ĵ.eo.
⁊ heredi.§.nos aūt. ¶ Jn tex.ibi extitiſſet dixit tñ iul.qđ non
pꝛodeſt filie pactū patris. ¶ Jſto.hic qꝛ id quo eſt ipſo iure nul-
lum a pꝛincipio non cōfirmatur ex poſt facto hic adde qđ di-
xi in.l.j.ŝ.eo.Secundo no.qđ.pactum patris non pꝛodeſt filie.
¶ Tertio ⁊ vltimo no.qꝛ pactū collatum in filiam nō tanquam
in heredem nō poteſt ei pꝛodeſſe vt heredi ita quod ius ⁊ nomē
heredis non auget pactū nec robur pacti. ¶ † Opp.cōtra pꝛi-
mum dictū.§.⁊ viř quod queratur extraneo exceptio doli:vñ di
citur obſtare.ŝ.e.l.reſcriptū.§.plerūq̄ȝ.ſol. ibi ſub nomine officij
⁊ tanq̄ȝ miniſter abſentis ⁊ eius oꝛganum fuit pactū hic antem
non ſub noīe officij vñ cum hic nō interuenerit ꝑ pica vel oꝛga-
nū pactum non eſt pactū qꝛ non pōt pꝛoficiſci inter abſentes ni
ſi aliquo oꝛgano interueniente,facit.ĵ.de act.⁊ oblg.l.conſenſu.
¶ Secundo

¶Scdo oppo.ꝛ videtur quod pactū patris ꝓsit filie.nam siue pactū cōsideretur vt liberatio ꝓdest filie,vt.l.an⁹.ꝛ.l.heredi. nos aūt.ſ.eod.siue ꝯsideret vt obligatio similiter dꝫ ꝓdesse.vt ſ.so.ma.l.Caius.ꝛ.l.q̄dcūq.§.ij.de ver.ob.huius cōtrariū timo gl.no.hic distinguit quatuor casus,qꝛ interdū pr̄ stipulatur filio vt heredi.tūc non est dubiū φ heredi nostro possumus pacisci.vt.ſ.de pbat.l.si pactū.adde hoc est verū si fili⁹ conuenit vt heres,sed si ꝯuenit vt ꝓpria persona tunc istud pactū nō ꝓdest sibi,qꝛ ꝯuenit vt heres.facit de act.emp.l.non est nouū.Interdū pacisciť filio vt filio.tunc q̄riť filio exceptio doli.vt in.§.nos aūt.Adde hoc est verū in pacto liberatorio,sed in pacto obligatorio ꝛ quo ad acquisitionē actionis in filio in ptāte,dic vt.ſ.de ver.ob.l.φ diciť In filio emācipato.dic vt.ſ.de so.l.Stichū.§.q̄situ.In filio naturali dic.vt.ſ.de le.iij.l.vxorē.§.pr̄ naturalis. In matre paciscēte filie dic vt.C.de pact.conuē.l.pactū.ꝛ ad treb.l. venditor.§.fi.ꝛ facit.ſ.de pac.do.l inter socerū.§.filia.interdum pater pacisciť filio extraneo vt qꝛmeruit,non qꝛ fili⁹,tunc nō vꝫ pactum.dicit gl.vt in nostro.§.adde q̄n pater aliq̄d confert filio de patrimonio ipsius patris,tunc ꝓcedit ista distinctio aut precesserūt merita aut non.vt no.C.de colla.l.si dona.de fideiuſ.l.si qs p eo.§.i.ꝛ.C.de inof.test.auť.vñ si parens.sed vbi pr̄ nihil cōfert filio.vt q̄n paciscitur de nō petendo,tūc nō video φ cadat distinctio ista.ꝛ ideo dicūt Ja.de ra.ꝛ Cy.qd̄ dictū Jul.est verum quātū ad excep.pacti,vt.ſ.eo.ꝛ hēdi.§.Julian⁹.qd̄ verū credo
3 vñ iste text.dꝫ intelligi ſm illū.§.¶†Interdum dubitaſ an pr̄ paciscatur vt filio,an vt extraneo,an vt heredi.in hoc dicit glo. φ recurrēdū est ad ꝯiecturas.ꝛ si q̄dē ex ꝯiecturis appet qualiter pr̄ filio ꝓspexit illud seruabo.si non appet p̄sumā qd̄ fuerit pact⁹ filio tanq̄ heredi.ista sunt v̄ba aurea istius gl.adde dicit Bar.φ multū notabile est hoc qd̄ dt gl.φ recurraſ ad coniectu
a ras coniectura autem sumiť[a] nō solū ex qualitate verborū,vt.ſ. de condi.ꝛ demō.l.filio.ꝛ.C.de inre deli.cū aliqs.sꝫ ēt ex qualitate ꝛ natura ipsi⁹ rei.vñ si pr̄ paciscaſ filio super re q̄ de sui natura trāsit ad filium pᷣuilegio filiatiōis nō vigore hereditarie successionis,puta operis liberti,p̄sumo φ tanq̄ filio ꝓuiderit.vt in.l.vt iureiur.§.si liberti.de ope.lib.ꝛ idē in feudo ꝛ emphyteusi eccelesie,nā si pater recipit p se ꝛ filijs nō reqriť φ sunt hr̄des.Item si sunt hr̄des ex disparib⁹ ptib⁹,tñ hn̄t emphyteusim pro equali portiōe.alleg.ipse Ja.de bel.in ti.an agnat⁹.c.i.x.in feud.ego allego tibi Dy.de ver.sig.in ꝗstionalib⁹.ad treb.ex facto.§.fi. ꝛ Cy.C.de ope.lib.l.libertꝰ libertecq.caueat tñ heres,qꝛ φ dicit Bar.est verū vbi in ꝯctu nō est facta mētio hr̄dis,si eñ in ꝯctu fiat mētio hr̄dis,verbi grā,recepit pater emphyteusim p se ꝛ suis heredibus vsq in tertiā ꝗnationē,tūc fili⁹ nō succedit nisi
b p hereditaria[b] parte ꝓpter istud nomē appellatiuū heredis,q̄ noīe vniuersitatis successor significaſ,vt.ſ̄.de edē.l.quedā.§.is aūt.idē dico in feudo qd̄ patet,qꝛ venit in petitiōe heredi.l.itē videndū.in fi.Itē venit in diuisione hereditatis vt singlr̄ no.C. fa.er.l.si familie.ergo est q̄d hereditariū.al's nō veniret in diuisionē vt.ſ.fa.er.l.q̄dā mulier.¶Extra q̄ro pater recepit instrꝫ p se ꝛ p filio,vtrū fili⁹ hēat aliq̄d ius in vita pr̄is.Breuiter q̄dā sunt que cōsideranſ ordine successiuo ꝛ gradatiꝫ trāseūt,vt emphyteusis,tūc filius nō hꝫ ius viuo patre.vt in auť.de nō alie. §.emphyteusim.q̄dā sunt que nō ꝯsideranſ gradatim vt emptio ꝓprietatis,tunc dico φ filius facit statim ptē,ꝛ in vita patris. hꝫ ius in virili ptē.ar.ſ.de vsufr.accresc.l.si mulieres cū liberis. C.de impub.ꝛ aliꝭ subst.l.fi.hoc in filio emācipato vel in eo qui al's nō est in ptāte,si aūt filius est in ptāte vr̄.l.dicere φ pater videaſ adiecisse filiū cōsiderādo in filiū vltimū indiciū nō φ sit vltima volūtas.sed est tacita donatio in filiū collata.que requirit mortē patris.C.fa.er.l.cuius.alia tñ.l.vr̄ dicere φ videť hoc collatum in peculiū filij qd̄ descēdit iure patris.vt in.l.Titij filij.de pe.le.ibi aūt loquiť in mutuo.nō aūt in re que patris nūq̄ fuit vt cū pater emit ab extraneo,ꝛ facit.de don.§.aliud.l.filie.C.fa. erc.ꝛ.de do.inter vi.ꝛ vxo.l.si filij.¶In gl.mag.ibi.presumo φ tāq̄ heredi hoc verū in re que sumit originē trāsmissiōis a pr̄e, vt.ſ.de pba.l.si pactū.ꝛ.ſ.eo.l.tale pactū.§.fi.ꝛ.C.de cōtrah.ꝛ cōmit stip.l.ij.interest eñ nostra transmittere ad heredes,ꝛ nō presumitur de heredibus sensum nisi in his que sui natura sunt sic transmissibilia.probanſ ista.ſ.de acqui.here.Pātonius.in rōne sui.ꝛ qd̄ no.ſ.so.ma.l.etiam. Bald.

1 ☞Pactum reale transit ad singularem successorem.
2 Jus excipiendi non censetur inseparabile a persona.
3 Causa onerosa ꝛ lucratiua equiparantur.
4 Singularis successor appellatione successorum continetur.

Pactū cōuētū. Jus excipiendi tā reale quā personale transit etiā ad singularem successorē siue succedat ex cā onerosa siue ex cā lucratiua.h.d.ꝛ tene menti.§.not.¶In tex.ibi,venditore:qui possidebat rē alterius vel obligatā alteri,ꝛ dn̄s vel creditor fecit ei pactū de nō petēdo.¶In text.ibi,cōstituat.qꝛ nō fuerunt verba taxatiua que coarctarēt pactū ¶In tex.ibi,autē venit ampliatiue potius q̄ aduersatiue.¶In tex.ibi cōceptū est hoc mō:qꝛ missum fuit possessori nō petere eo viuēte.istud pactū dꝛ perso
1 nale:qꝛ cū p̄sona finiť.¶†No.φ pactū reale trāsit ad singularē successorē.¶Scdo no.qd̄ ius excipiēdi qd̄ cū p̄sona alicuius finiť:tñ eo viuēte trāsit in singularē successorē ponit Bar.simile in vsuf.q cū p̄sona finiť.tamē eius cōmoditas pōt cedi vsufructuario.§.fi.de pi.ꝛ cōmo.rei vē.l.necessario.facit.de le.ij.l.peto.
2 §.prediū ¶†Tertio subtiliter collige ex isto.§.qd̄ ius excipiē
3 di nō cēseť ißepabile a p̄sona cū recipiat trāsmissionē.¶†Quarto no.equiparari cām onerosam ꝛ lucratiuā q̄tum ad trāmis
4 sionē bn̄ficij.¶†Quinto ꝛ vltimo no.noīe successorū etiā singularē successorē significari.circa φ dic qd̄ aut loqmur in actione dāda,ꝛ nō cōtinetur successor singularis,nisi actio sit realis vel in rē scripta,vt.ſ.de ꝯhē.emp.l.fi.ꝛ si aqueduct⁹,aut loqmur de exceptiōe dāda,ꝛ tūc cōtineť singularis successor.vt in isto.§.ꝛ ſ de iureiu.ēt.ꝛ.ſ.de ꝯhē.emp.l.dolia.§.eū q aut loquimur de stipulatiōe cōmittēda ꝛ tūc etiā ꝯtineť singularis successor,scꝫ vt p suū fcm̄ stipulatio ꝯmittaſ.vt no.ſ.de alie.iud.l.iij.§.opus. itē vt cōmittatur stipulatio si cōtra eū fiat.de dam.infec.l.fluminū.§.addiciť.ꝛ.ſ.de ser.rust.pdio.l.eū.ꝛ ibi p Ja.de aret.facit de ver.ob.l.stipulatio ista.§.sicut.de act.ꝛ ob.l.plena.§.fin.q̄ verba no.tetigi vobis.in.l.quedā.§.is aūt.ſ̄.de edē.¶Quero que est rō huius.§.Gl.assignat tres rōnes.Prima ne pactuꝫ sit inutile.Scda ꝓpter regressum de euic.Tertia qꝛ pactū censetur rei coherere.ꝛ ista verior.ꝛ facit.ſ.de ac.emp.l.in vēditione.quā l.singulr̄ no.Pe.¶Scdo quero vtrū iste.§.intelligatur in pacto facto ante traditionē,an in facto post gl.dicit φ in vtroq, qꝛ factū authoris semp ꝓdest successori siue precedat traditionē siue sequaſ,vt.ſ.de rei ven.l.a titio.ꝛ.l.si quis alienā.de ac.em. nō est ita ecōtra:qꝛ post traditionē pactū nō nocet:sed ante sic. ſ.quēadmo.serui.amit.l.si partē.§.i.ꝛ.ſ.de pig.l.si superatus.§. fi.¶In gl.magna ibi,vt.C.de iure do.l.i.ꝛ.ſ.de dona.l.aristonem, Bald.

a ¶Sumitur. Ex quibus aūt cōiectura sumaſ vide pari.d puteo i trac.synd.in v̄bo.an si officialis.

b ¶Pro hereditaria.adde An.rog.i tracta.de successio.ab int. test.xxiij.colū.ꝛ per pau.d ca.in consilio cxxxv.ꝛ p Alexā.in ꝯsi.ix.ij.parte.sꝫ q̄d si pater recipit pro se ꝛ filijs,ꝛ heredib⁹ an debeaſ fili⁹ nō heredibus vide Paul.de ca.in.consi.cxxxv.ꝛ do.alex.in cōsi.lvj.ij.parte.ꝛ in consi.lxxi.iij.parte.

1 ☞Factū illiciti detētoris vero dn̄o nec obesse nec ꝓdesse pt.

Cum possessor. Pactū factū iniusto possessori nō ꝓdest euincēti ꝛ iusto domino.h.d.¶In tex.ibi pactū est cū creditore hereditario de
1 nō petēdo.vel cū creditore hereditario de petēdo.¶†No.fcm̄ illiciū detētoris vero domino nō ꝓdesse nec obesse.facit.ſ.de cōdi.inde.l.si vrbana.¶Op.ſ̄.qd̄ imo ꝓsit.l.si post.de cōsti.pec. Rñ.gl.ibi loquiť in bone fidei possessore hic in male fidei.Adde imo loquiť.ibi in iusto possessore a quo euincēs hꝫ cām.hic in possessore iniusto a quo euincēs nō intelligiť cām pretendere. ista est no.ꝛ vera sol.quā gl.sumat.ſ.ad treb.in.l.si heres pecuniā.ꝛ eā tenet Barto.ex qua sol.no.φ ille q rē per sniam euincit tunc dꝛ successor esse q̄n euincit a possessore legitimo.secus si ab iniusto detentore.ad hoc.ſ.de statulib.l.statulib.§.quintus.de excep.rei iud.l.si qs rē a nō domino.ꝛ φ no.insti.de offi.iudi.in fi.ꝛ facit.C.de transac.l.nec inuētio.ꝛ sunt ista verba no.alij dicunt qd̄ spāle est in constituta pecunia.qꝛ respicit originalē causam ſm Jac.de bel.tu tene solu.primam.

Si filius. Per filiū ꝛ seruū q̄riť exceptio pr̄i ꝛ dn̄o v̄bis in patrē vel dn̄m relatis.verbis aūt relatis in filiū q̄riť pr̄i eadē exceptio ex p̄sona filij.verbis aūt relatis in seruū queriť dn̄o exceptio doli non pact.h.d.vsq ad.§. nos autem. Bal. Additio Baldi.

Si tibi decē. Ibi quedā actiones.Uide dn̄o Guil.de cu g.C.fa.erc.l. in ipsius.Ubi etiā querit an iniuria realis tollaſ dissimulatione vt p̄sonalis an hec remissio sit donatio. habes in.§.si filius.ſ.hac.l.de pac.ꝛ prescript.vt.ſ.de iniu.sed si vnius.§.si ante.adde qd̄ not p Dy.ꝛ ide.φ no.C.de trāsac.l.cū mota.ac.ibi pacto.vide qd̄ no.ſ de sol.l.solutam pecuniā.In fi. extiterit.nā nil hic ad rubrū.qꝛ lꝫ sit heres:tamē nō assumit defensionē vt hr̄s:qꝛ pactū erat p̄sonale.ibi valide ad hoc vt pactū vtilitatē cōferat vt not.ſ.eodem.idē in duobus.§.p̄sonale. successio etiā si non debeatur euictio.qꝛ quādo qs succedit in re oē ius p ipsa re competēs trāsit siue sit actio siue exceptio.ſ.de ꝯhē.emp.qui tabernas.Contra successorem vero quod trāseat dic vt.l.fluminū.§.adde.de dā.infec.per Dy.ꝛ.ſ.de iureiu.l.alle. Ibi cum possessor.vide qd̄ no.ad trebel.l.si heres pecuniā.in fi. gl.ꝛ.C de trāſ.nec intētio.¶In gl.que incipit si hypothecaria. hypotheca nudo pacto ꝯhitur:sed per pactū de nō petēdo non tollitur sꝫ parit exceptionē.h.d.Et caute litera loquiť in pacto de nō petendo.¶Nā in reali nō tollit nec elidit actionē in quod patet qꝛ ꝯtra tertium possessorē libere pt agi.vt.C.de trāsa.si p fundo.sꝫ in p̄sonali elidit.nam nō elidere vix pōt operari.quia nō sequitur fundū.Si aūt esset pactum de pig.liberando per se cōceptū liberatur pignus ipso iure etiā si esset facta traditio creditori:qꝛ aliud est in venditione quā pignore.Nam in venditione traditio cāt ius.sꝫ in pignore nil aducit.Item in venditione pōt dominium trāsferri siue traditione,sꝫ in pignore nō ꝓcediť

per viā retranslatiōis:sed interitus,vt.l.neq̄ pig. Item pone in emptiōe q̄ ex traditiōe nō sit ius trāslatū,vt quia nō est habita fides de p̄tio:tūc nudo cōsensu distrahet.ar.j̄.de sol.l.ij.lз gl. vt vides aliud dicat. Probat q̄ dixi de interitu,q2 debitor nō acq̄rit ius creditori.ꝛ sic nō succeddit ī eo.de le.ij.si tibi homo,§.fin. ¶ In ea.gl.ibi,aūt,aut an vitio expsso vitiet tacitū eius accessoriū.hec sunt dist.aut est cā vitiādi vtrūq3 aut nō. Aut viciato principali vitiet accessoriū.dic vt habes per Jac.in.l.cum notissimi.ꝛ est verum nisi si accessorium q̄ per se stare nō pt.vt no.ff.ad treb.si heres pecuniā.ꝛ de sol.cū qs in fi.qn̄ tacitū est inutile siue expressum vitiato expresso vitiatur ꝛ tacitum.de dona.inter vir.ꝛ vxo.si spōsus.§.gnaliter. ¶ In ea.gl.ibi, tollatur p remissionē.sed qualiter p successionē.dic,vt.l.cū qs.§.fi.de sol. Qualiter p presc.dic,vt.l.intelligere.C.de luit.pigno.ꝛ adde qd no.in.l.si heres pecuniam.ad treb.ꝛ.s.in cōsti.omnē.§.tertij in super anni. ¶ In gl.q̄ incipit.quantū.in ꝩ.hāc.vide in spec.de pcu.§.seq̄t.in fi ¶ In ea.gl.in ver.erat. Adde q̄ no.j̄.de pcu.si qs in rē.ꝛ in.c.si quis in ius.ꝛ.l.doli.de noua.p Dyn.ꝛ.j̄.de manu.seru9 furiosus ibi. Et dic aut exceptio coheret persone ꝛ nō obstat successori nisi commodū esset reuersurū ad authorē.vt argu.de bo.libe.l.quare. Aut est peremptoria.ꝛ sic rei coheret:et tunc obst. Sed tunc pone qui non poterat pbare nisi per vnū testē cessit iura alteri,an cessionari9 poterit inducere cedentem in testē ꝛ dicit Guil.q̄ nō.hic plene not.etiā inter alias ratiōes dic q̄ affectio repellit testē.vt p3 in aduocato,pxeneta,ꝛprocuratore b3 eum sed hec ratio nō est gnālis,nam sola affectio non repellit testem nisi in casib9 expssis a iure,vt p3 in.l.in tantum.§.vniuer.ꝛ.l.eos.finiū regun.bene tamen cōcedo qd nimia affectio attenuat fidem testis,tamē nō excludit ex toto nisi vbi est presumptio iuris q̄ ex affectione quis diceret falsum quod non presumitur regulariter.vt.l.quoties.§.qui dolo.

1 ☞ Pactum quod prodest,filio prodest patri.
2 Pater filium defendere non cogitur.

Acquirerent.§.Item si.

Personale pactū appositū cum filio porrigit ad patrē h̄rdē p̄ris viuo filio si de peculio conueniat,pactū vero de non petēdo a seruo de rigore est inutile:sed de equitate
1 pdest dño quantū ad excep.doli.h.d. ¶ Not.qd pactum quod pdest patri prodest filio qui conuenit ex psona filij q̄ videtur teneri eodem iure.ergo similiter debent se tueri pari ratione.secūdo collige hic arg.qd ego videor conueniri quando conuenitur
2 alius ex persona mea. ¶ † Item no.q̄ pater non cogitur defendere filiū,licet de iure nouo cogatur authori quantū ad solennitatem iudicij.vt.l.cum non solum.§.necessatem.C.de bo.que libe.ꝛ tene bene menti.

a ¶ Idone9. Uide Spe. in.c. in super,i fi.vj. col.de tes. ꝛ qd ibi dixi in apo. s3 quid de filio cedentis, vide spec.in tit. de resti.§. j.ver.s3 pone mutuā.

Et heredi.

In gl.vlt.hui9 principij.ibi ēt postea.hoc falsuз est:q2 illa exceptio doli est subsidiaria.vñ finit cū persona sicut finiret exceptio pacti nec d3 esse maioris roboris exceptio doli q̄ pacti,vt.s.hac.l.in prin.ḃm Gu.ꝛ Bar. ¶ In ea.ibi:validū est.q2 filius est capax iuris excipiēdi,seruus aūt nō est capax iuris excipiēdi,q2 nō pōt esse in iudicio,vnde in seruo deficit fundamentū ꝛ origo exceptiōis in filio nō.facit ad istaз rationē.j̄.ea.l.§.nos autem.versi.nā quod ipsi.de pecu.leg.l.tūc inutile.de leg.j.l.cum filio.

1 ☞ Inutile defenso dicitur inutile defensori.
2 Exceptio doli subrogatur loco exceptionis pacti.
3 Exceptio an queratur absenti ex pacto facto.

Nos autem.

Ex pacto p̄ris directo ī ip̄m filium nō req̄rit filio exceptio pacti,nec p̄ri p filiū,sed bñ queritur exceptio doli.h.d.ḃm intellectū gl.vel dic qd nō querit exceptio pacti vel doli,sic vt extraneo.ꝛ hoc in prima parte.secus si vt filio.ꝛ hoc in scda parte q̄ est in versic.iulia.ḃm Bar.sequendo gl.q̄ est in.l.si tibi.§.si pactus.s.eo. ¶ In gl.j.ibi,ad pactionem.i.quantum ad necessariam pacti exceptio. ¶ In tex.ibi conueniamur actione de peculio que est accessoria ꝛ secundaria actionis principalis:imo verus est eadem cum ipsa addita hoc solo noīe de peculio. ¶ In text.ibi, ad pactum clare ꝛ explicite.vnde tunc pater non nititur per quandam consequētiā,sed principal'r per se si fecit mentionē de se. ¶ In text.ibi,nō est dāda sc3 mihi. ¶ In tex.ibi,ipsi.sc3 filio q in isto pacto est persona principalis. ¶ In tex.ibi,nec defensori.siue p̄r sit simplex defensor siue sit in rem suam.q2 conuenitur actione de peculio. ¶ Not.ex pacto alterius exceptionem alteri non queri
1 istū vltimum passum examinabo. ¶ Secundo no.†quod illud qd est inutile defenso,est iutile defensori. ¶ Tertio not.q̄ illud quod est inutile in persona ad quam principaliter pertinet negotium est inutile in persona ad quam porrigeret secundario p
2 q̄dā ꝯsequētiā. ¶ † Quarto no.exceptionē doli subrogari loco exceptionis pacti.dic de multiplici exceptiōe doli.vt no.gl.de cō
3 di.ob cau.l.q se debere. ¶ † Reuoco in dubiū vtrum ex pacto facto absenti q̄rat sibi absenti exceptio.tex.hic v̄r dicere q̄ non q̄rat exceptio:sed q̄rat exceptio doli.ibi dū dicit:sed doli proficit p hoc.s.e.l.rescriptum.§.plerūq3.vbi d2 q̄ ex pacto facto absenti q̄rit subsidiaria exceptio doli.ad idem.C.de pac.l.postq̄ liti,vbi expresse legitur ꝛ no.q̄ renūciatio litis que habet vim pacti pōt fieri absenti altera parte. Preterea hoc probo pactum ꝛ cōfessio eq̄parantur.vt dixi.s.p.l.sed cū emptore.sed cōfessio ad liberādū t3 inter absentes.vt in aut.de test.§.j.ꝛ licet ergo,ꝛ pactum. Preterea non d3 plus operari tacitū pactum q̄ expressum nec pactum fictū q̄ verū.vt.j̄.loc.l.qui ad certum.et no.ī.l.quia.s.eo.s3 ego video in tacito pacto,qd v3 inter absentes,vt.C.de pac.l.post vēditionem,ergo idem ī expsso.hoc idē cōfirmat p.l.si creditores.eo.ti.que loquitur in diuisione habente vim pacti. Preterea habemus sim̄ in relaxatiōe oneris.q2 ista relaxatio ꝛ gratia pōt fieri absente.de iurein.l.labeo.idem habemus in approbatione actio.ex qua appbatione orit exceptio.j̄.de no gest.l.pōpo.de hoc habem9 gl.or.que hoc tenet in.l.non solum.§.si liberationis.de lib.leg.illa gl.loquitur in ciuili.idem tñ v̄r in criminalibus q̄ nō sit necessaria presentia eius cui fit remissio.vt l.diui.ad sill.ꝛ no.insti.de iniu.§.fi. ¶ In cōtrarium q̄ nō q̄rat absenti exceptio doli sic pbat:ista remissio gratuita est dōatio.vt no.in.l.j.q mo.pig.vel.hypo.sol.de re.iu.l.si qs obligatione.j̄.eo.ti.l.tale pactum.ꝛ.pbat in ratione sui.de dona.l.si qs delegauerit.sed donatio nō perficit inter absentes,nisi interuenerit procurator,nūcius,vel epistola:vt.j̄.de mort.cau.donat.l.inter mortis.ergo nec pactū. Preterea spāle est in quibusda3 casib9 qd absenti q̄rat exceptio doli.vt.j̄.eo.l.fideiussoris.cū.l.se.ergo in cōtrariū est ius cōe. Preterea in pacto requirit cōsensus.vt in.l.j.s.eo.sed absens ꝛ ignorās nō cōsentit,ergo non est pactū probat hoc p gl.j̄.de act.ꝛ obliga.l.consensu.C.de sac.san.ecc.illud.de contrahen.empt.l.j.in fi.de dona.l.hoc ignorans.ꝛ si tu dicis q̄ ille loquitur in ꝫctu. R̄n.quodlibet pactum est ꝫctus.vt no.j̄.de act.ꝛ obli.l.j.in magna gl. Prete.de hoc est gl.eo.s.eo.l.si tibi.§.si pactus.vbi gl.dicit q̄ si tibi vt extraneo nulla q̄rat exceptio ad hoc facit in rōne sui.j̄.de act.ꝛ obli.l.quecunq3 gerim9.hāc p tē t3 expsse gl.in.l.idē in duob9.j̄.eo.hoc tñ fallit odio litiū.vt.l.postq̄.C.eo.ꝛ qd ibi fit spāle in iudicio ꝛ in lite mota. Inn.extra de pac.c.cū p̄idē. Itē hec vera in pacto expsso sec9 in tacito:q2 tacitū p.l.inducit.vt in.l.post vēditionē.C.eo.ꝛ ibi per Cy. ¶ Circa tertiū no.quero titi9 debebat seio decem.tamē seius hoc nō poterat pbare nisi p vnū testē.vnde hoc considerās cessit mihi iura.mō ego cessionarius ago ex persona mea vtili actione ꝛ volo pducere in testes tā ip̄m vnicū testem q̄ cedentē vt vnicu3. Modo querit nunqd possum gl.que est hic allegat q̄ sic.q2 interdū est forti9 ius cessioarij q̄ cedētis qn̄ non est eadē ratio repulsionis.vt.j̄.de sol.l.stichum.§.si mandato.et qd nota.in.l.quoties.in prin.de admi.tut.facit.j̄.de edil.edi.l.cū mācipiū.ꝛ qd nō sit eadē ratio repulsiōis apparet q2 cedens non habebat nisi vnū testē,nam ipse non potuerat esse testis ꝛ pars,vt.C.de testib9 oibus.cessionari9 aūt habet duos testes. Preterea hoc probat quasi expresse per Jo.q̄ loquat.j̄.finium regū.l.eos.C.de fal.l.si ad te. Guil.de cu.terminat hic cōtrariu3
a q̄ iste cedēs nō sit testis idoneus a q2 si esset idone9 multe fraudes cōmitterentur ꝛ fingeret cessio,vbi non esset.ꝛ.l.d3 obuiare simulationibus,vt.j̄.de manumis.l.iij.§.si ab ignoto.ꝛ.j̄.tit.j.l.j.cū hoc.§.si cū his. Preterea cessioarius d2 pcurator cedētis.vñ absurdū v̄r q̄ dñs possit testificari p eo,vt.ff.de procurator.l.qui stipendia.hoc fortificatur:quia affectio repellit teste3.vt.j̄.de iure fisc.l.defferre.§.idē decreuerūt.j̄.de pexene.l.affectio.q2 vnusq̄sq3 presumitur affectare qd valeat id q̄ facit.argu.in.l.iij.de milita.testamē.hoc etiā tenet Cy.in dicta.l.oibus.ꝛ.d.l.si a te.hanc.q.intellige vbi cessionarius h3 regressum,tūc certū est q̄ repellit cedēs ḃm oēs,q2 ad eū ptinet damnū ꝛ commodum facit ad hoc.s.e.l.si tibi.§.pactū.ꝛ adde qd no.in spe.de pcur.§.seq̄t.i fi. ¶ Et vt plene scias,an id q̄ obstat cedēti obstet cessionario sic distingue,aut actio q̄ cedit laborat vitio ipsi9 actus vel obligatiōis,tunc id qd obstat cedēti obstat cessionario,vt.l.apud celsu3.§.si cū legitima.ꝛ ibi gl.singulariter,ꝛ hoc in cessiōe in delegatione.dic vt in.l.doli mali de noua.ꝛ ibi p Dy.facit de noua.l.vt mihi donares.idē si obligatio re nō est libera sed modificata,nā mod9 q a cedēte d3 īpleri ēt d3 a cessionario.text.est no.j̄.de act.l.in vēditiōe,aut nō laborat morbo actio vel obligatio sed psona cedētis,vt quia cedēs est excōicatus vel bānit9.q repellit limine iudiciorū,tunc refert aut est cessio necessaria,aut voluntaria. Prīo casu vitiū psonale cedentis nō efficit cessionario intentari vtilē ex persona sua.ar.de sol.stichū.§.si mādato.nā ipsa necessitas probabilē facit cessionē.arg.de ma.te.l.qui potuerūt.de fideicō.lib.l.cū fidei. Scdo casu refert ḃm Dy.aut cessio fit ex cā lucratiua,ꝛ repellitur cessionarius vitio cedentis aut ex cā onerosa,ꝛ nō repellitur.vt.d.l.apud celsum.§.actoris.de hoc no.in.c.j.de iure patr.li.vj.aut nō laborat morbo obligatio vel psona,sed ipsa pbatio,tunc dic:vt.s.dixi in.q.aut aliūde opponitur

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

opponitur exceptio.vt puta exceptio.pcti.tūc dic vt no.j.de p co.l.si qs in rē.qdā dicunt qd pōt opponi cessiona excep.cōpensa.tanꝙ rei coherēs nisi postꝙ est opposita ante,tpe cessiōis nō coherebat rei si fecit actio liberū trāsitū.nā exceptio cōpēsationis non redarguit ac.de iniqtate:sed est q̄dā satisfactio. vt in.l. si debitor.de dis.pigno.ecōuerso.ex hoc arguo sicut post lit.cōte.a cessiōnario nō pōt cedēti solui p verā sol.ita nec p fictā.s.p cōpēsationē.ar.j.de cōdi.7 demō.in.l.j.§.iulian9 ait.el picolo. propter ꝙ videt ꝙ debito cedētis nō possit opp.exceptio cōpensationis cessionario si opponat post lit.cōte.secus forte si opponeret añ p.l.iiij.de noua.7.lz ista quō sit antiq̄,tñ hic ē nouū dcm̄.

Filiusfamilias. Pactū factū p filiumf.tpe patric ptātis officit ei tpe existētie sui iur.h.d.¶ In gl.ibi cōis actio.i.de dote pfectitia nisi pf dotauerit filiā aīo donādi filie,qr tūc est ppria ipsius filie. vt.j. fa.erci.l.pōpo.philadelphus.¶ In ea.ibi agit.i.exercet actionē.j.de pcu.l.filiusf.§.sed 7 filia.ergo residenti penes patrem cōiunctum est exercitiū.¶ In ea.ibi ante nuptias factū.Itē intellige quod per istud pactum nō erat perditura dotem,sed cū forte haberet obligatū socerū 7 maritū alterum eorū exemit ab obligatione p pactū cū tñ alter remaneret soluēdo. 7 no.ar. an valeat pactū ꝙ nō possit dos repeti viro vel socero vergēte ad inopiā,valet tñ si modo mulieri in aliquo sit regressus,vel nō fm Ricar.ma.7 adde qd not.Iac.are.in.l.ij.sol.matri. tene menti.

Item filius. Filiusfamilias potest pacisci super iura cōditiōalia.h.d.¶ In tex.ibi recte paciscit si tpe existētis cōditionis sui iuris inueniatur,vt.s. in.§.pri.¶ In gl.sua ibi.l.si filius.adde qd no.j.de ver.ob.quidam cū filiū.¶ In ea.ibi.§.filij.7 quia filio repudiante cōsolidatur ius patri.vt.d.l.si.circa prin.7 dic vt ibi 7 facit qd no.j.de dona.l.filiusfa.7.j.de mino.l.iij.§.si qs minori.¶ In ea.ibi nō pōt ius cōditionale,7 an ius conditionale possit remittere.Oldra. ponit hic distinctionē q̄ aliqd addit ad id qd no.doct.in.l.j.C. de pac.vide verbū qd addit Guil.est qd viuo patre filius nō pt pacisci de iure qd defertur per mortē patris per.l.nec nos.C.de capt.hoc verum no.in aliis sequitur communem opi.

In his qui. Pactū rei pdest fideiussori nisi sit personale,pactū fideiussoris non prodest reo,nec fideiussori nisi paciscētis intersit,pactum rei nō prodest correo nisi sint socij.hoc dicit vsqꝫ ad.§.personale.in.l.idem in duobus. Additio Baldi.

Et heredi. Personale est 7 iudicat in persona filij ita ꝙ solū exercitium cōpetit pri.7 sic no.ad ar.cōtra.l.de noua.l.si vsusfructus ibi.dāda mihi.nā ex psona mea non:qr est patris psona comprehensa,psona filij nō. Nā ꝙ ipsi 7c. defensori. ¶ No.qd defensor nō pōt opponere exceptionē ex persona sua lz hic id qr assumebat eā ex actu inualido. imo non opponebat hic ex persona sua.7 sic non ob.j.rē.ra. habe.procu. ad exhi.§.j. qr loquitur in eo qui defenderet pro suo interesse.C.de col. si donatione.Ray.7 adde ꝙ no.in.l.si qs p eo.§.j.de fideiuf.7.C.de inoff.testa.aut.vñ si parens.Adde quomodo coniuncta persona paciscatur coniuncte.de solu.stichum.§.quesitum.7.l.fin. ad treb.debitor.§.fi.j.de pac.do.l.inter.§.fin.so.ma.Caius.j.eo.cuius.7 dic vt ibi.In filia valet pactū sup iure cōditionali qd filiū sequitur colla.in tps existē.sui iu.h.d.B. Quid si statutū dicit qd nō valeat 3ctus filijfam.sine patre,an valebit direct9 in tempus sui iuris.ar.qd sic.j.de stipn.seruo.l.fi. dic cōtra. qr erigitur per modū cuiusdā solenuitatis que dicitur interuenire in titulo actio.de auc.tut.ob.§.fi.7 de ser.expor.si minor. Continuantur. pcedentia.qr.s.dixi de pacto facto a patre,hic a filio.7 adde ꝙ not.j.eo.contra iur.l.si filius agat.vide Iac.in.l.ij.sol.mat.

1 ☞ Pactum simpliciter factū porrigitur ad fideiussorem.
2 Pactum personale non prodest fideiussori.

Nisi. In text.ibi dūtaxat.Not. ꝙ verba taxatina faciunt pactum personale.¶ † No. ꝙ pactuz simpliciter factū reo porrigitur ad fideiussorem.sec9 si factum sit cum taxatione pprie psone.¶ † Secundo no.qd lz fideiussor habeat regressum contra reum:tamen pactum qd est personale non prodest fideiussori.non ob.s.eo.l.si tibi.§.pactum conuentum.qr ibi pactum erat conceptum super actione reali.non super personali. vñ nō coherebat persone sed rei.Itē ibi non fuit pactum adeo personale vt hic. nam ibi fuit pactum personale.id est qd cum persona finitur.hic fuit pactuz personale,id est qd vltra personā non egreditur.7 in hoc attendendus est tenor pacti.vt.s.eo.iuris gen.§.pactorū. Itē nō ob. C.de vsur.l.j.in fi.vbi dr ꝙ dilatio sniē porrigit ad fideiusso. que vba sniē interpretātur esse realia:qd est no.In gl.hoc nō vr.ibi veteri.nisi oppositio est de bñficio cedēdarū actionum.¶ In ea ibi:non pōt facere.ppter suū factū 7 culpā.ar.j.man.l.si tibi mādauero.in prin.non intelligas tñ ꝙ cessio non valeret.nam imo valet.vt.j.manda.l. qui mandatū.tñ non fit vt fieri debet cum nō possit agi statim.vnde stat oppositio firma.¶ In ea.ibi:nouo.ista oppositio est de beneficio excussionis:qd est introductū iure aut.in aut.de fideiuf.in prin.§.sed neqꝫ. ¶ In ea.ibi conuenire 7 excutere.In ea.ibi,nil obijcere.not.p consensum tolli bñficium cedēdarū.ar.C.de colla.aut.ꝙ locū.7.j.de mu.7 ho.l. cura.§.deficientiū.¶ In ea.ibi:prius conueniri.7 excuti.nam vbi reus principaliter notorie est nō soluēdo vel pbatur in indicio qd nō sit soluēdo nō est necessariū iudicium in eum vel excussio.quia notoriū idē est qd iudicium. 7 idem quod snia operatur,[a] vt.s.qui satis.cog.l.si vero.§.j.no.in.l.si.j.si cer.pe.j.de ver. ob.l.decē.¶ In ea.ibi,obligatio tamē pdest,hec vera ꝙ pdest exceptio doli que cōcurrit cum beneficio cedendarum 7 excussionis,non antē intelligas de exceptiōe doli que est subsidiaria exceptonis pacti,qr ex pacto nullū fideiuf.adminiculuz est. sed ex dispositione legali q̄ disponit in cessione fm Bar.7 ista est veritas.7 vide.j.de accepti.l.7 p iusiurandū.§.si legatorū.7.j.de fideiuf.l.stip.§.j.¶ In ea.ibi.l.rescriptū.illa non facit ad hoc.qr ibi loqrit in exceptiōe doli subsidiaria exceptiōis pacti.¶ In tex.ibi.C.eod.l.pen.non posset renunciari beneficio cessionis 7 ista renunciatio est tante efficacie quod etiam ex culpa creditoris renunciantis non reassumit ius opponendi. 7 not.istam gl. in sua materia qualibet alia meliorem. Bal.

Nisi hoc. ¶ In gl.hoc nō videt.ibi: stichum §.penā.vbicūqꝫ creditor suo facto est impeditus cedere p exceptionē cedēdarū, repellit[a] secus si est impeditus obligatiōis initio vt in sola naturali,qr ibi obligatio fideiussoris efficacior orta est nec est post facto aliquod interuenit imputabile creditori,vt.j.de verb.ob.l. si pupillus.7 ibi pacto.vnde tacite renūciauit bñficio excussionis cedendarū.7 ibi nō expedit quantū ad cessionē.istud nō est verū qr lz debitor nō sit soluēdo:tñ debēt iura cedi.ar.C.de iure do.impe.l.si.fm Cy.in addi.ad idē.j.de mu.7 ho.l.cura.§. deficientiū.¶ Itē quantum ad id ꝙ dicit de excussiōe nō videt dicere nisi esset notoriū qd reus esset nō soluendo.vt no.j.si cer.pe. l.si.7.j.de ver.ob.l.decē [b].no.tñ hanc gl.quod actionis cedendarū excussionis fideiussor nō pōt opponere nisi intersit.7 ibi.C.e. l.pe.7 idē no.in aut.de fideiuf.in princi.Tu dic quinto qd hoc pactum fideiussori non pdest vt exceptio habeat vim pacti vt hic sed habebit per quādā cōsequentiā.qr ex quo.s.nō cedit actio nec excutit actio repellet creditorē agentē fz Tho.de for. 7 ex hoc pondera qualr tu formes exceptionē fideiussoris.qr si fundares eam immediate sup facto pacto exciperes inepte,sed debes opponere exceptionē cessionis 7 cedēdarū solutiones tñ gl.licet sint inter se veretr cōtinent diuinationē.7 adde qd not. in.l.per iusiuran.§.si legatorum.de accepti.7 vide Dy.in consilijs.consi.xxxij. Additio Baldi.

Nisi hoc actum. Vide Dy.in consil. xxxij.7 cum in acce.possit hic agi. vide qd no.in.l.7 p iusiurā.§.si leg. j.de accep.ij.§.in gl.q̄ incipit.hoc nō videt ibi facere s.pure.hic exceptio ob.qr creditor est impeditus suo facto sec9 obligatione.¶ In ea.gl.ibi,cōuenire,7 excutere.Et no. ꝙ exceptio q̄ obijci pt excussiōi,7 reddit eā nō legitime factaz.vñ actio[b] hec nō pcedit p.l.ab eo.C.de iure dñij impet.in.l.fi.Cy.de mu.7 ho.cura.§.deficiētiū.In ver.expedit.¶ No.istā rōnē qd vbi nō interest fideiussoris reum excussum esse,qr excussio non prebuisset fideiussori aliquam cōmoditatē qd fideiussor non pōt excipere de execussione non facta.7 sic vr ꝙ si excipit per viā replicationis possit doceri quod reus non est soluendo, qr excussio nō requiritur [c] ex ordine substantiali. sed p interesse conuenti. fm gl.bona est eius replicatio,hic non interest tua.

Fideiussoris. In tex.ibi,cōuētio facta de nō petendo. In text.[c] ibi eius.s.fideiussoris.¶ In tex. nō interest fideiussoris qd extēdat ad reū.7 id non extenditur.In tex. ibi,imo ampliatiue non correctiue.In text.ibi,eius q̄.qr isti nō cōtingūt se sic qd vnus hz regressum cōtra aliū.In tex.ibi:pderit.s.alij.¶ Opp.vr ꝙ factū fideiussoris prosit reo,vt.j.de iureiur.l.duob9.§.a fideiussore.Sol.hic in pacto simplici.ibi ī iufo qd hz vim solutionis.¶ Scdo opp.de.l.idē in duob9.§. si.j.eo. Sol.ibi in pacto fuit facta mētio rei,hic nō. ¶ Tertio opp.de l.sed fideiuf.j.eo.Sol.ibi erat fideiussor in rē suam,hic erat fideiussor simplr,collige ergo regulā 7 excep.regula est qd pactum fideiussoris nō pdest reo.Fallit in.d.tribus casib9.¶ Itē fallit vbicūqꝫ paciscentis interest.¶ Quarto opp.exceptio doli est ī rem ex pte opponētis vt.l.ij.de excep.doli.ergo qlibet cōuentus pt eam opponere:Rñ.istud esset verū qñ cōueniret respectu eiusdē rei vel respectu eiusdē obligationis.vt quia dolus cōmittitur vt no.s.eo.si tibi.§.pactum.sed hic non conuenit respectu illi9 obligationis:sed respectu alterius.nam illa est obligatio rei principalis que pactū fideiussoris non concernit.¶ Quero vtrum sufficiat interesse affectionis.Dicit gl.ꝙ non ꝙ est no.nō ergo

[a] ¶ Quod snia operatur, adde qd nō operat vt snia ꝙ reqrit iudicis ministeriū ad p̄sā dūz vel puniendū vt peundē Bal. in.c.j.qñ do.p pri. princ. 7 adō barto.i.l. ict9. j.de infa.7 frā.are. in l.exit9.de acqui.pos. 7 eundem Bal.in.d.l.si vero.7 ꝙ dixi in d.l.si vero. 7 ꝙ dixi i d.l.exitus in apostil.

[b] ¶ L.decē. 7 ibidē vide do.Alex.d imo.7 i.l.marcell9.in fi. de fi.instr. d.Pau.d ca.in consi. xxxiij.

[c] ¶ Nō reqrit in quibus antez casib9 nō requirat, vide Firmia.in suo aureo reper.in ver. discussio.I versi.xiiij.

habeꝫ ratio affectionis quãtũ ad pactũ exequẽdũ bene habeꝫ rõ.j.mã.l.cũ seruus. ¶ Venio ad.§.cum alio.not.hic regulã qõ pactũ extẽdit ad psonã nõ specificatã in ipso pp interesse pacisc̃tis.istud est verũ in pacto ad l.berãdũ.sed in pacto q̃ principaliter tẽdit ad obligandũ dic:vt.j.de ver.obl.l. si ita stipu.§. Chrysogonus.ꝛ ibi p Dy.ꝛ vide Ly.C.de pci.impe.offe.l.quoties.in.vj.q. ¶ Ulterius no.hic.de dictione principaliꝫ quã gl. exponit.i.pecuniariter.tu potes exponere ppzie qz principaliter interest rei principalis vt fideiussor liberet habito respectu ad finale cõmodum liberationis.ꝛ adde qõ no.j.de pzoc.l. qua cũq; ratione.

Additio Baldi.

Fideiussoris. Ibi cui alio. Ille.§. cũ gl. facit ad.q.no.p Dy.in.§. Chrysogonus.ꝛ vide Ly.C.de pci.impe.offe.l. quot. in.vj.q.ꝛ in his vide qõ no.j.de pc.l.quacũq; ratione. ¶ In gl.que incipit.nisi causa solutionis.in ver.in rẽ. ¶ No. q̃ qñ sit verũ q̃ exce.do.est in rẽ ex pte opponẽtis,ꝛ dic plene p Dy.de nona.doli mali.ꝛ.j.de condi.ob cau.qui se debere.

Sed ꝛ si fideiussor. In tex.ibi.pro reo.s.principali.ꝛ no.hoc ꝯbũ.ꝛ ex hoc dicit qdã doct.q̃ dñs põt fideiubere pro suo lꝫ.curatoꝛ nõ obliget se.qz iste fideiussor habetur p principali debitoꝛe vt hic.ꝛ ita seruat cõsuetudo nõ ob.j.de vsufr.accre.l.trib⁹.qz loquit̃ in simplici fideiussoꝛe ꝛm Ray.de foꝛ.g.alieg.ad hoc.l.si defectus.j. de procura. super hoc vide quod no.Ly.in.l.vna.C.de satis. Item adde qõ not.Bul.C.quando impera.inter pu.ꝛ viduam.l.vna.

Additio Baldi.

Sed ꝛ si fideiussor. Accipiẽ.ꝛc. vide oino Bul.C. qñ impera.inter pu.ꝛ vidu.in glo.que incipit.ꝛ facit. ¶ Not.q̃ fideiussor in rẽ suã habeꝫ pro principali.ꝛ ideo põt se obligare etiaꝫ alio principaliter nõ obligato.vt.j. de procu.si defunctus.secundum Ray.de foꝛ.

Dẽ.§. Personale. ¶ Not.quod iura que non sunt trãsmissibilia ad heredẽ nõ egrediuntur personam.facit.l.ex plurib⁹.j.de admi.tu. ¶ In gl.§. sed quãuis.q̃ incipit.vꝫ ibi.nos cõtra idem tenet Bul.p.l.ita stipulatus.§.Chrysogonus.de ver.ob. ¶ In ea.ibi.in fi.plene examina.vt dixi.ꝫ.eo.l.ꝛ heredi.§.nos autem. 1 2 3

Baldus legum doctor.

Dẽ.§. Personale. Quod alicui psone concedit:psonã nõ egredit.h.d.idẽ habemus in concessione legali.de aqua quoti.l.j.§.j.pmittit. ¶ In gl.ꝝ qõ in fi.speciale est in istis psonis enumeratis ꝛ in similibus personis.ꝛ adde qõ no.in.l.si pactũ.in fi.mag.gl. ¶ In tex.ibi non põt quoad exceptionẽ pacti. ¶ In gl.ibi:nullo. in fi. vel dic qõ cõtrahẽti cui est pactum factũ nõ potest actio cedi.ꝛ ideo nõ interest sua vt cõsideꝫ liberet.ꝛ adde.j. de fideiuss.l. vranius. §.pe. ¶ In gl.videlicet sed hoc.ibi:nos cõtra. ꝛ bñ qz persona extrinsecus nõ est subintelligẽda,vt.j.de ver.ob.l. si ita stipulatus.§.Chrysogonus.ꝝ Bul.ꝛ hoc vtrũ in pacto personali sed in impersonali.prima opi.est verior.vt not.ff.eo.fideiussoris.nec ob.huic gl.ff.e.si tibi.§.pactũ.ꝛ.l.ꝛ heredi.qz ibi est spãle in quibusdã casibus ꝛ in quibusdã personis vt not.ff.in.§.pzi. ¶ Et ibi põnitur el.i.ꝛ idem ibi no.sed ꝛtrariũ no.expresse.j.de lib. le.l. nõ solũ.§.si liberatiõis.ꝛ qõ illa gl.sit verior vt probari per l.C.eo.post̃ liti.in aut.de testi.§.ꝛ lꝫ.j.de iurein.l.labeo. ecõtra quod gl.nostra sit verior videt exp̃ssum in.d.l.si tibi.§. si pact⁹. ꝛ in l.ꝛ heredi.§.nos aũt.ver.cetex. Itẽ certe sunt psone enumerate.ff.§.pzi.per quas querit exceptio doli. ergo regul'r secus. Itẽ eo casu quo qs paciscit ad obli.vt cedere eo casu si ad liberationẽ q̃rit exceptio doli.vt.ff.e.l.rescriptũ.§.pleriq;.ꝫ qñ verba dirigunt̃ in absentẽ tũc nõ vꝫ pactũ.ergo ad obligandũ non posset fieri cessio nec ad liberandũ cõpetit exceptio doli,vt.l.stipulatio ista.§.si qs insulã.de ver.ob. Bar.approbat istã glo.ꝛ dt se demõstrare p incõmutabile:qz alꝫ sequereꝫ qõ si qs cõtra reꝫ in vltia volũtate se recepisse a suo debitoꝛe istud legatũ non valeret:qz ex quo statim est tut⁹ ipo iure nõ valeret liberatio legata ei q̃ esset tutus exce.de leg.j.l.si creditoꝛi.qõ est ꝫ text.in.l.j.de falsa cã adiec.leg.C.sed istud arg.nõ vꝫ vnã muscã.qz nos loquimur qñ per modũ actus inter vivos,nõ qñ per modũ vltime volũtatis,vt.j.de lib.le.aurelius.§.fi.ꝛ no per Ly.C.de non nu.pecu.generaliter. Tamẽ ego teneo hãc glo.sicut ipse sed per aliã necessariã rõnem:qz qñ nemo recepit pro absente ibi deficit cõsensus,ꝛ vbi deficit cõsensus pactum nõ operatur doli excep. vt.ff.eo.vbi nõ obstant cõtraria. Primo nõ ob.l. postquã liti: qz ibi est spãle odio litiũ ꝝ Jnno.q ita not.extra de pac.cum pridem. vrl ibi loquitur in renunciatione que fit in iudicio vbi est iudex qui tenet locũ pris. Item ibi non requiritur cõsensus a aduersarij.vt no.in.l.j.de cura,bo.dã.ꝝ Bar.vel dic ꝝ eum qõ circa ius reale ꝫ absente pte.qz potest res haberi p derelicta secus circa psonalẽ obligationẽ.sed hoc vltimũ nõ credo bñ dictum:qz res tuda volũtate nõ habeꝫ pro derelicta:sed est opus aliq̃ alio facto,vt.j.de acq.pos.l. si qs.§.differẽtia. Itẽ ius reale fortꝫ est q̃ ius personale,vt.j.eo.ab emptiõe. Item non ob.dictum aut.de testi.§.ꝛ lꝫ.qz ille.§.intelligitur vtraq; parte ꝑsente, vt faciat mẽtionem de testib⁹ rogatis.ergo ab vtraq; pte.tu dic qõ ibi erat ꝓfessio ad ꝓbandũ liberationẽ.hic aũt erat pactio q̃ nõ potest fieri directe inter absentes:nisi per nunciũ vel epistolam.facit qõ no.j.de interro.act.l.j.Itẽ non obst.j.de iureturan. labeo,quia ibi interuenit nuncius vel epistola.ꝝ Bart.tu dic qõ ibi non est pactũ,sed relaxatio cuiusdã onetis qõ erat in quadã facultate non in obligatione. Itẽ nõ ob.j.de fo.l.dispẽsatoꝛe. qz ibi non inducit liberatio,sed obuiatur obligationi ab initio. Item non ob.j.de neg.ge.l.pompo.qz ibi ratihabitio q̃ potest fieri inter absẽtes cũ nõ pẽdeat nisi ex volũtate solꝫ ratificãtis.

Additio Baldi.

Idem. Jn gl.Pze.in ꝯ.rñ.forte.No.non habeꝛi rõnẽ affectionis vbi tractamus de pecuniario interesse sicut est in.§.alteri.ꝺꝫ vbi grãliter venit qõlibet interesse sic. ¶ Jn glo.que incipit habet vt pactum respice ad qd actio oꝛiat̃ vꝝ um ad interesse ipsius,an ad aliud.ꝑpter hoc interesse,primo calu dꝫ esse pecuniarium scõ non est necesse. ¶ In gl.q̃ incipit. de fideiussoꝛe.in ꝯsi.tps nõ posse quentri videbat̃,sed non est ita. nã finito tpe. ¶ In ea. gl.sed si marit⁹.ꝛ sic facit hoc ad.q.devuob⁹ habẽtib⁹ guerram q faciunt trengã ad tps vt finito tpe remaneãt in guerra. ꝺꝫ cõtrariũ vꝺ qz inductũ ad diminutionẽ,nõ ꝺꝫ opari augmẽtũ.ar. l.cũ tale.§.vltimo.de condi.ꝛ de.qꝛ lꝫ arguere de re ad tps,vt.j. de mili.test.l.miles.Ly. Itẽ est arg.ꝑ suspẽsa licẽtia ad tps postq remaneat.lꝫ non remouet.sic facit litera ista q̃ si mulier det dotẽ ꝛ paciscat q̃ repetat dotem si cõtigat virũ vꝺ sicerũ ꝯgere ad inopiã vbi vteꝛq; ꝯgat q̃ vꝫ tale pactũ.q̃uis q̃ũq; ꝯgente potuisset dos repeti constante mrimonio.C.de iure do.lꝫ dos

1 ☞ Pactũ de non petendo ꝛ donatio equiparantur.

2 Judicium ꝛ solutio equiparari dicuntur.

3 Unus actus potest producere plures liberationes.

Jvnus. Unꝰ reoꝝ credendi in elteriꝰ,pre judiciũ nec nouare obligationem pt,ff solutionẽ recipe põt.h.d. ¶ In tex.ibi alteri.i. correo.ssio.quatuoꝛ eẽ quoꝝ vnũ nõ est sꝰ:erũ scilicet paciscꝫ de non petẽdo. Itẽ nouare obligationẽ.ꝛ hoc nõ potest fieri per vnũ reoꝝm credendi in ꝑiudiciũ alteriꝰ. 2 Itẽ agere in iudicio ꝛ solutionẽ recipere.ꝛ potest fieri. ¶ †Scõo no.equiparari pactum de non petẽdo ꝛnouationẽ.lꝫ ꝑpzie differãtꝝ vnũ est liberatio.alterũ est obligatio. ¶ †Tertio no.equiparari iudicium ꝛ solutionẽ. ¶ Quarto no.filiofami,ex suo cõtractu solui posse.lꝫ nõ possit nouare nec paciscꝫ in ꝑiudicium ꝑns facit C.de nona.l.cum recte,ꝛ.j.depositi.l.qõ seruus. ¶ †Quinto ꝛ vltimo colligeꝛ ex predictis qõ interdũ vnus actꝰ producit plures liberationes ꝛ plures effectus etiam in ꝑsonis diuersorũ. simile habemꝰ.j.de so.l.i numeratiõibus. ¶ Op.cõtra id quod hic ꝺꝫ de pacto iuris.qõ pacto vnius vtriq; ꝑiudicetur q̃ sic probo illi qui cõpromittunt dicuntur paciscꝫ.vt no.ff.de arb.l. Idẽ pompo.vel saltim cõuenire ꝓsunt cõuẽtio est nomẽ generale,vt.l.j.§.cõuẽtionis.ff.eo.sed.l. caue tur.qõ compromissum factum ab vno prigit ad vtraq;.vt.j.de arbi.l.si duo.ergo idem in pacto.Sol,dicũt quidam q̃.l.si duo loquit̃ in pacto.Jsta solꝫ non est vera.qz l.si duo.habet locũ si venitur ꝛtra cõpromissum ante sniam arbitri.qz eodẽ modo pena cõmittit̃ ante sicut post. Scõo glo.soluit q̃ ibi erat lis contest.per vnũ vndeillud pactũ id est cõpmissuꝫ cõtestatatiõe litis roborat.hic aũt nõ erat lis contestata a paciscente ꝫ ab alio coꝛreo.ꝛ tõ ei qui primus fuit lit.conte.non põt ꝑiudicari.ista sol.cõtinet diuinationẽ q̃ ifa nꝛa nõ considerat naturã cõtestatiõis.sed naturã obligationis ꝓmitiue. Tertia solu. est qõ hic fuit pactum gratuitũ super certo ꝛ ligdo.ibi aũt fuit cõpromissum de re dubia. vnde ratiõe dubꝫ plus põt qꝫ:vt no.in simili.C.de trãfac.l.preses,vel dic q̃ glo.non vidit ꝑfecte solutionẽ huius cõtrarij,qz dico qõ aliud in cõpromisso,aliud in pacto de nõ petẽdo.nãcõpromissa sunt redacta ad instar iudiciorũ.vt.C.de iudic.l. rem non nouã sicut ergo in iudicio ꝓmittit agere,ita coram arbitro.ꝛ sic non obst. Preterea.l.ꝫta loquit̃ in pacto ꝓmittẽte obligationẽ,ꝫ loquit̃ tantum circa cõmissionẽ pene.an ꝛ qñ cõpromittens,incidat in penã necne. ¶ Scõo opp.ad idẽ.qz.l.cauet qõ iuramẽtũ cõuentionale delatũ ab vno nocet alteri.vt.in.l.duobus. de iurein. ergo idem in pacto de nõ petẽdo. Ad hoc respondet Ly.ꝛ bñ qõ aliud in iuramẽto qõ equiparatur contestationi litis,imo ꝛ solutioni,aliud in simplici pacto.ex hoc collige quod delatio iuramẽti nõ dicitur donatio nec indiget insinuatione.qz nõ est remissio gratuita.lꝫ sic.arg.cõtra in.l.j.§. si qd in fraud.pa.in scõo

vel tertio

a ¶ Alterius.adde tu Franc. are.in.l.ex duob⁹. in gth. col. de duo,re.j.

vel tertio.§.potes ēt addere qꝛ aliud in iuramento, qꝛ iurm̄ est probatio ⁊ detectio,nō autē ꝓprie est remissio.vt.j.de iureiu. ſ3 si possessori. ¶ Tertio op.ad idē de.l.⁊ p iusiurandū.§.fi. de acceptil.coniuncto p̄n.l.⁊ ar.l.inutilis.in prin,eo.tit.vbi dicit̄ quod acceptilatio.que cōtinet pactū nocet vtriq3. So.ibi loquitur in acceptilatione que v3 ſm naturā acceptil.que est ficta solu. hic autē in pacto qd̄ nō est ficta solut.⁊ sic nō ob. ¶ Op.quarto dr̄ hic qd̄ vnus non nouat in p̄iudicium alterius.l.aperte cauetur ꝯriū.vñ vr̄ ob.j.de noua.l.si rē.§.si duo.Sol.dicit gl.hic ille qui nouabat erat p̄uentus per lit.cōte.ab alio.⁊ in hoc gl. se firmat diuinādo. ¶ Itē cōtra hoc opp. qꝛ ſm hoc non est differentia inter solutionē ⁊ nouationē.nā preuento non pōt solui, vt.j. de duo.reis.l.ex duobus.Rñ.Azo ꝙ imo pōt solui si sunt socij.⁊ ita intelligitur hic.sed si nō sunt socij post lit. contesta.ab altero cōte.nō pōt solui,secus re integra ista sunt vba gl.Guil.de cu. nō pl3 so.ista,ad.§.si duo.qꝛ ista est diuinatio.ideo respōdet ip̄e ꝙ re integra aut isti correi credendi sunt socij,tūc vnus nō pōt nouare in p̄iudicium alterius,vt hic qꝛ rōne societatis vr̄ inter eos diuisum emolumētū obligationis.secus in nō socijs. alleg. Guil.in.l.in.l.fal.hoc esse obseruandū.j.ad.l.fal.idē t3 Bar.⁊ al le.gl.ordi.j.de duo.re.l.ex duobus.istud est forti⁹ ꝯriū qd̄ fit in isto prin.si eñ attēdimus istā rōnē diuisionis emolumēti inter socios:l3 nouatio perimat totā obligationē.diuidēt tñ vt aliter socius nō petat nisi p parte,vt.l.ex duobus.j.de neg.gest.ꝙ nō vr̄ de mēte istius lr̄e.Concludēdo in materia sic distingue.cū q̄rit̄,an factū vnius correi alteri p̄iudicet.aut iste erat p̄uentus p cōtest.lit.factā ab altero.tūc nō nocet preuento. vt hic ſm intellectū gl.⁊.d.l.ex duob⁹.aut iste q fecit hūc actū non erat p̄uentus,tūc refert aut iste act⁹ ptinet ad naturā obligationis ꝯcte. puta qꝛ agit̄ de obligatiōe ꝓrogāda vel exequēda,tūc factū ab vno censet̄ factū ab vtroq3,vt.C.de duo.reis.l.fi.aut iste actus nō ptinet ad naturā obligationis.puta qꝛ agit̄ de obligatiōe p̄imēda.nā p̄imere obligationem est potius cōtra naturā obligationis.tūc dico ꝙ vnus alteri nō p̄iudicat,vt hic. aut est talis actus q p̄ncipal'r tendit ad obligationem exequēdam. licet causaliter possit tēdere ad obligationē perimēdā in preiudiciū. tūc dico vnus pōt in p̄iudiciū vtriusq3, vt in ver.tātū eñ. Aut iste actus est oīno contra naturā obligationis. vt qꝛ agitur de obligatione amborū trāsferenda in alterū per viam nouatiōis, tunc habuistis superius opi.glo.que dicit quod re integra pōt nouare vnus in preiudiciū vtriusq3.Guil.⁊ Bar.dicunt cōtrarium in socijs.⁊ intelligunt.§.si duo.in filijs.

Si cū reo. Pactū factū ad tēpus dimittit rē post tēpus in statu priori.h.d.In text.ibi,sine psona sua.§.omisso se. ¶ Not.hic ꝙ pactum qd̄ cū tpe finit̄ post tp̄s dimittit rē in pristino statu.⁊ facit ad.q.de trenga. ꝙ finita trenga statim sumus in guerra.⁊ facit in rōne sui.l.si cum hermes.C.loc.⁊.l.si mora.j.sol.mat.⁊ ibi p Dy.Scd̄o no.ꝙ pactū liberatoriū nō habet necesse ꝙ recipiat fundamentū in persona paciscentis,nā pro fundamēto est interesse,secus in pacto obligatorio,vt notatur in.l.huiuscemodi.de leg.j.

1 ☞ Pactum factum ad tempus non prodest post tempus.
2 Licētia suspēsa ad tp̄s nō indiget renouatione post tempus.
3 Prorogatis termini facta principali non liberat fideiussorem.

1 **Si cū reo.** †Pactū factū ad tp̄s,nō p̄dest post tēpus ⁊ pōt p̄ncipalis pacisci fideiussori, l3 nō paciscat̄ sibi.h.d.⁊ iste casus nō est alibi in iure.cōcor.cum prin.istius.§.C.loc.si cū hermes.In text.ibi:puta qꝛ vr̄ sumere originē in psonā paciscētis.q de se nil cauit.vt.j.de ac.⁊ ob.quecūq3 gerimus.In gl.de fideiussore.no,bene hāc gl.qꝛ nō habes alibi.In ea.gl.in fi.⁊ est ar.ꝙ l3 fiat treuga ad tp̄s nō vr̄ tñ actū
2 qd̄ fint in guerra post tp̄s ſm Cy.in addi.†Itē est ar.qd̄ licētia suspensa ad tp̄s non indigēt renouatione post tp̄s.qꝛ remanet i primo robore.Itē est ar.ad suspensionem interdicti.de hoc per Inn.de consue.cū inter.⁊ fuit de facto bononie tpe Io. de ana.
3 †Itē est ar.qd̄ ꝓrogatio termini facta principali nō liberet fide
a iussorē.[a] qd̄ est verū:nisi esset facta cū repetitione obligationis aio nouādi.vt.j.de p̄to.stip.valerian⁹.vel nisi fideiussisset ad tēpus vt.j.de arb.l.labeo.in fi.C.loca.l.si cū hermes.facit qd̄ not. Dy.in.l.si mora.sol.mat.⁊ ista materia fuit de facto florētie. In gl.no.qd̄ ipse ibi,non manebat.no.qd̄ interest mea qd̄ amicus meus non grauetur propter me.tene menti.

Pactus ne peteret. Pactū obligatoriū nō tollitur ipso iure p pactū obligatoriū,sed elidit̄.s3 stipulatio sequēs tollit stipulationē precedētē ipso iure:qꝛ in pactis liberatorijs versatur pactū liberatoriū fauorabile,in stipulationibus quasi odiū.h.d. Istud principiū scd̄m Ja.bu.vel meli⁹. Pactū de nō petēdo p pactū ꝯriū de petēdo nō perimit̄ ipso iure.s3 quoad effectū elidit̄ ⁊ replicatio nascitur,s3 vna stipulatio tollit alterā ip̄o iure ⁊ in effectū,qꝛ stipulatio est maioris potētie ⁊ maioris vigoris ⁊ h3 plus iuris,quam merum pactum.h.d.istud principium. Diuidet̄ istud p̄ncipiū vsq3 ad ver.sed si pactū.in q̄nq3 ptes.Qꝛ p̄mo ponit vnū dictū in pactis ꝯrijs.Scd̄o ponit aliud dictum in stiplonibus,ſm vnā lec.in silibus,ſm aliā in ꝯrijs ⁊ vtraque vera. Tertio reddit rōnē diuersitatis inter vera pacta ⁊ stiplones. Quarto ponit quandā illationē circa pacta. Quinto ponit quādā extensionē circa psonas.scd̄a ibi:sicut.tertia ibi:qꝛ.quarta ibi.⁊ id̄,q̄nta ibi,eadē rōne.Cōtinuat̄ ad p̄cedētia hoc mō.dictū est in superiorib⁹ de virib⁹ pactorū factorū ad excipiēdū.hic dr̄ de virib⁹ pactorū vltio loco factorū ad agendū seu ad petēdū inter al's cōtinuatiōes quas ponit Odo.hec magis placet. ¶ In tex.ibi peteret subaudi.q̄rit̄ q̄ sit vis ⁊ ptās pacti de petēdo facti post.⁊ rñdet prius ⁊c. ¶ In tex.ibi elidit̄.i.vulnerat̄ ⁊ debilitat̄. ¶ In tex.ibi:ip̄o iure.i.nō p̄imit̄ ipso iure imo op⁹ est replicatiōe ⁊ replicare est facti.vt insti. de rep.§.j. ¶ In tex. ibi tollit̄ ipso iure,nec est op⁹ obiectu exceptiōis vel replicationis,vt.C.de trāſ.l.vbi pactū.⁊ ibi no. ¶ In text.ibi p stiplonē similē nouātē.⁊ hoc est verū in nouatiōe exp̄ssa,s3 nouatio tacita ⁊ p̄sumpta ñ p̄imit obl'onē p̄ambulā ip̄o iure:s3 ope exceptionis.vt no.j.de nou.oēs.⁊.j.de p̄to.sti.l.pe.vel dic p stiplonē.l.ꝯriā ⁊ p acceptilationē q̄ p̄ambulā stiplonē ipso iure tollit ⁊ fundit⁹ interimit,vt.C.de trāſ.vt rñsum.⁊.j.ti.j.l.pacto cōuē.⁊ inst. q.mo.tol.ob.§.itē p acceptilationē.⁊ ita exponit hic Odof.⁊ sup hoc vid̄ Cy.C.e.l.pacta q̄ ꝯ.⁊ i.l.pac.nouissima.⁊ facit ad istū tex.C.si cer.pe.l.si exp̄ssu3.vbi vide. ¶ In tex.ibi:ius ꝯtinetur. stipl'o p̄t cōsiderari dū est in fieri.⁊ tūc in ius in stiplone v'satur quoad solēnitatē qꝛ ista stipl'o est act⁹ legitim⁹ ⁊ solēnis,vt.s.e. iuris gen.§.ꝙ fere. ¶ Scd̄o mō pōt cōsiderari stipl'o ꝓut iā est pfecta,⁊ in facto est ꝑducta,nō tñ adhuc intētata in iudicio. ⁊ tūc ius cōtinet̄ in stiplone.i.cōtinet̄ vel obl'o efficacissima vel liberatio efficacissima ⁊ plenissima,cū eñ stipl'o h̄eat plurimum roboris a iure plurimū p̄t in suo effectu. ¶ Tertio mō p̄t cōsiderari stipl'o ꝓut intētat̄ in iudicio. tūc dr̄ ius versari.i. ꝓbatio solēnitatis:qꝛ q allegat stiplonē d3 ꝓbare solennitatē:vt.C. de vsu.l.j.⁊ qd̄ no.j.de v.ob.l.sciēdū.⁊ adde ꝙ habes i sili vbo.s. eo.in.l.postq̄.al's.post pign⁹.i gl.s3 q̄ est diuersitatis rō.vbi hēs sili'e vbū. ¶ In text.ibi,facti v'sat̄.pactū p̄t cōsiderari duobus modis.Prio mō dū orit̄.i.dū est i fieri.tūc i pacto variat̄ merū factū.i.cōsensus mysteriū.nec eñ req̄rit iuris adminiculū. sed sufficit ꝙ ius nō resistat:vt.j.e.l.pacisci.Scd̄o mō p̄t cōsiderari pactū post natiuitatē suā an̄q̄ veniret ad cōflictū iudicij:istud vbū hēs.C.cōmi.vel epist.l.fi.tunc sili'r dico ꝙ i pacto v'sat̄ factū.s.metū a iuris solēnitate abstractū.⁊ id̄ i his q̄ iuris sunt min⁹ p̄t pcm̄ q̄ stipl'o.p regulā q̄ est.j.de sol.l.ꝓut q̄sq3. de re.in.l. nihil tā naturale.Tertio mō p̄t cōsiderari pcm̄ ꝓut i iudicio intētat̄ ⁊ allegat̄.tūc sili'r dico fcm̄ v'sat̄: qꝛ sufficit solū fcm̄ ꝓbare de solēnitate. ¶ Ex his cōcludit̄ ꝙ pacta h̄nt min⁹ solēnitatis q̄ habeāt min⁹ efficacie.solēnitas eñ iuris q̄ v'sat̄ i stiplonib⁹ d3 aliqd opari vltra merū fcm̄ paciscētiū.al's eēt frustra itroducta solēnitas ꝙ eēt ridiculū dicere.Plenissima ergo est liberatio q̄ p stiplonē est semiplena q̄ p pcm̄ itroducit̄,qꝛ desiderat replicationē.vt p3 insti.de repli.in p̄n.⁊ ista dāt tibi satis de intellectu gl.hic posite.q̄ inci.in opponēdo.⁊ adde ꝙ no.Gui de cu.s. de insti.⁊ iur.l.ex hoc iure gētiū.⁊.j.de cura.fu l.ꝯsilio.§.fi. ⁊ habes silia vba.s.de sta.ho.l. Arethusa.in fi.cū.l.se. ¶ In tex.elidet̄.est igit̄ replicatio elisio elisiōis.qꝛ elidit pcm̄ qd̄ elidebat veterē actionē. ¶ In tex.ibi,prius pcm̄.s.de nō petēdo ꝙ erat factū reo,⁊ tūc intellige ꝙ fideiussor vltio pacto cōsensit.vñ p suū cōsensum p̄dit b̄n̄ficiū exceptiōis,vel dic ꝙ pactū fuit factū fideiussori. vñ pacta ꝯria operant̄ idē in persona fideiussoris ꝙ in persona rei principalis.⁊ ſm hoc,nihil obstat huic versi.

a ¶ Fideiussorē. adde Feli. in. c. de causis. circa fi. ij. col.de off. dele.ca.ad aures.circa prin.de symo.

1 ☞ Primum pactum non tollitur per secundum.
2 Factum versatur in pacto.
3 Tollere ⁊ elidere differunt.
4 Naturalis obligatio contrahitur solo consensu.
5 Qualitates ⁊ substantie sunt diuerse.
6 Exceptio fundatur in naturali obligatione orta.
7 Obligatio contrahitur super futura executione.
8 Pactum de non petendo est distractus respectu prime obligationis ad non petendum.
9 Obligatio cui competit,etiam liberatio.
10 Pactum de non petendo tria operatur.
11 Pactum de non petendo an pariat actionem ciuilem.
12 Statutum dicens quod mulier non possit contrahere an poterit per pactum debitorem liberare.
13 Acceptilatio an per alteram tolli possit.
14 Ius in stipulatione continetur.
15 Nō sufficit ꝙ qs pacti exceptionē h̄eat:s3 op3 ꝙ eam opponat.
16 Pactum allegans videtur excipere.
17 Actus de quo testis deponit non videtur solennis.
18 Que plura requirunt plura operantur.

Pact⁹ ne peteret. Dic casum ſm opi. approbatā in gl. ꝙ pactū

liberatoriū non tollit ipſo iure,per pactum obligatorium ſʒ ſti-
pulatio ſequēs tollit p̄cedētē ipſo iure:⁊ eſt rō q2 in pactis libe-
ratoriis verſat factū liberatoriū fauorabile,in ſtipulationibus.
nō.h.d.Jac.nō plʒ hoc edictū:q2 nō oīs obligatio ⁊ ſtipulatio
eſt odioſa,ſi enim ſtipulor precium rei vendite vel pecuniā quā
mutuaui ridiculū eſt dicere hāc obligationē eſſe odioſam,cum
ſit ex natura rei ⁊ ex natura fauorabili,⁊ tōtineat in ſe vinculū
equitatis,⁊ iō ſumma aliter ⁊ plenius.Pactū de nō petendo nō
tollit pacto ɔ̄rio ipō iure,ſed elidit ſed ſtipulatio p ſtipulationē
tollit ipſo iure,q2 ſtipulatio validior eſt ꝙ pactū:q2 plus iuris
in ſtipulatione,ꝙ in pacto verſat:vn̄ in pacto dr verſari factū in
ſtipulatiōe ius:q2 ſubſtātia ſtipulatiōis ē iuris rōne forme.ſub
ſtātia pacti eſt facti,i.meri cōſenſus ⁊ ſic lrā eſt clara.i pacto eñ
nō eſt aliqua ſolēnitas formaliter requiſita ad exiſtentiā pacti:
ſed ſtipulatiōis ſic,⁊ ſicut in cōcipiēda ſtipulatiōe vſat ſolenni-
tas,ita in ea ꝓponēda in iudicio ⁊ ꝓbāda.ſʒ in pacto ſufficit ru
de factū ꝓponi ⁊ ꝓbari.vt in gl.tangit in ipſo ɔ̄ctu.tā in obli-
gatiōis ſubſtātia ꝙ etiā in iudicio plura cōcurrūt in ſtipulatio
ne ꝙ in pacto.⁊ iō ex pluribus cōcurrētibus augetur effectus.hec oīa
1 ſentit gl.q̄ incipit in opponēdo.¶†No.ꝙ primū pactū nō tol
2 lit p ſm:ſʒ elidit ipō iure p ſtipulationē.¶†No.ꝙ in pacto v-
ſat factū in ſtipulatione vſat ius.¶Not.ꝙ illa dicunt habere
plurimū facti q̄ hn̄t minimū iuris.¶No.ꝙ ea que habēt pluri
3 mū iuris ſunt maioris efficacie.¶†Not.ꝙ aliud eſt tollere.a-
liud elidere.¶No.primū pactū fideiuſſori nō opitulari ⁊ eorū
defenſionē excludi ꝑpter pactū vltiō factū.Ponunt hic duo
dicta.⁊ rō diuerſitatis:⁊ illatio q̄dā ad tertiā pſonā.ſ.fideiuſſo-
ris.Jac.vſq3 ibi ſed ſi pactū.¶Op.ɔ̄ p̄mū no.⁊ vr ꝙ vnū pa-
ctū tollat aliud ipō iure,vt.j.de ſol.l.ſtichū.§.naturalis.In tex.
⁊ rōne ſui.Sol.dicit Guar.aut p̄cedit obligatio naturalis ⁊ ci-
uilis,tunc tollit ipſo iure naturalis vt ibi,aut precedit natura-
lis tm̄,ſicut ex pacto nudo,⁊ tūc nō tollit ſed eliditur vt hic.Sʒ
que eſt rō diuerſitatis.dicit Guar.ꝙ qn̄ ciuilis aſſociatur natu
rali,naturalis eſt debilior ꝙ qn̄ ſtat p ſe.itē q2 modicū fermenti
totā maſſam corrūpit.Sed doc.reprehendūt hāc rōnē:q2 rōne
adiūcti inducit vitiū qn̄ tēdit ad corrūpendū ⁊ vitiandū.ſʒ hec
tendit ad corroborandū,ergo nō debet operari oppoſitū vt ci-
tius corrūpat.¶Aduertatis inductū ad corroborādū nō ope
ratur cōtrariū verū eſt quādiu nō corrūpat.ſed ex quo corrūpit
per factū ɔ̄riū pōt aliud corrūpere cui adheret.⁊ ita loquitur
Guar.q2 loquit qn̄ ciuilis elidit p pactū de non petendo.eliſio
eñ eſt q̄dā corruptio ⁊ q̄dā macula ⁊ vitium.vnde ego reprobo
per aliā rōnē:q2 verū eſt in cōpoſitis ꝙ vna pars corrūpit aliā ⁊
inficit aliā partē ſecus in ſeparatis,vt.l.ſi maritus.de donat.in
ter vir.⁊ vxo.ſed ciuilis ⁊ naturalis obligatio non cōponuntur
adinuicem.qō ſic ꝓbo.Triplex eſt cōpoſitio partis ad partem
integralē vel numeralē.de vſuc.l.eū qui edes.ꝓprietatis ad ſub
ſtātiā.vt rōnabilitatis ad aīam hoīs,⁊ forme ad materiā,vt aīe
ad corpus,⁊ forme ſtipulatiōis ad ipſum cōſenſum.ſʒ nullū iſto
rum modorū cōponit naturalis cū ciuili.imo q̄libet p ſe decer-
nit.⁊ nō ꝓcedunt p eādē cām.q̄libet ergo ſtat per ſe ⁊ ſuis iuri-
bus nitit.Preterea ɔ̄ Guar.vr̄.l.expreſſe.j.de iureiu.l.vlti.vbi
dicit naturalē obligationē tolli per iuſiurandū ex cōuentione p̄
ſtitum ſup ipſo facto,ſiue ex illo facto fuerit orta ciuilis ⁊ natu
ralis ſiue naturalis tm̄,vt q2 erat mutua cū pupillo ſine autho
ritate tutoris.⁊ ideo Rofr.ſoluit ɔ̄rium.§.naturalis.vbi dr ꝙ
tollit ipſo iure.ſ.exceptiōis vera exceptio dr ius ꝓut eſt in habi
tu.lʒ obiectus ſit facti.⁊ ſic ille.§.cum iſto concordat ſcd̄m eum.
Iſta ſol.eſt falſa q2 tollere p adminiculū exceptionis eſt elidere
nō tollere ꝓprie,q2 hic ponunt tanꝙ diuerſa.Preterea eſt con-
tra rōnē illius.§.q2 vinculū eqtatis ipſo iure tollit.Itē eſt cōtra
4 caſum.d.l.vlt.j.de iureiu.¶†Itē naturalis obligatio ɔ̄hit ſo-
lo conſenſu,ergo diſſenſu tollit ex regula.nil tā naturale.⁊.j.de
ſol.ꝓut quiſq3.⁊ ideo tertij dicūt ꝙ,aut precedit naturalis ⁊ ci
uilis obligatio.⁊ tūc pactū non tollit naturalem.aut naturalis
tātū,⁊ tūc ſic.⁊ hoc ꝓbat.q2 naturalis ⁊ ciuilis obligatio ſunt
vnū in ſubſtantia:q2 ſunt vnū indiffinitū.vt inſt.de ob.in prin.
⁊ certū eſt de ciuili ꝙ nō tollit ipſo iure.ergo remanet obligatio
ſʒ nō eſt niſi vna ergo remanet tota p hoc.j.eo.ver.idē dicemus.
⁊ eſt ſimile in poſſeſſiōe ciuili ⁊ naturali.j.de acq.poſ.l.pegre.§.
ſi.ſʒ iſta ſol.eſt ɔ̄iſtū.§.q2 hic ex pacto nudo nō p̄cedebat niſi na
turalis obligatio cū nō tollat p pactū ſubſequēs ſm Azo.Itē
eſt ɔ̄ rōnē,q2 naturalis ⁊ ciuilis obligatio ſunt due obligatiōes
ſpē differētes,vt.j.de fideiuſ.heres a debitore.§.ſi ſtipulator.⁊.l.
fideiuſſor obligari.§.fideiuſſor.⁊.j.de condi.indebi.ſi fideiuſſ.⁊
not.ſ.eo.l.j.§.penul.quia naturalis eſt de iure gentium,ciuilis
5 de iure roma.¶†Itē not.qualitates eſſe eaſdē.ſed ſubſtantia
⁊ numero ſunt diuerſe.nā qn̄q3 oritur naturalis ⁊ non ciuilis.
vt ex pacto nudo.qn̄q3 ciuilis ⁊ nō naturalis.vt ex chyrogra-
pho ⁊ ex ſnīa.itē ⁊ cū ſimul oriunt pōt vna tolli.l.naturalis per
pactū poſterius.⁊ tn̄ ciuilis remanet qō ptʒ.q2 ex ea remanente
remanet actio,lʒ obſtet exceptio,vt.l.ſi.j.de iureiu.per iſta oſtē-
dit diuerſitas in ſubſtātia.nā ſm Ariſto.illa dicunt eadē q̄rum
eſt vna ſubſtantia.illa dicunt ſilia q̄rū eſt vna q̄litas.illa dicunt
diuerſa,diſſimilia q̄ nō ɔ̄ueniūt nec in ſubſtātia,nec i q̄litate.⁊
ita eſt i naturali ⁊ ciuili.nā iſta ſunt noīa ſubſtantie,nō q̄litatis,
nec vna obligatio fouet alterā,q2 non imprimit vnā alteri.nec
vna eſt cā alterius q̄ nec materialis,nec formalis,nec efficiēs,
nec finalis,nec etiā prior tpe vel nā:ſed ſimul,nec eax cōiūctio
eſt q̄ad robur adinuicē.ſʒ ad act.q̄ cauſat ex ɔ̄curſu eax.⁊ tn̄ ex
eodē fonte ⁊ ex eodē ɔ̄ctu ambe ꝓcedūt.ſ.e.l.iuris gētiū.§.j.ſic i
naturalibus rebus videmus ex eodē igne procedere calorē ⁊ ſplendo
rē tn̄ calor nō eſt ſplēdor nec ecōuerſo.⁊ē iſta bōa ſilitudo,vt no.
ſ.eo.iuris gētiū.§.qnimo.in.j.gl.i fin.Et iō gl.ſoluit q̄rto mō.et
dicit ꝙ naturalis obligatio tollit p pactū ipſo iure.verū ē p pa-
ctū de nō petēdo.vt in ɔ̄rio.ſecus p pactū de petēdo.vt.hic nam
obligatio ad nō petēdū magis dʒ dici liberatio,ꝙ obligatio.q2
ordinat ad liberādū ſm Azo.⁊ hoc ꝓbat tali rōne.ſi naturalis
ad nō petēdū tolleret ipō iure tolleret exceptio q̄ fundat ſup il-
la naturali obligatiōe,i.ſup vinculo eqtatis.ſʒ h̄ eſt ɔ̄ iſtū tex.
¶Ex hac ſol.no.duo.Priō ꝙ nālis ad nō petēdū orta nō tol-
6 lit pactū de petendo,ſʒ elidit.¶†Scdō ꝙ exceptio fundat i na
turali obligatiōe orta.Tertio qō eſt q̄dā obligatio q̄ tēdit ad li
berādū ſʒ iſta accidit magis ad naturā ⁊ fauorē liberatiōis ꝙ
7 obligatiōis.¶†Scdō op.obligatio ɔ̄hit ſup futura executiōe
no.j.de v.ob.l.qnta.§.ſtipulatio ſʒ liberatio fundat ſup interitu
iā cauſato ⁊ trahit ſecū executionē.ergo nūꝙ liberatio fundat ſu
p obligatiōe.nec ɔ̄.facit.l.tale pactū.j.e.⁊ iſta eſt vritas,q2 lʒ a-
ctio caet mediāte obligatiōe.tn̄ exceptio nō cātur mediāte ob-
ligatiōe,ſʒ imediate ex eqtate ipſius ɔ̄uctionis.nō ex eqtate ipſius
obligatiōis.vt inſti.de repli.i prin.ad hoc facit qō not.j.de libe.
leg.l.nō ſolū.§.ſi liberatiōis.Itē ēt ſi in ipō diſtractu ageret ꝙ
nō oriretur exceptio qō ex alio capite.i.ex leſiōe cāta ſup actio
ne.Preterea dicerem ꝙ nō tollatur nālis obligatio ad non pe-
tēdū nō eſt rōnabile.q2 q̄tenus venit ɔ̄ eū pactū de petēdo eſt li-
beratoriū.ſ.obligatiōis de nō petēdo ergo nō tollit naturalē.vt
i.§.naturalis obligatio.Preterea naturalis fundatur i ſolo cō-
ſenſu.ergo ɔ̄rio ⁊ ɔ̄ſenſu finitur.ſed exceptio nō fundat i ɔ̄ſenſu
ſʒ in vitio obligatiōis vulnerate a pacto ꝙ nō tollitur ipō iure.
ꝙ no.⁊ iō gl.ſoluit qnto mō ꝙ pactū tollit pactū,verū eſt q̄tū
ad obligationē.vt in ɔ̄rio ſʒ nō q̄tū ad exceptionē vl liberatio-
nē vt hic.¶Ex hac ſol.no.duo.Priō ꝙ lʒ exceptio non tollat
cōſenſu ipō iurē,q2 nō eſt res integra.tn̄ obligatio tollit ipō iu-
re ēt ſi ſit obligatio nō petēdi.¶Scdō no.ex hac ſo.⁊ ex p̄cedē
ti ꝙ ex pacto de nō petēdo orit naturalis ad nō petēdū ⁊ fuit p
8 mo dictū ab Azo.¶†Itē tertio no.ex p̄dictis ꝙ pactū de nō
petendo eſt diſtractus reſpectu obligatiōis prie ad non petēdū
⁊ ſic reſpectu diuerſox,itē actio eſt ⁊ ɔ̄ctus ⁊ diſtractus.ar.ɔ̄ q.mo.
re ɔ̄hi.ob.§.is quoq3.ſʒ ibi qn̄ re hic qn̄ ɔ̄ſenſu.itē ibi de obliga
tiōe tacita,hic de expſſa.¶Opp.ſi tollit oblō nō p̄tēdit iſtud
nō eſt niſi q2 tollit vinculū eqtatis.vt i.§.naturalis.ſed vbi non
eſt eqtas ibi nōn ē exceptio.de excep.doli.q eqtate.ergo ipō iure
tollit exceptio.So.verū eſt a p̄n.q2 exceptio cānda deſiderat eq
tatē,ſecus ex poſt facto.nā exceptio cāta ex eqtate ab initio du-
rat lʒ eqtas nō duret.q2 eqtas nō eſt cā eſſendi,ſʒ fiēdi ſic,vt.l.
p̄re furioſo.ſi ſe.j.de exe.do.l.ij.§.circa.Uel dic ꝙ vbi nō eſt eq-
tas nō cadit exceptio.vex ē ex ꝓuiſiōe legis.ſʒ ex ꝓuiſiōe hoīs
ſic.l.iuris gētiū.§.ſed ſi fraudādi.ſ.e.vel ibi ex exceptione dati-
ua.nā aut oritur ad factū,aut ad intereſſe,ſi ad factū ex obliga-
tione efficaci aut ēt inefficaci.¶Op.ꝙ ex pacto de nō petendo
nō oriatur obligatio nā oritur ad factū,aut ad itereſſe:ſi ad fa-
ctū:aut interi nō petitur ⁊ fruſtra orit:q2 q̄tidie ſoluit.l.iij.i p̄n.
de ɔ̄di.ob cau.aut poſtꝙ petit,⁊ tūc nō orit,ad ipoſſibile eñ ori
ret,vt.l.i bello.§.facte.j.de cap.itē ad intereſſe nō oritur,q2 nul-
la petitio,ergo nulla mora.Sol.a p̄n.orit ad factū.i.ad ſilentiū
ex poſtfacto orit ad intereſſe nō rōne more ſʒ culpe.l.reſcriptū.
§.ſi pacto.¶Oppo ꝙ pactū de nō petēdo nō tollat nālē q2 nō
format p modū liberatiōis,ſʒ p modū oblōnis ⁊ actus agētiū ſi
opant vltra eox intētionē.So.Gui.hoc ɔ̄cedit ꝙ ex tali pacto
tollit obligatio nālis,q2 nō eſt pactū liberatoriū,q̄ opi.tenet a
multis.ſed falſa vr̄.q2.l.dicit ꝙ p tale pactū obligatio ſubmo-
uet.j.e.l.§.ſʒ ſi ſtipula.⁊ iō p illū tex.Bar.rep̄hēdit Guili.in pa-
cto de nō petēdo.ſed in pacto de nō agēdo ɔ̄ſentit ei.vt no.Jn.
de li.ɔ̄te.c.j.ego dubito qō ille tex.nō ꝓbet ɔ̄riū:q2 ibi dicit to-
tā obligationē ſub moueri.⁊ exponit totā.i.ciuilē ⁊ naturalē:vt
j.eo.§.ver.idem dicemus.vn̄ ibi pari paſſu tota.i.vtraq3 obliga-
tio diſcurrit.ſed ſi pariter ambulāt ergo ſicut nō tollit ſʒ elidit
ciuilis ſic ⁊ naturalis.Preterea ſupra dixerat in illo.§.ſed ſi ſti-
pulatus p ſnīam tolli obligationē ⁊ poſtea eqpat pcn̄ ſnīe ſed p
ſnīam nō tollit ipō iure:vn̄ ibi ponunt multa q̄ tn̄ non p oīa pa-
ria ſunt,nec tn̄ exprimit modū liberatiōis,ſed dicit obligationē
ſubmoueri,ſʒ an ſit ſubmotio iuris ⁊ ō iure,an miniſterio ⁊ ope
exceptiōis ibi nō aperit,⁊ iō deficiēte tex.recurramus ad cōēʒ in
tellectum.⁊ vr̄ gl.v̄a:q2 ſi ꝓmittens nō petere obligatur ad nō
petendum

petendū ergo ꝯtria oblig. ad soluēdū tollit̄ per locū a ꝯtrijs. Itē cū sit obligat⁹ nō petere vr̄ renūciasse actioni ⁊ cāis eius qꝛ destructionē ꝯsequētis seqr̄ destructio añcedētis. de spon. oratio.
9 ¶ † Itē cui ꝯpetit obligatio: multo forti⁹ liberatio ꝯpetit. l. j. §. ꝙ ait. Preterea q̄ ꝓmittit nō petere obligat̄ ad nō recipiēdū, vt l. ampli⁹. rē ra. ha. ergo naturalis obligatio tollit̄ ex quo creditor recipe ꝓhibet̄. ⁊ forte idē est sine ꝓmittat nō petere siue non agere de peculio. s3 postea ad treb. l. luci⁹. §. tres coheredes. Itē qꝛ remittit vr̄ recepisse. j. de iureiu. labeo. Preterea licet quātū ad verbū nil sit. dic vt in. §. alteri. rōne ergo liberatiōis, vt. s̄. e. rescriptū. §. fi. s3 tu dices rōne exceptiōis ⁊ elisiōis ꝑpetue. p Gui. facit iste. §. qꝛ hic nō ðꝛ q̄ tollat̄ nālis: s3 ð elidi. ad idē. C. ð trā. l. siue apud. ⁊. l. si ꝑ fundo. sed ille loqr̄ i reali actiōe vbi nō pōt
10 tolli. ¶ † Cōclude ex his effect⁹ pactoꝝ: nā pactū, de nō petendo fm Azo. opat̄ tria obligationē, elisionē, ⁊ liberationē, a na-
11 turali. ¶ † Opp. q̄ pactū de nō petēdo pariat ēt ciuilē: qꝛ videt̄ dōatio. vt. l. si qs argētū. C. de do. So. ibi nō interuenit traditio hic sic. qꝛ h3 vi traditiōis cū trahat secū liberationē fm Guil. vel dic ꝙ remediū illi⁹. l. est subsidiariū ⁊ extraordinariū ⁊ spāle ⁊ iō nō ꝯpetit tuto. exceptione de iure cōi, vt. l. j. §. si re⁹. de eo per quē fac. erit alij dicūt quatuor obligationē, elisionē, exceptionē, ⁊ liberationē. O do. ð ꝙ exceptio ⁊ elisio idē sunt. ⁊ sic cōsentit Azo. tertiū dīt ꝙ tria parit. obligationē: elisionē: ⁊ exceptionē. nō autē liberationē fm Guil. tu dic magis q̄ est deserta opi. q̄ quatuor pariat. ⁊ sic firmat Ja. bu. s̄ e. l. rescriptū. §. si pacto. nec est verū q̄ sit idē elisio ⁊ exceptio, imo elisio est cā exceptio est effect⁹ ꝑncipalis eius sicut vuln⁹ ⁊ debilitatio mēbri nō sunt idē sed sicut cā ⁊ effect⁹. ¶ Op. si pactū de nō petēdo parit naturalē obligationē, ergo nouat̄ cōmissa pena i stipulatiōe ꝯ. l. rescriptū. §. si pacto. sol. vt ibi no. ¶ Opp. scd̄o si orit̄ naturalis obligatio ergo tollit̄ p pactū de petēdo ipso iure ꝯ hunc tex. so. ibi loquit̄ quoad exceptionē nō quoad obligationē. ¶ Tertio opp. si orit̄ obligatio. ergo ius versat̄ in pacto. i. obligati. q̄ est ius incorpale. inst. de reb. corpo. ⁊ isti. de obl. in pn. sed hic ð ꝙ versat̄ factū ⁊ nō ius. Sol. hic loqr̄ cōparatiue respectu stipulationis i qua plurimū iuris versat̄. nō absolute. sic ⁊ ego absolute sum albus. sed respectu cigni sum niger. qꝛ lōge excedit in albedine. vel dic ꝙ quātū ad exceptionē cōsiderat̄ solū factū. sed quātū ad obligationē ius. vnde tex. iste loquitur ꝙtū ad exceptionē. ⁊ ð fcm ꝯsiderari qꝛ immediate factum est cā exceptionis nō per modū obligatiōis, sed ex sui natura ⁊ eqtate quā h3 factum in seipso, qꝛ sic est cōuētū q̄ natura nō pōt tolli per pact. ex interuallo, vt s̄. eo. l. iuris gētium. §. qnimo. ver. vt puta, sed obligatio bñ pōt tolli qꝛ de eius natura nō est q̄ nō patiat̄ debitorē liberari. imo finis obligatiōis est exceptio ergo ⁊ liberatio. ¶ Opp. si pactū de nō petēdo elidit, ergo frustra tollit naturalem. rñ. nego hoc. ¶ Op. q̄ ipso iure tollat, vt. j. sed si pactum. Sol. ibi obligatio ꝓcedēs erat ex delicto. ⁊ obligatiōes ex maleficio per pactū tollunt̄ ipso iure. vt. j. eo. §. q̄dā. ¶ Op. ad idē. j. e. l. ver. idē dicem⁹. Sol. ibi erat appositū ad distrahēdū cōtractū qui sola voluntate poterat distrahi hic nō. ¶ Opp. q̄ nō liberet qꝛ nō apponit̄ ad liberādum. Sol. nego hoc: qꝛ apponit̄ ad resoluēdū. ¶ Op. si liberat̄ a naturali. ergo ⁊ a ciuili: qꝛ eadē sunt in substātia. So. nego. ¶ Op. si liberat̄ a naturali, ergo nō remanet actio: qꝛ sine ab initio siue naturali obligatione: nō oritur ita nec orta consistit. ar. de fideius. l. vranius. so. nego q̄ naturalis obligatio nō est de substātia actionū. l3 s3 esset q̄nq3 a prin. tñ postq̄ actio est nata durat actio, sicut filius durat sine p̄re fm Bar. falsa similitudo qꝛ filius genitus nō h3 depēdētiā a p̄re: sed actio h3 dependētiā ab obligatione. nō tñ naturali sed ciuili ex qua immediate fundatur ⁊ fundata subsistit tanq̄ ex cā materiali ⁊ successiua vñ si obligatio ciuilis cui est actio cōcreta ipso iure perimat̄ necessario perimetur actio ipso iure. qꝛ cōgruit fundamentum eius: ⁊ nō h3 cām subsistendi. ¶ Op. ꝙ parere exceptionē nō sit distinctū ab elisiōe. nā exceptio ⁊ elisio idē videnf esse. So. sicut in agēdo quodā ordine itelligim⁹ pactū, elisionē, exceptionē, ⁊ obiectū exceptionis ⁊ sic nō solū noīe, sed ēt rōne differūt sicut cā ⁊ effect⁹ cātus, ex hoc arguo falsum esse q̄ ð Bar. q distinguit tria tpa. primū añq̄ exceptio opponatur. ⁊ tūc nōdū elidit, scd̄m postq̄ opponit̄ añq̄ ꝓnūciet̄, ⁊ tūc elidit. tertiū postq̄ ꝓnūciatū est p exceptionē ⁊ tūc ꝑimit, qꝛ ingerat̄ obie. p sniam ad. j. de fide. si plures. i quolibet mēbro vr̄ ꝙ male dicat, in prīo qꝛ inter pactū obligationi cōtrariū ⁊ elisionē nullū est mediū. ⁊ iō dicit hic q̄ pactum elidit. s. immediate nō aūt mediāte obiectu. Itē elisio est cā exceptionis ergo prior nō posterior. ¶ Itē pactum ipso iure tollit naturalē ergo ipso iure elidit actionem nō ob. insti. de replica. vbi desideratur obie. qꝛ exceptio est sicut actio q̄ nisi sit ꝓposita nō cōsideratur per iudicē nec venit in iudicio. vñ ibi pōderat̄ natura iudicij, qꝛ super exceptiōe nec intētata nō pōt pnunciari, nō autē ð: ibi ꝙ obiect⁹ elidat: qꝛ imo ēt distrac. elidit ꝯctus. tñ hoc statim infra declarabo ex hoc apparet etiā scd̄m falsum: qꝛ ex obiectu nō causatur elisio sed retro cāta deducit̄ in iudicio. Itē ex eo q̄ dicit q̄ snīa lata vigore exceptiōis ꝑimat ac. ipso iure sequeret̄ ꝙ exceptio rei iudicate eēt exceptio facti ⁊ intentionis q̄ falsum est: qꝛ nouatio q̄ fit per sniam nō tollit ipso iure actionē. C. de iu. l. j. ⁊ exceptio rei iudicate est exceptio ꝓprie ⁊ exclusio actiōis nō iudicij tm̄. vide Inno. de elec. c. cū inter. Itē est exceptio perēptoria ⁊ illa exceptio q̄ obijcitur soli conatui ⁊ intētioni est perēptorie proprie, qꝛ ius perimit q̄ nō inuenit, s3 detegit. Itē p sniam latā sup exceptione tolleretur ciuilis ⁊ naturalis. q̄ falsum est. ¶ Nō ob. j. de fideius. si plures. qꝛ spāle est i snia diuisionis. ⁊ idē vbicūq3 snia sacit ius de nouo: regl'r autē secus vel ibi non ðꝛ ꝙ actio ipo iure tollat̄ sed obuiat exactioni vt ope restōnis. Itē pone lata absolutoria fieri pactū nouū de petēdo: si dicas actionē ipso iu. sublatā nō valebit pactū ad replicādū ⁊ sic iste. §. distinguēd⁹ esset p tps añ sniam ⁊ post. ad hoc q̄ no. C. de trāsac. l. si diuersa. sed ista distinctio nō est xa, vt. s̄. e. iuris gentiū. §. itē si paciscar. el prīo. j. de trās. post rē. §. j. ⁊ ad hoc facit ꝙ no. j. e. l. §. sed si stipulatus. ⁊. j. de cōdi. ⁊ demō. Julian⁹. cōcludit ergo q̄tuor effect⁹ ꝓmissos esse diuersos. ¶ Op. ꝯ ꝓmissa sic eadē est natura ꝯct⁹ ⁊ distract⁹, no. C. de in inte. rest. mi. l. de tutela. si ergo re cōtrahit̄ naturalis obligatio, q̄uo p pactū tollit̄ re non interueniēte? rñ. obligatio naturalis orit̄ ex eqtate resultāte, q̄ tollit̄ pacto vt. §. naturalis. vel dic q̄ tollit̄ cōsensus pro tpe futuro i quo de substātia obligatiōis fundat̄. ad ꝯtriū ego dico ꝙ nō sunt p oīa paria ꝯctus ⁊ distract⁹. ¶ Ex ꝑdictis resultāt ar. in cāis dicit statutum florentie, q̄ mulier non possit se obligare sine mundualdo an poterit facere pactū de nō petendo. ⁊ vr̄ ꝙ nō, qꝛ ex eo resultat obligatio. ⁊ q nō pōt petere ðꝛ teneri. so. ma. meuia. §. j. p gl. ⁊ Jac. fm Bar. in ꝯtriū vr̄ ꝙ teneat quoad alios effect⁹, nō quoad ad obligādū. qꝛ alij effect⁹ nō subalternantur nec subordinātur obligationi q̄ credo verū qꝛ deliberate non loquitur lex. ⁊ statutū est stricti iur. ¶ Sed qd econtra dicit statutū q̄ minor mercator possit ꝯhere vt maior absq3 curatore. vtrū poterit pacisci. dico hic ꝙ sic. [a] ar. not. in. l. j. §. ꝯtriū. de ꝯtrio ind. tu. ⁊ est ratio differētie. qꝛ si obligat multo magis parit defensionē, sed ecōtrario nō sequit̄ cessat obligatio: ergo ⁊ liberatio seu exceptio: ⁊ l3 statuta sunt stricti iuris, tñ includūt ea que necessario sunt connexa, qꝛ vnū includit reliquum qꝛ ꝑ eodē reputan-
12 tur. ¶ † S3 qd si statutū dicit q̄ mulier nō possit ꝯhere, an po
a terit debitorē liberare p pactū? ⁊ vr̄ q̄ sic, qꝛ iste vr̄ distract⁹ nō cōtract⁹. dic cōtra. qꝛ etiā pactū liberatoriū est cōtractus not. j. de ac. ⁊ obli. l. j. ¶ Nūc videam⁹ de pacto de petēdo quas habea vires. rñ. gl. q̄ Jo, dicit ꝙ parit nouam naturalē obligationē q̄ iungitur prime ciuili sed hoc gl. reprobat: qꝛ nō interponit̄ ad nouā obligationē, sed ad robur veteris actus agētium ⁊c. l. obligationū substātia. Preterea ꝓbatur hoc ex formatione libelli: qꝛ nō op3 agi ex cōiunctione cōtractus ⁊ pacti simul. qꝛ sic in libello esset fiēda mētio replicationis q̄ est ridiculū fm Pe. Itē pactū est appositū ex interuallo. vñ nō vr̄ in esse ad agēdū. sed ad replicandū, breuiter gl. tenet ꝯtriū Jo. ꝙ istud pactū non pariat naturalē. sed foueat ciuilē ⁊ pariat replicationē. ⁊ sustinēdo Jo. dico ꝙ obligat naturaliter ad idē ꝙ deuenit in primo cōtractu. qꝛ pactū tacite cōtinet dari vel fieri. ergo est obligatoriū vt. C. de noua. l. fi. nō tñ dico q̄ in actione retro ꝓducat aliqd nisi robur vt nō possit impugnari, itē nec male formatur libell⁹ peto. ⁊ ex stipulatione non obst. pacto de non petendo cum feceris pactum de petendo. fm Inn. pōt ergo defendi q̄ pariat naturalē ex qua ēt initiū ꝓscriptionis cōsiderabo. ar. j. de do. cā mor. q̄ debitori facit ꝙ no. j. mā. si tibi mādauero. §. j. de fideiu. si qs postq̄. Alius effectus est, q̄ tollit naturalē inductā ex preambulo puto ad. nō petendū fm vnā opi. fm aliā nō tollit illa prīa vera vt superius dixi. Sed qd si quarto loco fiat pactū de nō petendo. dicit gl. fm Azo. q̄ nō perimit naturalē antiquā, qꝛ inuenit peremptā a primo pacto. ⁊ qcqd est ita cōsummatū a primo pacto retro ꝙ tūc nō restat ꝯsummari attribuitur primo pacto ⁊ nō posteriori fm gl. ⁊ bñ: duplicationē aūt nō est dubiū ꝙ parit. C. de exce. si pact⁹. fm doc. Ex ꝑdictis declaraui totā gl. q̄ incipit. imo vr̄ Ulterius op. ðꝛ hic ꝙ stipulatio tollitur p stipulationē ipso iure. ꝯ de ver. ob. si dari stipuler. vbi dicit q̄ prīa ipo iure nō est sublata. sed ob. in ea excep. Solu. stipulatio tollit stipulationē qñ hoc agitur inter partes. sed ibi nō agebat̄ hoc fm gl. declara qñ pōt fieri nouatio. tunc pōt agi vt trāsfundat̄ s3 ibi nō poterat fieri nouatio. nā prīa obligatio q̄ erat inefficax nō poterat trāsfundi in scd̄a3. pōderet ergo actor ibi ex qua stipulatione agat, nā si agit ex prīa obs. exceptio: nec ex stiplatiōe scd̄a dat̄ replicatio. q̄ est no. l3 ex pacto daretur. sic no. de exce. rei iudi. in duob⁹. sed ꝯ istud op. qꝛ nō d3 plus operari pactum quā stipulatio. Itē qa scd̄s ꝯct⁹ videtur importare renūciationem excep. de noua. si qs declarauerit. ibi, qm̄ remittere excep. vr̄. Item quia contractus vestitus pōt coadiuuare ⁊ informare sicut nudus vt. j. pro soc. cū societas. ⁊ ideo videt̄ ꝙ in. l. si dari. si agatur ex prīa detur replicatio tamē illa lr̄a multum ob

a ¶ Qd̄ sic. adde q̄ habentur ad materiā p Dy. in ꝯs. incip. iure municipali cauetur. ⁊ p. d. Alexand. de imo. in cōsi. xc. iij. parte.

põ dicit qð nulla sit. non em̃ esset nulla si resumeret vires. sed in
tellige qð est quasi nulla, nisi suppleat ex scða vt ibi no. vl' distin
gue qua mente interponat. vtrũ ad nouũ ɔtractũ an ad auxiliũ
primi ɔctus. j. e. §. x. idẽ dicim⁹. ¶ Scðo op. ad idẽ ðt. l. ꝙ lʒ aq
liana stipl'atio ꝛ acceptilatio interponat tñ soluta pena agit ve
teri acceptilatiõe. ergo nõ est sublata. C. de trãs. vbi pactũ. rñ. ibi
agitur de facto nõ de iure. nec cũ effectu. vt ibi not. Cõclude ex
pdictis fm. d. §. ꝙ stipulatio tollit p stipulationem. s. nouatẽ, si a
git tacite vl' expsse ꝙ fiat nouatio. hodie idẽ si expsse ꝙ si tacite
nõ tollit ipso iure sʒ ope exceptiõis. de pt. stip. valerian⁹. vt no.
j. de noua. oẽs. ꝛ. C. de noua. l. fi. ꝛ dic vt ibi itẽ tollit stipulatio p
stipulationẽ ꝛ accep. qꝛ iuris ciuilis est, tñ hoc est verũ i se: sʒ nõ
est fm literã hãc q̃ ðt si hoc actũ est ꝛ sic loqt ɔditiõal'r, nõ pcise.
13 q̃ ɔditiõalis modificatio nõ cadit circa acceptilationẽ. ¶ † Sʒ
hic q̃rit vtrum vna acceptilatio possit tolli per alterã. ꝛ vr ꝙ sic
qꝛ vtraqꝫ stipulatio est gl. dicit ɔ, ꝛ bene. qꝛ nõ reperit extinctio
extinctionis Itẽ nec pnatio pnatiõis. nisi qs diceret ꝙ ex acce-
ptilatiõe orirer obligatio ad nõ petendũ p. l. vbi pactum. ꝛ ista
possit tolli p aliã acceptilationẽ, liberatio aũt ñ. sʒ ego nõ credo
ꝙ ex acceptilatiõe oriat obligatio sicut nec ex xa solutiõe. Non
ob. l. vbi pactũ. in x. vinculis. qꝛ refert se ad aqlianaʒ stipulatio
nẽ q̃ est liberatoria. Preterea sicut qs tenet non delinquere, ita
tenet nõ petere falsum debitũ: qꝛ delinqt q hoc petit. j. mã, si fi-
deiussor. §. in oĩb⁹. ꝛ sic hʒ respectu ad vinculũ legis nõ ɔuẽtio
14 nis, si vis referre ad acceptilationẽ. ꝛ facit. j. eo. si intra. ¶ † Nũc
videam⁹ rõnẽ differẽtie. dꝛ h ꝙ in stipl'atiõe ɔtinet ius, i pactis
factũ xsat. ɔ aut nos ɔsideram⁹ ɔctus: tũc oĩs ɔct⁹ ẽ facti. de cu
ra. fur. ɔsilio. §. si. aut ius resultãs: ꝛ tũc ẽt ex pacto resultat ius ꝛ
ob. rõ differẽtie falsa vr. ɔctus põt cõsiderari dupl'r. vno modo
put est qdã actus exercit⁹: tũc in facto ɔsistit. alio modo put ẽ
qdã titulus iuris: tũc est ius. de acq. pol. l. j. §. veteres. hui⁹ ɔrõ
timore gl. dicit ꝙ neutro istoꝝ modoꝝ accipit hic, sʒ q̃dã tertio
mõ. s. in opponẽdo de pacto xsat factũ. sʒ stipl'atio non indiget
vt opponat: declaro nã si mutuaui tibi. x. ꝛ postea feci pactũ: tu
nõ vinces, nisi excipias ẽt si de pacto ɔstet etiã p ɔfessionẽ acto
ris vt insti. de repli. in priu. sʒ si nouaui ꝛ ago ex nouatiõe repel
lor sine exceptiõis obiectu. qꝛ ipso iure careo actiõe ergo oĩs ex
ceptio indiget obiectu. ꝛ idẽ est in exceptione doli ꝛ met⁹ fm gl.
si. gl. est vera ꝛ no. digna. ꝛ facit de sec. tab. l. q ex liberis. in fi. cuʒ
15 si ex qua no. tria. ¶ † Prĩo ꝙ nõ sufficit ꝙ qs hẽat exceptionẽ
pacti nisi eã opponat. ꝛ idẽ in replic. vt insti. de replica. in priu. nã
sicut actio est pponẽda ita exceptio. de excusat. tu. scire opʒ. §. ɔ
sequẽs. ꝛ. §. pe. extra de exce. pastoralis. C. de excep. si qdẽ. al's
eẽt differẽtia vtrũ ipso iure vel per exceptionẽ. si nõ indigeret ob
iectu. ꝛ facit de flumi. l. j. §. labeo. ¶ Scðo no. qð non sufficit ꝙ
qs hẽat exceptionẽ nisi eã opp. nã dol⁹ ꝛ met⁹ potuisset ex post
facto purgari, l. j. C. qð me. cau. ¶ Tertio no. ꝙ exceptio facti nõ
indiget obiectu. qꝛ ipso iure agẽs non audit. ɔclude ꝙ exceptio
nõ sufficit ɔstare nisi opponat nisi sit exceptio iure repellẽs. idẽ
no. C. de trãs. l. vbi pactũ. ¶ Op. ɔ istã gl. nã si ɔstat de pacto. ꝙ
iudex dʒ supplere ex gestis. de pe. he. l. plane. ꝛ. l. fi. ꝛ sic lʒ nõ vi
exceptiõis. cũ sit allegãda vt isti. de rep. tñ offõ iudex dʒ absolue
re, lʒ nõ opponat p aduersarium. l. vbi pactũ. ꝛ in ista gl. ꝛ est rõ.
qꝛ actor non pbauit de iure suo ad hoc facit qð dꝛ in. l. j. de asses
so. ꝙ iudex dʒ repellere libellũ q̃n nõ resultat actio. l. ij. vt nemo
priuatus. Si xo apparet aliqd p qð ipõ iure non tollit, sed ope
exceptionis posset elidi: tunc aut illa excepio inest obligationi
vel actiõi vt in pactis incõtinẽti appositis: tũc pt suppleri. licet
nõ opp. l. lecta. si cer. pe. si xo nõ inest sed venit extrisec⁹, vt i pac.
appositis ex interualo vl' in alijs exceptiõibus pueniẽtibus ex
eqtate tũc aut si ille exceptiões omitteret actor locupletaret cũ
aliena iactura: ꝛ tũc iudex dʒ supplere. d. l. plane. ꝛ si. aut nõ locu
pletaret: tũc ñ pt supplere. vt h. ex h patet qð i dolo ꝛ metu gl. ðt
male, in exceptione pacti dicit bñ, si pactũ fuit gratuitũ, secus si
onerosum fm Bar. sed mihi nõ vident xa ista mẽbra. nã dicere
aut exceptio inest, aut nõ nihil est. qꝛ semp vr ineẽ. de ɔhen. em.
pacta. Itẽ ex quo p ɔfessionẽ appet de actiõe inualida nõ debet
iudex ɔdẽnare. sed ex gestis supplere. de li. cã, cum pactũ. de re.
spo. pisanis. Itẽ licet pcm̃ fuerit gratuitũ tñ ipso iure elisit obli
gationẽ ciuilẽ ꝛ actionẽ: ꝙ patet ð iiustitia actiõis. ¶ Itẽ iudex
indicare debet fm qð est equũ ꝛ h iurat. idẽ licet pcm̃ fuerit gra
tuitũ, tñ q̃si traditionẽ ɔtinere vr: qꝛ pcm̃ liberatoriũ hʒ annexã
executionẽ. no. j. e. l. tale pcm̃. extra de ap. pastoralis. qð me. cã. l.
metũ. §. sed qð ptor. ꝙ donator nitit locupletari, ex q̊ tradidit. ð
re iu. l. nesẽni. §. fundũ ꝙ ɔfessio actoris afficit eũ. lʒ nõ excipiat.
ꝛ facit qð not. in aut. de eq̃. do. illud. ꝛ facit de li. cã. l. ob. §. j. ꝛ iõ
gl. i quãtũ loqt de liqdo p ɔfessionẽ cõsiderauit rigorẽ, nõ equi-
tatẽ. ꝛ est xa de rigore. qꝛ ĩpntet sibi q nõ excipit nõ de eqtate q̊
ad offm̃ iudicis est tñ not. dignũ qð si iudex nollet supplere, nõ
posset ab h grauamine appellari: qꝛ iudex suũ ꝛ nõ tuũ tibi de
negat auxiliũ. vt no. in spe. de offi. iu. §. impedit x. qd si iudex.
¶ Ex predictis ar. ad statuta q̃ dñt nõ posse opponi nisi cert.

¶ Jus facit. adde fel. not. in rub. de proba. in. iiij. col. x. alterius. ij. loco.

exceptiões. nã q̃libet exceptio apparẽs p ɔfessionẽ erit valida
a vi cõfessiõis: nã ɔfessio i iudicio ius facit[a], sec⁹ de alijs pbatiõi
16 b⁹. vt no. j. de iureiu. sʒ ꝛ si possessori. §. j. sʒ si cũ. de her. ¶ † No.
ẽt ꝙ ille q allegat pactũ vr excipe licet nõ dicat exceptionẽ. vt
isti. de repli. ꝛ. j. de mi. l. minor. xxv. an. ob. ꝛ. j. de aut. tu. l. pe. ꝛ ista
sunt no. tex. tñ cõsiderauit pactũ respectu opponẽdi ꝛ nõ i sub-
stantia pacti non vr de mẽte lr̃e. ꝛ iõ gl. ðt qð pactũ i substãtia
pacti cõtinet factũ. i. cõsensum: stipl'o ius id est solẽnitatẽ. ꝛ qꝛ
iudiciũ regulat a facto ꝛ a iure. si qs allegat in iudicio stipl'onẽ
dʒ pbare solẽnitatẽ: ꝛ in hoc grauat. si xo pactũ nõ opʒ solẽnia
pbare. ita ðt gl. sʒ ɔ qꝛ psumit solẽnitas. l. sciẽdũ. Sol. vt not. C.
de vsur. l. j. qꝛ hic q̃n p testes: in ɔriũ q̃n p instrm fm doc. ꝛ not.
17 hãc gl. q̃ docet articulari sup pstãda stipl'one. ¶ † Ex hac gl. no.
qð act⁹ de quo deponis testis nõ psumit solẽnis. nõ ob. §. qð fe
18 re. vt ibi dixi. ¶ † Itẽ no. ꝙ ea q̃ plura reqrũt plura opant fm
hoc si stipl'onẽ pmitto nõ petere ipo iure tollit actio qð ẽ fallũʒ
qꝛ seqret ꝙ acceptilatio nõ fuisset necessario inuẽta. Itẽ vltima
volũtas est vestita ꝛ tñ nõ liberat ipso iure. de li. le. l. nõ solũ aut.
ꝛ iõ gl. ðt al'r ꝛ meli⁹ fm gl. mar. si. ꝛ Ja. bu. ꝙ in stipu. vsuraria. i.
obligatiõe q̃ vere ꝛ ipso iure põt tolli p stipu. sed in pacto de nõ
petẽdo versat factũ. i. liberatio ꝛ cõflictus, q est facti ꝛ nõ pt tol-
li p stipl'onẽ: sed in pacto liberatorio sicut nec acceptilatio: nisi
ope replicatiõis q̃ est q̃dã fictio qꝛ nõ vr liberat⁹, nã fictio est ne
cessaria i facto sed i iure nõ. qꝛ põt vere introduci ꝛ ipo iure fm
Bar. vt h. ꝛ i. l. si is q p ẽptore. Uel dic ꝙ i pacto de nõ petẽdo
xtit factũ, qꝛ trahit secũ executionẽ facti: ꝛ ɔsiderat respectu eli
sionis: ꝛ iõ nõ est res itegra: vñ nõ pt ipso iure tolli: sec⁹ i stipl'o-
ne: Cõcludit ex his ꝙ in pactis xsat factũ in paciscẽdo ꝛ in op-
ponẽdo ꝛ i substãtia sui. ꝛ ꝙ exceptio non pimat ipo iure sicut
obligatio ꝛ ꝙ exceptio dꝛ factũ obligatio ius vel dic ꝙ elisio est
factũ exceptio est ius. ¶ Op. ad q̃rtũ. s. ad illationẽ de fideiusso
re ꝛ vr ꝙ postremũ pactum fideiussori non officiat. vt. j. e. l. fi. so.
hic ɔsensit: ibi non. ¶ Op. C. loca. si cũ hermes. so. ibi a pnc. fuit
obligatio fideiussoris coarctata: ꝛ cum obliget xbis, consensus
non valet ad obligãdũ. vt ibi sed ad replicandum vt hic. ¶ Op.
si ɔsensus nõ obligat fideiussorẽ. vt. l. blãdit⁹. C. ð fidei. ergo nec
parit replicationẽ. sol. replicatio non orit ex obligatione, sed ex
eqtate quã habet pactum in seipso ergo apparet contrarium.
Joã. qð non est opus agi coniunct. obligationum. tene menti.

Sed si pactũ. Actiones ex maleficio per pactũ de non petẽdo ipo iure sublate nõ
pñt postea vires reassumere, nec essentiã p pactũ de petẽdo. h. d.
continuat ad pcedẽtiã. dictũ est superi⁹ de pacto de non petẽdo
põ pariebat exceptionẽ, hic de pacto de petẽdo qð ipo iure tol
lebat actionẽ. ¶ In tex. ibi, conuentum, de non petẽdo. ¶ In
tex. ibi, paciscẽdo, ð petẽdo. ¶ In tex. ibi sublata est. vñ non pt
interptari qꝛ abolita. nec est in rerũ natura, vt. j. de iniurijs. l. sed
vn⁹. §. si autẽ. ꝛ. j. qð me. cau. si mulier. §. si metu. In tex. ibi, parẽ
dã de nouo. ¶ In tex. ibi, inefficax. id est imptinẽs. obligatio-
nes em̃ ex delicto non pñt oriri ex ɔctu: sicut non potest bos ex
asino: qꝛ sunt diuerse speciei. vt insti. de oblig. §. sequens. ¶ In
tex. ibi, ex contumelia id est ex maleficio.

Idẽ dicemus. Contractus ipso iure sublat⁹ per pactũ de non petendo non rena-
scit idem numero per pactum de petẽdo: sed orit de nouo alius
contractus numero, siue nouus contractus. sed si contract⁹ pri-
mus non fuit sublatus, sed modificatus potest reassumere pri-
mã formã q̃ habuit a principio interueniente pacto de peten-
do, siue mediante pacto de non petendo. h. d. continuat ad pre-
cedentia hoc modo. Dictum est superius de actione ex deli-
cto. hic de actione ex contractu. ꝛ diuiditur in duas partes qꝛ
primo loquit in pacto qð distraxit contractum ex toto. scðo lo-
qtur in pacto qð parauit exceptionẽ in pte. in scða ibi. ꝙ si non.
¶ In tex. ibi, idem qð dictum est in maleficio. vt actio fundit⁹
perẽpta non reuiuiscat. ¶ In text. ibi sustulit essentialiter peri-
mẽdo ipsam. ¶ In tex. ibi, resuscitat. qꝛ qð mortuum est nihil
est, vnde non potest modo redire ad esse vt. j. de solu. l. q res. §.
areã. nisi p iuris fictionem, vt. j. de iure fisci. l. deferre. §. fi. ¶ In
tex. ibi, pficiet in hoc differt iste ver. a superiori. qꝛ contract⁹ est
iterabilis. vt extra de fi. instr. c. cum Joãnes eremita. ꝛ ideo iste
est contract⁹ nou⁹, sed in contractu precedẽti non fuit nouum
maleficium. ¶ In text. ibi, vt minueret, fuit factum pactum ad
certificandum, non ad resoluendum contractum. vt. j. eo. si con-
uenerit. ꝛ no. j. eo. ẽptor. in pn. ꝛ facit. j. de vsuf. l. quoties. §. si co-
lono. ¶ In tex. ibi, renouare reducendo ad primam formam.

1 ☞ Pactum de petendo excludit pactum de non petendo.
2 Una stipulatio alteram ipso iure tollit.
3 Pactum rei nocet fideiussori.
4 Actiones que debent oriri ex delicto propter delictum nõ debent ex contractu nasci.
5 Replicatio actionem extitisse presupponit.
6 Contractus sunt reiterabiles.

Res de

7 Res de facili ad suam reuertitur naturam.
8 Ex contractu efficaci an oriant due actiones.
9 Exceptio ⁊ obligatio an sint connexe insep arabiliter.
10 Pactum de non petendo quid operetur.
11 Pactũ de ñ peté.tollit nãlẽ obligatio.q̃ pcedebat ex primo ɔc.
12 Pactum de non petendo quando elidat actionem.
13 Actio an oriatur ex pacto de non petendo.
14 Pactum de petendo an inducat naturalem obligationem.
15 Pactum de non petẽdo an elidat ipso facto pactũ de petẽdo.
16 Obligatio naturalis an oriatur ex pollicitatione.
17 Pactum temporale an tollat obligationem naturalem.
18 Renunciatio an tollat obligationem naturalem.
19 In pactis factum versatur ab omni solennitate abstractum.
20 Nullitatis exceptio non exigit ꝙ opponatur.
21 Obligatorio fctõ stãte obl'o de sui natura tolli nõ pt ipso iure.
22 Exceptio conclusionem non requirit.
23 Factum rei nocet fideiussori.
24 Per pactum quis se in sententiam iam latam reponere potest.

Quod in specie. Natura dotis alterata per pactum de petẽdo, redit ad primã figurã p pcm̃ posteri⁹ ipsi nature ɔformẽ.h.d.ɔtinuat ad p̃cedẽtia h mõ.dictũ est superi⁹ ꝙ p pactũ vltimũ factũ nõ põt rediri ad formã primi ɔct⁹: s₃ q₂ posset dubitari vtrũ istud haberet locũ in actiõe de dote.iõ ponit iste ꝟsi. Uel sic.dictũ est superius qñ pactũ primũ fuit de nõ petẽdo scõm de petendo hic qñ vtrunq₃ de petendo: sed primũ sine dilatione: sed vltimũ cũ dilatione tpis. Uel sic.dictũ est superius qñ primũ pactũ inter ponit p debitore,posterius p creditore,hic contra qñ primum erat p creditore posterius p debitore. Diuidit in duas partes. primo ponit quoddã dictũ.scõo respondet cuidam obiectioni. scñda ibi,nec dicendũ. ¶ In tex.ibi,ꝙ.s.vltimo pacto sit standum. ¶ In tex.ibi,pactũ celebrato ɔctu dotis vel in ipso con tractu dotis.vel in ipso ɔctu a p̃n.non est vis. In tex.ibi,dato. i p̃textu. ¶ In tex.ibi,ad suũ ius.⁊ ad naturã ꝓpriam quã lex sibi tradit.legis eñ artificio ɔctib⁹ ꝓprie nature assignat.vt hic
1 pz. ¶ †Not.primo ꝙ pactũ de petẽdo elidit pactũ de nõ petẽdo t parit replicationẽ,nõ aũt tollit ipso iure.q₂ cũ pactũ de nõ petẽdo duret quoad veritatẽ,q₂ verũ est factũ fuisse: durat etiã exceptio ex eo l₃ replicet versat ergo factum.i. naturalis veritas facti q̃ iuris artificio tolli non põt.ita d̃t insti.de repli.post princip. ¶ Scõo not. ꝙ vna stipulatio tollit alteram ipso iure.
2 ¶ †Tertio no.ꝙ in stipula.continet ius in pacto ɔtinet factũ. ¶ Quarto not. ꝙ aliud est ⁊ plus ipso iure perimere ⁊ elidere.
3 ¶ †Quinto no.ꝙ pactũ rei nocet fideiussori. ¶ †Sexto not.
4 ꝙ actiones q̃ debẽt oriri ex delicto ꝓpter delictũ nõ possunt ex
5 ɔctu nasci.q₂ vna species non grauat alterã speciẽ. ¶ †Septimo not. ꝙ replicatio p̃supponit actionẽ p̃existere vñ vbi actio nõ preexistit,q₂ de ipso iure sublata ibi nõ est tractandũ de re
6 plicatione. ¶ †Octauo no.ꝙ ɔctus sunt reiterabiles tñ nou⁹ ɔctus nõ est idẽ in numero cũ veteri.⁊ origo petitionis: d₃ fundari ex ipso nouo ɔctu. ¶ Nono nota ꝙ aliud est tollere aliud
7 minuere. ¶ †Decimo ⁊ vltimo not. ꝙ res de facili reuertit ad suam naturã ⁊ nõ fit iniuria excedẽti ꝓprios terminos si reducatur ad debitos terminos ⁊ ad terminos iuris cõis.⁊ hec pro no.sufficient. ¶ Modo veniam⁹ ad apparatũ ⁊ p euidẽtia dicendorũ p̃mittẽdũ est ꝙ in materia nři.§.p̃mo p̃cedebat ɔct⁹ efficax pariẽs obl'onẽ ⁊ actionẽ.scõo secutũ erat pactũ de nõ petẽdo tertio subsecutũ erat pactũ de petendo de eius vltimi pacti
8 viribus tractat noster.§. ¶ † Item pro euidẽtia dicẽdorũ. Quero ante oĩa vnã.q.videlicet an ex ɔctu efficaci oriant due obligationes.s.naturalis ⁊ ciuilis,an vero oriat tñ vna obl'o, q̃ respectu iuris gẽtiũ dicat naturalis ⁊ respectu iuris ciuilis dicatur ciuilis.ista.q.stat in.hoc,vtrum ciuilis ⁊ naturalis differant specie.ista.q. tangit hic in gl magna quidaz eñ dicunt quod in substantia ⁊ per consequens in specie est vna obl'o. aliũ dicunt ꝙ sunt due species ⁊ hanc opi.videt hic gl.approbare nam cuz naturalis ⁊ ciuilis obl'o habeant nomina distincta ⁊ distinctio per nomina significet diuersitatem substantie ⁊ distinctio per aduerbia significet diuersitatẽ qualita.⁊ accidentis.vt no.de rei ven.in rub.sequit ex ipsa nominis distinctione etiam realis distinctio.vt.C.de codi.l.si idem. Preterea illa nõ sunt eadem que sic esse habẽt ꝙ vnũ nõ põt esse sine reliquo. vt.ĩ. de acqui.pos. l.naturaliter.§.nihil cõe sed naturalis oligatio potest esse sine ciuili,⁊ ciuilis potest sine naturali vt infra patebit. ergo naturalis ⁊ ciuilis obligatio habẽt esse distinctum quodlibet per se. ¶ In ɔriũ ꝙ sit vna obl'o ꝓbat.q₂ est vna obligãdi forma,⁊ vnum debitum ergo ⁊ obl'o debet esse vna. Preterea text.dicit totam obligationẽ ⁊ eodẽ modo loquit.ĩ. ea.l.§.sed si stip. sed si essent plures obligationes tex.dixisset vtrãque. nam dictio tota,non est distributiua numeri,sed dictio vtraque,sic vt.ĩ.de ex cu.tu.l.si duos.§.dicet.⁊.ĩ mã.l.creditor.§.ij.hanc opi.videt tenere glo.insti.de obli.in p̃n.vbi dicit ꝙ ciuilis obligatio non est aliud q̃ʒ fomẽtũ nãlis obl'onis. ⁊ calor impressus naturali obl'oni a iure.vñ sicut nos videm⁹ in pacto vestito ꝙ est vnũ pactũ: sed vestitum,ita naturalis obl'o vestita per approbationẽ iuris ciuilis est vna obl'o ⁊ nõ plures. Preterea habem⁹ exemplum naturale de anima nřa.nã est vna l₃ habeat plures potẽtias. nã aĩa nřa h₃ potẽtiã sensitiuã,nutritiuã,⁊ intellectualez. vt ponit Ari isto.in scõo de aĩa: tñ aĩa nõ est nisi vna.sic dico in obligatione vna est obligatio s₃ h₃ plures potẽtias.nã vna potẽtia est sibi attributa a iuregẽtiũ,quo respectu d₂ naturalis.vt.ĩ.de reg. iur.l.cũ amplius.§. is natura d₃.aliã potẽtiã h₃ a iure ciuili quo respectu d₂ ciuilis obl'o.ista qõ format in simili in materia possessionũ vtz sint due possessiones naturalis ⁊ ciuilis an vna tñ in.ff.nouo gl.t₃ ꝙ due.ĩ.de ac. pos.l.j.in p̃n.in.C.t₃ ꝙ vna.C.de acq.pos.l.j.in prin.l₃ Dy.teneat ꝙ sint due spẽs differẽtes.⁊ ꝙ sunt due possidẽdi forme,vna q̃ i corpore: altera q̃ i aĩo ɔsistat. ꝙ dic vt plene not.Dy.in.c.sine possessione.de re.iu.in vj. Gui. de cug.d̃t ꝙ cũ sunt apud eũdẽ naturalis ⁊ ciuilis possessio,ꝙ sunt vna in substãtia: sic ergo posset dici in obl'one ꝙ qñ ciuilis ⁊ naturalis sunt apõ eũdẽ sit vna obl'o in substãtia.h t₃.d. Jac. cõiter tñ tenem⁹ ꝙ obl'o naturalis sit ex vna radice ⁊ ciuilis ex altera. naturalis obl'o est de iure gen. ciuilis est de iure ciuili.vñ differunt: q₂ nõ veniunt eo.iure siue ea.l.⁊ sic sunt diuerse.⁊ hoc etiã tangit gl.insti.de obli.in prin. ¶ Secũdo ego quero iuxta hoc vtrũ siue sint plures obl'ones siue vna,actio nascat ex naturali an ex ciuili.glo.insti.de obli.in prin.d̃t ꝙ nascit ex naturali fomento tñ ciuilis obligationis.s₃ tñ gl.nostra d̃t ꝙ nascat ex ciuili,q₂ cũ actiones sunt de iure ciuili debent nasci ex obligatione ɔsimili q̃ sit de iure ciuili ꝑ gl.q̃ est instit.de obli. videt tex.ĩ. de act.⁊ ob.l.naturales.s₃ tñ glo.istius.§.est verior. q₂ perempta naturali p pactũ de nõ petẽdo,tñ remanet actio ergo ꝓximũ ⁊ immediatũ fundamẽtũ actiõis nõ ẽ naturalis obligatio,s₃ ciuilis obl'o,⁊ ista est ipsa veritas. ¶ Modo istis ad euidẽtiã p̃missis ingredior apparatũ.⁊ op.d₂ h ꝙ pactũ posteri⁹ nõ tollit prius pactũ ipso iure.l.cauet oppositũ ꝙ naturalis obl'o inducta p pactum precedens tollit ipso iure p pcm̃ subseq̃ns: vñ vr obstare. ĩ.de sol.l.stichum.§.naturalis.istud ɔriũ soluit in gl. pluribus modis,prima sol.est ꝙ aut naturalis obl'o stat p se: tũc non tollitur ipso iure per pactũ posterius: ⁊ ita loquit hic.aut est vnita seu ɔiuncta cũ ciuili: tunc tollit ipso iure.vt in.l.ɔria.rõ differentie est ista: q₂ cum est iuncta cũ ciuili ⁊ illa ciuilis eliditur per pactum.⁊ sic eius substãtia corrumpit,merito corrumpit etiã naturalem,q₂ modicũ fermenti corrumpit totã massam: s₃ cũ naturalis obligatio stat p se,non recipit corruptionẽ extrinsecus, ista est rõ prime sol.s₃ ista sol.est falsa.nã rõ quare tollit naturalis obligatio est,q₂ tollit eq̃tas iurisgẽtiũ. ita d̃t tex.in.§.naturalis.⁊ duz tu dicis modicũ fermẽti corrũpit totã massam,istõ est ideo q₂ in tota massa infert. sed ciuilis obligatio nõ infert in naturali.vñ ista sol.nihil v₃.scõa sol.est Ray.q d̃t.ꝙ.§.naturalis. d₃ intelligi s̃m.§. nostrũ. ꝙ naturalis obligatio tollat ipso iure.i.ope exceptionis.gl.reprobat istã sol.q₂ hoc nõ esset tollere sed elidere.ita dicit gl.ego reprobo aliter q₂ ipso iure est dicere sine ministerio exceptionis. ⁊ sine ministerio iudicis. i. ministerio legis ⁊ nõ iudicis.vt no.C.de trãsac.l.vbi pactũ.⁊ ꝓbat.ĩ. de ritu nup.l.palam.§.fi.⁊ no.in simili.ĩ.de infa.l.ict⁹ fustiũ.vbi aũt aliqd reqrit exceptionẽ,reqrit hoĩs ministerium.vt not.in isto.§.i gl.in opponẽdo.iõ ista scõa so.est falsa. ¶ Tertiõ soluũt ꝙ aut naturalis obligatio stat p se: tunc tollit ipso iure p pactũ ɔriũ.vt in.§.naturalis. aut est iuncta cũ ciuili: tũc nõ tollit ipso iure: tũc h₃ ista naturalis maiorẽ vim ⁊ potentiã,q₂ corroboratur a iure ciuili: ⁊ q₂ est vna substãtia ciuilis ⁊ naturalis obligationis,⁊ ita loquit hic.ista rõ est falsa in rõne sui: q₂ dixi superi⁹ ꝙ nõ est substãtia obligationis,ciuilis ⁊ naturalis, immo quelibet ipsaꝝ h₃ ꝓpriã substãtiã ⁊ ꝓpriã naturã ⁊ iura enumerant istas obligationes vt plures.ergo non sunt vna obligatio, sicut alibi d̃t.l.ad treb.l.Julius p heb⁹. Preterea ista rõ est ɔ casum istius.§.i. q₂ pcm̃ de nõ petẽdo nõ iducebat hic nisi naturalẽ ⁊ tñ tex.d̃t ꝙ nõ tollit p pactũ ɔriũ.remanet ergo oppositio ꝙ ẽt sola naturalis nõ tollit p pcm̃ ɔriũ sibi: falsa ergo ista est sol. vñ gl.soluit quatuor modis,videlicet ꝙ aut naturalis obl'o tendit principalr ad obligãdũ: tũc ipso iure tollit p pactũ ɔriũ,vt in.§. naturalis: aut tẽdit p̃ncipalr ad liberãdũ tũc nõ tollit ipso iure p pcm̃: q₂ p̃rõptiores sum⁹ ad liberãdũ.vt in.l. Arrian⁹.de ac.⁊ ⁊ ob.audi,vt intelligas istã so,q₂ gl. sentit ꝙ naturalis obl'o inducta p pcm̃ de nõ petẽdo,nõ tollat p pcm̃ de petẽdo: s₃ elidat. istã opi.tenẽt ẽt q̃dã vltramõtani hãc rõnẽ: q₂ si tolleret ipso iure naturalis obl'o ad nõ petendũ tolleret ipso iure exceptio: q₂ eadẽ eq̃tate p̃cedit vtrunq₃ ⁊ sic simul tolli deberent obligatio ⁊ exceptio.argum.C.de vsufru.l.corruptionẽ. ista ratio istorum non procedit videlicet ꝙ ista non sunt inseparabiliter connexa si vnum sine reliquo reperiatur. quod sic probo per pactum de non agendo non tollitur obligatio naturalis , nec oritur exceptio peremptoria obligationis, sed declinatoria ⁊ peremptoria

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

indicij sic.vt not.Inn.extra de lit.cte.c.j.ꝛ reprobať p gl.ord.si subtiliter inducať,q̃ est insti.de lega.in.§.si qs debitori.tñ pactū de nō agēdo p pactū de agēdo nō tollereť ipso iure p rōnē isti⁹ lit.qꝛ stat facti cā.ꝛ ipsum factū permanet.vt insti. de repli.post
9 prin.† Preterea nō est verū ꝙ exceptio ꝛ obligatio sint ↄnexe inseparabiliter.imo pōt tolli obligatio ipso iure principaliter ꝛ remanet exceptio.ista ergo opi.ꝙ obligatio naturalis q̃ ordinať ad liberādū nō tollať p.pactū ipso iure.sed obligatio q̃ ordinať principaliter ad obligādū ipso iure tollať nō vř vera ꝛ ideo glo. ponit qntā sol.ꝛ dt aut nos loqmur vtrū exceptio tollať ipso iure p pactū ꝛ dico ꝙ nō vt h.aut nos loqmur vtꝝ tollať obligatio.tūc dico qd siue sit obligatio ad petēdū siue ad nō petēdū tolliť ipso iure vt in.§.naturalis.ꝛ h sentit gl.h i illo xbo dū dt ꝛ forte naturalē tollit vt in gl.nō opponēdo ibi dū dt in eo ꝛc.ꝛ ista sol.est ipsa xitas.qꝛ.§.nālis.loqť i tollēda obligatiōe.§.nř i tollēda excep.facili⁹ g tolliť obľo ꝙ tollať exceptio:qꝛ exceptio fauorabilior ꝛ in fctō ↄsistit ꝛ circa fctm ius nō fingit.vt.j.de acqui.pos.l.j.§.si vir vxori.ꝛ.j.dicā.pmisso isto ↄ̃rio subijcio p cōplenda gl.tres.q.Prima ergo ē.qd opereť pactū de nō petēdo, qn̄ pcedit ipm actio efficax.Scdō q̃ro qd opereť pactū de pe-
10 tēdo.† Tertio q̃ro qd opereť aliud pactū de petēdo ꝙ eēt quarta ↄuētio i ordine ꝛ i numero:mō reuertor ad primā qōnē:ꝛ dico ꝙ pactū de nō petēdo ṡm oēs elidit actionē ꝛ p ↄsequēs ponit exceptionē.tex.est hic,in xbo elidiť.ꝛ in xbo exceptio.ꝛ insti.de replica.in princ.scdm Azo.ꝛ oēs post eū istud pactū parit nālē obligationē ad nō petēdū ꝛ sic ad factū negatiuū.ꝛ ꝙ h sit vex pbat Azo sic.Stipulatio ampli⁹ ñ peti parit ciuilē ꝛ nālem obľonē ad nō petendū vt.j.e.l.nō impossibile.sꝫ tu dices qd operať ista naturalis obligatio ad nō petēdū.rñdēt qdā qꝛ si petať debebiť intereē vt.j.de arbi.l.diē pferre.§.si. Alij dicūt ꝙ nihil opereť qꝛ ex sola naturali nō pōt mora ↄ̃hi.ꝛ p ↄsequēs nō pōt succedere interesse in obligatione.vt.j.de xb.obli.l.si pupillus.sꝫ tu dic qd imo veniet intereē.vt.C.de ↄ̃hē.ꝛ ↄmit.stip.l.nuda.ꝛ C.de pact.l.si pacto q̊ penā.qꝛ tacita vř interuenisse stipľo si ↄ̃ fiat vt not.j.si cer.pet.l.certi ↄdi.in pn̄.in gl.q̃ incipit inculcatio verbox.ꝛ si tu negares hoc de tacita stip.nō posses h negare de tacito pacto ex quo oriť naturalis obligatio.ꝛ interesse qꝛ naturalis nō est frustra vt.j.de ↄpē.l.quecunqꝫ in h ego resideo qd est pacto de nō petēdo oriť naturalis obligatio ad nō peten
11 dum.¶ † Quart⁹ effect⁹ est ꝙ pactū de nō petēdo tollit naturalem obligationē q̃ pcedebat ex primo ↄ̃ctu.vt in.§.naturalis. ꝛ in.l.si.j.de iurein.ista est opi.gl.sꝫ Odof.tāgit ꝛ Guliel.de cug. firmat ꝙ p pactū de nō petendo nō tollať naturalis obligatio, qꝛ nō interponiť ad hoc.aliud eñ est pmittere non petere,aliud est debitorē liberare ṡm Guil.d.Bart.dt qd est casus legis.j.e. l.§.sed si stipulat⁹.qd pactū de nō petēdo tollit naturalē obligationē.Ibi in illo xř.ita pacto quoqꝫ ꝛc.qd credo verū qꝛ ille qui paciscit de nō petēdo renūtiat iuri suo.ꝛ oblig.petēdi.vt.j.rē ra. ha.l.ampli⁹.facit.j.eo.l.tale pactū in pn̄.ꝛ ista est opi.cōis ꝙ p pactū de nō petēdo tollať obligatio naturalis.sꝫ ↄ̃ hoc fortiter opp.extra doct.si p pactū de nō petēdo tolliť obligatio naturalis g p stipľonē de nō petēdo tolliť obligatio ciuilis ꝛ naturalis ꝛ ipso iure.hoc ar.fundo ex gl.sꝫ istō ē falsum qꝛ lꝫ p stip.pmittať nō petere.si tñ nō interuenit acceptilatio durat actio.qd sic pbo:qꝛ al's frustra eēt acceptilatio itroducta ꝛ supuacuo laborasset iuētor si idē posset pmissio de nō petēdo ꝙ posset acceptilatio.ad qd eēt introducta imaginaria sol.certe frustra.Preterea nō opꝫ dū lřa dt tolli vnā stip.p aliā ponere exēplū i acceptilatiōe sufficiēs eēt exēplū in stipľone de nō petēdo.vñ gl.laborassent h frustra.Preterea pbo p viuā rōnē ñ min⁹ opať vltia volūtas ꝙ stipľo.vt.j.e.pactū iter hřdē.sꝫ si testōr vetet peti tñ debitor teneť pmena obligatiōe.dū h libereť p acceptilationē. ergo idē i stipľone.tūc ergo recte ↄcludit rō mea,qꝛ pactū de nō petēdo nō tollat nālem nō obstat tex.i.§.sꝫ si stipul.q dt obľonē submoueri,qꝛ ñ tolliť obligatio sꝫ effect⁹ ei⁹.i.exactio.sic.j.d do. inter vi.ꝛ vxo.l.cū hic stat⁹.q̃ opi.vna disputatiōe posset defendi.Sꝫ añq̃ pcedā vlteri⁹,q̃ro qd in pacto de nō agēdo:ꝛ in h assero ꝙ p pactū istud nō tollať obligatio.qꝛ nō respicit obligationē sꝫ magis respicit pcessum cāe.vt no.Inn.i.d.c.j.d lit.cte. ex hoc tñ pacto de nō agēdo qꝛ ↄcernit pcessꝫ cāe oriť duplex exceptio declinatoria ꝛ perēptoria,vř vna exceptio q̃ pt opponi i duplici forma sicut ex iuro ꝛ snia.ꝛ trāsi.ita ex isto pacto gratuito.qd tñ oriāť due exceptiōes est singľare dictū Inn.ex de insti.cū venisset.ꝛ est ↄ̃ illos q dicūt ꝙ qñqꝫ exceptio perēptoria ipedit pcessum.nā ṡm Inn.ista ē declinatoria opposita ad pcessum:qꝛ sunt due exceptiones orte ṡm eū ꝙ est singulare xbū.ꝛ ex cōem opi.doct.adō ꝙ gl.q̃ ē.j.d peculio.l.si postea sentit ꝙ ñ sit differētia iter nō petere ꝛ ñ agere.ad hoc est ↄ̃ Inn.p Inn.
12 tñ facit.j.de x.ob.l.eadē.§.cato.¶ † Itē q̃riť iuxta pdicta dixi super⁹ ꝙ pactū de nō petēdo elidit actionē.q̃ro qñ elidit eam dixit Bar.qd tria sunt tpa.primū tp̄s est añquā opponať exceptio tūc actio nō est elisa.ṡm tp̄s est cum opposita est exceptio

tunc elidiť actio.vt instit.de repli.in pn̄.ꝛ.j.ea.l.§.si cū nutu decē. ibi dū dixit p excep.mihi opponēdā.tertiū tp̄s ē postꝙ est lata snia p excipiēte.tūc dt Bar.ꝙ actio nedū est elisa sꝫ funditus sublata.ar.j.d fideiuss.l.si plures ista opi.recedit a xitate.qꝛ ego dico ꝙ actio elidiť statim ab ipso pncipio cū est pactū factū.ꝙ sic pbo qꝛ cū illo instāti tollať obligatio naturalis q̃ fouebat ciuilē,remanet ipsa ciuilis debilitata ꝛ elisa.vñ inter pactū ꝛ elisionē nullū est mediū.Preterea statim post factū orta est exceptio.vñ natiuitas exceptionis excludit actionē qꝛ elisio est cā exceptiōis vñ pcedit in ordine intellect⁹.Preterea hoc pꝫ qꝛ si actio nō eēt elisa solutū nō posset repeti.h eñ est regula in oib⁹ exceptiōib⁹,q̃ ñ elidūt actionē.vt.j.d fid.iuss.l.si testō.§.i.sꝫ istō ē falsum qꝛ ↄpetit repetitio ꝛ factū ad excipiēdū trahiť ad agēdū vt no.j.e.i traditionib⁹.apparet ergo ꝙ nullū ē iteruallū tpis inter pactū,elisionē ꝛ natiuitatē actiōis.¶ Mō q̃riť dixit tex.ꝙ opꝫ ꝙ exceptio opponať.rñdeo istō ē pp iudicē q nō posset pnunciare vigore exceptionis nō opposite ꝛ nō iclusē i iudicio sicut nō posset pnūciare p actore nō petēte ita nō posset pnūciare p reo nō excipiente.ꝛ ad hūc finē vult lex ꝙ exceptiōes opponanť qꝛ exceptio nō opposita nō ↄcludit iudici in aliquo.vt no.j.in gl.in opponendo.vt.j.de secū.tab.l.q ex liberis.§.testō. Itē i eo ꝙ Bar.dt ꝙ p sniam tolliť actio ipso iure falsum dt.qꝛ ṡm hoc exceptio rei iudicate nō eēt exceptio iuris,sꝫ exceptionis.ꝛ est ↄ̃ l.iulian⁹.j.de ↄdi.inde.ꝛ.j.rē ra.ha.l.pcu.ad exhi.§. j.ꝛ instit.de excep.§.itē si qs in iudicio.vñ xitas est ꝙ snia sup exceptione opposita auget ius opponētis quoad pleniorē liberationē ꝙ veniat de natura exceptiōis,cui exceptiōi iudex deseruit:sꝫ declarat ipm ꝛ facit trāsire i rē iudicatā ipam exceptio-
13 nem.¶ † Iuxta pdicta reuoco i dubiū vtrū ex pacto de nō petēdo oriať actio ꝛ vř ꝙ sic.qꝛ istō pactū gratuitū est donatio.vt j.e.l.ↄ̃iuris.§.si fili⁹.sꝫ ex nudo pacto donatiōis oriť actio.vt.C. de do.l.si qs argentū.ergo ex isto pacto oriť actio.In ↄ̃riū dt ꝙ nō oriať actio vt.j.eo.l.si itra.nō obstat.l.si qs argentū.qꝛ loqť in dona.q̃ desiderat executionem.ꝛ p ↄsequens actionē:sꝫ istud pactū de nō petendo nō desiderat executionem qꝛ executio est ipsa retentio.vñ pōt dici ꝙ executionem secū trahat.actio aūt non dať p executione pterita sꝫ tñ p executione futura.vt.j.vt in pos.leg.l.j.§.si debitori.ista sol.donationis est pfecta p quasi traditionem.iō nō supest actio.vt.j.de re iu.l.sempronī⁹.§.fundū ṡm Guil.addit ipse aliā rōnē qꝛ dt ꝙ ↄdictio ex lege est subsidiaria.j.de cōdi.ex lege.l.j.sꝫ hic creditor est tut⁹ cōi exceptionis auxilio:ergo cessat remediū subsidiariū actiōis.i.ↄditionis ex.l.arg.ṡ.de eo p quem fac.erit.l.j.§.si reus.addit ipse rōnē:qꝛ dt ipse ꝙ.l.si qs argentū.nō hꝫ locū nisi vbi in dona.venit datio nō vbi venit factū.vt ēt ipsemet notauit.ṡ.e.l.iurisgentiū.§. sꝫ cū nulla.priē due rōnes.placent sꝫ ista tertia est ↄ̃ glossam ordinariam.qꝛ etiā in donationib⁹ in qb⁹ factū pmittiť hꝫ locū.l.si
14 quis argentū.vt not.j.de dolo.l.si cū mihi.¶ † Expedita prima questione principali venio ad scdam.ꝛ quero de viri⁹ pacti de petendo.ꝛ primo reuoco in dubiū vtrū pactū de petendo inducat naturalem obligationem.in hoc sunt opi.Azo dicit ꝙ non inducit nouā obligationē naturalē:ꝛ ratio est ṡm eum qꝛ istud pactum est relatiuum ad primū ↄtractū:ꝛ venit ad ipsum confirmandū ꝛ corroborandum:nō aūt interponiť ad nouam obligationē inducēdā nā hec est natura act⁹ ↄfirmatis vt imprimat in ↄfirmato.ꝛ nō pariat p se.vt.j.de li.le.l.aureli⁹.§.testō. Preterea act⁹ agētiū regulariť regulātur a volūtate.vt.j.de act. ꝛ ob.l.obligationū substātia.sed natura obligatiōis ꝛ itētio paciscētiū est inniti ↄtractui veteri:ꝛ vt ex tūc nō ex nūc ↄtrahať: ergo hoc tātū dꝫ operari.Preterea si istud pactū pareret obligationē naturalē esset necesse ꝙ agereť ex ↄiūctiōe duox ↄctuū s.ex pmo ꝛ tertio.ꝛ esset dicere ꝙ ille q ageret simul ageret,ꝛ replicaret cū tñ ordo iudiciox aliť se hēat qꝛ ñ pponiť replicatio nisi pus a reo opponať exceptio.vt inst.d rep.i pn̄.Preterea frustra fit p plura ꝙ pt fieri p pauciora.sed ita est ꝙ actio pria pōt habere suū robur,lꝫ nō oriať obligatio naturalꝫ g nō habemus de necessitate ponere ꝙ talis obligatio debeat nasci ꝛ ista fuit opinio.Azo.Et si tu dicas cū ex veteri cā nō remāserit nisi ciuilis obligatio,quomō nasceť ex sola ciuili:rñdeo ꝙ al's ↄtigit ꝙ ex sola ciuili fūdať ius agēdi vt i snia ꝛ obligatiōe literarꝫ ṡm Azo.Jo.fuit i ↄ̃ria op.dicit ꝙ ex pacto de petēdo nō solū habilitať actor ꝛ hꝫ licētiā agēdi:sꝫ ēt naturalꝫ obligatio dnouo oriť h sic pbať.Istō pactū est obligatoriū ergo parit naturalē obligationē.nā cū sit h cōsensus ad obligādū nulla rō est q̃re naturalis obligatio nō oriať ꝛ si tu dicas ergo oportebit agi ex veteri ciuili,ꝛ naturali noua.rñdeo ꝙ hoc nō sequiť ꝙ sit necesse ita agere qꝛ ex sola ciuili actiōe iā nata pt fundari seu sustentari.lꝫ eñ ad efficacē natiuitatē actiōis reqrať naturalꝫ ꝛ ciuilꝫ oblgatio:regulř tñ postꝙ actio est iā nata ꝛ pducta in esse sola ciuilis sufficit ad faciēdū actionē remanere i esse sič dicem⁹ i possessione,nā i ea acqrēda reqriť aīus ꝛ corp⁹ i retinēda sufficiat aīus qꝛ facili⁹ retinetur ꝙ acqrať.vt.C.de acqr.possess.l.3.Non tamen

dico ꝙ

dico ꝙ esset ꝓpterea libellus ineptus si sic dicerē,ago ex mutuo non ob.pacto de nō petēdo: qꝛ fecisti mihi pactū de petē.vt.j. e.l.si creditoꝛ.in ꝟbo ad petitionē.istā opi.credo verā qn̄ pactū de petēdo interponit̄ ꝑ modū ꝓmissionis:s3 vbi ꝑ modū ꝓmissionis ꝓmittēdo, nō ꝓmittēdo ēt credo ꝙ sit vera opi. Al3o. ꝙ non oriat̄ tūc oblo naturalis. facit hoc ad statutū de gabellis: qꝛ cū nō oriat̄ oblo,ista ꝗ̄ntio nō est ꝓprie gabella.ꝛ ideo nō solueret̄ gabella q̄ d3 solui de ꝯtcibus.sed vbi pactū repeteret̄ repetita ꝓmissione bn̄ solueret̄.qꝛ est ꝯct⁹.arg.j.de verb.ob.l.si dari. ¶ Scd̄o querit̄ circa istud pactū de peten. vtrū istud pactū de petēdo tollat naturalē oblonē ad nō petendū ortū ex pacto preambulo gl.tangit ꝙ sic sub dubio forte.nā cū ista pacta sint ꝯria vltimū pactū resoluit primū in eo ꝙ iuris est.s. quantū ad
8 oblonis vinculū:qꝛ eadē est potētia ꝯtrarioꝛum.[a] C. de pact.l. pacta nouissima.sed ꝙ nō tollat ipso iure sed ope replicationis est ar.j.loc.l.cū in plares.§.lege dicta.j.de pꝛeto.stipu.l.Ualerianus.ꝛ.j.de verb.obli.cū stipulat⁹ sim mihi o Procule.Gui.de cug.sentit hic ꝙ obligatio naturalis nō tollat̄:qꝛ si tolleret̄ obligatio naturalis ex pacto de non petēdo totū ipsum pactum de non petēdo tolleret̄ ipso iure.arg.j.de aqua plu.arcen.l.sed interdū.qd̄ est cōtra nostrū.§.sed certe ista rō nō ꝯcludit qꝛ nō sequitur,tollit̄ vnus effect⁹ ergo tollit̄ alius cum non sint omnes effectus eiusdē rōnis ꝛ ꝯditionis,sed diuersi iuris.vt.j.de euict.l. vendicantem.in fi.cum.l.seq.vn̄ ego non video ꝙ naturalis illa
15 non tollat̄.vt.s.de sol.l.Stichū.§.naturalis. ¶ † Tertio reuoco in dubiū vtrū pactū de non peten.elidat ipso facto pactum de petēdo:dt Bar.ꝙ nō elidit anteꝙ opponat̄ sed elidit cū opponit̄:ꝛ sic venit ad ꝯflictum.perimit cū ꝓnunciat̄.ꝛ sic tria tēpora distinguit ꝛ innitit̄ litere q̄ dt replicatione exceptio elidet̄. ꝛ gl.q̄ dt op⁹ est facto opponētis in excipiēdo ꝛ replicādo.Ego dico ꝙ natiuitas replicationis elidit exceptionē.ꝛ hoc in seipsa: sed quoad iudicē non elidit nisi qn̄ opponit̄.i.qꝛ ministeriū suū non d3 iudex accommodare,nisi pars opponat:qꝛ includit̄ aliter in iudicio.ꝛ regula est ꝙ illa que extra iudiciū ꝯtingunt nisi in iudiciū reducant̄ non spectāt ad iudicem.vt not.Jac. but.s. qui satis.cog.l.de die.in ꝑn.vbi ponit hāc regulam. ¶ Quarto quero ponam⁹ ꝙ reus ꝑscripsit,ꝛ nihilomin⁹ factū est sibi pactum de nō peten. postea factū de petēdo. q̄ro vtrū istud pactū de peten.ꝑsit ad agendū:vr̄ ꝙ sic.qꝛ vr̄ tollere omne impedimētum agendi.facit.j.de fideius.l.si qs postꝙ.ꝛ.l. vbicunqꝫ. Guil. de cug.t3 ꝯrium: qꝛ dt ꝙ per pactū sublata est naturalis oblo per ꝑscriptionē sublata est ciuilis obligatio. ergo actio est ipso iure sublata ꝛ perēpta : vn̄ obligatio nō h3 super quo figat pedes.ꝛ sublato principali tollit̄ replicatio q̄ est accessoria que nō fundat originē petitionis sed replicationis coadiuuat: preexistere ergo op3 ius agēdi qꝛ replicatio ꝑ se stare nō pōt.vt hac.l. ꝟsi.sed si pactū.ꝛ ꝟsi.idē dicim⁹.ꝛ qd̄ no. ipse de eden.l.si.ꝛ.j.de pecul.l.q̄situ.§.vlti. ꝛ si tu dicas ꝙ ꝑ agnitionē debiti est interrupta ꝑscriptio.dt Guil.istud est verū qn̄ prescriptio est ꝯplenda secus si sit ꝯpleta iam ꝛ pfecta:tunc interrūpi nō pōt:vt not. j.de sol.l.cū qs.§.si qs p̄reo.breuiter Gui.fundat se in falso fundamēto.qꝛ ꝑscriptio nō tollit ipso iure ciuilem oblonē sed elidit eam.vn̄ ꝑscriptio nō est exceptio facti ꝛ intentionis sed iuris:vt j.de act.ꝛ obli.l.offerre.§.pe.nō enim eneruat inseparabilē obligationē.sed vulnerat eius effectū:vt not.j.de neg.gest.l.at q natura.ꝛ in.l.vlti.j.rē ra.hab.nunc operat̄ plus ꝑscriptio ꝙ pactū vt not.in.l.ij.C.de dot.ꝓmis.qd̄ qdē pactū nō tollit ciuilē ipso iure.ergo multo minus prescriptio.expedita est scd̄a.q.ꝑncipalis. ¶ Uenio ad tertiā principalem.q.si quarto loco sit pactum de nō petēdo qd operat̄.ꝛ responde.p3 ex pꝛemissis.nā si pactū de petendo induxerat naturalem eā tollit.si non, tunc non pōt eam tollere quā non inuenit.certum est tn̄ ꝙ replicationē elidit. potest tn̄ dubitari vtrū pariat nouā naturalem de non petēdo, ꝛ adhuc ex ꝑdictis hoc depēdet. nā si naturalis inducta ex primo pacto de non petendo,fuit abolita ꝑ nouum pactū de petēdo:sed si non fuit abolita non orit̄ noua obligatio naturalis.qꝛ nec expedit per quandā regulam.qꝛ quoties sunt obligationes eiusdē gn̄is ꝛ forme,sufficit ꝙ vna sit nata.vt.j.de ꝟbo.obli.l.q bis idem.s3 qn̄ essent diuersorū generū nascunt̄ quelibet in sua specie.vt.j.de lega.j.l.si creditori.§.Marcellus.j.de pcu.l.licet. §.ea obligatio.j.man.l.si mādauero.§.interdū. ¶ In gl.magna ibi,corruptionem.ꝯhit corrupta socia.i.ciuili. arg.de vsufru.l. corruptionē. ¶ In gl.in.l.fi.j.rn̄so.nā cum illa.l.loquat̄ in pupillo ex exemplo legis pt3 ꝙ nō erat ibi nisi naturalis obligatio. vn̄ est ibi directo casus ꝯ guar.ꝛ nō solum ex pacto vero, s3 etiā ex pacto interpꝛetatio tollit̄ naturalis.vt ibi patet. ¶ In ea.gl. ibi,vna substātia. simile. aliqs est grāmatic⁹, ꝛ poeta, tn̄ vnus nō plures.sed hoc nō est verū in obligatione:qꝛ oēs obligationes sunt intellectuales : ꝛ aliter intellectus noster speculatur ꝛ sub alio fine ꝯsiderat naturalem ꝙ ciuilē : qꝛ diuersis finib⁹ distingunt̄:vt.j.de neg.gest.l.ij.§.pupillus.j.de noua.l.j.ꝛ.j.de fideius.l.j. Item quilibet pōt stare,per se , ergo per se numerabit̄

qꝛ ꝑ se stat.vn̄ subtiliter intuēdo iste sunt due obligationes numero ꝛ fine:ꝛ ꝯsequēs habent ēt essentiā indistinctā:qꝛ illa sunt diuersa quoꝝ est diuersa substātia. vt dicit Aristoteles in metaphysica. ¶ In ea.ibi totā rōnē.ꝛ sic totū integrale ponit̄ ꝓ toto vniuersali. ¶ In ea.ibi solius anni.vt.j.de acqui.pos.l.peregre. §.quib⁹ explicitis. ¶ In ea. ibi tolli per pact. istud est verū in pacto liberatorio seu remissorio. sed in pacto de nō petendo. dt Guil.ꝙ hoc est falsum. ꝛ t3 ꝙ nō tollat naturalē obligationē ꝛ hoc ꝓbat plurib⁹ rationib⁹. Prima est qꝛ istud pactū ꝯcernit liberationē nō aūt obligationē.sicut pt3 ex eius forma.si igit̄ nō est appositū sup obligatione nō d3 eā tollere.vt.j.de serui.rusti. ꝑdio.l.si dom⁹. Preterea petitio est quoddā accessoriū. obligatio est quoddā ꝑncipale:s3 ad destructionē accessorij nō destruitur ꝑncipale:s3 ꝯ sic.vt.j. de vul. sub.l.i pupillari.ꝑterea si istud pactū tolleret obligationē deberet magis tollere ciuilē ꝙ naturalē,ꝙ sic ꝓbat. vbicūqꝫ aliqd tollit̄ in ꝯsequētia alicui⁹ actus magis d3 tolli ꝯnexum ꝙ separatū.vt.j.de aqua plu.arc.l.j.§.s3 interdū.de dāno infe.l.si finita.§. ex hoc edicto. s3 ciuilis obligatio magis est ꝯnexa actioni ꝙ obligatio naturalis.ergo deberet tolli ipsa obligatio ciuilis ꝙ est falsu3.si ergo n̄ tollit̄ indiciū cōnexum ergo nec minus cōnexū d3 tolli. ¶ Quarto ꝓbat Guil. a per casu3.l.ꝑ pactū de nō petendo non perdit quis dominiū.vt C.de transa.l.si ꝑ fundo.sicut ergo nō tollit̄ dn̄ium rei corporalis ita non tollit intellectuale dn̄ium ipsius obligationis scd̄m Gul.q ad hoc allegat ꝙ no.Cy.C.de trāsac.l. siue apud.volēdo sustinere gl. Rn̄.ad rationes Gui. nā prima rō ꝙ istud pactum nō ꝯcernit obligationē nō est vera.qꝛ si nō ꝯcerneret oblig.non elideret ciuilē.qd̄ est ꝯ ipsummet Guil.ꝛ ꝯ omnes. Item secūda rō ꝙ petitio dicat̄ quoddā accessorium ego ꝯcedo ꝙ petitio est effect⁹ obligationis tn̄ ille q renūciat effectui vr̄ renūciare omni iuri ꝙ infert in illo effectu.vt.j.de acq.her.l.illud. Tertia ratio b ꝙ magis d3 tolli connexum ꝙ separatum:qꝛ verū est in ceteris alijs parib⁹. s3 hic naturale vinculū nō est par in rōne sui cum vinculo ciuili.vt.j.de sol.l.stichū.§. naturalis. Quarta rō Guil. de dn̄io nō ob.qꝛ dn̄iu3 nō trāsfert̄ sine traditione vera vel ficta. sed ille q dimittit nō tradit , nec cōcedit.aliud enī est dimittere, aliud ꝑstare titulū ꝛ cām possidēdi:ꝛ ita loquit̄ lex si ꝑ fundo.s3 in obligationib⁹ ꝑdēdis ꝛ tollēdis nō reqrit̄ traditio,sicut nec in ipsis acqrēdis.vt.j.de sol.l.ꝑut qsꝙ.ꝛ.j.de serui.ru.ꝑd.l. tria ꝑdia.dictū Gui.ꝙ nō tollat̄ obligatio naturalis posset eē veru3 in actione reali,qꝛ nō pꝛecedit obligatio.ideo nō tollit̄.vt.j.co. cū fundū istd̄ vltimū ꝟbū tangit.Bar. ¶ In.e.ibi oriri obligatio q̄ orit̄ ad silentiū iponēdū ꝛ ibi nō sileat̄ ad interesse.ar.eorū que legunt̄,vt no.j.de fideius.l.ꝯtendat ꝛ de li.le.l. aureli⁹.§.centum. ¶ In e.gl.ibi,liberandi cā.i.ad finē liberādi. ¶ In ea.ibi de serui.vrb.ꝑ.no.i.l.j.de serui.ꝛ aqua. ¶ In.e.ibi furtū nō facere.ꝛ si facit an sit naturalr̄ obligatus ad restitutionē vel ad penā furti.dicā.j.de post.l.j.ꝟ.bestias. ¶ In ea.ibi vocat vinculū. qꝛ ꝑ hoc dat̄ intelligere ꝙ ex acceptilatiōe oriat̄ naturalis obligatio ad nō petēdū. ¶ In.e.ibi cum ciuilis sola ꝯ hoc opp.per Guil.sic qn̄cunqꝫ duo cōcurrunt ad vnū actū perficiendū vnu3 non pōt tolli sine aliq̄.vt.j.de li.ꝛ posthu.l.si ita scriptū.§.regulare.sed naturalis ꝛ ciuilis obligatio iungunt̄ a ꝑn. ad vnū finē cōsequendū.ergo in resolutione nō possunt separari.vt.j.de ser. rusti.ꝑdi.l.tria ꝑdia. Rn̄.ratio ꝑcederet in inseparabilibus.non autē ꝑcedit in his q̄ sunt separabilia. ita ꝙ pōt vnum inueniri sine reliquo fm Gui. ¶ In ea.ibi in cyrographo post diē. vnu3 quidā dicūt ꝙ ibi est naturalis ficta ex ficta numeratione. ꝛ qꝛ nō excipit vr̄ ꝯsensisse.vt.C. de post.l.sub specie.ista ergo ficta naturalis ꝯiūgit̄ cū vera ciuili sic actio causat̄ s3 istud est implicare ꝯtradictoria dicere ꝙ naturalis obligatio sit ficta qꝛ fictiones abhorrentur a iure gētium qd̄ innititur vere existētie terminoꝝ.s3 naturalis obligatio est de iure gētiū.ergo nō pōt eē ꝑ fic. vt.j.de re.in.l.cū ampli⁹.l.is natura debet. ¶ In.e.ibi sine dēat no.bn̄ istud ꝟbū ꝙ l3 ꝑcedat vex debitum,ꝛ fundat̄ sn̄ia sup ciuili ꝛ naturali ꝑambulatio.tn̄ sn̄ia nō parit nisi solā ciuilē.ꝛ non
b parit naturale3 [b] s3 qdā dicūt ꝯtra ꝙ ex sn̄ia oriat̄ tacita naturalis obligatio,qꝛ ille q nō appellat dr ꝯsentire. dt lr̄a appellare debuisti si tibi sn̄ia displicebat.C.si sepi⁹ in integ.resti.postu.l.ij. ego dico ꝙ si sn̄ia sit lata de consensu partiū nō tn̄ orit̄ naturalis.qd̄ sic ꝓbo iudicia ꝛ sn̄ia sunt de iure ciuili.vt.s.de ori.iur.l. ij.§.ꝛ hec disputatio.s3 naturalis obligatio d3 oriri de iure gentium istā rationem ponit glo.insti.de ob.in princ.Et si tu dicas ex ꝯsensu nascit̄ obligatio:ego dico qd̄ hoc est verum ex ꝯsensu pꝛomittentis.vt.j.de regu.iur.l.aliud est vendere.ꝛ facit ad predicta.C.de pac.l.penul. ¶ In.e.ibi. ꝛ elidit ciuilem dicit Oldr.
16 qd̄ elidere ꝛ exceptionē parere est vn⁹ ꝛ idem effectus. ¶ † Extra glo.querit̄ vtrū ex pollicitatione oriat̄ obligatio naturalis. dt hic Gui.qd̄ non qꝛ non est ibi duorū consensus ideo lex dt ꝙ est quasi debitū nō verū debitum.vt.j.de pollici.pactum.fm Gui.rō ista parum ꝯcludit.qꝛ ex testamēto orit̄ obligatio naturalis tn̄ ex cōsensu vni⁹ orit̄.s. ex consensu testatoris qn̄ ergo

a ¶ Contrariorū.add Franc. de aret.in.l.ꝛ si ꝯ.d vul. ꝛ pup.ꝛ in ru.de acq. pos.ꝛ in.l. qnēadmodum.e.tit.

b ¶ Naturalem. adde d.Bart.so 3i.in cōsil. xl.inci.exactis.ꝛ actitatis.ꝟsi. circa scd̄m q.cūseq.in prima parte. vbi an obligatio orta ex sententia nulla ꝛ ei⁹ vigore facta aliquibus virib⁹ subsistat.ꝛ q̄ remedio qs ex tali obligatiōe succurrat̄ ꝛ an si qd solutu3 sit repeti possit.

consensus vnius solius est tāte potētie q̄ sit plurimoꝝ ꝯsensus
nō video quare ex illo ꝯsensu non oriaꝛ obligatio naturalis: ex
quo natura actiōis nō reqrit nisi ꝯsensum vni⁹, tu potes salua
re Gui. ꝙ in testō ē duoꝝ ꝯsensus. s. testatoris q obligat heredē:
ꝛ ꝯsensus hꝛdis. qꝛ eo ipso ꝙ heres adit hꝛditatē iplicite ꝯsen
sit circa onera hereditaria. hinc est ꝙ dꝛ quasi ꝯhere adeūdo vt
ſ. de actio. ꝛ obli. l. ex maleficijs. §. heres. ꝛ adde ꝙ not. C. de sa-
17 crosanc. ec. l. illud. ¶ † Ulteri⁹ qro vtrū tpale pactū tollat obli-
gationē naturalē. dico ꝙ non, ſʒ eā suspēdit ad tps. vt. s. e. l. §. si
cū reo. no. de lib. lega. l. si qs reū. §. iulian⁹. bn̄ tn̄ inducit interim
18 ob. ad nō petēdū. ar. ſ. mād. l. si mādauero tibi in pn. ¶ † Item
qro an renūciatio tollat oblōnē naturalē ꝛ ciuilē. dic ꝙ aut re-
nunciaꝛ iuri qrēdo. tūc nulla obligatio oriꝛ. qꝛ obuiaꝛ pn. ꝛ. ſ. de
so. l. dispēsatorē. in fi. aut renūciaꝛ iuri qsito. tūc idē est ꝙ in pa-
cto de nō petēdo si renunciaꝛ inter pn̄tes. vt. ſ. e. l. tale pactū. C.
de pact. l. post q̄ liti. si aūt renūciatio fieret in absentia alterius
partis tenēdo opi. ꝙ valeat renūciatio iuxta gl. q̄ est in. l. nō so-
lū. §. si liberat. ꝟba. de lib. leg. nō tn̄ tolliꝛ obligatio naturalis: qꝛ
nō inueniꝛ act⁹ retro similis. id est ꝯsensus duoꝝ. ar. C. qn̄ lʒ ab
emp. l. j. in rōne litere. de hoc tn̄ dixi. s. eo. l. in duob⁹. qd̄ dixi in
renunciatione dico in ꝯfessione ad liberādū p. l. tale pactū in pn.
ꝙ no. ¶ Ulterius qro circa istā gl. si nō renunciaꝛ ꝯctui. sed in
aliquo variaꝛ forma ipsius ꝯctus vtrum naturalis obligatio
tollaꝛ. so. collige responsionē in tex. s. ꝟ. qd̄ si nō vt tolleret. ꝛ. ſ.
loca. l. cū in plures. §. j. ¶ Expedita est magna gl. venio ad aliā
glo. sup verbo p stip. dꝛ. hic in litera qd̄ vna stip. tollit aliam ipso
iure. ꝛ hoc intelligiꝛ fm̄ vnū intellectum de stip. ꝯsi mi. Contra
l. aperte caueꝛ contrariū. dt. l. ꝙ qn̄ precedit stipu. inefficax, ꝛ se
quitur stip. efficax. ꝙ secunda stipu. nō perimit primā ſʒ corro-
borat ꝛ firmat, vn̄ vꝛ obstare. ſ. de verb. ob. l. si dari. solu. dt glos.
aut secūda stipulatio interponiꝛ animo nouādi tacite vel expres
se: tunc fit nouatio ipso iure. ita loquiꝛ hic aut nō interponiꝛ ani
mo nouādi sed animo corroborādi ꝛ ꝯfirmādi tunc nō fit noua
tio. ꝛ ita loquiꝛ. l. cōtraria. ratio est ista: qꝛ istud qd̄ ordinaꝛ ꝛ fit
ad vnū effectū nō dꝫ contrariū effectū operari vt. ſ. de leg. j. l. le-
gata inutiliter. ꝛ. ſ. de he. instit. l. ex facto etiā agitaꝛ. Aduerta-
tis inquātum gl. hic innuit ꝙ ex tacito ꝯsensu fiat nouatio ipso
iure. vos videtis gl. hic ꝯriā. ſ. de noua. l. oēs. de pto. stipu. l. pe.
videlicet ꝙ ope exceptionis ad idē preal. l. j. loca. l. cū in plures.
§. lege dicta. ꝛ sic innouādo min⁹ operaꝛ tacit⁹ ꝯsensus ꝛ psum.
q̄ expressus ꝛ ver⁹. nec mirū qꝛ nouatio p stipul. hꝫ fieri. vnde
requiriꝛ expressio. vt. C. si cert. pet. l. existimo. dices tu qd̄ ista est
diuinatio ꝙ in. l. si dari nō fuerit aīm⁹ nouādi. ego dico qd̄ nō ē
diuinatio. qꝛ cū precedēs obligatio eēt inefficax, non erat apta
transfusioni. ꝛ iō secunda stipulatio venire vꝛ ad ꝯfirmādū non
per modū nouationis. Scdo oppono dꝛ hic fm̄ aliā expositio-
nem ꝙ vna stipulatio tolliꝛ per aliā ꝯriam. ꝛ per acceptilationē
ipso iure ꝯ. l. caueꝛ ꝙ adhuc actio superest, ergo nō est ipso iure
sublata. vn̄ vꝛ obstare. C. de trāsl. l. vbi pactū. so. ibi nō dꝛ ꝙ actio
supersit. ſʒ qd̄ de facto intētaꝛ. nā qn̄ exceptio nullitatis nō pōt
opponi perinde est ac si act⁹ eēt valid⁹. ar. ſ. de ma. te. l. q habe-
bat. §. fi. extra de excep. c. cū te. ꝛ in. c. j. extra de cā pos. ad h. ſ. ad
exhi. l. iul. §. quātū. alio mō soluiꝛ ī. l. vbi pac. ꝙ ibi nō dꝛ ꝙ actio
possit intētari. lʒ actor velit soluere penā. qꝛ venit ꝯ trāsactionē.
nā vt ibi elegāter no. Azo de nullitate lʒ nō apponaꝛ iudex hꝫ
supplere. ꝛ idē ēt sentit gl. h q̄ incipit ī opponēdo. ꝛ ad hoc facit
qd̄ no. C. de trāsa. l. cū mota. istud est vtile scire. qꝛ dato ꝙ p for-
mam statutoꝝ nō posset opponi exceptio nullitatis. tn̄ si est nul
a litas euidēs [a] ex gestis, iudex dꝫ supplere. nec eñ potest se fun-
dare sup eo ꝙ nullū est. secus si de ista nullitate nō liqueret iudi
ci. vt not. Inn. extra de of. dele. cū in iure. circa pn. ꝛ est tex. mul-
tū no. ī. l. vltia. C. de or. cogni. ¶ Iuxta istā gl. qro vnū q̄ ē rō ꝙ
obligatio iurisgentiū tolliꝛ ipso iure p nouationē ꝛ nō p acce-
ptilationē. vt. ſ. e. l. §. pe. rn̄. h Guil. qd̄ nouatio fit a simili ꝛ in ha
bentib⁹ symboꝝ. i. similitudinē facilior est transit⁹. acceptilatio
aūt fit a ꝯrio. vn̄ sicut dt alibi tex. naturaliter inter se pugna est
testati ꝛ intestati. vt. ſ. de re iu. l. ius nostrū. ita dico hic naturaꝛr
inter se pugna ē acceptilatiōis ꝛ obligatiōis, vn̄ hꝫ acceptilatio
aliqd ꝙ sibi resistit. ꝛ iō ñ sic de facili operaꝛ. istā rōnē ponit gl.
ſ. de accep. l. an inutilis. §. fi. Itē extra qro vnū aliō. pone ꝙ re-
periaꝛ duo instr̄a. vnū pmissionis alterū pacti de nō petendo
vel acceptilādo nec apparet qd̄ prius ꝛ qd̄ posteri⁹. qro ꝙ pre-
sumaꝛ posteri⁹. breuiter rn̄. gl. habetis in simili. C. de codi. l. cum
pponas. ꝛ ibi vide. ¶ Mō venio ad gl. q̄ icipit ī opponēdo dꝛ
hic qd̄ rō diuersitatis est qꝛ ī stip. ius ꝯtineꝛ ī pactis factū ꝟsaꝛ
q̄ est dicere ꝙ in stip. ꝯtineꝛ ius. rn̄deo: qꝛ stip. sunt d iure ciuili
ꝛ ciuile vinculū pariūt. vt instit. de act. §. de ꝯsti. ſʒ qd est dicere
ꝙ in pact. versaꝛ factū. gl. exponit h trib⁹ modis. primo expo-
nit qd̄ in pactis versaꝛ factū id est ministeriū opponētis. pactū
enim nisi opponaꝛ nil in iudicio operaꝛ. vt institu. de replica. in
prin. sed ꝯstat ꝙ ipsum opponere ꝛ excipere est facti ꝛ in facto
consistit. vnde ipso iure factum nō tolliꝛ. vt de act. possess. l. j. §. si

a ¶ Euidēs. vide Fely. ī. c. ex parte in. v. fallen. d offi. deleg. ꝛ qd̄ ibi dicit in apostil.

vir vxori. de stipulatiōe aūt. ī. de accepti. non opꝫ ꝙ opponaꝛ
exceptio. qꝛ cū liberet ipso iure nō est necessariū ministeriū op-
ponētis. nā sine aliquo obiectu vicit re⁹ vbi actor nō hꝫ ītētio
nē fundatā vt. C. de excep. l. si qdē. ꝯstat aūt qd̄ nullū fundamē
tū pt fieri. sup eo qd̄ nullū est. vt. ſ. de iniusto testa. l. nā ꝛ si sub cō
19 di. §. rūpēdo. ¶ † Itē in pactis ꝟsaꝛ factū id est ꝯsensus ab ol
solēnitate abstract⁹ in stip. ꝟsaꝛ ius. i. solennitas q̄ nō solū ꝟsaꝛ
in stipulatione seruāda. i. celebrāda: ſʒ ēt ī stipulatione allegāda
ꝛ pbanda. vn̄ facile est allegare ꝛ pbare pacta sed difficile est p-
bare stipu. qꝛ nō sufficit pbare interroga. ꝛ respōsionē nisi pbeꝛ
incōtinenti. vt. ſ. de verb. ob. l. ꝯtinu⁹. in pnc. gl. dt verū quando
venit pbandum p testes. sec⁹ qn̄ p instr̄a qꝛ circa act⁹ q̄ pbanꝛ
per instrumēta psumiꝛ solēnitas: vt. s. co. iuris gen. §. qd̄ fere. ſʒ
nō circa actū q pbaꝛ p testes. vt singulariter not. C. de vsuris. l. j.
ergo ptꝫ ex pdictis quomō in pactis fiēdis, vtēdis, probandis,
versaꝛ merū factū: ſʒ in stipu. versaꝛ ius p tanto stip. sunt maio
ris efficacie maxime qꝛ cū allegās stip. graueꝛ in ordine pbādi
solēnitatē. ergo dꝫ in alio releuari. s. qd̄ ipso iure sit tut⁹. ista ēt
vna expositio: ꝛ fuit intellect⁹ Io. tact⁹ in prin. gl. ꝛ declarat⁹ in
versi. factū versari dꝛ ꝛc. qui ꝟsi. dꝫ iungi cū oppo. Aduertatis
iste versic. qui incipit extra factū versari dꝛ est multū no. primo
nanqꝫ no. qd̄ vbi desideraꝛ exceptio nō sufficit qd̄ ius excipiēdi
probeꝛ nisi exceptio sit opposita ꝛ qd̄ mirū est si pbareꝛ p cōfes
sionē aduersarij. nō sufficit ergo pbatio exceptionis nisi ppo-
naꝛ exceptio. vn̄ dt gl. hic quoddā mirabile ꝙ si actor qui hꝫ in-
tētionē suā fundatā ꝯfiteꝛ pactū de nō petendo se fecisse vel do-
lo vel metu induxisse reū tn̄ si reus nō opponit except. iudex dꝫ
condēnare reū. nō eñ pdest reo pbasse p confessionē aduersarij
cū talis pbatio sit impertinēs, eo qd̄ nō est facta sup exceptio-
ne, cū exceptio fuerit obiecta. nō eñ pdest pbasse nō intentatā
vt. ſ. de peti. here. l. si quis libertatē. §. fi. vbi nō vꝛ ꝙ glo. sit vera
nisi de iniqtate petitionis ꝯstet p cōfessionē agētis. arg. C. de li-
ber. cā. l. cum precū. nā cū ex ista confessione resultet notoriū dt
Inn. ꝙ pari passu ambulant petitio inepta ꝛ euidēter ꝛ notorie
iniusta. ita not. ipse eleganter. c. j. extra de offi. vica. huc accedit
gl. ordi. q̄ est in. l. q cū maior. §. si patris. de bo. lib. Preterea di-
co ꝙ h casu iudex dꝫ supplere ne actor faciat illicitā exactionē,
vt in. l. illicitas. de offi. pn̄. ꝛ in. l. fi. de peti. here. vbi aūt ista pba-
tio eēt facta p testes tūc sto cū gl. qꝛ pbatio testiū reqrit ordinē
iudicij. vt primo allegeꝛ p partē deinde pbeꝛ si pbaꝛ p cōfessio
nem nō reqrit ordinē iudicij. vt in. c. pisanis. extra de resti. spol.
20 ſ. de iudi. l. si debitori. q̄ ꝟba bn̄ not. ¶ † Scdo no. ex isto versi.
gl. ꝙ exceptio nullitatis nō exigit ꝙ opponaꝛ. sufficit ergo in
nullitate pbatio sola lʒ nullitas nō sit allegata p modū excipiē
di. Ex hoc apparet quedā rō in alia materia. Nos dicim⁹ ꝙ ius
tertij ꝙ ipso iure excludit intētionē agētis pōt a quolibet oppo
ni certe rō est qꝛ illa exceptio nō est exceptio ſʒ est negatio iuris
agen. aliud est negare aliud est excipere. vt. C. de excep. si quidē.
vn̄ in hoc casu ius tertij venit magis in moduꝫ pbationis q̄ in
modū exceptionis fm̄ Oldr. vt refert Cy. C. de ser. fugi. l. cū ser-
uum in additione noua quā fecit ex dicto Oldr. ¶ Modo ha
bes expositionē Io. Scda expositio est ꝙ in stipulatiōe ꝟsaꝛ
ius ciuile in pactis versaꝛ ius gen. nā ius gē. nō sic faciliter tol-
litur sicut ius ciuile. vt instit. de iure na. §. sed naturalia. ista ex-
positio nihil vꝫ qꝛ verū est ꝙ ius gentiū in sua generalitate nō
pt tolli: ſʒ obligatio iuris gētiū bn̄ pt tolli. vt ī. l. stichū. si ex noxa
li. Tertia expositio est ista q̄ poniꝛ in versi. vꝛ meli⁹ ꝙ in pactis
s. liberatorijs versaꝛ factū in liberatiōe: in stipulationib⁹. s. obli-
gatorijs versaꝛ ius. i. obligatio. vn̄ qꝛ facilius tolliꝛ obligatio q̄
liberatio. ideo facili⁹ tolliꝛ stipulatio q̄ pactū fm̄ hoc differētia
libere stat in hoc videlicet ꝙ differētia est inter actū liberatoriū
ꝛ actū obligatoriū. act⁹ liberatorius nō pōt ipso iure tolli. act⁹
obligatori⁹ sic. hāc expositionē ego fundo p talem rōnē. qꝛ dico
ꝙ vbi interuenit liberatio non est res ītegra. nā liberatio trahit
secū executionē. vt. ſ. ꝙ met⁹ cā. l. metū. ꝟsic. sed ꝙ ptor. sed post
executionē res desinit esse integra vt. ſ. eo. ab emptione. obliga-
tio aūt non facit desinere rē eē integrā. ꝛ ideo ꝯrio actu pt tolli
ipso iure p regulā dicte. l. ab emptione. ꝛ ista ratio est satis sub-
tilis. ꝛ habem⁹ simile in ꝯctib⁹ innominatis obligatorijs hꝫ lo
cum penitētia: in liberatorijs non: qꝛ facili⁹ distrahit obligatio
q̄ liberatio. vt. C. de trāsac. l. q̄uis. ꝛ. ſ. eo. si cū fundū. Itē habe-
mus aliud simile qd̄ poniꝛ hic in gl. q̄ incipit in hoc ꝟ. alibi non
reperiꝛ. Ecce ego liberaui te p acceptilationē postea volumus p
cōtrariā acceptilationē tollere hāc liberationē certe hoc est im-
possibile qd̄ liberatio tollaꝛ p acceptila. vn̄ si dico sic acceptila.
quam tibi feci habes ne acceptā? ꝛ tu dicas acceptā habeo, acce
ptamqꝫ tuli. non ppterea perimiꝛ acceptilatio prima qꝛ nullo
iure caueꝛ ꝙ sit reperire accep. acceptilationis imo magis pro-
batur oppositū in nostro. §. in ver. sed si pactus. ꝛ in versic. idem
dicem⁹ ponderata ratione illoꝝ versic. ecce ergo habem⁹ tres
21 expositiones positas in glo. ¶ † Quarta expositio est Guil. de
cugneo. ad cuius intelligētiam premitte ꝙ stante facto obliga-
torio

torio de sui natura obl'o nõ põt tolli ipſo iure niſi fingat̃ factũ ceſſare, ⁊ nõ durare vlteri⁹: adeo em̃ effect⁹ eſt ſue cãe ꝯiunct⁹ ⁊ ꝯcret⁹ ꝙ ſtãte cã effect⁹ aboleri nõ põt, iuxta regulã naturalẽ ⁊ legalẽ, q̃ dt ꝙ ſtãte cã ſtat effect⁹. Modo hoc p̃miſſo, venio ad dictũ Guil. ⁊ dico ꝙ q̃dam ſunt pacta q̃ habẽt plurimũ facti, vt pacta liberatoria: ⁊ iſta pacta nõ tollunt̃ ipſo iure, qꝛ ſup eo ꝙ hꝫ plurimũ facti ius non fingit. vt. j. de acq. poſ. l. j. §. ſi vir vxori. qꝛ ergo ius nõ fingit pactũ ceſſare, nõ ceſſat exceptio. ita dixit tex. inſti. de repli. poſt prin. vbi dixit ꝙ iõ durat exceptio: qꝛ verum eſt factũ eẽ, nec lex fingit ipm ceſſare. Quedã ſunt q̃ habẽt plurimũ iuris vt pactũ nudũ obligatoriũ tm̃. qꝛ nõ parit niſi naturalẽ. Tertio eſt reperire q̃dã q̃ habẽt plurimũ iuris ⁊ roboris vt ſunt ſtip. in iſtis cadit plena fictio. qꝛ vna ſtipl'o tollit aliã ipſo iure, qꝛ l. fingit pmã ſtipulationẽ ceſſare: vñ fingẽdo cãm nõ ſubeſſe ⁊ ipſam cãm amouẽdo tollit̃ oĩs effect⁹ illius cãe. qꝛ reſoluta cã ipſo iure reſoluit̃ effect⁹ ipſo iure. iuxta gl. ordi. q̃ hoc dt in ſimili. j. de do. l. j. in mag. gl. ſimile in materia poſſeſſionũ in poſſeſſione q̃ eſt facti. ⁊ de facto ius nõ fingit: vt. d. §. ſi vir vxori. ſꝫ in poſſeſſione q̃ hꝫ plurimũ iuris. ⁊ eſt quodãmõ poſſeſſio iuris ⁊ de iure ibi cadit plena fictio dũ tñ ſubſit rõ fingẽdi. vt. j. de vſuca. l. ſi is qui p emptore. ẽm Guil. iſta rõ eſt ſubtilis. Quinto modo exponit Bar. ꝙ in pactis verſat̃ factũ. i. qꝛ ipm pactũ hꝫ in ſe equitatẽ ex qua orit̃ exceptio. vt. j. de excep. doli. l. qui equitate. ſtipulatio vero nõ ꝓducit ſuos effect⁹, eo ꝙ habeat in ſe equitatem, ſed eo ꝙ habeat in ſe ſolẽnitatem: hoc ptꝫ dt ipſe ex diffinitione qꝛ in diffi. pacti oĩa verba ꝯcernũt factũ. vt in. l. j. ẽ. eo. ſed in diffinitione ſtipl'onis vba ꝯcernũt ius: vt. j. de ver. obli. l. qui ita. §. ſtip. ẽm Bart. Ego dico ꝙ lꝫ in pactis ipm factũ habeat in ſe eqtatẽ annexã: tñ iſta eqtas appellat̃ vinculũ: vt in. §. naturalis. vñ nõ ꝯcludit iſta rõ, cũ per pactũ ꝯ͛riũ iſtud vinculum eqtatis debeat tolli. ⁊ iõ ꝯſiderãdũ eſt qualiter ꝯ͛ctus dicat̃ facti. vt. j. de cur. fur. l. ꝯſilio. §. fi. ⁊ etiã ipſe anim⁹, ⁊ ꝯſenſus dꝛ facti. ⁊ in facto ꝯſiſtere. vt. j. de acq. re. do. l. bone fidei. vñ vt hoc intelligam⁹ dico ꝙ in ꝯ͛ctib⁹ eſt ꝯſiderare quendã actũ expreſſum ꝯſenſus ſicut eſt verborũ ꝓlatio. tũc nõ eſt dubiũ ꝙ iſta v͛borum ꝓlatio eſt factũ inſtantaneũ. tñ qꝛ vox eſt q̃dã ſon⁹ ſtatim trãſiẽs. ⁊ volat emiſſum ſemel irreuocabile verbũ. C. de act. ⁊ obli. l. ſicut. iſta verba ꝓprie loquẽdo nõ dicunt̃ ꝯ͛ctus. ſed dicunt̃ ꝯtrahi p verbũ: qꝛ verbũ eſt qd ſignificat p modũ fieri ⁊ eſt ꝯſiderare qd ex illis verbis reſidet in aĩo. qꝛ id qd in aĩo reſidet eſt ipſa diſpoſitio: vñ ipſa diſpoſitio ꝓprie appellat̃ ꝯ͛ct⁹, ⁊ iſte contract⁹ eſt perpetuus. vt no. j. de acquiren. poſ. l. j. §. veteres. ¶ Tertio reſultat in nobis ex ipſo cõtrahere q̃dã memoria q̃ pertinet ad partẽ ⁊ teſtẽ. C. de ꝯ͛hen. ſtip. l. magnã. j. de fur. l. quidam tabularũ. in fi. oĩa iſta tria ſunt facti poti⁹ q̃ iuris: qd apparet qꝛ etiã ex inutili ꝯtractu qui nihil iuris hꝫ, tñ iſta tria reſultant: ex quo ad iſta tria oẽs ꝯtract⁹ ſunt pares ſiue nudi ſiue veſtiti. ¶ Quarto eſt conſiderare vinculũ qd ex ipſo contractu orit̃. ⁊ iſtud vinculũ q̃nqꝫ eſt vinculũ neceſſitatis ſemiplene: qꝛ inſpecta equitate dꝫ fieri preſtatio: inſpecta iuris ciuilis authoritate nõ imminet onus p̃ſtationis illud vinculũ appellat̃ naturalis obl'o ſola. vt in. §. naturalis. q̃nqꝫ reſultat aliud vinculum: eiuſdẽ eſt neceſſitatis plene: ⁊ iſtud vinculũ appellat̃ obl'o ciuilis: q̃ ſi nõ ſit eliſa trahit̃ ad neceſſitatẽ preſtationis: vt inſti. de ob. in pn. iſte obl'ones ſunt iuris. ⁊ ſolo intellectu ꝑcipiuntur: vt inſtit. de reb. cor. ⁊ incorp. §. j. eſt ⁊ quoddã aliud ius intẽtandi in iudicio dicta vincula. iſtud ius appellat̃ actio. vt inſtit. de ac. in pn. tãdẽ vltio loco ſupeſt exceptio q̃ ẽt iuris remediũ fit. vt j. de rei ven. l. q reſtituere. ⁊. j. de mi. l. minor. ann. xxv. cui fidei. cũ ſi. mõ ad ꝓpoſitũ p tanto in pacto dꝛ verſari factũ: qꝛ reſpectu ſupra v͛ſat̃ modicũ iuris ⁊ iõ min⁹ pt pactũ ꝙ ſtip. qꝛ nõ hꝫ tm̃ robur nec tm̃ fomẽtũ a iure. ⁊ iſte eſt intellect⁹ quẽ do litere. Expedita eſt gl. q̃ incip. in opponẽdo. quã vide. ¶ In gl. q̃ incip. i. in opponẽdo. ibi, in eo pacto ſtip. ſ. prime. ¶ In. e. gl. ibi, in ſtip. ſ. ſcda. ¶ In ea. ibi, alio iure ciuili. i. qꝛ plenũ ius v͛ſat̃ in vtraqꝫ ſtip. merito ſcda tollit primam vel trãſferẽdo vel perimẽdo ẽm qd diuerſificant̃ exẽpla. ¶ In ea. ibi factũ. i. ius. ẽ. de adop. l. p̃ naturalis. ¶ In ea. ibi, diſplicet ⁊ merito. qꝛ incõgrua expoſitio eſt dicere factũ. i. ius. ⁊ qꝛ oĩs obl'o iuris eſt. ¶ In ea. ibi, dixi ⁊ probat̃. j. de ꝯdi. inde. ſi fideiuſſor. ¶ In ea. ibi, vt ſic factũ non tollat: qꝛ tollendo factũ tolleret ciuilẽ obligationẽ: nõ tollit ciuilem: ergo remanet factũ. ¶ In ea. ibi factum verſari reddit ad op. Io. ¶ In ea. ibi, ſufficit allegare. no. ꝙ eo ipſo, ꝙ qs allegat pactũ d nõ petẽdo vr̃ excipere d eo. ⁊ h̃ ver ſi allegat opponen-
22 do. ſec⁹ ſi ponẽdo vl' articulãdo vt extra de elec. c. dudũ. ¶ † Ex iſta gl. ẽt pꝫ ꝙ exceptio nõ reqrit ꝯcluſionẽ. facit. j. de au. tu. l. defendẽte. j. fa. er. l. j. cũ fi. ⁊ in h̃ differt a libel. actoris. q dꝫ ꝯtinere ꝯcluſionẽ ẽm Bar. nõ ergo ẽ exceptio inepta lꝫ nõ hẽat ꝯcluſionẽ ſꝫ tũc eſt inepta qñ tacita ꝯcluſio nõ reſultat. ⁊. j. de flu. l. j. §. labro. ¶ In ea. ibi, inter abſentes adde hic ꝙ no. ẽ. e. idẽ in duob⁹. ¶ In ea. ibi, ſi dicã. puta ponẽdo vel articulãdo. qꝛ poſitio ⁊ articulus dꝫ eẽ ita format⁹ ꝙ facta ꝓbatione ſup eo ꝯcludat.

vt extra. de ꝓba. c. in p̃ſentia. ⁊ hoc ſentit gl. hic. ex qua ẽt not. ꝙ ſi teſtis dt ita dico qd interuenit ſtipl'o interrogat̃ quomõ ſcit, dt qꝛ vidit ⁊ audiuit qñ p̃ceſſit interrogatio ⁊ ſecuta fuit reſponſio niſi teſtis adijciat ꝙ fuit ſecuta incõtinẽti: iſtud iunctũ non ꝓbat ſtipl'onẽ qd eſt multũ no. ẽm Bart. ego appoſui in iſta rõne v͛bũ vidi. qd ergo ſi teſtis dicit ita vidi qd p̃ceſſit interrogatio ⁊ ſecuta fuit rñſio incõtinẽti nunqd iſte teſtis ꝓbat: qꝛ v͛bũ viſus põt adaptari cuilibet ſenſui corporali corporis. vt notat Iac. de are. C. de teſt. l. teſtiũ. ibi tñ vr̃ dicere ꝯ͛rium. qꝛ actus verbi dꝫ ꝓbari p auditũ nõ p viſum. tñ Dy. format dictũ teſtis dicto mõ. ⁊ dt qd ꝓbat in. l. ij. C. de erro. aduo. illud ꝯſtat qd nullus ſenſus eſt ita certus ſicut ſenſus viſus. vt inſtit. de gradi. §. ſꝫ cũ magis. ¶ In. e. ibi ⁊ benigne. iſta rõ eſt multũ a remotis ⁊ a ſeparatis. ¶ In ea. ibi niſi forte. idẽ tãgit gl. in illa magna gl. ⁊ illa ⁊ iſta eſt arg. qd ſi ſtatutũ dicat qd mulier nõ poſſit ꝯtrahere ⁊ nõ poterit refutare: qꝛ refutando obligat̃ ⁊ ꝯ͛hit. facit. j. ſol. ma. l. menia. §. j. ⁊ ibi per Iac. de are. ⁊ hic p Bar. ⁊ idẽ qd no. j. de contrario indi. tute. l. iij. §. qd ergo. ⁊ per Cy. in auẽ. ſacramen-
23 ta puberũ. C. ſi aduer. vẽdi. ¶ † Venio ad ver. eadẽ ratione dꝛ h̃ ꝙ factũ rei nocet fideiuſſori contra. j. eo. l. fi. ⁊. C. loca. l. ſi cũ hermes. ſo. hic fideiuſſor denuo ꝯſenſit vel obligauit ſe potentius. adde qd no. ẽ. qd quiſqꝫ in. l. iij. §. ſi is p quo. ⁊ facit. j. de fideiuſ. l. ſi titius. in ratione ſui. ¶ Venio ad v͛ſi. ſꝫ ſi pactũ: ⁊ formo talem. q. epiſcopus excõicauit me ꝓpter debitũ nõ ſolutũ: tãdem abſoluit me ab excõmunicatione, qꝛ promiſi ſoluere intra certũ tempus hoc pacto qd ſi nõ ſoluerẽ reinciderẽ in eandem ſententiam excõmunicationis. querit̃ vtrũ ſim excommunicatus ipſo facto. vr̃ ꝙ nõ. qꝛ excõmunicatio imponit̃ ꝓpter delictũ. vt no. j. de in litẽ iuran. l. in act. circa princ. ſed obligatio maleficiorum
24 non reuiuiſcit per pactũ. vt hic. ergo ⁊c. ¶ † In ꝯ͛riũ vr̃ qꝛ per pactũ põt qs reponere ſe in ſñiam iam latam. vt. j. eo. l. tale pactum. §. q ꝓuocauit. Breuiter dico qd excõicatio nõ põt induci p pactũ vt extra de reſcript. c. ab excõicato. ſicut nec abſolutio ab excõicatione põt introduci p pactũ. ſꝫ deſiderat miniſterium ſuperioris. ĩ aliis aũt penis pecuniarijs bñ põt qs ſe reponere p pactũ in obligatione orta ex ſñia vt in. l. tale pactũ. §. pe. licet ibi loquat̃ vbi obligatio erat potius ſuſpenſa q̃ perẽpta. iuxta qd not. Inn. extra de ꝯſuetu. c. cũ inter. in obligatione vero que naſcit̃ immediate ex maleficio nõ põt quis ſe reponere per pactum. vt hic. ſꝫ p ſtipulationẽ ſic vt agat̃ ex ſtipulatione propter ſtipulationẽ, nõ ex maleficio. arg. j. de v͛b. obli. l. ex ea parte. §. j. ẽ. ſi qs cau. l. ſi eũ. §. q iniuriarũ. in fi. ¶ Venio ad v͛ſ. ꝙ ſi nõ vt tolleret. ⁊ oppo. de. l. pacta ꝯuẽta. §. paulus. de ꝯ͛hen. emp. ſol. vt ibi no. ⁊. ẽ. e. iuris gẽtiũ. §. adeo. hic em̃ fuit pactũ gratificatoriũ vni parti nõ veſtitoriũ. ⁊ ideo p vltimũ pactũ redit̃ ad primum ꝯ͛ctũ. ⁊ facit. j. e. ſi ꝯuenerit. ¶ Venio ad v͛. ꝙ in ſpecie dotis dꝛ hic qd de facili res reuertit̃ ad ſuã naturã. dt gl. ꝙ eſt arg. ꝙ va a
leat priuilegiũ ꝯceſſum eccleſie nouãtulane qd gaudeat preſcri. c. annor. lꝫ nõ dicat̃ in priuilegio. non ob. aliqua. l. que loqueret̃ in contrariũ. nã per iſtud priuilegiũ non intelligit̃ derogari iuri cõi ſed magis reuerti ad ius cõe qd erat ſtatutum per. l. vt inter diuinũ. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ idẽ tꝫ gl. in auẽ. quas actiões. ibi poſita. doc. reprehẽdũt iſtã rationẽ. qꝛ dicũt ꝙ. l. vt inter diuinum. eſt ipſo iure reuocata p auẽ. quas actiões. vñ nõ poſſum⁹ dicere ꝙ iſtõ priuilegiũ nõ aberrat a iure cõi ergo requirit̃ clauſula nõ ob. l. aliqua q̃ in ꝯ͛riũ loqueret̃ cũ tendat ad abſorbendũ ius p̃ſcribẽtis. de hoc not. Cy. in auẽ. quas actiones. in vltima q. ⁊ ad. §. noſtrũ põt reſpõderi ꝙ hic ſtabat dos cum ſua natura ſaltem potẽtialiter ⁊ ideo de facili reducit̃ de potẽtia ad actum ſed in caſu gl. ius abolitũ nullo mõ ſtat nec remanent aliqua ſua veſtigia. vt. C. de lati. li. l. j. in princ. §. vlti. ⁊ adde qd no. Inn. per hunc tex. in. c. ſicut. in gl. magna. extra de elect. ⁊ hoc ſufficiat in deſpectum tene menti. Bald.

a ¶ Non poteſt. Vide Dy. in re. contract⁹. in fi. de regu. iur. in vj. ⁊ qd ibi dixi ĩ apoſtil.

1 ☞ A futuro maleficio quis liberari non poteſt.
2 Dolus preteritus an expreſſe poſſit remitti.
3 Per pactum an poſſit remitti reductio ad arbitrium boni viri.
4 Inſinuationi donationis renunciari non poteſt.

a **Illud nulla.** Dol⁹ futur⁹ p pactũ remitti nõ p̃t.[a] ſed actio p dolo ꝯpetens põt remitti.

1 Itẽ nõ põt qs a futuro maleficio liberari ſꝫ a p̃terito ſic in p̃iudiciũ paciſcentis nõ in preiudiciũ publicũ. h. d. vſqꝫ ad. §. ante oĩa. ⁊ p̃mitte ꝙ iſte. §. loquit̃ in dolo q purgat̃ p actionem ex eo cõtractu vel officio iudicis. ſꝫ. §. ſequẽs loquit̃ in dolo q purgat̃ p actionẽ ex delicto. ¶ In tex. ibi, nulla ſiue nuda, ſiue roborata acceptilatio. In tex. ibi, dol⁹. ſ. futur⁹. ſec⁹ em̃ in dolo p̃terito vt j. §. pxi. ⁊ ſic no. diſtinctionẽ doli p̃teriti ⁊ futuri ſimiliter diſtinguim⁹ in bñficio reſtitutionis in integrũ: qꝛ nõ ꝯpetit ꝯ͛ dolum preſumptũ de futuro. ſꝫ bñ ꝯpetit ꝯ͛ dolũ preſumptũ de preterito. vt. j. de mino. l. auxiliũ in prin. ⁊. ẽ. de edẽ. l. j. in fi. ⁊ merito fit dicta diſtinctio: qꝛ ius ſingulare reſtitutionis nõ dꝫ pluſquã pactũ operari. imo min⁹. vt not. j. de ꝯdi. inde. l. ſi. ÿ. fi. ⁊ ſi dicat̃ minor reſtituit̃ ad nouos teſtes poſt dicta teſtificata producen

dos ⁊ tñ timet dolus de futuro.i.subornatio.Rñ.timor subor
nationis hꝫ cām de pterito post didicita testificata.Itē iste ti-
mor est poti⁹ suspicio,ꝙ psumptio iuris,ꝗ presumptio purgat
pp iudicis authoritatē ⁊ pmissionē.de hoc no.Dy.in.l.j.§.ad-
uersus.de no.ope.nū.j.de mi.l.minor.xxv.annis obmis.in aliis
aūt pbationib⁹ i qb⁹ nō est timor subornatiōis vt i pbatione
instꝛoꝝ nō est dubiū ꝙ restitutio ꝯpetit in.d.l.minor.⁊ extra.de
2 resti.in integrū.c.corā felicis.¶†Querit gl.vtrū dolus pterit⁹
possit expresse remitti.rñdet ꝙ sic.vt.j.§.pxi.Bar.dt ꝙ est ca-
sus hic in ꝟsi.ꝗnis.qꝛ iste ꝟ.itelligit qñ dolus erat pterit⁹.sꝫ
Bart.sꝫ gl.aliter itelligit.s.ꝙ iste ꝟsi.intelligat in pacto tacite in
cludēte doli remissionē.vñ sm gl.implicite pōt aliqd remitti ꝙ
nō explicite.sꝫ ego aliter itelligo tex.nā ille q paciscit ne agat de
positi vr pacisci sup facto.vñ tollit obligatio pmitiua.⁊ p ꝯse-
quēs scdaria rōne doli vel culpe.sed ille q pmittit nō agere de
dolo nō paciscit sup facto principali.i.sup ꝯctu depositi.vñ hec
est rō differentie,qꝛ in altero casu pactū venit ad rescindendum
ꝯctū.in altero aūt nō venit ad rescindendū cōtractū sed ad tem
perandum actionē ex eo,vt nō proponat ratione doli ⁊ qꝛ in-
ducit ad delinquendū ideo nō tꝫ pactū.¶Scdo quero dolus
a preterit⁹ pōt remitti [a] expresse.Modo ponam⁹ ꝙ nō est expres
se remissus:sed est pactū factum indiffinite de nō petendo.ꝗro
vtrum in ista indiffinita includat remissio doli pteriti.rñdet gl.
ꝙ sic nisi precessit talis ꝯctus de cuius natura nō veniet nisi do
lus verus ⁊ dolus fict⁹.i.lata culpa.si aūt precederet cōtractus
de cuius natura veniret leuis vel leuissima culpa in indiffinita
remissione nō includeret dolus sed culpa.similē distinctionem
habuistis.s.si quis caut.l.sed ⁊ si quis.§.quesitum.in si.magne
glos.sed tu potes in distinctione dicere ꝙ dolus pteritus inclu-
datur:vt.C.de transac.sub pretex.⁊.l.actione.⁊ ibi nō ob.j.eo.l.
tres fratres.qꝛ ibi erat dolus presens non pterit⁹ tñ,qꝛ dolus
dabat ibi cām pacto.⁊ facit qō no.j.e.l.emptor.§.luci⁹.¶Ter
b tio quero qd in vltima voluntate.rñdet gl.ꝙ nō [b] vr remitti do
lus:qꝛ vltima volūtas pcedit ex puidentia solius testatoris q
nō intelligitur puidere doloso ⁊ indigno:vt.j.de leg.j.si seruus
vetitus.de lib.leg.l.si cui.de leg.ij.l.lucius.§.lucius titius damā.
pactum vero hꝫ robur ex ꝯsensu duorū.⁊ ideo nō est ex mēte so
lius remittentis interpretandū.arg.C.de ꝯdi.ob causam.l.si re-
petendi.quidā dicūt ꝙ in pacto gratuito est idem quod in vlti-
ma voluntate:qꝛ vtrobiqꝫ versat lucrū ꝙ nō ꝯcedit nisi ob me-
ritum.⁊ sic non porrigit ad dolosum:vt.j.pro so.l.nec adiecit.⁊
de manu.testamēto.l.testamento Centurio.nō ob.l.actione.⁊.l.
sub pretextu,qꝛ loquit in transact.ꝗ est remissio nō gratuita sed
onerosa.¶Guil.ꝗrit hic vtrū si remitto actū depositi possum
agere rei vēdi.vñ p pactū istud qō est appositū sup facto videt
oīs actio remissa.vt.j.de iureiu.l.duob⁹.C.colon⁹.⁊.§.exceptio
contra eum tñ valde facit.j.de re iudi.l.nesennius.§.fundū.nec
est hoc verū,ꝙ actio depositi ⁊ rei vend.oriat ex eodē fonte.vt.j.
3 depositi.l.bona fides.¶†Sed querit Guil.vtrū per pactū pos
sit remitti reductio ad arbitrium boni viri ⁊ dic qō non.qꝛ istud
pactum tenderet ad delinquendum.⁊ etiam est contra naturam
compromissi in bonū virū.qꝛ si assumit vt bonus vir est impli-
care ꝯria ꝙ possit inique arbitrari.ar.j.fami.ercis.l.cetere.pote-
rit ergo peti reductio maxime ratione doli nō obstante pacto se
cundum Gui.⁊ ita practicāt aduocati istius ciuitatis ꝙ per nul
lam formā possit impediri petitio reductionis.videt tñ ꝙ hec
forma possit reperiri videlicet si ꝯtingat non eque laudari vna
pars alteri vel altera alteri remittat illā rem vel illā quantitatē
quā ex hoc posset ꝯsequi.arg.in.l.qdā decedēs.in pn.de admi.
tut.ego dixi superius ꝙ ꝯsuetudo spernit istas cauillationes ne
4 det materia delinquendi.⁊ hoc tene mēti.¶†Vltimo iste tex.
allegat qō nō possit renunciari insinuationi donationis qꝛ insi
nuatio est inducta vt fraus euitet.vt.C.de donationib⁹.l.data
iampridē.⁊ no.in spe.de donationib⁹.§.j.ꝟ.si actor.⁊c. Bal.

a ¶Remitti. vid dy. in re.ꝯct⁹. in si. de re. iur.in.vj.⁊ qō ibi dixi inapostil.

b ¶Quod non. adde eundē bal. in.l.cū necessitatem C. de fidei com.

1 ☞ Pactum non cōtinens ius paciscentis sed tertiū nō valet.
Pacta. ¶In tex.ibi,si feceris.no.p istū tex.ꝙ nō va-
let pactū ꝙ offensus possit facere ꝯpetētē vin
dictā.¶In tex.ibi,expedit.vt.j.de publi.l.licitatio.§.qō illici-
te.¶Nota ex isto.§.qō ante factū nō valet.⁊ adde quod no.in
l.diuus.C.ad sylle.¶Querit hic Gui.vtrū si qs pcutit volentē
veniat puniendus.⁊ dt quod non quantū ad penā priuatam.sꝫ
quantū ad publicā sic que officio iudicis imponetur.nam dicit
ipse sicut iniuria facta filio videt facta patri:ita patri ⁊ iudici.
equiparat ergo hic iudicē patri in iniuria vindicāda quā equi-
parationē nota diligenter.¶Scdo querit hic Guil.vtrū valeat
pactum quod si te inuenero in fundo vel in vinea mea ad dan-
dum damnū qō possim te rapere ⁊ detinere mea authoritate.
respondet qō non istud est meri imperij,qō non pōt pacto con-
cedi secundum Guil.nō ob.j.de fur.l.interdū.§.qui furem.quia
ibi loquit in captura serui,⁊ seru⁹ cēset vt res ⁊ bos vel asinus,
secus in libera psona.⁊ facit.j.l.ij.in prin.ad.l.aquil.facit.l.aqui
lia.l.ediles.j.de via publi.Itē allegari p hūc ꝟ.vr qō nō valeat
pactū qō quis possit sua authoritate accipere rē quā non possi-
det cū vi.secus si paciscatur qō sine vi.⁊ sic vr limitari.l.ij.§.dā
ni.facit de iureiur.l.nō est singulis.sed tu dic qō imo vꝫ pactum
qñ super aliquo iure fundat.vt sup iure pignoris vel iure dñij.
vt.j.de fur.l.cū creditor.Itē secus si paciscēs nō haberet aliqō
ius.vt hic.⁊ facit.l.titius.j.de seruis expor.Itē adde iuxta istū
§.qō no.Cy.C.de epi.⁊ cle.l.raptores.⁊ qō not.Inn.de offi.de-
1 leg.c.p.⁊.g.¶†In tex.ibi nō est seruandum.no.ꝙ pactū quod
non ꝯtinet ius paciscentis sꝫ tertiū non valet.qꝛ super iure tertij
non pōt quis pacisci presertim si illud ius sit publicū.nā idem si
priuatum.vt.j.§.ante omnia.¶In gl.vel in quibus sententia.
no.ergo valde ꝙ vbi sententia aliū preiudicat ibi ⁊ pactum.Itē
adde hic quod habes.C.ad velle.l.iubemus.⁊ qō not.Archid.
vij q.j.§.ecce in quibus. Bal.

1 ☞ In maiori summa minor inest.
2 Obligatio alternatiua requirit duo extrema.
3 Obligatio naturalis tollitur per pactum de non petendo.

Si cum. In pacto de maiori summa continet minor.
item per pactū super vna parte alternatiue
1 tota obligatio tollit qō est no.¶†No.in maiori summa nega-
tiue prolata minorem ꝯtineri ⁊ negari licet hoc nō fit ex vi ser-
monis:sꝫ ex interpretatione legis.vñ q negat se debere.xx.vr
negare de.x.ex qualibet parte.iste tñ.§.nō loquit in verbis enū
2 ciatiuis sꝫ in actu dispositorio.⁊ not.istud prin.¶†Scdo not.
ꝙ obligatio alternatiua requirit duo extrema,⁊ vno destructo p
per pactū,vtrunqꝫ destruit.secus si destruat p casum puta per
mortem vnius rei.vt in.l.cū res.§.si.de leg.j.¶Item tertio not.
ꝙ ex obligatione alternatiua nō posset agi ad alterū tñ nisi ex
3 ꝯsensu vtriusqꝫ partis.¶†Quarto no.hic expssum ꝙ p pactū
de nō petēdo tollit obligatio naturalis.ibi,totā obligationē ⁊c.
sm Bar.lꝫ Guil dicat ꝯtrium in.§.pact⁹ ne peteret.¶In glo.
ꝗ incipit imo in si.tu dic sm Guil.ꝙ hic fuit pactū gratia solius
recipientis ibi gratia vtriusqꝫ.¶In gl.ꝗ incipit.s.facta.s.abso-
lu.tñ secuta pcessit petitio alternatiua.al's fuisset petitio inepta
ex qua nō ob.exceptio rei iu.si postea rite agat sm Guil. Bal.

1 ☞ Obligatio in genere vbi procedit ⁊ pactum sequit de non
petendo in specie pactum parit conceptionem.
2 Obligatio gñis vbi pcedit agēs potest certam speciem petere.
3 In obligatione generis per pactū tota obligatio non perimit.

Sed si generaliter. In obligatione gene-
ris pactū de certa spe-
cie nō petēda,eam a petitionis potestate eximit totā:tñ obliga
tionem nō perimit.h.d.⁊ continuat ad precedentia hoc modo.
Dictū est.s.ꝙ in obligatione alternatiua remissio vnius rei to
tam obligationem perimat:modo restabat dubiū quid iuris in
obligatione generali.i.hominis in genere pmissi:ad ꝙ dubium
1 decidendū emanat iste.§.¶†No.hic,ꝙ vbi precedit obligatio
in genere ⁊ sequit pactū de nō petēdo i specie ꝙ istud pactū pa-
2 rit exceptionē si illa species petat.secus si alia species.¶†Se-
cundo nota qō vbi precedit obligatio generis:tñ agens pōt cer
3 tam speciem petere ⁊ in suo libello certā speciē declarare.†Ter
tio ⁊ vltimo no.in obligatione generis totā obligationē non pe-
rimi per pactum ꝙ vnā tñ speciē cōcernit.¶Op.dr hic ꝙ peten
tenti speciē remissam ob.exceptio pacti.ꝯ immo ob.exceptio ine
pte petitionis.qꝛ petitio non est ꝯformis cū obligatione intenta
ta.vt.j.de sol.l.si stipula.§.j.Item ipso iure non debet certa speci
es ergo non repellit agēs vi pacti de nō petēdo,sꝫ ē pambula na
tura obligationis in genere ex ꝗ non pōt concludi ad vnam spe
ciē.vt insti.de actio.§.huic.gl.fatet cōtrariū.⁊ dicit ꝙ ista exce-
ptio est exceptio intentionis.nā omnis exceptio ꝗ opponitur ei
qui ipso iure non hꝫ actionē dr exceptio facti vel intētiōis.vt.j.
de excep.l.j.⁊ ita est hic.tu solue ꝙ h stipulator habebat electio-
nem,vñ si post pactum eligit eandem speciem ꝙ electionem facit
eoipso quod eā petit,repellitur exceptiōe pacti.qꝛ electio non est
ipso iure nulla.⁊ ita loquitur hic.¶Secundo op.⁊ vr ꝙ in obli-
gatione generis singuli homines sint in obligatione vt.j.de le.ij.
l.meuius.§.duobus.⁊ sic pactum sup vno liberet a toto sicut in
obligatiōe alternatiua.vt.s.§.pxi.Respon.⁊ nega pactū dictū.
qꝛ dico ꝙ in obligatione generis nulla species est i obligatiōe ꝙ
tñ ad formalem obligationē.in solutione tñ oportet deuenire ad
speciē vñ ille.§.duox.non ꝯsiderat naturam obligationis sꝫ effe
ctū solutiōis istud pbat.j.de ꝟ.ob.l.in executiōe.⁊.j.qui vel a q
bus.l.si optio.¶Tertio opponit ꝙ pactum totā obligationem
perimat,vñ videtur obstare.j.de acceptila.⁊ p iusiurādum.§.si.so
lutio ibi in acceptila.ꝗ est ficta stipulatio.hic in pacto ⁊ hec solu
tio est vera.¶Quarto opponitur an etiam remissus hō possit
peti.vñ vr obstare.j.d optio.le.l.homme.solu.ibi repudiatio pre
cessit debitum qꝛ in legato optionis añ optionē non est vere de-
bitum hic,in pacto ꝙ fuit secutū post debitum contractum inu-
tilis ergo renūciatio non valet,vt ibi:vtile pactum valet.vt hic.
¶Quero ego dixi superius quod in nostro.§.erat electio peten
tis quid si esset electio debitoris.respondet gloss.quo ad hoc
vt pactum

et pactum ꝑ̃t ipsi debitori eo ipso videt eligere ꝙ recipit pactũ. ⁊ sic tota obligatio eliditur. Ex hoc ergo no. distinctionē in obl'one gñis cui ꝯpetat electio. sꝫ in obligatione alternatiua pactuꝫ indistincte elidit totã obligationẽ, siue sit electio debitoris siue creditoris. sic in obligatione alternatiua pactũ est potentius quam in obligatione gñis. ista sunt verba gl. quam no. ¶ Extra q̃ro duo, cõmune perusiñ tenet recipere mille a quodam castro: mõ vnũ de illo castro eximit vel accipit in ciuem cũ beneficio exemptionis: modo querit vtrũ reliqui teneant pro rata sua. Guil. allegat, ⁊ tenet ꝙ alij non teneant pro rata isti⁹ sed sit preiudicium remittentis: format qõnem in debito pro collectis, allegat de exact. trib. l. exactiones. ẜm Gui. hec questio tangitur per Dy. ⁊ Ja. in. l. ab omnibus. de leg. j. ⁊ in Spec. de censi. versi. quid si vniuersitas. ⁊ per Jac. in. l. iij. de adi. leg. cũ si. ¶ Secundo quero vtrum. §. iste habeat locum in beneficijs ⁊ prebendis si papa concessit mihi prebendam in genere quam duxero eligendam. dic vt in. c. qꝛ cunctis. de conces. preben. li. vj. ⁊ vide Inn. in. c. literas. de fil. presby.

Item si pactus. Dictum est. s. de debito generis. nunc de debito vniuersitatis. ⁊. h. d. qui remittit totum vniuersale vel totum integrale: videt remisisse quãlibet ei⁹ partẽ. h. d. ¶ In tex. ibi, pacta, habito respectu ad rẽ ipsam. vñ nõ petã nec rẽ ipsaꝫ nec aliã in re siue adiacẽs rei ꝙ sit pars rei vt vsufru. facit de leg. iij. l. cum fili⁹. §. dominus. ⁊. l. Meuius. §. pe. si aũt pactũ esset ꝯceptũ non facta relatione ad rẽ. i. ad materiam, sed ad formaꝫ agendi. verbi gratia: qõ nõ agã iure ꝓprietatis possum agere iure seruitutis formalis. arg. de seruit. vrba. pred. l. si domus. ⁊ qõ no. in. l. pen. C. de ingenuis ⁊ manumis. ¶ No. ꝙ ad remotionem totius, videtur remota quelibet pars siue integralis siue subiecta intelligendo textum ⁊ de vsufructu formali. ¶ In glo. prima ibi. §. finali. vel dic ꝙ nõ est curandum de causa: qꝛ factum fuit generale de non petendo: vt not. in sequen. glo. ẜm Jac. but. ¶ In gl. sequenti ibi, non. not. ꝙ insania non est verus consensus ptium. ¶ In ead. ibi. non ponitur causa. not. hanc glo. quod in pacto de non petendo non requiritur insertio cause. ⁊ ideo pactum nõ restringit: secus aũt est in trãsac. et snĩa. vt. C. de trãsac. si de certa. In ea. ibi, absolut⁹. no. ꝙ pactũ d̃ nõ petendo dr̃ absolutio. Bal.

Si acceptilatio. Inutilis acceptilatio vꝫ vt pactũ simplex. h. d. not. hic si non valet qõ ago qõ ago valeat vt valere vt hoc verum qñ est defect⁹ rõne obligationis seu materie p̃cedentis vt qꝛ p̃cedat obligatio iurisgentium. secus aũt si sit defect⁹ forme. qꝛ defect⁹ forme censetur esse defectus ẽt ipsius ꝯsensus. vt. j. de ꝯsti. pec. l. j. §. eum qui. ẜm glo. hoc brocardum prosequere vt not. Cyn. C. de testa. l. non codicillum. tu potes addere quando non valet vt ago valet vt valere potest. quãdo id qõ ago ⁊ id qõ valere potest habent se vt genus ⁊ spẽs. sicut acceptilatio ⁊ pactum. qꝛ includit genus sub specie secus si habeant se vt spẽs differẽtes vt testamentum ⁊ codicilli. vt stipulatio ⁊ constituta pecunia. quia tunc nullo modo valet cum in specie contrahendi vel testandi non sit consensus. arg. in. l. si ego. j. si cer. pe. ⁊. adde. j. de ope. liber. l. si ita stipulatus. ⁊ quod not. j. de acquir. pos. l. si qs ante. in si. Bal.

Seruus. No. aliquid posse fieri per nomen appellatiuuꝫ qõ nõ põt fieri p nomẽ ꝓpriũ. facit. j. de leg. iij. l. si ita fuerit. ¶ Quid si vtrũq; est expressum? dicit Guil. ꝙ eo modo quo põt. facit. l. ij. de mil. testa. Bal.

Additio baldi.

1 Exceptio potest directe oriri in personam fideiussoris.
2 Obligatio de non petendo resultat ex pacto.
3 Agens negatoria dicitur petere vsumfructum.

Si vnus. Uide quod not. C. de fide instru. l. ij. vide oĩo Cyn. C. si cer. pet. si non singuli. ⁊. l. cum te. In versi. Sic concor. j. de posi. l. qõ seruus. ⁊. j. de solu. ⁊ lib. l. qõ seruus. et. l. filie. ⁊. ar. j. de condi. indebi. si vrbana. vltra facit quod no. C. loca. si cum hermes. ⁊ l. si mora. sol. ma. p Dy. ⁊. j. eo. epistola. §. si. In tex. ibi, vi-
1 debimus. qꝛ per hoc ipse reus a fideiussore liberat. ¶ † No. qõ ex pacto rei potest directe oriri exceptio. in persona fideiussoris. ¶ In. §. pac. dic casum ẜm opinionem approbatam a gl. ꝙ pactum liberatorium non tollitur ipso iure per pactum obligatorium, sed stipulatio sequens tollit precedenteꝫ ipso iure. huius ratio est: qꝛ in pactis liberatorijs versat factum liberatorium fauorabiliter: in stipulatio. odium. Jacob. butrig. Pactum de non petendo exceptio. pariens: per pactum de petendo non tollitur ipso iure sed eliditur. vnde nec fideiussoribus opitulatur. Sed stipulatio aliam stipulationẽ tollit iure. Ratio differentie est, qꝛ pactum liberatoriũ in facto consistit. sed stipulatio in iure vnde circa factum extinctio non cadit, sicut circa ius. hoc dt Ibi, Postea conuenit vt peteret. vide. Cynum. C. si cer. peta. si non singuli. in fine. ⁊ legito primum dictum. ¶ In tex. ibi qꝛ in stipulatio. Stipulatio ⁊ pactum sunt facti prout sunt in fieri, sꝫ postea sunt iuris vnde contractus iustus qꝛ cessat actus facti: ⁊ tñ remanet cõtractus: hoc ergo dicit in pacto esse factũ. id est rem factã. ⁊ obligationẽ peremptã q̃ resuscitari non potest quia patit impossibile est, non est, sed in stipulationib⁹ versat ius. ⁊ successoria obligatio que semper est presens. vñ presentia corrũpi possunt nõ p̃terita. hoc vult hic Paulus. ¶ In text. ibi ius idem iuris forma ⁊ solẽnitas vel ius id est obligatio quasi dicat stipula. nõ ꝯsiderat vt merum factum vel ius id est efficacia iuris ⁊ authoritas ⁊ potestas ad perimendũ ipso iure. ⁊ secundũ ꝙ primo mõ in tit. exposui Iuriscõsultus ꝯsiderat hic stipulationem perimentẽ. sed medium ꝯsiderat obligationẽ perimendam id est primam stipulationem. vel dic vt in gl. factum id est dicere pactum considerat prout est merum factũ ⁊ merus consensus iam elapsus. ⁊ sic nõ põt perimi. sꝫ in stipulationibus est quoddam ius successorium ⁊ ideo potest perimi: vel dic qõ in pactis versat factum id est executio. Nam pactum liberatoriuꝫ trahit secum execu. quandam. qꝛ sustulit naturalem. ⁊ ideo ipso iure tolli impossibile est qꝛ res non est integra. ⁊ sic qõ nõ possit tolli ipso iure est ex vi pacti liberatorij, que vis in facto esse id est in exequutione facti versat. vel dic vt in gl. ¶ In tex. ibi publicam. vide hic omnino quod not. Cyn. C. de episcopis ⁊ cle. l. raptores. re ipsa nõ est turpis ꝯsequẽtia. qꝛ rei natura hoc importat. Ibi, in pactis. vide Inn. de officio delegati. p. ⁊. g. facit. vj. q. j. c. quiescite. Inquit. Ibi. xx. nõ habeo. xx. ergo nec. x. non sequit qd ergo hoc dt: respõdeo hic nõ est mere negatiua. qꝛ resultat affirmatiua. id est libero te in. xx. ⁊ sic minor summa non sub negatiua sꝫ sub implicita affirmatiua ꝯtinet.[a] Ibi tñ oportet ergo ꝙ pactũ hic operet idẽ qõ solutio non idem qõ exemptio rei ab obligatione. ⁊ est rõ qꝛ obligatio alternatiua dr̃ vna respectu vnius rei que in effectu debet. ergo si est vna obligatio sufficit vna liberatio ẜm Jac. butrig. ¶ Item aut creditor vellet agere alternatiue: ⁊ nõ põt propter pactũ aut nõ alternatiue ⁊ tunc etiã nõ potest. qꝛ nõ ageret secundum formã stipulationis. ¶ Item qꝛ is videt electus de quo factũ est pactum: ⁊ sic p electionẽ obligatio facta est simplex. ⁊ totum ius stipulationis deuolutũ in rem ecclesie. ergo ea sublata per pactũ tota obligatio sublata est. arg. j. de optione lega. si optio. Et no. j. §. itẽ si cũ xx. ¶ Ibi obligationẽ. no. qõ pactũ de nõ petendo tollit naturalem obligat. lꝫ Guil. dicat s. hunc. §. in. §. pactus ne peteret. Bar. in. §. sed si. vide Inn. de si. presby. Bar. ¶ Quedã cõmunitas dꝫ soluere regi mille annuatim. Rex eximit vnũ ab hoc onere vtrũ reliq totũ soluẽt an deducta parte illius, videt ꝙ totũ. de leg. primo. ab omnib⁹. Determinat contra. qꝛ beneficiũ principis nõ dꝫ alijs nocere ẜm Guil. ¶ Itẽ no. in Spec. de censi. §. nunc dicendũ. versi. quid si vniuersitas. Ray. non ob. l. ab omnibus: qꝛ ibi sunt obligati ex cã lucratiua ⁊ de iure cõmuni nõ de priuilegio agit. ¶ Si acceptilatio. vide de renun. qõ in dubijs. si nõ vꝫ qõ ago prout expresse ago vꝫ prout tacit⁹ ago. h. d. Sꝫ prout nullo mõ ago vide. j. de ope. liber. si illa stipulatio. versic. est pactum: ꝯceptio verborũ tñ valet vt põt. ¶ In gl. q̃ incipit imo videtur. in ver. si duo fortifico obiectionẽ. qꝛ etiã pactũ in compromisso continet. eo. tit. si de meis. vbi de hoc. ¶ In ea. glo. in ver. sic donãda. vñ ibi iuris executio hic petitio. Item hic culpa ibi no. j. ad trebel. cũ hereditas ex fideicõ. ar. s. j. de mino. l. si minor. §. j. ¶ In ea. gl. ibi nocet. itẽ obtinet locũ ꝓbationis ⁊ ꝓbatio facta cũ vno nocebit alteri. ¶ In gl. que quasi no. in versi. vel melius ẜm hoc ponit differentiam inter obligationẽ ⁊ liberationẽ: ⁊ non inter pactũ ⁊ stipula. ẜm Jac. ¶ Aquiliana in gl. q̃ incipit Aqui. in ver. expresse. imo ibi ideo nõ fit nouatio qꝛ prior na erat inefficax. ⁊ sic nõ põt trãsfundi. Itẽ nec perimi. qꝛ istud est a contrario nõ a simili. ¶ In gl. imo mihi videt in versi. quoties. l. dicere. ibi nulla fuit acceptilatio ⁊ hoc pactũ fuit efficax. ¶ In ea. gl. in ver. simpliciter. vel hic nõ agit ex cõtractu veteri ibi agit ex nouo resultante. s. e. iurisgentiũ. §. adeo. vr. de pactũ hoc erat liberatoriũ vnius j. eo. si ꝯuenerit. in contrarium distrahebat veterem contractum hincinde ⁊ nouũ inducebat ex quo agitur. ¶ In ea. gl. in versi. remi. vel dic ꝙ hic pactũ erat appositum fauore vnius tantum ibi fauore vtriusq; secundum Guil. ¶ In gl. que incipit. imo. ⁊ in versi. exceptio. de excep. in si. omniũ non est proprie excep. cum opponitur in modum peremptorie. qꝛ non perimit sed peremptũ inuenit. ¶ In ea. glo. in versi. ineptitudinis libelli, nõ pacti sed hoc est cõtra literã. ¶ In ea. gl. ibi duobus ibi quoad solutionẽ nõ quoad obligationẽ vt declarani. s. si quis cau. l. si seruus. §. si plurĩ. ¶ In ea. glo. in ver. sed hec. ⁊ est rõ qꝛ vbi est obligatio generis. ⁊ paciscit de sticho non petendo, non põt dici tolli per pactũ obligatio quã non inuenit ergo cum stipulatoris erat electio operat vt tollat ei ius eligẽdi id quod in pacto deuenit: sed vbi promissor non tollit ei potestatem eligendi quia iam sibi nocet pactuꝫ sui fauore factum, vt ergo aliquid operetur fingitur elegisse ⁊ postea pactum esse: sed in obligatione alternatiua quelibet res est in obli-

[a] ¶ Continetur. vide. Alex. de imo. cõsilio. lxxiij. ij. parte.

gatione ideo vr pactū de re & tʒ pactū vt tollat eam rē ab obli-
gatione & vna fit obligatio respectu vnius alterius rei: nō oʒ re
manere pactū secundū Jac. but. ¶ In ea. gl. in ver. repudiatio.
Sed cum ius eligēdi facit φ ɔpetat pure cū non possum ei iure
eligēdi Stichū renunciare ¶ In ea. gl in vsi. sed pactū. hec ve
ra vt dicā valere pactū vt hic repudiationē vt in cōtra. qꝛ lʒ ipm
lega. totum nō sit ɔditionale. & ideo posset repudiari, tñ singuli
homines ɔditionales sunt in legato scʒ si obtinet: & ideo nō re-
2 pudiat: sed pactū vʒ. vt. C. eo. l. i. Jaco. but. & Guil. ¶ † Itē ex
pacto resultat obligatio ad nō petendum non ex renun. ¶ In
ea. gl in ver. si certa qꝛ res sua nemini seruit. vt. l. vti frui. ff. si vsus
fruc. pet. vel ad aliū perti. nege. ¶ In gl. que inci. sed qualiter. in
3 ver. petit. ¶ † No. φ ille qui agit negatoria dʒ petere vsumfru-
ctum. ¶ In ea. gl. in. §. si. vel dic φ non est curādū de cā qꝛ pactū
fuit generale. vt no. in gl. sequenti fm Jaco. but. ¶ In gl. aliud
est. no. φ actus voluntarius extendit magis quā inuoluntarius.
dic φ stipulatio exigit certam formā artificialiter. i. a iure qd est
als ordinata per quam formā acquirit esse & sine qua non acqui
rit esse in forma stipulationis que est forma specifica sed genera
lem formā consensus vr semper ɔtinere. & ideo valet vt pactum
fm Mar. Sed Joan. dt φ non adest forma ɔsensus. qꝛ aliter &
alio modo ɔsentiebat. ¶ In gl. q̄ incip. hoc est. in vers. ɔceptio-
nis. vt no. s. eo. iurisgentiū. §. sed cū nulla. sed ista verior est. & fa
cit ea. l. §. qd fere. fm Jac. de sal. ¶ In glos. que incip. facies. vel
dic φ attenta fictione valet vt ibi attenta veritate. non vt hic.
¶ In ea. gl. in versi. appellatiuo. ¶ Quid si vtrunq; est expres-
sum an refert φ premittat: dic quod non qꝛ illud tunc oportet
vbi res potest vere quoquo modo valere. au si altero tantū tūc
indistincte valet vt valere potest. de leg. j. is qui in potestate. §.
si fm Guil. fm idem Lau. de sal. & Cyn.

a ¶ Et inutile. adde Car. i cle. j. de pcu. & in cle. j. de statu mo. vbi φ pacificantur.

1 ☞ Pupillus non potest sibi preiudicare sine tutoris autho
ritate.
2 Ecclesia potest facere sibi actum fauorabilem.

Contra iuris. Non vʒ pactū cui iuris authoritas refragat. h.
d. ¶ In tex. ibi concessum est. dummō pupillus ha-
beat intellectū. alias pactū non valeret. vt. j. de verb.
1 obli. mulier. † No. φ pupillus nō pōt sibi pjudicare sine tutoris
authoritate. & est arg. φ non sufficeret curator ad hunc actum.
vñ pupillus in ɔhendo indiget tutore nec sufficit quod detur
sibi curator: tñ in contrariū videt text. φ pupillo carenti tutore
possit dari curator ad negotia & ad lites. de tuto. & curato. dat.
ab. l. si impube i. & l. curator. & adde quod habes. j. de admi. tut.
l. tutores qui. §. ab eo. & j. de iure dotium. l. profectitia. in princ.
& C. de iure deliberan. l. si infanti. & qd ibi nota. vbi habes quod
pupillus est in patria potestate, & sic non potest habere tutorez
nec curatorem, qꝛ non est sui iuris: vtrum tñ tunc pater habeat
potestatem authorizandi. de matre certū est qd mater vt mater
legitima administratione non fungit. vt. j. de nego. gest. l. q ali-
na. §. quāquā. j. de sol. l. filie. ¶ Scdo not. quod vbi agit de fa-
uore pupilli in cōtrahēdo pupillus hʒ idoneam personā, secus
tñ est in iudicijs vbi si opponatur, nō admittit etiam ad actum
fauorabilem, secus forte si nō opponat. vt. C. de pcu. l. nō eo mi
nus. ideo dixi forte si non opponat φ illa loquit in adulto non
in pupillo. facit. C. in quibus cau. in integ. restit. non est neces. l. si
2 tutor. & qd ibi not. ¶ † Ex predictis apparet φ ecclesia potest
facere contractum sibi fauorabilem absq; solennitate legali seu
canonica. non tamen potest se obligare. de hoc notat. j. titulo. j.
l. cum hi. §. j. Baldus.

Sic curator. Curator pōt pacisci pro dño non contra dñm. h. d. Iste text. est arg.
quod legatum relictum ecclesie, rector ecclesie non possit repu-
diare sicut nec potest pacisci de non petendo contrarium tenuit
do. Federi. per. l. magis. §. si fundus. de rebus eorum. Credo φ si
istud legatū est vtile ecclesie φ non possit repudiare. Si autem
istud legatū ɔtineret onus tunc bene posset repudiare. arg. hu-
ius litere. Sed do. Federi. dt qd in acqsitis non procedit repu-
diatio. sed in acquirendis sic. Ego teneo φ dixi φ etiam in ac-
quirendis cum repudiantur dicitur damnū versari. vt. j. de bo-
nis liberto. l. liberto octuaginta. Bal.

1 ☞ Pactum quod commodum afferre non potest dicit inu-
tile.
2 Officiales donandi potestatem non habent.
3 Pactum de non petendo dicitur donatio.
4 Ex causa potest fieri, quod sine causa fieri non potest.

Si filius. Filius in pjudiciū patris super iure acqsi-
to nō pōt pacisci nisi ex iusta cā. in acqui-
rendis aut pacisci pōt. h. d. & est no. ¶ In text. ibi, in rem. id est
impersonaliter. & no. verba impersonalia referri ad eam personā
ad quam refert legis dispositio. vt hic vel ad quam refert prin-
cipalis loquentis affectio. vt. j. de probatio. l. si pactū. j. eo. l. tale
pactum. §. finali. j. de legatis. j. l. si seruus. §. qui margaritam. In
1 tex. ibi. pe. fit ita φ includat sub mādato libere. † No. φ pa-
ctū φ nō pōt afferre cōmodū dʒ inutile nō aūt dicit nullū nō dif
ferūt enī nullū & inutile [a] in hoc id qd est nullū nō cōfirmat sta-
tu mutato sed id φ est inutile potest fieri vtile ex accidēti supue
nienti & hoc sentit glo. hic & dixi in. l. j. s. eo. facit. j. de leg. iij. l. j.
§. si filius. j. de serui. expor. l. si. si minor. de actionib⁹ & obligatio
nibus. l. actiōes q̄ proprijs. & qd no. j. de cōditionibus & demō-
strationib⁹. l. nō ad ea. ¶ Secūdo no. qd licet qs habeat liberū
arbitriū ius tñ alterius nō potest donare & istud ē verū siue istō
arbitriū liber sit cōcessum ab hoīe vt hic. siue a lege vt. j. de ad-
2 ministr. tuto. l. impuberi filio centurio. ¶ † Tertio nota quod
officiales nō habēt potestatem donādi. vnde clausula illa q̄ ap-
ponit in venditionibus & si plus valeret dono si nihil operatur
qñ administrator vēdit siue sit administrator public⁹ siue puā-
tus exempla sunt i prelato syndico & pcuratore. & gl. allegat hic
optimas cōcordantias & facit qd no. Inno. in ca. grādi. de sup-
plen. negligen. prela. & de prebē. c. nisi essent. & de donat. c. frater
3 nitatem. ¶ † Quarto no. φ pactū de nō petēdo dicitur dona-
tio, nisi ex alia cā fiat. & ideo requirit insinuatio. vt not. in. l. i. §. j.
ff. qui. mo. pig. vel hypo. so. hoc verū qñ debitum erat liquidum
& clarum. sed si debitum nō esset liqdum istud pactuz nō dʒ pro
prie donatio. & sic eo casu nō requiratur insinuatio pacti ita sen
tit gl. no. hic que incidit idē on min⁹ & adde φ not. C de trans.
4 l. preses. & l. siue apud acta. ¶ † Quinto no. quod ex causa pōt
fieri id quod sine causa fieri nō potest & presumit bene & bona si
de fieri quādo sine causa subest. & adde ad istum. §. quod habes
j. de verbo. ob. l. qui rome. §. calimachus ¶ Sexto & vl. no. in. l.
finantē. quod ille cui acquiritur ius ex cōtractu tenetur habe-
re rata pacta & clausulas appositas in eo eo. ita dt tex. hic & ē lex
de hoc notabilis. j. de manu. l. Caius & ibi per Jac. de are. facit
in ratione sui. l. iij. j. de rebus eorum & est argumen. φ clericus
qui vtitur statuto non possit eo vti nisi cum oneribus veniētib⁹
ex eodē statuto. licet alias cleric⁹ iste nō esset statuto subiectus.
¶ Baldus. Additio Baldi.

Contra. In. § si filius. vide qd not. Inno. de
supplen. ne prela. grandi. vide Inn.
de prebē. nisi essent in vltima gl. vide Inn. de fide in-
stru. cū venisset. in glo. quid prodest. vide Inn. extra
de do. fraternitatem. ¶ In glo. que incipit. sed an ipso iure ibi
quidam pro hoc quia pactum liberatorum est quedam aliena-
tio sed distinguo. vt. C. de predijs minorū. si ad resolutio. ¶ In
lege si vnus ex argentarijs in glo. posita super versiculo duob⁹
reis. dic φ aliqñ ex duobus reis vnus alterū preuenit per con-
testationem. Et tunc precludit alteri viam vt hic secundum opi
nionem approbatā in glo. Aliquando nō preuenit & in duobus
socijs factum vnius videtur. alteri nocere ratione cuiusdam re-
presentationis. Naʒ vn⁹ socius repsentat aliū. vt. l. si rē. §. si duo.
& ita vr gl. ibi manere. In nō socijs distingue. aut qd agit est bñ
ficium φ disponit circa personā vt pactū & tūc non videtur alte-
ri nocere sʒ si circa reʒ vt in acceptilatione, solutione, nouatione
sūa & iureiu. secus. Et pōt esse ratio cū vna fingat esse obligatio
respectu rei in obligatione deducte. & si verū est vnum esse debi
tum vt. d. l. idem in duobus. & s. eo. l. si plures. in princi. Et ideo
remedia liberatoria que respiciunt debitū qd est vnicū & cuius-
cunq; p solido tollūt etiā ex facto vnius ipsum & totuʒ & p hoc
perempto debito perimunt amborū obligationes que fingunt
vna respectu vnius debiti. sʒ respectu personarū plures. vt. l. in
duobus. in. fi. & l. eandē in fi. de duobus reis & ar. j. de fideiussor.
l. vranius. & p hoc remediū liberatoriū qd respicit personā illā
pactum de nō petendo non debitum tollit. sed personā ab obli-
gatione eximit & bene pbat l. predicta vranius predictam distin
ctionem sic in fideiussore. Aut enim liberat reus sic qd debitum
extinguatur & liberatur fideiussor. Aut persona ab obligatione
eximitur debitore in suis iuribus remanēte, & nō liberat fideius
sor. vt. C. de fideius. l. j. §. si quis cau. l. sed & si quis. in princi. gl. tñ
aliter soluit & dicit refert an sint socij & tunc ex pacto vnius non
parat alteri preiudiciū. qꝛ debitū est cōmune & alter iure ɔmuni
ius preiudicādi nō hʒ nisi esset sibi cōmissum vt in magistro so-
cietatis. vt. s. eo. itē magistri & j. cōmuni diui. sab. cōi predi. l. re-
ceptū. de serui. rust. l. p fundū. Aut nō sunt socij. & tūc nō est cō-
munio sed quilibet p suo iure p solido ptendit ḃ debitū & ideo
suo iure faciēs pōt pjudicare in iure φ suū fit. j. in. l. falci. hoc eē
obseruandum ad. l. fal. sʒ fm hoc in modo liberandi nō fieret dif
ferētia. qꝛ est ɔ dicta iura. Jac. but. Et hāc distinctionē Gu. po
suit in gl. j. de duobus reis. l. ex duob⁹. Sed nō vr rationabilis:
qꝛ dato φ commodum veniat cōmunicādū īter socios tñ actio
pure libere ɔpetit insolidū. & iō est in ptāte eius cui ɔpetit. vt. j.
pro socio. l. ea vero. non est actio cōis sʒ ppria & sic leges que lo-
quunt de re cōmuni nil ad ppositū. vñ dic siue sint socij siue nō
pactū gratuitū nō nocet vt hac. l. j rñ. & in x. Itē qꝛ i duob⁹. qꝛ
datio coheret persone donantis non iuri alterius. vnde idem
in acceptilatione si hoc ɔstaret qd re vera emanasset causa do-
nationis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Additio Baldi.

In autẽ. Not. q̃ ex contractu modificato nõ acq̃rit ius libere: sed cũ suis modis. cõcor. de ma. Cai⁹. ⁊ facit. ſ. de re. e. l. iũ. ¶ In tex. ibi tempore pactum filij appositum in contractu nocet patri ex contractu filij se fundanti. h. d.

Persona. Filius non põt facere concordiã de iniuria sibi facta in' p̃iudicium patris. Sed pater bñ põt. h. d. istud principium. ¶ In gl. ibi, pater põt, ex hoc not. q̃ pater potest facere concordiã de iniuria facta filio [b] ⁊ ad hoc allegatur cõtinue secundũ Bar. ⁊ multo magis prelatus p̃ iniuria facta suo monacho. q̃ totum velle ⁊ totum nolle residet in plato nõ in monacho. facit qõ no. Inn. in capitulo cum olim. de priuilegijs. ⁊ istam questionem vidi quam tene menti. Bal.

b

1 ☞ Exceptio pacti ex vera nouatione oritur.

2 Promittens animo nouandi non dicitur fideiussor.

Qui pecuniã. Per stipulationem ex qua non oritur petitio nõ fit nouatio presertim si errauerit stipulator. h. d. ¶ In tex. ibi q̃ pac. ratio q̃ videbat submouẽdus. ¶ In tex. ibi submouẽdũ putat. ſ. stipulatore nota hãc distinctionẽ aut stipulator sciuit aut errauit circa cõditionẽ p̃sone. Primo casu aut ex stipulatione dat in aliquem regressus ⁊ non fit nouatio aut non datur in aliquem regressus ⁊ fit nouatio. Secundo casu error impedit nouationẽ. ⁊ alibi habuistis distinctionem de certa scientia ⁊ errore in promittente. vt. ſ. si quis cautionib⁹. l. ſed ſi quis. ſ. fi. hic habes eã dem distinctionẽ in stipulatione. ⁊ no. hoc. ¶ † Secũdo no. mirabile q̃ ex nouatiõe vera oritur exceptio pacti. vnde exceptio pacti est exceptio generalis que concurrit etiam cum liberatione ipso iure ⁊ est no. ¶ † Tertio no. q̃ ille q̃ p̃mittit animo nouandi ꝛ̃ ꝓprie dicat intercessor q̃ quãꝫ sunt species intercedẽdi ſ̃ ſ fideiussor. ¶ Opponit or hic qõ ſi vnus teneat, alter nõ teneat contra. imo tenetur vterque. vt. C. de fideiussoribus. l. nõ recte. Solutio distingue quinq̃ modos siue species intercedẽdi ſ̃ ſ fideiubendo, mandando ⁊ cõstituẽdo. ⁊ in istis tribus fit nouatio. ⁊ sic loquitur. l. cõtraria. Itẽ alio nouãdi aliena obligationẽ suscipiẽdo. ⁊ sic loquit hic. Itẽ ab initio p̃ alio expromittendo. vt. ſ. de dolo. l. elegãter. ſ. ſeruꝰ pactionis. ⁊ isti qui obligant istis modis, duobus vltimis nõ habent bñficiũ. aut. de fideiu. vt no. in aut. de fideiuss. in prin. fin Bul. habẽt tñ alias exceptiones in re scriptas quas haberẽt p̃sone principales vt in. l. ſ. ſ. pe. qua. re. ac. non da. ar. tñ ꝛ̃tra. ſ. de donationibus. l. vt mihi donares. ⁊ adde qõ habes. ſ. soluto mat. l. iij. ver. nec cogit. de operis liber torũ. l. qui libertinus. ſ. pe. ¶ In gl. prima ibi mandando mandatum debet precedere factum principale vt. ſ. man. l. fivero nõ remunerandi. ſ. fi post traditam. In ea. ibi constituendo hoc fit etiam nudo pacto ⁊ quelibet promissio que fit inter absentes p̃ nuncium vel literas sicut faciunt mercatores p̃sumitur contractus constitute pecunie. vt. ſ. de cõstituta pecunia. l. quidam a creditore. ¶ In ea. tbi, fideiubẽdo hic requiritur stipulatio vt [b] C. de fideiuss. l. blanditus. ⁊ ſ. de constit. pe. l. i. ſ. cum qui. que stipulatio q̃ãꝫ fingitur. vt. ſ. de fideiuss. tut. l. cum offendimus. ſ. vlti. ¶ In ead. ibi tacite hic vide qõ habet. ſ. de noua. l. omnes. ¶ In ea. ibi exceptio facti no. qõ non solum exceptio doli dicitur exceptio facti q̃ãꝫ. vt no. ſ. de cõdi. ob causam. l. qui se debere. sed etiam exceptio pacti est q̃ãꝫ exceptio facti vel intentionis quod tene menti. ¶ In eadem ibi. l. proculus ait. vt ibi notatur. Bal.

Si sub conditione. Non fit nouatio vbi deficit conditio. h. d. ⁊ adde. ſ. de noua. quoties. ſ. vl. ⁊. ſ. si cer. pe. pecuniam quam tene menti semper: quia est no. valde.

Si sub conditione. Deficiẽs cõditio stipulationis nouãtis impedit nouationẽ. h. d. ¶ Nota q̃ exceptio que oritur per existẽtiam conditionis non põt opponi ſi conditio nõ extitit. Bal.

Additio Baldi.

Persona. Vide Inno. extra de sent. excõ. non dubium. in ver. quia vide. ſ. sol. ma. l. iij. versi. nec cogitur. ¶ In glo. ꝙue incipit idem si vnus in ver. probationes. ergo recipiendo pactum non intelligitur fateri debitum. ¶ Itẽ pactum de non petendo debitum negatiuum non inducit donationem vt hic. ⁊ facit. ſ. de sol. l. i. secus in liquido de reg. iuris. si quis ob. l. ſ. ſ. i. quibus modis pig. vel hyp. sol.

1 ☞ Beneficium legis per pactum tollitur.

ratiõis. ¶ Sed de nouatione est magis dubiũ. q̃ nouatio nõ ꝯ gratuita. Itẽ q̃ locũ solutiõis obtinet. vñ hec rõ cõfundere nõ debet. de socijs ⁊ nõ socijs cui rõni inuitꝰ in. l. ſi rẽ aliquã. ſ. ſi duo. Inesse eiñ vt nouatiõi q̃dã p̃mutatio obligationũ q̃ p̃mutatio vim solutiõis obtinet. vt. ſ. de so. ſi q̃s alij ⁊ ſ. ſi cer. pe. fin. gularia. ⁊ ſ. de don. l. vt mihi donares. vñ dubito glossatorẽ per plege dist. de socijs: nõ socijs post terga diuinasse, ꝙ hic li. ꝛte. ꝑ alterũ loquat. d. ſ. ſ. cũ nulla. Si q̃s factũ ne agat actiõe deposiri nũq̃ poterit agere rei vẽdicatiõe vt q̃ũ sic. ſ. de iureiur. si actor ecõtra. vt q̃ũ nõ. vt. e. tit. l. duob⁹. ſ. exceptio. Rũdeo referri ꝑ fin Buil. de cu. aut ꝛ̃ rõne istius rei nõ agã actione depositi. tũc ne rei vẽ. poterit agere q̃ potiꝰ se refert ad petitionem ipsius rei principalis. q̃ ad actionẽ depositi. ſ. de alea. l. ſ. ſ. q̃ aũt. vbi sunt filia verba. ¶ Si aũt dicã nõ agã ℈ te actiõe depositi tũc potero agere rei vẽ. Ly. dictũ est in cõpromisso ⁊ promiserunt ptes nõ reducere ad arbitriũ boni viri laudũ sup tali cõpromisso ferẽdo vel lato nunq̃ tẽ ta is renũciatio: certe nõ [a]. ar. hui⁹. ſ. q̃ imitaret. q̃s ad delinquẽdũ. vñ non tẽ. ar. l. cõuenire. ſ. de pac. do. ¶ ℈ Dy. docet sic fieri cõpromissa vt nõ possint laudata et ꝓlata ad arbitrium boni viri reduci in hac forma. Pactũ do promiserũt ptes laudũ ex eo ferẽdũ habere ratũ. ⁊ p̃mise rũt nõ venire ℈ laudũ aliqua de cã ⁊ p̃miserũt non reducere ad arbitriũ boni viriq̃ oĩa ⁊ ius reducẽdi p pactũ ſpãl'r remiserũt. ⁊ remiserũt oẽm actionẽ cõpetiturã hac de cã vel similia verba ponunt. q̃ttic p tale pactũ tẽ talis renũciatio. arg. huius. ſ. q̃ re nuncatio fine ſpãli pacto nõ vẽ vt not. C. de pac. l. ſ. Et de hoc digs. C de arb. l. pe. in lec. Ly. adde qõ no. de ℣. ob. qdã cũ filiũ p Dy. ar. cõtra. ſ. e. tres fratres. An ille q̃ petit laudũ reduci ad arbitriũ boni viri incidat in penã cõpromissi: dic q̃ nõ ſi inste petat hoc. vt no p Dy. vide hic p Bui. in. l. qdã cũ filiũ facit iudi. fol. cũ apud. ⁊ est gl. ol. C. de trãsac. l. ſi q̃s maior. in quadã nona additio. adde qõ not. extra de app. cap. ad hec. el. iij. c. se. Ray. adde ⁊ oino videas q̃ no. ſ. e. l. tale pactũ. ſ. q̃ quocanit. ¶ Sẽ nũq̃ ſi pnũciatũ est laudũ equũ poterit postea refricari de iniquate in q̃ne peñ. dic qõ nõ. ſ. de ver. ob. q̃ rome. ſ. fi. In. ſ. pactus ne peteret. ¶ Sio. q̃ pactũ de nõ pẽdo parit exce. ¶ Sẽ ℈ o nunq̃ possit parere actionẽ vt q̃ũ sic. q̃ cũ facio pactũ de nõ petẽdo videor tibi dare illud qõ mihi debes de cõdi. ob cãz. li. mulier. ergo ſi est donatio erit actio. C. de dona. ſi q̃s argentũ. ſ. fi. Et ſi dicas ad q̃d ageꝛ dico ad interesse ſi ℈ fiat cõdictio ne. g. li. q̃s arg. Cõtra dico cũ fiat principaliꝛ ad excipiẽdũ nõ ꝺs induci ad agẽdũ. ſ. de iureiu. sed ⁊ ſi possessor. ſ. de leg. ſ. legata inutiliter. de cõdi. ⁊ demõ. cũ tale. in fin. ¶ Itẽ q̃ cõditio ex illa. l. ſi q̃s argentũ. est ℈ iura cõia. ergo cessat illius. l. puisio cũ alio modo possit agi. ar. ℈ de eo per quem factũ erit. l. ſ. ſ. si reus. sic habetis. ſ. vt in pos. lega. l. ſ. ſ. si debitori. ¶ Item condictio ex. l. si quis argentum non habet locum in factis sed in dandis vt dixi. ſ. eo. in ſ̃genium. ſ. sed cũ nulla. Qũ aũt p̃mitto non agere: istud est quod ammodo facti. vt. ſ. de verb. ob. l. ea. ſ. cato. Non obstat quod interesse venit si cõtrauenit q̃ non venit priuiliter infra. de statu lib. l. iij. ſ. si quis. Itẽ donatio est perfecta postq̃ habeo. ergo nõ potest habere locum condictio ex. l. cui videatur perfecta donatio post traditio. ergo ꝛc. ſ. de re ind. nesinius. ſ. fundum. Sed pone debebam tibi centum feciſti mihi pactum de nõ petendo. transacti sunt. xxx. anni ⁊ feci tibi pactum de petẽdo, queritur an possis agere contra me. Jacob. dicit quod sic ⁊ istud pactum tollit primum pactũ ⁊ exceptionem ꝓscriptionis. Et ꝓbat hoc, quia quando fit pactum de petendum est generale ergo totum impedunẽtum quod possit fieri ad agendum sit sublatum. argu. ſ. quemadmodum seruitus amit. l. illicitũ: de seruitut. vrba. predi. si seruitus ⁊ ꝓ opinio sua videtur. l. ſ. de do. cau. mor. l. quod debitori. Contra dicendo: vnde pactum de petendo repetit exceptionem in casu in quo ꝓpria actio non est sublata ſi aũt eẽt sublata non vt hic. sed in casu nostro est sublata per. xxx. annos. C. de annali. exceptio. l. ſ. ⁊ ſ. C. de pe. here. l. pe. ¶ Item quia per ꝓscri. tollitur ciuilis. vt no. gl. in. l. ob. fere. ſ. placet. ſ. de actio. ⁊ ob. ergo ⁊ actio queritur ex ciuili. argu. ſ. de peculio quesitum. Sed tu dices primo ꝓ tale pactum videtur agnouisse debitum. ergo per cognitionem fit interruptio ꝓscriptionis. C. de ꝓscrip. xxx. annorum cum notissimi. ſ. sed q̃ ſi quis. Concedo nisi esset cõpleta nunquam per agnitionem interrumpitur. ſ. de solutio. cum quis. ſ. ſi quis ꝓ reo. Bui. Odofre. dicit hic qõ post pactum nõ currit ꝓscriptio q̃ impedito agere nõ currit ꝓscriptio. vt contra p Odofredum. Item. Ja. de are. C. de non nu. pecu. generaliter in simili questione ⁊ per eandem. l.

Si autẽ. Ex contractu modificato queritur ius modificatum ⁊ coarctatum. h. d. ⁊ concord. ſ. de ma. l. caius. ⁊ in. l. tertia de rebus. eo. adde. C. arbitrium tutele. l. cum interdicte. Bal.

1 ☞ Certe non. pro quo vide illud. i rubri. de arbitris. pechar. ⁊ sequen. ⁊ d. läfranc. intra. de arbi. vñ. pte. xiij. qõ. ⁊ Old. in cõ filio. clvj. ⁊ Paul. de ca. in cõsi. lxxiij. incl. prio ⁊ añ. ⁊ in consi. lxxij. incl. q̃ frustra vbietiã qd si fit iuramento firmata.

[b] ¶ Filio. ad de. d. alex. de Imo. i l. papinianus. i pn. de inoffic. test. ⁊ bar. in consi. incip. in. qõ. quarto q̃ritur ꝛc.

2 Beneficium legis, vel statuti, an per pactum possit prorogari.

PAcisci contra edictū. Potest qs per pactū facere ne legis bñficium sibi opituletur. h.d. ꝛ ꝑ hāc.l. dicimus ꝙ potest renūciari beneficio
1 statuti. ¶ † No. quod beneficiū legis potest tolli per pactū. ꝛ ex hoc vr̄ qȯ possit quis facere pacem cum bannito ꝛ promittere non offendere eum. ꝛ si offendat non patrocinabitur sibi statutum de bānito impune offendēdo. doc. tenēt contrariū qȯ pos-
a sit impune offendi[a] non obstante pacto tribus rōnibus. Primo q: hoc est introductum in odium bannitorū ꝛ iuri in odiū introducto non pȯt per pactum renunciari. Secūdo q: hic versatur ius publicū, nā bānitus tanꝙ publicus hostis offenditur, ꝛ hosti non est servāda fides privata, licet sit servāda fides publica vt.ḟ.de dolo.l.ḟ.§.nō fuit. Tertio q: ꝑ istud statutū vr̄ cōcedi merum imperiū cuilibet, cū quilibet possit aīadvertere tāquā in facinorosum hominem: sed merum imperium nō potest tolli per pactū. vt.s̄.de offi.presi.l.legatus. Est ꝛ quarta rō quod istud pactum est cōtra publicam iustitiā que est cuilibet ꝑmissa. ad hoc facit quod no. C. qȯ me. causa.l.accusationis. ꝛ ita cōmuniter observatur. facit.ḟ.de verb.ob.l.qui servum. ¶ Secundo no. ꝙ hic vr̄ reprobata distinctio doct. qui distingunt inter renunciationem que fit in contractu. ꝛ renun. que fit post ꝯtractum. quia ista duo parificantur. vide Cyn.in.l.si quis in conscribēdo.C.de epi.ꝛ cle. ¶ Opponitur qȯ istud pactum non v3 cum sit cōtra.l.vt.C.de legi.l.non dubiū. Sol. dico quod esse contra legem dicitur duobus modis. vno modo quando lex obviat ꝛ pactū reprobat. tūc loquitur.l.cōtraria.ḟ.de fideiussoribus.l.cum lex. ¶ Scđo modo quando est contra beneficium.l. tunc valet
2 pactū vt hic. ¶ † Quero vtrū beneficium.l. vel statuti possit ꝑrogari per pactū. Vbi gratia dicit statutū qȯ instrumenta confessionata mandentur executioni si producātur infra.x. annos fit pactum vt qñcunqꝫ producantur habeant executionem paratam. modo queritur vtrum tempus statuti possit ꝑrogari. ꝛ videtur expressum.ḟ.de edil.edic.l.qȯ si nolit.§.si quid ita. Guil. tangit hic ꝛ Dy.in.l.nemo pȯt.de leg.ḟ. ¶ In cōtrariū facit quia ista prescriptio est inducta odio negligēti ꝛ iuri īducto in odiū nō pȯt renunciari. nō ob.§.si quid ita. q: ibi loquitur quadam prescriptione extraordinaria sua natura currente, non autem in ea que currat odio nō petentis. vt dixi in.l.fi.de eo per quē fact. erit. facit quod tangit gl.C.de sac.sanc.eccle.aut.quas actiones Fuit ista questio de facto ꝛ nō examino hic latius. ¶ Bal.

Additio Baldi.

1 Per pactum an possit tolli quod non currat prescriptio.

PAcisci cōtra. Per pactū pȯt qs legis bñficio derogare, s3 non ipsi legi. id est dicere ꝙ pt derogare sue vtilitati s3 nō legis authoritati. h.d. tex. ꝛ gl. ꝛ pȯt poni exēplū nō solum in pacto sup totis debitis. sed etiam super tēpore. de edili. edic. quod si nolit.§.si quid ita. secundum Guil. q: non versatur legis authoritas sed privata vtilitas. non obst. de leg.ḟ.l. nemo potest. quia ibi loquitur in his que authoritate legis pēdēt vt in solennitatibus adhibitis. de leg.ij.codicillis.§.vi. ꝛ in obligationum qualitatibus ꝛ nature quibusdam. ¶ Item non obst. huic legi. C.de fideicom. dotem dantis. q: ibi lex factū ꝛ potētiā ꝓhibet. vnde iuri prohibitivo tunc non potest renūciari, q: legis authoritas resistit potentie sed in prescriptio. legis authoritas beneficiū applicat parti ꝛ facit esse proprium ipsius partis. ꝛ ideo potest renūciari. quia ius tale privatū est. de fideius. si quis postquā. ¶ † Sed nunquid per pactū possit tolli quod
b non currat prescriptio[b]. xxx. annorum. videtur quod non, quia mere odiosa. ar.ḟ.ad ma. tametsi ꝛ de hoc no. C.de sac.san.eccle. aut.quas actiones. ꝛ adde quod no.s̄.eo.si vnus.§.pactus ne peteret. in fi.glo.

QUod dictum. Eatenꝰ extēditur dictū quatenꝰ extēditur rō. ad hoc allegatur not. ex hac.l. limitari oēs leges que dicunt qȯ exceptio realis ex persona rei porrigitur ad fideiussorem quia tunc est verū qñ fideiussor h3 regressum contra reum: secus si esset regressus, intelligo tñ hāc.l. in exceptione pacti sed in exceptione rei iud. ꝛ iureiurā. credo qȯ indistincte ꝓficiat fideiussori. vt.ḟ.de iure iur.l.duobus. in princ. ꝛ.ḟ.de except.l.exceptiones. facit. C.de vsuris rei iudicate.l.fi.in fi. ¶ In gl. vel alio. ibi, de actione.s.mādati actiōe. nā idem si haberetur regressus per act.neg.gest. vt.ḟ.de neg.ge.l.sed videamus. ¶ In ea. ibi secundū Jo. ꝛ est ratio differentie, q: ratio legis consideratur vbi quis vult se tueri per casum specialiter ꝛ expresse permissum. ꝛ facit insti. de legi.pa.tut.in prin.in rōne litere. ꝛ quod nota.ḟ.de acqui.pos.l.si is qui. ꝛ facit quod no.in.l.ita princi. de admini.tuto. Bald. de peru. legum doctor. ꝛc.

a ¶ Offendi. adde an. ꝛ in.l. q dergo.§. si hrs. per illū tex. ḋ le.j. ꝛ in.l. j.§. si fuit. aūt ꝑ illu3 tex.ḟ.ḋ dolo. ꝛ Joā. an.in reg. iu. frustra ꝛ Bart. ꝛ aliȷ in.l. q insulā.ḟ.ḋ ver.ob. cōcordat bl'. in.l.cū ꝓponas. in prin.C.de nau.feno. vbi dicit ꝙ in quacunqꝫ ꝓvisiōe quam qs facit alteri semp itelligitur cōditio nisi ex culpa alterius ꝑtis aliud evenerit. ꝛ de istis vide plene ꝑ Rom. in cōs.clxxxij.incip.in proposito casu: dicēdum pacē nō esse fractam.

b ¶ Prescriptio. adde Jo. an.in addi.ad specu. in tit. de ꝑscr.ad fi. ꝛ.s̄.eo. ꝛ butr. in.c. cū non liceat.de ꝑscr.vbi panor. in.v. col. versic. s3 ego dubito ꝛ vide.d. alex. in.l. q bona.§.fi. de dā. infect.

Additio Baldi.

QUod dictum est. No. tex. ibi du3 dicit si donandi. No. obligationē ad antidora hic non considerari. Itē vide.ḟ.de vsufru. earum rerum. tribus.

1 Provisio ad vnū de heredibus coarctata ad alios non extenditur.

2 Tota dos, an peti possit ab herede cui non prodest pactum.

AVus. Exceptio pacti pȯt cōferri ꝛ acqri etiā vni tm̄ ex pluribꝰ heredibus. h.d. vel sic pȯt ꝑ viā ꝯctꝰ ēt vni ex heredibus cōsuli. h.d. ꝛ dividitur in tres ptes. q: prīo ponit thema ex quo resultāt due tacite qōnes. Scđo ponit solutionē earū. Tertio removet quoddā dubiū. scđa ibi. si a coherede. tertia ibi nec quicqꝫ. ¶ In text. ibi peteret. supple mortuo avo. Queritur vtrū possit peti dos ab ipso filio: ꝛ ad has qōnes ꝑ ordinē rñdet vt sequitur. ¶ In tex. ibi ipse.s. coheres. ¶ No. ꝙ pȯt quis vni tm̄ ex heredibus ꝓvidere, ꝛ provisio ad vnū exheredibꝰ coarctata ad alios
1 nō extēditur. ¶ † Op. dicitur hic qȯ pactū relatū ad vnū heredē aliȷ nō ꝓficiatur nec egreditur ꝑsonā heredis taxati. Sed cōtra hoc videtur. q: l. exꝑsse dicit qȯ l3 sit facta cōmemoratio vnius heredis, tñ oēs heredes cōtinentur. vt.ḟ.de ver.ob.l.eū q.§.te ꝛ titiū. ꝛ ḟ.e.l.tale pactū.§.fi. rñdet gl. ad.§.te ꝛ titiū. qȯ ibi fuit pactū obligatorium hic liberatoriū. ratio dicit gl. est q: obligatio transit ad heredē de necessitate, s3 nō liberatio. hec solutio est vera improprie, tñ liberatio dicit vbi pcm̄ est ꝑsonale, q: differtur exactio nō perimitur. Ad legē tale pactū.§.fin. d3 rñderi qȯ ibi fuit facta mētio vnius heredis nō ꝑ modū liberatiōis: s3 per modū demōstratiōis, q: paciscēs credebat solū eū ꝙ successurū, ꝛ sic nō ob. ¶ Scđo opponitur ad idē.l. cavetur qȯ aut pactū continet fieri aut dari. Primo casu ad oēs hrēdes porrigitur. Scđo casu porrigitur tm̄ ad heredē nominatū. vt.ḟ.de ver.ob. cōtinuus.§.fi. tūc arguo sic liberatio magis accedit donatiōi quā facto. vt in.l.si mulier. de cōdi. ob cām. ergo pactū liberatorium d3 extendi ad oēs heredes. rñ. glo. qȯ tres sunt casus. nā aut conventio tendit ad dādū, aut faciendū, aut ordinatur ad excipiendū ꝛ bñ dicit si subtiliter cōsideretur per istud pactū ex quo exceptio oritur continet factum negativum ꝙ de sui natura non transmittitur necessario ad heredem. vt plene no. ꝑ Cy.C. de ꝯhen. ꝛ commi. stip.l.veteris. vbi vide ꝛ adde quod not. per eundē Cy.in.l.j.C. de excep. ¶ Ex ꝓdictis no. quandā regulā qȯ quādo exceptio est concepta super eo ꝙ potest trāsmitti ꝛ non trāsmitti ad heredē: s3 ordinatione contrahentiū ibi fit transmissio tantum ad heredē specificatum ꝛ non ad alium. ꝛ hoc prodest scire in materia ꝯctus emphyteutici ꝛ in materia feudi, qȯ si quis recepit emphyteusim ꝑ se ꝛ vno ex filiȷs suis qȯ nō cōprehēderentur aliȷ fratres: q: nos sumus in materia nō trāsmissibili nisi quatenus procedit de partiū ordinatione. per legalē em̄ provisione3 non trāsmittitur emphyteusis ecclesie nisi secundū tenorē pacti. facit qȯ not. Cyn.C.de ope.liber.l.liberti libertecqꝫ. non tamen nego quin transmitteretur si pactū nō repugnaret iuxta not. in l. Item videndū.§.fi.ḟ.de pe. here. ꝛ in aut. de nō alienandis.§. emphyteusim. nona colla. ꝛ.ḟ.sol.ma.l.etiā.in prin. ¶ In glo. ꝛ idē dico in matre recipiente emphyteusim pro se ꝛ ꝑ filio, nam si opponit nomen ꝓpriū vnius filiȷ non comprehendentur aliȷ, si vero solūmodo appellativū oēs liberi cōtinentur. vt.l.pe. de liber. ꝛ posthu. ꝛ valet pactum matris tum quia paciscitur filio vt heredi. tum etiā q: posito qȯ vt filio vel extraneo paciscitur super re q̄ primo pertinet ad ipsam matrem quoad vtile dñium. vnde v3 pactū. vt.l.publia.in prin.ḟ.depositi. ꝛ istam rationem subtiliter ponit Bar.in.l.quod ḋr.in fi.ḟ.de verb.obl. ¶ Tertio opponitur adver. filius. no. de.l. ꝛ heredi.§.nos autem.s̄.e.solu. ibi vt filio. hic vt heredi. vt hic in ver. qppe. ¶ Quarto opp. qȯ non v3 pactū. q: non petere facti est. vnde nō pȯt pater hoc pacisci filio. vt.l.qȯ ḋr. de ver.ob.so.ḋt gl. qȯ exceptio q̄ oritur ex pacto magis est datio quā factū. ista verba nō placēt. q: supra ex eadē gl. p3 qȯ exceptio nec est datio nec factū ꝛ iō rñde ad contrariū qȯ ibi ad obligādū. hic ad liberādū. vel in.l. ꝯria pater stipulabatur filio vt extraneo. hic vt hrēdi vt notatur.s̄.eo.l.si tibi.§.si
2 pater iste sunt oppositiōes gl. ¶ † Querit gl. vtrꝫ ab isto vno herede cui nō ꝓdest pactū possit peti tota dos dicit gl. qȯ sic quasi tota obligatio crescat ꝛ cōfluat in eū ꝑ.l.ab oībus. de lega.j. ꝛ argumētū de leg.ij.l.cū ab vno.§.si libertꝰ. ista est mens gl. Sed Guil. de cug. ꝛ aliȷ moderni tenent qȯ nō possit cōveniri nisi ꝑ hereditaria pte q: per.l.xij.tabu. est diversa obligatio cū dividuum in obligatione cōtineatur. vñ nec ipo iure nec in effectu teneatur nisi ꝑ hereditaria pte vt.C.de here.act.l.ꝑ hrēditariȷs. Nā ꝑ qua pte nō est heres nō repsentat defunctū: s3 est oīno extraneus. vñ cōveniri nō pȯt. vt.C.de bonis aut.iu.pos.l.j. ꝛ not.C. de rei vx.l.cū a matre. non ob.d.l.ab omnibus. q: ibi obligatio

sumebat

simebat origine ex testō nō ex ℨctu. ¶ Itē nō ob.l.cū ab vno. qui spāle eo qō testator pōt testando vnum ex heredib⁹ facere paratorem in rem suā ex parte rei sicut ipsi coheredes inter se. n.ſ.fa.er.l.plane.alīs nāt q̄ est spāle i dote. Sz qō dixi ē magis vsle oīm. ¶ Jn gl.ſz an tota ibi,hic ad liberandū.tñ ex isto pacto oritur obligatio.vt.ſ.e.l.ſi vn⁹.ſ.pact⁹. ¶ Jn ea.ibi in rectō.adde qō no.in spe.de ēphyteusi.ſ.nūc aliq̄.x.clviij. ¶ Jn ea.ibi vtercy hoc falsz:qz pactū personale ipso iure non egredi tur personā vt.ſ.e.l.qui in futurum.ſ.ſi ex altera. Bald.

Additio Baldi.

Aus neptis, ſ.nūc aliq̄.x.clviij.vide ff.C.de exec.l.j.vide ff.C.de ℨhēda z cōmit.stip. l.ij. ¶ Not.q ge pōt vni ex heredib⁹ prouidere. Op. de.ſte z tī.sol.ē ibi dicit qō non pōt vnū tñ honorare hic pōt puidere.vñ ibi loḡ de honore hic de prouisione,ſz hec sol.nulla vī q̄ ibi ex grauamine vnius resultabat puisio alteri⁹.vñ ibi de vocabulo limitat z grauamini derogāt tacite puisioni resultanti. Sz dic q̄ nō erat puisio ad excipiēdū sed ad non obligandum ſ.est impossibilis puisio de iure.q̄ legis aut horitas dedit obligationē inter heredes:nō em̄ pōt pactū in istio⁹ l qb⁹ legis aut horitas vetat.n.ſ.de iure do.ſi mulier.z.l.ex asse.ſ.ad leg.fal.l.cū ab vno de.ij. Jbi de ℨ opere iponēdo p via vltie volūtatis,hic loquit̄ p̄sūa contractus. Itē op.z vſ qō non solum onus,ſz et puisio non possit cōferri in personam vni⁹ heredū tñi.vt.l.sciamus,ſ.de ver.ob.vbi oībus heredib⁹ puidere videtur. Sol. dicit gl.Primo qō tres sant casus.Nam aut puisio tēdit ad dāi z loquit contra,aut ad faciēdum.z tunc tenet ſi cōferatur in personam vnius.vt ibi in ſcō rñi.aut ad retinēdū z idē vt hic Sed q̄ non vſ esse rō differentie gl.recedit a predicta distinc.ō. cens.p in dādo z retinēdo non est differentia ad acquisitionē. q̄ semp oībus querit vt ibi,ſz non cū effectu vt hic.sed ista glo. male dicit:q̄ fieri nō ageret ad totū sed ad partē hereditariaz. ¶ Itē hoc pactū personaliter non pōt alī pdesse.ſ.eo.l.Jdem in duobus.ſ.personale.dic ergo hic loquimur de puisiōe reali z loquimur ibi,q̄ rei coheret.aut de personali z loquit̄.nur hic. non em̄ obligatio est sic personalis,vt liberatio q̄ confirmatur cū plona.vt.l.nemo pōt.de leg.j. ¶ Item inter obligationem damdam z faciendā hoc interest:q̄ dari pōt explicari in persona cui infidet,ſz non facti qm̄ plone coheret.z ideo nō trāsit ad alios heredes.q̄ alia res ℨ promissa transire nō debet eadem non potest.q̄ nō est eadem res siue factum in personis diuersoz,sec⁹ ergo in p̄mo facto fundū tradi.vt no.in.l.quod dicimus.de ver. obli.q̄ idem qō in dando. ¶ Itē op.ſ.eo.l.tale pactum in fine. So.ibi persona fuit adiecta gr̄a demōstratiōis que pōt esse falsa.z tñ valet actus,hic causa restrictiōis. ¶ Item op.de.ſ.nos autem.ſz hic vt heredi.q̄ super obligatiōe paterna. ¶ Itez op. de.l.dationi.Sed pone qō prima obligatio esset in facto.z ideo dic vt sup glo.dixi in vlt.q.facit q̄ ibi obligatio incipit ab here de hic a defuncto.que dsir per.l.xij.tab.secundū. Guil.adde.qō no.Dy.ſ.ad.l.fal.qui fundum.ſ.ſi tu. ¶ Jn glos.que incipit ſz an tota.in.x.nō pōt ad liberandum,qō fieri potest. Ratio quia illud pactum liberationis nō respicit substātiam obligationis exercitio quod fieri pōt.vt.ſ.eodē.l.Jdez in duobus.ſ.persona le,vel ideo q̄ obligatio ex quo diuiditur non est vna:ſz plures. ideo vna ex eis tolli potest. ¶ Jn ea.glo.ibi in dando datio est vna.z adē etiam persona mutata,ideo transit ad alterū. ¶ Jn ea.glo.ibi in retinendo hec vera q̄ ibi fuit pactum obligantis hic obligati scōm Guil.sed certe z hoc pactū obligat ad nō petēdū illud qō est in obliga.dici pōt.vnde dic qō hic factū vertit. vt in ſ.pactus ne peteret Jbi datio. Ratio q̄ factū mutata persona nō cēt factū,p̄missum,ſz aliud. ¶ Jn.e.gl.ibi remouet: ergo nō ageretur ibi niſi p parte quod est falsum.vnde dic qō ibi nō ſz cōclusio tāqā impossibilis de iure. ¶ Jn ea.gl.ibi factū. no.tamen nō est verū.Et,ideo dic qō loquimur ad agendū,hic ad accipiendam.Item hic vt heredi,ibi non.

Aus autem agnatiōis, natu rale est q̄,ex instinctu nature introductū ē z nō pōt tolliper pcīm. nec quoad effectū,nec quoad essentiā.h.d ¶ Jn tex.ibi agnatiōis z i⁹ qō sequit ex ipsa agnatiōe,cū hoc nō sit p ordinationē hominis introductū,nō potest p ordinationem hominis tolli:ex hoc patet qō non potest filius renunciare iuri alimentorū,eadem rōne nō pōt renunciare sue legitime,cū succedat loco alimentorū.hoc tenet glo.aperte non solum.in legitima.sed etiā in reliqua successione.z no.gl. ¶ Jn tex.ibi z liberū esse q̄ per hoc nō tollit substantia agnationis.vnde cū nō tollatur substātia,non tollitur agnationis effectus. ¶ Jn glos. ibi in tutelis.no.no.qō tutela legitima non potest tolli per pcīm. ¶ Jn ea.ibi in alīs.puta alimētis. ¶ Jn ea.ibi per sententiaz no quod plus valet sententia ℨ pactum vel renunciatio.z adde hic qō no.Jnn.extra.qui filij sint leg.c.cām q̄. ¶ Not.extra hac l.argumentū ſm Guil.ad questionē de sororē que contēplatione patris renūciauit future successioni paterne:qō ista renūciatio non noceat sibi alio herede instituto.z est ad idē argu.C. ad velle.Iubemus vbi renunciatio restringitur ad eam personam de qua fuit cogitatum. Bal.

Additio Baldi.

Tus agnationis, nō magis.vide Jac.l.ſi qs.de liberis agnoscen. ¶ Jn gl.q̄ incipit.l.ius.in ver.sed p ſnīaz.Nō.qō ſnīa lata sup affinitate facit ius.z adde qō no.Jnn.extra q ſi.sint le.c.cām.quelibi oino videas plene.

1 ℨ Fratrum appellatione sororē contineri debet.

2 Jgnorantia ex absentia p̄sumitur.

3 Diuisio potest fieri,per confessionem z refutationē hincinde.

4 Pactum de sui natura ad omnia porrigitur.

Tres fratres, Sialis remissio restringit ne dol⁹ alicui p̄ocineat.h.d. ¶ Nō.appellatione fratrū cōtineri sororem [a],vnde ſi qs dicit ita lego fratrib⁹ meis funduz et sororē cōtineat.vt.ſ.de leg.iij.l.luci⁹.ſ.q̄situ.nisi ex coniecturis aliud p̄sumi debeat.de legā.l.ſi qs seruū.ſ.ſi inter duos.z est ar. qō priuilegiū cōcessum fratrib⁹ p̄dicatorū⁹ sine minorib⁹ extē dat ad sorores,ſm Ray.de for.sed hoc nō credo verſi q̄ illi fratres z sorores nō sunt eiusdē rōnis z cōdōnis:nā regula fratrū p̄dicatorū sine minorū est rīa aliorū.z ideo dico sicut dicimus in definita q̄ refert ad oīa ſz ad pauciora.vbi nō est vniformis rō

2 includentiū.vt no.Dy.i rub.c.iur.li.vj. ¶ Scō etiā nota ex ab sentia ignorātia p̄sumi ad idē facit.l.vltima de decretis ab ordi

3 ne faciēdis. ¶ Tertio no.diuisionē posse fieri p confessionē z refutationē hincinde.z hec forma tradit z quotidie vtimur ista forma diuidēdi p refutationē q̄ differt ab ea q̄ p traditionē trāsfert p̄tū.nō p refutationē vt.C.de trāsa.l.ſi p̄fundo.z.eo.tit.l.ſi a ue apud.z hoc facim⁹ in hac ciuitate ppter vitādā solutionez gabelle q̄ p forma ordinamentorū dz solui de contractibus nō

4 de refutationib⁹. ¶ Quarto not.gñale pactū de sui natura ad oīa porrigi etiā ad nō cogitata,tñ ex eg tate restringi ne dolus patrocinet.z ista est principalis intētio huius.l. ¶ Opponit z vſ q̄ nō sit necessaria replicatio.q̄ erronea cōfessio ipso iure nō nocet b,maxīe q̄n extra iudiciū fit.vt plene no.in.l.vna.C. de cōfessis.ſz hic fuit erronea cōfessio:q̄ fuerūt cōfessi fres sibi nihil remānisse cōe in eo.ergo q̄ cōe remānt re vera ista cōfessio ipso iure nō nocet ergo nō est necessaria replicatio qō est ℨ finē litere.ad hoc rīdet gl.qō hic nō fuit statū in finib⁹ cōfessiōis,ſz p̄missum de nō agēdo de cetero.d.Ja.dicit qō ſz esset statū in finibus cōfessionis,tñ ista cōfessio ad liberādū inducit tacitum pactū.in.l.tale pactū p p̄n.ſ.eo.z ideo semp est necessaria replicatio ſm Ja.bn.nō ob.de le.iij.l.titia.ſ.luci⁹.q̄ ibi fuerunt verba negatiue plata a testatore q nō habēt vim pacti.sec⁹ in ℨctib⁹ vt hic. ¶ Scō op.q̄ nō sit necessaria replicatio:Nā ad id de quo nō est cogitatū pactū ipso iure nō porrigit.vt.ſ. de actiōib⁹ z obl̄onib⁹.l.ex maleficijs.ſ.lōge min⁹.rñ.verū est qō nō fuit cogitatū explicite.tñ implicite verba gñalia oīa includunt de natura ℨborū.ſz tāq̄ iuris interp̄tatiōe restringant.ita no. ℓy. C.de trāsa.l.sub p̄textu. ¶ Tertio opponit z vſ q̄ obstet exceptio pacti cū effectu nec deē replicatio.C.de trāsa.l.sub p̄textu. fol.dicūt qdā qō hic dol⁹ dedit cām pactioni:ibi nō gl.dicit q̄ hic dol⁹ fuit in subzipiendo non aūt dedit causam trāsactioni. ſz arctatur vt dolosa non p̄sit,nā alibi sit similis arctatio.ſ. de le.ij.l.lucius titi⁹ damā. ¶ Quarto gl.opponit qō gñalis remissio generaliter operet quoad offīa:ſz aliter de nouo emergat. b vt.ſ.de ver.ob.l.q rome.ſ.duo fratres.rñ.gl.qō ibi fuit male iudicatū.q̄ ibi pactio apposita in diuisione nō excludebat ius de futuro qō pēdebat ex futura morte rogati.de qua nō fuit cogitatū nec debuit cogitari.argumētū.ſ.de ver.ob.l.inter stipu.ſ. sacrā.de cōdi.z demō.l.tale.ſ.falsam.z hoc tz Jac.bu.hic qō in ſ.duo fratres.fuerit male p̄nūciatū.iudex em̄ p̄nūciauit ibi cōtra petentē fideicōmissum,q tñ hēbat ius petēdi sibi acq̄situ de nouo post ℨctū.z idē ēt tz Pet.z quasi oēs moderni qō ibi fuerit male iudicatū.Dicūt tñ doctores qō ſz ibi fuerit male iudicatū.tñ ex quo nō fuit appellatū a ſnīa ille q ℨuenit tenet ad pnā ℨctus.qz etiā iniusta ſnīa in principali officit in pena.ar.ſ.de rei ven.l.ex diuerso.ſ.j.sed gl.nostra notabiliter dicit hic ℨnum qō ille qui habuit iustam causam litigandi licet succumbat in principali p̄opter iniuriosam sententiā,nō tamen cū effectu tenetur ad penā,set istud est vtile scire,p illo qui petit reductionē laudi z succubuit qō nō teneat ad penā cōp̄romissi ſi habuit iustam cām litigādi z dñs Jo.an. ſz in additio.spec.in ti.de arbi. ſ.sequit de quibusdā.ver.itē quid ſi cōp̄romissi. qō iusta causa

[a] Sororem.adde Paul.de ca.in cōſi. cccxxxviij. niſi ex cōiecturis aliud appareat,vt hic p Bald.z Ulexā.in cōſil.xiij. quarta pte.z meli⁹ in gl.lxvi. ea.pte.z i cōſi.cccxxvj. prima pte,q̄ priuilegiū cōcessum fratribus sancti Franc. nō extendit ad sorores eoz, vt etiā per Bal.hic. ¶ Nō no cet. adde d.Barto. ſozi.i cōſ. lxj.inci.in p̄ti⁹.Preterea,ū ſi erat.in prima parte.

petēdi reductionē excuset a pena cōpromissi.qđ est no.dignū. ¶ In gl.magna ibi a tertio.s ffe.¶ In.e.ibi,tu dic,ista distinctio pcedit in vera trāsactiōe,s3 in pacto gratuito dic vt no.j.e.emptor.§.lucius.¶ In ea.ibi.l.si de certa,τ est rō q2 cōtinentur in termino referēte q̄ cōtinent̄ in termino ad quē fit relatio. vt C.de sen.q̄ sine cer.quā.l.hec sniā.¶ In ea.ibi.tñ male pnūciauit.hec xa.q2 ibi ius de futuro nō cpetebat nec re,nec spe.l3 sumeret originē ex cā de pterito vt no.insti.de x.ob.§.ex cōdōnali.τ iō nō intelligit̄ illud ius remitti τ facit.j.de le.ij.l.paulo callimacho §.pōponi⁹.¶ Quero vtrū.l.nr̄a habeat locū in pecunia surrepta viua matre sicut ea mortua.l.dicit ꝙ sic q2 text. nō restringit,tñ sup hoc vide Guil.C.fa.erc.l.certi iuris. Bal.

Additio Baldi.

Tres fratres. Utrū appellatiōe fratris cōtineat̄ soror,aut lex vltra pcedit declarādo,τ stat̄ ei vt hic,aut non τ tūc, aut pfert̄ ab hoie,aut a lege.Primo casu aut est cōiunctio sanguinis τ pitas affectiōis,τ cōtinet̄,aut nō,τ nō cōtinet̄. Uñ relictū fratrib⁹ minorib⁹ nō vr̄ esse relictū sororib⁹ minoribus. ad hoc de le.j.q filiab⁹.in prin.Si vero a lege dic vt.l.j.de x.si.ſm Ray de for.¶ In tex.ibi,a frē. suo eē. Quid si viua mr̄e τ p̄re de cui⁹ hereditate agit̄ fuisset subtracta.vide oīno p Guil.C.fa.er.l.certi iuris.In gl.q̄ incipit.i.pmiserūt in ver.lex.imo de hoc dic vt no.hic p Ja.bu.in lec.no.gl.ōt qđ ex cfessiōe falsa nō orit̄ exceptio nisi trāseat in 3ct⁹.d.Ja.ōt ꝙ cōfessio liberatoria vr̄ cōtinere pactū.vt.j.e.tale pactū.vel hic sup dñio.ibi sup oblōne ſm Ja.vel ibi sciēter.hic gl.loquit̄ cū errat̄.dic ēt qđ xba negatiua dñij nō inducāt pactū.arg.de le.ij.titia.§.luci⁹.s3 negatiua oblōnis sic.j.eo.tale pactū τ facit.C.de iur.τ fac.τ fac.ign. cū falsa,ſm Ja.bu.¶ In gl.q̄ incipit q2 nō vr̄.Illud est 3 text. q2 sic ipo iure nō ob.exce.¶ In ea.gl.ibi.§.p.ibi a nulla pte erat cogitatū,hic erat cogitatū ab altera.s.titio.¶ In ea.gl.in x.tu dic.hec distinctio pcedit in trāſ.nō in pacto.Ja.bu.lex.aūt ista loquit̄ de pacto τ ipropie.ōt trāsigunt̄ vel est in transac.q2 oia venire poterāt cū de vniuersitate litigaret̄.¶ In.e.gl.ibi,tñ male.hec xa q2 ibi male fuit iudicatū ſm Ja.bu.τ tñ pena efficaciter peti pōt.Nō snia l3 iniqua tenuit τ trāsiuit in rē iudi.vñ cum illa pnia declarata fuerit 3 veritatē hoc d3 haberi p xitate,nec pt negari in iudicio penali,q2 iā decisum directo p sniam cui stādū est in principali τ accessorijs,ergo in petitiōe pene nō ob.ff. de cōdi.inde.iul.q2 ibi nō venit̄ ad rescissionem snie cū veniat̄ respectu iuris qđ p sniam nō potuit tolli.i.respectu naturalis obligationis.vñ stat snia quoad suos effectus,l3 ille obiectus admittatur hic non esset sic.¶ In ea.gl.in ver.fidei vniuersale nā dicit nil ad ppositū.q2 non petunt̄ corpora:s3 vniuersitas que eadem est post diuisionem sicut ante.vnde tractare de euictiōe nil ad ppositū salua reuerētia glossarū.q2 nō agit̄ ad corpa:nec euincunt̄ corpora.sed ad ipsam hereditatem.τ hereditas est in restitutione τ obligatione.

1 ☞ Offerens tradenti equiparatur.
2 Penitentia non habet locum in pacto istius legis.
3 Obligatio,an aliquid operetur.

Si cum fundum. In 3ctu innoiato tendēte ad liberādū idē opat̄ oblatio qđ ipletio.h.d.τ vt videas quare hoc dicā.vide gl.q̄ est in.l.iurisgētiū.§.j.in gl.q̄ incipit idē in alijs.3.e.al's nō intelliges.In tex.ibi,tua cā.i. cōtē-
1 platiōe.¶ †No.hic eqparari offrētē tradēti.¶ †Scđo no,qđ
2 in pacto de quo loqt̄ hec.l.nō h3 locū penitētia. τ tñ istud pctm̄ est species innominati 3ctus vt no.j.de ac.τ ob.l.j.in magna gl. ¶ Opponit̄ d2 hic ꝙ ille q tradidit h3 exceptionē 3 imo ipo iure nō tenet̄ rei ven.cū nō possideat vt.l.vnica.C. de alie.iud.τ.j. de iudi. nō al's.§.j.gl.fatet̄ 3riū.τ dicit qđ exceptio pacti est ex-
3 ceptio intētionis nō iuris.¶ †Scđo op. extra gl.τ vr̄ ꝙ oblatio nihil operet̄.q2 h3 locū penitētia re integra. vt insti. mādati.in.§.recte.Sol.dicit Pet.ꝙ aliud est in mādato vt ibi. aliud in 3 innoiato.vt hic.s3 Gu.de cu.dicit ꝙ istud pactū de quo loquit̄ h3 vim mādati per.l.j.de solu.si cū cornel.illa.l.no.dicit qđ det̄ aliqd tertie psone h3 vim mādati.τ h3 locū penitentia.vñ illa.l.vr̄ destruere solutionē Petri.τ videt̄ esse cōtra.l. nostram nisi respondeas quod istud pactum est quoddam mandatum interpretatiuum in quo,an habeat locum penitentia distinguitur ſm hunc text.quod aut fuit appositum cā debitoris τ ipso offerente non habeat locū pnia.vt in.l.si cū cornelius.ego aliter rñdeo quod in.l.si cū corne.fuit pactum inutile iure pacti.quod tñ valet tanq̄ simplex mandatum,hic autem fuit pactum vtile.quia possum paciſci super re mea alteri tradenda.vt.j. depositi.l.publia.in prin.sed tunc obstet vnū:q2 si ita est qđ istud pactū sit validū.ergo quesitū est ius tertio,τ in preiudiciū iuris tertio q̄siti nō h3 locū pnia.vt not.in.l.ij.j.de seruis expor. τ in l.qui rome.§.flauius.de ver.ob.facit.j.e.l.si.sed rñdeo qđ vbi ex contractu innominato acquirit̄ ius tertie psone ibi habeat locum penitentia re integra.¶ Ulterius opponit̄ cū iste 3ct⁹ tēderet ad liberandū.ergo nō habet locū penitētia.vt.C.de trāsa.l.quāuis.so.ibi loquit̄ in liberatione facta.hic in liberatione futura:nam hic nulla liberatio est aū traditionē:vel hic poti⁹ recedit a pacto qñ modus non implet̄ quam vi penitētie.τ dicit glo.hic vnū verbū notabile,qđ ille qui ex parte sua non implet cōtractum vr̄ ei renunciare.facit ad hoc in rōne sui.j.de fideiu.l.stipulatus es opus.in fi.τ quod not.in.l.j.in fi.j.de bo.pos.fu.¶ Querit gl.hic vnū vbi est exemplū qđ pactū istud sit appositū cā possessoris τ dic vt in gl.¶ Extra no.qđ.l.nr̄a.loquit̄ de 3ctu innoiato q nō fit p vi,sine p modū,q2 nō cōtinet aliqd reciprocū,sicut est hoc pactū pmittis tradere titio.τ in hoc vtrū habeat locū pniā.determinat notabiliter hec.l.in 3ctib⁹ vero noiatis reciprocis.dic vt no.in.l.si pecunia.in prin.j.de cōdi.ob cām.¶ In gl.vlt.ibi vel dic ista est diuinatio.¶ In ea.gl.ibi.§.si.τ.j.de rescin.vend.l.fund⁹ q luc̄ titij.¶ In.e.gl.ibi, in penā nō caderes.vt.j.de le.ij.imperator.§.j.¶ In ea.gl.ibi litigarē.no.emptorē retradentē possessionē euitare iudiciū rei ven.tu potes dicere qđ gl.hoc nō dicit:quia gl.ponit casum quando hoc est de volūtate iudicātis.Bal.de perusio legum doctor ⁊c.

Si cū fundū. In pacto ꝙ tendit ad liberandū nō habet locū pnia:siue modus pacto insertus sit impletus,siue debitor paratus sit implere. h.d.l. singularis. τ ista.l.si cum fundum ſm Pe.cōfundit totum mundū.¶ Not.qđ paria sunt impleuisse modū,siue pactū τ per se nō stare,nā ille qui est parat⁹ implere prim⁹ est implenti.dicit glo.alias in aut.vt exactiones instāte do.§.si.facit.j.de resci.vē.fundus.qui lucij.j. de x.obl.si ita qs.§.scientia.de publ.l.si.§.si qs pfessus.τ quod no.de distra.pig.l.si residuum.τ per Dyn.in.c.pctm̄.Scđo not qđ pactū ex quo sequitur liberatio nō vi pacti sed vi alterius impletionis,aut est appositū gratia debitoris,τ non h3 locum penitētia si debitor implet ex parte sua,ergo a ctrario haberet locum penitentia si nō esset appositū cōtēplatiōe debitoris forte q2 nō cēseret̄ pactum:sed mādatū.vt.j.de sol.l.si cū corneli⁹.Extra opponit̄ aut in.l.nr̄a fuit 3ctus innominatus aut obligatorius.τ h3 locū pnia etiā cā non secuta.vt.C.de transf.l.quamuis. aut fuit simplex,mandatū,τ tunc pōt reuocari vt.l.si cū corne. j.de so.ergo lr̄a nr̄a non pcedit in aliquo casu.solutio dicit Pe. qđ in lr̄a nostra non fuit mādatū s3 fuit cōuentio tēdens ad exonerationē seu liberationē possessoris.τ si dicis ergo non h3 locū penitentia.vt in.l.q̄uis.Rñ.verū est in liberatione iā nata.τ ita loquit̄ ibi,s3 in liberatiōe nascitura ppter impletionē modi vel cāe tunc h3 locū pnia,nisi debitor impleuerit.vel sit paratus implere,τ ita loquit̄ quasi exceptio vi pacti hic qñ d3 queri rei interuētu,seu p impletionem modi ſm Pe.qđ est no.¶ Scđo op.τ vr̄ qđ ei q iā tradidit nō cōpetat excep.cū sit tutus ipo iure:q2 non possidet nec dolo desijt possidere.vt in.l.j.C.de alie.iu. gl.fatet̄ 3riū.s3 tu dic qđ qñq3 actio ipso iure non cōpetit nec ex pte actoris,nec ex pte rei,tūc est ver̄ qđ exceptio q̄ opponit̄ est exceptio facti qñq3 competit ex pte actoris:s3 non rei.vnde rei vendicatio pposita 3 nō possidentē,bñ t3 ipso iure:q2 pōt reo superuenire,post,lite pē.vt.j.de rei vē.si naūt.§.possidere.si ergo excipit nō possideo.ista est vera exceptio inspecta aptitudine actoris.τ idē est in exceptione pacti.τ ita hic loquit̄.¶ Querit gl.exēplū qñ gratia possessoris apponit̄ pactum:τ dicit qñ tenebat̄ alteri tradere sub pacto facit.l.imperator.§.j.de le.ij.Item qñ reus tradit suo actori vt statim litiget.ergo a cōtrario nō cōsentiente dño ista traditio non eximeret emptorē.facit.l.venditor.j.de iu.¶ In gl.hic posita ibi tradideris τ mutat psonas. trāsit de scđa persona ad tertiā.¶ In ea.gl.in fi.not.ꝙ ille q nō obseruat contractum vr̄ ei renunciare facit.j.de fideiuſ.l.stipu. es opus.in fi.¶ Extra op.si istud pactum fuit appositū causa possessoris ergo non valuit,q2 nō interest paciscentis.sequitur vt debeat reputari simplex mādatum.vt in.l.si cū corneli⁹.ergo d3 reuocari per pniam credo timore istius contrarij ꝙ hec.l.intelligat̄ vbi gratia possessoris tm̄:l3 vbi gratia communi tantū. vñ pactū tenet vt pactū,q2 intererat paciscentis alias nō video qđ nō haberet locū penitētia re integra p dictā.l.si.cū corneli⁹. τ hoc tāgit Guil.τ licet in ista.l.nō dicatur expresse qđ cōuenerit de non petendo,tamen tacite videt̄ conuentū eo ipso quod conuenerit de non petēdo:tamen tacite conuentum eoipso qđ est conuentus de trahendo alteri.vt.l.in personam.§.qui pecuniā.3.eo.qđ tene menti. Bal.

Additio Baldi.

Si cum fundum. ¶ Ibi aut si tua.vide omnino quod no.j.de seruis expor.l.ij.

Imperatores

OPeratores. Administrator reipublice nō pōt ius reipublice remittere. h.d. Nota quod officialis reipublice nō pōt in p̄iudiciū reipublice alicui gratificari. & hoc est verū in iure ḡsito idē in iure querendo ex contractu propter ℨctū ante celebratū. vt. j. dever. ob. l. qui rome. §. calimachus. & j. de solu. l. solidi. sed in iure querēdo ex mora pōt p̄iudicare. vt. j. de publi. l. ij. §. si ge professus. & arg. j. de verb. ob. l. si ex legati cā. ¶ In gl. vlt. ibi possunt remittere remissione p̄sumpta ex lapsu temporis. & adde qđ no. in Spec. de emphy. §. nunc aliqua. ver. lxxxj. ¶ In ea. ibi preses in fi. ista distinctio est vera in pacto seu prescriptione secus in lapsu temporis. vt in. d. §. si vero intra. q. dicta remissio est potius legalis quā cōuentionalis. vt not. in. l. si. Can q. cau. in integ. resti. non est necessaria. Bal.

Additio Baldi.

OPeratores. Vide in spe. de emphy. §. nūc aliqua. n. lxxxj. ¶ In gl. q̄ incipit hic pūcta in xſ. vel dic qđ postea posſ. est adi. de volūtate ei⁹ ea reuersa nihil post tradideras. ¶ Ibi cedere hoc est bonū remedium in. q. no. j. de nego. geſ. atq; natura. §. cum me ab.

1 Iuri publico per priuatas personas derogari non potest.

1 Vas publicum. ¶ Not. hic quod iuri publi. non pōt derogari p priuatas psonas. & dic ad euidētiā q̄ ius publicū potest considerari dupliciter. vno modo, put dat formam vel solennitatem in actibus hoim. & huic iuri nō potest derogari vt C. de testā. l. non dubium. de leg. q̄. codicillis. de lega. j. nemo pōt.

2 Scdo modo pōt considerari prout tribuit aliq̄ ius exēptū. Sic a. iurisgentiū. §. pacisear. & l. si vnus. §. Itē ne experiar. & utro q̄ modo pōt intelligi. l. ſra. ¶ In gl. ſua ibi si pacisear. secūdū hoc exponit ius publicum. & ius reipublice questū. ¶ In ead. gl. ibi nec ex pretorio adde q̄ iuri prohibitorio nō pōt renūciari. C. ne fideiuſ. do. de. l. j. & ibi no. ¶ In ea. gl. ibi contra pacisci q̄ pactū respicit ius partis. & nō respicit ius & authoritatē cōstitutionis. simile dicimus in ſnia q̄ valeat ℨ ius partis & non cōtra ius cōstitutionis. vt. in. l. cū platis. de re in. cū fi. & adde q̄ not. Dy. C. de excu. tu. volūtarie. & C. arbitriū tutele. l. fi. & Jnn. de fi. inſtru. cū. p. tabel. & Ja. de are. j. de pub. l. licitatio. §. q̄ illici te. ¶ In ea. ibi & mihi p̄iudico nisi repugnet ratio etatis vel imbecillitatis. vt. j. de do. l. doli mali. §. diuersum. ¶ In ea. gl. ibi. & si vero in fi. dicit ibi plenarie no. & extra de fo. cō. c. si diligēti.

1 Vas publicum. ¶ In gl. pōt poni ibi q̄ vero. & dic vt ibi no. & adde aut est ius naturale introductū ex instin ctu nature & nō pōt renūciari ei vt. ℨ. e. l. ius agnationis. Aut est ius positiuum introductū per humanam dispositionem: tunc aut continet certam formam in actibus hominum & non potest de negari. vt infra de lega. q̄. codicillis. in fine. vnde quando quid continet solennitatem non potest ei renunciari, quia solennitas est publici iuris non priuati, aut nō continet certam formam in actibus hominum: sed disponit circa agendum vel exciptendū & tūc aut est introductū mero odio & non potest renūciari. vt. j. ad mace. tametsi. aut mero fauore & tunc pōt renūciari. vt. C. de pac. l. si quis in cōscribēdo. nisi sit fauor public⁹. vt extra de fo. cōpe. si diligēti. aut nō est introductum rōne fauoris vel odiⁱ: ſz ratione iuris obſernantie. & tūc bene valet pactum, tamen non mutat naturā contractus ipso iure: sed ope exceptiōis vel replicationis. vt. j. de act. & ob. l. obligationum fere. §. plane. & not. de l. j. nemo potest. & adde quod not. in. l. j. C. de fideiuſ. do. dentur. facit. l. vlti. C. arbi. tute. ¶ Item quando qs disponit de inhabilitate persone obuiando a priu. non potest renunctari. vt. j. de fideiuſſo. cum lex. Bal.

Additio Baldi.

1 Vas publicum. Vide Jnno. in. c. cū ſtru. nō pōt. vide oīno Ly. C. ar. tut. l. fi. ¶ Cū queritur. vtrū iuri publico possit p pactū renunciari [a] necne. sic distingue aut q̄rit de iure naturali introducto ex naturali instinctu nature. & nō pōt renūciari. vt. ℨ. e. l. is agnationis. Aut de iure naturali p̄time introducto p humanā dispositionē. & tūc aut est ius publicū. & hz certa p̄incipia & certā formā in actibus hoim. & nō pōt similiter isti iuri renunciari. vt ſcz to. l. contra. iur. de leg. j. l. nemo. C. de testā. l. testandi. Aut nō habet certam formam nec p̄incipia in actibus hominum. & tunc aut ille in cuius commodum introductum est tale ius renunciat & potest renunciare. vt. ℨ. e. l. pacisci. & de feriis. l. si feriatis. aut renūciat alīs in cuius commodum non est introductum. & tunc talis renunciatio non tenet. vt infra de magi. con. l. j. §. si magistratus. Cy nus.

VEteribus. In cōtractibus ꝟba obscura interpretanē cōtra pferentē. h. d. vel sic. Interpretatio ꝟborū dz fieri ℨ eū q debuit aliū instruere & log clare non equoce. h. d. qđ hoc. j. de ac. emp. l. j. circa fi. & j. de euic. l. q libertatis. §. pe. ¶ In text. ibi veteribus inter quos fuit labeo. vt. j. de ℨh. emp. l. labeo. el primo. ¶ In tex. ibi nocere, idest cōtra eū [b] interpretari. ¶ In tex. ibi quorū hic reddit tacita ratio q ℨ illū dz obscuritas interpretari q debuit aliū instruere & clare loq sicut est vēditor & locator q tenent instruere emptorē & cōductorē de qualitate rei. j. de cōtrahē. em. l. cū lex. ¶ No. hāc legē cōtra illos qui ambiguitate verbi q̄rūt locū fraudi, nā interpretatio fienda est ℨ eos. facit. j. de ser. vrb. pred. l. si arborū. ¶ Itē notat q hec. l' loquit. de interpretatiōe. ℨ. j. de cōtrahē. emp. l. si emp. & l. si ita loquunt. de ele. & aliud est interpretari: aliud est elegere, vt notat. j. de ver. ob. l. quicquid astringēde. vñ ℨ gl. alleget has. ll. p cōtrarijs subtiliter intuēdo nō cōtrariant. Itē notat qđ aliud esse obscurū vel ambiguū dz quinq; modis. Primo modo rōne equiuocationis: q̄ oratio vel vocabulū pōt accipi pluribus modis, vt infra de ꝟborū obligationibus. quoties in stipulationib⁹. & dic vt ibi. ¶ Secūdo dz aliqd obscurū vel ambiguū rōne ḡnalitatis. Tertio rōne alternatiōis. Quarto rōne nō coarctate locutiōis. & ista tria pbant. j. de iniurijs. l. ptor. in p̄in. & §. qđ aūt. & j. de dolo. l. Itē exigit. Quinto & vltimo dz aliquid obscurū rōne indiffinitatis. vt. j. de serui. vrb. p̄d. l. si seruit⁹. l. aūt nra loquit de obscuritate primo modo accepta. his ad euidētiā p̄missis redeo ad appara tū. ¶ In gl. magna ibi inter stipulantē. j. de ver. ob. hoc in verbo plato a parte. ſz in verbo obscuro plato a teste dic vt extra de p̄oba. in p̄senti. & de testi. cū clamor. [c] p Jnn. & in auc. de testi. §. qz vero p gl. & ꝟbi. q j. his autē per Arch. ¶ In ea. glo. ibi in p̄in. l. vbi verba obscura rōne sue ḡnalitatis p venditore interpretantur. ¶ In ea. ibi a vēditore cū pactū cōstet ex consensu vtriusq; quo cognoscam a quo videat apposituꝫ. Rideo. vt not. j. de cōtrahen. emp. l. cū manu fata. in p̄n. & facit. ℨ. de edē. l. pretor. in princ. tu potes soluere contrariū istud aliter. quia. l. si in emptiōe loquit de elec. nō de interpretatiōe. nā in cōtractib⁹ [b] vbi debet incertū de certis electio est de bētis. & sic nō ob. ¶ In ea. ibi, si spē posuisset. imo dic qđ ibi ordo accessoriū sumit ex ordine p̄incipali. vñ ibi nō dz dici obscuritas vel ambiguitas cū ex ordine psonaliū detur ordo realiū ℨm Ja. bu. ¶ In ea. ibi si seruitus. ibi erat obscuritas rōne indefinitatis q̄ indefinita ēt in ℨctibus equipollet vni. ¶ In ea. gl. ibi. l. si ita. ibi erat obscuritas rōne alterationis. & tñ nō fit interpretatio cōtra venditorē. & sic videt cōtra hāc. l. ¶ In ea. gl. ibi ex natura alternatiui hec est ipsa veritas. ¶ In. e. gl. ibi qđ verisimile. vt. j. de reb. dub. l. j. [c] ¶ In ea. gl. ibi, neutrū dz. hoc nō dicit. l. nostra. sed est verū qñ aliquid est obscurissimū. ita qđ non recipit interpretationē legales nec hominis. vt. j. de in diem addictio. l. cū duo. & j. de rei [d] vendi. l. idē pōp. scribit si frumentum. §. vlti. & adde qđ dixi. ℨ. qui satis. cog. de dic. in p̄in. tene menti. Bal.

Additio Baldi.

VEteribus. In glo. q̄ incipit qdā dīct in ver. ambiguitas. vt. j. de pe. he. l. vtrū. & j. de re. dub. ibi. ¶ In ea. gl. ibi obscuritas vel obscuritas est qñ nō cōstat de significato. ambiguitas qñ multiplex est significatū, vt in vers. caul. ¶ In glo. q̄ incipit. l. pactū. in vers. si in emptiōe. Sol. lex nostra intelligit qñ verba prolata non habent certam naturā, sed ibi hñt certaz naturam sicut in alternatiua vt electio sit debitoris. de lega. j. si quis a filio. §. j. Sic tibi respondeo ad. l. insulā. nam ibi accessorium habet certā naturam. s. vt sequat̄ p̄incipale. Ista ēt solutio debet dari ad. l. si vt. & qz ibi loquit in incerto de cer. vbi est electio debitoris & legis est hic ptās legis ℨ ex forma expressa cōuētiōis. ¶ In ea. gl. ibi hoc a venditore vel dic vt no. p Dy. extra de reg. iu. l. in obscuris circa fīnē. ¶ In ea. gl. ibi, insulam, ibi fit illa interpretatio. qz ibi est verisimile paciscentes sensisse [d]. ¶ In ea. ibi distingue de hoc not. extra de ſpōsalibus. c. ex literis. ¶ In ea. ibi semper adde & vide omnino quod ibi not. ¶ In ea. ibi, in hac. l. qz cōtra illū qui se fundat ex conuentione non dz excipi sine se fundet ad agēdum, siue ad excipiendū. nā cum clare debeat probare ℨ deest causa siue intētiōis hoc non faceret si verba sunt obscura. ideo fit cōtra eum interpretatio.

1 ℨ Confessio habet vim pacti.
2 Pactum tacitum intelligitur esse reale non personale.
3 Pactum debet fieri per verba de presenti.
4 Causa in pacto liberatorio non requiritur.

TAle pactum. Cōfessio obligatiōi cōtraria seu negatiua obligationis hz vim pacti liberatorij. & interpretatum pactum cēsetur esse reale. h. d. ¶ In text. ibi ex hoc

a ¶ Rennunciari. adde spe. de instru. edi. §. ſū. ver. qđ si quis iurauit. in titu. de renun. & conclu.

b ¶ Cōtra eum. vide Dy. in rega. in obscuris. de reg. iur. in vi. & quod ibi dixi in apostil.

c ¶ Cū clamor. vbi vide Fcli.

d ¶ Sēsisse. adde do. mar. ſoz. in consilio xv. incl. visis predictis. ꝟsic. iūd. enim pbat. ibi & ideo in p̄ima parte.

verbo oriebaꝫ dubitatio.ꝛ videbaꝫ qꝫ pactū eēt psonale.ſz rnde
1 vt.ſ.eo.iurisgētiū.y.pactorū. ¶ Not.ꝙ cōfessio hz vim ꝓpacti
istud est verū qū fit sup obtione,sed qū fit sup facto nō hz vim pa
cti.vt.ſ.de accept.l.ſi acceptolatū.ſ.inter.ꝛ vide qꝫ no.ſ.de sol.l.
2 ſi ex plurib⁹.in prin.ꝛ.C.de sol l.ſi inter. ¶ Scōo no.ꝙ tacitū
3 pactū interpretat esse reale nō psonale. ¶ Tertio no.pactum
4 fieri p verba de psenti. ¶ Quarto no.qꝫ in pacto liberatorio
nō requirit cā. ¶ In gl.ſua ibi,ſ.ſtip.tu dic ꝙ liberatio fit p ver
ba de psenti.qz statim trahit secum executiōis effectū:sed obl'o
dz fieri p verba de futuro.qz requirit effectū de futuro.qz ita lo
quit.ſ.ſtip.nō tñ opz ꝙ ista verba de futuro exprimant:qz suffi
cit si tacite intelligant.vt.ſ.de euic.l.ſi ita quis.ꝛ no.instit.de li.
ob. ¶ In ea.gl.ibi sed qūo hoc.ſ.qꝫ valet in.l.nostra.cōfessio si
ne cā ſz fuerit facta extra iudiciū. ¶ In ea.gl.ibi inducebaꝫ in
ſi.vult dicere gl.qꝫ in ꝓfessione ad liberandū nō requirit causa.
ſz sufficit si cōfessio sit vniformis:ſz ad obligandū requirit cā.
vt.ſ.de excep.doli.l.ij.ſ.circa.de leg.iij.l.cū qs decedēs.in prin.
Ex hoc videt ꝙ cōfessio ad liberādū vel pactū de nō petendo
nō regrit insinuationē.qz etiā sine causa vz:istud posset esse ve
rū in debito nō liqdo,vt no.ē.ea.l.cōtra iuris ciuilis.ſ.ſi. sed in
debito liqdo psumit donatio.vt in.l.ſ.ij.ſ.ij. ſi qd in frau.patro. q̄
donatio psumptiua regrit insinuationē,ſz tendat ad liberādum
vt no.ſ. qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.ij.ſ.j.ꝛ.ſ.de reg.iur.ſi qs obli
gatione.ꝛ adde qꝫ no.ſ.de lib.lega.l.non solū.ſ.ſi liberationis
do.Ja.bu.tāgit hoc hic.do.Bar.cōsuluit ꝓo hac cte. Bal.

1 ¶ Transactio pendente appellatione valet.
2 Iudex appellationis conuentionem partium sequi debet.
3 Pactum habet vim confessionis.
4 Executio snie ad iudicem appellationis pertinere debet.
5 Promittens stare snie an possit appellare.

Qui puocauit. Snia cōfirmata p pactū mā
dat executioni p iudicē ap
pellatiōis tanꝙ cōfessio facta coꝝ eo.h.d. ¶ In tex.ibi transe
gerat.ista trāsactio fuit facta pendente appellatione ꝛ habuit
duo capita.Primū,de soluēdo minorē ętatē intra certū ter
minū. Scōm,si nō solueret intra illū terminū de parendo snie.
¶ In tex.ibi,discusso.i.sine alia inqsitione vtrū fuerit bñ iudi
catū vel male. ¶ In tex.ibi sequat.i.differētie si nō est paritum
1 trāsactioni fiat executio snie. ¶ Nō,appellatione pendēte va
2 lere trāsactionē.cōco.C.de trāsa.l.ſi cā. ¶ Scōo no.ꝙ iudex
appellatiōis dz seq partiū cōuentionē.facit.ſ.de ord.iud.l.ſi con
3 uenerit. ¶ Tertio no.pactū hr̄e vim cōfessiōis. ¶ Quarto
4 no.iudicē appellatiōis moueri ex pacto ex quo nō potuit mo
ueri iudex cause principalis.facit.C.de appella.l.ampliorē.ſ.ſ.
Quito ꝛ vltimo no,executionē snie ad iudicē appellatiōis pti
nere ꝛ est iste.ſ.argu.ad.q.de illo q̄ absoluit an excōicatiōe hoc
pacto ꝙ si intra mēsem nō soluat certū qd reincidat in primam
sniam nā eo nō solutē rata remanet prima snia,nec fingit rescis
sa p absol.ar.hui⁹.ſ. ¶ Oppo.qō sententia lata nō possit exeq.
qō sic probo talis snia fuit rescissa p appel.vt.ſ. ad turpil.l.ſ. in
ſi.ergo qō est rescissum nō meret executionē.vt.ſ.de iniusto testamen
to.l.nā ꝛ si sub cōditiōe.ſ.rūpēdo rnde gl.simpliciter,primo qō
non est verum qō appellatio perimat sniam:sed facit eam pen
dere.ꝛ ideo cū desinit pēdere meret executionē.ar.ſ.ſi cer.peta.l.
pecuniam.vult gl.ꝙ si appellatio ꝓprie rescinderet pnūciatuz
pria snia nūq̄ meret executionē. Quitdā dīt ꝙ appellatio pro
prie rescindit pnūciatū.ꝛ dīt ꝙ ista sunt paria litē primā pēde
re ꝛ sniaz eē latā ꝛ esse appellatū:vt in.l.ſi qs filio.ſ. ꝙ si qs. de
iniusto test.ꝛ.ſ. de insa.l.furti.ſ.ſ.d. Dy.ꝛ An.de pi.dīt ꝙ non
sunt paria:qz alienatio facta in ꝓo iudicio q̄venit revocāda iu
re ordinario factā in iudicio appellatiōis revocat iure ordinario
ꝛ officio iudicis.ꝛ sic ex snia ſz sit appellatū auget effect⁹.vt.ſ. d
admi.tu.l.cyrographis.ſ.ſi.q̄dā.ll.dīt ꝙ appellatio rescindit p
a nūciatū.q̄dā dīt ꝙ suspēdit pnūciatū [a]. C. de appel.l. precipi
mus.tu dic ꝙ vtrūq̄ est verū qō rescindit ꝛ suspēdit. nā interiz
snia iā rescissa:ſz qz pōt cōfirmari ꝓpterea dz pēdere. Scōo mō
soluit dictū ſtiū,qz posito ꝙ appellatio rescīdat pnūciatū.tñ si
appellās recidit ab appellatiōe pnūciatio reuiuiscit, qz fingit
nō appellatū,ꝛ iō snia meret executionē. Scōo op.ad idē ꝙ
snia ꝓria non meret executionē,qz fuit rescissa p transactionem
aut ergo tu dicis ipam sniam exeq.ꝛ falsum est:aut ipam trāsac
tionē,ꝛ istud est impossibile:qz cū sit nudū pactū nō meret exe
cutionē.Rñ.trāsactio habuit duo capita ꝛ rōe scōi capitis ap.
deserta pria snia confirmat.ꝛ ideo meret executionē. ¶ Tertio
opp.ꝙ nō exequit iudex ap.sed iudex prime cāe.nā ex quo ap
pellatio est deserta,ergo fingit nō app.ꝛ sic nec facta deuolutio
nec ad iudicē ad quē,vñ prim⁹ iudex dz exeq.vt.C. de tēp.ap.
ſi.ſ.illud.rñdet gl.ꝙ iudex appellatiōis nō exequit hic vt iu
risdictiōis adepte p ap.ſz vi iurisdictiōis ordinarie.ꝛ sic intelli
ge tex.nr̄m in snia lata a delegato q̄ mādat executioni per dele

a ¶ Prō nunciatū. vide Feli. late in rū. de app. in vers. ad sc̄ūdam.q. vbi etiam qd de ap. ꝛ cēsuris.

gātē q sup hoc deputat executor a iure.vt.ſ. de iudicīs.l.ſi ſtor.
in prin.ꝛ de re iudi.l.a diuo pio in prin.dīt doc. ꝙ istud est di
minare qō hic snia fuerit lata a iudice delegato.ꝛ iō distinguit
tres casus.Iterdū snia cōfirmat p diffinitiuā tūc iudex ꝓfirmās
exeqtur:qz ex sua snia nascit actio ꝛ offrū iudicis.vt.C.de epis.
au.l.ep'ale.ꝛ de ap.l.ſi.circa mediū.Iterdū cōfirmat pria snia lap
su tpis ꝛ iuris fictione:qz fingit nō ap.tūc ad iudicē primū re
dit executio.vt.d.ſ.illud.Interdū ꝓfirmat snia pacto.tūc istud
pactū tanꝙ cōfessio facta coꝝ iudice ap.facit ad iudicē ap. exe
cutionē vtinere tāꝙ act.emergē.coꝝ eo,ꝛ iste est casus nr̄i.ſ.d.
Odof.dt ꝙ in nro.ſ.iudex appellatiōis dz pnūciare diffinitiue
bñ iudicatū ꝛ male appellatū.ꝛ sic euadit oēs oppositiones,
qz nō fit executio prie snie.ſz scōe diffinitiue ꝓm Odofr.Adde
ꝙ qū iudex pnunciat app.desertā.ista pnūciatio hz vim diffi
nitiue,quoad litē decidēdā seu quoad discrepationē pinēdā:
ſz vim interlocutorie quoad executionē, vñ ꝓpter hoc nō pti
net executio ad iudicē app.ista ꝓbant.C.quo ꝛ qū in.l.ſi vt ꝓ
5 ponis.ꝛ no.in.c.vlt.de ap.in cle. ¶ Querit gl.an ille q̄ mittit
stare snie possit appellare,ſi ꝓmiserit hoc mō. ꝓmitto stare snie
q̄lscūq; erit.ergo sec⁹ ſi simplr: qz ille q̄ simplr ꝓmittit solnere
cōdēnationē seu iudicatū itelligit ꝓmittere in casu quo snia sit
equa nō iniqua vt.l.ſi libert⁹.ita de ope.liber.ſz ſi adiecit quali
scūq; erit ol appellationi vr renūciare.Hui.distinguit inter ꝓ
missionē volūtariā ꝛ necessariā.sed tu tene gl.ꝛ hoc in sen.in lan
do arbitrario talia verba nō iudicāt qn possint peti reducto
ad arbitriū boni viri.vt dixi.ſ.ea.l. ſi vnus.ſ. illud nulla rō di
uersitatis est:qz fauorabilior est snia quā laudum arbitratus.

Repetitio.

1 ¶ Non obseruās cōpositionem recidit in condemnationem.
2 Aliquid ſuspendere aliud est:ꝛ aliud petens extinguere.
3 Confirmabile est aliquid in se.
4 Causa essendi remota omnis effectus ipsius remouetur.
5 Sententia est de actis fori.
6 Sententia procedit a maiori authoritate.
7 Appellatio extinguit pronunciatum.
8 Lex iudici specialiter executionem committit.
9 Confirmans non dicitur nouare.
10 Confirmatio tacita non minus debet operari quam expressa.
11 Excōicatus fuit absolutus per ꝓmissionem ꝙ si nō solueret
intra certam diem reincideret in excommunicationem.modo
non soluit an sit excommunicatus.
12 Appellatione deserta an sit deserta nullitas.
13 Appellatio dicitur potius remedium quam actio.
14 Pactum an valeat quod instrumentum mandetur executioni
sicut sententia.

Qui puocauit. Sublata appellatione rema
net prima snia. ꝛ ex ea oritur
officiū ꝛ actio in factū.h.d.ꝓm gl. Vel sic sublatā appellatione
mādat snia executiōi p iudicē appellatiōis. Prio ponit thema
ex quo tacite qō elicit,ꝛ ei⁹ respōsio ꝛ rnsiōis ratio statim subii
cit casus in terminis dz p se.lege ſam. ¶ In tex.qui puocauit.
ſ.a snia condēnatoria lata p delegatū:ꝛ appellauit ad delegātē
ꝓm gl. Vel aliter dicyt.ſ.dicā. ¶ In tex.ibi:iudex ap.qz primus
est delegat⁹ q nō pōt exeq.iō exeqt delegat⁹ vt not.in.l.a diuo
pio.ꝓm gl.vel dic vt.ſ.dicā. ¶ In tex.ibi:veluti.nota est simili
tudinis nō expressio veritatis.vel dic cōfessi.ſ.ficte. vel dic ꝓfessi.
ſ.tacite. ¶ In tex.ibi no.cōfessionē factā coꝝ iudice appellatio
nis valere.ſz nō fuerit facta in ꝓo iudicio,cōco.C.de ap.l.am
pliorē. ¶ Et no.qō q nō obseruat cōpositionē recidit in cōdē
nationē. ¶ In tex.ibi:sequet.nō ōt exequet.qz nō exequit con
fessionē,ſz snīam de qua cōstat ꝓm oēs ꝓter Bar.q solus dicit
qō hic loquit de executione trāsactiōis ꝛ tacite cōfessionis in
clusa in ipsa qō an verū patebit ꝓ ea que.ſ.dicam. ¶ Opp.ꝛ vr
qō ista trāsactio fuerit nulla.vt.ſ.tit.j.l.ꝛ post rē. ¶ Scōo hic
erat appellatū ꝛ sic res erat dubia.vt in tit.ſ.l.ꝛ si post rē.ꝛ.h.d.
pria gl. ¶ Op.ꝛ vr qō in cā executiōis versāt cause cognitio
ſ.an sit iudicatū necne.arg.ſ.de iureiu.l.nō erit.ſ.dato.Sol.bi
cognoscit,an sit iudicatū.vt ibi,sed nō qualiter.ſ. vtrū bene an
male.vt hic in verbo de principali cā.ꝛ.h.d.scā gloss. ¶ Opp.
iij.sic dz hic quod sententia mandatur executioni. not.hic non
fuit lata ꝛ isi vna snia,ꝛ illa fuit p appellationē rescissa.vt.ſ. ad
turpil.l.ſ.in ſi.sed qō absciſum est ꝛ absolutū executionem non
meret.vt.ſ.de mino.l.minoz.xxv.ancni.ꝛ.l.ſi iudex. ergo ꝛc.gl.
istā oppo.bis repilogat ꝛ ponit primo vnam sol.q talis est qō
sententia rescindit pnūciatū ꝛ suspendit:non aūt precise absol
bet.ꝛ sic p appellationē status sententie non in totū abrumpit
Sed in suspenso retinet.ꝛ ideo deserta appellatiōe prima snia
robar reassumit.vt.ſ.de insa.furti.ſ.ſ.C.de tēp.appel.l.ūn.ſ pe.
C.de appel.l.ſi ꝑses.ꝛ.l.ſi cōtra.vnde merito mādat executiōi
2 vt no.C.de ap.l.eos.in prin. ¶ Ex hoc no.qō aliud est aliqd
suspendere

suspēdere aliud est penitꝰ extinguere.sic.s.eo.l.si vnus.§.j.ꝛ ibi
de hoc.ꝛ extra de cōsue.c.cū inter.per Inn.de postu.l.impatoꝛ.
ꝛ extra de consti.c.ex lr̄is.suspēdere eꝗ idē est ꝙ differre.l.iij.§.
due cause.de carbo.edic.qd̄ eīm suspēdit nō tollit essentialr̄. sed
eiꝰ effectꝰ interim cessat.vt.j.de do.iter vir.ꝛ vx.l.cū hic statꝰ.§.
1 finaūt.Qd̄ aūt hec opi.sit vera ꝙ appellatio suspēdat [a] ꝛ nō anni
hilet interim ꝑnunciatū pbaẗ rōnibꝰ ꝛ legibꝰ.Et pꝛīo sic. Nō
est minoꝛis authoꝛitatis snīa diffinitiua ꝙ̄ interlocutoꝛia. sed
iterlocutoꝛia nō annihilat̄ p appellationē.ergo nec diffinitiua,
maioꝛē.no.p.l.qualē.§.j.de arbi.ꝛ.l.ꝙ iussit.j.de re iud.minoꝛ p
baẗ p tex.extra de appel.c.cū cessante.nā si iterlocutoꝛia eēt ibi
rescissa p appellationē nō posset iudex a quo eā vlteriꝰ reuoca-
re.qꝛ qd̄ semel ruptū est āplīꝰ nō existat de iniusto te.l.nā ꝛ si sub
cōdi.§.post defectū. ¶ Scd̄o sic si appellatio oīo extiguit snīaꝫ
ergo alienatio facta ꝯ̄ snīaꝫ appellatiōe pēdēte nō reuocaẗ inte
rim ſꝫ demū lata noua snīa,ꝛ sic nō offō iudicis:ſꝫ iure oꝛdiario
nā aūt snīam facta alienatione.hoc iuris eēt.vt.j.de do.l.post ꝯ̄-
ctū,qꝛ in crīali nō ꝯ̄hiẗ vitiū litigiose rei,cū pꝛincipalr̄ nō agaẗ
de rebꝰ.vt.j.de in integ.resti.l. abstinēdi.p Guil. als est.§. Sed
post snīam a qua est appellatū facta inouatiōe offō iudicis sta-
tim cōsulit vt.l.cyrographis.§.si.j.de admi.tuto.ergo p appel
latione snīa cōdēnatoꝛia nō est in totū absoꝛpta. ¶ Tertio sic,
id qd̄ est in potētia ad esse nō dꝛ annullatū.vt.j. de iniust.test.l.
posthumi p virilē.§.ex his.sed snīa pꝛīa est in potētia ad suū eē
3 vt hic.ꝛ.d.l.furti.§.j.ergo ꝛc. ¶ † Quarto sic qcqd est cōfirma-
bile est aliqd in se,nā ꝙ nihil ē,nō pōt iuuari p̄rocinio cōfirma
tionis.vt no.j.de ap.l.si exp̄ssum.ꝛ.j.de ac.ꝛ ob.l.actꝰ q ꝑpꝛiis
iuribꝰ.ſꝫ snīa a qua appellat̄ pōt cōfirmari vt hic.ꝛ.j.de mino.l.
intra vtile.ꝛ de app.l.eos.etiā ex noua rōne.vt.j.qd̄ cū eo.l.titia
nus.ergo nō erat p̄cise extincta p appellationē. ¶ Quinto sic.ſꝫ
sit appellatū remanet tn̄ ꝓsumptio p snīa.C.de reb.cre.l.gene-
raliter.§.si iudex.ꝛ.j.de euic.l. herēdꝰ.§. Tata. ergo appellatio
nō absoꝛbet pꝛonūciatū.istud vocabulū absoꝛbet. habes in gl.
4 j.de pcu.l.ſꝫ.§.ea.obligatio.in glo.qꝛ. ¶ † Sexto sic remota cā
essentiali remoueẗ ois effectꝰ ipsiꝰ.ꝛ si nō remoueẗ effectꝰ signū
est cause ꝑmanētis.de his q sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso.
ſꝫ post appellationē remanēt nōnulli effectꝰ snīe ꝛ eiꝰ authoꝛi-
tas nō est oino abolita.vt.j.de ap.l.imperatoꝛes.§.si.ꝛ maxime
in crīali,qꝛ dꝫ diligētius custodiri.C.de cust.reo.l.j. ergo euidēs
5 argu.est ꝙ snīa nō est rescissa. ¶ † Septimo sic.snīa est de actis
foꝛi.C. vt lite pen.l.ij.sed acta nō rescindunẗ p appellationē.C.
de pcu.l.ita demū.ergo nec snīa. ¶ Octauo sic.l.parificat appel
lationē interpositā ꝛ restitutionē in integ.postulatā.C. de trāſ.l.
si cā.sed petitio restitutionis facta sed nōdū peracta,snīam nō
rescindit:sed differt.vt.C.si in integ.resti.po.l.ij.ergo idē in ap.
6 ¶ † Nono sic.snīa pcedit a maioꝛi authoꝛitate ſcꝫ publica. sed
appellatio pcedit a volūtate pꝛiuata:ſꝫ a iure pmissa.ſꝫ ius pu
blicū nō pōt ipso iure tolli nudo actu pꝛiuatoꝛū vt.l.ius publi-
cū.s.eo.ꝛ arg.j.de neg.gest.l.pōpo. ¶ Decimo ꝛ vlt. pbaẗ per
tex.apertos multarū legū.C.de re.cre.l.si qs iusiuran. ibi ꝑuo-
catione suspensa.ꝛ.l.generaliter.in pꝛin.ibi,litis ꝑuocatiōe sul
pēsa.ꝛ.C.de trāsac.l.si cā.in verbo suspensa.C.de appel.l. pꝛeci-
pimus.§.hec si appellatio.ꝛ huic saluberrime.C. quoꝛū app. nō
reci.l.ab executione,in ver.suspēderit ꝑuocatio.ꝛ extra de re iu.
c.cū inter in verbo suspēsa.ꝛ de of. delega.pastoꝛalis. cū suis si.
7 ¶ † In ꝯ̄riū qd̄ appellatio extinguat pꝛonūciatum pbatur in
oibus legibus.ꝛ pꝛimo pbatur sic,si qs facto testamēto efficit
seruus pene.ſꝫ illico restituaẗ,testm̄ tn̄ eius nō cōualescit de cō
di.ꝛ demō.l.intercidit.modo.l.caueẗ qd̄ cōdēnatus vltimo sup
plicio statiꝫ sit seruus.j.de pe.l.qui vltimo.ꝛ tn̄ si appellat testm̄
vꝫ de iniust.testa.l.si qs filio.§.hi aūt oēs.ergo appellatio ꝑnū-
ciatū infringit oino.ꝛ annihilat.alias testm̄ esset ruptū ꝛ non
cōualesceret.vt no.in.l.j.§.de secū.tab. ¶ Scd̄o hoc pbaẗ id ꝙ
est in pendenti,casu superueniēti cōfirmatur.vt.l receptū.j. cō.
pred.sed snīa capitalis a qua est appellatū nō cōfirmaẗ moꝛte
dātis.vt.l.qui a latronibus.§.si.j.de testa.ergo interim est nul-
la.adde qd̄ no.de accu.l.ex iudicioꝛū.p gl.ꝛ Dy. ¶ Tertio sic.
fictio dispōnēs sup cā disponit super accusato.ꝛ nō disponens
sup cā nō disponit sup accusato.C.de sen.pas.l.si.ad.l.aql.l.huic
scripture.de lib.ꝛ posth.l.filio.de inin.testa.l.si qs filio.§.pe.sed
l.appellantē fingit nondū cōdēnatū vt.j.de pe.l.ij.ergo si nō est
iudicatū iuris intellectu necessario sequiẗ qd̄ pꝛonūciatū sit an
nihilatū interiꝫ. ¶ Quarto sic ꝛ qd̄ vere rescindaẗ sic pbatur,
qñcūqꝫ effectus nō pōt a sua separari oꝛigine ꝛ cā, ibi necessa-
rio sequiẗ qꝛ coꝛrupto effectu cā coꝛrūpitur.de fideiuſ.l.genera
liter.ꝛ.l.pꝛāmus.sed video qd̄ infamia inseparabilis a snīa fa-
mosa coꝛrūpiẗ ꝛ annihilaẗ re vera p appellationem.ergo ꝛ ipsa
snīa annihilatur interim.j.de infa.l.furti §.j. ¶ Quinto pꝛoba-
tur.nā si sententia pꝛima nō rescinderet̄ p appellationē. ergo ea
snīa alr̄ cōfirmata ageret̄ ex ipsa,ꝛ nō ex ꝯ̄firmāte scd̄aria:qꝛ cū

nō cōsideraẗ i agēdo ſꝫ cā fundamētalis ꝛ pꝛīaria.vt.j.de pcu.
l.ſꝫ.§.ea.ob.C.de rerū pmutatiōe.l.ex placito.ſꝫ istud esset falsūꝫ:
qꝛ agit ex cōfirmāte.arg.huiꝰ.§.ꝛ.C.de ap.l. p̄cipimꝰ.§. officiis.
ꝛ.C.de epis.au.aut.si qs litigātiū. ¶ Sexto pbaẗ sic.si nō rescin
deret̄ snīa p appellationē,ergo sup eodē extarēt snīe due diffi-
nitiue:qd̄ est falsum etiā de partiū volūtate.vt no.C.de trāſ.l. si
diuersa. ¶ Septio pbaẗ sic.qꝛ nisi appellatio rescinderet ꝑnū-
ciatū nō valeret scd̄a snīa ꝯ̄ pꝛimā.C.qñ ꝑuo.nō est neces.l.j. Itē
nec pbationes facte post snīam,qꝛ eēt oꝛdo pꝛeposterus.ꝛ vide
qd̄ tāgit Ja.bu.in.l.q ꝑpꝛio.§.itē qrit.j de pcu. ¶ Octauo p-
baẗ ap.deserta fingiẗ nō appellatū,certe ista fictio esset supua-
cua si appellatio nō extinxisset ꝑnūciatū.nā absqꝫ hac fictiōe
snīa in lno eē pdurās mereẗ debitā executionē impedimēto ces
sante.qꝛ ergo lex fingit nō extinctū,ergo re vera interim est ex-
tinctū,qꝛ semp fictio est ꝯ̄ veritatē terminoꝛū:qꝛ fingit aliqd eē
qd̄ nō est,vel aliqd esse certū qd̄ dubiū est,vel solēne esse,qd̄ nu
dū est:ꝛ aliter eē ꝙ̄ sit.C.de rei tēpo.ac.l.vnic.§.j.qd̄ lex assumat
scutū fictiōis in ista materia quasi veritas refrageẗ.pꝫ.C.de tē-
po.ap.l.si.§.j.in verb.tāꝙ̄.ꝛ no.in.d.l.furti.§.j.ij.rn̄.ꝭm vnā lect.
est ratio.qꝛ qñ inueniẗ dispositio mediū repugnās nec esse extre
moꝛū,ibi nō pn̄t extrema coniungi,nisi mediāte fictiōe.vt.j. de
cap.l.in bello.§.codici. ¶ Nono pbaẗ sic.snīa absolutoꝛia in to-
tū absoꝛbeẗ p ap.ergo ꝛ cōdēnatoꝛia.minoꝛ pꝫ p.l.arrianus. de
act.ꝛ ob.maioꝛē pbo.nā si nō eēt absoꝛpta.ergo oblō eēt elisa.ꝛ
si tpe appellatiōis elidiẗ oblō sequiẗ absolutio.facit ꝙ no.j. qd̄
me.cau.l.si cū exce.§.l hac.ꝛ.j.de ac.emp.l.j.in pn.in.q.de purga
tiōe moꝛte in cā ap.ꝛ qd̄ no.de ap.l.edicto.§.iussus.in.q.de reuo
catiōe cōfes.in cā app.vt.C.de erroꝛe aduo.l.sentētiis. vltio.rn̄.
¶ Decimo pbaẗ p duos tex.hoc rotūde dicētes.j. ad turp.l.j.
in fi.ꝛ.j.in.sol.l.pe.nā ꝑnūciatio nō rescinderet ꝑnūciatū stiplo
ista posset adhuc cōualescere supposito ꝙ pꝛīa snīa eēt cōdēna
toꝛia:ꝛ scd̄a snīa eēt ꝯ̄firmatoꝛia,qd̄ ibi negari vr̄.ꝙuis illi legi
possit rn̄deri,qd̄ ibi scd̄a snīa erat infirmatoꝛia pꝛime,cū reꝰ vi
cerit in pꝛima:ꝛ succubuerit in scd̄a.ꝛ id̄ nimirū si pmissoꝛ non
teneẗ. ¶ Quid dicemꝰ in isto notabili passu gl.hic dicit snīam
suspēdi,nō rūpi.ſꝫ in.d.l.j.in fi.ad turp.ꝛ.l.q a latronibꝰ.j.de te.
dicit eā attēta veritate rescindi penitꝰ.Pꝛimā opi.tꝫ Andre.de
pisis ꝛ Bar.Scd̄m opi.tꝫ Ja.bu.in.l.j.§.qñ ꝑuoc.nō est neces.l
lec.ꝛ ideo qd̄ qñ iudex appellatiōis dicit.Nos pꝛimam sentētiā
cōfirmamus.qꝛ ista nō est ꝑpꝛie cōfirmatio pꝛime snīe essentia
liter cum sit sublata,sed eius effectus bene cōfirmatur ꝛ repeꝛiẗ
in scd̄a snīa effectus pꝛime.l.si quis pꝛioꝛe.j.ad trebel.ꝛ de don.
l.si quis argentū.ꝛ.s.eo l legitima ꝭm Jaco.bu.es his conclu-
dit qd̄ impꝛopꝛie loquitur dum dicit confirmamus,ꝛ esset pꝛo-
pꝛioꝛ locutio ꝑnūciamus iustā.de ver.ob l.qui rome.§.seia. vel
absoluimus vel cōdēnamus cū luta scd̄a sententia appꝛobato-
ria pꝛime sit facta omnimoda transfusio pꝛime snīe in secundā
adeo vt ex pꝛima tanꝙ̄ nouata agi nō possit ꝭm Jaco.bu.facit
qd̄ not.C.de appel.l.eos.in pꝛinci. ¶ Ego dico qd̄ aut q̄rimus
vtrū appellatio annihilet ꝑnunciatū.ꝛ dico qd̄ nō.qꝛ illud qd̄
est in potētia ad esse nō dꝛ annihilari.argu.in.l.si.si ex noxa. cā
agaẗ.annihilare eīm est de aliquo nullū facere,inspecto tpe p̄sen
ti ꝛ futuro:sed sola appellatio hoc nō facit. Aut querimus an
suspēdit.ꝛ dico qd̄ aut aptitudinem considero ꝛ suspēdit.argu.
j.si cer.pe.l.pinde aut cōsidero actū ꝛ rūpit.simile not.j. de vsu-
fruc.leg.ſꝫ ꝛ si qs.§.interdū.in gl.no.in pēdenti. ¶ Adō reuoco
in dubiū vtrū iudex a quo suā snīam snīaliter confirmatā p in-
dicē appellatiōis possit exequi.ꝛ videẗ ꝙ nō pluribus rōnibus.
Et pꝛīo qꝛ ex sua snīa nō oꝛitur actio.j.de infa.l.fur.§.j.iij.rn̄.
8 ¶ Scd̄o qꝛ trāsfusa:vt.j.de re in.l.iiij.§.si ex ꝯ̄uētiōe. ¶ † Ter
tio qꝛ lex spālīter ꝯ̄mittit executionē iudici ad quē.vt.d.auẗ. si
qs litigantiū ergo aliū denegare vr̄.vt.j.de iud.l.cū p̄toꝛ.in pn-
ci. ¶ Quarto qꝛ pncipale effugit iā cognitionē ꝛ iurisdictionē
iudicis a quo.ergo ꝛ accessoꝛiū.Nā offm̄ iudicis quo sit execu-
tio,est officium mercenariū:ergo coꝛam alio iudice nō potest p
poni maxime ne cāe continentia diuidatur.vt.C.de asser.tollē.
l.j in fi. ¶ Quinto quia si iudex a quo debet exequi ergo debet
cognoscere,an sit exequēda,ergo poterit ꝑnūciare exequēdū vl'
nō exequendū,ꝛ sic de facto superioꝛis cognoscit ꝛ ip̄m rescin-
dere possit.vt.l.minoꝛ aūt magistratꝰ.j.de mino.ergo pōt exeq
nisi habitis literis iudicis ad quē q est suus supioꝛ.ad hoc fa-
cit ꝙ no.s.de iurisdi.om.iudi.l.cū quedā puella.ꝛ de bo.au.iu-
di.pos.l.cū vnus.§.his q.ꝛ gl.in.l.ex quacunꝙ.si qs in ius vo.
nō ierit.In contrarium videẗ nam in iudiciis non sit nouatio.
ergo pōt agi pꝛima actione in factū tāꝙ̄ ex pꝛima cā.vt.l. aliaꝫ.
j.de noua.ꝛ de excep.rei iud.l.duobus. ¶ Secundo qꝛ iuramē
tum nō nouatur:licet disgrediatur ad sententiā.argu.de iure-
iur.l.nam ꝛ postea.§.si ego.idē in snīa pꝛīa.qꝛ sic se habet iura-
mentū ad snīam ad quā oꝛdinatur sicut se habet sentētia pma
ad secundā ad quā oꝛdinaẗ mediāte appellatiōe.ar.j.de iurein.

[a] ¶ Suspēdat. Adō d.Oldr.in cōsi.lxxix. incipi. eps inuocat. vbi dt qd̄ scd̄m cañ. suspēdit p.c.venientes. de iureiu.ꝭm l.extīgnit. per.l.j.ad turp.ꝛ qd̄ semp extīguat multum pbat Ang.in.l.furti.l pn.de infa. nisi agaẗ de ligamine anime. qꝛ tunc neqꝫ extinguit neqꝫ suspēdit. idō si appellaẗ a snīa excōicatiōis suspensiōis vel interdicti, aut absolutionis, habēs ap.nō extinguit neqꝫ suspēdit.allegat Inn.in.c.ab excōicato.in.ij.col.de rescrip.in.c.pastoꝛalis.de ap.ꝛ repꝛobat gl.in.l.si.C.si a nō cōpe.ind.ꝛ adō Fran.are.in.l.si causa.C. de trans.ꝛ ꝙ dixi.s.eo.l.d.l.si vnꝰ.§.j.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a ¶ Nō nouat. Adō Feli. in.c. cū venissent.i pnc. de tes.i gl. j in fi. vbi an confirmare sit ō nouo dare: ⁊ late i c.inter dilectos. in viij.col. in ver. in gl.i ver. cōfirmari.de fi. instru.

b ¶ Executionē. Ad de Bar. ⁊ doc.in.l.j. in.iij. no. C.de ɔfes. sec⁹ est extraiudicialis vt p.d. Alexā.de Imo.in.l. sed si possessori.§.j. j.de iureiuran.

9 l.ij.cū fi. ¶ † Tertio sic. Ille q cōfirmat nō nouat.a ar.l.scire debemus.post prin.de ver.ob.sz robur influit in cōfirmato.vt.l aurelius.§.testō.j.de lib.leg.ergo agir ex insinto robore.arg.l.ita.
10 §.fi.j.de no. ¶ † Quarto sic.nō minus dz opari exp̄ssa cōfirmatio q̄ tacita.l.de qb⁹.s.de legi.sz cū sit tacita cōfirmatio lapsu fatalium exequir iudex a quo.d.l fi.§.pe.l.si cōtra.⁊.l.qm̄.C.de app.ergo idē ⁊ si cōfirmar exp̄sse. ¶ Quinto p hoc facit gl.ord. huius.§.⁊ extra de offi.dele.c.pastoralis.§.j.⁊ ibi Barto.dt qd suā sniam sniāliter cōfirmatā primus iudex si est ordinari⁹ exeq pōt.qꝛ sua iurisdictio est ordinaria ⁊ ppetua:⁊ absurdū vr dicere qd victor ꝑpter victoriā perdat ius ⁊ cōmoditatē fori pncipalis ⁊ ordinarij.ar.j.de excep.rei iud.l.evidēter.⁊ idē tz Ioā. Imo.in.c.romana de ap.lib.vj.in suo apparatu qd dicem⁹.Cōsidera qd duplex est cā confirmās.qdā est cā per se, qdā cā est p accidēs.Causa ꝓpria ⁊ per se est duplex.qdā q defert actus vt snia cōfirmans.tūc agir ex ea nō ex prima fm legistas.sed scōz canonistas etiā ex prima pōt agi.lz nō ex tpe prime nisi appellatio fuisset frustratoria.qꝛ agir nunc:vt ex tūc.vt.C.de vsur.rei iudi.l.ij.de vsur.tutor.⁊ de re iudi.l.negotiorū.Opinio legistatorū est vera in officio iudicis.Opinio canonistarū est vera in in actione in factū.q duo oriunr ex snia nō dico ex prima.pōt intētari corā iudice.j.de iudi.l.si ꝑtor.qꝛ actio in factū q oritur ex scōa sentētia nō ex eo:qꝛ pronunciauerit:sed ex eo qꝛ al's est ordinarius partiū sicut ⁊ quelibet alia actio.vt.C.de p̄scr.long. temp.l.si.etiā in hoc est vtile habere ista plura remedia facit qd no.in.l.a diuo pio.§.j.de re iudi.p Bar.q ergo vult ostensis sententijs executionē prōptā cōsequi reportet ad iudicē primū literas iudicis ad quē.⁊ hec vera qualitercūq ꝓnunciauerit iudex ad quē.qꝛ ad literas suas dz sua snia executioni mādari nedū cōfirmatoria:sed etiā infirmatoria prime.vt si primus absoluit ⁊ ipse condēnauit:qꝛ nō vi prime snie exequir:sed vi mādati.vt dicto.§.is q idē.si scōa snia addidit vel detraxit prime.⁊ sic distinctio canonistarū q nō distinxerunt inter actionē ⁊ offm̄, sed inter formas ⁊ modos ꝓnunciandi.vt pz p Io.an.in.d.c. pastoralis.in nouel.non est bn̄ posita.Et facit ad p̄dicta qꝛ iudex secularis exequir sniam episcopi.⁊ cōtra.vt not.j.de postu. l.ex ea.⁊ de officio ordi.c.j.p Inn.⁊ nō est dubiū qd excipiendo al's exequendo dz vnus seruare sniam alterius.vt.c.fi. de exce. lib.vj.⁊ facit.C.de arbi.l.ne in arbitris.⁊.l.pe.Quedā est cā propria ⁊ per se que nō defert actionē.sed aliquid confert ad agendū,vt qn̄ per pactū.qꝛ sniam confirmat:⁊ tunc loqir noster.§. Quedā est cā que nō defert actionē nec ei cōfert aliquid vt tps quod non est modus actionem dandi vel confirmandi.qꝛ ex tēpore non pōt agi.vt de act.⁊ oblīga.l.ob.fere.§.placet. vnde tēpus dr cōcomitātia nō cōferētia.de re iudi.c.abbate sane.lib.vj. tps ergo per accidens operar:qꝛ inducit morā:⁊ mora inducit desertionem,alias exercitationem,⁊ alias executionē:⁊ exequitur iudex a quo.quia iudex ad quem nihil potest pronunciare amodo:nisi appellationem desertam,que sententia est interlocutoria ⁊ trahit secum suam execucionem.⁊ ideo de eius executione non est tractandum:sz de executione prime sententie.vt not.in.d.l.eos.in prin.c.fin.in clemen. de appel.nisi exequeretur vt iudex ordinarius,⁊ nō vt iudex appellatiōis.vt in gloss.huius.§.⁊ qꝛ tota iurisdictio reuolauit ad iudicē primū.⁊ sic in iudicē ad quē nō reperir nūc iurisdictio scōm Bar.in.l.a di.pio.in prin.de re iudi.in ver.quero.⁊ reuoco in dubium:dicit quod deserta appellatione lapsu fatalium.ideo iudex ad quem non exequitur:qꝛ forte non liquet sibi de meritis:sed de pacto partiuz: iō exequir:qꝛ est notoriū apud acta fm Bart.que opi.cōcludit qd idē si esset tpe deserta liqueret iudici ad quē de causa qd est falsum.qꝛ nō ꝓbat actionē cū ex eis non oriar actio vt not.j.de iureiur.l.sed si possessori.sz snie fienda est execu.⁊ iudex q nihil mādauit nihil exeq pōt.l.si cū nulla.de re iu.Ex predictis apparet qd aut snia p nouā sniam ɔfirmar.aut tpe aut pctō. ⁊ Nō istud de pacto nō est sufficiēter vētilatū. ¶ Vñ reuoco i dubiū si vterq est ordinari⁹ iudex,a quo,⁊ iudex ad quē.an iudex ad quē possit exeq.⁊ vr qd sic.qꝛ tex.loqr indistincte lz gl.diuinet. Itē istud pactū hz tacitā ɔfessionē annexā:sz certū est qd ɔfessio iudicij hz paratā executionē b.j.de iud.si debitori.Itē istud est notoriū ergo nō reqrir ordo.In ɔ̄riū facit istud pactū:inducit litis renūciationē ergo statim redit iurisdictio ad iudicem a quo,qꝛ fingir nō appellatū.maior ꝓbar.C.de pac.l.postq̄ lit.minor in.d.l.fi.§.pe.Sol.Guil.tenet primā opi.sz Ja.bu.scōm: qꝛ nō refert qualiter appellatio deserar cū semp ad priorē iudicē reuolet iurisdictio fm Ja.bu.do.Ray.tz cū Guil.⁊ cōfirmo hoc id qd fit in iudicio dat ⁊ ꝓrogat iudici iurisdictionem.sed pactū istud fit in iudicio appellatiōis ergo ꝓrogata est iurisdictio p faciū:sz per cōtumaciā nō ꝓrogatur iurisdictio:⁊ ideo vider vera opi.Guil.Bar.distinguit aut querim⁹ de executione snie diffinitiue.⁊ est vera opi.glo.⁊ do.Ja.but.aut de executiōe sententie interlocutorie.⁊ est ɔ̄a opi.Gu.fm Bar.⁊ fm hoc iste.§.hoc dicit pactū de parēdo snie si trāsactiōi nō parear:mādar executiōi sicut in snia cōfessio.h.d.fm Bar. ¶ Cui sic opp.pactū nudū lz in iudicio fiat nō merer executionē.vt.C.d trās.siue apud acta.sz istud fuit nudū pcm̄.ergo ⁊c.Preterea etiā ɔ̄ctus vestiti nō merenr executionē,nisi sit actū ex ipsis ⁊ lata snia.vt apte determinat hic gl.sz sustinēdo Bar.dico q in iudicijs fingir stipulatio intercessisse.de fideius.tu.l.cū ostēdim⁹.§.fi.ita no.Bar. de le.iij.l.cū qs decedēs.in pn.tñ in ɔ̄riū facit dicta.l.siue apud acta.Itē dico q pactū nō merer executionē nisi sit pactum iudi.sol.de futuro iudicandū.vt.C.de vsu.rei iu.l.fi.in fi.vel de p terito iudicādo.vt hic qd alibi nō reperir.sz in cōtrariū sic opp. litera vr dicere qd fiat executio velut confessio.tunc aut dicit q ista fuerit tacita cōfessio.aut arguis a simili.primū lr̄a nō aperit.Pone em̄ qd ista trāsactio fuerit extraiudicialis vbi ex confessione nō orir actio:sz ꝓbatio.vt.l.publia.in fi.j.depositi.itē pone q in iudicio.nā ista confessio est vniformis.⁊ de snia liqt. ⁊ sic cōpetit directa actio iudicati.q nō cōpetit vtilis ex vni formi cōfessiōe.j.ad treb.l.si heres.Si nō orir actio.ergo nō est cōfessio que mandar executioni ope istius pacti per iudicem appel.absq noua sentētia q alibi nō reperir.Nō obst. rō But.qꝛ aliud est nō ꝓcedendo deserere.⁊ tūc mere primus iudex exeqr: aliud est cōsitēdo in cā ꝓcedere ad ꝓbationē prime sententie.⁊ exequitur iudex ad quē:nō iudex a quo.⁊ ad hoc.j.de procu.si reus parat⁹.⁊ qd ibi per Gui.qꝛ cū iudex ad quē nō sit fructus offō suo qꝛ nō tulit diffinitiuā,tota iurisdictio residet adhuc in ipso semel p appellationē deuoluta,⁊ adhuc actu permanens radicata.qd est notabile.⁊ nota q in libello pōt fieri mentio de exceptione rei ⁊ replicatione actoris: vt peto sentētiam executioni mādari nō obstāte appellatiōe:qꝛ est deserta. vt extra de re iudi.cū Ber.per Inn.nota tñ q cū executio in facto cōsistit nō reqrir libell⁹.vt no.in Spe.de execu.sen.§.vidēdū.ver.⁊ breuiter. ¶ Querir an in criminali iudex a quo possit suā sniam exeq cōfirmatā p iudicē appellatiōis.dicit Bar.qd sniaz capitalē ois magistrat⁹ pōt exeq.de re iudi.l.a diuo pio.§.j.p Bar.sz pecuniariā nō exequir ille qui cā tulit fm Bar.tu dic in oī criminali:qd aut vnus alterū preuenit in executiōis ꝑposteratione: vt qꝛ cepit delinquētē ⁊ ille exeqr:⁊ iō iudex a quo pt exeq in suū carceratū.C.de ap.l.eos.§.sup his.aut nō ꝑuenit:⁊ tūc ius publicū est:⁊ melior est,cōdō occupātis:qꝛ in criminali fit executio iudicis offō nobili nō mercenario:cū sit meri imperij.vñ qlibet magistratus pōt capere bānitū ⁊ ponere in carcere publicū donec soluat penā.ar.C.de male.⁊ mate.l.fi. ¶ Quero nūqd oē q addir prime snie habeāt alterare alterā vł reformare.dic qd nō nisi circa substātialia addar vel detrahar.ar.C.de fruc.⁊ lit.expēsis.l.oēm honorē.sec⁹ ergo si circa expēsas vel alia accidētalia.qd est no. ¶ Querit gl.de eo q ꝓmisit stare snie qcūq eēt, ⁊ facias vim in hoc verbo qcūq eēt:an possit appellare.gl.dicit qd nō.qꝛ paria sunt sic ꝓmittere ⁊ appellatiōi renūciare.arg. l.si cōuenerit.j.de re iud.ɔiūcta.l.fi.in fi.C.de tēp.ap. ¶ In ɔ̄riū arguit de.l.iij.§.fin.j.rē rat.habe.vbi promissio rati nō impedit auxiliū app.⁊.l.cū apud.indi.sol. vbi ꝓmissio iudicatū solui.⁊ de parēdo iudicatis nō impedit bñficiū appellationis.Solu. vtrobiq fuit ꝓmissio necessaria:hic volūtaria fm Guil.de cu.⁊ Ray.ɔ̄riū no.j.de reg.iu.l.non vr.§.qui iussu.⁊ in decre.ij.q.vj. c.q bene.dic stādū si bona fide est pronūciatū sed si dolo vel lata culpa tūc pōt appellari.arg.j.man.l.creditor.§.lucius.⁊ hec vera in iudicijs pp vigorē iudiciorū cōseruandū.sz in ꝓmissis dic vt no.in.c.qd semel.de reg.iu.lib.vj.p Io.an. ¶ Et cōclude aut qs dicit ꝓmitto stare snie:aut ampliat ꝓmissionē suā dicēs ꝓmitto stare qnecūq esset. Primo casu ꝑmittir appellare. qꝛ ex quo est appellatū:snia nō est snia:vt.d.l.cū apud.Scōo casu nō ꝑmittitur appellare.nā verba habent aliqd operari vt no.in l.sz ⁊ si qs.§.qsitū.s.si qs cau.⁊.l.j.§.item nunciatio.j.de oper. no.nun.per Jac.de are.vbi dicit qd terminus vniuersalis non recipit restrictionem vbi ponitur causa applicādi:sed vbi continet nouam dispositionem bene restringitur,de serui.l.si cui.⁊ l.j.de admi.tut.⁊ q satis.cog.l.inter oēs.cū si. ¶ Secundum Jac. bu.q per ista verba nō vider renunciatū iuri epi.i. appellatiōi. nisi spāliter renuncietur.non obst.l si conuenerit.qꝛ ibi non dicitur q non possit appellari fm Ja.bu.que responsio mihi non plz per nostrum.§. dum dicit velut confessi. nisi dicas q in.l. si conuenerit.erat qd ⁊ qualiter pronuncietur.hic non arguitur. de ope.l.ber.l.si libertus ita.Itē ex predictis not.arg. qd ab arbitro qui voluntarie eligitur non appellatur.sed necessario arbitro electo de mandato statuti municipalis bñ appellatur.C.de iudi.l.pe. ¶ Item facit ad questionem q si partes promiserūt stare consilio sapientis qualecūq esset q non possint dicere cōsilium iniquum.arg.j.de pcu.l.qui procuratorem dat.§.fi.qꝛ nō potest declinare consiliū q consensit in qualitate consilij.argm̄.

C.de reb.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

C.de reb.cre.l.gñaliter.§.j. ¶ † Quero excõicatꝰ fuit absolutus q pmisit soluere infra mẽsem.hoc addito qđ si nõ solueret re incideret in excõicationẽ,nõ soluit: q̃rit an sit excõicatus ⁊ vr̃
1 qđ sic.[a] vt hic.tu dic ꝯ q: excõicatio nõ põt nasci ex ꝯctu ſ3 ex snia,ſ3 istud pactũ est snia.ar.s.eo.l.si vnꝰ.§.pactꝰ.ꝟ.ſ3 si pactũ. ⁊ ista sufficerent ad intellectũ huiꝰ.§.S3 gr̃a repetitiõis aliqd addã. ¶ Et pmo q̃ro.actor egit ⁊ obtinuit,reꝰ appellauit vidẽs actorẽ q reꝰ obtinebat in cã appellatiõis vult renũciare snie late vt totꝰ pcessus habitꝰ in cã appellatiõis sit nullꝰ,an possit: vr̃ q sic.ar.j.de mi.l.si iudex. ¶ Cõtrariũ est verũ vt.j.de ꝯ tabu.l.si post mortẽ.§.fi.de rei vẽ.l.vtiq3 q̃si a pta est via reo ad victoriã q̃ actor reo auferre nõ põt.ar.dictarũ.ll.⁊ ar.C.de tẽpo. app.l.fi.§.pe. ¶ Scdo q̃ro pone q reus dt sententiã nullã lite pendẽte trãsigit eo pacto vt si nõ soluat ad diẽ pareat snie.non soluit.petit executio opponit de nullitate.q̃rit qd iuris.Rñdeo nõ põt.vt hic cũ appellatio claudat in se nullitatẽ.ergo exclusus ab appellatiõe tanq̃ a iudicio mixto iniqtatis ⁊ nullitatis est in totũ ⁊ gñaliter exclusus cũ sit eadẽ rõ ꝯriorũ. facit.j. de min.l.si filius.⁊ arg.not.in.l.j.C.q̃si puo.nõ est necesse ⁊.j.fa. erci.l.quedã mulier.⁊ sic põt qs sibi claudere os quod non põt dicere nullũ.ar.l.q habebat.de ma.te.⁊ extra de excep.cũ ecclesiastice.⁊ sic id quod est nullũ exequet̃ tanq̃ aliquod, paria sunt esse aliqđ ⁊ nõ posse dici nullũ. nisi esset nullũ ex pprio tenore sententie qđ tũc d3 iudex potius seq ius q̃ factũ vt.d.l.quada3 mulier.⁊.l.carmelia,de iure pat. ¶ Tertio q̃ro an ista mora possit purgari.⁊ dic qđ nõ:q: venit ad confirmationẽ rei iudicate. vt hic quod est not. ¶ Quarto q̃ro qd si nõ pmisit soluere:sed dixit pone in manibus victoris.Solu.vt extra de renũ.c.sane. dic vt ibi. ¶ Quinto q̃ro an poterit opp.exceptio iudicis incõpetentis.⁊ vr̃ q sic.vt in.c.j.extra de sequestr.posses.in cle.Contrariũ dico.j.de pcu.l.q pcuratorẽ dat.§.fi. ¶ Sexto quero an poterit opponi exceptio libelli inepti.vr̃ q sic extra de empt.⁊ ven.c.cũ dilecti tu dic idem quod dixi in exceptione nullitatis. ¶ Septimo not.q põt renũciari appellatiõi sub conditione.⁊ ista renũciatio nõ h3 effectũ nisi ꝯditiõe existẽte. ⁊ est arg.q cõfessio põt fieri sub conditione extranea.puta si nauis venerit ex asia ꝯfiteor sententiã latã bene qđ est no. ¶ Octauo not.q iste. §.facit ad q̃stionẽ.dt iudex cõdẽno te in.xx.saluo quod si solueris x infra mẽsem q sis in totũ liberatus.⁊ facit.j.eo.l.si intra. ¶ Nono quero sup qua ratione siue cã d3 se fundare ille q petit executionẽ3.Respõ.d3 pducere sententiã ⁊ pactũ ⁊ dicere que exeqni peto,⁊ si dicat̃ elige actionem q̃ tu intẽtes. põt dicere intẽto omne ius meũ de lib.⁊ posth.l.gallus.§.si eiꝰ extra: vt lite nõ contest.c.q̃m frequenter.§.fi.⁊ ar.eius quod legitur ⁊ no. j.de transac.l.controuersia.Sed si dicat declaro me petere executionem sententie de tua volũtate exeqnende vr̃ hoc bñ dictũ. sed si dicat declaro me executionẽ3 ꝯctus authoritate snie exequendi vr̃ simil'r bene dictũ vt no.de satisda.iudic.solui in alia materia vt.j.de pcu.l.si pcu.§.fi.⁊.l.plautius.⁊ hoc si interuenit stipulatio.secꝰ si nudũ pactũ.vel dic idẽ in nudo pacto vt not. C.de epis.⁊ cle.aut.gñaliter.q: nudũ pactũ quo iudiciũ firmat̃ mandat̃ executioni officio iudicis vt.s.de in ius vocã.l.eũ pro quo ⁊.j man.l.si remunerandi.§.maurꝰ. ¶ Decimo q̃ro nunqd in ista executione pars sit citãda.Et vr̃ q nõ vt no.Inno.extra de appel.c.ex rõne.vbi ipse dt q executor nec in executiõe nec in aliis seruare tenet̃ ordinẽ iudicior.ad hoc facit qđ no.C.de iudi.l.j.in gl.magna. ¶ In contrariũ vr̃ q si in executione interuenit cãe cognitio,an valeat,an sit pronunciatũ,⁊ an snia transierit in rem iudicatam vt no.j.de inoffi.testa.l.qui de inofficioso.⁊ est tex.hic dũ dt nullo alio ergo de aliquo cognoscit̃,igitur pars citat̃ ⁊ hoc veriꝰ,q: per solã sniam, hic nõ erat liquidũ q executio deberet fieri:q: nouũ interuenit̃ factũ,idẽ si noua persona,extra de iudi.q.p Inno.idẽ si noua res,vt q: executio fit in alia re q̃ de qua est pronũciatũ vt no.Inn.in.c.cũ super in fine.extra de re iud.idẽ si nouus iudex,vt ar.j.de pba.l.quoties. §.fi.in gl.si aũt nil noui interuenit nõ est necessaria citatio.q: ille qui ipso iure priuatꝰ est iure suo,nõ est vlterius citandꝰ.vt extra de elect.c.bone.in fi.p Inn.si tñ apparet aliquid iniuste factum statim reuocaret̃ contrario imperio ⁊ sine vlla citatione. ar.no.de bo.posses.l.iij.§.pe.⁊ in.l.j.§.necessario si mulier vẽtris noĩe ⁊.l.minor.in pn.ff.de euic.cũ si.alij dicunt q nunq̃ potest fieri executio nisi citato reo.cũ infra tẽpora q̃ dantur iudicatis potuerit soluisse.C.de iuris ⁊ facti igno.p Cy.explorandũ enĩ est prius an soluerit.j.de verb.ob.l.hoc iure.⁊ hoc in personali. si in reali ꝯstat qđ nõ est solutũ.⁊ executio fit in manu militari cũ possessio sit penes reũ cõdemnatũ vt.l.qui restituere.j.de rei ven.nõ ob.dictũ Inn.in.c.ex rõne.q: loquit̃ in ministro executore non in iudice.nã minister habet seruare formam mandati. vt extra de re iudi.c.decetero.p Inn.hoc accidit, q: pte nõ citata nulla põt fieri fides etiã per instrumentũ.iij.q.viij.c.charte ⁊ qđ no.j.de pcu.l.si pcu.absentẽ p Guil.de cug.C.vñ vi.l.meminerint.C.si p vim vl' alio mõ.l.fi.⁊.C.de test.l.si qñ.j.de re mi.l.iij. §.si ad diẽ. ¶ Adde dicit Inn.q cã adeundi aliquẽ põt discuti aduersario nõ citato de re iudi.c.tenor.p Inn.sed cogere aliquẽ nõ põt ad aliqd fieri sine cause cognitiõe extra de appel.c. sollicitudinẽ.p Inn.Informare ꝟo põt se iudex de quibusdã absq3 ordine iudiciario.vt extra de spõsa.c.cũ in tua.per Inn.⁊ tñ fateor q lata snia nõ est iudiciũ.vt not.in.c.q̃uis.de elec.lib. vj.in no.Item fateor q in cã executionis pprie non est instantia litis vt not.C.de ag.⁊ censi.l.litibꝰ per Bart. ¶ Undecimo
b quero nã hic tacite innuit q si appellatio nõ est deserta[b] nil deberet innouari ⁊ tñ ego video ꝯriũ q interim põt fieri testũ vt. d.l.si qs de iniusto test.Sol.dt Old.per partẽ aliquid fieri pendẽtia appellatiõis nõ impedit,ſ3 per iudicẽ sic,vt in aut.vt nulli iud.§.illius vero Old.sed hoc est falsu3 vt dt.l.cyrographis. §.fi.⁊ not.j.de infam.l.furti §.j.⁊ iõ fm Inn.ꝯ naturã appellationis nihil attẽtari põt ſ3 ea q̃ sunt de natura ⁊ offõ iudicis appellationis vel status p appellationẽ reparari bñ possunt interim fieri vñ interim dãnatꝰ testificatur vt no.in.d.l.furti.§.j.Et no.q ea que fiũt in fraudem iudicij pt iudex appellatiõis corrigere ⁊ refirmare.extra de appel.c.bone.p Inn. ¶ Duodecimo quero,an intẽtio nullitatis possit fieri corã superiore agendo p se de nullitate absq3 vlla appellatiõe,dt Inn q non extra de re ind.c.decetero in fi.fm Inn.Sed hoc fallit si iudex tulit sniam nullã per iniuriã que velari non põt vt.l.iiij.C.de accus.fm Ia. are.Sed alibi dicit Inn.q supior põt adiri super nullitate vt extra de appel.c.dilecto.p Inn.⁊ idẽ t3 Bart.j.de appel.l.si expressum.ad hoc facit.s.qui satisd.cog.in.l.arbitrio.fm lec.Iac. bu.Bal.Caue tibi licet possit adiri supior: non tñ deuoluit̃ ad eũ adeo iurisdictio q si inferior exequeret̃ interim non reuoca-
c ret̃ per viã attentati:q: nulla lex hoc dt vt no.de offi.deleg.c.cũ in iure.in princ.per Inn.sed victoria obtenta super nullitate bene reuocat officiũ iudicis non ex speciali natura nullitatis.C.de ord.cog.l.fi.sed ex gñali natura actionũ pindicialiũ appellatio deuoluit̃ q interdictũ factũ p iudicẽ a q̃ stati cassat̃ tanq̃ factũ a nõ habẽte iurisdictionẽ ⁊ reuocat̃ adeo q nõ reuiuiscet l3 snia postea ꝯfirmet̃.vt no.in.c.nõ solũ.de appel lib.vj.in vl.gl.nã cũ in locũ primi iudicis alius successerit l.pe.j.tu.sol.ille interim p mortuo vel p nullo habet̃.Et not.q snia dr̃ nulla officio iudicis declaratorio iplorato.l.j.j.q̃ snie sine appel.rescin.⁊ de cond. insti.l.que sub conditione.§.fi.per Bar.⁊ facit extra de restit.in integrũ.c.consti.Itẽ no.q aliquid põt dici nullũ pluribꝰ ex causis.C.de ꝯhen.emp.l.si mater tua.nã ex pluribꝰ argumentis qs vincit in cã.arg.ad trebel.l.qui filiũ.§.fi.l.emiliꝰ.de min.⁊ ar.extra de preb.c.cũ iam dudũ.Et an teneat processus ad vlteriora cãe si prius non pronunciat̃ de nullitate ex qua talis pcessus subsequeret̃.Et dic q nõ,si est petitũ de nullitate pnũciari.extra de iudiciis.c.exhibita.q: est factũ non solũ ꝯ formã legis:ſ3 ꝯ formã petitionis.arg.j.de min.l.intra vtile.in princ.C.de reb. credi.l.generaliter.§.j.vbi aũt de nullitate non agit̃ sed excipit̃, an teneat processus si non pnunciat̃ expresse de nullitatẽ.arg.⁊ sic.j.de compen.l.quod in diem.§.j.extra de appella.c.ex parte ꝟ.⁊ hoc est verũ si prius cognouit de nullitate ⁊ postea pcessit,secꝰ si non cognouit,q: tũc non liquet sibi se posse pcedere. arg.l.hoc autem.§.j.qui.ex causis in possessionem eatur.de hoc
2 no.de re iud.l.cum querebat̃.per Bar. ¶ † Tertiodecimo quero an deserta appel.sit deserta nullitas.ita q amodo nõ possit dici nulla:⁊ videt̃ q non sit deserta,quia instantia nullitatis durat tantum triennio sicut relique instantie ⁊ lapso triennio perit instantia:sed non ius vt.l.properandum.C.de iudiciis non enim inuenitur q causa nullitatis habeat determinata fatalia per aliam legem nisi per.l.properandum.ergo stamus.l.properandum tanq̃ regule generali.Item per hoc.j.de appella.l.si ex
c pressum[c].C.de inofficio.testa.l.contra maiores ⁊ quod ibi per Iac.de are.⁊ Cy.Inn.format istam questionẽ.extra de appel. c.sepe.⁊ loquitur multum confuse Bart.in.l.si expressim.tenet q non dicatur deserta.Guil.de cug.C.de iure deliberan.l.suum heredem.dicit quod tacita nullitas videtur deserta ex quo enĩ deseritur expressum,ergo ⁊ tacitum.Sed si expresse est actũ de nullitate,tunc non videtur deserta causa nullitatis secundum Guil nam vbi expresse dicitur nulla intẽtatur officium iudicis nobile quod per se stat.vt dicit Innocen.in dicto ca.sepe.sed vbi incidenter cognoscitur de nullitate,tunc si principale effugit cognitionem iudicis ad quem: quia deserta est appellatio accessorium durare non potest.argumento.C.depositi.l.iiij.C. si penden.appella.mors interue.l.iij.ratio antem quare nullitas adiacet appellationi est,quia iudex appellationis habet examinare processum ⁊ sententiam vt.C.de appella.l.ne causas.C. de eden.ij.l.si ergo inuenit nullam necesse habet hoc declarare ex quo cognouit.vt.l.de qua re.infra de iudiciis.pronunciabit

a ¶ Qđ sic. vide Ro. in decisio. xliiij.si pnunciet̃ in no.⁊ ĩ deci. ccccxcij.si excõicatꝰ. in not.

b ¶ Deserta.adđ eũ dẽ Bal.in l.j.in.j col. C.de secũ. tabu.⁊ l.si cõtra.⁊ ibi doct.in apost.

c ¶ L.si expressum.⁊ ibidẽ vide d.Alex.d imol. ⁊ in pra. papi. in titu.de app.ad fi. ꝟ.⁊ inquã tũ sit aliq. ⁊ adde eũ de3 bald. in.l.j.dfer. vbi ẽt vid. d.Alex.d imo.⁊ bal. in.l.scimꝰ quotemp. mil.⁊ Saly.l.fi.§.fi. C.de tẽp. app.⁊ pe. de anc.in cle.j.d do. ⁊ contu.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

aũt vel directe vt dicẽdo pnũcio sñiam nullã vel indirecte: vt dicẽdo pnũcio superuacue appellatũ, qꝛ sñia est nulla. ĩ. de appe. l. si cõstat. Tu dic aut appellatio deserit pacto aut tpe. Primo casu statur sñie. ⁊ oĩs cessat obiect⁹. vt in nr̃o. §. Scdo casu aut nullitas est principal'r intẽtata: aut venit incidẽter si qdẽ pnci paliter nõ vr̃ deserta. vt. l. si expssim. si vo incidẽter, tũc aut loqmur an videat deserta instãtia. ⁊ certe vr̃ deserta. Aut an videatur renunciatũ liti ⁊ cãe. vt. C. de pac. l. postq̃ liti. ⁊ dico q nõ. s. adeo vt sñia ɔfirmet. immo denuo pt dici nulla, qꝛ tps nõ ɔfirmat sñiam ɔ nullitatẽ. vt. l. si expssim. hoc sic pbo. multo fortius deserit appellatio interponẽda q̃ interposita ſm deserens appellationẽ interponendã nõ vr̃ renũciare iuri dicẽdi nullã, ergo idẽ in desertore appellatiõis iterposite. Itẽ si sñia est nulla, appellatio nõ est appellatio, qꝛ nõ põt rescindere pnũciatũ: qꝛ nullũ est ergo, nec sunt fatalia. Itẽ tps nõ dat eẽ rei q̃ nulla est, ergo nõ firmat sñiam nullã. Itẽ sñia nulla nõ ɔfirmat cõsensu expsso, ergo nec tacito, maioꝛ pbat ex eo qõ no. C. cõis vtriusq̃ iu. l. ij. p Cy. ⁊ alios. C. q p sua iuris. l. j. ¶ Quartodecimo q̃rit. iudex ad quẽ pnũciauit sñiaz nullã postea vult cognoscere õ actione vl' dñio pri⁹ intẽtatis opponit q nõ pt. qꝛ funct⁹ ẽ offõ suo ⁊ qꝛ pm⁹ iudex a mõ dz cognoscere. q̃rit qd iuris. õt Bar. q iudex põt cognoscere p. l. pdictã C. õ accu. l. iij. ¶ In ɔtrariũ vr̃: qꝛ prio adit⁹ dz diffinire si ẽ ordinari⁹, qꝛ nõ fuit offõ suo funct⁹: nã iurisdictio ordinaria est fortioꝛ ⁊ ppetua, ⁊ tãdiu durat q̃diu lis terminet certũ ẽ aũt q sñia nulla nõ ẽ terminus litis. C. qũo ⁊ qñ iud. l. si vt pponis. ¶ Ad intelligẽdũ hũc passuz opz scire an sñia lata sup nullitate sit interlocutoria vel diffinitiua, nã si est diffinitiua. ergo iudex ad quẽ est offõ suo funct⁹, si interlocutoria, tũc sec⁹. ⁊ sic capit secũ principalẽ cognitionez per quãdã ɔñam nec pri⁹ eẽt offõ suo funct⁹ q̃ de toto iudicauerit vt. l. qualẽ. §. fi. de arb. q sit interlocutoria vr̃ pbari: qꝛ nõ continet ɔdẽnationez vel absolutionẽ, cũ adhuc hoc restet fiendũ, ergo nõ est diffinitiua negotij: lz suũ decidat articulũ. arg. C. de re. credi. l. si qs. ⁊ l. gñaliter. in prin. ⁊ vtrobiq̃ no. ¶ Itẽ ɔtriorũ eadẽ est diffinitio seu regula, sz si iudex pronunciat sñiam aliquã. tñ adhuc remanet q̃stio iniqtatis: ⁊ sic nõ est diffinitiua, ergo eɔ simil'r si pronũciat nulla, istũ modũ arguẽdi tradit gl. in sũi in. c. vlt. de app. in cle. ¶ Et ɔ vr̃ q sit distinctiua, qꝛ lata sup offõ nobili. argu. ĩ. de mino. l. q si minoꝛ. in fi. Item qꝛ lata nõ diffinitiua, ergo est diffinitiua. nã interlocutoria ɔ diffinitiuã nõ posset habere robur suũ. absurdũ enĩ esset q sñia interlocutoria absorberet diffinitiuã ipso iure. ⁊ tõ vr̃ q sñia q̃ declarat sñiam diffinitiuã esse nullã, debeat dici diffinitiua. hoc sic pbatur. In cã nullitatis dz offerri libell⁹ ⁊ lis cõtestari. sicut in cã resti. in integrũ. extra de resti. in integ. c. cõsti. ergo est diffinitiua. ad hoc extra de pig. c. ex literis. Sol. aut est petitũ hoc solũ q sñia declarat nulla. ⁊ tũc iudex nullitatis nõ acqrit iurisdictionẽ sup negotio principali: qꝛ nõ est sup hoc adit⁹. aut est petitũ in cã principali pcedi. ⁊ tũc põt. vt. d. l. iij. C. de act. Alij dicunt q ibi est speciale, qꝛ cã nullitatis habebat connexã iudicis iniquitatẽ ⁊ expressam temeritatẽ annexã. ar. ĩ. de mino. l. prefecti. ¶ Quintodecimo q̃rit, peto a te sententiã declarari nullã, tu e cõtra petis declarari aliquã, an pcedat tanq̃ ɔtrius, alias talis mod⁹ agẽdi: ⁊ vr̃ q nõ, qꝛ ɔtrie fictiões nõ sunt nisi i certis casib⁹ introducte vt no. ĩ. de impẽ. l. omnimõ. Sz nõ est reperire actionẽ nullitatis directã ⁊ ɔtriã ergo ⁊c. Preterea õt Inn. q ɔtrij libelli. s. ɔfirmatiõis ⁊ informationis recipiendi non sunt ne ɔtrie sñie ferant. de offi. deleg. c. cũ cõtingat. p Inn. in ɔtriũ vr̃ per. l. si inter me ⁊ te. ĩ. de exce. rei iudi. Itẽ si tu cõuenis me negatoria, ego possum te cõuenire cõfessoria sup eodẽ ⁊ simul me defendo ⁊ ago: qꝛ nõ dz esse in ptãte aduersarij mei nec actionẽ mihi innatã intentare possum. ar. ĩ. de ar. l. in ptãte. ¶ Itez si tu petis ɔ me te declarari dñm meũ. ego possum petere me declarari ingenuũ ĩ. de iureiur. l. si duo patroni. nec est verũ q possint fieri ɔrie sentẽtie. ĩ. de pcu. l. põpo. §. sz ⁊ his. qꝛ ar. a ɔtrio sensu vr̃ esse ipsa sñia vt ibi ptz. So. in actionibus in qbus possidẽs nõ põt agere nõ admittit libell⁹ directo ɔtri⁹. sz vbi reus põt agere pcedit libell⁹ cõtrarius. ⁊ an agens de nullitate dz exprimere cãz nullitatis in libello, ⁊ an sufficiat exprimere cãm generalẽ: puta qꝛ est cõtrarius, videt casus q sic. ĩ. fa. er. l. quedã mulier. dic de hoc vt no. extra de re iud. c. cũ bertoldus. ¶ Decimosexto quero si sñia lata sup inqsitione ex qua qs pnunciat inhabilis infamis, petit declarari nulla, cũ quo fundabitur iste pcessus nullitatis nullũ enĩ hz aduersarium: Rñdeo citabunt si qui volunt adesse ⁊ nemine comparente iudex acta examinans statuet qõ iuris est: nec exigit litis contestatio, cũ nullus sit rñsalis extra de procur. c. in nostra. per Inno. si autem ex sententia inquisitionis aliquid applicaretur fisco, deberet lis mota de nullitate contestari cum procuratore fiscali. argu eius qõ legitur ⁊ not. in. l. de qua re. ĩ. de iudic. ¶ Decimoseptimo quero. petita est confirmatio alicui⁹ act⁹. iudex õt ita nõ confirmam⁹ an videat infirmari. vr̃ qõ nõ: qꝛ pmissa negatio mediũ tz vt no. C. õ iur. calũ. l. ij. §. qõ obseruari ɔtriũ no. extra de procura. c. ex insinuatiõe. p Inn. ⁊ sic sñia lata vbis negatiuis vr̃ lata verbis affirmatiuis, vt sit sensus nõ cõfirmamus. i. infirmamus. de mil. testa. l. tribun⁹. §. fi. ¶ Decimo octano q̃rit petitũ ẽ sñiaz nullã declarari, ⁊ si q ẽ remedio appellatiõis i meli⁹ reformari õt iudex pnũciam⁹ sz petita q̃rit an valeat pnũciatio ⁊ hic primo vidẽdũ ẽ an pcedat libell⁹ õt dy. in reo pcedere sz nõ in actore: qꝛ re⁹ q appellat ẽ re⁹ ⁊ actoꝛ q appellat ẽ actoꝛ ergo ⁊c vt. l. nemo ex his. ĩ. de reg. iur. sz Dy. ⁊ hoc de iure sz õ ɔsuetudine admittit iste libell⁹ no. in. l. j. C. qñ prouo. nõ ẽ ne. sz Ja. bu. sz. fol. õt q de iure pcedit: qꝛ iste cãe sunt ɔnexe qm̃ inest qõ nullitatis ⁊ simul examinatur ⁊ iõ expssio nõ vitiat. extra de resti. in integ. c. constit. p Inn. ⁊. d. l. qdã mulier. nõ ob. l. nemo. qꝛ ibi loquitur in contrarijs nõ ɔnexit ſm Old. sz Bar. dicit q rõ est qꝛ actoꝛ q appellat vr̃ replicare ⁊ qs põt vti ɔtrijs replicationib⁹ cũ nõ teneat replicãs eligere sz Bar. sz tu dic q appellãs nõ õꝛ pprie actoꝛ ⁊ appellat⁹ non õꝛ pprie re⁹, sz õꝛ appellãs ⁊ appellatus. ⁊ q libell⁹ pcedit tñ sñia dz esse certa ⁊ iudex dz eligere vnũ caput alia sentẽtia ẽ incerta ⁊ p ɔsequẽs nulla: qꝛ nõ ɔstat qd iudex õ

13 creuerit. ¶ † Ex pdictis apparet q appellatio est potius remediũ q̃ actio ⁊ iõ cũ in libello possint simul accumulari sentẽtia nõ dz ferri certa sup certo capite sz Ja. ¶ Decimonono q̃rit an sicut pcedit libell⁹ pdict⁹ ita pcedat positio vt pono q sentẽtia ẽ nulla ⁊ si qua ẽ pono q est iniusta ⁊ vr̃ sic qꝛ positio euellit

a de corpore petitionis.[a] ⁊ sicut pcedit petitio sic pcedit positio extra de rescri. c. ex parte. s. p Inn. in ɔtriũ. qꝛ sicut pbatio dz eẽ certa sic positio. argu. no. in. l. j. §. si quis argentũ. ĩ. depo. ⁊ hoc est veri⁹. qꝛ si re⁹ rñderet sup vbo. credit. nõ tñ apparet qd esset ɔfessus nec cõstaret p hoc iudici ex quo capite sentẽtiã reformaret. qd ergo faceret iudex si nescit eligere rñdeo dicet nõ ob. sentẽtia absolutoria reũ ɔdẽnam⁹ i petitis: nã talis sñia ex vtroq̃ capite stare põt iõ incertitudo nõ vitiat arg. ĩ. de acqui. hered.

14 l. qõ si dubitet. ⁊. l. gall⁹. õ. si ei⁹. de libe. ⁊ posth. ¶ † Uigesimo querit an valeat pactũ q instrumentũ mandetur executioni sicut sñia. ⁊ vr̃ q sic. arg. nostri. §. sed certe contractus constabat authoritate rei iudi. ¶ Itẽ q valeat. est ar. C. de pig. l. iij. ¶ Cõ

b trariũ dico qꝛ ordo iudiciari⁹ peruerti non põt,[b] qꝛ est ordo ad substantiã iudicij vt not. extra de officio delega. c. de causis per Ber. ⁊ facit q no. in Spe. de pig. §. j. ver. quid si iudex creditori, non ob. C. de pig. l. iij. ⁊. ĩ. de leg. ij. l. titia cũ testamento. §. j. qꝛ ibi loquitur in priuata executione in qua nõ requiritur ordo iudiciorũ hic in publica ⁊ iudiciali ⁊ sic non ob. facit. ĩ. q met. cã. l. fi. §. fi. ⁊ facit qõ no. Bart. ĩ. de re iud. l. si cum nulla ⁊. l. a diuo. §. sñiam rome dictã. ⁊. l. titia eo. ti. p eundem. ¶ Uigesimo prio q̃ro mãdato tuo dimitti feci debitorẽ meũ cõdemnatũ a carcere habeo ɔ te actionem mandati vt. ĩ. man. l. si vero nõ remunerandi. §. si post creditam. ij rñso. an ista actio habeat paratam executionẽ vr̃ q sic arg. istius. §. ⁊. C. de sententijs ⁊ interlocu. om. iudi. l. cum eorũ. ⁊. C. vbi cause fiscales. l. cum vendente. In ɔtriũ videt. C. de execu. rei iudi. l. j. C. de proh. se. pe. l. j. ⁊ hoc est veri⁹ qꝛ istud mandatũ non est cõsecutiuũ litis. sed extraneũ, lz aliud fit in fideius. ind. sol. C. de vsu. rei ind. l. fi. ¶ Uigesimo secũdo queritur an pendẽte lite super reductiõe ad arbitriũ boni viri laudũ exequi possit. ⁊ videt qõ sic. qꝛ magis accedit laudum arbitratoris cõtractui q̃ sñie vt no. in aut vt differt iudi. §. j. ergo appellatio vel quasi ɔctum nõ rescindit, cõtrariũ dico arg. ĩ. de execu. tut. l. dixim⁹. in po. nã talis petitio ⁊ recursus est qdã appellãdi ⁊ exequẽdi species. ĩ. de arbitris. l. nõ distinguem⁹. §. cũ qdã. arg. contra. de ordi. cogni. l. fi. ⁊ de resti. in integ. c. sulcitata. ¶ Uigesimotertio q̃ro iudex ɔfirmauit laudum ab ista ɔfirmatione appellat, an interim possit exeq ⁊ vr̃ qõ nõ argumento a ɔtrio sensu istius. §. ⁊. ĩ. nil inno. appel. pen. l. j. in contrariũ qꝛ nõ õꝛ appellatio interposita q̃ nõ vz, nec enĩ õꝛ se defendere q vadit p ambages vt. ĩ. de pcur. l. fi. sz ista applõ de iure interponi nõ põt. vt not. Bar. ĩ. de leg. ij. l. j. ⁊ ita fuit olim disputatum bononie q tñ hic vlteri⁹ non examino. Quedã enĩ in mẽte mea retinen. vt ea aptiori loco dicã. Iste enĩ. §. est sufficiẽter dotatus. Bal. ¶ Repetit⁹ fuit iste. §. p Egregiũ virũ vtriusq̃ iuris famosissimũ pfessorẽ dñm Bal. de perusio i felici atq̃ regio studio paduano ibidẽ regnãte optimo duce inclyte dom⁹ carrigenarum ⁊ pataui dño Francisco de carraria eius singulari domino sub annis dñi. Mccclxxviij. indictione prima, die sabbati sexto mensis Martij. hora. xx.

Post diuisionẽ.

Pacto debitoris forma agẽdi mutari non põt. h. d.

¶ In tex. ibi p fide rei geste. i. p impletione pacti. ¶ In tex. ibi offerãt. tũc enĩ ille cui offert repellit nõ vi pactionis, sed vi obligationis, nam ⁊ tertius habet ius offerendi, vt. ĩ. de solutioni. l. qui. ⁊. §.

a ¶ De corpore petitionis. ad de eundez Bal. in addi. ad spe. in ti. de testa. §. sequitur. versic. positiões. vbi ẽt spe. in v. sciendum.

b ¶ Non potest. adde car. in cle. ij. in prin. de iu. limitatũ nisi õ cõsensu ptiuz. vt est gl. sing. in c. cum oliz de cã pos. ⁊ proprie. de quo vide late per firmianuz in suo aureo reper. in v. consensus ptium vl. j. ⁊ vide oĩno per do. alexan. de imol. hic.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

qui.r.c.i.C.de sol.l.obsignatione.C.de cap.l.cū postliminiū.no. in hoc.§.φ pacto heredū debitoris et si creditores pactū acceptauerunt forma tñ iuris in agendo tradita non mutatur.facit.c.debitori tuo ⁊.l.pacto successorum.ex hoc etiā no.qd procurator in rem suam factus ex parte rei per pactū de soluendo nō variat ius qd residet in persona creditoris.⁊ facit.j.de don. l.hereditatem patri.⁊.j.fam.er.l.plane.⁊ tene menti.

1 ☞ Nomen appellatiuum heredis est magis ponderandum q̄ nomen fratris proprium.
2 Agens repellitur vbi deficit finalis contemplatio.
3 Consilium hominis dicitur mutatum ratione liberorum postea susceptorum.

Pater qui dotē. Dispositio collata in eū q sperabat futur⁹ heres prodest cuilibet vero hr̄edi.h.d.⁊ ē no. ¶ Et iste.§.hʒ duas lec.p̄ma est i dote retinēda.scda in dote restituēda siue repetēda s̄m p̄mā lec.illud vbū p excep.stat ꝓprie,s̄m scdam exponit per excep.i.p replicationē.ista est plenior expositio lʒ gl.ponat plures alias. ¶ In tex.ibi heredē in hoc ꝯsistit virt⁹ isti⁹.§.q: hoc pactū collatū i fratrē.vt i heredē futur.⁊ no.l hoc.§.φ si i emphyteutico fit mētio filij ⁊ hr̄dis nō sufficit esse filiū, nisi sit heres sicut si fieret mētio fratris ⁊ heredis nō sufficeret esse fratrē meū
a nisi sit heres.casus vr̄ b ad literā. ¶ In tex.ibi ꝑmaneret.a istd vbū i dote nō soluta significat retētionē,i dote soluta significat repetitionē.⁊ sic no.φ vbū maneret vel remaneret significat etiā ius agēdi.⁊ adaptat petitiōi sic.C.de do.ante nu.l.si cū ante.⁊ de hoc habes hic gl.ord.q̄ vide.adde qd no.j.de do.l.j.in magna gl. ¶ In tex.ibi a socero.i.ab illo patre dotante. ¶ In tex. ibi cū inter.hic ponit rō predictorū no.in hoc.§.φ p̄missio facta in fratrē:vt alias futurū heredē transfert in filios heredes ⁊ repellit frater quaten⁹ nō est heres. ¶ Scdo no.φ statutū in vno casu interp̄tat statutū i alio casu de q̄ est verisimile idē fuisse statuēdū,si fuisset cogitatū istud notabile elicit gl.hic ⁊ ē multū bonū,no.siue aliqd statuat p modū conuentionis siue p mo
1 dum l.municip.siue p modum rescripti.⁊ tene mēti gl. ¶ † Tertio no.φ magis est ponderandū nomē appellatiuū heredis,q̄
2 nomē ꝓpriū fratris. ¶ † Quarto no.φ vbi deficit finalis ꝯtem
3 platio ibi repellit agēs. ¶ † Quinto ⁊ vltimo no.presumi consilium hoīs mutatū rōne liberorū postea susceptorū tene menti hūc. ¶ In gl.vlt.⁊ ibi ⁊ alijs coheredib⁹ s̄m istā p̄mā expositionē.frater erat filiorū coheres. ¶ In ea.gl.ibi p istā exceptionē nō est ꝓprie exceptio qñ nō heres agit si ei opponit tu non es heres. ¶ In ea.gl.ibi excep.i.replicationē q: si filijs agentibus opponit φ instrumētū loquit de fratre nō de ipsis filijs ipsi replicabūt φ interpretat loqui d̄ eis,cū sint heredes. ¶ In ea. gl.ibi fuit solu.§.dos.⁊ ista est notabilis lec. ¶ In ea glo.ibi l.si duob⁹.⁊ facit.j.de fideicō.l.lucius.⁊ qd ibi per Jac.de are.⁊ extra de offi.deleg.c.quoniā abbas. ¶ In ea.gl.ibi.l.pe.ibi loquitur in snīa diffinitiua.adde quod no.s̄.qui satisda.cog.l.si decesserit. ¶ In eadem gl.ibi annua.quod declara vt hic per Guil. ¶ In ea.gl.ibi nō fit stat⁹.i.explicite.⁊ est iste noster.§.arg.q.de eo qui cū nō haberet liberos quedam tradidit fratri vel alteri coniuncte persone contemplatione future successionis.vt talis traditio reuocetur s̄m Guili.de cu.⁊ adde ad hunc §.quod habes.C.fa.er.l.filie eius.not. Additio Baldi.

1 ☞ Confessio causa donatiōis emissa an exigat insinuationē.
2 Differentia inter patrem ⁊ extraneum.

Tale pactum. Quidā dicunt intelligi cām donationis.p.l.cuius perrorē.j.de reg.iur.⁊ no.j.de cōsti.pecunia l.hacten⁹.sed illud forte in eo qui sciebat sibi deberi. Quare dic aut sciebat ⁊ in liberatione ⁊ oblatione presumit donatio. vt dicta.l.cuius.no. de.l.hactenus.⁊.le.ij.§.circa.de do.excep.⁊ de vb.ob.l.si diuortio.aut ignorabat ⁊ nō presumit in aliquo error.vt arg.j.eod.si cum te.aut dubiū tunc non intelligatur donatio in obligatiōe: sed error.vt.l.cū de indebito.in prin.⁊ in fi.de ꝓba.⁊ non valet vt ibi.in liberatione valet,nec intelligit per hoc donatiōis cā:si eñ valet sine cā,vt hic,ergo nulla intelligit ergo vitiatur.quomō hoc si non est cā.ergo liberalitas,ergo donatio.forte estimabit lex cām subesse.vt nō videat iactare p̄sumptiōe iuris, sed erit sine cā certa,nō sine dubia,p̄sumit eñ hoc,nō hic,vel illa determinate ēt indeterminata cā sufficit ad excipiēdū,sʒ nō ad agendū:q: lʒ exceptio sit gñalis:tñ actio debet esse certa.ergo causa certa ad agendū. Alij dicunt p̄sumi donationē : ⁊ in hoc ē speciale:sed est contra nostrā gl.⁊ est arg.ad.q.an vitietur ꝓpter debitum insinuatiōis omisse. Jac.bu.in lec.si debitū nō est liqui-
b dum,⁊ indubitatū nō est donatio.vt no.s̄.eo.cōtra iura. b§.si.l vl.gl.⁊ est exp̄ssum.j.tit.j.l.j.q̄.rñ. ¶ Itē qñ debitū est propriuʒ habent tunc locū p̄dicta.si aūt alienū,p̄sumit gratis remissum ne creditori preiudicet.⁊ iō non valet remissio.vt.d.l.contra iuris.§.si fili⁹.v.φ ⁊ ip̄m.si aūt propriū debitū rem ttit nō p̄sūmit donatio lʒ iusta cā. Si aūt exprimit φ i cā donationis.tūc exigit isinuatio.vt no.d̄ re.iur.si qs ob.⁊.l.j.§.i.q.mo.pig.vel hypo.sol q: est vba donatio. Itē forte si dicat instr̄m:q: sic voluit ⁊ sic sibi placuit.nā merā volūtatē ⁊ sine cā īportat l.fideicōmis-
1 sa.§.q̄q̄.de le.iij. ¶ † An ꝯfessio cā donatiōis emissa exigat insinuationē.habes.j.de do.q̄dā in iure.⁊ nō exigit si facta est in indicio alias sic.vt ibi p Ja.de are.q̄ in frau.pa.l.j.⁊ fi. ¶ In.§. q ꝓuocauit.i text.in illū q p̄mittit soluere iā iudicatū.fit executio sicut in ꝯfessum.vel sic snīa appellatiōe susp̄sa:⁊ postea consensu ptiū roborata p iudicē ad quē,mādat executiōi nullo alio vlteri⁹ inqsito vr̄ ꝓnūciato.h.d. ¶ Op.ad.§.q ꝓuocauit.duobus modis. Prio φ snīa nō possit mādari executiōi q: rescissa. So.imo suspēsa.vñ cessante suspēsiōe remanet in suis viribus. Scdo dato φ possit mādari executiōi nō mādet p iudicē app. q: h̄ snīa nō ē sua,sʒ alteri⁹ iudicis. Itē q: fingit nō appellatū. vñ idē dʒ operari fictio qd veritas: sʒ tūc iudex appellatiōis nō eēt iudex. Itē si renunciat liti ergo ⁊ ꝓcessui,vñ cū iudex appellatiōis nō habeat iurisdictionē nisi d̄uolutā p appel. ⁊ ꝓcessuʒ, si renūciat desinit eē iudex. Ad hoc rñdet gl.φ hic nō loquit d̄ snīa lata sup obligatiōe veteri:sʒ sup pacto de stādo ipsi pacto. φ ē no.i se.φ sic possit agi corā iudice p̄mo:nō corā iudice appellatiōis:qs nō est iudex nisi p deuolutionē. ago φ tu stes pacto qd facit.ad.q.de eo q se reponit in obligationē totalit sublataʒ p pactū.C.de trāsa.cū mota.tñ ad ꝓpositū nil vʒ q: imo magis agit.h.d. Prima snīa ⁊ snīa ⁊ sol.gl.d̄t alit vʒ qd iste iudex appellatiōis erat ille q delegauerat cām p̄ncipalē.vñ exequit sen- a
tentiā nō vt iudex appellatiōis : sʒ vt d̄legās.vt.l.a diuo pio.j. de re iu.⁊ h̄ est vitas lʒ guil.de cug.dicat φ imo vt iudex appellatiōis.⁊ p eo facit:q: d̄t φ ista pactio vr̄ esse q̄dā cōfessio facta in iudicio. vñ cū emerserit appellatiōe pēdēte ptinet ad indicēʒ appellatiōis exeq ⁊ hoc pōt eē verū si petat executio vt tacite cōfessiōis:sed si petat executio vt rei iudicate:tūc gl.d̄t veri⁹ p. l.post q̄ liti.C.d̄ pac.⁊.C.de fi.instr.si aduersari⁹.⁊ est arg.qd i fideiussorē iudicatū solui fiat executio tanq̄ in confessum vt hic. Itē est ar.φ vbi apparet de ꝯfessiōe ptis, nō sunt necessarie ad ordinē iudicij ille dilationes ꝓbatorie q̄ al's vident de ordine,si petant,sʒ si nō petant nō sunt de ordine.vt no.in.l.platā.d̄ sen. ⁊ interlo.om.iud.⁊ de cōsti.ecclesia scte marie. Qñ q̄rit vtrū iudex appellatiōis possit mandare executiōi snīam a q̄ appellatū est corā ip̄o executiōi necne.sic distingue. Aut corā iudice appellationis ꝓcedit p modū iudicij ⁊ fert sentētia,tūc iudex appellationis poterit eā exeq:vt.C.d̄ epi.aud.l.ep̄ale.⁊ de app.l.fi.circa mediū. Si aūt nō ꝓcedit corā iudice appellationis.p modū iudicij,⁊ fert snīa,tūc distingue,aut hoc est ꝓpter negligentiam ptis:vt q: currit tp̄s appellationis,tūc nō hr̄ ꝓ appellato,⁊ iudex cāe p̄ncipalis non iudex appellationis poterit eā mandare executioni.vt.d.l.fi.§.illud. Si aūt non est ꝓpter negligentiā ptis.sʒ alia d̄ cā.vt fuit hic.tūc iudex appellatiōis poterit eā mādare executioni.vt hic. Ex.aut ergo iudex appellationis nil ꝓnūciat.vt q: non fuit adit⁹ post appellationē.⁊ fuit appellatio deserta.⁊ tūc ip̄e nō exequit:sed iudex a quo. Aut pronūciat:⁊ tūc aut sup facto:⁊ tūc si ꝯ sentētiā primā ip̄se sol⁹ exequit. Si scdam pōt exeq vterq.vt not.in.l.furti.⁊ in.l.chyrographis.§. vlt.de adm.tu. Si aūt pronunciat super processu.vt q: ꝓnūciat appellatione desertā,tūc aut est talis desertio q̄ fingat nō appellatum,tūc fingit nō deuoluta cā ⁊ executio ptinet ad iudicē ad quē.⁊ iō nō ipse exeqt, sʒ iudex a q̊. Aut fingit appellatū lʒ nō b
est appellatū tūc iudex appellatiōis p̄t exeq.vt in isto.§.q ꝓuocauit.qcqd glo.dicat s̄m Guil. ¶ In.§.si.ibi,Et in illo tp̄e reuocat ꝓuisio pacti pp natiuitatē filij,q: filius succedit. In hūc.§. opponit φ nō possit agi ex isto pacto vt.l.q: sol.matr.h̄ ad exceptionē excipiēdā fuit vel si ipso ꝓcessit s̄m gl. tu dic s̄m Guil.φ h̄ pactū erat collatū in tp̄s quo dos ꝓfectitia erat solius p̄ris. vt.l.dos a patre.⁊ sic cessat rō l.auia.C.de iur.dot.⁊ de h̄ est casus.C.de pac.ꝯuēt.si ꝯuenit. Ray.⁊ ibi no.plene de hac materia
2 Et no.duplicē differētiā inter patrē ⁊ extraneū. ¶ † Prima q: extrane⁹ nō p̄t pacisci nisi icōtinēti.q: vr̄ donare si statutū si paciscit.C.de pac.ꝯuēt.ex morte.in fi. Sʒ p̄r̄ p̄t stipulari q̄ncunq̄ añ m̄rimoniū ꝯctū q: ñ vr̄ donare cū teneat dotare.l.q liberos. de ri.nup.de actio.⁊ ob.l.obligamur.§.j.sol.ma.sicut do.§.si p̄r. Idē est in ptāte p̄ris spōsalia de futuro dissoluere ergo multo magis ipsa dos est in sua ptāte. Scda dr̄ia est q: pactū incōtinēti appositū parit actionē extraneo.sʒ i p̄r̄e distingue aut cōfert pactū in casu in q̄ actio dotis eēt cōis.⁊ nō vʒ.aut ꝓpria tunc sic.vt hic. In patre bastardo idē qd i extraneo.l.vxor.§.pater.de leg.iij. ¶ In tex. supremum ar.φ huiusmodi stipulatio in liberos lata,sit quasi vltima voluntas.

1 ☞ Euentus conditionis non vestit pactum nudum.
2 Pactum nudum valet ad excipiendum non ad agendum.

a ¶ Remanet, de q̄ verbo vid eūdeʒ bal. in.l.j.C.de pact.inter emp.⁊ vē.⁊ in.l.fina. pe.col.i fi. in versi.venio ad totam.C.de sacrosanc.eccle.

b ¶ Contra iura.⁊ ibi dē Paul. de ca.⁊ ad de.d.alex. de imo.in l.mulier.d̄ condit.ob cau.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

3 Conditio non vestit pactum.

Si intra illum diē. Pactū nuduȝ ad liberādū appositum solutione partis debiti nō vestit̄. h.d.vl' sic.

1 ¶†Cōditiōis euētus nō vestit pactū nudum.h.d. ¶In tex.ibi si intra,h̄ fuit forma pacti.¶In tex.ibi,liberabo subaudi a toto debito q̄rit̄ vtrū psolutionē factam intra terminū possit agere debitor vt liberet̄ a residuo si cōueniat̄.Rn̄det ꝙ nō agit sed excipit.ꝛ hoc sequit̄ lȝ ꝛc.¶In tex.ibi lȝ modo sunt v̄ba iurisconsulti.¶In tex.ibi nō hȝ.s.debitor,vt liberet̄ p

2 acceptilationē.¶†In tex.ibi constiterit qꝛ nudū pactū vȝ ad excipiēdū nō ad agēdū.vt no.ī hac.l.ꝙ pars debiti soluti cā cōditionis implēde nō vestit pactū ꝛ gn̄aliter allegat̄ hec.l.ꝙ conditio nō vestit pactū nudū.¶Opp.ꝛ vr̄ ex tali pacto agi posse qd sic ꝓbo pactū vestit̄ rei traditiōe.ꝛ.j.e.l.in traditiōibus.sed hic īteruenit rei traditio,seu solutio ergo sequit̄ ꝙ pactū istud est vestitū.Rn̄det gl.ꝙ tūc pactū vestit̄ rei traditione qn̄ apponit̄ in ipsa traditiōe,sȝ hic fuit appositū seorsum retro.ꝛ sic nō ob.scd̄a sol.est qd pactū vestit̄ rei traditiōe vex est, nisi qn̄ eadē sol.pareret liberationē.ꝛ obligationē.tunc em̄ nō vestit̄ ne eadē sol.pariat ɔ̄trios effect⁹.ar.j.de sol.l.q hoīeȝ.§.fi.Sed cōtra istā scd̄am sol.instat̄ qꝛ si emptor soluit preciū liberat se ꝛ vēditorē obligat.ꝛ sic eadē sol.parit liberationē ꝛ obligationē.vt.j.de sol. l.in numerationib⁹.Rn̄det gl.ꝙ nō est verū ꝙ ibi obligatio resultet ex solutiōe sȝ ex ɔ̄ctu ꝑambulo.Ista sol.nō tollit contrarium respectu.l.nostre.nā hic dicā ꝙ obligatio ad liberandum oriat̄ ex solutione,sed ex pacto preambulo.vt.l.ex placito.C.de re.pmu.vn̄ iste sol.gl.parū vident̄ valere.ꝛ id gl.trāsit ad aliam lec.ꝛ dt ꝙ rō.l.nr̄e stat in alio vcȝ ꝙ hic fuit ɔ̄ctus innoīatus faciā.i.liberabo vt des lȝ ꝓuētū fuerit in dādo ex quo ɔ̄ctu nō orit̄ actio p̄.ver.vt.j.de p̄.ver.l.nālis.§.ꝙ si faciā.¶Itē nec orit̄ hic actio de dolo:qꝛ exceptio pacti eā excludit.vt.j.ð dolo.l.j.§. itē pōpo.¶Cōtra istā sol.opponit gl.de.l.cū mota.C.de trans. vbi ī facio vt des vr̄ habere locū pre.verb.Rn̄det gl.ꝙ imo ibi fuit do vt facias lȝ preuentū fuerit faciēdo,ꝛ cōclude vltra circa gl.ꝙ gl.legit.l.nostrā duob⁹ modis,vno mō in ɔ̄ctu do vt facias.scȝ do partē d̄biti vt liberes me ab alia pte.ꝛ hoc vsqȝ ad illū v̄.vel dic scd̄o alio mō ecōtra in contractu facio vt des liberabo per accepti.vt des liberare em̄ per acceptilationē gl.accipit p facere siue p fieri.lȝ gl.alibi dicat ꝙ hoc magis accedat dationi ꝙ facto qn̄ debitū est liquidū.vt.s.eo.anus ꝛ.C.de tran.l. siue apud q̄ vident̄ in hoc ɔ̄triari huic gl.glossa nō dt pl⁹ ī effectu tn̄ qcqd gl.dicat nō habuit verū itellectū hui⁹.l.qꝛ i.l.nostra non fuit celebratus contractus per vt.sed per.si celebratus.i. non fuit cōtractus modalis sȝ cōditionalis.ꝛ differētia est inter modū ꝛ cōditionem.nā vbi apponit̄ mod⁹ ille est ꝓprie ɔ̄ctus vltro citroqȝ tendens ad obligandū.ꝛ impletio modi vestit pactū rei interuētu.vt in.l.ex placito.sed vbi apponit̄ condictio, ibi nō potest oriri obligatio hincinde.vt.l.si qs sub condictiōe.

3 si quis omissa cau.test.¶†Unde ne natiuitas actionis claudicet cōdictio nō vestit pactū vt hic,natura em̄ cōdictionis est edificare non vestire.non enim hȝ obliga.augere,sed purificare.vt no.j.de iurein.l.si qs cū debitore.sed hic not.ꝙ cōditio non vestit pactū vt sepius dixi.¶Sed ɔ̄ hoc oppo.ꝙ immo conditio vestiat pactū.vt.j.de ɔ̄hen.emp.l.labeo scribit si mihi bibliothecā.vbi istud pactū vendā si mihi aliquid fiat videtur ab impletione conditionis vel ab eo quod equipollet conditioni implete vestiri.ꝛ ɔ̄petit actio p̄script.verb.ita dt.l.labeo.per quam.l. Su.dicit ꝙ conditio existens vestit pactū.ꝛ respondet ad hāc l.ꝙ aut pactū apponit ad liberandū.ꝛ tunc conditio non vestit pactū vt hic, aut apponit ad obligādū.ꝛ tunc cōditio vestit pactū vt in.l.labeo.ꝑm Suil.ad idē.j.de nau.fe.l.periculi.ꝛ.j.de dona.cau.mor.l.senatus versicu.nec dubitauerūt cassiani.¶Preterea hoc probo ex coniunctione duarum legum. Una.l.dicit quod conditio dicitur causa.vt.j.de verborum obliga.a titio.ꝛ j.de conditio.ꝛ demon.l.demonstratio.§.at si causa.alia.l.dicit ꝙ causa vestit pactum.vt.s.eod.iuris gen.§.sed cum nulla.ergo existētia cōditionis vestit pactum ad idē.j.de leg.ij.l.cū quis decēdens.in prin.Ego dicerem sic aut est talis conditio p quā augetur vtilitas aduersarij.tunc ista conditio vestit pactuȝ aut per quam eius vtilitas non augetur.ꝛ sic nihil accrescit aduersario.tunc talis conditio non vestit pactū ꝛ ita loquit̄.l.nostra qd em̄ hic soluebat̄ erat al's pure debitū ꝛ soluebatur ex necessitate preābule obligatiōis.vt no.in.l.in.traditionibus.j.eo.Si aūt poneres qd hic debitor esset in vlteriorē diē ꝛ solueret anteriori die ita quod per pactum augeret̄ vtilitas creditoris:tunc crederē qd existētia cōditionis vestiret pactū rei interuentu qꝛ subest causa ad vestiendū arg.j.manda.in.l.si ibi mandauero. vt pro me.in prin.¶Extra op.qdā qd in.l.nostra pactū sit turpe.qꝛ cū debitor teneat̄ integre soluere ergo turpiter paciscitur premiū,vt.j.de cōd.ob.tur.cau.l.ij.§.j.Sol.hic nō fuit pactuȝ extortum sed de mera voluntate creditoris emanauit ꝛ facit ꝙ no.Dy.in.c.pactus.de reg.iur.lib.vj. Additio Baldi.

a ¶Si itra diez.adde angel.hic qui dicit istum tex.esse singlarē ad hoc qd pactuȝ d liberādo in futurū ꝓducit cōceptū in p̄senti.

a **Si intra illū diē.** a Duob⁹ modis intelligit̄ hec.l.ꝛ facit pro Odo.ɔ̄ opi.Accu.ꝛ Jo.qd pact⁹ ne petat nō obligat̄ naturaliter non petere.¶Item no.ꝙ pactum non factuȝ ante non videtur factum in traditiōe de facto ꝛ propterea nō parit actionem in cōtractu innominato debet em̄ fieri pactū in ipsa traditiōe ꝙ videt̄ cōtra.l.j.eo.diuisionis placitū ꝑm ꝙ ibi no. i.. fin.gl.nil.dicas quod ibi interuenit statim traditio quare vt factū tūc vestit̄ ibi vt agat̄ etiā ad aliud si qd aliud est cōuētū: sec⁹ si ex interuallo.ꝛ ita intelligit̄ lex.j.eo.ī traditionib⁹.ī pacto eniȝ facto ante si ex interuallo sequat̄ traditio nō differūt ɔ̄tract⁹ nominati ab innoīatis:qꝛ nō pariūt actionē extra id pro ꝓncipaliter agebat̄ sȝ in pacto facto tēpore traditiōis differūt ɔ̄ct⁹ nominati ab innoīatis.vt.j.eo.l.ī traditiōib⁹.¶Utrū tn̄ ꝙ ibi debeat intelligi hec.l.ꝛ quare ad id ꝙ princip'r venit pactū ꝓsit nō ad alia nō remaneo sine anxietate dubitatiōis Quidā em̄ ꝑȝ itellectū magis q̄ȝ ꝑmū approbāt op.ꝙ sit vestitū traditiōe rei.vt.l.reb⁹ dt gl.ꝙ de facto nō fuit factū pactū in traditiōe rei tn̄ dȝ vestiri ex traditiōe secuta sicut pactū permutationis duobus enim modis vestit̄ pactum. Uno modo rei traditione Alio modo qꝛ ex eo sequitur traditio.¶Quid ergo diceres redire opȝ ad aliam sol.que sequitur.qꝛ hoc pactū fuit ad liberandū:qꝛ non parit diuersos effectus.Sed tūc instatur de.l.in numeratis.nā hec diuersa sunt cur ergo nō liberat soluētē ꝛ accipientē obligat in diuersis dicit gl.respōdeo traditio vestit pactū vbi tradit ille q nō erat obligatus.ꝛ obligat̄ dare dādo nil vr̄ dare.ꝛ id nō vestit pactū.s.Sed tūc instatur qꝛ vēditor tradit vt se liberet ꝛ tn̄ tradēdo obligat emptorē.Sed dicēdo ꝙ nō dico esse obligat⁹ ꝛ nō pōt agere nisi tradat sȝ in nostro casu nō erat principaliter obligatus ꝛ pure absqȝ eo qd sibi aliqd fiat.Uel aliter dicit gl.hic erat contractus innominatus.facio vt des sed imo est do vt des.qꝛ remittere est dare.vt j.de cōdi ob.tur.can.l.si mulier.Cy.vide hic Jac.bu.in lec.primā solu.approbo.¶Itē oppo.cōtra.l.istā.qꝛ qn̄ aliquis debet aliqd facere ꝛ nō vult nisi sibi aliquid detur pōt repeti per condictionē ob turpē.cām vt.j.de cōdi.ob.tur.cau.l.ij.§.j.ꝛ hic dt ꝙ sic ille q debebat soluere,nō soluit,nisi remissa sibi pte debiti quod hȝ except.Sol.hic volebat debitor etiā gratis soluere ꝙ debebat.sed creditor fecit sibi tale pactū spōte.Cy.sic.j.e.ēptor. in prin.¶In gl.que incipit.scȝ liberetur.ꝛ sic innuit hic gl.dico in ver.facio vt des.qd per si.fiat cōtractus innominatus contra no.j.de iureiuran.l.si quis cū debitor.vn̄ dic ꝙ aut fit contract⁹ innominatus ad liberādū.ꝛ bene potest fieri p Cy.vt hic.ꝛ.l.ex hoc iure.§.j.de do.ꝛ.l.cū qs decedēs.in prin.de leg.iij.sed qn̄ ad obligādū nō fit per si.sed per,vt.d.l.si quis cū debit.no.Cy.i.directe,cōtract⁹ innominat⁹ fit p,si.ꝛ p,vt.sȝ aliter ꝛ aliter.nā si fit p si solū excep.vt hic.sed nō agit̄.si autē fit p,vt:etiā agit̄.vt ī ɔ̄tra. Omne enim pactū qd nō cadit in aliū ɔ̄ctū est ɔ̄ct⁹ innominat⁹ no.in.l.j.in fi.magne gl.de act.ꝛ oblig.ꝛ sic existētia modi vestit pactū nō cōditionē,qd credo nisi ex cōditiōis cōplemēto adsit pti ɔ̄ quā agitur.Ista distinctio truffa est:qꝛ nunq̄ per,si,fit contractus innominatus proprie sumendo cōtractū.prout est hincinde obligatorius.vt.l.labeo.§.cōtractus.sȝ large sumendo sic.vt no.j.de actio.ꝛ obligatio.l.j.in fi.magne gl.vn̄ inter pactum liberatorium ꝛ obligatoriū nō sit distinctio q̄tū ad speciem ɔ̄ctus sed q̄tū ad vestimentū:qꝛ cōditio vestit pactū obligatorium.de cōtrahen.emp.l.labeo.sed p liberatoriū qꝛ nō pōt operari cōtrarios effect⁹.vt hic ꝑȝ Suil.sȝ ista conditio nō fuit potestatiua,sȝ necessaria,per quam adest creditori,id non vestit pactum.

1 ☞Pactum priuatorum non derogat iure fisci.
2 Decime tributa quo iure debentur.
3 Qualiter probetur ꝙ quis non soluit tributa.

b **Inter debitorē.** Ad solutionem tributorum possessor vrgetur.b nō ob.pacto in traditione possessionis apposito. h.d.Uel si pactum priuatorum iuris formā ꝛ statutuȝ mutuare non potest.¶In text.ibi,pignorati ꝛ traditi.not.in hac.l.alias ptes:onus tributorꝝ sequit̄ possessorē ꝛ est onus magis possessio

1 nis,q̄ ꝓprietatis.¶†Scd̄o no.ꝙ pactū priuatorū non derogat iuri fisci.ꝛ in hoc idē dico in datis ꝛ collectis quoꝝ onus pertinet ad illū q hȝ estimū.vt not.j.ad municipa.l.incola iam.nā lȝ inter priuatos apponat̄ aliqd pactū valet q̄tū est inter eos.sed

2 non respectu fisci.¶†Extra q̄ro quo iure debent̄ tributa vel decime.nā idē est in decimis ꝛ tributis.gl.que est.j.de pub.l.imperatores.videt̄ dicere ꝙ ista onera mere realia ptant̄ p hypothecariā ego fateor ꝙ res est obligata.tamē ꝑsona possidens officio iudicis conuenitur ꝛ proceditur executiue.vt in.l.missi opinatores.C.

b ¶Urget̄.adde hec que dixi ī l.ep̄la.§.pactū.s.e.qb⁹ adde federiin ɔ̄ si.clxxiij.

f rts.C.de exac.trib.lib.x.ꝛ.j.de rescin.vē.fundꝰ.cū si.¶ †Scōo q̄ro q̄liter pbet̄ ꝙ quis nō soluit tributa vl' collectas. R̄ndeo si litigat cū fisco vel cū priuato ad vtilitatē fisci, pbat̄ non solutio eoipso, qō nō pbat̄ ɔ̄triū. vt. j. de proba. l. qngenta. sꝫ si ista q̄stio emergit inter p̄uatos ad p̄uatū ptinet ɔ̄modū. ¶ Extra opponit̄ petēdi obitū ꝙ n̄ dꝫ audiri ex forma statuti: q2 n̄ soluit collectā. tūc dico ꝙ ista negatiua nō pbat̄ eoipso qō nō probatur ɔ̄triū: sed est pbanda p rimationē publicarū scripturarū. ꝛ ille q repit̄ scriptꝰ inter nō soluētes vl' nō reperit̄ scriptꝰ iter soluētes presumit̄ nō soluisse. Iste est tex. no. in. l. j. C. de exac. trib. lib. x. ꝛ facit ad p̄dicta qō not. Inn. extra de accu. sup his. vbi d̄t ꝙ negatiua solutiōis est probāda a tertio negante sicut affirmante. idē ibi Host. ꝛ in. l. ij. C. de iure emph. ꝛ Bar. ponit de hoc i. l. in illa stipu. si calendis. ꝛ in. l. hoc iure. de verbo. ob. vbi oīno vide per eū. ¶ Ultimo q̄ro si duo sunt possessores quoꝝ vnꝰ habet possessionē ciuilē, alter naturalē: quis tenet̄ ad tributa, vel collectas: exēplū an tenebit̄ heres vniuersalis: an vxor relicta vsufructuaria omniū bonorū. Sol. vt. j. de vsufruc. l. si pēdētes. §. si qd. ꝛ. j. de impē. l. neqꝫ stipendiū ꝛ facit. j. de via pu. l. ediles. Bald.

INemptionibus.

Per pactum pōt natura ɔ̄tus alterari ꝛ minui. h. d. ¶ Not. h ꝙ ɔ̄tꝰ ex cōuentione legem
a accipiunt.[a] concordat. j. depositi. l. j. §. si conuenerit. Bald.

1 Creditor pupilli potest esse eius tutor.
2 Modicum debitum non repellit a tutela.
3 Debitor an possit esse tutor testamentarius.
4 Pater habens spurium an possit esse eius tutor.

CUm in eo esset.

Tutor h̄redis debitoris in consequēda pte debiti dꝫ esse cōtētus eadē pte qua ceteri creditores. h. d. Uel sic. ꝙ qs equū putat in psona alioꝝ dꝫ in persona ppria obseruare. ¶ In tex. ibi abstinere. nisi cōponeret̄ secū p creditores hereditarios. ¶ In tex. ibi: decidit. i. pactꝰ est. ¶ In text. ibi: debeat supple. an 2do possit integrū suū debitū petere. ¶ In tex. ibi. ad suā. i. illoꝝ creditoꝝ vel ad suā. i. ad certum. ¶ No. in hac. l. q2 factū ab aliquo tanq̄ ab officiali preiudicat ei in iure pprio, ꝛ sic vr̄ hoc ꝙ offm̄ suū sit sibi dānosū: ad hoc tn̄ r̄ndet gl. q̄ est. j. de admi. tu. l. cū heredita. qō offm̄ h nō est imediata cā lesionis: sꝫ maior ps creditoꝝ, nā maiori pti dꝫ stari. vt i. l. maiorē. s. ego credo tn̄ ꝙ psona sua ɔ̄putet̄ ꝛ augeat numerū vi cōsensus, imo d̄t Guil. de cu. ꝙ illud qō ipse facit ēt cū minori pte tenetur ratificare pp suū cōsensum. q2 l. nostra simpl'r loquit̄. ego credo gl. veriorē: q2 hic nō p̄iudicat sibi vi cōsensus. tn̄ q2 cōsensit vt officialis nō noīe suo. vt de admi. tu. l. cū q̄dā. vn̄ p̄iudiciū qō est hic ē p̄iudiciū ex dispositiōe legali vcꝫ ex. l. rescriptū. §. fin. s. eo. ¶ Querit gl. hic qd si q̄dā creditores cōposuerunt p certa quātitate minori, q̄dā p certa quātitate maiori. ꝛ sic sunt q̄te diffor mes q̄ quotā sequet̄ tutor: d̄t glos. ꝙ mediocrē. vt in. l. ita aūt. j. mā. Tu dic ꝙ sequet̄ viā maioris ptis. vt no. in. d. l. cū heredita.
1 ¶ †Scōo no. ꝙ creditor pupilli pōt eē eius tutor. hoc ē verum iure. s. veteri. siue debitū p̄cedat tutelā: siue tutela p̄cedat debitū: sꝫ iure aut̄. vbi debituꝫ precedit offm̄ nō pōt esse tutor. vt in aut̄. minoris debitor. C. q da. tut. pos. hoc tn̄ est verum donec est creditor vel debitor: sꝫ debito soluto cessat̄ rō īpediēs ꝛ reddit̄ ab illis ad tutelā. vt in. l. si impuberi. de tuto. ꝛ cura. da. ab his.
2 ¶ †Itē modicū debitū nō repelleret a tutela. vt. j. de excu. tut. l. athlete. §. dat remissionē. vbi p Ja. de areti. de hoc dic vt no. de
3 hoc dicto in dicta ī aut̄. minoris. ¶ †Extra q̄rit hic Guil. vtrū creditor vel debitor possit esse testamentariꝰ tutor. gl. simpl'r dicit ꝙ nō. vt in aut̄. vt hi q ha. ob. §. j. ꝛ not. j. de pcu. pater filio.
b Guil. de cug. tꝫ hic ɔ̄triū.[b] scꝫ qō pōt eē tutor testamētariꝰ vbi testator sciebat debitū subesse. nā ex q̄ fides est approbata p testatorem vr̄ approbata p. l. ꝛ ita cōiter tenēt doct. ꝛ fuit opinio Azo. vt in gl. no. in dicta. l. pater. Ulteriꝰ q̄rit hic Guil. mater ꝛ auia: ꝛ eodē mō pater ꝛ auus pn̄t esse tutores: sꝫ sint debitores vel creditores pupilli. vt in aut̄. ꝛ si prior ma. in rubro ꝛ nigro. ¶ Mō q̄rit hic Guil. qd eē. ꝛ nunqd filiꝰ creditor patris possit esse curator. ponamꝰ p̄ris furiosi vel mēte capti. vr̄ ꝙ non. vt in aut̄. minoris Guil. tꝫ hic ɔ̄triū. ar. j. de inoffi. test. l. nā ꝛ si parētibus. in pn̄. ¶ Ulteriꝰ q̄rit Guil. qd de fratre carnali q in succedēdo eqparat̄ patri ꝛ matri. vtrū eodē mō equiparet̄ in tutela vt possit esse tutor fratris. lꝫ sic debitor vel creditor. determinat Guil. quod non. vn̄ concludi pōt s̄m eū ꝙ ascendētes ꝛ descēdentes nō repellunt̄ a tutela rōne debiti vel crediti. secus in
4 transuersalibus. quod tene mēti. ¶ †Ultimo quero qd in eo q hꝫ filiū naturalem vel spurium. vtrum pater poterit esse eius tutor: licet sit debitor vel creditor. ꝛ credo ꝙ sic in filio naturali. argu. in. l. ij. in fi. C. quādo mul. tut. offic. fungi potest. ꝛ idem vr̄ in spurio pp̄ter naturalem affectionem. vt in. l. ij. ꝛ. iij. j. de libe. cā. tamē posset dici in spurio contrarium, quia nō debet filius dici vel nolari. vn̄ pater nō habet aliqō priuilegium vt no Inn. extra de rescrip. c. nonnulli. Quid dicemꝰ de isto alio puncto. Titius habet quendā filium spuriū qui est diues ex successiōe materna: iste filius est pupillus, ꝛ timetur de morte ipsius pupilli. ponamus q2 est infirmus quomō potest facere pater vt ei succedat ipse ꝛ nō fiscus. quedā gl. in. l. quo tutela. j. de regu. iur. dat modū scilicet qō faciat se dari tutorē ipsi pupillo ꝛ ceteris deficientibus succedat eidem ratione suscepti officij tutele ꝛ excludet fiscum per illam glossam quam Dy. dicit non esse alibi. licet Bar. reprobet eam per. l. nutritoribus. C. communia de successione. ꝛ ibi vide per Bar. Bald.

DIuisionis.

Ex nudo pacto diuisionis non oritur actio. h. d. ¶ In text. ibi a effectum. id est robur.[a] ꝛ adde qō no. Spe. de iudi. §. sequitur. ver. porro. ꝛ seq. Additio Baldi.

DIuisionis.

Puta ꝙ tu habeas dimidiam versus orientē. ꝛ ego versus occidētē. ꝛ no. ꝙ solo 2bo nō fit diuisio. Ibi placitum. vide in spe. de iud. §. sequitur. ver. porro. ꝛ se. effectum. Not. ꝙ pactum cū vestitur sumit effectum suum, contra. s. eo. legitima, sꝫ hoc pactum habet rem communem, si lex non diuidit. licet ad diuidēdum obliget non hoc modo, vel illo.

1 Remissio que pōt fieri per testm̄ potest fieri per factum.
2 Pactum super spe de futuro est validum.
3 Dilatio est semper danda reo in criminali.

PActū inter heredē.

Non pōt minus pactuꝫ q̄ vltima voluntas circa remissionē alicuius iuris vel spe b
1 ciei. h. d. ¶ †No. ꝙ remissio q̄ pōt fieri p testm̄ pōt fieri per pa
2 ctū. ¶ †Scōo no. ꝙ vꝫ pactū super spe de futuro, quod dic vt plene no. C. de pac. l. j. ꝛ est arg. hec lex qō creditores possint remittere vsurario necessitatem cauendi ei impositā per. c. q̄q̄. de vsuris, in. vi. ¶ In gl. j. in fi. vtrū sit bonum istud argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, dic per Dy. in. l. ꝙ in rerum. §. pen. de leg. i. ꝛ hic p Guil. ꝛ Jac. bu. ¶ In glo. sequēti ibi. de die: qō die: qō no. s. eo. iurisgentiū. §. quinimo. 2. vt puta. ¶ In eadē gl. ibi l. cū precario. ibi ideo q2 illud pactū erat incōpassibile cum natura contractus. vt no. Cy. in. l. ij. C. de iure emphi. ¶ In ea gl. ibi. l. si conuenerit. qō declara. vt not. j. e. si quis crediderit. ¶ In ea glos. ibi quos prohibet. Item est generale c
c qō iuri prohibitiuo non possit renunciari.[c] vt. C. ad velleia. aut̄. si qua mulier. ꝛ ibi per Cy. ¶ In ea. gloss. ibi pignore. hoc dic vt. j. de pigno. l. si fundus. §. fin. ¶ In eadē ibi. §. sed q2. respondeo ibi patet. ꝛ adde quod no. extra de foro compe. c. si diligēti. ¶ In ea. ibi. l. iij. adde. j. de verbo. ob. l. qui rome. §. coheredes. ¶ In ea. gl. ibi, ne si qs se defendat. no. optimā gl. ꝙ in criminalibus non tenet renūciatio si qs renūciat defensionibus. nec impedit ista renunciatio quin defensiones debeāt admitti. nā tales defensiones sunt de iure naturali cui derogari nō pōt in. c. pastoralis. §. fi. de re iudi. in cle. secus forte si nō essent iste defensiones de iure naturali vel gentium: sed essent de iure positiuo sicut est ista defensio qō accusator non debeat audiri. q2 non soluit collectam nā ista exceptio nō est proprie defensio. arg. j. mā. l. si fideiussor. §. q̄dā. ꝛ qō no. in simili. C. de accu. l. si accusatoribus hoc tn̄ nō affirmo. q2 ista glo. distincte loquit̄ p hāt ēt ergo
3 apparet qō ī criminali nō pōt renunciari appellatiōi. ¶ †Item collige ex hac gl. ꝙ semp in criminali est dāda dilatio reo ad faciendā secūdā defensionē. ꝛ hoc pbat̄. j. de re mil. l. iij. §. si ad diē nisi cōstet ꝙ nullā defensionem hꝫ vt. l. si quis filio. ver. nisi forte. de iniusto testamento. facit qō not. in. l. ij. j. de furt. ¶ Iuxta hoc, q̄ro an possit renunciari dilationibus in causa criminali, p
d bationibus enim ꝛ defensionibus nō potest renūciari[d] s̄m hāc gl. sꝫ an possit renunciari dilatiōibus? quidā allegant hanc glo. d ꝙ nō, tn̄ ista gl. hoc nō dicit: q2 lꝫ esset renunciatū dilationibus tamen valerēt pbationes ꝛ defensiones que fierēt sine termino vt. j. de adul. l. in crimine. ꝛ dixi in. l. fin. s. de ferijs. ¶ In ea glo. ibi. l. legatus. ꝛ adde vtrū valeat pactuꝫ ne possit fieri probatio nisi per instrumentū. vt in. aut̄. vt sine prohi. ma. q2 vero. ꝛ ibi gl. q2 vide ibi. ¶ Itē adde exemplū qō not. Cy. C. ar. tu. l. fin. in. ij. q. ꝛ ꝙ no. Arch. vij. q. i. quā periculosum in. ca. qualiter ꝛ. vj. qō. iij. c. deniqꝫ. Bal. Additio Baldi.

PActum.

Uide Arch. vj. q. iij. deniqꝫ in fin. vij. q. j. quā picolosum p Archi. ꝛ ea. q. qualiter in gl. adō vbi per Arch. Ibi cū prima rō a filij per quā infert specialiter ad ppositū specu. spes est ex causa de preterito cuius effectus pendet.

EMptor.

Per tertium pactū reddit̄ ad primum nō obstāte scdo pacto ɔ̄rio. h. d. ¶ In tex. ibi spopōderit noīe pcij. In text. ibi postea ecce pactū scdꝫ. In tex. ibi pactꝰ ē, ecce tertiū

a ¶ L. accipiunt. adde idem tenentē do. bar. soꝫ. in cōs. clxvij. ici. nō inutilis. vers. postremo. ꝛ in consi. cliij. inci. consultationem circa prin. in ij. parte.

b ¶ Cōtrariū. ꝛ hoc idem qō Sa. tenet Paul. de ca. hic ꝛ sic est intelligenda dicta authē. minoris. vbi vide bartolū.

c ¶ Renunciari. adde d. ale. in. l. si cōstāte. j. sol. ma. ꝛ in. l. is cui. j. de verb. obl. ꝛ in. l. cum aquiliā. de trāsac. ꝛ Joā. an. singulariter i addit. spec. d fer. §. fi. s. vers. qd si renunciatio ꝛ pau. de ca. i cōsi. cccxlj. incip. visa q̄dam securitate.

d ¶ Renūciari. vide fe. in. c. cū dilecti. co. iij. āte me. ver. not. v. de accu.

pactū. ¶ In tex.ibi, ex prima. ¶ No. ꝙ qñ p pactū de petēdo redit ad pmū, forma agēdi est ex primo. ¶ In gl.ij.ibi, vel dic ꝙ nō hec so. cōiter approbat Cy. vel dic sm Ja. bu. ꝙ hic non fuit recessum a pmo ɔctu. q2 fuerat roborat9 stipulatiōe. vñ nn do ɔsensu recedi nō potuit stiplo ergo addita ɔctui q̄ ɔsensu ɔhitur impedit ne tollat ipso iure sm Jac. but. p̄dictū hoc tñ ñ est sine dubio: q2 si pactū sm iducit nouū ɔctum, stiplo dz tolli vi nouationis, nisi sustineas ꝙ tacita nouatio non tollit ipso iure sed ope exceptionis cui exceptioni obstat replicatio ex tertio pacto iuxta no. ſ. de noua. l. oēs. ⁊. ſ. de pret. stip. l. valerian9.

☞ Litere mercatorū faciunt fidem pro vtraq3 parte.

a ¶ Restringit adde fran. are. i. l. q rome. §. duo fratres. circa me. ij. col. de vb. ob. ⁊ ꝙ ibi dixi in apostil.

b ¶ Nō acceptare. hoc idē facit si legēs ptestet qd nolit obligari s3 alex. i. l. ante tabernaz. §. idē. d pig. p quo vide ēt card. in cle. j. de pcura. in. iiij. not. ⁊ adde math. in not. xxxj. quod cautela est ꝙ ptestentur coram testib9 sciētib9 tenorem earū. vnde vid. do. Jaco. may. i sua aurea rep. l. admonēdi. in col. cxij. v. no. qd ille. ſ. d iureiur. cū suis concor. ⁊ duabus limitatiōibus ibidem p eum signatis.

c ¶ C. de decret. decu. ⁊ ibidē vide i. l. j. vide Barto. b ex com.

Lucius titius. Generalis clausula p p̄cedētia restringit[a] ad ea q̄ p̄cedētia adaptant. h.d. ¶ In tex.ibi, ⁊ ab eo. s. Caio. ¶ In tex.ibi ex rōne mēse. vba epistole Caij mēsularij. ¶ In tex.ibi. si qd instrumētū. ecce vba ex qb9 oriebat dubitatio. ¶ In tex.ibi, ⁊ p cācellato. ⁊ facit ad statuta in quibus sepe ponit hoc vbū. ¶ Itez facit. ſ. de leg. j. l. hmōi. §. si cui ita. ¶ In text.ibi, patrono. ecce. mā. qd nō ptinebat ad mēsam. ¶ In text.ibi, neq3 ipsi lucius. ¶ In tex.ibi, i sua cā. i. in sua efficacia. no. i hoc. §. qd talia sunt subiecta q̄lia p̄dicata demōstrāt. ¶ Itē no. vba vniuersalia restringi ad ea de qb9 vniuersal'r est cogitatū facit. ſ. de ac. ⁊ ob. l. ex maleficijs. §. lōge min9. ſ. de lib. le. l. aureli9. §. sticho. ſ. de sol. l. si ex plurib9. ⁊ C. de excep. l. si ex maiore. ¶ Itē no. tex. ad id ꝙ quotidie ponit in instrīs. facio tibi refutationē de omni eo qd debeo recipere vsq3 in p̄ntē diē, ēt si ista verba vsq3 in p̄ntē diez nō apponant, intelligunt. vt. ſ. de vb. ob. l. cū stipulamur. ⁊. l. si a colono. ¶ † Itē no. p lr̄is mercatorū q̄ faciūt fidē p vtraq3 pte ex quo tales lr̄e sunt acceptate p eo cui dirigunt. Ad idē. ſ. depositi. l. publia. §. si. Si ergo ille cui dirigunt vult qd nō faciāt fidē ɔ se, dz eas nō acceptare.[b] vt. ſ. ad mace. l. si fili9. ¶ In gl. vlt. ibi nisi aliud appareat, i isto casu sum9 nos. in. §. nr̄o. Nā hic aliud apparet ex coniecturis: q2 generalis clausula refert hic ad supiora ex qb9 nascit ⁊ depēdet vt. d. l. aureli9. §. sticho. s3 Guil. de cu. differētia ergo ꝙ gl. facit iter pactū ⁊ trāsactionē est vera in se: q2 pactū gñale est gñaliter interpretādū. s3 trāsactio gñalis nō porrigit ad ea de qb9 nō erat cōtrouersia: s3 habito respectu ad thema nostri. §. hic ēt verba gñalia restringunt: ⁊ hoc est qd vult iuriscōsult9, qd si fuit calculata sola rō mense, nihil vltra cōtineat in verbis generalib9: l3 soleamus dicere, quod qñ p̄cedūt species ⁊ sequitur genus natura generis sit ampliare. vt plene legitur ⁊ no. in. l. quesitum. §. vlti. de fun. instruc.

In traditionibus. Pactuz iuxta traditionē appositū, rei traditiōe vestit. h.d. gl. recitāda est per quatuor oppositiōes ⁊ duas qōnes. ¶ In gl. ibi. C. e. In traditionib9 tres sunt casus. aut agit de obligatiōe inducēda. tūc loquit. l. nostra. aut loqmur de inducēda trāslatiōe dñij tūc loquit. l. traditionib9. C. e. ⁊ adde qd not. ſ. de don. l. j. in magna gl. aut agit de p̄hibēda trāslatione dñij tūc loquit. ſ. e. nemo. ⁊ ibi dicā. ¶ In ea. ibi rei intuētu: mo rei traditiōe. nā vestimētū rei intuētu dr vbi p̄cedit pactū: ⁊ postea sequit traditio: sed rei traditiōe dicit vbi pactū traditiōi coheret sm Jac. bu. tu potes dicere ꝙ ista vba rei interuētu sint gñalia ad vtrunq3 casum. ⁊ facit qd no. insti. qb9 mo. re ɔhi. ob. in prin. in magna gl. ¶ In ea. gl. ibi, appono ad agēdū, puta vt vadas p me romā. ¶ In ea. gl. ibi. non vz idest nō vestit rei traditiōe. ⁊ ad hoc facit. C. de don. q̄ sub mō. l. pfecta. ⁊. C. de rei vxo. act. l. vni. §. accedit. ⁊. C. de pac. cōuēt. l. ex morte. in fi. ¶ In ea. gl. ibi. cū nō teneat vbi p̄cesit ipletio aduersarij ex pte sua: q2 tūc idē qd in ɔctib9 noīatis. ⁊ ex ista gl. sic collige qd necessaria traditio nō vestit pactū. sec9 in traditiōe volūtaria sm Bar. ¶ In ea. gl. ibi vz ad agendū. adde qd not. ſ. de ɔhen. emp. l. pacta cōuēta post pri. magne gl. ⁊. ſ. de iureiu. l. s3 ⁊ si possessori. §. j. ¶ In. e. glos. ibi, ad tps traditiōis. i. pactū pri9 ractū vr inesse traditiōi. S3 illud ē dicere qd traditio nō rescindit pactū, sed nō est differētia ꝙ illa traditio vestiat pactum: qd no. Bal. Additio Baldi.

In traditionibus. Uide Inn. de testamētis. raynaldus. s. pactū eni rerū. vid oino qd not. Inn. extra de fo. cōp. verū pn. c. Pactū rei tacite vestit si in ipsa traditiōe tacite adijcit. h.d. Et vide oino Cy. C. de rei vxo. act. l. vnic. §. accedit. vide. C. de dona. q̄ sub mō. l. perfecta. nā hec lex intelligitur vbi ante traditionē actus erat imperfectus: secus si perfectus p dictā. l. ⁊ ibi no. ¶ Primo dic qd gl. h.d. pactū vestiri rei interuētu. tu dic de coherētia traditionis. deinde dic ad declarationē: an pactū appositū i traditiōe q̄ fit ad liberādū sit de coherētia traditionis. ⁊ dic plene qd aliqñ sit vt obliget sicut in mutuo ⁊ tūc vestit. vt hic. aut non obligat: s3 adiuuat ɔctū vt obliget. ⁊ tūc idē. i. l. ex placito. C. de re. pmu. aut nō coadiuuat nec parit ⁊ tūc dicit gl ꝙ nō vestit: sed posses dicere nō vestire coherentia. Sed si sit relatio pacti ad pactū: vt in ɔctu innominato vestiat rei interuētu ipsum pactū: ⁊ sic traditio implēdo ɔctū facit nasci. pre. ver. ⁊ sui coherētia implet. vt dixi p. l. ex placito. ⁊ l. iurisgēt. §. quinimo. deinde in eo qd gl. dt in fi. interdū ⁊ apponit ⁊c. vr velle dicere qd pactū initū in contractu repetitū in traditione p̄dest ad agendū si dicas ꝙ quasi in traditione repetitur p stip. ex eo quasi vestito coherētia traditiōis nascat actio, male diceret: q2 ex eo nō agit: sed si intelligam9 qd p̄sit ad agendū. s. vt propter eū agatur, dico ꝙ q2 reperitur facit indebitū esse qd soluit. ⁊ ideo p̄dest vt in debiti cōditiōe agat. ⁊ sic loquit. l. alle. in gl Jac. but. adde qd no. ɔ. e. si inter. ¶ Itē no. ꝙ q̄tuor sunt cōtractus innominati apti vestiri rei interuentu. vt. ſ. de p̄scri. v. naturalis. q2 illi demū habēt causam subsistēdi. s. reciproce prestationis vel pacti. ⁊ iō vt dicit cōtractus expsse nominet. dicūt aliq ex pacto nō agi nisi tacite teneant facta relatione aliqua vt pacti ad contractū sm Jac. de ra. ⁊ Pe. Sed cōtra predicta ⁊ hanc legem vr. C. de do. legem. vbi pactum vestitur traditione in cōtractu donationis q̄ est noīatus nec resultat innominat9 q2 sic non esset mera donatio. rñdeo cōcedo non esse merā donationē. ideoq3 ɔctus innominat9 resultat. ff. de don. l. j. ⁊ l. aristo. ⁊ sic nō obstat. Sed predicta opi. nō placet q2 sic pactū nō vestiret coherētia aut rei interuentu. vt. l. ex placito qd est cōtra. §. quinimmo. ⁊. l. rē in presenti. §. accedit. ⁊. ſ. de contrahen. empt. fundi partē cū si. In. j. aut. legē cepit donatio a traditiōe, ideo nō fiebat traditio ex necessitate. ⁊ sic vestit pactū. U. ¶ In gl. ibi. immo: q2 dñium a possessiōe separari nō pōt. vt not. ſ. de sol. si pecuniā. ¶ In verbo rei interuentu: q2 in traditione initus contract9 facto pone vt facias, puta vt romā vadas: isti cōtract9 rei innētu vestiunt. vt. ɔ. eod. iurisgen. §. j. quinimo. adde qd no. ſ. de dona. l. j. in fine magne gl. Et no. ꝙ traditio necessaria non vestit pactū: sed voluntaria sic. ⁊ est casus. C. de pac. conuen. l. ex mor. i fi. ibi valet. ¶ Not. ordinatum ad excipiēdum vz ad agēdū hoc verum si iure cōmunitatis secus si iure singulari, exemplum habes p Inn. extra de test. significanti.

Si quis. Ualet pacta qd qs nō teneatur nisi inquātū facere pōt ꝙuis al's teneretur insolidum. h.d. No. per pac. acquiri beneficiū: qd alias ex natura contractus competit ⁊ est argu. hec. l. ꝙ valeat pactū ꝙ liceat creditori capere debitorē. de hoc dic vt no. per. Dy. in. l. j. ⁊. ij. de lib. ho. exhi. ¶ In gl. sna ibi in cōdēnatione ⁊ insti. de acti. §. fina. ¶ In ea. glo. ibi. §. eleganter. elegant. q2 qd debetur ob reuerētiā psone nō pōt pacto perimi facit. l. vltima. C. de bo. libe. ¶ Extra q̄rit hic gloss. si vir. ⁊ vxor pariter laborāt inopia vtrum in pari cā habeat marit9 hoc priuilegiū ne ɔueniat nisi inquātū facere pt p marito facit: q2 re9 vt. ſ. de verbo. obliga. i. si seruū. §. sequit. p vxore facit: q2 tractat de dāno vitādo dt Guil. ꝙ i hoc casu magis fauēdū est repetēti. arg. j. ad velleia. matrē ⁊ auunculū. ⁊ l. q filiū. §. sabin9 s3 Guil. si tu ponas ꝙ cōstante matrimonio mulier repetat secūdū formam. l. vbi adhuc ista questio non procederet quā tunc dos debet deseruire cōmunibus alimētis vt. d. l. vbi. vnde debet formari questio sm iura vetera in casu diuortij ⁊ etiam de iure cano. posset procedere q̄stio vtroq3 viuēte qñ matrimoniū est separatum qd quandoq3 separat anteꝙ sit carnaliter consummatuz puta per susceptionē al's assumptionē sacri ordinis pōt ⁊ clare poni exemplū in muliere mortua ⁊ sic soluto matrimonio p mortē que relinquit heredes filios alterius matrimonij q sunt inopes ⁊ repetunt dotē. ar. C. qui po. in pigno. habe. l. assiduis. §. exceptionem. Bal. Additio Baldi

Si quis. ¶ In gl. j. Inquantū in versicu. in condē. S3 nunqd cōtra exceptionem veniens ex pacto potest obijci in executiōe. vr ꝙ non. vt. l. peremptorias contradico: q2 non est peremptoria nec post obiecta venit ad rescissionē pronūciati: tñ si qñ erit pinguioris fortune poterit fieri executio. vnde cuz etiaz in executione petatur hoc pactum de nō petendo nisi quantū facere pōt etiam in executiōe apponitur totū: ⁊ exceptio oritur: ⁊ q2 respicit executionem non substantiam obligationis.

Non impossibile. Qd pōt fieri p l. vel per statutū pōt fieri per pactum. h.d. allegat ista. l. ꝙ statutum consuetudo ⁊ pactū ad paria iudicant. ⁊ hoc no glo. C. de decretis decur.[c] in rubrica lib. x. facit. ɔ. de leg. l. s3 ea. in vbo. conuentione. istud notabile est verum in his que sunt p̄ter legē. s3 nō in his que sunt prohibita per legē q2 in talibus plus pōt lex ⁊ consuetudo quam pactum. vt. ɔ. eo. iurisgentium. §. ⁊ generaliter ⁊ no. in. l. ij. C. que sit longa consuetu. ⁊ de regu. iu. l. nec ex pretorio. secundū Ja. bu. ¶ In tex. ibi hoc est not. expositionem hanc quod ille qui promittū factum vel negotium vel

detur

detur promittere se facturū ꝛ curatorum qñ verba sunt relata in ipsam sicut est exēplū hic ꝛ j. loca. l. in lege locatiōis. ꝛ fac. at qđ no. j. de verb. ob. l. si ita qs. §. ea lege. circa prin. magne gl. secus si hꝫba relata in personā puta promitto nō ire nō agere. nā nō tenet curare ne ab alio eat vel agatur, vl. stipulatio ista[a] in prin. ꝛ facit. j. iud. fo. l. nouissima. de ℟. ob. cū filiꝫ. §. si stipulat[a]. ꝛ j. rez ꝛ. ha. l. procurator cū peteret. ¶ In tex. sicut. no. silituden. vñ dicim[s] assimilari legē ꝛ pacto. ¶ In tex. ibi ne facias homicidiū pactum appositū circa delicta negatiua nō est tur pe. vt in l. ex ea parte. §. j. de verb. ob. sed tunc est turpe qñ apponitur affirmatiue ita ꝙ prestat causam delicto vt no. in l. in rem. §. si ob maleficium. ff. eo. ꝛ j. de fideiussoribus. l. si a reo. §. si quod tene bene menti.

Additio Baldi.

& Pactum ampliat naturam contractus precedentis.

1

Non impossibile, ¶ In glo. q̄ incipit seruū ibi te curare. Istō nō vꝫ verū ꝙ ille q̄ promittit negatiue teneat curare nec ab alio fiat. vt. l. cū filiꝫ. §. si stipulatus. de verb. ob. ꝛ j. de arb. l. si duo. Sol. hec precedebat cōtractus de eiꝰ natura hic veniebat ibi nō. ¶ † Not. ꝙ hoc pactū ampliat naturā ℣ꝛ precedentis. vt aliqđ operē. ℈m gl. ꝛ facit qđ no. in l. ℣ si qs. §. q̄ſtū. ff. si qs cau. nā hic nō curare est culpa eiꝰ vent ipacto, secꝰ si nō cadit in culpā. vt in ℣ſio. ¶ In tex. ibi neta. vide. j. rem ra. hab. l. procu. cum peteret.

1

& Acceptilatio erronea perimit ipso iure veterē obligationē.

Si cum te ex causa, dit liberationez efficacē vt ope replicationis elidat. h. d. hec lex. Ite reddit inefficacē delegationē ꝛ destructo principio destruit̄ qcqd ex eo fundatur. h. d. l. seqnēs. ꝛ iste due leges quodāmodo vadūt ad idē. qr vtraq; ℣ꝛ ꝙ error officit liberationi. ꝛ adde hic qđ no. C. de rei ven. l. mater. in magna gl. ¶ In tex. ibi submouebit. qr obstabit replicatio. ¶ In gl. magna. ibi. cum possunt de possessione nō est dubiū. qr facti est. vt. j. de acquirēda possel. l. i. §. si vir yxor. ¶ In ea. gl. ibi alꝫ scz traditio erronea dominiū nō trāsferret. ¶ In ea. glo. ibi. l. si. in fi. ꝛ insti. de act. §. appellam[s]. ¶ † In ea. gl. ibi. per acceptilationē. Jac. but. ꝙ acceptilatio erronea perimit ipso iure veterē obligationē. qr si error nō impedit translationē dominiꝫ: ergo nō impedit ipsam liberationē q̄ est fauorabilioꝫ ops ergo agi vt debitor reponat se in veterē obligationē. vt. j. de condi. ob cām. l. si quis accepto. alꝫ si ageret veteri succumberet agēs. qr intētat actionem q̄ nō est in rerū natura: ꝛ cui nō potest accedere replicatio. ixta not. in simil. C. de trāsac. l. vbi pactū. ¶ In tex. ibi, insisti. dñs Jac. ꝙ fuit mādatū erroneū qđ nō nocet etiā re nō interueniente si fuisset delegatio vetus actio eēt pempta ipso iure, nec posset intentari nisi quodā ordine videlicet qđ debitor reponeret se in veterē obligationē. gl. intelligit qđ fuit delegatio. tū qr fuit erronea nō hꝫ perimere in effectu veterē obligationē. ꝛ facit C. de trāsac. l. cū mota ꝛ j. ad exhi. l. iulianus. §. quantum.

Epistola, Per epistolam nō querit̄ alicui ius succedēdi. h. d. ¶ In tex. ibi, canit. siue principaliter scribēdo ob hoc ipsum, siue per verba enūciatiua. Nota hic quod verba epistole non mutāt substantiā veritatis apparenti dubio ℞ba epistole:

b licet nō inducāt tū probant contra scribentem[b] vt. j. depositi. l. publia. §. fi. ¶ In gl. sua ibi. §. nos antē. adde qđ not. insti. ō eo cui liber. cā dona ad dic. in fi. ¶ In eadem glo. ibi nisi esset. nam sua in petitione hereditatis tribuit ius ꝛ nomen heredis. vt. j. de statulib. l. statuliberi a ceteris. §. quintus. ℈m Guil. de cug.

Si inter ◆ Conditio tacita interpretatiua p ablatiuꝫ abolutū pōt impleri heredi ꝛ ab herede ꝛ hoc etiā dicere videt gl. ordi. in. l. q̄. C. de pac. inter empt. ¶ In tex. ibi, ꝛ eū amicū debitoris q̄ emerat a creditore debitoris contemplatione. ¶ In text. ibi, fructuum percipiendorum ab isto amico. ¶ In tex. ibi, solutoq;, ecce ablatiuus vim conditionis habens. vt. j. de condi. ꝛ demon. a testatore. ¶ In tex. ibi debeꝛ huic amico. ꝛ facit. j. de verbo. obli. l. si ita quis. §. seia. ¶ In tex. ibi, restitueret. per istum amicū eūdemq; emptorem. no. hic qđ ius offerendi causa implende conditionis transmittitur ad heredem in contractibus ꝛ ratio est: qr heres tenet̄ prestare. l. si necessarias. §. de vendendo. de hoc puncto no. Cy. in. l. penul. C. de condi. infer. ꝛ ad idem. j. de in diem adiect. l. si predio. ꝛ gl. in d. l. q̄. de pact. inter emptorem. Barto. dicit ꝙ tunc ius implendi conditionem transit ad heredem quando iam aliquid pernerat ad eum, cui debeat impleri conditio sicut hic peruenerat res, que olim fuerat debitoris alias conditio non impletur in personam heredis. vt. j. de verborum obligationibus. l. qui romē. §. augerius. super hoc vide Guilel. in. d. §. de vendendo. ꝛ facit. j. quibus modis pignus vel hypo. solui̇tur. l. sicut. §. si debitori quod no. Bald.

Pactum ◆ iter pnatos i pndiciū pnatoꝫ. h. d. No. hāc ꝙsequentiā si pactū est instū ergo seruandū. ¶ Scdo no. ꝙ

c onus tributoꝝ est annexū possessioni ꝛ possessionē sequit̄ sed ex pacto pōt ad istud onus compelli propietarius quod not.

1 ☞ Prestatio temporalis alicuius summe ad preiudiciū perpetuum non est trahenda.

2 Supplicatio iniusta non est admittenda.

De mofficioso, Talis cōuentio ꝛ pstatio nō trahit ad obligationē p

1 petuā. ¶ In tex. ibi pduci. i. extēdi siue progari. ¶ † No. ꝙ tē poralis pstatio alicui[s] summe ad perpetuū pndiciū trahēda

2 non est. ¶ † Scdo no. ꝙ iniusta supplicatio admitti non debet facit. C. de peti. bo. subla. l. j. lib. x. ixta illud catonis. Stultum est petere: quod possit iure negari.

Samptus, Procurator vel aduocato debēt sumptus litis restitui ſz nō valet pactū de quota. h. d. facit. j. mā. si remunerandi. §. maur[s]. ꝛ j. ō pscri. ℞. nālis. §. pe. ꝛ vbi Jnn. extra de aliena in di. i. c. ex pte scabinoꝝ. ¶ In tex. ibi honestū ꝛ iustū. vt. j. de p cur. l. actori. procurator. ¶ In tex. ibi datū. i. obtētū. ¶ In glossa sua ibi. vt hic. ſz nūde vt bō de dimidia exēplificādo nō legalē phibitionē restrigēdā. ¶ In ea. ibi ō octo nō sunt ps quote de decē. ¶ In ea. ibi ꝙ credo verū ℣ſiū. no. C. ō postula. l. si sub specie. tu dic ꝙ per nōa quote nunq; valet etiam in centesima. sed vbi nō per nomina quote ponderanda est quantitas. nam vbi modus excedit̄ presumitur fraus. vt ista gl. vbi aūt nō excedit modus valet pactum. ꝛ ita intelligitur que est in. d. l. si sub specie istum autem modum habet arbitrari iudex attenta quanti

a tate litis ꝛ facundia aduocati vt no. j. man. salarium.

a ¶ Stipulatio ista. ꝛ ibidē vide d. Alex. ō Jmola. in prin. j. col. ¶ Contra scribentē. vide tu Felꝫ. in. c. q̄. ō fid. instru.

b **Si pactus** ◆ exceptionem. h. d. ¶ Not. ꝙ liberatus per exceptionem pacti, liberatur postea ipso iure per interitum speciei, ꝛ sic pretēdit duas liberatiōes. Et secūda est plenioꝝ quam ꝑma. ¶ Secundo no. regulā, qđ ante moꝝ interitus speciei liberat debitorē ipso iure. concor. infra si certum peta. l. qđ te. de verb. ob. l. ex leg. ca. ꝛ j. loc. l. in nane saufelli. secus vbi precedit mora. vt. j. de ver. ob. l. si seruum stipulatus. §. an filius. ꝛ §. effectus. ꝛ §. rogari.

c ¶ Sequit. Bdō Floria. in. l. si pēdentes. §. si qd clo acarij. de vsufr. ꝛ d. Alexā. de imo. i. l. incol. admnici. ꝛ Ange. sing. in l. si. inprin. C. si cēſ. vl're. ꝛ qđ p do. alex. i 2ſi. xxxiiij. iij. parte vbi ſz ꝙ in spicienda ē qualitas noui possessoris. ꝛ vide. j. i. l. iter debitorem.

Si debitor ◆ Seruꝰ fructuariꝰ acqrit fructionē. h. d. ꝛ habet duas partes. prima loquit̄ in fructuario debitore, scda i fructuario creditore. ¶ In tex. ibi facit. i. acqrit exceptionem fructuario. ¶ In tex. ibi. ad petitionē. ſz coadiuuandā, agitur enī veteri actione super ea fundaꝫ petitio nō sup tertio pacto. ℨ ex eo bñ fundatur replicatio. vt insti. de replica. §. j. vel dic ꝙ in eodem libello cumulatur actio ꝛ replicatio hoc mō, peto decem ex cā mutui non obstāte pacto de non petendo cū postea feceris pactū de petēdo. ꝛ ℈m hoc istud verbuꝫ ad petitionē stat ꝓprie: nec est aliqđ qđ repugnet, quin procedat talis libellus ℈m Jnn. Bald.

1 ☞ Obligatio ℨuis sit reciproca tamen potest quoad vnam partem dissolui.

Si conuenerit, Pactū appositū i fanore vnīꝰ ℨhētis tū non hꝫ inducere resolutionem cōtractus hinc inde. h. d. ¶ In tex. ibi, conuenerit nō animo distrahēdi: sed qr colonus erat bñ meritꝰ. ꝛ facit. j. de vsuris. l. quoties. §. si colono. ¶ † No. ꝙ licet obligatio sit reciproca. tamen pōt quoad vnā partē dissolui. ꝛ non dissoluitur quoad aliā. Sed ℨ hoc opponit: qr destructo vno correlatiuoꝝ destruit reliquū: qr correlatio requirit duo extrema. vt. j. de acceptila. l. si. Solutio hic fuit factū pactū nō ꝑ modū recedēdi a ℨctu: ℨ ex alia cā puta qr colonꝰ meruerat istā obligationē. l. aūt cōtraria loquitur qñ per modū recedendi a cōtractu: qr tūc est verum quod si recedit̄ ab vno correlatino destruitur reliquū. ad hoc etiam facit: qr eadem est natura correlatiuoꝝ. ꝛ qđ de vno dicitur de reliquo intelligitur. vt in. l. j. C. de cupressis. ꝛ l. si. C. de indic. vi.

Qui in futurum ◆ Qui recepit ꝓmissionē sortis seu vsuras ꝑ aliquo tempore non pōt interim repetere sortem. ꝛ ad de ꝙ habes. j. de ver. ob. l. qui reme. in prin. Bald.

Si ex altera ◆ Si pactū ex vna pte ē reale. ex alte ra pte pſonabile. ex ea pte ex q̄ est reale trāsit ad heredē. ex ea pte ex q̄ est pſonale nō trāsit. h. d. de iuramento dicit Jnn. qđ semp est pſonale ex pte iurantis. reale ex pte eiꝰ cui iurat. ita no. Jnn. extra de iureiu. veritatis. qđ dictū no. ¶ No. in ℣. §. posse claudicare pac. vt ex vna pte sit trāsi

torium.ex altera nõ.secus esset in iudicijs ꝛ quasi iudicijs.vt.j.
de arbi.l.sꝫ ꝛ interpellaꝛ.§.si ab altera. ¶ In tex.ibi, heres meꝰ
in primo casu qñ dixi vt ego. ¶ In tex.ibi, tuo eo casu quo di-
ctũ est ne a te. ¶ Not.hic distingui inter verba scripta in rem.ꝛ
verba scripta in personã.nã verba scripta in psonã nõ recipiunt
extensionẽ.ꝛ idem dicũt doc.in verbis platis a.l. vt.j.qḋ vi aut
clam.aut qui aliter.§.si.ꝛ.j.de adulte.hec verba.ꝛ.j. sol. mat.l.si
vero.§.de viro. Bald.

1 ☞ De triplici perfectione circa contractus.
2 Pactum resoluens ꝛ pactum de resoluendo differunt.
3 Traditio instrumenti ficti includit possessionis traditionem.
4 Donatio hodie consensu perficitur.
5 Constitutio precarij facta procuratori an inducat fictam tradi
tionem possessionis in persona domini.

Ab emptione. Ista lex principaliter tractat de resolutione
contractuũ.ꝛ diuidit in tres partes:qꝛ in prima par
te loqꝛ de resolutiõe ɔctꝰ ɔcti solo ɔsensu re integra.
In scḋa parte loqꝛ qñ re ex vna parte nõ ĩtegra tñ mediãte actu
retro simili. In tertia parte loqꝛ qñ re nõ integra nec mediãte
actu retro simili.scḋa ibi Aristo. tertia ibi illud plane. ¶ Scḋa
subdiuiꝛ ĩ duas partes:qꝛ pmo poniꝛ dictũ.scḋo poniꝛ rõ scḋa
ibi,nec ɔcquã.Similr tertia subdiuidiꝛ ĩ duas:qꝛ primo poniꝛ
dictũ:scḋo poniꝛ oratio,scḋa ibi qꝛ eo mõ. ¶ Et ad euidẽtiam
huiꝰ legis nota qḋ tria sunt quoꝝ vnũ nõ est alterũ.s.resolutio,
exceptio ꝛ actio.ista lex tractat de resolutione:ꝛ actione,nõ de
exceptiõe:sꝫ gl.bñ tractat de hꝰ sꝫ Odo.ḋt ẽt de exceptio.intẽ-
1 dit loq h.l.in.§.illud. ¶ † Itẽ pmitte ad euidẽtiã ꝙ est reperire
triplicẽ pfectionẽ circa ɔctꝰ.Prima ḋꝛ pfectio ipsiꝰ ɔctꝰ.h mõ
dicimꝰ ꝙ qdã ɔctꝰ pficiunꝛ re,qdã verbis,qdã lrĩs,qdã pficiũ
tur ɔsensu:de qbꝰ solis loquiꝛ h lex.ptꝫ h instit.de ob.§.fi.ꝛ titu
lis sequẽtibꝰ. Scḋa pfectio est obligatiõis ꝛ actiõis. ꝛ hoc mõ
dicimꝰ qḋ qñqꝫ obligatio nasciꝛ a principio,qñqꝫ est ɔctꝰ purꝰ
qñqꝫ nasciꝛ ex postfacto,puta qñ existat ɔditio.habuistis not.
s.eo.l.itẽ qꝛ. ¶ Tertia ꝛ vltima pfectio ḋꝛ qñ ɔctꝰ trahit secum
suũ effectũ,qꝛ deueniꝛ ad traditionẽꝫ ex eo.ꝛ sic fit executio. vt
C.de pericu.ꝛ ɔmo.rei vẽdi.l.j.ꝛ ibi p Cy.ꝛ.l.necessario.de peri.
ꝛ cõmo.rei vẽ.ꝛ ibi p gl. ¶ In tex.ibi,obligationibꝰ,q̃ solo ɔsen
su perficiuntur. ¶ In text.ibi,integris omnibus.i.cum sumus
in finibus consensus, ꝛ nõ est processum ad aliquam facti tradi
tionem. ¶ In tex.ibi, dubiũ nõ est,qꝛ eadẽ est potẽtia ɔtrioꝝ.
vñ q̃ nudo ɔsensu ɔhunꝛ nudo ɔsensu resoluunꝛ.hanc rõnẽ red
dit litera.instit.qbꝰ mo.tol.obli.§.fi. ¶ In tex.ibi, tibi,scꝫ em-
ptori. ¶ In tex.ibi,prestitissem.i. tradidissem. ¶ In tex.ibi,a
te.emptore. ¶ In tex.ibi,desinere re restituta ꝛ facit.s.e.si cum
emptore. ¶ In tex.ibi,noue quedã obligatiões,ad retradẽdũ.
No.primo in hac.l.qḋ ɔtrioꝝ est eadẽ disciplina.vñ daꝛ talis re
gula sicut est reperire ɔctꝰ q nudo cõsensu ɔhunꝛ ita est reperire
distractꝰ p quos distractus ɔctus nudo dissensu resoluunꝛ.ꝛ fa
cit istud dictũ pro quadã gl.q̃ est de resti.mi.l.de tutela.qꝛ eadẽ
est potestas distractꝰ ꝛ ɔctus.ꝛ adde ad istud principiũ qḋ not.
Inn.in.c.j.de fide instr. ¶ Scḋo no.ĩ vbo aristoni.ꝙ si emptor
cui erat tradita possessio paciscꝛ ꝙ pretiũ ab eo nõ petaꝛ retra
dita possessione vẽditori qḋ facta retraditione ɔctꝰ preambulꝰ
est resolutꝰ.dñt qdã ꝙ ope exceptionis.vt.s.eo.si cũ emptore,
gl.ḋt ipso iure qḋ paria sunt rẽ esse integrã vel integratam.vt in
ver.nec ɔcquã.ꝛ arg.j.de fideius.l.vrãnius.§.sꝫ cũ duo. ¶ Ter-
tio no.in.§.illud. qḋ vbi res nõ est integra p actũ retrosimilẽ.i.
p traditionẽ qḋ ex pacto de retradẽdo nõ resultat aliqs effectꝰ
nã non resultat actio ad retradendũ:qꝛ nudũ,nec resultat reso-
lutio ɔctꝰ,qꝛ res nõ integra.ꝛ hoc vult litera.nec resultat exce-
ptio petitionis ptĳ,qꝛ istḋ pactũ dꝫ opari vel hincinde: vel vbi
nõ põt opari hincinde nihil operaꝛ.h.o.gl. ꝛ Odofr.vt dixi.ḋt
2 ꝙ hoc nõ est nisi,de mẽte istius litere. ¶ † Ex pdictis collige ꝙ
aliud est pactũ resoluẽs.aliud est pactũ de resoluendo,qꝛ p pa-
ctum de resoluendo.i.de faciẽdo act. retrosimilẽ nõ oriꝛ resolu-
tio nec petitio.ꝛ facit.l.ij.C.qñ li.ab emp.disce. ¶ Oppo.ḋꝛ hic
ꝙ re nõ integra nõ põt ipso iure ɔctꝰ resolui.ɔ.C. de pact.inter
emp.l.ɔmissorie.ꝛ.j.de in diẽ addict.l.ij.pactũ em.l.ɔmissorie ꝛ
addictiõis in diẽ respiciũt rẽ nõ ĩtegrã. tñ ipso iure resoluũt.fa-
cit.j.de peti.here.l.sꝫ ꝛ si lege.in prin. Rñdet gl.ꝙ illud pactum
fuit appositũ re integra,ꝛ a principio hic qñ apponiꝛ re nõ in-
tegra.iuxta hãc gl. Not.ꝙ ad hoc v t pactũ.l.cõmissorie ꝛ addi
ctionis in diẽ possint opari ꝓprios effectꝰ requiriꝛ ꝙ apponaꝛ
in prin.ɔctꝰ.vt in ista gl. ¶ Itẽ reqriꝛ ꝙ apponanꝛ p verba di-
recta nõ p verba obliqua.vt no.j.de dona.l.j.in magna gl. ꝛ no.
in.l.j.ꝛ.ij.C.de pact.inter emp.ꝛ reddit rõnẽ diuersitatis.Guil.
de cug.:qꝛ dicit ꝙ vbi sunt verba directa nõ cẽseꝛ habita fides
de pretio.secꝰ vbi sunt verba obliqua. ¶ Itẽ vbi sunt verba di-
recta.nõ reqriꝛ media psona. secꝰ in verbis obliquis ſm Guil.

a ¶ Possidere. vide Firmia. in suo aureo repertorio in versi. integra. versicu.iiij.

b ¶ Consensu perficiꝛ. Addḋ Frã cis.aret.in l.sciendũ. de lega.j.

¶ Querit gl.qñ res nõ est integra:sꝫ in integrũ redacta.vtrum
ɔctꝰ resoluaꝛ ipso iure determinat gl.ꝙ sic.ꝛ hoc superiꝰ appro
baꝛ.arg.j.de reg.iur.nihil tã naturale.j. de serui. rusti.predio.l.
tria pdia.ꝛ.j.de sol.l.put qsqꝫ.ꝛ hoc tꝫ Guil. ¶ Scḋo q̃rit glo.
qñ res est integra nõ reintegrata. vtrũ ex pacto ꝙ reintegrareꝛ
cõpetat emptori exceptio in ptio.ꝛ gl.ḋt qḋ nõ,ne istud pactuꝫ
claudicet:qḋ esse nõ dꝫ.vt.j.de rescin.ven.l.j.ꝛ.C.qñ li. ab emp.
dis.l.ij.Ista qḋ nõ hꝫ dubiũ si emptor nõ offert:qꝛ nõ põt vti pa
cto nisi retradat possessionẽ.vt.s.eo.si cũ fundũ.ꝛ.j.ḋ act.emp.
l.iulianꝰ.§.offerri.ꝛ.l.q pẽdentẽ.sed si retradit possessionẽ vꝛ ꝙ
possit vti pacto.vt in vbi.nec ɔcquã. ¶ Tertio querit gl.nunqd
dicaꝛ res nõ integra si vẽditor p emptore ɔstituit se pcario pos
a sidere [a] vel retinuit sibi vsumfructũ.Ista qḋ hoc querit an ficta
traditio opeꝛ id qḋ vera vt desinat res eẽ ĩtegra ꝛ nõ possit ipso
iure ɔctꝰ resolui.ꝛ arguit gl.p ꝛ ɔ.ꝛ primo qḋ res nõ dicaꝛ inte
gra apparet rõne possessionis qꝛ est iuris fictione trãslata. vt.j.
de rei vendi.l.quedã mulier.de acq.pos.l.ꝙ meo.Scḋo apparet
rõne libertatis ꝛ obligatiõis:qꝛ iste vẽditor liberatꝰ est ab obli
gatione ex ẽpto,cũ tradiderit iuris intellectu.vñ ammodo nõ te
neꝛ ex empto:sꝫ p interdictũ de pcario vꝛ rei vẽ.arg.j.de re iud.
l.nesenniꝰ.§.fundũ.j.de ɔhen.emp.l. si cũ fundũ.§.fi. de sol.l.in
numerationibꝰ.ex quo ergo est inducta liberatio:ꝛ maxime est
illa q̃ nõ põt distrahi.vt no.s.eo.si vnꝰ.§.pactꝰ.in gl.in opponẽ
do.in fine. ¶ Tertio pbaꝛ qꝛ tot reqruñꝛ in distrahendo quot
requiruntꝛ in cõtrahendo. ꝛ hoc est qḋ dicit lex ꝙ requiruntur
actus retrosimiles.vt.d.l.ij. Sed hic in cõtrahendo interuenit
precariũ.ergo ꝛ in distrahendo dꝫ ɔriũ pcariuꝫ interuenire. alꝛs
non resoluiꝛ retro factũ. ¶ In ɔrium arguit tribꝰ rationibus.
¶ Prima rõ est qꝛ fingiꝛ interuenire actꝰ retrosimilis cũ reten-
tio possessionis sit pro retraditione.vt.j.de rei ven.l. quedam.ꝛ
insti.de re.diui.§.interdũ. ¶ Scḋa rõ est qꝛ sicut traditio instru
mento vꝛ tradita res ita eo cãcellato vꝛ redacta.vt.C. de dona.
l.j. vñ cãcellatio instrumẽti venditionis ꝛ pcarij inducit fictam
traditionẽ. ¶ Tertia rõ est ꝙ pcariũ est qd accessoriũ.ergo resol
uiꝛ vna cũ principali ipso iure.vt in.l.iij.j.de rescin.ven.nã abso
luto principali destruunꝛ eiꝰ appẽdices.vt.j.de trãsac.ꝛ.l.ꝛ post
rẽ.§.qd dicenduꝫ tꝫ gl.ꝙ res nõ sit integra p primas rões.Et
rñdet ad rões in ɔriũ.Primo rñdet ad.§.interdũ. qꝛ ḋt qḋ ille
tex.hoc nõ ḋt ꝙ retẽtio sit ficta traditio bñ ḋt ꝙ possidenti nõ
est necessaria traditio qñ ei supuenit titulꝰ.sꝫ ego dicã qḋ distra
3 ctꝰ nõ ɔfert titulũ.vt.C.de trãs.l.si p fundo. ¶ † Scḋo rñdet gl.
ad.l.j.C.de dona.traditio instrũ ficti includit traditionem pos-
sessionis:ita ḋꝛ ibi.facit extra de ɔsue.c.ex parte.ꝛ ꝙ no. Dy.in
c.j.ḋ reg.iur.in vj.ḋt gl.cõcedo hoc sꝫ ibi erat ibi res integra ne
scio quõ p h soluat opposi.Sꝫ aliter rñdeo ꝙ ibi loqꝛ qñ tradiꝛ
instrm in quo continetur ius ipsius rei: non autem loquitur de
instrumẽto ɔctus donationis exẽplum.vt.j. de act.emp.l.titiꝰ.
ꝛ.C.ad.l.fal.si prediorum hic autem loquimur de collatione in-
strumenti cõtractus qḋ per istam cancellationem non perditur
possessio ꝛ sic nõ desinit res esse integra. ¶ Item nõ obstat ter-
tia traditio de principali ꝛ accessorio, qꝛ loqꝛ in accessorio obli
gationis non ĩ accessorio traditionis ꝛ translationis dominij
dñium enim fortius coheret.vt.j.de acqui.pos.l.si quis vi.§.dif
ferentia.Aduerte istam gl.que dicit qḋ per constitutioneꝫ pre-
carij.tollitur actio exempto.In contrarium est glo.j.de actio.
emp.l.iulianus.§. ex vendito.vbi diciꝛ ꝙ si venditor cõstituit se
precario possidere pro emptore.ꝛ pro hoc emptor posset perci-
pere fructus qꝛ est in sua ptãte reuocare precariũ ꝛ fructus con
sequi: tñ nõ est liberatus ab actione ex empto quin teneaꝛ tra-
dere corporalem possessionem.ꝛ illam gl.tꝫ Petr.qui dicit ꝙ p
constitutionẽ precarij nõ plene liberaꝛ vt in.l.j. in vltima.q.C.
qñ liceat ab emp.dis.ꝛ ibi per Cynũ.vera ergo traditio plenarie
liberat sed nõ ficta traditio qꝛ adhuc reqriꝛ vera traditio cũ
sit plenior quã ficta traditio ſm Pe.ꝙ est verissimum ꝙ vendi
tor non est liberatus a traditione facti:sed est liberatus a tradi-
tione iuris idest translatione dñij : qꝛ iam transtulit vñ rema-
net gl.nostra vera. nam ex quo contractus traxit secum execu-
tionem translationis dñij res nõ est integra vt not. Dy.in simi-
li.j.de verb.obliga.l.si seruũ.§.sequiꝛ.ad possessionem tñ adhuc
4 agi põt.vt no.gl.in si.insti.de lega.§.nostra. ¶ † Quarto querit
gl.qd in cõtractu donatiõis? Respon. glos.qḋ hodie donatio
b consensu pficitur,[b] ꝙ ea ea q̃ dicta sunt in venditione teneanꝛ.
alias trahantur ad contractũ donationis: ꝛ ad hoc põt induci
tex. qui dicit cetersiqꝫ similibꝰ ꝛ hoc credo verum per rationeꝫ
que ponitur insti.quib.mo.tol.ob.§.fi. ¶ Extra quero quando
contractus resoluitur ipso iure p pactũ vtrum ex isto pacto na-
scatur obligatio ad nõ petendũ. Respõ.vt subtiliter colligitur
in.l.j.C.p quas psonas nobis acquiriꝛ vbi vide. ¶ Querit hic
Guil.si ratione cõtractus debet aliquid solui alicui domino vel
fisco vtrum fient due solutiones quãdo primo celebratus con-
tractus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tract⁹ sed ꝯctib⁹ resoluit vel de partiū voluntate cassat ⁊ cancellatur. Respō. ipe ꝙ aut resoluitur ipo iure ꝑ pactū appositum a pncipio tūc nihil debet dño vel fisco quia fingit nō contractū vt in lege commissorie cum si. ex hoc nota. si emphyteuta vendit rē emphyteuticā irrequisito dño apposito pacto. l. ꝯmissorie vel addictiōis ⁊ dicit resolui ꝑ h̄ ꝯtract⁹ ꝙ fingit emphyteuta ñ cedisse a iure suo qꝛ nullū ius querit dño vt dicit Guil. quod no. ¶ Si vero istud pactū resolutiuū ñ apponit a prin. sed postea aūt re integra tūc debet dño vna ꝑstatio rōne ꝯtractus in qua erat ei ius q̄sitū ar. i. l. fi. j. e. nō aūt debet sibi quicꝙ rōne distract⁹. Ex h̄ no. ꝙ debet gabella fisco licet postea ꝯtract⁹ cācellet ō partiū volūtate. ¶ Terti⁹ casus ē qñ res ñ erat itegra tūc est facienda differentia in forma verborū aut verba sunt cōcepta per modum noue obligationis tūc ratione duorum contractuū debentur due prestationes vel gabelle vt hac. l. §. illud. aut per modū resolutiuum tūc non debetur nisi vna vt hac. l. ibi aristoni. ⁊ ver. nec quicꝙ ita vr̄ esse de mēte Guil. ⁊ facit. j. de diuer. ⁊ tēpo. p̄scrip. l. si duobus ⁊. C. de consulibus. l. sancimus. lib. xij. ⁊. j. ad
5 l. fal. si a me. cū si. hic alleg. per Guil. ¶ † Querit vlterius Guil. vtrum constitutio precarij facta ꝓcuratori inducat fictā traditionem possessionis in persona dñi. dicit Guil. quod nō qꝛ preca
a rium continet in se fictionem [a]. Unde si ex persona procuratoris extenderetur ista fictio ad dñm esset fictio fictiōis seu due fictiones q̄ circa idē nō debent concurrere: naz vna impropietas tolleratur sed nō due. Itē vna specialitas toleratur sʒ plures spēcialitates nō tolerantur. vt. C. de do. ꝓmis. l. j. de pollici. l. si quis rē. §. j. ⁊ ar. j. mād. l. si vero non remunerandi. §. si filio. facit ꝙ no. doc. in fini. C. loc. l. qui rem. ⁊. j. de acqui. poss. l. si aliquā rem. vbi dicunt ꝙ fictus titulus ⁊ ficta traditio non concurrunt ne concurrant plures fictiones idē ꝙ hic tenet Guil. C. de acqui. pos. sed Bar. tenet contrariū ꝙ idē operetur cōstitutio p̄carij in persona ꝓcuratoris ꝙ in persona dñi. qꝛ possessio ista queritur dño recta via ⁊ est possessio vera: lʒ actus tradendi sit fictus vt. j. de acqui. pos. l. qō meo. §. procurator ⁊ in. l. certe. §. j. de precario ⁊ ō dā. infec. l. fluminū. §. quā. in fi. §. ꝑm Barto. qui ita tenet in. l. si is qui pro emptore de vsuc. in sua repetitione. ¶ In gl. fin. ibi confessus no. ꝙ per confessionem ꝙ quis possidet nomine alieno transfertur possessio sicut precarium ⁊ hoc no. bene. ⁊ vide oīno quod not. C. de iuris ⁊ fac. igno. l. cum falsa. per gl. ⁊ Cy.

Per quos. Qui habet potestatem acquirendi alteri ꝑ stipulationem hʒ ptātē acquirēdi alteri ꝑ pactū. h. d. Bal. Additio Bald.

1 ¶ Per fictā traditionem liberat vēditor ab actiōe ex empto.

Ab emptione. Uide Inn. de fin. instr. c. j. in glo. glo. q̄ incipit ad ꝙ pactū in ver. tñ tradidit. Nunqd pōt ipo iure recedi ab isto cōtractu gl. determinat ꝙ nō qꝛ res nō erat integra. d. Ja. bu. ꝯtra qꝛ interuenit actus retro sil'is hoc vide per cū. ¶ In tradita no. ꝙ per ꝯfessionē hoc modo factā confiteor me possidere talē rem p̄cario noīe pro te transfertur i te post sicut per contractū p̄carij ꝙ est singulare ⁊ adde ⁊ oīno videas
1 qō no. C. de iu. ⁊ fac. ig. cū falsa ꝑ gl. ⁊ Cyn. ibi liberatis. ¶ † No. qō ꝑ fictā traditionē liberatur vēditor ab actiōe ex empto ꝯtra no. ex ꝑsse. j. de act. emp. iul. §. ex vendito super ver. p̄caria. sʒ hec verior videtur. nā nō est nuda traditio ab initio in obligatione. sed causam iuris continet de verbo. obl. l. cōuētionale. per quā cōtinere nō pōt qꝛ ꝑ p̄carium translatum est omne ius in emptorē ⁊ iō ab obligatiōe rē tradi ea traditiōe q̄venit ꝑm naturā ꝯctus liberatus est venditor ꝑ hoc. j. de ꝯhē. emp. l. sue rei. de condi. ⁊ demō. mea res ar. contra. C. de sacrosan. eccle. l. si. vel dic qō liberatur a traditione sed nō ab aliꝭ que veniunt in ac. ex empt. dic ꝙ iste gl. non sūt ꝯrie: quia ista loquit qñ emptor precario ꝯcessit. illa qñ emptor p̄cario rogauit. Uñ venditor remāsit possessor ⁊ dñs p̄terea ōt qō nō plene liberat vt no. i. l. j. C. quando li. ad em. Di. ꝑ Cy. in vl. q. dic ꝙ a traditiōe facti nō est plene liberatus sed a traditione iuris sic. Ab emptione. i. ꝯctu emptionis ⁊ vēditionis re integra hinc inde nudo ꝯsensu recedit ipo iure. Si aūt ex vna pte integra ex altera ñ si actus retro silis interuenit idē erit: puta res erat tradita sʒ p̄tiū solutū nō erat tunc re tradita ipo iure oblatio p̄tij euanescit sʒ ad ipsaz rē reddēdā ex nudo pacto agi non p̄t. h. d. Sed qd si pars rei erat tradita an in altera pte poterit ipso iure recedi quasi re ꝓ pte integra Gui. qō nō al. gl. isti. q. mo. tollit ob. §. fi. Sʒ qd si de ꝯctu ōbeat sol. gabella an rescisso ꝯctu solueretur duplex gabella an vna tm̄ an nulla ⁊ dic aut cōtractus rescidit ex pacto adiectiōis i diē vl'e. ꝯmissorie ⁊ tūc fingit nō ꝯctus ⁊ iō nulla gabella debet. Aut rescidit ex alio pctū qō p̄supponit si p̄ambul⁹ ꝯct⁹ fuisset ⁊ tūc aut re integra ⁊ vna tm̄ gabella tenet aut re nō itegra ⁊ tūc due qñ i ipo distractu resultat noua⁹ ꝯct⁹: ita qō duo sūt ꝯct⁹ ꝑm Gui. ⁊ no. Sed an si p̄curator emat ⁊ vēditor ꝯstituit se ꝓ eo possidere transibit in dñm pos. Guil. ꝙ nō idē tʒ. C. de acq. pos. lʒ in ꝯtrariū videat casus. j. de p̄cario. certe. §. j. ⁊ de dā. infe. l. fluminū. §. quāquā. in fi. §. ꝑʒ dñm meū. ⁊ si tu dicis, ergo erit duplex. fictio. rñdeo ꝙ directe q̄rit dño posses. nō ꝑ mediā ꝑsonā ꝓcuratoris. vt. l. qō meo. §. j. ō ac. pos. ⁊ adō ad hāc. l. s̄. eo. ēptor. ⁊. j. de so. stichū aut pāphilū. §. j. ⁊. j. ti. j. ⁊ post rē. §. j. ⁊ oīno videas qō ibi not. ꝑ Gui.

Imperator. Ista lex hʒ tres lec. ꝑʒ p̄mā. h. d. Pactū sup q̄ta parte factū i ter̄ neū putatiuū hr̄dē, ⁊ creditores ad h̄ hr̄ditas adeat ꝓdest cuilibet legitio successori. h. d. ꝑʒ scōaz lect. h. d. magis stat dicto primorū q̄ dicto extraneorū vl' remotiorꝫ. ⁊ maior fauor impēdit. h. d. Sēp iudex dʒ inspicere veritatē tā ꝯ extraneum quā ꝯ p̄ximū. al's nō esset iudex. sed esset iudas. Scōʒ tertiam lecturā. h. d. Pactum factum cū his qui sunt in remotiori gradu prodest suis ⁊ necessarijs heredibus qui in succedēdo preferunt. Iste sunt tres lec. legit tñ ⁊ quarto mō vt inferi⁹ videbitis. ¶ In tex. ibi, ab extraneo putatiuo hered scōʒ primā ⁊ tertiā lec. ¶ In tex. necessariū ꝑsonarū. id est heredis sui ⁊ necessarij. ¶ In tex. ibi idonee sint videlicet ad succedendum vel si. id est quāuis idonee sunt ad soluēdū solidū. ¶ No. ex p̄ria lec. qō pactū factū cū min⁹ legitio successore ꝓdest vero successori. cōtra hoc oppo. s̄. eo. si tibi. §. cum possessor ⁊. i. tit. j. l. iij. §. debitor. So. dicit glo. exceptio pacti nō ꝓdest. vt in. ll. ꝯrius: sʒ doli sic. vt. hic ⁊. s̄. eo. l. rescriptū. §. plerunꝙ. ⁊ qō not. j. de lib. leg. l. a nō solū. §. si liberationis verba. Tu dic ꝙ hic ideo prodest pactū nō heredi: qꝛ nō erat factū cōtemplatiōe ꝑsone, sed contemplatione cause vt hereditas adiretur. vt. s̄. eo. l. ⁊ suū hrredē. §. si. nam istud pactū erat mixta cōtemplatione appositū scilicet creditoris ⁊ successoris. ⁊ ideo tanꝙ reale transfert ad quēlibet possessorē. ar. j. de fideicō. lib. l. cum quasi. in prin. bene fateor ꝙ gl. dicit. de exce. doli per. d. §. plerunꝙ. ¶ In tex. ibi necessariarū id est ꝯiunctarū ꝑm secundam lect. ꝑm quam no. ꝙ quādo questio est inter cōiunctas ꝑsonas testatoris ⁊ prorsus extraneas sup quota remittēda heredi ceteris aliꝭ paribus iudex dʒ seq votū cōiunctorū: ad hoc ꝑstat arg. j. de priuile. credi. l. j. nā ratio affectiōis facit preualere votū eorū. arg. j. de bo. lib. l. libertus q soluēdo. ⁊ ꝑm hoc no. optimū ar. qō si testator relinqt in testamento suo executores quosdam coniunctos: ⁊ quosdā prorsus extraneos vt distribuant pauperib⁹: ⁊ non sunt concordes in eligendo pauperes vel in distribuendo qō episcopus ceteris aliꝭ paribus, dʒ adherere volūtati ꝯiūctorū. ⁊ ad hoc facit ista notabilis. l. ¶ Scōm tertiā lectu. no. qō factū cū gradu remotiori prodest gradui proximorū. ¶ Item not. quod necessarius heres etiam consequitur commodū istius pacti, quamuis nō habeat ius repudiandi. Itē qō pactū factū inopi ꝓdest locupleti. Iste sunt lecture gl. Sed Cy. dicit ꝙ in ista. l. debet poni casus. ꝑ. l. j. de priui. credi. videlicet qō ibi agit de bonis vendentis ceteris paribus aliꝭ: dʒ admitti licitatio cōiunctorū ⁊ eis ꝯcedenda sunt bona si sunt creditores poti⁹ quā aliꝭ creditorib⁹. ⁊ hoc vult hec. l. ⁊ expressum est in. dic. l. j. q̄si ꝓ coniunctis ꝑsonis faciāt due ratiōes, qꝛ sunt creditores ⁊ qꝛ ꝯiūcti, qꝛ due rōnes vincūt vnā. vt in auē. ō ꝯsanguineis ⁊ vterinis fratrib⁹. circa prin. ¶ Ex ista lec. not. ar. ꝙ si testator relinqt bona sua distribuēda inter pauperes ꝑ ministrū fratrū ō penitētia, ⁊ p̄orē fratrū p̄dicatorū, ⁊ vn⁹ istorū vult eligere i pauperes ꝯiūctas ꝑsonas testatoris, ali⁹ creditoris q̄ vere sunt paup eres. ⁊ alius vult eligere alios pauperes, qō episcop⁹ dʒ magis fauere ꝯiūctꝭ. nō dico qō istō fit de necessitate, sʒ dico sicut ōt lex alibi gratiā facit si h̄ facit, tñ ista gr̄a est quodāmō ōbita. vt i. l. j. §. ꝓmittitur. de aqua quoti. ⁊ esti. nam in ꝑsonis coniunctis cōcurrit duplex pietas scʒ carnalis. vt in. l. alumne. §. fin. de adi. leg. ⁊ spiritualis quia pauperes sunt. vnde iste rationes potiores sunt quam vna ratio tantū: licet i relictis ad pias causas sola pietas spiritualꝭ sit principalis attēdēda, qꝛ concernit fauorem anime. vt no. C. de sacrosan. ec. l. illud. ¶ Extra querit Guil. nos habemus qō qñ res emphyteutica vēdit dñs potest retinere si vult. C. de iure emphyteutico. l. si. pone igitur qō est consuetudo qō quando ꝓximior vēdidit, aliꝭ de genere possint retinere siue retrahere rem intra annum. vt extra de in integ. resti. c. cōstitutus. ¶ Modo queritur in re emphyteutica vtrū dominus ratione proprietatis an ꝯiuncte persone ratione consuetudinis preferantur. breuiter dicit Guili. dñm preferri priuilegio cōiunctorꝫ. per. l. j. sol. ma. si cum dotem. §. si. de pecu. l. ex facto. nam illa consuetudo generalis non vincit. l. specialem, qꝛ species derogat generi vt j. de vulgar. substi. l. coheredi. §. qui patrē. de lega. ij. legatorum. §. qui plures. ō legat. iij. vxorem. §. felicissimo. ꝑm Guiliel. quod nota. ¶ In glos. prima ibi. vendebatur. Sed quomodo hereditas iacens patitur venditionem. primum enim decretum patitur: sed non secundum. quia hereditas iacēs non potest latitare. vt. j. de heredi. instit. l. si quis instituatur: Respō. quod vē

a ¶ Fictionē. Adde. d. alex. de Imol. i. l. q mihi. de don. ⁊ an. in. l. ꝑ ꝓcu. C. de acqr. po. ⁊ ibi i. l. j. vid eūdē Bal. i ꝯsi. suo ic. martin⁹ de eugubio ⁊c.

debat per curatorem datū de bonis vendēdis.j. de curato. fu. l.cui⁹ bōa vel dic ꝙ vēditio fiebat ex pacto nō p viā iudicij:quia pactū bñ afficit hereditatē iacentē.facit.j. de negocijs gestis, l. debitor.de in diem.addic.l.si predio.Bal.

1 ☞ Pactū nec stipulatio pōt esse impeditiua trāslatiōis dñij vbi dominiū libere transfertur.

NEmo. Pōit ō triplici pacto negatiuo, ꝙ ōt nō valere,ꝛ rō pmi ē:qꝛ obuiat religioni.rō scōi,qꝛ obuiat pietati.rō tertij qꝛ obuiat pleno iuri dñij. ¶ In tex.ibi ōdicare. puta facit pactū ne faceret in suo edificare mōasteriū vel ecclesiā vel hospitale. In gl.sua ibi fcm̄ fuit.ꝛ sic fuit traditiōe subnixū ꝛ dñiū ñ absolute:sꝫ cū quadā modificatiōe trāsmissuꝫ.ar.in.l.ij.ꝛ.iij.j. ō re. eorū. ¶ In ea.gl.ibi,exsiccetur.eodē modo vꝫ pactū cū habente molēdinū inferi⁹ vt nō fiat superi⁹. qꝛ iterest iferioris. al's licet superiori in suo edificare put.vellet vt.j.de flu.l. quo min⁹. In. e.glo.ibi inhibita.ibi agit de vocabuli significatiōe ꝛ interpretatione,hic de agendi ptāte. In ea.gl.ibi in fi.ista gl.approbat literam q̄ dicit nullam esse venditionē sed Gui. de cu. circa hoc sic distinguit si queris nūquid valet pactum ne aliqs re sua possit vti prout voluerit vendendo vel dedicādo vel aliud faciendo prout vult refert.aut istud pactū apponit in traditione rei proprie:ꝛ tūc interest illius qui tradidit,ꝛ valet quoad hoc vt possit agi ad interesse.vt.C.de pac.iter emp.l. fi.nō tñ alienatio est nulla si trāslatum fuit plenū dñium:nā plenū dñiū authoritas alienādi sequitur.vt.C.de cōdi.ob cām.l.ea le.ꝛ de vb.obl. si ita quis.§.ea lege.aut non interest:tunc aut tradēs desijt eē in totum dñs,ꝛ nō valet pactū.vt.d.§.ea lege.Si aūt per stipulationē apponeretur pena,posset peti pena. nā in pactis al's penis nō inspicit cui⁹ intersit.vt.j.ō ser.expor.l.seruus ea lege.aut tradens nō desijt esse in totū:sꝫ remittit nudā pprietatē tūc pactū de nō alienādo valet.ꝛ nō potest alienatio fieri.vt.C.de iure emphi.l.ij.ꝛ.l.fi.pdicta sunt vera qñ tractat de psonali obligatiōe: sed qñ pactū caderet in speciē seruitutis:ibi pactū vꝫ siue intersit siue nō.vt.j.de serui.l.et fundo.secus si nō posset cadere i speciē seruitutis vt eodē.ti.l.quoties.† Ex predictis verbis hoc ꝑcipue no.ꝙ nec pactū nec stipulatio potest esse īpeditiua translatiōis dñij vbi dñiū transfertur libere:Sꝫ vbi tradēs reseruat sibi ius reale:pactū est īimpedimētū trāslatiōis dñij.ꝛ ista vba q̄ in effectū sunt hic.Gui.de cu.ponit Cyn.in addi.i.d. l.ea lege. de ɔdi.ob cām.ꝛ facit.j.de v.si.l.q rome.§.coheredes. ꝛ qd no. Inn.ex de fo.ɔpe.vex.ꝛ de test. Raynald⁹.in gl. pactū em̄. ꝛ.extra de prebē:c.iter cetera.ꝛ in spec.de defen.§.qm̄.v.xix. Bald

1 ☞ Ius ex facto alterius quesitum auferri nō potest.

SI reus. Bñficiū ex alteri⁹ ɔctu.q̄situm non pōt auferri ei cui ē q̄situ nisi ɔsentiat h.d.text.cū gl.lꝫ gl.nō aperiat hic,sꝫ dixi in. §. pact⁹ ne peteret. In tex. ibi,prodesse.vt.j.ti. j.l. ꝛ post rez. §.j. ¶ † No.ius ex facto alteri⁹ q̄situ auferri nō posse:ad hoc facit.j.de vbo.ob.l.q rome.§.flaui⁹ hermes.ꝛ.C.locati.l. si cū hermes.ꝛ ꝙ no.in.l.iij.§.si is p quo.s.ꝙ quisq̄ iur.ꝛ in.l.iij.j.ō ser. expor.ꝛ.s.e.l.cōtra iu.ciui.re.§.fi.cū.l.sequēti. ꝛ idē dicēdū ē in dispositiōe legali ꝙ ius q̄situ bñficio alteno mihi extorq̄ri non pōt.[a] vt.j.de ɔtratab.l.si post mortē. §.fi.Fallit qñ istud ius q̄situꝫ competit in cōsequētiā ꝛ in priuilegiū alteri⁹.vt.j. de mino. l.si iudex circūuento.qꝛ tūc destructo antecedēte destruit consequēs.ꝛ facit de excusa.tu.l.amicissimos.§. luci⁹. Ista faciūt ad q̄stionē actor pōt vti dila.rei vt in.l.petende.C.de tēpo. i integ. resti.ponam⁹ ꝙ reus vult renunciare dilationi nunquid potest in pīudiciū actoris.ista q̄stio est i argumētū ꝙ nō: [b] qꝛ ita al's iam est ius quesitū actori.nō ob.d.l.si iudex.qꝛ ibi, ideo ne ius speciale noceat ei,in cui⁹ priuilegiū inducebatur.hic aūt sum⁹ in iure cōmuni.ꝛ equalitas est seruāda i iudicijs vt in.l.i sacris de pri.fac.scri.vñ qꝛ re⁹ ꝛ actor sunt exequati p.l. petēde. vnus in ius alteri⁹ nihil pōt vt.d.l. si post mortē. §. fin. ꝛ ista est cōis opinio quā credo veram.ꝛ facit ad hāc legē ꝙ not.Cy.C.si cert. pe.l.si absentis.ꝛ spe.de pac.§.postremo.v. sed ecce. ꝛ in spe. de locato.§.nūc aliqua.ver.septuagesimo quinto.ꝛ ꝙ not.Gui.de cu.s.e.l.iuris.gentium.§.adeo vbi dat optimas ɔcordātias ad hanc.l.ꝛ vide.j.de sol.l.pupilli debitor.§.j.

SI reus post. Ius q̄situm fideiussori ex facto rei p factū ɔriū auferi nō pt.h.d.No.ꝙ ius q̄situ alteri facto meo, per me sibi auferri nō pōt.C.de tēpo. integ. rest. l. petēde.de contratab.l.si post mortē.§.fi.j.de vb. obl. l. qui rome. §. flauius.in fi.§.ar.cōtra.j.de ser.expor.l.ij. ꝛ ꝙ ibi no. sed ibi ꝑm veritatē erat ius q̄situ ꝛ sic non obstat.ꝛ facit ad istā.l.ꝙ not.in specu.de pac.§.postremo.versi.sꝫ ecce. in ti. de loca. §. nunc aliq̄ ver.lxxv.qd no.Cy.i.l.si absentis.in.fi.C.si cer.pe. ¶ Item facit l.j.§.ij.de stipu.ser.ꝛ.j.de solu.l.q res.§.diuersum.Sꝫ in contrarium facit.e.tit.pupilli debitor. §. fina. Et predicta faciunt ad q. dicit statutum ciuitatis florentie quod ipsi non possunt rebannire exbānitū siue consensu ꝛ licētia domini pape:ꝛ sic contra fieret ꝙ tūc cōmune flo.debeat soluere camere dicti domini pape.v.flo. Modo queritur vtrū per statutum cōtrarium possit tolli dictū statutum ꝛ me presente fuit allegatū flo. in hac qōne ita subtiliter ꝛ bene sicut vnq̄ viderim allegari aliqua q.ꝛ finaliter fuit ibi obtentum qd nō posset tolli dictū statutū p contrarium statutum. Bal. Additio Baldi.

SI reus. Facit ad hanc.l.de contratab.si post mortē.§.fi.ꝛ ibi p Jacob.de are.argu. contra de excu.tu.amicissimos.§.lucius sed ibi priuilegiū erat cōcessum fauore filiorum. Ideo non retorquetur ɔ filios nō est sic in.l.si post mortē.nec hic sed huic.l.expresse videtur cōtradicere.j.de.sol.pup.§. j.ꝛ facit ad leg.j.ō so. l.q res.§.diuersum.ꝛ qd no.p Guil.s.eo.iurisgē.§.adeo. ibi omnino vides in fi.vbi reperies optimas cōcor.per Guil. allegatas.B. Ius quesitum fideiussori etiā ex persona rei non potest sibi reus adimere .h.d.Et facit ar.j.de stipu.seruo.l.j.§.ij.vid omnino in spe. de loca.§.nūc aliqua ver.lxxv.sed verius est vide Ja. de ɔtra ta, si post mortē.§.fi.acq̄sitā ꝛ sic suā factā ꝛ sub sua potestate. In.l. precedēti ibi prediū alienū vide omnino Inno.extra de prebē, inter cetera in pria ꝛ secunda glo. Baldus.

¶ De transactionibus. Rubrica.

QUi transigit. Transactio fit de dubia:pactum gratuitū de re certa.h.d.ꝛ ponit differētiam inter pactum gratuitū ꝛ trāsactionē In.gl.j.ibi īproprie.j.de ver.ob.l.q rome.§.duo fratres.ꝛ ē sile ꝙ not.gl. j.fa.hercii.i.l.ꝛ puto. In ea.ibi p negationē aut res est liquidāda tūc negatio facit rem dubiā aut liquidata tūc negatio non facit rem dubiam.vt not.j.eod.l. ꝛ post rem. Et sic est argu.quod si probatio est liquida per testes quod per instrumenta non possit transigi. Item est argu.quod compromissum ex forma statuti non possit peti attestationibus publicatis ꝛ re iam liquidata cum compromissum in arbitratorem equiparetur transactioni vt no.in authen.vt differen.iudi. §.j. colo. ix. ¶ In ea gloss.ibi extra iudicium.dicit Innocen quod quando transactio fit in iudicio intelligitur esse de processu iudicis ꝛ forte idem si non fiat in iudicio sed circa iudicium quia erat iudicium motum vt. s.titu.j.l.tale pactum. §.qui prouocauit.de hoc not. Inno.extra de rescri.c.super lris. In glo.scilicet veritate. In ea.gl.ibi sub pretextu el.j.ꝛ dic vt ibi no.nam cum transactio sit contractus stricti iuris qd patet qꝛ datur actio prescrip. ver.que ē stricti iuris nisi quādo competit ex permutatione vt i stitu.de act.§.actionum ergo videtur qd dolus dans causam trāsactioni nunquā reddat eam nullā dic quod est speciale odio improbi litigatoris. In gl.fi.ꝛ sic est pactū ꝛ valet odio litiū etiā aduersario absente.C.de pac.postq̄ liti ibi no.quod tene menti.

1 ☞ Transactio super quo procedit.
2 Res vbi est certa non cadit remedium litium finiendarum.
3 Remissio dicitur donatio.

QUi transigit. Transactio fit super dubio pactio grauita fit super certo ꝛ indubitato.h.d. ¶ † Not.primo super quo procedit transactio quia super re dubia ꝛ lite icerta [c] non dum sopita ergo super lite finita nō procedit transactio,nec ēt super eo de quo nō est cōtrouersia inter partes sed est liquidum confessatuꝫ ꝛ ratio vtriusque est qꝛ transactio est remediū finiendarum litiū vt.C.eo.l.fratris .ff.de re iudi.post rem.ꝛ.l.transactione finita vt.j.de ver.si.sed vbi res est irretractabiliter finita non
2 potest amplius finiri ergo non cadit trāsactio. † Itē vbi res est omnino certa ibi etiā non cadit remedium finiendarū litium:qꝛ non est lis:fallūt tamē ista duo.C.e.si diuersa ꝛ.j.eo.ꝛ post rem. §.j.ꝛ idem dicit Cy.ꝑm Ja.de ra.in compromisso in arbitratorē qd obtinet ad instar.ꝛ similitudinē trāsactionis vt nō intelligatur ɔpromissum de re certa ꝛ liquida nec possit ɔpromitti de re sopita.no.ipse.C.de epis.aud.si quidā ex cōsensu ꝛ.l.epale nam ex quo obtinet instar transac.vt not.in auē.vt differ.iudi.§.j.refertur solum ad ea de quib⁹ est lis vel esse sperat.ar.no.s.titu. j.emptor.§.lucius. Et ideo aduocati ꝛ ɔctiste vt oīa faciant in compromissuꝫ generale venire appponunt hāc clausulā ꝙ itelligat fuisse ꝛ esse lis de omnibus de quibus fuerit sniarum [d] q̄ verba hñt viꝫ confessionis.vt.j.titu. j.l.tale pactuꝫ.§. q ꝓuocauit.ꝛ ideo nō potest veniri in cōtrariū.vt.l.generaliter.C.de nō nu.pe.adde ꝙ nō est similitudo p oīa īter cōpromissuꝫ in arbitratorē.ꝛ trāsac.Nā in trāsac.lesus etiā vltra quadruplū nō hꝫ auxiliū nisi īteruenisset dol⁹ aduersarij.vt.j.ad treb.l.lucius.§. fi.ꝛ s.titu.j.l. tres frēs.ꝛ est nō qꝛ transactio.hꝫ vi rei indicate

cui est

a ¶ No pōt. de qvid tu se.i.c.prudentiā. de mu.pet. in j. co. in v. glo.fi.not.

b ¶ Qd nō. add feli.in d.c. prudētiam. post prin. in v. aliā ōcidit gl. de mu. peti.

c ¶ Incerta. add ꝙ in trāsactiue ponitur vt sit sensus de re dubia ꝛ in certa lite.l.ꝑter litē.qꝛ lꝫ q̄diu pēdet facit rē dubiā ꝛ incertā:nā euēt⁹ litis ꝛ iudicior incert⁹ est. l. ꝙ debet. ō pcu. vñ sup eo ꝙ i pōne vtitur pōt fieri trāsactio:ꝛ id ōr lite nondū finita:nā si iudicatuꝫ eēt nec appellari posset nec aliquo remedio snia retractari ita ꝙ ō sententia nō dubitaret certe transactio non valeret vid ēt hic per Bal.

d ¶ Snīatū. vid pau. ō ca. h. ꝛ ad ō bar.cep. in cōsil.xxvj.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ei est standuz ꝙ immodice ledat ꝓpter authoritatē ſnle vt. j. ta. ec. cū putarē, vñ aduertatis ſnia pōt ledere in tota ⁊ in q̄ta trāſactio q̄ aliquo dato vel retētozesse dz ī tota nō ſz in quota ledit. vt. C. eo trāſactio. ſed nō est talis natura cōpromiſſi in arbitratorē. nā ſi cōpromittit de ℣ctu nō hz instar transactiōis. ⁊ renocāp enormē. leſionē vt. l. ſi. C. de ℣hē. emp. ⁊. l. vñ ſi nerue. j. p ſo. ⁊ſi libere? ita de ope. liber. etiā ſi fuerit iuratum. vt extra de iurein. quintanallis. ſi aūt compromittit ſup lite. ibi tñ hz ar bitriū absolutū. vñ pōt ī totū absoluere ⁊ in totū cōdēnare tan quā arbitrator ⁊ sic ledit in tota nō solū in quota ꝙ nō ē de natura trāſactiōis. ⁊ ꝓpter iſtaz dissimilitudinē si ledit, immodi cē pōt peti reductio ad arbitriū boni viri nec ob. l. Incius. ℌ. fin. q̄ ibi in ℣a transactiōe ī quā partes 2ſentiūt explicite ſz 2promiſſus ī arbitratorē ⁊ laudū ei? nō est oīno vera trāſactio. Et p dicta notetis q̄ nō inuenient alibi ita bñ. ¶ † Scōo not. hic in tex. ꝙ remiſſio est don. ⁊ sic facit ad. q. de qua dixi. ℨ. ti. j. tale pactū in prin. ¶ Jn gl. hec. l. de pacto ibi ⁊ nō gratuitum imo melius dic ꝙ facit differētiā inter genꝰ ⁊ speciē. i. inter ſimplex pactū trāſact. ⁊ ibi impozpte poni sic. ℨ. ti. j. tres fratres. ⁊. j. de ℣. ob. l. q̄ rome. ℌ. duo fratres ⁊ facit ad id q̄ dixi de cōpromiſſo in arbitratorē q̄ nō omnino ꝓpte illud dicit trāſactio ⁊ ibi per negationē ñ negatio fit in princi. causa reddit rem dubiam idē ſi in medio sec? ſi in fi. postq̄ apparet 2triū per pbationes lucidiores facit q̄ not. j. expostq̄ rē. ⁊. C. ō penis q̄ ſniaz ⁊ ibi occidit siue lis sit mota siue speretur moueri pōt dicere rē dubiā ꝙ ibidē ꝙ ſi ſta differētia ē vera seq̄t ꝙ dol? actoris reddat trāſactionē nullā nō aūt annullādā: ſz hoc vī falſuz q̄ trāſactio est stricti iuris q̄ dol? dās cāz nō reddit eā nullā. iſtā opp. format gl. C. eo. ſub pte xtu iſtrumētoz dic vt ibi Jn gl. ⁊ p. i. ſz ibi i. litigiū adō ꝙ no. ℨ. ti. j. ℨ. iur. ℌ. fi. ⁊. C. ō trāſac. i. pſes. ⁊ facit ꝙ nō. eo. ti. ſiue apō acta. Bal. Additio Bal.

Qui trāſigit. Jbi lit. pē. h. d. Jnnocē. qō trāſactio intelligit de pceſſu iudicij vt ipſe notat extra de rescript. ſup literis. in gl. ſi veritate.

Transactū. Not. trāſactionē fieri ſi duobus modis. Concordat. C. e. vt. rñ ſum quod tene menti.

¶ Persona cōtra quam debet fundari iudicium petitiōis legatorum est heres scriptus.

Operatores. Trāſactio facta inter heredē ſcriptū ⁊ legitimū nō ꝓiudicat legatariis q̄ in agēdo scriptuz heredē cōuenerūt. h. d. ¶ Jn tex. ibi ius ceterorū ꝑmiſſa regula ḡnāli refert ad ſpēm ḡre ꝛc. ¶ Jn tex. ibi q. ſ. scriptus heres ¶ Jn tex. ibi canit. i. caueri sibi fecit a matre. no. in ℣ ꝑn. regulā ḡnālē q̄ trāſactio fcā cū vno alteri nō ꝓiudicat. ¶ † Secūdo no. ꝙ ꝓsona ℨ quā dz fundari iudiciū petitiōis legatoz ē heres script?. ¶ No. tertio ꝙ negligētia sua cuilibet ē nocīua. ¶ Quarto no. ꝙ negligētia vni? ñ nocet alteri ⁊ no. ꝙ istō ꝑn. lucif ꝑ Ja. ō are. ad quōnē. papa mādauit epō pusino. ꝙ 2fer ret mihi vnū bñficiū i sua dioce. epus cōtulit q̄dā bñficiū deide abbas ſci pe. illō idē bñficiū ꝛtulit alteri dicēs ꝙ illō bñficiū ſpectabat ad collationē ſuā nō ad colla. epi: orta igit q̄ne iter me ⁊ illū alterū 2promiſſm?. i quēdā porē q̄ nūtiauit ℨ me. lato isto laudo ego recurro ℨ epz ⁊ peto ꝙ ipe ꝓuideat mihi ō alio bñficio ſz formālīarū apostolicarū q̄dco ꝙ collatio ꝓia ñ valuit. vñ dz iterato 2ferre ita vt valeat iuxta no. ꝑ Jnn. i. c. Ifris extra ō off. ōlega. epus. ōt se ad ℣ ñ teneri ⁊ ꝙ dz mihi ꝑuari q̄ 2promiſ, mō q̄rē q̄d iuris Bzeaiter determinat Ja. ō rauē. p tex. inſm ꝙ 2promiſſuz ꝙ ego feci ñ ꝓiudicat epo ⁊ iō mihi ꝑuare. Ha. ō cū. ōt ꝙ ē casus legis ꝙ ꝑ 2promiſſuz ñ aperīt via nec regreſſ? euictiōi vt. j. ō euicti. l. ſi dicū. ℌ. fi. 2promiſero. ¶ Jſto. ergo ℨ ptores q̄ 2promittūt coīplo regreſſuz pdūt ſi laudū fert cōtra eos q̄ cōpromiſſuz ſucceſſorꝭ nō ꝓiudicat authori Aduocati ſtī? ciuitatis dicūt hoc verū i cōpromiſſo voluntate ſed in cōpromiſſo necēſſario ꝙ formā ſtatuti dicūt q̄ aperīt via euic. ſicut ꝓ iſtam iudicis ꝙ verū credo q̄ tunc compromittēs nō est in culpa ad electionē tū arbitri est citanda ꝓsona authoris. vt. C. ō euic. l. authore laudato. ⁊ ar. l. ſi tū. j. de lega. q̄. Jſti arbitri neceſſarī loco iudicis ſurrogant vt. C. de in. l. pe. et ē ō. de. l. c. ſuipitiōis. eℨ vtrū 2promiſſuz authoris ꝓiudicet ſucceſſori, colligit ex. l. cuz hꝛditas. j. ad tre. ⁊ tene menti. Bald.

Dum transactio. Trāſactio facta nō viis relictū i codicillis. h. d. ¶ Opp. gl. ꝙ etiā ad codicillos non vigoꝛpozrigit trāſactio vñ videt obstare. l. q̄. j. de except. rei iudi. So. aliud i ſnia aliud in trāſac. ita dicit quā no. ꝓ limitatiōe. l. de his. j. e. ¶ Scōo op. ꝙ valet trāſactio quātūcūq; interuenerit deceptio etiā vltra dimidiā iuſti prīj. nā. l. q̄. C. de reſcin. ven. nō hz locū, in ℨctu trāſactiōis. Jſte est casus no. l. l. luci? ℌ. fi. j. ad tre. ſo. ℣ nō est rōne enormis leſionis ſz rōne ignorātie p. l. de his tene mēti gl. ſicut dicm? ī trāſac, ita vī dicēdū ī laudo arbitratoris cū eq̄parēt trā. vt no. i aut. vt dik. in. ℌ. j. colla. ix. tū ℨ riū ē ℣ū q̄ ꝛz eq̄parēt transactiōi eq̄parāt tātū trāſactiōi com misse arbitro boni viri: nō aūt trāſactiōi ō declarate a ptib? ⁊ iō arbitrator dz imodice ledere: vt. j. ō arbi. l. idē pōpon? scribit si de meis. ℌ. recepiſſe ⁊. j. p loc. l. vñ si nerue. j. ō ope. li. l. ſi liber. ita ⁊ extra de iurein. c. quintanallis.

Debitor cui? pign? Actū cū hrede putatino nō trāſit ad verū hrē nec pcinat eidē. h. ¶ Jn tex. ibi distrazit min? iuſto ptio septimū eē hrdē creditoris. ¶ Jn tex. ibi apparuit ⁊ sic apparuit ꝙ trāſactio fuit fctā cū hrde falſo ſictū hrde ℣o. ¶ Jn tex. ibi pignoratitia ob culpā creditoris defūcti ¶ Jn tex. ibi an is. l. verus heres ¶ Jn tex. ibi qui. ſ. meus. ¶ Jn tex. ibi q̄ iſta erat rō ꝓ quā videbat ꝙ ver? hres pecuniā data putatino heredi posſit repetere. ¶ No. i hoc. ℌ. q̄ gesū falſo hrde ñ ꝑtractificari ab hrde ℣o. ¶ Jn gl. vl. ibi ſi posſeſſor. dic vt ibi no. pleniſſime. Bal. Additio Baldi.

Ope. antoninus. Jā inducit. l. ſitā ad vnū. pone ꝙ papa mandauit cuidā epo vt 2ferret tibi bñficiū ⁊, ipſe epus ꝛtulit demū qdā abbas ꝛtulit alū erat dubiū vtrū collatio ſpectaret ad epz vl abbatē 2promiſſis pēdēte litigio iquēdā q̄ declarauit ptinet ad abbatē: tu recurris ad epz q̄ tibi ꝛtulerat bñficiū, epus ōt tā ꝛtulit: tu dicis ego 2promiſi ō eo cū alio ⁊ fuit ōclaratū ad abbatē ptinet collatione ipſius ñ ad vos: ōr epus illō ñ nocet mihi q̄rīt vtrū teneat 2ferre aliō dico ꝙ ex illo 2promiſſo ñ ē generatū ꝓiudiciū epo ar. iſti? tex. vñ debebat vocāſ illū a q̄ habebat cāz nec iſtō hz dubiū q̄ debebat pati vt p ſniam cōdēnarēt ab eo nō aūt p 2promiſſuz ℨ. de euic. ſic di. ℌ. ſi cōpromiſero. ℍ. hec l. ꝛ bñ facit q̄ trāſactio ⁊ cōpromiſſuz facti eq̄parātur. vt in aut. vt di. iudi. ℌ. j. ar. cōtra ℨ. ad treb. l. cū hrde ex. fidei. ℌ si 2promiſero loquit in arbitrio cui? ſnia est nulla. vt. C. de arbi. l. j ⁊ iō nō pōt dici re? p ſniaz cōuinci hic loquitur in arbitratore cuius iudiciū est aliquid ⁊ trāſactiōi equiparatur: ita idē est vt habeat locū. ℌ. ſi cōpromiſero vt not. j. eo. l. cū hī. ℌ. ſi integra.

Aquiliana. Quicquid ex antecedenti cā debet i aquilianā ſtipulationē tranſunditur tranſfusum per accepti. perimitur hoc dicit ⁊ tene menti. Bal.

¶ Verba restringuntur ad cogitatum.

Prudentiam interpretatio obuiat lucro illicito.

Cum aquiliana. † Verba restringunt ad cohtatū h. d. no. in hac. l. ꝙ dixi in summario q̄ lex limitata restringit ℞ba nō limitata. facit. j. de testa. tu. l. ſi q̄ filiabus. ⁊. j. q. pe. tu l. credēdū verba cū sunt sicut corpus. mēs est sicut alia ſpiritꝰ vñ ꝓualet mēs dū tñ ex ℞bis colligi possit vt. j. de li. ⁊ posth. l. gall?. ℌ. q̄dā. recte ⁊. j. q. j. cap. marchiō Secus si ad illā mentē nulla interpretatione verba pñt trahi. vt. j. de vſufr. le. l. ſi alī. ⁊. j. de supel. leg. l. labeo. ℌ. idem tubero.

† Scōo no. q̄ interpretatio prudentū obuiat illicito lucro, ⁊ rescindit cauillationes verborū ⁊ facit ad not. per Guill. in. l. ſi tibi, in prin. ℨ. tit. j. ⁊ p Jnn. extra de cen. c. quāto ⁊ de ſen. exc. c. officij. ⁊. c. cum pro causa. ⁊ facit. ℨ. tit. j. tres fratres. ⁊. j. de ac. ꝙbli. l. ex maleficiꝭ. ℌ. longe. nimis. Bal.

¶ Consensus in nouatione attenditur.

Acceptilatio interposita per modum liberalitatis non debet extendi supra consensum partium.

Interpretatio rōnabilis debet excludere quamlibet fraudem.

Cum aquiliana. Jn generali noua ſtione intelligunt nouari obligationes de q̄bus nō est cogitatuz. Jtem nec ingnāli remiſſione remitti. h. d. ¶ Et hz duas particulas. in pria loqtur in aqliana stip. in ſcōa in acceptilatiōe ſcōa ibi libertatē cū posſet etiā intelligi tota in vno casu ⁊ tūc ſupple ad tex. in aqliana stip. ſupple. ⁊ accep. Jn tex. ibi retinet q̄ nec nouant stip. nec pimuntur accep. q̄ ea sequit ¶ Jn tex. ibi liberalitatē ad accep. sed refert quia stip. nō est liberatio ſz acceptil. ¶ † No. ꝙ in nouatione attendit consensus ⁊ iō nō exīdit ad nō cogitata ⁊ est istud ḡnāle. q̄: ℞ba restringunt ad cogitatū. de te. tu. ſi qs. q. pe. tu. credēdū. ⁊. j. de acti. ⁊ ob. ex maleficiꝭ. l. lōge min? rō aūt reddit i ſfa: q̄ cōſensus est de ſubſtātia ⁊ facit. l. ſi. C. de nō nu. pe. ī rōne ſni. ⁊. ℨ. ti. j. tres ffes. cū ſi. ¶ † Scōo no. ꝙ acceptil. interposita etiā per modum liberalitatis nō dz extēdi supra cōſensum partiū: q̄ ptes non debent capi: propterea prudētes faciūt restrictiuā interpretatio

3 nē.⁊ reducūt generalitatē ꝟborū ad mētē† Ex hoc no.ꝙ inter
pretatio rōnabilis debet excludere quālibet fraudē ⁊ deceptio
nē.⁊ adde hic ꝙ dixi ſm Gui.extra de censib⁹.c.quāto ⁊ de sen.
excō.officiū cum silibus.tota die allegat hec.l.ꝙ mēs restringit
verba quandoqꝫ verba restringuntur per verba.vt.ꝭ.de verb.ob
li.l. cum fundum. quod tene menti.Bal.

a **De his.** ^a No.ꝙ nō vꝫ trāsactio super testamē
to non viso ⁊ nō intellecto.Quero que
est rō ꝙ nō est ita in alijs instr̄is.vt.C.e.sub pretex.
hoc facit fauor testi exequēdi.Itez odiū heredū oc
cultātium testamēta.¶ Quero quid in codicillis.Rñde idē vt
s.e.l.iij.§.i.nam ⁊ ex eis nascit actio ex testō.vt not. de testa.l.j.
¶ Quero vtrū possit renunciari huic legi.gl.dicit ꝙ sic.ꝑ qua
facit.l.iiij.ꝭ.de mil.testa.d.Iac.bu.dicit cōtra: qꝛ cuꝫ hec lex sit
introducta in odium occultātiū testamētū nō potest renūciari
vt.ꝭ.ad mace.l.tamē si.Quero vtrū ħ.l.habeat locū i snia.Guil.
dicit hic ꝙ nō.⁊ est glo.ordina.in.l.iij.§.i.s.eo.Querit.G. fra
tres maritauerunt sororē ⁊ fecerūt ꝙ ipsa vocauit se cōtētā do
b te ⁊ renūciauit oī iuri ꝙ haberet in hereditate paterna^b.Mo
do querit vtrum ista renūciatio noceat sibi quoad relicta eidē
in testamēto patris.dicit.G.ꝙ nō: nisi testamentū fuerit sibi o
stensum ⁊ datum intelligi quo casu bene ꝑiudicat sibi saluo quā
in legitima: qꝛ si non habet integram legitimā nō preiudicat si
bi renunciatio gñalis: sed requiritur ꝙ specialiter renunciet ip
si legitime seu actioni ad supplemētum.iste est tex.C.de inoff.te
sta.l.si quando.§.fin.ſm Guil.quod est not.Bal.

De his. In gl.vt si dicat ibi vel forte hec vera:
qꝛ non dꝫ pro parte valere ⁊ ñ ꝑ parte
valere iure transac.cū sit idē capitulū.⁊ est ratio fauo
re vltīe volūtatis. ⁊ qꝛ sicut ignorans nō pt accepta
re,ita nec remittere.vt.ꝭ.de op.le.hoīe.Et ibi putat ꝙ sic.Alij di
cunt ꝯtrariū.qꝛ.l.nr̄a emaneat in odiū heredū occultātiū: ergo
nō pōt renunciari ei.vt.ꝭ.ad mace.l.tamen si ſm Ia. Tu dic ꝙ
gl.dt verū nisi sit i dolo heres occultādo qꝛ tūc demū stat ratio
ꝓhibitiōis.ar.ꝫ.titu.ꝭ.tres fratres.C.e.sub ꝓtex.§.j.⁊ facit.l.v.
ꝭ.de mili.te.⁊ ibi.Rñdeo.⁊ est rō quia nō dꝫ claudicare.⁊ ibi nō
intelligit de qb⁹.h.d.vt no.in.l.semper i stipu.ꝭ. de regu. iur. nā
per interpretationē iuris istō est certū.⁊ iō dic ꝙ forte dicebatur
legatarius non capax, vel aliter referebat questio super valitu
ra testamēti.vt.ibi super tex.est rō: qꝛ magis debemus fauore vl
time volūtati exequēde quā cōtractib⁹.sꝫ quid si partes asserūt
se habere certam sciētiā instrumēti: credo ꝙ stet eorꝫ confessiōi li
cet aliter nō appareat de exhibitione testamēti vel codicillorꝫ.
ar.l.gñaliter.C.de nō nu.pecu.⁊ ideo facias semper in instrumē
to apponi hec ꝟba asserētes se habere certā notitiā ⁊c. Extra
Gui.no.hic vnā notabilē.q.Quidā fratres maritabāt sororem
cui erat relictū aliquid pro parte in testamento paterno. Mo
do ista vocauit se cōtentā.⁊ fecit eis finē petēdi ꝑ eo qō erat ei re
lictū in testamēto.Modo ista vidēs se non habere legitimam
vult agere ad supplemētū nō obstāte gñali refutatione. qrit an
possit ⁊ est op.Gui.ꝙ sic.qꝛ dt qō ius legitime nō tollit nisi spe
cialiter remittat ⁊ ex certa scia. ꝓbat primū ꝑ legē si qñ.in fin.
C.d inof.testa.scdꝫ ꝓbat ꝑ ar.hui⁹.l.⁊ facit.l.cū aqliana vlt.rñ
so.s.eo.⁊ ideo sis caut⁹ qñ sorores renūciāt fratrib⁹ vt facias ex
pressam mētionē de legitima.⁊ pro hoc facit rō: qꝛ surrogatur
loco alimentorꝫ vñ est multū fauorabilis.ar.l.cū hi.§.transigit.
ꝭ.eo.⁊ quod no.Cyn.in.l.sancimus.C.de nup.Bald.

Additio Baldi.

De his. Adō ꝙ no.Gui.ꝫ.tit.ꝭ.au⁹.⁊ facit.ꝭ.
eod.l.cum hi.§.q trāsige.Et no.bñ ħ
ꝙ gñalis renuntiatio non nocet in legitima qꝛ loco
alimentorū surrogat.Filia qdam maritabat fratres
dabāt sibi in dotē illō qō erat relictū nō tñ ascēdebat tm̄ qtum
est legitima fecit qetationē fratribus suis ante ostēsum testm̄
remittēdo eis omne ius ꝙ habebat i heredi. paterna. Quero
an videat remis. qn possit agere ad supplemētum legitime. Et
dico qō nō.qꝛ illō d quo nō cogitabat nō vr̄ remiss.ꝭ.de acqui.
here.l.in repu.⁊ arg.isti⁹ tex.cū.l.seq.ꝓxi.⁊ hoc dico maxime in
supplemēto legitie.qꝛ ibi lex vult ꝙ specialiter sit facta remis
sio.C.de inof.te.l.si qñ.in si.Guil.bona rat.ꝭ.e.cum hi.qui trāsi
git.ver.cum diuus marcus.

1 ☞ Paria sunt appellationē esse in actu ⁊ esse in potentia.

Et post rē. Res non dicitur certa licet sit
pronūciatum donec sum⁹ in
tra tempus appellādi vel appellatio.interposita,hoc
1 dicit.In tex. ibi potueris. ¶† Nota ꝙ paria sunt
appellationem esse in actu ⁊ esse in potentia,facit ca. nō solum.
de appellatio.lib.vj.

1 ☞ Res iudicata dicitur licet nondum transiuerit in rem iu
dicatam,
2 Paria sunt esse appellatum ⁊ esse infra tempus appellandi.
3 Res dicitur dubia quādiu potest appellari.

a ¶ De his. an hui⁹.l. dispositiōi qs cū iur. renunciare possit. vid tu. d.bar. soc. i ɔs. cc xiij. icip. i cā onofrij. ꝟs. postremo.⁊.ꝟ.ij. rñdeo i. ij. parte.⁊ fel. in. c. si diligēti.in.ij. co.i ꝟ.rñd tenēdo.⁊ i vij. co. ꝟs. vij. corre. d sororꝫpe. ⁊ ad hui⁹ tex. materiā adde q̄ habent ꝑ ꝯrā aret.i l. q rome. §.duo fratres. i. vij. co.i ꝟ.adde ꝙ q̄uꝫ. ꝭ.d ꝟb.ob.

b ¶ Paterna. vid pau. d ca.i.l.sicut.C.d re pu. heret. ⁊ ibi.d.ale. in pr̄o no. ⁊ ad. pau. l.si actionē C.d pa.⁊.l. pactū.C.d colla.⁊. d. ale.d imo. in consil. xj. in. ij. parte.

1 **Et post rē.** ¶† No.ꝙ dicit res iudica
ta lꝫ nōdū trāsiuerit in rē iu
2 dicatā ¶† Scdo no.ꝙ paria sunt esse appellatum
3 vel esse infra tp̄s appellādi ⁊ ħ no.gl.i.l.i.ꝭ. nil. not.
app.pē ⁊.l. ex. iudiciorꝫ.ꝭ.de accu.¶† Itē no.ꝙ dr res dubia
quādiu pōt appellari ⁊ ideo interim merito non debet fieri
executio nec aliqua innouatio quēadmodum si esset appella
tū.vt.l.cyrographis.§.fi.ꝭ.d admi.tu.¶ Quarto no.sꝫ quosdā
ꝙ paria sunt aliqd esse in actu vel in potētia.Bal.

1 ☞ Sententia lata contra fideiussorem non obest reo.
2 Beneficium rei prodest fideiussori.
3 Beneficium possuꝫ acquirere mediāte psona alterius quod nō
possum immediate per meipsum.

Si fideiussor. Destructio fundamēto destruit
quicqd ex eo depēdet ⁊ act⁹ inu
tilis in causam vtilē conuertit.h.d.¶ In tex.ibi ⁊ condemnat.
fuisset sentētia q̄ trāsiuit in rē iudicatā.In tex.ibi cū eo.scilicet
1 creditore.In text.ibi extenuat sic.ꝭ.de sol.l.j.§.j.†.Not.ꝙ snia
lata cōtra fideiussorē nō officit reo nec videt per hoc liquida
debitū cōtra reū principalē ⁊ ideo vꝫ transactio facta cū reo.⁊
2 ħ est casus no.hui⁹.§.¶† Scdo no.ꝙ būficiū rei ꝓdest fideius
3 sori etiā ꝯdēnato ꝑ sniam ⁊ porrigit in eū ꝑ obliquū.† Ex hoc
no.ꝙ possum acquirere beneficiū mediāte persona alteri⁹ qd
nō possum immediate ꝑ meipsuꝫ facit.ꝭ.d libe.leg.si quis duos.
⁊ faciat ad id ꝙ no.q po.in pig.ha.l.claudi⁹ fel.Item no.ꝙ ꝑ
trāsactionē inutilē nō vr̄ renūciari sentētie nec impedit execu
tio snie idē dicendū in cōpromissio inutili.⁊ adde quod no.e.C.
si diuersa,¶ Quinto ⁊ vltimo no.ꝙ so.facta vno nomine si il
lo noīe non pōt operari eo noīe operabitur q̄ operari pōt tene
mēte hūc.§.¶ Ex hoc.§.dic.t Gu.de cu.ꝙ licet ꝑ pactū si tol
lat ciuilis obligatio tñ est reperire casum in quo tollitur ꝑ queꝫ
dā consequentiam. nam si reus principalis tenebatur natura
liter tantū ⁊ dedit fideiussorē qui tenetur naturaliter ⁊ ciuiliter
pactū factū reo tollit naturalē ⁊ ciuilem obligationē ipso iure qꝛ
nūq̄ est reperire obligationē fideiussore sine fundamēto pn
cipalis obligatiōis.allegat Gui.ad hoc gl.no.q̄ ē.ꝭ.ad trebel.
l.si heres pecuniaꝫ.⁊ ꝓbat ꝑ tex.qui est i.l.iij.ꝭ.de rescin.vē ego
dico ꝙ de ista.q.est casus ad litteram.ꝭ.de sol.l.stichuꝫ aut pam
philis.§.fi.⁊ facit eo.titu .cum quis.§.vltimo.§.si qs pro reo.
⁊.ꝭ.de acceptilationib⁹.l an inutilis i fi.ꝙ bene no.Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Cecus an possit transigere super testamento.
2 Frater an possit esse curator fratris.
3 Tutelarum distinctio.
4 Debitor soluto debito an possit tutelam resumere.
5 Clerici an possint esse tutores.

Et post. De ista qōne est casus.ꝭ. de solu. l.
stichū aut pamphiluꝫ.§.fi. Pone
qdā erat obligat⁹ naturaliter dedit fideiussorē qui
tenetur naturaliter ⁊ ciuiliter. vt. ꝭ. de fideius.l.j.⁊.l.
si stipulatus.§.fi.pone quod factum d non petendo principali.
Queritur nunquid fideiussor liberetur ipso iure vel vtrū solum
teneatur naturaliter.quia non debet plus fideiussor gaudere ex
facto principalis q̄ ex facto suo. sed pactū factum cū eo nō tol
lit nisi naturalem.ergo pone factū cum reo nō tollit nisi natura
lem. Contrarium dico quod ipso iure liberetur fideiussor. arg.
l.nr̄e. ⁊ hic. ꝭ. de accep. ⁊ d iureiur.l. ⁊ si fideiussor. ⁊.l.an inuti
lis.§.fi.Item quādo est sublata principalis ipso iure nō pōt re
manere fideiussoria.vt no.gl.ꝭ.ad trebe.l.si heres pecuniam.⁊ ꝑ
hoc videtur text.ꝭ. de rescin. vendi.iij.§. de his.in gloss.G.gloss.
querit nunquid possit renunciari huic legi.⁊ tene qō sic ⁊ ma
le quia cū hec lex sit facta in odium occultantiū vltimas volun
tates non renunciatur. sicut in ma.⁊.ꝭ.proxi.not.in alia q̄stiōe.
Quid si heres sit decept⁹: dic ꝙ duplex est causa primo odium
occultātiū vltimas voluntates. ⁊ hec videt impulsiua. ⁊ ꝑ hoc
non attenditur ꝓsit vel noceat occultanti.vel dic quod potuit
etiam vt legatarius occultasse ⁊ tunc procederet vt causa fina
lis.⁊ vtroqꝫ modo defenditur gl. ħ. Ratio est fauor vltime vo
luntatis.⁊ ista si.vt in glo. Iaco.but. Et est alia ratio quia qui
nescit non pōt acceptare ergo si repudiat inuenit se repudiasse
ante ius sibi q̄situm.ergo nocet in iure sibi postea q̄sito.ꝭ.quo
1 rum legato.l.j.§. qō ait ꝓtor. ¶† Sed nunqd cecus possit trā
sigere super testamento videt qō nō: quia videre nō potest. dic
ꝫ.qꝛ paria sunt percunctari ꝑ se vel alium vt in aut. de testibus.
§.quia vero sepe.⁊ argumē.in.l.j.in fi.de verb.obliga. In glo.i.l
cum hi.ꝭ.eo.que incipit, imo. videtur contra: sed Ioan.facit.ꝭ.
eo.⁊ patet ratio.§.j.⁊.l.iij. in prin.dic vt ibi. ¶ In eadē.glo.in
ver.nulla est.sꝫ nōne remanet penes heredē cū onere? respōdeo
nō qꝛ nō fuit repudiatū sꝫ agnitū ⁊ postea remissum vnde obli
gatio effectualiter fundata in persona legatarij non retrocedit
ad heredē.ar.ꝭ.de vsufru.accre.l.j.§.interdum. Sed quid i pa
cto simplici vbi nil peruenit ad legatarium, vtrū censeat repu

dato vt

diatio vt sic remaneat penes heredē cū onere, an gratuita con-
uentio. Et puto ꝙ repudiatio ar. j. de pba. cū indebito. de con
tra tab. l. si preteritus. j. de inof. test. filius. ¶ In ea. glo. in ver.
nō tenet. vide ar. fideicōmis. ꝯtra heredē tanꝙ ꝯtra debitorem
sui debitoris. ⁊ adde. j. de sol. l. filie. i fi. ¶ In gl. q̄ icip. facit arg.
ꝙ si vēdit. in x. qd tenet. alienatio rei ecclesiastice. l. cū hi. j. e. Sȝ
videtur ꝙ p vtilitate ecclesie semper sit cōcessa venditio. ⁊ ideo
fiat in causam cōcessam. vt. j. de iur. do. l. fi. ⁊ no. in. l. ij. §. de offi.
eius cui mād. est iurisd. Et ideo vt ꝓcedat questio gl. intellige
ꝙ nō fuit seruata solēnitas. tñ cā causatiua licet nō ꝑcisa sube-
rat. s. vtilitas ecclesie. ¶ In gl. q̄ incip. sic. j. in fi. l. cū hi. j. eo. no.
ꝙ valet transactio si seruus hȝ personam stādi in iudicio, vt su
per alimentis modo debitis sibi. Idem in monacho q ab ab
bate petit alimēta: secus si ab extraneo. nā tunc nō habet pso-
nam stādi in iudicio p se, nisi de licētia abbatis. ideo non possit
trāsigere nisi de abbatis licētia. C. de trās. interpositas. Et no. in
ista gl. ꝙ qñ persona q̄ agit non est legitima nihil valet pretoris
authoritas. Quis iudex det curatorem liti, not. Cy. C. de cu.
fur. l. fi. vide. c. si annuū. de iud. lib. vj. ¶ Sed pone mater non pe
tijt tutorem, qꝛ erat testamentarius vel legitimus. tñ non petijt
eos cogi ad faciendum inuētariū, an perdit succes. dic per Cy.
C. de cu. fu. l. fin. §. personis. ⁊ not. an frater naturalis sit tutor
a fratris[a] etiā si sint eadē matre nati. vt. C. qñ mat. tut. offi. fun. l.
si. nam sunt incognito nisi iure ꝑtorio. ⁊ pretor non defert tute
las. An sicut cū morit vnus ex testamētarijs dat ali⁹, sic cū mo
rit vn⁹ ex legitimis: dic ꝙ non. qꝛ legitima ⁊ datiua nunꝙ se cō
patiunt in hereditaria. no. in. l. j. C. de test. tute. qd est no. ⁊ vide
quod no. in. l. j. C. de legitima tute. ¶ Sed pone mater non pe-
tit tutorē, qꝛ minor an si postea fit maior teneatur petere. dic ꝙ
sic. qꝛ magis est accusatio ꝙ liberatio. ar. de exc. tu. non solum.
§. si libertus. ⁊ de le. ij. l. Titia. §. vsuras. ar. contra. in. l. ij. C. i qb.
cau. in inte. resti. nō est neces. de hoc in spec. de resti. in inte. §. qs
autem ⁊ qñ. x. causa debet allegari. ¶ Not. ꝙ Lucretia mater
Valerij ⁊ Scipio. nō est amplius tutrix: qꝛ renunciauit ⁊ dixit
se velle transire ad secunda vota: tamē in causa cepta cogitur p
sequi. vt. C. vt cāe post puberta. adsit tutor. l. vnic. Itē nō debēt
penes eam educari. Itē si valerius ⁊ Scipio decederēt ipsa per
didit ius successiōis. ar. §. ō. adop. l. adoptare. §. eñ Item in ppe
tuum ammō non resumit tutelā. Si illi pueri decederēt cū non
sit qeis succedit, veniret tutor datiuus ad successionē. vt no. de
re. iur. quo tutela. ⁊ per Cy. in. l. j. C. vñ vir ⁊ vxor. ibi vide Cy.
Iac. de are. tȝ Iriū p qōne improprie filiorū Marinelli. §. in ma
teria tutele ⁊ cure. cū in eo. ¶ Sȝ hodie lex ista nō vr locū ha-
bere cū minor ⁊ creditor nō possit esse tutor. vt in aut. vt hic q
obli. vñ lex ista posset habere locū in matre vel auia. vt in aut.
vt sine phi. ma. §. j. sed nūqd in tali casu ꝓcedit lex ista, pone ali
qs habebat creditorem ōdit tpȝ in testō tutorē filio. ⁊ dixit ꝙ
volebat ꝙ esset tutor non ob. creditore. Quero nūqd talis pos
sit eē tutor ēt sine amissiōe crediti. Et dicūt qdam ꝙ sic in aut.
illa vt hi q obli. dicūt ipsi nos intelligim⁹ in tutore legitimo ⁊
datiuo: nō aūt in testamētario: qꝛ fidē eius videt approbasse
testator: quare valet etiā si simplr sit datus ꝙuis testator non
expresserit in testamēto ipsum esse creditorē suū. ar. inst. ō sa. tu.
§. i. ⁊. C. de epis. audiē. l. de creationibus. Istud non valet, quia
pōt esse ꝙ testator non recordat. vt. j. de ꝯfirma. tut. l. vtilitatez.
⁊. l. in ꝯfirmando. de annuis legatis. Quintus muti⁹. vl pōt pre
tendi obliuio testamētorum. vt in aut. de iud. ⁊. l. Sei⁹. §. illud.
C. qui test face. pos. l. hac cōsultis. §. at cum humana. istā opi. re-
probat gl. vbi de hoc tangit. de pcu. pater. C. qui dari tu. pos.
aut. minoris. ⁊ in aut. vt hi qui ob. Quare videtur ꝙ non possit
esse tutor cū lex prohibeat ipsum tutorem. ergo puisio homi-
nis nihil faciat. ar. C. de testa. l. testādi. j. de ope. libert. cerdonē. j.
de le. i. nemo pōt. Cōtrarium dico, vñ tota suspicio q̄ est per le-
gem. ⁊ ratio quare non possunt esse cessat per prouisionem de-
functi: quare credo ꝙ licet sit creditor ꝙ possit esse tutor. ar. de
hoc. j. quorū le. l. j. §. si qs ex mor. j. de leg. ij. Titius. §. Luci⁹. j.
si quis omis. cā testa. quia aūt. §. plane. Simile habes. C. de tu.
vl cur. q nō. l. si tutor. §. fi. ⁊. j. de ritu nup. l. tutor. Tu dic vt in re
missione inuētarij. Nā eadem est ratio in vtroqꝫ. C. arbi. tut. l.
fina. In debitore est clarius qꝛ testator potest ei debitū remitte
re, in totum ergo ⁊ quoad quid. ar. j. de in lit. iur. videamus. §.
pe. ⁊ facit qd no. C. de admi. tu. l. tutores. sed iuxta ꝑdicta pt q̄
ri nos habemus ꝙ mater esse pōt tutrix non obstāte ꝙ sit credi
trix. Et idē pōt dici de patre. qꝛ non est amor qui vincat pater-
b num[b]. C. de cur. fur. l. vlt. in pn. ad tertullia. l. ij. §. ob ijcere. ⁊ idez
in auia. in aut. de here. ab intesta. ex his. Ita no. glo. in. d. aut.
vt hi qui oblig. perhibent habere res mi. sed quid erit in filio:
Pone ꝙ pater vel mater est furiosus: filius datur ei curator, po
test fieri. vt probatur. j. de cura. fur. l. fur. matris curatio. ⁊ de tut.
⁊ cu. da. ab his. l. Diuus. ¶ Quero nunquid aut. que dicit ꝙ
in omni curatore habeat locum in filio, nunquid filius creditor
potest esse curator videtur ꝙ non. qꝛ vbi non excepit in alio pro
hibere vr. vt. j. iud. cū ꝑtor. de ꝑcu. maritus sed mater tñ ex
cipit. vt in aut. vt sine phi. matres. ergo ⁊c. Itē in prē ⁊ mrē bñ
est idē qꝛ magis diligit filiū quā seipm. j. qd met. cau isti qdem
sed non est ita in filio: qꝛ non diligit tm̄ patrem sicut pater di-
ligit filiū qꝛ amor semper descēdit magis ꝙ ascēdit. vt. j. de x.
significat. liberorū. p hoc facit. j. vñ li. scriptor: in fi. de inof. testa.
nam ⁊ si parētibus. Contra dico ꝙ possit esse qꝛ vr magis sua
administrare ꝙ aliena cum ad ipm debeāt puenire. de xb. sign.
inter gesta. de libe. ⁊ posthu. in suis. ⁊ ar. j. de vē. in spi. qui ventri.
2 ¶ † Sed quid dices de fratre nunquid poterit esse curator
fratris licet sit creditor fratris. Quidam dicunt ꝙ sic nam qñ
excipitur ⁊ sires excepti videntur. l. j. C. ō diuer. rescri sed frater
videtur similis matri qꝛ equaliter succedūt ab intest. vt in aut.
de heredi. ab intest. §. ij. ergo ⁊c. Itē frater appellat tutor fidu-
ciarius qꝛ lex excipit fiduciarios insti. de fiducia. tu. p totū. ⁊. j.
de legi tut. l. ij. in fi. ⁊. l. seq. Cōtradico ar. ad hoc. j. de dolo. l. fi-
lius. ⁊ ibi p Guil. ꝙ nō est par rō affectiōis imo habēt plerūqꝫ
indiuiduā inter se. C. de bo. q̄ libe. l. cū opȝ. §. j. de leg. ij. cum pa-
ter. §. euict⁹. p hoc habeo. l. j. ō lib. ꝑte. ō le. ꝑst. cōt. tabu. bo. pos.
3 peti. l. iij. §. iij. Gui. de cu. hac occasiōe sumpta † No. tutelarū alā
testamētariā aliā legitimā aliā datiuā aliā annomalā. vt in spe.
de tut. in prin. ¶ Circa testamentariā queritur an tutor reli-
ctis filijs infantibus possit se immiscere hereditati paterne.
Spe. ꝙ nō in Spe. de tu. §. j. ver. sed an datus. Dyn. in. l. si ne
mo tenet cōtra per. §. sui insti. de here. ab intest. ⁊ est verum quia
existētia sui heredis ꝯfirmat tutelā. ⁊ sic pbat de facto peru.
¶ Scdō qrit an dat⁹ in testō imperfecto ⁊ ꝯfirmatus dicatur
testamētarius. glo. ff. de excu. tuto. qui testa. ⁊ in. l. fi. C. de cōfir.
tu. dicit ꝙ ꝯfirmatus excludit legitimū vel dic vt confirmatur
de necessitate. vt quando datur a matre tunc non excludit ꝑm
Odo. p Spe. facit qꝛ a die cōfirmationis cedit dies de tuto. et b
cura. impuberi. ergo erat ante quesitum ius legitimo. l. tutor.
si petit. de tut. ⁊ cu. Specu. ꝙ non sed datiuus ⁊ ideo ei legiti
mus āfert. e. tit. §. si autem. versic. sed an datus. nam sicut ab
hereditate inutile testamētū nō excludit legitimū successorez
sic nec a tutela. Dy. no. in rub. de ꝯfir. tu quoad quid habetur
p testamētario. s. quo ad testm̄ paternū ⁊ eius effectuȝ. l. vlti. ff.
de reb. eo. nec ob. §. ex impfecto. l. hac ꝯsultissima. C. de testamē.
qꝛ loqt i hr̄ditate nō i tutela i spe. eo. ti. §. i. x. qd si det. ¶ Ter
tio q̄rit an testamētaria expirata succedat legitima vel datiua
dic vt plene i Spe. eo ti. §. nūc dicēdū. xsi. sed pone aliqua mino
ri. ¶ Circa tutelaȝ legitimā q̄rit an possit obijci legitimo quod
non petit tutelam intra annum. Spe. ꝙ sic. d. titu. §. si vero. vers.
j. imo videtur de quatuor. mensibus in aut. de sanctissimis epi
sco. §. ꝑsbyteros. So. in matre spectatur ann⁹ in clericis in qua
tuor menses regulariter non est tempus determinatū sed arbi
trariū infra qd si nō ingerit se videt tutelam negligere. ⁊ potest
vt negligens remoueri. ¶ Scdō querit naturalibus ex diuer-
sis matrib⁹ vel spurijs vtruȝ inter se sit locus legitime tutele. ⁊
dic ꝙ nō. vt. ff. vñ cognati. si spurius. ¶ Circa datiuā q̄ritur an
impuberi possit dari tutor curator. Et dic ꝙ sic tñ ista cura ad
ueniēte pubertate. in Spe. eo. ti. §. generaliter. ver. eisdē quoqꝫ. c
¶ Scdō querit an datus ex inquisitione satisdet. rñ. aut cum
pena inqsi. ⁊ nō satisdat. d. tit. §. si aūt. ver. ⁊ not. ꝙ cum. Quid
si est questio de statu tutoris vtrū interim pōt tutor dari a in-
dice. dicit Spe. ꝙ sic. ex mero officio si iudex nouerit excu. non
esse veram. d. §. generaliter. versi. item opponit. qd est notādum
In ꝯtra facit. ff. de libe. cā. qui. ō libertis. sed illa intelligitur de
4 petione partis non ex mero officio. ¶ † Sed an debito soluto
debitor resumit tutelam dic ꝙ sic. l. si impuberi. de tutor. et cu.
dādis ab his. Secus in eo cui parat ꝑiudiciū ꝑpter suā mo-
ram no. de tu. ⁊ cu. dat. ab his. tutor si petitus Vel ꝑpter suȝ
factū ex quo alteri est ius q̄situ de quo in Spe. d. ti. §. nūc dicē-
dū. ver. sȝ pone ⁊ ver. seq. ⁊ ar. C. do remis. pi. l. fi. ¶ De annoma
la tutela. dic ꝙ vendicat sibi locum matre ⁊ auia. ¶ Quid si
mater vult transire ad scdā vota an statim potest petere se re-
c moueri ⁊ aliū dari:[c] dic ꝙ sic. in aut. de nup. §. si autem tutelā.
Sed nūquid vitricū dic ꝙ sic añ Zctū cū eo mrimoniū añ red
ditas sec⁹ si iā contraxit matrimonium vel sponsalia rātiones
qꝛ eius bona sunt obligata pupillo ideo non potest esse tutor
⁊ adde qd not. in. d. §. nunc dicendum. versi. hodie ⁊ versic. seq.
⁊ versi. quid si nondum. ⁊ versicu. seq. ⁊. §. de adop. nonnunꝙ. ⁊
ibi dixi. Sed nunquid auia ꝑfertur petito a matre. dicit Spe
cu. quod. sic. eo. §. versi. quid si mater. Quid de alijs legitimis:
dic aut mater erat tutrix ⁊ prefertur petitus ab ea: qꝛ succedit
in eius locum vt not. in. l. si quis sub condi. de testa. tute. nam
hoc facit ex officio qd pōt non ex mera pietate ⁊ quasi est ex
cusatio datis aut non. Item prefert legitimus quia hoc casu
petitus a matre est mere datiuus. l. credendum. qui pe. tu. Cō
5 tra videtur pe. l. j. C. si cōtra mat. vo tu. da. §. ¶ † Quid de cle-
ricis vtrum possunt esse tutores. dic in Spe. dicto tit. §. gene-
raliter. ver. item opponitur contra tutorez. dic quod regulari-

a ¶ Sit tutor fris. vide bar. in aut. minoris. C. q da tu. po. vbi loqt de socio tñ no. profre maiore habē te bōa cōmunia cū pupillo vt ñ possit eē tutor fris in cōsilio quotidie errat ⁊ cōtrariuȝ cōsulitur.

b ¶ Pater nū. ꝙ xū etiā si sint inuicē inimici. Cy. in. l. ꝑpter isidias. C. qui accusa nō pos. vñ dicit. d. maria. so. in ꝯsili. ix. in fci. psequē do versic. xx. circa me. i. j. parte. qd pa-n⁹ amor ⁊ maternus inestimabilis est.

c ¶ Dari. als priuat successione illi⁹. vt est text. in. l. oēm. C. ad tertul. et in. §. si aūt. ⁊ Pau. ō ca. in ꝯsil. cclxij. ⁊ qs tunc claud⁹ et admittēdus sit vide. d. maria. so. in cōsi. xx. inci. visis. xsic. qui-mo etiā i prima parte.

a ter nõ potest[a] esse: qꝛ nõ potest idonee cauere cum nõ habeat bona secularia alias est idoneus. Sed nunquid d̃cretũ iudicis debet interponi ante vel post: dic ꝙ post vt. l. j. de tuto. ꝛ curato. illud. Sꝫ an valet decretum iudicis interpositũ ad petitionẽ ei⁹ qui satis nõ dedit. spe. ꝙ nõ dicto. §. gñaliter ver. qd si pupillus. Sec⁹ si ex mero officio. C. de epi. audiẽ. taꝫ demẽtis. l. pfectitia. de iure do. le. ꝛ no. in. l. si curã habẽs. C. de in integ. re. mi. nõ obstãt. j. d̃ albi. parui. in fi. qꝛ in his qui habẽt ptãtẽ connexã hic qlibet p se ꝛ insolidũ. Sꝫ an est necesse ꝙ tutoꝛ ꝛ curatoꝛ exp̃sse obliget bona. Spe. ꝙ nõ. qꝛ sunt tacite obligata in specu. d̃ curatore. §. vt aũt. ver. Itẽ qdam dicunt. Sꝫ qd de curatore ad litẽ. dic idẽ. vt. C. de iu. pperãdum. in fin. Sed an debitoꝛ vel creditoꝛ potest esse curatoꝛ ad litẽ. dic ꝙ sic eodem. §. versic. Iteꝫ qd̃
b est creditoꝛ. An marit⁹ põt eẽ curatoꝛ vxoris ad litẽ dic ꝙ sic:[b] lꝫ sit debitoꝛ vxoris in dote ꝛ in alimẽtis eo. §. versi. sed nunqd vir. An curatoꝛ ad litẽ facit inuẽtariũ. glo. ꝙ nõ in. l. de cau. pre. Idẽ spe. in titu. de actoꝛe. x. qd̃ curatoꝛ ad litẽ Sꝫ dato ad exigendũ sic. in versi. sequen. Sꝫ qd de dato intelligo postꝙ̃ exigit. nã ante, nõ habet de quo cõficiat sicut curatoꝛ solũ ad litẽ. Sꝫ nunquid curatoꝛ ad litẽ potest dari absens: dic quod non ꝛ si post ratũ habeat. q habebat. §. si pupillus. de tute. ꝛ ibi p Ja. de are. Itẽ adde. j. de mino. l. patri. p filio. An tutoꝛ datus spurio debeat cõfirmari: dic quod non vt not. in. l. j. j. de test. tute. An habẽti curatoꝛem generalem possit dari tutoꝛ ad litẽ: dic quod non. vt. C. qui dare tu. possunt. l. cur. ꝛ. l. j. In gl. que incipit. ꝛ sic. appellatiõe. in versic. fauoꝛ. ĩ. l. cũ hi. j. eo. ¶ Not. ex ista solutiõe ꝙ vbi oblĩo est fauoꝛabilis liberatio est odiosa: hoc etiã pbatur p locũ a contrarij. In gl. que incipit. sed an sic legando in versicu. q duo. ĩ. l. cũ hi. j. eo. sed illud cõtingit ex vicinitate, ꝛ pprietate p̃cedẽtiũ xboꝛũ vt ibi patet in lr̃a. In ea gl. ibi sic lꝫ mar. sy. ꝛ Ja. de are. tenẽt ꝯ gl. istam: tñ Oldr. approbat eã. arg. d. §. mod⁹. coniuncto. §. fin. qd̃ videt̃ verius. Nec obstat. l. iiij. j. d̃ alimentis. ꝛ cib. lega. qꝛ ibi ponit̃ in vim modi vel conditionis, vt habebat alimẽta ex fundo vel sil̃ia hec autẽ dixit in alimentis sic per viam determinatiõis ỽm Old. qd̃ videtur verius. Cy. Istud est cõtra textũ nã si post moꝛtẽ legatarioꝛum d̃beret fundus restitui heredi nõ posset distrahi nec interueniret p̃toꝛ qd̃ est ꝯ istum text. vñ caute. s̃. reinteg. fuerunt adiecta illa verba ꝛ moꝛtis tpe pecuniam restituat. Sꝫ cũ ista causa alimẽtoꝝ sit adiecta in fauoꝛẽ legatarij quarte nõ põt in aliã causam ꝯuertere vt. l. titio certis in prin. de cõdi. ꝛ demõ. Respondeo qd est causa pia ꝛ ad authoꝛitatẽ testatoꝛis ptinere videt̃ de annuis legatis. d. l. qntus. §. põponius. Sꝫ nũqd si dãnato in metallum legetur fund⁹ in alimẽta valebit legatũ: dico qd̃ ñ. vt habeat fundum sed alimẽta ex eo sic vt. j. de ca. di. legatũ. de his qb⁹ vt indignis. si in metallũ. ꝛ. l. si victũ. de re iudi. per quas leges apparet ꝙ de iure cõi hmõi cõdẽnati nõ possunt impune occidi cuꝫ lex mãdet eos non alimentari ꝛ substantiari. ꝛ vid̃ Gui. j. d̃ exc. l. fi. In gl. q̃ incipit. arg. ꝙ nõ in versi. fi. in. l. cũ hi. j. eo. Solutio hec est eadẽ rõ phibitionis q̃ est cũ alio. s. alimẽtoꝛũ fauoꝛe ne pereat fame alimẽtari⁹, sed ibi sec⁹ nã ibi fauoꝛe liberoꝛũ phibuit alienationẽ cũ alio, ne res exeat extra familiã, ꝛ id̃ ꝯpromittit̃ int̃ eos ibi. Itẽ est hic mai⁹ piculũ. ꝛ id̃ pnũtiat̃ adhibetur remediũ. ar. j. de re. eo. l. j. §. sed ꝛ si qs Ja. In gl. q̃ icipit qd ergo ibi phibuerit. in. l. cũ hi. j. eo. No. decretũ iudicis tacite interponi si sit ꝛ nõ phibet. ar. ad idẽ. j. de fideius. tu. cũ oñdimus. §. vltimo. ꝛ. s̃. de adopti. si pr̃ nr̃alis. vñ valet inuẽtariũ factũ coꝛã iudice lꝫ sup eo nõ inueniat̃ decretũ expresse interpositũ. In ꝯtrariũ facit qd̃ no. j. de reg. iur. vbi non voce. ꝛ. l. etiã. de au. tut. In ea. glo. no. cũ decretũ reperit̃ interpositũ oĩa in dubio presumũ-
c tur soléniter acta.[c] l. si vero. j. rẽ ra. ha. ꝛ in spe. de emptio. ꝛ vendi. §. nunc dicendũ. versic. ꝛ videtur. Adde ꝛ omnino videas ꝙ no. j. de arbi. l. iij. in prin. Ibi dicitur quod presumitur quis maioꝛ ex quo cõdẽnatus reperitur. Itẽ adde quod not. in. l. j. C. de fi. instr. ꝛ iure haste fisca. li. x. Et dicit Inn. idẽ in diffinitiua lata presente parte vt presumatur iusta ea causa ꝛ ex oꝛdine si presens non ꝯtradixit. Si autẽ erat absens p̃sumit̃ equa, nõ tamẽ aliqua nisi constet de processu. Innocẽ. de probatio. quoniã contra falsum. de renũ. in presentia. facit. C. de relatio. l. j. in fine. ꝛ C. de accu. l. fin. ꝛ qui sat. cog. arbitro. Joan. andr. intelligit dictũ Inno. quãtũ ad presumptionem. vñ trãsfert onus probãdi contra presentẽ qui poterit pbare negatiuam p exhibitionem actoꝛũ scd̃m eum. ꝛ hec est veritas. adde quod no. Inn. de elec. bone memoꝛie mag. in versic. presumit̃. ꝛ de officio. delega. cum in iure. ꝛ de eo qui fur. oꝛdi. su. innotuit. Ex quibus apparet ꝙ non presumitur pro eo processu sed pro sñia. ergo vbi pcessus non reqritur a iure presumendum est pro eo ꝙ iudex facit: sed vbi requiritur nõ p̃sumit̃ p processu. quia hoc esset p̃sumere p parte non pro iudi. nam processum partis faciunt. Item dixit Dyn. qd̃ pro sñia que dicit̃ nulla presumitur donec contrarium declaretur. vt ipse no. ff. de acquir. poss. l. iij. §. si patru⁹. ꝛ vid̃ Inno. de except. apostolice. vide Inn. in. c. j. ad finem. de confir. vti.

vel inuti. ꝛ vide Joã. and. in nouella extra de re iudi. c. j. in ver. Irritanda. in fi. In glo. pref. hec vltima vera. Ja. bu. ꝛ sic not. qd̃ vꝫ decretũ si est seruat⁹ oꝛdo iuris lꝫ sit iniustũ. Idẽ no. j. de acqui. poss. ¶ In ꝯtrariũ facit j. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. cũ si. Sol. hic inter p̃ntes ꝛ cõsentiẽtes: ꝛ sic voluntaria iurisdictiõe. ibi ĩ ea q̃ reddit̃ ĩ absentẽ ꝛ inuitũ. facit ad hoc extra de restitu. in integ. c. j. ꝛ quod ibi no. Et eodẽ mõ rñdeo ad. l. q testamẽto. j. de excu. tu. vide Gui. in. l. j. de in ius vocã. In. §. lꝫ si plurib⁹. No. ar. ex isto. §. si testatoꝛ phibuit aliqd alienari qd̃ et inter se vnus alteri nõ põt alienare. Cy. Nos habemus ꝙ emphyteuta phibetur alienare sine consensu dñi. Nũqd si duo sunt vel plures poterũt adinuicẽ alienare. Quidã dicũt qd̃ sic, vr̃ text⁹ in fi. C. de metro. bery. li. xi. l. vna. p hoc. C. de fideiuſ. si volũtas d̃ le. iij. pater. §. xv. Cõtrariũ dico arg. isti⁹ tex. ꝛ. j. de reb. eo si pupillo xij. in pn. nõ ob. lex. alt. qꝛ ibi solũ fiebat phibitio in extraneam personã ergo vr̃ ĩtelligere qd̃ ĩter se p̃nt ꝛ eodẽ mõ soluas. l. volũtas. hic aũt fiebat phibitio simpliciter ne alianaret ĩ aliqua p sonã. Gui. adde qd̃ no. j. ea. l. §. si cui non min⁹ p gl. ꝛ Gui. l. In gl. que incipit imo videt̃ ibi diuisione ista gl. tꝫ, ꝙ p diuisionem repellat̃ a petitione fideicommiſ. saltem p parte. Sed in. §. duo fratres. dic nõ repelli: sed modũ agẽdi variari. qꝛ nec petet pars partis ꝛ pars estimatiõis sed dic qd̃ nõ repellit nec variat̃ modus agẽdi. qꝛ vniuersaliter agendũ est. lꝫ bñ variat̃ modus restituendi restõne reali. vt. l. impatoꝛes. §. fi. ꝛ. l. cũ pater. §. heredes. de leg. ij. nõ ob. ꝙ veniat euictio. qꝛ h̃ emitt̃ ex facto testatoꝛis qd̃ eius reputat̃. j. de euic. fundũ meũ. ꝛ de edil. edic. cũ denotat Gui. hic. ꝛ Ja. but. ĩ. l. tres fratres. ꝛ Ja. de are. ĩ. §. duo fratres. ꝛ Ray. hic ibi. Itẽ op. q diuidit ꝯsentit alienatiõi rei q̃ subiacet restitutiõi. ergo sibi p̃iudicabit. vt. l. codi. ij. j. de lega. ij. So. l. idẽ p seruãdũ eo. ti. In glo. q̃ incipit. vt. s̃. eo. ibi trãsactio. hic phibetur ipsa cõuẽtio ꝙ est nomẽ gñis. vt. s̃. d̃ pact. l. j. §. fi. Ibi vẽditio. Et ideo nõ cõtinet aliũ contrariũ siue pꝛoferat̃ a lege. vt ibi siue ab hoĩe. vt. C. de fideic. l. voluntas. facit ad hoc ꝙ dicit̃ de emphyteuta q vẽdere nõ põt. sed donare potest. de leg. j. l. si dom⁹. §. vi. ꝛ. l. j. C. de fundo patri. li. xj. verba eñ prohibitionis stricte sunt accipienda. vt. l. codicil. §. ij. de lega. ij. in auẽ. de resti. fideic. §. manifeste. arg. contra. C. ne rei dominice vel tẽp. l. ij. Gu. dicit qd̃ phibet̃ vẽditio pter ipsam rẽ. ꝛ tũc omnẽ alienationẽ significat. l. statuliber. §. vbi. de statuli. aut propter preciũ ꝛ tũc stricte sumit̃. ꝛ alle. gl. C. de vsucap. p ẽpt. l. ij. Dñs ia. bu. dicit hic ꝙ de p̃pria significatione sumit̃ stricte, sed per interpretationẽ extinguit̃ verbum venditionis si in alijs contractib⁹ est eadẽ rõ. vt ĩ §. quint⁹. secus si nõ est eadẽ ratio vt in. d. l. fi. ¶ In ea gloss. sine eo. vide in spe. de cesſ. ac. §. fi. ver. ꝛ not. ꝙ licet cessio. ꝛ p Jac. de are. j. de verb. sig. dedisse. ꝛ p Guil. de cu. ĩ. l. ij. C. de vsuc. p empt. ꝛ p alber. gal. ĩ margarita tit. d̃ pcu. ĩ rẽ suã. ¶ In gl. q̃ icipit. imo ĩ totũ. ĩ. l. ꝯtrouersiã. j. eo. ĩ ver. q̃rela. qd si ꝯtratab. no. C. de col. vt liberi. C. de cur. fur. l. fi. d̃ ꝯtratab. si post moꝛ. §. antepe. ¶ In ea. gl ibi res. vñ transactio confirmat heredi. scripto ius successiõis, nõ infirmat. vt. C. e. l. cã mota. vñ lex nostra nõ habeat locũ, quia loquitur tm̃ ĩ eo casu vbi post transactionem heres scriptus non remanet heres nisi ex parte, nõ vbi ex asse Item loquit̃ ĩ casu dubij. sed hic non ẽ dubiũ: imo certũ ꝙ script⁹ est heres ex asse. ¶ In ea. gl. in versic. repetitione. ¶ No. hic ꝙ repetitio facta ab intesta: habet locuꝫ etiã si testamẽtũ p parte irritat̃ vnde exponit̃ si nõ valeret iure
d testamẽti. ꝛc. i. quãtum nõ valeret.[d] vt hic. ꝛ. l. vlti. de lega. j. In ea. glo. ibi rñdere. ¶ Not. quod nõ tenet̃ qs rñdere positioni q̃ nõ cõtinet ius p̃ntis sed tertij. Et adde ꝙ no. in spe. de testa. §. nũc a nobis. ver. Itẽ agẽs. ¶ In ea. gl. ibi, releuãdũ. ỽm hoc p positũ est remediũ in tali casu script⁹ heres adiuit hereditateꝫ dãnosaꝫ nec fecit inuẽtariũ. vñ occurrunt creditoꝛes contra eũ querit remedium certe hoc erit remedium ꝙ faciat sibi moueri litẽ ab aliquo foꝛte paupere qui nõ timet magis depauperari, vel etiã diuite nã ipse faceret inuentarium ꝛ sic nõ timebit qui se heredẽ afferat retenta re certa ꝛ deludentur creditoꝛes. Sed ego dico ꝙ lex ista nõ habet locũ nisi qñ creditoꝛes volũt innití trãsactiõi. Nã si volũt, ꝛ nolũt probare scriptũ heredẽ ex asse credo quod possint: qꝛ ius fuit eis quesitũ p aditionẽ, ergo tolli eis nõ põt. s̃. ti. j. l. fi. de bo. aut̃. pos. l. cũ vn⁹. ad hoc. C. de nõ nu. pe. si cui. C. de do. ante nup. aut̃. sed iã necesse. ¶ In ea. glo. ibi repetita. sed nũqd si testm̃ est nullũ ex causa preteritionis vꝫ ista repe. ab intest. glo. hic ꝙ sic lꝫ aliud sentiũt in annullãdo p q̃relã. Sꝫ ꝯ. no. in aut̃. ex cã. lꝫ hec verioꝛ. Nõ obst. de leg. iij. ex filio. qꝛ ibi noĩatim fuit relictũ. a preterito nõ gñaliter reperit̃ ab intestato. sed cum p querelã rescindit̃ ibi p aditionẽ hereditatis ꝛ quasi cõtractũ, legata ceperũt dependere totaliter a causa testati. ꝛ sic exclusa est dependentia cã intestati. vt arg. j. de condi. inde. iulia. ꝛ. j. iudic. solui. cum querebatur. ꝛ idem videtur si testementum rescindat̃ per restitutionẽ in integrũ. vt. j. de cõdictio. indebi. nec nouũ est. Itẽ alia ratione quia testamentũ restitutum per querelam reprobatur quasi testamentũ dementis vt. l. titia.

a ¶ Nõ pt. limita, nisi cleric⁹ sit an⁹, vt qꝛ habeat nepotes ex filio illegitimo, bar. in ꝯsi. vãnes filius dñi gualte. ꝛc.

b ¶ Qd̃ sic. add̃ eũdẽ bal. ĩ. l. nec maritũ. C. de solu. (vbi d̃t ꝙ nõ est dãd⁹ vxoꝛi furiose, ꝛ ꝙ ñ d̃t legitimus curatoꝛ nec datiu⁹ nisi ad litẽ. p q̊ vid̃ bar. ĩ. l. si qs. §. fu. in fi. de p. cu. p. l. marit⁹. C. qui da. tu. pos. ꝛ ibidẽ. vide eũdem Bal.

c ¶ Acta ad de pau. de ca. in cõsi. viij. ꝛ fel. c. qm̃ ꝯ. d̃ p ba. ꝛ ꝙ ibi dixi ĩ apostil.

d ¶ Nõ valeret. add̃ eũdẽ bal. ĩ. l. cõtrouersia. j. e. in fi. j. col. ꝛ ꝙ ibi dixi in apost.

vt.l.Titia.fm Odof.sed hec rō nō vr̄ pcedere per aut.ex cā.nā
qūo debenť legata si iudicium testatoris dānareť vt dementis.
Sed nunqd legit.qui dicit testamētum nullū vr̄ adire.ar.ꝙ sic,
de bo.pos.cum qdam.C.de repu.here.suus. secus si annullan-
do.no.j.de inof.testa.gerimus.ꝛ.l.qui.de inofficio.Sed pfa-
tus do.Old.de falsen.ꝯsultus dictam aut.ex causa.dixi† aliter
intelligendam cuius verba hec sunt. ¶ Super questione qua
queritur an legata in testamento posthumi agnatione rupto re
licta debeantur in aut.ex causa credo simpliciter ꝙ non: qꝛ illa
authē.intelligitur quando institutio ab initio non tenuit, ꝛ sic
legata ab ea pendere nō potuerūt. hec em̄ ab initio tenuit īstitu
tio.ꝛ ideo si ruit ex post facto,ruunt ꝛ pendentia ab ea vt lega
ta,nec aut.ex causa.in pteritione vel exheredatione posthu-
mi loquitur.ꝙ a posterioribus cāz pteritiōis vel exheredatiōis
inferri hoc autē in posthumo sibi locum vēdicare nō pōt, cum
nō possit ꝯmittere aliquā de causis predictis numeratis ibidē.
Igiť de posthumi pteritione vel exheredatiōe nō loquiť.in eo
igiť posthumo stāt iura antiq̄ ꝗtū ad hec nō correcta. ¶ Su-
per scda qōne qua q̄riť an dicta legata valeant ex vi illius cl'e in
testamento apposite,si non valet vt in posterū, nō valet iure te
stamenti ꝛc.Credo ꝙ dicta x̄ba per x̄bū futuri tpis plata,pos
sint hūc casum ꝯplecti.ꝛ non defectum solēnitatis tm̄ vt aliqui
dicūt.qꝛ solēnitas non pēdet ex futuro.testm̄ em̄ aut est solēne.
aut non.Et si dicit hec x̄ba vt a demēte plata nihil operari,di
co illa verba loqui circa exhr̄dat.vere vel ficte iam natā in quo
testator vere est quedā insania nec alienam successionē sanguis
inuitant calcata pprie ante ponat.sec⁹ est in posthumo q a pa
rentibus preteriť ad quē non sic naturalis inclinari dꝫ affect⁹:
vt.j.iam posthum⁹.talis em̄ ascendens ꝛ si vellet ꝛ Galli ꝯsilꝭs
non vtatur,nō iō ꝙ iuris apices secut⁹ nō fuerit, censend⁹ ē in
semis.Oldr.In fi.istius gl.ibi loquiť de indigno,cui sol⁹ fiscus
infert ꝯtrouersiā:vt no.j.fa.er.his ꝯsequēter.§.j. Unde cū alio
non trāsigit.sꝫ si cum ipso fisco trāsigit hꝫ locū hec.l.Nā fisc⁹ hꝫ
pet.hereditatis vtilem lꝫ indign⁹ habeat nomē heredis, vt.C.
de peti.here.l.j.j.ad sil.Cai⁹.Sed in non capace vt in filio natu
rali existēte legitimo idem est ꝙ si al's dicať nullū,in eo ꝙ reli-
ctū dr supra legitimū modū nec est hoc casu verū ꝙ gl.dt ō ꝯfu
sione actionum cum ipso iure non nisi heres nisi ex certa pte.l.
fi.C.de bo.aut.iu.pos.ꝛ adde qō plene not.C.de fideic.l. eā quā.
Reuertere ad materiā pdlibataz. Sed an curator ad litem dať
inuitus.dic ꝙ non:eo.§.nūc aūt.x̄.sꝫ nunqd inuitus. An va-
let ꝯfessio facta in pn̄tia curatoris si tn̄ authoritas interuenit,
dic.s.eo.x̄.sed nūquid sufficit.ꝛ ver.se.dic ꝙ extorta in casu per
misso vꝫ,sꝫ ñ volūtaria de minoris auxilio.Utrū ad litē crimīa
lem in qua nō interuenit pcurator interueniat curator ad litē:
An vero debeat esse curator gn̄alis:no.p Cy.in addi.C.ō adul
te.l.ppter.dic vt ibi.Sꝫ an tutor pōt facere inuētariū p pcura
torē.Videť nulla.l.phibitū fm Gui.de suza.put reperi in qua
dam addi.sua.sed an tutelā gerens pōt iurare per pcuratorem:
dico ꝙ non,qꝛ lex vult ꝙ corporal'r iuret.in aut.vt hi q obli.cir
ca fin.Sed iuramētū pcur.nō est pprie corpale iuramētū dn̄i.
sed fictū.vt no.in fili de elec.vt circa.lib.vj.Sed an curator po-
test peti p pcuratorē.dic ꝙ sic:vt.l.j.in fi.q pet.tu.Sed an vale-
at inuētariū in quo aliqd deest.videtur ꝙ sic.vt.C.de iure do.l.
fi.§.litis.ꝛ ibi per Cyn.Sed in inuentario heredis dic ꝙ nō est
necesse ꝙ sequatur decretum iudicis. sed in inuētario tutoris
dic si tutor scienter omittit nō valet inuētarium, qꝛ cum iudex
habeat ei committere postea gestio nō valet cōmissio, qꝛ obre-
ptitia facit.l.j.s.de offi.pfe.vrb.C.de admi. tut. l. tutores. ꝛ.s.
de cur.fur.l.fi.ꝛ ne tu.vel cu.l.fi.de cō.iu.tu.l.qui rem.ꝛ ō tutor.
ꝛ cur.l.ij.§.puberi.ꝛ.l.Seie egresse.nisi modicus esset defectus.
ꝛ p imprudētiā omisisset.nam modic⁹ defect⁹ tollerať ꝛ qui mo
dicum trāsgrediť nō vituperať.de cōdi.ꝛ demō.l.quamuis.

1 ☞ Presentia laudantur,futura vero despiciuntur.
2 Alimēta relicta vxori nō debentur ante aditaꝫ hereditatem.
3 Donatio causa mortis reuocatur contraria voluntate.

Cum hi quibus. Premissa rōne ponitur hic constitu
tio imperatoris qua cauetur ne possit transigi super
alimētis futurꝭ sine authoritate ptoris.h.d. ¶ No.
ꝙ fauore alimētorū ꝛ vltie voluntatis statutum est, vt super ali
mentis futuris non possit interuenire trāsactio vel compositio
1 nisi authoritate pretoris. ¶ † Scdo no.ꝙ pn̄tia plurimū in spi
ciuntur,ꝛ futura plurimum despiciuntur. iuxta illud Claudia
ni, Omne futurū dspiciť suadētꝗ sui pn̄tia fructū. ꝛ in h̄ errat
mēs humana,hebes, qꝛ nō pspicit futura.vn̄ dicit Seneca, ꝙ
iō erramus qꝛ de parte vite oēs deliberamus, de tota nemo de
liberat. ¶ Op.circa istud pncipiū gl. ¶ In gl.j.ibi, ad psentia
bona vide qō no.Archid.xij.q.ij.eps. ¶ In gl.ij.ibi,plane. ꝛ h̄
colligitur.qꝛ litera dicit relicta erant.sed nomine iudicij. ¶ Ul
timū iudiciū significať.vt.j.de ta.exhi.l.j.in fi.ꝛ licet illud x̄buz
apponať in proemio vel ī rōne:tn̄ intellige repetitū ī ꝯstitutiōe
ꝛ cōclusiōe:qꝛ pemiū loco finalis cause hr̄.vt.j.ō here.inst.pa-
ctulieus.ꝛ est hoc no.ad statuta. ¶ In ea.gl.ibi rn̄.no.ar.s.co.
cū aqliana.ꝛ.j.ea.l.§.si cū lis.nā hoc nomē transactiōis nō stat
pprie sꝫ large.vt.s.e.l.j. ¶ In eadē ibi spāle fauore alimētorū
ꝛ vltime volūtatis ꝛ no.p vxorib⁹ qb⁹ sunt relicta alimēta ꝙ
sup isto relicto pro tpe futuro nō pn̄t trāsigere vel pacisci vel re
futare ēt cū authoritate iudicis ꝛ adde ꝙ not.in spe.q filij sint
leg.x̄.sꝫ q̄riť. ¶ In tex.ibi arbitrari nūqd hoc verū ē vbicūꝗ
reqriť iudicis pn̄tia puta insinuatione ꝙ iudex habeat po-
testatē approbādi ꝛ reprobādi actū:vr̄ qō non:qꝛ ad eū ptinet
audire non aūt ad eū ptinet approbare vel reprobare.vt.C.de
testis oīm.Gui.de cu.dt ꝯtū ꝛ ponit ipse.C.de sac.san.ec.l. il-
lud.ꝛ allegat ibi quandā gl.or.de hoc Ex quo not.ꝙ lꝫ instrm
donatiōis vel testi sit legitie pductū aio insinuādi si iudex nō
admittit pductionē vel reprobat eā ista donatio ꝛ testm̄ nō di
citur insinuatum:qꝛ requiritur insinuatio approbata ꝛ decretū
ꝛ ad h̄ facit optime tex.iste arg.ad hoc.j.de ꝯpē.ꝙ.ī diē.§.si ra
tionē. ¶ In tex.ibi habitatio no.noīe alimētorꝫ hec oīa signi-
ficari ꝙ dic vt.j.ea.l.§.trāsigit. ¶ In tex,ibi ab itesta sup hoc
q̄ro qn̄ relinquunť alimēta ab intest.vtrū debeanť donec hr̄-
ditas ab intestato adeať ego dixi ꝙ non p duas.ll.ꝛ p vnā ra-
tionē.leges sunt.j.de fidei.libert.l.ij.j.de here.īsti.l.q filio.§.ser
uus.vbi est gl.or.Rō est ista.qꝛ alimēta futura nō trāsmittunť
vt no.j.e.l.§.si vni. mō alia lex dicit ꝙ eorū q̄ nō respiciūt trans
missionē non cedit dies ante aditā hereditatē. Iste est tex.in.l.
ij.j.qn̄ di.le.le.ce.hoc tn̄ fallit ī casu qn̄ alimēta essent relicta ad
pias causas:qꝛ tūc ne piuꝫ iudicium morā fortuitā patiať mā
datur executioni officio epi ꝛ hereditate non adita.vt.j.ō pe.
here.l.herditas in fi.ꝛ in spe.de instr.edi.§.nūc vero aliqua.ver.
sed pone ꝙ ex eo testamēto ꝛ dixi.C.de fideicom.l.eā qua nam
aū aditā hereditatē nō nasciť actio sꝫ officiū iudicis īplorādū
est ꝙ loco deficiētis actiōis pponiť.vt.j.de religiosis.l.si qs se
2 pulchrū.in fi.sil'e habem⁹ no.C.de.īsti.ꝛ substi.l.ij. ¶ † Ex his
appet ꝙ alimenta relicta vxori non debenť aū aditā hr̄ditateꝫ
cū nō cēseanť relicta ad pias causas:idē ī relictis alijs ꝯiūctis
psonis qꝛ videnť poti⁹ relicta ꝯtēplatiōe cōiūctiōis q̄ ꝯtēpla
tiōe pie cāe vt no.gl.ord.i.d.l.illō.de sac.san.ec.ꝛ ar.in.l.si forte.
ō cas.pe.ꝛ.C.ō do.l.data iā pridē.ꝛ adō ꝙ dixi.s.ti.j.l.impator
antonin⁹. ¶ In tex.ibi donata.no.noīe relicti ꝯtineri donatio
nē cā mortis.Sed gl.or.dicit ꝙ donatio causa mortis accedit
a magis ꝯctui q̄ vltime volūtati.ᵃ vt.l.ij.de dote plaga.q̄ gl.con
sueuit ad hoc singulariter allegari ¶ Sꝫ dicendū est ꝙ hoc est
verum quantum ad originē quia donatio cā mortis extinguit
contractū ꝛ olim fiebat p moduꝫ stipulatio.vt.j.de doñ.causa a
mor.l.inter mortis.hodie preficitur nudo pacto sicut donatio
inter viuos.vt no.in.l.cū pr̄.§.menio.de leg.ij.vbi est gl.not. de
hoc sed quātū ad effectū priuilegiū magis assimulatur relicto
quā contractui.vt hic.hic est ꝙ ex do.cā mortis trāsit dn̄iū re
cta via sicut ex legato.vt.j.de pub.ī rē act.l.ij.Itē ī don.cā mor.
habet locū ius accrescendi sicut in lega.ꝛ fideicō.vt.C.de cad.
3 tol.l.vnica.ad fin. ¶ † Itēꝫ donatio causa mortis reuocať con
traria voluntate sicut legatū.j.de do.cā mor.l.vbi ita.ꝛ.l.sena-
tus.In hoc tn̄ differt qꝛ legatari⁹ pōt repudiare legatū. Sed
donatari⁹ cū mor.nō pt repudiare donationē cā mor.q al's eā
agnouit vt not.in.l.cā pr̄.§.ij.de leg.ij.Ista sunt singularia ad
de gl.insti.de dona.§.j. Bal.

a ¶ Uoluntati. adde frā.arē. in in.l.sciēdū de legat.j. ꝛ qō ibi dixi ī apost.

Sed ꝛ si conditionis. No.noīe relicti ꝯtineri mortis cā capionem ꝛ facit ad statutum de soluendo gabellā de quolibet relicto. Bal.

Cum hi quibus. Sup alimētis debitis futuris ex vltima volūtate vel ex dona.causa mor.nō pōt trāsigi sine licētia pretoris:secus si debeantur iure cōtractus inter viuos.ꝛ hoc dicit vsꝗ ad.§.si integra. No. proemiū ꝛ statutum huius.l.ꝛ adde in spe.qui si.sint le. versiculo. sed q̄ritur ꝛ per archidiaconum.x.questiōe.ij.episcopus. el. secūdo. Baldus.

In ver. plane. Ibi sꝫ ꝛ si.qꝛ oratio ipatoris relicti facit mētionē vn̄ ñ ptinet ad ꝯct⁹ inter viuos.in.l.fi.ō tab.exhi. ¶ In gl.sua ibi.§.licētia ibi loqť qn̄'cā legatarij quā creditores agūt hic qn̄ remittūtī psecutione.igiť iure sui fauorabiliores sunt legatarij ppter duplicē fauorē.s. alimentorꝫ ꝛ vltie volūtatis scdm Rai.de forliuio. ¶ Querit hic Guil.testator dānauit heredē vendere alimenta vēdidit nūqd amō sup isto ꝯctu poterit trāsigi si cām remotā inspicis non:qꝛ est vltima voluntas si proximam sic qꝛ ꝯctus dicit Gui.ꝙ debet inspici fundemētū ꝙ est vltima voluntas. ad hoc.j.de le.iij.l.vxorem.§.agri plagā.ꝛ vide ꝙ not.j.de pe. heredi.l.in estimationibus. ¶ In versicu.siue ibi in dies. Quid si testator non dixit in menses vel in annos dic quod in dubio relictum alimentorum presumitur annuum.vt.j.de legat.iij.l.

qui concubinam.§.vxori,argu.tamē est quod not.j.in.l.j.de lib. agno. Bald.

ver. Plane. Querit hic Guil. si testator dānauit heredē vēdere alimēta, vēdidit: vtrū sup ista obligatiōe poterit trāsigi incōsulto ptore.⁊ videt ꝙ sic: q2 ista alimenta debent ex 9ctu licet pactū factū advendere procedat ex vltima voluntate.ar. eius qd legit ⁊ no. j. de pet. here. l.in estima.p hoc facit q2 causa imediata d3 9siderari. vt no. j. rerū amotarū.sil'r.sed cā immediata est ipsa vēditio.ad hoc qd titulꝰ pximꝰ debeat inspici:⁊ nō titulꝰ remotꝰ.facit quod no. in l.iij.de pe.heredita.In 9triū tenet gu.de cu.quia dicit quod ista alimenta dependent a testamento argu. de lega.j. et si equo. ad legē fal.l.qui fundum.in princi.ad trebel.facta. §. j. si quis sub9ditione.vt leg.no.ca.ad id facit.j.de lega.iij.l.vxorē.§.agri plagam.⁊ arg.j.de contrahen.emp.l.labeo scribit si mihi bibliothecā.Secundo quero vtrum si testator permittat transigi sine ptore possit transigi inconsulto pretore:⁊ videtur quod non quia hic requiritur decretum per modum solennitatis ad exhib. vt j eo.l.si pretor.sed solēnitas non potest in testamēto remitti. q2 est publici iuris.vt.j.de le.ij.codicillis.§.fina.Preterea istud decretum requiritur fauore alimenti non fauore testatoris. ergo remitti non potest.facit quod no.in.l.ij. C. vt in posses. lega. Guil.determinauit contrarium quia testator potest remittere decreti interpositionem.vt no.in.l.ij. C. quando decre. opus non est facit.l.si.C.arbitr.tute.⁊ hoc credo verū quia vbi transactio procedit de 9scientia testatoris ibi nō requiritur aliud decretū vt.j.eo.l.pe.⁊ fina.

a ¶Mox.de q̄ dictiōe, vide fran. are.in.l.si qs heres. j.de acqui. here.⁊ qd ibi dixi in apostil.

b ¶Sup dominio ⁊ l3 h3 pau. de ca. in cōsi. cclxxiij. ⁊ in.l.furiosū. vbi ēt p.d.ale.de imo.ī vlti. co.vs.tangit h3 bal. C.qtest.fa. pos.⁊ pau. de cast. in 9s.clxxvij. ⁊ oio pdo. ale.ō imo. in.l.de minor.§.tormenta.de qo.in.iiij. co.⁊ i l.j. ī pn.post gl. de op. no. nū.⁊ fel.in d.c.cū cā3.

c ¶Qd sic.vide bar. in 9s.icip.super eo ꝙ q̄rit in.iij.q. pncipali.⁊ in 9si. qdā sibi filios. ⁊ d.ale. de imola ī 9s. iij.iiij.pte. ⁊.d.bar.so. in cōsi. cclxxvj. in ci. visa ptestatione. v.ij.rō est. circa pn.in ij.parte.

1 ☞ Diminuto legato onus non diminuitur.

Si integra. Hic fiebat mentio alimētorū p modū modi.sic.j.e.l.§.si vni.vnde collige tres casus q̄nq3 per modum dispositiuū.q̄nq3 per modum 9ditiōis īplēde.q̄nq3 per modū modi.In textu ibi,mortis tēpore.tacite hic intelligit.vt.j.e.l.§.si vni.⁊ ibi nota.Nota quod relictū certe quantitatis ad alimenta interpretatur relictum alimentorum ⁊ adde,hic quod legit ⁊ nota.in.l.iij.§.fi.j.ad.l.falci. ¶Secundo no.quod quando certa quantitas cōfertur in persona vnius alimenta in persona alterius : primus potest transigere libere non tñ in preiudiciū secundi.Tertio nota. quod diminuto legato non diminuitur onus quia non fuit diminutum facto testatoris sed facto legatarij.In glo.secunda ibi forte, non tenet in preiudicium alimētarij.⁊ facit.j.de leg.j.l.si seruus plurium. §. si quid ante.hoc ergo casu debent suppleri alimētario alimenta ab herede. Baldus.

Eam trāsactionē. Valet sine pretore transactio que causam alimētorum fouet.non ea,que esset in preiudiciū alimento.h.d.vel sic transactio vtilis alimentario valet sine pretore,damnosa nō valet hoc dicit.In tex.ibi mox no.istā dictiōem mox.a posse diuersis spacij tpis adaptari.In tex.ibi intercipi.i.fraudari,vel deperire vel minui.No.in hoc.C.ꝙ vbi fauore certe persone est certa solennitas introducta,ibi,cessante ratione cessat solēnitas per hoc dicit gl.ꝙ valet vēditio predij minoris vel ecclie non accedēte decreto,q̄n hoc continet manifestam vtilitatem minoris vel eccl'e.ad hoc facit qd no.j.de accep.l.ij.vbi vide.⁊ adde.qd not. in.l.magis.§.si ex.de rebꝰ eo.p Ja.de are.⁊ bene facit.j.ō bona. l.cui bonis.⁊.j.de iure do.l.fin.⁊ qd notat in.l.ij.§. de officio eiꝰ cui mā.est iuris. Querit hic Gui.q̄n talis res peruenit ad ecclesiam quam habet de necessitate alteri concedere, puta feudum nunqd reqrat in ista 9cessiōe solēnitas qd īteruenit tractatꝰ alias cōtractꝰ,⁊ qd interueniat authoritas supioris: dicit gui. de cu.ꝙ nō,alleg.j.de rebꝰ.eo.l.magis puto.§.si fundus. ⁊. §. si pr.⁊ de manumis.vindi.l.si rogatꝰ.§.quid ergo.ad idem.j.ō manumis.test.l.q potuerūt.de fideic.li.l.cū fidei.p hoc dico ꝙ res cōsuete emphyteuticari vel infeudari si reuertunt ad ecclesiam possunt de nouo 9cedi absq3 aliqua solēnitate tractatꝰ vl' decreti superioris seruata cōsuetudine antiqua vt extra de feu. c. ij. vbi est casus.

1 ☞ Contra plures pluribus libellis est agendum.

Nihil autē. De fru.ij.vbi,est casus no. ꝙ nō est differentia vtrum relinquatur diuiti vel pauperi adde quod no.j.ea.l.§. si in singulos annos. In vsic.in cā ibi,audiet pretor.Not.sicut in libello cōuentionali requiritur appositio cause ita quando petitur interponi decretum.⁊ ō hoc habes text.not.in.l.j.C.de pred.decur.lib.x.ibi causas quibus strangulatur ⁊c.In textu.ibi,vrgeat puta pro redemptione vi-
1 te vel mēbri.⁊ not. ¶†In text.minutatī3 not. hic argu. quod contra plures sit agendū pluribus libellis nō vno libello ꝙ est certissimum vbi sunt diuersi fori.¶In text.ibi pretori suadeat nota quod in arbitrio pretoris est causam estimare concordat. j.de supel.le.l.iij.§. si tutor.⁊ ibi per Jac.Gl.que īcipit sine cause ibi,nō audit.vñ hec exceptio,tu non allegas causā, impedit processum.In ea.gl.ibi dicere debeat.Hoc verum si interrogatur:si nō interrogat valet dictum testis sine redditione cause no.C.de testa.l.sola.fm Gu.hoc verū q̄n testis dponit sup facto vt sup 9tractu testamēto,maleficio,possessione.secus si deponet
b sup iure vt sup dño b vel sup eo qd pncipaliter stat in iudicio rōnis puta an aliqs sit ebriosus vel mente captus:q2 ī isto casu nō credit assertioni testis nisi assignet causā facti q̄ inferat in illud dictū vel in illā assertionē suā ita elegāter no. Inn.⁊ host. et Jo.an.post eū in.c.cām.extra de test.⁊ idē etiā tenet spe.⁊ rō ē q2 cū sint.v.sensꝰ corpis vt no.j.ō acq.pos.l.ꝙ meo.§.pe. op. ꝙ testis reddat rōnē p aliquē sensum corporeū.s.ex his q̄ sunt iuris certū est ꝙ ista nō stant in sensu sed stāt in rōe itellectꝰ p hoc dico ꝙ testis testificās negatiuā nō iterrogatꝰ de cā sciētie nihil pbat:q2 negatiua nō cadit ī sensu:nā vt dicūt doc.nō entiū nulle sunt cāe ⁊ id qd nō est nō cadit in sensu q̄n ergo testis vult pbare p negatiuam op3 ꝙ assignet causam: vbi gr̄a vult pbare testis ꝙ titius nō vulnerauit seiū nō sufficit hoc simpliciter dicere:sed debet reddere rōnem hoc modo q2 inter fui eo loco ⁊ tpe quo dicit pcussisse ⁊ nō vidi eū percuti nec potuisset pcuti qn vidisse3 istā formā ponit gl.in.l.j.§.j.de itine,actuq3 p ua.facit ꝙ no.Cy.in.l.ij.C.de er.aduo.Ex his apparet qualiter debet intelligi glo.que est in l.diē.§.si plures.j. de arbitri. q̄ dicit qd plus debet credi duobꝰ affirmātibus q̄.x.negātibꝰ. q2 est verū q̄n ex illa negatione non resultat probatio negatiua vel quia est impossibile eo q2 non coarctata vl' q2 nō est reddita causa sciētie alias pari passu ambulāt affirmatiua ⁊ negatiua.vt in.l.j.§.j.de vē.īspi.adde qd not.ī.c.j. de pres.alias rescrip.li vj.In gl.ibi in itinere deperire adde ꝙ no.gl.⁊ guil.j.de cōsti.pecu.l.itē illa in principio ⁊ vide ꝙ no.C.de solu.l. vsuras in fi.magne.gl.In text.ibi estimabit not.aliqd presumi bona vel mala fide factū ex magna vel parua quantitate.et facit ad l.nā3.l.p diuersas.C.māda.vt ibi pter modicā quantitatem nō videat dissimulatū iuxta illud qd parū trāscēdit non vituperat.vt j.ō 9di.⁊ demō.q̄uis.In gl.⁊ sicut not.gloss.pro gabellis q̄liter soluant de relictis alimentoꝝ q2.l. heredita.ad.l.fal. vr̄ interpretāda gñaliter nō solū ī rōne legis fal.sed etiā generaliter in omnibus actibus hominum. Bal.

Sed ⁊ personarū. No.ex differētia psonarū presumi aliquid bene factū vel male qcqd fit cū bonis ⁊ expertis psonis presumitur bene factū.Multi enim sunt qui apparent boni ⁊ vere sunt mali sicut vidi in multis iudicibus. Bal.

1 ☞ Petens decretum interponi debet causam allegare.
2 Alimētariꝰ l3 seorsū habitet ab hrde tñ alimēta ei debentur.
3 Causā estimare est in arbitrio pretoris.
4 Gabella de alimētis qualiter soluatur..
5 Heres an debeat portare alimenta ad domum alimentarij.

Ver. Eā trāsactionē. Valet transactio inconsulto pretore p quā cā alimētoꝝ 9stituit melior.h.d.In tex.ibi intercipi i.fraudari.no.ꝙ q̄n decretū reqrit ī fauorē alicuꝰ ibi etiā sine dcreto volet ꝙ ī eiꝰ fauorē tēdit ⁊ ar.huiꝰ.§.ō: gl.ꝙ q̄n alienatio rei eccl'iastice tēdit ad vtilitatē eccl'ie tūc pt fieri sine aliq̄ solēnitate ⁊ idē dr ī re minoris facit ō rebꝰ eorū.l.magis.§.si es.⁊ ꝙ ibi p Ja.⁊.j.de accepti.l.ij.vbi vide.⁊.s.de officio eiꝰ cui mā est iu.l.ij.§.si tutores.⁊ qd ibi no.sed qd si nō sit cōditio melior s3 par vl' dubitat.dic ꝙ tūc nō valet nisi interueniat solennitas vt no.j.e.l.§.si ptor.⁊ ar.ergo istiꝰ gl.procedit vbi euidēs est ꝙ sit melior conditio ecclesie vel minoris.In dote aūt quia in eiꝰ alienatione nō reqrit decretū sufficit ꝙ cōditio nō fiat dterior vt.j.de iure do.ita constante.⁊ in.l.fina.vbi est casus no.⁊ adde de resti in integrū.§.j.vbi videas.⁊ ponit gui.exēplū q̄n ecclesia habet castrum quod non potest tenere in pace propter circunstantes tyrannos vel maiores dominos. ¶In tex. ibi presentis pecunie vt quia est condemnatus vel vult filiam mari-
1 tare.†No. qd ille q petit interponi decretū super aliquo debet allegare causam ⁊ de hoc habes alium tex.no.qui dicit causas quibus strangulatur nominatim exponat vt.l.j.C.de predijs decurio li.x.⁊ hoc inducit gl.ar.ad testē vt debeat reddere causā sui dicti:s3 dic ꝙ aut deponit sup iure aut sup facto primo casu debet reddere causā in secundo distinguitur aut interrogatur ⁊ debet reddere causam aut non ⁊ ita not.Innoc.extra de testi.c.causam idē no.C.de testi.l. solam.An hāc causā debet reddere p sensū corporis vt.l.ꝙ meo.§.pe.de acqui.posses.
2 ¶†No.ꝙ licet alimētarius habitet seorsum ab herede puta i alia domo vel in alio domicilio tamen debentur sibi alimēta et per hoc determinat q̄stio ō eo q relinqt alimēta vxori sine simpliciter vtrū debeat habere si non vult morari cū filijs. dic qd
c sic c vt hic ⁊ in.l.libertꝰ in fi.de alimēt.le.⁊ ibi per doct.†Item
t no.ꝙ in arbitrio ptoris est causam estimare.facit ꝙ no.in.l.j.§. j.j.de superficie.extra de empto.⁊ vendito.ad nostram ⁊ in spe. de locato.§.nūc aliqua .vers.lix.xv.lxij.⁊ ī spec. de cessione actio-
4 nis in fi.prime colūne.⁊ facit.C.mā.per diuersas.¶†Itē not. quomodo

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quomodo soluat gabella de alimentis: qr estimenda est quātitas s'm etates. concor. l. heredi. §. ad. l. fal. Itē no. ꝙ debet attendi qualitas psonarum. Nam ex qualitate personarū presumit quādoqꝫ bona fides, quādoqꝫ abiectio ꝛ fraus. ad idē facit ar. ·j. de priuil. credi. l. si creditores. Item no. hic ar. ꝙ ista qualitas personarū vꝫ pbari p formā. vt hic cū dicit cui⁹ opi. ꝛc. facit. ·j.
5 de qōnibus. l. de minor. §. tormēta. † Querit hic Gul. vtrū heres debeat portare alimenta ad domū alimentarij suo picnlo: an alimentarius debet venire ad domū heredis. sentit gl. ꝙ fauore alimentorū debet deferri ad domū alimētarij, etiā si sit alterius domicilij, eius tamē periculo, qđ hic non examino. sꝫ dic vt no. Guil. in. l. Item illa. quod est nota. Bal.

1 ☞ Alimentorum appellatione an contineatur habitatio, vestes, ꝛ calceamenta.
2 Voluntarie factum in vno capitulo non trahitur ad necessitatem faciendi in alio.

Qui transigit. Transactio facta super vno capitulo testamenti, non refert se ad
1 aliud caplm. h. d. scdm vnum intellectū notabilē. ¶ † No. noie
a alimētorū nō cōtineri habitationē, [a] vestiariū, vel calciariū: ꝛ iō trāsactio de alimētis nō porrigit ad ista alia. qr opꝫ d istis alijs noiatim specificari. Istud intelligo verū vbi qlibet est relictum suo pprio ꝛ distincto vocabulo: secus si sub vno noie alimētorū oia ista testor reliqrit. quia tunc gnalitas vocabuli ad oia aptat vt talis sit significatio termini referētis: qlis est significatio termini ad quē fit relatio. ar. C. de sen. q sine. cer. l. hec snia. Ista est
2 vna vera opi. gl. cui inhereo. ¶ † Secundo no. ꝙ voluntarie factum in vno capitulo nō trahitur ad necessitatē faciēdi in alio. de hoc idem est arg. de excusa. tu. l. voluntarie. ¶ In gl. j. ibi, vt eorū appellatio bñ pfertur verbū alimētorū accipit. ¶ In ea. glo. ibi agebat. ꝛ sic pferebat negatiue intermittēdo sicut in legando. ¶ In ea. glo. ibi spāliter. ꝛ discretiue. ¶ In ea glo. ibi, l. iij. vnde idē erit mod⁹ legādi in remittēdo sicut in legādo. h. d.

Si vni. Fundus relictus ad alimēta non pōt alienari nec sup isto legato transigi sine aut. indicis. h. d. ¶ In gl. j. ibi, interim dū durāt. ergo mortuo legatario reuertitur proprietas ad heredē. sed Ja. de are. ꝛ Mar. sy. dicūt ꝯtrariū qđ legatari⁹ transmittit pprietatē ad hr̄dē suū. qr demōstratio ad alimēta non minuit legatū certū ipsi⁹ pprietatis. vt. ·j. de alimē. le. l. qro. ꝛ. l. luci⁹. p hoc facit litera ista q dicit qđ iste fundus authore pretore pōt distrahi a legatario. Nā si dbēret reuerti ad heredē res subiecta restōni nō posset alienari. vt in. l. marcellus. §. res que. ad treb. d. Old. tenet istam gl. ꝛ distinguit sic ꝙ interdū testator dicit lego fundū ad alimēta, vel in alimēta: tūc istud legatū non trāsmittit ad heredē. qr ista verba sunt prolata p viā determinationis ꝛ finalis cause: vñ istud nō est legatū libere pprietatis ꝙ sic pbo. qr tūc nō esset necessari⁹ ptor. Interdū testator dicit relinquo fundū titio ita vt inde pcipiat alimēta. ꝛ sic loquit p modū modi. tūc iste mod⁹ adiect⁹ fauore legatarij nō minuit legatū. ꝛ ita loqt. l. qro. de alimē. le. Itē si testator. dt lego fundū titio ex quo poterit pcipe alimēta ꝛ sic p modū demōstrationis qr demonstratio non minuit legatū certū. ꝛ sic loqt. l. lucius. Interdū testator dt ita: lego alimēta ex tali fūdo: tūc fund⁹ nō ē i legato. sꝫ ē obligat⁹ p legato. ita loqt. ·j. d annu. leg. l. fundus quē interdū testator reliqt alimēta simplr ꝛ in gñe: tūc ñ est dubitādū qr nō fit mētio nisi alimētor. vñ sola alimēta i gñe sunt in oblone. vt. ·j. e. l. §. fi. ꝛ adde qđ habes. ·j. de don. l. donationes i ꝯcubina, §. spēs. ꝛ qđ no. Cy. C. de iu. do. l. si mulier ꝛ. ·j. de vsu ꝛ ha. l. si habitatio. xv. sed si sic. ꝛ. C. de vsuf. l. antiqtas i fi. ꝛ adde qđ statim hēbis. ·j. §. pxi. Restat rñdere ad vnū qđ hic dr de distractiōe nā dico ꝙ iste fund⁹ ptsiterim alienari sine piudicio restōnis fiēde. vt. ·j. de pig. l. lex vectigal'. et. ·s. e. l. §. si integra. ¶ In ea. gl. ibi. l. q duo. sed aliō ꝯtigit ex vicinitate ꝛ pprietate pcedētiū xbor. vt ibi dr. ꝛ. ·j. de le. j. l. si fundū. §. q fundū ꝫ Ja. de bel. Itē vide oīno qđ no. Guil. i. l. vl. ·j. d exercito. Itē ex isto. §. collige rōnē qre res eccl'iar hospitaliū nō pñt alienari sine decreto supioris nā rō est qr qcqd eis relinqt ad alimēta paupex destinat. vt. l. iubem⁹ nulli. C. de sa. san. ec. Bald.

Sed ꝛ si pluribus. Alimētarij ēt inter se nō pñt trāsigere sine auc. supioris. i. ptoris. Itē pign⁹ p alimētis spālit obligatū nō pt remitti sine auc. ptoris. h. d. ¶ No. h ꝙ idē iuris est int se ꝛ cū tertio: vñ est h optimū ar. qđ si testator reliqt eādē rē plurib⁹. ꝛ velit eā alienari, qđ ēt int se ipos nō pōt vn⁹ i aliū alienare. Itē no. argu. ꝙ si sunt duo ēphyteute eiusdē rei ꝙ vn⁹ pōt ptē suā vēdere ꝯsorti irreq sito dño ad h. ·j. d re. e. l. si pupillox i pn. ñ ob. l. vnica. C. de metropo. bery. xj. ꝛ. C. d fideicō. l. volūtas. ꝛ. ·j. d leg. iij. l. pr §. qndeci. qr ibi nō fuit phibitio i rē ipsaꝫ seu gñalis. sed tm̄ i psonas extraneas. ꝛ iste phibitiōes sunt stricti iuris. vñ ñ porrigūtur. vt no. in auc. de resti. fideic. §. manifestū. ¶ In glo. j. ibi. l. volūtas. fo. ibi fuit phibita alienatio fauore liberorum vñ l. ō vr phibita nisi i exneos, hic aūt phibita est fauore alimētorū. vñ nō est phibitio gñalis q ad oēs psonas. In gl. q incipit a testatore ibi gl. in hoc vr errare qr aliud est remittere alimēta: qr tunc fund⁹ non est obligat⁹ p alimētis. sꝫ est i dñio legatarij. vt no. ·s. e. §. pxi. Aliud est relinqre alimēta ex fundo: qr tunc fundus est obligat⁹ p alimētis. vt. ·j. de an. le. l. fundus. ꝛ facit. l. iij. ꝛ. ·j. de sepa. bo. In gl. se. ibi, hec dictio. idē no. de dictiōe idem.

Arbitratu. Solēnitas que reqrit in re tota reqrit in qualibet eius parte.
1 ☞ Decretum sine cause cognitione est nullum.
2 Que reqrūt decreti interpositionem alteri committi non pñt.
3 Ubi requirit decretū iudicis interpositū in dubio presumit.

1 b **Si pretor.** † Decretū sine cause cognitione iterpositum est nullum [b]: ꝛ totum vr omissum cū aliquid de substātialib⁹ omittit: ꝛ interpositio decreti non pt alteri psone delegari. h. d. iste. §. notabilis Not. qđ factū a iudice sine cause cognitiōe est nullū ipo iure. Loquor in his q cause cognitionē desiderāt. Nunqd aūt hoc locū hēat in diffinitiua snia sicut in decre. no. ex de ꝯsti. c. eccl'ia sctē marie. ꝛ dixi i. l. platā. C. d sen. Hoc est ꝙ aduocati quotidie dicūt ꝛ apponūt ꝙ factū a iudice nō vꝫ: qr fuit factū ex abrupto. facit illud. d. Inno. de sen. excō. c. solet in fi. ibi iudex cui nil pbatū est. ꝛc. adđ ꝙ habes. ·j. de priui. credi. l. impatores. ꝛ ꝙ no. Cyn. C. de rest. mili. l. ignorare. Scđo no. ꝙ vbi est de plurib⁹ ingrēdū aliquo omisso
2 totū vitiat. ¶ † Tertio not. ꝙ illa q reqrūt dcreti iterpositionē alteri committi nō pñt vtrū hoc sit verū de iure cano. vide ꝙ no. xxxj. di. c. sacerdotib⁹. p arch. ꝛ ex de rapto. c. j. In gl. j. q est ibi, vel qtuor. vñ argumentatio a diuisione nō pcedit nisi ptib⁹ sufficiēter enumeratis. In. e. gl. ibi, neqꝫ deterior. ꝛ no. casuꝫ istū ꝛ est ar. ad alienationē rei eccl'ie addendo ad gl. que est. ·s. e. l. §. eam. ¶ In ea. gl. ibi male permisit. vñ permiserit rite. sꝫ ñ recte. ¶ In ea. gl. ibi nō phibuerit nō sufficit iudicē nō phibere. imo opꝫ qr loquat i interpositiōe decreti. ar. de au. tu. l. j. i fi. ꝛ qđ no. de reg. iu. l. vbi nō voce. ¶ In ea. gl. ibi ñ ingrit. hec xba ꝫ Ja. bu. ꝛ facit. ·j. de tu. ꝛ cu. da. ab his. l. tutor. si petitus. ꝛ. ·j. de excu. tu. l q testō. ꝛ. ·j. ne vis fiat ei. l. j. §. hec xba, ꝛ de fideic. li. l. cū xo. §. subuētū ¶ Et adđ hāc gl. ꝙ vbi iuenit rite pcessuꝫ psumit ꝙ
3 recte: vt no. ·j. de en: c. l. herenni⁹. §. gaia. ¶ † Itē pl⁹ dt spe. qđ vbi reqrit decretū iudicis interpositū psumit in dubio vt rite ꝛ recte i spe. de empt ꝛ vē. §. nūc vidēdū x. hr. ꝛ vr gl. ord. ·j. rē rat. ha. l. actor. ꝛ meli⁹ in. l. j. C. de fi. inst. ꝛ iure haste. fisca. li. x. Inn. dicit qđ in iudicijs nō presumit solēnitas iudicij. sꝫ in extraiudicialib⁹ sic. vt in. c. inotuit. ex de eo q fur. or. suscep. Posset rñderi ꝙ Inn. loqt qñ pcedit per viā deceptatiōis ꝛ cōtrouersie. sed nos loqmur hic qñ pcedit de plano vt inter consentiētes. ¶ In gl. vit. in. fi. ꝛ facit extra vt ecclesiasti. bñficia. c. j.

a ¶ Habitationē. vide Bar. itra. alimentorū. in prin.

b ¶ Nullū ad de fede de se. i cōsil. cxxxvij. ꝛ i cōsil. cxxxviij.

c ¶ Trāsigi. an cuꝫ iuramēto trāsigi possit vide Fulgo. ꝛ d. J. may. in. l. de alimentis. C. de trāsa.

Trāsactiones. Lex q loquit de pretore habet locum in quolibet alio iudice cōpetenti. h. d. ¶ No. gic ꝙ in interpositiōe decreti actor sequitur forum rei sicut in contradictorio iudicio. Bal.
1 ☞ Decretum male interpositum est ipso iure nullum.
2 De causa vbi nō est cognitū pmisso pretoris ibi locū non hꝫ.

Si ptor aditus. Decretū sine cause cognitione emanās ipso iure non te-
1 net ꝛ interpositio decreti nō potest delegari. h. d. ¶ † No. ꝙ decretū pperā interpositū est ipso iure nullū. cōcor. ·j. de excu. tu. q testō. ꝛ. ·j. de tu. ꝛ cu. da ab his. l. tutor si petit⁹. ¶ Scđo not. ꝙ ad irritādū id qđ agit sufficit qđ aliqd de substātialib⁹ omitta
2 tur. † Itē no. ꝙ vbi nō est cognitū de cā ibi pmissio ptoris non tenet. facit. C. vnde vi. l. meminerint. ꝛ. l. fi. C. si per vim vel alio modo. Itē not. ꝙ decreti interpositio delegari non pōt qñ decretum dsideratur a solēnitate actus ꝛ adde ꝙ no. ·j. de prob. ab ea parte. ¶ In gl. qd ergo i trās. ibi pōt. ꝛ aliud dici bñ ꝛ ibi vel nō prohibuerit innuit ꝙ taciturnitas iudicis hꝫ vim iterpositionis decreti ꝙ non credo imo credo ꝙ debeat loqui. arg. de auc. tu. l. j. ꝛ de reg. iur. vbi non iure ꝛ facit ista gl. in ar. ꝙ inuentarium factū corā iudice valet lꝫ non inueniatur iterpositio decreti qr sufficit taciturnitas sm hāc gl. ¶ In ea. gl. in fi. extra op. de. l. si finita. §. si forte. ·j. de dā. infec. solue vt no. Dy. de priu. cred. l. imperatores ꝛ Cy. C. de rest. mili. ignorare. Bald.

Si cum lis. Non solum de indubitatis alimētis: sꝫ etiā de his q sunt in cōtrouersia nō
c pōt trāsigi [c] sine pretore. h. d. ¶ In textu ibi fingi em̄ lites poterūt ꝙ esse ñ dꝫ ꝫ Frā. ac. ¶ No. ꝙ lꝫ re vera aliud sit trāsigere de alimētis aliō de lite alimētox tñ vtriusque idē ē iudicium. ¶ No. nil pdesse fingere lites. ¶ Not. ar. ex isto tex. ꝙ nō valet cōpromissum in arbitratorē super alimētis nisi fiat cū authoritate pretoris. ¶ Not. ꝙ lis pōt esse d alimentis futuris quod dic vt no. C. de fideicom. l. j. Bal.
1 ☞ Factum de facto in causam iuris conuertitur.

Si eidem. ¶ In tex. ibi legatū vnū puta centum librarum. Et propterea non requiritur au
1 thoritas ptoris. ¶ † Nota qđ factum de facto conuertit i cau-

ſam iuris. Baldus.

Sane. ¶ No. quod ex actu inutili non competit retentio. Baldus.

1 ☞ Judicium super alimentis futuris procedit.
2 Litis estimatio alia est, alia alimentorum.
3 De rebus minorum non potest transigi.
4 Jura dicuntur fictionibus obuiare.

Si cum lis. De lite mota sup alimētis non potest transigi incōsulto pretore. h. d. ¶ In
1 tex. ibi authoritate. ꝙ nō dȝ ꝟrā. accur. ¶ † No. quod sup alimētis futuris procedit iudiciū. nam hoc ꝑsupponit iste. §. cū loqꝫ de alimentis futuris: qꝛ de pteritis ɔstat trāsactio. ⁊ sine authoritate pretoris vt no. s̄. e. l. i prin. ⁊. C. eo. de alimētis. hoc aūt qd
2 dico de petitiōe in iudicio: dic vt no. in. l. j. C. de fideic. ¶ † Secundo no. qd licet alia sit estimatio litis, alia alimētorū vt appa ret ex no. in. l. luci⁹. §. fi. ad treb. Itē lȝ vertat̃ sup alimētis tñ nō ꝓcedit trāsactio sine solēnitate decreti. Ex quo collige ar. ad res
3 minorū qd nō possit sup eis trāsigi † sine decreto. ꝙ dic vt no. in l. j. C. si adver. trās. lȝ p trāsactionē nō fiat alienatio dñij: vt no. in
4 l. si pro fundo. ⁊ in. l. fine apud acta. C. de trans. † Item no. quod iura obuiāt fictionibus. ⁊ qd illud qd est vna via ꝓhibitū, alia admitti nō dȝ ne ꝓhibitio reddat̃ frustatoria. ⁊ est ar. iste tex. ꝯ illos qui fingunt se debitores vel creditores vt excusentur a tutelis: facit ō exc. tu. athlete. §. dat remissionē. ⁊ ibi p Ja. ¶ Quero qñ sup lite mota trāsigitur qs iudex hȝ authorare: ⁊ dicit̃ ꝙ iudex cause. vt ꝓbat̃. s̄. §. p. ⁊ ad hoc facit q̊ddē dictum Inno. qd dicit quod trāsactio intelligit̃ de ꝓcessu cause. vt extra de rescri. c. sup literis. C. que sententie sine appel. acta. Bal.

Si quis de ali. Datū noīe inutilis transactionis ɔuertit̃ in vtilē cām alimētorū pteritorū vsq; ad cōcurrētē quātitatē ⁊ si aliqd super fluit cōdicitur. h. d. Item no. quod datū in vnā causam q̄ nō valet recidit in aliā ɔcor. s̄. e. ⁊ post rē. §. fi. ¶ In gl. nec repetet̃ p ɔditionē indebiti: imo qꝛ transactio est nulla: vñ non impedit cōditionē debiti l. j. ſm doc. ¶ In gl. ⁊ hoc si erat in. §. libert⁹. qꝛ in mutuo tenetur qs in solidū: in delicto eatenus quaten⁹ est locupletior ⁊ hoc si bona fide accepit. secus si male. vt no. in. l. indebiti. j. de ɔdi. inde. ⁊. l. in summa. §. si seruū. Tho. de for. vel qd maior tenetur in eo quod est locupletior vĩ qꝛ datū est plus quam fuerit in pteritis alimētis ⁊ sufficit qd sit locupletior maior et vno momēto: puta tpe quo accepit. arg. l. videamus. j. qd met. cau. sed in minore requirit̃ quod locuples fiat ⁊ locuples duret. de solu. in pupillo magis mihi placet precedens so. d. Tho.

Si in singulos annos. Relictū annuum in diuite nō ꝑsumit̃ ad alimēta. Sec⁹ i paupe. h. d. Iste est ver⁹ intellect⁹ huiꝰ. §. ſm Gui. Cy. ¶ Nota qñ ex q̄litate ꝑsone ⁊ quātitate relicti ꝑsumit̃ relictū in alimēta vel sp̄l'r vñ q relinqt vxori vsumfructū oim bonorū nō videt̃ relinquere alimēta pp quātitatem relicti que valde excedit alimēta. facit. j. de vsufru. le. l. vxori. Sȝ qñ testator nō loqt̃ de vsufructu tanq̄ de vsufructu. vt qñ dt dominā massariā ⁊ vsufructuariā. dic vt no. in. l. j. C. si secun. nup. mur. ¶ In gl. que incipit potest ibi, vt. s̄. §. nihil. Sed ibi fuit legatum alimentorum expressum hic non fuit expressum vnd lex interpretatur. Baldus.

1 ☞ Episcopus an possit transigere de relictis pauperibus.

Si in singulos annos. Sup annuo legato potest trāsigi sine ptore nisi sit relictū ɔtēplatiōe alimētorū. h. d. ¶ No. qd iste. §. itelligit̃ duplicit̃ vno modo qñ distiguit int̃ legata seu causas: ſm pmū itellectū distinguit̃ qd aut legat̃ diuiti ⁊ pcedit trāsactio sine ptore. nec ob. s̄. ea. l. §. nihil qꝛ i cā alimētorū fuit expssa h nō. Ex hac distinctiōe no. ꝙ annuū relictū factū diuiti nō ꝑsumit̃ cā alimētorū: sec⁹ si paupi: ⁊ sic ex q̄litate ꝑsone ꝑsumit̃ pia cā. facit qd no. C. de sacrosan. l. illō. scdȝ aliā lec. iste. §. dt illud, ꝙ dix i in summario qd aut relinqt̃ iure salarij aut iure alimētorū si noīe salarij pōt trāsigere libere: si noīe alimētorū sec⁹ facit. j. de dona. aqli⁹ regul⁹. ⁊. j. de an. leg. q morte. in pn. de admi. tu. l. cū plures. §. cū tutor. ⁊ si. in pmis. cū si. Addūt qdā tertiam lec. qd aut legat̃ in alimēta tacite, aut expsse pmo casu possit trāsigi sine ptore. scdo nō; ita sentit h Guil. ⁊ Tho. de for. qd nō pl; qꝛ int̃ tacitū ⁊ expssum qñ ꝓceddūt a pari potētia cause nō est fienda differētia vt. l. de qb⁹ in fi. ō leg. ⁊ de ⁊. ob. triticū
1 ⁊ si cer. pe. cū qd. ¶ † Extra q̄ro qd si eēt relictū paupib⁹ in gñe vtrū eps possit transigere cū herede ⁊ videt̃ ꝙ nō. qꝛ ad epȝ vidētur ptinere executio ⁊ exactio nō trāsactio. facit. l. sed si tm̄. s̄. ti. j. ⁊ qd no. Inno. extra. de test. relatum ad idē facit. j. qd vi aut clā. ꝓhibere plane. ⁊. s̄. e. l si ptor. in prin. In ɔtrīū facit qd not. C. de transac. preses. vbi videt̃ qd bona fide valet transactio propter dubium litis euentum. Baldus.

1 ☞ Res prohibita vendi, an possit permutari.
2 Emphyteuta, an possit permutare.

a ¶ Permutari. vide Paulū de cas. i cōsi. xvj. ici. dubitat̃ nun qd hospitale.

b ¶ Cōtractus. vide Pau. ō ca. in ɔsi. clxxvij. inci. superprimo.

c ¶ Stricti iuris. adō, idē tenētē cō. cxxxiij. incip. visa petitiōe ⁊. pterea dato. i prima parte.

Si cui. ¶ In tex. ibi hec oīa. dū sunt in fieri. Et postq̄ sunt in facto esse. ¶ No. de permutatiōe rerū vel personarū i alimētis qd nō possit fieri sine authoritate ptoris. ⁊ si facta est nō tȝ nisi ꝓpter euidētē vtilitatē alimētarij ppt quā ptor dȝ ɔueniri ad ɔfirmādū non ad infirmādū. vt. s̄. e. l. §. eant. ⁊ §. si pretor. ¶ Not. i hoc. §. noīe trāsa. pmutationē contineri. qꝛ vocabulū trās. in ista. l. ponit̃ largissime. ¶ Cōtra hoc opp. ō l. vltima. C. de pd̄ijs decur. vbi stricte dȝ interptari ⁊bū ꝓhibitoriū. sol. ibi vtitur sp̄alissimo vocabulo pretij qd nō cadit nisi in ɔctu vēditionis hic lex vtit̃ largo gñali vocabulo. Facit ad
1 hoc in rōne sui. j. ō sta. li. l. statuliberi a ceteris. §. qnt⁹. ¶ † Que
a rit hic Guil. vtrū res ꝓhibita vēdi a testatore possit pmutari.[a] ⁊ videt̃ qd sic p. d. l. vlti. de pdi. decur. C. de fideicō. l. volūtas. ⁊ argu. j. de pig. l. in quorū. H. determinat ɔtrū. Et est gl. ordi. in. l. ij. C. ō vsuc. p emp. Nō ob. l. vlti. C. ō predi. decur. qꝛ ibi. l. de ptio facit mētionē. vñ non pōt referri nisi ad ɔctum venditionis stricte sumptū. Itē nō ob. l. volūtas. qꝛ ibi ꝓcedit pmissio illi⁹. l. ratione ꝑsone nō rōne ɔctus. Et ꝑ ista pte facit. d. l. sta. liberi, a ce
2 teris. §. qntus. Et hoc no. ¶ † Quid in emphyteuta q nō pōt vēdere irreqsito dño an poterit pmutare: vide qd no. Spe. i ti. ō loca. §. nūc aliqua ⁊. vij. ⁊ ver. vj. alias ver. x. ⁊ ver. cxij. Bal.

1 ☞ Vēditiōe ꝓhibita: an videat̃ alius contractus ꝓhibitus.

Si cui non. Super alimētis relictis in quātitate vel in gñe neq; trāsactio neq; ɔmutatio potest fieri sine ptore nec de tēpore ad tps, nec ō re ad rē, nec de persona ad personā. h. d. supple nisi melior fiat ɔditio alimētarij. vt. s̄. e. l. §. eam trāsactionē. ¶ In tex. ibi trāsigere. s. in ɔsulto ptore. ⁊ ibi in vice eorū. s. frumenti ⁊ olei ¶ No. qd p alimentis interdū legat̃ pecunia īterdū frumētū ⁊ cetera ad victū necessaria ⁊ vtrobiq; ñ pōt fieri pmutatio nisi vel authore ptore vĩ melior fiat ɔdō alimētarij. fac. qd no. s̄. e. l. §. si ptor. Et ista sunt argumēta ad qōnē qñ īstātia tendit ɔ minorē nō valet sine curatore: secus si pro eo. vt idē fit in instātia qd in snīa. vt no. Jac. de are. j. de confes. certum. §. sed an. Modo ponamus qd instantia est in tali statu qd nō pōt adhuc dici p vel, ɔ vt qꝛ non est ventū ad ꝓbatio. videt̃ arg. huius gl. qd valeat. In contrarium facit glo. dicti. §. si pretor non extēdo me hic plus. ¶ Scdo not. qd noīe transactionis ɔtinet̃ hic pmutatio ⁊ est ratio: quia nomē
1 trāsactiōis ponit̃ hic large ⁊ impropꝛie. vt. l. j. s̄. eo. ¶ † Queritur hic vtrū ꝓhibita venditione intelligat̃ ꝓhibitus alius contra
b ctus[b] gl. tangit hic. noster. §. est ar. qd sic. In contrarium facit lex finalis. C. de pdi. decur. lib. x. dicit Jac. qd de ꝓpria vera significatione alius ɔctus nō includit̃ p quē dñiū transfert̃: vt. l. statuliberi a ceteris. §. quintus. de statuliber. secus si dominiuȝ non transferat̃: vt no. in. l. codicil. §. ij. Guil. dt ꝙ aut probatio sit ratiōe rei aut rōne ptij. pmo casu oīs ɔctus intelligitur prohi. allegat gl. no. in. l. ij. C. de vsuca. p empto. Scdo casu restringit̃ ad solā emptionē vel vēditionem ⁊ ad istā speciē ɔctus solū. ⁊ ita loqtur. l. fi. C. de pre. decur. li. x. Tu dic cōiungen. has opi. ⁊ dic aut loqmur de stricta significatiōe: aut ō interptatione. primo casu non cōtinet aliū ɔctum: ⁊ ideo in statutis q̄ sunt stricti iuris nō cōtinēt aliȷ ɔtract⁹ etiā similes. ⁊ multominus dissimiles. ⁊ ita loqt̃. l. in quorū. j. de pig. Idē in snīa dico quia
c quelibet snīa videt̃ stricti iuris[c] in hoc: vt. j. de reb⁹ eo. si pupillorū. §. si pretor. Aut loqmur de interpretatiōe vocabuli ⁊ tunc aut sit ꝓhibitio rōne rei: puta testator q nō vult exire de familia rē ad quā hȝ singularē affectionē ꝓhet vēdi eā tūc etiā nō poterit permutari extra familiā. ⁊ ita loquit̃ gl. l. ij. de vsuc. p ēpto. Aut ista prohibitio sit odio: puta testator prohibuit vendi titio suo inimico. vt. l. fi. C. de pactis inter empto. ⁊ tunc dico ideȝ vt gñaliter intelligat̃. vt. j. de lega. ij. codicillis. §. matre. aut sit ꝓhibitio ratione cōtractus tunc non cōtinet̃ alius contractus. Exemplū in curiali qui de facili prorūpebat ad venditionem magis q̄ ad permutatio. vel dona. ⁊ ꝓhibuit curiali ne vēderet sine decreto. Nam tunc non videt̃ prohiberi alius contractus in quo non est eadem rō facilitatis curialis vel pindicij ipsius curie. ⁊ ita loqt̃. l. fi. prealle. de pre. decur. Non ob. l. statuliber. a ceteris. §. quintus. prealleg. l. qꝛ illa. l. loquit̃ ſm largam interpretationem. ⁊ vbi est eadem ratio. Ista faciunt in argu. ad. q. de emphy: qui non potest vendere vtrum possit permutare vel donate irrequisito domino gl. dicit quod sic etiaȝ si sit emphyteuta ecclesie. l. j. de fundis patri. lib. xj. C. Bar. ɔceditur in alio emphyteuta quā ecclesie per. l. scd am. C. ne rei do. vel tēp. que hoc nō dicit: qꝛ ibi emphyteuta ɔtrahebat sup dominio rei. ⁊ sic interuertebat ius dominij quod est prohibitum quolibet ti. Sȝ ego loquor qñ contrahit super iure suo. vnde sua opi. non est vera. vt no. in Spe. de loca. §. nunc aliqua. versic. cvij. ⁊ facit. C. de fideic. l. volūtas. de leg. iij. pater filium. §. fundū. ⁊ adde qd not. in Spe. de emptor. ⁊ ven. §. nunc dicendum. ver. sed pone statutum. ¶ In gl. vt ibi. C. de pred. decur. l. fi. illa lex dicit quod vbi fit mentio pretij intelligit̃ fieri mentio contractus emp. ⁊ vēdi. ⁊ ex hoc dicūt doctores quod licet in cessione regratur titulus vt no. in. l.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

vt no.in.l.j.C.ne lic.potēt.tñ sufficit si dico cedo tibi actionē p
rato ptio:q2 includit in titulū emptio.de hoc no.de verb.sig.de
disse.per Jaco.in spe.de cessione actio.§.fi.facit.qd no. Guil. in
d.l.ij.C.de vsucapio.pro empto. Bal.

Si ad habitationē. ¶ In tex.ibi prestetur.vñ ista satisfactio non est pmutatio. ¶ In tex.ibi trāsactio.Casus eñ fortuit⁹
in potētia existēs nō curat ⁊ est argumētū ꝯ illos q dicūt ꝙ si
p maleficio est pena pecuniaria ⁊ in defectū est pena psonalis.
q iste non est dimittēdus si facit depositionē pecunie apud fis-
cū.q2 pecunia deposita posset deperire fm eos. nā iste tex. dicit
ꝙ iste casus nō ꝯsiderat.vr ergo sufficere p legē acceptā.C.de v-
suris.que est in ar.ad hoc cōiter seruatur prima opi. ¶ In text.
ibi citra pretorem subaudi si p talē trāsactionē fit ꝯditio alimē
tarij frau.vel subaudias:quia relinquit habitationē in gñe nō
certi loci.videtur relinquere potius quātitatē ꝙ speciē:vt in. l.
j.de aur.⁊ arg.leg.vñ ista non est pmutatio: sed satisfactio scdꝫ
Guil. ¶ Ultimo qro testator legauit vxori alimēta donec ha-
bitaret cum filijs:nihilo minus petit legatū. q2 dicit ꝙ nō pōt
istud legatum remittere nisi authore ptore.qrit qd iuris breuit
ista non oꝫ hr̄e legatum:vt.j.de lega.iij.l.q cōcubinā.§.vxori:q2
aliud est remittere.aliud est seruare formam testamēti:vt.j. de ꝯ
di.⁊ demō.l.pater seuerinam.§.vlti.fm Guil.q ita not. s. eadē.
l.§.modus. Bald.

Si ad habitationē. ¶ In tex.ibi, citra ptorē.subaudi si per
talē trāsactionē ꝯditio alimētarij fit facta melior. Frā. ac. ⁊ sic
non ob.s.eo.l.j.ibi eiusdē ⁊c.vel dic qd ibi erat relicta certa ha-
bitatio hic in gñe.vnde hic intelligit magis quantitas legata
ꝙ corpus.⁊ iō nō est hic pmutatio:sꝫ executio volūta. fꝫ Guil.
qd est no.qd oē legatū ꝯsistēs in gñe intelligit cōsistere in quā-
titate.facit.l.j.in fi.de aur.⁊ argē.leg. sed istud nō vr̄ verū. vt. s.
e.l.§.si cui.ver.si cum.ita no.qd qñ relinquit quātitas pp habi-
tationem satis est si prestat habitatio de volūtate legatarij qua
si hoc fit de cōscia testatoris:sed eo inuito non possit hoc fieri.
q2 debetur ei pecunia ⁊ magis interest eius eam accipere ꝙ ha-
bitationē certā ppter piculū incendij:vt dicit hic tex. ¶ Item
no.qd si alicui est assignata certa habitatio ⁊ casu ibi occurrat
incendiū qd est piculū suū in hoc vt nō habeat aliā habitatio-
nē ⁊ intelligas hoc qñ habitationē habebat ex cā lucratiua. ⁊
sic nō ob.j.loc.si qs domū.⁊.l.si fundū.ꝙ tene menti. Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Fratres minores sicut non sunt capaces legatorū sic nec conditionum.

2 In casu alimentorum compositio interuenire potest.

Cum hi. Ibi relicta. vide in Spe. q filij sint
se.ver.sed quare cōtēti. vide Archi.
xij.q.ij.eps.el.ij. Cōsentientes.hoc casu nō hꝫ locū.l. si
cōuenerit.de re iu.q2 lex vult de ipso cōsensu hic iu-
dicari.Ab intestato.nunqd alimēta relicta ab itest. debent nō
adita hereditate ab intest.vr̄ qd nō:vt.l.ij.j.de fideicō.lib. ⁊ no.
j.de here.insti.l.q filio.§.seruus.In ꝯ.est argu.insti. de eo cui li-
bertatis cā. ¶ Itē q2 cum tale legatū videat ad pias causas:er
go nō est necessaria hereditatis aditio vt no.in Spe.de instru
mē.editione.§.nūc aliqua ver.sed pone ꝙ ex eo testamēto. Nā
videt eleemosina qdā egētibus alimēta relinquere. videlicet p
aīa testatoris.vt no.de leg.iij.l.si qs titio.C.de sac.sanc.eccle. il-
lud.⁊ in libro feudorū qb.mo.feu.alienari pōt.ca.j.§.do.p hoc
j.de fideic.lib.in testō.ix.pios hr̄des.Et si dicas qūo erit actio
cum nō sit psona q obligat:dico qd erit officiū iudicis. de an-
nuis leg.qntus mutius.de peti.here.l.hereditas.in fi.de alimē
tis ⁊ cib.leg.l.seruos ad custodiam templi.C.de insti. ⁊ sub.l.ij.
alias qd diceres si testator reliqt p in certis ⁊ male ablatis:vi-
de qd no.Inn.de test.c.relatū. Paupib⁹ mille nūqd vr̄ subtili
ter seq.certe hoc non esset piū dicere.vñ loco creditorū vl' dona
tariorū causa mortis cēsendi sunt paupes christi que donatio
vꝫ lꝫ non adeat hereditas.vt.l.seq.j.de lega.ij.⁊.l. cū pater. §.j.
de leg.ij.nā qdā pollicitatio est q in absentē dirigi pōt ad pias
causas.j.q.vij.quoti.cordis oculus.de pollicitatio.si qs rem. in
prin.Et no.per doc.in.d.l.illud.⁊ iō in relictis ad pias causas
ois falcidia cessat.q2 non depēdēt ex hereditatis aditiōe: ⁊ tra
ditioni cōparant.C.ad.l.falcid.aut.sīr. vñ de relictis incertis
nulla deducet fal.vel trebellianica.nec etiam valebit cōpositio
hr̄dis facta cū paupib⁹ nisi sit facta authore ptore.i.epo:vt h.
Itē nō valeret facta cōpositio cū epo nisi authoritate archiepi.
s.de offi.pcōsul.l.j.⁊.l.iij.§.plane.qd vi aut clā.⁊ no.in.c.j. d pe
ni.⁊ remis.per paulū.in cle.pbo.p rationē:q2 talia relicta in ali-
mēta pauperū sunt cōuertēda.de iudeis.cū sit.⁊ in.l.si qs ad de
cli.C.de epis.⁊ cle.ergo sup eis cōponi nō pōt.j.ea.l.§.si vni.⁊.§.
si pretor ⁊.§.cū his.Nam eps est merus executor ⁊ sic non ob.j.e.
l.§.si integra Qd dixi de aditiōe hr̄ditatis itelligo quoad sin-
gularia relicta.Nā vniuersale fidei.non trāsiret ante aditā. quia
esset puertere iuris ordinē ⁊ excludere heredē q inueniret ius
suū poccupatū vel dic:vt.l.vl.C.de sac.san.ec.Ibi relicta.in tex.
a not.qd donatio in dubio presumit inter viuos[a] vt. l. seia.§. fin.
Ratio q2 causa mortis est impropria donatio . vnde in dubio
vba sunt intelligēda pprie.in.§. si integra. dic clari⁹ eo casu q
legantur alimenta ex predio tunc videt verū qd singulari iure
cōsulit.Ideoqꝫ hoc onus rem sequit.lꝫ verbis simpliciter:tunc
cōmuni iure cōsulit si facit pbationē nō alias, Jac.bu.sup glo.
1 ibi:sed ⁊ si. ¶ † No.idem iuris de legato ⁊ de asscripto cā condi
tionis implēde.⁊ sic no.ꝙ sicut fratres minores nō sunt capa-
ces legatorū sic nec cōditionū.arg.ꝯtra de cōdi.⁊ demō.meui⁹.
2 ¶ † Itē no.qd aliqñ in causa alimētorū pñt interuenire cōpo-
sitio in eo qd dandū est causa conditionis implēde. ¶ Itē no.
hic casuꝫ p gl.s.ea.l.in prin. Nā hic non pōt cadere transactio
q2 non est actio:tamen dicit qd in pactione seruanda est solēni
tas in ver.plane.hic fit differentia inter alimenta debita inter
viuos vel relicta.Et ratio est:q2 relictis in oratione positis non
applicatur ꝯtractus qui inter viuos sumit effectum.vt.l.j.§. fi-
na.de tab.exhi.Quid ergo de alimētis dbitis iure sanguinis?
vt.l.ius alimētorum.vbi.pupill.educ.vel.et de tute.⁊ rationib⁹
di.l.j.sed nōnullos.an poterit transigi incōsulto pretore. verbi
gr̄a pater extraneū instituit naturalem preterijt valet testamē-
tum:vt no.l.j.de contra.tñ ille extraneus debet alimenta filio
naturali.vt in aut.sed.de naturalibus liberis.nūqd sup his po-
terit transigi?⁊ videtur qd sic.q2 inter viuos debētur etiā a pa-
tre viuente.⁊ p hoc j.de doli.ex.l. fin. in principio. Nam oratio
imperantis est scripti iuris ⁊ cōtinet priuilegiū mixta ratione
alimentorum ⁊ vltime voluntatis.vnde est trahendū ad conse-
qnētiam.Nā lꝫ volūtas testatoris legi cōparet.vt. l. fin.§. si ita
fuerit.de ma.te.tñ illud est verū in materia iuris cōis,non iuris
singularis.Ibi ⁊ si mortis cā.hec donatio causa mortis est pri
uilegiata vt legatum.q2 instar habet legati.vt.not.j.d do.causa
mortis.l.tā his.Et ideo appellatio donationis non significa-
tur.j.de dona. filius.ver.sic eñ.olim vero cōtinebat.vt i l.si quis
argen.C.de dona.vt no.de leg.ij.cū pater.§.meuio.Et alibi di-
citur qd cōparatio accedit potius contractui ꝙ legato,vt.l.j.
⁊ ibi not. d dot.prele.Et cōparatur legato.vt in iure accrescen
di.C.de cadu.tollen.l.j. in fi. transigere. quia ius alimentorum
ex hac transactione nō pendet.Eam.vide Jac.i.l.magis. §. si
es.de reb.eo.locupletes. ¶ No.ꝙ etiam si diuitū sunt alimenta
⁊ relicta hꝫ locū hec lex hoc apti⁹ declarat.j.ea.l.§.in causa.⁊.j.
§.sꝫ ⁊ personarū Autē.causa. si legitima censenda est. arbitra-
rius modus.vide Inn.de emp.⁊ venditio.ad nostrā.vide oino
in Spe.de locato.§.nunc aliqua.ver.lix. ⁊ versi. lxij. ⁊ in Spec.
de ces.ac.in fine.j.col.Et no.ꝙ in arbitrario pretoris est caulam
estimare.de suspe.tu.l.iij.§.si tutor.p Ja.Estimabitur. presumi-
tur deceptio ex paruitate quātitatis. sic.C.man.p diuer.⁊.l.ab
anastasio.⁊ adde qd nota.de exceptio.doli.apud celsum.§. au-
thoris Alimentis.no. Is est paup qui p famulatū habet sibi
querere alimēta.Opi.not.per famem indici psumptionē frau-
dis.Et no.qd in gñali transactiōe nō venit id de quo est specia
liter transigēdū.Interest.vide Ja.qñ dies leg.ce.l. si cum prefi-
nitione.§.si vero.non tenet decretū quod ex abrupto emanat.
h.d.concor.de tuto.⁊ cu da.ab his.l.tutor si pe.Cognitionē.vi-
de quod no.Inn.de sen. excom. pro causa. ¶ In glos. q2 dicit
esse irritam. ¶ Oppo.quod valet:sed detur restitutio. vt.l. si fi-
nita.§.si fortis.de dam.infect.Solu.aut defectus inuenitur in-
persona procedētis:⁊ tunc cum eque dicitur a.l.tradita non te-
net ipso iure,vt hic.Aut reperitur priuilegium in persona eius
contra quē procedit:⁊ valet:se rescindit restitutione impetra-
ta.vt in cōtratabu.secundū Dy.qui ita no.in.l. impetratores.d
priuileg.creditorū.Si vero persona nō inducit:vt immediata
cā annullationis:sed alius defectus.dic si est peccatum oratio
nis seu forme ipso iure nō vꝫ,si cause vel materie tenet. ¶ Sed
nec vbi cause cognitio solēnis exigit ⁊ decreti interpositio non
delegant.hoc dicit tex.⁊ glo.sed succuritur p restitutio. vel ap-
pel.⁊ dic per Cyn.C.de restitut.milit.ignorare Prouincia.vid
Archid.xxxj.dist.Sacerdotib⁹.Transactionis appellatiōe p
toris de qua in principio huius.l.iudex competēs significat. et
is est iudex cōpetēs in hoc articulo volūtarie iurisditionis qui
esset competens iudex in cōtentiosa.qd declara:vt no.s.ea.l.§.
vult.ergo per Guili.Literal argumen.contra illos qui dicunt ꝙ
in spiritualibus nō est symonia si quis redimit vexationē. Itē
arg.ꝙ ficta lis vel fictum debitum non excuset a tutela.Itē qd
ficta inimicitia non repellat testē,facit.j.de excu.tu.l.athlete. §.
dat remissionem.⁊ sic vincit malitia testis q nolebat veritatem
deponere tñ vt nō noceret fingit se inimicū.Sane.si vero pl⁹ sup
fluū reperitur.vt subijcit sañ. ⁊c. ¶ Hec nā. vide in speculo de
legat.§.nunc aliqua.versicu.cvij.⁊ versicul.cx.⁊ versic.cxij. vide
plene per Guili.in.l.ij.C.de vsuca.pro emptore. ¶ Licet. no. qd
ad infringendū actum de iure communi validum non inspici-
tur quod euenire potest. ¶ In glos.que incipit.§.futurorum in

a ¶ Inter viuos.donatio i dubio an dicatur int viuos vel cā mortis qñ ⁊ qūo ⁊ q̄ it:⁊ qd sit donatio int viuos ⁊ qd causa mortis. vid.d.bar. so. in ꝯsi. liij. incip. i pnti. vsi. circa pinā. q.,cū vi. se. ⁊ vi.i. iij.ꝯ firmat.j.p te.⁊ Dyn. i ꝯsi. xlix.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ver. R. ad hoc. s. eo. cũ aql. ⁊ j. ea. l. ver. sed ⁊ si quedã. In contra. facit quod no. s. eo. l. ꝺ his. ⁊. s. ti. j. l. si tibi. x. in prin. Prima pars est vera: qꝛ hoc noĩe trãsactionis oĩs ꝯuẽtio significat. j. e. l. §. antepe. Et facit qꝺ ti. donationis cessionarius appositus vl in fraudem appositus qñq;. ¶ In ea. gl. ibi, spãle. vnde huic legi non põt renũciari, qꝛ lex resistit cõsensui ⁊ renũciantẽ ei ĩhabilitat eũ ad renũciandum rõne ficte deceptionis. Et iõ etiam iuramentũ non arctaret iurantẽ, qꝛ fungit non ẽm bonos mores: sed per decep. extortum. Et deceptio est iusta causa veniẽdi ꝯ sacramentũ, vt no. in. l. ij. C. de rescin. vẽ. Nã lꝫ iuramentum sit stricti iuris. vt extra de iureiu. clericus. ⁊. j. de accep. ⁊ per iusiurã. in prin. Nam verbũ obligat, ergo iuxta formã verborũ, ⁊ sic strictius ⁊ precise sit seruãdũ, tñ non imminet periuriũ nisi rõe doli: nec est in dubio, que legis authoritatem hꝫ maxime naturali eqtati inherẽtẽ. Nã ꝯ ius ꝯctũ nõ tenet sacramẽtũ. de leg. j. si qs iniqui. §. fi. Itẽ qꝛ hic nõ tenet eo qꝺ reprobat ñ fauore solius iurantis: sed alterius. s. testatoris. s. e. de his. cuius fauori alius nõ põt renũciare. ¶ In gl. que incipit. vere plus. ibi, licentia. Sol. ibi concurrũt creditores ⁊ legatarij: hic nõ: qꝛ creditores supsunt tñ vel legatarij. Uel dic qꝺ in alimentis plus subuenit legatarijs quã creditorib9 nõ tñ ꝯcurrẽtib9: vt hic: sꝫ extra cãm alimentoꝝ magis creditorib9 quã legatarijs. vt ibi. Ratio est in alimentis ẽm quosdã fauore vltime volũtatis hoc nõ placet: vt. j. e. l. de his. ⁊. j. eo. l. non est fe. Tu dic qꝺ alimẽta inter viuos cõstituunt puisione hoĩs sibi acqrẽtis ea. ⁊ qꝛ diligẽs fuit in acqrẽdo ꝯfidit ei lex. ⁊ ei9 arbitrio dispositiõi dimittit in retinendo. sed legatũ alimentoꝝ acqrit sibi alterius puisiõe non sua. ⁊ ideo nõ reseruat ius in retinendo: qꝛ non ꝯfidit ꝺ eo arg. j. de cõpen. l. si cum militi. §. j. ⁊. C. de cadu. tol. si autem sub conditione. ⁊ insti. de ver. ob. §. ex conditionali. Jac. de bel. doctor legum mini. idem Guil. de cu. veritas est quod hoc est spãle propter duplicẽ fauorem. s. alimẽtoꝝ ⁊ vltie volũtatis Ray. Quid si mixta est cã contractus ⁊ vltime voluntatis, puta testator dãnauit heredẽ vendere alimẽta ⁊ vendidit ⁊ conuenitur ex hoc an poterit transigi sine ptore. Guil. qꝺ non alle. ad treb. facta. §. j. ad. l. fal. si fundum. vt lega. no. ca. l. j. §. si quis sub conditione. facit. j. de noua. aliũ. ⁊ de leg. iij. vxo. §. agri plagam.

1 ☞ Transactio non perimit ius postea quesitum per mortem fratris transigentis.

2 Transactio non preiudicat fideicommissario futuro.

Qui cum tutoribus.

Trãsactio non preiudicat in iure agendi, quod sumit originem ex persona tertij, qꝺ ius fuit acqsitũ post trãsactionẽ ĩterpositam. h. d. Uel breuius. Trãsactio nõ p̃iudicat in iure postea acqsito. h. d. ⁊ habet istud princ. duas lec. vna est in directa successione: tũc xbũ heres extiterat, pprie ponit: qꝛ est xbũ directũ. alio mõ in fideicõmissaria substõne: tũc istud xbũ ponit improprie. fic. j. ad treb. l. q filiũ. qꝛ fideicõmissari9 non est heres restituẽtis: sed rogantis. vt. j. de vul. sub. l. coheredi. §. cum filio. ver.
1 nec fideic. ¶ † No. hic qꝺ transactio nõ perimit ius postea qsitum per mortem fratris istius transigẽtis. No. qꝺ excep. trãsactionis non ob. vbi agit ex noua persona ⁊ ex noua cã. ¶ Premitto p intellectu litere vnã. q. textualẽ, videlicet qualiter hic frater succedit fratri. vna lec. dicit directo: puta ab ĩtestato ẽm hoc nullum est dubiũ qꝺ transacta in actiõe ppria non ob. in actione hereditaria. vt. j. de ac. emp. l. non est nouũ. ⁊. l. hereditas materne. C. de pe. here. Alia lect. est qꝺ successio per obliquũ, qꝛ fuit restituta hrditas vigore fideicõmissi post mortem fratris relicti in testamẽto paterno. Sꝫ huic lec. vr ob. extra gl. ⁊ doc. qꝛ ex substitutiõe fideicõmissaria nõ pñt moueri actiões heredis sed tantum hereditarie. vt. j. ad treb. l. si heres pecuniã. sed actio tutele est actio hrdis ⁊ ab herede incipiẽs: ⁊ est in bonis ipsius heredis. vñ ista actio non venit in restõne ex trebelliano. vt. d. l. coheredi. §. cũ filie. x. nec fideicõmissa. agẽs ꝯ frater ex psona fratris frustra ageret. Ad hoc rñdet qꝺ tutela fuit male administrata super ipsis reb9 hrditarijs: vñ ista actio tutele respiciens ipsa hereditaria corpora, venit in restitutione ex treb. ar. ꝺ ꝯsti. pecu. l. si pñt. psertim fideicõmissi verba dixerũt qcqd ex hereditate puenerit restituat: vt. j. de vsur. l. in fideicõmissi. §. cum polidius. vel intellige qꝺ nõ solũ fuit restituta hereditas ex trebelliano. sed cessa fuit actio expresse ẽm formã dicte. l. si hrs pecuniam. quã in ꝯtrium allegaui. Istũ passuꝫ nõ tãgũt doc. Ista vl. solutio cõcludit. qꝺ tutor heredis grauati de resti. here. ñ tenetur reddere rõne administrationis nisi sit ei cessa actio tutele, qꝛ est actio noua nõ hrditaria: sꝫ hrdis, ⁊ bõa vel iura hrdis ppria nõ veniũt in restõne ex trebelliano. vt. in. d. x. nec fideicõ-
2 missario. ⁊ habui istã. q. de facto. ¶ † Op. ad istã lec. dr hic qꝺ trãsactio non p̃iudicat fideicõmissario futuro. l. apte cauet ꝯtrariũ qꝺ diuisio p̃iudicat in fideic. futuro ⁊ rõ reddit in litera: qꝛ diuisio est quedã trãsactio: ergo attẽto dicto ⁊ rõne dicti apparet qꝺ trãsactio p̃iudicat in fideicõ. futuro. ¶ Ita dicit text. j. de x. ob. l. q rome. §. duo fratres. ibi quasi de hoc quoq; trãsa. fuisset. Plus dt lrã ibi qꝺ p ista parte fuit finaliter pnũciatũ: vñ ista opi. fuit cõfirmata per sñiam diffinitiuã. Timore huius ꝯtrũ sunt hic plures opi. in glo. qdã dicũt ꝙ ibi fuit male iudicatũ. qꝛ nec diuisio nec trãsactio nocet in fideic. futuro. nam de eo non fuit cogitatũ nec debuit cogitari. ar. C. vt i pos. lega. l. cũ archimedorã. de leg. iij. l. paulo calimocho. §. j. de ex. rei iudi. l. si mater. §. eandẽ. huic opi. ob. qꝛ si ibi fuit male iudicatũ pena nõ dꝫ peti quasi sit ꝯnentũ. Nã ex iniqua sñia nõ dꝫ aperiri via ad petitionẽ pene, ad hoc rñdeo qꝺ imo iniq̃ sñia apit viã ad petitionẽ pene: qꝛ pena venit accessoria ⁊ res indicata in principali porrigit ad accessoria lꝫ ma'e fuerit iudicatũ: vt. j. de rei vẽl. ex diuerso. §. j. ad hoc facit. j. qꝺ met9 cau. l. si cũ excep. §. h autẽ actio. Huic soln. obstãt duo pmo qꝛ si fuit ibi male iudicatum. ergo agẽs habuerat iustã cãm litigãdi q̃ iusta causa excusat a pena. istud xbũ ponit Jo. an. in ti. de arbitro. in Spe. ĩ suis additionib9 j. vbi dt qꝺ ille q petit reducere laudũ ad arbitriũ boni viri: si tñ habuit iustã cãm petẽdi defendit a pena cõpromissi: sup hoc tñ; pũcto cũ eẽt qꝺ de facto do. Bar. ꝯsuluit qꝺ aut succumbit ex defectu pbationũ: aut ex defectu cause. pmo casu possit defendi a pena: scꝺo nõ p id qꝺ legit ⁊ no. j. de ꝯdi. inde. l. iulian9 verũ debitorẽ. facit qꝺ no. j. de exce. rei iu. duob9. Secũdo ob. huic opi. ꝙ in. §. duo ffes. fuit male iudicatũ: qꝛ cũ ibi sñia lata ex expssa cã, nõ pt esse male iudicatũ qn sit expssus error in sñia ⁊ sic sñia nulla est ipso iure. vt l. j. §. itẽ cũ ꝯ sacras. j. q̃ sñie sine ap. re. sꝫ ita est qꝺ sñia nulla nõ apit viã ad petitionẽ pene cum non mereat aliquã executionẽ. ar. j. de excu. tu. l. qui testõ: q̃ falsuꝫ diceret. §. duo fratres. de peti. pene. Ad h rñdeo. qꝛ nõ oĩs error iuris reddit sñiam nullã: nã qñ ius est in opinionib9 positũ valet sñia: vt. j. de re iud. l. cũ platis. facit qꝺ no. istit. de ob. q̃ ex q̃si delic. na. in illa gl. q̃ dicit de errãte in intellectu. l. gall9, habem9 ex pdictis vnã opi. qꝺ in. §. duo fratres. fuit male indicatũ. ⁊ hoc tenet gl. s. ꝺ pact. l. tres fratres. ⁊ ibi Jac. bu. approbat hanc opi. eãdẽ opi. tꝫ Peti9 vt hic inferi9 lati9 dicã. ¶ Scꝺo mõ soluit glo. ꝯtrũ de dicto. §. duo fratres. qꝺ ibi fuit expsse actum qꝺ nõ veniret ꝯ diuisionem quoquo noĩe vel ex quacũq; causa. Et si tu dicas ista est diuinatio. Rñdeo non est diuinatio: qꝛ ibi fuit appositũ pactũ qꝺ nihil ꝯ diuisionem fieret. vñ iste terminus vniuersalis, nihil, oĩa excludit. vt. j. de reb. dub. l. si is q ducẽta. §. vtrũ. hec fuit opinio rub. quã approbat Dy. ⁊ eã tenet Guil. ⁊ dicũt qꝺ ibi nõ fuit simplex diuisio. imo fuit iuris futuri remissio. s. qꝺ nõ moueret in futurũ cõtrouersia ex aliq̃ iure. sec9 si esset statutũ in finib9 diuisiõis: qꝛ simplex diuisio nõ excludit fideic. debẽdũ post mortẽ. vt. j. de leg. ij. l. cũ pater. §. hereditatẽ. d. Bar. dicebat qꝺ ista opinio erat falsa: qꝛ ista gñalis clausula nihil ꝯtra facere, que est in. d. §. duo fratres refert ad ea q̃ veniũt ex natura ꝯct9 diuisiõis. Nã verba debẽt interpretari ẽm naturã ꝯct9: vt. j. de vsur. l. si stipulatus. §. secũ. ⁊ j. de dã. infec. l. dãni. §. ⁊ qꝺ in stipulatione. sꝫ natura diuisionis nõ est excludere ius fideicõmissi futuri: vt. d. §. hereditatem. ergo ⁊c. hoc credo nisi ex additis coherẽtijs seu cõiecturis pbet oppositũ. ar. j. de pba. l. pcula. ⁊. j. de exce. doli. l. apud celsum. in prin. Nã inter sciẽtes bñ põt remitti fideicõmissum futurũ. vt. C. de pac. l. j. istã opi. tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de test. habem9 expeditã scꝺam opi. ¶ Tertio opi. est qꝺ. §. duo fratres. loqt in vera diuisione. hic loqt in vera trãsactiõe. rõ differentie est qꝛ diuidẽs tenet de euictiõe, vñ nõ põt agere iuris superuentiõe: vt. j. de rei vẽ. l. si a titio. ⁊. j. de act. empt. l. si qs alienã. iuxta regulam q̃ dicit quẽ de euic. tenet, actio eundẽ agẽtẽ repellit exeep. j. de euic. l. vendicantẽ. sꝫ in transac. nõ venit euictio. iste est casus no. C. de transac. l. si p fundo. ⁊ rõ est qꝛ ex transac. non debet dñium: sed dꝫ remitti factũ repetẽdi. vt no. eo. ti. l. siue apud acta. vñ cũ nõ veniat euictio merito põt agi ex iure supueniẽti. ar. j. de x. ob. l. cũ stipulamur. ⁊ in. l. si a colono. ⁊. j. de li. leg. l. aurelius. §. sticho. ⁊. §. testamẽto. ⁊ addit gl. hic qꝺ ista sol. est ipsa veritas. Ista. sol. ꝯcludit hoc qꝺ diuisio obstet in fideic. futuro. quod est contra text. d. §. hereditatẽ. ẽm Dy. Bar. reprobat ⁊ aliter. dicit quod non est verũ, qꝺ debeat euictio qñ venit vigore fideic. qꝛ ista euictio fit facto testatoris, cuius factũ officit diuidẽti: vt. j. de euic. l. fundũ meũ. Itẽ si euictio que venit ex natura rei nõ debet: vt no. C. fa. her. l. si familie. in fi. magne gloss. Itẽ hic nõ debetur euictio que venit ex natura successiõis ⁊ iniũcti grauaminis. ⁊ hoc credo verũ: qꝛ ista rõ quod debeat euictio hoc casu sit falsa. ¶ Quarta opi. est qꝺ in. l. nrã agebat de alia re quam de qua erat transac. l. l. ꝯria in. §. duo fratres. agebat de eadẽ re. vñ diuersitas rei facit hic ꝙ nõ ob. exceptio. qꝛ aliud est quod debet vni. aliud quod debet alteri: dicit Cyn. se audiuisse Dy. in scholis tenẽtẽ istam quartaꝫ opi. Guil. dicit ꝙ in lege nostra ex toto tractatu de iure illi9 q nunq; trãsigit merito tanq; noua psona censet agẽs in cuius persona iura diuersarum penarum cõcurrunt. j. de le. j. l. si mihi ⁊ tibi. in princi. j. de his qui. vt indignis. l. tutorem. j. de diuer. ⁊ temp. prescri. l. an vitium.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vtiū.ff.ex facto.breuiter oēs iste solutiones sunt vere.nam in.l. nostra mutabat interpretatiua persona iuris interpretatione. Jtē aliud deuenerat in pria petitione ℔ in scḋa. Jtē ius supue nerat de nouo ꝛ adde qō no. ff.ti.ff.l.ſi vnus.ff.aūpe.ꝛ i.ff. alind ei.l.emptor.ff.luci⁹.in glo.minis aperte. ¶Quero hic vltimo vnū qñ facta est diuisio re ꝛ verbo ꝛ postea petit fideicōmissum qualiter formabitur petitio: vñ petat tota pars quam ex diui sione possidet granatus: an petet pars partis quā possidet et estimatio partis illius ꝑtis ℔ nō possidet: ꝛ gl. sentit formandū sic libellū in.ff.duo ffes.sed doc.nſi dicūt qō in vniuersali ſi deicō.pars acquisita p diuisionē succedit loco partis quā an diuisionē habebat ꝛ iō simplr erat petenda restitutio fideic. ꝛ restituet res pro re que in eius locū succedit: vt.ff.deleg.ij.l. imperator.ff.ſi.cū.l.ſeq.ꝛ.ff.de peti.here. l. ſi ꝛ rē ꝛ pretiū. facit qō no.C.de rei vē.l.mater.C.fa.her.l.in familie.ff.ō iure do.l. penul⁹. ff.de ac.emp.l.iulianus.ff.idē celsus.ꝛ.ff.de ver.ſign.l.labeo ꝛ sabinus.ꝛ ad hoc.ff.ſi pars.here.petat.l.ij.ff.pe.ꝛ.l.j. de here. insti. Qui non militabat. in princ.ꝛ hoc tenet.H. Bald.

Transactio. ꝓuisa de quibus nō debuit cogitari trahitur.h.d.ꝛ vide Ly.in.l.ſub ptextu.C.eo. ¶Nō. ℭ ad ea refertur contractus ad quē refertur consensus. Bald.

1 ℭ Per dolum deceptus non intelligitur consentire.

Qui per fallaciam. tur. ¶†Not. ℭ ille q per dolum decipitur non intelligitur consentire hoc intellige quantum ad consensum efficacie nō tñ potest negare quin sit ibi cōsensus.vt.ff.tit.j.tres fratres.in verbo ꝛc. Bal.

Nam ea. cius ignorabantur. facit.ff.de ac.ꝛ obli.l. ex maleficijs.ff.lōge minus.ꝛ extra de iureiur.c.veniēs.ꝛ.ff.de contrahen.empt.l.j.lege in glo.Bald.pater ꝛ legum doctor.

1 ℭ Transactio non porrigitur ad querelam inofficiosi.

2 Transactio non porrigitur ad non cogitata.

Transactio. ¶Nō. ℭ transactio etiā ḡnalis nō extendit ad ea de quibus nō est verisimiliter cogitatū⁹. Jtē nec pdest verborū ḡnalitas dolū cōmittenti. vñ no. ℭ qui per fallaciā alterius trāsegit magis decipit ℭ transigit. ¶†Jtē no. ℭ trāsactio non porrigit ad ḡrelas inofficiosi.ꝛ eodē modo non porrigit ad supplementū legitime qō surrogat loco querele. vt.ff.eo.de his.ꝛ ibi ℭ Bul. ¶†Jtez not. qō transactio nō porrigit ad non cogitata. Ad hunc text. allegat Jmoc.extra, de iureiur. c.veniēs. facit qō not. Jaco.de pecul.leg.l.cum dominus.ꝛ Idem Jaco. in.l. damni. ff. ſi is. de dam.infec. Bal. Additio Baldi.

Qui cum. Jn ver. decipit no. qō dol⁹ consensum excludit hoc verum ſi consensu tacito non in expresso. hic em̄ tacit⁹ dicebat: qz ī ducebat ad id qō expressum nō erat. Et vide Ja.de are. de pet. cum inde. Jac. de dā. infe. in. ff. ſi is. ¶Jn ℵ. extiterat vel directo vel ex fideic. ei relicto in testō fraterno. Si aūt ex fideic. paterno nō veniret actio tutele in restitutiōe fideic. qz nū ℭ fuit in bonis pfnis. vt.l. coheredi. ff. cū filio. de vul. substi. ff. ſi. vere est in hereditate. Jn versi. cū. vide Jnn. extra de iureiu. de ḃitores. Jtē vide ℭ no. Jnn. eo. tit. veniēs. Jniquum em̄ est ℭ lapsus terminus nō nocet in ea ḃensiōe quā qs ignorabat sibi ꝑetere: qz nō vi repudiatiōis. vt ḥ nec vi more seu negligentie ar. ff. depo. ff. qs inficiat. nec rōne culpe: qz ignoātia culpā excludit nſi qs scire teneat. vt.ff.e.l.ſi.ꝛ.l. nō est ferēdus ꝛ ō.l.ij.l.ſi.i. ſi.

De filiorum. ¶Jn glo. ſua ibi. l. plures. dic vt ibi no. Et idez dicas in ꝓmisso qō in trāsactiōe. ꝛ adō ℭ no. in.l.iij.ff. ſi filio. infra commodi. ꝛ ff. qui satisda. cogan. l. filius. Bal.

De filiorum. Nūqd pf̄ pōt transigere sine decreto sup re imobili filij: dic ℭ sic qz in patre cū est legitimus administrator non regrit decretū cū sit cā: Jz i tutore regreret decretū ꝛ causa. vt no. Bzo in summa. C. de bo. q̄ li. ℭ est dictū singulare. ꝛ nō repit alibi. Jtē nunqd pater possit ꝓmittere. credo ℭ sic in cōpromisso necessario ex forma alicui⁹ statuti: qz ipsa necessitas ꝓbabilē facit quentionem. vt. ff. manu. test. q potuerūt. ꝛ.ar. ff. de fidei. li. l. cū fidei. Bal.

1 ℭ Negativo an faciat rem ambiguam.

Post rem. Pōt trāſigi sup ſnia qñ dubitatur de ea. h.d. vel sic. Pōt transigi post ſniam qñ dubitat de ſnia. Jdē dico de contractu ſi renūciaret ſnie. secus in laudo arbitratoris: qr valet nō ꝓmissum ſi renūciat laudo. Ilā cū illō laudum sit quedā ſpes trāsactiōis pōteidē renūciari sicut trāsactioni: vt not. C. eo. l. ſi diuersa. ¶Quid ſi est factū cōpromissum scḋz formā nſi statuti in arbitrum ꝛ arbitratorē vtrum laudo ide secuto possit renuntiari. Nam cū iste successit loco iudicis: ergo ſnie sue non potest renunciari nec valeret cōpromissum de nouo factū. So. ſi vis, ℭ nouum cōpromissum valeat facias ℭ arbiter eligat in pronunciādo viā arbitramēti non arbitrij: alias forte nō posset renunciari per gl. q̄ est in.l. ſi diuersa. licet posset dici ℭ sup actione prima posset denuo cōpromitti. arg. eius qō no. ff. de excep. rei iud. l. duobus. ꝛ adde qō no. in. l. j. C. qñ ꝓuocare non est necesse. Jsta qō. nō est sine dubio. ¶Jn gl. ff3 qūo ibi negari nō posset. ¶†Nō. gl. quod negatio non facit rem dubiam qñ probationes sunt in ꝓptu ꝛ sunt liquide. Bal.

1

Additio Baldi.

Post. Dubiū qō post ſniam oriē, transactione pōt terminari. h. d. Et sufficit vt valeat transactio metu future litis. h.d. ibi trāsactio. ¶Jtē cōpromissum in arbitratorem. ¶Jtez ſnia que alis non pcederet ſi res nō erat dubia. vt. l. j. C. qñ ꝑ.nō est nec. ī ſnia oīm testis est veritas. aut alia ferē super primā indubitatā: ꝛ tūc falso nisi ferret ex cā nona. vt no. ō ex. rei iud. duob⁹. ¶Jn gl. q̄ incipit. i. de qb⁹, ibi ꝑsumit in. l. q cū. ff. eo. ff. fin. ¶Nō. qō ī dubio ꝑsumitur transactio generalis ſi petitio erat generalis.

1 ℭ Post rem iudicatam ſi negatur iudicatum pōt trāſigi.

2 Post rem iudicatā ſi ignoratur iudicatum potest transigi.

3 Lis vbi est, potest transigi.

4 Transactio per calumniam an valeat.

5 Pendente tempore appellandi an possit transigi.

6 Per contractum habentem vim sententie an possit transigi.

7 Liquidum dicitur dupliciter.

8 Res iudicata an dicatur ante decem dies.

9 Post conclusionem in causa an possit transigi.

Post rem iudicatā. Vbi res iudicata potest in dubium revocari valet trāsactio. h.d. ¶Tel sic. post rem iudicatam valet transactio cum iudicata negat aut probabiliter ignoratur. h.d. Diuiditur autem in duas partes. ¶Primo enim ponit dictum suum bimēbre. ¶Secūdo ponit rationem. secunda ibi: quia adhuc. ¶†Nō. ℭ post rē iudicatam ſi negatur iudicatum potest trāſigi. ¶†Scḋo no. qō post rem iudicatam ſi ignoretur iudicatū esse potest transigi. ¶†Tertia no. qō vbi lis est ibi transigi potest quia de re dubia ꝛ lite incerta. ¶Glo. huius. l. signat vnam oppositionem ꝛ dat triplicem solutionem. Jtem ponit vnam concordiam. incipio a concor. nam concor. ff. de condi. indebi. l. elegāter. ff. ſi post rem. versic. quid ergo. ¶Venio ad opposi. dicitur hic quod post rem iudicatam valet transactio in duobus casibus, cōtra imo semper valet trāsactio, qō sic probo. super dubio valet trāsactio: vt hic ꝛ in concordia: sed per negationem fit res dubia. C. gbus ad liberta. procla. nō licet. in. l. iij. modo victus semper negabit se victum: ergo semper transactio valebit. Sol. dicit glo. aut tranigens fatetur contra se ſniam, alias nullam latā ꝛ non valet transactio. ꝛ ita loquitur hic. vt qz reus dicit cōfiteor me condēnatum in decē. sed non possum soluere nisi quinq̄, ſi vis quinque noīe tibi acquiram ea: certe nō valet. vt. ff. de re iudica. l. post rem. aut reus negat iudicatam: ꝛ tūc valet: vt hic. ¶Scḋz contra inſtatur. nam ſi hoc est verum datur victo occasio mentiendi. ꝛ facit melior⁹ conditionem suam mentiendo: cō est absurdum qz dolus patrocinari non debet. de no. ff. l. non soluz. Timor istius 2tra ℸ gl. dat aliam solutionē. ꝛ dicit aut quis negat per calumniam ꝛ non valet transactio. vt. ff. de condi. inde. l. in summa. ff. aut absq̄ calumnia. ꝛ valet vt hic. ¶Sed contra istā solutionem opponitur. ¶Nam ex quo lata est sentētia siue reus neget bona fide puta qz in facto alieno, siue nulla tamē res est certa, vt. l. res iudicata. de reg. iur. sed super certo nō vz trāsactio. vt. ff. eo. l. j. ergo dicta solutio non est bona: ꝛ ideo timore huius 2tra ℸ. glo. trāſit ad tertiā solutionem: ꝛ dicit cum negatur absq̄ calumnia. aut negat ꝓbabiliter: vt vz crāſactio. aut inprobabiliter, vt qz actor in promptu habet probationez rei iudicate: tunc non valet transactio. ¶Ex quibus lect. non exeundo gl. talis colligitur distinctio, aut vtraq̄ pars fatetur sententiam rite: ꝛ non vz trālactio. aut ille qui nititur ex trāsactione negabat iudicatum. ꝛ tūc aut negat per calūniā verā vel psumptā. vt qz in facto proprio ꝛ non valet trāsactio. aut absq̄ calumnia tunc aut statim doceri poterat de ſnia. ꝛ non vz trālactio, qz liquidū. C. de cōpē. l. ſi. Aut probationes requirebant moram iudicis. ꝛ valet transactio qz non liquidum ꝛ dubi⁹ est euentus litis. arg. de iure fisci. l. aufertur. ff. qui cōpēſa. ꝛ hoc est quod tota gl. dicit ex qua. apparet ℭ per negationem non sempet sit res dubia: sed tunc demum qñ res probabiliter negatur. ¶Extra opp. de. l. ꝛ post rē. ff. eo. So. ibi ꝑ ſniam ꝛ ex persona alterius. ff. de liber. le. l. ſi is qui duos. tñ casus est notabilis.

4 ¶†Scḋo opp. gl. dicit ℭ transactio p calumniā nō valet 2tra. Transactio est ſtrictī iuris: qr est Jctus innoiat⁹ nota. C. e. l. ſub

a ¶Cogitatum. adō. d. Alex. ō Jmo. in. l. duo ffes. de ver. ob. ꝛ in 2ñ ſi. suo ff. i. ff. parte.

preter.nam oẽs ꝯtractus innoïati regulariter sunt stricti iuris.
glo.in §.quinimo.in.l.iuris gẽtiũ.ff.de pac.ergo dol⁹ non reddit
ꝯtractum nullũ.vt.l.elegãter.§.ꝯ dolo.so.dic nullũ.i.annullãdũ p
d.l.vel vt in sequen.ꝯtrario ⁊ meli⁹.¶Tertio op.ad idẽ,non
dꝫ distingui inter dolũ actoris:⁊ transactio est nulla.⁊ dolum
rei.⁊ est aliqua.vt no.C.eo.l.ij.so.illa distinctio hꝫ locũ añ sen-
tentiã:sed post sñiam indistincte est nulla transactio cũ ei do-
lus cãm dedit.vt hic qꝫ no.¶Quarto op.nam si sñia sit in sti-
pl'onẽ deducta,vꝫ transactio.C.eo.l.si causa.tu dixisti ꝯtra.qua
re male.glo.in.§.si post.dicit ꝙ aut sñia stat in suo robore,tunc
non vꝫ transactio.aut per nouationẽ trãsiuit in stipl'onem.tunc
valet q̃ feratur nouum iudiciũ de nouo.l.cũ minor.Sed in.l.si
causa.loquitur magis temperatiue:q̃ dicit ꝙ tunc valet qñ ne
gatur nouatio al's nõ.¶Quinto opp.nam etiamnegatio p ca
lum.q̃ statim conuinci põt facit rem dubiã.Not.in.l.ij.C.qñ fi-
scus vel priuat⁹.quantũ ad iuris ordinẽ obseruãdũ ⁊ nõ pter-
mittendum:sed quoad' ius tollendum ⁊ perimendum non ef-
ficit dubia vt hic.qꝫ est no.vel ibi quoad preparatoria.hic quo
ad decisoria.Et adde qꝫ no.ff.de pcu.l.j.p gl.⁊ doct.¶Sexto
op.ꝙ trãsactio cadat super certo.l.de his.ff.e.so.vt ibi no.⁊.j.de
ver.ob.l.q rome.§.fi.ĩproprie loquit de de transactio.¶Septi
mo op.q̃.l.est exp̃ssa ꝙ p parte debiti totum remitti põt.vt.l.si
in ea.de pac.So.aut loquitur in pacto ⁊ valet l.fi.q bo.ced.pos.
ff.de pac.l.cũ ĩ eo.aut in transactione:⁊ non vꝫ super liq̃do.vt
hic sed super obscuro sic:vt hic.¶Octauo contra hoc oppo.
Nã ex hoc ptꝫ ꝙ iura sunt imposita verbis.nã licet instr̃m di-
cat transegerunt intelligitur.i.pacti fuerunt.glos.ord.de re.iu.l.
si liberarius so.in debito confessato dicerem verum.sed in debi-
to negato secus nisi ſm distinctionẽ pdictã ꝙ no.¶Nono op.
si non valet quod ago vt ago ratione cause vel materie,valet vt
valere põt in liberando,vt.l.an inutilis.de accepti.ergo semper
valebit iure pacti.Sol.illa regula vera est de equitate,⁊ iõ non
habet locum in casu nr̃o:q̃ hic resultaret iniquitas ⁊ infrĩgere
tur rei iudicate autoritas.ꝯ.l.si ptor.de iudi.ꝙ no.⁊ vide gl.C.
de repu.here.l.suus.¶Decimo op.sñia ꝯtra sñiam nõ vꝫ etiaꝫ
in re dubia.C.qñ puoc.non est necess.l.j.ergo nec transactio.sol.
consensus partium vel ignorantia,nõ attendit in sñia sed sol⁹
vigor iudicij:secus in transactione.h.d.glo.no.C.e.l.si diuersa.⁊
5 ideo aliud est in vno casu aliud in alio.¶†Uenio ad q̃ones ⁊
primo quero nunquid pendente tpe appellandi possit transigi
sicut pendente appellatione.dic ꝙ sic.ff.eo.l.⁊ post in.ij.rñso.
q̃ adhuc sub iudice lis esse potest.¶Scdo q̃ro si victor ꝯ vno
agit prima actione an possit transigi?dic ꝙ sic de exce.rei iudi.
l.duobus.¶Tertio q̃ro si victor exp̃sse renunciat sñie an pos-
sit transigi?dic ꝙ sic:q̃ valet renunciatio.⁊ sic redimus ad litis
prime memoriam.de re iud.l.acta.⁊.l.actorũ.secus si non renun
ciat.vt.l.si diuersa.⁊ facit de dolo.l.arbitrio.§.pe.¶Quarto q̃-
ro an si vnus duoꝝ reorũ est dãnatus possit transigi cũ alio,dic
6 ꝙ sic.l.⁊ post.§.j.ff.e.¶†Quinto q̃ro an de debito liq̃dato p
sñiam vel p ꝯctũ hñtem vim sñie possit ꝯpromitti.⁊ dic ꝙ non,
in arbitratorem.vt extra de arbi.c.exposita.sed in arbitriũ sic.
cũ actio ãtiqua denuo pponi possit.vt no.l.d.l.duob⁹.qꝫ tene
7 menti.¶†Sexto q̃ro qñ dr̃ aliq̃d liq̃dũ.Rñd.duplex est liqui
dum.s.liquidatum ⁊ liq̃dandum.nam qꝫ sine morosa difficul-
tate pbari potest,id dicit liquidum esse.de inof.testa.l.qui de
inofficioso.vt in possessione legata.l.is a quo.C.de ordi.cogni.
l.fi.⁊.C.de fal.l.satis.qꝫ not.¶Septimo quero an pꝑter hanc
dubitationeꝫ.s.q̃ dubitatur an debitor sit soluendo possit trãsi
gi.gl.hic tenet ꝙ non,quam valde no.contra falsitos.In ꝯrinꝫ
facit qꝫ no.de reg.iu.l.minus est.in fi.titul.¶Octauo quero an
post interlocutoriam nõ possit transigi sicut nec post diffiniti-
uam.Et vr̃ idẽ si transiuit in rẽ iudi.In ꝯtrarium facit:q̃ ꝯ cõ
sensu partiũ põt interlocutoria infringi.l.j.in fi.de preto.stipul.
⁊ ibi gl.ordina.†Nono no.extra arg.ꝙ gñalia statuta de con-
promissis necessarijs nõ.hñt locum in debitis liq̃dis que non
8 põt exceptione vel negatione infringi.¶†Decimo quero an
a dicatur res iudicata añ decem dies.[a] Sol.quoad iudicem sic.l.
Paul⁹.j.de re iud.¶Item quero ad partes ꝯmutabiliter sed
incommutabiliter non nisi qñ plene transit in suũ vigorem.j.de
9 pig.l.si fundus.§.si pluris.qꝫ not.p intellectu gl.¶†Undeci-
mo q̃ro an post ꝯclusum in cã possit transigi vr̃ ꝙ nõ.de adult.
l.quis.arg.ad hoc:q̃ ꝯmode non separatur lis.¶Dic contra
cum possit a lata sñia infra decendium appellari.iõ ⁊ ꝯpromit
ti põt ꝯ hoc.qꝫ no. Bal.

8 ¶Dies.vi de Pau.ꝯ ca.in cons.xxxviij.incip.in casu pñti.⁊ dño p Fel.ĩ rub.de sen.⁊ re.indic.

¶Istam legẽ sic ordinauit.d.Bal.de perusio cuidam schola-
ri suo qui eam habuit in punctis in regio studio Padue,in
Mccclxxviij.indictione prima.

1 ☞Transigens reperitur ab agendo,ex eadem scriptura.
2 Ex notitia testamẽti non infertur notitia codicillorum.

Non est ferend⁹. Transactio debet referri ad totã scripturam testamenti nõ ad pticulã ei⁹,qñ nõ est ad illã pticulã coarctata.Uel sic p̃sumit sup toto trãsactũ de quo potuit verisil'r cogitari.h.d.¶Not.in hac leg e ꝙ ille q vidit testm̃ p̃sumitur hr̃e notitiã totius testamenti sicut ille qui habuit acta penes se presumit oĩa pcunctat⁹ esse.vt extra de test.c.constitutus.⁊ adde qꝫ notat eo.ti.c.vltra tertiam.per Inn.¶Scdo no.qꝫ
1 ille q trãsigit repellit †ab agendo ex eadem scriptura.secus si ex
2 alia.¶†Tertio not.qꝫ ex notitia testi nõ infert notititia codi
cillorũ nec p̃sumit scia cũ ignorãtia allegat.⁊ adde ꝙ no.j.de libe.lega.l.cũ heres. Bal.

Additio Baldi.

Non est ferẽdus. Legatũ.No.ꝙ presumitur totam scripturã pcũctatus esse q percũctatus est partẽ.Itẽ presumitur qs pscrutat⁹ scriptutã quã hꝫ penes se apertam si eum tangit,extra de test.cõstitut⁹.⁊ adde ⁊ omnino vide as ꝙ not.Inno.eo.ti.vltra tertiã.¶In gl.que incipit.Idem si habeat ibi,ſꝫ hodie.j.l.de re.ff.eo.Ista gl.concludit qꝫ pater in suis bo.vel aduẽtitijs.in qb⁹ vsufru.hꝫ,sit legitimus administrator:ergo iure.ff.pater nõ erat legitim⁹ administrator filij.¶In gl.q̃ incipit.sed q̃ño.ibi,q sñiam.j.l.post rẽ.ff.eo.¶No.ꝙ res manifesta:nõ efficit p negotiationẽ dubia vide qꝫ no.Inn.de offi dele.statuimus.vide Arch.ij.q j.de⁹.vide Inn.de cẽs.venerabili.¶In.l.q cũ tutorib⁹.¶In gl.Querit:si alicui det aliqua ps alicui⁹ rei p indiuiso an diuisio facta inter socios faciat p diuiso deberi?dic aut creditori erat quesitum ius in re:⁊ nõ nocet sibi diuisio.vt.j.de vsufr.leg.l.is q.j.q potio.ĩ pig.hab.l.j.j.q mo pig.vel hypo.solui.l.si consensit.§.vlti.Aut non est q̃situ ius in re:ſꝫ in psona.⁊ tunc aut queris vtrum diuisio piudicet creditori,ita qꝫ habeat ei stare.⁊ dicendũ est qꝫ sic si est facta p iudi.q̃ est necessaria.vt.j.de ac.emp.iulia.§.idem celsus.q̃ piculũ pertinet ad creditorẽ.vt.j.de here.vẽd.l.ij.§.solet.Aut q̃rimus nunq̃d diuisio variet ius agẽdi:tũc aut loqueris in actione vniuersali.⁊ non variat modũ agẽdi:q̃ vniuersaliter est agẽdum:sed bene variat modum exequẽdi.vt.l.pater.§.fi.⁊.l.se.de lega.ij.aut loqueris in actione speciali.⁊ tũc etiam modus agendi variat.⁊ ideꝫ pet.l.ꝫ qꝫ in obligatione successit.vt.d.ff.idem celsus.⁊ ar.j.de condi.in de.l.in summa.§.in frumento.de hac materia.no.ff.eo.l.iij.per.l.lau.Hec distinctio fuit Petri de bel.in commento istius.l.contra facit de leg.ij.l.fi.§.fi.dic vt ibi per Dy.

Nulli. Nota qꝫ collectores dñi pape,non possũt transigere.facit.j.de v.ob.l.qui rome.§.calimachus.⁊ not.Inno.extra de prescriptio.c.cum ex officij.in prin.Bal.legum doctor.

Nulli. Idem dicas in thesaurarijs ⁊ procuratoribus ecclesie romane,q̃ non possunt cõponere romano põtifice incõsulto.⁊ adde qꝫ not.Inno.in.c.cum ex officij de prescri.extra nisi haberent super hoc mandatuꝫ ar.ff.tit.j.l.Item magistri.bal.legum doctor. Additio Baldi.

Nulli. Uide Inno.de prescriptionibus cum ex officij.in prin.

1 ☞Transactio inter scriptum ⁊ legitimum porrigit effectum suum ad creditores.
2 Ratione incertitudinis aliquid precipitur.
3 Repetitio legatorum ab intestato operatur.
4 Responsio per verbum,nescio,admittitur.

Controuersia. Diuisio hereditatis facta p viam transactionis inter heredẽ institutũ ⁊ legitimũ dat modũ agẽdi ceteris creditoribus:vt in agendo ꝯueniãt scriptũ ⁊ legitimũ quẽlibet p rata portione quã ex trãsactiõe meruerũt.h.d.⁊ Pe.dicit qꝫ in sua materia non est lex meli⁹ glossata,quã ista ⁊ diuidũt in duas ptes.Nã prio ponit thema ⁊ q̃onẽ resultãtẽ ex themate.In scda pte rñdet distiguẽdo duo mẽbra.scda ibi rñdi.¶In tex.ibi,eacꝙ.s.ꝯtrouersia.¶In tex.ibi.certa.l.j.certo mõ.puta gr̃a exẽpli qꝫ vnusqsꝙ habeat dimidiam hereditatem qua diuisionẽ sepe faciũt rustici.vt no.j.si pars hereditatis petatur.l.antiq.¶In tex.ere alieno qꝫ inter oẽs versat.¶In text.ibi,pꝑter incertũ not.hãc rõnẽ qꝫ rõne incertitudinis fit ꝙ al's nõ fieret.¶In text.ibi:successiõis.q̃ nescit qs debuerit eẽ hr̃s.Nã transactio non patit:vt hoc declaret ſm Fran.accur.¶In tex.ibi,hr̃ditatis ergo fuit diuisio seu decisio p q̃tas partes:noie nãꝙ hereditatis nõ ꝯtinet nisi tota vel quota.C.de he.inst.l.q̃ti.¶No.prĩo qꝫ diuisa hereditate:⁊ onera diuidunt ex dispo-
1 sitione legali.¶†No.scdo qꝫ trãsactio inter scriptũ ⁊ legitimum
porrigit effectũ suũ ad creditores.¶Not.iij.qꝫ ex postfacto per
trãsactionẽ põt quis decedere p parte testat⁹ p parte intestat⁹.
2 ¶†Quarto no.aliq̃d permitti imo pcipi rõne icertitudinis qꝫ
alias non fieret.Contra istã legem op.l.cauet.qꝫ trãsactio inter heredẽ scriptũ ⁊ legitimũ non porrigit ad legatarios.vñ legatarij habẽt ꝯuenire tm̃ modo heredẽ scriptũ si ita est in legatarijs.ergo mlto magis vel fortius in creditoribus qui habent ius potẽti⁹ quã legatarij qꝫ ergo legatarijs non preiudicat nõ dꝫ piudicare

dicare

dicare creditoribus.vnde videt obstare.§.eo.l.iij.in princi.tāin dicto illius legis ꝙ in rōne dicti.¶ Sol.dicunt qdā ibi loqt i legatarijs qui habēt fundare se ex testō.hic loquit i creditoribus qui habēt fundare se ex ꝯtu:vnde quātū ad ius creditorū nō est vis vtrū testm̄ subsistat nec ne:ꝫ quātū ad legatarios secus est. pbat ista sol.j.de pign.l.iij.in rōne illius.l.Secu.sol est ꝙ debet distingui in quātitate data vel retenta si quidem est magna,rōne emolumēti subijciatur oneri.secus in quātitate parua q̄ solutio nulla ē.vt.j.patebit.ꝛ iō.gl.aliter soluit.ꝛ qꝛ est gl,satis clara audi in voce gl.notabiliter distinguit:aut testamentū petebat annullari aut nullū declarari.pmo casu qn̄ testm̄ petit rescindi puta p querelā inofficiosi,nō est differētia īter creditores ꝛ legatarios:qꝛ ambo debent cōuenire heredē scriptū.vt in.l.iij.§.eo.rō est qꝛ cōstat ꝙ ipse est heres vniuersalis.nā trāsactio hoc casu firmat ꝛ nō infirmat.sola em̄ snīa est illa q̄ hꝫ rescindere testm̄.vt.j. de inoffi.testa.l.posthum⁹.§.si qs ex his.In hoc ergo casu trāsactio n operatur idē ꝙ snīa:qꝛ trāsactio firmat:snīa infirmat ꝛ rūpit.facit.j.d statulib.l.statulib.a ceteris.§.quintus.Preterea ille q agit q̄relā nō dt se legitimū heredē:qꝛ nō pōt adhuc esse heres pēdente querela inofficiosi.vt plene legitur.ꝛ no.j.de inoffi.testa. l.q de inofficioso.apparet ergo ꝙ solus heres scriptus est heres vniuersalis.ꝛ iō solus ꝯueniend⁹.Scdo casu qn̄ petit declarari testm̄ nullū vel falsum iuxta.l.su⁹.C.d repu.here.ꝛ de bo.poss.cū qdā.tūc refert aut trāsactio est facta p noīa quote,aut est facta p res certas.si est facta p res certas:tūc solus heres vniuersalis ē cōueniēd⁹.qꝛ psonalis actio nō sequit fundū:sed heredē vniuersalē comitat.vt infra ad treb.l.j.§.si heres.Ex hoc sequit si scriptus heres data re certa vel quātitate trāsigit cū legitimo:ipse solus scriptus heres cōueniet a creditorib⁹ ꝛ legatarijs:qꝛ constat ꝙ vniuersale nomē ꝛ ius heredis remanet sibi.vt instituta.de fideic.here.§.si quis vna.ꝛ.C.de her.insti.l.quoties.Si vero transactio est facta p quotas ipsius vniuersitatis.tūc aut loquimur de creditoribus ꝛ agēt ꝯ scriptū ꝛ legitimū p rata put habēt de hereditate per quotas.ꝛ ita loqt.l.nr̄a.Aut loquimur in legatarijs tunc aut legata eorū pariter debent ex testō ꝛ ab intestato. vt qꝛ ab intestato repetita.ꝛ tūc idē est in legatarijs ꝙ in creditorib⁹:qꝛ habēt diuidere petitionē ꝛ cōuenire quēlibet p rata.ar. j.ad.l.falc.in rōne.§.imper.ꝛ.§.cū quidā.ꝛ p rōnē.l.nr̄e ibi,dū dt ppter incertū successionū aut legata nō sunt ab intestato repetita:sed debentur ex altero capite tm̄:puta ex capite testati:tūc legatarij de necessitate habēt cōuenire scriptū heredē insolidū. vt.§.ea.l.Istud dt gl.ꝛ est verū qn̄ testm̄ dicit nullū:qꝛ falsum vel nō solēne sed qn̄ ex cā pteritionis tūc idē operat aut ex causa.C. de liberis prete.ꝙ operat repetitio ab intestato: vnde etiā tunc nulla facta repetitiōe ab intestato legatarij debēt cōuenire trāsi-
3 gentes p rata successionis.ar.huius.l.¶ †Ex predictis not.ꝙ repetitio legatorū ab itestato operat:qn̄ testm̄ p parte remanet firmū ꝛ p pte infringit.ꝛ sic illa cōditio si nō valet iure testamēti
a ꝛc.diuidit ꝛ exponit.a.i.quatenus nō vꝫ.ita no.colligit ex ista gl. ¶ Scdo no.ex pdictis ꝙ ista clausula si non valet iure testamēti ꝛc.q̄ clausula p quā legata repetunt ab intestato vt.j.de le.ij.l. lucius.§.filiā.operat in casu dubij qn̄ est incertū vtrum valeat ex testō vel ab intestato.hoc pbat in ista gl.que est ad hoc singularis.¶ Cōtra predicta opp.actor non dꝫ esse sibi ꝯrius piertim agit ex eadē scriptura vt.C.de cōdi.cū si.Sed legatarij pdicti dicēdo valere testm̄ dū agunt cōtra scriptū.Itē ex codicillis agendo cōtra legitimū sunt sibi ꝯtrarij:qꝛ intentant causam testati ꝛ intestati sunt sibi cōtrarij:ergo repellēdi.¶ Oppone em̄ script⁹ heres non possum conueniri vt heres scriptus : qꝛ agis contra legitimum ꝛ econtra legitimus dicet nō possum a te legatario cōueniri:qꝛ agis cōtra scriptū.Preterea interrogabit agens an testm̄ valeat vel nō,si dixerit non valere pudicat sibi quoad scriptū hr̄dē:si dixerit valere pudicat quoad legitimum.rn̄dit glo. qd imo audit legatarius rōne dubij ppter incertu successionis vt litera dicit nec intelligitur esse sibi contrarius ꝛ posito ꝛ hoc esset illud est respectu diuersarū psonarū.vt.j.d inoffi.test.l.Papiniani.§.sed nec impuberis ad illud qd tu dicis d interro.rn̄dit gl.qd legatarius nō tenetur rn̄dere:qꝛ in perplexis non est rn̄dēdū positioni vel interrogationi.dr em̄ talis positio vel interrogatio captiosa.vt no.j.de iureiu.l.qui iurasse.§.si pr̄.ꝛ.l.cum q.§.in popularib⁹.ꝛ.j.de excep.rei iudi.l.si a te.in prin.Istud est ꝙ glo. sentit ex qua no.qd rōne dubij qd nascit ex facto rei admittitur qs licet sibi videat ꝯiari.vn̄ per hoc notabiliter limitat.d.l.vl.
4 C.de codic.¶ †Scdo no.ꝙ admittatur rn̄sio pverba nescio vbi aliter declarari non pōt.¶ Tertio no.ꝙ nō sufficit agēti qd aduersarius sit in possessione ad hoc vt talis posset cōueniri.facit ad hoc.l.vl.C.de pet.here.denuo instat contra pdicta tu dicis ꝙ vbi legata nō sunt repetita abintestato solus scriptus conuenitur insolidū licet legitimus euicerit quotā partē.l.aperte.dicit contrarium qd script⁹,est pro parte euictio.releuandus ꝛ exonerād⁹.ꝛ qd scisso emolumēto scindit onus:vn̄ vr obstare.j.ad.l.fal.in ratione.§.imperator.ꝛ.§.cū quidā.Sol.ibi quota portio fuit relicta ab initio,hic aūt fuit relicta alias euicta volēti:qꝛ transactio habuit i se cōsensum.vnde volūtaria euictio nō hꝫ exonerare cū pudicio tertij.ar.j.de euic.l.si dictū.§.si compromisero.ꝛ not.istā sol.q̄ fuit qnta.ꝛ facit ad hanc sol.j.de lex.j.l.si seruus plurīū.§. §.si qs ante.i rōne sui.ꝛ qd ibi p In.de are.ꝛ.j.de cōdi.furti.ꝛ.l.ꝛ ideo in rōne.l.¶ Quero hic d duabus q̄stio.pma ē ista si script⁹ totā hereditatē tradidit legitimo re certa retenta vtrū sol⁹ legitim⁹ conueniet a creditorib⁹ ꝛ legatarijs eo casu q̄ legatarij habēt regressū ꝯ legitimū.ꝛ dt gl.qd sic.qꝛ sicut quota oneris seqt totā hereditatē.nā eadē est pportio quote quoad quotā que est toti⁹ ad totū.vt.j.de rei vēdi.l.que tota.Itē eadē est ratio cōtrariorū. vt.j.de vulg.subst.l.ꝛ si ꝯ.sed si hers scriptus retinet totā hereditatē data certa re legitimo:solus scriptus tenet:ergo ꝛ ecōtra tenebit solus legitim⁹.qꝛ eadē est ratio ꝯriorū.vt dixi:ita tenet gl. a ꝛ bene.¶ Scdo quero qd si nō dicit testamētū nullū nec annulladū:sed agit cōtra heredē scriptū tāꝙ cōtra indignum ꝛ super hoc transigitur.modo queritur quis cōueniatur.rn̄det glo.qd conuenitur scrip.heres precise,qꝛ remanet heres insolidū re ꝛ nomine.vt.j.de vulg.ꝛ pu.subst.l.ex facto.§.iulius longinus.ꝛ.j.ad syl.l.propter veneni.§.neptis.ita dicit gio. forte posset dici qd fiscus qui transigit conueniatur pro quota:qꝛ sit vniuersalis successor in illa quota.vt.j.ad treb.l.recusare.§.si fisco.ꝛ arg.j.solu. mat.l.si constante.§.fi.ꝛ.C.ad.l.iul.de vi.l.si tutoris.arg.ad idem qd not.j.mand.l.fi.ꝛ adde qd no.j.fami.ercis.l.is consequenter. §.j.quid si non dicitur indignus sed dicitur non instituibilis vt spurius.respondeo tunc idem iuris est ac si testamentum diceretur falsum vel non solēne iuxta ea que plene not.in.l.hereditas. C.de his qui.vt indig.ꝛ.C.de fideicom.l.eam quam.in glo.magna.¶ Concludendo collige ex predictis qd interdum testamētū petitur rescindi:interdum petitur nullum vel falsum pronunciari:interdū heres dicit indignus:ꝛ isti casus sunt in gl.Interdum dicitur instituibilis ꝛ istum casum addit glo. quam vide. ¶ In gl.magna ibi repetita in testō id est relicta abintestato nō petuntur ex testō nisi sint repetita ꝛ confirmata in testamento. In eodem rn̄dere non tenetur:qꝛ ista interrogatio respicit quodāmō ius tertij.ꝛ adde quod no.in Spe.de teste.§.nunc nobis ver.Item agens.ꝛ facit.j.de rei vē.l.in speciali.ꝛ.j.C.de interrog. act.l.q ex parte.¶ In ea.ibi.§.qd autē.ꝛ no.j.de trib.l.qd in herede.§.eligere.¶ In eadem ibi superior contraria.et sic ex ista glo.ij.colliguntur intellectus illius.l.¶ In ea.ibi etiam a creditoribus,sed hoc est falsum:qꝛ est contra text.nostre.l.nisi creditores vellent subire in se onus probationis ꝛ probare qd solus scriptus re vera est heres:licet simulauerit transigere in eorum preiudicium.ar.j.si quid in frau.pa.l.j.§.si in lit.ꝛ.§.eo.ti.l.cum hi.§.si cū lis.¶ In ea.ibi cōfundūtur.s.adi.hereditatis. ¶ In ea.ibi ex facto.§.Julianus.quid si dicat quod hereditas nō pertinet ad heredē:qꝛ non soluit gabellam:Rn̄deo si statutum annullat ipso iure idem est ac si testamentum diceret alias nullum. Si vero per sententiam annullat,idem quod in querela si vero nō procedit annullando,testamentum remanet firmū ꝛ valet licet gabella non soluatur.idem si statutum loquatur de insinuatione testamenti:quia defectus solēnitatis que nō requirit a princ. actus:sed postea ex postfacto non reddit actum nullum.vt.C.d pre.imper.offer.l.vniuersa. Bal.

a ¶ Et exponitur.ad d Barto.in aut.ex cā.vlti.co.ver Xvita sest h C.d li.pte.ꝛ i.l.stichū qui meus erit i.ij.co. X.ista faciūt ad.q.de le.i.ꝛ paulum d ca.in cōsil. cxlvij.

Additio Baldi.

Controuersia. Si iudex.hereditas dr nō deducto ere alieno: tn̄ si executor iubet distribuere hereditatem suam amore dei,primo debet soluere creditoribus.Inn.de test.Jo.ibi,ppter.Si est dubiū ergo hereditas adiri nō potest qūo ergo agit creditor cum habeat probare,hereditatis aditionē.vt no.j.sol,mat.si cū dotē.§.transigere:Rn̄.hoc dubium est transactione decisum.Item quomodo erit p parte testatus ꝛ pro parte intestatus:Rn̄.hec lex nō facit testatum vel intestatum esse:sed censetur quantum ad onera.

Pacto. Cōsuluit.l.ꝙ iuxta contractum transactionis adijciat pena.h.d.Ex hac.l.collige ꝙ ex quo ita consuluit.l.ita posset cōsulere sapiēs qn̄ dictum est ꝙ debeat dictari ad consilium sapientis,vt no.j.de ver.ob.l.ex ea pte.in prin.de iure em̄ videtur consulere:qꝛ consuluit ipse sicut consuluit lex.facit qd not.j.de here.insti.l.illa institutio.¶ In tex.ibi rescisso.quantum ad conatum contrauenientis.vt.C.eo l.vbi pactum. Bald.

Pacto conuento. Utile est trāsactioni penam inserere,vt si contraueniat pena petat.h.d.Bo.consi.l. qꝛ.l.consuluit qd adijciatur pena qn̄cunqꝫ stipulatio sit vallat solennitatis acceptio.Secundo no.quod pena in

a ¶ Ad ſenſum ſapientis. qd ante operet̃. við fe.in.c. ex literis.ð fide inſtru. ⁊ qð ibi dixi ĩ apoſt.

b ¶ Patto. p qua clauſula við fe. in.c. pervenit.el.ij.de iureiur. et ibi dixi in apoſt.

c ¶ Cõmittit̃.við oĩno eũdem Bal.in.addit. Spe.ĩ ti.de loca. ĩ.v.col.v. pena.⁊ adde ang.raphel. Imo ⁊ alexã.de imo.in.l.ſi inſulam.ð vb.ob.vbi qð nõ impedit,morã purgari.

d ¶ Contra eum. adde Car.zab.⁊ d.alexã.vi.ĩ.c.potuit. de loca.

hoc inferit̃,vt petat̃ ſi veniat̃ cõtra. Itẽ no.ꝙ ille qui venit ꝯtra
quãtũ in ſe eſt, dicit̃ reſcindere ꝯctũ,facit qð not.ĩ.l.pxi.¶ In
gl.pro etiã quaſi dicat ibi ſi nõ opponat̃.imo nõ eſt neceſſe ꝙ op
ponat̃ cũ ex parte actoris nõ poſſit fundari petitio.q: reus non
tenet̃ ipſo iure,vt no.ſ.tit.j.ſi vnus.§.itẽ ſi pac.¶ In gl.in oppo
nẽdo.ibi,vel dic ⁊ melius.nam ibi ponitur veritas.⁊ ꝙ hic di
cit̃ reſcinditur ⁊ intelligit̃ quãtũ,ad conatũ cõtravenientis:nõ tñ
de iure.¶ Extra collige hic ar.ꝙ ſapiens poſſit ꝯſulere ſicut cõ
a ſuluit lex.ſed ſi ꝓmiſiſti mihi facere chartã ad ſenſum ſapiẽtis[a]
ꝙ ſapiẽs põt dicere ꝙ adijciat̃ pena,ar.huius.q.⁊ de hoc eſt gl.
ord.extra.de ver.ſignifi.ex pte.in pn.vbi videatis. Bald.
1 ☞ Penitentia an habeat locum in pena commiſſa.
2 Res ⁊ pena.an peti poſſet.

Qui fidem. Poteſt ſimul excipi ⁊ pena pe
ti vbi eſt cl'a rato manente pa
cto.[b] h.d.⁊ eſt.l.no.¶ In tex.ibi,rupit.no.ꝙ dr̃ rũpe
re ille q venit ꝯ.facit.ſ.l.pxi.in vbo.reſciſco.no.hic ð
virtute clauſule rato manente pacto,q: vbi eſt ita clauſula nõ ſit
novatio nec ipſo iure nec in effectu vñ actor repellit̃ ⁊ ꝯpellit̃:re
pellit̃ a petitiõe ſua p exceptionẽ.⁊ ꝯpellit̃ ad penã ſi petat̃ pẽa.
q: reqrit petitionẽ ꝓpriã ⁊ p ſe. Quero qñ iſta pena ꝯmittatur.
Rñ.dñt ꝯſiderari verba.nã aut pena ẽ inſerta petitiõi.ſ.ſi petat̃
tũc ꝯmittit̃ lit.ꝯte.aut eſt inſerta qõni vel ꝯtroverſie:puta q: eſt
ꝓmiſſa pena ſi qõ vel cõtroverſia moveat̃ tũc ꝯmittit̃ etiã añ lit.
ꝯte.p ſolã vocationẽ ad iudiciũ. Ita gl.ðt p.l.ampli⁹.⁊ p.l.ſi qs
1 maior.⁊ adde qð habes.j.ad treb.l.Luci⁹.§.tres her̃des.† Scðo
qrit gl.vtrũ in pena ꝯmiſſa habeat locũ penitẽtia.⁊ dicẽdũ ẽ ꝙ
non,q: poſt ius queſitũ ⁊ ꝯctũ nõ hʒ locũ pñia.ar.ſ.de pact.l.ſi.
ſecus in pena legali in qua qñ ꝯmittit̃ ex levi culpa in omittendo
vt qs omiſit ĩpetrare veniam hʒ locũ pñ ia añ lit.ꝯte.⁊ ĩ hoc mi
tius agitur cum.l.vt.ſ.de in ius vo.l.quis.facit qð no.j.de alie.
iudi.l.ex hoc edicto.§.pe.C.de iur.om.iu.l.in criali.⁊ inſt.de ac.§.
itẽ mixta eſt actio cõtra eos.¶ Tertio gl.qrit vtrũ ex illa clauſu
la poſſit ſe tueri ille q rũpit fidẽ,ſed vult ſolvere penam.gl. ſentit
hic ꝙ nõ:q: iſta cl'a operat̃ ſolũ ꝓ eo q fidẽ ſervavit nõ ꝓ eo qui
ꝯctum ſecutus nõ eſt p illã regulã q ðt nõ dʒ qs ex eo cõmodum
conſequi qð niſus eſt ĩpugnare.ad idem.j.de fideiuſ.l.ſtipulãtes
opus.ĩ fi.⁊.j.de le.ij.l.cum pater.§.libertis.⁊ qð no.de in.emphy.
l.ij.⁊ in Spe.de loc.§.nunc aliqua ver.xxxvj.preterea ſi duo fece
runt ſimul pacẽ appoſita pena ⁊ clauſula rato manẽte pacto.iſta
clauſula prodeſt ei qui ab iſto offenditur nõ ei qui primo rũpit
pacẽ ſi poſtea offendat̃:q: dʒ interpretari pena ⁊ clauſula ꝯct⁹
cõtra eũ q rũpit fidem ꝯct⁹ nõ ꝓ eo ⁊ in eius favore nõ ob.j.de
peri.⁊ ꝯmo.rei vẽ.l.ſi vna vbi pcm̃ appoſitũ in favorem vni⁹ pro
deſt vtriqꝫ parti:q: ibi nõ ꝓdeſt ex ordinatiõe ꝯhen.ſed ex ad
miſſione.q: nõ includebatur in ꝯctu:vt no.Cy.C.de leg.l.qð fa
vore.¶ Quarto querit gl.ſi pena excedit intereſſe,⁊ intereſſe ex
cedit penã.vtrũ poſſit peti intereſſe ⁊ pena quatenus plus eſt in
vna quam in altera.iſta qð querit vtrum tacita ſtip'o itereſſe no
vetur per expreſſam ſtip'onem pene:ðr ex ꝯctu ſtricti iuris non
põt peti niſi pena taxata.ſed ex contractu bone fidei poteſt peti
vtrum quatenus eſt plus in vno ꝙ in altero.iſta ꝓbãtur de põt.
ſtip.l.ſi.de ac.emp.l.pdia.de eo p quem fac.erit.l.ſi.§.ſi a fideiuſſ.
de exce.doli.l.ſi apud Celſuꝫ.§.ſi in arbitrium.¶ Quinto ⁊ vlti.
qrit.gl.vtrũ virtute clauſule rato manẽte pacto,pena ſemel com
miſſa ⁊ exacta ſi denuo contra fiat denuo committatur gl.ſoluit
c remittẽdo ad.l.ſi duo.§.ſi.j.de arbi.vbi tex.dicit ꝙ ꝯmittit̃[c] niſi
ſemel eſſet actuꝫ ꝙ ꝯmitteret̃ pluries. Iſtud eſt verum vbi pena
apponitur loco cõtemptus vt ibi:vel loco talis intereſſe:vel vbi
apponitur loco particularis intereſſe põt ſepius committi pſer
tim ex diverſis capitulis.vt.j.rẽ ra.hab.l.ſi pcurator.⁊ adde ꝙ
no.in Spe.de arb.§.ſequit̃.v.q d ſi in cõpromiſſo penali.⁊ verſ.
qd ſi plura capitula.qd ergo dicemus ſemel eſt rupta pax ⁊ ſolu
ta pena rũpitur iterato:ſed pena nõ cõmittit̃ iterato remanet tñ
clauſula rato manente pacto,qd ergo operatur ꝙ remaneat pcm̃
pacis ſine pena.rñd.petetur intereſſe vt.j.de ver.obl.ſtipulatiões
2 nõ di.§.Celſos.⁊.d.l vlt.de pto.ſtip.¶ † Vlti.cum queritur vtrũ
poſſit peti res ⁊ pena.remitto te ad Cy.qui ſuper hoc diſtinguit
C.de tranſa.l.cum proponas.Vitas eſt ꝙ ex diſpoſitione legali
põt peti vtrumqꝫ,ſʒ ex diſpoſitione hoĩs non.qñ pena cõcernit
rem principalẽ.vt.j.de arb.l.Celſus.⁊.l.ſi qs.rẽ.vñ ex clauſula iu
dicati in arbitrarijs,al's in arbitris nõ põt ſimul peti res ⁊ pena,
q: pena ſuccedit loco rei:ſʒ ex interlocutoria ſeu ex contemptu
poſſet peti pena.⁊ cũ hoc poſſet peti res ipſa principali actione
q: petunt̃ ex diverſis cauſis ⁊ nulla ſit novatio. vt.d.l.ſi quis rẽ.

Additio Baldi.

Qui fidẽ. Vide qð not.Inn.extra de ele.cum
inter.⁊.ſeniorẽ vide omnino ĩ Spe.
de loc.§.nũc aliqua.v.xxxvj.⁊ ſe tranſactionis.vide
omnino quod not.C.de iu.emphyt.l.ij.in magna gl.⁊
Odof.vide oĩno Dy.de lega.ij.cũ pater.l. liber.⁊ Iac.ĩ.l.ſemel.
j.ſol.mat.¶ Et,in penã q accumulat̃ nõ ſurrogat̃ pena pacto.vi
de Inn.extra de iureiurã pvenit.el.ij.¶ Cũ qrit̃ vtrũ poſſit peti
pena ⁊ res.ſic diſtingue. Aut qrit̃ de pena legali.aut de pena cõ
vẽtionali. Primo caſu vtrũqꝫ põt peti.vt.l.ſi p fure.ð cõdi.fur.
¶ Scðo caſu h̃ verũ vbi venit ex delicto.ſecus ſi venit ex natura
ꝯct⁹.idem qð in pena ꝯvẽtionali.l.ij.de iure emphy.⁊.l.iã tñ.§.j.
Hoſt. Scðo caſu aut eſt appoſita clauſula rato manente pacto.⁊
põt vtrũqꝫ peti ab eo cui pena eſt cõmiſſa.nã iſta cl'a nõ opat̃ ni
ſi in eius favorẽ.no.l.ij.j.de iure emphy.vt hic.⁊ in.l.ita ſtip'lat⁹.
§.j.ð v.ob.⁊ eſt ratio:q: talis pena videt̃ eſſe loco cõtumacie vt̃
more preſtãde:ſed ſi nõ ẽ appoſita tal' clauſula.tũc aut pena pe
tit̃ loco itereſſe aut loco cõtẽpt⁹.ſi loco itereſſe,aut loco totalis i
tereſſe.aut rõne pticularis:ſʒ ſi rõne pticularis põt vtrũqꝫ peti.
vt.l.q rome.§.calimach⁹.⁊.l.traiectitia.§.de illo.ſi rõne totalis in
tereſſe nõ pt peti vtrũqꝫ ſed dʒ eſſe altero ꝯtẽt⁹.ſi tñ pl⁹ eſt ĩ vno
quã in alio illud pt peti.vt.l.pdia.j.de act.emp.⁊ de exce.doli.apð
celſum.§.ij.ſi loco ꝯtẽpt⁹.aut petit̃ res ⁊ pena ex eadem cã ⁊ non
põt peti vtrũqꝫ.j.de arbi.celſus.q: debitũ nõ ſoluit̃ ⁊ facit de tu
te.⁊ ra.di.l.j.§.i tutela.vbi diſt.ex ea.radice an ex diverſis. Si ex
alia cã vnũ,ex alia aliud tunc vtrũqꝫ peti põt.vt.l.ſi quis rẽ.j.de
arbi.Cy.ĩ pena erat adiecta debito pncipali.ſʒ alij cauſe vt pena
q: nõ cõparet̃ ſors:q: debitũ nõ ſoluit̃.h̃ oĩno eſt ĩ cã:q: recurrit̃
ad iudicẽ.¶ In gl.q icipit ſed ĩ v.ſi vero.tu dic qð nõ poſſũt dil
cedere altero invito:vt.C.eo.ſi diverſa. Nec ob.regula qð favore.
q: locũ hʒ in his q ꝓ auxilio inducunt̃ in favorẽ a lege ſine hoĩs
facto,ſed hoc bñficiũ hic ꝯcedit̃ ad trãſigẽdũ in ei⁹ puiſionẽ:qð
põt in eũ retorqri. Nã in ꝯctibus q ſui favore aliqs introduxit i
eũ retorqt̃ vt.l.vicini.quã gl.hic allegat p ſe:ſʒ male:q: caſus eſt
in ꝯtũ ⁊ ita no.in.l.quod fauo.C.de legib⁹.⁊.ſ.ð legib⁹ ⁊ ſe.cũ.l.
nulla. Dy. Et p hoc determinat̃ qð duo fecerũt pacẽ ſimul:⁊ p
miſerũt eã ſervare ſub pena ꝯmittẽda rato manẽte pacto.mõ p
m⁹ offendit ſcðm:deinde ſcðs primũ:an ſcðs incidit in penã pa
cis rupte:ſcðm gl.nõ q: ꝓ eo eſt ĩtroduct⁹ qð pax duret nõ ꝯ eũ[d]
d ſm Dy.dʒ diſtingui.aut iſta cl'a eſt expſſe adiecta ⁊ tũc ĩducit in
penã.aut eſt tacite a lege intellecta.puta q: in iuratis. vt.C.eo.l.
ſi qs maior.⁊ tũc nõ incidit in penã.ar.ð leg.ij.cũ pr̃.§.libertus.
De vno ſup id qð gl.ðt ꝙ pena ſeipſ⁹ cõmittat̃. Dic aut loqmur
de pena expſſa aut de intereſſe.ſi de pena nõ ꝯmittit̃ ſepius niſi
ſit expſſe actũ ꝙ pluries cõmittat̃,vñ ĩ qõne gl.ſemel petet̃ pena
⁊ ſemel intereſſe. Nã ex quo poſt penã cõmiſſum remanet obl'o ad
factũ ſuccedit obligatio ad intereſſe iuxta facti eſtimationẽ nõ at
tenta quãtitate pene de v.ob.ſtip.nõ di.§.celſus. Si de intereſſe
aut loqmur in ſtip'onib⁹ q interponũt̃ circa iudicia.⁊ tũc ſemel
cõmittit̃ ad totale intereſſe,⁊ ex mora pciculari.vt.j.iud.ſo.cum
qrebat̃.⁊.l.iã tñ.§.in hac ſtip.⁊ iõ nõ ꝯmittit̃ pluries ĩ effectu:q:
nõ dʒ bis vel ſepius ad idẽ agi vel ꝯſeq. Nã ſemel exactũ non eſt
iterũ exigẽdũ,⁊ ob.vt ita dixerit rõ duplicitatis.de ſo.ſtichum.
§.dolo cum ſi.aut loquimur in extraiudicialibus.⁊ tunc aut fit
qð fieri nõ dʒ ⁊ idẽ q: cõmittit̃ ad itereſſe totale:⁊ ſic ſucceſſoria
facta obligatio in vnã obl'onẽ intereſſe devoluit̃ tota,⁊ ſic ex obli
gatione facti tranſfuſa in obl'onẽ dari mora nõ põt vlterius cõ
mitti.vt.j.locati.l.ſi in lege.§.colon⁹.aut non fit qð fieri dʒ ⁊ tũc
aut loqmur in facto mometãneo.⁊ idẽ:q: ſimul ⁊ ſemel tota pe
na committitur.vt ar.in.l.ſi deceſſerit.q ſat.cog.⁊ in.l.j.§.vlti.de
pe.le. Aut in facto ſucceſſorio.⁊ tunc aut in obl'one faciendi aut
non faciendi ſi nõ faciendi põt ſepius cõmitti.vt.l.ſi ſic ſtip.ſim
neqꝫ per te.de v.ob.ſi in obligatiõe faciẽdi.⁊ tũc aut pticulare in
tereſſe ⁊ põt p partes.⁊ ſic ſepius cõmitti:ſʒ totale intereſſe non
debet̃ nõ ſol.de v.obl.ſtip.non divi.§.vlti.¶ Sʒ que eſt rõ inter
obligationẽ faciẽ.⁊ nõ faciendi. Rñdeo qð obligatio non facien
di eſt infinita.vt.l.noviſſima.indic.⁊ ꝓ futuro tpe nõ eſt orta ⁊ ſic
nõ põt p tempore futuro tranſfundi. Et adde.j.rem pu.ſal.fo.l.
nõ qñ.§.pe. Sʒ obligatio faciẽdi eſt finita ⁊ limitata. vñ habe
mus ĩ alia materia qð obl'o faciẽdi tollit̃ p acceptilationẽ: obli
gatio nõ faciẽdi nõ:q: ĩ ea nõ cadit mometanea ſolutio vera er
go,nec ficta.j.ð accep.⁊ p iuſiur.§.eũ q fundũ. ⁊ facit ad hoc ꝙ
no.l.j.C.de pac.ĩ ſi.magne gl.⁊ de ꝯdi.⁊ demõ.mutiane. cum ſi.
Mo. pſcri. eſſe de depoſitiva iuſticia ⁊ ſic facit qð ꝯ pñtẽ non p
ſcribẽtẽ nõ poſſit ꝓcedi p viã denũciationis rõne pctĩ ſcðm for
mã capituli novit.de iudi. Nã ex quo hʒ iuſticiaꝫ: ergo non pec
cet. Preterea ſtatutũ laicorũ valet inter laicos corã epiſcopo.vt
no.j.ex ea. Pre.vero reperitur hoc caſu decretalis expreſſa quod
poſſit ꝓcedi p viam denunciationis:ergo nõ poteſt procedi cũ
iſte ꝓceſſus eo ꝙ extraordinarius nõ habeat locus niſi in caſib⁹
expreſſis in iure.vt no.extra de iure ca.nos inter alios. Preterea
preſcriptione cõpleta ille qui detinet non dr̃ cum pctõ ðtinere:
vt no.extra de pſcrip.qm̃ oẽ. Sol.aut p preſcrip.querit̃ pſcribẽti
ius dñij.vt in reali.⁊ tunc non procedit̃:via denũciationis. Aut
qritur ſola exceptio.tũc aut ſtatutũ tollit ſubſtãtiam debitã ⁊ li
berat plene

berat plene debitorē. ꝛ idē arg. in redhibitoria ꝛ quāto minoris. Aut tollit solam actionē ꝛ ꝓcedit denunciatio, qꝛ non remouetur peccatum per statutum, ꝛ per hoc qd no. Inn. de cōstit. que in ecclesiarum.

Venditor. Propter iustā ignorātiā debitoris pactū ei⁹ q cessit iura vel hereditatē ex trebelliano restituit cessionario ꝛ fidei commissario offō. h. d. ꝛ hāc. l. dclarauit. s. de pac. l. si cū emptore. ꝛ dic vt ibi. In tex. ibi, heres penes quē nō remāserūt iura nisi inania. ꝛ iste ver, hꝫ locū in liberatione onerosa. secus in gratuita. vt. j. ad trebel. l. facta. §. ij. fm Cy. in additione. ¶ In gl. vlti. ibi in fi. ꝛ arg. isti⁹ litere a cōtrario sensu. sed gl. C. que res pign. ob. pos. l. nomē. dicit ꝙ sola scientia nō sufficit sine denunciatiōe. lex tñ nostra qꝛ fundat rōnē suā in ignorātia dbitoris multū vr̄ ꝯ̄ria illi glo. sed solue vt dixi in. l. si cum emptore.

1 Ignorātia facit valere id qd factū cū sciēte nō valeret.
2 Restituēs hereditatē ex treb. pt trāsigere cū dbitore ignorāte.

Venditor. Qui hereditatē vendidit vel ex trebellia. restituit postea trāsigēdo liberat debitorem hr̄ditatis vēdite aut ex trebelliano restitute. h. d. ¶ † Not. ꝙ ignorantia facit va-
1 lere id quod factū cū sciēte nō valeret. ex hoc apparere vr̄ qñ gl. hic posita q̄ dicit nō reqrit denūciatio: sꝫ simplex sciētia: vr̄ vera: qꝛ litera nr̄a nō ꝯfert bñficiū nisi ignorāti. dicit enī ꝓpter ignorātiā suā ꝛc. Sed contrariū videt notari. s. ꝙ denunciatio fit de substantia. C. q̄ res pig. ob. pos. nomē. ꝛ vr̄ casus in. l. iij. C. de noua. sed solue ꝙ illa iura loquunt in solutiōe. hec. l. loquit in remissione. nam quidā sunt q solutionem recipere possunt, tñ remittere nō possunt. vt. s. ti. j. si vnus. in prin. ꝛ. C. de noua. nō abstulit. Item contra istā glo. in remissione ꝛ in pacto facto a cedente. habetis glo. ordi. contrariam. s. tit. j. l. si cum emptore. tamen lꝫ. ibi tenuerim istam gl. que est hic videt fundari super verbis istius litere: quia ratio finalis huius. l. est ignorātia
2 debitoris. vñ ista litera multum facit pro gl. hic posita. ¶ † Secundo no. ꝙ ille qui restituit hereditatē ex trebel. pōt transigere cum debitore ignorante. ¶ Quero vtrū possit gratis remittere ꝛ donare: dicit Cy. ꝙ nō per. l. facta. §. ij. ad trebel. ꝛ est ratio differentie, qꝛ ille qui trāsigit ptendit causam onerosam: sed ille cui est gratis remissum pretendit cām lucratiuā: qꝛ lucrum nō debet facere cum alterius iniuria. arg. l. sciendum. ꝛ. l. deniqꝫ. ex quib. cau. ma. tamen glo. sentit contrarium in. l. si cum emptore. ¶ Querit gl. vtrum tam cedens, quam heres restituens teneat tam cessionario quā fideicōmissario quē induerūt trāsigēdo, dicit glo. ꝙ sic. ꝛ bene facit. l. apud Celsum. §. ꝙ si is cui. j. de excep. doli. ille enī qui cessit iura tenetur nō venire ꝯtra suā cessionē. ꝛ ideo si venit ꝯtra exigēdo, tenet restituere. vt. d. §. si is. si transigendo tenetur ad interesse. ꝛ in hoc gloss. notabiliter dt. ¶ In glo. secus ꝛc. ibi, denunciasset. hāc primā opi. approbat gl. l. si cum emptore. ¶ Bal. Additio Bal.

Venditor. Directo heres. qꝛ si habēs vtiles cedit, nil sibi retinet ꝛ sic nō posset postea transigere trāsacti ꝛ sic factū authoris post ius trāslatū nocet successori. ꝛ sic cōtra. l. si ptē. §. si p fundū. quēadmo. ser. amit. Sꝫ ibi ius fuit totaliter trāslatum, hic nō: qꝛ remāserūt directe actiōes heredi. trāsegerit. sec⁹ si gratis remiserit, vt. l. facta. §. ij. ad treb. fm Cy. in addi.

¶ Explicit Liber secundus.

¶ Incipit Liber Tertius.

¶ De postulando. Rubri.

1 Authoritas ꝛ dignitas est seruāda.
2 Beatus Franciscus fecit tres ordines.

Hunc titulum. More suo Vlpianus premit quoddam pemiū in quo commēdat edictuꝫ ipsumqꝫ edictū diuidit in tres partes. ꝛ hoc facit vsqꝫ ad. §. initium autem. ¶ In tex. ibi, vel amici. s. qñ postulatur pro alio. ¶ In tex. ibi,
1 facte, scilicet pretor in edicto. ¶ † No. primo quod dignitas et authoritas conseruanda est. facit. s. de offi. presi. obseruanduꝫ.
2 ¶ † Secundo nota, quod pretor facit tres ordines. ꝛ beatus
a Franciscus fecit tres ordines [a]. In primo ordine posuit fratres minores, quos in totum prohibuit possidere: ꝛ iussit eos in totum esse mendicantes. In scdo ordine posuit sorores minores ordinis sancte Clare, que non sunt mendicantes in totū. In tertio posuit fratres pnīe: quorum ordo non est proprie ordo clericalis, sꝫ qdā mod⁹ viuēdi eo ꝙ habēt ꝓprias vxores ꝛc. Tertio no. qd est postulare. ꝛ facit ad statutū dicēs ꝙ donatio semper possit insinuari nisi sit petitū vel postulatū cassare: nā sola libelli oblatio corā iudice et nō emanata citatiōe vr̄ includi sub isto verbo postulatū ꝛ extūc insinuatio nō possit fieri ar. C. in integ. rest. post. in rubro ꝛ nigro ꝛ. s. de in ius vo. l. libertus aduersus vbi nihil opatur ꝓductio libelli ꝯ abūtē nisi citet. Aduocati cōiter in ista ciuitate ꝯsueuerūt tenere pmā ptē p hūc text. qꝛ istō vbū postulare large ponitur vt h lꝫ interdū ponat stricte, vt i. di. l. j. in inte. rest. po. Nō ob. l. libert⁹ §. ptor. ¶ Ibi ꝓposuit. verba pretoris ꝯcernūt vocationē i ius nō simplicē postulationē facit ꝙ habēda ē ꝯsideratio ꝛ distictio vboꝝ ist. d ac. §. itē mixta actio. ꝛ ꝙ no. s. ti. j. l. q fidē. ¶ Quarto ꝛ vlt. not. vbū in iure p libellis: qꝛ in pn. libellorū ꝯsueuimus ita dicere narro ꝛ iure ꝓpono. ¶ In gl. q̄ inci. melius ibi postulat. sꝫ cum arbiter possit esse infamis. vt. j. d arb. l. Pedius. cessat rō ꝓhibitiōis postulādi coram arbitro qꝛ non opꝫ tueri arbitri dignitatem que nulla est.

1 Lex dicitur esse rationabilis.
2 Preceptum factum surdo non ligat surdum.
3 Prescriptiones sunt de iustitia positiua.

Initium. Minor xvij. an. vel surd⁹ ñ potest pro se vel pro alio postulare. h. d. vsqꝫ ad. §. pretor. ¶ In text. ibi ratus. i. arbitratus no. ꝙ minor. xvij. an. nō pōt
1 eē de collegio aduocatorū. ¶ † Scdo no. in illo v. qꝛ moderatā. ꝙ. l. dꝫ eē rōnabilꝫ eo ipo ꝙ legislator putat eā eē rōnabilē. ꝛ idē dicēdum ē in statutis ꝛ in ꝯsuetudine. vñ. d. Fed. d scalis in quadam sua dispu. allegat istū text. ꝙ in statutis sufficit pro rōne ꝙ a
b statuētes ita sint arbitrati [b] ꝛ i gl. nota. h. d. qꝛ iā sola rōne reddi pt in oib⁹ que sunt de iustitia positiua exēplū in. pscrip. ꝛ vsuca. ista sunt vba gl. q̄ no. alibi tñ rō strictius, sumit vt no. s. d legib.
2 l. nō oim. ¶ † Tertio no. d surdo ꝙ si ei fiat pceptū p iudicē ꝙ iō istō pceptū ñ ligat qꝛ ꝓhiberet a iudicio sꝫ si ñ ꝓhiberetur e iudicio lr̄a inuit ꝙ istō pceptū ligaret q̄tūcūqꝫ nō audierit nec intellexerit ipm ꝛ est ar. ꝙ surd⁹ ꝯmittēs malū post tertium sonuꝫ cāpane q̄uis sonū audire non possit tñ teneat pena dupli forma statutorū nō ob. j. ad sil. l. j. §. occisorū: qꝛ ibi loquit in delicto omissiōis ꝛ negligētie q̄ nō cadit in ignorātē: sec⁹ in delicto commissiōis ꝛ facti qꝛ sufficit ꝙ sciat se delinquere lꝫ nō sit cert⁹ de gñe pene. ꝛ hoc vex vr̄ lꝫ ista lr̄a possit induci p ꝛ ꝯ ꝛ facit. j. d inite. rest. diu⁹. i vb. parū exaudita voce. ¶ In gl. q̄ inci. l. marit⁹ ꝛ. j. de exc. tuto. l. j. hoc intellige in gñali curatore ad lites vel ad vnū actū vt no. in Spec. d cur. §. vt aūt. v. sꝫ nūquid vir. ¶ In gl. sup. vbo ꝯpleuit ibi nō timet dānū: qꝛ aduocat⁹ nō obligatur ex dcessu cāe nec secū fundat iudiciū. adō ꝙ no. iter: ac. l. si defensor. ¶ In ea gloss. ibi. §. l. immo ꝛ minor xvij. ann. si aduersari⁹ in eum consensit quia tꝫ actio sꝫ in ꝯdictori. vt in ptestatione extraiudiciali ptestatio facta a procuratore miore. xvij. ann. cum fiat inuito aduersario non arctat aduersariū: qꝛ non intelligit esse legitim⁹ pcu. rōne etatis ꝛ glo. cōiter tꝫ hoc ꝙ pcuratorū ad negotia reqrat maiorē etatē. xvij. an. ñ. §. eadē. l. hoc nō ꝓbat qꝛ nō dꝫ ibi ꝙ non possit esse pcurator sꝫ ꝙ non est iusta cā manumissiōis vt sit pcu. ꝛ facit. j. de exerci. l. j. §. cuius aūt. ꝛ de istit. l. sꝫ ꝛ si qs. §. pupill⁹ ꝛ de hoc hic p Lāber, de sal. ¶ In eo. ibi ter-
3 minum. l. finem. ¶ † In glo. j. cogitatū ibi ꝛ de pscrip. nota prescriptiones esse de iustitia positiua hoc intelligo ꝙ sunt de iustitia nisi faueāt pdoni vel iprobo debitori hñti malā ꝯscientiā, qꝛ tūc cū inducant ad peccādū nō pñt dici vere eē de iustitia ꝛ ꝓpterea sepe fiūt ꝓcessus renūciationū in curia epi ꝯ nitētes ex pscriptiōe statuti eo ꝙ dꝫ ꝙ epi petāt tuēdo se ex pscriptiōe statutaria cū habeāt malā fidē nō ergo oēs pscriptiōes sunt iuste adde ꝙ no. Inn. ex: d imu. eccle. c. qꝛ plerique ꝛ extra de iud. c. nouit. q̄dā gl. dt ꝙ rōne peccati eccl'ia nō cognoscit de factis laicorum nisi in criminibus eccl'asticis vt no.: Bar. extra de pur. ca. c. nos inter alios illa est singularis gl. ꝛ mēti tenēda ꝛ adde etiam iuxta istū. §. ꝙ no. Cy. C. de secun. nup. aut. sed ꝛ si quis.

Ait pretor. Non inueniēti aduocatū ptor dat. h. d. ¶ In gl. q̄ inci. i. habere non poterunt in prin. no. p nr̄o statuto dicēte si qs habuerit instr̄ꝫ testamenti insinuet qꝛ intelligit. i. poterit habere intellige. s. de facili. vt. j. de fideicō. li. l. Thais ancilla. §. j. ¶ In ea ibi, in honorariis adde qd no. Inn. extra vt lit. nō cōtest. c. j. Bald.

Scdo loco. Ver. sexū. ¶ In tex. ibi ꝛ est rō. s. finalis ꝛ gñalis adde hic ꝙ not. Ja. ꝛ Ol. in. l. j. so. ma. ꝛ glo. i. l. cū tale. j. de ꝯdi. ꝛ demō. ¶ In. gl. q̄ ici. his rōnib⁹ ibi a pcuratore. s. i iudiciis: sꝫ ad negotia pñt eē pcuratrices. vt. j. de isti. l. sꝫ ꝛ si qs. §. pui. Itē pñt eē executrices testamētorū quo ad act⁹ extraiudiciales exercendos vt no. j. de tutel. l. tutela. ar. j. de cura. fur. l. cuius bonis. ¶ In ea executor vr̄ esse qdā pcurator ꝯstitut⁹ post mortē tex. est. j. mād. l. si vo l non remu. §. si. ¶ In ea ibi ꝛ eisdē rōnib⁹ qꝛ nō dꝫ fungi sclarib⁹ officiis. ¶ In ea ibi milites ꝛ adde ꝙ no. Inn. extra d re iu. c. cum J. ꝛ A. de rescri. cū dilecti. de obliga. ad ratio. c. j. de iura cal. c. j. Spe de aduo. §. obijcere. ver. item quod clericus. vbi oīo vide. ¶ In ead. ibi ꝛ non alibi vñ videtur qd presbyter. non possit

a ¶ Ordines. quot aūt sūt species religionū scti frāc ꝛ a qb⁹ pōtificib⁹ sūt approbate qui sunt pprie de regula vide d. bar. sozi. i ꝯs. ccxlv. ici. omissis multis per torū in. ij. parte.

b ¶ Arbitrati. adde. d. bar. sozi. i consi. cviij. icipi. i hac ꝯsul. circa fi. iij. col. i. j pte. ꝙ statuta terrarū cōiter ꝯstitūt, sic volo sic iubeo, iō dicitur pe vbꝫ tenaciter ē attēdēduꝫ nihil addēdo vel diminuēdo.

esse procurator in foro ciuili. Bald.

1 ☞ Insignia in reuerentia haberi debent.
2 Cecus magistratũ iã susceptũ retinet sȝ ad nouuȝ non aspirat.

1 **Casum.** ¶ † No. insignia debere heberi in reuerentia.
2 ¶ † No. ꝙ cecus retinet magistratum iam susceptum sȝ nõ aspirat ad nouũ. ¶ In glo. nõ recipiẽdis ibi nõ redimẽdo vt esset inquit insitum aut vincere aut mori vt refert Tullius in .j. lib. de officijs. cap. xiij.

Remouet. In tex. ibi si quis tñ no. illõ vbũ qd̃ dicit Pla. in plogo insti. tolle inqt volũtatẽ de medio ꝛ oĩs act⁹ erit indifferens alleg. iste tex. ꝙ spõsa p viȝ cognita spõso tñ posset ĩgredi mõasteriũ ꝺ h̄ p arch. lxv. di. si euangelica ꝛ vide quod not. per eum. xxiij. q. iiij. c. vasis ratione.

Bestias. Allegatur iste tex. qd̃ potius dȝ inspici ꝯsuetudo ꝙ̃ ipsa natura. Nã vt ait Arist. ꝯsuetudo est altera natura ꝛ ẽ ar. ad lepresalias ꝯcessas perusinis ꝯtra florẽtinos ꝙ ñ trahãt ꝯ florẽtinos h̄ habitare ꝯsuetos ꝛ habitãtes: qꝛ ista q̃litas ĩportata p istã dictionem florẽtinos ẽ submota p diuersaȝ ꝯsuetudinẽ ar. hui⁹ lr̃e vid. Ja. ꝺare. ꝺ v. sign. l. puinciales. ꝛ Cy. s̄. ꝺ of. ass. l. si ea. ¶ In tex. ibi siue ñ: qꝛ delictũ istud ĩpo facto traxit secũ executionẽ ĩfamẽ, ꝛ post executionẽ ñ hȝ locũ pnia ar. j. de ꝯdi. ĩde. l. q ob rẽ nõ defẽsaȝ ꝛ all. Sp. hũc tex. ꝙ si qs pduxit testẽ. tñ ñ vsus fuit eo nec fecit eũ iurare ꝙ nõ possit opponere ĩ psonã ei⁹ si altera ps eũ pducat: qꝛ eo ĩpo ꝙ eũ pduxit vr̃ approbasse vt no. ĩ Spe. ꝺ teste. §. sepe. v. sȝ qd si eũ ¶ In tex. ibi ñ tenebit. qꝛ qñ lex circũscribit ꝺlictũ certo mõ si al'r fit ñ punit. Idẽ si circũscribit p certũ locũ vt hac. l. pȝ ĩ vbis: ex̄ arenã. vñ si statutũ ꝺt ꝙ pizitarelli nõ pñt vẽdere añ nonas. s. murũ poterũt vẽdere ĩ alijs locis: qꝛ istud ꝺlictũ ẽ circũscriptũ per certuȝ locũ ꝛ p certũ tp̄s ꝛ opȝ ĩp̄m pbari sicut circũscriptũ ẽ statuto, ꝛ nõ al'r qd̃ no. ¶ In tex. ibi honorari ar. ꝙ ita dicat vsurari⁹ ille qui sine pactione accipit vsuras p seruitio facto sicut ille q pepigit a p̄ncipio ꝛ nõ habes ĩ h̄ meliorẽ tex. ¶ In gl. si hr̃s. ibi corona imo ĩtelligo pecuniario q̃stu, ¶ In. e. ibi vr̃ velle ꝛ q̃tidie all. ꝙ ille q delinqt ĩ penã consentit, ex quo ꝯsensu dicũt qdã ꝙ ĩ delictis nascit oblĩo naturalis ꝛ vr̃ tex. de infa. l. seru⁹. aliter tñ not. gl. inst. ꝺ iure nat. §. ius aũt gẽ. nec est hic ꝯsensus vtriusꝙ ptis q reqrit ad naturalẽ oblĩonẽ. Itẽ nec delicti spẽs ꝺ q̃ gl. loquit sumpsit originẽ a iure ptorio ñ a iure gẽ. ꝛ iõ nõ põt argui ex ista ꝙ sit oblĩo naturalis ꝺ hoc no. doc. i. l. ex h̄ iuregẽ. s̄. ꝺ inst. ꝛ iur. ꝛ ibi vid. ¶ In tex. ibi q̃ reg'oni no. ad statutũ ꝙ dat ptiũ capiẽti lupos ꝙ ille q in sylua pugnat cũ lupo ꝛ pugnat pter pmiũ, nõ est infamis. ¶ Not. in ver. sȝ est eqssimũ ꝙ infamis põt esse tutor.[a] adde gl. or. bonã in. l. v. C. de infa. lib. x. Bald.

[a] ¶ Tutor dic vex in datiuo ꝛ legitimo. vt p gl. in. l. athlete. ĩp̄n. j. de excu. tut. qd̃ vex nisi in loco sit papa vl' imperator ꝺm Lud. po. ĩ sin. v. ĩfamis. vs. q̃ro vtrũ.

Qui aduersus. Not. ꝙ vbi. l. phibet aliqd qd̃ est ꝯ bonos mores lȝ penam ñ apponat intelligitur de pena arbitraria ꝺm Gui. de; hoc no. C. ꝺ sac. san. eccl. l. nemo martyres ꝛ facit. l. ij. C. si seruus aut libertus ad decu. alpi. ꝛ in aut. de arbitris. in fin.

Vt initio. Repetit hic aliq̃ ex p̄dictis vt̃ in initio fecit ptor tres ordines. ¶ In text. ibi ne pro alijs supple ꝙ̃ p personis exceptis. ¶ In text. ibi minus deliquerint. not. quod minus delinquẽtes minus debẽt puniri ꝙ̃ magis delinquẽtes. ¶ Itẽ no. ꝙ vna infamia est maior altera Itẽ no. ꝙ vna inhabilitas est maior altera. Item collige ꝙ gradus penarũ dat intelligere gradus deli torũ. ꝛ ecõuerso. facit. l. ij. j. de pu. in. ꝛ. j. de ma. te. l. testamento centurio. Bal.

Ait pretor. Prohibit⁹ postulare simplr̃ vr̃ prohibitus, postulare pro oĩb⁹ pterꝙ̃ pro psonis exceptis. h. d. ¶ In. gl. j. ibi de edicto dicas. No. ex ista gl. ꝙ infamia põt irrogari tã p ius ciuile vt in pcedentibus exemplis ꝙ̃ p ius ptoriũ vt hic. vñ etiã p statutũ siue p ꝯstitutionẽ epi vr̃ ꝙ alicui possit ĩfamia irrogari vltra ius cõe tu potes rñdere ad hoc ꝙ ista gl. nõ loquit proprie de infamia sȝ magis de q̃dã prohibitione postulãdi sȝ tñ gl. loqt de infamia ꝛ eius executiuum est prohibitio postulãdi. ¶ In gl. ibi. s. iudicis. no. eqparari. l. ꝛ iudicis decretũ, ꝛ qd̃ ita recipit interpretationẽ vnũ sicut reliquũ vt in v. sȝ q̃uo qd̃ tene mẽti. ¶ In eo. ibi intelligitur eẽ ꝯcessum no. quod lȝ lex loquatur indefinitetñ p aliã legẽ recipit interptationẽ ꝛ exceptionẽ facit ꝙ no. C. de adul. ita pudor. ꝛ. j. ꝙ vi aut claȝ. l. j. in p̄n. cũ si. ¶ In ea. ibi sȝ cũ alia. s. ĩfamia no. ex p̄dictis ꝙ̃ illõ ꝙ reseruatũ ẽ vna. l. ĩtelligit reseruatũ p ꝙcũ ꝙ̃ aliã. l. nisi spãliter derogẽt ¶ In gl. psonis. ibi ĩ pcuratore ꝛ ẽ rõ dr̃ie qꝛ officiũ pcuratoris ẽ vilissimũ.[b] ꝛ vbi agit de vili offõ persone dignitas nõ curat vt. C. de decu. li. x. ꝛ no. eo. li. l. j. de infa. sed offm̃ aduocati est offm̃ honorabile ꝛ iõ ab eo infamis repellit argu. ad istã rõnẽ. C. de digni. l. iudices. li. xij. sȝ Guil. de cu. ꝺt hic ꝙ lȝ infamis possit eẽ procurator istõ est verũ nisi infamia eẽt ꝯcta p sniam latã ꝺ publico crĩe qd̃ dicit qd̃ ꝯdẽnati de publico crimine non possint eẽ pcuratores ad iudicia ꝛ ego sepe vidi istam exceptionem opponi ꝛ est rõ qꝛ non magis opatur iudiciũ pdictum ꝙ̃ snĩa nec maioris potẽtie ẽ id ꝙ est in spe ꝙ̃ id qd̃ ẽ ĩ re. j. de excu. tu. diximus ꝺ lib. cã q de libertate ꝺ mu. ꝛ ho. l. delatum de exc. ep. l. fundũ titianũ. ꝛ. l. fundi sȝ rõne iudicij pẽdẽtis ꝺ publico crĩe repellit pcurator vt. C. de pcu. l. reum crĩs ergo multo fortius repellit rõne iã facte ꝯdẽnationis ꝛ istã opi. tȝ Cy. in addi. Adde ꝙ in iuria dñi pape vel dñi impatoris vel alicui⁹ regis null⁹ infamis dȝ esse pcurator: qꝛ talis curia ab infamib⁹ nõ dȝ fedari. nec lȝ eis eã ingredi vt. j. de excu. tu. lȝ. milites. §. lȝ ignominia. tu dices ꝙ ibi loquit in curia roma sȝ ego rñ. ex dicto Inn. q dicit vbicũꝙ est p̄nceps roma ibi ẽ roma adde qd̃ no. extra de exce. cũ eccl'astice ꝛ de symo. c. accusatũ. ¶ Querit hic Guil. si pcurator q ñ dȝ admitti pp infamiã ẽ admissus vtrũ sit pcessus null⁹ ꝛ ꝺt ipse ꝙ nõ: qꝛ dicit qd̃ inhabilitas vel ineptitudo pcuratoris nõ reddit iudiciũ nullũ ar. C. de adul. l. ꝙ̃uis indubitati. ꝛ i c. j. de iudi. lib. vj. cũ simi. qd̃ no.

[b] ¶ Vilissimũ. dic verũ nisi fiat de mandato p̄ncipis ꝺm Ludo. pon. ĩ sing. vs. officiũ. vs. tu scis.

1 ☞ Restitutio dicitur duplex.
2 Cetus cardinalium equiparatur ordini senatorio.
3 Minor de publico crimine accusatus efficitur infamis.
4 Minor lesus in cã criminali põt petere in integ. restitutionem.

Eum qui. ¶ No. hic qd̃ gñalis cl'a ñ referr nisi ad ea ad que põt apte referri ꝛ salua rõne recti sermonis ar. j. ꝺ aur. ꝛ ar. le. l. Planti⁹. qd̃ hic dic vt. s. ꝺ in. om. in. l. idẽ. §. fi. Scd̃o no. qd̃ difficillimũ ẽ ĩpetrare restitutionẽ fame illis q sũt ꝯdẽnati ꝺ publico vel enormi crĩe. facit illõ dictũ Virgilij, facilis descẽsus auerni. Sȝ reuocare gradũ superasꝙ euadere ad auras h̄ op⁹ hic labor ẽ. In tex. ibi dat gratiose. In text. ibi iurisdictiõis sue pcedẽdo iudicialit ꝛ cã cognita. ¶ In tex.
1 ibi eximi. si amõ p q̃libet poterit postulare. Frãc. ac. ¶ † No. qd̃ duplex ẽ restitutio. s. gratiosa ꝛ iudicialꝭ gratiosa restitutio ad famã ñ põt fieri nisi p p̄ncipẽ vel senatũ ñ aũt ĩferiores ita apet
2 hic pȝ ergo qd̃ papa ꝛ impator restituũt famã. † Itẽ ꝛ cetus cardinaliũ q'eqparat senatorio ordini. vt no. Inn. ex̄ de re iur. c. cũ te. ꝛ no. in Spe. de le. §. nũc ostẽdẽdũ v nono restituit. nõ ob. qd̃ no. l. distinc. dñõ sãcto. vbi no. ꝙ ep̄s põt restiuere ad famã: qꝛ ibi loqt magis de purgatiõe ꝙ̃ de restitutiõe, appet ergo ex p̄dictis ꝙ ciuitates nõ pñt restituere ad famã, qꝛ h̄ ẽ ꝺ reseruatis p̄ncipi, ꝛ senatui. ꝛ vide ꝛ adde qd̃ not. Cy. C. de nup. ĩperialis. in fi. ꝛ ꝙ no. Inn. ꝺ fi. instr. c. cũ. p. tabellio. ꝛ ꝺ testi. cogẽ. c. pterea. ꝛ qd̃ no. Arch. vj. q. j. si qs. ꝛ. vij. q. j. eos. ꝛ. ij. q. iij. enthemiũ. al's Euphemi
3 ur. ꝛ. l. di. ꝯtumaces. ¶ † Scd̃o. no. minorẽ ꝺ publico crĩe ꝯdẽnatũ effici ĩfamẽ, nã penas capitales patiunt minores. vt. j. ad sil.
4 excipiũt. §. fi. ꝛ. j. de tute. l. si arrogati. ¶ † Tertio no. ꝙ minor lesus ĩ cã criminali ꝛ p criminalẽ sniam põt petere ĩ integ. resti. sicut in ciuili cã. ¶ Quarto ꝛ vlti. no. ꝙ eiusdẽ potẽtie est restitutio iudicialis cui⁹ est restõ indulta p p̄uilegiũ p̄ncipis, vñ snĩa ꝛ p̄uilegiũ indicat ad paria. tex. est hic no. reuoco ĩ dubiũ. vtrũ qñ petit restõ ĩ sniam, maxĩe criminalẽ, exigat ꝯtest. litis. gl. notabilr̃ ꝺt h̄ ꝙ sic. p gl. j. de min. l. pap. exuli. ĩ v. cõtestatio. ꝛ. C. de tẽp. ĩte. re. l. fi. In ꝯtriũ ꝙ nõ reqrat lit. cõtestatio. pbat, qꝛ talis restõ vr̃ incidẽter peti: vt ex̄ de rest. in integ. c. suscitata q̃ nõ reqrit litis ꝯtest. p regl'aȝ q̃ ꝺt ꝙ vbi offm̃ iudicis incidẽter ĩplorat nõ reqrit litis ꝯtesta. vt ĩ. c. ij. ꝺ offi. iud. pterea resti. ꝛ appe. eqparat: vt. j. de mil. l. p̄ses. sȝ ĩ cã appellatiõis maxĩe in crĩalib⁹ nõ reqrit litis cõtest. vt C. de tẽp. ꝛ reparat. appella. l. fi. §. illud. ergo ꝛc. ꝺt Spe. ꝙ qñ pcedit vtraꝙ pte p̄nte dȝ lis ꝯtest. sȝ vbi altera abñte nõ reqrit ꝯtest. ꝛ reddit rõnẽ qꝛ restõ ĩ integ. ẽ magis decretũ ꝙ̃ diffinitiua snĩa, vt. h̄ ĩ vbo decretũ. ita no. ĩ Spe. de resti. ĩ inte. in. j. pte. §. si qeat. ꝛ v. Et qñado ꝛ v. fi. lȝ ꝯ eũ faciat qd̃ no. ĩ. c. ij. ex̄ vt lit. nõ ꝯte. p sua tñ distictiõe facit gl. q̃ est ĩ. c. p venerabilẽ. ex̄ q fil. sint leg. ꝛ ꝙ no. Ja. de are. ꝛ Cy. C. ne li. ĩ vna eadẽꝙ cã. ꝛc. l. j. add qd̃ no. Cy. C. de re. mil. qd̃ tpe. in. vltj. q. ꝛ qd̃ no. in. l. ab hostib⁹. §. fi. in mag. gl. ꝛ facit. j. ꝺ aut. tu. l. defendẽtẽ. ꝛ qd̃ no. j. de interr. ac. in rub. Sȝ q̃ro vtrũ ista restõ possit peti p pcura. Spe. ꝺt ꝙ p̄t peti restõ ad famã p pcuratorẽ, qꝛ ista cã nõ est crĩalis. vt no. in Spe. de in ĩte. rest. §. qs aũt. in p̄n. v. qd de ea resti. q̃ a p̄ncipe. ego dico ꝙ restõ gratiosa p̄t fieri q̃cũꝙ impetrãte, qꝛ supplicatio nõ est act⁹ iudicialis. vt in. l. j. de. p̄. ĩpe. offe. sȝ plena restitutio ꝯ sniam criminalẽ eiusdẽ est qualitatis cui⁹ est p̄ma cã. ar. eorũ q̃ le. ꝛ no. j. de pcu. l. qui proprio. §. itẽ queritur.

Deinde adijcit. Hic declarat excepte persone p quib⁹ p̄t postulari. no. istum tex. ad. q. que dicant ꝯiũcte psone. vsꝙ ad illõ vbũ pupillo. ꝛ adde. j. e. l. cui. §. pe. ꝛ alibi dr̃ ꝙ ꝯiũcte psone dñr, vsꝙ ad quartũ gradũ. vt. C. de aduo. di. iu. l. petitionẽ. §. egredientes. ꝛ alibi dr̃ ꝙ ille dñr ꝯiuncte persone q̃ nõ cogunt inuite dicere testimonium. vt. C. ad turp. l. si femine. facit. j. de pu. in. l. ij. adde qd̃ no. in Spe. de adno. §. obijcit. v. ꝯiũctas aũt psonas. ꝛ in Spe. ꝺ ac. §. iij. v. j. ꝛ in Spe. de rescri. p̄ntati. §. rõne aũt impetrãtis. vbi oĩno vide ꝛ qd̃ no. Cyn. in. l. fi. C. de pig. ꝛ. C. si rec. puin. l. j. in vlt. q. per Cynum.

Additio

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Additio Baldi.

1 Cōtumax nō cēsetur qui verbū pretoris audire nō potuit.
2 Sponsa per vim cognita an possit ingredi monasterium.
3 Fame restitutio an per procuratorem peti possit.
4 Pretor famam restituere non potest.
5 Sententia lata ex causa famosa ɔtra minorem irrogat īfamiā.
6 Judex an secundum petita condemnare debeat.
7 Judex aliquando ex officio inquirere prohibetur.

Hanc titulum. In tex. ibi, moderatā. allegat ꝙ in statutis suf
cit pro rōne ꝙ statuentes ita sunt arbitrati ꝑm Fe
teri. Sal. Unū ꝑm eū statutū ꝙ ꝓhibeat magnates
intrare palatiū dз dici iustū ex quo statuētes sic sunt arbitrati.
Sꝫ non exaudito ⁊c. sic p̄sumitur q̄s audire vocē p̄conis. ĵ. de
in inte. resti. oīu' ar. ēt ꝙ q̄ vadit post tertiū sonū cāpane puniat
pēa statuti lꝫ nō audiuerit sonū nisi sit surd'. Qualr testificet ce-
cus super iurisdictiōe no. in Spe. de teste. §. j. ver. sꝫ qualr testifi-
a cat cecus.[a] ¶† In tex. ibi pena no. pn̄s p̄torē nō audiens ⁊ iō
1 nō parēs n̄ excusat a ɔtumacia: qꝛ dз eē attēt' vt audiat. Et sic
no. ꝙ sufficit actū p̄nte ta'li: nā p̄sumitur itelligere nisi ꝓbet ipedi
mētū. ¶ Itē no. hic ꝙ nō cēset ɔtumax q̄ verbū iudicis audire
nō potuit sic ad sil. l. j. §. occisorū. Ait p̄tor vid Inn. extra vt li. n̄
ɔte. c. j. Lꝫ motiuā nō decisiuā seu finalē captiuis nō redimen-
dis ⁊ fuit forsan hoc ipib' Hānibalis q̄ in bello vicit viij. M.
romanorū q̄s pp̄ls poterat ꝑ modico redimere ⁊ lege lata in se
natu fuit decretum ꝙ nō redimerēt vt eē inqt insitū militib' nr̄is
aut vincere aut mori vt refert Tullius in li. de offic. xiij. c. j. Re-
monet no. ꝙ per adulterium fit separatio thori. sꝫ nō ꝑ vitium so
domiticum. vide de adul. c. j. si qs. No. ꝙ pcit viz passo ⁊ sic ē ar.
ꝙ mulier vi adulterata nō possit vt adultera repudiari. Itē ar.
ꝙ puella vi stuprata possit velari inter virgines sꝫ h' est falsum.
2 qꝛ nō est sic in sacramētis vt in aliis. ¶† Itē ꝙ spōsa ꝑ vim co
gnita possit ingredi monasterium de hoc ꝑ Archi. x. di. si euan
gelica. Notarij. vn̄ d. Aristo. fons legū tolle inqt voluntatē ō me
dio ⁊ ois act' erit indifferēs. Cy. ⁊ ō h' per Arch. xxiij. q. iij. vas
ire. vires. i. §. Bestias. vid ĵ. ad. a q. l. ij. elephāti locauit ergo sicut
locatio ꝑ instrm ꝓbat sic dlictū qꝛ ipse ɔctus est delictū honora
ri. ⁊ sic est ar. ꝙ ille q̄ recipit pecuniā ꝑ bn̄ficio iā collato sit simo
niac' sicut si recepit ab initio. Et idē de eo q̄ sine peccato fene-
rat postea puisionē sperans ⁊ recipiēs. Regiōi reipub. salutem
quo pacto tueri possumus ait Tullius. j. lib. de offic. dicit male
agū seres hꝫ cū id qd fieri virtute dз pecunia tētat. Sꝫ qꝛ est infa
mis nō repellit a tutela qd intellige verū in ltia ⁊ testamentaria
nō in eo q̄ dat ex inq̄sitiōe. qꝛ infamis non est dād' nec est ido-
neus cēsend' ⁊ infamis est qui pecuniā saluti p̄ponit sꝫ n̄ q̄ glo-
riam hoc eñ in tutore p̄cipue spectat. s. virtus animi ⁊ actio. ois
nāque virtus in actiōe consistit ꝑm Tulliū lib. ij. de officijs ⁊ dз
posse pupillū bonis morib' informare ⁊ benignos mores ⁊c. de
tut. ⁊ cur. dat. ab his. scire opꝫ hec distinctio vr̄ ɔ tex. ĵ. eod. cui
eor. Sꝫ dic ꝙ dat' nō remouet, sꝫ si opponit a p̄ncipio non dз
dari ꝑ estimatione. ¶ No. ꝙ vltra penā ordinariā imponitur ar
bitraria ꝑm Guil. ¶ Extra ordinē. not. qd punit ex ordinē infa
mis q̄ rei sibi interdicte se ingerit ⁊ facit. C. si seruus aut liber. ad
decu. aspi. l. ij. li. x. ⁊ adde qd no. Inn. extra de rescript. sciscitat'. ⁊
in aut. de armis in fi. Ray. difficile nō. difficile est fame restitutio
nē ipetrare ɔ sniam vide oino Arch. l. di. ɔtumaces in fi. ⁊ vide
oino ꝑ Cy. C. de nup. īperialis. Dispēsatio ē super effectu stante
defectu sꝫ restitutio eā tollit. Idē dispēsatio si defect' non erat
in esse pductus vt in. §. pena grauior. Et vide qd no. Inn. de tē
po. ordi. dilect'. vide. ĵ. de inoffi. test. p̄cipim'. §. fin. ¶ In glo. sꝫ
q̄ est rō. vide de materia plene ꝑ Archi. in. c. lꝫ canō. de elec. lib.
vj. ⁊ ꝑ eū plenissime x. dist. ɔsequēs ibi oino vid ⁊. l. di. vt ɔstitue
retur. ꝑ Archi. ibi. vide. ⁊. j. q. v. p̄sent. ⁊. j. q. viij. §. vbi. ibi oīno vi
de. ⁊. c. qd rationem. ⁊. c. hi. q̄ ⁊ Jacob. de aret. ea. q. per Archid.
3 ¶† Utrū restitutio fame possit peti ꝑ pcuratorē. dic qd sic: qꝛ
hec cā non est crialis no. in. Spec. de in inte. rest. §. qs aūt ⁊ qn̄.
v. qd de ea restitutiōe q̄ a p̄ncipe. ¶ Not. in cā restitutiōis lit.
ɔtestari. qd est verū si iure actionis petatur sꝫ si ꝑ offiñ ar. ɔ iter
tā psonā ⁊ nō ɔtestat lis vt in aut. si ois. Aut ɔ certā ⁊ tūc aut
incidēter ⁊ idē aut p̄ncipaliter ⁊ tūc dз lis ɔtest. vt hic ⁊ ex de of
fic. iud. c. ij. cū si. Et hoc verū si re' est pn̄s ita ꝙ possit lis cōte-
stari. Si aūt abest pceditur ad restōnē ēt lit. nō ɔtest. qꝛ restitu-
tio dr magis decretū q̄ diffinitiua vt no. in Spe. de in inte. rest.
p̄ma parte. §. qs aūt ⁊ qn̄. v. fi. Et no. h' vltimum vr̄ exp̄sse ɔ ca-
sum extra vt lit. nō ɔtest. c. ij. ꝑm intellec. glo. ibi posite facit. ĵ. de
nup. ēti. §. fi. vid qd no. Cy. C. d'rest. mil. qd tpe. i. viij. q. vide oino
ꝙ no. Acc. in. §. sꝫ. ꝙ simp'r. ¶ In gl. mag. qn̄ restitutio petitur
ɔ sniam vr̄ casus ꝙ possit pcedi lit. non ɔtest. C. de tēpo. app. l.
fi. §. cui consentaneum cōiuncta. l. de minoribus sicut in appel-
latione ⁊ simpli. Idem puto in reductione ad arbitrium boni vi
de arbitr. non distinguemus. §. cum qdā in fin. ⁊ vide Cyn. C. ne
liceat in eadēq̄ cā. l. j. ¶ A p̄ncipe vide Inn. de fid. instr. cuꝫ p.
4 tabellio ⁊ vide oīno qd no. Arch. vj. q. j. si qs ⁊. c. eos. ¶† An
aūt. no. ꝙ p̄tor nō pōt restituere famā ⁊ tn̄ pōt legē cōdere. Se-
nat' idē in cetu cardinalium. Inn. de re. iud. cū te. ⁊ in Spe. ō le
5 gato. §. nūc oñdēdū. v. nouo restituit. ibi oino videas. ¶† In
etate. no. qd snia lata ex causa famosa ɔtra minorē irrogat ei infa
miā. Properāte. Quid de spurio. dic vt no. ꝑ Inn. ex ō rescri. nō
nulli. Fratre ēt ɔsobrino qꝛ vsq̄ ad q̄rtū gradū extēdi vr̄. vt. C.
de aduo. di. in peti. §. egredientē. ĵ. eo. cui eorū. §. pe. in Spe. de ad
uo. §. obi. nisi cōitas. vel dic. C. ad turp. si femina. ⁊. ĵ. de pu. iud.
l. ij. ⁊ in Spe. de act. §. iij. v. si. j. vide omnino in Sp. de rescri. p̄sen.
§. rōne aūt impetrātis in p̄n. al's nil intelliges ⁊ vid ꝑ Cy. de pig.
l. fi. ⁊. l. qui habet. §. si pupillus. Quid de coniuncta ꝑsona an ad
mittatur ꝑ cōiuncta minore. no. ĵ. de administrat. tutor. tutor q̄
post. §. j. in Spe. de coniuncta persona. §. itē quod is. ꝑ q̄facit. ĵ.
de minor. pr̄i ꝑ filio. ĵ. de sol. filie. ĵ. rem'ra. ha. l. cum minor. ī p̄n.
⁊ adde ad. §. j. de leg. j. ciuitatibus in p̄n. Et adde ad p̄dictā. q.
b ꝙ no. ꝑ Cy. C. de pen exigēdi.[b] vbi de hoc de neg. ge. q̄ alienam.
§. ꝙꝙ. ¶ In gl. q̄ incip. aut ꝑ ⁊ ibi nō admittit in gn̄ali curato
re intelligit sec' ī pcuratore ad lites tn̄ vt no. Odof. in. d. l. mari
tus. ⁊ ī Spec. de cur. §. vt in aut. v. sed nūqd' vir. ¶ In gl. q̄inci.
Ergo ibi dānum. No. ꝙ in persona aduocati nō fundat vll' act'
iudicij. ¶ In gl. q̄ inci. i. habere in v. si. sed. ar'. ꝙ si pisani ꝓmit- a
tant gēti magne societatis dare victualia intelligat p̄tio conde
cente non gratis. ¶ In gl. q̄'inci. his ratiōibus ibi ⁊ eisdem hic
adde ⁊ omnino videas qd plene not. Inn. de re iud cū. i. ⁊ a. de
rescrip. cū dilecta. ¶ Item dic vt no. Inn. extra de obl. ad rōci-
nia. c. j. ⁊ vide Inn. de iur. ca. c. j. dic vt in Spe. de ad uoca. §. ob-
ijcit. v. item qd est clericus. vbi omnino videas quatuor clerico
rum ordines. Signat ī. l. q̄d ergo. §. pena grauior. ĵ. de īfamib. b
Circa istū. §. sunt aliqua vidēda. Prīo dr ꝙ si pena grauior ex-
tra legē īponit sup infamia vr̄ dispēsatū vt si aliqs debeat puniri
in parte bonorū ɔdemnat' est corp'r nunquid hoc esse pōt vr̄ ꝙ
sic vt dicit iste tex. E cōtra vr̄ ꝙ nō: qꝛ fatuus est iudex q̄ ɔdem-
nat nisi ī eo qd petitū est. C. de fidei. lib. l. fi. circa med. ar. ĵ. cōi di.
vt fundus ergo si ɔ factū est nō vr̄ valere cum snia nō sit cōfor-
mis petitiōi qd esse nō dз. Sed dic ꝙ hic loquitur cum aliqs ꝑ
crimine erat ɔdēnād' in parte bonorū q̄ bona debeant fisco ap-
plicari. ⁊ erat crimen criminal'r intentatum. quo casu iudex pōt
penam ꝑut sibi vr̄ mutare. ⁊ qd hic sit intellect' huius. l. ptꝫ per
exempla gl. vt qꝛ qs castrauit aliquem. ĵ. de sic. l. is qui. ¶ Item
alio casu. C. vt intra cert. tp̄s. l. ij. si autem pena nō dз fisco appli
cari, tunc iudex nō pōt mutare: vt statim videbis: ꝙ sic intelli-
gatur hec lex cū fisco applicat. ita intelligit gl. Et si queris q̄ est
rō, qꝛ cum pena est fisco applicāda ita ɔcernit rēpublicā ⁊ ita iu
dex cū sit minister reipu. ipse potest mutare cum pena tales sint
arbitrarie. ĵ. de pen. Item qꝛ fisco non est q̄situ ius p̄cise ne possit
mutari ex cā ⁊ ex ptāte gn̄ali data ꝑ. l. hodie. ĵ. de penis. Tn̄ ē no
tādū ⁊ rn̄dēdū ꝙ dr snia dз esse ɔformis petitiōi ⁊c. Concedo, ⁊
cū dr talis castrauit seruū, ⁊ ideo peto eū ɔdēnari in tertia parte
bonorum. Certe nō est sic dicēdū in libello, sꝫ dз dici peto decla
rari. in. l. ɔmisisse. ⁊ ꝙ iudex arbitrio suo pōt mutare penam pe-
cuniariā in corporalē cū sic reipub. magis ꝓuidere videatur cum
minor sit pecuniaria, q̄ corporalis ⁊c. ĵ. de penis in seruorum. §.
fi. ⁊ sic p̄t solui mirabile gl. qd in alio dānat q̄ petitum sit. ¶ Sꝫ
nunc videamus ꝑm dictum Hubert. pone ꝙ aliqs tenet ꝑ furto
nō manifesto ad duplum. Judex ɔdemnauit in quadruplū, po-
tuit ne hoc facere iudex: dic aut fuit gn̄aliter actum, ⁊ tunc po-
tuit: vt in. §. si detracta. aut sp̄aliter, ⁊ tūc nō potuit: vt no. Inno.
in. c. j. de libel. obla. qn̄ eñ est gn̄aliter actum, iudex nō dicit exce
dere metā petitiōis ⁊ pcessus. Sꝫ si ɔdēnat vltra q̄ sit ꝓbatū ex
cedit metā pcurationis snia ad pcessum relata. tex. iste supponit
ꝙ sic, qꝛ qd nō seruat fama. imo est infamis. ergo presupponit ꝙ
teneat, al's nō mutaret ɔditionē hoīs. ĵ. de ininst. rup. test. l. si qs
filio exheredato. §. pe. sicut. ibi. C. de app. C. de caus. ex q̄b. infam.
irrogat. l. furti. ī p̄n. Quidā dn̄t q̄ lꝫ agā furti nō manifeste, ī du
plū iudex p̄t ɔdēnare in q̄druplū vt snia teneat sꝫ tā q̄ iniqua re-
scindēda ē ꝑ appellationē. al's si appellat acquiescit. C. de postu.
l. j. sed hoc improbat. de hoc, qꝛ iudex nō pōt amplius ɔdemna-
re quam fuerit petitū. C. de fideic. li. l. fi. cōi di. vt fund'. de obli. q̄
ex quasi malefi. §. iudex. de quo agit. ĵ. fa. erc. itē Labeo. §. j. Iō si
agitur furti non manifesti ⁊ ɔdēnat in quadruplum, sic qꝛ ɔstat
teneri in quadruplum errorem certe exprimit in snia. ideo ipo iu
re est nulla. C. qn̄ prouo. non est neces. l. ij. que sent. sine app. resci.
l. j. Item presumit contra sentētiam semp q̄ vr̄ lata ɔtra ius, nisi
corroboretur qd actum fuit. Pone, aliquis furti non manifesti
post lit. ɔtest. deprehensus fuit cum re ꝑ aliū extraneū, qd suffi-
cit. ĵ. de vsur. si quis solius. §. j. ĵ. qd vi aut clā. prohibere. §. j. ⁊ ita
cum agens hoc cognouit cumulauit actionem furti manifesti ꝙ
pōt. vt. ĵ. de noxal. in delictis. §. si detracta. iudex q̄uis malefece
rit qꝛ iudicauit. ibi. in alia q̄ sit petitum; tn̄ snia ē tenēda. Sꝫ cer

a ¶ Cecus. vbi dicit ꝙ ꝓbat dicēdo audiui ⁊ interfui. vt ibi in. d. versi.

b ¶ Exigēdi. ⁊ ibidē vide Bar. ⁊ eundem. Bal. in. si. j. co. ī v. si. an cōiūcta ⁊ Bar. in. l. si odor. in fi. vbi ēt ꝑ pet. de su. C. de ap. fallit tn̄ qn̄ ꝑsona ɔiuncta minor hꝫ tutorez vel curatorem, qꝛ mādatum exp̄ssuꝫ facit cessare tacitum. ideo non admittitur vt singu. per eūdē Bal. in l. hoc senatus. C. qui acc. nō po. de quo per do. ale. de imo. in. l. sꝫ ⁊ he. in prin. de procur.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

te hoc non pōt sustineri qr in.ff.si de certa nō mutabat actio, sz solū qualitas nō ibi bñ mutare possūt sz hic agitur furti nō manifesti z sic mutatur cā z res z tō nō hz locū cumulatio: vt nota tur. C.de eden. edita ꝓptz ex eo qr si probaui te furē nō manifestum non possant te petere 2dēnari vt manifestū: qr Sti⁹ existo ideo non admittitur cumulatio dic ergo ꝓ in.l.ista oz poni casꝰ dico ꝓ surripuisti mihi libꝝ z ita ꝓ cū sis deprehēsus in furto z sic manifesto teneris in quadruplo egi ad quadruplū vbi potuit pbare de furto manifesto: sed bñ pbaui furtū z sic nō manifestū. Judex 2dēnauit in quadruplū sntia tz ꝙuis sit iniqua z tō nō seruat formā vz ergo si nō appellat ar.C.qꝫ puo.nō est necessl.ij.de re iud.ꝑses.z.l.cū pbat z sic pt hic poni casus. ¶ Sz tūc pt ꝺri an iudex ex eo ꝓcessu potuit 2dēnare ad duplū, vt puta egi ad quadruplū ꝺ te tāq̄ ex furto manifesto non potui pbare de manifesto sz pbaui furtū factū. istūqd super duplo ex eodem ꝓcessu pōt ferri sntia? vr qō nō qr non fuit hic cā ꝓposita. Etiō cū nō ꝓbo cām ꝓpositā nō debeo obtinere nec ex alia, qr nō fuit ꝓposita.de adul.denūciasse.ſ.j.de aqua quo.l.j.ſ.qſitū.in fi. ¶Hec vera qr diuerse sunt actiões spē differētes. s.actio furti manifesti ciuilis z actio furti manifesti ꝓtoria z vna non ꝓtinetur sub altera ergo ꝛc.vt.l.non pōt.ff.de iudi.Cū ergo primo egi furti manifesti,qr nō ꝓbaui nō obtinendo nec ex furto non manifesto qr illud non ꝓposui.nō ob.ille.ſ.qr nō dicit ꝙ potuerit 2dēnare in dubio sed dicit ꝙ peti potuit z caute loqtur. Sed certe dic ꝺ ꝙ iudex optime possit super duplo 2demnare sit licet petitū furtū manifestū licet ergo nō ꝓbetur manifestū z ꝓbetur furtū ibi pōt ferri sntia: qr cū res pluris ē vtiq; tāti est vt.j.de mil.test.cū furti.z.l.i.ſ.si stipulāti.de verb.oblig.pro hoc qr vbi actio nō est ꝓposita includit idem in ꝓposita quod iudex optime pōt in nō ꝓposita 2dēnare dic hic expresse p text. qui loqtur qñ fuit actū quāto minoris qr iudex pōt 2demnare super redhibitoria de edil.edic.bonem.ſ.aliqñ. Sed ibi illa condēnatio pōt fieri in actione ꝓposita hec opi.no.z est ibi iō ꝓpter:qr minus pōt dici ꝙ nihil est.j.de trib.act.l.illud quoq;.ſ. si cui⁹.ꝑsi.min⁹ duoq; fuerūt petita ideoq; sup vno pōt ferri sntia vt.j.ō ardi.Celsus.ſ.f.Certū dictū huius.ſ.est vbi ꝙuis iudicem cū primo.Sed gl.dicit ꝙ primū dictū loquitur cū pena pecuniaria erat fisco applicāda h̄ pti.Sed videam⁹ an pena pecuniaria q̄ est applicāda parti possit per iudi.in corporalē penā mutari vt cū egi ꝓpter furtū ad duplū iudex imposuit penam corporalem nunq̄ hoc facere pōt certe iste tex.expresse ꝑsupponit cū ōt ꝙ trāsac.vr super infamia aliqn frustra tractarē an sit infamis vel nō z ꝙ hoc vr expresse tex.j.de penis in seruorū. ſ.fi.certe hoc non credo ꝙ iudex cū probo furtū penaz dupli possit 2mutare in corporalē si fur fit soluendo qō probo. Quomodo pena q̄ est applicāda parti pōt auferri procur.certe nō pōt. qr sine facto nostro ius nobis acquiritur ꝛc.j.de re.iur.id qō ūsm. nec est conueniens quod iudex possit auferre mihi ius q̄situm.

¶ Item ꝙ iudex oz 2dēnare sm petita. Si ergo est petitum ad duplū a demonio meridiano veniet 2dēnād⁹ corporaliter.

¶ Item n furto pōt agi criminaliter z diuerse sunt actiões.j. de pit.delic.l.fi.j.de fur.l.fi.C.qñ ciui act.ꝓin.cri.l.j.in quo gñe ꝛc.ꝙ hoc.j.de pnbli.licitatio.ſ.qō illicite.non ergo hoc ꝓtfieri. Sz qūo iste leges intelligunt. dico ꝙ hic iudex ñ mutauit penam, sz corpalē adhcit qō facere pōt. Et tō super infamia vr dispensatū:vt.d.l.in seruorū.in fi. Et si dicas qūo hoc cē ꝓt.certe qr vel actio serui corrupti est criminalis:vt.j.de serv.corr.l.j.ſ.j. Et iudex dū cognoscit de criminalib⁹ bū pōt imponere penā corporalē.ff.de offic.presid.l.fi.ar.ꝙ hoc de cō.tu.l.act⁹. vide Jn no.de accu.cū oporteat.z extra de ꝓhit.c.i.vel in gl.dic ꝙ dico ergo qō onerare pōt accusatū vltra ciuilē penā sed qr ita facit ex eo processu vr dispēsare super infamia. Et hoc puto verum qr nō pōt mutare penaz pecuniariā in ciuilē nisi hoc faciat de voluntate partis.qr hoc idem sit etiā tacitis.j.de furt. inter dū. ſ.q furē.nec ob.j.de pub.iud.l.inter dū.z.j.vj.bonoꝝ rapto.l.ij. ſ.j.qr illud iure accusationis siue actiōis hoc ossi. iudi.z ex cā. vt hic in gl. ¶ Jtē nō obst. ꝙ iudex ꝓhibeat ex officio ingrere nisi i casibus:vt no.j.de adul.l.ij.ſ.si publico.qr illō valet ꝓcipal⁹ ad nullū ꝙrelā: sed idē scōario z 2sequenter ad ꝙrelaz actionis sz ciuiliter 2querat z hoc ꝙ offm iudicis ꝙ sup eqtate potius ꝙ super rigore fundat:vt.j. de annu.leg. cōmitti.ſ.pōpo.fauore publice vtilitatis que versat in maleficijs puniendis. j.de iud.si longius.ſ.j.z tō in penis imponēdis latissima ptās sibi a iure 2cedit:vt.j.de pen.hodie.z.l.qō ad statum. ex cā tū vt hic no.z.d.l. hodie.qō tollit multa ꝺuia.z tō in hac materia semp nitit pōdera.Ray.de for.Jtez si sit solucdū.als pōt mutare penā pecuniariā in corporalem etiā sine ptis volūtate. ar. ff.de in ius vocā.l.fi.de ser.fugi.qcūqs.de sepul.vio.l.fi.Et pōt iudex ita dicere condemno in centum z si nō possis soluere cō demno te tali pena corporali ꝙ sic possit facere ꝓsupponi tex.j.de termino moto.agraria.Hui.de cug.doctor egregius. ¶ Jn gl.que incipit imo videt in ꝛbo alij distingunt. ¶ No. idem est dicere restituo te z in integr. restituo.vt.l.fi.j.filio.j.respon.de in integr. ¶ Jn glos.q incip.enumeratis ibi solutio.tu dic cū ḡrit vtrū infamis possit esse procu.aut loquimur de procuratore q hz publicū offm vt procu.fisci.z tūc non potest esse vt.j.de infa.l.ij.ff.miles.aut de ꝓcuratore ꝑnat z tūc aat est infapis p sntiam aut alr.Si per sntiam tūc aut pēdēte processu repelebat a ꝓcuratore,z repellit post 2dēnationē multo forti⁹ ē de exec.tut.l.dixit.de libe.cā.de lib.q.et excep. fundū titianus.z.l. fundū.de accepti.l.ū acceptū fuerit.aut non repellebatur pendente processu z tunc ex quo repulsa dependet a processu ergo inde pellitur vi sntie. Jdē si aliter ꝙ p sntiam infamia 2gat z his duob⁹ casibus intelligit gl.ff.Post.z Hui.z Ly.in addi.Sed qd si non pōt esse obiect⁹ an teneat iudicium dic ꝙ sic vt hic p Hui.z.C.de adul.Quis in dubi.ff.si. vide ꝙ dixi in.l.si quis decurio.facit quod no.C.de procu. Jā demū z.c.j.de iudi.lib.vi. Et hoc verū in ciuili impedimento sec⁹ de naturali vt furoris vel dementie vel vis genite nec si est ꝓnus ad qō spāliter inducā qō no.ꝙ Jnno.egrra de rescrip.Iciscitat⁹.z.C.de trāsac.interponitur.qui satisd. cog.l.ij.ff.si.

1 ¶ Tria sunt genera tutelarum.

2 Monitio 2stitutionis epalis idē opat ꝙ monitio iudicis.

1 **Cui eorum,** ¶ No.ꝙ ꝺ sint tria gña tutelarum testamentaria legitima z datiua nō est ita in curia:qr non est,testāria nec legitima sz datiua tū excepta cura furiosi z prodigi. ita sentit gl.hic z inst.de cur.ff.furiosi.de quo alibi dicam.

¶ Item iste tex.est ar.ꝙ 2iuncta ꝑsona admittatur pro 2iuncta minore de hoc habet⁹ gl.j.de admi.tu.l tutor q pōt.ff.z ꝺ ꝙ Ly.C.de procl.exigēdi.z in Spe.de 2iuncta ꝑsona.Nisi te⁹ts.pro q facit.j.rē ra.ha.l.minor.in pn.de min.l.pfi⁹ filio.cui⁹ n.

2 ¶ Jn gl.mag.ibi sicut iudi.not.ꝙ ista gl.est ar. ꝙ idē operat monitio 2stōnis epalis que monet executores testamētorum: qō operatur monitio iudicis qr equiparatur factum iudicis z factum.l.z ita est verum. Bald.

Affinitates, ¶ Not. hic duplex argu. primo quod ꝺ qs ꝙ vxore fratris viuentis non possit testificari.tū secus si est vidua:qr absoluta est affinitas sm Hui. Jtē z amoris vinculum vt no.j.de re iu.ꝺ hoc ita vbi ē gl. no. ¶ Sc̄ō est ar.ad statutum de 2promissis inter affines q relicta fratris nō ꝺr affinis sed quedam reliquie remanent sm adnocatos z ita vide de facto.

Affinitates, ¶ No.ꝙ vbi ō affinitate loquimur intelligitur de affinitate pūi.z facit statutū de 2promissis fiendis inter 2sanguineos z affines que
a non vendicant sibi locum finito vinculo affinitatis⁹.z est gl.j.ō re iud.l.ꝺ hoc ita.quā tene menti z facit.C.ō adul.l.si mulier.ꝛc.

Item poponius, ¶ No.ꝙ dispositio in vno gradu porrigitur ad gradum vlteriorem in quo ē eadē rō. ¶ Jtē no.hic quasdā ꝓpositiones ꝓ⁰
b tiones pro b.ad z ſ addē qō no.j.de 2di.z demon.eas causas.

Item pomponius, Per hūc x.ōt Bar. quod aut.mſi 2uie. hz locū in pauia z abauia p tex.z dicit se ita consuluisse.In gl. j.quorū ibi.si ab vel ad no.ꝙ ꝓpositiones iste equiparent. adde qō no.j.de 2di.z demon.l.eas causas. Bal.

Additio.Baldi.

1 ¶ Permissio relata.ad vnū gradū 2plectit gradū posteriorē

2 Lex non minus potest ꝙ iudex.

Cui eorum, Affinitates finita cā finitur ꝑ illegium 3cord.ꝙ no.ō re indi.ꝺ hoc ita z facit ad statutum de 2promissis inter affines z vi⁰.C.de adul.si mulier. Item
1 pōpo.idē.iuris ē ō noīe z pnoīe ꝓpositō. ¶ No.ꝙ primissio relata ad vnum gradū 2plectitur gradū posteriorē sec⁹ vr in ꝓhibitione vt in auf.de restit.fideicon.ſ.manifestū.vbi si filius est prohibitus non intelligitur eē ꝓhibit⁹ nepos vide an dispositio in vno gradu trahat ad aliū gradū siue sit primissoria siue ꝓhibitoria:dic aut loquimur in actu voluntario aut in actu rōnabili. Si in volūtario aut lex ꝑsumit eādē volūtatē in alio gradu z porrigit ad eū:si aut z tūc ñ porrigit.de testamēta.tute.ghlab⁹ ō le.ij.seru⁹ leg.ſ.omib⁹. Si in actu seu dispōne rōnabili vbi fic est qr sic esse ꝺ tūc aut est eadē rō in diuersis gradib⁹ z tūc idē est:ius.ff.de senat.q indign⁹ aut non eadē ratio z tūc sec⁹ vr.C de natu.lib.l.fi.z facit de fi mādato. ¶ Jn gl. curatoribus.vide Jnno.te offic.archi.cū sit 3tineri.aut h Ulpia.redargunt ꝓtorē de insufficientia.ex quo ꝓbatur quod interpretatio per identitatem rationis ad casum.l. non 3missum est ex tēsiua als nō procederet redargutio de insufficientia,z dic vt no.ff.de leg.l.de gbus. ¶ Jn glo.que incipit ex ponit ꝓdicta ibi sed dicas.

2 ¶ No.ꝙ min⁹ potest lex ꝙ iudex z facit ad ꝓnunciatiões quas leges faciunt ipso facto no.de ca.di.tutelas.doc.in glo.q incipit imo fo.in quo differt stul⁹ a fatuo.vide ꝑ Arch.exꝑ

oist.con

dā constātinopolitano. vnde dicitur fatuus vide ēciā. dist. le ginus in Esaia. per Archi.

Additio lectore vacantis in l. Item quibus.

ITem quibus. Vide in Spe. de off. ī. §. Item iqñ petiē interdicatur curator vide in Spec. de actio. versic. Item mulier. opponitur contra actorem prodigo vi de Inn. de supplen. negli. prela. grandi.

ET qui nego. Not. inormitatē animi ꝛ corporis eqparari. ꝛ ad de qō no. in l. ab hostib⁹. in princ. ī. ex quib. cau. maior.

Additio Baldi.

ET qui. Vide in Spe. de cura. §. an aūt. Nota. ſz an ts q affaturus ꝛ intellige etiaꝫ in criminali qz curator liti bene datur etiam in criminali causa. vide Inn. de iud. pasto.

PRo autem. Not. aliqd licere rōne officiī necessariī qō. alias nō ſz. ꝛ vide Inn. extra de eta. ꝛ qualita. cum bone. ꝛ de offi. leg. qō translationem. Bald.

1 Prohibitio non transit ad successorem in officio.
2 Prohibitio in dubio an censeatur perpetua.

SIquis. No. q̄ ista ꝟba apud se sunt restrictiua: vñ non cōprehendūt successorē ꝛ est ar. q̄ ſi inder dicit ita reseruo mihi taxationē expēsarū ꝛ non dixit mihi successori meo q̄ non possit taxare successor: Sciū tñ vī qz ſpale ēin ſnia expē. odēnatoria iudicij: qz ꝟz icerta ſnia vt no. in terminato. C. de fru. ꝛ lit. expē. vñ illa ꝟba q̄ fuerūt reseruata taxatione non sunt de necessitate pt ergo successori taxare nō vi reseruatiōis fctis ſz vi turis cōis ꝛ adō h qō no. ar. iij. di. c. rīa. ꝛ. dic. ſi lapſus. †No. h q̄ phibitio ñ trāsit ad successorē i offō.

2 †Querit hic gl. vtrū phibitio in dubio cēseat ppetua ꝛ distinguit aut fit extra ordinē aut p viā indicij ꝛ cā cognita. Prīo casu ſsumit tpalis. Scō: ppetua. Jtē no. l. i. j. C. ō postu. Adō q̄ hoc est verū vbi phibitio eēt pp malū seu pp crimē ſz vbi fit pp ītumaciā ſp ſsumit tpalis. ſ. q̄diu durat ī ītumacia ꝛ non vltra tēm de ſsti. ex ſris vbi ē casus ꝛ pō dico q̄ ſi statutū ōtq̄ ille q non soluit collectā nō audiaī vel ille q non ponit in cataſtrō quam possidet nō reddatur ius cū ista pena rōne ītumacie vl negligētie statim cū qs soluit postea vī rē in extimo ponit venit audiēd⁹ vt. j. de colla. bo. l. i. §. ſi pf. ꝛ q̄ ibi no. per. Jac. de aret. ꝛ adde qō no. j. ex qb. cau. ma. l. ſz ꝛ ſi per pretorē. §. ñ oum decreto. Bal.

Additio Baldi.

PRo aūt. Vide plene p Inn. de eta. ꝛ qualī. cū bone ꝛ de of. le. q̄ trāslatiōnem vide in Spe. de aduo. §. j. in fi. §. qs. Not. ar. q̄ ſi alicui est pceptū q̄ ꝓpareat corā tali ꝓsona q̄ non tenet ꝓparere corā successore sec⁹ ſi vt ꝓpareat corā offō vt puta q̄ ſpectui applico se pūtet: nā tūc iteri mortuo papa dz ꝓparet corā successore qz pceptū nō ē pſōale ſz reale ō ac. ſz. i. d. Petro. q̄ are. iij. q. ij. apō se. j. lo. l. iiij. ex ō resc. c. ſuscepti. l. ñ. lib. vj.

QUos prohibet. Offō iudicis pphibitio dz repelli ſz nō opponatur excep. h. d. ista l. vl sic, ihabilitas et nemie opponēte ihabilē repellit. h. d. istō tñ, nō ē verum de ihabilitate iudicis, qz hāc ihabilitatē ñ pt nec dz iudex opponere sib ipſi vt ex ō referip. c. ſcisciter⁹. p Inn. nō ob. l. q. C. ſi fer⁹. aut li. ad decu. aſpi. li. x. qz ibi loquit cū ihabilis ipetrat, Jun. logē cū alio ipetrat. †Jn tex. ibi pīor. ſ. mortu⁹ in edicto. no. hic q̄ stōi phibēti non pt renūciari ꝛ de B p Ly. C. ad vel. ſi mulier. ꝛ. C. ne fide iul. do. denē. l. j. Jtē no. ex ista. l. ar. q̄ iudex ex officio pt opponere testi infamiā ſz aduersari⁹ nō opponat ita ꝛ. Inno. p hūc text. extra de testib. c. intimauit. ad hoc fa. gl. in l. j. de magiſt. quen. q̄ dicit q̄ iudex ex ſoffō dz ingrere ō ꝛditione testis ꝛ ē gl. ſingularis. †Jtē iste text. est ar. q̄ ſi per statutū phibenē audiuit q̄rele bānitorū. q̄ ſz aduersari⁹ nō opponat de bāno tñ iudex ex offō dz bānitū: repellere ꝛ hoc tenet Ja. are. j. ō ininr. l. i. §. itē apud Labeonē. ꝛ. §. ait pīor. ꝛ. l. pīor edicit. §. ñ. ꝛ maxīe cū bānū est notoriū: qz id qō est notoriū pt net ad offiñ iudicis nemine opponēte vt. no. in. l. q. §. de fer. ꝛ. l. q ꝛ adneſ⁹ quos vbi est gl. no. ꝛ ſz Ly. C. de acc. l. reos. Jtē est ar. ista. l. inhabiles ab honorib⁹ ꝛ dignitatib⁹ repellāt ex officio ſupioris ꝛ adde q̄ no. Inn. extra de pe. cap. dilectus. ō acc. c. nulli eporum ꝛ quod not Arc. iij. q. vij. c. iudicet. Jdē dico de nullo facto a notario phibito artē exercere vel calso de matricula. qz hec regula per hāc. l. quia phibitio czz fiat in odium pōt a iudice supplēte opponi. Bal. Additio Bal.

3 Interdictum silentium appellatur.
4 Pena infamie propie non est delicti pena.

QUos prohibet. Dic oīno vide qō no. Inn. ex de penis. dilectus. ꝛ de pen. ꝛ re. c. romana. ꝛ ōr Inn. q̄ ēt in testē hz locū hec. l. extra de testi. intimauit. Jtē vīō Inn. extra. c. nulli eporū app. se vide īn. Spe. nec cleri. vel mon. ꝛ. j. de iniur. Jtē vide. §. q̄ ait pīor. q̄ Jac. de are. vbi dicit si lex dicit aliquē non debere audiri q̄ iudex ex offō dz eū repellere si phibitus est. †Jn glo. ibi in perpetuum. Soff. dicit aut pena imponit pro ītumacia ꝛ intelligitur ſpalis ō ſsti. ex ſris aut p crimine ꝛ tūc aut tale crimē requirit pena ppetuā ꝛ intelligit ppetua. C. de penis. ſerdus. aut tpōrale ꝛ intelligitur tēporalis. Jdem in dubio vt hic tu oīa q̄rēgas hic oīno videas Archi. iij. dist. regula ēt relaxari est hic relata gl. ad tex. no. q̄ in ſris q̄ depēdēt a iudice non a pcuratore. †Jn tex. pt de facto supplere idē in notoriīs: qz de eis nō ſuppiet de facto cū de facto constet sed de iur. l. j. C. q ꝛ aduer. quos. Et adō qō no. extra de pos. pte. bone. vió oīno Arch. iij. q. vij. iudicet †Jn gl. q̄ incip. ſ. ad pdictarū pſonar causas ſup. l. ij. q. ſ. eo. †Not. quod ille qui cōſuluit alicui parti potest esse aduocat⁹ pro altera nisi fidem alteri de patrocinādo dederit vide in Spe. de aduo. §. nūc tractemus. ꝛ ver. sed nunqd post q̄. ꝛ ver. seq. Bald.

1 Prohibitum ad tempus videtur permissum ad tempus.
2 Deus pronunciantis est seruanda.
3 Interdictum silentium appellatur.
4 Pena infamie propie non est delicti pena.

IMperator. Snia tpalis nō durat post tps nec effectus ſnie. h. d.

1 †Not. q̄ id qō est phibitū ad tps vī permissum post tps. Et q̄ illō ē tpale nō dz trahi ad ppetuitatem ꝛ est ar. ad statutū qō repellit filiā dotatā supstite masculo. qz deficiēte masculo filia admittatur ſz masculꝰ oīn possederit bona: qz iste ē magis gdā ordo succedēdi q̄ sit ihabilitas q̄ no. †Scō no. q̄ seruāda est mēs pnunciātis nec est faciē dum ſ mētē pnunciātis in illo ꝟbo ſ ſnie fidē ꝛc. †Tertio no. q̄ interdictū appellat silētiū. †Jn gl. ad vtrūq; ibi ad ꝓsecutiuum. †No. q̄ pena infamie nō est ꝓprie pena delicti ſz q̄dā ꝓsecutiuū ei⁹ q̄ tenē mēti ꝛ adde ad l. ifam qō not. Ly. C. de penis. l. ſeru⁹ ꝛ. j. de pen. l. ſine p̄ñitiōe qō not. Inn. in. c. ſi cut. de cohabi. clerico. ꝛ mulierum.

Additio Baldi.

IMperator. Silentium impositum ad tps post tps lapſz finitur. h. d. tex. nisi ꝓsecutiue attrahat secū ppetuā infamiā nā tūc p accidēs nō ex ſnia ſz ex edicto durat phibitionis effect⁹ vt i gl. añ. viō Inn. de excep. aplice ō cohā. cle. ſicut. †Jn gl. in ver. ſatisfactionē. ibi oīno videas ꝛ vide Lyn. C. de penis. ſeruos ꝛ vide q̄ no. C. de ē vſur. vſure. Bald.

DIuus quoq; Silentiū No. ſilētiū ſic de libe. leg. Aurelius. §. cētum in l. pte. ptime. ibi non prohibere. Excluſio ad tps est ſcluſio post tps. Et facit ad. q. puſinas de filia dotata vt admittatur filio mortuo post mortē pīs. Sz ō ihā facit. C. de adop. cū in adoptiuis. Nota. ꝛ iterum. adde ꝛ qō no. ea. l. in gl. vt recidat. Jtē ſz cesset statuti prohibitio sufficit q̄ remaneat phibitio iuris cōis. vī. ff. de here. inſti. l. ſi non lex. Et ius cōmune phibet rūpi q̄ eum q̄ tpe mortis non erat phibit⁹ ad rūpendum vt. l. ſi quis filio ex heredato de iniusto test. C. de cura. fu. l. ſi. §. tali.

1 Episcopus est maior q̄ potestas ciuitatis.

EX ea causa. Prohibitio q̄ infamiā non irrogat nō porrigitur ex territorii phibētis. h. d. †Not. hic a Scio sensu q̄ qñ ſnia afficit pſonā porrigit effectū suum vbicūq; locorum vnde infamis est infamis vbiq; ꝛ excōicat⁹ est excōicatus vbiq; secus qñ nō afficit persona qz tūc non porrigit effectum suum extra territorium iudicis que distinctio est valde not. ꝛ alibi melius nō reperīt dicit eīm glo. q̄ quando persona est affecta illa est sicut lepra que sequit lepꝛosum vbicunq; vadat qz an nega ꝛ affirma ossib⁹ †Jn glo. maxime in fi. intelligē. qñ extra territorium ꝛ non intra litigatur. †Jn gloſſ. Jſtud argumētū famiē ex eqparatiōe ſnie ꝓsuetudinis quā equiparationē not. qz ex quo ꝓtenditur vbiq; intra territorium ergo porrigit ad castra ꝛ villas illius territorij facit. ſ. de iudi. insule. Jbi eps seruat no. qō eps seruare dz inter laicos in foro suo litigātes consuetudinem laicorum ſz cōſuetudo nō porrigatur ad aliud territorium diuersum: tñ porrigitur ad aliud forum in eodem territorio tñ ista glo. debet intelligi q̄tum ad decisionem cāe non q̄tum ad ordinationem iudicū ar. eorū q̄ no. in. l. j. que sit lōg. ꝓsue. per doc. sed qd ſi litigāt cleric⁹ ꝛ laic⁹: dicit Bar. q̄ ſi clerico quēt laicū in foro seculari seruabit statutū populi ſi autem laicus conuent clericum in foro epi seruabitur statutū seu ꝛdictio epi ita no. Bar. extra de foro comp. q̄ clericus quod ſimiliter est intelligēdum q̄tū ad originē processus: nā quantum ad substantiam obligationis nunq̄ potest non ſubditus litigare. ꝛ facit qō no. Jac. de aret. de priui. cre. ant hoc hic nisi cum ꝛ q̄ not. Ly. in. l. ij. circa fi. q̄ sit lō. cōſue. ꝛ q̄ not. Abb. ꝛ Joann. and. in c. j. extra de ope. no. nū. ꝛ vide qō no. Inn. i. c. j. extra de off. ord.

Ibi ꝙ potestas ciuitatis. ¶† Not. ꝙ eps est maior quã ptas ciuitatis de istis ptatib⁹ ciuitatis vide ꝙ no. Jac. de arr. in l. ad cognitionẽ. j. qb. cau. in pos. ea. glos. tangit in l. fi. C. de sent. ex breui. recitã. Ibi inducit nec ligat minor maiorẽ, sed ius cõmune ligat eum.

1 Prohibitio extẽditur ad totam prouinciam prohibentis.

2 Prohibitio facta per potestatẽ an habeat vires in curia epi.

EX ea causa. Prohibit⁹ postulare vꝫ prohibit⁹ lea solũ pncia i qua sibi phibitio facta ẽ ñ in alia postulare p istã. l. appet cũ bãniti sint phibiti ꝙ bãnit⁹ a potestate isti⁹ ciuitatis itelligit posit⁹ i bãno ó ista ciuitate z fao ꝓtio comitatꝰ nõ ó alio loco. vñ bãnit⁹ ħ nõ ẽ ꝓpterea bãnit⁹ castri plebis qz istud castrũ hz territoriũ pfectal⁹ ẽ hic. vbi dr ꝙ phibitio iudicis itelligit ó tota sua iurisdictiõe ñ ó iurisdictiõe alteri⁹. ¶ In text. ibi cuiꝰ de nobis vide hic qõ no. j. de re. iur. l. semper in stplonib⁹. ¶ No. in hac. l. a Dzio sensu ꝙ infamia vbicũqꝫ repellit qz tãꝫ lepra sequit lepr⁹osum, vñ hz bãnit⁹ de ista ciuitate nõ sit bãnit⁹ de ciuitate florẽtie, tñ hoc ꝓsupposito ꝙ sit infamis ita est infamis ibi existẽs sicut hic qz infamia ẽ macula ossibus inherẽs. Ꝙ dẽ excõicatione nõ ecclia se non diuidit. vñ excõicatus hic est excõicat⁹ vbicqꝫ z ita dr glo. ¶† Scõo no. hic ꝙ prohibitio extẽdit ad totã prouinciã phibẽtis. i. ad totã suã iurisdictionẽ seu totũ suũ territoriũ pozrigitur ergo ad castra z villas q̃ sunt sub eodẽ impio. z hoc tz hic gl. z ꝓ hoc in aut. qb. mo. na. eff. le. §. si quis. z. j. ad municip. l. q; ex vico. ¶† Querit ħ gl. vtrũ prohibitio vel bãnũ facta per ptãtem habeat vires in curia epi sicut in curia seculari dr glo. ꝙ si epⁱ ẽ maior quã ptãs tñ sniam ptãtis seruare tenetur ista sunt ꝛbа gl. valde no. vñ si ista tatum dicit ꝙ ḡrele bãnitorũ nõ audiant bãniti nõ debẽt audiri a nec in curia ecclĩastica nec in curia seculari sed alteri⁹ ciuitatis sic. facit ꝙ no. Jnn. in c. j de offic. ord. Itẽ si statutũ dicit ꝙ nõ soluõs collectã nõ audiat iste dz repelli tã in curia seculari q̃ in curia epi si tñ sit ps̃ona subiecta p ista glos. facit ꝙ not. extra de fo. cpe. ꝙ cleric⁹ tu vide hic ꝙ no. Jo. an. in. c. j. de ope. no. nũ. in nouella si ista statuta exorbitarẽt a canonica eqtate epⁱ non teneret ipsa obseruare. vt ibi ꝙ Jo. an. z facit. c. vlt. de exce. lib. vj. ¶ In gl. ar. ibi seruat epⁱ vide Cy. C. q̃ sit lõ. 2sue. l. fi. in fi. z vide ꝙ no. in fili in. l. fi. in fin. C. de 2sti. pe. z si dicis qõ minor ligat maiorẽs: rñd. nõ ligat ipse sed ius cõe ꝙ fctũ minoris 2firmat z ista gl. est vera nisi in his que respiciunt ordinẽ iudiciorum qz in illis est seruãda 2suetudo ꝓprij fori nõ alieni. vt in l. fi. C. quẽadmo. testa. ape. z no. in. l. i. C. sit lõ. 2sue. cũ. l. se.

a Audiri. sed qd si petãt restõne i integ. adu ersus bãnũ vid. do. bar. sozi. in 2li. cc. xcix. incipi. capio ꝓmũ in. 7o⁹. ꝓterea l. fi. in. fi. parte.

¶ In ea. ibi maior. z iõ epⁱ in his q̃ pertinẽt ad suum offiũ põt inhibere potestati tanqꝫ inferiori z eũ excõicare. z adde. ꝙ. no. j. de manu. l. apud eum. qõ tene menti. Bal.

Additio Baldi.

EX ea causa. Postulãdi quo afficit extra territorium. rñ. ꝙ p conscientiã non directo. vel qz inter territorium initiat. z sic non ob. de 2sti. vt alarũ. li. vj. qz ibi traheret executionem principaliter z directe extra territoriũ. vide qõ no. Jnno. ex de ꝓbẽ. ca. extirpãde. i. gl. no. ꝙ q in ꝛvic. Itẽ hec habẽt locũ.

HJ qui fisci. Aduocat⁹ fisci ꝓt eẽ Dzi fiscum in cãsa sua z suozum. h. d. No. in hac. l. de aduocato fisci, ꝙ hoc est spãle offiũ in ecclia romana. ¶ Not. hic ꝓ ꝓpriis artiũ q debẽt operari p cõi ordinata tñ charitas incipit a se z suis z eis in hac l. ar. ꝙ dz quis magis iuuare patrem quam patriam.

Additio Baldi

HJ qui. Non prohibẽtur. ar. ad. q. de iudice q successit appellãti. Facit de exe. rei iud. l. j. z extra re ind. suborta. Bal.

APrincipe. ¶ Not. ꝙ rõne officij superuenientis admittitur variatio. In gl. hz nõne. ibi iudicatũ. No. q̃ ꝙ hz qs 2sulne rit in camera tñ ꝓt eẽ aduocat⁹ alteri⁹ ꝓtis, nisi 2traxerit ꝓmissset. Hui. dr ꝙ nudatis secretis ipz⁹ est q diuersa ptẽ adiuuat ꝙ ẽ vez si sibi tanꝫ 2sultori fuit solutũ 2dignosalario p 2silio qz non dz Dzijs ꝓtib⁹ 2sulere: sec⁹ aũt si sit tẽtat⁹ a clientulo, qz obuiãdũ ẽ maleficijs eoz. Ibi rñ. sic istũ ẽ falsum qz lite nondum finita cã appellatiõis ẽ eadẽ. i. dẽ negotiũ cum ptia cã. dicit. H. ꝙ hz aduocat⁹ mereat nouũ salariũ pp nouum laborẽ ꝙ ñ ꝓt se trãsferre ad diuersam ptẽ z eẽ terginersator, qz nõdz primã fidẽ irrita facere qõ dic vt in Spec. in tit. de loc. q. nunc tractemus. ver. sed nũqd postq̃, z ver. seq. Bal.

¶ De his qui notantur infamia. Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice nascitur ex. l. precedenti in fi. hic enim iurisconsultus exequitur quod ibi pollicitus est.

Additio Baldi.

1 ¶ Infamia est duplex.
2 Infamia iuris est duplex.
3 Infamia iuris irrogatur per sniam latam a iudice cã cognitã.
4 Nullum genus probationis infamat dempta probatione que sit per confessionem.
5 Infamia quomodo contrahatur ipso facto.

RETORIS verba. Ista. l. tractat de duplici genere infamie. s. de eo gñe infamie q̃ irrogat ipso facto. z ó eo genere infamie q̃ irrogatur p sniam pmixtiz. nũc tractat de vno: nũc de reliquo. vt. j. patebit. z qz ponñ hic ꝛba edicti ꝓtoris q̃ sunt valde breuia nõ ꝓt poni causis summarius. ¶ In rex. ibi. ptãs ergo Dzio sensu factũ ab incõpetenti non rogat infamiã etiã si iste competens esset papa qui aliquid faceret in nõ suum subditum vel ecõtra imperator qui aliqd attentaret in clericũ vt no. Jnn. extra de fo. cpet. cl⁹. vbi vide. z vide exẽ de resti. spo. c. in lris. p eũdẽ. z facit. C. ne de sta. defun. l. fi pr cũ fi. extra de acc. c. ad petitionẽ. z ꝙ no. Arch. j. q. j. c. miti

1 ¶† No. ꝙ duplex est infamia q̃dã iuris, z q̃dã facti. l. nãa tra-
2 ctat de infamia iuris. ¶† Scõo no. ꝙ infamia iuris ẽ duplex q̃dã q̃ irrogat ex gñe facti ipso facto, z hec ꝓt appellari infamia iuris z de iure eo ꝙ non est op⁹ iudicis ministerio. z hoc ẽ vbicũqꝫ lex fctũ notat qz tũc. l. ipso facto. pnũciat vt. j. de ritu nup. l. palã. §. fi. z hec põt dici canõ late sniẽ. vt not. j. de ea. dil. amissione. §. j. de isto gñe infamie ponit exemplũ hic in vers. q
3 artis ludicre. z in x. q eã. vl⁹ ad fi. z. 3. ti. j. l. j. §. bestias. ¶† Secundo mõ irrogat infamia iuris p sniam latã cã cognita a iudice non ab arbitro. ¶ Idẽ dz eẽ sniã diffinitiua nõ interlocutoria. vt. j. e. l. qd. §. ea ꝓmisso. z. §. ꝓtũ hinc ẽ ꝙ dr doc. ꝙ bãniti nõ sunt infames infamia iuris, qz bãnũ est sniã interlocutoria z interlocutoria nõ infamat z all. glo. ord. in l. j. C. de mõ mulct. z Cy. in. l. fi. C. de req. re. vbi vide adõ ꝙ infamia iuris irrogat duob⁹ alijs modis. Dzio mõ p 2fessionẽ vera vt no. j. e. l. qñ. ꝙ ẽ vez si fiat cozã iudice. sec⁹ si fiat cozã arbitro z q̃ lata sniã nõ infamat nec 2fessio fcta cozã eo vt singulariter no. i. d. ꝙ
4 ex ꝓmisso. ¶† Not. ẽt hic ꝙ nullũ gen⁹ pbatiõis infamat nisi pbatio q̃ sit p 2fessionẽ vt. j. e. l. luci. z est gl. oz. multũ singularis. j. de iureiur. hz z si possessori. §. pe. in gl. q̃ incip subaudi. q̃ tene bñ mẽti ali⁹ z quart⁹ mod⁹ ẽ ex gñe pene 2cẽte interlocutoria. tñ cã cognita, vñ hic requrunt tria. Dzio requr cãz famosam subsistere. Scõo requr interlocutoria vl ꝓceptum iudicis. Tertio requiritur ipa facti executio famosa vt fustigatio vl alia
5 pena ignominiosa. de hac singlr. no. j. eod. l. ictus fustium. z ista tene mẽti p euidẽtia dicẽdorũ in hoc ti. ¶† Posset hic dubitari de vno qñ infamia Dhitur ipso fcõ vtrũ oporteat aliqd iudices declarari z vꝫ q̃ sic. vt. j. de iur. fisci. l. ei⁹ q delatore. vbi dicit ꝙ dz p⁹ liqre de ipso fcto z Bꝫ declarari p iudicẽ Dzio ꝙ ḡre qrit iudicẽ, ministeriũ. vt ar. j. ó 2di. inst. l. q̃ sub 2ditiõe. §. fi. C. loca. l. fi. nõ ob. l. ei⁹ q qz loquit in his q̃ ministeriũ iudicis deserant. sz hic nõ desideratur ministerium iudicis nec ꝓcessus aliqs z in multis casib⁹ in qb⁹ infamia ipso fcõ irrogat nõ ẽt repire ps̃onã aduersarij cũ quo ꝓcessus posset fundari nec ẽt reperire accusationẽ vel ius aliqd intẽtabile vt est exẽplũ in illo x. q. artz ludicre. z in illo x. q eã q̃. z no. in. d. l. j. §. bestias. ¶ In gl. i. ibi increpauit nõ calore iracũdie, sz iusta rõne mot⁹. vt. j. de re. iur. l. qõ caloze. ¶ In ea. ibi, cuiꝰ. s. infamie. s. facti. In ea. ibi l. fratres. z est rõ, qz infamis ẽt sola ifamia facti dr turpis ps̃ona. vñ Dz eũ intentat ḡrele p fratrẽ exhĩdatũ, si aũt frater haberet ḡrtã, excludere ab ista ḡrela. vt no. in aut. de here. z fal. ꝙ mum ita cqꝫ. ¶ In ea. ibi, nec̃ adde ꝙ no. 3. de senat. l. Cassi⁹. s. C. de sum. tri. l. j. ¶ In gl. q̃ incip. z. vel. xi. in fi. adde qõ no. 3. ti. j. l. j. §. ait ꝓtor. ¶ Posset q̃ri vtrũ statutũ posset imponere pnã infamie in alqs casib⁹ q nõ ẽt iure cõi. credo. ꝙ sic. tñ in famia 3cta p formã statuti posset remitti z tolli p pplm q haberet. hoc casu ius restituendi ad famã. z ita tz Bar. 3. tit. j. l. j. §. ꝓ o qua ꝙ satis credo verũ hz non posse hoc p aliquã spãle. l. pbari sufficit ad hoc rla iuris ꝙ is ẽt absoluere q z 2dẽnare z Dz. E. idẽ dico in rebãnitiõe exbãnitorũ qz hz. tex. de pe. l. relegati. dicat ꝙ hoc ptinet ad pncipẽ tñ 2dẽnati vigore legũ municipalium p ipz pplm pñt rebãniri z restitui in integ. p regulã superius all. z ita videm⁹ de fcõ seruari. ¶ In tex. ibi mrimonio collocauerit multo fortiꝰ si in 2cubinatu z. C. de reu. do. l. fi. C. de secũ. nup. aut. eisdez ô. pe. z in aut. de rest. z ea q̃ pa. §. fin. fin. Alb ertum papien. Additio Baldi.

RETORIS. Ptãs ergo a Dzio fcñ a iudice incõpetẽte nõ irrogat infamiã facti. C. ne de sta. defun. si pr. cũ fi. tũc de Bꝫ plene not. Jnn. de resti. spo. in lris imo ẽt si papa non subditum exauthorizaret. nõ ualeret de foro 2pe. hz p Jnn. z vide Jnn. de app. sup e. x. hz si sane. Prenaricatiõis an bañũ irrogat ifamiã facti. dic

cti dic φ sic:vt.l.fi.C.de reg.re. ¶ Qui furti no.φ dānatū furti sequitur infamia lʒ nō sit exp̄ssum in sñia de infamia.⁊ lʒ de h non agat.de ele.cū vintoneñ. ¶ In gl.in h.s.p Inn. ¶ Iniuriarum nisi iniuria esset minima .vt ex̄ de re iu.cū te.vl' hoc tex. restringit.Sciret .Ergo a ɔ̄rio ignorās nō arctat ad penā.sic.j l.genero.⁊ sic est ar.φ ɔstitutio n̄ liget ignorantē. Sed dic aut loqr in ɔstitutione principis aut inferioris.Prio casu aut loqt añ duos mēses ⁊ nō ligat ignorātē ʒ de sciēte ē qō.nā aliqui dñt tps esse de substantia seu de esse legis vt no.Pau.i pemio cle.Jo.and.dicit φ scientes statim post publicationē ligātur ⁊ φ tps nō est de esse legis. ¶ In mr̄imonio. Idē si meretricat.C.de reuo.do.l.fi.ibi ʒ propriū al.pap.C.de sec.nup.aut. eisdē penis.No.φ qñ qs est excōicat⁹ ab hoīe pbat excōicatio p sñiam,ʒ nō pbat delictū.ʒ qñ a canone dʒ dlictū pbari sic est in infamia.vt no.Inn.ex̄ de test.cogē.c.j.hic adde ⁊ oīno vide qō no.Arch.l.di.ex penitētib⁹. ¶ In add.q̄ incip.qd si pono sicut diffamād⁹ nō hr̄ p infami ita deponēd⁹ nō p ōposito,qr esset plus tpe.vñ homicida licet sit deponēd⁹ tñ iter. li.ite tʒ būficiū:vt no.Arch.l.dist.studeat.⁊ Inn.de ɔce.prebēd.c.pposuit.⁊.c.cū nr̄is in p̄n.In.l.ex ea.s.ar.φ bānitus a ptāte pisano nō intelligat bānitus nisi de pisis ⁊ suo districtu. ⁊ si alibi offēdit etiā a pisano punitur offendēs s̄m legem municipalem ili⁹ loci licet statutū pisis dicat bānitū posse impune offendi,nā ibi non est bānitus. ¶ Itē no.bānitū de ciuitate intelligi bānitū in toto districtu. ¶ Itē no.hic ar.φ vbi esset infamia ɔ̄cta ⁊ coraʒ aliquo preside nocet eadem rōne corā epō.Facit de sen.ex.cap. p.lib.vj.nā si est excōicat⁹ vbicunque psona est affecta.vt in excōicato.Itē sicut est in sñia,sic est in ɔsuetudine nā vbi afficit psonā subditā ligat eā vbique.Nā vitiū reale trāsit ad oēs ⁊ ad de qō dixi.s.eo.l.j.§.pueritiam.

Quod ait pretor. In tex.ibi, dimissus .i.ignominiose remissus seu expulsus.In tex.ibi,ʒ h.i.in h edicto.In tex.ibi missus.s.ignominie cā. ¶ In tex.ibi si accipieñ.vt sit infamis.no.q̄tuor noīa.s.ala, cohors ,legio,⁊ exercit⁹.⁊ gl.declarat ista vocabula.Not.φ ita irrogat infamia maiorib⁹ sicut minorib⁹, nec distinctio psonarū.nā reat⁹ oēm honorem excludit:vt in.l.j.C.vbi se.vl' cla.No.in x̄.ʒ hic cū.φ ēt in materia penali.x̄ba sunt ampliāda non restringēda,φno.

1 ☞ Paria sunt aliqd ipso facto ⁊ declarare x̄bis expressis.
2 Paria sunt aliquē grauari ipso facto ⁊ per sententiam.

Ignominie. In tex.ibi detraxerit vt puta ōcinxit sibi ensē ⁊ calcaria remouit.frācis.ac.si.l.mō fit de gradatio actualis.vt in.c.degradatio.ō pe.lib.vj.Not.h φ multa dñr tria.vñ si accuso Titiū φ me pcussit multis vicib⁹.⁊ pbo ō trib⁹ vicibus ō trib⁹ venit ɔdēnand⁹ secus si dixi plib⁹ qr pluralis locutio duorū est ɔtena nūero vñ nō vr̄ egisse nisi de duab⁹ ⁊ sic nō p̄t fieri ɔdēnatio nisi de duabus vicib⁹ Scdo no.cāʒ inserēdā qñ aliqd fit φ p̄t fieri ex plurib⁹ cāis nō ad eūdē finē ʒ ad diuersum tēdētib⁹. 1 ¶ †Tertio no.φ paria sunt aliqd ipso facto declarare ⁊ ōclarare x̄bis expressis vñ oīs exauthorat⁹ ⁊ ōgradat⁹ ē ifam̄ qr cā famosa i esse vr̄ ex ipso gñe pene seu ex ipsa facti q̄litate sic alibi dicim⁹ φ p facto datur volūtas intelligi vt.C.de inst.⁊ subst.l.reprehēdēda. 2 ¶ †Itē collige h ar.φ paria sūt aliquē grauari ipo facto ⁊ p sñiaʒ facit.C.de app.l.si qs pnocatione s̄ʒ vnā lec.⁊ ex̄ ō ap.c.ex pte. ¶ In gl ar.ibi debili epo. vide.c.grādi.de supplen.negli.pla.li.vi. ¶ In gl.no.ibi aliqd qcqd em̄ fit φ hʒ fundamētum cāe opʒ φ reguleᵗ s̄m naturam sue cāe. ¶ In ead.ibi,sicut vbi dr̄ φ in sñia nō est exprimēda cā sed ibi iō,qr tacite inest illa cā q̄ ex actis colligi p̄t vtrū aūt hoc sit gñal'r verū φ in sen a tētia si oporteat expmi cāʒ a dic vt no.in.l.pperandū.§. illo.C. de iud.p Guil.de cu.⁊ Cy.adde qō not.Guil.de cu.in.l.sed si ex vtriusq̄.j.de euic.In hoc p̄t ēt breui⁹ dici φ q̄ties sum⁹ certi sine expssiōe cā nō opʒ inseri cām.ʒ cū nō sum⁹ certi tūc causa nō qdē ē exprimēda ⁊ h in diffinitiua:ʒ in pcepto iudicis reqrit i' tertio cause vt no.Dy.i.l.fili⁹.§.diui.de le.j.Cy.C.de fideius. l.quot.ʒ qd si ɔcurrebāt due cause vna sufficiēs altera insufficiēs .vel vna vera altera falsa ⁊ iudex est innisus cāe false vel insufficienti ⁊ non vere cause vtx ista sñia possit iustificari p veraʒ causaʒ dic φ sic vt.j.φ cū eo.l.titian⁹ ⁊ ar.j.ō ap.l.seio.vbi autē nulla cā vera subest ⁊ iudex ex falsa cā mot⁹ ē tūc hʒ locū qō le.⁊ no.j.de acq.he.l.si his ad quē in gl.or.⁊ adde ad p̄dicta qō habes.j.de x̄b.obl.l.q rome.§.duo fratres. ¶ Quid in sñia excōicatiōis vl' absolutiōis ab excōmunicatione,an ibi reqrit appositio cause dic vt no.Inno.extra de fi.instr.c.super his. ⁊ ibi viō ¶ In ea.ibi.l.oīm.dic vt ibi no. ¶ In gl.imo ibi de gradat. ⁊ q̄nq̄ tradit eū' iudici seculari,qō dic vt ibi no. Inno.extra de x̄b.sig.c.nouim⁹. ¶ In eo.in fi.adde qō no.Inn.ō pu.cū oliʒ. In gl.no.aliqñ.nā sicut scm̄ declarat aīam ita causa facti declarat scm̄.vide ibi p eū ⁊ an degradatio de qua loquit gl.eqparatur morti ⁊ sit meri'impꝗ.vide p Inn.ex̄ de acc.qualiter. Itē vide qō no.Arch.xj.q.j.episcopus iniuste.

1 ☞ Infamis perdit militiam.
2 Roma ⁊ imperator equiparantur.
3 Iudicis reseruatio an possit aliquid operari.

1 **Miles qui.** †Infamis militiam pdit ⁊ vbi ē imperator.phibetur adesse.h.d.No.φ infamias pdit militiam,⁊ statim cū est ɔdēnatus ō crimine famoso ɔsecutiue seqt φ ipse pdit būficia ⁊ honores lʒ ad hoc non fuerit actū qr ista est pena ɔsecutiua nō aūt est ppie pena cris vt dixi.s.ti.j.impator.⁊ no.in.c.cū vintoneñ . extra de elec.per Inn.ex quo appet φ p̄sbyter de adulterio dānatus pdit būficia vbicūq̄ posita qō dic vt no.Inn.ex̄ de fo.ɔpe.ca.postulasti.

2 ¶ † Scdo not.φ roma ⁊ impator eqparant,vñ verū qō not. Inn.vbi est imperator ibi'est roma b.s.intellectual'r.qr idē iuris est de impatore ⁊ ō vrbe ita notabil'r dicit ista l'ra ⁊ facit ad id φ dixi.s.de postu.l.j.§.hoc edicto. ¶ In gl.ꝗ.ibi,ab eccl'iastica nō intelligas φ designat esse cleric⁹,qr nō pdit characterem ʒ pdit būficia q̄ hʒ tanq̄ cleric⁹ ⁊ hoc est post sñiaʒ vt probat noster.§.ʒ añ sñiam licite retinet būficia' ⁊ si sit homicida. vt no.Inno.extra de ɔces.p̄bē.cū nr̄is ⁊ ibi vide. ¶ In ead.ibi oī publico offō.ergo ɔdēnatus de adulterio vel homicidio pdit offm̄ tabellionatus si erat tabellio qr ista glo.hic apte dicit φ perdit oē publicum offm̄ siue istud offm̄ habeat dignitatem annexam siue nō nec ob.no.Inno.in.c.fraternitatis.de hereti. qr Inn.loqtur añq̄ esset lata sñia nam publicū offm̄,nō pditur per malū nisi secuta ɔdēnatiōe .d. Bar.ɔsuluit ɔ̄riū in tabelliōe nisi sit ɔdemnat⁹ de maleficio φ ppie tangit suum offm̄ vt de falsa scriptura:qr tūc nō posset ɔficere instrumēta.vt.C.de suscep.p̄posit.⁊ arcar.l.si aliqd.lib.x.sec⁹ si nō ōlinqt i suo officio.⁊ ad hoc facit qō no.Inn.extra de rescri.c.sciscitat⁹.vbi dicit φ licet qs sit infamis tñ pōt fungi offō iudicandi ergo ⁊ officio tabellionatus donec ipso offō nominatim pueᵗ ⁊ intelligit ipse hoc verum in tabellionatu simplici:secus si haberet annexam dignitatem ,qr tūc est in habilis omnino.vt.C.de digni.

3 l.iudices.⁊ adde φ no.s.de edē.si qs ex argē.§.ꝗ.⁊ vtx †iudicicis reseruatio posset aliqd opari dic vt p Dy.de iniur.dinus.⁊ p Arch.l.di.si qs de ministris ⁊ ibi vide de notario excōicato an ɔficiat instrumēta dic vt no.in.c.pia.de excep.li.vj.⁊ an excōicatus ⁊ exauthoritatus eqparenᵗ dic vt no.Inn.ex̄ de test. c.testimoniū x̄itas est φ nō eqparanᵗ per.c.ex l'ris de ɔstitutio. ¶ Vl.ex isto.§.habes φ postq̄ notari⁹ perdit offm̄ tabellionat⁹ non ē ampli⁹ sub ɔsulibus tabellionū qr est liberatus a iuramento qō eis fecit ⁊ ē ipso iure cassus de matricula φ tenēᵗ mēti.

Ait pretor qui. ¶ In tex.ibi pdierit.i. pcesserit ponitur aliqñ pdire.i.ostēdere ⁊ sic etiā p̄t h accipi. ¶ In tex.ibi passiʒ.i.idifferēter vl' cōiter. ¶ In tex.ibi descēdunt tanq̄ hoīs desperati.In tex.ibi famasos.i.infames.nam x̄ba desinentia in osus designant plenitudinem vñ famosus.i.plenus infamia. ¶ In gl.ꝗ.ibi,φ ioculatores.sed Ja.de ra.dt φ solū ioculatores sunt infames q ludunt in scena,vt hic sed alꝗs q alibi ludūt ēt si turpiter.i.p pecuniā ludūt isti nō sunt infames qr nō tm̄ delinquunt nec adeo publice derisioni se exponūt s̄m Ja.⁊ idē tʒ Guil.ioculatores x̄o q ludūt honesto mō cā recreatiōis vel solatꝗ nihil ɔtra bonos mores faciunt.imo Aristo.ponit in quarto rhethoricorum φ ludi c ⁊ cantus ptinēt ad mores iō isti nō sunt infames.⁊ h ēt tʒ gl.⁊ exemplificat de Dauid ,⁊ ad φ no.j.e.athletas.in gl. j.cātātes. hoc expedit scire pter testimoniū ⁊ pter ecclesiastica būficia vt no.Inn.extra de vit.⁊ ho.cle.cū decorem.⁊ habes eo.tit.c.j.lib.vj. Additio Baldi.

1 ☞ Causa eo qualitate facti colligitur.
2 De traditione que fit in iudicem secularem.
Ioculares dicuntur infames.

Quod ait. Ex hoc hic hr̄ rō.l.nō poterit.j. de fur.qr infamia n̄ irrogat a iudice ʒ a lege lata sñia super crīe a iudice.vñ nō p̄t iudex tollere id quod non est a se,ʒab alio sec⁹ si a se, vt vbi dʒ ɔdēnare i.x.si ɔdēnat i.v.⁊ i alꝗs absoluat tūc vʒ sñia no.tñ ar.φ pnceps.ñ idignat sine cā.Sʒ h cū.No.idē iurʒ eē ō nu.maiori ⁊ minori'⁊ qr h numer⁹ ñ ē de rōne le.Et sic ñ ob.l.j.ō abigeis.Sʒ ⁊ vide Inn.de acc.q̄l'r.in mag.gloss.Insignia.vide Arc.xi.q.j.c.null⁹ eps. ¶ †Ibi addidisse ⁊ no.ex q̄litate facti
1 colligi cāʒ.Itē no.φ aut nō expmiᵗ eaʒ ⁊ tūc stādum est q̄litati pene ⁊ ex q̄litate pene presumitur cā aut cū est expssa ⁊ tūc stādū ē q̄litati cāe.vt in.gl.miles vide qō no.Inn.ō ele.nihil.in.fi. ¶ Itez vtrum excommunicatio equipareᵗ exauthorationi no. Inn.subtiliter extra de test.testimoniū. ¶ Infamis.vide Inn. extra de test.cogēdis pretea viō Inn.ō exceptio li.vj.pia.in.gl. iudicꝗs.⁊.c.exceptionem.extra eo.titu. ¶ In glo.ibi not.cām vide.j.de euic.l.sed ⁊ si vtriusque.⁊ quod ibi no.⁊ per Guil. in.l.

a ¶ Cām. tu dic vt p Feli.in.c.sicut viꝗ.co.ō.re iud.⁊ adō hec q̄ ibi dixi,in apost.

b ¶ Roma. adō Fe.i.c. ego.⁊ i.iiꝗ. co.i x̄.i tex. ibi apostolorū.ō iure iu.vbi ōt φ vbi papa ibi roma ⁊ limina apostolorum esse itelligūt.

c ¶ Ludi.qd nt ludus ⁊ q sūt pmi.li,vide do. mari.so.in ɔsi.ijxvj.ici circa p̄dictū x̄.pdictis ñ obl cū seq.in.j parte.

propterandum.§.j. ¶ In ea.gl.ibi addendã. Aut si nõ exprimitur cã remaneret res dubia,tũc cã dz exprimi,vt hic. Aut non remaneret res dubia ⁊ tũc iudex pcedẽdo dz oẽm cãz rimari ⁊ tũc in sñia nõ debet se astringere ad vnã cãm ad hoc vt ex omni cã possit sñia iustificari.j.ꝙ cũ eo.titian⁹.C.ð in.pperãdũ.§.illo. Aut nõ dz rimari nisi certã cãm ⁊ tũc ad illam dz se referre, vt.j.de pact.dota.l.Bebli⁹.⁊ hoc in diffinitiua sñia. Si in pcepto,dic ꝙ dz ɔtinere cãm,qꝛ pcepta non pñt emanare nisi ex cã ⁊ ius cõe est in ɔtrariũ ⁊ debẽt iustificari per cãm.de leg.j.filius. §.dini.vbi p Dy.facit ꝙ no.de acqr.here.l.si is ad quẽ.de ista mã no.p Dy.j.de v.ob.l.q rome.§.duo fratres. ¶ Nõ quare pcepta nõ pñt emanare nisi ex cã est qꝛ emanant ex abrupto. vñ ius cõe ɔdicit:vt.C.de iud.l.iudices.⁊.l.platã. ¶ In gl.que inci.imo vr.in v.degradant.no.de degradatiõe.adõ extra de
2 de iud.cũ nõ ab hoie.⁊ de penis.degradatio.lib.vj. ¶ † De traditiõe vero q̃ fit in iudicio seculari no.Inn.de vbo.figni.nouimus. ¶ Iudex q ɔdẽnauit de falso tabellionẽ reseruauit ei instrorũ factionẽ querit nunqd possit ita quod adhuc tabellio possit facere instra. Et vr qõ sic.C.de test.mil.in testamẽto. Sed ɔtrium verũ est,quia fidem rupit. Nam iurat tabellio officium suum fideliter exercere.ar.C.de eroga.milii.anno.l.pe.in pncip. ⁊ in auẽ.vt hi q.ob.in pn.⁊ in fi.arg.si ergo damnatur de falso. damnatur de fide rupta ergo non poterit ɔficere instrumenta quãtũcunqꝫ iudex sibi reseruauerit factionem instrumẽtorum cum etiam miles de fide rupta dãnatus non possit amplius cõficere testamentum etiam si sit sibi per iudicẽ reseruata testamẽti factio.vt.ff.de mil.test.l.ex militari Old. habuit de quodam libro hoc expresse tz Archi.fm Inno.l.di.si quis de ministris. ¶ In glo.q̃ incip.iurat enim miles. Ibi ab ecclesiastica. Istõ non est verũ nã cleric⁹ infamis adhuc retinet pilegium clericale bene est verũ ꝙ si est incorrigibilis degradaẽ.⁊ ex tũc perdit pilegium vt extra de iudi.cũ nõ ab hoie. ¶ In ea.glo.ibi aliqua ergo notari⁹ iniuriarũ ɔdẽnat⁹ vel ɔfessus q efficiẽ infa-
a mis non exercebit officium tabellionatus [a] p hoc qꝛ notarius iurat vt no.l.l.q̃ dam.§.nũmularios.de eden.sed infamia.diluit iuramentum vt hic ⁊ sic deinceps nõ est notari⁹. facit qõ not. s.de eden.l.si qs ex ar.§.h.vel dicit hoc verũ qñ amittit ea que iuris ciuilis sunt vt si ex adulterio deportaẽ. Idẽ enĩ hic intelligitur vt.j de q̃stio.si quis viduã.sed qñ nõ perdit statũ nec bona credo ꝙ adhuc duret tabellio ex quo non in off.sed extra de liquit.ar.s.de sta.ho.q furere.⁊ no.p Inn.de here.fraternita.⁊ de suscep.pcepto.⁊ arca.l.si aliqd.li.x.p do.nisi suo offõ esset annexa dignitas:nam tũc illã dignitatem pderet.vt.s.de sen.Cassius ⁊ adõ ⁊olno vide qõ no.Inn.de autho.tuto.qualr ⁊ quãdo.in magna gl. ¶ Itẽ videas omnino Inn.de ɔcess. prebẽ.cũ nostris.in gl. Idem videtur. Item vide Inn. extra ne cleri.vel
3 mona.c.sicut. ¶ In gl.q̃ incip.obũbratio ibi ⁊ similia. ¶ † No. oẽs ioculatores ex vite vilitate fore infames.de cantorib⁹ no. j.eo.athlete. ¶ In gl.obũbratio ibi vel simil.i.cãtãdo. ¶ In ea.gl.ibi,qui vero ad solatium.⁊ adde de vita ⁊ honesta.clerico c.j.lib.vj.⁊ extra eo.ti.cũ decorem.per Innocen.

Quia autem. Ista.l.rõne sui ẽ not.⁊ ex ea colligitur rõ differentie quare in quibusdã iudicijs puniẽ affectus sine effectu ⁊ in quibusdam requiritur factũ ɔsummatũ. Nã hoc contingit ex diuersitate delictorum qꝛ in atrocioribus punitur effectus in leuioribus puniẽ affect⁹ ita colligitur ex rõne hui⁹ l.⁊ no.C.de epi.⁊ cle.l.si qs nõ dicã rapere ⁊.j.de extraordi.cri.l. j.si tu velles subtilius ɔsiderare ista.l.nõ loqtur nisi in delictis ɔsummatis delictũ enĩ dꝛ ɔsummari qñ est factũ id per qõ.l. circũscribit ipsum delictũ. Est bene verũ ꝙ facilius intelligunẽ ɔsummari atrociora q̃ leuiora ⁊ hoc bñ dicit hec.l.hoc dico p tanto pene q̃ irrogantur ipso facto sicut est infamia de qua h loqtur semper reqrũt factũ ɔsummatũ, ⁊ nũqꝫ imponũt rõne intentati.vt,singulr no.in.c.ppetue.de elec.lib.vj.in nouel.nã distinctio q̃ fit in.l.si q s non dicã rapere.nõ vẽdicat sibi locũ in penis infligẽdis pꝰnĩ am iudicis sed in his q̃ ipso facto infliguntur semper reqriẽ factum esse ɔsummatum ⁊ hoc etiã ista verba ipso facto se sonãt tene menti. ¶ In tex.ibi consilium solum siue affectũ.⁊ vide ꝙ no.Inn.per.hãc.l.extra de elec.c.q̃q̃ sapparet.in mag.gl.⁊ extra de symo.c.tua nos.in fi.⁊ adde quod dixi.s.tit.j.l.j.§.bestias.

1 ☞ Ab opinione generali ⁊ causa non est recedendum.
2 Locum duelli designare aliud est,⁊ aliud in duellũ descendere.
3 Non refert vtrũ delinquaẽ pncipl'r vl' accessorie seu incidenter.

Athletas. Id est pugiles,sicut sunt illi q armant se in cãpo batalie Perusij vel in ludo gladiatorio neapoli. ¶ No.ꝙ id ꝙ cã vtutiſ vt rostra vel torneamentuz,nõ irrogat ifamia. ¶ Scdo no.in tex.ibi opinãẽ nõ eẽ recedẽdũ ab opi.gñali ⁊ cõi ⁊ ꝙ cõis ⁊ gñalis op.facit cẽseri aliqd esse licitum ⁊ sic no. ꝙ deseruiendum est opinioni in eo qõ est possibile.⁊ qõ vulg⁹ non dz decipi. ¶ Itẽ no.in.ver.designatores.ꝙ locus seu offiũ
1 ꝙ alicui datur in honorẽ nõ dz in infamiã retorqueri. ¶ † Itẽ no.ꝙ aliud est designare locũ duelli aliud descẽdere in duellum ⁊ est argumentum pro clerico statuẽte locũ duelli vt ñ fiat irre-
2 gularis lz tãdẽ mors sequaẽ. ¶ † Item no.ꝙ nõ refert vtrũ delinquaẽ pncipaliter vel accessorie seu icidenter vt in versic.siue aũt.⁊ facit contra eos q tenent vxorem alienam sub noie familie,cum exercent vias libidinis. ¶ Item no.in.§. Põpo. ꝙ infamia iuris cadit in seruum. ¶ Item no.ex glos.illius.§.ꝙ maius est delictum ꝙ cõmittitur in se ⁊ in alium quam ꝙ in se tñ qꝛ atrocius reputaẽ ꝙ in plures ɔmittiẽ. Item a pluribus vt.l. si pl'es serui.j.de iureiur.⁊ ex hac gl.appet ꝙ plus delinqt leno quã meretrix.⁊ facit qõ delictũ carnis ɔmittiẽ in seipsum.⁊ facit qõ no.j.de adul.sup rubrica seu super principio.l.j.⁊ facit ad hoc.l.j.§.deiecisse.j.de vi ⁊ vi ar.quod no.

3 **Ait pretor.** ¶ † In tex.ibi,pncipalr.no.h de ista dictiõe pncipalr. Nã hic appet ei⁹ interptatio.nã illud qõ dꝛ pncipalr fieri dꝛ fieri,ppter se.id autem ꝙ propter aliud.nõ dicitur fieri pncipaliter tñ i delictis ⁊ maleficijs factum pncipaliter ⁊ factum incidenter iudicanẽ ad paria.tex.hic est quẽ no. Itẽ verba.l.simpliciter plata intelligi nõ solum per prius id est principaliter:sed etiã p posteri⁹ id est incidenter ⁊ accessorie.h.d. ¶ Scdõ not.ꝙ excusatur illicitum lz sit accessorium licito:vnde licet sit licitum tenere tabernam,tñ eius accessorium hic reprobaẽ ⁊ punitur facit iste text.ꝙ lz qs ɔducat vxorem alterius in famulam,si tñ incidenter postea cũ ea peccet titulus ⁊ calor conductionis nihil sibi patrocinatur, tu ex ingenio tuo poteris adaptare ad plura alia qꝛ virt⁹ leg. consistit in aptando eas vt.j.de excu.tut.l.nõ solum.§.q pumipilum.quod not.tene menti.

1 ☞ Infamia in seruum dicitur cadere.
2 Leno plusquam meretrix delinquit.

Pomponius. Infamia ɔcta in seruitute durat in libertate.h.d.⁊ est arg.ꝙ infidelis lz baptizeẽ tñ infamia pterita ñ amoueẽ p baptismum ⁊ idẽ videẽ in,monachatu.quod dic vt no.in auẽ.de monac.in
1 pn.colla.j. ¶ † No.etiã in seruũ infamiã cadere. ¶ † In gl.i sua
2 ibi qõ plus no.qõ plus delinquit leno quã meretrix [b] ⁊ hoc
b etiã apparet in auẽ.de leno.circa medium. Nã istud est maius ꝙ dimanat in plures personas facientes vel patientes.vt.j.de iuris.l.si plures serui.⁊ per istã gl.quotidie dicimus ꝙ magis delinquit fieri faciens.seu mandans quã faciẽs ⁊ ideo non dz mitius agi cum mandante quam cum ipso principali delinquente nec in penam iuris communis nec etiam in penam statutorum:qꝛ illud argumẽtum si id de quo videtur minus inesse ⁊ inest videtur habere locum etiã in statutis ⁊ in ɔsuetudinibus locorum. Quidam moderni dicunt contrarium ꝙ si verba statuti sunt in persona facientis nõ trahunt ad mãdantem. qꝛ hoc esset per interpretationem extẽsiuã.vt no.in.l.j.§.deiecisse.de vi ⁊ vi arma.que interpretatio extẽsiua nõ habet locuz in statutis fm eos alleg.j.quod vi aut clam.l.aut qui aliter.in fin.de hac materia dixi in.l.ne quis eum qui.l.si per alium.⁊ ibi per Cy.qui tenet ꝙ mens statuti porrigatur ad vtrunqꝫ ⁊ alibi dicitur ꝙ delictuz mandantis ⁊ mandatarij est vnũ in substantia licet dimanet in plures personas vnde cum sit vnum delictum in substantia vno vinculo ⁊ eadem.l.legatur vtrunqꝫ accedat ad hoc quod no.Cy.in.l.j.C.si reus vel accusator mortuus fuerit vbi vide.

1 ☞ Crimina officium suum non trahunt.
2 Proditor quis dicatur.
3 Ille dicitur esse partialis ad quem habet animum.
4 Calumniator quis sit.
5 Preuaricator quis dicatur.
6 Pena calumniatoris que sit.
7 Siue nouo processu an quis possit puniri de calumnia.

Calumniator. Dictuz est.s.de his qui ifamãtur ipo facto.hic tractat de calumniatore ⁊ pũaricatore ⁊ dꝛ ꝙ nõ sũt infames ipso facto sed reqriẽ sñia:⁊.h.d.⁊ est rl'a gñalis ꝙ õ q̃cunqꝫ crie sperat sñia, ibi infamia irrogatur p sñiam,seu sñia mediãte istã regulã ponit tex.j.õ pe.le.ꝙ ad statum exponit hic illa vba q iudicio publico ⁊c.q̃ sunt.s.l.j. ¶ In tex.ibi calũniatũ esse.nisi sit ɔdẽnatus.facit de iure fisci.l.ei⁹ q delatorẽ sic clericus homicida non pdit bñficiũ nisi postq̃ ẽ ɔdemnatus de homicidio.vt no.Inn.
1 in.c.cũ nostris de ɔces.pb. ¶ † Not.hic ꝙ crimina non trahũt secum suum officium nisi lata sñia ⁊ adde qõ no.s.qõ qsqꝫ iur.
2 l.iij.§.qõ autẽ ait. ¶ † Secũdo not.quod pũaricator seu pditor dicitur ille qui cum debeat adiuuare vnam partem cum di-
3 ctis ⁊ factis secrete tenet cum altera parte. ¶ † Tertio.not ꝙ ille dicitur esse partialis seu de illa parte ad ꝙ habet animum
4 lz cũ alia cõsistat corpore:nam corpus animum imitatur ⁊ ad
c ipsum trahitur vt.j.õ cap.l.nihil. ¶ † Quero qd calũniator: [c]

Respondeo

a ¶ Tabellionat⁹. adõ. do. Ale.de imo.i.l.e.l. ad.l.iuliaz rep.⁊ bar. i ɔs.ser.lio. õ cast.diruti.⁊ pau.õ ca.i ɔs.ccj. sz qd si diu post stetit i possessiõe tabellionat⁹.viõ bar. i.d.l.ea.l.⁊ eundẽ bal. in trac.lib. xvij.q.⁊ se. ⁊ bar.i ɔs. incip.existens.

b ¶ Quã meretrix.adõ ꝙ lenocinium est maius delictũ vt est gl.h. p quo viõ etiã ang.⁊ imo.i.l.isq reus.õ pu. iudi.vbi ẽt p barto.⁊ bar.in.l.palam.de ritu nup.

c ¶ Calũniator.viõ fel. in ru.⁊ i.c. de cal.in.ij col.vs.no. ꝙ viõ non nulla ad materiam. not.

Rñdeo qui falsa crimina sciēter intēdit:vnde q facit falsaz accusationez iste est calūniator q tñ nō tenet.l.cor.de fal.sz tenet.l.remmia.vt in.l.C.de cal. ¶ † Quero qs est pūaricator:rñdeo puaricator est q intentat vera crimina.sed in pindiciū fisci colludit cū accusato ꝛ ipsum absolui patit.vt.j.de ac.l.si cui.§.j.vñ si syndicus denūciaret maleficium nō appositis testib⁹ qui factum sciūt:sed alijs qui nesciūt ꝛ hoc facit ideo vt denūciat⁹ absoluatur dicit pūaricator:qꝛ cū ex suo officio teneat fauere fisco nūc fauet reo.si ergo de hoc delicto syndic⁹ cōdemnatur efficit infamis.vt hic.aduocatus etiā dicit preuaricator quod clientulum suum prodit.vt.C.de aduo.diuer.iu.l.j.cum si. ¶ Tertio q̄ro nunquid eo ipō quod quis non probat accusationē presumatur ꝙ accusatio fuerit calūniosa gl.dicit hic ꝙ sic.ista est regula ꝙ nō probās p̄sumit calūniari tñ ista regula fallit in.vj.casib⁹ hic per glo.annotatis prim⁹ casus est rōne officij.vt.C.q accu.nō pos.l.ij.nā officiū vetat malū.vt.j.de pub.l.si multi.Ex hoc collige ꝙ lz inqsitio non probetur iudex tñ qui pcessit inquisitionē ex offō nō presumit in dolo nec in calūnia nec presumit ꝙ falso pcesserit ad inqui.facit ad hoc ꝙ no.Cy.C.de epis.ꝛ cleri.aut.gñaliter.in.v.q.oportet ergo qō falsitas ingrentis alr probet.facit.C.de excu.tu.l.feneriter. ¶ Scdo dicit gl.quod regula fallit ppter nimiā psonarū pximitatē.exēplū.C.de cal.l.mater ¶ Tertio fallit ppter testōris authoritatē,vñ si aliqs mortifere vulnerat⁹ in articulo mortis dicit ꝙ hoc sibi fecit titi⁹.licet ista vba nō pbent.delictū.vt.j.ad sil.l.si qs i graui.l prin.tñ excusant accusatorē a calūnia ꝛ a pena false accusationis.vt.j.de bo.li.qcū maior.§.si.vbi ē tex.no.ꝛ hūc casū tene mēti. ¶ Quarto fallit regla p̄dicta qñ iminet dānū enorme circa ips patrimoniū.vt.d.l.q cū maior.§.pfis. ¶ Quinto fallit in crimine adulterij in quibusdā personis tm̄ vt.C.de adulte.l.Quis adulterij. ¶ Sexto fallit in crimīe false monete.vt.C.de falsa moneta.l.j.ista sunt verba gl.Cōclude ergo ꝙ regula est ista ꝙ ille q non pbat accusationē p̄sumit falso accusasse.fallit tñ in casib⁹ in iure exp̄ssis i qb⁹ illa p̄sūptio calūnie p̄sumptionē tollit.Pe.ꝛ Cy.dicūt ꝙ lz accusator nō pbet nō ppterea censent falso accusasse cū possit esse oppositū.nā si multoties vera delicta probari non pñt nō est p̄sumēda falsitas lz non possit excusari temeritas,qꝛ nō dz qs pcedere ad accusandū nisi sit suffult⁹ pbatiōib⁹.ista pbant.C.de calūnia.l.q nō pbasse i rōne sui.ꝛ.l.nostris.eo tit.in fi.hoc tz Cy.C.de aduo.diuer iu.l.j.ꝛ ita de facto videm⁹ seruari ꝙ si accusator de falso accusatur:nō propterea succūbit in cā falsi qꝛ nō pbauerit in accusatiōe priā imo est op⁹ alijs probationib⁹ vl saltē indicijs sufficiētib⁹ ad torturā sola enim inopia pbationū nō est sufficiēs idiciū nedū ꝙ sit p̄sumptio iuris ꝛ hoc credo ꝙ sit ipa veritas ꝛ hic practicamus.Negatiua illa ꝙ nō deliqrim q̄ directe redarguit accusatorē menz qualr probet habes.in.l.pātoni⁹.§.rei.j.de acq.he.ꝛ no in.l.j.C q ac.nō pos. ¶ Sed presupposito ꝙ gl.sit vera ꝙ calūnia p̄sumat nō pbāte
a q̄ro vtrū pbatio vni⁹ testis excuset^a ab ista p̄sumpta calūnia vl ꝙ nō.qꝛ ista est presumptio iuris que nō elidit per vnū testē,nā p̄sumptio iuris facit plenā probationē:sed presumptio hominis.i.vni⁹ testis nō.vt no.Dy.j.de pe.absentē.Zriū tz spe.in tit.de ac.in fi.ꝛ de calūniatorib⁹.in fi.ꝛ sm hoc quod ille q nō pbat presumat calūniari nō est p̄sumptio.l.sz hoīs vñ est p̄sumptio leuis q̄ ō leui amouet per Zriā p̄sumptionē.Iuxta no.j.de in integ.rest.l.diu⁹. ¶ Iuxta hoc addit bar.ꝙ accusans de facto alieno excuset a p̄sumpta falsitate rōne publice fame vl ex eo ꝙ audiuit a psonis honestis.al.C.de calū.l.mater.ꝛ de adu.l.miles.§.pe.ꝛ facit.C.de repu aut.hodie.ꝛ dicit ꝙ hoc est menti tenēdū p accusatiōib⁹ de falso q̄ fiūt quotidie cōtra accusantes vel denūciātes.Nam in facto alieno publica fama excusat sm eū facit.l.iiij.j.ad mac.ꝛ.ꝫ.e.l.ve.ꝛ gñaliter.cū si.ꝛ adde an sufficiens pbatio excuset a presumpta calūnia.qō no.per Acc.ij.q.iij.calūniator.ibi vid. ¶ Vlteri⁹ q̄ro vtrū psona que excusat a p̄sumpta calūnia excuset si pbet vera calūnia ꝫ ipas.certe nō ꝛ hoc vult glo.hic facit.j.ad turp.l. qō senatus. § eos.ꝛ.l.polla.C.de his q.vt indig.facit insti.in proemio.in verbo calūniantiū iniqtates.j.ad.l.iul.repel.lege.§.fi.vbi iudex punitur criminalr de vera calūnia quā ꝫmittit.ꝛ tñ est de personis exceptis rōne officij.idem dicim⁹ in alia materia ꝙ iuramentū calūnie excuset a p̄sumpta calūnia sed non a calūnia vera.ꝛ de hoc no.in aut.de iudicib⁹.§.op3.ꝛ illud in ciuli est itelligendū.Nā i criminali iuramentū calūnie nullā affert excusationē sicut pz ex
6 ista glo.in ver.Itē no. ¶ † Vlterius quero q̄ est pena calūniatoris.rñdeo sl̄itudo supplicij,Quid ergo in penis arbitrarijs? respō.ꝙ dz inspici id qō cōsuetū est fieri ita tenet gl. hic.ꝛ.j.e.l.quid ergo.§.pena grauior ꝛ est illud not.dignū.Et facit ad qō.vtrū qñ pena est arbitraria admittatur pcurator,ꝙ recurrit ad ꝫsuetudinē q̄ pena ꝯsueuerit iponi.nā si est talis pena q̄ regrat p̄sentiā pncipalis psone,ñ admittit pcurator nec et admitteretur fideiussor p rei accusatore:sed detineret.si autē ꝫsueuit iponi pena mere pecuniaria tunc admitteretur procurator et fideiussor.ꝙ dicit gl.de ꝫsuetudine intelligo de p̄scripta.ꝛ extra de cle.c.cumana.si eñ cōsuetudo nō eēt p̄scripta adhuc tūc esset arbitraria pena calūniatoris sicut aduersarij ꝛ in isto dubio qñ pena pōt trahi ad pecuniariā ꝛ personalē ñ admittit pcurator nisi p
7 psonis illustrib⁹.vt.C.de iniur.l.fi. ¶ † Vlteri⁹ q̄ro vtrum sine nono pcessu possit qs puniri de calūnia vl falsitate accusatiōis vel alia pena q̄ forte iponeret p statutū non pbātib⁹:rñ.sic nā ex eadē instātia pt hoc fieri incidēter anteꝙ iudex desinat esse index in accusatione pncipalr instituta.vt.j.ad tur.l.j.§.calūniatorib⁹.sed postꝙ iudex desinit esse iudex regreretur p cessus de nono.ꝛ hoc tz hic gl.per.l.j.C.de calum.ꝛ not.ꝛ tene menti ꝙ lz officio iudicis qs cōdēnet per inquisitionē incidenter factam ꝛ extra ordinē tñ efficit infamis vt i tex.nostro iūcto cū gl.ꝛ hoc in inquisitionib⁹ q̄ fiunt sm formā iuris cōis:sed qñ inquisitio descēdit a statuto ꝛ nō a iure cōi dānatus p inquisitionē nō efficitur ifamis.vt.j.de act.ꝛ ob.l.cessat ignominia.Ita tennerūt aduocati antiqui ꝛ Sādign⁹.sed Bar.dicit Zriū,qꝛ sufficit ad infamiā qō qs sit condēnat⁹ de publico crimine nec refert q̄ ordine vtrum p accusationē vl inqsitionem dummō snia lata sit diffinitiua.vt.j.de pu.iud.l.ordo.et.j.eo.qd ergo.§.quātum.ꝛ i ista gl.ꝛ.C.de.cal.l.j.nā verba edicti pretoris non reqrunt aliō nisi cōdēnationē,nec sit mētio qualiter ad eā veniatur:nam habito effectu nō est curādū de mō sz Bar. ¶ Ex pdictis habes qō si p formā statuti nō pbās accusationē dz puniri in.xxv.lib.de si.qō actor nō pbās ꝯdēnabit fisco i eadē snia in qua re⁹ absoluitur.ꝛ hoc fit offō iudicis qō in criminali etiā nemine petēte exercetur.sicut alibi dr.C.de abo.l.ij.si autem iudex omisit facere istā condēnationē ex alia snia nō posset postea ex interuallo cōdēnare nisi formaret nonū pcessum qꝛ officiū iudicis mercenariū nō stat p se.vt.j.de exce.rei iud.l.si in iudicio. ¶ Extra q̄ro iuxta hoc si accusator soluit.xxv.l.vtrū nihilomin⁹ possit redargui de falso,qꝛ in crimīalib⁹ vna pena tollit aliam maiorē.vt.j.de iniurijs.l.prior edixit.§.si dicat.ꝛ.l.qō senatus.cōtrariū credo qꝛ pena ex extraordinaria nō tollit penā ordinariā falsi.ar C.de spon.l.ij.ꝛ.C.de test.l.nullū.Itē nō iponuntur eodē respectu qꝛ vna venit rōne probationis alia venit rōne calumnie.ꝛ ista sunt diuersa nō pbare ꝛ calumniari.vt.ꝫ.dixi.vñ cū nō veniāt eodē respectu lz ex diuersis cāis vna nō tollit per alteram. ¶ Vltio format hic quādā q̄stionē Gui.quidā nobilis accusauit quandam vilē personā de homicidio.vñ dz condemnari ad penā taliōis quero vtrū ista pena mitigetur sibi eo ꝙ est nobilis dixit Ja.de ran.qō sic.qꝛ etiā pena dz haberi distinctio personarū.arg.C.de accu.l.fi.de incē.rui.nau.l.pedi⁹.ad.l.iul.repe.sacrilegij.ꝛ est tex.expressus in preuaricatore.j.de preuarica.l.a puaricatore.Zriū determinauit.Gui.qꝛ.l.cauetur quod puniatur eadē pena.ꝛ vbi ista verba ꝛ eadē pena reperiūtur in.l.vl in statuto nō est fiēda distinctio ex q̄litate psone.ita pbatur ex tex.ꝛ gl.C.de cust.reo.l.ad cōmētariēsem.non ob.l.ab imperatore:qꝛ ibi punit eadē.l.sed non eadē pena aliud est dicere eadē.l.aliud est dicere eadē pena.pena eñ taliōis est eadē pena.ꝛ ñ suscipit pl⁹ vel min⁹ quā pena que ventret imponēda ex vero crimine. e
ista.sunt verba.Gui.q̄ sunt no.q̄ ipse ponit hic.ꝛ aliquantulum lati⁹ in.l.ij.C.de fid.instr.ꝛ tene hoc valde menti.Ex hoc apparet ecōuerso,qꝛ lz magnatus debeat puniri in quadruplo quā popularis si magnatus facit falsaz accusationez ꝫ popularem ita qō venit puniendus pena taliōis nō punit in q̄druplo sed puniet simplo sicut deberet puniri popularis crimine probato cōtra eum.ꝛ facit pene identitas.vñ statutum loquens de pena quadrupli dz intelligi vbi pena imponit nō habito aliquo alio respectu sed simpliciter non autem in penis correlatiuis.

e ¶ Excuset a vide f.l.in c.ij.ꝫ calū. post pri.v. no. qō ille qui.

Item si quis. Dānatus iniuriarum vel furti item trāsigēs efficitur infamis:qꝛ q̄ ad infamiā transactio habet loco confessio.h.d. ¶ In tex.ibi suo noie.i.non procuratorio noie nec tanꝙ heres.vt.j.e.l.furti.§.si quis alieno.sed ex pprio dolo ꝛ malitia.ꝛ prout loqtur h.c ō iniuria.non intelligas de iniuria leuissima.sed de iniuria graui vt.j.de iniur.ꝛ extra de re iudi.c.cum te.

¶ Additio Baldi.

1 Infamia qualiter probatur.
2 Probatio contra sententiam in contrario non admittitur.
3 Vexationem redimens non habetur pro confesso.

Athletas. In verf.Et gñaliter.No.leges aptādas esse iuxta vulgi opi.ꝛ misteriū ar.qō q statuit locū ad duellū nō sit irregularis.Scdo no.idē eē siue pncipalr delinquat siue icideter.Pōponi⁹.no.qō ifamia cōtracta in seruitute durat i libertate lz nouus esse videat homo.Calūniator.vide Inno.extra de test.super eo.ꝛ vide oīno Guil.de cug.C.de fi.instr.l.ij.alias nō intelliges.Prodita.no.Is est proditor qui ꝯtra fidē datam partē diuersam sequit.Si quis.vide Arch.ij.q.j.si quem.et.v.q.ij.si primates.per Archid.Simili modo vide Inno.de offi.deleg.statuts. ¶ In gloss.que icipit.ex vna, corpore.in versi.eo

ipso. Aut nihil pbat ⁊ tūc presumit calūniari. Aut pbat p fa
mā vel p vnū testē. ⁊ tūc nō psumit calūniari: nā fama excusat a
calūnia. vt. j. ea. l. ver. ⁊ gñaliter. Itē vn⁹ testis ō veritate multo
magis: qꝛ facit rē dubiā ⁊ in re dubia nō psumit qs calūniari.
ar. C. de pet. he. l. si post motā. sed puniet vt temerarius litiga
tor pena iudicis arbitraria q̄ iponit rōne culpe. vt. s. de legi. l.
j. dic vt i spe. de accu. in fi. tertie ptis. ⁊ de calūniatore. in fi. q̄rte
partis. ⁊ vr casus. C. de rep. aut hodie. Sꝫ nōne is qui accusat
subscribit se ad penā taliōis simplr: Rñdeo sic tñ nō tenet ad
illā penā nisi rōne doli, ꝙ intellige verū si talis erat pena q̄ non
iponit nisi rōne doli. vt. l. lege cornelia. ad. l. cor de sica. sec⁹ si reo
impingebat culpa ⁊ tale erat gen⁹ pene ꝙ rōne culpe impone
bat: nā p locū a sili q̄ de pena hic dicunt similitudo supplicij dꝫ at
tendi in oib⁹: ⁊ eadē dꝫ eē cēsura actoris ⁊ rei si sint equales pso
ne. nā si non fuerint equales, pena imponēda est ſm qualitatē
psone imo reo ipsi non imponit pena accusatoris, si re⁹ est origi
nari⁹ vt ecce ꝙ nobilis accusat plebeiū calūniose, certe nō punit
ſm q̄litatē psone ipsi⁹ rei sꝫ ſm q̄litatē psone sue. arg. in. l. si. j. si
ex noxa. causa aga. vñ dictū gl. hꝫ locū i psonis equalib⁹. ¶ In
ea glo. ibi incōtinēti. nā cū crimē calūnie sit emergens in iudicio
incidēter ⁊ ex eadē instantia, pt pnūciari ex officio idest sic sine
nouo processu. ex quo ex veteri processu satis constat de calum
nia ⁊ pcedit p inqsitionē qꝛ incidēter Uel dic ꝙ ēt i nouo pces
su pt p offm pcedi sicut ⁊ ō crimine falsi. vt. C. ō testi. nullū. Itē
qꝛ ipsa iscriptio est loco accusatiōis. alias qd oparet inscriptio?
a ¶ Itē relata gl. ad text. vr ꝙ dānat⁹ p inqsitionē sit infamis.[a]
ꝫ no. i. l j. C. de mo. mul. ⁊ hoc tꝫ Dy. in. l. iij. de. suspec. tut. ⁊ Cy.
C. de supec. tu. l. si. ⁊ ſm hoc etiā ꝯfessus inquisitionē nō esset in
famis qꝛ vbi nō infamat snia nec cōfessio facta corā illo vt legit
⁊ no. eo. l. quid ergo. §. de cōpromisso. ar. contra. j. de publi. iud.
ordo. sed ibi de ordine superuacuo dicit ꝙ nō curat. ¶ Itē si tu
dicis ex quo ꝯstat de crimine nō curam⁹ de modo. Respōdeo
ergo crimen nō infamat. vt. l. quod ad sta. de pen. vnde etiā si cri
men sit notoriū nullā penā patitur ante sniam. vt no. s. ō postu
lan. l. i. §. remouet. ¶ Item nūquid in isto casu vbi dicim⁹ p in
quisitionē pcedi erit necessaria infamia facti. Et vr ꝙ sic. nā in i
quisitione fict⁹ accusator est innex⁹ infamia. de acc. qualiter. de
symonia. lꝫ heli. Sed dico ꝫ ꝙ fama nō est de substantia inqsi
tionis. Sufficit enim probabilis presumptio ⁊ suspitio ꝯtra in
1 quisitū vt hic. ⁊. C. de accusa. ea quidē. ¶ † Sed qualiter proba
b tur infamia.[b] Rñdeo de infamia iuris habes. j. eo. l. ij. de ifamia
facti qualiter pbet ⁊ qualiter reprobetur vide plenissime ⁊ sub
tilissime per Inn. extra de accusa. cum oporteat. ⁊ in Spec. de
inquisitione. §. j. ver. quid ⁊ si vnus testis. ¶ Itē de inquisitio
ne dic qō nō fit nisi in casib⁹ expssis in iure. vt not. j. de adulte.
l. ij. §. si publico. de purgatione indicenda. not. j. eo. furti. §. sed si
furti. Adde ꝙ notat. Innocen. de purg cano. si quis in gradu.
In glo. que incipit idest idonee. Ibi sol. arg. quod ille qui strin
xit gladium vt se occidat ⁊ non potuit, non ita puniatur vt di
citur. in. l. is qui cū telo. quia ibi grauius delinquit. j. e. l qui ope
ras. ¶ Itē facit ista gl. ad id quod notatur de vi ⁊ vi armata.
l. j. s. deiecisse. ¶ An minuat pena ei q aliquid probat: licet in
sufficienter. no. Archi. ij. q. iij. c. calumniator. ibi omnino. vide
¶ In glossa. sed quid si fuit. vt. M. per Mar. facit quod not.
Innocentius de officio aduoca. ord. ex parte. ¶ In eadem ibi
respon. quidam argumē. j. de conditio. ob causam. si pecuniam.
§. si seruum. de reg. iur. cum eodem titu. lib. vj. ¶ In eadem ibi:
2 sed tu dic. ¶ † Not. quod contra sententiam non admittitur p
batio in eo quod per ipsam sententiam venit decidendum. hoc
dicit. vide Inno. extra de symonia. cap. ad aures. ⁊ C. de adul. l.
serui ob violat. ⁊ ibi no. per Archi. j. questio. iij. q̄situꝫ ad finem.
3 ¶ In ea dem ibi tu dicas. ¶ † Not. redimentē vexationem nō
haberi pro confesso: ex qualitate tamen personarum colligitur
an redimat vexationem vel diffidentia sue iustitie paciscatur.

a ¶ Infamis adde fel. in c. i quisiti. i ij. colū. ver. not. iij. regulaꝫ. post prin. de accu. ⁊ p Dy in cōsilio. xliij.

b ¶ Infamia vide feli. i. d. c. inqsi. §. q̄siuiti. i fi. ō acc. vbi etiā qualr probet bona fama.

1 ☞ Condemnatus actione famosa efficitur infamis.
2 Dans pecuniam vt intentans actionem famosam cedat liti dicitur infamis
3 Transigens delictum confiteri intelligitur.
4 Confessio ficta dicitur infamare.
5 De qualitate impertinenti non est curandum.
6 Confessio vera in actione famosa an infamet.
7 Sententia post confessionem est speranda.

Quoniā intelligitur.

¶ In tex. ibi nec manifesti. subaudi condemnatus vel pactus vt dixi.
1 ¶ † No. hic ꝯdēnatū in actiōe famosa effici ifamē
nulla tñ actio est famosa nisi quādo dolus obijcitur ⁊ intentat.
⁊ hoc est qō litera dicit de dolo malo. nā sentētia lata ex culpa
non irrogat infamiam no. j. de in lit. iuran. l. in actionibus. ⁊ in
stitutio. de suspec. tuto. §. suspectus. ⁊ hoc est verum quando ex
lata culpa fertur sententia per hominem. sꝫ sententia legis que
fertur ex lata culpa infamat. ⁊ in hoc duri⁹ agitur cum. l. q̄ cū

2 hoīe seu eius ministro. vt not. j. eo. l. liberorū. §. pe. ¶ † Secundo
no. ꝙ ille qui dat pecuniā vel aliā rē vt intentans actionem fa
mosaꝫ cedat liti vel faciat concordiā ipso facto efficitur ifamis.
⁊ p hoc est multū aduertendū ppter materiā. l. transigere. C. de
transactio. ꝙ lꝫ valeat trāsactio vel ꝯcordia p pecuniaꝫ facta. tñ
reus qꝛ transigit nō euitat penā infamie. vt hic ꝙ dic vt ibi no.
3 Jac. de are. ¶ † Tertio no. qō ille qui trāsigit intelligit ꝯfiteri
delictū. intelligo put intētatū erat. vnde si erat intentat⁹ dolus
vr ꝯfiteri dolum alias non. nam interpretatiua vel imaginaria
confessio tacite refertur ad factum prout qualificatū est vt no.
4 C. de iuramē. calūnie. l. fin. §. finautē reus. ¶ † Quarto no. quod
ficta cōfessio infamat. ¶ Quinto no. ꝙ ficta cōfessio habet ac
si legitime esset facta i iudicio ita est tex. hic. ⁊. C. de interdi. ma
tri. l. si tutor. vbi hoc singlr no. p Cy. ⁊ ideo si statutum dicit ꝙ
cōtumax habeatur pro confesso intelligitur ꝙ habeatur ac si i
iudicio sponte ⁊ solēniter esset ꝯfessus qō tene menti. ¶ Sexto
not. ꝙ hic de verbo intelligat qō significat paritatē. vnde si sta
tutū dicit quicūqꝫ ciuis non soluerit collectā intelligat esse de
comitatu tantū est dicere quātū in isto casu ciuis ⁊ comitatēsis
equiparentur ⁊ sic ammodo oēs leges loquentes de cōitatensi
intelligentur de isto non soluente collectā. vt. i. ad. l. fal. l. i. §. lex
falcidia. Nā cum procedat per eandem rationem quod de vno
dicitur ad alterū trahitur. vt. C. de diuer. rescriptis. l. si libellus.
Posses etiā allegare ex isto tex ꝙ verbū habeatur ⁊ intelligat
significat fictionē quādo ratione materie non potest designari
5 veritas. ⁊ facit. j. de iure fisc. l. ei⁹ q delatorē. ¶ † Septimo ⁊ vl
timo no. quod de impertinēti qualitate non est curandū. Unde
qualitas manifesti vel nō manifesti non curat quoad infamiā.
¶ Dicitur hic qō condēnatus de furto efficitur infamis. Re
uoco in dubiū vtrum hoc sit verū siue fecerit furtum si non di
cit Mar. sil. qō hoc dꝫ intelligi quādo veritas facti cū sentētia
cōcurrit sec⁹ si reus se innocentē probaret ⁊ dicit et est casus. C.
eo. l. furti. si cōdēnata. i fi. Ad idē qꝛ cū sit grauat⁹ onere cōdem
nationis dꝫ intelligi releuat⁹ respectu infamie. j. e. l. quid ergo.
§. pena grauior. Itē p Mar. facit qꝛ aut volo extēdere ius sen
tentie ad soluꝫ condemnatum ⁊ actorem tunc sententia habet
pro veritate. vt. j. de regu. iur. l. res iudicata. Aut quo ad alium
extra litigantem. ⁊ tunc nō habetur pro veritate. vt C. quib. res
iudi. non no. per totum. si ergo tractaremus de pena infamie est
certare de eo ꝙ ptinet ad quēlibet etiā extra litigantes sic ergo
duo sunt necessaria ad infamiā ſm Mar. scꝫ sentētia ⁊ veritas
delicti. ego probo aliter hoc dictū. qꝛ cū infamia veniat ex dispo
sitione legali: lꝫ de ea nihil dicat snia. sequitur ꝙ debeamus at
tendere veritatē qꝛ in dispositiōe legali semp veritas dꝫ atten
di. vt. j. de cond. ob cām. l. si pecuniā. §. si seruum. ⁊. j. de condi. ⁊
demon. l. multū interest. contrariū tenet gl. qꝛ tex. est hic ꝙ ipsa
sententia infamat. vñ cū snia sit proxima ⁊ immediata causa in
famie statiꝫ cōsummat suū effectū. nec requirit aliā cām extrin
secā. ad hoc. j. de penis. l. qō ad statū. pbo etiā hoc alia rōne. qꝛ
si requireret snia ⁊ facti veritas sic infamia ex duab⁹ causis isur
geret. vñ non deberet tolli infamia per appel. ar. j. de libe. ⁊ post.
l. si ita. §. regula. qō est ꝫ tex. in. l. furti. §. j. j. eo. tñ ista est veritas
ꝙ sola snia infamat. Et si tu dicas infamia est pēa gñalis quo
ad oēs fateor sed qñcunqꝫ snia afficit personā alicui⁹ facit ius
apud oēs. vt. s. tit. j. l. fi. Idē in adēptione ciuitatis ⁊ libertatis.
vt. l. si qs exheredato. §. vtrū. de iniust. test. de penis. l. in seruorū
§. q ex cau. ⁊. l. si vltio. ⁊ ita nō pcedit opi. Mar. scōꝫ. gl. ⁊ Jac.
bu. ex quo dico ꝙ etiam notorie innocēs est infamis ex senten
tia famosa. qꝛ notoriū snie quo ad dispositionē legalē cōfundit
notoriū facti nō obst. d. l. si pecunia. §. si seruuꝫ. qꝛ ibi loqtur qñ
lex disponit aliqd imediate. sꝫ hic loqtur qñ lex disponit ali
qd ministerio hoīs mediāte vñ cū lex fundet se sup facto indi
dicis q est minister. l. ſm ipm fctū regłat legalis dispositio ad
l. nullaꝫ. C. eo. rñdeo vt ibi no. ¶ Scōo quero vtrū ille qui trāsi
git sup instātia nō super crimine vt litem euitet nūqd ille est infa
mis: gl. dicit hic ꝙ si trāsigit vt redimat vexationē nō efficit in
famis: sec⁹ in eo cui verū delictū ipingebat. Audi ꝙ ſm hoc in
trāsactiōe reqrunt duo. s. trāsactio ⁊ vitas delicti: nā si verū de
lictū nō pbet intelligit iste vexationē redemisse nec efficeret per
hoc iste infamis. p hoc alleg. C. de adul. l. serui ob violatū. facit
ꝙ not. Inn. extra de symo. c. ad aures. ⁊ Are. j. q. iij. c. q̄situ. Ja.
bu. tenet ꝫ ⁊ arguit sic. vbi est dare effect⁹ cāe. qꝛ quelibet vera
cā ⁊ finals psuppōit suū effectū vt. j. mā. l. si xo nō remunerādi.
§. j. sꝫ ista trāsactio includit in se ꝯfessionē actā maleficij. q̄ nullo
alio extrinsecus appareret iste dꝫ infamis cēseri. naꝫ tex. hic nō
vr aliud requirere q̄ ipsam transactionem Ja. de aret. dicit ꝙ
vbi apparet de innocētia transactio rei nō redderet eum infa
mē. rō qꝛ eū actor esset in calūnia: transactio extorta p calūniam
nō nocet reo. vt in. l. in summa. in pn. de cōc. inde. si ergo est in
efficax actio cōfessio tacita nō resultat ex ea ⁊ per consequens
nec infamia. ita tꝫ J c. de are. l. transigere vel pacisci. C. de tran
sac. ꝙ credo verum. . dubio tñ presumo contra transigentem
quia

q.l.nostra nō requirit nisi nudā trāsactionē:p.o qua presumi-
tur nisi calūnia actoris probet.vt.C.de trāf.l.sub pretextu.Ex
predictis apparet an ficta ꝯfessio ex vera cōfessiōe q̄ nō ꝑbat re
cipiat ꝑbationē in cōtrariū vl' sit presumptio iuris ꝛ ð iure. nā
fm gl.ꝛ fm Ja.but.sic.sed tu tene opin.Jac.de are.vt dixi.Ex
predictis habes de duobus.s.de snia ꝛ de trāsac.¶ Nunc q̄ro
de tertio.s.de confessione.ꝛ primo de ficta cōfessione an īfamet
et hic casus qd sic.vt.C.de inter.ma.l.si tutor.ꝑ hoc q2 fictio et
veritas eqparant.vt.j.loca.l.qui ad certū.sed vera ꝯfessio infa
mat fm gl.ergo ꝛ ficta confessio dz infamare.In cōtrariū qd si
cta cōfessio nō infamat sic ꝑbo:nō dz plus operari ficta confes-
sio q̄ ficta snia.sed ita est in sentētia q̄ sentētia que ad aliū por
rigitur per fictionē,vt snia lata cōtra ꝑcur.que fingitur lata ꝯ
dominū.ꝛ tūc non infamat.vt.j.eo.l.furti.§.si quis alieno.ergo
nec ficta cōfessio infamabit.preterea infamia nō irrogat nisi in
casibus expressis in iure.vt.s.e.l.j.ꝛ.j.de pub.iud.l.infamē.sed
hoc nullo iure cauet q̄ ficta cōfessio infamet nisi in duob9 casi
bus vn9 ē in trāsigente odio symonie seu corruptiōis pecunie
alius est in.d.l.si tutor.cū istud nō reperiat.l.cantū ergo non est
dicendū vt in auf.de trien.ꝛ semis.§.cōsideremus ꝛ.C.de colla.
l.illā.Quidā tenēt simpl'r qd ficta confessio infamat per istas
duas.ll.l.qm.ꝛ.l.si tutor.ꝛ fm hoc si statutū fingit cōtumacē eē
confessum ista ficta ꝯfessio infamet.vn̄ banniti nō sunt infames
vi banni.q2 est interlocutoria.vt.j.eo.l.quid ergo.§.quantū.sed
vt ficte cōfessionis q2 statutū fingit eos esse cōfessos.Item seq-
tur ex hoc qd ille q̄ nō rn̄det positiōi criminose eo casu quo dz re
spondere puta q2 hoc dictat statutū vel consuetudo ꝑ hoc ha-
betur pro cōfesso qd ista ficta cōfessio eū infamet credo potius
contrarium:q2 hoc nō reperitur.l.cantū ꝛ si tu dicas:Imo q2 ra
tio istius.l.est generalis ego dico qd imo non debet generaliter
intelligi sed tantum ad suū casū adaptari.ꝛ ita intelligit etiā
Ja.bu.quod ista ratio non sit generalis.In hoc tamen puncto
6 cogitabis.¶ †Quarto q̄ro quid de vera cōfessiōe:an vera cō
fessio in actione famosa infamat.ꝛ gl.dicit qd sic.q2 si interpre-
tatiua cōfessio infamat multo forti9 dz īfamare ꝛ vera cōfessio
ꝛ hoc etiā tenet glo.j.eo.l.ictus fustium.intelligo qn̄do cōfes-
sio fit in iudicio itē loquor de iudicio xo nō de iudicio īterpre
tatiuo:qd est corā arbitro.vt.j.eod.l.quid ergo.§.ex cōpromisso
dicit Jac.bu.cōtrariū qd vera cōfessio in iudicio nō infamet ꝛ
hoc probat ipse sic nulla.l.cauet qd confessio infamet.ergo cō-
7 fessio in iudicio non infamat.¶ †Scd̄o probatur sic.post con
fessionē sperat sentētia ꝛ ex tunc infamia insurgit.vt.j.eo.l.fur-
ti.§.j.ergo non prius:nā frustra induceret sententia infamiam si
esset inducta a priori id est ꝑ cōfessionem.vt.C.vt intra cer.tēp.
l.ij.¶ Tertio probat hoc q2 ille qui restituit rem furtiuā taci
te confitetur.vt.j.de tab.exhib.l.locū.§.si quis dolo.sed cauet
qd iste nō efficit infamis.vt.j.de procur.l.si reus paratus.et in
gl.hic.sola ergo confessio non infamat.Preterea qn̄ sunt plu-
res cause quarū quelibet per se pot cōsummare effectū.effect9
cōsummat a priori cā.nō aūt cōsummatur postea a posteriori.
vt.j.de acqui.pos.l.iij.§.ex plurimis.ꝛ.j.de vsucapio.l.sequitur.
§.lana.ꝛ not.C.de ser.fugiti.l.j.si ergo cōfessio infamaret seque
retur quod nō infamaret snia.Item quod oppono nō tolleret
infamiā q2 nec tollit cōfessionem:hāc opinionē tenet Ma.fil.ꝛ
Jaco.bu.nō ob.l.qm̄ quia loquitur in cōfessione post q̄ nō spe
ratur snia:sed vbi sentētia speratur ibi effectus venit per sniam
ꝯsummand9.Bar.in.l.infamē.de public.iudi.distinguit inter
iudicia ciuilia ꝛ criminalia.Dicit em̄ q̄ in ciuili iudicio confes-
sio statim trahit secū suū effectū.ꝛ nō reqrit snia.vn̄ cōfessio in
famat secus in crimina.q2 ibi post ꝯfessionē requiritur senten-
tia diffinitiua.vt in.ij.C.de cust.reo.Aduerte in ciuili causa si
qs confitetur extra ordinem nō oblato libello verum est q̄ ibi
nō desideratur snia.tamē illa ꝯfessio extra ordinem facta n̄ in-
famat.vt no.gl.j.eo.l.ictus fustium.si autem confessio emanat
in ordinario iudicio tūc snia desiderat.vt.j.de iu.l.ð qua re.er-
go ꝛ tunc nō dz infamare pendet em̄ status rei quo ad īfamiam
donec pronuncietur:nā adhuc absolui pōt.vt.j.de pecu.leg.l.e.
tempore.in prin.ꝛ absurdum esset dicere quod absolutus nihi
lominus remaneret infamis vigore confessionis.de iure credo
q̄ ista pars sit verior tū si quis vellet tenere glossam posset rn̄-
dere ad.l.si reus paratus.quod ibi loquitur de confessione que
oriret ex solutione debiti ex qua ꝯfessiōe non oritur obligatio,
sed liberatio vn̄ merito act9 liberatorius nō infamat.ꝛ ita loqt
ibi.sed hic loquimur in confessione ad obligandū.ꝛ facit quod
no.in simili.j.de iureiuran.l.nā et postea.§.fin.cū.l.seq.¶ Ex p̄
dictis q2 dixi fm Barto.quod in criminali confessio.non infa
mat apparet magis verificatum id q̄.s.tetigi.quod bannitus
rōne ficte cōfessiōis nō fit infamis q2 sum9 in criminali iudicio:
in q̄ nō dz pl9 opari fictio q̄ veritas.vt.j.de liber.ꝛ posth.l.filio
quem pater.¶ Quinto ꝛ vltimo quero qd de cōfessione extra
iudiciali.Breuiter ista confessio non infamat fm oēs dicit hic
Bal.de cug.qd si aliqs cōfitet in genere:verbi gratia:cōfitetur
aliqs se fecisse furtū:vl' occidisse quēdā hoīem:nec aliter factum
specificat.ista cōfessio nihil operat si aūt confitet in specie:tunc
ista ꝯfessio facit iudiciū.vt.j.de edil.edi.l.verum.in fi.ꝛ dicit ve
rū si ista cōfessione qs vellet vti ꝛ eam allegare in criminali iudi
cio.¶ Et aduerte q2 in criminalib9 iudicijs cōfessio extra indi
ciū nō operat pl9 si sit facta presente pte quā si absente.q2 vtro
biq3 dz ad indicium tm̄.vt.d.l quero.ꝛ de adul.l.capite quinto.
sed in ciuilib9 causis etiā si oriatur ex crimine ex quo ciuiliter
agat cōfessio facta presente aduersario facit plenā fidē absente
aduersario facit simplex indiciū.adde q̄ alie probationes p̄ter
cōfessionē nō infamāt fm oēs.vt dixi in.l.j.s.e.ꝛ ē gl.ord.in.l.sꝫ
ꝛ si possessori.§.pe.j.de iureiur.deinde vide in hac materia qd
no.Inn.de accu.c.cum oporteat.de collusione.crimina.de offi.
deleg.c.statuimus.ꝛ quod no.Archi.ij.q.i.c.si quā.ꝛ.v.q.j.c.si
primates.ꝛ quod no.Innocē:de officio ordi.c.ex parte ꝛ de ex
cef.prelatorū.c.quā sit graue.¶ In ista etiā materia dicit Inn.
q̄ quādo quis cōfitetur delictū:si ꝯfessio excedit libellum pōt
etiā cōdēnatio excedere formā libelli:q2 dicit ipse q̄ non refert
qualiter sit actū qn̄ maleficiū ꝑbat ꝑ cōfessionē.Ita ponit ipse
extra de elec.c.ꝑ inquisitionē tū istud expeditū imo glos.nostre
referunt se ad libellum.s e.l.ij.§.ignominie.in gl.no.casum ꝛ ibi
dedi concordantias. Bal.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Confessio facta coram iudice incompetenti non valet.

QUoniam. Uide Inn.de collus.cap.crimi
na.vide oīno Inn.de act.cum
oporteat.ꝛ.C.de trāsac.l.trāsigere ꝑ Jac.de are.Inn.
dicit q̄ confessio facta extra iudiciū irrogat infamiā
1 facti.¶ †Itē dicit q̄ confessio facta corā iudice incōpetenti
a non dz.a tū si sponte emanauit index competens coget reum il-
lud idem confiteri q2 non pōt variare.¶ Itē dicit qd quando
quis est confessus non est curādū ad quid sit actū.de ele.per in
quisitionem.¶ No.fictā confessionem infamare.¶ Item not.
quod licet in vera ꝯfessione distinguatur vtrū sit facta in iudi-
cio vel extra.tū secus est in ficta q2 semp habet legitima ꝛ in iu-
dicio facta:fm glo.sed do.Ja.bu.fm Mar.fil' dicit qd vel cōfes
sio nō infamat.q2 dicitur ex sententia reus infamari.ergo ex cō
fessiōe non infamatur.Cōfiteri ergo destructa est lex.C.de tran
sac.trāsigere.q2 si confes.ergo damnandus.So.vt in.l.quid er-
go.§.pena grauior.j.eo.

FUrti. ¶ In tex.ibi:nec manifesti no.qd sim-
plr dictū porrigit ad factum simplex q̄li
ficatiuū.Item cum diximus manifestum qualitatē fa
cti denotauim9 nō aūt declaratiōnē eius per proba-
tionē.Sic ꝛ cū dicim9 vsurari9 manifestus,q2 dz esse manifestū
extra naturā facti nō ex vi ꝑbationū.facit.j.de fur.si quis in ser
uitute.alias oē furtū ex quo sequit condēnatio diceret manife
stū.ꝛ ois vsurari9 conuict9 diceret manifest9 qd est falsum,q2
differētia manifesti refert ad cōuictos.nā nō conuict9,nō est ma
nifestus nec nō manifestus.sed neq3 reputat nec fur nec vsurari9
q2 qd nō ꝑbat nō esse cēset.j.ð Jhē.emp.rutilia.ꝑbatiōes ergo
faciut manifestū tū nō qualificant ipsum factum a p̄ncipio.h.d.

a ¶ Non valet.vid fel.j c.atsi clerici.j in.co i ver. vtrū autē.cum plu.se.vbi nūquid valet vt extraiudicialis ꝛ operet indicium ad torturā ꝛ tractat de confessioe facta ꝑ cleri.cū corā iudice seculari.

1 ☞ Appellatio extingit pronuntiatum.
2 Sententia lata in causa appellationis non fingit retro.
3 Appellationis desertio magis nocet quam diffinitiua.
4 Sententia an statim infamet.
5 Appellatio ꝛ tempus appellandi non parificantur.
6 Triplex est genus sententiarum.

Sed si furti. Appellatio rescindit p̄nunciatum q̄
ad infamiā.sed si non appellat vel de
seritur appellatio retro infamia trahit:sꝫ si fertur diffinitiua in
causa appellationis ex secunda snia nō ex hac dicitur quis ifa
mis.Uel sic.Appellatio interposita famā illibatam conseruat
sed omissa vel deserta nō patrocinat.ꝛ vbi late sunt due diffini
tiue sētētie.vna ex causa p̄ncipali.alie ex causa appellationis
oīs effectus tribuitur secūde sententie.ꝛ vt ex tunc.h.d.¶ Di
uiditur in tres partes.Primo loquitur in appellatiōe penden
te.Secundo in appellatione non interposita fm vnam lect.vel
deserta fm aliā.Tertio loquitur in appellatione reprobata per
diffinitiuā sententiā iudicis appellationis.Secūda ibi si aūt tē
pora.tertia ibi.quamuis.¶ In tex.ibi prouocationis interpo-
nende.fm vnā lec.vel interposite prosequendā fm aliā.¶ In
text.ibi est istud verbū est significatiuum veritatis.ꝛ propterea
Jo.intelligit in non appellāte:q2 statim a principio est īfamis.
q2 snia quo ad infamiam trahit secū executionem immediate
ꝛ in virtute istius verbi est,fundat se Joā.sed alij exponūt,est,
i.esse intelligitur quia istud verbum,intelligitur:est aptum ad fi
ctionē.vnde deferens appellationē fingit retro infamis.tamen
re vera pēdēte appellatione non fuit infamis.¶ Et not.qd ista
verba intelligant esse.ꝛ sic quotidie apponuntur in reformatio
nibus ꝛ statutis terrarū.ꝛ istud verbū.i.est aptū ad veritatem
denotādā.verbū aūt intelligit est aptū ad fictionē.Bart.tū ia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

l.si is q p emptore.de vsu.dicit q omne verbū importat verita
tez si p legalē dispone pōt introduci veritas.si aūt nō pōt itro-
duci veritas tūc denotat fictio.ꝛ ad hoc facit iste.§.ex ꝯiūctiōe
ambarū lect.ꝛ.j.de li.ꝛ posth.l.filio quē pater i ratiōe.sui.Uer-
bi gratia si statutū dicit q aliqs itelligat eē ciuis iportat vitatē
quoad ciuilitatē ciuilē:sed nō quoad ciuilitatez origis q regrit
verū naturale principiū.vt.j.ad munic.l.assnmptio.vñ dato q
statutuz diceret ita q intelligat eē ꝛ sit originari⁹ ciuis tū quo
ad naturalē ꝛ originalē ciuilitatē ista vba nō iportāt nisi fictio
nē:qꝛ nō hz tātā ptātē lex vl statutū q possit tollere facti vita
tē.vt.j.de ca.l.i bello.§.facte.vbi ergo vba pñt adaptari ad ve-
ritatē iportāt veritatē.vbi nō pñt adaptari ad veritatez impor-
tāt fictionē.¶In tex.ibi visa sit.ꝛ sup hoc sit pnūciatū diffini
tiue.¶In tex.ibi:hodie.i.ex nūc a tpe scōe snie.¶In tex.ibi
1 notari.i.ifamē eē.¶†No.prio q appellatio extiguit pnūciatū:
nā lz snia trahat secū executionē q ad infamiā ita quod nullū ē
mediū iter sniaz ꝛ infamiā tñ appellatiōe iterposita infamia est
sublata.ꝛ sic appellatio trahit secū executionē in rescindēdo si
cut snia secū traxerat executionē i infamādo ꝛ iducēdo.¶Se
cūdo no.q appellatio deserta fingit ñ interposita:ꝛ snia rema-
a net firma.[a] vt ex tūc:nō vt ex nūc.ꝛ cadit hic fictio super tēpore.
2 ¶†Tertio no.q diffinitiua lata in cā appellatiōis nō fingit
retro.¶Quarto ꝛ vltio no.ex ꝯiūctiōe istorū duorū v.q ma-
gis nocet desertio appellationis q diffinitiua:qꝛ desertio ap-
pellatiōis fingit retro:snia diffinitiua non fingit retro.qd tene
mēti.¶Ex pdictis collige qd p scdam sniam fit nouatio prie:
ꝛ trāsfundit prima snia in secundaz.ne due diffinitiue sentētie
iungant sup eodē iuxta no.j.qd me cau.l.si cū excep.§.hec aūt
actio.Preterea sola scda snia imponit finez liti.ergo ista pprie
dz dici diffinitiua ꝛ ab ipa ois effect⁹ dnoiari.ēt ex hoc collige
q sicut executio facti dz fieri vi scde snie:ita executio iuris ꝛ de
3 iure sicut est respectu ifamie.¶†Iuxta istū.§.qro primo vtrū
sententia ꝯdemnatoria lata sup furto statim infamet,an vo sit
necesse q transeat in rem iudicatam:ꝛ videt q sit necesse quod
transeat in rem iudicatam.ꝛ ista opinio potest sic pbari qꝛ ista
sunt paria q sit appellatuz ꝛ q possit appellari.vt.s.de transa.
l.ꝛ si post rē.in pn.sed interposita appellatiōe re⁹ ñ est infamis
ergo nec in tpe interponēde.Preterea sicut nihil innouat ap-
pellatiōe pēdēte ita nil pōt innouari intra tps appellandi.vt.j.
nil.no.appel.pē.l.j.sed si efficeret infamis aliquid interim inno
uaret.ergo ꝛc.Preterea tps ad appellandū est qdaz dilatio.vt
C.d ap.aut.hodie.sed pēdēte dilatiōe nō fit executio etiā lega
lis.ar.j.de vsu f.leg.l.sempronius attal⁹.ergo ꝛc.¶Quarto.fa
cit idem qd legit.ꝛ no.j.de accu.iudiciorū.vbi no.q sicut bona
appellatione pendēte ñ ꝯfiscant.ita nec intra tps appellandi,ꝛ
4 est illa gl.multū no.fz Dy.ꝛ ista fuit opi.quorūdā.¶†Scda
opi.est q snia statim infamet.ꝛ hoc probatur per.l.qui vltio.j.
de pe.vbi d:q cōdēnat⁹ ad mortē:lz possit appellare.tñ est in
famꝭ ꝛ seru⁹ pene.vñ sententia ledit statū ipso iure.ad idē.C.de
ap.l.addictos.ꝛ.C.de epi.audi.addictos.q idē dicunt.Preter
ea de hoc videt tex.hic.nā si sentētia non infamet nisi post tps
appellādi falsuz diceret lrā nostra dū dt:Retro ifamꝭ est.ꝛ hec
opi.ipsa veritas qꝛ q ad infamiā snia statim trahit secū suū effe
ctū.ñ ob.qd intra tps appellādi nihil pōt inouari qꝛ verū est fa
cto hois sz p executionē iuris sic fz Gu.de cug.Jac.but.ꝛ alios
5 ¶†Habes ergo vnā limitationē q tps appellandi ꝛ appella
tio pendens nō parificant ad ea in quib⁹ pnunciatio trahit se
cū executionē sed in his q requirūt executionē iuridicꝭ sic hoc i
desinitiua.In interlocutoria vero dic vt.j.de mi.l.intra vtile.ad
de q iura qdicūt q nihil pōt inouari appellatiōe pēdēte intel
ligunt vbi sit tale qd poterat nouari pendente psone instantia.
vt.j.si le.no.cane.l.postq.§.imperator.vbi est casus not.Item
propter dolū appellātis,ꝛ sic propter equitatē casus superue-
nientis aliqd innouat appellatiōe pendēte.vt.j.de app.imper.
in fi.ꝛ.j.de admi.tu.l.chirographis.§.fi.nā ibi videt alienans
dilapidare ꝛ ideo merito fit reuocatio i pristinū statū officio iu
dicis appellatiōis.Uel dic q illa reuocatio in pristinū statū nō
est innouatio sed est innouati p partē in veterē statū reductio.
6 ꝛ hec vera.ꝛ hoc de.j.q.¶†Addo q triplex est gen⁹ sentētiarū
quedā sunt snie que nunq trāseunt in rem iudicatā,si late sint ꝯ
b facti veritatē.vt snia lata super matrimonio.[b] ꝛ tñ iste snie me-
rent executionē suo tpe.hec dicunt canoniste.quedā sunt snie q
statim trahūt secū executionē ꝛ iste subdiuidunt qꝛ quedā sunt
quarū executio p ap.nō rescidit si facta est.vt in snia excommu
nicationis suspēsionis,ꝛ interdicti.vt extra de ap.c.pterea.qdā
sunt qrū executio rescindit p app.vt in nostro.§.ꝛ in.l.qui vlti
mo.tertium genus est earū q nō trahunt secū executionē,tamē
transeunt in rem iudicatā.ꝛ istd est gñale.vt.j.de pig.l.si fund⁹.
§.si plures.¶Iuxta istud primum tps appellatiōis interpo-
nende:quero verum interim isti possint testificari:habes ex pdi
ctis q non,qꝛ sunt infames per sententiam latam iā.ꝛ hoc tz
Gail.sed quid si post testimonium appellant ꝛ obtinēt,vtrum
conualescat postea testimoniū eorū:vr q nō,qꝛ tpe testimonij
erāt infames,et tps testificatiōis inspicit:vt.j.ad car.l.iij.§.cāe.
¶In ꝯriuz vr qꝛ cū snia pma sit in totū sublata cassata cā cas-
sat effect⁹.ar.j.de exce.rei iu.l.qui cū hrde.pria ps vr verior.qꝛ
lata snia inter partes nec firmare nec infirmare vr id q inter
alios est actum.ar.j.e.luci⁹.iste passus nō est sine dubio.¶Ue
nio ad scdm tps qñ appellatio est interposita ꝛ pendet in isto
tpe est certū q re⁹ nō est infamis.sz iuxta hoc qro si interim p
ducat in testē ꝛ testificat ꝛ postea appellationē deserat vel suc-
cūbat:an infringat testimoniū interiz:ꝛ vr distinguēdū.aut ap.
dserit.tūc qꝛ retro fingit infamis nō vz ei⁹ testimoniū.aut nō de
serit,sz p scdm sniam succūbit,qꝛ nō cadit hic fictio.nā ꝯfirma
tio inducta ex tēpore infringit retro,sz ñ ꝯfirmatio snie.vt hic
dt tex.ꝯriā opi.tz Guil.de cu.q dictū suū nō infringat,qꝛ cū di
ctū suū a pncipio valuerit,nō dz infringi rōne casus supuenie-
tis vt.j.de ꝯta.l.si post mortē.§.fi.istā opi.tz Bar.qꝛ qd iteriz fit
ex necessitate sicut ē testificari istd nō reuocat p casuz supuenie
tē.vt.j.de pac.do.l.quotiēs.¶Uenio ad tertiuz tps appellatio
fuit interposita ꝛ deserta tñ nō est adhuc pnūciatū eā esse dser
tam.Mō qro vtrū re⁹ sit infamis:ꝛ dico q sic.qꝛ sup desertiōe
appellatiōis ñ est necesse q pnūciet.vt no.gl.C.de ap.l.eos.in
pn.ꝛ posito q esset necessaria pnūcitiatio ista pnūciatio eēt in
terlocutoria.vt no.in.c.fi.de ap.in cle.vñ nil attinet ad ifamiā.
vt.j.e.qd ergo.§.qtū.appet igit q lz non si pnanciat appella-
tionē eē desertā tñ lapsis fatalib⁹ est in habilis ad testificādum.
¶Quartū est postq ast snia pma ꝯfirmata p secūdā tūc nō est
aliqd dubiū q ista scda snia trahit secd executionem ꝛ infamiā
vt ex nūc irrogat ꝛ reddit infamez inhabilē ad testimoniū.vt.s.
de se.l.Cassius.¶Quintū ꝛ vlti.tps est si scda sententia esset in
firmatoria pme.nā tunc rei stat⁹ integrat.ꝛ ad oia appet habi
lis mō vide gl.¶In gl.ij.ibi p totū.q dic vt no.Inn.ex de ele.
c.cū nobis.ꝛ.c.auditis.ꝛ vide p eūdem extra de exce.c.dilecte.ꝛ
de ap.dilecti.¶In ead.ibi,q est ꝯ.qꝛ ibi appellatio non vr ex
toto rescindere pnūciatū cū ptās alienādi ꝯpetens reo añ cō
dēnationem:vt.j.de do.l.post ꝯctū.nō ꝯpetat pendente appel
latiōe.¶In ea.in fi.ibi factū fuit.i.dicere.nō est innouatio,sed
innouati in pmeuū statū reductio.¶In gl.penalis.ibi suum
effectū.hoc est q dicim⁹ sniam trahere secū executionem.i.suū
effectū.ꝛ idem no.C.si a nō ꝯpe.iu.l.fi.¶In ea.ibi.§.duo facit.
qd habes in fiñ.j.rez ra.ha.l.cū indebitū.§.fi.ꝛ de so.l.cū dotez.
in fi.ꝛ.s.de sta.ho.l.paul⁹.¶In gl.fi.ibi.§.posteriore.j.iud.so.
l.cū apud Semproniū.ꝛ sic scda snia meret executionez ñ pma
fz Gui.q dic vt dixi.s.de pact.l.tale pactū.§.qui prouocauit.
¶In ea.ibi arg.ꝯtra scz qꝛ pma snia meret executionez.¶Ex
tra qro vtrū pendētia nullitatis opat idem q pendentia ap-
pellationis.no.Inn.extra de offi.dele.c.cū in iure.de sen.excō.
solet de acq pos.l.iij.§.si seru⁹.p Dy.ꝛ habes tex.no.in.l.fin.C.
de or.cog.¶Ultio in materia nri.§.adde fm Iaco.bu.q ea q
innouant appellatiōe pendēte nō reuocat vi prie snie vel vi scde
sz p viā attenta distinguendo tñ aut est attētata tm a iure ꝛ nō
reuocat,aut ab hoie ꝛ tūc reuocat.fm eū.sed hoc q dt de atten
tati a iure nō pcedit post appellatiōem interpositā sz infra tps
appellādi nā interposita appellatiōe a iure nihil innouat.vt in
j.rñ isti⁹.§.adde q lz sit lat scda snia:tñ iudex qtū ad reuoca
tiōes attentatorū nō est officio suo funct⁹.vñ ad huc pt officiū
suū ipartiri circa reuocationē attentatorū.casus est in.l.cyrogra
phis.§.fi.de admi.tut.q est no.In ista materia formo quādā
q.extrauagāte.vtrū appellatiōe pendente i capitali cā re⁹ dēat
retineri i carcere iudicis a quo an iudicis ad quem.ꝛ vide quod
carcere iudicis a quo est appellatū.qꝛ pendente appellatiōe nil
est innouādū.vt hic.ꝛ.j.nil no.pe.app.in rubro ꝛ nigro.ꝛ.c.non
solū.de ap.lib.vj.¶Preterea possibile est q appellans deserat
appel.ꝛ sic executio ptinebit ad primū iudicez ergo interiz pso
na rei sibi auferenda nō est ar.j.de excu.tu.dixim⁹ de execu.fan
dūlcitianū.ꝛ.l.fundi.ꝛ.j.de noxa.l.ad si libertate.In ꝯriū vr
q lz in cā capitali appellatio possit interponi per alium.vt.j.de
ap.l.nō tm tñ psecutio dz fieri psonaliter p ipm reū.vt.j.an per
alium ca.ap.l.j.qd nō posset esse nisi remitteret ad iudicem ad
quē:pone em q ex puincia per appellationem cā transferat ad
vrbem nisi psona rei trāsmittatur non poterit personalr interes
se ergo vides q prima trāsmittenda sit.ad hoc.C.de app.l.eos
§.super his.ꝛ adde quod no.Inn.in simili extra de sente.excō-
mu.c.vt fame.cogita.ꝛ tene menti.

1 ☞ Tractus alio nomine ad iudicium non efficitur infamis.
2 Dominus ex processu procuratoris non infamatur.
3 Uniuersitas de futuro condemnata an efficiatur infamis.

Si quis. Alieno noie condemnatus de iniuria vel
furto:nō efficit infamis nec etiam is cuius
noie cōdemnat.h.d.no.¶In tex.ibi ne ego scilicet dñs ꝛ prin
1 cipalis persona.¶†No.quod ille qui alieno nomine trahitur
ad iudiciū non infamatur per condemnatoriā.¶Scdo no.q
procurator defensor et curator et heres ꝛ tutor dicuntur trahi
in causam

a ¶Firma. qd no.qꝛ facit ad qd quā refert Frā.areti.in.l.q a latro.in.§.si qs.ad fin.d test.vide eūdez bal.ibidem mouere d bānito offenso pendente nullitate vel cassatione cui⁹ instātia deferat.de q qd.ibi vide per eos.

b ¶Super matrimonio.d q vide tu fe.in c.lator.de re iu.ꝛ in rub.de re iu.i.iij.col.in fi.d spōsa.

ambsam noie alieno.qr titul⁹ cãe vel criminis nõ hʒ originẽ
in psonis ipsoꝝ hinc appet ꝙ pena ifamie nõ trãsmittit ad he
redes:qr ifamia est insepabilis a psona.vt.s.ti.j.l.ex ea.℃†Ter
tio no.ꝙ ex pcessu pcuratoꝝ nõ infamat dñs nec ex snia ꝯdẽ
natoria lata in pcuratorẽ pcuratorio noie.Prima ratio est:qr
dñs nõ est ꝯdẽnat⁹ vere sed ficte ꝛ interpretatiue.vñ ficta ꝯdẽ
natio non infamat.ꝙ est no.Scđa ratio est.qr opʒ ꝙ obligatio
descẽdat a pcuratore in dñm.dʒ em̃ prio fundari in psona pro
curatoris.vt.j.de ac.ꝛ ob.l.q̃cũqꝫ gerim⁹.sed infamia non fun
datur in psona pcuratoris.ergo nõ potest per mediaʒ personã
pcuratoris trãsire in dominũ ꝛ itellige istũ tex.i ciuili iudicio.sʒ
in criminali snia nõ formatur in persona pcuratoris sed forma
tur in psona dñi bñ tunc dñs infamat.vt.C.de iniur.l.fin.ꝛ per
tex.nostrũ reprobat opi.q̃ ponit C.de sentẽ.ꝛ interlo.om.iudi.
l.j.q̃ dicit eadẽ snia dãnari dñm ꝛ pcuratoreʒ vtriusqꝫ soluet
opi.nam tex.hic vult ꝙ damnetur solus procurator alias fru
stratoriũ esset cõsiliũ istius.§.ꝙ in causa famosa dñs cõpareat
p pcuratoreʒ si nihilominus dñs veniret cõdẽnandus,ꝛ p cõ
sequẽs infamand⁹.tu potes saluare illã gl.vt itelligatur i aliis
cãisqꝫ in causis famosis.vt extra de elec.c.q̃relã.sʒ in cã famosa
snia est formãda in persona pcurato pcuratorio noie ꝛ non in
psona dñi absentis.ꝛ hoc vult iste.§.vt fama absentis dñi ñ le
datur.ꝙ est no.℃In glo.i.ibi:in priuatis.imo idem in publi
cis.si ex tali publico crimine oritur ciuilis actio.ꝙ est qñ cõcer
nit dãnũ rei familiaris.vt.j.de fa.l.qui nomine.ꝛ no.j.de priua.
deli.l.fi.vbi vide ꝛ ꝙ no.in.l.pe.si ex noxa.cã agatur ℃In ea.
ibi propter alienũ factũ no.ꝙ fideius.dr cõueniri propter alie
nuʒ factũ.ergo opʒ ꝙ in libello formãdo ꝯtra fideiusso.ꝛ etiã in
strumẽto fideius.fiat in tertio principalis debiti.ꝛ facit qđ not.
j.de ver.ob.l.sciendũ.℃In ea.ibi:ex sua obligatio.vt.j.mãd.l.
papi.sed heres nõ tenet ex suo ꝯctu vero sʒ ex iterpretatiuo.i.ex
quasi ꝯctu quo mediãte obligatio defuncti trãsit in heredeʒ in
l.apud iul.j.qui.ex cau.in pos.ea.℃In ead.ibi.l.j.vñ instantia
trãsit in heredẽ,ꝛ facit.j.e.seruus.ꝛ j.de fideius.cum hominem.
℃In.ead.ibi:ex suo.s.facto dãnaret heres.℃In glo.seq.ibi.
l.liberto.in fi.posito.q̃ ꝙ dñs fuerit psonalr in toto processu si
videat se succũbere constituat pcurato.ad sniam audiendam.
ꝛ iste pcurator cõpareat vt pcurat.ꝛ sic iste dñs euitabit infa
miã ꝛ est mirabile cõsiliũ fm Bar.arg.cõtra.C.de adul.l.q̃uis
idubitati.So.ibi victor non vict⁹ aberat a iudicio vñ nil facit.
1 ℃†Extra q̃rovtruʒ vniuersitas cõdẽnata de furto efficiat in
famis ꝛ vr ꝙ nõ.Prio qr vniuersitas non est in iudicio p se sed
p actorẽ vel syndicũ.vt.C.de re mili.l.tam collatores.§.fin.Se
cundo qr pena famie personã desiderat.sed vniuersitas pprie
loquẽdo nõ est persona nec animatũ corpus:sʒ est quoddã cor
pus intellectual.vt in.c.romana.§.in vniuersitate.de sentẽ.ex
com.lib.vj.ꝛ ꝙ notat Inno.de senten.excom.c.grauem.℃In
1 contrariũ videtur:qr vniuersitas dicitur persona [a] vt.j.ꝙ met.
cau.l.metum.§.animaduertendum.ꝛ.j.de fidein.l.mortuo.Itẽ
contra vniuersitatem inquiritur propter infamiam.vt in.c.per
inquisitionem.de elec.Item vniuersitas hʒ animaʒ ꝛ in animã
vniuersitatis iuratur.vt in.c.presentium.de testi.lib.vj.Itẽ vni
uersitas delinquit ꝛ punitur.vt.j.de penis.l.aut facta.§.finali.
Potest dici per primas rõnes qđ vniuersitas ciuiliter cõdẽna
ta de furto vel de dolo nõ fit infamis p nostrũ text.ꝛ qr ista est
pena personalis q̃ vniuersitatẽ nõ capit sub suo nomine.vt no.
Inno.in.c.dilectus.de symonia.nõ ob.c.p inquitionem.vbi di
citur ꝙ contra vniuersitatem inquiritur propter infamiam.qr
infamia potest considerari duob⁹ modis.Primo enim nõ di
citur infamia alicuius.i.status ei⁹ maculat⁹.Scđo mõ dr infa
mia de aliquo.i.publica vox ꝛ fama ꝯtra aliquem.dico ꝙ primo
modo vniuersitas non est infamis.sed scđo mõ bene est infama
ta apud bonos ꝛ graues vt intelligas clarius sicut hec vox pe
tri aliud est ab ipso petro.i.ab ipsa persona petri ita publica
vox ꝛ fama cõtra petrũ aliud est ad infamiã ipsius petri:qr in
famia cõsiderat put inest parti:sed publica vox ꝛ fama cõside
ratur prout inest partib⁹ hoc scđo mõ vniuersitas potest labo
rare ifamia ex qua vr ad inq̃sitionẽ q̃ appellat infamia de hoie
nõ infamia hominis.ꝛ fuerunt verba Old.que no. Bal.
1 ☞ Concordia que fit gratis est fauorabilior quaʒ illa que fit
accepta pecunia.

Pactus. Uerbũ simpliciter prolatũ restringitur vt
absurditas euitet.h.d.secũduʒ Bar.nam
lʒ pretor fecerit mẽtionẽ pacti simpliciter:tñ dʒ ꝛ itelligi ꝛ restri
gi istud verbum ad transac.ꝛ nõ habet locũ in pacto gratuito.
℃In tex.ibi q̃cunqꝫ.ita ergo cõmittit symonia per vnũ nũ
mum sicut per multos.℃In tex.ibi venie.i.miserationis ꝛ in
1 dulgentie.℃†Not.ex isto.§.ꝙ fauorabilior est concordia q̃ fit
gratis q̃ illa q̃ fit accepta pecunia.℃Scđo no.hic arg.ꝙ non
vʒ ista pmissio facta alicui pmitto ꝙ nõ faciã pacẽ vl ꝯcordiã
cuʒ inimico meo:qr istud pactuʒ est ꝯ euangeliũ ꝛ ꝯ scriptas le
ges ℃Extra quero hic vtrũ ille q pduxit instrumẽtũ ꝯcordie
videat cõfiteri delictũ.ꝛ vr distinguẽdũ.aut est cõcordia facta
gratis aut nõ gratis.prio casu nõ vr qs ꝯfiteteri.scđo sic.vt.s.e.
qm̃ ꝯriũ dico qđ nunqꝫ videat cõfiteri q̃ad ꝯdẽnationeʒ.ꝙ sic
pbo.ista concordia pducit ad ꝯdẽnationẽ excludẽdã.vñ ñ dʒ
ꝯriũ opari.vt.j.de procu.si reus parat⁹.Nõ ob.l.qm̃ qr fictio il
lius.l.suis terminis est ꝯtẽta.s.quoad infamiam tm̃:non q̃ ad
fiscalẽ cõdẽnationeʒ nã fictiones sunt restrigẽde vt nõ operent
nisi in illo effectu ad queʒ sunt inẽte.vt.l.ij.§.j.j.de iu.fisci.ꝛ fa
cit qđ no.l.iij.C.de si.inst.ꝛ tene mẽti.℃Querit hic bar.vtrum
sit differẽtia.an pecunia interueniat in instro pmissionis vl ex
tra ꝛ dicit ipse qđ nõ.quia tacite vr repetita in ipso facto.vt.s.
de pac.l.item quia fm Bar.ꝛ idem.j.de ma.l.iiij.§.ab igno.ꝛ.j.
de proba.l.cum tacitum. Bal.
1 ☞ Iussus magistratus iuris fictionem excludit.

1 **Qui iussu.** Pretoris authoritas dlicti psumptionẽ
excludit.h.d.℃†No.hic iussũ magistra
tus fictionẽ iuris excludere.ita pbat ꝯiũcta.l.qm̃.s.e.℃In gl
sua ibi necessitatẽ.nec obligatiõis nec honestatis.℃In ead.ibi
sed hortari.no.ex ista glo.ꝙ iudex nõ põt cõpellere partes ad
trãsigendũ.ergo nec ad cõpromittẽdũ cãm in arbitratorem fm
Bart.℃In ea.ibi delegatus potest.non est bona similitudo
qr ordinarius hʒ ptãtẽ plenariã.delegat⁹ hʒ ptãtẽ coarctatam
fm Ja.℃In.e.ibi,facit licitũ nunqd regrat in tali iussu cause
cognitio:dic ꝙ nõ qr non est iussus necessarius sed ordinarius.
ꝛ adde ꝙ no.Inno.de tempo.or.c.ad aures.ꝛ no.aliquid psu
mi honestũ ppter iudicis authoritatẽ.ꝙ tene menti. Bal.
1 ☞ Innocentia iuramento probatur.
2 Suspitio per iuramentum probatur.

1 **Sed ꝛ si iure.** Iuramẽtũ nõ irrogat infamiã:sʒ
purgat.h.d.℃†No.innocentiaʒ
2 pbari p iuramẽtũ.℃†Itẽ no.ꝙ suspicio purgat p iuramẽtũ [a]
fm glo.canoñ.tractãt de isto iuramẽto purgationis valde late.
ij.q.v.ca.si legitimi.et c.nimiã.ꝛ.c.omnib⁹.vide plene pe Archi.
1 ☞ Recipiens mandatũ de fide iubente videtur recepisse mã
datum de fideiubendo.
2 Pricipalis non cõseruãs fideiussorem indẽnem perfide agit.
3 Differentia inter mandatũ ꝛ depositum.

Mãdati. Actio mãdati tã directa quã ꝯria infamat,
h prio ex ꝯctu q transit ad hrdẽ pt hres in
famari ex pprio dolo.sec⁹ si sit ꝯct⁹ vl q̃si ꝯct⁹ q ex psona dfun
cti nõ dscẽdat i hrdẽ h scđo.Itẽ actiões ꝯrie regulr nõ ifamãt
h tertio ꝛ vltio vsqꝫ ad.l.i actiõib⁹.℃In tex.ibi suscepit q re
net mãdati directa.℃In tex.ibi is q tenet mãdati.ꝯria vt no.
de act.ꝛ ob.ꝯsensu.ꝛ p Dy.i arbore actionuʒ.sed Ja.de ra.dicit
ꝙ actio q̃ dat mãdatario ẽ directa si itẽtat fm ꝯsensũ vtriusqꝫ
ptʒ:sʒ si itẽtat ex accidẽti ex id õ q̃ fuit cogitatũ a pn.tũc ẽ ꝯria
ꝛ tũc nõ ifamat fm Jac.de ra.qđ ñ plʒ gul.nec est verũ.qr ois
actio q̃ dat mãdatario ẽ ꝯria.ꝛ nõ directa.ꝛ ẽ ista opi.glo.nraꝛ
ꝛ Dy.ꝛc.℃In tex.ibi non de pfidia:sʒ qd si ageret õ pfidia:di
cit gl.qđ efficeret ifamis.vt.j.de pig.ac.l.si pignore.§.pe.sʒ glo.
hic tʒ ꝙ nulla ꝯria ifamet nisi ꝯria mãdati.ꝛ h cõiter approba
1 tur.℃†Not.in.§.mãdati.qđ recipiẽs mãdatũ de fideiubeñ.vr
recepisse mãdatũ de soluẽdo facit.j.de cõd.inde.l.indebitum ꝛ
2 j.de vsuf.ea.re.l.trib⁹ opi.ista ẽ gl.lʒ aliq dicãt.ꝯriũ.℃†Scđo
no.ꝙ pncipalis q nõ ꝯseruat fideiussorẽ indemnẽ pfide agit ꝛ cõ
dẽnat⁹ infamat:nunqd ergo sunt infames illi ꝯ q̃s fit pceptũ i
cã ꝯseruatiõis idẽnitatis.dico qđ nõ.qr illõ pceptũ est interlo
cutoria q̃ ꝛc.vt.j.e.l.qd ergo.§.quantũ ꝛ ꝙ pceptũ sit interlo
cutoria.no.gl.in aut.de heredi.ꝛ falcidia.§.si quis aũt si i pſes.
3 ℃†Tertio no.in.d.illõ differẽtiã inter mãdatũ ꝛ depositũ ex
vna pte.ꝛ tutelã ꝛ societatẽ ex altera in deposito ꝛ mãdato hrs
suo noie cõdẽnat⁹ infamat i tutela ꝛ societate nõ.ꝛ reddit tex.
tacitã rõnẽ diuersitatis qr tutela ꝛ societas ñ descendũt ad he
redẽ nec recipiũt trãsmissionẽ.nã tutela est officiũ personale ꝙ
cũ persona finit.vt.j.de tutel.tutela.Societas est contract⁹ p
pter industriã psone celebrat⁹ ꝛ iõ nõ trãsit ad heredẽ qr ꝯcer
nit industriã psone.ꝛ facit.j.de cur.fur.l.cui⁹ bonis.qr ergo ista
nõ descẽdũt in heredẽ ex psona defuncti merito miti⁹ agit cum
herede.sʒ in his q̃ descendũt i heredem ex psona defuncti sicut
sunt reglr aliis ꝯctus merito cũ heredeʒ durius agit accedat qđ
le.ꝛ no.j.de pre.l.q̃situ.§.fi.℃Apparet ex pdictis qđ interdum
in heredẽ descẽdit ꝯctus ꝛ obligatio.interdũ obligatio nõ con
tract⁹.ꝛ hoc tãgit hic in gl.interdũ ꝯctus nõ obligatio.v.C.de
accu.ab herede ꝛ ꝯ heredẽ.l.j.℃In glo.q̃ incipit nisi ibi eodeʒ
mõ imo.ea rõne qr ipse ꝯct⁹ in cũ descẽdit.nã mandatũ re non
integra descẽdit in hrdẽ.ꝛ adde qđ not.j de acq.pos.l.j.§.vete
res.℃In ea.ibi diligẽtissi m⁹ no.bñ hãc.gl.in qb⁹ casibus he
res tenet aĩr quã defunct⁹ ꝛ quaĩr alteret obligatio i persona
heredis.℃In gl.se ꝛ ibi Jo.ꝯ.no bonã gl.ꝙ quãtũ ad penaʒ
infamie nõ est procedẽdũ de filib⁹ ad filia.qđ tene mẽti No.ꝙ,
aliqueʒ fustigari nota infamie est si qs ergo venit fustig ãd⁹ vel
bullãd⁹ pro furto non sequitur ergo ide net in rebaria. Bal.

[a] ℃Persona.vide ad materiam plene p fel.i.c.dilect⁹.el.ij..in medi.j.col.in ver.ead.gl in fi.de symo.quẽ ẽt allegaui.s.in.l.in tantũ.§.vniuersitas.d re.diui.vbi ẽt p eũdẽ bal.ꝛ p eũ in.l.j.in.ij.co.ꝙ q̃sqꝫ in.

Additio Baldi.

Furti. Uel aliis vide oino q no. Inn. ex. de ex ce. dilecte, ppo. sz in cui⁹ carceribus inte rij stabit vtrū iudicis a q̄ vel ad quē. demū vide In no. de ap. ad hoc. et vide no. de accu. ex iudi. Si aūt vide Inn. de ele. ad aud. circa h̄ q̄ro cū pnūcie ᷓ a ppellationem desertā q̄re ex die isti⁹ snie nō 3hit infamia sicut qn pnunciat iniusta. rndet: qr qn appellatio est deserta nō ē diffinitiua sed ab soluit appellatū ab obseruatione iudicij. et sic n fert sup facto sz sup pcessu. et iō nō infamat: qr oino fertur sup facto iō qr est in terlocutoria lz postea nō speret diffinitiua et interlocutoria nō infamat. j. eo. qd g. §. quantū. ¶ Itē alia rōne pt3 q ē interlocu toria. qr ei⁹ 3ria nr̄ ē īterlocutoria. s. iudex pnūciat appellatio nē nō esse desertā. sz qd si deserit nō silētio, sz qr soluit. rndeo nō est īfamis: qr d3 absolui nō 9dēnari. vt. j. de pcu. si re⁹. facit q no. s. l. p xi. in fi. gl. et adde q no. j. si serui. vendi. l. harū. ¶ Nun qd si deleret cā nullitatis h3 locū fictio. dicit Inn. q nō extra de ap. c. sepe 9tingit. ¶ In gl. mag. inter fa. vide oino Inno. de ap. dilecti. hodie non añ. nā aut in actis et est falsum: qr f̄m ap pellationē nō 3 aut vi snie et nō psone, qr rescissa: ergo vi scōe. ḡ ex tpe scōe et nō añ f̄m Ja. bu. puto vide Inn. de ap. soli. ¶ In gl. 3 epm. ¶ Si qs p istū. §. pbat opinio legistarū q dñs abñs nō pōt cōdēnari. nā tūc esset īfamis. vt. C. ō iniur. l. fi. et sic 9siliū hui⁹. §. esset nullū. Itē pbat: qr obligatio x̄boȝ orit ex snia. l. fi. C. de sen. ex breuic. reci. ḡ in abñtē nō pōt dirigi. l. j. de verbo. obli. l. iij. de acceptil. l. si ex plurib⁹. §. fi. facit de do. si in stipula. Procuratoris cā. Per istū versi. puto q vniuersitas nō possit ec īfamis īfamia iuris nā vniuersitas pt f̄m do. 9siderari duo b⁹ modis, aut ī abstracto et ē laiata et tūc capitis diminutio vl̄ infamia vel alia pena non cadit in eā. de sen. excō. romana. §. in vniuersitatē. li. vj. aut cōsideraᵗ ī 9creto. et tūc sumiᵗ p singlarib⁹ ī vniuersitate 9tētis. Hinc est q in aīa vniuersitatis iuraᵗ. ō te stib⁹ pñti. li. vj. et h̄ si vniuersitas est ī iudicio p aliū. vt. l. tā colla terales. de mil. et iō nō infamaᵗ vt hic. sed īfamia facti bñ cadit in vniuersitatē. hinc est q 3 vniuersitatem ingriᵗ. de accu. quali ter. de elec. pro inquisitione. adde et oino vide qō no. Inn. de snia excō. graue. et c. romana. Nec venie. vide qō no. inst. de iniur. in fi. et s. ō pac. si tibi. §. quodā p Gui. ¶ Itē no. p statuto. de con coȝ q ut fauorabile ampliādū. ¶ Qui iussu. Nūquid requiratur cāe cognitio in tali iussu. no. Inn. de tpib⁹ ord. ad aures. nā iā iuramentū ei⁹ locū obtinet qō magis expedit iurāti nō tm̄: nā lz post morte duret depositū. ergo depositari⁹ et māda. re nō in tegra. ergo mādatari⁹. tñ non durat societas nec tutela f̄m Gy. et Jac. bu. de cur. fur. cui bonis societatē. nec in ipso 3ctu nec in ipsa obligatione cū varieᵗ ex psona h̄ dis. ¶ In glo. q̄ incipit, qr extinctu3 est. ibi p totū. vide no. p Inn. extra de app. 9suluit. in fi. In ea. in. §. fi. Inn. dicit q p viā attentati tunc fit reuocatio qñ iudex p sniam desijt esse iudex: nō al's. de ele. qr ppter gloss. ¶ Si aūt. vide Archi. liiij. dist. qs leges. et Inn. de offi. delega. pastoralis. qr x̄o. et Bar. de lec. cupien. iuxta fi. et sic dicimus ar guēdo a simili: sed nō est sile: qr due infamie sunt incompassibi les ex vna cā: sed nō due actiōes. infa. adde et oino vide qō no. Inno. de offi. dele. pastoralis. ¶ In ea. gloss. sed ibi reuocatur ¶ Quid si snia dicaᵗ nulla vtrū est interim aliquid īnouandū no. p Inn. de sen. excō soiet. In glo. q incipit, nō vr̄ ibi satisface re suo sacramento nec de iure ciuili in purgatiōe est necessarius nūerus purgatoȝ, sed de iure canonico sic. vide de hac materia plene per Arch. ij. v. mennam. et ōib⁹ ea. q. ¶ In gl. que incipit. sc3 faciende. vide plene de materia. lxxv. di. Archi. Flor. parc. ¶ In ea. ibi, īfamis. et f̄m h̄ dic īfamis est sententia vere. qr nō est necessariū fingere ad faciēdū actū īualidum esse validu3 est necessaria fictio. h̄ non est sic: qr semp fuit valida saltē q̄ ad infa miā in q̄ snia trahit secū executionē. f̄3 Ja. bu. ¶ In ea. gl. Ibi fingiᵗ. h̄ ē necessaria fictio: qr snia erat rescissa per appellationē cā x̄o fictiōis est: qr appe. est rescissa silētio. ¶ In ea. ibi. §. due. Bal. dt. q v3: qr ius est q̄sitū pti et 9ditio testis īspiciᵗ tpe iura menti. do. Ja. bu. dicit 3 pper fictionē. in. l. j. p hoc qr pendēte tpe appellādi nil est innouādū sz si innouaᵗ reuocaᵗ p viā atten tati. Sol. illud h3 locū de attētatis ab hoīe. h̄ a. l. f̄m Ja. bu. vel hic innouaᵗ añ tp̄s appellādi nā īfamia coheret snie. et snia pce dit in tpe tp̄s appellādi h̄. et infamia pcedit tp̄s appellandi. Et q opi. Jo. sit x̄a est hic casus ī x̄bo. hodie. nā ēt scōo pt appel lari, et tñ dt hodie notari, nō dicit post biduū. Itē p h̄ rō: qr ex q̄ trahit secū executionē nō stat in suspēso. extra de ap. pastora lis. de sol. sub cond. arg. no. C. si nō a cōpetē. iudi. l. fi. Bal.

1 ☞ Fictio legis de similibus ad similia extendi non debet.

2 Mitius est agendum cum eo qui minus deliquerit.

3 Dictū in vno capitulo legis in alio nō intelligiᵗ esse repetitum.

1 **Factionibus.** ¶ † No. in hac lege qō fictio iuris non extēdiᵗ de similibus ad similia vt probatur hic con iuncta. l. quoniam. 3. eo. tu potes dicere q non sunt si milia 3ct⁹ et delicta. imo dissimilia. et tūc collige istud notabile ¶ Qñ aliqua sunt dissimilia de vno non inferᵗ ad alterū et hoc

2 bñ pbaᵗ hec. l. ¶ † Secūdo no. q cū eo q min⁹ deliq̄rit miti⁹ ē

3 agēdū. ¶ † Tertio et vltio no. q dcm̄ in vno capitulo nō itelli giᵗ repetitū in alio capl'o in q̄ nō ē eadē rō. et hec oia pbat hec l. si oia capitula. ī vno cōtex. ponanᵗ. vñ illa cl'a pact⁹ vr̄. appo sita in dilectis nō intelligiᵗ repetita in 3ctib⁹: qr cū differant in materia 3ct⁹ et delicta differūt etiā quoad dispositionē legalē: alibi tamē arguim⁹ ō cōtractib⁹ ad delicta. vt ex. c. vnic. ō synd. sed illud quo ad forum non quoad penam. quod tene menti.

1 ☞ Ignorantia puniri non debet.

2 Tempus continuum ignoranti currit.

Genero. Ignorātia ignoranti pr̄ocinaᵗ nō āt officit ei. h. d. Et in hac. l. ponun tur duo effect⁹ ignorātie. Prim⁹ est q̄ ad delictū ex cusādū. Scōs q̄ ad cursu3 certi tpis 9summādū secū

1 da ibi: sz cum tp̄s. et no. l. ¶ † No. primo qō ignorantia non d3 puniri. et facit hoc ad excusationē sindicoȝ q p ignorātiā facti nō denūciauerūt maleficiū. Sup hoc dic q triplex ignorātia ē facti. s. publica qñ cōiter oēs ignorāt et ista excusat ignorātē. vt i. l. semp. §. ī hoc edicto. q vi aut clā. Itē priuata pbabilis. vt qñ cōiter factū sciᵗ sz si vnus pretendit singularē ignorātiam rōne absentie. iste silr̄ excusatur. vt. j. de decre. ab ordi. fa. l. fin. Tertia ignorātia est priuata, sed temeraria. vt qr cōiter oēs sciūt et vn⁹ ex illis nō allegando istā excusatione3 dicit se ignorare. nam ista ignorātia sibi nō pr̄ocinaᵗ p̄sertim vbi rōne officij tenebaᵗ inq rere. vt. j. ō iur. et fac. ign. l. regula. §. qd eñ si oēs. et. no. in. l. pen.

2 C. de pericu. tu. et pbaᵗ in. c. j. extra de post. p̄la. ¶ † Scōo no. q tp̄s 9tinuū currit ignorāti. ¶ Tertio no. q scia superueniens post terminū. nō ligat sciētē ad expectādum terminū. ¶ Quar to et vltimo no. duo 3ria in vno instāti cedere: qr in vna et eadē die lugubria sumunᵗ et deponunᵗ. et est arg. ista sra q eadē die qua sepultus est prelat⁹ possit fieri electio noui prelati. Idē est arg. q si syndic⁹ tenetur denūciare maleficiū intra quartā diē a die maleficij et ipse nesciuit intra quartā diē sz postea q non te neᵗ ammodo denūciare: sec⁹ si istud tp̄s currat a die scientie. sed cōtra credo p. l. cū ancillis. C. de incest. nup. ista. l. bñ pbaret in casu tali si syndicus sciuit postq̄ re⁹ p̄scripserat: certe non teneᵗ ammō denūciare: et illud bñ pbaᵗ hic. et facit. j. si qs te. liber esse ius. l. fi. ¶ Extra opp. dr hic q socer puniᵗ cū scit generū mor tuū nō cū ignorat. 3. Pl⁹ delinquit ille q creditgenerū viuere et remaritat filiā q̄ ille q scit eū mortuū esse nec d3 min⁹ puniri lu xuria q̄ verū mr̄imoniū. vt ī auᵗ. de res. et ea q̄ parit. §. fina. timo re isti⁹ 3rij est facta hic q̄dā gl. parua super versi. sciret. q̄ dicitō pxio. vult dicere gl. q si socer diu stetit q ignorauit et ignorās post annū filiā maritauit non punitur. idē primo sciuit postea maritauit. et isti sunt duo casus isti⁹. l. et sic cessat obiectio. Guil. de cug. dicit aliter. qr dicit q qñ scit suu3 generum viuere rema ritādo filiā videᵗ repudiū mittere, sz nō credo q bñ dicat ī h̄ qñ nō interuenit libell⁹ repudij sicut d3 interuenire. vt. j. ō diuor. l. si penituit. et. l. nullum. ¶ Scōo op. dr hic q istud tp̄s est conti nuū 3 tp̄s q statuiᵗ a p̄tore in dubio censeᵗ vtile tp̄s. vt no. ist. de perpe. et temp. ac. in pn. sz hic tp̄s statuiᵗ a pretore. ergo inter pretaᵗ vtile tp̄s Sol. l. 3ria loqᵗ in tpe statuto ad agēdū. hic lo qᵗ in tpe statuto ad quoddā factū q naturalr̄ labiᵗ. vt. j. de lib. et post. l. gall⁹. ī pn. et. j. de lib. ag. l. j. §. elegāter. ¶ Tertio opp. q tp̄s nō cedat ignorāti. vñ videᵗ obstare. j. de edili. edic. l. cū sex. et. C. de excusa. tu. l. quinquaginta. glo. nō soluit alr̄ nisi qr dicit ibi: est tp̄s vtile. hic 9tinuū. et sic dimittit nos in qōne. Quid in dubio qñ dubitaᵗ vtȝ tp̄s sit vtile vel 9tinuū? dicit Jac. bu. q aut cursus tpis pdest ignorāti tūc interpretaᵗ continuū vt hic. aut curs⁹ tpis nocet ignoranti tūc interpretaᵗ vtile vt in 3ris. Bar. aliquātulū latius dt q aut allegaᵗ lapsus tp̄is ad hoc vt ignorans dānū euitet vel penā et tūc tp̄s cedit ignorāti vt hic. aut allegaᵗ ad excludēdū ignorātē a iure suo puta ab actiōe vl̄ defensiōe quā h3 et n̄ cedit ignorāti. vt ī. l. cū sex. et. l. qnquagīta. aut ad excludēdū eū ab aliquo offō et adhuc nō currit ignorā ti. vñ dt ipse, q tp̄s statutū p 9stitutionē epi executorib⁹ testa mēti nō currit eis ignorātib⁹. et alle. j. ō statu. libe. l. iij. §. si quis. lz cōtra eū vr̄ casus ad literā in. l. fi. §. j. C. cōtaldē leg. Ego. tñ cō sulēdo idē tenui: qr monitio iuris nō ligat ignorantem. vt in. d. l. fi. de decre. ab ordi. fa. interdū allegatur ignorātia ad factum aggrauandum, et istud nō pōt fieri: qr ignorantia aut excludit, aut minuit delictū. nō autē aggrauat. vt. l. inter omnes. §. recte. de crimi. expila, heredi. de adult. l. penul. Unde occidēs banni tū quē ignorabat bannitū: tamē meretur veniam interdum alle gatur ignorātia ad premiū excludendum. Uerbi gratia. dicit statutū si quis ceperit exbannitū habeat decē de camera com munis perusij. modo quidā cepit exbannitum quem ignorabat esse bannitū. petit iste premiū opponitur ei quod factum fecit nō eo proposito vt haberet premiū, queritur quid iuris? Dicit Bar. quod nō debet consequi premium. l. ij. de conditioni. et de monstrat.

nifera.ꝛ p.l.si qs i grauī.§.vtrū.ff.ad sylle.ꝛ ita fuit ꝯsultū i ista
ciuitate ffz ꝯsiliū suū.ꝛ forte male:qr hec ꝯdictio si ceperit exbā
nitū nō est ꝯditio potestatiua:ffz mixta ex ifidīs fortune i qua
sufficit qđ quo quomō ipleta sit ēt facto.vt in.d.l.de cōdi.ꝛ de
mō.Aff l.l.quā allegat ꝓ se vt casus exp̄ssus ꝑ ip̄s. ¶Ultimo
edđad hāc,l.q no.ff.ꝙ met.cau.l.si cū exceptio.§.satis clemēter
¶Ad plura ēt alia facit hec.l.dicit statutū si qs nō in finuane
rit testū infra sex mēses cadat a iure suo.Vel dicit ita.si qs nō
infinuauerit in catastro infra sua ꝑdat ea.queritur vtrū temp⁹
cedat ignorāti.Ex ꝑdictis colligit qđ nō cedat nisi ignorātia
ēt temeraria ꝛ supina. ¶Itē facit ad aliā q̄stionē.dicit statu
tū si qs nō petierit debitū infra decē annos a die quo peti po
luit cū effectu,postea nō audiat⁹ vtrū ista p̄scriptio currat igno
rāti.vt ꝙ sic.qr ibi est p̄scriptio statutaria ꝛ statū populi est i⁹
ciuile sec⁹ vt in ꝙstitutiōe episcopi que est ius ptoriū.ꝛ hec dif
ferētia vt ꝙbari p gl.no.istitu.de perpe.ꝛ temp.act.in p̄in.quā
gl.semp notabat.Bar.ꝓterea lex expressa est qđ p̄scriptiones
currūt ignorātib⁹ siue sint reales siue psonales vt.ff.quēadmo
dū ferui.admit.l.si ptē.§.i.ꝛ C.de p̄scr.long.temp.l.fi.ꝓterea i
pedimētū ignorātie ē impedimētū facti nō iurꝫ.ꝛ.l.caueꝭ ꝙ im
pedito ipedimēto facti ñ currat p̄scriptio ꝛ op⁹ est in inte.re.iste
est tex.not.ff.de ser.rust.ꝑdi.l.attilicinus.ꝛ plene no.per.Ly.C.
de p̄ci.impera.offe.l.quoties.Ad facerē istas allegatiōes rñde
bā mihi per aduersarios quod illa verba a die quo peti potuit
requirūt ths vtile quo ad p̄in.qr verbū potuit,platū intelligit
de vtraqꝫ potētia iurꝫ ꝛ facti.C.de tēp.ī inte.resti.l.supuacuā.fa
cit qđ no.de in inte.rest.l.ff.ꝛ.ff.de fideicō.li.l.thais ancillā.§.i.ꝛ
ꝙ no.ff.de condit.ob can.l.qđ seru⁹.nā vt elegāter dicit Bar.in
quodā suo consilio istud verbū,pōt,sic limitari scz de natura de
iure,de facto,ꝛ ſm bonos mores.vt.ff.de ver.sig.l.nepos ꝑculo.
ꝛ de cōd.instit.l.filius ista q̄stio fuit de facto.qr do.Jo.de pisci
na fecit quādā donationē magne quātitatꝫ pecunie cuidaꝫ fra
tri recipiēti p ḡbusdā hospitalib⁹:ꝑ pte eorū hospitaliū pete
bat exceptio instrumēti post decēniū dicebat ꝙ hospitale ignō
rauit.vñ querebatur quid iuris.incidebat etiā in illa.q.vtrū scie
tia stipulātis noceat ei p̄io quo stipulabat.ff.de edil.edic.cū māci
pius.incidebat etiam alia questio cū hospitalia gaudeant pre
scrip.xl.an,sicut ecclesie,vt in auf.de eccle.titu.§.p̄io temporali
bus.col.viō.vtrum p̄scriptio statuti ꝓhendat hospitalia se
fundatia vigoꝛ statuti ꝓter ius commune.erant alia pulchra
puncta de quibus nunc non dico. Bal.

Additio Baldi.

Genero inquit. Hec lex glossatur ex
his q̄ ꝙ met⁹ cau.si cū exceptio.§.satis clemēter.ibi oīno
vide p Bul.de cug.no.tēpus ignoranti currit in suū
fauorē,ffz ani suū odiū,dic.ff.de edil.edi.cū sex.secūdū Jac.but.

1 ¶Plus permissum est viro quam vxori.
2 Sponsa sponso mortuo incontinenti nubere potest.

Vxores. ¶Not.ꝙ vir ꝛ vxor nō iudicant
1 ad paria ꝛ plꝰ est ꝑmissuꝫ viro quā
2 vxori. ¶Scdo no.ꝙ spōsa mortuo spōso pōt in
cōtinēti nubere.nec tenet expectare p annū.Ex ff
no.qđ inra loquentia de viro ꝛ vxore vel de mīmonio ꝙsumma
to nō habēt locū in spōso vel sponsa.ꝛ facit ad statutū de lucro
tertie partis dotis.ꝛ solutio colligit p.l.falsos.§.iulian⁹.ff.quod
falso.tu.autho.quā singlr allegat Bar.ꝙ etiā sponsa traducta
ad domū que non potest esse vxor forte ꝓpter puerilē etatem
b nō hz locū statuti p̄miū.b hz in contrariū faciat quod no.ff.so.
ma.l.si ante.C.de bo.que libe.non sine.

Solet. No.ꝙ princeps dispensat super tpe.Item
no.qđ nō videtur fieri contra bonos mo
res quod fit principe dispensante.

1 ¶Sponsalia permittuntur vbi matrimonium ad tempus
ꝓhibetur.
2 Statutum in vxore non trahitur ad sponsam.
3 Mater per sponsalia de futuro non perdit tutelam.

Que virū. ¶No.ꝙ permittunt sponsalia vbi ma
1 trimoniuꝫ ꝓhibet⁹ ad temp⁹. ¶Itē
2 c no.ꝙ statutuꝫ in vxore nō trahitur ad spōsam. cEt est argu.ꝙ
hz marit⁹ lucret tertiā partē dotis vxoris: tamen secus in spon
sa.similis tū casus nō est.qr in.l.nostra agitur de odio in.q.no
stra de fauore. Itē glo.intelligit tex.in despōsata ꝑ verba de fu
turo,vbi sine dubio nulluꝫ ⁊ trahit:sed vbi ꝛba ꝛ consensus
matrimonialiter interuenissent nondum tū.esset traducta ad
domuꝫ mariti questio nostra ꝓcedit,tū credo qđ si non appa
ret de mēte statuentium cum ista ꝓprie sit vxor vir debeat lu
crari dotē,facit.C.de bo.que li.l.non sine. ¶Itē facit iste tex.
ad.q.quod mater non perdat tutelam ex solis sponsalib⁹ de fu
turo.quod dic vt in Spec.ff.de tutel.annomalis.§.nunc dicen
dum,ver.qd si nonduꝫ.adde ꝙ no.Jnn.de restī.spoli.ex parte
ꝛc.Itē no.ar.ad statutuꝫ ꝙ vxores bānitoꝝ nō possint morari
in ciuitate.nā nō ponꝛigit ad spōsas,p hunc tex.ꝛ gl.hic positā.

1 ¶Mulier quare non debet nubere infra annum luctus.
2 Vidua que peperit primo mense post mortem mariti:an possit
postea legitime nubere.
3 ¶Mulier an possit licite nubere infra annum luctus.

Iberorum.§.Et si talis. Quando aliqd ꝓhibeť ꝓpter plures rōnes sufficit
qđ vna rō ꝓhibens vigeat:ffz alie cessent:qr illa sola
seruat ꝓhibitōis effectuꝫ.ad ff allegat ffz Ja.bu.ꝛ alios.sed
Old.allegat ad ff.ff.de her.inst.l.si non leg.Elia Sētia.in p̄in. a
q̄ optime ff ōt. ¶In tex.ibi,solet.continue allegat iste tex.ꝙ si
dicat.statutū ꝙ pene duplicent̄ post tertiū sonuꝫ cāpane.ꝛ quo
dā sero nō fuit capana pulsata sicut ꝛtingit i die veneris sancta
ꝙ tunc debem⁹ cōsiderare horā q̄ consuenit pulsari.qr statutū
adidē tēp⁹ se refert q̄ fieri solet vt hic. ¶No.ff ꝙ due sunt rō 1
nes ꝛre mulier non dz nubere infra annū luctus.Una est rō cu
iusdā reuerētie ꝛ honestatis.Alia est ratio timore ꝑturbatois
sanguinis.ꝛ est alia rō scz p̄esumptionis,qā nimis festinat sus
pecta reddit ꝙ p̄t⁹ deliquerit ꝛ fuerit p adulteriū polluta.ad ff
in viro non lugendo cessat ratio reuerētie ꝛ ratio p̄sumpte forni
cationis seu suspitiōis:ffz nō cessat rō ꝑturbatiōis sanguinis ni
si post ꝙ peperit.vl certū ē ex ꝓtore viro paret nō posse. ¶Hic
formant due questiōes.Prima est si vidua statim nupsit:ꝛ na
scit filiꝰ ꝛ dubitat cuiꝰ filiꝰ sit p̄imi mariti vl secūdi cui⁹ p̄sume
tur:gl.dicit ꝙ hoc est incertū.ergo ratiōe icertitudinis nemini
succedit.de hoc no.extra de p̄esum.c.afferte.qđ iuris sit.est qđ 2
disputata p Ja.de bel. ¶Scdo querit vtrū vidua q̄ peperit
primo mēse post mortē viri possit postea legitīe nubere.ff.annū.
¶Bar.dicit ꝙ sic.per.§.vnde pōnt⁹,Joan.dicit ffziū.vnde vir
est elugend⁹.ꝛ intelligit.§.vnde pōnt⁹.in viro q nō meruit.lu
geri.vt.ff.de reli.l.minime.ꝛ hec vera. ¶Tertio q̄rit vtrū mu 3
lier hodie possit licite nubere⁹ intra annū.gl.dicit ꝙ sic ō iure d
canonico,ffz nō ō iure ciuili.nā apostol⁹ dicit quod mortuo viro
nubat i dño.Jnno.dicit ꝙ mere pene q̄ imponunt̄ p.l.j.C.de se
cū.nup.sunt sublate id est pene q̄ imponunt̄ ratiōe festinatiōis:
sed pene q̄ ꝑponunt̄ fauore liberoꝝ ꝓtoris matrimonij etiā nu
bēt⁹ post annū luct⁹:ille nō sunt sublate:nec intelligit volusse
p̄iudicare liberis ꝓtoris mīmonij.imo p̄missio apostoli in de
nite est intelligenda sine p̄iudicatione alteriꝰ ita nota.Jnno.
extra de secū.nup.c.fi.ꝛ idē quod ad penā pdēde tutele.nā hoc
est potius ꝑtio liberoꝝ quā pena matris.ꝛ in auf.de nup.§.
finaute tutela.ff.C.de admini.tut.l.lex q̄ tutorē.ꝛ est ista opinio
Hostien.ꝛ ipa veritas. Adde qō etiā merā penā interdū patit.
l.qñ delinquit nō tantū ratione p̄sumptionis quantū ratiōe ve
ritatis.vt puta p̄gnās ex p̄io cōiolat ad scōm:vbi sanguinis
perturbatio,ꝛ part⁹ depositio timeri pōt.in ista muliere rema
net pena infamie.ꝛ alie pene.ꝛ ita de facto cōsulnerūt.d.Pau.
de liaza.et Ray.qō credo verū. ¶In glo.cū vir.ibi post qua
tuor mēses,hoc faciunt domine flozen.ꝛ est earum cōsuetudo. b
¶In ea.ibi in fi.adde quod no.C.e.l.decreto.

Non solent. Nota de mala ꝙscientia quomodo
ducit ad mortem. Bal.

Notabitur etiā. Jnfra annū luct⁹ not.ꝙ in
ris ignorātia mulierē nō ex
cusat istud est verū quantū ad penā q̄ imponitur ipso iure,sec⁹ c
quo ad penā imponēdā p sniam iudicis.ſm glo.qō est multum
no.ergo no.ꝙ in penis legalib⁹ mitius agitur cū lege quam cū
iudice.alibi nos habemus qō ignorantia iuris excusat,vt.ff.vi
bo.rapt.l.ff.§ si publican⁹,sed ibi vī spāle ratione offic̄ij.qr pre
textu offic̄ij facile errāt.ꝛ adde qō habes.ff.de lib.cau.igitur.ꝛ
ff.de abige.l.i.in.fi.ꝛ C.ad.l.faliā.de plagia.l.plagiū.ꝛ adde qō
dixi.ff.de le.l.i. ¶In gloss.sua ibi.§.fratres.adde quod no.C.
de in ius voc.venia. ¶In ea.ibi diximus.ff.de in lit.iuran.l.in d
actionib⁹. ¶In ea.ibi.ꝛ sine sniа not.qō sniа.l.non est ꝓprie
sniа nec dicitur res indicata. ¶Item no.arg.ꝙ excōicatio iu
ris facili⁹ ligat quā excōicatio hominis:qr gl.in.l.in actioni
bus.dicit qō infamia ꝛ excōicatio iudicant̄ ad paria. Bal.

Excusatur. ¶In tex.ibi:excusat.no.ꝙ qñꝫ pu
nit ille q̄ mandat mandatuꝫ.ꝛ est arg.
qō si potestas mādat aliqd berronarꝫ suis:puta ꝙ aliquē tor
mentēt in casu nōlicito licet teneatur mandans nō tenētur isti
exequētes mandatū facit quod no.Dy.in.c.ꝙ quis mandato.
ꝛ per hoc fuit laceratus libell⁹ quē qdā ꝓduxit cōtra socium
executorē ciuitatis Florētie qui de mandato eius fecerat quā
dā executionē nō debitam:tamen libellus fuit reiectus cū nō
ꝛcluderet contra eū:qr dicebat ꝙ fecerat de mandato superio
ris:scilicet executoris.

¶Statuti p̄miū.vi de fel.in rub.ō spōs in.iij.col.i p̄in.

¶Ad spō laz.viō fe. in.d.rubri ca.de spō.i j.co.circa. me.in vers ex hoc in ferunt.

¶Nubere. viō ang.in auf.de nō cū.ij.nu b. l.iiij.co.ix qd si nu bat licentia p̄imi viri i testō sibi ꝛcessa vide in.pō. in singu.ō si. mulier. nubēs.

Excusat. ¶ Ponitur inbens ꝛ nō punit obediens. hoc.d. ¶ In text ibi passus.ex hoc dicit Bar.ꝙ si filia mea filio suo nō petit tutorē,ꝙ sicut ipsa ꝑuatur successione ita ꝛ ego :qz mihi imputat ꝙ passus sum facit. ſ.e. qd ğ.ſ.certe.qō falsuꝫ credo.qz pena nō petiti tutoris nō trāsit ad scōm successōrē: vt no.C.qui pe.tu.l.nepotib⁹.ꝛ.ſ.ad turpil. l.ſ.nūc vidēdū. ¶ In gl.nō solam.in fine.ex hoc no.ꝙ aliud est aliquē teneri ad aliquid aliud aliquem teneri vt aliquis.

Qui iussu. Qō fuit a ꝓn.licitū ꝛ ꝓmissum ex super uenięti casu non dꝫ illicitū reputari.ħ.di. Uel sic.Quando ꝓn.fuit honestū perseuerantia non punitur. ¶ In text.ibi:duxit.scz viduā intra annum luct⁹. ¶ In text.ibi retinuit,scz sponte.ꝛ istud faciebat dubitationem. Bal.

1

Quid ergo. Ratihabitio nō trahitur retro,ª ħ.d. ¶ In text.ibi pall⁹ est.scz pr̄ filiū. ¶ In text.ibi:tale.intra annū luctus. ¶ In text.ibi non notabiť.hic nōdet. ¶ No.rōne ratihabitiōis quē nō puniri,dicit Ja.bu.ꝙ hoc est iō:qz nō fuit gestū nosse ratificātz nec potuit generi suo nosse ergo est hic ex ꝑte sua casus de eo qō notat gl.i adulterio.ī.de vi ꝛ vi ar.l.ſ.ſ.deic cisse,vbi dicit ꝙ i ceteris maleficijs ratihabitio equiparať mādato.fallit in crimie adultery.ꝛ rō ptz ꝙ hāc.l.qz istud maleficiū nō ꝓt geri nosse alieno.ꝛ hoc ipsa natura manifestū ē.qz nō pōt explicari p instrumentū a corꝑe separatū ſm Bar.ꝙ ita no.ī. de iniur.l.nō solū.ſ.ſi mādato. ¶ Secūdo not.ꝙ qñ certū tps est ō substātia pene vel substātia ōlicti.alio tēꝑe factū vel ratū habitū nō pnit vt hic in versi.pretoꝛ.ergo qñ lex de certo tpe loquit illud tps est de substātia ꝓbationis vt hic no.C.de peti. here.l.ſi post mortē.et.ī.de ne.gest.eū actū.etiā ꝓbať p hūc tex ꝙ si concordia debet fieri alicui intra decē dies ꝛ ali⁹ facit nosse meo.ꝛ ego postea ratificꝫ ꝙ ista cōcordia nō patrocinať reo.qz statutū respicit certū tēpus.vt hic.ꝛ.ī.rēra.hab.l.bonoꝝ,ꝛ ista ē vitas.ꝛ facit ad l.nostrā.ī.ō autho.cu.l.obligari.ſ.ſi.ꝛ ō exꝯcu. tu.l.ſz ꝛ reꝑbari.in ſi.ꝛ quod vtrobiq⁹ no.ꝙ Ja.de are. Bal.

a Retro. vide feli.in c.sicut. de sȳmo.in vlti.col.ꝛ qō ibi dixi.in spost.

1 ¶ Sententia superueniens non obligat.
2 Prohibitio ad vnum tempus relata nō includit aliud.
3 Pater ratificando processum filij an cōfirmet processum.

Quid ergo. No.ꝙ in eo qō nō fit nec fieri potuit meo nosse ratihabitio nō equiparať mandato ſm Jac. ¶ Itē not.ꝙ supueniēs scientia nō obligat: ¶ Itē ꝙ prohibitio ad vnū tēꝑ relata nō includit aliud tēꝑ⁹. Itē no.ꝙ debemus cōsiderare illud tps qō cōsiderāt verba legis. ¶ Extra induco ad vnā.q.istū.ſ.Quidā ē vsus falso istrūmēto bona fide.postea supuenit ei notitia ꝙ instrumētū est aduleriniū ꝙrit an possit ꝑ sistere in eo an teneať renūciare ꝛ ꝙ nō teneať pśistere videť ꝓbari ꝑ hāc.l.ſz tu dic cōtrariū ꝑ l.iū.C.de fide instr.ꝛ.l.ſi fallos. C.de fal.de incest.nup.cū ancillā.de adu.ſi a dulteriū cū incestu. ſ.ħ.nō obſt.l.nostra.qa hic loquit in his q̄ non habeāt ꝓpetuā cām ꝓhibitiōis. ¶ Itē facit iste tex.in arg.qñ pater ratificā do ꝓcessum filij nō cōfirmet,ꝓcessum:qz nō trahit retro.ista est veritas:qz ꝛsensus ꝛ authoꝛitas dꝫ ab ūtio iteruenire.vt.ī.dau tho.tu.l.obligari.ſ.ſi.ꝛ ibi ꝑ Jac.ō are.Jac.bu.declarat hic ali quantulum.l.ī.ſ.ꝑsuadere.de ser.coꝛu.quod no.

1 ¶ Patientia loco facti habetur.
2 Producens falsos testes nomine alieno non punitur.

Si quis alieno. In his q̄ non sunt ō gñe ma lesicioꝝ ꝓoc.nō puniť sed bn puniť ille qui ꝑstat authoꝛizabilē cōsensum vel patiētiā. B d.ꝛ est no.ꝛ concoꝛ.ī.e.l.nō alia.ſ.ideoq⁹. ¶ No.hic puniri patiētiā ꝛ loco facti haberi. ¶ Scō no.ꝙ ille qui patiť ꝙ ꝑhi bere pōt ipse facere videť.l.ꝑ fictionē ꝛ iterꝑetat.lega.ꝛ hoc est qō litera vult dū dicit quodāmodo. ¶ Aliud notab.colligiť ī.eo.nō alia.ſ.ſi.vbi glo.dicit no.patientiā haberi ꝓ ꝓcepto. ¶ Ex hoc sume ar.ꝙ si aliqs dñs patitur gentem suā aliquid facere qō pōt ꝓhibere,ꝙ ita tenetur de patientia sicut de ꝓcce pto.tene menti,ꝛ adde qō no.ſ.qō qſq⁹ iur.l.iū.ſ.ſi ꝓoc.ꝛ ista additio respicit primū ꝛsum hu⁹.ſ.in quo no.qō mitius agi
2 tur cū eo qui aliquid celebrat nosse alieno. ¶ Ex quo no.qō ille q ꝓdacit falsos testes nosse alieno nō punit.istud nō est verum:qz istud est ꝓꝓrie maleficiū, qō est ꝑ iudices puniendū ꝛ iniquo teneť ꝛ pncipalis ꝛ ꝓcur.vt.ī.de iniur.l.nō solum. ſ.ſi mandato.ꝛ.C.de accu l.non eo minus ꝛc.

a Cōfō infamat. adde feli.in. c.fi. de re in.circa.fi.in.c.irrefragabili.in.ſ.fi.ō offi.ordi,

Quod ait. No,paria sūt plura simul fieri vl̄ successi ue quoꝝ tñ effect⁹ in idem tps ꝙrrat ꝛ est arg.ad illā.q.de testibus q successiue viderunt ꝑ quoddam foramē adulterātes vt perinde sit ac si simul vidissent.qz de eo dē facto testificāť ¶ Itē est ar.ad statutū dicēs ꝙ si qs occideꝛit plures capite puniať:itelligať siue simul occiderit siue diuer sis tēꝑoꝛib⁹.ꝛ sic ſm maleficiū aggranat pmū eiusdē gñis. Idē est ar.ad statutū dicēs qō debeat intelligi latro public⁹ ꝛ famo sus eo ipso ꝙ fecerit tria furta.ꝛ hoc itelligať siue simul siue succe ssiue.dūtū furta sint distincta.sufficit ğ siue sint distincta re tñ siue re ꝛ tpe.ſz doc.cōiter tenēt Idū ꝙ regrať distinctio tpis.vt ī.de fur.l.eū ğ.ſ.idēꝑōpo.nā hic puniť ꝛsuetudo furādi.ar.in l. tertia.C.de epi.audi.ğ ꝛsuetudo nō inducit i instāti tpe. ¶ Itē ex hoc.ſ.no.aliud ar.qō ille dꝫ tenere plura beneficia simul ğ ea diuersis tpib⁹ ꝛpetrauit sicut ğ ꝛpetrauit eodē tpe. Idē dꝫ tene reī plurib⁹ gabellis ille ğ durāte ꝑma icidit in secūdā. sicut si a ꝓn.in plurib⁹ gabellis tenuisset.habeť enim respectus ad cōcurrentiam tēꝑoris in effectu non ad initium temꝑoris.vt hic ꝛ vide quod no.Archi.di.xxxiij. c.cognoscamus. Bal.

1 ¶ Pena ex facto impossibili incurritur.

Cum autē. Nullitas actꝰ non excusat a pena lega li vbi lex ñ regrit nisi in dubio facti.ħ.d. ꝛ semp allegať.ꝛ est tex.multū no.ꝛ ꝓcoꝛdat ad l.ſz.C.de adul. l.eū qui duas. ¶ In tex.ibi.noteť.i.notanter puniť pena ñ fa mie. ¶ In tex.ibi:ducere ēt si aliā nō haberet:vt ꝙ ex eo consan
1 guinea vel affinis. ¶ † Nota.ex impossibili facto pena incurri, Scō no,ꝙ nō debem⁹ regrere nisi ḡten⁹.l.vl statutū regrit:ꝛ illis simil⁹ debem⁹ esse cōtenti.vñ dicebāt qdā qb⁹ assentio:ꝛ istū text.ꝙ si statutū dicit ꝙ si qs ꝑcesserit aliquē puniať tali pena ꝛ nō fecit doli mētione cū statutū ñ regraťur nudū factū ꝙ illa pena dꝫ ꝓponi nō solū ꝓ dolo ſz ꝓ culpa:alij distinguūt ex gñe pene.aut est talis pena q̄ nō cōsueuit ꝓponi nisi rōne doli. tūc regrit dol⁹.aut est talis pena q̄ cōsueuit ꝓponi rōne culpe vt pena pecuniaria,tūc ñ regrit dol⁹,tñ regrit culpa dolo ꝓpria.ſ. lata culpa nō leuis.ꝛ leuissima ñ puniť criminali iudicio vt no. Ly.de epis.ꝛ cle.l.si qs nō di.rap.ꝛ est no.ꝛ dic vt ibi dixi.ꝛ in.l. ī.ſ.de le. ¶ In gl.ī.ī ſi. Sol.ibi fuit cogitatū ō effectu.hec aūt. l.nō cogitauit de effectu ſz ō ſimplici facto ꝛ iō simplex factū nō puniť dūmō hēat formā facti.vt.ī.ō fal l.ſi qs legatū.ꝛ ī.de pe. l.ſi qs aliqō.ſ. tesim̄.ꝛ adde hic qō no.C.ō trāslac.l.vbi pactū.ꝛ qō no.Jnn.eť de appel.c.ꝑterea reqſiti,ꝛ ꝙ no.Archi.ħ.q.iij. eutheniū.ꝛ ibi vide.ꝛ facit ad statutū dicens ſi qs cesserit iura magnati puniať in.ꝛ.ꝙ puniť cessio de iure nō ꝑ valeat dūmodo ꝓia facie hēat figurā cessiōis.vt.o.l.ſi qs legatū,ꝛ no.istas le ges q̄ loquunť de binis sp̄alib⁹:qō nō pōt qs eligi ad plures ecclesias cū electꝰ fiat sponsus illi⁹ ecclesie.quod not. Bal.

b

Ex cōpromisso. Snia arbitrinō infamat ħ.d. ¶ Querit hic gl.qd ō cōfessione facta coꝛā arbitro an infamet:dicit glo.ꝙ nō.qz a ꝙ lata snia non infamat ibi nō infamat ꝓfessio facta coꝛā eo.ista sunt ꝛba gl.ꝙ sunt valde notabilia.nō ob.qō ꝓfessio facta coꝛā arbitro valeat coꝛā iudice.vt.C.de ar.l.pe. qz illud est verum ꝙ v3 ꝑtū ad ꝑbādū:sed nō ꝑtū ad inducēdū aliqd de nouo vñ nō iducit framiā.qō est no. ¶ Itē ex quo gl.dicit qō snia ꝛ cō fessio ābulabāt pari iussu appet qō sicut snia lata a iudice incō petēti nō infamat ita nec ꝓfessio facta coꝛā iudice incōpetenti. de hoc habes tex.extra ō iudic.at si clerici.ꝛ ē tex.not. ¶ Item ſz eos q dicūt ꝙ snia ingſitozis nō infamat ita est dicēdum ꝙ cōfessio facta coꝛā ingſitoze.qō no.illud est certū ꝙ ꝓbatio te stiū vel istroꝝ nō infamat.vt.ī. de iniur.l.sed ꝛ si possessori.ad ſi.nec etiā reꝓbatio testiū infamat.vt.ī.eo.l.lucius. ¶ Quero qd de arbitris q eligunť ꝑ formā statutoꝝ i locū iudicis.vtrū eoꝛ snia infamat:dicit Bar.ꝙ sic qz sunt iudices.vt.C.ō iudi. l.pe.Ego dico ꝙ si ꝑcesserant extra ordinem ꝛ de facto,vel tāꝙ arbitratoꝛes ꝙ eoꝛ snia non infamat,qz regrit ad infamiaꝫ qō ſit ꝓcessum ꝙato ordine iuris.vt.ī.e.l ſ.ꝑtū.ꝛ facit qō no.Ly. in.l.nulla.C.e. Itē laudū arbitratoꝛis non est ꝓprie snia nec eit ꝓprie iudiciū coꝛā arbitratoꝛe.vt no.in auť.vt differt.iud.ħ.ī.ꝛ ꝑ Jnn.extra de iureiur.c.qntauallis.quod tene menti.Bal.

Quantū. Interlocutoria nō infamat.ħ.d.ꝛ semp al legať ꝙ bānitī nō sunt infames:qz bānum est interlocutoria ꝙ patet:qz bānum pōt reuocari si contuma cia purgeť.vt no.ī.l.ī.ī.de req.reis.ꝛ qz nō excludit defensiōnē. vt.ī.de custo,reo.diu⁹,ista cōcludit qñ statutū est in simil⁹ bāni ſz qñ ꝓcessuꝫ est ex forma statuti ad diffinitiuā ſ abitē,ista nō de interlocutoria nō ꝓcludit. ¶ No.ꝙ i edicto ꝓtorio ponebať ꝛbū dānať.qō ꝛbū iterꝑtať ħ mō.ſ.ꝑ diffinitiuā,nā interlocu toria snia ꝓprie nō dꝫ ꝓdēnatio.vt ħ,ite nec ꝓprie dꝫ snia vt no.ī.l.ī.ſ.ğ.qō i sentētijs.ī.qñ ap.sit. ¶ In gl.ğ.ibi,ꝛ ħ infamia facti gl idetermiate dicit qō magis dꝫ ꝓprie infamatio ꝙ infa mia. ¶ In ea.ibi neq⁹ vñ vi.qz natura sui nō sunt ꝑnalia ꝛ qz ꝓtor.d his nō loqtur. ¶ In ea.ibi,infamie.ſ.facti. ¶ In.e.ibi ꝓpter ꝛpiā hoim.i.hoiď deficientib⁹. ¶ In ea.ibi,ğ deliberate fiūt magnū sortiunť effectū:qz ꝑsumitur fcā ex certa snia.vñ ğ deliberate ñdet ꝓsitionib⁹ nō ꝓt postea allegare errorē,qz ꝑsumiť ex certa scia ñdisse.misi inopinatū qd emergat.vt.ī.de reg.iu.l.q in alteri⁹.ꝛ.ī.de interrog. ac.l. de etate.ſ.ex cā.Bal.

Securitas

Senectas pene subrogatur loco infamie.
Iudex loco pene pecuniarie pōt imponere penam corporalez.
Transactio facta per legem vel legis ministrū conseruat legez.
Pena pecuniaria non proportionatur infamie.
Iudex an possit augere penam.
Iudex in formanda pronunciatione habet arbitrium.
Tres sunt pene capitales.

Pena grauior. Diuidit̄ ſm glo. ibi in duas partes: q2 p2io ponit regulā. scdo eam restringit scda ibi. sed si in causa. ſm Odof. diuidit̄ in quatuor partes. primo ponit regulam. scdm exemplificat. tertio restringit eā. quarto dictum siue regulam sic restrictā repilogat. scda ibi, vt puta. tertia ibi, in eā. quarta ibi, quāuis, hāc diuisionem sequit̄. Cy. Ja. bu. diuidit in tres partes: q2 in pma parte loquit̄ qñ loco pene pecuniarie applicande fisco fuit pena corporalis imposita. In secunda loquitur qñ loco pecuniarie applicāde parti fuit alia pena pecuniaria imposita similiter ꝛ parti applicanda. in tertia parte quando loco pecuniarie applicande parti fuit corporalis imposita. secūda ibi. sꝫ si in causa. tertia ibi, quamuis. ꝛ hanc diuisionem innuit gl. parua. ꝛ est satis bona diuisio. ¶ Et in summa hoc intēdit. in corporali pena ꝓ pecuniaria imposita videtur sup infamia dispensatū. secus si ꝓ pecuniaria. alia similiter pecuniaria irroget̄. h. d. ¶ Ad euidētiaꝫ premittatis qȯ illa pena dicit̄ pecuniaria que continet aliquam quantitatem vel patrimonij diminutionem. illa aūt corporalis dicitur que afficit ipm corpus. ꝛ ista est duplex. quedā est pena afflictiua vt quecunqꝫ coertio in corpus: quedam priuatiua vt infamia. ¶ Scdo ad euidētiam premittatis qȯ omne iudiciū criminale dicitur de iure cōi arbitrium causa subsistēte que suggerat arbitriuꝫ boni viri. vt j. de penis. l. hodie. ¶ In tex. ibi relegauerit. s. ad tempus.
1 ¶ † No. primo regulā qȯ senectas pene subrogatur, ꝛ succedit loco infamie. ꝛ est ratio q2 qui in vno grauatur debet in alio alleuiari. facit. C. eo. si possidoniū in casu narratiōe litere.
2 ¶ † Scdo no. qȯ loco pene pecuniarie iudex potest imponere penā corporalē.[a]
3 ¶ † Itē no. qȯ trāsactio que fit per. l. vel eius ministrum conseruat famam licet secus esset in transactione que fieret per reum. vt. s. eo. athletas. §. fi. ¶ Item no. qȯ dānand⁹ in duplū iudex pōt cōdēnare in quadruplum ꝛ valet snīa nō expresso errore.
4 ¶ † Itē no. qȯ pena pecuniaria non proportionat̄ infamie: q2 infamia maior est quaꝫ quelibet pecuniaria pena. vñ tex. vocat famā penam atrocē. j. de iniurijs. l. si quis iniuriam. Itē no. qȯ loco pene pecuniarie parti inferēde iudex potest imponere penā corporalē. Guil. tamen hic dicit qȯ iudex h pcessit cumulādo non per modū surrogationis scdm eum. Ex hoc no. qȯ ex eodem processu ciuiliter intentio potest addi pena criminalis incidenter qȯ videt̄ miruꝫ. ¶ Itē no. qȯ iste. §. videtur presupponere qȯ qs possit ad aliud cōdēnari quā ad id de quo actū est siue cōsideres regulā, siue restrictionē regule, siue vltimum casum. nā vtrobiqꝫ ꝓbat̄. qȯ est mirum dicit gl. ¶ Opp. ꝛ videtur qȯ vna pena imposita alia non videt̄ sublata: sed potius tacite subintellecta. vt. C. de epi. audi. nemo. la scda. lꝫ ergo iudex nō ꝓnunciet de infamia, lex dꝫ supplere id qȯ iudici deest. vt. j. de re iudi. l. iiij. §. si quis condēnat⁹. soluit gl. contrarium ꝛ ex ea collige duplicē so. prima qȯ hic loquitur qñ pena fuit apposita per modū surrogatiōis loco infamie: secus si non esset per modum surrogatiōis loco infamie: ecce vnam solutionē. sed tu dic ꝙ tacite intelligat̄ hic per modū surrogationis qñ iudex excedit modum circa penā corporalez ne addatur afflicto afflictio qȯ esse nō debet vt. l. tā demētis. de epi. audi. ideo soluit̄ aliter scꝫ qȯ in. l. nemo. veniebat imponēda duplex pena nec impediebāt se concursu. hic altera tantum. sed hoc non videtur verū. quia pena infamie bene concurrit cū alia pena. nam pena priuatiua stat cum pena afflictiua vt. j. ad municipa. ordine. ꝛ ideo soluit contrarium qȯ hic iudex excessit modum ibi non. ¶ Secundo oppo. ꝛ videtur qȯ non possit aliquis condēnari ad aliud quam actum est. q2 sententia debet esse cōformis libello. vt. l. fi. C. de fideicō. lib. ꝛ. j. cōmuni diui. vt fund⁹. j. de pact. dot. l. bebius marcellus. dixerūt Joan. ꝛ Azo qȯ hoc erat hic misericordiabile, quasi dicāt qȯ est hic speciale, ꝛ ratio est ꝓpter naturā iudicij criminalis: q2 iudex habet arbitriū cōmutādi[b] ꝛ grauādi causa cognita. vt. j. de penis. hodie. ꝛ ideo hoc procedit ſm naturam iudicij iudicis offō nō vi libelli qȯ est no. ¶ Itē opponi. dicit̄ hic ꝙ transactio cōseruat famam contra imo ledit. vt. s. athletas in fi. solu. hic per iudicem trāsigitur seu per. l. ibi per partē absqꝫ authoritate iudicis. ita soluit glo. ꝛ Odof. ꝛ est vera sol. ¶ Item oppo. ad ver. sed si in causa. d. l. furti. C. e. hic enim qȯ grauatus supra modum remaneat infamis ibi, dicit̄ contrariū: dixit mar. qȯ hic snīa concurrebat cum facti veritate ibi non. Sol. ista est falsa ꝛ contra text. q2 nō potest esse ſm facti veritatē qȯ fur non manifestus cōdēnetur in quadruplum, ergo hic sentētia erat contra veritatem qualitatis facti primi. contra mar. est. j. de verb. signi. probrū ꝛ opprobriū. ꝛ iȯ veritas est qȯ in. l. 3ria nō fuit electa via famosa sed alia. nam est inspiciendum qua via procedatur. argu. l. interdum. §. qui furem. de fur. ideo in illa. l. contraria sententia lata fuit in rei vēdic. ꝛ ad exhibēdum que nō sunt actiones famose.
5 ¶ † Deinde d2 hic. qȯ iudex potest augere penam. contra: q2 penarū impositiones cōsistūt in authoritate legum nō in arbitrio iudicantis. vt. j. ad municip. ordine. ꝛ. j. ad turpil. l. j. §. calūniatoribus. nō ergo videt̄ hoc cōmissum iudici. sed ꝑ ipsaꝫ. l. determinatum. iuxta illud Aristotelis in primo ethicorum. cōuenit rectas positas leg. omnia determinare ipsas. ꝛ quam paucissimā cōmittere iudicāti. solue ꝙ illa iura intelligunt̄, nisi iudex cā cognita antequam ꝓnūciet velit augmētare vel diminuere pōt enī hoc ex potestate sibi data ꝑ. l. hodie. j. de penis. ſm gl. ꝛ alios. ¶ Ultimo oppo. ꝛ vr̄ qȯ in delictis extraordinarijs non possit dici modus excedi, q2 nec est taxatus. solue ꝙ tūc d2 modus excedi qñ nō seruatur in quod solitum est fieri. ita dicit gl. no. hic. j. de penis. l. respiciēdum. in princi. facit quod not. s. eo. athletas. §. calūniator cū simili. ¶ Deinde gl. ponit hic duas distinctiones sicut patet hic in glo. magna. prima distinctio est. vtrū pena aucta vel diminuta videat̄ trāsactum de infamia vbi est adhibenda duplex distinctio. vna ex gñe pene vtrū pena sit corporalis vel pecuniaria alia ex causa. vbi aduerte qȯ qñ pena augmentatur nō est vis vtrum cum causa vel sine causa. sꝫ vbi minorat̄ tūc ista distinctio est fiēda ꝙ aut est facta mitigatio cū causa vel sine vt. j. ad munici. l. ordine. ꝛ no. j. de penis. in seruorum. §. fi. ꝛ. C. eo. etsi seuerior. ¶ Deinde distinguit gl. vtrum relegatus vl' ab ordine remotus recuperet statū suū vel honorē. dic vt in ea. ꝛ est extracta de. l. ij. de decurio. ¶ Quero qualiter intelligatur exemplū hic positū iuxta regulam de relegato ad tempus an erit interim infamis. litera videtur innuere qȯ non: in contrariū est veritas: q2 interim est infamis: sed elapso tēpore nō. casus est. C. eo. l. ꝛ si seuerior. ꝛ in. l. si possidonium. sed contra hoc oppo. ꝙ nūꝗ̄ sit infamis. vt. j. de penis. l. in seruorū. §. fi. so. ibi imponebat̄ pena instantanea, hic pena successiua in tēpore ſm Guil. ꝛ bñ q2 non debet quis in eodem instanti esse infamis ꝛ nō infamis. ꝛ est ad hoc argumen. s. eodem. l. genero. nam de instāti nō est curandum. vt. C. de bo. queli. l. j. in fi. ¶ Secundo reuoco in dubiū qualiter intelligatur iste versi. sed in cā. non enim vr̄ qȯ sit factū est actione furti non manifesti super tali actione alteri⁹ generis forme ꝛ non potuit pronunciari ex eadē iastantia, ꝛ si fuit pronunciatū sententia est nulla: ergo non infamat qūo ergo ꝓcedit litera. confirmatur. oppo. per. l. habebat. j. de institu. rñdeo dupliciter. vno modo ſm Guil. qȯ hic libellus erat formatus super actione furti manifesti: tñ non potuit actor ꝓbare qualitatē hanc si ergo iudex condēnat in quadruplum ledit reum tamen valet sententia: q2 est conformis libello licet nō probet. iste intellectus est valde bonus. Scdo, itelligitur per Cy. qȯ hic fuit gñaliter actum ꝛ reus non opposuit de generalitate libelli. nam libellus gñlis concludit in qualibet spē. ꝛ ideo iudex debebat cōdemnare ſm probata: tñ non fecit sed durius condemnauit: tamen valet sententia licet cōtra ius partis, ad hoc facit q2 dicit Inn. qȯ ille qui deducit factum intelligitur generaliter agere ꝛ pōt ꝓsequi factum qualificatum, vt ipse no. in. c. j. de libelli oblatione pstat. arg. j. de penis. l. si preses. sed nos cōmuniter tenemus oppositū qȯ ille qui simpliciter factum deducit nō vr̄ agere generaliter sed specialiter iuxta naturā simplicis facti: multum tñ facit iste. §. ꝓ dicto Innocē. intelligendo ſm Cy. ¶ Iuxta pdicta q̄ro hic vnū. Egi actione furti manifesti ad quadruplū nō potui probare qualitatem sꝫ ꝓbaui factum simplex vtrū possit fieri condemnatio ad duplū ex ordine processus: Guil. sentit qȯ sic ꝑ istum. §. alleg. ad idē. j. de edil. edic. boues. §. aliqñ. docto. communiter tenent contrarium ꝛ melius. q2 cum sit tentata vna actio non pōt sententia ferri super alia actione diuersi gñis. ꝛ forme. ꝛ facit qȯ not. in. l. ij. C. de proba. ꝑ Ja. ꝛ Cy. Ista est veritas non ob. §. aliqñ. q2 ibi erat gñalis actio. Item non obst. j. de noxa. in delictis. §. si detracta. q2 ibi qualitas non respiciebat formale iudicium agēdi. sed solū bñficiū rei. vt. l. miles. §. x. de re iudi. ¶ Uenio ad versic. quamuis ꝛ reuoco in dubium. vtrum pro pena pecuniaria parti applicāda iudex possit infligere penā corporalē, dicit Gui. ꝙ nō inuito actore: q2 iudex non pōt sibi auferre ius suum vt quia in ciuili dꝫ iudicare: scdm petita: ꝛ hoc verum nisi ex causa puta ꝓpter inopiā ꝛ ꝯsentiente actore facit. j. de iniurijs. l. sꝫ si vni⁹. §. si ante, qūo ergo intelligitur litera ista dicit Guil. quod hic pena corporalis fuit addita extra ordinēz nō aūt surrogata loco pecuniarie. illud cōcludit qȯ ex eodem processu possit imponi pena corporalis ꝛ pecuniaria qȯ alibi cōcedit Guil. in criminalibus ꝛ ꝓcessibus extraordinarijs secus in ordinarijs. ita not. ipse in. l. j. C. si qs aliquē testari ꝓhibuerit. Inn. extra. de accusa. cum oporteat. dicit quod ex ꝓcessu inquisitionis initio criminalis simul imponitur pena corporalis ꝛ condemnatur reus in restitutione dām ex eadem instantia. ꝛ dicit ipse esse no. dignum, ꝛ

a ¶ Corporalē. Uide pari. ō pu. in trac. sindica. in x. lꝫ dicat̄, ꝛ qȯ ibi dixi in apo.

a ¶ Cōmutādi. ꝛ nū qd possit moderari penas a iure impositas, ꝛ si pena ñ reperiat̄ a iure imposita, quā imponet: vid tu fel. in. c. q̄liter ꝛ qñ. l §. fi. in. j. co lū. ver. q̄rto querit̄. de accusa.

ést casus ecõuerso ad casum nostrũ. Ja.bu.dicit qđ qñ penesci
uilis ꝛ criminalis ueniunt ex eadẽ.l.sufficit vnica instãtia.si aũt
diuersis legibus exigunt, due instantie.ꝛ tangit ipse in.l.j.C.qñ
ciuilis actio.ꝛ facit.l.nemo.la secunda.C.de epis.audien.ꝛ glo.
nr̃a breuiter.quicquid sit de istis opi.q: oẽs sunt no.tñ ad tex.
nr̃m dico qđ pena corporalis põt poni loco alteriꝰ pene ꝑ mo-
tu ꝛ arbitrio iudicantis,sꝫ nõ loco restitutiõis rei,q: illa nõ dꝫ
de iure denegari.vt.j.de fur.l.interdũ.§.qui furẽ.ꝛ de calũ.in.l.
pe.Ulteriꝰ circa nostrã materiam no. quasdã regulas.Prĩa est
qđ pena inflicta ipso facto per.l.nõ põt per iudicẽ cõmutari.vt
j.de ritu.nup.l.palam.in fi.Secũda quod pena inflicta per diffi
nitiuam nõ põt per iudicẽ cõmutari:etiã si iudex errasset vt.j.
de questioni.l.j.ꝛ.l.diui fratres.j.de pe.ꝛ eo.ti.l.relegati.¶ Sꝫ
quid si iudex cõdẽnauit in minus ꝙ deberet postea vidẽs se er
rasse vt nõ puniatur in syndicatu petit remediũ:cõsuluit Bart.
qđ sindicꝰ cõmunis petat restitutionẽ in integrũ cuius vigo-
re poterit addi in pena fiscali.facit.l.j.§.de qua.s̃.ti.j.qđ no.bñ.
¶ Ulterius querit hic.quid si iudex pronũciauit aliquẽ inha-
bilẽ ex infamia contracta posse esse priorẽ,nunqđ hec sentẽtia
valebit in reliquis officijs: dic quod nõ.casus est.j. de iniurijs.l.
6 diuꝰ.facit.s̃.eo.l.ij.miles.¶ †Tertia regula est quod iudex in
formanda pronunciatione habet arbitriũ.vt.j.de penis.hodie.
Ex hoc sequitur qđ licet libellus criminalis habeat cõclusionẽ
annexã.hec cõclusio nõ arctat iudicẽ,quin possit exercere suũ
arbitriũ per.l.hodie.nã etiam inuito actore iudex vtit iure suo
in dispẽsando ex causa ꝛ in alterãdo penã.ita no.spe. de aboli-
tio.§.j.ver.sed cũ supra.hic tñ no.qđ licet liberũ arbitriũ detur
iudici per consuetudinem vel statutũ tñ nũꝙ debet.ipsum exer
cere nisi cã cognita,ꝛ differre vsqꝫ in finẽ cause vt de causa sibi
liqueat.tex.est no.j.de effrac.ꝛ expilatoribꝰ.hic q̃ro vtrũ qñ pe-
na est limitata per statutũ iudex habeat arbitriũ ꝑ.l.hodie.di-
cunt quidam quod nõ:q: statutũ ẽ tenaciter obseruandũ.arg.
hoc ꝓstat.l.si quis reũ.j.de custo.reo.nam per tale statutũ spe-
ciale videtur esse derogatum illi generali.l.hodie.arg.j. de pe.l.
sanctio legum.qđ credo verũ:q: in nouis legibus nõ hꝫ locum
a regula.l.hodie.¶ Item scias qđ no.dicit ꝙ tres sunt pene[a] ca-
pitales.s.mortis,metalli,ꝛ deportationis, nõ capitales antem
sunt relegatio,infamia,dignitatis amissio,ꝛ verberũ experimen
tũ.vt ipse no.in.c.qualr̃.extra de accu.vbi etiã dicit qđ in penis
procedit de similibus ad similia si pena nõ inuenit determina
ta.demũ ponit ibi qđ sunt quedã pene canonice que sunt simi-
les morti.vt traditio curie seculari.Item condẽnatio ad perpe
tuum carcerẽ que rediget condẽnatũ in seruitute pene.quedã
sunt alie pene q̃ sunt similes relegationi ꝛ motioni ab ordine.
Item ponit ibi qđ sunt qdã pene spirituales.ꝛ dicit quod inter
oẽs maior est excõicatio istud ꝓdest scire ꝓpter materiã nr̃i.§.sꝫ
tu adde quãtum ad excõicationẽ id qđ habes insti.de capi.de.
§.minor.Item adde qđ est quedã pena.s.bãni.ꝛ est duplex bã-
num.s.imperiale ꝛ tali bãnito ius ciuile non patrocinat.vt.C.
de epi.ꝛ cle.aut.item nulla cõitas.ꝛ est bãnũ ciuitatis vel presu-
lis.ꝛ tali bannito non patrocinantur iura municipalia.Itẽ po
test statui in eo,ne audiatur in ciuilibꝰ vel crimĩalibus vt no.in
l.sed ꝛ si ꝑ ꝑtorem.§.sed ꝛ si.qui.ex cau.ma.facit qđ not.Jac.de
are.in.l.ex facto.ad tre.Cy.C.de accu.l.reos.ꝛ est alia pena simi
lis predictis que vocat positio extra ꝓtectionẽ cõis que viget
floreñ.per statutũ ciuitatis cuiꝰ effectus sic no.Cyn.in.l.j.C. de
natu.libe.ꝛ dicit Ja.ꝙ ista pena põt inferri etiam clericis puta
qđ si declinent iurisdictionem sint extra ꝓtectionẽ.ita not.in.l.
assiduis.C.qui po.in pign.habe.in lec.noua.¶ Ultimo not.cir
ca istum.§.ꝛ vide Archi.xviij.dist.ꝓpter.ꝛ.l.dist.si qs de mini-
stris.ꝛ.ij.q.iij.si quem.ad fi.¶ In gl.sed quõ.ibi,aut maior.ad
tꝑs Fran.accur.q: ex pena temporali contrahitur infamia tem
poralis.ex perpetua cõtrahit perpetua.vt no.vj.dis. oẽs leges.
¶ Et ibi quãtum.ꝛ.d.l.ordine.frã.ac.ꝛ est tũc no. dignũ quod
pena accessoria non dinumeratur ex tẽpore principalis pene sꝫ
An.de pi.Et ibi ad certum tẽpus .quid si exprimitur tꝑs sed
non quantitas temporis.dic vt in.l.sine ꝑfinito.j.de penis.Bal.

a ¶ Pene. Penarũ genera q̃t, ꝛ que sint tam de iure ciuili ꝙ criminali. vide feli.l c.qualiter ꝛ qñ.§.fin. in.j.colũ. circa me. v.ij.quot. ꝛ que cum seq.de accus.

b ¶ Imponitur.vide frãs.areti. in.l.possideri in ꝓn ci.de acq. posses.

¶ Repetitio.

1 ☞ Iudex grauans reum sibi imponendo maiorem penã videtur infamiam remittere.
2 Persone grauamen debet esse ad hoc vt tollatur infamia.
3 Iudex in penis criminalibus ꝛ ciuilibus hꝫ mirabilem ꝑtãtẽ.
4 Quando plures pene reperiunt,vtrũ sit ĩ arbitrio rei eligere, vel in iudicis arbitrio imponere.
5 Iudex an possit statuta egredi.
6 In criminalibus iudex potest egredi intentionem agentis.
7 Qualitas qñ minuit delictum iudex ex eadẽ instantia minuit condemnationem.
8 Iudex in causa ciuili qualiter possit egredi formam libelli.
9 Iudex pro pena pecuniaria que debetur parti qualiter possit transire ad penam corporalem.
10 Iudex qualiter dicatur penam mitigare.
11 Reus an possit petere pene mitigationem vbi subest causa equitatis ad mitigandum.
12 Factum iudicis apellatur transactio.
13 Consuetudo habet vim statuti in penis imponendis.
14 Solutio banni an habeat vim restitutionis in integrum.
15 Excommunicatus an sit infamis.

Pena grauior. Cõmutatio pene pecuniaria in corporalẽ inducit tacitam
dispẽsationẽ sup infamia.secꝰ si pecuniaria pena ꝑ pecuniaria
imponit.h.d.vel sic.excessꝰ modi vltra dispõnẽ legalẽ a pena pe
cuniaria ĩ corpalẽ,famã ꝯseruat:secus si modꝰ excedat õ pena
pecuniaria in penã pecuniariã:q: nõ ꝓpterea recedit a dispõne
legali q̃ infamiã irrogat.h.d.ꝛ est.§.singularis valde. ¶ Gl.di
uidit in duas ptes.q: primo ponit q̃dã regula.scđo ponitur e
ius restrictio.scđa ibi.sed si in cã.sed tu diuide in quatuor par-
tes:q: prĩa in pte ponit quoddã dictũ in genere.in scđa pte illđ
dictũ exemplificat.in tertia parte modificatur.in quarta parte
ampliat scđa ibi:vt putat:tertia ibi:sꝫ si in causa:quarta ibi:ꝙ
nis.Casus.Quesitũ fuit vtrũ si iudex imponit grauiorẽ penã
per hoc intelligat dispensatũ cũ reo sup infamia:rñdetur ꝙ sic
Instat q̃rens vbi est exemplũ.rñdet iuriscõsultus exemplũ est
vbi pena criminalis pecuniaria puta publicatio bonorum cõ-
mutat in penam corporalẽ puta relegationis.nã qui grauat a
pena pecuniaria in penã corporalẽ releuat a pena infamie.Sꝫ
instat q̃rẽs qđ si imponat ꝑ minori pecuniaria maior pena pe
cuniaria.vt puta ꝑ furto nõ manifesto imponit pena quadru
pli.rñdet iuriscõsultus ꝙ per hoc nõ dispensatur sup infamia.
Sed instat querẽs qđ si ꝑ ciuili pena pecuniaria.puta furtiim
ponit pena corporalis.vtrũ intelligat transactũ aut dispẽsatũ
seu ꝓuisum sup infamia.rñdetur sic.q: cessat infamia.h.d.text.
nõ loquit si verbũ dispẽsatiõis: sed trãsactio idem est dicere qđ
dispẽsatio:q: nil est aliud ꝙ iuris cõis relaxatio ꝛ mitigatio ri
1 goris.¶ †No.primo qđ si iudex grauat reũ iponẽdo sibi ma-
iorẽ penã videt eidẽ remittere infamiã.ex hoc habes ꝙ qui in
vno grauatur in alio releuatur.facit.j.de iurein.l.eũ qui.in ꝓn.
¶ Secundo not.quod istud generale dictũ exemplificat quan
do iudex facit transgressionem de pena pecuniaria seu bonorum
ad penã corporalẽ que relegatio est pena,que corpori inest:ꝛ q̃
libet pena corporalis est maior qualibet pecuniaria vt infra de
2 penis.l.in seruorũ.§.si ¶ †Tertio no.ꝙ qñ iudex grauat reũ in
maiori pena pecuniaria per hoc non tollit infamia.ex quo col-
lige qđ ad hoc vt tollat infamia grauamen debet esse psone,q:
grauamẽ circa patrimonium non conseruat famã:ita dicit hic
tex.no.¶ Quarto no.quod quãdo iudex loco pene pecuniarie
applicãde parti trãsgreditur ad penã corporalem qđ tunc infa
3 mia cessat. ¶ †Quinto ex his oĩbus collige quod in criminali
bus ꝛ etiam in ciuilibus penis que sumunt originem ex ma-
leficio iudex hꝫ potestatẽ mirabilẽ q: cã cognita põt.l.transgre
di:vt.ptꝫ in verbo,vltra legẽ.ꝛ põt vnã penã fiscalẽ cõmutare in
aliã penã fiscalẽ alteriꝰ generis.Itẽ põt ꝓuatã penã ꝯmutare in
penã fiscalem. vt penam dupli in ictum fustium vt hic in fine.
Itẽ potest mutare penã pecuniariam in aliã pecuniariã ꝛ va-
let qđ facit arbitrio sibi concesso per.hunc.§. ꝛ per legẽ hodie.
j.de penis.ꝛ.C.eo.l.si possidoniũ.ꝙ factũ valeat iudicis legem
transgredientis,patet hic ex verbo onera. ꝛ ex verbo oneras-
set.¶ Iuxta h̃ not.ꝙ triplex est excessus modi in ista materia.
Primo mõ,excedit de pena pecuniaria ad corporalẽ.Scđo.
de pena pecuniaria ad pecuniariã.Tertio mõ,de pena corpora
li ad corporalẽ ꝛ quãtũ ad famã idẽ operat decessus ꝛ excessus,
q: vtrobiqꝫ iudex videt potius ꝓcedere ex suo officio quam ex
dispositione legali.ꝛ vñ potiꝰ elegisse viã arbitrij quã viã iuris.
ꝛ iõ sentẽtia sua nõ infamat:qđ est no.dignũ.¶ In vno tñ dif
ferẽtia est vtrũ iudex augeat vel minuat,q: vbi iudex auget fa
ma cõseruat illesa siue iudex hoc fecerit cũ cã,siue nõ.sꝫ vbi iu-
dex minuit opꝫ ꝙ iudex hoc fecerit cũ cã,puta rõne qualitatis
q̃ habeat minuere delictũ vel rõne psone miseratiõe digne.vt pꝫ
per rõnem gl.ꝛ hanc differentiã ponit gl.j.de penis.l.in seruo-
rum.§.qui ex cã.ꝛ in.l.ꝛ si seuerior.ꝛ iste videt verus intellectꝰ
huius materie.¶ Opp.õr hic qđ iudex qui debuit imponere
penã pecuniariã imponẽdo penã corporalẽ fecit vltra legẽ.cer-
te lex videt velle contrarium.scꝫ qđ plures pene debeant impo
nere.vñ dicitur obstare.C.de epi.audi.l.nemo.la secũda.solu.in
illa.l.nemo.delicti qualitas ꝛ legis dispositio regrebat ꝯcursũ
pluriũ penarũ.hic aũt erat determinata ꝑ legẽ solũ vna pena
ꝛ sic nõ obstat.¶ Iuxta hoc venit examinãdum incidẽter qñ
b plures pene imponuntur[b] per.l.rõne eiusdem delicti.vtrũ iste
pene concurrãt in origine tantum an vero in condemnatione
ꝛ exeqution e.videt quod concurrant tantum in origine.vt.j.de
accusa.l.senatus censuit.Econtera quod cõcurrant in executio-
ne videtur text.in.d.l.nemo.C.de sac.san.eccl.l.nemo martyres.
ꝛ.C.de sepul.vio.qui sepulchra.breuiter dicit hic Jaco.but.qđ
quandoqꝫ pro crimine non inuenit nisi vna pena taxata tunc
solum

solum vna pena est imponẽda. ꝛ si iudex imponit aliã: illa pena non accumulatur prime. sed surrogatur in locũ eius. vt in nostro. §. quia vnica tãtũ pena debemus esse cõtenti. ar. ff. de ver. ob. l. hmõi stipulatio. ibi cũ dicit tex. qd debemus esse contenti pena legali. Interdũ aũt imponunt plures pene. tũc dicit Jac. qd si qdẽ imponunt per eadẽ. l. oẽs concurrũt in origine ꝛ effectu, nisi lex loquatur alternatiue. vt. d. l. nẽmo. aut imponunt p diuersas leges tũc vna tãtum pena debemus esse cõtenti. vt. d. l. senat⁹. et hoc in penis criminalibus. In ciuilibus autẽ refert aut ciuilis pena redacta est ad instar criminalis vt qꝛ tendit ad vindictã. ꝛ idem quod in criminali. vt. ff. de iniurijs. l. qd senat⁹. ꝛ tũc nõ est dubium de cõcursu in origine sed etiã in effectu cõcurrũt quatenus ẽ plus i vna quã in altera. vt plene no. instit. si quadru. pau. se. di. §. fi. distinctio ibi: de pluri ꝛ pauciori hꝫ locũ in mere ciuilib⁹ penis nõ in criminalibus vel quasi criminalibus ꝙ est no. ꝛ facit ad no. C. de testi. l. nulliũ. per Cy. Aduerte do. Bart. addit vnũ verbũ: qꝛ dicit qd tũc plures pene criminales non ꝯcurrũt in exactione respectu eiusdem delicti qñ vtraqꝫ venit imponẽda per iudicem. sed qñ vna venit imponẽda per iudicẽ: alia p l. tũc cõcurrũt. vt no. in. d. l. nemo martyres. ꝛ est bonũ dictum. Tu adde alia duo. primo qd dictũ d. Jac. in diuersis legibus. ẽ verum qñ vtraqꝫ lex est spãlis. sed qñ vna est gñalis altera specialis an in penis pena spãlis deroget speciali: dic vt nota. Cy. in. d. l. qui sepulchra. ꝛ per modernos. ff. de penis. l. sanctio legũ. Itẽ adde qd rõne pluriũ qualitatũ interdũ augetur effectus, ꝛ fit dubitatio ꝛ replicatio penarũ ſm numerũ qualitatũ, habito sẽp respectu ad factũ principale: qꝛ pena pncipalis dinumerat accessorias. sed vna accessoria nõ dinũerat aliã accessoriã qꝛ accessoriũ regulatur a pncipali, nõ accessoriũ ab accessorio. ꝛ hãc tãgit etiã Cy. in. d. l q sepulchra.

4 ¶ † Juxta hoc incidẽter q̃ro qñ reperiunt plures pene: vtrum sit in arbitrio rei eligere an sit in

a arbitrio iudicis[a] imponere: rñdeo. vbi nulla specificatur nõ est dubium qd iudex hꝫ arbitriũ. vt in. l. j. §. expilatores. ff. de effrac. ꝛ expila. ꝛ de peni. di. j. c. mensurã sed vbi inueniuntur plures pene specificate tũc refert. qꝛ qñqꝫ nõ cadit electio: sꝫ cõiũctio, qꝛ imponunt copulatiue tũc q̃stio nõ pcedit: qꝛ nõ est altera eligẽda sed vtraqꝫ imponenda. vt. d. l. nemo. de epi. audi. qñqꝫ reperit alternatiua in penis: tunc in criminali eligit iudex: in ciuili eligit reus. C. de seruis fugi. l. si fugitiui. de iure do. l. plerũqꝫ. §. fi. interdũ nõ est alternatiua: sꝫ soluta tunc si ambe pene veniũt ex eadẽ. l. tunc soluta accipit p cõiuncta vt. ff. de ver. sig. l. sepe. si xo sunt diuerse leges tunc nõ accipit soluta pro cõiũcta: qꝛ pene nõ veniũt eadẽ. l. ꝛ ideo vna tãtũ est imponẽda. vt. d. l. senat⁹ s. illa que magis est cõformis processu. arg. ff. de penis. l. si preses. ꝛ hoc quoad primuꝫ ꝯtrũ. ¶ Scdo opp. dicit hic qd iudex transgreditur leges contra qd hoc iudex nõ possit facere si probo iudex nõ põt ꝯdẽnare in alio quã sit petitũ: ꝛ si in alio cõdẽnat ipso iure nõ valet ꝯdẽnatio. vt. C. de fideicõ. li. l. fi. ff. cõi diuidun. l. vt fundus. ff. si pars here. pe. l. nõ possumus. cũ ergo petitio ꝛ libellus debeat esse format⁹ ſm legẽ al's esset ineptus. vt in. l. j. §. de offõ asses. ergo iudex nõ pt transgredi legẽ: qꝛ trãsgrederet libellũ ꝛ petitionẽ apte ꝯceptã gl. nõ rñdet sꝫ exclamat. ꝛ dicit qd istd est mirabile. qdã dixerunt fatendo ꝯtrũ. s. qd sñia est nulla. sed isti falsum dicũt. qꝛ si sñia esset nulla nullũ pareret effectũ nec induceret tacitã dispensationẽ super fama: qd est ꝯ tex. istũ. vt. ff. de iniusto testa. l. si qs filio. §. sed ꝛ si qs. ꝛ argu. C. ne de statu defun. l. si pater. si pterea lr̃a expsse dicit hic qd sñia valet in verbo onerat. in verbo onerasse. sñia eñi q̃ nulla eẽt ipo iure nõ diceret cõtinere grauamẽ. vt no. in. l. si iudex. ff. de var. ꝛ extraor. cognition. ꝛ iõ hec so. est falsa. qual'r ergo rñdebim⁹ ad ꝯtrũ aduerte pro intellectu huius pũcti incidenter formo tres q̃ones. pria est vtr in criminali iudex possit egredi naturã libelli recte ꝯcepti ꝛ breuiter iste tex. dicit qd sic. ꝛ est rõ qꝛ hꝫ arbitriũ p. l. hodie. de penis. ex hoc ptꝫ qd rõne casuũ emergentiũ iudex põt. l. trãsgredi in his in quib⁹ suũ arbitriũ versat. Sꝫ ꝯtra hoc opp. iudex iurat seruare leges vt extra de iureiu. ca. veniẽtes. vt in aut. iusiur. qd presta. ab his. per totum. ergo si trãsgredit legẽ est piurus. ꝛ sic infamis. vnde nõ dꝫ sñia sua valere ipso iure. vt no. s. e. l. ij. miles. rñdet Inn. qd nõ vr periurus ille qui authoritate legis vtit arbitrio sibi concesso. ita no. Inno. extra de cõsti. c. cognoscẽtes. vbi oĩno vide. pterea lꝫ esse piurus ꝛ ifamis tñ valet sñia sua. qꝛ per hoc nõ ponit offm̃ donec sentẽtialiter priuet. ita no. Inno. extra de accu. c. qualiter ꝛ qñ in. ij.

5 col. qd est no. ¶ † Juxta hoc icidẽter q̃ro. vtrũ hoc habeat locũ in penis statutor qd iudex possit statuta egredi, dicit Bar. qd sic cã subsistẽte. tñ nihil allegant sed ego allego hãc rõnẽ: qꝛ sicut minister alterius ex cã põt recedere a mãdato dñi: ita index q est minister. l. ex cã. põt recedere a mãdato legis. ar. ff. mã. l. si hoiem. Quidã dicũt ꝯtrũ. qꝛ statutũ est tenaciter obseruandũ. ꝛ verbis eius inherendũ. ꝛ qꝛ ptãs iurauit seruare statutũ nõ dꝫ ab eo recedere. lꝫ durũ sit. vt in. l. pspexit. q ꝛ a qui. satis vr dici posse qd sñia valet tñ iudex tenebit eo qd excessit formã statuti: qꝛ cũ statutũ sit precisum. l. hodie. de penis. nõ vẽdicat sibi locũ i materia statutor istud est tuti⁹. ꝛ ita cõsulo assessori qd faciat. ¶ Ulterius q̃ro qñ iudex pcedit p inquisitionẽ qꝛ pcedit ex officio: iste. §. satꝫ bñ procedit. sed qd procedit p accusationẽ. nã ibi vr iudex astringi ſꝫ formã accusationis rñdeo qd idem est. ꝛ hoc apparet aperte hic. qꝛ iste. §. hꝫ locum ẽt vbi angẽdo pcedebat. vt hic. de hoc no. in spec. de aboli. §. j. versi. sꝫ

6 cũ. ibi, vide. ¶ † Cõcludamus ex pdictis qd in criminalib⁹ iudex põt egredi intẽtionẽ agentis. ꝛ suo motu pcedere vltra naturã libelli. vt hic. ꝛ ꝯ. infra naturã libelli. vt in. l. ꝛ si seuerior. ꝛ est rõ duplex. pma qꝛ in criminalib⁹ nõ requirit ꝯclusio in libello. vt not. Cyn. C. de fal. nec exempl. de symo. c. lꝫ. el. j. ꝛ qd not. j. q. iij. qꝛ presulat⁹. scda qꝛ conclusio partis in criminali nõ posset auferre ptãtẽ iudicis in criali ſm Bar. cũ talis ptãs sit publici iuris. ar. ff. de pac. l. ius publicũ. ergo si accusator diceret ita. quare peto sibi talẽ penã imponi specificãdo iudex tñ põt cõmutare penã nec vr recedere a libello. qꝛ hoc est de appendicijs. ꝛ qꝛ prima pena surrogat loco pene q̃ petebat imponi. ꝛ ista rõ solnit ꝯtrũ. ¶ Juxta hoc quero de ista q̃one accusatus est Titi⁹ de homicidio studiose facto: tñ nõ probat dol⁹, sed culpa. mõ querit vtrũ re⁹ veniat omnino absoluend⁹ an vero mitius puniẽdus ex eadẽ instãtia. Et qd veniat absoluendus probat sic: qꝛ vr intentata. l. cornel. de sica. sꝫ pbatio facta nõ concludit in illa. l. qꝛ homicidiũ factũ per culpã punit vt extraordinariũ nõ autẽ p. l. cornel. de sica. vt. ff. de sica. l. in lege. Item. l. in criminali, idẽ est qd actio in ciuili: argumẽtũ. ff. de penis. l. absentẽ. vñ dicimus sicut in ciuili nõ cumulant plures actiões: ita in criminali nõ cumulant effectualiter plures leges vt. d. l. senatus. sed certũ est in ciuili ꝙ si pbatio nõ ꝯcludit sup actiõe intẽtata sequit absolutio. vt. ff. de pac. dota. l. bebius marcel. ꝛ. ff. de instit. l. habebat. qꝛ ex pbatiõe nõ apparet qd fuit actio apte itẽtata. vt extra a

a ¶ Iudicis. vide tu felt. in. c. sicut l. ij. col. ante me. in xo. in gl. fi. i pn. de iudeis. vbi an ꝛ qñ electio sit rei, ꝛ an ꝛ quãdo iudicis.

de indi. c. examinata. pterea de hoc est gl. ord. in. l. j. §. diu⁹. ff. ad

7 l. cor. de sica. ¶ † In ꝯtrũ qꝛ qñ qualitas minuit delictũ iudex ex eadẽ instãtia minuit condẽnationẽ. vt no. hic. ꝛ in. l. ꝛ si seuerior. ergo culpa q̃ est qualitas minor quã dol⁹ infert ad maiorẽ cõdemnationẽ, sed nõ absolutionẽ. pterea cõtrariorum eadem est disciplina. vt. s. de vul. substit. l. etsi ꝯ. sꝫ vbi qualitas auget delictũ iudex imponit seueriorẽ penã ex eadem instantia. vt hic: ergo ꝯ faciet vbi minuit. in hoc dicũt quidã qd aut pbatio facta incidit in aliã speciẽ delicti tũc oĩno deberet seq absolutio: qꝛ crimẽ ꝙ obiecisti nõ pbasti. ad hoc. ff. de adul. l. denũciasse. §. qd tñ. idẽ si pbatio nõ incidat in aliquã speciẽ delicti. vt in falso cessat dol⁹. vt. l. nec exẽplũ. C. de fal. sed qñ nõ variat delictũ. sed est variatio qualitatis circa idẽ delictum. tũc aut loquimur de necessitate. aut de pmissione iuris. si loquimur de necessitate tñ iudex nõ hꝫ necesse cõdẽnare, qñ qualitas intentata q̃ non pbat puniebat diuersa. l. ꝛ ita loquit. §. diuus. sed de pmissiõe iuris iudex posset ex eadẽ instãtia cõdẽnare mitigãdo penã ex arbitrio sibi dato p hũc. §. ꝯ xo ex qualitate nõ inclusa in iudicio quãuis eẽt pbata nõ posset augere ꝯdẽnationẽ. qꝛ talis pbatio vr facta lite nõ ꝯtestata, cũ de illa quãtitate nõ sit actũ. et hoc credo verũ in pbatione testiũ. sꝫ in pbatiõe p cõfessionẽ ptis, qꝛ vꝫ illa pbatio ẽt lite nõ ꝯtestata. vt no. in. l. ictus. ff. e. crederẽ, ꝙ iudex posset augere ꝯdẽnationẽ rõne istius ꝯfessionis. qꝛ ibi delictũ p cõfessionẽ apparet dicit Inno. qd nõ refert ad quid sit actũ. vt ipe no. in. c. p inq̃sitionẽ. de elec. adde hic qd no. Cy. C. de pba. l. possessiones. ꝛ p Dyn. ff. vi bo. rapto. l. pretor. §.

8 docere. ¶ † Subsequenter reuoco in dubiũ q̃no in ciuili cã iudex possit egredi formã libelli sicut vr psupponi hic i xo. sꝫ si in cã. vbi videt dici ꝙ erat pposita actio dupli. ꝛ tꝫ cõdẽnatio quadrupli. istud eñi est impossibile qd iudex in plus cõdẽnet quam sit petitũ. vt insti. de actio. §. si minus. s. de iuris. om. iudi. l. cũ quedã. §. fi. so. hic dicit Guil. de cu. ꝙ iudex in ciuili nõ recedit a forma libelli augẽdo ꝯdẽnationẽ hoc est verum qñ libellus est formis sed hic fuit libell⁹ informis ꝛ gñalis: qꝛ fuit intẽtata actio furti. ꝛ facta mẽtio furti idiffinite sine adiectiõe q̃litatꝫ augẽtis vel minuẽtis delictũ. vñ licitũ est informẽ libellũ gñaliter psequi vt. C. de anna. exce. l. fi. i. hoc ergo iudex ꝯdẽnauit, qꝛ forte putabat fuisse pbatũ de futuro manifesto cũ ista q̃litas nõ eẽt pbata ꝛ ista solutio ẽ ipa xitas qd fuit hic informiter actũ. Sꝫ si dicã ꝙ fuit actũ formiter fuit intẽtata q̃litas manifesti. vñ sñia non excessit petitũ. sꝫ excessit pbatũ. Ex vtroqꝫ intellectu habes ꝙ error iudicis circa pbationẽ non reddit sñiaꝫ nullã. plus dicit Inn. ꝙ si iste error exprimat i sñia hoc mõ: qꝛ ꝯstat nobis pbatũ p petrũ ꝛ mrimoniũ. iõ ꝯdẽnat: ꝙ lꝫ illi ñ pbauerint tñ valet sñia. qꝛ hic nõ fuit expssus error iuris sꝫ facti. ita dicit Inno. in c. qñ ꝯ falsam. extra de pba. ꝙ est menti tenẽdũ. ¶ Ex illa aũt lec. ꝙ hic fuit informiter actũ, no. ꝙ ille q simpliciter agit non vr agere detracta qualitate nec adiuncta qualitate. sed gñal'r. ꝛ est istud singulare xbũ Inn. in. c. j. de libelli oblatiõe. defect⁹ est iste qꝛ aliud est dicere accuso titiũ qd me percussit de die. aliud est dicere ꝙ me percussit de nocte. nã vno pbato nõ põt fieri co

demnatio in reliquo:qr diuersa tpa distingūt factū ⁊ nō est idē
factū ꝓbatum.vt.j.quēadmodū ser.amit.l.si cōem.§.j.aliud est
dicere accuso Titium qḋ ne pcussit de tali mēse nō exprimēdo
ḋ die vel nocte:qr tūc si pbo de nocte augebit cōdēnatoria rōne
noctis:qr videbitur libellus gnālis. vt hic.j.de pe.l.si pses.ꝙ ē
no.lȝ practica aduocatorū aliter se habeat.qr credūt qḋ simplr
agēs videat agere de tētationū qualitate per.l.in delictis. §.si
detracta.j.de noxa. vñ scdm eos lȝ pbata nox tñ qr fuit simpli
citer actū est imponēda pena simpla nō pena dupla q̄ als ipo-
neret rōne noctis ex forma statuti.⁊ ita seruat practica lȝ prece-
dens opinio de subtilitate Xior. ¶ Juxta hoc quero egi tanq̄
de furto manifesto pbaui simpliciter furtū sine q̄litate.q̄ro v-
trū ex eadē instātia reꝰ dȝ dānari ḋ simplici furto ad penā du-
plicādā pti.in hoc sunt opiniones.guil.ḋt ꝙ sic.vt hic i X.nā ex
furto.q ḋt eē casuȝ expssum.pterea q̄ties due actiōes sic se ha-
bēt ꝙ i vna actiōe includit effectꝰ alteriꝰ:intentata vna reliqua
vr inclusa.iste est tex.j.ḋ edil.edic.l bonē.§. aliqñ.⁊ gl.or.q̄ alle-
gat illū tex.xxx.q.vlt.c.iudicātē.sȝ ita est.ꝙ pena q̄drupli iclu-
dit sub se penā dupli. vt in.l. si is q ducenta.§.j.de rebꝰ dubȝs.
de arbit.l.diē pferre.§.si plures.ergo ex eadē instātia pt fieri cō
dēnatio in duplo nec vr fieri in alia actiōe intētata iuris fictiōe
lȝ re vera diuerse actiōes.vt in.§.aliqñ.⁊ ista est opinio Guil.qr
actio furti manifesti est ptoria.actio furti nō manifesti est ciui-
lis.vt insti.de actio.§.sic itaqȝ.vñ si vna est itētata sup rel q̄ non
pt ferri snīa,qr nō est lis ɔtestata sup ea.vt in.d.l. bebiꝰ marcel-
lꝰ.preterea ille q egit ḋ furto tanq̄ manifesto vr se astrinxisse ad
ꝓbandū q̄litatē manifesti: qr rōne istiꝰ q̄litatis augetur effectus
⁊ forma agēdi variat.ergo ē de substātia pbatiōis.vt.j.ḋ isti.l.
habebat.⁊ hoc tȝ Cy.⁊ ḋt ꝙ est casus hic,in X si.nā ex furto.lra
eīn dicit ɔueniri debuit.s. p nouū libellū ⁊ absolui a veteri antē
dicit cōdēnari fm Cy.qḋ verū credo qr lȝ ista qualitas nō sit de
essentia delicti est tñ de essentia actionis ꝓposite.⁊ sunt actiōes
diuerse speciei.ita ꝙ vna nō subalternat alteri. Bart.tñ intelli-
git qḋ in.§.aliqñ.nō sit actio diuersa ab intētata: qr redhibitio
tenet sub natura actiōis q̄to minoris fm bar.⁊ hāc opi teneas
in ciuili:qr q̄litas intentata astringit actorē ⁊ iudicē.sed in cri-
minali lȝ qualitas astringat cām:nō tñ astrigit iudicē q̄ ad offiū
6 ⁊ imperiū istiꝰ.§.qḋ est no.dignū. ¶ †Tertio restat videre qūo
iudex p pena pecuniaria q debet pti possit trāsire ad penā cor-
poralē.p hoc eīn videt auferri ius ptis qḋ est impossibile:nisi ḋ
partis volūtate procedat.vt.j.de furtis.l.iterdū.§.q.furē factū
eīn ptoris iuri derogare non dȝ.vt.s.de trāsl.l.cū hi.§.si pretor.⁊
l.j.§.j.s. de ferȝs. respōdent doc.qḋ istud dȝ intelligi cā sugge-
rente. puta qr fur nō erat soluēdo. vñ iudex ex offō suo cōmu-
tat penā.vt.j.de iniurȝs.sȝ si vnꝰ.§.sed si ante.⁊.j.de admi.tu.l.
actus.de sepul.vio.l.fi.cū si.⁊ poterit.pnunciare hoc mō condē
no te in tanta pena pecuniaria. ⁊ si infra talē diem tu non solue
ris iubeo te fustigari.⁊ qḋ sic possit fieri psupponit tex.j.de ter-
mino mo.l.agraria.⁊ fm Guil.⁊ sȝ hoc snīa iudicis est ɔformis
libelli i q̄tū ɔdēnat i petitis . sȝ excedit libellū ⁊ i q̄tū iponit a-
liā penā i defectū solutiōis qḋ est notādū. adde iuxta pdicta ꝙ
10 no.arch. xviij.di.ppter.⁊.l.di.c.si qs de ministris. ¶ †Quero
iuxta predicta qñ iudex mitigat penā vtꝝ debeat apponere cām
mitigatiōis.⁊ si nō apponit vt suppleat p.l.ꝙ sententie iudicis
abesse.Et idē q̄ro si iudex nō mitigat penā rōne qualitatis:sed
rōne alterius cāe seu accidentis.puta rōne nimie iuuētutis vel
nimie senectutis.qr nimis senes reuertunt quodāmō ad sensum
puerilem sicut dicit Odofre.de bul.qui adeo senuit qḋ ludebat
ad puluerem cū pueris:⁊ etiā qr in penis corporalibus mitius
est agēdū cum senibus siue sint pene istātanee siue successiue.de
peni.di.j.misericordiā cū simi.Circa.h.d.d.Ja.bu.in.l.ȝ.§.igno
minie.ḋ.eo.sic ꝙ interdū iudex vult minuere penā vltra q̄ esset
effectus snīe simplr plate:tūc debet annectere cām.vt.in.l.sena
tus.§.j.de iure fis.C.de iud.l.pperādum.§.illo.interdū vult ag-
grauare penā vel cōdēnationē vltra q̄ esset effectꝰ snīe simplici
ter plate:⁊ tūc idē qr dȝ inseri cā ad aggrauādū.vt in.§.ignomi
nie.nam vbi causa noc inserit leuior cā electa videt.vt not.j.de
suspect.tu.l.he eīn.interdum eīn iudex nō intēdit vltra q̄ esset
effectus snīe simplr prolate: tunc non est necesse ꝙ exprimatur
cā nec vtit iudex sano ɔsilio si restrigit ad vnā cām.vt extra de
re iudi.c.sicut nobis.⁊ de execu.tu.l.qui.testō.Tu adde ꝙ lȝ iu-
dex astringat se ad vnā rōnē:tñ snīa pt iustificari ex alia dūmō
cōstet ex gestis.vt.j.ꝙ cū eo.l.fi.⁊ ar.j.de ap.l.seio.Alȝ dicūt p
in absolutoria snīa reqrit cā:nō in ɔdēnatoria.vt.j.de excep.rei
iu.l.si ad exhibēdū.⁊.l.si ex testō.de X.ob.l.q rome.§.duo.fres.
rō qr cōdēnatoria nō pōt ferri vbi ē vna cā.s.intētata.sȝ absolu
toria pōt ferri ex pluribus causis qr nō pbatū vel qr nō verum
qḋ est petitū.vt.j.de condi.inde.iulianꝰ.Similiter in reali pos-
sunt esse plures cāe vel qr reus nō possidet vl qr actor nō ē dñs
⁊ iō opȝ ꝙ iudex in absoluendo assumat certā cām alias snīa vi
detur incerta ⁊ sine cā.ita nec iudiciū.alias snīa videt icerta,⁊ si
ne causa.⁊ sicut stipulatio non valet cum effectu sine causa.ita

a ¶ Concludunt. Add de frā. areti.referendo, ⁊ appbādo hoc dictū baldi.hic in.l. si is qḋ de testa.in pmo no.

nec iudiciū vel sentētia.vt.j.de excep.doli.l.ȝ.§.circa. ¶ Istorū
opi.nō est X a,per.c.sicut nobis.de re iud.⁊ ideo tu dic.ꝙ aut lo
quimur an sit necessaria iustificatio p cām quoad essentiā snīe
⁊ dico ꝙ nō est necessaria cā.qr vȝ snīa diffinitiua etiā sine can-
se insertione:psumit eīn pro snīa diffinitiua ꝙ sit lata ex iusta
cā.vt extra de renun.c.in psentia.⁊ no.j.de eu c.l.herē.§.Caia.p
Jnn.de eo qui fur.or.susce.c.innotuit.aut loquimur quoad re-
leuandū reū cui est minorata pena. ⁊ dico si cā subest q̄ subesse
psumit lȝ nō sit expressa in snīa ꝙ releuat a pena legali per pe-
nā arbitrariā vt no.C.de test.l.nullū.⁊ ar.qr prouisio hoīs facit
cessare puisionē legalē.C.de pac.cōuen.l.fi.⁊ gl.j.de ver.ob.l.q
rome.§.flauius hermes.nō ob.j.de re iud.l.iȝ.§.si qs condēna
tus.qr ibi loquit in bñficio dato a.l.nō a pena. Itē supplet ibi
lex circa accessoriū:sȝ tps nō circa principale.vñ bene fateret p
illū tex.si statutū dicit sic:ꝙ si homicida nō soluerit mille infra
mēsē decapitet.⁊ iudex dixit in snīa si nō soluerit infra.x.dies
decapitet:nec inseruit cām quare reformauerit dilationē legalē
nō dȝ decapitari nisi demū elapso mēse:qr bñficiū tpis supplet
a.l.⁊ iste est casus in.§.si qs cōdēnatus. Aut loquimur quoad
ipm iudicē vtrū faciāt litē suā augēdo vel minuēdo.dico ꝙ si cā
est inserta vel nō inserta:tñ ex actis patet: iudex nō facit litem
suā:qr vtit arbitrio i casu ɔcesso.si aūt ex actis nō appet cā tūc
nō psumit p iudicē quoad ipm iudicē excusandū.vñ dicit glos.
or.ꝙ qñ iudex supplet ex officio incūbit ei pbatio cāe.ista ē gl.
or.xxx.q.vlt.c.iudicantē.⁊ hec dicta sunt de scdo ḋrio. ¶ Ue-
nio ad tertiū dr hic ꝙ iudex ipōit penā vltra legē ḋ hoc opp.
qr pene impositio nō est i iudicis ptāte sȝ facti examinatio sic
ita dicit tex.j.ad turp.l.j.§.calūniatoribꝰ.nā ex quo lex diffinit
penā non est recedendū a diffinitione legali.vñ dicit Aristo.in
primo ethicorū.ꝙ expedit recte positas leges oīa determinare
ipsas.⁊ paucissima cōmittere iudicātibꝰ.ꝙ ergo est a lege deter
minatū nō est iudici ɔmissum sȝ pceptū.ad illud qḋ dr ipositio
pene nō est i ptāte iudicis.rñdet gl.ꝙ debet intelligi nisi iudex
in ipsa snīa cōmutet penā legalē in aliā penā.nā hoc pt ⁊ debet
cā suggerente.vñ lex ḋria limitat per hūc.§. vel aliter rñde ad
formā argumēti sic.pene impositio nō est in ptāte iudicis. verū
est cōsiderata mera natura accusationis intētate. sȝ cōsiderato
officio iudicis tūc est cōtumacia pene in eius arbitrio.⁊ ita loq
tur.hoc tñ dȝ facere tpe snīe nō post snīam:qr sententia simplr p
lata includeret penā legalē.⁊ nō posset postea mutari.d.§ calū-
niatoribus.ista est mens gl. ¶ Juxta hoc quero primo. Pone
ꝙ iudex cōdēnauit in centū vbi ex forma statuti debebat cōdē
nare in ducētis:tñ in fine snīe apposuit illā clausulā ꝙ si sua sen-
tentia esset lata preter vel cōtra formā statuti qḋ intelligat re-
dacta ad formam statuti.quero nunqd ista clausula aliqd ope-
ret.⁊ videt ꝙ sic.qr reseruatio q̄ sit in snīa operat vt no.in.l.item
labeo.§.j.fami.ercis.scdo qr vbi iudex apposuit ista verba:ap-
paret ꝙ de mēte eius nō fuit velle augere vel minuere,imo fuit
de mente eius se referre ad statutū ⁊ snīa nō dȝ plus operari q̄
sit de mente iudicantis.vt.j.de arbi.l.qualē.in prin.Item posi-
to ꝙ iudex errauerit in specificatione minoris pene tñ errorem
suū statim correxit qḋ potuit facere tā p verba specialia.vt ex-
tra de accu.qualiter.el.pmo.q̄ p verba implicita ⁊ generalia.ar-
gu.extra de sum.tri.c.dānamus.§.fi. ⁊ si dicat species derogat
gnī.vñ verba specialia derogant gnālibus.respōdeo nō est ve-
qr qñ genus venit derogatiue ad speciem generalis locutio spe
cialibus derogat.de leg.ȝ.l.si ita scriptū.⁊.l.talis scriptura.de le
ga.j.d.Jac.de bel.disputauit hanc questionē ⁊ tenuit qḋ ista cla
nihil operat.Barto.in.l.preses.j.de pac.distinguit qḋ aut ista
clausula apponit in fine,vel in prin.⁊ si in fine in.l.operatur.si in
principio operat qr pena prima iam specificata iā trāsiuerat in
condēnationē secundū eū ꝙ nil est:qr idē debet operari clausu
la apposita in prin.⁊ apposita in fine.vt extra de app.c.scdo re
quiris.Item nō est verum ꝙ prius trāseat in sentētia vna clau
sula q̄ altera qr oēs clausule in fine cōcludunt ⁊ in eodē instā-
ti tpis.vt.C.de fide instru.l.cōtractus.⁊ de lega.iȝ.l.fideicōmis-
sa.§.j.Ego teneo Jac.opinionem qr predicta clausula nō solū
est gnālis:sȝ incerta ⁊ gnālis ptestatio nō tollit factum specia
le.vt extra de cōsti.c.cū M.ferrarieñ.⁊.j.loca.l. cū in plures.§.
locator horrei.⁊ ita seruat vsus iudiciorum. ¶ Secundo que-
ro qd si pena nō auget vel minuit per iudicē sed per statutum.
vtrū p hoc videat recessum a pena infamie:loquor presuppoi
to qḋ condēnatus ex statuto possit esse infamis. Quidam eīn
dicūt qḋ cōdemnati per.l.municipalē nō sunt infames. alȝ di-
cūt qḋ imo sunt infames si cōdēnant ex famosa causa.ista ergo
opinione assumpta pcedit questio mea. Bar.tāgit hic hoc du
biū. Ego dico qḋ p hoc nō videt super infamia dispensatū qr
pena nō imponit vltra vel preter legē sȝ fm legē municipalē.vt
in.l.oēs ppli.vnde verbū vltra legem est positū cū magno mi-
nisterio hoc verū in generali statuto:sȝ in speciali statuto facto
cōtra certā personam qḋ valet ex causa dicere tūc idē in dispo
tiōe statuti qḋ snīa iudicis: qr par ratio est vtrobiqȝ.⁊ lex equi-
parat

parat factū iudicis ⁊ dispositionē legalem. ȷ̄. de manumiss. l. is qui.§.in illis. Ideo dixi ex cā: qꝛ odiosum statutū sine cā nō teneret ꝯ singularē psonam: fauorabile tñ bene teneret.vt.ȷ̄.de pollicita.l.toties.qui ⁊ a q.l.si priuat⁹.ȷ̄.de excep.doli.l.j.in fine.fauorabile intelligo qđ aliū non ledit. vt.C. de preci. impera.offe. l.quoties. ¶ Tertio quero cica istud ꝯtrariū q̄ sunt iste cāe ex quibus iudex pōt penā augere vel minuere.rñdet glo.qđ iste cause sunt q̄dā accidētia extrinseca. verbi gr̄a: ad minuēdā penā corporalē pnerilis ⁊ senilis etas ad augendā frequētationē delictorū: qꝛ multis delinquentibus opus erat exēplo: iō inde aggrauatur penā in psonā vni⁹ vt multi emendarent.vt.ȷ̄.de penis.l. aut facta.§.fi.⁊ in hoc gl.dicit optime.dicit etiā gl.qđ ratio minuende pene est cessatio doli.certe ego dico qđ hic cessat infamia nō ex dispensationē sꝫ ex regula iuris. qꝛ ad infamiā reqrit dol⁹.vt.ȷ̄.de in litē iur.l.in actionib⁹.dico ergo qđ vbi iudex ex qualitate penā auget vel minuit: tūc nō sumus ꝓpue ī materia isti⁹.§.qꝛ tūc iudex nō facit vltra legē.nā qualitas factū aggrauat vel attenuat.vt.ȷ̄.de penis.l.aut facta.§.qualitas.⁊ hoc circa tertiū ꝯtrariū.¶ Quarto op.dr hic qđ iudex qñq3 auget penā qđ intelligo tā ordinariā quā arbitrariā. Contra pena arbitraria nō hꝫ certā metā.ergo nō pōt dici iudicem transgredi terminos.arg.ȷ̄.de cōdi.⁊ demō.l.in testō.la prima. qꝛ vbi nō est terminus nō cadit terminatū.⁊ vbi nō est exemplar, nō cadit exēplatū,vt ibi dr. rñdet glo. in pena arbitraria debemus ꝯsiderare ꝯsuetudinē: ⁊ ille q trāsgredit ꝯsuetudinem dr trāsgredi mo
1 dum.ᵃ ita dicit hic gl.fi.⁊.s̄.eo.l.athletas.§.calūniator.qđ est notan. Ego dico ⁊ sine vlla ꝯsuetudine potest apparere trangressio modi qñ.l.offendit arbitrium boni viri. vt.ȷ̄. fa. ercis.l.cetere.§.
11 j.⁊.ȷ̄.de leg.iij.l.si pater. ¶ † Iuxta hoc reuoco in dubiū vtrum reus possit petere mitigationē pene vbi subest causa equitatis ad mitigādum. ⁊ videt qđ nō.qꝛ cū hic cadat dispensatio: ergo non pōt peti: lꝫ iudex ex officio possit. tñ petitio eum non cogit qꝛ dispensatio est ius qđ peti nō pōt.vt no.l.dist.mior.effectus est iste qꝛ si pōt peti ⁊ iudex non facit, facit litē suam ⁊ pōt appellari.si aūt nō potest peti secus.vt.ȷ̄.de aqua quotidiana.l.j.§.permitti. ⁊ qđ no.in Spe.de officio iudicis.§.impedit.versi.quid si iudex.argu.qđ possit peti est.ȷ̄.de mino.l.auxilium.§.j.in delictis.de hoc nō habemus legē clare loquētē an hoc ius sit in petitione nec ne. habemus tñ regulam generalem qđ id qđ pertinet ad offm̄ iudicis pōt implorari per partem.ȷ̄.ő dā. infe.l.iiij. §.hoc autē iudicium. Qñq3 tñ videm⁹ qđ nō pōt implorari. vt extra.de fide instru.c.cum Joannes eremita. Illud ꝯcedo ꝙ lꝫ nō imploret aperte iudex suo motu pōt impendere suū offm̄ qꝛ in criminali iudicis offm̄ non restringitur ad petita sicut dꝫ p nostrū.§.per materiā suam.⁊ hoc circa quartū ꝯtrarium. ¶ Quinto opp. dicitur hic qđ transactio liberat ab infamia contra imo transactio inducit infamiam.vt.l.qm̄.s̄.eo.so.hic improprie ponit nomē trāsactionis cū cadat hic super certo. Itē hic de cri
12 mine ibi de fama. Itē hic, iudex trāsigit ibi, pars. ¶ † Nō.ergo qđ factū iudicis appellat trāsactio, sicut ⁊ factū arbitratoris. vt in aut.vt diffe.iudi.in prin.col.ix. ¶ Sexto ⁊ vltimo opp.ő l.furti. C.eo.breuiter hic nō fuit sentētiatū sup actione famosa ⁊ iō nō irrogat infamia, qꝛ titulus actiōis cōsiderādus est ⁊ diuerse actiones habēt diuersum mediū ⁊ diuersum modū cōcludēdi.vt.ȷ̄.de dolo.nō dꝫ. ¶ Extra q̄ro si iudex nō granat in genere pene sed in modo ꝓcedēdi. vtrū videat sup fama dispēsare.⁊ dic de hoc vt.ȷ̄.e.l.ictus fustiū. ¶ Ultimo distingue in materia.vt in gl.magna ibi.⁊ vt hoc plene tangam gl.hic vult tractare aliam materiā de recuperatione loci ⁊ honoris.⁊ ē gl.valde magistra quā vide. ¶ In gl.vlt.in prin.quatuor gñā puniendorū q septē modis ꝯsiderant habes.ȷ̄.de penis. aut facta. q ē cañ.de pē.di.j.aut facta.illis septē modis adȷ̄ce quatuor nā delictū aggrauat rōne numeri,vt de iniurijs.l.si plures. Item aggrauat ex plurib⁹ ꝯcurrentib⁹.vt.ȷ̄.ad syl.excipiunt.§.vlti. Itē ex diuturnitate tpis ⁊ consuetudine delinquēdi.vt.ȷ̄.de penis. l.diuturno.⁊.C.de epis.audi.l.iij. Itē etas qñq3 mitigat delictū qñq3 nō vt.ȷ̄.de mino.l.auxiliū. §. in delictis.septē aūt gñā penarū vide extense p Inn.de accu.c qual'r ⁊ qñ. ¶ In ea.gl.ibi. remittit infamia oīs.tam ex gñe snīe quam ex gñe pene. ¶ In ea.glo.ibi,sine dolo. ¶ Nō.hic pro intellectu.l.diuus.§.j.ad.l. cor.de sica.qꝛ gl.ista vult qđ ex eadem instātia possit fieri diminutio ⁊ cōiūge cū hoc gl.que incipit pone.ver.⁊ ita est mirabile qꝛ qđ dixi apparet ex istaꝝ ambarū glossaꝝ ꝯiūctiōe. ¶ In ea. gl.ibi.§.delinquūt. ibi etiam tex.ponit de eo qui delinquit per
b ebrietatē.nā rōne nimie ebrietatis pena mitigat.ᵇ dicit. Seneca ꝙ ebrietas ē volūtaria infamia. ¶ In ea.gl.i.l.iiij.§.j.nimia
c etiam multitudo delinquētiū est cā minuēdi penā, ᶜ ne strages multoꝝ fiat.vt.ȷ̄.de pena.aut facta.§.fi.gl.decreti dicit qđ nō dicit ista multitudo nisi excedat numerū.xl.psonaꝝ. ¶ In ea.gl.
13 ibi certa.s.psona. ¶ † In ea.gl.ibi,ex ꝯsuetudine. ¶ † Nō.ꝙ cōsuetudo hꝫ vim statuti in penis īponēdis.vñ licitū est iudicib⁹ formā statutoꝝ trāsgredi ꝓpter ꝯsuetudinē.facit.ȷ̄.de extraordi.

cri.l.saccularij.§.aut quedam.vñ si statutū dicit qđ latro suspēdat ⁊ cōsuetudo sit ꝙ traginet,iudex poterit eū facere traginari vsq3 ad furcas.⁊ idē in similib⁹ ꝙ tene menti. ¶ In ea.gl. ibi si finita.§.j.adde vtrū iudex habēs arbitriū possit imponere penā mortis ex arbitrio indiffinito ꝙ legitur.⁊ no.inst.de iniu.§. pena. Idē de pena eris.dic vt no.in aut.de armis.circa mediū. ¶ In.e.gl.ibi nō abolet.rñ.qꝛ ista abolitio nō fit a minori sꝫ a maiori: sꝫ pena pecuniaria minor est quā infamia. Itē nullā hꝫ similitudinē cū infamia.⁊ vñ nō pōt eius loco surrogari vł succedere. ¶ In ea.gl. ibi sine distinctiōe,i. nō distinguim⁹ cā cognita necne. qꝛ seueritas snīe cōpensat cū dāno infamie ne addat afflictio afflicto.vt.C.e.si possidoniū. In ea.gl.ibi si cā cognita.tolli.qꝛ delictū minuat ꝺm Bar. Ego credo ꝙ si alicui,est minuta pena ex alia rōne iusta.vt puta qꝛ multū seruiuit reipublice vel qꝛ ꝯiuratiōnē detexit qđ ista sit iusta cā ꝓcedēdi.arg.ȷ̄. ad syl.si qs ī graui.§.is quoq3.idē si pena corpalis minor īponitur rōne dignitatis,iuxta no.per Cy.in.l.ij.de sum.tri.vel rōne etatis senilis lꝫ hec etas delictū nō minuat: tñ penā corporalem saltē rōne tpis diminui pmittit.qꝛ nō est tā lōga pnīa iniungenda seni quā inueni.de peni.di.j.mensurā.vñ intelligo gl.generaliter q̄cūq3 rō indicem mouerit siue sit rō inferēs in minuēda qualitate delicti siue in minuenda specie vel qualitate pene. ¶ In.e.gl.ibi nō remittit.vñ lꝫ pena pncipalis sit ad tp̄s puta relegatio ad quinquēniū: tñ infamia erit ꝑpetua.⁊ sic est notādum ꝙ pena accessoria non diminerat ex tpe pncipalis pene. vt.ȷ̄.ad munici.l.ordine ꝺm An.de pisis.⁊ est pulchrū verbum. ¶ In.e.gl.ibi ad certū tp̄s.⁊ sic est pena successiua. ¶ In.e.gl. ibi.fustigetur.⁊ sic ē bñ īstātanea.vñ.l.nulli irrogat īfamiā instātanea vel momēti: qꝛ de momētis nō est curādū: vt.C.de bonis q̄libet.l.cū nō solū.§.fi.⁊ no.hic qđ vbi ꝓcedit dispēsatio nō oritur infamia ex gñe pene. ¶ In ea.glo.ibi honorē.ad hoc.C.de dig.l.indices li.xij.⁊.s̄.e.l.ij.§.miles. Adde tñ qđ aut qs deliqt in offō vel honore quē gerit ⁊ iste ꝯdēnat⁹ statim deponit offm̄ a
aut dānat de alio crimine: ⁊ tūc nō ꝓpterea deponit offm̄ vel dignitatē: sed alia snīa opus est p quā puet.vt no. Inn.extra de accu.c.qualiter ⁊ qñ. Et p hoc ꝯsuluit Bar.ꝙ notarius ꝯdēnatus ő crimine famoso puta de homicidio esto qđ esset infamis posset exercere tabellionatū,secus si eēt dānat⁹ de maleficio cōmisso in offō tabellionatus,vt puta de falsa scriptura.vt.C.de susc.⁊ arca.l.si aliquid.ꝺm Bar.⁊ idē si notari⁹ ꝯxerit infamia3 ipso facto,vt qꝛ leno.vt.ȷ̄.de ritu nup.l.palā.vel ex gñe. vt qꝛ fustigatus p leui furto,nā pp hoc nō est depositus tabellionat⁹ sꝫ deponēdus.vñ interim valēt instr̄a sua lꝫ nō tāta fides adhibeatur eis quāta adhiberet instr̄is integri tabellionis.vt.s̄.de edē.l.si qs ex argētarijs.§.j.tene mēti. ¶ In ea.gl.ibi.veterē nō recuperat.⁊ sic no.ꝙ cassatio pene nō operat idē quoad recuperādū honorē,ꝙ operat in integ.resti.de quo dic vt in.c.ꝙuis.ő rescrip.lib.vj.⁊ no.in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̄.ȷ̄.de lib. ⁊ posthu. ¶ Extra q̄ro qdam fuit insaccular⁹ inter officiales cōis postea fuit relegat⁹ vel ꝯfirmatus ex cā famosa ad annū.elapso anno reuertitur ⁊ extrahit de sacculo.q̄rit nūqd possit esse officialis. Ex ista gl.apparet so.nā si est officiū cū iurisdictiōe vel dignitate nō pōt ipso fungi si est infamis perpetuus: sed si est infamis ad tempus ⁊ illud tp̄s est trāsactū: tunc qꝛ illud offm̄ nouum vt ȷ̄.de condi.⁊ demō.publius.tāto tpe dꝫ ab officio abstinere ꝙ
14 to fuit in relegatione. ¶ † Itē extra q̄ro vtrū solutio banni ha b
beat vim restitutionis in integrū ⁊ tollat infamiam.⁊ vr ꝙ sic vt.ȷ̄.de ꝓcu.l.si reus paratus.ꝓterea idē operatur solutio quod snīa absolutoria.vt.ȷ̄.de excep.rei iudi.l.si qs cum tm̄.§.plane.⁊ vr tex.expressus.ȷ̄.de iure pa.l.diu⁹ vespasian⁹.§.ñ.ꝯtrariū est vex qꝛ iste tenebat duplici pena: lꝫ vnā soluat remanet alia vt.ȷ̄.ad munici.l.ordine.⁊ arg.in.l.si domus.de ser.vrb.pre.itē ipa solu. magis tetigit crimen.vt.ȷ̄.de tab.exhi.l.locum.§.si quis dolo. ¶ Itē q̄ro qd de eo cui⁹ ꝯdēnātio est cācellata.⁊ vr ꝙ huic sit remissa īfamia.qꝛ si qdē ista cācellatio est gratuita hꝫ vi3 pacti si aliquo dato hꝫ vim trāsactionis.⁊ pactū vel trāsactio sup īfamia tollit infamiā: ergo iste nō est infamis. Tu distingue ꝙ re c
fert ex qua cā fit facta cācellatio sicut distinguit tex.ȷ̄.de his q̄ i testō delē.l.cācellauerat.nā aut est facta rōne solutiōis toti⁹ vel ptis ⁊ durat infamia.nō ob.nr̄.§.qꝛ loquit vbi infamia erat ꝯhēda nō ꝯcta iā.si aūt iō qs cācellat qꝛ si in integ.restit.rōne cāe auget effectus.vt.s̄.de postu.l.j.§.de qua. ¶ Itē q̄ro vtrū rebāniti intelligantur in integ.resti. ⁊ vr qđ sic cum res publica eis pepercit ⁊ denuo eos quasi filios adoptauerit.vñ oēm maculā absterisse videt.ar.C.fa.erc.l.in ipsius.⁊.ȷ̄.de adimē.lega.l.iij.§. fi.⁊ arg.ȷ̄.de adul.l.si vxor.§.iudex.ꝯtrarium credo.qꝛ in dubio ꝓsumitur indulgētia nō restitutio in integ.vt nota.Cy.in.l.fi.C. de sen.pas.nemo.eñ ꝓsumit restitut⁹ nisi probet. ¶ Ultio q̄ro vtrū excōicatus sit interim infamis.⁊ vr ꝙ sic,qꝛ excōicatio ⁊ ő portatio eqparant vt no.inst.de cap.dimi.§.mior. Itē excōicatus nō ē mēbrū ecclesie.vt ī aut.de pui.dot.circa mediū.ergo est infamis.vt.l.cunctos populos.C.de summa trini.in ꝯtrarium vi-

a ¶ Modū. adde Fel. in.c.postulasti.i pnc. de iudeis. x.no.primo.qđ vbi pena ordinaria non cadit, index arbitrio suo aliā imponet.⁊ an ⁊ qñ arbitraria extendit ad mortē.vid p eu3 in.c. inq̄sitiōis vlti.col.x. fi.vj.tangit.de acc.

b ¶ Mitigat. adde Feli.in.c. sicut ex literis ī me.j.col.ő iu.reiu.⁊ Ror.in.l.sꝫ ⁊ si quecūq3.ī §.iniuriā. ȷ̄.ad.l.aql.

c ¶ Penaꝫ. vide tu Feli.in.c.dilecte.co.iiij. de except. vers.quod autem.

dek qꝛ rōne cōtumacie nemo ſit infamis. vt no. l. j. C. ō mō mul. ſȝ excōicatio infligitur ꝓpter ɔtumaciā iſta pars eſt ꝯa vt no. Inn extra de te. c. teſtimoniū. Ex hoc appet ꝙ ſtatim ꝙ excōicat⁹ eſt abſolutus habilis ad oīa officia ꝛ honores ꝛ ad noua aſpirat ſine vlla tpis intercapedine. facit extra de cōſti. c. ex lrīs do. Cy. i. l. ꝛ ſi ſeuerior circa ñ. inducit materiā nr̄i §. ad. q. ſtatuti ꝙ dom⁹ homicide debeat diſcarcari ꝛ bona deſtrui ꝙ ſi hic fieri non pōt ꝓpter aliqđ impedimentū iuris vel facti iudex hāc penā diſcarcationis. ,pōt in aliā penā ɔmutare habemus ī alia materia ꝙ fit ɔmutatio in aliud ꝓpter impedimētū. vt. j. ō an. leg. l. legatū. Itē dicit ſtatutū ꝙ facienti vuln⁹ in facie amputek man⁹ dextera. nā ſi nō hȝ dextera amputek ſiniſtra vel poterit iudex ɔtumare in penā pecuniariā. ad h̄ facit. l. ij. C. vt īfra cer. tē. ¶ Et retēto eodē ſtatuto ſi qs feciſſet duo vulnerata nō tñ amputarek niſi man⁹ dextra. qꝛ vna ſol. ſufficit ꝛ ī ſe vtriuſqꝫ ō licti penā includit: hec eñ pena nō pōt duplicari cū ſit in ſpē vt in. l. luci⁹. §. īpuberē. ō le. ij. ſec⁹ ſi ſtatutū ñ diceret man⁹ dextera ſȝ diceret man⁹ ſimpl'r ꝛ indiffinite. qꝛ tūc ꝓ duob⁹ vulnerib⁹ poſſēt amputari ābe man⁹. nā tūc pluralitas delictoꝝ reqrit pluralitatē penaꝝ vt. C. ō ſer. fu. l. qcūqꝫ. ꝛ. j. ō termi. moto. l. agraria. ꝛ h̄ fuit practicatū aſſiſij: illa tñ practica ñ fuit laudata qꝛ lȝ ſtatutū ñ loqrek ō q̄ manu: itelligik ō ſiniſtra. vt. C. ō ſer. fu. auk. ſȝ nouo iure. ꝛ. l. qcūqꝫ. ꝛ ibi gl. aliȷ̄ intelligūt ō dextera: qꝛ cū ea deliqt. vñ cū ea puniak. vt tāgit ibidē. ¶ Quicqd dicāt. aduocati ſatis pt ſuſtineri ꝙ ſuperi⁹ dictū ē. ꝛ vide Bar. in. l. meui⁹. §. duob⁹ ō le. ij. vbi ēt dt qđ fiſc⁹ in penis hȝ cām lucratiuā. vt no. j. ō exce. doli. l. apud celſum. §. ō authoꝝ. ꝛ vnica ſatiſfactio ſufficit ad liberādū a plrib⁹ cāis lucratis. vt in. d. §. duob⁹ ꝛ h̄ ſufficiāt in nr̄o. §. Bal. ¶ Repetit⁹ fuit dict⁹. §. pena grauior p. d. Bal. de vbaldis de Peruſio iuris vtriuſqꝫ doctorē excellētiſſimum.

Additio Baldi.

Quid ergo. Vid Jac. de auk. ru. ob. §. fin. Retulit. ꝛ merito qꝛ non ſuo noīe geſtum ſm Ja. bu. Itē qꝛ hic delictū ſoli⁹ voluntatis que cū ſit facti nō trahik retro. Cōcurrāt. dt ſtatutū ꝙ ſi qs ociderit duos capite puniak. ſi vnū: tūc in mille libris mō qdā diuerſis tpibus occidit duos. vtrū capite puniak? ꝛ vr̄ ꝙ ſic. vt h̄ ꝓ hoc qꝛ fur ꝓ pmo furto ñ ſuſpēdik tñ ſi vlteri⁹ furek ꝛ famoſ⁹ efficik ſuſpēdik. So. aut ē punit⁹ ō pmo homicidio p ſe. ꝛ tūc ō ſcōo punik pecuniaria pena qꝛ ō pmo ñ pt vlteri⁹ accuſari vl' puniri. vt. l. ſenat⁹ cēſuit. Aut ñ ē accuſat⁹ tūc ſimul de vtroqꝫ accuſat⁹ capite punik. ſȝ in furto nō ſic diſtiguik qꝛ albi īfamia ɔcta aggrauat penā dic īdiſtīcte eē penā capitis. qꝛ primū homicidiū nō deducik loco ſcōi vt crimē ſȝ vt q̄litas crimen cōmittentis. ꝛ lȝ ſic puniak fur vt homicida durat ſec⁹ ſi eſſet abſolut⁹. l. iȷ̄. de p̄uarica. alteri. vide arch. xviij. q. ij. elenterius. ¶ In gl. p'h̄ notek rōne turpitudinis nō rōe effect⁹. Nuptias. vid an ex talib⁹ nuptȷ̄s oriak iuſtitia publice honeſtatis. extra ō ſpō. ad audiētiā. p Inn. Pena grauior. vid qđ no. in. extra de penis. lȝ ꝛ de accuſa qualit. vtrū iſte. §. habeat locū qñ procedik p accuſationē. vid in ſpe. de accuſ. §. j. ꝟſ. ſed cū ſupra. vtrū iſte. §. habeat locū in pena ſtatutaria. dic ꝙ nō. tū qꝛ ſtatutū non recipit interpretationē tū qꝛ iurauit poteſtas ipſum ſeruare ꝛ iuramentū arcta p̄ciſce ꝛ in forma debuit accuſa. in libello accuſatorio ſine cōcluſiōe ptis vt fieri debuit cy. ſȝ guil. Relegauerit. qđ potuit ꝙ in criali ſemp dꝛ gñal'r actū. vt. l. hodie. ꝛ qꝛ ɔcluſio non eſt de ſubſtātia nō vr̄ pars ſe aſtrinxiſſe ad gen⁹ pene nō dico genus accuſatiōis. ſȝ ſi in ea. vide oīno arch. xviij. di. propter. gl. ſed nūqd. ꝛ. l. di. furti. nō ꝓpoſiti in libello, ſed ꝓbatū fuit ſimpl'r furtū factū. Cy. debuit abſolui a cā furti manifeſti. Cy. oneraſſet vel accumulādo ſcōm guil. vel eſt exenplū. de iniur. ſed ſi vnius. §. ſi ante. In glo. que incipit. ſȝ quō. ibi, referas. no. quō dicak mod⁹ excedi in arbitrariȷ̄s penis. ꝛ vide. C. vt īfra certū tps. l. ij. ¶ In. gl. q̄ icipit. in ea. in ver. eū. vide Inn. de appel. c. preterea. in fi. magne gl. ¶ In glo. que incipit. nam ꝛ ipe in ꝟ. infamis ꝛ videtur ꝙ ſic. vt. C. de arbitris. l. penul. in fi. tamen contra. eſt verum qꝛ ius compromiſſi pendet ex cōſenſu ſed infamia iuris pēdet legis auk. ꝛ conſenſu.

a ¶ Contra dicit. vide eundē bal. in. l. fi. §. neceſſitatē. i pe. col. verſic. q̄ro an ſufficiat p̄ſentia. C. ō bo. q̄ lib. ꝛ Bal. in. l. fi. C. ad maced. ꝛ angel. in. l. ſi cū dotez. §. ſi pater. j. ſol. mat.

1 ☞ Forma iudicȷ̄ ꝛ mod⁹ agēdi pl⁹ pōderak ꝙ̄ facti ſbſtātia

2 Heres ſuccedit in inſtantia iudicȷ̄.

Seruus cui⁹. Ex proprio facto alieno nomine cōdēnat⁹ non ſit infamis. h. d. ¶ † Ex hoc no. ꝙ pl⁹ pōderak forma iudicȷ̄ ꝛ modus agēdi, ꝙ̄ ſubſtātia facti qđ tene mēti. ¶ † No. hic ꝙ heres ſuccedit in inſtātia iudicȷ̄: ꝛ hoc eſt ſemp verū ī iudicȷ̄s perſonalibus. vt. j. de fideiuſ. l. ſi eū hoīem: ſed in reali iudicio nō ſuccedit heres in inſtātia niſi li. cōteſt. cū defuncto. vt. j. de pto. ſti. l. ij. §. fi. ¶ Itē no. hic ꝙ obligatio ſcōaria nō ɔfundik lȝ pncipalis ſuccedat ei q ſcōario tenebak. ¶ Itē no. qđ lȝ ī caſu l. noſtre actio noxa. fiat directa. vt inſti. de noxa. §. oīs. tñ iſta variatio accidētis ſiue qualitatis nō reqrit nouā īſtātiā. ad idē. j. de rei vē. l. ſi poſt. acceptū. ꝛ not. p Dy. ꝛ Jaco. but. inſti. de actio. §. oīm vbi vid q̄ no. ꝙ nō dȝ mutari libell⁹ lȝ mutek q̄litas actionis. ¶ Op. ꝛ vr̄ ꝙ iudiciū ceptū extiguak. ꝙ ſic ꝓbo. ſeru⁹ tenet tāqꝫ pncipal'r ex ſuo dlicto: dñs tenek tāqꝫ acceſſori⁹: ergo ſi vn⁹ ſuccedit alteri obligatio acceſſoria extinguik. ꝛ p ɔñs iudicium fundatū ſup ea. vñ vr̄ ob. j. de fideiuſ. l. gñaliter. iſtud ɔriū ſoluitur duobus modis in gl. tertio mō ſoluik per Cy. in additione Pria. ſo. eſt iſta ꝙ ex delicto ſerui dñs tenek pncipal'r nō acceſſorie. lȝ eñ pmū pncipiū ñ ſumat obligatio in pſona dñi ſȝ ſcōario extēdak in ipm tñ iſta obligatiōe extēſa nō eſt acceſſoria ſed pncipalis. vt. j. vi bono. rap. l. ſi ſeruus q̄ ſo. vr̄ mihi ꝙ ſit ipſa veritas. ¶ Scōo mō, ſoluik iſtđ ɔriū qꝛ tūc eſt verū ꝙ acceſſoria obligatio ɔfundik qñ pncipalis obligatio erat ciuilis ꝛ naturalis: ſȝ hic ī pſona ſerui erat naturalis tm̄. vt. j. de fideiuſ. l. heres a debitore. §. qđ ſi ſeruus. iſta ſo. ponit aperte qđ ex delictis oriak naturalis obligatio cui⁹ ɔriū no. gl. inſti. de iure naturali. §. ius aūt gē. Poſſet tñ dici ꝙ q̄dā ſunt delicta de iure gēt. ꝛ ex illis orik obligatio nālis qꝛ naturalis dꝛ q de iure gēt. tenek. vt. j. de re. iu. l. cū ampli⁹. §. is natura dȝ. Quedā ſunt delicta de iure ciuili. ꝛ ex iſtis nō orik obligatio naturalis. ſiūs diſtinctio hr̄. j. de adul. l. ſi adulteriū cū inceſtu. in prin. ꝛ adde qđ dixi. ś. de poſtu. l. j. §. beſtias. ꝛ facit in auk. de non ali. §. qꝛ vero. ꝛ qđ ibi per Ja. de bel qcqd ſit de iſto pūcto, iſta ſo. nō plȝ. Cyn. qꝛ dato ꝙ ſeruus nō tenerek niſi natural'r dū eſt ſeru⁹ poſtea liber fact⁹ tenek natural'r ꝛ ciuil'r: ergo obligatio acceſſoria dȝ ɔfundi. vt. j. ō ac. ꝛ ob. l. ſeruus. Et iđ rñdet ipſe tertio mō: ꝛ dt ꝙ obligatio acceſſoria cōfundik verū eſt niſi ſup ea ſit lis cōteſt. qꝛ tūc ꝓpter vigorē iudicȷ̄ nō cōfundik. ꝛ iſte eſt caſus ſingularis iſti⁹. l. ſm eū qđ tene menti. ꝛ adde qđ no. j. mā. l. ſi ei cui. ¶ Querit hic glo. ſi actor vult renūciare īſtātie īchoate cū dño, ꝛ denuo agere ɔ ipſ delinquētē noīe ꝓprio vtrū hoc poſſit fieri. rñdet gl. ꝙ ſic: ſimul eñ nō pōt vtraqꝫ via agi: qꝛ peterek bis idē. ſed ſi renūciarek pme inſtātie pōt agi denuo: qꝛ variak mod⁹ agēdi, ita dicit gl. Ex qua no. ꝙ renūciatio īſtātie nō p̄iudicat varianti modū agēdi. ſimile no. j. de acq. poſ. l. natural'r. §. nihil cōe. ꝛ de vi ꝛ vi ar. l. cū fundū. §. fi. Ego dico ꝙ iſte nō pōt renūciare inuito reo vt not. in ſil'i. j. de rei vē. l. vtiqꝫ. nō eñ vult renūciare ꝓpter aliud niſi ꝓpter infamādū reū. certe hoc nō dȝ ſibi pmitti: nec eſt hoc ꝓbabile intereſſe. vt no. doc. in. l. edicta. C. de edē. ꝛ no. j. de ſeruis ex por. l. ſeru⁹ ea lege. in rōe ſui. ¶ In gl. ibi. §. qđ ſi hic ſeru⁹ vel eſt hic ſpeciale in obligationib⁹ ex maleficio. l. contraria loquik qñ obligatio deſcendit ex ɔctu ɔtra iſtā ſo. facit. j. de fur. l. q ſeruo. §. fi. vbi dꝛ qđ ꝓpter idē delictū nō pōt qs teneri tanqꝫ pncipalis ꝛ acceſſorius: ſed ſolummodo tanquam principalis tātum. ¶ In ea. gl. ibi dimittere. i. renunciare inſtantie.

Debuit eñ. Not. ꝙ dȝ puniri ille q obrepit pretori ꝛ videtis hic ꝙ punik pena infamie. ¶ Sȝ q̄ro vtrū teneak pena falſi. ꝛ vr̄ ꝙ ſic. vt. j. ō fal. l. ſi qs obrepſerit. ſol. aut obrepit p̄torio faciēdo aliqd qđ eſt ꝓhibitū p. l. cor. de fal. puta ꝓducendo falſos teſtes: vel falſa inſtr'a: vel corrūpēdo acta: tūc tenek. l. cor. ꝛ ita intelligik. l. ſi qs obrepſerit. aut obripit aliter. ꝛ tūc non ea. l. cor. ſed in ciuili cā punik in expēſis ille q obrepit. In criminali punik pena taliōis. vt no. in ꝓemio inſti. in verbo calūniātiū iniquitates. vñ ēt q falſaȝ actionē inſtituit nō tenek. l. cor. tāqꝫ obrepēs: ſȝ tenek l. Rhemia. vt. j. ad tur. l. j. §. calūniatorib⁹. ꝛ. ś. e. l. athletas. §. calūniator. vel dic clari⁹ ꝙ triplex ē obreptio. Pria ē petitiōis ciuilis: ꝛ iſta nō punik criminal'r. vt no. i. d. ꝓemio īſtitutionū ibi, qñqꝫ pena infamie. ꝛ hic. Secū. ē obreptio accuſatiōis ī criali ꝛ illa obreptio ꝛ ꝓceſſus ſup ea nō punik pena falſi: ſȝ debem⁹ ſe q in hoc legē pmā. §. calūniatorib⁹ ad turp. ꝛ. l. j. C. de calū. Tertia eſt obreptio nō petitiōis ſȝ ꝓbatiōis. illa obreptio bñ punik p. l. cor. vt. d. l. ſi qs obrepſerit. ¶ Quero de vno. Accuſo titiū ꝙ occidit ſeiū: iſte ſei⁹ erat bānitus ꝛ poterat impune occidi. vtrū ego q ſimpl'r accuſo nō faciēd⁹ mētionē de bāno dicar obrepere p̄tori. ꝛ vr̄ ꝙ ſic. vt. j. mā. l. ſi fideiuſ. §. in oib⁹. nā eſt obreptio in tacēdo fraudē cū ꝛ hoc mō falſum cōmittak. vt no. C. de epiſ. ꝛ cle. l. p̄ſbyteri. Cōtrariū dico ꝙ ſi accuſator nō tenek facere mētionē de except. accuſāti nec tenek ipm inſtruere. vt. in. l. j. §. j. de lib. ag. ꝛ ꝙ ibi p Jac. de are. Itē qꝛ accuſatio eſt vera in facto ꝛ ſufficit accuſanti veritas facti. ꝙ tex. dicit facti, veritas a calūniāte defendit. vt. C. de iniur. l. ſi non conuicȷ̄. Bald.

Ea que falſa. ¶ No. qđ pena infamie imponitur ratione calūnie non ratione erroris quod tene menti. Bald.

Non alia autem. No. in verbo idqꝫ. ꝙ qñ filiuſfa. eſt in iudicio p calūniā pater dȝ ſe ei opponere ꝛ reſiſtere. ꝛ facit j. lo. ma. l. titia. ¶ Ultimo no. ꝙ pater intelligitur cōſentire filio
a in iudicio ſi ſcit ꝛ non contradicit[a] quod tene menti.

1 ☞ Sententia interlocutoria non infamat.

2 Inſtigare ꝛ mandare differunt.

3 Conſilium ꝛ mandatum differunt.

Conſen

4 Consensus in delictis an sit puniendus.
5 Armatus cum alio dicitur opem prestare.

Ob hec verba. Interlocutoria lata ꝯ improbū instigatorem
nō infamat.h.d. ¶ In tex. ibi ꝟba.vel incidēter ꝑ
lata ꝑ modum repellēdi eū puta qꝛ ꝑducebaꝫ in te-
stē ꝛ iudex repellit eū tanꝗ̄ iprobū instigatorē vl' qualitercūqꝫ
fuerūt verba ꝑlata nō est vis ex eo ex q̊ non fuit ad h̄ ꝑcessum
seruato ordine iuris:vt.j.e.l.luci⁹.ꝛ.l.ict⁹ fustiū. ¶ In tex.ibi
pudor.i.honestas vel honor. ¶ In tex. ibi onera apō bonos ꝛ
1 graues. ¶ †No.qō interlocutoria nō infamat.[a] ƀm istā lec.con
cor.l.quid ergo.§.ꝙtū. ¶ †Scōo no.qō aliud est instigare vel
2 hortari.aliud est mādare.Opp.ꝯ istā.l.vr̄ qō dānat⁹ ō instiga
tione efficiaꝫ infamis.vñ vr̄ ob.j.ad tur.l.j.§.incidit.so. h̄ i in-
terlocutoria.l.ꝯria loquiꝫ tm̄ in diffinitiua ex h̄ habes ꝑmā lec.
huius.l.qō hic loquiꝫ in interlocutoria.ꝛ ista lec.est plana in se
ꝛ vera:tm̄ nō vr̄ esse de mēte lr̄e.lr̄a em̄ facit differentiā inter in-
stigatorē ꝛ mādatorē:ꝫ in interlocutoria nō est differētia super
quo gn̄e delicti feraꝫ qꝛ stās in suis finib⁹ nūꝗ̄ infamat: ꝛ tūc
demū infamat qn̄ est vltra ꝑcessum ad executionē famosam.
vt.j.eo.l.ict⁹.ꝛ iō legiꝫ scōo mō,qō lex nr̄a loquaꝫ i snīa diffini
tiua ꝛ ꝫ hāc lec.h.d. diffinitiua lata ꝯ instigatorē nō infamat.
Sed ꝯ istā lec.ob.vr̄ ad lrām. l. j. §.incidit.vbi aperte dꝛ qō snīa
lata ꝯ instigatorē infamat.so. rn̄det gl. qō est duplex istigator.
Quidā em̄ est instigator ꝑ actū ꝟbi sicut sunt illi qui susurrant
ꝛ loquunꝫ ad aurē alicui⁹ ꝛ hortanꝫ qō accusent isti tales insti
gatores ꝑ sniam nō fiūt infames ita loquiꝫ h̄.Scōo mō dꝛ in-
stigator q nō stat in finib⁹ ꝟbi ꝫ ꝑcedit ad participationē de-
licti assistēdo cāe monēdo testes ꝛ acta iudicij sollicitādo Ibi,
instigator.verbo ꝛ opere.vñ qꝛ opē fert improbo accusatori cō
dēnat⁹ efficitur infamis.ꝛ ita loquiꝫ,l.prima est sol.gl.quam tꝫ
etiā Ja.bu.ꝛ.Bar.ꝛ no.istā sol.Ego dubito qꝛ ille qui cōmittit
dolū instigando ꝑ actū ꝟbi lꝫ nō sit cāe coadiutor tm̄ teneꝫ cri-
mine stellionat⁹ qō crimē descendit ex dolo ꝛ irrogat infamiā
ꝯdēnato.vt.s.e.l.qd ergo. §. fi. ꝛ iō tutius est tenere qō vel lex
loquaꝫ in interlocutoria. ¶ Procedamus vlterius ꝛ venio ad
scōm no.ex quo cōllige ꝙ si aliqs est accusatus de mandato ꝛ
ꝑbatur ꝯ ipm instigatio qō ipso nō esset cōdēnand⁹ qꝛ crimen
intentatū nō est probatū.aliud em̄ delictū est instigare aliud est
mādare.vt dicit lr̄a. vñ qꝛ ꝑbatio nō est ꝯformis mō agendi:
talis ꝑbatio nō relenat ꝑbantē.vt no.in.l.j.§.diuus.j.ad.l.cor
de sica. ¶ Gl.vltra ꝑcedit.ꝛ dicit qō ille qui hortaꝫ nō mādat
vt hic q monet nō mādat.vt hic.vt.j.mād.l.idēqꝫ. §. si qs.qui
ꝯmēdat nō mādat.vt.j.mā.l.si vero nō remu.§.cū qdā.vñ si tu
volebas occidere hoīem ꝛ dixisti mihi ꝛ ego laudaui qō erat
bene factū istud nō est mādare:vñ qn̄ testes inducunꝫ ad ꝑbā-
dū mandatū iudex dꝫ interrogare testes qb⁹.verbis fuit vs⁹ il
le q accusaꝫ:nā ex serie ꝛ qualitate verbor apparebit vtrū fue-
rit mādatum necne. ¶ Item ꝛ aliud dꝫ apparere qō mādatū
precesserit factū.ꝛ sic dꝫ ꝑbari ordo tpis alias non posset quis
cōdēnari de mādato.ista est gl.singularis.j.mādati.si ꝟo nō re
munerādi.§.si post creditā.quā singulariter nota.ad hoc Jac.
de are.Itē dicit gl.q suadet nō mādat.j.depo.l.j.§.idem pōpo.
Itē q cōsulit vel ꝑmittit nō mādat.j.de le.ij.l.cūpater.§.man-
3 do.Adde qō dr̄ia est inter consiliū † ꝛ mādatū.Nam in consi-
b lio[b] distinguiꝫ aut ille cui cōsiliū impartitur erat al's facturus
tunc ꝯsulens nō teneꝫ:aut nō erat al's factur⁹ tūc ꝯsulēs teneꝫ
vt.j.de verb.sig.l.sepe.ꝛ no.insti.de obli.ex maleficio.§. ope. sed
c in madato vr̄ qō mandans indistincte tenebaꝫ[c] qꝛ ipse fecisse
vr̄ vt in.l.j.§.deiecisse.j.de vi ꝛ vi ar.ꝛ qꝛ vr̄ plus delinquere mā
dās ꝙ exequēs mādatū. vt no.s.e.l.athletas. §.papi.alibi.glo.
dicit aliter: qꝛ dicit qō aut deliquiꝫ circa res:aut circa ꝑsonas.
Primo casu vt in furto distinguiꝫ vtrū exequēs esset alias fa-
ctur⁹ necne.Scōo casu vt in iniuria indistincte teneꝫ. vt no. in
gl.j.ō iniurijs.l.nō solū.§.ꝑcul⁹.sunt qdā delicta q̄ concernunt
mixtim rē ꝛ ꝑsonā vt rapina.tūc talia delicta parificanꝫ delictis
q̄ in ꝑsonā cōmittunꝫ.vt no.j.de fur.l.itaqꝫ fullo.in ꝑn.vbi ha-
bes gl.no.quā no.bar. ¶ Quid i dubio qn̄ dubitaꝫ vtrū qs eēt
d alias facturus necne:rn̄det gl.qō recurrēdū est ad indicia.[d] vt
nota.j.de excep.doli.l.apud celsum. in ꝑn.si nō apparēt aliqua
indicia qd dices:rn̄deo in dubio ꝑ̄sumo ꝯ mandātē vel ꝯsulen
tē qꝛ cū ꝯstet de facto in delictis semp ꝑ̄sumiꝫ ꝯ delinquētē. vt
no.dy.i.c.i oa obscuris i fi.de re.iur.i.vj.vbi elegāter tradit hāc
regulā. ¶ Reuoco in dubiū vtꝝ sit ꝟa ꝑdicta dr̄ia inꝫ ꝯsulētē
ꝛ mādātē.Rn̄deo sic.vbi mūdās mādat fieri noīe mādātis: nā
cū ratihabitio obliget vt in ca.cū qs.de sen.excō.ꝛ tm̄ ille q fecit
alias erat factur⁹:qꝛ iā fecerat multo magis obligat mandātē
si aūt aliqs mādat delinq noīe ipsi⁹ mādatarij . ꝟbi gr̄a mādo
tibi qō occidas inimicū tuū nō meū: certe i isto casu dico eodē
mō distinguēdū in mādato ꝛ in ꝯsilio. vñ ꝫ eos q tenēt gl . q̄ ē
in.§. ope. in maleficijs q̄ ꝯcernūt res vl' ꝑsonas dicta distinctio
est adhibēda ēt si exequēs facturus eēt necne. ¶ Sꝫ ƀm aliā gl.
q̄ est in.§.ꝑcul⁹ in ꝑsonalib⁹ maleficijs distinctio illa non adhi
bereꝫ. ¶ Juxta h̄ q̄ro qd est dicere in maleficijs noīe suo vel no
mine alieno nunqd opꝫ qō ille q ꝑcutit loquaꝫ ꝛ dicat ꝑcutio
te noīe titij istud vr̄ ridiculū:ꝛ iō dico ꝙ in maleficijs idē ē dice
re noīe alteri⁹ ꝛ cōtēplatiōe alteri⁹.vñ si occido capitalē inimi-
cū tuū ista contēplatio vice noīs hr̄.ar.j.de le.ij.l.fideicō.§.ple
rūqꝫ.Et hoc reprobo quoddā dictū Jaco.de are.ꝙ ponit.C.de
accu.l.nō eo min⁹.q dicit ꝙ in maleficijs tūc ratihabitio obli-
gat qn̄ aliqd ꝑt acqri ratificāti:puta possessio rei inuase:sec⁹ si
nihil possit acqri vt in homicidio.ego dico ꝙ satis acqriꝫ ei q
4 vltus est ar.j.de ꝯdi.ob.cām.l.pe.vbi habes no.gl. ¶ †Quero
vtrū cōsensus in delictis puniaꝫ eo mō q̊ mādatū aut eo mō q̊
cōsiliū.breuiter ex q̄litate cōsentiētis distigue.qꝛ cōsensus supi
oris hꝫ vi mandati.vt.s.eo.nō alia.§.fi.Cōsensus paris vel infe
rioris hꝫ vim ꝯsilij.ꝛ ad ō ꝙ no.in.c.j.extra de offi.dele. ¶ De
inde dt gl.ꝙ ille q demōstrat nō mādat.ꝛ ponit exēplū in ꝑxe-
neta. ꝫ tu potes ponere aliud exēplū qdā volebat suū inimicū
occidere q latebat in q̄dā domo interrogauit me.ꝛ ego demon
straui eū.vñ si statutū punit pena duplici fieri facientē magisꝙ̄
faciētē ego nō teneor ad duplū:tm̄ teneor ad simplū:qꝛ deliq ō
mōstrādo ꝛ opē tuli.ꝛ no.de ope:qꝛ ille qui tenetur ō ope teneꝫ
de facto simplici.nec aggrauatur pena sibi rōne loci vel tpis vel
alteri⁹ q̄litatis.vt.j.de fur.l.is qui opē.ƀm Dy.q inducit illā.l.
5 Bar.tm̄ aliter dt ibi vide ꝑ eū. ¶ Addō vltio ꝙ opē ꝛ auxilium
dꝛ qs ꝑstare eo ipo ꝙ stat cū alio armat⁹ nec expedit aliud pro
bare nisi qō stat armat⁹ cū eo:qꝛ vr̄ stare adhoc vt ille securi⁹ ꝛ
habili⁹ ꝯmittat malū.ꝫ si staret a remotis esset secus.ita no.dt
Jnn.extra de cleri.percu.c.cōtinentiā. ille ergo q stat simul cū
eo vl' ita ꝑpe ꝙ ꝑt sibi auxiliari vr̄ ferre opē ꝑximam facto qd
tm̄ si ꝑbet qō ad illū locū incidenter venerat nō ex ꝑposito:dic
vt no.Jnn.extra de homicidio.c.petitio.ꝛ adde ꝛ oīno vide ꝙ
no.in.c.j.de pe.in clem.in gl.ordi.quā ꝑpetuo no. ¶ In gl.q̄ in
cipit imo.ibi,si dat.i.instruat.nō em̄ hꝫ instigator ius producē
di testes i ꝑcessu alieno.ar.eor que no.j.de inoffi.test.l.si suspe
cta. ¶ In.e.gl.ibi ꝛ ꝑmoueat.qs dicaꝫ ꝑmotor ꝛ habeat aliqō
ius in ꝑcessu cāe.dic vt no.Jnn.extra ō testi.cū clamor.ꝛ de ac
cus.cū oporteat.In gl.q̄ incipit,no.in fi.adde ꝙ not.Jnn.extra
de homicidio.c.ad audiētiā.vtrū mandatū in delictis possit re
uocari ibi vide extra.In tex.no.de verbo videris.ꝙ est aptum
ad interlocutoriā ꝛ diffinitiuam in criminali.In ciuili habes
j.de arb.l.quid tm̄.§.si arbiter.vñ nō poniꝫ tanꝙ̄ no.dubitatio-
nis sed tāꝙ̄ expressiuū veritatis.ꝛ ista.l. optime ꝑbat ꝙ istud
verbū videꝫ in se includit declarationē veritatis ꝙ tene menti.

1 ☞ Sententia absolutoria fertur verbis negatiuis.
2 Judex potest reprobare dictum testis seorsum interloquēdo.
3 Dictum testis eo non citato reprobari non potest.
4 Sententia lata super exceptione falsi penam non irrogat.
5 Testis non plene narrans factum non plene probat.
6 Officium testis quod dicatur.

Lucius titi⁹. Snīa lata super icidēti vl' emergenti non infamat ꝛ
nō citatus ad sniam nō ꝑt ex ea infamari.h.d. ꝛ not.
1 notabilē.l. ¶ †No.sniam absolutoriā ferri ꝟbis ne-
gatiuis ꝛ ille vr̄ absolut⁹ qui nō fecisse declaraꝫ.facit.j.de.l.ij.l.
lucius.§.si qs.ꝛ in.l.j.de re iudi.ꝛ vtrobiqꝫ ꝑ Jac.de are. ¶ Ex
hoc colligo aliud qō lꝫ qn̄ testis asseruit negatiuā sit suspectus.
vt in.c.cū ecclesia.de cā pos.tm̄ secus est in iudice sniante.vt hic
ꝑterea nō est vex ꝙ testis semp sit suspect⁹.qꝛ si negatiua.eꝗ ca
dit in sensum testis sicut affirmatiua ꝑ coarctationē loci ꝛ tpis
tūc testis nō est suspectus. vt no.e. de acq.he.l.pātoni⁹.§. rei ꝑ
duellióis.ꝛ.C.ō ꝯhen.ꝛ cōmit.stip.l.optimā.in fi. sed tūc testis
est suspectus qn̄ negatiua est vaga.vt no.Dy.in.l.j.§.j.de iti. a-
ctuqꝫ ꝑua.si aūt negatiua nedū sit vaga. ꝫ est incōprehēsibilis
ꝑ sensum testis tūc nedū testis est suspect⁹. ꝫ null⁹ qꝛ nullū in-
ducit adminiculū.vt no.j.de ar.l.diē ꝑferre.§.si plures. ¶ Se-
cūdo no.ꝙ lꝫ testis ꝑbet factū inspecto tenore attestationū:tm̄
iudex ex cā pōt nō adhibere sibi fidē.dicit tm̄ Jnn.ꝙ de ista cā
dꝫ liquere ꝑ acta vt puta qꝛ testis trepidabat vel vacillabat nā
hoc dꝫ scribi de mādato iudicis vt no.Jnn.extra de ꝑba.c. qm̄
2 ꝯ falsaꝫ. ¶ †Tertio no.ꝙ iudex ꝑt reprobare dictū testis seor
sum interloquēdo:ꝛ in diffinitiua ꝑ modū cāe inferēdo ꝙ non
3 adhibet testi fidē vt hic. ¶ †Quarto no. ꝙ ꝑt reprobari dictū
testis eo nō citato.tex.ē hic,ꝛ est rō ƀm Jnn.qꝛ lꝫ agaꝫ de facto
testis nō tm̄ ē.q.cū teste sed cū ꝑte.ita dt Jnn.in.c. verū ad fineꝫ
extra de fo,cōpe.ꝛ est no.verbū.ꝛ idem no.spe.in titu.de teste.§.
ij.ꝟ.sed pone ꝙ repellanꝫ.ꝛ hoc ꝑbat.l.nostra meli⁹ ꝙ̄ aliqua
alia.ꝛ ex hoc sume ar.qō lꝫ inter ꝑtes agaꝫ de retractāda snīa iu
dicis. ꝛ lꝫ iudex possit defendere suū ꝑcessum tm̄ nō est ad hoc
citandus qꝛ cā nō est secū.hoc no.dt Jnno.extra de trāsac.c.de
cetero. ¶ Quinto no.qō crimē falsi ventilatū cū ꝑte non nocet
testi nec tabellioni nec extra ventilatū cū teste vel tabellione nō
officit ꝑti.vñ dicūt doc.ꝙ lꝫ testis accuseꝫ de falso nō suspēdiꝫ

a ¶ Nō infamat. dicverū de iure. ꝫ de facto sic,vt probat hic ꝛ per eundē Bal. in.l. etiam. C. de fur.

b ¶ In consilio. vide Fel.in.c.j. de offi. de le.ꝛ in.c.super.de sentē.excom.

c ¶ Tenebatur. vide Fel. in c.sicut dignū in fin. ij.co.ō homi. ꝛ anc. in ꝯs.xxij.

d ¶ Ad indicia. Vide eūdem Bal. in.l. data opa. C.qui acc. non pos.ꝛ in.l.j.ō eo ꝑ quem,ꝛ in.l.j. vbi etiam per Bar.C.ō ser.fug. in ij.col.

p hoc pcessus pme cāe. qꝛ ista accusatio testis nō est pindicialis ptib⁹: secus si accuseṯ ps ꝛ testis qꝛ ista q̄stio est pindicialis. ꝙ
4 dic vt no. cy. in. l. j. C. q accu. ñ pos. ¶ † Sexto colligūt hic qdā, ꝙ snia lata sup exceptiōe falsi penā nō irrogat. vñ aliud est excipere aliud accusare. ꝛ de hoc habes gl. ordi. no. j. ꝺ adul. l. ij. §. si publico. ꝛ adde qꝺ no. Dy. j. de excep. l. q agnit. Inn. extra ꝺ fideius. c. puenit. extra q fi. sint legi. c. cām. q̄. vbi no. inn. an snia lata in cā falsi sit de illis sententijs. q̄ faciūt ius apꝺ oēs. Itē adꝺ ꝙ no. Ja. de are. C. de ser. fug. l. qcūq; in fi. ꝛ facit. s. l. p xi. ¶ In
5 gl. magna ibi plene factū. ¶ † No. ꝙ testis q nō plene narrat factū nō plene pbat factū. vñ si qd de substantialib⁹ deest totū dictū testis nō valet. vñ qñ loc⁹ ꝛ tps est de substantia pbatiōis si testis deponit de facto nō de loco vl' tpe nihil pbat: sec⁹ si nō esset de substātia pbatiōis. s; de circūstātijs vt singulariter leg.
6 ꝛ nota. j. ꝺ teste. l. ob carmē. vbi vide. ¶ † Adde ꝙ offm̄ testis ē factū plene narrare. vt extra de accu. cū dilecti. ꝛ not. C. de epi. ꝛ cle. l. p̄sbyteri. interdū testis deponit plene sed nō cōgrue. i. obscure: tunc refert. aut est pduct⁹ sup obscuro capitulo: tūc nihil pbat: qꝛ est q̇d parti pducēti iputeṯ. iste est tex. no. extra de pb. c. in pñtia. ꝛ isto casu testis nō debet repeti vt declaret dictū: vt ibi pt;. interdū testis est pductus sup certo capitulo tñ ipe testis loquiṯ obscure tunc refert aut loquiṯ adeo obscure qꝺ v̾ba nullū habēt intellectū: ꝛ tūc nihil pbat nec d; repeti qꝛ obscure dictū p nō dicto habeṯ.[a] ar. j. de iure fisci. l. ita fidei. aut dictū testis est obscurū ppter varios intellect⁹ tūc testis d; repeti vt declaret dictū suū: ꝛ si nō sit repetit⁹ iudex iterp̄tabiṯ in meliorē ptē. vt no. Inn. extra ꝺ testi. c. cū clamor. ꝛ facit qꝺ no. i auṯ. de testi. §. qꝛ vero. ꝛ. j. de ap. l. ab executore. interdū dictū testis est dubiū ppter ꝯriā pbationē. tunc vna pbatio excludit alteram ipso iure. ꝛ pares pbationes inuicē se cōcludunt. vñ testes isto casu nō iuuātur ad pbandū s; interdū iuuanṯ ad excludēdum p̄sumptionē criminis vt nō punianṯ: vt extra ꝺ testi. c. cū tu filij. ꝛ nota. p Ja. ꝺ are. j. so. ma. l. i isulā. tene mēti. ¶ In ead. ibi vt hic. qꝛ nō fuit citat⁹. idē si esset citat⁹ vel fuisset p̄sēs sententie: qꝛ nō agebaṯ directe: ꝯ testē. vt. s. e. ob hec v̾ba. nā ibi verba fuerūt plata i facie ꝛ i pñtia vt indicat v̾bū vider;. ꝙ ē scōe psone ꝛ nō cadit nisi iter pñtes ꝛ pnoīa scōe psone sunt demonstratiua ad oculū. ¶ In ea. ibi, ꝺ pterito. istꝺ ꝺ iurm̄ assertoriū. ¶ In ea. ibi, nō no. qꝛ solū deū h; vltorē. vt. C. ꝺ re. cre. l. ij. vñ sine piuriū vergat in detrimētū alicui⁹ siue nō sed spōte ꝯsentiētis a solo deo puniṯ vt ibi dꝛ alij dicūt ꝙ isto casu puniṯ etiā p viā iudicij. qꝺ dic. vt. j. de iureiu. l. si duo §. fi. ¶ In ead. ibi si qs maior. ibi, infamiā. ꝯhiṯ ipo fcō. ¶ In ea ibi nō ita. i. nō erit ifamis l; nō ꝯmēdat. ¶ In. e. ibi dico ꝙ sic. qꝛ piur⁹ repelliṯ a iuramēto honoris vt extra de test. c. testimoniū. s; nō a iuro oneris puta a iuro fidelitatis vel calūnie. vt. j. de iureiu. l. alias aūt ꝛ intelligo istā gl. in iuro solēni p̄stito corporaľr manib⁹ tactis scripturis. vt in auṯ. vt hi. q obli. §. fi. ꝛ qualr̄ pbeṯ piuriū. dic vt no. inn. extra de accu. c. sup his. ꝛ de clerico excōicato. ministrāte. c. pposuit. ꝛ an piur⁹ pacta pñia possit eē testis. dic vt habes in gl. or. j. de re mili. l. qui cum vno. §. ignominia. ꝛ adde qꝺ not. Archi. vj. q. j. c. quicunq;. Bald. Additio Baldi.

a ¶ Habeṯ. p quo viꝺ feli. i pe. ꝺ cre. in pn. ꝛ qꝺ ibi dixi in apostil.

b ¶ A testimonio. vide feli. c. ex pte. ꝺ test. ꝛ in. c. p tuas. circa fi. de symo.

Lucius titius.

Vide Inno. ꝺ ele. super. e. ꝛ vide hic oīno ꝙ no. per Dy. in. l. q agnitis. de excep. ꝛ vide Inn. ꝺ exc. c. j. viꝺ in spec. de libelli cōcep. §. nunc dicendū. v̾ xvij. dicit spec. ꝙ si pars excip. ꝯ testem ꝙ nō iꝺ h; cām cū teste in spe. de test. §. j. sed pone ꝙ repello Inn. de fo. cōp. verū. in fi. Habita. vide oīno ꝙ no. de fo. cōpe. in fi. ꝛ Mutua. no. sniam declaratoriam in criminali ꝛ in psonali. vide de le. ij. luci⁹. §. qsqs. p Jac. de are. a Caio. vide Cy. C. de falsis. vbi in. ij. q. ꝛ. C. de adul. l. ij. in vl. q. ꝛ. C. qui accu. non pos. l. j. in. § j. vlti. q. ibi oīno vide Cy. ¶ Quero vide Inno. extra. q filij. cām q̄. Testimonium. vide oīno Inn. de fidei. c. peruenit quasi ex falso. vide in spec. de testi. §. j. v̾ si. s; nūqnid dixit falsum. ꝛ ver. p̄cedē. ꝛ. e. ti §. iā de v̾bo. ver. sed nūqd quereṯ. ibi videas. Nic. vide in spec. de teste. §. sepe. v̾. si. Quibus vide oīno Ja. de are. C. de seruis fugi. l. qcūq; i fi. debeāt. vide p arch. l. di. si ep̄s. Ex snia. vide de or. cog. cū dilectus. de excep. c. j. de elec. p inqui. per Inn. ꝛ. s. e. athlete. §. fi. per gl. ¶ In gl. q̄ icipit expresse. ego non facio vim in noīe. qꝛ dico qꝺ tm̄ opatur dicere syndicus vel procurator: qꝛ ꝛ syndicus procurator est. arg. j. de pre. verb. insulam. ꝛ. l. pater seuerinam. ꝛ. §. aditus. sed facio vim in modo ꝛ forma constituendi. vñ si priuatus dicit talez facio syndicum vel pcuratorē sufficit. Item prelatus pōt facere procuratorem dūmodo cū capitulo seu collegio suo faciat. nā non est vis si dicat syndicum vel procuratorē vt dixi: cū hec sint synonima ꝛ probaṯ. j. ꝙ cuiusq; vniuer. noīe. l. j. §. j. Itē pater in aduētitio peculio filij pōt facere pcuratorē cum sibi cōpetat exercitium actionis. ꝛ sic illius actionis est dñs nec est nudus minister: imo mixt⁹ qꝛ cōmodū habet vsufruct⁹. argu. l. si qs titio. j. de leg. ij l; glo. dicat ꝯriū in. l. j. C. de bo. ma. sed male. Cy. ¶ In gl. que incipit: sed quare. in verbo plene no. ꝙ testis merā ꝛ plenā debet deponere veritatē. adde ꝛ oīno videas ꝙ no. Inn. extra de accu. c. cū dilecti. ¶ In. e. glo. ibi distingue. An v̾o iuramentū alicui p̄stitū possit ab illo remitti. vide in specu. tit. ij. in tit. de leg. §. nunc ostē. v̾. hoc q̇q; no. in eadē gl. ibi, ꝙ sic intellige hanc gl. de eo qui venit cōtra iuramentū solēne. in auṯ. vt hi q ob. §. fi. ꝛ in spe. de teste. §. pe. ver. sed nūqd. ¶ In ea. gl. ibi re-
b pellatur. no. ꝙ oīs periurus repelliṯ a testimonio[b]. facit. extra de testi. testimoniū. ꝛ qualiter probeṯ periuriū. dic vt no. Inno. extra. de accu. super his. ꝛ adde ꝙ no. de mili. q cū vno. §. ignominia. ꝛ meli⁹, ꝛ de clerico excō. mi. pposuit. vbi vide. ¶ In gl. q̄ incipit pone casum ibi sine cā. ꝛ sic p interlocutoriā. ꝛ sic no. qꝺ idē operaṯ executio interlocutorie. qꝺ diffinitiue p̄m Jaco. bu. j. de fur. interdū. §. qui furē. ꝛ no. c. di. officialibus. ad paruā; penā imponendā q̄ erat: nō em̄ habeṯ hic p diffinitiua quātum ad ifamiā qꝛ nō est lege cautū nec debem⁹ nos extendere i ista materia per locū a simili, vel a pari. vt no. s. eo. furti. §. ꝯtrario. ꝛ no. vñ quantū ad infamiā incurrendā notoriū nō equiparatur diffinitiue sentētie. ¶ In ea. gl. ibi cōfitebaṯ. corā iudice non in forma iudicij. nā si corā vicinis nō valet nisi ad eruendū veritatem per torturā. vt. l. capite quinto. de adul. vnde sicut in ciuili fit preceptum in ꝯfessum nō in forma iudicij: dū tñ corā iudice fit in criminali fit preceptū tñ ad mitiorē penā. vt hic. ꝛ adde ꝙ no. C. de inter. nullū. Item no. in gl. ista. qꝺ qñ familia rimatur pro armis inuento cum armis pōt fieri preceptū qꝛ delictū leue ꝛ pena modica absq; ordine iudicij puniaṯ nec est necessaria diffinitiua qꝺ no. Inn. extra de acc. qualiter ꝛ qñ. in magna gl. ¶ Item no. quod vbi non sufficiunt iudicia debet plene pbari. Inno. de sy. c. sicut.

1 ☞ Infamatur quis ex genere pene cuius est facta executio.
2 Confessio solennis vbi fieri debeat.
3 Confessio sola in criminali non infamat.

Ictus fustiū.

Infamē non facit pena sed causa. h. d. vel sic. l; interlocutoria nō infamet: tñ eius executio famosa pcedēs in-
1 famat, h. d. vel sic. ¶ † Infamaṯ qs ex gñe pene cuius est facta executio si cā in qua fundaṯ sit famosa alias non. h. d. Diuidiṯ in duas partes. qꝛ pmo poniṯ quoddā dictū in specie. secundo poniṯ quoddā dictū in genere. scōa ibi. in ceteris. ¶ In tex. ibi fustium. s. per se. ¶ In text. ibi. sed causa. s. iūcta cum ictu. ¶ In tex. ibi. damnato. s. alias per sententiā diffinitiuā ꝛ ista duo equiparanṯ. s. diffinitiua ꝛ interlocutoria trahēs secum facti executionē. ꝛ sic executio ꝛ interlocutoria eqparantur diffinitiue p̄m Jac bu. facit ad hoc qꝺ no. in alia materia. j de preto. stip. l. j. in fi. ¶ In tex. ibi, statuta est. id est idē iuris est qꝺ in ictu fustiū vt puta si aliqs bulleṯ ꝛ similia. ¶ Opp. ꝯ istā. l. sic aut cōtra reuz fuit lata diffinitiua aut fuit lata iterlocutoria aut nec diffinitiua nec interlocutoria. si quidē fuit lata diffinitiua. ista statiz infamat nec oportet ꝙ fuerit facta eius executio. vt. s. e. l. furti. §. j. aut fuit lata iterlocutoria ꝛ ista nō infamat. vt. s. eo. qd ergo. §. quantum. aut nec interlocutoria nec diffinitiua. ꝛ tūc solum delictū nō infamat vt. s. eo. l. athletas. §. calūniator. timore huius cōtrarij lex nostra h; duas lec. pma est qꝺ hic fuit lata iterlocutoria. ꝛ dū tu dicis interlocutoria nō infamat. rñdeo verum est ante executionē: sed postꝙ facta ē executio corporalis isti⁹ interlocutorie tunc efficiṯ quis infamis ex gñe pene. ita loquiṯ hic ꝛ in hoc. l. ista est peregrina siue sola ꝛ singularis multū. ex hac. so. fundanṯ due opi. vna est qꝺ licet bānū nō infamet quia est interlocutoria: tamē si secuta sit executio corporalis re⁹ erit infamis ex genere. scōa est qꝺ licet scōm quosdā sententia ingsitoris nō infamet: tamē si fit facta executio corporalis reus erit infamis ex genere pene ꝛ hoc est notabile p̄m Bal. Cy. tamē in l. nulla. C. e. dicit qꝺ nullo iure hoc caneṯ qꝺ sit infamia aliqua ex genere pene seu mixta ex genere pene ꝛ cause. iꝺ itellige nr̄az s. scōm lect. s. qꝺ hic loquatur in diffinitiua ꝛ vult dicere litera ista qꝺ diffinitiua infamat non eius executio. ista est scōa lectu. quā gl. hic tāgit. Ratio est ista qꝛ ex quo diffinitiua infamat infamis nō pōt vlterius infamari per executionē secutā. arg. in. l. ij. C. vt intra certū tēpus. tu dic qꝺ vtraq; lec. est vera ꝛ sic scōz primā lec. ex pluribus cōcurrentibus augeṯ effectus. scōz scōaz lec. ex pluribus cōcurrentibus augetur effectus: qꝛ alteruz traxerat secum plenū effectum. ar. j. de rescin. vē. l. si id qꝺ. in princ. ¶ Secundo oppo. qꝺ ista l. non possit loqui in interlocutoria quod patet. qꝛ super crimine principaliter intentato debet ferri diffinitiua nō interlocutoria. vt. j. de penis. l. absentem. ꝛ. j. de custo. reo. l. si cōfessus. Sol. dicit glo. qꝺ hic nō fuerat ordinarie pcessum sed extraordinarie. ideo fecit p̄ceptū iudex nō aūt tulit diffinitiuaz. istud est multū notabile quod iussus siue p̄ceptū iudicis extra ordinez emanās teneat. s; istud est ideo qꝛ agebaṯ de leui pena imponēda. vt. j. ꝺ acc. l. leuia. ꝛ qꝺ ibi p Dy. ¶ Tertio ad idē opponiṯ sic. iudex cui nil est pbatū nil mādare pōt. vt j. de re iud. l. pōpo. ꝛ. j. de arbi. l. idē Pōponius scribit, si ꝺ meis. §. fi. sed hic nihil est pbatū iudici, qꝺ sic probo quia nihil poterat

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

terat pbari lite nõ ɔte. vt. j. ad.l.aqui.in.l. aquil.si deletũ: ergo fuit temere ꝛ pperã processum. ꝛ sic ñ vȝ processus. Timore ei⁹ sed rñdet gl. qd hic fuit extra ordinẽ processum nõ in forma iu diciorũ, eo ꝙ re⁹ fuit repħens⁹ in crimie p officialẽ ex hoc hẽs ar. optimũ ꝙ si familia iuenit aliquẽ cũ armis ꝛ facit relationẽ ptãti ꝛ facit hoc ponere i act⁹ ꝙ p istã relationẽ positã i actis pt facere pceptũ ꝙ soluaꝛ pẽa massario cõis: nec est ordo alius necessari⁹ vt dt gl. h crimẽ erat notoriũ. vñ i notoriis ñ ɔsideraꝛ ordo iudicioꝝ h ẽ multũ no. ꝙ pp notorietatẽ cris possit iudex legẽ trãsgredi i mõ pcedẽdi. ¶ Tertio dt gl. ꝙ pt eẽ ꝙ re⁹ ɔfite baꝛ extra iudiciũ ñ itelligas extra iudiciũ. i. ñ corã iudice. qꝛ ta lis ɔfessio nõ vȝ nisi ad iudiciũ vt no. j. de adul.l. capite quinto, ¶ Sȝ expõe extra iudi. i. nõ i figura iudicij nec puato ordine iu dicioꝝ, nec forte i loco iudicij sȝ i camera iudicis ex hoc ğ not. ꝙ ista ɔfessio facta extra ordinẽ ex se nõ ifamat tñ vȝ qꝛ iudex. põt extra ordinẽ pcipere. ꝛ si sit facta executio seqꝛ infamia ꝙ est no. ¶ † Cõfessio aũt solẽnis dȝ fieri apud acta, vt. C. de cu sto.reo.l.ij. ꝛ illa solẽnis ɔfessio infamat ex se nec indiget admi niculo executiõis pȝ opi. gl. ꝛ adõ ꝙ vbi iudex pcedit ita extra ordinẽ dꝛ pcedere d fcõ. vt no. C. qñ ciuilis actio pscri. i rub. ꝛ fa cit. j. d furtis. l. iterdũ. §. q furẽ. ¶ Extra pdicta op. si fuit pces sum de facto: ergo fuit grauatus reus i mõ pcedẽdi: ergo vr se cũ dispẽsatũ sup infamia. vñ vr obstare. s. eo. l. qd ergo. §. pena grauior. so. ibi loqꝛ in grauami ne in gñe pene: hic loqꝛ in gra uamine i pcedẽdi ordine, ꝛ sic nõ ob. ꝛ sic no. qꝛ lȝ sit omissa for ma vel mod⁹ pcedẽdi, ꝙ interdũ pt fieri in maleficũs ex cã vt l ista gl. p hoc nõ itelligiꝛ dispẽsatũ in infamia, ꝛ adde ꝙ habes C. de test. l. nullũ. C. de spor. l. ij. ¶ Alteri⁹ op. gl. de. l. nullũ. C. e. reliq dic. sup gl. quã vide. ¶ In gl. j. ibi, ab officialibus. vtrũ ille q dephẽdiꝛ in facinore possit a q̃libet capi ꝛ impune ad iudicẽ duci. l. dt ꝙ sic in fure, vt. j. de fur. l. si qs in seruitute. Inn. dicit ꝙ idẽ in quolibet crie. extra de sen. excõ. c. vt fame. ergo excusa ti sunt illi de ɔ ta. q capiũt malefactorẽ ꝙ no. Et dꝛ capi in crie ille q post crimẽ capiꝛ in fuga, vt. j. de adul. l. qd ait lex. §. si. vbi est tex. no. ¶ In e. ibi notoriũ. sȝ cũ notoriũ habeat vim snie vt no. in. l. ẽptorẽ. de ac. emp. vr ꝙ ipm notoriũ infamet sicut diffi 1 nitiua snia, ᵃ rñdeo ꝙ notoriũ nõ eqparaꝛ snie sȝ pbationi q̃ nõ infamat, vt. j. de iureiu. l. sȝ ꝛ si possessori. §. si. vel equiparaꝛ in terlocutorie nõ diffinitiue, vel subtili⁹ eqparaꝛ q̃tũ ad effectũ declaratiuũ nõ aũt q̃tũ ad effectũ inductiuum de nouo. vñ no tori⁹ criminos⁹ nõ efficiꝛ pterea infamis nisi in casib⁹ in qb⁹ lex factũ no. vt. j. de ri. nup. l. palã. §. si. ꝛ tene mẽti. sic notorius criminosus nõ est pterea deposit⁹ a dignitate vel officio sȝ exi gitꝛ snia. vt no. Inn. in. c. qualr. extra de accu. in tertia col. vbi vi de. ¶ In. e. ibi ɔfitebaꝛ vide hic in. l. pe. j. de cõdi. ob cãm. j. de edil. edi. l. qro. in fi. de custo. re. diuus. ꝛ ꝙ no. Inn. extra de cle. p ingsitionẽ ꝛ est ista gl. arg. ex quo ɔ cõfessum nõ requiriꝛ or dinarius pcessus qd iudex possit punire cõfessum lȝ aliud age reꝛ. ꝙ dic. vt no. ar. ij. q. j. c. multi. c. in pmis. ꝛ est gl. or. iij. q. vj. c. hoc qppe. ¶ Itẽ est ar. ista gl. ꝙ lȝ pcessus nõ teneat rõne ordi nis nõ seruati, cõfessio tñ, tȝ qꝛ nõ requirit ordinẽ iudiciorũ de hoc habes tex. no. i. c. pisanis. extra de resti. spo. ¶ In. e. ibi, vt fit in furto. sec⁹ si qs fustigareꝛ qꝛ ludebat ad azarrũ: qꝛ ista cã ñ est famosa: ꝛ effect⁹ ɔiudicaꝛ pȝ naturã cãe. vt in tex. nr̃e. l. ꝛ est sile ꝙ dt Beat⁹ Aug. in ɔria materia. dt eñ ꝙ martyrẽ nõ fa 3 cit pena sȝ cã ꝛ est pulchra authoritas ꝛ mẽti tenẽda. ¶ † In. e ibi, vel accusat⁹ Bar. dt ꝙ in criminali confessio sola non infa mat qꝛ nõ hȝ vim rei iudi. sȝ ista gl. dicit ɔriũ ꝙ cõfessio cui stã dũ est infamat si emanauit solẽniter seruato ordine iudiciorum alias nõ quã gl. bñ no. Ex hoc ꝙ dt seruato ordine iudicioꝝ vr ꝙ ɔfessio fcã sup ingsitiõe nõ infamat qꝛ in ingsitiõe nõ seruaꝛ ordo iudiciorũ sicut dicit gl. no. isti. de pub. iud. in prin. arg. ɔ. j. de pu. iu. l ordo. ¶ In ea. ibi ex gñe pene. qꝛ pena est immedia ta causa infamie lȝ reqrat fomẽtũ cãe pexistẽtis. vñ sine cã fusti gatus nõ est infamis. ꝛ sic no. magis cãm q̃ factũ cõsiderari: ꝛ adde qd no. C. de app. l. si qs pronocatione. ¶ In. e. ibi vel ac cusatus. ibi inspiciꝛ cã q̃tũ ad infamiã extẽdẽdã hic aũt ĩspiciꝛ causa quantum ad infamiam repellendam vel inducendam. ¶ Ultimo vide hic quod not. Inno. extra de testibus. c. testi monium Bald.

Imperator. Infamia ɔcta in seruitute aboleꝛ p libertatẽ. h. d. ꝛ vi de hic q̃ no. Inn. extra de diuor. c. gaudem⁹. ¶ Itẽ no. hic qd non omne illicitum punitur. Bal.

1 ☞ Mors patris est dolor filij.
2 Ad probandum aliquem mortuum non est necesse quod cor pus exhibeatur.

1 Exheredatum. ¶ † No. ꝙ mors pr̃is ẽ dolor filij ẽt exħr̃da ti vñ lȝ exħr̃dat⁹ sit fili⁹ nõ id min⁹ põt accusare occi sorẽ pr̃is: qꝛ primũ dolorẽ ꝛ luctũ psequiꝛ nec etiam minus posset facere pacẽ de morte pr̃is: qꝛ eadẽ est rõ ɔriorum ꝛ qꝛ hoc ɔpetit sibi iure sanguinis nõ iure successionis. vt. j. de sepul. vio. l. q̃sitũ. ꝛ. l. sepulchri. In tex. ibi. nõ ɔpareat. not. ꝙ p̃ sumiꝛ mortu⁹ ille q fuit in bello ꝛ postea non repiꝛ nec viuus b nec mortu⁹ ᵇ pm bar. ¶ † Itẽ no. ꝙ ad pbãdũ ᶜ aliquẽ mortuũ 2 non est necesse qd iudici ostẽdaꝛ corpus adde ꝙ ex luctu pro c pinquorum presumitur quis mortuus vt hic. ꝛ. s. eod. l. vxores cum. l. seq. ꝛ ibi per Bar. Bal.

¶ De procuratoribus ꝛ defensoribus. Rubrica.

¶ In gl rub. in fi. breuiter dic, ꝙ titulus noster loqtur d procu. quo ad offm̃ exequendũ, titulus mandati loquitur quoad rõnẽ reddendam actus exerciti vel neglecti.

1 ☞ Procurator põt cõstitui tã vniuersaliter q̃ indiffinite.
2 Procurator inter presentes constitui potest.
3 Procurator sicut habet diuersa nomina, ita diuersa officia.
4 Executores vltimarum voluntatum an possit substituere.
5 Nuncius ad iudicia an possit interuenire.

Procurator. Prio iuriscõsultus ponit nois diffinitionnẽ. Scdo ponit de ipsa cõstõe pcuratoris. scda ibi pcur. ¶ In tex. ibi, corã. i. inter psentes. ¶ In text. ibi, q̃uis qdã venit ad uersatiue a d id qd dixerat ꝙ pcu. põt cõstitui ad vnã rẽ seu ad 1 vnũ actũ. ¶ † No. pmo diffinitionem pcu. in qua substantiali ter sunt põderãda pmo dũ dt aliena negotia. scdo dũ dt mãda to, tertio dũ dt dñi. ¶ Itẽ no. ꝙ pc. pt cõstitui tã vlr q̃ indefi nite. ¶ Itẽ singlr etiã ad vnã rẽ vel ad vnum actũ lȝ qdã quoꝝ opi. reputaꝛ putauerint illũ q ɔstituiꝛ ad vnũ actũ non esse p 2 prie pcu. sȝ nũciũ. ¶ † Itẽ no. ꝙ pcurator pt ɔstitui inter pñ 3 tes. Itẽ inter absentes p nũciũ vel epistolã. ¶ † Itẽ no. ꝙ sicut pcurator vel nunci⁹ hȝ diuersa noĩa ita hȝ diuersa officia ꝛ p prie vn⁹ nõ est ali⁹ sȝ diuersus. ¶ In gl. sȝ nõne. ibi, caute dꝛ, qꝛ pcurator appellaꝛ facta relatiõe ad directas actiones q̃ remãse rũt penes dñm sȝ in rẽ suã dꝛ facta relatiõe ad vtiles q̃ trãslate sunt in ipȝ pc. ꝛ id si vnus cessionarius cederet alteri: scdo ces sionarius diceret proc. in rẽ suã nõ respectu proximi cedentis, sȝ respectu primi. qꝛ vtiles actiones p cessionẽ penit⁹ transferũ tur, vt. j. ad tre. ex asse. qꝛ ergo iste pcurator in rẽ suã hȝ ius vti liũ actionũ, irreuocabilis est: ꝛ sup his vtilibus põt pcurator ordinare ẽt lite nõ ɔte. cũ possit credere eas ꝙ plus est, vt. C. de donat. l. illã. ꝛ facit. j. fa. er. l. plane ꝛ. C. d pc. q stipẽdia. Ibi. j. tit. ij. Itẽ dt, mãdato, ppter psonas q̃ admittuꝛ sine mãdato qꝛ ñ sũt pterea pcuratores qꝛ mãdatũ nõ hñt. vt. j. iud. so. l. iij. §. sȝ ꝛ si forte. ¶ Ibi ꝛ platos ecclesiaꝝ. doc. dicũt ɔriũ. s. ꝙ plati ec clesiaꝝ ẽt si sint regulares q ñ hñt solũ nisi simplicẽ vsum facti: vltra administrationẽ pñt facere procuratorẽ añ li. ɔte. in his q̃ d ptinẽt ad suã administrationẽ. vt extra d rescri edoceri. ᵈ d iur. ca. c. pe. ꝛ si. extra d pc. c. si i cle. lȝ eñ eqparenꝛ tutoribus q̃tum ad alienationẽ prohibitã. vt extra de do. c. ij. tñ secus est q̃tum ad actiões mouẽdas per se vel procuratorẽ. qꝛ nõ sunt simpli ces ꝛ meri administratores sȝ hñt administrationẽ cũ ɔmodo. Itẽ habent titulũ ꝛ pretẽdũt ius propriũ ipsius plature: ꝙ est ius reale incorporale quale ius nõ ptẽdũt tutores ꝛ curatores. idẽ dico in hospitalariis ar. l. orphanotro. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in p ceptoribus ꝛ magr̃is tẽpoꝝ. vt extra de iud. cũ deputari. sȝ du bito de pore frñitatis ꝛ pore scte Marie mie: qꝛ hñt merã admi nistrationẽ sine cõmodo. Itẽ ꝛ psunt collegiis laicoꝝ lȝ sint ad piũ vsum. ergo nõ vr ꝙ possint proc. facere añ li. cõte. qꝛ q̃tum ad laicos seruandũ est i⁹ ciuile. ad hoc facit ista gl. dũ loqꝛ i ad ministratorib⁹ ciuitatis q nõ min⁹ pñt q̃ administratores col legioꝝ. pro hoc ẽt. j. rẽ ra. l. actor. cogitabitis in hoc. Ibi ꝛ sires qd de pr̃e q rõne vsusf. quẽ hȝ vel sperat hr̃e põt mouere actio nẽ cõi noĩ suo ꝛ sibij tanq̃ legitimus administrator. an poterit añ li. cõte. facere procu. ad iudicia glo. dt ꝙ nõ. C. de bo. ma. l. j. p qua facit tex. noster dũ dt, dñi. pr̃ eñ ñ est dñs: qꝛ nec pprieta ri⁹. Doc. dñt ɔriũ qꝛ pr̃ nõ est merus minister sed iure suo agit ar. ad h. j. vsufr. quẽadmo. caueat. l. j. i fi. ğ qñcũq pcuratorẽ cõ stituit, vt. j. d i niu. sȝ si vni⁹. §. idẽ ait. ꝛ si nepoti. gl. aũt posset eẽ vera vbi nõ agereꝛ cõi noĩe sȝ noĩe filij tñ exemplũ qꝛ pater na turaliter possidet vsũfr. filius vero cecidit ad ciuili possessione qñ pr̃ vẽdicat tũc est vera gl. qꝛ nõ venit ventilanduȝ in isto iu dicio d iure pr̃is, ita sentit spec, in titu. de procu. §. si. ver. acitue quoq. ꝛ ver. not. ꝙ in reb⁹. ꝛ ver. se. ꝛ de hoc p Cyn. C. e. l. neq. ꝛ p Ja. de are. in. d. l. j. de bo. mr̃. ¶ Extra ɔ pdicta opp. pater non põt alienare. ergo nec actionẽ mouere qꝛ ista sunt paria, vt j. de iure deli. ait ptor. so. qdã nõ pñt alienare ppter defectũ ad ministrationis: ꝛ in his pcedit cõtrariũ. qdam ppter defectuȝ cause q̃ nõ subest ad alienandũ ꝛ in istis ista nõ sunt paria alie nare ꝛ exercere actiones. ꝛ ita intelligiꝛ lex nr̃a pm Guiliel. q̃ ita no. C. de epi. ꝛ cle. oẽs. ibi nisi li. ɔte. itellige nisi in causis i qbus ppꝛie nõ cõtestaꝛ lis. doct. ponũt. C. e. l. nihil gl. in. c. j. de elec. li. vj. ¶ Habeo vnũ dubiũ vtrum hoc sit verũ in criminalibus in

a ¶ Snia: adde eũn dẽ bal. i. l. si xo. §. q p rei. s. q satis. cog. ꝛ qd ibi di xi i apostil.

b ¶ Nec mor tu⁹. adde se. j. c. qm̃ frequẽter. §. porro. in fi. vt li. nõ cõte. ꝛ qd ibi dixi in apost.

c ¶ Ad pro bãdũ. ꝛ q b⁹ modis pbaꝛ. vide Laf. in. c. qm̃ ɔ vers. testes. d p ba. ꝛ in. d. c. qm̃ fre quenter. §. porro. xo. si si autẽ vt lit. nõ ɔte.

d ¶ Edoce. ꝛ ibidẽ ad de hoc vid feli. i. xvi. so lus plat⁹. ꝛ Fran. a re. i. l. si ser uus. §. pu pill⁹. in fi. de ver. o blig.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quib⁹ interuenit pcurator. puta in relega. vtrū lit. ꝯte.poterit ſubſtituere:ꝛ forte nō qꝛ p litē cōte.nō efficit dñs liti s crimina lis,cū in eum poſtea nō formet ſnia,vt.C.de iniurijs.l.fi.Cogita:qꝛ eſt paſſ⁹ noꝝ⁹. ¶ Ibi,aliū.ad hūc articulū tm̄: vel dic ad cām ꝛ etiā ad hūc articulū. in iſto ſcōo habem⁹ hodie caſū qꝺ nō reqrit ſpecificatio pſonarū.vt extra.de pcu.c.j.lib.vj. ¶ Ibi, l.ij.vbi vide ꝛ adde qꝺ not.p Su.de exer.l.j.§.magiſtrū. Joan. an.in addi.ſpe.eo.tit.dicit ꝙ ſi dico ſic.cōſtituo pcur.illū quem feceris nō valet.ſec⁹ ſi do poteſtatē ſubſtituēdi qꝛ ꝯfero tibi ius nō aūt factū icertū. Adde pcur. ad iudicia nō videt data ptās ſubſtituēdi ſꝫ pcuratori ad negocia ſic,vt.j.mā.ſi pcu. §.j. niſi ſit ꝯſtitut⁹ pcur. ad alienādū qꝛ tūc nō pt ſubſtituere vt in vſucapiōe.§.ꝙ ſi is.de diuer.ꝛ tēpo.preſcri. ¶ Item adde an ꝛ qñ ſubſtituti debeāt ſubſtituere noīe dñi an ſuo: dic.ſi hāc poteſtatē recepit ex forma literaꝝ ſeu pcu. tūc noīe dñi. Si aūt a lege tunc ſumo. ar. de neg. ge.l.ſi quis mādato.ꝛ.j.de cu.bo.dā.l.ij. ¶ Ultimo circa hoc quero vtrū ſicut dñs pōt dare poteſtatem ſubſtituēdi ita poſſit adimere in caſu q̊ p.l.ꝯcedit. dic ꝙ ſic. vt eſt gl.or.in dici.l.vſucapiōe.§.ꝙ ſi is. ¶ Adde vtrū poſtꝙ ſubſtituit procur. poterit ipſum reuocare. ꝛ dic ꝙ nō ſi ſubſtituit noīe dñi.ſec⁹ ſi iure ſuo.puta poſt lit.cōte.vel ad negotia.rō primi eſt:qꝛ ſubſtitut⁹ repellit inſtitutū ꝛ qꝛ hꝫ pcuratoriū repellit pmū.j.e.l.plurib⁹.ꝛ.e.ti.c.is.q.li.vj.rō ſecūdi eſt:qꝛ nō facit pc. vt mer⁹ miniſter ſꝫ ſuo noīe.arg.l.more maiorū.C.ꝺ in.om.iud.

4 ¶ † Quero qd ꝺ executorib⁹ vltimaꝝ volūtatū vtrū poſſunt ſubſtituere: vide in.l.in venditiōe.§.ſi.de bo.aut.iudic.poſ.ꝛ ibi p Dy. Ibi,p ſyndico poni dicit Inn. ꝙ imo pprie ponit: qꝛ nomē dñi accipit. hic p eo q proprio iure fungit lꝫ nō ſit pprietari⁹. Itē dicit Inno. nō facio vim in noīe ſed in qualitate cōſtituētis.vt extra.e.petitio.ita ſicut hic Su. ꝛ Cy.ꝛ probat per. l.pater ſeuerinā.§.cōditionū.j.de cōdi.ꝛ demon.vbi nomē vni⁹ officij ponit pro noīe alterius officij ex mēte loquentis: ꝙ no. ꝛ facit ad hoc.l.inſulā.j.de reſcrip.verſi.ꝛ qꝺ not.arc.xvj.q. vij. c.in nona actio. ¶ Ibi,ſuſcepit.lꝫ nondū ceperit exercere.dicit tm̄ ſpec.qꝺ lꝫ iſte ſit pcur.tm̄ ex quo nūquam comparuit in iudicio nō pōt cogi ꝙ producat mādatū.in ſpec.de pcu. §. vt aūt. ver.qd ſi pcu.ſec⁹ ſi feciſſet aliquē actū in cauſa qꝺ eſt no.ꝛ ſine dubio verū in pcuratore actoria. ſed in pcuratore rei vr̄ oppoſitū,vt.C.e.l.eum qui res.ꝛ in.l.iij.j.de ali.le. ¶ Ibi,interueniente,per cōuētionē ab initio. Nam ex poſt facto non tranſfert mādatū in aliū ꝯctū,vt.j.man.ſalariū. ¶ Ibi.l.j.ꝛ j.ꝺ preſcr.vbꝰ.naturalis.§.at cū do.ſꝫ hoc ꝯceſſo:nō tm̄ repellit iſte ab agēdo: vt in.d.l.naturalis.§.pe.nec ob.l.j.mā. qꝛ ibi quoad actionē mandati:

5 hic q̊ad executionē officij ſm Su. ¶ † Extra q̄ro vtrum ad iudicia poſſit interuenire nūci⁹ ſicut pc.Cy.dicit h.ꝙ non: qꝛ iudicia nō ꝯſenſu ſed verbis agunt ꝛ requirit pſentia perſonarū.ſed illud qꝺ ſit p nunciū dꝫ fieri inter abſentes.ergo.ꝛc.qꝺ credo verū ꝙtū ad actus p quos ſubſtātiat iudiciū. ſꝫ ꝙtum ad executionē abſentis, pōt bene interuenire nūci⁹ vt extra ꝺ dolo.cū dilecti.qꝛ nō eſt actus obligatorius. Itē credo qꝺ per nunciū poſſit pponi executio ꝛ fieri teſtiū pductio: qꝛ iſti act⁹ non requirūt ſolennitate vborū. vt.l.excuſare ſe.j.de excu.tut. In gl.ꝛ facit. ſed nūqd pcu. ſimpliciter cōſtitutus intelligitur

a cōſtitutus ad lites futuras: dic ꝙ nō[a] niſi preſentibus ſint cōnexe.vt no.Dy.j.ꝺ tute.l.ꝙ dꝛ.qꝛ de alijs nō vr̄ cogitatū.ꝛ hoc tenet etiam Jo.an. in addi.ſpe. ſup iſto ti. ¶ In gl.ibi vtrum. differūt.de hoc dic vt not. in.l.multū.ſi qs alteri vel ſibi,vñ.l.q̄cunqꝫ gerimus.de actio.ꝛ oblig. dꝫ intelligi in procuratore nō in nuncio.

a ¶ Quod nō vidꝺ. d. alex. ꝺ Jmol.l.more.diu.om. iudi. ꝛ ro. in dciſi.cccxvij.fuit dubitatū ꝛc. ꝛ car.ī. cle.in v.q. eo.tit.

b ¶ Expſſ. ī qb⁹ antē caſib⁹ reqratur ſpeciale mandatū vide ī trac. ma. do. bonifacij ꝺ vitalis de mantua in vlt. char.

1 ☞ Procuratoris diffinitio.
2 Procurator generaliter ꝛ ſpecialiter cōſtitui poteſt.
3 Procuratoris preſentia non eſt neceſſaria in eius cōſtitutiōe.
4 Mandatum per teſtes probari poteſt.
5 Procurator non eſt nuncius.
6 Citatus in iudicio,perſonaliter an comparere debeat.
7 Procuratoris nomē ſimpliciter prolatū nō intelligit de procuratore in rem ſuam.
8 Procurator inhabilis,an poſſit habilē ſubſtituere.
9 Nuncius ad iudicia an admittatur ſicut procurator.

PRocurator.

Iſta lex primo ponit diffinitionem procu.ſcōo ponit qualr̄ cōſtituat ꝛ ad qd.tertio ponit ad quid ſit vtilis cōſtitutio procu.ſcōa ibi,ꝯſtitut⁹.tertia ibi,vſus aūt.vſqꝫ ad.§. dari. ¶ Et not.ꝙ ſeneca dicit,ꝙ ille q dꝫ diuidere tex alicuius ſcripture,non dꝫ ipſum diuidere in fruſta: ſed in mēbris: ꝛ ita

1 feci hic. ¶ † No.hic diffinitionē proc.ī qua tria pōdera. Prio em̄ pōdera vbū aliena,ergo rei pprie nemo eſt pc.Scōo pōdera.vbū mādato.ergo ſi q ſine mādato experiant tm̄ lex ñ vocat eos procu.vt.j.iu.ſol.l.iij.§.ſꝫ ꝛ ſi forte.Tertio pōdera vbū dñi,

2 vñ ali⁹ quā domin⁹ nō cōſtituit procuratorē. ¶ † Scōo no.ꝙ procu.poteſt conſtitui generaliter ꝛ ſpecialiter. generale mandatum ſufficit regulariter. ſpeciale autem requiritur in caſibus

b ex pſſis[b] in iure.ꝛ adde hic qꝺ habes ī.c.ij.de pc.ī.cle. ¶ † Ter

3 tio no.ꝙ in cōſtitutiōe pc.non eſt neceſſaria pſentia procu. qꝛ etiā abſenti officiū proc.poteſt cōmitti per nuncium vel epiſtolam. Itē ꝛ lꝫ non dirigatur nūcius vel epiſtola tamē tenet mandatū,vt.j.e.l.§.dari nō tamē procura. acqrit exercitiū,niſi recepto pcuratorio ſeu inſtrumento mandati vel literis vel nūcio domini.vt no. Hoſti.in cap.ex cōqueſtione. de reſti.ſpol. ꝛ not. Archid.in.c.is cui. de procu. li. vj. ꝛ hoc ſatis innuit litera dū dt p nūciū vel epiſtolā.Ego cōcedo hoc vbi procu. hꝫ cōtradictorem q petat ſibi doceri de mādato: ſꝫ in actu exercito inter cōſtituētes nō video qꝺ nō teneat.eo qꝺ proc. nōdū ſuſceperit literas vel nūciū dñi. qꝛ ꝯſtitutio facta in abſentia ſtatim facit eū proc.vt.j.ead.l.§.dari.nā ꝛ ratihabitio retrotrahit.ꝛ facit actuꝫ valere anteꝙ preſentia fuerit.vnde cū ratihabitio ſit fictū mandatum nō dꝫ plus operari ꝙ mādatum verū ꝛ expſſum vt

4 j.ſi cer.pe.l.ſingularia. ¶ † Quarto not.h arg.ꝙ mādatū pōt probari per teſtes:puta per nuncium. hoc ponit Azo. in ſumma.C.de mād.prin.qꝺ ſufficit ad pbandū mandatū probatio teſtium.Itē ꝛ reuocatio mādati pbat per teſtes. vt extra de pcuratorib⁹.c.ex inſinuatione. Cy. tractat de hoc.in.l.j. C. eod. Jo.an.in addi.ſpe. tꝫ qꝺ ſi opponit procuratori qꝺ non habet mādatū liquide dꝫ probare per inſtrumentū vel debet cauere de rato ſi nō vult pati morā litis: ſed ſi iā fuit admiſſus vt pc. ad iuſtificandū actū exercitū ſufficit probatio teſtiū. qꝛ ſibi imputet qui talē procu.admiſit arg.j.iudi.ſol.l.iam tamē. §. nunc videamus.dicit em̄ ipſe qꝺ in actu exercēdo pbatio teſtiū poteſt eſſe captioſa aduerſario:ſed nō probatio inſtrumentorū:qꝛ probatio inſtrumentorum eſt probatio probata ꝛ ſi dominus negat mandatū de facili pōt conuinci per eadem inſtrumenta ſed non p eaſdē atteſtatiōes receptas eo nō citato ſm Joā.an.

5 qꝺ credo verū. ¶ Quinto no.qꝺ procu.non eſt nuncius ꝛ ecōtra nuncius non eſt procurator ſicut non pōt dici quod procurator ſit epiſtola,vel epiſtola ſit procurator:nihilominus tm̄ ad vnū actum pt cōſtitui procurator:qꝛ in perſona procura. venit actus formandus:ſed vbi format directo in pſona dñi,ibi,non eſt pcu.ſꝫ eſt pica.ꝛ organū.vt not.C. ſi qs alteri vel ſibi.l. mul-

6 tum. ¶ † Sexto no.qꝺ citatus in iudicio non habet neceſſe cōparere perſonaliter:ſed ſiue nolit ſiue non poſſit, poteſt mittere pcuratorē.ꝛ idē eſt ex pte actoris ꝛ rei qꝛ in hoc iudicātur ad paria vt in.§.vſus.j.e. Ex hoc vr̄ ꝙ licet citatus dixerit nolo venire nō tm̄ dicat ver⁹ ꝯtumax,quin ſit vlterius citādus: qꝛ non dixit nolo mittere procuratorē. cōtrariū cōmuniter dicimus:qꝛ ille q dicit nolo venire vr̄ dicere ꝙ non vult venire p ſe nec p aliū:ꝛ ideo verus cōtumax eſt:vt no.j.de in inte. reſt.l.diuus.ꝙ dic,vt no.in.c.venerabili.§.ſec⁹.de ſen.excō.li.vj. Expe-

7 ditis literalibus veniamas ad apparatū. ¶ † In gl.ma.ibi improprie dꝛ.no.ꝙ nomen procu.ſimpliciter prolatum non intelligitur de procu.in rē ſuā. qꝛ iſte non eſt merus ſed mixt⁹ proc. nā rōne fundamenti eſt procu.qꝛ ex pſona alteri⁹ fundat ſe:ſed rōne finalis ꝯmodi eſt dñs.vt.C. eo.qui ſtipēdia. ꝛ hoc facit ad ſtatutum florentie dicens, qꝺ nō valeat proceſſus niſi procura. ante oīa produxerit inſtrumentū procurationis:qꝛ iſtud ſtatutū nō intelligit in procuratore qui hꝫ iura ceſſa. ꝙ eſt no. In.e. ibi.nā in iurib⁹ ſit prefat⁹ procurator in rem ſuam. In.ea.ibi:platos eccleſiarū.hoc falſum eſt.qꝛ ſi quidē plat⁹ hꝫ bona diuiſa a capitulo,ipſe ſolus conſtituet procuratorē qꝛ ſolus adminiſtrat.ſi aūt hꝫ bona vnita cum ca.tūc ipſe ꝛ capitulū procuratorē cōſtituūt:vt extra de reſcr.c.edoceri.ꝛ certū eſt ꝙ platus ꝛ capitulū eſt dñs. Itē ꝛ prelatus ſolus eſt dñs ſue prelature. ꝛ qñ dñs rerum eccleſie.vñ merito cōſtituit procu. etiā lite nō cōteſt. vt no.ij.q.vij.c.ſi quis regno. ergo inter platū ꝛ tutorē ꝙtū ad cōſtōnē procu.nulla eſt ſilitudo. Itē nec inter tutorē ꝛ pſem nā pater propter dñiū vſufructus.vt.j.ſi vſufr.pe.l.iij. ēt lite non cōte.ꝯſtituit procuratorē qꝛ eſt dñs ſm qd, lꝫ nō ſimpliciter.ꝛ qꝛ eſt adminiſtrator mixtus nō mer⁹.C.ꝺ bo.mr̄.l.j.lꝫ.gl.ibi,dicat ꝯ.ꝛ male in pr̄e q eſt legitimus adminiſtrator ratione vſuf. ꝛ ita tꝫ ibi.G.Cy.ꝛ oēs. In.e.ibi,ꝙ faceret certū. imo idē ſit generaliter ſit ſibi data poteſtas eligēdi quē velit. vt.j. ꝙ cuiuſqꝫ vniuer.no.l.itē eorū.§.ſi decuriōes.ꝛ.j.de exer.l.j.§.magiſtrū.ipſe tm̄ dꝫ certū noīare.ꝛ ſic intelligit gl.ꝛ facit.j.de rebus dubijs l.vtrū.§.cū qdā. ꝛ dic vt in.c.j.de proc.li.vj. In.e.ibi.§.ſi qs.ꝛ ē rō differētie qꝛ in iuribus q̄ ī iudicijs exercent cadit dñium:ſed in factis nullū cadit dñiū.qꝛ dñiū in iure nō in facto poſitū eſt. vt inſt.de rebus corpo.ꝛ icorpo.vñ ſi nō poſſet in factis ꝯſtitui procu.niſi a dño nūquā aliqs poſſet ꝯſtitui proc. qꝛ ſiendi nemo dñs eſt,cū ēt nō ſit in rerū natura illꝺ ꝙ futurū eſt:vñ nec ēt in dñio alicuius:qꝛ nō entiū nullū ē dñiū. ¶ In.e.ibi p ſyndico poni,facit.j.e.l.fili⁹.§.milites ī ſi.ꝛ adde ꝙ no. archi. xvj. q.vij. c.qm̄.ꝛ.c.in noua actione. In.e. ibi, vel adminiſtrandi. non em̄ eſt procurator ſolū dū eſt in actu procuratiōis:ſꝫ ēt ante dū eſt i potentia pcedēte mādato. ¶ In ea.ibi,locatio.qcūqꝫ ꝯctus ſit ſufficit ꝙ habeat mādatū ꝙtū ad aduerſariū ꝛ pōt fundari ſe

cnm

cū iudiciū, vt. ĩ. de prescri. ver. l. naturalis. §. pe. ⁊ dñia isti⁹ gl. nō respicit executionē mādati: sed actionē mādati q̄ est inter dñm ⁊ pcuratorē ẜm Sa. Bar. ⁊ alios. † Extra querit̃ vtrum procurator inhabilis possit habilem substituere[a] ex arbitrio sibi dato ad substituēdū. verbi gratia. cōstitui mulierē vel minorem vl̃ excōicatum pcuratorē ad iudicia cū potestate substituēdi: iste pcurator vidēs se ad iudicia inhabilē vult substituere pcuratorē habilē: querit̃ nunqd possit? pe. i. l. ꝙ quis. C. eod. dicit ꝙ sic. q2 cū iudicia possint exerceri p mīisteriū iste substitut⁹ videt̃ a dño cōstitut⁹. ⁊ vt ita dixerim incipit pcurator a secundo gradu. ar. in. l. itē eorū. §. si decuriones. ꝙ cuiusq3 vniuer. no. ĩ. ō ma. vin. l. pr̃ ex puicia. in fi. q̄ est ad hoc fin. nam media persona nō inspicit̃ nec eius capacitas: sed psona in quā cōfertur effect⁹: vt ĩ. ad legē fal. l. cū dotē. in 𝔷riū: q2 ille q est ihabilis nō pt aliū habilitare vt in. c. religiosus. de pcu. in. cle, so. aut pcurator primo cōstitut⁹ ē ihabilis ex defectu cōsensus, vt q2 ifans, furios⁹, vel monachus: tūc est ihabilis ⁊ nō pōt aliū 𝔷stituere. vt in. d. c. religios⁹ aut ē ihabilis al's vt q2 miles, minor, mulier, re⁹ cri's: tūc dico ꝙ pt aliū substituere authoritate mādati. ar. s̃. ō iu. om. iu. l. ptor. i fi. pterea ista substitutio pcu. ē poti⁹ 𝔷ctus ꝙ iudiciū: q2 cadit i 𝔷ctū mādati ⁊ q̄ l3 dictar psonar ō2 habilis ad 𝔷hēdū.
9 vt. ĩ. ō exercito. l. j. §. cui⁹. ⁊. l. si qs. §. parui aūt. ⁊ l3 teneo. ¶ † Secūdo q̄ro nūqd ad iudicia admittat̃ nūcius sicut pcur? ⁊ videt̃ ꝙ sic, cū largo mō nūci⁹ pcu. appellet̃, ad idē extra. de pc. c. q̄relā. ⁊ de dolo ⁊ contu. c. cū dilecti. ¶ In contrariū videtur quia quod cū nūcio fit ō2 fieri inter absentes. vt. ĩ. ō 𝔷hen. empt l. j. i fi. l3 lit. cōte. nō pōt fieri inter absentes, immo requirit pñtiam ptiū, vt. ĩ. de tē. app. l. si §. illud. ⁊ ista est ꝟitas ẜm Cy. l3 ⁊ in addi. qō non admittit̃ nuncius ex parte actoris vel rei ad cās cāe reddēdas, l3 op⁹ est pc. ⁊ hoc t3 spe. in tit. de proc. §. vt aūt. ꝟsi. ⁊ not. qō large. ⁊ ꝟ. seq. Ad allegādas aūt cās absentie nūcius est legitim⁹ cōparitor. q2 nō suscipit in se iudiciū: vt. ĩ. de ne. ge. l. liberto. §. fi. ⁊ adde qō no. ĩ. de excu. tu. l. excusare se.

Usus aūt. Habes hic ꝙ vsus pcuratoris est necessari⁹ ⁊ vtilis. ⁊ ꝙ ille q nō pt 𝔷parere p se vȝ mittere pcuratorē. vñ si reus pncipalis est in carcere vel ē in bāno nō pōt cōparere p se sed debet mittere pcuratorē. vt l3 ⁊ ĩ. de mino. l. pap. exuli. ⁊ no. extra. e. ti. c. q̄relā. p Inn. Itē ille qui cōparuit ⁊ illicentiat⁹ recessit non dimisso procuratore est ver⁹ cōtumax: sec⁹ si dimisit ⁊ in hoc est vtile dimittere pcu. vt possit dñs illicentiatus recedere. vt extra. eo. c. auditis. quia qui pc. dimittit, nō d3 contumax reputari, vt. C. qui pe. tuto. l. cum a matrib⁹. ¶ Sed reuoco in dubium vtrū sicut in iudicijs qs tenet̃ mittere vel dimittere pcu. ita in negocijs. ⁊ dic ꝙ nō si negotiū est arduū iste ē tex. ĩ. p socio. l. idēq3. ꝟ. Quis quē tex. no. vñ i negocijs nemo cogit̃ alteri 𝔷mittere vices suas. ¶ Extra q̄ro qd si re⁹ citat̃ vt psonal'r cōpareat vtrū sufficit ei si mittit pcuratorē: ⁊ videt̃ ꝙ sic. q2 bñficiū isti⁹. §. est bñficiū iur. qō per iudicē auferri non pōt. ar. l. j. §. j. s̃. de ferijs. ¶ In 𝔷riū q2 precepto iudicis est obediendū, vt. ĩ. de re. iur. l. nō vr̃ dolo carere. so. aut hoc mādat iusta rōne mot⁹: tūc est ei obediēdū. vt. C. eo. l. fi. aut pceptū facit sine cā: tunc istud preceptū iuri non derogat nec valet. ar. eorū q̄ not. p Dy. de le. ĩ. quoties. ⁊ cā ista debet in citatorio exprimi. q2 vt eleganter ait Inn. ad hoc vt citatio arctet vltra vel preter ius cōmune oportet ꝙ sit iustificata p cām. vt not. Innocē. in. c. preterea. extra de dila. adde ꝙ no. in. c. j. extra de iudic. lib. vj.

1 ¶ Procurator in absentia cōstitutus debet ratificare mandatum si vult eo vti.

2 Procurator an videatur ratificare eo ipso quod recepit instrumentum mandati.

Dari aūt. ¶ No. ꝙ pcu. pōt 𝔷stitui in absentia ⁊ instrumēta dñi 𝔷stitu otalē pcuratorem absentē tanꝙ pñtē: l3 ista ꝟba tanꝙ pñtē nihil sunt dicere ⁊ nihil relenāt l3 pcesserūt ab iperitia. ¶ Scdō no. ꝙ mirabile ē in isto mādato qō nō ē i aliq̄ alio 𝔷ctu: q2 ñ reqrit̃ l3 ad essentiā mādati nūci⁹ vl̃ epistola: qō ñ est in alijs 𝔷ctib⁹ vt no. ĩ. de act. ⁊ ob. l. 𝔷sensu. ¶ Tertio no. i. l. dūmodo. qō pc. d3 eē cert⁹ ō2 aut cert⁹ q intelligit̃. vñ ad hoc vt aliqd dicat̃ certū est opus intelligētia.
1 vt ĩ. ō iure fisci. l. ita fidei ⁊ in. l. j. ō his q̄ in test. delē. ¶ † Quarto no. qō pcu. in absentia 𝔷stitutus d3 ratificare mandatum si
b vult vti eo ista ratificatio non pt fieri nisi sciat mandatū[b] ⁊ iō si qd facto gessit nō vr̃ vt a pcuratore gestū, vt. ĩ. de eo. qui p tu. l. q̄ro. ¶ Ex̃ q̄ro qd i pc. ad lite3 vtr̃ possit dari in abñtia? ōt Ja. de are. qō nō. ĩ. de tu. l. q habēt. ⁊ ibi vide p eū. ¶ Secundo q̄ro si procuratoriū apportatur de longinquis partibus ⁊ illi q portat pcuratoriū opp. nō esse personam constitutā. q̄ritur quid iuris cui incūbat pbatio. dic vt not. Cy. de epis. ⁊ cle. l. si q̄ per calūniā. nam presumit̃ p eo q h3 instrumentū penes se vt no. in. l. fi. C. de pact. cōuen. ⁊ per Bal. in. l. postquam. s̃. de pa-
2 ctis. ¶ † Tertio q̄ro vtru3 procur. videatur ratificare eo ipso. qō recipit instrumentū mandati: ⁊ dic qō sic, vt. ĩ. ad macedo. l. si fili⁹. ⁊ habes hodie casum in c. j. de pc. i cle. ¶ Quarto ⁊ vltimo q̄ro, qd si procur. renūciauit mādato ⁊ noluit acceptare an possit postea penitere ⁊ acceptare? ⁊ vr̃ ꝙ nō, vt. ĩ. de neg. gest. pōp. ꝟ. l3 eo dicto. ⁊. ĩ. de so. l. dispēsatorē in fi. In 𝔷riū est veritas. ⁊ est hodie cas⁹ i. c. l3 de proc. li. vj. ⁊ est rō q2 in mādato h3 locū penitētia. vt. ĩ. mā. l. si quis alicui. §. q mādatū. ⁊. l. si mādauero. §. sicut. ⁊ idē videt̃ in executore vltime volūtatis q renunciauit vt re integra possit acceptare ⁊ exequi. quod not.

Additio Baldi.

Procurator. Qui aliena. an pcurator i rē suā dicat̃ pprie pc. no. hoc in gl. an exce. q̄ obstat dño obstet pcuratori in rē suā. No. Dy. de reg. iu. is q i ius. de noua. doli. dic vt in spe. de pc. §. seq̄re ꝟ. qd si excōi. An cedens possit esse testis pro cessionario. no. in spe. e. §. ꝟ. vlt. S3 𝔷 no. p Su. s̃. de pactis. ⁊ hered. §. nos autē. An filio possit cedi actio 𝔷tra patrē. no. de ac. ⁊ ob. actiones de fidei. si qs p. §. j. Si cessio est simulata an possit agi directa ex psona cedētis no. s̃. de pact. in risgēt. §. ptor. mādatū hoc dicit ppter id ꝙ habes, ĩ. iudi. so. l. iij. §. l3 ⁊ si forte administra. gratis. q2 de offō pcuratoris nō de negotio, quale sit inter eū ⁊ dñm agit̃ ẜm Guil. licet glos. aliter dicat. alle. ergo p tali casu. ĩ. de pre. ꝟ. naturalis. §. vltimo. Per nuncium. no. per nunciū ⁊ sic per testem probari mandatum. p epistolā videt̃ ꝙ sit necesse procurationē sic dirigi ad idem qō not. ĩ. de 𝔷hen. emp. l. j. in fi. de act. ⁊ ob. 𝔷sensu. Contrarium est verū q2 cōstitutio est act⁹ solius cōstituētis nō procuratoris, vt. ĩ. e. l. §. fi. sicut electio vel nunci⁹. not. cedulā nunciū appellari. Et sic no. ꝙ ipsa cedula citatoria ō2 esse nūcius. Sed hoc examina vt no. eo. ti. i spe. §. vt aūt. ꝟ. ⁊ not. ꝙ large. ꝟ. nūqd iuōx pōt alicui adimere sine cā bñficiū hui⁹. §. mādādo alicui ꝙ psonaliter 𝔷pareat. dic vt. ĩ. c. j. de iu. li. vj. Nolūt. ꝙ hic dico ꝙ si citat⁹ ōt nolo venire ꝙ nō est vere 𝔷tumax q2 pōt mittere. sec⁹ si dicat nolo venire nec mittere. Itē sec⁹ si psonaliter habet comparere nec tūc est ver⁹ cōtumax. ¶ In gl. q̄ incipit. sed nonne. ibi, Itē ideo domini. gl. in isto articulo nō bñ ōt. ⁊ spe. i suo spe. eo. ti. dicit cōtrariū. q2 platus in bonis pertinētibus ad eū pōt facere pcuratorē ad similitudinē patris in bonis aduentitijs silij, vt. C. ō bo. ma. l. j. l3 glo. aliter ibi dicat ⁊ male. Itē quia ipsi sunt quasi dñi. ⁊ dic vt ibi dixi in lec. ¶ Quid si facio procuratorē sic si titius nō erit pcurator ordino Sēproniū ⁊ si sempronius nō erit ordino titiū: nūquid talis ordinatio valeat? videt̃ ꝙ sic, vt. ĩ. de tutori. ⁊ curato. tutor ita. Itē quid si ordino procuratorē in psentibus ⁊ futuris, nunqd videt̃ datus in emergētibus? certe vr̃ ꝙ sic. ĩ. de tute. l. qō ō2. ⁊. l. se. Itē quero si facio te procuratorē ad cās meas ꝙ tūc refert̃ ad psentes: sed si nō dicerē meas: tunc etiā ad futuras. vt. d. l. si ita. dñs. Dy. dicit qō ad presentes ⁊ connexas ⁊ futuras videt̃ fieri: vt. l. q h3 ⁊ ibi not. pere ū. Alij dicūt aut fit cōtra certas personas. ⁊ tunc etiam ad futuras intelligit̃. Si autē nō fiat cōtra certas ⁊ tunc aut additur meas aut nō. vt dicta. l. si ita. Item quid si nullas causas psentes habeo sed futuras. Utrū itelligitur fact⁹ ad futuras ōt pe. quod sic vt res potius valeat ꝙ pereat, vt ar. ĩ. de fun. istru. l. fun. q. Itē nunqd pōt cōstitui nuncius vt aliquid faciat in iudicio sicut cōstituitur pcurator? videt̃ ꝙ sic. q2 oīa que cōsensu fieri pñt p nunciū vel epistolā fieri pñt, vt. s̃. de pac. labeo, cum si. sed in iudicio 𝔷hit̃, vt. ĩ. de peculio. l. iij. ergo ⁊c. Et e𝔷 vr̃ ꝙ ñ q2 iudiciū sustātiat̃ i tribus psonis: sed nuncio nihil applicatur, ⁊ sic nō est legitima persona q2 cōcipit semp verba in psona dñi. ĩ. de cōsti. pe. q autem. §. fin. hec est ipsa veritas cuius de cōtestatione patet ꝙ per nuncium fieri nō pōt: q2 ibi quedā stipulatio ⁊ verborum obligatio vertitur. ⁊ adde quod not. in spe. de proc. §. rōne aūt forme. versi. quid si procurator. Item lex dicit qō id ꝙ fit per nuncium expedit̃ inter absentes vbi preter presentē: sed in iudicijs requiritur psentia trium personarum. hoc tenet spe. e. ti. §. vt aūt. versi. ⁊ no. qō large. ⁊ vers. seq. ¶ In ea. gl. ibi, nā. dic ꝙ procurator dicitur inspecta radice iuris agēdi que est, dño in rē suam dicitur inspecta vtilitate. sed quid si cessio est simulata? dic, vt. l. iurisgē. §. ptor ait. de pac. ¶ In. ea. ibi, pcuratores. viō oīno in spe. de actione. §. fi. in pe. co. ¶ In ea. glo. ibi, de prelato. dic contra q2 plati. non sunt meri procuratores sed ptendūt ppriū interesse. vt extra eo. c. j. de rescri. edoceri. de iur. cal. c. j. ⁊ fi. tamen eius diffinitionis expirat procuratio etiā lite iā contestata nō in morte psone. Sed q2 cū psona morit̃ vis cōstituētis q2 vnus prelatus nō est successor alterius in iure illius sed nouum ius creatur ꝙ semper cū psona finitur. extra eo. c. fin. in cle. dic vt ibi. ⁊ adde. ĩ. e. filius. versi. sed qō ad dotis. Cum esset. adde extra eo. c. j. li. vj. Sed an minor pōt esse ad sustituēdū in iudicijs procu. vr̃ ꝙ sic quasi ad cōtractū quendā cōstitu. dic si ad substituendū loco sui, nō valet ar. in. §. q iniuriarum. si loco dñi sic, q2 dñs est habitus. vel dic vt no. per. Cy. C. e. ꝙ quis. In tex. ibi. §. vsus. ibi. vt qui. j. dñi. Sed quare procurator ad iudicia non facit aliū procuratorē ante lit. cōtesta. sed ad negotia sic? rñdet: q2

a ¶ Substituere. viō. d. ale. de i mo. i. l. j. §. itē acquirim⁹. ō acq. pos. ⁊ in. l. si is qui. p emptore. ō vsur. vbi etiam bar. in. 𝔷s. xxxvj. colū. v. ⁊ hoc facit ad. q. ⁊ car. i. c. religiosus. in. xv. q. ō pcu.

b ¶ Mandatū. adō fran. are. i. l. qui in domino. i pnci. ō test. ⁊ quod ibi dixi.

procurator pcuratorē repsitare hz sua authorem. vt dominum negotiorū, vt.ff.e.l. in prin. sed hic in iudicijs non pōt facere añ lit. cōtest. sz in extraiudicialib⁹ sic. qz possunt fundare in persona pcuratoris ppria noīe. vt. j. eo. de pc. q peni. vñ in extraindicialib⁹. si actus esset talis q non posset cadere in procuratorē ppria noīe nō posset aliū cōstituere. vt pz in trāsactiōe dñi. j. de diuer. prescri. in vsu. §. i. an pcurator ad exigēdū faciat pcu. ante lit. cōte. dic, vt. C. eo. qō qs. An pcurator in rē suā cui directe sunt mādate in illis directis exercendis faciat pcu. añ li. cōtest. dic qō sic: qz nō est merus minister. C. eo. qui stipē. z l. qa absente. Quid de executore ad pias causas: dic q facit. pcu. añ li. conte.ª qz habet actionē suo nomine. vt. l. nulli. versi. licet.

a ¶ Añ lit. cōte. vide Pau. de ca. in cōsi. 9 qui.

Dammodo certus ✠ procurator cōstituit in absentia vtrum possit aliq d exercere añ receptionē z ꝓsentationē pcuratoris? ōt arc. q non in. c. is q. de pc. li. vj. de hoc est gl. oz. hodie in. c. j. de pcu. in cle. qdā dicūt qō Dy. ꝑsaluit ꝓiū qz nunci⁹ z epistola non sunt ō substantia procurationis. sed sola cōstitutione a ꝓncipio hz robur. prima opinio approbat in simili. l. in mādato iurisdictionis. extra de rest. spo. ex cōquestiōe z facit. j. de ac. pos. q absenti. z de iureiuran. l. labeo. q tene menti.

b ¶ Sō sic. adō. d. Aleg. de Jmmol in. l. fi. ō sol. z card. in cle. j. ꝙiū q. de sepl. z eum dez bal. i. l. eam q in lect. anti. i. v. q. C. ō fi dei. z Angel. in. q. a stensis miles.

Furiosus ✠ nec loco absentis potꝰ hꝫ loco mortui. z iō nō pōt cōstitui pcurator nec tanq̄ pns. nec tanq̄ absens.

Additio Baldi.

Dammodo. Vide q not. Jnn. pro istis tex. extra de cle. cum i iure. Habuerit. vt extra eo. c. hz. lib. vj. z facit. j. rē ra. ha. l. quo enim. §. quid ergo si cum. in prin.

¶ Procurator potest constitui super lite futura.

1 Procurator potest hoc modo constitui q officium eius non incipiat vsq̄ post certam diem.

2 Quis potest constitui procurator ad vitam.

c ¶ Absēs. vide tu oī no fel. i. c. qm. in pnc. ī vlti. co. in ō. circa. vj. vt lit. non contest.

Teadlitē ✠ etiā super lite futura. † Querit hic gul. vtrū pcu. simplr cōstitutus videat constitutus ad futura z vꝰ q sic. j. de ser. vr. pre. l. si seruit⁹, z q no. j. eo. l. oim. Jn contrarium videt per. l. fi. ita de aur. z ar. le. dicit Dy. q nō vꝰ cōstitutus super futuris niſi sint connexa ꝑsentib⁹. ita no. Dy. j. de tute. l. qui hz. in fi. cum. l. seq. ad hoc. j. de dā. infec. l. damni. §. si is. idē tz Bal. si nulle essent lites presentes: qz tunc potrigitur ad futuras: ne mandatum sit inutile. arg. j. de fun. instru. l. fundus qui locatus. ſm Bul. hz q vniuersale mādatū potrigat ad futura. facit in ar. l. lucius cū gl. j. de fun. inſt. preterea probo p rationē. zlō mandatū respicit gratiam mandātis non preiudiciū principꝭ. sz vbi nō agit de preiudicio vel de modico preiudicio tractat: verba vlia includūt futura. vt in. l. fi. C. q̄ res pigno. obl. pos. ergo istud mandatum includit futura. hz. nō sit de appēdicijs ꝑsentium. z istud satis videtur equū maxime: qz ille q sic mādat surrogat procuratorē loco sui vt. j. man. l. si creditor. §. lucius.

1 ¶ Absens quot modis dicatur.

Presens. ¶ Ité no. ar. q hz ī cāis vniuersitatū absētes si sint citādi. vt no. Jnn. extra ō maior. z obe. c. i nullis. tñ illi q ꝓpe sūt dñt requiri. vt. C. ō. ō. cur. ac. ob quare. z l. nouationū formā. vt h q. z dāmodo dūr ꝑsentes vt h. † No. gl. q̄t modis dicat q absis^c z variat inf pti. c tio eiusdē vocabuli ſm diuersas materias. z ſm diuersos effect⁹. Jn gl. z q. vt. C. de fun. rei pua. l. i. ē. z burg⁹ ē ps ciuitatis. Ité z suburgus. de leg. j. l. si heres. §. vicis. de ꝛ. sig. l. §. Jnno. de excessibus pla. c. dilec. facit. c. si ciuitas. de sen. exc. li. vi.

Et qui in foro. gis. et q burgi dūr ps cohereſ ciuitatiz sint eē muros z habitās i eo ꝛ habitare ī ciuitate nō ī comitatu. z facit. l. eū. C. ō fun. rei pua. l. ē. ¶ Ité facit hec. l. nos habem⁹ q̄ſdā act⁹ i qb⁹ citant absentes. z q̄ſdā in qbus citant ꝑsentes. mō rō huius. l. determinat q dicant ꝑtes z q dicant absentes. q tene menti.

1 ¶ Filiusfamilias vbicunq̄ habet exercitiū actionis suo nomine procuratorem constituere potest.

2 Pater agit de iniuria filij.

3 Injuria si sit facta vasallo vtrū dñs agere possit.

Filiusfamilias. Filiusfamilias pōt vbi noīe suo pōt actionē exercere siue de re familiari siue ad vindictā. Ité pt ꝓstitui pc. h. o. ¶ † No. hac regulā q vbicūq̄ filiusfamilias hz exercitiū actionis suo noīe pōt pcu. constituere.ᵇ ¶ Quid si filiusfamilias est bifiriatus. vtrum poterit pcuratorem ꝓstituere? dic q sic. vt in. c. fi. de iudi. lib. vj. maxime si sit platus. facit q no. Jnn. de re iud. c. cū Ja. z A. z de eta. z quali. iudeo. ¶ Scdo no. q pr agit de iniuria filij † qz mediū z q mediā ꝑsona ipsius filij patri sit iniuria vt hic. ¶ † Quid si sit iniuria vasallo: vtrū dñs possit agere? dic vt no. Jnn. i. c. cōtingit. de sen. ex. z adde ad hūc tex. quod no. in spe. de libel. ꝙe. §. tā nūc ad fi. ¶ Jn tex. ibi, nam ad dotis. l. p fectitie est cōis pris z filie, vt in. l. ij. j. sol. ma. ¶ Jn tex. ibi, quo casu. adde hic z vide aut. q locū. de colla. ¶ No. in ꝛ. nā ad dotis. qō actio de dote pfectitia pōt exerceri p pcuratorē suū ꝓstitutū a pre z filia. z ista est vna forma q sit pc. vtriusq̄. Ité per procuratorē cōstitutū a pre cū ꝓsensu filie. ista ē vna alia forma q isto casu non est pcurator filie sz pris tm. nā aliud est ꝛhere aliud est ꝓsentire, vt. j. de ma. vindic. l. si pr. §. fi. dicit tñ ista forma q idem est effectus vtriusq̄ mādati sui forme mādādi. z hoc facit ad questionē. ōt statutū q tres super guerra pōt facere pcta cū priorib⁹ artium. zlModo q̄ritur vtrū sit necesse q fiat ꝓceptū p tres z p priores artiū ita q vtrūq̄ officiū precipiat: an vero sufficiat si tres p̄cipiāt z priores cōsentiāt? z videtur consensus sufficere: qz cōsensus habet pro ꝓcepto, vt. ff. eo. nō alia. ¶ Item iste tex. facit ꝛ quosdā canonistas q dicunt q aut procurator est cōstitutus a plato z capitulo. z tūc nō finiatur morte plati aut a plato cū cōsēsu capituli: z tūc finiſ morte prelati qz Iolius plati est pcurator. nā iste tex. videt hāc differentiam tollere. mīi dicas q hic loquit quoad valentiam mandati. z nō quoad modū extinguēdi mādatū q verū credo. de hoc not in. c. fi. de procu. in cle. Item Jac. de are. dicit q iste text. declarat qualis est cōmunio actiōis de dote inter patrem z filiam: quia vna est actio in subſtātia cuius exercitium residet in patre non libere sed cum adminiculo cōsensus filie. z facit. j. fam. erci. l. pōponius philadelphus.

2 Ipse quoq̄ Querit Bu. vtr si filius est proc. ad iudicia valeat iudiciū ꝛdicēte patre: gl. q̄ est in. l. cū non solum. §. necessitate. C. ō bo. q̄ lib. sentit q nō. ab hoc. j. Io. ma. l. titia. vbi dicit q pr pōt impedire processum filij prohibendo ne ꝓcedatur. Ité filius tenet obedire patri. ergo si mādat sibi ne suscipiat mādatum nō poterit mandatū suscipere. ꝛiū est verū, vt. ff. de ī ius voc. l. quesitū. nec pater hz ius prohibēdi in processu alieno, vt. j. man. l. quintus. hoc habes hodie expeditū in. c. qui generaliter. §. nedū vero. de procu. lib. vj. ad de qō not. arch. ext. q. iij. c. cypriānus.

1 ¶ Officium procuratoris est voluntarium.

2 Innuit reputantur qui consensisse non probantur.

3 Patientia an referat consensum.

1 Innitus. † Offm proc. est volūtariū nec redditur in h. d. No. h q nēo cogit a ꝓncipio acceptare offm pc. z sic ē offm volūtatis nō necessitatis: fec⁹ ē i syndico vniuersitatz. qz syndicat⁹ ē offm necessariū vt. j. ō imu. z ho. l. mūer. §. ōsenso. † Scdo no. q iuiti reputant qui ꝓsensisse ꝓbant. Tertio not q q dicit aliquē ꝓsensisse vel accepta sse tenet h ꝓbare. qz non plamis

consensus

1 Tiperpetuū † Quero vtr possit facere procu. irreuocabilem. ista. l. est ar. q sic. dic q tz mādatū. tñ pōt reuocari qz ex hoc q̄rit ius procuratori. vt no. in gl. i. c. fi.

2 ēt ō pc. † Quero vtrū possit qs facere pcu. duraturū post mor

b tē ꝓstituētis cōiter tenem⁹ q sic. ar. huiꝰ. l qz mādatū collatū post mortē nō finit morte vt. l. si ꝛo nō remunerādi. §. vl. j. mā.

1 cōsensus vel acceptatio nisi pbet̄ not. dicit tex. iste. ¶ † Quarto ⁊ vltimo no. φ sola scia ⁊ patiētia nō refert cōsensum nec verū nec interpretatiuū. sic. j. ō tribu. l. j. §. salam. cū si. hoc tamē fallit in vno casu quādo pcu. cōstituit apud acta ⁊ se asscribi patit̄ q: tūc acceptasse vr̄. j. de fideius. tu. l. cū ostēdim⁹. §. fi. ⁊ not. hic in gl. j. ibi, authoritate. ex hoc no. regulā talē φ omne officiū authoritate ⁊ vtilitate priuatū est volūtariū facit. C. de ne. ge. l. tutori. illō aūt φ est authoritate publicū ⁊ vtilitate puatū vl' vtroq̄ mō publicū dr̄ offiñ necessariū φ iniungit̄ ēt inuito. vt in l. munerū p totā. l. j. de mu. ⁊ ho. ⁊ h dicit hec glo. quā no. ¶ In ea. ibi. §. pe. vtrum hoc sit verū in curatore qui dat̄ ad litē vel in actore tutoris cui⁹ offiñ est publicū authoritate ⁊ rōne decreti q p decretū iudicis ꝯstituit̄. dic no. Ja. de are. j. de tutel. l. q habet. §. si pupill⁹. vbi dr̄ qō istō officiū est volūtariū. ⁊ dicit φ si ꝯstituat i absentia ⁊ ratificet φ ratificatio nō vʒ. φ no. ¶ In gl. ij. ibi. inuito. istō nō est ver̄. q: lʒ l. psonā alicuius legitimet sine mandato nō tñ est pprie pcu. nec in cā criminali: q: nō est ordinat⁹ a dño. vt j. iud. sol. l. iij. §. sed ⁊ si forte. tene mēti gl. istā q̄ innuit ꝯtriū ⁊ sentit φ pcu. possit alicui dari a lege vel statuto. sic fit si nō erie: q: fallitis dant̄ pcur. per statutū. ¶ In gl. iij. ibi. erubescit. hic no. φ meticulosa reuerentia ⁊ taciturnitas habent̄ p dissensu ⁊ ꝯdictione ⁊ idem dicit gl. in. l. j. quarū rerū actio non dat̄. vbi vide. ¶ In. ea ibi, sequētia. j. dicere aut tractat̄ de obligatiōe ꝯhenda aut de excludēda. i. de exclusiōe generāda. Primo casu silentiū habet̄ p ꝯdictione: secūdo casu habet̄ pro consensu. sʒ ista theorica siue distinctio falsissima est in q̄libet membro: vt. j. patebit. Et iō tu dic qō aut loquimur q̄tū ad ver̄ consensum vel dissensum: aut q̄tū ad interpretatiuū ⁊ fictū. si q̄tū ad verū. dico φ patientia seu silentiū nō est aliquod predictor̄ quia q tacet vere nō cōsentit nec vere dissentit sed tenet mediū vt in regula iuris. q tacet cōsentire vr̄. aut loquimur q̄tū ad interpretatiuū: ⁊ tūc refert: q: aut inter cōsensum ⁊ dissensuʒ est reperire mediū secundum dispositionē legalē. tūc ille q tacet disponit s'm illud medium nec iudicat̄ s'm aliqō extremor̄. vt. j. de tribu. l. j. §. scientiā: aut nō est reperire tale mediū: ⁊ tūc refert. aut est patientia sensati: aut insensati: nō hr̄ p ꝯsensu. vt. j. locati. l. q ad certum. ⁊. j. de preca. l. certe. q: iuris presumptio nō adaptatur ad casum vbi non pōt veritas adaptari. fallit in casu quem habes. j. so. ma. l. ij. §. voluntatem in versi. ⁊ iulianus. Si autem loquimur in patientia sensati aut ignorat qō agit̄ ⁊ nō intelligit̄ cōsentire. vt. d. §. voluntatē. in fi. aut scit, quod agitur ⁊ tunc refert: aut tenet̄ obedire saltē ex debito honestatis ⁊ tunc patientia habet̄ p cōsensu. vt. d. §. voluntatē. ⁊ de spōsa. l. in spōsalib⁹. cū si. ⁊ multo fortius vbi tenet̄ consentire ratiōe obligationis vt. j. si serui. ven. l. si a te. ⁊. C. de acq. pos. l. minus instruct⁹. si vero nō tenebat̄ consentire etiam ex debito honestatis tūc refert aut est iuncta alteri rei indicatiue. ꝯsensus pmo casu nō hābet̄ pro cōsensu vt hic. ⁊. j. de serui. vr. pdi. l. vitiū. ⁊. j. de furt. l. q vas. §. vetare. fallit fauore libertatis. vt. C. de remi. pig. l. j. Itē fallit fauore publico vt. eo. titu. l. si hypothecas ⁊ ad municip. ij. Itē fraudulēti odio. vt. C. si res aliena pig. da. sit. l. ij. ⁊. C. ad velleia. l. si fine. ¶ Item nimio ⁊ preiudiciali silentio. vt. j. de re iud. l. sepe. §. nā scientibus. Item in pignore vendito, in quo distinguit̄. vt. j. qui. mod. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. nō videt̄. Item fallit affinitatis mento. vt. j. ō do. inter vi. ⁊ vxo. l. si seruus communis. s'cōm Jaco. de are. Item nimie amicitie vinculo. vnde dicit Cy. C. e. l. inuitus. in prima questiōe. φ scholaris ponit in domo alteri⁹ scholaris qui est soci⁹ in scholis librū eo sciente φ ille vr̄ depositū tacite suscepisse. ⁊ tu allega ad h. j. de iure do. si ego. §. si. vers. quid enim interest. si vero taciturnitas est iniuncta alteri rei indicatiue cōsensus tūc dicit̄ cōsentire. j. de pignori. l. si deius. §. patri. j. locati. l. item queritur. §. quo impleto. j. de euic. l. q dā. secundū. Ja. de aret. in. d. §. voluntatē. adde φ ille qui erubescit loqui vel timet loqui, vel habet iustā causā ꝯdicendi tacē do nō intelligitur cōsentire. vt. j. no. in glo. ⁊ in. d. l. j. j. quarū rerum actio nō da. ⁊. j. sol. ma. l. dotē. cū si. ⁊ facit ad hāc materiam quod not. j. rē. ra. ha. l. quo em. §. j. vbi vide glo. paruā notabilē. Itē vide cyn. C. ō nup. l. si vt pponis. Jac. ō tu. ⁊ cu. da. ab his. l. illō. Inno. de sy. c. sicut tuis. archi. liij. dist. c. si seruus.

1 ☞ Veteranus potest esse procurator.
2 Consensus partium non legitimat personā procuratoris inuito domino.
3 Processus plus operat̄ q̄ renunciatio expressa.

Veterani. Veteran⁹ pōt esse. pcu. miles nō: nisi in duob⁹ casib⁹: tñ tenet iudiciū si nō fuit repulsus a pncipio. h. d. ¶ † In tex. ibi, excepto. excipit ab eo φ dicit militē nō posse eē pcuratorē. ¶ In tex. ibi, dat⁹. vt. C. e. q stipendia. no. h distinctionē iter militē ⁊ veteranū. nā hoc nomē miles actū significat: ⁊ iō dicit Bal. ō cu. φ milites nr̄i tpis qui nō sunt i actu. vel in expeditiōe militari ꝯparant̄ veteranis nec sunt milites pprie q̄ ad puilegia iuris[a] ō h no. i spe. de pc. §. j. v.
2 sic sʒ pone φ index. ¶ Scdō not. qō cōsensus partium non legitimat psonā proc. inuito iudice. vnde iudex ex officio repellit militē a pcuratiōe. rō est q: miles phibet̄ esse pcu. ppter publicā vtilitatē. ex h no. φ in eo φ respicit publicā vtilitatē iudex pōt supplere de facto. ¶ Tertio no. φ lʒ qs nō possit esse pcu. tñ si fit admiss⁹ ad li. ꝯte. tʒ iudiciū nec aminō pt repelli rōne psone. sic vr̄ φ nec rōne cāe. vt C. de adul. q̄uis idubitati. φ dic vt ibi no. φ dixi qñ rōe psone, intellige dū tñ teneat mādatū lʒ possit elidi: sec⁹ si mādatū eēt nullū, vt. ṡ. e. l. ij. §. furiosus. q: qñ mādatū est ipso iure nullū psona pcu. nō legitimat̄ p pcessum cāe. sʒ qñ est aliqō ⁊ pt elidi: tūc bñ pt psona ltimari. ⁊ facit. j. de iu. l. nō idcirco. §. cū postea. ⁊ φ no. j. φ falso tu. au. l. j. §. idē pō. p Ja. de are. ¶ Quarto no. φ qñ offm̄ iudicis succedit loco exceptionis nō pōt iudex supplere vltra tēpus excipiēdi. vñ sicut exceptio declinatoria excludit̄ p contestationē litis, ita offm̄ iudicis: q: pari passu ambulāt cū ipsa exceptione vt hic in ver. nisi
3 h. φ tene mēti. ¶ † Quinto no. pl⁹ operari pcessum q̄ renunciationē expressam. ¶ Sexto not. aliqd pmitti in fauorē pprij collegij qō alias nō pmitteret̄. ¶ No. vltimo hic vocari procuratorē eū q constitutus est in cā collegij vel numeri vt pʒ hic in verbo, procuratio. s'cōm Mar. si. ⁊ Ja. bu. vñ qñ collegia constituūt pcuratorē nō est necessariū decretū superioris: q: ipsi cōstituētes sunt dñi. ⁊ iste est ver⁹ pcurator s'm istos. sed vbi pcurator nō ꝯstituit̄ a collegio: sed ab vniuersitate ciuitatis, castri, vel ville q: iste ꝯstituit̄ p administratores op⁹ est dcreto superioris. i. iudicis q pest loco ⁊ talis ꝯstitut⁹ non appellat̄ pcurator, sʒ syndicus, vt no. j. qō cuiusq̄ vni. l. plena. in collegijs ēt dicere φ vbi nō tota cōgregatio sʒ administratores cōstituūt pcuratorē, φ iste nō eēt pcurator: sʒ syndic⁹, de hoc dicā. in. d. l. nulli. ¶ In gl. j. ṡ. de ferijs. l. j. so. ibi rō cōstitutiōis respiciebat fauorē puatū: hic publicū hic appet φ ferijs indictis ob messes renūciat̄: sʒ nō ob guerrā indictis seu repētinis. q: in pmis considerat̄ vtilitas publica cui renunciari nō pōt. vt no. in. c. sepe. de v. si. in cle. ¶ In gl. ij. ibi, tacite. pcessu tēporis. ¶ In. e. ibi, euenit. i. emergit. ⁊ no. hic φ ista gl. sentit φ in icidēti ⁊ emergēti iudex possit supplere nō in pncipali. facit. j. ō edil. edic. l. ediles. §. item sciendū. vel dic tu latius φ ex gestis semp iudex pōt supplere q: dʒ gesta rimari. vt. C. de iud. l. properādū. §. sin aūt ex gestis. ⁊. C. ō app. l. amplioē. ⁊. xxx. q. si. c. iudicantē. Itē pōt supplere allegando. l. scriptas vel notoriā cōsuetudinē q: dicitur ista allegatio iuris, non facti: q̄ apparet in pmo casu per apertu a
rā librorꝫ in scdō p ipsam notorietatē. facit ad hoc φ not. in. l. ij. ṡ. de fer. C. q ⁊ aduersus quos i. l. j. vbi habes bonā gl. vñ notoriū equiparat̄ gestis. iterdū iudex vult supplere ex gerēdis. tūc quedā sunt q̄ respiciūt officiū iudicis residēs in iudice ⁊ in istis pōt supplere. vbi gratia ppter publicā vtilitatē, vt hic ppter ptoris dignitatē. ṡ. ō postulādo. l. quos phibet ppter iudicij accidentiā ⁊ substātialitatē. vt in. l. j. ō accessorib⁹. ppter actionis nulitatē. vt no. C. ō trāsac. l. vbi pactū. Itē supplet suā sentētiā defendendo ⁊ dādo apl'os p quos superior informet̄ de animi sui motu. vt. C. de app. l. eos. in si. Itē supplet iterrogando. vt. j. de inter. actio. l. vbicūq̄. ⁊ extra de fide instr. c. cū Joānes eremita. Itē supplet ne agēs improbū lucrū faciat cū iactura alterius. vt. j. de pe. he. l. si. Itē supplet vbi iurisdictio est offēsa. vt C. de test. l. nullū. ⁊ in. l. ij. C. de spor. Itē supplet ō arbitris: vt dixi. in. §. pena grauior. Quedā aūt sunt q̄ nō residēt in iudice sed respiciūt offm̄ partis tūc iudex nō habet supplere. vt no. ō pac. l. si vn⁹. in. §. pactus. in gl. opponēdo. ⁊ probat̄ expsse inst. de exce. in princi. in criminalibus vbicunq̄ iudex pōt inquirere pōt supplere tā in gestis q̄ in gerēdis vt. C. de abol. l. ij. ⁊ no. i. l. idē q̄. §. si tibi iudiciū. j. de condi. ob turp. causam vbi vide. Extra in si. huius. §. q̄ro vtrum capitulū possit facere abbatē suū procuratorē seu syndicū in causa ipsius capituli vel in causa cōmuni prelati ⁊ capituli. ⁊ vr̄ φ nō. q: cū in syndicatu requirat̄ authoritas superioris platus nō pōt authorizare sibi ipsi. vt i. l. j. ō aut. tu. ¶ Contrariū est verū. ⁊ est no. φ platus pōt esse syndicus ⁊ procurator sui collegij. φ dic vt plene no. in. c. psentiū. de test. li. vi. p Arc. ¶ In tex. ibi tpe litis ꝯte. adde h φ no. C. q accus. nō poss. l. non ignorat. nō ois exceptio opponit̄ ad qualitatem persone agentis vel accusantis excludit̄ per conte. li. ⁊ sic contestatio li. confirmat psonā ⁊ est rō q: exceptio declinatoria respici preparatoria iudiciorū. sʒ post lit. conte. sumus extra preparatoria. vt. j. e. pompo. §. rati. quod tene menti.

Procuratorē. In text. ibi suscipiendā. per ista verba totus processus significat, vt hic. ⁊. j. e. l. q procuratorē dat. ¶ In tex. ibi verū. no. vba pcisa determinationē ⁊ exceptionem recipere. sic. j. de v. ob. l. stipulatus sum damā. ⁊. ṡ. de in ius vocā. l. q̄uis. ¶ In tex. ibi actionē. not. neminem cogi inimici negotia procurare. facit. j. de excusa. tut. l. athlete. §. dāt remissionem.

Additio Baldi.

1 ☞ Patris vita vbi est deformis, filio ius ꝯcedit habenas ad ministrationis.

[a] ¶ Juris. vide tamē bal. in. l. fi. C. q bon. cedere pñt vbi φ non pñt capi p sonalit̄, ēt hodie siue creati sint p papā siue p pncipes, ⁊ gaudēt oib⁹ p uilegijs vi ō omnino Raph. si. l. j. ex qui. cau. ma.

2 Procurator interuenit in causa vniuersitatis.

3 ¶ Mandatum potest literas priuatas domini probare.

FIlius. Vbicūq; filius pōt in iudicio p se esse pōt pcuratorē cōstituere.h.d. vide q̄ no.Jnn.de re iudi.cū.J.z.A.Bare vide oīno.Jnn. de eta.z ōsli.Idecoz.Laitrēse. Not.archi.q̄ filiꝰ rōne sui bñficij pōt esse in iudicio absq; cōsensu pris.de hoc est casus in.c.si annū.in fi.de iudi.lib.vi.Nā cā bñficij videt ad quasi castrēse peculiū ptinere.Pterea etiā nō est propria filij:h bñficij argu.ff.de in ius vocā.l.q̄stū.Sz si ageret pro fructibus tūc pma ratio procedit.Procurator.no.qō procurator pris pferf filio. Iniuria. An iniuria verbalis dicaf fieri in psonā.no.Hui.C.de epis.z cle.si qua per calū.an pater accuset de iniuria filiū ad penā fisco applicādā ex forma statuti:dic q̄ nōq; nō est legitimꝰ administrator cū nō habeat vsumfructū. Patrē.no.quo absente filiū in locū succedere in ptāte exprimēdi de iniuria facta nepoti.Quid de dño ppali z spāli:dicit no.Jnn.de sen.exc.cū cōtingat.Sz z filia.vide oīno Ispe.de li.cōcep.§.iā nūc.ad fin.ibi ad dotis.Nunquid pater in cā filij constituat procuratorem ante lit.contest.dic aut est merus minister.ad idē in patre q̄ in tuto re:sic intelligiē qō not.ff.l.i.C.de bo.ma.Aut hz vsumfructū.z tūc videf procurator in rē suā.z iō cōstituit procu.añ lit.cōtest. vt ar.J.vsufr.quēadmo.ca.l.j.in fi.Aut est dño qz actio est cōis: vt in dote profectitia cuius actio est cōis cōione arbitraria attributiua,nō distributiua:misi aliter fit actum,vt.J.fa.erc. pōp. phīa.tūc cōstituit procuratorē vt hoc.§.de hoc not.per Jnno. extra eo.accedēs.z fa.qei sa cog.si fi ius.hz spe.dicit p aut pater agit pro suo vsufr.tūc cōstituit procuratorē añ lit.cōtest.aut p p prietate filij:tūc nō.vt no.Ispe.eo.titu.§.rōne quoq; cōsti.ver.z nos.q̄ in reb⁹.z ver.se.z p Cy.C.eo.ita demū. pro gl.ac.facit.C.

1 de bonis q̄ lībe.cū nō solū §.vltō.tbi,añ in annū inte. ¶ No. q̄ cū vita patris sit deformis.filio ius cōcedit habenas administrationis.Et.no.q̄ obstat 5 proc.datū a patre si pr̄ est suspecte vite.Dare.supple nec daf a pre:admittet ex quo pr̄ mutauit mores z cōsolidatū est ius filij z in hoc aduerlaf dicto.Sed rō qz sensus filij fuit accessorius.z iō nō vz,iure patris filio cōsolidato.z sic finita procreatiōe a pre facta datio.vide Archid. xxj.q.ij.Cyprianus.Jmitus.vide Cy.C. de nuptiis.si vt proponis.vide Archi.liij.di.si fernus.vide Jaco.de tu.z cura.i.illud.z hic vide qō no.Jaco.are.sol.ma.l.ij.§.volūtatē.z adde q̄ no.rē ra.ha.quo em̄.§.i.Veteranī.qd de militibus nr̄is tpis:vide qō no.e.ti.§.j.ver. Itē quid est miles. Fieri.vide q̄ no.in.c.religiosus.de procu.in cle.aut vide Jnn. extra de dila. litere tue. adde qō no.C.q ac.nō pos.nō ignorat. ¶ Cōtestate.Not.qō in dici currit tps ad supplendū ex offitio m declinatorīs per litis contestationē.dic qnq; quis non potest esse procurator ante li. contestatā sed post vt hic:quandoq; nec ante nec post.z tūc aut i eius psona nō potest fundari iudiciū vt in seruo z monacho z semper pōt obīci.Aut pt fundari aliq̄ iudiciū.l. suo nomine: z tūc loquit̄.C. de adulte.Quis in dub.Adde quod not.Guil.ī. de post.l.i.§.hoc edicto.z qō no.in spe.de syndico.ff.qd si omni sūsti:z adde ad.§.qō habes.j.iudi.sol.l.iij.§.in hac stipulatione. Pretermissuz sit ergo nō habet ppetuā cām prohibitionis cū amoueaf in cōtrac.Vel qui.An platus possit cōstituī procurator a capitulo.z qd importet.vide oīno p archi.de testib⁹.c.presentis.li.vj. ¶ Jn gl.patet p hāc literā.Not.qō in causa vniuersitatis vel collegi iterueniet procurator hz ¶ Dar.spf.z Ja.bu. z nō erit necessariū decretū z de B no.extra eo.petitio.p Jn. verū t exp.No.legē.pōse loquēte legitimas exceptio.pati.z pcor. C.de adult.ita pudor.l.j.q̄ vi aut clam.ff.de adop.nō pt filiꝰ.ff. de in ius vocā.gñaliter.z.l.q̄nuis.z.l.ij.C.de pact. cū filiꝰ.Exi. Capitales. No.qō leges nō curāt nisi de inimitia capitali quia si nō est capitalis plꝰ est ibi de amicitia z federe hūane societatis quā de inimicitia hoc est no.dic in spec.de iud.de leg.§.excipi pōt.ver.hz nunqd tacite.z vide omnino in spe.de test.§. prīo. in principio no.in gl.expresse ibi qz no.distinctionē.aut loquimur in principalr deductis in iudiciū z ei⁹ iudex nō supplet de facto:aut loqmur in emergētibus z tūc supplet. Alibi loqf alio mō vt.J.de postu.quos prohibet. Jn eos vsus.sed qualiter probatur mandatū procuratoris cōstat probari publico instrumēto,vt.l.j.C.de mā.in prin.Sz an tunc procurator tenetur dimittere originale apud acta.dic vt no.in spe.eo.ti.§.rōne autez forme.ff.vltimo facit de fur.eū qui.ad fi.Itē q̄ spe.hz Pet.prolixe examinat.J.e.si procuratorē ab.Sz pone q̄ aliquis est procurator rei re vera z habet penes se instrumētū procuratiōis q̄ occultat nec se oppōit defensiōi,vtrum ad petitionē actoris cogef exhibere:dic q̄ nōvt in spe.eo.titu.§.vt aūt q̄ scripta.ff.qd

3 si proc.occultat. ¶ Itē probaf mādatū p literas priuatas dñi dūmō sint indubitate.vt.J.e. si procurator absentē.Sz an ōbent cōtinere dtē z cōsulē:dic,q̄ ficti obīcif de revocatiōe.sec⁹ si nō obīcif de hoc in spe.eo.titu.satisda.forme.ff.hz quid si mādato. hz an p testes probef mandatū procuratoris:dic vt no.per Cy. C.eo.l.iij.qd de revocatione mandati.dic vt extra eo.in fi.ff. est casus.z facit q̄ no.C.eo.maritus.in vl.gl.

1 ¶ Quis facta sua pro factis alienis non tenetur dimittere.

1 VEl hereditas. In text.ibi occupet. ¶ No.q̄ gnō tenef dimittere facta sua pro factis alienis.facit.J.de fidei cō.liber.l.thais ancillam.§.i. Bal.

SJ tamen. No.arg.in hac.l.a Jno sensu:q̄ clericus qui vēdit laico rem de qua mouef lis emptori nō admittaf ad suscipiēdū in se iudiciū in foro seculari:qz nō pōt cogi. facit q̄ no.ff.si quis in ius voca.nō ie.l.j.z vide q̄ no.in spe.de primo z secūdo decreto,ff.restat ver,quid si dñs clericus.z ver.seq.z fa-

a cit.J.de iudi.l.venditor.a.tene menti.

SEd etiam. Nota qō quando res est tpe pe- ritura compellitur ille qui alis non compelleretur.

¶ Judicis est causas examinare.

1 Sed hec neq; ¶ Not.quod iudicis est causas examinare.

SEd etiā. In text.ibi.pereat. not.q̄ vbi res est tpe pitura dilatorie exceptiones nō curanf:z tunc est amputāda materia oīs dilatiōis. ¶ Jn.l.se.ibi cā cognita. ¶ Not.q̄ in arbitrio pretoris est causam estimare. Bald.

SJ post datū. In text.ibi noua cā.no. q̄ vbi est cā ibi est nou effectus. Itē not.q̄ nunq̄ adeo quis se astringit q̄ per hoc tollatur sibi superuentēs defensio. Bal.

¶ Mors minus operatur quam expressa revocatio.

1 SJ defunctus sit. ¶ Si dñs q̄ suo procurator volēte satisfecit et mortuo dño,pcu.iudiciū suscipere posse compellit:si aūt pcuratore ignorāte:nō astrictꝰ pcurator ad necessitatē suscipiēdi iudicij sed eo nō suscipiēte iudicū cōmittit stipl̄o obrē nō defensam.h.d.z loquit̄ ista lex in pcuratore rei. ¶ Jn text.ibi data.qz relevanit dñs,pcuratorē a satisdādo pmittēdo p eo iudi.sol.vt insti.de satisd.§.si vero aliqs alter em̄ pcu.rei ad defensionē nō admittit nisi aut iple satisfecerit iud.sol.aut dñs p eo.vt.j.e.l.minor.§.fi. ¶ Jn text.ibi cōpellendus offō iudicis.vt.§.e.l.filiꝰ.§.pcuratorē.qō offiū iudicis est pcisam nec nouaf hz cōmittaf stipl̄o ad interesse.q̄ actio z nō ficti nouari cōsuenit.vt de ope.no.nun.l.stipl̄o de operis.§.fin. ¶ Jn text.ibi ita tñ.§.cogif̄ pcurator pcise. ¶ Jn text.ibi sciente. ab initio vel postea ratificāte z vr̄ ratificare q̄ acceptare recipiendo insti:m mādati vel ifas.vt in.c.j.de procu. in cle. ¶ Jn text. ibi actū est.i.qz inicio procuratore nec ratificāte dñs satisfecit. ¶ Jn text.ibi in ciuile.qz ignorās nō est arctandꝰ,nā nō videt aliter posse se qui ignorat. ¶ No.q̄ satisdationē ind.solu.ppetuari mādatū procur.rei vt nō finiaf morte dñi decedētis añ litem contest.qō est no. ¶ Contra hoc op.z videtur qō primo procu. non compellatur qz morte mandantis re integra finitū est mandatū.vt inst.mā.§.itē si adhuc.z ōr res integra ex quo nō erat adhuc lis cōrc.vt i aut. de litigio.§.oēs.falsuz ergo vr̄ primū dictū istꝰ.l.q̄ procurator cōpellatur.nam non vr̄ cōpelli hz repelli qz ammodo non hz mandatum. Respondet gl.z dicit faceat q̄ vbi est res integra finif mandatum sed hic res non erat integra qz procu.fuit in iudicio z confirmauit personam suam promittendo iudi.sol.z dñs satisfecit fide.ubendo vel dando fideiussores pro eo.vñ qz legitimata erat psona z fideiussum pro eo. ergo res nō erat integra q̄tum ad aspirationē mādati:vñ sec⁹ si persona non esset firmata in iudicio hz apparet in instrumento procu.z satisdatio iud.so.qz res est integra cum non sit ad iudicem venetum nec procuratio producta i actis. Unde colligam tale notabile q̄ postq̄ procu.rei est legitimus:apud acta mandatū nō finif morte dñi:licet lis nō sit cōtestata:secus si dē mādato nō fit discussum nec persona legitima in iudicio.Sz ptra hoc vr̄:litera nostra nō facit mentionē nisi de satisdatione.vnde videtur q̄ sola satisdatio reddat mādatū irrevocabile p morte. ad hoc.J.eo.titius.vbi dicit q̄ procu.postq̄ satisdedit loco dñi habetur:ergo mādatum est ppetuatum.Preterea ego video in simili q̄ querela inofficiosi perpetuaf quoad trāsmissionem per preparatoria.J.de inoffi.test.l.posthumus.§.fi.ergo a simili.idē dicamus in mandato secundum Hui.preterea hz dominus moriatur tamen prelumitur eius volūtas durare post mortem eo q̄ se obligauit.ar.J.de iure do.l.si ego.§.j.hz vbi volūtas post mortē diffratur vel conferrur mandatum non finitur morte:vr.J.mandati.l.si vero non re.§.fi.z no.de le.ij.l.cū pr̄.§.nemo. Fm mar.si.z Jacobu. Preterea ego dico q̄ ex q̄ dñs satisdedit defensio est necessaria ne cōmittat stipulatio vt hic z mandatū necessariuz nō finiat morte,vt.J.de acquiren.pos.l.fundum.z per istam rōnem videf q̄ cū hodie in instrumentis procurationem omnes procuratores

relevantes

a ¶ L.vendidor.z ibi dem vide Ang.q̄ declinat forū laici,z trahit ad forū ecclesiasticū p tē.i.eminē tē hz laicū, z vide Jo. de imol.in l.non solū. §.qō vulgo. de vsu ca.Ang. ibi vide lī frā.in tra. de arb.vñ. pte. glos. q.o.Alex. de Jmo.i d.l.vendidor.z in.l. procurator.rē rat. ha.z glos. no.xvj.q. j. clericus null⁹. vbi vide archidiaco.

releuenť quod talia mandata non finiant morte mandātis ꝙ est mirabile ⁊ menti tenēdū. ¶ Secundo op po. ad idē de. l. si p̄cedente. ī mā da. vbi dicitur qđ satisdatio nō impedit reuocationem p mortē. so. hic satisdedit dn̄s. vn̄ nō erat res integra quo ad ipsum: quia dominus transiuerat ad stipulationem iud. sol ui. ibi aūt satisdederat ipse procura. vnde quoad dominū erat nudum mandatū. ⁊ res erat integra ⁊ sic non obstat. ¶ Tertio opp. extra, ꝙ an̄ lit cōte. pcu. libere reuocari pōt, vt. ī. eo. l. ante litē. rn̄. ibi loquiť in reuocatiōe expressa, expsse eīm pōt dn̄s procuratorē reuocare: hic antē loquiť in reuocatione tacita que fit morte. ⁊ sic non ob. vt ibi no. Adde exponendo gl. dū dicit qđ hic loquiť in tacita reuocatiōe q̄ p mortem fit expone. i. fieri cōsueuit alias. nā in casu. l. nostre nō habet locū reuocatio: idem enim operaretur tacita q̄tū expssa, vt. ī. si cer. pet. l. cū qd. vnde gl. loquiť improprie lȝ habuerit bonū intellectū. ¶ † Ex predictis no. ꝙ minus operatur mors q̄ expressa reuocatio. ⁊ ratio differētie est: qꝛ mors facit volūtatem cessare, vt. ī. loc. l. qui ad certū. sed reuotatio facit plus: qꝛ inducit ꝯriā voluntatem. vt. ī. de sol. l. dispēsatorē. vel melius reuocatio que fit p mortē est presumpta: qꝛ presumiť cessare volūtas q̄ tolliť p contrariam presumptionē. s. qn̄qꝫ voluntas presumiť durare. vt hic sed expressa reuocatio non tolliť p presumptionem aliquā: quia in incertis, non certis locus est coniecturis, vt. ī. de xb. ob. l. continu⁹. §. cum ita. ¶ Extra quero quare dr̄ procura. releuari qn̄ dn̄s si deinbet pro eo in quo est ista releuatio. respondeo. dicūt quidā quod est in duobus. primo qꝛ ipse pcurator non habet necesse se obligare psonaliť. scđo qꝛ nō habet necesse dare fideiussores. alij dicunt qđ nō releuať nisi in vno. s. quod nō habet necesse dare fideiusl. tn̄ psonaliter ipse pcur. habet promittere indic. solu. qđ sic pbatur. In ista promissione pcur. dꝫ esse principalis persona, vn̄ si nō se obligaret principaliter nemo posset fideiubere pro eo qꝛ nunq̄ est repire fideiussoriā obligationē sine pncipali vt no. ī. ad treb. l. si heres pecuniā. preterea. l. videtur expressa in simili qđ releuatus p testatorē a satisdādo tn̄ dꝫ psonalr promittere, vt. ī. de vsufruc. ea. re. l. tribus. In cōtrariū videť: qꝛ dominus satisdat p suo pcuratore ⁊ est fideiussor in rē suā. vt. ī. e. l. ȝ. §. ea obligatio. ⁊ fideiussor in rē suam pōt esse obligatus sine principali: vt. ī. de pac. l. fideiusl. ¶ Itē tex. vť expssus hic, in vbi. ꝙ si aliter. vbi dicit ignorantem procuratorē releuari: secus autē si promisisset ipsemet procur. Preterea hoc videtur expssum insti. de satisdatio. §. si vero aliquis. nam ex quo. l. dicit pcu. releuari intelligo qđ in totū ⁊ plene releueť. Itē in hoc casu dn̄s est magis pprie expromissor q̄ fideiussor. ī. de dolo. l. eleganter. §. seruus pactionis. ⁊ ita seruat practica iudiciorū Cy. ꝯ hoc disputat in. l. j. C. de satisd. ¶ Secūdo quero extra, si plat⁹ vel pater faciunt procu. vtrū finiatur procuratio eorum morte. ⁊ vť ꝙ sic. vt. ī. de acq. her. l. si epistolā. ⁊. l. si qs alicui. ⁊. C. de admi. tut. l. fi. §. j. so. in plato. dic vt no. Jan. de resti. in integrum. c. cum venisset. ⁊ de foro compe. c. dilecti. ⁊. in. c. si. de procu. in cle. ¶ Et a simili idem videť dicendū in patre qꝛ ius patrie ptātis morte finiť ⁊ sic cessat mādatū ex defectu cause efficientis. nam cessante causa efficienti cessat effectus, qui non est cōsummat⁹ sed est consummandus de futuro. vt no. in. l. patre furioso. de his qui sunt sui vel alieni iuris per Ja. bu. ⁊ alios.

Qui ad cōmuni di. Procurator in duplicib⁹ iudicijs ordinat⁹ vť habere expressum mādatum agēdi ⁊ defendēdi. ⁊ debet satisdare iudic. so. vt pcu. rei: ⁊ si dubiteť de mādato, debet cauere de rato vt procu. agentis. h. d. ¶ Not. qđ procuratorium interpretatur secūdum naturam iudicij esse simplex vel duplex ⁊ quod in simplicib⁹ iudicijs simplex videtur esse mandatū. ¶ Op. cōtra hunc. §. qꝛ hic videť dici ꝙ hic sit speciale in duplicibus iudicijs: ꝙ procurator cōstitutus ad agēdū videať cōstitut⁹ etiā ad defendēdū. ꝯ imo istud est gn̄ale: qꝛ ille q agit cogiť defendere vt. ī. eo. l. seruū. §. ait ptor. so. dr̄ gl. hic multū notabiliter ꝙ in duplicibus iudicijs mādatū ad agēdū includit mādatū ad defenden. qꝛ actio ⁊ defensio i istis iudicijs sunt inseparabilia, vt ī. fa. erci. l. in ꝰ iudicio. sed in alijs iudicijs est secus: qꝛ aliud est mādatū agendi, aliud defendēdi, nec vnū includiť sub reliquo. nō ob. §. ait ptor. qꝛ illud nō est vigore mādati sed ex dispōne. l. ppter bn̄ficiū recōuētiōis ꝙ hꝫ re⁹, nā vt nō distinguať in plures pcu. est statutū ꝙ ille qui agit teneatur defendere nō ꝙ mādatū extēdať ad hoc sȝ vltra mādatū fit ex dispositione legali ita notabiliter tȝ hic gl. ⁊ Cyn. C. eodē. l. inuitus. ¶ Iuxta hoc reuoco in dubiū. quidā fuit cōstitutus procu. solū ad agenduȝ ⁊ recōuētus succubuit, q̄ro vtrū sententia mandabitur executioni cōtra dominū, ⁊ videtur ꝙ nō: quia iste procu. non habet mandatū ad defendēdum: ergo non fit executio contra dn̄m vt ī. eo. l. plautius. In cōtrariū, quia licet hoc nō cōprehendatur sub mādato principaliter tn̄ videtur venire iuxta mādatū vt. ī. iudi. sol. iam tn̄. §. in hac stipulatiōe. breuiter ista est veritas qđ in simplicibus iudicijs non fit executio contra dominum p dictū. §. in hac circa fi. ⁊ per no. ī. e. l. q ppria. §. litis. sed in duplicibus iudicijs fit executio cōtra dn̄m. vt hic ꝙ no. ¶ In gl. vlti. in fi. tu dic: vt insti. de satisda. §. si vero aliquis ⁊ ꝙ dr̄ t gl. in pn. est cauēdū de rato intellige cū dubitať de mādato, vt. C. de satisdā. l. j. vel referas hoc ad dn̄m ꝙ si dn̄s vult talē pcuratorem legitime releuare ō rato: dꝫ pmittere iud. sol. nā pmissio ō rato mādatū nō auget, firmāt tn̄, vt. ī. e. l. procuratorē absentē. ⁊ scđꝫ hoc iste. §. cōtinuatur cū prin. l. vbi tracatur de releuatione pc. pōt etiā intelligi. text. de illa satisdatione de qua loquitur auť. de exhibē. re. §. susceptū. C. de epi. ⁊ cle. auť. generaliter. primus ⁊ secundus intellectus placent.

Additio Baldi.

Si defunctus. Sciēte qꝛ tūc procurator vť se obligasse ad sic defendēdū ꝙ ꝯ dominū nō ꝯmittať stipl'o ɓm Jac. but. ¶ In gl. q̄ icipit pcise. ibi extinguere. Tn̄ dr̄ hec res nō esse integra ppter ius alteri q̄situ ex suo contractu, vt. ī. de sol. l. fi. j. rn̄so. Itē qꝛ ista cautio est de pparatorijs indiciorū: ergo res nō est integra q̄tū ad expirationē p mortē sicut dicimus in q̄rela pparata. ī. de inof. te. Papinian⁹. §. fi. cū. l. seq. ɓm Gui. de cu. cū ergo dn̄s satisdedit p procuratorē volē. nō finiť mādatū morte. Sȝ nūq̄d est scđo casu: hec lex. facit p ignorāte sicut tota die fit: qꝛ cōstituimus pcuratorē absentē ⁊ releuam⁹ eum an morte dn̄i ante lit. cōte. finiť mādatū: vť ꝙ nō p rationes predictas gl. dicit ꝯ ⁊ idē Gu. de cu. Pet. de bel. p. dicit qđ nō finiť mandatū qꝛ interest heredū post mortē explicare. ⁊ ad id sunt obligati. de ac. pos. fundi. Ita no. pe. in cōiuncta. l. si mādassem. ī. mādati. ibi videas. Itē hec ratio ꝯcludit ꝙ ante satisdat. nō finieť morte ꝙ est falsum. vn̄ ratio Pe. non ob. qꝛ nō est necesse per hūc defendi licet in se sit necesse.

1 ☞ Procurator ante litem cōtestatam potest pluries mutari.
2 Dn̄s iudiciū suscipiendo videtur procuratorē reuocare.
3 Successor potest reuocare factū predecessoris.

Ante litem. In ista. l. cū sequentib⁹ ponūtur due regule. prima est an̄ litē conte. procu. libere reuocať. scđa regula est qđ post litē cōtest. procurator nō reuocatur tamen ista regula scđa fallit in casibus in qbus emergit iusta ratio reuocandi. h. d. vsqꝫ ad. l. mutari. ¶ In text. ibi, libera. i. non exigēs cause subsistentiā vel cognitionem: sed ex libero animi motu pēdēs.

1 ¶ † No. primo quod ante litē contestatā potest mutari pluries procura. vel plures mutari possunt. ⁊ sic ante litē contesta. pōt quis distinguere in varios ⁊ diuersos procu. quia libera est variatio. vt hic. sed post litem cōtest. videtur distinguendum inter reum ⁊ actorem. nā actor potest distinguere reum in plures procu. sed nō reus actorem: qꝛ in processu cause magis fauem⁹ actori q̄ reo: vt. ī. iudi. solui. iam tamen. §. pe. vel ibi intelligitur cū simul plures veniūt: hic cū successiue sicut nos dicim⁹ ꝙ ad diuersos actus possunt constitui singuli procurato. vn⁹ ad vnū actum: alter ad alium: vt. ꝯ. eodem. l. iij. nec per hoc dicitur diui
2 di instantia vel distringi aduersarius in plures. ¶ † Secundo nota quod dominus iudiciū suscipiendo videtur reuocare procuratorem, qđ est verū ante litem contestatam: sed post lit. contest. distingue, aut dominus cōparet ad vnū actū, aut ad totam causam in se transferendā: si quidem cōparet ad vnum actū tūc refert, aut ꝯparet ex necessitate, aut ex volūtate si ex necessitate puta ad respōdendum positionibus vel ad iurandum de calumnia: qꝛ magis nouit factū tunc magis vť procuratorem firmare q̄ reuocare, vt. C. de iura cal. auť. pncipales. ⁊ hoc qn̄ ꝯparet ex necessitate pcisa imposita sibi per iudicem. idem si cōpareat ex necessitate causata: puta qꝛ procurator est infamis, vel ad purgandā cōtumaciā procu. vt in. c. si quem sub ca. §. j. ō procur. lib. vj. ⁊ in c. j. vt lite nō cōte. aut dn̄s cōparet volūtarie[a]: tunc aut cōsentit procu. ⁊ aduersari⁹, ⁊ mandatū tacite reuocať: qꝛ dn̄s reduxit cām ad se. vt in. d. c. si quē. §. j. in fi. nisi dn̄s ꝯparuit ⁊ dixerit nō reuoco pcuratorem: vt ibi ptꝫ aut procu. vel aduersarius contradixit. ⁊ tūc non est inducta reuocatio per hunc tex. qꝛ nō habet domin⁹ potestatē reuocādi. Aut domin⁹ ꝯparet ad totā causam. tunc refert aut ꝯparet vt assistat ne colludať: ⁊ nō intelligiť reuocare mādatū: vt. ī. e. l. planti⁹. aut vt iudiciū in se trāsferat: tūc intelligiť reuocare mādatū quātū in se est. Vtrū autē possit reuocare mādatū nec ne. hoc est in dispōne iudicis qui habet cognoscere de cā reuocationis expressa sicut de cā reuocationis tacita in hac. l. post litē cōsequē. Et cōclude quod tacita reuocatio p cōparationē dn̄i est reuocatio psumptiua, ⁊ duo faciūt eam cessare. s. presumptio ꝯria ⁊ impotētia reuocandi. Adde tn̄ qđ procu. aduersario cōsentiente semp adest reuocandi potestas. vtroqꝫ aūt presente ⁊ ꝯtradicēte nō adest reuocādi potestas: nisi causa cognita. Sȝ hic occurrit q̄rere de duobus. Primo vtrū absente procu. dn̄s cōparēs videať procuratorē reuocare. dicit. Bar. qđ nō: qꝛ procu. ignorans habetur pro contradicente, vt. ꝯ. eo. l. filius. §. innitus. Item habet ius ꝯdi-

a ¶ Voluntarie. vide eūdē Bal. i. l. fideicō. §. si rē. ī. de leg. iij. ⁊ limita nisi dn̄s cōparēdo dicat circa reuocationē sui pcura. vt pb. i. l. mutari. l. eo. ⁊ not. i. d. l. si qdē alleg. hic p Bal.

cēāi,vt ſ.e.l.q̄ oīa §.i.hoc intellige vbi pcu..eſſet cōtumax q: p
ter iſtā culpā dñs ſi vult pōt ipſius reuocare tacite z exp̄ſſe.vt
l.l.vel exilio.ſ.eo.z.C.ō.pcural.eū q res agit heredū. ¶Scōa.
queſtio eſt ſi dñs facit aliū actū pcuratore abſente.vtrū p̄ b in
ducak tacita reuocatio pcuratoris. dicit bar.q ñ.q: abſus ha
beť p ℨdicēte.z habet iuſtā cām ℨdicēdi,vt.ſ.eo.l.q̄ omnia.z.l.
mutari.Ego dico q eſt verū poſt lit.cōteſt.cā reuocandi nō
ſubſiſtente.ſed ante li.cōteſt.non requirit̄ p̄ſentia aduerſar̄:q:
nec habet ius vel cām cōtradicendi.vt in.l.ante litē. ¶Extra
quero qd in cauſis in quib⁹ nō cōteſtatur lis:rñdeo in illis can
ſis fit tacita cōteſtatio litis ſtatim q incipit p̄ncipale negotiū
diſcuti:z illa tacita cōteſtatio operat idem q expreſſa.ita dicit
gl.ordi.in.c.i.de electio lib.vi.z.C.eod.l.nihil.§.arbitramur.v
bi vide.z no.ꝑdicta z adde ad hanc.l.q no.Archi.v.q.ıı̄.c.q:
epiſcop⁹ vniuerſi. ¶Tertio no.q ſucceſſor p̄t reuocare factū
p̄deceſſoris.vt.l.poſt litē.ℵ.nō ſolū.ſ.eo.Quarto not.q ſi pcu.
fit fact⁹ religioſus finitū eſt mādatū.idē ſi irreligioſus puta ex
cōiectus.vt no.Arc.ſi.q.ſ.c.ſi inimicus.ar.ſ.de ſol.l.cum qs.i
pin. ¶Quinto not.rōne inimicitie vere,vel p̄ſumpte ex ami
citia aduerſar̄.vt.l.ſ.§. cum patron⁹.inducit ſuſpicionem z re
uocari pōt mādatū.z adde q no.Inno.extra de of.deleg.c.in
ſinuāte. ¶In gl.que incipit,ſed quare in ſi.in.l.poſt litē.ſ.eo.eſt
z alia rō q: lis cōteſtat cum patre nō cum iudice vnde lis liti
gatorū roborat non aūt iuriſdictio. Item nō efficit iudex p
cura.litis.ſed pcu.ſic.p̄n Bal. ¶In gl.que incipit.ſed an,ibi.
rñin.l.itē ſi ſuſp.ſ.eo.ſic no.q non ſufficit aliquid dicere niſi pro
bēre facit.ſ.de p̄mule.credi.l.ſi creditores.quod no.

Additio Baldi.

Ante litem. Vide Inn.ō ele.noſti.z eo.ti.
in cauſis.in vl.gl. Procurato
ris.vide oīno Archi.v.q.ıı̄.q: epiſcopus vniuer.ibi
plene vide. Sed nunqd factū a pcuratore reuocato
exp̄ſſe vel tacite p̄ſtitutionē alteri⁹ pcuratoris poſſit hēre ra
tam videť q nō de ſolu.diſpēſatorē.ſ. rñ.z ibi p Jacob. de are.
de hoc no.in Spe.in ti.de defen.§.ſ.ℵ.ℸ pone egiſti. dic ztra.
z B legit̄ in pcuratore rei:vt.l.ſolutionē de ſo. Idem in procu
ratore actoris:tamen habeo ratū vt factū geſtorū.nā qō repro
bari nō poſſum habere ratū verū eſt eadem via:ſed alia ſic de
fideīcō.lib.ſi filiꝰ.§.erit.de peti.hēdi.iur.ō re.iur.quoties duplici
ci.Ray.vt dic ad legē diſpenſatorē. q: tibi act⁹ p̄ceſſarat repro
bationē:vnde non pōt ratū haberi: q: iam approbat. Sed in
queſtione noſtra nō fuit reprobat⁹ actus fiendu.ſed perſona.z
facit de ſo.c.cū quis.§.i. Preterea in tacita reuocatiōe eſt caſ⁹
expreſſus in dicta.l.diſpenſatorē.nā ibi actus factus poſt mor
tem dñi z ſic poſt reuocationē mādati habetur ratus ab here
de.Et adde quod incidenter tangit Hu. de cu.ℨ eo.ſi defunct⁹.
z de hoc tangit Bal.de cu.ſ.eo. Inno.de reſcri. ex parte deca.
in fine. ¶In rege.ibi,accipiendi.ſed poſt lit.conte.ſecus tum q:
queſitum eſt ius quoddam p̄prietatis procuratoris tum q:
queſitum eſt ius aduerſario qui cum procuratore quaſi contra
xit.z eum ſibi obligauit.

Poſt litem. ¶In gl.ſed ąre hoc cū. in ſi.
itē qr iudex delegat⁹ nō effi
cit dñs litis per ẅteſt. ſed pcu.ſic.q: ex inſtantia nul
lum ius queritur iudici ſm Bal.z alios.z iſta gloſ.
dicit verius quā illa que eſt in.l.z q:.de iuriſdi.om.iudi.

Additio Baldi.

Poſt litem. Tranſferre. ſed an p̄t liti aſſi
ſtere ne colludak. dic q ſic.vt.
c.ıı.c.ſi.li.vj. Quero qd de miniſtro inquiſitionis.
no.Inn.de teſti.cum clamor. de ac.cū oporteat.z.c.
olim. Succeſſoribus.no.ſucceſſor etiā ſingularis pōt pcuratorē reuocare.ex hoc no.q per rei alienationē nō cenſet mādatū
pcuratoris reuocatū. ¶In gl.q̄ incipit.ſꝫ quare in p̄ces. Item
q: iudex nō efficit dñs litis.nā tūc nō poſſet eē iudex in cauſa
ꝑpria.z ſic excluderet a reliquo p̄ceſſu.ſꝫ pcu.ſic.ſꝫ gu. ¶In gl.
q̄ incipit.vt q:.Sed an p hoc videť pcuratorem reuocare.dic
vt extra eo.ſi quē ſub ea.lib.vi. ¶In glo.ibi,monach⁹ in.l.z re
ligio.ſ.eo.hic finiet mandatum mortis ipſo iure. Idem in de
portato cū z tutela finiak vt.l.ſi tu rei pub.§.vlt.ō tu.z ra.diſtr.
vnde lex vel exilio de minori exilio intelligitur.

Et gl.vt ſi monachus. hoc caſu credo q nō
ſit neceſſaria reuocatio mādati:ſꝫ ipſo iure fi
nit mādatū tā⁹ morte pcu.idē credo in deportato.
z ſi qui habenť p mortuis vt in.l.ſi tu.reipu.§.ſi.de
tu.z ra.di. Additio Baldi.

Et religiōis. Excōicat⁹ ſupueniēs re
uocat mādatū pcuratoꝛ⁹
no.Archi.vj.q.i.ſi inimicus.

Item. ¶In gl.ſed an. not.ar.q ille q ōi debito
rem ſuſpectum dꝫ pbare b quia ſuſpicio
non p̄ſumitur.facit.ſ.de p̄mul.cre.l.ſi creditores.

a ¶Procu
ratoꝛ⁹.ad
ō.d.alegā.
de imol.i.
l.eū q.§.q
ſibit.ó ver.
obli.z in.l.
rogaſti. z
in.l.ſi quis
ſuo de ſuo.

b ¶Proba
re.z adó q
ſufficit ſo
lū iurm ad
pbādā ſu
ſpitionē ſꝫ
allegatio
cāe ſuſpiti
onis q̄ de
bet pbari.
ſ.q̄ ſit va
cabūd⁹ vt
nō poſſide
at imobili
a ſm eūdem bal.z
ang.in.l.a
ptiſſimi.C
de in. z.
Bal.i.l.ſ.
ſol.ma. p
q̄ vide.d.a
le.de imo.
in.l.ſi fide
inſſor.§.ſi.
q ſa. co.z
pan.de ca.
l.ſ.exꝛit.
z male fe
cit inde ſi
ꝑcedit ca
ptură ad
ſolū iurm
creditoris
ſi nō hꝫ a
lias ꝓiectu
ras. An
ge.z Imo.
in.l.q bo
na.§.q dā
ni.ō dā.in
fe.z bal.in
l.creditor.
ſi cer.pet.

a ¶Excōicatio an inducat reuocationem mandati.
1 Licitatio eſt cauſa remotionis.

Additio Baldi.

a ¶Procurator poteſt reuocari rōne contumacie.
2 Index pōt reuocare pcuratorē dñi⁹ abſente rōne ſuſpicionis.

Item in vinculis. ¶In vincu
lis.no. non ęg
omni abſentia procuratoris eū reuocādū. quia dñs
poſſet iudicū ſuſcipere qō reuocationi par eſt.

Mel exilio. ¶No. qō dicit de exilio z idem
credo in excōicato.ar.ei⁹ q not.
inſt. de cap. omni.§. minor. q ſi ñ ē excōicat⁹ pc.ſꝫ do
min⁹. ¶Utrū excōicatio iducat reuocationē mā
dati dic vt in.c.ſi.extra.e.in cle.z q no.Arc.ſi.q.i. ſi inimicus.

¶Item no. q licitatio eſt cā remotionis.cōcor.C.e.l. eū q res.

Additio Baldi.

1 ¶Procurator poteſt reuocari rōne contumacie.
2 Index pōt reuocare pcuratorē dñi⁹ abſente rōne ſuſpicionis.

Mel exilio. ¶No. q pcurator p̄t revo
cari rōne cōtumacie. ¶Sed
an iudex abſente dño p̄t pcuratorem reuocare rōne
ſuſpiciōis z dic q ſic.caſus eſt.C.e.l.eū q res agit he
redum. q eſt no.

1 ¶Procurator actoris z rei ambulant pari paſſu.
2 Dñs vbi vult reuocare procuratorē in caſu nō permiſſo, aduer
ſarius habet ius contradicendi.
3 Contra procuratorem aliquando de ſuſpecto agitur.

Mutari debebit. ¶Iſta.l.z ſe. ꝙ tutu
tatur. ¶In.l.muta
ri.no.q non ſolū dñs,ſed ēt ipſe pc. p̄t petere ſe revo
cari.vbi ſubeſt cā. ¶Scōo no.q pcurator actoris
z rei ābulāt pari paſſu q̄ ad reuocationē mādati. ¶Tertio no.
q q̄ dñs vult reuocare pc.ex cā ſuſpitionis vel q̄ afficiat ipſum
pc.q̄ ad famā ipſi⁹ pc.procurator hꝫ ius ℨdicendi.z p̄t dicere
dño tu mētiris. ¶Quarto no.q vbi dñs vult reuocare pcu.l
caſu nō p̄miſſo,aduerſari⁹ hꝫ ius ℨdicēdi. ad nō revoco i onibꝰ
quō aduerſari⁹ poſſet ℨdicere cū ſua non interſit.non emi refert
cū quo litigęť ſed ō quo.vñ nō intereſt ſua vtrū litiget cū pcu.
veteri vel cū dño vel cū nouo pcuratore.ſi nō intereſt.ergo non
hꝫ cām ℨdicēdi,vt.ſ.ō p̄c.l.ſ.in p̄n. Nos ſum⁹ nūc in quodam
p̄cto valde notabili qō alibi nō examinak q̄ hic. Rñdet gl.q
immo intereſt aduerſar̄:q: facta tali mutatione de pc.in dñm
vel ō dño i aliū pcuratorē oīa de nouo narrari oportebit. Ecce
verba gl.iſta ℵba p̄ſt intelligi duplici mō. Dño oīa acta cen
ſe debeāt a p̄ncipio fieri:ſic erit opus nouo libello nouis dila
tionibus: nouis exceptionibus: z noua li.cōte.z q iſta opi.ſit
ℵa cōprobak ſic.p lit.ꝛte.pcu.fuit effect⁹ dñs litis. vt. C.de p
cu.l.nulla.de ap.l.ab executore.ſ.ſi. Si ergo trāſferť iſtātia ſine
noua litis cōte. in dñm ſeq̄ret q dñs ageret vt pcurator ſui p
cu.p q̄s ſeq̄ret q eſſet pcurator ſuſpſius q eſſet impoſſibile
opꝫ ergo, q cōfundank p̄ma acta z de nouo fiāt z forment in p
ſona ipſius dñi.ſimile.ſ.ſo. ma.l. ſi cōſtāte.ſ.ſi.ille habemus in
vſufr.formali q cōfundiť cum vnif. ꝓpriet. vt. ſ.g.mo. vſufr.
amit.l.ſi.de ſerui.vbi.ꝑdio.l.ſi quis edes. Item z alibi ſꝫ fuit.o.de
fideiuſ.l.gñaliter. Item etiā. l. dicit apte q q̄ ius directū z vtile
deuenit in vnā z eandē ꝑſonā neceſſe eſt q alterū cōfundak.ſꝫ
vtile.vt.ſ.ad treb.l.ſi heres ab eo.ſꝫ iſta opinio non eſt vera.qui
abſurdū eſt cū acta ſint legitime facta, q pereant.nā p̄ b ſi pro
curator eſſet cōfeſſus piret cōfeſſio ſi eſſent facte probationes
pertinent.pbatiōes.z gñaliter oīa acta etiā in factū reſpiciētia qō
eſt ridiculū q: nō plus operak revocatio q̄ mors procuratoris
quo tñ mortuo acta nō pereūt: ſed in eodē ſtatu quo erāt ꝑma
nēt.arg.ſ.de iud.l.tā ex ℨctibus.z.ſ. de infa.l. ſeruus. Preterea.l. ōt q agēs dꝫ p̄ſtere ſi eodē libello.vt i aut.q ſemel.C. qūo
z q̄ſi in.ſꝫ nūc nō p̄ſteret in eodē libello. vñ illa aut.poſſet cu
cūuenīre revocato procuratore q eſt falſuꝫ. Preterea hꝫ fiat cō
mutatio de procuratore in dñm,vl de procuratore i procura
rē,iudiciales ſatiſdatiōes remanēt firme.vt.ſ.e.l.in cauſe.§.ſi.ex
p̄te:ergo inſtātia remanet firma.vt.ſ. iud.ſo.l. cum lite mortua.
¶Scōo mō exponiť gl.p̄m Bal.de cug.q intelligit q acta de
nuo fiant in vno mōēto ſterrogabit dñs an velit litē ꝓſe. eſſe.
z ſic de alīs actis.z ſi dixerit ſe velle ratā eē.tūc p̄mitteret trāſla
tio inſtātie z revocak pcu.p̄m eum. Ego bñ credo vel q ceđo q
geſta in multo ꝛpe p̄ſt vno mōēto ratificari. q p hoc etiam ſi
alis valerēt recipiūt robur.vt no.Jnn.in.c.de atteſtatio.extra ō
teſti.c.cū cām.tñ ego dico q iſte mod⁹ nulla.l.pbaſ. nec etiam
hꝫ in ſe veritatē. Quid cū ſi dñs diceret nō ratifico: q: videt q
acta ſunt ℨ ſe.ergo erit in p̄te ſua irritare proceſſum ℨ.l.ſi idē
cū eodem.ſ.j.ſ.de iuriſ.om.iudi.z ꝓpterea iſta opi.z exp̄oſit o
Hu.nō placet. Et ideo ego expono tertio modo z p̄mitto vt in
telligas q̄ noua p̄ſona interuenit in iudicio requirantur none
dilationes ad hoc vt iſta noua p̄ſona inſtruak de geſtis cauſe.
vt.ſ. de fer.l. oſone. Modo dico q cū reus tā⁹ noua p̄ſona
veniat ad iudicū: oportebit q aduerſarius eū inſtruat narrādo
z probando

ꝓcedēdo gesta.vnde nō dicit glo.qd denuo fiat.dicit qd opꝫ narrari ad instructionē rei:ergo interest potius litigasse cum ꝓcuratore instructo ꝙ cum dño instruēdo:qꝛ oportebit quod in sua instructione interueniāt dilatiões tpis,ꝛ reus fatigabit in expēsis,ꝛ patiet morā litis.quam al's nō pateret.ꝛ ita intelligit ista glo.Archid.in.c.ij.de ꝓcura.lib.vj.Concludendo ergo i isto puncto apparet ꝙ retro gesta remanēt firma:nec oporteret repeti nisi ad instructionem aduersarij.ꝛ ista est veritas.¶ Interest etiam rei ne ista fiat mutatio ad hoc,vt non distinguat in plures aduersarios.vt no.§.eo.l.post litem.in gl.sed quare. ¶ In gl.vel vtroq̃.in fi.ꝛ ista est veritas.ꝛ facit.j.rem ra.hab.l.paulus.¶ In gl.q̃ incipit,in eo.ibi nec iterim in.l.q̃ oia.j.e.not. ꝙ interdum agit de suspecto contra tutorem:tunc an interim administret:habes ĩ suspe.tut.l.cū.j.de solu.l.qd si forte.Interdū agit.de suspecto cōtra prelatū.ꝛ habes extra de accu.c.oli. interdū ꝯtra patrē:qꝛ dicit dilapidare:ꝛ habes.j.ad trebel.l.imperator.Interdū agit de suspecto cōtra procuratorē ad iudicia qꝛ ad negotia nō est opus cum possit libere reuocari.ꝛ ita loquitur hic.¶ † Sed est no.quod interdū contra procuratorē de suspecto agitur:quia hic nō requiritur libellus nec petitio.sꝫ incidenter officiū iudicis iplorat.vt.notat.j.eo.l.in cause.§.hec sūt cognitio.vbi est glo.singularis.ꝛ menti tenēda ¶ In tex. ibi:si nisi.l.q̃ oio.§.i.j.e.no.qd questio emergens dꝫ terminari ante ꝙ pcedat ad reliquos actus.facit.C.de dilatio.l.a procedēte.

1 ☞ Dominus quādo allegat procuratorem suspectum.ꝛ procurator dicit dominum mentiri debet protestari quod hoc dicit vt fama conseruetur illesa.

Que oia.§.Nec ferendus.

¶ Not.qd qñ dñs allegat ꝓcuratorē eē suspectū eo ipso qd ꝓcurator indiscussa ista allegatiōe vult ꝓcedere in cā pbat suspicio ꝯtra eū.qꝛ suspect⁹ ē qui offm̄ suū dño inuito vult exercere.qd ē no.ꝛ allegat hunc tex.Inn.extra de symo.c.lꝫ.heli.i gl.hic no.
1 ¶ † Scdo no.qd qñ dñs allegat ꝓcuratorē suspectū.ꝛ ꝓcurator allegat dñz mētiri ꝙ ꝓcurator dꝫ ꝓtestari ꝙ nō dt:qꝛ ꝓcurationē affectet:sꝫ dicit ꝙ vult ꝙ fama sua ꝯseruet illesa.ꝛ sic no.magnū eē īteresse fame ꝯseruande:ꝛ decretū dt qd credulis ē q negligit famā suā.Extra quero qd in cōi causa plures dñi cōstituūt ꝓcura.modo vnus istorū vult ꝓcuratorē reuocare vt suspectū aliij non querit qd iuris:vos habetis in simili hāc.qd.l.ij.C.de libe.ꝛ eo.lib.sꝫ formaliter ponit Inno.in.c.bone.el.ij.de postu.prela.vbi vide ꝛ tene menti.

1 ☞ Procurator in rem suam est irreuocabilis.
2 Mandatum nunquam presumitur in rem suam.

Plane. ¶ † No.hic ꝙ ꝓcurator in rē suā,est proc. irreuocabilis.ꝛ hoc post lit.ꝯtest. ¶ Sed q̃ro nū qd ante litē ꝯtest.possit reuocari:dicit gl.hic no.ꝙ sic.qꝛ dñs ē pferendus ex quo lis non est contest.vt.C.de noua.l.ij.ista sunt verba glo.ꝛ eā no. ¶ Sed ego dico ꝙ ꝓcura.in rē suā fit tribus modis.Primo modo mādādo sibi exercitiū directarū ad ipsius ꝓcuratoris vtilitatē:non tñ cedēdo sibi iura.tūc dico esse verā hanc gl.ꝙ ante litē cōtest.istud mandatū pōt reuocari,non postea.ꝛ ista talis ꝓcuratio in rē suā pōt fieri absente procuratore sicut ꝓcuratio simplex seu nuda.vt no.j.eo.in cause.§.si ex parte.in gl.sed qualr.Scdo mō fit ꝓcur.in rem suā cedēdo iura nō mandādo actiones directas.tunc dico ꝙ cessio iuriū est irreuocabilis.vt.j.de excep.do.l.apud celsum.qd si is cui.non obst.l.ij.C.de noua.qꝛ ibi lꝫ dñs nō preferat:cessio tñ nō reuocat imo durat effectus cessionis qꝛ qd exiget cessionario restituet vt in dicto.§.qd si is cui.aliud est ergo querere de prelatione,aliud de cessiōis reuocatiōe.Tertio mō fit procura.in rē suā vtroq̃ cōcurrēte scꝫ cessiōe ꝛ mandatū directarū.tunc quantū ad mādatū directarū dic idē vt in primo mēbro:quantū ad cessionē: dic idē qd in scdo mēbro dixi.Adde ꝙ ꝓcu.in rem suam interdum fit ab hoīe interdū a lege.ꝙ est vbicunq̃ transeunt iura sine cessiōe.vt.C.ad trebel.l.pe.ꝛ no.in.l.j.ꝛ.ij.C.de act.ꝛ obliga. Itē adde ꝙ ille q alicui cedit iure itelligit ēt mandare sibi exercitium directarum.vt.j.man.l.ꝓcuratorē.§.si.per quē tex.ita determinat Spec.in titu.de exce.§.si.ver.ꝛ no.quod est in forma.
2 ¶ † Alterius nota ex nostro tex.ꝙ mandatum nunq̃ presumitur in rem suam nisi probetur.vt hic,in verbo ꝓbauerit. quod est cōtra Specu.in titu.de cessiōe actionis.§.j.ver.sed qd si is. ¶ Tertio quero vtrū ille q constituit procuratorē in rem suam possit postea constituere aliū in rem suā.ꝛ videtur hic casus ꝙ non:qꝛ cōstituendo secundū videret reuocare primū.vt.j.eo.si quis cū ꝓcuratorio.§.fin.sed ꝓcurator in rē suā est ꝓcurator irreuocabilis.Tenendo gl.istius.§.esset distinguendū tps.scilꝫ aut ante lit.contest.aut post,ad idem facit ꝙ nota.j.qui. mod. pig.vel hypo.so.l.sicut.§.si ꝓcur.sed ex pdictis apparet ꝙ aut loquimur quoad mandatum directarū.ꝛ est vera gl.quoad cessionem iurium.ꝛ tūc veritas est quod iura cessa vni nō pñt postea per eundē alteri cedi.iste est tex.no.in.l.nō quocunq̃.§.q Caio.j.de le.j.ꝛ ibi habes hūc passum examinatū singulariter p Ja.de are ¶ In gl.sua.ibi,remoueri posse.Pet.tꝫ qd procurator in rē suā nūq̃ possit remoueri,ad hoc.C.de ꝓcu.l.qꝛ absente.ꝛ l.q stipendia.ꝛ hoc vꝫ.§.plane.qꝛ ꝓcuratio sua est ꝯiūcta cū effectu dñi:vt no.in.l.j.§.e.ꝛ hoc in reuocatiōe expssa.tacita aūt reuocatio p mortē nunq̃ intelligit fieri [a] de ꝓcur.in rem suam.vt C.de dona.l.illā.vbi est tex.no.quod no. Bal.

a ¶ Fieri. adde eūdē Bal.in.l. ex legato. vlti.col.C. de lega.ꝛ Ange.in cōsi.incip. galiard⁹. de borianis.

Item si retentione. ¶ No.qd ꝓcurator q fecit expēsas non dꝫ reuocari nisi sibi reficiant.ꝛ declara.j.eo.l.actoris procu.ꝛ idem vꝫ in executore vltime volūtatis qd si qs expēdit debeat ei refici ꝛ facit.C.de dona.l.si qs ꝓ redemptione.quod tene menti.

Additio Baldi.

Mutari debebit. Sꝫ nōne in oibus pcedētib⁹ casibus in qbus stat⁹ mutat⁹ est in deterius:dꝫ ipso iure finiri mādatū:vt.j.de sol.l.cū qs.rñdeo nō,qꝛ lit.contest. ꝓcurator est dñs.ꝛ quesiuit sibi ius in ꝓprio facto.In ꝯtrariū vero res erat integra.Itē opp.j.sol.mat.si constan.§.fin.sol.ibi in eo qui suo nomine agit.hic alieno.

Additio lecture vacantis in.l.que omnia.Baldus.

Que omnia. Pretorē.hic no.sup emergēti ꝓnūciandū.Itē not. diffinitiuā dici.adde qd not.C.de re.credi.gñaliter. ꝛ.l.si qs iniurādū.hic not.quē ipso facto confiteri se suspectū.Nisi forte.nota admitti quē ad ꝓcessum ad hoc vt infamiā facti nō icurrat.ꝛ legitim⁹ ꝯdictor.dicat.no.ꝙ ꝓtestatio ꝓsumptā suspicionē excludit.Probauerit.no.procuratorē i dubio nō ꝓsumi in rē suā nisi ꝓbet.Si retētiōe.vide qd no.Inn.de symo.c.de insuffici.¶ In gl.q̃ incipit vel vtroq̃ qꝛ oia in.l.mutari.§.eo.Idē tꝫ Guil.de cu.qd est no.qd p reuocationē ꝓcuratoris finiant acta ab ipso facta.ꝛ sint oia de nouo fiēda.Sꝫ cōtra vꝫ.nā aut loquimur penes effectus finitos ꝛ cōsummatos de pterito vt penes interruptionē pscriptiōis,ꝛ ꝓpetuationem actionis.ꝛ tunc cōstat non finiri.j.de vsur.si qs solutionē.§.mora.aut penes ipsam instantiam:ꝛ tūc non finit sed transfert, vt j.eod.in cause.§.si ex pte.ꝛ dico ꝙ ꝓcurator ex toto desinat esse ꝓcurator.ꝛ sic nil oino remaneat penes eum vel directo trāsferri vel directū ius ꝓcuratoris euanescere ꝛ cōfirmari ius vtile domino qd añ habebat.vñ litigabit tanq̃ dñs nō tanq̃ procurator ꝓcuratoris.C.de appel.dñs litis.ꝛ facit extra.eo.si duo.ibi,aut pficere negociū ꝛc.li.vj.Et si tu dices q̃ ergo interest i multis: taliter rñdeo,qꝛ interest magis litigare cū vna psona ꝙ cū alia vt.l.j.j.si ex noxa.cau.agat.ꝛ no.§.eo.l.post litē. ¶ In gl.sꝫ q̃re. in fi.gl.in.l.post litē.§.eo.Preterea reo nō q̃rit ius ex q̃si ꝯctu. vt.j.eo.ante litē dixi.Preterea ꝙ ita nō finiat pꝫ qꝛ stipl'o indi. solui nō finit.d.§.si ex pte.q̃ nō est finita instātia.j.iu.sol.l.j. In ea.ibi de nouo in.l.mutari.§.eo.Istud est ꝯ.l.nō solū.j.rem ratā ha.in eadē.narrari.Idē sentit gl.in.§.si ex parte.ꝛ.j.eo. pompo.§.sed ꝛ is.Aduersarius.p istū.§.pꝫ qd si dñs nolēte procuratore reuocat eū tacite vel expsse post lit.cōtest.vel vult de voluntate procuratoris assumere iudiciū in se ꝙ fieri nō pōt,si aduersarius ꝯtradicit:sꝫ demū eo patiēte vel ex insta cā.Sꝫ videtur indistincte ꝙ dñs possit iudiciū suscipere:qꝛ haber ius vtile instātie.j.eo.in cause.in fi.ꝛ vtilis directe pferr.vt ibi.Solu.lꝫ habeat vtile ius ꝯ reū:tñ reus nō habet vtile ius cōtra ipm:sꝫ contra procuratorē cū lis est cōtest.vñ etiā preiudicat reo si fieret reuocatio:qꝛ non haberet reuocātē obligatū:vt.j.eo.l.si procurator.§.per ꝯtrariū.ꝛ dic vt ibi. ¶ In gl.que incipit,nec etiā. in ver.remoueri. ¶ No.mādatū directarum posse reuocari ante lit.cōtest.Idem tenet Pe.in commento.l.si mādassez.ꝛ no. hic contra procur.in rem suam per.l. quia ab.ꝛ.l.qui stipendia est procuratoris.

b ¶ Approbasse. qd verū est et in alio iudicio ꝛ cū alio litigāte fm eūdem Bal. in.l.si qs testib⁹.in j.col.in fi. C.de test. ꝛ omnino Spec.de arbi.§.sequit.i pn. ꝛ in tit.de test.§.pe.

In cause cognitiōe. ¶ Not.ꝙ quis non pōt personā pro pte impugnare ꝛ pro pte approbare ꝛ est arg ꝙ ille q approbat testē in vna cā videatur in omnib⁹ approbasse [b]. ¶ Itē no.de reuocatiōe qd nō pōt diuidi vt pro parte fiat reuocatio ꝛ pro pte approbatio. ¶ Item no.hic ar.ꝙ nō vꝫ illud procuratoriū ꝙ promitto ratū ꝛ gratū habere qcquid legitim⁹ procu.fecerit:qꝛ p hoc pte reprobo ꝛ p tē approbo:qd nō lꝫ.vt hic:ꝛ tāgit in.c.j.de procura.in cle.fm Bar.de hoc tu habes gl.ordi.xxj.q.j.c.relatio.ꝛ ibi vide. ¶ Ultimo no.inconstantiā reprobari qñ qs est incōstās circa factum propriū.ꝛ de hoc dic vt in gl.quā no. Bal.

Sed hoc ita. In falso procuratore non est necessaria reuocatio:qꝛ ipso iure non tenent gesta per eum.hoc dicit.

1 ☞ Litis contestatio nihil cōfert procuratori.
2 Grauari quis non debet propter factum alterius.

Sed hoc ita. ¶ Que distincta sunt añ litē cōtestatā ꝛ post.Itē ꝛ q̃ distincta sunt

causa cognita nec ne ĩteruẽtu falsi ꝓcuratoris dño nõ nocet. h.
1 d. ¶ †Not. hic ꝙ litis ꝯtestatio nihil confert falso ꝓcuratori.
2 ¶ †Not. ꝙ qs nõ dʒ grauari ꝓpter factum alteriꝰ. ¶ Quero hic vnum si falsus ꝓcurator litigauit sciẽte dño, vtrũ ista sciẽntia habeat̃ ꝓ mãdato.[a] dicit Inn. ꝙ sic, extra de rescr. c. ex parte. decani. ⁊ gl. or. dicit ꝙ nõ. ꝯdicere ratihabitione par est. ĩ. rẽ ra. habe. l. quo enĩ. §. ij. ⁊ hoc est verũ in ꝓcuratore actoris: qꝛ patientia dñi fundat in iudicio ꝑsonam falsi procuratoris. qđ est no. Sʒ in ꝓcuratore rei habes tex. ꝙ patiẽtia nõ habet̃ oĩno ꝓ mãdato: qꝛ etiã inuitus qs defendi põt: tñ hoc operat̃ ꝙ licet prima executio fiat in defensorẽ: vt. ĩ. eo. l. Plautiꝰ. tñ executio secundaria in subsidiũ rõne patiẽte fiet in dñm. ita habes text. no. C. vbi de cri. agi opʒ. aut. qua in prouincia. qđ not. Bal.

a ¶ Pro mandato. vide rom. in decisio. ccccxxxiij. si habes. ⁊ i deci. cccclix. fuit dubitatum. ⁊ in decis. cccclx. ꝑ d. Inn. ꝙ factũ falsi procuratoris põt tacite vel expsse ratificari ꝑ dominuʒ ꝯtẽtẽ illo.

Hec autẽ. No. ꝙ in arbitrio ꝓtoris est cãm approbare vel reprobare. ¶ Querit hic gloss. vtrũ qñ dñs vult reuocare ꝓcu. vt suspectum habeat offerre libellũ de suspiciõe. ↄ gl. elegãter ꝙ nõ, qꝛ hoc expedit offõ iudicis emergẽti. ¶ Ex quo no. ꝙ triplex est offm̃ iudicis. s. emergẽs, incidẽs, ⁊ ꝓncipale. in emergẽti ⁊ incidẽti nõ reqrit̃ libellꝰ, vt hic: qꝛ q̃libet allegatio est ꝓlibello vt. no. ĩ. de interrog. act. in rubrica. In offõ iudicis principalis regulariter reqrit̃ libellus: vt extra de offi. iud. c. ij. ¶ In glo. sua. ibi, idẽ a quolibet iudice. idẽ puto in arbitro. nã par vsus est in procuratore corã iudicibus ⁊ arbitris. l. non distinguemus. §. si domini. ĩ. de arbitris. ꝙ tene menti.

1 ☞ Instantia dicitur ambulatoria.

1 **Si ex parte.** †Si instãtia trãsfert̃ de dño in procuratorẽ vel de ꝓcuratore in dñʒ. vel de proc. in ꝓcuratorẽ, stiplões in iudicio interposite durãt in suo vigore, stiplõ ꝯmissa ꝓcuratori vr̃ ꝯmitti dño cũ effectu. h. d. ⁊ hʒ quatuor rn̄sa. ¶ No. instãtiã esse ambulatoriã ⁊ trãsferri de persona in personam. ¶ Scdo not. triplex genꝰ trãslationis. s. de dño in ꝓcuratorem, de ꝓcuratore in dñm. Itẽ de procuratore in aliũ procuratorẽ. Est ⁊ quartũ genꝰ trãslationis. s. de dño in dñm. i. vniuersalem successorẽ. vt. s. e. l. post litem. §. non solum. ⁊. ĩ. de fideiu. l. si cũ hominem. Inno. de iudic. c. qꝛ Guil. ¶ Tertio not. ꝙ sicut ambulat instãtia, ita ⁊ stiplõ se extendit. Quarto ⁊ vltimo not. ꝙ lʒ nulla sit facta translatio instãtie, tñ stiplõ ꝓcuratoris ꝯmittit̃ dño: ⁊ vtilis que ꝯpetit dño ꝑfertur directe que ꝯpetit ꝓcuratori. ⁊ hec est intẽtio istiꝰ. §. ¶ Querit hic gl. de duobus. Primo qualiter instãtia trãsfert̃. ⁊ dicit qđ trãsfert̃, qꝛ dʒ cedi ius instãtie. istud non ꝓbat̃ ꝑ aliquẽ text. imo sicut stiplõ nõ requirit cessionẽ in iudicijs, ita nec instãtia: qꝛ nõ est fortiꝰ ius instantie nec magis radicatũ persone q̃ ius stiplonis. ⁊ ideo dico ꝙ ista translatio fit ꝑ ipsam ꝓsecutionem iudicij: vt. ĩ. rẽ ra. ha. l. non solum. ¶ Secundo querit gl. nũqd cessio instantie vel actionis possit fieri inter absentes. ⁊ determinat gl. ꝙ sic. ⁊ qđ hoc sit verũ sic probo. instãtia trãsfert̃ de ꝓcuratore in dñm, etiaʒ absente ꝓcuratore: vt. s. e. l. vel exilio. ⁊ l. aut longa. sed istud nõ fit nisi ꝑ cessionẽ: ergo cessio põt fieri absenti ⁊ ab absente. Preterea cessio nõ est ꝯtus vel quasi. sed est q̃dã intellectualis q̃si traditio. ita not. ĩ. de don. l. ad eũ. sed traditio põt fieri absenti patiẽdo eũ. vt. ĩ. de rei vẽ. l. q̃dã mulier. ergo ⁊ cessio. Quidam dicunt qđ cessio nõ põt fieri inter absentes nisi interueniente nuncio vel epistola. ⁊ ita intelligũt gl. qđ requirat̃ mediũ organum sicut vbi consensu ꝯhit̃. iuxta no. ĩ. de ac. ⁊ ob. l. cõsensu. vnde si dico sic. cede talẽ actionẽ Titio qui est florẽtie, ⁊ nemo recipiat pro Titio. nec mitto nuncium vel epistolã nõ valet cessio ꝯm istos. iuxta no. in simili. C. de sac. san. eccle. l. illud. Preterea qđ hoc sit verũ probat̃, qꝛ cessio reqrit titulum: vt. C. ne lice. potẽ. l. j. Sed titulus inter viuos nunq̃ cadit inter absentes nisi mediãte nuncio vel epistola, vt. C. de dona. l. nec ambigi. ergo ⁊c. Sustinendo gl. dicam qđ cessio fiet inter absentes ꝓcedente titulo inter ꝓ̃sentes: vel qui pro ꝓ̃sentibus habent̃. Breuiter ego sum istius opinionis qđ mandatũ directarum possit fieri absenti sicut mandatum simplex. vt. s. eo. l. j. in si. sed re vera cessio ⁊ translatio iuriũ nõ sicut nec restitutio ex trebelliano vnde opʒ qđ aliqsꝑ pro absente recipiat cessionẽ vel qđ mittatur. nũcius vel epistola ad eũ. facit qđ no. ĩ. ad treb. l. qui ita. §. etiam ⁊. ĩ. de iure dot. si mulier. §. ex asse. ¶ Modo reuoco in dubiũ, vtrũ cessio facta Titio recipiẽti ꝓ Seio reqrat aliam cessionẽ, scilicet ꝙ Titius cedat Seio, an vero sufficit sola Seij ratificatio. ⁊ dico qđ de hoc est hic glo. or. qđ sufficit sola ratificatio: qꝛ cessio põt fieri absenti ꝯm istam glo. ⁊ recta via trãseunt vtiles actiones qđ est no. De mandato directarum non dubito, quia non requirit presentiam partium: vt superius dixi, tene menti. ¶ Secundo extra quero vtrum procurator qui post litem contestatam factus est, possit immediate substituere alium procuratorem. ⁊ ex ista gloss. videtur distinguẽdũ ꝙ aut huic procuratori est cessum ius instãtie: tunc possit substituere. aut nõ est sibi ius instãtie cessum, ⁊ tũc nõ possit substituere, lʒ enim hẽat mandatum quoad reliquum processum: tamẽ precedẽs instantia nõ est in eũ trãslata sine cessiõe. vñ cũ ipse nõ fuerit lit. ꝯte- nõ est dñs litis effectꝰ. ⁊ sic nõ hʒ ius substituẽdi nisi hoc haberet ex forma mãdati. vt. s. e. l. j. Ego dico ꝙ nõ est necessaria cessio instãtie, sʒ eo ipo ꝓcessu trãsfert̃ instãtia in eũ: q̃ postq̃ incepit ꝓcedere poterit aliũ substituere. sʒ antq̃ incipiat ꝓcedere ⁊ an̄ aliquẽ actũ in iudicio nõ poterit substituere, qꝛ nondum est trãslata instãtia in ipsum. De ꝓcuratore ad vnũ actum tm̃ certum est ꝙ non põt substituere in iudicijs. loquor nisi sit factus ad substituendũ, qđ sic ꝓbo, aut vult substituere an̄ actum, aut post actũ, non an̄, qꝛ nõ dñs nõ põt, qꝛ explicitũ ⁊ finitũ est mãdatum arg eorum q̃ no. ĩ. de acqr. he. l. Paulꝰ. ¶ In gl. q̃ inci. sed qualiter cedat. ꝯm istam gl. vitiuʒ litigiosi nõ impedit cessionem instãtie. ⁊ de ista cessiõe instãtie non habemus alibi quam hic quod no. ⁊ tene menti. Additio Baldi.

b ¶ Sicuʒ emptore. ⁊ ibidẽ vide do. Alex. de Imo. i pn. ⁊ Flo. in. l. si partẽ. §. si non fundum. quemad. seru. amit. ⁊ Pau. de ca. oĩno in cõsil. xxxj.

1 ☞ Persona nõ potest per procuratorem reprobari.
2 Dñs an possit habere ratam snĩam pro falso procuratore.

1 **In causē.** †Ceterũ. no. ꝙ ꝑsona non põt ꝑ ꝓcuratorem reprobari: qꝛ iudiciũ dnũ est ꝙ ad fidẽ persone respicit. vide i Spe. de test. §. i. ẋ. qd si amis. ⁊ ẋ. se. Ceterũ si mãdatũ. Sʒ an sen-
2 tentia lata ꝑ falso ꝓcuratore põt dñs habere ratũ †dic aut ꝑcurator est admissus cũ cautiõe rati ⁊ tũc ꝓt haberi ratũ. ĩ. rem ra. ha. si sine. §. qđ si procu. vbi de hoc sic ĩtelligit̃ qđ leg. ⁊ no. re excep. rei iud. si mater. §. hoc iure. nam ille q talẽ cautionẽ ab illo recipit vr̃ remittere tanq̃ sine mãdato: vñ ex quodam cõsensu persona legitimat̃. de dam. infe. inter quos. §. alieno. iudic. sol. l. iij. §. nũc videamꝰ. aut nõ cauit, sʒ errore fuit admissus: ⁊ tunc vr̃ secꝰ, qꝛ sub ꝓtestatiõe vr̃ semꝑ processum, secꝰ si sit ꝓcurator. ⁊ aliter nõ: ⁊ ꝓmissa ꝓtestatiõe ratihabitio nihil opat̃. ⁊ ita intelligo qđ no. in. l. si tutor. C. in qb. cau. in inte. rest. non est neces. ꝑ hoc qꝛ litigans motus est ad litiganduʒ pretextu false cause. ergo si est falsa vitiat cũ sit finalis, qꝛ si sciuisset non erat litigaturꝰ: vt. l. cum tale. §. vlt. de here. insti. l. si. de ꝯhẽ. emp. Ab eo. vt in Spe. de defen. ver. sed pone egisti. Comprobasti. not. ergo si cõprobasti: ratihabitio expedit reuocationẽ sicut mandatum. Onereris. no. neminẽ ex alieno facto homicidam: hic autẽ no. rẽ dubiam nõ dirimi volũtate, sʒ authoritate ꝓtoris. Translatio nõ trãsfert dñium instantie in ꝓcuratorem factum lit. ꝯte. ⁊ sic statim poterit alium ꝓcuratorem facere cũ sit dñs litis. contra. not. in Spe. eo. tit. §. j. ẋ. qd si procurator interesset. ⁊ ꝑ Cy. C. eo. nihil arbitramur. ibi vide. Sed si ꝓcurator. no. ꝙ si dñs ꝓsequit̃ ꝓcessum ceptũ a falso procuratore ꝙ vr̃ habere ratum: vt. ĩ. rem rat. ha. l. v. ⁊ sic patet ꝙ per processum ad vlteriora persona legitimatur a dño sic vt ab eius aduersario, vt. ĩ. iudi. sol. l. iam tamẽ. §. nunc videamus. sic si a iudice. extra de app. ex parte. M. sic si per caut. vt. ĩ. de dam. infe. inter quos. §. alieno. sic ꝑ quasi cõtest. lit. vt not. in. c. j. de elec. lib. vj. ⁊ per Cyn. C. eo. nihil arbitramur. ⁊ adde ꝙ persona falsi ꝓcuratoris nõ põt legitimari in preiudicium dñi. de excep. cũ iud. si is q. §. si. de excep. modi. qđ cum falso tuto. l. j. §. idem Põponiꝰ. ꝑ doc. tñ quoad litigantem secũ litigari põt per cautionẽ rati: vt in. §. alieno. Item per pronũcia. index ꝓnũciat eũ ꝓcuratorẽ. Item per tacitam vel expssam cõfessionem. ĩ. qui satisda. l. vlti. in glo. dubitat. qꝛ ius vtile q̃situm dño nõ mutat̃ nec penes ipsum inducit̃ mutatio ꝑ varietatem personarum. Et licet. No. vtilem q̃ sine cessione competit directe preferri quinimo directa redit in seipsa me fugante. vt hic. ¶ In gl. q̃ inci. Casum ponit in ẋ. si. ⁊ melius i. l. si actor. ĩ. eo. Sʒ pone ꝙ dñs q meliꝰ nouerit factũ, qꝛ ꝓpriũ abest. dicit author iudici dñe mandetis procuratori qđ faciat cõparere ꝓncipalẽ. dicit procurator ego non expẽderem vnum denarium mitte tu tuis expẽsis si vis. queritur quid iuris? dicit quod dʒ mitti expẽsis procuratoris, vt ipse not. ĩ. ad treb. l. sed sciendum. in glo. i. qb. ex cau. in pos. ea. l. iij. §. defendo. simile qñ procu. noiat dñm in iudicio. vt. l. ij. C. vbi in rẽ actio. ⁊ adde qđ no. Inno. extra vt lit. non ꝯtest. c. j. ⁊ qđ no. Ber. extra de vita ⁊ honest. cleri. c. ab omni. Sed an onus sumptum recuperabit procurator a dño. rñdeo sic. si est simplex ꝓcurator. vt. ĩ. eod. actoris. s. de pac. sumptus: secus si in rem suam. vt no. in. l. i. de presc. ¶ In ea. gl. ibi. factum. Sed, certe hoc est magna iniquitas, qꝛ ꝯfessio cedentis non preiudicat cessionario in tribus casibus: vt dixi. s. de pac.
b si cũ emptore.[b] vnde ad qdꝰ aget ꝯ, cedẽtis aduersariꝰ, lʒ sit legalior cedens? certe nõ video. vñ in ꝓcuratore in rẽ suã ex pte actoris facto nõ hʒ locum hec glo. sed in procuratore facto in rem suam ex parte rei sic, ꝯm Mar. de fano. ⁊ Jaco. de are. ⁊ no. in gl. ĩ. eod. l. procurator in rem suam datus. Cy. dicit in breui. quod in electiõe procuratoris est conuenire debitorẽ vel procuratorem i rem suam fcm̃, dic ꝙ ex pte actoris ⁊ rei sit ꝓcurator in rẽ suam: vt. ĩ. fa. er. plane. ¶ Quero an procurator veniẽs ad defensionẽ possit defendere inuito actore tanq̃ procurator in rem suam ⁊ aĩo nouandi. ⁊ casus vr̃ cũ glo. in. l. aliam. de nouat. vr̃ qđ nõ. qdã dñt qđ sic. ⁊ probant ꝑ. l. nec villã. §. itẽ si qs do. de peti. here. ⁊ de noxa. electio. ⁊ gl. ibi solutionẽ. ex ꝯtrario sensu illius

illius rónis que in gl. red dif p.l. plane. fa. erci. ꝛ per hanc dicunt nõ nouare ipso iure p.l. aliã. sed ope. excep. põt dici posse defendere vt ꝑcurator. ꝛ in suã rẽ, id est ad suũ cõmodũ: qꝛ onus obligationis agnoscet. ꝛ in eum mãdaẽ executiõi ꝙ nõ foret al's ꝙ sic loquiẽ. l. plantius. ĩ. eod. l. plane. fa. erci. ꝛ ista glo. ꝛ qꝺ soluet recuperabit. vt dicta. l. plane, ꝛ sic qꝛ ad suũ commodũ defendit. iurat de calũnia ẜm hãc gl. nõ dico qꝺ nouare possit. vt. l. aliaꝫ. ꝗ. l. nec vllã. cum simi. vẽ loqui in his que tenẽtur eiusdẽ rei nomine. sed aliter nõ teneẽ: qꝛ desũt possidere dolo: ꝛ possessor se offert ad iudicium ex quo crescit interesse aduersarĳ. arg. ĩ. de dolo. eleganter. §. si dolo. ꝛ. ĩ. mandati. si procurator. §. fin. Questio solet esse in actore agente ex iure cesso. Reus potest petere principalẽ personã venire ꝛ rñdere positionibus in eo qꝺ principalis melius nouit veritatem: qꝛ agiẽ de facto suo: ꝛ hec lex videẽ argumentũ ꝙ sic: sed nõ est: qꝛ hic principalis volebat conueniri dominũ: qꝺ pꝫ. Sed vbi iudicium est inchoatũ cum procuratore suo agendo vel defendendo ꝙ steẽ ꝯfessioni aduersarĳ non videtur, qꝛ post lit. contest. cũ procurator in rẽ suã nihil potest dñs pacisci vel facere in eius preiudiciuꝫ. vt. ĩ. de noua. l. i. ꝛ no. š. de pac. si cũ emptore. Idẽ eẽt in ei⁹ domini ptãte p ꝯfessionẽ extinguere ius cessum. Ja. bu. ꝛ p hoc facit ꝙ legiẽ ꝛ no. ĩ. rẽ ratã haberi. l. si indebitũ §. fi. Uel dic aut agit directis ex persona domini. tũc possit aduersari⁹ petere dominũ ꝯparere ĩ iudicio ꝛ positionibus rñdere. vt hic. ꝛ si respõdeat tale qd ius cessuꝫ ipediat teneẽ cessionario. arg. ĩ. de dona. ad eam. §. j. Aut agit vtilibus ex sua psona. ꝛ tũc hec lex non procedit per rationem supradictam. ¶ In gl. que incipit, imo. in ver. vt diximus. vel dic aliam esse rõnem differentie. nam qñ mutatur conditio stipulationis mutaẽ cõditio ministri: sed cum promissore variaẽ cõditio domini: nã ꝑcurator domin⁹ est ẽt promittẽdo: ſꝫ non in stipulãdo. vt. ĩ. l. proxima. ¶ In gl. sed qualiter. ibi, opꝫ., imo non oportet: qꝛ ꝛ sine cessione queriẽ domino vtile i⁹ ĩ iudicĳs. vt. ĩ. e. l. §. fi. Item qꝛ litigiosa. ¶ In ea. gl. j. respõ. sic no. cessionẽ actiõis posse fieri inter absentes. Nã quãdã traditionẽ habet ĩ se que etiam inter absentes, fieri põt dũmodo p nunciũ vel epistolam dirigaẽ. ĩ. de rei vend. quedã mulier. ꝛ. ĩ. de donatio. absenti. ꝛ hoc verũ ex titulo ꝯcto inter p̄sentes vel cõtrahibili inter absentes: al's nõ valeret cessio si titulus est nullus. ꝛ dic aut vtilis cõpetit alicui vt dño. ꝛ tũc p̄ferẽ: vt hic. aut vtilis ꝯpetit alicui vt ꝑcuratori alterius, ꝛ tũc directa preferẽ que efficacior videẽ cũ ab ea sup modũ fundamẽti ad vtliẽ: ꝛ propter qꝺ vnũqꝺqꝫ ꝛ illꝺ magis. C. de nouatio. l. iĳ. aut directa cõpetit vt dño ꝛ vtilis similiter. ꝛ tũc aut vnus p̄tẽdit cãm ab altero vt est emphyteuta a domino. Et qualiter ĩ suo iure preferẽ alteri. aut vn⁹ nõ pretendit causam ab altero. vt ille qui prescripsit, ꝛ tunc preualet. vt. C. de prescriptio. xxx. anno. si qs emptiõis.

1 ☞ Actio vtilis in iudicĳs sine cessione acquiritur.
2 Actio vtilis prefertur directe.

SI ꝑcurator. Ex stipulatione procuratoris ĩ iudicio q̃riẽ domino vtilis q̄ p̄ferẽ directe ſꝫ ex satisdatione defensoris sine mandato nõ daẽ. imo actio ex stipulatu. h. d. Et prima ps loquiẽ in satis accipiẽte. ꝛ sic actiue. Scꝺa in satisdãte. ꝛ sic passiue secũda ibi. p ꝯtrariũ. ¶ † No. in iudicĳs per procuratorẽ acquiri vtilẽ actionẽ sine cessione: secus in contractib⁹ q non accedunt ad naturã iudiciorum. vt. ĩ. de acq. pos. possessio.
2 §. ꝛ si possessio. ¶ † Secundo no. quod vtilis prefertur directe[a] sup quo dicit Jaco. C. de noua. l. iĳ. in lec. ꝛ. š proxi. in. §. fin. ꝛ distinguit aut vtilis cõtrariatur directe. ꝛ tunc preferẽ vtilis. C. de prescrip. xxx. an. l. si qs emptiõis. aut nõ cõtrariaẽ: ꝛ tunc refert: aut vtilis ꝛ directa descendũt ex eadẽ causa. ꝛ preferẽ directa. vt. C. de noua. l. iĳ. Fallit ex trebelliano: vt no. in. l. si cũ emptore. š. de pact. aut descendũt ex diuersa cã vt in directa q̃ datur domino ꝛ vtili q̃daẽ emphyteute: ꝛ tũc non est ponere ius platiõs: qꝛ nõ danẽ ad idem. ꝛ ideo q̃libet in iure suo tuendus est altero nõ excluso a iure ꝑprio. facit. l. fin. ĩ. vtilpos. ꝛ qꝺ no. ĩ. de acq. pos. l. iĳ. §. ex ꝯtrio. ꝛ bñ hoc ꝑbaẽ ĩ rõne sui. ĩ. de vsufr. l. cuiuscunqꝫ. §. si fundus. ¶ Item no. pro procu. cui est iniunctũ litis exercitiũ sicut nõ agit iudicati: ita non agit ex stipulatione iud. sol. ꝛ ẽ rõ. qꝛ litis exercitatio terminaẽ p sñiam diffinitiuã. vñ nõ vẽ durare mãdatũ. vt. ĩ. de solu. hoc iure. ꝛ arg. ĩ. de fide. l. grece. §. post litẽ. ꝛ hoc verũ nisi esset procurator in rẽ suã. vel nisi haberet mãdatũ ad exigendũ. facit ad hoc ẜm Cyn. C. de noua. non abstulit. ꝛ. ĩ. de ỽb. sign. verbũ exacte. ꝛ. ĩ. de pig. act. l. solutũ. §. solutã. Nãvt dicũt Ja. de are. ꝛ Old. vbi istud mãdatum ad exigẽdũ adĳcit in mãdato ꝑcu. põt petere executionẽ sñie ꝛ exigere ab inito. ꝛ multo fortius recipere a spõte soluẽte. lꝫ glo. no. ꝯtrũ in. l. nõ solũ. ĩ. sol. ma. tetigi in. l. sed si tñ. š. de pact. Spe. in ti. de procu. §. vt aũt ver. no. autẽ. vbi cõeor. cũ glo. l. nõ solũ. tu tene dictũ Jac. ꝛ Old. ¶ Itẽ not. ꝙ ex promissione ꝑcura. nõ obligaẽ dñs: lꝫ obligeẽ ex sñia. ꝛ est rõ. qꝛ non promittebat procuratorio noie cum domino nõ incũberet. sed sibi. vt. ĩ. eo. ſꝫ hec. §. defendere ꝛ sic nõ ob. ĩ. de actio. emp. l. iulianus. §. si ꝑcura. qꝛ formabaẽ ꝑmissio noie dñi. ꝛ eodẽ mõ rñde ad. l. j. ĩ. ꝺ institito. ¶ Itẽ no. ꝙ sine mãdato qs nõ p̄t aliũ obligare: nec p viã ꝯctus, nec p viã iudicĳ: ꝙ intelligatis nisi dñs sciret ꝛ pateretẽ: qꝛ tũc bene obligareẽ ex iudicio: lꝫ nõ ex ꝯctu. ꝛ est rõ: qꝛ patientia hꝫ vim mãdati. vt no. In extra de rescri. c. ex ꝑte decani. qꝺ intelligo verũ si defensor veniebat tanq̄ habẽs mãdatũ: secus si tanq̄ sine mãdato. vt. l. solutionẽ ad iudiciũ. ĩ. ꝺ sol. ꝛ adꝺ qꝺ no. ĩ. de iudi. vẽditor. ꝛ ĩ auẽ. q̃ ĩ ꝑuincia. in ver. eo aũt absente. C. vbi de cri. agi. opor. ¶ In gl. no. ibi: iudiciorũ, in. l. in cause. š. e. adꝺ. ĩ. de dã. infe. l. dãni infecti stipulatio. ¶ In gl. no. vtilẽ. in ea. l. in cause. ibi: ipso iure adde ꝙ no. š. ꝺ excep. l. j. vbi oĩno viꝺ. ¶ In gl. se. ibi: nõ grauaẽ. in hac. l. si procu. hec est ỽa sol. vt no. Guil. in. d. l. si quis mancipĳs: nã h̄ on⁹ incũbebat dño. ꝛ iꝺ nõ põt obligate dñm. ſꝫ in. l. ꝯtria ꝑcurat. nõ tenebaẽ ad se obligandũ ſꝫ ad obligandũ dñm. ꝛ iꝺ dñs teneẽ vtile ꝛ facit. ĩ. eo. ꝑ curator. §. q pro emp. Bald.

1 ☞ Actio directa nascitur sine interpellatione.
2 Judicium defensionis sine mandato preiudicat domino.

SI ꝑcurator. ¶ Ista. l. hꝫ sex rñsa. ꝛ. h. d. Ex psona procuratoris dño ꝯpetit actio iudicati ꝛ vtilis ex stipulatiõe iudi. sol. ipsi sũt ꝑcuratori exercitiũ actiõis iudicati: vel directe actiões ex stipulatiõe nõ ꝯpetũt. eꝯ. ỽo ex ꝑmissiõe ꝑcuratoris vl' ꝺfensoris dñs ꝯueniri nõ p̄t. h. d. Et hꝫ duas ptes ꝑncipales. Prima loquiẽ ĩ ꝑcuratore ex pte rei. scꝺa ibi p ꝯtrũ. ¶ In tex. ibi, q̃ res. i. rõ ista. qꝛ mihi dño piudicare ñ p̄t. ¶ In tex. ibi: ad eãdẽ rẽ. i. ad executionẽ. ¶ In tex. ibi, iudicati. isto casu qñ sine mãdato defendit ſꝫ si cũ mãdato tenerer iudicati. lꝫ nõ in ꝯctu stipulatiõis. ¶ Not. ex stipulationib⁹ iudicioꝝ acq̃ri vtilẽ dño sine cessiõe. ꝛ adꝺ. qꝺ not. in. l. dãni infecti stip. ĩ. de dã. infe. in gl. magna. ꝛ adde qꝺ no. in. l. huiusmodi. in ꝑn. de lega. i. ꝛ ibi est gl. no. ¶ Scꝺo nota vtilẽ actionẽ ex stipulatiõe iudi. sol. ꝛ ac. iudicati ex sñia parib⁹ passib⁹ ambulare. ¶ Tertio no. ꝙ ỽba directa q̃ acq̃rit ꝑcura. litis, ꝯpetũt sibi, tñ sine exercitio. qꝛ nõ potest petere ea exeq.
1 ¶ † Ex h̄ no. ꝙ qñqꝫ actio directa nasciẽ sine interpellatiõe. ꝛ vtilis q̃ ex ea causaẽ ꝯpetit cũ interp̄tatiõe ꝛ cũ effectu. ꝛ sic merito tũc actio vtilis p̄ferẽ directe qꝛ directa est sine exercitio executino. ꝛ ꝯcor. š. l. pxi. §. fi. alibi tñ habem⁹ oppositũ ꝙ actio directa p̄ferẽ vtili nisi in trib⁹ casibus vt. C. de noua. l. iĳ. ꝙ dic vt dixi. š. de pactis. l. si cũ emptore. ꝛ addeꝙ no. in. l. quoties. de admini. tuto. ꝛ in. l. in ꝑuinciali. §. si ego. de no. ope. nun. per Ja. de are. ¶ Quarto no. ꝙ ꝑcuratori iudicĳ nõ ꝯpetit actio in factũ. ꝯcor. š. ꝺ pac. l. sed si tã tum. Fallit si est ꝑcurator in rẽ suã. Itẽ si hꝫ mãdatũ ad petendam excutionẽ vt hic. Itẽ fallit in tertio casu. ĩ. eo. l. actoris ꝑcura. ¶ Quinto no. ex ꝯctu ꝑcuratoris dñm nõ teneri. lꝫ ergo cõdictio dñi per procuratorẽ fiat melior in acquirẽdo. tñ nõ põt fieri deterior in onerando dñm. vt hic. ꝛ est rõ differẽtie: qꝛ in acq̃rendo inspiciẽ psona dñi: vt. š. si qs cau. l. pe. sed in ꝑnunciãdo inspiciẽ persona procuratoris: qꝛ est officiũ procuratoris ꝑmittere non dñi: vt. ĩ. eo. l. sed ꝛ he. §. p̄ter. ita dicit notabiliter h̄ gl. quam multũ no. Guil. de cu. in. l. si quis mancipĳs. in prin. ĩ. de insti.
2 ¶ † Ultimo no. ꝙ nec ꝯctus nec iudicium defensionis sine mandato preiudicat dño. ꝛ qꝺ de ꝯctu ad sñiam est bonum argu. ꝛ ita argumentaẽ litera hic. ꝛ. ĩ. ꝺ pecu. l. iĳ. §. idẽ scribit. reliqua dic: vt in gl. ¶ In gl. que incipit. s. directa. ibi negatur. scꝫ qñ procur. habet mãdatum qd si habet quasi mandatũ. i. patientiã dñi. dic vt in auẽ. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi opor. ꝛ sic sunt tres casus. qñqꝫ habet mãdatũ verum: qñqꝫ quasi mandatũ: quandoqꝫ nec verum nec quasi. ¶ In ea. gl. ibi: per procura. satis accipientẽ. ¶ In ea gl. promissione. scꝫ qñ satisdat. ꝛ sic nõ est eadẽ ratio ꝯtriorũ. ¶ In ea. gl. ibi. iudicium suscepisset. scꝫ dominus p seipsum. ¶ In ea. gl. ibi: ꝑmisisset. qꝛ suo noie conuent⁹ nõ satisdat indicatum solui. ¶ In ea. ibi. eandẽ cautelã. hec rõ est vera: qꝛ procurator in satisaccipiẽdo gerit negotiũ domini: ꝛ ꝯtẽplatione domini fit: ſꝫ in satisdãdo nõ gerit negotiũ domini. sed firmat personã suã in iudicio. ꝛ ea cõtemplatiõe ꝑmittit vt reddat se habilẽ. hec necessitas nõ incumbit domino: qꝛ eoipso est habilis ꝙ est reus principalis ad iudiciũ vocatur. iuxta no. p Jnn. extra de excep. c. cũ inter ꝑorẽ. In contractibus extraiudicialibus dic: vt. ĩ. de instit. l. j. in fi. de acti. empti. l. iulia. §. si procura. nam in illis acq̃sitio ꝛ obligatio censetur ad paria. quia est eadem ratio in vtroqꝫ.

[a] ¶ Directa. adꝺ eundẽ Bal. ĩ. l. fin. ĳ. q. C. de edic. diuiadria. tol. ꝛ in ca. ĳ. de lege. corra. ĩ vsibus feud.

1 ☞ Actor dicens reum esse legaliorẽ: procurator replicat ipm mentiri: cui incumbit onus probandi.
2 Cessio domini an noceat procuratori.
3 Defensor an admittatur inuito actore.

SI actor. ¶ Ista. l. hꝫ quinqꝫ lectu. quatuor in gl. magna. ꝛ quintã in gl. que incipit qꝛ. ꝛ ista quinta est verior. h. d. lꝫ procura. in rẽ suam cõpareat in iudicio ad rei defensionẽ: tũ petente actore reus prin.

cipalis cogit҃ cõparere si est legalior vl' nouit meli⁹ veritatē seu factū.h.d.ſm verā lect. ¶ Pone casum in nube hoc mõ. Ego agebā ɔ titiū p isto titio qdā[m] volebat cõparere ad eius defensionē tanq̃ pcurator in rē suā. Ego vero petebā qd veniret pncipalis querit҃ vtrū hoc petere possum.supple,puta si re⁹ fugerit vt puta q: legalior vel instructior de facto.h.d.hec.l.supplẽta p gl. ¶ In tex.ibi.dñm.i.reū pncipalē. ¶ In tex.ibi:ei. scilz actori. ¶ Quero pmo p intellectu hui⁹.l.qd est ei⁹ exēplū.glo. magna ponit q̃tuor exēpla ex qbus inferunt҃ quatuor lec. Glo. parua ponit quintū exemplū ex quo infertur quinta lectu. Redeo ad pmū exēplū.dixerūt antiqui q̃ i ista.l.debebat poni exēplum p.l.de illo.ſ.de noxa.ʒ.ſ.de peti.here.l.ct.§.itē si qs dolo. in quibus.ll.d: q̃ qñ cõuenit҃ ille q dolo desijt possidere pt possessor se liti offerre ʒ defendere reū.Nõ dʒ intelligi nisi ipse re⁹ sit persona legalior ʒ magis instructa in facto:quia tunc peten te actore ipe cõuentus dʒ rñdere:ʒ cogit҃ cõparere.ita dixit Albe.ʒ sic ille.ll.loquunt҃ ʒ limitant҃ per istā gloss.hoc reprobat҃: q: possessor non dʒ dici pcurator in rē suā:imo est dñs verus litis q: cõparet p suo interesse.vñ nõ põt a iudicio expelli, lʒ principalis re⁹ eēt magis legalis.ita dicit glo. hoc est multū notabile secūdū Bar.qñ aliqs cõparet p suo iure,ʒ suo principali interesse:non procedit allegatio actoris.cõpareat reus pncipalis, q: est legalior:nā ʒ iste loco pncipalis rei habet҃,lʒ a pncipio non sit i cū directa petitio ſm Bar. ¶ Scdo mõ ponit exēplū p.l.j. C.de alie.iudi.vbi d: q̃ ille q alienauit cā mutādi iudicij tenet҃. Itē ʒ possessor.mõ,si actor agit ɔ alienātē.ʒ possessor se offert liti põt actor eū repellere si ille q alienauit est psona legalior: q: nõ cogitur incidere in duriorē aduersariū: ʒ durior aduersari⁹ intelligitur ille q est minus legalis ʒ magis cauillat҃.argu.l.j.in prin.ſ.si ex noxa.cā agat҃.hāc.l.reprobat glo.q: possessor qui cõparet pro suo iteresse nõ d: procurator sʒ d: reus. ʒ habet҃ pro principali persona.vt dixi.ſ.i alio exēplo.ʒ iõ tertiū ponūt exēplū i emptore hereditatis.nā si egit vtilib⁹ actiōib⁹ vt procurator in rem suā.ʒ recõuenit҃ i cā recõuētionis potest petere actor q̃ compareat venditor hereditatis tāq̃ reus pncipalis:ʒ istud sit exēplū istius.l. Istud exēplum presupponit q̃ emptor hereditatis possit reconueniri ex psona vendētis.sed hoc est falsuʒ nisi i vno casu.vt.ſ.eo.l.si qs in rē.iõ glo. recedit ab hoc exemplo. Quarto mõ exēplificat gl.i eo cui sunt cessa iura titulo lucratiuo q põt conueniri ex psona cedentis quo casu si cedens ē psona legalior põt actor petere vt ipe cedēs cõpareat ad cām recõuētionis.ʒ est exēplū Jo.ʒ habes istud exemplū.ſ.eo.l.sernum quoq̃.§.fi. Ex pdictis habes exēpla q̃ ponit gl.magna ʒ primū ʒ secundum exemplum sunt i cā ɔuētiõis.tertiū ʒ quartū sunt in cā recõuētiõis. Ista exempla vltima nõ placēt q: respectu cause recõuentionis,nedū q̃ si procurator in rē suā.imo nõ hʒ mādatū aliqd.vt no.ſ.e.l.si defunct⁹.§.q ad. Et iõ venio ad qntū exēplū q̃ est tale. Peto a titio centū pro isto titio cõparuit seius suscipiēdo in se iudiciū ʒ periculū litis propter qd efficit҃ pro.i rē suā:tñ ego actor volo q̃ ad rñdēdū cõpareat re⁹ pncip alis tanq̃ psona legalior,queritur nūqd possit: rñdet҃ q̃ sic.ista est vera lec.hui⁹.l. Põt ēt exēplificari sexto mõ p.l.plane.ſ.fami.ercis. Nā ex parte rei fit ibi procura. in rem suam non cedendo:q: istud nõ põt fieri nisi ex parte actoris. Sed pmittē do qd põt fieri ex parte rei. Uerbi gratia: si heredes diuidēdo hereditatē diuidunt debitum.ʒ vn⁹ promittit alteri quod soluet titio alter alteri q̃ soluet seio. Isto casu si ille q promisit cõparet vt procurator in rē suā.vt.ſ.de pactis.l.tale pactū.§.post diuisionē.hʒ locū hec.l.vt possit ei dici facias cõparere reū pncipalē ad respõdēdū:q: est psona legalior ʒ meli⁹ nouit factuʒ. ʒ istud est etiā bonū exēplū. ¶ Modo ɔ ista exempla oppo. si reus põt facere procurat.inuito actore. nec cogitur personaliter comparere.vt.ſ.eod.l.j.§.vlus:ergo hec lect.est falsa. Solu. verū est qd tʒ cõstitutio procu.tñ in respõdendo oportet q̃ pncipalis reus compareat in duobus casibus supradictis. quando est magis legalis.ʒ qñ est magis instruct⁹ in quibus casib⁹ regl'a fallit.vt.C.de pcu.l.fi.ʒ sic nõ obstat. ¶ Secūdo opp.q: si actor semp põt petere q̃ cõpareat principalis.ergo frustra cõstituit҃ procura.in rē suā:sed istud est ridiculū.ergo male loquitur hec.l.rñdet hec glo.q̃ ista.l.nõ debet simpliciter intelligi:sed tātū in dictis duobus casibus. Itē lʒ dñs rñdeat:tamen ipso procur. prosequit҃ reliquū processum:ʒ sic non erit procuratio frustra. ¶ Tertio oppo.de.l.procuratore in rē suā.que videtur istā l.destruere.nam ibi dicitur q̃ non põt repelli procurator in rem suā:lʒ non cõpareat principalis persona. So.ibi loqtur in procura.in rem suā ex parte actoris.hic in procura.in rē suā ex parte rei.vt ibi no.ʒ ita tʒ Cy. ¶ Sed quero de rõne diuersitatis ex parte actoris principalis non cogitur agere si non vult.sed ex parte rei iudiciū redditur in inuitum.vt.ſ.de v.oblig.l.inter stipulantē.§.i.rõ est:quia fortiorē procuratio in rē suā ex pte actoris quam rei.q: ex parte actoris transferuntur iura vtilia.sed ex parte rei non transferuntur iura vt.ſ.de heredi.vendit.l vendi

a ¶ Quasi traditionis. adde idem tenēt.p. Maria.sozi.in cõsil.xviij. incip.pro sequendo ordinē versi. quāuis enī ibi ʒ ratio differētie in prima parte.

1 tor ex hereditate. ¶ † Item q̃ro actor dicit q̃ reus est legalior pcurator dicit q̃ ipse mentit҃.querit҃ cui incūbit probatio. Rñdeo ille q hoc dicit allegat suspitionē pcuratoris:iõ dʒ illam pbare.vt.l.itē si suspectus.ſ.eod.ʒ.l.in cause.§.hec autem.ſ.eod. ¶ Extra quero nunquid requirant҃ hec duo copulatiue:q̃ dñs sit legalior ʒ meli⁹ factū nouerit:an vero sufficiat qdlibet istorū p se vt dñs teneat҃ psonaliter cõparere:gl.hic loquitur copulatiue ʒ sic facit tñ vnū casuʒ.sʒ doc.loquunt҃ alternatiue ʒ faciunt duos casus vt siue dñs sit legalior.siue magis istructus habet cõparere ipsemet ad rñdendum:quia non dʒ fieri deterior cõditio aduersarij p interpētū pcura. ¶ Sed qd si pcurator dicit velle cõsulere dñm ʒ venire cum spāli mādato nunqd h̃ sufficit. Rñ. sic vt extra de pcur.c.dilectus.Jac.bu.C.de procur.l.fi.in lect. ¶ Quero qd in casu criali vbi admittit҃ pcur.si iudex dicat cõpareat reus principalis:q: melius nouit factū vtrū teneat҃ cõparere: Cyn.dicit q̃ sic.C.de accusa.l.reos.vȷ.questi.quod not. ¶ Ulterius q̃ro.dicit reus q̃ cõpareat actor principalis. Rñ. pcura. si tu vis q̃ cõpareat facias eū citari:replicat reus quod ipse procurator notificet ʒ mittat suis expēsis querit҃ qd iuris. Rñdet Dyn.q̃ pcura.dʒ notificare suis expensis.non sumptibus actoris.ita tʒ.ſ.ad trebel.sed sciendum.ʒ hic Guil.de cug. ʒ est gl.ordi ſ.q.ex cau.in pos.eatur.in.l.ij.§.defendi.ʒ ratio est: q: cum procura.iste nõ sit instructus nõ dicit҃ sufficiēter cõparere nisi repsentet dñm:ʒ habes gl.no.ſ.de iniur.l.sʒ si vnus.§.pro
2 curatorē ʒ tene mēti. ¶ † Ulterius q̃ro vtrū cõfessio dñi noceat pcuratori i rē suā dicūt doc.q̃ est casus hic qd sic.vñ si nõ noceret ad quid teneret҃ dñs rñdere:istā rõnē ponit gl.i.l.non solū in pn.ſ.eo.Dy.d: q̃ cõfessio dñi non nocet pcuratori in rem suā nisi vbi noceret pactū.facit qd no.ſ.de pac.l.si cū emp.Ja. bu.dicit qd post lit.cõtesta.rñsio dñi nõ nocet pcuratori in rem suā sed ante lit.cõtest.vl' i ipsa cõtestatione litis sic.ʒ ita loquit҃ h p hoc facit.l.que omnia.§.plane.ſ.e.q̃ dicit qd ante lit.cõtest. procurator i rem suam potest reuocari. ergo ʒ sibi piudicari p confessionem. Ego dico qd aut loqmur in pcuratore in rem suā ex pte actoris aut ex parte rei. Prio casu aut sua directa prefertur vtili,ʒ nocet confessio:aūt vtilis que cõpetit pcuratori prefertur directe que cõpetit dño:ʒ non nocet confessio dñi ipsi procuratori:q: nõ est maioris potentie cõfessio quā alius actus pre iudicialis.vt.l.j.§.qd si i lite.ſ.si qd i frau.patro.ʒ ideo i illistrib⁹ casibus de qbus loquit҃.l.ij.C.de noua.cõfessio dñi non nocet procurato.non ob.l.nña q: loquitur in procuratore ex parte rei cui nocet confessio dñi:quia nõ est procurator p viā cessiõis, nec habet in se iura traslata:sed nudū exercitiū.ex hoc apparet se eundem membrum de procuratore in rē suā ex pte rei q̃ cõfessio dñi sibi nocet in quacunq̃ parte iudicij.ʒita intelligo.l.nñam
3 ¶ † Ultimo q̃ro hic vtrū inuito actore admittat҃ defensor tāq̃ in rē suā ex pte rei,vel vbi gratia ad defensionē actoris cõparet venditor ʒ tāq̃ pcurator in rē suā:ʒ vult in se transferre instantiā ʒ pcessum:ʒ exonerare emptorē a processu cāe:q̃ro nunquid possit.ʒ vr̃ q̃ sic.vt no.ſ.de nego.gest l.liberto.§.fi. In cõtrariū q: inuito actore non fit nouatio actiõis nec instātie.vt not.ſ.de sol.l.absolutionē vel iudiciū.ad hoc.ſ.mā.l.si mādato meo ver. aut si nolit.ʒ.ſ.sol.mat.l.ij.v. nec cogit҃. Quidā dicūt quod cū vēditor sit defensor necessarius q̃ admittit҃ inuito actore.vt.ſ.de peti.here.l.sʒ ʒ si lege.§.itē si rē distraxerit.veritas est ista qd vēditor pt cõparere tribus modis. ¶ Primo vt simplex defensor sicut qlibet ali⁹.tūc põt sine dubio.vt.ſ.de iudi.l.vēditor.C. vbi in rē actio.l.j. ¶ Scdo mõ põt cõparere p suo interesse.vt pcurator in rē suā:q: ad eū ptinet dānum litis. ʒ adde dico qd põt hoc mõ cõparere:tñ illa cõparitio nõ eximit emptorē ab instātia est bū verū qd vēditor ex sua psona hʒ ius excipiēdi ʒ pderit emptori vt liberet emptorē p sniam vi cõparitionis.ʒ ita intelligit҃.ſ de pe.her.l.sed ʒ si lege.§.itē si rē distraxerit. ¶ Tertio mõ põt cõparere animo nouādi ʒ liberādi emptorē ab instātia ʒ actione.ʒ istud non pt fieri inuito acto.nõ ob.ſ.de peti.heredi.l.ēt.§.pe.q: ibi possessor cõpebat ad defensionē possidētis hic eɔ non possessor ad defensionē possidentis: sʒ magis facit in ɔtriū.ſ.de alie.iudi.l.ij.§.fi.sed tu dic vt ibi no. Ex predictis apparet q̃ si vēditor emptore cõuēto petit cām cõpromitti: emptor vero nõ vult q̃ cõpromittat҃ nec actor. qd venditor nõ hʒ ius hoc petēdi vigore statuti de causis cõpromittēdis:q: nõ pt totaliter eximere actorē ab instātia:qd tene mēti:facit ad predicta q̃ no.Jac.bu.in.d.l.liberto.§.fi.ʒ Cyn.in.d.l.j.vbi in rem actio.ʒ in Spe.de defen.§.j.v.sʒ pone vēdidisti. ʒ de pcura.§. j.ver.nunqd.ʒ ibi vide. Itē vide Inn. extra de iur.calū.c.in p tractandis.ʒ de iureiuran.c.ex lrīs.per eundē. Bald.

Additio Baldi.

Si actor. Querit҃ quare in cessione actionis regrat҃ titulus cum psumat҃ donacio. Spe.no.eo.ti.§.sequit҃ videre iuxta principium. ʒ credo hāc eē rõneʒ:q: cessio actiõis trāsfert ius q
a viam cuiuidā q̃si traditiõis[a], vt no.ſ.de dona.l.pe.ʒ sic est ficta traditio

traditio.ergo requirit verus titulus. Naz fictus titulus ⁊ ficta traditio iuris effectū nō sortiuntur.vt.ſ.de acq.poſ.ſi aliquā rē. et alia rō.ſ.pſumpta,litiū redēptio.vt.C.mād.ſ.per diuersas.⁊ no.in.l.ſ.C.ne lice.po.ibi actor.vide qd no.ſ.e.nō solū.in prima gl. Itē vide p Inn.de iura.calū.in pertractādis.⁊.c.cum in cā. Itē vide qd no. Inn.de iureiu.ex lris.⁊ est additio sup ꝟ.a ptibus. Nunquid hec lex hz locū in criminali vbi admittit procurator si iudex dicit veniat reus q meli⁹ nouit veritatem dic ꝙ sic vt no.Cy.C.de accusa.reos. Sz hoc non pcedit in pcuratore in rē suā.de quo loquit hec.l.qr sic accideret p quādā ꝯsequētiā ꝙ dn̄s faceret deteriorē ꝯditionē pcura.in rē suā ꝙ nō pt interueniēte aliquo de trib⁹ casib⁹ no.ſ.de pac.ſi cū empto. Et hāc l.intellige in inchoatione iudicij:secus si cū pcuratore in rē suā ita sit inchoatū ⁊ postea velit ꝙ dn̄s rn̄deat alicui positiōi. Ja.bu.de li. Bar.qd est verū si agit vtilib⁹ ex psona sua:sed si directis ex persona domini:tunc habet locū hec.l.sicut in simplici procuratore.⁊.C.eo.l.ſi.⁊ de iudi.c.j.lib.vj.

Actoris. Actio in factū datur pcuratori litis propter expēsas suasq̄s fecit in litem h.d. Uide Cy.C.mā. l.etiam.⁊.l.ſi contra licitum ⁊ no. hanc.l.qr singularis est qd ex accidenti mandatum extenditur vltra naturam mandati.

Additio Baldi.

Actoris. ¶ Uide in Spe.ī ti.de feu.§.j.ꝟ. sz pone vēdidisti.de procu. §.j.ꝟ. sed nūquid.ver.dicit lz incidentis.qd qcqd olim fuerit tn̄ hodie nulla.sit nouatio inuito actore p.l.vlt. C.de leg.de noua delegare.§.vlt.de sol.solutionē.vbi gl.idē dt.⁊ ita itellige dictā.l.vlti.⁊ idē ī mar.de pc.Fecit.qd eꝫ si ipse succubuit an tenet ad expensas ipse vel dn̄s.dic vt no.ī mar.de sindico.⁊ p Inn.in.c.j.vt lit.nō cōte. Nō sit. Idē si sine herede decesserit.C.de act.⁊ oblig.l.j.⁊ arg.de sol.stichū aut pamphilum. in prin.in gl.q̄ incipit.hinc gn̄a penarū.vide p Arc.xxiij.q.vj. circūlocutiōes.⁊ in eadē glo.ibi cōstitut. Quid si est admissus vtrū pcessus est nullus: dic ꝙ non.C.de adul quāuis in dubijs de iudi.c.j.lib.vj. Quid de syndico.dic vt.l.tā collatores.de re mili.C.lib.xij.de statuli.vel distingue de syndi.vtx gerat publicum offm̄ ⁊ possit sicut tutor ⁊ curator:an priuatus tunc non sicut pcurator.sicut in simili no. Ja.de are.C.qui per procu.qui causa in integ.restitu.agi posse.⁊ sic accusatus inscribat se suo noīe.qr vniuersitas non potest pati penam talionis q̄ nō imponitur ex ficta calū.sed ex vera ergo ⁊c.l.j.§.pcu.ſi quis insdi. Statuto cauetur qd contrahens matrimoniū cū gibellina nō audiat in ciuili vel in criāli.accusatur nunc aliqs de hoc crimine:an poterit comparere per procuratorē:⁊ vr̄ qd non:quia hec pena est maior ꝙ pena deportationis.vt.C.ad.l.Jul.de vi pub. multa ergo nō interuenit procur.vt hic.Sm contra.est verum:qr quedam pene sunt afflictiue.⁊ in istis loquitur hic.⁊ quedā sunt exclusiue.vt est ista statuti:⁊ ista bene cadit in absentē.⁊ iō potest bene interuenire procurator.vt.§.publice. Jac bu.in.d.l.hi qui.in lec.noua. Pone ꝙ statutum de homicidio imponit penam.pecuniariā.nūqd dr esse crimē publicū.dices tu qd non descendit ex.l.cor.sz ex.l.municipali.neqꝫ imponit penam corporalem:sed pecuniariam. Ego tenui cōtrarium.scz quod si publicum:nam minoratio vel annunciatio pene non facit crimen esse publicum vl desinere:nō atrocitas criminis que omnib⁹ iīuria esse vr̄.vt probatur.C.de hereti.⁊ manich.priu.licet sit presumptio qd minorata pena minoret delictū:tn̄ nō desinit esse atrox per minoritatē pene:cū pena sit illa q̄ purgat atrocitatem delicti,quanto pena est minor:tanto minus purgat.ideo remanet delictum atrox ⁊ publicum.

1 ☞ Mandatum ad soluendū an finiatur morte mandantis.
2 Soluens cōdēnationem defuncti pōt ab heredibus repetere.
3 Executio extraordinaria regulariter est prohibita.

Si quis. Actio iudicati intenditur ꝯ pcur.si successit dn̄o litis vel q̄ten⁹ successit ⁊ si qd vltra soluit repetit.h.d. Habet istud principium quinqꝫ rn̄sa. ¶ In tex.ibi dn̄o.ſ.principali. ¶ In tex.ibi ex asse.ſ.successit. ¶ No.hic qd lz executio sn̄ie nō fiat i verū procur.vt.ſ.de iudi.l.ſi se.istud est vex nisi pcurator successerit dn̄o:qr quatenus successit patit executionez.vt hic. ¶ Sed hic quero vtrū patiat executionē directe actionis qua tenebat ipse procurator an vtilis qua tenebat dn̄s: Rn̄deo vr̄ ꝙ illa directa roboret:⁊ illa vtilis confundatur:qr vtilis ⁊ directa sub suis nominibus nō cadūt i eadē persona.⁊ hoc videt pbari.ſ.ad trebel.l.ſi heres.⁊ arg.de solu.l.stichum.§.aliqn̄.argu. ꝯtra.ſ.quod ipsius vtilis fiat executio non directe.ſ.de infa.l. seruus. ¶ Secūdo no.qd procur.litis ex parte rei nō videt habere mādatum ad soluēdū.vn̄ sicut nos dicimus in procuratore actoris ad litem ꝙ non vr̄ habere mandatū ad recipiendum solutionem.vt.ſ.de pac.l.sed si tantum.⁊.ſ.de sol.l.vero pcuratori.ita ex parte rei procurator litis non videt habere mādatū ad soluendū.⁊ hoc est qd hic pbat litera . nā si videt habere mandatum soluendū:ad non ꝯpeteret actio negotiorū gestorū : sed
1 mandati: ꝙ est ꝯtra tex.⁊ hoc bn̄ no. ¶ † Tertio no.quod mandatum ad soluendū nō finitur morte mādātis.vt hic Sm vnam lect.prout intelligit ī mādato facto a defuncto.ad hoc.ſ.de acquiren.possessi.l.fundi.⁊ no.in.l.cum pater.§.menio.de leg.ij.
2 ¶ † Quarto ⁊ vltimo no.ꝙ ille q soluit condemnationē defuncti potest eā repetere ab heredib⁹. ¶ Sed q̄ro vtrū ista repetitio habeat executionē paratā.vr̄ ꝙ sic.vt.C.vbi cāe fisca.l.cū vēdente.⁊ argum.C.de sentē.⁊ interlo.l.cū eorū. ¶ In ꝯtrariū hic videtur casus ꝙ iure ordinario sit agēdū:scilicet per actionē man-
3 dati vel negotio.gesto. ¶ † Extraordinaria enim executio regulariter est phibita:vt dicit no.tex.C.de pac.l.ſi pacto quo penā.ad finē.⁊.C.de phi.seq̄stra.l.j. Breuiter ista est ꝟitas ꝙ ista repetitio nō habet paratā executionē. Fallit in vno casu qn̄ fideiussor iudicij soluit:qr tūc repetitio hz executionem parataz ⁊ iste est casus singularis in.d. l. cū vendente. ⁊.l. cum eorum.⁊ ibi per Jacob.butri.in lect.ꝙ tene menti.

1 ☞ Plures rei in vno libello possunt conueniri.
2 Quando sunt plures litigatores quilibet potest suū cōstituere procuratorem.

1 Unius. Plures rei eiusdē litis possunt dare plures pcuratores.h.d. ¶ † Nota hic qd in vno libello possunt plures rei cōueniri.⁊ hoc est ꝙ dicit literas vnius litis plurium psonaruz.⁊c. hoc intelligo in cōi causa siue in cōmuni negotio.vt.ſ.de q.re.ad eundē iu.eat.l.j.ſ.de appella.l.ſi quis separatim.§.j.itē reus ⁊ fideiussor conueniri possunt eodem libello quādo fideiussor nō hz beneficiū ordinis:vel habet ⁊ nō opponit. Iste est cas⁹ nota.C.de fideiussori.tu.l.j. Item plures possunt agere eodem libello cōtra vnum in facto cōi, vt hic:qr ista litera potest intelligi in plurib⁹ agētib⁹,⁊ in pluribus ꝯuētis:⁊ sic actiue ⁊ passiue. Itē eodē instrō vl eadē charta potest ꝯtineri obligatio diuersorū.vt.ſ.ſi certū peta.singularia. Itē in criminali eodē libello plures accusare vnū si non oppona exceptio
a pluralitatis.vt.C.de accusa. ⁊ econtra vnus accusat plures[a] de crimine cōi vel de cōmunibus criminib⁹.vt. C.ſi reus vel accu. mor.fue.l.j.⁊.C.de accusa.l.ſi quis homicidij. ⁊ ad hoc.ſ. de fal.
2 Athaletus. ¶ † Secūdo not.ꝙ qn̄ sunt plures litigatores qlibet cōstituere pōt suū procuratorē : nec arctant ad constituēdū vnū procuratorē tantū. ¶ Sed contra hoc oppo.quia.l.cauet qd ex parte actoris possunt ꝯstitui diuersi procuratores:qr voluntarium est agere:siue per se,siue per aliū.sed ex parte reorum oportet quod in eundem vel in eosdē procuratores consentiāt. vnde non potest vn⁹ facere procuratorē titiū:alter seium:qr iudicium redditur in inuitū ⁊ non possunt facere difficiliorē cōditionem actoris.iste est tex.nota. ſ. iudi. sol.l. iam tn̄.§.penul. Sol.lr̄a nr̄a posset intelligi in pcuratoribus actor:sed hoc est diuinare:qr loquit indistincte . ⁊ iō gl.rn̄det aliter ꝙ aut origo debiti sumpsit originē in persona vni⁹: tūc plures in vnius locum succedentes.vnū ⁊ eundē procuratorē debent constituere. vt plures heredes vnius debitoris.ita loquit cōtrarium.sz vbi in initio sunt plures debitores tūc quilibet pōt cōstituere suū procuratorē vt hic:qd est nota.ratio differētie est qr omnis numerus eorū q in locū vnius succedūt pro vna psona reputant. no.dicit tex.de ꝯdi.⁊ demō.l.cui fund⁹.in fi.⁊ facit.ſ.eo.l.pluribus.⁊ no. Inn.in.c.in nr̄a.⁊ in.c.ſi duo de procu.lib.vj. Bald.

1 ☞ Mandatum posterius tacite derogat priori.
2 Confirmatio imitatur naturam ꝯfirmati.

1 Julianus. Per ꝯstitutionē noui procuratoris: primus procura.reuocari vr̄.h.d. ¶ † Nota de tacita reuocatiōe mādati . qr mādatū posterius tacite derogat priori.⁊ adde qd no.ſ. mā.l . q mutuā.§.nō iō.illud est itelligendū qn̄ ambo procuratores sunt ad idē:sz qn̄ vn⁹ procura. esset ad vnū actū:ali⁹ scōs esset ad aliū actū:tūc nō intelligit pmus reuocari : qr nō dz dici primus sed solus. ista ꝟba sunt in fili.ſ.q po.in pig.ha.l.ij.in fi. ¶ Opp.gl.de.l.⁊ ſi a patre. in fi. C. de test.tu.vbi p donationē scōi tutoris nō intelligit primus reuocat⁹. ¶ Rn̄det qdā aliud in tutore aliud in procuratore. sz gl.rn̄det subtilius qd ibi fuit diuersitas tpis q̄tū ad ordinationem testamenti ⁊ codicillorū sz q̄tū ad ꝯfirmationē nō fuit ibi diuersitas temporis:qr simul ꝯfirmant testamentū ⁊ condicilli.p mortē testatoris.de lega.j.talis scriptura. in fi.vn̄ qr idē est tps cōfirmatiōis nō derogat vni tutori per alterū. ⁊ sic nō ob.⁊ adde qd ibi no.per Cy. ¶ Scōo opp.de.l.cū semel.ſ.de tute.vbi dr ꝙ si sunt duo curatores dati ad litē diuersis tpib⁹ por pfertur posteriori : qr posterior dari nō potuit.hic aūt dr totū ꝯtrariū in procuratoribus.quare male rn̄dent quidā.aliud in curatore qui dat liti p decretū iudicis: aliud in simplici procuratore . nā decretū iudicis vr̄ facere curā irreuocabilē. vbi aūt decretū iudicis apponit: ibi reprobat variatio.ar.C.de mō mul.l.eos. Sl soluit aliter . dicit em̄ ꝙ idē est i procuratore ⁊ curatore ad litē. nō ob. l. cū semel. qr dz intelligi lite ꝯtest.nam sicut litis ꝯtesta.

[a] ¶ Plures. adde do. Alexā. de imol.in.l.ſi idem.ī pn. de iurisd.om. iudi.⁊ in.l. hos accusare.de accus.vbi refert Salice.in.d.l.ſi qs homicidij.allega. hic p Bal ⁊ ibi post Ang.dicit ꝙ qn̄ accusant ples ad psecutionem iniurie sue vl suorum : si delicta sint diuersa ex factis reqrunt ples libelli sicut in ciuilib⁹.

facit pcuratorem irreuocabilē:ita ⁊ curatorē litis.ista est opin. glo.quā tʒ Dy.ante litē ergo contest.curator litis pōt libere reuocari directe ⁊ indirecte.Exemplū qñ directe:qr mior ꝗ petijt curatorē ad litē adibit iudicem:⁊ petet eū contrario decreto reuocari.⁊ iudex reuocabit.Exēplū qñ idirecte est p cōstitutionē noui curatoris ad eandē litē.nō.n. intelligas qđ ppria authoritate possit minor reuocare:sʒ opʒ ꝙ interueniat decretum iudicis in reuocādo sicut in cōstituēdo.ar.C.de nup.l.si vt pponis, istā opi.tʒ Bar.⁊ dicit ꝙ hic colligit rō diuersitatis quare maritus non pōt eē gñalis curator vxoris:sʒ bñ pt esse curator ad litem.nam rō est:qr curator gñalis non pōt reuocari sine decreto nisi ex cā suspiciōis sed curator ad litem potest reuocari libere:⁊ sic hʒ instar pcuratoris.ergo ⁊c.vt.C.de pc.l.marit⁹.ꝙ tene mēti.Ja.bu.⁊ Ray.sentiūt cōtrariū ꝙ per datione scđi curatoris ad litē nō reuocat pm⁹:qr vbi decretū est appositū non sit nouatio ita de facili.vñ dicit lex ꝙ in pretorijs stipulationibus sit nouatio ope exceptiōis:quia ptor authoritatē interposuit ꝙ̄ in alijs stipulationibus fieret ipso iure.vt.j.de preto.stipu.valerianus.Ego nō recedo ab opi.gl.⁊ Dy.qr confirmatio superio
2 ris actū de sui natura reuocabilē nō reddit irreuocabilem.†Nā ꝯfirmatio imitat naturā cōfirmati.vt.C.de testa.l.oīm.¶Quero hic si scđs pcur.nō acceptat mādatū: vtrū pmus procurator remaneat pcu:Breuiter dico ꝙ nō:qr est casus hic in lrā dum dicit posteriorē dādo.nō reqrit ista lrā nisi factū dñi:non aūt requirit acceptationē pcuratoris hoc.tʒ Spe.in ti.de pcu.§.rōe aūt forme.vꝫ.sʒ cum dato.qđ tene mē.¶Ultio q̄ro.video in diuersis psonis qđ scđa pcuratio tollit primam:q̄ro qđ in eadem psona pone titius fecit seiū procuratorē iam est ann⁹:hodie fecit eū de nouo:q̄ro ꝗ instrō est vtendū Breuiter dico ꝙ est vtendū scđo instrō non primo: qr qđ in diuersis personis recipitur etiam in eadem persona recipiendū est.vt dicit text.in simili.j.si cer.pet.l singularia.⁊ ista est etiam sententia Spec.

1 ☞ In pari officio melior est conditio possidentis.
2 Occupatio.operatur inclusionem vnius ⁊ exclusionē alterius.
3 Occupari qualiter dicatur.
4 Quando sunt plures procuratores vtrum vnus poterit experiri contra alterum.

PLuribus. Qñ plures procuratores sunt simul isolidum ꝯstituti.melior est ꝯditio occupātis.h.d.¶Not.ꝙ cū quo procura-
1 tore ceptū est iudiciū,cum eo dʒ finiri.¶†Scđo no.
2 ꝙ in pari officio melior est cōditio occupātis.¶†Tertio no. ꝙ occupatio operat inclusionē vnius ⁊ exclusionē alterius.imo litera sic loquit quasi per occupationē vnius finiat mādatū al-
3 terius.¶†Quero hic qualiter dicatur occupari.Rñdet gl.p contestationē litis p quā occupans sit dñs litis.hec est ipsa veritas in pcuratore actoris.In pcuratore vero rei videtur ꝙ p curator ꝗ satisdedit vr poccupasse hoc ipso.vt.j.e.l.titius.Breuiter ego non recedo a gl.ꝙ tā in pcuratore actoris ꝙ̄ in pcuratore rei ad occupandū ⁊ cōsolidandū sibi offm̄ requirat lit.cōt. Sed ꝯ hoc opp.nā.l.dicit ꝙ ille occupare videt ꝗ primo venit ad sentētiam.vñ videtur obstare.j.de pec.l.si vero.⁊.j.de noxa. l.si qs a multis.Solu.hic loquit de occupatione officij ꝯtraria loquunt de occupatiōe alteri⁹ cōmodi.vñ dicit Ja.de are.⁊ Oldra.ꝙ interdū querim⁹ de iure noniter q̄rendo ⁊ tūc loquit.j.ꝺ leg.j.l.si plurib⁹.nō q̄ad ius de nouo querēdū seu quoad exclusionē noui iuris q̄rendi sufficit occupatio p litis cōtestationem. vt ibi,interdū q̄rim⁹ de iure quesito.tunc aut loqmur respectu officij iudicis ⁊ fit occupatio p citationē.vt.j.de re ind.l.si quis postea Itē p primā iudicis aditionē.vt.s.de offi.consul.l.j.aut respectu officij pcu.⁊ fit occupatio per litē cōtestatā.vt hic.aut respectu alicui⁹ cōmodi applicationis ⁊ pferende executionis. tunc occupatio intelligit p sniam.vt.j.de noxa.l.si qs a multis. ista est intentio Ja.⁊ Old.Rō dñe iter iudicē ⁊ pcuratorē est: qr i iudice q̄rim⁹ de occupatiōe circa iudicij ordinationem.In pcuratore vo q̄rim⁹ ꝺ occupatiōe circa iudicij pfectionē.Item q̄ro vtrū plures pcuratores simpliciter ꝯstituti videant ꝯstituti insolidū:⁊ vr ꝙ sic.vt.j.de exercito.l.j.§.plures.⁊.j.mādati.l. creditor.§.duobus.nā idē videm⁹ in tutoribus ⁊ curatoribus. vt.j.de admi.tu.l,decretū.Cōtrariū determinat gl.ꝙ qlibet vr
a cōstitut⁹.pro parte.[a] hoc pbo p rōnē.mādatū est ꝯct⁹.vt.j.mānda.l.j.Sʒ.l.cauet ꝙ quoties in eodē actu plures cōcludunt psone:qlibet p parte vr includi iste est tex.no.j.de duo reis.l.reos. §.cum in tabulis.Idē ēt in vltima volūtate.vt.j.de con.⁊ demō. l.cui fund⁹.ista est opi.gl.Sʒ aduerte qđ est dicere pro pte quo ad officiū pcuratoris.nō itelligas qđ si titi⁹ cui debentur decē ꝯstituit duos pcuratores simplr ꝙ vn⁹ petat qnqꝫ ⁊ ali⁹ alia qnqꝫ:sʒ est dicere p pte hoc qr vn⁹ pcurator nō pōt agere sine alio:nec admittit ad agēdū nisi cōiuncta psona alteri⁹.⁊ ita exponit hoc Inn.extra de pcu.c.in nrā.⁊ probat.in.c.si duo.ꝺ p cura.lib.vj.nō ob.j.mānda.l.creditor.§.duob⁹.qr ibi fuit apposi-
b ta dictio vterqꝫ,[b] q̄ ē distributiua sicut dictio,qlibet.vñ rē cuilibet in solidū attribuere solet.vt no.de legatis.ij.l.si plurib⁹.Itē nō ob.de exerci.l.j.§.si plures.qr ibi loquit in mādato ad vniuersitatē alicui⁹ administratiōis.hic aūt loquit in mādato ad lites.vniuersale aūt mādatū vr directū ad quēlibet in solidū:sʒ nō mandatū ad lites sm Guil.hic.⁊ hāc opi.tʒ Bar.⁊ est not. dictū ad executores vltime volūtatis ꝙ si sunt executores gñales qlibet videat habere potestatē in solidū.Tu tñ in executoribus dic:vt in.c.si.de testa.lib.vj.vbi dr qđ vn⁹ sine alio nō pōt executionē facere nisi in trib⁹ casibus ibi positis.⁊ adde ꝙ not. Cy.C.de epis.⁊ cle.l.id qđ pauperib⁹.in.xij.q.⁊ Dy.in.l.luci⁹.§.
4 qsquis.de lega.ij.¶Extra quero de duobus.¶†Primo qñ sunt plures pcuratores in solidū vtrū vnus poterit experiri cōtra alterū.⁊ dic:vt.j.eo.l.ꝗ pprio.§.si.⁊.l.ꝗ duos.¶Scđo q̄ro qñ sunt plures procuratores simpliciter cōstituti.vtrum sit ne-
c cesse ꝙ ambo agāt simul.[c] an sufficiat si vn⁹ agit altero pmittēte.Istud dubiū mouet Inn.extra eo.c.in nrā.⁊ ꝙ sufficiat vn⁹ vr probare.s.eo.l.filius.versi.nā ad dotis.Inn.tñ vr tenere oppositū propter formā mandati.ad hoc.j.de manu.testa.l.si ita fuerit.circa mediū.¶In gl.sua ibi nec alteri prodest occupare, tūc differt qñ al's resultaret pplexitas vel incontinētia:sed vbi nō est perplexitas vel incōtinētia:sed est datus cert⁹ ordo a iure:ibi nihil operat occupatio:vt.j.ꝗ po.in pigno.ha.l.claudius phebus.¶In ea.ibi:ad nutū agētis.nā dr nostra interesse ne ab officio repellamur:sʒ nullū commodū sentiamus ab eo.vt.j. de man.te.l.testamēto cēturio.per quā.l.dixi.ꝙ dr interesse cōmissarij ne expellat a cōmissaria.⁊ probat per istā gl.⁊ tex.nostre legis.⁊ facit ꝙ habes in simili ꝙ sola satisfacio voluntatis habet loco interesse:vt.j.de cōdi.ob causam.l.pe.vbi not.¶In eo.ibi.§.curatores.⁊ vide.l.j.C.quando tu.vel cura.

a ¶Propter. dic verꝫ qñ sunt cōstituti simplr.vt i.d. c.si duo.ꝺ pcu.in.vj. sec⁹ vo ē qñ sint cōstituti insolidū vel ꝙ posset exeꝗ incepta. p do.Berto.hic.

b ¶Uterqꝫ.de qua dictione. vide Frā. are.in.l.ij. §.ex ꝯtrio. in.iij.col.i prin.de acꝗ.pos.⁊ remissiue in l.ꝗ duos. de vulga.⁊ pupil.

c ¶Simul. vide eūdē Bal.in.l. mar.i ver. persona.⁊ Dy.in.l.j. cū si.in si. j.de cur.furio.⁊ ibi Nicola.de neap.ꝙ si vn⁹ negat: alter cōsitet habet p nō rñso. ⁊ pcedit tāꝙ̄ cōtra contumacem.

Additio Baldi.

PLuribus. Hanc legē examina.vt not.in Spe.eod.ti.§.rōne aūt forme. versi.qd si duo.cū vers.se.⁊ vide.C.de epis.⁊ cle.id qđ paupib⁹.in.xij.q.per Cy.occupātis.vt i.c.si duo.extra eo.lib.vj.vide Inn.de statu mona.in singulis erit.vide omnino.Dy.de leg.ij.l.lucius.§.quisquis.

SEruū quoqꝫ. Filius ⁊ seruus possunt cōstituere pcuratorem ad negocia.Itē ordinata causa liberali seruus pōt constituere procuratorē.⁊ etiā ipse ab alio cōstitui p cura.h.d.¶In tex.ibi.peculiaria.idem intelligo de monacho cui est cōmissa gubernatio prediorum.Nam monachus ⁊ seru⁹ equiparantur.vt no.Inn.extra de priui.c.cum olim.

Euꝫ vero. No.qđ pendentia litis habilitat aliquē ꝗ alias esset inhabilis.Et cōtra quādo ꝙ inhabilitat.vt.j.de mune.⁊ hono.l.reus delatus.

1 ☞ Usus procuratorū dicitur pertinere ad vtilitatē publicā.
2 Defensor ad allegandas causas absentie in causis capitalib⁹ admittitur.
3 Procurator an possit constitui ad media cause.
4 Productio sola libelli an possit fieri p pcuratorē accusatoris.
5 De banni exceptione.
6 Banni exceptio an excludat processum.
7 Procurator in causa capitali an admittatur pro collegio.
8 Mandatum an requiratur ad allegandum causas absentie.

Publice. Iste.§.diuidit in tres ptes:qr primo loqtur in causis pecuniarijs.secūdo loquit i causis crīalibus capitalib⁹:tertio loquit in causis crīalibus nō capitalibus.scđa ibi.nā.tertia ibi.quicūqꝫ.⁊ hoc dicit in causis pecuniarijs interuenit pcurator ad totā cām.In criminalibus capitalibus interuenit tm̄ ad allegādas causas absentie.in crīalibus.vero nō capitalibus in qbus absens damnari pōt interuenit.s.ad plenā defensionē.hoc dicit.¶In tex.ibi defendi.scilʒ plenarie.¶In tex.ibi apparet.si qs ītueat rescriptū tñ vba
1 rescripti nō habem⁹.¶†No.qđ ad publicā vtilitatem dicitur pertinere vsus pcuratorū.¶Secundo not.ꝙ in causa ciuili ⁊ pecuniaria nō solū ad absentiā excusandā: sed etiā ad totā litē.
2 ¶†Tertio no.qđ in causis criminalibus capitalibus admittit defensor ad allegandas causas absentie.¶Quarto not.qđ in causis crīalibus nō capitalibus admittit ad plenā defensionē.¶Quinto ⁊ vltimo no.quādā regulā ꝙ vbicūqꝫ snia pōt ferri ꝯ absentē.ibi pro absente pōt interuenire procurator ⁊ defensor.Uos habetis glo.magistrā ⁊ clarā opponētem ⁊ distinguentem tria genera causarū.⁊ ego eundē ordinē serno.Dicit hic qđ in causis capitalibus admittit defensor ꝯ.imo ipse re⁹,hʒ psonaliter cōparere:⁊ pcurator nō debet admitti.vnde videtur obstare.j.de publicis iudicijs.l.pe.§.ad crimē.Timore huius contrarij glo.tria gñā causaꝝ distinguit ⁊ dicit qđ.§.noster tractat de istis tribus generib⁹.⁊ sic iste.§.est magistralis.dicit ergo ꝙ quedā sunt capitales que tribus modis dicunt.Primo modo qñ adimitur vita.Secūdo modo quādo adimitur libertas ⁊ ciuitas.Tertio modo quādo adimitur ciuitas tm̄.vt per

de portationem

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

deportationem.vt.ʃ. de bonorum pos.l.edicto.§.rei capitalis.⁊ no.§. de iuridi.om.iudi.l. imperium.⁊ i istis causis talis datꝛ regula.s.qd nō admittitꝛ proc.nec ex parte rei nec ex pte actoris. nā in facultate pcur.dādi vel nō dādi eadē est regula circa actorem ⁊ reū. ⁊ tex.est no.ʃ.an p aliū causa appellationis.l.prima. in fine. ¶ Modo cōtra istā regulā opponit glossa tribus modis. Primo.q:l.cauetꝛ qd i causa capitali admittitꝛ defensor p accusato vel inquisito.vnde videtur obst.ʃ. de appellationibus. l.lucius.C.de accusationibus.l.si cuiusdā.respōdet glossa ⁊ notat quod in.l.lucius defensor nō est pcurator sed domin⁹ p pprio interesse comparēs.⁊ hāc solutionem omnes doctores tenēt communiter. ¶ Ex hac solutiōe infero ad talem questionē statuto cauetꝛ q pater teneatꝛ soluere condemnationem filij vel qd fiat eidem assignatio per patrē legitime portiōis in qua fiat fiscalis executio qd statutū valet vt not.gl.expresse.C.de decre. decu.super rubrica.que gl.non est alibi:licet negari nō possit q illud statutū sit iniquū: vt §. de his qui sunt sui vel alie.in. l.si qua pena. ⁊ in spec.de execu.sentētie.§.sequitꝛ.ver. quid si filiusfami.nec ob.gl.ordi.q est.ʃ.de noxa. l. ⁊ si condemnatus.q dicit quod filio cōdemnato patitur executionē.de hoc etiam no.in.l. penul.C.qui bo.ced.poss.q: illud est verū in ciuili non in criminali ꝯdemnatione presupposito tamē q statutum valeat.vt dixi.dico quod pater admitteretur pro filio ad plenā defensionē etiā in homicidio.compareret eniꝫ pro suo singulari interesse ratione cuius interesse poterit se ꝯstituere procuratorem: vt.d l. lucius.ad hoc facit qd not.in.l.ij.§. si ex nox.causa agatꝛ.ad idē facit qd no.ʃ.de inof.test.l.si suspecta.in princi. illud intelligas nisi verba statuti refragentꝛ:sicut est in statuto habemus hic in perusio:quod requirit accusatū per seipsum personaliter cōparere,alias mādat iudici qd pcedat ad condemnationē.si filius nō cōparuerit illo casu bene admitteretꝛ pater: sed si filius non comparuerit sequēda est forma statuti i cōdēnādo.vt.ʃ.ad muni.l.ꝯstitutionibus.⁊.l.pspexit.q ⁊ a qb⁹.de exercito.l.i.§.si is qui nauē.nā a forma statuti nō est recedendū:facit extra de priuile.c.porro.⁊hec solutio pcedit quātū.ad.l. lucius. ⁊ etiā quātum ad.l.si cuiusdam. Sed Barto.ad.l. si cuiusdam. respondet aliter: ⁊ dicit q aut principalis est detentus, ⁊ est in fortia magistratus:⁊ tunc admittitꝛ procura.quia processus non pōt esse ludibrio.nam sententia feretur in presentē: ⁊ in eum fiet executio aut dn̄s non est detentus:tūc procur. non admittitꝛ in causis capitalibus scdm eū.Guil.de cu.dicit similia verba: sed loqtur in causa appellationis in.l.eos §.sup his. C.de appel. Ego dico q in pncipali causa ista opi. Bar. est falsa: q sic probo.in causa principali semper reus dꝫ psonaliter detineri ex quo causa est capitalis.vt.ʃ.de cu.reo.l.ij.C.de accu.l.fi.⁊.C.de exhiben. re.l.ij.C.de custo.reorum.l.i.xxiij.q.v.c.circuncelliones.ergo sequitur qd semper in causa principali capitali procur. admitteretꝛ: q est falsum.⁊ idem dico in causa appellatiōes.vt.ʃ.an per aliū causa ap.l.ʃ. fallit in vno casu quādo per appellationeꝫ causa deuoluitꝛ ad iudicē alteri⁹ territorij.q: tūc cum reus detineatur in carcere iudicis a quo.vt no. Innoc.de sentē.excō.c.vt fame.sequitꝛ de necessitate qd corā iudice ad quē admitteretꝛ proc. cum principalis detentus nō possit cōparere.ipsa enim natura manifestū est qd detentus in vno loco alibi psonaliter interesse nō potest.vt.ʃ.de custo. reo.l.ij.§. fina.⁊ hoc intelligo qn̄ procurator detenti vult comparere ad totā defensionem vel ad litis contest.vel ad sentētiā hoc enim regulariter nō potest in causa capitali. ¶ † Sꝫ iuxta hoc quero nūqd ad media causa possit procu. constitui.media cause sunt quecunq post contestationē litis:⁊ ante sentētiā ꝯtingūt sicut est proponere exceptiōes pemptorias. Itē pducere testes vel instrā ad pbādū vel reprobandū.Item excipere cōtra testes vel instrumēta.queritꝛ igitur vtrū procurator ad hoc specialiter cōstitutus sit admittendus necne:de pcuratore generali certū est quod nō:q: vbi de crimine speciali disputatꝛ mandatū speciale requiritꝛ.vt.ʃ.eo.l.non solū.§.fi. Questio ergo procedit tantū in habēte speciale mandatū.gl.tangit istā questionē in.d.§.ad crimen.spe.tāgit in tit.de procur.§.i.ver.sed nunquid ad media cause ⁊ vr̄ dicere q procurator admittatur. quidam docto. tenēt cōtrariū:quia a quo remouetur genus remouetꝛ qlibet eius species.vt no.C.de transa. l.si causa cognita. sed hic remouetꝛ genus.ʃ. defensio q per pcuratorem nō potest fieri:ergo remouetur quelibet eius species ⁊ quilibet articulus defensiōis. ego sic dico q quedā est mera defensio quedam est defensio cū impugnatione agētis. Ad merā defensioneꝫ pōt venire duob⁹ modis. ¶ Primo modo opponēdo exceptionē peremptoriā criminis. ⁊ cū accipiēs fingatur agere forte pcura. nō admittitꝛ de iure : licet de cōsuetudine seruetꝛ ꝯtrariū quedā est defensio q inducit plenam probationē vt producere, capitula super innocentia ⁊ pducere testes: tūc ista defensio vr̄ q recipiatur per pcuratorem:quia nō ꝯtinet instar agendi.⁊ sic distinguēdo potest saluari vtraq opinio.si antē est defensio non mera sed habet annexā impugnationē tūc sine dubio repellitꝛ.Exēplū in executiōe lenocinij:vt.ʃ.de adult.l.ij.§.q hoc dicit.⁊.§.si publico.⁊ vbicūq exceptio ꝯtinet retrolocutionē criminis in accusatorē.vt extra de exceptio.c.i.dixi de fundamento medio ⁊ fine cāe. ¶ Mō restat qrere quid in preparatorijs cause.⁊ qd in his que post sniam cōtingunt. Primo ergo qro nunqd in causis capitalibus ad pparatoriā cāe admittatꝛ pcurator.pparatorie aūt cause sunt libelli oblatio:ptis citatio ⁊ reliqua q añ litis ꝯtestationē examinantꝛ si pcedāt de iure necne.sicut est an iudex sit ꝯpetēs an accusator sit legitim⁹:⁊ similia:vt extra de ac.c.i.⁊.C.q accu.nō pos.l.nō ignorat.de istis ergo videam⁹.

4 ¶ † Quero de pductiōe libelli.vtrū sola pductio libelli possit fieri p pcuratorē accusatoris ⁊ vr̄ q sic.sicut cetera pparatoria vt statim dicā.Contrariū est verū.nā cū debeat fieri inscripto expssa vel tacita ad penā taliōis dꝫ ista inscriptio fieri per principalē non p pcuratorē.ad hoc facit qd no.C.de his qui accu.nō pos.l.i.C.de his qui.vt ind.l.polla. ¶ Scdo quero qd de exceptiōe iudicis nō cōpetentis vtrū possit in cāe capitali opponi p pcura.in hoc dicit Inn.q sic:q: ista exceptio non tāgit crimē intētatū quoad defensionē criminis.ita not. Inno. extra de accu.c.veniēs.qd tene mēti. Idē dico si apponatꝛ accusatori qd nō sit accusator legitim⁹ qd possit opponi p pcuratorem:q: ille potius excipit quoad defensionē nō veniendi q ad defensionē facti:vn̄ ille appellatꝛ excusator.vt.d.c.veniēs. Ideꝫ dico si opponetꝛ exceptio ineptitudinis libelli.nā etiam ipse iudex dꝫ ineptū libellū repellere vt no.Cy.C.de accu.l.reos. pbatꝛ in.l.i.de officio asses.⁊.C.ne qs in sua cā.in.l.ij.⁊.C. de his q ad eccle.ꝯfu.l.si seru⁹.cū si.

5 ¶ † Modo iuxta pdicta qritꝛ quid de exceptiōe bāni.premitto vnū verbū q dicit Cyn.in.d.l.reos.q: idē est dicere bannitus qd est dicere q ipune possit offendi. facit pro eo q: qlibet bānitus vr̄ diffidatus,⁊ hostis.no.C.de epi. ⁊ cle.aut.itē nulla cōitas.de capi.di.l.amissiōe.§.i.sed hoc nō est verū:q: bānū est extraordinaria snia.⁊ dꝫ effectus bāni restringi.vt no.idē Cy.de heredi.insti.l.i.vn̄ dico q null⁹ bānitus pōt impune offendi nisi ille de quo noīatim statuto cautꝛ q ipune possit offendi:illud eni statutū vꝫ.[a] vt.ʃ. de aleato.l.i.§. q antē. vel dic q aut est offensio que punitꝛ p ius ciuile:tunc offendens bānitum punitꝛ:vt dixi.aut punitꝛ solū p ius municipale:tūc refert.aut est tale bānum qd eqparatꝛ deportationi tūc bānnitus est extra protectionē cōitatis.vn̄ ius municipale ei nō patrocinatur.hoc tāgit Cy.in.l.i.C.de naturali.lib.iste eni perdit iura ciuitatis sue.vn̄ exulat.vt no. Ia.de aret.i.l.ex facto.§.ex facto. ad treb.aut nō eqparatꝛ deportato.tūc nō lꝫ eū offendere. ⁊ iura dicūt q sibi ius redditꝛ:vt.ʃ.de min.l papi.exuli.⁊.ʃ.mād.l.si tibi mādauero.§.is cuius bona. Qn̄ aūt equiparetꝛ deportato ⁊ qn̄ non dic:vt no.insti.q.mo.ius pa.po.sol.vbi est glo.vulga. ⁊ no. hoc premisso dico qd exceptio bāni que introducitur per statutū est illius generis ⁊ forme sicut statutū disponit.vn̄ qn̄q bānito statutū denegat iurisdictionē iudicis:qn̄q denegat processum cāe:qn̄q rōne bāni introducit exceptionem peremptoriā criminis:si ergo statutū aufert iudici iurisdictionē est videndū vtrū procurator possit opponere exceptionē banni ad hunc finem excludēde iurisdictiōis. Itē si statutū excludit processum cāe similiter est vidēdū an admittatꝛ pcurator:⁊ in istis duobus dicit Ia.bu.q sic:q: exceptio bāni examinatꝛ seorsum a pncipali.q.vn̄ ipse dat talē regulam q in qualibet emergēti que examinatꝛ ante lit.contestationē: ⁊ sic examinatꝛ seorsum a principali delicto admittitꝛ procurator probat ipse hoc per.l.preses.C.ad l.fauiam.de plagiarijs.dicet aliqs grossi capitis qd illa.l. nihil dicit de pcur.sed certe subtiliter instituēdo immo dicit.q: dicit q cā capitalis non incipit ventilari,nisi exceptione sopita ergo ista exceptio dr̄ cā capitalis.⁊ sic admittitꝛ procurator p primā regulā nostri.§.⁊ pro dn̄o Ia.facit dictū Inno.in.d.c.veniens. q: per procuratorē pōt allegari coram iudice qd dn̄s non tenetur cōparere:q: est iudex incompetens vt excuset procuratoris absentiā per allegatiōes cause iuris. Pari rōne poterit procurator excipere sic quod dn̄s non tenetur comparere:q: non potest procedi.vt.ʃ.iudi.sol.l.vir bon⁹.⁊.§.ne quis eū.l.i.§. Osili⁹. do.Cy.dicit q exceptio bāni si quidē exceptio clara ⁊ probata pōt opponi per procuratorem:quia cum appareat aperta calūnia accusatoris:ideꝫ operatur ac si libellus esset ineptus. vt singulariter not. Inno.in.c.i. de officio.vica.⁊ facit quod not.ʃ. de bo.lib.in.l.qui cum maior.§. si patris. si antē ista exceptio non est probata sꝫ probāda:q: est dubia.⁊ petitur terminus ad probandū:vel est dubia: q: illud bannum reperitur cancellatum: sed dr̄ q cancellatio non tenuit:tunc nō admittitꝛ pcurator ⁊ ita disputādo tenuit do. Iaco.de belui.in.q. de rauagen. ⁊ do. Bar.tꝫ⁹in.§.ad crimē.sed do. Iac.but.nō facit vim vtrum exceptio sit liquida vel non:quia nō est questio de victoria super exceptione:sed de ipso obiectu.vtrum obiectus exceptiōis possit fieri per procuratorem vel non:⁊ dicit ipse q sic. q: venit potius ad excusandum cōtumaciam rei nō cōparentis quam ad exclusionē criminis:quia non opponitꝛ eo modo ad crimē excluden-

[a] ¶ Valet. adde do. Bar.so.in cōsil.clvij. inci.pn̄s.i princ.in.ij. pte.vbi qd de statuto cōcedente aliqd premiū occidēti bānitum,an sit validum.

dum fm Jac.ĩspiciẽdus est ergo modus opponẽdi sicut dicit Innocent.in plerisq; locis.Si tu tenes opi.Ja.de bel.rñde ad l.preses.q ibi ciuilis q̃stio dñij incidebat in crĩali.vñ in hoc sto cum Jac.but.q in casu illius.l.admittatur pcuratori: sed in casu nostro criminalis incidit in criminali vt no.in.l.vl.C.de ordi. iudi.vñ bñ fateor opi.Jac.but.in alio exẽplo.Dicit statutũ q nõ soluẽs collectã possit ĩpune occidi nec ius reddatur:dico q illa exceptio põt opponi p pcuratorẽ:q2 ciuilis hic icidit ĩ criminali.nã debere soluere collectã est ciuilis obligatio,nõ autem est crimẽ de sui natura:quod tene mẽti.¶Reuertẽdo ad.q.de rauageñ.dico q illa q̃stio hz aliã considerationẽ.debem9 eñi cõsiderare quãdo exceptio opponitur nõ solũ qd operetur si excipiens vicit sz qd operetur si excipiẽs succũbit.nã sententia lata ꝯ excipiẽtẽ excludit plenã defensionẽ rei:tunc proc.debet admitti: q2 nõ repugnat regula ppter qd sciendũ quero:opposita est exceptio bãni ad processum et recepta p iudicẽ lite ꝯt.opponitur ĩ forma perẽptorie:queritur nunqd possit.et vr qd nõ:q2 ob. exceptio rei iudicate.vt.j.de pe.l.q in diem.§.si rõne.intelligo qñ iudex discussit,de exceptio.sed si iudex nõ recipit exceptiõem a pncipio.nõ ob.exceptio rei.iudi.vt ibi patet.¶In ꝯriũ q eadẽ exceptio bãni possit postea referri videtur pbari p.c.veniẽs.extra de testi.p ea que no.Jnn.de rescriptis.super literis.et Cy.in.l.pscriptione mendaciorũ.C.si ꝯ ius vel vti.pub.naz ad diuersum finem opponitur nunc quã retro fuerit obiecta.hoc pbo p rationẽ. exceptio banni nõ admittitur nisi sit liqda vel summatim possit liquidari.vt not.j.de iureiu.l.nam postea.in prin.Sed post litem contest.debet plenarie discuti.Nũc argu.l.cauetur quod sententia lata ex summaria cognitione nõ preiudicat in ordinaria. vt.j. de re iudicata.l.a diuo pio.§.si super rebus.ergo si ista exceptio poterit iterato opponi.breuiter dico distinguẽdum.aut fuit in discussa vel summatim discussa tunc possit opponi denuo. aut fuit ventilata et plenarie discussa et non possit iterato opponi.argumẽ.eorũ que not.s.de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.si in-
6 dex.¶†Iuxta pdicta q̃ro vtrũ exceptio bãni excludat processum lz statutũ nihil dicat de pcessu:sz solum de crimine:et videtur q nõ q2 perẽptoria.¶In ꝯriũ:q2 descẽdit ex re iudicata cũ bãnũ ex forma statuti hẽat vim snĩe.ergo impedit lit.ꝯte.vt extra de lit.cõtest.c.exceptiõis obiectus.dices tu verũ est q descendit ex re iudicata:sz nõ sup hoc maleficio:sz sup alio:ergo ñ ĩpedit processum.Sz ego rñdeo q lz sup alio:tñ sup piudiciali.vñ perinde impedit pcessum ac si sup eodẽ esset iudicatũ.arg.j.de excepti.l.fundi.et.l.fundum.Preterea hoc pbo sic exceptio bãni põt opponi post sñiam:q2 ex mero odio introducta vt.j.ad macedo.l.tamẽ si ergo multo fortius põt opponi añ sñiam in qualibet pte pcessus tutius est tenere q nõ ĩpediat pcessuz nisi statutũ hoc dictet. Itẽ et qd nõ possit opponi post sentẽtiã nisi in casu speciali.vt.l.j.C.de iu.et fac.igno. vbi vide nisi p formã statuti pcessus esset null9 ipo iure:q2 exceptio nullitatis instantie semp põt opponi.vt no.C.de pbat.l.exceptionem.facit.j.de iudicijs.l.nõ idcirco.§.cũ postea.cũ si.¶Iuxta pdicta q̃ro lata ẽ snĩa capitalis ꝯ titiũ absentẽ.iste vult dicere istã snĩaz nullã ipo iure q̃ritur vtrũ pcurator admittatur ad cãz nullitatis.de cã eñi appellatiõis certũ est q nõ.vt.j.an p aliũ cã.ap.l.j.sed certũ est q cã appellationis includit in se causam nullitatis.vt.j.fami.ercis.l.quedam mulier.de iure patro.l. carmelia pia. et not in.l.j. C.qñ puoca.nõ est neces.ergo in cã nullitatis non admittitur procura glo.tñ in decretis dt ꝯriũ.q2 nõ disputatur in ea de crimine: sz de pcessu tm̃ vñ ista causa nõ est capitalis fm gl. Ego credo ꝯriũ:q2 cũ exclusio snĩe cõtineat plenã defensionem a condẽnatiõe et ei9 repulsa cõtineat plenũ iudiciũ et capitale:dico q procurator nõ dz admitti:q2 oẽs rõnes q̃ vigẽt in cã prima vigent in causa nullitatis.et inter ceteras rõnes q̃re nõ admittitur procura.est q2 fidelius reus p se exequetur vt tãgitur.j.eo.l. nõ solũ.§.si. et q2 psentia rei op9 est.vt in.l.ij.C.de custo.reo.in vbo ad acta deductus.q tex.est multũ no.¶Et circa istud primũ genus causarum capitaliũ formo tibi vnã questionẽ.quid si pena capitalis per statutũ reducta est ad penã pecuniariã:ista q̃stio põt habere duas partes.prima qñ ex mera pecuniaria.secũda qñ ĩ defectũ pene pecuniarie surrogari dz pena corporalis. sup primo passu sunt opi.diuerse.nã dñs.Cy.dicit q pcu.admittitur: quia dz cõsiderari effect9 iudicij nõ titul9 crimis ar.de iure do.l.cum in fundo.§.si fund9.d.Jac.but.distinxit inter accusatorẽ et accusatũ.nã dicit ipe si titulus criminis cadit in publicũ crimẽ ex parte accusatoris nõ admittitur pcurator p.§.ad crimẽ.sz ex parte rei admittitur pcu.p regulã que traditur in vñ.vbicũq;.et ita:tangit Jac.bu.sup hoc.§.alibi dicit indistincte q nõ admittitur procu.q2 licet sit alterata pena:q̃litas criminis nõ mutatur: nec desinit iniuria eẽ publica,vel min9 atrox.nam minoratio pene nihil infert in minoritate dlicti.et arguit ex.l.manicheos.C.de he.tu. tene simplr opi.Cy.q2 nõ gen9 criminis:sz sentẽtia est spectãda arg.j.de pen.l.q ad statutũ.et ita cõiter practicatur.de hoc no.p Cyn.C.de accu.l.reos.et.C.de transactio.l.transigere vel pacisci ad fi.¶Super scdo qñ surrogãda venit pena corporalis in defectũ Cy.in.d.l.reos.et Dy.in.l.ij.de pub.iud.et ibi Bart.et oẽs doc.cõiter sunt istius opi.q nõ admittatur pcurator inspecto q euenire põt.et q2 ipa pena corporalis est pprie pena delicti.ar. j.ad.l.falc.l.j.§.item si ita.vs.ego aũt dico si.etc.et in.l.j. de penu leg.Sz hoc est ĩtelligẽdũ qñ illa pena corporalis venit ex ppria natura maleficij.sec9 si veniret ex suppletiõe iudicis ex suo offõ vt qñ pp inopiã castigat corp9.vt.l.si qs id q.§.in seruos.ff.de iuri.om.iud.istud eñi q2 extraneũ est natura litis mote nõ ꝯsideratur:vt in.l.q cũ maior.§.j.j.de bo.lib.j.de ĩ litẽ iur.l.j.et qd not. j.si cer.pe.l.certi cõdictio.in pn.als sequeretur q ĩ nullo crimine admitteretur pcurator cũ p.§.pena grauior et p.l.hodie.d penis. possit iudex transmutare penã pecuniariã ĩ corporalẽ cã cognita:qd falsum est vt hic in vsi.vbicũq;.ergo regule q̃ traduntur in hac materia debẽt ĩtelligi pena nõ trãsmutata et fm naturã primi delicti q tene mẽti.¶Ulterius q̃ro ponam9 q pcurator admissus est p iudicẽ et aduersariũ.p iudicẽ eñi tm̃ inuito aduersario nõ posset admitti nec p aduersariũ tm̃ inuito iudice.ar.s.e. l.filius.§.milites.¶Modo q̃ro vtrũ processus teneat necne.et qd pcessus nõ teneat sic pbo.Regula nõ admittit pcuratorez in cã capitali est regula iuris phibitoria:sz iuri phibitorio non põt derogari p iudicẽ vt.C.ne fideius.do.den.l.j.et.C.ad vellcia. aut.si q̃ mulier.Preterea lz illa exceptio sit exceptio pcuratoria tñ respicit nullitatẽ mã.q2 mãdatũ est ipso iure nullum.et ista sunt paria esse falsum pcuratorẽ et mãdatũ nullũ.ar.j.de vb.signi.l.paul9.Preterea.l.obuiat pcessui.vt.j.de pu.iudi.l.penu. ad crimẽ.in vbo frustra.q pcessus nõ tz.¶In ꝯriũ vr.l.cauetur q qdã viator accusauerat vxorẽ de adulterio et cã fuerat agitata p pcuratorẽ tpe snĩe vxor cõuicta allegabat ꝯ pcessum exceptionẽ procuratoriã.dicit.l.q illa exceptio nõ pcedit imo dz accusator condẽnari.iste est casus.C.de adul.Quis indubitati. fm vnã lec.Preterea nõ est verũ qd mandatũ sit nullũ:imo est aliqd nisi opponatur et hoc dz opponi suo tpe.i.ante lit.cõte.vt in c.iur.ambiguũ.de iud.lib.vj.vbi de B.Breuiter in hac.q.ego sic distinguo aut nos loqmur de ista exceptiõe quantũ ad actũ exercitũ.aut quantũ ad actũ exercẽdũ de futuro.Primo casu dico q illa exceptio non impugnat retro gesta:q2 imputet sibi ps q̃ talẽ pcuratorẽ admisit ar.j.iu.so.l.ij.§.nũc videam9.aut loqmur q̃tũ ad actũ exercẽdũ tũc refert aut non restat nisi sola pronũciatio iudicis tũc ista exceptio non põt opponi q2 vr opponi post ꝯclusionẽ cãe.et dicit Jnn.q postq est ꝯclusum in cã nihil põt opponi ita no.ipe.extra d cã pos.c. pastoralis. aut restãt alia actitanda vel probãda.tũc dico q ista exceptio pt opponi: q2 natura cãe refragatur pcuratori et in quolibet actu iudicij natura cãe dz seruari.nõ ob.§.rati.q2 ibi loquitur qñ causa de sui natura erat tractabilis p pcuratorẽ.Frãc.ac.tenuit opi.q pcessus est null9:et dicit q ver9 itellect9.l.quamuis indubitati.est q accusator fuit in iudicio vsq; ad sñiam psonaliter non per pcuratorẽ.tpe vero snĩe nõ erat psens nec ipe nec ali9 p eo et tñ valet sñia ꝯdemnatoria accusatore nõ pñte nec citato et est spãle ĩ cã criali.et est istud multũ notabile q ꝯdẽnatoria possit fieri absente et nõ citato accusatore secus tñ in absolutoria:q2 ad eã debet accusator citari.vt not.Jnno.extra de accu.c. lz in beato petro. vbi vide apparet ergo q.l.quãuis indubitati.nõ loquitur de gestis factis cum pcuratore sz cũ principali psona fm Frã.accur. Cõmuniter nos tenemus q valeant acta per procuratorẽ si est admissus lz admitti nõ debuerat:et sic quod fieri nõ debuit factum tñ tenet.vnde probationes facte per talẽ procuratorẽ non sunt nulle.Similiter ea que respiciũt solennitatẽ iudicij.vt lit. contesta.ista sunt valida.et ista opin.per omnes canonistas approbatur in.d.c.iur. ambiguum.qd tene menti.Est verũ qd de sentẽtia potest hodie esse dubiũ vtrũ possit formari quando pcurator fuit in cã capitali.et dico q non põt formari in ipm pcuratorem:q2 si procurator vincit tunc est casus.in.l.quamuis indubitati. nõ enim fertur in ipsum:sz pro ipso: si aũt succumbit est casus.in.l.fina.C.de iniurijs:q2 verba sentẽtie criminalis formanda sunt.i.dirigenda in ipsum dominum.et in hoc illa.l.
7 vltima.C.de iniurijs.lz sit vulgaris est multũ no.¶†Ulterius q̃ro qd in cã collegij vtrũ in cã capitali admittatur procurator pro collegio accusato vel accusante.Quidam dicunt qd sic per tex.in.l.tam collatores.§.j.C.de re mili.Alij dicunt aut nos loquimur ĩ collegio accusato tũc pena nõ põt eẽ capitalis quoad ipsam vniuersitatez:licet possit esse capitalis quoad singulos delinquentes et singulariter accusatos. vt no.Jnn.in.c.sicut.de symo.et de sentẽ.excõ.c.grauẽ.et in.c.presentiũ.de testi.lib.vj. merito ergo pro collegio accusato admittitur pcurator siue syndic9. Aut collegiũ nõ accusat sed accusat aliũ ad penam capitalem: tunc verum est quod admittitur syndicus ad accusandum hoc modo:q2 lz dicat accuso noĩe collegij:nõ ĩtamẽ dicit accuso syndicatorio nomine collegij.imo debet accusare pprio nomine et subscribere.vt.C.de his q.vt indig.l.j C.qui accu.non pos.l.ij. et hoc in crimine publico.sz si crimẽ est priuatũ ita quod suo nomine

mine non hz ius accusandi. hic deficiunt antiqui doct. opz etiam
clo dici q sindicario noie possit accusatio formari. cu etiam vni-
uersitas in qua sunt ifantes et iensati no possit accusare p seip-
sam. sequeret q si tu repelleres syndicum impune offenderet
vniuersitas qd no est dicedum. vt. j. de iudi. l. si logius. §. j. et hec
dicta sunt quoad primu 9triu. de. §. ad crimē. et quoad pmā ptē
istius materie. ¶ Scdo op. gl. de. l. fi. C. de iniur. vbi in cā q pōt
esse capitalis admittit pcurator. Rndet gl. q ibi est spāle in p
sonis illustribus. illa. l. loquit in pena arbitraria, vt patet instit.
de iniur. §. pena. Modo si est spāle in. d. l. fi. sequit q vbicunqz
est pena arbitraria non admittit pcurator. et hoc tenet Jaco.
de are. ff. de iniur. l. fi. et hoc facit p statutis q dāt arbitriu iudi-
ci circa impositionē penarū, vt in illa cā no dz proc. recipi. ego
in hoc distinguo, aut 9sueuit imponi pena pecuniaria, aut cor
poralis, aut interdu vna, interdu altera. Prio casu admittitur
procurator. Scdo et tertio casu repellit: et hoc per id qd habui-
stis notatum in. d. l. quid ergo. §. pena grauior. vbi dicit gl. q in
penis arbitrariis recurrendu est ad 9suetudinē per qd ēt dico
si furi imponitur pena cētu librarū, lz vltra hoc est 9suetudo q
bullet vel notet publica ignominia q pena reqrit persone pre-
sentiā qd no admittat pcurator qd tene mēti. ¶ Tertio opp.
9tra pdictā regulā q dicit q in causis capitalib9 no admittit
pcurator de isto tex. nā in capitalib9 rndet gl. q hic no loquit
in pcuratore 9parēte ad plenā defensionē: lz in executore qui
excusat absentē a 9tumacia allegādo cās absentie. Ex hoc tn
no. q allegatio causarū absentie dr defensio et sic facit ad statu
tu qd dicit q no soluēs collectā no audiat in agēdo vel dfendē
do q huic non 9petat allegatio causarum absentie, nec posset
sua 9tumacia excusa. q non credo veru, qr defensio est de iure
naturali, no pt tolli ēt p pncipē nedu p statutu municipale. vt
in. c. pastoralis. §. fi. de re iudic. in cle. facit. j. de re mil l. iij. §. si ad
diem. ¶ Per hoc etiā dico q si statutu dicit q lapso termino
banni no ncipiat aliqua defensio: q tn pōt allegari necessaria
et pbabilis cā absentie, saltē ope restitutiōis in integ. imploran
de: vt. j. de in integ. resti. l. fi. hoc tn non seruāt assessores, qr sta-
tuta loquunt nimis precise et in ista ciuitate perusi, statutum
vult q nulla defensio admittat et fingit eu 9fessum. 3 quam fi-
ctionem regula dicit q recipit pbatio, qr fictiōes no recipiunt
probationes. ¶ In 9triu, vt. C. de prob. l. siue possidetis. et ita
coiter obseruat. et Dy. dixit q ista statuta valēt q 9tumax ha-
beat pro 9fesso. vt. l. diu9. de custo. re. per Dy. sed de iure comu
ni licet 9tumax interdu habeat p 9fesso in delicto 9missiōis:
vt. j. de suspe. tt. l. impuberibus. et ar. C. de procu. l. eum qui res
agit heredum secus tamen est in delicto commissionis. vt in
d. l. diuus. nisi i crimine heresis, vbi ille qui contumaciter stat
per annum in excommunicatione, habetur pro cōfesso. vt ptz
8 xi. q. iij. c. rursus. vbi de hoc vid. ¶ † Reuoco in dubiu vtru ad
allegandu causas absentie requirat mandatum. breuiter dicit
Inn. aut quis allegat causas absentie facti vt infirmitatis: tunc
no requirit mandatum. Aut allegat causas absentie iuris pu-
ta allegat priuilegiu absentis vel incōpetētiā iudicis vel simi-
lia tunc si quidem allegatio fundat ex gestis: tunc requirit man-
datuz. ita elegāter no. Inn. extra de accu. c. veniēs. qd tene mē-
ti. ¶ Quero vtru requirat habilitas psone dicit hic gl. q non.
vnde femina admittit et minor. Et hoc per tex. qui dicit omnis
necetiam dz cauere de rato. vt not. j. de regu. iur. l. in eo. §. nemo.
Breuiter istud est veru in excusatore qui allegat cām absentie
facti. Sed in eo q allegat cām iuris reqrit habilitas psone, qr
reqrit mādatu q in psona habili dz fundari. vn ista vba quā
uis etc. recipiūt hoc casu restrictionē de habilitate. iuxta not. in
l. j. §. itē nunciato. de no. ope. nu. p Jac. de are. ¶ Tertio qro in
ista parte qd oportet allegare cās absentie. Rndeo qr si allega-
ta pbata cā absentie iudex pcedit ad vlteriora pcessus ē nul-
lus ppter dolu iudicis. vt no. C. de re iudic. l. quesitu. Iudex
ergo cui allegatur cā absentie no dz festinare et sic retardat pces-
sus. Et an idem sit in ciuili cā qd in criminali habes. j. de neg.
gest. l. liberto. §. fi. et ff. de dolo et 9tu. cu dilecti. et hoc dictum sit
de tertio 9trio. et de officio excusatoris in cā capitali et sic habe-
mus de primo genere cārum. ¶ Uenio ad scdam partē et dico
q qdā sunt cause medie, que non sunt cāe capitales, nec tamen
sunt simplices pecuniarie. et sub isto scdo genere cārum gl. po-
nit relegatonē, item amotionē ab ordine: et canoniste ponunt
amotionē a bnficio ecclesiastico. vt not. Inn. de accu. in. c. quali
ter et quādo. el. ij. sunt et alie plures pene que sub isto genere pos-
sunt includi de qb9 habes. in. l. mortis. j. d penis. dt ergo gl. q
in isto genere causarū no admittitur pcurator per tex. in. l. j. §.
j. j. an per alium causa appel. reci. q hoc sit verum glo. probat si
snia relegationis pōt ferri in absentem. vt. j. de pe. l. absentem.
§. si sepius. sed regula istius. §. dicit q ista sunt paria, aliquan-
do posse cōdēnare absentē, et posse per pcuratorem defendi. vt
hic in vsf. vbicuqz. et si hoc no diceret lra per vnam rationem ap
paret nā vbi 9paret procurator ibi dns abest vere; licet sit pns
p interptationē. si ergo snia pōt ferri in absentē nihil repugnat
q pcurator admittat cu dns veniat cōdēnandus vt absens. et
hoc posset esse ex qlitate pene. vera ē ergo gl. regla, vbicuqz pt
pcurator admitti. Quidā doct. vltramontani tenēt 9triu et di-
cut qd vbi dz imponi pena relegatiōis no admittit pcurator et
retorquēt tex. j. an p aliu cā. l. j. §. j. 3 glo. sm Azo. Sed ego hoc
pbo al ter. Pena relegationis est pena corporalis vt notat in.
§. pena grauior. sed in penis corpalib9 regulariter no admittit
pcurator. vt. C. de iniur. l. fi. Preterea pena relegationis maior
est q vberu experimētu. vt ptz ex ordine. in. l. capitaliu. in pn. j.
de penis: sed vbi iminet pena verberu seu fustiu no admittet p
curator vt. d. l. fi. C. de iniu. ergo multominus vbi imminet ma
ior pena q relegationis. nec ob. regula q est hic in vsf. vbicuqz.
qr dico q ista regula fallit in pena relegationis et i quacuqz pe
na corporali. Gui. de cu. tenet glo. q dicit q quedem sunt pene
afflictiue in istis no recipit pcurator: qdā sunt pene priuatiue:
tuc priuatio eqz cadit in absentē sicut in pntem admittit pcu-
rator et ista est pena relegatiōis sm Gui. Tenēdo istā opi. guil.
possumus arguere ad talē. q. Statuto cauet q 9hēs matrimo
niu cu guelfa no audiat in ciuili nec in criminali et nihilomin9
puniat in centu. Accusat nuc aliqs de hoc crimine an poterit
per pcuratorē 9parere. et vr q no: qr hec pena est maior q pe-
na deportatiōis. vt. C. de apo. l. hi q sanctā. ergo no interuenit
pcurator vt hic sed 9triu est veru: qr qdā pene sunt afflictiue et i
istis loquit. §. ad crimē. quedā sunt exclusiue. vt ē ista pena sta
tuti. et ista pena cadit in absentē. et id bene pōt interuenire pcu
rator ista sunt vba. Ja. bu. ad lram in. d. l. hi q sanctā. in lec. no
na. Sed tenēdo aliā opi. q vbi iminet pena relegatiōis repella-
tur pcurator et q regla isti9 vsf. vbicuqz. no habeat locu i aliā pe
na corporis. q op. forte est melior d iure. tunc istō facit ad aliā. q.
Dicit statutu q snia corporalis possit ferri in absentē. Modo
qrit vtru admittet pcurator. d. Dy. 9suluit p huc ver. vbicunqz
q sic. et Jo. an. approbat istā opi. i addi. Spe. i ti. de pcur. Ego
credo q ista opi. n sit vera. qr iste vsf. vbicuqz. no hz locu i penis
corporalib9. Cōcludo g q cu qtuor sint gna penar corporaliu
sc3 pena mortis, vel abscissionis mēbri pena, morti pxima rele
gationis, et verbu experimentu: q in nullo istoru generum reci
pit pcurator. et adde sz canonistas de pena ppetui carceris: qr
lz no sit pena mortis est pena morti pxima. nā eccla no infert
directe penā mortis. vt no. Inn. in. d. c. qualr. et ita practicam9
qd lz statutu ita dictet de 9dēnatiōe absentis tn no recipit pro
curator. ¶ Unu hic qro. duo sunt accusati lite cont. vnus vult
facere defensionē pro se et socio querit nunqd admittat. questio
stat in hoc vtru. l. ij. C. de cōsor. eiusdē li. locu habeat in cā crimi
nali et capitali. legiste de hoc n tractāt sed canoniste dicunt q il
le qui est socius eiusdē litis potest facere cōmunē defensionem
p se altero socio. sup quo vide q not. xj. q. j. in summa. et eadem
causa et qone vltima. c. cu aliqs. et xiij. q. v. reos. et. v. q. iij. c. i crimi
nalibus. et hoc tz Inn. extra de accu. c. lz in beato petro. vbi vi-
de. Si aut vn9 eor faceret defensionē suo noie tm an ista defen-
sio pdesset vtriqz cum sit vna et eadē causa defensionis est ar. q
sic. C. de diuer. rescri. l. j. et. j. de ap. l. si prolusoriu. §. j. ¶ In 9tra-
rium facit. l. ij. C. de fide instrumento. et. j. de adul. l. denunciasse.
§. fi. l. nihil. interest. §. vlti. et arg. j. de iudi. l. no idcirco. in princ.
et hoc de scdo genere causarum. ¶ In tertio genere causarum
sc3 in causis pecuniariis lz criminalibus, planum est qd procu-
rator admittitur. vt in. l. j. §. vsus. d. eodem. ¶ Sed hic qro de
vna. q. pone qd iudex mādat et dicit q veniat pncipalis: qr me
lius nouit factu. procurator dicit, dne iudex ego optime scio fa
ctum et habeo speciale mandatum ad respondendum: vnde no
expedit q veniat dns: modo queritur quid iuris nunquid po
terit iudex repellere procuratorem et desiderare presentiaz dni?
Cy. dicit not. q sic. C. de accus. l. reos. vt obuietur malitie delin
quentium. et Bar. dicit idē qr veritas p aspectu percipitur, pu-
ta per tremorē, pallorē, ruborē et similia. vt infra de questiōibus
l. de mino. §. tormenta scdm Bar. Jac. butri. C. de procurato. l.
fi. in lect. noua, tenet q vbi pcurator habet speciale mandatum
no possit iudex nec pars desiderare quod veniat principalis et
dico q vr hoc expressum in tex. nostro qui dicit equum est pro
curatorē audiri et ordinarium admittere. huic ergo equitati et iu
ris ordini iudex derogare non potest. Non obstat. §. tormenta:
et quia dico de criminalibus in quibus est locus torture princi-
palis persona desiderat. et ita ibi loquit nam indicium ad tor-
turam facit corporalis presentia: et ita loquitur ibi litera: sed vbi
non est loc9 torture tunc credo quod opinio Ja. butri. sit vera:
beneficium enim constituēdi pcuratorem: non pōt iudex aufer-
re dno nisi ex iustissima cā vel ratione. vt dicta. l. fin. C. de pro-
curato. velit ergo et nolit iudex procurator est admittēdus nec
potest reputare dnm contumacem cum miserit procuratorem.
vt. C. qui petāt tuto. lege cum a matribus. et hec sufficiant i isto.
§. et in ista notabili et practicabili materia Canoniste in ista ma-
teria addunt quartum genus causarum: quia dicunt quod

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

sunt quedã cause mixte qđ dic per eos.vt extra de pcu.c.tne.
pt etiã dici qđ sunt quedã cause anomale que nõ seruãt regu-
lam aliarũ causarũ.vt.j.e.l.sed ⁊ he.§.j.⁊ in.l.pompo.in princ.

1 ☞ Officio procuratoris actoris duo sunt requirenda.
2 Procurator actoris an debeat cauere de rato.

1 **Ait pretor.** Procurato actoris tenet dñm defen-
dere.⁊ de rato cauere.h.d. ¶†Not.q
ad offm pcuratoris actoris duo sunt necessaria.s.on⁹ dfenden
di ⁊ onus de rato cauẽdi vtrũq tñ cũ modificatiõe.i.qđ defen
dat ⁊ caneat arbitrio boni viri ⁊ istud verbũ est multum põde-
rãdum.Circa primã partẽ reuoco in dubiũ qd si re⁹ nõ vult in
cõtinenti agere recõueniẽdo pcurato.s3 vult defendere recon-
uẽtionẽ.vtrũ pcurator teneat satisdare de defendẽdo cũ recon
ueniret.rñdet gl.⁊ dicit q sic.⁊ idẽ tenet.j.re amo.l.⁊ iõ.§.si filia.
⁊.C.e.l.actiõe.idem etiã tenuit gl.s.e.l.si actor malit.in lec.Jo.
p hoc vr tex.expssus.C.de satisdã.l.j.§.j.vbi tex.dicit q procu
rator actoris in ipso litis exordio satisdat de lite excipienda
⁊ d defendẽdo:ergo prestat cautio i recõuẽtione futura.¶In
cõtrariũ vr q nulla lege cauet hic q prestet cautio defensionis
nisi oblato libello:ergo op3 q libellus recõuẽtionis prius por
rigatur quo porrecto satisdabit iudi.sol.in causa recõuentionis
pñtis nõ fature.Et in illa satisdatiõe iud.sol.includetur.satis-
datio de defendẽdo nõ aũt satisdabitur de defendẽdo seorsum
⁊ per se.hoc vr pbari.C.de lit.ɔt.aut offerat.hoc t3 glo.or in.l.
sed ⁊ he.§.defendere.j.eo.in.j.gl.hoc etiam tenuit glo.expsse.s.
eo.l.si defunctus.§.q ad cõi.al's sequeret q hoc defendẽdo sa-
tisdaretur bis:semel cũ illa iudi.solu.sed hoc est est falsum:quia
non est nisi semel satisdandũ nisi aliquid inopinatũ emergat vt
s.q satisda.cog.l.si ab arbitrio.§.fi.Preterea in edicto ptoris
nõ fit mentio qđ caueat de defendendo tex.eñ dicit q tenetur
defendere q est litis recõuẽtiõis mote.s3 anteq recõuentio mo
neat qđ cauetur sup recõuentione futura istud nullo mõ cauet
iure.Preterea eẽt dducere ad icõueniẽs:q2 re⁹ nolẽs exclude-
re pcu.actoris dicet satisd.de defendẽdo actorẽ:q2 volo recõue
nire eum in mille marchis auri sup quo procu.non inueniret fi-
deiussores ⁊ sic excluderet a limine iudicij p istã cauillationez.
q ẽ absurdũ ⁊ pcipue p hãc rõnẽ ab absurdo,hoc t3 Jac.de ra.
Pe.⁊ Cy.in.d.l.actione.C.eod.Sed alibi gl.distinguit q aut
re⁹ q vult recõuenire actorẽ h3 iura i prõptu.⁊ tũc statim agat
si vult nec cauebit sup recõuentiõe futura.aut nõ h3 iura i prõ-
ptu:⁊ tũc est sibi cauendum:ita no.glo.j.eo.l.s3 ⁊ he.§.preter.⁊
est gl.multũ not.Sup hoc aũt vtrũ habeat iura sua in prõptu
sacramẽto rei stabit.vt.s.de fide instr.l.fi.Si volum⁹ tenere glo.
ad ronẽ pe.d absurdo.rñdeo q cũ iste tex.habeat disceptatio-
nẽ relinquat arbitrio bõi viri ɔ dictã cauillationẽ eq offõ vtetur
⁊ nisi suspicet de calũnia nõ coget pcuratorẽ ad cauẽdũ vl po-
terit taxare quãtitatẽ ad quã caueat vt malitijs hominum ob
uiet ar.j.de pto.stip.l.fi.j.rẽ ha.l.pcu.ad exhi.§.fi.de dã.infec.l.
si finita.⁊ de in litẽ iurãdo.l.cũ furti.Si do volum⁹ tenere opi.
Pe.q mihi vr verior d iure tũc est rñdẽdum ad.l.j.§.j.C.de sa-
tisda.vbi dicit q cauetur in litis exordio:q2 intelligo in exor-
dio litis cõuẽtiõis.Itẽ q cauet de lite excipienda.i.quia caue
tur.iudi.sol.in qua includit tacite pmissio defendẽdi.vt.not.s.
eo.l.si defunctus.§.qui ad cõi.credo q hec opi.fit ipsa veritas.
Adde tñ q pdicta sunt do vbi pcuratoriũ est solũ ad agẽdũ
s3 vbi est ad agendũ ⁊ defendẽdũ tũc aut pcu.non est legitime
releuat⁹ ⁊ idẽ:aut ẽ legitime releuat⁹ ⁊ tũc est posit⁹ ex has an
gustias satisdatio.defendere eñ cogit sed satisdare non cogit.
vt insti.de satisda.§.si do aliqs.Itẽ exceptiões q opponunt q
tidie ɔ pcuratores qđ nõ sunt legitime releuati nõ impugnant
mãdatũ:q2 releuatio nõ est de substãtia mãdati:s3 onerat pro-
curatores de satisdando:q2 vbi nõ satisdat proc.vt d3,repellit
a limĩe iudicij.⁊ facit.j.e.l.si pcuratorẽ absentẽ.tene mẽti,q2 v3
mãdatũ s3 nõ dat exercitiũ nisi satisdet vt h cũ sili b⁹.¶Scdo
q̃ro i hoc pncipio qd i pcuratore actoris ɔstituto ad vnũ arti-
culũ tñ vtrũ teneat defendere dñm in cã recõuentiõis.⁊ dicen
dũ ẽ qđ nõ.ar.eo2 q notant.j.de re.iur.l.in eos.mulierib⁹ ⁊ qđ
no.C.eo.l.exigendi.⁊ ad idẽ facit qđ elegãter not.Jnn.de accu.
2 c.veniẽs.¶†Uenio ad scdam partẽ d2 hic q pcurator acto-
ris cauet de rato.hoc intellige cũ dubitat de mandato.põt eñ
dubitari de mãdato trib⁹ modis.prio an mãdatũ iteruenerit.
scdo an sit reuocatũ.vt ex eo.c.ex insinuatiõe.tertio an sit legiti
mũ.puta q2 d2 q dñs est m nor vel ẽ excõicat⁹.in illo tertio ar
ticulo nõ regrit cautio de rato:q2 si ipsi dño psonal'r ɔparenti
opponeretur:eẽt exceptio discutiẽda vt.j.de mino.l.ait pretor.
§.pmittit.ar.tñ ɔ i.l.ij.j.rẽ ra.ha.⁊ vide no.in spe.de proc.§.ij.
ver.hoc aũt no.¶Potest etiã q̃rto mõ dubitari de mandato.
vt q2 producit istrm procuratiõis ɔ qđ excipit qđ est falsuz tũc
non sufficit cautio rati:q2 cũ obijcit crimẽ op3 q discutiat ar.l.
l.fi.C.de ord.iud.⁊ ita vr tenere spe.in ti.d pcu.§.rõe aũt forme.
ver.vbi do.qđ est no.¶Extra q̃ro qd si dubitet d mãdato tu-
toris curatoris,vel actoris vbi decretu3 regrit.Rñ.p.l.vulgo.

j.de admin.tuto.C.in qui.cau.in integrũ restitutio non est ne.
l.si tutor.j.rem ra.ha.l.actor.per q̃s leges probat q sicut cau-
tio de rato legitimat psonã pcuratoris.vt.j.de dã.infec.l.inter
quos.§.alieno.ita psonã tutoris ⁊ similiũ.qđ est no.extra quero
quare pretor,introduxit istã cautionem rati.Rñ.ne nimis re-
tardet processus cãe pncipalis.si eñ procurator non posset de
rato cauere maior eẽt disputatio sup mãdato q forte postea su
per cã pncipali.⁊ iõ quando procurator non vult pati moram
litis remediũ ẽ q satisdet d rato q satisdatio vincit omnes satis
dationes vel exceptiões cõtra mãdatũ.qđ tene menti.⁊ addõ q
no.Ja.de are j.de dã.infec.l.ptor.§.si ɔtrouersia.¶Collige ex
pdictis de dubio satisda.facit.j.de statu.l.statuliber.rationem.

Equum. In tex.ibi.visum rõnabiliter q2 in iudicijs
d3 seruari paritas ⁊ eqtas.vt in c.i iudicijs.
⁊.i.c.nõ l3 actori.de regu.iu.libro.vj.de mutuis peti.c.prudẽtiã.
C.de fructibus ⁊ litis expẽ.l.fi.C.de ppo.sacro.scri.l.in sacris.
j.de arbitris.l.si cũ dies.§.si arbiter.⁊ in.l.j.in fi.que sen.sine ap
pel.rescin.

Additio sine apostilla.Bald.

1 ☞ Causa capitalis quandoq efficitur ciuilis.
2 Procurator an interueniat in causa mixta.
3 Banni exceptio an possit opponi per procuratorem.

Seruum. Cũ quis de statu suo dubitat po
test pcuratore3 ɔstituere ⁊ consti
tui pcur.h.d.arg.contra.j.de acqui.here.sed ⁊ si de
sua.Sol.aliud in iudicijs:q2 imputat reo si non ex-
cipit.vt.j.de iudi.si quis ex aliena.aliud in iudi.errãte,q2 ibi nõ
habet affectionẽ iudicãdi cũ credat se nõ iudicem.j.iudi.sol.l.
ij.§.si tamen tutor.j.de eo qui pro tutore.l.quero.adde q not.
Jnn.de snia excõicationis.solutionẽ.¶In glo.magna vbi di-
cit non tenere processum nisi constet de iurisdictione per senten
1 tiam vel acta si pars obie.contra iurisdictionẽ publice.¶†No.
causam capitalẽ quãdoq esse ciuilẽ:⁊ in ea procuratorẽ iterue-
nire.adde no.per.Jnno.de accusa.qualiter.vtrum excõicatus
possit absolui per procuratorẽ not.Jnno.de sentẽ.excõ.cũ desi-
deres.de relaxatione interdicti.not.eodem titu.venerabili.
2 ¶†Utrum in causa mixta interueniat procurator.no.de pcu.
tue.Utrum in arbitrarijs.C.de iniur.l.fin.vtrum vbi crimen de
ducitur per modũ exc.de test.presen.lib.vj.Defensio scilicet su
p emergenti an sit cõtumax:q2 contumacia non est crimen ca-
pitale:non aũt dicit de excusatiõe criminis capitalis,q2 ibi non
potest absens cõdẽnari:ergo nec absolui:ergo non admittitur
defensio in principali,q2 si admitteretur defensio ergo fieret ab
solutio.Itaq vide Archi.extra de accusa.c.licet in beato pe-
tro.ibi vide Archi.v.q.ij.reos etiam.c.in criminalibus.⁊.xj.
q.vlti.cũ aliquis.per Archi.Ordinariũ.nunquid dicat ordina
rius processus qui fit per viam inquisitionis.dcit Jnno.q sic.
de verbo.signifi.dilectus.¶Item nunquid admittet nuncius
vide de dolo.cũ dilecti.de accu.veniens.¶Item quid si p mo-
dum exceptionis.dic vt extra.de accus.super his.in fin.¶Ait
ptor vide Ja.de dam.infe.l.pretor.§.si contra.Actionem.vide
in spec.§.j.ver.item oppo.q l3 postulabit.Quid in procurato-
re:ad vnum articulum no.C.eo.titu.l.exigendi.de re.iur.i eo.§.
nemo.Sol.collige vt no.p Jnn.d accus.veniẽs ɔd ratũ.Quid
si dubitet de vi mandati ratione etatis domini.Respõdeo ca-
uere d3 q domin⁹ non veniret cõtra rationẽ etatis.infra rẽ ra.
ha.l.ij.no.eo.titu.actor.vel dic casum quod d nõ veniẽdo con
tra procuratorium nõ cõtra processum:quia sine mãdato con-
staret de.d.hic qđ dñs nõ vteret suo priuilegio:q2 nõ debet pro
curator ad hoc astringi ad qđ non astringitur dñs nec conditio
dñi d3 esse deterior quam si per semet litigaret:dic in spec.eo.tit.
§.ij.vs.hoc aũt no.Equũ.vnde hec equitas,ideo vt i iudicijs
seruet equalitas.¶In gl.q incipit aliud.in vlt.l.si qs.s.e.Ja.
bu.fatet in pcuratore nõ curatore pter decreti authoritatẽ.si
mile dicim⁹ alibi q ius quesitũ per pretorẽ nouat per excus.nõ
quesitum sine ptore,nouat ipo iure.vt.j.de prto.sti.l.pe.Ray.
3 ¶In gl.que incipit,est cõtra.in v.defendeba.§.huic.¶†S3
nunquid exceptio banni põt opponi p pcuratorẽ.Respondeo
aut opponit per modum emergentis puta contra iurisdictio-
nem ex forma statuti ⁊ admittitur pcur.vt nc.Jnn.de accusa.
veniẽs.nam super hoc interlocutoria est ferenda ⁊ sicut potest
pnunciari esse procedendũ contra absentẽ:ita nõ ese pceden-
dum.Aut opponitur per modũ incidentis:⁊ tũc quñ est diffi-
nitiua ⁊ venit ad plenam defensionem ex hoc in effectu nõ ad
mittitur procurator.de hoc no.C.de accu.reos.per Cy.⁊ Jac.
but.dispu.¶Sed pone q ex forma statuti est pena corporalis
in pecuniariã mutata an admittetur pcur.dicit Jac.but.q sic
ex parte rei sed non actoris.q2 adhuc remanet crimen publicũ.
¶Sed pone ex forma statuti potest absens dãnari an pcura-
tor admittetur dico q nõ:q2 tunc dñs nec vt absens dãnare
tur:quia representatur per procuratorem nec vt presens.vt.l.
absentẽ.¶Sno.q in criminali semper est sententia ferẽda cõtra
dominum

dñm licet per pcuratorem defendat. ¶ In ea.glo.ibi,& maior. hoc intellige de causis facti, secus de causis iuris nisi ex act.ap pareat. Nam cum in eis excipiens sit actor ergo non admittit fine mandato alle.excep.peteret de iure tertij: sed si debet ha bere mandatum ergo dz esse legitime etati.de hoc no. Innocē. extra de acc.c.veniēs.in.l.si acto malit. ¶ Pone casū in eo q procu suscepit iudiciū alio nouandi qz si re⁹ est legalior rñdebit positionibus. Nā lz fiat nouatio.vt.j.de noua.& delega.§.si.nō obst.l.alia: qz ibi nō interuenit noua persona hic sic.tñ qz acto ris ꝯditio nō dz fieri deterior, rñdebit re⁹ originari⁹ position:b⁹ & sic hoc loquitur in cā ꝯtētiōis.vel dic scdō dz accipi recōuē tio. Naz in cōueniendo erat pcurator in rē suā in recōueniendo simpliciter.vñ dñs tenebit ꝯparere.sz cōtra.j.l.j.§.vsus.so.hoc interest aduersarij: qz persona dñi erat legalior: & fm istas li teras oquit in iudicio moto.alij dicūt & legūt in mouēdo. & di cūt ꝙ lectio est agentis.& ponūt casum per.l.de illo.cū si. Sed quis ꝑsumit in dubio legalior an dñs an pcurator.gl.q̄rit. dic ꝙ dñs in his q̄ fiunt in aīam eius vt in iuramēto calūnie.tñ si cōstat te intētione dñi hec.l.nō hz locū, qz inter &c. Ibi in glo. q̄ incip.ac cōstrue.in ver.ratū boni viri arbitrio vt' ar.j.de solu. ratū.dicit Spe.& est no.dignū.ꝙ si ꝯ mandatū obiicit ꝙ est fal sum nō hz tūc locū cautio rati.eo.tit.§.rōne aūt forme.vs.vbi no. ¶ In gl.veluti.ibi,vel dic no. cessionem necessariam.dic qñ precedit obligatio de cedendo. Bald.

1 ☞ Edictū pretoris an habeat locum in simplici pcuratore.
2 Procurator in rē suā in cā onerosa nō tenetur defendere dñm.
3 Actio qualiter potest cedi in fraudē aduersarij.

Si quis. Procurator in rē suā tenet defendere dñm vbi pretendit causam lucratiuā nisi in hanc pcurationē ex necessitate interuenit. vbi vero pretēdit cām onerosam defendere non tenet nisi in fraudē aduersarij procurationem susceperit.h.d.cū.l.seq.

1 ¶†Edictū pretoris sine dubio hz locū in simplici pcuratore, sed an in procuratore in rē suam qui dr pcurator improprie.vt no.s.c.j.hec q̄rit & terminat.no. ¶ In tex.ibi interueniat in.§. si qs.l.precedenti ex cā lucratiua.vt not.j.l.pxi. ¶ In text.ibi, defendere.l.dñm. ¶ Not.primo quandā regulā in procuratore in rem suaz ex cā lucratiua.s.ꝙ tenet defendere dñm.fallit si ex necessitate sit factus ex illa regula.& ex ista exceptione habes
2 ꝙ pcuratori rē suā est duplex.s.volūtari⁹ & necessari⁹. ¶†Se
a cundo no.ꝙ pcurator[a] in rem suam ex cā onerosa nō tenet defendere dñm.fallit ratione fraudis ex hac regula & ex hac exceptione habes ꝙ procuratio in rem suam est duplex, quedam honesta, quedam fraudulēta, vtraqꝫ est valida,& not.hoc. Ex predictis conclude duas regulas & duas exceptiones. ¶ Quero & reuoco in dubium vtrū iste tex.intelligat qñ pcurator in rē suam intentat iura directo vt mādatarius an etiam si vtilia vt cessionarius dicunt quidam ꝙ intelligitur in intentatiōe directa qz eas in'tētat nomine alieno.vnde nimirum si illuz cogitur defendere: secus si intentat vtiles actiones nomine suo pprio qz tūc non cogit cedentem defendere.nam nec eum representat sic agēdo pmissos.& glos.in hoc inclinat.sed ista distinctio reprobat per doct.qz si ista distinctio esset vera pcurator volens has leges fraudare semper intentaret vtilē. & essent iste.ll.imposite verbis & nō rebus & effectibus qd est absurdum: vt in.l. ij.C.cōia de legat. Preterea licet procurator intentet vtiles actiones tñ fundamentum assumit ex persona cedētis.vt.C.eo.l. qui stipēdia.& adminiculo vtit ex persona eius.vñ non mirum si ex persona ꝑsius grauat.arg.j.de except.doli.l.apud Celsuz. §.de authoris.§.quesitū.& .§.si cū legitimo.hanc opin.tz Guil. & cōiter omnes doc.& est ipsa veritas. ¶ Incidēter tamen hic queritur vtrum ille qui habet iura cessa teneatur exprimere, an intētet actionem directā vel vtilem an possit informiter agere vel has cumulare.tenendo gl.nostram oportet dicere ꝙ teneatur exprimere quam intētat propter bñficium reconuentionis. Dy.j.de solu.l.si duo.tenet idem ꝙ tenet eligere aliam viam & ego hoc ꝯfirmo, qz pōt in vna via obstare exceptio q̄ non obstabit in alia.vt.j.de admi.tut.l.quoties.in prin.quā gl.tene menti. ¶ Scdo q̄ro vbi est exemplū in necessario procuratore in rē suam gl.ponit tria exēpla.& tu potes addere quartum de creditore ex causa donationis qui accipit nomē debitoris donātis insolutum per iudicem.vt.j.de re iud.l.a diuo pio.§.pen.& C.de preto.pigno.l.j. Item pōt ponere exemplū in fideicommissario vniuersali cui est facta restitutio ex trebelliano.& sunt sibi iura
3 cessa.vt.j.ad trebel.l.si heres pecuniam. ¶† Tertio q̄ro qualiter pōt actio cedi in fraudē aduersarij.gl.rñdet qz non fuit facta ob aliud nisi ad auferēdum aduersario ius reconuētionis, nō tñ dicit glo.qualiter hoc probabitur.sed rñdeo ꝙ probabitur illa fraus per cōiecturas.primo per coniecturas verborum vt no.j.de except.doli.l.apud Celsum.in pn.secundo per coniecturas bonorum vt qz cedēs nō hz aliud in bonis.vnde si procurator non posset reconueniri ius aduersarij remaneret inane ad hoc.j.que in fraud.credi.l.omnes.§.Luci⁹.de le.iij.l.nomē. tertia pōt esse ꝯiectura ex qualitate persone: vt qz cedens iura est forēsis statim recessurus.vnde ideo cessit iura ne coraz eodē iudice conueniatur:& vt auferat reo bñficium fori.argu.j.eod.l. sed & he.§.nō solum. ¶ Quarto quero, procurator in rem suaz petit exceptionem declinatoriam defensiōis.quero quid in exceptione peremptoria compēsationis: modo de ista exceptione compēsationis qualis sit vētilāt hic doct. Et ad euidētiam premitto ꝙ est duplex compēsatio. Est enī cōpēsatio vnius cāe ad seipsam. Exemplū, si ex eadē vniuersitate vel ex eadem administratione descēdit debitum hincinde, tūc ista exceptio potest cuilibet opponi: qz descēdit ex eadē causa vt.j.fa.er.l.meu⁹.§. arbiter.j pro socio.l.de illo.& argu. optimum.j.de actio.empt. l.in venditione.& .j.de administratio.tut.l.inter tutorē. Quedaz est compensatio vnius cause ad alteram, que descēdit ex diuerso contractu vel alia causa diuersa modo de ista querit gl.verbi gratia,cedo Seio iura cōtra Titium mihi effectualiter obligatum ex vna causa in.x.sed ex alia causa ego tenebar Titio naturalit tm in aliis.x.modo Sei⁹ agit vtilib⁹ actionibus opponitur sibi compēsatio de isto naturali debito quo teneor, queritur vtrum procedat exceptio compensatiōis necne.& videtur distinguendū ꝙ aut iste est talis pcurator in rē suam q possit recōueniri,& tūc patitur exceptionem cōpēsatiōis.aut nō pōt reconueniri,& tunc secus.probatur hec distinctio, qz.l.cauet qd exceptio compensatiōis est quedam recōuentio: vt.C.de compensa.l.eius.sed videtur potius distinguendum, an iste Seius agat directis an vtilibus.si directis possit opponi compēsatio: si vtilibus nō.per glo.que est in.d.l.quoties.de administra.tuto. Breuiter Dy.in.c.si quis in ius.de procu.lib.vj.dicit ꝙ ista exceptio compēsationis semper pōt opponi cessionario.nam cum ista exceptio sit rei coherens: vt.j.de compensa.l.si quid.ergo cuilibet agenti potest opponi fm Dyn. Ex hoc apparet ꝙ exceptio compensationis equiparatur recōuentioni. sed equiparatur cuilibet aliij exceptioni rei coherenti, vnde.l.eius.C.de compensa.loquitur improprie. Audi.qz hoc dicit Dy.& gloss. ordina.instit.de actio.§.in bonefidei.dicit ꝙ exceptio compensationis est exceptio doli.nam dolo facit agens cui opponitur compensatio.& text.dicit ꝙ compēsatio est ficta solutio.j.de distra.pigno.l.si debitor.& .j.de cōditio.& demōstra.l.Iulia.la picola. Iac.but.dicit ꝙ nō est verum ꝙ exceptio compensationis sit rei coherens: quia stat per se nec impugnat debitum: sed magis exequitur vt.j.rem rat.habe.l.amplius.tamē dicit ꝙ potest opponi cessionario: qz sumit adminiculum ex persona cedētis. vt qz est exceptio realis: licet nō rei coherens fm Brutriga.canoñ.dicūt quod exceptio compēsatiōis nō est mera exceptio: sed est mixta habens naturam exceptionis & impugnationis & ideo dicunt ꝙ excommunicato non competit exceptio compensationis.& dic vt nota.in.c.j.de rescript.lib.vj.per Archid. ¶ Extra quero quid de exceptionibus que assumuntur ratione persone sicut est exceptio tu es bannitus vel tu es excōicatus, vel tu es modo guelfus.si statutum hoc dicit nunquid iste exceptiones repellant cessionarium ex persona cedētis, Dyn. distingnit inter causam lucratiuam & onerosam, vt pretendens lucratiuam causam repellatur, pretendens onerosam non.ita dicit Dyn.in.c.si quis in ius.s.alleg.& not.in.c.de iurepatro.li. vj.in glo.ordi.& hoc verum quando ista exceptio afficit personam & nō afficit debitū: sed si afficit debitum: verbi gratia, statuto cauetur quod non allibratis nō reddatur ius sed perdant debitum.modo non allibratus cedit allibrato in hoc casu non purgatur vitium per cessionem: qz ius quod est elisuz nō potest trāsferri nisi prout est cū sua elisione.ita dicit glo. not.j.de exceptio.doli.l.apud Celsum.§.si cum legitima.ad hoc ergo vt per cessionem purgetur vitium, requiruntur due copule quod vitium sit persona, & quod cessio non sit ex causa lucratiua sed onerosa q̄ue verba tene menti, qz est materia quotidiana.

a ¶ Procurator. Ad de an procurator in rem suam qualr constituat, vide Bart. Angel. & Alex.in.l. ij §.fin.de noui ope. nū.l.l. plane.ff.fam. ercis. Et ꝙ non possit reuocari vid tex. in.l. illud. C.de dona. Bald. in.l.iij.C. mand.nisi de consensu vtrinsqꝫ Bart.in.l. si procurator.ff.d cō di.ob.cau.

Additio siue apostil. Bal.

Si quis. Et placet, no.valere cessiōem factaz in fraudē tñ fraudis ꝯsiliū nō participāti pdest nec ob.l.p diuersas.qz ibi loquit i cessione simulata.hic in vera licet in fraudem facta.

1 ☞ Appellatione cōiunctarum personarum liberi & parētes continentur.
2 Spurius & bastardus an sint coniuncte persone.
3 Coniuncta persona an admittatur contra eque coniunctam.
4 Minor qui est coniuncta persona an admittatur.

Sed & he. Coniuncta persona agēs p ꝯiūcta teneret ipz in cā recōuētiōis defendere.hoc dicit. Et ratio est qz nō dz plus operari coniunctio quā verum procuratorium siue mādatum. ¶ In tex.ibi, defendere.scz dñm in causa recōuētiōis No.ꝯiūctas psonas vocari pcuratores q̄si ratio naturalis eos procuratores faciat ꝯiūctorū: vt.j.māda.l.creditor.§.Luci⁹.in

prin.⁊ in.l.ij.⁊.iij.ff.de li.causa.tñ hoc improprie dr: qr non est p
prie pcu.ille cui.l.permittit nõ tñ mãdat,vt.ff.iudi.sol.in.l.iij.§.
sed ⁊ si forte.⁊ ita dt hic gl.quã no Scdo no.giunctã psonã cum
1 vero pcuratore pari onere ambulare. ❡ † Tertio no.appellari
coniunctas personas liberos ⁊ parẽtes fratres affines ⁊ liber-
tos. Sed dubitatur vsq ad quẽ gradũ gsanguinitatis ⁊ affini
tatis dicat ista giunctio.gl.C.ad turpil.l.si femina.dicit de gra-
dibus gsanguinitatis:sed nõ dicit de gradib⁹ affinitatis: ⁊ vr
qp nõ pcedat vltra quartum gradũ.vt.C.de aduo. diuer. iudi.
l.petitionẽ.§.egredienteu.⁊ argu.de gsan.⁊ affi.c. nõ dz. Itẽ qd
dicit hic de affinitate intelligo cã affinitatis durãte nõ cessant.
nã cã cessante cessat affinitas.vt no.ff.de re iudi.l.sz hoc ita.⁊.s.
2 de postu.l.cui eor.§.affinitates.C.de sol.l. maritũ. ❡ † Quero
hic de patre ⁊ filio spurio seu bastardo:vtrũ sint giũcte psone:
⁊ vr qd sic qr natura cõis est vt.ff.de accu.l.hos accusare.§.oib⁹.
Inno.hoc fatet i naturali:sz negat i spurio.vt p eũ extra d res-
cri.c.nõnulli.põt dici qp i cã criali ⁊ capituli habet spuri⁹ p con
iuncta persona.vt.d.l.hos accusare.§.oib⁹.⁊.d.l.ij.⁊.iij.de lib.
cã.sz in cã mere ciuili tunc seruat Inn.dictũ.Sz Guil.dicit qp p
sona q magno vinculo gstringit habeat p giũcta vt cauendo
de rato possit agere.⁊ hoc nitit pbare plurib⁹ rõnib⁹: ⁊ idẽ ẽt
sentit hic Cy.in additionib⁹:sed si hoc est verũ dictũ Innoc.ne
cessario est falsum:qr inter patrẽ ⁊ filiũ lz sit spurius est tñ ami
citia naturalis ⁊ nullus est melior amicus qp pater.vt dicit text.
in.l.quidã cũ filiũ.ff.de here.insti.vñ si non admitteret vt pr ad-
mitteret vt amic⁹ maxia giũctus amicitia.sed opi.Guil.est ve-
ra tenẽdo hoc pñt saluari iura q dñt qp amicus aget sine mãda
3 to vt.ff.de neg.ge.l.j.⁊.l.at q natura.§.cũ me absente. ❡ † Alte-
rius qro vtrũ giuncta persona admittatur ad agẽdũ g eque cõ
iunctã.dicit pe.qp nõ.C.e.l.exigẽdi in v.q.qr par in parez nõ hz
priuilegium nec prerogatiuã vt.ff.de excu.tu.l.sed ⁊ milites.§.j.
4 ⁊ ar.l.qui duos.ff.e.⁊.ff.d ritu nu.l.nõ solũ.§.d viro. ❡ † Ultimo
qro qd si giuncta psona pro qua vult agere est minor vtrũ ad
mittat qs ad agendũ p giuncta psona minore:⁊ vr qp nõ:sed d
beat sibi petere curatorẽ.iste est tex.ff.e.l. mutus.§.is. Gtrũ no.
gl.ff.de admi.tuto.l.tutor.q post.§.j.qp dic vt not.Cy.C.eo.l.exi
gendi.⁊ dixi.s.de postu.l.j.in fi.Et adõ iuxta hoc pncipium qp
no.Inn.extra de pbẽ.c.accedẽs.⁊ de testi.c.cũ olim.⁊ in spec.de
rescrip.psen.§.rõne aũt impetrã.in prin. ❡ Extra qro qd si qs
dicat se cõiunctã psonã lz aduersarius neget hoc. Rñ. allegãti
giunctionẽ incũbit pbatio:sufficit tñ ei si pbet quasi possessio
nẽ giũctiõis.facit tex.no.C.q accu.nõ pos.l.si ignorat.⁊ qd no.
per Cy.in.l.j C.vbi cã status. ❡ In gl.q incipit,qdã.ibi, Item
gsortes lit.gte nõ ante.vt no.C.eo.l.exigẽdi.p Cy. ❡ In ea.ibi
in oib⁹ illis.no.hoc verbum,⁊ dic vt no.C.eo.l.exigẽdi .per Cy.

Et patronus.

In causa ingratitudinis pt gstitui pcu.h.d. ❡ In.gl.sua. in fin.
qr hec cã ex pte dñi gtinet merũ interesse: ex pte liberti gtinet
statutũ tñ cã stat⁹ ciuiliter mota nõ est capitalis nec est meri im
perij vt.C.de peda.iudi.l.placet.in fi.⁊ est.§.noster.i ar.qd non
sit cã crialis pprie vbi agit de aliq priuãdo a bñficio.nã hic age
bat d puãdo aliq a beneficio libertatis:⁊ tñ nõ ẽ cã criminalis.
ergo multomin⁹ in beneficijs alijs nõ tãti põderis qd tene mẽ-
ti.⁊ de hoc no.p Inno.extra de accu.c. qliter.⁊ ibi vide p eum.

1 ☞ Promittens aliquez simpliciter defendere intelligitur coram competent i iudice.
2 Causa reconuentionis preiudicialis non excludit beneficium.
3 Procurator nõ cogitur ire ad magistratum alterius loci pro d fensione domini.

Non solum.

Iste.§.hz duos itellect⁹. Prim⁹ est qp loquat i causis ordinarijs, extra
ordinarijs,⁊ summarijs motis cõueniẽdo vt tunc habeat locũ
recõuẽtio. Scds intellect⁹ est vt loquatur in dictis causis mo-
tis recõueniẽdo ⁊ hunc intellectũ approbat Pe. Ego dico qp
iste scds intellectus est verus in se p tex.s.e.l.j. sed primus intel
lectus est ille q est verus casus istius.§.⁊ bm hunc,iste.§.h.d.in
oib⁹ causis ordinarij,extraordinarijs,summarijs, hz locũ recõ
uentio vt quo noĩe agit pcurator eodẽ noĩe recõueniat. nõ tñ
cogitur procurator in alia puincia dñm defendere. h. d. ❡ In
tex.ibi.nõ solũ.exponit illud vbũ actionẽ positũ in edicto pto-
ris intelligendo hoc vbũ large ẽt pro offd iudicis. ❡ In text.
ibi.dãni infecti.ista est cã summaria ⁊ celeritatẽ desiderãs. et id
põdera hoc vbũ. ❡ In tex.ibi durũ.i.iniquũ.⁊ id nõ tenet ad
hoc pcurare. ❡ No.i hoc.§.qp siue pcu. intentet actionem siue
offm iudicis ẽt summariũ dz dñm d fendere in cã recõuẽtiõis,
⁊ sic no.hic casum expressum qp in causis summarijs hz locũ re-
cõuẽtio. Inn.⁊ host.in.c.j.de mutuis petit. dñt qp vbi cã recon
uentiõis est summaria cessat reconuentio in cã plenaria.⁊ hoc
pbãt sic.in cã cõuentiõis ⁊ recõuẽtiõis debet pcedi pari via ⁊
simul debẽt decidi.vt.ff.q sen.sine ap.rescin.l.j.in fi. Sz si cã pma
est summaria ⁊ breuis cã plenaria recõuentiõis non poterit eẽ
ita summaria ⁊ ita breuis,ergo cessat reconuẽtio si lis rõ ponit

a ❡ Preter. adde d hac dictione. Bar.in.l.j.ff.de pigno.act.⁊ in.l.nã qd liquide.§.fin.d penu lega.l.si tutor. Oldr. cõsil.xlix. Bal.i.c.j.§.sz ⁊ res.per qs fiat inuesti. In.in.c.dudũ.d elec.bar.in.l.seio.§.vxori.d annu.lega.

tex.C.de cõpẽ.l.fi. Itẽ tenẽt Pe.⁊ Cy.C.vbi cã status.l.j.C.de
sen.⁊ interlo.om.iu.autẽ.⁊ gñr. Jo.an.in.c.sepe.de ver.sig.i cle.
dicit qp i causis summarijs.hz locũ recõuẽtio de gsimili cã sum
maria nõ cã ordinaria.⁊ lz iste tex.idistĩcte loquat tamẽ debet
sic limitari. Ego: dico qp aut loqmur de recõuentiõe qad bñfi-
ciũ obtinẽdi eũdẽ iudicẽ.⁊ tũc dico qp hz locũ recõuentio idistĩ
cte vt hic.aut quoad bñficiũ summarie pcedẽdi tũc teneo di-
stictionẽ qd aut cãe sunt gsĩles aut nõ.⁊ facit.ff.de varijs ⁊ ex-
traor.cogni.l.j.in fi. Qñtũ ergo ad modũ pcedendi cã nõ mutat
suã naturã qd tene mẽti. Intelligo pdicta esse vera nisi cã sum
maria sit cã executiõis.nã tũc executio dz fieri post sniam vl p
ceptũ diffinitiuũ:⁊ recõuẽtio postea nõ hz locũ:qr nõ pendet
iudiciũ.vt.d.aut.⁊ gñr. ❡ Concludo qñq fit recõuentio de cã
nõ summaria ad nõ summariã:⁊ ita pcedit bm oẽs. Qñq de
summaria ad summariã.tũc qñtũ ad gsequẽdũ eũdẽ iudicẽ hz
locum recõ nẽtio.sed nõ qñtum ad similẽ pcessum ordinis iudi
ciarij. Interdũ fit recõuentio d cã summaria ad nõ summariã
vt qr cã recõnẽtionis est summaria tũc hz locũ recõuẽtio bm
oẽs qr prõgatiua cãe nõ dz obesse recõuenienti. Iste est casus h
1 bm vnã lec.⁊.ff.e.l.§.fi.q vba nota. ❡ † Scdo no.qp ille q pmit
tit vel iubet aliquẽ simplr defendere intelligit corã iudice cõpe
tẽti.nã indiscreta locutio dz adaptari iuri.vñ si qs pmittit de
fendere clericum vel defendere aliquẽ in cã spãli dz intelligi qd
2 dfendet corã ipo nõ corã ptãte.qd no. ❡ † Tertio no.qp cã pre
iudicialis recõuentiõis bñficiũ nõ excludit facit.ff.de excep.rei
3 iu.l.si inter te ⁊ me. ❡ † Quarto ⁊ vltio no.qp nõ cogit pcura-
tor ire ad magistratũ alteri⁹ loci p defensione dñi:qr hoc esset
durũ sibi,⁊ id nõ tenet hoc pmittere simplr se obligando ad
iniq nõ vr se obligasse vt hic. Et ẽ ar.p aduocato qp nõ teneat
iuuare cliẽtulũ itinerando p mũdũ sed solũ i ppria patria. fa
cit qd no. Inn.extra.e.c.nõ iuste.⁊.ff.d annuis le.mauia.in pri.

Defendere.

Exponit hic verbũ defendat qp ẽ in edicto ptoris. ❡ No quid est defen-
dere:qr defendere est id facere qp dñs faceret hinc est qd inter
dũ nõ defendere appellat defendere vt idẽ pmittat procurato
ri qd dño.vt.ff.e.l.§.fi. ❡ Scdo no.qp procurator ⁊ dñs ambu
lant pari passu preter quã in satisdãdo,qr nõ dñs satisdat pcu.
qr cõuenit noĩe alieno.vt.C.de satisdando.l.j. ❡ In gl.ibi por-
rectio.no.bene hanc gl.⁊ examinat.vt dixi.⁊.l.seruũ.§.ait pre-
tor.⁊ adde qd no.ff.eo.in.j.glo.

1 ☞ Antecedenti destructio destruitur ⁊ consequens.
2 Preter dictio aliquando includit.

Preter.

In causa.recõnẽtiõis pcurator tenet dfendere dñm pcise nisi ei⁹ mandatũ sit finitũ.h.d.
❡ In tex.ibi.gpellat.s.pcise per detẽtionẽ persone capturam
pignoris ẽt mulctam. ❡ In tex.ibi gmitti ante interesse acto-
ris. ❡ In tex.ibi gpellendi.s.precise quia de hoc erat formata
qd.⁊ ad hoc rñdet. ❡ In text.ibi recusauerit. ❡ No.qp ibi qs
nõ gpellit facere offm pncipale non gpellit facere nec secunda
rium nec accessoriũ. ❡ Itẽ not.qp finito officio finit necessitas
1 ❡ † Itẽ no.qp destructo antecẽdẽti destruit gsequẽs bm Bar.
2 ❡ † Itẽ not.qp dictio pter[a] includit qñ tota oĩo affirmatiua
a est.⁊ dic.vt.ff.de pigno.act.l.j. ❡ Scdo not.quẽ teneri ad factũ
precise ⁊ hoc est ne pretoris authoritas eludat.p dic vt in gl.⁊
extra gl.adde qp interdũ factũ venit in actiõe reali tũc debetur
pcise.vt.ff.d rei vẽ.l.q restituere.interdũ venit in actione psona
li tũc aut talis facti obligatio descẽdit ex gtẽptu ⁊ idẽ vt i.l.sti
pulatio.§.siue d ope.no.nũ.aut venit i pmissione a pncipio tũc
aut promissor falleret fidem aduersario tñ aut iudici ⁊ aduer-
sario. Si qdẽ iudici ⁊ aduersario debet factũ pcise.vt.s.e.l.fili⁹.
§.pcuratorẽ. Si aũt aduersario tñ tũc regla est qp ad factũ pci
se.non tenet.sz obligatio ad iteresse succedit qsi nouando obli
gationẽ fcti.ff.de ver.ob.l.stipulationes n diuidũtur.§.celsus.
Fallit ppter rigorẽ iudicior.vt i nro.§. ❡ Itẽ fallit qñ est actũ
vt pcise debeatur.vt not.ff.de donat.hrditatẽ pri. Itẽ fallit vbi
non est merũ factũ sz cũ iur.transla.mixtũ vt in vẽditore q pci-
se tenetur tradere rẽ si pt bm veram opi.accu.no.l.j.d ac.empt.
⁊ pbatur p tex.j.q.j.c.q studẽt.⁊ facit qd no.C.locati.l.si hi.el.
ij. Itẽ fallit vbi est appositum iuramẽtũ.vt.C.de transa.l.si qs
maior.⁊ no.ff.de gdit.ob.cau.l.si pecunia.in verbo necesse.que
verba nota. ❡ Ubi aũt factum debetur officio iudicis. virum
succedat interesse in obligatione vel prestatione. dic vt in.d.l.
stipulatio.§.siue.bm glo.⁊ Dyn. ❡ In gloss. scilicet precise.ibi
actoris hic erat originari⁹ pcura.actoris.in.l.contraria. erat
originarius procurator rei. ❡ In ea glo.ibi precise defendere.
scilicet aliũ. ❡ In ea.ibi.per consequens.ad idẽ facit qd not.ff.
eo.l.oim.tamen gl.que est.s.eodẽ.l.si defunctus.§.qui ad cõmu
ni.dicit quod mandatum ad agendum non continet mãdatuz
ad defendendum nec includit ipsum. Bart.dicit qp aut est gsti-
tutus cũ dictione taxatiua tantũ.s.ad agendũ tñ tũc non vr
habere mandatũ ad defendendũ aut simplr sine dictione taxa
tiua tũc videtur habere mandatũ ad vtrunq bm bar.Cy.lz in

prima oppositiõe ꝯ mãdatũ agẽdi nõ includit mãdatũ defendẽdi.vt.C.e.l.inuit⁹.⁊ hec ẽ veritas.nõ obſ.ꝯ ꝓcurator nõ defendẽdẽs tenet actione mãdatiꝙ hoc nõ eſt rõne mãdatiſz qꝝ nõ exequit mãdatũ agẽdi ſz ſua culpa repellit.vt ℣.e.l.ſeruũ. ℣.ait ꝓtor. ¶In ea.ibi.vñ ſatis eſt in hac gl.no.ꝯ miti⁹ agitur cũ ꝓcuratore rei ꝯ cũ ꝓcuratore actoris ⁊ qõ iudicium poſt eſt motũ eſt magis precium ℣ actorẽ quam ℣ reum qõ not. ¶Itẽ no.ꝯ ille qui defendit ſemp ſe abſolui deſiderat.⁊ hec ẽ ⁊⁹ intentio principalis.In ea.ibi ſabin⁹.⁊.ſ.iu.fol.l.vir bonus.

1 ¶Abſſio ex primo decreto hz locũ in cauſa reconuentionis.
2 Contumacia cõmiſſa in reconuentione an retardat proceſſu.
3 Diſs ex contumacia procuratoris patitur ſecundum decretu.

Defendere. ¶o defenſiõis habet.h.d. ¶Not.qõ nõ defendere eſt defendere qñ dño expedit nõ defendi. ¶Secũdo no.hic expreſſum ꝯ ſi ꝓcurator eſt ꝛtumax ⁊ appareat in cã dãni infecti.vel vbi petit cautio noie legatorũ, vel vbi petit deſtrui,vl'vbi petit accõmodari patiẽtia operi ỹſtrẽdo,vl'vbi agit nouali dñs patit miſſionẽ ex primo decreto ⁊ ſic ex ꝛtumacia ꝓcuratoris deuenit ad primũ decretũ. ¶†Tertio not.qõ in cã reconuẽtionis hz locũ miſſio ex ꝑmo decreto ſicut in cauſa principali. ¶Quarto ⁊ vltimo not.ꝯ ꝓcu.nõ vꝫ habere mandatũ,qꝫ fit ꝛtumax iõ dz cauere de rato.facit extra vt li.nõ cõt. c.ſ.⁊ adde qõ dixi.℣.e.l.ℊ.nõ ſolum. ¶In glo.ibi.nũd.vꝫ defendere habita relatiõe ad pſonã dñi cui⁹ intererat nõ defendi: nõ aũt habita relatiõe ad iſam:qꝛ reus non defendit.⁊ hoc eſt qõ ſoluit oppoſitionẽ. ¶Itẽ no.caſum in quo cõtumax in cã recõuẽtionis ꝓcedit in cã ꝓncipali.nã miſſio in poſſeſſionẽ ſuccedit loco defenſiõis.vt.ſ.ad carb.l.de bonis.ℊ qui pupillo.vñ ſicut ꝓcurator defendens audiret ita iſto caſu audit non defendẽs:
2 qꝛ nõ defendere eſt hic defendere,qõ eſt mirabile. ¶†Ex his ꝑtz,an ꝛtumacia cõmiſſa in recõuẽtione excludat vel retardet proceſſum reconuẽtiõis ⁊ eſt iſte paſſus ſingularis. ¶In ead. ibi.vt nõ curat.facit.℣.de in ius vo.l.ſatis. ¶In.e.ibi dñs potuit.qcqꝛ ergo potuit dñs põt ꝓcurator.In.e.ibi expen vñ ſz patiat⁹ in pol.opio:tñ qꝛ nõ ſoluit expẽſas nõ plene diffidit. ¶In.e.ibi ad patiẽtiam.vide.ſ.de alı.iudi.l.iiℊ.ſ.op⁹. ¶In e. vo.liberabit.iſta eſt rõ ꝗre vꝫ defendere:qꝛ facit id ꝑ qõ liberat a petitiõe ſm hoc cũ in cã nouali ⁊ dãni infecti interponat ſm decretũ vꝫ ꝯ de ſcõo decreto poſſit intelligi text.qꝛ ꝑ primus decretũ nõ obuenit liberatio vbi ſperat ſcõm.⁊ ſic nec ab inſtãtia nec a petitione liberat. †Ex hoc infero vlteri⁹ qõ ex contu
3 macia procuratoris dñs patit ſm decretũ. Sed certe ſitera iſta poſ⁹ ỏt oppoſitũ.iõ eſt caneℓ de rato: qꝛ ſi dñs non ratificaret nõ noceret ſibi.aduerte ſubtiliter ꝓ procuratore actoris in cã recõuentiõis nullũ hz mãdatũ.vt dixi.ℊ proxime,⁊ iõ dñs nec primũ nec ſm decretũ patit ex ꝛtumacia procuratoris niſi ſit ratificata.⁊ ſic põt ratificari cõtumacia,qõ eſt not.ſz ſm illos q dñt ꝙ hz tacitũ mãdatũ defendẽdi habes colligere qõ rõne tacite mãdati ꝛtumacia procuratoris nõ nocet dño niſi ipſe dñs ratificet.adde ꝯ dixi plene.℣.ſi qs ius dicẽ.nõ obſtẽp.l.ſ.ſi procurator. Bal. Additio ſiue apoſtil. Bal.

1 ¶Caſus capitalis quandoqꝫ eſt ciuilis.
2 Excommunicatus an poſſit abſolui per procuratorem.
3 Procurator an interueniat in cauſa mixta.

Sed ⁊ he perſone. Vide ꝯ no.In
no.extra ỏ pb. c.accedẽs, ꝛc.vide Inn.extra de teſti.cũ olim.de re. ſſen.ℊ.rõne aũt.in prin.pe.ſz vide ac.C.q ac.nõ poſ,
1 neganda.℣.ad ter.ſi femina.ℊ.patronus. †No.caſum capitalẽ ſz qñꝫ eſſe ciuilẽ ⁊ in ea procuratorẽ interuenire.adde no.p Inn. de accuſa.qualr in gl.ibi.intẽdẽs.ibi ſorte.No.iſta glo.ꝯ ceſſionarius agẽs vtili nõ intelligit agere noie alieno.⁊ ideo tunc nõ hz neceſſe añ omnia docere de ceſſiõ.ſz poſt lit.cõteſta.de hoc in Spe.de inſtr.editiõe.ℊ.dicamus.ℵ.ſed pone.⁊ ita diſpu.do.
2 Jac.bu. ¶†Utrũ excõicat⁹ poſſit abſolui ꝑ procuratorẽ.not. in cle.de ſen.excõ.cũ deſideres.de relaxatiõe interdicti.nota.eo.
3 ti.venerabili.†Utꝛ in cã mixta interueniat procurator not.de procu.tue.vtrũ in arbitrijs.C.de iniur.l.ſi vtrũ diffinitio.vt extra de offo ꝙ ptate iudicis.deleg.ℊ.cum ſup.⁊.c.de offi.procõſ.l. ſolet.i pn.niſi procõſul expreſſe reſeruet ſibi diffinitionẽ:ergo alıs ſec⁹ eſt Sz aũt mãdat cognitio vni⁹ cãe tñ tunc poſſet habere locũ hec gl.ſz adhuc forte poſſet dici Jziũ.⁊ añ ad ℣ facit ℣ gl. qribi dz delegat⁹ expreſſe retinuit diffinitionẽ:ergo ſi nõ retinuiſſet ſec⁹ eſt. ¶Itẽ eſt hec.l.ar.ꝑ hec.⁊.l.vbi nihil facit.Martı. ſpl.vel qñ delegat ab hoſte dic aliter.aũt a ꝓncipe.⁊ tũc diffinitio vꝫ delegati.ar.de cõſti.pn.bñficiũ.ſi ab ar.hoſte hz locũ opinio Bar.ſpl.⁊ Cy.vide qõ no.in ſpe.de iudi.dele.ℊ.ſequit.ℵſi. no.ꝯ ſtipulaℓ. ¶Ego dico ꝯ aut cognitio mãdatur a lege aut ab hoſte:hz a lege vt ẽt diffinitio vꝫ mãdata.vt.l.iiℊ.cognoſcit. ℣.de offic.pfecti vigili.aut ab hoſte ⁊ tũc ſerua ꝯ hic ỏt ⁊ eſt rõ qꝛ vbi lex mãdat cognitionẽ niſi ille cui eſt mãdata pnunciaret nul.pnunciaret,ſec⁹ qñ hõ mãdat,qꝛ tũc ſi ille cui mandata eſt nõ pnũciat pnũciabit delegãs:vt in aut.ad hoc. ¶Quod facit ad.q.ſtatuto Bonoñ.caueℓ,ꝯ de tali maleficio iudex ſm ſuum arbitriũ hẽat licẽtiã ingrẽdi ⁊ ꝓcedẽdi.nã ꝑ hoc vꝫ ẽt habere mãdatum pnũciãdi.vnũ tñ dico ꝯ nõ poterit pnunciare ſm ſuũ arbitriũ ſz ſm formã iuris.nã i eo ꝯ cognoſcit vꝫ ordinari⁹: ſed in eo qõ ex ſuo arbitrio:hz naturaz delegati:qꝛ cũ aliqd ad dim⁹ ꝛc.vt.l.ius ciuile.⁊ iõ ſcõm illũ modum nõ videt mãdata diffinitio Ja.bu.de fabro domini Bar.de ſago ferrato.

Omnium. Procurator debet dñm defendere
generaliter in omnibus actionibus etiam non trãſitorijs ad heredem ⁊ in diuerſis cauſis admittuntur diuerſi ꝓcuratores:ſed vna cã in plures ſcindi nõ debet.h.d.notabilis.l.cũ.l.ſeq. ¶In text.ibi.defendere.ſ.pcura.actoris etiam ſi ipſe tantum vnam actionem intentat. ¶In tex.ibi.datur.vt ſunt ex maleficio:vt.ℸ.de col.bo.l.cum emancipati,ℊ.emancipatus filius. ¶In text.ibi.vñ.ſ.qꝛ dñs debet defendi alıs nõ audiꝫ procurator.℣.e.l.ſeruum.ℊ.ait prætor. ¶In tex.ibi,ſuſcipere,ſ.defenſionem.

1 ¶Agens ex contractu poteſt reconueniri ex maleficio.
2 Defenſio vnius ⁊ eiuſdem cauſe eſt indiuiſibilis.
3 Procurator an teneaℓ defẽdere ſup actiõib⁹ pñtib⁹ ⁊ futuris.
4 Procurator intra quantum tempus poſſit reconueniri.

Non tamen. ex vna cã ita ꝙ ſit vna petitio. ¶In tex.ibi,in quinq⁹.i.glibet in quinq⁹. ¶No. ꝙ licet conuẽtio ſit ſuper vna actione põtieri reconuẽtio ſuper plurib⁹ tã eodẽ libello ꝙ diuerſis,vnde eſt no.ꝯ cõ
1 uent⁹ poteſt ſepius reconuenire agentem. ¶†Scõo no,agentem ex ℣ctu poſſe recõuenire ex maleficio:vnde crimen ꝑtinteri per modũ reconuẽtionis ſi intentatur ciuiliter.⁊ hoc tenet glo.in authen.⁊ cõſequenter.C.de ſentẽ.⁊ interlo.om.iudi.⁊ eſt hic caſus. ¶Tertio not.quod cum plures actiones intentantur eodem libello vel pluribus ex diuerſis cauſis poſſunt intervenire plures defenſores ſuſcipiendo defenſionem vnius vnius cauſe,alter alterius cauſe:ita qõ dinumeratio plurium cauſarũ faciat dinumerationẽ pſonarum. ¶Quarto not.ꝯ ꝓcurator qui teneℓ defendere ab hoc onere relenari põt ſi alius amicus domini vel alı⁹ amic⁹ defenſoris ſuſcipit defenſionẽ.⁊ hoc caſu legitimaℓ perſona ꝓcuratoris per quẽlibet reſpõſalem qõ te
2 nementi. ¶†Quinto no.ꝯ defenſio vnius ⁊ eiuſdẽ cãe eſt indiuiſibilis.vñ ſi reconuenitur dñs in mille, ꝓcurator dicit volo defendere vſqꝫ ad centũ ⁊ obligare me vſqꝫ ad centum.⁊ alius amic⁹ dñi dicit,⁊ ego volo defendere in alıs nongẽtis:iſta diuiſio nõ debet admitti,qꝛ quod eſt vnicum,debet diuidi i plures defenſores,quod not.⁊ eſt argu.quod ſi aliquis accuſatur ⁊ eſt pena a mille, ⁊ ille vult dare duos defenſores qui nolũt ſe obligare inſolidum,ſed quilibet pro quingentis ꝙ iudex no debet iſtam diuiſionem admittere ne ex vna cauſa fiscus diſtinguaℓ in plures reos.ad idẽ.ℸ.indic.fol.l.iam tamen.ℊ.pe. ¶Sl.iſtius l.debet recitari per tres queſti.primo querit vtrũ ꝓcu.mortuo dño teneatur defendere heredes in actionibus nõ trãſitorijs. dicit glo.ꝯ nõ:niſi ſint mote dño viuente.ex hac gloſ.colligẽ ꝯ perpetuatio facta ſuper conuentione non inducat perpetuationem ſuper reconuentione.hoc patet,qꝛ diuerſi ſunt proceſſus.vnde per proceſſum conuentionis perpetuatur ius primo motu per proceſſum reconuentionis habet poſtea perpetuari ius quod intentaℓ in reconuentione. ¶Scõo colligẽ ex gloſſ. ꝯ eadem debet eſſe defenſio heredis que defuncti.⁊ not.gloſſ.
3 ¶†Secũdo querit gloſ.vtrum ꝓcur.teneatur defendere ſuper actionibus preſentibus ⁊ futuris de quibus nõ fuerat cogitatum tempore mãdati.⁊ vꝫ ꝯ ſic:vt in.l.iiℊ.ℊ.pe.quod quiſqꝫ iur. ¶In cõtrarium videtur.ℸ.de dam.infect.l.damni.ℊ.ſi ita.cum ſi.tenet gloſ.ꝯ officium procu.nõ verſetur circa futura de quibus tempore mandati nõ debuit nec potuit cogitari.⁊ maxime mouetur ea ratione vt infinitas euitetur. iſta eſt mens glo.non ob.l.iiℊ.ℊ.pe.qõ glꝫ in.qꝛ ibi eſt ſpeciale ne delinquatur impune.⁊ eſt iſta no.rñſio quoad illã legẽ. ¶Ex qua colligẽ ꝯ qñ de negaℓ bãnito audiẽtia intelligatur de negari in actionib⁹ quas habebat tempore bãni ⁊ etiam in poſtea queſtis:⁊ eſt rõ, qꝛ ſi nõ habuiſſet aliqua tẽpore bãni ⁊ nõ potrigeret ad futura,ſequereℓ abſurdũ.i.ꝯ nõ puniret bannit⁹ ⁊ in eo ꝙ lex vult eum puniri,ſi õnegatiõe audiẽtie.vt i.l.ſz ⁊ ſi ꝓtorẽ.ℊ.ſz ſi dñs ỏcre to.ℸ.q ex cau.ma. ¶Sl.nſa inducit ꝑ doc.ꝯ mãdatũ indiffinitum ꝓcuratoris vel gñale nõ ꝓprehendit actiões que nõ erãt nate tẽpore mãdati.⁊ hoc etiã ſentit Dy.in.l.q hz.ℊ.ſi.cũ.l.ſeq. ℸ.de tutel.Sed iſta gl.ꝓprie nõ loquitur in iſto caſu:qꝛ hic ꝓcu.ꝓprie nõ habebat mãdatum in recõuentiõe:vt dixi.℣.in.l. ſed ⁊ he.ℊ.ꝓtor.ſed hoc veniebat ex diſpoſitiõe legali.vñ probaℓ ꝯ hic neceſſitas impoſita alicui ꝑ.l.rõne officij nõ concernit futura,ſed certe iſta gl.poteſt induci ad id ad qõ inducunt doct.ſi tu ponas ꝯ ꝓcurator habuerit mãdatum ad agendũ

ꝛ defendendū:ꝛ q̄rat vtrū mandatū lata ad defendendū porrigat ad futura.nā gl.nostra dū pōt loqui hoc casu.ꝛ est gl.ot. de eo qō dicūt doc.quā gl.bene no.Hui.de cu.dicit ꝙ procurator teneꝫ defendere in actionib⁹ que erāt nate tpe mādati ꝛ q̄ nate sunt postea anteꝙ labat tps recōueniendi.ꝛ p Hui.facit qꝛ recōuentio hz naturā incidentis qōnis ꝛ incidentia veniūt
4 sine mādato.vt.C.vbi ꝛ apud quos.l.fi.circa fi. ¶† Tertio q̄rit gl.infra ꝑtū tps ꝓcurator possit recōueniri.Aduerte gl.format qōne ꝓtita satisdatione sup recōuētione futura vtrū ꝓcurator teneat in infinitū.gl.ponit duas opin,ꝑma opi.est ꝙ illa satisdatio interpretet de recōuētōe ficta vsqꝙ ad duos mēses. Scōa opi.est qō iudex possit statuere terminū ad reconuenien dū ꝛ recōuentio nō admittat post terminū.ar.ff.qui satisd.cog. l.de die.in ꝑin.hāc gl.nescio alibi qō iudex possit moderari tē pus recōueniēdi.nā diuerse sunt op.qđā dicūt ꝙ recōuentio dz fieri circa lit.cōt.vel ante.alij dicūt ꝙ vsqꝙ ad sniam.Jo.an.dicit ꝙ ꝑtū ad cōsequendū eūdē iudicē vsqꝙ ad sniam:hz quantū ad simul ꝓcedēdū vsqꝙ ad lit.cōte.vt ipse elegāter no.in.c.sepe. de ver.sig.in cle.Jsta gl.addit vnū qō est mirabile ꝙ iudex pōt restringere tps recōuētiōis.ꝛ tene mēti hāc gl.Ego credo qꝛ qđ dicūt doc.sit vez ꝙ recōuenit dñs hz q̄ recōuenit ꝓcurator nō credo ꝙ post lit.cont.in principali ꝓcuratore arcteꝫ rñdere recōuentioni:qꝛ exceptio declinatoria q̄ inde insurgit non pōt lit.cōtest.opponi.vt.j.e.l.pōpo.§.rati. ¶Et aduerte p̄dicta faciūt ad questionē.dicit statutū ꝙ artifices pñt cōuenīri corā camerario tū si nō artifex agit teneaꝫ se submittere iurisdictiōi camerarij ad cā recōuentionis.¶Modo agēs ita submisit se hz formā statuti.qro vtrū ꝑpetuo teneaꝫ corā camerario se defendere.Breuiter gloss.nostra determinat istā qōnem ꝙ camerarius potest diffinire tēpus.ꝛ est hic aduertēdū qꝛ ad agendū nō cōstituit tps alicui nisi in cā criminali,vt.C.qui ac.non pos.l.si ea. ꝛ de fal l athletas.de accu.l.cū titia.ꝛ extra de accu c.hz in btō Petro.Et nisi in cā status.vt.C.de inge.ma.l.diffamari.ꝛ nisi in alio casu quē habes.not.in.l.j.C.vt ne inuitus.ꝛ in alio quez habes.C.de ꝓcur.pu.l.pupil.ꝛ in quito q̄ habes.ff.de fide.l.si cō tendant:sed in causa recōuentionis nō est ita: qꝛ iudex ꝑt assignare terminū ad recōuenīdū sicut posset ad excipiendum ꝙ est no. ¶Ultio dicit hec gl.vnū verbū notabile ꝙ hz iudex posset assignare terminū ad inchoationē cāe:nō tñ ad durationez instātie:qꝛ terminus instātie nō pōt ꝑ iudicē refrenari.qō not. ¶In gl.scōa ibi.§.si vino.in l.oīm.ff.eo.ibi restringit q̄si ꝛct⁹ vt nō trahat ad futura nisi cōnexa ꝓtib⁹.In ea.ibi.si is.ibi restringit stipulatio vt nō trahat ad futura.ꝛ in ea.ibi.§.si ita.ibi restringit legatū vt nō trahat ad futura.ꝛ ad idē.j.mād.l.si ibi mādauero.§.is cuius bona.ꝛ.C.de iure fisc.l.certa forma.ergo de primo ad vltimū cōcludēdo idiffinitiua vel generalis ꝓmissio non cōprehendit futura. ¶In eadē.ibi puniantur.hz istam gl.facit dictus.§.is cui⁹ bona.ꝛ j.de lega.iij.si deportati seruo. ¶In eadē ibi ꝓpter gñalia verba.Jsta gl.innuit ꝙ si est promissa defensio,hz nō sit expressum in cā recōuētiōis: tū ista promissio intelligatur de cā recōuentionis vt interpretet facta secundū qō erat necesse fieri,ad hoc facit qō no.Dy.j.de ver.ob. l.cōtinuus.§.cū quis sub hac.ꝛ Ly.C.de sponsa.l.fin. ¶In ea. ibi,statuit.sed quid si iudex non statuit tunc recurre ad gloss. c.sepe.addendo quod.ff.dixi. Bal.

1 ¶† Defensio habet duo capita.
2 Dns cui interrogationi teneꝫ respondere eidē teneꝫ ꝓcurator.
3 Contumacia procuratoris in non respondēdo obest domino.
4 De secundo genere procuratorum.
5 De tertio genere procuratorum.

NOn solum. Procurator teneꝫ dñm defendere ꝛ interrogatiōibus rñdere.ꝛ si rñdet vel non rñdet dño preiudicat.h.d. Hoc tū vltimū intelligo qñ procur.habebat mandatum ad agendum ꝛ defendendum ꝛ respōdēdū fm Bar.Ego nō credo ꝙ ad respōdēduz reqraꝫ mādatū specificatū:qꝛ venit incidenter,sed sufficit mādatū in principali:ꝛ ad hoc induco.c. si post petitus.de ꝓcess.lib.vj.ꝛ primo ponit quoddā dictuz secūdo exēplificat ꝛ infert.tertio ponit effectū qui resultat.secūda ibi.an ergo tertia ibi.ꝛ si respōderit. ¶In tex.ibi defendere ꝙ sequēdo instātiā. ¶Ibi interrogatus.l.pcu. ¶In text.ibi absens.id est dñs ipsius proc.quē aduersarius tanq̄ heredē re conuenire volebat ꝑmissa interrogatione an esset heres. ¶In tex.ibi debebit.ff.pcu. ¶In tex.ibi.tenebit.ff.pcur.vel dic dñs
1 vt.j.patebit.ꝛ facit.j.ad l.aquil.l.pinde.§.si ꝓcur. ¶† Ulo.ꝙ defensio hz duo capita.ff.ꝓcedēdi ꝛ rñdēdi ꝛ i vtroq̄ capite teneꝫ ꝓcurator ꝛ ꝑt istud principiū intelligi in ꝓcuratore actoris recōuēto vel recōueniēdo. ¶Jte in ꝓcuratore rei.nā vtriq̄ adaptaꝫ necessitas defendēdi.ꝑmus tñ intellectus magis placet: qꝛ ista.l.continuatur in precedētibus q̄ tractāt de materia recō
2 uentionis. ¶† Scōo no.talē regulā ꝙ cui interrogatiōi teneꝫ rñdere dñs eidē teneꝫ respōdere procurator.istud est verū si hz spāle mandatū ad sic rñdendū:sed si nō hz mādatū spāle ꝛ ꝓcurator insacto dubitet pōt petere dilationē ad liberandū do nec cōsulat dñm exploret ab eo factū ꝛ voluntatem dñi vt.C.
3 tra ꝑ pc.c.dilect⁹.ꝛ ibi ꝑ Jnn. ¶Tertio ꝛ vltimo not.ꝙ rñsio ꝛ nō rñsio ꝓcuratoris dño nocet.vñ ꝛtumacia ꝓcuratoris i nō respondendo obest dño sicut ꝙfessio.vt. dic.ff.si post ꝓtitū. gl. tū q̄ ē.j.ad.l.aq.l.proinde.§.si ꝓcurator.vñ dicere ꝙ nō nocrat dño nisi habeat procurator mandatū ad hoc spāle vel dñs ratificet.vt.ff.eo.l.vel in operis.in fi.Tu ꝛo dic qđū ad preparationē cause nocet dño.ꝛ ita loquit nr̄a litera. Sed qđū ad decisionē cause si ꝓcurator ꝙfiteꝫ ex abrupto nō oblato libello nō ꝓiudicat dño si aūt solenniter in figura iudcij tūc ꝓiudicatur dño.vt no.Ly.in l.j.C.de confes.l.hoc vez nisi ꝛ dñs oppo
nat crimē:qꝛ tūc ꝙfessio ꝓcuratoris nō nocet dño nisi ꝓcurator habeat spāle mādatū vel dñs ratificet.ꝛ ita loqtur.§.si ꝓcurator.q̄ ꝛba no.Et cōclude ꝙ aur loqnur in ꝓparatorijs aut in decisorijs.si in decisorijs aut ex abrupto aut ordine seruato. ꝛ si ordine seruato aut ꝓponit crimē aut nō,ꝛ si ꝓponit crimē aut interuenit spāle mādatū vel ratificatio aut nō ꝛ nota plachā distinctionē. ¶Oppo.ꝛ vꝰ ꝙ procu.nō teneatur rñdere ꝙ sic ꝓbo.rñsio fit sub iuramēto calūnie.C.de iura.cal.l.ij.§.qō obseruari.sed de calūnia non iurat procurator sed dñs.vt.C.de iura.cal' aut.ꝓncipales:ergo dñs est interrogādus ꝛ nō rñdere nō procurator timoze huiꝰ ꝛtrarij glo.hic eg̃aminat qs teneatur de calūnia iurare vtrū dñs vel procurator ꝛ dicit gl.ꝙ tria sunt genera procuratorū qđā in rem suam ꝛ isti iurant nō dñs
4 siue intētatur vtilis siue directa licet pla.distingerit iter modū agēdi vt si agatur directa iuret dñs si vtili procu gl.reprobat hoc qꝛ ꝓ cōsiderato effectu iudicij agitur de ꝓpudicio solꝰ procuratoris in rē suā ergo ipse solus iurat in calu. vt.ff.si actor
4 malit.ꝛ hoc vez. ¶† Scōm genus ꝓcuratorū est defendētiū cū satisdatione.in istis si quidē allegāt mādatū iurat domin⁹, vt in.d.aut.principales si nō nō allegāt mādatum iurantipsi ꝺ fensores,qꝛ ipsi soli teneātur ex processu isto.vt.ff.e.l.procurator me⁹.§.si.hoc verū in iudicio in quo reꝑsentat reū hz si cōne. nit ex sua satisdatiōe,iu.fol.ipe fol⁹ iurat:qꝛ ipse fol⁹ ꝓncipalis ꝑsona.j.e.l.licz.§.ea obligatio.Jte ꝑdicta ꝛba idefensore nō aio nouandi hz in eo q aio nouādi reum liberarit quetamen nouatio si nō fit inuito creditore ipse solus obligatur vi nouationis.
5 ita ōt gl.ꝛ bene. ¶† Tertiū genus ꝓcuratorū est qui ꝑtant nudum ministerū ibi non iurant qꝛ non possunt dici ꝓncipales persone nec effectu executiōis nec origine petitiōis.ita sentit glo.magistralis. ¶Considerandū ē tamē ꝙ iuramētū calūnie ꝓstatur post lit.cōtest.vel in ipsa lit.cōtest.vt in l.ij in ꝑin. C.de iura.calū.ꝛ ideo in interrogationib⁹ que fiūt ante lit.ꝓtest. cessat ista oppositio que fit in iuramēto calūnie,vnde in ꝓparatorijs iudiciorū merito ꝓcu.interrogatur ꝛ respōdet.ꝛ ita loqtur hic.Preterea ita.l.loquitur fm iura vetera fm q̄ pcu.iurabat de calūnia.vt.j.de dā.infec.l.qui bōa.§.pe.Tu adō ꝙ nō repugnat dominū iurare de calūnia:ꝛ nihilominus procu.iterrogatur qui dz respōdere ꝑtito iuramēto de ꝓpia malicia.vt in.c.ꝑsentiū de testi.lib.vj.per Jnno.ꝛ per Archi.de iura.calū. c.j.ꝛ in c.in pertractādis.vñ interrogatio ꝛ rñsio est ita amen
ꝛa iuramēto calūnie ꝙ nō possit ꝑ alia ꝑ iurantem.ꝛ adōq̄ no.arch.v.q.iij.c.qꝛ epus vniuersiq̄.ꝛ illud ꝙ dixi de iterrogationib⁹ idē dico de positionib⁹ ꝛ pōt fieri positio ꝺ procuratē sicut libellus.vt extra de fide instru.c.inter dilectos.ꝛ ibi tā
git Jnn. ¶Ulteri⁹ dz hic ꝙ cōfessis a taciturnitas ꝓcu. nocet dño.ff.j.de cōfessis.l.certū.§.hz an procur.vbi rñsio ꝓcuratoris nō nocet dño Sl.ōt hic ꝙ rñsio ꝓcuratoris ꝑteꝫ duplex affirmatiua ꝛ negatiua,si affirmatiua aut est ꝓbati ꝓsona ꝛ puncti cat dño in perpetuū.aut est veritati ꝛia ꝛ ꝓdicat dño interim donec dñs reuocet ꝛ ꝑbet ff.eo.facit.l.j.C.de erro.aduo.qđ ergo differt ꝙfessio dñi a ꝙfessione procuratoris.nam etiā si ipe dñs cōfiteretur ff. veritatē ꝑbādo contrariū elideret confessionē.vt j.de interro.ac.l.de etate.§.fi. ¶Rideo si dñs ꝙfiteꝫ certa scia nō ꝑdesset sibi ꝓbatio in ꝛtrijs.secus si cōfiteretur ꝓcurator ex certa scia:qꝛ malitia ꝓcuratoris non nocet dño ꝓbanti cōtrariū:ex hoc limitaꝫ quoddā dictū cuiusdā glo.ordinarie inf.canonici que dicit ꝙ qñ est dat⁹ terminus ad deliberan.ꝛ aliqs deliberate respōdet nō pōt ꝙfessionē reuocare hz sit ꝛtra ria veritati vt extra de diuor.c.ex literis.qꝛ istud est verū in re sponsione dñi.secus in responsione procu.per glo.istam.et per dictā.l.certum.§.sed an procurator.nisi dñs ratificasset respon sionē proc.qꝛ tūc nō audiretur. ¶Ulterius facit qō no.Jnn.ī c.j.vt.lit.nō cōtest.Quid in dubio vtrū ꝙfessio procuratoris ꝑ sumatur esse scōm veritatem an contra respondeo ꝑsumitur esse vera si est suo tpe facta secundum naturam iudicij:secus si esset facta ex abrupto ꝛ sponte tūc nō ꝑsumitur esse vera.idco nō nocet dño.iuxta bo.per Ly.in.d.l.j.de cōfessis.a tre est primus articulus in procuratore cōfitēte. ¶Secūdus articulus est in

est in pcuratore negãte ⁊ hic similiter duo sunt casus fm gl. aut ista negatio inheret veritati eo ꝙ negat esse ꝙ non est: nõ preiudicat dño. aut est cõtra veritati eo ꝙ negat esse qd est: tunc preiudicat dño. tñ fm qualitatẽ, ⁊ naturã iudicij. vnde si pcurator negat possessionẽ aufertur dño possessio: vt. j. de rei vẽ. l. fi. secus in dño vel obligatione qz nõ pdit dñiũ vel obligatio rõne negationis seu mendacij. vt in auf. de trien. ⁊ se. §. pen. Ego addo qd sicut dñs põt reuocare cõfessionẽ. ita dico ꝙ põt reuocare negationem re integra anteq̃ pcura. sit cõuictus de mendacio in cta no. inst. de act. §. itẽ mixta. ¶ Quid in dubio vtrũ presumatur negatio vera: sicut presumit professio vera: dico ꝙ non: quia in cõfitẽdo cõcurrit vterq̃ litigator: secus in negando. Et no. ex hac gl. ꝙ oĩs rñsio de mũdo que fit ad positiones vel ad interrogationes est vna de quatuor rñsionibus vel cõfitendo esse ꝙ est vel cõfitendo esse ꝙ nõ est vel negãdo esse ꝙ nõ est vel negãdo esse ꝙ est: debet eñ oĩs rñsio esse absoluta per quãalterum. de istis quatuor appareat: alias rñsio non est bona. tene menti. ¶ Ultimo quero vtrũ non rñdere presumat confessio vel negatio: Rñdeo presumit in meliorẽ partẽ pro aduersario cõtra cõtumacem. arg. eius ꝙ not. j. de acqui. here. l. quandiu. in vltima glo. que est no. ⁊ not. in. c. j. de cõfes. lib. vj. Adde vtrum confessio possit reuocari in causa appellationis. ⁊ dic vt nota. j. de appe. l. creditor. ⁊ iussus. ¶ Item vtrũ qñ pars rñdet positiõi iudex debeat remouere aduocatũ ne instruat partem. dic vt extra de offi. deleg. c. pastoralis. facit. j de his que in testa. delen. c. pri. ⁊ ibi glo. tangit. Itẽ si sunt pcuratores vel dñs ⁊ procurato. ⁊ vn⁹ cõfitet ⁊ alter negat vel tacet qs preualet: dic vt not. Dy. j. de cur. fu. l. cõsilio. §. fi. per Inno. extra de pcur. c. in nostra. ⁊ in c. si duo. de procu. lib. vj. ¶ In glos. magna ibi, quam dñs tenetur. ad hoc. j. mandati. l. quintus. vbi distinguit primus pcessus ab illo processu. ¶ In eadẽ ibi. tacite omitti. ideo iuramentum calũnie nõ est de substantia interrogationis vel rñsionis. ¶ In eadẽ ibi. C. de pac. l. ij. ibi nõ fuit nouatio, sed tacitum pactũ de nõ petẽdo. ¶ In eadẽ ibi. non sic. i. per cessionẽ non põt fieri nouatio: licet per defensionẽ fieri possit. ¶ In ea. ibi. l. qui bona. §. pe. ibi glos. dicit vnũ mirabile verbũ qd in iudi. ordinarijs iurat de calũnia dñs: in iudicijs summarijs ⁊ extraordinarijs procura. qd est singulare dictũ. lz nõ pbatũ. l. ¶ In alia gl. magna ibi cũ habeat mãdatũ. s. ad hoc fm Bart. Ego dico. s. ad cãm. ⁊ ista est mens gl. ¶ In eadẽ ibi. hic heredẽ. vñ hereditas mẽdacio nõ pditur qz cõtinet ius dñij: sed nuda possessio perdit ⁊ in aduersariũ transfertur pter mendaciũ. vt not. glo. ¶ In ea. ibi. si probet contrariũ. ergo interim cõfessio procuratoris presumit vera. ¶ In ead. ibi hoc capitulũ. i. versiculũ. ⁊ si respondit. ¶ In ea. ibi. si confiteri. not. ꝙ qñ procurator habet mandatũ ad sic confitendum nunq̃ confessio vel responsio afficit ipsum procuratorem sed ipsum dominum. vt not. Bart. j. de iureiuran. l. non solum. §. si mandato.

1 ☞ Mandatum quando dicatur probari semiplene.
2 Probare vel cauere in cuius electione est.
3 Procurator ad recipiendam solutionem an cum cautione rati admittatur.
4 Mandatum procuratoris an per testes possit probari.

Qui alieno. Cũ dubium est de mandato pcurat. actor dz cauere de rato. h. d. ⁊ hic iuriscõsult⁹ repetẽdo declarat qd dictũ est in edicto. s. eo. l. seruũ. §. ait pretor. scdo rñso. ¶ Op. cõtra hũc. §. ⁊ arguo a diuisione aut cõstat qd pcur. hz mandatũ ⁊ nõ tenet cauere de rato: vt. j. e. l. si pcuratorẽ absentẽ. aut cõstat qd nõ hz mãdatũ. ⁊ tunc non admittit: licet velit cauere de rato, vt. j. de nego. gest. l. si pupilli. §. fi. Nã cũ spãle sit in cõiunctis psonis qd legitimẽt personam p cautionẽ rati vbi deficit mandatũ: vt. j. iud. sol. l. iij. §. sz ⁊ si forte. ergo i alijs psonis est secus: vt. j. de iudicijs. l. cũ pretor. timore huius cõtrarij facta est gl. nostra q̃ sic rñdet. dicit eñ, confiteor mẽbra de quib⁹ opponis: sed est dare tertiũ membrũ. s. qñ dubitatur de mandato quo casu persona cuiuslibet procuratoris legitimat eo ipso qd de rato cauet: ita dicit tex. C. eo. l. j. ⁊ j. de damno infecto. l. inter quos. §. alieno. ⁊ ita intelligit noster. §. s. quãdo dubiũ est de mãdato. ¶ Scdo cõtra hoc op. de. l. qz in re. §. j. de ope. no. nũ. sol. ibi procu. habebat mãdatũ ĩspecta veritate sz inspecta pbatione ⁊ fide facta, iudici erat dubiũ de mandato. ⁊ si concor. cum hoc. §. ¶ Tertio opp. ꝙ licet sit certum de mandato: tñ est satisdãdũ: vñ videt obstare. C. de satisda. l. j. §. fi. sol. ibi loquit in procuratore rei ⁊ in satisdatione indicatũ sol. hic loquitur in pcuratore actoris ⁊ in satisdatiõe rati. ⁊ sic nõ obst. sed quero que est ratio differentie. respõdet glo. reo est cõsultũ eo ipso ꝙ mandatum est certũ: sed actori non est cõsultũ donec sibi soluatur. Item actoris interest habere plures debitores. sz rei non interest habere debitorẽ ex quo hz exceptionẽ: vt. l. j. j. vt in pos. le. Clarius dic qd vbi cõstat de mãdato stipulatio rati nõ põt committi: vt no. j. de iureiu. l. alias. ⁊ ideo nõ dz interponi: vt. j. e. l. non cogendũ. §. fi. sed stipulatio iudic. sol. bene potest cõmitti. ⁊ maxime ratione noue persone nouũ remediũ satisdatiõis dz adhiberi merito est interponẽda: vt. d. l. j. in fi. C. de satisda. ⁊ ista est ratio multũ aperta ⁊ clara. ¶ Uenio ad declarandũ materiã per. q. ⁊ licet gl. loquat hic not. tñ alio ordine tangam puncta glo. ⁊ reuoco primo in dubiũ qñ dicatur dubitari de mandato. dicit Iac. bu. qñ pcurator allegat mãdatum. ⁊ reus nõ dicit ego nego, sed dicit dubito. nã hoc ipo ptz qd est dubiũ de mãdato. ar. j. de inter. act. l. q interrogat. Alij dicunt ꝙ idẽ est dicere quoad hoc nego ⁊ dubito: qz p negationẽ efficit res dubia. vt. C. q. ad lib. pcl. nõ lz. l. fi. ⁊ hoc sentit glos. hic. ⁊ C. de pcur. l. j. doc. hoc reprobãt: qz dicũt ꝙ sola affirmatio vnius partis ⁊ negatio alterius nõ facit rẽ dubiã quoad bñficium satisdandi de rato: sz opz ꝙ pcurator presumptiue vel semiplene pbauerit de mãdato. vñ dicũt ꝙ in hac materia res non efficit dubia per simplicẽ cõtradictionẽ. sed per semiplenã pbationez vel presumptionẽ. ⁊ hec est sñia Inn. extra de pba. c. qm contra falsam. ⁊ Ja. de ra. ⁊ Iaco. de are. ⁊ Pet. in. l. j. C. e. nõ ob. l. fi. C. qui. ad li. procla. non li. vbi dicit ꝙ res sit dubia simplici negatione. qz illud est verũ qd sit dubia ad cõmodũ negãtis: sed non ad commodũ aduersarij. Ego rñdeo alr ꝙ sit dubia quantum ad ventilandũ veritatẽ: nõ aũt quantũ ad aliqd cõsequẽdũ: sz in nro. §. tractat de aliquo cõsequẽdo. s. qz vult vt admittat procurator ad cãm. vnde qui nihil probat nil põt cõsequi. ista sunt verba Inoc. in alia materia. extra de sen. excom. c. solet. in fin. ¶ Sed cõtra hoc op. si est semiplene probatũ. ergo debet procuratori deferri iuramẽtũ. vt. j. de iureiur. l. admonẽdi. nõ autez dz arctari ad cauendũ. dicunt doc. in. l. j. s. e. ꝙ in legitimatione personarũ non defert iuramentũ in defectũ probationis. qd est no. ¶ Itẽ op. si pcura. pbauit de mandato semiplene. ergo fuit assignat⁹ terminus ad probandũ. modo arguo sic. pcurator q acceptauit terminũ vr elegisse viã pbationis: ergo si non plene probat dz repelli. vt. j. de prob. l. circa eũ. nã glo. dicit hic ꝙ inter onus probandi ⁊ inter onus cauẽdi cadit electio ipsius procuratoris. ergo si elegit vnã viã ⁊ astrinxit se imputet sibi. vt. d. l. circa eũ que loquit in astringẽte: sed ad certã formã probandi. ad idẽ. j. de insti. l. habebat. que loquit in astringente se ⁊ ad probationem certe cause vt certe qualitatis qua posita ponitur effectus ⁊ q̃ remota remouet effect⁹. vnde de substãtia probatiõis est, ad hoc rñdeo. dicit Pe. ꝙ sup probatiõe mandati nõ debet assignari terminus. ar. C. de dil. l. ij. qd non credo veruz. Et ideo rñdeo aliter ex alio verbo Pe. q dicit ꝙ pprie nõ est loquẽdũ hic de electiõe cum nõ loquatur alternatiue sed absolute: ⁊ hec vera. vñ nõ videtur quis se astringere. qz tunc vr qs se astringere vbi cadit electio. secus vbi non cadit electio. vt insti. de execu.
1 tu. §. si plures. ⁊ j. de ap. l. scio. vbi est tex. not. ¶ † Iuxta hoc q̃ro qñ mãdatum dicitur probari semiplene. Rñ. qñ probatur p vnum testem vel qñ probatur per priuatã scripturam vt no. in. l. admonendi. ¶ Item dicitur dubitari de mandato si producitur instrumentũ in forma publica: sed reus dicit qd ille q subscripsit instrumento nõ est tabellio ista disputatio potest repelli per cautionem rati. idem si negatur veritas tpis iuxta no. per Cy. C. de episc. ⁊ cle. l. si qua per calumniã. Item si procurator sit persona legalis ⁊ iuret se perdidisse instrumentũ mãdati. arg. j. de fide instru. l. fi. ⁊ l. non omnes. §. a barbaris. de re milit. ⁊ idem est de omni probatione que animum iudicio inclinat: licet non cogat ad credendum ꝙ si procurator: ⁊ ita videtur esse de mẽte Inn. Itẽ est dubiũ de mãdato qñ mandatũ est plene probatuz sed reuocatio mãdati est pbata semiplene Et aduerte hic. ꝙ lz doct. dicant ꝙ in mandato procuratoris nõ deferat iuramentũ in defectũ probatiõis: tñ est secus in reuocatiõe mãdati. iste est
2 casus extra de procu. c. ex insinuatione. ꝙ tene. menti. ¶ † Tertio q̃ro in cui⁹ electione est probare vel cauere recitatis tribus opinionibus, glossa tenet quod est in electiõe procuratoris. Sz pe. dicit meli⁹, qd hic proprie nõ cadit electio. ⁊ quare hoc supe
3 ri⁹ declaraui. ¶ † Quarto querit vtrũ procurator ad recipiendum solutionẽ admittatur cũ cautiõe rati. dicit gl. ꝙ nõ. immo dz liquere de mandato. vt in auf. de colla. §. eos. Idem dicit gl. no. in procuratore in rẽ suã. qz cum debeat ei solui est necessaria probatio plenarie. Ex hoc habes qd ille qui agit vt cessionari⁹ dz liquide docere de cessiõe. nec sufficit plena pbatio cum iuramẽto vel cum cautiõe rati qd est no. ꝙ idẽ tenent doc. in. l. j. C. e. vbi istam glo. ruminant. Idẽ dicit gl. in executiõe iudicis: quia mandatũ suũ debet liquere. facit. l prohibitũ. C. de iure fi. lib. x. Idem dico in executore vltime volũtatis maxime qz in vltima volantate non defertur sacramentũ in defectũ probationis eo ꝙ vbi deficit probatio deficit etiam ibi ius. C. de test. l. si vnus.
4 ¶ † Quero vtrũ mandatũ procuratoris possit probari per testes. Cy. examinat hunc tex. in. l. j. C. e. ⁊ sunt qdam q dicunt ꝙ non: tñ in contrarium põt probari tribus rationibus. Prima est ista. ꝙ p vnum testẽ probat mandatũ semiplene vt dictũ est ergo p duos probatur plene. argumẽtatio ista habet. j. de iure iur. l. admonendi. in glo. Scdo sic cõtrariorum eadẽ est natura,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

τ qualis ꝓbatio requirit in vno oppositoꝝ reqrit in reliquo. C.de nõ nu.pe.l.gñaliter.sed reuocatio mãdati ꝓbatur per testes.vt extra eo.c.ex insinuatiõe.ergo τ ipsam mãdatum.Tertio ꝓbatur,qꝛ in.l.j.§.eo.dicit ꝙ ꝓcurator fit per nũcium:ergo ꝓbabitur per ipsum nũcium: τ sic per testes. ¶ Quarto ꝓbatur. spãle est in.l.j.C.de mãd.pnci.qđ requirit scriptora: ergo in cõtrarium est ius cõe,qđ sufficiant testes: τ ita tꝫ ibi Azo.in sum. τ ita ꝓbatio ꝑiudicabit dño absenti.τ est spãle in ista ꝓbatione mãdati: qꝛ etiam ad hoc probãdum ꝓcurator videt habuisse mãdatum a dño.ideo preiudicat dño,istam rationem tangit Cy.in.l.j.C.eo.τ idem tꝫ hic Bar. ¶ Extra quero nũquid ista cautio rati habeat locum qñ dñs est in eadem ciuitate ita ꝙ eius volũtas possit explorari de facili: τ est dicẽdum ꝙ nõ.tũc eñi suffragium istius cautionis habet locum vbi dominus est absens:ita quod de facili non potest suus cõsensus exquiri.iste est text.ĩ.eo.l.mutus.§.is qui.ita tenet ibi Guil.τ Cy.τ facit.§. eo.l.presens.τ istud est mẽti tenendum:qꝛ limitat hunc.§.τ totam materiam.τ adde.ĩ.§.primo.

1 ☞ Nudus minister dicitur ille qui commodum nõ reportat.

Sed interdũ. Habẽs actiões directas ad commodũ alteri⁹,nõ mouet eas sine cautiõe rati.h.d.τ est no.dignũ.qđ hic ꝯtinet.τ ponit duo exẽpla.Primum in iuramẽto.Secundum in constituta pecunia. ¶ In tex.ibi,suo nomine.qꝛ hꝫ actiõem directã. ¶ In tex.ibi potuit.s.eadẽ que ꝓcuratori.s.directa:sꝫ vtilis sic. ¶ Ibi, cõstitutũ est scꝫ in iudicio.vñ est q̃sita vtilis actio dño sine cessiõe. ¶ Not.hic potius ꝯsiderãdũ vtilẽ actionẽ ꝙ directã.in hoc tñ ꝓdest habere ius directum qꝛ ad ipm exercẽdũ nõ reqrit man-
1 datum.reqrit tñ cautio ra. ¶ † Itẽ not.ꝙ nud⁹ minister reputatur ille qui nõ reportat cõmodum,sic.ĩ.mãd.l.creditor.§.si inter.τ.ĩ.de do.inter vir.τ vxorem.l.Sulpitius.τc. ¶ Extra op. contra hunc.§.de l.si procurator meus.§.sed si agat.ĩ.eo.vbi ꝓcurator nõ agit qñ dñs hꝫ vtilem.Sol.ibi dñs cõtradicebat: sꝫ vbi dñs ꝯdicit ex suo facto ꝓcurator consecutus directam mouet eã canẽdo de rato,τ ita loquit hic.τ non ob.ĩ.de solu.l.hoc iure.qꝛ ibi ꝓcurator non quesiuit iura directa ex suo facto: sed ex facto iudicis,τ fortius est ius qđ qs q̃rit suo facto quã qđ querit facto alterius.vt in.l.si fili⁹.§.erit rubricano.ĩ.de fideicõ. lib.Preterea in.l.hoc iure.veniebat solum in mãdato qđ finitum est:vt.§.de pac.l.sed si tantum:hic aũt veniebat ex suo cõtractu vel quasi τ sic non obstat.

Queritur. In isto.§.exponunt illa verba edicti ad quẽ ea res ptinet.τ.h.d.τ ad illũ dꝛ res ptinere ad quẽ ptinet pncipali τ p pri⁹ nõ scdario τ p posteri⁹. ¶ In tex.ibi,satisdare.ꝓcur.de cuius mãdato dubitat.No.ꝙ ꝓcurator nõ tenet cauere de rato nec de ratihabitiõe tertij:lꝫ ille tertius possit ledi per quãdã ꝯñam. ¶ Scdo not.ꝙ quotidie in instrũs ponunt ista vba:pmisit sibi recipiẽti,ꝓ omnibus quoꝝ interest vel posset interesse.nã dꝫ interptari de pncipalibus personis:nõ aũt de aliꝭs.facit.ĩ.de act.τ obli.plura.§.fin.τ ar.ĩ.de vẽ.inspi.l.j.§.nũciari. ¶ Tertio not.hic de dictiõe ceteros,ꝙ q̃ꝗ non hꝫ implicare,idem est dicere alius vel alios:qꝛ dictiones implicatiue nõ implicant si resultat absonus intellectus.τ not.glo. ¶ Quarto no.ꝙ sicut dñs non dꝫ cauere de rato tertie persone,ita nec ꝓcurator.qꝛ nec representat illam tertiam personam nec eius nomine experitur. Bald.

1 ☞ Pater ꝓprie dꝛ administrator legitim⁹ in actiõe de dote.

Si de dote. Procurator intẽtãs actionẽ de dote,dꝫ de rato cauere τ filiã defende-
1 re.h.d. ¶ † Ex hoc not.ꝙ ꝓprie pater dꝛ legitim⁹ administrator in actiõe de dote,qꝛ tũc nõ cauet de rato.vt.l.j.C.de bo.ma. τ mirũ est quomõ plus opat ibi vsufructus ꝙ in actiõe de dote cõis ꝓprietas ideo tñ in dote est hoc,qꝛ iste due psone pater τ filia sunt inseparabiles rõne coniunctiõis legalis:vt.§.eo.l.si filium.§.nam qđ ad dotis. ¶ In tex.ibi,filiam.s.absentem.

Si pater. Pater agẽs de iniuria facta sibi in filio nõ cauet d rato.h.d. ¶ In gl.ibi,nomine filij. no.noie alterius plurib⁹ modis dici.τ facit ad.q.de tutore qui dicit accuso nomine pupilli:qño intelligat istõ vbũ,de hoc no. C.de his qui.vt indig.l.polla.τ.l.ij.C.q accu.nõ pos. ¶ Extra q̃ro in actiõe iniuriarũ ciuili,pater est legitim⁹ administrator filij vt dicit gl.quero quid in accusatiõe criminali.Respondeo in criminalibus pater non est legitim⁹ administrator filij nec hoc nomine põt experiri:cũ nõ debeat reportare commodum vsufructus ipse,sed fiscus:vt not.Gui.C.de bo.que libe.l.nõ soluꝫ. §.necessitate.τ no.hoc pro forma libelli.

Si status. In causa status in integr.restitutionis τ fame etiaꝫ ꝓcurator rei cauet de rato.h.d.vsq; ad fin.l.intelligo cũ dubitatur d mãdato,qꝛ ista est natura isti⁹ cautiõis. ¶ In tex.ibi,cui.i.alicui.No.ĩ.hoc.§.si stat⁹ cõtrouersiã fieri insistẽdo τ resistẽdo.Ego addo ꝙ ẽt assistẽdo, vt.ĩ.de inoffici.testam.l.si suspecta.τ sic controuersia fit tribus modis agẽdo defẽdẽdo τ assistẽdo cause.sꝫr. briga fit tribus modis alicui.vñ facit ad.q.de eo.qui pmisit se nõ ambigaturũ ꝑm gloss.not.hic de ista dictione briga τ imbrigare τ nescio de tali dictione alibi. ¶ Iuxta hoc q̃rit quõ ista verba intelligantur promitto nõ facere cõtrouersiã vel nõ facere brigã.Rñd.intelliguntur ꝙ nõ faciã ꝯtrouersiã nec de iure nec de facto:nec in iudicio nec extra:sicut cũ pmitto nõ facere q̃stionẽ vt not.ĩ. ad treb.l.lucius.§.tres heredes.τ cũ pmitto nõ petere itelligitur ꝙ nõ petã nec de iure nec de facto.C.de transa.l.vbi pactũ. τ ibi no.maxie si sit appositũ iuramentũ.vt eo.tit.l.si qs maior τ hoc ĩ pmissiõe facti negatiui sꝫ si pmitto factũ affirmatiuũ. Vbi gra.pmitto te defendere tũc intelligit defendã de iure non de facto.vt.C.de actio.empt.l.vi pulsos.τ si dictum sit pmitto te defendere de iure τ de facto.intelligitur de mõ licito τ iusto posse nõ eñi teneor de vi maiori qꝛ casus fortuitus non debet nisi quaten⁹ specificet.vt no.Cy.in.d.l.vi pulsos.ĩ additio.τ facit.ĩ.de ꝯtrahẽ.emptione.l.fistulas.§.frumento.τ.ĩ.de actioni. empti.l.si eas res.ĩ.locati.l.in lege locatiõis.τ ꝙ nota.Iac.de are.ĩ.de dã.infec.l.damni.ver.τ qꝛ in stipulatione.τ de hoc fuit multũ ventilatũ in q̃ne emptionis aque lacus. ¶ In glo.que incipit,ibi sine exceptionẽ opponere.Ecce ergo ꝙ nõ hꝫ exceptionẽ iuris ex quo nõ pt excipere.ex hoc collige ꝙ ille q excipit ꝯ laudũ icidit in penã ac si ageret τ directe peteret rescissionem laudi.τ tene mẽti,τ ista exceptio dꝛ q̃dã appellatio.v.ĩ.ne arbi.l.nõ distinguem⁹.§.cũ quidã. ¶ In glo.q̃ incipit τ certa. ibi,falsus.τ hic nõ ꝯstabat ꝙ esset ver⁹:qꝛ dubitabatur de mãdato.ex hac glo.not.ꝙ vbi snia oib⁹ preiudicat.ibi qlibet põt oppõere exceptionẽ falsi ꝓcuratoris.In ea.ibi qdã.nõ qꝛ snia trahit secum solutionẽ in seipa nec extrinsecus cadit ex actio. ¶ In ea.ibi.acquiescendũ.i.parendum. Bal.

1 ☞ Restitutio in integrum q̃nq; habet semiplenum effectũ.
2 Mandatum speciale in famosa causa requiritur.
3 Causa reuocationis tutoris est ciuilis non criminalis.
4 Cancellatus de banno an dicatur restitutus.

Est τ casus. ¶ In textu ibi vẽditione τ traditione cõiuncta vẽditiõi.vñ ex vno pcessu querit missio restitutiõis τ rescissorie ꝯctus rescindit τ possessio reddit vt dicam.ĩ.e.l.q proprio.§.itẽ quare.τ est.casus no. hic.In tex.ibi,alterius.s.rei. ¶ In tex.ibi,qd peteret gl.opponit hic de precio.vt.C.de rep.que fi.in iudicio.l.j.Sed tu expone hoc de re ipsa τ sensus lre.qꝛ si procurator nõ caueret de rato dato quod caueret de iudi.solu.τ restitueret possessionem reuersus dñs posset eam recuperare non habendo ratum factum ꝓcuratoris:qꝛ nõ cõstabat ꝙ esset ꝓcur.vt ergo nõ possit recuperare q proc.est tenet cauere de rato simile.no.§.e.l.vel in ope-
1 ris. ¶ † In tex.ibi,si qd restitutio possessiõis fundi.τ facit.ĩ.e. l.põp.§.sed τ is. ¶ No.ꝙ restitutio in integrũ q̃nq; hꝫ semiplenum effectũ vt qꝛ rescindit ꝯctuꝫ:sed nõ aduocat possessionẽ. tũc pro possessione aduocãda est op⁹ rescissoria,vt insti.de ac. §.rursus.q̃nq; restitutio est plena ad ipsam possessionẽ.vt hic. ¶ In tex.ibi cauere.qꝛ sola satisdatio iud.so.nõ implet desiderium petitoris. ¶ In text.ibi retractare dicẽdo ꝙ nõ valet remotio cũ is nõ fuerit proc. ¶ In tex.ibi, fame causa est.s.de sui natura tñ vbi ꝓcurator interuenit non timem⁹ de infamia iuris:
2 sed facti vt.§.de infami.l.furti.§.si qs alieno. ¶ † No.in famosa cã requiri speciale mãdatũ,qꝛ equiparat cause crimiali:tñ si dubitat de isto speciali mãdato cauet de rato a parte rei.p hoc dic quod vbicunq; de causa criminali interuenit ꝓcurator pro reo dꝫ cauere nedũ de iudica.sol.sed de rato vbi dubitatur de mandato,qꝛ oĩs causa criminalis videtur esse causa fame.τ no.
3 ¶ † Scdo no.qđ causa reuocationis tutoris est ciuilis non criminalis proprie loquendo qꝛ nihil applicat fisco:nã illa demuꝫ est causa criminalis ex qua fisco aliquid applicatur vel publica vindicta sumit:vt no.in.l.agraria.de termino mo.quod in casu isto nõ est:qꝛ sicut officiũ tutoris est authoritate publicũ τ vtilitate priuatũ:ita remotio tutoris est authoritate publica τ vtilitate priuata.τ sic cum agatur de vtilitate causa nõ est criminalis.vnde nõ est coram iudice maleficioꝝ intentanda petitiõe re-
4 motiõis:sed corã iudice causarũ ciuiliũ ꝑm Iac.bu. ¶ † Querit hic Bar.vtrũ cãcellatus de banno dicatur restitutus. But. disputando tenuit qđ sic qꝛ cancellatio tollit ius τ factũ.vt.i.l. cancellauerat.de his que in test.delen.vnde nõ solũ videtur cãcellata pena:sed ipm maleficiũ ꝑm But.Barto.distinguit aut cancellatio maleficij est solutio banni.tunc nõ videt restitutus ad famam quia sola obligatio tollitur non causa: aut cancellatio fit ob gratiã tunc illud beneficiũ est plenissime interpretandũ,vt.§.de cõsti.pn.l.fi.Cy.tangit in.l.fi.C.de sentẽ.pas.Et duplex est cancellatio.s.fauorabilis qñ quis cancellatur de bãno,τ odiosa,quãdo quis cãcellatur de officio vel de matricula.τ qđ hoc sit verum probatur.ĩ.de ma.testa.l.testamento centurio. ¶ In gl.sed qualiter ibi,fidelius. ¶ No.qđ quis facit fidelius facta sua ꝙ aliena:τ ita presumit.l.quod tene menti.

☞ Regula quid sit.
De quatuor causarum generibus.

Pomponius. In interdictis de libe. deducēdis nō admittit̃ pcurator nisi duo cōcurrāt.l.spāle mādatū ꝛ impedimētū dñi.hoc.d. ¶ In tex.ibi,ōnicꝫ.bñ dicūt hic cōs deniqꝫ.i.certe. ¶ In text.ibi,ducat̃.de hoc vide qōnem de rei ven.l.j.§.j.p hāc. ¶ In tex.ibi,desiderare.i.pponere vel intētare. ¶ † No in hoc pncipio ꝙ regl'a ē ꝙ sufficit gñale mādatū q regula fallit in interdicto de liber.deducen.rō:qꝛ ista cā ē multū grauis,ꝛ iō mādatū gñale nō sufficit.ar.ex.de rescriptis cap. sedes. ¶ Scdo no.ꝙ illud ꝙ dr,qd tñ operatur gñale q̊ad genus,q̄tum spāle quoad speciē est verum regulariter,tñ fallit in his in quibus requiritur speciale mādatū,seu specificatio,vt hic. ¶ † Tertio collige quatuor genera causaꝝ.in quibusdā sufficit mandatū gñale sine alio cōcurrēte.In qbusdā non sufficit mādatum generale qñ periculū est in pmptu.ꝛ aliter nō.vt in causa fame.vt.§.l.pri.in fi. In qbusdā sufficit spāle mādatū absqꝫ alio cōcurrente.vt.j.de minoribus.l.illud.§.si talis. In quibusdam vero requiritur spāle mādatū concurrente impedimento ꝛ iste est casus specialissimus,vt hic q̄ verba not. ¶ In gl.j.ibi. idem,tñ dico ꝙ Guil.dicit in hoc ꝯtrā,qꝛ illud interdictum est pparatoriū ꝛ parui pindicij:ꝛ iō nō desiderat tantā solennitatem mandati.arg.j.ad exhiben.l.iij.§.sciendum.ꝛ.l.thesaurus. ¶ In gl.seq.in fi.de hoc dic vt not.in spec.de procurato.in.§.j. versi. Item oppo.quod licet habeat.

Si stipulatur. Petens sibi pmitti ꝛ nolens stipulari de dāno infect.vel noīe legatorum dꝫ cauere d rato.h.d. ¶ In gl.j.ibi,stupulatio.s.rati. ¶ In ea.ibi stipulatiōis.s.de rato hꝫ.eñ in se hāc cōditionem vt si ratū nō habeat interesse pstet. ¶ In ea.ibi,ei'.s.pmissoris. ¶ In.e.ibi tūc nō tenet̃.no.ꝙ qñ dñs non acceptat pmissionē factā pcuratori euanescit pmissio. hoc tñ fallit in vno casu qñ ex re pcuratoris nascit̃ obligatio:qꝛ tunc non euanescit,sꝫ in ipso pcuratore firmat̃.vi.C.si cert.pet.l.si absen.que est argumentum ad hoc:tene menti hāc gl.q̊tidie tabelliones stipulantur vt publice psone recipiendo pro alijs,si illi non ratificant ꝯctus euanescit.facit.j.e.l.non cogēdū.§.fi. ¶ In.e.ibi finge.glo.vult dicere qd interest potius pmissoris ratum haberi q̄ de nouo ꝛ iterato ad satisdādū ꝯpelli,cū nō sit facile fideiussores iuenire. ¶ Item quod interest nostra iudicijs ꝛ litibus non vexari.ꝛ not.glos. Baldus.

1 ☞ Defensor in reali iudicio debet cauere iudicatum solui.
2 Condemnatus rei vendicatione liberatur per restitutionē nude possessionis.
3 Sententia in reali iudicio debet esse declaratoria.

Sed ꝛ is. In rei vēdicatione defensor † dꝫ satisdare de rato,ne dñs retractet qd actū est. h.d. ¶ In text.ibi,conuenitur,qꝛ suscepit offm̄ defensorio nomine. pter.i.vltra. ¶ Ibi solitā qa interponit̃ a q̄libet defensore Ibi, indicatū nemo dubitet qn impugnās factū defensoris, nō habeat ratū. ¶ Ibi,ipse.s.dñs. ¶ Ibi victus esset succūberet,ille enim q succubuit vt re' nō pōt recōueniri vt actor ¶ † No.qd i reali iudicio defensor dꝫ cauere indi.solui.ꝛ de rato. pria cautio indi.sol.est regularis satisdatio.scda de rato est irregularis ꝛ isolita satisdatio ex pte defensoris. ¶ † Scdo no.ꝙ ꝯdēnat' in rei vendicatiōe liberat̃ p restitutionē nude possessiōis:rō qꝛ in rei ven.non est qs proprie obligatus.vñ potius dr onus debere restituere alteri,q̄ dicatur obligatus.h.d.text.instit.de ac.§.oīm. ¶ † Tertio no.qd sententia in reali iudicio debet esse declaratoria.concor.j.si ser.vend.l.sicut.§.si q̄rat̃.Ex hoc etiam patet qualis dꝫ esse forma cōclusionis libelli,qꝛ debet concludere ad declarandum.nā inter libellū ꝛ sniam debet esse conformitas.vt.C.de fideic.li.l.fi.gl.decreti dicit ꝙ in iudicijs tria sibi debent ad inuicē cōformari libellus,pbatio,ꝛ sentētia.vnde addit gl.de pb. ita no.ij.q.viij.ca.pscripta.§.libelloꝝ.quāgl.tene mēti. ¶ Quarto ꝛ vltimo no.ꝙ vno ꝯtrario posito vel affirmato reliquum vr̃ esse negatū.vt hic in vltimo responso.ꝛ adde qd ibi inclusio vnius est exclusio alteri'.d leg.j.l.qd in rerum.§.si quis post testamētum. ¶ Queritur quare aliud est in iudicijs realibus:aliud in psonalibus. Rñdeo qꝛ in realibus.so.est retractabilis.sꝫ non in personalibus:qꝛ dꝫ fieri pleno iure. In reali aūt cōtinet nudum factum restitutionis secundum glos.quam not.in realibus:ergo per cautionem rati augetur effectus:sed in personalibus non, ꝛ vbi esset in personalibus eadē rō,esset idem ius.vt.§.e.l. non solum.§.item ait. ¶ In glo.j.ibi,obligatus.ꝛ ideo in reali non venit euictio.ꝛ facit in rōne sui.C.de transa.l.si p fundo. quod no. In ea ibi.institutus.de actio.§.j. Adde tñ ꝙ no.insti. de officio iudicis.in fi.ꝛ.j.de excep.rei iudi.l.si qs rē a non domino. ¶ In glo.que incipit,sed videt̃.ibi,habere ratum.no.gloss. quod per quemlibet actum quem dominus faciet videtur habere ratum processum procuratoris , nec potest ammodo negare mandatum.quod no. ¶ In ea.ibi:itē adhuc,si dominus:nō hꝫ ratū. ¶ In ea,ibi,q̄ omnia.dic vt ibi dixi.ꝛ adde illam ad istā. In ea ibi agere.i.defendere,si refers te ad tex. ¶ In gl.que incipit no.ibi snia Non.ex hac gl.qd non vꝫ snia si iudex pronūtiet talē domū meā esse nisi adijciat nominatim totā vel quotaꝫ partem Gul.dicit ꝯtra ꝛ est ipa veritas qꝛ videt̃ pronuntiasse secundum formā libelli:nā snia hꝫ tacitam relationē ad libellū vt.j.de penis.ꝛ.l.si pses ꝛ hāc opi.Guil.tꝫ Dy.ꝛ bar.in.l.legatis vxori.ff. de lega.ij.ꝛ est glo.in.l.si in rem.ff.de rei.ven.ꝛ est tex.de no.ope. nun.l.de pupillo.§.qui nunciat. Bal.

Rati. Satisdatio pcuratoris post lit.ꝯte.peti non pōt. vel sic. Per lit.ꝯte.excluditur exceptio pcuratoris ꝛ q̄libet declinatoria.ad hoc allegat̃ fallit l exceptione falsi procuratoris.qꝛ ibi litis ꝯtestatio ē nulla.vñ p litis ꝯtestationē nō pt psona legitimari.nā vt notabilr ait gl.l.lꝫ.C.e. in hac exceptione semp fingimur esse ante litiscōtestationē,etiā si de facto eēt lata snia.et iste mod' loquēdi ē etiā bu.§.Noster antē.§.loqt̃ vbi pcessus hꝫ fundamētū mādati,sed falsus pcu.nullū hꝫ fundamētū mandati,intelligo falsum procuratorē.i.carentē mādato.ꝛ ita accipitur falsus pcurator in ista materia. ¶ In tex.ibi: satisdatio.imminēs pcuratori actoris vel rei.ꝛ idem in q̊cunqꝫ alio rñsali.vt in syndico,economo ꝛ similib' vt no.in spe.de syndico.ver.sed qd si omiserit. ¶ In text.ibi,ante lit.cōt.qd vbi lis nō ꝯtestatur: dic ꝙ ibi est quedā litis conte.interpretatiua siue ficta post quā nō pōt opponi exceptio declinatoria,vt not.Inno.extra de dila.c.pterea.ꝛ de proba.qm̄ ꝯ falsam.Cy.C.de pc. nihil arbitramur.ꝛ gl.ordi.in.c.j.de ele.lib.vj.vbi vide. ꝛ statim ꝙ partes non disputant de pparatorijs:sed incipiunt disputare de facto pncipali ponendo vel excipiendo vel replicando includitur ista tacita contestatio litis.ꝛ sunt v̄ba pauli de lia. ¶ In tex.ibi,nō compellitur nec ppterea repellit̃.ꝛ vide qd not.arch. ij.q.j.c.antiquit'.ꝛ Cy.C.de ꝯhe.empt.l.optimā.vbi etiā tāgit an ab illa q admissus ē vt pcurator,possit peti copia mandati. de quo notat̃ in spe.de instr.edi.§.nūc videamus·v̄ illud.ꝛ not. in.c.j.de elec.li.vj.adde qd admittere aliquem vt procuratorem nocet admittēti.ar.j.iu.sol.l.iā tñ.§.nunc videam'. ꝙ not.in eo. ti.l.si añ.Et an exceptio pcuratoris possit opponi in cā appellatiōis.i.dclinatoria.vt.C.e.l.ita ōmū. ¶ In gl.j.dilatoria declinatoria. ¶ In.ead.ibi,si post qd credo verū si in li.ꝯtes.fuit protesta.ꝛ reseruata.vt.l.si fideiussor.q satisd.cog.p Ja.al's nō.vt.j. de iu.l.sed ꝛ si susceperit.Quid d exceptiōe pcuratoria q̄ isurgit rōe cāe.dic,vt.C.de adul l q̄nis.idubitati Quid de ea q̄ isurgit rōne etatis:dic vt C.eo.l.nō eo min'.qꝛ pōt opponi gerēdis ꝛ nō gestis.idē in exceptiōe excōicationis:qꝛ nō irritant̃ acta gest. sꝫ impediuntur gerenda.vt in.c.pia.de excep.lib.vj.

In his. Cōiuncta psona admittit̃ sine mādato,sꝫ non ꝯ mādatū.h.d. ¶ Sed nūqd habēdo mandatū ad vnā cām videatur prohibitū ei in ceteris:dic vt.C.eod.l. maritus.p gl.ꝛ Cy.Sed qd si dñs fecit aliū pcuratorē,vtrū per hoc ꝯiuncta psona tāq̄ phibita repellat̃.dicit spe.ꝙ sic in ti.de ꝯiuncta persona.ver.Itē ꝙ ait.vñ cautū est hoc inuestigare,an dominus fecerit alium procuratorem nec ne.ꝙ tene menti.

Feminas. Mulier nō admittit̃ in iudicio p parentibus,nisi in subsidium h.d.Et no.gl.ꝙ p filio pupillo mr̃ nō est legitima responsalis,nisi eēt tutrix vel curatrix.facit.j.de ne.gest. l.qui aliena.§.quāq̄.ꝛ.j.de sol.l.filie.vbi text.dicit ꝙ mater est legitima adiministratrix. Bal.

Licet. In populari actiōe nō li.ꝯtest. actor pcuratorē nō ordinat nisi pcipuū vl' singularē interesse ptēdat.h.d. ¶ No dñsm aut qs cōpet p cōi interesse,aut pro proprio. ¶ Prio casu nō hꝫ ius cōstituendi p.Scdo.sic adde ꝙ no.Inn.de accu.c.sup his. de ele.dubiū.de test.cū olim.de excep.cū ecclīastice. ¶ Iteꝫ habes ex predictis ꝙ plus iuris hꝫ ille q ptēdit interesse pprū,q̄ ille q ptēdit interesse tāq̄ q̄libet de populo.ꝛ adde ꝙ habes.j.d cōdi.ꝛ de.l.qbus dieb'.in prin.ꝛ ita dicit gl. ¶ In gl.que incipit s.ad agendū in fi. ¶ No.ꝙ ille q pōt aliqd iure suo,nō dꝫ venire iure alieno.ad idem arg.j.de condi.institutio.l.quia ratio.

Ad actionem. In actione iniuriaꝝ ēt ex.l.cornelia pcurator interuenit.h.d.sꝫ verum in criminali,secus in ciuili fm glo. ¶ In tex.ibi,pro publica vtilitate inquātū publice interest maleficia puniri.l.ita vulneratus.ad leg.aqui.ꝛ publica.l.licitatio.§.quod illicite.non ꝙ burse fiscali.aliquid applicetur.

Ea obligatio. Inter dñm ꝛ pcurarorem oritur actio mādati ex ipo mandato.fallit qñ pcedit ali' ꝯct' vel aliud mandatū ex q̊ habeat actio pro fisci.qa tūc nouū mandatū nouā actionē nō parit.h.d.Et sic ex duob' ꝯctib' alter confundit̃,ꝛ agit̃ tm̄ ex veteri. Prio ponit regulam.Scdo ponit vnā exceptionē. Tertio aliā:scda ibi: aliqñ.tertia ibi,vel pristina. ¶ Not.ꝙ primo nascitur contractus

Scđo nascit obl'o. Tertio nascit actio ꝛ iste ordo lꝫ non sit sem per in tpe, tñ est semper in intellectu, qꝛ est ordo naturalis. ꝛ sic prima cā ꝑducit scđam, ꝛ scđa ꝑducit effectū q appellat actio. ¶ Scđo no. ꝙ obl'o ꝑcedēs est illa q̄ actionē parit nō mandatū sequēs: vr̄ eñ istud mandatū insidere veteri cāe. vñ agitur ex ꝑncipali. ꝛ facit. j. depos. l. j. §. idē Pōpo. querit ꝛ hoc siue insidat alteri ꝯctui siue mādatū insidat mādato vt hic in ver. vl' ex pristina. qꝛ totū cēset vnū mādatū. ¶ Not. in ꝯctibus quicq͂ alterū confundi. ¶ In gl. j. ibi, nō ex scđo. vbi ergo idē est fideinssor ꝯctus ꝛ iudicij agit tantum ex mandato veteri. ꝛ facit. j. de verb. obl. l. qui bis idem.

Is cui. Habens iura directa pōt esse ꝓcurator habentis vtilia. Itē dñs rei pt in hypothecaria esse ꝓcu. creditoris. Itē vn⁹ reoꝝ credēdi in persona cui⁹ pt ius eē cōsolidatum pt alterū correū ordinare ꝓcuratorem. ¶ Itē in reis debendi vnus pōt esse procurator alterius. h. d. vsq͂ ad. §. si plures. ꝛ sunt quatuor rñsa. no. ꝺm ibi sed ꝛ dñi. tertium ibi porro. quartū ibi sꝫ duob⁹. ¶ Not. pmo ꝙ habēs iura directa pt esse simpl'r ꝓcurator habentis iura vtilia. an aūt possit esse procurator in rem suā habes. j. ad treb. l. si hr̄s. ꝛ est ar. ꝙ cedens possit esse ꝓcurator cessionarij. ꝛ sic est reperire ꝙ vn⁹ erit procurator alteri⁹ ꝛ alter alteri⁹. cessionarius erit ꝓcurator cedentis in directis, cedēs erit ꝓcurator cessionarij i vtilibus ꝙ no. ¶ Secūdo no. ꝙ quis pōt esse procurator alterius in ea actiōe que non cadit in sua persona ꝑprio noīe. nam in persona eius q est dñs rei nō cadit hypothecaria ꝑprio noīe: vt. j. de re. iur. l. necq͂ pignus. ꝛ. j. de exce. rei iu. l. ex sextāte. §. Luci⁹. tñ cadit simplex procurator. ¶ Tertio no. ꝙ qñ sunt duo rei credēdi ille q hꝫ iura potiora, pōt facere ꝓcuratorē suū correū. gl. tñ q̄rit qd si hn̄t iura paria. rñdet sub dubio forte ꝙ forte vn⁹ nō poterit facere alium ꝓcuratorem ad lites. ar. s. e. l. in pn. qđ nō credo verum. ar. sequentis ver. sed ex duobus. ¶ Item ꝓbo ꝑ rōnem qꝛ qlibet reorum credendi hꝫ actionem propriaꝫ. vñ cum sunt plures actiones. tu potes esse procu. in mea. ꝛ ego in tua. argu. j. fam. herc. l. plane. ꝛ ar. j. de fur. l. qui seruo. §. si. Preterea hoc habem⁹ in consortib⁹ eiusdē lit. ꝙ vnus est procurator alterius. vt. C. de cōsort. eiusdē lit. l. ij. Non ob. hec. l. lꝫ in pnc. qꝛ actio popularis est vnica ꝛ non dinumeratur in singulos ō populo quantū ad essentiā. sꝫ solum q̄tum ad nudū ministeriuꝫ agendi. ꝛ iō vnus nō constituit aliū procuratorem, qꝛ aut rōne nudi ministerij, ꝛ hoc est impossibile. vt. l. j. s. e. aut rōne iuris inherētis. ꝛ hoc est impossibile qꝛ sic inheret vni sicut alteri. ꝛ neuter alteri ꝑpōderat ergo neuter alteri mandat. Et sume ar. ex hoc. §. quod capitulū pt facere prelatum suum procu. ¶ Itē no. ꝙ filia pōt facere patreꝫ ꝓcuratorē suum in actione de dote. ꝛ sic experiet noīe proprio ꝛ procuratorio simul. facit qđ no. Inn. in. c. presentium. de testi. li. vj.

Si plures. Nōtꝫ mandatū ꝙ implicat ꝯdictionē vel sic, ꝯtrarioꝝ non pōt qs eē vnus ꝛ idem ꝓcurator. Et no. hic ꝙ nemo pōt duob⁹ dñis ꝯrijs seruire. vñ est hic ar. ꝙ si sam ꝓcurator pluriū canonicorum ad eligendum ꝙ ergo nō possum noīe diuersorū facere plures electiones, qꝛ essem mihi ꝯri⁹. ꝛ nemo pōt fungi duob⁹ officijs ꝯrijs etiam nomine alieno qđ est not. ꝛ facit. j. de stipu. ser. l. ij. ¶ Habes aliud ar. ꝙ vn⁹ nō pōt esse ꝓcurator spōsi ꝛ sponse ad matrimoniū ꝯhendum. qꝛ inter ꝓcuratorem spondentis ꝛ recipiētis reqrit distinctio psonalis. facit ex̄ de bap. c. debitum. ¶ In tex. ibi, plane. s. dixi ꝙ vnus nō pt esse ꝓcu. ꝯriorum hic dicit ꝙ vnus nō pōt esse ꝓcurator similiū seu pluriuꝫ ex vna parte existentiū. ¶ Opp. ꝛ vr̄ ꝙ vnus pt esse ꝓcurator actoris ꝛ rei sicut idem potest esse tutor et curator ꝛ fungi duplici offō. vñ vr̄ obstare. j. de aut. tut. l. accipientis. Sed dicit gl. ibi non inter easdē personas, sed cum diuersis ꝯrio officio fungebat. vñ pōt tutor cum vno actore confiteri cum altero negare. ꝛ ita loquitur ibi, hic aūt loquitur respectu eiusdem litis ꝛ earundem personarū. Vel aliter ibi tutor authorabat pupillo agēti ꝛ defendenti. authoritas eñ post prestari vtriq͂ parti, qꝛ sicut nos videmus ꝙ authoritate eiusdem iudicis duo minores litigantes accipiunt duos curatores, vnū ad agēdū, alterū ad defendēdū. sed litera nr̄a nō loqtur in authoritate. sꝫ in ꝓcessu cause in qua reqrit distinctio personalis ꝺm Gui. ꝛ optime dicit. Bald.

Reo latitante. Reus q dedit fideiussores pt defendi ꝑ alterū eoꝝ vel ꝑ vnū ꝓcuratorē vni⁹, vel oim. h. d. ¶ Vult ista lr̄a ꝙ defensio non diuidat in plures psonas, qꝛ ē indiuisibilis ꝛ no. §. ¶ In text. ibi, vnū defensorē seu ꝓcuratorē. no. ꝙ fideiussor iudicij pt assumere in se defensionē rei ꝑ suo interesse. ¶ Item not. ꝙ lꝫ non sit dñs litis, qꝛ nō fuit cōtestat⁹ litē, tñ pt facere ꝓcuratorē ad defendēdū. qđ no facit. de app. l. Lucius.

Mutus. Morb⁹ lingue vel auriū nō īpedit cōstitutionē ꝓc. h. d. No. rē fiendā ꝑ modū ꝑ quē pōt ꝓcedere. ꝛ dr̄ Arist. septimo politicorum. duo sunt quibus bñ cōtingit se habere hominib⁹ intentionē ponere recte ꝛ assumere modos ducētes ad finē. ¶ Itē no. ꝓcuratorem nutu fieri posse, qūo autē appareat de cōsensu per nutū, dic si interrogatus annuit. j. ad treb. l. seruo inuito. §. si pupillo. ꝛ ibi per Ja. de are. ꝛ notarius q facit instr̄m de hoc, dꝫ signū exprimere in instrō: qꝛ tale signū est loco vocis. vñ sicut oportet ꝙ scribat voces loquētiū oportet qđ scribat signa mutorū alias nō crederet instrumēto. facit. j. de cond. ꝛ demon. l. nominatim. Bal.

Cum queritur. Quilibet censet habilꝫ ad constitutionem ꝓcuratoris. vel sic ꝑsumptio de habilitate est ꝑsumptio gñalis. h. d. ꝛ facit. j. de ꝓba. l. ab ea pte. ¶ In tex. ibi, dare, ꝑ eodē pt dare ꝛ habere procuratorē. ¶ No. ex hoc. §. qđ ille q opponit exceptionē ꝓcuratoriam rōne cōstituentis dꝫ eā ꝓbare: qꝛ ꝑsumit ꝯ opponentem. vnde ille q opponit ꝙ constitutus est minor vel excōicatus vel demens oportet ꝙ hoc ꝓbet. qꝛ sufficit ꝓcuratori ꝙ hēat intentionem fundatā ex regula gñali. ad hoc. j. ō proba. l. in. exceptionibus. §. sed ꝛ si procuratoria. vbi est exꝑssum. ¶ In gl. suo ibi. fieri ius. Nota ex hoc argumētū ꝙ ꝑcepta iudiciū ꝙ aliquis cōpareat per se non ꝑ ꝓcuratorem sunt ꝯ ius cōe. ideo non tenent nisi iustificentur per causam sicut eleganter no. Inn. in simili extra de dilatio. c. preterea ad finē. ¶ In. e. ibi: certaꝝ psonarum, hec vera. No. ꝙ q̄ties aliqd singulariter ꝓhibet certis psonis, vr̄ ceteris esse permissum. Quilibet eñ presumitur cōtineri sub regula nisi probetur ꝯrium. facit quod not. in simili. j. de le. j. l. Lucius. §. in testamento. ꝛ sic not. quod in his que sunt de genere permissorum quilibet intelligitur esse de permissis personis nisi contrarium probetur.

In popularibus. Qui ius publicum suo noīe psequit non intelligitur defendere singulos, nec ipsam vniuersitatē: qꝛ non est ꝓcurator singuloꝝ, nec vniuersitatis ꝛ idē dicā i criali iudicio publico ꝙ accusator nō dr̄ ꝓc. reipublice proprie, lꝫ pena veniat rei publice applicanda. ꝛ hoc per hunc text. coniuncta. l. j. ad sil.

1 ☞ Minor potest sibi cōstituere procuratorem ad petendum sibi procuratorem,

2 Cautio rati nō dꝫ imponi ꝙ voluntas dñi pōt statiꝫ explorare.

3 Curator absenti petitur ꝛ datur.

4 Ratificatio an habeat locum post sententiam.

5 Satisdatio de rato cui prestatur.

Is qui. Cū dubitat de mandato ꝓcuratoris constitui ad curatorē petēdū, si dñs est presens eius consensus explorat, si absens de rato cauetur. h. d. ¶ Diuiditur in duas partes. nam in prima pte loquit qñ minor q indigebat curatore erat ꝑsens. In scđa qñ erat abñs: scđa ibi ꝙ si absenti. ¶ In tex. ibi, pñti intellige pñtem cū eius volūtas pt explorari sine tpis internallo lꝫ nō sit ꝑsens i iudicio vt. s. e. l. pñs ꝛ ar. j. de dā. infe. l. iiij. §. si tā vicinū. In tex. ibi, nō audiet, si dubitat de mādato eius. In tex. ibi ꝯsentiēte vñ iudex mittet ad domū adulte vel adulti, si forte est persona nobilis ꝛ egregia, ꝛ explorabit si ꝯsensit illi petitioni curatoris necne ꝛ si consentit dabitur curator: si non, repellit ꝓcurator. In tex. ibi, si absenti, si petat curatorem procurator minoris de cuius mādato dubitatur ¶ In ex. ibi, rē. i. dationē ꝛ petitionē curatoris. ¶ In tex. ibi:

1 satisdare non dicit cui, sed glo. declarat. ¶ † No. qđ minor pōt cōstituere ꝓcuratorem ad petendū sibi curatorē. ꝛ hoc est vtile pro puellis ꝛ nobilib⁹ adultis q nolūt ire ad indicē personaliter. nā iste actus est explicabilis ꝑ procuratorē. facit. j. q pe. tu.

2 l. ij. in si. ¶ † Scđo no. qđ cautio rati non debet iponi qñ voluntas domini potest statim explorari, tūc eñ est fundandus super certo non super ambiguo ꝙ est no. ꝛ adde quod dixi. s. eo. l. nō solum. §. qui alieno. ¶ Tertio no. ꝙ persona procuratoris ad vnum actum tñ puta ad petendum curatorē ita legitimatur ꝑ cautionem rati, ac si esset procurator totius iudicij. Idem dico si dubitatur an quis sit procurator ad producēdū testes vel ad

3 vnum actum singularē, qđ tene mēti. ¶ † Quarto no. curatorē abñti peti ꝛ abñti dari. vñ si pusin⁹ ē incola eugubij ꝛ vult sibi dari procuratorē perusij. ipse aūt nō vult, vl' nō pōt, reuerti fa

4 ciet procurator ad petenduꝫ curatorē. ¶ † Quīto ꝛ vltio no. talem petitionē ꝛ decretum iudicis ratificari posse. Dubiū est vtrum post sciam habeat locum ratificatio vt no. in. l. si tutor. C. in qb⁹ causis in inte. resti. nō est ne. ꝛ de exce. rei iudi. l. si iure. §. hoc iure. sed an habeat locuꝫ ratificatio post decretū indicis

5 non debes dubitare, qꝛ est hic casus ꝙ sic, ꝙ not. ¶ † Quero ꝛ reuoco in dubiū cui prestabitur ista satisdatio ō rato rñ. si petebat curator ad litē ꝛ opponebat se aduersarius minoris dꝫ satisdari ipsi aduersario cuius interest ratū haberi ad hoc vt teneat indicatum. si aūt erat curator gñalis satisdabat iudici vel tabelliōi recipiēti ꝑ q̄libet aduersario futuro. s. de adop. l. his ꝓbis. ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. auth. gñal'r Si āt petebat curator ad negotia puta ad ꝯhēdū satisdabit ipsi curatori petēti. cuius interest cōtractus suos non infringi, qꝛ quoties infringitur con

tractus

ptus curatoris ex defectu mandatis, toties redundat in ipsum curatorē ꝓiudiciū. vt. ſ. ꝙ fal. tu. auſ. l. ſ. & l. falſus. ſ. ꝙui. ¶ Nō ꝫ iſtum text. oppo. duob⁹ modis. Prio ꝙ non debeat cauere qr nō ꝓ ſtipu. ꝫmitti, nā aut hꝫ ratū & nō ꝫmittitur, aut nō hꝫ ratū & nō interest. ergo ꝛc. vt. ſ. e. l. nō cogēdū. ſ. fi. Io. imo interest qñ non hꝫ ratū, nā in negotiis interest procuratoris ſi poſtea proceſſit ad executionē mādati, in iudicijs interest aduersarij ergo merito ei caueꝛ cuius interest. ¶ Scō op. minoꝛi iudicijs cogit habere curatorē cauſatiue ad agēdū, ꝓcile ad defendendum. vt inſti. de cur. ſ. Itē inuiti. ergo dꝫ de neceſſitate habere ratū ꝙ neceſſario & vtiliter eſt geſtū. nō, uerū eſt ꝙ cogit habere curatorē: ſed nō hūc uel illū, electio ergo ꝓſone eſt uoluntaria notabiliſ ſolut gl. Ecce ſile. Canonici hñt de neceſſitate eligere ꝓlatū. Itē executores teſtamēti hñt neceſſe eligere paruum uel Joānē: ſed aliquē. Inquantum ergo terminatur electio ad certā ꝓſonā offm eſt uolūtatis nō neceſſitatis, et ea q̄ ſūt uoluntatis nemo cōpellit ratificare, apparet ergo qō aliud eſt in ſuo gñe neceſſariū, ꝙ eſt in ſpecie uoluntariū. & facit. ſ. de leg. ſ. ynam ef fami. in pnc. & ſ. de re. du. l. uꝛum. ſ. cū qdam. Bal.

Pena. Qui nō facit id ꝙ ſuo offō incūbit ab executio ne ſui officij repellitur, uel ficmon obtemperanti audientia denegatur. h. o. ¶ Not. quod pena ſeu penale dicitur, aliquem non audiri.

Si procurator. ¶ In text. ibi, pcuratoꝛ. ꝙſi iſtū eſt nō reꝓbatio ſatiſdationis aliter facte vt. ſ. ō admi. tu. l. quoties. in pnn. Bal.

Qui nō cogitur. Poſt ſatiſdationem ꝓſtitā a pcuratoꝛe rei, uel actoꝛis defenſio eſt neceſſaria neceſſitate preciſa uel cauſatiua, niſi iuſta cā ſapientes excuſet, idē in reꝓmiſſione. h. o. vſq; ad. ſ. q ita. in l. non cogendum. dividit i qnq; ptes. qꝛ prio ponit qōdā dictum in procuratoꝛe rei. Scō qōdam in procuratoꝛe actoris. Tertio ponit duo dicta labeonis in vtroq;. Quarto ponit duo dicta Sabini in procuratoꝛe rei. Quinto excindit illud ꝙ pcm̄ eſt in ſatiſdatiōe ad reꝓmiſſionē. ſcō ibi, nā ad eos. tertia ibi, labeo. ꝙrta ibi Sabinus. qnta ibi, ſed ſi ſatis. ¶ In text. ibi q. ſ. q eſt procuratoꝛ rei ¶ In text. ibi: cogēdum cātue: qꝛ ſi nō defendit cōmittit ſtipulatio ob. non defenſam. & ſic non ☞ dicit Sabino. qꝛ Sabinus negat coactionē ꝓcciſam, hic uero ꝓmittit cauſatiuam, & ſim hoc illud ꝓncipiū non corrigit in aliquo quod ſit in text. Glo. aūt intellexit illud ꝓncipiū de coactiōe preciſa. & ſic corrigitur a Sabino prima magis plꝫ vt cena fine correctione ducaꝫ. ¶ In text. ibi, deciplaꝫ q deciperet ſi ſibi fides non ſeruaretur In text. ibi, nā & reos. hic loquit de procuratoꝛe actoris. & in cā recōuētionis. In text. ibi defendere a ꝑn. aū ſatiſdationem interpoſitā. ¶ In text. ibi cogit. l. ꝓcile. in hoc eſt dīta qꝛ in procuratoꝛe rei coactio eſt cauſatiua vt. ſ. in precedenti rūſo in procuratoꝛe actoris coactio eſt preciſa vt hic. ¶ In text. ibi. temperandum i. diſtinguēdum. ¶ Ibi actoris fine loq̄mur de oꝛigi nario actoꝛe, ſine de actoꝛe in cā reconuentionis id ē eſt. vt ꝓcile cōpellat procuratoꝛ ſi actio eſt tpe peritura, qꝛ ea pempta non eſſet ꝑ ſatiſdationē ꝙſultū. vt. ſ. ſi qs cautioni. l. ſi eum. ſ. qui in inuiarū. ¶ Ibi, affuntas. finita ergo cā officiū finit ipm offm. vel ſaltem renunciari pōt offiū & finito officio finitur eius ſadiſdatio que eſt eius ſequela. & hoc vult Labeo. additur alia ratio. ſ. eo. l. non cogendum. ver. quia vir bonus.

Non cogendū. In text. ibi exigēdum nec ꝓcile nec cauſatiue. ¶ In text. ibi, agi poſſe. ☞ uerū qñ nō hꝫ iuſtā cāz recuſandę defenſionis: ſed ſi hꝫ inſtam cām, q̄d iuris ſit ſequit. ac ſi ꝛc ¶ In text ibi, cogeſt. ille ergo qui hꝫ inſtam excuſationē nō incidit effectualr in obligationē. ¶ Itē promiſſionibuſcūq; modis vel verbis facta nō excludit legitimas ōfenſiones ſupuenientes, q̄ no. & ꝑcoꝛ. ſ. iudi. ſol. l. vir bon⁹. Et vide q no. extra ō offi. de leg. c. pe. Inn. Ibi, creditū eſt. i. aduerſarij fuit cōtentus de reꝓmiſſione nuda, quo caſu tūc nō ꝫ reꝓmittere ꝓtum idonee ſatiſdare, q̄ no. ¶ Et ꝛcludendo ex hoc ſ. no. duo tpa ꝓmum eſt aū ſatiſda. tunc nec procu. rei nec procur. actoris cogitur ꝓcile deſedere, nec etiā cauſatiue ſaluo ꝙ per exceptionē. qꝛ procur. actoris q nō defendit excludit ab executiō actionis. vt. ☞. co. l. mut⁹. ſ. pena. ſim tps eſt poſt ſatiſda. in iudicio ꝓſtitū: tūc eſt ꝯſp derandū ꝙ duplex eſt coactio ꝓcila & cātiua. cātiua reſpicit procu. rei: ꝓcila reſpicit proc. actoris. In uno tū caſu utraq; eſt preciſa. ſ. qñ res eſt tēpore peritura. vt in ver. labeo. eſt & alius caſus qñ ceſſat quelibet coactio & ſic ſuperuenit iſta cauſa excuſationis vt in verſi. quod ſi. aut & in verſi. at ſi inſtas. Concludendo apparet quod interdum proc. compelli tur preciſe, interdū cātiue, interdū nec cauſatiue nec preciſe. & in hoc cōcludit tota litera. ¶ Ultimo diſtingue vt not. ☞. e. l. ſed & he. ſ. preter. Extra hoc not. ex hoc. ſ. ꝙ reus non cogit preciſe litem conteſtari in cā recōuentionis. Sed actoꝛ in cauſa reconuentionis preciſe cōpellit litē cōteſtari vt dicamus ꝙ idem iuris ſit in principali ꝑſona ꝙ eſt in ꝑſona procuratoris. niſi rūdeas ꝙ procu. ſatiſdat dñs non. & iſta uirtus coactionis ſtat in ſatiſdatione. ergo dñs nunq̄ cogitur preciſe litem conteſtari. de hoc no. C. quomodo & quando iudex. auſ. qui ſemel.

1 ☞ Snia lata ☞ unū in actione popularī oīb⁹ ꝓiudiciū affert.

Qui ita. Rōne priuati ꝫmodi pōt in iure publico conſtitui pcu. h. o. ¶ † Mo. ꝙ in actione popularī ſnia lata ☞ unū oībus eiuſdē cōditionis & cauſe ꝓiudicat. qō declara plenarie vt not. ſ. de iureiur. l. enim q. ſ. in popularibus. 1

1 ☞ Actoꝛ quis interdum eſt vere & reus fingitur.

2 Actoꝛ & reus tribus modis dicitur.

Si procurator. Procuratoꝛ eiꝰ cui ē fcā nūciatio no. ope. eſt reꝰ. hꝫ agat interdicto ne uis fiat ei edificare uolēti. iō, de rato non ſatiſdat & nō dꝫ interponi ſatiſdatio, qñ nō eſt ſpes ꝙ cōmitti poſſit. h. o. ¶ In text. ibi, nūciatū, ſubaudi & ipe canet de ope demoliendo ſi apparuerit iniuſte edificatū. ¶ Mo. hic ꝙ interdum qs eſt ꝛe actoꝛ. † & tū fingit reus & defenſoꝛ. ſic ſ. de ope. not. nū. l. de pupillo. ſ. q remiſſionē. & ſ. ō ꝑn. cred. l. ſi pupillus. ſ. defendere: † Tu conſydera ꝙ actoꝛ & reus tribus modis ꝺr. Prio ꝯtū ad iudicū ordinationē, tūc eſt actoꝛ q petit & offert libellū. Scō quātū ad iudiciales ſatiſdationes, tūc ille eſt actoꝛ q in litē ꝓuocat nō q ꝓuocatus agit. vt hic. Slāyt, eleganter dñt canoniſte nunciatio noui opis hꝫ nō ſit actio, eſt ꝓuocatio ad cām, ſicut appellatio q̄ ꝫ eos extra iudiciū interponit, in qua ſi appellatus agit nō tū ꝺr actoꝛ ſꝫ reus. ꝙ eſt no. ¶ Tertio ꝺr reus & actoꝛ quoad faciendā ꝓbationē, tūc enim ille eſt actoꝛ cui onus ꝓbādi incūbit. vt. ſ. de ꝓb. l. exceptioni. ¶ Adde ꝙ ☞ro nō ꝺr actoꝛ q̄ ꝙ ponit exceptionē ꝫ pellatiōis q ꝺr agere interpretatiue: hꝫ nō ꝛe agat, ſed excipiat, vt. ſ. rē ra ha. l. ampli⁹ non peti. q̄ no. ¶ Scō no. qō fruſtratoria cā nō ꝺr interponi & interpoſita nō ꝫmittitur, ſecus autē in ea q̄ nō eſt fruſtratoria, ſed ſuꝑflua & ex abundanti. qꝛ non ꝺr interponi cum ſpōte interpoſita ꝫmittit. vt. ſ. de fide inſ. l. grece. ſ. fideinſ. & l. ſed & ſi qs. ſ. fi. ☞. ſi qs. caut. ¶ In glo. maiori ibi, meo procuratoꝛi no. ꝙ iniuria q̄ fit procuratoꝛi in iudicio nocet dño. tene mēti. & facit. ſ. de reli. l. offa. ſ. fin. vbi tex dixit ꝙ iniuria fcā procuratoꝛi, eſt interpretatiue facta dño. ¶ In e. ibi, rūdeo no. ꝙ illud qō nō eſt in re nec in ſpe nō eſt conſyderā dū: ſed non ꝺr ē in ſpe id ꝙ eſt mihi ☞ū. vt. ſ. de pac. l. eo tpe. in ꝑn quā gl. allega. & eſt no. l. Iſta ſunt ☞a de ſtipulatiōe interponenda & interpoſita qꝛ nō refert ad caſum q nō debuit de iure cō ſyderari caſus aūt eſt hic & facit. ſ. de dā. in. l. damni infect. verſ. & qō in ſtipulatione. & ibi ꝑ Jac. de are. & not. ¶ In ea. ibi: potius ☞ hec eſt ☞a nō ſim Bul. & ſic qui reꝓbat ꝫnis, reꝓbat antecedens. & ex hoc collige ar. ꝙ procuratoꝛ actoris appellantis in cā appellationis non caueꝛ ō rato & poſito ꝙ caueret ſtipulatio rati nō cōmittit. qꝛ ſi ratum non hꝫ firma manet ſnia. & hꝫ reus ſuum intentum ſim Bul. Iſtud hꝫ locū ſi pcuratoꝛ appellauit ſed ſi ipe dñs appellauerit, nō ſequit reꝓbat proceſſus, ergo deſerit appellatio: qꝛ dñs habet ius proſequendi appellationē per ſeipſum, non lapſis fatalibus. ¶ Bal.

Additio ſiue apoſtilla Bal.

Non cogendū. In text. ibi, nullas. arg. cōteſtari niſi actoꝛ ꝓcile interſit. In text. ibi, ob rē. vide Jnn. i. c. i. extra vt li. nō ꝛte. Oꝛ. no. abſolutā ꝓmiſſionē iuſta ōfenſionē nō excludere reꝓmittēs. ¶ Mo. ꝙ nuda reꝓmiſſio in. ſo. ☞tinet tres clauſulas, ☞ videbat. qꝛ nō eſt iterpoſita in forma ꝓtie. Jn. ſ. ſi pcuratoꝛi. Mo. ꝙ ꝙ petit ꝑponi ſileriū ꝓuocāti ad iudiciū fingit ꝓtiꝰ rei. ſic in. l. de pupillo. ſ. q remiſ. & l. ſi pu. ſ. defendere. ſ. de ꝓcu. l. creditо.

Qui ꝓprio. Qñ pcuratoꝛ poſt lit. ☞t. interuenit, ſatiſdatio ꝓcuratoria poſt li. ☞te. exigit. h. o. ¶ In text. ibi. qui. ſ. reꝰ. ¶ Mo. ex hoc text. qō ſi nō ſatiſdaret opponeret exceptio procuratoria poſt li. ☞te. ratio. qꝛ poſt li. ☞te. cepit oriri vt. C. de ☞ſor. eiuſdem lit. l. ij. vñ nota talē regulā quod exceptio procuratoria pōt opponi poſt litem cōteſtatam, ſi eſſet orta. vt. ☞. eo. l. pompo. ſ. rati.

Bal.

1 ☞ Dnoꝛ leſus in alienatione domini vel liberatione debitoris debet intentare duo iudicia ſucceſſiua.

2 Petens reſtitutionem in integrum contra ſententiam procuratoris prime cauſe non indiget ſpeciali mandato.

3 Probationes fctē i iudicio reſcidēde an ualeant reſciſſorio ſiue fuerant plene ſiue ſemiplene.

Item queritur. Iſte. ſ. hꝫ quatuoꝛ vel quinq; lec. & ꝑm lec. Jo. h. o. pcuratoꝛ rei in cauſa reſtitutiōis in inte. vſ ꝯſtitut⁹ ē: in ſequenti iudicio actionis reſciſſorie. ¶ In text. ibi, defenſoꝛ. l. cū mandato. & ſic nō ob. ☞. e. l. i. ſ. ei q. ¶ Ibi cogēdā⁹. l. ꝓdictis defenſoꝛ. ¶ Ibi, reſtitu

torium iudiciū.i.rescissorie actionis ſm intellectum Jo.ꝛ Azo. ¶ In tex.ibi,cogendū.ex hoc ptз ꝙ ꝑ isto procuratore dn̄s satisdederat iudica.solui.al's nō cogeret ꝑcise ad defendendū.s. e.l.nō cogēdꝰ.§.Sabinus.vel si bn̄ intelligas ꝙ ipse ꝓcu.satisdedit.loqtur hic de coactione causatiua.si aūt nemo satisdedit neutra coactio hз locū,vt no.s.eo.l.sз ꝛ he.§.ꝑter.opз ergo literam nostram intellig: ꝑstita satisdatione,iudi.sol.quare hoc in
1 ferius declarabo. ¶ Not.ex ꝑdicta lec.ꝙ minor lesus in alienatione dn̄ij vel liberatione debitoris sui dз intentare duo iudicia successiua.Primū est iudiciū restitutionis qua restitu.īpetrata remouet obstaculū ꝯctꝰ.Secūdū iudiciū est actiōis rescissorie q̄ ꝑlata sit restitutio,possessiōis vel rei ðbite:ꝛ ꝙ sint duo iudicia ita adinuicē subordinata.patet.C.de resti.mil.l.ꝙ tpe.ff.qb.ex cau.ma.l.fi.insti.de act.§.rursus.hoc ēt ptз ex q̄dā naturali ordine,qꝛ q̄ties aliqd obstat ad finē,necesse ē ꝑmo amouere obstaculum,deinde ad finē tendimus.nec vnq̄ possumꝰ peruenire ad finē,nisi amoto obstaculo,sicut non possumus ire in caput platee si in medio itinere eēt impedimētum,nisi illo impedimento amoto.vt.j.de ser.ru.ꝑdi.l.q sella.§.in rusticis.ꝛ.l.tria ꝑdia.ꝛ.j. de ser.vr.ꝑdi.l.si arborē.Cū ergo obstaculū ꝓueniēdi ad rē ipsam sit ꝯctus oportet ipsum priꝰ amouere de medio,ꝛ officio iudicis rescindi,quā ꝓueniaꝫ ad rē ipaз.Tertio hoc apparet qꝛ restitutio in inte.durat quadriēnio,sed rescissoria habet postea annū vtilē.vn̄ apparet ꝙ duo sunt iudicia propter distinctionem temporū prescriptionum.ista probantur.C.de tēp.in inte.resti. l.superuacuam.ꝛ.j.de ac.ꝛ obli.l.in honorarijs.§.sed cū rescisso. Mō contra istam lec.oppo.ꝛ arguo sic.Istud qd̄ abstulit lesio illud tamen debet reintegrare restitutio,sed lesio abstulit dominium ergo restitutio in integ.debet reintegrare dominium,sed hoc est impossibile nisi restituatur possessio,qꝛ per sententiam non transfertur dn̄ium nō habita possessione,vt no.insti.de offi. iudi.§.fi.ergo ex vnico iudicio fit restitutio possessionis,nec est opus diuersis remedijs vel instantijs.Eodem modo arguo si minor fuit lesus in liberatione debitoris.nam qui liberat vr̄ tradere.vt.j.de ꝯdit.ob turpē cau.l.si mulier.ergo si tollitur liberatio debet fieri statim retraditio sine alio iudicio,vt.d.l.si mulier. ¶ Timore eius contrarij:dicit Jo.ꝙ hoc ideo minor:non fuit restitutus ad rem ipsam,sed solummō ꝯtra obstaculum contractus vel liberationis:qꝛ iste minor non plene ꝓbauerit de dn̄io vel oblatione,sed probauerat presumptiue vel semiplene.Ex h̄ not.ꝙ Jo.dicit ꝙ tota questio est in probatione, aut probatur semiplene ꝛ tunc alio iudicio opus est in quo plenior probatio speratur.aut plene est probatum in primo iudicio,tūc statim fit restitutio prioris vel rei debite.Audi qꝛ ſm Jo.in iudicio restitutionis in integ.sufficiunt probationes semiplene qd̄ falsum reputo:qꝛ cū sententia restitutionis in integ.fit diffinitiua ꝛ inferat plenum ꝑiudiciū ꝓbationes debent esse plenarie.vt.C.de iudi.l.iudices.ꝛ.j.de iureiur.l.nam ꝛ postea.§.si minor. sed vbi sententia restitutionis in integ.esset interlocutoria,ꝛ non pararet plenū ꝑiudicium.vt cū minor petit restitui incidenter ad ꝓbandum vel allegādum,tunc benesufficit semiplena probatio: vt no.Inn.extra de resti.in integ.c.cum literis. naз cum in eodē iudicio habeat postea fieri ꝓbatio plena nō oportet ꝙhic plene ꝓbetur.argu.j.ad exhibēdum.l.thesaurus. quod est not. Conclude quod quantum ad casum in nostro.§.probatio semiplena non sufficit.Azo dixit quod nedum sufficiebat semiplena probatio,sed etiam nulla probatio dominij requirebatur,qꝛ cum aduersarius habeat cām a minore non poterat ei negare dn̄ium vt.C.loca.l.si quis conductionis.ex hoc sequitur quod de dominio standum est dicto actoris etiam non probato nisi in casu isto,qꝛ aduersariꝰ habet necesse hoc ꝯfiteri.Istud dictum Azo. nō bn̄ ꝓbaꝫ per aliquam.l.hic allegatā,qꝛ verū est ꝙ ille qui habet ab aliquo causam custodie vel causam possidendi pro ipso domino non potest facere questionem dominij,sed ille qui pretendit causam potest hanc.q.referre.vt no.j.si cert.pe.l.nam ꝛ si fur.ꝛ.j.de ꝯhen.emp.l.si emptione.§.rei sue.Preterea minor debet probare se lesum,ꝛ lesio causatur eo quod amisit dominium vel quasi dn̄iū,ergo alterū istorū est probandum.arg.j.de reb. eorum.l.magis puto.§.j.vn̄ ratio Azo.contra Jo.nō infert.habes de prima exemplificatione Jo. sed Azo exemplificat alr̄ qꝛ dicit ꝙ iste minor vendidit rem quam non possidebat.vn̄ fuit lesus in dn̄io nō in possessiōe,propterea officio iudicis non restituiꝫ sibi possessio,sed est opus act.rescissoria.secus si minor fuisset lesus in dn̄io ꝛ traditione possessionis,qꝛ tunc officio iudicis fieret retraditio absq̄ ope noui iudicij,secundum Azo.allegat in hoc text.not.j.de admi.tu.l.siue.§. interpositum. ꝛ doc.repu tant hoc dictum multum notabile ꝛ menti tenendum. qd̄ aut minor est lesus in dn̄io ꝛ possessione.aut in dn̄io tm̄.Primo casu sufficit vnū iudiciū.Scd̄o casu requirūtur duo iudicia ꝓpter illam regulā.qꝛ tm̄ reintegrat restitutio quantū abstulit lesio secundum Bar.ꝛ ita audiui eum semp approbantem. Sed tu potes ꝯ hoc opponere qn̄ minor nō possidebat licet non tradiderit vere.tn̄.l.interpretatur eum tradere vt inst.de re.di.§.interdū ꝛ.j.de rei vend.l.quedā mulier ergo cum interpretatiua traditio idem operetur quod vera debet pari passu ambulare vt sufficiat vicinū iudiciū qn̄ est traditio interpretatiua.sicut qn̄ est traditio vera.ad hoc respondeo quod nō sunt per oīa paria.Notādum tn̄ est quod reintegratur vtile dominium sine possessione.ꝛ hoc est propter naturam restitutionis in integ. sicut.j.qd̄ me. cau.l.metū.§.nolēti.non ob.insti.de offi.iudi.in.fin.qui loquitur in alia sn̄ia q̄ in sn̄ia restitutionis in inte. Et ꝙ sit vex istud de vtili dn̄io apparet propter rescissoriam,que est in rem, isto casu atque vtilis actio.vt.d.§.sed cum rescissoria.cōcludēdo ſз Azo. hic requiruntur iudicia duo,qꝛ minor nō fuerat lesus in possessiōe facti:sed solū in mero iure dn̄ij vel obligationis si velis exemplificare ꝙ fuit lesus in liberādo debitorē.Itē conclude ꝙ qn̄ duo iudicia sunt cōnexa ꝛ vnū ordinaꝫ ad alterū ille q hз mādatū ad añcedēs vr̄ habere mandatū ad ꝯn̄s.ꝛita est scd̄a lectu.seu exemplificatio ſm Azo. ¶ Gl.subdit tres al's lec.seu exemplificationes.ꝛ ſз tertiam lec.in ordine glos.iste.§.h.d. In correlatiuis qui hз mandatum ad vnum vr̄ habere mandatuз ad reliquum. Et ꝑmitte ꝙ rescissoria est duplex,vna q̄ oriꝫ minori ad rē,altera q̄ oriꝫ aduersario minoris ad preciū.vn̄ q hз mādatū in vna vr̄ habere mādatū ad reliquā.qꝛ hn̄t se tanq̄ reciproce.vt.j.de reb.eor.l.j.ꝛ ſm hoc noster.§.non loquitur in iudicio restitutionis rescissorie.sed in iudicio duplicis rescissorie hincide intentate.ꝛ no.hanc lec. ¶ Quarto lec.in ordine glos.legit hūc.§.in eo q est lesus ꝑ ꝑscriptionē.nā tunc rescissoria semp ē necessaria.qꝛ restitutio q̄ tollit ꝑscriptionē ð medio nō est cā possessiōis recuperande sed recuperaꝫ possessio ꝑ rescissoriā.vt.d.§.rursus.tn̄ q hз mandatum in vna hз mādatū in altera.vt hic.hec lec.varia est a lec.Jo.ꝛ Azo.qꝛ ipsi exemplificant in lesione alienationis vel liberatiōis ista lec.exēplificat in lesiōe prescriptiōis. Et conclude sic ꝙ interdū quis est lesus in solo dn̄io,interdū in solo q̄si dn̄io,interdū in dn̄io ꝛ possessiōe:interdū in q̄si dn̄io ꝛ q̄si possessione,ꝛ isti casus patēt ex ꝑdictis,interdū in nuda possessiōe tm̄ est lesio,tūc nō vr̄ ꝙ deꝫ restitutio:nā nec rescissoria tūc pōt oriri q̄ est in rē ꝛ a nuda possessiōe nō pt cāri.ar.j.cōmuni.diui.l. cōi diuidundo.§.inter predones.ꝛ.j.q ex cau.maio.l.sciendum. ꝛ.l.deniq̄. ¶ Quinta.lec.istius.§.est ꝙ hic nō petebaꝫ restitutio aduersus ꝯctū nec aduersus distractum nec aduersus ꝑscriptionē sed aduersus sn̄iam.ꝛ ſm istā lec.iste.§.h.d.habēs mandatum ad primā cām vr̄ habere mādatum ad scd̄am cām restitutionis in inte.q̄ petiꝫ ꝯ sn̄iam. Uel sic. Mandatū prime cāe ꝑncipalis porrigiꝫ ad cām restitutionis in inte. Ista lec.differt a precedētibꝰ qꝛ ſз precedētes lec.cā possessiōis erat ꝑmū iudicium ꝙ inferebat aliud post se.sed ſm istam quintā lect. cā resti.in integ.nō est primarium iudiciū añcedēs:sed erat secundarium iudicium ꝯn̄s.Scd̄m istam lec. ¶ No. primo de proro
2 gatione mandati. ¶ † Scd̄o not.quod qn̄ petitur restitutio in integ.cōtra sn̄iam,procu.prime cause nō indiget speciali mandato secus vbi petiꝫ in integ.resti.vt.j.de minor.l.illud. §.si talis ꝛ est rō differentie qꝛ restitutio contra sn̄iam quodāmō venit incidenter ex primis actitatis ꝛ in incidentibus nō est opꝰ speciali mādato.vt.C.vbi ꝛ apud q̄s.l.fi.ꝛ extra ð resti.in inte. c.sciscitata.vbi de hoc.ista ē lec.Accur.ꝯ istaз lec. ꝛ ꝯ oēs. Op. sic.mandatum ad primā cām non porrigiꝫ ad cām appellationis interponende.vt.C.de procu.l. inuitus. ergo eodem modo non dз porrigi ad causam restitutionis in integ.prosequende Rn̄det gl.aliud in restitutione,aliud in appellatione, qꝛ restit. in inte.est de appēdicijs cāe prime ꝛ nō mutaꝫ ibi forū eiusdem iudicij.vnde mādatum ꝑmū nō protenditur ad causam appellationis.Ista sunt verba gloss.q̄ bene no. Doc.vltramon.in.d. l.inuitis,legūt istū.§.vj.mō.ꝛ ſm lec. eorum. h.d. mandatuз in cā integra habet locum in causa integrata. Exemplū factꝰ est procurator ad primam causam contra minorem, lata est sn̄ia ꝯ minorem tandem resti.estꝰ minor ꝯ sn̄iam. ꝛ sic sunt partes reuerse ad primā instantiaз ðr hic ꝙ idem ꝓc.defendet ꝛ sic mādatū fcm̄ cā integra hз locū cā integrata ꝑ resti.in inte.ꝛ.ſз hoc non ob.l.inuitus.qꝛ hic non erat noua cā sed eadē cā ista est lec. vltramon.q̄ differt a lec.gl.qꝛ ſm lec.gl.mandatum prorogaꝫ de vna cā cā ad aliā ſm.lec.vltramon.mandatum prorogaꝫ ð vna cā ad seipsam.Ego do.septimū ꝛ nonū intellectū nr̄o.§.ꝛ dico ꝙ in nostro.§.prorogatio mādati fit rōne satisdationis. qꝛ hic erat ꝑstita satisdatio iudi.sol. q̄ ex clausula principali ꝙ verbū sonat nō cōcernit meraз resti.in inte.qꝛ illa trahit secum suum effectum rescindendi.sed concernit rescissoriam actioneз in qua concludiꝫ ad dādum vel faciendū a parte ꝑti:qꝛ ergo de rescissoria fuit cogitatū.merito in rescissoria idē defensor defendit ꝛ iste casus est hic.ꝛ ꝓbaꝫ expsse.s.e.l nō solū.§.est ꝛ aliꝰ.nō ob.j.iudicatū sol.l.pe.qꝛ ibi stipulatio. potuit cōmitti in primo iudicio ideo nō referꝫ ad ſm iudicium.hic aūt nō potuit in primo iudicio cōmitti qꝛ ille q petit resti in inte.nō cōcludit parti sed iudici,nec petit aliqd sibi dari vel fieri ab aduersario.ſз hoc petit postea

peti postea in rescissoria ꝛ iõ ista clausula indi.sol.refert ad re-
scissoriam.ꝛ iste est intellectꝰ meꝰ. ¶ Ultio gl.tāgit hic vtruȝ cā
appellatiōis sit eadē cū cā p̄ria.ꝛ Ueritas est ꝙ nō q̄tū ad iudiciū
iudicē ꝛ instātiā.ſȝ bñ est eadē q̄tū ad intentatam actionem.qꝛ
eadem actio vētilaẗ,ꝛ nō diuersa,nec posset iudex appellatiōis
de diuersa p̄nunciare de qua nō fuit p̄io actū:sed super eadem
actione posset addere ꝛ detrahere.vt.ꝭ.ꝙ cū eo.l.titianum.ꝛ.ꝭ.ō
pac.dota.bebiꝰ marceliꝰ.de hoc in spe.de aduo.§.sequit.v.sed
nunquid aduocatus.ꝛ in.c.romana.de testi.lib.vj.per Archi.
3 ¶ †Adde vltio vtrū p̄batiões facte i iudicio rescidēde valeāt
in rescissorio siue fuerint semiplene siue plene.vtvcȝ plene valeāt
ad plenā p̄bationē,semiplene valeāt ad coadiuuādū:ꝛ vr̃ ꝙ va
leāt:qꝛ actio rescissoria est quodāmō executiua p̄ime litis ꝛ de
appēditīs eiusdē litis.vt hic ōt glos.ꝛ ad hoc ꝙ no.ꝭ.de inoffi.
test.l.q de inofficioso.quod videtur verū inter easdē p̄sonas.sed
quoad tertium possessorē dic vt no.ꝭ ex q cau.maio.l.cū miles.
§.j.facit in rōne sui.C.si p̄pter pu.pē.l.si deserta.l si.ꝛ sup isto.§.
vide Cy.C.si aduersus rē iu.l.aduersus. ¶ In gl.sua ibi defen-
dere reū in cā restitutiōis secūdū gl.vel in causa p̄ima restituta
secūdū vltramonta. ¶ In ea.l.ibi:appēditīs.verba sunt tex.in
alia materia.ꝭ.de acq.here.l.si quis. ¶ In ea.ibi.l.si p̄ses.ibi pa
rificaẗ quoad finalem effectū non autem q̄tum ad nomen instā
tie ꝛ modū precedendi in ea. ¶ In ea.ibi.C.eo.l.inuitus.ꝛ no.ꝭ.
eo.l.sed.§.non solum. Baldus.
1 ☞ Dictio ob ꝛ propter designat remotā cām sine occasione.

Procurator. Procurator vniꝰ negotīj dȝ rōnē sui actꝰ reddere ꝛ dño restituere ꝙ
ad suas manus p̄uenit.Itē recuperat qꝛ īpēdit,nisi hoc fuisset
expēsū ex p̄p̄ia malicia ipsiꝰ p̄curatoris.h.d.vsqȝ ad.§.si duo-
bꝰ. ¶ In tex.ibi,ex bona fide,qñ p̄c.reddit bonā rōnem ꝛ fide-
lem intelligitur bñ eam ꝛ perfecte reddere:licet aliquis sit defe-
ctus,vt.ꝭ.de cōdi.ꝛ demō.l.quāuis.quā l.Old.singulariter no.
ad hoc ꝛ glo.allegat.ꝭ.de iureiur.l.eum qui.§.in popularibus.
1 ¶ †No.qō dictio ob:ꝛ dictio propter,designant remotam cām
sine occasione.vt hic dū ōt ob,eam rem. ¶ In text.ibi,debeat,
dño repetenti,ergo si exigit vsuras illas teneẗ domino reddere,
an aūt ipe dñs teneaẗ reddere vsuras illis a quibus extorsit.dic
vt not.xlvj.di.c.sicut nec suas. ¶ Contra istum text.facit.ꝭ.ad
treb.l.debitor.§.si.sed ibi meruit qs sniam iustam nomine pro-
prio,hic alieno.ꝛ sic nō ob.ꝛ adde ꝙ no.ꝭ.de peti.here.l.at vbi.
C.de bo.q li.l.si.§.j. ¶ In gl.ij.ibi:mediolanenses .cum ꝯmuni
Mediolani,quia repetebat bona facta ambasiatoribus:nam
cum non essent facta nomine cōis Mediolani,sed intuitu per-
sonarū,nō debuerunt restitui.vt.ꝭ.pro socio.l.socium q in eo.§.
si.fm Bart.idem tȝ hic Guil.de cu.ꝙ ambasiatores talis dona
lucrentur.arg.C.de bo.que lib.l.cum multa.secun dum Guil.

Si duobꝰ. Ex duobus p̄curatorībꝰ simul.factis vnꝰ ꝯ alterū experiẗ ex debito nō in ad
ministratiōe ꝯcto,si quilibet erat p̄curator insolidū.Sed si fue-
runt simpliciter constituti vnus contra alterum,nō experiẗ nisi
habeāt speciale mādatum.h.d.vsqȝ ad.l.ignorantis. ¶ In tex.
ibi,administratio.cuilibet insolidum per qō vr̃ quilibet insolidū
seorsum ab altero cōstitutus.procu. ¶ In tex.ibi cum eo.i.p̄cu
ratore contra procu.seu collegam. ¶ In text.ibi.ob id minus.
quia vterqȝ erat p̄curator insolidū,vnde non habent officium
commune,sed separatum. Additio Baldi.

Qui proprio. In tex.ibi,Solēniter ergo si nō solenniter excipi posset:ȝ
sit declinatoria tñ post lit.ꝯtes.opponi potest qꝛ postea
orta.vt.l.ij.C.de cōsor.eiusdem li.ꝛ hoc.§. Idem vide in spe.de
sala.§.sequitur.v.sed nunquid aduocatus.ꝛ versic.seq.ꝛ versi.
quid si causa.ꝛ versi.quid si reus.Qui promittit defendere vel iu
dica.solui in restitutione in integrum tenetur ex ea p̄missione a-
ctione rescissoria.h.d.scōm p̄imos intellectus.Uel sic qui pro-
misit iudi.solui in cā p̄ima ꝛ est absolu.si petatur restitutio in in
tegrum ab agēte in eiusdē satisdatione in cā restitutionis defen
dere cogiẗ.h.d.vide oino quod no.Inn.extra de in integ.rest.cū
ex literis.ꝛ vide quod no.Inn.de exce.significauerunt.vide om-
nino in spe.de officio iu.§.incidenter.versi.in momento etiam ex
plicationis.formam libelli vide in spe.de rest.in integrū in scōa
col.vbi poniẗ forma libelli in rescissoria.Si iudice.vide qō not.
Cy.C.eo.inuitus.vbi gl.ꝛ spe.In tex.ibi,ꝛ actor.vide Archi.vj.
q.iij.opus sit.vide oino Cy.C.si aduersus rē iud.l.aduersus p̄c.
Sed nunquid administrator sufficienter reddit rationem per
suum facꝰ:in:dic vt no.Cyn.C.de epis.a cle.Id quod pauperibꝰ
l.viij.q.ꝛ no.extra de accu.qualiter ꝛqñ.in pn.cuȝ ceteris.Quid
de fratre habitante cum fratre.dic vt in spe.de iudi.§.sequitur.
versi.quid si aliter. ¶ In gloss.que icipit sciȝ dominus si p̄sens.
Quid si dñs non possidet immobilia:dic qō procurator non est
sufficienter releuatus.fm Al.in sua mar.eo tit.ꝛ facit bñ.C.de
epis.ꝛ cle.l.cum clerici.§.ipse vero.ꝛ ibi no.ꝙ ille qui non est ido
neus p se nō est idoneus p alio. ¶ In glo.que incipit pone ca-
sum.Op.qꝛ mutata est actio.ergo ꝛc.l.cū q̄rebaẗ.§ si.iud.solui.
Sol.hic nō est mutata intētio ꝯhentium.nā respectu rescissorie
vr̃ interposita cautio:qꝛ restitutio hȝ executionem suam ab in-
tra.s.iur.executionē,ꝛ sic cautio q̄ ad facti traditionē spectat,res
picit de necessitate p̄iū ad rescissoriā.Et no defensorē ita demū
admitti i p̄ori,si satisdet i posteriori.Itē op.ꝙ nō sit necessaria
rescissoria.vt.l.si qs accepto.ꝭ.ō cōdict.cau.dat.cau.ꝛc.ōt Io.qō
hic nō cōstabat de dñio intelligēdo in reali nec de obli.itelligēdo
ō impersonali in ꝯtio ꝯstabat.Acc.ōt ꝙ hoc nō pōt referri q̄ad
dñium:qꝛ reus hȝ cām i ipsa possessiōe ab actore ꝛ sentit ꝙ aut
.eñ emersit solum in ꝯhendo ꝛ tūc sunt necessaria duo iudicia,
aut in trādēdo,tūc sufficit vnū.qꝛ cū plena debeat eē restitutio,
ēt leso facta est in statū p̄mū reuocāda de resti.spo.pisanis.dic
vt Azo qꝛ q petit restitui non fundat se ex dñio.Uñ cū vnū in-
dictū sufficit nō est necesse p̄bare de dñio:ſȝ cū duo rescissoria p
ponanẗ tāq̄ ꝯ quēlibet.possessorē nō tāq̄ ꝯ p̄cedētē cāȝ,cū cā sit
rescissa oportet p̄bari de dñio sicut primo ante ꝯctum.etiā si p-
batum esset plene de dño in ipsa resti.tum qꝛ impertinenter tū
qꝛ in ordinate. ¶ Item op.ꝯ sfam gl.de.l.cū apud.iud.sol.Sol.
ibi in cā appellationis,hic restitutionis,q̄ ōr incidens cā fm gl.
ꝛ no.B. ¶ In ea.ibi,q̄ est alia cā.in fin.glo.hoc distinguiẗ me-
lius q̄ alibi reperiaẗ.extra de resti.romana,ꝛ.l.iij.di.p Archi.ꝛ
dic ꝙ cā pōt sumi duobꝰ modis,vel p causa deducta in libello,
vel p cā dñicādo dicta,vñ ōr ꝯ causidicos.Id quoqȝ vide ꝙ le.
ꝛ no.ꝭ.ō pe.here.l.at vbi vi,Ibi,nomine,si dñs hȝ ratū nā ab ini
tio sub gñali mandato hoc non venit.ꝭ.eo.quecunqȝ.non ob.de
acq.pos.ꝙ seruus.ꝙ ibi de acq̄sitione legali,hic aūt erat gestuȝ
noīe dñi,ꝛ ex p̄p̄ia ratihabitiōe acqriẗ,vt no.In.de priuil.cum
olim.el ij.in gl.ꝛ male.sed tenetur p̄curator in via cōsciētie resti
tuere.vt no.xlvj.di.sicut.Ex suo.an dñs cogiẗ ei cauere de indē
nitate ꝛ per ꝯñs restituere. Rñdeo.tenetur in via conscientie:
sed nō i via forme.ꝛ adde quod not.ꝭ.de ne.ge.at qui natura.§.
non tm̃.l.si quis negotia.l.j.ꝛ facit.C.de bo.que li.cum oportet.
¶ In gl.q̄ incipit puta.et ipsam rem.ibi sic fuit.Ista glo.nō de-
terminat ꝙ est in dubio ꝛ iō dicit Guil.ꝙ in dubio princeps vr̃
donasse ipsis ambasiatoribus alle.C.de bo.que li.cum multis
ꝛ accipe dubium qñ nec ex expressione nominis p̄prīj vel ap-
pellatiui,nec ex qualitate rei donate,ita pōt sumi ꝯiectura.ꝛ fa-
cit.ꝭ.pro socio.sociū qui in eo.in fi.fm.Ja.bu.ar.qō verbum du
bium pro appellatino sit accipiendum ad senatusc.trebell.l.lu-
cius.§.meuia. Bal.
1 ☞ Papa dimittens duos legatos non diuisis officīs alter
alteri nihil precipere poterit.

Qui duos. In tex.ibi,reliquit simpliciter eos constituendo non quēlibet insoli-
dum,vñ vnus sine altero nihil potest.vt not.ꝭ.eo.l.plu-
ribus,ergo nec vnus in alterum propter parem potentiam insi-
stentis.ꝛ idem vr̃ in commissarīs testamenti simpliciter consti-
tutis qō vnus ab vltero rōnem petere non possit nec vnus alteri
reddere rōnem ꝛ liberari ab eo,qō est not.facit ꝙ not.in.l.j.C.de
contractibus iudicium.vbi vide. ¶ †Not.ar.ꝙ si papa dimittit
1 duos legatos,non diuisis officīs,ꝙ vnus alteri nihil precipere
potest ratiōe paritatis officīj ꝛ dignitatis. ¶ In gl.§.si duobꝰ.
ꝭ.l.proxima q̄ incipit,imo nō recte.ibi,post ꝯtigisset qꝛ manda
tū nō porrigiẗ ad futura. ¶ In ea.ibi,administratio. Istud est
falsum qꝛ in p̄uatis officīs statim nasciẗ actio qō male admini-
stratur,ꝛ statim potest intentari cum effectu.no.ꝭ.mandati.l.qui
mutuā.§.nō ideo.in officio vero publico tutele ꝛ cure,dic vt no.
in.l.ij.C.de admi.tu.ita tenent docto.communiter.

Ignorantis. In tex.ibi,non debet.nisi p curator habeat mandatum
ad hoc. Bald.

Quacunqȝ. Liberato procuratore intelligi tur liberatus dñs,nec est neces
se ꝙ cedaẗ liberatio.h.d.In actionibus em̃ sit cessio,
non in liberationibus.qō not. ¶ In text.ibi rōne,bñ
dicit rōne,qꝛ loquitur in liberatione rōnabili non de irrationabi
li fm gl.quam no.facit.ꝭ.de sol.l.quod licet.ꝛc.
1 ☞ Minor.xxv.annis non dicitur idoneus procurator.
2 Minor.xxv.annis non potest esse executor testamenti.
3 Beneficium minoris porrigitur ad fideiussores minoris.
4 Minor si non vult restitui an fideiussor poterit restitui.

Minor. Minor.xxv.annis non est in iudicio le- gitimus rñsalis propter bñficiū restitu
tionis ꝙ ei leso ꝛ suis fideiussoribꝰ indulgetur.diuidi
tur in duas ptes.nā p̄mo ponit q̄ddā dcm̃ implicitū.
1 scōo ponit rōnem in scōa ibi,qꝛ ipsi. ¶ †Not.ꝙ minor.xxv.annis
a non est idoneus p̄cu.ad iudicia[a] ex parte rei.ꝛ hoc est verum qñ
ei leso patrocinareẗ bñficium resti.in integ.ergo interdum lesus
nō restituiẗ a cōtrario sensu litere. ¶ Item no.bñficium resti.in
integ.ex persona minoris ad suos fideiussores protendi,ꝛ sicut
sunt tria notabilia,ita debemus recitare tres glo.hic positas,

a ¶ Ad iudicia.adō do bar.sozi.in consil.lv.in cip.p̄stantissime doctor.v.sic.iij.qꝛ creditur i.ꝭ.pte.vbi ꝛqō nō pōtesse syndicus.

¶Opp. primo ꝙ vꝫ ꝙ minor. xxv. annis sit idoneus pcu. dummodo sit maior. xvij. an. vñ vꝫ ob. instit. qui manu. nō po. ff. eadē. l. ꝙ. j. de manu. vindi. l. si collactaneus. fo. ōt gl. aut loqmur in pcuratore ad negotia, aut in pcuratore ad iudicia. primo casu est legitimus pcur. ille q est maior. xvij. ann. vt in. l. Ꝫtia. ſcō casu
2 regrit ꝙ sit maior. xxv. ann. vt hic. ¶†Ex hac gl. no. ar. ꝙ ille q est minor. xvij. an. nō pōt esse executor testamenti ad exigēdū vel distribuēdū, nā hec est ꝙdam pcuratio. vt. l. j. defuncti et. j. mād. l. si ꝛo nō remunerādi. ff. ¶Sed Ꝫ hāc gl. qdā doc. istāt ꝛ dñt ꝙ nō est verū ꝙ in pcu. ad negotia regrāt certa equitas, sufficit em ꝙ sit doli capax. vt. pbāt. j. de instit. l. sed ꝛ si qs. ff. pupillus. ꝛ iō dicūt ꝙ. d. ff. eadē lege. intelligit in pcu. ad iudicia. vt in ꝙdā pcuratore ad iudicia ꝛ negotia. nō ob. l. nostra. qr logē qñ pcu. rōne minoris etatis posset in integ. restitui. sed. ff. eadem lege. loquitur qñ nō pōt in integ. restitui qđ est speciale in casu l. ius. ff. qñ quis ideo manumittit vt sit procur. nec em intelligitur ledi eo ꝙ est adeptus libertatem causa istius procurationis ꝛ hec opi. vt mihi ꝙ sit ipsa veritas, qr nō potest esse aliqō dānum supra quod libertas non prependeretur, vt in. l. plane. la. ff. de leg. j. ꝛ qō not. C. de ope. lib. l. Titius. vnde rōne libertatis consequende onus iniungitur ꝙ alꝫ non posset imponi. vt. j. de manu. test. l. ꝛDenia. Vel aliter dico ꝙ etiam pupillus pōt esse procu. ad negotia, tamen non est iusta causa manumittendi. qr nō est idoneus. ſ. qr nō est prudens: vt in. l. fin. C. de testa. milit. vñ ff. eadem lege. respicit idoneitatem prudentie, non idoneitatem habilitatis: periculosum em est facta sua gerere p imprudētem: j. de cur. fur. l. cuius bonis. vñ manumissio vindicte q̄ fit. in fauorem minorum de facili posset retorqueri in eorum damnum, ꝛ sic qō no. ff. de pest. l. j. ff. puerilia. ¶Scōo op. vꝫ ꝙ minor non restituat qñ ꝙ alio litigat. vñ vꝫ ob. C. eo. l. exigendi. in fin. fo. ibi minor admittitur dispensative ꝙ absente patre, ꝛ cōtra dispensationem legalē cessat resti. in tre. sicut Ꝫ dispensationem papalem vel imperialem. vt no. in. l. j. C. de his qui ven. etatis impetrant. nam legis vel principis authoritate nō debet quis decipi. hic autem nō sumus in casu dispensationis, sed in iure communi. vñ hic cōcedit resti. ꝛ sic non obst. Conclude ergo ꝙ vbi. l. vel princeps legitimat personam minoris cessat bñficium restitutionis. secus vbi persona minoris non legitimatur per legem vel pncipē. vel ꝙ neminē vel ꝙ inferiorem, quia ꝙ iudicem cāe. vt hic ꝛ facit qō no. in. l. j. j. qō fal. tu. aut. ꝙ Ja. ¶Juxta istud notabile pono tres vel quatuor ꝗstiones. prima qō est, si fideiussor minoris vult fideiubere aīo donandi vel expresse renunciare bñficio huius. l. vtrum per hoc persona minoris habiliteꝛ glos. notabiliter dicit hic ꝙ non, qr persona accessoria non habilitat personā principalem ꝙ est no. alle. gl. l. i. ꝛ ff. C. qui legi. pso. ꝛ facit qō not. in simili in. l. si pacto quo penā. C. de pac. vbi dr ꝙ accessorium non vestit nec roborat principale. ¶Scōo ꝗrit qd si iste minor vult renunciare bñficio resti. in inte. cū iuſo nunquid istud iuramentum facit eū minorēm habilē: nā sine iuſo certum est ꝙ nō tz renūciatio. vt. j. de noua. l. doli mali. ſ. diuersus. j. de minor. l. si iudex circūuēto. ꝛ gl. tangit hanc. q. in aut. sacramenta puberum. ꝛ Cy. tangit ibidem in. xvj. q. in Spe. de actore. ſ. j. ff. sed qd si minor. ¶De. ꝛ Hui. dñt hic ꝙ inuito aduersario non dr iste minor admittit: ꝛ velit iurare, qr añ actum, est inhabilis, sed si est admissus cū iuſō, tūc post actum factus est habilis. qr iuſm representat eum maiorem, ꝛ iō tunc imputet sibi aduersari ꝙ eū cū iuſo admisit. ad hoc. j. de fideiuſ. l. q satisdare. j. eo. l. neq; femina. ꝛ j. iudi. sol. l. iā tñ. ff. nunc videamus. ꝛ hoc credo verum ꝛ istud iuramētū interponatur super lesione futura nō sup pñti. ar. in. c. Quis. extra de pac. li. vj. ¶Tertio ꝗro qd si dñs ita releuat pcuratorē ꝙ pcu. nō pt ledi nec pati executionē fnie, vtrum tūc minor erit idoneus pcurator: dr Ja. de are. ꝙ sic, qr cessat rō ꝓhibitiua ipsius. doc. cōiter tenēt Ꝫuū: qr cū minor non sit idoneus p se ergo nec p alio. vt. C. de legi. tu. l. fin. ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. l. cū cleric. ff. ipse ꝛo. Preterea multa incidūt in iudicio quibus pōt ledi ꝛ restitui. vt. j. de minor. l. minor. si quasi contumax. Ꝫ. qr non subueniē minori p releuationē. vt. ff. si qs ius di. nō ob. l. j. ff. si pcurator. ¶Quarto ꝗro qd in pcuratore actoris, iste em nō timet executionē fnie qr fnie absolutorie nulla fiet executio. vt no. extra de appel. c. ꝓterea. Rñ. nō erit idoneus pc. minor. qr pt ledi in processu ꝛ nō ledereꝛ in diffinitiua. Jtē nō est dubium ꝙ iste procu. implicat se liti. vñ vꝫ eoipso ledi. vt. j. de minor. l. minoribus. ¶Quinto ꝛ vltimo circa illud, primū nō. ꝗro qd in actore, tutore, vel curatore vtr pōt esse minor. xxv. an, ꝛ dic qō non ꝙ hanc. l. ꝛ ꝙ. d. l. cuius bonis. nā cū ipse debeat tacite obligari. vt. l. properādū. ff. C. de in. ergo minor repellit. vt. d. l. fin. de le. tato. ꝛ adde ꝙ no. in spe. de pcu. ff. ꝛ. ité ꝙ est minor. ꝛ xxv. seq. ꝛ qō no. Ar. xv. q. iij. c. certum. ꝛ hoc de prima parte. l. ¶Venio ad fm notabile. nā lra ista innuit ꝙ interdum minor possit restitui. Ꝫ. de minor. l. ait prætor. in pn. so. ista est regula: tñ ista regula fallit vbi minor vere nō ledit, vel dato ꝙ ledat vere non ledit
3 tur interpretatiue ꝛ iuris fictione. ꝛ habes exemplū. C. eo. l. exigendi. ꝛ sic non ob. ¶Extra op. dr hic ꝙ si minor est in iudicio daꝫ restitutio: nā lex ōt ꝙ pcessus factꝰ cū minore ipso itre nullꝰ. vñ vꝫ ob. C. de au. prestā. l. clarū. fo. vbi minor est in iudicio pro seipso vel alio minore, pcessus est nullus. ita logit. l. claꝛ. ꝛ facit C. q da. tu. po. l. in vniuersis. C. ō proc. l. nō eo minus. C. q ex can. in integ. restit. l. tutor. nisi ipse minor fecerit pcessum sibi vtile. vt dictis. le. ꝛ sic clandicat pcessus cum minore ꝛ est spāle. aut minor interuenit p maiore, tūc processus nō est nullus. sed daꝫ restitutio ipsi minori. ꝛ ita loquit hic. ¶†Huc veniō ad aliā partem hic dr ꝙ bñficiū minoris porrigit ad fideiussores minoris. Ꝫ. j. ō arbi. si pupill. fo. ibi. fideiussores interueniūt p naturali obligato tm̄, qnaturali obligatus tm̄, non indiget bñficio resti. in integ. vñ non succedit fideiussori. cū istud bñficiū tūc non possit sumere originē in persona mino. ista glo. presupponit ꝙ Ꝫ naturalem obligationē nō dēt in integ. rest. Ꝫuū vꝫ pbari. j. de fideiuſ. l. marcellus. C. si aduersus fo. l. indebi. ꝛ. j. de. ꝙdit. inde. l. interdū. ꝛ iō tu aliter rūde videlicet, quod in. l. si pupillus. fideiussores obligauerāt se pro principali, hic aūt obligauerant se p procuratorē. Preterea ibi obligauerant se eo aīo vt essent efficaci obligati p principalis. vt. j. de ꝛ. ob. l. si pupillus. hic aūt vt essent obligati pari mō ar. ad istā fo. j. de fidein. l. si titius ꝛ seia. Scōo oppo. caueꝫ ꝙ bñficium rest. in integ. est psonale. ꝛ nō porrigit ad fideiussores mino. vñ vꝫ ob. C. de fideiusso. mino. l. j. ꝛ. ff. j. de mino. l. in cāe. fo. est ō pla. qō istud ꝑnci. intelligit Ꝫ. ll. Ꝫias ꝙ fideiussor resti. s. propter dolū aduersarij, nō ꝑpter facilitatē mino. aliꝫ dñt ꝙ in legib Ꝫ. hs qs fideiubeat p minore ex certa scia hic cessado sup etate. Tertiū dñt ꝙ leges Ꝫie loquunt in fideiussore principalis. vt. j. de ꝛ. ob. l. si pupillus. hic aūt vt essent efficaces obligati pari mō ar. ad istā fo. j. de fidein. l. si titius ꝛ seia. Scōo oppo. l. cauek

c Ja.ɔ̃ de hoc in spe.eo.ti.§.i.vs.Item ꝙ est minor.⁊ xv.seq.ibi restitutionem.immo vr̃.processus ipso iure nullus.vt hic clare so.ibi suo noīe hic alieno.vñ hic representabat maiorē,ibi non. Guil.al'r soluit ⁊ male.¶ In gl.j.ibi,existere no.minorem nisi p ɔiuncta persona admissum nō restitui.¶ In gl.qñ est hoc.ibi, vel matre,dūmō pueritiā excesserit.vt.l.j.in fi.s̄.de postu.¶ In ea.gl.in fi.Sed quid si ipse minor vult iurare qd non veniat ɔtra rōnē etatis,an erit admittendus:arg.ꝙ sic.j.rem ra.l.iij.§.si qs in ius voc.non ierit.l.j.qui satis.cog.si fideiussor.ɔtra tz hic Pe. ad ꝙ.j.de fideius.qui satisdare.⁊.j.eo.neqꝫ femina.idez tz Guil. de hoc not.in Spe.de actore.§.j.xv.sed quid si minor vult.⁊ xv. precedenti.vide Cy.in aut.sacramenta puberum.iij.q.sed gl.or. Ac.in.d.aut.dicit ɔ̃.¶ Itē nūquid ad substituendū in iudicijs minor pōt esse ꝓcurator:dic ꝙ sic.j.de institor.sed ⁊ si quis.§.p ut tz Pe.¶ In gl.q̄ incipit hic habes.ibi,si collactane⁹ dic qd ad negotia etiam pupillus doli capax potest esse ꝓcurator.vt.l.j. §.ceterū.nō obst.§.eadem lege.inst.quib.ex ca.manu.⁊c.qr ibi nō de officio:sed d̄ manumissionis iure agit,licet enim possit:tamē non est vtile:talem procuratorem habere,⁊ ideo nō est iusta causa manumittendi.

¶ In gl.l.minor.j.eo.q̄ incipit.no.qd d̄t Inn.ꝙ si duo sunt ꝓcuratores ɔ̃ tertiū vn⁹ pt agere cām,alter testificari.tñ cauti⁹ ē ꝙ anteqꝫ testificet renūtiet ꝓcuratiōi,de testib⁹ cap.insup.Inn.vt a te.⁊ sic no.ꝙ mādatū spāle derogat gñali. ¶ In ead.l.minor in gl.q̄ incipit.imo videt.ibi,naturaliter.h̄ solu. p̄supponit ꝙ minor nō restituat aduers⁹ naturalē obligationē quasi nō iuuaret, ꝙ est falsum.vt no.j.ti.ij.l.iij.§.pupill⁹.tz Pet.de h̄ plene.j.de fideicō.marcell⁹.⁊ de cōditio.indebiti.l.interdū. ¶ In ea gl.ibi, ergo dcm̄ Pet.d̄t qd aut minor restituit ɔ̃ obligationē quā iter posuit p alio.⁊ loqt lex nr̃a aut quā p se.⁊ tūc dz distingui,vtrū fuerit induct⁹ dolo vl' nō.⁊ facit de fideic.si titi⁹ ⁊ seia.⁊ de so.l. q res suas.§.huic applicat. ¶ In ea.gl.ibi,succurrit gl.nō aperit vtrū in casu.l.nr̃e restituto minore ꝓsit fideiussori,an vero sit op⁹ noua restitutiōe ⁊ credo ꝙ restitutio minoris sufficiat:qr aliud est loqi iudicijs i qb⁹ fideiussor videt ꝓmisisse interesse.vñ sublata instātia,nō pt ɔ̃ hi mora.⁊ sic nō pōt cōmitti obligatio.vñ nō incidūt i obligationē interesse.Itē ad sistēdū ñ actat,qr ex q̄ restituit sunt in eadē cā,cū ab initio inesset hic bñficiū rōne etatis.arg.s̄.si qs cautiōi.l.si qs cū ⁊.s̄.si ex noxa.cā aga.l.pe.facit. j.iu.sol.vir bon⁹.de xv.ob.cū fili⁹.§.stipulat⁹.⁊.j.q satis.cog.si decesserit.⁊.j.iud.sol.l.j. ¶ In ea.ibi,iuuaretur.qr bñficium est sibi quesitū ⁊ adradicatū ꝑm Pe.nō ob.j.de mino.si iudex.quia hic aduersus alium,ibi aduersus priuilegiatos. Bal.

Neqꝫ femina. Mulier miles,item ille q ad iudiciū ɔpelli nō pōt nō est legitim⁹ rñsalis.h.d.In tex.ibi.aut q.ar.ꝙ clericus vēditor,nō posset suscipere i se iudiciū emptori
1 motum in foro seculari,[a] qr ibi compelli non potest.h.d.

Procuratore. Utilis actio i iudicio mota ꝑfert directe i ꝓcedēdo ⁊ exigēdo.h.d.Et declara hāc.l.vt dixi.l.si actor malit.s̄.eo.¶ Nota cessionariū suo nomie vtiles actiones habere.suo em̄ noie dñ agit ille qui agit concludit sibi ⁊ ad suā vtilitatē.⁊ ratione sui iuris.vt hic. ⁊ facit.C.e.l.qui stipendia.¶ Gl.opponit de.l.si actor.s̄.eod.⁊ vno verbo ponit veritatem illius.l.⁊ ideo no.glo.

Adrē. Procurator dat⁹ in posteriori,vr̃ datus etiam in priori,seu in añcedēti ⁊ sic vnum mandatū includit plura.h.d.notabil'r.⁊ vide oino.ꝙ no.C.si non compe.iudi.l.si ꝓprietate. Bal.

Qui procuratorē. Mandatum de agendo cōfestim extenditur vsqꝫ ad sñiam inclusiue.h.primo. Et si exce.procuratoria remittit nō est loc⁹ pnie.h.d.¶ No. ꝙ ille qui hz mādatū ad incipiēdā litē p lit.ɔte.vr̃ habere mandatum ad eā mediādā ⁊ ꝑficiēdā.⁊ est rō.qr princi.trahit ad se medium ⁊ finē.Itē qr instātia cēset quodāmō vniformis ⁊ indiuidua.Ex hoc not.scdo qd qñ antecedēs trahit necessariam cōsequentiam consequenti mandato ad ɔñs includit añcedens.facit.C.de fideius.l.q̄uis.Et no.qd in hoc pn.erat duplex dubitatio:vna erat rōne limitati.qr dicit.confestim:nā totum iudicium non pōt actitari cōfestim.Scda dubitatio erat rōne actus certificati,qr dixit ad agendum,nam agere est p lit.ɔte.vt no.j.de peculio.l.si postea.Itē ista lex est in ar.qd proc.cōstitut⁹ ad vnum actum videat ɔstitutus ad totā cām.istud est verum si ille actus est fundamētū iudicij.ita loquit hic nisi sit facta cum taxatione xbor.vt puta ad lit.ɔte.tm̄.Ita no.Ar.in.c.j.de ꝓcu.lib.vj.et no.in spe.de pc.§.rōne aūt forme.vers.qd si dedi.⁊ ver.se.ad idē facit ꝙ no.in spe.de ar.§.finit.ver.quid si fact⁹.Si aūt ille xv.nō sit cāe fundamentū vt puta factus est ꝓc.ad ponēdū vel articulandum,tūc istud mandatū nō extēditur ad totam causam:sed tantum ad id qd est illis capitulis annexum.vñ videtur bene habere mādatū ad producendos testes super illis articulis:non aūt ad alia q̄ ex illis nō oriuntur vel depēdēt.ar.C.d̄ re.cred.l.generaliter.§.si iudex.¶ Quero.l.nostra loquit in procuratore ad agendū,qd in procuratore ad excipiēdū.⁊ dic vt no.in sp.de ꝓc §.j.xv.qd si hz ɔ̃.Quero.l.nostra loquit in mādato proc.nunqd est idem in mādato iurisdictionis.Pone qdā est delegatus ad principiū nūquid vr̃ delegat⁹ ad mediū ⁊ ad ipsam pronuntiationē:⁊ vr̃ ꝙ sic.qr mādatū procuratoris ⁊ mādatū iurisditiōis eqparant.nā oīa mādata ambulāt pari passu vt.s̄.d̄ iuris.om.iu.l.⁊ qr.Itē extremū pncipale a q̊ trahit ad se extremū ad ꝙ,⁊ per ɔñs mediū.vt.j.de mino.l.iij.§.si quis maior.⁊,§.scio.s̄.si qs ius.d.nō ob.l.j.post pn.gl.determinat hic ɔ̃trium per.l.vbi.C.de fal.⁊.C.de iud.aut.ad hoc.Gui.de cu.d̄t ꝙ aut loquimur in mandato pncipis ⁊ porrigit ad oīa,aut loquimur in mādato inferioris ⁊ non porrigitur ad oīa,sed tm̄ ad specificata:aut loquimur in mādato.l.⁊ tūc,qr iurisditio est ordinaria ⁊ fauorabilis q̄ per legem cōmittit nō aūt delegata restringēda,talis ɔmissio refertur ad oīa nisi lex vtat xbis taxatiuis,vt.s̄.de offic. ꝑfe.vr.l.ij. §.cognoscit.Idē etiā tenēt Mar.sil.⁊ Ja.bu.q dñt ꝙ mādata.l. mandat cognitionē,nisi ille cui est mādata ꝓnūtiare null⁹ pronuntiaret ꝙ eēt absurdū.vt.j.de iudi.l.de q̄ re.sed vbi hō delegat lz non pronūtiet delegat⁹ redit pronūtiatio ad delegātē.vt d.aut.ad hec.¶ Et facit hec ad.q.statuto Bononiensiū cauet ꝙ de homicidio iudex ꝑm suū arbitriū habeat sñiaz inquirēdi ⁊ procedendi:nā p hoc ēt vr̃ habere iurisditionē pronunciādi. vnum tñ dico d̄t Ja.qd non poterit pronūtiare ꝑm suum arbitriū,sz ꝑm formā iuris:nā in eo ꝙ cognoscit vr̃ ordinarius,sz in eo ꝙ ex suo arbitrio,hz naturā dlegati,qr cū aliqd addimus ⁊c. vt.l.ius ciuile.de leg.⁊ id ꝑm illū modū nō videt mādata diffinitio tz Ja.bu.quam additionē habui de libro bar.scriptā de manu ꝓpria ipsius ⁊ hoc est notabile.¶ Pone qd dat arbitriū ptāti ꝓcedendi de iure ⁊ de facto,nō tñ vr̃ data licētia decidēdi de iure ⁊ d̄ facto sz decidēdo dz seruare ius cōe ꝙ tene mēti.¶ Extra q̄ro vtrū ille q delegat cām sicut pōt cōmittere vnū articulū tm̄ ita possit opponere nouā formā ꝑter ius cōe,ꝙ delegat⁹ nō pronuntiet nisi ꝑm ɔsiliū certi sapiētis,⁊ vr̃ ꝙ hoc non possit:qr forma iurisditionis est antiqtus ɔstituta.vnde nō vr̃ qd iudex ordinarius suo proprio motu possit addere vel detrahere vt.j. de admi.tu.l.quidam decedēs.in pn.Cōtrariū tz Inn.extra de offi.delec.c.si pro debilitate.⁊ facit dr̃iam inter iudicē delegatuz ⁊ arbitrum:nā arbitro non posset hec necessitas imponi ꝙ sequeretur consilium tertij.qr hoc est ɔ̃ naturam compromissi.vt.j.de arbi.l.qualē.in pn.nisi ille tertius eēt dat⁹ p iudicē ꝑm formam. a j.de arbi.l.si vsus.§.pncipaliter.xv.sed vsitatū.glo.accursij hic d̄t qd bñ pōt restringi arbitriū ad ius,sed non ad voluntatem,vel opi.alterius.ita notabiliter d̄t gl.j.de here.insti.l.illa institutio. i fi.mag.gl.quā gl.no.p hoc tota die fiūt ɔpromissa in arbitrum ⁊ arbitratorem ad cognoscendum ⁊ de facto ⁊ ad pronuntiandū de iure tm̄.nā ptās eius pōt ad ius restringi nec est hoc ɔ̃ natu- b ram arbitrū.nam bonum ⁊ equum arbitrium est illud ꝙ est iuri cōforme ⁊ ꝙ lex reputat bonū ⁊ equū.ar.s̄.d̄ postu.l.i.§ pueritiaz.i verbo rat⁹ est.⁊.j.de le.iij.l.fideicōmissa.§.quāqꝫ.cū si.¶ In gl.i.i fi.adde ꝙ no.i Spe.de iudice delegato.§.sequit.xv.motus ꝙ simpliciter ⁊ p arch.xxiij.di.in.c.qñ eps.C.si a non compe.iu. l.si de proprietate.⁊ in.c.auditor.de rescrip.in cle.

Si quis omiserit. ¶ Not.ꝙ ille qui renunciat exceptioni nō potest postea ipam opponere de nouo,nec ꝓseq iā oppositam.¶ Sed q̄ro,vtrū hoc sit ver siue renūtiet sciēs eā sibi cōpetere siue ignorās:dicit gl.ꝙ nō est dr̃ia sciat,an ignoret.Ex q̊ no.ꝙ renuntiatio facta in iudicio officit errāti vel ignorāti qd tere menti.facit l.iij.C.de fi.inst.⁊ hoc ꝓut est in lr̃a remiserit,sed qdā hñt in litera omiserit.Et tūc q̄ro vtrū sit dr̃ia vtrū qs.j.terminū iuris nō proponat exce.scienter,an ignorāter.dicit gl.ꝙ nō est differētia. ¶ Ex hoc no.ꝙ termin⁹ iuris respiciēs ꝑparatoria iudicioruz currit ignorāti sicut sciēti.facit.C.de exc.l.fi.¶ Alteri⁹ q̄ro cum exce.ꝓcuratoria sit duplex.vna tu nō potes eē ꝓc.alia tu non es ꝓcurator,de q̄ hic loqt:Rñdet gl.qd loquit de ista exceptione
b tu non potes eē ꝓcurator[b].qr ex ista pt iudicium fundari.qr re xba hz mādatū vt.s̄.e.l.fili⁹.§.milites.vbi āt ē falsus procurator exceptiōi falsi ꝓcuratoris nō pt renūciari qn semp possit dici iudiciū nullū ꝓbato ꝙ sit falsus,ista sunt xba gl.q̄ ē multū no.nō ob.C.de fi.instr.l.fi.i fi.vbi dr qd exceptiōi falsi pt renūtiari,qr illud est ver qñ iudiciū est fundatū cū personis lrīmis,secus si est falsitas mādati,q̄ ñ patit iudiciū fundari.vt elegāter no.Inn.ex de rescr.c.sup lr̄is.cū em̄ p sñiam non possit lrīmari falsus ꝓc.vt no.Ja.d̄ are.i.l.i.§.j.j.qd falso tu.antho.ergo multo min⁹ p simplicē renūtiationē ptis nō ob.j.de iud.l.sz ⁊ si susceperit.in pn.qr ⁊ ibi iudiciū erat fundatū cū ꝑsona legitima.facit.j.de iure codicil.l.quidā referunt.Bal. Additio Bal.

1 ☞ Ex stipulatione procuratoris,qñ queratur vtilis domino.
2 Ratihabitio,an trahatur retro.

a ¶ Seculari.adde eūdē.in.l.sed etiā.s̄.eo.⁊ qd ibi dixi in apostil.

b ¶ Procurator.⁊ qñ talis excep oppo.dēat vide fel.in.c.exceptionē.in.xiij.col.de excep.de exceptiōe vero tu nō es proc.vid q̄ habētur p do.Alexā.de imo.in cōs.lix.ij p te.⁊ in cōs.lvij.iiij.parte.

QUi procuratorẽ. Hic diligenter not. qð ponit Inno.extra eo.ↄstitut⁹.vide oino in Spe.de arbi.§.finitur.v.qd si factus.ar.istias.l.dico ꝙ procurator qui hꝫ māda.ad ppone.cria vr habere et ad pbandū.de hoc in
1 Spe.eo ti.v.qd si hꝫ mādatū ad pponēdū. ¶†Quero qñ ex stipulatione pcuratoris q̄rat vtilis dño sine cessione. Rñ.aut pcu.stipulatur dirigēdo actū stipl'onis in ipm dñm,vt promittis dño meo decem,tūc nō vꝫ si est absens,q: stipl'o nō pōt ↄ hi inter absentes.Sec⁹ si dñs est pñs.de vb.ob.si pcuratori presenti.l.sed in pe.hoc reputo falsum,q: non sufficit pñtia nisi do
a minus loquat.vñ multis nō pōt stipulari.l.j.a de v.ob.nec cum nuncius loquat dñs loquit:ſꝫ cōsentit.vñ cū de forma ↄct⁹ sint vba ptꝫ ꝙ sufficit.de re iud.l.vbi nō voce.ꝙ no.Fallit i iudicijs vt.s.de adop.pr naturalis.⁊ de fidein.tu.l.cū ostendim⁹.§.vlt. Aut pcurator ↄcipit vba obligatiua in persona sua ⁊ executio dirigit in ipm dñm,vt promittis mihi ꝙ dabis dño meo,tūc pcuratori q̄rit incerti ↄditio.vt.l.liber hō.§.fi.de v.ob.nā sua interest ratione officij,vt no.j.co.quacūqꝫ rōne.sed ipsi dño nulla actio q̄rit:q: q̄rit pcurator sed hoc ē falsuꝫ,q: in ei⁹ psona non pōt actio initiari:vt.l.q̄cūqꝫ gerim⁹.j.de actio.⁊ obligat.Nā si de dānato daret eēt certi ↄditio nō incerti.Aut alia,⁊ tūc illa alia sumeret ortū in psona dñi,⁊ hoc falsum,q: in eius psona nō pōt actio initiari:vt.d.l.q̄cūqꝫ gerim⁹.ð act.⁊ ob.aut pcurator adijcit dñm nō ad obligationē vel solutionē,sed denominatiue dicēdo quo nomine fecit,tūc aut loquitur qñ pcurator stipulatur ex re sua,vel re dñi ⁊ queritur actio sine cessione,q: rei coheret:vt hac.l.aut extra reum ⁊ rei respectu,tunc aut dñs erat pñsens ⁊ tacite videtur actio cessa:vt.l.si pcurator aut absens,⁊ tūc aut in iudicijs ⁊ non est necessaria cessio:nam iste stipulationes emergūt in iudicio:ergo iudicantur ſm principale in quo dñs habet ius vtile.vt.l.dñs litis.aut extra iudicia,⁊ tunc in subsidium agi potest sine cessione.vt.l.j.C.de actio.⁊ obli.de institore. l.i.in fi.C.ad treb.l.j.al's non,vt in.§.alteri.ſm Pe.facitq́ð no.de dā.infec.dāni.§.vlt.⁊ de leg j.hmōi.in pn.Predicta vera in his q hūt mandatum ab hoīe,sed per eos qui hūt mādatum a lege sicut sunt omnes qui per decretum iudicis fiunt administratores,qui iudex est minister.l.tunc q: hūt mandatū a lege cēsendū est legitime factum quicquid faciunt ſm mādatum ⁊ eo nomine vt.j.de cōsti.pe.l.eum qui.§.si actori.ſꝫ Pe.in cōmēto huius.l. ¶In tex.ibi,dat.vide in Spe.eo tit.§.rōne aūt forme.ver.quid si dedi.⁊ ver.sequentibus.vide Arch.xxiij.dist.in gl.j.peritos.i c.qm̄ eps.⁊ postea vide de rescrip.auditor.in cle. ¶In glo.que incip.i.ad effectum ducere.in fine.Quicquid dicat ista glo.idem no.hic ver.Sui.dic ꝙ sic.cum mandatur alicui cogno.aut a lege. ⁊ tūc vr ↄmissa diffinitio:vt.s.de offic.pre.vr.l.j.§.cum vrbē.⁊ ð offi.prefe.vigilū.l.i.§.j.⁊ hoc dico propter dictionem nisi,q̄ sequitur excepta diffinitione non cognitione.Si aūt cognitio mādatur non a lege,sed ab homine.aut fit delegatio ad vniuersitatem cārum,tūc idē ꝙ videatur mandata a ↄrio sensu,sed immutatio illa finiebat ipsam gestionem.⁊ sic erat semper noua gestio sed hic nō finiebat,⁊ sic antiqua durabat in qua inspicit mutuū, q: ab eo depēdēt posteriora.vt.l.iij.§.stip. ¶In glossa.quidam ibi,contrahitur.Uñ infigitur noua psona ⁊ noue psone ⁊ cōsensus q circa ibi fit de substātia obl'onis noue substātia stat⁹ mutata.ſm Jac.bu. ¶In ea.ibi,positio ar.si cer.pet.eius q in puin. de so.cum quis.ÿ.⁊.l.dispensatorē.In.ea.gl.ibi, ambulatoria. Pe.ðt nō ambulare.q: nō pt separari a psona.⁊ hoc vitate inspecta.ſꝫ fictione ðr ambulare.vt in.§.si operas.ſm eū.ſꝫ ibi secūda persona fingebat eadē cū pma:q: succedebat in ipo vsufructu p cōsolidationē.simile.s.de infamib.seru⁹.si hic nō ē hec fictio ꝙ dñs ⁊ manumissus fingit vna persona,⁊ iō ðt ꝙ hic non trāsit actio.nā aut illa,⁊ sic non veniret ↄ dñm,qð est falsuꝫ p tēpore pterito.aut aliā,⁊ ibi nō est trāsit⁹,sed ius nouū,non ergo trāsit.ſꝫ id qð erat in potentia deducit in actū:vt.j.si ex noxa.cā aga.l.pe.⁊ fi.⁊ de stip.seruo si seruus cōis Meuij.§.fi.erit ergo cōtra manumissam actio est postea gesto ꝙ ad eum re ipsa pertinet.ar.j.de fur.si dñm.⁊ hoc ſm Jo.sed ſm Azo.nō datur actio ↄ manumissum,q: mutuum inspicitur. ¶In glo.que incipit cōditio.in ver.Quis mutata conditione dñi,nō ideo mutatur forma agendi vel condemnandi super actione nego.gest.contraria, q: mutuum gestionis inspicit hic Pomponius.qð est verum si vna est gestio totius tpis continuata.Si autem sunt plures gestiones vna statu non mutato,alia statu mutato,tunc ſm ipsos ⁊ actio formatur ⁊ condemnatio moderatur:q: plures sunt gestiones.ergo plures agendi forme ⁊ ex hoc alius ⁊ alius effectus,hoc intēdit ſm lect.antiquorū q̄ est amica lre ſꝫ.Pet.ſm autē.lec.Jo.h.d.vbi vna ē gestio vna ē actio,lꝫ stat⁹ mutet circa actionē,circa quā actionē ↄtigit variatio q̄dā ſꝫ stat⁹ q̄litatē:ſꝫ vbi sepate sunt gestiōes nulla ē mutatio q̄litatis,ſꝫ ē alia substātia oblatiōis,q: pl'es oblatiōes sunt h ſꝫ Ja.Sed ſꝫ tertiā lecturam,semp plures sunt actiones.Sed hoc est ↄ tex.In ea.glo.in fi.Idem possum⁹ dicere de pño.ꝙ in alia glo.dixim⁹ ↄ excepto ꝙ nō tenet de aū gesto nisi forte habeat vl obueniat ex promissione occasione libertatis.vt.de do.p̄.l.ij.§.p ↄriū.⁊.C.an seruus ex suo facto.l.j.ij.⁊ iiij.⁊.j.de sol.l.in liberto.Itē alibi.vt.j.de iure dot.l.si serua.ac. ¶Cōtra lec. antiquorū quā sequit Azo.signātur sex ↄria.pmū.de.l.ei app.⁊ dic vt in glo.ibi spāle ſm Pe.vel ibi nonum depositum tacite factū.vt.l.itē q̄rit.§.qui impleto. ⁊ ar.j.de pact.l.iure gen.§.adeo.vl ibi.q: q̄si in rescripta.ar.j.cō mod.l.vñ q̄rit.⁊.l.iij.§.heres.eo.tit. ¶Scōm de.l.tut.q tutelā. ¶Tertio op.de.l.si fili⁹.⁊ rñdet ad vtrumqꝫ ꝙ hoc ibi gestoris stat⁹ fuit mutat⁹ maxīa stat⁹ mutatione vel ēt minima p quam fingit non⁹ hō.Extra glo.ↄ hoc op.de.l.tutorē.v.sic eīn a ↄrio sensu.sed ibi finita erat gestio,hic durabat.Item extra glo.ꝙ sic finita hic vt.l.cū qs de sol.ibi gestoris,hic dñi stat⁹ mutat,vel ibi in veteri⁹,hic i meli⁹,⁊ sic nō finit hic gestio ⁊ mutatio stat⁹ ergo gestio non nisi soluam nō hꝫ certos fines designatos nisi a pmo pposito gerētis. ¶Quarto in gl.opp.de.l.si id qð.§.si filius. ¶Quinto op.p ar.reducēs ad absurdū. ¶Sexto in glo. q̄ inci.ↄditio.signat ↄ.de.l.filius.de ac.⁊ob.⁊ hoc ↄ lec.antiqrū. Sꝫ ſm lec.Jo.ista sunt similia nō ↄ.Sꝫ ↄ opi.Jo.de illa absurditate rñdet Jo.ꝙ ↄ manumissum agit ⁊ sic cessat absurditas sed ↄ hoc opp.nā ſm hoc nō inspicitur mutuū qð est ↄ tex.So. inspicit vt vna sit actio p tota gestione nō quoad modum agendi.ſꝫ ↄ.hic,q: nō pt esse vna actio numero ↄ dñm ⁊ ↄ manumissuꝫ sunt due.vt in duob⁹ reis.So.imo vna q̄ ambulat a dño in manumissum ſm Jo.hic reproba.⁊ dic ꝙ est vna alio mō.s.sicut actio ex ↄtractu ⁊ de peculio.Itē.ↄ q: nullus est effectus,lꝫ sit
2 vna vel plures nūero.rñd.imo ppter pteri. ¶†Item contra,q: ratihabitio trahit retro.Rñd,ↄcedo ad tpsquo trahi pt nō aū ꝙ nō potuerit obligari,q: nō erat adhuc impensum.Itē op.q: gerens se astrinxit.rñd.nego q: nō vr se astringere nisi proutius patitur.Item op.q: hec obl'o scða succedit loco prime,ergo retrotrahitur:rñdeo nō sequitur.⁊ hanc opi. Jo.puto de iure veriorem ſm Ja.bu. Bald.

> a ¶L.j.⁊ ibi dē vide.d.alex.de Jmol.⁊ post.an.in.l.itē q:.s.ð pac Frā.ar.i.l.mutum.

> Hec glossa vsqꝫ ad finē l. pertinet ad.l.pōponius.j.ðne gotijs gestis, itaqꝫ tu illam in eū locū reseruato.

PRocurator. Habēs gñale mādatū cum libera pt recipere solutionē ⁊ ↄhere ⁊ creditoribus soluere,ſꝫ si non hꝫ liberam nō pt alienare,nisi res tpe perituras,hoc dicunt iste tres leges vsqꝫ ad.l.Plautius.⁊ cum.l.procu.totorum.j.in eod.

SEd ⁊ id. ¶In tex.ibi,vt soluat.hoc verū si debitū est ciuile ⁊ naturale,sec⁹ si est naturale tantum.vt.j.de sol.l.is cui.§.Flauius.

MAndato. ¶In tex.ibi,gñali.nō facta mētione libere.oportet eīn ꝙ fiat mētio,q: libera nūꝙ presumit cōcedi nisi exprimat vt.j.de pec.l.quā Tuberonis.§.alia.vbi tex not.est. ¶In text.ibi,trāsactionē.p hoc ptꝫ ꝙ pcu.nō habēs liberū vel spāle mādatū nō pōt ↄpmittere in arbitratorē ſꝫ Bar. ¶In tex.ibi, exercēdis.q: nō tenet dñs ratificare.id qð pcu.fecit vltra mādatū ⁊ adde hic.l.procu.totorum.⁊ eam legito cum istis.

PRocurator totorū. ¶In tex ibi, nisi fructus.no.bñ p pcuratoribus platorum qui maximos fructus pcipiūt q lꝫ nō habeāt liberum vel speciale mādatum possunt fructus alienare,ergo ⁊ predia locare ꝙ est menti tenendum. Bald. Additio Baldi.

PRocurator. ¶Opp.si nō potest alienare ergo nō potest actionem mouere.de iure dot.ait pretor.Sol.hic propter defectū mandati,ibi q: interim nihil dꝫ innouari cū terminus sit gñalis.de hoc per Cy.C.de bo.ma.l.j.in addi.

PLautius. Sñia mādat executioni contra fideiussorem i quatuor casibus.s.qñ est defensor cum mandato.Item qñ est simplex defensor sine mandato ⁊ allegauit mandatum. Item qñ est defensor sine mandato ⁊ non allegauit mandatum. Item quando habet mandatum,sed circa satisdationem fuit mentitus.h.d. ¶In tex.ibi,conueniri.i.execu.pati.⁊ no.ꝙ petitio executionis appellatur conuentio.Item not.ex parte rei posse fieri pcuratorē in rem suā ⁊ sñiam mandari executiōi contra eum. ¶Ex hoc patet si venditor cōparet ad defensionē emptoris ⁊ succumbit ꝙ ipse venditor pōt capi p executione sñie, q: est procurator in rem suam.vñ apparet ꝙ gl.que est.j.de iud. l.venditor.que loquitur sub dubio forte,debet loqui sine forte, q: ibi est casus notabilis.Scðo no.ꝙ ista sunt paria non habere mandatum ⁊ mentiri in mādato,vel mentiri circa ea que sunt annexa mandato,vel circa satisdationem. ¶Scðo not.quod rōne mendacij ⁊ correctionis patitur executionem defensor qui al's nō pateret qð est menti tenendū. ¶Tertio not.ꝙ exceptio falsi procuratoris rei,non reddit iudicium nullum.Imo est aliquid ꝙtum ad executionem fiedā in falsuꝫ pcuratorē. ¶Quarto ⁊ vltimo no.ꝙ ille qui allegat mandatū ⁊ non hꝫ:dicitur obrepere

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

repere,concor.text.cũ gl.ĩ.tit.ĥ.l.ſi aũt.§.itẽ ſi fundũ.in ꝟbo per obreptionẽ.Sꝫ ille q non hꝫ nec allegat nõ dꝛ obrepere pretori vel aduerſario. Bar.alibi dicit ꝙ ꝓceſſus obripiẽtis nõ pt ratificari ad cõmodũ ratificãtis:ſecus vbi non eſt obreptũ.ꝛ ita intelligiꝛ.l.lꝫ.de iudi.et qð no.pe.C.in q cau.in inte.reſt.non eſt neceſſaria.l.tutoꝛ.ꝛ de excep.rei ind.l.ſi mater.§. hoc iure.qð dcm̃ in ciuili eſt dubiũ,ſed in criminali vr̃ qð ſit verũ qꝛ.l.dicit qð q obrepit nihil agit.vt.ĩ. de fal.l.ſi qs obrepſerit.in ſi. ꝛ cõclude in hac.l.regulã.ſ.ꝙ defenſoꝛ executionẽ ſnĩe nõ patiꝛ,fallit ĩ dfenſore ĩ rẽ ſuã. Itẽ fallit vbi hꝫ mãdatũ nec mẽtiꝛ circa ſatiſdationẽ,itẽ fallit vbi ñ hꝫ mãdatũ ꝛ mẽtiꝛ circa mãdatũ. Item fallit vbi nõ hꝫ mãdatũ,nec mẽtiꝛ circa mandatum, ſed ſimplr̃ ſe liti obĳcit.vt hic.ꝛ.š.eod.l.ꝓcuratoꝛ.§. ſi.ex ꝑdictis habes qñ contra defenſorem poſſit ſnĩa executioni mandari per capturaꝫ ꝑſone vel pignoris ꝛ per alia remedia pretorum.

Adlegatum. Procuratoꝛ ꝯſtitut⁹ ad caꝫ pōt petere editionẽ inſtrõruꝫ facientium ad cãm.hoc dicit iſta.l.nota. Bald.

1 Procuratoꝛ per priuatam perſonam poteſt conſtitui.
2 Mandatum per priuatam perſonam approbatur.
3 Epiſtola eum qui mittit preſentem repreſentat.
4 Renocatio non trahitur retro.
5 Literis approbatis qualiter ſtandum ſit.

Si procuratorẽ. Per literas de rato releuatur proc. actoris a ſatiſdatione rẽ ra.ha.ꝛ reuocatio ꝓcur. non officit ꝓceſſui precedenti.h.d.Diuidiꝛ in duas ptes ĩ pᷓma parte tractat de effectu clauſule.i. de rato. in ſcd̃a parte tractat de ꝓhibitione ſeu reuocatione mandati,ſeu d retractatiõe iſtius clauſule ſcd̃a ibi igitur. ¶ In text.ibi lr̃as olim erat rarus vſus tabellionũ ꝛ iõ ꝯſiliũ hui⁹.l.eſt ꝙ trãſmittanꝛ ꝑuate litere, ſed hodie melius ꝛ expeditius ꝯſiliũ eſſet, qð trãſmitterenꝛ ꝓcuratorium in publicam formã ita vtimur. ¶ In text.ibi, approbatis quis approbare vr̃ eoipſo qð recipit.vt.ĩ. depoſiti.l.publi.§.ſi.naꝫ ſi lr̃a diſplicebat,ꝯdicere debuiſti vt.ĩ. ad maced.l.ſi filius. ¶ In text.ibi velut preſens.qꝛ lr̃a fingit dñm eſſe pñtem ¶ In textu ibi intelligendum eſt,merito ergo non cauet de rato.ar.š.eo.l.mutus.§.his q ꝛ extra de reſcrip.c.ex parte d cani.
1 ¶ In tex.ibi noluerit.ſ.dñs. ¶ † No. pᷓmo ꝙ ꝑ priuatam perſo-
2 nã pōt ꝓcu.cõſtitui.ꝛ de rato ꝓmitti. ¶ † No.ſcd̃o ꝙ ꝑ ꝑuatam ſcripturã approbaꝛ mãdatũ ex hoc diligẽter no.ꝙ ad h̃ vt ꝑua-
3 ta ſcriptura faciat plenã fidẽ dꝫ eẽ approbata. ¶ † Tertio not.
a ꝙ epiſtola repreſentat eũ q mittit[a] pñtem, iuriſdictione. ꝛ ꝙ lr̃a
4 ꝛ preſentia cenſenꝛ ad paria. ¶ † Quarto not.ꝙ reuocatio non trahiꝛ retro, quinimo nec impedit actus de futuro re non integra. ¶ Quinto no.a ꝯrio ſenſu ꝙ re nõ integra ſicut mandatuꝫ reuocanꝛ ita q̃libet ꝓmiſſio facta circa mãdatũ. vñ ſi dñs ꝓmiſit de rato iudi.ſol.ꝑ ſuo ꝓcurato.dato ꝙ ꝓmiſerit per ſtipulationẽ reuocato mandato reuocaꝛ ſtip. lꝫ qñqꝫ ſtipulatio vel pactũ de ſui natura ſit irreuocabilis.vt.C.d ac.ꝛ ob.l.ſicut. ¶ Circa pᷓmã ptẽ iſti⁹.l.q̃ro de qua releuatione loquiꝛ hic. rñdet gl.ꝙ duplex eſt releuatio. vna eſt ab onere ſatiſdãdi de rato. ꝛ de iſta loquiꝛ hic. Iſta releuatio pt fieri ꝑ nudã ꝓmiſſionẽ de rato:nec reqritur ſatiſdatio, alias releuatio ẽ ab onere ſatiſdãdi iudi.ſolui. ꝛ in iſta requiriꝛ ſatiſdatio vt.C. de ſatiſ.l.ĩ.ꝛ inſtituta d ſatiſ. §.ſi ꝟo aliquis. ¶ Scd̃o q̃ro nũqd iſta clauſula rati ſit neceſſaria:dt gl.ꝙ nõ qꝛ tacite ineſt ex vi mãdati. Spe.ẽt dicit ꝙ iſta clauſula ꝓmitto ratum ꝛ gratuꝫ habiturũ nõ ampliat mãdatũ nec plura includit quã forma mãdati.in Spe.de ꝓcu.§.ĩ. ꝟ.iteꝫ oppo.š. ¶ Extra iuxta hoc q̃ro qd ſi dñs ſic dicerit promitto gratum ꝛ ratũ habiturũ quicqd talis legitime fecerit.vtrũ releuetur ꝓcu.ab onere ſatiſdandi. ꝛ dicẽdum eſt ꝙ nõ:qꝛ nec ẽ iſtd ꝓcuratorium ſufficiens:qꝛ nõ eſt clarũ,imo eſt implicitũ.vt no. xxĳ.q.ĩ.c.relatum.vbi glo ordi. dt ita fuit de facto iudicatum ꝙ tene menti. ¶ Scd̃o iuxta hoc q̃ro vtrũ iſte lr̃e ꝓcuratorie ſeu de rato debeãt cõtinere diẽ ꝛ cõſulem:dicit Pe.qð ſic.qꝛ opꝫ ꝙ ille litere ꝑducanꝛ ad probationẽ tꝑe mãdati: qꝛ mandatum dꝫ precedere nõ ſequi vt.ĩ. mãda.l. ſi vero nõ remunerãdi.§. intereſſe, nõ ob.ĩ. de pig.l.cũ tabernã.§. idẽ queſiit.vbi dꝛ ꝙ in priuata ſcriptura nõ requiriꝛ dies ꝛ conſul. qꝛ illud eſt verũ q̃tum ad ꝓbationem ꝯtus:ſed q̃tũ ad probationeꝫ tꝑis ſic ſm Pe. qð eſt no.ꝛ ꝓbaꝛ.ĩ.de fid.inſtr.l.repetita.ꝛ.ĩ.ad ſyl.l.ſeia,C.de colluſio.l. ſi creditoꝛ colludens. ꝛ.C. qui po. in pign.ha.l.ſcripturas.
5 ¶ † Tertio q̃riꝛ. diciꝛ hic ꝙ ſtaꝛ literis approbatis, nũqd iſte lr̃e debeãt approbari, ſi alia ps poſtea negat Itẽ nũqd dbẽt approbari ꝑ iudicẽ: dicit albericus ꝙ nõ. alĳ. dixerũt ꝯ ſi lr̃e ſunt ſigilate ſigillo dñi illis ſtati credẽdũ eſt. Iſta ſcd̃a op.eſt ꝟa ĩ lr̃is ꝓcuratorĳs ſiue mãdati, qꝛ nõ intelligiꝛ hic agi niſi de preiudicio ſolius ſcribentis,iõ priuata ſcriptura cũ ſigillo facit planã ſidem.ar.C.de iure ſi.l.inter chartul.li.x. dꝫ tñ ſigillũ eſſe notũ.facit ꝙ not.C.de pac.l.pacta nouiſſima.extra de ap.c.ſignificauit. d publicanis.l.ſi publican⁹.§.ĩ.illud eẽt certũ ꝙ ſi ſigillum eſſet authẽticũ.q̃le ẽ ſigillũ epiſcopi,qð ſtatim ſtareꝛ literis.qꝛ iſtd nõ ẽ priuatũ ſigillũ,imo reddit literas authẽticas.vt apparet.xĳ.q.ĳ.cure.de ꝓba.poſt ceſſionẽ de ſi.inſtr.c.ĳ.ꝑ Inn. ¶ Quid ſi ꝓcuratoꝛ oſtendit ſigillũ,lꝫ nõ lr̃as,ꝛ dtꝛ ecce ſigillũ mihi datum nunquid eſt ſibi credendũ: vr̃ qð ſic:qꝛ ſigillũ multum operatur vt.C.de re.alie.l.ĥ.ꝛ ibi not. ¶ Contrarium eſt verum per.l.ĩ.de fur.ꝛ.l.ſi qs vxo.§.apud labeonem.archi.tenet hoc in.c.is cui.d procu.lib.vĩ. ¶ Et adde ꝙ no.Cy.de epi.ꝛ cle.l.ſi qua per calumniã.ꝛ.C.de contrahen.ꝛ cõmi.ſtip.l.optimã.per Cy.ꝛ Iaco.de are.ꝛ qð no.in ſpe.de cita.§.iã vero.ver.de literis.ergo ꝛc.

¶ Extra in hoc prin.no.Pe.ꝙ mãdatũ procuratoris ad lites nõ pōt ꝓbari niſi per ſcripturã,niſi tamẽ aduerſarius ꝯſentiat ĩ ꝓbatione teſtium de debita probatione,que releuat a ſatiſdatione rati.Gui.de cu.tꝫ hoc ꝯrium.ego tetigi in.l.ĩ.š. eo.ꝛ.l.q aliena.ĩ.de negot.geſt.Poſſet diſtingui qð ĩ leuib⁹ cauſis ſufficeret ꝓbatio teſtiũ:ſed in arduis cauſis reqriꝛ ꝓbatio ꝑ inſtrumẽta ne domin⁹ po[illegible] poſſit inficiari mãdatũ.ar.extra de ꝓcu.c.ĩ.in ratione ſui hoc ſemper ſaluo quod ſi aduerſarius conſenſit receptioni teſtiũ ſibi ĩputet.ar.ĩ.iud.ſol.l.iã tñ.§.videam⁹. ¶ Nunc venio ad ſecundam partẽ.l.de reuocatione mandati. ¶ Et q̃ro primo qñ ꝓcuratoꝛ reuocaꝛ ante litẽ conteſt,ꝛ poſt reuocationẽ proceditur in cauſa,vtrum teneat proceſſus. Reſpon.aut reuocatio nõ eſt intimata,nec iudici,nec aduerſario:tunc valeat proceſſus qꝛ procu.ſicut non ꝯſequiꝛ exercitium litis,niſi receptis literis mandati:ita nõ ꝑdit exercitiũ,niſi receptis literis reuocationis ꝛ qð plus eſt ſufficit qð ipſe ſolus recipiat lr̃as reuocatorias vt hic,aut ill[a] reuocatio peruenit ad notitiam iudicis ꝛ ꝑtis:tunc ꝓceſſus non tenet:vt.š.e.l.ante litẽ ꝛ.l.is cuius.aut illa reuocatio peruenit ad notitiam iudicĳ tm̃,non aduerſarĳ, tũc proceſſus eſt nullus:qꝛ iudex ſciebat ſe ꝓcedere cum minus legitima perſona. ꝛ iſtud eſt ꝟbum multum notabile,ꝛ idem tꝫ glo.in.l.vnica.C.de ſatid.aut illa reuocatio ꝑuenit ad ſcientiam a
aduerſarĳ tm̃:ꝛ tunc tenet proceſſus ipſo iure:ſed ꝑ ope exceptionis eſt nullus.cũ em̃ iudex crediderit ſe rite ꝓcedere:hinc eſt ꝙ facit proceſſum ipſo iure valere:ſed qꝛ dol⁹ ptis nõ pōt ei pfocinari nõ ob.exceptio.hoc dictum eſt etiam multum no.Aut illa reuocatio peruenit ad noticiam ſolius proc.tunc tꝫ iudiciuꝫ in in odium reuocantis.ſed non in eius fauorẽ:qꝛ factum ſuũ ſibi preiudicat,ſed non preiudicat aduerſario non certiorato arg.ĩ. de ſol.l.diſpenſatorẽ.§.fin.ꝛ ſic iudiciũ hoc caſu claudicat.Concludeergo quod ante lit.cõte.procuratore reuocato aut dñs reuocationẽ apud ſe retinuit,aut intimauit iudici ꝛ aduerſario ꝛ ꝓcuratori, aut iudici tm̃, aut aduerſario tm̃, aut ꝓcuratori tm̃. ¶ Primo caſu tꝫ iudicium ꝑ vtraqꝫ parte:qꝛ procu.nõ perdit exercitiuꝫ anteq̃ recipiat literas reuocationis. facit quod not. Inn.in.c.ex cõqueſtione.de reſt.ſpol.ꝛ archi.in.c.is q.de procu. lib.vĩ. ¶ Secundo caſu certũ eſt qð ꝓceſſus eſt nullus cum reuocatio ſit legitime facta ꝛ in caſu cõceſſo ꝛ amodo eſt falſus ꝓcu. vt in.l.ĩ.C.de ſatiſ. ¶ Tertio caſu ſimiliter proceſſus eſt nullus b
ꝓpter dolũ iudicis,nã omne iudiciũ eſt bonefidei q̃ad ipm iudicẽ.ar.iſtius gl.q̃ eſt.ĩ.de iud.l.q̃ſitũ. ¶ Quarto caſu proceſſus nõ eſt nullus:ſꝫ annullãdus. ¶ Quinto caſu proceſſus eſt efficax in ꝑiudiciũ reuocãtis,ſꝫ ad eius ꝯmodũ eſt inefficax. ꝛ ita iudiciũ claudicat.ita dicit notabl̃r iſta aurea gl.ꝯ quam opponit Per. ꝛ arguit ſic.Dolus partis magis reddit actũ nullum,q̃ dol⁹ tertĳ.vt.ĩ.de dolo.l.elegãter in prin.ǵ qñ reuocatio ꝑuenit ad pteꝫ magis dꝫ eſſe ꝓceſſus null⁹,quã qñ ad iudicẽ. Rñdet Pe.ꝙ in ſubſtãtia iudicĳ iudex nõ eſt tertia pſona imo ẽ fundamẽtũ iudicĳ ꝛ defect⁹ iudicis magis reddit ꝓceſſuꝫ nullum quã defectus ptis ſm Pe,hinc eſt ꝙ excõicatio iudicis reddit ꝓceſſuꝫ nullũ. vt not.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.ĩ.ſecus excõicatiõe partis.vt in.c.ĩ. de excep.li.vi.ꝛ tene menti.facit pro glo.ĩ.iudi.ſol.l. vir bonus.
b ¶ Secũdo quero quid ſi dñs reuocat procuratorẽ poſt lit.ꝯt.[b] Rñ.ſi quideꝫ reuocat in caſu nõ conceſſo iudicium tꝫ ex vtraqꝫ parte.qꝛ reuocatio eſt nulla:ſi aũt reuocat in caſu ꝯceſſo a iure:ꝛ tũc dic idẽ ꝑ oĩa ꝙ dixi añ lit.cõte.ſi autẽ reuocat in caſu cõceſſo a procuratore ꝛ aduerſario:tunc nõ tꝫ ꝓceſſus q poſtea ſit qꝛ amodo falſus eſt proc.vt.š.e.l.mutari.ꝛ.l.q̃ oĩa.ꝛ ꝙ no.š.eo.l.pōpo.§.ſed ꝛ is.ſi aũt ꝯſentit proc.ſol⁹ reuocatiõi ꝛ non aduerſari⁹ gl.hic vr̃ dicere ꝙ valet reuocatio:ſed aliter no.š.eo.l.que oĩa.ĥ. reſponſo.illud tꝫ arch.in.c.ĥ.de procu.lib.vĩ.ꝛ eſt verius. ¶ Extra quero quid in procuratore ad negotia.ꝛ in hoc ſunt opi.dicunt quidam ꝙ aut proc.hꝫ mandatum ad certã perſonã,tunc non tenet reuocatio niſi intimeꝛ alteri parti vt.ĩ.qð iuſſu.l.ĩ.§.ſꝫ ego aut ad incertam.tũc ſufficit notificaſſe ipſi procuratori.vt.ĩ. man.l.ſi mãdaſſem.Si autẽ nemini eſt intimata reuocatio.tunc dicunt qð regulariter iſta reuocatio non valet.Fallit in mãdato nuncĳ vbi non requiritur notificatio vt.ĩ.de ma.vin.l.ſi pr̃.qꝛ acta debent fundari ꝑ conſenſuꝫ dñi.vt.C.ſi qs alteri vel ſibi.multum. ¶ Item fallit ĩ trãſlatio.dñĳ qꝛ trãſlatio dñĳ eſt talis act⁹ in q̃ requiriꝛ ꝯſenſus dñi.vñ vex dñiũ nõ transfertur inuito dño vt.ĩ.de publi.l.Papinianus.Item fallit in his que ꝑciſe requi-

a ¶ Qui mittit. facit ꝙ hr̃per.d.fe.in.c.mãdata.circa pᷓnci.ĩ ꝟ.ĩ tex.vbi.in ſi.ꝟ.de ꝑſump.ꝙ inferꝛ iudici iniuria ſi qs eius lr̃as pñtati nõ ꝓmittit ꝛ nõ lr̃iſcũ eũ lr̃e repreſentẽt vt h̃ per Bald.

b ¶ Poſt litẽ cõte.vid fe li.in.c. ex ꝑte de cani.ĩ ꝟ. poſtremo de reſcrip.

a ¶ Testib⁹. vide eũdeʒ Bal.in.l.j. C. de man. pn.⁊ Bar. cũ glo.in.l. maritus.C eo.ti. ibidẽ i.l.j. Bart. ⁊ bal.⁊ spe. i ti.ð pcur. §. rõne aũt forme. vs. porro.⁊ ibi Io.an i ad di.ꝙ sic nisi aũt factũ ad recipiẽdã solutionez.q2 i scriptis fieri ðbeat. idem Bal. i.l.fal sus.xij.col. C.de fart.

b ¶ Appensuʒ.adð ro. i deci.xxij. fuit dubitatũ i not.⁊ i deci.cccxlvij. ꝙ lr̃is epi sigillatis ẽt sine testibus credit, in ɔcernentib⁹ ei⁹ offm̃ vide eũ deʒ Bald. in mar.vs. credulitas. vsi.iiij. fel. per le.in.c. post cessionem.ð pb. ⁊ adde ꝙ lr̃is sigillatis ðrogat p duos testes. Abb. in.c. cum a nobʒ.ð test. ⁊ ang.ð perusi.i.l.publicanus.§. rebus.j.de publi.

runt animũ dñi:verũ,nõ fictũ vel interptatiuũ, sicut ẽ aditio hereditatis aliene ⁊ diuortiũ:vt.j.de acqui.her.l. si qs mihi bona. §.pe.⁊.j.de diuo2.l.si penituit.Cy.no.de h in.l.mandatũ.C.mã. gl.o2.no.de h i.c.j.ð renũ.i cle.vbi vide. ¶ Quid ĝ in pcuratore gñali sicut sunt pcuratores societatũ florentie qñõ poterit intimari reuocatio.rñ.si erãt ad certũ locũ deputati,ibi publice pponet reuocatio.vt.j.ð istitoria sʒ ⁊ si pupill⁹.§.pscribere.Si ãt nõ erãt ad certũ locũ deputati.qdã aduocat⁹ florẽtie ɔsuluit ꝙ nullũ erat remediũ nisi occideret pc. q2 sub ptextu mãdati non debẽt ɔhẽtes decipi:falsum ⁊ inutile ɔsiliũ fuit. q2 sufficit tũc ꝙ intimet ipi proc.vt in.d.l. si mãdassez.j.mã.⁊ no.i.d.c.j.ð renũ. in cle.al's eẽt absurdũ dicere ꝙ istud mãdatum eẽt irreuocabile nisi p mortẽ dñi, vel pc. Curiosus dʒ esse qui ɔ hit vt ingrat an mãdatam sit reuocatum necne.ar.j.de in rẽ vso.l.iij.§.sed si fit. Ultimo vnũ not. in ista matera qð illud qð dñt doct.de nuncio nõ approbat gl.i.l.i.in fi.j.de ɔh.ẽp. vbi dicit ꝙ idem in nuncio qð in proc.⁊ forte bñ dicit nisi aduersarius tractet de dãno vitãdo.sec⁹ vbi de lucro captãdo.vt in.d.l. si pr̃.de ma.vin.⁊ si tu dicis deficit cõsensus,verũ est verus ɔsensus.tñ interpretatiu⁹ cõsensus fingit durare, ⁊ ɔct⁹ procedũt ex ficto ɔsensu. vt.j.loc.l. q ad certũ ⁊ hoc teneo sustinẽdo gl.a q̃ nõ est tutũ recedere maxime in ɔsilijs. Quid in maleficio qñõ mandatũ reuocet ⁊ sub qua forma. ⁊ qñõ debeat notificari aduersario ⁊ sub q̃ cautela. ⁊ quid in ɔsilio, qñõ consiliũ reuocet ⁊ per q̃ vba.dic de istis vt no. Inn.extra de homi.c.ad audientiam. Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Mandatum actoris nõ probat nisi per instrumentum.
2 Iudex qñ procedit cum non legitima persona scienter processus ipso iure non tenet.
3 Procurator quo pacto sit admittendus.

SI procuratorẽ. Mandatũ pbatur p lr̃as dñi. ad h Ballegat p hoc dt pe.ꝙ mãdatũ pc.ñ pt pbari testib⁹[a]. Itẽ q2 eẽt p hoc durior ɔdõ aduersarij,quid em si testes moriunt.fm Pe.guil.ɔ vt hic p eũ vide ꝙ no. Inn.de rescrip.ex pte decani.de renũ.qdã.extra.e.c.j.⁊.c.mãdato.de fide instr.c.j. ¶ Op.ꝙ cauet de rato:lʒ constet.de mãdato.j.de noui ope.nũ.l.de pu.§.q pc.so.aut ɔstat ð mãdato.aut constat ɔriũ, aut dubitat ⁊ si dubitat, aut interuenit pro abñte, aut pro pñte.j.eo.mut⁹.§.is q.fm pe. ¶ Itẽ op.⁊ vr̃. ꝙ p lr̃as puatas nõ probet mãdatũ.vt.l.exce.de prob.nã ẽt ad fauorẽ scribentis respiciunt.vt.j.l.j.§ vsus.sol.hic q2 altera ps cõsentit, vel q2 pncipaliter fuerat ad obligãdũ scribẽtẽ, scðo redundat in eius vtilitatem fm pa. Est tñ notãdũ ꝙ iste lr̃e debẽt pduci in initio cãe al's fraus posset ɔmitti.vt.j.ð fi. instr.repetita.hãc.l.allegat hic Pe.Itẽ op.ɔ finẽ legis q2 libere pt procu.reuocari.vt. s̃.eo.añ litẽ.Sol.illa fm istã.Itẽ opp.ꝙ non valeat processus. q2 deficit cõsensus dñi.Rñ.hic erat proc.actoris vñ est spãle fauore liberatiõis. vt.l.ei⁹ q.§ quas vo.j.ð reb.cred.ꝙ nõ hʒ pe.Ul' dic ꝙ dñi ɔsens⁹ ñ ẽ ð substãtia pcessus:q2 bñ tʒ i se. tñ exigit ɔsensus ad piudicãdũ dño.vñ hic ex q̃ nõ itimat legitime nõ vr̃ reuocasse,q2 q scire dʒ renocationẽ, nõ tenet nisi sit intimata. ar.j.de accep. an inutilis. 1 ¶ † Itẽ dic ꝙ mãdatuʒ actoris nõ probat nisi p instrm.q2 vbi exigit decretũ,ibi ⁊ scriptura.ff.de fi.instr.emancipat⁹.⁊ no.p Inn.de reb⁹ eccl'e nõ alie.dudũ.⁊ vide.j.ð publiciana. Papinianus.in fin. Dñs.vide oino in spe.eo. ti.§.j.vsi. reuocationẽ.⁊.§.rõne autẽ forme.post pn.⁊ v. Itẽ excipit ꝙ quibus. Itẽ dʒ ɔtinere diẽ,q2 sit ad probandum,nõ ad ɔdicenduʒ tñ fm Pe.hic,aduersarius,vide omnino qð no.Cy.C.ð epis.⁊ cle.si qua per calũ.⁊ archi. xi.q.j.ca. si q̃ cause Quid si simplr ita reperiatur talis fecit talem procuratorẽ:nec dicatur ad qd. Rñdeo: vt.j. de ra.ha. nec rat.habiturum. Nunquid sigillum est de substãtia lr̃arũ,dic vt in spe.de citationib⁹.§.iã de lr̃is.⁊ versi.se. Igitur reuocatio mandati nisi sit legitime intimata processum non vitiat.⁊ hoc dthic tex.⁊ gl.q̃ incipit,añ lit.ɔtesta.vid oino qð no. Inn.de cõcessiõe pbẽ.q2 ciui.in magna gl. In ea gl.ibi,si indice, sʒ ɔ hoc Si index sciuit ⁊ pcessit, h ẽ dol⁹ iudicis: si ps sciuit,⁊ pcessit,hic est dol⁹ ptis,magis q̃ tertij. vt.l.⁊ elegãt.j.ð dolo.ergo eɔ deberet dici. Sol.index est terti⁹ q̊ad actionẽ,sed nõ q̊ad pcessum, imo est de forma processus ⁊ eius fundamẽtũ magis q̃ actor,vel reus,pro hoc.j.de re iud.q̃situ.fm Pe. hic,
2 ¶ In eadẽ ibi:q2 sciẽs. ¶ † No.ꝙ qñ iudex pcedit cum nõ legitima psona sciẽter ipso iure non tʒ processus.adde.j.de iudi.l.ij.
b j.an credit literis eoipso ꝙ sigillũ dñi est appensum.[b] An in si-
3 gillo exigant lr̃e.dic.j.q.j.si qs inquit.p Archi. ¶ † An pcurator debeat admitti cũ mandato in quo dñs promittit se ratum habiturum quicquid legitime fecerit. vide archi.xxi.q.j.relatio

SI is qui. Electio facta p minus legitimam psonam põt ratificari.tene menti. ¶ No. ꝙ id ꝙ est positũ i optiõe mea possuʒ ratificare p pcuratorẽ.⁊ sic no. ꝙ põt ɔstitui procurator ad electionem prebẽde. Item si socius meus eligit, possum ratificare facit extra de prebendis.c.accedens.

Additio Baldi.

SI is qui. Forma iuxta hanc legeʒ,q.quam ponit Spe.de actore.§.j.versi.sed pone quidam dicens se episcopum. Bal.

PROcurator. Procurator q se p dño obligauit ẽt finito officio conuenitur. h.d. Uel sic. Obligatio voluntaria administratorũ non finit,lʒ offm̃ finiat.h.d. ¶ In text. ibi,pcurator,gñal'r ɔstitut⁹ cũ libera. Ibi,q vẽdidit rẽ domini agẽs vt.s̃.e.l.pcurator cui libera ⁊ no.i.l.pcurator totorum.ꝙ dñs vidẽs forte indignat⁹ ex h reuocauit mãdatũ.Si ãt fuisset pcu.solũ ad hũc actũ: tũc mãdatũ eẽt stati finitũ sine alia reuocatiõe:q2 forma mãdati facit finẽ mãdati.vt.j.mãdati.l. diligẽt. ⁊ tñ.l.nr̃a i q̊libet casu loq pt,siue mãdatũ recipiat finẽ ⁊ p reuocationẽ,siue p act⁹ iũctos executiõi,siue p mortẽ, vl' q̃cũq3 alio mõ ñ curo. ¶ In tex ibi, ðsierit.i.lʒ offm̃ suũ finitũ sit ⁊ ãplius mãdatũ ñ vigeat. ¶ In tex.ibi,ei⁹.s.obl'onis suscepte. ¶ No.ꝙ obl'o suscepta occasione officij durat finito of. vnũ offãlis ex ista obligatiõe tenet tãq̃ puata psona ⁊ ppo noie. ¶ Opp. ɔ hanc l.⁊ vr̃ ꝙ finito offõ administrator ñ teneatur.vñ vr̃ ob.s̃.e.l.plauti⁹.j.rñ.so.dt gl.ibi loqt i iudicio,h i ɔctib⁹. Rõ dr̃ie ẽ duplex, prima q2 in iudicijs procurator repñtat dñm tm̃, ⁊ soli⁹ dñi psona ɔcernit,nõ est ita in ɔctib⁹.q2 ab ipo procuratore originẽ sumit.vt.j.de ac.⁊ ob.l.q̃cũq3 gerim⁹.Scda rõ est ista obligatio in iudicijs est obligatio necessaria, cũ iudiciũ reddat ẽt i iuitũ. sʒ i ɔctib⁹ est obligatio volũtaria ⁊ miti⁹ agit in obligatiõe necessaria q̃ volũtaria.vt.s̃. q satisd.cog.l.si. fideiussor.§. necessaria.et l.dedie.§.tutor. ¶ Extra hoc op. ⁊ vr̃ ꝙ idẽ sit in iudicijs ꝙ in ɔctib⁹ ꝙ procurator tenet finito offõ,seu iudicio.vñ vr̃ ob.s̃.e. l.proc.§.si.Sol.aut proc.in iudicio facit id qñ dñs tenebat facere:vt q2 satisdat iudicatũ solui,quam satisdatio.dñs pricipalis nõ tenet soluere finito offõ tũc loqt lex ɔria.aut proc.facit totũ ɔrium eius ꝙ dʒ fieri tũc ẽt ipe proc.tenet ⁊ non liberat p expirationem officij.vt in.l.j.§.si pcuratiõis.si qs ius di.nõ ob.Concludo ergo tres casus,aut in iudicio facit quod non incũbit,aut ꝙ incumbit:aut ɔrium eius qð incũbit. ¶ Tertio ob.⁊ vr̃ qð ẽt in ɔctibus nõ tenet finitio offõ.vñ vr̃ ob.j.qñ ex facto tu.l.post mortem.⁊.j.de euic.l.istud.§.j.⁊.ff.de admi.tu.l.cũ post.§.j.So. dicit gl.qð aut nos loqmur i pro.vel i curatore.pmo casu tenet finito offõ:vt hic.scðo casu non tenet finito offõ, nisi appareat qð voluerit in se dñi obligationẽ transferre.vt.j.de consti.pec.l. l.lucius idem qð in tutore⁊ curatore est in prelato ⁊etiam i q̊libet publico administratore:vt.j.de admi.re.ad ciui.pti.l.iij.§.in eũ ⁊ ꝙ no.bar.extra de arb.c.p tuas.⁊ qð no.C.ð ɔcti.ind.l.j.⁊.C. de spõ.l.si.idẽ ẽt vr̃ in marito q obligat se ɔtẽplatiõe fundi dotalis puta,locando fundum.vt nõ teneat sol.ma.vt no.j.sol.ma.l. diuortio.i pnc.⁊.C.rẽ in pñti.§.j.p Cyn. Idẽ vr̃ pbendario ⁊ vsufructuario.vt finito .vsuf.vel prebenda n on teneant:vt.j.locati l.si qs.§.huic subiungi pt. ¶ Et ista faciũt ad.q.Ego emi quandã gabellã pro q̃ sum obligat⁹ fm ɔsuetudinẽ publicam ad vices in cẽtũ,postea cõe perusij abstulit mihi istã gabellã.q̃ro nunquid remaneã obligat⁹ ad vices,⁊ ex predictis ptʒ qð nõ,q2 illa obligatio est sequela rei,vñ finita re,finit obligatio.ad hoc.j.de cõsti pec.l.si.⁊ ibi guil.de cug.hoc tʒ. Itẽ ex pdictis ptʒ,qð aut obligatio descẽdẽs ex ɔctu est seq̃la officij volũtarij ⁊ priuati.⁊ ista durat ẽt finito offõ,aut est seq̃la officij necessarij ⁊ publici, ⁊ illa nõ durat finito offõ. Aduerte dico ꝙ non durat q̊ad ipm administratorem:sʒ bñ durat quoad dñm. vt.d.l.post mortem. ¶ Sed q̃ro q̃ est rõ dr̃ie. Rñ.q2 magis est succurrendum ei qui geri offm̃ necessarium,q̃ ei q gerit offm̃ volũtarium.vt.j.de his qui.vt indig.l.post legatum.§.tuto.⁊.s̃.de postu.l.pe.§.fina.ista est rõ gl. ¶ Extra ɔ istam rõnẽ insultãt doc.q2.l.cauet qð etiam voluntarius administrator nõ teneat ex ɔctu finito offõ.vñ vr̃ ob.j.de insti.l.lucius.Sol.duob⁹ modis.pmo ꝙ in.l.lucius.epistola nõ ɔtinebat obligationẽ,sed facti pteriti ɔfessionẽ ⁊ narrationem.vñ cũ ex illa epistola nõ oriat obligatio.sʒ mera probatio.merito nõ tenet administrator.hoc tãgit guil.de cu.j.de consti.pecu.l.titio.scðo mõ rñdetur ad.l.luci⁹,ꝙ ibi administrator ɔstituit se solutrũ administratorio noie, ⁊ ɔtẽplatiõe solius officij,hic aũt fidei quã astrinxit ⁊ sibi on⁹ obligationi iniecit. ⁊ sic nõ ob.⁊ ista est cois solutio doc. ¶ Cõtra istam sol.op.Bart.q2 l. expresse cauet qð lʒ pc.obliget se pcuratorio no.tñ tenet offõ finito procuratoris:vt.j.mã.l. seruũ titij.vbi ast hoc expressum ad idẽ.j.de publi.l. Papinianus.ver.j.Bart.recedit a dicto do. per.d.l.seruũ titij.⁊ lʒ procu.tãq̃ procu.se obliget,tñ ppetuo tenet.qñõ ergo rñdet ad.l.luci⁹. de insti:certo rñdet ipse hoc mõ, q2 dt qð qñq3 procu. ɔhit,ita ꝙ ex ipso ɔctu acquirit actio directa ipsi procur. tunc versi, vice procu. perpetuo obligatur.ita loquitur hec.l. seruum titij. nam procura. videndo quesiuit sibi ius ad petionem precij.vt supra de pactis.l.si cum emptore. §.si.

§.fi.vnde non est mirum si versa vice pcu.obligatur. si autē est talis 3ctus ex quo pcuratori non q̃ritur: vt cōtractus 3stitute pecunie in quo non reperit̄ obligatio correlatiua. sed ex vna parte tm̄.tunc pcur.nō tenet̄ finito officio ⁊ ita loquit̄.l.luci⁹ et quod ista diffinitio sit vera pbatur p tex.exp̄ssum.j. ō pig.ac.l.solutū §.p liberam.in pn̄.i ratiōe sui s3 Bar.q dicit. ꝙ iste tex.declarat hanc materiā.Ego non recedo a dictis aliorū doct. ⁊ distinguo s̄m eos tres casus.aut pcu.in contractu,vnde obligatio descendit format v̓ba obligatoria referēdo ea i ip̄m offm̄, seu dn̄3,aut simpliciter loquit̄.p̄mo casu iputet sibi: q2 egressus est naturam officij.Nā ex natura non incūbebat obligare se. ⁊ iō si hoc mō se obligauit ppetuo tenet̄.vt hic. scōo casu obligatio est ppetua quoad dn̄m.S3 q̃ad ip̄m pcuratorē,finē cū offō recipit. q2 acta agentium nō opant̄ vltra eorū intētionē. ad hoc.j. de leg.ij.l.peto.§.mater. ¶ Tertio casu subdistinguo:aut act⁹ qui gerit̄ cōtinet obligationē,aut cōtinet pbationē:p̄mo casu tūc pcu.tenetur finito officio,q2 in dubio confert̄ oblatio ad p̄sonam simpl'r nō vt ad p̄sonā q̃lificatā.ar.j.ō v.ob.l.si ita stip.§. Chrysogon⁹. i.l.si qs cōis.de stip.seruo. Scōo casu nō tenet̄ pc.sed dn̄s ⁊ ita loquit̄ de insti.l.luci⁹.s̄m vnū intellectū. ¶ Iuxta hoc q̃ro vnū qd si 3ctus h3 plures 3ctus ⁊ in vna pticula fit mētio officij q̃lificando ipsam obligationē in alijs particulis 3hentes simpl'r loqunt̄,q̃ro qd iuris: R̄n. ꝙ tot⁹ 3ctus intelligit̄ eodē modo q̃lificat⁹ p.l.ad hoc no.j.de fideic.li.l.lucius. ¶ Ultimo not.ad hanc.l. quod not. Guil.de cu.C. vbi cau. fi.l. cum vendendo. ⁊ Dyn.in consilijs. in consilio. xxiij.⁊ xxiiij.consilio,⁊ quod not. Inn.extra de fideiussoribus.c.quod quibusdam.

Additio Baldi.

PRocurator. Uide ꝙ not.Inno.extra de arbitris. p tuas.in gl. ⁊ no.dy.vide ꝙ no.C.de spō.l.fi. Procurator q se p̄ncipal'r obligat pro dn̄o ex ea obligatione tenet̄ ēt finito pcurationis offō. h.d. Itē p̄missio dupliciter fit p stipulationē per quā absens dn̄s non pōt obligari, obliget̄ ergo pn̄s.i. pcurator: q2 ex q̄ pcurator non obligat dn̄m ex eo obligat seip suz de euictiōe.vide oīno ꝙ no. Ar.extra de arbitris ca.p tuas ¶ In gl.sed suā.vide oīno guil.C.vbi cau.fica.l.cū vēdēte.negotia.vide oīno Dy.i 3si.xxiij.⁊ 3si.xxiiij.tm̄ viō Cy.l.rē i pn̄ti. §.p̄mū.C.ō rei vxor.act.releuabit̄ viō oīno Guil.j. ō 3st.pe.l.luci⁹. ¶ In gl.q̃ icipit sic.⁊ i administratore ciuitatis in v. s3 sec⁹ imo nō ē aliō in iudicio ꝙ in 3ctu.nā pcu. nō tenet̄ ppt̄ iudiciū seu actionē ortā ex s̄nia: sed tenet̄ ex stipulatione iudicatū solui. quā p̄stitit.sic ⁊ in 3ctu nō tenet̄ ex vēditione facta de mandato dn̄i:sed tenet̄ ex p̄missiōe euictiōis quā p̄stitit s̄m Pe.⁊ Guil. Nunc Ja.de are.dicit ꝙ qn̄ pcu.se obligat procuratorio noīe et contemplatione officij ꝙ est,si dicit pcuratorio noīe,tunc finito officio nō tenent̄.ar.j.de instito.l.fi.s3 hic promisit spōte ⁊ pprio a noīe[a] nō pcuratorio.vt dixi ō hoc.C.ꝙ cū eo.l.ei q rin lec.Cy.ōt ꝙ procu.aliqn̄ representat dn̄i personam tm̄,q2 suā nō pōt vt in iudi.nec em̄ actio vel defensio ei competit suo noīe.⁊ iō in his litigando nō obligat̄ suo noīe ⁊ nō fit executio in eum vt.s̄.e.l. plautius.aliqn̄ representat se tm̄ vt in stipulatione indica.solui quā interponit,q̄ p⁹ pcuratorē iterponitur suo noīe nec aliter.vt no.j.eo.si pcurator.⁊ in illa vt p̄ncipalis representat se ip̄3 vt no. j.eo.l.non solū.in pn.⁊ in hac obligatione tenet̄ ⁊ nō dn̄s Aliqn̄ pōt representare se ⁊ dn̄m ⁊ cū vēdit rē dn̄i quam posset ⁊ suo noīe vēdere ⁊ se obligare.vt.j.de 3hen.emp.l.rē alienā. ⁊ in hac aut̄.habet̄ respectus ad personā dn̄i tm̄:q2 tm̄ procuratorio noīe 3hit,⁊ 3hens p hoc ad dn̄m tm̄ h3 respectū,⁊ tunc dn̄s obligatur.sic est.j.de institoria.l.fina.q2 ibi non cadebat eque obligatio in procuratore,vt in dn̄o,cū re cōtraheret̄.ar.no.j.ad velle.l.iuretur.§.fi.⁊ est exp̄ssum.j.de neg.ge.l.si pupilli.§.j.aut ad procuratorem tm̄,⁊ tunc pcurator tm̄ obligat̄,aut ad vtrumq3 ⁊ vterq3. ⁊ hoc no.in.l.si pupilli.§.j.j.de ne.ge.S3 in dubio cū in hoc actū videat̄ posse vtroq3 noīe agere ⁊ vtroq3 noīe sibi 3petat videtur vtroq3 noīe sibi obligatio 3hi.vt.j.ō istitoria.l.j.i.fi.⁊. l.ij.s3 Ja. vr̄ tenere ⁊ hic tex.pbat ꝙ nisi p̄priā fidē astringat vt hic ōt nō vr̄ se obligare,si dicat talis pc.ar.l.pe.si qs ca.Ja.bu.doctor subtilis Ja.⁊ vide Inno.de immu.eccle.c.aduersus.

QUod pcurator. Ex 3ctu procuratoris qui pēdet ex re domini agit dn̄s sine cessione.h.d. Not.ex ista.l.ꝙ si procur.locat predium dn̄i in isto contractu locationis non requiritur cessio q2 pendet ex redditibus,⁊ sic ex re dn̄i. vt.j.de fur.l.si seruus.§.locaui.Itē si procu.vendicat rem dn̄i.vt j.de act.emp.l.iul.§.si procu.secus tamen vr̄ in eo qui nō h3 mādatum ꝙ tunc requirat̄ cessio.vt.j.de cō di.l.si vrbana ⁊.j.de sol. l.filie.Et facit ista lex pro procuratoribus prelatorum qui dant ad fictum seu locāt p̄dia suorum bn̄ficiorum ꝙ acquiratur dn̄is sine cessione ⁊ etiam de iure canonica videt̄ gn̄ale ꝙ non requiratur cessio vt pbatur.j.q.vi.quoties cordis oculus.

1 ☞ Differentiam inter assistere ⁊ reuocare.

1 PAulus. No bn̄ hanc.l. dn̄s pōt liti pcuratoris assistere.d.h. Not ꝙ dr̄ia † est inter reuocare ⁊ assistere. nā reuocare est velle excludere pcuratorē prorsus: assistere est pcuratorez instruere ⁊ coadiuuare,ꝙ semper l3 dn̄o,vt extra.e.c.dilectus.⁊ arg.j.de inoff.test.si suspecta.Sed pone dn̄s vult pcedere testes nunqd pōt.vt vr̄ ꝙ non:q2 p hūc actū vr̄ pcuratorē reuocare:vt dixi.s̄ e.l.ante litē. breuiter dico ꝙ si dn̄s ptestat̄ qō vult pcuratorem reuocare ꝙ licitū est dn̄o pducere testes ⁊ instrumenta: q2 illud est assistere cāe p suo interesse:vt.d.l.si suspecta. sed si non intendat pcuratorē reuocare hoc nō pōt post lit. cōtest.vt.l. post litē s̄.eo. ¶ Quero qd si sunt duo pcu.insolidū constituti cū clausula ꝙ nō sit melior 3ditio occupantis,vtrū si vnus est lit.contest. alter possit assistere cause.M̄ar.syl.determinauit ꝙ non ita qō iste alter faciat aliquem actū, nisi aduersario patiente. facit.c.si duo de procu.lib.vj.⁊.j.iudi.sol.l.iam tamen.§.pe.

Additio Baldi.

PAulus. Eum. Idem vr̄ in procur. dato cum clausula ꝙ non sit melior cōditio occupantis:non tn̄ producit test.de p se in cā post lit.ab altero conte.nisi re consentiat s̄m M̄ar.syl.qui disp. prohiberi.vr̄ ergo ꝙ possit facere quemlibet actū p suo interesse non reuocādo suū pcuratorē: nā si vellet p talē actū pcuratorē reuocare nō posset.C.e.nulla.Adde ꝙ not.archi.c.ij.extra eo.li. vj.dn̄s in fi.gl.que icipit, vt vsufr. Ratio q2 seru⁹ q̃rit rēne dn̄i ꝙ nō procedit̄ dissensu.sed pc.reuocare potest solo dissensu.⁊ sic cessat cā acquisitionis. ¶ In gl.q̃ incipit.s. ipsi dn̄o,in fi.pleni⁹ videas hic p pe.in cōmento huius.l. ¶ In gl.que incipit.s. vtili ibi ex re dn̄i vel pe.vt.j.de act.emp.l.iul.§.si procur.scōm pet.⁊ dic vt hic per eum.

a ¶ Proprio noīe. s3 qd si dicat vice ⁊ nomine ⁊ nō pcuratorio noīe,tunc pprio noīe teneat̄ viō Dy.in 3si. xviij.

b ¶ L. cū in eo. ⁊ ibidē q̃ ibi dixi i apostil.

c ¶ Cōtestari. adde. d. alex. ō imo. in.l. si debitor. la,j,de sol.

PAter. Legatarius noīs cogitur defendere heredes test̄ōris ex cā h̄r̄ditaria reconuentos.h.d.Not.p̄mo creditor pōt eē tutor ⁊ ad h̄ q̃tidie allegat̄,an hoc sit verū s̄m aut̄. minoris debitor.glo. b tāgit,s3 tu dic pleñ.vt.s̄.de pac.l.cū in eo.[b] p Gui. ¶ Scōo no. ꝙ hn̄s cām lucratiuā ex vltia voluntate titulo singl'ari tenet̄ defendere h̄r̄dē vniuersalē ⁊ ō h̄ dic,vt.s̄.eo.l. si qs i rē. ¶ Tertio ⁊ vlt̄o no.ꝙ hn̄ti ip̄o iure iura vtilia,tn̄ mādat̄ directa. 3cor.C. de le.ex legato noīs. ¶ In gl.j.i fi.adō ꝙ no.j.ō exc.tu.l.ppt̄ litē.v̓itas ē ꝙ l3 velit cadere a credito ñ tn̄ admittit̄ ad tutelā:q2 istō eēt redimere tutelā nūmis, ꝙ nō est licitū.vt.j. de tutelis.l. eos.⁊.l.isC.item solent.s̄.de offi.prefe.vrb. Additio Bald.

PAter filio. Creditores hanc materiā plene examina:vt not. Guil.j. de pa.cū i eo. ¶ In glo.quē. ⁊ sic cessat cā ipediēs vt.j.ō tu,⁊ cu.da.ab his.§.ipuberi.dic vt gl.q2 remanet suspicio cū videat̄ q̃dāmō tutelā redīere qui tm̄ affectat eā ꝙ vult carere debito.l.j.§.Itē solēt.de offi.p̄fe.vrb.de hoc not.j.de excu.tu.propter li.cum.l.alet.§.dat remis.p. Iaco.de aret.

ABsens. Uide quod nota.j. de reg.iur.l. in eod. §.nemo. Bald.

PEr procuratorē. Per procuratorem facilius iura 3seruant̄ in eē ꝙ acqrat̄ ō nouo. tene mēti hāc legē. In tex.ibi retinem⁹.l.semp.⁊ hec ē dr̄a iter acquirere de nouo, ⁊ retinere. ¶ In text.ibi inter litimū tp̄s.q̄ a 3rio sensu si lapsa sunt tp̄a, nō cadit iterruptio vel ppetuatio actionis,ō h̄ no.j.ō sol.l.cū qs.§. si qs p reo. ¶ In tex.ibi,phibeat. no.ꝙ ex ptestatione pcuratoris q̃rit̄ ius dn̄o sine cessione.facit j.de vsur.l.si qs solutioni.§.mora. ¶ In gl.rn̄det in fi.v̓itas est habito respectu ad materiā agit̄ de iure 3seruando:sed habito qō respectu ad formā agēdi ista actio orit̄ ō nouo. ⁊ sic actio talis ē antiq̄ actio formalis est noua.⁊ ita sentit gl. si lib⁹ v̓bis vtūtur doc.C. de alie.iudi.l. vnica.p pe.⁊ dy.⁊ p dy.i.c. p possessore ad finem.de reg.iur.li.vj.vbi vtit̄ eqpollentib⁹ verbis.Bald.

1 ☞ Offerens debitū litem cōtestari non cogitur.
2 Argumētū sumptum a possibili soluitur p contrariū possibile.
3 Offm̄ ordinariū est ita plenū ante litem contestataz sicut post.
4 Iudex delegatus potest facere executionez s̄nīe inter locutorie.
5 Reus confitens libellum an teneat̄ ad expensas litis.

c SI reus. Offerēs debitū litē nō cogitur cōtestari[c] ⁊ offm̄ ordinarij est in q̄libet parte litis eiusdē potētie. sed offm̄ delegati p litis cōtest.ratificat̄ ⁊ auget̄.h.d.⁊ est singl'aris.l. ¶ Gle.diuidit hanc.l.in tres ptes.nā p̄mo ponit̄ qō.⁊ allegat̄ p p̄ma pte vna rō.scōo allegant̄ p alia pte due rōnes.tertia qō soluitur inserta quadā dr̄ia inter offm̄ iudicis ordinarij ⁊ officium iudicis delegati.scōa ibi;qd si tūc.tertia ibi,sed hic 3stat. ¶ In text.ibi nam nō incipit allegare: sed interrogare. ista nō est bona expositio:q2 lr̄a d3 dicere non: non aūt nā,⁊ iō dic ꝙ in hoc versi.qui cm̄,allegat p reo ⁊ tacite respondet obiectioni facte p actore, q2 allegatio facta pro actore nō cōcludit de necessitate:cum factuz

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

possit se aliter habere ⁊ lȝ esset ita in facto, nõ est ita q̃ad equitatem iuris, maxime in actione famosa. ¶ In tex. ibi, suspectus. l. de calumnia. vr̃ eñ non abstulisse dño p̃sti animo differende litis ergo sibi iputet. ¶ In tex. ibi, q̃d si. tūc hec allegat p̱ p̃te rei. ¶ In text. ibi accipere. legas interrogatiue. ⁊ supple non vr̃ qð cogat. ecce p̃ma rõ p̱ reo. ¶ In tex. ibi: quid eñ. ecc. scða rõ pro reo. ¶ In tex. ibi, actio. interrogatiue lege. q. d. nūqd lȝ solum p̱cederet vt infametur: ⁊ supple qð hoc nõ esset rõnabile. ¶ In tex. ibi: sed hoc cõstat. nūc soluit q̃onem determinans eã p̱ reo. ⁊ effectus determinationis est iste q̄ offerẽs corã ordinario nõ cogit litẽ cõte. sed fiet sibi preceptũ deponẽdi, sed offerẽs coram delegato cogit litẽ ꝯte. q̄ añ nõ posset sibi fieri preceptū deponendi p̱ iudicẽ delegatũ, ⁊ facto deposito reus ab obseruatione iudicij absoluet. vt insti. de ppe. ⁊ tẽpo. ac. §. fi. ⁊ ita itelligo hanc literã q̃ est aliqualiter obscura. Posset etiã aliter intelligi vt offerens nunq̄ cogat ad litẽ cõtestandã, id qð nõ potest precipere delegatus. q̄ lite non cõtest. preciperet ordinarius. vñ p̱pter hunc actũ opȝ q̄ a delegato recurrat ad ordinariũ. sed post litẽ cõte. non opȝ ordinariũ adiri q̄ fortificata ẽ iurisdictio iudicis
1 delegati. ⁊ ẽt iste intellect⁹ est satis bon⁹. ¶ † Pño. qð ille qui offert debitũ litẽ conte. nõ cogit, vt hic in vsic. nã iniquum. ⁊. j. de leg j. l. si domus. §. in pecunia. sicut eñ exceptio solutionis facte impedit p̱cessum vbi est liquida p̱ acta cãe: vt insti. de ppe. ⁊ tempo. act. §. fi. ⁊. j. si serui. vendi. l. harum. ita obligatio que fit in iudicio. Nã offerens est par soluenti. vt in aut. vt ex ac. instã. dot. §. fi. j de rescin. ven. l. fundus q luctj. s. õ pac. l. cũ fund⁹. ⁊. j. de pig. act. l. si rẽ. §. fi. ¶ Iuxta hoc reuoco in dubium vtrũ in casu. l. nostre sola oblatio impediat p̱cessum. an vbo reqratur depositio ⁊ cõsignatio. ⁊ vr̃ q̄ p̱ iam dicta sufficit sola oblatio: nam offerrre tñ p̱tinet ad offm̃ partis, ad officiuȝ autẽ iudicis p̱tinet vt fiat depositio ⁊ consignatio. vt in ver. sed hoc constat. In ꝯtrium vr̃ quia tunc est verum quod sufficit sola oblatio qñ offert persone legitime. q̄ procuratori iudicij non potest solui. vt. s. õ pac. l. sed si tantũ. vnde frustra offert ei qui non põt solutionem recipere. do. sentiunt hic q̄ sola oblatio sufficit ad euitandum processum litis. ⁊ imputet sibi dñs qui non misit ad exigendum: tñ mens nostre lr̃e vr̃ ꝯ eos. q̄ litera hic tradit formam procedendi vt non stet in finibus oblatiõis: sed proceditur ad depositionem quod verum credo. al's frustra fecisset mẽtionem tex. iste de depositione ⁊ ꝯsignatiõe si sola oblatio sufficeret ad litẽ euitandã. ¶ Extra hoc not. q̄ qñ non est p̱sona cui possit offerri. tunc debitor dȝ p̱testari se paratũ soluere ⁊ cũ mãdato iudicis dȝ deponere ⁊ cõsignare: vt. C. de distra. pig. l. si residuũ. ⁊ hanc. l. nostrã multũ. no. p̱ debitorib⁹ absentiũ q nõ reperiũt cui offerant, vt adeãt iudicẽ ⁊ eius mãdato deponãt ⁊ cõsignent. ¶ In hoc tñ tutum est vt p̃cedat quoddam p̱clama. vt. C. de distrac. pi. l. si eo tpe. s̃m Bar. ⁊. j. de in diem adiec. l. si p̃dio. ⁊. j. de nauti. feno.
2 l. labeo. ¶ † Scðo not. in hac. l. q̄ ar. sumptũ a possibili: soluitur p̱ ꝯtrium possibile. nã possibile hic erat q̄ debitor non calumniabat. Itẽ ⁊ possibile erat q̄ calumniabat, q̄ a p̃ncipio forte non habuerat pecuniã ad manus. Cum ergo possit se habere ad alterum in meliorẽ p̃tẽ interpretari debemus. q̄ tene mẽti. ¶ Tertio not. ꝯsiliũ. l. ne qs infamet. est eñ ꝯsiliũ q̄ añ ꝯdẽnationẽ soluat. de hoc est tex. no. hic. ⁊ hoc est verum tã in ciuili q̄ in criminali: s̃m Bar. Sȝ Guil. de cu. ⁊ Cy. hic in addi. dñt ꝯtriũ in criminalibus causis: q̄ qui soluit ꝯfitet. vt. j. de tab. exhi. l. locum. §. si qs. sola cõfessio infamat s̃m eos. Tu dic: vt dixi. s. õ infamib⁹. in. l. qm̃. ⁊ in. l. ictus fustiũ. sed absq̄ dubio dico q̄ ista so. excludit infamiã ex gñe pene. vbi gratia. ðt statutum q̄ fur condemnetur in quadruplũ, vltra hoc de cõsuetudine est q̄ offõ iudicis fustiget, dico q̄ si añ ꝯdẽnationeȝ soluit non dȝ fustigari, nemo ergo infamabit ex gñe pene: q̄ sublato principali p̱ solutionem tollit offm̃ iudicis. vt. j. de eo q̄ cer. loco. l. centũ capue. ⁊. l. fi. ⁊. l. iij. C. depositi. ¶ Quarto no. hic que cõfiteri debituȝ ⁊ offerre, ⁊ tñ dicit tex. p̱ hoc litẽ nõ cõtestari. vñ dñt doc. q̄ hic vr̃ text. ꝯ glo. q̃ est in, l. vna. C. de liber. agno. que dicit qð per cofessionem fit litis cõtest. dicit Pe. aut cõfessio est simplex aut implicita includens ꝯdictionem, p̱mo casu non fit lit. contest. vt hic, scðo fit. istud non est verũ: q̄ etiã p̱ simplicẽ confessionem fit litis cõtest. vt. j. de neg. gest. l. atqui natura. §. cũ me. ⁊ ibi not. guil. dicit qð aut precedũt p̃paratoria iudiciorum, sicut est oblatio libelli citatio ⁊ similia. vt notat in aut. in medio litis. §. si. colla. viij. tunc per confessionẽ fit litis cõtesta. aut ista p̃paratoria nõ p̃cedũt: sȝ confessio fit de plano, tunc nõ fit li. contest. vt. j. de iudi. l. si debitori ⁊ de re iud. l. debitoribus. tñ. gl. nõ rñdet legi. nostre. sȝ rñdet Guil. de cu. ⁊ dicit qð in. l. nostra erat confessio iuncta cum oblatione, ⁊ iõ non fiebat animo litẽ cõte. sed animo iudicij vitandi. vnde illud q̄ ordinat ad vnum effectum non dȝ ꝯtriuȝ operari. vt. j. de here. insti. l. ex facto. §. agitatum. ⁊. j. de acquiren. here. l. fuit. secus ergo si cõfessus non habet cõnexam oblationẽ. q̄ tũc est vera gloss. ar. j. de iureiur. l. qui iurasse. §. fi. ⁊. l. nam ⁊ postea. §. iij. scðm Gail. Tu dic latius quando cõfessio fit ad iudicij preparatione: tunc nõ inducit. lit. conte. vt. j. de interro. acti. noluit. §. i. Qñq̄ ꝯfessio fit ad iudicij euitationẽ. ⁊ nõ inducit litis contest. vt hic qñq̄ confessio fit ad iudicij inchoationẽ, tũc per confessionẽ lis contestat si fit facta in forma iudicij. vt. l. atqui natura. §. cũ me absente. qñq̄ confessio fit ad veritatis indagationeȝ post lit. conte. p̱ ꝯfessionẽ: q̄ non dȝ plures lis contestari in vna cã. per hoc disco qð qñ qs confitet positionẽ non vr̃ lis contesta. vt extra, de electione. c. dudũ ecclesia. Itẽ qui de plano cõfitetur non seruato ordine iudicior, non dicit litẽ conte. vt. d. l. si debitori. ⁊. l. si debitoribus. q̃ vba. no. Et conclude qð lterdũ ꝯ confessum fert sn̄ia diffinitiua, interdum fit ei preceptũ soluẽdi. vt. d. l. si debitori. interdũ fit ei preceptũ deponẽdi ⁊ facto deposito ab-
3 soluitur ab instãtia iudicij, vt hic. ¶ † Quinto no. q̄ offm̃ ordinarij est ita plenum añ litẽ conte. sicut post ⁊ q̄ põt absoluere ab instãtia añ lit. ꝯte. ⁊ post, secus in officio iudicis delegati: q̄ añ lit. cõt. nõ põt facere p̃ceptũ quasi diffinitiuũ: nec absoluere ab instãtia iudicij: tex. est hic singularis quem alibi nescio. Ex hoc p̱ȝ q̄ p̱ lit. cõte. delegat⁹ l ciuili incipit habere offm̃ magis plenum s̃m Odof. sed gl. dicit q̄ efficit dñs litis q̃ad dñũ iurisdictionis: sed doc. hoc reprobãt per. l. j. de iud. l. iudicium soluitur.
4 ¶ † Sexto ⁊ vltimo inducit ista. l. in argumentum q̄ iudex delegatus possit facere executionẽ sn̄ie interlocutorie, vr̃ p̃cepti lecus in diffinitiua: q̄ tunc funct⁹ est offõ suo. vt. j. de re iud. l. a diuo pio. Guil. de cu. ðt quod h loquit in executione q̃ fit de volũtate partiũ. secus de executiõe cõtẽtiosa s̃m Guil. Ex. l. nr̃a est argumẽtũ q̄ ea que añ li. ꝯte. ꝯtingunt nõ p̱tineãt ad offm̃ iudicis delegati cum nõ possit facere sequestra vel similia que fiunt officio iudicis. In ꝯtrium facit quod no. j. de inter. act. l. j. §. fin. ¶ In gl. sed quõ. nõ ob. l. nr̃a. q̄ loquit in officio iudicis impendendo sup principali, sed nos loqmur sup emergenti. vel acces-
5 sorio. facit. j. de dã. infec. l. si qs missum. §. iudex. ¶ † Item q̃ro extra vtrũ reus q cõfitet libellũ, teneat ad expẽsas litis, ⁊ dic q̄ non, si confessus est a prin. vt not. Guil. in. l. edita. C. de edendo. Item quero si creditor abest vtrum debitor possit facere eum citari, vt veniat ad recipiendũ solutionem. ⁊ dic q̄ sic. vt. C. de dona. ante nup. auten. dos data. Bal.

Additio Baldi.

SI reus. Quid eñ. vid̃ q̄ not. Ia. bu. ad text. istũ. s. de infamib. Athlete. §. fi. vt añ q̄ p̱ ꝯfessionẽ nõ fit lit. cõt. q̄ est hic tñ: q̄ ex quo offerebat ipso facto p̱testabat se nolle lit. cõt. ⁊ adde. j. tit ij. ad qui. §. cum me. ⁊ vide Inno. in. c. j. de lit. conte. sed hic vide oĩno q̄ no. in spe. de offi. iud. §. deseruit. ver. sed queritur qñ incipiat. ⁊ vbi. seq. ibi oĩno videas no. q̄ iudex delega. añ lit. cõte. non põt offm̃ suũ exercere vt hic est verũ circa rẽ p̃ncipaliter petitã. secus est circa p̃paratoria rei: vt no. gl. j. de inter. act. l. j. §. interdicto. in fi. glo. Iubeãt. no. q̄ p̃ceptũ iudicis nõ infamat, sȝ nonne offerẽdo vr̃ maleficiũ confiteri, ergo infamat: vt. l. locum. §. si qs dolo. de tab. exhib. ⁊ s. de infamib. l. qm̃. per Ia. bu. dirimẽdũ est ergo delegatus exequit q̄ est, ideo, q̄ incidit cã añq̄ delegatus fungat officio suo. Itẽ q̄ de voluntate partium facit: ⁊ sic non ob. lex a diuo pio s̃m Guil. Sed an delegatus suam executionẽ possit vel debeat tueri, no. Inno. extra, de testi. ex p̃te adde. in gl. hoc no. ⁊ facit. j. de arbi. inter, castel. ⁊ vide. j. de rei ven. l. qui restituere. ¶ In, vltima gloss. ⁊. j. de iureiur. l. iij. §. p̱derit. ibi nemini patiatur. ¶ In gl. que incipit. i. vtiliter ibi p̱sonã: q̄ prohibitio non est causa agendi. sed quidã casus sicut existentia ꝯditionis que per alium impleri potest ⁊ procu. est nudus minister. vt hic. ¶ In glo. incipit rñdet. ibi, forma agendi not. quod lȝ sit noua agendi formula nõ intelligit esse ius nouũ sic. j. de aqua plu. ar. quãq̄. §. iul. ¶ In tex. ibi si reus q̃d si reus ꝯfitet libellũ, an debeat cõdẽnari in expẽ. not. Guil. C. de edẽdo. l. edita in cõmento. ⁊ ðt q̄ nõ, qð credo verũ si mora nõ p̃cessit. sec⁹ si p̃cessit. ⁊ sit cautus agens q̄ primo requirat reus: vt. l. quidã iberus. facit ad istã. l. j. de vsur. in fideic. in princ. ¶ Nunquid reus volens soluere põt facere citari actorẽ q̄ vadat ad sibi soluendum. dic q̄ sic: vt. C. õ do. ante nup. aut. dos data. ¶ In gl. que incipit: sed quare. ibi, ⁊ sic no. sed nunqd iste cõdemnabit in accessionibus que veniunt ex mora: rñdeo fiet sibi preceptum vt in cõfesso super eis: sed nõ currit in posterum. ⁊ sic loquitur lex alleg. in gl. ex iud. ⁊ facit. C. de dolo. l. j. Aliquando confessio fit ad lit. p̃parationẽ: tunc non
a inducit conte. [a] l. j. de inter ac. Aliqñ ad lit. institutionẽ tũc si fit in tpe ⁊ in forma cõtestationis inducit cũ tpe post libellũ obla. in forma. i. q̄ actor primo interrogetur deinde reus. si eñ sine libello quis cõfitet, vel non precedente interrogatione, nõ fit contestatio. vt no. in. l. debi. de re iudi. Aliqñ confessio fit ad facti p̱bationem. ⁊ tunc non inducit conte. al's tot essent ꝯte. quot responsiones in causa q̄ est absurdum. ⁊ habes de elect. dudum ecclesia Rotom̃. Aliquando confessio fit ad lit. euitationem. et tunc non inducit immo remouet contesta. vt hic ⁊ est rõ: q̄ non emanet in via contentiosa, sed voluntaria, sed q̄ actus agentium, est cum. l. non oĩs. si cer. pe. ⁊ adde quod no. Iac. de are. ꝯ. l.

certum

a ¶ Cõtesta. p̱ qua materia vid̃ se li. in. c. vnico. õ lit. cõtest.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

certū in fi. ¶ In glo. casus ibi, distinguēdo. no. ex isto intellectu gl. ar. ꝯ gl. que dicit ꝙ per ꝯfessionē factā in figura iudicij sit lis cōte. secus si nō fiat in figura iudicij. nā hic distinguit tp̄s an̄ lit. ⁊ tp̄s post: ⁊ dr aut est lis ꝯte. aut nō ꝓm Ja. de are. Sed guil tʒ secū gl. ⁊ pōt hic intelligi ꝙ nō fuerat porrectus libellus hic ⁊ sic nō fuit in figura iudicij ꝯfessio facta: ⁊ iō nō inducit lit. ꝯt. ⁊ qō p ꝯfessionē fiat lit. ꝯte. pbať p. l. nā ⁊ postea. §. j. ǰ. de iureiur. ⁊ ibi dixi. ¶ Sed qd si post litē ꝯtest. pars confiteť ⁊ est parata solnere. ⁊ sic in figura iudicij, nunqd fereť snīa: ⁊ dt guil. qō sic. qr in ciuilibus sola confessio non infamat[a] sed snīa condemnatoria sic. non absolutoria ex quacunqʒ causa lata etiam qui soluit ꝓm eā. Sed in criminalibus confessio non infamat sine snīa vt. s. de his qui no. infa. l. qm̄. ⁊ no. i. l. j. eo. ti. in gl. Cyn. si agať ex ꝯtu nō infamat cōfessio. l. in acti. s. de infamib⁹. Si aūt ex crīe sed ciuiliter agať, bn̄ infamat. vt. l. fur. ꝓm Guil. ¶ In glo. non pōt ibi epo. dic de hoc p Inno. extra eo. petitio. de parte dic per Inn. extra eo. accedens. ⁊ de iur. ca. cum causam. per Inno.

Nec ciuitatis. ¶ In gl. sua. ibi, idē est falsum. vt not. Inno. extra eo. c. petitio. de pre xo glo. no. C. de bo. mr̄. l. j. Inno. extra de pc. c. accedēs. Et est ar. ꝙ requiratur cōsensus ntij. s. e. l. fili⁹. §. nā ꝙ ad dotis. tu dic vt dixi. s. eo. l. j. ⁊ facit. s. eo. l. nō solū. §. si de dote. ⁊. §. si pr. ⁊ ꝙ no. Inn. de iuramento cal. cum causam. ⁊ de re. iudi. cum. J. ⁊. A

1 ☞ Alieno nomine protestans de rato cauere debet.
2 Venditor tenetur ad sumptus.
3 Venditor an teneatur emptori ad sumptus litis.

Qui absentem. Defensor emptoris denuncians venditori ꝙ ēptorē defendat teneť vēditori cauere de rato, si sibi petat caueri. h. d. Diuidiť i duas ptes. qr pˀo ponit qōnē ⁊ rationē. scdo pbat p rōnem. scda ibi: qr. Ad euidentiam No. siue emptor cōueniať siue agat vēditor teneť eum defendere: ⁊ est obligatus ad habere licere. ⁊ hoc presupponit hec lex. ¶ In tex. ibi, possessorē, rei vēdicatione ꝯuētum. ¶ In tex. ibi postulabat, i iudicio vł extra iudiciū. Et ꝓʒ hoc diligēter no. ꝙ sicut q agit d rato cauet. ita q alieno noīe ptestať, d rato cauet ꝓm bar. opʒ ergo ꝙ aut ostēdat mādatū. vt. j. d posi. l. si qs iſicia t⁹. aut de rato caueat ꝓm eū ꝙ tenementi. ¶ In text. ibi, dfendereť. emptor vel ipe defensor. ¶ In tex. ibi desiderabat ex h not. si icūbere necessitatē cauēdi, nisi petēti hoc. ¶ In tex. ibi, rē ra. i. istā denūciationē ⁊ defensionē. ¶ In tex. ibi, habiturū. supple qriť qd iur. ¶ In tex. ibi, puto h rn̄det. ¶ In tex. ibi, eū. s. dfensorē ptestātē. ¶ In tex. ibi agēdi. i. vēdicāti. ¶ In tex. ibi, rursus. ad ꝙ nō cogereť, si pma defensio rata habereť. ¶ Ex h no. ꝙ vnica defensio sufficit, nisi facta sit ad petitionē lītme psone, nec se pi⁹ cogiť vēditor ēptorē ab vno ⁊ eodē aduersario dfendere ꝙ est no.
1 ¶ † No. pmo ꝙ q alieno noīe ptestať, dʒ de rato cauere, intelligo siue de mandato dubiteť, siue sit certū ꝙ iste ptestās nō hʒ mādatū: qr ista ptestatio fiebat i cōsequētiā dfensionis, q̄ nō reqrit mādatū ⁊ erat de appēdicijs defensiōis. arg. s. eo. l. pcurator. ⁊. j. de vsur. l. si quis solutiōi. s. mora. ⁊. j. d ne. ge. l. i. posset ēt intelligi in defensore qui erat ꝯiuncta psona. vt. j. de procu. l. exigēdi. ¶ Scdo no. ꝙ vēditor qui semel defendit emptorem ꝯuētū, nō teneť iterato defendere eū agētē, nisi cū pmā defensionem non habeat ratā hinc est ꝙ defensor emptoris cauet de rato ne on⁹ defensiōis reitereť, ⁊ inqtū cōtinget reiterari ꝙ ex satisdatiōe rati ipe teneať ad intereē sumptuū p venditorē factos i pma lite i q̄ frustra defendit ⁊ iste est ver⁹ itellect⁹ tex. ⁊ gl. solū em̄ respectu pme defensiōis passus ē iiuriā emptore nō ratificāte. ⁊ iō repetit sump. pme defensiōis, nō scde i q̄ iniuriā nō patiť glo. hic ponit duas opi. vna est ꝙ veniant sumptus scde defensiōis. ¶ In gl. j. ibi, dic ergo. hec falsa: alias dic ꝙ veniūt sumpt⁹ iā facti in defensiōe pma. In xo. vł meli⁹. ⁊ h xa. ⁊ ita intelligas gl. ¶ Tertio no. ꝙ defendere dicit ēt q assi-
2 stit agēti. ¶ Quarto. no. vēditorē ad sumpt⁹ teneri. ¶ Quinto collige ex hac. l. nō sufficere simplicē snīaʒ vēditoris, sine denunciatiōe: qr si sufficeret simplex scīa tūc nō refert a q̄ eēt fcā ratificatio, nec reqrereť cautio rati. j. d admini. tu. l. qdā decedēs. §. q̄ inotuit. gl. mouet istō dubiū. C. d euic. l. ēptori. sʒ determinať expsse p hāc l. ꝓm Bar. nisi tu velles rn̄dere. qr lʒ vēditor h sciret tn̄ ēptor nō erat i cā. nec iudiciū suscipiebat ēptor sʒ dfensor emptoris sine mādato. Breuiter ego credo verū ꝙ simplex sciētia non sufficiat qr nō ē dfendēd⁹ emptor a vēditore, nisi hoc petat ⁊ ita large intellige hanc legē ⁊ inhereo opi. doc. mei. ¶ Quero de ista cautione rati, ad qd ꝯmittať si ratū nō hť. Rn̄. nō cōmititur ad rē vēditā, sʒ ad sumpt⁹ litis. ⁊ sic interdū ꝯmittiť stipulatio ad accessoriū q̄ ad pncipale non cōmittiť. vt. j. rē ra. ha. l. si fine. §. cū aūt. arg. ꝯ. j. de libe. lega. l. petitio. ¶ Scdo q̄ro ad q̄s sumptus cōmittatur, vtrum ad sumptus pme litis, vel secunde glo. ponit duas op. prima est ꝙ ad sumptus lit. scde. scda qō ad
3 sumptus litis prime. hec vera. ¶ † Tertio quero iuxta hāc glo. vtrū venditor teneať emptori ad sumptus litis ⁊ ista vř pbare qō sic ꝙ sumptib⁹ vēditoris fiat lis. ⁊ qō ipe soluat notarijs ⁊ aduocatis. hoc psupponit hec lex. Istud em̄ est interesse ppē qō caueť de rato, hic doc. distingūt, aut emptor succūbit, tūc vēditor teneť ad sumpt⁹, vt hic. aut obtinuit, ⁊ tūc nō teneť vēditor emptori l aliq̄ qr appet eū recte vēdidisse, nisi expsse pmisit sumptus. vt. C. de euict. l. j. ⁊ de ver. ob. l. venditores. G. de cu. dt indistincte vēditorē teneri ad sumptus. vt. j. rē ra. ha. l. si sine. §. cū aūt. nisi res euicta nō includereť i vēditiōe. vt. C. de euict. l. j. hoc pbat Bart. qr statim mota qōne vēditor teneť emptorem defendere: vt. j. de euict. l. plus vel min⁹. §. nota qōnē. ⁊ sic teneť ad factū, ergo si nō facit teneť ad interesse sumptuū. Preterea venditor teneť ad interesse emptori ex clausula habere licere ex qua venit interesse expensarū. vt in. l. stipulatio ista habere licere. §. j. de verb. ob. Ego dico ꝙ est casus nostre. l. qr si nos distinguerem⁹ in snīa eēt cōdemnatoria, vel absolutoria: interim an̄ latā snīam essem⁹ in pēdēti. sed hoc est ꝯ hūc tex. q presupponit ꝙ iteri vēditor dbeat sibi ministrare sumpt⁹ litis qō si tu dicis, a
qd si lis d facto moueť: iiuria nō dʒ nocere vēditori. vt. j. d euic. l. si p ipr̄dētiā. Rn̄. illō est verū in iniuria iudicis, secus in iniuria partis qō est notabile ꝓm glos. ⁊ facit ꝙ no. C. de act. empt. l. vi pulsos. Cōcludamus ergo ex predictis qō aut res q̄ euinciť nō includebať in ꝯtu, tūc non debenť sumptus: vt. C. de euic. l. j. aut includebať ⁊ tunc, aut nominatim sunt pmisi sumptus. ⁊ tunc ꝓm oēs debenť. vt. j. de verbo. ob. l. venditores. Aut non sunt noīatim pmissi sumpt⁹ tūc qdā distigūt ꝙ aut vēditor vīcit, aut succūbit. ar. l. petitor. de lib. le. ¶ Sed Guil. ⁊ Bar. dicūt sumptus litis indistincte deberi qō verius credo saluo si vendi- b
tor vult suscipere iudicium in se. qr tūc nō teneť ministrare sumptus emptori, satis enim facit iudiciū in se suscipiendo: vt not. j. de do. prelega. l. pater. per Jac. de are. Bal.

Additio Baldi.

Qui. Vide no. in. l. venditio. infra. de iudi. nunqd venditor teneať emptori parare pbationes vide p Inn. extra de empt. ⁊ ven. c. fin. ¶ Itē casus in qb⁹ de euic. nō pōt agi vide ibi per Inn. ⁊ an qui
b pmittit defendere libereť suscipiendo iudiciū.[b] dic: vt. s. de don. prela. patet p r Ja. de are. ¶ In gl. hec satisdatio. ibi, agenti ad interesse, nā si dupla est pmissio nil vltra petiť. Nam vna simpla pro expē. adiecta videtur arg. nota in aut. de exhi. reis. §. si vero. ¶ In ea. glo. ibi, venditores. vel melius dic dn̄s lʒ emptor non haberet ratum tenetur ad sumptum litis. Bal.

1 ☞ Defensor post satisdationem efficitur dominus litis.
2 Fideiussor quando cogitur, videtur cogi principalis.

Titius. Licet reus labatur facultatibus ⁊ ad inopiā perducať, defensori sine mandato, qui satisdedit iud. sol. nō succuriť. h. d. ꝓm veruʒ intellectuʒ ⁊ primo ponit vnū intellectum. scdo illum pstat per rationeʒ. scda ibi. nec multum. ¶ In tex. ibi acciperet maxime. hoc em̄ videbať defensori fauorabili⁹ cū res eēt itegra ¶ In tex. ibi, desijt aduersa fortuna vel ppria culpa nō est vis.
1 ¶ † No. ꝙ defensor post satisdationē efficiť dn̄s litis ⁊ necessitať ad iudiciū suscipiēdū ex h dicit dn̄s Dy. j. d sol. l. solutionē vel iudiciū. ꝙ lʒ curator actoris nō ꝯstituat pcu. nisi post. li. cōtest. tn̄ pcu. substituit pcu. ante lit. ꝯtest. nō postq̄ satisdedit. ⁊ etiā Bar. tʒ hoc, sʒ Alber. Galeoti tenet ꝯriū in marga. i tit. d coniuncta psona. in fi. per regulā gn̄alē quā hʒ. j. mā. l. cuʒ pcur. §. j. ⁊. C. e. l. neqʒ tutores. ⁊. s. e. l. nec ciuitatis actor. nō ob. hec. l. qr ꝯcedo qō hť post satisdationē loco dn̄i, q̄tū ad suum piudicium, sed non q̄tum ad habilitatē cōstituēdi aliū pcuratorem. qr hoc nō dicit hec. l. nec aliqua alia, vel aliter ista. l. loqť i defensore sine mādato, qui suscepit in se iudiciū. vnde cum in isto iudicio nō sit alia psona q̄ ledatur, nisi ipse idē merito pōt pcuratorem ordinare. secus in defensore cuʒ mādato: qr si posset ordinare procuratorem hoc obesset dn̄o. vt in. l. plautius. s. e. ti. dictuʒ ergo Dy. est intelligendū in defensore sine mandato, dcm̄ aliud in defensore cū mādato ⁊ hoc teneo. Nam plenius ius habet defensor sine mandato q̄ verus pcur. ante lit. ꝯtest. ⁊ ipse iurat de calumnia: qr hť loco dn̄i. vt hic. ⁊ not. in. l. non soluʒ, in prin. s. e.
2 ¶ † Secundo not. qō qn̄ cogitur fideiussor videtur cogi principalis ⁊ regressus habitus ꝯ fideiussorem videť habitus ꝯ principalem: qr per obliquum leditur principalis. vt hic. C. de vsur. rei iudi. l. fi. ⁊. j. de arbi. l. aduersarius. ¶ Et p hoc dicebaʒ in qōne de facto ꝙ si pendente causa vsuraria mandatum est creditori sub pena excommunicationis quod non inquireret reū principalem ⁊ misse sunt litere inhibitorie sicut est mos ꝙ nec fideiussor poterit molestari ad idē: qr pcessus rei opitulať fideiussori sicut snīa: vt. j. de excep. l. excep. q̄ psone, cōiūcta. l. fundi. ⁊. l. fundū. eo. ti. p h inducebā. l. j. C. de diuer. rescrip. facit in rōne sui: vt l. vlt. C. de duo. reis. loquor in fideiussore q renunciauit bn̄ficio de fideius. nam in alio fideiussore nō esset dubiū, cum nō possit conueniri, nisi excusso reo, nō autem lite pendente. vt in aut. de

a ¶ Nō infamat vid. d. alex. d imo. i. l. sʒ ⁊ si possessori. §. si. d iureiurā. ⁊ ang. in. l. qd ergo. §. ex compromisso. d infami.

b ¶ Iudiciū. ad qd aūt teneať vid. do. alex. de imol. i. l. sti. ista de ver. ob. ⁊ frāc. are. in. l. quidam cū. in. iij. co. e. ti. ⁊ fel. i. c. ego. n. in. iij. co. xsi. itex. ibi ꝯ oēs. i fi. xo. de iureiu. are. vero tractat d eo q promisit dfendere cōtra oēm personam.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

fideiuſ.in princ. ¶Oppo.vꝝ qꝫ inopia rei pſit defensori ⁊ eius fideiussor.⁊ ſic pbo. Reus inops ħz exceptionez inopie:vt.ſ.de dolo.l.nã is.ſed exceptio competẽs reo ꝓpetit fideiussori.vt.ſ.e. l.minor.§.qñ ergo ⁊c. Timore huiꝰ ꝓtarũ.gl.vacillat ⁊ ꝓmo ꝺt qꝫ Stiũ eſtverũ in exceptiõe realis:ſed ħ loquimur in ꝑsonali:ſcõo gl,vꝝ fateri Stiũ.⁊ dicit qꝫ ſuccurrit fideiussoribus ⁊ reo ꝛ iſtud eſt ℨ tex.⁊ ideo glo.intricat iſtã.l.vñ tu ſic dicas qõ.l.noſtra ſine dubio põt loqui in defensore alo nouãdi.qz reo liberato non pt ammodo ſupenire exceptio ipſi reo,ergo nec extendit ad fideiussorem.vt.ſ.de bo.lib.l.⁊ qui libertinus.§.pe.Scõo qõ iſta.l. põt intelligi in defensore nõ alo nouãdi,qz loquit cũ reꝰ conueniebaꝫ actione ſolidi pſecutoria nõ inꝯtum facere pt, tũc rñde ad.l.nã is.de dolo:qz nõ eſt verũ qõ inopia pariat exceptionem debitori,niſi cedat bonis.vt inſti.de ac.§.ſi.⁊.C.qui bo. ce po.l.i, hic ergo debitor non ceſſit bonis. Itẽ põt eſſe qõ debitor ceſſit bonis tñ iſta ceſſio eſt bñficium ꝑſonale.⁊ ſic nõ porrigit ad fideiussores.⁊ ex hoc tibi ꝓz triplex intellect⁹ iſti⁹ legis. pbaꝫ hoc vltimũ inſti.de replica.§.ſi. Adde ꝙ q̃dã ꝑſone ſunt qb⁹ ꝑdeſt inopia ħz nõ cedãt bonis.vt.ſ.de re iud.l.miles.⁊ extra de ſo.c.cõ radus.⁊ ẽt in iſtis põt log hec.l.nã iſta exceptio nõ eſt ꝓprie exceptio,ſed eſt magis quedã ſolnẽdi difficultas.vt.ſ.de ẋbo.ob. l.ꝙtinu⁹.§.illud.gl.ergo noſtra q̃ vocat hãc exceptionem impꝛo ꝓprie loquitur.Scõo op.de.l.mutus.§.ſi.ℨ.e.gl.ſe inuoluit ħz veritas eſt qõ hic loquit in defensore ſine mandato,ibi loquitur in defensore cum mãdato ℨm Bar.⁊ illa eſt rõ dñie,qz qñ cũ mandato cogitauit de recurſu ℨ dñm q̃ ſpes ſibi deficit propter inopiam,ſed vbi ſine mãdato nõ cogitauit de recurſu,ſz potius na ſcebaꝫ obligatio ex tra id ꝙ agit.vt.ſ.ꝙ modati.l.in ꝙmodato.§. ſicut.ar.ad hoc.ſ.de verb.oblig.l.ſi titius ⁊ Seius. ¶Ultio gl. iducit hãc l.ad.q.fideiuſſi ꝓ titio q ſe obligauerit ſpe future nũ ratiõis:mõ iſte titius cepit eſſe nõ ſoluẽdo,vñ denuncio creditori ne ei numeret volẽs mihi ꝙſulere ⁊ putdere ne renear ꝑ eo,creditor nihilomin⁹ numeret:mõ q̃riꝫ nunq̃ creditor habeat regreſſum ℨ me:⁊ videt qõ ſic,ꝙ hũc tex.qz inopia rei nõ ꝺz mihi ꝑdeſſe ad idẽ.ſ.de cõſti.pecu.l.ñ.vñ eſt falſum.ſed glo.ſ. hic ſentit Stiũ:qz in culpa eſt creditor poſtea numerãdo.vt.ſ.de fideiuſſori.de ħ no.C.de non nu.pecu.l.tam mãdatori ad hoc.ſ.ſi cer.pet. l.q pecuniã.de hoc no.in ſpe.de fideiuſ.§.ſ.ver qd ſi nũciauit fideiuſſor.⁊ ver.ſe.Tutius tñ eſt fideiuſſori quod ꝓponat q̃relã nõ nu.pecu.que habet vim exceptionis.⁊ ãmodo erit perpetuo tutus.vt.C.de nõ nu.pec.l.ſi cui.l.noſtra.non ob.qz defensor ⁊ fideiuſſor contractus non iudicantur ad paria. Bal.

a ¶Collegia. que dicanꝫ collegia ap probata et q collegiũ licitũ ꝙſtituere poſſunt vió fel im.c.accedentes. de preſcrip.

Additio Baldi.

TItius. ¶In gl.ꝓfata. ¶In gl.faciet procuratorẽ ąſſit. ℨte. poſt ſatiſdationem preſtitam.dic ꝙ nõ ħz Alb.de gan.in ſua margarita tit.de coniuncta perſona.in fin. ſam per ſatiſdationem ſuper actione perſone non eſt effectus principalis inuito a cuore quod puto verum.

OMnis. Defenſio ꝺz fieri arbitrio boni viri ⁊ opponens exceptionem calãniоſam vel fruſtratoriam defendere non videtur.h.d.qõ tenementi. Bald.

ET ideo. ¶No.in.l.qõ.ꝙ ille ꝓprie dicũtur defenſiones q̃ ſunt rõnabiles:⁊ que nõ vadunt ꝑ ambages. ¶Scõo not. ꝙ ille q opponit exceptionẽ fruſtratoriã tenet ob rẽ nõ defenſam qz nõ dicitur defendere. ¶Tertio not,fruſtrates pnuri facit.ſ. de re iudi.negotiorum.⁊.ſ.de vſu.l.tutor.in prin. Bald.

Ad duas. Procurator hñs mandatũ ad plura non repellitur licet petat pauciora.h.d. ¶No. hoc mandatum copulatiuum reſolui in plures ſingulariꝫtates.

¶Quod cuiuſcꝫ vniuerſitatis noie vel cõtra eã agaꝫ. Rub. Bal.ad Rub.

¶Vide quod.nc.Jnn.de conſti.cum acceſſiſſent.Item vide de materia huius tit.c.i.ne ſe.va.per Jnn.

NEc ſocietas. Certa tantum collegia ſunt permiſſa qb⁹ ħz hꝺe bona cõia ꝙſtituere ſyndicũ.vel actorẽ,⁊ ſi nõ defendunt,patiunt miſſionẽ ⁊ vẽditionẽ defendi ẽt pſit ſine mandato cũ ſatiſdatione legitia.h.d.tota.l.iſta. Et dimidiꝫ in q̃tuor ptes.qz primo tractat de collegiꝭ.accipio hoc vocabulũ large abſq̃ diſtinctione collegiũ liciti ⁊ illiciti.ſcõo tractat de bonis ⁊ defensorib⁹ collegiorꝫ.tertio tractat qd iuris,cũ collegia non defendunt.q̃rto tractat,an collegia poſſunt defendi ſine mandato.ſcõa ibi qb⁹.tertia ibi:qõ ſi nemo.q̃rta ibi.⁊ ſi ẽne⁹. ¶Not. ꝓmo regulã ꝙ oĩa collegia ⁊ oĩo ꝛgregationes ſeu corꝑa ſunt illicita. Illa eſt regla q̃ fallit in collegiis a iure exꝑſſis. Item fallit qñ ſapior ꝛfirmat collegiũ,et ꝛcladam⁹ ꝙ duo faciũt collegiũ licitum iuris ꝓmiſſio ſeu auctas.ité ⁊ permiſſio ſeu authoritas ſuperioris. ¶Scõo no,ꝙ iuriſcõſult⁹ ꝓbat collegia eẽ illicita ꝙ hoc ꝙ ꝛgregantib⁹ ſe in vnum ſub vno noie colligñ pena imponitur.ꝙ eñ penã mereꝫ illiciti plumaꝫ vt.ſ.ꝺ his q ꝓ no ſcri. ha.l.i.ſallit hec argumentatio.ſ.de diuor.l.qõ ait lex.ubi eſt ſpale emũt publicos reddit⁹ ſicut emptores aq̃ ⁊ lac⁹ ⁊ clauſi hortã ꝓpoſitum ⁊ facere inter ſe ſtatuta q̃ non ſunt iuri ℨria nec inrationabilia:vt.ſ. de collegi.illicitis.l.ſodales.C.de conſtit.pecu.l.ij. ad finẽ.in aut.de fideiuſ.§.pe.C.de iur.om.iud.l.ꝓ vtiq̃.ꝓtietiã habere arcã ſeu burſam cõem ⁊ habere maſtariũ ſeu camerariũ cõem q retineat pecuniã ſocietatis.vt.ſ.ꝑ ſocio.l.verũ.§.ſi cũ tres.⁊.l.actiones.§.ſi cõis.⁊ arg.ſ.de vſu.l.caꝰ.debent in tali camerario eligẽdo eẽ pndẽtes,qz ad iſtar inde camerarij ſemp cõſueuerũt furari decimã partẽ.vt no.ẋij.q.j.§.j.in glo.ꝺcima. ¶Venio ad apparatũ ⁊ recito apparatũ ꝑ.q.ꝓmo q̃ro q̃ſia eſt inter ſocietatem,collegiũ ⁊ corꝑ⁹. Rñdet gl.ꝙ corpus eſt generale nomẽ:ſocietas eſt nomẽ ſpale,nõ cohabitatiuũ ſimul.collegiũ ꝓprie eſt cohabitantiũ ſimul,ego modicũ curo de iſta diferẽtia,qz ſiue vocet collegiũ, ſiue ſocietas, ſiue corꝑs ides iuris eſt.vt.ſ.de fideiuſ.l.mortuo,ꝓpe tñ loquẽdo tũc ħz ſocietas reſpicit q̃ſtũ ⁊ vt ſocietate ꝙducẽtiũ vectigalia,⁊ eſt dublex ſocietas:q̃dã eſt ſocietas vniuerſoꝝ q̃ diffinit hoc mõ.Societas eſt pluriũ corꝑoꝝ inter ſe diſtãtiũ vno noie eis deputato collectiuo.ita diffinit Jnno.extra de excel.ꝓla.c.dilecta.⁊ ꝓbatur.ſ. de vſu.l.rerũ mixtura.⁊ addo ad finẽ q̃ſtus facta,vt differat ab alijs collegijs. ¶Scõo ſocietas eſt ſingulorum.vt qñ q̃tuor vel ſex ſcholares ſunt i vna domo.⁊ ꝳ gl.ħ ꝺicat qõ iſta ſocietas ſuscipit ſyndicũ tãq̃ collegiũ,tñ veritas eſt ꝙ necũ ſex hoies ſz inuicem nõ faciũt collegiũ, niſi ſit eis vnũ nomẽ ꝑputatiũ:vt no.Jnno. in.c.dilecta.⁊ iſta eſt veritas.Et ꝓpterea dico hãc ſocietatem eſſe ſingulorꝝ,nõ vniuerſoꝝ,⁊ ꝓpterea non cõſtituere ſyndicum ſed procuratorẽ. ¶Scõo q̃ro q̃ pena imponaꝫ faciẽtib⁹ illicitã cõuẽticulã,ſeu ꝛgregationem.dicit gl,ꝙ imponunt diuerſe pene ℨm diuerſos fines ad quos iſte congregatiões fiũt.nã ſi fiũt ad monopoliũ puniunt iſti ꝛgregantes pena exilij.vt.C.de mono. l.ſi aũt fiunt ad ſeditionem,vel publici ſtatus pturbationẽ puniuntur pena capitis.vt in.l.j.⁊.ħ.C.de ſeditio.cũ ſi. ¶Quid de facientibus cõſpirationẽ ℨ platiõ:dic vt no.ẋi.q.j.ſi qs.⁊.c.ℨrationũ.⁊ ꝑ Archi. qui etiam dicit ꝙ oẽs liga ⁊ oĩs coniuratio ſingularũ perſonarũ ꝙſumit ad malum. ¶Tertio querit glo.

a qualiter poſſumus cognoſcere licita collegia. ⁊ rñdet glo. qõ cognoſcimus ipſa tripliter.primo mõ qõ eſt collegium ciuitatis caſtri vel ville.nã iſta collegia ⁊ ꝓprius loquẽdo vniuerſitates iuris gẽ.ſunt licita.qz hec ipſa neceſſitas facit ad ẽt bñ ꝺe bene viuat:vt.ſ.de iu.⁊ iur.l.ex hoc iure gẽ.iſtud eſt ver ℨm antiq̃ tpa.qñ territoria ꝛcedebant occupãtib⁹,ſed hodie i territorio alieno non pũt iſta fieri niſi ſupioꝝ pmittat.ar.ſ.de vſufl.l.hꝰ in fundo.⁊ de ope.publi.l.opus.vnde dicit Jnno.ꝙ ſi aliqd volunt facere ciuitatem vel caſtrũ:⁊ ibi intnelꝺe ꝛgregãt ꝙ non habebit illa ciuitas priuilegiũ ciuitatis, nec habebit iuriſditionẽ niſi ſuperior ꝛfirmet ſimiliter caſtrũ nõ habebit priuilegiũ vniuerſitatis.nec hꝰ iuriſditionẽ,niſi cõfirmeꝫ ꝑ ſuperiorẽ,ita not. Jnno.in.c.cũ ab eccleſiarũ.de offi.ordi.facit in aut.de defendo. ciui.§.iterum. Subdit tñ Jnn. vnũ ẋbũ ꝙ eoipſo ꝙ ſapior ſcribit ei tãq̃ ciuitati, vel tãq̃ caſtro.ꝙ ꝑhoc vꝺ tacite approbare, ita ẽt ipſe Jn.l.o.c.cũ ab eccleſiarũ, qõ tene mẽti. ¶Jn vno tñ caſu fallit vbi authoritate ſupioris nõ põt ꝙſtrui caſtrũ vl forniciũ. niſi iſte ſuperior eẽt ꝓnceps.ſ.qñ illud caſtrũ vel fornicium fit ad guerrã vel emulationẽ vt.C.de ſun.limi.l.gentiq̃ caſtrum.li.xi.⁊ tõ caſtra q̃ fiũt in ꝓſpinto tpe guerrarũ facta pace,debent deſtrui de iure:qz fiũt ad emulationẽ per dictã l.quicunq̃ ¶Scõo cognoſcit collegiũ eſſe licitũ qz eſt ſenſ ꝑ ioſtitia ꝓmuñda ⁊ ꝓpublica vtilitate,ſicut eſt collegiũ doctorũ ⁊ collegiũ ſcholarium,ſicut ẽt ſunt collegia artificum. ¶Mãõt tex.ꝙ ſine artificijs⁹ ciuitates bñ ⁊ beate viuere nõ pũt allega.tex.placet. ſ.de nũdi.l.ſi.§.ſi ¶Tertio cognoſcit collegiũ eẽ licitũ eo quod eſt conſtitutũ ad honorẽ dei ſicut ſunt fraternitates diſciplinatorum,niſi ſint facte fictitie vt no.gl.in.l.i.de collegijs illicitis. ⁊ arch.ẋlõ.di.ſi qs fideliã ego dico ꝙ in alijs ꝙuob⁹ modis cognoſcunt⁹ collegia,licita ꝓmo mõ qz ita.l.vel ſtatuto nominatim caueꝫ vt hic in ℣.pau.⁊c.ſcõo qz ſapior ꝛfirmauit.vt.ꝺ. l.i.de collegijs illicitis.⁊ ſunt qnq̃ modi.Jngita ħ ẽnt nunq̃ lige ⁊ ꝛfederatiões terraꝝ ⁊ baronũ ſint licite. Breuiter ħ ꝺo ſtingo ſinẽ aut fiunt ad finẽ licitũ aut ad finẽ illicitũ primo caſu iſte ꝛfederatiões valẽt qz fiũt ad licitã defenſionem:ſcõo caſu non valẽt qz fiũt ad illicitã defenſionẽ ⁊ ħ eſt argumẽtũ iſtius gl. nã ꝑ finẽ licitũ iudicaꝫ ꝙ ꝛgregatio ſit licita ⁊ ꝑ finẽ illicitũ ꝙ ſit illicita vt.ſ.de fideiuſ.l.ſi a reo.§.ſi reo.ſalvo q ꝳ principẽ nnq̃ tz ꝛferatio qz ſp authoritas eiꝰ ſ intelligit excepta.Pierius ſi eius ſubditi ꝙſpirẽ ꝳ eũ ſicut põt bar.l.l.j.ó collegijs illicitis ⁊ magis ꝑcile põit inn.i.o.c.dilecta.ó ex.c.pl.vbi vid. ¶Quero qđ ó

parte

parte gibilina vel guelpha. vtrū sint licite. d. ray. ꝯsuluit ꝙ non:
q2 iste ptes sunt ad emulationē ꝛ hoc ꝯsuluit ĩ ciuitate tuderti
tpe q̊ guelphi expulsi recognouerūt dn̄ium ciuitatis esse eccle-
sie romane. dicit ꝙ illa recognitio nō valuit q2 aut fecerunt vt
singuli, ꝛ nō p̄iudicāt vniuersitati, aut fecerunt vt vniuersi ꝛ nō
poterunt q2 vniuersitas eorū non est licita. vñ per talē recogni-
tionē nec ius nec pbatio iur. q̄rit ecclesie ro. ꝛc. ꝛ hoc est ipa ve-
ritas circa rem publicā, nisi forte eēt expulsa maior ps ciuitatis
q2 tūc sub noīe maioris ptis, nō sub noīe secte facerēt collegium
licitū iuxta no. p Jnn. extra de no. ope. nū. c. cū ex iīūcto. Bald.

Quibus autem. No. ꝙ licita collegia sunt tm̄ illa que pñt habere bona ꝛ
iura q̄ sunt ipsi⁹ collegij. Jtē pñt habere syndicū ꝛ actorē. item
ꝯpositum, ergo illicita collegia nō pñt habere hmōi. vnde illici-
tū collegiū nō vr̄ ꝙ possit possidere. nā vt ait Jnn. extra de sen.
exc. c. graue. collegiū est nomen iur ꝛ iō nō dr̄ collegiū nisi subsi
stat de iure Ja. tñ de ra. dt ꝙ collegiū ordinarium de facto hꝫ ea
q̄ facti sunt ꝛ p factū deueniē ad ius. vñ possidet ꝛ possidēdo p̄-
scribit, nisi sit collegiū hereticorū ordinariū de fctō. allegat Ja.
d emā. li. l. j. facit. vij. di. c. q̄ inf. Ex p̄dictis no. ꝙ ꝯ syndicū pōt
opponi ꝙ collegiū a quo est ordinatus sindic⁹ nō est licitū: ita
pbaē hic a ꝯtio sensu ꝛ habes expresse extra de pc. c. q2 in cau-
sis. Modo iuxta istā primā perticulā querit gl. q̄ est dr̄ia inter
pcuratorē, sindicū, economū, ꝛ actorē: dic vt in gl. q̄ est clara. ꝛ
in spe. de his q alieno noīe interueniūt. in prin. ꝛ per Jnn. in. c.
cum cām. de iu. cal dicit Jnno. ꝙ poti⁹ dꝫ fieri distinctio in qua
litate constituentis q̄ in noīe administratorū. vñ si vniuersitas
dicit ita: ꝯstituim⁹ talē pcuratorē, iste pprie ē syndic⁹, ꝛ si vn⁹
priuatus homo diceret ita, cōstituto talē syndicū meū, iste esset
pcu. etiam si diceret ꝯstituo talē vicinū meū ad agēdū talis eēt
pcu. verus. sm Jnn. ꝛ iō si oīa verba inculcenē simul q2 dr̄ ꝙ ta
lis est constitutus syndicus actor ꝛ pc. ꝛc. in ea tñ significatione
quodlibet vocabulū sumiē ꝙ ꝯgruit q̄litati cōstituētis vt not.
in spe. de actore. v. sed pone. ad hoc tñ facit. j. de cōdi. ꝛ de. l. pf.
§. conditionū. ꝛ tene menti. Extra q̄ro nunqd de esse collegij. sit
habere platum qdā dicūt ꝙ sic. de hoc tāgit Jac. in. l. nerati⁹ d
ver. sig. Jnn. dicit ꝯtriū. vnde cū nō est prelat⁹ ipm capitulum tꝫ
locū plati sm Jnn. qui ita no. extra de pbē. c. cū nos. hoc est ve-
rum q2 etiam vacāte plat. collegiū est collegiū. Jtē q2 collegium
pōt habere iura p se. vt extra de rescrip. c. edoceri. vnde nō indi-
get plato nec quoad existētiā nec q̄ad administrationem. Nū-
quid aūt in vno collegio pñt eē duo plati: vide ꝙ not. Jnno. ex-
tra de pbē. c. cū ignores. ꝛ adde ꝙ not. in. l. vna. C. de metropoli.
lib. xj. ¶ Quero qd ē dicere ꝙ syndic⁹ dr̄ q̄si singulorꝝ cāꝫ dicēs.
cū re vera nō agit noīe singulorū. i. plurīū, sed noīe vniuersorꝝ vt. j.
e. l. ij. Rñ expōe singulorꝝ id ē multorꝝ q2 syndic⁹ ab vno ꝯstitui
nō pt, nisi cum ille vnus gerit vices collegij. vt. j. eo. l. sicut. §. fin.

Quod si nemo. No. h ꝙ ciuitas ꝛ vniuersitas pt esse cōtumax. q̄riē tñ ĩ q̄ lo
co citabiē vniuersitas. dic ꝙ si hꝫ syndicū ille dꝫ citari, als dꝫ ci
tari in ꝯsilio ꝯgregato ꝙ poti⁹ est. vt. j. de re. iur. l. aliud. §. refert
nec sufficit citari ptātē nec aliū offālē, q2 cōtumacia ei⁹ nō nocet
subditis. ar. C. vnde vi. l. meminerint. sm Dy. hic in addi. d hoc
no. gl. or. j. d re. iur. l. nō pt dolo. d B ēt no. arch. ij. q. j. ca. sicut fa
cit. l. ij. de ali. ꝛ ci. leg. Ego dico ꝙ qñ ciuitas vl̄ vniuersitas nō
hꝫ syndicū, ꝙ est duplex modus citandi. s. in psona ꝛ ad domū.
Nā tūc dr̄ psonaliter citari qñ citaē ꝯgregata in capitulo vl̄ arē
go, tunc dr̄ ad domū citari qñ cedula citatoria ianuis vel locis
publicis affigiē, ita ꝙ in publicā notitiā dducaē, nā idē ē mod⁹
citandi ꝯ ciuitatē ꝛ vniuersitatē, sicut ꝯ singularē psonā vt hic
ꝛ singularis psona citaē ad domum per literas. vt. C. de an. ex. l.
vt pfectius. cum si. ¶ No. tñ ꝙ anteq̄ vniuersitas possit cōgre
gari non potest in contumacia constitui, vt in. l. j. in fi. j. de liber.
vniuer. ¶ Scdo no. ꝙ ex contumacia vniuersitatis vel syndici
grauaē vniuersitas in rebus vniuersitatis, nō aūt in rebus sin-
gulorū. ꝛ hoc est signāter dt lra, eorū cōe erit. vñ p debito vni-
uersitatis nō pñt capi res singulorū, bñ tñ posset capi admini-
strator rōne sue negligētie: vt. j. de mu. ꝛ ho. l. j. Jtē camerarius
seu massarius. vt. j. p socio. l. verū. §. si tñ. nisi statutū vel consue-
tudo dictaret ꝯtrium ꝙ p debito vniuersitatis possent capi sin-
gulares psone arg. no. C. de decre. decurionū. super rubri. libr. x.
¶ Juxta hoc q̄riē ex ꝯtumacia syndici singulares psone nō te-
nenē, qd in ꝯmissiōe syndici nūqd syndic⁹ pt obligare singula
res psonas: breuiter dicēdū est ꝙ nō. ad hoc facit ꝙ no. i. l. ij. C.
q̄ sit lon. ꝯsue. nisi. l. municipalis vel mādatū spāle aliō pmittat
ar. j. e. l. nul. ꝛ. j. ꝙ vi aut clā. l. phibere. §. plane. ¶ Sꝫ iuxta hoc
q̄ro si obligauit ciuitatē ꝛ singulares psonas ꝛ bona, vtrum sin
gulares psone teneanē p parte vel q̄libet insolidum: dt Bar. ꝙ
aut loqmur de psonali obligatione ꝛ q̄libet teneē p pte nisi sit
dictū ꝙ q̄libet isolidū tenebiē, vt. j. d duo. re. l. re⁹. §. cū tabulis. p
pte i relliqe. s. q̄ta, vel put tāgit p librā ꝛ solidū non p nūero ho-
minū vt not. Jnn. in. c. graue. de sen. exco. ꝛ. j. dicā. Sed quātum
ad realem obligationē bonorū res vniuscuiusqꝫ sunt insolidum
obligate ꝛ pñt capi pro toto debito. vt. j. de pign. ac. l. aliena. §. j.
sm Bar. q ita no. j. de re iu. l. iij. §. actor. vbi vide p eum. ¶ Ter-
tio not. ꝙ ciuitates patiunē primū ꝛ sm decretū, ergo ꝛ vniuer-
sitates cum ipsi sunt sensati ꝛ sapiētes nō eqparanē pupillis: q2
pupilli non patiunē vēditionē, sꝫ vniuersitas sic sm glo. ꝙ tene
menti. ¶ Querit hic gl. qd si vniuersitas nō hꝫ bona cōia. Rñ-
det notabiliter gl. ꝙ cogiē facere collectam, q2 dꝫ fieri collecta p
soluēdis debitis. ꝛ idē tꝫ Jnn. in. c. graue. Ja. ꝛ Dyn. in. l. iij. de
ali. le. ¶ Quid si vniuersitatis est ita indigēs ꝙ collecta nō suffi
cit nunqd pōt cogi ad locādas operas suas: ꝛ eadē qō est in de
bito priuate persone. Guil. dicit ꝙ non. C. q bo. ce. po. l. lege. iul.
¶ Modo iuxta regulā. gl. q̄ro primo. vtrū collect a imponaē p
capita vel p fumantes vel p librā vel p solidū. Scdo q̄ro nunqd
de nouo venientes teneantur ad illa debita iā ꝯcta. Tertio q̄ro
qd de recedentibus. vtrum pro debitis iam ꝯctis pñt granari.
Quarto quero qd de ingresso monasteriū, vtrū bona in mona
sterium collata pñt grauari pro istis collectis vel muneribus.
Quinto vtrum pars possit grauari in diuersis. Sexto q̄ro quid
de rebus q̄ acquiruntur vniuersitati qualiter diuidanē inter il-
los d vniuersitate. ¶ Super prima. q. vr̄ dicēdū ꝙ siue collecta
iponaē p soluēdis debitis ex ꝯctu siue ex maleficio talis colle-
cta debeat solui p solidū ꝛ librā [a] p. l. rescripto. §. fin. de mu. ꝛ ho.
vbi dr̄ qō collecta imponiē psone p patrimonio, ergo pro rata
patrimonij sui quilibet teneē ad collectā soluēdā. et in ciuitati-
bus in quibus sit estimū Perusij recurraē ad estimū, ꝛ sm q̄ti-
tatem estimi p rata dꝫ onus collecte supportari ꝛ quod recur-
rendum sit ad estimū no. j. ad muni. l. incola iam. in ciuitatibus
vero vbi nō sit estimū, vt Florentie dicunt cuiuslibet facultates
per publicos officiales circūspici ꝛ nō solū immobilia. sꝫ ēt bōa
mobilia estimari. vt. C. de immu. nemi. cōcedē. l. per victimā. lib.
x. ꝛ etiā pecunia nūerata quā qs penes se hꝫ, vel feneranit. ar. j.
ad muni. l. filij libertorū. §. vlt. hanc opi. s. ꝙ collecta debeat solui
sm estimationem bonorū factā vel fiendā tꝫ Jnn. extra de sen.
excō. c. graue. dt Bart. ꝙ hoc ē verū in collecta q̄ imponiē p̄nci
paliter. sꝫ qñ collecta descēdit secundario ab alio onere, tunc cā
dꝫ inspici. i. ipsum principale onus, q2 si p redimendo onere ca
piti imponiē collecta, tūc distribuet p capita. verbi gratia. facta
est reformatio ꝙ vnusqsqꝫ a. xx. ann. ꝯ. vadat in excercitum vel
villa soluat. x. castrum soluat. xx. noīe collecte, nā illa collecta sub
rogaē loco psonalis numeri ꝙ imponitur p capita. ꝛ iō collecta
p capita distribuetur: ꝛ si reformatio diceret ꝙ vnus de qualibet
familia iret i excercitū distribueretur collecta p familias, seu fo-
cos. Si vero cā pp quā imponiē onus est debitū vrgens vel sti-
pendiū soldatorū tunc sm libra ꝛ solidum debet, nisi reformatio
distribuaē expsse p aliū modū, q2 put expsse distribuit ita opꝫ
solui. ar. j. ad treb. l. q̄ties. ꝛ. l. nōnūq̄. sm Bar. q ita no. in. l. iij.
§. actor. de re iudi. ꝙ credo optime dcm̄ nā a p̄n. cause seu titu-
li posterior formaē euētus. vt. C. d in poñ. luc. descri. l. j. li. x. ad B
facit. l. vna. C. de sump. iniū. mune. li. xi. vbi vr̄ casus ad predicta
ꝛ facit optime in rōne sui. j. ad. l. rhodiā d iac. l. ij. §. cum in eadē.
ꝛ. j. de pac. le. l. seru⁹ hꝫ. v. qcqd. Sꝫ iuxta hoc quero si pro deli-
cto vni⁹ ciuis puniē tota villa, lꝫ hoc nō dēat fieri, vt no. l aue.
vt nulli iu. in gl. q̄ incipit no. ꝯ ptātes nunqd talis debeat emen
dare ciuitati vel ville hoc dānū: ꝛ dic ꝙ sic. ar. j. d v. ob. l. ij. §. fi.
meli⁹ facit. j. d ne. ge. nā ꝛ serui⁹. in p̄nc. ꝛ hoc de p̄rio pūcto. Tñ
incidēter q̄ro de hac qōne dt statutū ꝙ q̄libet villa in qua sunt
xxv. focularia vel vltra debeat tenere. x. equos caualcate vel de
beat soluere tm̄ in mēse, q̄riē qualr distribuaē istud iter eos po-
namus in illa villa sunt cētū focularia, vtrū q2 in statuto sit men
tio de focularibus debeat distribui p focos, an vero illa sarcina
ibi p solidū vl librā, si statutū ñ declarat vltra de hoc vr̄ ꝙ dēat
ire p focos ppter ꝯmemorationē foculariū. nā mens statuti re-
fert se ad ꝯsyderationē foculariū nō ad capita psonarū, nec ad
quātitatē patrimonij. vñ ex ꝯmemoratione focularium vr̄ ꝙ ita
sit onus distribuēdū. ar. j. de vino leg. l. si. §. cui dulcia. i illo vbo
ex collatione vini anforarij. ita dixerunt qd doc. sup B interro-
gati, ꝛ credo ꝙ bñ. apō. Adō ꝙ i istis collectis q̄nqꝫ rustici ma
gis grauanē q̄ ciuitatēses. vt no. i. l. j. C. d agri. ꝛ cēsi. li. xi. i gl. ꝛ
ibi p an. ¶ Sup scdo pūcto dicēdū est ꝙ de nouo veniētes ad
habitādū ꝛ d nouo recepti i ciues ñ teneē ꝯtribuere ad onera
p̄terea ipsius vniuersitatis. vt. C. d decu. l. puidendū. li. x. q̄ alle
gaē p Dy. ꝛ alios p casum nisi iste de nouo recept⁹ succederet
in ciuē ꝛ ī rē ipam q̄ ē affecta p collectis. vt puta q2 emisset rem
descriptā in estimo cōis. Nā tunc opꝫ eū soluere vetera ꝛ noua
vt. C. de murilegu. l. murileg. li. xj. ꝙ est no. ¶ Sꝫ iuxta hoc q̄ro
qd si reperiē eadē res in estimo emptoris ꝛ in estimo vēditoris,
nunqd debenē due collecte: ꝛ vr̄ ꝙ sic. q2 estimū facit collectā.
ꝛ ita seruant officiales in ciuitate Perusij. sꝫ ꝯtrium est verū: q2
p vna re nō debenē due collecte, sicut p eodē ꝯctu nō debentur
due gabelle integre. ꝛ hoc pbatur per id qō le. ꝛ not. j. de mu. ꝛ
mo. l. honorē sustinēti. vbi vide gl. or. vt. C. de mulie. ꝛ in q̄ loco.

a ¶ Et librā. vide tu. d. Alex de imol. post alios. i. l. iij. §. actor de reg. iur. in vi. colū. in fi. vbi sic. q̄rit successiue bar. cum alijs concor. ibidem per eū signatis ꝛ que sint que imponi debeant per capita sm dispōnē iuris vide. d. Bar. soci. in cōl. cccxix. incip. p̄stātissimi. v. iij. p̄nc. ibi nā oneratu. j. parte.

l.j.⁊.C.de ipo.lu.descrip.l.j.§.lucratiuas.lib.x. ad hoc ēt facit ꝑ tpe futuro post alienationē.l. dicit ꝙ ita demū teneť vēditor si emptor solutiōi nō paret.vt no.s.de pact.l.iter debitorē.ꝗ sufficit ꝙ vnus eoꝝ soluat ⁊ ista est veritas, ⁊ lꝫ offāles faciāt ꝯtrā tñ est q̄dā extorsio illicita.⁊ hoc de scōo pūcto. ¶ Sup tertio pūcto vtrum recedētes teneanť ad collectas, dico qd aut collecta erat īposita re,vel distinctiōe,re qꝛ erat bānita.de distinctiōe,vt qꝛ factū erat statutū qd bānireť vel īponereť,tūc recedētes onꝰ nō euadūt.j.ad munici.l.icola iā. aut collecta nō erat imposita nec liberata vt īponereť, tūc aut recedēs hꝫ estimū id ē bōa estimata in archiuo publico. ⁊ idē qꝛ qcūqꝫ hꝫ estimū in cōi pt grauari ꝑ collecta siue sit subditus siue nō.⁊ h vult gl.i.d.l. icola iā. lꝫ ille q nō hꝫ estimū nō posset collectari,nisi sit subditꝰ. vt.l.rescriptio.§.fi.de mu.⁊ ho. ꝙ tene mēti.aut iste q recessit nō habebat estimū. ⁊ tūc obligatio ꝑpter quā īponiť colecta erat iā cōtracta ⁊ teneť recedēs,ac si nō recessisset, aut non erat iā ꝯcta ⁊ non tenetur recedēs.ita sentit gl.in p̄alleg.l.icola iā. vbi est glos. multū no. ¶ Mō iuxta hoc quero de tali dubio.dictat statutū qd oēs habitātes castri diruti teneātur ad salariū ptātis dicti castri. Mō qdam de villa sancti martini iuit ad habitandū diruti.deinde creata est ptās. deinde añq̄ ptās iret recessit de castro diruti. queriť vtrum posset grauari ꝑ salario ptātis.⁊ vȓ ꝙ sic qꝛ iste iā erat muneribꝰ destinatus,ꝑ hoc qd iam erat creatꝰ. ꝯtrium videť qꝛ dies officij nō venit,nec cedit añ initum offiñ.⁊ per ꝯñs non venit nec cedit obligatio salarij.arg.de cōdi.⁊ de.l. publius. qꝛ ergo ille recedit illo tpe quo vniuersitas ꝑ illo salario non est effecta nec obnoxia vȓ qd non debeat teneri. ad hoc facit qd not. in specu.de cen. versi.sed quid si aliqs rusticus. vbi oīno vide. Preterea istud salariū hꝫ ī se ꝯditionē si ad regimeꝫ accesserit ptās. sed ista non est talis cōditio q̄ retro fingať.ergo ante recedens libere recedere potuit.vt.j.qui po.in pig.ha.l.potior.⁊.l.q balneū. ꝑ prima ꝑte facit.j.ꝑ socio.l. vnꝰ ex socijs.qꝛ cā sumpsit originē suo tpe.i.dū erat de vniuersitate, ergo dꝫ cōtribuere cū alijs.vt.d.l.vnꝰ ex socijs.nisi rñdeas negādo qd nō est verū ꝙ origo vel ꝑncipiū fuerat suo tpe, sed solū quedā ꝑparatoria renūciatoria in futurū. ⁊ hoc de tertio pūcto. ¶ Super quarto pūcto de ingresso monasteriū habes gl.or.q̄ de hoc dubitat in.d.l.incola. Nā dicit glos.qd ꝑ monasterū ingressum ille qui est ingressus habeť ꝑ mortuo ⁊ bona sua videnť esse libera a municipalibus muneribꝰ qꝛ trāslata sunt ī monasteriū, nā monasteriū nō teneť ad collectas. vt. C.de epi. ⁊ cle.auť.itē nulla cōitas. Nec etiā teneť ad gabellas, qꝛ gabelle dicunť munus extraordinariū ⁊ eccl'ia nō teneť ad extraordinaria munera. vt C.de sacrosan.ecc.l.placet.⁊ qd col ecte ciuitatū ⁊ gabelle dicātur extraordinaria munera apparet, qꝛ.l. diffinit ꝙ oīa munera sunt extraordinaria,nisi ea q̄ imponūť per.l. scꝫ romanoꝝ,senatuscōsultū,vel cōstitutionē ꝑncipū.vt.C. de vaca. pub.mu.l.j.lib.x.C.de vaca.mu.l.in oneribꝰ.§. q munerū.⁊ not.in.l.j.C.de agri.⁊ cēsi.lib.xi.⁊ hoc scꝫ qd collecte ⁊ gabelle sint munꝰ extraordinariū ⁊ qd eccl'a nō teneať, tenuit Bar. in quodā ꝯsilio: sꝫ h est verū ꝑ tpe futuro postq̄ bona sunt icorporata eccl'ie. vt extra de imu.ecc.c.nō minus ⁊.c. aduersus. secus pro tpe añcedēti.qꝛ ecclesia teneť ad munera obligatiōe reali: qꝛ ipa res est affecta nō obligatiōe ꝑsone ob h.C. d decur.l. qdā ignauie.li. x.⁊ in auť.de mā.prin.§.sed etiā suscipiētes collec. ¶ In gl.loqtur. si aūt ex forma statuti omnia ꝑdia essent tributaria, sicut est per statutū nostrū, tunc quecūqꝫ bona ꝑueniūt ad ecclesiam tanq̄ tributariā possunt grauari,⁊ statutuꝫ ipsis ꝑdijs pōt īponere. ar.C.sine censu vȓ reli.l.oēs.⁊ qd ibi not. ¶ Quero hic qd d his q nō ingrediunť monastariū,sed assumūt quendā habitum puta fratrū tertij ordinis vel militū gaudentiū si hoc faciunt in fraudem collectarum nō ꝑdest eis:vt not.j.de mu. ⁊ ho.l.cura, §.fi.in gl.ord. ad idē extra de priuil.c. cū ⁊ plantare.§.de fratribus.si aūt nō faciunt in fraudē tunc ꝑuilegia apostolica q̄ habēt,debēt ab eis obseruari. ar.C. de silētiarijs.l. decurionibꝰ.li. xij. facilius tñ ꝑsumiť fraus in istis q̄ in ꝯuersis. qꝛ ibi proprie non sunt ꝑsone ecclesiastice,sed potius quidā modus viuēdi.vt dicit glo.ordi.in q̄uadam clementina.⁊ hoc de quarto puncto. ¶ Super qnto,dicendū est qd qs nō potest pro muneribꝰ grauari in pluribus locis pro eadē re[a] vt not. in.l.j.C. de mulie.⁊ in
a quo loc.sed pro diuersis rebus,si quis hꝫ diuersa domicilia bñ posset grauari.vt.j. ad munici.l. eius.§. celsus. ⁊ hoc est in arg. qd de eodē ꝯtractu qs nō dꝫ soluere duas gabellas vnā in loco ꝯtractus, aliā in loco domicilij. Adde ꝙ libra nō dꝫ alicui fieri in diuersis locis eiusdem territorij. sed in vno in quo eligit se scribi.ar.j.de colle.l.j.in fi.per quā.l.hoc dixi. ¶ Super.vj.q.de rebus que acqruntur vniuersitati qualiter diuidanť īter singulos, dico ꝙ q̄dā acqrunť vniuersitati tantū ⁊ nō singulis. tunc nō ꝑcedit q̄stio,nisi vniuersitas dissoluať, quedā vero acqruntur vniuersitati distribuēdi in singulos, verbi gratia:illi de castro nouo sancti Martini emerūt quedam predia vt faciant ibi castrū ⁊ intra castrum domos. qualiter illud solum vbi faciunt domos distribuatur inter eos. Rñ q̄libet contribuūt ad ꝑciū taliter dꝫ fieri distributio soli.ar.j.ad tre.in.i. q̄tis.⁊.l.nōnūq̄ ⁊ ita no. Bar.in.l.j.de colle.illic.in pen.q.⁊ista sufficiūt sup hoc arti. ¶ Deinde no.inver.equidē ꝙ paria sunt sindicū non eē vt haberi nō posse ad actū gerēdū,vel eē ihabilē.⁊ hoc facit ad.q. dictat statutū q̄ pupilli possunt facere pacē authoritate tutoris,⁊ nō habētes tutorē cū authoritatē cōsanguineoꝝ Mō q̄dā ciuis nomine seas erat tutor cuiusdā pupilli,iste erat detētꝰ assisij propter guerrā,mō querebať vtrū primiores ꝯsāguinei pupilli possent cōsentire ad pacē. Ego consului qd sic,per hunc tex.qꝛ nō esse tutorē intelligimus tūc,cum tutor abest:ita ꝙ reuerti nō pōt.vt dixit text.hic ad hoc facit.c.si eps.d sup.ne pla. lib.vi.nō erat dubitatio propter aliud nisi qꝛ statuta nō videnť recipere hāc fictionē.tñ ego dicebā ꝙ ista statuta fauore publice vtilitatis late erāt iuuāda interꝑtatiōe.vt.j.de cō.⁊ de lege hoc mō.⁊.l.furti.§.pactus.s.de infami.⁊ ibi iurisconsultus mirabiliter interpretať verbū pretoris vt bonum pacis non impediatur item facit iste tex.ad materiam.l.si curatorē habēs.C.de in inte. resti.mi. Deinde in versi.si extraneus.no.qd iura q̄ seruantur in causis priuatorum seruanť etiam in causis ciuitatum ⁊ vniuersitatum.tene menti. Additio Baldi.

1 ☞ Uniuersitas quo loco citari debet.
2 Libellus a syndico contra syndicū qualiter formari debeat.

Nex societas. Quero nunquid collegium illicitū ꝑt ꝑscribere.⁊ dt Ja.de aret.ꝙ sic.ar.C.de ema.li.l.j.cy.idem nisi iure diuino reprobeť vt tꝫ h gni.vt collegiū hꝑtricorū.qꝛ ꝑhibetur possidere:ergo nō pōt ꝑscribere.vij dist.q̄ iure. Utrū vnū colligiū possit habere plures ꝑpositos. vid ꝑ Jn. d ꝑbē. cū nō ignores Cōceditur, qd de litigiosis ⁊ ꝯiura.dic vt not. Archi.xj.q.j.si quis ⁊.c.coniurationem.⁊.c.cōspirstionū.⁊ c.si quis per superbiā. Quibus aūt.vide ꝙ not. Inno. extra de rescrip.edoceri.in tertia ⁊ vltima glo.vide Inno.de procu. qꝛ in causis. Habere,vide Inno.in.c.ea noscitur.de his que fi. a prelato ⁊ actore. Itē vnū superiorē,siue prepositū vt.j.de pac.item matri.C.de iur.om.iud.l.fi.si q̄ratur de isto vtrum habeat iurisdictionem dicit Inn.ꝙ aut est superior oībus,⁊hꝫ ex ipso collegio aliū superiorē.⁊ tunc non hꝫ inferior iurisdictionē, nisi esset super hoc cōsuetudo.de offi.ord.cū ab ecclesiarū ꝑterea.⁊ vide
1 ꝑ eūdē Inn.eo.ti.qñ admoniti. ¶ † Sꝫ in quo loco citabiť vniuersitas,vide archi.vij.q.j.sicut. Dic qd si hꝫ syndicū ille debet
b citari[b] al's dꝫ citari in ꝯsilio ꝯgregato.vt l.alind.§.refertur.j.de re.iur.nec sufficit citari ptātē vel alium officialem,quia ꝯtumacia eius nō nocet subditis.ar.C.vñ.vi.l.meminerit Cy.idē no.
2 de re.iur.non potest videri dolo.Cy. ¶ † Qualiter libellus formať a syndico ⁊ ꝯ syndicū.vide spe.de li ꝯcept. Actorem vid.c. si eps.de sup.neg.pre.li.vi. Sicut no.cām vniuersitatis eo ordine tractari quo cāe singulorum. Actorē. dicit Inn. ꝙ excōicatus nō pōt authorari in ꝯstitutionē actorū,sꝫ bene pōt intereē extra de ꝑcu.ꝯsulti.⁊ adde ꝙ no. Inno.de dolo.veritatis.

¶ Inhabilis.no.qui dimittit ꝑcuratorem inhabilem non intelligitur ꝑcuratorem dimisisse. ¶ In gl.faciūt.dicit Inno.ꝙ lꝫ diuersarum nationū sint,tñ possunt vnā vniuersitatem facere siue ī vnū congregātur.puta in vnū castrū,vel ī vnū collegiū. Si aūt queriť vtrum hoīes diuersarum terrarum dicātur vnū collegiū vel plura.aut habent vnū superiorē,⁊ est vnum collegium:aut plures ⁊ plures. Si aūt habent vnum quo respectu hūt vnum,est vnuꝫ collegiū.sed quo respectu plures,sunt plures vt colligiť ex no.per Inn.de off.cū ab ecclesia. ¶ In glo.que multa ibi,ville.nisi prohibeantur ab eo in cuius fortia volunt edificare.nā tunc ad eum satis vȓ fieri ꝙ non valet.vt.C.de fun.li. l.quincunqꝫ castroꝝ.⁊ per Ja.in.l.onus.ff.de operibꝰ publicis. ⁊ ar.j.de vsu.le.l.fundū.ꝭm Inno.qui not.de excep.pre.delicta fi.⁊ de resti.spolia.pisanis. ¶ In ea.gl.ibi in.l.fi. Itē cā religionis.vt.j.de col.illi.l.j hoc dic vt no.archi.xij.dist. si qs fideliter vbi omnino vide de fraternitatibus,⁊ ipsaꝝ statutis. ¶ In gl. differūt hec tria.hic prosequere de his qui alienoꝰ noīe ī iudicio interueniunt.in prin.quid si dominꝰ ista omnia noīa inculcat in mādato.dic in spe.de actore.℣ sed,pone in gl.j. ꝑtor ibi non est simile pupillo sed adulto.vt.j.de bo.auť.iudi.pos.si minor. ¶ In glo.i.pretor.ibi,collectā.no.qd ad soluendum debitū q̄libet vniuersitas pōt imponere collectā nec imponiť collecta in capita sꝫ ꝑ singuloꝝ patrimonijs:qꝛ est onus ꝙ imponiť persone ꝑ rebus.vt.l.rescrip.§.fi.⁊ ar.C.de bonis auť.iud.pos.l.fi.circa mediū ⁊ si aliqs resistat pōt personaliter cogi. vt. l. ḡnali.de decur.li.x. ¶ In ea.gl.ibi q pōt. Idē spe.in tit.de censi.vel qd si aliqua vniuersitas. Quid si vnus de ciuitate est exemptus per priuilegiū vel per pactū vtrum reliqui teneanť in solidū.vide per Guil.s.de pactis si vnus.§.si pac.an. Itē vide de ali.leg.l.ij.per Ja. Idē in mar.e.ti.⁊ ꝑ Jo. de le.j.ab oibus.in ꝑn. ⁊ de excusa. tu.i.idē vlp.per Ja.are.adde ad ꝑdicta ꝙ no.guil.de cu.C.de sac. san.ecc.l.placet.⁊ no. e.ti.℣.qd si vniuersitas alicuius.⁊ ℣.qd si

vniuersitas

a ¶ Pro eadē re.ad de idem tenētē do. bar. so.in consi. cccij.icipit. videbať ꝑmo aspect. ver.ꝭm corolariū ibi nō enim dꝫ in.ij.parte.

b ¶ Citari.vide eundeꝫ Bal.in.c.j vij.colū. in ver. an vniuersitas. d mi.vaſ.qui ꝯtu.est ⁊ j. l. etiā. iiij. col. in ver. itē possūt. in si.C.d excep.rei in.

vniuersitas fecit, Sed an ad istā contributionē teneant de no-
uo venientes ad ipaȝ vniuersitatē ꝛ dic ꝙ sic si debitū erat ɔctū.
Quid de recedētib⁹: dic ꝙ tenent si debitū erat iā ɔctū al's nō.
eod.ti.ꝟ.sz qd si aliqs rustic⁹.ver.se.ad munici.in col.j.his.Sz
an si villa dz contribuere ad emēdationē dāni ꝛ p hoc imponat
collecta an cōtribuet dānū passus.dic ꝙ sic eo.ti.ꝟ.quid si dā-
nū. ¶ Sz pone qdā cōitas accepit mutuo centū a quodā hab-
tatore eiusdē loci hoc pacto vt donec sibi satisfieret nil solueret
p collecta sic diu seruatū ē tādē cōitas reddit cētū ꝛ collectas:
nō solutas vult repetere vsuras qrit nūqd possit: vsqꝫ nō i spe.
de vsur.§.sz pone aliqua.qd est notādū. Jn ea.gl.in fi. ¶ Item
posset creditor mitti i ipm ius colle.deci.e.ciui.j.de dā.ifec.si si
mta.§.si que sunt iura.ꝛ hec not.quia pulchra.

SI municipes. Uniuersitas hr loco singularis persone ꝛ a
tor ipsius cogit defendere ipsam vniuersitatem nō
singulos de vniuersitate. Not.hic ꝙ vniuersitas hr
1 loco psone[a] nō loco psonarū singulariū. vñ licet interuenietes
qui faciūt vniuersitatē dinumerent in plures ipsa tñ vniuersi-
tas vna persona censet.facit.j.de fideius.l.mortuo.ꝛ.j.de vsuc.l.
rerū mixtura.ꝛ dr vniuersitas psona improprie qr inquantum
vniuersitas aīa caret: nā vniuersale non hȝ animā: sz in iure tm
ꝛ intellectu cōsistit.facit qd le.ꝛ no.p Jnn. extra de sent.excō.c.
graue. ¶ Gl.colligit hic duo argumēta.primū argumentū est
ꝙ in cā vniuersitatis singuli de vniuersitate pñt esse testes scdʒ
hoc qñ aliqd sit de vniuersitate vel cōsilio.vn⁹ d vniuersitate pt
esse scriba vel tabellio ꝛ opponere ēt in instrō testes de vniuer-
sitate.facit extra de testi.c.veniēs.in fi.ꝛ hoc est verū in his q tā
gūt vniuersitatē qad ꝓprietatē ꝛ vtilitatē sz si singulos tāgunt
qad vtilitatē: vt in vsu nemoris p hoies ville vel i pratis: vt in pa
scuis vbi depascunt bestie singulorū vt no.j.eo.l.sicut.§.j. tunc
nō essent idonei testes.nō ea rōne qr sunt i eodē corpe: sz qr pti
cipāt i vtilitate: vt ēt extranei extra corp⁹ si ad eos ptineret cō
modū repellerent multo forti⁹ repellunt hi qui sunt de corpe
ꝛ domestici.ad B.C.de testi.l.olb⁹.nō ob.instit.de testa.§.legata
rijs qr loquit in teste approbato ab ipo testatore. Jtē ibi loquit
qn qd nō est sup legato sz sup instōe hrdis.vñ ibi testis testifi-
catur ad cōmodū suū p quandā ɔñam iuris nō per expressam
testificationē seu depositionē ipi⁹ testis.ꝛ sic non ob. ¶ Scdo
colligit gl.arg.ꝙ vasallus vniuersitatis vel capituli nō est vasal
l⁹ singulorū. qr aliō sunt singulares psone.aliō ē ipa cōgregatio
vel collegiū.ꝛ hoc est verū ꝛ indubitatū.vt.l. sicut.§. si qd.j.eo.

1 ☞ Statutū vel cōsuetudo loci pōt facere aliquē syndicum.
2 Syndicus quo modo constituatur.
3 Syndicatus an vitietur si constituentes sint excommunicati.

NUlli. Sine mandato legis vel vniuersitatis ne-
mo pt expiri p ipa vniuersitate.ꝛ dr habe-
re mandatū ab vniuersitate ille q hȝ mādatū a maiori
pte vniuersitatis cōgregate.in qua cōgregatiōe requirunt ad
minus due partes omniū habentiū vocē.ꝛ in duabus partib⁹
cōnumerat ēt ille q eligit.ꝛ vox patria pdest filio ꝛ cōtra. Jtē
vox fratris prodest fratri nisi statutū vel ɔsuetudo interdicat.
1 h.o.vsqꝫ ad.§.si decuriones in.l.itē eorum. ¶ †Not.primo qd
statutū loci vel ɔsuetudo loci pōt facere aliquē syndicū ꝛ actorē
sicut ipsuȝ cōciliū ciuitatis.qd tene menti.Et in hac ciuitate p
statutū nostrū syndic⁹ cōis est iudex ptis sctē Susanne qr hȝ
mādatū a statuto ad lites ꝛ cās cōes de isto syndico legali not.
ꝙ nō reuocat lz cōciliū ciuitatis faciat alium syndicū. nam nō
ꝓpterea cessat lex q qtidie mandat.vt.C.de hereticis.l.arriani.
Nā lex semp loquit.vt ibi dr ꝛ ad hoc facit nostra lra. dū dicit
lege cessante a ɔrio sensu. ¶ Quero qd si statutū vel cōsuetudo
de hoc nihil disponit.rñ.gl.qd ptās loci de iure cōi est syndic⁹
illius vniuersitatis ꝛ iura illi⁹ cōitatis pōt intētare.facit p glo.
qr ptās appellat pater.vt in aut.vt iudic.sine quoquo suffra.§.
ij. ¶ Jtē appellat pnceps: vt.j.de exc.tu.l.spadonē.§. si ciuita-
tis pnceps. ¶ Jtē facit ad hoc.j.de acq.re.do.l.statuas.ꝛ.j.ad
2 muni.l.de iure.qd tene mēti. ¶ †Scdo no.modū tenēdū in cō
sti.syndici vel actoris primo eñi oportet ꝙ vniuersitas ɔgreget
mādato supioris.vt.C.de decu.l.obseruare.li.x.ꝛ.C.de le.l.fi.eo.
li.ꝛ vbi nō esset ali⁹ superior.ptinet istud mandatū ad seniorez
b de ca.vel ɔcilio.vt gl.tāgit hic.ꝛ no.per Jnno.in.c.j.[b] de maio.
ꝛ obe.regrent ergo singuli de ɔcilio vt cōgregēt se.ꝛ ista requi-
sitio sufficit ꝙ fiat p pclama pconis in dubio. ꝛ vbi est de mo-
re ꝙ pulset cāpana dz pulsari campana.vt no.in.d.l. obserua-
re.ꝛ.j.de reg.iu.l.aliud.§.refert. Jllud est verū in actib⁹ in qb⁹
nō requirit cōuocatio absentiū sicut est generalr i oīb⁹ actibus
vniuersitatis vt.C.de decu.l.noiationū forma.li.x. Sz vbi req-
rit cōuocatio absentiū ad qs son⁹ cāpane nō pt ptinere nec p-
conū tūc sonus cāpane non sufficit.argu.in.l.j.§.occisorū.j.ad
sil.ꝛ in.l.fi.de decre.ab or.fa.ꝛ i.c.cumana.de elec.p Jnn. Ecce
ergo requirit ꝙ vniuersitas ɔgreget. Scdo requirit in loco pu
blico ꝛ solito.vt.d.l.obseruare.nisi ibi nō posset congregari pp
guerrā vel aliud impedimētū ꝙ dic vt singulariter not.p Jnn.
extra de ope.no.nū.c.cū ex iniūcto. ¶ Tertio reqrit ꝙ sint cō-
gregate ad min⁹ due ptes. Ita dicebat hic text.nā ibi dr omne
collegiū vbi sunt due ptes vel plures vt no. Jnn.extra de elect.
c.ꝙ sicut. ¶ Quarto requirit ꝙ maior ps oīm cōgregatorū cō
sentiat siue cōgregent oēs de collegio siue due ptes vel plures.
qr id demū dr factū a collegio ꝙ est factū a maiori pte eorū q fa
ciūt collegiū vt.j.ad muni.l.ꝙ maior. ¶ Quinto requirit ſm
gl.ꝙ in cōstitutiōe syndici vel actoris interueniat decretū iudi-
cis puta potestatis vel vicarij.qr aliter nō cōstituit syndic⁹ vel
actor in ciuitate vel castro vel villa nisi interueniat authoritas
ibi pñdētis.vt puta vicarij castri vel ville.ita dt gl.vt.j.e.l.itē eo
rum.§.actor.Gu.de cu.dicit ꝙ nō requirit decretū iudicis sz suf
ficit decretū ipsorū decurionū per tex.istū dū dicit.ordo dedit.ꝛ
j.l.itē eorū.§.decuriōes.vbi si decuriones decreuerint: ergo pe-
nes ipos residet hoc decretū.ꝛ.l.ea.§.ꝙ si actor.vbi vr ꝙ soli de
curiones reuocāt mādatū sz.G.allegat p ista pte gl.j.rē ra.ha.l.
actor.q gl.est no.ad hoc. Preterea cōstō syndici respicit admi-
nistrationē nō iurisdictionē.vñ sicut decuriones ꝛ cōciliū ciuita
tis pōt facere statutū ꝙ aliqs sit syndic⁹.ita ēt pōt hoc p viam
mādati instituēdo eñi nō requirit authoritas magistrat⁹ i his
q sunt administrationis nō iurisdictionis vt dixi in.l.j.§. q ma
gistratū.s.ꝙ quisqꝫ iuris.ꝛ p Ja.bu. ¶ Sexto requirit ꝙ noīa
constituentium syndicum exprimantur in syndicatu per.l. vlti.
C.de ven.re.ciui.lib.xj. ſm quosdā. Alij dñt ꝙ aut notarius at
testatur oēs interfuisse: ꝛ tūc non requiritur testificatio noīm.
vñ sufficit ꝙ dicat in quo concilio interfuerint omnes priores
ꝛ oēs camerarij.secus si non attestet instrumentum de oībus:
sz duab⁹ partibus,qr tūc psone interessentiū sunt incerte. ꝛ in-
strumentum est incertū. Jdē aufert facultatē reprobādi. Pre-
terea iste syndicatus nō vz.vt no.spe.de syndico.versi.quid si in
aliqua do.Oldr.dicit standū esse instrō in vno sicut in reliquo
qr presumit ꝙ instrumentum sit verum ꝛ ꝙ omnia sint solenni
ter acta vt.C.de si.instru.ꝛ iur.haste fisca.l.j.li.x.ꝛ ꝙ no.j.rē ra.
ha.l.actor.Bar.dicit ꝙ in puis vniuersitatib⁹ noīa interessen-
tiū debēt specificari in magnis nō: ꝓpter difficilē dinumeratio
nē.ar.j.de vsufru.l.vsumfructuarium.§.si viuarijs. ꝛ qd not.C. a
de iur.cal.l.ij.§.si actor.practica seruat hic ꝙ in collegijs perso-
nalib⁹ puta monachorū vel monialiū vel mercatorū vel cāpso-
rū exprimantur noīa interessentiū.lz in collegijs realibus vt in
cōgregatione ciuitatis vel castri nō exprimant noīa singulorū
sed numerus vniuersorū.vt qr dicit notarius in coadunātia in
terfuerūt.ccc.artifices vel vltra.ꝛ ex quo est ita de cōsuetudine
vz de iure vt hic. ¶ Juxta ista qro vtrum sufficit si vn⁹ cōsen-
tit hodie: alter cras.dic ꝙ nō.qr iste consensus nō est collegia-
lis: vt not.in spe.de syndi.ꝟ.quid si vnus.facit extra de electio.
3 c.in genesi. ¶ †Quero nūqd vitietur syndicatus si cōstituētes
sunt excommunicati So.dic extra de ꝓcu.c.cōsulti.ꝛ per Jn-
noc.in.c.illa.de elect.vbi vide. ¶ Ultimo quero hic quidam de
vna villa iuit ad habitandū in aliā villā nūquid possit p hoīes
illi⁹ ville ad quā iuit creari syndicus.ꝛ dico ꝙ sic si ibi trāstulit
domiciliū vt.j.de mu.ꝛ hono.l.ꝛ q originē.in pn.q tex.est ad B b
no.ꝛ coget inuit⁹ ad acceptādū vt.j.e.ti.l.si qs ingrat⁹.ꝛ.l.vex.
§.defensores. ¶ Jn gl.q incipit,scz decurionū.ibi cōciliū.idem
no.C.q sit lō.ɔsuetu.in rubri.ꝛ facit.C.de decur.l.quęqꝫ summa-
tes.lib.x. ¶ Jn gl.q incipit authoritate.idē tenet Jnn. extra de
procu.rc.petitio.vbi dicit ꝙ nō requiritur decretum iudicis: qr
cōstituentes nō sunt dñi sed administrantes.pōderata ista rō-
ne sequit qd si ista constitutio fiat in concilio gnali: vel fiat a to
to caplō ꝛ nō a quibusdā administrantibus,cum generale cōsi
lium vel argumētū vel totum caplm non sit administrator sed
dñs ꝙ reqrat decretū iudicis.G.hic aliter dicit.ꝛ idem etiam
tz.C.de epis.co.ꝛ cle.l.omnes.ꝛ facit.s. de procur.l.filius.§. mili-
tes.in fi. ¶ Jn glo.que incipit,due nāqꝫ.absunt.quid si casu a-
liter sunt psentes nō p ɔuocationem nunquid sufficit: dic ꝙ nō
nisi essent presentes oēs.qr de forma tradita a iure est qd con-
uocent vt in.d.l.obseruare.vbi tamen omnes intersunt non est
necessaria ɔuocatio.vt.j.de re iudi.l.de vnoquoqꝫ.ꝛ facit qd no.
j.e.l.sicut.§.si qs.cū eñi omnes intersunt fieret iniuria absenti-
bus nō conuocatis ꝛ hoc vult.l.vt.d.l.obseruare. ¶ Jn.e.gl.ibi,
item si.§.fin.so.vbi aliquid committitur plurib⁹ vt singulis oēs
dñt esse presentes.vt ibi.sed si vt vniuersis sufficit ꝙ sint due p
tes pñtes vt hic.Bar.dicit quod vbi vt singulis.aut eis sit cō-
missio per.l.aut p hominē.si per.l.tūc sufficit maior ps.vt.s. de
pact.l.maiorē.Si autem per hominē tūc requiritur qd omnes
sint pñtes.vt.l.sicuti.de arbitris.Ego nō facio istā differentiaȝ
inter commissionem hoīs,ꝛ commissionem legalem,sed solum
cōsydero vtrū vt vniuersis,aut singulis. ¶ Mō hic qro ɔstitu
ti sunt p cōe tres officiales sup imponēdis collectis vel vēden-
dis bonis bānitorū qrit vtrum valeat quod faciūt duo ex istis
abñte tertio: sz requisito.qd stat i hoc vtrū isti videant habere
istā potestatē vt singuli an collegialiter: ꝛ credo qd collegialiter

a ¶ Persone. Adde Bar. in.l. aut facta. §.fi.in.j.co lum.de pe nis. ꝛ bar. in mar.ꝟ. vniuersi tas versic. iiij. ꝛ vide fel. in.c. eā te.xj.colū. vers.ij. de claratio.

b ¶ Jnn.c.j. ꝛ ibi vide Fel.i.ij.co. ꝛ in.c.cum oēs.in pn. xxij. de cō stitu.

interpretenť oẽs habere qȝ habet istam ptātē sup factis vniuersitatis vt.i.l.ꝙ maior. Itē ꝛ numer⁹ eoꝝ patꝫ qȝ sunt tres: secus si essent duo. nā tunc nō pōt dici ꝙ habeāt ptātem vt collegiati qȝ duo nō faciūt collegiū. vt ȷ. de ver. sig. l. neratius. arbitrium aūt qđ datur aliquibus super factis singulariū personaruȝ videtur eis datū vt singulare. nec potest exerceri p eos nisi omnes sint pñtes. vt. d. l. sicut trib⁹. Fallit in. c. vl. de ar. li. vj. odio litiū, ꝛ de equitate canonica tantum. Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Prelat⁹ agēs an ante oīa teneať de prelatura fidē facere.
2 Ciuitas ꝛ castrum syndicum constituere possunt.

1 **NUlli.** ℂ † An prelatus agēs teneatur ante oīa fidē fecere de prelatura not. Ar. xlij. disti. qescamus. vide Inn. de cēsibus. sopite. ꝛ in spe. de libelli ɔce. §. iam. nūc. vide Archi. lxviij. di. c. si. Dicit Inn. ꝙ excōicat⁹ in factis ppriis facit pcuratorē nō in factis vniuersitatis: qȝ nō reputať de corpe. de elec. illa. gl. ꝙ stati due. dicit Inn. ꝙ capitulū dȝ ex quo due partes affuerūt. de elec. ꝙ sicut partes. fallit, vt no. in spe. de syndico post principiuȝ. ꝛ no. ibi cū due. Sȝ nūqd sufficit si separatim vnus hodie alter cras. dic ꝙ nō. ī spe. de syndico. v. qd si vn⁹. qȝ cōsensus cōis est d forma mādati: sec⁹ si fieret soluȝ ad excludēdū cōtēptuȝ. de elec. ꝙ sicut. Itē primū verbū si habeat ɔseq ius cōe: sec⁹ si ius singuloꝝ vt. ȷ. de ser. rusti. pdioꝝ. l. p fundū. An minores mulieres, filijfami. habeāt vocē in istis. dic in ti. de syndico. v. sȝ cuius etatis. ꝛ v. quid de mulierib⁹. ꝛ ver. qd de syndico. Item Alber. in marg. ti. de syndi in iudi. ꝛ p archi. ij. q j. phibenť p Inn. de eta. ꝛ quali. ex rōne. In gl. ibi ex ɔsuetudine. in. l. si. vide Inn. in. c. i. de maio. ꝛ obe. vide dio Inno. de oper. no. nū. cum ex iniuncto.

2 ℂ In gl. authorita. ibi, sapioris. ℂ † Idē tȝ Inn. q dt, ꝙ ciuitas ꝛ castrū cōstituit syndicū, ꝛ ī hoc nō est op⁹ sapioris authorita. qȝ vbi dñs mādat aliqd ñ ē necessaria iudicis authoritas sicut in pcuratore: ibi non est necessariuȝ decretū qȝ cōstituiť a dño ꝛ fieret sue qlibet est moderator ꝛ arbiter. vt. C. mand. in re māda. Tunc aūt dȝ castrum vel ciuitas constituere qñ due partes ad sunt in cōstitutiōe aūt amplius quā due toti⁹ ciuitatis, vel castri. ꝛ oēs cōsentiūt, aut maior pars illarū duarū partiuȝ misso ei⁹ partito vel facto scrutinio. C. de pre. decur. l. vl. d defen. ci. §. interi in auť. Sȝ administratores ciuitatis vt decuriōes nō sūt dñi ꝛ id ɔstituūt actorē cū decreto sapioꝝ, vt tutor. l. actor. ȷ. rē rat. habe. secūd. Inn. q ita not. ext. de proc. c. peti. ꝛ melius eo. ti. c. ɔsulti. Guil. de cu. fateť ꝙ in creatione actoris reqritur decretum. Sed dicit ꝙ sufficit decretū ipsoꝝ consuleñ. q creant cum sup hoc habeāt iurisdictionē. ar. š. de adop. si ɔsul. ꝛ. l. emācipari. ꝛ sic male dicit in eo ꝙ exigit decretū sapioris scđm euȝ ꝛ vide. c. nūqd eo de pac. li. vj. ꝛ in specu. de syndico. v. sed nunqd vniuersitatis. ℂ Sȝ nūqd crediť instro ꝙ dicit duas ptes interfuisse dicit spe. ꝙ nō. Item Albe. in dictionario. de syndico ibi vide vbi numerat singulos: secus si dicit oēs, in spe. de syndico. v. quid si in aliquo. sȝ hec distinctio est nulla: qȝ ꝙ iuris est de toto quoad totū ꝛc. vñ videntur oīa specificanda quia verba possent intelligi in ciuili significato de quo non debet loqui tabellio de elec. ca cum ɔstituit, in cle. Sȝ dic ꝙ in collegijs personalibus est necessaria specificatio in realibus non. vel, in paruis sic. licet in magnis non. ꝑm doc.

a ℂ Electionarij. adde q̃ dixi. s. ī pc. in pn. in apost. l. vbi q sint electionarij ꝛ q̃liter eligat imperator. et nōnulla alia ad materiam.

b ℂ Filiū in pauperē. adde flor. in. l. alius. si ser. vē. ꝛ Bar. in si. in. l. cū quidā la. ij. d lega. ij. sed nunquid possit eligere seipȝ in pauperem ꝛ sibi ipsi dare qđ in pauperes sit distribuendū. vide. d. mari. soci. in ɔsi. xxi. inci. circa potestateȝ vers. ex q̄bus cōcluditur. ibi, scđo vl. ꝛ ver. quintimo ꝛ data potestate.

1 ☞ Electus numeratur in numero eligentium.
2 Electionarij impatoris pñt eligere impatorē vnū ex seipsis.

1 **PLane.** ℂ † Not. ꝙ elect⁹ numerať in numero eligētiū. ꝛ sic fungiť loco duarū personarum siue eligať ad on⁹ puta ad syndicandū siue eligať ad honorē ꝛ ɔmodū: puta ad abbatiā vel epātū vel priorātū vt ȷ. e. l. itē. v. ȷ. Iuxta hoc q̃rit gl. si electio ē ɔmissa trib⁹ an possint eligere vnū ex se. ꝛ dicit gl. ꝙ sic. prudentius tñ facit iste electus si alij ɔsentiat, nō aūt seipȝ eligat: ꝛ idē si electio ē cōmissa duobus ꝑȝ G. ar. ȷ. de manu vindi. l. si pŕ. ī si. ꝛ de in diē addict. l. ꝙ si vno. §. si. sec⁹ § electio sit ɔmissa vni: qȝ nō pt eligere seipsum. vt a ȷ. mā. l. si tibi mādauero. §. si tibi centū ꝑm. G. ꝛ gl. † Ex ƀ ptȝ ꝙ 2 electiōarij ᵃ Iperatoris pñt eligere iperatorē vnū ex seipis. ꝛ ita fecerunt in imperatore qui est hodie ꝛ etiā in auo ipsius. Bald.

Additio Baldi.

PLane. Uide ꝙ no. Inn. de ele. ɔsyderauim⁹. Itē nunqd vbi pñtes citāt absentes telligiť presentis iudicis absentiū. dt In. qđ non. de lec. cū nobis, in glo. sed nunquid. Item adde ꝙ not. Inn. in eo. ti. cū in iu. vide Ja. de fidei. li. si le. §. a duobus. C. qñ nō pe. par. vide Ar. xxxj. di. nicena. vide Cy. C. de nu. is quoqȝ. vide extra de elec. ciuilia. ꝛ. c. cū in iur. ꝛ arc. viij. q. j. q epis. in fin.

1 ☞ Pater pōt eligere filiū ꝛ filius patrē ad honores ꝛ officia
2 Lex municipalis circa honores municipales, est seruanda.
3 Pater executor vltime volūtatis pōt nominare filiū in pauperem christi.

1 **ILlud.** ℂ † No. ꝙ pŕ pōt eligere filium ꝛ filius patrē ꝛ frater fratrē ad officia ꝛ honores. qȝ ƀ nō facit tāq̄ psona domestica sȝ tanq̄ gerēs publicū offm̄. Ex hoc no. ꝙ in publicis officijs psña ptās non curať. h. d. vt no. Cyn. C. qui te. fa. po. l. seniuȝ. Ex hoc no. ꝙ pŕ pōt insacculare filiū: ꝛ vn⁹ cōiunct⁹ alium: nisi statutū 2 vel cōsuetudo phibeat. ℂ † Itē not. ꝙ seruāda est lex municipalis circa municipales honores. vñ lȝ de iure cōi infamis non possit gerere honorē: tñ si p formā statuti cōtra insacculatos nihil pōt opponi: istud statutū vicit legē ꝛ ēt infamis gerit honorē: qȝ lex municipalis est seruāda siue pmissoria siue phibitoria 3 vt hic. † Itē ex hoc tex. no. ꝙ pater executor vltime voluntatis b pōt noiare filiū in pauperē ᵇ Christi. hoc eñ non facit in psona domestica sȝ vt executor: dūmodo fili⁹ sit paup re vera. ar. š. C. de sacrosan. eccle. auť. quibuscunqȝ modis. Bal.

1 ☞ Paria sunt per se facere ꝛ alteri committere.
2 Decretum iudicis super certo cadere debet.
3 Actor quare non possit dari ad lites futuras.

Si decuriones. Illud qđ fit per aliq̄s deputatos ad aliquod officiū vř fieri p deputantes, dūmodo serneť forma cōmissiōis: ꝛ decretū nō extēdiť nec extēdi pt ad futura. h d. ℂ In tex. ibi, duumuiri. for. de ordie decurionū. vñ ɔciliū decurionū remisit in eos hāc ptātē: vȝ ista remissio vel cōmissio ꝛ ꝙ fit ab istis duob⁹ vř fcm̄ a toto ɔci. decurionū. ꝛ ex hoc collige si adunātia gñalis facit aliq̄s officiales ad aliqd faciēdū, ꝙ illđ ꝙ fit p istos officiales vř fcm̄ per totā adunātiā. ꝛ facit de vete. iur. enu. l. j. §. oīa. ꝛ ƀ qñ alicui ɔmittiť aliqđ fcm̄ sȝ si cōmittiť iurisdictio cōtētiosa illud ꝙ fit a cōmissario nō vř fieri a cōmittēte ꝙ pȝ cū ad ɔmittētē appelleť. vt. ȷ. qs ꝛ a q̊. l. j. Inn. ēt alibi no. differētiā inter cōmissionē facti ꝛ cōmissionē iurisdictiōis. qđ pȝ qȝ vbi cōmittiť factū non fungiť cōmissari⁹ offō suo nisi faciat cū effectu. sȝ vbi ɔmittiť iurisdictio fungiť offō suo ēt p sniam inutilē vt no. In 1 no. extra de offō dele. c. ī literis. ꝛ est no. ℂ † No. ꝙ paria sunt p se facere ꝛ alteri cōmittere. facit. ȷ. de ser. ru. pdio. l. cū essent. §. si. sȝ ƀ anno fuit magna dubitatio vtrū nulla ɔmissio expiraret ex pirato offō cōmittētis. qdā dñt ꝙ sic: qȝ ista ptās cōmissa: est ptās delegata nō ordiaria: ergo re ītegra expirat functo offō superioris. vt. ȷ. de iur. om. iu. l. ꝛ qȝ. in cōtrariū dicebať ꝙ ista ptās est ptās translata. ꝛ sic ordinaria. tu potes distiguere vtrum ista ptās sit cōmissa p legē seu per modū legis seu per hoiem. i. per modū mādati. Prio cāu ē ordiaria ꝛ nō expirat qȝ ptās q̄ emanat a lege ē ordiaria. vt. i. l. ꝛ. qȝ. in pn. Scđo casu expirat qȝ ē simplex mādatū. ar. ī. c. vl. de pc. ī cle. ꝙ vez credo. de ƀ no. Bar. ȷ. de 2 dec. ab. or. fa. l. ābitiosa. vbi vide per eū ꝛ tene mēti. † Scđo not. ꝙ decretū iudicis dȝ cadere super certo ꝛ sup eo ꝙ nō est: nō pt interponi decretū ꝛ lȝ sentētia teneat sub cōdōne tñ sec⁹ ē in decreto. tene ƀ mēti. Ali⁹ ē intellect⁹ ist⁹. §. qđ ƀ nō tȝ ɔstō. qȝ cōmissarij nō fuerūt secuti formā cōmissiōis. ꝛ hoc tȝ Bar. vñ sep qñ dať aliq̄ ptās cōmissarijs inspicias formā cōmissiōis. qȝ to- 3 tū offm̄ ꝛ tota ptās depēdet a forma ꝑm Bar. ℂ † Quero ƀ q̄re actor nō pt dari ad lites futuras ꝛ sec⁹ est in syndico: Rñ. qȝ aliā naturā hȝ vnū offm̄ q̄ȝ reliquū. ꝛ actor dȝ ab actu. vñ si lis ñ ē in actu sȝ est ī potētia nomē actoris nō pōt vificari, ꝑȝ. G. Sȝ ipse q̄rit vlteri⁹ qd si dať actor ad lites pñtes ꝛ futuras: nūqd tȝ q̊ad pñtes: qȝ eadē res nō dȝ p parte valere ꝛ p parte non valere. vt. ȷ. fa. er. ī. l. in hoc iudicio. ɔtrū determinat. G. qȝ lȝ sint plura capitula potest decretum valere quoad vnum capitulum licet quoad reliqua non. vt. ȷ. fam. er. l. quedam mulier. ꝛ. ȷ de iure pa. l. carmelia pia. ꝑm Guil. de cu. Bal.

Quod si. Decretum pōt reuocari per cōtrarium decretum seu per prohibitionem. h. d. vel sic mādatum etiam cum interpositione decreti est reuocabile.

Actor. Actor vniuersitatis teneť defendere sȝ nō de rato cauere nisi dubiteť de mandato. h. d. Quero ƀ q̄ est rō ꝙ actor ɔstitut⁹ ab vniuersitate nō cauet de rato si cōstat de mādato: rñdeo ꝑm. G. actor vniuersitatis experiť solum p eo qui mandat. i. p ipsa vniuersitate sed actor tutoris experiť noie eius a quo non hȝ mādatum. i. noīe pupilli ꝛ cauet de rato pupilli. ꝛ si tu. dicis pupillus cogitur hr̄e ratū qđ solenniter actū est. Rñdeo hoc est dubiū an fuerit solēniter factū: qȝ de solēnitate ē qñ actor constituitur a tutore qđ tutor sit impedit⁹. vñ qȝ nō cōstat de isto impedimēto merito caueť de rato secūd. G. ꝛ in hoc cōsistit verus intellectus. l. actor. ȷ. rem ra. ha. Bal.

Actor itaqȝ. ℂ Not. actorē exqari curatori. Item no. posse fieri actorē in rē suā. Bal.

Additio Baldi.

ILlud. Dicit In. qđ abñtes per pulsa. cāpane nō intelliguñť cōuocari. vñ in actib⁹ in q̄bus certe persone sunt de sut stantia aliter dñt vocari, vt no. Inn. de elec. coram. ꝛ vide in spe. de iure pro. v. si. sed nunquid filium. vsqȝ in fi. Bal.

Additio

Additio lecture vacanis in.l.Item Bald.

ITem.§.Si decuriões. Qui noĩat p aliũ p se ipm noĩare vr.⁊ est ar.ꝙ index possit cõmittere taxationẽ expẽsar tabellioni. ad hoc.j.de cui.si pignora.⁊ no.in.l.ij.C. de iure fisci.lib.x.decreuerit. Quo accipiaꝛ hic decretũ.vide In.in.c. dudũ.d reb⁹ ecclie non alie.in magna gl. Elegerunt.vide eꝛ de elec.cãm.quot ptes hꝫ electio:vide archi.xl.di.sicut.fm Inn.Elect⁹.vid.c.religi.de pc.i cle.in vl.gl.Negotiũ.i.ministerium. ⁊ h minister nõ põt alteri cõmittere qꝛ mer⁹ minister est sine iurisdictiõe:vt no Inn.in.c. si.de offõ dele. §.ʒ si.decretũ nõ põt interponi sup lite futura.⁊ iõ ad lites futuras nõ ɔstituiꝛ actor.ʒ syndic⁹.h.d. Ex hoc apparet ꝙ ɔstitutio syndici nõ reqrit decretũ qꝛ cõstituiꝛ a dño ʒ in ɔstõne actoris sic:qꝛ cõstituiꝛ a dño.s.ab administrationib⁹ vniuersitatis.j.de neg.gest.cũ alicui.Nullius.vid Inn.de cõces.pbẽ.qꝛ cũctis. ¶ In glo.hic vult dicere de rato: aliud in actore tutoris q cauet ẽt si cõstet d mãdato.dt Guil.qꝛ actor tutoris daꝛ periculo tutoris q nõ hꝫ mãdatũ a pupillo ⁊ ideo cauet de rato pupili. ʒ actor cõitatis fingiꝛ ab ipa ciuitate ɔsti.⁊ hre ab ipa mãdatũ.⁊ iõ cũ cõstet.d mãdato n cauet d rato fm Gul.ar.ɔtra pmũ.j.de cur.bonis dã.l.ij.§. ꝙ si qsꝙ. Actor.ar.ꝙ marit⁹ possit esse cur.ad lit.qꝛ pcuratori cõparaꝛ ar.h.B.Suã.nota posse ɔstitui actorẽ in rẽ suã.facit d aut.tu. post pu.de dona.filius.Si est aliqua vniuersitas clericorum ⁊ laicor mixtim qs eã citabit? dic ꝙ inspiciꝛ maior ps.vt not. extra de loca.c.j.si sunt pares tũc clerici trahũt ad se laicos quia magis digni.C.de ap.pcipim⁹.§.pe.An id qd debet fieri ɔcilio vt eꝛ actiões offãlnũ de sacheto,d iure valeat nõ cõicato ɔcilio
1 dic ꝙ nõ.vt.C.de ap.noiatiões.Quid est cõe qd ciuitas[a] p arc. xij.q.ij.eps:qd corp⁹ qd collegiũ ea.q.q manumittiꝛ. ¶ Quid differat ciuitas a castro? no.d le.j.l.si heres.§.fur.depor.⁊ earũ clausbus.vide de re mili.l.officiũ regẽ.§.vltimo. Bal.

SIcut. Actor municipũ cogiꝛ defendere municipes.⁊ sumpt⁹ factos in legatione põt repetere.h.d. Bal.

1 ☞ Debitum vniuersitatis est diuersum a debito singulorũ.

1 SI quid. †Qd vniuersitati debeꝛ singulis nõ debeꝛ nec ecõuerso.h.d.No.ꝙ debitũ vniuersitatis est diuersũ a debito singulor. ¶ In gl.i.ibi,multo magis. sol.vbi declaraꝛ collegiũ a pncipio non tenuisse qlibet reportat ꝙ contulit collegio.vt.j.de colle.illi.l.j.in fi. vbi dõ collegium a pncipio tenuit tũc refert aut i aliud collegiũ trãsferꝛ vel mutaꝛ vt fuit i tẽplarijs qrũ bõa fuerũt applicata hospitalarijs ⁊ tũc bona ista trãsferunꝛ.vt in aut.de san.epi.§.si qs ãt i cã monastica.facit qd no.i.c.j.extra ne sede vacã.aut istud collegiũ nõ trãsferꝛ ʒ distribuiꝛ p supiorẽ:tũc bõa efficiũꝛ vacãtia.facit ꝙ not. Inn.de ope.no.nũ.c.cũ ex iniũcto.⁊.l.pr filiũ.§.tusculan⁹.de le.iij.ʒ.B.d bextra.de clerico ɔiugato.c.qd a te. ¶ In ea.ibi, nõ puto.hec est dtas qꝛ cũ nulli⁹ hẽat certã ptẽ rõne loci vel quote impossibilis est missio i posses.i reddit⁹ tñ ⁊ incõmodũ ꝙ pinde pcipiꝛ p singulos bñ põt fieri missio.vt.j. de re iudi.l. ɔmodis. p Gul.gl.allegat.j.si serui.vẽ.l.testat:ix.§ plures.ad idẽ extra d fideiul.c.puenit. In ea.ibi sunt.hoc verũ si istud factũ respicit ipsaꝫ vniuersitatẽ:vt qꝛ no ĩe vniuersitatis occupauerũt pdiũ, vel fecerũt bellũ p defensiõe vniuersitatis:sec⁹ si istd negotiũ nõ possit eẽ negotiũ vniuersitatis.vt qꝛ ɔmiserũt adulteriũ. nã tũc puniunꝛ singuli nõ vniuersitas sicut nos dicimus in alia materia negotior ge.vt.j.de ne.gest.l.si pupilli.§.si ego.⁊ not. ex ista gl.ꝙ vbi sunt oẽs d vniuersitate ibi eẽt vniuersitas ʒ nõ sint cõgregati de mãdato supioris vel pulsata cãpana. In ea.ibi,hoim ville.vt singulares hoies ville pasculauerũt in nemore tãꝙ i ne
b more vniuersitatis intelligit ipa vniuersitas possedisse [b] ⁊ pscripsisse ʒ nõ appareat de mãdato istor:qꝛ patiẽtia vniuersitatis habeꝛ loco mãdati.vt.j.mã.l.q patiꝛ.qd eñ pauci possederunt extẽdiꝛ ad vniuersos.⁊ sic extẽdiꝛ pscriptio seu consuetudo fm B.de hoc tangit Inn.extra de offi.Archi.c.dilecto. Bal.

1 ☞ Persone licet mutentur tamen collegium non.
2 Res vniuersitatis in vnum cadere potest.
3 Collegium:an dicatur si nullus in collegio remanserit.

1 In decurionib⁹. ¶†Licet mutentur p sone:collegium non mutaꝛ ⁊ intellectuale collegiũ residet etiã i vno si vn⁹ solus supest de collegio.h.d.est no. ¶ In tex.ibi sint ergo si capitulũ ecclie sancti Laurẽti fecit quẽdã contractũ iã sunt centũ anni:ita qd ex canonicis antiqs nemo viuit nihilominus ex ɔctu caplm remanet obligatũ: qꝛ ʒ nõ sint ijdẽ canonici:caplm tñ est idem.⁊ ideo ad nouos canonicos sub forma capli veteris transit oblo idẽ dicendũ est in pplo:qꝛ idem ppls est:ʒ nemo viuat ex his q retro fuerũt p cẽtũ annos.vt.j.de iu.l.pponebaꝛ.No.qd mors collegiator vel canonicor nõ dissoluit collegium vel qd monachi:vel qd canonici surrogati nõ faciũt nouũ collegiũ:ʒ illud
2 idẽ. ¶†Scdo.no. qd vniuersitas pt cadere in vnũ.⁊ sic facti⁹ collegiũ saluaꝛ quã qd fiat: qꝛ saluaꝛ in vno tñ non fit in vno a pncipio,vt.j.de re.iur.l.nerati⁹.sile dt Arist.qd si oẽs hoies decederẽt exceptio vno in hoc saluareꝛ species hũana.⁊ istud intellectuale pdicabile scꝫ hõ:sicut tex.vr dicere de collegio ꝙ saluaꝛ in vno licet sit quoddã vniuersale. Tertio no.effectũ q ex h resultat. nam ex quo in vno remanet iste noie collegij põt agere.Itẽ noie collegij ɔueniri. Itẽ iste ɔstituet syndicum ⁊ sic est reperire casum in quo syndic⁹ ɔstituaꝛ qꝛ iter eligẽtẽ ⁊ electum
3 dꝫ esse distinctio psonalis vt.s.e.l.plane. ⁊ ibi dixi. † ¶ Prio qro qd si nullus remansit in collegio:vtrum per hoc dicaꝛ collegiũ esse dissolutũ seu defectũ? ⁊ videꝛ ꝙ sic: qꝛ ʒ collegiũ saluaꝛ in vno:tñ non saluaꝛ in nullo.⁊ hec est opi.Ioã.tñ si postea authoritate superioris collegiũ restauraꝛ: fingitur idem collegium cum priore: tamen re vera non est idem collegium sed est nonum collegium.Ista est opinio Io.p quo facit.s.d leg.ij.l. pater filiũ.§.tusculan⁹.Sed Inn.dicit aliter in.c.cum ex iniũcto.d ope.noui nũ.vbi distinguit sic. Aut collegiũ destruitur authoritate supioris.aut destruitur casu puta mortalitate.Primo casu essentialiter ⁊ effectualiter dsinit esse collegiũ ⁊ perdit priuilegia.Scdo casu desinit esse collegium quantũ ad iuris intellectum. Vñ priuilegia cõcessa collegio adhuc durant.nec est necesse ꝙ ista priuilegia renoueꝛ.⁊ hec est ipsa veritas.Secũdo queritur quando nemo remansit in collegio. vtr bona illi⁹ collegij dicaꝛ vacãtia quãtũ ad pprietatẽ? tenendo opinionẽ Io.videꝛ dicendũ quod bona sunt vacãtia sicut bona illi⁹ qui d cedit sine here.vt.j.de solutionib⁹.l. stichum aut pamphilum. a
in fine principij.j.depositi.l.j.§.plane.cũ similibus.Contrariũ est ver quod bona quantum ad proprietatẽ nõ sunt vacantia. vñ licet omnes canonici eẽnt mortui: ecclesia tamen esset domina suorũ bonorum:qꝛ ecclesia non moritur.Preterea nos videmus ꝙ hereditas est domina: modo si dominium est penes vniuersitatem.vt in.l hereditas.de acquir.re.domi.multo fortius ecclesia videꝛ habere:licet collegium vacet vel rector ecclesie b
decesserit.Tertio queritur qd de possessiõe vtr illa bona vacẽt quantum ad possessionem? Glo.intelligit hic ꝙ sic.sed quidam archiepiscopus noie Moyses dixit cõtrariũ:licet rector ecclesie sancte Lucie decesserit.ipsa tamẽ ecclesia sua bona possidet nec est possessio vacans.⁊ intelligebat ipse ꝙ ecclesia possideret idest ꝙ parietes ecclesie possiderent.⁊ sic assumebat ecclesiam pro loco parietib⁹ circundato.ʒ in hoc iste fuit grossi capitis: qꝛ impossibile est ꝙ res inanimata possideat.posset tamen dici ꝙ ipsa intellectualis ecclesia nõ dico materialis possideat saltẽ fictitie ⁊ interpretatiue:ʒ non vere.propterea nouus rector si inuenit possessionẽ ecclesie ab alio occupataꝫ potest ipsum sua c
authoritate expellere:qꝛ ecclesia non perdit possessionẽ.⁊ expellit eum sicut habens ciuilẽ possessionẽ.⁊ expellit clãdestinũ possessorẽ.vt.j.de acq.pos.l.clam possidere.§.fin.cum.l.seq.⁊ hoc tꝫ Inn.in.c.olim.de resti.spo.⁊ de cau.pos.c.cũ sup.per Inn.ꝙ tenemẽti.in gl.ij.ibi.l.si grege.vide qd ibi no.p Dyn. In ea.ibi.§. sceuola.ʒ certe nõ est bonum arguere de hereditate ad ecclesiã qꝛ ecclesia est in animã viuentem ꝙ non est hereditas.h.d.quedam gl.decreti ꝙ ecclesia non põt mori.ergo semper viuit. In ea.in fi.adde qd no.Arc.xj.q.i.c.expedit.facit iste finis glo.pro quodam Dicto Inn.qui dicit ꝙ qñ conuenitur prelatus ecclesie nõ dr proprie conueniri platus:sed ecclesia.ita no.Inno.extra de rescri.c.significauit.in fi. Bald.

Additio Baldi.

SIcut muni.§.si qd vide.j.si ser.ven.testatrix.§.plures.de serui.rusti.pdi.l.fundũ.⁊.l.cõis.Et de recep.arbi.ʒ ⁊ fi.vide Inno.de succes.ab intest.cũ dilect⁹.in glo.pe. vide qño phibeꝛ collegiũ de iure patro.postulasti.p Inn.⁊ p ar.ix.q.iij. cũ sumus.Vniuersitas.vide Arc.x.q.i.c.i.vide oino arc.xvj.q. vlt.congregatio.⁊.xxj.q.ij.sicut.p arc.Cõuenire.vide oio p ar. lxv.dis.si forte.⁊.ix.q.j.nos i hoies Arc. ¶ In vnũ.vide qd no. Innoc.de elec.illa.⁊ de offi.dele.irrefra.ibi oio videas qd si hic vn⁹ põt emãcipari.dic vt no.in cõiuge.j.de rei vẽ.marcell⁹.§.sed si ea. In gl.ʒ qd si dissoluaꝛ.vide de hac.q.p Inn.de pri.dilecta. ⁊ de cleri.cõiu.qd a te. In ea gl.ibi:magis ɔ istd vr.j.ea.l.§.fin. ¶ In gl.dõ.ver.vbi vr dici ꝙ dissoluto collegio bõa collegij qraꝛ fisco:ʒ ibi loqꝛ cũ dissoluiꝛ collegiũ ⁊ collegiati:hic collegiati remanẽt.⁊ no.illud.Et dic ꝙ gl.dicit verũ ꝙ creditor non mittiꝛ i ipsam pprietatẽ.vt.l.a diuo pio.§.si sup reb⁹. sed i ipm redditũ sic,qten⁹ ptinet ad debitorẽ.ar.de re indi.ɔmodis. In gl.ʒ si dissoluaꝛ.ibi:q ibi sunt,cõsyderata vniuersitate in cõcreto nã ex ea in abstracto ɔsyderata vniuersitas non venit noie p sonarũ:ʒ iure vt no.Inn.de sentẽ.exco grauẽ. ¶ In eadẽ glo.
c in fi.vt tota ville vniuersitas possidere ⁊ pscribere[c] itelligiꝛ.⁊ da possidere p se nõ p aliũ:qꝛ vniuersitas nõ est alia nec ali⁹ ꝙ homines. ¶ In glo.sic extat.ibi,vniuersitas.imo vniuersitas est nomẽ iuris.⁊ repsentationẽ quãdã hꝫ:ʒ nõ put est nomẽ personarũ. ¶ In ea.ibi,qd sic nec cogeꝛ alia solẽnia seruare:puta so-

a ¶ Ciuitas. vide d his oibus plene p Fed. in.c.rodulph⁹. de rescri.

b ¶ Possedisse. facit ꝙ hr per d.Bar.soci.in cons. lxvj.inc.in cã cõitatis.dõ.qnta cõclu.⁊ versi.pen. l.ij. parte.

c ¶ Et prescribere.ad de.d.Bartho. soci. in ɔs.clxxxvij.inci.in cõtrouersia.ver.pterea vltra famã. ibi, an vniuersitas.l.ij. parte. vbi qñ queriꝛ: an vniuersitas seu ppls pscri pserit:nunꝗ prescriptio incipit,donec aliquis ex his qui habẽt sciẽtiã rei aliene viuit.

nare cāpanā,ꝛ alia q̄ fiebāt p̄ ꝯgregationē colleg̃ū.vt.l.j. de lib. vniuersitatis.ꝛ no.i.ff.referē.ac ēt ifto citato totū collegiū itelligit citatū nec erit necesse ꝙ ōz.ff.de reg.iur.nō pōt.ar.ad p̄dicta de le.ff.vnū.ff.rogo.de opt.le.l.si optio.de here.inst.q so.nō erat duos.ꝛ de fideicom.libert.fi legatario.ff.j per Ja. ¶ Jn.ea.gl. ibi,vt hic. Sz nūqd hoc on⁹ pōt collegiū dissoluere ꝛ sibi bona oīa applicare.constat in ecclesia collegiata ꝙ nō: q: ipsa ecclesia est collegiata. ¶ Jn.e,gl.ibi,solutū.tu dic ꝙ adhuc iuris intellectū h3 cū nō sit de iure descript⁹.ar.ff.de pet.he.l.hereditas.ꝛ de hoc no.Jnn.de no.ope.nū.cū ex iniūcto.sec⁹ si de iure ēt descript⁹.de le.iij.pf.ff.tusculanus.ꝛ nō ōz nō existere prio casu:fz vacare.vt no.Arch.de reseri.c.fi.gratiose.in gl.mirabiliter.l.vj. Et vide in Spec. de iure patro.l fi. ¶ Jn ea.gl.ad possessionē. tu dic ꝙ ipm collegiū retinet ꝓpter at̄ē.Jtē possessionē iuris fz nō facti ꝛ alīud i hereditate.q: hereditas repsentat mortuū:ficut collegiū ecclesiasticū.secus in collegio seculari.de reser.eā te. ſm Jnn.de cau.pos.cū.ꝛ p Bar.de acq.pos.l.j.in fi.puta sancti Ambrosij repzesentat ipm deū viuētē.ꝛ forte pōt dici ꝙ ecclesie q̄rat ēt alias post.fi hoc agit possessor.fz nō sequat̄ a p̄cio:q: deus q q̄rit vbiq; p̄fs est:ita q̄ ēt p̄fs iure. ergo q̄rit possessionē.extra de cōsue.ex parte.j. de rei vendi.quedā mulier. Si vero possessor nō intendebat tradere.tūc q̄ritur dñō fine possessione.C.de sacrosan.eccle.l.vlti Et adde q̄ not.j.p socio. cū duobus.ff.idem respondit.ꝛ in.c.ij.de preseri.lib.vj.ꝛ adde q̄ no.Jnnoc.extra de ꝓba.ex literis.videas oīno vbi hoc plene examinat.de can.pol.cū sup p Jnn.j.de resti.spoli.cū venisset. per Jnn.ꝛ ꝙ dico de possessiōe:dico de possessione ēt acq̄rēda. fz de possessiōe vt de possessiōe plature vel simili que nō est ecclesie:fz magis de ecclesia.dic per Jnn.de resti.spolio.in literis. vide Jn. de religio.do.cū dilectus.Jn gl.q: nō potuit.ꝛ vide p Dy.de acquir.pos.cū heredi.ff.item quero.Quis sit dominus rerum ecclesie no.Archi.xj.q.j.experientie.

Ciuitates, Ciuitas fi nō h3 bōa mobilia vel immobilia fit missio in iure. h.d. ¶ No.ex hac.l. ꝙ ita p3 fieri executio bonorū ciuitatis ncut priuate plone.ꝛ adde q̄ no.in.l j.ff.quibus.ff.e. Bal.

Additio Baldi.

Ciuitates, Vide Jnno.de ope.no.nun. cū ex iniūcto.ꝛ Lyn.ff.de legi. non ambigit.ff.ꝙ eos.ōt Jnn.ꝙ nō ꝓprie ōz cōuenīri persona plati fz eccl̄ia.ō resc.ff.si ergo.facit i fi.q res. Nūqd pōt cogi vniuersitas ad restituēdū syndicū vel actorē.dic ꝙ sic.de iur.cal.c.in ptractādis.de fideic.li.l.iij.ff.at.ff.de ali.le.l.iij, sicut minor cogit petere curatorē.ꝛ adde.ff.de li.mu.l.j.in fi.ꝛ q̄ no.Ja.bu.ff.e.l.i.ff.si nemo.ꝛ fi q̄s ius di.nō ob.l.j.ff.si ꝓcu.not. vide oīno in spe.de ꝓcu.ff.rōne quoꝙ cōstit.xvii.qd si canonic⁹. Æin muri sint de esse ciuitatis.dic q̄ nō.l.nam.q̄ aliquid.ff. si ita.de pe.leg. ¶ Jtē du.iurantis.dic q̄ non vt.ff.de excu.tu.l. si duas.ff.decer.p Jac.de are.defendūt.vide oīo Archi ziij.q.ff. eps.in addi.adde vt extra co:pale.vide Arc.xxiij.q.v.i fi libet.

Jtibi, Cōtra ciuitatē vel municipiū pōt agi dimissorio. ¶ Et no.q̄ fi est q̄ iter duo castra de confinibus q̄ agitur finium regun. Bald.

Additio Baldi.

Constituí, Vide de diui.re.ad ci.pti.l.fi.p Ja.de,Are.etiā ad certū articulū ꝛ in iudicijs summarijs constitui potest actor. Sz quid si est ꝓnunciatum cōtra syndicū an tenetur ad expensas ipse vel dominus:dic aut succubuit sup facto principalitūc domin⁹:aut super ꝓcuratorio:ꝛ tūc an obiectio ex qua succubuit respicit dñm ꝛ tenetur dñs:aut procuratorem ꝛ tenetur ꝓcurator.arg.j.locati.si merces.ff.culpe.Si aūt ꝓcurator substituit alium ꝛ ꝓnunciat̄ contra substitutum sup ipso mandato ꝛ subiectione.dic ꝙ procurator q. substituit tenet ad expēsas litis.ꝛ maxime q̄n lit.contest.vt dñs litis substituit. q: tūc ꝓprio nōie substituit.ꝛ vt dñs.Ita intelligo Jnn.in.c.j.extra.vt lit.nō cōtest.Sz qd si minor pars ꝛstituit syndicum:nō v3 cōstitutio.vt;ꝛ tenebit cōstituens:dic ꝙ sic.vt.l.j.ff.de magi.cōue.etiam vide Jnn.extra de arbit.per tuas.Jn glo.maxime.nam nec cā ibi.testamento. de adulter. vt.C.eo.Eum habiturū.Cū dubiū sit de mandato.Et no.ex.ff. isto ꝙ ꝓcurator ꝓsentis.Jdē dico in coniuncta persona nō pōt admitti cum cautione de rato cum statim possit ꝛstare de voluntate hoc xvbū fuit Pet. vt ipe no.j.e.si ꝓcurator in ꝛmento illi⁹.l.Jtē not. ꝙ minor facit ꝓcuratorem in iudicio.qō intellige q̄n pōt esse in iudicio.vt.j.qui pe.tu.vel cura.l.ij.Ex ſm Bul.Vide circa hoc consilium Jnn.de resti.spo.ex parte.

¶ De negotijs gestis. Rubrica.

1 ☞ Patientia habet vim mandati.
2 Patientia cōiuncta cū ꝓsentia pl⁹ opat̄ ꝙ cōiūcta cū absentia.

Hoc edictuz, Cōmendat edictum quoꝙ ꝓncipales vtilitates eius assignans seu demonstrans. Jn text.ibi:rerum possessionem.ex primo decreto. ¶ Jn text.ibi: distractionem.l.conuentionalem. Nota indefensum multa pati posse que non patitur si defenditur.indefensus patitur primum decretū. Jtē patit̄ scōz. Jtē patit̄ q: eius pignora distrahuntur: in pen am incidit. Item iniuriam pati potest.vt ergo absentes alia non patiantur detrimenta expedit negotia eorum administrari per presentes.ꝛ hoc intendit hec.l. Quero nunquid actio nego.gesto.oriat̄ tm̄ inter absentes ꝛ videtur ꝙ sic.in verbo absentiū. Jn ziū q̄ ēt si gerenť negotia pñtiū habeat locū actio
a nego.gesto.ª vt.C.e.l.curatoris.So.dicit glo.ꝙ ista actio h3 locū tam iter presentes ꝙ inter absentes:dūmodo presentia non inducat tacitū mādatū dñi. Exemplū in curatore gerēte negotia adulti. Jtē in gerēte negotia maioris ignorantis:q: si staret tacite videret mādare:ꝛ h3 locū actio nego.gesto.vt.j.mā.qui
1 patit.ꝛ.j.de re.iu.l.semp qui nō prohibet. † Hoc facit ꝓ quodā dicto Jnn.ꝙ patientia h3 vim mādati si aliqs agit tanq̄ p curator meus,ꝛ ego scio ꝛ nō ꝓhibeo videor mādare.ita dicit Jnn.extra de rescrip.c.ex parte decani.non tñ est per oīa idem si aliqs de medio me absentē,ꝛ ego scio ꝛ nō ꝓhibeo:q: tūc patientia mea nō equiparat mādato quoad oīa.ꝛ iō in executiōe sniē nō seruat idē ordo q̄ seruaret si haberet verū mādatū:fz seruat ordo traditus in aut.qua in quincia C.vbi de cre.agi opor.vbi ponit ille casus q non est alibi.si q̄s aūt defenderet presentem: tunc patientia h3 vim mādati p oīa.ꝛ ita intelligitur.l.q patit.ꝛ ex his concludo quid opereť patientia interſsentes,ꝛ quid inter absentes,ꝛ quid ex parte actoris,ꝛ ex parte defensoris,ꝛ quid
2 in iudicijs,ꝛ quid in negotijs. † Apparet ergo ꝙ plus operat patientia cōiuncta cū ꝓsentia ꝙ patientia cōiuncta cum absentia. Scōo q̄ro ex quo titulo primū ꝛ scōm decretum interponatur seu ex quo edicto ꝓtoris.dūc q̄dā ꝙ primū decretum interponit ex edicto q̄ est.j.ex quib.cau.in pos.eatur.fz scōm decretum interponitur ex edicto q̄ est.j.de bo.aut.iudi.gl.ōt melius ꝙ tā primum ꝙ scōm decretū vēditionis interponitur ex illo titulo qb.ex cau.l pos.ea.ꝛ ex authoritate edicti ibi positi.ªDod⁹ aūt tenēdus ponitur in illo titulo.de bo.aut.iudi.pos.vñ per primum titulū datur iudici potestas ꝛ authoritas circa interpositionē creti.p scōm tituluꝫ dat̄ forma ꝛ ordo hoc faciendi.ꝛ adde ꝙ habes in.l post ff. ſ.imperator.vt le.no.ca. Cōcludo ꝙ nec ad p mū nec ad scōm decretū pōt pueniri nisi quatenus.l.patitur.nō em̄ posset iudex pign⁹ cōstituere in re ex prio decreto ꝛ dsum transferre ex scdo,nisi ꝛ quaten⁹ h3 ptātē p.l.vt.j.de reg.iur.l.id q̄ nim. Deinde vos videtis h ꝙ absentes q incidunt in penas patiūtur cōuentionales vēditiōes nisi amicus intercedat ꝛ ferat ꝓ absente. Appet ergo ꝙ ius offerēdi nō ex personalitate reale qr potest offerri a quolibet amico.vt.j.de so.l q decē.ff.c. de capti.l.cū ꝛ postliminij.ꝛ ꝙ no.C.de solu.l.obligando. Dein de q̄ro qd vult dicere lī'a in fi.ibi.vel iniuria ꝛc. Ridet gl.ꝙ loqui pōt de iniuria ꝓnunciationis. Jtē pōt loqui de iniuria prescriptionis. Ex hoc secūdo dicto no.ꝙ licet quis nō habeat mādatū tñ pōt interrūpere prescriptionē. Aduerte istud est verum de naturali interruptione:puta si amicus expellat prescribentē de possessione.vt.j.de vsuca.l.naturaliter. sed de ciuili interruptione est dubium.qr non habens mandatum non pōt alieno iure gerere.vt.j.e.l.si pupilli.ff.pe.ꝛ falsus ꝓcurator non interrūpit prescriptionē.vt.C.de proc.l.licet.arg.C.ne de statu defun.l fi pater. Ridet glo.ꝙ non interrūpet prescriptionē p sese sed per ꝓcuratorē quē petet dari bonis.vt.in.l.ab hostibus in princ.ff. qb.ex cau.ma. Breuiter dici pōt ꝙ hic loquitur non in simplici amico:sed in amico qui est coniuncta persona que pōt experiri sine mandato.vt.ff.de procu.l.sed ꝛ he.in ꝓin. Vel dicit ibi per Bul.ꝛ adde ꝙ no.j.e.l.at qui natura.ff.cum absente.ꝛ ibi etiam dicam de hoc.

a ¶ Actio neg.gesto. Cui vero competat hec actio ꝛ quando ꝛ ex qb⁹. vide dom. ¶ Bar.loc. in consil. cxvj. inci. ex his q̄ i facto.xvii. qr p totū.i ſparte.

1 ☞ Obligans se fine mandato statim agere pōt,vt de obligef.

Jquis, Actio neg.gel.nascitur recipienti:ꝛ sicut gestor tenetur reddere rōnem dño ita dñs tenetur gestori ad rōnabile interesse. Tu tñ scire debes ꝙ actio q̄ datur dño,ōz actio directa: que datur gestori,ōz ziia.ꝛ quare sit distinctio talis introducta ꝛ vñ:no.j.de ac.ꝛ obl.l.consensu,ꝛ p Dy.in arboze actionū.in fi. Jn text.ibi:rōnē reddere.No.hic formā libelli super ista rōne fm
1 Bar.hoc cm̄ petitur vt ratio reddat̄ ꝛ reliqua. † Not.ꝙ ille qui obligat se fine mandato statim agere pōt vt de obligetur:secus in eo qui obligat se cum mandato:qr non pōt statim agere.vt.j. mandati.lucius.Sed quero que est ratio differentie. Ridet gl.notabiliter:qr q̄n intercessit mandatum:istud mandatum fingitur habere duas partes.l.soluendi ꝛ promittendi:merito ante solutionem non potest agi qr ante mandatum non est impletum ꝛ ad implendum videť se arctasse.arg.j.de cōdi.indeb.l. indebitam.ꝛ j.de vsufr.earum rerum.l.tribus. Aduerte ez hoc

habes

habes φ fideiussoꝛ q̃ d'in stetit in obligatione agit pc⁹ ex di-
spensatiõe legis φ agat ex natura ꝯctus. vbi aũt qs obligat se sine mãdato tũc nõ põt dici φ se arctauerit ad duo: sꝫ solũ gessit offm̃ pmittẽdi: ⁊ ipsa pmissione suũ offm̃ cõsummauit merito statim agit. ista sunt verba gl. hic ⁊ vba Guil. in. l. sꝫ videamus. j. eo. sed gl. que est in. l. sed videam⁹. vr̃ equipare fideiubẽtem cũ mandato ⁊ fideiubentẽ sine mãdato. vterq̃ vr̃ suscepisse officiũ soluẽdi: qđ est cõsecutiuũ officio pmittendi. ⁊ iõ nisi finito offõ nõ dꝫ posse experiri nisi in casib⁹ exceptis. ad hoc facit qđ no. ꝯ. de pꝛocu. l. q̃ ppꝛio. §. si in fine gl. ⁊ istud credo verũ in fideiussoꝛe siue sit fideiussoꝛ cũ mãdato: siue sine. In pmisso re vo q̃ obligat se p non obligato. vt. j. de dolo. l. elegãter. §. fernus pactiõis. forte est vera dicta distinctio. ⁊ facit j. mandati. l. si mãdato meo. in pꝛin. ⁊. §. j. ⁊ φ not. p Cy. C. mandati. l. si pꝛo ea. i vltia qõne. Adde qđ no. p Cy. in simi. C. fa. ercis. l. certum. Utrũ distinctio supꝛa dicta habeat locum in obligatis per instrumenta guarentigiata. Bal.

1 ☞ Masculinum concipit femininum.
2 Plurale in singularitates resoluitur.

Et pretoꝛ. Hic ponunt duo capita edicti. Pꝛio qñ gerunt negotia viuentis. Scđo qñ querunt negotia hereditaria. ¶ In tex.
1 ibi. fuerint. i. dicere negotia hr̃ditaria. ¶ Not. in. §. hec verba. φ
a masculinũ cõcipit femeninũ[a]. h. d. vt no. j. de ver. signi. l. j. ⁊. j. de
2 regu. iur. l. i. vbi. vide. ¶ † Scđo not. in vbo, negotia. φ plurale
b resoluit in singularitates.[b] hoc verũ nisi qñ requirit cõcursus pluriũ ad vnũ finalẽ effectũ: qꝛ tũc illa pl'alitas ad singularitatẽ reduci nõ põt, vt. j. de testi. l. vbi numer⁹. C. de impube. ⁊ aliis substi. l. q̃nis ⁊. l. hr̃ditatẽ. qño aũt hos cognoscam⁹ vtrũ reqrat cõcursus copulatoꝝ, vel nõ reqrat: subtiliter declarauit do. Ja. in qõne quã disputauit de legato facto mercatoꝛibus ⁊ artificib⁹ artis lane. ⁊ facit. j. de fun. instru. l. j. de leg. j. l. titie textores. ⁊. j. de heredi. insti. l lucius. ⁊ adde φ no. j. de peti. here. l. diuus. §. fi. ¶ Tertio no. in v. alterius. de natura genitiui significãtis personã φ significat masculũ ⁊ feminã. ⁊ facit ad statum: qđ õt si qs dederit dãnũ in re alterius qđ intelligitur siue masculi siue femine. vt hic. Bal.

1 ☞ Pupill⁹ rõne locupletatiõis tenet naturaliter ⁊ ciuiliter.
2 Minoꝛi succurritur post veram solutionem debiti naturalis.
3 Uerbum obligationis simpl'r platũ intelligit de sola naturali.
4 Guarentigie preceptum nullum habet fundamentum.

Pupillus. Ex negotio gesto pupill⁹ obligatur naturaliter ⁊ ciuiliter inquantũ locupletioꝛ fact⁹ est sꝫ rõne culpe non obligat nisi natural'r tm̃: ex q̃ tñ naturali patit cõpẽsatiõis obiectũ. h. d. ¶ In tex. ibi, agendo aũt. sꝫ pupill⁹. ¶ In tex. ibi. eius φ gessit. s. p culpã. vnde oꝛta ẽ na-
1 turalis obligatio tm̃. ¶ † No. pupillũ rõne locupletationis naturaliter ⁊ ciuiliter teneri ⁊ actionẽ pati. ⁊ idẽ intelligendũ est rõne doli. vt. j. deposi. l. j. §. an in pupillũ: sꝫ rõne culpe pupillus obligat nãliter tm̃ ⁊ ide nõ actionẽ, sꝫ exceptionẽ cõpensatiõis patit. ⁊ hoc intendit iste. §. conclude φ qñq̃ actio negotioꝛum gestoꝛũ intentat ob aliqua q̃ sunt agud pupillũ: ⁊ tũc bñ intentatur. qñq̃ ob dolũ pupilli ⁊ idẽ. qñq̃ ob culpã pupilli: ⁊ tunc nõ recte ĩtẽtat exceptio. ¶ Scđs not. φ ex sola naturali oppo-
2 nit cõpensatio minoꝛi sicut maioꝛi. ¶ † Sꝫ ꝯ h̃ op. qꝛ succurrit minoꝛi ẽt post verã solutionẽ debiti naturalis. vt. j. de ꝯd. indebi. l. iterdũ. C. si aduersus sol. l. idebitũ. ergo pari rõne dꝫ sibi succurri ꝯ cõpesationẽ: qꝛ cõpẽsatio est imaginaria solutio. vt. j. qpo. in pt. hab. l. si debitoꝛ. rñdet gl. φ aut nos loqmur ipso iure: ⁊ tũc patit cõpensationẽ. vt hic. aut implorat beneficiũ restitutionis in integrum: ⁊ tũc patit effectualiter cõpẽsationẽ: ⁊ ita intelligit. l. interdũ. ¶ Ex hoc no. ꝯ naturalẽ obligationẽ minorem in integrũ restitui. Cõtrariã glo. habuistis in. l. minoꝛ. xxv. an. ꝯ. de pe. ⁊ no. j. de fideius. l. marcell⁹. So. cõcoꝛdãdo gl. Glo. dicit φ interdũ naturalis obligatio trahit secũ suũ effectũ executiuũ per cõpensationẽ vel solutionẽ. ⁊ tũc minoꝛ restituit. ⁊ intelligit gl. nostra. ⁊. l. interdũ. Interdum naturalis obligatio stat i suis finib⁹ nec grauat minoꝛẽ: tũc qꝛ ñ ĩterest minoꝛis restitui, qꝛ nõ grauat non hꝫ in integrũ restitutionẽ cũ sit ipo iure tut⁹ aduersus oẽm inquietationẽ. ⁊ ita loqt gl. que est in dicta l. minoꝛ. Appet ex p̃dictis φ vbi ẽ sola naturalis obligatio minoꝛ restituit magis ꝯ ipsam executionẽ obligatiõis φ ꝯ ipam substãtiã obligatiõis naturalis. ⁊ ideo cessante executiõe cessat restitutio in integrũ. φ est subtile ⁊ vtile dictum. Potestis ẽt rñdere ad. l. interdũ. φ hec cõpẽsatio opponebat minoꝛi ex eadem cã ex q̃ agebat. ex alia vo cã nõ pateret exceptionẽ cõpensationis. argu. l. interdũ. qñ ipa naturalis obligatio solo bñficio eta-
3 tis sit elisa. φ nõ placet. ⁊ ideo tene opi. gl. ¶ † Illud no. φ verbum obligationis simpliciter platũ nõ ĩtelligit de sola naturali: sꝫ de ciuili obligatiõe. vt. j. de solu. l. si is cui. §. flaui⁹. ⁊ de efficaci obligatiõe. vt. j. de libe. cau. l. vel obligat. Et idẽ si pferatur simpliciter verbum debiti. vt. d. §. flauius. ⁊ quod not. j. de condi. ⁊ demon. l. qb⁹ d'eb⁹. §. dñs. ¶ Et p hoc dico ad. q. statuti dictat statutũ φ instrm̃ debiti guarẽtigiatũ vel instrm̃ obligationis guarentigiatum mandet executioni sicut snia. Modo quoddam instrm̃ guarentigiatũ cõtinet nudũ pactũ: q̃rit nunquid mereat executionẽ: ⁊ vr̃ φ sic. qꝛ executio est priuilegiũ instri nõ obligatiõis. vñ qꝛ appet instrm̃ solẽnizatũ p preceptum guarẽtigie merito dꝫ executionẽ mereri. arg. eoꝝ q̃ no. Cy. in. l. vna. de cõfes. ⁊. C. fa. ercis. l. certum. Cõtrariũ est verũ: qꝛ ex quo in statuto fit mentio obligationis vel debiti statutũ non loquit de debito naturali tm̃. vt. d. §. flauius. ⁊ multo minus loquitur de eo qđ est naturaliter ⁊ ciuiliter indebitũ: puta qꝛ ꝯctus fuit simulatus. vt. C. pl⁹ valere qđ agit. l. emptione. ⁊ argu. in. l. iiij. §. si ab ignoto. de manumis. Si aũt statutũ nõ facit mẽtionẽ detẽti vel obligatiõis: sꝫ facit mentionẽ solius instri: tũc forte naturalis obligatio redacta in instrm̃ meret executionẽ sicut nos dicimus φ naturalis redacta in cõstitutã pecuniã dꝫ executioni mãdari. vt insti. de ac. §. de cõstituta. cũ si. si aũt nulla subest obligatio: vt qꝛ est persona q̃ nullo mõ potuit se obligare: tũc defi-
4 cit ciuilis ⁊ naturalis nõ exequẽdi. ¶ † Itẽ ⁊ pceptũ guarentigie nullũ hꝫ fundamẽtũ: ⁊ ppterea nõ meret executionẽ: qꝛ vbi nulla est obligatio: ibi nullũ est preceptũ. φ est accessoriũ obl'onis. ar. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. ⁊. j. de fideicõ. liber. l. cum vero. §. subuentum. cum si. que verba bene no. Bal.

Et si furiosi. Gerens negotia furiosi tenet actione ne. ge. siue gerat sine vllo mandato: si a
ne gerat tãq̃ curatoꝛ. ¶ In gl. sua. ibi extra id φ agit. ⁊ ita est hic. ⁊ sic no. naturalẽ obligationẽ oꝛiri posse sine vllo cõsensu in quasi ꝯctib⁹: sec⁹ i veris ꝯctib⁹. ⁊. h. d. hic gl. φ ergo dñt sapientes φ naturalis obligatio hꝫ oꝛiri ex mẽte ⁊ ꝯsensu dꝫ intelligi õ naturali q̃ oꝛit ex vo ꝯctu. sec⁹ i ea q̃ poti⁹ oꝛit ex. l. prudẽtia, q̃ facto hoĩs. vt. j. de re. iur. l. cum amplius. §. is natura debet.

1 ☞ Actio neg. gest. pro negotio hereditario gesto nõ cõpetit.
2 Ciuis ⁊ popularis qualiter differunt.

Hec verba. Gerens negotia hereditaria actione neg. ges. tenet ex scđo capite edicti: qꝛ
1 primũ caput edicti ad talia negotia nõ extẽdebat. h. d. † Opp. φ p negotio hereditario gesto nõ cõpetit actio ne. ge. sꝫ funeraria. vt. j. de reli. l. at si qs. l. labeo. Sol. õt gl. ibi loquit in quodã actu q̃ nõ põt cadere in mentẽ natural'r vel potẽtial'r. Actio ve b
ro, neg. gest. hꝫ locũ p negotio qđ põt cadere in mẽtẽ actualiter vel potẽtialiter. dic vt in gl. q̃ est clara ⁊ bona. Uel potes dicere extra gl. φ iterdum gestto respicit administrationẽ patrimonij tũc hꝫ locum actio neg. ge. vt hic interdũ respicit quẽdã actum pium qui ppꝛie nõ est in administratione bonoꝝũ. tũc hꝫ locuꝫ actio funeraria ⁊ facit in rõne sui. j. de annu. le. l. quibus. §. mutius. ⁊. §. põponius. Sꝫ op. ⁊ vr̃ φ sufficit primuꝫ caput edicti. c
qꝛ negotiũ hereditariũ fictione iuris õr negotiũ heredis viuentis. φ sic pbo: qꝛ qñcũq̃ adeat hr̃ditas retro fingit dñs ⁊ hr̃s. alioqn testatoꝛ decessisset p parte testatus ⁊ p parte intestat⁹ φ est impossibile: qꝛ cã testati vel intestati est indiuisibilis re ⁊ tpe. vt. j. de mili. testa. l. miles ita heredẽ. §. ⁊ qꝛ diximus ⁊ pbat apte. j. de stipu. seruo. l. si ex re. §. fi. Dicit glo. cõcedo φ ista sunt negotia heredis viuentis. tñ verba. l. intelligunt plata in casu vero de q̃ pdicat vba existẽtia terminoꝝũ: nõ aũt in casu ficto seu q̃ reputat idem casus p fictionẽ: quã mirabilẽ gl. doctoꝛ me⁹ ⁊ aliq̃ doctores notabiliter allegant φ verba statuti simpl'r plata sup aliquo casu vel sup aliqua qualitate vel sup aliqua persona intelliguntur plata super vero casu super vera qualitate ⁊ super vera psona: ⁊ eodẽ modo si pferant sup dñio intelligunt plata sup vero dñio nõ ficto. Uñ si statutũ dicit si quis dederit dãnũ in re alteri⁹ nõ intelligit in re q̃ est alterius p fictionẽ: sꝫ de re q̃ est alterius per veritatẽ. ⁊ facit. j. ad l. aq̃l. l. huic. ⁊. j. de relig. l. ij. §. in locum. ¶ Itẽ statutũ dicit si quis offenderit ciuẽ intelligitur loq de vero ⁊ naturali ciue: nõ de eo q̃ ad ciuilitatẽ recept⁹ est p priuilegiũ sicut sunt iudei in ciuitate ista: nisi in eoꝝ priuilegio exp̃meret φ oĩa statuta loquẽtia de ciuib⁹ vẽdicarent sibi locũ in psonis iudeoꝝ. arg. j. ad. l. falci. l. j. §. lex falcidia. d. Bar. in hoc sentit ꝯtrũ: qꝛ ipe dicit φ vera ciuilitas ita põt induci p statutuꝫ sicut p originẽ. cũ ciuilitas habeat sub se plures species. ⁊ oĩs spẽs vera: sit vera species. vt. C. de incol. l. ciues. vñ nõ est ve-
c rũ φ isti sint ciues ficti: imo sunt veri ciues.[c] qꝛ quoties. l. põt aliqd introducere per veritatẽ intelligit introducere vere nõ ficte. fm Bar. q̃ ita no. j. de vsuca. l. si is q̃ p emptoꝛe. Preterea posito φ isti essent ficti ciues priuilegiũ vel reformationes eoꝝuꝫ recipiũt interp̃tationẽ passiuã. vt. ll. q̃ de ciuibus loquunt: poꝛrigant ad eos tam ad fauoꝛẽ q̃ ad odiuꝫ. vt. d. §. lex facidia. φ credo verũ: lꝫ sit arg. ꝯ. de his qui veniam etatis impetra. l. fina.
2 ¶ † Hic quero vtrum aliud sit dicere ciuis: aliud sit dicere popularis. ⁊ dico φ habes tex. φ ẽt foꝛẽses dñr populares. in auc. de q̃stoꝛe. post pꝛin. i illo vbo hec ciuitas populosa ꝛc. Uñ sub verbo populariũ: comp̃hendũtur foꝛenses ⁊ incole: nisi ex verbis vel ex mente appareat contrarium.

a ¶ Feminĩnuꝫ. adde eũdẽ bal. in. l. in multis. de sta. ho. ⁊ qđ ibi dixi in apostil. ⁊ fran. arc. i l. coheredi. §. cũ filio. i. ij. co. de vulg. ⁊ pup.

b ¶ Singularitates. adde feli. in ca. oẽs. j. dist. ⁊ φ ibi dixi in apost.

c ¶ Ueri ciues. vide tu. d. alex. de Imo. i l. adoptiuum. §. patronũ. de in ius vo. ⁊ in consi. suo inci. ciuitatis camerini. ⁊ Ludo. in sing. xi. ciuis. ⁊ ver. quidaꝫ est effect⁹ ciuis.

Sed si quid. Qd iuris ẽ de pncipali, est ꝛ d fructibus ꝛ accessorijs. In tex. ibi. etsi his verbis que cuiusqꝫ cũ is morit fuerũt. ꝛ facit. j. de pig. l. j. §. cuꝫ prediũ. No. ꝙ statutũ in principali porrigit ad accessoriũ. ꝛ dicit gl. ꝙ hoc est ex interpretatiõe. quã gl. ppetuo no. per hoc dico ꝙ lꝫ qs petierit se mitti in possessionẽ bonorũ q̃ fuerunt defuncti tpe morti imploɾãdo bñficiũ. l. edic. de edi. diui adri. to. tñ ille est mittẽdus in pos fructuũ post mortẽ defun. lꝫ isti fructus nũq̃ fuerint ppɾie defuncti. ꝛ ad hoc istũ tex. bñ not. Itẽ no. ꝙ p adiecto ꝛ specificato hꝛ illud ꝙ p legis interptationẽ colligit ita habes tex. hic, cũ gl. nõ ob. š. §. primo. vbi differt interptatio a veritate: qꝛ illud est verũ qñ cadit inter ea q̃ sunt eq paria ꝛ principalia: sec⁹ qñ cadit inter principale ꝛ accessorium: vt hic. ꝛ no. hoc verbũ: qꝛ facit ad no. in. §. decidisse. Bald.

Hec autem actio. Actio ne. ge. radicẽ assumit ex ipo negotio gest. ꝛ hoc est verũ ipsi⁹ originale fundamẽtũ. ꝛ est trãsitoria in hꝛdẽ. ꝛ hũc tex. multũ põderat Ja. bu. q dicit p istũ tex. ꝙ nũq̃ est reperire ꝙ actio ne. ge. oriat. quin oriat ex ipso negotio gesto: ꝛ inheret huic litere. Sꝫ bñ est reperire ꝙ interdũ orit ex ipsa gestiõe sola: interdũ ex ipsa gestiõe alio cooperãte: puta ratihabitiõe: nõ ꝙ ratihabitio sit principiũ cause: sꝫ pricipiũ tpis. Pricipiũ eñi cause ꝛ fundamẽtũ est ipsa gestio ᵽm Ja. vñ reprobat gl. ponẽtem actio. neg gest oriri ex ipsa ratihabitione; ꝛ est ipa veritas: ꝛ est subtile dictũ. vñ ratihabitio non parit: sed parere facit sicut in exemplo naturali si mulier pregnans nõ possit parere nisi ope medici. R. i medico opem dante parit mulier ꝛ ita ratihabitione õpẽ dante parit ipsa gestio q̃ primo nõ poterat parere: vnde. l. dicit ꝙ ratihabitio conciliat. nõ autem dicit qd pariat. j. e. l. si pupilli. §. idem ait.

Si executor. Executor tenet rõe doli in exequẽdo cõmissi. h. d. notabilis. §. Not. ꝙ executor tenet de dolo cõmisso in offõ suo: ꝛ pponit ꝯ eũ actio ne. gest. Sꝫ cõtra hoc op. ꝛ vꝛ ꝙ ꝯ eũ nõ pponatur actio nego. gest. sꝫ de dolo. vnde vꝛ obstare. j. de euic. l. si pignora. illud contrarium soluit pluribus modis. primo ꝙ hec. l. intelligitur ᵽm illã vt detur actio de dolo. Scõa solutio est ꝙ cum hic dꝛ ꝙ detur actio: ꝛ nõ dꝛ q: intelligit de actione de qua tractat rubrica sub qua. §. situat. vt not. in. l. fi. in prin. de cõdi. inde. Tertia sol. est ꝙ illa. l. intelligat ᵽm istã. l. Et ad intellectũ hui⁹. l. ita trahitur: vcꝫ ꝙ det actio de dolo. j. de ne. gest. ppter dolũ. illa solutio nõ plꝫ qꝛ non congruit litere. ꝛ ideo gl. soluit. tertio modo notabiliter ꝙ aut executor directus in fauorẽ alteri⁹ cõmittit dolũ contra eũ pro quo erat dat⁹ executor: tunc tenet vtili. neg. gest. vt hic. aut cõmittit dolũ contra aduersariũ: tũc tenet actiõe de dolo. ꝛ ita loquitur. l. ꝯria. Ex predictis no. ꝙ mandatum iudicis nõ representat mãdatũ partis: qꝛ si representaret mãdatum partis, executor teneret actione mãdati cũ habebat mandatuꝫ a iudice: ꝙ est falsum. ad hoc no. hũc tex. Scõo no. ꝙ isti executores ꝛ exactores non tenent nisi de dolo ꝛ lata culpa. facit. j. si mens. fal. mo. di. l. j. § j. Iudex ẽt ex offõ punit executores q in offõ delinquunt vt. C. de spor. l. ij. ꝛ not. j. de custo. reo. l. diuus. nõ tñ dꝛ delinquere executor q ad vnguẽ mandatũ exequitur. vt extra de ap. c. nouit. Itẽ no. ex predictis ꝙ qñ executor excedit modũ nẽ solũ põt appellari[a]: vt. C. quorũ appel non recip. l. ab executore sꝫ etiã ipse executor facit litẽ suam. vt. l. si pigno. ꝛ noĩe executoris cõprehẽdũt collatores principis. vt. C. de exac. tribu. missi opinatores li. x. Extra querit hic Gui. deputat⁹ est p iudicẽ qdã executor ad vẽdẽdũ ꝛ pciũ recipiẽdũ. iste vẽdidit, ꝛ pciũ pcepit: sꝫ ĩ vtilitatẽ suã ꝯuertit, nũqd emptor sit liberat⁹: ꝛ arguit ipse ꝙ nõ. p. l. a diuo pio §. si sup rebus. de re iudi. ꝛ de re. eo. l. magis puto §. ne tñ. cõtrariũ tene per hũc tex. qꝛ ipse executor tenetur emptori: emptor aut ei legitime soluit parẽdo mãdato iudicis arg. j. de solu. l. si stipulans. §. si lancem.

a ¶ Appellari. adde Feli. in. c. qd ad consultationẽ in col. viij. post prin. in v. a pronunciatione. cũ seq. de re iudi.

b ¶ Celebrari. p quo vid tu dy. i ꝯsi. xvij. in vers. ad hui⁹ post mediũ versicu.

Interdum. Accedẽs ad gerẽdũ negotia, al's peritura tenet de dolo tm̃. h. d. supple. ꝛ de lata culpa. vt. l. nerua. ᵽm glos. ꝛ bñ. In tex. ibi. vsari. i. purgari. No. in hoc. §. ꝙ in actione neg. ge. interdũ venit dolus tm̃ ꝛ lata culpa. gl. notabiliter hic dicit ꝙ regula est ꝙ in actione neg. ge. regul'r venit dol⁹, lata culpa, ꝛ leuis. vt. C. eo. l. tutor. sed regula fallit qñqꝫ p gestore vt veniat dol⁹, ꝛ lata culpa tantum. vt hic. qñqꝫ p dño ne. ge. vt veniat leuissima culpa. valet. j. eod. l. si pupilli. §. nunc videamus. qñqꝫ plus vt veniat casus fortuitus. vt j. eo. l. si negotia. ista sunt verba gl. habes ergo ꝛ tene menti ꝙ venit in actione neg. gest.

Hac actione. Tã ex volũtaria q̃ ex necessaria gestione orit actio neg. gesto. siue necessitas imineat i rei ꝟitate siue ex opiniõe gestoris. h. d. No. qd dixi in summario. Querit hic gl. vtrum ille qui putat se tutorem ꝛ nõ est, gerẽdo teneat actione nego. gesto. dñt quidam qd sic. p. l. C. q dari tut. pos. l. armate. gl. dicit ꝯ. qꝛ iste tenet actiõe p tutele. ꝛ sicut vera actio tutele excludit actionẽ neg. ge. ita actio p tutele que est fauorabilior ꝛ magis priuilegiata q̃ mera actio negociorũ gestorũ. Preterea actio protutele est actio specialis, actio neg. ge. est actio generalis: ergo species derogat generi. i. natiuitas specialis actiõis excludit natiuitatẽ actiõis generalis. arg. j. si mẽsor fal. mo. di. l. j. §. j. Non ob. l. armate. qꝛ ibi cessat actio ptutele. vnde vt de ista actiõe intelligas cõsyderandũ est ꝙ interdum est verus executor habitu ꝛ non tamen actu: puta qꝛ eget cõfirmatione: tũc si gerit tanq̃ tutor tenet actione ptutele. interdũ non est tutor habitu nec actu: tñ potest esse tutor: ꝛ tunc idem. vt. j. de eo qui p tuto. l. j. ꝛ. l. quero. Interdũ quis nõ est tutor actualiter ꝛ potẽtialiter. ꝛ tunc aut est defectus psone ex parte gerẽtis: aut ex parte domini ne. gest. Si ex parte gerentis non nascitur actio protutele. vt. d. l. armate. si autẽ ex parte domini nego. gesto. dicunt quidam ꝙ nascitur actio pro tutele. ꝺ hoc tangit i. l. j. C. de testa. tute. l. tutelis. Similis distictio, de inhibilitate persone gestorũ ꝛ dñi. j. eo. l. põponius. de nego. gestis. Alij dñt ꝙ siue sit defectus ex parte domini: non habet actio ptutele locum: qꝛ vbi nõ põt cadere actio tutele, ppter iuris impossibilitatem. ibi non põt cadere actio verisimilis: id est actio protutele. Naꝫ qñ aliqd excluditur: ꝛ omne eius sile vꝛ excludi. sꝫ hoc nõ prosequor plus hic. ꝛ vnuꝫ scias ꝙ de illa actione protutele non est tractandum nisi vbi quis se putat tutorem secus autem vbi quis se putat curatorem: quia tunc habet locum acti. neg. gest. vt hic. Bal.

Apud marcellum. Actio ne. ge. ꝛ mandati possunt simul concurrere sumẽdo originem in psonis diuersoꝝ. h. d. In tex. ibi: vti possi. nego. gest. contra dñm ꝛ mandato contra mandantem. Not. in ꝯtractibus mãdantẽ teneri ẽt si qs erat al's factur⁹. Querit hic glo. quid si non erat quis al's facturus vtrum teneatur dñs actione nego. gest: dicit Joan. ꝙ nõ: qꝛ nõ est gestum eius contẽplatione. Azo dicit ꝙ sic: qꝛ erat nego. suum re ipa ꝛ non minus operatur veritas q̃ contemplatio. ꝛ hec opi. est verior. ꝛ pbatur in. l. item si cum putaui. j. eo. Bal.

1 ☞ Fideiussor sine mandato hꝫ actionem nego. gestorum.
2 Donatio tacita sine nuncio inter absentes celebratur.

Quemadmodum. Sicut superi⁹ cõcurrit actio ne. gestorũ. ꝛ mãdati: ita hic ꝯcurrit actio neg. ge. cũ verborum obligatione. h. d. Actio neg. gest. ꝛ ex stipulatiõe possunt ꝯcurrere in personis diuersorum: ꝛ qui fideiubet sine mãdato põt petere se liberari nisi fideiusserit animo donãdi. h. d. cũ. l. se. not. i. §. queadmodũ. quẽ posse fideiubere p absente ꝛ ignorãte. Itẽ no. fideiussorem ac-
1 cedere quasi contractui sicut vero contractui. † Scõo not. qꝛ fideiussor sine mandato habet actionẽ nego. ge. in oĩbus casibus in quibus fideiussor cũ mandato habet actioneꝫ mãdati. ꝛ hoc cũ vtiliter fideiussit secus si inutiliter. Exẽplum. j. de fideiuss. l. grece §. a fideiussore. vñ superuacuus fideiussor cum mandato agit. vt ibi: sine mandato nõ agit: vt in hac gl. quã tene mẽti. intelligas qd non agit vi fideiussiõis: sꝫ bñ posset agere vi solutionis; qꝛ soluendo gerit negotium dñi ipso gestu. vt no. j. e. l. si pu-
2 pilli. §. pen. † Tertio ꝛ vltimo no tacitam donationem inter ab-
b lentes celebrari[b] sine nũcio vel epistola. sec⁹ in donatione expssa. facit. C. de pac. l. ij. ꝛ qd no. C. de sacrosan. eccle. illõ. ꝛ Nõ vide glo. ꝛ in. gloss. j. quia ibi. Rñd. sic Guil. de cu. dicit quod etiam anteq̃ diu stet in obligatiõe põt agere vt liberetur. arg. j. eod. l. si qs mandato. ꝛ sic actio neg. gesto. cõpetit vbi non cõpeteret mãdati. Et ratio differẽtie est qd ille qui suscepit mãdatũ fideiubendi videt suscepisse mãdatũ soluendi. vnde antequã soluat non impleuit mãdatum: sed ille qui fideiussit sine mandato statim impleuit officium: ꝛ ideo statim agit. vt no. in. l. ij. in fi. š. eo. ᵽm Guil. tu dic vt ibi dixinã teneo hanc glos. quia lꝫ quis sine mandato fideiusserit: tñ videtur in se tacite suscepisse officium soluendi quod est connexum promissioni: ꝛ inde habet necessariam consequentiam. argumen. j. de mino. l. iij. §. scio. ꝛ insti. de obligatio. in prin. Bal.

Item si. Error mãdati nõ impedit actioneꝫ neg. gest. Itẽ qui labitur in persona dñi hꝫ actionem neg gest. contra verũ dñm nõ cõtra putatiuum. h. d. In hac. l. appet erroreꝫ q̃si ꝯctus nõ impedire. No. ꝙ lꝫ in veris cõtractib⁹ vbi contrahẽtes non consentiunt in eadem specie cõtractus, non valet contractus. vt. j. si cert. peta. l. si ego. tamẽ secus in quasi contractibus. vt hic in. j. Rñ. Secũdo no. ꝙ in actione que oritur puidentia legis, sicut est vbicũqꝫ extra id ꝙ agitur nascit actio: plus veritas q̃ opi. ponderatur. ꝛ hoc in actibus licitis. sed in illicitis si quidẽ veritas excludit maleficium ponderabitur veritas. vt. l. fi. de crimi. expil. ex heredi. de fur. l. inter oẽs. §. recte. Si vero opi. pbabilis excludit maleficiũ: tunc plus ponderatur opi. vt in. d. §. recte. si autẽ nõ excludit maleficiũ sꝫ attenuat vel restringit seu arctat dic. vt. j. de iniur. l. eũ qui nocẽtem. §. si nupta. ꝛ. §. fin. C. ad. l. iul. vi. l. qm̃ multa facinora. ᵽm Cy. Bald.

SI pupilli. Actiõe ne.ge.tenet̃ ille ad quẽ ptinet negotiorũ cura ⁊ sollicitudo ⁊ etiam dñs negotiorũ.h.d. ¶ In text.ibi,te.s.insolidũ. ¶ No. ꝙ in negotio ꝙ est alteri⁹ cura ⁊ sollicitudine.i.rõne officij:ita demũ tenet̃ actione ne.ge.si sua cõtẽplatiõe gerat̃ ẽm Bar. ¶ Scḋo no.ex vna gestiõe minori oriri plures quasi ↄct⁹ ⁊ plures obligationes diuerse qualitatis.vñ actio q̃ orit̃ hic ↄ tutorẽ est solidi psecutoria:s; actio q̃ orit̃ contra pupillũ non est psecutoria solidi:s; eius tñ ꝙ ex illa gestio. pupillo accrescit.⁊ sic no.eũdẽ actum ad diuersas psonas relatũ assumere diuersas qualitates ⁊ parere diuersos effect⁹. ¶ Op. ꝙ pupillus teneat̃ isolidũ.vt.j.e.l.sed an vltro.§.j. Solu.distingue.vt in gl.q̃ est magistra quã audi in voce ex qua no.ꝙ in negotijs necessarijs ↄsyderat̃ pncipiũ,in vtilib⁹ considerat̃ finis, in voluntarijs nõ ↄsyderat̃ principiũ nec finis. ¶ Ibi pupillũ. vel similis psona est dñs negotio⁊.⁊ hoc vult glo.⁊ tene menti.

Si quis. Nũci⁹ tenet̃ ne.ge.ei cui dirigebat̃.h.d.sed dirigens tenetur actione mandati.

1 ☞ Accedens depredandi causa ad gerendu; negotia mea dicitur suo lucro studere.

2 Predo expensas repetit.

Sed si quis. Qui accipit aĩo depredandi tenetur actione ne.ge.sed non agit nisi quaten⁹ dñs est fact⁹ locupletior.⁊ in hoc oẽs dñi sunt pares siue pupilli siue maiores.h.d.iste.§. Facit contra stipendiarios q intendũt prede. ¶ In tex.ibi mag̃s.credo ꝙ p hoc verbũ in hoc casu veniat leuissima culpa. ¶ In tex.ibi impenderit.meo noĩe

1 q: suo noie nunq̃ repetit.⁊ hec est veritas ẽm gl. ¶ †No. ꝙ ille q depredandi causa accedit ad gerendum negotia mea suo lucro nõ meo cõmodo studet.⁊ rõne delicti sui claudicat actio q: ipse tenet̃ mihi de qualibet culpa.ego non teneor sibi nisi quatenus sum locupletior factus:q: nõ est iustum neq; equum ꝙ improbus gestor in pl⁹ agat.⁊ adde hic ꝙ not. Inno.in.c.sicut.de iureiu. ¶ †Scḋo no.predonẽ expẽsas repetere,sic ergo ⁊ iniusti repetũt expẽsas.qḋ est verum,si faciũt nomine domini:secus si noie proprio:q: tunc nulla est repetitio.vt.j.de cõdi.inde.l.si in area.qḋ dic vt hic glo.

Item si. Procurator cui est pecunia soli⁹ dñi contẽplatione mutuata nõ obligat̃:s; dñs sol⁹ tenetur. Item tenet̃ dñs ẽt si mutuans sit a procuratore stipulat⁹.h.d. Primo loquit̃ in mutuo facto contẽplatione solius dñi stipulatiõe. Scḋo loquit̃ in mutuo facto procuratori contẽplatione solius dñi cũ stipulatione scḋa ibi:q d tñ. ¶ Not.ex ↄtu procu. non obligat̃ ipse pcurator:⁊ tñ l; in psona procuratoris obligatio nõ sumat initiũ:nihilominus dñs obligat̃.non ob.j.de ac.⁊ obl.l.quecũq; gerim⁹.q: ibi loquit̃ in actione actiua.hic in passiua vel ibi in obli.q̃ contrahitur verbis.hic re. vel ibi in obligatione ex ↄtu:hic in obligatione ex q̃si ↄtu que inter absentes orit̃ sicut iter pſentes.sic non ob. ¶ Scḋo no.ꝙ pmissio hoĩs sibi puidentis p stipulationẽ non excludit pmissionem legalẽ qn nascatur actio ne.gest. ¶ Tertio no.ꝙ abundans cautela non

a nocet.[a] facit.j.mandati.l.qui mutuã.j.de.au.⁊ argen.lega.l.pediculis.§.labeo. Modo venio ad apparatu;. Vos habetis hic gl.magistram pleniorẽ q̃ reperiat̃ in iure:qualiter ⁊ qñ ⁊ ex mutuo facto procuratori vel alij administratori cum mandato vel sine mandato teneat̃ dñs vel administrator. Et h; hec materia duas ptes. Priã est qñ hec stipl'o ẽ iterposita. Scḋa ẽ qñ stipul. nõ est iterposita q̃ad primã partẽ. Gl.ponit vnã.q.nũq d ex ipsa stipulatiõe interposita obliget̃ administrator.⁊ dixerũt qdã ꝙ nõ.q: tex.dixit ꝙ stipulatio est ex abũdãti:s; illud qḋ abũdat ẽ frustra.vt.s.de pac.l.iuris gentiũ.§.s; si fraudãdi:ergo tãq̃ frustratoria stipulatio nõ obligat. Preterea q̃ad ipsum pmittẽte; stipulatio est sine cã:q: tota cã cõcernit dñm ⁊ administratorem si est sine vera cã:ergo obstat doli exceptio.l.ij.§.circa.j.de doli excep. Cõtrariũ determinat gl.ꝙ ex sua pmissione administrator tenet̃ p.l.in eũ.in fi.pñ.j.de insti.facit ad hoc ꝙ no.l.si procurator meus.s.de procu.⁊ eo.tit.l.procurator qui pro euictione nõ obst.lr̃a nostra q̃ dicit ex abũdanti:q: non notat vitium sed designat cautelã. ¶ Itẽ nũ obstat.§.circa.q: veru; est ꝙ stipulatio d; habere cãm.s.in persona pmittentis vel alterius sicut patet in fideiussore ⁊ in mãdatore.ita est hic in isto administratore.sufficit eñ ꝙ stipulatio habeat cãm ĩ psona dñi:qḋ not.facit ad hoc.j.de ver.obli.l.a titio. ¶ Nũc venio ad secundã pte; s; qñ mutuũ fuit factũ administratori non apposita stipulatione. Et iste articul⁹ subdiuidit in tres ptes. Prima qñ mutuat̃ administratori cũ mãdato administrãtis negotia dñi q cẽsetur iure cõi. Scḋa ast qñ mutuat̃ administratori sine mandato administrãtis q cẽsetur iure spãli sicut est pupill⁹,ciuitas,⁊ eccl'ia:⁊ oẽs istas tres ptes explicat gl nr̃a. ¶ Reuertor ad pmã ptẽ ⁊ q̃ro qñ mutuat̃ administratori cum mãdato.quis ⁊ qualiter obligetur. So.gl.distinguit ꝙ aut istud mandatum explicat̃ ab administratore tanq̃ a nuncio.tũc.solus dñs tenet.q: vere cu; ipso dño cõtrahit̃.vt.j.q̃ iussu.l.si. Nuncius est eñi tãq̃ pica ⁊ organũ non tanq̃ psona obligata vel obligãda.vt.C.si qs alteri vel sibi.l.multũ. Item nuncius cõparat̃ lr̃is. sicut ergo litere q̃ mittunt̃ nõ obligant̃:ita nec nuncius obligat̃,facit qḋ not.s. de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.in gl.magna. Si xͦo istud mãdatũ explicat̃ tanq̃ p pcuratorẽ distinguit gl.ꝙ aut iste est cõstitutus pcurator ad cõtrahendũ cũ certa psona:⁊ ad obligandum se:⁊ tũc ipse obligatur mutuanti.d; tñ ↄseruari indẽnis a dño p ↄriã actionẽ mandati.vt.l.si quis mandato.j.eo.C.mandati.l.si literas.⁊ dic vt ibi no.aut h; mandatũ ad accipiendã pecuniã mutuo simpl'r non a certa persona tũc distingue:aut mutuũ est factũ ↄtẽplatione soli⁹ dñi:tũc ipse solus dñs tenet̃ vt hic.aut cõtẽplatiõe solius procu.tũc solus procurator tenet̃ mutuaãti.vt.C.si cert.pe.l.cũ te.aut mixta cõtẽplatione vtriusq; tũc tenet̃ vterq;. ¶ In gl.deficit vnũ mẽbrũ.s.qñ dubitat̃ cuius cõtemplatiõe:sed ego dico ꝙ debem⁹ ↄsyderare:an in mutuãdo sit facta mẽtio dñi vel negotij dñi.si est facta mẽtio negotij ptinẽtis ad dñm sua cõtẽplatiõe.s.dñi presumit̃ factũ.vt h: dũ dicit,vt creditore; tuũ.psumit̃ ẽt ↄtẽplatione ex amicitia. vt.j. e.xͦ.ꝙ si amicitia. Itẽ psumit̃ cõtẽplatio ex notitia.vt.j.de re. du.l.qui habebat sacculũ.ecce ꝙ glo.suppleta sentit sup prima pte. ¶ Venio ad scḋm qñ mutuat̃ administratori sine mãdato h distinguit gl.cui⁹ ↄtẽplatiõe sit factũ mutuũ.si ↄtẽplatione dñi tũc tenet̃ dñs tñ:si ratũ h;,vel in rẽ suã versum est,vl' negotiũ fuit vtil'r ⁊ necessario ceptũ.vt.j.e.l.s; an vltro.§.j.si autẽ. cõtẽplatione soli⁹ administratoris,solus administrator tenet̃: nisi in tribus casibus.in qbus ẽt dñs tenet̃.vt.C.ꝙ cũ eo.l.ei q. ⁊ dic vt ibi plene no.p gl.⁊ Cy. si aũt mixta contẽplatione seu cõi amicitia vterq; tenet̃.q: cõtẽplatio est inspiciẽda.ita dt gl. ⁊ adde ꝙ no.s.eo.l.iij.§.apud Itẽ adde qḋ no. Ja.j.sol.ma.l.si cũ dote.§.trãsgrediamur.⁊ hoc de scḋa pte. ¶ Venio ad tertiã partẽ qñ psona dñi est priuilegiata tũc ex mutuo facto administratori,ipse administrator tenetur nõ dñs:nisi q̃ten⁹ in rẽ dñi versum est.vt.j.si cer.pe.l.ciuitas.⁊ no.C.de sac.san.ecc.aut. hoc ĩ ns porrectũ. Adde ad istã materiã qḋ habes.j.de exercito.l.si. ⁊ in gl.⁊ p.S.vbicũq; ergo de contractu mutui celebrato cum administratore dubitatio orit̃ ad istã gl. magistram recurrendum est que hũc articulum de contractu mutui latius explicat q̃ aliqua que sit in iure. Bal.

Sed si quis ita. Herẽs ppria negotia cõtẽplatione alteri⁹ neminẽ sibi obligat:⁊ nemini obligatur. Sed si negotium est cõe obligat ⁊ obligatur pro parte.h.d. ¶ In tex.ibi,quasi meum gesserit,sine mãdato.⁊ in hoc differt a sequenti ver.

Si quis. Error in ppria conditione gestoris nõ impedit actionem neg.gest.

Sed si ego. Herẽs negotia peculiaria contemplatione pr̃is patrẽ sibi in solidũ obligat. Si aũt ↄtẽplatiõe filij pr̃ ñ tenet̃ nisi de peculio. Itẽ gestũ noĩe filij l; pr̃ ratificet nõ obligat patrẽ nisi de peculio vl' de ĩ rẽ xͦso. h.d.vsq; ad.§.s; ⁊ si hoĩs. ¶ In tex.ibi,tui filij.negotia erãt filij quoad factũ.s; pr̃is quoad ius. ¶ In tex.ibi,tui.s.filij. Bar.

Quod si amicitia. ¶ No.ex amicitia cõtẽplationẽ psumi:⁊ ita d; formari articul⁹ de amicitia ad ↄtẽplationẽ pbãdã ẽm Bart. ⁊ loqt̃ hic de amicitia officiali nõ charitatiua ẽm gl. ¶ In tex. a ibi,putaui.q: nõ pdest videri tũc cõtẽplatione patris gestum. ¶ In gl.qño ibi habere obligatũ hac actiõe. Frã.accu. ¶ In ea.ibi,suo noĩe.bene aũt põt cõueniri quadã actiõe subalterna sicut est actio de peculio vt hic. ¶ In ea.ibi:⁊ eadẽ obl'one.na; obligatio q̃ tenet̃ pr̃ vel dñs ex cõtractu filij vel serui est vna ⁊ eadẽ obl'o numero q̃ orta est cõtra filiũ vel seruu;.facit.j.vi bo.ra.l.si seru⁹.⁊ de infami.l.seru⁹. ¶ In tex.ibi:⁊ te sequi debẽt.tu sol⁹ verũ est ꝙ nihil agit̃.s; si fili⁹ ⁊ tu aliquid agis:q: de peculio teneris vi ratihabitiõis filij nõ vi ratihabitiõis tue. ¶ No.

b in ver.nã ꝙ nõ meo noĩe gestũ est ratũ habere nõ possu;.[b] s; no. gestũ noĩe filij nõ vr̃ gestũ noĩe patris nec põt pater ratificare. ¶ Circa primũ passu; an nõ meo noie gestũ possum hr̃e ratũ. sic distingue. Aut q̃tũ ad hoc vt possit oriri actio neg.gest.propter ipsam ratihabitionẽ.⁊ dico ꝙ nõ:cũ ratihabitio tunc non facit me dñm ne.gest.nec gestor fuerit minister me⁹.vt.j.de calũ.l.ij.in fi. Aut queritur vtrũ possum hr̃e ratũ in mei piudiciũ. vt obliger hac sñia ĩ asse.⁊ tũc refert aut illud negotium nõ est consecutum plenũ effectũ ẽm intentionem agentis ante meã ratihabitionẽ:⁊ tunc obligor.vt.j.ꝙ iussu.l.j.§.si ratũ.⁊.j.ḋ pi.l. si fund⁹.§.j. Aut est assecutũ plenũ effectũ ẽm ĩtẽtionẽ agẽtis: ⁊ tũc nõ obligor. hinc est ꝙ in delictis nõ possum ratũ hr̃e: qḋ meo noĩe nõ est gestum.vt.l.j.§.q̃ties.§.deiecisse.de vi.⁊ vi arm. ẽm Pe.⁊ est illud dictũ satis notabile ẽm Bart. ¶ Extra q̃ro vnũ.in iudicijs ⁊ contractib⁹ põt ratificari factũ pcuratoris,qd ĩ facto falsi nũcij: vtrũ habeat locũ ratificat o'dicit Pe.ꝙ non. q: tũc ab ipo principio actus est oino nullus nec põt resultare

a ¶ Nõ nocet. Adde eũdẽ bal. in.l.testifi. in.ij.not. C.de test. ⁊ Bart.h in.j.col. in versic.⁊ sic no.⁊ vide Paul.de ca.in cõsi. cclxxvj.l si.vbi q̃ dicatur cautela congrua.

b ¶ Nõ possum.adde d.Frã.are. in.l.interdu;.§.alienã.ḋ acq. posse.in.j. colũ.⁊ qḋ ibi dixi in apost.

act⁹ valid⁹ ex ꝯsensib⁹ separatne: q꞉ requirit̄ act⁹ in ꝯsentiēdo ꝯtinuus. vt no. j. de act. ꝛ ob. l. cōsensu. facit. j. de ver. obli. l. continuus. actus. in prin. ꝭm Pe. Itē ꝑ eo facit. C. si quis alteri vl' sibi. l. multū. In ꝯrāz. facit. j. de preca. l. certe. §. si ꝓcurator. ꝛ ꝙ ibi per Ia. de are. i gl. Est ergo hic casus ꝙ non cōpetit ꝭm propriam naturā: sed ꝭz alterā naturā. In ℣. sed si liberum non est hic diuersitas iuris: s; tantum contingentia causalis.

Si titij. Actio ne. ge. qñ actio est circa rem magis innititur veritati q̄ opi. gestoris. h. d. In tex. ibi. de dero. cōtēplatiōe titij ꝛ h̄ facit dubitationē. No. ex hoc. §. hāc regulā ꝙ ille ex gestiōe obligat̄ cui querit̄: nō ille cui q̄ri nō pōt. Scdo no. veritatē opinioni ꝑualere seu ꝑponderare. Tertio no. ꝙ ille q redemit seruuz alienū ne occidat̄, de iure nec de fcō h; ꝯ dñz actionē ne. ge. aliter aūt de eo q redemit liberū hominez vel stat obses pro eo, habes. j. eod. l. nā ꝛ seruius. in princ. de eo aūt qui redemit filiū alteri⁹ vl' vxorē alterius: an habeat ꝯ patrē vel maritū actionē aliquā: dico ꝙ si pr̄ vl' maritus erat redēpturus h; actionem: ne. ge. secus, forte si pater vel maritus non erat redēptur⁹. facit. j. so. matri. l. si ideo. j. de pecu. l. si stichus nō ꝛ ꝙ ibi per Ia. ꝛ qđ no. per Bul. j. de cōdi. inde. l. frater a fratre. facit ēt; ar. ad hoc. j. de capti. l. nō vt pfe. ꝛ. l. mulier i opus salinarū. Op. ꝙ ista pecunia repetat̄ a recipiēte nō a dño: q꞉ recipiēs turpit̄ recepit. vt. j. de ꝯdi. ob tur. cau. l. ij. So. dt glo. ꝙ soluens nō repetit a recipiēte: q꞉ non soluit noīe suo. Uel dic ꝙ loquitur hic de licita repetitiōe, vel loquit̄ de illicita tñ de facto nō porrat repeti. vt. j. e. l. nā ꝛ serui⁹. Scdo opp. redimere seruū alienū est negotiuz ꝙ ꝑtinet ad dñm ratihabitione: ergo si non est suo noīe gestū: nō tenet̄ dñs. vt. s. e. §. nā ꝛ si seruum. So. duplex est ratihabitio. necessaria, ꝛ volūtaria. in necessaria nō op; ꝙ sit gestum noīe ratificātis. l. pōponi⁹. j. eo. s; in ratihabitione voluntaria sic: vt in ꝯrio. alij dñt ꝙ redimere seruū est impensa necessaria facta ꝑpter rē ipsaz ne pereat. ꝛ l; nō sit ipēsa i re, s; ex rē: tñ negotium est dñi re ipsa. vñ ꝛ ipsa res, ꝛ ipsa veritas ē tuēda vt hic. ꝭz bar. Deide gl. distinguit quā no. q꞉ est magistra: ex q̄ habes qñ ꝛ ad quē effectū hēat locū ratificatio i eo gñe negotiorū qđ ad nos ratihabitione d꞉ pertinere. In glo. magna ibi. §. si. s. eo. l. item si cum putaui. In. eo. ibi: non habeat ratū. q꞉ tunc ego dñs repeto. In. ea. ibi, ratihabitione: q꞉ non expendunt̄ in rem ipsaz: sed extra rē ꝛ negotiū. tūc d꞉ nostruz re ipsa qñ respicit vtilitatē intrinsecā rei: sed Bart. dt ꝙ quelibet expēsa necessaria d꞉ ad nos pertinere re ipsa siue sit expensa necessaria intrinseca siue extrinseca. In ea. ibi: vtilitatē. q̄ cōcernit itcresse ipsius ꝛ cōmodū pecuniariū: q̄ rō cessat i filio redempto, q꞉ filius nūmario precio estimari nō pōt: q꞉ liber hō. tñ interesse affectionis ergo ꝯsat̄ in filio redempto. vñ nō est negotiū pr̄is re ipsa. In ea. ibi: noīe suo ꝓprio ipsi⁹ gestoris. In ea. ibi. l. si eū. dic, vt ibi no. In ea. ibi, agi nō pōt. ex aliqua pte. vt. j. de sol. l. dispensatorem. in fi. In ea. ibi. nil pōt ei queri. p. h. d. Ia. de Are. ꝙ in maleficijs ratihabitio non obligat nisi cū aliqd possit ratificāti q̄ri puta possessio innasa. vt in. §. deiecisse. sec⁹ si nihil pōt q̄ri. vt i homicidio ꝭm Ia de are. Alij dñt ꝙ ista gl. vēdicat sibi locū in ꝯctib⁹: s; in delictis tenet̄ ratificās: eius ꝯtēplatiōe gestum est: ꝛ satis vr̄ ei q̄sitū: q꞉ volūtatē ꝯpleuit. vt no. in. l. pen. j. de ꝯdi. ob tur. cau. ꝛ ista snīa est hodie approbata in. c. cuz qs. de sen. excō. li. vj. ꝛ no. ꝑ dy. in. c. ratihabitio. de reg. iur. li. vj. vbi vide. tene mēti istū passum propter istā notabilē glo. In ea. ibi. dominus ꝛ pater, quorum nomine non est gestum.

Item queritur. Negotiū ꝙ sui natura non est meū: ratihabitio facit meū, si mea ꝯtēplatiōe est gestū. h. d. De hoc ponūt̄ duo exēpla. Vnū in debito exacto: ꝙ erat oīno idebitū. Aliud i eo ꝙ nō erat oīno i debitū: s; respectu ei⁹ cui⁹ noīe exigebat̄. ꝛ istō scdz exēplū ē i. §. itē ait. ꝛ durat vsq; ad. §. qd ergo. ita loqt̄ hic. §. ꝛ. §. itē ait, loquit̄ d eo gñe negotiorū ꝙ ad nos ꝑtinet sola ratihabitiōe. In tex. ibi: soluerit. p errorē. In tex. ibi, cognoueris. ideo. h. d. q꞉ ꝙ qs ignorat ratificare nō pōt. In text. ibi, q꞉ nullū. ecce rō dubitatiōis: ꝛ nisi qs videat rationē dubitationis nō pōt haberi verus intellect⁹ siue ver⁹ casus. In tex. ibi: facit. actiue ꝛ passiue. i. vt agas ꝛ vt ꝯueniaris. In tex. ibi: ei. s. soluēti idebitū. In tex. ibi a duersuz me. s. gestorē. In tex. ibi: ꝯpetere actio. s. vt prestē qđ exegi. In tex. ibi: ꝛ sic nūc ꝯcludit. No. i. §. itē. ꝙ ratihabitio facit dñz negotiorū eū q al's nō erat. ꝛ. j. in seq. §. d꞉ ꝙ ratihabitio negotiū ꝯciliat: est ēt ptās ratihabitiōis vt actū inalidū firmet. vt. j. de penis. l. si fund⁹. §. j. ꝛ. C. ad macedo. l. fi. ꝛ tunc aut iste act⁹ potuit retro tenere potētialiter ꝛ trahit̄ retro. aut non potuit tenere retro potētialiter. ꝛ tūc non trahit̄ retro. vt. s. de of. ꝓconf. l. obseruare. §. si semper ergo requiritur ad hoc vt ratihabito retro fingat. ꝙ negociū potuerit retro valere potentialiter: l; non valuerit actualiter. ꝛ de ista potentialitate etiam gl. considerauit. s. in. §. si titij seruum. Bal.

Item ait. In tex. ibi, si titij. scilicet creditoris. In tex. ibi, cui. s. titio creditori. ¶ In tex. ibi. exegero. s. de facto. In tex. ibi: si putatiu⁹ heres. In tex. ibi, aduersus te. s. forte aliqd expēdi in ista exactione. In tex. ibi mutuā, hoc est dicere hincinde. In text. ibi atq. op. qño enim cū istud sit negotium veri heredis agit putatiuus cōtra gestorē. In tex. ibi: ratum. s. putatiuo h̄t di. In glos. imo, ibi: ꝭm Bul. ad hoc facit. c. l;. de ꝓcu. li. vj. In ea. ibi: ꝛ si post tres. tu dic ꝙ ratihabitio habetur ꝑ mandato q̄tum ad actū roborandum ꝛ eius effectū: nō q̄tū ad actionē. vt not. Dy. in. c. rati. de reg. iur. lib. vj. In ea. ibi: ex ratihabitione. idē t; Dy. ꝙ in eo genere negotiorum qđ est verū in ratihabitiōe: cū ratihabitio sit cā immediata pariēde actiōis. S; Ia. de ra. ꝛ Ia. bu. dicunt ꝯ. q꞉ text. dicit ꝙ hec actio orit̄ ex quasi cōtractu. i. ex gestione. vt insti. de obliga. ex quasi ꝯctu. §. j. Item q꞉ dicit. l. vbi quis gessit negotia ibi debet cōueniri. vt. j. de iudic. l. heres absens. ꝛ. l. argentariū. vnde si tu gessisti negotia mea pisis: ꝛ ego ratū habeo perusij: pisis d; agi: ꝛ nō perusij. ergo non oritur actio ex ratihabitione: sed ex ipsa gestione. Item hoc dicit tex. ꝙ oritur ex neg. ge. vt in. l. ij. hec aūt actio. s. eo. ad idē. j. de so. l. dispēsatorem. §. fi. tu dic ꝙ vtraq; bene dicit ꝙ principiū agendi pendet ex negotio gest. Item ex ratihabitiōe cū eo coniuncta nō per se: q꞉ ratihabitio h; per se modū cōfirmatiōis agit̄ ergo ex cōfirmato ꝛ in loco cōfirmati. arg. C. de re. permu. l. ex placito. ꝛ. j. de fideius. l. si vt ꝓponitur. h; ergo ista actio duo principia. vnum in persona gestoris qđ est gestū, aliud in persona ratificantis seu dñi ꝙ est ratificatio, ꝛ ex neutro agit̄ ꝑ se ex neutro principio: s; vnū cuz altero iunctū parit actionē. tñ sicut ratificatio retro fingit quoad essentiam actionis, ꝛ quoad voluntatem. Itē ꝛ quoad locū ꝛ pro hoc etiam dico ꝙ in maleficijs non attendam locum ratificationis vel tempus ratificantis: sed locum ꝛ tempus maleficij perpetrari. per. d. l. si vt proponitur.

Quid ergo. In negotio ꝙ est nostrū re ipsa ratificatio eius ad quē res nō pertinet ratificātē nō obligat. h. d. ꝛ est singularis. §. ꝛ singularis gl. ¶ In tex. ibi. qd ergo. s. dixi de negotio ꝙ pōt ad aliquem pertinere sola ratihabitione, hic re ipsa: vñ ratihabitio nihil operatur cū nō possit facere hoc negotiū ratificātis. In tex. ibi: putarē. cuz non esses. In text. ibi: alter. i. verus heres non iam putatiuus heres. In tex quod alij. i. vero heredi. No. in hoc. §. ꝙ qñ ex ratificatiōe nihil pōt queri ratificāti ꝑpter obstaculū dominij: qđ pertinet ad tertiā personam ꝙ ibi ratificās non obligat̄ ex ratificatione. Opp. contra hunc. §. de. §. item queritur. ꝛ de. §. item ait. Sol. ibi loqtur in alio genere negotiorū q̄ hic. vnde vt hoc scias. dic ꝙ quatuor sunt genera. nā quoddā est negotium nostrum cura ꝛ solicitudine. i. ratione officij. quoddam est negotium re ipsa. i. rōne dñij seu rei nostre vel quasi nostre. quoddam est negotium ratihabitione. i. sola voluntate: quia sola voluntas facit esse nostrum: sub quo genere comprehenduntur omnes contractus ꝛ oēs actus volūtarij. quoddā est negotiū ipso gestu: ꝙ est nostrū ratione personalis vel realis obligatiōis. vt j. e. l. soluendo. h; ergo actio ne. ge. diuersa extrema. nā quando ꝙ ad eā deuenit̄ per extremū qđ est offiñ: qñq; per extremum qđ est dominiū vel quasi dñium: qñq; ꝑ extremū qđ est consensus: quādoq; per extremū ꝙ est obligatio. ꝛ ista sunt fundamēta istius actiōis ne. ge. rñdendo ergo ad cōtrariū dico ꝙ loquitur in gestione q̄ rei nō inheret: ꝛ sicut nō transfert̄ res per ratihabitionem, ita nō trāsfert̄ gestio. ꝛ sic nō obst. ꝯtrariū. ꝛ dic vt ꝑ Dy. in. c. rati. In glo. i. ipsa. ibi, cura ꝛ sollicitudine. si illud ꝙ pertinet ad aliquē rōne officij. alius gerit. ꝛ hoc intellige qñ id ꝙ gerit est per aliū explicabile. arg. C. de ca. tol. §. ne autem. In ea. ibi: mei contemplatione. al's nō teneor. ꝭm Bar. ꝛ in principio huius. l. tibi dixi. ꝛ gl. sentit. In ea. ibi: re ipsa. duo facit glo. in hoc vers. Primo declarat in hoc genere negotij qño cognoscat̄. Scdo declarat: qs ꝛ quaten⁹ obligetur. ista est materia. l. si qs in arenā. ꝛ materia. l. domū. ꝛ dixi. s. ca. l. §. si quis. ¶ In. e. ibi, rē meā. qd si in rē tuā q̄ ad me d꞉ reuerti: si quidē est res dotalis dic vt in magna distinctione in. l. diui. j. de impen. in reb. dota. fac. Si vero est alia res puta q̄ subiacet restitu. dic vt. j. de cōd. inde. l. qui exceptionē. §. si pars. ꝛ. j. de le. j. l. domos. cū. l. seq. In emphyteuta qñ res ꝑtinet ad dñm, vtrū recuparet expens. dic vt in. l. ij. de iure emphy. In inquilino faciente expensas in domo qd iuris sit. dic vt in. l. ij. C. de iure emph. j. loca. l. s; edes. §. si inquilinus hostium. cū. §. sequē. ecōtra qñ dñs contēplatione scholaris melius aptat domum: vtrum hāc expensam reputat. dic. vt. j. mādati. l. si qs mādauerit. ꝛ facit. s. ead. l. §. si qs ita simpliciter. In ea. ibi: domum. dic vt ibi no. per. Cy. S. ꝛ alios. ¶ In ea. ibi: vt fundo. dic plene vt ibi. In. ea. ibi habitatione. supple. d꞉ negotium meū. In ead. ibi: doctrine. possumus ergo ꝑ nosipsos inuenire vocabula rōne doctrine que nō reperiuntur. In ea. ibi Bul. idem t; Bart. per. l. si tibi dederim. j. de dona. sed ego distinguo: q꞉ aut recipiens pro vero debitore: tunc sit vera opinio Bul. ꝛ sic est casus in l. si tibi. aut recipiēs gessit animo recipiendi ꝑ falso debitore: tūc ista solu. non pōt reconciliari

ciliari

cliari,qr nata fuit efficax ɔdõ indebiti.ꝛ ista est op.azo.ꝛ adde quod no.j.si cer.pe.l.si ego. ¶ In ea.in fi.adde dicit bar.ꝙ sunt plura alia gña negotiorũ.nã est qntũ genus qd ptinet ad nos cõsuetudine.vt.j.de admi.tu.l.cum plures.§.si qd dã pietate. vt.j.solu.ma.l.si ideo.quoddã ex quadã cõiectura.vt.j.e.l.ex facto.ẜm Bart.viij.ptinet ad nos negotiũ dignitate.vt.j.de nona.ꝙ si filius. Uel dic ꝙ ista nõ sunt gña,sꝫ sunt casus illius generis qñ ratihabitione vere negotiũ ptinet ad nos quasi fingatur vtiliter gestũ.ꝛ iõ sit ratũ habendũ.vt.j.eod.l.põponi⁹.G q̃rit hic de quibusdam que non recito,sed vide per te.

1 ☞ Ratione gestionis particularis quis tenetur de vniuerso rationem reddere.
2 Diligentia in gestione requiritur.
3 Sine mandato alieno nomine quis exigere non potest.

Videamus. Gestor tenet de omissis q̃ alius erat gesturus reddere ratione. non tñ ab isto tenet exigere,sed ab ipo ꝛ in actiõe negotiorũ gestorũ veniunt vsure officio iudicis. Itẽ venit restituendũ ẽt id qd p obreptionẽ est exactũ.h.d.vsqꝫ ad.l.si aũt.§.si quocunqꝫ mõ. ¶ In tex.ibi,qdã gessit.ex primeuo pposito. ¶ In tex.ibi,cõtẽplatiõe.i.occasione. In tex.ibi,ad hec.s.gerẽda. ¶ In tex.ibi que non gessit.nec que gerere proposuit. ¶ In tex.ibi verius.qr licet gerere non proposuerit: debuit tñ hoc pponere ex quo sciebat ꝙ ob hoc alius nõ erat gesturus.sec⁹ si ignoraret: qr ignorans nõ tenetur pro nõ gestis ẜm Guil.de cu.qui ita modificat hanc literam,quod no. ¶ In tex.ibi:intendere potuit.propter
1 carentiã mandati. ¶ † Not.casum hunc singularẽ in quo rõne particularis gestionis quis tenet de vniuerso reddere rõnẽ.regulariter est cõtra:qr particularis act⁹ coarctatã parit actionez
2 vt.C.eo.l.tutori. ¶ † Scđo no.ꝙ in gestione requirit diligẽtia. ¶ Tertio no.ꝙ qs duri⁹ obligat in eo qd respicit seipsuꝫ quã
3 in eo qd respicit aliũ. ¶ † Quarto no.ꝙ nemo põt alieno nomine exigere sine mãdato. ¶ Quinto no.ꝙ nemo arctat ad iposibile.facit.C.de leg.l.ab administratiõe.ꝛ.j.de exc.tu.l.titi⁹.in fi.ꝛ ibi no.Ja.ꝙ impossibile nõ dꝫ imponi. gl.sunt faciles.ꝛ iõ nõ est necesse eas scribi.no.gl.tertiã,tentare interpellare. ¶ In ea.ibi,hoc non placet. qr in tali petitiõe regrit mãdatũ vel cautio mãdati.vt.s.de pcu.l.mutus.§.is qui. ¶ In ea.ibi, bonam fidẽ agnoscere.bonã fidẽ agnoscere est nõ allegare mãdatũ vbi non est. ¶ In ead.ibi arctauerat.vñ ibi nõ fuerat ab initio impossibile,sꝫ p suã arctationẽ. ¶ In ea.ibi.l.psonã.ille est casus spãlis odio violẽti. Itẽ in alio casu fallit vt.j.d lof.test.l.posth.§.si qs ex his.ꝛ.j.fa.er.l.cũ putarẽ.ꝛ.j.ad treb.l.debitor.§.fin.

Et si forte. Summatus est cum precedẽti,vel summa sic. officium iudicis idem operatur quod contractus.ꝛ idem quod actio vera.

1 ☞ Uerba conditionalia non inducunt mandatum.
2 Officium iudicis equiparatur contractui.

a **Quia tãtundẽ.** a Hic ponitur rõ quare veniant vsure ex mora. ꝛ si
1 gna hãc.l.qr semper allegat. ¶ † Not.in versic.si forte.in fi.glo.ꝙ verba cõditionalia nõ inducunt mãdatũ. vnde si dñs dicit amico suo:si cõtingit te gerere negotia mea nolo ꝙ tenearis ad aliquas vsuras.per hoc gestor nõ intelligeretur habere mãdatũ,qr verba cõditionalia nõ inducũt dispositionẽ. vt hic ꝛ.j.si quis omissa cau.testa.l.si quis sub conditione.quod not. ¶ Secũdo no.ꝙ futurũ officium iudicis sine ius de futuro potest remitti,per quam remissionem ius non tollitur, sed eius natiuitati obuiatur:quod tene menti ppter materiã.l.pactus ne
2 peteret.ꝛ ista est intẽtio huius gl. ¶ † Tertio not.ꝙ officiũ iudicis equiparatur cõtractui seu stipulationi. ꝛ tm̃ potest iudex quãtũ cõuentio.vel collige notabile hoc modo:ꝙ officium iudicis ꝛ accusatio parificant.ꝛ hoc in ciuilibus: in criminalibus vero vtrum paribus passibus ambulẽt officiũ iudicis ꝛ accusatio,dic vt no.insti.de publi.iud.in pn.ꝛ.l.ij.§.fi.de adul.p Dyn.

Si autẽ. Dictũ est.s.ꝙ gestor sine mandato nõ tenet exigere ab alio.h.d.ꝙ si iste gestor sit cõiuncta persona:imputat ei qd non agit si de facili potest satisdare.ꝛ hoc dicit.ꝛ adde qd notat.j.sol.ma.l.non solum.j.de solu.l.vero procuratori.vbi no.ꝙ licet coniuncta persona posset agere:tñ nõ põt exigere.ꝛ hoc tenet hic.G.sed Ja.de are.dicit,ꝙ lꝫ posset agere.vnde sibi soluatur põt agere vt deponatur,qd no.bñ ꝛ tene mẽti.ꝛ nõ tãgit hic punctus alibi per aliquos ẽt p eos qviderũt G.ꝛ rõ huius dicti est ꝙ illa petitio est petitio cuiusdã sequestrationis que nõ procedit nisi ex causa suspicionis ẜm eum. ¶ Ja tex.ibi, eum.i.debitorem domini, ¶ In tex.ibi,facile.not.quem non astringi ad id qd difficile. ꝛ adde quod no.in.l.j.§.qui satisda.cog.

Certe. Certe.no.tres effect⁹ si gestor non exigit a se.primos,qr veniant vsure.scđs,qr actio erit ppetua. terti⁹,qr erit trãsitoria ad heredes,ꝛ sic actio surrogata ex mora soluẽdi habet alterã materiã ab actione primeua.qd est not.

Itẽ si fundũ. In tex.ibi ɔsecut⁹.vna cũ re petita. No.ꝙ sic põt ratificare ciuitas factũ eius noĩe p falsum pcuratorez:sicut singularis psona. ¶ Scđo no.ꝙ pcessus falsi pcuratoris dicit obreptiti⁹.ꝛ iõ dicit Bar. ꝙ falsus pcurator tenet noĩe falsi.p.l.si qs obrepserit.j.de fal. tñ euadit hãc penã sine crĩe,si dñs ratificet:qr p hoc iustificat pcessus ẜm eũ,qd est no.vel põt dici ꝙ imo nõ tollit cõmissuꝫ in mẽdacio phibito iudici: ꝛ qr in penã mẽdacij pcessus erat nullus.vt.d.l.si qs obrepserit.nõ tñ ex defectu mãdati nõ pt talis pcessus ratificari nisi ĩ pindiciũ falsi pcuratoris:vt hic. ¶ Tertio no.ꝙ nõ solũ pcessus snĩe:sꝫ ẽt exactio seu executio falsi pcuratoris põt ratificari p dñꝫ.vñ vr hic casus ɔtra pe.ꝛ Cy.in eo qd no.p eos in qbus cãis in integ.rest.nõ est ne.l.tutor.ꝛ facit.j.de excep.rei.iu.l.si mr.§.hoc iure.ꝛ ꝙ ibi no.sꝫ põt dici ꝙ hic loquit in pindiciũ falsi pcuratoris vt ɔ eũ agi possit nõ aũt quoad robur pcessus. ¶ Itẽ no.qd lꝫ in ɔstitutiõe syndici requirat solẽnitas:tñ factũ a minus legitimo syndico põt ratificari queadmodũ factũ a min⁹ iusto vl falso pcuratore.ꝛ hꝫ not.

Si quocũqꝫ. Interlocutoria p q̃ excludit ius excipiẽdi nõ drogat iuri agẽdi nisi sit lata ex plena cãe cognitiõe.h.d. Uel sic interlocutoria lata sup exceptiõe parit exceptionẽ rei iu.sec⁹ ĩ diffinitiua.h.d.secũ. gl.ꝛ lꝫ gl.sit notabilis,tñ pm⁹ intellect⁹ ẽ verior.ꝛ iste est.§. singularis. Et ad euidentiã hui⁹.§.no.ꝙ gestor ɔsequit duo iura ɔ dñm.nã põt ɔ dñm agẽtẽ excipere per modũ ɔpẽsationis. Itẽ pt ɔ eũ agere ɔria actione nego.gest.vñ iste.§.declarat vtrũ si succũbit in excep.pdat ius agẽdi in eadẽ cã.ꝛ est iste.§.singularis.ꝛ gl.no.alias ɔcordãtias:qr in trib⁹ locis est iste.§. ¶ No. in isto.§.ꝙ snĩa lata sup exceptiõe nõ examiata nec discussa vꝫ quoad excludẽdã exceptionẽ,sꝫ nõ q̃ad excludẽdũ ius agẽdi. secus si super exceptiõe plenarie examinata sit lata snĩa.ꝛ intelligit gl.i.diffinitiua qr interlocutoria nõ parit ĩ alia instãtia ꝛ ĩ alio mõ causandi exceptionẽ rei iudi,ẜm gl. Ego nõ facio vim vtrũ diffinitiue sit pnunciatũ vna cuꝫ pncipali,an interlocutorie;qr interlocutoria de sui nã parit excep.rei iu.vt no.i.c.cũ dilecti.in fi.de ele.nec tex.iste distiguit vtrũ iterlocutorie,an diffinitiue.sꝫ distiguit vtrũ examiata cã ɔdẽnatiõis vel nõ,sit pnũtiatũ,ꝛ facit.j.de cõpẽ.l.qd in diẽ.§.si rõnẽ.ꝛ vide Inn.extra d
3 test.c.raynald⁹.in gloss.mirũ.ꝛ.in.c.sup.extra de or.co. ¶ † Itẽ no.ꝙ exceptio ɔpẽsationis nõ perimit debitũ si est per iudicem reprobata:qr nõ trahit secũ suũ effectũ si iudex exceptionẽ nõ admittat vl reprobat.bñ dicit ꝙ cõpẽsatio tollit ipo iure.insti tu.de actio.§.in bonefidei.est verũ nisi iudex reprobet exceptionẽ vt hic. ¶ Itẽ no.ꝙ idẽ operat excipere ꝛ agere.ergo p exce
b ptionẽ interrũpit pscriptio b ẜm bar.de hoc no.in gl ord.in.c.ij. de ord.cog. ¶ Gl.opp.contra hũc.§.de.l.vẽdicante.cũ.l.se.j.de euic.vbi snĩa lata cõtra excep.actionẽ excludit. Solu.ibi alius erat effectus excipiẽdi,alius agẽdi:hic erat vnus ꝛ idẽ effectus ẜm Pe.ꝛ Cy.qui ita no.in.l.j.C.de ordi.iu.ꝛ in.l.j.C.qñ ciuilis actio preiu.cri.ꝛ ibi vide.ꝛ ɔclude tria mẽbra,nã qñqꝫ variatur mod⁹ ꝛ effectus:tũc nõ ob.exceptio rei iud.vt.l.vendicantez cũ.l.seq.qñqꝫ variat modus non effectus: tunc dic vt in nostro.§. qñqꝫ nec mod⁹ nec effect⁹: tũc semp obstat exceptio rei iudica. adde qd no.per Jac.j.sol.matr.l.ex diuerso.ꝛ p arch.xij.q.ij.c.si quos:in gl.q̃ incipit per diffinitiuã. No. snĩam latã super exceptione peremptoria esse diffinitiuã ẜm hanc gl.qd est verum si feratur vna cũ principa i.ꝛ adde qd no.in.c.vl.de ap.in cle.ꝛ ibi omnino vide.ꝛ facit.C.quo ꝛ qñ iu.l.pses quasi desertam, ꝛ qd no.C.de re.cre.l.generaliter.in prin.Bal.

a ¶ Quia tãtũdẽ. Ad huius textus materiam, vide do. Bart. soci. in ɔs. clxxiiij. in cip.pro facto ni fallor. vers.sꝫ ad hoc respõdet. in ij.parte.

b ¶ Prescriptio. Adde feli. in c.illud.de pscript.in vj.col.vs. tertia conclusio.

Si ex duobus. Prohibitio vni⁹ ex socijs impedit actionẽ negotiorũ gestorũ quoad ipm phibentẽ tm̃, non quoad sociũ alterũ.h.d.ꝛ est no.casus iste. ¶ In tex.ibi,socijs.negotiationis rei vel obligationis rei.de hoc tñ vltimo,dic vt no.j.eo.l. soluẽdo.qr in hoc sunt opiniones.ꝛ facit.j.mandati.l.si pro te. ¶ In tex.ibi,mouet ꝛ eo.i.ex eo. ¶ In tex.ibi,necesse.per quã dã cõsequentiã ppter regressum quẽ habet vnus socius ɔ alterum ¶ No.in hac.l.ꝙ ptestatio phibitoria vnius socij alteri socio nõ prodest.nec obstat.l.vltima.C.de duo.reis. vbi factũ vnius reputat factum vtriusqꝫ:qr illud qd fiebat pertinebat ad naturã cõis obligatiõis.hoc no. ¶ Scđo no.in ver.nam ꝛ si.qd est bonum argumentum de vero cõtractu ad quasi contractu. ¶ Tertio ꝛ vltimo no.in versi.ita tamen.qd illud quod obuiat obligationi directe obuiat obligationi oblique ꝛ indirecte. Et hanc.l.diuido in quinqꝫ partes: qr in pma parte ponitur thema ꝛ questio. In secũda ponitur rõ ad partem negatiuam. In tertia ponunt rationes ad partem affirmatiuã, In quarta ponitur respõsio qõnis. In quinta ponit respõsio ad obiectionem ad q̃ rñdet p interpretationẽ.scđa ibi,mouet.tertia ibi, sꝫ illud. quarta ibi,ꝛ puto.quinta ibi,ita tñ. ¶ Quero hic de tribus. q. Prĩa.q.est vtrũ lex.nr̃a loquat in socijs particularibus: an in socijs oium bonorũ.rñdet glo.ꝙ loquitur in socijs particulari-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

bus olim bonor⁹ q̃ q̃ im possibile est qđ damnũ nõ esset cõe-ꝫ idẽ tenet Guil.de cu.tũc ergo vꝰ ꝙ rõne ꝓhibentis etiã ille qui nõ ꝓhibuit releuet.ꝫ est arg.ad hoc.ĵ.de libe.leg.l.si is quis duos. ¶Scõo q̃ro vtr⁹ in casu istius.l.q nõ ꝓhibuit sciebat an ignorabat administrari:quidã dicũt ꝙ sciebat.H.dicit.qđ ignorabat:q̃ scia haberet vim mãdati.ꝫ sic nõ esset tractadũ ẽ actio. neg.gest.sed mãdati.vt.ĵ.mã.l.q patiꝫ fm.H.Ista est dña quo ad speciem actionis nõ quoad effectũ repetitionis. ¶Scõo querit vtrũ iste qui nõ ꝓhibuit soluendo aliqđ repetat a focio.Hl.determinat ꝙ nõ p casum istius.l.ꝫ q̃ directo non tenet nec per obliquũ dr̃ teneri.ꝫ hoc tenet Odof.ꝫ alle.in arg. l.j.C.de ẽuto in. ¶Extra addo ꝙ vt.s.tetigi. ¶Triplex ẽ focietas:scz ret cõis,3ci⁹ cõis siue negotiatiõis.Et est societas si ne cõtũctio obligatiõis.ꝫ de hac vide qđ habes in in lege fal. hoc esse obseruandũ.ĵ.ad.l.falc.qui aũt pretẽdit aliqđ ius qlibet insolidũ nõ rõne cõis ẽctus sed rõne rei indiuisibilis vt seruitutis:nõ dicunt soch nec dicunt correi.vt.ĵ.de euic.l.rem hereditariã q̃ est ad hoc no. ¶Ultimo collige ex hac.l.arg.qd inris sit si vnus reor⁹ ꝓfitet,alter negat:nã cuilibet factũ per se decernit.ꝫ sic ꝓfitenti nocet cõfessio:ꝫ neganti prodest negatio.

Sed an vltro, §. is aũt. Actioneg gest.ꝓpoñ ũ negotiũ sit vtiliter ceptũ:l̃ p casum superuenientẽ nõ habuerit finalem effectũ:nõ tñ dr̃ vtiliter ceptum ꝙ attento principio gestiõis dño negotior⁹ nõ expedit.ꝫ an sit vtilr̃ cepũ necneper penditur ex vera existẽtia facti nõ opinõe gestoris. h.d.vsq̃ ad.l.si sunt negotia.ꝫ casus no.Et diuide ĩ quinq̃ partes.Ista in ꝓma parte ponit quoddã dictũ p modũ regule ꝫ eiꝰ exẽpla.In scõa pte ponit quoddã ẽtuũ ꝫ exceptuatũ a regula.In tertia ponit opinio celã reprehẽdẽtis ꝓcului.ꝫ rñden tis ad rõnẽ ꝓcului.In quarta parte ponit cõfirmatio p dictũ in liani in gnta ꝫ vltima parte formaꝫ qđã noua.q.ꝫ ponit eius sola.scõa ibi.sed vt celsus tertia ibi,sed istã 5uiaꝫ quarta ibi:iu ẽta hoc.quinta ibi:ergo q̃ro. ¶Et no.qđ iste.§.loquit in eo genere negotiorum qđ pertinẽt ad noi vtilitate seu reipsa. ¶In tex.ibi effectũ durabilitatis siue durãtis.In tex.ibi,vtilr̃ gessit i.sufficit momentanea vtilitas,i.q̃ nõ duauerit nisi momento. In tex.ibi,fuisset.s.gestor suo sumptu.In tex.ibi onerauit.s.gestor. ¶In tex.ibi:fm labeonis 5uiam.qđ cẽt incõueniẽs per rõnẽ.q̃ sequit. ¶In tex.ibi,aggredit.qr vtiliter vel inutiliter accipit respectu dñi negotior⁹ nõ respectu rei fm bar.q ad hoc multũ no.hunc tex.dicit tñ ꝙ id qđ est vtile respectu psumitur esse vtile respectu pſone qđ ẽ not. ¶In tex.ibi:secus⁹. qr actio neg. gest.fuit a ꝓncipio nota ꝫ i esse,ꝓducta.ꝫ iõ nõ tolhit rõne casus fortuiti supeniẽtis. ¶In tex.ibi,hũc.§.gestorẽ. ¶In tex.ibi ceptũ quoad ipaz veritatẽ. ¶Iuxta hũc.§.renuco in dubiũ si feci expẽsam in re dñi vtrũ dñs liberet cedẽdo rei.ꝫ vꝰ ꝙ sic.vt in ver.cũ vniuq̃.ꝫ.ĵ.de vsufru.l.cũ fructuar⁹.ꝫ.ĵ.ꝺ̃.ad.trebe.l. ꝓtor.§.hoc edictũ.ꝫ.ĵ.si ser.vẽ.l.ꝫ si forte.§.labeo.in 5tiuz vꝰ,qr quoties quãtitas est in obligatione respectu speciei, interitus speciei liberat debitorẽ.vt.ĵ.loca.l.in naue fauelli.sed hoc ꝓtra istũ tex.Sol.si negotiũ fuit vtilr̃ ceptũ nõ liberaꝫ dñs cedẽdo rei nec liberaꝫ ꝓinitiũ rei.casus est hic.nõ ob.l.3ne.qr loquunt q̃ debitum cõcernit rem:secus in personali obligatione.vt inuit tex.in.d.§.labeo. ¶Et facit hec ad.q.vtrum ille q dr̃ ille ctã ꝓpter rẽ liberet si vult illã rẽ dimittere in cõi.ꝫ est argu.ꝙ liberet.ĵ.de pub.l.cõmissa. ¶Glo.vnde Boetius in fine. Alibi tamẽ dicit.Exitus acta probat:"finis non pugna coronat.

a ¶Probat. adde idez do. Bart. so.in 2sil. ꝛlvi. inci. a vel in pñti. vbi. pterea vtraque. circa finez. in. ſ. parte.

Si negocia. Ter venit dolus ꝫ culpa:tñ qui gessit isolita tenet de casu:lucrũ tñ cũ dãno casuali cõpensat.h.d.Diuidit in tres partes.qr primo ponit regulam.secũdo ponit exceptionẽ ꝫ exempla exceptionis.tertio ponit qđdam dictũ de compensatione.scõa ibi, sed ꝓculus.tertia ibi, qđ si in quibusdam. ¶In tex.ibi geras. ¶In tex.ibi,absens. l.dñs. ¶In tex.ibi:te.s.gestorem. ¶In tex.ibi absentem.scilicet dñm.ꝫ hoc verũ vbi est damnũ tñ.sed si est vtrũq̃ pmixtũ qd iuris sit:sequit qđ si ꝛc. ¶In tex.ibi,in quibusdã dãnũ non culpa sed casu qr mitius agit cũ eo qui tenet de casu ꝙ cum eo qui tenet de culpa.ꝫ sic non ob.ĵ.pro socio.l.de illo.ꝫ hec est opinio Azo.ꝫ vera fm Jac.bu.ꝫ alios.hoc tene menti. ¶Not.qđ durius agitur cum eo qui insolita aggredit:qr ad casum fortuitum se videtur astringere qr circa insolita negotiatur. ¶Item no.consuetudinem dñi negotior⁹ spectari.ꝫ sic facit ad qđestionem de eo qui cõdux̃it roncinũ vt eum duceret ad domuz dñi: forte quia inuenit ostiuz clausum,dimisit roncinũ in pascuis, qđ tamen lupus occidit.nam si dñs nõ erat consuetus dimittere in pascuis conductor tenetur de isto casu fortuito.si autez dñs erat consuetus sic dimittere non tenet conductor.Item si dimisit in stabulo sine custode habeaꝫ distinctio ex ꝙsuetudine dñi ꝫ de hoc no.C.de epi.audi.l.nemo.ꝙ Cyn.C.de pig.actio.l. pignus.ꝫ in spe.de locato.§.postꝙ.vers.qd ũ locauit,ibi boues ꝫ hic per,H. ¶In gl.not.tria ibi noua negotia. ¶Not.ad statutũ dãs arbitriũ sup nouis factis vel negotijs ꝙ intelligitur i.sup insolitis ẽtingere. ¶Glos.q̃ incipit,sed cũ ista dr̃ recitari ꝙ tres oppositiones.ꝫ per vnam.q.Prima oppositio est clara. Scõa oppositio est de litera ad seipsam.Tertia oppositio est de.l.de illo. ¶Nõo gl.est clara.ꝫ sol.eius est vera: qr in insolitis obligatio decẽdit ex culpa.ꝫ iõ gestor non hz beneficiũ cõpensationis. vel l.de illo vt culpa purgeꝫ.sed ẽ in insolitis vbi obligatio descẽdit ex casu.vñ casus cũ casu vel cũ industria cõpẽsatur ꝫ mitius agitur in ista actione irregulari ꝙ in actione negest. ¶In gl.sed cum ibi in diuersis truffa est: qr portio est cõpensatiõ vnius cause seipsam ꝙ ad alteram.arg.ĵ.fa.her.l.meus.§.arbiter. ¶In ea.gl.ibi,vel põt dici.hec vera. ¶In ea. gl.ibi.si ex duobus.ibi loquit de diuisione respectu diuersarũ psonarum hic respectu eiusdẽ pſone qđ nõo debet diuerso iure cẽ seri. ¶In ea.gl.ibi male facit ista.ñ fuit culpa remota nõ prima.ar.eius ꝙ not.infra rerum amota.l.si mulier. ¶In ea.gl. ibi Azo.hec vera.so.quãrum ad.l.de illo.

Successori. Actio nego.gest.competit ei qui succedit ex fictiõe iuris ꝫ sic sufficit negotum hereditarium esse vtiliter inchoatum sicut in negotio viuentis.h.d. ¶Not.hic ꝙ pacta sunt aliquid fieri aliquo vinente vel fieri hereditate lacente.ꝫ facit.ĵ.eo.debitor.§.si vero.

Debitor. Imputat curatori dato hereditati iacenti si ab ipsis bonis seu hereditate nõ exigat cũ pecunia habeat solutioni parata nisi hoc fecerit ex legitima cã.h.d. ¶In text.ibi hereditarie. pura fructuum qui pñt a curatore vendi. ¶In tex.ibi ne prediz.l.hereditaria. ¶In tex.ibi conseq̃ posse.ꝫ non pertinebit ad me.dãnũ pecunie pdite. ¶No.primo curatorẽ dari hereditati iacenti.facit.ĵ.de here.instit.l.si qs instituat. Item daꝫ curator bonis absentis vt.ĵ.q ex cau.ma.l.ab hostibus.in pñ.ꝫ facit.ĵ.de cura.fu.l.cui⁹ bonis. ¶Scõo ꝙ iste curator põt esse creditori ipsorũ bonorũ nec est correctũ p aut.minoris debitor.C.qui da.tu. pos.qr illa loquit in curatore vel tutore dato pſone: hic loquitur in curatore q daꝫ rebus seu bonis in quo nil est correctũ fz Guil.de cu.ꝙ est no. ¶Tertio not.ꝙ curator bonorũ põt sibi ipsi soluere id qđ dr̃ recipere ab ipsis bonis ꝫ authoritate iuris trãsfert dñiũ in seipsum.vñ id qđ põt in persona creditoris põt in sua pꝛia pſona.ad hoc.ĵ.de 5hẽ.emp.l.si fistulas.§.fundũ. ¶Quarto not.ꝙ culpa est nõ soluere qñ pecunia est solutioni parata.q̃no.hoc fm Bar. ¶Quinto no.ꝙ mora recipiẽdi trahit secũ periculũ interitꝰ etiã mora irregularis que inducit rõne officij nõ rõne oblatiõis:nã sicut ex pte debitoris est duplex mora.s.regularis ꝫ irregularis.vt no.ĵ.de vsuris.l.mora.Ita est ex pte creditoris mora regularis est p oblationẽ irregularis rõne officij vt hic. ¶Sexto no.ꝙ hereditas iacẽs tenẽt ad onꝰ ꝫ collectas ꝫ tributa.Itẽ ꝙ bona hereditaria vel q̃ non habet dñm pñt incidere in cõmissum sic ergo hẽditas iacẽs patit penas rã legales ꝫ quãtiõales ꝙ tene mẽti. ¶Querit hic.Si ecu.vtrũ ꝙ nõ soluto tributo dñs cedat a dño sicut emphyteuta.dẽipe ꝙ nõ,lz nõ soluat tributũ vel collecta: nõ tñ pdit dñiũ fz fisc⁹ põt rẽ vẽdere seruata solẽnitate.vt.ĵ.õ resci.vẽ.l.fundus. ꝫ.ĵ.de ac.empt.creditor fundũ.ꝫ ita bñ no.In emphyteuta est secus q nõ solvit canonẽ qr emphyteuta hz vtile dñiũ ꝙ de facili cõsolidatur ꝓprietati fz pacta tributaria sunt ꝓpria.ꝫ sunt ad allodiũ nõ feudũ fz.H.de cu. ¶Ultimo no hic.qñ ẽ timor incurriõis alicui⁹ pene dz qs sibi dare pecunia pndere.ꝫ qñ nihil valet patrimoniũ sine pecunia vt.ĵ.de le.iij.si chor⁹.§.i.ꝫ dicit Aristoteles ꝙ nũm⁹ est fideiussor future necessitatis. Bald.

Si filiusfa. Ex quasi cõtractu filij pater de peculio tenetur.hoc dicit. Bald.

1 ☞ Heretis ꝓpositum est inspiciendum.
2 Libellus scõm pſone qualitatem formandus est.
3 Sententia est ferenda secundum formam libelli.
4 Cõtractuum pluralitate posita sequitur actionum pluralitas.

Pomponius. Ista ẽ subtilis lex ꝫ habet tres lect.antiquorum.h.d. ¶Qualitas pſone dñi negotiorum gestiõe pẽdẽte mutata nõ mutat qualitatẽ actoris originalẽ ꝫ primitiuam: secus si,nõ est eadẽ gestio sed diuersa:qr tũc resultãt plures quasi contractus:ꝫ diuerse agẽdi forme scõminitiũ temporis cuiuslibet gestionis.h.d.cũ.l.sequẽ.sed secunda lec.Joã.h.d.mutata qualitate pſone mutaꝫ qualitas actionis naſcẽtis.ꝫ fm diuersitatẽ tẽporũ agit diuerso modo:ꝫ hoc vbi est vna gestio sed vbi sunt plures ibi non contigit alteratio sed ſt penit⁹ noua actio.h.d. fm tertiã lect.h.d.ex diuersitate tẽporũ resultat diuersitas modi ꝫ forme agẽdi.ꝫ tot initia inspicinꝫ quot sunt tpa:ꝫ ratiõe distincta.h.d.Et diuidit hec.l.cum.l.se.in.vj.partes qr primo ponit dictum pompo.scõo ponit tria exempla.tertio ponit approbatio pauli.quarto ponit q̃dã modificatio.qnto ponitur ratio

rō modificatiōis seu distīctiōis. Sexto ponit̄ rō tā dicti pōpo
nij q̄ dicti pauli. scōa ibi, qd em̄. tertia ibi ⁊. hoc quarta ibi, nisi.
qnta ibi, hic em̄ sexta ibi: sʒ cū aliqs. ¶ Ad euidētiā p̄mitte q̄
in actiōe neg. gest. aliter tenet̄ pupill⁹, alr̄ tenet̄ adultus, vel ma
ior. Itē alr̄ tenet̄ filiusfa. alit̄ emācipat⁹, alit̄ tenet̄ seru⁹, aliter
manumissus. vult ergo pōpo. q̄ si gestio capit de vtroqʒ tpe ita
sit agēdū p̄ fine gestiōis sicut p̄ p̄ncipio: ⁊ q̄ vniformis sit ab-
solutio: ⁊ idē approbat pau. sʒ si sunt distīcte actiōes facte in di
uersis q̄litatibus tēpoꝝ ō p̄ria gestiōe n̄ infert̄ ad scōam: sed v-
tracqʒ hʒ nām sepatā p̄ se ⁊ ista ē p̄ma lec. antiquoꝝ q̄ est amica
lr̄e: ⁊ eā tʒ pet. ſm gl. Io. inspicit̄ initiū q̄tū ad hoc vt sit vna q̄-
litas ipsi⁹ actiōis: sic erit vna actio numero p̄ tota gestiōe toti⁹
tpis nō ītētabit̄ sub eadē q̄litate: sʒ cēsebit̄ diuerso iure: vt sicut
rō iuris patit̄ sic p̄ponat̄ sʒ Io. Dr̄ia ergo q̄ ponit̄ hic vtrū sit
vna gestio vl̄ plures q̄tū ad essentiā eiusdē actiōis vl̄ pluriū n̄
q̄tū ad effectū exactiōis, q̄ nūq̄ ex actio ē vniformis vel quali
tas ē difformis ſm eū: ⁊ ōt Iac. bu. q̄ ista lec. ē verior. sʒ G. de
cu. tʒ p̄mā lec. q̄ ratihabitio trahit a p̄ncipio gestiōis totā obli
gationē ſm eū. ⁊ iō inspicit̄ extremū a q̄: nō extremū ad qō: pp
fictionē trāslatiuā ō tpe ad tp̄s ſm guil. ¶ Tertio lec. ē qō vna
gestio fingat̄ eē plures ⁊ h̄re plura initia qn̄ ea pēdēte ꝯditio p
sone est mutata. ⁊ facit p̄ eis. ſ. de acq her. l. paul⁹. §. si de pub. l.
licitatio. §. vl. ⁊. C. ō impo. lucra. descrip. l. j. circa mediū tn̄ istam
tertiā lec. oēs reprobāt. q̄ est ꝯ lr̄am n̄ rām. ⁊ iō disputādū ē solū
de p̄ma lec. ⁊ ō scōa q̄ eaꝝ sit verior. ¶ In tex ibi spectādā ait. l.
dicere inspicit̄ p̄ncipiū gestiōis, ⁊ p̄ncipiū tpis trahit hic ad se
mediū ⁊ finē. ¶ In tex. ibi, ⁊ inter moras. i. p̄cessu tpis eadē ge
stione durāte. ¶ In text. ibi, interea. i. pēdente administratiōe.
¶ In tex. ibi effect⁹ sit supple ōt pōponi⁹ p̄ncipiū esse spectan
dū lʒ gestio iciderit, ⁊ ptractāda fuerit in aliud tp̄s. ¶ In text.
ibi alio aīo. i. nouo p̄posito. ⁊ not. animū īspici ⁊ metā cui gesti-
tiōi faciēde anim⁹ īponit. C. e. l. tutori. ¶ No. inspici initiū tpis.
Et h̄ facit̄ ar. ad plura. p̄rio ōt statutū q̄ faciēs rixā ō die pu
niat̄ in. x. faciens de nocte puniat̄ i. xx. cepta est rixa de die ⁊ ꝯti
nuata in nocte vr̄ q̄ cōdēnatio debeat fieri tanq̄ facta de die.
¶ Item ōt statutū q̄ retinens vxorē alterius puniat̄ in centū.
Aliud statutū ōt q̄ pene duplicent̄ de nocte. mō qdā īcipit te
nere de die. ⁊ cōtinuat de nocte q̄ debeat puniri tanq̄ de die, q̄
vnū ē maleficiū ꝯtinuatū. ar. isti⁹. l. sec⁹ si maleficia eēnt distīcta
puta ō die fugo aliquem. ⁊ ꝯtinuata fuga ī nocte p̄cutio eū. Nā
aliud est delictū p̄cussiōis q̄ fugatiōis. ⁊ iō in q̄libet p̄ se atten
dit̄ q̄litas tpis vel vt h̄ in x. nisi. ⁊ in. l. sed ⁊ cū aliqs. Item facit
ad qō, de statuto qō īponit, penā p̄ ludo azardi si receptus est lu
dus in die ⁊ ꝯtinuat⁹ in nocte vt puniat̄ tanq̄ de die. ⁊ facit ad
hoc q̄ sit vnū factū gl q̄ est. ſ. ō iureiu. l. eū q. §. in popularib⁹. ⁊
q̄ inspiciat̄ initiū facit. ſ. de acq. pos. l. clā possidere. in p̄n. ⁊. ſ. de
adul. l. q̄ ait lex. §. vlt. ⁊. d. Bar. inducit hāc. l. ad hāc q. de ludo.
1 ¶ † Scōo no. dist. ex animo, q̄ inspiciendū est p̄positū geren-
tis. ⁊ vbi dictū p̄positū incipit in ipa diuersa censet̄ eodem iu-
re. ſm lec. antiquoꝝ. Et hoc facit ad materiā substōnū: vt substi
tutio vniformis ꝯplectens vniformit̄ plura tpa ibi per eādē for
mā xboꝝ reputet̄ vna substitutio nō plures: secus si distinguat
tpa put lex distinguit eo: q̄ talis distinctio temporū īducit plu
res species substitutionū. vt no. in. l. p̄cibus. C. de impub. ⁊ aliȷ̄s
substi. nō ob. ad p̄mū dictū. l. pr̄ seuerinā. §. cōditionū de cōdi. ⁊
demō. q̄ ibi rō iuris nō patit̄ q̄ xba interpretent̄ vniformiter:
sed hic bene patit̄ hoc ratio iuris: q̄ substitutio pōt esse vnifor
mis intelligendo qō sit fideicōmissaria omni tpe. ⁊ est opi. cōis
2 qō hic nō examino. ¶ † Tertio no. q̄ libell⁹ dʒ formari ſm q̄li
tatē psone: ⁊ sic qualitas psone inspicitur: nisi ī se iura habeat.
3 ¶ † Quarto no. q̄ ſm formā libelli est sn̄ia fereda ⁊ cōdēna-
tio moderāda. ⁊ sic sn̄ia ꝯdēnatiōis dʒ esse cōformis libello. de
fideic. lib. l. fi. ⁊. ff. cōi diui. l. vt fund⁹. ⁊ ſm formā siue naturā iu
4 dicij. vt no. ſ. de tritica. l. in hac. ¶ † Quinto ⁊ vltimo no. q̄ po-
sita pluralitate cōtractuū vel quasi cōtractuū statim sequitur
pluralitas actionū ⁊ distinctio tempoꝝ. ⁊ sic pluralitas cārum
dinumerat pluralitatē effectuum. ¶ Op. contra lec. antiquoꝝ
duobus modis. Et primo q̄ nō inspiciatur initium temporis
sed inspiciatur illud tp̄s quo obligatio potest esse efficacior vn
de videtur obstare. ſ. deposi. l. si apud. primo ⁊ secundo respon-
so. sol. ibi loquitur quoad rei vendicationē non quoad actionē
ex contractu. Nam rei vendicatio ex presenti dominio ⁊ ex pre
senti possessione proponitur. ⁊ ideo tempus ex quo agitur īspi
citur. vt. ſ. de iud. l. non alias. §. i. sed actio ex contractu propo-
nitur ex causa de preterito. ⁊ ideo principium est spectandum
argumen. in. l. vlti. ſ. de stipu. seruo. sed ista est vna solu. que ta-
men est diuinatio. Secunda solutio est quod est speciale ibi in
actione depositi que augetur ⁊ roboratur propter equitatem
superuenientis cesus: ⁊ quia actio depositi quodammodo imi
tatur naturam realiuʒ actionum. vt. ſ. deposi. l. j. §. si apud du
os. facit quod not. Dy. ſ. ed. l. falc. qui fundū. §. si tu ex parte. ⁊

hāc sol. q̄ sit speciale in actiōe depositi tʒ pe. ⁊ gl. tāgit in. l. con
traria. ¶ Scōo oppo. ⁊ vr̄ q̄ mutato statu. ⁊ mutata conditiōe
que infert̄ ex diuerso effectu mutat̄ modus agēdi. vn̄ videt̄ ob
stare. ſ. de admi. tuto. l. tutorē. qui tutelā vt dicam⁹ q̄ ſʒ diuersi
tatē temporū diuerso modo sit agēdum. vt. ſ. eo. eum actum. §.
deniqʒ. ⁊. l. at qui natura. §. sceuola. so. in legibus cōtrarijs erat
mutata cōditio gesto. in. l. nostra erat mutata conditio dn̄i ne
gocioꝝ. rō differētie est q̄ quoad gestorē inspicit̄ primus con-
sensus quo accessit ad administrandum. nā inde nascit̄ quasi ꝯ
ctus. vt. ſ. e. l. si cū quib⁹. sʒ quoad dominiū negotioꝝ nō inspi
citur ꝯsensus eius q̄ gerebātur negocia ignorantis ſm Odo.
⁊ alios. sed dominus Iac. bu. reddit aliā ratione q̄ vbi est mu
tata ꝯditio gestoris ibi fingit̄ noua psona. ⁊ per ꝯsequēs nou⁹
cōsensus. vn̄ merito tanq̄ ex nouo negocio agit̄ sub noua for-
ma separata a forma p̄ma ſm Ia. bu. ¶ Extra opp. cōtra quia
ratihabitio retro fingit. vn̄ cū retro fingat sequit̄ q̄ debeamus
inspicere initiū temporis inchoate gestionis non status muta-
tionem. s. ratihabitio retro fingit quatenus ratio iuris patitur
sʒ vbi est mutata ꝯditio gestoris ratio iuris non patitur. verba
ista sunt tex. in simili. ſ. de stipu. seruo. l. si seru⁹ cōis meuij ⁊ ca-
strensis peculij. §. vlti. ⁊ ad hoc facit qō not. ſ. de lega. j. talis scri-
ptura. ⁊ de sol. l. si quis offerēti. ⁊. l. cū. x. §. fi. ¶ Tertio opp. glos.
de. l. si filius. de tu. ⁊ ra. dis. vbi diuersitas tēporis facit eādem ad
ministrationē diuerso iure cēseri. so. eodē mō q̄ ibi erat diuersi
ficata cōditio gestoris hic erat diuersificata ꝯditio dn̄i negotio
rū. ¶ Extra cōtra ista opp. de. d. l. tutorem qui tutelā. versicu. si
em̄ a cōtrario sensu de admi. tu. ibi tex. innuit q̄ mutata condi
tione dn̄i mutatur modus agēdi so. ibi erat talis mutatio que
finiebat tutelā ⁊ administrationē tutoris q̄ si pupill⁹ est fact⁹
pubes tutela finitur. ⁊ iō vniformiter nō pōt agi de quolibet tē
pore hic aūt erat administratio gestoris: que non finitur puber
tate. vn̄ pōt eē actio vniformis p̄ quolibet tēpore. ⁊ sic non ob.
¶ Quarto oppo. glo. de. l. si id q̄. §. si filius. ſ. p̄ soci. vbi dicit̄ q̄
mutato statu socij variatur forma agendi. solu. ibi loquitur in
vero cōtractu qui pendet ex consensu duoꝝ. vn̄ q mutato suo
statu ꝯsentit fingit̄ consentire de nouo: hic aūt loquit̄ in quasi
ꝯctu vel ibi loquit̄ in socijs quoꝝ vterqʒ est administrator ⁊ dn̄s
ex natura societatis. vn̄ simul ꝯtingit variatio ī psona gestoris
⁊ ī psona dn̄i negotioꝝ. hic aūt ꝯtingebat variatio ī psona dn̄i
negotioꝝ ⁊ tn̄ sic n̄ obstat. Et ꝯclude qō īterdū variat̄ ꝯditio
dn̄i tātū: interdū gestoris tātū interdū gestoris ⁊ dn̄i vt appet
ex p̄dictis. ¶ Quito opponit gl. ⁊ ista rō magis viget q̄ aliqua
lex allegata. ⁊ ē ar. ab absurdo q̄ ē multū validū. vt. ſ. e. l. pōpo
ni⁹. ⁊ arguit̄ sic. Si inspicit̄ initiū gestiōis ergo sequit̄ qō si in
cepit gerere negocia peculiaria ser. ⁊ ipe sit manumissus ꝯcesso
sibi peculio ī eadē gestiōe pseuerās īpēdi qō ī lā impēsam nō re
petā. Nā nō repeto a manumisso: q̄ si inspicit̄ origo ⁊ p̄ncipiū
gestiōis nō fuit nata actio q̄ actio nō cadit ꝯ seruū. Itē ꝯ dn̄m
nō agam q̄ istud negotiū non pertinet ad dominū ergo sequit̄
quod impensam perdam ⁊ qō manumissum lucretur cū ea na
tura quod in iniquū ⁊ absonū. vt. ſ. si cer. pe. l. si ⁊ me titium. ⁊. ſ.
de condi. inde. l. nā natura io. dixit Ugo de porta rauenensi q̄
imputet sibi gestor qui sciēs manumissionem pseuerauit inge-
rendo gl. reprobat istā rōnē: q̄ pōt esse qō gestor ignorauit sta-
tū mutatum. vt de so. l. dispēsatorē. ⁊. ſ. si cer. pe. l. eius qui in pro
uincia. ¶ Secūdo mō soluit̄ in x. vl̄ si velis ⁊c. q̄ dn̄s serui ꝯue
nit̄ p̄ toto tpe: ⁊ tenet̄ quatenus fuit in peculio: q̄ ita fuit ista
actio formata a p̄ncipio sicut ergo gestor nō perdet expensas ⁊
cessabit absurditas: ⁊ ita dixit azo. Sed cōtra hoc oppo. q̄ ex
hoc sequit̄ maior absurditas. scʒ q̄ dn̄s quōdā teneat̄ p̄ nego-
tio qō nullo mō est suum. ¶ Nā nō est suo re ipa cum peculium
sit manumissi. ergo ⁊c. ſ. eo. si pupilli. §. qd ergo inquit. opʒ di-
cere q̄ sit suū ratihabitiōe inspecto p̄ncipio nō inspecto euen-
tu. ⁊ illud q̄ dn̄s soluet recupabit a manumisso. arg. ſ. de pecu-
l. q̄ties. §. j. ⁊. ſ. de isti. l. idē erit ſʒ guil. de cu. Ego substinēdo lec.
antiquoꝝ rn̄deo ad istō absurdū q̄ manumissus nō ꝯuenit̄ a-
ctiōe neg. gest. tn̄ cōuenitur actione in factū subsidiaria q̄ oritur
ex diuersis figuris causaꝝ q̄ties eq̄tas suadet, ⁊ alia actio defi-
cit vt. ſ. de p̄scri. xb. l. quoties. vel tenebitur manumissus condi-
tione sine causa vel certi cōditione generali. vt. d. l. si ⁊ me ⁊ titiū
⁊ ista cōtraria respiciūt lec. antiquoꝝ. Sʒ Io. vt oīa ista ꝯtraria
euitet ponit secundā lec. ⁊ dicit q̄ mutato statu mutatur quali
tas actionis ⁊ ita intelligit hāc. l. ſm leges ꝯtrarias. Et si tu di
cis ergo nō refert vtrum sit vna gestio vel plures. Respō. imo
refert q̄ primo casu est vna actio licet variet̄ q̄litas secūde. ſ. ō
heredi. insti. l. iij. §. qui fideicōmissum. Sol. sunt plures actiōes,
q̄ pluralitas quasi cōtractuū inducit pluralitatem actionum.
vt in. l. sed cū aliquis. ſ. eodem. vnde est ista differentia in subti-
litate iuris ſm Ioā. ¶ Sed cōtra eū opp. si cepi gerere negotia
particularia serui, ⁊ perseuerari eo manumisso, ⁊ impendi. aut
actio quā p̄ponebā cōtra manumissum erat actio prima que

cõpetebat de peculio cõtra oñm aut erat actio noua. ꝓma non q̃ sequeret ꝙ actio esset ambulatoria: sed hoc est cõtra natural̃ personaliũ actionũ, q̃ cum a principio sunt eradicate. ⁊ in psonã nõ sunt ambulatorie nisi in vniuersalé successorẽ. vt. §. de infami. l. si seruus. ⁊ de stipula. seruo. l. si seru⁹ cõis meuũ. § fi. aut non est illa eadẽ actio sed noua actio. ⁊ tũc sequit̃ q̃ nõ sit differẽtia iter vnũ negotiũ ⁊ plura negocia q̃ dr̃ tex. Et ad hoc dixit Jo. q̃ est eadẽ actio q̃ cõpetebat ꝺ̃oñm de peculio: nunc competit ꝺ̃tra manumissum simpl'r. ⁊ q̃ ista actio est hoc casu ambulatoria nã q̃cq̃ ẽt hec actio psonalis ambulat de vna p̃sona in alterã vt. j. de vsufru. l. sed ⁊ si q̃s §. si opas. Petr. dicit q̃ nõ est verũ ꝙ actio ambulet: q̃ est inseparabilis a psona. ⁊ in iuribus inseparabilibus a psona verus trãsitus interuenire non põt. vt. j. de noua. l. si vsufruct⁹. ⁊ fatet ꝙ est actio noua tũ de cã de ꝓterito cõtinuata in pñti tpe. ⁊ i hoc differt a nono negotio. q̃ ibi est noua actio ⁊ noua cã hic nõ nisi iuris intellectu ſm Pe. Similis subtilis disputatio ponit̃. j. de dolo. l. heredibus. hec lec. Jo. magis placet Jac. bu. q̃ cũ mutatio stat⁹ inferat in diuerso effectu. ⁊ nõ in eodẽ merito mutat mod⁹ agẽdi. ar. in l. pe. §. si ex no. cã aga. nõ ob. arg. ꝺtra in. l. j. j. de pen. s. q̃ ibi logtur in cã de ꝓterito ꝙsummata: hic aũt in eã q̃ erat in fieri vñ quãdiu cã est in fieri põt recipe nouã q̃litatẽ. ar. C. de do. q̃ sub mo. l. pfecta. ¶ Extra q̃ro ꝼz But. ò cu. retẽta lec. antiquo rũ vtrũ q̃ hec. l. õt in eadẽ psona hz locũ in diuersis. exẽplum cepi gerere negocia pupilli ille decessit, successit ei maior continuari gestionẽ. ⁊ ipẽdi. nunq̃d ispiciaꝫ initiũ? ⁊ vꝺ q̃ nõ, q̃ rõne nouę psone vꝺ q̃ debeat iuris ꝓtilegiũ variari. vt. j. de pub. l. licitatio. §. fic⁹. de arg. he. l. pau⁹. §. fi. arg. deleg. ij. l. cũ patronus. de colla. bo. l. j. §. si impuberi. C. de impo. lucra. descrip. l. j. circa mediũ. Contrariũ determinat But. q̃ hic ꝙ̃ꝺerat ꝑsensus magis quã psona. vñ forma ꝓmi ꝑsensus ẽ intuenda. s. qualis fuit vel q̃lis debuit esse. allegat. j. ꝓ emp. l. ij. §. si defunct⁹. ꝙ eñ iuris ẽ in eadẽ psona idẽ i diuersis. ⁊ cõ. vt j. si cer. pe. l. singularia. Itẽ ẽ ar. ad hoc ꝙ dicit But. j. de mino. l. emulius. Bald.

1 ☞ Plura adinuicem connexa vnum reputantur.
2 Judicium connexorum idem esse debet.
3 Utile trahit ad se inutile.
4 Quis nunq̃ tenetur exigere a seipso.
5 Existens in mora prescriptionem complere potest.
6 Ratio a cauſe reddi debet.

a ¶ Judicium. adõ eũdẽ. bal. in. l. cũ necessitates. in fi. C. de fideicom. ⁊ car. i cle. ex. q̃. de exc. ⁊ qualita. ⁊ circa materiam cõnexorũ. vid q̃ habẽtur per dom. ialo. may. i. l. si pater. §. fi. ꝼito ipuberi. ò vulg. ⁊ pu. vbi aliquid p frã. are. in rub. de acquirẽ. pos.

b ¶ Ratio. Adõ ò. ia so. may. in l. naturaliter. §. nihil cõe. de acquirẽ. pos.

1 gaꝺ. pe. ⁊ j. de accu. l. hos accusare. §. oibus. ¶ † Secũdo no. ꝙ plura que adinuicem sunt connexa reputant̃ tanq̃ vnũ ⁊ ideꝫ.

2 ⁊ facit. j. de minor. l. etiã. §. i. ¶ † Ex hoc no. ꝙ cõnexorũ idem

a debet esse iudicium⁹. ⁊ ad hoc quotidie allegat̃. ⁊ de vno connexorum arguitur ad reliquum quatenus tamẽ ratio iuris patitur. vt. j. eodẽ titu. l. at q̃ natura. §. scęuola. ¶ Tertio no. in vers.

b deniq̃. q̃ separatorũ separata ꝺz esse ratio. ᵇ ⁊ de vno ad alterum non infertur. cõcordat. C. de do. inter vir. ⁊ vxo. l. si marit⁹

3 ⁊ ibi no. ¶ † Quarto no. in. l. eum actũ. in fi. ꝙ vtile trahit ad se inutile; ⁊ finis trahit ad se principiũ. ¶ Quinto no. in. l. procu. lus. ꝙ hz naturalis obligatio non possit intentari ꝺ̃ tertium tũ gestor vt ita dixeriꝫ ꝺz eã intẽtare cõtra ipm ⁊ exigere a seipso vos habuistis. §. eo. l. iũ. §. pupill⁹. ꝙ vn⁹ effectus obligationis naturalis est ꝙẽfatio. hic ponit alt⁹ effect⁹. s. exactio a seipso.

4 ¶ † Sexto no. in. l. at q̃ natura. in ꝓn. ꝙ nũq̃ tenet̃ qs exigere a seipso nisi suppetãt facultates. ¶ In ista ergo exactiõe irregulari requirit̃ nõ solum obligatio sed facultas. alias autem dicit tex. ꝙ de'ista facultate non est curandũ. vt. j. de verb. ob. l. cõtinuus. §. cum qs. q̃cq̃ tũ de facultate curãdum est vbi ad eaꝫ habeꝫ respect⁹ vt. j. de fideicõ. li. l. thais. §. i. de ꝺ̃b. sign. l nepos

5 pculo. ⁊ q̃ nõ. Inn. de offi. dele. c. P. ⁊ H. ¶ † Septimo nor. in ver. sicut is. q̃ hz quis sit in mora tũ cõplet prescriptionẽ. vñ hz gestor sit in mora exigẽdi a seipso ꝓscribit tũ veteri actiõ sed

6 rõne culpe tenet actione nego. gesto. ¶ † Ultimo no. in. §. scęnola. ꝙ ratio ꝺz reddi a capite ⁊ q̃ quedã veniunt ad vtilitatem ⁊ in examinatiõe q̃ tũ non veniũt in cõdemnatione. ⁊ tenẽti in §. scęuola. ¶ In scõa gl. ibi. §. omnis. ⁊ rõ differẽtie patet per. l. ⁊ si certus. §. si appetitus. j. ad sill. ¶ In ea. gl. ibi. § p cõtrariũ. adde q̃ no. ꝫ. e. l. põpo. in negociis. ¶ In gl. facile. ibi circa eandem rem vel circa appendices vt no. ꝫ de acquirẽ. here. l. si quis heres. ⁊ ꝫ. de procura. qui proprio. §. itez quęritur. Querit glo. in. l. eum actũ. §. fi. pone ꝙ seruus cepit aliquid gerere in seruitute postea cõtinuauit in libertate agit cõtra eum ⁊ probatur gestio ⁊ culpa nõ tũ probatur tempus. s. quo tempore ista culpa fuerit cõmissa vtrũ in seruitute an in libertate. que ritur vtrũ ex isto processu debeat seq̃ condẽnatio vel absolutio. nam tex. in. §. scęuola. distinguit tẽpus: sed hic nõ põt tempus distingui, q̃ non apparet de tẽpore. querit ergo q̃ iuris. ⁊ eadẽ questio formatur pone ꝙ seruus vnum negocium culpabiliter gessit in seruitute aliud diuersum negocii culpabiliter gessit in libertate conuentus est gestor de vtroq̃ negotio. ⁊ probatur culpa sed non tps querit an de vtroq̃ debeat cõdẽnari vel de vtroq̃ absolui: dicit Azo q̃ in isto dubio ꝺz in totũ absolui. aliꝫ dicunt ꝙ ꝺz in totũ cõdẽnari doc. cõiter approbant opi. Azo. q̃ hic tempus est substantia actionis ergo de substantia ꝓbationis. ⁊ quoties vis questionis est tempore ibi oportet q̃ duo probẽt factũ ⁊ tẽpus: nec sufficit ꝓbare factus sine tempore vt. C. de proba. l. matrẽ tuã. ⁊ no. j. de testi. l. ob carmen. §. fi. ⁊. C. de peti. heredi. l. si post moꝛã. ⁊ per Inn. extra de accu. c. qualiter. ⁊ idem in loco. vt. j. de no. ope. nun. l. non solum. § sed vt ꝓba. ⁊ hoc tenet Jaco. bu. ⁊ Bar. etiã qui dicit hoc esse mentis tenendum non ergo sufficit cõstare de veritate facti vbi tempus est de substantia nisi constet de tempore. ⁊ hoc verũ q̃ndo tẽpus requiritur ad initiũ obligationis, ⁊ ad actionem fundãdam a principio: sed vbi non requiritur ad initium obligationis sed potius venit ad exceptionem fundandã sufficit actori ꝓbare factũ sine tẽpore. verbi gratia ꝓbo mutuum sine tẽpore licet posset esse prescriptum ⁊ nõ prescriptum: ego tñ actor vinco nisi probetur prescriptio. q̃ tempus hic non requiritur ad originem petitionis imo magis ad originem exceptionis. vnde ego actor habeo intentionem fundatam vt. j. de act. ⁊ ob. l. obligationum fere. §. placet. C. de proba. l. sine possidentis. unum tamẽ oportet probare. s. q̃ factum ex quo ago precedat lit. contest. vt no. in. c. abbate. ad finem. de re iudi. li. vi. vbi est glo. notate menti ista verba. Additio Baldi.

Eum actum. Uide ꝙ not. Joan. viij. dis ad scripturas. vide simile extra de sepultu. sacris. vid Inn. extra de hereticis. fraternitatis. ¶ In gl. que incipit. s. per actionẽ. ibi. §. ois. hoc verũ q̃ delictum purgãt per actionẽ ex delicto: secus si ex contracta vel quasi vt. j. eo. at qui natura. §. si cum. dic sic in illa. l. q̃ aliquando oñi negotiorum mutat̃ cõditionẽ. ⁊ loquit̃ ler. ⁊ hoc casu. Secundo aut q̃ cepit gerere in seruitute factus liber nil gessit. ⁊ sic vꝺ loqui. §. vsq̃ ad ver. plane. aut ꝓcessit ⁊ administrauit aliquid separatũ a primo. ⁊ loquitur vers. deniq̃. vsq̃ ad fin. buius. l. aut processit administrando aliquid cõnexũ? ⁊ tunc circa hoc sunt tria dicta. s. sabini. vt in ver. plane. vsq̃ ad vers. deniq̃. secundum dictum pegasi ⁊ pculi. vt. l. probat vsq̃ ad. l. at qui natura cui adꝺit dictam pauli ad supplendum vsq̃ ad. §. si cum ibi circa rationem, dictum ieũ vsq̃ ad. §. si libero. primum est dictũ sabiniani q̃ est in ver. plane. ⁊ quod si dictum ꝓbatur in. §. si cum. ⁊ hoc dictum videt in anẽ. sabi. quo ꝺz ꝙ vbi est connexa venit prima administratio rõne secũde. hz quo hoc intelligi debet. dicit paulus q̃ sic venit prima vt etiã ipsa prestetur nedum scõa hoc mõ vt prestetur prima quasi conexa in secunda si potuit a se exigere in libertate ꝙ gessit in permutatione: vel de peculio si fuit penes cum hoc dicit recitando dictũ pculi ⁊ pegasi. dicit paulus idem si potuit aliũde a se exigere ꝓout ⁊ alunde queritur alias si non potuit nõ est in culpa. ⁊ sic prima non venit pstanda. secum. intelligis sabi. sic vt veniat vtraq; examinanda ⁊ diuidenda non prestanda. Jacobus butri.

Additio

Additio lecture vacantis in.l.proculus. Bald.

Proculus. In glo.q̃ incipit.Facile.ibi sed alij.Que opin.est vera dicas ꝑ opi.azo.Primo qꝛ re⁹ hʒ suã intẽtionẽ fundatã ex statu p̃mẽuo ⁊ hoc azo.Scđo qꝛ tp̃s est de substãtia talis oblonis ⁊ actiõis ⁊ sic actoꝛ hʒ ꝓbare ꝑ hoc.j.e.at q natura.§.si cũ.C.de ꝓba.matrẽ.⁊ no.j.de testi.ob.cãm.§.fi.⁊ facit.j.de no.ope.nũ.l.nõ solũ.§.sed vt ꝓbat ſm Ja.bu. ¶In ea.gl.ibi,tutorez.qꝛ illa est azo.in fi.l.⁊ facit in arg.ꝙ si reus petit declarari tp̃s ab actore vt sciat an cedat vel cõtendat qꝛ dicit se posse obijcere õ p̃scriptis: ꝙ actoꝛ dʒ tunc declarare tp̃s ⁊ facta declaratione tp̃s incipit esse de substantia ꝓbatiõis.qꝛ p̃mo ad tp̃s specialis est prosecutio ideo tũc ꝓbandum est tp̃s:licet ante nõ esset necesse qꝛ non erat de substantia sed de coherentijs : tamen potest esse de substantia ꝙ actoꝛ se astringit.

At qui natura. Quero in hac.l.vtrũ ille q tenet naturaliter tñ eo ꝙ p̃scripsit teneat exigere a seipso.dicit gl.ꝙ nõ,si ꝑscripsit ante officiũ sec⁹ si in offõ.⁊ ex hac glo.patet qđ prescriptio nõ tollit naturalẽ obligationẽ.qꝛ naturalis obligatio non subiacet p̃scriptioni.⁊ hoc verũ in naturali vera q̃ nascit ex consensu vt in.l.fin.infra rẽ ra.ha.secus in quasi naturali qꝛ orit ex delicto.vt.j.de iniur.l.ʒ vnius.§.si añ.ver⁹ em̃ ꝯsensus non tollitur per p̃scriptionẽ qꝛ prescriptio non habet in se consensum creditoris.vt.j.de dolo.l.j.§.pe.⁊ adde quod no.ꝑ Guil.õ cu.ſ.ꝙ quisq3 iu.l.ij.§.fi.⁊ facit.j.de le.j.l.nemo põt.⁊ qđ no.Cy.C.de iur.⁊ fa ign.l.cũ qs.in.vij.q.⁊ hec in p̃sonalibus obligationib⁹:ſʒ i reali petitiõe.dic vt.j.ea.l.§.fi.cũ me. ¶Tertio q̃ro in §.sceuola.seru⁹ gerẽs negotia p̃misit cuidã fabro ꝑ edificatione dom⁹ centuʒ ⁊ in hoc male administrauit facta mea qꝛ plus equo p̃misit iste nõdũ ꝑfecto opere manumissus est.postea est in opere ꝓcessum q̃ritur qualiter ⁊ quantũ seru⁹ puniat de ista culpa.Ista em̃ culpa fuit momẽtanea cõmissa in p̃mo instanti p̃missionis,⁊ iõ nõ videt ꝙ iste manumissus teneat qꝛ fuit ista culpa cõmissa in seruitute.glo.notabiliter dicit ꝯtrium.dicit em̃ qđ est cõsyderandũ ip̃m opus:⁊ pro rata tẽporis facti in seruitute pro eadẽ rata mercedis nõ condẽnatur manumissus ſʒ bñ condẽnabitur pro rata temporis posterioris: videtur ergo ista culpa diuisibilis qꝛ laboꝛ ⁊ pecunia diuisionem recipiunt vt.j.de annu.lega.l.scio.in prin.⁊.j.de stip.ser.l.si seruus cõis menij.⁊ castren.pecu.§.vlt.⁊ arg.j.loca.l.qui insulã.§.qui edẽ.⁊.j.solu.ma.l.diuortio.⁊ hoc facit ad no.per Jac.de aret.⁊ glo.j.de vsufru.lega.l.in fructu. Bal.

Sceuola. In gl.q̃ incipit sentẽtia.ibi,dic.i.absoluitur a iudice. ¶Not.qđ si agit ex sola naturali obligatione iudex dʒ absoluere reũ:q̃ absolutoria hʒ potius naturã absolutorie ab obseruatione iudicij q̃ ab ipsa obligatiõe naturali:cũ obligatio naturalˀ ꝑ sniam nõ possit tolli,vt j.de cõdi.inde.l.iulian⁹.⁊ nota hũc passum qꝛ per hoc declarat que sunt partes iudicis qñ agẽs ꝓbat de sola naturali:⁊ nõ de obligatione efficaci ad agẽdum qđ raro ita clare alibi reperies.licet sit de mente multarum legũ.vt.ſ.e.l.ij.§.pupillus.de act.⁊ oblig.naturales.de fideiusso.l.fideiussoꝛ obligari.§.fideiussoꝛ.de solutio.l.si is cui.§.flauius.cum simili.

1 ☞ Mãdatũ inutile nõ impedit actionẽ negotioꝛũ gestoꝛuʒ.

Si libero. Jussus dñi putatiui nõ parit actionem mãdati:sed ex negotio gesto orit nego.gest.actio.h.d.

1 ¶†No.qđ inutile mãdatũ nõ impedit actionẽ neg gest.vel sic no.qđ inutilis ꝯct⁹ non impedit vtilẽ quasi contractũ. ¶Scđo not.ꝙ est natura mandati,q̃ libera voluntate nõ necessitate suscipiat. ¶No.tertio ꝙ quidã habẽt hic quandã gl.sup xbo bona fide:q̃ dicit ista bona fides de qua sepe fit mentio exigit a pte possidentis tantũ.vt.j.de stipu.ser.l.seruus testamento.alij non habẽt qꝛ fuit additio fran.ac.tñ verũ est ꝙ dicit ꝙ in possessionibus p̃sonarũ ⁊ in possessione iurisdictionis semp bona fides referẽda est ad possidẽtẽ ⁊ nõ ad possessuʒ non em̃ refert quo aĩo quis possideat,sed quo aĩo sic possidet.qꝛ ex persona possidentis ⁊ qualitate possessiõis ius metimur.⁊ adde qđ no.j.de fideicõ.liberta.l.inuitus.qđ tene menti.

1 ☞ Sententia superueniens post prescriptionem completaʒ non inducit malam fidem.

Si cum me. Sciẽtia supueniẽs gestori post p̃scriptionẽ ꝯpletã ei nõ officit: ſʒ si p̃scriptio ẽ i fieri tenet a se exigere petitoꝛ.fideiusso.h.d. Diuidit in tres partes.nã in prima parte loqt de sciẽtia post ius q̃sitũ gestorũ.in scđa loqt de sciẽtia anteq3 gestori sit ius radicatũ.in tertia rñdet tacite q̃stioni.scđa ibi:sed si añ.tertia ibi,nec videris. ¶In tex.ibi emisti.noĩe tuo frã.ac. ¶In tex.ibi obligat⁹ non es ſʒ post p̃scriptionẽ scire ceperis ꝙ res fuerit mea ¶In tex.ibi vsucapias.post emptionẽ tñ,⁊ traditionẽ tibi factã. ¶In tex.ibi meo nomine.istud cõsiliũ saluat ius domini ⁊ ius gestoris. ¶In text.ibi nec videris.hec est tertia ps in qua rñdet tacite obiectiõi q̃ sic format dictũ est ꝙ iste negotioꝝ gestoꝛ re euicta agit õ euictiõe.ſ.qꝛ res euicta dolo tuo ⁊ te ꝓcuratore q̃ de euictiõe nõ aget ad hoc rñdet qđ nõ ita est qđ sit in dolo cũ hoc facias ne ius tuũ ꝑdas ⁊ ne i obligationẽ negotioꝝ gestorum incidas in q̃ incideres si huius.§.consilium nõ seruares.

1 ¶†No.ꝙ licentia superueniẽs post p̃scriptionẽ cõpletaʒ non inducit malã fidẽ:qꝛ est scientia dñij de p̃terito nõ dñij de p̃senti si em̃ induceret malã fidẽ gestoꝛ a se exigere teneret.vt.ſ.eo.l.ꝓculus.⁊ qđ hic dicit in reali idẽ in p̃sonali.vt.ſ.ea.l.in gl.q̃ incipit.l.in eadem.ꝑ hoc determinatur qđ legitur ⁊ not.extra de p̃sc.c.fi. ¶Secundo qđ licet negotioꝛũ gestoꝛ teneatur a se exigere.ᵃ istud est verũ:tamen tali modo ꝙ cõseruet sibi ius suum saluo em̃ iure suo debet suuʒ officiũ operari. ⁊ ideo tenetur hic a se exigere iudicio mediãte: qꝛ actio õ euictione iudiciũ desyderat.vt.j.de rei ven.vtiq3.⁊.j.de euictio.habere licere.hoc est verum nisi vẽditoꝛ fuerit in bona fide:sed vbi scienter vendidit rem alienã actio ad interesse nõ requirit iudiciũ nec sententiaʒ.vt.j.de act.emp.l.seru⁹ quẽ.§.fi.ſm Bar.⁊ dicit Ray.de foꝛ.ꝙ ille casus nõ est alibi.⁊ tene mẽti. ¶Tertio not.ꝯsiliũ legis de p̃sona interponenda ad agendũ. ¶Quarto no.ꝙ ille qui suo noie ꝓspicit dolũ cõmittere nõ vr.ad hoc.j.de leg.ij.l.cũ pater §.titio. ¶Ultimo no.qđ hic est reperire casum in quo euictio facta ad ꝓcuratorẽ emptoris parat sibi regressum euictionis.⁊ sic factum eo procurante tñ sibi prodest.⁊ ratio est qꝛ debet a agnoscere bonã fidẽ.arg.j.de leg.j.l.si seruus pluriũ.§.si quis ante.⁊ qđ ibi per Jac.de are.⁊ adde quod no.per eundem Jac.de antho.tut.l.accipientis.⁊ facit quod no.xliij.distin.generalis. ¶Modo venio ad apparatũ ⁊ oppo.dicitur hic ꝙ ad hoc vt de euctione agatur,necessariũ est iudiciũ.contra.j.de act.empt.l.emptorẽ.scđo rñso.Sol.dicit gl.qđ ibi erat notoriũ: ideo non requiritur iudiciũ vel sentẽtia.hic autẽ nõ erat notorium.ratio istius solutionis est quia notoriũ ⁊ sentẽtia equiparãtur vt no.in.l.contraria.Subdit gl.qđ istud notoriũ requiritur qđ sit notoriũ emptori ⁊ iudici:⁊ tunc nõ requirit snia.Jtẽ addit ꝙ sufficit ꝙ sit notoriũ per publicam famã.multuʒ ergo valet publica fama circa ꝓbationẽ dominij.⁊ facit qđ no.C.de ꝓbat.l.proprietatis.⁊ quomodo probetur quod aliquis possedit tãquam dñs habes.j.de sol.l.titia.per quã.l.aduocati formãt articuluʒ ſm And.de pis.ꝙ etiã publica fama multum operet.habes.j.de flum.l.j.§.j.tu dic quod veritas est ꝙ sola fama differt a notorio.fama potest etiã esse de eo quod nõ est verũ.j.de acq.her.l.cum quid.§.qđ dicitur.ſʒ notoriũ nõ põt esse nisi de eo ꝙ verũ est ⁊ clarũ:dicit etiã notorium qꝛ alia demonstratione vel ꝓbatione nõ indiget.vt in.l.qui vero.§.j.qui satis.cog. ¶Secũda solu.ad.l.emptorẽ,est ꝙ iste.§.intelligitur ſm illã.l.qꝛ hic non est necessaria sententia sed sufficit sola conuentio nã cũ gestoꝛ sciat rem alienã potest bonã fidẽ agnoscere,⁊ eã sine sentẽtia restituere.sed ego dico qđ ex quo requiritur iudiciũ requirit snia vel preceptũ.arg.j.de iudicijs.l.de quare.⁊.j.de solu.l.si stipulatus.§.si lancẽ.non tamẽ requiritur probatio qꝛ potest emptoꝛ agnoscere bonã fidem . scilicet confitendo veritatẽ per modum iudicij:nõ tamẽ dʒ restituere nisi de mãdato iudicis qꝛ istud est de natura actiõis de euictiõe q̃ desyderat sententiam.vt.d.l.vtiq3.⁊ hec so.ponit in.d.l.emptorẽ.ꝙ notoriũ facit ibi ꝙ nõ sit necessaria ꝓbatio ⁊ facit hic agnoscere bonã fidẽ:tamẽ snia vel p̃ceptũ iudicis sup re restituẽda reqritur ⁊ ista est xa so. ¶Juxta hoc incidẽter queritur:emptoꝛ põt agnoscere bonã fidẽ: ſʒ quomodo ꝓbabitur hoc ꝙ facit agnoscẽdo bonã fidẽ.Respõdet gl.notabiliter ꝙ cũ hoc fiet in animo ẽptoris qꝛ ex qualitate mẽtis ꝓbatur per suum sacramẽtum. Ecce casus in quo sciẽtia rei aliene probatur per sacramentum.Jtẽ ignorãtia probatur ꝑ sacramẽtũ.j.de accu.l.si cui.§.j. Jtẽ vbicũq3 aliqd põt fieri duplici intẽtione probatur intẽtio ꝑ sacramẽtũ facientis.vt.j.de acq.here.⁊ ꝑ Jac.de are. ¶Aduerte qualitas mẽtis bñ ꝓbatur per iurm:sed veritas dominij ꝙ re vera euincens esset dominus istud requirit ꝓbationẽ testium.oportet ergo ꝙ emptoꝛ hic vnũ probet per testes vel instrumẽta.s.dñium.alterũ autem s.qđ fuerit cõfessus ꝓpter consciẽtiã rei aliene istud probauit ꝑ suum sacramentum.sicut em̃ ꝓpꝛium dominium nõ probatur solo iuramẽto ita nec dominiũ tertij.⁊ facit.j.mandati. quint⁹ in rõne sui.Jtem facit quod no.insti.de actio.§.alie.tene menti. ¶Secũdo op.cõtra consilium istius.§.dꝛ hic ꝙ ideo alius est submittendus vt agat ⁊ euincat.Contra,isto agente ostẽdo qđ nõ possit in causa procedit:qꝛ emptoꝛ non poterit iurare de calumnia.nã iuramentum de calumnia est iuramentum contradictionis.vt.C.de iudi.l.rem nõ nouã.Et hoc ex forma mãdati perpẽdit.vt.C.de iura.calũ.l.ij.circa prin.sed istud iuramẽtum cõtradictiõis nõ poterit emptoꝛ salua cõsciẽtia p̃stare ergo nõ poterit in cã procedi nisi tu diceres ꝙ ꝓcederetur tanq3 contra contumacẽ in nolendo iurare.Sed istud nõ potest dici qꝛ cõtumacia excluderet regressum euictiõis.vt no.j.de euic.l.si ꝑ iprudentiã.solutio dicit gl.no.ꝙ hic procedetur in causa absq3 iura

a ¶A se exigere.vide ange.in §.sceuola.ſ.eo.l.⁊ in.l.diuortio.j.e.ti.⁊ adde ꝙ si gestoꝛ nõ soluit sibi ⁊ ceteris creditoribus ⁊ pecunia postea sine ei⁹ culpa perijt ⁊ perit periculo gestoris.qꝛ culpa p̃cedit casum nisi habuerit instam cãm non soluendi.puta vt euitarẽt penã q̃ sperabatur cõmitti nisi pecunia a sibi solueretur.l.debitoꝛ.ſ.eodem tit.⁊ hic.

mento calũnie.qđ eñ dicit ꝙ debet iurari de calũnia habet locum vbi li.ↄte.fit negando.secus aũt vbi fit per confessionem qꝛ tũc non requirit iuramentũ calũnie.vt.ĵ.de cõfes.l.iulianus. post confessionẽ eñ ꝑuenit ad sñiam oib⁹ alĳs medĳs omissis: qꝛ nulle sunt partes iudicis in cõfessum nisi in pronunciando vt in.l.proinde.ad.l.aquil.ꝛ no.hoc dictũ gl. ¶ Tertio opp.ꝙ cõsiliũ istius.l.sit ridiculosum qꝛ amic⁹ interpositus ad agendũ non hꝫ mãdatũ.ergo ei agenti dꝫ opponi exceptio qđ non est ꝓcurator:ꝛ si nõ opponit exceptio emptor est in culpa ergo de euic.nõ agit. Rñdeo speciale est hic ꝙ omittẽs exceptionem nõ est in culpa:qꝛ facit hoc ex eo qđ opponere exceptionẽ esset sibi preiudiciale ideo eñ non opponit vt ius suum teneat. Et vna sol.que est multũ no.ꝭm Bar.qui dicit ꝙ vbicũqꝫ est ꝑiculosum, vel penale,vel ꝑiudiciale opponere exceptionẽ, non põt emptor redargui de culpa,ꝙ talẽ exceptionẽ non opponit.Xbi grã si eẽt penale si qs opponeret exceptionẽ nõ solute gabelle ex forma statuti.non eñ tenet emptor vel alius similis astringere se ad id qđ põt esse penale ꝭm Bar.qđ non inuenies alibi. ¶ Scđa sol.est qđ omittere exceptionẽ ꝓcuratoriã non est culpa que recipiat factũ principale.ꝛ ideo nõ excludit regressum euictionis vt.ĵ.manu.l.si fideiussor.§.quedã.ꝛ hoc dicit Bart. no.esse qđ iura que loquunt de regressu fideiussoris habẽt locũ in regressu emptoris. ¶ Tertio rñdet ad cõtrariũ ꝙ hic nõ põt opponi exceptio:qꝛ hic est speciale cum periculũ exceptionis est in mora vt amicus admittat sine mandato simile in.l.j. si per vim vel alio modo.qđ non credo verũ per finẽ eiusdem.l. nisi dicas cum cautione de rato vt.š.de procur.pomponius.§. sed ꝛ his. ¶ Extra oppo.iste est falsus ꝓcurator.ergo ꝓcessus nullus. Rñdeo ratihabitio dñi ipm confirmat.vt.š.eod.si autem.§.vlt. ¶ Item oppo.qꝛ non sufficit sñia nisi fiat restitutio possessionis.vt.ĵ.de euic.habere licere sed non habenti mandatum non potest fieri restitutio possessionis vt.š.eo non solum. §.i.ergo non põt cõmitti stipulatio.sol.non fiet restitutio agẽti sed exiget gestor a seipo,sic non ob. ¶ Ultimo quero vtrum in isto processu citandus sit venditor.ꝛ dico quod sic,qꝛ habet ius contradicendi ꝛ probandi contrariũ.vt.ĵ.de euictio.l.herẽnius.ĵ.mandati quintus.de inofficio.testa.si suspecta.C.de litigio authen.nunc si heres. Bal.

Non tantũ. In actione neg.gest.tã directa ꝙ contraria veniunt vsure percipiende.h.d. ¶ In tex.ibi prestabim⁹.facit.š.de ꝓcuratoribus.l. qui proprio.§.vsqꝫ adeo.ꝛ.§.procu. ¶ In tex.ibi,potuimus.vbicunqꝫ de percipiendis tractatur,ad dominũ ipm respectus habetur quãtũ percipere potuisset.vt.ĵ.de rei vendi.l.si nauis.lꝫ hic innuat ꝙ habeat respectus ad gestorẽ. ¶ In tex.ibi,seruabim⁹, vide hic c ĳ.extra de fideius.ꝛ adde ad hũc.§.ꝙ habes.ĵ.e.l.qui sine vsur.In gl.j.ibi peccatum fenerare.ꝛ iõ non tenet gestor de percipiẽdis ꝛ adde qđ legi.ꝛ no.xlvj.dist.sicut nec suo.

a ¶ Soluit. Uiđ.d.alexan. de imol. in.l. ĳ.§.item si in facto.õ xbo.ob.ꝛ Joã.de li. in trac.reꝑsaliarũ. vj.parte.

Dũ apud. Licet dñs negociorũ sit apud hostes tñ ex negocio gesto actio oritur licet inspecta veritate sint gesta negotia bonorũ vacãtiũ ꝛ istud est qđ faciebat dubitationem,qꝛ est extra ambo capita edicti.Et adde hic qđ habes in.l.ab hostibus.in prin.ĵ.qui.ex cau.ma.

Additio Baldi.

At qui. Uide oĩno Cy.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cũ qs.in. vĳ.q.vide Jac.de lega.j.si seruus vetitus. Actione vtrũ ꝑscriptio dicat in se habere consensum creditoris dic ꝙ nõ.ꝛ iõ nõ tollit naturalẽ. vt not.ĵ.de dolo.l.j.§.pe.Cogit.allegatur qđ prescriptio nõ tolli naturalem dic.ĵ.rẽ ra.ha.l.si.per Dy.ꝛ per Guil.ĵ.qđ qsqꝫ iuris.l.iĳ.in fin. vide iura dicunt liberari tpe non natura hoc in ꝑsonali.in reali dic vt.ĵ.l.cum me ab.§.cum.vide Inno.extra de iureiur.c.puenit. Itẽ vide Inno.extra de ꝑscrip.c.vlti. ¶ Item vide Inn.de iure pa.cura. ¶ In gl.qđ.p.ꝛ vide qđ no.C.de proba.l.proprietatis.ꝛ vide per Alber.in mar.de iuramẽto calumnie.Si vetito.gl.oppo.ↄ consilium litere qꝛ iste submissus frustra videtur submitti cum non habeat mandatum ad agendum ergo agere certe non põt vt.l.si mater.§.hoc iure.de excep.rei iud.in gl.solum.ꝛ.nulle sol.bone qꝛ non tollunt ↄtium sed excusant emptorem:nam iudicium factũ cum isto falso procuratore est nullum ergo nõ cõmittit stipulationem euictionis vt.ĵ.rem ra.habe.l. antepen.Et ideo dic qđ iste submis.debet submitti legitime.s. petendo eũ dari curatorẽ bonis absentis.vt not.ĵ.e.l.j.Sol.op. qꝛ iste submittit vt euincat per sñiam diffinitiuã.Sed ostendo ꝙ hoc nõ põt esse qꝛ ad diffinitiuã nõ põt veniri nisi iuret đ calũnia.vt.l.ĳ.§.sed qꝛ veremur.C.de iureiu.ꝑpt.cal.dãd.Aut ergo emptor negabit ↄ ↄsciam ꝛ absit hoc a legis ↄsilio ꝙ mẽtiri iubeat aut cõfitebit,ꝛ tũc nõ poterit iurare qđ credit iuste litigare cũ magis cedat liti ꝙ litiget.vt.ĵ.si re⁹ paratus.Sol.Joã. dixi iurari de calũnia,vel dic nõ iurari de calũ.vbi lis ↄtestat ꝑ cõfessionẽ sec⁹ si ꝑ negationem ꝭm gl.qđ est notã.vel dicit iurari de veritate loco in iuramẽti de calũnia:vnde sub iuramẽto de veritate dicẽda lis contestabit:qꝛ vbi non potest iurari de calũnia iurat de veritate.iura.calũ.c.lrãs.ꝛ de elec.dudũ ecclesia. ad hoc.ĵ.de iureiur.nã postea.§.j.Quero nunqd in casu istius §.emptor habeat necesse expectare sñiam ꝛ vĩ qđ sic.vt.ĵ.de rei vẽdi,vtiqꝫ.ĵ.iudica.sol.si seruus.ĵ. de excepti.doli.l.iĳ.ĵ. de euictio.habere licere. In ↄtũ vĩ qꝛ ex quo scit rem alienã statim dꝫ restituere nec expectare sñiam qđ ptꝫ qꝛ si nõ restituit est in mora.ĵ.de vsu.ibi fideius.ꝑterea ꝙ nõ hꝫ necesse expectare sñiam vĩ casus.ĵ.de ac.emp.emptorẽ.Preterea nõ dꝫ ꝓhiberi bonã fidẽ cognoscere.de admi.tu.l.quoties.§.sicut.in gl.Pũo distinguit aut est manifestũ emptorẽ tenere iniuste:ꝛ ꝑt restituere ante sententiã:aut nõ eñ manifestũ ꝛ tũc sec⁹.postea gl.dt ꝙ si hꝫ gl.iam lesam põt restituere etiã nõ expectata sñia.ꝛ nihilomin⁹ de euictiõe aget.Itẽ qrit ꝭm primã opinionẽ cui debeat esse manifestum.rñdet gl.ꝙ iudici ꝛ emptori. ¶ Itẽ quõ debeat esse manifestũ rñdet gl.saltẽ ꝑ famã.aduerte tñ qꝛ cũ notoriũ resultans ex proba.ꝑ testes dicat notoriũ iuris:necesse est attestatiões valere,ꝛ esse rite receptas alias nõ inducunt ius seu notoriũ qđ dr iuris,vñ ꝑ famã non posset ↄstare nisi li.ꝑmo cõte. Aduerte qꝛ ꝙ hic dicit de fama est validũ, vbi reus confitet qꝛ consentiens famã cõfirmat sed vbi diffitet nõ est sic.qꝛ nõ est dñũ de his q cõmittunt dirigenda ꝭm vulgi opinionẽ.ꝛ sic non ob.ĵ.de fiu. l.j.§.i.ꝛ adde ꝙ dixi in.l.si vero.§.q.ꝑ rei qualita.q satis.cogã. ¶ Itẽ qrit ꝭm scđam opi.quõ ꝓbabit emptor ꝙ habebat conscia lesam.ꝛ ꝙ facit hoc agnoscẽs bonã fidẽ.ꝙ si dicat cũ ob. Old.fecisse,dꝫ ꝓbari ab aduersario cũ stet sacro hui⁹ similiter facit ꝙ no.insti.de act.§.alie.ꝑ hoc qꝛ vbi de cõscientia agim⁹ credẽdũ est nobis.vt not.Inn.extra de iudic.nouit.Guil.de cu. dicit nõ semꝑ stari sacro:qꝛ hic agit de alieno ꝑiudicio vñ considerãda est qualitas personarũ ꝛ fama ꝛ similia circũferẽtia ꝭm eũ facit.ĵ.si qđ i frau.pa.l.j§..ꝙ si lite.ego credo ꝙ non debeat ↄfiteri nisi prius reqsito vẽditore qui poterit vetare ne cõfiteat vñ emptor nõ confitebitur.Itẽ nec negabit qꝛ facere ↄ conscientiam.procedit ergo ↄ eum tanqꝫ ↄ indefensum nisi eũ venditor defendat vt de procurato.nõ solũ.in prin.nã nõ ꝑ hoc preiudicabit sibi emptor qꝛ hoc facit ꝓpter vtilitatẽ vẽditoris.vt.š.de procurato.l.vel in operis. ¶ Itẽ qꝛ nõ est cõtumax respectu vẽditoris ex quo non hꝫ causam defensionis.vt.d.l.emptorem.si tñ iudex ꝑcise coget eũ rñdere.vt.ĵ.de noxa.quoties.dicat ꝛ respondeat veritatẽ ꝭm suã intẽtionẽ informando suam conscientiã:ꝛ ꝓbabiliter non improbabiliter.Arg.ĵ.qđ metus causa.l. nec timorẽ.facit.ꝙ not.Inn.de causa pos.pastoralis.in glo.magna X.nec habeas,o aduocate,nã puritati ↄscientie non debet deesse iudiciũ rõnis nec etiã minus debet timere ne iniuste ledat vẽditorẽ quã eum qui agit:imo magis debet ꝑ vẽditorẽ q fuit in possessione.vt.ĵ.fam.herc.l.j.de restit.spolia.sepe contingit ꝑ Inn.facit de elec.c.innotuit.ꝛ de renũcia.c.cũ ꝑidem. §.sed dices species.Sed certe ꝙ lit.contesta ꝑ confessionẽ emptoris emptor nõ expectata sñia restituit possessionem q erunt partes iudicis.nã si eum absoluit ergo non committetur stipulatio euictionis ĵ.de verbo.oblig.vẽditores,cõdẽnare nõ põt. vt.l.si autẽ.§.possidere.de rei vẽdi.respondeo declarabit agentẽ dñm.ꝛ a restitutione absoluet:qꝛ absoluit.Nam interest actoris sic ꝓnunciari.vt.ĵ.de iureiur.sed ꝛ si possessori.Itẽ interest rei.vt.l.vtiqꝫ.Item ibi patit.arg.no.de excep.rei iudi.si a te.§. j.In cõtrarium facit de iudi.examinata ꝛ no.C.de here.vẽ.l.vlti.sed.c.examinata.in alio casu loquitur,qꝛ ibi non fuit iudiciũ legitime inchoatum hic sic.Item alleg.l.vlti.nõ est vera.vt no. per Dy.in.c.pro possessore.

Nam ꝛ seruius. Qui stetit vel remansit obses ꝑ aliquo põt repetere qcqđ soluit ꝑ illo.h.d.ꝛ ẽ hoc no.ꝛ lꝫ oẽs sciãt hac.i.tamẽ iste casus non est alibi. ¶ No.captis in libello impon in talliã.ꝛ si bellum est iustũ põt ista tallia imponi de iure.si vero bellũ est iniustum ista tallia imponi non põt.vnde latiũculatores nõ possunt imponere tallias.ad hoc facit ꝙ no.Inno.extra de iureiurã.c.sicut. ¶ Secũdo not.hic de obside qđ qñ plures sunt capti põt vnus remanere obses ꝑ alio de istis obsidibus dic vt legitur ꝛ no.extra de iureiur.c.ex rescripto facit.l.ĳ. C.de patri.q si.dis.vbi dicit ꝙ vsurpatũ est ꝙ obsides dentur ꝛ adde ꝙ no.C.de ac.ꝛ ob.l.obses. ¶ Tertio nota qđ illud quod soluit obses repetit ab eo pro quo soluit qđ est verũ qñ stetit obses ꝑ eo ipsi⁹ volũtate:secus si sine eius volũtate:qꝛ tũc non repetit ꝭm gl.no.que est hic que gl.est in ar.qđ captus ꝑ repsalĳs id qđ soluit nõ repetat ab eo cui⁹ occasione soluit[a] qꝛ illius voluntate nihil fecit vel promisit.ꝙ verum est si represalie sunt iniuste sine rationabili cã concesse:secus si propter iustam causam idest propter dolum culpam vel delicium alterius quia tunc ab illo repeti põt qđ est solutum.vt no.Jac.de areti.ĵ.de verborum obligatio.l.ĳ.§.si.facit.ĵ.de li.causa.l.igitur. ¶ In glo.ĳ.ibi ꝙ rediret supple ꝛ nõ redĳt. ¶ In ea.gl.ibi soluit.ꝛ.ꝛ sic soluit totã summam vtriusqꝫ.In ea.gloss.ibi ꝙ non vtiliter

Ex hoc

Ex hoc appet qd licet pstiterit sacramētū de reuerēdo tñ non teneř reuerti.q2 si teneret,negotiū suū erat vtiliter gestū.vt.s.e. l.s pupilli.§.si titij seruū.de ꝯsue.tñ isti hoies armorū multū ser uāt ista iuramēta.vñ forte tūc posset dici ꝙ ispecta cōsuetudi ne oaret repetitio: q2 p liberādo capite iurantis solutū est. Tu nō recedas a gl ꝙ oēs approbāt. ¶ In.e.gl.ibi.fm vgolinū.ꝙ sola nālis obligatio faciat ipo gestu negotiū obligari: nō ē ve rū.vt.s.d sol.l.si is cui.§.flaui⁹.nisi qñ p libertate.vt hic. ¶ In ea.gl.ibi agiř mandati. Ex hoc no.ꝙ tenet mādatū ꝛ pcuratio facta in carcere.ꝛ hoc est verū qñ fit ad vtilitatē carcerati:secus qñ fit ad vtilitatē carcerātis.vt.s.qd met⁹ cā.l.q in carcere.ꝛ ad de.qd no. Iac.de are.s.de xb.sig.l.q neq3. ¶ Ex hoc ptz ꝙ ille qui est in carcere pōt ꝯstituere pcuratorē ad se defendēdū. Itē ad vendēda bona pro sua excarceratiōe.ꝛ tene mēti.sed cū ipo carcerāte nō pōt ꝯhere,vt in.l.q in carcere.nisi esset carcer iust⁹ ꝛ subesset iusta cā secūd. Ja.de are.in.d.l.q neq3. ¶ In glo.seq. ibi nō habeāt exceptionē.sc3 illi duo detēti a latrūculis q pmise rūt pro se ꝛ tertio. ¶ In ea.gl.ibi cogūtur.de facto.ꝛ sic no.ꝙ paria sunt nō habere exceptionē ꝛ eam opponere non posse q facit coactionem. ¶ In ea.gl.ibi.propter illius factum habēt. ꝛ sic no.ꝙ si iniuria fit mihi pro te repeto a te.facit.s.lo.l.si mer ces.§.culpe. Bal.

1 ☞ Obligatio ex persona successoris non mutatur.
2 Actio negotiorum gestorum nascitur gestione durante.

Qui negotia. Cū negotiū hereditariū geriř fu turi hrdis qualitas vel pnilegiū nō curař.h.d.vel sic,hereditas iacēs nō vtiř pnilegio.ꝛ ius in
1 terim formatū ex psona heredis nō mutař.h.d. ¶ † No.ꝙ ex psona successoris obligatio nō mutař,siue fuerit obligatio cele brata cū defuncto.vt.s.de iudic l.si is qui.siue cum hereditate
2 iacēte.vt.hic. ¶ † Secūdo no.actionē negotiorū gestorū nasci durāte gestiōe.sec⁹ dicit gl.in actione tutele.ꝛ adde qd no.s.de procur.l.q pprio.§.fi. ¶ In gl.j.ibi.l.hereditas.ꝛ.s.de fideiusso ribus.l.mortuo. ¶ In eadē glo.ibi,impuberis.hoc est not.ꝛ in hoc differt cura impuberis ab eius tutela quoad natiuitatem. actionis tene mēti. ¶ In eadē ibi,cū curatore.vñ administra tione durāte cū curatore nō d3 formari libellus in genere s3 spe cialiter. ¶ In eadem gl.ibi.§.si quis.hic addit qd not. Cy.C.de suspec.tu.l.curatores.ꝛ.C.de admini.tu.l.fi.in prin. ꝛ facit.s.de administratio.tuto l.ita autem.§.j.

Si viuo. Gestio ichoata cōtēplatione psone est cō sumenda post mortē s3 nō inchoanda.h.d. no. ¶ In tex.ibi:vt accidit pbat p simile. In text.ibi gerunř.a superueniēte vt sit melior similitudo cū pcedente licet gl.dicat de herede mortui,licet gl.sit vera in se. ¶ No.ꝙ sicut mandatu3 finiř morte:ita gestio sine mādato nisi ī ichoātis geri. ¶ Scdo no.ꝙ id qd fit ꝯtēplatiōe psone nō trāsit ad successorē. ¶ Ter tio no.ꝙ l3 societas finiař morte tñ in inchoātis nō finitur per mortē societatis effect⁹. ¶ Quarto no.ꝛ vltimo ꝙ in connexis inspiciř pncipiū,ꝛ qd ad eū ptinet officiū explicādi ad quē per tinuit officiū inchoādi.facit.C.arbitriū tu.l.tut.ꝛ est arg ad ta bellionem qui postea est factus monachus vel frater minor qd possit pficere veteres rogatiōes licet desierit eē tabellio.de hoc no.in spe.de statu mona.v.xxvij.facit.s.de ope.liber.l.ꝛ demū ꝛ.C.de falsis.l.si qs decurio.fm vnā expositionē.adde ad hunc §.qd no.in.c.vlti.de pen.in cle.ꝛ p Jac.de are.de ali.leg.a filio. §.i.ꝛ ad.l.fal.l.maritus.ꝛ facit i rōne sui.s.de cura.furio.l.cuius bonis.ꝛ.C.si qs ignorās rē minoris emerit.l.j. Itē ꝙ factū ꝯtē platione psone nō transeat ad successores.facit ꝙ not.extra de constituto.c.cum venisset.ꝛ.xvj.q.j.c.possessiones.

Mandato. Gestor tenetur de culpa sua ꝛ de culpa substituti ab eo.ꝛ q tenetur rōne culpe
a pe nō liberař iura cedēdo[a].ꝛ no.ille at q teneř rōne actiōis quā h3 ille liberař cedēdo iura.vt.s.de pecul l qd debet. ¶ No.ꝙ si cut pcurator pōt substituere ad negotia ita gestor. Secundo not.qd culpa est insufficiētē eligere.s.ignorāter:sciēter vero esse dolus. ¶ Tertio ꝛ vltimo no.ex gl.qd illud qd fit p substitutū videř fieri per substituentem. ꝛ facit ille.§.ad id qd not.inno.ex tra vt lit.non contestata.c.j. Additio Bal.

Nam. Cū vide inno.de iureiu.de rescri.§.Siviuo, vid qd no.in spe.de in.deleg.§.restat.v.qd si super. Et p istū.§.dicit specu.qd si notarius sit factus fr minor qd pōt perficere rogationes veteres in spec.de statu mona.ver.xxvij.vide Ja.a re.s.de ope.lib.l.labeo. demū vbi no tari⁹ depositus perficit qd inchoare nō posset.de iudi.c.cam.p. tabellio.vide de: her.clerici.per inn.extra de test.cū in officijs. in fi.ꝛ vide in mar.alb.tit.de syndico.vbi hic.§.alle.ad duas.q. vide.C.ar.tu.l.tutor vide de cura.fu.cuius bonis.ꝛ.C.si qs ign. rem mi.eme.l.j vid l.dinus.ad tertul.ꝛ l.j.de fi.tu.ibi. Mortuo eo vide Jaco.de ali.leg.a filio.§.j.vide Jac.ad.l.fal.marit⁹. In tex. Uetera.vide omnino.c.vl.de pen.i cle.in gl.q Hos.alleg.qd si concesse sunt represalie ex facto alteri⁹ ꝙ ille teneatur lesis re sarcire dāna.qd est verum si suum factū fuit iniustu3:secus si re presalie sunt iuste q2 iniquu3 esset eum puniri sine culpa. Item iniuria nō dicitur egredi personam iniuriati.non ob.§.culpe.ꝛ so.ma.l.pe.q2 ibi in re cui⁹ debebatur custodia hic nō de eo qd no. Jac.de are.de xb.s.ob.l.ij.§.fin.in glo q incipit.s.mandati. ibi s3 nonne.illa qstio non pcedit in capitulo ab hostibus cū sit seruus capientis. Itē nō procedit in bello alias iusto.nam tūc de iure potest imponi talia capto vt colligiř ex no.per inno.de iureiu.sicut.ꝛ vide.s.qd metus causa.l.me.§ sed licet. ¶ In ea. gl.ꝛ.§.si quis vide ꝙ no. Cy.C.de fideius.tu.preses.ꝛ melius p eum.ea.l.curatores.ꝛ.C.de cō.tu.l.fi.in prin.per Cy.sumo.arg. qd syndicus pōt denunciare maleficiū suo tpe cōmissum etiam postꝙ desijt esse syndicus dic cōtra q2 nonu3 quid esset vt hic. denunciabit ergo successor in officio ad quē transit onus denū ciandi.nam ad quemlibet successorē in officio trāsit hoc onus qd imminebat primo de iudi.mortuo.sed obligař q2 nō est of fi.sed per officium.vt si pmus incidit in penā, q2 non denuncia uit.ista non transit,sed noua ꝛ propria mora sequitur exigen tis. Ad hoc vt secundus teneatur ad pena3.arg.C.de iud.pro perandum.in fi.ꝛ vide.l.j.s.de libe.agno.

Siue hereditaria. Necessaria impē sa. repetitur non ob.casu supueniēte nisi casum culpa gestoris pcedat. a h.d.vel sic qui mereř condēnari p cōsequens agere prohibetur ad hoc alleg. ¶ In tex.ibi.eū.s.gestorem. ¶ In tex.ibi consum pte.casu quē culpa precessit. ¶ No.qd expensa alimentorū di citur expensa necessaria ꝛ duo principaliter ꝯtineri in alimen tis.s.frumentū ꝛ vinū.ꝛ hoc facit p:abbate vt p alimētis mona chorū possit acqrere mutuum.q2 est expensa necessaria.mona chi enī sunt de eius familia.vt in aut.de monachis.§.cogitan dum. ¶ Scdo no.quod casus superueniens circa rē nō tollit a ctionē iam natā occasione rei non ob.s.loc.l.in naue saufelli.q2 ibi erat in solutione genus subalternū quod perijt.hic autē in obligatione ꝛ in solutione quātitatis q non pōt perire.vt.C.si b certum peta.l.incendiū.ꝛ hoc est verum nisi casus cōtingat cul pa creditoris,q2 tūc etiā in obligatione generis non subalterni obstat exceptio quod est no.ꝛ mēti tenēdū. ¶ Tertio ꝛ vltimo no.qd nō debet quis ex eadē causa cōtrarias sentētias reporta re nec penam ꝛ premiū imo vnum contrariorum excludit reli quū.ꝛ ad hoc allegař. ¶ In gl.scda ibi nō ergo repetēt hec ve ra. ¶ In gl.que incipit.i.nō repetit ibi expēsas.no.nole expen b sarū rei preciū contineri alibi nō cōtineř[b] vt.s.de cōdi.ꝛ demō. l.quibus diebus.§.j.ibi per Dy. ¶ In ea.glo.ibi, damnetur. lc3 gestor. ¶ In eadem gl.ibi,intelligitur.vt si quidem estima tio soluta concurrat cum estimatione psenti.tūc gestor non a c git nec cōuenitur.nam culpa cū precedēti obligatione compē sař.si autem maior est estimatio quā presens interesse scilicet tē pore interitus tunc q2 compensatio nō fit nisi vsq3 ad cōcurrē tem quātitatem gestor petit residuum.ꝛ econtra si plus esset in interesse ꝙ in estimatione prestita condemnaretur gestor in il lo pluri fm Guil.de cu.ꝛ Bar. ¶ No.ergo quod licet cōpensa tio oriař ex culpa:tamē non fit nisi vsq3 ad concurrentē quātita tem. ¶ In eadem gl.ibi.hic autem circa idē. ¶ Ex hac gl.not. differentiā vtrum culpa cōmittař circa idē an circa aliud. Item in.l.contraria fuit culpa a casu remota hic proxima ꝛ ordinata d ad casum. ¶ In gl.ibi.§.sed ignominia.illud potius occasione quam ratione contingit nec est ibi per modum premij sed qua si per modum impossibilitatis. Bal.

Additio Baldi.

Siue. Iure in necessaria impensa non expecta mus euentum nisi culpa gestoris gestio non habuerit effectum.h.d. Ratio q2 fingitur non esse gestum ex quo gestorem penituit gestionis effi caciam impediendo.h.d.

Si quis. Contrariorū nō est eadem discipli na ad hoc allegař vt dicit glos.hoc est ideo,q2 termini nō sunt pares. nam in primo re sponso cum gestione ratihabitio est coniuncta,in se cundo responso non. Additio Bal.

Si quis. Restituere.scilicet duo cuius nomine exigāt si domin⁹ ratu3 habuerit alias nō.vt supra eodē.l.pupilli.§.item querit. ¶ In glo.in cipit no.dic aut in contrarijs est contraria ratio tunc est cōtra
c ria disciplina.[c] aut non,tunc non.

Si ego. Solutio facta gestori gerēti negocia creditoris nō liberat debitorē q2 non
d trāsfert in creditorē dominiū nisi creditor ratificet,[d] ꝛ habet ius ratificādi etiam inuito soluēte.h.d.not. ¶ Et ad euidētiā hui⁹.l.no.qd vbi genus est in obligatiōe,de natura liberationis est,qd dominium transferat in creditorem alias non contingit liberatio,debitori.vt.s.de sol.cu3 quis.§.j.ꝛ no.s.de legat.j.l.ij dominus.§.j.de euictioni.in glo.magistra.ꝛ

¶ Cedendo.nec reuelař credens cum fuisse idoneum vt p Bart.hic per tex.in l.sed an vl tro.§.fi.s.eo.

¶ Nō cōtineř.add eundē i.l. terminato. C.de fru.ꝛ li.ex.ad fi. in xl.vlti. scias.ꝛ in rubr.C.de ver.sig.v. qd.

¶ Disciplina.add d.Bar.so ci.i consil. cclxviij.i q.inci.ver tenti.vers. fm aute3. circa me.i ij.parte.

¶ Ratificet.adde Dy.i cōsi xvij.ꝛ frā. are.in.l.ꝙ meo.de ac qrē.pos.ꝛ pau.de ca. i cōsil.lxxx iij.inci.in cā siluestr, vbi dicit qd est ve3 i re corpo rali.secus in actione personali.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ideo.l.nostra primo determinat de translatione dominij. scdo de iure ratificandi. tertio de liberationis effectu. ¶ In tex. ibi p curatorē.i. gestori negotiorum creditoris quicūq; sit iste gestor siue coniuncta psona siue nō cōiuncta. vt no. ff. de sol.l. Xo procuratori. ¶ l. filie. ¶ j sol. ma. l. nō solū cū si. ¶ In tex. ibi, non acquirit. l. creditori. ¶ In tex. ibi tunc. ſ. ō bitore solutē. ¶ In tex. ibi, liberor etiā inutus. ¶ Not. primo qō per solutionē factam pcuratori creditoris nō requirit creditori dñium mīi ratificet. ¶ intellige de pcurato. de procurante sine mādato. vel intellige ō pcuratore q nō habebat sufficiēs mādatū. alīs nō requireretur ratihabitio. ¶ iste est verus intellectus. nec eīm plus operatur ratihabitio quā sufficiēs mādatū q sufficiens mandatum operat per veritatē. ¶ ratihabitio operat per fictionem. ¶ fictio nō operat plusq; veritas. vt. ff. locati. l. qui ad certū. ¶ Secundo no. qō ratihabitio dependet mere ¶ libere ex pſensu ratificātis nec in hoc pōt per aduersariū phiberi q; est ius qō residet in solo ratificāte. ¶ facit. ff. rē ratā haberi. l. bonor. ¶ Tertio no. qō in solutione non hz locū pnia. secus in mādato. vt. ff. de dona. l. ſ. ſi tibi dederim. Item secus in pacto inutili. vt. ff. de solu. l. si cū cornelius. Itē secus in depositō. vt. C. de vsuris. l. accepta in fin. ¶ facit. ff. de pactis. l. si cū fundū. ¶ Quarto ¶ vltio no. liberationē q; pēdebat ex ratificatione per ratificationem reōciliari ¶ retro fingi facit. ff. de solu. l. si qs offerēte. ſ. fi. ¶. l. cum ¶. ſ. vltimo. ¶ qō no ff. rem ra. habe. l. si indebitum. ¶ In gl. ff. de bitoris ibi, vt dicit. ¶ male. vt pz i tex. ibi creditoris. dūtaxat negotium gessit. ¶ In eadē gl. ibi. fin Azo. hec vera. ¶ In ea. glo. ibi, hic erat gñalis. isti volunt q; gñale mandatū non sufficiat ad recipiē. solutionē. ¶ In gl. ij. ibi ppie imo. impropriet qr impropie dr procurator ille q nō habet sufficiēs mādatum. ¶ In gl. sed an retro trahit. sed an trahat retro quoad pscriptionē dic vt hic p Bul. de cu. ¶ In ea. glo. ibi. ¶ qr talia. q; sunt separabilia a psona ¶ facit. ff. de acqui. rer. do. l. ea q; ciuiliter. ¶ q; no. ff. de procur. l. in cause. ſ. fi. ¶ In ea. glo. ibi rndeo debitoris forte hec vera. vt. ff. de sol. cū qs. ſ. j. ff. alter notet. eo. ti. l. qui hominē. ſ. j. ff. Bul. de cu. ¶ Bar. In ea. gl. ibi repudiasse. no. opi. gl. ¶ lapsus tpis hz vim renunciationis: ¶ qñq; operatur plus quā renūciatio expressa. vt. ff. ad trebel. facta. ſ. si quis. ¶ ibi per Jaco. de are. ¶ In gloſſ. sed an cū ibi ratihabitio retro: qr non tenet ratificatio ex quo tacita repudiatio precessit. vt. ff. de sol. l. dispensatorem. ¶ ff. de ap. reci. l. ſ. in prin. ¶ no. Dy. in. c. rati. de reg. iur. lib. vi. ¶ In ea. glo. ibi, nullius est interim. imo interim dñum est debitoris. non eīm discedit ab eo donec alī acquiratur. vt. ff. de sol. l. cum qs. ſ. j. ¶ facit. ff. de iure do. l. si ego. ſ. j. ¶. ff. de lega. ij. l. cum pater. ſ. menio. ¶ ff. de dona. l. qui mihi donatū. ¶ ac qui pos. l. qui absenti. ſ. si qs. ¶ extra de preben. accedens. ¶ ad de quod no. ff. de condi. ob causam. l. si procuratori falso. ¶ l. falsus. C. de fur.

Additio Baldi.

Sj ego. Itē pōt dici qō erit gest. creditoris ratificādi alteri quesitū cuius noīe receptus erat facere. per istam. l. que dicit quod secuta ratihabitione possessio ¶ dñū querunt. determinat talis questio cessa sunt inra accipientis in parte. vtrū ibi acquirat sine cessione. ¶ vt qō nontq; actus personalis sine cessione nō queritur. vt. l. quoq; ſ. ¶ si possessio. dico contra q; illud intelligit de directa. at vtilis magis eq; paratur dñio quod patet, qr quadam mentis traditione queritur. l. pe. de dona. Itē qr totaliter transit sicut dominium ergo ipso iure queritur sicut possessio ¶ dominium. Sed nūquid restitutio hereditatis pōt cedi dic q; nō: qr habet certa pncipia in psona fideicō. vt. ff. de iure do. l. si mulier. ſ. ex asse. ¶ Item qr obligatus nō pōt obligari creditoribus cedi a debitore sed cōmissarius debet obligari creditoribus. ergo id nō potest cedere. ff. de pactis. l. tale pactū. ſ. post diui. ¶ Sed pone q; constituo procuratorem precario nomine possidere an ista ficta possessio qraf dño directe. Bul. q; nō. ff. de pac. ab em. doct. meus dicebat contrarij per. l. certe. ſ. ſ. de precar. ¶ Itē iugrastū teg. pone qō anteq; creditor habeat penitet gestorē. ¶ reddit possessionē debitori. vtrū pcedat ratihabitio. ¶ dic q; sic pter fictiones. vt. l. bonorū. adde ¶ oīno videas qō legitur ¶ no. ff. rem ratam haberi. l. si indebitum. Et idem tenet Jnn. de preben. accedens. in fi. Suas. vide quod no. Pe. qui totam istā materiam videtur subuertere. ff. de procur. l. quod pcur. ex re domini in repetitione illius. l. ¶ adde extra de prebē. accedēs. p Jnn. ¶ dicta Pet. videas sed non teneas.

a ¶ Sl. not. ad hoc alias gl. in. l. vtram. ff. de do. inter virum ¶ vxo.

Sj quis. Hestor repetit expensam quatenus ex pēdere debuit. ¶ non plus. facit. ff. co. l. qui aliena. ſ. libertos. ¶ vide quod no. infra. nas. idemq; ſ. labeo. ¶ vide gl. ibi positam. ¶ No. nō inspici quod factum est sed quod debuit fieri. qualiter autem iste expense probentur. vide. C. de donatio. l. si quis pro redemptione. ¶ no. C. de iure deliberandi. l. fin. ſ. iij. ¶ extra de accusatio. c. qualiter in principio.

Bal.

Additio Bald.

Sj quis. Vide. j. mādati. idemq; ſ. labeo. Debuit. arg. qr hz exceptor modum excedendi tamen qr non excedit non confirmari debet. ¶ facit. ff. eo. l. qualis. ſ. libertos.

Tm alicui. Putatiui administratores republice re vera pticulatim negotium gerentes dño negotiorū tenent pro partibus quas gesserūt nec vn⁹ tenet p altero. ¶ est singul. no. ¶ In tex. ibi, ad qs an collegas vl ad sempronū. ¶ Interdo qr non conueniuntur tanq; administratores publici ſ. tanquā priuati. ¶ a priuata psona. No. primo actorem dari bonis. ¶ Scdo no. actorē bonis ciuitatis creari per magistratus. per hoc tñ nō excludit quin etiaz ipſi decuriones non possint cere. vt. ff. eo. l. ex facto. ¶ Tertio not. qō cā nullitatis testamenti est ordinariū iudiciū ¶ p tribunali examinandū. vt ibi, in xbo. p tribunali. ¶ Quarto not. q; ille qui dicit testamentū iniuum vel nullum dz hoc pbare vt hic in xbo. probatū. vt no. C. de in. ¶ fac. igno. l. si post diuisionem. vbi gl. dicit testamentū in dubio pſumitur validū ¶ solēne. ¶ Quinto no. q; cā nullitatis est preambulum ad additionē fiēdam a legitimo. vt patet hic ¶ cōsequētia litere. où dicit atq; ita ab intestato ꝛc. qō dr vt not. C. de repu. here. l. seruꝰ. ¶ facit. ff. de bo. pos. fu. l. cū quidā. ¶. ff. de acquirē. here. l. cū falsum. ¶ Sexto not. q; ille qui euincit hereditatem a repu. ciuitatis nō succedit in pticulegiū ipſius ciuitatis q; est vt vn⁹ collegarū p alio in subsidiū teneat, secus est in administra. tuto. l. lucio. ſ. sempronū. Ultimo nota regulā in patuatis administratoribus. vnū p alio non teneri. Host. opponit de. ſ. sempronū. sed. ſ. soluit. qr ibi actores fuerunt creati bonis reipublice q; bona postea p restitutionē pncipis ad alīū pervenerūt. hic aūt bona nō ptinebāt ad rēpublicā ¶ ideo eminceron hz a republica cām nec respublica est actis ipſi⁹ ar. eorum q; leguntur ¶ notā. ff. de pact. l. si tibi. ſ. cū possessor. ¶ Extra ḡnt hic Bul. de cu. qr tex. iste vult q; possit agi ¶ formari libell⁹ principaliter sup nullitate testamenti ff quez iste libellus formabit ff institutū an cōtra fideicōmissarium vniuersalē. ¶ videt qō hereditate non stratata ff institutū agēt ¶ preiudicabitur fideicōmissario. sed post hereditatem restitutā est augendā cōtra fideicōmissarium vniuersalem ¶ si ageret cōtra heredem instituti non preiudicaretur tunc fideicōmissario vniuersali. ad hoc. de pigno. l. si superatus. ſ. fi. ff. de transac. l. vlti. que mādo dū seruamit. l. parte. ſ. ſ. ¶ ad treb. l. facta. ſ. j. cum simi. ſm Bul. de cu. quod tene menti. Bal.

Additio Bal.

Tm. Ab intestato. An q; dicit nullū videtur adire. vide. C. de re. here. suus. de bonorū possessione. cū qdā. Pro tribunali. No. causas nullitatis ordinarie agi sed contra quem agitur dic cōtra fideicōmiſ. vniuersalē ex quo hereditas restituta erat alias contra heredē ſm Bul. ad diſſinue no. q; vnus ex meris gestoribus non tenetur pro altero. Nam cum eorum officium mere in facto consistat nemo tenetur nisi quantum accesit ad gerendū. Sunt autem isti meri gestores respectu legitimi heredis a quo nullam habent mandatam. Bal.

Xduobus. ¶ Impēsa voluptoria quā fecit frater maior in reb⁹ cōmunibus a fratre minori nō repetit. h. d. Intelligo vbi sola fraternitas est in causa. ſz vbi societas esset: tūc de cōi debet intelligi esse facta impensa. ¶ In tex. ibi: sine. i. legitime. vt. ff. de lega. iij. l. cum filio. No. in sumptibus repetēdis non affectionem que habetur ad res que fuerunt suorum maiorum ted vtilitatē ponderari. ¶ Querit glo. vtrum iste qui fecit ista edificia possit ea eleuare. ¶ videtur quod nō. qr cedunt solo. gl. tā dicit contrariū qr permittit abrasio seu elenatio. ¶ Item dicit glo. q; si iste saltem esset venalis ¶ per istas habitationes eius vendere tur q; tunc expensa posset repeti. Ita intelligo pro rata illius temporis qr eatenus expensa est vtilis. ¶ Deinde not. ratione fraternitatis actionem negotiorū gestorum non augeri nec aliud ius seruari inter fratres quā inter alias personas fraternitas enim q; nq; est causa liberationis vt. ff. de proba. l. precula non tñ est causa obligationis vel agendi vt hic. Ultimo nota hic a cōtrario sensu quod si esset edificata turris ex necessitate, puta propter guerram pro tuendo saltu communi quod ista diceretur necessaria expensa ¶ posset repeti, argumen. sumpto a contrario sensu huius litere que dicit nulla re vigente ꝛc. ¶ nota istud principium.

Bal.

a **Titium.** ¶ Nota pietatem versari circa filiam soro-ris ¶ nota glossam³ hic positam ¶ ex qualitate personarum ¶ sumptibus factis pſumitur vel non pſumitur pietas. tene menti glossam.

Additio Baldi.

Ex duobus

Ex duobus. Urgēte. ergo si re vrgēte re petitur nec a fratre fratri
donari vr̄. ar. contra. j. ð pba. procula. ¶ In gl. si ergo
q̄ incipit. sed an eoipso, ibi qꝛ telia. qꝛ in psona pcu-
ratoris acqsitio dominū non habet causaȝ ideo directe querit
dño. ¶ Jo ea. gl. in. §. i. quo ergo. Et. ff. ex quibus causis maio-
res. nec vtilem. ꝛ de acqr. pos. q absenti. §. si qs. Uel dic ꝙ ipsius
gestoris est iterim nō incommutabiliter, sed mutabiliter. sȝ hoc
nō vr̄. qꝛ non est in hoc cōsensus p tradētē sed dico ꝙ aut tradi
tio fit vt p mutuo nō trāsit in eū nec possessio: sȝ custodia rei de
fur. eū qui. §. pen. aut vt vero pcuratori, tunc, aut ex contractu
cum ipso celebrato in eū dñm als nō liberaret debitor a directa
qua tenetur pcuratori. Aut fit traditio ex ꝯtractu celebrato cū
dño vel qui resultat ex ipa traditiōe. vt. l. qdā in iure. §. dona. j. ð
donat. tūc querit soli dño ꝛ pcurator nud⁹ pbet ministrū vt. l. ꝙ
meo. §. pcurator. ꝛ. l. certe. l. j. de pre. aut traditio fit gestori. tūc
videt ꝯsensum ꝙ interim ipse sit dñs, vt hic, qꝛ verba acqsitio-
nis dñi ꝛ traditiōis sunt in eū pure collata: ꝛ hoc optime pōt ð
fendi qñ neg. ge. nō esset statim restitutus. ar. j. de dona. intervi.
ꝛ vxo. mulier. ꝛ l. C. de bo. q̄ li. cū nō solū. in si. ¶ In. e. gl. ibi repu
diasset. Sed contra istā rōnē vr̄ lex expssa, qꝛ ꝛ nocet quis expſ-
se renūciās tñ postea hȝ ratū ꝛ patet in illo qui accepto tulit de
latio. ꝛ tñ postea ratā hȝ solutionē prio factam gestori vt. j. de
so. cu. l. cū decē. j. ij. rñso. Constat enī ꝙ vr̄ renūciare iuri suo ille
qui acceptionem facit. vt. j. de pac. l. si vnus. §. si acceptilatio.
¶ Quomodo ergo postea ratuȝ habet. Respondeo subtiliter
qꝛ ratihabitio in ꝯtrariū fit ad debitū tollēdū. ꝛ sic renūciatio ꝛ
ratihabitio tēdūt ad eūdē finē. s. ad liberationē. sȝ hic in casu. l.
bonoꝝ. tēdūt ad ꝯtrarios effect⁹. Nam ratihabitio ad acqsitio
nē hereditatis est ꝛ repudiatio ad exclusionez. ꝛ ideo nō admit
titur qs tanq̄ sibi ipsi contrarius. vt. C. de codicillis. l. si. Sȝ ad
huc aliud obstat: nā cū acceptilatio extinguat debitum, ergo ra
tihabitio inuenit rē extinctā, ergo nō valet. vt. l. cū qs. §. q homi
nem. de sol. Sol. dico ꝙ acceptilatio non statim hȝ effectū, sed
pēdet. Et idē dico de lapsu tpis qð non parit liberationē. sȝ est
in pēdēti iuris fictiōe, ꝛ iō ratihabitio sequēs declarat nō fuisse
debitū pscriptū, sed solutiōe sublatū. Sȝ ꝯ hoc vr̄ directe. l. vl. j.
rē ra. haberi. vbi apte ꝯdicit. aliq dicunt qð ibi dñs fuit in mo-
ra in habēdo ratū qꝛ sciēs absistat habere ratū. j. tps pscriptio-
nis. Istud est diuinare preter tex. nā ante posset ꝯdici. vt. j. ra-
tū. ꝛ. l. si q offerūt. de so. gl. in. l. pallega. cū ver. ðt quod ibi prin-
cipalis obligatio cui⁹ respectu erat solutū ad hoc durabit. sīc ī
l. tut. de fideicō. ¶ Sed tūc frustra ibi fieret mentio de pscri. qꝛ
imo, nulla est pscriptio cōsiderato respectu sol. ꝛ ob. pricipalis
que remanet incorrupta. Uñ dic ꝙ aut debitor soluit sciēs euȝ
cui soluit non esse procuratorē, ꝛ tūc loquit lex vltima. Aut er-
rans ꝛ tunc loquit. l. cum decē. §. j. Rō qꝛ errans credidit stati
sese liberari. ꝛ sic nō cogitauit de bñficio pscriptionis imo quo
dāmodo renunciauit, preuenit enī in soluendo. ar. j. de do. causa
mor. l. ꝙ debitori. ꝛ sciens de iuris bñficio cogitat ꝛ sub ea cōdi
tione visus est soluere si creditor habeat ratum anteq̄ decurrat
pscrip. ar. dicte. l. si qs eis. ꝛ. l. j. j. si ex noxali causa agat. vel dic
ad. l. bonorū. qð ibi occurrebat ipedimētū ī tpe. Itē nō erat ca-
sus in quo retro traherēt arg. ad trebe. q ita. §. etiā. sed nullum
erat impedimentū in. q. gl. ꝛ retro trahebatur. vt. j. de pign. l. si
fund⁹. §. i. quandoq etiā valet ratihabitio ꝛ non trahit retro p
pter iuris impedimentum ꝛ tūc similiter occurrit impedimētū
in tēpore. de officio procō. obser. §. si. not. de lega. j. talis scriptu-
ra. ꝛ adde qð no. j. qui satis. cogā. l. iulia. Baldus.

1 Substituēs procuratorez ad negotia tenet ex facto substi
tuti domino negotiorum gestorum
2 Equale est interesse domini ꝛ substituentis.
3 Substituens potest agere contra substitutum procuratorem.
4 Obligatio diminuit patrimonium alicuius ipso iure.
5 An sit differentia inter venditorez ꝛ fideiussorē in tpe agendi.

Si quis. Qui gerit negocia p alium p inde
videt ac si gessisset per se. ꝛ dicit ab
esse alicui id in quo est alteri obligat⁹. hoc ðt. ¶ In
tex. ibi siqs puta sempron⁹. ¶ In text. ibi, estimari
debet cōtra gestorem. ¶ In tex. ibi, seio. dño negotiorū. ¶ In
1 tex. ibi, cui scilicet domino. ¶ † No. qð substituēs procuratorē
ad negocia tenet ex facto illius substituti domino negotioruȝ.
vt. s. eo. nā ꝛ seru⁹. §. si. ¶ Secundo not. qð iste substitut⁹ ha-
2 bet actionē cōtra istū substitutum ad interesse. ¶ † Tertio not.
qð equale est interesse domini ꝛ substituentis: qꝛ quaten⁹ cōsti-
3 tuēs tenet dño eatenus substitu. tenet substituenti. ¶ † Quar
to. no. qð substituēs potest agere cōtra substitutū procuratorē
etiā anteq̄ substituens conueniatur a domino negociorum ꝛ
ratio redditur in litera: qꝛ de patrimonio substituētis diminu-
tum videtur quatenus domin⁹ negociorum tenetur. Non ergo
est expectandum quod conueniatur. nam potest prius agere ꝛ
exigere, q̄ conueniatur. ꝛ hoc dicit litera, intelligo tñ extra glo.
ꝛ doc. qð si iste substitutus qui soluit substituenti petat cautio-
nem defensionis a dño negociorū: qð ista cautio sit prestāda ne
a duobus conueniatur vt. s. e. l. ij. §. apud marcellū coniuncta.
l. de leg. ij. l. fideicōmissa. §. plerics. ꝛ de dote prelegata. l. pater.
4 ¶ † Ultimo no. hic qð obligatio diminuit patrimoniū alicui⁹
ipso iure ꝛ facit. j. ad. l. fal. l. i. lege falcidia h esse obseruandum.
¶ Querit gl. hic anq̄ iste titi⁹ soluat ad ꝙ aget ꝯ seiuȝ. rñspō
det, vt extrahat ab obligatiōe seu vt ab obligatiōe conseruet in
demnis. Ex hoc no. formam libelli in eo qui egit anteq̄ soluat
ꝛ facit ad libellum formandū per fideiussorem contra principa
lem a quo dȝ indēnis conseruari. ¶ Itē querit glo. pone, quod
conuentus est contumax qualiter procedetur: Respōdet gl. ꝛ
dicit qð fiet missio in possessionē ita ꝙ ibi patiatur conseruatio
nem indēnitatis ꝛ si re⁹ est contumax debet, actor mitti in pos
sessionē nō declarat glo. pro qua quantitate sed declarat tex. q
dicit pro interesse sȝ ergo ille q petit cōseruationē indēnitatis
videtur factū petere: tamē dici potest ꝙ istud est factū estima
tum idest, quod habet certā quantitatem ꝛ respectu illius quā
titatis debet procedere missio ꝛ etiam eodem respectu fieri ca-
ptura persone ꝛ adde hic quod no. C. de sen. que sine certa quā
5 titate. l. ij. ꝛ. C. de sen. ꝛ interlo. om. iud. l. cū eorū. ¶ † Item que
ritur vtrū est differentia inter venditorez ꝛ fideiussorem in tpe
agendi ꝛ dicit gl. quod sic adde qð not. s. eod. l. sed videamus.

Additio Baldi.

Si quis. ¶ In glo. q̄ incipit not. abesse ibi.
Itē ad quid si est actū ꝙ stetur sim
plici verbo fideiussoris de dānis ꝛ interesse nō vȝ.
ꝛ dic vt no. p Dy. j. de prescri. l. si. ꝛ in spe. de pb. §. vi a
dēdū vr̄. qd si ibi dicit ꝛ per Cyn. in. l. si qs in cōscribēdo. C. de
pact. teneas Dy. opi. Itē no. sm gl. ꝛ titu. qualiter fit missio in
obligationē facti sed hic habebat certā quātitatem per relatio
nem ad aliud. ¶ Qualiter super reseruatione indēnitatis fe-
rat sententia vide qð no. C. de sen. q si. cer. quāti. l. ij. ꝛ. C. de sen. ꝛ
interlo. om. iu. l. cū eorum. vide per. Bar. j. de priui. credi. l. si cre
ditores ꝛ vide. j. de pig. ac. l. si rem. §. j. Bal.

a ¶ De silibus ad silia. adð d. Fe. in. c. pterea. ī si. ij. colo. de spo. ꝛ pan. de cast. in ꝯsi. clix. ꝛ. d. pe. phi. cor. in ꝯsil. c. inci. ī cā. in. ij. pte. ī ꝯsi. xx. ici. vr̄ in pnci. in. iij. pte. in ꝯsi. xxix ici. i psenti. c. ante si. ea pte. ante si nem versi.

1 Pater potest tutorem in testamento relinquere.
2 Quod tutor gessit de facto an veniat in actione tutele.

Cum pater. Gestum a futuro tutore post
humi eo non nato venit in a-
ctionē neg. gest. sȝ eo postea nato deuoluit seu venit
1 in actionē tutele. h. d. no. l. ¶ † Et adeuidentiā pmit
to qð pater potest relinquere tutorem in testamēto. ¶ In tex.
ibi agendū per legitimū heredē vel substitutum ꝛ adde ad id
2 ꝙ dicit gl. de substituto. j. de ven. inspi. l. pe. ¶ † Not. hic an id
ꝙ tutor gessit de facto veniat i actionē tutele qꝛ aut nūq̄ cepit
esse locus tutele tūc est loc⁹ actiōi tutele ꝛ sic no. bona tutoris
eē obligata p eo ꝙ gessit anteq̄ posset puta ante satisdationeȝ
vel ꝯfirmationem istud est verū qñ gessit spe future tutele dic vt
j. de eo qui p tu. l. quero sic no. qð ille q est in vtero habetur pro
iam nato etiam in preiudicium tertij arg. s. eo. l. nam ꝛ seruus.
§. qui negocia. ¶ Ultimo no. hic qualiter hic teneat gerēs seu
administrans negocia ventris. Bal.

Additio Baldi.

Cum pater. Nasceret: ꝛ tamen nesciebat se
tutorem ꝛ sic est cōtra. j. de eo
qui pro tu. l. quero. Bal.

1 Principalis officialis tenetur ð facto officialis subalterni.
2 Corrumpētes frumenta publica tenentur ad interesse reipub.
3 Damnū cuius gratia datū est ab illo sarciendum est.

Ex facto. ¶ Principalis curator ꝯuētus
ex facto curatoris secundarij seu
subalterni qð soluit pro eo repetit per actionē nego
tio. gest. ad silitudinē cōtutoris ꝛ college nisi ei ob-
niet ꝯsciētia fraudis. h. d. ¶ In tex. ibi sub curatorē. i. subalter
num curatorē q erat dat⁹ a decurionib⁹ vt principali obediret
ꝛ eum iuuaret in gerēdis: ꝛ sic quilibet erat publica authoritate
ꝯstitutus sȝ Bar. quod ex ipso nomine patet: qꝛ curator ꝛ sub
curator noīa sūt publica officialium. ¶ In tex. ibi curatori. s.
pncipali. ¶ In tex. ibi inflictū esse. i. fuit coact⁹ soluere reipubli-
ce istō interesse. ¶ In tex. ibi, rñdit primo ponēdo silia. secūdo
inferendo ad solutionē qōnis. Et no. ī officijs pcedi ꝛ argui de
a silibus ad silia.[a] ¶ In tex. ibi contutori p eo soluenti. ¶ In
tex. ibi sm que hic determinat questionē principalē. ¶ Not. in
cōstitutione curatoris reipublice sufficere decretum magistra-
tuum idē pari rōne in cōstitutione syndici sm Gui. de cu. p hoc
tñ nō excludit quin ꝛ ipe magistratus posset creare tales cura
tores ad negocia publica ꝙ intellige de cōsciētia vel de cōsilio
decurionum vt. C. de naui. l. cū nauachorū. li. xj. ꝛ not. in. l. j. §. j.
s. quod quisq iuris ꝛ in. l. j. §. j. de insti. ꝛ iur. per Gui. de cu. ꝛ. j.
1 ꝙ vi aut clam. i. prohibere. §. plane ¶ † Secundo no. principa-
lem officialem teneri de facto officialis subalterni. Itē ꝛ de fa-
cto coeq̄lis officialis seu college, ꝛ intelligo qð eode ordine que

niatur vtrobiq̄ per hanc.l.si aūt principalis officialis sua au-
thoritate assumeret sibi coadiutorē tenereť simpliciter ex facto
ipso vt.s.eo.nam ⁊ seruius.§.fi. Itē inter istū principalē ⁊ istū
2 coadiutorē tunc esset actio mandati.s3 Bar. ¶ † Itē not. hāc
l.ɔ corrūpētes frumēta publica qȝ tenent ad interesse reipubli-
ce ⁊ dicunť corrūpere q miscēt nō īmiscenda. ¶ Quarto no.sta
tutū in vno spāh porrigi ad similes officiales hoc verū nisi il-
lud statutū haberet singularē rōnē in illū officialem qꝛ ius sin
gulare non porrigitur ad ɔsequētias vt.l.ius singulare.s.de le
gi.⁊ facit ad statuta loquētia de capitaneo vtrū porrigātur ad
3 ptātē vel syndicū. ¶ † Quinto no.ꝙ dānū qȝ mihi infligiť p
pter te tu debes refundere hoc verū nisi ego sim particeps deli-
cti ⁊ facit me pricipē sola ɔscia fraudis qȝ est no.dignum. Que
rit hic gl.q̄ est rō ꝙ vnꝰ officialis repetit ab alio ⁊ vnꝰ fideius-
sor non repetit a fideiussore nisi veniat ex iure cesso.vt.j.de fide
iussoribꝰ.l.vt fideiussor: rñdet gl.qꝛ fideiussor obligatur sponte.
publici officiales obligantur inuiti.vnde magis ei succurritur.
ista rō non est bona qꝛ duo rei principales obligant sponte ⁊
tū vnus agit ɔ alterū nisi sint correi ex causa lucratiua:vt.C.de
du.re.l.j.in.gl.de leg.ij.ille aut ille ad.l.fal.in.l.falcidia hoc esse
obseruandū ⁊ qȝ no.j.ad velľ.l.vir vxori.§.fi scda rō diuersita-
tis assignať i gl. qꝛ qñ vnꝰ officialis soluit p alio principaliter
directe tēdit ad ipm liberādū ⁊ sic gerit suū negotiū sed in fide
iussoribꝰ nō est sic qꝛ fideiussor non soluēs nō tēdit ad liberādū
confideiussorem,sed reum principalem quo liberato quilibet fi
deiussor est liberatus:qꝛ sublata obligatione principali est sub-
lata accessoria vt.j.de re.iur.cum principalis.⁊ nota.j.ad trebe.
l.si heres pecuniā ista ergo liberatio nō oriť ex neg.ge.s3 qꝛ ve-
ra fideiussoria est q̄ non durat sublata principali cū ergo nō sit
gestū negotiū fideiussoris merito ɔfideiussor non teneť actione
ne.ge.⁊ ista est mēs glo.ꝙ cōfideiussor nō liberať bñficio gestio
nis:sed p quādā ɔsequentia.s.interitus principalis obligatiōis
⁊ adde qȝ not.per gl.⁊ Cyn.C.de trāſ.l.j.tertia rō differentie est
quod fideiussori est regressus contra principalē s3 collega nullꝰ
esset regressus cōtra aliquē nisi haberet regressum contra colle-
gā ⁊ adde qȝ dixi in simili.s.eo.nā ⁊ seruius.in prin. Bal.

Liberto vel amico.

Prepositꝰ ad vnā spe-
cie negotiationis obligat dñm vtili institoria: s3 vbi
ad certā speciē habet locū vtilis ⁊ hoc vult istud 'pn.

Inter. Serens negotia que pertinēt ad aliquē iure pro
prietatis ⁊ officij ei vtroq̄ noīe obligatur ⁊ nihil
ominꝰ dño negotiorū ⁊ cōuento cauēdū est ð indemnitate vel
sic. Ubi negotiū spectat ad vnū re ipsa ⁊ ad aliū cura ⁊ solicitu
dine vterq̄ pōt cōueniri ⁊ agere,h.d. ¶ No.ꝙ vna gestio qñq̄
implicat duo gnā negotiorum.s.re ipsa ⁊ cura ⁊ sollicitudine.
¶ Itē no.ꝙ qñq̄ ex eodē quasi cōtractu fiūt plures rei creden
di insolidū vnus agens d3 cauere de indēnitate aduersus reli-
quū ad idem. j. de lega. ij.l.fideicommissa.§.plerūq̄.⁊ facit ad
id quod dixi.s.eo.si quis mandato.

Litē in iudiciū. Qui allegat cās absentie nō
cōdēnatur nec appellare tene
tur s3 si obijcit se defeñ plenarie ⁊ ɔdemnať,appellare tenetur.
h.d. ¶ Diuidiť in duas partes: In prima parte amicus com
parebat ad absentiā amici sui excusandā. In secūda parte cō-
parebat ad cās cause scda ibi ceterū. ¶ In text.ibi,egit eo mō
q sequiť.s.allegādo cās absentie. ¶ In tex.ibi,ðfenderet.s.ple-
narie Frā.accur. ¶ No.prīo ꝙ ɔparitio allegātis causas absen
tie non reddit diffinitiuā sniā3 latam in absentē nullā ipso iu-
re hoc verū qñ iudici tāq̄ iudici esset probatū impedimētū:vt
a no.j.de re iu.q̄situ.[a] ¶ Scdo no.ꝙ snia diffinitiua non est for-
manda ɔtra defensorē q allegat solā causam absentie:qꝛ iste nō
cōparet ad articulū principalē cause.sed est snia formāda cōtra
dñm absentē3. ¶ Tertio no.ꝙ nō teneť qs appellare a snia que
nō formať ɔ se nec sub pprio noīe nec sub noīe officij. ¶ Quar
to no.ꝙ allegatio causarum abñtie pōt fieri in qualibet pte pro
cessus ⁊ añ li.ɔte.⁊ post vt daľ apte intelligi p nřm.§. ¶ Quin
to no.in ð.ceterū qȝ etiā post li.ɔte.⁊ in qualibet pte processꝰ
pōt defensor sine mādato venire ⁊ cōparere ad plenā defensio-
nē absentis. ¶ Sexto no.ꝙ qñq̄ cōparēs ad plenam defensio
nē nō est cōdenādus defensorio noīe ⁊ sic nota sniam formari
in defensore sine mādato l3 non fuerit lis ɔte.cū ipsos3 cū dño.
Istud est verum si qualitas facti ⁊ cause patiť:secus si nō patiť
vt in cā criminali ⁊ in causa matrimoniali:qꝛ snia est formanda
tunc contra dñm:vt.C.de iniu.l.si.qȝ no.p cano.extra de elect.
c.q̄relā.⁊ q si.sint.le.c.causa3.q̄ ⁊ rō est qꝛ non potest sumere ini-
tiū nisi in principali psona ⁊ nō p ministrum arg.C.de ca.tol.§.
ne autē.⁊ adde qȝ not.p Cy.C.de pcu.l.nihil arbitramur.⁊ qȝ
no.i.l.j.C.de sen.⁊ interlo.om.iu. ¶ Ulterius not.qȝ culpa est
non appellare ab iniqua sententia. Et adde qȝ not.s.qȝ qlq̄
in.l.j.§.j.⁊ facit.j.de euictionibꝰ.l.herenniꝰ.§. caia. Ex hoc ha-
bes ꝙ ille q suscipit in se plenā defensionem vř arctasse se ad ap
pellādū si opꝰ erit.adde qȝ no.s.de procu.l.q pprio.§.item que
ritur ¶ Glos.tangit hic duo pūcta.primū punctū est vtrū pcu
rator cōparēs post li.ɔte.sit cōdēnandꝰ. ⁊ veritas est ꝙ sic quā
docūq̄ cōpareat añ cōclusum in causa.nā quicūq̄ actus restet
fieri cū pcuratore vel defensore snia postea debebit ferri in eū
procuratorio vel defensorio noīe.⁊ hoc ɔbať p hūc tex.si autē
cōparet iam cōcluso in causa ad audiēdā sniam tūc snia posset
formari in ipsum dñm absentē.ar.C.de adul.l. quamuis indu-
bitati.qꝛ ex quo pcurator nihil egit nō est factus dñs instātie.
Itē nec ipse pcurator fuit citatus,sed ipse dñs.doct.tū simplr
dicunt qȝ qñcūq̄ cōpareat ipse procurator est condēnandus,
⁊ hoc p hūc tex.q nō distinguit tps cōparatiōis.⁊ facit ꝙ no.
s.de infami.l.furti.§.si qs alieno. ¶ Scōm punctum est vtrū
inuito actore possit reus per nuncium defendi venientē aīo no
uādi ⁊ liberandi ipsum reū.gl.dicit hic quod sic.dñs Iaco.di-
cit qȝ reus liberať.i.non cogitur cōparere ipse ex quo defendi
tur legitime.vt.l.neq̄ infantes.§.fi.s.de in ius vocā. ¶ Itē sen
tentia cōtra defensorē sine mādato non mandabitur executio-
ni ɔtra ipsum reum.vt.s.de procu.l.si procurator meus. in fi.⁊
sic per hoc pōt dici qȝ eximať a periculo instantie,non tamē li
beratur ab obligatione principali:qꝛ creditor nō cogitur noua
re.vt.j.mā.l.si mandato meo fm Iac.bu.Bar.qȝ dic.vt dixi.s.
de procura.l.si actor malit. ¶ Ultimo not.in hoc.§.quod videt
iudex peruertisse ordinem processus licet exceptionem absen-
tie non admiserit.⁊ idem in qualibet declinatoria, qꝛ ordo puer
sus circa declinatoriā nō reddit pcessum nullū,vt extra de ap-
pel.c.ex parte M. Itē not.comparentē ad certū articulū extra
illum articulum appellare non teneri. Itē nec etiā sup illo ar-
ticulo si non tāgit substantiā principalis negotij ⁊ vide qȝ no.
in.l.j.C.vbi in rem actio. ¶ Itē ex hoc.§.colligitur ratio quare
b allegās causas absentie nō satisdat.[b] vt not.j.de reg.iu.l.in eū.
§.nemo.ratio enim est quia contra eū nō fertur sententia vt hic
¶ Itē collige ex hoc. §.quod licet quis habeat litem pro dere-
licta vel deserta tamen si vellet posset appellare a sententia dum
tamen non esset verus cōtumax.vt.j.de in integrum restitutio.
l.diuus. ¶ Ultimo adde ad hunc.§.quod no. Inn.extra de re
iudi.c.cum super.Bal.

Additio Baldi.

1 ☞ Reus aliquando condemnatur ⁊ tamen in libello nihil
de eo petitur.
2 Citatio domini ad videndum testium iuramenta an valeat p-
cessus contra procuratorem pendens.

Liberto vel amico.

Uide omni
no Inn.ex-
tra de fideius.qȝ ɔbusdā. in vltima gl. ⁊ vide qȝ no.
C.de proba.rationes.in vlti.gl. Et vide qȝ no.Inno.
extra qui fi.sint legiti.c.causam.ad fi.⁊ qȝ no.ibi,ibi,querelā.⁊
de elec.condemna.per hoc est etiam ipsa allegatio absentie re-
cta.⁊ tamen no.quod non cogitur appellare q cōparet ad certū
1 articulū licet tacite sup eo pronunciet condēnatus.† No. reū cō
demnari ⁊ tamen in libello nil erat de eo petitū, sed hoc est iō
qꝛ succedit loco rei. Ageret sic aut queriť an possit fieri nouatio
⁊ liberatio inuito debitore:⁊ dico quod sic ⁊ ita loquitur lex sol.
j.de so.⁊ hoc etiā concessit nostra.gl.aut inuito creditore alij sti
pulanti obligationē querendo:⁊ dico quod non. ⁊ hoc etia3 fa
tetur glo.⁊ pbat lex si vnus.in prin.s.de pactis.filius.an noua
tio ⁊ liberatio fiat per alium eidem promittentē quod ei debet
reus ⁊ inuito creditore,tūc si queris ð ea nouatiōe, que pimat,
dico qȝ non.vt.l.aliam.vt.l.nouare.j. de noua. ⁊ si aliter intelli-
geres hanc glo.qȝ dicat hanc posse fieri inuito creditore male
diceret,aut de ea que nō perimat sed nouū adijciat.⁊ illa fit in-
uito creditore,⁊ de hac loquitur gloss.⁊ bene.s.de procur.l.j.§.
vsus.in.q.de his p quos agere possumus. Iac.bu.adde.s.de p
curator.l.si actor malit.p eundē Iac.bu.adde p Cy.C. vbi.in rē
actio.l.j.⁊ p Dy.in.l.so.⁊ iudiciū. de solu. facit de noua. l. dele.
¶ S3 qd si aliqs suscepit in se iudiciū nouādi:deinde perēpta
est instātia an teneť. Gui.determinat hanc.q.C. de iud. l. j.in fi.
⁊ dicit se valde dubitasse. Si q̄ratur qñ sit in ipsum procurato-
rem ferenda sententia ⁊ quando in dñm: distingue, aut totꝰ p
cessus est p dñm actitatus ⁊ tūc nemo dubitat qn in ipm dñm
sit ferenda, aut totus est actitatus per procuratorem, ⁊ tunc in
ipsum pcuratorē.vt.C.de sen.⁊ inter.om.iudi.l. j. hoc regulari-
ter.sed fallit vbi vera snie non debent dirigi nec habere locum
in psona pcuratoris.vt in causa matrimoniali, qꝛ iudex nō pos
set dicere condēno pcuratorē,vt accipias in vxorem talem quā
dñs tuus affidauit.aut partim fuit pcessum cū pcuratore par
tim cū dño,⁊ tunc in eū est ferenda snia qui vltimo interuenit
in iudicio.vt insti.de satis.§.si vero aliquis.⁊ de infamibus. ser-
uus.vñ si vltimo cōparuit procurator ipse d3 dānari:hoc verū
si ante sententiam comparuit ad processum cause.sed si nunquā
ante cōparuisset,nec secū aliquid esset actitatū snia deberet fer
ri in dominum hac. l. ⁊ p pe. de bella per. in brocardo ⁊ signať
super

a ¶ Quesitū. vbi vide bart. q t3 idē ⁊ in vl. col. C.quo ⁊ qñ in.no. l.l.si ptor. §.marcellus.ð iud. ⁊ paul. de cast.in.l.fi. vbi etiā p bar.si quis cau.

b ¶ Nō satis dat. adde paul.ð ca. in.l. filiusfa.in pnc. s.qui sati. cog.

sup.l.plauti⁹.de pen.⁊ est hoc pleni⁹ ꝙ alibi.Bar.Est rō huius vltime.q. tu⁹ ꝓcurator nō est dn̄s instātie effect⁹ ideo nō debet cōdēnari.⁊ no.bn̄.Tu in vltimo dubito,an sit liber corrupt⁹. ¶ An pendente ꝓcessu contra ꝓcuratorem valeat citatio dn̄i ad vidēdū testiū iuramēta.dic qd̄ non, q2 nō arctat eum. vt no. Jo.an,scdm.Sp.fil.extra de testi.In noīe dn̄i.¶ In gl.q̄ incipit hūc casum ibi s3 tu dic vide qd̄ no. C. de ꝓcu. nihil arbitra. Tu dic qd̄ aut vterq3 fuit ī iudicio.q2 dn̄s est li.ꝯte. ⁊ postea ꝑcur.īteruenit.⁊ tūc vterq3 dānat: aut dn̄s sol⁹, ⁊ tunc dn̄s sol⁹: aut ꝓcurator sol⁹,⁊ tūc ꝓcurator sol⁹ damnat ⁊ ē rō: q2 ī iudicijs quasi ꝯhit ꝑ illū q ē ī iudicio.vn̄ nisi obligatio fundet ī sua persona nō t3.vt.l.q̄cūq3 gerim⁹.de ac.⁊ ob.Ja.bu.ī.d.l.j.si aūt tutor vel curator essent ī iudicio dn̄s bn̄ potest ꝯdēnari,q2 vba in eū ꝑsit dirigi.l.eū q.§.si actori de consti.pa.ꝯm Bar.Idē ecōtra.vt.j.de eui.l.si idē.vel dic ꝙ in d.l.j.ꝓcurator comparuerat ad sniam,dn̄s vero erat absens,non ergo cōdēnat dn̄s abs̄s,s3 ꝓcurator p̄sens.Si aūt vterq3 abest cū dn̄s fingat contumax ex cōtumacia ꝓcuratoris ⁊ hoc fingat presens pōt dn̄s cōdemnari.vt no.in.c.querelā.⁊ ar.extra vt li.nō conte.c.j.in fi. vel aliō de canonica eqtate.sec⁹ de iuris rigore. na3 procurator est dn̄s instātie ⁊ sibi est questitū ius de instātia. ergo secus ōbet determinari.ar.j.C.de anna.pre.l.j.Bal.

Qui aliena. Cōpēsatio quātū ad cursum vsurarum fit ipso iure.h.d.

Libertos. Qd̄ cū limitatiōe ꝑmittit supra limites diffinitos vr̄ esse ꝓhibitum.h.d. ⁊ loqtur hic circa quātitatē ⁊ tp̄s.j.mā.l.si mandauero tibi vt ꝑ me.
1 ¶ In tex.ibi,fecerit,i.limitauerit.¶ † Not.ꝙ executor testamēti d3 seruare formā mādati,seu formā testi: ⁊ si plus facit nō v3 in ꝑiudiciū heredis. ¶ Gl.q̄rit qd si min⁹ expēderet. dt gl.ꝙ repetit q̄ten⁹ expēdit.⁊ no.⁊ adde ꝙ habes.j.de au. ⁊ argen. le. l.medico.§.si.¶ Itē no.ꝙ idē est dicere volo ꝙ expendant centū ⁊ dicere volo ꝙ expēdant cētū ⁊ nō vltra.⁊ hoc ē verū ī actu dispositiuo:sec⁹ in actu ꝓbatorio,q2 aliud est si testis dicit promisit cētū aliud est si dicit ꝓmisit cētū ⁊ nō vltra.vt. C. de ꝓb.l. rōnes.⁊ adde qd̄ no.j.de arbi.l.die3 ꝓferre.§. si plures.¶ Vlteri⁹ no.ex hoc.§.ꝙ executor illud ꝙ expendit noīe suo ītra modū a testatore ꝑmissum ab herede repetit vel ꝑ actionē neg. ge. vel p ac.ex testamēto.vt hic a ꝯtrario sensu litere.⁊ adde qd̄ habes.j.mā.l.si vero nō remune.§.si. ¶ Vltimo adde qd̄ no.ī spe. de arb.§.seqt.ver.quid ergo si dicatur vt possit cōdēnare. ⁊ per Inn.de fideius.ꝙ quibusdam.in vltima glo.Bald.

Tutoris. Si tutor hr̄dis tutelā testatoris exequit heres ex hoc nō obligat.q2 in p̄tis officio nō succedit.h.d.tex.cū gl.vel sic.Officiū nō trāsit ad heredē.ad idē infra de tutelis.l.ō tutela.⁊ rō reddit.j.ō cura.furio.l.cui bonis.⁊ facit.l.j.C.si qs igno.rem mi.emet.¶ Oppono.⁊ videtur ꝙ iste scd̄s pupill⁹ teneat,q2 debuit inchoata ꝑficere.ar.s̄.l. na3 ⁊ seru⁹.§.si vino.so.illud verum nisi esset legitime etatis. sed vbi nō esset legitime etatis,non teneretur perficere.vt hic.

1 ☞ Dolus contra matrem non est presumendus.
2 Persona coniuncta plus non potest per alium ꝙ per seipsum.
3 Persona coniuncta alienare non potest.
4 Testator executori vltime volūtatis nō potest ꝑmittere agere.
5 Solutio facta prelato putatiuo an liberet soluentem.

Quāquam. Actor constitut⁹ a matre nō existēte tutrice non pōt actiones mouere nec alienare nec solutionē recipe: q2 nec ipsa mr̄ poterat.h.d. vel sic. Impugnata tutela impugnat ꝑ ꝯn̄s actoria.⁊ no.§.notabile3. ¶ No.p̄io ꝙ ꝑ hec verba testamēti paterni relinquo filiū meū matri sue vel ī custodia matris non tn̄ vr̄ mater eē relicta tutrix istud ergo nomē custodis nō trahit ad officiū tutele.⁊. h. d. iste tex.cū gl.cōiūctis.⁊ facit.j.de cōdi.⁊ demon.l.sed si hoc.§.si.ꝙ est bn̄ notādū.¶ Scd̄o not.ꝙ mater q̄ gerit negocia filij nō tn̄ est tutrix ꝑsumit gerere fiducia pietatis,non ergo ꝑsumit dol⁹
1 ꝯtra matrē,sed pietatis.¶ † Tertio no. ꝙ mr̄ q̄ nō ē tutrix nō pōt actorē ꝯstituere ⁊ decretū sup actoria interpositū est ip̄o iure nullū,q2 caret fundamēto,nam cū actoria descendat a tutela vel cura,vt institu.de cura.§.fin.vbi nulla est tutela vel cura,ibi nulla est actoria.⁊ sic no.ꝙ exceptio q̄ infrīgit tutelā infringit
2 actoriā.¶ † Quarto no.ꝙ nō pōt pl⁹ ꝯiūcta ꝑsona ꝑ aliū q̄ ꝑ
3 seip̄m.¶ † Quito no.ꝙ coniūcta ꝑsona nō alienat nec recipit
a solutionē[a].¶ Vltio.no.⁊ hec tria pono tāquā paria q̄ tn̄ essentialiter sūt diuersa.s.actionē mouere alienare ⁊ solutionē recipe. ⁊ itellige ꝙ sunt paria.vbi par est ratio.vt.j.ō iure dli.l. ait ꝓtor. s3 vbi diuersa est rō: tūc nō sunt paria vt. C. de bonis mr̄.l.j.et ibi tene mēti.¶ Extra collige ex hoc.§. ꝙ nō sufficit ꝓduci in
4 indicio instr̄m actorie,nisi ꝓducat instr̄m tutele.¶ † Itē extra collige ꝙ executori vel dispēsatori vltime volūtatis nō ꝑt testator ꝑmittere agere sicut apparet hic in ista matre.fallit ad pias causas.ista no.p.G.de cu.ꝑ hūc tex.C.de epi.⁊ cle.nulli.qd̄ non videt verū,q2 mādatū pōt ꝯferri post mortē.vt.j.mādati.si vo. non.§.si.heres tn̄ forte posset reuocare hoc mandatū defuncti arg.s̄.de procu.l.post litē nisi ad pias cās: q2 tunc cogit heres cōsentire ei qd̄ defunctus voluit vt.j.de iure do.l.si ego.§.j.qd̄ hic vlterius non examino.Gl.nr̄a facit duas oppositiōes:p̄ia oppositio est ꝙ tenuerit cōstō actoris:q2 mater erat tutrix vt ī aut.mr̄i ⁊ auie.so.istud est ius vet⁹ vt.j.de testa.tu.l.iure nr̄o.⁊ de adm.tu.l.qdā decedēs.ī ꝑn.istō aūt est ius nouissimū ⁊ hec est vba.so.vel hic mater gerebat fiducia pietatis non tāq̄ tutrix nec etiā erat relicta tutrix in testō s3 custos ⁊ pedagoga filij vt sic dixerim,vn̄ etiā scdm iura nouissima iste.§.cōtinet veritatē iur̄m.ista est alia sol.⁊ notabilis.¶ Scd̄o op.ꝙ mater possit recipe sol.vt.j.de so.l.filie.so.ibi mr̄i soluebat ex ꝓprio ꝯctu quod etiā nudo mīstro fieri pōt,vt.j.de ꝓpositi.l.qd̄ seruus.hic aūt mr̄ non ꝯxerat ⁊ facit ad hāc sol.j.ō cōdi.inde.l.si vrbana.in rōne
5 sui.† Et ista faciunt in argū.an solutiōes facte p̄lato putatiuo liberēt soluētē ⁊ de hoc tāgit Inn.extra ō ele.c.q̄rela.⁊.c.nihil.

Vno. Sūpt⁹ facti ī lite cōi ꝑ parte veniūt repetendi.h.d.¶ In tex.ibi,cōis aque.i.seruitutis aq̄ ducēde q̄ est seruit⁹ p̄dialis.¶ In tex.ibi,p̄dio dat.i vba sniē q̄ debēt vba declaratoria vt.j.si serui.vē.l.sicuti.§.si q̄ratur debent referri ⁊ dirigi ad ip̄m p̄diū hoc mō declaro predio deberi vel nō deberi seruitutē qd̄ nō est in reb⁹ corp̄alib⁹: q2 referunt ad ꝑsonā vt declaro titium dominum talis fundi vt insti.de actio.§. oīm.⁊ no.hūc tex.qui semꝑ allegat ꝙ in iuribus residētibus in re ipsa snia est ferēda in rē ipsa3 vbis mere realib⁹ qd̄ tene mēti. ¶ Ex hoc appet q̄lr formatur snia nisi agit de subiectione:puta ꝙ vnus loc⁹ sit subiect⁹ alteri loco sicut in monasterijs p̄ncipalib⁹ ⁊ subalternis ⁊ in iurisdictiōib⁹ terrarū puta,si dicat castrum esse sub iurisdictiōe ciuitatis,vt in aut.q.mo.na.effi.le.§. si qs igit ex qualibet ista forma ꝓnūciādi in istis iurib⁹ corp̄alib⁹ nō habes ita bn̄ alibi.¶ Ex hoc etiā apparet ꝙ valet ista snia ī istis iurib⁹ realib⁹ cōdēno p̄diū ⁊ absoluo p̄diū:melior tn̄ forma est ꝙ vba dirigātur ī rē q̄tū ad vbū ōclaratiuū vt ōclaro seruitutē deberi p̄dio,vel nō deberi p̄dio.Illō aūt vbū ꝯdēno vel absoluo adaptādū est ꝑsone q̄ est ī iudicio ⁊ sine qua nō pōt esse indiciū nec snia ⁊ facit.j.si serui.vē.l.harū.¶ Not.ī hoc §.ꝙ qn̄ plures sunt ꝯsortes eiusdē litis rōe rei indiuidue sumptus facti veniūt ꝑ pte resarciēdi ⁊ facit.C.de bo.aut.iud.pos. l.si.§.j.¶ In gl.ij.ibi.§.sciendum.ar.j.de euic.l.rē hereditariam

a ¶ Solutionem.adde bar.ī.l.nō solū.in.ij.co.ī v.tex ille īducit.j.so.matr.⁊ ī.l.cūmaritu3 ⁊ ibi ꝑ eūdem.bal.C.ō solu.⁊ in.l.si li⁹s.C.de pactis ⁊.ō alexā.in.l.agēdi.l.iij.co.ver.nō nor.fallit.C.de ꝓcu.

Additio Baldi.

1 ☞ Persona coniuncta non facit actorem.
2 Testator executori mandatum dare non potest ad agendum ad pias causas.

Qui aliena. Libertos vide ī spe.de arbitro §.sequit.v.qd ergo si dicatur vt possit condemnare.vide omnino qd̄ no. Inno.extra de fideius.ꝙ qbusda3 ⁊ vide ꝙ no.ibi in vltia gl. vide ꝙ no.C.de ꝓba.rōnes.ī vlt.gl.Quanq̄.vide oīno de cond.
1 ⁊ de.s3 si hic.§.si.¶ † Not.hic ꝙ cōiūcta ꝑsona non facit actorē Itē non agit ꝑ cōiūcto minore.Itē nō pōt alienare.Itē nō pōt solutionē recipe.Nā ⁊ hec est q̄dā alienatio obligationis ⁊ facit ind.sol.l.iij.§.ij.s̄.de ꝓcu.femine ō iure dli.l.ait ꝓtor.¶ In gl.q̄ incipit inutiliter dico ꝙ mādatari⁹ nō tenet tradere mandatori.j.ma.l.iij.§.si ab ignoto.q2 si non potuit hr̄e ꝑ.x.execusat.⁊ potuit emere ꝑ se. S3 ipēsa monumēti non est ita. q2 est facta ī re aliena.Vn̄ vr̄ donari q2 accedit rei.j.de ꝯd.ide.q exc. § fi.In gl.q̄ incipit quā ibi dicēdo.¶ No.ꝑ ista vba relinquo filiū mr̄i sue nō videri matrē relictā tutricē s3 alimētatricem.
2 ¶ Itē no.ar.ex hoc.§.ꝙ testator nō pōt dare executori mandatum ad agendū,nisi ad pias cās vt no.Guil.ꝑ hūc.§.C.de epi. ⁊ cle.nulli.q2 nō dat mādatū sup actiōe sua sed legatarij.ar.ꝯ.j. mādati si vero nō re in fi.sed ibi mādatū concernit mex factum extra indiciū hic in mādato ad agendū.¶ In glo.que incipit q2 agit ibi ꝑ alias:sed pone quod pater filio dat vxorē ⁊ fratrem in tutores,an ista mater acceptātis fratris tutelam potest esse tutrix.Et videtur ꝙ non:q2 testamētarius excludit eā ꝓterea mater est tutrix cena mola ergo ꝓcedi debet ꝑ tutorē testamētarium,q2 p̄im⁹ ordo est tutela testamētaria:ꝓterea habēti tutorem nō dat tutor ergo ⁊c.Tu dic ꝙ mater hodie esse pōt tutrix testamētaria vt no.hoc.j.in aut.matri ⁊ auie.vn̄ ꝯcurrit cū quolibet tutore testamētario ꝯm fred.de scal.q ita dis.vide Cy.C. ad tertu.oēm vide Cy.ī aut.matri ⁊ auie ī.v.q.ꝑ Cy.C.ad tertu.l.oēm.vide Accur.in aut.de here.ab inte.§.ex his.⁊ ī spe.ō tu.§.nūc vidē.v.Itē si dicat.⁊ v.se.⁊ ꝑ Cy.in.d.aut.mr̄i.l.vij.q

Fideiussor. Inter fideiussorem ⁊ p̄ricipalem ꝑ eo ꝙ extra fideiussionē gestū est actio ne.gest.oritur ei qui cedit ius suu3 vel possessionem quam de iure tenet dolum committere non videtur hoc dicit not.¶ In tex.ibi non contigebat licet ergo pignus datū in vno cōtractu detineatur ꝑ alio contractu vt hic.⁊.C.etiam ob chirogra.pe.l.j.tn̄ sec⁹ est in fideiussore. vt hic habet exp̄ssum ⁊ facit.C.loca.l.si cū hermes.¶ In text.ibi

frustra qr est actio inepta r aut inepte agit frustra agit. vt hic cū si. ¶ In tex. qr predo bona rō nā ex quo non arguif de dolo sequitur qd non tenetur de casu. Bald.

1 ☞ Creditor cuicunq3 debitum soluenti pignora tradere pōt
2 Hypothecaria sine personali cedi potest.

Creditor. Superius determinauit de actiōe q̄ vertitur inter fideiussorē r reū, r determinauit etiā qd veniat in ea actione. Nūc rn̄det ad quoddā dubiu3 qd posset moueri. An dbitor posset agere ꝯ creditorē pignoratitia in casu predicto qñ creditor nō h3 penes se pignora si ius suum cessit fideiussori vel simpliciter pignora tradidit r dterminaf hic ꝙ ipe creditor non tenef: qr licite potuit iura sua cede
1 re vl' etiā cedere solū possessionē pignorū cui icūbebat. ¶ † Ex hoc no. ꝙ cuicunq3 soluenti debitū pōt creditor tradere pignora r tūc debitor debet agere contra possidentem pignora non cōtra creditorē qd est not. dignum r satis mirabile r singulare. ¶ In glo. imo. ibi. §. paulus ibi fideiussor emit iure dñij qd est ꝯ fideiussorē susceptū, hic iure creditoris, vel hic non emit iura
2 s3 tradita fuit sibi nuda possessio facti. ¶ † Item collige hic argumētū qd pōt cedi hypothecaria siue psonali. de hoc no. j. fa. erci. l. si pignora. de pigno. l. j. §. cū prediū. de pi. act. l. solutum. §. solutam r per Dy. j. de fideiusso. fideiussor. obligari. r in spe. de cessione actionis. §. j. versi. quid si cessi.

a ¶ Leges r veras r nō falsas qr ols teneretur de falso r scdm gl. in. ij. cōsti. C. in ꝟ. falsi criminis r i. l. ij. §. hec oia C. de ve. iu. enucle. r Bar. i. l. si. j. de fal.

b ¶ De pprio. vide bar. h' fin.

c ¶ L. pacta nouissima vid eūdez bal. i. j. col. magna in fin. r bart. hic in. j. no r se. in di. c. cnz. M.

d ¶ Nihil opaf. vide ea feli. in c. ex parte. de rescrip. in ꝟ. copula. in. iiij. co. r i. c. significātib'. d libel. obla. r i. c. inter dilectos. de fi. instr. i gl. i ꝟ. addēdi. r in. c. pastoralis. d excep. r in c. int monasteriū. i ij. co. de re iudi. r i. c. ex cōicamus. i me. j. colum. d here.

Ignorantie. In tex. ibi agitur id est filia repetit a matre res donatas per actionem negociorum gestorum. Additio Baldi.

Fideiussor. Creditor vide. No. hic casum in quo soluto debito non competit pignoratitia ꝙ debitor nō erat liberatus r restabat adhuc soluendū ab eo. ¶ Ite3 not. ꝙ fideiussori videtur ius tacite cessum p traditiōe pignorū. Itē no. hec de tacita cessione. r valet, r tamen titulus non est expressus i ea sed hic qr natura precedentis obligationis hoc facit.

Heres. Uxor que pseuerat in detentione post mortē mariti nō dicitur hḗditatē expilare. h. d. no. ¶ In textu ibi, ptāte. s. administratoria. ¶ In tex. ibi n̄ debet licet possessionē nō restituere heredi non eñ omittendo sed committēdo crimen hereditatis expilate perpetratur. ¶ In hac. l. not. ꝙ comparatiuū non semper presupponit positum r hic est glo.

1 ☞ Aduocatus actoris primitus allegare debet.
2 Statutum in matre ad auiam extenditur.
3 Casus in quib' mater ipēdit in alimēta filij maioris triēnio.
4 Protestatio rem dubiam certam facit.
5 Animus probatur per priuatum librum rationum.

Nesennius. Ubi est alia probabilis coniectura nō presumitur donatio etiā alimentorū. h. d. Et diuiditur ista lex principaliter in duas ptes, qr pmo punitur tenor epistolaris pagine cū puncto questionis r allegationis vtriusq3 partis. in secunda pte ponitur respōsio iurisconsulti quibusda3 premissis concludentis r soluentis dubiu3 principalis pposite qōnis. secunda ibi respondit. ¶ Prio subdiuiditur in quinq3. nā in prima parte ponitur salutatio. in secunda parte ponitur punctus questionis. in tertia parte ponitur allegatio p parte actoris. in quarta ponitur allegatio p pte rei. in qnta mouetur qōdā nouū dubiū. scda ibi auia. tertia ibi rn̄debaf sine ibi, nec eñ quarta ibi ecōtrario quinta ibi tractatū. ¶ Itē secunda pars principalis subdiuiditur in tres partes, qr in prima pte declarat quandā constōnē r eā interpretatur: in secūda parte rn̄det questioni formate. in tertia pte rn̄det ad illud dubiū formatu3. scdo ibi igitur tertia ibi, illud quoq3: ¶ In tex. ibi, negotiorum gestorū actione forte ad fructus, reddit', r puētus, quos auia pceperat de bonis nepotis ad aliquāquātitatē de bonis nepotis ad auiā puentā. ¶ In tex. ibi, reputabāt supra posita est petitio hic ponif exceptio seu tenor exceptiōis. ¶ In tex. ibi, prestita nepoti, dicebāt eñ ꝙ in alimētis erat expensu3, qd erat ex redditib' redactū vel ꝙ erat expēsa ps r ñ curo de toto vel parte. In tex. ibi. rn̄debatur. s. replicādo tex. ibi, nec eñ prima rō p
1 heredibus nepotis qui erāt actores. † Et no. aduocatos actoris pmo debere incipere allegare, r ista prima rō fundat se in quadā coniectura. Nā in his q̄ pendent ex aio multum valent rōnes sumpte a cōiectura vt pbatur per hāc. l. r. j. de sol. l. si cū aurū. ¶ In tex. ibi preterea scda ratio seu allegatio quasi p casum. l. ¶ Et no. modū allegādi. qr primo aduocat' debet alle
a gare rōnes scdo casu leges [a] per quas dicit questionē determina. ¶ In tex. repetere. ex hoc quod statutū erat in matre inferebatur ad auiā qr de matre r auia idē est iudicium r hec allegatio facit ad statutū quod mater non succedat extantibus fratribus vt nec etiā auia succedat sic statutum ꝙ mater non repetat alimenta interpretatur quod nec auia repetat. nec habemus in iure tex. qui melius faciat ad hāc. q. r vide qd not. Cyn. in. l. j. C. q̄ sit lō. cōsue. ¶ In tex. ibi econtrario. hic ponif allegatio pro herdū parte auie. r rn̄sio que in ꝯtrariū allegabatur r ē responsio notabilis. ¶ In text. ibi negotia administrabat hoc est multū ponderādū. vt no. C. de dotis pro. l. si. r sic factū videf simpliciter factū administratorio noie, tene menti hoc in factis sed in pmissis dic vt in. l. pen. qui pro euictiōe. ꝯ. d pro. In tex. ibi nā r illō hic alti' exordif vt postea declarat. ¶ In text. ibi ppetuo. i. indistincte. ¶ In tex. ibi conuenire certe si est ptestata ꝙ facit aio repetēdi sine dubio h3 i' repetēdi. ¶ In tex. ibi po
2 ne. ecce ali' cas' i quo cessat ꝯiectura tacite donatiōis. ¶ † Not. quod statutū in matre porrigif ad auiā, qr mater r auia procedūt p eādē rōnem, vbi ponderaf naturalis affectio. facit. j. de ꝟ.
3 sig. l. liberorū. r hoc p cōstāti ponit hec. l. ¶ † Scdo no. tres casus quando mater impēdit in alimenta filij maioris triennio. r auia impendit in alimenta nepotis, aut cōstat ꝙ impendit d pprio r sumif causa pietatis, r cessat repetitio, vt hic in ꝟ. preter ea. r. C. e. alimēta. aut cōstat qd noluit alimentare de proprio sed de bonis filij vel nepotis, tunc nō est functa officio pietatis nec psumif donatio. Nudū eñ ministerium pbuit quia nihil de suo contulit vt colligitur hic in ver. ecōtrario. r arg. j. de dona. inter vi. r vxo. l. mulier. r. j. mād. l. creditor. §. si inter. aut dubitatur vtrum ista alimēta sint erogata de pprio pimonio matris vel auie an de pimonio filij vel nepotis tūc in dubio presumif qd iste impēsa sit facta de pimonio ipsius filij vel nepotis. i. de redditib' quaten' redditus sufficiūt, seu cōcurrūt, r ista psumitur esse mens r intentio alimentantis qñ administrat negotia alimentandi. r hoc probat hic in illo ver. econtrario. r ita determinaf a Paulo in ver. igif. r hoc est bene notādu3 qd alimētator alias psumeretur donare tamen ratione administrationis non presumif donare. vt hic. r. j. de. petitio. here. l. fin. not. C. de do. p. l. si. ad idē. ff. de de. ij. l. vxorē. §. pater naturalis r quod dixi in mre r auia idē dico in fratre r patruo r auūculo. vt. ꝯ. eo. l. ex duob'. §. titiū. ¶ Ex hoc inducif arg. ad. q. vtrū frater qui
b pmisit dotē p sorore intelligaf promisisse de proprio. [b] an de legato relicto sorori in testamēto paterno: nā cum hoc ipo quod dotat gerat negotia sororis non videf habere animū donandi, sed reputādi cū legato r hoc determinef aperte per casu3 i. d. l. vxorem. §. pater naturalis. fm Jac. de ra. r Cy. r hoc verū quādo dos r legatum recipiunt inuicem functionem. vt qr vtrūq3 cōsistat in quātitate sed si non reciperent inuicē functione. vt qr vnū consistit in specie alterū in quantitate tūc presumeref donatio. qr nō admittif compēsatio in his in qbus nō cadit functio ar. ad hoc. j. de lega. j. l. plane. §. j. r. j. de vsuf. l. si alij. §. vtrum de do. pleg. l. ij. §. mella. ff. so. ma. l. si cū dotē. j. si cū pater. r adde qd no. Cy. in. l. si. C. de do. promis. in. ij. q. ¶ S3 pone frater pmittit p dote sororis cētū deinde ex interuallo ipsa soror promittit pro dote sua centū maritus vult ducētū, queritur vtrum debeat hr̄e ducētū an vero cētū tāq3 a duobus reis dbēdi eiusdē quātitatis. r videf ꝙ centū tm̄. vt. j. d noua. l. si stichū. §. si ab alio nā qr ob eādē causam est facta ab vtroq3 pmissio non presumitur duplicatio. vt. j. de ali. leg. l. libertis. in prin. r qd not. j. de proba. l. quingenta contrarium sentit Jaco. de are. in. d. §. si ab alio. qr iste promissiōes sunt disseparate r vna nō h3 relationem ad aliā vñ ex qualibet agi pōt arg. j. de act. r ob. l. lucio fm Jac. de are. ¶ Quero an id qd dr hic in alimentis h3 locu3 qñ mater vel auia redimit filiū vel nepotem a carcere vel morte, r dic qd sic. tex. no. C. de capt. l. liber captus. r adde qd not. H. de cu. j. de cond. inde. l. frater a fratre. In dño ꝟo nō psumif donatio si seru' vel vasallus aliqd h3 in peculio. vt. j. de pec. leg. l. sti
4 chum r vid ibi p Jac. de are. ¶ † Tertio no. ꝙ ptestatio rē dubiā facit certā r excludit donationem psumptā. r hic colligitur cautela illorū q qñ soluūt p alio ptestanf qd soluūt aio repetendi tene mēti. ¶ Ex hoc etiā no. ꝙ in depēdentibus ab aio multū opaf ptestatio. hoc verū in his q̄ dependēt ab aio vni'. vt h r. j. de acq. here. l. celsus s3 in his q̄ depēdēt a pluribus ptestatio vni' nihil opaf, nisi alia pars tacite vel expresse cōsentiat. C. de cōdi. ob cām. l. si repetendi. j. q sat. cog. l. si fideiussor. i prin. r sufficit qd de ptestatiōe sit rogat' tabellio a solo protestāte. vt no. in aut. de tabel. §. nō aūt. adde tñ ꝙ ptestatio nihil operaf si ab
c ea recedif p factū ꝯriū. vt not. C. de pac. l. pacta nouissima. [c] nā facta derogāt verbis vt extra de cōsti. cum. M. ferrarie. r. j. locati. l. cū in plures. §. locator horrei. qdā etiā sunt in qb' nō operatur protestatio sicut sunt illa q̄ sunt disposita certo mō p legē vel q̄ de necessitate iminēt, vel vbi iudex reprobat ptestationem q̄ fit sibi. hec pbanf p parte hic i gl. q̄ incipit. s3 nec. r pro parte pbanf p. l. ꝙ in diē. §. si rōnē. de cōpen. Et p hoc dt hic Bar. ꝙ illa protestatio q̄ fit i libellis saluo iure addendi r minuendi ni
d hil operaf. [d] qr hoc est dispositū certo modo p. l. edicta. C. d edē. de ptestatione ponit tex. extra de proba. in. c. in psītia. Host. dt qd operaf hoc ꝙ ille q sic ptestatur nō vr̄ agere cōnexim, s3 diuisim. vñ nō videf se astringere fm Host. qd est no. ¶ Quarto no. in ver. pone ꝙ abñte marito cura familie ptinet ad vxorē q̄

habet

habet alimentare familiaz de bonis mariti ñ de bonis ꝓprijs ꝛ hoc dicit notabiliter text. hic istum ergo dominatum habet ꝓpter scz administrationis ꝛ superioritatis post mortē etiā mariti hereddē dñatū si marit⁹ relinquat eaz dñaz alias nō facit. s. e. l. q aliena. §. ff. ꝛ qd not. l. j. C. si scdo nupserit mr. ¶ † Quinto no. in ℣. igit ꝙ ꝑ priuatū librū rōnū ꝛ expensaruz ꝓbat anim⁹ ꝛ ꝙ ille q facit fieri scripturā ð expē. psumit habere animum repetēdi. ¶ Sexto no. ex ℣bo maxime ꝙ siue sit facta scriptura siue nō: nō perdit quis ius repetēdi expēsas si hoc i⁹ sibi alias cōpetit. ¶ Ultimo no. ꝫ rusticos q determināt. q. diuidēdas p mediū etiā ꝫ arbitratores q sequūt hanc viaz quasi viā compositionis qꝛ vbi est certa iuris determinatio via iuris est sequēda nō via facti ita ꝓbat hic i ℣. illō cū gl. sua. ¶ Expedita sūt textualia ꝛ gl. sunt multū clare. Pro declaratione vero materie distingue vt no. Cy. C. eo. l. alimēta ꝛ vide ꝙ not. in. l. j. s. e. ti. ꝛ l. ꝙ in vxorē. C. e. ti. ꝑ Cy. ¶ In gl. si ab heredib⁹ ibi ꝛ de hoc est versi⁹ qñ expedit soluēti ꝙ psumat soluisse de alieno psumitur de alieno vt hic sed si esset ei vtilis psumptio ꝯtraria psumeret de suo soluisse: qꝛ fauendū est repetitioni poti⁹ ꝙ aductitio lucro vt dicit regula iuris ꝛ ad hoc. C. de ali. pupillo pre. l. fi. ꝛ ð priuile. cre. l. vēter. §. vl. ¶ In gl. sed nec ꝙ ibi necesse. Idē si filius sit minor triēnio. Itē idē i pře vt nō opeř ꝓtestatio ius repetendi qñ prestat alimēta ex necessitate ꝫm. S. de cu. ¶ In glo. scz de suo reddi nō possit. No. ꝙ vbi nō potest reddi ratio diuersitatis in matre ꝛ auia statutū in matre porrigit ad auiaz ¶ In. e. gl. ibi, alimentoruz qꝛ circa res non cadit pietas ꝛ ideo aliud est in expen. circa psonā aliud est in expēsis circa res, vbi expēsa est monastica vt. j. de don. iter vir. ꝛ vxo. l. vtrum. ¶ In gl. no. contra ibi cōcordare istud verbū cōtinue ponitur in laudis scz pro bono pacis ꝛ concordie ꝛ habes extra de pben. ca. nisi essent Baldus.

Nesennius. Uide. C. de ca. liber capitus ꝛc. auia impendit in alimenta nepotis cuius negotia gerebat non videtur donasse, sed de nepotis patrimonio impendisse vt. l. j. sic qui aliquid ꝓstat in dubio vr̄ habere animū repetēdi allegaŧ autez ꝙ vbi tota disceptatio pendet ex animo stādū est ꝓtestationi. Itē quod vna cōiectura ꝛ psumptio tollit aliā. Itē ꝙ liber rōnum facit fidem. Et no. quatuor cōiecturas donatiōis exclusiuas poni per Paulū scz ꝓtestatiōes false opiniōis officij ꝛ calendarij ꝛ facit ad. l. de acq. here. cels. ꝛ p. Cy. C. de do. si qs pro redēp. cū si. ꝛ. j. de so. si cū aurū. ar. ꝫ. C. de cōdi. ob cām. si repetēdi. sꝫ ibi i actu i quo est necessari⁹ ꝯsensus duoꝝ. ¶ Forma intra hāc legē quādā questionē quā format spe. ti. de sala. §. fina. ℣. qd si monach⁹. Exhibuisset gessisse eū credidit negotia mariti quē viuere putabat. Et no. vna cōiectura tollit aliā. l. vna psumptio aliā tollit Ibi ratione. Not. priuatis rōnibus ꝓbaŧ intētio. Sed an ꝙtitas expēsarū: vr̄ ꝙ sic si ꝙtitas est modica ꝛ psona honesta. l. j. §. officio. de tu. ꝛ ra. dis. C. de don. si qs pro redemp. no. extra ð acc. qualiter. Regulariter priuatis rōnib⁹ non credit. vt not. s. de eden. quedam. §. nummularios reddet vide Cy. de do. pmis. l. fin. in. iij. q. ¶ Quidaz prfamilias habet filium ꝛ filiā filiū heredē instituit ꝛ filie aliqd iur̄ legati vl' institutiōis reliqt postea mortuo patre iste fili⁹ maritauit sororē suam ꝛ ei dotē dedit postea soror ista vult repetere legatū nunqd pt, dicūt qd videŧ donare hoc nō est verū nisi sit modicū tñ hec qstio determinatur p. l. vxor. §. pr̄ naturalr̄. de le. iij. ꝫm Jac. de rauen. Cy. Pone frater promisit centū pro dote sororis deinde soror ista pmisit pro se centum similiter an maritus petit ducēta vl' centū dic vt. l. si sciente. §. si ab alio. de nona. p Ja. Bal.

Diuortio. Debitū procedens i actione ne. gest. deuoluitur duobus concurrentib⁹ ꝙ gestor a se cōmode exigere potuerit ꝛ ðbuerit ꝛ ꝙ dñi negotiorum intersit hāc deuolutionem fieri als no nc deuolutio. h. d. hec. lex. not. ꝛ subtil. ¶ In text. ibi marit⁹, ꝛ durāte gestiōe dotē a se nō exigit subaudi. frā. acqriŧ q actiōe teneaŧ ad hoc rñdet. dos ꝛc. ¶ In tex. ibi dotis actio ne q est actio priuatiua ꝛ originalr̄. ¶ In tex. ibi seruari. i. peti frā. ¶ In tex. ibi, hec ista qd idisticte dixerat nūc ðclarat ꝛ distiguit. ¶ In tex. ibi, vñ gessit. s. sp. ¶ In tex. ibi al's. j. e. ꝫ. si nūꝙ

Sed ꝛ postea. Iste ver. loqŧ quando pro pte tēporis fuit soluendo pro parte ñ. nam inopia superueniēs non minuit actionem negotiorū: que formata erat in solidū. arg. ad idē. j. de ali. le. lucius. Bald.

1 ☞ Facta precipitare nemo cogendus est.
2 Modicum tempus pro nullo est censendum.

Sed hic. Hic subdistinguit ꝛ ðclarat ꝙ nūc proxime dixerat in ℣. sed ꝛ postea. s. quando pro parte temporis fuit soluēdo pro parte nō: nā ita demum tenetur actiōe neg. gest. si tempus quo fuit soluēdo habuit debitā intercapedinem, ita ꝙ induxerit eū i tacitā morā vel culpā. si em fuit paruū tēpus nō est imputandū marito ꝙ facta sua nō pre
1 cipitauit ꝑ exigē. a se ꝛ hoc vult litera. ¶ † Et sic no. qd nemo cogitur facta precipitare. ¶ In tex. ibi potuit. s. diu frā. supple tūc teneŧ actione nego. gest. secus si breui tp̄e lapsus est facultatibus, non em̄ ꝛc. ¶ In tex. ibi, euestigio. j. subito. ¶ In textu ibi deniꝙ. i. certe. ¶ In tex. ibi videaŧ, ad inducēdam ergo tacitā morā per interpellationem legalem requiriŧ moderati tp̄is intercapedo. ꝛ facit quod legiŧ ꝛ no. j. de min. l. emilius largianus. ꝛ. j. so. ma. l. si mora. de verbo. oblig. l. continuus. §. illud. de fideicom. liber. l. thais. §. j. ¶ In tex. ibi amissa. s. incontinenti,
2 ¶ † In tex. ibi nunꝙ. ¶ No. modicū tempus ꝑ nullo reputari. ¶ In tex. ibi. sꝫ ꝛ si tacere possit. s. semp ꝛ durāte gestiōe ꝛ post ea cum cōuenitur. ¶ In tex. ibi. diuersum a syndici gestore cuius bona non sunt tacite obliga. ¶ In tex. ibi, interfuit propter tacitam hypothecam. Bald.

1 ☞ Deuolutio moram exigit.
2 Mora quando dicatur committi.
3 Terminum competentem ad soluendum quis habere debet.
4 Nouatio per deuolutionem non fit.
5 Actio deuoluta non sapit eandem naturam cum prima.

Diuortio. Actio de dote ex mora mariti gerētis negotia quondā vxoris sue deuoluiŧ i actiōe neg. gest. q̄ erit solidi psecutoria, sꝫ redhibitoria vel pignoraticia nō deuoluiŧ: nisi qd vice versa gestor recipe potuit sibi cōmode soluere potuerit. at ibi causa perpetue obligationis nō deuoluiŧ nisi ꝑpter accessionē vsurarū vel tacite hypothece. h. d. Et diuiditur in qnꝙ partes. prio loquiŧ in actione de dote, secundo in pignoraticia. tertio in redhibitoria quarto gñalr̄ in qualibet actiōe ꝑpetua. quinto in deuolutione actionis tutele. scōa ibi: illum antē. tertia ibi sed nec redhibitorie. quarta ibi ceterū si. qnta ibi diuersumꝙ. iterū prima subdiuidiŧ in quatuor: quia primo poniŧ dictū. secundo effectus dicti. tertio quedam modificatio. quarto adduceŧ qdā ratio. scōa prime ibi. sed ꝛ postea. tertia pr̄ie ibi, sed sic. quarta prime ibi. sꝫ si facere. ¶ In tex. ibi maritus durante gestiōe dotē a se non exigit. ¶ In text. ibi seruari. peti. frā. accur. ¶ In tex. ibi alias em̄. i. ꝑpter impotētiā iputari non pōt cur a se non exigit. ¶ In tex. ibi plena. i. solida persecutoria. ¶ In tex. ibi absoluēdū. s. pmissiue nā cōdēnatio fiet in solidū. sꝫ permittit iudex marito vt soluat qtenus facere pōt non vltra ꝛ sic lex considerat hic exactionez sicut i alijs q ꝯueniunŧ qtenus facere pñt ptꝫ l. l. pe. qd cū eo. Cy. in addi. ꝛ ibi dixi adde. l. ex diuerso i pn. so. ma. ¶ In tex. ibi potuit. s. diu. ¶ In tex. ibi vestigio. i. exordio gestiōis. ¶ In tex. ibi, interea. i. intra modicum tp̄s. ¶ In tex. ibi. res. i. substātia qꝛ fact⁹ est nō soluēdo. ¶ In tex. ibi pire nec fit deuolutio. No. qd marit⁹ q post diuortiū bona gr̄a fcā remāsit in amicitia vxoris, ꝛ iō gerit negotia eius teneŧ exigere dotē a se. s. lapso termino dotis reddēde. nā interim durāte dilatiōe nō teneŧ soluere vt. j. sol. mat. l. si ꝯstāte. §. quoties. ꝛ. l. si mādauero tibi. in pri. j. mā. ¶ Scōo no. qtuor casus. nā aut marit⁹ fuit soluēdo in tota gestione tūc debuit a se exigere. vt hac. l. j. rñso. ꝛ in ℣. sꝫ si facere. aut in pte fuit soluēdo in pte tp̄is diu ꝛ tūc idē vt in ver. sed hic ibi. ꝛ si illo ꝛc. si aūt nullo tp̄e gestiōis fuit soluēdo vel quodam tp̄e paruo in principio gestionis, qꝛ illud tempus pro nullo reputatur quoad moram inducendū tunc non pōt imputari ei quare a se non exigit vt in versi. quod si interea. ꝛ in versic. non enim. Et per hoc apparet
1 tex. declaratus ꝛ gl. hoc dicit. ¶ † Item not. ꝙ deuolutio exi-
2 git morā. ¶ † Item no. ꝙ mora non committitur in prin. nec
3 statim. sed in cursu tp̄is. ¶ † Et no. ꝙ ad rem ꝑpriam vendendam ꝛ ad soluendum quis debet habere terminum competentem non aūt debet precipitari vl' proijcere res suas. ¶ Itē no.
4 ꝙ vbi non est mora non fit deuolutio. ¶ † Itē no. ꝙ per deuolutionē nō fit nouatio, sed cumulatio ptꝫ in tex. in ver, sꝫ ꝛ post
5 ea. ¶ † Itē no. ꝙ actio deuoluta non sapit eādē naturā cū prima. ꝛ est ratio qꝛ non est surrogatio, sed accessio ad augēdū propter morā. ¶ Itē no. ꝙ ille q oꝫ recipe siue fit qd pncipale siue sit qd accessoriū nō teneŧ soluere nisi prius illud recipiat. facit. j. de ac. emp. l. iulianus. §. offerri. de rescindenda venditione. l. fi. §. fin. j. loca. quero. §. interlocatorem. ꝛ no. l. l. j. in fi. de loco pub. fru. ¶ Item no. ispici qd euenire pōt etiā si sit casus de aduersa fortuna ꝛ hoc operatur natura officij ꝛ pcedentis obligationis. ¶ Itē no. ꝙ quatuor modis diciŧ augeri effect⁹ qb⁹ modis ꝛ causis fit deuolutio respecta qñtitatis: qꝛ actio pria non erat solidi psecutoria. Secūda fit respectu durationis, qꝛ actio erat pria originalis temporalis actio secunda ꝑpetua respectu accessionis, vt qꝛ pria non erat vsuraria cā secunda fit ꝑpter naturaz bone fidei ꝛ respectu securitatis seu obligationis bonorū qꝛ prima causa erat nuda: secūda habet tacitā hypothecā hec quatuor ꝑ ordinem hac. l. probātur. primū in pria parte. scōm in ℣. sꝫ nec redhibitoria. tertiū in versi. ceterū. quartū in versic. diuersuz. ¶ Ex his apparet ꝙ nisi augeatur effect⁹ nūꝙ fit deuolutio actionū quia non debet fieri frustra. Modo habes. l. ꝛ

suam materiam melius declaratā q̄ aliquā aliā. ¶ In gl. tres ibi quatuor casus si scōm subdistinguas in duos ⁊ idem no. in gl. que incipit. s. insolidū. ¶ In ea. gl. ibi esse diuortium q̄ fuit primitus introductum a quodam spurco Turbino qui fecit di
a uortiū[a] cā sterilitatis ⁊ fuit post. cl. annos ab vrbe cōdita vt refert Ualerius maxi. in lib. de institutis antiquis. ⁊ Egidius de regimine pncipū. ¶ In ea. glo. ibi debitū. i. carnalem copulam Item tūc teneṫ reddere dotem. vt in. l. rei iudicate. §. j. j. so. mat. C. de adul. l. fi. ¶ In gl. isolidū, ibi. l. si vn⁹. §. fi. Itē hic non surrogaṫ actio sȝ adijciṫ. Cy. ¶ In glo. j. statim ibi pmissor extra op. dies dotis restituende ꝯstituit maritū in mora no. j. so. ma. l. si mora. ergo nō desiderat ali⁹ termin⁹ nec opȝ trāsfre aliō tps C. de ꝯbē. ⁊ cōmit. stipu. l. magnā. sed pcedit respectu actionis de dote iā nate. si vero respectu actiōis negotiorū gestorū nascentis cū officio iudicis nō fit commissa mora. sed extra officiū q̄ nō oȝ purgari p actionē ex offō nascētem ar. l. iij. §. q̄ri. de susp. tu. Et sic no. q̄ ei q est in mora inde daṫ alia dilatio q̄ tene menti. ¶ In gl. reddiṫ in fi. no. q̄ vbi culpa pcedit casuȝ ibi est habēda rō casus fortuiti ⁊ aduerse fortune al's nō ⁊ ista gl. allegatur per Dy. in addi. Cy. C. de preci. impe. offe. l. vniuersa. in fina. q. ⁊ qō no. in. l. ij. §. nec cogiṫ. j. so. ma. ¶ In gl. vt. j. de peculio ibi ō contrahē. emp. l. fistulas. §. j. ¶ No. q̄ vbicunq̄ qs pōt sibi soluere ⁊ etiā sine mādato transfert dñium in seipso al's nō pateretur liberationē dño neg. ge. s. e. l. si ego. i rōne sui. ¶ In ea. gl. in fi. ibi soluēdo ⁊c. Itē cū sit in mora reddēdi pign⁹ tenebiṫ de interitu rei pignora. actiōe. Frā. accur. ¶ In gl. s. q̄ ibi. nōne pōt. istud exēplū nō procedit: q: nec in tpali teneṫ a se exigere. j. tam modicū tps vt. j. i ver. nō. em̄. ⁊ nō pone exēplū in maiori numero dierū. ¶ In ea. gl. ibi s̄m Jo. ⁊ male. ¶ In ea. gl. ibi s̄ȝ Azo. iste vadit ad compendium accessionis questio aūt q̄rit de cōpēdio tpis ⁊ ideo dic q̄ in actione tpali attendiṫ cōmodū prescriptionis sed non in perpetua actiōe. l. pr̄. j. de castrē. pecu. facit. j. mādati. l. si. mādauero. §. interdū. ⁊ qō no. do. in. l. qui bis idem. de ver. obl. ⁊. l. si fundū de fundo dotali. ¶ In ea. gl. ibi in fine. al's em̄ nō fit deuolutio q: non interest creditoris arg. in. l. lȝ. §. ea obligatio. s. de pcurato. ¶ Extra no. q̄ est q̄dā deuolutio ō actiōe ad actionē ⁊ ista mutat naturā deuolui vt i. l. nr̄a. Quedā est deuolutio de persona ad psonā vt qn̄ ius capituli deuoluitur ad epm vel ius maioris ptis ad minorē ⁊ ista non mutat naturā deuoluti q: est idē ius nūero penes vtrūq̄ ista ē materia canonistarū. ¶ Ultio ista. l. induciṫ in arg. ad. q q̄ id q̄ fuit pōt fieri ac si nūc esset vñ pōt dici vxori. tit⁹ q̄ iā diuerterat eodē modo dicit Cy. si tabellio mortuo patre dicat ego fili⁹ talis tñ
b verificaṫ instrm̄ qn̄ intelligiṫ quondā[b] rōne pcedētis psie ptātis facit de publi. l. quoties. §. dñs. Itē facit. s. eo. l. pculus. vbi finita cā peculij ōr peculiū. Itē remanēt reliquie. j. de here. insti. l. talē. §. fi. ad idē facit. j. de acqui. re. do. l. insulā. in. fin. C. de seruis expor. l. ij. scōm Cyn. de hoc no. j. si cert. pet. l. eius qui in glo. sub his. ¶ Itē no. in. §. diuersum. tñ in gl. qō pupillus nō hȝ bona debitoris obligata nisi al's gerat officiū publicū authoritate. facit. C. de iudi. l. properandum. in fi. Bal.

a ¶ Diuortium. vide aul. gel. in libr. xvj. c. vlt. ⁊. ii. iiij cap. iiij.

b ¶ Quōdā. adde. d. allegā. ō imo i. i. ei⁹ qui vbi p bar. in. j. col. in oppo. ⁊ p gl. i ꝯ. de functi. j. si certū pe. ⁊ fran. are. l. l. antoni⁹. §. pheredē, ō acq. he.

Additio Baldi.

Diuortio. Hanc. l. induco in ar. ad qōnez. Pater mortua vxore relicta filia cōi i infante dotem a se nō exegit nec hereditatē vxoris adiuit noie puelle sicut poterat ⁊ dēbebat tāq̄ legitimus admistrator deinde mortu⁹ est pr̄ ⁊ filia stetit tanto tpe qō est pscriptū ius adeūdi mō q̄ritur nūq̄d filia ista possit agere ꝯ heredes pr̄is actiōe neg. gest. eo qō pr̄ vt debuit a se nō exegit. Et vr̄ q̄ sic p hāc. l. sȝ hāc. l. remoueo q: hic ne. ge. erat debitor dñi negotiorum. at in pposita qōne nō erat pr̄ debitor añ aditā hereditatez sȝ hereditas nūq̄ fuit adita. vñ ñ potuit deuolui in actiōe neg. ge. illud qō non erat debitum al's ad hoc qō no. so. ma. s. cā do. m. §. trāsgrediamur. Sed adhuc est dubiū q: filia vr̄ lesa culpa pr̄is sȝ rñdebitur q̄ imo sua in iure adeūdi ⁊ vr̄ ꝯitas. ¶ Queriṫ si pr̄ nō restituat dotē filie infanti⁹ an itelligaṫ adire hereditatē noie filie. ¶ Scōo q̄ritur an filia exclusa ab aditione. xxx. annorum lapsu possit ex successorio edicto sibimet succedere ⁊ venire vt legitia. ¶ Itē q̄riṫ vtrū filie in ptāte constitute currat tps adeundi. Et an currat pupillo sup his cōsiliū est doctoris mei in hac forma. In xp̄i noie amē. In qōne pdicta sine dubio dicēdū est q̄ in viuo pr̄ currit pscriptio filio in iure adeundi, q: pōt adire ignorāte pr̄e cū possit eo iuito vt no. l. j. C. qui admit. ad bo. pos. possint. ⁊. ff. qs ordo in boñ. pos. s̄uetur. l. fi. in pn̄. Sȝ i qōne pdicta aduertenda sunt multa prio vt dicamus q̄ filia nō adit modo de nouo: sed pater retro adiuit ea volēte. Nā cū pr̄ ipsam dotē tenuerit tanto tpe ⁊ nō restituerit videtur retinuisse p se qō non pt facere nisi p se vt legitimo administratore filie ⁊ ex tāto cursu tpis cū filia passa fuerit presumunṫ oia solēniter acta vt expsse dicit textus. ff. de acq. he. q in aliena in pn. in ver. sed q non adierit vt. C. de pet. here. l. filius. ⁊ si dicaṫ q̄ hic pater nil tenuit de bonis matris quia erat debitor in gn̄e. Rn̄deṫ q̄ eo ipo q̄ debitū cessauit restituere ei cui debeṫ vr̄ pro se retinere vt. ff. de peculio lega. l. si peculiū. §. sicut autē qō roboraṫ rōne. Nā si nollet retinere pr̄ iure suo post annū esset in mora restituendi vt. l. s. §. exactio de rei vxo. ac. mora. añt est dlictū ergo in dubio psumitur q̄ retinuit eo modo quo pōt licite vti. l. merito. p socio. ¶ Quare est aduertendū q̄ posito qō dicta filia excludeṫ pscrip. xxx. annorū. vt filia tñ ipamet succedit sibiipsi ⁊ admitteṫ vt legitia lȝ sit exclusiua vt filia, cadum est q̄ pscri. xxx. annorū nō currit nisi post pupillarē etatē. l. sicut. §. nō sec⁹ de pscri. xxx. annorū. vnde est aduertendū, an deducto tpe pupillaris etatis remaneāt. xxx. an. Et ita ꝯsulo ego bar. de saxo. ferrato ⁊c. ⁊ erat manu sua scriptū plerīq̄ doctores dixerūt q̄ male ꝯsuluerat in prio pūcto: q: p nō facto non est adire hr̄ditatē: sec⁹ si interueniat factū vt possidere bona sic loquiṫ. l. q aliena. p ⁊ cōtra pt allegari: q: qs vr̄ vti retētiōe exc. pcedēte. sed hic pcedit titul⁹ do. q durat ēt so. ma. vt. C. fa. erci. l. ij. Econtra pt allegari q̄ pcedit titul⁹ successionis: ergo exco psumiṫ per hoc. l. iij. §. q fidē. de he. inst. durū est dicere q̄ debitor institut⁹ a creditore intelligaṫ adire non soluēdo debitum eo ipo sunt. ll. l. de ꝯtrata. l. si pterit⁹. ⁊ peius in scōo: q: vnum tñ tps est, adeundū tñ est iuṫ lȝ in bo. pos. sit tps difforme. Item in tertio pūcto. l. sicut non loquiṫ: q: loquiṫ in pscriptione actionis nō aūt loquiṫ i pscriptiōe facultatis adeundi. vñ negligētia patris administratoris nocet. ¶ In tex. psen. l. diuortio. ibi absoluēdus ⁊ sic no. de do. Itē no. q̄ in actione emergente. so. ma. marit⁹ non hȝ puilegiū. In tex. ibi ptinus res suas nota difficultatē excusari obligationē. ꝯbēdi rōne culpe ⁊ more. dic q̄ a tacita obligatione excusat nō ab expressa de ver. ob. cōtinu⁹. §. illud. ¶ No. pcepta legalia nō arctare q̄ ad pcipitiū sȝ ab ignauia submouere per. § illum. ¶ In. tex. no. q̄ officiuȝ gestionis nō arctat, vbi nō arctat natura obligatiōis. ¶ In. tex. §. ceterū ibi ppetue natura ⁊ cōtigentia: secus si sola natura sȝ facti cōtingentia erat statim expiratura vt in ex gl. ar. j. de cap. pater. §. vl. ¶ In, tex. ibi locuples. dic marit⁹ etiā locuples hȝ priuilegiuȝ habitu licet nō actu ⁊ ideo qñcūq̄ superueniat iopia vtiṫ hoc puilegio. ¶ In tex. ibi in tutore ⁊ quolibet curatore vt. C. de iudi. properādū. §. vlt. ¶ In gl. q̄ incipit ibi insolidū ibi alimentorū vt, in reb⁹ si in reb⁹ impediṫ ⁊ est rō quia in rebus nō ꝯsaṫ pietas. ¶ In gl. que incipit hic reddiṫ rō ibi, expectanṫ. dic tribus modis primo aut stat⁹ ē dubius ⁊ inspiciṫ qō euenire potest. j. de do. causa mor. l. iij. aut certus tunc non inspiciṫ. vt in. § sacr̄a. fallit rōne culpe vel more vt hic vel dic aut pn̄s status ō clinat ad casum ⁊ tūc debemus cōsiderare ⁊ premeditari futurum al's nō. Uel dic aut agim⁹ de re pn̄ti ⁊ nō inspicimus futurum vt in. §. sacramenta. aut de re futura que est in pendenti ⁊ tunc futura cōsideranda sunt vt ptȝ in actione de dote que est in pendenti cōstante matrimonio vt. l. ij. j. so. ma. ⁊ vide qō not. Cy. C. de pre. impe. of. l. vniuersa. in vltima qōne. Bal.

Si liber homo. Etiā q nō hȝ animū repetendi rōne erroris in conditiōe psone repetit expēn. p actionē negotiorū gestorum ⁊ soluēs creditori creditoris liberat se ⁊ suū creditorē per eādē solutionē. h. d. ¶ In tex. ibi ōbeam. s. huic libero hoī bona fide pos. ¶ In tex. ibi non em̄ rō dubitatiōis. ¶ In tex. ibi gessit. i. augeṫ dubitatio: q: nō aīo repetendi. ¶ In tex. ibi sꝯneg. gest. hic rñdet. ¶ In tex. ibi, q̄ sȝ actio ne. ge. ¶ In tex. ibi creditori scȝ mutuanti ¶ In tex. ibi soluta. scȝ a dño putatiuo. ¶ Not. q̄ nō habēs aīm repetendi tñ repetit sȝ ꝯ. s. e. l. nelennius ⁊. j. e. l. is q amicitia. So. aut iste q nō hȝ aīm repetēdi pcedit ex necessaria sciētia ⁊ tūc nō pōt repetere aut p errorē ⁊ tūc pōt q error psumptionē donationis excludit: nā in actiōe neg. ge. si est indebite solutū pōt repetere vt. j. de reg. iur. l. cuius per errorē. ¶ Scōo no. q̄ si dñs ne. soluit ei q̄ mutuauit gestor tollitur ope exceptionis. j. de exce. doli. l. si opa idē si offert. l. j. C. de excep. ⁊ ibi, no. so. aut iste soluēs tenebatur ex eadē causa pncipaliter vel accessorie ⁊ tūc liberaṫ ipso iure, vt hic aut tenebaṫ ex diuersa cā nō autē cōtēplatione eiusdē cause: ⁊ tūc liberatur ope exceptionis vt. d. l. ⁊ si opa. s̄m. G. qui ita no. j. de pig. ac. l. solutam. §. domū. loquor de liberatiōe soluētis a suo creditore: sed ille p quo soluit nō est dubiū quod liberatur ipso iure. j. eo. l. soluendo. dic vt ibi sicut ergo nominatista primus ⁊ secundus ⁊ tertius soluit: tertius primo pro obligatione secūdi certū est qō liberatur secundus a primo iure: aut se tertius liberat a secundo ipso iure tunc refert aut secūd⁹ ⁊ tertius tenētur ex eadē causa seu occasione ⁊ tūc ipso iure vt hic: aut ex causis separatis nō cōtingentibus se adinuicē tunc ope exceptiōis vt dicta l. ⁊ si opa. Et facit ad questio. maritus accepit nomē debitoris i dotē qui promisit vsuras ⁊ illas vsuras maritus exegit: tandē maritus conscientia ductus illas vsuras restituit queritur vtrū soluto matrimonio possit conueniri actiōe ō dote ad vsuras, p supposito statuto quod contra executionem instrumenti restitutionis

tutio nis

tutionis non possit opponi aliqua exceptio.ꝛ videtur determinari ꝑ hac lege:qꝛ ipso iure liberatur soluẽdo.vñ non ꝑ modũ exceptiõis ꝛ sic nõ obstat statutũ. ¶ Quid aũt si marit᷒ nõdũ restituit soluenti vtrũ possit conueniri ad heredibus mulieris ad illas vsuras extortas ab illo noĩe debitoris nũc est de facto in ciuitate assisiȷ facit qð dixi in.l.at qui natura.§.nõ tñ.s.eo. per Inn.in.c.qꝛ fur.ꝛ i.c.qꝛ frustra.extra de vsuris. Bal.

Litis contestate. Qñ aliquem esse locupletem est cã dãde actionis inspicit tps li.cõte.h.d. Qñ estet causa moderãde actiõis inspicit tẽp᷒ snie vt.l.quesitum ſ.de peculio. Qñ ergo apposita impedit processum inspicit tẽpus lit.cõte. Qñ impedit cõdẽnationem ꝛ nõ processum ĩspicit tps snie ꝛ iste est alius modus:sed primus est melior ꝛ erãt verba Bar.in.l.in pupillo.ſ.de solu.ꝛ videt tex.in.l.põpo.in negotiȷs.s.eodem. ¶ In tex.ibi patitur actionem.idest conuenitur.
1 ☞ Peculiũ nomen ad culpam adaptatur.
2 Culpa est cum non idoneo debitore contrahere.

Si pecunie. Qui pro alio feneratur tenetur de peculio contingente per culpam eo quod non idoneis pecuniam collocauit.hoc dicit. ¶ In text. ibi periculum istud verbum ponitur hic pro culpa non ꝑ casu. Et ideo inducitur ad.q.ꝙ ille q suscepit periculũ nõ videat ꝓmisisse ð casu fortuito vt no.i.l.sꝫ ꝛ si qs.§.quantum.s.si qs cau.
1 ¶ † No.ꝙ nomẽ periculi adaptat ad culpã ꝛ nõ ad casum tñ istõ nomẽ ꝓferebat hic a lege ꝛ ideo intelligit ſm nomẽ actio-
2 nis. ¶ † Scðo no.ꝙ ꝯtrahere cũ nõ idoneo debitore est culpa se᷒ si a pncipio erat idone᷒:sed ꝯtria fortuna sit de pauperat᷒ qꝛ casus ꝛ aduersa fortuna nõ dꝫ iputari gestori.ꝛ adde hic ꝙ no. ſ.ð pri.cre.l.si creditores. ¶ In tex.ibi pecunie.s.fenerãde. Bal.

Pater. Pater q rẽ donatã filio emãcipato admĩstrat tenet eidẽ actiõe neg.gest.h.d. ¶ Et not.hũc casum ꝙ si pr̃ donauit filio fundũ in ꝑmiũ emãcipatiõis ꝛ postea possideat ꝛ fruct᷒ ꝑcipiat qð tenet restituere fructus, ꝛ iõ multoties apponit in instris ꝙ pr̃ reseruat sibi vsumfructũ ad hoc vt nõ veniat restitutio fructuũ. ¶ In glo.venia in fi.vel ꝑpter obligationem ad antidora vt.ſ.de fideiuss.l.si testamẽto.§.ſ sed nõ ob.qð obligatio ibi nihil operat nisi in eo q sponte eã agnoscit vt.ſ.de peti.here.l.si lege.§.consuluit. Bal.
1 ☞ Quilibet administrator integram fidem prestare debet.
2 Vsura qualiter dicatur pena.
3 Debitum non soluere ꝛ pecuniam dñi contractare differunt.
4 Pena minor pro minori debito est infligenda.

Qui sine. Gestor negotiorũ tenetur a se exigere debitũ purũ vel in diem vl' post diem lapsum aliogn tenet ad vsuras nõ cẽtesimas:qꝛ pecuniã dñi in ꝓpria cõmoda nõ cõuertit sed suã ꝓpriam non exigit sed ad vsuras cõis tenebit.h.d. ¶ Diuidit in duas ptes qꝛ pmo examinat an veniãt vsure scðo quãte ꝛ q̃ sunt iste vsure.scða ibi sed qs vsuras. ¶ In tex.ibi non debitũ.s.an dñe. ¶ In tex.qsi rõ ad ꝓbandũ ꝙ ad cẽtesimas teneat. ¶ In tex ibi sꝫ isti᷒ nũc rñdet qõni ꝛ obiectiõi ꝛ dic isti᷒.l gestoris. ¶ In tex.ibi accepit.s.mutuo.vñ hꝫ causam recte a dño ꝛ est cã licita. ¶ In tex.ibi nã ꝓbat hic aperte rõnẽ dicti. ¶ In tex.ibi cõstitutum est vt.s. in ꝟ.qm̃. ¶ In tex.ibi hic.s.gestor. ¶ In text. ibi qꝛ ꝯcludendo loqt. ¶ No.ꝙ debitor in diem aduenientẽ die tenet a se exigere:qꝛ statim est ĩ mora ꝛ ita itelligit gl. ¶ Extra gl.op.qꝛ vr̃ ꝙ ibi ẽt q̃dã alia dilatio det a iure.vñ videtur obstare.s.e.l.diuortio ver.sed hic q̃dam in scðo respõ.So.q̃dã dñt ꝙ ibi loquit in die tacita apposita cã miserationis a lege: hic loquit in die expssa apposita ab hoĩe:nã durr᷒ agit cũ hoĩe ꝙ cũ lege ꝓꝫ oẽs. Gui.de cu.dicit ꝙ vbicũqꝫ apponitur dies certa si-
a ne ab hoĩe siue a lege semper dies iterpellat ꝑ hoĩe [a] nec recordat᷒ fuit de gl.ordinaria q̃ hoc dt.ſ.sol.mat.l.si mora;qũo ergo rñdet ad ꝯtrũ dicit ipse qð hoc est verũ regul'r ꝛ q̃tũ ad cursũ vsurarum;ꝛ ad accessiones vt hic sed q̃tũ ad expiratiõnẽ bñficiȷ a lege cõcessi secus vt.l.ꝯtra.nã ibi agit de expiratiõe bñficiȷ qð hꝫ marit᷒ nec cõueniat nisi in quãtũ facere pt̃ vbi vertit magnũ preiudiciũ:nã ibi auget obligatio pncipalis h ꝟo respectu accessoriȷ hꝫ Guil. Idẽ tãgit hic Cy.recitãdo. Mihi vr̃ ꝙ bart. ponat in.l.stipula.la grãde.ſ.de ꝟ.ob.ego tetigi in.l.diuortio.ꝛ solut.al'r tñ monet animũ authoritas Gui.ꝛ tenẽdũ est qð ipe
1 dicit ꝛ ibi adde hoc. ¶ † Scðo no ꝙ administrator publicus vel priuat᷒ dꝫ pstare integrã fidẽ ꝛ abstinere ab oĩ lucro nec dꝫ pecuniã dñi ad ꝓprios vsus ꝯuertere ꝛ si conuertit loco cuins-
2 dã pene tenet ad vsuras cẽtesimas. ¶ † Ex hoc ẽt habes qño vsura dr pena. Item habes ꝙ ille qui officio suo praue vtit ꝛ li-
3 cẽtia administratorꝫ abutit,dꝫ puniri ita dicit tex.ꝛ gl. ¶ † Itẽ no.ꝙ aliud est debitũ non soluere aliud pecuniã dñi ꝯctare.qꝛ ille q nõ soluit habuit a pncipio cãm a dño sed nõ ille q ꝯctat.
4 vt lr̃a ista oĩa dicit. ¶ † Itẽ no.ꝙ pro minori debito debet minor pena. ¶ In gl.s.ꝑ qð conditione ibi erit verum.ꝛ sic intelligit ꝙ ille q a se nõ exigit tenet ad vsuras ſm morem regionis.ꝛ iste intellectus probat.ſ.man.l.idẽqꝫ.§.si pecunia. Cyn.non ob. hec lr̃a qꝛ querẽdo nõ decidendo loqt. ¶ In glo.i.centesimas in fi.sed hec so.est directe contra hãc literã ꝛ iõ Iaco.de ra.tenet priã so.vt no.in.l.non existimo.ð admi.tut.Cy.ꝛ hoc patet esse verũ qꝛ hic non distinguit iter officia publica vel priuata sꝫ distinguit inter delictũ ꝛ simplicẽ moram. ¶ In gl.argu.in fin. pone enĩ ꝙ tutor a marito vl' a patre mariti cui nuptui tradidit habuit cẽtũ ꝓ eo qð eã sibi maritauit postea mulier vult repetere ista cẽtũ a tutore,an possit:ista questio format i qõnib᷒ Py.lei.ꝛ facit hec lex in rõne sui qð nõ repetat:qꝛ nõ ex administratione,sꝫ ab amico suo recipit. Itẽ qꝛ sua industria.ſ.de heredi.vẽ.l.vẽditor ex hereditate.ꝛ ad.l.fal.l.iȷ.eꝫ debeat restituere:qꝛ nullũ lucrũ dt apud eũ remanere.vt.s.e.l.siue.§.sed ita.ꝛ ð ꝓc.l.q ꝓprio.§.ꝓcurator ꝛ.ſ.so.ma.l.si ꝟo ꝛ ð vul.substi.l.sed si plures.§.in arrogato soluit duob᷒ modis vno mõ qð dꝫ restituere ꝑ.l.qcqd arbi.tu.alio modo ꝛ distinguatur an maritauit eaꝫ idoneo marito an min᷒ idoneo.pmo casu non reperit argumẽto.ſ.de rei.vẽd.l.in fundo.scðo casu sic de admini.tut.l.cũ plures ꝛ.l.seq.de tute.ꝛ ra.di.l.ſ.§.ſ.secundum Odo. Moderniores tenẽt indistincte primã solutionẽ.s.vt teneat restituere ꝑ ꝓallegatã qcqd ꝯtrium no.ſ.ad munici.l.titio in principio.glo.sed rñdet vt ibi no.in fi.ꝓsaluando gl.l.qcqd ꝛ.ſ.de leg.iȷ.l.lucius.§.sempronio.ꝑ hoc facit qꝛ puella non põt sponsa fieri sine tutoris authoritate.ſ.de sponsa.l.si pupill᷒.ergo ex negotio ipsi᷒ pupilli accipitur ꝛ sic tenet restituere per.l.nostrã que facit pro hac parte sic inducendo. Preterea si tenetur authorizari grat̃ vt.l.a tutoribus de admi.tut.turpiter facit accipiendo pecuniã vt l.iȷ.in fi.de cõdi ob tur.causam. Sꝫ tu dices qð hoc ar.cõcludit qð applicet fisco.ſ.de iure fis.lucius sed certe imo debet ipsi mulieri.ſ.ti.ſ.l.gñal'r.ꝛ.ſ.de litigio.l.fi.ꝛ.l.post legatum.§.amittere.ſ.de his q vt indig.C.de leg.l.penul.Cy.in addi.ipse ergo q transduxit puellaꝫ faciat qð puella repetat ab ipso tutore.ꝛ sic erit tutor digne exclusus:qꝛ non debuit lucrũ ꝓcurare ex officio qð dꝫ gratis facere. Extra facit ista lex in ar.ꝙ si premium est ꝓpositũ in gñe capientib᷒ exbãnitũ quod publicus officialis hoc faciẽs non mereat hoc premiũ qꝛ nõ sponte,sꝫ ex necessitate officiȷ.hoc facit qꝛ dꝫ hoc gratis reipublice impendere.argumento istius litere quidã dicũt cõtrarium:illud pmium est licitum ex quo est positũ cuilibet capienti per legem. Bal.

[a] ¶ Pro homine.ꝑ q̃ viõ tu frã.are i.l.quẽ admodũ.in fi.de ac.poss.ꝛ ibi dixi apo.

Additio Baldi.

Qui. ¶ In tex.ibi,ꝛ abstinẽte ar.qð statutum dicit ꝙ si quis cepit malefactorẽ habeat.cẽtũ ꝛ potestas cepit,qð non debet habere, quia ad hoc tenetur ex officiȷ debito ꝛ si non faceret turpiter faceret ergo accipiẽdo vt faciat turpiter accipit.ff.de ꝯdi.ob causam.l.iiȷ. Preterea lex iubet eos esse contentos suo salario eis deputato.vñ non debet vltra salarium aliquid querere vel hr̃e vt in aut.scriptũ est exẽplar.ꝛ in autẽ iusiurand.qð prestat ab his. ¶ Itẽ pro hoc quia generalis prouisio non intelligit relata ad eos quibus est specialiter prouisum vt l.heres meus.§.due statue.ꝛ.l.coheredi.§.cum filie.ꝛ.l.sed si plures.§.in arrogato.cũ similib᷒.ar.contra.ff.de ann.leg.qui mãda. Nã cũ due cause cõcurrũt in vna psona potest quis recipere premia duorum.sed respondeo hoc non esse modo vnaꝫ causam.s.officiȷ.ꝛ ꝑ hoc.ſ.qui mili.non possunt.l.is qb᷒.ꝛ qð no Iac.de belui.in constitutio prima codicis.
1 ☞ Liberatio queritur ignoranti.
2 Debitũ alienũ quis sine creditoris voluntate exigere non põt

Soluendo. Potest qs soluere quod ab alio debet:sed nõ exigere qð aliȷ debetur nisi ex voluntate creditoris hoc dicit ratio differentie redditur in tex. ¶ In tex.ibi naturalis enim ratio diuersitetas. ¶ In text.ibi meliorem.vt in primo dicto. ¶ In text.
1 ibi,deteriorẽ vt in secundo dicto. ¶ † Not.qð liberatio queritur
2 ignorãti ꝛ merito. ¶ † Scðo not.quod alienum debitum quis non põt exigere licet posset agere vt dixi.s.eod.l.si aũt facit.C.de solu.l.cum maritus. Item no.quod melior conditio alteri᷒ fieri põt deterior non põt quia non est eadem ratio contrariorum vt no.s.e.l.si qs negotia. ¶ In glo.vñ reperit hoc referas ad ignorantẽ.idẽ dicit Mar.in muito in hoc genere negotiorũ quod est nostrum ipso gestu secus in aliȷs generibus ꝛ ita intelligas.l.fin.s.eo.qꝛ istud est negotium necessarium. Gui.dicit ꝙ quedam sunt negotia q̃ possunt prohiberi tũc prohibitio impedit actionem nego.gest.d.l.fin. Quedã sunt negotia que possunt fieri cõtra ꝓhibitionem tunc ꝓhibitio non impedit actionẽ nego.gest.allegat glo.tamen in contrarium.ſ.de noua.l.si stichum.§.fin.vnde casus est pro illa glo.ſ.mandati.l.si pro te.q̃ loquit non solum in eo qui stetit in terminis fideiubẽdo:sed etiã in soluente dꝫ intelligi nisi dicas quod ibi fideiussit animo donandi quasi cõtra ꝓhibitionẽ ꝛ ideo non repetit vel distingue-

aut qui phibet hz iu⁹ ā cāz phibendi, puta q̄ solaꝝ est rigo-
ius z expedit sibi nō hre cōicare qcq̄ cū eo. z tūc si repetat aut
nō hz causam phibēdi z tūc repetat p.l.fi.C.e. fingitur donare
qd in maleficiis si aliquis solaat p futura 2dēnatiōe, alteri⁹ an
repetat dic vt no.in.l.apud antiquos in vl.gl.C.de furtis. Ex-
tra ḡrīē vtrū si quis pōt soluere p inuito z ignoraīte z ita pos-
sit offerre gl.senrit quod nō in.l.obligatione.C.de sol. In con-
trariū videt casus .j. de.sol.l.q.x.§.j.z.C.de cap. Icū postlimi-
niū scōm Buil.z no.q̄ hec lex hz locum in iudicio sine in solu-
tione. nā in vno articulo pōt quis cōparere pro inuito nedum
ad totā causam ar.l.liberto.§.fi.primo responso.ff.eo.l.ij. C.eo.
In gl.no.inuito in fine cōtraria soluunt in cōtractu vel quasi
hic in distractu q non fit per modū consensus sed re ipsa p so-
lutionē facit. j. de inreitur. l.labeo z ibi per Bui. Bal.

Additio Baldi.

SOluendo. An sicut qs sine mādato pt
suscipere iudicium totum ita
possit probatiōes educere sup vno capitulo no.C.e.l.
ō. Buil. reprobat hic gl. que est. C. ō so. obsignatione.
ſz male q̄ illū gl. negat liberari sed ipso iure nō autē negat ope
excep. at si debitor obsignaret, tunc ipso iure.

SJ cōmunes. Expensa que potuit pro
parte fieri insolidum fa-
cta pro parte parit actionem nego. gest. contra con-
sortem h.d. ¶ No.q̄ nemo cogit ō fendere niſi partē
suam z hoc verum q̄ commode recipit diuisionez z q̄ plures
sunt dñi: nā in eadē psona defensio est indiuiduaz ita loquit. l.
utpula. allegata in glo. super hac lege.

a ¶ Repetit adō paul. de cast. in pl. cxxxij.

SJ serui mei. Admonitio seu 2silio non
excludit actionem ne ge.ſz
mādatū sic q̄ tūc dz agi mādati, hoc dicit hec lex no
tabilis. ¶ Not.q̄ aliud est ifistituere aliō mādare adō
qō dixi ff. de offi. pñi. l. sepe. ¶ Jn. glo. ibi, insolidū non de pecu-
lio q̄ nō gessit negotia peculiaria ſz dñi. ¶ Jn ead. ibi, iul. dicit
hec vera. Et ista gl. arguit q̄ q̄ notarius dicit ego notari⁹ ro-
gatus, nō tm̄ est dicere quātuz si ex mandato ptinet vt. l. si quis
ex argētarijs. §. pertinere. supra de edendo. Bal.

CUm pecuniā. Soluens debitum re-
petit nisi debitoris in-
terfuerit illud nō esse solutū. h.d. pone exēplū p. lis
cui. §. flauius j. de so. ¶ No. quod pōt eē alicuius ne
gotium ipso gestu qō est inutiliter inchoatū z ista lex est limita
tio. l. soluendo. ff. eo. Bal

Additio Baldi.

CAm. An ille q̄ fideiubet p naturali tm̄ obligato
soluens ab eo repetat dicit accu. q̄ non. j. de
fideiusso. l. marcellus.

SQui amicitia. Amicitia impedit
actionē negotiorum
gestorum sed nō leuis amicitia. h.d. Bal.

1 ☞ Aliter dicitur geri quod fit causa honoris alterius.
2 Honores gradatim sunt adipiscendi.
3 Expense facte per scholares an sint computande.

QUe vtiliter. †Sumptus factus pho
re alterius intelligitur vtili
ter fieri z p actionē neg. gest. reperit. h.d. ¶ No. q̄ il-
lud qō causa honoris alterius fit dicit vtiliter fieri.
2 ¶ †Scdo no. q̄ honores sunt adipiscendi gradatiz. Et est ar.
cōtra nouitios doc. q̄ pcurāt sedē ordinariā, quia primo debēt
legere volumen, z gradatim ascendere. ¶ Item no. scōm gloss.
quod casum appetit q̄ postpositis gradibus per'abrupta petit
3 ascensum. ¶ †Et no. hāc legē precipue p expen. que fiūt in mili
a tia z doctoratu alterius qō sepe cōtingit in fratribus z 2iūct⁹
tamen illi nō semper repetunt, a qz si p honore pprio faciunt
nō repetūt vt. j. mādati. l. creditor. §. j. ¶ Jn. gl. j. obuenētes ibi
l.j.§.i. hoc dic vt no. do. in. l. barbarius. ¶ Jn. ea. gl. ibi. expēse.
incidentes equorū vel etiā indumētorum vel similiū que tantā
maioritatē exigunt quāto qs est in maiori honore facit. l. filia.
§. honoris. j. fami. erci. z. l. publi⁹ de cōdi. z dēmō. ¶ Jn gl. e. gl.
ibi actionē ad repetendū ab eo qō dedit. ¶ Jn. ea. gl. respōdeo
non qz sicut nō tenet mandatū rei turpis ita nec tenet ratiha-
bitio rei turpis quantum ad actionem nascendam inter ipsos
ad hoc facit litera nostra quam dicit honeste per gradus. i. non
ꝓpostere vt per symoniā. Et est arg. q̄ ille q̄ soluit pro indigno
debet amittere illō q̄ solaīt. ¶ Jn gl. pe. ibi, ex falso. qz ibi liber
tas debēt seruo dispēsatiue z ita sicut dispensaī pro ita contra.

TItius pecuniam. Berens negotia tertiū
credens esse sororis dz
agere ſ illū tertiū ne ille locupleteī ex debite cū alteri⁹ detrimē-
to hoc dicit. §. no. Jn tex. ibi, feciſſet non facturus alſ non fa-
cit dubium. ¶ Jn glo. versari alſ nō. ¶ Ibi nōe proprio z in
hoc distinguitur an nōe tertiū, an nōe suo ꝓprio, sed non hoc
distinguitur qñ nōe appellatiuo. Quidam possidebat quan-
dam rez emphiteuticā que non pertinebat ad eū sed ad alium
iste possessor soluit canonē verus emphyteuta nō soluit p mul-
tos annos quero vtrū inciderit in cōmissum z videtur q̄ sic qz
ille qui non soluit suo nōe, ergo alij non prodest vt hac. l. con-
trarium determinat. Buil. qz iste soluit nōe rei possesse non no
mine ꝓprio. §. e. l. qui aliena. §. fi. vñ qz solutio est realis oīus
pdest. j. quēadmodum serui. amit. l. vsu retinetur. cū. l. ſe. ff. Bui.
z probat ex theorica nostre gl.

MAndati. Pater exequēs mādatū colla-
tum in filiū tenetur ex persona
filij actione mandati de peculio sed si nō gessit ex e-
cutor mādati, sed mera contemplatione mādantis
tenet actione neg. gest. ex sua persona h.d. Eadē distinctio inter
extraneos locū habet: nā si mādatū Titij exequit Seꝰ facit
actionē mādati versari inter mandantē z mandatariū. Si aūt
contemplatiōe mandātis facit actionē versari inter se z ꝓhim ne
gotiorum. Et predicta vera in mandato cuiuslibet ḡnis z forme
sine sit mādatū de emēdo siue de fideiubendo, hz locū hec lex.
Ualde facit pro opinio. Jo. que ponitur. §. eo. l. pupilli. §. si tibi.
Premittatis q̄ sicut pcurator ad negotia pōt aliū substituere
ita potest suo nōe factū ratificare z tūc vſ executū mandatz
per illū siue bñ siue male ille gerti⁹ gesserit. Jta lex ponit octo
casus: quatuor i mādato de emēdo z quatuor in mādato sine
de fideiubēdo. Jn mandato de emēdo ponit pro in pñe cuius
filius mādatū suscepit, sed pater gesserat mera cōtemplatiōe man
dātis. Jbi si ꝓpterea &c. Scdo qñ pater gerit cōtemplatione filij
qui mandatum susceperat Jn versiculo si vero. Tertio quādo
mandatum de emendo suscepit extraneus. z mera cōtemplatiōe
mandantis tertius emit. Quarto qñ mandatū susceptū ab ex
traneo alius est executꝰ cōtemplatione mandatarij. Jn vlti-
mo qz z si in versiculo idem est tacite repetit eadē quatuor mem
bra in mandato fideiubēdi z sic sunt octo casus. ¶ Deinde no.
distinctionē de cōtemplatione z mente gerentis. ¶ Jtē hec lex
presupponit duo q̄ procurator ad emendū possit per alium sine
coniunctam personā vt est pater, siue per extraneū, z idē ipse
ponit in eo cui est mandatū de fideiubendo facit. j. mandati. l.
fin. z. l. apud celsum. §. nam diu. de doli excep. ¶ Item not. qō
hec lex id qō dicit in patre probat per id quod dicit de extraneo.
z sic eos parificat quoad quid. ¶ Jn gl. ibi si filius sol. ibi in pu
blico officio z fauorabili vbi tenetur ex dispositiōe legis in offi-
cio priuato facit quod no. in. l. j. C. de decurio. lib. x. ¶ Jn ead.
gl. ibi, cautius no. quod emēs in caute est in culpa ſz in mādato
de fideiubēdo que culpa pōt esse, aut qs excessus modi. Ridet
qz forte creditor erat cōtētus sine fideiussione, z ideo nō debuit
frustra fideiuberi.

ACtio. nego. Actio vtilis vel directa sit
eadē in substātia. h.d. vel
sic eiusdē effectus ē actio q̄ ponit cū solēnitate an
tiq̄ z illa q̄ simplr sine solennitate pcedit. h.d. ¶ Jn
tex. ibi in extraordinarijs. hodie ofa. Frāc. accur. ¶ Not. q̄ non
refert si agatur vtili vel directa z vtrū agat solēniter vel simplr
scōm primū intellectū vel. i. vtrum agat directa q̄ cōpetit ex ver
bis vel etiā ex mente an vtili q̄ ꝓpetit ad exemplū directe. vt in
gl. vel ibi, vtruz agat ille in cuius psona est orta actio an ille cui
est facta cessio q̄ dz vtilis. Et ista. l. sm diuersos intellectus alle
gatur vtrū actio vtilis z directa sint eedē in substātia tāgit Cy.
de act. z obli. l. j. z Bar. in. l. i. ff. de act. z obli. z est quēdā vtilis q̄
nascit ex eadē cā cū directa sicut est vtilis q̄ datur cessionario. z
tūc est eadē actio in substātia inspecta cā ꝓncipali. C. de pcu. l.
q stipēdia. nō inspecta 2clusione. Item qñq̄ obstat exceptio in
vna nō in altera vt no. in l. quoties in pnn. j. de admi. tu. z vti-
lis de qua dixi descendit a directa. Querit Spe. vtrū cessiona-
rius debet exprimere vtrū agat vtili ex persona sua an directa
ex persona cedētis in Spe. dō ac. z peti. §. sequit. ver. qd si ponit
Dy. j. de so. l. si duo. Quedam est vtilis q̄ dicit directe ista non
est eadem in substātia qz rō contrariorum nō patit vt sint idez.
C. de pscrip. xxx. anno. l. si quis emptionis. Quedaz est vtilis q̄
datur in subsidiū qñ deficit directa nec est in rerum natura z ibi
nō pōt dici eadē in substātia cū directa que nō est sed est quasi
eadē cū directa ad cuius exemplum z similitudinē inuenta est.
vt in. l. nostra. secundum vnum intellectum. Bal.

Additio Baldi.

ACtio. Vide omnino in Spe. de actio. seu petitio.
§. sequitur. versi. sed quid si ꝓpoſuit vxlem.
duobus. versi. sequen.

JGnorante. Frater qui stipulat dotem
nōie sororis tenet ipsa sti
pulatione facere id quod plz sorori. h.d. adde qō no.
j. so. ma. l. ij. §. nec cogitur. Bal.

Si rem

Item quam. Reperpta vel prescripta hz locū ratihabitio in subsidium. hoc primo. Qui solvit ad utilitatem tertū repetit. hoc scdo. in scda pte principali q̄ inciditur sc̄him Azo. ¶ In tex. ibi gessisse. vendendo rem meam ſ̄ti est prescripta hz Azo. ¶ In text. ibi sicut. Supra dixit de obligatione gestoris. hic ō obligatione dñi negocior. ¶ No. q̄ repempta vt in. l. rū. vel scripta vt in scdo ꝑt dñs rei hꝫ ratū in subdiū hz nō fuerit suo nōie gestū est ergo in isto casu actio negot. gest. subsidiaria. ꝛ iō nō cōpetit nisi q̄n nō est recursus ad rē ipam. ¶ Item vt cōpetat opz q̄ ille q vendidit nō habuit in re cām vel habuit lucrativam. l. si eū seruū. ſ. si cer. per. secus si onerosam. q̄ tūc gessit negociū. ꝑtiū q̄ non pōt fingi alterius. vñ q̄ tractat de bōno vitādo sic agēs est melior cōditio rei. l. si seruū. ſ. sequit. ſ. de ver. ob. q̄ dic vt plene no. C. de rei vēd. l. si mf. ¶ Queritur. Bal. qd si res nō est pempta nec ꝓscripta. tū est irreuperabiliter in aliū trāslata puta in hoiem potētē a quo non posset eripi saltē de facto. Guil. dicit q̄ hz locū ratihabitio ac si esset perpta vl ꝓscripta q: eadē est ratio hz Guil. ¶ In tex. ibi allicat ex 2 tario. dic vt no. ē. eo. l. quę vtiliter. ſ. fi. Bald.

¶ De calumniatoribus. ad Rubricam.

Super. Hoc titulo vide formas libellorum in Specu. de accu. ꝛ in Spec. de calūnia. vide Archi. ꝛ iq. fc. fi.

1 ¶ Judicem vel aduocatum corrumpens perdit causam.
2 Tranſactiones sunt permisse.
3 Pecunie appellatione omnis utilitas cōtinetur.

Meū qui. Primo dicit in quem detur actio ꝛ inquantuz: secūdo in quib⁹ iudicijs locū habet. tertio q̄n loco hz: quarto dicit quod nō solum hoc edictū imo speciales constitutiones quidem. quinto ꝛta ꝓdicta mouet casum dubium. sexto q̄n dicatur accepisse pecuniam. scda ibi. hoc aūt. tertia ibi: qui aūt quarta ibi. sed et constitutio. quta ibi nam tractat. sexta ibi pecuniā. No. q̄ ille qui accepit pecuniā vt comittat calumniam vl vt desistat a calūnia vel a principio tenetur in quadruplz post annū vtiliter in simplū. ꝛ hoc verū sine occasione litis pe-
1 cuniarie siue crīalis siue lite mota siue nō mota. ¶ † Scdo no.
a q̄ corrūpēs iudicē pdit causam. a iudē si corrūpat procuratorem
2 vel aduocatū. ¶ † Tertio no. q̄ trāsactiones sunt licite ꝛ de genere permissorum. sed concussiones ꝛ intimezationes sunt lordi-
3 des ꝛ de gñe prohibitoꝝ. ¶ † Quarto no. q̄ appellatione pecunie oīs utilitas cōtinet ꝛ ſpāliter no. cōtra mutuantē pecuniā officiali qui ſta est corruptela quedā. ¶ In gl. sup ℞. in eū. ibi actione in factū ḡnāli nō ſpāli. q: ifamaret. sed Ly. hic dicit q̄ nulla actio originaliter ꝓtoria infamat. vt. ſ. de vi ꝛ vi ar. l. neq; vnde vi. nā hoc nō est iure cautū ergo ꝛc. in aut. de trien. ꝛ semiſ. ſ. cōsideremus. tū q: cōtenti esse debemus penis legalibus de ℞b. ob. l. stipulatus. Itē q: pene sunt molliēde. vt. l. interpretatione. ſ. de pēs. fm Ly. in addi. ergo quare non dat ſpālis que infamat. Rñ. q: in ea cōclud. ē alr. vt ſ. de dolo. l. eū. fm Guil. ex ℞ appet q̄ est magis pōderāda 2clusio q̄ narratio. ¶ In gl. eū facere. No. q̄ pene statute cōtra aliq̄d accipiētes p barratariā videntur institute cōtra dantes. facit. l. i. C. de cupres. lib. x. ¶ In glos. criminali. ibi simplici. vt. ſ. ad l. corne. de sicā. ſ. i. ¶ In ea. glo. ibi q̄ accepisti no. q̄ est multū cauendū testibus ne accipiāt pecuniā p teſtimonio siue ℞o siue falso. ¶ In e. gl. ibi prosequamur. b. premia punit calūniā cōmissam accusando ꝛ instēdo: nō calūniā cōmissā pecuniā accipiēdo ꝛ ideo diuerse calūnie ꝛ diuerse cās sunt. ¶ In ea gl. ibi: sed illud cōclude q̄ ciuile iudicium non tollit crīale q̄n est de re familiari: sed vnū criminale tollit aliud criminale q̄n ex eadem cā descendunt. secus si ex diuersa. ¶ Et no. ex ista glo. q̄ non ois cōdēnatus de barrataria intelligitur cōdēnatus de fallo: nisi sit 2dēnat⁹. l. corne. ¶ In glo. nisi ille. in fi. no. ḡtū ad trāsactio. q̄ transactio regulariter est ꝓmissa ꝛ licita in cā ciuili. sed in criminali q̄nq; non licet actori: nec reo. ꝛ tunc reus hꝫ cōfesso. quandoq; licet reo nō actori: tunc reo p dest. sed actor punitur tanq̄ desistens. ¶ Et not. quod quedaz sunt delicta in quibus cōcordia pōt fieri per pecuniam. quedā i quibus nō pōt fieri, vt hac gl. ꝛ C. de trāsac. l. trāsigere. Et hoc verum q̄n acculatio est instituta bona fide. sed si per calumniam tunc habet locum ti. iste. vt in ver. qui autem. ¶ In gl. l. seq. nā in fine mutuātes scholaribus vt intrent ſub eis s sic vsurarij dicī debēt sicut ille q̄ emunt frumentum vel vinū ante tempus forte q̄n est in herba vel vinū garbum. hoc dic vt extra de vſu. c. nauiganti. Bal. ¶ Additio Baldi.

Meum. In tex. ibi: accepit. Itez ille qui dat tenetur crimine falsi q: hic agit vt veritas non appareat.

Uinctiā. No. q̄ ille qui liberat aliquem gratis vt donare. ꝛ sic debeat fieri insinuatio hec est veritas. ar. huius. l. fecit. ſ. de reg. iur. l. ii q̄ is obligatus. ꝛ hoc tenet Dy. per. l. cum quereb atur ad. l. falc. ꝛ videtur. ſ. qui. mo. pig. vel. hypo. so. l. i. in prin Ly. in addi. ¶ Not. hoc edictum q: loquitur multum precise ꝛ tāgitur per Jac. but. in. l. tale pactum in prin. ſ. de pac.

T generaliter. ſ. si igitur. ¶ No. q̄ non hz locum pena in eo qui ꝓpetranit barratariā ēt re integra. ¶ Secūdo no. q̄ nō solū q̄ accipit hz q recipit. ꝓmissionem tenet ex hoc edicto. ¶ Itē no. q̄ offenso datur actio ex hoc edicto nō aūt cōmittēti barratariā. ¶ Itē no. q̄ circa eandē psonā pōt cōmitti plures barratarie. ¶ Et per tex. huius versi. si igitur. ꝛ p. l. i. ſ. bestias. ē. de postlu. fuit determinatum fo. ētie cōtra quendam qui in officio cōmiserat barratariam ꝛ re integra penituerat. ꝛ hec penitentia sibi non profuit.

Hec actio. Heredi eius qui misericordia ductus dedit pecuniā ne alius calūniā pateret nō in quadruplū sed in simplum ex h̄ edicto. competit actio. h. o. Allegat iste tex. cū gl. iunctus q̄ in legibus sequentia restringunt precētia et q̄ ratio legis arctat dictū ḡiale legis siue affirmatiuū siue negatiuuz. dic vt no. Jac. ꝛ Ly. in l. i. ſ. sol. ma. Et apparatū huius. l. recitabo p tres opi. Nā primo i nube q̄ hec actio nō dat heredi rō reddit in lſa q: sufficit q̄ pōt repetere datū a defuncto. ¶ Op. q̄ ista rō 2trarietur dicto: q: ratio cōcludit q̄ in aliquo deē actio: dict⁹ vero negat ex toto ergo lſa cōtrariat sibīpsi. Solunt q̄dam q̄ ratio ꝓsupponit de vna actione dictum negat de alia h̄ est nulla actio competet heredi ex hoc edicto si bñ cōpetit condictio ob turpem causam. Sed cōtra hanc sol opp Jsta actio cōpetit danti. ſ. eo. l. si q̄s ab alio. ſ. i. ergo trāsmittit ad heredē. Solunnt quidam q̄ hoc erat verum si esset de re familiari. sed ista actio est adnēdicatina. Jsta sol. reprobat in glo. q: vbi habet respectus mere ad rem talis actio nō pōt dici adnendicatina si a mere ad personā. vt. l. cum emancipati. ſ. emācipatus. de col. bo. ꝛ no. Dy. de iniurijs. l. senatus. Preterea quomodo est adnendicatina vbi venit sola persecutio. vt hic. Preterea si esset adnēdicatina iudicium hoc ciuile tolleret crīale. q̄ est ℥ no. ē. l. i. ſ. ſ. ꝛ iō nō placet ista rō. vñ adducunt aliā rōnez ex hoc edicto et non debēt due actiones ꝓsecutorie nasci: vt. l. ij. ſ. de. ſ. vi bo. rapt. ꝑtim ex tra ordinarijs actionib⁹: vt no. ſ. l. ꝓri. ſ. ſ. etiā. Sz hec rō nō ꝓcedit q: cōdictio ob turpē cām est ḡnalis. Unde cōcurrit cū ista spāli actione. vt ibi patet reprobat ergo gl. hanc primam lec. ē. rñdet ad cōtrariū dicēs q̄ hec actio non datur heredi. ſ. in quadruplū: vt i. d. ſ. hz etiā Jn simplū sic: vt in rōne ꝛ expone literam ibi nō 2petit: scz in quadruplū. ¶ In tex. ibi q: sufficeret. restringit q̄ cōpetat in simplum. ꝛ hoc tenet Francis. Accur. ꝛ Ly. ꝛ sic ptz quod ratio includēs affirmationē restringit dictū vniuersale negatiuum. ꝛ ad hoc alleg. l. ista. ꝛ. l. si is qui animo ſ. de acq. pos. Sed cōtra hāc lec. op. ꝛ videtur q̄ nō detur repetitio. sol. ē. l. ꝓri. ſ. illud erit. sol. ibi turpiter dedit ex odio hic nō fuit turpitudo quoad dantē motus charitate. ꝛ sic nō obſ. Sed op. q̄ habēs hāc actionē quadrupli sicut heres eius ob cuius bonū vl malū datur. gl. concedit. in illo herede. sed hic loquitur de herede dātis. vñ nō ob. ¶ Ultio queritē vtrū heredi 2petat cōdictio ob turpem cām. Rñdet gl. q̄ no. q̄ verū est: q: nō eius nomine datur. vnde nullum negotium gerit. ꝛ oēs conditiones ex negocio gesto oriunt: vt. l. si in area. ſ. de condit. indeb. Bal.

Heredem. Ex turpitudine defuncti heres lucrari non dz. h. o. dictū ē. ē. de hr̄de dātis. h dz de hr̄de recipientis. ¶ In tex. ibi extinguāt. facit. ſ. ad syl. l. caius. ¶ In glo. vt hic ibi. l. si. que l. est multuz no. p hoc q: ista actio est repetitoria ergo applicat agenti ex natura repetitionis non ob. l. lucius. q: ibi rōne turpitudinis nō oziebatur actio priuato: sed fisco facit. l. ei qui. de his quib. vt indig. ꝛ q̄ no. ſ. fa. her. l. his 2ñr. ſ. ſ. ꝛ ista. l. est argu. q̄ heredes vsurarij non teneātur ad restitutionem vsurarum nisi quatenus ad eos peruenit. facit. ſ. fam. her. cetere. ſ. i. ꝛ q̄ no. de dolo. l. heredibus. ꝛ. ſ. de rei ven. l. cum aūt. sed tu dic q̄ insolidū: q: agitur ex quasi cōtractu. nā p cōdi. inde. repetuntur: vt extra de iureiu. c. obitores. ꝛ decretalis determinat q̄ teneantur vsq; ad vires totius hereditatis. extra de sepul. c. parochianos. non ob. l. q: hic agebatur ex delicto non ex quasi contractu. Specul. hanc. l. de iudi. deleg. ſ. restat. ver. quid si impetrauit.

Sed etiam. Actiones ꝓsecutorie se tollunt adinuicē: penalis aūt nō tollitur per rei persecutoriā sed minuitur vt nō cōtineat simplū q̄ ei inhereat tā q̄ rei ꝓsecutio. h. o. scōm verū intellectū. ¶ No. q̄ interdum condictio ob turpem causam competit cum actione in factum ex hoc edicto. Sed tunc queritur vtrum per condictionem ob causam tollatur actio in factum. et est hec questio trimembris

¶ Causa adde pari. de puteo i tracta. syndi. in ver. anni ꝛ q̄ ibi dixi in apost. vtl q̄ nō ipso iure: sed p sententiā.

scz an tollat in totū an i parte. ⁊ in simplo vt remaneat triplum an in exilio vt in furto litera ꝙfule nūcet ⁊ dicit qō sufficit altera actio qō ex itelligēdū vsq; ad ꝙrrētē ꝑtitatē. t.i. ꝑsecutoriā ⁊ sic ñ est verū qō in totū nec qō in exilio: sed media. q. ꝛa. s. qñ in aliquo. ⁊ sic forma agēdi ad quadruplū reducit ad formā agēdi ad triplū quasi altera actio ꝑsecutoria exemit ō quadruplo illud vnū simplū qō erat rei ꝑsecutio iste est ver⁹ intellectus Azo. Alij dicūt qō in totū tollit. sed male. ¶ Querit vtrū qñ lex imponit penam p noīa multiplicatiua siue respectiua, puta dupli vel tripli vel ſiſia vtrum in dubio totum esset pena mera an intelligatur ineſſe simplū qō est rei ꝑsecutio: quidam tenent ꝙ totū intelligit mera pena. gl. tenet qō in dubio inſit simplus. hec scōa est vera qñ actio est ꝑdita ei cui aliqd abest: sed cuz ni hil abest agēti: tunc totum est mera pena. j. eo. l. si qs ab alio. facit. j. de publica. l. hoc edicto. ⁊ qō no. ad. l. iul. pec. l. is qui prędā. ⁊ hoc est vtile scire pro statutis imponentib⁹ hās penas multiplicatiuas: si autē non sunt noīa multiplicatiua sed spālia: puta cōdēnet in centum tunc nunq̄ rei ꝑsecutio intelligit ineſſe: sed est ꝑsle mera pena. facit. j. de termino mo. l. agraria. ¶ In glos. magna ibi vel pōt distingui. Hanc tenet Jac. de. ra. ⁊ Ly.

¶ Additio Baldi.

Heredem. Vide i Spe. de in. dele. §. restat. x. quid si ipetrauit. vide qō no. j. de rei vendi. cum autem.

Anus autem. ¶ Ops ad agendū nō currit ignoranti que ignorātia in suo facto nō hz locū. sed in facto alieno psumit. h. d. ¶ No. ꝙ vbi qs agit ex suo facto statim currit ei terminus. hz vbi ex alieno non currit nisi ex die scie. Et facit ad. q. dicit statutū ꝙ donatio dz inſinuari itra lex inſles: ideō determinat p hāc. l. si donatio fuit facta pñti statem currit tps. hz abſenti a quo recipiēte p eo currit a die scie. ⁊ idē dicem⁹ in inſinuatiōe testatorū. ⁊ ita soluit Bar. p hāc. l. ⁊ p. l. quinquaginta de excus. tu. ¶ Itē no. ar. ad talē. q. Cauet statuto qō syndici villaruz debēt denunciare maleficia intra decē dies. ⁊ si intra dictū tps nō denūciant ꝙ puniunt in centū. ideō quidā fuit interfect⁹ clā in domo sua ⁊ ibi sepult⁹ fuit: ita ꝙ syndic⁹ ⁊ alij ō villa nesciūt illū mortuū. ideodo p. xv. dies sciuit syndicus illi de villa illū fuisse interfectum denūciauit maleficiū cōmiſſum in sua villa: petebat ab eo pena qz nō denūciauit intra decem dies q̄ritur an debeat ꝺdēnari: ⁊ determinat ꝙ no. p hāc. l. facit. j. ꝙ vi aut clā. l. si alius. Ly. in addi. ⁊ p Ja. de are. in. l. l. j. §. occisorū ad syl. oīzi. ff. de infami. l. genero facit qō no. Archi. ff. q. vj. anterior. ⁊ ideo qñ syndic⁹ denunciat post terminū ponat in denūciatione qō de nouo pervenit ad sua ā notitiā. ¶ In glo. erit ergo. in fin. ¶ Nota quod vbi lex dicit tps simpliciter esse vtile itelligit quo ad pncipū ⁊ ꝓcessum: nō quo ad principium tantum. Bal.

¶ Additio Baldi.

Annus. Vide de ista materia plene p Arc. ff. q. vj. anterior. vide in. l. j. §. occisorū. j. ad Sl. p Jo.

Si quis ab alio. Jn. tex. ibi intelligo. ⁊ nō solus ego ⁊ no. distinctionē hui⁹. l. ꝙ aut tert⁹ dedit noīe alterius aut suo. si alteri⁹ aut ratificauit aut nō vbi noīe alteri⁹ ⁊ ratificat vel ꝓcessit mādatū soli dño dat actio. qz fingit datū ab eo nō ratificat. vel nō est suo noīe gestū d ans agit in in simplū dñs in quadruplū. ¶ In glo. qō dedit. in fi. vtraq; solutio vera est ⁊ nota. ¶ In gl. scz intra annū ibi. §. fi. ¶ No. has allegationes ergo licet nouā lex nouam imponat penam nisi sit clausula derogatoria aliarū legum non intelligitur sublatus a lius modus agēdi. qō est no. p statutis imponētibus diuersas penas a iure cōi. vt no. Ly. in. l. q sepul. C. de sepul. vio. Bald.

Cum publicanꝰ. Publicanus turpē questū faciens hac actiōe tenet. h. d. Et no. Ɔ emptorē gabellarum q dicunt publicani. ⁊ iste. §. prefert nō est fact⁹ Ɔ eos q tenent in q̄druplū ex hoc edicto ex eo qō excesserūt. ¶ In tex. ibi pecunia esset vt nō faceret negotiū p calūniā. puta vt non traheret rusticū ad iudiciū rōne gabelle.

Si ab eo. Allegat qō eodē ꝓcessu sit restitutio rei ⁊ condemnatio criminalis inducitur p concor. j. de fur. l. interdum. §. qui furez. de variis ⁊ extraordi. cogn. l. medic⁹. nota. Jnn. extra de accusa. cū oporteat. ⁊ ad hoc allegabat Barto. hāc. l. nūdet ad. l. j. ¶ quando ciuilis actio. qz ibi principaliter non cumulantur: sed incidenter sicut hic Bul. dicit aliter in. j. si quis aliquem test. prohi. ⁊ tangit per Ly. an. l. fi. Ɔ. de offi. ꝓſi. in lectu. ¶ In tex. ibi interroget non apparet qō ex eadē instātia: sed doctores intelligunt qō ex eadē. ⁊ tūc est notandū Jac. bu. dicit qō qñ ciuile iudiciū et crimina descendit ex eadē. l. tūc pñt cumulari. secus si ex diuersis legibus. adde qō dixi in. l. qd ergo. §. pena grauior. Ɔ. de his qui

2 no. infa. ¶ In gl. nā ⁊ si no. ꝙ q ꝓbauit delictū non pōt accusari de calumnia. ſ. cōmiſſa agendo secus si nō agendo, puta qz produxit falsum testem vel subornatum ⁊ facit qō no. Rofre. titu. de senatuscō. ipbonano.

Bald.

De eruo qui. ¶ In tex. ibi sed citra. i. vltra ſtus duoꝝ. ¶ No. ꝙ nō semp torquēdus ꝺdēnat: hz interdū absoluit qñ ex totura nō pt crimen inuenire. ¶ Scdo no. ꝙ hz indicia debeant ꝓcedere ad tortūrā. vt. j. de ꝓba. l. cū probatū: hoc nō releuat accusantē a calūnia, qz sola indicia nō releuāt cum. vt. j. in ver. sed et citra. ¶ Itē no. ꝙ separatoꝝ delictorum separata debet esse ratio. ibi dum dicit separatim est enim ꝛc. ¶ Item no. qō damnum per tortūrā contingēs indebite debet emendari lego qō dic vt hic gl. magna. facit. l. penultima. j. de cō di. ob causam.

Bald.

¶ Explicit liber Tertius.

¶ Jncipit liber Quartus lecture domini Baldi, de Ubaldis de peruſio.

¶ De in integrum restitutione. Rubrica.

VTilitas. Cōmendat edictum, dividit tractat. intentionem pretoris breuiter ostendens. Et ista tria facit in titu. ibi huius tituli generalis. ¶ Not. quod illud quod est euidens alia demonſtratione non eget. facit j. de dote ꝓleg. l. j. in fi. ¶ Secundo no. quod sub isto titu. generali de in integ. resti. comprehendūtur omnes species restitutionum. ⁊ vide quod no. j. de nom oper. nun. l. de pupillo. §. qui nunciat, quam gl. debes premittere ad euitēdam totius istius materie. ⁊ no. ꝙ causa que euidens eget ex ꝓſſione. ¶ In glo. ſcilicet generali. in fi. imo prima verior qz sub hoc titulo. i. sub generalitate eius nota natura generis non situatio nem titulorum. hoc. dicit. l. ista.

1 ¶ Ratione erroris non competat restitutio in integrum.

VTilitas. Cōmēdat edictum ⁊ dividit tractatum intentionem pretoris sub epilogatione ponens: vide glo. in. l. de pupillo. §. si is

1 cui. de noui. oper. nun. ¶ † Quero nunquid ratione erroris competat in integ. resti. dic sic aut est error communis aut singularis. Primo casu conceditur in integ. restit. vt hic. ⁊ j. quando actio de pecu. est anna. l. quesitum. ¶ Secundo casu distingue aut error partis aut iudicis si partis non conceditur restit. in integ. vt. j. de confeſſ. non fatetur cum materia sua. si iudicis tunc refert: aut error effectus ⁊ conceditur in integ. rest. vt. l. seruo inuito. §. cum pretor ad trebel. aut non est error affectus: tunc non conceditur in integ. restitu. sed lesus appellat si vult alias stabitur sententie vt plene no. per Hug. ⁊ Con. de inſtit. ⁊ iure. l. pen. ⁊ facit quod not. in. l. si is ad quem. de acquir. here. ⁊ de excu. tut. l. qui testamento. per Jac. de are.

¶ Additio Baldi.

VTilitas. Cōmēdat edictū ⁊ dividit tractatū intētionem ꝓtoris sub epilogo tradēs. h. d. ¶ In captiōe de hoc in tit. ex ḡbus causis. de Mutationē hoc in tit. de cap. omi. ¶ In gl. que incipit de quo dic vt ibi: adde ꝙ sniа que nulla est qñq; ex cusat errantem. vt. j. de excu. tut. l. qui testamento.

1 ¶ Restitutionem in integrum petens debet causam allegare ⁊ probare.

2 Causa requiritur quod sit iusta essentialiter.

Omnes. ¶ Restitutio conceditur cognitio ꝙ causa ex qua petitur iusta ⁊ ra. h. d. ¶ † Not. ꝙ ille qui petit restitutionem in integrum

1 b debet causam allegare ⁊ probare, b si non allegat non procedit petitio quia vbi agitur cōtra ius commune opz qō causa specificetur in libello. vt. l. verum. §. sciendum. ⁊. l. minoz autem magistratus. j. de mino. debet etiam probare eam. vt. j. de iureiur.

2 nam ⁊ postea. §. si minoz. ¶ † Secundo not. quod non sufficit causam esse iustaz quātum ad propositum: sed requiritur ꝙ sit iusta essentialiter ⁊ ꝙ sit vera. nam gl. tenet cōm Jac. ꝙ nulla cā sit iusta nisi sit vera quod est verum essentialiter, sed ꝙtum ad procedendū super ea attēditur causa que allegat ⁊ habet ꝙ vera ꝋtū ad ꝓcedendum: sed ꝙtum ad victoriam nō habetur pro vera nisi sit probata vt. l. illicitas. §. veritas. de off. ꝓſi. facit. §. titu. j. sed ab eo. ⁊ de appel. interpolta. ¶ Extra querit Hug. vtrum in poſſeſſorio debet lis contestari: quod vide vt hic per eum ⁊ per Bar in. §. nihil cōmune no. Arch. ff. q. j. in summa. ⁊ in c. reintegrāda. facit extra de offic. deleg. consultationibus. ⁊ extra vt lit. non contest. accedens. adde qō not. C. si per vim vel alio modo. l. fi. C. vnde vi. l. momentanea.

1 ¶ Restitutio non conceditur sine cause cognitione.

2 In cause cognitione quot requiranur.

Omnes

a ¶ §. occisor. vbi vide eū dez Bal. ⁊ d. alex. de imo. in l. di n⁹. de cust. reo. post eūdē. Bal. in. l. fin. C. eo. tit. d. ale. ⁊ bar. i. l. nō dubiū de custo. reo.

b ¶ Et pba re. adō do. bart. soc. i cōſi. cclxvij. inci. circa primū. vſ. non omit to in. j. pte

OMnes. Ois in integ. rest. concedēda est de mū cā pbata. h. o. ¶ No. restōne non cōcedi sine cause cognitione. ¶ Quero quot requirunt in cāe cognitione. dico ꝙ quilꝫ requirit petitio [a] cū alle. cāe vt. ſ. de mino. l. verū. ſ. Kienſilo

3 ti: facit ad no.in.c.vbi periculũ.de elec.li.vi ¶ † De iurib⁹ an sint trāmissibilia dic aut ē ius cõe aut beneficiũ aut ꝑuilegiũ. Prio casu trāsmittit̃ si modo ē actũ ad actionē vel exceptionē vt no.ff.sol.mat.l.lucius.ꝛ si nascit̃ ex acta ex quo ius cõsueuerit trāsire ad heredes alias nõ.vt no.j.de ꝑcario.l.q̄sitũ.§.fin.si aũt est bñficiũ iuris vel rescriptũ principis transmittit̃ nisi contineat ius inseparabile a ꝑsona vt hic ꝛ ꝑ Inn.ō iud.c.q:.v.ꝛ de suspe.tu.l.post finitũ.In ꝑuilegio dic vt no.Dy.in.c.ꝑuilegiũ ꝑsonale.ꝛ no.in.l.sordidorũ.C.de excus.mu.li.x.¶ Ultimo no. ex hac.l.ꝙ iudicia annalia nõ inducunt vitiũ litigiosi:q: cõstituunt̃ in iudicio causante ꝑncipaliter ꝑpter res.ꝑbatur hoc.j.
4 de do.l.post cõtractũ.¶ † Itē no.ex hoc tex.quare fiscus succedēs ex delicto nõ tenet̃ vltra vires bonoꝝ.ratio q: hꝫ bñficium separationis sicut quilibet alius succedens ex delicto.vt hic. Bald.

¶ Additio Baldi.

Non solũ. Quoqꝫ vide Dy.i.c.priuilegiũ.ꝑsonale siue is.no.officium iudicis transire ex trebelliano.Ista.l.ad hoc allegat̃. Beneficiũ restõnis ad quemlibet iuris successorem transmittitur.Et est rõ q: nõ est mere ꝑsonale saltē in sui dñatiõe.Sꝫ i ꝑuiligiis q̄ nõ ꝑcedũt ꝑ viā iuris scripti.dic vt.l.sordidoꝝ.de excu.mu.ꝛ ō censib⁹ l.for.§.ꝙꝙ.ꝛ ꝑ Dy.in.c.priuilegium ꝑsonale ¶ An ex priuilegio oriatur actio.vide.C.de pig. aut.eleganter.in prin.¶ In gl.q̄ incipit:regulā.in ver.de puncto.imo dic vt.l.hantoni⁹.de acq.her.ꝛ.l.j.C.de resti.mil.¶ In glo.que incipit.l.in seruitute.ibi redactus.Not.minorem ex cā ingratitudinis reuocari in seruitutem.

Additio lecture vac.in.l.iulianus.Bald.

Iulianus. Per hanc.l.dicit Gull.de cu. ꝙ ꝑ criminalez accusationē bona cõfiscāda nõ fiunt litigiosa:q: principal't nõ agitur ad bona sed ad vindictā.Itē dico q: istud iudiciũ est ꝑsonale nõ reale.ꝛ facit qõ no.Inn.de exce.dile.ꝛ vide.j. de dā.infe.si quis missum.§.iudex.Facultatē.vide.j.de aut.tu. cyrographis.adipiscēde no.hic ꝙ ille qui ꝯsentit in ꝑncipali non ꝯsentit in accessorio ꝛ ideo non cogetur cognoscere bona.l. j.an bona de iure.Inn.extra de resti.veniens.

1 ¶ Non cõparens per dolum aduersarĳ appellare potest.
2 Absenti ex sui culpa succurrendum est.
3 Sententia in forma seruari debet.

Diuus antoninus. Habet duas lecturas ꝛ ꝑm lectu.Jo.h.d.verus cõtumax adhuc iudice ꝑ tribunali sedente cõparēs restituit̃ ad appellandũ.ꝫ primo.¶ Itē si ꝑpter dolũ aduersarĳ vel sine sua culpa absfuerit ꝛ nõ cõparuerit in termino nullo mõ.h.d.ꝑm istam lectu. ¶ Diuidit̃ in duas ꝑtes.q: primo loquit̃ de cõtumacia q̄ excusatur rõne immediate cõparitionis.Scdo de contumacia q̄ excusat̃ ꝑpter dolũ aduersarĳ vel ecclesiasticũ impedimentuꝫ. scda ibi nec intra has.¶ No.ꝙ cõparēs post sniam latam contra eũ ex vra cõtumacia tñ restituit̃ si cito cõparuit.s.iudice adhuc ꝑ tribunali sedēte.licet ad alia iam diuerterit ꝛ sic erat ꝑnũciatio absoluta ab ipso:sed añ ꝑnũciationeꝫ esset in fieri.iste vr̃ cõparuisse in termino ꝛ cessaret materia.l.nostre.q: cõparuisset in ipo actu.lo.ergo hec.l.vbi ꝑnũciatio iam lata erat ꝛ absoluta.ꝛ loquēdo in vo cõtumace imediate trāsiuerat in rē iudicatā.Et si dicat̃ nil est immutādũ ex snia q̄ ē rite lata ꝛ vallata suis solēnitatib⁹ istud ē verũ ꝑpter euidētē equitatē.sed hic euidēs eqtas occurrit.s.q: cito cõparuit.vñ nõ ꝑsumit̃ defuisse ex aio:sꝫ ex inaduertētia hore puncti cõparationis ꝛ est mirabilis presumptio.
1 ¶ † Secũdo no.ꝙ si qs non cõparuit per dolũ aduersarĳ:puta q: aduersarius dt etiā non cõpariturũ tñ fefellit citatũ q: comparuit ꝛ pronunciari fecit ꝛ datur restitutio ad litē:q: si cessaret restitutio cõpeteret actio dolo permittenda est ergo magis restitutio ꝙ actio famosa ad quā in subsi-
2 diũ cõfugiēdũ est cũ remediũ deficit aliud.¶ † Itē no.ꝙ vbicũqꝫ qs est abñs sine culpa ei est succurrendũ.facit qõ no.in.l.ꝑxi.ꝛ.j.de dā.infe.l.si finita.§.sed si forte.Conclude ex ꝑmissis ꝑ prima pars isti⁹.l.loquitur ꝑm Jo.in vero cõtumace qui citat⁹ dixit nolo venire.Sed contra hanc.lec.op.de tex.qui dicit sic tat⁹ nõ rñdit solue qõ exponit̃.i.non venit tamē se non vētuꝝ dixerat mutato tamen proposito cõparuerat iudice sedente ꝑ tribunali.¶ Extra sentit glo.q̄ incipit id est non venit:sed hic occurrit quoddā dubiũ vtrũ dicens nolo venire extra iudiciuꝫ reputet̃ verus contumax.glo.sentit.qõ nõ .in c.si ante.de dolo
a ꝛ contu.in cle.nec videtur ꝙ de istis verbis credatur nuncio[a]. lꝫ credat̃ de citatiõe.facit de sent.excõ.li.vj.in.c.venerabilis.§.secus.Bar.dicit ꝙ etiā ille qui extra iudiciũ dixit nolo venire est verus cõtũax sicut hic ptꝫ:q: nõ venit ad iudiciũ ergo nõ fuerũt ꝑlata i iudicio ꝛ tñ gl.appellat eũ cõtumacē veꝝ ꝑm eũ qõ est verũ: q: ē in eo verus cõtēpt⁹ hoc etiā apparet:q: mulctari ꝑt.facit.s.si qs ius di.nõ obtē.in prin.ꝛ.§.fi.ꝛ ita teneatis.hoc vr̃ sentire Arch.in.d.§.secus.Scdo modo op.cõtra le.Jo.contumax cõparēs: iudice ꝑ tribunali sedēte põt appellare sine aliqua restõne.vt.no.l.ꝑxi.ergo cessat restitutio in integrum hec l.vr̃ falsa.Sol.dt ꝙ verus ꝯtumax cõparēs iudice sedēte ꝑ tribunali nõ audit̃ ad appellandũ ipo iure.q: snia imediate trāsiuerat in rē iudicatā ꝛ sic nego oppositũ.Ex hoc no.ꝙ cõparitio iudice sedēte ꝑ tribunali nil opitulat̃ ad appellādũ ipo iure.ꝙ sic ꝑbo.Aut verus ꝯtũax erat:ꝛ tũc nullo mõ audit̃ appellās nisi remedio restõnis vt hic ꝛ sic ad appellādũ in iterg. re.ꝯcedit.¶ Ex ꝫ appet ꝙ.l.ista male a lleg.qõ cõparitio iudice sedēte ꝑ tribunali affert bñficiũ appellādi.nā hoc ñ dt hic: sꝫ dt ꝙ affert bñficiũ restõnis ꝙ etiā appet ex tit.q: est situata i titulo restõnis ꝛ ñ i materia appellationũ.ꝛ hic fixit Jo.suam lec.¶ Sed doc.nr̃i cõiter sunt in opi.ꝯria scꝫ ꝙ verus contũax iudice adhuc ꝑ tribunali sedēte possit appellare ipo iur.ꝛ hāc opi.firmat gl.l.ꝑxi.ꝛ vr̃ fundari ꝑ rõnē huius tex.Ad cuius euidētiā dico sic ꝙ qdā est verus ꝯtumax vere ꝛ interptatiue.et
b iste remouetur ab appellādo[b].vt.j.de iud.l.ꝛ post.§.fi.Quidam est ver⁹ cõtumax.sꝫ ñ interpretatiue:q: cito cõparuit.ꝛ iste audit̃ appellās et hoc probat̃ ꝑ tex.nostrũ in ratiõe sue lr̃e ibi estimari põt ꝛc.Quidā nõ est verus contumax nec vere nec interpretatiue ꝛ ō isto non est dubiũ ꝙ audit̃ appellās vt.l.j.§.biduũ qñ appella.ñ fit.Et si tu dicis ꝙ.l.indulget resti.nõ appellationē.Rñ.ꝙ loquit̃ de restõne ad totam cām.vnde in versi.nec intra.dicit restituere litē ꝛc.ꝑm Azo.¶ Item non ob.si dicis ꝙ snia immediate trāsiuit in rē iudicatā q: verum est vere sed non ficte.¶ Extra op.contra lec.Jo.verus contumax est in dolo. sed qui est in dolo nõ restituitur.vt.j.de min.si ex causa.§.nunc videndũ.ergo ista lec.est falsa.Sol.ꝑm Jo.but.contrariũ obtinet qñ dolus est immediata cā lesionis:sed hic non dolus sed snia ledebat.ꝛ est sol.no.Uel solue ꝙ ꝯrium loquit̃ i dolo vo ꝛ interpretatiuo.sꝫ hic est dolus ver⁹:sed nõ interpretatiu⁹ qñ purgatus ꝑ immediatā cõparitionē ꝛ obedientiā.ꝙ ēt est not. apparet ex lec.Jo.ꝙ lex nr̃a loquit̃ in vo ꝯtũace.Itē in restõne ad appellādũ.Cõtra istā opi.op.de.§.nec intra.ex vbo restituere litē vbi apparet ꝙ restitutio fit ad totā cām.i.ad eũ statũ in quo cā erat añ ꝑnũctationē non aũt loquimur in resti.ad appellandũ q̄ min⁹ affert vtilitati q: ꝑ eā nõ rescindit̃ snia sꝫ apit via future rescissiõi ꝑ appellationē interponēdā Rñ.ꝑm Joā. ꝙ ille.§.nec itra.mutat casum nā ibi interuenit dolus aduersarĳ vel impedimēti.hic non interuenerat dolus aduersarĳ nec impedimēti.ꝛ iõ ñ ē dign⁹ tāto auxilio ꝑꝫ Jo.ꝛ hoc vult gl.q̄ icipit in gñe.sꝫ Azo fuit alterius sñie.q: lr̃a nr̃a eqparat hos casus ꝛ ꝑ hoc tota loquit̃ de res.ad totaꝫ cām.¶ Itē ꝯiectura illius.l.ñ pt hr̃e locũ i vero ꝯtumacia:q: in icertis ñ in certis loc⁹ ē ꝯiecture vt in.§.cũ etiā ꝛ iõ Azo ꝯriat̃ Jo.in duob⁹.Prio q: dt ꝙ lex ista ñ pt loq in vero ꝯtumace.Scdo q: dt qõ lex ista ñ põt loqui in restõne ad appellandũ:sed ad totam cām.vñ scdm lec.Azo.h.d.l.summa vcꝫ fictus ꝯtumax veniēs post sniam iudice sedente pro tribunali restituitur ad totam cām.Item si dolo aduersarĳ absqꝫ sui culpa abfuerit.h.d.¶ Op.ꝯ Azo.fictus cõtumax põt appellare de iure cõi.ergo nõ restituitu.Sol.verum est ad appel.sed ad totam cām ꝙ plus est ꝛ expedētius sibi:q: nõ transfertur ad iudicē.vt.j.de min.l.perfecti.¶ Itē q: talis restitutio dicitur incidenter peti.vt extra de resti.in integ. suscitata.ꝛ ideo forte nõ desiderat ordinē iudiciariũ vt extra ō offi.indi.c.ĳ.Sed q̄ro qs est fictus q nihil dicit.ꝙ examia ꝛ dicā.j.l.ꝑxi.¶ Quero quid vult dicere lr̃a parũ exaudita ꝛc.Rñ. siue circa horā cõparēdi ꝑm Bar.¶ Tertia lec.in.l.nr̃a est Ja. qui dicit.l.nr̃a loquitur in vero ꝯtumace ꝛ in ficto cõtumace ꝙ vterqꝫ restituitur ad totā cām.lꝫ enĩ sit verus cõtumax ille q dixit nolo venire tñ hoc verũ nisi mutato ꝑposito compareat.et ita ꝑsumitur de isto q: cito comparuit:nam ex vicinitate actuũ ꝑsumitur animus.vt.l.si vētri.§.fi.de priui.credi.ꝙ credo verũ. q:.l.nr̃a indistincte loquit̃.Ex ꝫ no.ꝙ etiā ille q dixit nolo venire:tñ ē vsqꝫ ad terminũ expectand⁹ q: posset mutare ꝯsilium nõ dico ꝙ sit vlterius citand⁹.vt in.l.ĳ.C.qñ ꝛ qñ iu.¶ Nunc venio ad ver.nec intra .ꝛ opp.si aduersarius fuit in dolo ergo snia nulla vt.j.de iu.l.ꝑtor.Sol.ibi fuit dol⁹ in ꝑbāda ꝛ sic circa substātialia hic aũt circa cõparitionē aduersarĳ ꝑm bar.ꝙ no. ¶ Scdo op.ꝙ non valeat snia lata contra absentē impeditum vt.j.de re iud.l.quesitũ.So.ibi iudici liquebat vt iudici de ipedimēto q: emerserat in iudicio nā ibi febris occupauerat reũ in iudicio.hic nõ facit quod no.in simili.s.ō ꝑcur.l.ꝑcur.absentē. ¶ Quero qd vult dicere lr̃a.vt rõ ꝛ eqtas postulat.Rñdeo qñ ꝙ per absentiā quis est lesus in ꝑcessu cause ꝛ in snia ꝛ tunc totum retractat̃ saluo ꝑcessu.habetis similem distinctionem no. C.si aduer.rē iud.l.cũ ꝛ minores.qñqꝫ lesio est in ipsa appellationē.ꝛ tũc concederet̃ restitutio ad appellādũ.facit.C.de app.
3 l.ꝑeses.cũ ibi no.ꝛ.j.qñ appel.fit.l.j.§.fi.¶ † Extra no.ꝙ snia debet seruari in forma.ꝛ qõ nil est immutādum ex ea.facit qõ no.C.de sen.l.cum eorum. Bald.

Diuus

a ¶ Nuncio. adō feli.in. c.ad petitionez i.ix. col.ō accusa.ꝛ ꝙ ibi dixi in apos.

b ¶ Ab appellando. de quo vide tu latissime fel.in c.quod ad cõsultationem.in.xĳ co.ō reiud ꝛ qõ ibi dexi in apostil.ibi late ꝛ ad seruitutem.

Divus. Clericus cōparitionis excusat contumaciā ⁊ affert bñficium restōnis. ⁊ idē opaṫ dol⁹ aduersarij. h. d. ¶ Diuiditur in duas partes: nā in pria loquitur d bñficio restitutiōis indulgēde ppter cōparitionē factā iudice sedēte adhuc p tribunali. ¶ In scda pte loqtur de scda pte restōnis concedende propter dolū aduersarij. scda ibi. nec intra has. ⁊c. ¶ In tex. ibi: nō rñdit. i. in hora debita non comparuit. ¶ In tex. ibi: non sua culpa. i. malitia ⁊c. ¶ In tex. ibi: parum exaudita ⁊ c. circa horam comparendi ſm Bar. ¶ In tex. ibi: ideoq; qr ista comparitio tam cito facta est contumacie velamētum. ¶ In gl. ibi: psumi. ¶ No. vlti. psumptioni esse standū. sic. C. ne d statu defun.. si iur. ¶ In ea. glo. ibi psumptioni qr ibi contumacia vera ⁊ expressa nō videtur qꝫ possit velari. ¶ In ea. glo. ibi: in ficte cōtumace impropie loquitur qr loquiṫ impsonaľr citato qui nil dixit. vt. ſ. l. pxi. nam iste non est in contumacia xa: sꝫ tātā tñ velatur ista contumacia per comparitionem incontinenti factā. ¶ In ea. gl. ibi: cum. s. verum ⁊ expressum contumacem. ¶ In ea. glo. ibi: admittitur. s. ad petendum. ¶ In ea. gloss. lecta aliud est ibi ꝙ hic. qr hec snia ea vera cōtumacia statim transiuit in rem iudicatā. sed in. l. lecta pactum nudum alias secum traxerat suum effectum. ¶ In ea gl. ibi: sine fuit, hoc falsum est qr iste non appellat de iure cōi: sed bñficio restitutionis in integrū cito cōparēdo iudice adhuc sedente p tribunali. vt no. ſ. de ap. ex cōsensu. §. si. ⁊ in. l. i. in §. ff. qñ ap. sit. ¶ In ea. gl. ibi: ad totā cām. hoc nō vř verū: qr plus cōsequeret verus cōtumax incōtinenti cōparēdo ꝙ nunꝙ cōtumax ⁊ sic esset magis priuilegiata contumacia purgata ꝙ nunꝙ quātū ad veritatē cōmissa q nō differt bñficiū restōnis ad totam cām: sed simplicis appellatiōis. vt. ſ. quō ⁊ qñ iud. l. ab eo. Concludo finaliter qꝫ. l. nřa loquiṫ in xo nō aperto cōtumace, qr si nō cōpareret iudice sedente p tribunali omni remedio esset exclusus sed cōparēs iudice adhuc p tribunali sedēte: sꝫ mero iure sit exclusus ab appellādo qr snia statim trāsiuit in rē iudicatā: tñ ꝯsequitur bñficiū restōnis ad appellādū. ⁊ hic est verus intellectus huius. l. ¶ Si aūt aliqs cōpareret iudice adhuc loquēte: tūc de iure cōi posset appellari qr snia erat in fieri tpe cōparitionis ⁊ nō traxerat secū suum effectū. ¶ Itē si iudex nimis festinauit puta eram citatus qd cōpareré in vesperis ⁊ iudex pnunciauit in primis vesperis ⁊ ego cōparui statim adhuc hora vesperarū: tunc appello de iure
a cōi qr nō videor verus contumax.[a] nā debui credere iudicē nō ita festinaturū. ista ē gl. ſ. d ap. ex cōsensu. §. si ¶ In gl. sꝫ adqd. ibi dolo aduersarij si dolus respicit solū ipedimētū ꝯparitiōis. vt qr aduersarius meus suasit mihi se nō cōpariturū. tūc fiet restitutio solū ad appellādū, si aūt dol⁹ respicit pbationē ⁊ merita cāe: tunc ad totā cām datur restō in quo ista differūt vide per Azo. in summa si aduersus rē iu. ¶ Itē si cōtumax cōparet iudice remoto a bancho, sed statim reuertente petet restitutionem ad appellādū, qr eadem concessio dicit. ar. l. ij. ſ. de diuor. ⁊. l. lecta §. dicebam. ⁊. l. ventri. de priuil. credi nam. l. iul. de diuor. dicit qꝫ non dicitur discessisse que cito redijt. Bald.

1 Equitas rigori est preferenda.
2 Comparitio debet fieri coram iudice p tribunali sedente.
3 Petens contra sententiam restitui quid debet probare.
4 Absenti condemnato qualiter succurratur.

Divus. ¶ Uide Inno. extra d ap. interposita. ¶ In gl. cum hoc vide oino Inno. extra de accu. ad petitionē. ¶ In glo. qdā dicunt martio. vide in spec. de ꝯtu. §. i. p totum vide Inn. extra d excel. plat. c. ex lřis. ⁊ in Spe. de citatione. §. in sol. in fi. §. ¶ Et si nihil no. solēniter actū, difficulter retractaṫ, hinc est qr diffinitiua nō reuocaṫ.
1 ¶ † Equitas no. equitas pferṫ rigori.[b] ¶ Euidēs no. euidētem vocat hic ex psumptiōe ſm Azo. vel, ex fictione ſm Jo. qꝫ no. facit de le. ſ. l. sꝫ. in prin. ¶ Itē not. ſm Azo. restitutionē in integ. concedi ex sola psumptione: subueniendum adde. qd no. ad treb. seruo, inuito. §. cū pretor antē. vide Arch. xiij. di.
2 epo. si quis sedentē. ¶ † No. cōparendū corā iudice sedente p tribunali. Item facit cōtra eos q cōparēt qñ iudex iam surrexit ⁊ est in recessu a bācho, qr nimis se arctauerūt ⁊ reputantur contumaces, de hoc in spe. ti. de cōpa. In tex. exaudita. ꝗ pter hunc casum nō crediṫ ei q dt se nō citatū, vel non audiuisse citantem. ⁊ facit extra de ap. cū parati. Uoce circa horā cōparēdi. Bar. in aut. q semel. Restitui. ad totā cām. ar. ſ. dicit restituere litē. i. reponere in statum in quo partes erāt ante lesionē contractā. Restitutio em̄ ad appellandū non restituit litē: sꝫ parat viā ad possendū appellare. ſ. eo. l. si. vñ cōcessa restitutione ad appellādum si non sequaṫ appellatio intra decē dies, rata manet snia. Et dt Inn. qꝫ hec restitutio ad appellandū non semp cōputaṫ p vna appel. sed hoc nō credo verū, qr aliud est appellare. aliud restitui ad appel. ¶ Itē si computareṫ pro vna appellatione ista nō esset restitutio, qr in hoc remanet. Uel sic. qd attentatum esset eius beneficium circa appel. culpa lata. nam si lata culpa secus.

qr equitas ñ suggerit eū restitui tūc nisi in casu quē subijcit qñ dolo aduersarij hic pcur. hoc a ꝯrio sensu. Famosam. no. qꝫ res. in integ. cōcessa ex dolo aduersarij nō infamat. Hic queriṫ prio in quo ꝯtumace intelligitur. l. nřa. ⁊ hic due sunt opi. vna Jo. qꝫ in vero cōtumace. alia Azo. qꝫ in ficto sed ꝯtra Jo. facit tex. ibi non sua culpa. ⁊c. Rñdet Jo. qꝫ ibi tex. sonat in quadam fictione vñ in rei veritate est vere cōtumax: sꝫ fictione iuris nō. ⁊ qd hoc sit verū ptꝫ in xsi. estimari potest: ⁊c. Et ſꝫ hoc no. sicut dicimus in cōtumacia qꝫ alia est vera alia ficta ita in nō cōtumacia nā nō ꝯtumacia alia vera. vt ibi: alia ficta. vt hic ⁊ hec. q. extra minaṫ. In gl. ibi. presumi. ¶ Scdo qritur de qua restōne loqtur l. nřa in prin. ⁊ in illo ver. ideoq; ⁊ ista qd dependet a precedenti ⁊ ideo sicut in precedenti sic ⁊ hic sunt due. opin. vna Jo. q dixit qꝫ verus cōtumax cōparēs iā lata cōtra eū vt cōtra ꝯtumacē snia: adhuc iudice pro tribunali ea vice sedente restituitur ad ap. ⁊ sic intelligit hāc. l. sed cōtra Jo. op. ⁊ vř qꝫ verus cōtumax nullo mō restituatur nisi sit minor: vt. l. minor si quasi ꝯtumax. ſ. de mino. qr in minore nō cadit omnimō vera cōtumacia in iudicijs sꝫ in maiore cadit ergo ⁊ in dolo. ⁊ sic nō dꝫ restitui. So. hoc opatur fictio: qr fingitur nō contumax qui tam cito cōparuit. vñ cū fictio dolum amoueat conceditur restitutio: sed ꝯ ſ fingiṫ nō cōtumax ergo snia nulla p ꝯñs fingiṫ: qr lata in absentē non contumacē. So. ista fictio non derogat veritati ex toto. qr non est plena fictio: sed quoad quid. ¶ Itē op. qr tā cito conparendo purgauit contumaciā suam ⁊ sic iure cōi debet audiri appellans ex quo contumacia est purgata vt. l. sancimus. C. de iud. Rñ. qꝫ ꝯtumacia tunc purgatur qñ comparitio sit re integra sꝫ hic res non erat integra. qr snia lata ⁊ post sniaꝫ non hꝫ locū purgatio more: vt. ſ. d iudi. sol. iam tñ. in prin. ⁊. ſ. ti. j. sicut exce. in. §. sat clemēter. ¶ Itē op. Jo. dicit qꝫ restitutio fiat ad appellandū. sꝫ ꝯ hoc iste q de iure cōi audiṫ appellās non petit restitutionē ad idē, vt. ſ. de mino. l cāe. sꝫ ver⁹ contumax comparēs iudice adhuc sedente p tribunali pōt appellare: qr fingiṫ non ꝯtumax. ergo. ⁊c. Certū ē em̄ qꝫ non ꝯtumax iure cōi appellat. Sol. distingue in ꝯtumacia. Nā i non xa ꝯtumacia vex dicis ⁊ obijcis i ficta. nā ſꝫ Jo. qꝫ ē no. opaṫ em̄ hic xitas q i delictis sicut ē ꝯtumacia inspiciṫ vt. l. qd ergo. §. cū aūt. ſ. de infa. ¶ Itē op. ꝯtra Jo. qr tex. in x. nec inter. hoc apte dt. l. qꝫ restituiṫ. Sꝫ rñ. ꝙ ibi alius casus. qr cōcedo in suo casu vbi eqtas hoc dictaret sed hic non dictat qꝫ restitutio ꝯcedaṫ ad totā cām. Sed ꝯtra istud vř lřa q coniūctim loquitur ⁊ copulat sequētia pcedentibus ꝙtū ad iuris effectū dū dt nec inter has solū ⁊c. vt... cū de lanionis. §. asinā. de fun. instru. Et ideo. d. Azo. intellexit qꝫ hec restō concedaṫ ad totā cām ⁊ qꝫ hec. l. loquaṫ in ficto ꝯtumace. Sed ꝯ hoc op. fict⁹ contumax iure cōi est tut⁹ ⁊ pōt appellare. ergo cū habeat ordinariū auxiliū non recurrit ad extraordinariū. vt. l. in cāe. Rñ. vex est, nisi p extraordinariū plenius subueniret. Itē hec ad aliō ꝯpetūt: qa vnū ad appellādū aliō ad totā cāꝫ. Et ſm hoc hāc. l. tota die allegaṫ, qr citat⁹ psonaľr q nil dixit si ꝯpareat iudice sedēte p tribunali iure cōi pōt appellare si non compareat ñ pt. ⁊ dato qꝫ hec. l. ñ dicat de appellatione expsse: sꝫ de restōne. tñ dt hoc i rone sni: qr hꝫ p non xo ꝯtūace ex quo comparuit iudice sedēte p tribunali vt statim sequiṫ qꝫ pt appellare. ¶ Itē hꝫ aliud auxiliū. s. restōnis ꝯ sniam siue ñ appellet ⁊ fingaṫ non appellasse. vt qr ñ psequiṫ qꝫ ē not. nā hoc casu non vř ꝯsentire snie. qr illud ē vex vbi non hꝫ aliqd aliō remediū ad rescissionēꝫ snie at hic hꝫ nec tolluṫ ista remedia electione. qr ꝯpetūt ad diuersa. ¶ Extra gloss. sic ꝯ ar. non dꝫ esse melioris ꝯdōnis qr ñ comparuit añ sniam ꝙ si comparuisset sꝫ si comparuisset ⁊ ꝯdēnat⁹ fuisset solū bñficiū appellādi hřet. ꝗ ⁊ tūc hꝫ ipm solū ⁊ hoc iure cōi timore hui⁹ ꝯrij gl. itellexit hāc l. qꝫ si iste ꝯparuisset i termino non fuisset ꝯdēnat⁹. vñ dt qꝫ fuit ꝯdēnat⁹: qr ꝯtumax. vt in gl. q incipit: infra cām. Nā ꝯtumax rōne ꝯtumacie ꝯdēnat⁹ vř ⁊ sic est psumptio qꝫ si non fuisset cōtumax: qr fuisset sniam passus. vt. ſ. de rup. te. q repud. §. vlti. ñ ē ergo melioris ꝯditionis ꝙ si ꝯparuisset imo in illū statū reponit quē verisiľe est hře si ꝯparuisset. Sed ego intelligo qꝫ intelligaṫ qs ꝯdēnatus ex ꝯtumacia qñ est vere contumax vel qñ fuit ꝯtumax in instruēdo cām q em̄ cām diligenter instruxit ⁊ ex acititatis cōstat contra eū licet em̄ postea solū i snia sit contumax tñ non ideo vř cōdēnat⁹. ¶ Itē si iudex expsse assūpsit istā cāꝫ qr constat nobis pbatū p testes vel instřa. Nam tunc etiā si cōparuisset eandē sniam contra se reportasset vt extra de sentē. ⁊ re iu. cū bertol. ibi ex tenore snie ⁊c. ergo non erit restituendus
3 ad totā cām. sed de iure cōi appellet si vult. ¶ † Pro declaratione horum quero iste qui petit restitui contra sniam quid hꝫ pbare, ⁊ rñdeo duo. s. se lesum ⁊ se comparuisse iudice pro tribunali sedente: nā de lesione probāda qꝫ sit necesse ptꝫ in. l. nam postea. §. si minor. ſ. de iureiur. de cōparitione ptꝫ per. l. nostrā. Concluditur ergo qꝫ si non est lesus p absentiam non restituitur: vnde si causa sententie non fuit absentia sed iusticia cause sne, non debet restitui. ¶ Item non debet rescindi sentētia si iterū

a ¶ Uer⁹ cōtumax. vide. d. alex. de imol. in l. ppterādū §. finantes res. in vlt. col. xxij. cōcluño. C. d in.

b ¶ Rigori. ⁊ an ⁊ qñ. vide Frācis. are. l. si seruū. §. sequitur. ſ. d ver. obl. ⁊ eūdē Bal. in. l. j. ſ. de iust. et iur. ⁊ qd ibi di xii apost. ibi in ver. iij. opp.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

idē esset pnūciandū.vñ si ex actitatis apparet absentē dānari
debuisse rescissa snīa iteruз esset dānādus ergo rescindi nō oз.
ꝙ ergo restituat ad totā cām intelligendū est qñ snīa fuit iniu-
sta:nā si iusta nō eēt lesus esset.Et vide sup hoc ⁊ sup le.q.Inn.
ex.e.tum.ex lris. In gl.j.sup ver.ergo credo vsqз in fi.illius gl.
ibi oīno ⁊ viō ⁊ pōdera vba Inn.⁊ facit.j.l.pxi.¶ In tex.ibi
cognita.s.cā ⁊.š.eo.l.oēs. Sз iuxta hoc querit vtrū possit iusti-
ficari vł non iustificari ex nouis pbatiōib⁹ ꝗtū ad restitutionē
admittēdā vel excludēdā. Istud dubiū pfunctorie tangit Inn.
de pui.cū olim.ad fi.¶ In gl.q̄ incipit mirū vř.ego dico ꝙ aut
restitutio petit ad appellandū aut ad totā cām.Si ad appellā
dū aut a diffinitiua.⁊ pñt induci nouē pbationes aut ab inter
locutoria ⁊ nō pñt induci.qꝛ p hoc nō vinceret in appellatiōe.
de appel.in cle.Inn.ō no.ope.nū.significati.vñ ad qd restitue
ret nō em̄ est restituendū ad appellādū frustratorie.vt.j.ō vsu.
tutor.Si vo ad totā cām tūc aut erat pclusa via pbatiōib⁹ in
terpsentes ⁊ tūc nō ē cōcedēda restitutio nisi ex illis actis appa
reat ius petētis restitutionē,quia cum ad eandē instantiā fiat
restitutio ex eisdē act.esset iterū pronūciandū.Aut nō erat pre
clusa via vel petit amoueri obstaculū istius pclusiōis ⁊ tūc no-
ue pbationes induci pñt.vt.l.minor.xxv.an.§.omissa.j.de mi-
no.¶ Itē op.cōtra Azo.ꝙ restitutio fiat ad appellādū tm̄.j.e.
l.fi.Sol.dicit Azo ꝙ ibi fuit legitime defensus.hic prorsus in
defensus vñ ibi cōparuit pcurator ad audiēdā snīam hic vero
cōparuit añ snīam:sed statim post comparuit ipse principalis.
Itē op ɔ̄ vtrūqз Jo.⁊ Azo.aut ista snīa fuit lata vltīa die ter-
mini ⁊ tunc si eadē die cōparuit:⁊ tūc nō debet reputari contu
max qꝛ totā illam diē habebat libere ad cōparēdū.de ver.ob.q
añ calendas.Aut post illū diē ⁊ tunc cessat hec.l.nā hic plane
erat cōtumax ⁊ in mora p diei lapsuз.⁊ dato ꝙ esset expectat⁹
de benignitate tñ illud est vsqз ad illū punctū quo snīa fertur.
vñ postea oīs via est pclusa:nec em̄ arctat iudex in expectatiōe
de benignitate expectare potest pront vult.de offi.deleg.consu
luit.So.dico ꝙ snīa fuit lata vltima die termini ⁊ contrarium
intelligitur bm rē expediēdā in termino.de ver.ob.eū q certax.
Vñ bñ valuit snīa etiā tanqз cōtra ɔtumacē lata.vt no.inst.de
ver.obl.§.ħ.⁊ i.o.c.cōsuluit.¶ Itē op.cōtra lrāз Azo.qꝛ lra loq
tur de citato in psonā:alias citatio apprehēdit ergo si non con
paruit est vere cōtumax.Rñdeo ꝙ est ita imo imaginat lex qȏ
nō sit ver⁹ ɔtumax:qꝛ nō oз dol⁹ presumi.⁊ hic lз Acc.j.e.l.fi.
vł dic ꝙ iō nō hř p vero ɔtumace qꝛ cōparuit iudice adhuc se
dente p tribunali alias ver⁹ ɔtumax cēseret ex quo psonaliter
citatus fuit ⁊ nō cōparuit vllo mō.vt no.j.de app.l.ex ɔsensu.
§.fi.⁊ dic vt plene le.⁊ no.in.c.si añ.de do.⁊ cōtu.in cle.⁊ facit.j.
de fideic.lib.si eū.§ j.⁊.š.si quis ius di.nō obtē.l.j.§.fi.Ubi de h
q̄ro cū bm Jo.hec.l.loquat de vero cōtumace,ꝙ est eius exem-
plū.Rñdeo ꝙ citat⁹ dixit nolo venire hic est ver⁹ ⁊ euidēs con
tumax bз Jo.idē tenet Inn.extra de acc.ad petitionē hoc ergo
iure cōi nō audit appellās ad diffinitiua.Quid i iterlocutoria?
Rñdeo idē multomagis nā etiā facili⁹ denegat appellatio ab
interlocutoria ꝗ a diffinitiua.Sз nūqd rōne cōtumacie impe-
dit petere reuocari ɔ̄rio impio interlocutoriā ⁊ vř ꝙ non.C.de
iud.sancim⁹.cū si ¶ Itē bm lrāз Jo.q̄rit de ista restitutione ad
appellādū intra quot dies debeat peti.Jo.intra.x.ꝙ intellige
cōputādos a die quo peti potuit restitutio.⁊ non ob.j.eo.l.fi.⁊
qñ ap.sit.l.j.in fi.Itē quid si pcurator est vere cōtumax vtx p-
iudicat dño in appellādo.dic ꝙ ñ vt.l.j.§.si pcu.š.si qs ius di.
nō obt.⁊ no.p Inn.extra ō li.nō cōte.c.j.¶ Op.ɔ̄ de ele.stat⁹.
⁊ no.j.de re.iur.l.non pōt dolo.¶ Item q̄ro cum bm Azo.hec
l.nō loquat in vero cōtumace:qd erit in eo cōparēte.vt dr ī hac
l.Accu.dt eum oī auxilio destitutū.Nā statim snīa transiuit in
rē iudicatā ⁊ trahit secū executionē.Jo.ɔ̄ cuius opi.equior est.
¶ †Ultio recolligēdo materiā hui⁹.l.si q̄rat quō succurrit ab
senti cōdēnato dic aut nullaten⁹ cōpnit tpe snīe.s.stati post iudi
ce p tribunali sedēte anteqз cōparuit lata snīa:tamē adhuc iudice
sedente p tribunali.Pio casu aut loquimur de iure cōi.⁊ di
stingue iter vex ɔtumacē q nō appellat ⁊ fictū q appellat.Ac
cipio fictū ɔtumacē.i.eū de q̄ nō cōstat ꝙ sit ver⁹ cōtumax qꝛ ɔ
tumacia residet i pposito magis ꝗ i actu.vñ si nō cōstat pprie
⁊ apte de pposito ⁊ cōtēptu dr ficta ɔtumacia q̄ nō repellit ad
appellādū qꝛ h est penale.⁊ fictiones sunt trahēde ad ɔsequen-
tiā vel ad penā lз sunt stricti iuris.vt.l.ħ.j.de iure fisci.¶ Item
appello vex ɔtumacē dñз qñ pcurator est etiā ver⁹ contumax
nā ppter impropietatē in psona ɔtumacia ista nō est vera ɔtu
macia dñi:sed representata ⁊ sic ficta bm Inn.vt lit.nō cōte.tit.
j.sз Cōpost.dicit ꝙ lз sit repsentata tñ est repsentata cum eadē
qualitate.i.vt vera ɔtūacia.nā qñqз fingit qs vere cōtumax ita
no.Cōpsto.de ele.statuim⁹.Spe.ɔ̄ de cōtumacia.§.fi.ver.pe.p-
ma placet p.l.j.§.si pcurator.š.si qs ius di.nō obtē.Aut loqui-
mur de iure speciali.s.de bñficio restitutionis.⁊ tunc aut ɔdem
nat⁹ alleg.dolum aduersarij aut do.ū iudicis ⁊ dic vt dixi in.l.
pterea.de iu.⁊ iure.Aut puilegiū abñtie vł impedimētū.⁊ dic
vt.j.eo.l.fi.intra gl.Si vero reus cōparuit iudice adhuc sedēte
p tribunali.tunc i oībus casib⁹ in quib⁹ iuuat⁹ si nō cōparuit
iuuat vt hic.sed qñqз iuuat hic ⁊ nō ibi vt si verus ɔtumax:qꝛ
restituit ad appellādū.vñ dic bm gl.in ista qui sic cōparuit aut
alle.dolū aduersarij ⁊ restituitur ad totaз cām.Aut non:⁊ tūc
aut est ficte cōtumax ⁊ resti.ad totam cām.qȏ est no.etiā si non
ad appellandum vel appellandum ⁊ deserunt restitutus qui sic
ɔparuit.Aut ē vere ɔtumax.⁊ tūc restituat ad appellādū tm̄.

1 ¶ Etatis bñficium est fortius ꝗ militie vel absentie.
2 Restitutio dicitur esse duplex.
3 Priuilegiatus contra priuilegiatum restituitur.
4 Minor sententiam patitur diffinitiuam.
5 Minor contra interlocutoriam an restituatur.
6 Inuēt⁹ in pria citatiōe ⁊ nō in vltima an dicat verus ɔtumax.
7 Citatus citatione legali an sit verus contumax.

Inter minores. Minores etiā legi
time defensi resti-
tuunt ad totā cām sз absentes cā reipublice legitime
defensi ad appellandū tm̄ restituunt.h.d.Et primo
loquit in restitutiōe minox.Scdo in restitutione maiox.scda
1 ibi:si vero.¶ †No.ꝙ fortius est bñficium etatis ꝗ militie vel
absentie cā reipublice.hinc est ꝙ minor legitime defensus in p
cessu cause:⁊ in snīa implorat resti.cōtra snīam si sola snīa lesus
est:vel etiā cōtra pcessum cause si lesus est ex vtroqз lз defensor
eius nil omisit de contingētib⁹ sз semp astiterit cause:⁊ agēdis
in ea ñ añt restituet hoc mō absens reipublice:sз solū ad appel
2 lādū.l.vt pmittat ei appellare.¶ †Et hoc no.duplicē restōnē
q̄dam appellatur restō ad totam causam q̄ est repositio in pam
bulum statum añ snīam.⁊ quedā appellatur restō ad appellan
dū p ꝗ sit vt liceat appellare,vbi alias nō lз mero iure.¶ Item
no.ꝙ minor ⁊ absens cā reipublice etiā ɔ̄ ipam rempublicā pt
3 resti.in integ.¶ †Ex hoc no.qȏ priuilegiatus restituitur con-
4 tra priuilegiatū.¶ †No.ꝙ minor patitur snīam diffinitiuam.
¶ Sed op.C.si aduer.rem iudi.l.cū minores.C.de pcu.non eo
min⁹.Sol.aut minor fuit legitime defensus ⁊ tunc patitur dif
finitiuā vt hic aut fuit defensus legitime ⁊ tunc loquuntur cō
traria.Et vt ista scias sic distingue cum q̄ritur vtrū minor pa-
tiat snīam refert aut minor est legitime defensus in pcessu ⁊ in
snīa ⁊ patit snīam aut est legitime defensus in pcessu ⁊ nō i sen
tētia.⁊ idē vt no.in.d.l.cū ⁊ minores:aut in neutro ⁊ tunc aut
loquimur in diffinitiua ⁊ est snīa ipso iure nulla.vt.l.acta.C.de
re iud.aut in interlocutoria ⁊ tunc refert aut est talis interlocu
toria q̄ est reuocabilis ⁊ affert modicū pїudiciū vt primuз decre
tū ⁊ istum patitur.vt.j.q.ex cau.in pos.ea.apud.iul.aut hз vim
diffinitiue ⁊ tūc si est snīa adiudicationis vel scdi decreti:aut
loquimur in adulto.⁊ tunc patitur ex debito liquido quasi sit a
lienatio necessaria vt.l.si minor.de bo.aut.iud.poss.⁊ ar.j.de fi
deic.li.l.cū fidei:aut in pupillo ⁊ tūc dic vt.d.l.apud iul.aut ia-
lia interlocutoria hñte vim diffinitiue puta qꝛ pnunciat app.
deserta.⁊ istā minor nō patit nisi put pateret ipsam diffinitiuā
⁊ cū eadē solēnitate.vt.C.quō ⁊ qñ iu.l.si pses qñ dsertā.¶ Pre
dicta sunt va qñ snīa tēdit ad lesionē minox:sз in eoꝝ fauorē
bñ valet snīa lз ipsi in iudicio nō habuerit curatorē.vt.d.l.non
eo min⁹.vt lз fuerit curator illegitimus.l.si tut.C.in q.cau.quo
casu si solus iste curator illegitimus fuit in iudicio opз ꝙ minor
ratificet vt ei psit de admi.tu.l.vulgo.ꝗ ratificationē pōt face-
re etiā post snīam ⁊ est spāle in minore,vt no.in.d.l.si tutor.Al-
lij doc.dñt ꝙ de natura ratificatiōis est ꝙ possit fieri q̄libet tpe
qꝛ retro trahit.vt.l.cū decē.§.j.j.de so.⁊.l.si mř.§.h iure.de exce.
rei iu.⁊.š.de ne.ge.l.sinañt.§.j.qȏ credo verius in eo qꝛ nō pōt
imputari dol⁹ vł mora ratificatiōis.vt.j.de so.ratu.⁊.j.rē ra.ha.
5 l.quo enim.§.j ¶ †Quero vtx minor restituat ɔ̄ interlocutoriā
Breuiter aut minu t ius minoris ⁊ restituit aut nō tāgit ius
sup q̄ se fundat sed tāgit exceptionē declinatoriā iudicij ⁊ tunc
minor non restituit:vt no.Inn.in.c.corā felicis.extra eo.dixi in
l.scio.š.eo.hoc est verū qñ snīa est lata ɔ̄ eum sed si p eo non re
stituit lз ex accidēti ledat:qꝛ non leditur propter naturā pnun-
ciationis sed casu,vt.j.de mino.ait ptor.§.pmittitur.¶ In gl.si
incipiant.ibi decem dies.sed nonne pñt appellare ō iure coi.vt
j.qñ appel.sit.l.j.§.biduū.Rñ non propter scientiā sui defenso-
ris cū mādato nā de iure coi non subueniret nisi illo non existē
te non soluēdo.vt.l.j.in fi.j.qñ ap.sit.⁊ no.in aut.hodie.C.ō ap.
puilegio absente succurrat hic etiā illo existente soluendo.ar.
ɔ̄.C.ō iud.l.properādū.§.fi.¶ In ea.gl.ibi vt militie vel filiis vi
legationis.¶ In ea.gl.ibi vt studioꝝ qꝛ respicit publicā vtili
tatē.abañtia vo mercator dз dici volūtaria:nec dз deponi sub
ista specie bm Guil.q ita no.j.ex qui cau.ma.sed ⁊ si p pretores.
qꝛ respicit solū voluntatē puatā.¶ In ea gl.ibi non contumax
vllo modo.¶ In ea.gl.ibi p contumaciā.⁊ hec est duplex.p ve
ram ⁊ interpretatiuā siue fictā contumaciā.Alij faciunt plura
membra vt statim dicam.¶ In eadem gl.ibi quia absente vi-
de ibi per Cynum.¶ In ead.gloss.ibi.vt ibi.⁊ predicta vera in
diffinitiua

diffinitiua: sz interlocutoria aut auferk rōne latitatiōis aut rei
frōne latitatiōis nō valet ipso iure q: nō latitat: si rōne rei vz,
sed datar restitutio. vt. l. si finitā. §. forte. de dāno infec. ꝙ dic vt
p Cy. C. de resti. mil. l. ignorare. ¶ In ea. gl. ibi: vel si nullo mō.
Adde qd in causis ceptis ante absentiā dz imputari quare p
cura. nō dimisit secus in nō ceptis. ar. d. l. necnon. facit qd not.
ſ. de legatio. l. eundē. §. i. ¶ In ea. glos. ibi. §. aduersos. dic vt ibi.
¶ Sz q̄ro qd de exititῑs terrarꝫ vtrū ista dicak absentia neces
saria vl quasi. dic vt no. Ja. de are. in. l. fulcini⁹. §. qd sit latitare.
q. ex cau. in pos. eak. ꝛ adō ꝙ no. gl. de bānitis vtrū patiank pces
sus ꝛ snias ciuiles eῑci ad cognitionē vtrū possint grauari p
munerib⁹ ciuitatis puta p collectis habes i. l. de pollicitatiōe.
ſ. de pollici. ¶ In ea. gl. ibi: de vnoquoqꝫ. hoc verum qn nullo
mō est citatus vel min⁹ legititime. ſ. de ver. sig. l. qui neqꝫ. ¶ In
ea. gl. ibi: in qnto. no. ꝙ sequik. ſ. e. gl. ibi. l. pxi. dicit vt ibi. ¶ In
ea. e. gl. ibi: nūciari. no. ꝙ lz licitatio fiat in psona tñ nō puenitur
ad diffinitiuā nisi ex trina citatione vel pemptorio. Scdo not.
ꝙ inuētus nō cōparēs est fictus cōtumax ꝛ ideo appellat, ꝛ ita
dt ista gl. Doc. dicūt zriū: q: dicūt ꝙ inuētus reputatur verus
cōtumax nisi cōpareat vel pbet impedimētū: vr tñ ꝙ istud im
pedimētū ñ dz pbare corā iudice a quo: sed corā iudice ad quē
vt no. in. c. si añ. de do. ꝛ contu. in cle. vñ iudex a quo nō tenek de
ferre appellationi nec suspēdere ptes suas donec sit ei inhibituz
p iudicē ad quē. nō ob. ſ. de mino, intra. q: ibi appellatio pcede
bat pria facie ꝛ apparēter. hic nō. ꝛ adde dicit Bar. ꝙ qdā ē ve
a rus cōtumax [a] apparēter ꝛ existēter ꝛ iste repellik ab appellādo
si nō cōparuit vt. ſ. de de iud. ꝛ post edictū. §. si. Exemplū i eo q
dixit nolo venire nec mutauit ppositū sed qdā est verus cōtu
max apparēter sz nō existēter: vt q: mutauit ppositū: sz fuit i
petit⁹ casu vel p aduersariū tūc audik appellās: sed pbatio tūc
dz fieri corā iudice ad quē: nā iudex a quo ñ debet eū audire vt
in. d. c. si añ. quidā est verus cōtumax existēter non apparenter
vt ille q fuit nō inuēt⁹: tamē ad suam notitiā puenit citatio. iste
pma facie audik appellās nec dz repelli a iudice a q̊ sed repellek
postea p sniam iudicis ad quē corā quo contumacia pbak. vt. ſ.
de appe. ex cōsensu. §. si. sm Bar. ¶ Quidā xo nō est ꝫtumax
nec apparēter nec existēter sz est legitie citatus ad domū tunc
sine dubio audik appellās. vt no. Cy. C. de iud. l. pperandum. §.
finaūt. Aduertatis de eo ꝙ dicit de cōtumace existēter non ap
parēter. Doc. tenēt zriū: q: illa est cōtumacia velata q̄ ñ aufert
ius appellandi q: nulla l. dicit. ꝛ ita tenet hic Cy. in addi. ꝛ ista
est cōis opi. doc. ¶ Querit hic Barto. si pcurator fuit in cā. ꝛ
dñs citatus dixit nolo venire: an erit verus ꝫtumax dñs dicit
6 qd nō: q: nō tenek ire. vt in. l. i. C. de sentē. et inter. ¶ † Itē q̄rik
vtrū inuētus in pria citatiōe ꝛ nō in vltia dicak ver⁹ cōtumax.
dicit qd nō nisi illa pria hret vim pēptoriꝫ: q: tūc posterior ema
nat ad malitiā supandū: nō ad purgādū. qd est no. ¶ Ego q̄ro
qd e cōtra si i primis citatiōibus nō fuit inuētus in tertia sic an
erit ver⁹ ꝫtumax. dico qd sic. q: illa tertia ꝫsumit effectū. vt. C.
7 de iud. l. sancim⁹. ꝛ ibi p doc. ¶ † Quero qd de citato citatiōe
legali vtrū dicak ver⁹ ꝫtumax ita quod nō appellat. Cy. ponit i.
l. pperādū. §. finaūt. de iud. l. addi. Breuiter hec est veritas cita
tio q̄ fit a iure est ficta citatio vt no. in Spe. de cōtuma. §. i. x. si
cte cōtumax. ꝛ iō si nō cōparet nō est ver⁹ cōtumax. habemus
gl. ord. in. c. cām de ele. in cle. ꝛ. d. c. si añ. Ex hoc apparet ꝙ cita
tus citatiōe legali nunꝙ̄ repellik ab appellādo. ¶ Quid de eo
q sine citatiōe dicit se nō vēturū vtꝝ est verus ꝫtumax: dt bar
ꝙ sic. de eo q recedit appellās: q: nō est amplius citādus, vt. d.
c. si añ. tu dic ꝙ hoc ē verꝫ si dixit in iudicio sec⁹ si extra iudiciū.
q: hz i⁹ penitēdi ꝛ mutādi ppositū ex q̄ nō est monit⁹ a supio
re. ¶ In gl. si. ibi: ad domū sue solite habitationis. ꝛ si mutauit
habitationē ad domū in q̄ nūc habitat [b] vt no. i. c. cām. de elect.
in cle. in Spec. de cōpe. in. adi. §. i. x. sed nunqd sufficit eū cita
ri. in Spec. de cita. §. sequik. x. sed nūqd sufficit denūciari. adde
dicit Inn. ꝙ dom⁹ solite habitatiōis psumik illa vbi qs reside
re tenek vt in. c. si aduersari⁹. de do. ꝛ cōtu. sz si ñ hret domū so
lite habitatiōs.. dic ꝙ pclama dz fieri p pconē. ar. in auk. q se
mel. ꝛ. l. si. C. de fer. ꝛ. s̄. l. ptoxi. ¶ In e. gl. ibi. §. abeē. dic vt ibi p
Dy. ꝛ adde qd no. in regula psumik i mercurialibus vbi de ista
citatione ad domuz diffuse tractak ꝛ ibi ponitur veritas. Bald.

Inter minores.

Minores etiaz legiti me defensi si p sniam
lesi sunt restituenk in integrū ad totā cām: absentes xo
cā rei publice legitime defensi p sniam lesi restituunt solū ad ap
pellādū. h. d. Et hz duas ptes p se apparētes. ¶ In gl. ibi a die
scie supple reuersiōis vt. l. supuacuā. C. de tēp. i ite. re. ¶ Isto. gl. l.
c ij. §. i. q. ex cau. ma. ꝙ carceratus pt citari ad domū [c] solite habita
d tionis. hoc verꝫ in ciuili cā sz vbi est necessaria psona [d] ipsius car
cerati: tūc citatio non arctat eū. vt. l. ij. C. de cust. reo. In ea. glo.
ibi. in hermodiūū. i. ad totam cām vt snia lata habeak p ñ lata.
hic adde qd no. in. l. cessāte. C. quō ꝛ qñ iu. ꝛ in mēbro gl. vbi lo
quik de absentia pbabili ꝛ necessaria. ad ꝙ no. ſ. de leg. l. eūdem.

§. i. ꝛ circa hoc dic ꝙ minor patik interlocutoriā tedialē. Itez ꝛ
scōm decretū si ex facto paterno pcedit vt l. apud iudi. §. i. ſ. ex
qb. cau. in pos. ea. ea. Itē nō patik interlocutoriā q̄ hz vim diffi
nitiue. vt. l. si pses quasi desertā. C. quō ꝛ qñ iudex In diffiniti
ua dic ꝙ si in nulla pte iudicij fuit defensus ipso iure est nulla.
Itē si in princ. litis. Itē si fuit indefensus in medio cause puta
in pbatiōe in hoc sunt opin. ꝛ tenet Pet. qd sit nulla snia. Bar.
tenet ꝙ teneat snia. Itē si fuit defensus tpe snie tenet snia: sed si
fuit indefensus i medio ꝛ in fine cause ꝛ in hoc dubito sed Bar.
dicit ꝙ est nulla. per. l. si pses quasi desertā. Bal.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Sententia lata contraminorem valet.
2 Sententia lata contra absentem causa reipublice valet.
3 Ad appellandū qs restituit rōne absentie a iure priuilegiate.
4 Absens ꝛ minor non equiparantur.
5 Non defensus legitime restituitur ad totam causam.

Inter minores.

Mior les⁹ p sniaz re stituik ad totam cāz
Sz absens legitime defensus p abñtiā restituik ad
appellandū. h. d. Itē no. sniaz rescindi per restitutio
nē: vt hic. ¶ Itē supplicationē addit Inn. qd etiā officio iudicis
si ex tenore sententie ꝛ actorum appareat iniquitas ꝛ actor ad
missus est ad hoc petendum sm Inn. qui ita no. de re iudi. cum
Ber. ¶ In glo. no. post ꝛ est peregrinū dictū. adde. ſ. de excu.
tu. q testō. ꝛ dicit summariū ꝙ minor esus per sniam. i. diffiniti
uam. quid de interlocutoris: dic vt extra eo. coram. per Inn. ꝛ
1 facit de dā. infec. si finita. §. si fortis ¶ † No. prio ꝙ sententia la
ta contra minorem tenet. ¶ Scdo no. ꝙ si minor ex ea est lesus
2 restituik aduersus eā. ¶ † Tertio no. qd valet snia lata contra
3 absentem causa reipublice. ¶ † Quarto no. ꝙ rōne absentie p
uilegiate a iure q pōt restitui ad appellādū. ¶ Quinto no. ꝙ tā
minor, q̄ reipublice cā absens restituitur contra rempublicam.
4 ¶ † Sexto no. ꝙ absens ꝛ minor non equiparantur. ¶ Septi
mo collige hic a cōtrario sensu ꝙ nō defensus legitime restitui
tur ad totā causam. ¶ Sed contra hoc: q: imo vr distinguēdū. b
Aut potuit dimittere pcuratorē aut nō ꝛ si potuit aut dimisit
aut non. vt ita demū restituak si diligens fuit. vt. l. sz ꝛ si p empto
rē. §. si. Sol. aut loquimur in absentia pbabili ꝛ necessaria ꝛ loqui
tur hic aut i necessaria tm̄ vel pbabili tm̄. ꝛ loquik ibi sz glos. er
go vbi qs ē absens abñtia pbabili ꝛ necessaria non ē sibi īputā
dū si non dimisit pcuratorē. Idē in quibusdā casibus no. in. l. ij
s̄. si qs cautio. ¶ Opp. ꝛ vr ꝙ no teneat ipso iure snia lata ꝫtra c
minorē. vt. l. cū ꝛ minores Scdo hic cū erat legitime defensus
ibi, indefensus. probak hec distinctio. in. l. acta. §. ꝫtra. s̄ re iudi.
¶ Op. z̄ hoc ꝙ etiā ꝫtra indefensum teneat snia. vt. l. si minor.
de bo. auto. iud. pos. Solu. ibi in interlocutoria: hic loquimur i
diffinitiua. valet igik interlocutoria que etiā habet vim diffini
tiue z̄ adultū indefensum sz concedik ei restitutio. Sz z̄ hoc vr
eū aut ipso iure non valeat vt q: non latitat ꝛ tūc non ꝫcedik re
stitutio aduersus dolū. vt. l. auxiliū. §. i delictis. Sol. dt Jac. bu.
qd intelligedū est in latitāte aduersus actorē tñ non aduersus
iudicē. Ista est truffa q: ista sunt inseparabilia nā iudici non sit
iniuria, sz fit parti cū sit sub ptectione iudicis vt no. Inn. extra
de offi. dele. c. i. Preterea quōcūqꝫ dolus ꝫmittak cessat restitu
tio vñ idē. d. Ja. est in nona opinione dicit eū ꝙ aut dolus est
i cā lesionis ꝛ tunc non concedik restitutio. vt i ꝫtra. aut aliō q̄
dolus ꝛ tūc concedik. Nūc i pposito cā lesionis nō est contuma
cia sz snia secuta qd ptz q: abñtia ptis supplek dei psentia vt
l. pperandū. sm Ja. ista sol. vr z̄. l. exceptione. ſ. s̄ fideiuss. ꝛ. ſ. de
here. ven. l. ij. §. solet. ꝛ. ſ. de inof. testa. q repu. §. si. rūdeo ergo ad
contra. ꝙ nō restituik aduersus dolum veruz in faciendo sed in
omittēdo sic, arg. ſ. de eden. l. i. l. si. vel non restituik aduersus do
lū. l. patētē. sz ꝫtumax q non venit ꝛ non dixit nolo venire ē in
dolo psumpto. vt no. hic in gl. ꝛ aduersus dolū psumptū bñ re d
stituik minor. ſ. de mino. xxv. an. omissam. Uel dic tertio qd non
fuit in aliquo dolo vel contumacia inexcusabili ꝛ tñ patitur in
terlocutoriā vt. l. minor. non obstat. l. ignorare. cū sim. que intelli
gitur vbi re vera non suberat debitū: sed si subest bene patik mi
nor venditionē, ar. de actio. empti. l. emptorē. ſ. de procurat. l. vel
in operis ꝛ de dā. infe. l. si finita. §. si forte. Sed hoc videtur con
tra. l. si. §. adeo. vbi precise exigit latitationē etiā in vero debi
tore. Nā tūc vēditio non est ex causa: q: xa sed in ordine: quia
non contumax ꝛ hec vera in maiore. fallit in. §. si forte. quia ibi
magis conueniret rebus qnā persone. ¶ Item quia in causa dā
ni infecti minus solēniter proceditur q̄ in alīj causis sui natu
ra ordinarijs. vt. l. i. eo. tit. at in minore loquitur. l. si minor. alle.
in ꝫtrariū. ꝛ idem puto in ecclesia ꝛ ceteris in quibus non cadit
vera contumacia nā si ex ea exigerek ergo precise impeditur se
cundū decretum ꝛ sic defraudaretur creditor. Adhuc dubito
q: minor potest esse verus cōtumax. s. curatore authore. dicendo
nolo venire vel aliter contēnendo: quare ergo vera contumacia
non exigik vt in maiore: nā non debet esse deterioris conditiōis

a ¶ Contumax. vide q̄ late dixi in apo. ad de fel. in. c. qd ad consultationē. in. xiij. co. s̄ re iud. vid quod per Fede.

b ¶ Habitat vide feli, in c. ad petitionem. in med. ix. col ix. col. de accusat.

c ¶ Ad domū. ꝛ valet processus sm gl. i. et eūdē Bal. l. ij. C. ex q. caus. ma. vbi etiam idē Bal. dicit ꝙ si citatur ad carcerē nō arctak. sed aduersus processum restituik in itegrū qui processus non ē ipo iure null⁹ sine iudic3 sine arbitri

d ¶ Persona ipsi⁹. vi d paul. d ca i. l. ij. s̄. din i⁹ vo. ꝛ ibi per. d. alex. de imol. in ij. col. ꝛ in i. q̄ñ. vol. ſ. de re indica. Paul. de ca. ꝛ in l. ij. §. i. si qs can.

a ¶ Breuitate. Adde tex. et bar. in aut. de referē. in pn. et l. ij. tex. in fi. §. i. C. de app. in l. tāta. C. de vet. iur. enuc. bart. h gl. i. c. cū sit ars artiū. de eta. et q̄lit. ij. fin. gl. in cle. cōstit. de tiōe de elect. Alb. in pe. C. et vide q̄ ibi dixi.

b ¶ Carcerē. Caueāt tñ plati q dū carcerat is talib9 vita reliquit cū miseria tñ si ex nimia miseria moriūt irregularitatē incurrūt, vt p fe. i. c. cū nō ab hoīe. de iud. ad fi. p q̄ pio ēt ar. sing. i cle. i. i vij. q. de pe. et remis. vbi dt q carceratio durissimo carcere i q̄ verisitr itra paucos dies sit moritur9 ē phibita maxime de clericis. imo plati h faciētes reputātur hoīcide et irregulares et ibi dānat ihabitatiōē clericorū et adō. d alr. de imo. i. l ij. j. de pub. iu. et i. l. dāna. §. ōmqz. de pe. et ang. et Bo. de imo. i l. a qs mihi bona §. j. de acqr. here. qd talis pena nō pōt imponi p iudicē laicū. l. i credibile. et iō fm eos ibi tal3 carcerat9 non efficit intestabilis

c ¶ Ad concordiā. vid fe. in ru. de treug. et pace.

minor q̄ maior, rñdeo cōcedo istud in habēte curatorē. vt no. j. de mino. l. iij. et si cōtumax. facit. C. de pcu. eū q res agit hr duz. ¶ Vñ dico qd in l. minor reqrit latitatio quare minor pōt latitare. nā latitatio precise inexcusabilis est: put exigit in maiore. nā in minore nō sic pfecte cadere pōt cotumacia vt in maiore. vt ibi no. alij vt Ja. de are. dicunt q lex si minor. loquit de vēditione expediēte minori nō de ea q̄ fit in penā ɔtumacie p h. ē de pcu. l. sed et he. § si. cū. l. seq. s3 hoc nō pl3: qr alia via pcederet tunc ad vēditionē et alio ordine vt. l. nig. §. ne tñ. de rebus eor nō eo ord. q ponit in. l. inopia. de quo intelligit. l. si minor. Ex his apparere vr q cū verus cōtumax nō appellet et scd3 decretum nō interponit nisi ex vera cōtumacia qd a scdo decreto nō possit appellari. cōtra tenet Cy. in. l. ij. j. si ex nox. cā ag. nā si vult dicere se nō verum cōtumacē. ergo scdm decretum nullū et appellatio nō est necessaria. ¶ Itē op. qd minor non restituat ɔ sniam vt. j. de min. ait ptor. §. pmittere. sol. ibi nō fuit lesus p sniaz. qr p se lata fuit, ideo non restit. cōtra sententiam qua stā te sequitur qd solatio fuit necessaria: ergo nec contra eam restituitur, qr iure cōmuni vsus. et qr venit ex ɔñā simplr promissio. Itē opp. q minor nō restituat ɔ sniam sed ɔ actionē amissam p sniam: vt. j. de mi. l. si. Sol. p sniam nō pdit actio. s3 elidit vnd restitutio nō est necessaria sup actiōe sed ad remouēdum obstaculū snie fm Ja. Item qr ex eisdē atqz hic indicabit. dicit q acta pereunt in Spec. eo. tit. §. qs aūt. ver. vbi aūt datis. S3 male dicit. vt pt3. j. l. px. in ver. restituere litē. sed si ad agendū peteret tūc capite op3 inchoari instātiaz. ar. no. j. de excep. rei iud. l. duob9. ¶ Itē op. q minor nō restituat cū iure cōi possit appellare. ergo ordināriū auxiliū tollit extraor. Rñ. nō cōpetunt ad idē fm Ja. bu. ¶ Itē op. q minor nō restituat ɔ sniam vt. j. de min. l. minor. xxv. an. ex aspectu. et. l. de etate. no. eo. tit. Solu. ibi dolo obtinuit minor sniam sup etate iō nō restituit fm Ja. bu. ¶ Itē op. tu fecisti differentiā inter minorē defensum et indefensum. op. qd semp sit defensus cum iudex suppleat pro absente. vt. l. pperandū. §. si aute. Sol. supplet de iure nō inducēdo pbatiōes facti fm Jac. vñ nō valeret cōfessio facta absente parte. Nā iudex nō supplet psentiā ptis. in hoc ver. psentia est de substātia ppter quasi ɔtū q tunc celebrat in ipsa cōfessiōe. vt. l. certū. §. si qs ab. de ɔfessis. vñ nō supplet magis pabsente ɔtumace q̄ posset supplere p pñte non ɔtumace. ¶ Itē op. vbi nō est curator iudex tenet locū curatoris vt. l. bonor. qui admit. ad bon. poss. Solut. ibi in volūtaria iurisdictiōe. hic in cōtētiosa. Ja. ¶ Itē ibi p minore sniatur hic ɔ minorē. ¶ Op. ɔ scdā partē. l. et vr q nō valeat snia lata ɔ absentē. vt. l. de vnoquoqz. Sol. aut est legitime citat9 ipse vel ei9 pcurator et valet. vt hic. Aut nō valet vt in ɔ. et. j. de ferijs. l. j. §. j. et hoc in diffinitiua, sed in interlo. vt in. §. vbi decre. per. Jac. bu. ¶ Scdo op. et vr q absenti nō succurrat nisi ɔparuerit iudice adhuc sedente p tribunali vt. s. eo diu9. So. dicit gl. ibi qd hic defensus ibi indefensus ¶ Itē ibi nō subuenit: qr absens: s3 qa cōparēs iudice p tribunali sedēte. Pria solutio nō vr bona q̄ cōcludit qd indefensus sit deterioris cōditiōs quā defensus ɔ mentē huius. l. Sed rñde: qr in abñtia priuilegiata est melior cōdō indefensi sed in absentia voluntaria est deterior conditio contumacis q̄ eius qui ɔparuit vt in cōtra. ¶ Itē op. q absens restituat ad totā cām vt. l. si ptor. i fi. de iud. s3 ibi succubuit p dolū absentis nō pñtis. ar. s. eo. l. diuus. §. nec itra has. ¶ Itē op. ad idē de. l. si finita, vr ibi oino indefensus. ¶ Itē op. ad idē de le. nec nō in pnci. et dic vt. j. qr ibi nō fuit legitime defensus sed ɔ hoc si hic fuit legitie ergo oino est restitutio denegāda vt. d. l. nec nō. j. q. ex cau. maio. so. hic de substātia pbabili et necessaria ibi de alijs generib9 absentiar que alia gñā in hoc parificant. vt legitime defensus q̄tum est legitime defensus nō restituat vñ in. l. j in fi. qñ ap. sit iō resti. ad appel. qr in eo in q erat indefensus nō erat omissa defensio appellādi tñ nō semp fit ibi restitutio: s3 si pcur. nō est solnēdo. vt ibi no. ¶ Itē opp. j. qñ ap. sit. l. j. in fi. sed ibi de alia absentia hic de priuilegiata. ¶ Itē op. q istud priuilegiū nō competat ɔ rē publi cā execu. tu. amissimos. §. luci9. s3 ibi persona erat sola et immediata causa priuilegij. vt hic fauor publice vtilitatis nō est prima causa bñficij. sed lesio. ¶ Quero nunquid ille qui pōt dimittere pcuratorē et nō dimittit est verus contumax dico q ñ: qr p h ñ ē in dolo s3 i culpa. vñ si abest absqz dolo appellabit. ¶ Vltio pfice materiā istā et dic. vt h p Lau. de sal.

¶ Quod metus causa gestum erit. Rubrica.

AIt pretor. Primo iuriscōsultus ponit edictum. Scdo diffinit et dclarat quedā vba q ponebant in edicto veteri et que ponunt i edicto nouo. Tertio procedit vltra exponēdo partes patēt. ¶ Not. q gaudēt breuitate [a] moderni et q in legibus nō debet apponi etia syllaba supflua. ¶ In tex. et glo. et ideo arguentes q verba debent aliquid operari recte arguunt potissime in legib9 in quib9 omne verbū debet habere suum ministeriuz ad munic. l. j. cū si. ¶ Scdo no. aliquam decidi de le. veteri p l. nonā supfluitatē. et est ar. ad decretales nouas in quibus est aliteri sicut ponit Inno. in princ. libri. Item no. diffinitionē metus. ¶ Item not. diffinitionem violentie. &c.

AIt pretor. No. qd triplex est vis que infertur psone. Itē rei. Item cōsensui de hac vi loquitur hic. Et no. p materia. l. vltime s. titu. j. proxime.

¶ Additio Baldi.

AIt pretor. Vide qualiter purgetur met9 per tacitum consensum extra de regularibus vidua. per Inn. qualiter solo silētio no. j. eo. l. si mulier. §. si metus. vide. j. quod fal. tu. authore. l. nouissime §. j. et adde quod dico. j. eo. l. fi. §. j. et vide Guil. C. quorum app. non reci. l. ij. Bald.

COntinet igitur. ¶ Not. q honor h3 annexū onus. ¶ Itē no. q illud qd facit magistrat9 exequēdo partes suas de iure fieri: secus si exercet executionē sue iurisdictiōis q no. vt. l nō vr. §. iussu de re. iur. et de iure fis. philitū. et. l. deuotū. Itē no. in. l. ista ego puto q carcer ppetuus est seruit9. et carcerati ppetuo equiparātur mortuo. facit C. de penis. incredibile est. et ratio est: qr iudex ecclesiasticus q nō pt cō
b dēnare ad mortē cōdēnat ad ppetuū carcerē [b] vt no. Inn. extra de accu. c. qualiter. et hec est maior pena que fm canones imponat vt no. arc. xvij. q. iiij. c. ad memoriā. ¶ Itē no. ij. l. metū. qd metus d3 esse atrox et q cadat in hoīem ɔstantē. facit. C. de trāsact. interpositas. de iureiu. l. itē apud. §. quest. Cy. in. l. j. C. de rescin. ven. extra eo. abbas. et. c. dilectus. facit qd no. Inn. de elec. c. cū nobis. Ex hoc appet qñ electio dicat facta p ipressionē laicorū. et. vide p Arc. vij. dis. fuerūt. et idē Arc. lxxiij. dis. vbi ista et vide infra qd falso tu. au. l. nouissime, §. j. et in. l. j. C. si qua. pre. po. ¶ Sed quero qd si officialis cōpellit aliquē ad cōponēdū vel faciendū pacem cū aduersario suo nunquid tenebitur hoc edicto officialis: et videtur q nō qr nō ad suum cōmodū fecit. Itē ad publicū cōmodū fecit vt partes reducantur ad concor
c diam. [c] Itē facit ad hoc de pace iur. firmanda. §. fi. in vsib. feu. secundū Guil. et Cy. in addit Sed Jac. dicit qd in criminalibus iudex non debet intendere ad particularem pacem nisi primo puniat delinquentē. vnde primo d3 punire secundo deuenitur ad pacem ne maleficia remaneant impunita, vt in aut. de mād. princi. §. l. oportet. et vendicari. C. de penis. Et hoc scelere perpetrato. Sed antequā perpetratur debet omni ingenio obuiare et ad pacem cōpellere. vt. s. de offi. psi. l. preses. p Jac. et in. l. illi itas. §. nepotem. per Guil. de cu. hoc no. Jaco. j. de vsufru. equissimum. Guil. aliter dicit. C. de sen. excom. sed tu dic vt modo dixi. Bald.

COntinet igitur. ¶ Hic ponit Guiani maleficijs sit licita cōpositio. vñ vide. xv. q. ij. c. fraternitatis. vbi dicit qd ad penā legalez nō tenet qr in foro cōsciētie puta qr furatus est aliquid certe non tenetur parti ad duplū. Bald.

¶ Additio Baldi.

COntinet. Vis est inferētis: met9 in passo. vel dic vi quoqz dici actiue et passiue: van9 timor est timere ea q̄ nō sunt digna suspitiōe. C. de iure deli. l. fi. post prin, aut terrore et facit q no. in. l. j. C. vñ vi. et facit. j. eo. metum. §. j. ver. aliter atqz.

Additio apostille lecture vacancis in. l. ego puto.

EGo puto. Dicit Inn. et ho. et mo. post eos de fide ist. i. ij. qd tabellio pt secure rogari qñ ps metuit iudicē vl aduersariū vl ex alia iusta cā.

Additio apostille lecture vacantis in. l. metu3. Bald.

MEtum. Vid. j. d iiur. Item apd labeonē. vid ar. vij. di. fuerūt. vid q no. Inn. d elec. cum nob s. et ex eo. cū eo. cū dile. Inn. extra e. abb. et. c. dile. j. qbns ex causis malo. l. iij. cū gl. vide n. l. j. C. de rd ven.

Additio lecture vacantis in. l. metum. autem. Bald.

MEtum. Vide arch. lxxij. dis. isti. j. de dā. ifec. ex dāni infec. l. interpositas. C. de trāsac.

1 ☞ Vanus timor meticuloso non patrocinatur.
2 Deprehensus in aliquo scelere potest a quocunqz capi.
3 Mors de facili sequi potest p criminis reuelationem.

NEc timorē. ¶ † No. q van9 timor q nō est timend9 non patrocinat meticuloso. Scdo † no. q omnis qui deprehenditur in aliquo scelere seu delicto potest a quocunqz capi. non tñ ille detinebit sed psentabit officiali quā citius poterit. vt. C.

vt.C.de maleſi.z mathe.l.ſi.j.de fur.ſi qs in ſeruitute.not.Inn. de ſen.excō.c.vt fame.z ſi iſte reſiſtit ne capiat, z in pugna occidat impune ſit.vt.C.ō his qui ad eccle.cōfu.l.ſi ſeruus.nā.cū capias ſit executor iuſticie.vt.C.qō met⁹ can.accuſationis.p hoc officio ſibi ꝯmiſſo pōt accipere arma z pugnare.z facit in ſim. C.de offi.pfi.l.omnes.ſ.ſi. ¶Ité no.in ver.quāquam, ꝙ ſufficit timere mortem de iure vl de facto ꝯtū ad hoc dictū. ¶†Ité not.ꝙ per reuelationē criminis pōt de facili mors ſequi z etiā incarceratio.qō facit ad no.per Inn.extra.ō homi.c.ad audiē tiā.Et per hoc videt ꝙ clericus qui reuelat delinquētem in dicti ſeculari ꝓteſtatiōe facta,qō illa proteſtatio non habeat eū relevare ab irregularitate p id qō no.hic gl.ꝙ nil refert an aliquid fiat an id per ꝙ puenit ad illud.z per talē reuelationē clerici q̄ eſt cauſa mortis:rei ſecuta eſt mors.ergo iple clericus videt de linquere,vl hic in gl.z qr ille videtur ſi t̄ſicere q mortis cauſam prebet.ita vulneratus.in pnn.j.ad.l.agl.¶Ité quia clericus qui iſtum dcuſit iudici videtur ꝓſentire ꝙ ipſe moriatur: ſ.vnū eſt qō poteſt iuuare ipſum clericū:qr nō ꝓputat actor ſi index vltra petitionē procedat.vt eſt tex.no.in.l.q cū maior.ſ.j.ff. neq; enim.j.de bo.que.lib.ꝛc.

Additio Baldi.

Nec timorē, ¶No.ꝙ id ꝙ tyrann⁹ facit in iudicio per ſe non valet. vt.j.de iudi.l.ij.ff.ſ.qr intruſus nil poteſt exercere. C. de ſacroſan.eccle.l.decernimus.ité ſi extra iudicium facit tale quid ad qd regrit authoritas dñi t̄poralis:puta ſi facit ſtatuta vl regrit ꝙ ille q facit habeat ius reale vt ſi facit alienatiōes.z no.j.ō iureiu.iuſtirā.quod ex cōuētio. ff.ſi aūt nō facit vt dominus terre vel vt rector z rōne officij ſz vt priuat⁹,vt qr emit vel vēdit:tūc valet.ſi eſt factū metu. relcindit vt hic,de his bonis q̄ tyrann⁹ agit ꝓ ſe vel ſuū officiales. ſed que agunt a populo.aut requirūt authoritatē ſuperioris:z nō valet:qr tyranus nō eſt ſuperior,aut nō:tūc ſi populus conſentit liberē:puta elegit poteſtatem vt faciat iuſtitiam z vſ: qō poteſtas facit. Hā hic populus erat verſimiliter factur⁹, alias cetera nō valent,in quibus nō conſentiret ſi haberet poteſtatē cōtradicēdi in tex ibi.nō vel iure occidit:qr dñi incōſulte caloris ira cūdie ꝓuocāt facile mod⁹ excedit. Et ſic no. 2ſideradū qō cue nire pōt ēt ſi mod⁹ excedat.facit de homicidio.c.ſi. lib. vj. z ibi omnino vide in ſpe.titu.ff.ſ.iuxta ꝓpoſitiōs.ff.illud ēt not.cū plurib⁹ ſe.Et ideo vide quod no. Inno. extra.de homicidio. c.ad audientiam.Succurri.cōtra.j.e metum.ſ. ſz licet.ſolu.ibi propter operam.icitam,hic non verſatur opera qr opera non conſtitit in omittendo.

Sti quidē, ¶No.qō dolus cum dolo nō 2penſat qñ reſpicit diuerſa,vñ dol⁹ adulterātis nō compenſat cum dolo metū incutientis. Si autem circa idē.dic vt.l. ſi duo. j.ti.ff.qō no.in.l.ſine hȳditata.ē.de neg.ge. Bal.

1 ☞ Inſtrumentis pditis aliquando ſtatus pditur.

Sis ¶No.ꝙ ille q dat ꝓpter metū ne 2burant inſtrumēta ſtat⁹ ſui que ſunt penes accipientem videtur

1 perterritus maximo metu. ¶†No.ꝙ perditis inſtrumētis qñq; perditur ēt ſtatus cū aliter ꝓbari nō pōt.facit de eōdē.l.argentarius.ff.cū aūt.de fur.qui tab.z.l.quidam tabularum.z habui hanc queſtionē de facto in quadā muliere que habebat inſtrumentū z dotale qō fuit cōbuſtū in cōbuſtione cuiuſdā domus. nam cum ignoraē quāta fuit dos nō pōt dos repeti ab hȳdib⁹ mariti.vñ ops hoc caſu ꝓbare tenorē inſtrumēti.vt. C.de teſt.l. teſtū.z.C.de fid.inſtru.l.ſicut iniquū. ¶In gl.ſeruitus.in fin. Cōdoderni dicunt ꝙ inſtrumentū cōtinet quātitatē oim bonorū vel maioris partis qō idem eſt qñ infertur timor mortis vel pene capitalis.vt inſti.dz excu.tu.ff.ité ꝓpter.z in.l.ff.C. de reno.dona.cum ſi.Bnl.z Ly.in additionibus. Bal.

Quod ſi ¶No.hic arg.ꝙ mai⁹ delictū eſt ſtupri. ꝙ homicidij.Iſte tex.nō ꝓbat Bī reſpectu in ferentis ſz reſpectu patientis ſz adō qō no.Ja.de ar.in.l. codi cillis.ff.penul.de leg.ij.h.d.iſte.ff.bonus. Bal.

1 ☞ Pater eſt ſolicitus de ſalute filij.

2 Filius debet magis dilgere patrem ꝙ pater filium.

3 Pater poteſt vendere filium propter famem.

Hec q̄ dixīmus, ¶Not.qō magis cruciat pater in filio ꝙ in ſeipſo.z

1 vide Inn.de ſpon.c.locū. ¶†No.hic etiam ꝙ pater eſt ſollicit⁹ de ſalute filij z honore eius facit.l.pater.ff.mādo.de leg.ij. In gl. 2 ſcz quā in ſi.Ly.dicit z Jac.de are.ꝙ †filius debet magis dilige re patrē ꝙ econtra quia habet eſſe ſuum a patre nō econtra.et faciunt hec ad queſtionē ſi aliquis habet patrē z filiū z nō pōt vtriq; ſubuenire:rect debet magis ſubuenire:z facit dictū Jac. b de ra.quod pari.facit qr †pater poteſt vendere filium propter c famē.ā vt.l. ij C.de pa.qui filios diſtra.fm.Ly.in add.tamen glo.noſtra facit in contrarium. Additio Bal.

Sti quidē, Vide omnino ꝙ no.Inn.extra de ſpō.cū ioa.in pn hic cadit in ſi.hutus.l. ¶Interueſur⁹.iſte nō incidit per hoc in caſum:qr nō celat inſtrm tz minuēt ſe celare cū iure vid oīno qō not.extra ō ſepul.ex pte.el.ij. Ani ſe.p Zuū ſi intereſt vtrū timeat vis iferri a ſe vel a ſuis.vt l.c.ij.ſ.eo.tñ.de ele.ſ cle.ſi.l.vis ōz i pſona ꝓpria q̄ qs ꝓprie patit.iuria xo publica nō ē ꝓpria ꝓprie ſz cōis.vt no.ff. de adul.l.ſi marit⁹.ſ. finaūt.iuria xo i ſuos ē propria p extēſionē non directe. ¶In g.ꝙ incipit,hic duo.ibi,ſcdo q alſ.p hoc.ſ.edēdo.ar.ſ.cū aūt.

Metū aūt, Ex ſola ſuſpitiōe metus non ꝓcipitū. ¶Not.ꝙ qui territ⁹ iuſſiōe hoim armato rū diſceſſit de agro:nō hz ℨ illos actionem ꝙ me.cā niſi illi ꝑmo eſſent ingreſſi fundū ante ꝙ ille recedat de fundo z eſt ratio qr ſi ōz vim pati qs niſi alī⁹ inferat vim.qr nō pōt eſſe patiens ſine agēte. ¶In gl.ſimo ibi.ſ.ſi dño.ibi intelligit dereictus quoad ſuum dānum.vt ꝓdat poſſeſſionē nō quoad agendū. ¶In ea.gl.ibi, dimitto.z ſic cedo z recedo.ſed vbi nō cedo poſſeſſionē ſed ſolum recedo expulſus.tunc habet locum vn de vi,z iſta eſt mens huius glo.

1 ☞ Vniuerſitas poteſt committere z incutere metum.

2 Vniuerſitas aliqñ delinquit vere quando ꝙq interp⁹etatiue.

Animaduertēdum, Siue met⁹ inferat a ſingulari perſona ſiue ab vniuerſitate vel collegio hz locū hoc edictū qr ꝓtor ſimpliciter loquit.h.d. ¶†No.ꝙ vniuerſitas pōt cōmittere z incutere metū.facit.l.ſi qs i tātā.C.vñ vi.l.ſi. ¶Scdo no.ꝙ idē ē ius ō ſingularibus pſonis collegñ.z eſt ar.ꝙ ſi 2ſtituat⁹ ꝓcu.ꝺ oēm pſonā qō intelligit cōſtitut⁹ ēt ꝺ collegia z vniuerſitates. facit. j.ō fideiu.mor. ¶Scdo eſt ar.ꝙ ſi cōmittatur alicui inquiſitio gñalis ꝺ ſcūqz deliquētes qō ēt ꝺ vniuerſitates ītelligit ꝙ miſ

2 ſa.vt in ſpe.de ingſitiōe.ſ.pe.ff. qd ſi ingſitio ꝙmittit. ¶†In gl.monachor.in fine.dic clarius ꝙ vniuerſitas qñq; delinquit vere qñq; interꝑtatiue.nā ſi talis vniuerſitas in qua ſunt oēs doli capaces vt vniuerſitas monachor⁹,z cōi cōſilio ōlinquūt oēs:nō dubiū qō ibi delingt tota vniuerſitas z vere.C.de ſac. ſanc.ec.l.inbem⁹ nullā.nā vniuerſitas nihil aliud eſt q̄ homines q ibi ſunt inuicē congregati.vt.l.ſicut.ē.ꝙ cuiuſq; vniuerſita. a no. ¶Quedā eſt vniuerſitas in q̄ nō ſunt oēs doli capaces vt populꝰ tūc qñ regimina deputata cōſilio ſoleniter ordinato ō linquūt tunc tot⁹ populus interꝑtatiue delinquit.vt not.j.de reg.iur.aliud.ff.referē.vere tñ nō delinquūt. Quidā ēt ſunt ſingulariter puniēdi facit.j.ō mag.zue.l.i.ij.j.z.C.de re.mi.tā tollatores niſi fratres multorū fieret.qrtūc ītrahēdū ē ſeueritati b ff.de pe.l.aut facta.ff.ſi. ¶Querit vtrū vniuerſitas poſſit patipenas ſpūales z tpales ſicut ſingulares pſone dic vt not. Inn. de ſenē.excom.c.grauem.de no.oper.non.cum ex iniuncto.de ſimo.c.dilectus.el.ſecundo.z adde ꝙ no.in ſpe.de excuſa.ff.ſin.

1 ☞ Charta quam facit detentus in carcere,an valeat.

2 Vis populi violentie latronū equiparatur.

Sed licet, Qui dat operā vt metū paſſus liberet licite accipit ꝑmiū niſi ipe metū ītuſſerit vl fecerit incuti vl ꝓcipauerit turpitudinē.h.d.ff.xo.Et adō q̄ha

1 buiſti.l.l.nā z ſeruꝰ.i ꝑn.ff.ō ne.ge. ¶†No.ꝙ tz charta z ꝑmiſſio ꝙ facit detēt⁹ i carcere ēt licito dūmodo nō ꝑmittit detinēti.ſz ex iuſta cā 3ct⁹ eū facti nō dirimunt rōne loci: ſed ratione iniuſte cauſe.vbi aūt ex iuſta cā bñ vz 3ctus z ꝓmiſſio.caſus

2 eſt hic expreſſus.z dicā.j.eod.l.qui in carcere. ¶†Scdo no.de vi populi qō equiparat violētie latronū z hoſtium. Ité not.qō licet aliqd accipere ꝓ euaſiōe tertij z ſic ē ar.ꝙ ſi teneꝰ qs aliū iuuare gratis vñ illi qui videt aliquem percuti z non vadūt in occurſum iuuare nō ꝓptere.a puniūt ᵇ. fallit in ſeruo z vaſallo. b vt.l.j.j.ad fil. ¶Ité vl ꝙ fallit in paricidio ar.ff.de pari.l. vtruz z.l,ſi ſciente z not.in.l.culpa.eſt.ff.de re.iur.z vide in ſpec.ti.ff.ſ. inxta.xo.quid ſi potui.Bul.dicit ꝙ eſt caſus iſtius.ff.nā ſi licite accipio ꝑmiū ergo nō teneo: facere gratis:certe iſte.ff.nō tñ facit qr loquit in delicto ℨſummato queſtio eſt in fieri.vñ glibet charitate ꝺz occurrere.facit.l.nec timorē.ff.pinde.ff.e.ti.z j.l. ſz z partus.ff.ſi. Finaliter veritas eſt ꝙ iſtud eſt delictū 2gruitatis non neceſſitatis.vñ ſto cum.Bā.z alīs.

1 ☞ Negotium factum qō dicatur.

2 Negotium imperfectum qō dicatur.

3 Interlocutoria in perſona aſſeſſoris non firmatur.

4 Exceptionis remediū non excludit remedium actionis.

Sz qō pretor, Actio ex Ƀ edicto cū exceptiōe 2currit tā negotio totaliꝰ 2ſum

1 mato ꝙ de eo ꝙ expectat executionē de futuro.h.d. ¶†Not. qō negotiū factū appellat hic illō qō poſt ſe non expectat executionē de futuro exēplū qñ iteruenit traditio vl liberatio qr liberatio trahit ſecū ſecū ſuā executionē z ad Bſp all.z ō Ƀ no.ex

2 ō ex.c.paſtoralī.z ꝓbat Ƀ ibi aut ꝙ metū accepto.ꝛc. †Negotiū

¶Propter famē.adō ℨy.in regn.iur.ar. de reg.in. in.vj.

¶Puniūtur. vide fel.in.c.ℨ to.l.j. col. ver. extra gl.ō ſent. excōmun. vbi an qs delictū obuiare ō fendere vl reuelarete neatur.

aũt imperfectũ dr qñ post se reqrit executionem. vñ obligatio dicitur negotiũ impfectũ.ꝛ adde qd no.Cy.de Zhen.emp.l.fin. ergo pfectio dicit executio.❡Scdo no. ꝙ pōponi⁹ distinguebat inter negotiũ factũ.ꝛ ibi dabat actionē.ꝛ ex cã excep. puta si ad tradētē res erat reuersa.ſ3 in negotio ñ facto ñ dabat nisi solã excep.qꝛ nō videbat plus necessario metũ passo. ſ3 rescriptũ īperatoris ꝯcedit ēt actionē ꝙ ēt habēt excep.posset petere libertatē ꝛ cessationē obligationis ꝛ sic h3 in sua ptāte agere.eam si eēt mere re⁹ hoc nō esset in sua ptāte.vt.j.de excep.doli.l.pure.§.fi.❡In hoc ergo est vis qꝛ habēs actionē pōt ꝓuo
3 care ad iudiciũ.sed nō habens exceptionem. ❡†Item no. ꝙ interlocutoria nō firmat in psona assessoris ſ3 in psona ptoris de assessorio ꝯsilio hodie p statuta terrarũ cōiter assessores habēt iurisdictionē ꝛ formāt sniam in sua psona. ❡Itē no. ꝙ qñ index ꝓnunciat libellũ ꝓcedere vel nō ꝓcedere dr interlocutoria.si ergo iudex ꝓnuntiat libellum eē aptum vel ineptũ dr interlocutoria.si autem condemnaret vel absolueret a petitis ista
4 esset diffinitiua,ꝛ no.sing.hunc tex. ad hoc. ❡†Itē no. ꝙ remediũ exceptionis ñ excludit rmediũ actiōis.facit.l. mulier. ff. so.ma.ꝛ.C.de trãsa.nec ītētio.facit ēt iste tex.ad id qd no. Inn. ex.de test.❡In.gl.ꝛ male.i.fi.ad hoc facit.s.de ne.ge.l.si qs mãdato.ſ3 illa loqtur de oblōne efficaci.hic aũt nō est oblo efficax. vt.j.ea.l.§.volenti.quid ergo q̃drūplicabit h:❡Preterea pro pōpo.facit.l.j.§.si reus.s.de eo per quem fac.e. forte consideratur q̃tum interest istius magis ipso iure non teneri quam habere exce.❡Item magis interest habere instrumentum liberationis quam posse probare per testes:quia possunt mori. facit. C. de lib.cã. sicut datam.

1 ☞Liberatio ipso iure equipollet solutioni.
2 Actio quod metus causa quadruplicatur.

Volēti autē. Metũ passus in amissione dñij vel quasi h3 vtilē ī rē ꝛ psonalē actionez ꝙ met⁹ cã hoc pῖo.❡Itē metũ passus ī amissiōe obligatiōis h3 ipso iure vtilē psonalē ꝛ actionē ꝙ met⁹ cã.h.d. ſm azo.vñ ſm eũ idē est in reali ꝛ psonali q̃tũ ad actionē ꝙ met⁹ causa ſ3 diuersificatio est solũ respectu vtilis actiōis.qꝛ in reali dat vtilis in rē.in psonali dat vtilis in psonã.Dictũ ē ī.§.pcedenti qd rōne met⁹ dat actio ꝛ exceptio h circa actionē dt ꝙ est duplex mod⁹ agēdi.ꝛ sic addit pdictis.❡In tex.volēti.s.metũ passo. ❡In text.ibi ista dictio īplicat q̃ si dicat nō solũ dat actio ꝙ met⁹ cã.vt in.§.pcedēti,ſ3 etiã vtilis ī rē.❡In gl.quidã ibi non ꝙ met⁹ causa falsum dicũt qꝛ de actiōe ꝙ metus causa non est dubitãdũ ꝙ semp ꝯpetit siue agatur ad rē corporalē puta dominiũ vsuf.vl obli.ꝛ alia īcorpalia,vt.j.e.l.ꝟ.ꝛ si acceptilatione. ❡Itez ad corpalia:vt.j.e.l.si mulier.§.q possessionē.❡In ea. gl.ibi.l.prima.aĩs est.§.nō.l.❡In ea.gl.ibi,alias enim.s.si prima nō esset sublata ipso iure.facit.j.de do.cũ a te.❡In ea.glo. ibi vel vtilis dñij innuit ꝙ publiciana cōpetebat habenti vtile dñiũ qd declara vt no.Cy.in.l.j.C.de alie. iudi.mu.cã.fa.❡In ea.gl.ibi hec actio.s.vtilis ī rē.❡In ea.glo.ibi, de hoc.i.d dñio ❡In ea.gl.ī fi.ꝯcludo ex pdictis tres lectu.pma distinguit inter res corporales q̃ distinctio nil v3,qꝛ ex q̃litate rei nō pendet actio ꝙ met⁹ cã nec diuersificatur secũda lec.ē Jo.q dicit ꝙ prima pars isti⁹.§.loquit qñ qs amisit dñiũ vel euasit p metũ naz tũc h3 vtilē in rē ꝛ etiã ꝙ met⁹ cã.Scda pars loquitur in eo q amisit obligationē qui eã nō habet cuz:sit amissa nec sit in rerũ natura nisi pri⁹ sit ꝓnũciatũ ꝙ re⁹ reponat se in obligationē q̃ ꝓnuntiatio sit pposita actiōe ꝙ met⁹ cã.videt per Jo.expssuz qꝛ si vtilis obligatio ꝛ actio ꝯpereret ipso iure sicut a principio cōpetebat directa nō erat necesse ꝙ reus reponere se in obligationē ꝙ videt ꝯtra mētē litere.j.in.§.ꝛ si acceptilatio.ꝛ.l. illd. in fi.❡Preterea vr expssuz p Jo.j.e.si mulier.§.si met.ꝛ.d.l.illd. in fi.❡Item pōt assignari alia rō qꝛ ius reale forti⁹ est q̃ personale,ꝛ id facilius retinet.sed Azo dicit ꝙ pῖa pars istius. §.loquit in reali ꝛ cōcordat cũ Jo.scda a loqt in psonali ꝛ discordat ab eo.qꝛ ēt tunc dt ꝙ primo ꝯpetit vtilis ipso iure nec expectabit sentētia p azo facit qꝛ cũ restitutio ista fiat p edictũ ptoris nō oportet iudicē adiri,vt.j.de op.no.nũ.l.de pupillo.§. q nũciat.ꝛ ibi no.ar.de ꝯdi.isti.q̃ sub ꝯdictiōe.§.fi.❡Scdo facit qꝛ ptor in edicto dicit ratũ nō habeo ꝛ sic loquit negatiue ꝛ disposi tio negatiua d3 oĩ tpe esse ꝟa,vt.j.de ma.te.l.neratius. est ergo a pncipio verũ ꝙ ptor infringit imediate sine vlla sententia expectãda ſm eũ itē vr casus p Azo.j.e.l.si mulier.§.fi.ꝛ hãc opi approbãt cōiter doc.nec ob.ꝙ actio extincta ipso iure nō resuscitet qꝛ vex est ex interuallo ꝛ nisi subsit cã.Itē verũ est ī eadē q̃litate ſ3 ī alia q̃litate ope ptoris pōt resurgere vt h ope aũt iuris ciuilis directa pōt resuscitari vt.j.de iure.fi.l.deferre.§.fi.cũ l.sequē.Ex.lec.Jo.ꝛ azo.no.ꝙ in reali metũ faciēs q ꝯuenit vtili.pōt referre.q.dñij.qꝛ vbicũqꝫ ē dñiũ de substãtia ꝓbatiōis vel
a act⁹ ibi pōt referri q̃stio dñij.[a] facit.j.de vsuca.ei a q̊ ꝛ b ī metu coactiuo.sed ī expulsiuo dicvt no.C.de pscrip.xxx.annoruz.l.si
1 qs.§.ſ3.hoc sup illis.❡†Scdo no.ꝙ omnis liberatio ipo iure equipollet solutioni vt acceptilatio.itē nudũ pactũ qñ perimit ipso iure.vt.s.d pac.l.siun⁹.§.pact⁹.ꝟ.ſ3 si pactũ.❡†Extra q̃ ro q̃ vtilitas ē ꝙ det actio qd met⁹ cã:ex q̊ dat vtilis ī rē vl vti lis in psonã?R̃ndeo qd ī actiōe ꝙ me.cã nō op3 ꝓbari d vetere dominio nec de veteri obligatiōe liqda vel pura.sec⁹ si agat
2 vtili. †Itē qꝛ actio qd me.cau.q̃druplicat:ſ3 nō alia vtilis,vt.j. de pe.here.l.itē veniũt.§.cũ predixim⁹.Et cōtra pōt esse ꝙ magis habere expedit vtilē,qꝛ habebit paratã executionē ex snia lata ex instrumēto ꝯfessionato:vt.l.minor.xxv.an.j.de minor. apparet ex istis modis agēdi ꝙ d3 libellus diuersificari tã penes narrationē q̃ penes finalē ꝯclusionē.facit ad istũ.§.j.eo.l.si cũ excep.§.p eo.ꝛ.j.ti.j.l.arbitrio.qd no.C.qb.ex cau.maio.l.fi. qd no.Inn.d re iud.c.cũ Bertoldus.in gl.mirũ.ꝛ Arc.xv.q.vj. ñ a sacerdotibus.ꝛ ad id qd dixi de spoliatore referente q̃stionem dominij in vi expulsiua.qd no.Dy.in.c.qui ad agendum. de regu.iuris in vj.

Itē iulian⁹. Actio q̃ nō est penalis ab origine per ꝯsecutoriã tollit ipso iure.ad hoc allegat.❡In tex.ibi in bonis ei⁹.s.q̃tũ ad vtilē actionē.❡In gl. si pῖo.ibi:ne tardet.idē nō possit intētari ī pena tripli.ē ergo penalis ab origine potētialit.i.q̃tũ ad intētãtē ꝛ paria sunt natã nō esse vel ītentari ñ posse.ſ3 tu teneas pmã solutionē gl.ꝙ nullo mō est nata in triplo cũ desyderet ꝯtumacia a natiuitate eius. vñ triplũ est in ꝯditiōe nō in oblōne a pn.vt.j.e.l.si cũ ex.§.hec aũt actio.❡In ea.gl.in fi.i.dicere non est mere penalis.secus si esset mere penalis.sed tu dic latius vt not.C.de furt.ancille.per doc.❡Extra inducitur iste tex.per Gui.ꝙ gl.ij.C.de iur.emphy.q̃ dt ꝙ nō pōt ab ēphyteuta exigi pēsio ꝛ repelli:ſ3 repulsio sit pena legalis,qꝛ dt ipse ꝙ pena legalis nō debet a principio:sed ex postfacto rōne more delicti nō rōne ꝯtumacie.vt.l.si p fure.de ꝯdi.fur.ſm Dy.ꝛ Cy.in addi.de hoc tãgit.j.e.l.si cuz exe.§.hoc aũt.in gl.vt.ꝛ.s.facit.j.de dolo.l.arbitrio.

Ex hoc edicto. Per actionez ꝙ metus cã sit restitutio de iure ꝛ de fcō.ꝛ si qs actionē amisit q̃ erat liqda sit restitutio dbiti.si ꝟo nō erat liqda ꝛ pura sit restitutio oblōnis in pstinũ casuz.h.d.ſm itellectũ Odof.Et no.ꝙ reponēdo se in oblōnē, non agnoscit debitum:sed reponet se in obli.ꝯditionalr vel cũ ꝓtestatione si pmo tenebat.ꝛ facit in filĩ.j.de solu.l.cum qs p reo.❡Item facit ad istam.§.l.q ppῖo.§.itē q̃rit.s.de ꝓcura.in glo.hoc qd dicit.ibi, tulerit.vel dic ꝙ ēt in oblōne pura pōt loqui: si oblo non erat liquida scdm Odo.facit ꝙ not.C.de transact.l.siue apud acta. ❡In gl.ibi,locum.§.fin.sol.vt ibi no.❡In ea.gl.ibi nisi puro, imo etiã qñqꝫ ex dlictis suspēdit actionē,vt in.l.ī lege aq.j.ad.l. aq.Itē opinio hec vr vera vt nō reponat se in obli.prime speciei qꝛ est impossibile ꝙ de nouo se obliget.j.e.l.illud.§.fi.vl dic vt not.Cy.de trãsac.cũ mota.❡In ea.gl.ibi,in residuũ.hec gl. est vera ꝯsiderato iure nouo ꝙ pῖo d3 excuti pncipalis q̃ defensor,sed de iure veteri nō erat ordo necessitatis ſm Cy.ī add. ꝛ not.in hac gl.ꝙ sicut re⁹ pmo d3 excuti q̃ fideiussor in obligatione primitiua ita ꝛ in qualibet eius occasione.

Cuz autē. Quia actio ꝙ met⁹ cã est in rē scripta id ꝓponitur contra qlibet q aliqd remediũ ex metu illatum consequitur directe vel per obliquũ.hoc dicit. ❡In tex,ibi coerceat.s.specialiter.

Metũ autē. Temeraria suspicio in alteri⁹ piudiciũ nihil operat.h.d.vel sic actio ꝙ me.cã desiderat metum inferri.ex sola autem suspiciōe nō oritur.h.d.❡In gl.no.suspicionē. i. habitum.dic quod in piudicium alteri⁹ suspicio nil operatur vt in.l.nr̃a nisi sit iusta vt in.l.ꝯria:ꝛ adde.l.nouissime.§.j.qd falso.tu.aut.❡In gl.immo.ibi,his omnib⁹.s.qñ nō intrauerunt. ❡In ea.gl.ibi.p traditiōe.s.nude possessionis.❡In ea.gloss. ibi est vitiosa,vt quando sunt ingressi.ꝛc.

b **Animaduertenduz.** Ita punit met⁹ illat⁹ ab vniuersitate[b] sicut a singulari psona.ꝛ sic est text.in hoc ꝙ tyrannis ita pōt cadere in vniuersitate sicut in singulari psona.❡In gl.hoc q̃tũ ibi,si qs innuit ꝙ sub appellatiōe qs vel si qs non ꝯtinuatẽ. vniuersitas qd ē falsum.qꝛ imo ꝯtinet,vt.j.q.ex cau.mai.l.ergo §.si.ꝯiũcta.l.itē ait.ī pn.e.ti.ſ3 cy.ī addi.ꝓcu.ergo ꝯ psonas porrigit ēt ꝯ vniuersitatē.ad.hoc.j.d fideiul.mortuos. add qd no.ī spe.de inqsi.§.pe.ꝟ.qd si inqsitio ꝯmittit.ꝛ add.l.aliõ.§.refert. j.de reg.iur.ꝛ.l.j.§.j.de ma.cōue.ꝛ vide inn.in.c.dilect⁹.extra de simo.❡In gl.monachorũ ibi.§.defert.hoc tñ nō est semp verum:nã si maior pars canonicorũ delingt non vident ꝓpterea oēs delinq̃re,vt.j.de ma.ꝯue.l.j.ī pn.ſm Gui.❡In ea.glo.ibi vt h dicit facit l.nostra.C.de mi.ꝛ.j.e.l.§.ſ3 l3 vim.ꝛ ꝙ no.Inn. in.c.dilect⁹.extra de simo.ꝛ per Bar.in.l.aut facta.in fi.j.d pe.

Sed l3. ❡Not.inspici causam proximã ꝛ immediataz q̃ est honesta ꝛ nō cãm remotam.oĩs ergo via agēdi d3 assumi ex cã imediata ꝛ si cã īmediata repugnat nunquã potest

a ❡Questio dñij.pro q̊ adde q̃ habent p.d. ale.d imo. in cōs.lxxx v.iiij.parte.ꝛ p pau. de ca.iꝯsi. iij. in ci.in facto isto.

b ❡Ab vniuersitate. Add bar. in.l. aut facta.§. fi. in vlti. col. j. de pe.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quā pōt agi.vt hic.ꝛ no.ꝑmissionē factā per carceratū cā liberatōis valere.sȝ si fieret ꝑmissio a carcerato tenēti ipȝ ī carcere nō ꝗ facit.l.nam ꝛ seruꝰ.§.de ne.ge.in pn.l. ¶ Querūt hic doc.an vnus teneat aliū iuuare.ꝛ potissime Gui. q tȝ ꝑ hūc tex. ꝙ nō tenet qs aliū iuuare,ꝛ declarat ipi gl.q̄ ē.j̄.de re.iu.l. culpa est. q̄ est no.an possim recipere pretium pro aliquo iuuando.

Idē pōponius. ¶ No.ꝙ actio habet locum in factis sicut in datis vide.l. ꝛ priuatus.j.qui si a quibus. ¶ In gl.no tres casus.ibi,aut appellatio.no.ꝙ ea q̄ fiunt ad rumorem ppli de iure nō subsistūt. ¶ In ea.gl.ibi reuocare nō pōt.nisi qñ metū inferēs nō est soluendo secundum Cy.in addi. Bal.

Sȝ quod ptor. Siue metꝰ traxerit secū effectū siue non oritur tā actio ꝙ̄ exceptio ꝙ metꝰ cā, ꝛ p̄mitte ad euidentiā ꝙ iste tex. appellat negotiū imperfectū ꝙ hȝ perfectam conuentionē, sȝ non traditionē vbi desyderat traditio. ¶ In tex.ibi, ꝛ ptorē me assidēte. ¶ Not.ꝙ snia dȝ fieri in persona ptātis de consilio assessoris. ¶ Itē ꝙ snia sup aptitudine libelli dr interlocutoria. ¶ Item ex isto.§.no.ꝙ ille qui hȝ exceptionē nihilominꝰ pōt agere.simile habes de libe.lega.l.si quis reū.ꝛ in.l.aurelius.§.j.e.ti.ꝛ.j. de fideius.l.si contendat. Bal.

Volēti. Qui per metū rē suam transfert retinet vtile dnīū.ꝛ q p metū p acceptilationē liberat retinet vtilē actionē.ꝛ in hoc nō ē opꝰ auxilio ptoris vinētis. h.d. ¶ In gl.quidā sic.ibi erat directa apud dnm possidentē est rei vendicatio naturalis nō formalis.ꝛ declara vt no.Cy.in.l.j.C. de alie.iud.ꝛ Dy.in c.p possessore. ¶ In ea. gl. ibi: alias enim. sȝ qñ nō esset sublata ipo iure p pactū. ¶ In ea.gl.ibi,vel vtilis dnīū.nō refert se ad publicianā qꝛ publiciana nō psupponit vtile dnīū vel directū sed quasi.vt no.Cy.in addi. ¶ In eadem gl.vbi,de hoc.j.de dnīo. ¶ In ea.glo.ibi,sicut rei vendicatio.s. datur vtilis q̄ primo erat directa. ¶ In ea.gloss.ibi. cum prorsus.idest essentialiter extincta per acceptilationem. ¶ In eadē gl.ibi,dat vtilis.hoc expedit scire si forte illa pria erat puilegiata aut habebat paratā executionē.vt snia: ꝛ cōfessio. ¶ In ea. gl.ibi,fallit.qñ subest cā ppter quā debet resuscitari. Bal.

1 ☞ Persecutio rei tollit penam.
2 Actio quod metꝰ est penalis aptitudine.
3 Dominium fictū non excludit actionē primam ad dandum.

Licet. ¶ Actio q̄ nō est penalis incōmutabiliter ab initio sed ex post facto perimit in totū per simplicē rei psecutoriā.h.d. ¶ †Itē no ꝙ psecutio rei tollit penā extra rē. ¶ †Not.ꝙ actio qō metꝰ cā est penalis aptitudine. ¶ †Nota ꝙ fictū dnīū nō excludit in actionē primā ad dādū. ¶ In gl. s.prio ibi:vel.ꝯ.sunt verba tex.ppie quātū ad actionem in rē: improprie ꝙ̄tum ad actionem ꝙ metꝰ causa, prout est penalis natura:tūc ppie nō finit sȝ eius natiuitas impedit ¶ In ea. glo.ibi,dic nataȝ.hoc nō placet qꝛ in penis q̄ in mora consistūt nō añ orit actio ꝙ̄ mora nec effectus ꝙ̄ causa,vt.l.lecta.§. dicebā. ¶ In eadē gl.ibi,inest res.quasi dicat non est mere penalis. sȝ pticipat de psecutorie natura ꝛ idō nō tollit p psecutoriā. Sȝ tu dic meliꝰ ꝙ hic nō est penalis ab initio incōmutabilr imo ꝯmutabilr.Vel nō est penalis a pn.sed ex post facto.sȝ i.l.si p fure.§.furti.ꝛ in silibꝰ est actio penalis a pncipio merito nō tollit, per psecutoriā.Et aduerte qꝛ p hoc defendit gl. q̄ dicit ꝙ dn̄s cessante emphyteuta soluere p triēniū non pōt petere rem ꝛ pēsionem sed altero debet esse contentus lȝ sit pena legalis qꝛ non est ab initio ꝯm Gui.ista sunt vba gl.in ista materia.j.eo. si cum exceptione.§.hec autē actio.ꝛ pro regula dico ꝙ actio penalis que desyderat continuationē pōt tolli per rei persecutoriam. Ultimo not.hic cōcursum actionis psonalis ꝛ realis ab initio ꝛ facit contra glo.inst.de leg.§.nostra.

Ex hoc edicto. Actio ꝙ metꝰ cā pponit ad tradēduȝ. Itē ad reobligandū.ꝛ ē in rē scripta ꝛ eiꝰ effectꝰ ptēdit ꝯtra oēs ad quos ex metu puenit cōmodū.ꝛ veniunt in ea fructus pcepti ꝛ percipiēdi hoc dicit.vsqȝ ad.l.sed ꝛ partus.§.que. ¶ In glo.hoc intellige ibi cōdēnaret.si debitū erat liquidum , ꝛ actor vult eligere hāc formā agēdi.nā pōt etiā tūc agere vt reꝰ se in obligationē reponat:vt.j.de iure do.l.si spōsalibꝰ.§.j. ¶ In eadē gl.ibi ꝯditio.j. de solu.l.sub cōditiōe. ¶ In ea.gl.ibi ꝙ erat simplendū.i.tota quantitas stipulatiōis seu ꝯctꝰ. ¶ In ea.gl.ibi.l.in lege, qꝛ ex delicto obligatio stati orit sȝ exactio differt:ꝯctꝰ autē possunt habere in se cōditionē tacitā ꝛ expssam,vt.j.si cer.pet.l.oīa.delictum ergo obligationem ꝯditionalē respiciēs statim obligat: secus in ꝯtractu:vt.d.l.sub conditione. ¶ In eadem glo.ibi,locum.§.fina.dic vt ibi not. ¶ In eadem glo.ibi.§.pactus.quia vbi actio orit ex cōtumelia talis actio nō cadit in ꝯctu. ¶ In eadem glos.ibi locū.§.fi.dic vt ibi no. ¶ In eadem glo.ibi: nisi pure.qꝛ maleficia nō habent in sui esse pendentiam: ꝛ ideo nō pendent quoad obligationē. ¶ In eadem glo.ibi,si quis acceptotulerit.vr̄ dic ꝙ pcm̄ necessario cadit in oblōnē ex delicto sȝ nō volūtarie.ar.j.ad exh.l.iul.§.ꝙ̄tū.ꝛ.ꝙ no.C.d trāsa.cū mota. ¶ In ea.gl.ibi,in.l.pxi.sic ergo est qdā ordo agēdi vt prius excutiat reꝰ qñ ex maleficio rei ꝯueniat fideiussor. Bal.

Cuȝ autē. Loquit iste.§.qñ fideiussor intulit metū.s.illū quem ipse principalis.In tex.ibi,restituendam actionem.i.nō porrigendꝰ libellus ꝯtra principalem secundum Iul. Bal. Additio Baldi.

1 ☞ Prouincia an inferat metum.
2 Accessor non debet ferre sententiam sed pretor.
3 Interlocutoria aliquādo dicit que totum negotiū diffinint.

Metuȝ autē. Illatū.ꝛ sic duo reqrunt adiectiuū ꝛ substantiuū.i.metꝰ illatꝰ ab alio ꝛ hoc liq̄t ex edicto dn̄ dt ipo.qō dnotat adiectiuū metꝰ nō p qō denotat substantiua in relata ad inferētē metū patiētē. ¶ Qm̄.vide Inno.de resti.spo. cū ad sedē.in vlt.gl.§.alr.vide Inn.de resti.spo.olim.sup vi.in notuit ꝛvid.j.e.l.cū in fi.ꝛ.C.vn̄ vi.l.j.vide Inn.extra de homi. petito.§.ad manumittēdū alle.ad hoc ꝙ populꝰ ꝛ vniuersitas pt metū inferre ꝛ delinquere.ꝛ ꝯcor.j.e.l.§.sȝ ex facto.vbi de prouincia dicit p Cy.in.l.si qs in tātā ꝛ vide Inn.extra de sent.ex cō.grauē collegiū.vide Inn.extra d symo.dilectꝰ fi.Vel corpꝰ. vid in Spe.de acc.§.fi.ꝛ de inqsi.§.pe.v.qd si inqsitio ꝯmittit. ꝛ hoc p Cy.in addi.obliganero.not.valere ꝑmissionē factā in carcere[a] dūmō fiat ex iusta ꝛ honesta cā opere licite,vt.j.d dona.si pr̄ hic declarat Gui.gl.q̄ est.j.de reg.iu.culpa est.ꝛ de ista q.vide in Spe.tit.d.§.iusta ppositiōis.v.qd si potuit hoiez. ꝛ vid in.l.j.ad sil.per Ia.are.ꝙ ille q nō pōt facere nō pōt pati.l. pr̄.q sine ma.ad li.p.ꝛ ibi p Ia.Aut metū accepto.Allegat ꝙ snia absolutoria hȝ executionē annexā.Idō executor datꝰ non placet ad absolutoriā bar.h no.gl.extra de app.pastoralis.In impfectis.i.nō exe.ꝛ no.rē executā dici iperfectā. ꝛ sic est ar.ꝙ delegata cā vr̄ delegata executio qñ delegari potest.vt.l.a diuo pio.Intelligit vbi ꝯstat de intētiōe delegātis ꝙ non potuit vt l.inbere canere.Probant pdicta:qꝛ ꝯmissio vr̄ pfecte fcā nō se miperfecte.at impfectū est qō adhuc nō est executū facit ex̄ de offi.dele.q̄rēti.ꝛ.j.de pcu.si reꝰ paratꝰ.ꝛ de fo.ꝯpe.si qs cōtra. sed ex facto.No.ar.ꝙ snia vȝ si notariꝰ sniam legit.ꝛ ea lecta iudice p tribunali sedēte dicit ꝛ ego ita pnūcio p.l.C.qui test.fa. pos.hac.§.ait cū humana.[b] ibi,recitabit tabulariꝰ ꝛc.p quem tex.sic tenēt doc.eā padue.†No.ꝙ puincia sicut est campania, fert metū ꝛ ptor ēt.†No.assessorē nō ferre sniam sȝ ptorē d cōsilio assessoris.de hoc i Spe.de assesso.§.offm̄.ad fi.ibi videas. Interlocutū esse.vide Inn.extra de re.iu.in cāis.vide oino in Spe.de asses.§.offm̄.v.pe.†Et no.hic interlocutoriā dici que totū negotiū diffinit qō est mirabile de hoc nō pnunciauit alind quā actionem esse aptā siue exceptionē.No.p eo qō not. Inn.extra testi.significauit.Et actio.no.actionē subsidiariam. vt.j.e.si cū excep.§.q̄.ꝯcurrit cū exceptiōe.vt hic.§.volenti.concor.j.e.si cū exce.§.cū eo.ꝛ.j.ti.j.arbitrio.vbi de hoc vid Inn.d re iud.cū ber.In gl.mirū vr̄.sed certe ver.seq.Rescisse. vide ꝙ no.in.l.fin.C.ex qb.can.ma.Acceptilatiōe.vid oino Archi.xv. q.vj.si a sacerdotibꝰ.In glo.q̄ incip.hic ꝙ̄tum ad delinquētes. An appellatiōe,si qs.ꝯtineat vniuersitas vide hic per Cy.In gl.q̄ incip.monachorū.in verb.vel dic.dicit Gui de cu.ꝙ lȝ maior pars vniuersitatis faciat non tamen tota fecisse videt:qꝛ illud hȝ locū in electionibus ꝛ alijs q̄ tangūt ius vniuersitatis. alle.l.j.§.j.de ma cōue.In aut.de defen.ciui.§.fi.Idē dicit Inn. extra de consti.cum oēs.In glo.que incip.quedam. si intelligunt.ibi,si prius erat dn̄s.ergo hȝ pbare de priorī dnīo vel q̄si.ꝛ sic ob.C.de prescrip.xxx.ann.si quis emp.§.sed hoc super. sed ibi in expulsiua vi hic.in compulsiua.Itē ob.l.nec creditores.sȝ ibi cū in pos.hic cū in dominio ptendit cām:ꝛ ideo refert controuersiaȝ dn̄ȝ ꝛ no.ꝛ est ratio quia in.l.nec creditores.venit contra fidem debitā ex conuentione ideo non audit.vt no Dy.in.c.q ad agēdū hoc not.i ea.gl.in fi.ꝛ sic tres sunt opi.In hac gl.pma distiguit inter res corporales ꝛ incorporales ꝛ ista nō plȝ.scda inter actionē in rē vt ipa impedita ꝯstituat vtilis. ꝛ actionē in psonā,vt restituat dnīū p sentētiā latā sup actione ꝙ metus cā.hanc tenet Io.hecvera.j.e.illō in fi.ꝛ.j.e.si mulier. §.si.metu.Ibi,qꝛ ex nulla ꝛc.vbi vr̄ expressum.Tertia qō vtilis in rem ꝛ in psonā cōpetat ipo iure.ꝛ nihilominus actio qō metus cā.ꝛ sic no.rescissuȝ ipo iure.Alterꝰ ꝛ efficacius petit rescindi sic de ꝯcta.si post mortē.§.ex here.ꝛ dt Inn.qō forma libelli in vtili in rem vel in psonam.ꝛ est ista:ago tali actione non obstante traditione vel refutatione cū eā fecerim per metum.

Cuȝ autē. Vel contra opp.hic est res.Item pena legalis quo mō pōt peti res ꝛ pena vt.l. si p fur.sol.ibi vno.tpe nascuntur hic diuersis ꝯm Guil.Ratio qꝛ hec pena debetur rōne ꝯtumacie que contumacia restituta per rei vendicationē videt purgata de voluntate agentis. ꝛ sic facit ad.q.de ēphiteuta:quod nō possit peti effectus ꝛ pena rei

[a] ¶ In carcere. adde frā.aret.in l.qꝛlatronibus.in.ij. col.j. de testi.ꝛ qō ibi dixit i ap.

[b] ¶ §.at cuȝ humana. ꝛ ibidē vide paul.d ca. ꝛ eūdē bal.in ver. item ē ar. ꝛ bal.in.l. iubemus. C.de testi. qō verū si fit d maioribus iudicibus ciuitatis. pro quo vid ēt d.alex. de imol.l.l. videamꝰ.§.s. de in li.iu. ꝛ Card.in cle. sepe.§. ꝛ i.vij.op. ꝛ ibi gl.de ver. signi.

cõmisse: ꝫ pena sit legalis ꝑm Guil. de hoc no ꝯ e. l. circa. §. hec aũt actio. ẽt vide ꝺ hac materia Ja. are. C. ꝺ fur. ãcille. retradat. facit ad no. ꝯ. ꝺ p. l. q. ꝓpio. §. itẽ q̃rit. accipiat. i. ꝺicitu accipiat obligato restituat. ꝛ sic est ar. q̃ ex cõtumacia si rens, non vult litẽ ꝓtestari i actiõe ꝑmitina q̃ met⁹ cã q̃ possit q̃druplũ peti.

Iludverum. §. Si metu. ¶ Jn tex. ibi: vel alios. no. q̃ q tenet̃ dare certũ fideiussore ꝛ si nõ ꝑt dare illũ, liberat dãdo aliũ eq̃ idoneũ seu sufficiẽtẽ. Jn tex. ibi alius. s. tertius q non respicit obligationem.

Iludverum. §. Si metu. Jbi vel alios. ¶ No. q̃ ille qui tenetur ad certuꝫ fideiussorẽ dandũ liberat dãdo aliũ eq̃ idoneũ seu sufficiẽtẽ. Jn tex. ibi pignora. ¶ No. q̃ obligatio q̃ renouat̃ ꝺꝫ renouari cum ea ꝺẽ cautela cum qua erat prima. ¶ Jn glo. ꝑm Urba. in gl. de nono aũt fideiussor q ẽ extract⁹ a fideiussione nõ cogit fideiubere, vt. ff. loca. §. si cũ hoiem. ꝛ facit. ff. ꝺe ꝑt. sti. valerian⁹.

Sed ꝛ partus. In actione q̃ met⁹ cã accessiones veniũt ũ solũ petẽꝺe sed ẽt quadruplãde. ¶ Itẽ titulus extorsus nõ liberat a pcipiẽꝺis. ad hoc all. ¶ Jn tex. ibi causam. q̃ sit differẽtia inter fructus ꝛ causam. i. vtili tatẽ ponit hic Odo. ¶ Jn tex. ibi, ego. s. metũ passus. Jn gl. ẽt in fi. conclu dẽdo. ¶ No. q̃ titulus q odio possessoris hꝫ p non titulo nũq̃ excusat a fructib⁹ pcipiẽꝺis. ꝛ no. gl. ꝛ viꝺ. ff. ꝺe rei vẽ. l. si nauis.

a ¶ Jure suo. viꝺ Pau. de ca. in 2 fil. exi.

Queri poterit. Si metu faciẽs ꝺolo metu ꝓpel lit̃ a ꝓlo metu passor̃ a tertio ũ hꝫ actionẽ q̃ me. can. h. ꝺ. ¶ No. q̃ actio q̃ met⁹ cã nõ ꝺat ei q ꝓlo intulerit metũ siue ꝓpellat a passore metũ siue a tertio q̃ ẽ mirũ no. ¶ Jn gl. ibi, itelligit ibi logꝯ vi expulsiua. ¶ Jn ea. gl. ibi essꝰ q cũ aꝛ. ibi loquit q̃tũ ad facti ꝑpunitatem hic loquit q̃tũ ad naturã actiõis q̃ me. cã. ¶ Jn ea. gl. ibi q̃ hic nõ est. q. nõ ꝑatit ꝺanũ q̃ ꝺimittit qõ iuste tꝫ. ꝛ ad hoc no. istã gl. ¶ Jn ea. gl. ibi vtrũ hẽat. no. p edictũ ꝺiui mar. qõ est. ff. l. ꝓi. ꝺit ius agẽꝺi nõ ius excipiẽꝺi. facit. ff. e l. si cũ exceptione. in ꝓin. in ea. glo. ibi in fi. qõ no. C. ad. l. iuliã. ꝺe vi. l. si qs a se fandum.

1 ☞ Actionis natura semper est ponderanda.
2 Creditor habet ꝺuplex ius exigẽꝺi ꝛ retinendi.

Julianus ait. Cõpulsus ad ꝺebitum soluenꝺus non hꝫ actionẽ q̃ met⁹ cã: ꝫ ꝓpel lẽs pviꝫ cadit a iure suo. h. ꝺ. ¶ † Jn tex. ibi ꝓpter naturã. No. q̃ semp est põderẽꝺa natura actiõis ꝛ sicut q̃libet plãta ꝛ quod libet aĩal hꝫ suã naturã: ita q̃libet actio a iure sibi ꝺatꝫ. ¶ Jn gl. h ibi patit. f. soluẽs. ¶ Jn ea. gl. ibi, ꝫ amittere. sic lupus exit ſpluã, tũ exiuit. ff. ꝺe vſu. arboꝛib⁹. §. itẽ tractat rẽ. rõ q̃ sicut ꝺe licitũ est in fieri: sic pẽa ẽ i fieri ꝛ nõ i facto eẽ. ¶ Jn. e. gl. ibi retine
2 re. ¶ † Ita creditor hꝫ ꝺuplex ius exigẽꝺi ꝛ retinendi exactum primũ ius perꝺit per solutionem ſcõm q ꝺelictuꝫ ꝑm Odo. vel ꝺic ꝺe mente. §. q̃ cũ solutũ põt cõꝺici non paraꝛ liberatio, vi solutionis sed vi ꝺelicti. argu. l. qui hominẽ. §. fi. ff. ꝺe solu. ſcõm §. extra no. oppositũ ꝺe pũcto. simile. s. tit. j. non solũ. ¶ Item no. quẽ recurrẽꝺũ ad q̃sꝺeratiõnẽ puncti vbi ius est in pũcto ꝛ in momento temporis vt in. l. aret huſa. ff. ꝺe statu. ho. ꝛ inst. ꝺe his q̃ sunt sui vꝯ alieni iur. in ꝓin. ad trebel. ex facto. §. fi. pe. ff. l. si hꝺ. ꝺe ꝺona. causa mortis. facit ad id qõ not. Jnno. extra ꝺe appel. ꝓpterea.

Additio Baldi.

Ilud. Vel alios. ¶ Nota alium ꝓꝺ alio fideiussorem ꝺari.

Additio lecture Vacantis in. l. si qs. Bal.

Quis. Qui ex alieno facto conuenitur ꝺe se tantum tenetur: sed vt faciat ꝛ curet ꝺ alio non tenetur. h. ꝺ.

Sed ꝛ partus. ¶ Titulus violentus non excusat a percipiẽ ꝺis. h. ꝺ. ꝛ ad hoc allegatur. vide. l. iij. C. qõ metꝰ cã. ¶ Jn gl. ẽt si emisti vbi regulꝯ regula hꝫ locũ i titulo apꝓbato exceptiones hñt locũ in titulo reꝓbato. Bal.

Queri poterit. Uim inferens si vim repatitur ibi, opẽ ferre. no. q̃ ſtor ũ ꝺz ferre opẽ iꝓbo possessori. ¶ Jn gl. Jr. intelligit. ibi, alꝫ ꝺicũt. q̃ opinio istorũ sumit ortum ex. l. si qs a se fandũ. C. ad. l. iuliã ꝺe vi. ¶ Jn ea. glo. ibi, ꝺanum exigit. est etiã subtilior rõ, q̃ metũ passus agit vt ꝺebitor in pristinum ius se reponat. Sed ex quo ipse metũ intulerat nullũ habebat ius pristinũ in quo posset fieri restitutio ꝛ hoc est qõ ꝺt litera nihil est q̃ restituatur. ¶ Jn ea glo. ibi. §. cũ igitur. adde no. eo. ti. qui possessionẽ. ¶ Jn ea. gl. ibi, vtrunq̃ habeat. no. q̃ ex eoꝺẽ ꝺelicto põt ꝺari ꝛ teneri exceptio. Bald.

Julianus. Soluẽs p metũ verũ ꝺbitũ non hꝫ actionẽ q̃ metus cã ꝫ per edictum ꝺiui marci creditor cadit a iure suo. h. ꝺ. cuꝫ. l. se. Jste. §. loquit ꝺe remeꝺio ex edicto pretoris. l. extat. loquit ꝺe remeꝺio ꝑstitutõis imperatoris. ¶ Jn gl. hic opp. ꝺe pũcto ibi amittere no. hãc gl. in. l. arboꝛibus. §. itẽ tractat ꝺ vſufru. q̃ ꝺixit lupus ſpluã ꝛ ꝛ ꝺicit amittere est i fieri nõ i facto esse, ꝛ Cy. hic no. q̃ pena ꝑstitutionis nõ ꝺz esse ℨcta nisi per factũ ℨsummatũ. ꝛ ita ꝺicit Jo. an. in. c. pape. ꝺe elec. li. vj. in nouella. ¶ Jn ea. gl. ibi imo p solutionẽ. ꝺic. q̃ p solutionẽ amittat ius petẽꝺi p ꝺelictũ ius retinẽꝺi ꝫ Odof. simile extra ꝺe iureiur. c. debitor. ¶ Jn ea. gl. ibi hoc iure creditor. quãq̃ p ꝺelictũ nõ ℨsueuerit tolli obligatio naturalis, vt. ff. ꝺe ꝺn. inde. l. si pene cã. in ꝓin. vbi est gl. no. ¶ Jn ea. gl. ibi, cõtra sublata ibi circũspecta. ꝛ no. singulariter ex hac gl. qõ pene ꝺicuntur habere suũ effectũ in vltimo pũcto actus ꝓpter quẽ ipsa pena imponitur.

Additio Baldi.

Sed ꝛ pars. Accessoria rei in actione q̃ metus cã veniunt ergo ꝫ cũ iure actiõis veniãt q̃ pncipaꝛ veniunt. Idẽ ꝺe q̃ no. Jn. ꝺ rest. spo. grauis. ¶ Jn gl. q̃ icipit. Jr. itelligit habeat. no. p edictum ꝺiui marci ꝑꝺi ius agẽꝺi. ꝫ non ius excipiendi ꝛ est casus. ff. e. si cum exc. in ꝓn. ¶ Jn gl. hic op. q̃ ista qõ ꝺe puncto ꝓceꝺit vbicunq̃ vis est in momẽto tpis ꝺe hoc habes. §. ꝺe sta. ho. are. ꝛ ist. ꝺe his q̃ sunt sui iuris. in ꝓin. ꝛ no. ff. ꝺe vſuf. l. arboꝛib⁹. §. itẽ tracatt. ¶ Jn glo. fin. itẽ ꝺicas. ff. l. ex facto. §. pe. cũ si. ad treb. ꝛ viꝺe Ja. ꝺe ꝺo. cau. mor. l. simi.

1 ☞ Creditor non ꝺebet incutere vim ꝺebitori nõ soluẽti.
2 Violentiarum species sunt ꝺiuerse.
3 Creditor nõ occupãs per vim sed furtum an cadat a iure suo.

Erat enim. Creditor sibi ius ꝺicẽs per ꝺit ius suũ. h. ꝺ. † No. q̃ creditor nõ ꝺz vim ꝛcutere ꝺebitori nõ soluẽti: sed ꝺz cozã iudice experiri: aꝛs ꝑꝺit ius suũ. ff. ꝺelicto consummato: vt no. ff. l. ꝓi. ¶ Jn gl. ꝫ nũq̃ ꝺ ibi, ꝫ Jo. bã ꝑm ꝺes modernos. ¶ Jn ea. gl. ibi pena. no. ℨ illos q vtunt illicitis re-
a psalꝫ is vt ꝺebeãt cadere a iure suo ꝛ totali. vl ꝺic q̃ authoritas magistratus ℨcedentis repꝛesalias excusat a pena quia in illo territorio hꝫ ius terrendi. secus si esset iudex adeo incõpetens vt nõ haberet ius terrẽꝺi. ar. coꝛ q̃ no. hic Guil. ¶ Jn ea. gloss. ibi ntutũ verũ sit q̃tũ ad formã ꝑmissionis. sed vtrunq̃ est verum quãtum ad necessitatẽ ꝑstatiõis. facit. ff. q. ꝛ a q. li pacto ꝛ. l. si vnꝰ. §. generaliter. ℨ. ꝺe pac. ꝛ. ff. ꝺ leg. ij. l. meniꝰ. §. ꝺuobus ¶ Jn ea gl. ibi. modo ꝺixi. ꝛ hoc verũ q̃n solnit contẽplatione obligationis secꝰ si ex alia cã ꝑm Jac. ꝺe ra. Pet. ꝛ Gui. ¶ Jn ea. gl. ibi. §. ꝺebitorẽ. ꝺic vt ibi. ¶ Jn ea. gl. ibi, pactuꝫ. istuꝫ pactũ ad vim inferẽꝺã nõ vꝯ valere sed solum vbi vis nõ infertur vt. ff. ꝺe re. iu. non est singulis. facit qõ not. Dy. ꝺe ac. po. l. iuste. ¶ Jn ea. gl. ibi, sceuola. ꝛ facit qõ no. ff. qui. ex cau. ma. l. miles. ¶ Jn gl. imo. ibi, vt ibi. Tu ꝺic q̃ ꝑꝺit actionẽ. ꝑ illa re nõ ꝓ ea in q̃ nõ ẽ ℨmissa violẽtia ꝑm Pe. vel ibi nõ logꝯ i ℨpulsiua sed ablatiua: ꝫ solutio nõ ꝓcꝺit q: gualitas legis nr̃e videtur adaptari ad qualibet spẽs violẽtie ꝫ Pe. Jn ea. gl. ibi, vtri
2 usq̃. vti possidetis ꝛ vtrobi. ¶ Jn. e. gl. ibi, feuꝺatar⁹ erat. † Cõclude q̃ ꝺiuerse sunt spẽs violẽtiarũ. q̃ꝺa est violẽtia expulsiua q̃ pncipaꝛ cõpetit q̃ re mobili. sup hoc vide Jnn. ꝺe restit. spo. cũ ad fedẽ. q̃ꝺa turbatiua. ꝛ ista in re immobili purgat̃ p interꝺictum vti possi. sed in re mobili pncipaliter per vtrobiq̃ vi ꝺe Jnn. ꝺe pscri. c. veniẽs. ¶ Et no. hic q̃ qñ duo asserũt se possidere, ꝛ iuicẽ se turbãt reꝺꝺit ꝓbatio possessionis ꝺubia nisi vnꝰ ꝑbet ꝺe ãtiqore nã etiã ꝺe interꝺicto vti possidetis possessio iustificata ceteris paribꝰ ꝓualet mere possessioni vtriusq̃. ff. ꝺe vti possidetis. l. j. Tertia appellatur squietatiua que ptinet ad interꝺictũ q̃ vi aut clam. q talem violentiam cõmitti non finit aꝺuersariũ habere possessionẽ pacificam tũ per istam violentiã nõ iterrũpit̃ pscꝛiptio. vt. l. pe. ꝺ vſuc. p empto re. Quarta ꝺicitur ablatiua q̃ nõ hꝫ locũ nisi re mobili. ꝛ purgatur per act. vi bo. ra. Quinta ꝺz cõpulsiua que purgatur. si ei uiliter per actionẽ q̃ met⁹ cã sub istis speciebus cõprehẽꝺunt quasi oẽs violẽtie. ꝛ Rof. ꝺ singulis facit tractatũ suũ. ¶ Querit vlt. vtrũ ex hac. l. oꝛiaꝛ cõꝺictio ex. l. gl. ꝺicit q̃ nõꝛ bene: q̃ l. nostra non est ꝑꝺita ad obligandũ sed ad liberandũ. facit qõ no. ff. l. ꝓxima. §. fi. Itẽ nõ est ꝑꝺita ꝛbis affirmatiuis ꝫ puatiuis. ¶ Extra q̃rit vtrũ q̃ hic ꝺz q̃ puaꝛ creditor iure suo: vtrũ per sniam an ipso iure. ipse ꝺicit qõ ꝑ sniam ꝛ male q: per hanc l. est. ꝑꝺita exceptio non est petitio. ꝛ per naturã exceptiõis nõ potest. puocari ad sententiã: ꝛ sic nõ obstat qõ not. C. ꝺe iurisꝺ. om. iu. l. in criminali. ꝓo hoc facit q. l. ꝓcẽꝺes in fi. loquit ꝓ xbũ ꝑteriti tpis ꝺũ ꝺicit amisisse. facit q̃ no. ff. ꝺe ca. ꝺimi. l. amissione. ꝛ. C. ꝺe excep. lꝫ. 3 ¶ † Extra quero. pone q̃ creditor nõ occupat per vim: sed per furtũ. vtrum cadit a iure suo. ꝺicit Jnn. quod nõ. ꝺe rest. spo. olim. ¶ Sẽꝺo ꝛo vtrũ authoritas iudicis incompetentis excusat a pena hnius. l. ꝺic vt hic per Gui. ¶ Itẽ q̃ro vtrũ a sententia lata vigoꝛe istius possit appellari.

q ꝺic.

cōic ꝙ sic,qꝛ nō ꝯtinet causam nude possessiōis.vt no.gui.C.si de mo pos.¶ Ultio adde iuxta hāc.l.qḋ no.Inn. de ꝯces. pbē. cum nostris.ꝛ de arb.ex parte.ꝛ qḋ no.in.c.j.de sequest.pos.in d.i.gl.¶ Simile pone accuso quēdā rusticū ꝙ extraxit me de mando ꝯ volūtatē meā.vtrū ꝓcedat iste libellus p hāc glo. vr̄ ꝙ non,qꝛ istud nō ꝑtinet ad vim expulsiuā,sed ad turbatiuam ingetatiuā.facit.C.finiū regun.l.si quis super.ista q̄stio ḋtermi natur:in.l.vim facit.de vi ꝛ vi ar.

☞ Capiens aliquē vigore represaliarū statim pretori presentandus venit.

1 Lex noua ꝛ prohibitoria non inducit conditionem ex lege.

Extat enī. An ꝑmissio iudicis excuset. aut est incompetēs ꝛ ꝑcessit seruato ordine iuris,ꝛ excusat.aut non seruato ordine iuris ꝛ ñ excusat a pena hui⁹ edicti,sꝫ ab actiōe ꝙ me. cā.sic vt.j.e.l.si.§.si.¶ † No ꝙ qñ ꝗs capit aliquē vigore repsa liarū statim dꝫ ipm ꝑtori ꝑñtare. [a] ꝗa talis captura hꝫ vim citatiōis sꝫ si capit res,qꝛ i reb⁹ nō cadit citatio ñ hꝫ necesse eas res repñtare,sꝫ eas cape pñtib⁹ testib⁹ fide dignis. ꝑ ħ. j. loca.l. cū dñi.in fi.gl.sꝫ nūqd si accipio p solutionē coactā pdo ius me um si per solutionē nō p occupationē ꝛ facit.j.q ꝛ aq.l. si optio. ꝛ.l.meu⁹ §.duob⁹ de le.ij.¶ In gl. magna.ibi, ēphiteuticari⁹ erat ꝛ possidebat.nā possidēti: non lꝫ viꝫ facere , vt.l. clā possidere.§.q ad nūdinas.j.de acq.pos.¶ In ea.gl.ibi nō daꝛ actio 2 qa edictū loq̄r ꝑuatiue nō affirmatiue ꝫm Gui.ꝛ Bar.¶ † No ta ꝙ lex noua ꝓhibitoria nō inducit cōdictionē ex lege. In ea. glo ibi noluit.l.viꝫ passus.¶ In ea.gl.ibi,decretū.scꝫ diui marci.¶ In eadem glo.ibi,siue voluit vllo modo:qꝛ creditor accepit sua authoritate.

Additio Baldi.

1 ☞ Lex extat.an habeat locū in obligatione quantitatis.
2 Lex ista an habeat locū in obligatione hominis in gñe.
3 Authoritas iudicis incompetentis an possit excusare.
4 Lex ista an habeat locum in re aliena.

Extat. Uide inno.extra ḋ test.cū i officijs i magna gl.ꝛ viḋ Inn.vē. ad si.viḋ no.p inn. extra de re.spo.olim.in gl.cū enī ver.qdā tūc dicunt Itē vide inno.de immu.eccle. qꝛ pleriqꝫ. vide no. q. foci.in.c.ḋ seq.pres.in cle.¶ In glo.similē.viḋ qḋ no.C.de exce. lꝫ.vide inno.in ca.ad nr̄am el.j.de iureiur.ꝛ vide inno.oīno eo. ti.sicut.Item vide oīno qḋ no.inno.de conces.ꝑben.cuꝫ nr̄is in magna gl.ꝛ ē no.dignū dū hoc ꝟbū sonat ꝙ sit canō late sñie: de isto canone late sñie no.l.j.de ca.di amis.§.j.vide oīno.inno. extra de arb.ex pte. Putas no.errouea opinio non excusat Reposcit.sꝫ p vim ꝯpulsiuā vel ablatiuā scḋm qd si nō vi sꝫ clā vt furto supra dixi ꝫm inno.Debitoris qd si alteri⁹ nā ꝛ rē alteri⁹ pōt ꝗs debere vr̄ ꝙ nō habeat locū cōstitutio cū sit penalis:ergo ꝟba stricte sunt intelligēda p hoc.j. de reli. l. ij. §.i locū: dic ꝯ.ꝫm Pet.facit qḋ no.in ꝯpe.de ꝓba.§.videnduꝫ: ver. sꝫ pone statutis.ꝛ.j.de inin.l.lex.cornelia.§.dñium.nō ob.§.in locū.ga ibi agiꝛ de iure reali hic de crimine in quo dñiū nō est de substātia criminalis nec de rōne finali legis punientis violētiā.Adde qḋ no.ꝯ.de pac.l.si vn⁹.§.sed si generaliter.Iudice.vide in spe. de ꝑmo decreto.§.iam de effectu.ꝟ.sed qd si iudex.Quid si authoritate iudicꝭ incōpetētis rñdeo aut nō poterat tradere:vt qꝛ nō in suo territorio,ꝛ tūc nō excusat:vt. l. pe. ne de stat. defunc. aut hēbat ius tradendi puta in suo territorio dato qḋ potuisset declinari.ꝛ tūc qꝛ hꝫ iurisdictionē suā fundatā,lꝫ possit elidi excusat a pena tñ nō q̄rit ius,vt.j.e.l.si.in si.ꝫꝫ Guil.facit quod no.inn.de rest.spo.in lr̄is.¶ In gl.C.ḋ rei vē.ꝛ col.ix.Adde ꝙ no.ħ in fi.gl.magne q̄ satꝭ ob.Temere.no.hāc.l.temeritatē coerceri.Nō habebi. ipso iure.vt no.j.l.pxi.in fi.hac. l. in prin. sꝫ pe.dicit ꝙ p sñiam alle.C.de hereti.qcūqꝫ ꝛ.C.de iur.om.iudi. in criminali.Sꝫ nūqd tolliꝛ p hoc naturalis oblo:dicit. glo. ꝙ non.j.de ꝯdi.indebi.si pene,facit.ꝯ.qḋ qsqꝫ iur.l.iij.§.fi. not. in princi.i.l.extat.ꝙ creditor amittit ius si vim inferēdo debitori facit sibi solui.¶ Opp. oblo extrinseca vtiꝛ solutio. ꝗ ñ ḋlicto. Sol.verum ē de substantia obligationis sed diuus marcus sensit de iure retētiōis ꝙ ius retinēdi ꝑdit creditor vt no. j. l. pxi §.iul.Sꝫ ꝯ hoc vr̄ illud dꝫ ꝑdere creditor ꝙ habebat tpe delicti,sed tpe met⁹ illati nō habebat ius retinendi qꝛ nō erat sibi solutū ergo ius retinēdi emersit post delictū ꝯsummatuꝫ ergo nō perdit p delictū,vt.j.mād.l.si tibi mādauero.§.ius cui⁹ bōa. So.dico ꝙ hr̄e ius pōt ꝯsiderari duobus modis vno mō actu ꝛ habitu.¶ Alio mō habitu tm̄.vnde dico ꝙ habebat habitum etiaꝫ ante solutionē,qḋ sic ꝓbaꝛ qꝛ est ex causa pura de ꝑterito.hoc ꝯpetit habitu. ¶ Tertio op.vim passo debitori nō cōpetit actio ꝙ met.cā vt.j.l.px.§.iul.ergo nō excidit creditor a iure suo,qꝛ si esset indebite so.ꝛ hr̄et actio ꝙ met.cā locuꝫ: vt j.eo.l.fin.§.fin.Sol.dicit gloss.in.§.iul.ꝙ hec oppositio stat in puncto:nam ista pena interponitur post delictum consummatum ꝛ sic post solutionem factam ergo pretendit solutio priuationē iuris vñ appet qḋ debitū fuit solutū.Sꝫ ꝯ hoc si debitū fuit solutū ñ repetiꝛ vt idebitū:qꝛ desijt eē ḋbitū ꝛ desijt pos. rei tueri vt ḋbitū.vñ ex cā subsequēter tꝫ imediate repetiꝛ.ar.j. e.si cū exceptiōe.§.sꝫ ꝛ si ꝗs p viꝫ.ꝛ.ꝙ diximus.§.si ꝟo noxali.ꝛ.j. de ꝯdi.sine cā.l.si fullo.Siꝛe extra de iureiur.debitores sꝫ ꝯ ħ.ꝛ vr̄ ꝙ p metū iferēdū nō ꝑueꝛ iure suo:vt.j.e.si cū exce.j.rñ.Sol. ibi de iure excipiēdi hic de iure agēdi.Ita dixit gl.j.l.pxi.§.j. qḋ no.arg.hui⁹ duo ꝙ cū naturalis oblo magis possit i iure excipiēdi ꝙ in iure agēdi ꝙ sicut nō perdiꝛ ius excipiendi sic nō ꝑdaꝛ naturalis oblo.vt no.j.de ꝯdi.inde.si pene.ꝛ ar.j.qḋ qsqꝫ iur l.iij.§.fi.¶ Sexto op.certū est ꝙ metū inferēs in ipo metu deliqt.ergo tū in ipo istāti ꝛ iūcto metu pena ꝑuationis emersit cū ēt solus affect⁹ puniri dēat.ar.j.de furtis vulgaris.§.qui furti.So.ibi speciale,qꝛ ꝓpositū hꝫ in se turpitudinem consummat qualis a iure reqritur:hic vero factum notaꝛ.ꝛ est rō vt.j. de infa.l.q opas.vñ ista faciūt ad.q.ḋt index excōico te si elegeris,eligis an intelligatur electio fcā ab excōicato.ꝛ vr̄ ꝙ non qꝛ nō ē excōicat⁹ nisi fcā electiōe.facit ꝯ.de statu hominū arethusa.ꝛ.j.de ma.re.l.stich⁹.ꝯ determinat inn.qꝛ ista ꝓhibitio ē facta ꝑncipalr ꝓpter ipm actuꝫ electionis inualidū.deinde de retētione vr̄ sensum Ita not.inno.de ap.ꝑterea p hoc.de fidei cōmis.li.l.qdā i testō.Septio op.ꝛ vr̄ ꝙ vim iferēs nō ꝑdat ius suū,vt.j.de fur.q vas.so.ibi nō fuit ius,sꝫ dol⁹ ꝛ deceptio.Uel dic qḋ verū ē qḋ ꝗs ꝑdit ius qḋ hꝫ ꝓ illa re.vñ ibi bene ꝑdit cū dicit furtiuā sꝫ nō ꝑdit ius qḋ hꝫ ꝓ re alia.vñ nō ꝑdit actionem furti:qꝛ in pena debita nullā vim itulit ꝫꝫ Pe.¶ Octauo op. ad idē qḋ ille q infert vim ꝑdicto mō nō perdit suū ius vt.l.ait pretor.§.si debitorē.So.ibi licite ꝓpter fugā ꝫm gl.j.de pig.de bitor.ħ ē no.qꝛ ꝯstat ꝙ ḋbitorē fugiētē ꝗs ꝑt capere ꝛ ad iudicē ducere,sꝫ ħ habes qḋ ēt sua authoritate exigere ꝑt siue fugiat cū re creditoris siue nō,dūmodo fuga sit ꝑiudicialis creditori. ¶ Nono opp.ad idē de.l.iij.C.ḋ pig.sꝫ illa licite ex pacto.vñ ibi nō ꝟsaꝛ ꝓpria authoritas,sꝫ lex ꝯct⁹.hic ē no.ꝙ i ꝯuētiōe licet ꝑ metū auferre.¶ Itē opp.ad idē.j.de le.ij.titia cū testō.§.j. So.ibi licite.qꝛ testatoris authoritate.¶ Itē op.de.l.si,seruū.j. de nox.act.ꝛ.j.vt in pos.le.l.is cui.§.missus.ꝛ.j.e.l.si.in fine So. in istis interuenit pretoris authoritas.ꝛ dic vt no.j.de re.iudi. nō est singulis.de acqui.pos.iuste.ꝛ.l.ꝑmisceri.§.species .Item opp.j.ḋ vi ꝛ vi arma.cōson⁹.ꝛ.l.cū fendū.sꝫ ibi in ipo possessore cui licet suā possessionē defendere. ¶ Iteꝫ op.de.leg.ij.C.de iure emph.So.ibi spāle.¶ Quero ꝯ ꝑuationē hic metū inferens

1 dic sit in gl.¶ † Itē vtrū hec lex hēat locū i obligatiōe quātitatis.ꝛ vr̄ qḋ nō:qꝛ vis nō pōt iferri in gñe dic vt in gl.† Itē q̄ro

2 nūqd habeat locū in obligatiōe hoīs in gñe.dic vt in gl.Item q̄re nūqd hic pena hēt locuꝫ in ecclesia ꝛ ꝓdigo ꝛ dic vt no.in l.si ꝗs i tātā ꝛ.l.meminerint.† Itē q̄re nūqd authoritas incompetentis iudicis excuset dic vt hic per Gui.Adde qḋ no.i spe de pig.versi.qd si iudex.ꝛ.j.eo.l.si.§.si.ꝛ.d.l. meminerint. ꝛ.l.j. si p vim vel alio mō.Item q̄re qd si nō vi:sꝫ furto an hēat locum

4 hec lex dic ꝙ nō.vt not.Inn. de restit.spo.olim.† Item quere an hec lex hēat locū in re aliena.ꝛ dic vt sup text.Itē quere an hec lex sit late sñie.ꝛ dic vt dixi hic in fine sup text.Item quere quo iure repetiꝛ hoc sol.ꝛ quare nō hꝫ locū ꝯditio ex.l.ꝛ dic vt dixi sup gl.magna.Nūqd a sñia lata ex hac cōst.posset appellari,Dic ꝙ sic,quia non est mera cā possessionis.imo est mixta cū proprietate.ꝛ dic per Gui.C.de sen.pre.qui etiam dicit ꝙ in omni possessorio bñficiū appellatur,qꝛ possessio debet habere causam ꝛ esse cum titulo ꝫm eum.qḋ not. Adde qḋ no.de rest. spo.ad sedē.In gl.que incipit.sed nunqd ibi verū sit.Adde ꝙ not.ff de pactis.l.si vnus.§.sed si gñaliter.forma obligationis inspecta:sꝫ ispecta solutiōe sic.In gl.q̄ incipit i certis casib⁹ tñ, ibi secu.qñ pactū.ergo licet nō solum capere ꝛ ad iudicē ducere,sed etiam sibi solui facere .not.ꝛ non solum iure suo sed sibi debito.In glo.que incipit imo videtur.in verbo vel dic vt ibi. dic quod ibi ab actiōe quaꝫ habet pro illa re scilicet a condictione furtiua,sed ab actione furti non cadit quia illam habet non pro illa re:sed pro pena ꝫm Pet.¶ In ea.ibi qꝛ ergo formam libelli in oībus his remedijs:vide in spe.de resti.spo.nunqd licet clādestinū possessoreꝫ ꝓpria authoritate expellere sicut violentū gl.presupponit ꝙ sic.j.vti pos.l.j.§.interdictum autem. ¶ In ea.gloss.ibi etiam si mobiles sint hoc.vide ꝙ not.Inno. de resti.spo.cū ad sedē ¶ In ea gl.ibi.vñ vi.ꝙ est personale:qꝛ ex delicto,ꝛ penale.de vi ꝛ vi arma.cuꝫ ac.pena suos vñ tꝫ au

b tores [b] vt.l.sancim⁹.est iñ alia ꝓuisio q̄ non est penalis sed ꝑsecutoria ꝛ in rem scripta emanat ex eadem equitate ex qua actio ꝙ met⁹ cā.vt extra de resti.sepe contingit.¶ In ea.glo.ibi,est quoqꝫ sup hoc vide q̄dam noua que ponit Inn.extra de resc. c.veniens.ibi oīno videas.¶ In ea.gloss.ad estimationem.sed hoc est in ꝯdēnatione. ergo ꝫm hoc ꝯ ꝯtumacē nihil rñdētem fiet missio qḋ no.hoc no.j.de noui.ope.nū.si pri⁹.In ea.glo.ibi dubium.No.ergo cū in prescriptione liquide quis habeat probare se possedisse si ex diuerso probaꝛ de turbatiōe facti vt ista

a ¶ Presentare. adde Io.de lig. in tracta. represa. in pte ꝑncip. q. ij . vbi ideꝫ quod bal. hic ꝛ adḋ Bal. in auꝛ. ꝛ omnino i ij.col.in fi. ꝟ. no. n. ꝛ Bar. in.l. generali. i ij.not.C.ḋ decu. li. x.

b ¶ Authores. adde. d.mar. so. li.i ꝯ.xxxi. incip.ꝑsequendo ordine. ꝟsi. circatertiā q.circa me in.ij.parte

gl.tūc dz intelligi prescriptio prolata cū possessio sit dubia.z hic in re q̄ nō pōt a pluribus possideri,secus si possit.vt no.Jnno. de pscrip.auditis.in fi.sufficit reo facere rē dubiā.C.de pe. her. si post mozā.ista ob.de vsuca.p empt.alienā.qz ibi contendebat alias se possidere:ꝛz ꝛbo ingetaret.z facit de re iud.a dino.ff. tene in eadē gl.ibi,nō dak actio.imo videt dari ꝛdictio ex.l. vt. ff. de cōdi.ex leg.l.ff.ꝛz ibi exprimit qō agat:hic nō fm Guil. vel ibi lex loquit affirmatiue:hic puatiue fm doc.meum.

Si cum exceptiōe. ¶Ubi metū passo effectu alr nihil abest ñ ꝛpetit actio q̄ met⁹ cā.h.d. ¶No. q̄ paria sunt aliquā p exceptionē nō teneri vel ipo iure.quod est verū qñ exceptio est ꝑpetua.z fauorabilis,sec⁹ si tēporalis vel odiosa,qz tūc ꝛparatio nō est bona.facit.ff.de li.cā vel obligat⁹.ff.gl.ff.de pac.l.ff vn⁹.ff.pact⁹. ¶Jn glo.ff.opponendo.¶No.differentiā inter eū q ipso iure nō teneť.z eū qui hz exceptionē:nā primus nō habet necesse opponere,secund⁹ nō. nam illa differentia habet locum ex mora nō opponentis.non ex natura iuris intentati.z sic nō ob.

Si cum exceptiōe. ¶Debitor tutus exceptione ꝛpellēs creditorē ad liberandū ipsū,ipso iure actione q̄ met⁹ cā nō teneť.h.d. ¶No. q̄ nō pl⁹ est in exceptione ipso iure quā in liberatione ope exceptionis.

1 ¶Electio qō met⁹ causa ex addita contumacia proponitur ad quadruplum.

a ¶Faciēte. vide feli. ad Bin ca. ſi cur.iiij.col. de re iudi.

2 Jn actionib⁹ arbitrarijs cum reo clementer z misericorditer est agendum.

b ¶Ignoti. pro q̄ materia vide plene q̄ habēť p feli. in ca. auditis.circa fi. xvij.col. de pscri. z qō ibi dixi in apostil.

Si qs nō. ¶No.q̄ actio q̄ metus cā ex addita ꝛtumacia ꝓponit ad quadruplū.ñ a pn ci.q̄ dic,vt.ff.eo.l.metū.ff.ꝛz etiam ¶Scōo.no. q̄ nō solū quadruplat⁹ res ꝛz etiā accessiōes ret⁹.vt.ff.e.l.ff.quadruplat⁹.concoz. sunt.ff e.l.ꝛz partus.z est ar.q̄si de nocte dz pena duplicari q̄ nō solū duplicet simplū,ꝛz ēt pena q̄ pena ꝓponit rōne alicuⁱ⁹ qualitatis,ꝛz doc.tenēt Jtiū in causis criminalib⁹ : qz dicūt qō quicqd ad dik simplo nō venit duplican.Xbi gratia de vulnere est pena cētū si q̄ittat in strata duplicat⁹ pena si de nocte ēt duplicat⁹.dō pone qō iste ambe qualitates ꝛcurrūt:qz i strata z de nocte ꝛdēnabit iste in trecētū: qz rōne cuiuslibet qualitatis duplicat⁹ cētū.nō aūt cōdēnabit in.cccc.qz ista ꝛba dēt ad tpz simplū referri nō ob.iste.ff.imo facit p: qz totū hoc habebat⁹ p simplo z iō totū quadruplat⁹,ꝛz in rōne ꝓposita nō est ita,quia illud qō addik p noīa multiplicatiua nō pōt habere locū simpli.z hec ē ipa xitas. ¶Sz pone q̄statutū dicit q̄ magnas cō dēneť in quadruplū q̄ popularis,z¶dodo magnat vulneranit aliquē de nocte,vbi popularis ꝓpter ūlitatē noctis ꝛdēnareť in duplū vtrū magnas cōdēnabitur in quadrupo illius dupli, an in quadruplo simpli.z vf q̄ in quadruplo simpli,per ea|que dicta sunt. Jn Jtiū vf q̄ p simplo h dz accipi totū id in quo ꝛdemnareť ppari:qz hf relpect⁹ ad sniaz.z sic rō multiplicatiua respecta ꝓsone nō respectu simplicis facti qō vf ver⁹.vnde dict⁹ magnas veniret in casu ꝓmisso ꝛdēnand⁹ in octingentis. alias nō verificenť xba statuti: qz nō cōdemnareť in quadruplum ei⁹ l quo popularis veniret ꝛdēnand⁹.z ista ꝛsuluit Jac. de bel.z ē cōis practica,ex termino ergo ad quē fit relatio habemus istā multiplicationē assumere. ¶Jtē no.qō i actiōib⁹ arbitrarijs clemēter z misericorditer agit cū reo qz dak arbitriū resarciēdi simplū sine aliq̄ pēa,ꝛz vsq̄ad q̄tpz b sic dicā,ff.gl.Bāt actio.

2 **Post annum.** Ubi alia actio nō cōpetit post annū rōne met⁹ pōt intētari actio q̄ me.cā ad simplū.sec⁹ si alia ꝛpetere cepit.h.d. Jn text. ibi,ꝛcoleuerit.l.finita sit. ¶Jn text.ibi,petitionē.Sz metū inferē rē. ¶Jn text.ibi,largireť.l.supesset. ¶Jn text.ibi,dať. intra annū.¶No.q̄ met⁹ hz in se iniuriā.z oriť actio iniuriarū. ¶Scōo no.q̄ actio iniuriarū finiť anno vtili.z in hoc qō ōt finiri. facit. ff.de iniu.l.ff vni⁹.ff.si añ iudi. Item no.q̄ post annū actio q̄ met.can.cū altera nō ꝛcurrit. ¶Jtē no.q̄ heres metū passi infra annū hz actionē qō met.cā,post annū hz solūmodo petitionē hereditatis. ¶Quero vtrū sicut met⁹ hz ise iniuriā ita furtū.z dic breuiter q̄ nō.nā violētia hz in se iniuriā ꝛz furtū hz in se simplex dānū.gl.ff notabilis.ff.de furt.l.ita|q̄ ꝓ fullo.

In hac actiōe. Jn actiōe qō met.cā ñ est necesse inferētis pertim vbi ꝓsona ē icerta.h.d. itē.ff.valde no.¶No. q̄ in actiōe q̄ met.cā nec dicere nec allegare nec ꝓbare qs tenetur ñsi certe ꝓsone,qz plerūq̄ met⁹ hz in se ignoziātiā.vñ si quis dā ō societate quē ñ cognosco coegit me ꝑ metū dare sibi equū meū:postea reperio hūcequū apud quēdā stipēdiariū sufficit mihi i repetitiōe eq̄ q̄ ꝑ metū mihi illatū, ꝛz nec ego nec testes cognoscāt metū inferētē.rō qz ista actio nō refert a q̄ fiat et iō specificatio ꝓsē ñ ē de substātia dūmō ipm scīm ꝓbeť. scōo no.q̄ id q̄ nō est de natura actiōis nō dz actor restringi ad allegandū id,vel ꝓbandū.qz tene mēti. ¶Jtē no.q̄ i actiōe q̄ met⁹ cā terti⁹ ꝓbeť⁹ oz vānū pati poti⁹ ex sua ꝛtumacia q̄ ex ambulo delicto tertij. Jn gl.ibi,ñ possum.l.ñ ego agēs. ¶Jn ea.gl.ibi,de nocte vel in multitudine hoim.no.ad executionē syndicoꝝ,qz qñ maleficiū fit ō nocte ꝓbabiliꝰ pōt ignoziarige te citraliꝰ qñ in rixa multoꝝ z iō nō cogit venūciari id q̄ pt ꝓbihē z verisimiliꝰ ignozari.facit.ff.de cal.annus.z qō ibi dixi.refert q̄ p istā gl.Old.defendit quēdā clericū cui opponebat homicidium z testes dicebāt se vidisse a lōge.nā Old.inspexit an illa nocte fuisset lumē lune vel nō z qz non fuit lumē lune apparuit q̄ testes nō potuerūt noscere facientē.[a] ad qō facit hic glo. regrinū ignotū cui⁹ nomen ignozat.vtrū sine expressione nois passi,pcedat accusatio ? faciēte:z vf gl.ff q̄ fic:z gl.z dicit arq̄ vij.libellozū i fi.z si dicis poterat ipune occidi:¶Rādeo qō hoc nō ꝓsumit q̄ possit impune offendi niſi ꝓbeť nec ꝓsumitur q̄ qs posset impune aliū offendere.vt.l.din⁹.de of.ꝓcōs. ista.q. fuit flozētie:qz potestas cepit quēdā cui⁹ nomē ignorabatur z occidit eū in tormentis z accusabat potestas de homicidio hois ignoti.[b] certe ꝓcedebat libel⁹ sine specificatione nois ex quo de corpe constabat.vt patet ex predictis.z adde Ly.in auf.hodie.C.de repu.z Jac.in.l.ff.ſ.item illud.ad Syl.z qō no. in specu.de rest.ſpo.ff.vtrum.ver.vltimo no.

In hac actiōe. Illud qō nō est de natura actionis z sufficit mihi ꝓbare metū vel vī mihi illatā. q̄ non ꝓbemq̄ q̄ ꝓbñ no. ¶Jtē no.q̄ ad id qō quis ignozat non astringitur. ¶Jn gl.ff nō nocet.ibi,vel in multitudinē.idē azo i summa huius ti.Et adde qō no.in libellozū.h.q.vij.z ibi erat icertitudo ex persona patientis.z vide.l.ff.ſ.item illud.ad Syl.z hz hec gl. ad tria.ſ.ad exeūsandū syndicos,z ad denunciationē maleficiorū cōmissoꝝ de nocte. ¶Jtē ad exeūsandū accusatores.Jtem ad repellendum testes nitentes ꝓbare facta de nocte vel in turba.

Hec aūt actio. Actio q̄ met⁹ cā est arbitraria rōne ꝛtumacie pt agit i qdruplū.h.d.iste.ff.no.q̄ actio qō met⁹ cā est arbitraria.icōo no.qō si nō fit restō vsq̄ ad sniam ,supple z tpz qō dak iudicatis fm Odo.z Bar.z tūc ꝓcedit ad quadruplū.z iste ē ver⁹ intellect⁹ istⁱ⁹ litere ꝓbat.ff.e.l.ff.q̄ si ho. ¶Jn gl.ff.dādā.z tūc dictio,vsq̄ ponit excluſiue. ¶Jn ea.glo.ibi,ꝓprie,z tunc dictio vsq̄ ponit incluſiue,z cōstituit cū ꝑma snia non cum scōa. ¶Jn ea.glo.iō facte.tu dic fm Odo.q̄ sensus ire est iste qō vsq̄ ad primā sententiā ꝛsupple z post ipam vsq̄ ad tpz qō dank iudicatis liberet restituēdo rē postea aūt nō liberak a pena nec ꝑt purgare morā fm Odo.nec ob.ff.de peti.here.l.itē venūt.ff.idē recte.vbi dr q̄ vsq̄ ad lit.contesta.super actiōe iudicati pōt gs vti bificio. qz in alio casu loquit nō in eo q ex ꝓprio facto cōuenitur q̄ dic vt ibi. ¶Jn ea.gl.ibi diffinit.z qz ad eū ꝑuenit lit.ꝛte.z ordine iudiciario.Jn ea.gl.ibi miles.ff.j.vel dic melius q̄ due snie nō possunt ferri super eadē re.verū est ꝑse,ꝛz ꝓpter aliū bñ pōt vt hic,ꝓpter penā tripli.Ly.etiā facit.ff.e.l.ff.ſi qs ꝑ vim. ¶Jn.e. gl.ibi,a prima sic tñ qz diffinitiua,qz nō inuenit ꝓbidum facit qō no.ff.de rei vēdi.l.q restituere. ¶Jn ea.glo.ibi.ff.iussus.z sic nō ob.ff.ti.j.ff.diu⁹ ꝛc. ¶Jn ea.gl.ibi ab executore.tu dic quod quātūcūq̄ postea ferat scōa snia pōt appellari ab ea dū tu appellet super facto.vt qz dicat se ꝛdēnatū nō rite vel nullo mō, vel obtuliſſe vel restituiſſe.nō ob.qz ab executiōe non appellat qō verū est ab executione mera:sed ista nō est mera.itē verū est ꝓpter iniquitatē snie:sed bene appellat ꝓpter iniquitatem ipius executionis,vt.d.l.ab executione.cum ergo ista secunda sententia dicatur iniqua ꝓpter ipsam iniquam executionē qō ideo appellatur.Ly.i addi.Preterea tūc nō appellat ab executione qñ est pura z aliqd sed desiderat euentum moze vel conditionis ꝛt hic,z sic nō ob.extra.de app.c.nouit.habemus simile in taxatione expēsarū q̄ est qdā executio quoad tpz taxātē ergo pōt appellari ab iniqua taxatiōe.vt no.Jnn.ff qō me.cā.cui p facit qō no.idē inno.extra de re iudi.q̄ ad ꝙsultationem.Jn gl.querit.de ap.sepe.Jn glossa,hic locū.z vide q̄ habes.C.qñ pnouo.nō est necel.ff.z in spec.de expen.ff.si ante.verū.nec est omittendū.Adde ex rōne huius glo.dicunt doct.q̄ a lata super actione iudicati nō appellat,qz venit executine nīſi esset ariqua exceptio de ꝑmiſ.post sniaz nā tūc appellat ꝓpter nouā grauamē.Jtē hec ē executio,in alio z ex eo angetur effect⁹ vñ poti⁹ dz dici accessio q̄ executio.Nā vbicūq̄ iudex grauat ibi dō excedere modū,z quādo executor qui hz iurisdictionem an negā excedit modū verbo vel facto pōt appellari.Et tot modis dicit modus ex cedi quot modis dicitur plus vt no.Bar. de rei udi.q̄ ad ꝙsultationē.z innoc. de offi.dele.super questionum. ¶Jn glos.modū.iac.de verbo.sigi.in.l.ſi qua pena.facit.C.de app.ſi qs pronocatus.C.ſi aduersus rē iu.l.ff. ¶Jn eadem gl. necessario sequitur.hoc non esse.ff.vel ſi,qz posset esse mora purgata vl actio remissa,z facit.ff.de re milita.l.ff.ſi ad diē ista glo.

est validum

est validũ argu. qd̄ p lapsũ termini dr pena liqda, ⁊ ꝓcedat tã ꝙ ex liqdo. facit qd̄ no. Inn. de accu. super his. in̄ p. d. §. si ad di en. pbat ꝯtrariũ ⁊ ideo nõ ꝓcedit in pena executiua: sed per libel li. ⁊ ita seruat practica. ⁊ facit. j. de verb. ob. l. hoc iure. ¶ Item nota ex ista gl. ꝙ qñ due sentẽtie sic se habent, ꝙ scd̄a ẽ executio pme si nõ põt appellari a prima nec a scd̄a, qꝛ scd̄a habet necessariã ꝯsequẽtiã a prima. ¶ Sed cõtra istã gl. oppo. ꝙ implicet ꝯdictoria: qꝛ si est executio nõ dꝫ fieri intra terminũ appellãdi vt. j. de infa. l. furti. §. j. ¶ In ea. gl in primas sentẽtias, istud est falsum, qꝛ nõ ꝯcedit nisi vsqꝫ ad tp̄s qd̄ dat indicatis in prima qꝛ iniquũ esset ꝙ actor q egisset ad penã esset exclusus: ⁊ id̄ dic meliorẽ tñ quare nõ ꝓdest oblatio pendente appellatiõe, scilꝫ qꝛ non processit ante preambulã sniaꝫ. facit in rõne sui. j. vt leg. no. ca. l. post ꝙ. §. i. nã appellatio nõ mutat naturã cãe. ⁊ id̄ mora q̃ nõ poterat purgari in principali nõ põt purgari in cã appellatiõis. ¶ Extra q̃ro, posito ꝙ esset vba illa opinio ꝙ prima snia esset quoddã p̄ceptũ: vtrũ possit appellari: ⁊ dic ꝙ sic. qꝛ cõtinet dari vl' fieri a pte pti vt. j. de mino. ait p̄tor. §. permittitur. ⁊ qꝛ ex tali p̄cepto orit actio in factũ. vt not. C. de bo. q̃ li. l. fi. §. necessitate ergo hꝫ vim diffinitiue ¶ Querit gui. vtrum procedat iste libellus peto rem, ⁊ si fuerit in mora peto triplũ tenẽdo ꝙ ista actio a pncipio sit penalis habitu sꝫ ñ actu, qd̄ ẽ facilior: sed tenẽdo ꝙ nec habitu nec actu, qꝛ nõ ꝯcurrũt essentialia nisi post morã: q̃stio est dubia: qꝛ primo ad penã est ius ⁊ causa de futuro: ergo non põt fundari libell⁹ de p̄senti, vt. l. j. §. j. j. de vsu fru. ¶ Itẽ qꝛ libell⁹ cõditionalis nõ procedit, vt. j. de iudi. non quẽadmodũ. Sꝫ Guil. determinat cõtrariũ qꝛ cũ natura actionis sit incerta in libello nõ facit ꝯditionẽ sꝫ monitionẽ. vt. l. mul to. §. j. de tutel. ¶ Itẽ qꝛ libell⁹ ꝯditionalis nõ ꝓcedit respectu sortis: tamẽ ꝓcedit respectu pene cõmittẽde ex mora ĩ iudicio. vt. C. locati. l. ꝯductores. C. vnde vi. non ab re. ⁊ vtrobiqꝫ no. ꝑm Gui. dico quod de hoc est casus. j. de publici. l. hoc edicto. tenẽdo qd̄ ibi nõ ferat nisi vna sententia: ergo ibi non fuit nisi vnus libellus. gl. habet⁹ similẽ extra de testam. c. raynaldus. ¶ Itẽꝫ in glo. sed nunquid. ⁊ adde qd̄ not. in spe. de libellorum concep. §. iam nunc. versi. sed nunquid.

Hec autem actio. Pena in actione qd̄ metus cã purget si simp. vsqꝫ ad sniaꝫ restituat. h. d. ¶ No. qd̄ qñ pena dependet a principali ꝓcedit libell⁹ sup principali ⁊ conditionaliter super pena. vide. C. loca. l. conductores. ¶ In glo. j. dandã. ibi restituere põt. hoc nõ est verũ nisi vsqꝫ ad lit. contest. super pena. vt. l. item veniunt. §. idẽ recte. de peti. heredi. gl. tamen intelligit qd̄ vsqꝫ ad sententiam possit purgari mora. Bal.

1 ☞ Actio qd̄ met⁹ cã datur ꝯ titulo possidentem.

Aliquãdo tñ. Probatio metu qñqꝫ re⁹ absoluit vt si hꝫ iustã causam defensionis. h. d. ¶ In tex. ibi, absolu. ar. certe sic not. qd̄ non sufficit actori pbasse suã ĩtẽtionẽ si re⁹ pbauit suã intẽtionẽ. ¶ † Secũdo not. qd̄ actio qd̄ met⁹ cã dat ꝯ titulo possidentẽ: nec distinguit titul⁹ lucratiu⁹ ab oneroso vbi agit directe ad rẽ ipsam secus in interdico vnde vi: qꝛ non ꝓponit ꝯ quẽlibet possessorẽ, vt. j. de vi ⁊ vi ar. l. cũ a te. ꝯdictio vbo ex canõe. sepe. ⁊ ex canõe. re integra. bñ seqt singularẽ successorẽ dũmõ succedat cũ vitio. adde inn. in. c. qꝛ. V. de iu. ⁊ facit de arg. ⁊ cẽs. l. si colon⁹. Bal.

1 ☞ Titulus ⁊ bona fides nõ iustificãt possessionẽ que a principio fuit vitiosa.

2 Actiones in rem scripte pariter contra quẽlibet dirigũtur.

Aliquãdo tñ. Terti⁹ q metũ nõ intulit excusatur ratione casus superuenientis: sꝫ nõ rõne titu. h. d. ꝙ vbi iudex hꝫ arbitriũ ibi dꝫ se ꝯformare equitati. ¶ † Itẽ no, ꝙ titul⁹ ⁊ bona fides nõ iustificãt possessionem que a pncipio fuit vitiosa. ¶ † Tertio no. ꝙ actiões ĩ rẽ scripte pariter dirigunt ꝯ quẽlibet possidẽtẽ cũ titulo vel sine tit. h. d.

Pedi⁹. Met⁹ adhibit⁹ in pncipali vitiat accessorium sponte factũ nõ ecõtra. h. d. Cõcor. ꝯ. de trans. ⁊ post rẽ. §. j. ⁊ sic no. ad fideius. ex psona rei trãsire eius excipiendi sꝫ nõ ius agẽdi. qd̄ ẽ id̄, qꝛ pactũ fideius. erat ipsi actori ꝯtrariũ alioqui fideiussor ex psona rei ius metit qd̄cũqꝫ sit illud ius, vt C. de nõ nu. pe. tã mãdatori. l. si cui. ¶ In glo pacto. ibi, qualr §. fit h̃ liberatio fideiussoris. ¶ In ea. gl. ibi, h̃ acto, qd̄ tacitũ actũ vt consideratio ipsius aceptilationis effectu. ⁊ hec opi. probat per casum, l. iusiur. j. de exce. ¶ In ea. ibi, repeteret. quia exceptio pacti est fauorabilis, licet exceptio met⁹ sit odiosa.

Labeo ait. Ad destructionẽ añcedẽtis seqt destructio ꝯsequẽtis nõ eꝯ. h. d. loquor de cõsequẽtia obligationũ nõ de ꝯsequẽtia in mõ argumẽtãdi, quia ista ptinet ad dialecticos. ¶ No. ꝙ lꝫ nõ sit eadẽ ratio ĩ fideiussore q̃ est ĩ reo: tñ fideiussoria obligatio nõ põt stare sine principali. facit de transac. ⁊ post rẽ. §. j. ad treba. l. si heres pecuniam.

Quadruplat. Etiam accessoria ꝯsiderat in quadruplatione. h. d. qñque aliquid ab aliquo formatur: ⁊ dꝫ illd̄ ꝓcedere in ĩtellectu: sꝫ qñ plures q̃litates occurrũt ĩ aliq̃ delicto vna nõ formatur ab alia ⁊ id̄ id qd̄ ĩ vna qualitate duplat nõ põt in alia duplicari sꝫ in alia duplatur solum illud simplum respectu cuius fit duplatio.

Siqs per vi. Etiã fideiussor iudicij liberatur p metum illatum reo pricipali. h. d. ¶ In tex. ibi, p vim illatã de fctõ ẽt a magr̃atu, vt. l. ꝗ. §. fi. s̃. e. liberat. vñ id qd̄ dr in fideius. ꝯct⁹ hꝫ locũ in fideius. iudicij. not. fideiussorẽ iudicij insolidũ accedentem effectualiter non teneri.

Sꝫ ⁊ si qs. Not. ꝑm opi. iul. ꝙ obligatio exorta per metuꝫ ex post facto validatur sꝫ ꝑꝫ labeonẽ est ꝯtrariũ: qꝛ lex obuiauit ei a pma elidẽdo ⁊ quasi annihilando tex. nõ determinat q̃ opi. sit verior, sed ponit formam ꝓnunciandi p talẽ modũ. ⁊ erim⁹ ex has opi. Sed ꝙ tex. omittit, gl. soluit, ⁊ approbat opi. iu. ꝙ est no. in tali themate mutuaui. x. ⁊ recepi. insr̃a de duplo, postea tractu tpis credẽs me recepisse illã vsurã restitu. obl'o. postea cõperio ego vl' h̃is me⁹ ꝙ nulla facta fuit solutio volo petere executionẽ illi⁹ istr̃i. op. mihi ꝙ ẽ vsura ñ ego replico ꝙ vitiũ solutiõe mea est purgatũ q̃rit an instr̃m ex h̃ sit roboratũ. cas⁹ ẽ h̃ singularis ĩ dicto. iu. ꝙ sic, cũ sua glo.

Sꝫ ⁊ si qs. Obligatio ope. exceptionis inefficax amota equitate que exceptionem pariebat sumit effectũ. h. d. ¶ No. ꝑm opi. iul posse purgari vitium ꝙ inhesit oblig. ab initio, sed nõ ꝑm. opi. labeonis. ¶ Scd̄o no. ꝙ ita formanda est snia p iudicem qd̄ euitet oĩs perplexitas. Tertio no. quẽ ad factũ liberatoriũ oĩno cõpelli. ¶ In glo. ⁊ ita. ibi q̃stiõe ꝓposita. presupponẽdũ est sententiã stulte ⁊ imperite latã tenere: alias q̃stio non procedere. h. d.

1 ☞ In actione ꝙ metus causa due sentie feruntur.

2 Debitor speciei per interitũ illius liberatur.

3 In actione ꝙ met⁹ causa sunt quatuor tempora.

4 Mentio quadrupli qñ sit in dubio simplum includit.

5 Cõdemnat⁹ ad speciẽ, ẽt ex delicto, habet tp̄s ꝙ dat indicatis.

6 Reuersio rei ad dñꝫ, eũ liberat, q rẽ ⁊ restituere ⁊ ꝓgrere tenebat.

Quaten⁹. In actiõe ꝙ met⁹ cã ĩ quadruplo rei psecutio ꝯtinet ⁊ in ip̄a re oĩno fit cõdẽnatio ẽt si pierit sicut ĩ iterdicto vñ vi. ⁊ qd̄ vi. ⁊ aut clã. h̃ veruꝫ q̃cũqꝫ tpe peat post scd̄aꝫ sniaꝫ. i. tp̄s ꝙ dat indicatꝫ, qꝛ tũc a p̄statiõe speciei liberat re⁹ si res erat piter pitura penes agẽtẽ al'sñ. Dãnũ vbo fuge p̄cise ptinet ad ip̄ꝫ reũ nec liberat a reo nisi ad actorem res reuersa fuerit. h. d. ¶ Et no. ad euidentiã ꝙ iste. §. procedit h̃ mõ, qꝛ p̄mo ponit quoddã dictũ gñale. Scd̄o determinat duas q̃stiones circa interit⁹ inducens simile ⁊ determinans. Tertio determinat duas q̃stiones circa fugã, ⁊ reddit rõnes determinationis ⁊ ptes ĩ lr̃a nõ sunt ordinate. id̄ legit p sestũ, p gl. ⁊ odo. ⁊ h̃ faciũt vt fugiãt ꝯuetatẽ supfluitatẽ ⁊ inordinationẽ.

1 ¶ † Scd̄o p̄mittatis ꝙ in actione qd̄ metus cã ferunt due snie. vna rõne simpli, alia rõne tripli q̃ scd̄a ꝓt ferri cum repetitione simpli ⁊ hoc ꝓseqt. In tex. ibi, sine repetitiõe rei. ⁊ no. ea. l. §. h̃

2 actio aũt. ⁊ facit. s̃. l. pxi. † Itẽ p̄mittatis qd̄ debitor speciei liberat per interituꝫ nisi dolus vel mora p̄cedat. vt. j. si cer. pe. l. ꝙ te. qꝛ tũc ñ liberat nisi mora sit purgata vl' p dilationẽ legalẽ suspẽsa. p̄mũ ꝓbat in. l. parui. j. de cõdi. fur. ⁊ l. quotiẽs. j. de noua. scd̄m ꝓbat hic in ver. ꝙ si hõ. In tex. ibi quatenus. In text. ibi

a oĩnõ. ecce p̄cisum vbũ[a]. in text. ibi, ita tñ. † Not. ꝙ in actione ꝙ

3 me. cã. sunt q̃tuor tpa p̄mũ añ oẽm sniaꝫ. scd̄m intra snias. ĩ post p̄mã ⁊ añ scd̄am sniaꝫ. tertiũ post oẽꝫ sniaꝫ. i. tã post p̄mãqꝫ post scd̄aꝫ. ⁊ hoc est duplex. qꝛ q̃ddã est infra dilationẽ legalẽ q̃ dat indicatis: aliõ est post dilationẽ emersaꝫ. Nũc reassumo primuꝫ tp̄s ⁊ dico ꝙ ĩ illo tpe periculũ iterit⁹ ĩdistĩcte ptinet ad metũ inferentem. rõ qꝛ statim est in mora ⁊ hoc pꝫ p lr̃e: qꝛ ita seruat in interdicto vñ vi. ⁊ in interdicto qd̄ vi aut clan. ex quo apparet ꝙ violent⁹ ⁊ clãdestin⁹ ẽ ĩ mora ipso facto. In isto p̄mo tpe intelligit gl. v. quaten⁹. ⁊ v. sicut in interdicto. ⁊ lꝫ hoc sit veruꝫ in textũ ꝑm videre meũ ista lr̃a nõ logtur de isto p̄mo tpe cum loquat de tpe q̃ imminet ꝯdẽnatio quadrupli. ⁊ id̄ venio ad scd̄ꝫ tp̄s post p̄mã sniam añ scd̄am. Et dico qd̄ in isto scd̄o tpe interit⁹ nõ liberat debitorẽ ⁊ hoc ꝓbo p ver. sin aũt. ⁊ huic accedit si'itudo illa sicut in interdicto ⁊c. pncipiũ aũt nr̃i. §. p hec nõ superfluit: sed gñale dictũ ponit qd̄ in sequẽtibus determinat ꝑm odo. Venio ad tertiũ tp̄s post scd̄am sniam intra terminum qd̄ dat indicatis: ⁊ dico qd̄ interit⁹ liberat a re non a pena: nec põt actor conqueri ex quo hꝫ penã tripli: ⁊ ver. ꝙ si hõ. istud est verũ nisi res esset pariter peritura penes agente: qꝛ tunc fiet executio ẽt in estimatiõe rei nõ solũ in pena tripli. vt ĩ vbo. sꝫ si fine. ⁊ v. itaqꝫ. ⁊ hoc circa periculũ interitus, sed periculũ fuge semp ptinet ad metũ ĩferentẽ siue fugiat intra tp̄s qd̄ datur iudicatis vt in v. p eo. siue añ sniaꝫ. vt in v. ergo. Et ĩ istis casib⁹ interponat cautio de p̄sequẽdo ⁊ restituẽdo nec liberat res nisi res reuertat in ptãte dñi. vt in v. ita tñ. Itẽ nec affert hec cautio p̄iudiciũ q̃min⁹ possit conueniri extrane⁹ possessor. ⁊ per hoc pꝫ totus text. ibi. Venio ad quartũ tp̄s. s. post tp̄s quod datur iudi-

a ¶ Precisũ. vbũ. adde frã. are. l. l. si duo. ꝯ acqui. here. ⁊ qd̄ ibi dixi in apostil.

Acts. ꝛ in isto tpe loquit gl. nõ tex. ꝛ dicit ꝙ p lapsuz ipsi⁹ tpis augeť mora ꝛ periculũ interit⁹. vnde ꝯditio rei fiet durior ꝛ non lenior. ꝛ hoc dz gl. ꝛ bñ. ℭ Scđo no. simil'r dist. de tpib⁹. habes
4 in alia materia. j. de li. ꝛ posthu. l. iij. §. filius. ℭ † Itē no. qñ fit mentio de q̄drupl. vel alio mõ per noīa multiplicatiua semper in dubio includit simplũ: ꝛ est ratio q2 in dubio pene sunt restrīgēde. hoc habes hic no. s. ꝺ calũ. l. i heredē. pbat. j. ꝺ publica. ꝛ edicto. ꝛ no. j. ad. l. iul. pecu. l. is q pdā. ℭ Itē not. ꝙ interit⁹ speciei dilatiõe legali pēdente liberat ab ipa specie cũ distinctione
5 aut res erat eque peritura aut nõ, qð est not. ℭ † Itē no. ꝙ condēnat⁹ ad speciē ēt ex debito hz tēp⁹ ꝙ dať iudicatis ℭ Item no. in v. ꝙ si hõ ꝙ pena addita ratiõe ꝯtumacie sicut ē pēa dupli dr pena delicti. ꝛ est ratio: q2 venit ꝑm naturā actiõis: secus si veniret per officium ꝛ nõ iure actiõis: q2 tũc diceret pena ꝯtumacie: q2 venit diuerso iuř. vt. l. j. j. de in litē iur. adde. qð no. dy. j. de pu. iud. l. j. Et circa hoc dicũt aduocati ꝙ q̄rtũ pl⁹ ꝙ addit rõne ꝯtumacie ex forma statuti nõ dr pena delicti: s3 pena cõtumacie. vñ si statutũ aliud dicit ꝙ de homicidio sit pena centum ꝛ si non soluerit intra decē dies decapiteť, ꝛ qdā ratione ꝯtumacie est ꝯdēnat⁹ i quarto pluri ꝙ l3 illõ q̄rtũ nõ soluat nõ decapitetur. sec⁹ si omitteret soluere vnũ minimũ denariũ de pena dlicti: q2 tũc decapitareť ꝑm aduocatos. nec ob. iste. §. q2 hec actio est arbitraria ꝛ penalis saltez a certitudine: sed accusatio ex statuto de q̄ loquimur nõ ē arbitraria imo discretiue loquiť p se ꝺ pena q̄ ꝯmensuraf delicto: ꝛ p se de pena q̄ cõmēsuraf ꝯtumace in nõ veniēdo. nā ista ꝯtumacia est separata ab ipso pricipali, ꝛ seorsum decerniť. s. si qs ius di. nõ ob. l. j. §. si ꝓcurator. ꝛ. §. si. Si vo in cõtumacia nõ fieret multiplicatio sed transfusio: vt q2 pena pecuniaria transfunderet in corpalē, illa eēt ꝑprie pena delicti. q2 succedit i locũ pene vel. vt no. Dy. i. l. j. j. de publi. iu. ℭ Nõ colligo plura notabilia, q2 patēt ex iā dictis i fine lr̄e v. collige ꝙ snīa lata in re mādaf executioni in estimatiõe ꝑpter superueniētez interitũ. facit. l. iulian⁹. j. de ꝯfessis. ℭ In gl. q̄ erat ibi post primā ante scđā. ℭ In. e. gl. ibi, rñdeo non. s3 dabiť modicũ tēp⁹ arbitrio iudicis ꝑz odof. S3 gui. dz ꝯtrũ q2 vbi agitur p̄sonaliter ꝯ obligatũ ad speciē daf tps q̄drimestre: secus in reali. vt. j. de vsur. l. i fideicõmissi. l prin. ꝛ ꝑz hoc habebit duo quadrimestria: vnũ ex prima snīa alterũ ex secũda. codē modo dicerem⁹ ꝙ ille q habuit tēpus quadrimestre ex secũda snīa que est executio prime. dic ergo cũ gl. ꝛ Odo. ꝙ hoc ē speciale vt nõ deť tps q̄drimestre i prĩs, q2 separaf i scđa: ꝛ q2 ista actio hz naturā realitatis, vt. s. e. l. §. in hoc. ꝛ. l. metũ. §. volēti. non ob. j. de vsur. l. in fideicõmissi. q2 ibi cessant iste rõnes. ℭ In. e. gl. ibi pena tripli. notā. dari nouā dilationē ex eo: q2 nouũ qd incipit deberi ꝛ adijciť obligatiõi veteri. ℭ Itē not. ꝙ totũ q̄druplum est vniformiter cõsiderādũ: ꝛ ideo totũ subiacet dilationi legali vniformiter. ℭ In ea. gl. ibi, fine. ꝯ. q2 cõcedebat de hoc tpe respectu pene. s3 non respectu speciei, q2 pena ꝯsistit i genere. species eñ multiplicari nõ psit. vt. j. ꝺ le. ij. l. luci⁹. §. ipuberē. In gl. cũ eñ. ibi, eũ q. ista nõ est bõa ratio, q2 grauaf i hoc ē ꝑpter suũ delictũ: ergo nõ dz releuari. vt. l. de illo. j. de sol. s3 vꝛa rõ ē, q2 pena est taxata vsq3 ad triplũ. Nũc vo si simplũ esset mera pēa repertref peritura: q2 nec abest agēti nec adest ꝯuento ac re non pariter peritura, ē iteresse ex pte agētis ꝛ iõ tolleraf tũc exactio q̄drupli. ꝛ est ipsa veritas quā alij nõ ꝑpēderũt. ℭ In. e. gl. ibi, interitu. imo hic ꝓcesserat mora: ibi nõ ꝑm Pe. S3 extra, ꝯ hoc opp. q2 dilatio purgat morā, vt. j. de nona. l. qties. solu. ibi, qñ datur ab homine: hic qñ a lege miseratiõis cā vbi mora nõ purgatur, s3 aliquaten⁹ suspēdiť effect⁹ more ꝑz Pet. qð ē no. dignũ. Adde ꝛ no. ꝙ interit⁹ speciei liberat in ipsa specie, nõ aũt liberat in pena q̄ ꝑpter ipsam speciē cepit deberi. ℭ S3 ꝯ opp. q2 ista pena debeť ꝑpter ipsaz speciē. ergo eodez interitu dz obľo tolli, vt. j. loca. in naue saufelli. sol. hic non succedebat loco speciei: q2 erat mera pena. ibi sic. q2 erat ꝓstatio sortis: ꝛ sic non ob. ℭ In. e. gl. ibi mora. confirmata ꝛ augmētata. ℭ No. inver. pro eo. S3 quis cõseruaf indemnis si sit ei cautũ ab vno, non propterea impedimf conueniri ceteri contra quos cõpetit de in
6 re communi. ℭ † Secũdo no. ꝙ reuersio rei ad dñm liberat eũ qui tenebaf rē perquirere ꝛ restituere. facit. j. de condi. sine causa. l. si fullo, s3 hic erat dubiũ, q2 cũ dñũ, esset pēes iferētē metũ non validaf translatũ. sed respondeo ꝙ imo p patiētiā possidēdi, vt. j. q. ex cau. ma. l. si is cuius. ℭ In glo. j. fine in fi. j. de vsuc. sequitur. §. tũc in potestate. ℭ In gl. j. scđā ibi. non tamē vbi dicitur ꝙ re perempta actio desinit esse arbitraria. litera ergo nr̄a loquitur q̄tũ ad simplũ debendũ. nõ quātũ ad penā extrinsecam. ꝛ sic ꝯcordat cũ illa ꝑm gl. ꝛ male. q2 hic loqmur in actiõe arbitraria ꝑpt morā restituēdi qñ arbitriũ vsaf circa penā tripli. ibi qñ vsaf circa affectionē q̄ nõ cadit i nũtijs, sed bñ cadit quadruplatio ꝑm Ric. de matere. ꝛ Ia. ꝛ oēs. ꝛ ista est vitas. s3 si istud simplũ ꝙ succedit in obligatiõe nõ soluiť, quadruplaf, vt eodē. l. si ipsa res quia actio quod met⁹ causa nõ mutat suaz naturam ratione interitus. ℭ In gl. vt q2. ibi, periculosis vel

a ℭ Plus q̄ fur. vide p̄tiosum vbũ apud frā. are. i. l. si duo. de acq. here. ꝛ qð ibi dixi in apostil.

nõ piculosis. Nā in eā glo. versaf culpa. ēt circa interitũ. qð non pōderat tex. hic, imo loqť hic qñ sine culpa, vt ptz i litera ꝛ facit j. cõmodati. l. si vt certo. §. si interdũ. In glos. vt q2 ibi, ꝛ sic not. hic pōt colligi summa breuis hui⁹. §. ꝙ metũ iferēs semper teneť de casu. fallit vbi casus emersit post scđam snīam in quadrimestri, ꝛ res erat pariter pitura penes agentē. ꝛ hoc in iteritu s3 periculm fuge: q2 saltē p exactissimā diligētiā potuisset puideri fini stisti. tēporũ ptinet ad metũ iferētē. ꝛ hec est summa tot⁹ §. ꝑm itellectũ gl. ꝑz Gui. i fuga aliā reddit rõnē, q2 dicit ꝙ ex q̄ res extat: soluēs cõsequiť ius in illa re. vñ nõ est pena etiā respectu soluentis tamen aliqd adsit ei ꝑm G. que rõ modicũ vz vbi irrecuperabil'r est in fuga: vt. j. titu. j. l. nā is. ℭ In ea. glo. iõ ꝯ. ꝛ bene, q2 ꝙ hic dr est ꝑpter naturā actiõis ꝙ met. cā que damnũ exigit ꝑm Ia. de ra. ꝛ. s. e. l. sed ꝛ part⁹. §. fi. secundũ istam rationem, ista distinctio esset pariter peritura vel nõ, hz locũ etiā ante secundā snīam. qð est cõtra opi. glo. Iac. de ra. fateť ꝙ glo. nõ dicũt verũ sed est ꝯsultum in triplũ. nec ob. qð actio ꝙ metus cā exigit dānũ. qð verũ est cũ oriť actio: sed postea nõ desinit licet desinat interesse tunc rõne delicti cũ rõne more ꝯmisse i iudicio. vt. s. de eden. vbi. §. fi. j. eod. l. si ipsa. ꝑm Odof. Tu potes distinguere, ꝙ aut pariter intra tps purgationis more. tunc est vꝛa gl. q2 nõ dz delictũ esse ipunitũ. ꝛ facit. C. de fideiu. l. sancim⁹. §. penul. aut postq̄ mora est ipurgabilis: ꝛ tũc cũ precise tenetur ad penā tripli forte eēt vꝛa ista distin. aꝫ eēt pitura penes actorem vel nõ. vñ apparet qð Ia. de are. nõ cõsyderat beneficiũ dilationis: sed naturā actionis. final'r nõ recederē a glo. q2 ex quo mora nõ est purgata nec suspensa interit⁹ dz ptinere ad debitores. vt in vii. sic ꝛ in interdicto. ꝛ. j. ꝺ vi ꝛ vi ar. l. j. §. rectissime. ꝛ adde de effectu interit⁹, ꝙ aut ꝓcedit mora i faciēdo ꝙ fieri nõ dz tũc regul'r qs teneť de interitu sine vlla distinctione, de vi. ꝛ vi ar. §. rectissime. fallit in actiõe ꝙ met⁹ cā. vbi propter datā sibi spāle naturā a iure distinguiť. vt in. §. nostro. aut nõ ꝓcedit morā commissionis sed ꝯmissoris in nõ faciēdo: t ñc refert. aut iste morosus sprenit iudicis ꝓceptũ, aut solũ aduersariũ ꝛ ei⁹ interpellationē. Primo casu interit⁹ nõ liberat etiā si desinat interesse. ꝛ sic etiā si res erat pariter pitura: vt. s. de edendo. vbi. §. fi. Scđo casu in actione p̄sonali. dic vt. l. qð te. j. si cer. pet. in reali. in singulari iudicio. dic vt. j. de rei ven. item si vberatũ. §. fi. in vniuersali. dic: vt. j. de pe. here. l. illud. ꝑm Pe. in repetitiõe huius. §. ꝛ adð qð not. Ia. bu. in. d. l. ꝙ te. si cer. pe. ℭ In glo. si in tuo. ibi. ꝛ hoc s3 solũ in quo est edificatũ: puta q2 flumen fecit sibi alueuz. ꝛ sic fecit eũ publici iuris vel erat edificatu supra domũ. ꝛ dom⁹ corruit ꝛ hoc i obligatiõe fundatā: s3 i fundāda q̄ erat i pēdēti cas⁹ p dest dbitori, vt. l. si vehēda. §. idē iur. ad. l. Rhod. de iact. ꝛc.

1 ☞ Casus superueniens non excusat precedens delictum.
2 Condemnat⁹ ex delicto habet dilationē que daf iudicatis.
3 Condemnatus ad speciē habet dilationē legalem.
4 Mora per dilationē nõ legalem omnino purgatur.

Quaten⁹. Res non restituta quādocunq3 perimaf periculũ est inferenti metũ nisi in vno casu qñ res perijt in termino, qui daf iudicatis ad soluendũ ꝛ erat eque pitura penes actorē. h. d. ꝑm Iac. bu. Gl. istũ. §. diuidit. ordinat, ꝛ q̄si casũ in terminis põit, legitq3 literā p sal⁹ v. trāsponendo vt fugiat ꝯrietatē, supfluitatē ꝛ inordinationē hoc facit
1 glo. q̄ incipit tria tpa. † Primo qð casus supueniēs nõ excusat ꝓcedens delictũ nisi supueniat in dilatiõe legali. ꝛ res ꝛ rei vtili
2 tas seu cõmoditas ex re q̄ erat pitura actori. ℭ † Scđo no. i v. qð si homo. ꝙ cõdēnat⁹ ex delicto habet dilationē q̄ daf iudica
3 tis sicut in ꝯctu loquor in ciuili ꝯdemnatione. † ℭ Tertio not. ꝙ ꝯdēnatus ad speciē habet dilationē legalē sicut in quātitate
4 † ℭ Not. quarto p dilationē legalē non omnino purgari moram s3 modificari effectũ ꝓcedentis more vt distingatur de re eque peritura vel non pitura. ℭ Itē no. si rē habeo rē non peto. Itez quodlibet offerētē debitorē nõ liberari. ℭ Vltio no. snīam latā in hõie exeq post mortē hominis in estimatiõe. ℭ Not. ꝙ dilatio data miserationis causa seu gratie nõ est tāte efficacie ꝙ faciat piculũ rei perēpte i ipsa dilatiõe esse actoris. við gl. j. l. apud celsum. in prin. de doli exce. qño ꝓbetur rē fuisse eo modo perituram penes actorem sicut penes reum. Bal.

Qui vim. Habēs cām a possessore nõ dr fur: s3 cā sit iniusta rõne met⁹ adhibi. h. d. ℭ In text. ibi, intulit. traditione rei mobilis. ℭ No. ꝙ p vim ꝯpulsiuā non contrahitur furtum: secus per vim ablatiuā. ℭ Itē no. q rapit
a est plus quam fur.[a] h. d. Bal.

Qui vim. Voluntas tradētis facit cessare vitiũ furti ꝙ secus est in rapina. h. d.

Eum qui. Actio ꝙ metus causa ꝛ actio de dolo cõcurrunt in origine non in executione. h. d. ℭ Not. ꝙ l3 actio de dolo regul'r cum alia nõ cõcurrat: istud est verũ nisi alia descēdat ex eodē fonte, ꝛ plus sit in illa saltē potētialiter vel ēt min⁹: q2 actio de dolo ꝛ actio ꝙ met⁹ cā haberet se vt excedētia ꝛ excessa. Nam actio ꝙ metus causa: quia est vt

penalis

penalis excedit actionē de dolo, cū actio de dolo, q2 infamat excedit actionē qd met.cā.⁊ sic nō sunt pares. Nam actio famosa non ɔcurrit cū alia pari.ſ3 cū alia impari. vt h in gl.⁊ sic ñ ob. l.diuus.§.intra has.⁊.§.de in inte.re. In gl.ſ3 ɔ vř.ibi, videas. ná ⁊ asinus tumescit si videt se p ɔparē ɔprehēdi.vt no.§.de ac qui.pos.l.j.§.veteres. ¶ In gl.ibi actio.pcedēs oppositio respe xit naturā actiōis qd de dolo:hic respexit naturā actionis qd met.cā. ¶ In ea.gl.ibi,ex famosa cā.nō ḡ sufficit cāz eē famosā nisi ⁊ titul⁹ actiōis sit hmōi. ¶ In ea.gl.ibi,pla.ɔdixit.s. ꝙ infamabatur.adde qd dixi.§.de calum.l.j.in prin. Bald.

Eum qui. Actio qd me.cā ɔcurrit in origine cum actione de dolo.vna tñ intēta obstat exceptio in altera ope excep.h.d.⁊ diuide.l.ij.ff.de ɔcul. ¶ In gl.ſ3 ɔ vř ibi, ex eodē dicto.⁊ sic ex eodē fonte.⁊ cāe efficiētis.⁊ cause mālis fm Odof. ¶ In ea.gl.ibi,vt ad maiorē. vocat genus mai⁹,q2 mai⁹ gen⁹ sua spē nec excludit spēz nec excludit a spē. ¶ In e.gl ibi, vt in Digsto.hec dña fz Odo.⁊ vide doc.ſ alia materia assumētes.C.de acc.l.q crie. ¶ In e.gl.ibi:aut ad parē. i. vt ad spēm coequa. ¶ In ea.gl.ibi,descēdat.qñ ex eodem plēs descendūt accusandi forme variat effect⁹ fm formam intētatā in iudicio.vt no.Dy.l.l.i.in pn.§.dixerit aliqs.j.de pub. ¶ In gl.q2 vtrāq3 rē.ibi.l.j.⁊.j.de act.⁊ obl.l.q seruū.q est contra.

Julianus. In actiōe qd met.cā id q̃druplat ꝙ per simplū debeř:⁊ ex plib⁹ obligatis vno soluēte ceteri liberēř.h.d.§.se. ¶ In tex. ibi, viz supple ⁊ dānū. no.hic ar.ad qōnes de vsurario ꝙ quatenus excedit instř3 verā sortē eatenus rescindatur,ſ3 nō vsq3 ad verā sortē p istuz.§. facit.l.qdā estimauerūt.cū materia sua.j.si cer.pet. Bald.

Julianus. Ponit quoddā dictū ex quo infert ad multas illationes.⁊ hoc in actiōe ꝙ metus causa ɔsideratur.⁊ si cessat interesse per solutionem vnius ceteri liberantur.h.d. Bald.

Additio Baldi.

1 ☞ Paria sunt non teneri ope exceptionis perpetue,⁊ non teneri ipso iure.

2 Quis cogi nō d3 exprimere id qd pōt pbabiliter ignorare.

3 Actio qd metus causa contra singularē successorem cōpetit.

1 **Si cū.** Quia nihil. ¶ † No. paria esse non teneri ope exceptionis perpetue ⁊ nō teneri ipso iure.Adde qd no.j.de pac.l.si vnus.§.pactus ne peteret.de fideiuſ.si plures.in prin.§.sicut.vide ar.xviij.di. peruenit. ¶ In gl.adde aget.iste.⁊ in gl.se.vide Arch.xlvj.dist.nō licet. ⁊.xvij.dist.qñ Restitut.i.simpliū.est aūt simpliū als qd in hac actione id cui nil extrinsecus additū est ſ3 est put in sua origine. ⁊ adde qd no.§.q satis.cog.l.iij.§.facta.Not.ꝙ met⁹ h3 in se cōtumeliā.facit.j.de fur.itaq3.Exoleuerit.No.nō solū actionē ſ3 contumeliā tpe finiri quasi per dissimulationē.ɔcor.de iniur.l. sed si vnius.§.si añ idonea cā.No.cā.d3 esse idonea.de hoc.j.de leg.nō oim.de offi.pcu.ce.l.fi.quāuis.l3 vna actio nō ɔcurrat cū alia hoc est verum nisi plus sit inea actū vel pactuz.nāvt hic.§. in hac actiōe,vide in Spe.d resti.spo.§.verū ꝟ.vlt.non is q.vid 2 Archi.ij.q.viij.libellorū.in fi. ¶ † Itē no.in hoc.§. qd nō debet qs cogi id exprimere qd pōt pbabilr ignorare. ¶ Item not.in gl.ꝙ in delictis que fiunt de nocte vel in multitudine gentiū. facile pōt qs faciliter ignorari,qd multum valet ad executionem syndicorum qui tenenř maleficia demōstrare.⁊ no. ¶ Etiā de hoc tm ar.ꝙ vbi syndicus non pōt denūciare malefactorē saltē tenetur denunciare ip3 factū sen maleficiū.facit ad syl.l.j.§. illō. §.hec aūt actio.vide oino in spe.de lib.ɔcep.§.iā nūc.ꝟ.ſ3 nunquid talis.⁊ ver.prece.⁊ se. ¶ Quero an pcedat iste libellus peto vt restituas librū quē tibi tradidi per metū.⁊ si non restituas peto ēt triplū noie pene,rñd.sic.vt no.C.loc.ɔductores.C.vnde vi.l.nō ab re.⁊.C.de rō.l.vnic.q2 ex natura huius actiōis ē ꝙ si nō soluat añ sniam ꝙ debeat triplū.si ergo natura actiōis sit inserta in libello nō facit ɔditionem ſ3 admonitionē.j.de le.j. l. iij. de tutel.muto.§.j.fm Gui.⁊ est casus de pub.hoc edicto.nā de necessitate sic ibi intelligit tm vbi nō feraf nisi vna snia fm gl. ibi.⁊ pe.j.e.l.§.quart⁹.ꝟ.perpe. ¶ Idē no.gl.Io.in fili ex.de testamē.Raynal.in gl.sed nūq3.⁊ rñ.ad.l.nō quēadmodū.d iudi. q2 illud intelligitur de his q̃ pēdēt extrinsecus.secus si ex ipso pcessu,qd est no.⁊ pbaf.ff.de ꝟ.ob.si titi⁹.⁊ no. C. de ɔhē. stip. nuda.⁊ facit.l.j.de penu leg.⁊ qd not.j.de actio.emp. l. j. in pn. ⁊ in Spe.de libel.cōcep.§.tā aūt.ver.sed nunquid. per Inn. de sent.exc.sacro. ¶ Scdo q̄ro an hoc casu valeat snia lata super re tantum ⁊ non super triplo dicit Gui.ꝙ nō, q2 iudex fuit adi tus super toto.vt.j.fa.er.l.in hoc iudicio.⁊.j.de arbitr. l. qd tñ. j.rñso. ¶ Tertio quero quid si pronuntiauit super vtroq3, sed appellatum est super re tm.vtrum snia transibit in rem iudicatam super pena.⁊ dic ꝙ non.q2 qñ est appellatū super principali iudex nō pōt intromittere se super accessorio: vt. j. de minor. intra vtiles.⁊.l.iij.C.qñ puo.nō est neces.fm Gui.nā ipa res est fundamētū:ergo sufficit.id eē in suspēso: vtpote piudiciale, vt de excep.l.fundi. ¶ Quarto q̄ro qd si libell⁹ sit ɔcept⁹ sup re tā tū an offō iudicis poterit adiici de pena tripli:⁊ dic ꝙ nō:q2 iure actiōis venit.ergo per libellū d3 peti:⁊ stulte ageret iudex ɔdēnādo in pena nō petita.C.de fideic.li.l. fi.⁊. j. cōi di. vt fund⁹. fm Gui.hoc est gñale ꝙ nulla pena venit offic.iudic.cum in penis stric.agere debeamus.l3 sec⁹ in vsura in ɔctib⁹ bone fidei. §. de neg.ge.q2 tātūdē.Nā bñ venit officio iudi. implorato tātuz. vt no.Inn.de rest.spo.grauis.⁊ no.j.de dā.inse.l. si qs missum. §.pe.⁊ facit qd no.j.e.l.§.Labeo. ¶ Quito q̄ro,ponam⁹ ꝙ snia lata sup re transiuit in rē indi.an pōt appellari a snia postea lata super triplo.gl.ꝙ nō.⁊ moneř ex eo, q2 ista snia vř executio prime.Itē q2 illa ē quedā pena legalis. Itē q2 ista pena h3 necessariā ɔsequētiā a pma snia.Gui.dt ꝙ aut appellař ⁊ erat cōtentio de triplo sup iuř.⁊ tunc nō pcedit a primo.vt.l.si qua pena. Aut erat cōtētio sup facto:vt q2 ipm factū reuocabař in dubium puta negabař pnūtiatū.vel dicebař ꝙ snia erat ipso iure nulla vř legitime rescissa,⁊ tunc pcedit appellatio fz Gn. Tu sic ɔsidera, snia lata super triplo est diffinitiua.vñ pōt appellari de natura diffinitiue nō expssa cā. Item ɔsidera ꝙ snia quo ad penā trāsit in rē indicatā vi snie late super re, q2 sic trāsiret ēt añq3 esset lata:qd est absurdū pt ergo appellari:ſ3 an appellās vincat in causa vel non.hoc discutiet ex cāis corā eo pbatis iudex ad quē,cui⁹ est cognoscere de meritis cāe appellatiōis , nō ob.ꝙ sit executio prime:q2 nō est verū cū fiat in alio q̄ in eo ꝙ deductū est in pma.ar.j.de in lit.iur.l.j. ⁊ qd no.j. qui satis. cog. l.iij. Item facta executione factisup pena adhuc sit sup re:ergo secunda snia nō est executio pme. Itē q2 nō est mera executio si sup diffinitiuā. Itē q2 ⁊ ab executiōe appellař si est illa iniusta. vt.j.d min.eit ptor.§.pmittiř.⁊.l.si mod⁹ excediř.vt.l.ab execu. Itē nō ob.ꝙ hic sit pēa legalis:q2 ñ appellař ab ipa.l. ſ3 a grauamine qd inferř pter vel ɔ legē. Itē nō ob. ꝙ habeat necessariam ɔsequētiā.q2 nō est verū cū posit stante snia sup re pena nō deberi.vt.j.e.metū.§.iul.vnde p appellationē nō veniř cōtra primā sniam:nec redarguiř de iniqtate.ar.j.de ɔdi.sine causa.si fullo. ¶ Sexto q̄ro,pone prima snia fuit lata super re,scda sup quadruplo ita quod res ɔtinetur. A prima nō fuit appellatū. sed transiuit in rem iudicatam. A scda fuit appellatū, ⁊ tunc indicatum preto.appella. An snia prima ommodo poterit exequi. Et videtur ꝙ sic.vt.l.ij.C.qñ puoca.nō est neces. ¶ In cōtra.vř not.j.de exce.rei iud.l.duobus. ⁊ est simile, q2 interdum citra appellationē snia infirmatur.vt no.Inn.de re ind. cū bertoldus.in gl.not.post diffinitiuam.So.aut prima snia emanauit per modū diffinitiue.⁊ tūc d3 exeq. Aut p modū monitiōis sine pcepti.⁊ tūc non d3 exeq,q2 grauamen illatū per interlocutoriam fuit reparat⁊ per appellationem a diffinitiua. vt in.c. vlt.de appel lib.vj.⁊ p Inn.de re indi.qd ad cōsultationem. in gl.q̄ritur. ¶ Septimo q̄ritur pone ꝙ a neutra est appellatum. vtrū ex vtraq3 snia poterit fieri executio ad rem ipam.gl. ꝙ nō. sed tm ex prima. In ɔtrarium facit.j.de iureiur.nā postea. §. si. ¶ Octauo q̄ritur an ista snia super pena possit ferri intra decem dies a die prime.gl.ꝙ sic. In ɔtrium q2 hic lis dř adhuc pēdere.vt.l.⁊ post rē.§.de trans.vñ pmo de piudiciali terminādu3 est,vt.l.fundi.dic aut fuit simul actum.⁊ tunc potuit ⁊ debuit simul sententiari. Aut nō,tūc si est obiectū ꝙ non pcedit cumulatio differreř:als nil repugnat⁹ tenēdo ꝙ sufficiat mora añ sententiam ɔmissa.ar.ɔ.j.de pet.her.item veniūt.§.idē recte.dicvt ibi. ¶ Nono,q̄ro vt in fi.gl.⁊ dic vt in glo.b.arbitria.in tex.libelli formam.vide Spe.co.ti.§.aliqñ. ¶ No.qñ datum est alicui arbitrium super aliqua actione vel facto qd ipse habet arbitrari prout iustū ⁊ equum est.⁊ ita ꝙ minores non puniantur. Adde de verb.signi.sepe.in glo.legitime l cle.absoluit,qualř formatur sententia.dic vt not.Inn.extra de re indic. In rubrica. debeo.dico ꝙ re in meam potestatem reuersa erit parata executio.vt.j.de suis ⁊ legi.cū pro quo. Item q2 hic absolutoria ex cā sui habet vim condemnatorie. ¶ Cōtra videtur.j.tit.j. si oleū. 3 §.j.ver.rectissime. ¶ † No.ꝙ actio qd met⁹ cau. competit contra singularem successorem etiam cām onerosam pretendentez. Et est ratio,q2 pponiř ɔ eū vt ɔ quemlibet possessorem. Adde qd not.j.eod.videam⁹.⁊.l.si ipsa.⁊ ibi per Accur.⁊ Guil.

1 ☞ Accessorium rescisso principali dicitur rescissum.

2 Sententia lata super interesse an valeat.

3 Condemnatus ad quadruplū,triplū soluēs,si rem restituere nolit an poterit contra eum in litem iurari.

Pedi⁹ quoq3 lib. viij. scribit

1 arbitriū.† §.Labeo no.ꝙ rescisso pncipali rescissū dř accessoriū. ad h alleg.Bar.facit.j.de fideiuſ.Grāni⁹.d solu.cū qs. §. fi. de ope.li.q libertin⁹.§.pe.Liberař.eɔ stante principali stat accessorium. vt no.Inn.de prescri.cum est officiū.ver.se.§.Quadruplatur. ¶ No.hic etiā accessoria quadruplari ⁊ est pter naturam actiōis istius q̄ est restitutoria. ⁊ sic fruct⁹ veniūt de natura actiōis quāti in actiōe qd met. causa quadruplař pncipale

cum suis accessoriis:puta vero ius agēdi hic ꝯfirmat̃ solutiōe
quadrupli:⁊ sic actio inefficax ab initio efficit̃ efficax ex post
facto:q̄r purgat̃ vitiū.vñ qñ cessat causa impediens roborat̃ a
ctio ſi ipso iure ꝯpetebat ⁊ erat in rerum natura oīno.i.ꝑcise.⁊
2 no.ꝑm Guil.¶ †Itē no.valere sniam latam sup interesse lꝫ ꝑci
se debuerit cogi ad factum.¶ Cōtineatur.no.simplū ꝯtinericō
cor.ſ.de pu.hoc edicto.§.ſi.⁊ no.ſ.de calū.in heredeꝫ.⁊ est rō.ſ.
de penis ſi preses ꝑm Accur.q ita no.ſ.ad.l.iul.peculat⁹.l.is q
predā.Relaxabit̃ not.ꝙ post sniam pōt q̄s vti defensione in
ter superuenientia tp̄a ergo sec⁹ ſi post q̄r mora tm̄ cōtracta q̄ in
quadrimestri tp̄e dormiebat eo elapso excitatur imo ēt fortifi
catur ⁊ ꝓsequatur moderato sup hoc tp̄e ⁊ sic post vnā delatio
nem hꝫ alterā ex noua cā.¶ In.§.quaten⁹ aūt dixim⁹ imo lo
quit̃ ibi de arbitrio ex affectiōe q̄ nō cadit in nūmos hic de ar
3 bitrio ex mora q̄ cadit in nūmis ꝑꝫ Gui.¶ †Querit Pe.ꝯdē
natas ad quadruplū soluit triplū ꝫ rē nō vult restituere.An
poterit ꝯ eū iurari in litē ⁊ dt ꝙ sic q̄r actio ē arbitraria ⁊ est ca
sus.ſ.ti.ſ.arbitrio in ṗnc.Sed pone ꝙ iuret an ꝙ accedit qua
druplabitur dic ꝙ nō vt.l.j.ſ.de in lit.iur.¶ Itē q̄rit Pe.ꝙ fa
ciet emptor ꝯuēt⁹ ex hac actiōe.Nā ſi non expectat sniam non
agit de euic.ſi expectat ex sua ꝯtumacia soluit triplū nec repe
tet estima.rñdeo ſi cōstat de iure agētis nō expectat sniam al's
expectet q̄ casu totū repetet ꝑm Petr.q̄r nihil pōt ei imputari
vel ꝑstet̃ ꝙ non ꝯtumaciter sed cā iuris sui ꝯseruādi expectat
sniaꝫ vt.ſ.at qui natura.§.cū me.de ne.ge.¶ Opp.ꝙ non fiat
ꝯdemnatio ad q̄druplū vt lr̃a dt ꝓbo lr̃a loquit̃ re perempta:ꝫ
re perēpta actio desinit esse arbitraria.ſ.tit.ſ.arbitrio.§.non tm̄.
istud em̄ quadruplū venit q̄r actio est arbitraria ergo non venit
ſi actio desinit eē arbitraria.So.dt gloss.Aut loquimur de effe
ctu interitus circa ipsam rem ⁊ tūc loquitur hic.Aut circa pe
nam ⁊ loquit̃ ibi.Gui.reprobat gl.q̄r estimatio succedit loco rei
vñ ſi nō soluitur estimatio ita fit ꝯdēnatio sicut res extaret vt
ſ.e.ſi ipa nō ob.l.ꝯtria vt dixi sup gl.f.scd̄a.¶ Scd̄o op.ad.§.ꝙ
ſi homo.⁊ sic hic dicit̃ ꝙ ꝯdēnat⁹ hꝫ tempus,qd̄ dat̃ iudicatis
ad soluendū.ꝯ.inst.de offi.iudi.in ṗn.¶ Sol.vt in glo.quest.ꝫ
Pe.reprobat vno mō.⁊ Guil.alio,dic vt dixi super gl.vt q̄r dic.
c.oportet.Contra eundem oppo.⁊ vr̃ ꝙ licet homo moriat̃ in
tp̄e dato iudicio tm̄ non liberetur indistincte sed circa distin.vt
erat eque peritura res penes actorē liberet̃ al's nō vt.ſ.versi.ꝫ
⁊ ſi fine.So.fateor vñ lꝫ ver.per illā determinatur sed ꝯ solutio
nem.⁊ ꝯ illū ver.opp.vbi debitor est in mora non est vis vtrum
esset res eodem mō peritura penes actorē vel nō vt.l.cum res.
de leg.ſ.cum ſi.Sol.hic loquimur in tempore dilatiōis in quo
nō est in mora cū habeat dilationē.¶ Oppo.ad idē quarto de
ver.ſi naūt.ſ.eo.sed ⁊ ibi perit añ dilationem hic dilatione pēdē
te ⁊ sic non ob.¶ Sed ꝯ hoc quinto op.nō cessat mora interit⁹
indistin.pertinet ad creditorē.vt.l.ſi ex legati cā.ſ.de leg.ſ.Sol.
ibi cū nulla mora precessit:hic ꝑcessit ꝑm doc.hec so.nō vꝫquia
idem ſi ꝑcessit.Nā dilatio superueniens purgat morā vt.l.eū qui
ita.§.ſi.de v.ob.⁊ ideo dicit Pe.Aut debitor nūꝙ̄ fuit in mora
⁊ loquit̃ lex ſi ex legati cā ⁊.ſ.eo.ſi ipsa.Aut aliqñ fuit in mora
ꝫ nūc non est quando res perit sine culpa debitoris ⁊ tunc aut
q̄r superuenit debitoris dilatio data a.l.vel a ministro.l.misera
tionis cā ⁊ tunc distinc.esset res eo modo peritura penes acto
rem vel non vt hic:aut q̄r superuenit dilatio conuentionalis:⁊
tunc indistincte liberatur debitor ⁊ mora purgat̃ reprobat̃ gl.q̄
dicit aliud q̄ad vsuras aliud quoad interitū ꝑm Pe.¶ Sꝫ cō
tra hoc op.añ scd̄am sniam periculū est debitoris siue distinc.
post vero distinguit̃ ergo melior est conditio rei post ꝯdemna
tionem q̄ añ ⁊ sic snia nocet victori.so.cū hoc dāno actio cōpen
set sibi lucrū pene vt in tex.ꝑm gl.vel dic hic non est dānū emer
gēs ex quo res erat eo mō peritura ⁊ dato ꝙ fiat deterior condi
tio hoc nō est vi snie sed vi dilationis.¶ Septimo op.ꝯ v.ꝙ
eo.aūt.Nam ex dicto est aut patet ꝙ iste.ver.aduersat̃ ꝑceden.
vñ opp.ad istū ver.⁊ videt̃ ꝙ idē sit in fuga qd̄ in interitu.vñ si
cut liberatur in interitu sic in fuga.Nā eadē videt̃ rō in vtroq̄
Rñd.imo non est eadē q̄r fuga potuit preuideri sed non mors
a que est incerta[a] ⁊ dei iudicio preoccupat vt not.insti.de capit.
di.§.ij.⁊ hic ista sol.vnum dicit.f.ꝙ hic loquit̃ quando precedit
fuga ⁊ aliud presupponit.l.cessante culpa idem esset in fuga
quo in interitu sed vtrumque est falsum:q̄r ꝑm hoc nulla est hic
aduersario vñ dic aliud in fuga q̄r ſi ibi estimatio soluit̃ non est
mera pena sed interesse ⁊ loco estimationis soluēti remanet res
vt.l.li.estimatio.ſ.pro empto.Sed i interitu eēt mera pena que
non excedit triplum:excederet aūt ſi quadruplum ꝑstaret̃ ⁊ istā
rōnē voluit iurisconsul.⁊ id premisit scd̄am.iū.in ver.quaten⁹.
⁊ hoc aliꝗ non intellexerūt.¶ Itē op.contra hoc,de.l.redimere
sol.vt in.gl.¶ Itē op.illa actio dānum ꝓsequit̃ ergo non habi
ta distin.de tempore interitus solum ꝯsiderabit̃ an esset res pa
riter peritura penes actorē vel ne.sol.vt dixi.sup gloss.vt q̄r.di
stractur⁹.¶ Itē opp.ad ver.ita vt fit dñs de le.peremptorias.
C.de excep.so.vt.ſ.de ꝯdi.sine cā.l.ſi fullo.hec exceptio est simi

a ¶ Incerta, adde tex. in.l.j.§.j.de ꝯdi.⁊ dm. vbi not.ꝙ nil certi⁹ morte nil incertius, die ⁊ hora.

lis exceptioni solutiōis ⁊ nō ꝑt obꝰci q̄r sumpsit ortū post sen
tiam.¶ Opp.ad ver.sic et in interdicto.ꝙ mala est siītudo.q̄r
in actione qd̄ met.cā dist.nō esset res eque peritura re ſi in iudi
cio,in interdicto non.Sol.ista siītudo accidit ad ṗin.nost.er
go vbi non distinguit̃.vel dic ꝙ est semiplena siītudo,sic.ſ.de
pericu.⁊ ꝯmo.rei vē.custodiā:ꝑm Pe.de bel.per.¶ Et distin
gue ꝑm p.Aut q̄s ꝯhit morā in faciēdo qd̄ non dꝫ:⁊ tūc regl'r
tenet̃ de interitu sine vlla distin.vt in.§.rectissime saluo in actio
ne qd̄ me.cā.vbi serua hunc.§.Aut cōtrahit morā in omitten
do:⁊ tūc aut iste q est in mora spernit iudi.preceptum ⁊ idē q̄r
in dist.tenet̃ de edēdo.l.nisi.§.j.Aut solum interpellatione par
tis,⁊ tunc in singulari iudicio debet prefata distinctio adhibe
ri.Aut res erat eo mō peritura ⁊c.vt.ſ.de rei vē.l.item ſi verbe
ratū ad ſi.Sed in vl'i loquit̃.ſ.de peti.here.illud.ꝑm Pe.illa.l.
qui aūt.§.j.loquitur in interesse q̄ est oblo ꝯsequētis.vñ subti
liter loquēdo ibi non perit qd̄ est in oblone:sed deficit cā.i.in
teresse put est in creditore est cā debēdi nō ipsa res debita.Nam
interesse est dānum emergēs:sed nō debet̃ dānum sed tantun
dem quātū est dānū.hic vero in distin.peti.loquimur in debi
to speciei,q̄ pōt perire.vel dic vt not.ſ.ſi cer.pe.l.qd̄ te.per Ja.
bu.Tenebit̃.In tex.no.ꝙ interitus speciei non liberat debito
rem ex delicto.ꝫ ꝯ.ſ.§.sed ⁊ ſi.v.dist.sed vbi decessit pendente
dilatione legali,hic nō ꝑm gl.sed cōtra,hec dilatio purgat mo
ram:ergo indistin.interim debitor non tenetur de interitu.d no
ua.quot es.Sol.illud in dilatiōe conuentionali:hoc in legali.
ꝑm Pe.hoc in cōmēto.§.hic pretiū recipit.cōdēnatio fuit fa
cta in re que nondū perierat,⁊ tm̄ executio fuit in estimatiōe re
postea perempta nō restituit cū expensis li.qñ contra eū agit̃.
qui cām litigandi nō hꝫ,vt ꝯ delinquētē:secus ſi ꝯ possessorē cū
titulo.Nam ille qui hꝫ titulū dr habere iustam cām litigandi,
ꝑm Gui.qui ita no.ſ eo.qd̄ diximus.¶ In glo.que incipit.tria
tp̄a.hec glo.legit literā per saltū vt fugiat ꝯrietatē superfluita
tem ⁊ inordinationem.vt in gl alꝗs ptꝫ.Bar.in ſi.v.gl.vt incer
tus ꝯ.de.§.rectissime.⁊ sic similitudo vera ⁊ ꝑfecta.¶ In gl.q̄
inc.f.scd̄m in ſi.ver.all'.§.nō tm̄.vl' dic ꝙ ibi desinit actio esse arbi
traria ex ea parte qua iurat̃ in lit.Nā oblo que successit ad q̄
titatem nō recipit iuramētū in litē.vt.l.in ti sed hic loquitur de
arbitro qd̄ versat̃ circa pe am tripli.qd̄ ita cadit circa quantita.
sicut circa spēs ꝑm Ja.bu.⁊ nunc ma.imo subtiliter intuendo
etiam ex re extante in pena tripli nō habet̃ respectus ad rē.sed
ad eius pretium:q̄r spēs vt spēs nō pōt quadruplicari.Nūer
go variat interitus cū ⁊ añ interitū idē hꝫ respectus.¶ In gl.
q̄ incip.vt q̄r distin.No.aut res erat eo mō peritura penes acto
rem.tunc liberat̃ reus a re.Aut nō tūc ad extractionē tenet̃ vt
hic.¶ Sꝫ quero in quo tēpore sit hoc intelligēdū gl.dicit in tē
pore qd̄ dat̃ iudicatis ſi incōti.ipm tp̄s pereat,ꝫ qñ datur hoc
tēp⁹:dicit gl.in scd̄a snia non in prima:sed cur hic dicit glo.q̄r
est debitor speciei,vñ id est qd̄ in reali.At in secunda snia ē dbi
tor mixtus speciei ⁊ quantitatis ⁊ tota est vna obligatio ergo
vna dilatio hic gl.ꝑm doc.lacerāt gl.Nam dicit Ja.de ra.ꝙ a
ctione qd̄ met.cā semper adhibet̃.illa distin.esset eo modo pe
ritura vel nō ꝓpter naturam actionis qd̄ met.cau.q̄ damnum
exigit,vt.ſ.l.sed ⁊ part⁹.§.iul.⁊ nō est dānū ſi erat eo modo pe
ritura:Guil.de cu.sustinet gl.q̄r verū est ꝙ exigit dānū ab ini
tio nō ex post facto.ꝯ.de edēdo.l.vbi.§.is aūt.Item in eo ꝙ di
cit glo.de tp̄e quadrimestri.dicit Pe.ꝙ nō est verū q̄r debitor
speciei.Nec propter quantitatē est hoc ꝯcedēdū in specie cum
sint separabilia vnde nō est tempus determinatum a iure:sed
arbitrarium ꝑm Pe.vt insti.de offi.iud.Gui.econtra quod in
vtraq̄ snia hꝫ tempus quadrimestre:q̄r hic actio est persona
lis.al's de vsuris in fideicō,secus in reali.Ratio q̄r ibi est in po
testate rei facti restitutio.at hic datio vertitur q̄ nō semper est
in potestate rei:q̄r forte alienauit ꝑm Gui.quod tenet glo.in
obligato ex causa ex qua ferant̃ due snie:Nam reseruatur dila
tio in secunda snia sicut ſi ṗma emanasset per modum precepti.
¶ In glo.que incip.sed ꝯ vr̃.ibi,inuidus.⁊ ista est truffa,sed ra
tio est q̄r ista accumulatio nō fit frusta:sed sed hꝫ iuris effectū.
Itē non fit successiue,sed simul.⁊ ideo non pōt dici quare ma
gis vna excludit alterum q̄ altera abꝰciat alteram.¶ In gl.q̄r
ſi ibi non sic.ergo idem in fuga ſi potuisset preuideri ꝑm Pe.
Guil.contra:quia in fuga soluēs consequitur ius in seruo non
sic in interitu.

Quod diximus.

¶ In tex.ibi,idem erit dicēdū:q̄r tunc sunt plures obligati.No.in.§.ſi.ꝙ etiam in penalib⁹
actionibus vnus soluēdo liberat aliuꝫ quatenus sol
uit:qd̄ est verū qñ actio nō pēalis ab origine:sec⁹ ſi ē originalr
penalis.nā tūc subdistinguit̃.aut ꝓponitur ex vero delicto,⁊ v
nus nō liberat aliū.vt.l.adeo.ꝯ.de iur.om.iu.aut ex q̄ſi delicto ⁊
vn⁹ soluēdo nō liberat aliū.vt.ſ.de his q deie.l.ꝑceptis.¶ No.
ſ.l.qd̄ dixim⁹.§.ſi v.o.ꝙ dñs ex delicto serui tenet noxalr.sed ſi
ipse possidet tenetur proprio nomine in soliduꝫ.pone ergo ꝙ
soluit

solauit solidum nunqd repetit seruum quem dedit p nora; dicit glo. no. q̄ sic, q; ex postfacto appet indebitū ar. ff. de ꝛdi. sine cā. lā fullo. Et hoc facit ad. q. q dā fuit ingsit⁹ de simplici vulnere de q̄ erat pena capitis ꝛ ꝛdenar⁹, soluit cētū postea accusatur cū ſtitate addita q̄ facit penā ꝓsonalē ꝛ ꝛdenar nūqd poterit repetere illa cētū nō poteſtis allegare q̄ sic magis ꝓpriam gl. ſiſtam. Si aūt vtraq; pena eſſet pecuniaria prima ꝛdenatio cōputat in ſcā vt. ff. de trāſac. ꝛ poſt rē. ff. sicut ꝛ bānū cōputatur in ꝛdemnatione ar. eiuſdē. l. ꝛ hoc ſm illos q tenent q̄ rōne addite q̄ſtatis poſſit denuo agi ff ꝛdenatū ſimplici ſcō vt tz Bar. in. l. ſi q̄s ſenat⁹. ff. de acc. ctī. Ja. bu. ꝙ ſoluit ff ctī q; agit ad vindictā vt pena iniuꝛ tollat maiorem vt l. ꝙ ſenat⁹. ff. de iure in. Conſtitū huius ciuitatis conſuluit ſm cōſitū Bar. ꝛ male C In ēg. ibi, ꝓſecutione ꝓncipali. C In tex. ibi ceteros. l. poſſeſſores. C In tex. ibi ad compendium. l. luctum. h. d. Bal. & plures cum ex vno delicto tenentur animus ſolutio ceteros liberet.

Quod dixim⁹. Ibi poterit conuenirī ex noua poſſeſſione ſm Odo. ꝛ facit. l. cū q. ff. in poſſeſſorio. ff. de in eius. ꝛ de appēſo quod not. ꝛ vide de in. om. iudi. adeo.

C Nō. q̄ ſi plures tenent ex quasi delicto ſoluto vni⁹ liberat aliū ꝛ. l. ꝓceptione. ff. de his q̄ dele. vel effa. ſi vo ex maleficio ꝛ tūc ſubdiſtingue. ſi in actiōe ꝓſecutoria ſolutio vni⁹ aliū liberat in penali actiōe ſi ab initio eſt penalis actio ſolutio vni⁹ nō liberat aliū. Si vero pena venit ex accidēti ſolutio vni⁹ aliū liberat vt hic quo ad penā fiſcalē, ſolutio vni⁹ aiū non liberat. C In gl. in. vlte. ff. ſi plures ꝛ vide. l. ff. C de ꝛdi furti. C In gl. ꝛ ſic in actione in ſi. gl. hec vera. C In glo. in fi. videt ibi ſed unquid ſeruum reddet dic q̄ ſic. Bald.

Additio ſiue apoſtilla Bal.

Quod. ff. in hīdē vide Innocē. ꝛ trā de rap. in litteris ꝛ vide oīno Inno. de ord. cog. cū dilectis In gl. hanc excep. vide oīno Inn. extra. de. ꝛ. cū abbate. de verb. ſignī. in mag. gl.

Videamus. Sufficit ad heredem ſemel ꝛ momētanee puenisse vt teneatur heres heredis. h. d. Et dicit doc. q̄ iſte caſus nō reperitur alibi. C In tex. ibi ꝛ ff. ꝙ in pto ſcā quesito. Nō. q̄ de herede heredis q̄ tenet, licet ac eū nihil puenerit ꝛ eſt ponderando rō litere ꝛ q; hereditariam ſuſcipit obligationem. hoc inducit. Bar. ad. q. q̄ ſi primus heres ceſſit hereditatem ſibi delatam ꝛ tranſmittit in tertium ff ſecundus ignorauerit q̄ illud ius deliberandi cepit eſſe in bonis ꝛ tranſmiſſibile ar. hui⁹. l. ff. de le. iij. l. pf. ff. vso. C Sed in ſrim facit quia ignorans nō pōt habere ius deliberandi in habitu vel in actu, vt in. l. antiquioꝛ⁹. Nam per rerum naturam apparet q̄ ignorans deliberare nō poteſt. C Preterea nec illud ius videtur in bonis vt. ff. ad. l. fal. l. ꝓtia rerū. circa mediū nec ob. q; loquitur in iure obligationis fundate ſed queſtio eius loquitur potius in quadam facultate facit in rōne ſui. ff. de in diez adic. l. ſi pretium. non ob. ff. vso. quia ibi in iure tranſmiſſibili de ſui natura ſed ius deliberandi non eſt tranſmiſſibile ab ignorante. adde quod not. Cy. C. de adul. l. publico in. iij. q. nā argumētū hui⁹. l videt ſufficere filiam dotatam ſemel ex ciuſam vt in perpetuum excludatur. Item adde q̄ nō. Cy. C. de ſecund. nup. aut. ff ꝛ ſi quis ꝛ. ff. de re. iur. ſicut. ſm Bar. facit in rōne ſui. l. no. ff. de bon. lib. liberto octoginta.

Videamus. Sufficit ad heredē ſemel peruenisse vt deinceps in perpetuum teneat ipſe ꝛ oēs ſucceſſores ei⁹. h. d. Et nō eſt alibi ſm Bar. ꝛ vide. l. pater filium. ff. vso. de leg. iij. do. Bar. tenet p hūc tex. q̄ ſi primus heres trāſmittens deliberandi ſcienter q̄ ſecundus tranſmittit ipſum ius ena ignorantia ter q̄ ipſum factum eſt trāſmiſſibile. C In gl. conſu. in fi. ibi ſm quoſdam ꝛ male; q̄ ſtatim q̄ peruenit ad hīdem hereditaria cauſa heres eſt in mora ſecus eſt ſi peruenit ꝛ ad hīdem titulo ſingulari, q̄ titulus vniuerſalis non nocet heredi. vbi hz aliūde titulū ſingulare vt. ff. de diuer. ꝛ tēpo. ꝓſcript. l. an vitium. ff. ex facto ꝛ hoc nō pōt intelligi. l. quātū aūt. ff. eo. C Extra no. quod hec eſt natura trāſmiſſionis q̄ ex quo eſt ſemel facta ſemper durat facit. l. pater filium. ff. vso. de le. iij.

Additio ſiue apoſtilla Bal.

Videamus. Ibi q̄ſi hereditariā. ar. quod ius deliberandi ſemel tranſmiſſum a primo herede in ſm tranſmittit a ſecundo herede etiā ignoraīte in tertiū heredem. Nam ſemel ſufficit tranſmiſſ. vt hic. ff. eo. ff. ipſa ꝛ ff leg. iij. pater. ff. vso. dato quod penes ignorātem non ſit ius deliberandi actu vt ar. ff. de oīn. annus ff eſt habitu ideo tranſmittit. ꝛ ſufficit primum he dem ſcuiſſe. ar. de bonis que libe. liberto octuaginta.

Ipſa res. Poſſeſſio non vſ locupletior re perēpta. ſecus ſi peat res q̄ in locū ei⁹ ſucceſſit. h. d. ꝛ iſte ſecūd⁹ caſus ſm doc. non vſ eſſe alibi. C Nō. ꝙ dixit in ſummario ff bar. ꝛ gl. in litera tū nō aperit de interitu rei ſuccedanee, ſed rei alienate. Res enī q̄ ſuccedit p ſe ipſam debet ꝛ nō reſpectu alterius rei. ꝛ ideo interitus rei que non debetur non liberat debitorem. ꝛ ſic non ob. ff. loca. in naue Saufelli. in fi. dic q̄ aut ſucceſſit genus loco ſpeciei puta pretium: tunc non liberatur debitor per interitum. ar. C. ſi cer. pet. l. incendium. Aut ſuccedit ſpecies loco ſpeciei tunc liberatur debitor per interitum nec ob. ff. l. proꝛ. q; ibi loquif in vniuerſali ſucceſſore q̄ fingit ſucceſſiue in vitiuꝛ hic in ſingulari poſſeſſore ꝛ ſic non ob. C Tertius caſus eſt q̄ſi ſuccedit ſpēs loco generis tūc etiā vſ q̄ interit⁹ ſpeciei liberet. C Quartus caſus eſt q̄ſi genus ſuccedit loco gſtis tunc ex natura rei debite interit⁹ nō hz liberare niſi precedat mora debitoris vt. l. qui. ff. de ſolu. Secundo no. q̄ in actione q̄ met. cau. ꝛ peti. heredi. ſuccedit pretiū loco rei. ꝛ alia res loco alterius. ꝛ ſic permutatur forma ipſius debiti adde q̄ no. in. l. Labeo. ꝛ in l. Sabinus. de ver. ſignī. ꝛ q̄ no. C. de rei ven. l. mater. ꝛ de pet. here. l. ſi ꝛ rē ꝛ pretium. ꝛ l. ſi eum ſeruum. ſi cert. pet. ꝛ. ff. de iure do. l. Proculus ꝛ. ff. de leg. ij. idem ſeruandum.

Ipſa res. Interitus rei debite liberat debitorem, ſed non interitus rei ſurrogate. h. d. Et eſt nobilis caſus. C In gl. hec leꝛ. ibi licet perdat tū in obl'one ſuccedat quando eſt contracta ad genus hoc eſt faciendum ſed quando ad ſpeciem non, liberat ſi mora nō precedit. vt. ff. loc. l. in naue Saufelli. ꝛ. ff. de verb. obl. l. ſi ex legati cauſa. C In ea. glo. ibi poteſt predicta credo liberari a ſpecie non precedente mora vel culpa, licet tex. multum videt obuiare in hoc ſubſiſto. C In ea. gl. ibi, pretium ſolutum p rein qua fuit metus adhibit⁹. C In ead. gl. ibi, ſi res aliena. adde C. de rei vendi. mater ꝛ not. q̄ quedam ſunt actiones vniuerſales. ꝛ in iſtis ſuccedit pretium loco rei. vt. ff. de petit. heredit. l. ſi a patre. Quedam ſunt actiones in quibus non attendit niſi ius ex ꝓſona actoris: tunc q; iſtud ius eſt inuntabile nō ſuccedit pretium loco rei. vt. ff. de here. vend. l. venditor heres. Quedā ſunt actiōes in quib⁹ variatur ius ex perſona rei: ꝛ in iſtis actionib⁹ q; ſunt variabiles ꝛ nō vniformes pretium ſuccedit loco rei, vt in. l. noſtra. ꝛ adde q̄ nō not. ff. de ver. ſignī. l. Labeo. ꝛ. l. Sabinus. C In tex. ibi dicere iſta actio eſt perſecutoria ꝛ perpetua non aūt penalis ꝛ annalis. C In gl. ſubaudi. in fi. vel dic hic loquitur quando heres conuenitur vt quilibet poſſeſſor. C In text. ibi, quantū in. l. quātū. ff. eo. liberatus eſt; q; tranſit in heredem liberatio ſi erat tranſitoria obligatio.

Additio ſiue apoſtilla Bald.

Ipſa. Dic hoc not. ꝙ pretium ſuccedit loco rei Sup per hoc dic q̄ in vniuerſalibus pretium ſuccedit loco rei: vt. l. imperator. ff. de leg. ij. ꝛ. ff. de peti. here. ſi ꝛ rem ꝛ pretiuꝫ Sed in ſingulari iudicio ſecus vt. ff. de here. vendi. l. venditor ex heredi. Fallit in actione q̄ met. cau. q; eſt in rem ſcripta, nam magis tenet q; locupletior fact⁹ ꝙ q̄ pretiū ſuccedat loco rei. vt hic. Item falli it. C. de rei ven. cum a nīfe. Ratio differentie inter iudicia vniuerſalia ꝛ ſingularia eſt iſta, q; vniuerſali iudicium de rōne vniuerſalia recepit augmentum ꝛ diminuit nedū tale augmentū q̄ ſit conforme ꝛ ꝛinnectū vt ſcīū. hz ēt ſeparatū ꝛ difforme. alle. tū. Item ēbzū ſuccedit. ff. de rei vend. Item ſi verberatū. ff. ff hz ibi nō ſuccedit quoad agendum ff ſubueniē reo ſm Pe. hoc in bzocar. C Iterē alibi ptium ſuccedit loco rei ex cā intrinſeca de leg. ij. qui ſolidum. ff. ꝛ. l. ſi. ff. de condi. inde. in ſumma. ff. pe. de hac materia no. ff. ſi cer. pe. ſi eum ſeruū. ꝛ. l. in eū. ꝛ ꝙ Cy. C. de rei vē. ꝛ de nō. ſig. Labeo. ff. ver. Itez Sabi. vbi bona gl. Et p̄dicta ſunt intelligenda in iudicijs realibus vel in obligationibus dandi. ꝛ q̄dō q̄ dixi. ff. de tranſac. q; cum tutoribus vnū eſt no. dignū ꝛ menti tenendum q̄ item p̄tium ſuccedit loco rei vt genus nō vt ſpecies: ꝛ ideo i interitu pretij debitor non liberatur vt hac. l. ver. ff. oīno. vſi intelligo quoad hoc ex text. ibi aliam ve rē. l. q̄ poſſit in genere deberi. vt vinum ꝛ ſimilia. ff. ſi cer. pe. l. ij. Nam ſi liberetur mere vt ſpecies debitor bone fidei liberaret per interitum. q̄ hic negatur: vt ff. e. ſi cū ex ce. ff. quod ſi homo. de ver. ob. eum qui ita. ff. fin. ff. loca. Martius. vel ſubtiliꝰ ſ; q; text⁹ nō diſtinguit inter res. dic q̄ interitu ſpeciei liberatur debitor in re prima, ſeu in ea q̄ in locum prime ſuccedit ratio: q; illa que ſuccedit; non petitur vt ſpecies ſed vt quātitas vt in quo locupletior factus eſt poſſeſſor. l. vt quantitas. Illā magis q̄titas. l. quātū locupletior eſt videtur in ob. q̄ ſpēs ſm Bul. p̄dicta vero in interitu, hz in permutatione. hz vltra obiectio eſt inſpicieda, q; fingit loco prime. vt hic ibi vel ſeptus ꝛc. Nam per fictionem bene ſuccedit vna res loco alterius, ſed priuatio ſine interitu nō ſuccedit loco habit⁹ vt inſt. quib. mod. to. obl. ff. Ideo per ſucceſſorem pōt immutari ꝛ diminui non per interitum.

Quod aũt. No. actio que redditi hr̃dē ē p petua q̃ad rei psecutionem. facit. ff. e. l. videam⁹. ¶ Scđo no. q̃ ꝑtũ ad hr̃dē pueneriꝫ inspiciet̃ tps lit. cõte. tñ si pendẽte iudicio augeꝫ peruẽtio inspiciet̃ etiã tps snie. ꝛ adde qđ dixi. ff. de nego. gest. l. litis. in prin. ¶ Itẽ not. q̃ q̃dã peruẽtio necessario peruenit ad heredẽ vt liberatio testatoris q̃ nõ erat scripta solum in ꝑsona defuncti facit. l. ij. ff. de calum.

Si mulier. Det⁹ litis motẽ iudicio non inducit actionẽ qđ me. cã. h. d. Uel sic. Redimẽs vexationẽ quã iuste patit: actionẽ qđ me. cã. ꝓpterea nõ ꝙsequit. h. d. ¶ No. q̃ cõ positio licita nõ retractat̃ per actionẽ qđ met. causa.

Si mulier. Cõmittẽs cãm ingratitudinis ſ ubi imputet si ꝑ consequẽda cuꝑ remissione aliq̃d ꝓmittit vel soluit. h. d. Et no. q̃ iproba possessio non connalescit in inuasore. h. d.

Additio siue apostilla Baldi.

Si mulier. ff. qđ met⁹. ibi, ꝓtor. q̃ vniuersaliter negatiue loqtur. ꝛ vniuersalis negatiua in vlio ſtpe vel casu põt affirmare. ff. q̃ posse. vide oino qđ no. Arch. ẽ. q. h. ꝛ si illi. ꝛ Inno. de re. eccle. nõ alie. c. epi Cũ fructib⁹. q̃ fructus cã possessionis ꝛ nõ cã ꝓprietatis mutari pñt in titu. No. qs non põt fundare se ex oblone sublata. Et facit ad no. de resti. mi. l. de tutela. ꝛ C. de dolo. l. pe. ꝛ C. de transac. sub ꝓtextu instri. sed nonne nuda voluntas est libera: Rñ. sic, vñ ꝓ hic q̃ in additione vel repudiatione hereditatis non sufficit nuda volũtas in corde retenta sed debet esse declarata verbis vel actu.

Quod metus. ¶ Not. q̃ vbi. l. loqtur vniuersaliter negatiue oz semp verificari. adde qđ dixi. ff. l. metum. ff. volenti. facit. ff. de ind. sol. l. nouissima.

Qui possessionẽ. Etiã nuda possessio venit in actione q̃ me. causa sim plãda vel quadruplãda, qñ in mera possessione qs est metum passus. h. d. ¶ No. q̃ lz possessio nõ titulata sit vilis ꝛ abiecta, tñ ꝙsiderat̃ in actiõe qđ met. cã. ergo dãnũ patit qui meraz possessionẽ perdit. ¶ Scđo no. q̃ lz possessio sit nuda, tñ ad possessoꝛẽ pertinet fructuũ ꝑceptio. adđ qđ no. ff. de acq. pos. l. iij. ff. ex Sto. ¶ Itẽ no. q̃ alia ẽ estimatio possessionis alia rei ꝛ iur. con coꝛ. vti pos. l. si duo. in fi. ¶ Querit Inn. vtrũ p hec ꝛba studeat ad ius ꝛ ꝓprietatẽ revocare ecclesiã: vtrũ cõtineat nuda possessio. ꝛ arguit per hũc text. q̃ sic. ꝛ ponit ipse de re. eccl. nõ alie. c. epi. ꝛ vide Archi. ẽ. q. h. ꝛ si illud.

Qui possessionẽ. Nuda possessio venit in actiõe qđ met. cã. ꝛ fructus secũ trahit. h. d. cõcoꝛ. vti pos. l. si duo. ¶ No. fructꝰ sequi nudã possessionem. Inn. extra de re. ecc. non alie. c. epi.

Si dos. Det⁹ dotis ꝓmissionẽ reddit ipso iure nul, ¶ No. hoc singulare in dote. ¶ In glo. ipso iure. ibi, simplici. i. in dolo velato. q̃ q̃ fallacia pacisciꝫ nõ tam cõsentit q̃ decipiꝫ. vt. ff. de trãsa. l. q cũ tutoribꝰ. ff. q̃ p tutoꝛẽ. lz fec⁹ in dolo nõ velatoꝛ: qr ibi ex certa sciẽtia ꝑcedit ad ꝙsentiẽdũ nõ tñ intelligas subtilitia cõsensus deesse in dolo velato, qr tũc ẽt ipso iure nõ teneret Zct⁹ stricti iuris q̃ ẽ falsuz. Est q̃ potiꝰ vitiũ i q̃dã q̃litate essentialr. vt no. de ac. ꝛ ob. l. bona fidem.

Si dos. Metus Zctum dotis reddit nullũ ipso iure: sed inferẽs metũ teneꝫ qđ met. cã: aditio etiã ꝛ repudiatio hereditatis mero iure valẽt: sed de equitate ꝓtoria non soꝛtiuntur effec. h. d. rota. l. ¶ In text. ibi, actio nascit. nõ aũt ꝙtit antiqua directa. vt in. ff. volẽti. de vtili. dic vt ibi. ¶ In gl. ipso iure. ibi, in simplici. i. in dolo velato: qr q̃dãmõ deficit ibi cõsensus, vñ nõ mirũ si Zctus bone fidei est nullus. ¶ In ea. glo. ibi. coactus in iudice. adde quod no. in. c. j. qđ met. cã. li. vj. Et no. q̃ snia absolutoria lata per metũ ipso iure est nulla: snia vero diffinitiua est aliqua ꝓtum ad actionẽ pariendam non tñ quãtuz ad appellandum: qr nõ est necesse appellare. ¶ In gl. imo non fit. ibi. ff. Celsus. ibi fuit aditio simulata nõ vera. ꝛ qõ fuerit simulata ꝓbaꝫ per precedentem ꝓstationem, vt ibi no. ꝛ adde de ꝙdi. ob turp. cãm. l. si repetendi. ꝛ facit. ff. de oper. no. nũ. l. de pupillo. ff. si quis ipsi. ꝛ. l. Mesennius. de nego. gest. in fin. ꝛ. j. loca. l. cum in plures. ff. locatoꝛ horrei.

Si metu coactus. Metus dãs cãz distracti iuris nõ reddit distractũ nullũ sz purgaꝫ per actionẽ qđ met. cã. h. d. ¶ In text. ibi, obligat⁹. l. directa. sz an ex vtili dic vt. ea. l. metũ. ff. volẽti. ¶ In text. ibi, dũ. no, rẽ cõsummatã, vt no. ff. eo. lz ꝛ part⁹. ff. j. ¶ In text. ibi. actio ad reintegrãdũ Zctũ. ¶ No. q̃ ex oblone sublta quis niti nõ põt. l. ea forma q̃ finita est. ¶ Secundo not. q̃ distractus est filius acceptilationi. ꝛ adde qđ not. C. de in integ. rest. minoꝛũ. de tutel. de transac. sub ꝓtext. l. primo. Item adde quod no. ff. eo. ꝓxi. ff.

Si metu coactus. Qui p metum hr̃ditatem abstinẽdi bñficio ꝓtoris. h. d. ¶ Not. q̃ coacta voluntas fm leges volũtas est sed theologi dicũt q̃ volũtas nõ põt cogi sed ipi loquũtur de intrinseco motu animi nõ ꝑt accõmodaꝫ actibus hoim. ideo nil ad nos. ¶ Scđo no. q̃ aditio facta per metum mero iure ciuili tz nec ob. j. de acq. rer. here. l. Celsus. q̃ ibi ꝓcesserat protestatio animi declaratoria vnde ibi apparebat de dissensu. hic aũt secus.

Si coactus. Repudiãti hereditatẽ p metũ prꝺtoꝛ decreuit ptiles actiones. h. d.

¶ In text. ibi, dãdo simile. j. ad trebel. l. facta. ff. si quando. Et not q̃ sola aut honitas ꝓtoris non affert nisi iura vtilia insti do no. pof. ff. quos iu tem.

1 ¶ Detinens aliquem in carcere non potest quicquam ab eo extoꝛquere.

2 Testamentum an possit fieri in carcere.

Qui in carcerẽ. Nõ vz contractus factus cũ eo q detentus est in carcere ibus h. d. ¶ † Nota. quod ille qui detinet realiq̃ in carcere non potest quicquam ab eo extoꝛquere ꝛ ff extoꝛquet ab eo chartã vel ꝓmissionẽ non valet. dicit Jac. de are. quẽd istud est verũ qñ contrahitur cum detinente, secus si cum tertio qui non dedit causam detentioni. ff. eo. l. metum. ff. sed licet Item etiam cũ detinente licite potest cõtrahere sponte. ff. eo. ꝓxi. in prin. Et dicitur detineri ille qui nõ pt recedere. j. l. pẽ. ff. si fenerator. no. ꝛ. j. de verb. signi. l. qui neque.

2 ¶ † Querit gl. de testamento vtrum possit fieri in carceribus dicit glosſ. q̃ ex verum nisi relinquatur ipsi detinenti iniuste. Nam ꝓpter hum dolum nõ valet relictum. arg. j. de dol. exceptio. l. i. ꝛ adde qđ not. ff. de neg. ge. nam ꝛ Seruius. in princ. ꝛ per Inno. extra de spon. c. cum locum.

1 ¶ Cõfessio facta in carcere an valeat.

2 Detentus confitens ꝓsumitur q̃ non spõte cõfessus fuerit.

Qui in carcerẽ. Promissio ꝛ traditio fcã i carcere in effectu nor vz. h. d. ¶ In text. ibi, detrusi vitium sonat. vnde dict Jac. de are. q̃ si quis est iuste detentus bene vz traditio ꝛ ꝓmissio facta aduersario suo ita no. Jaco. de aret. in l. q neq. j. de ser. fug. ¶ In text. ibi, momentu. i. efficacie, non ei addit carcer ad effectum met⁹ vt reddat nullũ ipso iure, sz in effectu: vt. ff. e. l. metũ. ff. sed licet ꝛ vide qđ no. in. l. nã ꝛ Seruius. ff. de nego. gest. ibi ꝓtz q̃ ꝙuentio de vno carcerato ad alium caꝛceratum benevaler. ¶ † Et not. q̃ ꝙfessio facta in carcere non valet non ꝓcedentibus indicijs vt. j. de questionib. l. manitus.

2 ¶ † Not. q̃ ex ipso q̃ quis cõfitetur detenꝰ ꝓsumitur nõ esse sponte consensus istud non est verum simpliciter nec obseruatur. ¶ In text. ibi, factũ est testamentum nisi sit damnatus ad mortem vt. l. siquis filio ex heredato. ff. q̃ si quis de iniusto testamento ꝛ l. j. ff. exigat. de bo. pos. fm tab. ꝛ ita tenent canonistꝛ, tamen de facto seruantur talia testamenta. Bal.

Additio siue apostilla Baldi.

Qui. Extoꝛqueret non curo de qualitate carceris, sz extoꝛsionis põdera hic verbũ ob hãc cãm, istud verbũ est põderandum vt no. extra de sponsa. cum locum. In glosſ. ij. ¶ Item loquitur hec lex de metu illicite illato secus si licite ar. j. de questioni. l. j. cum simil. ꝛ. ff. l. ꝓxi. in princi. momenti est ꝛ rescinditur vt. ff. eo. l. metũ. ff. sed ꝛ. j. l. ꝓxi. ff. ij.

1 ¶ † Presumptio aggranat onus ꝓbandi.

2 Magistratus vim fieri ꝓhibere debet.

3 Presumptio iuris est qđ lex simpliciter presumit.

4 Presumptio facti que dicatur.

5 Indicium est minus q̃ simplex probatio.

6 Presumptio vna aliam tollit.

1 **Non est.** † Presumptio aggranat onus ꝓbandi ad ꝑ alleg. ꝛ est itẽ ꝓncipiũ no,

dignũ. ¶ No. q̃ nõ est verisile vbi est magistratus q̃

2 quis patiat metũ. ¶ † Scđo no. q̃ magistratus oz ꝓhibere vim fieri. ¶ Itẽ no. q̃ licet aliquid sit verisimile contrariũ tñ põt ꝓbari. Item. not. q̃ presumptio aggranat onus ꝓbandi quando est cõtra eũ cui incũberet alias probatio ꝛ effectus istius aggrauationis est qr vbi est presumptio contra ꝓbantem nunq̃ ex vno teste defertur sacramentum in defectum probationis qr presumptio elidit ꝓbationem vnius testis fm glo. que no. ¶ In glosſ. no. stari. hoc fm Ja. est verum etiam in statutis q̃ dicũt stari iuramento vel alteri presumptioni: qr intelligitur donec contrarium ꝓbet vt. no. per eum in. l. j. C. de re iud. in lec. alĩ dicũt Zctũ qr dicũt q̃ illa est probatio iuris ꝛ ne iure vnde non potest reꝓbari. vt not. Jaco. de aret. in. l. j. Cil

adua

aduer.lib. ¶ Jn.e.gl.ibi in suplatiuo gradu no.hūc modum, lo quādi q̄ vbicūq; lex sit loquit in suplatiuo non deferk sacm in defectū pbationis vt.no.j.de qō.l.marti⁹. ¶ Jn ea.glo.ibi in dote vt ibi. ¶ Jn ea.gl.ibi.l.fi.ff.hȝ qdā dñs q̄ ibi admittit p batio in Jtium ad hoc facit.l.fi.C.de pig.act. ¶ Jn ea.glo.ibi, dec.l.dicit q̄ mouet aīm iudicis ex ejecturis. ¶ Jn ea.glo.ibi, purgare no.Ȝ famā pōt pbari p famā Jtiā. ¶ Jn ea.glo.in fin. Ta dic q̄ psumptio iur⁹ z de iure est q̄n lex psumit z vltra sta mēdo pcedit Ȝ quā nō admittit pbatio nisi p confessionē aduer sarij vt.no.in aut.hȝ iā necesse. C. de do. aīnup. ¶ Presum ptio iur.est q.l.simplr psumit z tūc authoritas.l.operat vt vel aggrauet on⁹ pbādi si als iminebat vt hic vel vt trāsferat on⁹ pbādi q̄ ad hoc tēdit.facit.j.de pba.l.circa eū. ¶ Presump ptio nature est circa ea q̄ cōiter insunt nature rōnabili sicut est bonitas,capacitas,industria naturalis non dico de artificiali. ēt de psump.c.fi. ¶ Presumptio facti est q̄n ex vno fc̄o psu mit in aliud de re.iu.semel mal⁹ ꝛc.z ibi p Dy. ¶ Fictio est q̄ dā statuīs Ȝ expssam Xitatē vbi circa pbationē Xitatis labo rare nō quenti qz itētōi nullus pstat admiculū vt.l.ad pbatio nē.C.de pba.z adde dicit Jnn.q̄ ex pluribus psumptionibus pt iudicari de pig.illo vos. ¶ Jtē ex pl̄ibus admiculis de succ. ab intest.c.cū dilect⁹. ¶ Jtē ex plurib⁹ iudicijs ō excusati.tut.l. ij.ff.j.in ciuili cā fec⁹ in criali nisi sint indicia vehemētia vt ibi p Dy. ¶ Jtē ex plurib⁹ argumētis vt.j.de testi.l.iij.ff.eiusdem. ¶ Flo.tū q̄ min⁹ est vnū iudicium q̄ semiplena probatio vt.j. de pba.l.cū pbatio z q̄ iudiciū est pbandum per duos testes qui nō testificanē de facto pncipali sed de iudicio vt not.in.l.fin. C.fa.er.z p Jnn.de sy.c.sicut est dicit Jnn.q̄ magis crēperanda est fīa q̄ iudicatur ex indicijs q̄ q̄ ex certa pbatione extra ō psum.q; verisile. Jtēmo.q̄ nō.ex vt ecclesiastī.bñfi.c.i.z p Jnn. vbi dicit q̄ magis credit duob⁹ testib⁹ deponētibus negatiuā q̄ pluribus affirmatiuā.z Archi.in.c.gsultationi.extra de spō. sed est glosi.contra iuris ciuilis in.l.diem.ff.si plures.j.de arbit. per Jnn.in.c.sup hoc de renū.z q̄ not.vj.q.j. oēs z.xj.q.j.c.si q̄ superdiam. ¶ Ultimo recollige q̄ vna psumptio tollit aliam.l.diuus de jn integ.rest.

Non est. Psumptio Ȝ eū cui incūbit pba no aggrauat on⁹ pbādi.h.d. Not. q̄ libell⁹ ēt nō xisitis dȝ p iudicē admitti sed pba tio reddit difficiliot. ¶ Jtē no.iudicē posse adiri p violētia futura vt eā phibeat inferri facit.Ȝ.de offi.pcu.Clem.l. fin.de vsur.legissimū z vide Jnn.extra de pba.c.in pūtia.facit q̄ no.pȝ.Ȝ.ō offi.pte.l.illicitas.ȝ.ne potētiores.dicit Jnno.cȝ de iudi.c.examinata q̄ libell⁹ q̄tūcūq; nō sit pbabilis z tole rabilis dȝ amitti z vide anā.de eō.dot.ff.aliud vbi habes q̄ confessio ptoris tollit psumptionem iuris z de iure z adde. C. de apo.pu.l.q̄cūq;.li.xj. ¶ Jn glo.no.stari.ibi .l.j.vide q̄ ibi not. ¶ Jn.e.glo.ibi nō transfert q; istam psumptionem trāfert: q; erat Ȝ actorē nō reū. ¶ Jn ea.gl.ibi fȝ duri⁹. Jnterdū psump tio aggranat on⁹ pbādi vt hic. Jnterdum relenat ab onere p bandi in totū vt.j.de pb.circa eū. Jnterdum non in totū hȝ co adiuuat alia pbatione.vt no.j.exc.tu.l.ij.ff.eas. Et adde q̄ no.in.l.vl.C.fa.er. ¶ Jn ea.gl.ibi, talē psumptionē ipedientē in ferri facīm. ¶ Jn ea.gl.in fi.vide q̄ ibi no. ¶ Jn.e.ibi iur.z de iure,q̄ est q̄.l.psumit z psumēdo statuit.z sic.j.q.scientia seu imaginatio trāsit in statutū z in dispositionē legalē.z adde q̄ no.p.H.z Ly.in aut.de equa.doc.j.aliud.z.C.de do.añ nupt. aut.hȝ iam necesse,in x.q̄. ¶ Jn glo.ibi,sup certo facto fictio est veritati Ȝia p veritate assumptio.psumptio est cōiectu ra veri.z dic vt.C.de pb.sine possidetis.per gl.z Ly. ¶ Jn ead. glibi,ptz predictis.adde q̄ no.j.de accu.l.absentem.per glo. z Dy. ¶ Jn ea.gl.ibi.si cui.ff.eisdē.vide Dy.in.c.q semel mal⁹. ¶ Jn ea.gl.ibi,in fi.gl.adde q̄ not.in.l.quicūq;.C.de apo.pu. lib.z.z quod no.Ȝ.de i iteg.rest.l.diuus.

Si iusto metu. ¶ Not.q̄ metus vinculorum q̄ sunt metuende mine potentum.

Si iusto metu. Mine potētū inducūt iustum metū.h.d. ¶ Jn tex.ibi cognitionem.f.ciuilē z ideo actionē q̄ met.cā non pertinet.sed ad of ficium iudicis z pro intellectu huius.ff.z sequaciū vide glos. in l. nec timorem in gl.incip.f.dicimus.

Si fenerator. ¶ No.q̄ vbi nō timeē dānū per sone nec euersiōis patrimonij sed alind dānū particulare nō hȝ locum actio q̄ met.cā q̄ est pena lis:sed offīj iudicis vt hic z facit q̄ no.in.l.nec timorem.in pn. Ȝ.eo.fm Jac.de ra.z Ly. Bal.

Si quis quod. Metus illat⁹ ab executore cir ca idebitum exigēdū purgatur iudicis offīj:sec⁹ si debitū sit exactū z no.hic casum q̄ inordiata executio nō retractat. ¶ Jtē no.q̄ nō ēicipiēdū a pcepto z iste intelligitur vno mō in executore cū iudicis cōmissione alio mō sine iudicis cōmissione tūc dȝ iste executor punirī tanq̄ falsus executor.facit.l.diuus.de cust.reo.z q̄ nō.Cyn.in.l.neminē.C. de exhi.re. ¶ Jn tex.ibi, inciuile.vide Jnno.de rest.in integ.c. cū venisset,de ap.ex ratione.z facit.j.de fur.l.qui vas.in princi.

Si quis quod. Abutens appitore, z extor quēs idebitū tenek restituere: abutēs appitore,z extorquēs vex debitū nō tenek.h.d. Et titel ligik abuti q̄n appitor nō habuit cōmissionē iudicis.vt hic.z.C. de exhi.re.l.neminē. ¶ Alī⁹ intellect⁹ ē q̄ hic creditor nō abute bak appitore:q; iudex cōmisit appitori:tū peccatū erat i ordine: q; nō pcedēte alīq̄ side vl̄ ppositīe iudex cōmisit appitori q̄ cō pelleret debitorē ad soluēdū.z sic de facto pceferat:tū ōbite sa ctū non rescindik ppside debitū:modū z ē ar.q̄ tenuta data p xo debito teneat ēt iuris ordie ptermisso.tū Jtū est Xitas.vt.j.de re in.l.si cū nulla.nō ob.iste.ff.q; hic iteruenit fctū ptis,z cōsen sus i trāslatiōe dñi,z sic nō ob.vñ nō erat hic executio soli⁹ in dicta,hȝ erat executio ptis:ergo dic vt ibi. ¶ Jn text.ibi index pcepit tū hoc facere non debuit q; index cui nil est probatū nil precipere pōt.dicit Jnno.in.c.solet.extra.de sen.excō. Bal.

Additio sine apostilla. Bal.

1 ✠ Presumptionibus,non debet mouere index ad impositio nem pene corporalis.
2 Presumptionib.plurib.iudicatur.
3 Custodia solā infertur iustum metum.
4 Recuperans suū mendose per dolū,an tenebik ad restitutionē.
5 Libellus in qualibet actione qualiter formetur.

Non est. Jnnocen.extra de alte.iud.c.fi. in fi. vide Jnnocen.de renun.c.sup hoc in magna glo.z vide de psum.z earum effectib⁹ p Jnn. 1 eū de psum.q; verisile.vbi ēt ōt † Jnn.q̄ index ex p sumptionib⁹ nō dȝ mouerī ad ipositionem pene corporalis vel 2 vni⁹ magne pecuniarie,Cōpulsum. † Flo.ex plurib⁹ psumptio nib⁹ iudicari fm Jnn.de pi.illo vos. Jtē ex plurib⁹ lucidijs.vt no.de excu.tut l.ij.ff.j. Jtē ex plurib⁹ adminiculis vt extra de succes.ab intesta.c.fin. Jtē ex argumentis.vt.j.de testib⁹.l.iij.ff. eiusdē z.C.fa.er.l.fi. Et de effectu psumptionis quātū ad on⁹ pbādi p Jnno.plene extra.vt eccla.benefi.c.j. Aliqua potesta te.Flot.vim inferri psone q̄libet magistrat⁹ habēs imperiū pt phibere.vt.ff.si quis ibi potestas. Jtē not.iustū eē timorē vin culorū Jtē no.solā custodiā inferre iustū † metū vt.j.si fenera tor. Jtē no.solū timorē inferre iustū metū vt.j.eo.l.cōtinet.i fi. nec est necesse q̄ qs expectet iaculum dāmō fuga pcedat vt.l. nonissime.ff.j.q̄ falso tu. Jtē not.verbum apparitorie inferre iustū metū q; credi dȝ q̄ id faciat de mādato iudicis vt.j.ead. l.ff.si.qs.q̄ idē de alia familia iudicis:vt.l.j.C.si q̄ pdit⁹ potesta te.z hoc vȝ ēt ad cōfessiōes vt.no.Ȝ.eo.q in carcere.ff.si qs ibi q̄ si debik.ar.pcepta guarētigie ñ pūt sustineri de cōi.tu dic Ȝ, q; fiūt in volētē z spōnte suscipiētem sed p metū tūc loquit hic p ordinē hūc tex.pōderat Jnn.extra.de in integ.resti.cū veniſſet, Jn gl.satis vī ibi videas Potuerit vide Jnn.de ap. ex ratione reuocari recte inordinati processus. Ȝ videbak quasi spoliatus eēt añ oīa restituendus,hȝ illō nō hȝ locū in vi cōpulsiua nec pet. de quo hic agit. Cōtra istud scōm⁹ vī de prescrip.xxx. an. si qs ēp.ff.hȝ z si qs sed hic ptore aut hore ibi nō. Sed Ȝ est.C. de non nume.pe.dic vt.Ȝ.e.extat z ideo dic q̄ hic non dicebat se spolia tum imo fatebak debitū alias ante oīa restitueret. vide ibi Cy. in j.q. Jtē lex mere loquit in vi expulsiua hic in vi compulsiua. 4 z vide oīno per Arch.vñ.q.i.presentē.in fin. † Alī recuperans suū mēdose per dolū teneatur ad restitutionē dic p Archi.xiij. q.v.non fi.z xiij.q.ij.domus.videtur per.Archi:z est hic casus 5 q̄ nō z fecit.j.de furtis q vas. † Qualiter libellus formetur in qualibet actione.de dolo z contumacia.in princi Jn predicto ff.si quis.q̄ inducik in ar.q̄ iniuste captus detent⁹ in carceri bus possit pro alio debito in carceribus recōmēdari:dato enim q̄ indebite captus videak ppria libertate spoliatus.vt.Ȝ.de in ius voc.l.pleriq; vbi in vim expulsiuā vī cadere indebita captu ra ad q̄ qz spoliat⁹ ante oīa restituēd⁹ z qz ex hac vi, aliq̄d vi deī peruenire ad illū qui facit cōmandari Jtē vtik pria captu ra.ergo cū suo iuncto debet vti. Jtē qz destructa prima captura, videtur destrui fundamentum fm Jtem x.q; vī casus in.l.cum vnus.in fi.princ.de bo.auc.iud.pos.tamen nō videtur renocanda recommendatio q; iusta rōne iuste cause z quod cause sunt separate:vnde nil de prima causa ad secundaz. Jtem in separa tis z plures sunt interlocutorie nō vna sic non ob.lex cū vnus. vnde bñ pōt vna tenere alia nō.vt.l quedā mulier.z.l. carmelia. pia.sed in.l.cum vnus erat vnica interlocutoria lata z nulla de iur.ideo nō extenditur ad alias psonas,qz extensio iuris requirit fundamētū:nā q̄ nō est extēdi nō potest.per hoc de inoff. test. posthu.ff.j.hoc modicum facit qz ibi sententia tenuit licet fue rit lata cōtra ius litigato.z transierit in rē iudicatā.vñ ei stan dū est.z sic non facit ad questionem nostrā qz hic loquimur vbi licētia pria z prima captura fuit de iur.dispositione nulla. Tu

dic sm do.meũ ꝙ aut prima captura fuit nulla qꝛ facta in territorio alieno ⁊ tũc capt⁹ añ oïa dꝫ relaxari ⁊ reponi in pstinum locũ de iure ⁊ de fcõ vt.l.qs sit fugitiu⁹.§.idem.⁊ qđ ibi not.de edil.edi.p hoc bñ facit extra de ꝟ.sig.ex pte in Christo .p hoc habemus.l. expsse dicētē de eo q extract⁹ est de eccl'ia de facto vel cũ fiducia ꝙ in illũ locũ dꝫ reponi vt in auť.de man.princ.§.sed neq꜠ hic coll'.iij.hoc enĩ mõ spoliat⁹ est qꝛ iudex in illo loco nõ erat iudex qꝛ priuat⁹ vt.l.extra territorium.⁊.l.pñti de his q ad eccle.confug.⁊.C.de adul.auť. si vero criminis. vñ nec pcedi dꝫ contra eũ añq꜠ sit restitutus nec potest obligari per sniam vel alio modo.s.eo.qui in carcerem.ĵ.de ver.sig.l.q nõ.s.de nego.gest.nã.⁊ Seruius ĵ.de iudi.l.ij.in prin.nec enĩ maior.spoliatio dici põt quam libertatis de condi.indebi.Titio centum.§.ĵ.de resti.spolia.pisanis vñ credo ꝙ quicũq꜠ pcessus p talem iudicem factus esset nullus ipso iure:qꝛ non hꝫ licentiam se defendendi q sic de facto detinetur que licētia adimi nõ põt:qꝛ est de iure naturali de re iudi.pastoralis.in clemen.Aut prima captura fuit facta a iudice tñ de facto ⁊ iniuste tunc aut iniuste id est, contra ius partis aut iniuste id est per vim ⁊ concussionem iudicis .Primo casu aut illa captura prima assumitur vt fundamentum scõe ⁊ destructa prima destruitur scõa de ver.sig.Neratius.⁊.d.l.cũ vn⁹.Aut de pria captura nil allegať ad fundãdũ vel coadiuuãdũ scõaꝫ ⁊ tũc tꝫ scõa:qꝛ nõ est vitiosa ⁊ oïa essentialia ꝯcurrũt nec dolus ꝯmissus ab vna persona nocet alij psone vel cãe vbi persone sunt coherentes vt author ⁊ successor vbi res sunt inseparabiles natura,vt dol⁹ nõ emanat sine pena inspicitur ꝙ nocet.Itē qꝛ hic est cã quasi lucratiua quoad ipsam capturã de exce.doli.apõ Celsum.§.si cum legitima ⁊.§.authore.s.qđ quisq꜠ iur.l.iij.§.si is p quo.Si aũt p vim ⁊ ꝯcussionē iudicis vel suorum officialiũ illata est vis aut ꝯpulsiua ⁊ loquiť iste §. aut expulsiua seu et similis vt est in qõne nr̃a tũc spoliat⁹ añ oïa dꝫ de facto restitui.de pba.l.si quis liberꝫ. de acqui.re.do.nemo seruum de libe.cã.liberis.§.si.⁊.C.vnde vi.l.meminerint.⁊ fiet hoc offõ iudicis.ar.de agr.⁊ censi.coloni.de resti. spoliat.sepe contingit ⁊ sic non ob.de vi ⁊ vi arma.cum ante.qꝛ non loquitur de interdicto,vnde vř sed de alio remedio qđ summarie discutietur qꝛ non sumus in cã principali sed in executione vbi summarie pceditur.de re iudi.a diuo pio.§.si sup rebus.sm predictum dñm meũ.In.q.q̄ incip.lapsus biennõ In glo.q̄ incip.no.stari psumptioni.Not.ꝙ vna psumptio tollit aliam vt not.ĵ.de in inte.resti.l.diu⁹.vide plene de hac materia p Archi.vj.q.i.oues.xxx.dist.si quis p superbiã in fi.⁊ in brocar.pill' in pn. ¶ In ea.gl.ibi:psumptionē.No.istã singularē gl.ꝙ vbicũq꜠ psumptio est contra agentem ibi non defertur sacr̃m ex semiplena pbatione.An contra presumptionem iur̃ ⁊ de iur.admittať pbatio in ꝯtrariꝫ per ꝯfessionē partis dic ꝙ sic vt no.Cyn.C.de dona.añ nup.auť.sed iam necesse.in.q.v.⁊ est no. Quot modis tollitur psumptio no.Archi.l.di.ferrũ ibidē ponit õ multitiplici fictione de hoc per Azo.in prima cã.Presumptio alia simplex.q stat in suis finibus: alia non simplex vt qñ lex vltra pcedit ⁊ statuit ꝯtra istã nõ admittitur pbatio nisi p ꝯfessionē partis vt in auť.de equalit.do.§.illud quoq꜠.Contra simpliceꝫ presumptionē admittiť pbatio per aliam psumptionē,vt.ĵ.de rit.nup.non solũ.§.de vno. Item per psumptionē iur.⁊ de iure non est necesse alleg.in libello.l.oēs.§.luci⁹.q̄ in frau.credi. sed p simplicem psumptionē sic:vel dic ꝙ est necesse al e.factum ex quo sequitur psumptio nõ aũt p psumptionē quia tacite inest. ¶ In ea.gl.ibi.presumptio facti.Ista subdiuidiť qꝛ illa facti intrinseci alia extrinseci. ¶ Item alia circa substantiam facti alia circa qualitatem facti.Item alia circa solēnitatem intrinsecam alia circa extrinsecã de hoc in brocar.de.pill'.in pn.si psumptio trãsfert onus pbãdi ergo vnus testis trãsfert onus probandi qꝛ inducit psumptionem qđ falsum est.So.Aut presumptio descendit ab aliquo certo ⁊ indubitato pncipio ⁊ tũc trãsfert onus probãdi vt.l.siue possidetis aut.ab icerto ⁊ dubitato: ⁊ tũc si quidem facit ab actione reum ⁊ idem.l.circa õ proba.l.liberis.in fi.de libe.causa.alias se. Bald.

¶ De dolo malo. Rubrica.

1 ☞ Malitia nemini prodesse debet.
2 Iudex procedendo non dicitur partem grauare.

Hoc edicto. Primo pmittit edicti ꝯmēdationē scõo ponit edicti recitationē tertio annectit ei⁹ iterpretationem scõa ꝟba ãt tertia ibi dolum malum. ¶ In tex.ibi,illis.s.dolosis.In tex.ibi istõ.i.õ
1 cept. ¶ † Not.ꝙ nemini sua sua malitia dꝫ prodesse vel simplicitas ⁊ inocētia obesse. ¶ In glo.⁊ erũt ibi imo ⁊ si nõ erũt.pria ꝟior put expõiť h iudiciũ.i. actionē:qꝛ actio nõ pt eē si sine materia q̄ mediãte pducať in eē.vt.s.de pac.l.iurisgentiũ.ꝟ.⁊ iõ puto.Si aũt exponereť iudiciũ.i.cognitione tũc pcederet scõa expositio,qꝛ dubi⁹ est litis euētus vt hic dicit gl.Nã q̄tũ ad pcessum dꝫ inspici id qđ allegať q̄tũ ad finalem effectũ id qđ pbať.facit.l.eo tpe.in pn.ĵ.de pecul.⁊.ĵ.fa.er.cum putarē.⁊.l.cũ q̄dã.§.fi.de iur.om.iud.⁊ hoc vult Iaco. de are.⁊ Cy.in addi.⁊ exponũt dabo.s.prout referť ad actionē ego pretor mortu⁹ ⁊ sic actio ē ptoria.Ciuilis aũt actio dr̃ que auxilio iur.ciuilis in esse pduciť sm Ia.õ ra. Per predicta determinatur qd sonet hoc verbũ dicať in statutis.nã put concernit pcessum ⁊ instantiã exponitur.i.allegeť.sꝫ put ꝯcernit ꝯmodi consecutionem exponiť dicať. i. allegeť ⁊ pbeť. facit. s. de in inte.
2 rest.l.oēs. ¶ † Ex hoc ēt ptꝫ ꝙ iudex in pcedendo non dr̃ grauare partē et vera nõ allegañ.secus in decidēdo. qđ dic vt in.c.interposita.de ap.⁊ adde ꝙ prouisio.l.semper vř fundari super veritate.vt.ĵ.de ꝯdi.ob cãm.l.si pecuniã.§.si seruum. Bal.

1 ☞ Iuris peritus diffinitionem vocabuli cognoscere debet.
2 Diffinitio bona conuertitur cum suo diffinito.

Dolum malum. ¶ No.ꝙ hic iurisconsultus inuestigat veritatem diffinitionis doli.⁊ Seruius dicebat ꝙ dolus erat quedam simulatio vel dissimulatio in preiudicium alterius tendens. Labeo dicit ꝙ simulatio vel dissimulatio non est de esse diffiniti. vñ ptꝫ ꝙ quidam dolus est apertus ⁊ non velatus.s.tit.ĵ.si cum excep.§.eũ qui metum.Item omnis simulatio mala.⁊ ideo Labeo nõ ponit simulationem ⁊ dissimulationem in diffinitione doli, sed dicit ꝙ dolus est oïs malitia ad lesionem alteri⁹ tendens.hoc cõ
1 tinet in effectu diffinitio Labeonis. ¶ † Scõo no.ꝙ ad iuristam pertinet cognoscere diffinitionē vocabuli.vtrũ hoc pertineat ad testem. no.in.l.stipulatio.§.hoc quoq꜠.ĵ.de verbo.obli.
2 ¶ † Item no.ꝙ oïs bõa diffinitio ꝯuertiť cũ suo diffinito: ⁊ ad hoc quotidie alleg. ¶ In gl.al's seruãt. no. optima exēpla. In ea.gloss.ibi,ironice.etiam clare dicit ꝙ sua sunt vt euadat eas a latronibus.arg.s.tit.ĵ.l.sed ⁊ part⁹.§.ĵ.in fi. ¶ In ea. glo. ibi,secerdotis vel econtra vt habes in his ꝟsibus.Tuti⁹ vt pgerē laici sub imagine romã.Fas fuit vt sinerem luxuriare comã. ¶ In ea.glo.ibi,depredeť.vt non cõmittant in deuotum sicut fit florentie quotidie.

1 ☞ Hosti ⁊ latroni insidias licet ponere.
2 Hostibus fides est seruanda.
3 Bannitum post pacem factam an liceat occidere.

Non fuit autem. In tex.ibi,⁊ pro solertia.i. prudentia vel industria.
1 ¶ † No.ꝙ lꝫ ponere insidias hosti ⁊ latroni,quia licitũ ē eos capere. ¶ In gl.vt si p fallaciã.ibi,euadam. hoc exemplum ē positum.s.§.pcedenti.ideo nõ debet repeti. ¶ In ea.gl ibi ,conuentionum.sꝫ qd si iudex volēs punire malefactorem pmisit sibi fidantia postea vult eũ punire ⁊ nõ seruare fidem vtrũ põt hoc le
2 gitime facere.vř ꝙ sic:qꝛ est bon⁹ dol⁹ vt h. ¶ † Ecõtra vř ꝙ ēt hostibus dꝫ seruari fides in treuga pmissa per ducem belli.vt.l.conuentionum.s.de pac.dicit.G.si est talis qui põt extrahi iuitus de eccl'ia vel alio loco exemptor:⁊ tũc nõ dꝫ seruari fides. vt sunt homicide ⁊ alij si nõ põt extrahi debet seruari sm eum. vt in auť.de man.prin.§.neq꜠ aũt.⁊.§.sed neq꜠ hec. sed Pet. dicit ꝙ semper sibi dꝫ seruari fides argu.d.l.conuentionum ⁊ hec est equior opi.sm Cy.vt.C.de his qui ad eccle.confu.l.presenti in lec.Cy.Ego dico ꝙ aut iudex dedit licētiã cã cognita tunc est seruanda vt.no.ĵ.de pub.iudi.l.is qui reus aut sine cause cognitione ⁊ tũc non valet in preiudicium reipublice vt.ĵ.de pe rele
3 gati. ¶ † Deinde inducitur tex.ad ar.ꝙ licet occidere bãnitũ etiam post pacem factã cũ eo:qꝛ pactũ priuatorum non potest iuri publico derogare ⁊ qꝛ est bonus dolus vt hic non ob.d.l.conuētionũ qꝛ ibi nitebatur publica vtilitate hic pũata:vnde quantum ad forum iudiciale iste occiditur impune qꝛ erat hostis cum esset ei indictum bellũ vt.ĵ.de capi. dimi.l.amissione.§.qui deficiunt ⁊ qꝛ iste est executor iustitie vt.C.quod met.causa accusatorum hanc partem disputãdo tenuit Oldra.⁊ Bar. post eum per istum.§.forte in foro canonico esset secus ⁊ facit quod no.Archi.xxij.q.ij.vtilem simulationem.hanc secundaꝫ gl.tenuit Iaco.de bel.disputando ponitur in sua lectu.C.vt intra certũ tem.l.ij.⁊ etiaꝫ Ray.tamen prima est verior opi.⁊ ita vidi de facto pronunciari Florentie hoc quãdo pax sequiť bannum si autem precedat,nemo dubitat quod offenditur impune vt.ĵ.de ver.obli.l.si seruum.vel si quis seruum ⁊ ita tenet Ang. de pis.per istam.l.

Ait pretor. Actio õ dolo nõ ꝯcurrit cũ alia actiõe nec cũ alia exceptiõe nec cum remedio nullitatis nec cũ remedio restitutiõis in integ.h.d. ¶ In glos. vt iniuriarum in fi.certe nec cum extraordinario iudicio datur. vt.ĵ.ea.l.§.idē Põponius refert. Et ideo dicēdum est ꝙ competat cũ alia etiã spãli si etiã ex eodem fonte sm Cy. in addit. ¶ In gl.etiam doli in fi.⁊ sic concurrit cũ exce.ex eadem radice nascente non ex diuerso fonte adde quod not.ĵ.de condictio, ob causaꝫ.l.qui se debere.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sed ⁊ si alia. Actio d dolo nō ɔcurrit cū alia/ēt minoris iuris ⁊ redhibitoria.h.d.
¶ Not.φ dʒ sibi iputare ille q patit sibi labi pscriptionē nisi sit
luct⁹ dolo aduersarij. ¶ In tex.ibi:honorariā rōne doli h.d.

Si quis cū. ¶ Not.φ cessante alia actiōe non iō tūc nascit actio de dolo,qꝛ ex q̊ fuit
eius natiuitas a principio impedita ex ppetuo nō pt oriri exce
ptio forte nec hʒ cām subsistētē ʒ simile.j.de so.l.dispensatorem.
in fi.i rōne sui. ¶ In gl.q̄ forte ibi,volūtas ḡ aut dol⁹ dat cām
distractui anti pscriptioni pro casu succurret p actionē de do
lo scōo p restitutionē in integ.arg.l.diu⁹.§.nec intra.s.de in in
teg.rest.sed Cy.dicit φ imo in pscriptiōe interuenit voluntas
saltem tacita vt.j.de vb.sig.alienatiōis ⁊ no.s.ti.j.l.si mulier.§.
j.facit qd no.de neg.ge.at q natura in pnc. ¶ Preterea in do
lo nō ē ɔsensus pur⁹ facit qd no.s.ea.l.mulier.§.si dos. quare
dicas nō eē differētiā īter istos casus. Nā vtrobiqȝ datur actio
de dolo si dol⁹ fuit adhibitus circa finiēdā pmā actionē puta
qꝛ aduersarius pcrastinādo tm̄ distulit agētē φ nō potuit post
ea interrūpere pscri.fm Cy.in addi. Si vis saluare gl.habes p
ea ar.in.d.l.diu⁹.§.nec intra nec est verū φ i pscrip.sit ɔsensus
nisi in proprijssim⁹ ⁊ interpretatiu⁹ ⁊ ppterea non tollit obl'o
naturali: vide φ no.Bar.in.l.cū qs.C.de iur.⁊ facit igno.⁊ in.
l.ij.§.fi.s.qd qsqȝ iur.⁊ ibi per.S.⁊ iste est passus multum not.

Non solum autem. Siue aduersus eundem siue aduersus a
lium sit alia actio cessat de dolo nisi ille sit nō soluēdo:qꝛ tūc a
ctio cū sit inanis nō impedit agi contra alium de dolo .h.d.

Additio siue apostilla Baldi.

Hoc edicto. §.nō fuit aūt.vtrū index q cautelose ⁊ cū pmissionib⁹
extrahit malefactorē de eccl'a teneat pacta seruare ⁊
an sup h possit ab eccl'ia ɔueniri vide h p Guil.⁊ Cy
nū.do. Idē pōpo.alle.φ vbi ex ipso ɔtractu pꝛineptitudo nul
la pt seq ɔdēnatio. In glo.q̄ inci.vt si p fallacia. Si pdonibus
pactum est p capt.pciū nec attuleris nulla fraus est nisi iurane
ris qd é id nō facere. Nam pirata nō est p duellū imo diffinit.
ʒ cōis hostꝭ oīʒ tū h nec fides nec ius vr̄ eē ɔmune. Tulli⁹.iij.
lib.de offi.vlt.c. Sicut ergo in ipsis oībus aduersatur sic ⁊ oīa
sibi.vñ ei aduersatur fides ⁊ iurm nō aūt pcinatur ⁊ facit in
aut.de man.pn.§.neqȝ aūt homicidis ⁊.s.de neg.ge.nā ⁊ Ser
uius ⁊ qd no.j.tit.j.isti qdē.§.j.Et vide oīno ad qd ista indu
cūtur p Cy.C.de his q ad eccle.ɔfug.l.presen.in.vlt.q.Et vide
oīno Ja.de bel.in.l.ij.C.vt intra certū tps in.q.p eū disput.⁊ φ
no.in.l.ij.C.qd met.cā ⁊ ō re iudi.pastoralis in fcle.⁊ in aut.sacra
mēta puberū. Sed qd si pmitto fratri bānito vel pirate nō of
fendere eū an tʒ pmissio ⁊ vr̄ φ sic qꝛ capi nō pōt cū nō sit pi
rata vel bānit⁹:ergo qrere pt sibi obl'onē. Nam ex quo qrit ius
capaci satis est ad trebel.l.cogi.§.huius.⁊.§.qui solidū. In cō
trariū vr̄ φ pactū ɔtra ius publicū ⁊ ɔtra publicā securitatem
⁊ iō nō vʒ nec inspicio cui ʒ ppt qd puet ō deci.primi.⁊ obl.cō
missum. Nam ista ɔditio turpis est si offendero hostē pmitto
tibi decē ex hoc seqtur φ pax facta cū fratre bāniti hostis non
arctat ad non offendendū bānitū ʒ nō offēdendū directo fra
trē bāniti sic facit.l.nō solū.§.q̄ q̄ intur.⁊ de adul.si postulaue
rit. Et ita fuit pnūciatū florētie tpe ptātis de fisco p hoc.C.de
repu.ɔsen fu.in fi.Et nō est consyderanduʒ in hoste sanguinis
interesse vt.j.ō regu.minime. Aut dices quod lex permittens
continet ius ⁊ fauorem publicum ⁊ tunc ei nō pōt derogari p
pactum vt.l.ius publicum aut φ contineat odiū principaliter
scili.banniti ⁊ idem vt.l.tū si ad mace.fm Barto. dñs Ray.tʒ
contrarium ⁊ idem Ja.de bel.⁊ rñdet Jac.ad.l.ius publicū.qꝛ
istud pactū nō est cōtract⁹ public⁹:nā cessare nō offendere bā
nitū non est ɔtra ius publicū sed est nolle vtilpmissione statu
ti. Simil'r velle non posse offendere ista est volūtas ⁊ fm deuz.
preterea casus pacis rupte nō est statuto ɔprehensus ergo est re
lict.in dispositiōe iuris cōis ⁊ sic tʒ pax vt.l.j.de pa. Pret. sicut
vnū ius distinguit aliud sic ius pōt distingui per pcm̄ ⁊ certa
persona eximi pōt a puisione iuris p suum pcm̄,vt.l.si qs in cō
scribēdo. Non ob.l.tamen si.qꝛ ibi loqtur in iure phibitiuo vbi
renunciatio iuris non tollit cām publicationis prohibitionis
⁊ ideo stat prohibitio,sed hec lex permittit,⁊ iure permissiuo
etiam in odium introducto potest renunciari vnde renunciat
except.prescriptionis ⁊ mere odiose.vt.j.de ɔstit.pec.item illo
§.i.ad hoc qd not.in.l.j.C.ne fide.dot.dent. In ɔ videtur,qꝛ nō
est cōtra bonos mores offendi bannitum ergo eius contrariū
est cōtra bonos mores vt.l.reprehendēda cū si. Preterea occi
dens est merus minister.l.vt iudex.ergo non pt se obligare ad
nō exequendum ⁊ ad nō faciēdū id qd iustū est.l.iij.de ɔdic.ob
turp.cām.ff.sp.dico qd vt ex maleficio nō possit agi qꝛ nō ē ma
leficium.vt.l.j.§.φ aūt.de alea. Sʒ ad penā mētionalē agi pt qꝛ
nō ɔmittit ex maleficio ʒ qꝛ extat cōditio stipulatiōis sicut si
ēēt adiecta ɔditio si romā iuero. Nā ēt licite factū in se purifi
cat ɔditionē stipl'onis si attētata mēte ɔhētium nouat.ɔ ad tre
bel.l.luci⁹.§.tres hredes.non ob. φ sit turpis ɔmissio,qꝛ imo
nō turpis.s.nō offendere. Itē nō ob.φ sit turpis ɔditio ʒ mo
res ciuitatis nr̄e:qꝛ hoc nego cū p eā inducat ad obseruātiā di
uini iuris. Et si dicis occidere est fm bonos mores ciuitatis
nr̄e,ḡ ei⁹ ɔtrū est ɔ bonos mores:nego ɔsequentiā,imo vterqȝ
ʒ bonos mores sicut aliqd est bonū ⁊ tū ei⁹ ɔtrū est melius.vt
C.de pcu exigendi. Ita hic bonum est occidere,sed melius ab
stinere.⁊ cum aliquid est necessariū eius contrarium est impossi
bile,sed non conuoluntarium:vt hic.qꝛ verba statuti non stant
in precepto sed in permissione. Bal.

Namis. ¶ In gl.ibi i fi. hec exceptio paupertatis est exceptio facti non iuris vt
dixi.s.de procu.Titius.⁊ not.l.hic allegatā. ¶ In
gl.que est no.h.d.ista lex.

1 ☞ Actionis nomine omne remediū continetur.
2 Dolus in seruitute commissus qualiter probatur.
3 Dominium ex inutili dominio transffertur.
4 Minor contra libertatem non restituitur.
5 Paria sunt aliā actionē nō ɔpetere vel nō appere qd ɔpetat.
6 Contractus innominatus censetur vbicunqȝ de specie contra
ctus non constat.

Et elegāter. Prio ponit dictuʒ pōpo. Scdo opponit ex dicto in.
⁊ soluit. Tertio pōpo.confirmat, ⁊ ex eo concludit ⁊
ampliat.scōa ibi nec vr̄.tertio ibi,fm q̄. ¶ Pria ⁊ ter
tia ps clare sunt:scōa est ambigua ⁊ difficilis.⁊.h.d.vbi res pōt
alio remedio eē salua actori cessat actio de dolo. dol⁹ tertū non
vitiat ɔctū:ʒ dol⁹ ɔhentis dās cām ɔctui bone fidei reddit eū
nullū. ¶ Cōtra libertatem prestitā nō dat restitutio: ⁊ penalis
⁊ popularis actio impediūt oriri actionē de dolo. h. d. Et pre
mitte ad eu dētiam φ dol⁹ ɔmittit qñqȝ in ɔctu:qñqȝ in execu
tiōe ɔctus siue in traditione.primo casu qñqȝ dol⁹ est incidens
⁊ emergēs in ipo ɔctu:qꝛ ɔhens nō fuit induct⁹ ad ɔhēdū,qꝛ
p modū,qꝛ erat al's ɔcturus sed fuit in aliq̄ decep⁹.scōo mō qꝛ
dolus dat cām ɔctui eo qꝛ φ cū nō esset al's ɔctur⁹ p dolum est
ab eo quasi extort⁹ ɔct⁹: ⁊ iste dolus appellat principalis seu
dans cām ɔtractui. Mō in scōa pte nostri pncipij incepta con
fuse in gl.clare tractat qualiter dol⁹ purget. Scōo casu qñ do
lus interuenit in executiōe ɔtract⁹:loqt in.§ nō solū. qñ pnci
piū.l.nr̄e loquat de dolo obligātis.ibi de dolo obligati. ¶ Se
cundo pmittatis φ qñqȝ ɔtrahit dol⁹ ab ipso ɔtrahēte in quo
fundat ɔtractus:qñqȝ a tertio q nō obligat ex ɔtractu,qꝛ tunc
ɔtract⁹ non obligat illū.tertio dolus eius nō pt purgari p exe
cutionem ex ipso ɔtractu:ʒ purgat p executionē de dolo,si con
tra alium non sit efficax regressus.vel dic φ qñqȝ in aliū regres
sus est de iure ⁊ facto:qñqȝ de iure ⁊ nō in facti executiōe:qñqȝ
neutromō.s.e.l.j.§.fi.cū.l.se.⁊.j.ea l.ij.si quadrupes.⁊.§.si seruuʒ.
1 ⁊.§.si dolo.cum suis si. ¶ † No. φ noīe actionis oē remedium
2 ɔtinet.facit.j.de alea.l.j.§.qd aūt.⁊.j.eo.l.cū a re.in fi. ¶ † Se
cundo not.φ dolus in seruitute commissus purgat per actionē
de dolo intentandam cōtra eundē postea manumissum. ¶ Itē
no.φ aut dolus tertij,dat cām cōtractui aut dolus cōtrahen
tis,aut dolus vtriusqȝ. Primo casu tenetur tertius actiōe de
dolo. Secundo casu contractus bone fidei est nullus: ⁊ idem
tertio quoad nullitatem contractus qd pbat in vb.hoc em̄.fm
diuersas lectu. ¶ Si vero est dolus incidēs nunq̄ reddit con
tractum nullū:⁊ hoc quoad vim ɔtract⁹,sed loquēdo q̄ad vim
traditionis nunq̄ dolus impedit traditionē q̄minus trahat
secum effectū.i.translationē dñij vel quasi put erat in tradēte.
secuta ergo traditiōe ex cōtractu nullo,purgatur dol⁹ p actio
nē de dolo.ʒ Bul.vt refert gl.ad hoc ēt adaptat hec lr̄a.nā in
casu iul.ñ erat statutū in finib⁹ ɔtract⁹ ʒ secuta traditiōe al'r ñ
3 tenuisset manumissio. ¶ † Item ex hoc not. φ ex inutili ɔctu
4 trāsfertur dñiū. ¶ † Itē no.φ mīor nō restituitur ɔ libertatem
¶ Itē no.φ vbi ex delicto nascitur spālis ⁊ noīata actio siue
puata siue popularis cessat actio de dolo. ¶ In glo. ⁊ hūc ap.
ibi fm quosdā,qꝛ intelligūt totū tex.in casu.J. ¶ In ea.gl.ibi,
ledit.ʒ contra hoc op.in.l.iniqssimū.j.de iur.⁊ fac.ign.huius ti
more ponunt infrascripte opi.ʒ Ja. ¶ In ea.gl.ibi,res ipsas.
vñ quodāmō vr̄ dol⁹ in essentialib⁹ simile verbū habem⁹ in.l.si
coloni.de agric.⁊ cēsi.lib.xj. ¶ In ea.gl.ibi.§. cum autē. illa a
ctio est in rē scripta.ista non.vt.j.eo.l.sed ex dolo.§.fi. ¶ In ea.
gl.ibi,participes.⁊ sic magis sibi obest dolus pprius q̄ dolus
tertij. ¶ In ea.gl.ibi,hoc iure.§.fi.qñ cōmittit dolū, ille qui hʒ
administrationem tunc nocet dño.vt.j. qui ⁊ a quib.l.si cum fi
deicōmissariam.§.aristo.loquor quoad actus nullitatis. Sed
quando cōmittit dolum ille q non hʒ administratiōnē non no
cet domino.vt in casu iul.⁊ facit.j.de mā.Caius.⁊ in.l.agraria.
in rōne sui.⁊ ⁊ qd no.in fi.j.ad treb.l.j.§.fuit q̄situ. In ea. gl. ibi,
ex vendito.vt colligit hic a contrario sensu,ibi,vt ex certo tene
ri non possit. ¶ In ea.glosi.ibi,nullus est cōtractus,vt ibi eut

nullā ꝛc. Ex hoc soluit̄ oppositio ꝙ lr̄a vr̄ sibi ɔ̄triari dum di-
cit imo a ɔ̄trio sensu agi ex vendito. Sol. nullū esse, nā primū di
ctū dꝫ intelligi in dolo incidēti: scḋm in principali ꝛ hoc in do-
lo ɔ̄hentis. sed in dolo tertij nō participato cū ɔ̄trahēte nil re-
fert vtrū sit incidēs vel dat cām ɔ̄ctui, qꝛ semꝑ vꝫ ɔ̄tract⁹ ꝙ est
no. ¶ In ea. gl. ibi, innuit̄. a ɔ̄trio sensu ꝙ nō tenet̄ manumiss⁹
qꝛ nō emptor ergo sec⁹ si ēptor. ¶ In ea. gl. ibi, ꝑxeneta. no. ꝙ
dole⁹ ꝑxenete ēt dās cām ɔ̄ctui ñ reddit ɔ̄tractū nullū. ¶ In
ea. gl. ibi. §. vestimēta. vbi pōt eligere actor, sed ibi sunt obliga-
ti ex diuersis cāis ꝛ sic nō ob. ¶ In ea. gl. ibi, ex vēdito vēditio.
no. optimā distinctionē ꝙ aut ēptor ꝛ ꝑxeneta sunt in dolo dā
te cām ɔ̄tractui. aut in dolo incidenti. Primo casu ambo tenen
tur. sed quodam ordine, qꝛ primo ɔ̄uenit̄ principalis q̄ proxe-
neta. scḋo casu nō tenet̄ ꝑxeneta. sed solus cōtrahēs. vel dic ꝙ
etiam forte ꝑxeneta tūc tenet̄ in subsidiū. ar. j. e. l. §. si quadru-
pes. ꝛ qḋ dico in ꝑxeneta dico in quolibet tertio in cuius per
sona nō fundat̄ ɔ̄ctus, vt in exēplo Jul. Sed Pe. dicit ꝙ qñ
plures pariter ɔ̄mittūt dolū null⁹ est ordo in ɔ̄ueniēdo. vt. j. de
admi. tut. l. si plures. vñ ꝑsupposito ꝙ plures teneant̄ actione
de dolo ħt actor agere ɔ̄ quē vult. vt. l. si plures. j. eo. non ob. lr̄a
nostra a ɔ̄trio sensu, qꝛ loquit̄ in casu in quo erat alia actio. ꝛ sic
cessat̄ de dolo ꝺm Pe. ¶ In ea. gl. ibi, per actionē de dolo. nō
ob. j. de ac. em. ex empto. §. si qs virgines. qꝛ ibi rescidit̄ ɔ̄ct⁹ ex
tacita ɔ̄uētione hic rōne doli nec agit̄ ad rescissionē ɔ̄ctus. qꝛ
fuit nullus, sed ad rescissionē dñij ꝛ traditiōis. ¶ In ea. gl. ibi,
q exceptionē. imo hꝫ locū, qꝛ erat error facti qḋ dic vt no. j. de
iuris ꝛ fac. igno. l. cū qs. ꝛ iō prima sol. est verior. ¶ In ea. glo.
ibi. §. seruū idē no. j. de min. l. in cāe. Et hoc ptꝫ ꝙ ɔ̄ctus rōne
doli nō est nullus ipso iure nisi decept⁹ eū dicat nullū vel dic ꝙ
est nullus nisi decept⁹ approbet eū qḋ est veri⁹. ꝛ facit. j. de act.
emp. l. Jul. §. si qs colludēte. ¶ In ea. gl. ibi, de dolo. Pet. dt
ꝙ semꝑ vꝫ ɔ̄ct⁹, qꝛ nō peccat in substantia, sed in qualitate rōne
doli ꝺm eū. sed tu, dic ꝙ dol⁹ in ɔ̄ctu bone fidei est ɔ̄ naturā es-
sentialem, secus in stricti iuris. ꝛ iō gl. xa. vt no. in. l. bonā fidē.
C. de action. ꝛ oblig. Alij dñt ꝙ iō ē null⁹, qꝛ deficit ɔ̄sensus qḋ
est falsum. Nā tūc ɔ̄ct⁹ stricti iuris eēt null⁹. vt. j. si cer. pe. si a fu-
rioso. ꝛ l. si ego. ¶ Sed qd si ambo ɔ̄ct⁹ simul celebrātur sup eo
dem: dic vt in. l. si qs cū aliter. j. de x. ob. ¶ In ea. gl. ibi. agitur
ex eo. ꝛ nō actione de dolo. ꝛ hoc verū qñ ex tali maleficio orit̄
actio spālis, qꝛ, tūc nō orit̄ de dolo nisi ex eodē fonte ꝛ pari eq-
tate. vt. s. ti. j. si cū exce. §. eū q. si aūt nō orit̄ actio spālis ꝛ ordi-
naria, tūc nascit̄ ɔ̄ dolo. vt. j. e. l. si qs affirmauerit ꝺꝫ Pe. ¶ In
gl. s. ɔ̄. ibi, ꝙ nō dat̄ actio de dolo. ¶ In ea. gl. ibi, sed det̄. s. resti
tutio ɔ̄ emptorem. In ea. gl. ibi. l. fi. ista est diuinatio. ꝛ iō dic ꝙ
emptor iō nō ɔ̄uenit̄, qꝛ nil ei adest nisi ius patronatus qḋ non
est cessibile. ꝛ iō de eo nō ɔ̄uenit̄ ꝺm Pe. ar. de leg. j. l. videndū.
ꝛ de prescrip. ver. l. naturalis. §. vlti. ꝺm Pe. alij dicūt ꝙ ad ius
patronatus bñ competit in integ. restit. sed ad cetera damna
agitur de dolo ɔ̄ manumissum. Tu dic ꝙ si venditor peteret
ius patronatus videretur approbare manumissionem ꝛ sic re-
pelleret̄ ab actiōe de dolo. ¶ In ea. glos. ibi, velim. s. ego vendi-
tor. ¶ In ea gl. ibi. s. in dicta. l. ij. ¶ In gl. ibi. §. nolenti. nā me
tus afficit rē ꝛ iō nunq̄ trāsit dñium libere sec⁹ in dolo secūdū
Pe. ¶ In gl. item. ibi. l. vnica. ꝛ est rō, qꝛ cā ꝑxima translatio
nis dñij est voluntas tradētis vt. j. de ɔ̄dit. ob turp. caus. l. ij. §.
subtilius. vñ sufficit ꝙ causa ꝑxima sit vera, licet remota sit fal
sa ꝺm Ja. bu. qḋ est verissimū qꝛ interdū lex reprobat ɔ̄sensum
ꝛ tūc nō trāsit dñiū. interdū non reprobat ɔ̄sensum, ꝛ tūc trāsit
dñium vt hic ꝛ hoc verū vbi quis habet administrationē ꝛ res
est in ɔ̄mercio, sed vbi nō hꝫ administrationē, hāc, nō trāsit do
minium vt. l. iubemus. §. economus. idē si ɔ̄mercium sit ꝓhibi-
tū: vt. j. de fideius. l. cum lex. de ista materia no. C. de fi. instru. l.
ɔ̄tract⁹. in gl. cōtra mar. ꝛ C. de fal. ex vitio. C. de cōdi ob. cau. l.
ij. C. si qs alteri vel sibi. l. multū. C. loca. l. qui rem. C. de leg. l. non
dubium. ¶ In gl. mag. ver. itē ad quid dat̄. ibi dr̄ ꝙ lꝫ sit repro
bat⁹ ɔ̄ct⁹ lꝫ non sit reprobata traditio transfert̄ dñiū. ¶ Pre-
terea hic non est reprobat⁹ absolute: sed si dicatur nullus. ergo
interim tradendo transfertur dñium qꝛ non dixit nullū nec dr̄
ista nuda traditio, qꝛ hꝫ cām saltem putatiuā. ꝛ sic nō ob. qḋ le
git̄ ꝛ no. j. de ver. obli. l. triticū ꝛ predicta vera de ɔ̄ctu innuitur
qꝛ nullus: sed si annulland⁹ nō est dubium ꝙ transit dñiū: vt. l.
metum. §. volenti. s. tit. j. ¶ Seqnit̄. §. non solū. In ɔ̄tractu bo-
ne fidei res deterior tradita nō habet̄ ꝑ tradita in ɔ̄ctu stricti
5 iuris resoluitur ꝑma sꝫ de dolo agit̄. ¶ † Not. quod paria sunt
aliā actionē nō ɔ̄petere vel nō appere ꝙ ɔ̄petat ꝺm Labeonē.
¶ Not. ꝙ in dubio ꝑponit̄ actio not. ɔ̄ illū q venundat seruū
ꝑ debito vl iponit seruitutē fundo debito, vl arbores destruit
seu alio mō rē debitā dteriorē facit tenetur actione de dolo ꝺm
Labeonem ēt si sit cautū nō noīe doli ꝺm Ulpianus oīa repro-
bat ꝛ distingnit aliter nā si est ꝑmissum aut tenet̄ de dolo ꝛ agi
tur ex ꝑmissiōe si nō est ꝑmissū aut dbitor tenet̄ ex ɔ̄ctu bone
fidei ꝛ debitor tenet̄ actiōe ex ɔ̄cta aut stricti iuris ꝛ tūc tenetur
de dolo falsa est ergo regl'a Labeōis. ¶ Itē falsa sunt exempla
ei⁹ ista est xa lec. ¶ No. ꝙ culpa ɔ̄missa i deterioratiōe rei debi
te ñ ꝑpetuat actionē stricti iuris nec facit eā ɔ̄petere post tra-
ditionē qꝛ erat in oblōne res nō q̄litas seu bonitas rei qꝛ sup
ea nō formata erat oblō stricti iuris. ¶ In glo. de iure in fi. ꝺm
hoc loquit̄ Labeo qñ dubitat̄ de iure nō de facto ꝙ est falsum
qꝛ. l. ē certa nec dubitat de aliq̄ vt. j. de ɔ̄di. ob cāꝫ. l. si pecuniam.
§. si seruum. vñ dt ꝙ Labeo intellexit qñ erat dubitatio de fa-
cto. s. vtrū eēt interposita stiplō nec ne ꝛ vtrū eēt ꝑmissa dterio
ratio nec ne sꝫ in q̄ rephēdit̄ labeo: dic ꝙ i dcō ꝛ in exēplis ꝛ in
oib⁹ ꝺm Ja. de are. ꝛ Cy. lꝫ alij alr̄ dixerūt ꝺm Cy. ¶ In gl. re
6 probatis ibi, spēm. ¶ † No. vbicūq; nō ɔ̄stat de spēcōtractus
cēset̄ ɔ̄ct⁹ innolat⁹ ꝛ agit̄ ex eo ꝑscrip. xb. ꝛ hoc multū pōde-
rat Jac. de are. in. l. j. C. de iure emphy. In ea gl. ibi istar. effectu
nō natura. In ea. gl. ibi iure ꝙ ɔ̄cernit rei euic. ꝛ sic regit totius
rei soliditatē ꝺm Dy. ꝛ Cy. In ea ibi exhibitionis. dic latius vt
ibi per Pet. ꝛ Cyn. In ea. glo. ibi; ꝑ promissorem: secus si post
traditionem vt in tex. nr̄o qḋ no. In ea. gl. ibi si seruum in pnc.
qḋ dic vt no. j. eo. l. si fideiussor. ¶ In ea. glo. ibi, si rez. s. habeo,
qꝛ nō habeo vt habere debeo. ¶ In ea. glo. ibi, vt dictū. est ꝛ be
ne. ¶ In ea. gl. ibi, q dā dñt. h cōiter approbat̄. ¶ In ea. gl. ibi
agent. s. ad interesse qḋ in dubio non vr̄ remitti quod est no. In
ea. gl. ibi, centum qꝛ hoc est interesse in oblōne, qꝛ succedit loco
rei pncipalis in ɔ̄trio nō. ¶ In ea. gl. ibi, recipiendo rem. tu dic
ꝺm Pet. ꝛ Guil. ꝙ in actiōe bone fidei ꝛ stricti iuris aut certus
est deteriorationē culpa dbitoris ꝛ nō cogit̄ debitor recipere rē
sine interesse deteriorationis: si non est liqdum tūc cogit̄ recipe-
rem ꝛ remanebit qḋ sup deterioratione ar. j. si cer. pe. l. qdaꝫ eū
mauerūt ꝛ. l. tutor. §. lucius. j. de vsur. Cy. in addi. ꝛ hec no. pro
scholarib⁹ q accipiūt equū ad vecturā ꝛ reducunt eū deterio-
ratum vtrum locator rōcini teneat̄ recipere necne ꝛ si sponte
vtrū videatur remisisse interesse deteriorationis. Quero qualiter
formatur libellus super deterioratione. Rñdeo vt fiat mentio
deteriorationis vt iudex intelligat ad quid agatur alias non
esset bene formatus.

Si seruū.

Ubi competit actio. l. aqlie vel ex testō nō cōpetit de dolo. h. d. ¶ No. ꝙ si ꝑprieta-
rius occidit seruū in quo ali⁹ habebat vsum iā quesitum tenet̄
actio. l. aqlie si aūt nō erat adhuc ius reale q̄sitū an aditā here-
di. nō eēt efficax ad agēdū iure dñij. Itē no. ꝙ si tpe adite hrdita
tis res legata non extet in rez natura fingit̄ legatarius nunq̄
habuisse dñium facit. l. huic scripture. j. ad. l. acql. ¶ In gl. sed
non ibi a morte. sed actio personalis desiderat aditionē hrdita
tis. vt no. j. de reg. iu. l. si nemo. Idē vr̄ in hypothecaria, Spe.
de act. seu. peti. §. consequitur. ver. illud vero.

1 ☞ Actio de dolo propter inopiam datur in subsidium.
2 Actio de pauperie tollit actionem de dolo.

Si quadrupes.

Actio de dolo nō ɔ̄currit cū actiōe de pauperie. h. d.

1 ¶ † No. ꝙ in subsidiū dat̄ actio de dolo ꝑpter inopiā prio loco
2 obligati. ɔ̄cor. s. eo. l. nam is. ¶ † Scḋo no. qḋ actio de paupe-
rie tollit actionē de dolo ēt in eo ꝙ plus est: nam illa distinctio
cadit in actionib⁹ ɔ̄passibilibus in origine uā tūc nō distingui
tur vtrū plus sit in vna q̄ altera. ¶ In glo. imo vr̄ dāda i fin. §.
vbi dānū dat̄ ab hoie hꝫ locū actio. l. aql. sꝫ vbi p aial irrōnabi-
le hꝫ locū actio de paupie sꝫ in. §. nr̄o aial irrōnabile fuit pria
cā dāni nō fctū hoīs qꝛ nil fecit in rē ipsaꝫ ꝺꝫ Guil. q ponit exē
plū in trib⁹ eqtātib⁹ quoꝝ vn⁹ exit de medio vt equi socioꝝ in
uicē rixarēt vel ponit exēplū in eo q eleuat stāgā de medio inter
eq̄s rixosos gl. intelligit ꝙ fuit dolus in omittēdo vt qꝛ nō li-
gauit vt possit aliū mordere: nā actio. l. aqlie fcm̄ desiderat. vt
l. si cui⁹. §. fide pteritis. ¶ In ea. gl. ibi in fi. no. ꝙ q soluit bānū
pp culpā alterius pōt ab eo repetere vñ si tu expulisti pecudes
meas in fundū alienū ꝛ ppterea ɔ̄dēnaris ex forma statuti qꝛ
possum a te repetere ꝛ si magn⁹ fuit spinct⁹ in palatio nō inci-
deret in penā vr̄ idē nisi dicas ꝙ nō incidit in penā q vi impel-
litur quod no. in. l. Cesar. j. de pulica. quod credo verum.

Idē labeo.

¶ In tex. ibi in ɔ̄peditū. i. in ɔ̄dedibus positū no. ꝑ eo q amputat capistrū vt
equ⁹ fugiat tñ i isto casu daret̄ actio de dolo lꝫ i seruo det̄ furti.
¶ Secundo no. ꝙ misericordia mot⁹ excusat̄ a dolo ñ tñ impe
dit qn obliget̄ ex q̄ misericordia non fuit regulata no. ēt istū. §.
ɔ̄ illos q captiuos alioꝝ dissoluūt vt fugiāt nisi detinerentur a
ꝑdonib⁹ qꝛ iste est bon⁹ dolus. vt. s. e. l. j. §. Labeo Bal.

Seruus pactiōis.

Expromissor dr̄ illeq obligat se pro alio ñ ob
lig. ad hoc. all. ¶ No. ꝙ iste. §. determinat de actione xrentē in-
ter manumittētem ꝛ manumissum vbi dixit pōponius ꝙ ma-
numiss⁹ tenet̄ ɔ̄ dolo nisi velit i se trāsferre oblōnē expromisso-
ris iuxta fidē datā: sed anthor legis dicit ꝙ nō tenet̄ actione
de dolo cū expromissor effectual'r tenet̄ ex stiplone donec ma
numissus i se suscipiat obli. ei⁹. Si aūt expmissor non eēt sol
uendo

ꝯ̃do tūc bñ dareť actio de dolo. Scđo determinat de actiõe ꝯ ente inter expromissorē ⁊ manumissũ ⁊ dicit qđ expromissori datur actio de dolo: ⁊ sic tria dicit in effectu. Scđo no. qđ idem est dicere expromissor qđ principal'r pro alio obligatus. ⁊ sic facit ad instita in qbus quis ꝓmittit dare idoneũ principalem ⁊ licet ille tex. allegeť ꝙ expromissor obliget se pro non obligato: ⁊ differt a fideiussore. tñ vř etiã ꝙ si vnus obligatur cũ alio principaliter põt dici expromissor: ⁊ facit qđ not. in auť. de fideiuſ. in prin. de pac. in personã. §. fi. ⁊. l. qui libertinus. ad ff. de ope. liber. ¶ Itẽ no. ꝙ ille q suscepit obligationē ꝓ alio: licet sit actum ꝙ in illũ alium debeat postea obligatio trãsferri tñ tãdiu manet effectual'r obligatus quamdiu in se suscipiat obligat. dʒ ergo facere ⁊ curare vt ille obliget se alias in perpetuũ non liberaretur. ¶ Itẽ in fi. §. no. ꝙ ille q non seruat nudũ pactũ teneť de dolo. qđ est verũ qñ nõ seruat ei q obligauit se ꝓ eo. al's non cõmittit dolũ qui nudum pactũ nõ seruat. vt. j. de sol. l. si is cui. §. flaui⁹. ¶ Itẽ habes h̄ ꝙ qñ obstat exceptio ꝓ inde est acsi non subeēt actio: tñ ista allegatio litere est in se vera nõ in questiõe ꝓposita.

Si dolo malo. Dolus ꝓcuratoris purgať ꝑ actionē de dolo nisi aduersarius cui dol⁹ ꝓfuit renũciet illi actui, ⁊ eo voluit vti. h. d. §. singularis. No. ꝙ colludēs i iudicio cũ procuratore actoris teneť de dolo si ꝓcurator sit nõ soluẽdo nisi de facto reponat se in eũ statũ i q̃ erat añ dolũ ꝑ pactũ ꝙ poterit facere sub ꝯditiõe si ꝑ bať collusũ qđ est no. ¶ No. ergo ꝙ qs de facto reponit se i instãtiã perẽptã ⁊ h̄ fit ex iusta cã ⁊ sic nõ ob. C. de trãs. l. si diuersa. ¶ Scđo no. qđ in iudicio põt fieri actus cõditionalis ⁊ renunciatio cõditionalis puta renũciatio sñie si apparuerit collusũ. simile. j. de dam. infec. l. pretor. §. si cõtra. Et est arg. ꝙ si dubitať an vuln⁹ sit mortale admittať ꝓcu. pro accusato sub cõditione vt nõ habeať ꝑ admisso, si mors sequať ẜm Iaco. de bel. ¶ In gl. ibi. id est replicatio. l. fi. adde qđ no. s. đ cal. l. j. §. sʒ ⁊ ꝯstitutio.

Itẽ põponius. ¶ Not. ꝙ affirmator non tenetur de dolo euidenti. ¶ Itẽ quando affirmauit cã lucri. q: ꝓpter turpem questum ⁊ baratariam vehementer presumiť ꝯtra eum, no. argu. contra cardinales qui propter lucrũ affirmant eum esse idoneum qui est indignus ad beneficium. h. d. Additio Bald.

1 ☞ Seruus conuenitur de dolo in seruitute commisso.
2 Contractus ex dolo tertij non rescinditur.
3 Contractus q̃uis sit nullus tñ per traditionẽ transferť dñium.
4 Minor aduersus libertatẽ iam adeptam non restituitur.
5 Actio mere penalis actionem de dolo tollit.
6 Actio popularis actionem de dolo excludit.

Et eleganter. Vid p Cy. i auť. igressi. No. ꝙ vbi ꝑ aliud reme
1 diũ ꝑt succurri cessat actio de dolo. ¶ † Scđo no. ꝙ
2 seru⁹ cõueniť ex dolo ꝯmisso i seruitute. ¶ † Tertio
no. ꝙ ex dolo tertij nõ rescindiť ꝯctus: sʒ dať ꝯ ipm tertiũ actio
de dolo. ¶ Quarto no. ꝙ aut dol⁹ ꝯhentis incidit in ꝯctũ bo
ne fidei ⁊ tenet ꝯctus: ⁊ ꝑ actionẽ ex eo ꝯctus dol⁹ purgať. aut
dat cãm ꝯctui: ⁊ tũc ꝯct⁹ est nullus. ⁊ iđ nõ agiť ex eo. s. ad hoc
vt dolus purgeť. ⁊ hic intelligiť glo. sic. qđ aut est statũ in finib⁹
cõtractus tunc nulla actio necessaria: q: ꝯccus null⁹. aut est fa
cta traditio: ⁊ tunc rescinditur traditionis effectus ꝑ actionem
3 de dolo: q: ex eo ꝯctu cessat cũ null⁹ sit. ¶ † Quito no. ex hoc.
licet ꝯctus sit nullus tñ traditiõe ex eo secuta trãsferť eius do
4 miniũ. ¶ † Sexto no. ꝙ aduersus libertatẽ iam adeptam mi-
nor nõ restituiť. nã libertas est de iure naturali quod est immu-
tabile. vñ posito qđ de facto iudex restitueret ipso iure nõ vale
ret restõ. nã in hoc qđ est ꝯ ius naturale sol⁹ ꝓnceps hʒ ꝓtãtẽ
5 j. de mino. l. nisi. ¶ † Septio not. qđ actio mere penalis. vt fur-
6 ti ẜm gl. tollit actionẽ de dolo. ¶ † Vltio no. ꝙ nõ solũ ꝓuata
actio sed etiã popularis excludit actionẽ de dolo, ⁊ ꝓcedit hec
lex h̄ ordine. Prio ponit dictũ põponij ⁊ ipm approba. Scđo
opponit de dicto iuliani ⁊ ipm exponit ⁊ obiectionem soluit.
Tertio infert sine elec. duas cõcl'ones. scđa ibi, nec vř. tertia ibi,
siue q casus est iste põpo. illa vera si alia actio nõ erit exposuit
i. si aliud remediũ nõ erit: q̃riť vtrũ ꝯgrua sit expositio: dicit au
thor legis ꝙ sic. Sʒ ꝯ hoc op. iul. dixit quod si minor dolo idu
ctus a seruo vẽdidit ipm seruũ ⁊ eũ emptor postea manumisit,
ꝙ manumissus teneť actione de dolo. ⁊ tñ hic est aliud remediũ
tã aduersus ẽptorẽ ex vẽdito q̃ aduersus manumissũ ꝑ restitu
tionẽ i ite. rõne etatꝭ. Ad h̄ rñdeť, ꝙ iul. loqť qñ sol⁹ seru⁹ cõmi
sit dolũ sʒ nõ ẽptor. vñ ẽptor ꝯueniri nõ põt. Nã si ẽptor ꝯmisis-
set dolũ aut incidẽter ⁊ purgareť ꝑ actionẽ ex vendito, aut dã-
tẽ cãm ꝯctui: ⁊ tũc ꝯct⁹ ẽet nul⁹. ad aliđ đ restõne rñdeť qñ resti
tutio i iteg. nõ petiť aduersus libertatẽ. Cõcludiť ex ꝓmissis ꝙ
alia actio ẽt penalis vř popularis excludit actionẽ đ dolo. h. d.
Et ꝓncipal'r alle. h̄ lex ꝙ dol⁹ tertij nõ facit ꝯctũ nullũ nec an-
nullãdũ sʒ dol⁹ ꝯhẽtis: aut est incidẽs. ⁊ tũc ꝯct⁹ nõ ẽ null⁹ nec
annullandus: sʒ agiť vt amoueať deceptio. aut dat causam contractui bone fidei. ⁊ tũc ꝯctus est nullus, ad hoc allegat. l. si minor. ¶ In tex. vide oĩno qđ no. C. de fide instrumẽ. contractus. in gl. contra mar. vide ꝙ not. C. si qs alteri vel sibi. multum ⁊. C. loca. qui rẽ, ibi. not. qđ ex inutili contractu non ꝓditur dñium. sʒ possessio ⁊ iudi. C. de legib⁹. non dubiũ. ¶ In gl. j. ex vẽ. Not. qđ aliqñ lex dat modũ ⁊ formã ad trãslationem dñij ⁊ tũc si modus ⁊ forma non seruatur, non transfertur dominium. vt. l. j. C. de suffragio. Aliqñ ꝯct⁹ est nullus: ⁊ tũc aut lex reprobat ꝯctus substantiã, aut qualitatem, si substantiam ex inutili contractu traditione secuta non transfertur dominium. vt. l. non dubium. si qualitatẽ, sicut ex cõtractu inito per dolũ vel metum, vt h̄, ẜʒ Iaco. C. de falsis. etiã. ¶ In. §. si seruũ. vbi ꝯpetit actio legis aq̃lie, non cõpetit actio de dolo ⁊ ꝑ seruo legato añ aditam hereditatẽ ab herede occiso nõ dať actio legis aquilie nec de dolo sʒ ex testamẽto. ¶ Si possidens no. non semꝑ possideri ciuiliter. rñdeo, ciuilis possessio nil vʒ in actione ad exhibendũ. ar. j. de acquiren. possessione. peregre. vel dic ꝙ tunc vʒ ciuilis possessio qñ intenditur ad eam aduocãdũ. Proprietarius, ⁊ idem in emphyteuta ⁊ superficiario. iđ non agũt reali contra ciuiliter possidentem tm̃: q: in illa possessione ius non habuit nec de ea aduocanda intẽdit ar. hui⁹ litere a contrario sensu: ⁊ sic glossari dʒ, ꝙ no. in. l. ij. C. vbi in rem actio. Om̃. ¶ Not. legatariũ ex dominio ante aditã h̄r̃ditatẽ agere nõ posse. Priusq̃ fact. Quid de hypothecaria, ⁊ actione ex testamento nũq̃d nascať ante aditã hereditatẽ. dic vt in spe. de actiõe seu petitiõe. §. sequiť. vsq. illud no. dignũ. ⁊ ꝯ. se. ¶ §. si q̃drupes. forma hui⁹ q̃stionis no. no. in spe. de actio. §. i. ꝯ. sʒ pone Inuenio pecudẽ. Nõ putẽ. no. actionẽ de dolo nõ cõcurrere cũ alia ẽt minoris effect⁹. vñ not. qđ distinctio de actionib⁹ incõpassibilibus in origine: sʒ in his que in executione tm̃ qđ no. Si misericordia. No. qđ misericordia non dʒ esse temeraria: sed inculpabilis. Itẽ no. ꝙ ille qui in miserendo modum excedit puniť vt culpabilis non vt dolosus. ¶ Itẽ not. ꝙ vbi de dolo agiť de dolo. l. furti. pro culpa, agitur actiõe in factũ. sic patet dolũ ⁊ culpã nõ eadem. l. puniri. Nam iste actiones in substãtia sunt diuerse. vt subtiliter. no. j. eo. heredi. ¶ §. seru⁹. Iste. §. alle. ꝙ expromissor põt se obligare ꝑ nõ obligato. vide ꝙ no. s. de pac. in prin. s. q satisda. cogan. l. ij. §. j. de op's liber. q libertin⁹. §. pe. ⁊. j. quarum. re. actio nõ da. l. j. §. ante pe. Submoueri. hec rõ iđ nõ est vera. q: patron⁹ submoueri nõ põt exceptione anteq̃ obligatio transferatur. vel stet ꝑ patronũ q̃si nulla actio. No. paria sunt actionẽ non subesse vel elidi posse. concordat. de liberali cã. l. vel obli. §. j. ⁊ de fideiuss. si plures Manumissũ, fallentẽ fidẽ i se vt expmissori ꝓmiserat nõ trãsferẽtem obligationẽ. ⁊ sic no. ꝯ nõ seruãtẽ pac. nudũ dari actionẽ de dolo. ⁊ est hoc spãle. sic i. §. ꝙ si faciã. i. l. naturalis. de pre. ver. alle. naturaliter tm̃ obligat. non soluẽs non cõmittit dolũ. Nã nõ teneť soluere. de solu. si is cui. §. flauius. ⁊ iđ non teneť de dolo. Bar. Iudiciũ no. hic ꝙ qs de facto se reponit in instãtiã perẽptã: ⁊ sʒ fit ex iusta cã. ⁊ sic nõ ob. C. de transa. si diuersa. de h̄ no. extra de diuor. ex lr̃is. ⁊ facit. C. de iure dñij ipe. l. ij. C. de indi. vidui. l. iij. Itẽ no. hoc casu valere sñiam latã ꝯ sñiam ẽt ex eadẽ instãtia. Itẽ no. posse renũciari sñie late ⁊ iuri q̃sito ex ea vel aliq̃ l. ꝯdi. sʒ nõ põt fieri vt perẽpta istantia valeat noua sñia sine instãtia, sic intelligiť gl. l. si diuersa. ẜm bñ. Exceptiõe. mortis admittať ꝓcurator ꝑ accusato sub cõditione vt habeať ꝑ non admisso si mors sequať. ¶ Itẽ vt possit qs vti instrõ sub conditiõe si non apparuerit falsũ. Itẽ vt admittať procurator sub cõditiõe si ꝓcurator est ẜm Ia. de bel. sic de dã. ifec. ꝓtor. de administratio. tu. l. vulgo. Sʒ tu dic acta iudicii nõ debẽt fieri sub ꝯdõne. vt. l. nõ queadmodũ. nisi sit cõdõ intrinseca. vt. l. cũ iudex. C. de sen. vl' vbi fiat de ꝯsilio. l. C. de exce. si qdã. ⁊ i. l. ꝓtor. §. si ꝯtrouersia. est spãle. q: cã desyderat celeritatẽ. ⁊ iđ reseruať qđ ꝓiudicialis q̃ reqrit altiorẽ idaginẽ: sed regulariter ꝯ, ẜʒ do. meũ. Et affirmauerat. nõ ꝓtextu lucri sui: q: tũc ꝓsumiť ꝙ qs dolo mẽtiať qñ lucraťex mãdacio. vt. l. j. ꝓxim. no. ⁊ gl. q̃ icipit, ⁊ tũc appellam⁹. in fi. gl. ⁊. l. ꝓn. vbi agiť ex eo ⁊ nõ actiõe de dolo. sʒ h̄ est ꝯ. l. si qs affir. §. vlt. j. e. ⁊. j. ti. j. si cũ exce. §. eũ q. ⁊ iđ dic ẜʒ pe. qñ dol⁹ cadit i spãle nomẽ delicti. aut ex eo delicto nõ ẽ ꝓdita spãlis actio ciuilis: ⁊ tũc agiť đ dolo vt. l. si qs affirmauerit. i fi. aut est ꝓdita spãlis actio ciuilis: tunc ex eadẽ eq̃tate ex q̃ de dolo ⁊ extra ordinẽ ⁊ ꝯcurrũt. vt. §. eũ q. aut ordinarie ⁊ nõ ꝯcurrũt. ⁊ sic dʒ intelligi ac. gl. ẜʒ Pe. i cõmento isti⁹: in ꝓn. In glo. q: opẽ. i fi. ergo si qs soluisset asinũ meũ vt fugeret teneret de dolo cũ alia actio deficiat. ¶ In glo. que incipit: sed vř. in. l. cũ a te. contra hoc vř expresse. j. eo. si oleum. §. ⁊ si seruũ. vbi nõ agiť ad aliquid ꝑsona noxali: sed de dolo ad totale interesse. In glo. ibi si ergo. vl' dic ẜm Guil. ꝙ hic agiť actione de dolo in solidũ. j. ⁊c. ad rẽ principalẽ, nõ ob. l. cũ a te. q: ibi reus obtinuit per falsam allegationẽ ⁊ interuenit deceptio aduersarij in cui⁹ ꝑsona fundabatur iudicium hic non secundum Guil. Bal.

1 ☞ Filio exheredato copia testamenti dari debet.
2 Testamentum occultans tenetur. l. cornelia de falsis.

Si quis affirma. Dolus incidens ꝺ cui purgaꝯ pactonem ex eo ꝙtractu ꝟ̃cidens repudiationi heredi. vl̃ electiõi, vel suppressioni testamẽti purgatur per actionem de dolo. hoc dicit. ¶ Itẽ no. arg. ē fi. huius. in qõ filio ex heredato debet dari copia testamẽt: qz intendit agere ad rescissionem. ¶ Not. qõ qui occultat testamẽtum tenetur. l. cozne, ꝺ falsis. idẽ in alio instrumẽto publico. ⁊ hoc firmat hic gl. Et est ipsa veritas quãdo instrumentũ est alterius nõ suũ: sed in suo non contra heretur crimẽ. arg. ꝺ. de plagi. preses. adde qõ not. C. de falsis. l. eum. ⁊ secũdum istã glo. Jam bis in ista ciuitate fuit iudicatũ qõ idẽ fit in quolibet instrumento. ¶ In glo. minor. in fi. no. cõtra fideiussores qui vt appareãt idonei accedunt ad curiã bene vestiti ⁊ decipiunt curiã: ⁊ etiam facit contra ducentes tales in fideiussores.

1 ¶ Sequestrum propter moram vnius partis redditur alteri.
2 Res sequestrata commode seruari non potest.
3 Sequester mercedem custodie recipere potest.

Si oleum. Sequester nõ tenet rem restituere, niſi lite finita vt niſi actor sit in mora agendi. h. ꝺ. ¶ No. qõ depositũ factũ apud sequestrum rõne lit. mote nõ potest repeti niſi lite finita qz ꝙnto depositiõis debet esse impleta ⁊ hoc quoad actionẽ depositi directam: sed actio prescri. ver. ex facto sumpto contra sequestrum ſi stat per actorẽ, ⁊ ſi sequester non est solvẽdo competit contra actorẽ actio de dolo qz dolũ commisit in motione litis: vel quia est dolus retardati processus tendẽs in preiudiciũ deponentis. ¶ Secundo no. ꝙ ſi hoc est in seque. partis quod revocat propter moꝛã actoꝛis multo magis est in seque. iudicis qz sicut propter moꝛam rei potest res sequestrari ꝓpter moꝛam
1 actoꝛis potest sequestrũ revocari secundũ. Bul. ¶ Itẽ no. ꝙ ꝓpter moꝛã ⁊ cõtumaciã vnius partis redditur sequestrũ alteri parti ſm Bul. intellige tñ de ipso deponẽ. ⁊ tunc reddit ex sola moꝛa aduerſaꝝ. ſz ecõtra non redditur actoꝛi. scilicet vt pe-
2 nes cũ perpetuo sit niſi liquidato debito. vt ſtatiz dicã. ¶ Itẽ collige argumentum ex hoc in prin. quod quãdo res reꝙstrata commode seruari non potest ſine damno partis quod tunc debet vendi ⁊ pretiũ eius in sequestro teneri. facit. l. fin. ꝙ. de sequi. re. ⁊ de agri. ⁊ censi. l. litibus. ¶ Itẽ no. ex tacito pacto agi prescrip. ver. actione. ¶ In glo. qz forte. in fi. imo qz gratia mandãtis. ¶ Itẽ qz principaliter aliud negotiũ agebatur. ¶ In glo. de hac. ibi, neuter vincit. qz vbi non potest pronũciari neuter facit. ꝙ. vti possi. l. ſi duo. ¶ In ea. gl. ibi vn⁹. cũ alterius voluntate
3 ⁊ iurisdictione. ¶ In ea. gl. ibi, mercedẽ. ¶ Not. quod seꝙster potest recipere mercedẽ custodie sue, ⁊ hoc quãdo eligit apparitibus. sed nõ qñ per iudicẽ publica authoritate: licet damnum nõ debet sibi inferri vt. l. ſi. C. de bo. auc. iudi. poſ. añ fi. Jſtud tamẽ quod glo. dicit de mercede est diuinare. ¶ Extra op. ꝙ conditio ꝺ̃ haberi ꝓ impleta. vt. ꝙ. de cõtrahen. emp. l. habeo scribit ſi mihi bibliotheca. ⁊ de consti. ⁊ demon. l. iure ciui ergo debet cõ petere actio depoſi. Sol. ſz Ja. de are. ad rẽ bene haberet locum actio depositi sequestraria: ſz ad damnũ habet locũ actio prescrip. ẋbis ⁊ ita loquit hic vel dic ꝙ põt agi vtili actione depositi ⁊ actiõe prescr. qz ambe sunt subsidiarie. Ly. vel dic ꝙ conditio nõ habetur pro impleta quoad illũ ꝓ quẽ stat nõ quoad tertiũ vt hic. ⁊ adde quod no. in. l. in executione. ꝟ. fi. ꝙ. de ẋ. ob. i glo. non est propriũ nomẽ: sed adiectiuũ. ¶ In glo. quaſi tacite in prin. hec vera. ¶ In ea. gl. ibi, suprꝺictis. i. qz nõ est impleta conditio depositiõis. ¶ In ea. glo. in fin. ſz quid econtra ſi res absentat se: vtrum sequestrum debet reddi actoꝛi certe idẽ ſcõm Ja. de ra. quia est eadẽ ratio quod intellige facta semiplena probatione per actorem. alias non daꝝ sibi tenuta. argu. vt in poſ. le. post ꝓ. ꝟ. imperator. ſcõm Bul. Alij dicunt qõ ſola fuga rei ſufficit: qz facit iudicium vt. l. impuberibus. ꝙ. de ſuſpec. tuto. Tu dic qõ est verior opinio ꝙ tenuta sequestri debet actoꝛi ex semiplena ⁊ ſummaria cognitiõe. vt in aut. de exhi. reis. ꝟ. fixo. ⁊ hoc de tenuta reuocabili: sed irreuocabilis tenuta ex scõo decreto regrit liquidationẽ, vt ibi no. ⁊ ſuperius dixi. ⁊ vide extra de dolo ⁊ contuma. ex literis. etiam facit ista. l. quod per conditionem appoſitam intelligatur fieri contractus innominatus. vt inde naſcatur actio prescrip. verbis. de quo dictum est in. l. ſi intra. ẋ. de pact.

Et ſi seruũ. Absolutus ab obseruatiõe iudicũ q debuit rẽ deteriorẽ tenere ex doꝺ dolo. h. ꝺ. ¶ Nota ꝙ absolutus ab obseruatiõe iudicũ qz soluit nõ põt quenirima actiõe. ⁊ adde qõ no. ꝟ. ſi seruꝰ ven. tamẽ. ſi in ipa solutiõe ꝙmisit dolũ purgatur per actionẽ de dolo. ¶ Itẽ no. quod ex sententia absolutoria nõ debetur euictio. licet aliquid prestetur pro absolutione cõſequẽda. ⁊ facit. C. de transac. l. ſi pro fundo. ¶ In glo. potes. in fi. hec vera: qz cõtraria loquũtur in sententia condemnatoria hic in absolutoria. ⁊ quod gloſſ. dicit ꝙ fuit datus seruus per iudicẽ: nõ intelligas adiudicatꝰ per secundũ decretũ: qz in scõo decreto debet euictio. C. de euic. l. ob causam sed qz in iudicio ante sententiã fuit seruus traditus pro no. ex qua traditione non debet euictio. qz nõ incipit a precedenti obligatione ſuper seruo. vt. l. miles. ꝟ. ẋ. ac.

Hec de. Actio de dolo quandoqz proponit noxalis committitur. h. ꝺ. ¶ Nota ꝙ actio de dolo que proponitur de peculio nõ est ꝓprium nomen actionis alias non concurreret cum actione de dolo.

1 ¶ Homines scelerati dicuntur infames.
2 Prodigus in iudicio aliquando per ſeipſum agere potest.

Merito quoqz. Actio de dolo nõ ꝺ̃ dat ꝓ modica ſumma nec in parentes nec in patronos nec vilissimo hõi cõtra hominẽ aut honestates ſed ꝓponetur in factũ. h. ꝺ. vſqz ad. l. heredibus. ¶ In textu ibi paſſim. id est idiſſicte. no. hic qꝺ duplici inſpectiõe. l. rõne ſumme, ⁊ rõne personarũ. Jtẽ hec secũda est duplex vna rõne revenientie, altera rõne fame. ¶ † Secundo no. qõ homines scelera-
1 ti ſunt infames infamia facti nec intẽdit actionẽ famoſam cõ-
2 tra hominẽ excellẽtis fame. ¶ † Itẽ no. ꝙ prodigus põt agere in iudicio per ſeipm anteꝙ ei interdicat. vñ videtis hic ꝙ licet nõ moueat actionẽ de dolo: tamẽ agit in factũ. hoc in iudicibus, in ẋctibus. dic de vſuca. ꝓ emp. ſi quis cũ sciret. per Jaco. de ver. ob. l. ſi is cui bonis. per Bar. ⁊ adde. C. vñ vi. l. ſi qs in tãta. ¶ Itẽ not. ⁊ alibi melius nõ reperitur quod licet in narratiõe fiat eadem narratio actione de dolo, ⁊ in factum surrogatur qz factũ nõ potest narrari niſi ꝓut est: tamẽ in conclusione nõ concludit eo modo. ex quo apparet ꝙ tota vis libelli cõſistit in conclusione quia conclusio ꝓcedit diffinit tullius est exitꝰ ⁊ determinatio totiꝰ oratione: est ergo ius ꝙ forma excipiẽdi: vt. l. ſ. labeo. ꝙ. de fiu. ⁊ ibi ꝙ Ja. ¶ In gl. cõputant. ibi. cũ qdã. nor. bonã gl. qz videt ſolvere brocardũ qõ dictio, vſqz ponat inclusiue vel exclusiue. Nã aut ponit in. l. tũc ſi includeret eſſet cõtra mẽtẽ vel intellectũ. l. ⁊ tũc excludit aut ecõtra ſi excluderet eſſet cõtra mẽtẽ vel intellectũ. l. ⁊ tũc includit. aut ponitur ab hoc ⁊ tunc aut in caſu odẽ: ⁊ tunc ſi cõclusio cõtineret odium. ⁊ tunc includit. vt ex hac. l. videtur colligi ſcõm Jaco. de ra. Ly. remittit ad notata p eũ. C. de nup. a calligato. inepte ordinat ista mẽbra. quia diſtinctio huius glo. procedit qñ verba proferuntur a lege: ⁊ ipſe arguit qñ proferũtur ab homine: ideo dicit digin. l. meminiſſe. ẋ. de officio proconſulis. ¶ In ea. gloſ. ibi. aut facta ꝟ. fi. Tu dic qõ ratio est: quia actio de dolo est ſubſidiaria: ſz nõ actio furti. facit. l. ſcio. ẋ. de iſte. reſti. ¶ In ea. gl. ibi. ꝟ. possunt. sed ratio est ibi natura contractus. quia modica impenſa pertinet ad impendentem.

Bald.

Additio ſiue apoſtilla Baldi.

1 ¶ Res sequestrata ex ꝙtumacia vnius partis redditur alteri.
2 Reo absoluto nullum ius videtur reſeruatum agentiin caſu euictionis.
3 Ex ſententia abſolutoria agi non potest.
4 Actio penalis an tollat perſecutoriam.
5 Locans equũ ⁊ locatoꝛ reduxit deteriorẽ: atũ vtrum locans cogatur abſqz intereſſe recipere.

Si oleum. Accipe. no. ergo ꝓ tẽ ſi tu non poſſideas. vt. ꝟ. de ac. poſ. tereſſe: qz ꝙ poſſeſſore haberis iſto caſu cũ habeas neceſſitatẽ rei reſtituẽde ſeu reſtitui facẽde: ſz põo. ar.
1 ꝓpter moꝛã actoꝛis fiat renouatio ſeqſtri. ¶ † Itẽ no. rẽ ſeqſtratã ex ꝙtumacia vnius ꝑtis reddi alteri ꝑt ſz gu. Abſolut⁹,
2 no. formã ſnie in noxali qñ ſeru⁹ añ ſniam daꝝ ꝓ noxa. ¶ † Item
3 no. ꝙ reo abſoluto nullũ ius vꝫ reſeruatũ agẽti in caſu euictionis. ¶ † Itẽ no. ex abſolutoria ſnia agi nõ poſſe. Jtez quo hoc creditoꝛ ꝑt euincere ſi nõ, euicerit tenet noxali ergo ob. ex ep. dolo facis. Rñdeo. imo nõ tenet: qz ſemel fuit actũ ẽ eiꝰ anthorẽ ⁊ daꝝ ꝓ noxa. ⁊ abſoluto. anthoꝛ. ẞ. l. ꝓri. Eleganter recita ſic apparatũ ſm pe. ¶ Opp. ad id ꝙ dr qꝺ actio de dolo datur in manumiſſum. ẋ liber factꝰ nõ tenet de geſto in ſeruitu. vt. l. eum actũ. Sol. ibi in ẋctiꝭ vel quaſi, hic in delictis. ⁊ qꝺ dolꝰ ꝙ ſtat ꝛ noie gñis dicaꝫ delictũ paret, ꝟ. eo. ſab. ⁊ l. ſi oleũ. ꝙ. pe. Sz ꝙtra hoc app. qz qñ ſeruus delinqt in ipm dñm nõ tenet liber factꝰ. vt. l. ſi. So. duobus modis: vt in gl. pe. approbat primam ſo. gl. vel dic ꝙ dñs nõ agit: verũ est qñ ipſe vim potuit vleiſci. Nã perciſſe videt libertatẽ dãdo: ſed hic nõ potuit vleiſci: qz ignorauit: minor. dolus ꝫ in ſe ignorãtiã. vel dic ꝙ hic dolus est directus in ipſo quo prior. ⁊ nõ erat dñs: ſz emptor. vñ indicat cõmiſſum a ſeruo alieno. ¶ Scõo opp. ⁊ videt qõd ex ẽplo Julia ni alia rõne nõ cõpetat de dolo cõtra manumiſſum: qz deſ in tẽp. reſtitutio cõtra emptorẽ. vt. ꝟ. de minor. l. ꝟ. Sol. dicit gloſſ. ꝙ emptoꝛ hic erat talis ꝑſona cõtra quã nõ dabat reſtitutio. Jta est truffa. ſcõz pe. vñ dic ꝙ hic ideo nõ daꝫ reſtitutio: qz ẽptoꝛ nõ est locupletioꝛ dato quod habeat ius patronatus: tñ hic non ꝛimat. vt. ꝟ. videtũ. de le. j. ꝟ. ꝙ. de pre. ẋbis. naturalis. ꝟ. ſi. ſcõz

De. ſed

ptr.sed ℨ hoc opp. qđ hic ꝺt de pecnlio qđ est reuocabile.sed ꝺic qđ litera loquit̃ respectu serui non respectu peculij.vt.ℨ.tit 1 in cle.ℨ.iterꝺum ¶ Quarto op. ꝙ actio penalis nõ tollat pfecutoriã:ergo actio furti non tollit actionem de dolo:vt ℨ.ꝺe cõꝺi.fur.fi ꝙ fur.Glos.ꝺicit ꝙ tollit.Ꝑe.reprobat ꝙ nõ tollit actio de dolo actione.fur.sed vi condictiõis furtiue.Vñ actio de dolo non cõcurrit cũ alia actione mere penali.Ꝓ glo.facit qꝛ fur hꝫ spãle nomen delicti.ergo ꝺato ꝙ sola penalis oriatur actio.vt furti,ꝛ nõ cõdictio:tñ nõ ꝺe dolo.vt no.hic i fi magne glo.Sed hec rõ nõ ꝛcludit.vt.ℨ.eo.fi qs affir.ℨ.vlt.ℨm ꝑet.vñ obligatiõe interesse ex mora.ℨ ex culpa sine ꝺari iꝺe est.vt.ℨ.ꝺe rerũ per.l.i.in fi.ꝛ no.in fi.ꝛ no.in fi.ꝺe act.ℨ.actionũ.in pn.non ob.ꝙ nõ cõtineat hic in forma ℨctus:nã illa rõne ꝛcludit circa ꝑmittuã actionẽ nõ circa secũꝺariã vt.l.iii.non ꝺiuiꝺunt.ℨ.celsus.cuꝫ fi. qꝛ illa tacito iure venit pro peti.ꝙ estimatio deteriorationis.ve niat officio iudicis.est.l.nõ solũ.ꝺe rei vẽꝺ.ꝛ ℨ.fi vsusfructus pe. l.iii.fruꝫ ℨ.verum.Rñꝺeo ibi in reali vbi psonales prestatiões non veniũt iure actionis nisi in actiõib⁹ mixtis.vt inſti.ꝺe acꝯ.ℨ.ꝺã.hic logmur in psonalib⁹. ¶ Tertio,op.qꝛ vſ ꝙ i bone fi ꝺei ℨctib⁹ recipiendo rẽ videaꝝ remittere interesse.vt.l.centum capue.ꝛ.l.vlti.Solu,ibi veniebat per offñ mercenariũ.hic iure actionis.Alij ꝺicũt aliuꝺ in pena ꝙ i interesse.vt i gl.ℨ.retigi. ¶ Quarto ꝛ nũc venio ad ℨctus stricti iuris ꝛ op.primo i gñe. scõo ad exẽpla lſe.Oppo.ergo ꝺr hic agi ꝺe dolo.ℨ.lex est expressa ꝙ in stricti iuris agit actiõe ex illo ℨctu non ꝺe dolo.ꝺe l.i.bmõi.ℨ.ꝺes.Sol.hic in stricti iuris natura ꝛ effectu ibi na tura:sed non effectu.vt.l.in minore.ſm gl.ꝛ oẽs ¶ Iteꝝ op.ad idẽ qđ non agatur actione ꝺe dolo sed iudicis officio.vt.ℨ.ꝺe solu. Iqui fibi.ℨ.fi.iũ.rñ.So.aut res fuit deteriorata pendente iudicio ꝛ venit interesse iudicis offõ.vt ibi,aut non pendente iudicio ꝛ loquit hic ſm Bꝝ.ꝛ ꝑe.ꝛ est ratio.ℨ.ꝺe edi.edic.l.iteꝫ fi. ¶ Sexto op.ꝺe l.mora rei.ꝺ xbo.obl.formaꝫ op.ſic.idez iuris est ꝺe toto ꝛ pte vt.l.q ꝺe tota.ſz fi res in totũ perijt culpa ꝺebitoris cõuenit ex ꝙmissiõe:vt l.mora.ꝛ.l.si seruũ.ℨ.ꝺe obl.ergo idẽ fi pars.Sed cõstat ꝙ ꝙ deteriorationẽ perit pars rei.siꝺ qđ nũc nõ est qđ ꝙꝰ erat.ℨ.ꝺe iuꝺi.ꝙponebaꝫ.ergo.ꝛc. Sol.argumẽtũ pcedit ꝺe parte substantiali.ſz hic nõ perit ps substatialis:ſz accidẽtalis sine qđa qlitas ꝛ hoc cõstat in ꝺirapiõe edificũ vel succiõne arboꝝ.Illa ẽ pars substãtialis q̃ corrupta ꝙ oẽs sui ptes corũpit subiectũ.sed si auferaꝝ ꝺe fundo edificiũ omne edificiũ ꝛ ois arbor tamẽ fundꝰ remanet.ergo ptes ille non fuerũt substãtiales.Sed ℨ hoc op.ꝺe veneno:qꝛ per partes totũ subiectũ corrũpit.ergo est ibi ꝺefectꝰ in ipa substãtia.Rñꝺeo nõ consyꝺeramus substãtiã nisi in forma in qua ꝺeꝺucit ℨctus:ſz nõ ꝺeꝺucit in ℨctꝰ:nisi sub forma ꝺari aut traꝺi ꝛ in hac forma nõ est corrupta ergo ꝛc. ¶ Septio op.vſ si ꝺebitor fuꝺi incidit vineã a toto detrahit partẽ.Rñ arboꝛes penꝺentes pars soli sunt.vt.l.fi.ℨ.pe.q̃ in frau.cre.ergo non liberatur ipso iure ab illa parte.Rñꝺeo verũ est ꝙ sunt pars tñ non formalis sed accessoria.vñ ꝓnt cõſyꝺeramus formã ℨctꝰ non sunt pars:sed accessoria. ¶ Octauo opponit ꝺe.l.iul.ℨ.qui fundũ ꝺe ver.ob.Sol.hoc ꝺicit in ℨctib⁹ qđa veniũt ſm formã cõtractꝰ,a ista ꝺebẽt ipleri alia nõ ꝛtingit liberatio.l.cũ qs.ℨ.qui hoſes.ꝺe sol.qđa sunt materialia ℨctꝰ:a idẽ ꝙ cautio prestet:ꝛ ꝺ.ℨ.fundũ.ꝛ.l.acta.cõuẽta.ſ.ꝺ.ℨ.em.Quedã sunt accessoria a tñ ibi ꝛtingit liberatio.vt.l.iiij.C.ꝺepositi.Quedã sunt cõno remota ꝛ extrinseca a ℨctu:sed nõ in re ipa cũ res ꝺeteriorat:ꝛ tñ ꝺic vt.ℨ.ipi.ℨtio. ¶ Op.si seruꝰ venenatꝰ post traꝺitionez moriat fingit mortꝰ retro.vt.l.ita vulneratꝰ.ad.l.aq.ergo fingit nõ sol.a sic ꝺz agi psonali.vt.l.si seruũ.ℨ.fi.ꝺe ꝛ.ob.Solu.illa fictio ẽ solũ qad punitionẽ.cris nõ qad liberationem obligatio nis sino inſicit i hoc veritas.vt hic.Op.ꝺr hic q tradiꝺit;fundũ imposita seruitute liberaꝝ ab actione stricti iuris ℨ.ꝺe so.cũ qs.ℨ.q hoiem.ꝺe leg.ℨ.meuius.ℨ.fundo.Sol.hic in alijs seruitutib⁹ ibi in seruitute vsusfructꝰ q̃ est pars ꝺñij.ꝛ sic nõ ob.Op. ꝙ etiã in stricto iure nõ agaꝝ ꝺe dolo ſz iudicis officio.ℨ.ꝺe rei vẽ.nõ solũ.so.ibi in reali hic i psonali. Mã actiões reales habẽt instar bone fidei.vt.ℨ.ꝺe vsuris.videamus.ℨ.si ac.ſm ꝑet.Op, ℨ so.istã.ꝺe.l.exhibiti.C.ad exhi.ſz ꝺic ꝙ actio ad exhibẽꝺum est personalis,ℨ sit scripta in rẽ.l ¶ Quero q̃re liberaꝝ tradens rẽ seruiẽtẽ:ꝛ nõ tradẽs hypothecatã.Rñ.qꝛ per hypothecariã aꝺuocari põt possessio:sed non p confessoriã.ℨ.ꝺe enic.ꝙ ad seruitutes ꝛ.l.sicut vẽꝺitor.in pn. ¶ Quero vtrũ labeo bñ ꝺixerit in alq̃ ꝺic ꝙ sic in ꝺicto.sed non in rõne ſm Jo.Bl.ꝺicit quoꝺ in nullo bñ ꝺixit.Cui ob.qꝛ in ꝺubio est actio in factũ ſz rñꝺeo:qꝛ ibi ꝺubiũ est in iure hic nisi i facto.ꝺic ꝙ in rõne oĩno male ꝺixit:sed in exẽplis ꝺicit bene in vno tñ casu:ſz in ℨctib⁹ stricti iuris vbi nõ est cauſ.ꝺe dolo. ¶ Querit,glo.locaui cuiꝺã equũ ipse reꝺdit mihi deterioratũ.vtrũ cogoꝛ recipere absq̃ interesse,glos.quoꝺ sic,qꝛ ꝺiuerse sunt actiões.Petrus contra, nã ex eaꝺem causa ꝺescẽꝺũt.vt.ℨ.ꝺe vsuris.tutoꝝ.ℨ.lucius.Bul. iꝺem quoꝺ Pet.si cõstat ꝺe deteriorationẽ si nõ constat not. quoꝺ gl.ꝛ ꝺe hac.q no.in Spec.ꝺe loca.ℨ.iam ꝺicendũ.verſicu, sed qꝺ ecce. ¶ Quero vendiꝺisti mihi fundum nunqꝺ possis nõ soluto ꝓcio nec re tradita succiꝺere arboꝛes que sunt in fructu.ꝺico quoꝺ sic vt sꝑiuã ceꝺuam.ꝺe acti.empti.iulia.ℨ.ex vendito.ꝛ hoc intelligitur ꝺe his que nõ sunt in fructu rei vendite.

Baldus.

Non debet. Reuocatio in ꝺubium. quiꝺ vult ꝺicere litera ꝙ boneſi ꝺei mẽtio fiet.Respõ.qꝛ licet narretur ꝺolus non excluꝺet principaliter ratione ꝺoli vt ꝺolus purgetur: sed solũ,vt ꝺamnum refarciaꝫ.vñ cõcluꝺendo ꝺicit sic.ꝛ qꝛ boneſi ꝺei non congruit vt aliqs ex sua malitia locupleteꝫ ꝛ alius ꝺãnificetur.ideo peto.ꝛc.sed in actione ꝺe ꝺolo ꝺices sic.ꝛ quia congruum est ꝺolum puniri ideo peto.ꝛc.vñ cõclusio in actione in factũ ꝺiuerſicatur a conclusione in actiõe ꝺe ꝺolo penes rationẽ concluꝺẽꝺi qđ ꝺeclarat Ly.C. ꝺe eꝺẽꝺo.l.edita.ꝛ.C.eo. l.superstite,in lectura.vbi vide.

Heredibus. In pſona heredis variatur modus agẽꝺi qñ ꝺefunctꝰ prebatur iure speciali.ꝛ heres heredis vtik iure communi.h.ꝺ. ¶ Nota qđ actio q̃ non ꝺabatur contra defunctum propter reuerentiam persone ꝺatur cõtra heredẽ. ¶ Itẽ aꝺuerte alia rationeꝝ actio ꝺe ꝺolo cõtra heredẽ non infamat.vt.l.furti.ℨ.si quis alieno.ℨ.ꝺe infa.ergo non est opus variare modum concluꝺẽꝺi in heredem. ¶ In glo.nota contra.ibi,in actione ꝺoli,contra heredem. ¶ In ea.gl.ibi. sic eñ. nota formam libelli contra heredem in actione ꝺe ꝺolo. ¶ In eaꝺem glo.ibi.ꝺefuncti.hanc tenet gloſſ.j.eoꝺem.l.itaq̃. ¶ In eaꝺem glo.ibi,vt ꝺe ꝺolo.que incipit ab herede ex facto ꝺefuncti nec hoc est nouũ.C.vt ab hered.ꝛ cõtra here.l.j. ¶ In eaꝺẽ gloſſ.ibi itaq̃ hec est vera.ꝛ vide quoꝺ nota.ꝛ legitur.ℨ.ꝺe infami.l seruus.

Iteꝝ in cause cognitiõe. In pupillum ꝺatur actio ꝺ ꝺolo hereꝺitario nomine non ꝓpter̃ si sit ꝺoli capax.Ex ꝺolo tutoris tenetor pupillus quatenus est locupletatus ꝛ similiter vniuersitas ex ꝺolo aꝺministratoris ſz ipſi aꝺministratores tenentur precise.iꝺem in procuratore ꝛ ꝺño.hoc ꝺicit vsq̃ aꝺ.l.ſz si ex ꝺolo.ꝛ.ℨ.vltim⁹.ꝺicit ꝙ pupillus ꝓximus pubertati potest committere ꝺolum.

Sed si ex ꝺolo. No.in ℞.ſz an.ꝙ vniuersitas nõ ꝑt ꝙmittere ꝺolũ ſz vere sed interpretative:quũ maioꝛ pars vniuersitatis ꝙmittit,sic. ¶ Iteꝝ qđ ꝺol⁹ priorũ non obligat aꝺ penã ipaz ciuitatẽ:ſz ipsos priores staruẽtes. ¶ In gl.quasi ꝺicã ibi,cõcliꝺ:iꝺe not.C.q̃ sit lõga cõſuetu.ꝛ intelligẽ ꝺe concil.habenteant hoꝛtatẽ. ¶ In glo.sed quare.in fi.no.qđ ꝺñs qui non restituit extoꝛtum illicite a procuratoꝛe ꝺicit habere ratum.hoc ꝺicit.

In hac actione. ¶ In actiõe ꝺe ꝺolo requiritur ꝺesignatio ꝛ libellus specialis ꝛ non generalis.h.ꝺ.

Item exigit. In gl.vt hic.ꝛ.C.ꝛc.ibi,liberorũ.Ista gl.sentit ꝙ illa lec.hẽat locũ etiã vbi ciuiliter agit ꝺe crimine ꝙ est verum si infamat:ſz si nõ infamat nõ est necessaria tãta specificatio ꝛ coarctatio ſm Bar.ſz an specificatio que requirit̃ in libello regraꝺ in ꝓcuratoꝛe ad opponẽꝺũ hmõi criminali:ꝺic vt nota.in.c.ſ.ꝺe ꝓcu.in cle.ſz an specificatio ista regratur in excipiendo sicutin agendo.ꝺic vt not.in.c.presentiũ. ꝺe test.li.vj.in novella.ꝙ panoꝛ.in.c.cõstitut⁹.ꝺe electio.in clemen.Sed qđ si libellus non erat bene formatus:tamẽ reus cõfitetur,an sit condẽnãꝺus:ꝺic quoꝺ sic, qñ erat ꝺefectus forme ſz nõ materie.vt.in.ꝺ.c.cõstitutus.ℨ.fi. ¶ Extra querit̃ quiꝺaz accusatur quoꝺ ꝓcussit aliqđ in collo:ꝛ probatur ꝙ in capite: an ꝺebeat condẽnari.ꝛ ꝺicit quoꝺ non:qꝛ aliuꝺ est intentatum quam probatum ſm Huſ.ꝛ aꝺꝺe Jaco.in.l.ℨ.ex hac.vi bo. rapto.in Spe.ꝺe actio.ꝛ pet.ℨ.j.ver.penul.

Additio siue apostilla lecture vacantis in.l.sed si ex dolo.

Baldus.

Sed si ex. Quãꝺoq̃ aꝺ ꝙmissionẽ pene requirit̃ precise ꝺolus: tunc ꝺolus tutoris nõ nocet pupillo:vt hic.tñ quãꝺo pupillus non est in ꝺolo non pꝺest.vnꝺe quoꝺ est locupletior extoꝛquetur ipſi pupillo.vt hic. Qñq̃ pena committit̃ ratione contractus non ratione ꝺoli.ꝛ tunc si procedit obligatio in pſona pupilli mora ꝛ fructus tutoris facit eum incidere in penam. ꝺe verbo.obligatio.ſz si ex stipulatu.ꝛ.l.q rome.ℨ.coheredes.ꝛ j.ꝺe re milit.largianus.ꝛ vide Jac.ꝺe ere.ꝺe tuto.ꝛ cura.ꝺa.ob hꝫ.l.si impubeꝛi.ℨ.fi.sed in ter.vide ꝙ not Innoc.ꝺe elect.quia propter.in gloſſ.post qđ ille.vide Innocen.ꝺe seruis non cẽꝺiñ.in.c.ꝺe famulis.ℨ.in hac.Et in hec fit specificãꝺa in pcu.a

tore? an sufficiat gsti: vere gsoliter ed opponendū cisa? defectus. dic vt not. in c. ij. de procu. in clemen. Vide in l. ij. ff. ex hac. vi bono. rapto. p Ja. de are. In quod hoc hic obtineat excepto nō loquor quantū ad substantialia. nā dic vt in glo. sed quoad adminicula siue accidentia: vt circa locum ? tempus. vide de testi. possunt. per Archi. ? Jo. an. in novel. de elec. c. consti. in cle. pperā. Sed pone accusat? de homicidio nō seruata forma libelloz confitear? malefactū. an potest condemnari. ? dic ꝙ sic. vt dic. c. cōstitutionem. ff. vlt. quod est notandū. Designari. vide in spe. de ac. seu. pe. ? C. eod. l. si factum est. vide archi. ij. qō. vij. libelloz. In glo. q incipit. ff dicat nil facile. ibi, qō concilio. Nota quod concilio prohibetur committere fraudem. ergo nō potest rumpere fidem quam dedit per suum contractum qz nō minor requirit? legalitatis observantia in pluribus. l. in consilio quam in vna singulari persona. vnde si commune facit. l. contra suum contractū ? per hoc rumpit fidem debitā ratione mētionis, si rumpit ad agendū condictione ex sua. l. petetur. ex. de. doli. si rumpit ad excipiendum peretur replicatione doli. sic fiet replicari debet lex prima. in fi. de exceptio. doli. cū fi. facit. C. de trā. l. preses. ff. ij. plane. quod vi aut clā. C. de ac. ? obli. sicut. C. ō verū ad ciui. l. ij. ij. xl. ne fiscus rem quā vendidit eniucat. l. i. cū fi. Nā lex nō potest tollere contractū ex quo erat obligatus legislator esto qō posset n si obligatio nō esset. vt. ff. de cōdi. ob cām. l. si pecuniā. argumētū. In gl. ? que incipit, nota cōtra heredes. in fi. in. l. heredibus. ff. co. ? sic movet testatoris actio in factam cōuertitur in actione de dolo prorsus in alium. Nā lite cōtestata contra defunctum ex eadem instantia sit cōdemnatio quod not. facit. ad notata per Dyn. institu. de actio. ff. j. ? est hic per viam successionis: quia vna actio succedit loco alterius. ff. defectu seruus.

Additio siue apostilla lecture vacantis. in. l item. Bal.

ITem. Querit hic Bul. actum est contra aliquē de iniuria facta ?ße pcussiōis i capite: eadē nō est probata percussio facta in capite: fz in spatulis, an possit seq condēnatio, ? determinat qō non comprehendat. vide Archi. lxxix. distinctione. si quis. In glossa, que incipit: vt hic. ibi. l. libellorum. Ista glossa sentit quod forma legis libelloū debeat hic seruari. ? sic non ꝓcedit libellus sine tēpore licet regulariter sit: secus in ciuilibus nō famosis. vt. c. abbate. de regu. iur. lib. vj. sed quid si libellus pōt concludere secundū vnū aliud nō, tunc videt tēpus specificandum. l. qui aliter. ff. j quod est verū, si reus hoc petat, alias non. de rei ven. in re si. in fi.

SI plures. Si pluribus committētibus dolū vnus solait rem vel rei estimationē ceteri liberantur. h. d. ista lex. Baldus.

1 In actione de dolo ? ꝙ metus causa condemnatio propter timorem augetur.

2 Pena arbitraria ita potest duplicari contra magnatē sicut certa pena.

ARbitrio. Re nō perēpta actio ō dolo est arbitraria. Ea vero perēpta nō est arbitraria quantū ad deferendū iuramētū in litez quod est affectionis. h. o. ¶ Nota quod in actione de dolo ? qō metus causa augetur condēnatio propter morz. Secūdo no. ꝙ vbi ante primā sentētiam est certū quod res potest restitui nō debet sentētia formari ad rē ipsam sed ad estimationē in qua cū nō cadit affectio nō cadit iuramentū in litē. In gl. est enim. ibi, ? sine hoc idē euā si nō arbitraria. In eadem glo. ibi. curare. ff. ꝙ res restituatur. In gl. tribus modis. ibi, ꝙ si possessor vel exponē ꝙti. res. i. affectio est. ¶ In gl. mo. in fi. no. qō vbi est incertū simplū est incertū quicqd multiplicatur simplo. ? facit ꝙ pena arbitraria ita possit duplicari contra magnates sicut certa pena.

De eo qui. Cōtra cōmodātē falsas mensuras vel pōdera nō ꝑpetit actio de dolo si ꝓpter actionē ex eo contractu in alium st regressus vel ille sit non solnē do. ? glo. istius. ff. est melior ꝙ sit in iure. In tex. ibi. cū ille. cōmodans. In gloss. quo casu in princip. not. optimā gloss. de remedio cōtra tenētes falsa pondera vel mensuras. In ead. glo. ibi, vel dicas. no. ꝙ error in pondere impedit translationem dñi: qō est no. ꝙ mercatorib? q vēdūt lanā ad pōd?. ? si. In ea. gl. ibi, si aūt. ff. loquit qñ falsa sunt pōdera adhibita ab ipis ꝑtibus hic qñ a tertio. In ea. gl. in fi. no. hāc gl. cōtra tabernarios qui vtuntur mensuris iniustis. In glo. j. istius. ff. not. quod venditor mensuram debet acquirere suis expensis ? non emptoris.

Si cui? dolo. Cū vi instātia lapsu tpis sopita nō restituit. fz ff cui? dolo perēpta fuit agit ad itereſſe p actionē ō dolo. h. o. In tex. ibi, lis. i. instātia litis. frā. accipe intelligit tex. i pma cā. fz fz scdaz lec. gl. pt. intelligi dt in cā appellatiōis. ? tunc dicit ꝙprie. ? tecit. l. tal. pactū. ff. qui procanit. ff. de pa. habes ergo duas lecturas. vnā in cā pma, alterā in cā appel. ? vtraq; fa, ibi res ? lis. In tex. ibi, lex. adūcies metā iudicio, ? no. qō ista meta est ꝑil. a. In gl. pone. ibi, possum resti. ? idē vt tenere gl. in aut. de h? q figura. sec? in ꝓtractiōe tertō. ? in hoc cū ista cōcordat. q; intelligit istū. ff. in dolo tertō. In ea. gl. ibi, ad cetera tempora. nec. ꝓter id qō o fi. de cā criali. ꝙ expense ? dāna veniunt per actionem de dolo in iusto casu. adde in cā criali qō habes in. l. iij. C. qui accu. non possunt. In eadem glossa. ibi, vt superiori casu. vel dic ꝙ in. ff. nostro pertz instātia: non actio. vel si actio fuit actori negligēs quā negligētiā cōmisit dolo aduersarij que prepōderat culpe. Si aūt nulla negligētia posset imputari vel non currerent tempora vel daretur restitutio. vt. ff. de minoribus. infra de excu. tuto. l. ij cum ipse. ? hoc in ciuilibus sed in criminali non datur restitutio. vt. l. auxilio. ff. de minor. In eadem glossa. ibi in fi. extra not. quod instantia perēpta ipso iure per lapsum temporis quod etiam per iura ꝓgestorum erat quoddam tempus ꝓrogatū instantie.

Si seruum. Contra occidentē seruū alteri ꝓmissum cōpetit actio de dolo creditori ei nō agl. debitori. h. o. secundū superficiē litere. In rege. ibi, in eū, scz occisorē. In tex. in. scz promisser nota quod debitor speciei eius interitu liberatur. Scdo nota qō ex quo alia actio non competit creditori datur de dolo contra occisorē. Itez not. qō domino non daf actio. j. agl. qñ per mortē serui non est in aliquo damnificatus. qz erat alī pure debitū. ? hoc intelligit dupliciter vno modo quod nō competat actio legis aquil. nec quātū ad originē: nec quātū ad exercitium: quia non interest. ? hoc tenet pe. ? glo. j. ad. l. aquil. l. proinde. alio modo quod competat in habitu ratione dominij. vt j. ad. l. aquil. hanc scripture. ? arg. j. de fur. l. si vēdidero. cū nō ꝓpetat quoad exercitiū. ? hoc vult hic gl. ? Dy. effectus est: quia si actio competit in habitu potest cedi ei cuius interest si nō cōpetit in habitu nō cadit cessio. ? iste passus est subtilis. ? examinat per Cynū in cōsilio. l. si decesserit. ff. qui satisdo. cogā. ? per eundē. C. de cōtrahē. ? cō. stipu. non morituū. Ex predictis habes an ille qui non pōt exercere acē. posset eaz cedere. nā aut non potest exercere: quia nec habet aut est in se elisa. ? tūc ml operatur cessio. facit de exceptio. doli. apud celsaz. ff. si cū le. Aut habet, sed quia sua non interest repellit. ? tūc si cedit ei cuius interest valet cessio. vt no. in. l. ij. in principio. C. de iure dot. In glossa, scilicet mihi stipulāti. ibi, ? intellige. hoc referas ad actionē de dolo ? sistat argumen. ad hoc. ff. ex qui. cau. in pol. ea. l. fulcinius. ff. quid si latitare. In ea. glo. f. nec mihi. quia non commisit dolum contra me. argu. tamē contra. ff. de iniur. eum qui nocēte. ff. penult. In ea. glo. ibi accusari. f. criminaliter. In ea. glo. ibi fm Roge. fz hanc so. tenuerit Dy. cū legit hūc. h. ū reine. qz dixit ꝙ text. denegat. exercitū actionis qz debet eam cedere. sed actionē ibi habet vel respexit hic tēpus: a post cessionē dicitur non habere: tamē Bul. dicit qō est in electiōe stipulatoris an agat de dolo vel ex iure cesser. ? sic ytraq; habet locū scōm eū. Sed cōtra hoc instatur qz ibi est alia non fz locum de dolo. ff. ea. l. ij. ait pretor. sed ipse respondet qō illud est verū qnādo habet locū alia actio immediate. i. sine cessio. Si aūt cōpet alia actio mediate. i. adest mediante cessione: vt est hic, tūc habet locū etiam actio de dolo si volo eam eligere. quia est imqūi ꝓtertia cessiōis fiet de denegari actio. de do. fz Pet. dicit qō non habet hic actio. l. aquilie. nec cessio. fz de dolo tantum. ꝓ. quo facit. l. proxima. in fi nec obstat. ad. l. aquil. l. legis aqlie actio. qz ibi homo occisus fuit. ꝓmissus in diē vel sub cōditiōe: hic pure nec ob. l. huic scripture. ea. ti. qz ibi loquit in legatario q nō fz creditor. aū adita hf ditatē. vt. l. ij cui. j. de actio. ? ob. hic in creditore ?o fz pre. ? Cy. in addi. vñ in. l. huic scripture nō fz hf? liberat?. fz nō licuisse i obli. ꝓpterea totū ius agendi cōcernit eū acī nō erat legatū qcēp. hyis sustinere. Hug. potes dicere ꝙ actio de dolo nō cōcurrit cū alia sumēte originē i eadē ꝑsona fz bñ. currit cū alia cessa qz sumūt originē in ꝑsonis diuersis. In. e. gl. ibi, ? sic intelligo, cōtra istā gl, ? est alia glo. j. ad. l. aquil. pinde, que fuit additio Fran. acc. vide etiam hic per Ja. bu.

Additio siue apostilla Baldi.

1 Dolus dans causam cōtractui facit cōtractū nullum.
2 Cōtractus ex quo est ipso iure nullus an transeat dominum.
3 Dolus incidens nunquam nullum reddit contractum.
4 Actio ciuilis de dolo an oriatur ex delicto.
5 Fundum debens non potest domum diruere.

ARbitrio. In tex. ibi, sequit. no. hoc verbū denotat intermedia inter ꝑmas ? secundam sententiā. ? sic due sententie tenent in arbitrarijs. vna sup re, alia super itereſſe declarato ꝑ iramentū in litē ? taxatione iudicis. vel dic vt. ff. dicit excepto. ff. hec autem actio. qō met. can. ? ff. contractus. In tex. ibi no. vide

vide Inn. de renunciatio. super hoc in magna gl. vide oino. In. de sepul. certificari ad fi. Adducitur. sed iudicis arbitrio committit: nã si erat meta iposita ꝛ pretaxata iã non esset arbitraria. ¶ In tex. ibi, taxatione. Ab ista taxatiõe an possit appellari. not. In. extra ꝙ me. cã. eo. ¶ In tex. ibi, protinus. s. i pria snia sine nouo processu. s3 nonne stultus est iudex qui repetit ꝛ cõdemnat in estimatiõe nõ petita vt. C. de fideicom. lib. l. fi. Respondeo illa loqtur re extãte hic re pempta. nam estimatio loco rei succedit. ꝛ ad de ꝙ no. s. tit. j. cum excep. §. s3 si quis per vim. ꝛ. §. contracta. in fi. ꝛ per Inn. de sen. exc. sacro. ¶ In tex. ibi cõdenari. s3 an estimatio possit peti. ꝛ vꝛ ꝙ nõ vt no. j. de N. obli. si seruũ. §. pe. ꝛ de cõstitu. pe. promissor. de condemnatione constat quod ideo hic fit in interesse. qꝛ actio est arbitraria fm Guil. tu dic vt. j. de confes. Iul. ꝛ. j. q̃ snie sine appellatione rescindantur. Pau. ꝛ insti. de actionib⁹. §. actionum. i prima magna gl. ¶ In tex. ibi fac. ne. no. ꝙ lex q̃ iponit, intelligit iste text⁹ de actione penali q̃ tñ habet in se rei psecutionem vt actio. l. aql. vi bo. rap. ꝛ similes. Nũc aggredior materiã ppriã legis nr̃e p aliquas qõnes non exeundo glo. ¶ Et primo q̃ro p declaratiõe litere dꝛ hic qñ dolus dedit cãm contractui: cõtractus est nullus de cuius dolo loquitur. l. emptor. in seruis quibus lex iniquissimuz. Sed ipsi respondẽt quod aliud est in dolo prorsus extranei. aliud qñ ipsas res vẽdita dolum committit. vt hic ꝛ isti subtiliter mouẽtur: qꝛ res sicut persona est de substantia contractus. vñ qñ vitium est in re est in substantiali ɔctu. ergo ita sicut si eẽt vitiuz in psona alterius ɔhentis. j. de ɔhẽ. emp. si in emptionẽ. §. itẽ. hec opinio nõ est vera qꝛ vitiũ reale bñ ipedit: s3 dol⁹ nõ est vitiũ rei vt rei: s3 vt psone. Ideo alteri non nocet. hic gl. ¶ S3 ɔ gl. opp. de. l. apud celsũ. §. q̃situ. ꝛ. §. sicut legitima. ꝛ. l. si pcu. de excep. doli. Aut quis fundat vel habet necesse se fundare ex facto dolo si tunc dolus ei nocet non dol⁹ afficit rẽ: s3 qꝛ censent ambo vna psona. dic. vt. s. qõ quisqꝫ iuris. l. iij. §. is p quo. aut nõ fundat nec innat se ex eo: tunc non nocet. restat igitur reprobata opinio. Et ideo dicunt alij ꝙ hic ver. loquitur quando vterqꝫ fuit in dolo s. seruus. ꝛ emptor. ¶ Quibus obstat qꝛ vterqꝫ in dolo. ergo vterqꝫ potest cõueniri. vt. j. e. si plures. qõ hic negari vꝛ. Nã dꝛ qõ contra emptorẽ est agendũ. Sol. aut plures q dolũ cõmittunt sunt pariter pncipales in ipsa re. ꝛ loquit lex contra. Aut non sunt pariter principales ꝛ tunc aut loquimur in dolo incidẽter. ꝛ solus cõtrahens tenet: aut in dolo dãtis cãm ɔctui. ꝛ tũc traditione secuta. Pño est agendũ ɔ ɔhẽtẽ deinde si nõ est soluẽdo ɔ tertiũ fm gl. hoc nõ plꝫ. qꝛ supposito ꝙ vterqꝫ teneat actione de dolo nullus est ordo. arg. j. de cura. fu. si plures. s3 qñ contrahẽs tenet ex eo ɔctu. tũc cessat actio de dolo: qꝛ ex eadẽ cã non cõcurrit etiã alia etiã ɔ diuersos nisi in subsidiũ vt. j. pxi. l. Glo. finaliter intelligit tertio modo ꝙ hoc dicat de dolo solius emptoris ꝙ si dat cãm ɔctui ɔct⁹ sit nullus cui ob. qꝛ imo nõnullus sed annullandus. vt in actione ꝙ met⁹ cã. vt. l. si cũ exce. §. si quis p vim. s. titul. j. So. aliud in metu quam in dolo velato. vt. no. in. l. si mulier. §. si dos. s. ti. j. Rõ. qꝛ dol⁹ cõstãs h3 in se cõsensum hic dol⁹ velatus cõstãs h3 in se ignorãtiã ꝛ errorẽ. vnde peccat in ɔsensu q nõ adest: iõ cõtract⁹ null⁹. ¶ Scõo op. de. l. si dolo. l. si qs cũ aliter. s3 ibi i cõtractu stricti iuris. vbi ɔsensus l3 õ substãtia sit tñ est accessori⁹ forme ɔctus. Ideo sinõ reperitur peccatur in forma ꝛ tenet principale ꝛ per ɔsequẽs tacitum sine accessorium. ¶ Tertio opp. ꝙ tenet contractus cum ex eo agi possit vt. l. si res. §. j. So. t3 si decept⁹ vult sic de iniusto test. filio pterito. ꝛ hic gl. S3 ɔ hoc istat Pe. qõ precise teneat: qꝛ i forma essentiali, ꝛ itrinseca nõ est hoc peccatũ: sed extra venit. ergo t3. ꝛ hic approbat Pet. Tu dic cum gl. per. l. j. pro socio. l. iij. ad finem. ꝛ de actio. emp. l. iul. §. per contrarium. ꝛ. j. de mino. in causa. la secunda. Et ad rationem Petr. dico ꝙ imo resultat

2 hoc dictum in essentialib⁹. i. in cõsensu. ¶ † Scõo quero vtrum ex quo cõtract⁹ est ipo iure nullus transeat dominiũ. ꝛ videtur ꝙ nõ: qꝛ traditio nuda. Itẽ ex quo cõtractus est phibit⁹ qcqd sequit ex eo. vel ob id. pro saltem. vt illud dominiũ dꝫ remanere penes dolum passum ne plus operetur in trãslatione dñij causa nulla quam annullanda. vt. l. metus. §. volenti. Gl. determinat contra. s. quod dominium transferat. qõ probo: qꝛ causa proxima sc3 ipsa voluntas tradentis nõ est reprobata. vñ ex ea transfert non ex inutili contractu: sed ibi est prohibita alienatio. sed nõ sic. nõ ob. l. nuda. qꝛ nõ dꝛ nuda q̃ fit ex cã putatina. j. de ɔdi. inde. p totũ. Itẽ nõ ob. l. nõ dubiũ. qꝛ hic dico ꝙ nõ seqt ex eo. Nec ob. id sed ex cõsensu nouo ꝛ valido qui in traditione versat secundũ Iac. bu. vel fm Pe. illa lex intelligit qñ alias nõ valeret circũscripto ex contractu: s3 hic valeret ex sola causa putatiua fm Pe. Itẽ nõ ob. §. volẽti: qꝛ met⁹ afficit ipsam rem, dol⁹ nõ. ¶ Tertio quero qao iure rescindatur ista traditio ꝛ dic per actionẽ de dolo. Item p condictionẽ indebiti: ꝛ sine cã, fm gloss. cui ob. qꝛ actio de dolo nõ cõcurrit cũ alia. S3 dic vt i. l. si cũ exceptiõe. § cũ q met⁹. gl. hic videt sentire qõ cũ vtili in rem nõ cõcurrit sed falsum est in casu. §. cum qui al eg. vbi cõpetunt tres

3 actiones. s. de dolo, ꝙ me. cã, ꝛ vtilis in rem. ¶ † Quarto quero quare dolus incidẽs nunqꝫ nullũ reddit cõtractũ. Rñdeo. qꝛ in tali cõtractu nõ committit dolus simpliciter sed scõm qd. ꝛ sic cõtractus non vitiat. ar. j. de contrahen. empt. officio. ꝛ. l.

4 domũ. ¶ † Quinto quero vtrũ ex delictis oriat ciuilis actio de dolo: dic vt hic p Pe. ꝛ. j. eo. si quis affir. §. fin. ¶ Sexto quero vt querit gl. sed qua via. in vlti. q. ꝛ dic quod licet in dolo non in metu. quia dolus est personalis, metus realis secundum Pet. ¶ In predicta. l. ꝛ elegãter. in. §. non solũ. procedit hoc ordine: qꝛ primo ponit regulam labeonis. scõo exempla labeonis. tertio reprobat labeonẽ in ɔctibus stricti iuris cum quadam dist. in cõtractibus bone fidei indistincte. scõa ibi, ꝛ affert, tertia ibi, sed est verius. Casus. labeo dixit ꝙ actio de dolo habet locũ si dubitatur an alia cõpetat actio sicut si certum esset nõ aliã competere. ꝛ ponit exẽpla in seruo venenato tradito in seruitute imposita edificio diruto. In arboribus succisis in vinea extirpata indebite ex cõtractu bone fidei vel stricti iuris siue fuerit cautũ de dolo siue nõ. hec labeo. Vlpiã. probat labeonem in casu vbi fuit cautũ. nam tunc agit ex stipulatu. Item in actiõibus bone fidei quoniam agit ex eo cõtractu. Si autẽ non fuit cautum de dolo ꝛ stricto iure ea actio tũc cõcedit author. legis qõ agit de dolo. ꝛ hoc solo casu potest sustineri labeo. h. d. Allego. ꝙ in actionibus bone fidei ratio deteriorationis habetur ex natura cõtractus. In stricti iuris non: sed agitur de dolo. ratio aũt est ista: qꝛ ideo dicitur actio stricti iuris. qõ nil aliud venit nisi quod contineat in forma cõtractus ꝛ obligationis. vt no. j. de triti. l. in hac. in medio magne gl. scõm qõ prestetur deteriatio hic nõ continetur in forma contractus vel obligationis. Ideo nõ venit per actionez ex contractu: sed agit de dolo, vbi deterioratio est facta per dolũ. Si aũt est facta per culpã tunc non aget de dolo: sed actiõe in factũ vt. j. ea. l. §. idem labeo. querit si compeditum. At in contractibus bone fidei veniunt quecunqꝫ equũ est venire cũ late fiat interpretatio in eis. ꝛ ideo venit deterioratio dolo vel culpa facta. ¶ Not. ex illo text. quod ille qui debet seruũ ꝛ venenat eũ: ꝛ postea tradit sic venenatum. vnde ponam⁹ postea qõ seruus moriat liberatus est a stipulatiõe: sed non ab actione bone fidei. ꝛ idem in a ꝗs exemplis hic positis. Si promitto vineam ꝛ eam postea euello: ꝛ sic trado adhuc sum libe-

5 ratus ab actiõe stricti iuris: s3 nõ ab actiõe bone fidei. ¶ † No. quod ille qui debet fundũ nõ potest diruere domũ vel excidere arbores ibi existentes ꝛ si excidit tenet, licet diuersis remedijs. ¶ No. qõ de exemplis labeonis vnum tantum approbat: scilicet quãdo cõtractus precesserat stricti iuris, ꝛ non erat cantum de dolo. ¶ Opponitur: ꝛ vꝛ quod si res deteriorata soluitur agatur prima actione. vt. j. commodati. l. iij. §. si reddita. Sol. ibi in cõtractu bone fidei hic stricti iuris. hec gl. probatur distincte per istũ textũ. Nunqd hoc est verum ꝙ in cõtractibus bone fidei actio que datur propter deteriorationẽ sit eadem cum prima videtur quod sic, hic in verbo. quoniã est ex empto. ꝛ sic prima. Itẽ per rationẽ: quia in. §. si reddita. dicit quod non est proprie reddita si erat deteriorata. ergo nõ est solu. quod debet ergo non durat actio. In cõtrariũ deterioratio venit vt interesse: vt. j. si serui. vendi. loci corp⁹. §. in cõfessoria. sed cõstat actionez ad interesse esse secundariam: ꝛ sic numero distinctã a prima. vt j. de act. emp. l. j. in pn. ꝛ de verbo. obliga. stipulationes nõ diuiduntur. §. celsus. Sol. cõstat esse eandẽ speciẽ: sed an numero dico ꝙ aut obligatio cõmittitur re ꝛ est eadem numero. vt in. §. si reddita. aut cõsensu ꝛ nõ est eadem: sed est obligatio quedã sub actoris rõne culpe vel dic indistincte nõ esse eandez numero. vt j. cõmodati. si vt certo. §. si duobus vehiculũ. Hec questio est necessaria vt sciamus vtrum sit agendum ad ipsam rẽ an ad interesse tenendo qõ sit noua actio. ¶ Opponitur quod deterioratio non veniat in bone fidei iuris actione: qꝛ nõ continet in forma cõtractus. vñ veniet solum officio iudicis hoc pbo. Interesse rõne more venit in bone fidei iudicis officio ergo ꝛ ratione culpe. Item fructus veniũt officio iudicis. ergo ꝛ interesse. naz dicit lex ꝙ idem iuris est in vtroqꝫ. vt in. d. § in confes. Tu dixisti quod deterioratio venit iure actionis. ergo male. glossa pro constanti supponit quod veniat iure actiõis interesse. ꝛ videtur hic casus dũ dicit quoniã est ex empta actio. Petr⁹ confitet obiectionem. ꝛ dicit quod detariorationis estimatio venit iudicis officio. quia cõtinetur intra formam contractus vel obligationis cui obstat. quia quomodo hic agetur cum fuerit res tradita ꝛ sic extincta actione nõ duraret officiũ iudicis: vt. l. iiij. C. de positi. Quidã dicũt qõ ibi est speciale odio vsurarum. Ista est truffa fm Petr. qꝛ sublato principali tollitur accessorium. de sol. stichum aut pamphilum. §. si. j. eo. si fideiussor. ad hoc de excep. rei iudi. si in iudicio. Gloss. fateor dicit hic ꝙ illa. l. iiij. C. de positi. h3 locũ in penis nõ in interesse. hoc est notabile ꝛ vꝛ casus. j. sol. ma. si marito. §. si fund⁹. Nec ob. j. de eo qõ certo loco. l. fi. qꝛ ibi loquitur in renuncia. tacita: sed qõ dicit glo. d3 intelligi in eo qui tacite non remittit: vt quia ignorat secundum glos-

sam. Quomõ respõdemus ad istũ. ff. si dicimus qõ iudicis offõ pemat estimatio deteriorationis. respõdet Pet. sicut rõne cautiõis de euictiõe que venit officio iudicis qui non cõtinetur inter formã obligatiõis. econtra., primo vt de euictione caueat. vt. l. inf. ff. qui fundus. sic hic eo modo agitur secundũ Pe. Tu tene glo. q̃ interesse deteriorationis in bone fidei venit iure actionis ꝛ p̃bo sine traditione sic in obligatione succedit in ipsa metus instãtie nec põt circũueniri. ¶ In gl. q̃ incipit. pone me. ibi, currat. No. ex hoc lapsu tpis ipso iure instãtiã finiri. qr sic dicit hic text. q̃ perit tp̃e non dicit interlocutorie. vñ iudex bñ declarabit instãtiã perẽptã nõ aũt absoluet ab obseruatione iudicij qr ipso iure reꝰ est absolutꝰ. Et adde qõ no. Jnn. de accu. ad pe. ꝛ de offõ dele. cõsulunt. ¶ In ea. gl. scõo pone casum. ꝛ sic duob⁹ modis legitur. Primo de tempore instantie tantum. Secundo de tẽpore instantie ꝛ cause. Baldus.

1 ☞ Reo liberato per culpam fideiussoris liberatur fideiussor.
2 Obligatio fideiussoris per se non stat.
3 Interitus debitorem liberat.

Si fideiussor, Dolꝰ soli⁹ fideiussoris nõ p̃petuat obligationem eiꝰ sed

1 parit actionẽ de dolo. h. d. ¶ † Not. q̃ liberato reo et p
2 culpã fideiussoris liberat fideiussor. qõ ẽ not. dignũ. ¶ † Scõo no. q̃ obligatio fideiussoris nõ stat p se sine p̃incipali mera natura eiꝰ ispecta seu vi obligatiõis. facit. ff. ad treb. l. si heres. §. si pecuniã. nec vi culpe, sz vi pcedẽtis more sic. vt. ff. de verb. ob. mora
3 rei. §. fi. ¶ Et hoc sentit hic glo. no. ¶ † No. q̃ interitus liberat debitorẽ: sz culpa pcedat, sz hoc operat natura obligatiõis secũdarie seu accessorie. Item no. ex pdictis q̃ magis ppetuat obligmera q̃ culpa. ꝛ hoc fideiussorẽ: sz in psona p̃cipalis debitoris ambulat pari passu. vt. ff. de ob. l. si seruum. in p̃in. ꝛ de solutiõibus aut Paphilũ. in fi. p̃in. ¶ In gl. scõe. ibi, q̃ sunt. ff. in illis oĩbus pcessit mora hic non pcessit. ¶ In ea. glo. ibi, dic qõ nõ. vel dic qõ mora vera ppetuat actionẽ interpatinã si quidẽ ex mora rei perpetuat: vt in. ff. si solius fideiussoris non perpetuat sine p̃cipali vt hic. plus ergo operatur vera mora quã ficta vel interpretatiua. Baldus.

Additio siue apostilla Baldi.

Si fideiussor, In tex. ibi, morã. puta añ

die solutẽditalis occidendo est in mora: ꝛ iõ durat. ff. eũ actio prima. ꝛ nõ dat de dolo vt. ff. de sol. l. cui pupillus aut Paphilũ. in fi. pri. ꝛ ar. de. ff. ob. l. si seruũ. §. de illo. vel dicit. ibi, in p̃in. hic in fideiussore p̃in gl. Rã p̃cipalis facilis ppetuat q̃ accessoria sine principali: qr illa nõ hz niſi vnã repugnantiã. illa duas. B. ¶ In gl. q̃ incipit. si mihi stipulati. ibi debitor. l. pr. §. ro. Bu. ôt q̃ hz verã q̃. nec ob. §. e. l. j. §. aut p̃tor: qr illud verũ vbi immediate hz aliã actionẽ sed hic nõ hz immediate: hz mediate cessionẽ p̃m Bul. Sz hoc verum. ff. occisore hz ff. hr̃ dẽ hz actionẽ vt cedat. ꝛ hic immediate. vt l. hic alleg. ergo non de dolo. §. e. l. j. in fi. vnde se. gl. vidꝰ vera. sed quomodo cogit̃ cedere cũ testis dicat q̃ ipse non hz actionẽ. Respondeo, litera nõ vult dicere q̃ per eã nil cõseq potest qr sua non interest tũ si cedit illi cuius interest ille bene agit vt no. §. de pac. l. ꝛ heredi §. nos autem. in fine. ꝛ hoc sentit hic Jaco. butr.

Serius tuus, Qui frauduleter exhortatur actione de dolo te

actur. h. d. ¶ No. ff. illos qui inueniũt fraudulentos modos ad aliquẽ circũueniẽdũ. ¶ Item no. q̃ aliud est instruere aliud iubere. vt colligitur hic in textu ꝛ in glossa facit. l. ob hec verba. §. de infami.

1 ☞ Absolutoriã per mendaciũ merẽs tenẽ actione de dolo.
2 Decisio legis nõ retractatur licet constet de periurio.
3 Iuramentum tranlactioni equipollet.

Si persuaseris, Absolutus per mendacium

tenẽ actione de dolo niſi illud mendaciũ fit p veritate censendũ aut hortate iuramẽti de
1 lati. h. d. cũ. l. fe. ¶ † No. quod ille q̃ meruit absolutoriã p mẽda
2 cium: qr obtẽpsit parti tenetur actione de dolo. ¶ † Scõo not. qõ hz cõstet de periurio nõ tñ retractat̃ decisio legis. ꝛ sic nil operatur p̃dicte periurio vbi nõ pot agi de periurio. ¶ † Item no. qõ iuramentũ equipollet transactioni. Item not. q̃ stãdum est in iure forti, arg. hz sit cõtrariũ veritati: secus in foro penitẽtiali, ꝛ quoad deũ. ꝛ. h. d. tex. cũ gl. ꝛ adde qõ no Jnn. de electiõe. qr propter. in gl. ꝛ per hoc ꝛc. ¶ In gl. iõo videt. ibi, oblatio q̃ definit interesse cũ ex eodem pcessu fiat psecutio. In ea. gl. ibi, qõ impendat. istud respicit futurũ: sed obiectio est de preterito. ¶ In ea. gl. ibi, Azo. certo sic. vñ nõ defertur sacramẽtũ niſi p̃missa alia p̃batione. ¶ In ea. glossa ibi. ꝛ perficitur. quia p̃batio iuuat pcessum non autẽ perimit. ¶ In gl. ibi. Scõm Roger. hec fol. videt vera niſi tu poneres q̃ actio prima esset ipso iure pempta: puta, acceptilatiõe ꝛ agliana stipulatiõe. vt. §. in p̃n. gl. Jdẽ si esset ineffectu sublata p̃scriptio. ꝛ ff. si dolo malo. nec fit interruptio vel perpetuatio quando sequitur absolutio. ꝛ facit. ff. de iure fisci. l. fiscus.

Additio siue apostilla, Baldi.

Quod si, In tex. ibi, pponius. an hoc dictus pponi debeat locũ in causis spiritualibus. no. Jnn. de elec. qr ppter. ¶ In gl. sup hoc ad finem stare. no. standum iuramento.

Nam sufficit, Hoc dicit. vt lege. de periurio. infra de crimine stellionatus.

1 ☞ Debitum naturale per dolum ex torquens tenetur actiõe de dolo.

Si legatarius, Heres deceptus periurio legatarij agit cõtra

1 pin de dolo. h. d. ¶ † No. qõ ẽt debitũ naturale per dolũ ex torquẽs tenet actione de dolo. Nã qõ falsidia relecat est naturale debitũ. iz nõ trãseat dstiũ vt. ff. ad falsidiã. lineã margari. ¶ No. q̃ ille q̃ spõte iurat sine dilatione si p̃ iurat in dãnũ alterius tenet de dolo. ꝛ hoc facit. ff. testẽ receptum nõ i figura iudicij q falsum iurãdo pmouit iudicẽ ad ingrediũ. Itẽ facit. ff. iurãtẽ de p̃horrescẽtia cũ impetrat̃ ias incerta q̃ possit redargui ꝛ cõueniri de dolo. ꝛ est ista l. multũ not. ꝛ facit. ff. de infa. l. lucius. ¶ In gl. iino. l. p. qri. §. ꝛ ibitũ illa. hec vera, vel hic fuit legatũ cõsecutũ p̃ iniam ꝛ sic cessat cõdictio indebiti. Ly. ꝛ intellige quod legatum erat exactum.

Additio siue apostilla Baldi.

Si legatarius, Vide qõ no. C. de iur. ꝛ. l. sicũ patruo. ꝛ. ff. de infa. lucius. Per hanc. l. dicit ab. de facto agi q̃ iurãs de
per horrescentia põt argui de periurio iurando: vt ei magis crederet iurabat de do. act. ¶ Not. qõ naturalis obligatio qua heres tenet legatario nõ excludit actionem de dolo. ꝛ hoc valde facit ad no. per Jnn. de immunita. eccliã. q̃ plerique, sed hic erat literalis q̃ nõ erant redacta per. l. ad necessitatẽ prestationis nec per viam excipiendi.

Si dolo, Liber effectus p̃cipato dolo cum

aduocato aduersarij tenet de dolo. ¶ No. qõ dolus aduocati qui fecit clientulũ sucũbere suadendo: ꝛ ti cõpromisisset vicisset̃ purgatur p̃ actione de dolo ꝛ idẽ videtur in dolo partis participato cũ aduocato. In glo. sed no ane. ibi. de vnoquoq̃. ibi, nullo modo fuit citatus, hic sic. ꝛ forte personaliter nõ comparuit̃ terminõ audit̃ appellãs: ꝛ hec est veritas. ¶ In eadẽ gl. ibi, grauatus. no. quod licet sit appellatũ tñ adhuc dicitur durare quoddam grauamẽ, qr p̃elamitur p̃ sententia. ꝛ facit. l. hereditas. §. fi. ff. de euic.

Additio siue apostilla Baldi.

Si dolo, Ja. ꝛ Bul. querũt hic de quadã que-

stione de qua videtur hodie calus in c. fi te prebendã de renunciis. lib. vi.

1 ☞ Sola lata de consensu partiũ nõ tollit veterẽ actionem.
2 Doli replicatio tollit actionem de dolo.

Tamẽ pecuniã, Absolutꝰ per

obtionem tenet denuo cõueniri si ex̃piat de re iudi. replicabit de
1 dolo malo. h. d. ¶ † Not. q̃ sola lata de cõsensu partiũ nõ tollit veterẽ actionẽ ipso iure. ¶ † No. q̃ replicatio doli tollit actionẽ de dolo. ¶ No. hic q̃ nõ est agẽdũ ex eadẽ instãtia sed denuo: qr licet sola sit retractabilis tamẽ instantia est finita. hoc dicit ista bona lex.

Additio siue apostilla Baldi.

Tum, In tex. ibi, nã ex integro. no. ex eadẽ instãtia nõ agit: sz ex integro. ꝛ facit. ar. ff. de ar. l. j. adde qõ dixi. ff. tit. fi. l. fi. ¶ In tex. ibi, alio mõ. net.
per sententiã ipso iure pristinam actionem non tollit: nec naturalis obligatio tollitur etiam si iniqua sententia de consensu partiũ proferatur vt hic hec sententia non fuisset inuita niſi quia dolus dedit causam cum partis consensu, vt. ff. de re iudi si conuenerit.

Nec heredem, No. in actiõe de dolo eꝛ

differẽtia inter dolosum ꝛ heredẽ eius. nã dolosus intra annum vtilem olim. ꝛ hodie intra biẽniũ, continuo precise tenet̃ ꝛ si non posset soluere deberet poni in carcerẽ. ar. l. fi. ff. que in fran. credi. sed post istud ips etiã de eo qõ ad eũ pervenit non tenet actione de dolo sed in factũ. heres autem quatenus ad eũ peruenit perpetuo tenetur actione de dolo. alia differentia est: qr actio de dolo infamat dolosum ꝛ ideo redditur post biennium hodie. quia penalis propter penam infamie sed nõ infamat heredes. vnde in heredẽ est ciuſdẽ nature cũ actione in factũ. ꝛ ideo sequitur tertia differẽtia quod redditur sine alia cause cognitione indere dem: licet lecus in defunctum. Bald.

Sabinus

Sabinus. No. qõ actio de dolo ꝓpõita ℈ he redẽ nõ dicit ꝓponi ex maleficio ſ℈ ratione bonorũ. facit in ſimili. ſ. ad ſille. l. Caius. §. ſed⁹. ℭ In gl. ibi vſq; in. l. precedẽti, ad finẽ. Sitũ no. ℈. eo. l. heredib⁹. ꝛ melius. qz nõ eſt verꝝ ꝙ ſit eadẽ cũ habeat diſtincta media penes ſi in eis ꝓcludit: ſ℈ cõpetit ex eodẽ facto: ꝛ vna qñꝫ ſuccedit loco alterius ꝛ ſic vna ꝑſcriptiõe ſ℈ vno tpe tollũtur ℈ Ey. i addi.

Cum quis. Contra perſuadentem familie alicui⁹ vt de poſſeſſione diſcedat ad damna inde ſecuta actio de dolo cõpetit poſſeſſori. h. d. ℭ In text. ibi, mihi. ſ. poſſeſſori. Not. qõ licet familia dimiſſa ad cuſtodiã rei de poſſeſſione recedat dñs non definit poſſidere. ſ℈ hoc itelligunt doc. qñ non aio deſerendi poſſeſſionem: ſed timore perſone receſſit qz timebat vim fieri perſone ꝛ nõ poſſeſſioni ſicut qñ arripuit fugã metu perterriti. ne offendat a latronibus ſi aũt aio deſerẽdi poſſeſſionem vꝫ ſe eas ſicut in colono: qz familia miniſterio dñi vtitur. ꝛ ad hoc. ſ. de Zhẽ. emp. l. ſiſtulas. §. ſ. ℭ Scõo no. ꝙ ille qui ſuaſit cuſtodi vt dimittat cuſtodiã teneatur leſo actiõe de dolo dixit Jnn. ꝙ ide ſi aliqs ꝑſua ſit ſubdito vt nõ obediat dño vel ſuadeat debitoꝛi decimarũ, vt nõ ſoluat decimas vt. no. Jnn. de decimis. c. pudum. Jdẽꝑ ſi aliqs perſuadeat familie ptãtis, vt nõ vadat ad locũ vbi eſt exbãnitus forte: qz inducit familiã ad credendũ quod ibi nõ ſit non teneꝫ fiſco ad intereſſe. arg. iſti⁹. l. Jtẽ eſt ar. hec. l. ℈ ſubditi alicuius nõ obediãt dño ſuo vel recedant ab obedientia non ꝓpterea ꝑinaꝫ dñs poſſeſſione ſi retinet per ſe animũ poſſidẽdi. facit ꝙ no. Jnn. de ap. cũ dilec. ꝛ adde ad hãc lq̃ no. in. l. ſi. de acqui. poſſeſſ. ℭ In gl. qdã. hic in ſi. ſimo nõ eſt remota ſed ꝓxima eſt ipſe diſceſſus niſi defendas gl. ꝙ hec per ſuaſio ſit cã remotioꝛ: ſed in. l. cõtraria minus remota. ſiſte. ſ. locati. qui domũ. ſm Ey. Et no. ex hac gl. an actio. l. aquilie competat ex culpa omiſſionis ſicut ex culpa commiſſionis.

1 ☞ Frater contra fratrem habet actionem de dolo.
2 Jus fideicommiſſi ex conditione inſerta non oritur.

Filiusfamilias. Premature manumittẽs ſeruũ ꝓpium vt alĩ afficiat detrimento tenet actiõe de dolo. h. d.
1 ℭ In tex. ibi; ꝓperaſſet. i. feſtinaſſet. ℭ † Not qõ frater cõtra fratrẽ ℈ actionẽ de dolo. ℭ In gl. ibi, neq; ibi, valeret. vt. C. de fideiuſ. poſt mortẽ. ℭ In ea. gl. ibi, heredi. §. ſi. Illud eſt verum vt relicti ſed bene valet beneficio heredis vt hic. In ea. ibi, ſub mõ. hoc nõ placet. qz hic fuerũt verba futuri tẽporis que reſoluunt in cõditionẽ prealleganꝫ: ergo fuit purum, ſed onus libertatis cõditionale. vt. ſ. de cõdi. ꝛ demon. a teſtatore.
2 ℭ † Extra no. quod ex ꝙdõne inſerta nõ oritꝫ ius fideicõmiſſi. facit infra. ſi qs omiſſa cauſa teſtamẽti. l. ſi quis ſub cõditione.

Additio ſiue apoſtilla Bal.

Filius. Jn tex. ibi rõnes. no. ꝓ hec verba. nullũ legatũ: vt fideicommiſſum vel onus adiectũ inter fratres. vt. ſ. patet. Jbi, in eum exercere. Et ſic nõ excuſat ideo quod ꝓ bñ meritis ꝛ cauſa cognita manumiſit. Nã iſta remuneratio nõ debuit fieri cum alieno detrimẽto qõ not. No. fratrẽ ℈ fratrẽ cõpetere famoſam actionẽ ꝛ eſt hoc valde no. quod frater nõ itelligit de pſonis exceꝑ. ſ. eo. non dz. ꝛ facit in ar. ꝙ rogatus reſtituere ſi decedat ſine liberis teneꝫ reſtituere etiã ſi decedat cũ filĩs fratris niſi contrariũ ſit in teſtamẽto expreſſum. vt. ſ. de here. inſti. lucius. ſm Buil. ꝛ facit in ar. ꝙ frater poſſit accuſare fratrẽ de dolo. qõ eſt verũ ꝓpriã iniuriam proſequendo nõ tñ preſumit dolus niſi in actiõibus vel appareat de preparatis inſidijs. ar. C. ſi quis impera. male. l. i. ꝛ facit. C. q accu. non ꝑmit. ſi magiſtrũ. ſm Guil. de ſuza. ꝛ facit. C. de adul. ſi q adulterij. ꝛ ꝙ not. in. l. ſ. C. de ſica.

Additio ſiue apoſtilla Baldi.

Rei. Vide Ja. in. l. ſ. de no. ope. nũ. Jn text. ibi, monere cepit. vt oppoꝛtunitatem emptoꝛi adimeret: ꝛ ſic dolus habuit vetuſtioꝛẽ cãm ante ꝓceſſum nõ aũt incidit ꝓceſſui. ꝛ iõ nõ purgaꝫ officio iudicis deſeruiẽtis illi ꝓceſſui ſed ꝓ actione de dolo. Jndẽnitate. not. ergo q deſtitit eo quod deſtitit nõ teneꝫ ad dãna cetera reo illata. nã tũc ex vi agereꝫ non de dolo quod eſt not. Unde lex. cũ qnẽ temere. de ſumptib⁹ litis intelligiꝫ. cũ ar. alli⁹. l. puto qõ in criminali veniat refectio expenſenſarũ per actio de dolo. dic vt dixi. C. qui accu. nõ poſ. igno. re. ſ℈ oppo. C. de iud. ſanci mus. ſed ibi ex cõtumacia veniant hic ex deſertiõe. Itẽ cõtra. C. de fru. ꝛ lit. ꝛppen. nõ ignoꝛat. dic. ſ. de al. iud. l. i. in fi.

Et in quãdam. Qui ꝓhibit ne domin⁹ poſſit rẽ ſuam vendere teneꝫ actione de dolo: niſi ſit de exceptis ꝓ ſonis q̃ tenenꝫ in factũ. h. d. tex. cũ gl. ℭ Not. ꝙ iſte qui deſtitit a lite mota nõ teneꝫ ad damnũ peremꝑte venditionis qõ eſt dãnũ extrinſecũ: ſed per actionẽ de dolo vel in factuz. Nam ſi vi eiuſdem iudicij: non competeret iſta actio.

Item no. hãc legẽ ℈ fraudes illoꝛum qui faciendo rem religioſam impediunt alienationem. Bal. legum doc.

Sicum mihi. Qui nõ obſeruat ꝙ promiſit actione de dolo teneꝫ. ℭ No. ꝙ ex ꝑmiſſiõe nõ oritꝫ ꝑmiſſio nec obligatio, vñ ſi ꝑmitto alicui verbo tenus, quod in fundo meo fodiat lapidẽ vel arenã forte ad edificandũ vel ad calcem decoquendã vel ad latereꝫ vel ad ſimilia non ſum ꝓpterea obligatus: qz nõ reſultat cõtractus inde ex quo poſſit agi. ſed ſi nõ ſeruo fidẽ de dolo teneoꝛ. Et per hãc. l. An. de ba. dixit ꝙ ſi ſtatuto cauetur ſicut erat Padue qõ quicũq; venerit ad habitãdũ ꝛ ſteterit ibi ꝑ certũ tẽꝑs ſit exẽptus a collectis, qõ ſi cõe facit ſtatutũ in Zium in ꝓiudiciũ illoꝛũ qui venerũt illi inuanẽ excep. vel p actionẽ de dolo. per hãc. l. ℭ Item dixi qõ priuilegium cõceſſum qõ non pendet ex ſola authoritate cõcedẽtis ſ℈ ex iure alteri queñto ꝓpter illius factum nõ põt reuocari. ꝛ per hoc alia die cõſului in ciuitate ſenarũ qõ priuilegiũ datum quibuſdã bãnitis qõ poſſint ſecure moꝛari eo ꝙ illoꝛũ opera illud cõe occupauerat ꝙ quoddã caſtrum erat irreuocabile, allegaui hanc. l. ꝛ glo. oꝛ. que eſt. C. de ſilentia. l. decurionibus. lib. xꝛ. ꝛ ibi etiam ꝓ An. de ba. ad hoc facit. C. de dona. l. Attilius regulus. vbi oꝛ ꝙdonatio facta ob certa ꝛ remunerabilia merita nõ põt reuocari nec eget inſinuatiõe. concoꝛ. eo. ti. l. ſi pater. ℭ In glo. hãc. l. ibi. §. pe. ff. dicit. ff. de pac. iuris gentium. §. ſed cũ nulla. ꝙ illa. l. nõ ℈ locũ in faciendis: ſed in dandis. Tu dic ꝙ illa. l ℈ locũ in ꝑmiſſiõe nõ in ꝑmiſſiõe: qz permiſſio nõ obligaꝫ. ꝛ ita loquitur hic qõ eſt no. ꝛ no. hãc. l. ꝓ comitatenſibus vñis qb⁹ impartito ciuitatis bñficio vꝫ poſtea derogatũ. nam hoc non videtur fieri poſſe ſi ꝓ cõſequendo bñficio aligd preſtiterint: qz ex hoc magis reſultat contractus ꝙ gratia ſimpler. h. d.

Siquis tabulas. Rũpens tabulas teſtamenti añ adiã hereditatẽ tenet actione de dolo tã heredi ꝙ legatarijs. ℭ In tex. ibi: poſt mortem. ante aditam hereditatem. Fran. accur.

Siduo. Dolus cõtrarius mutua cõpẽſatione purgatur. h. d. ℭ Not. qõ quando circa idem committitur dolus hinc inde ſit cõpenſatio. ꝙ dic per Bꝛ. in. l. viro at ꝙ vꝛore. ſ. ſol. mat. ꝛ in. c. intellexiſmus. extra. de adulte. per Jnn. ꝛ inducitur hec. l. in argumentum ꝙ bannitus non opponat de banno quod dic per Jaco. ꝛ melius per Bar. in. l. cum mulier. ſ. ſo. ma. ℭ Item facit ad que. Jac. butri. de non ſoluente collectam vtrum poſſit ei opponi ſimiliter ab alio non ſolnente ꝛ cui incumbat probatio. vide per Bar. in. l. in illa ſtipu. ſi calen. ꝛ in. l. hoc iure. ſ. de verborum obligationibus.

Additio ſiue apoſtilla Baldi.

1 ☞ Exceptio ꝛ replicatio ſi continent dolum replicans debet obtinere.
2 De dolo quis recipere poteſt.

Siduo. Vide qõ notat Jnnocẽtius extra de adulte. Jntelleximus. no. hic. ꝛ. C. de inoffi. teſt. in arenam argumẽtũ ad queſtio. ſi ſtatutum dicat qõ nõ ſoluenti collectas ius nõ reddatur: qõ ſi ago contra te ꝛ tu excipis quod non ſolui collectas quod poſſum replicare cõtra te ſi nec tu ſoluiſti. ꝛ ſic tollitur exceptio tua ꝛ remanet actio que eſt fundata de iure communi Ja. but. ibi. ſi duo. dicit Jnno. aut querit de intereſſe ant de meta pene. Primo caſu ſit compenſatio vſq; ad concurrentẽ quantitatem. ſecundo caſu ibi de non pecuniaria pena agitur in totuz ſi pena venit applicanda parti ſi fiſco in nullo dol⁹ cũ dolo compenſat. de iureiurando. ſicut. ſm Jnnocen. ꝛ vide. ſ. de adul. ſi vxo. §. inde. per Jac. are. † Not. qõ ſi exceptio ꝛ replicatio continent
1 dolum, replicans dz obtinere. l. iubemus. §. economus. Ja. but.
2 ibi. in lectu. † Item nemo põt excipere de dolo niſi ille cuius reſpectu dolus eſt commiſſus. vt ful. ſecundũ Jac. predictũ eo. titu. aut. qui res inuicem. vide. in Spe. de accuſ. verſi. qd ſi te vocant. Jn gl. que incipit, hãc. l. ibi, heredi futuro. hoc verũ ſi hereditas poſſet adiri: ſ℈ hic preſupponit ꝙ erat teſtũ ita aboli. qõ ex eo hereditas adiri non poterat nec probari reſtitutio quoad ius adeundi, ꝛ ſic non ob. ℭ In ea. ibi. cõpetat. No. in factis habere locũ. l. ſi qs argẽtum. tibi. Guil. no. ℈. ff. de pactis. iuris gẽtiũ. Vel dic qõ in. l. ſi quis ar. interuenerunt verba apta ad obligandum hic non. ꝛ in gloſ. que incipit, ſimo vꝫ. qualiter erat heres ſi hic eſt ꝙ ignoꝛet ſuũ intereſſe quatenus aget de dolo cum certe dicere teneaꝫ vt. ff. eo. Item exigi non videtur ꝙ agere poſſit qz non poteſt dicere inquãtũ ſua interſit ex quo neſcit. dic ergo quod bene ſciebat: tñ in hoc paſſus eſt dãnum qz adire hereditatem non poteſt ex teſtamento abolito. Unde tene primam ſolutionem gl. ℈ quoad vim ſucceſſionis deficiat probatio: tñ non quoad puntionẽ criminis: qz ſtatur iuramento. ℭ In gl. q̃ incipit, cũ venditor. ibi. in fi. in. l. ſequẽti. vbi oꝛ interrogatiõe ꝓ iſta

glo. z p.l. sicut nitiſ. ſ. eo. Not. qđ licet ex nudo pacto non detur actio pre. verbis. tñ datur de dolo qđ ſic exaudi. Nã aut aliquid abeſt rõe pacti voleti agere z tũc agiſ de dolo vt hic. z l. sicut mihi. z l. vlt. ſ. qđ ſi facia. de pre. ver. Nã ibi ideo agitur de dolo qz pactũ remanet in sua nuditate: qz rei interuẽtu nõ veſtiſ pactũ contra eũ cui nil adeſt ex veſtiment. C. locati. ſi tibi. z ſic non põt agi pre. verbis. ſi aũt nil ideo abeſt agẽti non cõpetit vlla actio. vt in. ſ. ſed cum nulla.

Quod venditor. Commendatio que nõ deſcendit ad ſpeciem non obligat commẽdantẽ niſi ratione doli mali. h.d. ¶ Nota qđ generalis commendatio non obligat: nec dolus obligat: z qualiter, hoc ſit intelligendum dic vt vt hic in gloſſ. ¶ Nota optimam z magiſtram gl. vtrum quis teneatur ex condemnatione rei venditę facta in genere vel ſpecie. Baldus.

Quidam. habet actionem de dolo. h.d. adde qđ no. ſ. ad munici. tutio. in prin. ¶ In tex. ibi inamisid eſt revocata. z no. hunc caſum.

Item tertius. ¶ Tertius qui ſe offert proceſſaũ rõe obieptiõis teneẽ actione de dolo. hoc dicit ſingula. Et no. z eſt iſta. l. mirabilis contra contradictores qui opponunt de proceſſibus perperam.

a **Si qui decepit.** Exceptio doli non cõcurrit cũ actione de dolo ad hoc allegaẽ. ¶ No. q̃ creditor qui induxit per dolũ heredẽ ad adeundũ nõ põt eum convenire vltra vires hereditarias: ſ. non faceret inuentariũ: quia non operatur inuentarium: ſed dolus malus hoc dicit.

a ¶ De pũcto ad pũctum. Ade ita me in pri. habuiſſe in ciuitate lugdunenſi ppter dictũ Jaco. de aret. in d. l. i.

¶ De minoribus vigintiquinq; annis. Rubrica.

¶ Auxilium pretoris circa duo verſatur.

1, 2 Statuta terrarum poſſunt ampliare z diminuere tps legitime etatis ad eorum voluntatem.

Hoc edictum. Primo cõmẽdat edictũ. ſcdo ponit verba eius. ¶ In tex. ibi, tutelã. i. ptectionem. ¶ No. q̃ auxiliũ pretis circa duo verſaſ. ſ. circa facilitatẽ z aduerſariũ. dolũ. Et hec duo nõ ſunt cauſe ſubſtantiales in materia vt. l. verus ſ. iciẽdũ. ſ. e. ¶ In tex. ibi. natu. per hoc tollitur opi. illorum qui dicũt q̃ a tpe exceptiõis cõputaſ etas Ly. ſcõm Hoil. ¶ Item bene dicit cũ minore: qz ſecus ſi cũ maiore etiã intra annũ vtilẽ vl̃ qdriennũ. vt no. C. de tempo. in integ. reſti. l. ea que. z l. ſuper nacuam. z in l. iiõ. ſ. ſi qs. ſ. eo. Expreſſius. ſ. de nouatio. z deleg. l. doli mali. ſ. diuerſum. z nota. Cyn. in l. vltima. C. de repu. here. ¶ In text. ibi. que ea res erit. i. cum cauſe cognitiõe reſtitutionẽ dabo. ita exponunt iſta verba. ſ. eo. verũ. ſ. ſciẽdũ. Cy. ¶ Itẽ poteſt repelli libellus quo petitur reſtitutio niſi contineat ſpecificatam cauſam concludẽtem. ſ. eo. l. minor autẽ magiſtratus. in verbo, tolerat. ¶ In glo. ſimo. in fi. ¶ No. qđ ſtatuta terrarum poſſunt ampliare z diminuere tempus legitime etatis prout placet. quia non ſunt minoris authoritatis ſtatuta q̃ leges longobardorum.

2 Additio ſiue apoſtilla Bald.

Hoc edictũ. In tex. ibi. natu. ex illo tex. cõfundit opinio quorũdam q̃ voluerũt dicere qđ annus. xxv. cõputeſ a die cõceptiõis. Ad idẽ: qz ex aſpectu qs minor eſſe iudicaſ. ſ. e. iiõ. q. de colla bonorũ. l. fi ſecundum Buil. Itẽ nõ dz haberi pro nato cum hoc eſſet ſibi preiudicium non fauor.

Nec per liberos. No. q̃ adultus lz habeat multos filios nõ ideo deſinit eſſe ſub cura curatoris ſm Buil. Ad idem. l. vlti. C. de legitima tute.

Additio ſiue apoſtilla Baldi.

Nec per liberos. Ibi, liberos legitimos z naturales, alĩ non ſunt ppie liberi ſm Buil. Ad honores ſeculares nõ aũt ad eccleſiaſticos cũ in eis liberi non pſint ſed obſint ad pmotionem. Item ſecus in tutelis. vt in. l. vlti. C. de legi. tu. ſecundum Buil.

Denique. Licentia generalis non poteſt cõcedi minori de adminiſtrãdo rẽ ſuã per ſe nec per iudicẽ nec per pretores vel conſules ſed per ſolum preſidem. h.d.

1 ¶ Leſiones quedam ſunt que procedunt per viam contract z quedam per viam in dicẽ.

2 Dolus ex leui preſumptione non committitur.

Si quis cum. Leſio incohata in minori etate z in maiori ꝑſummata parat cãm reſtitutionis ppter dolũ aduerſariũ nõ ppter facilitatem maioris: ſz leſio in minori etate ꝑſummata in maiori executa parat cauſam reſtitutiõis etiã ex facilitate maioris. h.d. ſ. cũ. ſ. ſe. Et
1 no. egregios caſus Bal. ¶ No. qõ quedã ſunt leſiões q̃ pcedunt per viã contractus quedã per viã iudicĩ. quãdo per viam cõtract⁹ litera non aperit niſi ſubtiliter intelligendo. vult eſſe q̃ aut poſtea factũ veniat ad cõfirmationem actus pterriti z ceſſat reſtitutio alias nõ. iõ ſi non venit ad confirmationẽ, ſed executiue non ceſſat reſtitutio. vt i. ſ. ſcio. q̃ eſt no. lz in iudiciis litera noſtra non diſtinguit. nã iudicia requirunt tractũ temporis. z nõ non poſſunt retro fingi ad momẽtum tẽporis dicit ergo q̃ aut ſunt ptracta dolo aduerſariũ z datur reſtõ alias nõ. quod intelligit Buil. niſi eſſet in minori etate concluſum in cauſa: qz tunc vꝑ conſummata leſio allegat. C. de adul. quãuis in dubitati. in auf. vt cũ de ap. cogno. in princ. qz paria ſunt latam eſſe ſniam z concluſum in cã. z p. h.d. Cyn. quod primo l. quidato maleficio. vel ꝓbatis indiciis ad torturã, vel publicatis atteſtatiõib⁹, non ceſſat inquiſitio p accuſationẽ. qõ eſt no. Cyn. in addi. z facit. c.
2 ſi. de reſt. in integr. in nouella. ¶ Itẽ no. qõ ex leui ꝓſumptione non committitur dolus nec defertur ſacramentum. z adde qđ no. per iſtam gloſſam. ſ. de iureiuran. l. admonendi. z ibi per Jaco. butri.

Scio etiam. Initiũ debemus inſpicere quando res in initio ſecũ trahit ſuũ effectum ſicut eſt aditio hereditatis. h.d. Vel ſumma ſic. nos habemus inſpicere valentiã actus z iudicare eũ ſecũdũ ſe non ſecundum aliũ actũ q̃ venit ad ipſ⁹ executionẽ vel ꝓſequentiã. h.d. ¶ No. quod actus poſterior qui habet ſe executiue ad primũ no induxit eius ratificationẽ. ¶ In textu ibi, inſpecto. quia aditio hereditatis eſt act⁹ de ſe perfect⁹ ſed exigere debitores eſt quedã ſequela. z ſic non ob. ſ. precedens: quia ibi iudiciam non eſt ꝓfectum niſi ſequatur ſententia. vñ ibi non aſſumpſit totalẽ protectionẽ in minori etate. hic ſic ſecũdũ Jaco. de ra. z Cyn. in addi.

Baldus.

1 Tempus appoſitum ad expirationem beneficĩ de puncto ad punctum computatur.

2 Biſſextus quando occurrit duo dies naturales pro vno computantur.

Minorem autem. Etas computaẽ de momẽto in momentũ cum occurrit biſſextus duo dies biſſexti loco vnius cõnumerantur.

1 h.d. ¶ No. quod tps appoſitũ ad expirationẽ bñficĩ cõputa
a tur de puncto ad punctũ: a de momẽto in momẽtũ: ſed vbi tps non apponereẽ ad expirationẽ bñficĩ ſed ad incohationẽ. tunc non ſit iſta ſubtilis cõputatio: imo interdũ extremitas vltimi tẽporis inchoata habetur pro ꝓſumpta. de quo dic vt in gl. melꝑ Jac. de are. in. l. i. de manu. z hoc q̃ſi tempus apponitur per legẽ: ſi aũt ex appenitur per iudicem. dic vt in. l. more romano. de feriis. z in. c. cõſuluit. de offi. deleg. ſi ante apponitur tempus pviã contractus ſiue adꝺiceret ad inchoationem obligationis: ſiue ad terminationẽ ſemper fit computatio de momento ad momentũ. vt. l. eum qui cal. de ver. obli. z adde qđ predicta ſunt vera vbi tẽpus eſt ſimpliciter appoſitũ non inſerta aliqua alia nota demõſtrationis principiũ vel finis ipſius temporis. Si enim eſſet aliqua no. demonſtratiõis inſerta: tũc oportet q̃ ſtemus ei quod eſt expreſſum. z facit de tempo. in integreſti. ſupernacuã. ſ. j. de ver. ob. l. eum qui certarũ. ſ. ſi quis can. l. j. quando dilecc.
2 nec ſemel. ſ, ſi inhabitatio. z quod no. ff. de ac. emp. l. ratio. ſ. ſi.
b ¶ Scõ no. qñ occurrit biſſext⁹ duo dies naturales p vno artificiali ꝓnumerant: z ſic fingiẽ eſſe vna dies habens. xxiiij. horas z q̃ occurrit in illa. xxiij. hora. pinde ẽ ac ſi occurriſſet. i. xxiiij. qz vna dies occultaẽ ex iuris fictione nõ fingunẽ eſſe niſi xxiiij. hore. ¶ In gl. quedã iura. ibi, ſed nõ ſunt. no. hãc gl. q̃ dicit qõ aut cõputatio ꝺ momẽto ad momẽtũ cõcernit z ifert fauorẽ aut odium. z adde archi. lxxvij. di. c. placuit.

1 ¶ Filiusfamilias ex ſuo contractu poteſt conueniri.

2 Juſſus patris non roborat contractum filĩ.

3 Dos videtur propium filie patrimonium.

4 Pretoris propoſitũ eſt minoribus ſubuenire.

Sed vtrum. Minor etiã filiuſ. reſtituit ſine consentire ex cepto q̃ in mutuo. z ſiue nullũ hẽat pecuniũ vt in prin. ſine hẽat ẽt pfectitiuz vt in medio: ſiue ſit filia q̃ hẽat dotẽ z ſit leſa i dote q̃ bñficiũ reſtitutiõis exꝑſona minoris ſi porrigit ad pfem maiorẽ, nec opitulaẽ eidez. h.d. ſ. multũ notabilis. Tho. q̃ filiuſa. minori leſo daẽ reſtitutio vt ipſe ſubducatur ab obligatiõe vt ſi poſſit queniri. z hoc ſiue ſit leſus in ꝑcu ſiue i iudicio: ſiue nõ hẽat pecuniũ ſiue hẽat z ꝑcerit iuſſu pris vt i. princ. el ij. mlto. magis reſtituit filia leſa i dote iã q̃ ſtruxerat: ſua ſterilitẽ cũ dos cenſeat ei pꝛimontũ: nã filiuſa. etiam iur. ff. poteſt habere pꝛopriũ

repositum iure do.vt.j.fami ercis.l. Pōponius philadelph⁹. ¶†Extra no.ꝙ filiusfa.ex suo ꝯtractu pōt ꝯueniri ⁊ ꝯdēnari. ¶Itē no.ꝙ lꝫ qñ dol⁹ dat cām ꝯctui stricti iuris succurratur minori ⁊ fideiussori. eius,tñ nō succurrit patri q᷑ pater nō hꝫ regressum ꝯ filiū minorē.sed fideius.sic ꝟꝫ gl.qđ est no.ꝙ qñ pr̄ obligatur ex facto filij,nō hꝫ regressum in filium. ¶Itē no.ꝙ iussus patris nō roborat ꝯctum filij adeo ꝙ nō possit restitui rōne minoris etatis. Fallit in mutuo in quo patris anthoritas facit cessare bñficiū restitutiōis,q᷑ robur ꝯct⁹ mutui morit in persona pr̄is maioris a q̊ essential'r ⁊ totaliter depēdet. Item no.ꝙ si pater assignauit aliqd fisco in peculiū ꝙ sn̄ia lata ꝯtra patrē ex cā nō peculiari nō mādat executiōi in illud peculium. ¶Itē gn̄alis tenuta emanās.ꝯ patrē nō extēditur ad illud peculiū,q᷑ ex ꝯstōne Claudij separatur a ceteris bonis qđ est peregrinū dictū.ergo lꝫ pr̄ sit ꝯfiscat⁹ illud peculiū eximit a ꝯfiscatiōe.super hoc vide qđ no.in.l.pe.C.de ces.bo.p Cy.C.dein. dot.neqꝫ mr̄.p eundē Cy.iul.si qs in tantā.in.ij col.C.vnde vi. qđ no.in Spe.de sta.mona.ℽsi.quinto q̃ritur.Itē no.ꝙ illud teresse separatiōis nō facit ꝙ filius minor restituatur si pr̄ conueniatur de isto peculio: q᷑ ꝓprietas isti⁹ peculij nō est filij:sed sola administratio vsufr. ¶Itē no.ꝙ etiā filia patri ꝯsentiendo si leditur restituit multomagis si ꝯsentiret fratribus sicut plerūꝗ faciūt puelle qñ stāt cū fratrib⁹. ¶Itē not.ꝙ dos vr̄
1 ꝓpriū patrimoniū filie:[a] lꝫ sit in ptāte pr̄is:qđ est no. ¶In gl. hoc olim.ibi ꝯsensit.no.ꝙ ꝯsensus pr̄is pstitus in causa principali vr̄ durare in cā executiōis nec reqritur nouus ꝯsensus.ergo siue filius sit reus siue actor vbi petitur executio snīe non indiget cōsensu patris:q᷑ pr̄ authorizauit in prima cā:ꝙ est no. ¶Sꝫ q̃ro qd in executiōe instrumēti guarētigiati vtrū filiusf. poterit petere vel a filio peti sine patris ꝯsensu:dicēdum est qđ sic:si pater fuit author in instr̄o.ar.hui⁹ gl.Sꝫ si nō precessit cōsensus patris.ista gl.innuit oppositū.Alij dicunt ꝙ in summarijs nō est necessari⁹ ꝯsensus pr̄is ergo nec in cā executionis p gl.j.C.q admi.ad bo.pos.In glo.sꝫ exactio.adđ qđ no.j.e.ꝙ si minor.§.si seruus. ¶In gl.veluti.ibi,⁊ de cāꝫ ꝯctui scꝫ stricti iuris vel dic vt no.in.l.ij.C.de fideius.mino.⁊ not.in ista gloss. ꝙ etiā restituto minore ꝓpter dolū aduersarij nō restituitur pr̄ ei⁹. ¶In gl.sꝫ enīz pater.ibi no.ꝙ pater exactus ꝓpter filiū nō hꝫ regressum in filiū.ar.ꝯ ꝙ not.s.ti.j.l.⁊ elegāter.no.§.si q̃druplex. ¶In ea.glo.ibi ꝯetas.q᷑ nō ē eadē etas pr̄is ⁊ filij:lꝫ absentia vr̄ eadē nā pa.p absentiā filij impedit⁹ p absente habēd⁹ est q᷑ equiparātur absentia ⁊ impedimentū.vñ tūc pater ⁊ filius ꝓcedūt per eandeꝫ rōnem. ¶In ea.gl.ibi ipso iure.i.funditus sꝫ solū ꝑsona subducitur de medio,obl'o aūt durat in semetipsa.⁊ sic nō ob.j.de fideius.q ꝯtra senat. ¶In gl.vt saluuꝫ ecōtra si fili⁹ ꝯdēnatur peculiū filij patri reseruat.vt.C.de bo. dā.l.si fili⁹.⁊ adde qđ no.s.ꝙ qsqꝫ iu.l.ij.§.si fili⁹.⁊ per Bar.in l.si l. finita.§.si vectiga.de dā.infect. ¶In gloss.pt ibi sed postea.s.ꝯtracto matrimonio ⁊ tradita dote. ¶In ea.ibi eo auiē ista est truffa,imo lesio est q᷑ actio de dote de cōi esse transiuit in ꝓprium patris.⁊ facit in rōne sui.j.de le.ij.l.vxorē.§.pr̄ naturalis. ¶In ea gl.ibi,post dotē.ibi stipl'o fuit redacta ad ius cōe hic nō. ¶In ea.gl.ibi lex vnica restituitur.ergo indirecte filia ꝯ patrē sꝫ nō directe. ¶In gl.ex hoc ibi,imo maritus.mulier hꝫ quoddā dn̄iū intellectuale ⁊ improꝑiū: sed marit⁹ hꝫ verū dn̄iū trāslatū titulo dotis. ⁊ ideo ob debitū mulieris nō fit executio in dote ꝯstante mr̄imonio nec etiā ob debitū viri. Imo dos dꝫ separari a ceteris bonis vt no.j.de bo.q lib.quꝫ legib⁹.⁊ ar.s.ea.l.ℽ.sꝫ nec eo.monemur. ¶In ea.gl.ibi, qñ in nouella.sꝫ ꝯputatur in legitima.⁊ fili⁹ pōt institui in legitima ergo in dote.⁊ hec est veritas.facit.l.si eū.§.si pr̄ j.so.ma. Sed pone ꝙ pr̄ instituit filiā in dote grauat eā in dote.vtrū tꝫ grauamē. ¶Mar.fil.disputādo dixit ꝙ nō ēt sit dos sit vltra legitimā.q᷑ dos est separata a pr̄imonio pr̄is ⁊ ꝯsolidat filie ex prouisione legis nō vi delicti ꝟm eū.⁊ adđ qđ not.Cy.C.de rei vxo. ac.l. rē in pn̄ti.§.videamus.facit qđ no.Dy.j.ad treb.l.filiā fratribus. ¶In ea.gl.ibi,in.xij.impiali.⁊ adde qđ no.j.ad trebel. l.si qs priore. ¶In ea.gl.in fi.gl.adde.j.fa.er.Pompo.phila-
3 delphus. ¶†Extra in isto.§.no.ꝙ pretoris ꝓpositū est subuenire minoribus nō maioribus.s.rōne etatis.vñ not.literā istam ad.q.de facto habebā litem cōmunem cū minore cōtra aliquē ⁊ coram iudice ꝯ illū litigabamus post aperturam testium minor petit bñficium restitutionis in integ.ad ꝓbandum iterum, q̃ro vtrū bñficiū minoris ꝓsit mihi.⁊ vr̄ ꝙ nō q᷑ nō fuit pretoris ꝓpositū ⁊c.vt hec litera innuit facit.C.si in cōi eadēꝙ cā.l. j.sꝫ tñ distinguēdū:⁊ est vtrū negotiū erat ꝯnexū: ⁊ tunc ꝓsit. aut separatū: ⁊ tūc nō ꝓsit.C.de diuer.resc.l.j.C.si vnus ex plu. ap.l.j.quēadmodū.serui.amittatur.l.si ꝯmunē.Frā.accur.⁊ Cy. in additio.in glo.no.ad proximum.ibi fauet.l.imo.q᷑ in mutuo patris consensus interuenit loco.cuiusdam quasi solennitatis.secus in alijs contractibus.⁊ ideo quanto solennior est actus tanto firmior. Bald.

Si qs minor. Minor restituit aduersus arrogationem de se factam si sit lesus. h.d. ¶No.ar.ꝙ minor possit restitui si offerēdo se ⁊ sua alicui monasterio lesionem incurrit de quo dic p Cy.in aut.ingressi. facit.j.eo.l.ait pretor.circa principium.

Si qd minor. Minor restituitur ēt si ledatur ꝯ ius condōnale ⁊ ēt filius q consensit pr̄i in ꝑiudiciū iur.sui vel q omisit pr̄i denūciare qđ debuit h.d. ¶No.ꝙ si pr̄ ꝯsentiēte filio paciscit sup iure ipsi⁹ filij ꝑindicat ipsi filio dato ꝙ hoc ius resideat in solo filio,⁊ nō in pr̄e. ¶Scđo no.ꝙ ea q̄ coherēt ꝑsone filij nō q̃runt patri.vñ ꝙ filius cōsequit ex fructibus sue prebēde nō q̃runt patri vllo mō. ¶Itē no.ꝙ qñ minor est lesus nō ꝓpter impossibilitatē,sed ꝓpter suā facilitatē restituit.pone ergo ꝙ filius ñ potuit denuntiare pr̄i:vt puta q᷑ erat vltra mare,an potuit restitui. qdā dīt ꝙ nō.⁊ bñ.q᷑ sic cōtigisset cuilibet maiori.⁊c.j.de fide.l.amissi. §.j.nō ob hec lr̄a q᷑ loquit qñ stetit ꝓpter sui facultatē ꝟm Cy. in addi.Tu dic ꝙ restituit non rōne etatis, sꝫ rōne absentie.vt notat.s.ea.l.§.sꝫ vtrum.in.gl.licet eū.⁊ facit.j.quib.ex cau.maiores.l.si quis titio.l.si quis stipulatus.

Pōponi⁹ adijcit. Pater occupans peculium filij minoris ex persona ei⁹ restitutionē implorat.h.d. ¶In gl.duo.ibi tu ergo dic hoc nō est verū.nā i ꝑfectitio peculio mortuo filio pr̄ nō pōt restitui,q᷑ nec fili⁹ ipse respectu obligatiōis paterne habebat bñficiū restitutionis nec actio de peculio post mortē filij ē maioris efficacie.imo minoris,q᷑ de ꝑpetua fit annalis ꝟꝫ Ja.d ra.⁊ id ipse legit totum.§.in castrēsi peculio.⁊ dt ꝙ prio ponit dictum in genere.scđo exemplificatur.secunda ibi.autem. Bald.

Seru⁹ aūt. In restōne concedenda non inspicitur persona ministri, sed eius qui per eum obliget.h.d. ¶No.ꝙ debet inspici etas dn̄i non etas ꝓcuratoris vel nuntij. Additio Baldi.

1 ☞ Depositio testis an trahat ad diem iuramenti.
2 Beneficium absentie est commune maioribus ⁊ minoribus.
3 Executio nullitatis impedit sequestrum.

Denique. Cōsulum.ar.ꝙ per ꝯsiliū populi nō possit ꝯcedi venia etatis de ꝟ i.l.oēs ppli.s.de iust.⁊ iur.Itē ē hic ar.ꝙ valeat statutū ꝯ ꝟ edictū ꝯ nō.i.l.ij.⁊ d eo.ꝙ certo loco sꝫ hic de certa ꝑsona ibi i vniuersali ꝙ bñ vꝫ.§.si maior.ꝙ no.C.si aduersus rē iu.l.j.in scđa gl.ibi sentit ꝯ ꝟ ꝙ.S.dt hic de cōclusiōe in eā cessare:q᷑ lesio nō ꝯtingit solū ex añ gesto:sꝫ ⁊ ex actu subsequēti.⁊ q᷑ act⁹ prim⁹ nō est sola ⁊ immediata cā lesiōis: ⁊ id actus posterior nō fingit retro q᷑ cā cōfirmās supuenit nō facile qñ istantia est ꝓtracta de natura cause q̄ exigebat altiorem indaginem nō facile,q᷑ nō rōne soli⁹ snīe:sꝫ rōne ꝓcessus sic.nā si lata est ex cā de ꝑterito.vt ex ꝓbationib⁹ omis.in minore etate bñ ꝯcederet restō:q᷑ rest.fingit ⁊ ꝓnūtiat.ar.j.d pig.ac.si rē.in fi.Et no. ꝟ vnā instātiā diuerso iure cēseri.lꝫ q̊ad sui ꝯtumaciā q̄ licet instāti sit indiuidua,tñ non est sic q̊ad rescissionē vt ꝟ aduersarij vr̄ in.pone ꝙ in minore etate fuit ꝯclusum in cā:sed lata snīa in minori tūc restituet.minor: tūc vr̄ ꝓnuntiatū qñ fuit ꝯclusum, vt.C.de adul.quāuis.⁊ est tex.no.in aut.vt cum de ap.co.in ꝑn. ꝟm Gu.an ꝟ summarie cognoscat. vide in spe.de sum.cog.ℽsi.ij. dicit deinde in si.restituendū.q᷑ act⁹ iste posterior, ⁊ virtual'r in ꝑmo actu dato non executio vñ act⁹ executiuus fingit retro.⁊
1 facit ꝟ p glo.l.si cū exc.§.ꝟ aūt actio.s.ꝙ met⁹ cā. ¶†Itē facit
b qđ depositio testis trahat ad diē iuramēti[b] a q̊ ꝯhit necessariā dependētiā nō volūtariā.de q̊ not.in.in.c.j.de of.deleg.in cle.⁊ i spe.de ferijs.§.sequit.ℽ.qd si testis.Nā id.no.duos dies ꝓ vno haberi inter partes.not.cū cui⁹ interest adiri soluere nō aliđ,ꝯ de inof.testa.posthumus.§.j.sed ibi fuit de facto admissus vel aliud hic aliud ibi q᷑ hec lesio est de substātia petitiōis.vt.j.eo. nō omnia.⁊.l.si.ibi.no.nā ꝟ mere de re familiari agit ibi d ipo testamēto ⁊ ꝯdēnatiōe.not.snīam executioni mādari cōtra filium ⁊ valere executiuū ꝓcessum ⁊ si pater nō assistat filio,q᷑ sufficit ꝙ ꝯsensit in principali iudicio.Item q᷑ processus executionis est extraordinari⁹.⁊ in extraordinarijs ꝓces.nō exigit pr̄is consensus.vt no.in.l.j.C.q adinit.ad bon.poss.possunt Impetrare no.restitutionem implorari ad impediēdā executionē hoc.s.in re actionis.⁊ sic ordinarie petitur executio:sed si extra ordinem dic vt extra.eo.suscitata.⁊ est ratio,q᷑ restitutio est imploranda per modum reconuentiōis q̄ nō habet locū in summarijs cum ipsa causa reconuentiōis est ordinaria.in spe.eo.titu.§.j.versic. illud quoqꝫ videt dicere quod aut petitur restitutio contra sententiam.⁊ tunc non fit executio.aut petit ad probandum vel excipiendum.⁊ tūc ꝙ ista petitio nō venit directe ꝯtra sententiaꝫ fit executio snīe.vt in.c.suscitata. ¶In ista enim sunt diuersa. q᷑ qñ petitur restitutio directe contra snīam tunc sentētia rescinditur p ipsam restitutionē,sed quando ad ꝓbandū vel excipiēdum non per restitutionē,sed factis ꝓbationibus sentētia per-

a ¶Filie.ad de ideꝫ.d. Maria.soci.in ꝯsilio vij. incip. prosequēdo ordinē. ver.ij.probat.in prima parte.
b ¶Iusti.de quo vide p fran.aret. in.l. antiastius.d acqui. here. ⁊ qđ ibi dixi in apo-

dit vires,simile.C.de iuris ⁊ fac.igno.l.i.sc3 per ℨ2iā sentētiam
2 q2 †beneficium absente est commune maioribus ⁊ minorib⁹: ꝫ non beneficiū etatis.Barto.vel dic ꝙ aut ꝑmo petiť exec.postea restitutio tūc fit exec.interim q2 vt exc.nō obst.vt in.ℊ.hec aūt.l.si cu.exc.nō ob.q2 nō est loc⁹ recōuentioni.⁊ hoc si petat executio parata p offm̄ iudicis:sec⁹ si ordinarie p actionē in factū:q2 ibi admittit reconuentio aut restitutio p modū cōuentionis nō recōuētionis:q2 ꝓio erat petita restitutio postea⁹ petitur execu.⁊ tūc distingue.aut cōtra agētem est ꝓesumptio ⁊ tunc fic executio.vt in.c.suscitata.aut non.⁊ tunc suspendit executio vñ habebit de hoc summatiz se informare.⁊ si constiterit ꝙ sententia exequet eam.sic intelligo.C.de fal.satis apte.si cōtra sentētiā nō exequet.C.si ex falsis instrumētis.l.ñ.⁊.C.de transac.l.cā cognita.Jn supplicatione vero quedam specialia seruant.q2 ℨ ius cōe dak vt in aut.que supplicatio. Quid de exc.nullitatis an impedit executionē fnle.⁊ vť ꝙ sic nullitas est euidens vel pōt incōtinēti ꝓbari:alꝫ nō sicut in executione testamenti.l.ℊ. de edicto diui adria.ꝓterea speciale est q̄ quis ad reportandū tres suias ℨ se vt non possit ad impediendū exc.obtcere de nullitate.vt.c.j. de re iu.in cle.Rō differētie inter exc.nullitatis ⁊ execu.restitutionis est:q2 super executione incidenti nō est ꝓ futiandū.⁊ si non ꝓnūtiat sup restitutione nil opaꝫ petitio.vt l.superna:nā ibi finiēdāꝫ litē:ꝫ sup nullitate nō est necesse cōstitui p iudicē q2 ipo iure est ꝓnūtiatū sicut no.in fiñ.C.ad tre.
3 l.pe.†Jtē an executio nullitatis impedit sequestrū vide in.c.j i fi.de seq.pos.⁊ fruc.in cle.Jtē adō.j de iudi.si ꝓto.⁊ non puto. no.deteriozē ꝯditionē ꝑtis q̄ fideiussoris magis no.vbi interesse agit ei⁹ ꝑsona inspicit cui⁹ magis interest vt ex ei⁹ ꝑsona illud metit.Aliquo casu no.nō inspici ꝙ euenire pōt si ꝑsumit̄ si euenire sicut est hic.vt.l.cura.ℊ.defici.de mune.⁊ hono. Nā peculiū.vide ꝙ not.C.de cef.bo.l.j.⁊ vide omnino Ly.in.l.si qs in tantā.in.ℊ col.ver.cir.hoc an id qō filius possidet ꝓsumatur ꝓfecticiū.vide p Ly.C.de pig.l.ñ.ꝓpriū hoc est speciale in dote ꝙ filius ꝫ ꝓpriū ꝫ ꝓfecticiū vñ in dote ꝫ donatio iter patrē ⁊ filiū i potestate alias nō.vt.j.fa.er.pō.phy.Et no.C.fami.er. fili⁹.de inof.dona.l.ℊ.C.si quis alteri vel sibi.l.ℊ.de pecu.lega.l. fi.⁊ cap.est vide Guil.C.de bo.q̄ lib.l.fi.ℊ.non aūt.ℊ.si quis cum minore.not.ℊ.minoꝝ restituit etiā si ledať in ꝑe.h.d.Cōtra istū ℊ.facit.C.vt in pos.leg.Icū archimedoz.ā Jtē no fideicōmissi futuri cōsensum remitti.Sed ⁊ si ei.nota ꝙ ꝑsone coherētia nō q̄rit ꝑri per filiū.adde.C.ō vsufru.l.fi.⁊ facit ad.q.Ja.are.vt no.ibe no.de ℞.ob.l.ñ.in ꝓn.vñ ad glossas veniam⁹.ā Jn gl.q̄ incipit huic cōsule questioni ibi,non restituit.ímo restituit q2 trahitio ꝫ necessariā ꝙsequentiā a cōtractu non petita restitutione.⁊ ideo non vť ratificare ꝯtractus.vt.j.e.l.ℊ.seio. non obst. l.alle.in g'o.q2 ibi habebat exc.macedoniani.⁊ sic se tueri potérat ſm Jac.bu.quod cum nō fecerit remisisse ius suū videtur. vt j.de noua.l.si qs dele.si viri sustinere.j.pōe q̄ tradidit ⁊ erat naturaliter tñ obligna tūc volūtaria tradidit nō ex necessitate.ā Jn gl.que incipit quedā iura.ibi,sed nō sunt.q2 hic gl.tra
8 dit doctrinā cui⁹ effect⁹ est ꝙ cōputatio ꝺz fieri ꝑut est magis fauozabile.dic ꝙ ꝓpria ꝙputatio est de momēto ad momentū q2 hec cōputatio est ꝑfecta q̄ ex omnib⁹ suis partib⁹ cōstat reliq̄ sunt imperfecte ⁊ ītelligo de momēto a quo incipit ad momētū in quo terminať.q2 nō semp incipit ab eodē momēto:sed q̄ꝭ imediate post aliq̄ actū q̄ꝭ alr.vt.l.j.ℊ.fi qs cautio.vide oīno Arch.lxxvij.di.placuit.ā Jn gl.q̄ incipit,ex hoc verbo.ibi,ímo marit⁹.⁊ ideo ob debitū vxoris nō fit executio i dote ipsam vt no.j.de bo.dā.l.quinq; legibus.sed nūquid ipsa actio.vel ius dotis pōt capi in tenuta.dico ꝙ nō ne marit⁹ cogatur abḥcere suū ꝓilegiū.vt.j.so.ma.l.ℊ.ℊ.nec cogitur.⁊ not.in. l.quinq;.j.de bo.dā.Sed an filia possit grauari i dote:dic ꝙ sic in dote ꝓmissa in qua ístituī pōt sed in dote solūta nō:q2 discessit a bonis ꝑtis ſm ℳar.fil.ꝙ dispu.nec sequiť pōt instituī ergo grauari.Nā in legitima fili⁹ pōt instituī:⁊ tñ non pōt grauari ſm eū.⁊ vide Ly.C.de rei vxo.acť.l.j.ℊ.videam⁹.lex si causa cognita.ōt ꝙ petitio restitutiōis ſm ꝙ ipsa restitutio suspēdit ꝓcu.si dicit ímo rescindit.Rñde verū est si contra sniam concedit:secus:si tñ ad ꝓbādū in causa.vt.j.eo.Jnnonabiť.do.me⁹ dicit ꝙ ipso iure potest aliq̄d innouari:sed post inhibitionē factā ꝓ iudicē coram quo petiť restitutio nō sic intelligiť.in integ. resti.pos.C.ꝫ truffa est.nam si cozā nūq̄d sibi vim faciat. ā Jn gl.ℬ olim enī.Quid si minoꝝ audiuit hereditatē,tñ nō facit innē tariū ne quentiaḳ a creditoribus.mō quidāc reditoꝝ hereditar⁹ agit cōtra eū ipse cōparet ⁊ petit se restitui ad conficiendum inuentariū ⁊ interim nihil innouari:an pōt ⁊ an inrabit de malitia dic ꝙ sic:q2 actio ꝓiudicialis pōt dici exc.cum excludat ꝓtimā incentionē ad tps vel in ꝓpetuū.⁊ exceptio nihil est aliō q̄ actiōis exclusio ob.gra.agenti dicta petitio tñ ne malitia committať ꝺz iurari de malitia.⁊ ꝙ nō facit aio differēdi:sed ꝙ suo interesse:ꝙ infm̄ ꝓstabitur a minore:q2 iuramentū de malitia de dolo ꝙ absit est magis iuramētū ℞itatis ꝙ credulitatis ſm ℳar.fil.qui hoc dispu.vide de aut.tu.defendente. Bal.

Minoꝝ vinginticinq;

Mn.ℳinoꝝ restituiť si solū cā dāni pecūiarij ex tēpe vexatiōis.h.d.not abilis.l.est ⁊ multoties dat in pū ctis ⁊ vide ꝙ no.Ly.C.vt si ab here.absti.aut.si cōes.Et idem dico in ecclesia.vt no.arch.x̄ħ.q.ħ.epis.ā Nō.ꝙ timoꝝ vexatiōnis est causa restitutiōis sicut timoꝝ dñi:magis ꝓpter expēsas litis.Nō ꝙ rōne expēsaꝝ litis ꝫcedit restitutio.ā Jtē no q̄ cunt ista est cā restitutiōis in adeūtē:ita est cā restitutiōis pene gāde in repudiāte:q2 nō itelligit lesus q̄ lites:⁊ ꝓpter litē⁊ crať vt.l.itē.ℊ.fi.ō alie.in.mu.cā fac.ꝙ hoc pōt qđ ꝙ minoꝝ ꝑt facere pacē de morte ꝑtis si ꝫ aduersariū nimis durū.de quo no.ꝙ Ja.de are.in.l.j.ff.de integ.resti.mi.⁊ i spe.de bo.℞.illud antē.⁊ de treuga ⁊ pace.℞.illud quoq;.⁊ in margarita galeoti.de accu.in fi.ā Jn gl.vt in locaplete.ibi ℨ trāsactionē adde ꝙ not.in.l.cū ħi.ℊ.cā.ℨ.de trāsac.⁊ facit.j.de inreiur.l.inuitis ꝙ excōuentione.ℊ.j.C.de trāsac.l.ꝑfes.⁊ ꝙ not.Jnno.de arb. c.ꝙ tuas.ā Jn gl.vt locaplete.ꝫ hoc destrueret totā ℨtā.C.si aduer.trāl ideo dic ꝙ si transigit sup liquido vel de facili liquidando vť deceptus,alias nō.facit.l.verū.ℊ.itē nō restituit ſ.e. l.lucius in fi.j.ad tre.b.⁊ qō no.m.l.contra iur.ℨ.de pac.

Additio Baldi.

Minoꝝ Vide oīno Lyn.in aut si ols vi de in ſpe.de homi.℞.illud antequerit.ā Jn gl.q̄ incipit.vt in locaplete.ibi,heredita. vide arch.qui querit qđ de ecclesia.x̄ħ.q.ħ.epis.cpus.vide omnino ꝙ no.archi ɣɣ.q.j.puella.ā Jn ea gl.ibi cōtra trāfac.vide oīno archi.x̄ħ.q.j.scim⁹.vbi tractať de voto spirituali ⁊ eius vinculo.vide oīno archi.ɣv.q.ij certis. vbi plene ō materia.hic gl.soleniter factā q̄ cū decreto q̄ sup imobilib⁹ vel his q̄ ꝓhibenť alienari:vt not.l.j.C.si aduersus.trāfac.als esset nulla rōne forme nō pōpte.extra eo.c.j.Jtē bona fide.vt C.de trāl.ꝑfec.esset nulla.vt.j.de acť.emp.l.iul ℊ.si quis cōclu. vide.j.de iureiuran.iusiur.ꝙ ex cōuen.ℊ.j ⁊ de tuto.in ꝓn.iuncta.l.ħ.eo.ti.⁊ vide Jnn.extra de arbitris.per tuas.

Ar prētor ℳinoꝝ lesus in ꝫcta iudicio vel distractu restituitur.h.d. ā Jn gl.nūqd.ibi,vt maioꝝ admittiť.ista nō ē fallacies rō.nā in cā mōētanee possessiōis ꝫ legitimus ꝑsonā ad instar maioris:tñ restituiť.vt.C.si de mo.pol.⁊ sic nō sunt paria esse maioꝝ ⁊ reputari maioꝝ. ā Jn ea gl.ibi damnum passus istud est falsum qz q̄ amittit beneficiū vel ꝑdēpatiť damnū,vt.l.deniq;.ℊ.ſ.si ei.ℨ.eo.nec ob.q̄ habeat onus annexum nam principaliter cōtinet cōmodū ⁊ honorem.⁊ ſ vic ꝙ nisi istud ꝺfficium alteri fit collatū datur restitutio.fo⁹ si esset collatū alteri:q2 etiā res non esset integra.⁊ cessaret restitutio.vt.l.si minoꝝ.ℊ.scevola.j.e.fm Bar.⁊ Ly.adde ꝙ no in ſpe.e.ti ℊ.qualiter.ver.ꝙ si qs,⁊ quod no.Ly.C.de nupt.in cōpu.⁊ qō not.archi.ɣv.q.ħ.c.certis.⁊ ɣɣ.q.j.puella.vbi videas. ā Extra querit minoꝝ q non fecit inuentarium petit restitui
a ad ipsam conficiendū quod pōt.a vt in authen.de heredi⁊ fal. ℊ.pupillus vtrum interim patiť ꝫecutione vel cōuentionem creditoꝝ videtur ꝙ sic quia.ℊ.donec loquitur pendēte tempore inuentarij ꝫ hic non pendet.Jtem q2 restitutiō non dū concessa non pōt ꝫcipi.Sꝫ ℳar.fil.disputando tenuit quod interim nil debuit innouari q2 hec petitio prendicialis ꝫ instar exceptionis.facit.l.j.C.in integ.restitu.postu.Jtem facit in ratione fiñ.j.de ꝫcu.tuto.diximus.

1 ā Creditoꝝ nō solū,sed etiā debitoꝝ minoris,potest petere ꝙ minoꝝ compellatur ad accipiendum curatorem.
2 ℳinoꝝ nō restituitur vbi de mandato iudicis est ei solutum.
3 Judicium in quo curatoꝝ nō interfuit an valeat.
4 Restitutio contra interlocutoriam non datur.
5 Preceptum irrationabile an possit teneri.

Permittitur. Adueꝛsus solutionē factā minoꝝ iudicis mandato non dat restitutio etiaꝫ si curatoꝝ nō interuenerit.h.d.ste.ℊ.† Not.ꝙ nō solum creditoꝝ,sed etiā debitoꝝ minoris potest petere ꝙ minoꝝ cōpellatur ad accipiendum curatorem tam ad itē ꝙ ad ꝫcigēdum vt hic no.ℊ.ꝓximo.⁊ not.in.l.mutuus.ℊ.is qui.ℨ.de pc.facit quod no.de bo.aut ho.iu.pos.l.si minoꝝ.vbi no.ꝙ hic incipit minoꝝ legitimare personam ex eo quod hoc vnicuiq; incipit legitimare ꝑsonā suā in iudicio. ā Secundo no.ꝙ si qui confitetur debitum:ꝫ negat ꝑsonā esse legitimā:quis dicit ꝙ est minoꝝ,⁊ nō habet curatorē in iudicio,unde⁊ mandat quod soluat indiscussa cā contradictoris vel discussa tenet mandatum. ā Jtem no.ꝙ ab isto ꝓcepto de soluendo⁊ a tacita legitimatione ꝑsone q̄ hic ipso iure fieri videť potest appellari de iure ciuili.ꝫ istud ꝓceptū nō sit diffinitiua:sed interlocutoria, q2 emanat in figura iudiciꝭ:sed de plano de iure canonico ē certū ꝙ a legitimatiōe ꝑsone pōt appellari.extra⁊ appel.ex parte.

n.C. Jtē z a pcepto.vt extra de ꝛb.sig.ex parte in Christo.z nagime qz istud pceptū de soluendo obligat.vt no.in.l.ſi.ſ.ne
effecte.C.de bo.quē libe.ergo habet vim diffinitiue: facit qz
not.in.c.vlti.de app.in cle.sed a mera interlocutoria de iure ci
uili nō appellat regulr:vt.C.de sent.z interlo.om.iudi.l.fin.qō
dic vt.ſ.ei.intra vtile.z.ſ.qui satisd.cog.arbitro.ſi suppono er
go q̄ ista litera ſuppponat appellationē.Cy.i addi.vt q̄ id qō
dicit de appel.vel allegādo nō determinando: qz ab interlocu
toria non appellat ſm eam qō male z pessime loquitur.z adde
qō no.Ja.bu.ſ.de in integ.re.inter minores.vbi declarat hunc
text.z intelligit q̄ hic appellario de iure pcedat: z sit pmissa ſz
nō noceat omissa z ita vult ista lra.ita sentit Spe.in ti.de syn
dico.vers.qd si iudex facit qō no.in.l.ħ.C.de fideiuſ.mi.p Jnn.
de elec.nihil.z de re iudic.qō ad cōsultationē. Jtē not.q̄ vbi
nō pcedit in figura iudicij sed in pfessum non est necesse q̄ iu
dex ſigillatim pnūtiet ſuper emergentij: ſz pōt eā decidere vna
cū principali qō not.fec⁹ in ordinario iudicio vt extra de in.egbi
bi.C.de dila.a pcedēte.z vide in Spe.ſ.viſo.ver.pponit.z ꝛo.
2 leg. Jtem not.q̄ minor nō restituit qñ de mādato iudicis
est sibi solatum secus esset in vera alienatio.qz licet interpoſue
rit iudex decretū tū restituit.vt.ſ.e.l.z ſi fine.ſ.qſitū. In gl.
hic not.ar.ibi,z hec solu ergo ſcā minoris qñq̄ affert liberatio
nē ope ex̄cep.z ista ꝛ liberatio plena.z q̄ ille qui ħz ex̄cep.di
cat liberatus probat.ſ.de lib.cau.l.vel obligatus.ſ.j.facit.ſ.de
dolo.a.l.a legāter.ſ.seruus pactionis.ibi,quasi nulla.ꝛc.qñq̄
affert liberationem plenioꝛem,qñq̄ liberat ipso iure ſz ope re
stitutionis possit liberatio annihilari ex futuro euētu.nam qz
trahit secum suuz effectū a principio ipso iure ꝛ ista liberatio
plenior quā prima. Qñq̄ affert liberationē plenissimā.ſ.qñ ip
so iure z irrenocabilr.nā qō euincī nō pōt plenissime trāslatus
vt.pt no.i.simili.ſ.de dolo.l.z elegāter.ſ.nō solum.sed doc.mo
derni dicūt q̄ sic improprie loquit.qz in primo casu gl.soluens
non est liberatus: sed liberandus ope exceptionis ex additis
cohērētibus.ſ.si pecunia,sit salua.vnde nulla est liberatio a pncī
pio nec plena nec semiplena. Jtē in ſcō casu glos.liberatio est
semiplena nō plena cum possit euinci seu annihilari ope resti
tutionis. Jn tertio vero casu est plena liberatio ſm.Bar.z Cyn.
hic z.C.ſi aduer.ſol.l.ꝛ ibi p Cy.z adde.ſ.de sol.l.Stichū aut
Paphi.ħ.ꝑsuſr.ꝛ.idē. Jtē not.hāc gl.de triplici securitate
obligatiōis habes.ſ.man.l.ſi mādato Tutū.ſ.fi.ꝛ hoc qñ securi
tas refert ad ius.qñ aūt refert securitas ad factum vel ad facti
executionem vide.ħ.in.l.illicitas.ſ.ne potentiores.ſ.de of.pſi.
Jn ea.gl.ibi,cōtra si soluit.ſ.loquitur in pupillo recipien
te.hic in pupillo solaēte. Jn ea.glos.ibi.pecuniam est hoc spe
ciale q̄ sine decreto pōt alienari, ꝛ posset seruando seruari.vt
no.ſ.ad treb.l.ſ.fuit q̄rtum.vbi oīno vide.z vbi 2ced ē aliena
tio minor liberat.facit.ſ.de ꝛpen.em.l.fistulas.ſ.fundū.vñ ista
gl.ꝛ intelligi quando soluit nō intercuniēte authoritate legitimi
administratoris. Jn ea.gl.ibi,tut⁹.q̄sumpta pecunia. Jn
e.gl.ibi,ſz vir.vbi nō ętat. Mo.q̄ iudex q̄ interponit decretū
in alienatione ri minoris nō ħz necesse tagare ptū.qō est men
tenēdū ſm Bar. Jn ea.gl.in fi.aut ergo pretor authorizatur
in alienatione voluntaria aut in necessaria. Primo casu cōpetit
restitutio. Sēdo nō.in vic est,ꝑ speciale fauoꝛe liberationis.
3 Extra no.q̄ ꝛz iudicium in quo non interfuit curator nō
ob.C.si aduer.rē ind.cū z minores.qz ibi fuit pnūtiatum con
tra,hic pro. Item hic fuit ꝑsona legitima, ibi non. Vel hic iu
dex voleb at supplere defectū curatoris q̄ pōt in extraoꝛdina
rio pcessu.vt.l.bonorum.C.q admit.ad bo.pos.pūt.facit.ſ.de
4 iure dotiū.l.q̄ecutia.in fi. Jtē not.in isto.ſ.qz cōtra inter
locutoriā nō dat restitutio.sed hoc est iō, qz lex fingit minorem
nō lesti.alſ sec⁹ si interlocutoria ledit.ius mi oꝛis: vt no.extra
5 eo.qñ felicis. Item no.q̄ irrationabile pceptum tenet.
z est trō,qz emanabat hic per modū iurisdictiōis 2tentiose,sec⁹
quando per modū iurisdictionis volūtarie si quidem ptinet ad
solam authoritatem precipientis ꝛz,alſ non sine causa.vt not.
Dy.in.l.filius.ſ.diuus.de leg.i.ſ.facit qō not.Jnn.in.c.ſ.de in.
lib.vi.z an vbicūq̄ grauat iudex precipiendo possit appellari.
vide Archi.z.q.i.c.qz qō no.Jnno.de dolo.veritatis.de te.ſi
gnificauerūt.z adde ad.ſ.qō no.Jac.ō are.in.l.i.ſ.idē pompo.
1 Fideiussor quare quis dicatur.
2 Minor petens restitutionem contra ſi deiussorem debet pba
re ſe esse lesum.
3 Minor a aduersus pene incursionem restituitur.
a **Non solum** Minor aduersus fideiussionē restitu
approbat⁹.h.d.nō ergo q̄ legitimatio ꝑsone circa 3ct⁹ nil ope
rat.licet opet in iudicio.vt.ſ.e.l.ħ permittit. Jn tex.ibi aduer
sus,vt sit approbat⁹ p iudicē ſi cōpetat restitutio ſi p aduersa
1 rīū sic. Jtē not.q̄ fideiuſſ.ō qz obligat ſe p alio. Item qz
2 obligat sua z nō se qō bū tenē menti. Jtē not.q̄ minor q petit
restitutionē aduersus fideiussorem ꝺz pbare se lesum,sed dicit
glo.q̄ coīpso q̄ fideiubet ō⁹ lesus nisi verset eius propium in
3 teresse,q̄ ē no. Jn gl.forte no.q̄ minor restituit aduersus
incursionem pene.facit.ſ.de ver.obli.cum filius.ſ.in hac.

Sz si Not.q̄ si minor acceptat damnosum fideicō
missum pōt restitui sicut si adiret damnosam hereditatem.z est argumentum q̄ pōt restitui si acceptāt offi
cium fideicommissarie sibi damnosum. Secūdo no.q̄ neces
sarius heres pōt impetrare separationē bonoꝛ ante immissio
nem ope restitutionis: q̄ immixtio dicitur vnire bona.vt.l.ſz si
plures.ſ.filio.de vulga.z pupilla.Bal.

Hodie certo No.cū principio.l.ſe.q̄ non so
lū interesse dāni emergētis ſz ēt
lucri cessantis affert restitutionē. Jtē no.q̄ ſz malā restitutio
nē minor restituit.z est ar.ad diuisionē q̄ faciūt fratres. Nam
si minor optat petioꝛē partem restituitur:sec⁹ si ꝛtingat ei forte
brauiū.qz tunc vt.ſ. iure communi,z contra aduersam fortunā
nō dat restitutio.z vide in.c.j.extra de paroch.z facit.j.e.verū.
ſ.sciendum,z.ſ.si locupleti.h.d.iste.ſ. Bal.

Additio Bald.

1 Minor in iudicio legitime comparere debet.
2 Preceptum sine causa an valeat.
3 Appellatio iustificari pōt p confessionē partis factā de nouo.
4 Judex absq̄ vllo pcepto de soluēdo pōt compellere debitoꝛē
confitentem ad soluendum.
5 Appellari potest ab execution fuit interlocutorie per quam
pars grauatur.

Aptor Sz nūquid si minor nō adiuit
hereditatem:z ex hoc nō trāsiuit
vt heres ex pſona minoris pōt restitui ad adeundū.
Et videt q̄ sic.q̄ causa lesiōis cepit in persona mi
norum ex eius negligētia,licet fuerit consummata demū post
morte ergo heres potest restitui quasi retro fingat lesio.vt.ff.de
acquirē.here.patronus.hoc tenet. Ja.de are.in.l.q duos.de re
bus dubtis.C.de episco.z cle.deo nobis.z ibidē Cyn. Jn
cōtrarium videt q̄ minor nō fuit lesus:z vsq̄ ad vltimum vite
spiritū fuit tutus iure cōmuni ergo nō fuit sibi ortum būficium
restitutiōis qz non stat simul cum iure cōmuni. Nam non debet
qs restitui ad ius q̄ habet qz vbi nō est destitutio non cadit re
stitutio.vt.j.eodem in cause.z hoc tenet Jac.de bel.in antē.de
trie.z se.p hoc.c.ff.ad tertul.l.ħ.ſ.ſi qs ex. No.q̄ aliud ē aliqnē
admitti vt maiorē. aliō ē minorē.vt plene no.C.ō ħs q̄ vi me
tu.cā.l.ſi p viz in vltima gl.in.l.j.quoꝛū bonoꝛū.z de verb.sign.
tunc. Jn tex.ibi,quasi gest.dic vt.ſ.de condi.indebiti.q loco
certo.adhibere. Nota.q̄ minor debet adhibere curatoꝛes
1 in iudicio.sic no.qō minor debet in iudicio legitime compare
re.ſ.nunc.vide qñ no.Jnno.de dolo.z contumacia.veritatis.z
de testibus,significauerunt.in glo. No.quod ab interlocuto
ria z vide insti.ſ.examinatio.per Ja.bu.sic tertio.l.inter mino
res.vbi videas. Jaco.butri.Quid tñ.vide in spe.de syndic.ver.
quid si iudex.vide quod no.C.de fideicom.liber.l.ħ.in glos.nisi
forte.vide qō no.Jnn.extra de elec.nihil.est in glo.mag.z de re
iud.qō ad consultationem.in glos.quam necesse intiuriam esse
appellandum.reuoco in dubium,Ponamus qō debitoꝛ ex cā
appellaret vtrū,pcedat appellatio dic quod non q̄ nō est gra
uatus in aliquo nec grauari pōt vt hic contra not.j.eod.l.inter
vtile.in fi.mag.gl. Item quero vtrum in appellatione ab in
terlocutoria habeat locum.l per hanc que dicit non probatum
probabo.dic quod nō vt in cap.appellāti.de appel.in clemen.
Sed nunquid hoc est verum si pronūtietur ſuper incidenti:dic
quod sic.Et ista est interlocutoria:vt no.in.c.vlt.de appella.in
clemē.doctoꝛ me⁹ dicebat qō capitulum appellāti.debet intel
ligi interlocutoria lata ꝛtra presentem ſz si ꝛtra absentem po
test appellari si iudex non suppleuit sicut debuit pro absente.vt
l.ꝑperādum.ſz tu dic quod nō debet nec pōt supplere de facto
nisi ex ipsis actis apparet.si ergo apparet, tūc iustificat appel
latio extra processum nō potest iustificari.vñ falsum est qō pos
sit iustificari ex nouis actis.z adde quod no.in.c.ħ.extra.vt lit.
non ꝛtesta.per Bart.z alios. predicta vera in appellatione: sed
nullitas qñ potest ꝓbari per attest.de nouo vt.l.j.ſ.hec verba.vt
vis fiat ei. Idem dico si petit sententia contrario imperio reuo
cari vel petit in integ.restitutio:quod iustificari potest petitio
ex nouis causis.vt.l.j.in fine.de pretо.stip.z est casus in.c.cū ces
sante cā.extra de appella.in ratione illius capitu.z.j.eodē.mi
nor.xxv.annis omissam.adde quod no.Jnno.c.tum ex literis.
z de verb.significa.c.ex parte.Sed nunquid a precepto qō non
est ꝓpie interlocutoria.vt not.in.ſ.necessitate.pt appellari.dic
q̄ si vt hic.Sed nunquid in tali appellatione a precepto pote
rit cōfessio reuocari.dic q̄ sic z sic admittuntur none probatio
nes nō obst.c.appellanti q: loquitur in interlocutoria,vbi non
est magnum preiudiciū reparatur postea per ap.a diffinitiua.
vnde non extendam ad sententiam precepti: sed strabo regu-

a Fideiussionem.vide Jo.an. in add.ad spe.in ti.ō restit.in integrū.ſ.ħ. post prin.

le que ponitur.C.de erro.aduoca.l.fin.z in.l.p hanc.Nam cum vim habeat diffinitiue, ergo idem iuris est qd in diffinitiua licet in nomine differat.vt.s.de legib⁹.fm leges.alias esset dicere q efficacius z irreuocabilius esset preceptum quam diffinitiua.q est absurdum. ¶ † An teneat preceptum sine causa.not.

2 Inn.de restit.in integ.c.ꝗ.z dicit q sic.Dy.contra:qr an ab eo appelletur absq causa not.arch.x.q.j.c.qr in ea.glo.adde argu. Odof.hic ibi omnino vide pro z contra.z sic de iure ciuili secundum q non appella.ab interlocutoria nisi habeat vim diffinitiue.vt C.de senten.z interlocu.l.fi.non mirum si appellatur nō expressa causa.vt no.de appella.scio.Sed an iste.§.qui dicit in adulto habeat locū in pupillo.glo.sentit q sic.§.eo.si cura.habens.in fin.mag.gl.contra no.in.l.ꝗ.de fideicom.nisi in acquirendo idem in pupillo.in.l.si infanti.ƺ in alienando sec⁹ sit salua glossas.Alij dicunt secus in pupillo:qr sicut tutorem hñti non dak tutor sic nec index supplet qd nil est si expedit pupillo.¶ No.q qlibet appellatio iustificari pōt p cōfessionem partis factā de nouo:licet non potest qñ ab interlocutoria.vt in.c. appellanti.habes hoc expsse.C.de tēp.appella.l.fi.§.in refutatoz.z ibi no in parua gl.que incipit nō fieri dū quis.vide omnino in spe.de exce.§.viso.vs.pponitur aūt de x.sed nil ei imputandum.vide.j.de so.§.si stipula.§.lācem.Item omnino videas

a ¶ Subhastatio vide aug.i aut.ꝺ ali.z emphyt.§.ꝟ ē.ꝗ.colū.x.no.hic.z do.alex.hic.z in l.licitatio.ꝺ publi.z vide eundez bal.i aut.hoc ius.C.de sac.san.ec.i.ꝗ.col.in fi.ver.sz hic querit vbi dt non esse necessariū si bona fide fiat vēditio.vnō Inn.in.c.dudum.in gl.in ver.ꝺ fensore de reb.eccle sie non alienan.

4 eo.tit.stichum.§.vsufru.z non est alibi.x.id q.¶ † Itē no.hic in x.puto.qd index etiā absq vllo precepto solnēdo,pōt reip

5 sa cōpellere debitorē cōfitentē ad soluendū.¶ † Itē not.q per hāc facti cōpulsionē index vř ipso facto rejicere excep.scz obietū.vñ si rei etiā exceptionis quē index facit ipso facto importaret grauamē posset appellari vt hic q no.z habes extra de appella.c.ex parte.M.z no.in.c.vltimo de ap.in cle.hinc est q dicit qñq appellari ab interlocutoria qñq a grauamine.vnde in terlocutoria stat in ver.grauaminis est nomē generis.z verificak in ver.z in ipso facto.Item si dicas q ista cōpulsio esset execution precepti de soluendo.No.quod ab executiōe snie interlocutorie per quā pars grauak pōt appellari.§.nō solum.No.minorē esse lesum eoipso qd fideiubet.item eoipso cōpromitti qr appellationi renūciat eoipso.j.e.si minor.§.minores.nō aūt ledik eoipso qd cōfitek.vt no.Inn.extra eo.auditis.nec eoipso q trāsigit.vt no.s.eo.minorib⁹.Itē leditur eoipso quod patik sibi terminū labi.vt.j.eo.interdū.Itē ledik eoipso q penā pmittit rato manēte pacto.vt colligik a 2rio sensu litere.C.de trāsac.cum proponas.ibi:sed maior fuit zc.Itez leditur eoipso qd patitur sibi tempus labi.vt no.C.in quib⁹ causis in integ.restitutio.non est necessaria.l.fi.in fin.glo.que incipit vt.j.vt vnicuiq zc.Sz ex notorio fit lesio z notorium z snia equiparantur quare non reputak ipso iure lesus aduersus 2ctum sicut aduersus prescriptionē:respondeo aliud in prescriptione:qr non est ibi naturale vinculum sicut in contractu.Item aliud in notorio quaz in snia,qr sententia inducit notorium:aut non inducit sed declarat vel equirat in actionibus nō in officio iudicis.¶ In gl. que incip.nūquid ergo.vide in Spe.e.ti.§.qualiter aūt.vers.qd si quis.ver.sed.z adde q no.j.e.si ex cā.§.Pomponius ait.z vide.C.de nup.inequalis.¶ In gl.que incipit:sed cur.ibi succurritur quando pretor authoratur in distractu nō hz locum restitutio:quia est alienatio necessaria:secus est in contractu:qr voluntaria.¶ In eadem gl.ibi.respon.ibi non taxat si est.Not.q index q interponit decretū in alienatione rei minoris nō habet necesse taxare pretiū.An aduersus interlocutoriam possit peti restitutio videk q non,per.l.qd iussit.sed dic qd vnū offm concurrit cum alio,vt not.in.l.cum circa.C.si mi.se ma.dixerit.Itez si index pronuntiat sup iurisdictiōe:an possit peti restitutio.dt Inn.q nō.secus si super iure partis.vt quia pnuntiat instrumentum non exequendum.ita not.Innoc.extra eo.coram.Si ecclesia petit restitutionē vel dicit contractum nullum corā quo petet.vt Innocenti.de foro competen.cum sit generale.in glo. que incipit.hic ex benignitate.ibi:sed vt qs minist.¶ No.hoc verbū,alibi,gl vocat hos successores anommalos.vt no.isti.de eo cui lib.causa in fi.

Et si fine.§.Quesitum.

Minor q de re q vēdidit maius ptiū inenit restituik vt pl⁹ offerēti vēdere possit.vbi res vēdita nō poterit seruando seruari.tunc nō datur restitutio nisi ob sordes vel gratiā administratoris.p ¶ In tex.ibi,liceatur.ibi,affert.z iste.§.quesitū.Primo loquik de reb⁹ que seruari possunt sicut sunt predia rustica.Secūdo de rebus q seruari nō possunt vt fructus vel lz seruari possint sint subiecte incendio vel alijs periculis.vt dom⁹ z similia hoc intelligo qñ domus est posita in loco periculoso,z de facili potest piculū imminere vel istud periculuz q de raro accidit non cōsyderandū.vñ idem esset dicendum in domibus z predijs.secūda,ibi,idē faciūt de domo:qd est not.rōne lucri capiendi.vt quia res est vendita iusto z cōmuni pretio.sz si alius ex singulari affectiōe plus offert non dak restitutio nisi interueniat gratia vel sordes.sed rōne dāni euitādi bene datur restitutio si esset damnū enorme.vt qr esset vēdita lōge minus iusto pretio.z ita intelligit glo.qr res minorū non possunt vēdi sine subhastatione.dz ergo poni tuba z plus offerenti vendi.z hoc est qd vult dicere litera rursus admittatur licitatio zc. sed gl.intelligit qd hoc erat ex forma pcij non ex dispositiōe le

a gali.qdā doctores dicūt quod requiritur subhastatio^a sicut qñ vendik res ecclesie.maxime in rebus pupillorum:quia ecclesia z pupilli equiparank.Alij dicunt qd subhastatio nō est necessaria:quia de ista solennitate non est iure cautum in vendendis reb⁹ minorū.z quia si essent facte subhastatiōes post terminum veniēs nō deberet admitti.ƺ potest respōderi quod hoc ē gfa minorum et iure singulari qd admittak hic.nam iure communi cum res sit nō integra non admitteretur.vt.l.mancipiorum. j.de op.leg.Finaliter vř dicendum quod si res minorum venditur p iudicē dz fieri subhastatio.C.de execu.rei iudica.l.ordo. de re.iudi.l.a diuo pio.§.si pignora.Si aūt scit ipsum minorē cū authoritate curatoris z decreto iudicis nō fit necessario subhastatio.qr nō est iure cautū.z hoc sentit hic Bal.z adō q no.in specu.in titu.de emp.z vendi.§.nunc dicendum.vers.hoc quoq.de primo z secundo decreto.§.nunc dicamus.vers.sed qualiter.z in.l.penul.quando decreto opus non est.z per Azo. in summa.de bo.que libe.

Restitutus.

Minor restituik 2tra restitutionem alr's ipetratā.h.d.¶ Not.de restōne restitutiōis.z istud est verum in restōne 2cessa:sec⁹ in denegata qr tunc non datur restitutio nisi ex noua causa fm glo.

Sed quod papinianus.

Instituto repudiante necessarius substitutus ipo iure fit heres z liber.ƺ libertatem retinet hrditatē aut nō:si institut⁹ restituak ad adeundam fm papi.Sz fm authorē hui⁹.l.et hereditatē retinet noie:ƺ nō re. Instituto aūt a pricipio adeūte substitutio necessarij heredis expirat fz Papi.nec reintegrak lz institutus bñficio restitutionis repudiet nisi hereditas sit nō soluendo.quo casu fauore libertatis z creditoꝝ ad hereditatē huiusmodi admittek fm authorē hui⁹ legis.h.d.vř alr.Restitutio minoꝝ libertatē substituti nō ifringit:sed hrditatis emolumētū aduocat hoc qñ restituik ad adeūdū:ƺ qñ ad repudiādū nec hereditatē nec libertatē parat nisi pp hereditatis inopiā.h.d.Et determinat duos casus.Prim⁹ qñ institut⁹ a principio adit.Ad euidentiā no.q vulgaris substitutio reqrit nō adiri hereditatē ex instōne.vt ꝺ z.l.post aditā.C.de impub.z alijs substi.¶ No.q,qñ insti.incipit a repudiatiōe tūc dixit papi.q restō ei⁹ ad adeundū ex primo gradu non reuocat libertatem substituti:z in hoc bñ:qr ꝺ libertatē se nō extēdit restitutio.ƺ qr erat qsitū a papi.an remaneret hrs:z omisit hoc dicere tacito intellectu colligik qd intendebat negare:qr sic ꝺ duob⁹ qrit z ad vnum affirmatiue rndet z ad aliud nō rndet illud vř tacite esse negatū z eꝫ.q est moltū no.fm doc.pro respondentibus ad positiōes duplices quādo respondent sup vna parte positionis nō super altera nec obs. C.de diuer.prescri.l.j.qr ibi in his q pcedunt per eandem rōnē hic nō fm Cy.z no.Pe.s.de adop.l.si arrogator.lz iuriscōsultus authoritate hui⁹.l.in hoc tacito intellectu reprobat Pap. dicēs q restitutio ñ affert iura directa istituto:ergo nec affert nomē heredi substituto.remanet ergo heres noie pp ter inseparabilē ipsi⁹ nois acqsitionē.Ad hoc facit.j.de here.insti.l.ei q so.nō ē aliquo casu.z ad qd ē vtile hoc simplex z nudū nomē hrdis hrs.vide.j.de vulga.substi.l.ex facto.§.fi.facit qd no.de acq.here.l.pro herede.§.papinianus.sed volendo saluere.Papi.z authorē hui⁹.l.dic q Papi.intellexit de hrditate quoad effectum.ƺ author legis quoad titulū z nomē.z sic vterq bene dixit.z istud explicak in xsi.z quod ait.Ex hoc habes q ptor nō affert iura directa:ƺ vtilia.j.ap trebel.l.facta.§.si sub cōditiōe.z.l.j.§.si minorē.vt le.no.ca.inst.ꝺ bo.possessi.§.quos aūt. econtra quādo institutus incipit ab aditione:z postea restituitur ad repudiandum non aperik via substituto secūdum Papinianum:qr obuiatuz est ei a principio z est inhabilitatus rōe seruitutis argumen.j.eo.l.si ex causa.§.Pōponius.sed secūdū authorem.l.si minor restituatur qr hereditas non est soluendo aperta est via substituto ex rescripto diui pij ergo dictū.Pa. non est verum indistincte:ƺ ponderādū ex quo capite cōcessa sit restitutio.¶ Not.q semel exclusus in ppetuū intelligik esse exclusus fm Papi.qr 2ditio substitutiōis semel defecta z iste versiculus declaratur in ver.nā si non z no.Papini.ordine retrogrado reprobari prio i secūdo dicto dinde in primo dicto. ¶ In gl.hoc ex.ibi.ƺ vt quidā sit insti.de eo cui libertat.ca. fa bo.addi.in fine glo.tamen ibi vocat hunc heredem anommā ñ ¶ In ea.glo.in fi.Pro declaratione huius glo.premitte not. q restitutio nō aperit viā vulgari substituto sed cōtra.j.de rebus dub.l.ex contractu.Sol.ibi substitutus erat liber.hic seru⁹ qui cū non possit eripi a libertate propter cōditionē defectam est in ha

ri inh̄ vilis.nec cauit restitutionem ex pſona alteri⁹,qz ſer-
nus Fallit ſi hereditas non eſt ſolaendo glo.tñ dicit idez ſi ſol
uendo ſit.tñ tūc nō admittit vt heres ſubſtitut⁹ ſz vt miniſter
qđ nō credo ꝙ verū ꝛc.cōtra mētem huius tex.ſed opp.ad idem
qz remotio primi grad⁹ per reſtitutionē facit locū ſcō gradui
etiam in diſpoſitione legali,nō ſolū p vīā reſtamēti.vt.ſ.ad tre
bel.l.ſ.ſi quis adita.Sol.ibi in ſcō gradu erat pſona habi-
bilis.hic nō,ex quo apparet ꝙ excluſio de pīo gradu ex poſt
facto facit locum ſcō gradui. ¶ Sed cōtra hoc op.de.l.fin.de
faceł edic.Sol.ibi preceſſit excluſio ſcōi grad⁹ rōne moꝛe.hic
nō.Vel ibi in eo qui nō admittit⁹ niſi de iure p̄torio.ſ.in caſu
glo.in eo cui defertur de iure ciuili,vel ibi de rigoꝛe:ſecus de eq
tate.vt in.ſ.ſi quis adita.nūc reuoco in dubium qñ inſtitutus
adit,z ope reſtitutiōs repudiat,an ſubſtitutus habeat neceſſe
venire per bonoꝝ poſſeſſionem. z videtur ꝙ ſic,qz inſtitut⁹ re
manet inſolidum heres de iure ciuili.ergo ſubſtitutus nō pōt
eſſe heres de iure ciuili.i.eodem iure.vt.l.ꝙ cōtra.ſ.vni.de reg.
iur. ¶ In cōtrarium videt qz iſtud eſt verum in heredib⁹ eiuſ-
dem generis z forme,ſed nō eſt prohibitum ꝙ vnus habeat iu
re directa.z alter vtilia ſicut videmus in herede z fideicōmiſ-
ſario vniuerſali,qz vterq; ſuccedit de iure ciuili.ſed iſtud exem
plum nō videt bonū,qz ibi vtilis deſcēdit a directa.ſed in caſu
noſtro ꝙ tria ſit directe,z ideo melius ꝙđ in.d.ſ.ſi qs adita,
ſed cō de iure ciuili nō admittit⁹ vt ꝙđ ari.C.vnde lio.l.q ſe-
patris,z qđ ibi no per doc.qui dicūt ꝙ nomē heredis radica-
tum in primo gradu impedit ſm gradū venire de iure ciuili,z
eſt neceſſaria bono poſſeſſio.qđ hic vlterius nō examino pro-
pter horā. ¶ In ea.gl.ibi.ſ.ſi.not.ꝙ cōtra lapſum termini mi-
noꝛ reſtituitur,z etiam maioꝛ ex cā. Bal. Additio Bald.

Et ſi ſine. ſ.q̄ſtū.vlō in Spe.ō emp.vē.ſ.
nūc dicēdū,ꝛ.hic queꝝ.Et dep
mo z ſcō decre.ſ.nūc dicam⁹.ver.ſz quelibet Cum
vendit res minoꝝ,an ſit de ſolēnitate qꝰ ſub haſtet.
dic ꝙ nō cū non valeat venditio:ſz minoꝛ reſtituat vt hic.que
nō valeret ipſo iure ſi ſub haſtare eſſet de ſolēnitate.vt.ſ.de re
ſcin.vē,fund⁹ q lucꝝ.ſm Bui.z Ray.z qđ hic dicit ō ſubhaſta
tione de voluntaria ōt z de ſolēni.Sz an ñ pater vēdit rē filꝭ in
caſu vt legitim⁹ adminiſtratoꝛ: eſt iſta ſolennitas neceſſaria.z
dic ꝙ nō,vt no.Azo in ſumma.C.de bo.q̄ lib.z idē no.Bui.co.
tit.l.ſ.ſ.nō aūt pl⁹ lucrat,dico ꝙ vbicūq; res vēdit p iudicē vl
eī⁹ authoritatē eſt neceſſaria ſub haſtatio.l ſi.C.ſi ꝑpter pu.pē.
z ērō,qz aliter iudex nō eſt informat⁹ ¶ tū res ꝛ,qz neſcit ꝙ
tū de ea nenit.ſz vbi nō regrit decretū nec ſubhaſtatio.vt ſi
pater vēdiderit filꝭ in caſu p̄miſſo.vt no.Bui.C.de bo.q̄ libe.l.
ſi.ſ.vbi aūt puer.l.ſ.nō aūt.z Azo in ſumma illius tit.Et qñ
venditur res minoris in qua nō eſt neceſſarū decretū iudicis:
vt hoc.ſ.pbat iſta licitatio.vide in Spec.de emp.z vē.ſ.nūc di
cendum.ℵ.hoc quoq;.z hoc per Bui.z Ray.Reſtituit aduer-
ſus additionē ſecutam.Nam nō petit reſtitui ꝫ ſniam circa poſ-
ſeſſio.ipſo iure vti ea.l.ſ..e.ſi index.ſz ꝫ additionē poſtea ſecutā.
ſed qñ reſtō eſt delegata,tunc op;ꝙ directe veniret cōtra ſentē
tiam.nō nō audit reſtituēs tñ qz reſtō nō ſit ꝗtra libertatē,tum
qz ſufficit libertatibus ſolū nomē heredis.Et ꝙ non affirmat
videt in alio negatū.qđ eſt verū in his q̄ nō ꝓcedant per eandē
rōnem,ſed qñ due p eandem rōnem ꝓcedūt ꝙ ſtatutū in vno z
in alio.vt.l.i.C.de diuerſis reſcrip.de hoc not. ℣e.ſ.de adopt.
ſi arrogator.Soluēdo.al's nō eſt loc⁹ ſerno ſubſtituto,qz ſub
ſtitutus admittāt reſtituto inſtituto aduerſus additionē.rō eſt,
qz tacite ipſe ſubſtitutus reſtitut⁹ videtur,ſed ſernus nō pōt re
ſtitui.vt.ſ.eo.l.ſi ex cauſa.ſ.Papinianus ait.

1 ¶ Minoꝛ iudicis ꝓcepto obtēperare nolēs,ōr q̄ſi ꝗtumax.
2 Minoꝛ an poſſit eſſe contumax.
3 Minoꝛ contra interlocutoꝛiam reſtitui debet.

Minoꝛ etiā. Minoꝛ ꝗtumax in nō veniē
do ad diffinitiuā vl interlocu
toꝛiam vel ad nō reſtituēdū pt petere reſtitutionem
in integ.aduerſus pretoꝛem eam rem agentem.h.d.
¶ Collige tres lec.quarū p̄ma loquit in ꝗtumace ad diffiniti-
uam.Sēd a in ꝗtumace ad alium articulum.Tertia in contu-
1 mace ad nō reſtituēdum z oīs lec.vera ſm Bar. ¶ † Nō.q mi
noꝛ qui non obtemperat iudici dicit quaſi cōtumax z reſtituit
ope reſtōnis.purgat ergo minoꝛ ſuam cōtumaciam,qđ eſt not.
¶ Opp.gl.q ille qui nō obtemperat ꝓcepto iudicis eſt i do
lo.vt.l.non pōt dolo.de regu.iur.ergo iſte eſt in dolo.ergo non
reſtituitur.vt.ſ.eo.l.ſi ex cauſa.ſ.nunc videndū.Soluit gloſ.ꝙ
iſte nō fuerat in dolo qui forte non fuerat citatus perſonaliter.
Sentit ergo gl.ꝙ ſi eſſet in dolo in veniēdo non daretur reſti-
tutio.contra hoc oppo.Bar.in quodam exam̄ine.Ille qui ne-
gat verum,eſt in dolo,tñ reſtituitur.vt.ſ.eo.l.ſi ex cauſa.ſ.nūc
videndū.z ſ.ſz ſicū.Gloſ.ſentit ꝙ ibi ſit ſpecialis,Alīꝭ dicit ꝙ
triplex eſt dolus,quidā verꝰ z apꝝ,z non datur reſtitutio.qui
dam verus z velatus,z datur reſtitutio vt ibi.quidam eſt pol⁹
preſumptus,tū datur reſtitutio.vt in.l.noſtra.vnde intelligitur
lex noſtra in ficto ꝗtumace nō in vero z euidēti.vt.ſ.de eden.l.
2 vbi.ſ.ſi. ¶ † Sz op.ſecundo quod minoꝛ poſſit eſſe contumax
nec ficte nec vere.qz citatus nō habet legitimā perſonam ſtan
di in iudicio.Glo.dicit cōtra iuꝛ:z bene:qz poteſt facere vt ha
beat petendo curatoꝛē.vnde ſatis vī eſſe in mora.ar.ſ.quib.ex
caſu in maio.l.ſed z ſi.ſ.ſz nō ad eos.ſ.eo.l.i§.ſ.ſi heres.z extra de
electio.eis quib⁹. ¶ Itē dicit glo.quod fuit cōtumax tutoꝛ vel
3 curatoꝛ eius.z ſic nō obſt. ¶ † Deinde no.quod minoꝛ reſtitui
tur cōtra interlocutoriā,vt hic ſecundum vnum intellectū. Sz
quid operatur reſtitutioꝛ? forte vt non reſarciat ſumpt⁹ miſſio
nis vt.ſ.eo.l.minoribus. ¶ Item intelligitur.l.iſta in ꝓcepto.
de reſtituendo vbi non eſt prohibita appellatio.ergo nec reſti-
tutio.z adde quod no.circa ſecundam lec.Anno.extra de ver.
ſignī.c.dilecto.z de eo,qui mit.in poſ.ſi aduerſarius.z ſ.de reg.
iur.l.nō poteſt dolo.itē vt intelligas hanc.l.ſcias ꝙ Jaco.but.
dicit ꝙ ei qui eſt in vero dolo non datur reſtitutio quia non cō
tra dolum:ſed contra ſententiam datur reſtitutio ſecundum euꝝ
z ita no.in.d.l.inter minoꝛes.ſ.de in integ.reſt.z facit.ſ.l.pr.in
princi. Bal.

Additio Baldi.

1 ¶ Minoꝛ reſtituitur etiā ſi ex quaſi contumacia condēnet.
2 Minoꝛ poteſt eſſe quaſi contumax.
3 Minoꝛ aduerſus ſententiam poteſt reſtitui.

Minoꝛ. ¶ Qñ minoꝛ petit reſtitui aduerſus
ſſeſſionē. Vide aliꝰ ſingularia q̄ not.
Jnn.extra eo.audi.z adde qđ no.Anno.extra vt li.
nō ꝗteſta.c.ſ.in.vl gloſ. Item.l.noſtra gloſſatur per
Jac.bu.ſ.de in integ reſti.l.inter minoꝛes.z ibi vide Jaco.but.
1 alias nō intelliges. ¶ † Minoꝛ reſtituitur etiā ſi ex quaſi cōtu
2 macia ꝙđnat.h.d. ¶ † Not.ꝙ minoꝛ pōt eſſe quaſi contumax.
3 ¶ Secūdo no.ꝙ minoꝛ abſens pōt ꝙđnari. ¶ † Tertio no.ꝙ
aduerſus ſniam pōt reſtitui etiā ſi fuit quaſi contumax.Glo.l.
noſtre.ꝓcedit hoc ordine.qz legit.l.noſtrā triplr.Prio in quaſi
contumace ad audiendā diffinitiuā.Secūdo in quaſi contuma
ce ad audiendā interlocutoriā.Tertio in quaſi ꝗtumace in nō
reſtituēdo.z eſt facta glo.timoꝛe duaꝝ obiectionū ſm Jac.but.
Vñ recita eā ſic ōr hic ꝙ minoꝛ condemnatus reſtituit contra.
aut fuit ꝗtumax aut nō.ſi fuit cōtumax nō reſtituit:qz in dolo
vt.l.nō pōt videri dolo carere.de reg.iur.ſi nō fuit ꝗtumax ſen
tentia nulla.vt.l.ſ.ſ.cū ex edicto.Unde ꝑmo caſu nō reſtituit.
qz in dolo.vt.ſ.e.ſi ex cauſa.ſ.nūc videndum.Scōo caſu non re
ſtituit.qz ſnia nulla nō pōt reſcindi.ſ.e verū.ſ.ex facto.Sō.di
cit gl.ꝙ loquit in cōtumace abſq; dolo:nā culpa pōt qs eſſe cō
tumax.tñ iſta nō appellat ꝑpte ꝗtumacia:qz non conſilio ſed
re ipſa tñ vt mora.ideo dicit hic quaſi contumax.z eſt dicto q̄
ſi no,impoꝛpietatis.hoc Bui.d.Ja.dicit ꝙ etiā verus contu
max reſtituitur ꝫ ſniam diffinitiuā:qz hodie ſnia diffinitiua nō
eſt ferenda in penā cōtumacie.vñ ꝓtis abſentia dei ꝑſentia re
pletur vt.l.ꝑ andū.multa cā aūt nō reſtitueretur:qz iſta bis
ſuccedit imediate rōne cōtumacie:niſi iudex excederet modū.
vt.l.z in multis.de ap.de hoc no.Jac.Bu.ſ.de in integ.reſti.l.
ſi.z dic vt ibi. Secundo op.ſic minoꝛ non pōt eſſe cōtumax:er-
go nō pōt pati diffinitiuam,pbatur primū in.l.ſi minoꝛ.ſcōm.
l.cum z minoꝛes.z.l.acta.ℵ.cōtra.de re iud.ergo reſtitutio nō ē
neceſſaria:qz ſnia nulla.hoc timoꝛe ſunt hic tres litere z ſoluit
contra quatuoꝛ modis.Et primo ſic.Tu dicis minoꝛ nō pōt
eſſe contumax nego:qz imo poteſt.Exemplꝫ ſi pupill⁹ tutoris
authoritate fuit in iudicio z poſtea citatus non cōparet eſt cō
tumax.Itē ecce aliud exemplū qz tutoꝛ vel curatoꝛ citatus fuit
cōtumax.vnde ad formam arg.minoꝛ nō pōt eſſe cōtumax ꝛc.
per ſe.ſz bene pōt eſſe cōtumax per tutoꝛem vel curatoꝛem:z ſic
fictus.vt.l.ſi.ſ.de admi.tutoꝛ. ¶ Tertio ſic.minoꝛ non pōt eſſe
contumax,verū eſt vt patiat diffinitiuam ſed interlocutoriam
ſic.vt.ſ.l.ꝑi. ¶ Quarto ſic.minoꝛ nō poteſt eſſe contumax.ꝛc.
verum eſt in non veniēdo,ſed in nō reſtituēdo bene poteſt eſſe
contumax.z de iſta cōtumacia dicit hec.l.iſte ſolutiōes ſuppo
nunt quod minoꝛ nō poſſit eſſe verꝰ cōtumax:cuius cōtrariuꝫ
dictū eſt in prima ſolutiōe in prin.glo.ſo.rñdet gloſſa.ꝙ in hoc
prima ſolatio ſtare nō pōt z ſic cōcludit gl.minoꝛē verum cōtu
macem in non veniendo eſſe non poſſe.

1 ¶ Sententia reſciſſoria retractatur executione iam facta.
2 Pretiam in reſtitutione in integrum peti poteſt.

Si ex cauſa. Sicut minoꝛ pōt reſtitui cō
tra ſniamita z cōtra execu
tionē ſententie ſi ſit leſus enoꝛmiter.h.d.Vel ſic,mi
noꝛ pōt reſtitui contra venditionem ſuoꝝm bonoꝝ
1 tium facta ex ſecundo decreto z in reſtitutione in integrum pre
2 tium ſuccedit loco rei.h.d. ¶ † Not.ꝙ reſciſſoria ſnia retracta
tur executione iam facta. ¶ † Secūdo no.in reſtitutione in in
tegrū poteſt peti pretium.z debitoꝛ ſoluendo pretium liberat
nñ intereſſe actiōis concernat rem ipſam.Tñ vbicunq; habeꝝ

respectus ad iteresse singulare non succedit pretiũ loco rei.h.d.

In dotis quoq3. Aduersus modi excessum minor restituit.Hoc dt,iste bonus.§. Baldus.

1 ☞ Minor an possit cum aduersario tractare compositionē.
2 Negans potest haberi pro confitente.
3 Bannitus an possit restitui contra bannum.

Nũc vidēdu3 vtru3 minorib⁹.

a Minor non restituit aduersus delictũ.[a] sed bene restituitur si omisit trāsigere ꝙ possit,vel negauit cum debuit confiteri.h.d. ¶ In tex.ibi:nec hic dolo.in 3cta cōmisso.Frā.accur. ¶ Not. ꝙ siue dol⁹ ꝯmittat extra 3ctũ siue in 3ctu:minor nō restituit: q̄re ergo restituit h si negauit cũ mētiri sit dol⁹ glo. sentit ꝙ sit spāle qñ dol⁹ cōmittit :verũ tacēdo vel falsum.qd non est verũ: s3 rō ē:q2 minor nō h3 integrā psonā in ꝯfitēdo ergo nec i negā do.vt.s.l.pxi.ꝛ.C.ō autho.prestā.l.clarũ.vel est rō q2 nō imme diate ledit p ipsam negationē:s3 desyderat snīa vbi dol⁹ nō est immediata causa dāni ¶ Itē no.ꝙ l3 minor nō restituit in fa cto principali:tñ restituit in emergētibus:ꝙ est not.p statutis dicētib⁹ ꝙ in causis criminalib⁹ non h3 locũ restitutio nec ap pellatio:q2 est verꝫ q̄ad decisionē totius litis.secus i eo qd totā
1 litē nō dirimit.puta,iterlocutoria fm Gui. ¶ † Itē no.hic quā dā caut lationē,ꝙ minor tractat cũ suo aduersario ꝯpositionē
2 q2 hoc nō eēt minori nisi vtile. ¶ † Itē not.ꝙ ille q negat qñq3
3 d3 haberi p ꝯfitēte. ¶ † Itē no.hāc.l.ad.q.minoris bāniti q2pt restitui ꝯ bānũ.vt.s.l.pxi.Itē si nō pduxit ꝯcordiā intra terminũ pōt restitui.vt.s.l,ꝛ si fiue.§.fi.Itē si negauit ꝛ ppterea pdit bñficiũ ꝯfessiōis pōt restitui vt habeat p ꝯfesso.ꝙ idē opat ac si vere eēt ꝯfessus ab initio. ꝛ iō nō aggrauat eius cōditio pp negationē:ꝙ est no.dignũ ꝛ menti tenēdũ. ¶ In glo.vt dānet. ibi:arbitrio iudicis.hoc est no.ꝙ reducat ad iudicis arbitrium. nā alia certitudo nō cadit:q2 nō fuit 3ctus ꝯsummatus:s3 fuerunt verba de eo.ꝛ adde iuxta istam.l.qd no.Dy.j.ad sil.l.j.§. impubes. ¶ Itē no.ꝙ minor.q potuit habere concordiā ꝛ non habuit pōt in integrum restitui vt habeat.

Si mulier. Aduersus latā culpā minor non restituit fm Ja.sed gl.intelligit ꝙ loquit in dolo. ¶ In gl.ibi,dolo.in pn.dubiũ facit q2 in matri.minor censet maior.vt extra de restit.spol.c.ex pte.cessat restō.vt.l.ait pretor in ptl.s.e.sed dic ꝙ q̄tũ ad fed⁹ matrimonij censet maior: nō quantũ ad obligandum se ad aliquod debitum.

1 ☞ Fili⁹ ingrediēs monasteriũ nō est amplius i patria ptāte.
2 Monachus an habeat sui heredis existentiam.

Pomponius ait. Res mortua nō ē capax restitutionis vel ēt perēpta:q2 restitutio nō pōt fundari sup nihilo.h.d. ¶ In gl.amit
1 tēdo.ibi:monasteriũ ¶ † No.ꝙ si filius igredit monasteriũ nō
b est ammō sub ptāte pris nec pr pōt eũ extrahere de religione.[b]
2 ¶ † Ex hoc vr ꝙ monachus nō habeat existentiā sui heredis ex quo non est in ptāte.quod valet ad transmissiones.quod vide in Spe.de statu mona.ver.xij.queritur.ꝛ vers.lvj.ꝛ vide qd no.Dy.j.de acqui.pos.l.cum heredes.§.fi.

Si in commissum. Minor q nō soluit pedagiũ vel gabellā restituitur in integrũ nisi commiserit dolũ.quod non psumit in minore.h.d.tex.cũ gl.Et eꝰ.§.iste no.p subueniat minori extrahēti granũ vel frumentum contra decretum.nisi probetur in eo dolus fm.S.de suza.ꝛ Cy.in addi.semp ergo consydera vtrũ capti qui portant res contra decretum sint maiores vel minores.

Additio Baldi.

1 ☞ Monachus factus ante mortem patris non habet iura existentie sui heredis.

Si ex causa. Distracta.not.ꝙ pēdēte: tpe restituēdi fit executio:l3 secus pēdēte tpe appellādi.Nũc no.ꝙ q non pōt restitui a diffinitiua:restituit ꝯ certũ articulũ.idē in appellatiōe ꝙ est no.dignũ.fm,S.ō cu.Pecuniā.no.ptiũ succedere loco rei si actor vult.Itē not.minorē pati vēditionē ꝛ valere ipso iure ēt si minor ledat in hoc.Et dic de hoc vt no.p In.ō sen.ex cō.dilecto.valuit sine dolo tñ.Illā in delictis nō itelligit eē ido lo q negat eũ scriptũ si nō tibi dico vt te pdas.al's sic intelligeret i dolo nō posse restitui ꝯ dolũ imo posset.vt i gl.negare siue infro:q2 iurm repsentaret eũ maiorē.vt in aut. sacrā.C.si aduer. ven.ibi loquit de alio iuramento ad restituendũ: sed nō de iure cō pōt penitere ꝛ negationē suā reuocare.vt.j.de x.ob.l.j.cum §.adie x.nisi diuersitas.rñdeo sic,illico nō ex internallo.S3 ꝯ vr ꝙ ēt ex internallo:vt not.Inn.de excu.cũ venerabilis.sed rñdeo qd qñ rōne negatiōis succedit noua obligatio hic nō licet variare nisi rōne erroris.sec⁹ si ñ succedit noua obligatio. ꝛ adde ꝙ no.insti.de actio.§.itē mixta ē actio de eo.Idē si qs velit ꝯse q bñficiũ p suā ꝯfessionē.nā si prio negat postea nō poterit con

a ¶ Delictũ. adde q̄ dicas j.eo.in.l.auxiliũ.§.in delictis.

b ¶ De religione.Adde do.bar.soc.in cōsi.lxij.incipi.in pñti.xs.circa septimam.q.ibi q2 hoc reperiat in.j.parte vbi an tutores pessint pupillos religioni offerre cum possint a religiōe reuocare.

c ¶ Nulla.adde domi.Mar.soci.in ꝯs.xviij.inci.prosequendo x.nō tñ omitto.cu3 seq.j.parte.

fieri.q2 de pma rñsio.nō intelligitur nisi beneficio etatis vt hic subueniat. ¶ Not.succurri minori aduersus trāsactionē omissaz.ē eni delictũ. ¶ No.magna ē culpa diuertere absq3 cā. ¶ §. pompo.vid Arch.xxxiij.di.dileximꝰ.in gl.adde:sunt.In glo. q̄ incipit cũ ex culpa.Sed pone dicit statutũ ꝙ inter affines q̄libet cā debeat cōpromitti si petat an d3 cōpromitti vnus articulus tm̄ si petat.Et vr ꝙ sic.vt hic.ꝛ.C.de pac.l.pe.dic ꝯ necōtumacia cause ꝛ q2 aut sup tota fiat,aut sup nihilo.de admi.tuto.cũ querit de pcu.in cause.nō ob.l.pe.q2 illō pcessit de volũtate partiũ.ꝛ certũ est ꝙ pñt vt ibi sed nō cogunt:vt in glo.nostra.ꝛ facit.C.de iudi.quoties.cũ si. ¶ In glo.q̄ incipit vt damnetur.ibi:ex culpa leui vel leuissima.secus si lata.Nā tūc nō processit resti.vt.j.§.proxi.ꝛ.j.ad.l.iul.pe.l.hac lege.fm.S. ¶ In ea.glo.ibi: tūc arbitri not.hic.vt singulare Bar.facit.j.de ꝯhē. emp.offō ex dolo.Sed pone minor ꝯmisit homicidiũ ꝛ negat se dolo fecisse an restituit.ꝛ vr ꝙ sic q2 hic non apparet ō dolo nisi psumptiue.sed aduersus dolum psump.de preterito restituitur.vt.s.l.pxi.ergo ꝛc.Sol.dico ꝙ non resti.q2 ibi in psumptione pbabili tm̄ intelligit.ac si hic violēta est presumptio q̄ habet p vera ꝛ plena probatione. ¶ In gl q̄ incipit:admittēdo ibi vr patri.ꝛ vide ꝙ no.Inn.extra de voto ꝛ vo.redemp.c.scripture. ¶ In ea.glo.i.manasteriũ.de hoc vide qd not. in Spe.de statu mo.ver.vij.querit.ꝛ vs.lxvj.de ingresso ordi.minorum. ꝛ de bonis eius.vide eo.ti. ver.iij.querit nunqd cōuersi.teneant locum monachorum.dicit Inno.ꝙ sic.sed nō canonicoꝝ fm Innoc. de insti.c.in eccl'ia.Itē vide Inn.de reg.c sup eod.in gloss.quid
1 si aliqs.ꝛ no.illā.q. ¶ † Itē no.ꝙ monachus factus ante mortē patris nō h3 iura existētie sui heredis.q2 nō est in ptāte tpe mortis patris:qd est no.vñ idē p oia in eo ꝙ in emancipato.et per hoc vide oino qd no.in Spe.in ti.de statu mo.ver.si.ꝛ.vide in Spec.de tuto.§.si aũt.versi.sed querit an suo ingresso.ꝛ per Ja.are.C.de epis.ꝛ cleri.l.deo nobis.ꝛ vide Inn.de eta. ꝛ qualit.indecorũ.ꝛ per Ja.de bel.in aut. de mona.ꝛ per Guil. de cu. in.l.patre furioso.de his.qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ vide qd not. per Gui.C.de bo.que libe.aut.idē in his.ꝛ vide oino Archid. xxij.q.v.circuncelliones.in addi.que incipit.adde contra.

Additio lecture vacantis in.l.nisi bal.

Nisi. ¶ No.solus princeps dispēsat ꝯtra libertatem:q2 est de iure naturali.Et quod not.de ista dispensatione.j.de inoff.testa.papi.§.fi.in glo. s3 que est ratio. ¶ In gl. hic.l.ea lege.ibi si per metum manumisit.vt.s.ꝙ metus cau.l.metum.

1 ☞ Sententia lata in preiudicium minoris nō citati est nulla.
2 Restitutio quāuis sit petita tamen non inducitur cōfirmatio sententie que est nulla.
3 Iudex aditus super libello debet super eo pronunciare.
4 Excusatus vel remotus de facto tenetur.

Verũ vel de dolo. §.Et facō.sententia nulla rescidit q̄ten⁹ de facto pcessit nec ꝯfirmat petitiōe re
1 stitutiōs i integr.h.d ¶ † Not. ꝙ snīa lata in piudi
c ciũ minoris nō citati est nulla[c] ipō iure.nec h3 locũ bñficium restitutiōis.imo ē hoc de iure cōi:ꝛ iō nulle sunt partes iudicis in
2 restituendo in integrũ. ¶ † Scdo ꝙ l3 restitutio sit petita:non tñ inducit cōfirmatio snīe que est nulla. ¶ Itē no. argu. ꝙ ꝯsiliũ cōmissum tpe predecessorũ pōt reddi successori:nec expirat
3 cōmissio:q2 est ō actis cāe. ¶ † Itē no.qd iudex adit⁹ sup libello d3 pronuntiare super eo.vnde pretor hic pnũtiat super libello restitutionis alius tamen iudex i.princeps vt hic videtis reponit rem de facto in eũ statum in quo primo erat.Et dicunt doc.quod hoc est ideo: q2 hic versatur factũ ꝛ authoritas pricipis vide inferior eo nec de iure nec de facto potest se intromittere fm Rich.ꝛ alios. ¶ No.etiā hic qd minor q nō fuit in pcessu cause citat⁹ nō pōt dicere se lesum nec petere restitutionem q2 nil est gestũ cũ eo.ꝛ ideo sibi non preiudicat ipso iure. ꝛ ista est ratio litere vere intelligendo. ¶ In glo.nōdum ceptam.not. glo.magistrā. ¶ In ea.gl.ibi,geometri.iō in nostro.§.ppetuam excusationē saluamus perpetuā meruerat. temporalē aũt meruisset si petijsset:tñ in administrationē nō reducitur nisi iussu pricipis ex cui⁹ facto ꝛ authoritate pendet offm̄ vibicane pcurationis fm Richa.ꝛ hoc patet qd si etiā adolescentes essent citari:tamen nō teneret excusatio:q2 non erat petita ex eo capite ex quo poterat peti.ꝛ sic erat ꝯ ius ꝯstitutionis.ꝛ facit.j.de ex. tut.l. q testamēto. ¶ In gl.hec rō ē falsa ibi, quasi ꝯhit.ō verũ in offō s3 nos loqmur in iudicio pperā facto. ¶ In ea.glos.ibi. ex qua.s.snīa. ¶ In ea.gl.ibi,idē scribit.sed illud est verũ parte citata.l3 ea nō citata ꝛ absente nō intelligit secũ quasi ꝯtrahi ꝛ j.de cōfess.l.certũ.§.si qs absente. ¶ In glossa,nunquid.ibi.de
4 facto teneri. ¶ † Nota qd remot⁹ vel excusat⁹ de facto tenet:ꝛ debet de facto reponi in admistratiōe tñ per iudicē ꝯpetentem. hoc vult litera ista qd fiat officio iudicis implorato. ¶ In eadem glo.ibi placet sed nunquid hoc pōt facere pretor aditus super restitutione

per restitutione

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

preſtitutiōes, vř hic innuere q̄ rō:rū öt ſʒ pncipē ⁊c. Sʒ dic cōtra, q̄ q̄ de facto fecit de facto dʒ reuocare. q̄ no.i.l.j.§. de fer. ſ.j.de euic.l.minor.nō ob.lſa nr̄a.q̄ ideo hic interponit ſe princeps q̄ de eo fuit ſibi ſpāliter ſupplicatū ſm Cyn.in addi. Uel dic in derogatiōe officij inſiſcti, inferior non pōt ſe itromittere, hec verior ſm Richar.mal.

1 ☞ Minor niſi pbet leſionē in reſtitutiōe petita ſuccūbere dʒ.
2 Minor aduerſus caſum ⁊ fortunam non reſtituitur.

Sciendū eſt. Ut minor reſtituat nō oīs ſufficit leſio. ſʒ ea tm̄ q̄ pcedit facilitate minoris vř dolo aduerſarij. h.d. tex.cū gl. ⁊ iō dn̄t doc. q̄ cū iſte due cāe ſint ſuſtātiales, nō pcedit libell⁹ ſine ſpecificatione alteri⁹ iſtarū cāruȝ, q̄ in libello reſtitutiōis in integ. dʒ apponi cā ɔcludēs al's libellus eſt ineptus.ᵃ vt.l.minor ār.j.eodē.
1 ¶ † No. q̄ niſi minor pbet leſionē ſui facilitate ſeu culpa vel dolo aduerſarij: q̄ ipſe ſuccūbere dʒ in reſtitutione petita. vñ aduocati ſemp pōderāt pbatiōes, q̄ nō ſufficit eſſe pbatū q̄ ſit minor ⁊ leſus niſi vltra hoc pbet q̄ illa leſio ſit per culpam minoris vel dolo aduerſarij: ⁊ alia pbatio nō ɔcludit qd tenementi. vt hic ⁊ adde qd no. in Spe. eo. ti. §. qualr. xv. ſʒ nūqd mi
2 nor. ¶ † Scdo no. q̄ minor nō reſtituit aduerſus caſum ⁊ aduerſus fortunam. concor j. pxi. §.

Si locupleti. ¶ In tex. ibi, caſmate. vř flumine ¶ In text. ibi reſtitui rōne dāni ex poſt facto emergētis. ¶ In tex. ibi, ſʒ ħ res. ſ. q̄ ſeqt. ¶ Not. q̄ dānū emergēs ex poſtfacto q̄ ab initio non potuit puideri nō eſt cā reſtitutiōis in integ. q̄ defect⁹ ɔſilij nō fuit cā damni, ſʒ caſus fortuit⁹. ¶ Scdo no. q̄ minor reſtituit qñ nō pſpexit futura q̄ poterāt puideri. Uñ qñ culpa pcedit caſum tūc bene dat reſtitutio. ⁊ facit iſte tex. qñ minor emit molēdinū exiſtēs in tyberi loco multū ſubiecto ad impeditū aquarū q̄ intelligit ledi ⁊ ad hoc pōt reſtitui, q̄ de facili q̄ emit pt deperire. h.d.

1 ☞ Minor priuiligiatus prefertur minori non priuilegiato.
2 Re⁹ priuilegiat⁹ vtitur ɔ̄ actorē priuilegiatū ſuo priuilegiato.

Itē queritur. In eadē ſpē pnilegij melior ē conditio rei q̄ actoris. ſʒ vn⁹ contra
1 aliū vult vti pnilegio. h.d. ¶ † No. q̄ minor priuilegiatus prefert minori nō pnilegiato, puta nō leſo, exēplū ſi in emēdo vn⁹
2 ſit leſus, alter nō. ¶ † Scdo no. q̄ priuilegiatus reus vtit ſuo priuilegiato ɔtra actorē priuilegiatū, ſʒ nō econtrario rō q̄ in reo concurrūt plures cāe. ſ. q̄ priuilegiat⁹ ⁊ q̄ reus in actore vero niſi vna cauſa ⁊ due rōnes vincūt vnā ⁊ not. q̄ iſte. §. loquit in eadē ſpecie priuilegij: ſed ī diuerſis ſpecieb⁹ pnilegij loquit. §. ſe. cū. l. ſeq. ⁊ facit. j. d excu. tu. l. adminiſtrātes. §. vl. in gloſſ. no. me ibi nō ſeruentur. ¶ No qd reſciſſo pacto ⁊ ɔ̄tu principali oēs appēdices ⁊ oēs clauſule intelligūtur eē reſciſſe. ¶ In ea. glo. ibi, ago. Itē eſt vtile pp id qd habes. j. de priui. cred. l. ſi vētri. §. in bonis. ¶ In. ea gl. ibi, ſi minor. adde qd no. j. ad trebel. l. j. §. fuit qſitū. ¶ In ea. gl. alij nō hec vera: q̄ falſa opinio vni⁹ contrahentis nil operat. ⁊ facit. j. de fideiuſ. l. ſi titi⁹ ⁊ ſci⁹. l. qui cum alio. ff. de reg. iur.

Plane. ¶ Priuilegiū rōne etatis pponderat beneficio macedoniani. h.d. Rō eſt q̄ macedonianū bñficiū eſt introductū in odium qd odiū remouet ope reſtitutionis. Not. hic p ſtatutis q̄ phibēt ɔtrahi cū filijſfami. ſine licētia pris. q̄ ſi minor ɔtrahat cū filiofa. ope reſtitutionis erit potior ɔdō minoris. ¶ Scdo no. q̄ priuilegiat⁹ actor vtit ſuo priuilegio ɔtra reum priuilegiatū. rō: q̄ priuilegia nō erant paria. ⁊ iō maius priuilegium pfert: ſecus ſi priuilegia eſſent paria. vt. ſ. pxi. §. ſi vero priuilegia hñt ſe vt excedentia ⁊ excella dic vt in. l. ſeq qd plene dic per Cyn. in aut. quas actiones. in. q. iij. C. de ſa. ſan. ecc. ⁊ no. ſm gl q̄ reſtitutio in integ. pt implorari in modū replicationis qd eſt verū: q̄ actio cōpetit ipſo iure. al's primo deberet peti reſtitutio q̄ ageri. vt. j. de except. l. exceptiones. §. ſi. ⁊ inſti. de act. §. rurſus.

Additio Baldi.

Uerum. Maior not. effectū hoc, pati magis attribui vēditori q̄ ēptori. ¶ §. ex facto, vid Inn. de of. deleg. cū ɔtingit. i ſi. magne gl. ⁊ d reſti. in inte. c. ɔſtitutus. ⁊ in Spec. de act. ſeu peti. §. lequit. xv. ſʒ nec eſt omittēdū. ¶ Succeſſori. no. ad ɔſultationē pdeceſſoris reſcribi ſucceſſori, ⁊ ſic not. q̄ relatio vel cōſultatio nō expirat licet expiret offm̄ partis eſſe in reſtituendo. vt. j. eo. in cāe. ⁊ ſic no. q̄ ſnīa nulla nō ɔfirmat, ſʒ petat reſtitutio. facit qd no. in. l. j. §. de fer. ¶ §. ſciēdū vide Inn. ex vt lite nō cōte. c. accedens. ¶ Melior eſt ⁊ ſic not. q̄ ɔtra reſtitutionem excipit de reſtitutiōe etiā nōdū petita. ¶ §. plane poti⁹ cenſet fore bñficiū etatis q̄ macedoniani hoc dicit ratio, q̄ bñficium etatis eſt fauorabile vñ preponderat odioſo. q̄ odia reſtringi fauores conuenit ampliari. hec ratio eſt bona hic. ſʒ nō in. l. ſe. vid in Spec. de loca. §. nūc aliq. xv. ſ. xxij. vide Cy. in aut. quas actiōes. in. iiij. q. ⁊ ibi p Gui. ⁊ in Spe. e. ti. §. ij. verſi. ſed qualiter hic in glo. que ſcipit. oportet ergo q̄ pbet. Sʒ nunqd pcedit iſte libell⁹ dico me minorē ⁊ leſum; quare peto reſtitui: ⁊ vř q̄ nō: q̄ non dico quare ſim leſus: cū cā leſiōis ſit exprimēda in libello. vñ debeo dicere q̄ ſum leſus mea facilitate vel dolo aduerſarij. Nā ſicut cā obligationis cum actio proponit debet deduci in libello: ita cā officij iudicis cum officiū pponitur. ſed iſta duo ſunt cauſa officij vt hic. ⁊. ʒ. eo. ti. l. j. ⁊. j. eo. q̄ ſi minor. §. non ſemp. ⁊ l. non omnia. ⁊. C. eo. nō videtur. ⁊ ibi nota. q̄ non ſequit eſt minor ⁊ leſus: ergo reſtituendūs: ergo libell⁹ non ɔcludit. ⁊ ſic eſt in impre. Preterea vř expreſſum. j. e. prefecti. ⁊ l. minor aūt magiſtratus. hoc tenet Spe. in eo. ti. qualiter autem reſtitutio fit xvi. ſʒ nunquid minor. per hoc qd illud quod debet probari, vt quid principale debet etiā in libello deduci. vt not. Inno. de ord. cog. c. ij. in pn. ſed iſtud eſt de ſubſtantia pbatiōis. ergo debet deduci. In cōtra. iſtud iudicis officiū habet inſtar actionis in rem. j. eo. in cauſe. §. interdū. ſed in actione in rem non eſt neceſſe q̄ exprimat cauſa in libello. ergo ⁊c. Preterea de iure bene tenet libellus generalis. vt. C. de an. exceptio. l. vlt. pro hoc q̄ ſpecialis eſt in. d. l. minor autem. ergo in contrariū eſt ius commune. ⁊ hoc ibi videtur tenere Iac. but. pro quo facit quod minor poteſt reſtitui aduerſus factū tutoris in quo nec dolus aduerſarij nec facilitas minorū verſat. Videt diſtinguēdū aut opponitur de ineptitudine. ⁊ tūc non eſt vlterius procedendum niſi cā addatur libello. aut non opponitur ⁊ tūc pcedit libell⁹. Et credo libellum ineptum: quia non ſolum eſt generalis, ſed non concludit: q̄ cauſa pxima nō ē deducta in libello. ⁊ cum libellus peccet in forma nō pōt vitium amoueri quin ſit op⁹ nouo libello. non obſt. d. l. ſi. de anna. exce. quia ibi ſponte fuit admiſſus ⁊ receptus a reo ſm Mar. ſill. vide ſpeciale ibi quoad interrup. q̄ ſit p ſolam citationē non quoad pceſſum de futuro. nā quoad effectum executionū de preterito ideo pcedit libellus: q̄ quoad illum non cadit repulſa cum ſit conſummatus. Itē ſpeciale eſt propter odium pſcriptiōis. vel dic libellum pcedere: q̄ ſi minor ⁊ leſus preſumitur qd ſui facilitate: niſi probetur quod iure cōmuni ſit vſus. vt. l. non vř. Uel dic ⁊ eſt equior opinio quod ab initio repellat libellus iſte vt incertus ſi opponit ſed factis probationibus, ⁊ iam certificato libello per eas ceſſet obiectus: q̄ non intereſt aduerſarij fuiſſe ſpecificatum ante. ⁊ q̄ declaratio retrotrahitur. vt in. §. ſed ſi notā. ⁊ arg. C. de adul. quamuis indubitati.

Si apud minorē. ¶ Priuilegiū etatis nō pponderat priuilegio velleiani: ſecus vbi non eſt in alium regeſſus. alias ſecus. h.d. iſta. l. not. ¶ In text. ibi: debet. ſʒ minor. ¶ In tex. ibi, per excep. ſ. velleiani not. quod aut minori eſt efficax regreſſus in alium. ⁊ tūc mulier cōtra eum vtit ᵃ beneficio velleiani. aut non efficax regreſſus, ⁊ tunc ſecus. intellige in muliere maiore. rō, quia vtitur ſolum ratione ſexus. vñ no. quod maior rō ſubneniendi eſt ratione minoris etatis quaʒ rōne ſexus. habetis in. l. qui habet. j. de tutel. ⁊ in Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxij. ⁊ in Spe. de reſti. in integrū. §. ij. xvi. ſed qualiter. Bald.

ᵃ ¶ Eſt ineptus. adde do. alex. de imola poſt bar. in. l. nā poſtea. §. ſi minore. de iureiuran. fallit in eccleſia q̄ petit ſe reſtitui tanquā leſa etiaʒ ſi non dicat qd dolo aduerſarij vř ſui facilitate. Card. in cle. j. xviij. q. de reſtit. in integ.

1 ☞ Mandator dicitur dare cauſam contractui.
2 Minor indiget duplici reſtitutione.
3 Reſtitutio in integrum dicitur exceptio.

In cāe cognitione. Reſtitutio minoris nō porrigit ad fideiuſſorē eius: ⁊ tūc minor eget duplici reſtitutiōe: vna cōtra creditorē altera ɔtra fideiuſſorem. h.d. ¶ In tex. ibi. nō haberē. i. nō confidere de ſua pmiſſione ſola. ¶ No quod qñ non eſt eadē ratio in principali ⁊ fideiuſſore beneficium rei non porrigitur ad fideiuſſorez. quia ratio
1 eſt iſta que facit beneficium perſonale vel reale. ¶ † Secundo, no. q̄ mādator dicitur dare cauſam contractui. Item accededere ad confirmationē contractus. ⁊ ideo denegat ei reſtitutio
2 ſi eſt legitime etatis. ¶ † Itē no. q̄ minor indiget duplici reſtitutiōe qd ſicut eſt leſus contrahēdo ita fideiuſſionē exhibādo. ¶ In gl. l. man. in ſi. hoc nō eſt verum. q̄ reſtitutio eſt ius pretoriū qd nō tollit ciuile vinculū. vt. ʒ. e. l. ⁊ ſi ſiue. §. ſed quod pap. vñ dic qd remanet vtraq; ſcʒ ciuilis ⁊ naturalis. tñ inefficax ē ad agendū pter beneficiū reſtitutionis. Cy. remanet ergo ſolo nomine, non aūt funditus tollit. Ad hoc. j. de ſola. l. ſtichū. §. q̄ vulgo. de hoc no. in. l. ij. C. de fideiuſ. mino. ⁊. ʒ. eo. l. deniq;. §. ſed vtrū. in gl. licet em̄. ¶ Itē no. ex iſta glo. q̄ ſi per ſtatutuʒ. cōtra inſtrumentū confeſſionatū nulla poteſt opponi exceptio nec reſtitutio in integ. poteſt peti. q̄ p eam puenitur ad exceptionis obiectū. ⁊ cum aliqd prohibet, ⁊ omne per q̄ peruenitur
3 ad illud. vt. j. de ſpon. l. oratio. ¶ † Item quia reſtitutio in integrum eſt exceptio. facit ad id qd no. ʒ. eo. l. iiij. §. ſed vtrū. in glo. licet. ⁊ in. §. ſed qd papi. in gl. hic no. Cy. in addi. ſed ɔ̄ hoc opp. nā poſt lapſum termini nō admittit exceptio: tñ pt peti reſtitutio. vt. j. e. l. minor omiſſam. vt extra. de reſti. in integ. c. qm̄ felicis.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

So.ibi nō est reprobata exceptio sȝ preclusa via in opponēdo. hic ipsa exceptio est reprobata. Istud tamē dictū licet sit notabile tñ nō est sine dubitatiōe si bñficio etatis īducit̃ explicatio ⁊ exceptio vbi alias nō esset.vt.s̄.l.vtrū.§.pe.⁊.§.fi.cum.l.seq.

Causa autē.

Restitutio nō est ↄcedēda sine cause cognitiōe ⁊ ptis citatiōe vel pñsentia.h.d. ¶ No.ꝙ paria sunt partē esse presentē vel absentem p cōtumaciā. ¶ Extra q̄ro semper fuit absens ita ꝙ lis non potuit ↄtestari an possit restitutio concedi dicunt doct.ꝙ sic.qꝛ sicut in cā appellatiōis ex contumacia ꝓcedit lite non contesta-
a taᵃ ita in cā restitutionis.qꝛ iste cause assimilantur.vt.j.e.l.presens.sed parte presente tempore litis contesta.nō posset concedi restitutio nisi lit.cōtes.⁊ hoc quando petitur principaliter.sed si incidēter non est opꝰ ꝙ lis contestetur super incidenti. facit qō no.j.de interro.actio.in rubrica.facit.c.ij.de of.iud.⁊.s̄.de post. l.j.§.de qua.C.de temp.in inte.resti.superuacuam.⁊ qō ibi not. p Cy.Facit quod no.Spe.s̄.de in integ.resti.l.oēs.per eundem. C.de indi.l.cum debitorem. Bald.

1 ☞ Beneficium restitutionis est remediū reale ex tpe cōuēti.
2 Restitutio qñ petitur an sit citandus tertius rei possessor.

Interdū autē.

¶ Restitutio in integrum potest peti contra singularem suc-
1 cessorem quasi in rem scripta.h.d. ¶ † Nota ꝙ beneficiū restitutiōis est remediū reale ex parte cōuenti id est qꝛ rē sequitur. ¶ Itē nota ꝙ non semper patitur ī integrū restit.aduersus possessorem:sed tunc quando interest magis rehabere rem.vt.j.e. l.interdum. Vel propter culpā secūdi emptoris:qꝛ sciebat rem fuisse minoris vel in subsidium:qꝛ primus emptor non est soluēdo.⁊ nota hic ꝙ non dr̄ esse bonefidei ille qui emit rē ꝓpriaȝ vēdentis quam scit posse aduocari. ¶ In gl.quatuor modis.i si.vel ꝙ vbi minor est lesus in vēdēdo ⁊ tradēdo:tūc cognitio ꝑtoria.i.officio iudicis recuperat etiā possessionē. sȝ vbi in vēdēdo tm̄ non in traditione factū:tunc sunt necessaria duo iudicia. Unū ad infirmationē contractus ⁊ trāslationis dn̄ij.⁊ hec appellatur cognitio ꝑtoria.i.ī integrum restitutio. Aliud p aduocatiōe possessionis.⁊ istud appellatur in rem actio rescissoria.⁊
2 ita.legit̃ ⁊ notat̃.s̄.de ꝓcur.l.q̄ ꝓprio.§.itē querit̃ ¶ † Extra q̄ro vtrum qñ petitur restitutio sit citandus tertius possessor rei. Breuiter aut ille possessor tertius possidet reo conuento aut si bi. Primo casu nō est vocādꝰ.C.vñ vi.l.meminerint.C.de iudi. l.pperandū.§.finaūt reus.aut sibi ꝑpsi.⁊ tūc aut petitur restitutio ad ipsaȝ rē.⁊ nō ꝑiudicet̃ ei nisi sit citatꝰ.vt no.j.qb.ex cau. ma.l.cū miles.§.fi.facit.j.ne vis fiat ei.l.j.§.si qs iō.C.si propter pu.pē.l.si deserta. Si aūt nō petit̃ restitutio ad ipam rē:sȝ est restitutio q̄dā ꝑparatoria:qꝛ petit̃ vt rescindat̃ ↄcrꝰ: nō credo ꝙ possessor sit citādꝰ:qꝛ iudiciū nō contingit eum nec virtute solius istius iudicij pōt res ab eo aduocari. Simile videmꝰ:qꝛ in ↄdēnatiōe debitoris nō opȝ ꝙ citet̃ possessor rei hypothecate sȝ istud sit quoddā preambulum ad hypothecariam exercendaȝ. tñ nō citat̃.qꝛ fit cū diuersa persona:nec in isto processu preambulo possessor haberet ius contradicēdi inuitis litigātibus.facit in rōne sui l.sepe.j.de re iud.⁊.l.j.§.denūciari.j.de ven.inspi. vbi dr̄ ꝙ qñ plures pñt gradatim ledi sufficit ꝙ primus citet̃. Alij dn̄t ↄtrū.ar.C.si vt se ab here.absti.aut̃.si omnes.sȝ ibi nō agebat̃ cōtra certam personā.vñ oēs erant pares.ad idē de here.⁊ falc.§.si vero absūt.⁊ qō no.in.l.j.§.cū dr̄ si cui plus quā p l.falci.hoc dicit.iste.§.notabilis.

Additio Baldi.

In cause.

§.interdū. Not.ꝙ offīn iudicis q̄ petitur restitutio est in rē scriptuȝ ⁊ dat̃ contra singularē successorem. tamen circa distincte.⁊ vide omnino Inno.extra eo.cum ex literis. Ita ꝙ restitutio nil possit opari:⁊ ideo nō pt peti. ¶ Sed non ne eo ipso ꝙ restitutio petit̃ ↄctus consensu cōfirmat̃: videtur ꝙ sic: vt.l.rem ratam haberi. ¶ Contrarium est verum : quia nullus remanet vt hic.idem in sententia.vt.s̄.eo.verū.§.ex fcō non ob.l.contra qꝛ ibi erat in voluntate ratificātis:⁊ erat in pēdenti.ideo confirmat̃.quod not. ¶ Ibi,si ignorant.vide omnino quod not.ī titu.ij.cum miles.§.j.⁊ habet locū hic.§.quādo restō petit̃ contra certaȝ personā si ↄtra incertam.vt aduersus omissionem hereditatis vel iuris deliberādi nō hȝ locū distinctio: qꝛ nemo principalior est in hoc iudicio q̄ prius deberet excuti. Et ita dixi de facto assisij. ¶ Bona fide.no.hic.⁊ in.l.seq. si dici bone fidei emptorē illū q̄ emit a dño a quo scit dñiū posse aduocari p resti. Prodigus cognatos.vide Inno.extra de rescrip.nonnulli.vide ꝙ dixi.s̄.de postu.l.j.in fi.vide Jac.aret.ī l.j. C.e.de ꝓcu.causam i integ.restit. agi pos.nouatione.ꝙ alle. in tex.non reperit̃.sed in glo.C.de ꝓc.exigendi. Ray.⁊ vide ibi per Cy.in.ij.q.

1 ☞ Minor tutꝰ nō implorat bñficū restōis in integrum.
2 Remediū extra ordinarium non concurrit cum ordinario.
3 Deceptus q̄uis ↄctum approbet tamen ex eo non conuenitu

a ¶ Nō contestata.ad de eūdem Bald. in tractatur si omnes. ij.col. ver vbicunqꝫ autem. C. si min. ab. here.se ab

b ¶ Cū ordinario.adō franc. aret in .l.vētre. in.vij. col. de acqui. here.⁊ in. l. pātoniꝰ e.ti.in fi.j. col.

In cause cognitione.

Ipso iure tutus bñficiū restōnis implorare nō pōt.h.d. Qꝛ si tutus ergo nō lesus de iure.⁊ qꝛ nihil est qō possit re-
1 scindi videt̃ opi. Mar.falsa. ¶ † Uel aliter minor tutus ipso iure nō implorat bñficiū in integ.rest.idē si nō est tutꝰ ipso iure sȝ habet remedium ordinarium iuris cōmunis.h.d.ƀȝ Jo.ƀȝ autem Mar.in isto secūdo casu concurrit vtrunqꝫ auxiliū.primā
2 tene qꝛ verior.h.d. ¶ Not.ꝙ remedium extraordinarium non
b concurrit cū ordinario.ᵇ hoc est verum:quia remediū istiꝰ remedij est subsidiariū. Itē venit ad rescindendū:⁊ hic non est opꝰ suffragio restitutionis nec est possibilis rescissio eius ꝙ non tenet.facit.s̄.eo.l.verū.§.ex facto. Si aūt eēt remodiū extraordinarium introductum ad coadiuuandum ordinarium tunc bñ cōcurreret cū eo:qꝛ habet naturā hanc vt concurrat cum eo ꝙ est ad hoc introductū vt coadiuuet.istud est singulariter nota. in.l.j.§.per hāc.j.de rei.ven.vbi gl.subtiliter.h.d. ¶ Item qñ remedium est extraordinarium mercenarium bene concurrit cū ordinario cui deseruit.vt patet in officio iudicis mercenario.vt l.j.C.de iud.cum suis similibꝰ quā materiā declara vt no.Cyn. C.si tutor vel cura.inter.etiā.dy.⁊ alij doc.j.de oper.no.nū.l.in ꝓuincia.⁊c. ¶ In gl.certe ibi:ꝙ si minor.§.fin.hoc veruȝ qꝛ iudiciū ⁊ actio sunt species separate vt pȝ ex diffinitione. ¶ In glo.vt.j.no.ꝙ vbi dolus dat cām contractui valet contractus
3 quoad deceptum sed non quoad decipiētē. ¶ † Iteȝ no.quod licet deceptus approbet contractum non ↄuenit̃ ex eo.sed hoc non videt̃ verum:quia purgat̃ dolus per approbationem.vt C.ꝙ metus causa.l.ij.⁊.l.iulianus.§.si quis colludente.j.de act. empt.⁊ hoc tȝ Ja.de ra.q̄ dicit ꝙ aget.⁊ conuenitur quando deceptus approbet contractum. Simile in filio ꝑterito approbāte testm̄.vt.j.de iniusto testa l.filio hoc etiam tangit Cy.in addito. ¶ Inn.gl.⁊ certe.ibi respondet Jo.alij dicunt contrariū quia ex quo tutus est per exceptionē:nō indiget extraordinario subsidio.argu.s̄.de eo per quē fac.erit.l.j.§.si reus.s̄.de dolo.l.j.§.idem pomponius.

Pōponius quoqꝫ.

Fideicommissum cōditionale nō trāsmittit ad heredem.⁊ conditio sine causa impedit bñficiū restitutionis.hoc dicit ƀȝ Joā.sȝ ƀm Mar.hoc dicit alia actio nō impedit beneficium restitutiōis:sȝ ƀm alios alia actio specialis impedit sȝ condictio sine causa nō impedit:qꝛ gñalis.h.d. Facit ad hoc.l.si legatarius.s̄.de dolo. ¶ Not.ꝙ restitutio fienda alicui sub conditione non transmittitur ad heredeȝ conditione pendēte.⁊ ideo si testator relinquit aliqd nepoti.⁊ adiecit ꝙ si decederet sine liberis reuerteret̃ ad heredem vniuersalē.quod si interiȝ heres vniuersalis decederet ammodo restitutio non debetur:⁊ si fit ꝓmissa per errorē condicitur. ¶ Itē ↄpetit minori restitutio ī integrū ƀȝ Mar.sȝ Jo.dicit ꝙ tutꝰ iuris ciuilis auxilio sit siue ius agendi siue ius dicendi nullū,non habet bñficiū restitutionis ī integrum quod est pretorium.qꝛ est introductuȝ ad supplendum ius ciuile.⁊ hic nō indiget vt suppleatur. Reuocat hic gl.in dubium de except.vtrū cōcurrat restitutio cum ea.⁊ ꝙ concurrat pōt sic probari.dicit.l. ꝙ fideiussor deceptus pōt se tueri per doli exceptionem.vt.l.si quis cū aliter j.de ver. oblig.tamē alia.l.dicit ꝙ potest in integrū restitui.vt.l.ij.de fide ius.mino.ergo restitutio concurrit cum exceptione. In contrarium videtur: quia.l.dicit ꝙ si minor est tutus exceptione macedoniani non habet beneficium restitutionis.vt.l.j.a contrario sensu.C.de si.fa.mi.ergo minor tutus exceptione nō pōt petere rest.in inte.veritas est ꝙ aut exceptio ⁊ restitutio oriunt̃ ex eadē rōne aut ex diuersa. Primo casu concurrunt vt.s̄.ꝙ metus causa.l.metus.§.sȝ ꝙ pretor.aut non ꝓcedunt.per eandem rōnē.⁊ tūc nō cōcurrunt. Uel dic ꝙ cōcurrit remedium restitutionis cum exceptione generali non cū exceptiōe speciali. Specialis exceptio est exceptio macedoniani. Generalis est exceptio doli.vt no.ff.de ↄdi.ob.causam.l.si qs se debere.⁊ ita sentit hic Cy.in addi. ¶ In gl.j.de iure gentium.in fi. Sȝ nūquid est verum de iure diuino.dicunt quidam ꝙ nō.nec etiā de iure canonico:⁊ hoc tenet hic Cy.in addi.quod est verum si dolus versetur.secus si bona fide contrahatur.⁊ ꝙ no.p Inno.in.c.j.in cōtractibus.de vsu.⁊ de emp.⁊ vē.l.cū causa. ⁊ no.Arc.x.q.j.hoc ius. Baldus.

1 ☞ Appel'a.iudicis iniquitatem pretendit.
2 A sententia prefecti pretorio non appellatur.
3 Minor lesus a pededaneo iudice potest restitui.

Nunc videndū.

¶ Iudices pñt aduersus sententias suas restituere.secus appellatione. ¶ Itē minor non restituitur contra sñiam maioris. ¶ Itē ↄ sñiam principis interdū dat̃ restitutio. ¶ Itē contra sñiam delegati principis solet princeps restituere.h.d.l.sequens.omnis magistratus habens merū ⁊ mixtū imperiū pōt in integ.restituere. ¶ Item aduersus sententiā ꝓpriam pōt qs adir.

adiri per viã restitutionis, ꝫs nõ possit per viã appellationis. h. o. no. ꝙ dixi in summario. † ¶ Scõo no. ꝙ appellãs prẽdit in dicis ligrate ⁊ de ppria migtate nõ põt esse iudex. ¶ † Item no. ꝙ a sñia pfecti ptorio nõ appellat. tñ põt peti restitutio in integrũ a minore. ¶ Item no. ex. l. ista in rõne sui. arg. ꝙ vbicũ ꝙ obiectus afficit iudicem nunꝯ ipse est iudex de ipso obiectu facit de offi. deleg. c. cũ super abbatis. ¶ In glo. ſ. inter eos. ibi, vel dic prima veriꝰ fauore minoris. Aude † minoꝛ lesus etiam a pedaneo iudice potest per eum restitui secundum docto.

Additio Baldi.

¶ Macause, inter. l. ĥ. ver. declarat hãc materiã. Actio vide Inn. de excep. cum inter prioꝛẽ no. verũ. ¶ No. ꝙ cautio p errorẽ interposita est ipso iure aliqua. ſ. Põ ponius. vide Innoc. extra de vsuris. In ciuitate. ¶ Circũuenire. in. ſ. adẽ Pomponi⁹, qõ in Scribꝰ stricti iuris pcise cõ intelligẽdus in Scribꝰ bone fidei distinguit vt. C. de rescin. ven. l. ĥ. ſm Inn. q ita no. extra. de emp. ⁊ ven. cũ causa. facit ꝙ no. ſ. de verb. obh. l. ſi qs cũ aliter. Sz nũqd hoc est verum iure diuino: dicet no. Archi. ⁊. q. j. hoc ius. in addi. que incipit sic. ⁊ not.

1 ¶ Inferioꝛ factum superioris non retractat.
2 Par contra sententiam paris an possit restituere.
3 Inferioꝛ an possit cognoscere de nullitate sententie.
4 Minoꝛ petens restitutionem non auditur nisi ponat causam deceptionis in libello.

¶ Minoꝛ autẽ, Qñ petit restitutio aduerſ⁹ sñiam principis petitio non debet admitti nisi specificet cã cõcludẽs. Itẽ inferioꝛ non retractat aduerſus sñiam superioris. Itẽ delegat⁹ principis est minoꝛ quolibet ordinario in illa cã. ⁊ ideo sñia non reuocatur nisi per principem. h. o. l. no. ¶ Itẽ no. ꝙ inferioꝛ non rescindit ⁊ retractat factũ superioris. † Scõo no. qõ qñ petitur restitui ꝰ sñiã principis rescitur libellus q nõ cõtinet aliqꝯ cãm in ea specificatã ꝓ restitutione obtinenda. ¶ Itẽ nota. ꝙ si continet cãm specificatã, precedit libellus etiam contra rebus iudicatam. ⁊ q ad vtrũqꝫ membrum inducitur hic in fa. pbatur p ex

2 empla. † Renoco in dubium veram par possit restituere cõtra sñiam paris. gl. dicit ꝙ sic, Sed cõtra vt qꝛ par in parẽ non hz imperiũ. vt. ſ. de arbi. l. nã magistratꝰ. Quare distingue: aut sunt pares in vna administratiõe, vt duo cõsules colleges ⁊ tũc põt vnus restituere contra sñiam alterius, qꝛ est vnũ tribunal. vt. l. ſ. de offi. consul. ⁊. ſ. ad municip. l. ea q. Si aũt sunt pares sed non cõpares. h. colleges: qꝛ habent iurisdictionẽ separatã nõ in eadẽ administratione vnus non põt rescindere defectũ alterius ꝓ rationẽ predictã. ſm Ly. in addi. ꝙ est no. Et no. ꝙ lesꝰ p sñiam epi non põt restitui per ptãtem maxime: qꝛ est inferioꝛ vt. ſ. de postu. ex ea. ¶ Itẽ no. ꝙ sñia lata p iudicẽ puſn non põt restitui p iudicẽ florentie q sunt pares in eadẽ iurisdictiõe

3 sed in alio territorio facit. ſ. ĥ. manu. apud eum. ¶ † Quero qd de nullitate: vtrum inferioꝛ possit cognoscere de nullitate sñie superioris: credo ꝙ non, principaliter per. l. quartam. C. de accus. vbi dicit de superiore. incidenter autem credo ꝙ possit. arg. C. de iudi. l. quoties. ¶ In tex. ibi, incolorate. no. ex isto tex. cum gl. ꝙ ille qui petit se restitui ꝓpter minoꝛem etatem dz allegare causas quare vult restitui: alias nõ dz admitti libellus: vt hic. sufficit tñ si dicatur in libello ꝙ fuit lesus ꝫ non exprimatur in quo, sicut in appellatione sufficit dicere sñiam nullam qꝛ restituto in integrum pcedit ad similitudinem appellatiõis. vt. ſ. eo.

4 Ipses. ſm Richar. ⁊ Ly. ⁊ verba Richardi sunt ista. † Not. qõ minoꝛ petẽs restitutionẽ non auditur, nisi in libello ponat cãm quare est deceptus vel sui facilitate vel dolo aduersarii ⁊ a cẽs specificet. vt. ſ. eo. l. verũ. ſ. sciendũ. ſz forte si petatur restitui a sñia sufficit si dicatur peto restitui a sñia qꝛ iniqua. nã si appellãs sufficit dicere, vt. ſ. de app. l. ĥ. ergo ⁊c. vt. ſ. e. l. pses. Richar. ma. qõ õt lnia est vez. nisi in sñia principis vel pfecti. qꝛ de iniquitate iudicãtis non põt queri. iõ opz qõ alleget suam falsitatem vel dolũ aduersa: q sicut si peteret restitutionem aduersus Scꝫum vt. ſ. l. ꝓt. ⁊ hic. ⁊. ſ. eod. l. ꝙ si minoꝛ. in versi. sed ab imperatore ꝫ nunqd delegatus a principe potest restituere ad uersus sñiam suam sicut pceps: vt ꝙ sic. vt hic. ⁊. C. vbi ꝙ apud quos. l. ſ. Sed dic contra: qꝛ ibi loquitur quando delegatus ꝓn cipis vult restituere contra interlocutoriam sed contra diffinitiuam non potest. vt not. Ly. C. si aduersus rem. l. ĥ. in lec. hoc vetum nisi esset delegatus ad vniuersitatem causarum. qꝛ tunc habet instar ordinarij.

b Non solũ autẽ, ¶ Beneficium restitutionis annus vtilis minoꝛi nõ currit. h. o. ¶ No. qõ nõ priuilegiatus in. ĥ. nõ solũ. ¶ Scõo no. qõ si priuilegiatus succedit priuilegiato vtitur eodẽ priuilegio transmissibili, vt puta minoꝛi minoꝛ hz duplex priuilegiũ. Unũ ex ꝑsona sua vt suspẽdat cursum anni vtilis donec erit maioꝛ. Aliud ex persona defuncti, vt habeat annũ vtilẽ post maioꝛẽ etatẽ: qꝛ lesio vſ cõtinuata p neglectũ restitutionis nõ petite. ⁊ tõ tunguñ ꝑ nilegia. Si vero succedit priuilegiatus priuilegiato diuerse rationis ⁊ conditionis: puta minoꝛ maioꝛi: qꝛ erat incursu vtilis anni suspẽdit cursus residui tẽporis vſqꝫ quo succedẽs spleat etatẽ. ⁊ ex tũc habebit tps ꝙ super erat ipso iure ſm veram opinionem. Alij oñt ꝙ per restitutionẽ ⁊ sic peteret restitutio ad restituendum ꝙ est falsum: ⁊ in hoc pẽdet virtus totius magne gl. ¶ Itẽ no. ꝙ eoipso minoꝛ ledit qõ et termin⁹ labit. ⁊ ex hoc concludẽ qõ existenti in minori etate nõ currit annus vtilis etiam ex persona defuncti. non ob. l. ſi fundus. ſ. de fundo dota. qꝛ ibi currit cum effectu: hic esset cursus sine effectu: ⁊ ideo nõ ipso iure. facit qõ no. in. l. ſi. C. in q. cau. in integ. restit. nõ est necessaria.

Additio Baldi.

¶ Minoꝛ. ſ. Si aũt princeps. No. qñ petit restõ aduersus sñiam principis ex prima facie est cã, ⁊ articulus lesiõis ⁊ aliter nõ ꝓcedit libell⁹, cũ sit allegãda lesio ⁊ pbãda vt. ſ. eo. minoꝛ omittam. ⁊ no. qõ minoꝛ nõ rescindit factũ maioꝛũ per hoc puto ꝙ minoꝛ non possit declinare nullam sñiam superioris. C. de legib. l. fin. ⁊ no. per Jac. bu. C. si aduersus rẽ iudicatam. l. iſ. vbi in additionibus. ¶ Incolorate. hoc expone vt no. Inn. extra. eo. cum ex literis. ⁊ de re iudi. cum Bertoldus. in gl. mirum videtur. tñ satis videt. ⁊ de resti. in integ. cum venisset glo. vt. ſ. ¶ Item no. qõ sñia inferioꝛũ confirmata a principe non potest rescindi ni a si a solo principe. ⁊ vide. C. de test. omnium. ¶ Sed si obst. vide omnino per Ly. C. si aduersus rem iud. l. aduersus nota. ver. ꝙ delegatus a principe est maioꝛ quocũqꝫ alio ordinario. de hoc not. in Spec. eo. titu. ſ. videndum.

¶ Specificet. quid aũt requiratur ex q bus restituit. vide do. Bart. so. in con. clxxxvij. inci. supra scripti, ⁊ ĩ cõſi. clij. incipiens. circa pmũ. in pn. in. ĥ. parte.

Additio lecture vacantis in. l. interdum. Bald.

¶ Interdum, Not. successoꝛem habere plus in tris tempore ꝙ authoꝛem. h. o. habebit ex persona sua. Nam post annum. ¶ No. annum vtilem non currere in minori etate etiam si tam cepit currere dormit interim, ⁊ postea fiet cõtinuatio temporum, vt hic Jn fi. enim ipso. ¶ No. ꝙ minoꝛ est deceptus eoipso quod petitur sibi labi terminum. Dico quod prescriptio statutoria vtilium dierum non currit minoꝛi ipso iure.

b ¶ Papinianus, Banuito labit⁹ terminus iuris si non cõparuit per procuratorẽ cũ posset. h. o. Adde dicit Old. qõ banuito nõ dz dari securitas ad veniendũ vbi põt comparere p procuratorẽ. ⁊ idem Bar. ¶ Itẽ adde dixit Mar. de fa. p hãc. l. ꝙ bãnito dz ius reddi, ⁊ qõ ꝓcuratoꝛ bãniti dz admitti in iudicio. Casus est hic. ⁊ vide infra hanc. l. qõ not. C. de sol. l. usuras. ¶ No. qõ absente ex necessaria cã nõ ꝓbabili nõ ꝓrogatur terminus si potuit per procuratorem cõparere vel per seipsum: puta qꝛ ꝑses applicuit ad locũ vbi erat in delegatione. ⁊ ex hoc not. ꝙ preses põt ius reddere in qualibet ꝑte sue prouincie. ¶ Item no. qõ qñq; dictũ est verum: sed ratio nõ concludit. Unde papinianus in dicto. ſ. in prin. dixit, sed nõ in ratione: qꝛ non sequit delinquit ergo perdit ius restitutionis aduersus cõtractum separatum: qꝛ ex vno separatorum nõ inferꝛ ad aliud. vt. C. de dona. inter virum ⁊ vxoꝛ. l. ſi maritus. Si vero papinianus voluisset dicere qõ ideo absentia non habet priuilegium: quia delinquens non meretur priuilegium. Istud esset bene dictum. Et adde hic qõ dicitur in bannito quod no. Jac. in. l. fulcinius. ſ. j. ex quib. cau. in pos. ea. ⁊ in eo. tit. sue in titulo de bo. autho. iudi. pos. l. ad cognitionem. in gl. odit. ſ. ad trebe. si sciendum. per Ja. no. etiam hanc. l. ad id qõ allegat ꝙ ratio nõ est bona nisi cõdndat. facit. l. non omnium. ſ. de legi. Bal.

Si quis tamẽ, Litis cõtestatio renuncianti nõ patrocinat ĩ aliquo. h. o. ¶ No. qõ maioꝛ existẽs intra annũ vtilẽ potest renũciare bñficio restiturionis de minore. dic vt. ſ. eo. l. ĥ. inde. ¶ Itẽ no. qõ in cã restitutionis in integrum contestatur lis. qõ dic vt in. l. in cause. ſ. causas.

Additio Baldi.

1 ¶ Lis renunciatione finita fingitur nunꝯ fuisse mota.

¶ Papinianus, Vide Inn. extra de arbitris. c. is. vide Innoc. de procura. querelam. vide Inno. extra de excepti. cũ inter prioꝛem. vide omnino. C. de solu. vsuras. in gl. quidam libri. ⁊. C. de noua. l. j. Manc. l. allegat domi. Mart. de fa. ꝙ bannitus non potest occidi vel derobari cum debeat sibi reddi vt hic dilpu. pono. q. ſ. de alea. l. j. Ezuli. de triplici exilio vide Archi. xlv. distin. cũ bãnitus. vide Ja. ad trebel. ĥz scias dũ. Dico curatoꝛem. ¶ No. ꝙ excep. banni in vim declinatorie non potest obiici procuratori bannitti, ⁊ sic bannitus potest cedere iura sua in quibus non ob. et exceptio banni. ¶ Quid enim. no. quod non est bona causa siue ratio que non concludit ad propositum. vt hic not. ſ. de legi. l. nõ omnium. ⁊ facit. C. de dona. inter virum ⁊ vxoꝛem. l. ſi maritus quondam. ⁊ quod ibi nota. Conte

1 statio. † No. ꝙ lis renunciatione finita fingit̃ nunꝙ fuisse mo-
a ta. Itē no. ꝙ bñficio restitutionis pōt a minore renunciari.[a] We minore. dic. ff. l. fi iuncta. optime facit ad primam. C. de trāſ. l. cum mota. ff. de iure fiſci l. fiſcus delatore. & vide quod no. in l. vlti. C. ſi tut vel cura. interue.

Additio lecture vacantis in. l. deſtitiſſe. Bald.

a ¶ Renunciari. de quo vide p Fel. in. c. ſi diligēti. in tō. co. adfi. ꝟ correlarium. ó foro cōpe.

Deſtitiſſe. ¶ In ſi. an ille qui deſtitit in crimi nali videt deſiſtere in ciuili. videt ꝙ non. C. de fal. ſi dot.

In integrum. Remota persona q̃ geſſit nihilominus valent gesta interim bona fide. h. d. Concor. l. quoties. ff. de acqr. he redi. vel ſumma. Que medio tēpore bona fide gerunt ex poſtfacto non infirmantur: hoc dicit. facit ad. q. glo. in. l. furti. ꝙ. ff. de infa. Bald.

Cum mādato. ¶ Minor cōtrahēs mādato maioris non reſtitu
b ¶ Actio. An ſit actio vide late Fel. i. c. ff. co. in pn. de offi. iudi.

c ¶ In corpus. vide d. Aleg. de imol. in. l. ff. ſ. in ius. voc.

titur niſi in ſubſidiū ſi mādās in quā ꝟ regreſſum nō ē ſoluēdo. hoc pmo. Si maior ꝺ hit iuſſu minoris nō reſtituitur minor, niſi procurator ſit nō ſoluēdo: maior vero ſiue ſit procurator ſiue dñs negotior nūꝙ dat reſtitutio. h. d. Et in primo caſu minor erat procurator in ſcōo erat dñs negotiorū. ſed ff. in. l. ſeq. in prin. minor fuerat miniſter ſine mādato & in hoc differt. Not. ꝙ minor nō petit reſciſſionē obligationis vel ꝺct̃ p viam reſtitutionis vbi ꝟ recurſum in maiorē ó iure cōi. Eſt ergo ne ceſſaria excuſſio maioris. ꝙ eſt no. Scōo no. qr ordinariū ſ̃iliū ꝙ eſt in ane ꝑpter inopiā debitoris nō excludit extraordinariū. Itē ꝙ reſtitutio nō opitulat maioribꝫ ēt ſi vſi ſint miniſterio minoris etatis, qr iudiciū eſt conſiderandum ex pſona maioris. In gl. iimo vt ibi, ſi ex venētu. iimo dic breuiter ꝙ pōt reſtitui vt obligatio in ſua pſona reſcindat vt in. ff. ſ. ſ̃ vtrū: ſed vt nō reſcindat taliter vēditio & reddat res, ſ̃ ſua interſit ꝑpter intereſſe & extrinſecū niſi in ſubſidiū ꝟ Lyn vt h. In ea gl. ibi nō ſoluēdo. cū ſit in culpa vendēdo ꝑ minorē: & ſic ꝓtendit intereſſe extrinſecū quo ad reſtitutionē rei: & iō petit reſtitutionē ꝙ verum in ſubſidiū. qr emptor nō ꝟ ab eo cām re. ſ̃ ſolū in pſonā obligationē. arg. ff. ó ma. vin. pater. & iō quodā ordine venit ad recuperationē rei nō recta via, vt minor conſeruet indēnis a quolibet dāno iminēte ex ꝓtemplatione. In gl ſi velit. ibi, eligere, qr expedit ipſi geſtori magis ꝙ pmo loco ſit ꝙueniend⁹ ex neceſſitate, qr penit⁹ ei gratificari. Eſt & alia ratio, qr obligatio volūtaria adminiſtratiōis ouri⁹ afficit ꝙ obligatio neceſſaria adminiſtratiōis. vt. ff. de pcu. l. pcura q ꝑ euictione. Bald.

Additio Baldi.

Cum. Vide oīno Inno. extra de reſti. ſpo. ex parte. In gl. q̃ incipit. ſi velit. ibi. ſ̃ q̃ eſt ratio: hec rō eſt nulla, qr concludit quo ad favorē geſtoris ó quo hic non agit: ſed de favore cū eo ꝺhēte. vnde dic eſſe rōnē, qr cū ibi ꝺhit cū pcuratore fundat actum ſuum ſolenniter. ſ. in pſona maioris. & eū ſibi obligat. vt. l. pcura qui ꝑ euictione. ſed tutor & curator cenſent meri miniſtri nec obligant. & idem quod in eis dico in nuncio.

1 ¶ Dolus ſerui q̃nꝙ purgat per verberum afflictionem.

Quod ſi minor. Minor qui geſſit negotia alterius ſine mādato reſtituit: & ſic cōuenit actiōe neg. geſt. cedendo reſti. in integ liberat. h. d. Et ſemp allegat ꝙ reſtitutio in integrū tranſmittit̃ per viā ceſſionis: & q̃ bñficiū pōt cedi. vnde nō eſt mere perſonale. Concor. ſunt ff. de admi. tuto. l. ſi minor. act. allegat etiam ꝙ officiū iudicis pōt cedi etiā extraordinariū. no. in. ſ. nō ſemp ꝙ reſtitutio in integrū nō ꝟ petit minori in diſtincte ſ̃ cū moderamine iuſte cāe. Itē no. ꝙ intereſt noſtra nobis nō interdici ꝟmercū directe vel indirecte: qr ēt iſta q̃dam pena non puiſio hoīs ſane mētis. Item not. in. ſ. ſcenola. ꝙ ſi ſubſtitut⁹ ſuis laborib⁹ & induſtria diſbrigauit hereditatē implicitā hoc dz ſibi ꝑdeſſe, nō aūt dz aperire viā reſtitutionis ſ̃ ſe. intelligere nō integra: ſecus re remanēte in eodē ſtatu. i. non alienata. vt
4 ff. eo. l. intra vtile. ſ. vendētibus. † In. ſ. ſi ſeruus. No. ꝙ dol⁹ ſeruī q̃nꝙ purgat per verberū afflictionē: q̃nꝙ per noxe deditionem: & eſt electio dñi ſm gl. & male, imo creditoris ſm Guil. de hoc no. ipſe in l. ff. ſ. de in ius vocan. vſi creditore inuito nō dz loco ſatisdationis faſtigari: qr aliud ꝑ alio eo inuito non pōt ſolui. iſta eſt veritas. & hic eſt q̃dā. gl. q̃ dicit ꝙ ſ̃ filiaſſamilias patiat̃ cōdemnationē in tū executionē quando nihil hz. iſtud eſt verū de executione realis: ſed in corpore poſſet arceri. vt in. l. ff. C. qui bo. ce. poſ. & in. l. fin. ff. ſ. fi. q̃ in frau. cre. facit quod no. ff. eo. l. iō. ſ. ſed vtrum.

Reſtitutio. In tex. ibi. vnuſquiſq̃. tam minor ꝙ aduerſarius. h. d. Mot. qō reſtituto minore reſtituitur aduerſarius quatenus minori adeſt: quatenus nō adeſt nō eſt regreſſus in minorē ꝑ viā reſtitutionis. ſicut nec in mutuo ei facto teneꝫ cū effectu ſi ꝙſumpſit. magis tū ſubueniēdū eſt ſoluēti ꝙ mutuāti. qr ſolutio eſt ex neceſſitate obligationis. hz ſumat originē a negotio volūtario & ſubiecto reſciſſioni ex ptāte aduerſarij. hz nutu nullā. & inet obligationē mutuantis: & iō eſt actus iure & immediate volūtar⁹. Itē ſi loquit de ſolutiōe facta minori ꝙſumpturo. Quid ſi nō ꝙſumpturo? dic idē niſi iudex interpoſuiſſet ſuā authoritatē. vt. ff. eo. l. pretor. ꝙ. permittit. in pecunia tradita iudicis authoritas nō excludit reſtitutionem per rōnē diuerſitatis q̃ aſſignatur in litera. Bald.

Ex hoc edicto. Actio. Ad hoc allegatur. ꝙ iſte notabilis. Bald. Additio Baldi.

1 ¶ Repudians bonoꝝ poſſeſſionē: vſ repudiare ins adeūdi.
2 Debitor⁹ qui non poteſt ſoluere an debeat luere in corpus.

Quod ſi minor. ꝙ ſic hoc. no. officium iudicis cedi. Itē ſi ut liberaē qs actionē cedendo, ſic liberaē cedēdo officium. Hic arg. adhuc ins directū remaneat penes cedētē officiū. & hoc nocet ceſſionario. Procuratorem: & nō diceret̃ procurator ſicut nec emptor rei ꝺt̃ procurator venditoris, quodāmodo. No. ꝙ cōmercium interdici videt̃, hz ꝺba ſint legis nō prohibitiua: ſi retrahūt ꝺhētes ꝺhēdo. † Poſſeſſionem. no. q̃ ille q repudiat bona. poſſeſ. vſ repudiare etiam ius adeūdi. & video facit locum ſubſtituto vulgari vt hic: & intelligo hoc ſi repudiat ex pacte: ſecus ſi tacite per lapſum anni vel. c. dierū. nam adhuc adire pōt̃: cū ius adeūdi ſit ꝑpetuū. Adde ꝙ no. C. de iure deli. ſuum heredē. & ff. ad ca. bo. l. ſi impubes. ff. q̃ſtū. Repellendus, vbi laborum & induſtrie eſtimatio offerat. vt. ff. eod intra vtile. ff. vendentibus. vel dic vt hic per Guil. & ibi induſtria fuit circa culturas: hic circa negotiationē. vnde ſecus videt̃ hic, ꝙ mōar. ad. l. fal. ſi heres. & ff. de here. vēdi. venditor. ex. d. Laitigaudius. No. verberū caſtigationem ſuccedere loco dationis ꝑ noxa. ff. ex hoc edicto. vide in ſpe. de l. bel. concep. ff. ſin. verſi. ſcis ex can.
b Queritur verū ſit officiū vel actio[b] dic vt no. in ſpec. de offi. iudi. ff. pōt. ver. ſed q̃ris eſt. ibi oīno videas. vide. ff. de reſti. in integ. in prin. vbi ponitur forma libelli in reſtitutione maiorū. & ff. dicto vbi ponit forma libelli in reſtitutione mi-
2 noꝝ. ¶ In glo. q̃ incipit. no. dat. ibi, vel de nouali. † Jura dicit q̃ q̃ debitor⁹ non pōt ſoluere luit in corpus. dicit debitor ego
c non poſſum ſoluere volo luere in corpus: dicit creditor nolo, qr admittitur ius meū. de iniuriis, ff. ſi vinius. ff. ſi ante iudicem. cuius erit electio. Hic ꝺhic & debitor, ſed non eſt verum.

Illud nullā. Perſona minoris facit locum repetitioni vbi alias ceſſaret repetit. h. d. Bald.

1 ¶ In cā reſtitutionis in integrū requirit ſpāle mandatum.
2 Propter probationum inopiam ventitur de ſpeciali mandato ad cautionem rati.
3 Producens mandatum inſufficiens non debet admitti.
4 Syndicus an poſſit petere reſtitutionem in integrum ſine ſpeciali mandato.

Si talis. Ad petendū reſtitutionē in integrū ꝑ procuratorem regrit ſpāle mandatū, nec ſuffi cit gñale. Et ſi de mandato ſpāli dubitatur ſufficit cautio rati. Hoc dicit, cū ꝓncipio. l. ſequēti⁹. † No. ꝙ regrit ſpāle mādatū in cā reſtitutionis in integrū. Et cā pōt eſſe duplex: q̃ nō ſufficit mandatū gñale. Una qr q venit pcu. ad retractandū factū dñi. vt. l. quoiem. ff. māda. Alia qr vtimur ius cōe. arg. ff. de act. & obli. l. in honorarijs. ff. ſ̃ cū remiſſa. quo arg. dīt quidā ꝙ per procuratorē nō pōt peti diſpēſatio ſeu relaxatio iuris cōis ſine ſpāli mādato. ꝙ dic vt in Spe. tit. ū. ff. iuxta ver. generaliter aūt
2 tenendū. † Scōo not. ꝙ propter inopiā probationum de ſpāli mādato venit̃ ad cautionem rati: & in cā ꝙ regrit ſpāle mandatū facit. ff. de pcu. non ſolū. in fi. & ff. de dā. infec. l. inter quos. ff.
3 alieno. † Itē no. ꝙ allegās vel producēs mandatū inſufficiens nō dz admitti. vt in. ff. qui vero. in gl. ff. an. in fi. Sed q̃ expedit magis minori an litigare per procuratorē vel ꝑ tutorē & per curatorē vel per ſeipſum. & vſ q̃ magis ꝑ curatorē, vel per tutorem, vel per ſe ꝙ per procuratorē: qr ꝑmo caſu dz reſtitui: ſcōo non niſi in ſubſidiū. vt. ff. c. l. eū mādato. ff. rū. vbi dicas ꝙ illa loquit in procuratore ad negotia: ſecus in procuratore ad iudicia qua nō ſit rūc diſtinctio inter procuratorē & legitimū adminiſtratorē. alle l. pe. & ff. ff. ſ. ſi qs cau. Et ſm hoc non eſt dīta ꝙ quē integrē. in iudicio. vide ad hāc. q. l. eū q ex ſua. ff. e. cum gl. ¶ Extra quero q̃ procurator dicat̃ habere ſpāle mandatum, verum regratur ſpecificatio, an vero ſufficiat dicere ꝙ eſt cōſtitutus procurator ad petēdū reſti. Guil. & ꝑmā opt. ff. ſi qs cau. l. ff. ſi qis. ff. ſi te tū. Lōtertenemus ſtū. qr nō requirit ſpecificatio in pcu. l. requireret in libello. vt in. c. ū. de pcu. in cle. ¶ Item ero an ille

4 ¶ Item querit vtrū syndic⁹ pōt petere resti. in integrū sine spāli mandato. dic Jaco. de are. Richar. ma. aut est syndicus vniuersitatis. z pōt ppter decretū qō interuenit in cōstitutiōe syndici. si aūt est syndicus collegū vel capli: tūc qr nō interuenit authoritas superioris nō pōt petere, qr similaꝫ procuratoꝛi. z iō non pōt nisi habeat hoc spāle mādatū vel liberā, qr habere spāle mandatū vel liberā sunt paria. vt. l. pcuratoꝛ cui. ff. de pcu. z hoc no. Ly in. l. j. C. etiā p pcu. in integ. resti. z hic in addi. q̄ ꝟba sunt no. Prio qr apparet veritas illius pūcti vtrū in ꝓstitutione syndici requiraꝫ authoritas superioris. Scōo qr in causis requirentib⁹ spāle mādatū sufficit generale cū libera, qō tene mēti. z ideo semper respice pcuratoꝛiū vtrū ꝛcedatur libera vel nō. nā cōiter hec clausula ꝙsuenit inseri in oīb⁹ instrumentis pcurationū. z ideo poteris defendere pcuratoꝛez licet non sit speciale mandatū. Sequēdo istā opi. adde ad istū. ff. qō no. in spe. de resti. in integ. ff. ꝟsū. prelatus. z ō pcur. ff. j. ff. in premissis. z adde qō not. C. manda. l. si maritus sororis. z. C. de pe. mino. l. minorum. ¶ In tex. ibi, dubitetur, per semiplenam probationem. Ly. in addi.

Additio Baldi.

1 Illud. ff. si talis. vide qō not. C. man. si maritus sororꝭ. ¶ Nūquid restitutio aduersus delictū possit per pcu. peti. dic in Spe. eo. ti. ff. ff. ver. qd de eta. vide Inno. c. ex parte. de resti. spo. procuratoꝛi. ¶ Quid in syndico. dic per Jaco. de are. j. C. per procur. cām re. agi pos. Et vide in Spe. de resti. in integ. ff. ff. ver. prelatus. aut. gñale. vi de omino qō no. C. de pred. imi. l. minoꝝ. ¶ Audiri. principaliter ff mandātis. sic extra eo. fuscitata. per Bar. ff. si talis. vide quod no. Inn. extra eo. fuscitata. ¶ Ite alibi ꝛdar. qō dispensatio nō trāseat sine speciali mādato in Specu. titu. ff. ver. iusta propositionis. versū. generaliter autē tenēdum est. dic vt ibi ditur ꝙ trāsit ex generali cōmissione, vide. C. vbi z apud quos. l. ā in fi. z. ff. de procu. q proprio. ff. item queritur. adde. qō no. Hūl. de cug. ff. si quis cau. sed z si quis. ff. quesitū vide in Spec. eo. titu. ff. ff. ver. prelatus autem.

Additio lecture vacantis in. l. quod. Bald.

2 Quod. Restitutio, vide in Spe. de procu. ff. j. ver. in premisso. Ratā. no. cautionē de rato vadere, etiam vbi requirit speciale mādatū. concoꝛ. ff. de pcu. non solum. in fi.

1 ¶ Pater admittitur pro filio vbi requiritur spāle mādatū.
2 Mino. prodigio potest interdici bonis.
3 Affines z conīncti qualiter equiparantur.

a Patri p filio. Restitutio in integr. pōt peti per patrē: a sed nō per aliam cōiunctā personam minoris: nisi cū legitimo vel prodigalitatē ita ꝙ nequeat cōsentire. h. d. ¶ In tex. ibi. p filio. fobligatio. ¶ Not. qō vbi regrit spāle mādatū admittit pater p filio etiā minoꝛe: sed alī cōsanguineꝰ nō admittunt in casu in quo regrit spāle mādatū. vt hic p3. z facit. j. de neg. gest. finaūt. ℓ. Ly. in addi. sed litera nostra non vī hoc concedere patri, qr pater: sed qr rōne preiudiciī z proprīī interesse, vt si filius esset emācipatus z pater non metueret dānū: a contrario sensu litere videret pater repelli, sicut ceteri cognati veniēdo cōiunctorio noīe: tū ſm primū intellectum. hec. l. quotidie allegat ꝙ in patre aliqd sit spāle. z vide in Spe. de coniuncta persona, an admittaꝫ p coniuncta minoꝛe, qr vbi requirit spāle mandatuꝫ nō admittit, alꝰs fic. de hoc no. C. de pcura l. exigendi. z hic per
2 Hūl. ¶ Ite no. ꝙ minoꝛi pdigo pōt interdici bonis rōne prodigalitatis: nō aūt accipit curatoꝛē tā ꝙ prodigus ff tanꝙ minoꝛ. vt. l. q h3. j. de tute. Et rō gl que dicit qō est sub legitima cura agnatoꝝ non dicit verū ſm Bar. ¶ Preterea hic loquit de affinibus quibus nō deferꝫ cura: ergo non veniūt curatoꝛio noīe: sed cōiunctorio. ¶ Item no. qō licet pro minoꝛi: non prodigo non admittaꝫ coniuncta persona etiā in causis requirenibus spāle mandatū. vt hic. ſm Bar. licet glo. intelligat aliter.
3 ¶ Ite no. qualiter equiparantur coniuncti z affines. z adde qō nota. Inn. in. c. nonnulli. de rescriptis.

Si pecuniā. No. qō minoꝛ pecuniam mutuo sumens ff in totū cōsumpsit ope restituendi tuaꝫ, vt in nullo cōueniaꝫ: si aūt in nomē debitoꝛis cōuertit cedat tibi ra: si aūt emit prediū maioꝛi ptio ꝙ valeret interponit se pro⁹ vt reddaꝫ ptiū vēdēti z pecunia minoꝛi z a minoꝛe creditoꝛi. ¶ No. qō titul⁹ retractād⁹ nō excusat ab vsuris p cipiēdis. ¶ Ite no. qō ille q nō teneꝫ nisi quaten⁹ est locupletioꝛ cedendo actionē liberaꝫ. vt hic. z. ff. eo. l. qō si minoꝛ. ff. rūs. hoc dicit iste. ff.

Additio Baldi.

1 ¶ Filius non potest renunciare beneficio restitutionis in pudicium patris

2 ¶ Mandatum spāle vbi requirit nō admittit cōiuncta persona.
3 Adolescens prodigus est i cura legitima agnatorum.
4 Judex in publica attestatiōe an possit ex aspectu pronūciare.

1 Patri. ¶ No. qō filius non potest renunciare beneficio restitutionis in preiudicium patris.
2 ¶ Ite no. qō vbi requirit spāle mādatū nō admittit cōiuncta vel affinis psona sine mandato. Et ad hoc semper allegatur hec. l. fm Hūl. de cu. Ratio qr coniuncta persona nullū h3 mandatū: sed gñalē quādam pmissionē iuris que nō sufficit. ¶ Ite no. hic in fi. qō adolescens pdigus est in cura legitima agnatoꝝ fm gl. arg. contra. de tutel. qui h3. z iō dūs meus dicit ꝙ hic i fi. excep. a pdictis, ff ꝙ etiam restitutionē petāt cōiuncta pson̄a p minoꝛi pdigo, secus pro non prodigo. gl j. manda. qui mutuā. ff. nō ideo. tz precise qō hoī sane mentis nūꝙ interdicaꝫ administratio ipo iure. Et tūc ad tex. istū ꝙ dic: debeat interdici, supple z interdictū fit p iudicē. vt. l. iulianus. de cura. furi. Vel dic spāle hic in minoꝛe prodigo vt ipo iure interdicat: secus in minoꝛe. ff ℔ vt. j. de tutel. q h3. Sed dic vt ibi. not. per Dy. adde. C de pe. he. si putas. de vsur. labeo. j. de ar. l. iij. z. ff. j. C. de cura. furi. insti. quib. nō est pmiſ. fa. test. ff. ite. j. de pba. cum de
4 etate. ¶ Quīto q̄ro an in publica attestatiōe sup etate index possit ex aspectu pnūciare. vī qō nō: qr nō posset ℔ pbari: z sic excedere effectū ad quē ista pnūciatio est ordina. C. eo. tit. si minoꝛē. z ibi p Bar. tu dic contra ꝙ possit deferre sacramētum in defectū pbatiōis z sic pnūtiare ex aspectu nec ledit p hoc partem, qr pars pbauit z nō nocet sibi. aut nō pbauit z similī non nocet: alꝰs erat preclusa via pbādi. ¶ In tex. ibi, ex aspectu. i. l. minoꝛ xxv. annis. j. eo. qd si iudex iterloquēdo sup etate nō expressit cām: vī ñ valere iterlocutoria. de leg. j. filī⁹. ff. divi fratres. z. l. ff. C. qñ. puo. nō ē necesse. hic xo expssit: qr dixit ex aspectu, vt. ff. de ferijs. l. ñ. in fi. ¶ Quid si testis deponēs sup etate interrogatꝰ quo scit: ōt scio p aspectū, an pdest: vī ꝙ nō. qr aspect⁹ nō ꝛcludit necessario cū pbatio in ꝛtrariū admittaꝫ vt h. ¶ Item magis si est iudex ꝙ testis nisi sic qualitatem aspect⁹ declaret qō cōcludat⁹ necessario. puto tū qō faciat indiciū. vt. j. de pba. l. cū de etate. qō minus est ꝙ semiplena pbatio. vt no. eo. ti. cum probatio. z. l. ff. etas. de excu. tuto. ¶ Sed qd si dicit scio, qr sum cō sanguineus: Respondeo idem. vt faciat indicium. vt. C. eod. de tutela. z ideo contra probans per sensum preferetur, quare in incertis ꝛc. l continuus. ff. ita. ꝛc.

b

Cum minoꝛ. Restituto minoꝛe in accusatione directa non restituitur aduersarioꝝ in ℔ia ex cā non connexa. h. d. ¶ In gloss. ſmo videtur, in fi. Vel dic. Aut minoꝛ petet se restitui aduersus actū per quem aduersarius perdit actionem suam: z tunc restituto minoꝛe aduersarius restituitur, vt in ꝛtrario. aut petit se restitui aduersus aliū actū. z tūc h3 locū hec lex. Ite cōtra. j. l. prima. ff. ex causa. Solue qō ſmo. concoꝛdat, qr aut negotium est a cōnexum aut non. Ly. in additionibus.

a ¶ Patrē. Adō tex. vbi p bar. z eundem Bal. in. l. j. C. etiā per pcu. in integ. restit. agi pos.

Etiam si patre. Licet pater authoꝛetur filio minoꝛi non tamen per hoc cessat in integrum restitutio.

Ex causa. Tot videnꝫ esse ſnie quot sunt capitula separata. c Et ideo pōt ſnia firma manere in aliquo. z in aliquo retractari. secus si capitula sint connexa. h. d. ¶ Et no. qō hic logē de retractatione p viā restitutionis. Idē n per viā appellationis. vt. j. fa. ercis. l. q̄dā mulier. z de iure b patro. carmelia pia. adde qō no. Jnn. de re iud. cum inter. in fin. z extra. c. auditis. ¶ No. qō rescisso vno capitulo ſnie nō intelligaꝫ alia rescissa nisi sint connexa qr capitula cōnexa reputantꝫ vnū. z ideo indiuiduū capitulū rōne connexitatis. Scōo no. qō ſnia ex post facto pōt p parte valere z p parte nō valere. Idem a principio. vt in. l. quedā. nisi dicas ꝙ ppzie ista est pars: imo reputantꝫ plures ſnie rōne diuersitatis capitulorū. Jn gl. ibi, in hoc iudicio hic ſnia erat lata sup eo toto, ibi nō: vī ibi non erat iudex functꝰ officio suo: vī tanꝙ diffinitiua valere nō pōt. arg. j. de arbi. l. quid tamen. loquitur ergo. l. illa in formatione sentētie: hic in iam formata z lata super toto ſm Jaco. c

b ¶ Cōcludat. vide tex. vbi p bar. z eundem Bal. in. l. j. C. etiā per pcu. in integ. restit. agi pos.
c ¶ Separata. adde Feli. in. c. cum inter. de re iudi. iij. col.

1 ¶ Jus contradicendi habens si non est citatus non tenet p cessus in eius preiudicium.
2 Paria sunt aliquem esse presentem z citatum.
3 Snia lata in causa restitutionis nō facit ius apud omnes.

Si hereditate. Restitutio in integrū nō officit nō est citat⁹ ille q habebat ius ꝛtradicēdi nō tenet pcessus in
2 eius preiudiciū: ad hoc iste tex. semper allegat. ¶ Scōo no. qō paria sunt aliquem esse presentem, z citatum. ¶ Item not. qō verbū ad agendū exponit hic ad cōtradicendū. vnde est ar. qō pcurator datus ad agendū videtur etiā datus ad defendendum. facit. ff. de procu. l. si defunctus. Ly. in additio. qō non est verū nisi in causa recōuentionis. vt not. ff. de procu. l. sed z he. ff.
3 preto. ¶ Not. qō snia lata in causa resti. non facit ius apud

omnes. secus autem si pronuncietur principaliter super etate. vt.l.de etate.§.eo.vt ibi.

Additio Baldi.

Etiam. §.ex causa. vide Inn.de re iudi.cum inter.in vlti.glo. Itē vide.§.fa.ercis.quedā mulier.⁊.§.de iure patro.carmelia. vide Inn. extra eo. audi.vide in spe.de test.§.papi.in prin.⁊.§.sepe ver. habuit.no. vbi dicit ꝙ testis ex serie ꝓcessus semper pōt conuinci. Idem tenet Ja.de are.de verb.obli.l.j.§.circa.adiec.⁊.l.j.de re iu.p eū. Queritur an depositiones testiū quorum quilibet deposuit ꝑ pte verū:ꝑ parte falsū valeant siue eis debeat dari fides:⁊ licet multi dixerunt refert vtrū articuli sint separati vel coniuncti,de penden.siue coherēt vt primo casu vnum propter alterum non vitietur. Scdo casu sic.vt.ff.eo.l. etiam.§.ex cā.de aqua quo.l.j. §.item queritur.⁊.§.trebatius.⁊. C.de transac.si ex fal.⁊ in hac opi.vr fuisse glo.ix.dist.si ad scripturas sacras.veri⁹ tn̄ vr ꝙ siue articuli sint separati siue connexi testimoniū testis vnicū sit:⁊ sup vno fūdamēto fundatū.s.sup sacramēto.vt. C. de te.l.iurisiu.ac pro hoc vnū dʒ dici lʒ plures articulos cōplectaṫ.vt.ff.ar bo.fur.cesa.si gemina. si pars est falsa totū dictuʒ inutile reddi tur.ar.l.cum eiusdem.ff.de edi.edic.⁊ est tex.in.q.xi.pura ⁊ simplex.⁊ in prealleg.c.si ad scripturas scacras.⁊intelligo verum si falsitas inueniatur in substantialibus facti vel si vitium est in forma toti⁹ instrumenti vt in interdictis vel in prima eius figura:vt qr sit rasura vt.l.edicto.ꝭm Jaco.but.in.l.si ex fal. de quo agitur ⁊ que poterat suo iuramento comprehendi alias secus. vt extra.de fide instru.ex lr̄is.C.de testamēnt.,si vn⁹.⁊ not.C.de edi.diui.adria.l.si.⁊ hec fuit opi.Inn.extra de here.frater.in ꝑma ⁊ scda gl.⁊ tangit in.c.cum in iure.de offi.dele.sed in instrumēto ptʒ ꝑma opin. Nā ius instrumēti non fundatur super iuramento notarij:sed super decreto superioris creantis eum tabelliones. vnde standū est scripture notarij, licet criminosi donec in officio sustinetur.vt.no.s.de edēdo.l.si qs ex arg.§.j.et ꝑ hoc vr.l.exp̄ssa.j.de fal.l.filius.§.sequēs questio, de iuramento notarij.no.s.de edendo quedam,§.in mul.vel ibi est error non falsitas veritate inspecta,⁊ proprie loquendo dato ꝙ ficte sit q̄si falsitas.⁊ adde qd no.s.de infa.l.ij.§.miles.B.⁊ sic pro parte creditur ⁊ ꝑ parte non.vt extra de accusat.c.inquisitionis.sed illud vt non ꝓbet sed non creditur vt probet. Item dic de teste, ꝙ semper iurat verā ⁊ plenam dicere veritatem sup facto principali.vt no.s.de infa.luci⁹.Et ideo si deponit super facto puta ꝙ aliquis facit homicidiū non posset postea declarare ꝙ facit ad suam defensionē.vt no.ꝑ Inn.extra de accus.c.cū dilecti ⁊ ꝑ.b.de accu.qualr.j.in vlt.gl.⁊ adde qd no. Inn.de elc.vbi.d offic.deleg.cū in iure. Itē no.ꝙ testis qui nō est plene recordatus vel nō est interrogatus de cā sciētie pōt repeti ante attestationes publicatas,post ꝯo non pōt:qr publicatio hʒ vim snīe quoad testē. ergo ⁊c.vt.l.error facti.vide in Spec.de teste.§.satis vtiliter.ver.sʒ nūqd ante.⁊ ver.sextus.ibi dicit cōtra ⁊ vide de teste q nō plene deposuit ꝙ nō.de infa.luci⁹.⁊ vide ꝙ no.C. de magistra.cōne.l.si.vbi no.ꝙ si scriptura inuētarij. ē falsa mendaciū notarij hic nō nocet tutori qui administret. Itē not.ꝙ instrm̄.falsum in parte presumiṫ in dubio falsum in toto.vt.C.de ꝓbat.l.iubemus.C.de fal.l.fin.secus in casu certo. Nā si est falsum i pte,⁊ in pte cōstat esse verum ꝑ cōfes.partis. nō ideo vitiaṫ in totū.vt. C.de fal.l.satis apte.⁊ eo.titi.nec exemplū. Itē qd primo dixi est verū qn̄ falsuʒ est vere probatū:secus si ꝑsumptiue vt.l. filius.§. sequēsquestio. In tex.ibi in hereditate, vide qd no. Inn.de maio.⁊ obe.humilis. Nunquid valeat snīa si nō citatur ꝓsecutor:nullū hʒ ius in ꝓcessu inquisitionis ꝭm Inn. de testi.cum clamor.de accus.olim per Inn.extra qui.fil.sint le. cām.cōtra vide in Spec.de teste.§.nunc tractatur.ver.xvij.an si persona sit nisi scribis summarie te informes requiraṫ citatio partis dic ꝑ Host. extra de iud.exhibita.vbi omnino videas. vide de admini.re.ad ciui.pertinen.l.non vtiqꝫ.per Jaco.de are. Ideo non est vlterius citandus.

Si filius emācipatus. Dico vt ibi per actum contrariū intelligiṫ renunciari nō solū iuri sed etiā instātie, ⁊ liti mote. h.d. ⁊ facit.c.gratie.de rescri.in cle.⁊ j.de appel.cū ex cā.⁊ ibi ꝑ Jac. In tex.ibi possessione.ideo qr erat exclusus tpe sed impetrabat bn̄ficiū restōnis in integrū:idē in appellatione.vt extra d appel.c.sollicitudinē. Scdo not.ꝙ ille qui acceptat voluntatē defuncti eā impugnare nō pt. In gl. ibi qui ptor ibi,ēt hodie.hec sequiṫ Dy.vt ptʒ in.q. per eum disputata que incipit.q.talis est pater.⁊c,licet de hoc gl.varient.Cy.in addi.⁊ idē ꝙ hic no.j.de lib.⁊ posth. gallus.§.⁊ quid si tantū.sed Dy.in distinctiōe istius. l. distinguit iuxta ꝑteritū cū cā.vt ⁊ sine cā vt prio casu sit ista gl.vera. Scdo sit testm̄ nullū ipso iure nō ꝓpter defectū solius ꝑteritiōis: sed ꝓpter defectū cāe.vt in auṫ.de here.⁊ falc.§.ex hereditate ⁊ ista opi. placet dn̄o. meo Bar. In ea.glo. ibi contra tabulas. ergo in filio emancipato sufficit relinqui quoquo relicti titulo. vt agat ad supplementum ⁊ non veniat per contra tabulas:sed in suo requiritur titulus institutionis qd est notan. Tamē cōiter tenemus ꝙ nō est differentia inter suum ⁊ emancipatū vel aliū nō existētē in potestate,qr semper requiritur titulus institutionis propter ius accrescendi,⁊ in honorē sanguinis.vt in.d.§.aliud.⁊ no.j.de le.prestan l.filium.Bald.

Additio Baldi.

Si filius. Liti.no.nō solū actioni,sed etiam processui renūciari per actū ꝯrium.⁊ vide.c.gratie.de rescriptis.in cle.⁊ de adul. quesitis.in fin. ⁊ vide.j.de appel.l.cū ex causa.⁊ qd ibi per Jacobum. Qui sunt citandi qn̄ petitur reuocatio snīe vel processus vel attentatorum vide per Inn.de ꝓcur.in nostra. An sup taxatione expensarum pars sit citanda vr ꝙ non.extra.de procu.cōstitu.sed ibi sententia erat lata rōne cōtumacie:ideo nō est vlterius citandus. Renūciasse.vide.j.de fideiussorib.si eū hoiem.per Ja.⁊.j.de in ius. vo.q̄uis,vide Arch.xvij.q.j.in summa.vide.C.quādo pūo.nō est neces.l.si. No.tn̄ ꝙ per renunciationem q̄ fit liti, nil accrescit aduersario quantū ad ius suū q̄uis pareṫ renūcianti preiudicium sup lite.vt.l.postq̄ liti.hoc ꝑ.l.not.C.de inge.⁊ manu.l.si te.facit qd not.in.l.naturaliter.§.nihil cōe.⁊ in.l. stipulatio ista. habere licere.in magna glo.⁊ in.l.si pro fundo.⁊.l.vlt.C.de vsuca.pro empto.⁊ de trāsa.sine ap.acta cum similibus ꝭm doct. meū de Pis. An executor sentētie habet citare partē dic ꝙ nō si est merus minister. Idē in executore vltime voluntatis qr est actus extraiudicialis.de appel.c.ex rōne.ꝑ In. Quid in executore gratie.dic in.c.j.de offic.dele.in cle.de ꝓuisore:aut assumit partē executo.⁊ nō teneṫ citare.aut indi.tūc aut sup eo ꝙ ē ei iniūctū per modū monitiōis:⁊ nō hʒ necesse citare aliquē,vt vitieṫ ꝓuisio licet ꝓuisus sit indignus dummodo capax. aut super eo qd est iniunctū ei per modū cōditionis tunc nisi cōditio sit vera nō tenet ꝓuisio:qr excedit formā mādati. Si autē conditio est vera sed nō fuit pars citata,⁊ sic petiṫ cassari propter inordinatū ꝓcessum:⁊ tūc aut per istam ꝓuisionē tollebaṫ ius alterius,⁊ non tenet processus: aut non tollebatur ⁊ tunc tenet.vt no.in.d.c.j.arg.l.j.§.denunciari.de ventre inspi.l.fin.C. de aliment.pupil.prest. de lega.ij.si tn̄.institu.de liber.in.§.multis.de cōfir.tu.l.tutor.de bon.posses.l.iij.§.si causa cognita.⁊ de heredi.⁊ fal.§.si vero ab. Not.arg.ꝙ executori pōt heres dicere nolo interesse executioni. Albe.gan.dicit cōtra ex quo testamēto fidē executor eligit dūmodo iuret fideliter exequi.vt.l.si qs ꝑ redemptionē.ꝭm eū q ita no.in tit.de cur.bo.dā. Sʒ qd si executor sup mentē vult titio distribuere.x.pro incertis heres negat ⁊ appellat ꝙ potest scdm cañ.a grauamine futuro extraiudiciali tamē executor dicens qd ipse habet cōscientiā informatam distribuit an valet distributio. ⁊ dico ꝙ sic,nisi ꝓbetur indebitum qr creditur executori.vt.l.theopompus.de dote prelegata. Nam si certo certius posset probari debitum non contineretur hic legatarius sub legatarijs incertis. ⁊ ideo conscientia executoris electa videtur.

Si mulier. Recte factū reuocari non debet h.d.scdm.gloss.facit.s.eo.l.in integrum vel sic,restitutio in integrum nō derogat libertati nec onerat libertatem.hoc dicit.

Additio Baldi.

Si mulier. Optimo:⁊ libere absqꝫ vllo honore.in gl.q̄ incipit ē ius bonū, ibi,ē ius quare sec⁹ in q̄rela:dic qr illa rescindiṫ prorsus,⁊ retro fingitur,secus ī restitutione ꝭm Guil.

1 ☞ Decretum iudicis excusat errantem.
2 Ex aspectu corporis super etate pronunciari potest.
3 Falsum probans non semper committit falsum.

Minor vigintiquinqꝫ annis. Pronunciatio sup etate ex aspectu corporis nō patrocinatur er
1 rantibus nō sciētibus cōtrariam volūtatem.h.d. ¶ † Not.decretū iudicis excusat errātem nō sciētem:qr erat reuocabile decretū ⁊ qd valebat solū in presumptione inducēda nō ad plenū
2 preiudicium. ¶ † Not.ꝙ super etate pōt ꝓnuntiari ex aspectu corporis. No.ꝙ cōtra istud pronuntiatum potest probari contrariū vt probat hec.l. Item no.qd ista pronūciatio nunq̄ trāsit in rem iudicatam ꝙ solū operaṫ circa on⁹ probatiōis ⁊ circa excusationem errantis. Item no.ꝙ ista interlocutoria affert iustam cām erroris.item no.ꝙ ista interlocutoria excludit restitutionē in integrū,⁊ idē operaṫ qd decretum interpositū sup solutione quoad errātē.item no.quod curatores pn̄t probabiliter errare super etate adulti nisi essent cōiuncte persone.vt l.de tute
3 la.ꝭm glo.⁊ alios. In gl.sed nonne.ibi:sed scienter. † No.ꝙ non oīs probans falsum cōmittit falsum,qr hoc pōt esse bona fide: sed tu solue istud ꝯriū qd hic minor non nitebaṫ ex actu in quo ꝯmisit dolū:sʒ ex alio actu. In gl.ibi,tutor.ibi,ex hoc decreto sup alienatione,hic super etate.in ea.glo.ibi in debitoribus sponte soluentibus

soluentibus:secus si necessitate precepti:qr tūc indistincte sunt tati.vt.ff.eo.l.ait pretor.§.permittitur.z.j.eo.l.de etate.

Additio Baldi.

☞ Snia q̄ ferē ex aspectu an sit interlocutoria vl̄ diffinitiua.

MInor etate ex aspectu:qr non dz iudex iudicare sm conscientiam. Solu. hoc ideo qr habet cōscientiam informatam ex aspectu oculorum.ff.j.finiuz regun.si irruptio nec.§.ad officium. Si enim index habet conscientiam informatam per rei euidentiam bene iudicat ex hoc.vt no.in.l.ij.§.de feriis. ¶ Secūdo oppo.ad idem instītu.qui.mo.tu.ff.in princip. So.vt in glo. ¶ Tertio oppo.hic distinguitur inter scientem z ignorantē. Contra imo indistincte liberatur.vt.ff.eo.l.ait pretor. §.permittitur. Solu.ibi interuenit de soluēdo verbum.hic nō. ¶ Quarto opp.si minor falso probauit etatē,ergo fuit in dolo, ergo non restituit. Solu.dicit gl.q̄ non restitu.f.cōtra eū quem circūuenire voluit:sed aduersus aliū sic. Alī dīt q̄ cū sciēs fit in dolo cōpensatione facta doli cū dolo remanet qō est minor:z q̄ restituit. ¶ Quinto oppo.de.l.de tutela.C.eo.Sol.hic ignorans,ibi sciēs:z presumitur ignorantia:qr hic duo concurrunt probatio minoris,z pronūciatio iudicis sm gloss. ¶ † Quero sna q̄ ferē ex aspectu vtrum sit interlocutoria vel diffinitiua:respondeo est magis interlocutoria cū hoc decretum nō transeat in rem iudicatā,a qr riscindi pōt vt patet in lfa. Secūdo quero quid ergo operatur hic decretum qō interlocutorie equiparet? Respōdeo duo.qr excusat errātē:vt hic.z de excusa.tutorum. qui testamēto. Item trāffert onus probandi in aduersariuz.vt no.f.eo.de etate.z dic de hoc.vt ibi. ¶ Tertio quero vtrum hoc decretum possit interponi principaliter propter se.ecce peto principaliter pronunciari maiorem an possim. Respondeo vt feratur interlocutoria sic:vt hic:sed nō vt feratur diffinitiua:qr nō est hic aduersarius nec est actus hic trium personarū:sed cum eas deducit incidēter bñ est actus trium personarum.j.eodem intra vtile.facit q̄ no.Jnn.q fi.sint legi.causam que. ¶ Quarto quero qñ hec interlocutoria sine decreto valeat quoad non citatos.vt.ff.eo.etiā.in fin. Solu.non valet ad plenū ius siue pre iudicium sed ad presumptionē. Non ob.l.etiam.qr ibi erat aduersarius q debuit citari,hic nō.hec.l.est ar qō testis sup etate deponēs non debeat reddere cām per aspectū corporis:qr hoc est iudicis,vt hic non testis:tñ dic q̄ testes tales pōt deducere circunstātias q̄ faciat fidē.ar.j.de fideiuss.si titius.z facit in integ.sed q̄ nescit hic tūc ōr bonefidei. ¶ In gl.que incipit.f.mandati.ibi,per restitutionem.petitam z obtentā:ante enim nec eli dit:z ideo si fideiussor debitori ante succederet,tolleretur fideiussoria obligatio.z remaneret sola principalis q̄ aperte.l.loquit. ¶ Si petitio in integrū restitutionis omittatur.vt in.§.q̄ vulgo.z idem qō hic no.ff.e.itē.l.sed vtrum. ¶ In glo.sed enim pater.z idem tenet Spe.eo.ti.§.fi.ver.hoc quoq;.z adde qō not.j. de fideiuss.cum lex.in ea.gl.in fi. ¶ Itē no.q̄ si per statutū contra instrumentū confessiona.nulla potest opponi except.nec restitu.in integrum potest peti.quia per eā peruenit ad exceptiones obiectionis.z cū aliquid prohibet:z omne id per qō peruenit ad illud vt.l. oratio. de sponsa. ¶ Itē qr restitutio in integrum z except.facit pro hoc q̄ not.j.eo.l.iij.§.sed vtrum. ¶ In glo.ij enim pater.ad fi.z.l.ait pretor.§.sed q̄ papi.ad fi. ¶ In gl.hic no.q̄ z ac.Ly. Cōtra hoc oppo. post lapsum termini nō admittitur except.z tñ petitur restitutio. Solu.aut est reprobata ipsa exceptio. tūc logtur Ly.aut est precluſa via in opponendo tñ tunc procedit obiectio qō ista sint diuersa patet.j.de con pen.qō in diē.§.j. ¶ In tex.in.§.eā enim.hic.§.glossaī in Spec.eo.ti.§.quis autē.z quādo vers.fi.fin.z dic vt.j.§.de qua.ff. de postulā.z adde.j.eodem papi.exuli.§.fi. ¶ In verbo †restatus item.z.C.de in integrū restitutione mi. superuacuū.in ✠fic.ad cōtesta.lit. ¶ Sed an dz offerri libellus vl̄ q̄ non:qr proceditur officio iudicis ergo ꝛc.no.j.de interro. actiōe. in rub.sed ibi intelligitur de officio iudicis circa preparatoria. dic ergo vt extra de offi.iudi.c.ij. ¶ In glo.quatuor.sed pone q̄ petitur restitutio contra venditorē z citatur emptor.vtrū valeat contra emptorem.gl.q̄ fic.j.titu.ff.l. cū miles.§.j.p hoc. C. si ppter publi. pensita.si deserta cōtra per.l.si patrē.§.j.qūo z quando in.qr ab solutoria prodest:pōt dici qō z condemnatoria nocet de except. rei iudi.si a te.§.ul. Si quis tenet primam partē.z nō ob.l.ij.al le. quia ibi loquitur in iudicio quod est de necessitate tempus tandem cum venditore qui personalis. sed hic restitutio est in rem scripta.dic vt dixi legendo.

MInor vigintiquinq;.

Aduersus augmentū legati onerosi minor restituit si est paratus reddere q̄ accepit.h.d. vel sic.qō maiorib⁹ prestat res integra idem prestat minoribus beneficium restitutionis. h.d. ¶ In tex.ibi non cogen.ope restitutionis. Bal.

Additio Baldi.

MInor. ¶ In tex. ibi reddere. Nūquid minor petens restitui dz offerre a aduersario dico qr nō,qr nondum debitor.j.eod. si iudex.secus si vult vti rescissoria.vt hic.

MInor. Duo auxilia concurrentia puta etas z macedonium quandoque succumbunt vni si illud est potentius z fundatum in fortiori ratione.z hec probantur in isto principio z in illo reponso.ff. Bald.

MInores. ¶ Minor intelligitur lesus eo ipso q̄ in arbitrū compromittit z tō pōt implorare beneficium restitutionis.h.d.tñ compromissum tenet ipso iure. ¶ Item no.q̄ ex persona minoris nō pōt peti reductio ad arbitrium boni viri cōtra naturā cōpromissi qō facit ad statutuz de laudis non reducendis ad arbitrium q̄ habet locum in laudis minorum.vnde nō debēt venire per viam reductionis: sed viam restitutionis contra compromissum, qō tene menti.qō licet sit minor nō tñ mutat naturā cōtractus:z adde quod not. eo.ti.de restitu.in integ.ver.hoc scias.z de nouā.l.nouare.§.fin. per glo.z Dy.z predicta habeant locum siue minor compromissit in minorem siue maiorem.

Additio Baldi.

MInores. ¶ Minores.vide in Spe.eo.ti.ver. hoc etiā scias.oinovideas.de ind. tē non nouam.§.fi.per glo.z Dy.Bal.j.de iureiu.nam postea.§.si minor.

☞ Primus emptor pari precio superat alium licitantem.

MIn emptionē. Interesse affectionis affert minori auxiliū restitutionis in integ.z ius prelationis.h.d.lex notabilis. ¶ † Nō.q̄ pari precio primus emptor superet alium licitantē.facit.j.de in diē addictio.l.necesse.z si hoc ius superandi minor admisit restituit si pretendit singulare interesse etiam affectionis q̄ no. ¶ Not.q̄ pter illud interesse fingitur minor enormiter ledi alias nō haberet in integrū restit.ff.de in integr. resti.l.scio.ꝛc.Bal. Additio Bald.

MIn emptionē. Probabile affectionis interesse est iusta causa ad restituendum minorem.h.d.

MInor vigintiquinq;. Minor restituitur si omisit ius suū pponere vel pbare.h.d. ¶ Not.q̄ si est assignatus terminus minori ad probandū vel articulandum z non fecit articulos vel probationem, qō officio restitutionis iuuatur.idē si datus est termin⁹ ad excipiendum,z non excepit etiā si omisit dilatoriā sm gl.sed Jnn. vl̄ dicere idē in dilatoria solutione:secus in declinatoria iudicij.extra eo.c.coram felicis. ¶ Quero vtruz post didicita testificata minor possit restitui ad producendum plures testes quos non produxerat.z vl̄ qō non qr presumit calūniari circa testium suboratiouem post aperturam.vt in auc.de test.qr vero.sed aduersus calumniam presumptā de futuro nō restituit.vt in.l.auxilium.ver.qō ius omisum.j.eo.hoc videt sentire Dy.j.de noui ope.nūcia.l.j.§. aduersus.glo.determinat hic cōtrariū.z idē no.Jnn.extra.eo.c. audi tis.z de testi.vltra tertiā.hoc tenet hic Jac.de ra.z Ly. qr restitutio in integrū facit cessare psumptionē suboratiōis. facit quod no.ff.de edē.vbi.per gl.z Bal.z adde q̄ no.per Archi.lxxx vij.distin.irreligiosum.z extra de procu.c.ij.in cle.z qō not. Jacbu.ff.de in integ.resti.l.ij.vbi declarat hāc.l. z vide q̄ no.in.l.ij. C.si tu.vel cu.interue. ¶ In gl.ibi.exceptio.ibi,pbatiōes legū. hoc intellige quando erat talis lex que indigebat probatione vt puta.l.municipalis vel consuetudo alia non esset necessaria restitutio qr quantum ad allegationem legum nunq̄ concluditur in causa nec precluditur via. Bald.

Additio Baldi.

MInor. Banc.l.glossat Jac.bu.ff.de in integ. rest. l.ij.z vide Jac.de are.in.l.j.C.si aduersus ij.oinovide. Omissa3. Quid si est lesus ex3 in allegando vel cōfitēdo qō nō debuit q̄ restituitur.vt no.ff.eo.minor autē. nisi iure communi sit vsus.vt.ff.l.proxi.§.in delictis.vel ibi non allegabat innocentiam sed etatem ti.naturali,dic vt no.Jnn.de hoc extra eo.auditis.z ibi etiam per Joan.an.z in Spe.eo. tit. §.fi quis.autē z quando.ver.sed nunquid ecclesia vel minor.z vers.illud quoq;.

☞ Minor aduersus calumniam de furto non restituitur.

Tempora quedam currūt minoribus sine ope restitutionis.

AUxilium in integrū. Dimittur minus pecus. Jn prima parte minor vult restitui vt prosequatur viam delicti. Jn secunda vt emitet. ¶ Vel deinde in tres. quia primo vt prosequatur secūdo vt plequat z emitet,tertio vt emitet tantū.sed a ibi:sexaginta.tertia ibi, in delictis.h.d. Minor

liere.ꝺ op. no. nũtia. ꝛ alle. hic.

nõ restituit aduersus accusationẽ omissam vel vbi ꝑtendit solã
vindictã. Itẽ non restituit in delictis maxime atrocioribus do
lo ꝯmiss.h.d. In tex.ibi penarũ.legalium q̃ imponunt ad vindi
ctam ſm Ray. de for.loquit ergo solũ in penis delictorũ. Not.
in ꝑncipio ꝙ si minor omisit accusare.j.terminũ statutũ nõ re
stituit postea ad accusandũ. Itẽ nõ restituit ad opponẽda cri
mina vel defect⁹ de quo vide Archi.lxxxvij. dist. irreligiosum.
ꝛ in spe.de resti.in integ.§. qs aũt.v.sꝫ pone.ꝛ no.i.c.ij.de ꝑcu.
1 in cle.ꝛ vide in Spe de cessiõe actiõis.§.j.v.qd si minor.† Itẽ
no.ꝙ minor non restituit aduersus calumniã ꝺ furto.ꝙ dic vt
2 ꝯ.l.ꝑxima.† Itẽ no.ꝙ q̃dã tꝑa currũt minoribus sine ope re
stitutionis nec est hodie hoc correctũ in temporib⁹ irremedia
biliter currentibus sꝫ solũ in currentibus ope restitutionis es
set prescriptio statutaria:qꝛ ẽt illa currit.vt no.Inn.extra.eo.c.
cõstitutus. In gl.qualiter in fi.an idẽ in prodigo ꝛ furioso, qꝺ
in minore.dic vt no.in.l.ij.C.de cura.furio. Bald.

1 ¶ Confessio minoris de publico crimine facta in iudicio tꝫ.
2 Dolus vbicunqꝫ interuenit dicitur delictum atrox.

In delictis. Minor nõ restituit in aliquo capite
l.iul.de adul.no.hic precepta.l.iu.de
adul.meli⁹ enumerant ꝙ alibi. Itẽ no.ꝙ aliud est damnari ꝺ
adulterio: ꝛ aliud pro adulterio:nã ꝑ adulterio cõdẽnant oẽs
qꝛ dãnantur ex aliquo capite legis iulie.vñ aliud est dicere, iste
est dãnatus de homicidio, aliud ꝑ homicidio qꝛ cõprehendit
1 vel dantẽ auxiliũ vel fauorẽ.facit.j.ꝺ sica.l. j.§.diu⁹. † Itẽ no.
ꝙ si minor ꝯfitet publicũ crimẽ in iudicio vꝫ ꝯfessio.sꝫ an requi
rat authoritas curatoris.dic vt no.Cy.de auto.ꝑstã.l.clarum.
Item no.ꝙ qui facit ꝯ legẽ vel statutũ non põt ex eo se iuuare
2 sicut q facit ꝯ pactũ nõ põt niti ex pacto.† ¶ Itẽ no.ꝙ vbicũ
a qꝫ interuenit dol⁹ ðr delictũ atrox^a. s. ꝗ̃tum ad exclusionẽ de
fensionis.sed non ad genus pene: qꝛ non semper pena est atrox
sꝫ ſm magnitudinẽ delicti vt no.in.l.ea.j.de reg.iu Bald.

a ¶ Atrox. que aũt dicant delicta leuia vel atrocia vide.d. alexan. ꝛ ange.in.l. leuia. de accu. ꝛ oĩo p d. alex. de imo.in cõsi.ccij.ij.parte.

Additio Baldi.

Auxilium. Uide nouũ vbũ ꝙ ponit Inn.
de pui.cũ olim el.ij. In glos. mire
vt.vbi no.an in cã restitutionis ꝯ sniam pe. sic iudi.de
exac.tm̃ in primo iudicio an etiã in alijs. Itẽ vide aliud notabi
le verbũ ꝙ ponit circa hanc.l.extra.c.cũ venisset.in glo. ꝯ. item
adde ꝙ no.inno.eo.ti.auditis.ꝛ.c.ex lr̃is restitutionis. vide in
Specu.de ces.ac.vs.qd si minor. In tex. semel omissum. vide
plene per Arch.lxxvij.distin.ibi religiosum. Ideoqꝫ nec agen
do nec excipiendo.§.in delictis.vide.j.de penis.l.capitalium.§.
soluet.ff.de tutel.si arrogati.de excu.tut.l.annũ.§.vlti.per Iac.
ꝛ ad sylle.exc.§.j.nõ fateat.no.ꝙ vꝫ cõfessio minoris in crimina
li.sed intellige cum curatore.l.legitime. vt.l. clarum. imo dic vt
ibi plene per Cy.ibi oĩno vide ponam⁹ ꝙ si curator cõtradicat
non põt cogi curator vt institut.in fi. de auto.tut. nunquid ꝑ
pterea nõ torquebit adult⁹ in casu torture: certe imo torquebit
ꝛ stabitur sue cõfessioni. Sed in ciuili secus idẽ vbicunqꝫ spon.
confitet.vt.C.de autho.prestã.ꝛ sic no.ex predi. ꝙ nõ est neces
saria authoritas curatoris in confessione legitime extincta:vti
in spontanea.quia in spon.sic si emanat in forma iudicij alias
idem quod in contractibus. Bal.

Edilius largian⁹. Minor restituitur
aduersus lesionem
solo cursu temporis contigentem ex conuentione ini
ta cum maiore cui minor successit nisi cum ipso minore aliqd
de nouo sit gestum sup quo fundetur lesio.h.d. ſm verã sniam
pauli. Not.ꝙ dixi in summario. Scðo not.qꝺ lꝫ bis fuerit de
negata restitutio tñ põt appellari. Itẽ no.ꝙ vbi cõtract⁹ est ini
tus a maiore lꝫ tꝑs solutiõis veniat in tꝑs minoris etatis ꝯtra
actus reputat initus ꝛ cõsummatus tꝑe maioris etatis. Item
no. qꝺ si post l.cõmissoriã pretiũ petat vr̃ legi renuntiatũ.Cy.i
addi.qd intellige cõdõnalr̃ nõ simplr̃ vt in gl.vt post. In gl.vt
post ibi offerte.ergo petebat restitutionẽ ad ius offerendi.vel
dic ꝙ petebat restõnem ad rem etiã cõtra nouũ possessorẽ vt
in fi.gl. In ea.gl.ꝛ.l.post diẽ vbi ðr ꝙ petẽdo pecuniã post lapsũ
termini intelligitur renũciasse pacto.l.commissorie. In eadem.
gl.ibi.l.ꝑxima.in ver.dicebã.vbi ðr ꝙ etiã si nõ habuit vr̃ reces
sisse nisi intelligas ꝙ nõ totaliter a pacto:sꝫ a termino pacti ꝑ
pter ꝓrogationẽ termini vel assignationẽ noui termini.arg.j.
de ꝑto stip.l.valerianus.ꝛ.ꝯ.de pac.l.si vnus.§.j. ¶ In ea.gl.ibi
vel dic.hec vera ſm Iac. but. In ea.gl.ibi intelligitur.no.ꝙ gl.
ista innuit ꝙ si dato termino debitori dicerem ꝓrogo tibi tꝑs
nec dico ꝗ̃tum ꝙ talis ꝓrogatio valeat ꝛ intelligitur facta ad
arbitriũ boni viri ꝙ est notandũ si verũ esset.tñ Iac. de aret.ꝛ
Petr.dñt cõtrariũ.ar.j.de iure do.l.cũ post.§.gener.Cyn.in ad
ditionib⁹.tu dic ꝙ gl.est vera qꝺ ꝑtestatio de aliquo dãdo vel
faciendo semp vr̃ hr̃e terminum annexũ.j.quẽ possit dari vel fie
ri.a ad hoc singulariter no.hanc.l.qꝺ approbat Bar. ꝛ nõ repe
ritur alibi. In ea.gl.ibi i ꝓrogatione qꝛ est nouus actus qui in
cipit a maiore.ꝛ no.ꝯ.e.ti.l.incãe.§.põponi⁹.in gl.bñ dico. ¶ In
ea.gl.ibi vl' veri⁹ hãc approbãt Pe.ꝛ Cy.ꝙ hic ꝛ iꝺ nõ agit ex
eo ꝯctu qꝛ petebat restitutio ꝯ singularẽ possessorẽ.nam ꝑsona
lis actio nõ sequit fundũ vt.C.de ac.ꝛ ob.l.eũ. Sed tu dic ꝙ ẽt
vẽditor nõ põt cõueniri ꝑsonaliter qꝛ.l.ꝯmissoria ipso iure re
scindit ꝯctũ qꝛ rescindit directo vt no.ꝯ.de pac.ab.emp.ꝛ.j.de
l.cõm.l.iiij.ꝛ.l.post diẽ ꝛ.j.ꝺ donationib⁹.l.j.i magna gl.nec ob.
ꝙ vr̃ renũtiatũ legi ꝯmissorie:nã h̃ est vex si pareat ꝑtestatiõi,sꝫ
si nõ pareat ñ vr̃ renũtatũ pacto sꝫ termino vt.l.si stipulat⁹ sim
mihi o procule.j.de v.ob.ꝛ facit ꝙ no.in spe.de loca.§.nunc ali
qua v.xxxiij.ꝛ.v.lxxxiij.C.de trãsac.sup possessiõe.no.ex ꝑdi
ctis ꝙ ꝑtestatio qñqꝫ nocet ꝑtestanti.facit.l.j.pro derelicto.in
gl.ibi qꝛ in fi.hec vba.vt no.C.de rest.mil.l.si cũ militaribus.ꝛ per
Cy.in.l.ij.C.si aduersus vẽdi.pign.nec ob.j.de ver.obl.l.cum fi
lius.§.in hac.qꝛ ibi lesio ꝑcedit cõmittẽdo hic omittendo ratio
qꝛ factum fundat in ꝑsona minoris sed non factum non ðr in
eo fundari qꝛ nihil est vt notat Pe.in aut.quas actiones.ꝛ ibi
per Cy.in.v.q.ꝛ idẽ sentit hic Iac bu.sꝫ per aliã rationeꝫ:quia
dicit qꝺ in.§.in hac erat factum ꝙ ꝑ se põt obligari hic est cur
sus tꝑis qui non obligat per se sed ex cõuentione preambula.
ꝓbat in.l.quidam cũ filium.§.si in ratione sui.j.de verb.ob.ꝛ
est ratio subtilis in gloss.dic quod ibi odiosa item qui incidit in
tempus pupille.ar.ꝯ.eo.l.iij.§.j.Bal.

Id quod dicitur. Nota quod filius minor
non restituitur ratione ac
quisitionis omisse fieri patri licet in hoc vertatur interesse ratio
ne speciei successoris.h.d. Bal.

¶ Repetitio.

1 Menses aliqñ dinumerantur ab anno ꝛ quãdoqꝫ a casu.
2 Protestationẽ geminare nõ est necesse vbi nõ geminat effect⁹.
3 Possessio armis defend.potest.
4 Denunciatio requirit actum verbi requisitione sub nisi.
5 Mora in.l.commissoria non purgatur.
6 Prorogatio quid sit.
7 Facultas offerendi nõ est aliud ꝙ̃ ipsa obligatio.
8 Pupillus peccans in facto restituitur.
9 Restitutio in integrum est remedium subsidiarium.
10 Protestationes que habent vim renunciationis an possint per procuratorem fieri.
11 Restitutio ad quid detur.
12 Tempus inter causas nõ ponit:sed inter media extremorum.
13 Res hereditaria an possit prescribi.

Edilius. Solẽnis est hec lex ꝛ vtilis ꝛ Bar.
ꝛ syl.summat eam sic.in his q̃ sunt ter
minata ꝛ inchoata cũ defuncto minor heres non resti
tuitur in his que sunt inchoata cũ defuncto ꝛ terminata cum
herede restituit,h.d.primũ patet non ꝓrogato termino.scðm
patet eo ꝓrogato. Sed cũ nihil sit terminatuꝫ nisi sit infallibili
ter verũ.vt.ff.de verb.ob.qcqd astringẽde.§.fi.patet ꝙ ĩꝓpe
loquitur qꝛ hic nihil.fuit terminatum cum defuncto loquendo
de finali terminatione.que sortit vltimũ finem ꝛ exponendo ter
minata ꝛ disposita.ita ꝙ defunctus sit tã cã mediata quam im
mediata.ꝛ sic põt saluari eius dictũ. Sed Bar.sic summat. Si
prescriptio cõuentionalis incipiat a defunto maiore ꝛ finiatur
cũ minore currit sine spe restitutionis nisi cum minore aliqd ge
stum sit ne aliqd interueniat ex quo etiã minor restitueret.h.d.
Barto.istud ꝙ nisi aliqd ꝛc.non est in litera.item aduerte quod
tex.in qb⁹ est realitas siue notãt istã ꝑscriptionẽ:qꝛ prescriptio
sumit cãm ex negligẽtia ꝯtinuata:ꝛ si creditor aut non petit:est
enim negligẽs tanto tẽpore quo nõ petit:sꝫ in debitore in diem
nulla interim est negligẽtia,qꝛ non tenet interim soluere vt.l.si
mãdauero tibi vt pro me fideiubeas in diem,in prin.j.mañ.ne
gligentia igit sua ꝛ lesio est in vltimo instanti:nulla igit prescri
ptio reperit incepta:qꝛ improprie dicimus inchoata ꝛ non con
summata,qꝛ eodẽ instanti inchoatur ꝛ ꝯsummat.ff.de cond.in
sti.l.fi.ꝛ improprijssime vocam⁹ hãc ꝑscriptionem. cõsidera ꝙ
lesio est bñ per prius ordinata tñ nõ inchoata,qꝛ qꝺ in instanti
oritur per se tñ non recipit temporum diuisionẽ nisi diuisionem
apud intellectum predictum sumamus ꝛ loquamur per quan
dam similitudinem:qꝛ sicut prescriptio sumit causam ex tempo
rum cursu sicut est hic.not.C.de in integr.re.l.ea que.ꝛ in oĩbus
dilationibus imperfectis ita ꝑscriptionib⁹ nõ cõsummaris.est
idẽ rõne similitudinis tñ diffinitio nõ est eadem:qꝛ prescriptio
habet prin.ꝛ fine diffinitione,ꝛ substãtiales ꝑtes sui.sed moraꝫ
nõ facit cõtinuatio dierum:sꝫ sola dies fatalis:ꝛ si vis cognosce
re essentiã cognosce ꝑ distictionẽ.i.ꝑ ꝯrium.nã actionis contra
riũ est prescriptio que impedit cursum ei⁹ ipso iure.sꝫ accidens
impediens executionẽ pacti nõ impedit naturã ei⁹ sed effectuꝫ
ope exceptionis.vt.l.ij.si qs cau. Ponamus ponit edictum qꝺ
ante cõbustionem candele oẽs balistarij debeãt exiuisse portaꝫ
alioquin pede mutilent certe donec est aliqd minimum de sub
stãtia cõbustibili pena mutilatiõis est ĩchoata nec cõsumma
ta:sꝫ in ingressu cõbustili lex substãtie inchoat ꝛ ꝯsummat tam
mora

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

minora quã pena ꝛ idē est ꝑncipiũ pene ꝛ termin⁹ pene vt in.c.
cõmissa.in prin.extra de elec.lib. vj.non dico terminus cõsum-
màs sed ꝯsummatus.vt no.insti.de ꝟ.ob.§. omnes. ꝛ ideo ego
aliter sammo sic,ex ꝑsona heredis ꝯditio obligationis nõ mu-
taƭ nisi interueniat factũ creditoris qđ habeat mutare disposi-
tũ.vel sic.priuilegiatus succedēs nõ ꝑuilegiato nõ vtiƭ suo ꝑui
legio in re disposita:ſʒ ĩ re disponēda sic. ¶ Uel aliter disposi-
tio que ex ordie defuncti sortiƭ effectũ nõ regulaƭ ex ꝑsona he-
redis:sed ex ordine dato cũ herede bene reformaƭ ex ꝑsona he-
redis. ꝛ sume hãc ꝯclusionē ꝙ ꝑ priuilegiũ heredis succedētis
nõ minuitur soliditas ꝛ firmitas ꝯctus ꝑcedētis.côcor. C.õ re
sti.mili.l.q̃ a ꝑtore.¶ Diuisio siue narratio apud iudices itro-
ducta ꝑ modũ petitiõis postea snie dat appellatiões.op.pau-
li ꝯtia decisio ꝗ cesaris. ꝛ snia pauli ꝑ cessare nouã rationem in
troducēs.ꝛ ĩ hac.l.discrepatio solēnis est inter cesarē.i. ĩperato
rem.ꝛ pauli op.que tante magnitudinis ꝛ ponderis est vt vix
possit videri qs inclinet in sniam ꝯsilij potioris. Legam⁹ text.
emilius.hic vn⁹ alius sancim⁹.j.si cer.pe.l.lecta.certius qui nõ
tam in syndicatu enituit quã libertis : qꝛ nõ est satis pudica de
qua ꝗrit q̃stio.de admi.tuto.l.emilius. ¶ A bonis.a cum ꝯso-
nãte,ab poniƭ ante vocalē. ꝛ reqruƭ duo extrema. qꝛ ponunƭ
rectissime siue remouit ꝛ oĩs mot⁹ reqrit extrema de act.emp.
l.datio.§.fi.a.abs,ab,sunt eiusdē nature.Puteolanũ.nomē fun
di.funes aũt significant sitũ.vt de sensi.l.forma.lex cõmissoria,a
lia conuentionalis alia est legalis.vt de pu.l.cõmissa.§.eod.l.si
in cõmissum Parte.i.particula. nã absolute ꝑlatũ dimidiã si-
gnificat nõ tñ de necessitate significat vt hic.ꝛ iõ excusaƭ testis
si dixit vidi talē possidere ꝑ parte , vt hic . ita vt si. qñ dictio si
poniƭ post vt facit cũ dicit hic.ꝛ adde.j.de manu.test.l.meuia.
¶ Ibi ab emptiõe.i.de pũcto in pũctũ cõnumerãdo.nã oē tꝑs
est cõtinuũ nisi interpellatũ probeƭ:qꝛ tꝑs in se ꝯtinue est natu
re ꝛ sola ratio iuris vel sermo dispositionis est illa que inducit
intercapedinē ꝛ impedit ꝑcessum continuũ siue tꝑs sit conuen-
tionale siue a pretore viuo constitutũ siue a pretore mortuo. ff.
qñ ap.sit.l.j.§. biduum. C. de dila. l.siue pars. instit.de perpe.ꝛ
tem.ac.in prin. vnde si per cõstitutionem synodalē episcopi sta
tuiƭ sine ministerio tꝑs ad ꝑbandũ intellige in dubio qđ illud
1 tꝑs sit vtile. qꝛ existēs pretor. ¶ In tex.ibi,menses.¶ †No.
ꝙ mēses quãꝗ dinumeranƭ ab anno : ꝛ tũc recurre ad cal.quãꝗ
dinumeranƭ a casu:ꝛ tũc recurre ad momētũ illi⁹ casus vt hic.
reliquũ.§.dixi.¶ In tex.ibi,reliquã partē.vñ no.ꝙ verbũ reli-
quũ simpl'r ꝑlatũ idē significat qđ testatio , ꝛ iõ refutatio resi-
dui totũ debitũ cõprehendit.vñ q soluit residuũ totam soluisse
vr vt hic. ¶ No.ꝙ act⁹ retro sil'is reqriƭ in his q̃ soluuntur per
obliquũ.C.qñ lʒ ab empti.disce.l. j. sed nõ in his que ꝯtrarianƭ
principijs.no.j.de dona.l.j.in magna gl. ꝛ iõ no.qđ lʒ sit dictuʒ
qđ si preciũ non soluaƭ res ipo facto reuertaƭ ad venditorē:istõ
nõ est pactũ.l.cõmissorie.qꝛ tradens nõ seruauit tũc sibi reliqas
dñij.nã total'r trãsferre voluit ꝛ nihil de dñio actu vel habitu si
bi reseruauit.ſʒ dixit sit inempta ꝑpter futurã spē:qdã habitus
dñij intellectualiter remãsit.i.quedã causalis aptitudo, q̃ in re-
liquo casu cessauerat.Scribãt ergo ꝯctũ ꝛ formã illi⁹.l.is cui.§.
cessaƭ.vt in pos.lega.scire eñ in nube non est scire de trãsactio.l.
de his.ꝛ iõ denũciatio hic facta nõ fuit intimatoria ſʒ inqsitio-
ria cũ interpellat.ꝛ petitio.pact. viue vocis tutorib⁹ valet pro-
testatio facta tutori.j.de vb.obli.si ex stipula . Itē ad excussan
dum morã ꝑtestantis põt fieri pupillo,ſʒ nõ ad ꝯstituendũ pu
2 pillũ.vt.j.de ꝟ.obl.l.cũ fili⁹.§.in hac. ¶ †Sepe non est necesse
geminare ꝑtestationē vbi nõ geminaƭ effect⁹:nec est de substã-
tia nisi in casib⁹ expressis,in iure sciens in citatione iudiciũ qñ
absens a iudicio citetur si pñs corã iudice citaƭ vel moneƭ. l.ij.
C.quõ ꝛ qñ iudex.vl',ibi ꝟbo ipius iudicis fiebat monitio. dic
vt ibi.ꝛ de offõ deleg.c.ꝯsuluit.Post annũ.a die ꝯctus vel pro-
testationis nõ curo. Sed vr ꝙ titius venditor declarare possit
qđ sibi placeat vtrũ ꝯctus vel pactũ.j.de edi.edic.l.ꝙ si nolit.§.
qđ si ita.sol.ibi beneplacitũ fuit relatũ ad emptorē. hic ad ven-
ditorē.Item ibi expresse.hic caute. vel ibi circa rei qualitatem.
hic circa remedia.tu dic ꝙ hec conditio resoluens erat iam im
pleta ꝑm ordinationē partiũ tñ superat q̃dã potestas vēdito.ad
ꝯsolidãdũ ꝯctũ cui ꝑtãs vel executio aĩo exerceƭ ꝛ non ꝑscribiƭ
breui tꝑe vt hic:sed in ꝯrio ꝯditio resoluēs nõ erat impleta.Et
iõ taxaƭ ibi tꝑs arbitrarie volũtati:hic nõ taxaƭ executiue po-
testati : qꝛ respicit executionē iuris iã q̃siti licet repudiabil'r sic.
j.de cõditiõe institu.l.si qs ita heredi.Ex hoc dico istam facul-
tatē deliberãdi q̃ est q̃sita iuri q̃sito nõ expirare ꝑ lapsum anni.
tex.est hic no . Itē si emphyteuta quãtũ est in ipso si cecidit ab
emphyteusi canone lʒ dñs steterit ꝑ multos annos ꝙ eũ nõ ex
pulerit . si tñ nullũ actũ ꝯrĩ huic suo iuri fecerit expelli põt.vt
hic qđ est no.¶ Cõtra ꝑdicta opp . qđ incõtinēti debeat ꝯcla-
rare animi sui motũ.vt.j. de lege cõmiss.l.si fund⁹. §.si elegãter.
so.si ēptor hoc petit ꝙ vēditor se declaret cogiƭ ꝑ iudicem. vt ibi
not.sed a.l.nõ est statutũ tꝑs certũ vt hic. ¶ Eandē posses.i.rē
nõ actũ corporeũ q appellaƭ possessio vel sola licentia possiden
di:qꝛ hec ꝟba vēdo tibi talē possessionē debēt accipi in pleno
ꝛ vsitatiori,ꝛ callidiori significatu.C.de cõpē.in l.si.ibi de hoc ꝑ
Cyn.ꝛ est tex.hic claudio Telemacho scđo emptori vēdiderat
qđ licitũ fuit.qꝛ.l.cõmi.apit dñiũ vēditori.ꝛ dic ꝙ vēdidit ꝛ tra
didit qꝛ apit licētiã tradēdi cum nihil videatur actuʒ resolutis
ꝑncipijs.ĩ integrũ.possessione.tñ statim credo ipo iure reuersaʒ
vt no.j.ꝑ socio.l.cũ duob⁹.§.idē rñdit.Aliud est ergo intrãdi li
3 cētia,aliud possessio.†nã possessio armis defendi põt.C.ꝙ cũ
eo.l.si seruus.ſʒ ĩtrãdi licētia nõ cõcedit duellũ.vt de reg. iur. l.
nõ est singulis.ſʒ de plano exerceri põt.i.si nõ inuenit resistentē
nec tñ opʒ,vbi licētia cõpetit iure ꝯct⁹ cõstare prius de nõ iure
aduersarij.tex.est hic no.qꝛ licētie ꝯctus seu cõuētionales nõ cõ
siderant iudicē adiri pro earũ executione.vt de pig.actio.l. qui
raitario.cũ si.Quid dices vere vēdo tibi ꝑxi.hoc pacto apposi
to ꝙ si nõ soluer intra mēseʒ ꝙ liceat mihi alij vēdere vtrũ istõ
sit pactũ.l.cõmissorie:Rñdeo ꝙ sic.qꝛ exꝑssio effect⁹ patiƭ ipm
effectũ exꝑssum.Itē,si nõ esset exꝑssa dies.nã exꝑssio diei nõ ē
de substãtia.l.cõmissorie.vt de rei ven.l.si qs hac lege. Pupil-
la.cum authoritate suffectorũ prio remoƭ.vt suspectus.vt.j.pa-
tebit.restitui.nõ aperit'ad qđ vtrũ ad actionē vel rē nec contra
quē verũ venditorē an cõtra nouũ emptorē.Uicta.ꝑ interlocu-
toriã latã ꝯ libellũ male fundatũ ꝛ non concludentem de iure.
oĩs eñ snia que ferƭ contra ꝑcessum est interlocutoria. ꝛ si hoc
est quõ potuit libellus iuuari in cã appellationis per nouã ra-
tionē quã.§.eo.induxit paulus.Item quõ appellatio ab inter
locutoria iustificatur ex nouis.respondeo ad primũ, qꝛ non se
astringerat.vt de appella.l.scio.ꝛ.l.appellãt.§.nõ soluere. Item
non cõstabat per cõfessioneʒ.vt in.c.constitutus.de elect.in cle.
Itē,libellus nõ erat iuri cõtrarius:sed nõ sufficiēter declaraƭ. ꝛ
si in ꝑsecutione põt iuuari post tꝑs libellãdi iuuari non potest
vt.l.accusaturus.de adult.Ad scđm dico qđ qñ interlocutoria
tangit substantiales causas ibi in nouis ꝑbationib⁹ ꝛ reproba
tionibus põt ad diffinitiuã per iudiceʒ appellationis procedi.
tex.est hic not.vel dic ꝙ per merã rationē iuris ꝛ de iure super
qua nõ est disceptandũ põt iustificari ꝛ nõ iustificari.vt hic not.
per nouas rõnes qđ nõ placet.qꝛ ĩmo ꝛ per eas qñ tangit sub-
stantiã negotij.vt.j.e.l.intra.inducēdo eam sic ibi poniƭ iste ca-
sus minor quidã tũc maior dicens sic tunc intra vtilē annũ pe-
tebat in integrũ restitutionē aduersus lesionē cõtractus in mi
nori etate opponebaƭ ei qđ nõ debebat audiri.nã presupposito
ꝙ olim esset minor nũc tñ erat extra vtile.ista si quideʒ exceptio
erat perēptoria iudicij ꝛ citaƭ ꝑpter duo.primo ꝙ annus vti-
lis institutus est ad litē inchoandã ꝛ sic ad ingressum litis. Se
cundo ꝙ oĩs exceptio ꝑscri.impedit offm̃ iudicis:qꝛ offm̃ iudi
cis ē ita annexũ iurisdictiõi vt quidã dubitēt an sint vnũ ꝛ idē.
Et ideo ista exceptio quodãmodo opponiƭ contra iurisdictio
nem quasi sapiat nullitatē iurisdi.qđ tamē non est simpliciter
verũ sed bene est verũ hoc ꝙ impedit processuʒ officio iudicis
qꝛ non patitur officio iudicis agitari ꝛ siue procedaƭ siue non
acta valēt vt.l.intra vtile.tñ de iure ꝑcedi non dʒ nisi examine-
tur.ꝛ tunc est interloquendũ super excep.propter except.facti
probat.Sed vbi supponiƭ factũ ꝛ queriƭ de mero iure.puta an
nõ habitans papie sed mediolani possit rõne simplicis ꝛ mere
originis papi.nõ reperiƭ ibi ꝯueniri papie.sup hoc non est ne-
cesse ꝙ iudex interlocaƭ.nam snia iuris decidit hoc vt de auro
ꝛ argē.le.l.ornamētorum.tñ qñ passus est in iure dubius valet
snia,casus ē circũscripta eñ cesaris authoritate redigo me ad
simplicē instãtiã que miraculose habitat in superlatiuis.iudi-
cauit ergo iudex in.l.intra vtile.i õ super libello esset proceden-
dum:qꝛ agens probauerat se in mēsem vtilē.ꝛ est no.dignum
ꝙ debet probare quicũꝗ aliqđ beneficiũ implorat se esse intra
terminũ iuris,ab ista interlocutoria fuit appellatũ tanꝗ lata
ex falsa.cã.Ista causa est sufficiētissima ad appellandum ab in
terlocutoria.Imperator ꝑcedit sup appellatione.sed quare ꝑ-
cessisset frustra sed nõ posset iudicari nisi ex prima probatione
Et ideo supplicandũ est qđ iudicia ex qbus fuerat pronun-
tiatum ꝑ etate poterãt elidi in cã appellatiõis ab interlocuto-
ria ac etiam reprobari elidere est presumptioni obijcere contra
riam ꝑscriptionē reprobare est falsam oñdere ꝙ ꝑm ius ciuile
est verũ.qꝛ licet in cã appellatiõis in qua ventilanƭ cause sub-
stãtiales ꝑncipalis vt plenissime subueniat veritas lumine in
preiudicialibus.ꝛ est rõ naturalis ꝛ ciuilis vt.l.per hanc de tem
po.ap.Pronunciauit imperator in.l.intra vtile.appellationem
iniustam.que tñ appella.iurisdi.iudicis a quo imponit silentiũ
interim:qꝛ ꝑiudicialis.secus si appellatio esset friuola nisi pro
pter reuerētiã superioris vel eius metũ eēt appellatiõi tacite vl'
expresse delatũ.diciƭ igiƭ ꝙ nõ dʒ appellato imputare tꝑs qđ
currit facto aduersarij ꝛ tali exercitio ꝛ in facto.l.vel ministri.l.
ꝛ qđ reddit cause suspēse decisio ad priorē iudicē tanꝗ ad iudi
cem iustuʒ qñ bene processit ꝛ restat ꝑ eũ ad vlteriora ꝑcedi
vt.ff.de iudi.l.vbi ceptũ.secus in diffinitiua:qꝛ nihil restat iam

a Purgari.adõ frã.areti.l.qui rome.§.calimach⁹.j.de ꝟ.obl.ꝛ qõ ibi dixi aposti.

b Hi qui.vbi viõ gl.ꝛ adõ eundem bal.ĩ.l.testm̃.in §.no.C.de test.ꝛ.ĩ.l.titu.de excus.tuto.vbi Dy.ꝛ doct.

finita sua potestate ꝛ iurisdictiõe.vt.C.de appel.l.eos nisi ꝑnũ
ciaret appellationẽ desertã. nã tũc reddit iurisdictionẽ ẽt ĩ diffi
nitiua ad iudicẽ a q̃. Et nõ remittit ad eũ.s. ꝑmũ iudicẽ nouissi
mus iudex.sed rõ.l.vt not.C.de appel.l.eos.ĩ ꝑncipio.hoc õ.l.in
tra vtile. ꝛ ista est conclusio vera de iure ciuili de prosecutione
causarũ.Bart.i.l.sit ꝑtor.§.ꝑmittitur.s.eo.dicit ꝙ si iudex loci
me grauet inspecta act.corã se facta ꝙ standũ est interlocutorie
per iudicẽ ad queꝫ nisi lata contra absentẽ ẜm Barto. imo ẜm
Cy.non põt appellari. qꝛ ex tali appellatione nihil posset cõseq
appellans:ex eo eñ ꝙ renũtiaret mãdato nõ repeteret solutũ.l.
fi.§.fi.ꝙ met⁹ cã.alĳ ↄtra dñt:qꝛ satis grauat⁹ est ille ꝫ quẽ ꝑce
dit iuris ordine non seruato,sicut si iudex tenet dare aliquam
ꝑsonã cuius authoritate paret,puta cõsultorẽ a forma statuti ꝛ
nõ dat põt a tali grauamine appellari ꝑ hunc.§. permittit.sed
certe ibi ordo nõ erat ad substãtiã esse. sed ad bñ esse. Et iõ de
ordine illo nõ est curandũ.ordini equipollet iudicis authoritas
Et ideo verior est opi.Cy. nescio si alias dixi:qꝛ intelligens non
est semp in eodẽ torrẽte. Scdo mõ exponet victa ꝑ diffinitiuã
sniam tex est hic no.ꝛ ista diffinitiua lata pro eo.qꝛ nõ impedit
emẽdationẽ noui libelli nisi debeat sustẽtari cũ causis iã termi-
natis ꝑ sniam. Et scias qõ libellus nullus respectu solẽnitatis
nõ recipit fomẽtũ:sed libellus nullus põt hec ꝑbatiõe ꝛ postea
recipere vestimẽtũ:qꝛ erat aptũ natũ retro sibi inesse. Item sup-
plemẽtũ recipit apta,dispoſita materia. vt de inofficio.testa.l.si
ꝑponas.§.fi.ꝙ est valde not.ꝙ siue ex illo possit agẽs sibi viam
facere siue alĳ aperire viam, ꝛ nõ sibi õr libell⁹ ineptus si sup eo
procederet ꝛ de inofficio.testamẽ.l.posthum⁹.§.si qs ex. ꝛ ille.§.
multũ allegat. tñ hucusq̃ forsitã eius snia ignorat deducendo
illũ.§.ad materiã ineptitudinis.sic cõcludo ꝙ diffinitiua potest
ferri sup libello male fundato sup quo est processum per partes
ad lit.ↄte.ꝛ hoc est verũ tam in absoluto. vt hic. q̃ in ↄdẽnato-
ria vel rescissoria. vt.d.§. si qs ex his,nisi habeat effectũ existen
tem ꝛ etiã apparẽtẽ. nã etiã velati defectus nõnunq̃ ꝑducunt
effectũ ꝛ maxime fami.herci.l.cũ putarem.de pecu.eo.tꝑe cũ sit
bene iudicatũ ꝑ duas snias q̃ inducũt ꝑscriptionẽ ꝙ sit de iure.
sed tres inducũt statutũ.vt in.c.j.de re iudi.ĩ cle.sꝫ ptꝫ rõ pauli ẽ
fundamentum, immediata cã totius. lꝫ eñ in medio sit tꝑs:tñ
tꝑs nõ ponit inter cãs:sed inter quasdã incidẽtias ꝛ occasiões
incidẽtes ꝛ iustũ est a fine non a ꝑludĳs ꝛ exordĳs ꝑnominare
oĩa q̃ finis hꝫ denominare principium ꝛ maxime in pupillo. l.si
pu. in princip.ff.de ne gest Eaqꝫ effecisset.ista erat efficacissima
consideratio:qꝛ debemus inspicere ꝑsonam incipientẽ,quia rea
litas cõsiderat legalis stãs in effectu. Dicebã nõ hoc iuuat sen
tẽtiã cesaris.qꝛ nõdũ erat lata.vt ptꝫ ex ordie lr̃e:sꝫ assignat a-
4 liud motiuũ in cã appellatiõis.Et ꝑciũ petẽdo.† No. hic ꝙ de
nũciatio reqrit actũ ꝟbi requisitiõe sub nisi.ꝛ no.ꝙ si dicit ꝙ a
liud fuerit dictũ nisi peto.recessisse nõ oĩno sꝫ ad aliqõ tꝑs.i. ꝑ
rogasse ẜm gl.qꝛ vr̃ facere grãm ad aliud tꝑs ille q ꝑcedit tꝑe
ꝑstito ẜm glo.hic positã q̃ nõ est alibi. Et ex hoc nunqd ille qui
post diẽ ꝛ penã ꝑtestat sibi preiudicat ꝛ videtur recessisse a qua
cũqꝫ clausula penali sicut est illa cl'a rato manẽte pacto,q̃ clau-
sula est maxime penalis:qꝛ duas penas simul iungit.nam tam
sors q̃ pena petitur.de verbo. oblig. si ita stipulatus. §. fi. dicit
franc.accur.ꝙ tex.nõ reperit alibi.l.ꝙ ꝑrogãs sibi preiudicet.si
pu.vel minor vel alĳ qui eorũ qualitatẽ equipollent.vt etiã colle
ctiuũ nomẽ pauperũ ꝛ hospitale succedat recedenti.aut simpli-
citer a pacto absolute non est regressus ad pactũ.de.l.cõmisso-
ria.l.si fundus.§.eligit.ꝛ post diẽ:vñ tria sunt.denunciatio pro-
rogatio ꝛ nuda intimatio.vt.c.cãm.de elec.in cle.ꝛ dicit Petr.
ꝙ requirẽs nõ ꝑrogat tacite vel expresse:ꝑroget tñ in ipso in-
stanti sibi ꝑiudicat ẜm Pet.ꝛ no.hic qõ aliqd operatur ꝑtesta
tio qõ nõ operat simplex scientia.vñ dicit ꝙ aut lex disponit õ
aliquo effectu respectu alicuius scientie. ꝛ tũc non est opus qõ
denunciet scienti.vt no.ff.de transf.l.fi.ꝛ no. hic ꝑ tutores suspe
ctos acquirit pupillo.A.l.sua.no.qõ õr sua rõne fauoris. vt.ff.
õ pac.l.veterib⁹:sꝫ vñ colligunt iste ꝑtesta.Rñdeo rõne ꝑposi
tionis ꝛ incompassibilitatis.facit qõ not.in.c.j.de offi. vica. in
cle.ꝛ no.ꝙ ea que vere sunt ꝫria dicunt ꝫria in origine ꝛ cogno
scunt ꝑ affirmationẽ ꝛ negationẽ vt verũ ꝛ falsum ꝛ ꝫria in ef-
fectu cognoscunt ꝑ electionẽ ꝛ repudiat. vt hic dixi plenissime
l.j.C.de fur.ꝛ no.hic ar.ab opposito.de rescrip.grẽ.ibi incõpassi
bilibus loquit post diẽ no.ꝟbum no.ꝙ diẽ ꝑtestari non est ꝑ-
testari ꝛ sic ꝑuenire in ꝑtestãdo nihil opatur vel contrario sen-
su rõnis.Distraxisse.b nõ est spãle debitori.l.si cõuenerit.ĩ ꝑn.
de pig.act. Et iõ imperator nõ reputat hoc sil'e qõ gñali rõne
dissimile ẽ displicebat ꝑpter irrefragabiles cautelas fenerato-
rũ nõ qꝛ in seipso sit licitũ cũ liceat rei sue legẽ apponere. vt.l.in
traditionib⁹.ff.de pac.qꝛ ille q est dñs rei sue est dñs pactorũ.
Mouit nũc oẽ motiuũ determinatũ.ꝛc. Lecta lr̃a venio ad
notabilia ꝑrĩo ex ꝑma ↄdi.obli. nõ mutari. õr aũt ↄditio pluri
bus modis . ꝑrĩo qdã euent⁹ de cuius institia disputa.sꝫ sequit
ad originẽ alicuius iuris.scdo mõ qdã euentus de cuius iusti-
tia disputat ꝛ exinde actio nõ orit,sed moderat.vt.l.ita demum.
de arbi.tertio mõ ponit ꝑ primordinadiali dispositiõe.l.cum eo
rum.C.de sen.quarto modo pro qualitate obligatiõis diuidue
vel indiuidue.ꝛ rõne iuris ciuilis circa ipsam.vt.l.ĳ.§.ex his.de
verb.obli.quinto modo pro quadaꝫ firmitate cõtractus.vt hic.
5 † No.ꝙ in.l.commissoria non purgat mora.nã cũ sit dies ꝛ
a pena que nõ põt mora purgari.a rñdeo qꝛ absorbuit ꝫctum ꝛ
sic secũ traxit executionẽ ꝫctus absumptione.No.ꝙ etiaꝫ iacẽs
hereditas,iteꝫ posthumus,item infans incidit in.l.commisso.
vt.l debitor.s.de neg.gest.No.quarto ꝫrietateꝫ cesaris ꝛ pauli.
9 No.quinto de prorogatione.est autẽ prorogatio termini la
bẽtis nõdũ lapsi extensio.est ꝑrogatio.tꝑs cẽset vnũ ꝛ idẽ tꝑs
nec reputat qd diuersum.vt.l.sed ꝛ manẽte.de preca.post termi
nũ lapsum nõ haberce locum scda ꝑrogatio.qꝛ tꝑs absorptum
nõ põt ꝑrogari.Sed pone dicit statutũ ꝙ de quolibet ↄtractu
soluat gabella locaui tibi fundũ ad annuꝫ:ꝑrogari ad alium an
nũ:nunqd soluet noua gabella:vr̃ ꝙ nõ.qꝛ vnus ↄtractus ẽ vel
pone dicit statutũ perusĳ ꝙ qlibet q vadat assisiuꝫ ꝑ potestate
soluat cõi.ciũ.ꝑtãs est refirmatus ꝑ alio semestri, vtr soluet ite
rato:vr̃ ꝙ non.in ↄtrarium est veritas:qꝛ inter prorogantes est
vnũ qd:sed non respectu tertĳ.vt.C.loca.l.si cũ hermes Quid
de syndicatu:nunqd syndicabit bis:dic qõ nõ,qꝛ inter proro-
gantes est vnuꝫ ꝛ idẽ.sed si dicatis dicta ꝑtãs assirĳ dꝫ stare ad
syndicatũ alibi puta rector ducatus deberet syndicari bis ꝛ hoc
in vera ꝑrogatiõe.sed in noua officĳ inchoatiõe semp duo offi
b ciasunt,l.iiĳ.de dãno ĩfec.ꝛ in.c.hi q b authoritate.de ꝑbẽ.li.vj.
sed si termin⁹ absor.vel impossibilis de quo loquit in.l.si cũ sti-
pulatus sim mihi o ꝑcule de ꝟ.ob.nõ põt ꝑrogari nã gl.loqui-
tur hic de obligatione.j.de prorogatione.Rñdeo improprie lo
quit vel dic ꝙ non õr terminus absor.cuius ꝟtus adhuc est in-
certa ꝛ in suspẽso:qꝛ nõ õr absor.qõ ĩ potẽtia ꝑseuerat.nã lꝫ hic
terminus sit ꝑclusus debitori non est preclusus creditori.donec
eñ terminus hꝫ incertitudineꝫ põt ꝑrogari.vt dabis mihi tali
die si mihi placuerit:nã rõne bñplaciti ordinati ꝑ ꝑus est proro
gabile,vt hic.ꝛ ptꝫ ↄclusio ei⁹.nõ õr absor.tꝑs:qꝛ adhuc in po-
tẽtia casuali ꝑseuerat:ꝛ õr absorptũ id qõ nõ est in potẽtia ope-
ris lꝫ numer⁹ dierũ lapsus non sit ꝛ sic aptitudine magis quam
7 cursu dierũ naturã ꝑrogationis cognoscimus.† No.sexto ꝙ fa
cultas offerẽdi nõ est aliõ q̃ ipa obligatio.ꝛ iõ non trãsit ad he
redẽ vt hic.de alia aũt facultate si competit rõne officĳ vel ex fi
duciaria non transit ad succes.de ꝟ.ob.l.cũ qs sibi.ꝛ decu.furio.
l.cũ bonis. Pone compromisimus nos in priorẽ doc. vtrum se
quis prior cognoscit refert in ↄtẽplatiõis motu q prior ꝑsumit
ex religiõe prudẽtia ꝛ amicitia q̃ ex noĩe appellatiuo qꝛ lꝫ no-
mẽ appellatiuũ inducat ꝑsumptionẽ realitatis tñ ↄtrarie natu-
re predominantes fortiores sunt Quid eñ si sequens cumulus
sit vel ius litis ad eũ pertineat nequaq̃ iudicabit:qꝛ nec prim⁹
iudicaret si noua cã in eius persona superueniret.vt õ arbitri.l.
nõ distinguem⁹.§.fi.No.septimo ꝙ qñ sunt late due snie cõfor-
mes sufficit ꝙ iudex scdo appellet ꝫ mẽtẽ scriptã priorũ iudi
cũ,licet neminẽ nominet ꝛ damnet rõnes eorꝫ:qꝛ per hoc tacite
ꝑnunciat bene apellatũ.qꝛ snia que reformat in causis vr̃ etiam
ĩ suo effectu reforma.ꝛ adõ qõ iudex reducit ad arbitriũ boni vi
ri õr ꝙ reformat.vt no.j.de verb.sig.l.illa verba.ꝛ no.hic vñ nõ
sufficit ꝙ cesar ꝑnũciauerit restitueñ.quasi dicat bene appella-
tũ.ꝛ sic est snia diffinitiua.sꝫ in cã ꝑncipali si iudex ꝑnuntiaret
restitueñ.non esset diffinitiua nec restitueret in integrum.vt de
iudi.l.q se dicit.C.si adner.lib.l.j.C.vbi ꝛ apud quos.l.fi.In gl.
qꝛ snia dꝫ ferri per verba de pñti nõ ꝑ verba de futuro.l.j.§.j.de
vsur.facit qõ no.in.c.auditor.extra.de rescrip.ĩ cle.alĳ.dñt ꝙ si-
ue sit iudex ꝑncipalis siue appella.ꝛ ꝑnũciat restitueñ.vr̃ rescin
dere.vt.j.de resci.vẽ.l.fundus q lucĳ.ꝛ fuit opi.Ioan.fa.ꝛ Ri.
ma.ꝛ ibi per Cy.in additionibus.Dicunt decretiste ꝙ aliud est
cõferẽdũ aliud est collatũ ꝛ si morit in curia ille cui beneficium
erat conferendũ non õr vacare in curia:secus si erat collatum.vt
no.in.l.j.vt lite pendẽ.in cle.in gl.sec⁹.pone ꝙ nõ erat possessio
nẽ adeptus ꝛ habeat aliud beneficium vtrum vacat in curia.c.
si plures.de prebẽ.in cle.Item no.hic sniam restitutiõis in inte
grum formari in ꝑsonam pupilli vbi nulla est facta mẽtio tuto-
rũ.Est verũ ꝙ hic loquit in snia cesaris.sed hec lex nõ ponde-
rat cesarẽ. No.octauo ꝙ ꝑtestatio erat ꝫ ꝑtestantẽ ꝛ ius ei⁹
minuit sic in.l.fi.j.pro derelicto.ꝛ adde qõ no.in cle.gratie.de re
scrip.no.eñ contra officialẽ remotum presumi malitiam.tñ ista
presumptio generalis ꝛ informis non sufficit vbi agit de certo
actu retractãdo.Quid si ista ꝑtestatio ẽ facta ad domum tuto-
ris his habẽtibus verũ protestatio motiua facta ad domũ ad
uersarĳ eo absente efficiat ꝑtestatio,ꝛ videtur qõ non valert re
nunciatio facta ad ostiũ aduersarĳ tamen dꝫ aliqs recipere ꝑ-
eo vt.l.idem in duobus.de pac.Sed ibi loquit in eo qui dispo-
suerat pacisci non renunciare cum renunciatio va.eat inter se si
de ea appareat.vt no.de lib.le.l.nõ solũ.§.libera.ꝛ.C. de pactis.
l.postquã liti.Item istad pactũ appositum est appositum con-
tra solum

tra solū venditorē:ergo pōt declarare voluntatē suam corā vicinis sic in ferijs que sunt introducte in fauorē nō cā iudicum reorum nec pt re⁹ renūtiare apud acta absente actore ⁊ postea tū ratificare sicut ⁊ ꝓrogare iurisdictionē ⁊ cōpromittere seorsum possunt litigātes.arg.l.labeo. ff. de iureiur.in ɔ̄triū facit ꝙ not. ꝟ.de neg.gest.l.pōpo.scribit. puta referre inter animū declaratū ⁊ aliā dispositionē.⁊ dic vt no.in.l.nesenni⁹.de nego. gest. secundū medullā. ¶ Modo veniam⁹ ad realitatē ⁊ principalē huius legis materiā. Igitur que opinio sit laudabilior. vtrū offm̄ cesaris an pauli circūscripta omni denunciatiōe in ꝓrogatione termini ꝑ imperatoris offō arguitur sic. Mens ꝑtoris est melior ne minor circunscribaꝛ sua leuitate vel aliena temeritate. vt ꝟ.eod.l.j.ꝟ.j.Scdō arguiꝛ sic minor restituiꝛ aduersus occasionē trāsigen.vt.l.si ex cā.ꝟ.nūc vidēdū.ꝟ.eo. ergo aduersus omissā facultatē offerēdi.qrto sic, qñ minor priuaꝛ aliquo iure suo sub silētio restituiꝛ ⁊ in ꝓuatis nō opꝫ aliqd geri in minore . tertio nō pōt geri sine minore q̄ priuaꝛ sicut radicatio non pt fieri nisi a radice ⁊ in ipsam radicē agēdo.vñ opꝫ ꝙ priuatio ꝑ ɔ̄triꝫ operetꝛ in ipō habitu ⁊ iste minor priuaꝛ iure offerēdi ergo priuatio est virt⁹ in subiacēte ꝑsona ⁊ tanꝙ in proprio subiecto in ipsum subiectū agens.⁊ ipsum subiectum agens:⁊ ipm̄ efficiēs. Itē actus actiuorū sunt in susceptiuo ⁊ informanꝛ ab ipso ⁊ est notabile ꝙ omne agēs distinguaꝛ a subiecto a quo agit. vñ sol. aliter operaꝛ in pu.aliter in si ⁊ substitutio aliter operaꝛ in pupillo aliter in pubere.vt de vulg.⁊ pupil.substi.l.centurio.⁊.l.verbis ciuilibus. ¶ Itē pupilli.istud est aliud extremum ⁊ in relatiuis impossibile est ꝑticipare vnū actum aliqd sine alio.l.si.de excep. Itē ista lesio ɔ̄tingit mixta rōne ɔ̄ct⁹ defuncti ⁊ negligētia heredis.⁊ in isto mixto debem⁹ recipere humaniorē rōnē. vt.l.si vo.de vsucapiōe ꝓ dona. Itē lesio triēnalis incipit a defuncto tū formalis ⁊ finalis incipit a pupillo. Item act⁹ ꝑseuerans in sua essentia ꝓ futuro tractu attribuiꝛ ꝑm qualitatē ꝑsonarū que ꝑ tpe fuerūt nō ꝑm principiū.vt.l.cū qdā. ꝟ.si debitores.de vsur.itē absurdissimū est ꝙ dolus expressus tutorū noceat pupillo.l.si dolo.si qs omiss.ca.test. Itē ꝑ hoc.ꝟ.e. l.iij. ꝟ.j. vbi magis inspiciꝛ finis ꝙ principiū. Itē pupill⁹ est ignorās.vt de acqrē.here.l. pupil.ergo restituiꝛ ꝓpter ignorantiam iustissimam:qꝛ naturalis est res q̄ ɔ̄stāte natura ꝓuenit. vt de v.ob.l. ad diem.ꝑ Dyn.⁊ est expꝑssum.j.de distra.pigno.l.si creditor.ꝟ.
8 istud.⁊ no.C.de iure emph.l.ij. †Itē pupill⁹ peccans ī facto restituiꝛ.vt no.j.de vb.ob.l.cū fili⁹.ꝟ.in hac.ergo forti⁹ si in nō faciendo.arg.j.ad.l.aquil.l.si tibi.ꝟ.de ꝑteritis.⁊ no.j.sol. mat.l.si mora. Itē ⁊ si ꝑtor hoc nō dixisset tū dicere debuit. vñ imperator hoc supplet ad edictū ꝑtoris maxime vt auferat tutoribus materiā dilapidādi iura pupilloꝝ.arg.j.de test.l.quesitum . Itē immiscet realitatē sententiarū que nō curāt de modis sed de finibus . nā omnis legis realitas in fine caniꝛ ⁊ realiter loquēdo illa puella a predominio dꝫ dici lesa ex vltima ɔ̄clusione, nō ex patris ꝓuidentia : qꝛ semp oīs causa vltima hꝫ predominiū in suo effectu sup causas distantes ⁊ remotas.vt no.in.l.si mulier. rerum amota. Ecōtra ꝓ paulo facit qꝛ forme ɔ̄ctus nil est detrahendū.C.de fide instrumē.l.ɔ̄ctus. Itē qꝛ ɔ̄hens non est secutus fidē heredis sꝫ testatoris ex persona heredis act⁹ non firmatur:ergo nec infirmaꝛ:ꝑ locū a ɔ̄rijs. Itē ɔ̄hens agit in propria virtute non in virtute heredis . Itē heres succedit in ɔ̄ctu reali cū suis q̄litatib⁹ ⁊ naturis . Itē ɔ̄ctus est ꝑ cā nō organizata. Itē tēpus nil agit:sed coassistit agēti. Itē soliditas ɔ̄ctus non dꝫ minui. Itē ɔ̄sensus sunt ɔ̄hētiū. Itē vincula trāseūt ad heredem. Itē in his q̄ sola cōuentione cōsummanꝛ inspicimus cōuentionē ⁊ cōsensum.⁊ in his que in facto inspicim⁹ factū.facit.j.q potio.in pig.ha.l.potior.ꝟ.q colon⁹. Itē retro vꝛ ɔ̄summatū ⁊ in seipso ꝑfectū ex q̄ retro fingit.j.e. tit. q potio.j.pign. habe.l.q balneū. Itē cōsens⁹ pupille nil facit ad illud negotiū ergo nec negligētia. Itē iste cause sunt sic subordinate a defuncto q potuit īponere legē futuro heredi. Itē in.l. ɔ̄missoria sufficit ꝙ termini sui sint veri.i.nō solutū sit:qꝛ cōmittiꝛ ex cōuētiōe ꝓpter ɔ̄uentionē sola forma attētata in bonis vacātib⁹. Itē ad hoc facit.l.puella.cū si.in gl.alias. ¶ Nō ob.ꝙ no.in.ꝟ.in hac.qꝛ in faciēdo aliud vt ibi:aliud in nō faciēdo,vt hic.est rō dr̄ie : qꝛ nō facit. nihil est ꝑm pe.istud est truffa . qꝛ ex non facto resultat qd.i.culpa. Etiō dicit but . qō rō est qꝛ factū est obligatoriū tu dic ꝙ rō est:qꝛ nō factū nō attribuiꝛ ꝑsone:factū sic. Et iō factū recipit in se attributa ꝑsone:sec⁹ in non facto. Itē non ob.l.ij.de iure emphy. in glo.qꝛ illa est pena vel illa est ꝑscriptio quasi realis que incipit ab herede. vñ in annua pensiōe vꝛ idē dicendū ꝙ ibi dr.sed hic dꝛ:qꝛ hic erat bimestris ꝑstatio:sꝫ hic non concernebat canonē realē:ergo omnes communiter dicunt ꝙ imperator dixit equū paulus iustum qō est sequendum. ¶ Modo veniamus in casu protestationis ad quid ⁊ cōtra quem fiet restitutio ⁊ tunc sumus in apparatu super isto puncto . Et vꝛ primo ꝙ integrum restitutio nullitatis petatur . qꝛ tuta ipso iure. Et arguo sic,cui cōpetit directa nō potest restitui.vt.l.si heres.

j.ad trebellia. Itē effect⁹ nullus sequiꝛ nec seq speraꝛ ex ac.vl'cō
9 trouersia. Itē ordinariū excludit extraordinariū. †Item oīs restitutio i integrū est remediū subsidiariū vt.l. di⁹.de in integrum rest.ꝟ.inter has. Itē frustra ꝑcib⁹ impetraꝛ ꝙ ipō iure ɔ̄cediꝛ. l.j. C.ꝺ thesau.de ɔ̄di.isti.l.q̄ sub ɔ̄ditiōe.ꝟ.fi. C.q admi.ad bono.pos.possunt.l.fi.de ope.no.nū.l.de pupillo.ꝟ.hꝫ . Item aliꝺ est dicere nullum,aliud q̄relare vt inofficiosum. Itē ꝙ est nullū apparēter ⁊ existēter nō indiget declarari nullū vt.l. si qs legatū.de fal. Itē frustra petit qō intus ⁊ ꝑ se hꝫ. Item.l.est expꝑssa ⁊ vulgaris vt.ꝟ.e.l.j.sīꝛe no.de inoffi.testa.l.pꝛ filiū. de calū.l.hec actui.⁊.l.in herede.ꝟ.si.de ope.no.nū.l.in prouinciali. per Dyn. ¶ Nec obstat ꝙ dici solet ꝙ accusatio deserta vel min⁹ legitie ꝓsecuta vel nimis morosa non impedit offm̄ soliꝛ.inqsiꝛ.sec⁹ si eēt abolita.C.de abol.l.ij.qꝛ offm̄ inqsitionis est coadiuuare rei pub.cā inductū vt in.l.j.ꝟ.per hāc.de rei vendi. Et.l.iō ꝑmittit gñalē inqsitionē ꝑncipalē ⁊ directo fieri:qꝛ deficit ꝙ accusator gñalis sit īpossibilis.vt.l.libelloꝝ.ff.de accu.ex recep. super ista gñali qñ liqdato negotio q̄ ad decretū iudicis . liqdato eñ negotio inqsitori aliter tū ꝙ̄ ꝑ famā est in suo arbitrio admittat accusatorē an non ne respublica circūueniaꝛ hoc tangiꝛ de lib. ang.l.si vo.post Dy.ꝑ Cy.dico igiꝛ ꝙ si est tuta ipō iure ꝙ nō pōt petere frustra se in integrū restitui. opꝫ ergo de necessitate dicere ꝙ ista pupilla sit ipō iure tuta.sed ɔ̄ hoc oppono immediate.nā si ē verū,ergo paul⁹ dt falsum ꝙ ꝑ petitionē ꝑdij sit recessum a.l.ɔ̄missoria.nā ei nō ꝓficit pactū:qꝛ recedit a pacto.ff. locati.l.cum in plures.ꝟ.lege dic.de ꝑto.stipu.l. valerian⁹.de fideiusso.l.stipulat⁹ es op⁹.de asesso.l. diē functo. sublato ergo pacto pupilla nō est sub.l.pacti:ergo est tuta ipō iure ex quo pactum est absorptū Et firmaꝛ oppositio.⁊.l.cum soluende. j. de distra.pign.⁊ de cōdi.⁊ demōstra.l.titio si nō nupserit.de diuor. l.ꝙ ait.ff.de ɔ̄di.institut.l.si fili⁹.ꝺ his q.vt indig.l.post legatū. in ꝑnc. Si ergo Paul⁹ dicit verū ergo iudiciū temerariū:qꝛ exitus cōtrouersie null⁹ eē pōt sup tali in inte.restitu . si vero dicit falsū.ergo male.so.verū dicit si legitime exponaꝛ. Exponi aūt pōt quatuor modis.primo vt videatur recessum sub cōditiōe. i.si ꝑtestationi pareaꝛ. Ista est falsa expositio:qꝛ sic añ ɔ̄ditiōis euētū id est interim nō eēt recessum.qō est falsum vt hic. ⁊.j. de l.cōmis.l.post diē.⁊.C.de pac.inter empto.⁊ vendi.l. cōmissorie. scda expositio est ꝙ vꝛ eē recessum sub mō.s.vt pēsionibus pareatur ⁊ nō impleto mō tāꝙ cessante cā finali recessionis nō noceat recessisse vt.j.loca.l.q̄ro.ꝟ.inter locatorē. ⁊ de inoffi.test. l. si instituta.⁊.l.si sub hac.tertia est expositio ꝙ hic fuit reqsitio cū ꝓrogatione termini expꝑssa.quarta expositio est qō cū tacita . ⁊ imo ad terminum vꝛ recessisse nō post.de lega.ij.l.statu lib.ꝟ.stichum.de statu lib.l.thais.ꝟ.intra.de ɔ̄hē.emp.l.q fundū. ⁊ extra de ɔ̄ces.prebē.c.cū ei quē.in cle. Si dicas duo videntur precepta.vt.l.celsus de arb . Rñdeo illud post terminū adhuc sub est cā ⁊ oblo debiti offerēdi. sꝫ hic resoluto cōtractu non supest causa precij soluēdi:⁊ iō oīs actus q tēpore absorbeꝛ nō ɔ̄tinet duo precepta sed vnū.vt no.j.e.l.intra vtile.sꝫ certa illa videtur diuinatio:qꝛ lr̄a nō facit mentionē nisi de petitione pretij. Rñdeo qꝛ petitio que fit in fauorē aduersarij continet tacitam prorogationem arbitrio iudicis . dicit gloss. ꝙ est valde not.nunquid ergo curret tēpus anteꝙ iudex declaret:vt.j. de v.ob.l.si ita qs.ꝟ.seia.⁊.l.hoc iure.⁊ vꝛ ꝙ non in penalibus.⁊ iō licet ista sit multū no.⁊ multū extranea ab intellec.huius.l.nec etiam audeo dicere ꝙ simplex ꝓrogatio diē certā nō habēs intelligatur certa dilatio vniformis.arg. C.de fideius.l. sancimus.qꝛ illa loquitur in suo casu vbi.l. procedit. ideo potius vꝛ dicendum ꝙ talis dilatio esset nulla ipso iure qꝛ incerta.vt no. Bar.de verb.
10 ob.l.liber homo.ꝟ.hodie. ¶ †No.ꝙ iste protestationes q̄ habent vim renūciationis ꝑ procuratorē nō possunt fieri nisi ꝓcurator vel nuncius habeat mandatū spāle vel ei siꝛe.ff.de ver.ob. l.q rome.ꝟ.calimach⁹. Pone qō est factū post ꝑmos duos mēses:⁊ ante alios duos hoc modo ꝙ soluat in sequēti termino. a ¶ Quero nunqd sit recessum a.l.commissoria.vꝛ qō nō: qꝛ ex-
a pressio eorū que tacite insunt nihil operatur.ᵃ de fideiusso. l. nō rōne.nisi qñ ratione expressionis cōcurrūt plures cāe ⁊ plures rationes diuerso iure nature ꝙ̄ in tacito.de arbi.l.celsus.⁊.l.iij. C.si pen.appellat.mors inter.ff.e.l.j. In.l.eñ.cels⁹.expressio auget ɔ̄temptū.nā nō solū cōtēpsit legē sꝫ iudicē. In illa. l. si pen. appel.⁊c.illud qō erat accessoriū efficiꝛ principale ⁊ ꝑ se stās.vñ expꝑssum est alteri⁹ nominis ⁊ conditionis ꝙ̄ tacitum . Et imo aliqd operatur solutio. Ita est in.q.nostra qꝛ scda dilatio nō erat tūc dilatio qꝛ ꝑma cōsumpserat ꝙ ꝑ primū debet cōsumi ⁊ absorberi nō potest argumē.ff.de vbo.significatio.l. si qs ita stipuleꝛ siue nauis.⁊ de iniusto te.l.nā ⁊ si sub ɔ̄ditione.ꝟ.post defectū. Itē contra contractū est statutū in cā caduci statuti ꝑma dilatiōe ɔ̄sumpta. qꝛ distributiua fuerat clausula nō ɔ̄plexiua. de pignora.actio.l.si necessarias.ꝟ.si annua.⁊.l.j.i fine ꝺ peculio legato. Quinto expositio est ꝙ hic nulla fuit ꝓrogatio . ⁊ sic cessat omnis diuinatio . sed quia in illo instanti non fuit solu-

a ¶ Operatur. Adde Bart.soc. in consilio ccxxvij. in cip. pñs ɔ̄sultatio. vs. ex qb⁹ infero . in. iij parte.

tum daŕ in integrū restitutio nō tñ dʒ intelligi instās dialectice.sed anteq̄ ad alia diuertaŕ vt possit ire domū ⁊ ad amicos
11 ad acqui.pecuniā ⁊ soluendi.i.vt.l.sciēdū.ĵ.ḋ vsur.¶†Nunc videamus ad qd deŕ restitutio.ad ꝙ sciēdū est aliqd premittē.in facto.nā eē potuit ꝙ emilio traditus fuit fundus. lr̃a nō aperit cum ergo in realitate rōnis nō in ambagib⁹ debeat fundari intellect⁹ practicus ⁊ substātialis: videam⁹ qd est ꝙ restitui petiŕ: nō damnum:sed remediū ꝯ damnum.¶Est aūt danū ꝓuidentie ex cā nō lucratiua.ſʒ lucrū cessans ꝑsupponit lucratiua ꝑncipia.Et est diminutio querēdoꝝ nō q̄sitorū digressio. ¶Ad factū redeo.Et sciēdū est ꝙ vbi restitutio est inr.ac. idē est petere restit. ꝙ petere rem.l. metum.§. pe. ꝙ metus cā:qꝛ rescissoria actio ⁊ ipse libellus idē sunt.Si vo petiŕ officio iudicis diuersa ꝯsideratione est op⁹.nā si qs est lesus in tpe restituiŕ ad tps. Si ī actiōe restituiŕ ad agēdū si ī possessiōe ī futurū. Et oīs restitutio restituit aliqñ ad ꝑambu.hoīā restitu.nam restitutio ⁊ postliminiū eqparāŕ.ḋ iniusto testō.l.si qs filio exhr̄dato.§. fi. de sen.pas.l.fi.ff.de postu.l.j.§.de q̄.est eñ restitutio idē ꝙ detrimenti abolitio. ¶ Mō veniam⁹ ad lesionē ⁊ ad ipam referamus in integrū restitutio. omne eñ ꝙ restituit aliqḋ principaliter detrimētū ꝑsupponit. ꝯ ꝙ aduersatiue ordinaŕ ī itrinseca medulla negotíj attēdiŕ ⁊ q̄ tēdis aspice oclos ītellect⁹ ad finē dirige oculi nō sunt satiati ꝑ vna die nec ꝑ vna ꝯclusiōe. iurisperit⁹ dʒ totū ꝓcessum ꝯsiderare ⁊ ꝙ principiū ꝯcludat in finē ⁊ finis in suū ꝑncipiū retro ꝓcedat ordine.⁊ sic alpha.⁊ omega ꝑncipiū ⁊ finis id est ꝙ ꝯclusio ⁊ ꝯclusam cōuertanŕ sicut diffinitio ⁊ diffinitū.Ex ꝑsona ergo actoris metiŕ act. ⁊ ex persona rei metiŕ excep.sicut actio formaŕ ⁊ cōdēnatio moderaŕ.l. j. in ꝑn.si pars heredi.peta.l.pōponi⁹.⁊ in negotíjs.ꝯ. de nego.gest. aliquātulū intelliges ad extranea volutauit in burgalis cā ʒelaŕ qꝛ somniabā in parnasso ⁊ in ꝑusto.Nūc ad ꝓpositū redeo.⁊ dico ꝙ si traditio interuenit ⁊ puella lesa est ī dñio ⁊ possessiōe restituiŕ ad rē ipsam si lesa est in actione in rē no in possessionē restituiŕ ad actū.no.ꝯ.eo.in cause.de ꝑcu.l. qui ꝓprio.§.itē queritur, Si aūt non interueniat traditio in persona emptoris dicit bu.ꝙ in emptorē nulla daŕ actio:qꝛ nō dareŕ si nullū eēt appositum pactum.l. cōmissorie. qꝛ ꝑsonalis actio nō sequiŕ fundum.l.j.§.si heres.ad trebel.C.si cer.peta.l.j.de ꝯhen.emptio.l. fina.§.fi.C.de act. ⁊ ob.l. cū qui. nec dʒ plus opari reintegratio q̄ ipsa integritas.ergo ⁊c.vt.l.quoties.C.de rei vē. ¶ Glossatori vŕ quod si culpa pupilli fuit causa secūde venditionis cum non esset alias venditio ꝙ restituatur ad totū cōtractum:⁊ qḋ officium iudicis sit in rē scriptū qꝛ est rei persecutoriū ⁊ idē sentit hic. Bar.Ego cogitabā defendere glo.sed in casibus in quibus res dʒ precise tradi ꝙ est in quatuor casib⁹ scʒ si obligauit venditor se ꝑcise.vt.l.heredita.de dona.si fuit iā lata sñia super traditiōe.de rei ven.l.q restituere. si fuit emptor inuestit⁹ vel ꝑcarium interuenit secundū quosdā.Itē si interesse affect dedit causam cōtractui, qḋ nō pōt reputari per solutionem alterius interesse. puta est castrū ꝙ pertinet ad tutelā ⁊ statum emptoris.Itē si vēditor desíjt possidere ⁊ participat fraudem in casibus possessio est auferēda nouo emptori tāq̄ affecta: qꝛ officiū iudicis sapit naturā realitatis. ⁊ veniūt fructus ꝯsiderato statu rei que erat tēpore repetitionis nō illi q creuerunt per industriā emptoris secundi.vt.ĵ.eo.l.intra vtile.§.vendentibus.talis igiŕ restitutio erat magis institutio quā restitutio sic.ĵ. ad velleia.l.quāuis.§.cū essem.sed hec opinio est scrupulosa:quia minor ḋr circūscriptus nisi in eo in quo lesus est.Item idē accessisset patri cui successit:vt hic.⁊ iḋ tu aduocate ꝑ leges practicando cogitabis.¶Leges in scholis deglutiunŕ:ſʒ in palatio digerunŕ.qꝛ practica est scientia digestiua:⁊ vbi theoricus definit practicus incipit.⁊ hoc in iure scripto ſʒ in iure ꝯsuetudinario est eꝯ ⁊c.qꝛ qḋ oriŕ ex morib⁹ expiētia facit artē. vñ locus ab ex
12 periētia sit tibi ꝑ via veteri ⁊ tuta.¶†Deinde ex hac lege collige qḋ tps nō poniŕ inter causas.sed inter media extremoruʒ. Item qꝛ in causa appellationis vincit qs ex validioribus argumētis.facit infra ad trebellianū.l.q filiū.§.fi.Itē ꝙ heres nil reformat de facto defuncti.¶Itē ꝙ iudex ad quē aliter reformat sñiam ex nouis.ĵ.ꝙ cū eo.l.titianus.dicit Bar. hic qḋ ꝑnceps ex plenitudine potestatis pōt supplere circa libellum ex causis sibi notis.qꝛ coram principe nō attendiŕ ineptitudo libelli potius corā principe attendiŕ causa quā onus.Sed corā delegato principe potius canonico.extra de rescri.capi:super lr̃is. per Inn.Item qlibet ꝯctus sit displicibilis diutius tñ est seruādus ex puncto in pūctū.Item ꝙ fertur per verba de futuro. Itē.qḋ ꝑsumptio malitie ⁊ neqtie est in quolibet deposito.Itē quod oīs cā demonstrat effectū sibi approximatū. Item ꝙ dilationes sunt de pūcto in punctū quoad originē ⁊ quoad cursum siue mensurāt naturā siue accidēs vel contractuʒ. vt.l. genero.ĵ.de infami. ¶Itē in cā ista nō deferŕ sacramentū ex motiuis.quia super argumen, constitutionis non defertur sacramentum in defectū rationis. ¶Nunc lego glo.in gloss.vt.l. ꝑca.ib. non aperit imo aperit in verbo post diē ⁊ sic gloss. summauit in glo.vt post.ibi nō placet scʒ interim.sed post diem placet.qꝛ qui spernit ꝓtestationē nō dʒ ex ista se tueri. ¶In gl.ibi ꝓrogādo in aliqḋ certū tēpus. not. ꝙ ꝓrogatio gratuita stat in volūtate ꝓrogātis. ista opi.dicit qḋ vba debent intelligi efficaciter de legatis ꝑmo.l. huiusmodi.⁊ ibi not.⁊.l. si vēditor.de ꝑuis expor. ¶Extra q̄rit nunqd poterit ꝓrogari iurisdictio q̄ nō exercetur. loquor de ꝓrogatione publica non priuata. vbi gratia.statuto caueŕ qḋ vltimis quinq̄ dieb⁹ potestas nullū officiū facere possit.popul⁹ in illis quinq̄ dieb⁹ ꝓrogat sibi ad mensem q̄riŕ an sit vnū ⁊ idē officiū: ⁊ vŕ qḋ non qꝛ pro nulla dʒ haberi illa iurisdictio eneruata. Cōtrariū est verū:qꝛ iurisdictio magis considerabitur habitu q̄ actu:qꝛ nihil exercendo adhuc interdictio sic in ꝑsidatu duret.est eñ sicut tutor honorarius.⁊ facit ꝙ no. infra.de authoritate tutorū.l.si pluri.⁊ infra.de solutionibus.l. ꝙ si forte.fuit qdam cum possit interim remoueri vt suspectus seqtur ꝙ apud eū est habit⁹ habita hac rōne puto ꝙ possit ꝓrogari iurisdi.dū naturaliter ꝓrogaŕ habitus ⁊ no. ꝙ ista glo. nō reperitur alibi an intra appellationem debeat opponi dics. In gl.prima.i.qꝛ.allegaŕ quare restituitur aduersus terminum contrac.rñdeo in cōtractibus respicitur principium.Sʒ lex semper disputatur ⁊ semprr loquiŕ.⁊ sic loqtur cū minore.vt. C.de here.l.Arriani.⁊.ff.de iure codicilloꝝ.l.plotiana.de verborū significatio.l. vbū erit.⁊ iḋ minor lesus ꝑ terminū iuris restituiŕ. C. de iu emphyteutico.l.secūda.C.de restitutiōe militū.l.si cum militaribus. ⁊ ibi not. in gl.qꝛ in. l.fi.pactū qḋ.l.presumit factū in fraudē vsurarum:qꝛ ꝙ ordinaŕ ad facinus nō vʒ.Et ideo aliqñ magis improbatur fraus tacita quam manifesta. vt de iure fisci.l.ita fidei.valet tñ pactum ꝙ sit iusto pretio empta:qꝛ vŕ tacite electus iudex cōpetens ad hoc declarandū. vt.l. si fundus. §.fin.de pignoribus. Et ille erat iudex loci contractus vel vbi res est.vt no.in authētica.vt omnes obediāt iudici ꝓuincie.§.⁊ hec constitutio.in glo.vt si rē quam.Et hoc tene menti.Et adde ꝙ nota.in.l.prima.in fi.C.de pactis pig.⁊ in.l.fi.C. de contrahen.emptione.⁊ de pigno.actio.l.titius.de solutionibus.l.quāuis.de feudo da.in vicem.l.cōmisso.c.primo.ix.col. Ecōtra posunt dubitari an illud sit pactum. l. commissorie vendo tibi ne alienes ⁊ si alienaueris sit res inempta. dic vt no. ff. de acqui. pos.l.qui absenti.§.si quis.Et no.ꝙ pactum.l.commissorie.l.appellat gladium ad radicem falsi contractus etiam interim rē in alium trāslata.casus est.l.emilius.cū si.interim tñ habet radicē substātie prime ⁊ pfect.in seipo ⁊ deberet ex eo laudari nec restitueret cōtrehētibus resolutio cōtractu. arg. infra. de peti.here. l.sed ⁊ si lege.Et qd si statutum dicit qḋ nihil possit opponi cōtra pacta.Rñdeo authoritas iuris omnē exceptionē remouere potest.vt not. in.c. ne romani.de elec. in cle. super verbo ceterum.de re iud.c. primo cōpilatis.tñ secus hic puto. qꝛ in fraudem vsurarum:vnde iudicio ecclesie illud statutum damnatur. Item dico qḋ si statutū dicit qḋ creditor lucretur fructus tamen quedā gl. dicit cōtra ⁊ bene in pignore pretorio ⁊ iudiciali.vt no.in auŕ.de exhiben.re.§.si vero.¶In gl.quā leges. vnde dic ꝙ ibi melius dixissem.nota veritatem opinio.cesaris offer-
13 ri.adde ꝙ no.ĵ.ea.§.fi.¶† Et an res hereditaria possit prescribi.⁊ dico ꝙ vbi apud possidentem reperitur scientia ⁊ patientia dñi.vt.l.íj.de serui.⁊ aqua. ius hereditarium nō pōt prescribi si ab hereditate incipias.si in act.prescri.act.⁊dñi dic:vt.ĵ.e. l.etiā.⁊ de diuersis ⁊ tēpo.prescri.l.si seruus.ĵ.qui.ex causis maio.l.inl.ꝯ.de neg.gestis.l.nā ⁊ seruus.§. j.⁊ per Cyn. auŕ. quas actiōes.⁊ per Bar.de ver.ob.cū filius.§.in hac.faciamus hanc cām ⁊c.ꝓpter modernū ordinē prima est ꝙ transmissio ad heredem fit cum suis qualitatibus ⁊ ex persona heredis minoris ecclesie vel hospitalis, vel alterius priuilegiati succedentis non mutatur soliditas cōtract⁹ precedentis: qualitates voco pacta ⁊ conuentiones ꝓpter primā substātiam contractus.Item modus ⁊ tempora ⁊ quid de regulari intētione cōtrahentiū sicut pene ⁊ quicqd addiŕ substantie seu vltra substantiam qualitas dici pōt apud legistas.Etiā pōt dici forma q̄ ex cōuētione expressa aliter accipitur qualitas in.l. cū qd. si cer.pe.⁊ facit ĵ.de pe.l.aut facta.§.qualitas. Itē dico suis.i.realib⁹.⁊ transmissibilibus:non aūt de annexis persone ⁊ nō cause.qꝛ inseparabilia a persona nō trāsmittūtur.vt.l.stiplo ista.§.si qs de vb. ob.⁊ insti.de vsufr.§.finitur.de noua. l. vsufr.⁊ iḋ feuda olim nō trāsmittebātur:qꝛ ad faciēdū tñ dabātur. hodie trāsmittantur recta ⁊ notabilia feuda ad personas in iure expressas. qꝛ cōiter eis vtilis ꝓprietas.ad alias aūt personas q̄ non sunt in iure expresse feudū regularē. i. qḋ hʒ rectā naturā feudi nō trāsmittítur.vt in.c.j. q.feu.da.poss.col.x.Est aūt natura in feudo sicut ī hoīe.de peculio.l.peculiū.nascitur.s.quedā virt⁹ dans feudo eē ⁊ viuere secundū ius cōmune feudorum aliter non appropriatorū in pactis impropriata eñ natura nō dicitur natura:qꝛ est alterata:⁊ quedā natura assumens originē ⁊ cōsistit in iure.quedam assumpta per originem ⁊ assistit in factis ⁊ vtraq̄ natura

regulatur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

regulat ⁊ regit essentia. Reuertor ad meã cõclusionẽ: ⁊ hꝫ locũ
vbi ex ꝯtractu transit ius ad heredẽ alias non teneretur heres nisi
quatenus ad euꝫ puenit de dolo heredis. vt ĩ precar. l. quesitũ.
§. fi. per glo. ⁊ Dy. ⁊ non hꝫ locũ in vsu. qꝛ oĩs dispositio ex sui
natura vel forma habẽs connexã clausulã que adiuuet psona-
lis est vt. de liber. lega. l. aurelius. §. testamento. ita ⁊ hic qñ vsꝰ
deducit in dispositione vel in finali causa: secus si in quadam de
monstratione vel causa impulsiua. vt de donationibus. l. do in
concubinam. §. species. ⁊ l. lucius. de alimẽ. le. cum hi. §. si vni. de
transac. deinde dico ex psona: nõ dico ex cã. nã si aliqd accidit
heredi qđ non potuit accidere defuncto vt ignorantia heredis
q̃ in defuncto non cadebat. vt. l. magnam. de ꝯhen. ⁊ commi. sti
pul. l. fi. pro suo. extra de rescrip. c. ab excõicato. vel qꝛ dũ heres
init ad soluendũ fuit captus ⁊ derobatus a latronibus. vt no.
de solu. vsuras. subuenit ex clausula generali. si qua mihi ⁊c. qꝛ
de istis fortuitis nõ videt pcogitatum. qꝛ nõ sufficit humana
res diuidẽda ad futura. vt de act. emp. l. si ea res. ¶ Et ista cõ-
clusio nõ hꝫ locũ in his in qbꝰ quoad principiũ ⁊ cursum fauor
incipit a minore. vt extra. de in inte. resti. c. cõstitutꝰ. Itẽ dixi al
terius, ppter prodigos, vt not. in. l. ij. C. de cura. furio. Et not.
qđ etiã ecclia ⁊ cetus pauperũ. vt in aut. de eccle. ti. post prin. e-
quiparant p similitudinẽ minori ingressu minoris etatis ꝯstitu. ⁊
restituit non rõne etatis: qꝛ ecclia etatẽ nõ hꝫ licet habeat esse
post non fuisse. vñ cũ impetrãs debeat impetrare aliqd reale si
qs impetraret a rege primas excãdentias non porrigit ad feu-
da de nouo citata. qꝛ qđ nõ est ĩ substãtia nõ est in expectatiõe.
vt in. c. lras. de rescrip. in cle. qꝛ ante creationẽ nõ ẽ aperta spes
ad collationẽ: qꝛ entia sunt illa que volunt gubernari ⁊ bene di
sponi non autẽ nõ entia. de neg. gest. l. cũ pater. ⁊ arg. qđ sufficit
ꝙ in vita ꝯcedẽtis sit citatũ: qꝛ gratia vl'is cõprehẽdit futura
vsqꝫ ad tps mortis cõcedẽtis. vt. l. lucius. de fun. instr. Sed nõ
est sisis vltima voluntas rescripto. vt extra de ꝯcessio. preben. c.
cunctis. li. vj. ⁊ sic nõ obstat. Itẽ secus est in obligatione gene-
ris vbi nihil est in obligatione generis sub determinatiõe alicu
ius entis naturalis: qꝛ etiam post creatũ solui põt: qꝛ aliud est
impetrare, aliđ in pmis. similitudinis ecclie ⁊ minor. rõ est: qꝛ
ecclia sine papa nihil agit ideo opꝫ qđ per aliũ regat sicut ꝙ re
git minor. facit qđ no. C. de contra. iu. tute. l. j. ⁊ de sac. san. eccle.
aut. quibuscũqꝫ modis. p Pe. ⁊ Cyn. in hac. l. ptꝫ qđ nulla est
rõ q̃ nõ participet esse diuinitatis. qđ magnꝰ est cesar: sꝫ maior
est ratio ⁊ veritas. ⁊ hoc si princeps stat in finibus sue priuate o
pinionis: secus si transit ad fines publice cõstitutionis vt inde
no. in pemio ĩ cle. Scđa ꝯclusio est. nõ đr absorptũ tps qđ ad-
huc in potẽtia pseuerat, ⁊ ratio põt progari. declaro. nã termi-
nus qñqꝫ cõcludit vtriqꝫ parti. vt. l. j. de penu. leg. aliqñ ꝯcludit
rei debite. vt. l. cũ stipulatio. ⁊. l. ⁊ ideo. de verb. obli. qñqꝫ ꝯcludit
datori: sꝫ nõ receptori: vt est pactum. l. cõmissorie. tunc receptor
põt progare qñcunqꝫ vult anteqꝫ suã intentionẽ declarauerit
in cõtractũ. ⁊ ita intelligit gl. huius. l. ⁊ no. qđ nõ accipitur hic
tps dialectice pro differentia distantie: qꝛ impossibile esset qđ
duo tpa sint vnũ: qꝛ in suo diuiso necessario sunt plura: sed ac-
cipit pro effectu tpis: qꝛ ex conuentione tpis surgit vnꝰ effectꝰ
⁊ non plures ac si sub vna voce in prin. hoc expressum esset. hinc
est qđ si nõ põt representare vnũ effectũ, nõ đr progatio. vt no.
in. c. hi q authoritate. de pben. lib. vj. ⁊ si vna dilatio esset hoĩs:
alia esset progatio: sꝫ non esset idẽ terminꝰ qꝛ nõ erit idẽ termi-
nans. vt. l. ⁊ si post tres. ff. si qs cau. Tertia ꝯclusio. expssio ter-
mini extincti recipit intellectũ in fauorem eius in cuius fauorẽ
terminus est pstitutus. vt hic ⁊. l. ij. de. l. cõmis. ⁊ not. i. l. j. si ager
vec. Et hoc verũ qñ aliqd disponit p fauore. vt not. in. l. q fidẽ.
de transac. secꝰ si expimit p forma vel pro arti. gratie. vt in. c. cuꝫ
if quẽ. de ꝯces. pben. in cle. Et no. qđ priuatio hꝫ semp precedẽ-
tẽ dispositionẽ alicuius habitꝰ. de ver. ob. l. decẽ hoc dico ppter
not. p Cy. in. l. ꝙ fauore, de legi. Quarta ꝯclusio. a prelato mi-
norũ ab interlocutoria preiudiciali recipit ex nouis rõnibꝰ fo-
mentũ: tex. est hic in allega. Pauli: licet. d. Bar. dicat qđ ista al-
legatio fiebat post sniam cesaris ad executionẽ cesaris: ex quo
colligit. ar. qđ iudex in syndicatu põt se iuuare ex nouis allega-
tionibꝰ ex qbus ostẽdit partẽ nõ esse lesam. Ego dico qđ cesar
nonduꝫ iudicauerat qñ paulus hic allegabat: ⁊ pcedit hoc ex
natura appellationis. Itẽ si minor esset indefensus equipara-
ret absenti ex naturali cã ⁊ necessaria simil'r. C. de testamentis. l.
cũ antiquitas. ⁊. l. quesitũ. de re iudi. cũ si. Quinta conclusio. no
uus actus inducit in actu pcedenti nouã infirmitatẽ ⁊ proroga
tio nouam qualitatẽ. declaro: qꝛ resolutũ ꝯctum deducit ad eẽ
cum noua tñ qualitate sed restitutio in integrũ ₰m Paulo, cũ
formalibus autẽ qualitatibꝰ semp intelligitur progatio fieri
nisi tangeret ius tertij. l. si cũ hermes. C. locati. Ergo proroga-
tio fit cum realibus qualitatibus ac. vt de no. ope. nuncia. l. j. §.
itẽ nuper. per Bar. Sꝫ cũ q̃litatibꝰ personar. vt. l. j. Ultia ꝯclu
sio. ordo. datus a cã nõ mutatur ab organis. i. instrumẽtalibus
causis. vt de testa. tu. l. tutores. non ab herede. Bal.

Additio Baldi.

1 ¶ Quis per protestationem recedit a iure suo.
2 Tempus arbitrariũ intelligitur in protestationibus.
3 A reuocatione attentatorum an possit appellari.

Emilius. Quando psona priuilegiata suc-
cedit nõ priuilegiate, nunqd ha-
a beat rõ sui priuilegij.ᵃ sic distingue. Aut loqmur in
his q̃ inchoata fuerũt ĩ psona sua ⁊ post mortem de-
functi ⁊ certũ est qđ sic. Aut q̃rit qd sit de his q nõ habuerũt
initiũ in psona priuilegiata: sed descẽdit ex ꝯctu habito cũ de-
functo: ⁊ tũc distingue. Aut q̃rit de puilegio qđ cõcedit nõ at
tento fauore suo pprio, sꝫ attẽto fauore rei publice: vt in fisco.
⁊ tũc vtit suo puilegio ẽt in his q̃ habuerũt initiũ ĩ psona eiꝰ
cui successit. vt. j. de iure fisci. l. fiscus. ⁊ de vsuris. l. cum qdaꝫ. §.
fiscus. ⁊. §. si debitores. Aut attento fauore pprio vt qꝛ minor.
⁊ tunc aut obligatio in qua vult vti priuilegio ꝯcta fuit ⁊ ad fa a
ctũ: ⁊ tũc nõ habet ratio priuilegij ex quo nõ habuit ortũ ⁊ ini
tiũ tpe psone priuilegiate. vt. l. ij. alt. in gl. C. si aduer. ven. pig. ⁊
no. de vb. ob. cũ filiꝰ. §. in hac. Aut ꝯcta est ad nõ factũ. ⁊ tunc
habet ratio priuilegij dato qđ obligatio habuerit ortũ in pso-
na defuncti vt hic cũ si. Pe. de bella pertica pbat h' in brocar. ⁊
Cyn. in aut. quas actiones. in. v. q. declarat sic. Qñ primitiua
obligatio est ꝯcta ad factũ secũdaria cuius dies cedit in psona
minoris cõmittit solo casu tpis propter solũ non factum. ideo
minori non succurrit: sed ecõtra qñ primitiua obligatio est cõ-
tracta ad non fieri secundaria non cõmittitur nisi propter fieri
non solo tractu tpis, sed aliquid gerit cũ minore, ergo põt vti
beneficio: qꝛ non venit ad rescissionẽ facti testoris sed sui: nam
hic opꝫ ꝙ agẽs fundet se ex psona minor: ergo fundabit se cũ
sua cã cuiusqꝫ vitij in pfata. l. emiliꝰ. vide. j. de distr. pig. l. si cre-
ditor. § illud inspiciẽdũ. Pro impatore ꝙ minor sit restituẽ. p
bat lex. cũ filiꝰ. §. in hac. đ vb. ob. sꝫ dic aut pena erat cõmittẽ-
da ppter aliqđ fieri: aut ppter aliqđ nõ fieri. si ppter aliqđ fieri.
s. ꝙ erat ꝙ p se potuisset facientẽ obligare: illud nõ attẽdit. ar. l.
si vo nõ remu. §. si filio. j. de vb. ob. qdã cũ filiũ. §. fi. si aut. s. im-
pedit ire agere erat tale. vt. j. si seruitꝰ vendi. l. j. si vsufruc. pe. l.
vlt. ergo illud ꝯsiderat: sꝫ eo ñ cõsiderato cũ cõtingit minori nõ
attẽto pmo ꝯctu dat restitutio: sꝫ si fieri ipm p se nõ obligat, sꝫ
pcedẽs ꝯct. si ergo attendit ⁊ qꝛ a defuncto non dat restitutio.
vt hic Iac. bu. qñ lesio est ꝯsummata ꝯ maiorẽ nõ restituit ma
ior qꝛ nõ põt venire ad rescindẽdũ ius ĩcertũ ꝯ maiorẽ. Adde
qđ no. Cy. in aut. quas actiones. in. v. q. ⁊ ista vba sunt Petri
in brocardis in gl. j. qꝛ in. l. fi. distingue, cũ q̃rit. q̃ prescriptio cur
rat ꝯ minorẽ. Aut est enĩ. xxx. vl. xl. annor. ⁊ tũc dic vt. l. vlti. C.
in qbꝰ ca. in iteg. re. nõ est necessaria. in fi. Aut est pscriptio tpe
inferiori ⁊ dic aut est pscriptio legalis aut cõuẽtionalis. si qdẽ
cõuẽtionalis si cepit currere ex ꝯctu legitimo ⁊ ex facto minor
tũc currit ꝯ eũ: sed dat restitutio si est lesus cum excõi cã resti-
tuat lesus. s. eo. ait ptor. C. e. l. minoribꝰ. de distrac. pig. si credi-
tor. §. i. ver. j. ⁊. ij. C. de spon. l. fi. ver. j. ⁊. ff. de ar. l. iij. in prin. ar. in
aut. de her. ⁊ fal. §. pupillus. Si vo cepit currere ex ꝯctu defun
cti: tũc currit ꝯ minorẽ cũ effectu nec dat restitutio. ff. de mino
ri. l. emiliꝰ. hac. l. nra. ⁊. C. si aduer. vẽdi. pigno. l. j. ⁊. ij. ⁊. C. đ non
nu. pec. si intra in fi. l. ff. qbꝰ ex causis ĩ pos. eat. l. apud iul. ⁊ h' hꝫ
locũ qñ nullũ factũ iteruenit. sꝫ mora: al's. secꝰ. vt. ff. de v. ob. cũ
filiꝰ. §. in hac in fi. ⁊ dicto. §. pupillꝰ. ⁊ dic vt not. si aduersꝰ. ven.
pig. l. ij. ⁊. d. §. in hac. Cõcedo tñ ꝙ dicto casu dat restitutio mi-
nori in subsidiũ. ar. C. de iud. pperãdũ. in fi. l. ⁊. ff. đ mino. cũ mã
dato. ⁊ ar. d. §. pupillꝰ. Si aũt pscriptio est legalis. aut enĩ cepit
currere ꝯ minorẽ aut ꝯ pdecessorẽ minorũ. Si ꝯ minorẽ si qdẽ
olim currebat nec dabat restitutio: dic idẽ hodie. si vero ipo iu-
re nõ currebat ⁊ ẽt hodie idẽ: si aũt currebat olim ⁊ dabat resti
tutio ⁊ tunc est hodie correctus. vt hic. j. in. l. fi. sed fallit ĩ casibꝰ
vt hic no. in gl. Si vo pscriptio cep. cõtra pdecessorẽ minorum
est ꝯpleta ꝯ minorẽ: si qdẽ est pscriptio vtilis anni dic vt. C. de
tẽp. in integ. re. l. ea q̃. Si vo est pscriptio non numerate dotis
dic vt in aut. si minor. ibi posita. Si aũt est pscriptio legalis: sꝫ
trahit originẽ ex ꝯctu. ⁊ dic vt. d. l. si ĩtra. ĩ fi. ⁊ vt supra dictũ est.
¶ Si aũt est alia pscriptio tũc dic vt no. ĩ. fi. l. vlt. C. in qbꝰ cau-
sis ĩ ite. rest. nõ est necessaria. ⁊. C. si aduersꝰ vsuc. j. eo. ẽt. ⁊ de p-
scrip. xxx. ann. sicut in rẽ. §. p. Ia. de bel. i. d. l. si in cau. Ia. adde
ꝙ no. C. đ rest. mi. l. si cũ militaribꝰ. ¶ In gl. q̃ incipit exceptio-
nẽ añ apturã. in. l. minor pxima. s̃. e. Rũgd minor pub. attestati
onibꝰ audiat ad pducendos testes directe sup eisdẽ articulis.
Ista gl. đt qđ sic. Idẽ tꝫ Inn. extra. e. audi. ⁊ Gui. in spe. de rest.
in inte. §. fi. v. qd in causa minor. Idẽ tꝫ Guil. đ cu. C. de edẽdo.
l. j. in prin. de hoc no. s̃. eod. minor autem iuran. ibi dum ea. ⁊c.
nec obst. qđ psumptio iuris ⁊ de iure est qđ testes subornãtur.
qꝛ bñficiũ iuris ⁊ authoritas iꝰ dicentis excludit doli presum-
ptionẽ. vt no. i. d. l. vbi ad. s̃. eod. ⁊. l. minor. xxv. ann. ex aspectu.
ar. j. de. excu. tu. qui testamẽto. ⁊. j. de noxa. gñaliter. Idẽ tenet
hic Cyn. in addi. ⁊ Io. an. i. d. c. auditis. ⁊ no. p Dy. de no. ope.

¶ Priui legij. vide tex. gl. ⁊ ge mi. i. c. j. de su. pa. i. vj. ⁊ Fulgosi. in autenti. quas acti ones. C. đ sac. san. ec- cle.

nunciatio.l.j.§.aduersus. ¶ Sed an minor q petit restitui ad-
uersus lapsum terminū dʒ aliqd pbare. dicit spec. qd nō: qꝛ ex
lapsu termini apparet lesio. vñ nihil est extrinsecus pbādū qñ
restitutio petit in his q̄ pcedūt sniam. Si aūt post sniam petat
restitutio ppter allegationē omissam tūc pbare dʒ se lesum. vt
no. in specu. eo. ti. ver. illud quoqꝫ. Tu dic qd semp dʒ pbare se
lesum nec est verum qd appareat lesio ex solo cursu tpis nisi do
ceat minor se p cursum tpis a iure suo exclusum saltem summa
rie: qꝛ hic ē emergēs: ꝛ qꝛ id qd est res rūminata: docere dʒ igit
de iure suo: tñ qñ snia sufficit semiplene, qꝛ statim est plene exa-
minādus post sniaꝫ vō plene dʒ pbare. vt no. Nūqd hoc casu
ex statuto minoris restituit aduersari⁹ ei⁹. dic vt no. in spec. de
dil. §. vidēdū. §. in summa. formā libelli. vid eo. ti. iiij. parte. ad
finē. ¶ Nunqd minor restituat ad obijciendū crimē in moduꝫ
exc. vr. qd sic. vt hic in gl. Jtiū no. in spe. de in inte. re. §. qs aūt ꝛ
qñ. ver. sed pone eccl'ia. ꝛ no. in c. ij. de pcu. in cle. ad hoc. j. eo. au
xiliū. ī pnc. dic aut p talē exc. minori aliqd accrescit ꝛ tūc audit
vt h. aut nō: tūc nō audit. vt ī ʒ. l. dic aut l excipiēdo psequit p
priū interesse ꝛ audit. aut merā penā ꝛ vidictā ꝛ nō audit. vt. j.
l. pxi. In. e. glo. ibi pbationē legū. Intelligo h de ꝯsuetudine q̄
eget pbatiōe. vt. l. j. q̄ sit lon. ꝯsue. nō de. l. scripta. vt. l. ornamen
to. de au. ꝛ ar. legato. in. §. vēditor. aut vēditio fit ex pacto ꝛ nō
dat restitutio: aut ex. l. ꝛ dat Cy. C. si aduer. ven. pr. l. ij. in addi.
1 In tex. ibi dicebā. ¶ † Not. qd p ptestationē recedit qs a iure
suo lꝫ ī eā nō ꝯsentiat aduersari⁹ qꝛ hic nō acqenit puella pte-
statiōi cū nō soluerit. Recessisse. vide ī spe. de loca. §. nūc aliq̄.
§. xxiij. Trāsisset. qꝛ ex psona successoris q̄litas ꝯuētiōis ꝛ ter
min⁹ siue dilatio nō dʒ imutari cū habeat certā formā ꝛ metā
ꝛ ꝯuētionē initam inter maiores. Mouit. no. psumi ꝯ acta fa
cta ab eo q suspect⁹ pnūciatus est. In gl. q̄ incipit vt post tps.
in §. certū tps. No. qd in ptestatiōib⁹ possum⁹ petere terminū
2 ꝛ cautela est adijcere terminū. In ea gl. ibi exhibere. ¶ † Not.
qd in ꝓstationib⁹ intelligit tps arbitrariū. Itē not. qd pena
videt in ipso termino tacito repetita: vñ pone emphyteuta p
trienniū non soluit dño canonē ꝛ sic cecidit ab emphyteu. dñs
postea denūciauit ei qd solueret ꝛ adhuc non soluit vtrū possit
vēdicare rē. [a] ꝛ dic qd sic p istā glo. qd no. vide in spe. de locato.
§. nunc aliqua. ver. lxxiij. vide. C. de trāsa. l. super possessione, ꝛ
de ver. ob. l. si. ita qs. §. seia. Si. l. adijcit tps illud intelligit in p-
testatione. vt. l. vlti. C. de iure emphy. An a terminis breuib⁹ ap
pellet dic vt. v. qd. ij. vocatio. p Archi. An q̄libet snia possit dici
diffinitiua sup pmo articulo. glos. qd sic, in. l. gñaliter. ꝛ. l. si qs.
inf. iu. de rebus creditis. sꝫ impropriissime loquit in ea postq̄ su
per eo sperat diffinitiua vnius, improprie si nō sperat sup eo. sꝫ
sup alio multo min⁹ improprie si nulla alia speratur. An snia p
quā pnūciat instrm liquidū sit interlocutoria vel diffinitiua.
dic qd interlocutoria. Casus est in. l. fina. C. de sentē. que si. cer.
quāti. Glo. in ista materia ponit quandā regulā. C. de arbit. l. j.
que tñ nō est vera negatiue: affirmatiue an a pcepto possit ap-
pellari. no. qd sic d ap. l. si. de re. in. l. ij. tñ preceptū pprie non est
diffinitiua. vt no. in. l. cum non solum. §. necess. C. de bon. que lib.
An a snia banni potest appellari dic per Guil. in. l. ij. C. si pen-
den. ap. mors interue. dubiū est tñ qꝛ interlocutoria tenet: qꝛ fer
tur in ꝯtumacē. tñ dic qd sic: nisi bannitus sit verus ꝯtumax sꝫ
Guil. sed an a grauamine ex causa illato, puta qꝛ iudex percutit
partē potest app. sup causa. dic qd sic. Guil. C. de appel. l. si quis
3 pvocatione. ¶ † Sꝫ an a reuocatione attētatoꝝ pōt appellari?
dic quod nō qꝛ est interlocutoria. vt no. Guil. C. de appel. l. ap-
pel. qd est not. vtrū in causa appellationis ab interlocutorie vel
in causa nullitatis sit libellus necessari⁹: vide oino spe. d libel.
conce. §. nunc dicendū. ver. antepe. ꝛ pe. ꝛ xxiij. petitio.

[a] ¶ Rē. sed qd si post triennium soluerit canonē nulla denūciatione pcedēte. vid spau. de cas. ī cō si. cxxxvij. ꝛ do. Alex. in consil. xciij. ii. ij. pte.

1 ☞ Appellatio ab interlocutoria ipso iure suspendit officiū iudicis a quo.
2 Propter factum aduersarij non currit terminus legaliter ei q est impeditus.

Intra vtile. Ab interlocutoria q̄ pindi
cat in principali negocio po
test appellari ꝛ appellatione pendente primi iudicis
officiū cōgescit nec labit ei⁹ termin⁹ iuris. h. d. no
tabilr hec lex. ¶ In tex. ibi. miores. s. quōdā. Erāt em̄ nunc ma
iores: sed. j. annū vtilē. No. qd in cā restōnis pōt pronuntiari de
etate seorsum a principali ꝛ diffinitiua pnunciatiōe: ꝛ sic p mo
dū interlocutorie. Scdo no. qd ab ista interlocutoria pt appel
1 lari. ¶ † Itē no. qd appellatio ab iterlocuoria ipo iure suspen
dit offm̄ iudicis a q̄. ¶ Itē no. qd si pnūciat p appellato ipso
2 iure reuertit cognitio ad pmū iudicē. ¶ † Itē no. qd ei qui est
impedit⁹ ppter factū aduersarij nō currit terminus legalr. fa
cit de excu. tuto. l. si cū ipe. facit. l. petēde. C. de in inte. resti. mi.
¶ In gl. tribus modis, ibi, dicas ꝛ scdm hoc fuit appellatuꝫ a
diffinitiua lata sup restitutione vel rescissoria: ꝛ tūc nō ob. ꝯtriū
de. l. ante sniam. qd signatur in si. gl. Sed tu dic q nō pt intel
ligi snia lata sup rescissoria: que esset rescissoria ppetua secundū

Fran. accur. ꝛ Cy. in additio. suis. ¶ In ea. gloss. ibi tertio dic.
hec est vera lect. scdm oēs. ¶ In ea. glo. ibi ꝯ maiores ex natu
ra vtilis tpis qd non currit impedito impedimento iuris vel
facti. de hoc tangit infra gloss. intra annū. ꝛ facit. C. de adult. l.
si. in fin. ¶ In ea. glo. ibi nō debuit. qꝛ cū plures sint restitutio-
nes in integrū integrātia non vr posse separare vnū a reliquo
in pnunciando ppter qd etiā pprie vr qd improprie dicat hic
pnūciatum sup incidēti. Nam eque principale est etas sicut le-
sio. vt. j. de iureiur. nam postea. §. si minor. ¶ In ea. glo. ibi, da-
ri non debuit. hoc falsum. qꝛ imperator infirmasset nō cōfirmas
set interlocutoriā. ¶ In ea. gloss. ibi, si sup. tu dic q super inci-
denti non est pnunciandum per sequentē. l. de necessitate. tñ si
pnuncietur valet snia nec ex hoc solo dr grauari aduersarius.
qꝛ seorsum pnunciet. vt hic, qd est notabile. ¶ In ea. gloss. ibi,
vel dic, hec vera. ¶ In ea glo. ibi, mandet. ab hoie vt interlocu
toria de capiēdo vel de torquēdo ꝛ trahit secū executionē sine
ministerio hois: vt si pronuncietur appel. deserta. ¶ In ea glo.
ibi, vt hic est. qꝛ preiudicat in causa principali. ¶ In ead. glos.
ibi permittitur. ideo appellat ab interlocutoria: qꝛ hꝫ vim dif-
finitiue nec sperat post se aliam diffinitiuam. vñ a precepto de
soluendo pōt appellari. vt ibi facit. j. de appella. creditor. §. ius-
sus. ꝛ. ʒ. qui satisda. cog. l. arbitro. ꝛ. C. quorū ap. non recipian-
tur. l. ab executione. ¶ In glo. vt si satis, ibi videas. In glo. ibi
annū imperij. qui dat ad cōtestandā finiendāqꝫ litē. vt in. l. sup
uacuā. ꝛ ideo p lapsum anni videbat q nō possit postea pnun-
ciari vt. j. de excusatione tutorū. scire opꝫ. §. cōsequens. ꝛ. ʒ. d do
lo. l. arbitror. §. pe. ¶ In ea. glo. ibi statu. Istud cōcludit q etiā
terminus in eodē statu non currit interim. Vñ hic nō est neces-
saria restitutio aduersus lapsum termini nec de ea hic loquit sꝫ
de restitutiōe pma. ꝛ facit. j. de excusatione tu. diximus. ¶ In
ea. gl. in si. imo ppter naturā ipsius appellatiōis. vnde idē si ap
pellasset bona fide: qꝛ frustratoria appellatio nō dʒ obesse ad-
uersario. facit. j. de vsuris. l. tutor. ꝛ de iudi. negotiorum. ¶ In
glo. ibi vtilē in si. hec vera: qꝛ certa prefixa iudici deleg. nō pro-
gat ppter dolū litigātis. vt extra. de offi. de lega. de causis, sed
redit instātia ad delegantē nec obstat hec lex: quia hic tāgebat
ius partis: sed in qōne gl. non tangit ius partis vt. ʒ. de officio
presidis. l. sepe. ¶ Quere vtrū si pēdēte ista appellatione aliqd
innouaret eēt nullū ipo iure: dic vt extra de testi. ex pte decani.

Vēdentib⁹. Minor non restituitur ad rē nisi pos-
sessori refundat impensam factā bo-
na fide. h. d. ¶ No. q ille q pretēdit titulū dr habere bonam fi-
dem ꝛ ad hoc allegat p Inn. extra. de prescri. vigilanti.

Additio Baldi.

Intra. ¶ Si iudex assignat terminum nimis
breuē an appellat de iure ciuili. Guil.
qd sic p. l. titia cū. de ac. ita not. ipse. C. de appel. pses.
Appellauerūt. vide Inn. extra de no. op. nū. c. signi
ficatio⁹. ¶ Itē vide plura vtilia circa hoc Gui. de cu. de in in
te. l. oēs. ¶ In. l. intra. q̄ sit ppria significatio huius dictionis
no. C. de tēp. in inte. re. l. ij. glo. ꝛ in ista. l. iudi. j. de excu. tut. scire
opꝫ. §. ꝯñs. ꝛ per Dy. insti. de ac. §. rursus. vide in spe. de officio
iu. §. incidēter. ver. sed q̄rit an in premi. ꝛ. §. postremo. v. ij. Di
cendū distulit. qñ hoc debeat fieri not. Inn. extra de appel. sup
eo. ꝛ si hic fuisset pendente appellatione lata diffinitiua fuisset
ipso iure nulla. vt extra. de test. ex parte. At si appellatur a sentē
tia nulla an interim est suspensa iurisdictio primi iudicis ordi
narij dic qd nō vt. C. qñ prouo. non est necesse. l. cū nō eo. videp
Cy. q accu. non pos. l. j. in si. vbi ponit qd iuris sit si per statutū
esset assignatus terminus. Si finita. vide oino per Old. in cōs.
incipiēte, antiquū statutū ciuitatis perusij. in si. Et iniusta no.
eadem est forma pnunciandi sup appellatione ab interlo. sicut
a diffinitiua. Rñ. bm ea. not. q si appellatio ab interlo. pronun
ciatur iniusta remittitur causa ad iudicem a quo.

Vēdentib⁹. Nō rest. minor aduersus possessorem
qui suis sumptibus ꝛ cura fundū me
liorē effecit nisi sumpt⁹ offerat bona fide. dicit Inn. p istū tex.
qd possessor psumit bone fidei nisi contrariū pbetur. de pscrip.
vigilanti. Alibi dicit quod qui diu fuit in pacifica possessione p
sumitur bone fidei. de resti. in inte. c. ij. aliter not. Ja. are. C. de e
qui. pos. improba. Et vr p eo casus tit. vñ vi. l. si. versic. predonē
intelligi. Cy. i. l. pe. C. de pscri. lō. tēp. de hoc no. Inn. de prescrip.
si diligenti. ꝛ de deci. dudum. in gl. ʒ. de pb. vbi oino vide. Ap
probauerit. no. eū pbare debere se diuitē in pos. indi. C. de ali. p
stā. quod plerunqꝫ. B. ¶ In gl. q̄ incipit, trib⁹ modis pone ca
sum. ad h j. de exc. tu. sꝫ. ar. ʒ. ʒ. d dolo. arbitrio. §. pe. vide ibi Ja.
bu. oino sup lite. ¶ In ea. gl. ibi nō debuit hoc est falsuꝫ qꝛ tunc
imperator pnūciasset bñ. appel. ꝛ ideo dic. vt. l. de ʒ. reincidēti.
¶ In ea. glo. incidēs. dicit q̄si accidēs quod aūt ad eta. est pars
intentionis. vñ non est incidēs sed principalis. ideo hec distin
ctio nulla. ꝛ ideo dic quod nō sumitur hic necessariū fuit possi
bile. vt. ʒ. e. minor. xxv. annis ex aspectu. ꝛ. j. d eta. ¶ In ea gl.
ibi non

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ibi,non hic.⁊ hic ad fin.vide de hoc in spec.de offõ iudicis.§. de serui.v.cũ ergo.in fi. ¶ In gl.q̃ incipit.i.annũ vtilẽ,ibi ĩ eo.stat. Istud ↄcludit ↄ gl.q: si oĩa stãt in eodẽ statu ergo ⁊ dilationes ⁊ sic nõ currit.vñ not.ista est cõuersio ẽm Cy.in.l.emyli⁹.in text. ibi,dũ dicit,dicebã.vide ꝙ no.j.de rei vẽdi q restituere. In vlti. gl.viõ extra de testib⁹ ex pte adde.p Io.an. Dicebã.i.l.Emyli⁹. §.eo.ego paul⁹ author hui⁹.l.asserẽdo. No.ꝙ lȝ eis fuerit dnegata restitutio tñ põt appellari. No. scdo ꝙ vbi ↄct⁹ init⁹ ẽ a maiore lȝ temp⁹ solutionis veniat in temp⁹ minoris etatis ↄctus reputatur initus tẽpore maioris etatis. ¶ Itẽ not.ꝙ si post.l. cõmissoriã cõmissam petat pretiũ vr̃ ei renũciatũ. Cy. hec sunt interlocutoria a qbus appellat ẽm ordinẽ processus. ¶ Notate primo ꝙ iudex pnũciat aliquẽ esse legitimũ pcuratorẽ qui non est. Itẽ si qs pnunciatur habere legitimã psonã ⁊ nõ hȝ.vt.s̃.e. sit ptor.§. pmittitur.qd̃ si pnũciat aliquẽ esse iustũ tutorem vel curatorẽ videt ꝙ nõ appellet:q: nõ interest cũ snĩa faciat eũ habilem ⁊ legitimũ.vt.l.j.§.ide põpo.ꝙ falso.tut.autho. Dic contra,vt extra de ap.ex parte ei⁹. Item si iudex pnũciat se esse iudicẽ ⁊ nõ est vt not C.ne fili⁹ p pr̃e.aut.habita.vel se non esse iudicẽ forte cã se exonerandi.⁊ est casus in quo superior põt adiri etiã per viã simplicis querele vt iubeat eũ iudicare.arg.j.de indi.enim quẽ temere.§.ũ.nã talis snĩa non reqrit aliã snĩam post se extra de offi.dele.significantibus.ergo põt appellari.⁊ sic appellabitur ante iudicẽ ꝙ est not.⁊ facit de preben.dilectus.el.ij. Item si iudex pronunciet exe.rei iudicate. obiectam iudi.⁊ obiectam ad processum nõ ob.vel obstare:nã appellari põt q: si non obstaret cõtingit negotiũ principale:si obstaret dirimis negotiũ.ergo appellari põt. vt.in.l. nr̃a. Itẽ si iudex pnũciet appellationẽ desertã vel nõ desertam vtraqȝ est interlocutoria. vt no. in.c.vlt.de ap.in cle.tñ nõ põt appellari. nã si pnũtiet desertam trahit secũ executionẽ: si nõ desertã cõtingit negotiũ pricipale ipsius appellationis.iõ appellat. Idẽ si pnuntiet appellationeȝ nõ procedere ppter cõtumaciã appellationis vel q: post.x.dies vel q: non in script. vel non appel. adiecta cã ab interlocutoria. Nam oẽs iste snĩe declarant ꝙ nõ est deuolutũ negotiũ per appellationẽ.vt no.in.c.si ante.de dolo ⁊ contuma.in cle. ¶ Itẽ si iudex pnunciat testẽ torquẽdũ vel ipm parteȝ. vt not.in.l.si ante.de appel.reci. Itẽ in interlocutoria expensarũ.vt.l.omnẽ honorẽ.C.de fru.⁊ li expen. vide oĩno ꝙ no.C.quorũ appella.non reci.l.ab execu. ¶ In gl. vt si latis.⁊ in gl.j.diffinitiua.⁊ not.diligenter. Idẽ in interlocutoria secundi decreti ẽm Dy. ꝙ ẽ planum in cã noxali ⁊ dãni infecti in qbus nõ requirit vera contumacia.vt.l.si finita.§. si forte.de dã.infect. Sed in aliis vr̃ secus: nam aut est verus ↄtumax ⁊ nõ appellat. vt.j. de iud.l.de cont. §.fi.aut non.⁊ tunc secundũ decretũ nullũ. vt.l. ful. §.si in diẽ.j. quib. ex cau.in pos. ea ⁊ sic appellatio superuacua.vt.l.si cõstat. de appella. Itẽ si iudex interloquit aliquẽ minorem. vt hac.l.intra vtile. Itẽ si iudex interloquit cõclusũ in cã: nã hic est casus piudicialis. Itẽ iudex in perẽptorio nõ mutet dilationeȝ. dicit Inno.ꝙ põt appellari de accu.ad petitionem. Preterea prece-
a pto facto in ↄfessum põt appellari[a] q: hȝ vim diffinitiue. ⁊ tunc q: appellat allegabit se errasse in confitendo ⁊ in causa appella. poterit reuocare cõfessionem. vt de ver.signi. ex parte in Christo.ad hec.C.de erro.aduoca.l.fi.tutius puto qd̃ ante pceptum reuocet. Nã cũ tale pceptum sit interlocu. nõ posset impugnari ex nouis actis.vt in.c.appellanti.de appella.in clemẽ.vel dic ꝙ illud intelligitur de interlocutoria stricte sumpta q̃ emanet inter media cause. vñ sec⁹ est in snĩa pcepti vt possit ex nouis act. iustificaria ⁊ impugnari sicut diffinitiua.vi.j. ꝙ cũ eo Titian⁹. ⁊.l.j.§ hec vb. ne vis fiat ei.dato ꝙ ibi possit dici qd̃ locat ⁊ militat non de cã ap. tñ puto in.ij.decreto idem ꝙ in diffinitiua. ⁊ adde ꝙ dico.j. de iud. si debitori. ¶ Que interlocutoria possit cõtrario imperio reuocari.dic vt.j. de arbitris. qualem.§.dicere cum.l.sequen.⁊ dixi in l.arbitro.qui satisdare cogant. Itẽ adde ꝙ not.Guil.de cu.ex qbus causis maiores.sed si p pretorẽ.§.ait pretor.el.ij.⁊ speculator.de excusa.§. vilo.vers.proponit autem. ⁊ duobus ver.sequen. Et in specu.de appel.§.qualiter.ver.item qd̃ faciat iudicẽ.⁊ ver.sequentibus. Sed pone qd̃ iudex pronunciauit procuratorem esse legitimum lite contestata. cum eo vult reuocare interlocutoriam an possit: Et videtur quod sic vt notat Innocen.de appella.sepe. In cõtrarium videt quia iã confirmata est persona per factũ partis ⁊ in iudicio quasi contrahitur:ergo iudex non põt reuocare.vt.j.de preto.stipu.l.j.in fi.⁊.j. de arbitris.arbitrio.ita scrip.in fin. Et hoc verũ credo per.l.primam de rei ven.is qui se obtulit rei defensioni. ¶ In aliis vero interlocutoriis q̃ nõ cõfirmat postea per cõsensum partium vt interlocutoria expensarum credo ꝙ Innoc.verũ dicat. ¶ Sed quid si iudex pronunciauit se nõ iudiceȝ an potest reuocare.dic aut bene pronũciauit proposita iusta exc.⁊ solẽnitate diffusa: ⁊ tunc non reuocat: q: desinit esse iudex.de offi.delega.signifi.aut temere ⁊ ex abrupto: ⁊ tunc interlocutoria est nulla. argu. s̃.de offic.presi.l.iij.§.puberi.⁊ ideo potest reuocare qua tenus ⁊c.

Minor ãnis vigitiqnqȝ. Snĩa hȝ executiõe paratã ⁊ iõ restituet minor q paratã executionẽ non auit.h.d. ⁊ semp allegat istd̃ pncipiũ notabile. ¶ No.ẽt in hac.l.ꝙ amittere patã executionẽ ẽ enorme dãnũ:⁊ iõ ↄceditur restitutio. No.ꝙ dixi in summario ꝙ snĩa hȝ executionẽ paratã ⁊ adde ꝙ no.Inn.de ap.reci.⁊ de excep.cũ inter minorẽ. ⁊ Ja. de re iud.l.si p tribunali.⁊ Dy.d excep.rei iud.l.duob⁹.⁊ gl.C.d iud.l.j.⁊.j.d inof.test.l.q d inof.⁊ arc.ij.qd̃.j.sicut. vbi viõ ⁊ ẽ duplex mod⁹ exequẽdi.s.p offm̃ ⁊ p actionẽ ĩ factũ.vt.l. si ptor ĩ fi. j.d iud. ⁊ sup offd̃ iudicis executiuo nõ opȝ ꝙ offerat libellus: sȝ super actiõe ĩ factũ sic.vt.j.d pe.here.l.itẽ veniũt.§. cũ pdixim⁹.⁊ si snĩa nõ ẽ liqda opȝ ꝙ liqdet oblata petitiõe facit ĩ rõne sui.§.curare.ist.d act.gl.ĩ.l.certi ꝯ dic.j.si cert.pe.ĩ pn.⁊.l.si.d sent. q̃ sine cer.quãti. ¶ Scdo not.ꝙ p eo qd̃ quotidie fit q: pmo fit refutatio siue ↄfessio postea pmissio nõ obstãre refusiõe: ⁊ qñqȝ fit ex eadẽ causa:qñqȝ per modũ noui ↄctus. Bal.

Predia. Minor restituitur aduersus dationem insolutum, ⁊ fructus cõpensantur cum vsuris. hoc dicit. Additio Baldi.

Minor. Id se accepisse.adde ꝙ not.C.de transactio si diuersa Q: partẽ.viõ Inn.extra d exceptio.cũ venerabilis. In gl.si.nã ĩ iũcta.⁊.e.ca.si. Persequutionẽ.executionẽ.adde ꝙ no.In.d ap.ex a rõe.⁊ de excep.cũ iter.⁊ p Ja.d are.j.d re iud. q p tribunali.⁊ p Dy.d exe.rei iud.duob⁹ ⁊ arch.ij.q j.sicut. add ꝙ pulchre no. j.de inof.test.l.q ↄ in offd.⁊.C.de iud.l.j.in mag.gl.⁊ p Cy.ĩ.l.j. C.de iuris ⁊ fac.ign.l ix.q.⁊.C. qñ ex facto tu.l.j.ĩ v. excercẽda. Ex cã iudicati qualiter format snĩa in actio. iudi.dic vt notatur.C.de sent.que sine cer.quanti.l.ij.

1 ☞ Snĩa lata pro minore nõ dȝ in eius odium retorqueri.
2 Snĩa dicitur claudicare quantum ad eius executionem.

1 **Si iudex.** † Snĩa restitutionis lata p minore nõ retorquet ↄ eũ si vult renunciare snĩe.h.d.l. ista notabi. q casus nõ reperit alibi. No.ꝙ snĩa lata p minore nõ dȝ ĩ eius odiũ retorq̃ri. Et eit ar. ꝙ re⁹ posset renũciare dilatiõi sibi date ad b vt actor
b ea nõ gaudeat.[b] doc. cõiter dicunt ↄriũ:q: ibi est actori quesitũ ius de iure cõi.nõ ob. hec.l.q: hic erat quesitũ de iure singulari. vt not.Cy.i.l. petẽde.C. de in ĩte.rest. ⁊ facit.de bo.aut.iu. pos.l.
2 cũ vn⁹.⁊ ꝙ no.in ca.ↄsti.de ele.in cle.in v bo.nolle vti. ¶ † Secũdo no.ꝙ snĩa claudicat q̃tũ ad ei⁹ executionẽ. Et qd̃ ille ĩ cuius fauorẽ est lata põt ei renũciare. ⁊ sic facit ↄ gl.q̃ ẽ.C.de trãs. l.si diuersa. ¶ In glo.vt hic.ibi,interdũ.⁊ est expssum.j.d nona l.doli mali.v.diuersum Cy.sed post minorẽ etatẽ ẽt intra annũ vtilẽ põt renũciari.vt.j.de edi.edic.illud.⁊.s̃.eod.l.destitisse. In gl.ꝙ facere.no. ex eodẽ ferri snĩam tam p minore.q̃ p aduersario q: hoc propter naturã restitutionis. Additio Baldi.

Si iudex. Uide ꝙ no.j.de edil.edic.illud sciẽdũ.in fi.al. ꝙ reus possit renũciare dilatiõi inuito actore. In ↄriũ all.q: est ius quesitum actori ergo ⁊c. vt.l. si post mortẽ.§.vl.de ↄ ta.⁊ de bo. aut.iud.pos.cũ vn⁹.⁊ hec v a. nõ ob.hec.l.q: hoc bñficiũ ↄpetit iure extraordinario ⁊ spãli. sed in questione nr̃a iure ordinario ⁊ cõi ꝙ difficili⁹ tollit ita notat.Cyn.in.l. petende.in additione vbi videas. Eumqȝ. Uide qd̃ no. Inn.extra.eo.auditis.⁊ vide Cy.C.si aduersus transacti.l.ij. Reddere.no hic deduci in forma snĩe restitutiõis. Item lȝ non sit petitũ est cõsequens ad petita. Penitentia. No. qd̃ post snĩaȝ hȝ locũ hic penitentia quasi ex cã.no.esse paratã executionẽ aduersario minoris sicut minori. Poterit. No.hic casum quo exceptio perẽptoria opponi
c tur post snĩam.[c] ¶ Iteȝ no.renũciari rei iudicate etiã si ius est alteri p ↄñs q̃sitũ.⁊ adde ꝙ not.C.de trãs.si diuersa.⁊ supra de dolo. arbitrio.§.pe. q: iniqȝ.vide ꝙ no.in.l.iij.in prin.supra qd̃ qsqȝ iuris.⁊ ↄcludit hic rõ p locũ ab añcedẽti destructo q̃ argumẽtatio locũ hȝ in necessario ordinatis. adde ꝙ not.j.de publ. eũ q.in pn.ibi vnicuiqȝ dic hec regula est v a nisi faciat ĩ fraudẽ eius cui⁹ fauore est hoc introductũ.vt.C.de naturalib⁹ li.l.qm̃. Mutare.vide so.ma.si cõstã.§.quot.ĩ fi. Auxiliũ.vide ꝙ not.p Cy.in.l.j.C.de his q veni.etatis. ¶ In text.ibi,habere poterit. cõcor.l.qd̃ fauore.sȝ op. de le.si post mortẽ.§. fi. de ↄ tabulas. ⁊ ad hoc facit ꝙ no.C.de pac.petẽs.⁊ qd̃ not.s̃.de pcu.minor.ĩ gl. ĩmo vr̃.so.h volebat aduersari⁹ vti bñficio minor ↄ ipm minorem: ibi,bñficio cõtẽplatiõe ppria ↄcessio cõtra tertiũ. de h no. facit ar.de exc.tu amicissimos.§.luci⁹. Sȝ cõtra h vr̃ ꝙ dilatio ẽ cõis.⁊ tñ re⁹ nõ renũciat ĩ piudiciũ iuris q̃siti actori vt l. petẽde.doctor me⁹ dt cõtra re integra p hoc ꝙ ↄueniẽs ĩ piudiciũ recõueniẽtis nõ renũciat pueniõi.vt no.in spe.ti.de recõ.in fi.ↄriũ dicit mar.gl. Itẽ pncipalis nõ renũciat appellatiõi ĩ piudiciũ adherẽtiũ,vt no.in.c.vt circa. de ele.li vj.to.ĩ hac.l.i⁹ aduersariũ minor dependebat ab ipa restõne nec competebat aduersario minoris rest.tutio pncipalr̃ sȝ accessorie ex q̃dã cõsequẽtia.

a ¶ Appellari. adde d. Ale. de imo.plene in.l. ei⁹ ꝙ de appel. reci.

b ¶ Nõ gaudeat. de q̊ viõ p feli.ĩ c.si diligẽti.in. vij. col. v.:ẽm correlariũ. de foro cõpet.

c ¶ Post snĩaȝ. add eundẽ bal. in.l. p emptorias.C. sentẽ.resci. nõ po.⁊ ꝙ p Paul.d ca.in.l.j.C. de re iudi.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

q̃ iō sublato principali tollitur hoc cōsequens preterea hec non sunt separabilia q̃ vn⁹ possit restitui q̃ alter non. vñ sequeret q̃ minor haberet necesse restitui q̃ ius suū nō esset in sua ptāte qō esset incōueniēs. q̃ adde qō no. in. c. cōsti. in verbo nolle vti. de elec. in cle. q̃ de bo. auto. indi pos. cum vnus. Bal.

Preces puincie. Ordinarius pōt restituere minorē ēt cōtra sententiā predecessoris. h. d. ¶ In tex. ibi p̄ stat. palium iudicē appellatiōis. ¶ In tex. ibi, cōsequuntur. etiā p ipsum eundē iudicē. vt. l. pfec. ſ. eo. secūdū Cyn. q̃ sic est pacificare quoad effectū nō quoad iudicem vt. l. prefe. ſ. eo. ¶ Alo. qō par restituit contra sententiam paris, vel dic q̃ hic proprie non est par. sed idem officium. vt. ſ. eod. l. minor autem magistratus. Bal.

Additio Baldi.

Preces. Vide Jnn. de tex. ib⁹ fraternitatis. Alo. q̃ successor renocat factū p̄decessoris concor. de te. iure nostro. de rebus eorū q̃uis.

1 ¶ Snīa lata sup habilitate est quodāmodo lata sup statu.
2 Etas qualiter probatur.

De etate eius. Snīa lata super etate cā cognita ē p̄iudicialis in oib⁹ causis ex etate pēdētib⁹. h. d. Vel sic. Snīa lata super etate legitima, facit i⁹ apud oēs. ſ. vt oēs possint īnitti illi snie ℈ eū quē iudex pnūtiauit esse etatis legitime. h. d. q̃
1 est singularis hec. l. ¶ Alo. q̃ snīa lata super habilitate est q̃dammodo lata super statu q̃ importat p̄iudicium parti respectu omnium quia oēs possunt adherere illi sententie iste est intellectus glo. licet Jac. de ra. intelligit qō non porrigit nisi ad citatos saltem per generale pclama. sed tu dic qō nō porrigitur vt alīs obsit sed vt opitulet eis. aff. rt ergo gñale p̄iudicium minori: sed non aduersarīs. q̃ facit. ſ. eo. l. minor. nam ipse minor fuit in iudicio: q̃ nō pōt pretendere se non citatū. q̃ facit q̃
2 no. in. l. j. C. de his q̃ ve. eta. impetra. ¶ Scōo no. hic de etate probāda sup hoc dicit gl. qō snīa lata ex aspectu trāsfert onus probādi. vnde iudex pnunciando ex aspectu corporis pōt imponere onus. pbādi cui vult. si aut nō pnūciat ex aspectu incūbit onus. pbandi affirmāti nō negāti q̃ si vterq̃ vtī verbis negatiuis p̄sumit q̃ si minor scōm glo. Jac. dicit qō impossibile est qō due cōtrarie positiones sint ambe negatiue: nā ſ ℈ia ℈ vna est negatiua alia ex necessitate est affirmatiua nec debem⁹ cōsiderare modū loquendi: sed modum essendi. q̃ sentit q̃ ille q̃ dicit aliquē minorem intelligit negare ille q̃ dicit aliquem maiorem intelligit affirmare. ponit enim aliquem esse sed aduersarius ponit aliquē non esse. q̃ est negatiue etatis secundū Ja. dicit tñ quod per hoc non datur regula circa modum probandi quia qñ negatiua est eque p̄babilis sicut affirmatiua onus probandi incūbit negāti sicut affirmāti. dicit ergo quod aliqs valt admitti ad aliquod vt minor dō se. pbare minorem facit q̃ not. in. l. ſi vero. ſ. ſi quis pro reo. supra qui satisda. cogā. nec obstat qō aliqñ fuit minor: q̃ hoc solo cursu temporis mutat. q̃ iō non affert p̄sumptionē ex p̄terito in futurum. vt not. in l. ſi minorē te. C. eod. scōm Lambertum de saltuis. q̃. Cyn. in addi. q̃ adde oīno vide quod not. in mercurialibus super regula. infamibus. Itē vide qō not. in. l. q̃. ſ. q̃ obseruari. in ſi. glos. Et ℈ dicunt. C. de iura. cal. q̃ in spec. ſ postremo. in ſi. Bal.

Additio Baldi.

a ¶ Zidatri monij. vid dūm Alexā. ō imo. hic in pnc. q̃ eundem bal. i. l. ne natales de pba. aī additio. ad spe. ī d. ti. de in in tercesti. in ſ. p istūm matrimonij. q̃ qua. iter probet. vide Fran. are. in. l. ex facto. ſ. itē q̃ro. ī me. ſ. col. ō vulg. q̃ pu. q̃ qō ibi dici in apost.

1 ¶ Probatio non valet nisi parte citata.
2 Sententia facit ius apud omnes.

De etate. Etas est ad probādū cā cognita q̃ probatio etatis est p̄iudicialis nō in oībus causis depēdētib⁹ ab etate vide qō no. Jnn. de elec. cū dilectus. gl. q̃ si nō fecisset. An p instrumentū matrimonij a. pbet etas. dic vt in spe. de in inte. resti. ſ. quis autē. ℣. Sed eiusmodi erat scriptura. q̃ not. bene q̃ adde q̃ not. j. de excu. tuto. l. ℔. ſ. etas. q̃. l. iſ. C. de his q̃ veniam etatis impetrauerunt. Et est etas processus vite ab hominis natiuitate incipiens. vt. ſ. eo. l. j. etas est tēpus cōplectum. B. maiorē. vide omnino in spec. de sponsa lib⁹. ſ. postremo. in ſi. Causa cognita. no. nullā pbationem ℣ valere nisi parte citata vel p̄sente loquif hic generaliter de omni genere pbationis q̃ per instrumenta sic. iſ. q̃. ſ. create. ¶ Itē not. qō snīa facit ius apud oēs bi. q̃ probo. vt hic. Alīs causis, q̃libet p̄sumit esse citat⁹ legitime nisi hoc neget. C. si qs ignorem mi. l. j. ¶ In glos. volebat. vide oīno hic Ja. bu. Item oīno vide in mercurialibus in. c. infamibus. de reg. iur. per Jo. and. ¶ In glos. ibi, vel solus. Vide hic qō no. ſ. de interrogato. ac. l. de etate. in pn. vide in spec. de actore. post prin. ℣ si. ergo exci pis. q̃ ver. q̃ quidē excipif. q̃. C. de iura. cal l. ℔. ſ. qō ob. in ſi. glo. q̃. h. d ¶ In glo. que incipit. In cause cognitione. ibi debit iudex. Not. incūbere onus probandi cui iudex assignauit terminum ad. pbandū. vñ sis cautus quod assignet terminus vtriq̃ parti quatenus incūbit nō vni soli. q̃ tūc precise incumberet bi. pbatio. vide. q̃ no. in. ſ. q̃ obseruari. in ſi. gl. hoc verū si dēgnat ex aspectu. q̃ sic cā cognita. ¶ In ea. gl. ibi qd si vtercq̃ negatiue: q̃ si vna negat altera affirmat p locū a ℈ia. Preter ea illa est negatiua q̃ importat priuationē: Illa est affirmatiua que importat ens seu habitum huiusmodi, est. hoc dico q̃ non sum minor: nā affirmatiua dō dici: q̃ importat etatē q̃ sic ensin actu scōm Ja. bu. ¶ In ead. in ſi. dic q̃ vbicūq̃ qs vult venire ℈ factū suū vel alterius p̄o quo p̄sumat dō pbare etatem q̃ quam tale factum rescinditur. vt no. ſ. de arbi. l. ℔. q̃ per Jnno. in. c. innotuit. de eo qu. fur. or. suscepit. q̃. C. si minor se ma. de. ſ. al terius. vide omnino q̃ no. in spec. ti. de actore. ſ. j. ver. signifer. cipis. q̃ ver. quid si vtercq̃ negatiue. vide omnino. de rescriptis. teras. in cle. in glo. per hic. ne dicas. dic quod p̄sumitur maior quis fuisse tempore contractus nisi pbet ℣ium vel nisi fuisse vt minor. ar. l. optimam. vide qō no. ſ. ō reg. iur. l. qui cum dotē est no. vel n isi aspectus. q̃. vt. ſ. eo. minor. sed q̃ glo. dicit de pesum. q̃ olim minor dicit: non credo vtrū indistincte: q̃ non est verū si cōstat de initio tpis: sed si non cōstat p̄sumit minor: intra tēpus restitutionis si pbat de minori etate tpe actus. vt no. in. l. ſi minorē te. C. e. hec veniunt ad declarationē illius glo. non istius, scōm Petrum de treui. Bal.

Non oia. Extra querit hic nunq̃ filius emancip⁹ a patre possit restitui aduersus emancipationem dicūt qdā q̃ sic. Tu dic contrarium q̃ per emancipationem consequitur libertatem id est egressum tiam sui iuris aduersus quem non pōt restitui, vt. l. ex causa. ſ. pompo. ſ. eo. Cy. in addi. Additio Bal.

Non oia. ¶ In tex. ibi, amiserint. an minor possit restitui aduersus emancipationē: q̃ dic q̃ nō: q̃ mutauit statum. Et nec competit restitutio aduersus libertatem. Cy. Oneri. nunquid aduersus veniaz etatis restituitur. dic vt no. C. de his qui veniam eta. l. i. Bal.

Tiā. Et q̃ est in vtero currit p̄scriptio sed datur restitutio. h. d. Quero vtrū. l. ista sit correcta. Bl. sentit hic qō nō. q̃. C. de tēpori. in. restī. l. ea que. glo. quelibet p̄scriptio cōtrariū sentit. ſ. eo. l. intra vtile. in gl. magna. Sed hec vertor. q̃ sic no. q̃ deterior cōditio est existētis in vtero quā iam nati in cursu p̄scri. q̃ no. q̃ adde qō no. in Specul. ō p̄scri. quarta pte. ver. item no. q̃ ℔. q̃ in spe. de loca. ſ. nūc aliqua. ver. ex. q̃ facit. j. de in diē addict. l. ſi p̄dio. Etiā vide q̃ no. j. so. ma. l. ſi constante. ℔. q̃ intelige hanc. l. q̃ p̄scriptio fuit cōpleta ante quā minori queret dominij ius q̃ in hoc stat ratio huius. l. secundū Ja.

Additio Baldi.

Tiā. Et q̃ est in vtero currit p̄scriptio ſ restitutitur. h. d. Alo. q̃ currit nascituro p̄scriptio non currit iā nato. vñ lex vl. C. in qbus cau. in integ. resti. nō est necessaria. habet locū in nato non in nascituro. Et est rō q̃ anteq̃ nascat nō est dōs rei q̃ p̄scribit. vt in gl. ℈ Ja. bu. j. tit. ō. l. recte labeo. B. nascere. vide in ſ. de locato. ſ. nunc aliqua ℣ q̃. vide in spec. de p̄scrip. iiij. parte. Itē nota qō ℔. vide solu. ma. ſi const. ℔. i. Amisit. hic cōpleta fuit vsura prius anteq̃ minor nasceret ſm Pe. de treui. vide q̃ not. C. de temp. in integ. resti. l. ea que in gl. quelibet p̄scriptio. Bal.

Um q. Defensori minoris sine mandato non datur restitutio nec ipsi minori cuius non interest. h. d. q̃ iunge hanc. l. ad questionem quam feci in. l. illud. ℔. ſi talis. ſ. eo.

Additio Baldi.

Um q. ¶ In glo. q̃ incipit. ſ. sine mandato. Ibi, ſi antē. Aliqñ aliquis ℈ ius exime. vt ex cā immediata. vñ ius tale est ius in mele, extendēs saltem quo ad fundamentū: q̃ tūc illo iure nō pōt vti ℈ me. vt. l. cello filio. de leg. j. q̃ de excu. tu. multi. ℔. in cius: aliqñ ℈ ius ppter me: q̃ tūc aut illud tale ius venit p modū cōsequentis q̃ loquif lex hec. Aut venit p modū coequalis bñficij q̃ loquif de ℣tracta, si post mor. ℔. vlt. q̃. l. petēde. C. de natura. li. l. cū qs. Vide de vi q̃ vi ar. l. cum fide. ℔. vlti in gl. Et est casus q̃ appellatus pōt p̄sequi ℈ appellans renunciet. C. qñ p nō. non est necesse. l. omnē honorē. ℔. ñ. q̃ ibi p Cy. q̃. l. pe. de tēp. ap. per Cy. q̃ per Jnn. de appel. sepe. non ob. C. de app. ſi quis libellos. quia ibi res erat integra. vel non intererat tunc appellat. p̄sequi. Bal.

Utor. Bona fides tutoris nō p̄iudicat minori bñficio rest. tutōis q̃ p̄testato matris
1 mihil operat. h. d. ¶ In gl. vt nō. in ſi. ¶ † Nota q̃ protestatio matris nō infringit actum tūi vel tutoris: ergo coniuncta persona nō ℈ ius protestandi coniuncto rio nocet: q̃ faceret contra voluntatem domini.

Curato

Curator. Uenditio rei cõis minoris ꝛ curatoris ope restitutionis in integrũ rescissa quãrum ad minoꝛ intelligit tota rescissa si emptoꝛ vult qõ totus ℑctꝰ rescindat. h.d. ¶ In tex. ibi dãdas. s. ad ptiũ. ¶ Nõ. ꝙ si emptoꝛ nõ erat alias ℑctus ꝓpter rescissionẽ partis recedit a toto ℑctu. s. si plonis diuersoꝛ sumat originẽ. ¶ Scõo no. ꝙ rescisso cõtractu pretiũ debet restitui ab illis ad quos peruenit. h.d.

Additio Baldi.

1 ℑ Protestatio nõ valet qñ protestãs nõ hz legitimã cãm.
2 Protestatio nõ valet qñ factum habet in se dolũ.
3 Protestatio super incertis non valet.

Tutor. hil operãt qñ is ptestãt qui plonã nõ hz legitimã ptestãdi, ꝰ vt hic. Itẽ si hz. tñ is venit nomine alieno nec offert se paratũ facere fidẽ de mãdato. vt. j. depositi. l. si qs iniciat. ꝰ. de elec. cãm. in cle. ¶ Nã super mãdato põt legitime dubitari ꝛ errari. vt. j. õ publiciana. l. Papinia. in fi. ¶ Itẽ nõ valet ptestatio qñ ptestãs non hz verã ꝛ legitimã cãm, ᵇ vt. C. de rel vẽ. si fundũ. ¶ Fallit in nunciatiõe nouiopis ꝓpter cõtemptum ꝛ ptoris auctoritatẽ: ꝛ qꝛ est quocatio ad iudiciũ: qꝛ certa forma data est sup eius remissione. l. j. in pn. de no. opis nũci. † Itẽ nõ valet ptestatio qñ factũ hz in se dolũ. vt. C. de iniur. si nõ cõuictꝰ. ꝛ i. c. vlt. de homicidio. li. vj. Itẽ falsa ptestatio nõ vz. vñ si qs ptestãt se ẽ facturũ ꝛ postea facit ptestatio mãdatũ z tinet ꝛ iõ nõ vz. de z sti. cũ. ℳ. Itẽ ꝓ C. de cõdictio. ob cãm. si repetẽdi. nisi ex cã. vt puta si rõne iusti metus nõ esset intimata. vt. l. vj. ſ. celsus. de acq. her. ꝛ ibi ꝙ Dy. Adde qõ no. de reg. iur. in gñali. ꝙ Jo. mo. Itẽ no. ꝙ ptestatio vz cõcipi sup eo qõ est in fieri vel in futuro. exẽplũ denũcio me ẽ pgnãtẽ ꝛ sufficit. ptestatio. vt. l. j. de liber. agno. Si vo super futuro, emanat ant super consensu tñ: ꝛ tũc idẽ sufficit ꝙ ptestat. ꝰ dicat nõ z sentio ꝛ vlteriꝰ. ptestatio actꝰ ꝓualet. ꝛ si vteriꝰ dicit ꝙ incipit vle. ptestatio. ptestari, nõ tz actio. qꝛ caret consensu. Aut de ꝓpio soli. ꝰ ptestãtis: ꝛ tũc si ℑ dicit non obligat de nouo tz sup obligatiõe veteri bũ induceret morã. qꝛ ptestat. ꝰ hz ius ptestãdi. ℑ dicẽs nõ hz ius ℑ dicendi. de vsuris. mora.

3 ¶ Sup ꝑteritis no. ẽt nõ vz ptestatio sup incertis nõ ẽ claran tiꝰ animi motũ. de testamẽtis. heredes palã. s. tz ꝛ si notã. cũ si. ¶ No. ꝙ illo qõ sit. ptestatiõe ꝓmissa nõ intelligit clã fieri. C. de repu. vgo. vide de ista materia oĩno ꝛ plene i se. de emp. ꝛ vẽ. ℌ nunc dicẽdũ est. ℵ. vlti. no. vſq; in fi. ℌ. oĩno vide de pcu. c. i. i cle. itẽ ℌro. no. de ptestatiõe pḥibitoria. qõ no. Jo. de are. in. ℌ. li. j. de no. ope. nun. Et dic aut ius ptestantis ꝑcedit ptestationem aut nõ. Prio casu aut ius est ordinatũ ad rescissionẽ actꝰ q sit ꝙ ptestatio valet. ptestatio. l. virilis. ſ. si aduerit. de le ꝓstan. Aut nõtũ cõrit vtrum ptestatio inducat malã fidẽ: ꝛ dico ꝙ sic. vt. l. si fundã. C. õ rei vẽ. Aut vtrũ inducat cõtẽptũ. ꝛ dico ꝙ sic. l. j. de no. ope. nũ. Aut vtrũ sola ptestatio reddat actum nullum. ꝛ dic ꝙ nõ. vt. l. sicut. ſ. nõ vr. ꝛ. l. rem aliẽã. de ℑ hen. emp. aut ins ptestãdi nõ ꝑcedit. ptestationẽ vel actꝰ q gerit ẽ efficacior ꝙ ptestatio: tũc nil vz ptestatio. vt ℌ. ḋicta in ptestatiõe ad nõ dãdũ. vt. j. de lege. cõmiss. l. si. vel ad nõ faciẽdũ. Si aũt ad dandũ vel ad faciendũ nunꝯ arctat ptestatio nisi ptestatꝰ sit ptestãt obligatꝰ. vt. ff. de sol. si solutorꝰ. cũ si. ¶ No. ꝙ ptestatio q̃ succedit loco alteriꝰ actꝰ dz fieri eo rpe q̃ ille actꝰ vz als nõ vz. C. si pen. ap. l. iij. de no. ope. nun. l. de pu. ſ. si qs ipsi. C. de non nu. pec. aut. hãc ꝛelã. Pecunia. no. ad agẽdũ ℑ illũ ad quẽ pecunia pernit. adde qõ no. j. ad vell. vir ygou. j. cõmo. vñ q̃ritur ¶ In gl. q̃ incipit. si eo. in facto. ibi, vel dic veri. in. l. õ erare. ℵ. eo. ℌ intelligit ℑa. õ ra. q̃ad citatos saltem p gñale. pclama non q̃ad extraneos hz Bull. Alĩ gñalit intelligũt qꝛ nõ est ℌ in pcessu. hz qꝛ sic disponit in oiꝰ casiꝰ i qbꝰ snia ius facit. nam als ẽt q̃ad extraneos citatos q nõ habẽt ius in. pcessu snia nõ faceret ius cũ q̃ad eos ꝓbationes recepte fuerũt lit. nõ cõte. vt dic aut loquimur in diffinitiua ꝛ verũ dicit glo. Aut in interlocutoria lata ex aspectu tunc nõ nocet nisi inter partes nõ q̃ad oẽs. arg. C. de legibus. l. leges vt gñales. hoc casu snia lata circa vẽditionẽ nõ nocet ei q emit nõ citato. vt no j. ti. ℌ. cũ miles. ſ. j. ꝛ hic si est lata in ℑ dictorio in dicio nisi ꝛ consuerit ꝛ dz pars citari. Illã q̃ꝛ ferẽ non in ℑ dictorio indicio. vt q̃ in datione curatoris index ꝓnunciat aliquẽ minorẽ ꝛ dat ei curatorẽ tũc nõ nocet alteri. arg. de adop. nam ita diuus. Bal.

Minor se nõ. hic ꝙ etiaz vna clausula in qua minor est lesus põt tolli de cõtractu remedio restitutionis. hoc dicit.

1 ℑ Restitutio intelligit fieri in primitiuum statum.

Unus Actio restituta ẽ einsdẽ tpis restitutionis cuius erat ante amissionẽ h.d. ¶ In tex. ibi decẽ dies. ad intẽtãdã actionẽ ꝑscriptionẽ interrũpẽdã. ¶ Not. qõ restituto minore qui nominauit obligationẽ alteriꝰ ꝛ restituit creditori i verum debitorem hoc verum nisi restituatur minor ꝓpter dolũ creditoris qꝛ creditor est idigꝰ restitutiõe ꝓpter suũ facinꝰ: vt l. si titius ꝛ seia. j. de fideiuſ. ꝛ. l. q res. ℌ. huic applicat. j. de so. ꝛ arg. ℵ. e. l. papinia. eguli. in rõne sui. ¶ † Scõo not. ꝙ restitutio intelligit fieri in ꝑmittiũ statũ tã quoad ius quam quoad tempus vñ rescissoria est einsdẽ vite cũ originali actiõe. Si aũt ille prima actio erat ꝑpetua tũc rescissoria nõ est adeo ꝑpetua ſz durat anno vtili. vt. j. de actẽ. ꝛ ob. l. in honorariis. ℌ. hz cum. ꝛ per Dy. insti. de act. ℌ. rursus. ¶ In gl. ꝙ constanti. in fine. ista glo. dicit qõ naturaliter obligatus non restituit. vt. ℵ. de neg. gest. l. ij. ℌ. pupillus. itẽ dicit in hoc vltimo casu pupillus nouando obligat naturaliter qõ nõ ẽ verum. qꝛ nullo mõ per viã intercessionis secũdũ Jac. de raue. vt. j. no. de admi. tut. l. tutoris. ℌ. ab eo: ꝛ ideo tũc nõ fieret nouatio ipso iure ex quo obligatio nouans nulla est hz ex naturali sola ꝓsit fieri nouatio. vt in. ℌ. ꝓterea. insti. quibus modis tol. obl. ¶ In gl. scilz tpe. ibi, ex tempore. vide in. c. j. de restitutio. in integ. in cle. ¶ In ea. glo. ibi, tino. s. agitur cõtra minorem. ¶ Econtra ob. de do. cau. mor. l. ꝙ debitori. sol. ibi loquit in actione subrogata: hic in actione restituta que est eadem cum prima. ¶ Scõo oppono qꝛ vñ interrupta ꝓscriptio agnitione debiti. solue. vt no. j. de solutionibus. l. cum quis pro eo. Bal.

Additio lec. vacan. l. si res. Bal.

Si res Sed pone qõ minor cũ iuramento vẽdidit seruũ ꝛ tradit an transtulit dominum: ꝛ vꝛ qõ non. iuramentũ esset ꝑsonale. ¶ vñ successor minoris poterit vendicare. extra. de iure rein. rã. veritatis. per Inn. dic qõ dominiũ est trãslatũ. nã cũ iurauerit dare ergo dominiũ trãstulit alias esset ꝑiurus. vñ cũ lex velit obseruare iuramentũ: ergo facit habilẽ minorẽ ad dandum. qꝛ nõ intelligit ius arctare minorẽ ad impossibile. nec obstat ꝙ iuramentũ est ꝑsonale: qꝛ verũ est re integra ſz facta ꝛ executiõe reali. vñ dic aut minor ꝓmittit dare vel facere: ꝛ sic affirmatiue: ꝛ hz locũ dicta distinctio. aut nõ facere: ꝛ tũc semper hec res est integra si nõ fit. ꝛ ideo iuramentũ tũc nõ arctat heredẽ. Exemplum in eo qui iurauit nõ repetere ꝓfuras. d. c. veritatis. vel dic melꝰ ꝙ iuramentũ non transit in heredẽ quantum ad obligandũ heredem ad perimũ ꝛ ita loquit Inn. sed bene trãsit tã ꝙ confirmatorium ꝛ validatorium contractus.

a ¶ Prote stãdi. adõ eundẽ bal. in. l. maior j. õ rescin. vend. vbi ẽt viõbar.

Additio lecture vacantis in. l. iunius. Bal.

Iunius Vide Inn. extra. e. c. ñ. Actio. post restitutionẽ, einsdẽ vite est cuiꝰ erat ãñ eius amissionẽ. h.d. contra. j. de do. can. mo. l. qõ debitor. sed ibi est nouatio hic est restitutio que sui natura non anget nec minuit sed in pristinũ statũ reponit. ꝛ sicut quoad rẽ sic quoad tpm vt hic. ¶ Itẽ oppo. ꝙ interrupta sit ꝓscriptio agnitione debiti. Sol. hic minor non fuit adhibitus a debitore ad promittendum pro eo: sed fuo motu promisit, sicut no. in fi. de sol. l. cũ quis. ℌ. si qs. vel hic vi restitutionis non natura agnitionis. Et vide differentiã inter restitutionẽ ꝛ ꝛcessionẽ. vt no. C. de diuer. rescrip. falso. Et adde ꝛ omnino vide qõ no. in. c. j. de rest. in integ. in cle. Bal.

b ¶ Per sonale. adde eñdẽ in. l. gñalit. ℌ. õ pac. ꝛ ꝙ ibi dixi in apost.

c

¶ De capitis diminutione. Rubrica.

Pertinet ¶ Isto. argumẽtũ de ingresso monasterium qerat debitor monasteriũ. nã videt ꝙ ipso ingressu ℑ funditur actio. hoc dicit. Amissiõe. ℑ tex. ibi interdictiõe. j. eo. l. amissionẽ. j. respons. cuius vestigiũ remãsit hodie circa excõicatos: ꝛ ideo ex a ligno excõicati equiparant deportatis. vt nota. instituta de capitis dimi. ℌ. minor. Bal.

1 ℑ Rebellando quis efficitur hostis sue ciuitatis.
2 Snia iudicis vel legati equiparat cõsuetudim siue statuto.
3 Rebellis quis proprie dicatur.
4 Statutũ dicens ꝙ bannitus possit impune occidi an valeat.
5 Deportati ꝛ banniti ciuium appellatione non continentur.

Admissione. ℌ. qui defi. Lapite minuñ q hostiũ vt deportatoꝝ nũero aggregat ꝓpt snĩam hois vt legis. h.d. ¶ Isto. qõ rebellãdo qs efficit hostis sue ciuitatꝫ ꝛ statꝫ ꝙ est ꝓnũciat rebellis ꝑ iudicẽ vl reformationẽ ex tũc definit ẽ ciuis. vñ iura municipalia ex tũc a mõ ñ patrocinãt. ¶ † Scõo not. ꝙ equparant snĩa indicis vl legatis formatiõi vl statuto vt hz vnã lec. Itẽ not. ꝙ deportati equparant hosti. dicit gl. i. ℌ. relegati. ꝙ idẽ in bannitis qꝛ equparantur deportatis: qñ hoc importat natura criminis ꝛ genꝰ pene puta qꝛ exulãt adẽptis bonis, sed Jaco. de are. dicit qõ ista equiparatio ꝑcedit quãtũ ad beneficia sue ciuitatis: ſz nõ quantum ad ius commune, vnde dicit ꝙ non ꝑñt bannitꝰ vti iure municipa. sed possum vti iure cõmuni vt notatur per eum in. l. ex fa-

a ¶ Jn.l.ex facto.⁊ ibi dẽ vide.d. alexã.đ i mo.i.vi.ver. extra gl.tã git hBar. cũ concor. ibi ꝑ eũ si gnatis:⁊ i. l. si cũ do tẽ.§. si pñi. in.j. colũ.i fi.in ver. an bãnitus.j. sol.ma.⁊ adđ eã i.l. j:C.đ he.i sti.⁊pau.đ ca. in cõst. xxxiij.inci. omisso or dine.⁊ do. Alexã. in ɔs.cxvj.ij. parte.

a cto⁹.j.ad treb.Bar.dicit hoc esse verũ si bannito esset indictum bellũ: q: põt impune offendi:nã iste est hostis sue ciuitatis per belli indictionẽ. ⁊ dicit ꝙ lz iste de iure cõi succederet agnatis vel cognatis:tñ nõ põt actionẽ mouere in ciuitate vñ exulat.vt no.in.l.sed si.§.si dum decretum.j.titu. j. nam videtur positus extra ꝓtectionem cõis.i.sue ciuitatis.facit qđ not.Cyn.de accu.l.reos.⁊ in.l.j.C.de natu.li. Si aũt non est ei indictũ bellum tũc patrocinabitur ei etiã ius municipale: q: pena banni non est extendẽda ad casum omissum.prestat argu. supra titulo.j.l. papi exuli,Nec ob.qđ dicat qđ potestates ciuitatis nõ põt deportare:q: verum est vera deportatione sed bannũ capitale est quasi deportatio quantum ad iura illius ciuitatis facit qđ not. C.de heredi.inst.l. j. Si predicta theorica Jacobi est vera sequtur qđ pater bannitus retinet filiũ in potestate q: hoc cõpetit de iure cõmuni non de iure municipali. Cuius contrariũ dicit glos.in.§.relegati. Eodẽ modo videt ꝙ duraret legitimus administrator vel tutor.Sed cõtra no.in l si tu.reipublice.de tu.⁊ ra.di.per Jac.Jtẽ sequeret qđ bannitus possit institui in testamento solenniter facto scdm ius cõe non dico scdm ius municipale.de hoc no.per Jac.j.de bo.pos.l.edicto.⁊ adde quod no. in specu.de do.inter vir.⁊ vxo.§.fornatis.ver. quid si vir.⁊ đ ꝑcu.§.ratione quoqꝫ constitutus.circa princ.⁊ de coniuncta per
3 sona.circa finem. ¶† Jtem not.qđ ꝓprie dr rebellis qui pmo erat ciuis vel subditus. vt in gloss.parua ⁊ iste ꝓprie incidit in crimen lese maiesta.vt no.Paul⁹ de re iudi.c.pastoralis.in clemen.hoc tamẽ nomẽ rebel. qñqꝫ ponit large ꝑ quolibet inobediente.vt.no.in.l.si certarũ.§.si.de mili.testa. ¶ Jn gl. antiqua litera.ibi,alicuius.no.quomodo per.l.specialis ꝑsonã põt iudicari hostis ⁊ rebel.⁊ banniri ⁊ priuari ciuitate ob delictum. ¶ Jn eadẽ glo.ibi amittat: istud verbũ non sonat in preteritũ de necessitate nisi adijceret ipso facto:⁊ tunc dr canon late sententie qñ non requirit snia hois: sed quãdo requiritur sententia hominis non dicitur canon late sententie.qđ not.⁊ hãc glo. raro inuenies alibi.vide per Archi.lxij.di.in synodo. ¶ Quarto vtrũ dicat vere deportat⁹ vbiqꝫ locorũ. ⁊ dic qđ sic. q: sicut excõicatus ab vna ecclesia est excõicatus ab omni eccl'ia.vt no. ff.de postu.l.ex ead.quia ecclesia non diuidit se: ita deportatus ab vna ciuitate deportatur ab omnibus:q: imperium similiter se non diuidit.⁊ per hoc patet qđ deportare proprie ad solum principem pertinet vel senatũ.Cyn.in addi.nã inferior nõ posset deportare extra suũ territoriũ. facit.l.illicitas.§. qui vniuer
4 sas.ff.de officio presidis ¶ †Scdo querit vtrum valeat statutum qđ bannitus possit impune occidi quantũ ad res non est dubium qđ istud statutũ valeat.argu.j.de alea.l.j.§.qđ autem. sed an valeat quantũ ad homicidiũ licite perpetratum videtur qđ nõ:q: illud statutũ est rei turpis.vt.l.si plagij.de verbo.ob. ⁊ contra ius diuinũ.vt.l.non occides.⁊ hoc tenet Hosti.in ca. si.de cõsue.veritas est in cõtrariũ:q: iste qui occidit dicitur minister iudicij.vt.l.accusationis.C. qđ me.causa. nã lex hoc frequẽter permittit propter immanitatem criminis.vt.l.j.C.quando li.se sine iu.vin.C.de his qui ad ecclesias cõfu.l.si seru⁹. ¶ Jtẽ q: ille bannitus dr hostis qui potest impune offendi. ff.đ dolo. l.j.§.non fuit.⁊.j.de reli.l.minime ⁊ ita determinauit mar.de fa.
5 ⁊ tangit hic Cy.in addi.⁊ ita seruat de ɔsue. ¶ †No. ẽt ꝙ deportati ⁊ banniti nõ ɔtinent amodo appellatione ciuiũ ⁊ adđ. j.de pollici.l.pollicita.⁊.l.ex facto ꝓponebat. de here. insti. no. etiam hic ꝙ ille q abest ꝓpter bannũ intelligit esse defunctus. qđ facit ad statutum.de extimis ⁊c. Bal.

b ¶ A familia. vide sali.in.l.si.C. de male. ⁊ ma.⁊ Ange.in.l.ij. §.transfugas.vbi ẽt ꝑ bar.j. de sica. ⁊ an. ar. in trac. male. ver. fama i materia captaret.

Nunc recipiendũ. Publica officia ꝑ minimã ca.dimi. non pereunt.h.d. loquit de officio publico authoritate ⁊ vtilitate lz đ publica autoritate tñ loqt.l.tutelas.j.eo. Additio Baldi.

Pertinet. ¶ Jn tex.ibi,puenerũt.vt.C.ad l.iul.de vi.l si tutore.⁊.j. de fideiuss.si debitori nal'e.vide qđ no.j.de fideiuss.vbicunqꝫ Minut⁹.vide in aut.de nouatio. in prin. vide i spe. de reo.ver.sed an monachus.⁊ ver.sz nũqd ꝑ cõmis. Bal.

Additio lecture vacantis in.l.Libero.

Liberos. ¶ Jn tex. ibi, seruilem cãm. ex hoc no. qđ emancipatio est quedã alienatio siue manumissio. Quia seruile.No.non põt caput amittere.qui capite caret.⁊ no.qđ vbi nõ est heres ibi nõ cadit priuatio. Bal.

Additio lec.vac.in.l.amissione.Bal.

1 ☞ Tabellio licet neget tñ instrm facit presumptionem.
2 Bannitus iura ciuitatis amittit.
3 Frater an possit interficere fratrem bannitum.

Amissione. ¶ Jn tex.in.§.qui deficiunt. Questio talis est. Titi⁹ filius famí. solẽniter posit⁹ est i bãno tanꝙ homicida: pr̃ titij instituit sibi heredẽ illũ titium ⁊ mortu⁹ est ille filius ⁊ cã donationis cessit iura ꝓcuratori marie sue auie que debebat in dicta hereditate ⁊ in bonis filie testatoris tenere bona:maria vult experiri de illis bonis ɔ filias testatoris ⁊ scias qđ ex .l.municipali extãte filio filia nõ succedit: sz dz dotari a filio.Jtẽ scias ex.l.municipali bãnitus hr̃ ꝑ confesso ⁊ veniẽs in fortiã cõis decapitat ⁊ qrimonie eius non audiunt. Vñ ɔ mariã excipit.primo qđ ille filius bãnitus non põt esse heres quia nõ capax q̃si deportat⁹. Jtẽ ꝙ nõ valet cessio:q: fili⁹ nõ sciuiscuerat.vñ nullũ ius habebat:⁊ ideo nullũ transtulit. Jtẽ q: bãnitus erat ⁊ nõ habebat ius efficax ⁊ liberum imo implicitum ⁊ ihabile ⁊ sic nõ potuit cedere nisi quale habebat. Jtẽ ɔ mariã obijcit qđ nõ pt experiri sine ɔfessiõe sibi facta a ꝓcuratore. Jtem ꝙ pretendit cãm lucratiuã ⁊ ideo obstat sibi exceptio ex ꝑsona authoris. Jtẽ obijcit qđ testam̃ ex quo petit se immitti non erat scriptũ manu notarij nec presumit aliqs notarius cũ hoc nõ sit a natura sz ex accidẽti. Jtẽ dr ꝙ habẽt filie iustã cãm retinẽdi bona nisi dotent ẽm formã statuti. Nunc querit quid iuris. Sol. saluo meliori cõsilio mihi Federico de schalis legũ doctori vr̃ ꝙ iste titius quo ad veritatẽ licet sit bãnitus ꝑ homicidio nõ sit deportat⁹ nec habeat pro deportato ⁊ qđ inducit insti.qbus modis ius pa.po.sol.§.pari rõne.dico qđ aperte demonstrat cõtrariũ.nã ibidẽ dr qđ ille cõparat deportato qui bannitus est de tali maleficio de quo ẽm.l.deberet perdere ciuitatẽ vel bona vel ẽm consuetudinem vel statuta ciuitatis ⁊ ex hac.l.non perdit bona.C.de bonis dãnatoꝝ.aut. bona. Jtẽ ex statuto nõ perdit bona. nã pene bãnitoꝝ ex forma statuti sunt certe ⁊ limitate inter quas nõ est amissio bonoꝝ. Jtẽ esse bãnitus ex forma statuti est quoddã qd,qđ est ɔtra cõia iura ⁊ eidẽ bannito nullã penam imminere dico is ⁊c. quatenus declarat forma statuti:nam cũ iste exbannitus sit ɔtra iura cõia non est ad ɔsequẽtias ꝓtrahendũ ff.de legib⁹.qđ cõtra rationẽ. ait in statuto nõ ɔtinet qđ habeat ꝑ deportato: sed alie pene sunt in eo statute vñ stabo cõtẽtus. Jtẽ ipse bãnitus est a defensore ciuitatis vel a preside ꝓuincie q deportare nõ põt.vt. ff. de le.ij. l.j.§.deportatos.qũo posset deportatis assimilari: Jtem q: certum est absentẽ neminẽ deportari vel in tantã penam damnari. vt.ff.de penis absentẽ.C.de accus.absentẽ. Jtem q: manifestissime legit eũ esse registũ ⁊ annotatũ.vt ff.de requi.reis.l.j.§.ij.⁊ vlti.⁊.C.eo.per totũ.vbi dr ꝙ nec infamia notat lz eius opinio sit aggrauata.C.de requi.re.l. vlti. Cessant ergo in eo oia iura q loquunt de capitalibus criminib⁹ ⁊ nõ de capacibus. q: iste capax est cũ nõ sit deportatus nec assimilet deportato. Potuitqꝫ cedere iura sua ⁊ trãsferre in quãcũqꝫ ꝑsonã. dicat aliqs ipe nõ adiuerat hereditatẽ q: cedẽdo iura hereditaria ipso facto declarat animũ suum ⁊ gerit ꝑ herede.de acq.heredi.gerit.nec dicat aliqs ꝙ iura sua essent implicita imo erãt explicita ⁊ expedita sicut sunt in furioso q ꝓpter furorem experiri nõ potest.⁊ tamẽ curator eius ⁊ successor põt experiri. ⁊ sicut q hz iura cessa annotato. Nec dicas tu qđ per ꝓcuratorẽ hui⁹ auie nihil potuit ei queri.C.per quas ꝑsonas.l.j.q: ɔfiteor ꝙ si in confessione facienda gestabat procu.⁊ cedens vel cedens tñ qđ querent auie iura tunc ei tñ querunt.ff.de dona.qui in donatione.si hoc nõ fuit cõfiteor ꝙ ꝓcurator tenetur cedere iura ipsi dño vt. ff. de acq.pos.possessio quoqꝫ. Nec dicas tu qđ auia q agit ex titulo lucratiuo repellat ꝓpter vitium sui authoris. ff. de except. doli.apud celsum.§.si qs aũt ex causa legati.q: illud habet locũ in vitio adhibito ⁊ circa rẽ querendã. At hic in hereditate querẽda nullũ vitiũ est cõtractum qđ hoc sit verũ satis exprimit.C. de acqui. pos.vitia.nec dicas tu ꝙ hec auia que petit se immitti in possessionẽ ex forma legis edicto repellatur quia testamẽtum est nuncupatiuũ.q: hec opinio est reprobata.C.de fideiusso.l.fina.nec dicas tu qđ tabellio qui fecit instrumentum negat esse tabellio:q: debet cedi dũmodo sit instrumentum in forma publica.vt no. Azo in cor.aut.de fide instrumentorum.vbi vide
1 qđ intelligo si tabellio inueniat in statu tabellionatus. †Nota qđ licet negetur tabellio tamen instrumentuz facit presumptionem in specu. de satisdatio.§.viso.ver.sed qualiter põt.vide qđ notat Cy.in.l.cõparationes. in fine. de fide instrumen. ⁊ Guil. in.l.barbari⁹.disput.cõtra.Et incipit qđ ego produco.⁊ ibi assignat inuenies dispu. Confiteor tñ quod filie testatoris possunt obijcere huic auie sicut obijcerent fratri earũ a quo auia habet ius cessum dicendo vtimur retentione cõtra te nec restituem⁹ tibi nisi dotes nos ẽm formã statuti vel si sunt inhabiles tunc ad nubendũ caueatur de eis dotandis.C. etiã ob ci.pecu.l.j.de cõdicti.indebiti.si nõ sortẽ.§.si certum. ff. de iudicijs. in omnibus.Federicus de scalis egregius legũ doctor:⁊ adde qđ scriptum reperio in.l. illicitas. §. qui vniuersas. ⁊ supra de origine in.l.ij.⁊.j. An exceptio bãni impediat cõtestationẽ litis. An ꝑ procuratorẽ possit opponi. An bannitus dũ stat captus a fa
b milia[b] possit occidi.an bannitus post satisdationem ⁊ ante exceptionem de banno possit occidi. vide questio.dispu. per Ja. de are.⁊ incipit in statuto ⁊ consuetudine ⁊c. An exẽptus de banno possit de iniuria sibi interim facta vel ex ɔtu interim inito

finito agere.⁊ qd est dicere bānit⁹ qd desidatus qd forbānit⁹,
⁊ an hosti cōparant̄: vide in.q.dispo.p Ja.de are.q̄ icipit sta
tutū ibi ēt ponit an exbānitus possit dici rebellis meus.¶ §.
Qui deficiūt. Deficere, dr q hostiū vel deportatorū nūero ag
gregat̄.h.d.ar.qd bānit⁹ desinat eē ciuis sue ciuitatis.⁊ sic re
psalie cōcesse ꝯ ciues nō ligāt bānitos.† Itē no.bānitū amit
tere iura sue ciuitatis. Item ar.ꝙ bāniti dicunt̄ defecti ⁊ si ex
formalstatuti ville sit diminuēdū on⁹ p defectis seu exbanni
tis isti dicunt̄ defecti. Et vide.q.Old.q̄ incipit,titi⁹ fecit pa
cē cū sempronio. Quid deficiūt. vide in Spe.de pcu.§.rome.
quoq3 cōsti.v.j.⁊ in spe.de cōuic.p.in fi. Dicunt̄.vide in spe.d
do.inter vir.⁊ vxo.§.for.v.qd si vir.¶ In tex.ibi,vt ciuitatē
amittāt.i.ea q̄ sunt iuris ciuilis.vbicūq3.qꝛ sicut excōicatus
ab vna ecclīa est excōicatus ab oī ecclīa: qꝛ nō diuidit se eccle
sia. Itē deportatus ab vna ciuitate deportat̄ ab oīb⁹: qꝛ impe
riū sil'r se nō diuidit: ⁊ p hoc ptz q̄ deportare solū ad pncipē
vel senatū ptinet. Cy. qꝛ ali⁹ nō posset deportare ꝙ extra terri
toriū eēt deportatio inflicta. Illa rō male ꝯcludit, vt ptz i ex
cōicatiōe. In tex.ibi,s3 hi ⁊ quos. No.ar.ꝙ v3 statutū vt bā
nit⁹ possit occidi^a ex cā.s.ppter bānū.facit.l.marito.d adult.
1 ⁊.C.q̄n vnicuiq3 liceat se sine iu.vindicare.l.j.⁊.ij.§.j.⁊.j.d reli.
l.minime. Itē qꝛ iuramētū repsentat rēpublicā ⁊ ille q offen
dit magistratū offendit rēpublicā: qꝛ magistrat⁹ est psona re
psentata.vn̄ qꝛ fuit cōtumax ⁊ rebellis ⁊ hostis reipublice vt
hic.⁊ pprie iste q interficit bānitū vr̄ exeq penā in statuto ꝯtē
tā,⁊ cōmissa est sibi executio ſm Ja.de ar,¶ † S3 nūqd frater
3 possit interficere fratrē bānitū dicto statuto.⁊ Dy.vr̄ dicere
qd nō.j.de adul.adulteriū.§.si liberto.sed ꝯ videt̄ qꝛ si bānit⁹
equarat̄ reipublice,⁊ filio l3 iterficere patrē hostē reipublice.
vt.d.l.minime.ergo ⁊c.nō ob.dictus.§.si liberto.qꝛ nō omnez
adulterū l3 occidere sed vilē.sed patronus quo ad libertū nō
est vilis.⁊ ideo ille.§.nō obstat. Cy. Baldus.

1 Qualitas persone est consideranda.

Tutelas. Officiū tutele delatum sub noīe naturali nō finit̄ minima ca.di
minu.tutoris sec⁹ si sit delatū sub ciuili noīe agna
tiōis.qꝛ tūc finita agnatione finit̄ offm̄.h.d.¶ In
textu.ibi,iure alieno.i.iure agnatiōis Cy.ſm gl.⁊ diuide hāc
l.vsq3 ad.§.liniaꝶ in tres ptes.pmo ponit regulā ⁊ exceptio
nē.scdo ifert.pmo ex regl'a.scdo ex exceptiōe. Tertio ponit rō
nē diuersitatis.scda,ibi, igit̄.tertia ibi,eadē rōne.exceptio,et
exce.illatio.regle ibi,igit̄.illatio exceptionis,ibi,sed legitime.
¶ No.ꝙ refert sub q̄ appellatiōe res designet̄ qn̄ rō iportat
1 finalē rōnē.⁊ facit.j.de fideicō.li.l.luci⁹.¶ † Itē not.ꝙ q̄litas
psone ē ꝯsiderāda et mutata q̄litate psone q̄ regrebat̄ ad exe
cutionez officij expirat offm̄. vn̄ si cā eēt cōmissa canonico ec
clesie cathedralis sub noīe canonicat⁹ q̄si desineret eē canoni
cus expiraret offm̄.nā ista q̄litas iportat cām successiuā, non
momētaneā.⁊ iō ea cessante cessat effect⁹.⁊ ꝙ no. Cyn.in add.
iuxta pdicta de legi.tu.⁊ de epis.⁊ cle.gn̄alr.⁊ p gl.s.de cōstit.
pecu.l.nec eīn.de leg.ij.l.titia scio.§.vsuras.per Jac.in glos.l.
alia quā ibi:vel dic hec vera ſm Ja.de ra.⁊ Cy. Extra not.qd
hec.l.nō loquit̄ de actione sed de officijs ad q̄ non ptinet di
ctū pretori.vt.s. eo.l.amissione.§.fi. Baldus.

Si libertate. ¶ No.ꝙ p hoc edictū n̄ restituit̄ actio in seruū nec in deportatum
rō pmi,qꝛ seru⁹ nō pt subijci oneri alicui⁹ actiōis,sit tn̄ missio
in bonis,⁊ idē eēt dicēdū in ingresso monasteriū.facit qd not.
de pe.leg.l.si peculiū.rō scdi qꝛ nud⁹ exulat.vn̄ obligatio sua
trāsiuit cū vniuersitate bonorū in fiscū.vt.l.lysias.C.d fideiu.
⁊.C.ad.l.iul.de vi.l.tutoris.⁊.l.capitis.j.de fideiuss.h.d. iste.§.
Baldus.

Additio Baldi.

Tutelas. Uide oīno qd no.Cy.de legi.tu.
l.fr̄.⁊ no.ꝙ hic nō loqt̄ de actio
nib⁹ s3 de officijs finiēdis ad q̄ nō ptinet h̄ edictū
vt i iure alieno.i.vt agnatis sub ꝯsideratiōe hui⁹
q̄litat̄, q̄ dr agnatio,⁊ alieno.i.ab agnatiōe vl' dic a iure agna
tiōis alicuiu⁹ de cui⁹ tutela agit̄ deferunt̄ iure deferētis si nō
eēnt emācipati.⁊ pmo no.ꝙ n̄ accidit hr̄ditas⁊ tutela.¶ Itez
no.ꝙ refert sub q̄ appellatiōe designent̄.et ppter hoc differt
inter.l.xij.j.ta.⁊ al's.ll.facit de stip.seruo.l.si seru⁹ cōis. Cyn,
nā aut designat̄ ex psona simpl'r aut in eē qualificato. Si legi
time.vid Ja.in.l.si tu.reipu.de tu.⁊ radi.vide Ja.de leg.ij.ti
tia scie.§.vsuras. Ex nouis aūt vide Gui.j.de cōsti.pec.l.nō
eīn.⁊ no.hn̄ vide oīno p Cy.C.de epis.⁊ cle.gn̄alr.vide Ja.de
le.ij.titia.§.vsuras.§.si libertatis.vide.j.d fideiu.inter eos.§.
fi.⁊.l.capitis.⁊.l.vbicūq3 p Jac.⁊.l.si tutor reipublice.de tu.et
ra.di.p Jac.vide Ric.in.q.dispu.q incipit nouo iure amissa.
vid in.c.pastoralis.ad fi.in gl.ar.ad hoc de re.iu.in cle.¶ Itē
glo.sc3 alia q̄p ibi ⁊ da exēplū ⁊c. Exēplū de.l.vell.nō est verū
qꝛ lex vell.nō dat hr̄ditatē s3 cōsulit testāti habēti nepotez ne
rūpat testm̄.¶ Itē exēplū de.l.corne.nō est verū: qꝛ lex corne
lia nō dat hr̄ditatē,s3 remouet ipedimētū ppter suā fictionē
vt fingat̄ mortu⁹ pma hora captiuitatis.vt.l.lex cor.j.de te.
¶ Itē nō est bonū exēplū de sena.ꝯsultis tertu.⁊ orficiano.qꝛ
l3 noceat ad hr̄ditatē nō tn̄ ad tutelā d iure isto nō ad moīa
lē. Et ppterea Jac.de ra.oīa ista exēpla reprobat.⁊ dt ꝙ hoc
loquit̄ de qbusdā legib⁹ ⁊ senatuscōsultus q̄ vocabāt aliquez
ad hr̄ditatē q̄ nō habem⁹ hodie: sicut al's fit mētio de legib⁹
q̄s nō habem⁹ in multis locis.vide in spe.de inquisi.§.viden
dū.ver.qd si pendēte. Itē p hoc ꝙ hic dr qd perdit̄ tutela le
gitima capitis diminutione,ratio est qꝛ h3 effectū successiuū;
qꝛ de die in diē exercet̄.sic ⁊ iurisdictio h3 effectū successiuū.⁊
ppterea dic ꝙ si canonic⁹ ecclīe cathedralis cui pōt causa de
legari p decretalē renūtiet vl' puector iure canonicat⁹ postq̄
cepit in cā sibi delegata p papā pcedere ꝙ desinat esse iudex.
qꝛ rō cessat quare cā erat sibi cōmissa q̄ cā h3 effectū successi
uū sc3 iurisdictio sicut in tutela vt dixit Cy.argu.cōtra.de re
bus dub.si cognatis.sed ibi qualitas verbi importat solā de
mōstrationē hic in hac.l.importat cā3 finalē.in pposita vo q̄
stiōe importat qualitatē substātialē.et p hoc reprobo qd not. a
Cy.in.l.pl3.de sacrosan.ec.in pen.q.nā dictū Petri p.l.si co
gnatis.nō pcedit qꝛ aliud est in demōstratione psone.vt ibi.
aliud est in cā qua cessante cessat effect⁹ ꝯct⁹.vt in fi.facit.j.de
diuor.qd ait lex.vide Cy.ti.ab silla.minori. Uide similez.q.in
materia prorogatiōis iurisditiōis in spe.de cōpe.iudi.adi.§.j.
v̄si.qd si duo pſti.⁊ w.s3 qd in dele.¶ In tex.ibi,⁊ nisi insoli
dū.vide qd ⁊ qd de ingressu monasterij.qd plene not. Inn.de
pba.in pn̄tia.¶ In tex.in fi.ibi,nud⁹.nū qd saltē camisia si
bi reseruabit̄: dic ꝙ sic ſ3 Gul.nō tn̄ est sua s3 fisci.vt h̄.¶ S3
pone,titi⁹ cōmisit homicidiū iā est ann⁹,postea acqsiuit mul
ta, deinde est deportat⁹,vtrū medio tpe acq̄sita cōfiscabunt̄:
dic ꝙ sic.qꝛ hic dt ꝙ nud⁹ exulat.¶ Itē no.nudū ampli⁹ nu
dari nō posse.⁊ adde qd no.j.e.ti.⁊ si qua militi.§.j.⁊ vide Cy.
in fin.C.de nau.fenore.cū pponas.in addi.⁊ vide in Spe.de
cōpe.ind.addi.§.j.v.qd si aliquis sens̄. An per bānū pater p
dat legitimā administratione dico ꝙ sic.nisi ⁊ sicut tutor tu
telā.qd dic vt.l.si tuto reipublice.de tu.⁊ ra.distra.p Ja.ra.et b
b dic vt.d.l.de ho.dā.an bannitus possit heres institui.^b dic vt
not.in.l.edicto.de bono.posses.per Jac.Are. Baldus.

1 Jus dotis nō corrumpit̄ per emācipationē filie dotate.
2 Fauor dotis propter bonum publicum est introductus.

Eas obligationes. Actio d do
te capitis di
minu.nō tollit̄,qꝛ naturali eqtate fouetur.h.d. Si
vo tollit̄ ergo nō est opus auxilio huius edicti suf
ficit sibi ppriū priuilegiū.⁊ allegat̄ hec.l.ꝙ ꝯtract⁹ dotis:⁊ ēt
1 actio de dote est de iuregen.⁊ est singularis lex.¶ † Not.qd p
emancipatione filie dotate nō corrūpitur ius dotis imo cōso
lidat̄ actio etiam iure ciuili.⁊ est ratio qꝛ ius dotis cōsistit in
2 iure gen.qd minima capitis diminutione nō tollit̄. ¶ Item
qꝛ dos videtur esse publici iuris.⁊ propter bonu3 publicū in
troductus est fauor dotis vt.l.j.j.solut. matri.⁊.j.de ꝯdi.⁊ de
mō.l.hoc modo,⁊ iō capi.diminu.nihil operat̄.ar.s.eo.l.amis
siōe.§.fi.¶ In gl.sed nōne.C.de bo.q̄ libe.l.fi.ista rō nō ꝯclu
dit qꝛ ex quo censet̄ homo nouus per emancipationē.vt.s.e.l,
liberos.§.fi.necessariū est auxiliū pretoris. vnde dic quod rō
est qꝛ actio de dote est priuilegiata ⁊ versat̄ interpretatiue pu
blicus fauor. Itē licet priuilegia sint de iure ciuili ipsa dos ⁊
forte actio de dote est de iure gentium vt innuit litera.¶ In
glo.qd ibi.l.quinta,dic vt ibi no.scilicet an dos publicetur ob
maleficium.

Additio Baldi.

Eas obligationes. Uide Inn.
ex̄ d re iudi.
nouit.durat.ipo ⁊ mero iure.⁊ sic nō est necessaria
pmisio hui⁹ edicti.⁊ est forte rō: qꝛ i dote dicem⁹ a
ctionē eē ex sola naturali obligatiōe q̄ nō tollit̄ capitis dimi.
⁊ p ꝯsequēs nec actio.vt h̄.facit.s.e.l.ij.§.hi q capite,⁊ idē di
co vbicūq3 ex sola naturali agit̄,vt.s.de pact.legitima. Bal.

Legatum in annos. Legatu3 ad alimē
tū vel vsu3 facti in facto ꝯsistit ⁊ plurimū facti h3:
⁊ iō capitis dimi.nō tollit̄ ēt mero iure.hoc dicit.l.
hōa q̄ quotidie allegabat̄.¶ No.ꝙ in legato alimētorū cōside
rat̄ vsus facti.⁊ ideo etiā cuicūq3 incapaci possunt legari ali
menta nec est impedimēto ius ciuile.qꝛ habet illd legatū pl⁹
facti quā iuris. facit quod habetis in.l.si metallū.de his que
pro nō scrip.ha.l.si victū.j.de re iud.¶ Itē facit quod no. in
simili.j.ad trebel.l.luci⁹.§.tres.⁊ per hanc.l.dicūt quidam ꝙ
in id quod est relictū ad alimenta non potest aliquis vti iure
creditoris.ratio qꝛ videt̄ coherere persone.prestat ad hoc,ar.
s.de mino.l.iij.§.si quis filio. In contrarium facit extra de fi
de peruenit,⁊.j.de re iudi.l.commodis premiorum.¶ Secū

5

a ¶ Occidi.ad
de.d.Ja.ma.l
l.oēs populi.l
xxxv.col.s.de
iusti.⁊ iure.cū
cōcor.ibidem
per eu3 datis.

b ¶ Instituti,
dic ꝙ sic etia3
si prohibeat̄ a
statuto ius si
bi reddi. vt p
eundē Bald.
in.l.j.xi.col.v.
sed quid si sta
tutū.C.de he
re.in.⁊ Ange.
l addi.ad bar.
in.l. certa for
ma.in vers.qd
aūt si p statu
tū.C.d iure fi.
libro.x.⁊ in.q.
lucane ciuita
tis ⁊c.

do not.ibi q facti est nulla iuris ꝓstitutiõe mutari ꝑt.facit.ſ. de leg.iiij.l.liberorum.ſ. quod tamẽ.ꝛ.ſ.tti.i.l.demiꝝ.vide qõ not.ſ.de arbit.l.non distinguemus.ſ.sacerdotio.ꝛ per Cynũ l.quoties.C.de dona.que sub modo in vltima questione.

Additio Baldi.

Legatum. In facto.i.in iure nature q̃ capite minuꝰ nõ ꝓuaꝝ.i.ſu ꝛ potu. Et no.q nõ ꝯ aliquẽ cõdẽnatũ occidere cum nõ possumus ei alimẽta substrahere,nisi eẽt cõdẽnatꝰ ad morte vel ei eẽt bellũ indictũ.vide Ja.de ꝙdi.ꝛ demonſt. interdicit. ¶ In gl.q̃ inci.q. nõ ꝓsideraꝝ.in fi.vide qõ no.ſ.de arbi. non distin.ſ. satisdet.p hãc.l.determinaꝝ talis q̃stio,Ago⁹ alicuiꝰ posita est in bãno in libris cẽtũ,mõ cũ vult facere executionẽ ℈ maritũ nõ põt eque facere in dote.vt no.in.l.q̃ꝙ legibus. de bo.dã.ſ᷒ vult facere in alimẽtis debitis ygoꝛ an põt.ꝛ dico q̃ nõ.in alimẽtis futuris p hãc.l.vide qõ no.in.l.fin.C.de p̃d.minꝰ.ſ᷒ in alimẽtis ꝓteritis sic.q̃ petunt vt interesse nõ vt alimẽta.ar.de vſufr.le.l.ſi vſufr.ꝛ.C.de trãſac.de alimẽtis. de re im.l.cõmodis. ¶ Sed qd ſi aliqs est debitor ex ℣tu an fiet missio in alimẽtis? dic q̃ sic,arg.de dã.inf.ſi finita.ſ.ſi q̃ sunt iura.cũ ſi.sic fit missio l reditibꝰ ꝓlati.vt no. Jmn.extra ỏ fideiu.puenit.nisi debitor cederet bonis tũc in futuris alimẽtis nõ fieret missio.vt insti.de act.ſ.ſi.extra.de ſol. Odoard⁹, ꝛ idem in oibꝰ ꝑsonis q̃ nõ põt cõueniri nisi quatenus facere põt.vt.ſ.de reg.iur.in condẽ.qualr fiat missio in turibus.no. C.de ꝓet.ſtipu.l.ſ. Quidã teneꝝ multis creditoribus,amicus suus vult sibi donare ita q̃ creditores nõ possint sup̃ rez donatam currere:q̃rit de cautela:dic q̃ relinquek in cãm alimẽtoꝝ,vt hic.ꝛ.l.iij.de ꝓbi.sequeſt.ꝛ.c.iij.de sequeſt.poſ.ꝛ ỏ dona,inter vir.ꝛ vxo.ſi necesse,ſm Old.hãc additionem inueni in quodã li.vide aliã cautelã.ꝙ Ja.de are.de manumiſſi.l. iiij.ſ.ab ignoto.ꝛ facit qõ no.ſ.ad treb.l.Lucꝰ.ſ.tres bꝰdes ꝛ ꝙ Cy.C.de don.q̃ sub mõ.l.quoties.in vlt.q. Qõ factum est nulla iuris cõsti.mutari ꝑt.de le.iij.liberoꝝ.ſ.qõ tii.ꝛ ibi no,

Additio lecture vacantis in.l.capitis. Bal.

Capitis. Qꝛ in hac.l.nihil apostillaꝝ p.d. legẽ repetentẽ.hinc est q̃ ponam vnã apoſtillã quã dimiſi in.l.amiſſiõe. ¶ In gl.q̃ inc.antiq̃ lra in canonẽ.dic q̃ aliq̃.l.loquit p verba dispositiua de pñti. Aliq̃ ꝓ verba enuntiatiua ỏ futuro. Aliq̃ leꝛ loquit p verbũ futuri tẽporis. Aliq̃ ꝓ verbũ ꝛpis preteriti imperfecti vel faturi. Si loquit per verba dispositiua tpis preteriti pfecti tunc sunt canones late sṁe.vt hic.et no.in aut.de incest.nup.in pñn.ꝛ extra de loca.c.j.si sunt ẏba enũtiatiua vel tpis imperfecti tũc exigit ſnia,vt no. in.l. per iniquũ.de iurisd.om.iud.ꝛ in auth.q semel.C. quomõ ꝛ qñ iu,ꝛ in.l.j.C.ne liceat potent.ꝛ in.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi ꝛ C.de iura.calũ,aut.ꝓin.in fin. de foro comp. ſi q̃ dili.p hoc facit de iure fiſc.eius delatorem.ꝛ de dolo,cã a te.ꝛ subtiliter no.per Jnn.in.c.fi.de iura.calũ.ibi videas. In dubio nũq̃ ꝓsumit canon late sententie.ye.l.interpretatione.In alia q̃ stione de penis.nisi in sententĩa excommunicationis q̃ est medicinalis.sic intelligitur qõ no.in.d.c.de locato.vide qõ no.C. de vſur.aut.ad hec.in gl.ipso iure.vide.C.loca.l.ſi.ibi dꝰ quãdo pena imponitur ipso iure.Itẽ qõ ipso facto tunc quis priuatur reditibus dignitatis,qua priuatus est.ꝛ vide in.c.j. in fi.gl.de homi.li.vi. Itẽ canones late sententie excõicationis, vide no.in.c.j.de sentẽ.excõ.in cle. Quis possit absoluere a canone late sententie dic vt in suia excõicationis q̃ est medicinalis per Archi.gv.dist.sicut in fine,ꝛ vide Archi.gviij.dist, generalia. sed in aliis sententijs nũ ꝑ inferior absoluit,q̃ nõ potest corrigere factum superioris.

¶ Quibus ex causis maiores.gxv.an.restituunt. Rub.

Formam sententie. ¶ Quãdo iudex restituit ex hoc edicto per ac.de resti.ms.l.qõ tempore.

Hoc edicti. Quatuoꝛ facit.ꝓmo cõmendationẽ edicti premittit.Scõo ponit primũ caput edicti qõ ꝓuidet absentib⁹.Tertio ponit ſm caput edicti quo ꝓuidet ꝓsentibus ℈ absentes.Quarto ponit caput gñale quo ꝓuidet vbicũq̃ iusta cã esse videbiꝝ.secũda ibi,verba.tertia ibi, item si quis.quarta ibi,item si qua.apparet ergo q̃ absens aliquãdo ledit,aliquando ledit.primũ pertinet ad primum ca caput.secundum ad secundum caput.

Additio Baldi,

Hoc. ¶ In tex.ibi,absẽt.nũqd sit idẽ l iuvi.l gl.mag. In tex.ad ſi.l.j.ibi restituãt.ꝓ hoc no. restituit.ꝛ facit ad questio.not.C.vbi ꝛ apud quẽ.l.ſi.ꝓ.decreuit.

Additio lec.vacantis in.l.hoc edictum. Bal.

Hoc edictum. Nihil apostillarum inueni in hac.l.ꝓ ſm.B.sed qd inuenero ab ipso dño.B.apostillatũ ponã. Bal.

Metus. ¶ Not.gl.q̃ dicit q̃ ptiꝰ debet assignari locꝰ tutꝰ.facit qõ not.ſ.de eũ.l.sed eximẽdi.ſ.fi.ſ.ad treb.l.de etate.ꝛ extra ꝛ lite non contestata.accedens.vbi dꝛ q̃ ſi dent ire ſecuritatis non teneꝝ quis comparere in loco non tuto.cit extra de re iudi.c.pastoralis.in cle. Baldus.

Legatis quoq;. ¶ No.ar.cliber. a
a la põt in integrũ restitui aduersus ꝓscriptiones, qꝛ si hoc cõcedik legato eius,ergo multoſoꝛ⁹ ſed q̃ ꝓpter vnũquodq̃ tale ꝛ illud magis.sed dubiũ est restituaꝝ aduersus lesionẽ ℣tus.l.respublica.q̃ no.ꝛ cõdes nã dicerem? q̃ nõ restitueret aduersus lesionẽ sententie,sed aliter sentit glo.ſ.de re im.l.nõ põt dolo carere.ꝓ prima parte facit,qꝛ ita currit tp̃s vniuersitati sicut ꝓuato.vt.li.in fin.de li. mu.ꝛ alia vniuersita.ꝛ ibi per Jac.per qõ etiã videt qõ aduersus ꝓscriptionẽ nõ restituit ſi culpa põt vniuersitati ꝛputari.nõ ob.hec.l.qꝛ legato nõ poterat ſputari culpa aliq̃,cõter nos tenem? q̃ vniuersitates fingũtur iure minoꝛs.ꝛ põt restitui.de hoc no.Ja.ſ.de.publ.l.ſ᷒ ꝛ bi.et vide Cy.C.q̃ pig.ba.l.cũ republica.ꝛ est rõ qꝛ semp sunt sub ꝓtectiõe gubernatiõe aduministratoꝝ.ꝛ iõ eqꝛarãtur ecclesijs et minoribus.ar.C.de sacrosan.ec.l.ſi.ꝛ.C.de epiſc.ꝛ cleri.l.oꝛphonotrophos.ꝛ vid in.l.vna.C.de sent.ad ner.ſi.latis.li.ꝛ facit ỏ in fe.l.ſi finita.ỏ.ſi.de vectigali.ꝛ.l.j.ſ.qõ ſi nemo.ſ.qõ cuiuſ vniuer.no.ꝛ iste duc.ll.faciunt quod ciuitas non restituat.q̃ in pcessibus vtitur iure maioꝝ.b.d. Additio Baldi.

Legatis. ¶ No.cẽ q̃ tp̃s currit vniuersitati sicut ꝓuato.vt.li.in fin.de li. mu.ꝛ alia vniuersita.ꝛ ibi per Jac.de pub.l.fe.ꝛ bi. ¶ In gl.q̃ inci.vt restituaꝝ.in vſ.vel castrũ ſubueniẽ legato ꝓpter castrũ,ꝙ multo magis ipſi castro vel ville:qꝛ ꝓpter qõ vnũquodq̃ ꝛ illõ magis.lꝫ ℈ no.C.de.reſpublica.ſ᷒ male ſm doc.vide Cy.C.q̃ po.i pig.ba.l.cũ rẽ publicã.de hoc ꝓ Ja.are.de publica.ſ᷒ bi.vide Jnn.de restiꝰ iure. c.j.qõ ibi dicit Jnn.de fictiõe:nõ est verũ. qꝛ aut illa fictio est munite ꝓscriptiõs,ꝛ tũc nõ dareꝝ restitutio.l.ſi fundũ.aut.ſi. tũc nõ caderet ꝓscriptio:ꝛ iõ est rõ q̃ aliter assignaꝝ.l.l.finita.ſ.vl.cũ ob.de ꝓdigo ꝛ ꝑpetuo fur.l.ſi.C.de cura.fur.Bal.

Et qui. ¶ In ter.ibi adiectio.not.q̃ clausula non refertur ad id quod adaptari nõ potest.hoc dicit. Baldus.

Succurritur. ¶ No.q̃ appellatiõem culoꝝ cõtinentĩ vinculi sine publica auctoritate siue ꝑuata temeritate imposita. ¶ In gl.hic,in fi.no.q̃ ille q̃ est in carcere publica auctoritate nõ debet exire inde,licet posset ꝛ ostium esset apertum:secus in priuato carcere. ¶ Sed nunqid in primo casu habeẽ ꝓ cõfesso ac ſi frangeret carcerẽ?sentit hic Bal. qõ nõ.quod tene mẽti et vide hic per eum sup̃ ista questione.

Additio Baldi.

Succurritur. ¶ In ter.ibi.parẽtibus.an qui egrit ỏ carcere absq̃ fractura ꝑuta qꝛ inuenit ostiũ apti habeaꝝ ꝓ cõfesso.tractat hic Bul.de en.et dicit nõ haberi ꝓ cõfeſ.qõ no.qd ſi ꝓ muros fugiat sine vlla effractura.dic q̃ est violatoꝛ carcerũ.vt.ſi.de rerũ di.qd ſi fractis cõpedib⁹ erit tũ per ostiũ quod inuenit apertũ.dic idẽ vt hic.

In eadem causa. ¶ Not.in glosa de verbo ſtrattũ ỏꝛ gl.q̃ ista negatiua resultat ex affirmatiua.ꝛ iõ est ꝑhabilis. Not.q̃ paria sunt aliquem detineri in vinculis vl in publicũ egrire nõ posse rõne nuditatis vel iuramẽti. ¶ Itẽ no.hic ℈ malitiã q̃ qñq̃ fit vt currat rustico terminꝰ ad cõparendũ.facit aduersus ipsũ capi ꝑ syndicũ vt ei labat terminus.Ad idẽ facit.l.ſi.in fi.de cust.reo.Et adde ad hãc.l. q̃ no.C.vñ v..l.j.in.j.q.quod non potest fieri sine dedecore nocitur impossibile.ꝛ ideo insultatus non tenetur fugere,ꝫ potest se reuoluere. Bal.

Additio Baldi.

In eadem. An excõicatꝰ restituaꝝ contra ꝓscriptionẽ pecuniam excõicationis tpe:dic plene vt hic not.ꝙ Ertil.de cen.q̃ disliguit an potuit ꝛpetrare absolutionẽ aut nõ.tene mẽti.Al militibꝰ.vid oino Cy.in.l.j.C.vñvi.i.q.v.municipalibus.vide oino Archi.gxiij.q.v.sup. Si probenĩ.not. eum qui

a ¶ Prescriptionem.Adquã materiaz adde q̃ habentur p.d.Bar. loci.in consil. cxciij.incipi. subtiliter. in vſ.j.clarũ est.cũ sequẽ.in.i. ꝑte.ꝛ in consi. cxcix.incipi. capio.vꝰ. circa secundũ articulũ vers.seq. eadem parte.

ẽs gallegat impedimẽtū debere ipm̃ ꝓbare.ꝛ vide hic an in spiritualib⁹ sit verū hoc qđ no.in.c.pe.de homi.in cle.in glo. ingulat⁹ erat als nō intelliges.ꝛ fuit dictū Jnn.de iudi.no uit.facit.C.de trāsac.interpositas. ¶Jn gl.que incipit imo aduersarius.ibi affirmat.Not.negatiuā orationē dici affirmatiuam.qz effect⁹ est cōsiderandus no verba vt hic.facit qđ no.J.de doli ecce.l.fi.in fi.ꝛ de rescrip.c.vlt.in cle.argu.cōtra q fiat ius in modo proponendi.vt not.s.titu.ij.de etate.

Si quoqz succurrit. ¶Jn text.ibi octētus. sit scilicet vt scruiat m̃ Franci.accur. Additio Baldi.

Si quoqz. Vide qđ habēs.j. quibus ex +cau.in pos. ea.fulcinius.§.qđ sit lati.ꝛ est argu. q⁹ bannit⁹ a tyranno non dicatur bannitus quia nec contumax.

Recte. ¶Jn fi.l.nota q⁹ filiosa.currit prescriptio in bis in qb⁹ bz administratiōnē in iudicio vt in tex.secus in bis in qbus nō bz administrationē ipse.s bz pater.vt in glo.ꝛ adde qđ no.C.in.l.j.qui admit.ad bonorum pos.possunt. Bal.

Ite ei succurritur. ¶Not. qđ trāsugis ꝛ deliquētib⁹ nō dat bñficiū restōnis aduersus curatorē tpis.vñ si remediabiliter currit.Et ex hoc not. q⁹ si aliqs fuerit excōicat⁹ vl bānit⁹ q⁹ currat ei termin⁹. Jn fi.vl.s.c.l.succurrit.ff.rñ.ꝛ.s.tit.j.l.papinianus ẽquli. Soluit Hul.q⁹ aut excōicat⁹ poterat petere se absolui ab excōicatiōe, ꝛ tūc currit tps cū effectu: aut nō,ꝛ tūc ñ currit cū effectu.ꝛ idē in bānito,qz si erat ydēnat⁹ in modica quātitate quā poterat soluere nō succurrit sibi, als sic ꝑm Hul.ꝛ Ly. in addi.ad hoc facit extra.de elec.eis qb⁹.ꝛ.j.e.l.fi.ꝛ si ꝓtrē.§.sed nō ad eos.Js ibi loquat⁹ de leui impedimēto.non obstinctio Hu.in.l.nostra.qz hic impedimētū erat perpetuū, scilicet quādiu est contumax.vt extra de consti.c.ex literis.

Ab hostibus. ¶Not.q⁹ pōt dari curator bonis abītis qui nō bz vl nō pōt habere ꝓcuratorē.ꝛ istud est remedium quādiu aliqs abest nō dimisso ꝓcuratore:vt possit agere.ꝛ 2ueniri.ª qđ no.Bar.ō iura.cal.ex ceterū,ꝛ Ja.ō ar. i.l.ij.C.de iura.cal. ¶Scōo no.q⁹ istū curatorē exercet restitutio ī integrū nōie bonoꝝ nec forte regrit spāle mādatū.qz bz bz h,nā iste publica autoritate fugit ꝓpter ōcretū iudicis. Facit qđ dixi.s.de mino.l.illud.§.si talis. ¶Jtē no.q⁹ iz bonis abītis indefensi def curator:sec⁹ i bonis ꝓtis nisi iā cesserit bonis.de curatore furio.l.cui⁹ bonis.cū silib⁹ ff⁹ Elber.

Si damni. ¶No.q⁹ milites patiuntur secundū decretum.ꝛ sic in presentia non restituuntur sed in absentia sic.h.o.Bald.

1 ¶Modicum tempus est a iure mensuratum.
2 Tempus negligenti non est restaurandum.
3 Lis in restitutione maioris debet contestari.
4 Restitutio aduersus prescriptionem quando petitur an debeat offerri libellus.

Sed qđ simpliciter. +Modicū tps post reuersionē absentis ꝓ absentia reputat.ꝛ cōsiꝛ ad ipm̃ dat restitutio sicut ad tps absentie. Hoc dicit ꝑm intellectū Jo.ꝛ Azo.ꝛ gl.q⁹ intelligit istū §.ad restitutionē ad tps.Jz ff⁹ Bar.q⁹ intelligit istū §.ad restitutionē ad rē ꝓscriptā post reuersionē absentis pōt peti ꝑ eū cui nō pōt negligētia circa lit.cōte.imputari. Sz si pōt imputari rō seu cā negligētie equitatē restitutiōis ex cludit.h.o.ꝑm Bar.ꝛ eius sequaces.Sed lec.gl.est verior ꝛ approbat ab olꝺ modernis. ¶No.q⁹ si vsucapio vel ꝓscriptio est inchoata inter ꝑsentes,ꝛ postea inter absentes ꝓsummata, postremo inter ꝑsentes,est verum q⁹ ex vbis ꝓtis indefinite datis sine diffinitiōe tpis,sc⁹ postea,vt videbat,q⁹ indifferenter restitutio 2cederet ei⁹ si indefiniti tpis egpollere vniuersali.sed iuris cōsul⁹ postea determinat q⁹ illa vba nō sunt indifinite extēsiua sed debēt reduci ad modicū tps qđ ꝓ absentia reputet:qz illud modicū tps est ciusdē gñis rōnis ꝛ 2ditionis cū tpe absentie:sec⁹ in magno interuallo.qz tps qđ currit in negligētia nō meret ꝑ uilegiū restōnis.imo corrodit tpe restitutionis iste est ver⁹ intellect⁹. ¶Scōo no.q⁹ modicum tps est ꝑ se ꝑatū a iure:qz nō est vniforme in ꝑsonis oim̃,qz qdaz ꝑsone minoris tpis ꝛ qdā maioris.iō reducit ad rōnē ītellect⁹,ꝛ ad arbitriū iudicātis. Jtē no.q⁹ modicū tps bz cū qs ꝓponit sarcinulas q̃rit aduocatū vel 2ducit hospitiū vel q̃rit ꝓcuratoꝛ vl ꝓparat testiū ꝓbationē vel laborat ꝓ inueniēdis scripturis.facit.J.de vsuris.l.sciēdū.ꝛ.J.de inof.te.l.quēadmodū.

2 Jtē no.q⁹ simplr dictū nō simplr itelligēdū sz fz q⁹ rō iuq⁹ tps nō est restaurādū negligēti.sed diligēti vel impedito.

3 ¶Jtē not.q⁹ in restōne maioris dz lis 2testari.l.restōne minoꝝ habuistis in.l.papi.eguli.facit.l.supuacuū.in ỹ.2testādā finiēdāq⁹ litē.ꝛc.C.de tēpo.integ.re.e.ꝑm Odof.qđ ibi declarabo. ¶Jn gl.cepi.ibi,in fi.supple dat restitutio.ꝛ hoc sentit ꝓtor in gl.j. ī edicto.hec gl.facta est timore oppositiōis:qz vī q⁹ iurisc⁹sultus hic mētiat.qz ista verba postea nedū videtur ꝙ reperiant in edicto:sed solue vt gl. sed Bar.2strnebat ter.hoc modo.Sz qđ simplr ꝓtor edixit ita accipiendū est postea nō,ꝛ sic sunt ỹba iurisconsulti non ꝓtoris.sed hec expositio nō placet mihi:quia nō est verū q⁹ ꝓtor simplr loquatur. imo dicit q⁹ cuz is abesset vñ in edicto quod habem⁹ loqtur specifice de tpe absentie nō indefinite.vt.§.e.l.j.§.i.ideo dz cōstrui litera vt iacet nō per trāspositionē.loquit ergo hic iurisc⁹sul⁹ nō addēcidō ỹba sed interꝑtādo ꝛ distinguendo ꝛ sic vbi non distinguit edictū iurisc⁹sultus distinguit. ¶Jn ea. gl.ibi,etiā ꝑm eos.qz tps ad vsucapionē complēdā decursuz nō fuit cā lesionis sed solū tps vsucapionis,qz vsucapio trāsferat suū effectum dominiū.vnde amplius prescribi non potest.vt.J.ō vsuca.l.sequit.§.lana. ¶Jn ea.gl.ibi:ꝛ si inchoata.ꝛc.ꝛ ideo loquebatur edictū de tēpore absentie ꝛ vsucapiōis cōiunctim. ¶Jtē ꝛ tēpore non aūt de simplici tēpore absentie:ꝛ nō vsucapionis vel q̃si vsucapiōis ꝛ nō absentie vel q̃si.

¶Jn.e.gl.ibi,ꝛ plus.vt.ꝓbēt ō modico tēpore pl⁹.Sz Hu. a dicit ꝙ testis bz deponere super certo.iō ista adiectio pluris nihil operat in teste.b ꝛ idē dicit Ja.de are.C.ō inof.te.l.si qs in suo.Ly.dicit q⁹ ista adiectio aliqđ operat ad arbitriū iudicis.ar.J.de le.j.l.cū filī.§.pf.ꝛ dicit q⁹ dictū testis dz interpretari in benigniorē partē q̃si est dubiū.vt.J.de mann.j.lege.ꝛ no.in.l.stipulatio.§.hi quoqz.J.de v.obli. Et distingut. Aut testis loquit alternatiue:qz dicit talis possidet nouē annis vl plus,ꝛ nihil ꝓbat:qz alternatiua accipit in eo q⁹ min⁹ est.vt J.de v.obl.l.inter stipu.§.si stipulat.Si aūt loquit copulatiue nouē annis ꝛ plus.tūc ꝓbat de modico tēpore pl⁹.ꝛ q̃si dictū testis pōt verificari iz non ꝓbet nunq⁹ cōcludit ad ꝓbandū. vt extra de proba.c.in pūtia.sed in vno casu operatur ista ad iectio,scilicet quando momentū tēporis faceret prenalere ꝓ cationez.vt in.q.de pūcto in.l.arethusa.§.de statu homi.ꝛ in interdicto vti possi.vt prenaleat antiquior possessor.vt in ca. possessor.ꝛ in.c.Jz cām.extra de ꝓba.ꝛ adde per q̃ verba ꝓbetur continua possessio.qđ not.Jnnocen.extra de fide instr. c.inter dilectos. ¶Jtē contra Ly.facit q⁹ vbi est certū tēpus ꝓbandū debet deponi clare⁶ super tempore secus vbi certū tps non est de substantia probationis.vt.l.ob carmē.§.fi.j.ff testi. ¶Jn ea.gl.ibi.ꝛ.l.de ꝑcio.so.ille q habet autoritatē interpretandi pōt distinguere.vt hic sit ꝙ iurisc⁹sul.secus in eo q non bz autoritatē interpretandi.facit quod not.s.de in ius vo.l.quāuis.vel hoc ideo,quia resultaret absurditas ꝛ legum 2trarietas ff⁹ Odof. ¶Sed pone dicit statutū ꝙ ille qui habet in bonis mille vel pl⁹ debeat retinere equū ꝓ cōmuni.nūquid illa dictio vel plus dz referri ad modicū? dicit ꝙ refert etiā ad multū plus.qz absurdū esset ꝙ quis grauaret ꝓ modico,ꝛ nō ꝓ pluri.argumē.J. de lega.ij.l. imperator.§.j. ꝑm Lyn.in addi.ꝛ bene.qđ no. ¶Jn ea.glo.ibi,post modicū tps 2sumet lesio.i.vsucapio. ¶Jn ead.glo.ibi,tūc nō in totū.sc⁹ restituit. ¶Jn ea.glo.ibi:recōpensatur.vnde negligentia habet duos effectus. ꝙrimo quia ad tēpus negligētie nō fit restitutio. Secūdo qz tēpus negligētie vsq⁹ ad cōcurrētē quātitatem temporum correspōdit tempori impedimēti,ꝛ compēsatur tempus cū tempore ipso iure.ꝛ hec est cōmunis opinio. ¶Jn ea.gl.ibi:postea.i.post reuersionē. ¶Jn ea.glo.ibi:non nocet qz nō est tēpus negligētie sed diligētie.ꝛ ideo non correspondet tempori preambuli impedimenti. ¶Jn ea.glos.ibi: modico tēpore.fuit consummata lesio. ¶Jn glo.ibi: conuentus ab actore.Ly.dicit q⁹ quādo petit restitutio aduersus prescriptionē vel vsucapionē.aut autor non possidebat ꝛ dz semi plene ꝓbare de oñio.vt.l.ait ꝓtor.§.itē ei.J.eo.ꝑm Lyn.in addi.ratio quare sufficit semiplena ꝓbatio in ꝓio casu qz in sequenti iudicio rei vendicationez oportebat plene ꝓbare ar. J.ad exiben.l.tbesau.ꝛ sic apparet quod nō eodem officio quo remouet⁹ a statu prescriptionis fit restitutio possessionis:Jz est opus rescissoria.ꝛ est ratio qz in possessione cōuēt⁹ nō ꝓtendit causam ab agente sed ab alio vt.l.in cause.§.interdū.de mino. 4 ꝛ no.bene finē bui⁹ gl. ¶Sed quero an quādo petitur restitutio aduersus prescriptionē debet offerri libellus ꝛ lis cōtestari:vt ꝙ sic in.l.nō em̃.Ly.in addi.dicit ꝙ vbi petitur aliqđ dari vel fieri a parte parti:debet dari libellus.ª ita 2testari vt in aut.si oēs.C.si minor ab bere.se absti.ꝑm hoc,qz officiū iudicis hic non ꝓponitur ad dandum vel fiendum:sed ad remouendum obstaculū prescriptiōis non esset opus contestatiōe. qđ vī cōtra tex.l.non em̃.ꝛ ideo dic vt dixi in.l.in cause.§.causa.§.de mino. Nō obst.aut.si oēs. quia nō cōueniebatur certa persona ꝑm oēs,vnum tamen no.ex dicto Lyn.ꝙ vbi, eodem

a ¶Et conueniri.adde ēdez Bal.l. ignorare.C.de restit.mil.ꝛ ibi etiaz vide Bartol.
b ¶Jn teste.vide tu Feli.i.c. pastoralis. de rescrip.in vñ. rōne vnius.et qđ ibi dixi in apostil.
c ¶Clare.adde d.Bar.so.in 2ñ.glv.inci.in causa restit.in integ.vñ. tūc succedit m.j.pte.

officio quo cōcedit resti.in inte.fieret restitutio rei q̄ tūc esset opus li.cōtest.qō no.nec distingueret tūc inter presentes vel absentes:lz tūc distinguat in cā appellationis. ¶ In glo.sed qd.ibi,absentis ꝛ quasi absentie.vt in aliqua gl. ¶ In gl.ibi C.eo.ſ.de resti.mil. ¶ In ea.gl.ibi,nō audiat.prima vera.vt no.insti.de act.ſ.rursus.ibi vide. ¶ In ea.glo.ibi.quid si minor.in fin.ꝛ est rō,qr nō ꝓsupponit aduersariū obligatū:ergo nō est actio. ¶ Item qr magis expedit iudici q̄ aduersario In.e.gl.ibi,qua restitutiōe.hic incipit tractare ō rescissoria. In.e.gl.ibi,sine realis erat.tu dic q̄ restitutio aperit viā rescissorie altero duorū modorū.vel de nouo inducēdo:qr antiquus erat sublata.tūc rescissoria est ppriū nomē actiōis.et appellat vtilis in rē rescissoria.quāq; restitutio apit viā rescissorie fouēdo veterē actionē:qr nō erat fundit⁹ extincta.vt in actione psonali,ꝛ in prescriptione lōgi tēporis ſm opi.glos. ꝛ tunc rescissoria est adiectio quedam ꝛ non est proprium nomen actionis.ſm doc.ꝛ statim innuit in gl. ¶ In ea.glo.ibi psente ea.ꝛ lit.cōte.ꝛ est vtraq; ps psens:vt dixi.ſ.in fin.alterius gl.et vide qō no.Spe.de offi.iudi.ſ.i.in fi.j.col.ꝛ eo.ti.ſ. incidenter.in ver.sed an in premissis. ¶ In ea.gl.ſpiritū vite.ꝛ vſ hoc verū si prima actio ante restitutionē erat in rerū natura. Tu dic q̄ ante restitutionē nullo modo ɔz dici rescissoria,sic patet ex vi sermonis. ¶ In ea.gl.ibi,si qs seruus,tu dic q̄ nō prescribit rei lz cōfirmationi dñi ꝛ eius irrenocabilitas.vel non prescribit rei sed officio iudicis quod in idez recidit. ¶ In ea.gl.ibi.vltimo dic.imo vltimo momēto.ꝛ sic videtur lesio de presenti:quia tantum post vltimū momētū videatur priuatus dominio.sed solue quod ista nō est lesio instantanea sed successiua:qr requirit tempus cōtinuatiz.vt.ſ. sequitur. ¶ In ea.glos.ibi.quo tempore.ꝛ facit.ſ.soluto matrimo.l.diuortio.ſ.in seruitutem.b.d. Bal.

Additio Baldi.

AB hostibus. An possit adiri hēditas eiꝰ q̄ lōgissimo tēpore fuisset absens,tū nescit clare si est viuꝰ vl mortuus:dic q̄ nō vt hic p Huli.dic q̄ si vehemēs esset ꝓsumptio de morte q̄ pōt bereditas adiri.vt no.de ac.here.si qs extraneꝰ.in fi. ¶ In ter.ibi.ego aūt dico q̄ bonis presentis nō ɔz curator nisi cesserit bonis.ff.de cur.bonis dan. fallit in.l.cū nō solū.de bonis abūtis sic.vt hic ſm Albe.ſ.si dāni.Not.militis 2ditionē parē esse paganis in casu ꝓsentie disparē in casu absentie. ¶ Itē no.ſm decretuz in casu dāni infecti interponi etiam ɔ nō latitātē.qr est reale.i.ɔ rem non personam in hac cā.ſ.sed qō simpliciter.vide Jnno.de ap.ex rōne. ¶ In gl.magna.versi.ꝛ vſ si op.ad ist̄ ver.de leg.iij.l. Seio.ſ.de mino.So.vt no.in.l.j.C.si aduer.rē iud.vel dic ant restitutio petitur cōtra lapsum tpis,ꝛ sic cōtra actū successorium.ꝛ loquit hic.Aut contra sententiam:ꝛ sic contra actum momentaneū.ꝛ loquitur ibi.Nā tūc actus est consummatus postea lz añ sit ꝓparatus.sed in prescriptione non sic.qr tēpꝰ precedens nō est ꝓparatoriū.sed pars integralis est substantialis.de hoc vide Archi.giiij.q.i.ſ.qr conclusio. ¶ In gl.ad de ꝛ vide qō no. Jnn.extra de rescrip.plerūq;. Itē vide Jnno.extra de prescrip.ex trāsmissa. ¶ In glo.que inci.quānis. ibi,hoc ar.qui non potest oportuno tpe procuratorem cōstituere.ꝛ facit.C.de capti.l.cū cognatos. ¶ In ea.gl.in fin.qō no.extra de iura.calū.ceterū. ¶ In gl.pe.ꝛ ſ.de post.l.ꝛ q ne gotijs. Donamus q̄ absens dimisit ꝓcuratorem nō dato ei mandato de iurando de calūnia quomodo ꝓcederetur si dñs est forte absens vltra mare. Nūd.datur curator isti vel illi articulo.ꝛ sic iurabit de calūnia. Idem tenet Jaco.de are.C.de iura.calū.l.ij.in fi.ꝛ no.q̄ qñ nō reperitur qui capiat turelam pupilli dabit cura.bo.l.j.de cura.bo.dan.in fi.per Bar.ibi vide. Dic q̄ ꝓcurator bonis non datur nisi in subsidium.qr est via extraordinaria. ¶ In gl.que incipit in edicto.ibi,ꝓ testibus. Huli.hic dicit q̄ talia verba ꝓlata a teste nihil operantur:quia non sunt certa.sed incertum habent significatuz ſm eum.ꝛ bene. Idem Jaco.de aret.in.l.si quis in suo.de inoffici. testamen.vide Jnnocentium de fide instru.inter dilectos.

a ¶ Tps. vide pari. de pu.in tracta, findic. in ver.an si iudex.

b ¶ A ꝓcuratore.quod verū si q̄stat eum esse ꝓcuratorē vel si acceptauit mandatū ſm eundē Bal.in l.iij.in.j. nota. C.de procu.tū dic qō tutior practica est q̄ prius citetur dominus ſm gl.in.l.de libe. agno.ꝛ not.in c.causam que. de do.ꝛ contu.

Additio lecture vacantis in.l. Non enim. Bald.

a NOn enim. ¶ Totū.no.q̄ modicum tēpus[a] dicitur arbitrio iudicis ꝛ inducit ff.ar.q̄ valet citatio sine termino: quia tacite intelligit dic in Spec.de citatione.ſ.sequit. versic.quid si non prefigeris. ¶ Item ad limitationem eius quod hic dicitur de aduocato vide in Spec.de dila.ſ.sequen. versicu.ꝛ not.q̄ si reus aduocatus.

NOn solum. ¶ Not.q̄ miles restituit ꝛ intelligе ad se rē vsucaptas non ad additionē hēditatis.qr hoc poterat ō iure cōmuni ſm docto. ¶ Secundo not.q̄ propter defectum conditionis non tollitur actio sed eius nativitas impeditur.

¶ Additio Baldi.

ITalianus. ¶ Exiit.quia non finitur quod fuit.

SCienduz est. ¶ Restitutio non ꝓpter pro lucro captādo cū iniuria alteriꝰ.h.d. Vel sic,Nō ꝓficerat iteresse ad bñficiū restitutiōis vbi lucrū sine alteriꝰ iniuria acqri nō pōt.h.d. Et adde.l.si qs vrori.ſ.fi.ſ.ō intur.ꝛ ista logtur ō vtute restitutiōis.l.sequēs de fictiōis vtute. ¶ No. in.l.scien.ar.q̄ si minor petit se restitui eo qō si petiit cassatione testamēti añ q̄ ifirmaret q̄ nō ɔz audiri:qr ꝓtēdit lucrū cū iniuria alterius.nā sua petit.non cōsistit in naturali equitate,ſz in q̄dā pena. Bar.tāgit in.l.auriliū.ſ.ō mino. Appetet go q̄ tēpus petēdi cassationē currit minori cū effectu.sed tēpus petēde cassatiōis curreret ei:qr est ꝓscriptio statutaria restituit ad infirmādū qr est lucrū fauorabile nō odiosum.q̄ habet in se naturalē equitatē.vt.ſ.de fideicō.licet.l.in testamento.ꝛ ita no.Cy.ſ.de mino.l.etiam.Cy.in addi. Bal.

QUicq̄ possessio nec recuperatur nec ꝓtinuat virtute postliminii.q̄ nō recuperet appet qr equirit factū hois,vt hic.qō nō ꝓtinuet appet:qr ex quo si recuperat nō ɔz uo extrema habilia q̄ regrunt i fictiōe.vt.ſ.ad.l.aquil.l. huic scripture.ꝛ qō no.p Pe.C.de sen.pas.l.in questiōe. ¶ Itē not.q̄ sup facto mero ꝛ abstracto a iure ius nō fingit.vt.h.ꝛ.ſ.ō acq. pos.l.i.ſ.si vir vroni.ꝛ est rō:qr vitas facti nō pōt mutari,ꝛ in ꝓscriptiōe attendit veritas circa possessionē.ꝛ hoc vult hec.l. adde quod no.ſ.de dona.inter virū ꝛ vxo.l.sed ꝛ si constante.

¶ Additio Baldi.

QUicq̄ Not.postliminio nō recuperi possessionē.Idē dicā in rebannito vel restituto:qr ꝓparanꝰ reuerso ab hostibꝰ.vt.ar.ſ. ti.j.l.amiſ.ſ.q̄ deficiūt.ꝛ ō iniusto testa.si qs filio. in fi.facit qō no.Cy.de sen.pas.l.fi.ꝛ ad hāc.l.q̄ no.ſ.de do.inter vir.ꝛ vxo.l.fz ꝛ si cōstāte.nō ꝓtinet. Cū q̄rit vtrū fictio fingit circa factū vl̄ū sic dissimigue.Nā ant q̄rit vtrū fictio fingat circa factū ad vitatē ꝛ nō fingit.vt in.l.in bello.ſ.facte de capti.ꝛ postli.reuer.aut quātū ad effectum.ꝛ tunc aut circa factū iniquū qō procedit cum alterius iactura ꝛ non fingit fictio circa factū vt hic:aut circa factum nō iniquum quod procedit sine alterius iactura.ꝛ tūc fingit fictio circa factū.vt no.ſ.de acqui.pos.l.j.ſ.fi vir.Cy.in addi.

NEc vtilem. ¶ Not.q̄ si vsus nō aufert dñiuz nec.l.aufert app.hic aūt vsus ipsam possessionem.ꝛ sic videt ista litera velle q̄ per prescriptionem aufertur dñiū. ¶ Itē not.q̄ id quod nemini queritur a nemine perditur.ꝛ adde qō not. Ja.ſ.ad trebel.l.si patroni.in princi.

Additio Baldi.

NEc. Vsum.ar.q̄ dñiuz prescriptione perdat. ꝛ vide.ſ.de iureiurā.si duo ꝓponi.ſ.i.ſ.de aqua plu.l.j.in fi.Alteri.no.arg.q̄ si qs constituit duos ꝓcuratores ꝛ nullꝰ pōt esse ꝓcurator q̄ non videat renocasse priores.sed dic cōtra p.l.ꝛ si transferā de admen.le. Itē ar.q̄ si legatus subdelegat in totū vices suas nō capaci non definat habere iurisditionē,qō est verū: qr oportet hoc pcedi p viā cuiusdā alienationis.facit ō acqui.posſi me in vacuā. De hoc not.per Bul.ſ.de statu ho.l.qui furi.

1 ¶ Catus potest incipere a procuratore ꝛ etiam iudicum.
2 Defensor non tenetur comparere nisi sit citatus.

ITē ait prętor. Inceptꝰ locutus est de restitutiōe absentiū ɔ ꝓsentes.hic cōtra de restitutione ꝓsentiuz ɔ absentes vbi nō distinguit q̄litas absentie.ꝛ ita de mū pcedit restitutio si sint indefensi:qō nō est si dimisit ꝓcuratorē vl si ꝓparet defensor lite nec plene defendēs nec ꝓsumitur idefensus qs nisi eiꝰ amici ꝓiuncti sunt p q̄stle pclama citati si q eoz velint defendere ꝛ nemo ꝓparet.h.ista cū.lege scīēdū.ꝛ ꝓcor.qō legi.ꝛ no.in.l.iij.in fi.ſ.iudi.sol.ꝛ iō citatiōe adiuncta ꝫ vba q̄lia:si qs ē q̄ velit ꝺfendere ꝓparet vt satisfiat.l.q̄.qō est no.Jn tex.ibi,ne capiat.i.nō leuet. ¶ In tex.ibi,habueris.No.q̄ citatio ꝓtinet a ꝓcuratore.[b] ꝛ tu
1 b dicitur.facit.l.iij.de ali.le.l.eū q̄ res.C.de pc. ¶ In tex.ibi,ō
2 fensi.no.q̄ defensor nō tenet ꝓparere nisi sit citat⁹.ꝛ nō habes alibi meliorē tex. ¶ In tex.ibi,pleraq;.no.q̄ nō ɔz esse legitimus defensor ꝛ respōsor q nō vult defendere plene, ꝛ vi Ja. de aret.in.l.pater.ſ.de do.pcleg.ꝛ in.l.j.ſ.de lib.agno.

Additio Baldi.

ITem. In tert.ibi.ſ.defendi.vide Jacob. dot.pcle.l.pater.ibi,plenā.not.q̄ nisi la defensio dicitur legitima.nisi fit plena defensio. ꝛ adde in Spec.de defen.ver.quid si defensor.

Ergo

Ergo sciendū. ¶Not. qualiter cōsset ꝛ pbet ista negatiua qō aliquis sit indefensus.ꝛ adde qō no.Ĵ.q.ex cau.in pos.ea.l.hec aūt.ℊ.si autē.ꝛ vide Jnn.de eo q mit.in pos.causa.c.aduersarī.ꝛ qō no.in spec.de citatione ℊ.viso.ver.sed nunqd cōsanguinei.ꝛ vide qō no.in.l.iij.C.qñ tuto.vel cura. ¶Jn ter.ibi,restatione.no.qō ptestatio extra iudiciū idē operatur qō protestatio quātum ad istos cōsanguineos ꝛ amicos. ¶Jn ter.ibi,labeo ait,vt si non defendatur possit contra omnes istos peti restitutio.b.d. Bal.

Additio Baldi.

Ergo sciendū. Est.vide Jnno.de eo qui mittit in poss.cā rei ser.si aduersarius.ꝛ no.optimā.l.dicentē qualiter debeat fieri excussio psonalis.ꝛ adde qō no.Ĵ.q bus ex cau.in pos.eaſ.hoc aūt.ℊ.si autez. Jtē no.hic qualiter probetur hec negatiua aliquē nō defendi.vide qō no.in spec. de citatione.ℊ.viso.ver.sz nunqd cōsanguinei ꝛ amici.ꝛ vide dīno ꝙ no.in.l.ij.C.qñ tuto.vel cura.ꝛ vide de quali citatiōe, ō qua hic.vt no.in.l.hoc aūt.ℊ.i.hic ꝛ Ĵ.si ℊ mil. accu.cōpetat eo tpe.ꝛ in aut.si oēs.ꝛ in.ℊ.si vero abſti.ꝛ.l.i.ℊ.cū dicitur.ꝛ p Jnn.de procura.in nostra.ꝛ de maioritate ꝛ obedientia.c.fi.

Ait pretor. ¶Not.qō licet aliquis sit incarcere tamen posset prescribere ꝛ possidere. ¶Jn ter.ibi:acquirere.hic videtur exp̄essum quod per prescriptionem acquirit dominium.facit.l.nec vtilem.supra eodem.

Jtē ei qui. Etiā pro mora ꝛ ꝑ quasi possessiōe recuperāda ꝛ fructibus eius concedit in integ.restitutio.b.d.no.istā.l.Ergo non est necessaria probatio diū.de quo dic vt dixi.ℊ.e.l.ab hostib⁹.ℊ.sz qō simpliciter. ¶Jn gl.expilium vitatis.Tu dic qō vsufructuari⁹ rē ipsaz naturaſ possidet:sed ipm ius incorporale quasi possidet etiā ciuiliter.ꝛ vſ qō rōne illius quasi possessiōis ciuilis faciat fructus suos cū ex sola naturali nō procedat fructū acquisitio vt no.in.l.iij.ℊ.ex Scio.Ĵ.de acqui.pos.Si ista rō esset vera:ergo fructuarī⁹ equiparaſ bone fidei possessori habenti plenaz possessionē:qō nō est vez.vt.Ĵ.qui.mo.vsufru.amit.l.si vsufr. inessem.ꝛ iō dic vt no.Ly.C.de rei vē.l.certū.in.ij.q.et qō not. Dy.i.c.i.de reg.iur.li.vj.in.iij.q.ꝛ Bul.C.de acq.pos.l.ij.in.vq.pncipali.Bar.ōt qō vsufructuari⁹ hz quasi ciuilē possessiō nē respectu dñi ꝙ ei tenēt ad patientiā nō respectu aliouz q ei ad patientiā nō sunt obligati. ¶Sed tu dic qō oēs tenent eū sinere vti.nā respectu oīm est interpretatiua possessio.vt.Ĵ. vti frui.ℊ.vtrū.in vsufr.pe.ꝛ facit.l.ij.ℊ.qō aut.Ĵ.quoz le.Bal.

1 ☞ Dilatio debita nō dz denegari quāuis res sit tpe pitura.
2 Dilatio datur propter adūocatum.
3 Quamuis quis sit impeditus propter factum aduersarij,tamen ei currit prescriptio.

Deinde ¶Jn ter.ibi,fiat.i.se non defendat. ¶Jn ter.ibi.in possessiōe.ꝛc. Jtē tex.facit ℨ opinionē Ja.ba.ꝛ Bar.q dicūt qō vbi aliter nō pōt esse cōsultū quā per sniam diffinitiuā qō tūc pōt sentētia diffinitiua ferri li.nō cōtr.vt in aut.q semel. ¶Cōtra qr hic actori nō poterat aliter ꝙsuli.qr reꝰ absens nō habebat bona in qb⁹ posset fieri missio.ꝛ tū lit.nō contest.non fertur diffinitiua.Dic aut non pōt aliter esse consultū ex natura eius qō deuenit i iudicio,ꝛ tūc pōt ferri diffinitiua.ita intelligaſ ipsorum opinio.aut nō pōt esse cōsultū ex aliquo incidenti.ꝛ tunc non pōt ferri diffinitiua lit. nō cōtr.vt hic. ¶Jn tex.ibi,species.i.casus. ¶Jn ter.ibi:nō possit.no.qr i oī casu pōt fieri missio in possessionē qr vbi non petiſ dari vel fieri non pōt fieri missio ꝑ mensura debiti.qr nō ꝓtenditur debitū.ꝛ vide Jac.but. super.l.cōsentaneū. ¶Quomō ꝛ qñ iudex in lectura sua. ¶Jtē no.in isto.ℊ. qō ℨ defensum quandoqꝫ nō procedit missio.nota qō ille qui nō latitat in primo ꝛ ſcō decreto nō patiſ venditionē.ꝛ ita tz Ja.de are.in.l.finita.ℊ.iul.ff.de dā.infe.ꝛ Bar.hic.qō non est
1 sed solū de natura ꝑmi decreti qō requiratur latitatio.
verū.qr nō est de natura ꝑmi decreti qō requiratur latitatio.
2 ¶Jtē no.qō licet res sit tpe pitura:nō dilatio debita nō dz denegari puta dilatio deliberatoria tū dat restitutio.qō est no. ¶Jtē no.qō ꝓpter aduocatū datur dilatio.de hoc.ℊ.e.l.ab hostib⁹.ℊ.sed qō simpliciter.ꝛ facit in spec.de dila.ℊ.i.ver.ꝛ not.qō si reus adnocatus.
3 ¶Jtē not.qō ℨ quis sit impeditus propter factū aduersarij:tū ei currit prescriptio.arg.cōtra.ℊ.de mino.l. intra vtile. sed ibi in vtilitēpore vel quasi vtili.hic in cōtinuo.b.d. Bal.

Additio Baldi.

Ait pretor. ℊ.itē.vide oīno Dy. in.c.i.de re in.li.vj.in.iij.q.Fruct⁹.vide oīno qō no.Ly.C.de epiſ.ꝛ cle.l.raptores.in pn Bul.C.de acq.pos.lz.in quinta pncipali questiōe. no.fructꝰ nudā etiā cām possessionis sequi.Jtē no.etiā cū q vsufructuariꝰ nō est habere posse quasi possessionez vsusfructus. ¶Nā in eo qui vsumfructū ꝓscribebat hic logmur ergo nondū erat vsufructuarius.facit ad no.ꝙ Jnn.de causa pos. c.i.ꝛ dic qō duplex est vsufructuari⁹.ver⁹ ꝛ putatiꝰ. Primꝰ nō est añ ꝓscriptionē nec eius possessio.Secūdꝰ sic.et eiꝰ possessio ex qua precedit possessio ꝓscriptionē.No.solā possessionē restitui ciqui solā possessionez amisit:et etiā fructus eius. ¶Jtē no.qō sufructuarius hz hic quasi ciuilez possessionē. ad hoc allegaſ iste ter.per Ly.C.de rei vend.circa questio.ibi vīb.ꝛ probaſ sic.Ex ciuili possessiōe ꝓcedit fructū acqsitio. vt not.ff.de acqui.possel.l.iij.ex Scio.ergo vsufructuarius hz quasi ciuilē.vel nō faceret fructꝰ suos in vi possessiōis.et facit ff.de fur.si seruꝰ.ℊ.locaui.Nec eī sufficit. ¶No.qō ꝑ missionē in possessionē nō fit ꝓpetuatio actiōis:qō si fieret cessaret restitutio vbi potuisset fieri missio qō est falsum.vt hic.ꝛ.Ĵ.e.itē ait.ver.eō.potius hz nō exp̄ef.Ĵ.eo,is qui rei.Quia interdū, No.missionē nō posse in oī lite fieri.ꝛ dant exēpla alia a Bu. vt in cā restitutiōis in integrum infra reale inofficiose etatis priuationis officij ꝛ similib⁹. ¶Jn glo.q incipit,exp̄essiū. ibi,possidet. Illud est verū de possessione fundi:sed hic loquimur de quasi possessione ipsius iuris,ꝛ vſ qō sit recipere sicut nō reperiſ quasi possessio dñi.sz dic ꝙ pars dñi inducit hāc possessionē.vt.Ĵ.de serui.quoti.ꝛ ideo quo ad solū dominiuz dī quasi possidere vsumfructū nō quo ad res que pati non dicunt:qr nec pñt phibere.Bar.dicit qō ab interpretatiua ozit ista quasi possessio.tñ orta bñ valet quo ad oēs vt hic.vel dic qō ozit a patientia ciuiliter possidētis.ꝛ si non sit dñs.et facit Ĵ.quoz lega.l.ij.ℊ.qō aūt ait.de vi ꝛ vi ar.l.iij.ℊ.cū.gl. vel dic vt no.C.de ser.ꝛ aqua.l.i.ante lit. ¶Jn text.in fin.istius.l.ibi, mora qua pendente ipsa missio fieri non pōt.vt.l. fine possel.

Sed ꝛ si per pretorē. ℊ. aduersus. Nota qō absentia necessaria nō est cā restitutiōis absenti nisi cū sit cōiūctū impedimētū facit:puta qr nō potuit ꝓcuratorē dimittere.vel casus puta qr decessit ꝓcuratoꝛ.facit de ap.l.ꝓsens.Idē dicūt qdā i absentia pbabili tm ꝙ in necessaria tm.vt.Ĵ.e.l.nec nō.ꝛc.Sed glo.dicit hic idē in probabili qō in necessaria ꝛ probabili.sed Bul.reducit ad cōcordiā.qō aut in ista absentia pbabili versatur publica vtilitas.tūc est vera ista gl.aut priuata:ꝛ tūc Scia.exēplū de prima causa,studiorū.de secūda causa,mercaturę fm Bul.adde qō vbi videtur imputandū cur non dimittit procuratorez est intelligendū qō non potest sine ꝓiudicio suo:quia secus si causa esset tam arduą quod non esset cōtinendū,de procur. vt.Ĵ.ꝓo socio.l.idemq.

Sed nō ad eos. Not.qr nō dicitur impeditꝰ ille qui potest pronūtiare de facili amotionem impedimenti. ¶Jn glo.vt hic.ibi,coram episcopo.hoc nō est verum vt coram episcopo debeat comparere imo subdelegato a principe vt in aut.vt diffe.inc.ℊ.si vero.fm Jaco.de ra.Ly.in gl.ꝛ permisisset.ibi,ꝙ facile.facit.ℊ. de contraben.empti.l.labeo scribit si mihi bibliothecā.ꝛ adde qō dixi.ℊ.eo.l.item ei.ꝛ est glossa sine dubio vera vbi nulla culpa precedit:vt tunc distinguatur facile vel non facile.b.d.

Deinde adijcit. ¶No.qr clausula indefinite posita non refertur ad ea de qbus est specialiter prouisum per similem causam:vt hic.vel etiam dissimilem.vt.Ĵ.de pe.l.sanctio legum.facit.l.coheredi. ℊ.qui patrem.de vulga substi. Bar.

1 ☞ Jurisditio ratione inobedientie alicui denegari potest.
2 Audientia post dilationem elapsam potest alicui denegari.

Ait pretor. Per pretorē dicitur stari qñ non procedit.secus si procedēdo suā iurisdictionem denegat cā cognita:puta ob cōtumaciā vel lapsum termini,quia tunc nō dz ꝓtorem stetisse:nec datur restitutio.hoc dicit ꝙsq ad.ℊ.si ferie. ¶Jn ter.ibi.delinquentibus.nec etiam differentibus.vt statim sequiſ.proinde no. ¶Jn ter.ibi:sed si magistratus copia non fuit qō ex isto versiculo colligitur qr nō potest dicere qs sibi ius differentie,licet non habeat copiā iudicis,qr si posset cuz esset locus restitutioni que ceſſat vbi locū habet commune vel ordinariū auxiliū.sed contra.C.de iudeis.l.nulli.sz dic quod solus defectus iudicis nō sufficit.sed requiritur quod periculum sit in mora.vt.Ĵ.de bis q in frau.credi.l.ait ꝓtor.ℊ. creditorem.ꝛ de oper.no.nunc.l.de pupillo.ℊ.si qs riuos.Ly. in addi.sic ꝛ alias hz arbitriū quādo periculuz est in mora.qō alias non haberet.vt.l.cum nantarum.de nauicu.ꝛ nau.li.xj. ¶Secundo nota qr aduersus dissimulatam negligentiaz ꝛ protelat.iudicis competit restitutio. ¶Sed querit hic Bul. vtrū possit appellari ab isto grauamine.ꝛ dicit quod aut iuder grauat dissimulādo:ꝛ dicit qō nō potest appellari:sz per viā simplicis querele dz supior adiri,ꝛ cōra eo traditas supe-

rioris iudicis in querelam deduci.C.de tempo.appella.l.fi.et
in aut.de questio.§.super hoc.aut iudex ledit partẽ pnuntiã
do vel procedẽdo.⁊ tũc põt appellari secundum Gul.hic ⁊ in
l.nenio.C.de iur.om.iudi.facit extra de appel.c.ex parte.ꝯ.
ferrarien.C.de appel.l.si quis puocatus.vnde qñ iudex nullo
modo pcedit non appellatur ab eo quia neq̃ pnuntiat aliqd
tacite vel expresse.Sed si ex hoc sequitur lesio cõpetit restitu-
tio vt hic.Si aũt iudex procedit ⁊ grauat partẽ:tunc bñ po-
test appellari sicut apparet de iudice pcedente ad executionẽ
nõ discussa exceptiõe.vt.l.ab execu.C.quo.appel.non reci.⁊ fa-
cit predicta.l.ij.C.vt lit.pen.⁊ facit qd no.Cy.C.de epis.⁊ cle.
aut.statuimus.¶Itẽ vide qd not.Archi.xj.q.j.de persona.
1 ⁊ qd no.in.c.vlti.de appel.in cle.¶†Itẽ no.quod ratione in
obediẽtie põt alicui denegari iurisditio in quacũq̧ sua cau-
sa vt in exẽplo.sed si cũ decreto.vnde per hoc dicit Bart.qd si
hoc fundant statuta qd bãnito non reddat ius qꝛ hoc est pro-
pter contumaciam.⁊ adde in Spec.de actore.ver.quod si cõ-
2 tinuã.¶†Itẽ no.in eo.ver.ẽm aliam lecturã quod post dila-
tionẽ elapsam põt alicui denegari audientia.hoc est verũ.ta-
a mẽ si dilatio fuit nimis breuis põt appellari.[a] vt.j.d acc.l.cũ
titia.¶Itẽ adde quod no.Dy.in.c.indultũ. in gl.de reg.iu.
l.vj.vt qꝛ statuit ibi:vt nemo.sed itellige qd hic puocauerat
ad cãm puta diffamando.⁊ no.quod not.Inno.extra qui filij
sint legi.c.cãm q̃.⁊ facit extra de accu.l.lz in btõ Petro.j.de
fal.athaletus.¶In ea.glo.ibi,in aliqua.⁊ add quod no.doc.
s.quis ius di.non obtem.l.j.§.fi.in ea.glo.in fi.¶Item adde
qd no.in Spec.de actore.versicu.item qꝫ est bannitus.⁊ vide
quod notat Jacobus.j.de ope.libe.l.si tibi.

a ¶Appellari Adde Paul. de castr. in cõsilio. xxv.

Si ferie. ¶Propter ferias repẽtinas conceditur restitutio nõ pter ferias solennes q̃ p̃sci-
ri ⁊ puideri debuerũt.h.d.¶No.quod prescriptio currit etiã
tpe feriato.⁊ sic etiã in dilatione legali cõputant oẽs dies fe-
riati ⁊ nõ feriati,nec ppter diẽ feriatã emergentẽ in fine dila
tionis fit discutio tpis.qd no.¶Itẽ no.qd nõ est restaurand⁹
ille q fuit ipedit⁹ p ferias solẽnes:sed p ferias repẽtinas.vnd
habui qõnem de facto exceptio excõicationis dz pbari intra
octo dies a die pbatiõis.vt in.c.pia.de excep.li.vj.ꝯd vlti-
ma ⁊ penultima dies fuerũt feriati ad honorẽ dei,nũqd habe
bit vel ipo iure vel ope exceptiõis restaurationẽ tpis:⁊ allega
baf qd nõ:qd iste sunt ferie solẽnes p istũ.§.qꝛ satis videt vex.

b ¶Libelli. ad de Fel. in c. illud. in vj. col. in ver. dũ subdit Abb. de p̃scripti.

Sed cum ferie. Tantũ dz suppleri siue restitui de tempore quantum fuit
tps impedimẽti.h.d.¶No.in isto.§.⁊ pcedenti qd qñ sunt fe
rie repẽtine vel solẽnes nõ põt p̃scriptio interrũpi hoc p̃sup-
ponit hic.⁊ ideo dicit hic qd perit actio.fallit in prescriptione
b q̃ interrũpitur sola oblatiõe libelli.[b] vt.l.miles.§.lx.j.d adul.
¶Scdo no.qd si alicui est data dilatio ⁊ est impedit⁹ in ptis
tpe qd sola pars illa debet restaurari.dicit Bar.hoc est verũ
nisi absorbeat cõmodũ totius temporis.vt ipse not.j.de ver-
bo.obligatio.⁊ ideo hesitatur.⁊ adde quod not.per Gul.C.de
tempo.appella.aut.quidam. Bal.

Quoties. iste.§.loquitur qd presens restituit cõtra prescribẽtẽ in absentia ⁊ dicit qꝫ restitui-
tur solũ ad tempus absentie.vnde si prescribẽs fuit absens so
lũ vltima die p̃scriptionis ad illã solã diez fit restitutio.h.d.
¶In gl. hic q̃ro.ibi:in fi.primi respõsi.Quidã dicũt qd tps
intra qd est semp vniforme,qꝛ hodie dat quadrienniũ conti-
nuũ.vt.l.superuacuã.etiã si minori tpe fit lesio.vt ptz in vsu-
capione triẽnij.sed tps ad quod nõ est semper vniforme.quia
quãq̧ maius quãq̧ minus per dinumerationem tpis impedi-
mẽti:⁊ hec opinio est vera:tñ licet tps intra qd fit vniforme d
sui natura si pars fit negligens in incohoãda lite restitutiõis.
Ista negligẽtia correspõderet de tpe restitutiõis p rata tem
poris.⁊ si tantũ effluxisset qd in totũ corruisset esset perẽpta
restitutio.¶Si aũt nõ põt negligẽtia imputari nõ fit corru
ptio tpis restituẽdi.qd dic vt no.Cy.in.l.superuacuam.⁊ no.
in.c.j.de resti.in inte.in cle.⁊ no.in.§.sed simplr.⁊ per Dyn.in
§.rursus.insti.de actio.¶In ea.lo.ibi:rñdeo sic.non ergo p-
petuat restitutio:sz rescissoria.⁊ facit.j.eo.l.si is cui⁹.sz Guli.
dicit qd si rescissoria fit actio de nouo introducta.exẽplũ.j.e.l.
si qs stipulat⁹,non perpetuat.Si aũt nõ fit actio introducta
de nouo:sz actio de antiquo corroborata remedio restitutio-
nis tũc põt ppetuari.qꝛ redit ad p̃menã naturã hz Gu.tu dic
simplr qd est ppetuabilis per.l.si is cuius.¶Sed quero vtrũ
perpetuetur per lit.cõte.factã in restitutione petita:videt qd
sic.vt.j.de bo.pos.l.cũ quidã.¶In contrariũ qd non:quia cũ
nondũ cõpetat rescissoria,ergo nõ põt ppetuari.⁊ hoc tenent
doc.nõ ob.l.quidam.qd ibi erat iã delata bonorum possessio:
⁊ ideo vr̃ petita petendo testamentũ pronuntiari falsum:que
pnuntiatio nõ inducit ius succedẽdi de nouo:sed declarat de
p̃terito cõpetijsse.sed hec rescissoria ĩ ipsa restitutiõe cõcedit
vel in cã efficax spiritus insufflat.nõ aũt declaratur in prete
ritum cõpetijsse ẽm Cy.hic in addi.⁊ in.l.superuacuã.in lect.
1 ¶Accipiẽs iter ad sedẽ apostolicã equiparatur appellãti.
2 Absens causa rationabili ⁊ necessaria restituitur.

Item inquit. ¶In tex.ibi,eqtas.s.gñalis nõ specificata in capitulis speciali-
bus edicti p̃toris.¶In tex.ibi,siue.no.qñ qs tenet dimitte-
re pcuratorẽ:vt ei nõ labat p̃scriptio vel ecõtra.vt nõ patiat
pcessuz cãe.dic vt in.l.ij.s.si quis cau.⁊ per Cy.in.l.si valeria
1 nus.de resti.mili.¶†In tex.ibi,gr̃a.no.qd arripiẽtes iter ad
sedẽ apostolicã equiparant appellãtib⁹.no.de hoc in.c.debi.
extra de ap.p Hostien.¶Itẽ not.in.§.itẽ inquit.qd vbicũq̧
eqtas suadet restitutionẽ concedi extra casus specificatos in
edicto p̃toris cõpetit restitutio in integ.ex clã gñali.⁊ pona-
tur hec exẽpla de absẽtia necessaria ⁊ pbabili.Itẽ de pbabili
2 tatũ.¶†Itẽ no.qꝫ absens ex necessaria cã ⁊ pbabili restituit
⁊ distinguit de pcuratore dimisso vl̃ nõ dimisso.¶Itẽ no.qꝫ
siue agat de dãno vitãdo,siue de lucro captãdo,dũmõ lucruz
sit debitũ ⁊ honestũ,cõpetit restitutio.nec ob.s.e.l.sciendũ.qꝛ
ibi lucrũ nõ erat debitũ,⁊ erat cũ iniuria alterius:sic nõ ob.

Additio Baldi.

Sed ⁊ si. Vide qd no.Inn.de ele.statuim⁹.in gl.inst.¶In tex.ibi:vt cõsulẽ.
No.cõsules habere iurisditionẽ cõtẽtiosam.Item
no.cõsules pẽdente officio non posse in ius vocari.
Potuit.vide oĩno qd no.Inn.de p̃scri.ex trãsmissa.Itẽ vide
extra de ele.eis qbus.Itẽ vide Inn.di cõces.prebẽ.qꝛ diuersi
tatẽ.in ea.glo.lz fuerit.vide oĩno.s.eo.per Gul.¶Item vide
qd no.Accur.s.eo.l.recte labeo.⁊ dixi.s.de offi.presi.senatus
con.vide Archi.j.q.j.si quis.vide.C.de col.aut.qd locũ.et de
q̃dri.prescr.hñ a zenone.¶In tex.ibi:alioqn.si iudex nõ vult
alicui ius reddere:tñ nihil pnũtiat vtꝝ ab isto grauamie pos
sit appellari.dic vt hic p Guli.q dicit qꝫ nõ.sed dz dari supi-
or
p viã simplicis q̃rele.⁊ est casus.C.de tẽpe.appe.l.fin.§.illud.
in fi.§.vide.C.de fru.⁊ lit.expẽ.l.fi.Alios casus in qb⁹ supior
põi adiri p simplicẽ q̃relã.vide p Gul.in.l.nemo.C.de iu.om.
iu.⁊ p̃stat ar.j.de ritu nup.q liberos.l si.nisi dissimulãs facere
vr.⁊ vide in aut.de q̃sto.§.sup hoc aũt quicũq̧.vide extra.de
appel.ex parte.ꝯ.⁊ no.in.c.vlt.de ap.in cle.quandoq̧ iudex
ipso facto pnuntiat tacite.vt cãcellando libellũ.C.quomodo
⁊ qñ iudex.l.si preses.in gl.j.cãcellauit.ver.de hoc.vide ad idẽ
C.de ap.l.si quis.⁊.C.quorum ap.non reci.ab executione.⁊ vi
de.l.optime facientẽ.C.de monopol.l.j.in fi.⁊ vide oĩno quod
no.Cy.C.de epis.⁊ cleri.auth.statuimus.⁊ in.l.ij.C.vt lit.pen.
⁊ in aut.de mã.prin.§.⁊ nõ promittere.Ex quo.§.no.qꝫ quan
do iudex secularis qui denegat iustitiã hz superiorẽ iudicem
secularẽ quod ille superior dz adiri per viam querele.nec hic
hz locũ qd episcop⁹ cognoscat.qꝛ illud est verũ vbi non esset
superior secularis iudex.sic intelligit extra.de foro cõp.licet.
⁊.c.ex tenore.⁊ in tex.§.itẽ p magistratũ.No.restitutionẽ da-
ri si iudex p gratiã vel sordes facit iniustitiã.facit ad treb.ser
uo inuito.§.cũ p̃tor.¶In gl.que incipit,puta si.in fi.ibi.nec
nõ.hoc verũ si causa probabilis concernat publicã vtilitatez
vt causa studiorũ:sed si priuatã:vt mercatorũ tunc idẽ quod
in necessaria tñ ẽm Gul.Bald.¶In glos.que incipit.sz tũc
non,ibi,authen.not.quod tempore primi decreti solum secun
di exigitur latitatio vt possit fieri vẽditio.hoc tenet Jacob⁹
de are.in.l.si finitã.§.ius.⁊ tene mẽti.Bal.in gl.qꝫ illa.ibi,ius
ppter aduocatos.No.ẽt vbi res est tpe pitura dari dilatiões
deliberatorias put statutũ ordinatũ est a iure.add qd no.ex
de of.dele.de cau.¶In tex.in.§.actio.vid in spe.de acto.v.itẽ
qꝫ est bãnit⁹.vid Ja.d opis liber.inter.in pn.¶In tex.in.§.
sz no.qꝫ p̃tor ꝯtumaci p̃t denegare audiẽtiã.Itẽ vl̃s.culpa p-
cedit ipedimẽtũ,nõ succurrit ipedimẽto.si obtẽperaret.⁊ sicũ
cũ cãe cognitiõe.vt no.Dy.in.c.indul.de re.iur.li.vj.ibi vid.
¶In tex.l.§.si ferie.no.p̃scriptionẽ curret ẽt tpe feriato.Sz
vr̃ s qꝫ emergit iuris impedimẽtũ.ergo ipo iure nõ currit p̃
scriptio.vt.l.j.in fi.de anna.excep.no.s.de offi.p̃si.senatus cõ-
sul.dic qꝫ aut impedimẽtũ est intrinsecũ ⁊ curri p̃scriptio si-
cut est qñ circũscripto oĩ impedimẽto actio de se nõ p̃t intri-
cari.vt qꝛ in diẽ vl̃ sub ꝯdõne.vel alius hz exercitiũ:aut extri
secũ ⁊ accidẽtale:⁊ tũc currit vt hic.fallit.C.d iure dli.in fi.§.
donec.vbi ipo iure nõ currit:sz ibi ⁊ ĩ silib⁹ est spãle tã vbi vi
tiũ est intrinsecũ:qꝛ nõ põt tolli exercitiũ actiõis qd nõ est.sz
vbi est accidẽtale:⁊ sic p̃t tolli:qꝛ pfectio in se est seu cõpetit.⁊
sic magis p̃t dici ipedimẽtũ fcti q̃ iuris.qꝛ ius agẽdi nõ ẽ im
pedimẽtũ:sz liber in se.¶In eo.§.si ferie.Aliqñ dilatio sta-
tuit ad agẽdũ,⁊ tũc dies feriati ⁊ nõ feriati cõputant vt hic.
Aliqñ ad ꝯparẽdũ,⁊ tũc aut assignat dies indeterminata.vt
si iudex mãdat tibi qꝫ ꝯpareas intra octo dies.⁊ idẽ vr̃ no.in
Spe.de dila.§.j.v.sed pone.Aut assignat certa determinata
dies:qꝛ mãdat tibi qꝫ ꝯpareas octaua die.⁊ tũc illa dies dz ẽẽ
iuridica.al's citat⁹ nõ tenet venire illa die.vt.j.si qs ĩ ius voc.
non

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nō se.l.ex q̄cūq̄z.in fi.Sz an dz cōparere die sequēti?Dic aut est expssuz ꝓpriū nomē diei vt ꝯpareas die dn̄ico:ꝛ ñ arctat citatū nec eo die nec seq.qꝛ est error expssus.C.de fer.l.fi.aut nō est expssuz nomē diei:sz gn̄alr dictū ē ꝯpares octaua die. 1 tūc in die sequēti dz ꝯparere:a qꝛ illa dies q̄ est feriata ītitalaē.ar.de v.sig.cū bissext⁹.ꝛ qꝛ sunt duo arbitri.extra de dolo ꝛ ꝯtu.cū dilecti.Aliqñ ad li.exerci.ꝛ tūc dies feriati ꝛ ñ feriati cōputaē.vt.l.ij.pe.rn̄so.C.de tēp.ap.nisi lex dicat ꝙ tps sit vtile tñ in dubio nō intelligiē vtile qꝛ omissum hr̄ ꝓ omisso ꝛ facile erat iudici vel legi dicere ꝙ erat vtile.ergo si nō dixit ītelligiē ꝯtinuatiuū ꝛ supuacuū.Itē qꝛ oēs dilatiōes sunt stricti iuris:ꝛ nō sunt iterp̄tāde extēsiue sz strictiue.vt.d.l.ij.j.rn̄. C.de tēpo.ap.ꝛ hoc de iuris solēnitatib⁹ sz ob repētinas ꝯcedereē restitutio ex cla gn̄ali.vt hic.ꝛ no.C.de tēpo.appel.aut. ei q.ꝛ aut.itē si.ꝛ de excep.pia.in.vj.Et adde qd no.in Spe.d citatio.§.j.v.itē excipiē.Itē no.ꝙ ī dilatiōe legali cōputanē dies feriati ꝛ nō feriati.C In tex.ibi,qꝛ ꝓspicere.No.ꝙ īputaē ei q nō expssit qd oīno debebat cōuenire.Et facit in ar.ꝙ si vltima dies termini inter quem est feriata.aut sunt ferie solēnes ꝛ nō fit restauratio illius diei aut repētine.ꝛ tūc restaurabiē impedit⁹ de vna die aľs vt hic nō de maiori tpe q̄ fuerit impedimētū.vt in.§.pxi.C In text.ibi.§.q̄ties.ibi,vni⁹. eiusdē q̄litatis vt omissus fuisset iuridic⁹.ꝛ iste fit si feriat⁹ sit iste.ꝛ hoc qꝛ sic est natura restitutiōis vt reponat in eo statu. hic:hoc nō vr̄ vex.Nā aut fuerūt ferie solēnes,ꝛ nō fit restitutio:aut repētine ꝛ tūc restituiē dies iuridic⁹ aľs nō amouereē impedimētū.vt.s.§.pri.C In tex.ibi,habuerat siue non.no. h exēpla qñ qs nō teneē dimittere ꝓcuratorē.C In gl.q̄ incipit,vt qꝛ statuit.diffamāti:ꝛ nō solū in cā stat⁹:sz in pecuniaria cā ꝓcedit ꝯ diffamātē sz formā.l.diffamari.C.de ingen.ꝛ manu.sz dic qꝛ in criminalib⁹ illa forma ꝓcedit vt no.j.d accu.cū titia.ex.d accu.sz cū hi.Itē in cā stat⁹ ꝛ mr̄imoniali.vt not.Inn.q si.sint leg.cām q̄.Itē vbicūq̄z hic mihi agi p̄t:vt ī oib⁹ p̄iudicialib⁹ actionib⁹ pōt ēt in eis ordinarie agi cū iste mod⁹ agēdi est extraordinari⁹ p quē imponiē silētiū solū sup illa diffamatiōe ne vlterius fiat.nō aūt vr̄ tolli p̄cise ius agēdi ꝛ iō exēplū istud gl.nō vr̄ bonū.Itē si eēt sublatū ius agēdi vlteri⁹ nō ꝓcederet prescriptio:qꝛ nō necessaria iā nisi liberato debitore.Illa non est bona.nā liberatio p lapsuz termini dati ad agendū non excludereē:nec ius excipiendi,sed prescriptio sic:vt.j.de cōpēs.q̄cūq̄z.vñ remanet ꝙ adhuc prescriptio currat.sed ꝯ hoc qñ currit cū actor nō possit agere impeditus impedimēto iuris p lapsum termini sibi dari ad agēdū.sed dic vt.l.senatusconsulto.de offi.p̄si.C Itē ꝯ euz q est in possessione nō pōt hoc mō agi qꝛ licite diffamat.C Itē qꝛ p̄tē rei nō sustinet.de lib.cā liberis.in fi.de no.op.nū.si pri⁹.ꝛ p hoc de libe.homi.exhi.l.iij.§.is q.ꝛ adde qd no.j.de inof.testa.Papinia.el.j.si qs post rē.C In gl.q̄ incip.hic q̄ro.in fine.ibi rn̄.sic,Gul.dicit ꝙ aut rescissorio est actio noua ꝛ nō ppetuaē qꝛ ad suā naturā res facile reuertiē sm Gul.habes exēplū qñ est oīno noua actio.j.e.si qs stipula.ꝛ est actio rescissoria nō ꝓpriū nomē actiōis sz actio.C In ea.gl.ibi,sed tu dic ꝯ.sed.B.Aut q̄ris de tpe qd.ꝛ tunc est tm̄ q̄tū tps abs̄tie:vt hic:aut de tēpore infra qd tūc aut de tēpore inchoādi.ꝛ idez. aut de tēpore ꝓsequēdi.ꝛ illud est vsq̄z ad finem quadriennij. Nam ex quo agit intra tēpus legitimum ammodo non est in mora nec stat p se.ꝛ ideo nō currit sibi termin⁹.qꝛ nō est negligens.vnde nō pōt dici ꝙ tempus negligētie absorbeat tēpus lesiōis:cū esset negligētia.patet ex p̄dictis ꝙ nō est vera opinio gl.qꝛ scd̄m opi.glo.lex esset imposita verbis ꝛ non rebus. ꝙ esse nō dz sm Gul.de cu.Ad ratione istam facit quod no.j. eo.necnon.§.si qs sepius.in glo.ex hoc.§.Itē no.differentiā. vtrū restitutio cōcedatur aduersus p̄scriptionē,ꝛ tunc perpetuo ꝓhibetur aduersus tēpus.ꝛ tunc tempus subducitur,sz pōt postea ꝓfici coniungendo tēpus primū cū tempore secunde negligentie.Et ex p̄dictis tria collige.scilicet iudiciū rescindēs ꝛ rescissoriū.Secundo tempus intra quod ꝛ tēpus ad quod.Tēpus restitutionē aduersus p̄scriptionē ꝛ aduersus tempus qd est pars prescriptionis.C In gl.q̄ incipit,vt qꝛ statuit.in fin.per hanc glo.confirmanē statuta q̄ dicūt ꝙ bānito ꝓpter cōtumaciā nō reddaē ius.Bar.dicit ꝙ intelligiē in agēdo nō in defendendo:qꝛ ius naturale sibi denegari non potest:vt in.c.pastoralis.de sententia.ꝛ re iudicat.in cle.

b **Necnon ꝛ si quis.** Nota qd absentia causa studiorū est iustissima ꝛ priuilegiata.b hoc dicit ista lex.

Itē si quis. C Not.qd paria sunt aliquē detineri vel ꝓmisisse cum fideiussore nō recedere.Et q̄ro de tali questiōe que fuit de facto,qdā miles ꝓmisit hinc ad mēsem esse in quodā castro ad tractandū de pace ꝛ silr promiserūt quidā barones.Modo barones isti fuerūt intra mēsem ad dictū castruz.iste miles dū iret ad castrū hospitauit in itinere in castro cuiusdā in mane cū vellet recedere ꝛ ire ad locū vbi ꝓmiserat:dn̄s castri dixit ei,dn̄e ne eatis: qꝛ idigeo mille flore.soluatis mihi postea ibitis:aľs nō recedetis iste miles nō habēdo pecuniā ꝓmisit sibi mille florenos in fide sua.dixit dn̄s castri postq̄ ꝓmisistis mihi ī fide vestra nolo vos detinere in carcerib⁹ si ꝓmittatis mihi nō recedere de castro isto vel de territorio ipsi⁹ donec solueritis:ꝛ nō iuit. Barones petūt ab eo penā:ꝛ iste excipit qd ire nō potuit:qꝛ ī fide sua hoc ꝓmisit non recedere de loco illo:q̄rebaē qd iuris eēt.ꝛ iō qd deberet restitui ab ista sn̄ia fuit appellatū.ꝛ iudex appellationis reuocauit talē sn̄iam ꝛ dixit qd tenereē soluere mille flore.p.l.succurriē.cū sua gl.s.e.nā dr̄ ꝙ si aliqs detineē in ꝓuatis vīculis ꝙ dz recedere si pōt.aľs nō succurriē sibi sz Cy.in addi.qd si iurasset excusareē a pena:qꝛ etiā p metū exactū iuramentū est seruandū done,ab eo absoluaē qui iurauit.

Quod eis. C Nota ꝙ in edictis permissorijs oīa sunt permissa:nisi inueniantur prohibita.sed in edictis prohibitorijs non videntur prohibita:nisi inueniantur permissa.ita vult dicere glossa.

Si quis sepius. Diuidiē in duas ptes.prio loquiē de tpe restitutionis scdo de tēpore rescissorie.secunda ibi.sed si omnes.vnde p̄mo loquiē de tpe intra qd:secūdo de tpe ad qd:sm vex intellectū ꝛ.h.d.Tempus ad restitutionē petendā cōnumeraē ex die q incipit ꝓ presentia reputari post vsucapionē cōpletā.C Itez restitutio fit ad omne tēpus absentie siue sit primū siue sit vltimū siue mediū:ꝛ fit cōiunctio tēporū absentiarū.h.d.C No. qd omne tēpus absentie est restituēduz.hoc est restituiē actio intentāda intra tps absentie seu absentiarū qꝛ vbicūq̄z petiē restitutio aduersus lesionē tēporis cōmensuraē tps ad qd tēporis lesione rescindendo.Secundo not.hic de coniunctione temporum.vnde facit ad.q.statutū est qd testamentū dz insinuari a kalen.maij vsq̄z ad festū omniū sanctorū.Si decesserit testator in prin.mensis augusti.vtrū habebit heres ad insinuādū tres mēses de isto semestri:ꝛ tres mēses de reliquo semestri.An v̄o habebit integrū semestre a kalen.maij vsq̄z ad kalē.nouēbris.ꝛ vr̄ ꝙ fiat cōiunctio tēporū.ꝛ sic habebit tres mēses de p̄mo semestri:ꝛ tres de alio.Sed credo ꝯriū:qꝛ istud semestre hz determinatū principium ꝛ fi.ꝛ est tēpus in specie ꝛ ideo non cōpensatur nec fit permutatio temporū.facit qd no.in simili in.l.fi.§.ij.j.de publi.Itē facit:qꝛ videtur interruptus cursus tpis.ideo de nouo est inchoādū.arg.j.de vsuca. l.eum qui edes.§.si autem.non obstat iste.§.quia hic habebatur respectus ad tempus in genere quod fit reperire temp⁹ in specie.not.de vulgari substitutione ex facto.§.item quero.

Si cum in prouincia. Habens exceptionē declinatoriā iudicij nō dr̄ posse cōueniri ad hoc alle.C Itē no.qd non dr̄ negligēs ille q nō cōuenit eū qui haberet declinatoriā fori.

Exemplo. Restitutio in inte.iā cōcessa pōt opponi in modū exceptiōis.h.d.sm gl.Vel sic sm doc.etiā restō cōcedēda pōt opponi in modū exceptionis nō simplr sz annexa petitiōe restitutiōis ī inte.h.d.C No. ꝙ si ab eo cui cōpetit restitutio petaē res qd ipē pōt se tueri excipiēdo qd est verū restitutiōe preābula.sz gl.C Itē ꝛ ea ñ preābula dū excipiat q̄dā ordine.i.petēdo se restitui:ꝛ exinde fundādo exceptionē hoc mō:qꝛ si vsucepisti rē meā dū erā absens ꝛ possessione ad me reuersa vēdicas sic excipiā:dico qd si erā absens cā reipublice vsucepisti.quare peto me restitui vt res mea mihi nō auferaē.nā qñ petiē restitutio ad retinēdā rē dr̄ peti ī modū exceptiōis sz doc.facit.j.de inof.te.l.papi.§.si fili⁹.ꝛ.l.nā postea.§.si minor.de iureiu.ꝛ Dy.in.§.rurs⁹.inst.d act.de hac forma no.h in addi.ꝛ.C.e.l.ab hostib⁹.in lec. Bal.

In actione. In actiōe rescissoria venit fructuū restitutio siue agat p̄sens ꝯ absentē. siue absens ꝯ p̄sentē.h.c.C Et no.glos.qd restitutio porrigit se ad fructus.qd est verū qñ fit p viā iuris.secus si fiat per p̄uilegium.vt in auē.idē est de nestorianis.C.de hereti.Itē no. quod officium alicuius non debet trahi ad illicitum questuz. concordantia vide in glossa.s.l.videlicet.

C Additio Baldi.

Necnon. Stisdatiōe.no.ꝙ paria sunt detineri ꝛ dedisse fideiussores d nō recedēdo no.s.e.l.in ea.facit.s.ī ius voc.vt eāt.l.ij. ꝛ.j.de cust.reo.l.iij.ꝛ.l.diu⁹.el.j.cū si.C In tex.ibi, ego aūt.No.ꝙ dr̄ nō posse ꝯueniri ille q hz defensionē declinatoriā. C §.exēplo.No.ꝙ sicut reperiē rescissoria actio sic repitur rescissoria exceptio.ꝛ dr̄ rescissoria qꝛ ex ipsa rescissiōe oriē ergo nō cōpetit exceptio añ restitutionē habitā.adde.s.titu. ij.l.verum.§.pen.ꝛ.j.de iureiur.nā postea.ibi si minor. Bal.

1 ☞ Absens restituitur contra presentem nō solum in prescriptione:sed etiam in processu.

a C Cōparere. adde paul.de ca. in.l.ij.si qs cau.ꝛ.d.Alex. de imo.in.l.ij. s.si qs in ius vo.ꝛ lanfr.j.c. qm̄ contra.in verb. citationes vlti.col.de pba.ꝛ eūdem Bal.in mar. versi.citatus.

b C Priuilegiata. Adde Spe.in tit.de iudici.§.nunc specialia. ver. quid si fideiussor. quē refert ꝛ sequiē Feli. in.c.consultatiōibus. in.ij. no.de offi.dele.qd est iusta causa instādi vt libereē fideiussor: et estimatur se velle ire ad studiū. ꝛ adde glo.in l.aut religiosis.s.de proc. q̄ dicit quod sunt tres absentie. vna necessaria vt in bannitis. vna probabilis:vt studium .vna voluntaria vt errantium.

2 Possessor est citandus in causa que parit sibi preiudicium.

Si is qui. 1 Etiã singularis successor patit restitutionem ex persona actoris. ¶ Ite absens restituitur contra presentem non solum in prescriptione sed etiam in processu.b.d.¶ Jn ter.ibi eum.ꝛ sic non ob.

2 l.ab hostib⁹.ff.dãni.ff.e.¶ Jn gl.nõ apit.ibi,vocat.¶ Nota possessorẽ semp citãdũ i cã q̃ parit sibi preiudicium.facit.C.si propter pu.pen.l.si deserta.ꝛ.ff.ne.vis fiat ei.l.j.ff.si quis ideo. ¶ Jn ea.gl.ibi rũdeo nõ forte.sed Jac.de ra.dicit q̃ iste est ordo:vt primo conueniatur qui dedit cãm.arg.j.de ser. coer. l.in hoc iudicio.secundum.Cy. Bal.

1 ☞ Possessio defuncti coniungitur cum possessione heredis

2 Hereditas quandoq; complet vsucapionem.

Cum iles. Heres q̃ in vsucapio.succedit patit restitutionẽ ex persona defuncti.b.d.intelligẽdo vt gl.q̃ heres cõpleuit vsucapionẽ.b.d.hẽs patit restitutionẽ si hẽditas iacẽs cõpleuit vsucapionẽ incboatã a defuncto.b.d.ff. prima lect.verior

1 est,vt ter.dicit exp̃sse.¶ Nota.q̃ possessio defuncti cõiũgit cũ possessione hẽdis.b.d.Quidã verũ in suo hẽde:ff. tu dic q̃ existẽtia sui hẽdis nihil operat q̃ ad possessionẽ facti vt.l.j.ff.seruo.j.ff.si qs te.li.esse iusf.fue.ꝛ iõ inter possessionẽ defuncti ꝛ heredis semp est mediũ[a] ꝛ est noua possessio.vt.j.ad exi.l.de ea.ff.

8 nõ ob.hec lfa.q̃ aliud est dicere possessionẽ continuari:aliud

2 cõiũgi.vt.l.nec nõ.ff.si qs sepius.ff.eo.¶ Solu.not.q̃ hẽditas q̃ñ̃ complet vsucapionẽ,q̃ vsucapio hz plurimũ facti: vũ sustinet locũ defuncti.ꝛ adde q̃ no.Cy.C.de sacrosan. eccl. aut.q̃s actiões.in.v.q.vbi hz q̃ hẽditas fungit vice psone in nõ faciedo:sec⁹ i faciẽdo.tñ ex eo qõ dixi de vsucapiõe cõtinuanda hereditati vt cõtrariũ.sed respondeo q̃ vsucapio hz plurimum iuris.adde qõ no.Cy.in aut.si qua mulier.C.de sacro san.eccle.ꝛ Jnno.de testa.c.officij.

Additio Baldi.

Cum. Vide oino Cyn.C.de sacrof.eccle.aut.si qua mulier.in vl.q.dicit Pe. q̃ heredi tas sustinet vicẽ heredis in nõ faciẽdo:secus in faciẽdo.vt.i aut.q̃s actiones.i.v.q.in fi.p Cy. Vsucapionẽ.vide.C.de fur.l.de bis.Circa gl.q̃uctim.pbatio q̃ heres in vsucapiõe.nã si succedit.Et plerũq; alia rõ q̃ hẽs succedat i vsucapiõe.nã si succedit in hẽditate.ergo heres cõiũctim.vide oino qõ no.Jn.ex̃ de testa.cũ officijs.i magna glo. vide.l.alteri⁹.ff.tu.ꝛ ra.di.p Ja.de are.l.si is.singularis successor hz restitutionẽ ex psona actoris.hoc vult iste.ff.vere intelligẽdo.¶ Jn gl.q̃ incipit,nat⁹ sit.in fi.Sed intra quãtũ tps dabit illa exceptio:Dy.dicit q̃ si excipit restitutiõe habita dat perpetuo.vt.j.eo.si is cuius.Nã cũ ibi ppetuo agat.ergo multo magis si possideret excipet ppetuo.Et excipit de restitutione nõdũ habita deducẽdo p modũ cõtradictoris:ꝛ tunc intra tps rescissorie,vt no.Dy.i.ff.rursus.Bu.de cun.dicit q̃ exceptio rescissoria est talis q̃ nõ est mere exceptio.hz deduci põt in iudicio p modũ agendi.ꝛ sic est in potestate rei. ergo currit prescriptio.vt in.ff.si minor.l.nã postea.in aut.hãc grelã.ꝛ in.ff.si fili⁹.ꝛ hõ pet.here.si quis liber.ff.si.Pet.hz opi.Dy. vterq; põt saluari.Idẽ hz Pe.i.l.ab hostib⁹.ff.sed q̃ simplici ter.in cõmẽto.Sz quãto tpe durat actio rescissoria:dic aut restitutio sit ad tps:ꝛ tũc per illud tps.ff.tit.ij.l.ff.ff.eo.sed.ꝛ si p prętorẽ.ff.quoties.aut sit aduersus cõtractũ.ꝛ sic ad rẽ ꝛ tunc anno vtili.vt.in.ff.hz cũ rescissam.in.l.in bone.de act.ꝛ obli.vt melius ibi rescissoria nõdũ erat orta.vt ibi notaf.ꝛ sic pscribitur in ei⁹ natiuitate:nõ aũt in eius vita.bũ tñ est verũ in se q̃ vt in anno finit rescissoria q̃ restitutio est facta ad rẽ ꝛ nõ ad tps.ꝛ bodie loco vtilis anni daf quadriẽnũ.vt no.in.l.super uacuã.vel dic nil immutatũ quo ad rescissoriã.ꝛ vt sit etiã bo die ann⁹ vtilis quasi sit penalis cũ ꝛtra ius cõe detur.ergo ꝓtoria ꝛ penalis.ꝛ sic anno tollit.vt insti.de ppe.ꝛ tẽ.actio. Vel dic aut restituit tps.ꝛ tũc durat vsq; ad id tps:aut restituit actio ꝛ tũc durat vt pmo,q̃ reposita est in statu suo.aut actio instituit de nouo ꝛ tunc fit annalis.vt.j.e.l.si quis stipulatus. Aut non restituit actio sed rescinditur:puta Jctus.ꝛ idẽ qua si tũc deꝛ actio cũ ante cõtractũ nulla daref.vñ est actio de nouo introducta,ꝛ q̃ ptoria:ꝛ hz instar penaliuz sicut annalis. ¶ Jn gl.q̃ incipit.tres sensus.ff.l.necnõ.ibi,q̃uguñ de ista q̃uctione tẽporũ dic aut lex assignat tps in gñe.aut loquit de tpe in specie.Primo casu fit q̃uctio tempoꝝ q̃ genera inuicẽ recipiũt functionẽ vt hic.Scõo casu nõ fit cõiunctio tẽporũ. Nã sicut vna species nõ fungit vice alteri⁹:sic nec vnũ tps in specie fungit vice alterius.vt.ff.si cer.pet.l.ij.ff. si quis cau.l.j. Et facit ad primũ de statuli.seru⁹ q̃ testamẽto.ff.funeris.Ad secũdũ de fideicõmiss.libe.l.thais ancilla.ff.j.ff.de vsuca.leg.si vsufru.vnde in pscriptionib⁹ cõsumẽdis nõ coniunguñ res liter tẽpora:q̃ medius act⁹ vitiat in eis.de vsucap.si is qui p empto.ff.si.ꝛ.l.eũ q̃ edes.ff. si autẽ demolita.Et cognoscit hoc modo tps in specie sc̃z q̃ñ põt perire.Naz species est illa q̃ perit vt si dicis sit a kalendis maij,q̃ nũc instant ad futuras kalendas nouẽbris ad tps in gñe est qõ perire nõ põt. Jtez tpe vtili semper fit cõiunctio tẽporũ.Jn gñuo nõ sic semper:sz attende formã dilationis siue temporis.Nam eius forma nõ est mutãda.de adulte.capite quinto,de publiciana.l.ij.ff.si facit hic pro eo q̃ exiuit de monasterio ꝛ postea regressus est, vtruz cõiungãtur tempora ad hoc vt videat professus:ꝛ dic quod non secundum Guli. ¶ Jn glo.que incipit.non aperit. ibi,vtrunq; hic non videtur:quia rescissoria non competit ra contra alienantem qui non possidet nec dolo desiit possidere.vnde ad quid fieret contra eum.ꝛc.

Si is cui. ¶ Possessio ppetuat actionẽ rescissoriam sicut litis cõtesta. hoc dicit ꝑm gl.Et intellige q̃ñ supuenit possessio phabita restõne:als rescissoria nõ posset ppetuari. addez qõ no.Cy.in.l.supuacuã.in vlt.questione.¶ Not.q̃ apprehẽsio possessionis parit ciuilẽ interruptionẽ.¶ Item no.q̃ rescissoria ppetuat ad ẽptionẽ possessionis.Sed ꝛimo vꝺ tolli quadã solutiõe.vt.j.de sol.l.inumerat.in fi.q̃ ivno nõ tollit:q̃ est actio realis q̃ amissa possessiõe denuo intẽtat.vt j.ff.ũ iureiu.l.hz ꝛ si possessori.ff.j.ꝛ facit de arb.inter castellani.

Additio Baldi.

Si is. Restitutiõe phabita appẽhẽsionis pctat rescissoriã.b.dicit ꝑm gl. Vel q̃ cũ ista rescissoria sit in rẽ,ꝛ nudã possessionẽ aduocet q̃ adẽpta possessiõe sublata est rescissoria quãtũ est p viã cõgredi.Et si actor cadit iterũ a possessiõe erit noua rei vẽdicatio que ꝓponet tãq̃ cõtra quemlibet possessorem nõ tãq̃ contra coniunctũ in causa restitutionis ar. de re iu.nesenni⁹.ff.fundũ.de procurato.pomponius.ff.si is, ũ neg.gest.l.litis.ff.pater.¶ Ilio.ei q̃ rei vsucapte possessionẽ nãciscit competere actionẽ ppetuo si postea a possessione cadat.¶ Oppo.ꝛ videt quod nullo modo sibi cõpetat rei vẽdicatio.Nã certũ est q̃ p vsucapionẽ ipse desijt esse dñs ꝛ fact⁹ est dñs ille qui vsucepit.vt.ff.eo.nec vtilem.ꝛ instit.de vsucapio.in pcin.ergo agere nõ potest cum nõ sit dñs.vt.ff.de rei vendi.l.fin.Secũdo hic vsucap.fuit rescissa per viam restitutiõis:ꝛ sic recuperauit ius agẽdi.merito ergo agit.Solutio, op.ꝛ videtur qõ dato q̃ agat tñ nõ possit agere perpetuo:q̃ rescissoria actio nõ datur nisi anno vtili.vt in.ff.sed cũ rescissa.Preterea eiusdẽ vite est actio cuius est replicatio.vt.ff.siculio.l.ff.vlti.ff.vlti.sed replicatio rescissoria nõ est ppetua ergo nec actio rescissoria.Vñ videt obstare.ff.de iureiurãn.l.nam postea.ff.si minor.Timore isti⁹ contrarij variata est litera legis nostre.Et soluit ꝛiũ duob⁹ modis.Prima sic.cũ dicit quod actio vel replicatio rescissoria non est ppetua cũ cedat originaliter:sed hic fuit perpetua ex accidẽti:q̃ adeptio possessionis habet vim litis ꝛtesta.vnde etiã plitis cõtestationẽ perpetuat rescissoria sicut hic.Secũdo modo soluit,gõ ideo actio est hic perpetua:quia fuit prepolita rescissoria pniam latã super ea re restituta.Vñ nõ mirum si postea actio est ppetua.gl.dicit quod hic nulla habet dubitationes.¶ Quero vtruz hic fuerit adeptus possessionẽ cũ vitio vel sine.dic sine vitio ꝑm glo.quod hic dicit pro tanto quia si cuz vitio possidẽs nõ bret ius excipiẽdi.de acqui.possessio.si ex stipulatiõe, ergo non possidẽs nõ posset agere:q̃ cui denegatur exceptio ꝛ actio.C.de trãfactio.nec intẽtio.¶ Secũdo q̃ cũ ista appẽhẽsio debeat sortiri iuris effectũ:q̃ habeat vim litis cõtestãte go debet esse legitima.C.ne de statu defuncto.si pẽꝛ est caꝰ. C.de prescriptio.xxx.ann.l.cum notissimi. imo illud pculdubio p quẽ.ff.fundaf opi.gl.¶ Scõo querit gl.vtrũ ista actio in casu legis nostre sit directa an vtilis.Quidã q̃ directa ꝗa cũ possessione:ꝛ directum dñium sit recuperatũ:glo. dicit q̃ est vtilis.Expedita est recitatio glossarii.Nũc videam⁹ si ꝺicta sint vera ꝛ dic q̃ sine dubio hec lex põt ꝛ debet intelligi restitutione cõcessa.Tũ hoc ipm iure non habet actiones ille q̃ quẽ est vsuca.q̃ non est dñs cum alius sit directe domin⁹.sed in eo qõ gl.dicit quod hec actio est perpetua dico sic,ꝛ rei vẽdicatio põt cõsiderari in habitu ꝛ põt cõsiderari in actu:put cõsideratur in actu non est considerata perpetua,sed sublata q̃ possessio reuersa est ad ꝙm vt.C.de aliena.iudi.l.j.ff. in. nõ als de pcu.põponius.ff.si is,instit.de actio.ff.nec est vis iuste vel iniuste sit adeptus possessionẽ quo ad hoc:q̃ deficit principiuz formale.scilicet preteriti ex parte rei.ad qõ facit.l.vlt.C. de here.ven.ꝛ.C.ad.l.iul.de vi.si quis ad fc fundũ.Si vo considero rei vẽdicationem in habitu:tunc potest dici perpetua ri,q̃ hoc modo cõpetit etiã possessori:ꝛ qõ regritur ista apprehensio.vt in gl.vel dic simpliciter esse nouaz actionẽ nõ ex noua dñij subtãtia,sed ex noua possessiõe et q̃tate actionis nec dicẽ ampli⁹ rescissoria ex q̃ rescissoria semel est executa:

sed dicetur

a ¶ Est mediũ. facit.d.rapha. in.l.pompo.ff. questũ. de ac. poss.ꝛ.d.alexã, de imo.in.l.be redes.eo.tit.q̃ possessio cõtinuata in heredem intelligiꝛ nisi pri⁹ sit per aliũ occupata post mortem defuncti incõtinenti.

sed dicetur simpliciter vtilis in rem:nã inherẽdo glosse opor
tet nos dicere nõ esse perpetuam nisi cõtra primũ possessorẽ.
Nã perpetuatio ciuilis nõ vz contra aliam.de diuer.prescri.
inter quatuor sustinẽdo glossam dices q̃ ista perpetuatio est
naturalis.z qõ gl.loquit copulatiue,z per similitudinẽ nõ q̃
sunt idẽ. Reuoco in dubiũ vtrũ in casu legis istius ista actio
fit eadẽ in substãtia sicut rescissoria. Quidã dicunt qõ nõ,cuz
ista actio est directa:sed rescissoria est vtilis.phatur hec opi.
duabus rõnibus.prima est talis,Actiones q̃ sunt diuerse vi
te sunt diuerse substãtie.vt no.ff.de do.heredib⁹. Sz actio re
scissoria z ista sunt diuerse vite.Ergo actio rescissoria est anna
lis,hec petua.ergo diuersa est substãtia.tertia rõ est talis,ex
sua possessiõe secuta querit directũ dñiũ vt plene le.z not.in
ff.de of.iud.in fi.ff3 hec est sua. Jtẽ secuta ex ea pos.ergo dire
ctuz dominiũ ergo directa actio.z sic rescissoria.q̃ illa vtilis
glossa dicere intendit eandẽ esse substãtiam actionis.nunc vt
primo tantum possessionem adeptã.Et tũc ad argumẽtũ pri
mum respõdetur qõ nõ est alia vita,sed vna z eadẽ protoga
ta,z perpetuata.arg.de precario.sed z si manẽte. Ad secundũ
argumentum respõdetur quod hec possessio nõ secuta ex ea
causa non fuit tradita a parte nec a iudice.z ideo nõ est acqui
situ dominiũ ex ea, argumẽtũ ỗ vsucapio.si is qui.ff.vltimo.
Jtem põt solui aliter:q̃ per sententiam transit dominũ. Ve
rum est quando sententia est lata super dñio.hic non est pro
nuntiatũ super dominio cũ in causa restitutionis in integrũ
deducatur incidenter nec plene probetur.vt no.C.de procu
ratori.g propio.ff.item gritur.z.ff.eod.ab hostibus.ff.sed qõ
simpliciter. Et secũdũ primã literã hoc dicit. Absens qui di
misit procuratorẽ non restituitur contra presentẽ qui rẽ suaz
prescripsit.b.d. Et erit duplex ratio vna quia fungitur pcu
ratore presente qui ipsuz representat.vt.l.fin.ff.si inter eos.ỗ
verbozũ ob. Jtem q̃ ex quo absens sibi prouidit cessat puisio
legis vt.l.vltima.C.de pactis conuen. Cõtra istam literã ob.
duo cõtraria. Primũ de.l.sed z si p pretorẽ.ff.fin.secundus de
l.ff.de in integrũ restitutio. Primũ contrariuz soluit quinq;
modis.secundũ contrariũ soluitur sex modis.z eadez soluto
etiam ad primũ applicatur.z sic primũ contrarium sex mo
dis soluitur z nulla bona. Prima sola.continet diuinationẽ.
Scõo est falsa per.l.fimile.ad municipa. Nam econtra esset.
Tertia falsa.q̃ hic causa reipublice.ergo ex clausula speciali
nõ generali.vt.l.sed z si per pretorẽ.ff.deinde.quarta nõ bona
q̃ paria sunt dimiſ.z inutilis diuiſ.vñ nihil adderẽt illa vba
siue dimiserit que sunt in.l.cõtraria.infra.si quis cautio.quo
ties. Quinta solutio nihil vz. Sexta est nulla:q̃ hic loqmur
in prescriptionibus nõ in iudicijs. Sed dices sustinẽdo glos.
qõ hic loquit̃ in iudicijs nõ extra iudicialibus.dicaẽ septima
solutio tranſi.z nũc trãsitur ad secũdã lecturã qõ hic loqtur
de restitutione presentis nõ absentis z hoc dicit. presens non
restituitur cõtra absentẽ qui procuratorez dimisit. hoc dicit.
hoc est rõnabile:q̃ presens habuit quoniam conuenit si non
fecit sibi imputet.ff.eo. Jtem aio.ff.secũdo.nã procurator ab
sentis cõueniri põt.C.de pcu.eũ qui res heredi. Huic lecture
obstant duo contraria vnũ formaz a contrario sensu litere q̃
si absens nõ dimisit procuratorẽ subueniret presenti. Sed cõ
tra q̃ negligit vtl.vt pfectius.ergo non succurritur.vt.l.sed
z si per pretorẽ.ff.sed nõ ad eos.ff.eod. Soluitur duobus mo
dis. Primo qr nõ est negligens totaliter. Hec solutio videt
nulla sufficit q̃ sit negligens in eo quod est de substantia bñ
ficij,scilicet in interrũpendo. Secũdo respõdet quod hic cor
rigitur in duobus casibus.id est in duabus actionibus scili
cet in rei vẽd.z hypothe. Hi sunt casus pone.verſi.sunt qua
tuor.scilicet infantis absentis furiosi.z potestatis pdicti. Tu
dic quod vtrunq; auxiliũ est extraordinarium.z ideo inuicẽ
cõpatiuntur vt negligentia in vno non noceat in alio. Secũ
do opp.quod absens est negligẽs,quia põt mitti in possessio
nem. Soluitur dupliciter vel quod ponatur in facto qõ non
posset mitti vel dato qõ possit nõ est negligẽs in interrũpen
do q̃ per missionẽ non fit interruptio.sed hoc verũ de primo
decreto none secundo.argumẽtũ in.l.ij.in fine.C.vbi in rem
actio.z ideo vt in precedẽti dixi:nã processus missiõis in pos
sessionẽ est extraordinarius. Et vnũ extraordinariũ auxiliuz
nõ tollit aliud vt.ff.quod metus causa.si cũ excep.ff.eus qui.
Jn glossã que incipit.scilicet data,id est pro lit. contestata
conclusio per hoc non fiet perpetuatio nisi contra illum con
tra quem competebat primo rescissoria.nam cõtra alium nõ
poterit lis contestari.quia non possidebat hoc est falsum.er
go ratio glosse mala.

a **Besse reipublice.** ¶Not.in gl. parua.ibi: in Jtalia,q̃ Jtalia est prouincia z licet de hoc glossa querat in aut.qua in prouincia.tamẽ de hoc hic est casus vt patet ex ista glossa cum textu secundum Lynum.

Jnter eos. Nota quod acta causarum scribũtur per tabelliones.vt z oliz. z facit extra de testi.c.current.

Additio Baldi.

Jnter eos. Jn tex.ibi scribũt. Not.acta
b iudiciozum in scriptis redigenda per notarium. bJtem not.notarios non co
gi abesse causa sui officij si officium sit necessariuz.
Baldus legum doctor.

Qui mittuntur. Not.qõ electiona
rij dicuntur abesse causa reipublice quando missi sunt ad potesta
tem eligendum vel ad conducendos milites.

Quesitum. ¶Nota p iustitiarijs z barisellis qui mittuntur ad cõpescendos homines
facinorozos quod dicuntur abesse causa publice vtilitatis.

Jcui. Ho.argumentum qõ ambasiatores
qui vltra tempus stant in ambasia
ta pro illo tempore non debent habere salarium.c
z qõ illo tempore non dicũtur abesse causa reipu
blice.hoc est verum nisi essent impediti.l.si cui.ff.si.Bald.

Jcui.Cler.quod si non. ¶Nota q̃ ex illicito facto qs nõ mereẽ priuilegiũ
quia non potest simul mereri.z demereri.b.d.

Additio Baldi.

Jcui. ¶Jn tex.ibi:tandiu officio.vide Jn
nocentiũ ỗ clericis nõ residẽtib⁹.c. ex
tue.vbi allegat hunc textũ ad hoc qõ finis cãe ha
beẽ pro termino. Et nota quod remota causa pri
uilegij remanet quis in iure communi.de excu.tuto.sed z mi
lites.per Ja.z.l.nõ tantũ.ff.eos per Ja. ¶Jn textu ibi:si in
firmitatis.not.quod humanum est infirmo succurri.

Tam diu reipublice. Nota quod finis
causẽ habetur p
triennio.ad hoc allegatur per Jnnocentiuz extra.de clericis
non residentibus capi.ex tue. ¶Jtem nota quod finito offi
cio finitur beneficium.

Plane. Not.argumentum ad questionem, duo erãt
ambasiatores pro ciuitate sua.vnus infirma
tus fuit in itinere,alter stetit secum:vtrum dicatur abesse cau
sa reipublice eo tempore quo secum stetitr.respõdeo aut erat
d necessaria sua pseniaz videtur abesse causa reipublice.vt
ff.eod.l.inter eos.ff.fina.q̃ ibi excusatur medicus ideo q̃ ne
cessaria erat sua presentia.aut nõ erat necessaria sua pseniaa
z ideo non videtur abesse vt hic Ly.in addi.prestat argumẽ
tum.ff.de iudi.l. non alias.ff.i. Baldus.

1 ☞Procuratoris dimissio nocet admittenti quo ad restitu
tionem in integrum.

2 Restitutio competit non dimisso procuratore.

Si qui rei. Absens qui dimisit procurato
rem non restituit ad totam
causam.b.d.z pm hoc loquit̃ in leso per sententiã.
b Vel sic,Absens q̃ dimisit procuratorẽ non restituit
aduersus lesionẽ temporis.b.d. Et pm hoc loquitur in leso p
prescriptionẽ quã eius procu.potuit interrumpere.z tũc for
titer ob.l.sed z si per pretorẽ.ff.fina.cõsiderato.q̃ hic loquaẽ
de absente ex eã phabili z necessaria. ¶Nota duo. Primo
q̃ dimissio pcuratoris nocet admittẽti quo ad restitutionez
1 in integruz z est rõ:q̃ ex quo pcurator est psens z dñs fingit
c presens interpretatiue ergo non est restituendus ex causa ab
2 sentie.secus si procurator recessisset.vt.ff.eo.l.nec nõ. ¶Se
cũdo no.a cõtrario sensu qõ nõ dimisso pcuratore competit
restitutio.z hoc potest dupliciter intelligi:vno modo absenti
cõtra presentẽ:alio mõ presenti cõtra absentẽ.z secũdum hũc
vltimum signatur contrariũ de.l.vt perfectius.tñ ista lex lo
quit propie in restitutione absentis nõ presentis nam litera
ista nõ est vertibilis ad hunc sensum. ¶Jn glos. subaudi ad
totã cãm.ibi.l.fi.j.rõso.hec sol.vt vera.q̃ primo pcurator sit
cõueniẽdus sicut dicimus in pcuratore minozis.vt.ff.de mi.
l.eũ mãdato.z.l.eũ g.z ibi no.nã equiparat minoriz absens vt
no.ff.eo.l.nec nõ.ff.qõ eis.facit.l.i.ff.fin.in fin.ff.quando app.
fit. ¶Jn eadẽ gl.ibi,cimitatis.istud nõ placet.qõ nõ debet eẽ
minus priuilegiata absentia causa reipublice q̃ causa muni
cipiozũ.b.d. ¶Jn ea.glo.ibi,non.vnde ibi haberetur p non
dimisso.arg.ff.de iniurijs.l.sed si vnius.ff.procurator.cũ.ff.se
quenti.sed hec est diuinatio. ¶Jn ea.gl.ibi.de in integrũ re
stitu.l.fin.z secundũ hoc loquimur hec lex in lesione sententie
vel pcessus qũ absens petit restitui.vt.ff.eo.l.ab hostibus.ff.
si dãni.z.l.cum miles.ff.fin.facit quod no.Ly.C.de resti.mili.

a ¶Est prouincia.adde gl.in authẽ.vt om. obe.iudi.pul. ff.hoc considerãtes.q̃ italia non est puincia,ff3 prouinciarum dña.

b ¶Per notariũ.adde q̃ habenf p Fel.in c.qm̃ ꝛra.vbi ẽt p Abb.z lãfrã.de proba.

c ¶Salarium. adõ Frã.arc. in.l.contina⁹. de verb. obl.z qõ ibi dixi in apostillis.

d ¶Abesse.et nũqd tunc debeat habere salarium. viõ Feli.in.c. quã sit. de indels in.j.colũ.z qõ ibi dixi I apo.

l.ignorare.nō aūt in lesione prescriptionis:qa prescriptiōe non appellatur quod etiā videtur:q; litera videtur loqui in possessore leso propter verbum defendendi.quod est in textu. ergo nō loquit in lesione prescriptiōis.pōt ēt intelligi sequēdo primam solutionē.ꝛ facit qō no.in.l.i.j.de diuer.ꝛ tēpo.p̄script. Itē si intelligas in lesiōe indicij potes distinguere aut absens dimisit p̄cu.ex necessitate,qz erat lis mota:ꝛ tunc sibi imputatur si nō dimisit qualem debuit.vt.j.de le ga.l.eundē §.i. aut dimisit ad cautelā:qz nō erat lis mota:ꝛ tūc sua diligētia sibi nō nocet.vt in.l.cōtraria. ¶In ea.glos.ibi,vt in.l.contraria.Istud est vertere literā. ¶In ea gl.ibi,item op.ista op. respicit primā lec.scilicet restitutionē p̄sentis cōtra absentem. ¶In ea.gl.ibi indignus.qz negligēs in iure communi excluditur a singulari. Item qz immediata causa lesionis est negligētia nō absentia,arg.§.e.l.nō enim. ¶In ea.glo.ibi,interrup.solā.hec vera.vnde talis est regula q̄ restitutio ocurrit cū iure interrūpēdi.secus aūt si nō solū interrūpit:sed ēt peragere litē potuit.vnde nō imputat mora interruptionis ad excludendam restitutionē.sed mora exactionis fin Bart. qui dicit q̄ est casus.§.e.l.item ait§.eo potiꝰ.sed certe ibi nō dicit hoc qz per primū decretū nō interrumpit p̄scriptio,sed per lit.cōte.vel quasi.loquor in p̄scriptiōe dominij vt.l.more litis C.de rei ven.l.ij C.vbi in rem actio. ¶In ea.gl.ibi,respondeo in primo.scilicet in actione reali. ¶In eadē gl.ibi, interrumpitur.hec glo.vult qō nec per primū nec secūdū decretū interrumpatur p̄scriptio.sed qō dicit de secūdo non videt verum:quia sicut solutio interrumpit p̄scriptionez. sic etiā videt q̄ secūdū decretū.ꝛ p̄estat argumentū.l.si is cuius.§.eo. ¶In ea.glo.in fine.tu dic ad ambo contraria p̄cedentia quod remedium.l.vt perfectus,itez remedium missionis sunt remedia extraordinaria ꝛ subsidiaria.ꝛ iō non faciūt cessare restitutio.in integ.quia vnum remedium extraordinarium non tollit aliud extraordinariū.facit.§.quod metus cā. l.si cum exceptione.§.eum qui.ꝛ ibi no.p̄estat etiam argumētum quod notatur in.l.item si res.infra titulo primo.

Additio Baldi.

Si qui. ¶In gl.q̄ incipit,subaudi ad totā cāz.ibi,cū habuerit.Ex hoc not.q̄ prima citatio cāe pōt incipere a procuratore qñ dñs abest.sic.ff.de alimen.legatis.l.iij.ꝛ C.de procura. l.cū rē.cū similibus.ꝛ facit.C.qui pe.tuto.l.cum a matribus. ¶In eadem glossa,in argumē.supra.Ibi de restitutiōe contra sentētiā.hic cōtra p̄scriptionē. ¶Item hic est indefensus,ergo ad totā cām:vt ꝛ ibi,vel ibi ex parte rei.hic ex parte actoris fuit dimissus p̄curato.nā hic absens creditor erat secundum primū istam intellectū glo. ¶In eadem glo.ibi,vel corā eo oblato libello.sed qualis libellus est iste.respondeo nō est cōuentionalis:qz est persona in quam formetur,ꝛ episcopus nō est inder competēs in libello cōuentionali inter laicos.Dico ergo qō est libellus q̄rimonialis nō cōtinēs cōclusionē:sed solā narrationē ꝛ protestationē.ꝛ hec est forma.Cōqueror de tali absente qui tenet rē meā ꝛ ptesto q̄ per me nō stat quominus agā.In ea.gl.ibi,vel infans. ¶Not.q̄ omnes isti complent p̄scriptionē inchoatā.Idem puto quādo p̄scribens decedit sine herede:vt solus cursus tēporis cōpleat p̄scriptionē. ¶In eadē gl.ibi.vt perfectius.dic vt ibi notatur.s.quod ista lex est facta in fauorē p̄sentis.ꝛ sic non dꝫ reqqueri in eius lesionem.Sed certe nō retorquetur fauor:sed negligētia circa fauorē adhibita.Cū etiam proviso illius legis excludat finalē causam restitutionis:scilicet impedimentum facti ergo excludit rez dñij.sed dic q̄ licet corrigat rō legis tamē nō corrigit lex.Sed contra hoc nam impedimentum dꝫ probari cū sit de substātia petitionis,quomodo ergo poterit probari cum verū non sit:vnde hec ratio nō soluꝫ est ratio legis:sed est fundamentum intentionis ꝛ nō dꝫ in iudicio probari, ergo correcta ista ratione est sublata actio.Alij dicūt q̄ cōcurrūt ista remedia qz vtrūq; extraordinarium ſꝫ hoc nō videt bñ dictū:quia illud est quando se compatiūtur in originali causa.sed hic nō se cōpatiuntur nam vnum remedium excludit finalē causaꝫ alterius.Sꝫ sustinēdo dic q̄ hāc culpā possessor nō pōt imputare petitori cū ex ea commoduꝫ senserit,vnde dicet actor qō si me culpent alij et cetera.simile not.C.de annali exceptio.l.prima.in magna glo. ¶In eadez glo.ibi,nec per hoc interrumpit.sez per missionē ex primo:sꝫ per scōm decretū sic secuta ex eo reali missione,qz hꝫ vim diffinitiue. Itē qz hꝫ vim solutiōis:ergo.ꝛc.§.e.si is cuius. ¶In ea.gl.in fi.ibi,p̄scriptio,dic q̄ in realit:qz missus efficit possessor statim fieret interruptio naturalis q̄ esset facta missio in rē petitā vt.j.de re indi. a diuo pio.§.sic euenirēt.tū p hoc nō excluditur restitutio:qz nō est imputādum actori cui natura liter nō interrumpit.Nā hac rōne imputaretur cuꝫ de fundo nō expulerit. ¶In gl.q̄ incipit.§.ptorē.ibi,relict in.l.seq.No. q̄ deportatus p petēdis bonis sibi reseruatis pōt cōstituere procuratores.facit.j.mandati.Si mādauero tibi.§.is cuius bona. Idē in bānito cui bona adimunt.naz de iure cōmuni si precedenti ibi trīū in duobus.Istud est restringere fauorem.et ideo puto q̄ in omnibus actionibus realibus vt in publicana ꝛ confessoria ꝛ similibus habet locū:quia fauores sunt ampliandi.Item puto quod ler illa extenditur ad similes personas in expressis.vt ad prodigum procuratore carentem ꝛ omnes minores,ne sint deteriotis conditionis infantes q̄ isti et alij.ꝛ ne fauor restringatur. Baldus

Si qua militi. Mator restituitur ob necessariam ꝛ probabilem absentiam etiam in executione penarum.hoc dicit.ꝛ nota hic absentem esse magis priuilegiatū q̄ minorem.vel dic quod hic non loquitur de restitutione:sed vult quod non currat ipso iure.

§. Quod eo tempore. Etiam deportato possunt seruari bona ꝛ si p̄scribuntur competit in integrum restitutio. hoc dicit.hec lex singularis. ¶Not.quod ei cuius bona veniunt publicanda potest in sententia reseruari pars bonorū.Sed o no.q̄ p bonis reseruatis:ſꝫ fit deportatus vel bānitus hꝫ ius agēdi per procuratorē.ꝛ cōcor.l.papi.eguli.§.tit.ij. ¶Itē not.q̄ bānitus restitutus aduersus bannū q̄ illa restitutio non porrigit ad bona p̄scripta:sed est opus alia restitutione per viam iuris scripti:vt hic. ¶Item nota hic argumentum quod iura quesita bannito qui interim non poterat intentare obstante statuto propter conditionem suę persone: quia erat bannitus eo rebannito possunt per ipsum moueri. argumentum huius litere.quod tene menti.

Additio Baldi.

Si qua. In.§.qō eo tempore.Nota hic q̄ restitutio principis nō porrigitur ad bona ab alio vsucap.vnde quo ad ea petenda est alia restitutio per viam iuris scripti. Bal.

Si quis titio. Restitutio ad emolumētū trahit:sed on an nexū.h.o.Vel sic,Restitutio ad emolumētū porrigit ad onus.h.o. ¶In tex.ibi,not.addendo,naz q̄ dictū est.§.de onere inserto legato:idē est de onere inserto institutiōi vel fideicōmisso vniuersali. ¶No.q̄ absens ex necessaria ꝛ pbabili cā restituit aduersus defectum conditionis q̄ ista cōditio non erat potestatiua:sed mixta ne haberet p impleta nisi ope restitutionis. Itē no.q̄ is cui restituitur emolumentum tenet ad onus annexū.ex hoc not.q̄ restitutio ad lucrum debet interpretari sine damno tertij.d.o. Bald.

Additio Baldi.

Si quis. In tex.ibi,si quis eſi.oīno.sed ordinarie poterat q̄ fideicommiſſ.nō absens nec priuilegiatus.sed hoc est ideo quia per alium consequitur non per se.

Non vere dicitur. Principalis cā ꝺz inspici non secūdaria.h.o.tex.cū gl. ¶No.q̄ ille dicit vere abesse cā reipublice in quo verificat ista propositio, Iste principalr abest cā reipublice.vnde p̄ncipale ppositum cōsiderādū est:qz p̄ncipale ppositū est illud qō ꝺz cā finalis.ꝛ vide q̄ no.Ja.j.de au.ꝛ argen.le.quāuis.ꝛ Cy.Cō sac.san.ec. l.qui sub p̄tex. ¶Itē adde qō no.idē Jac.de le.j.l.ij feruꝰ plurīū.ꝛ facit ad hāc legem.C.de cōmer.ꝛ merca.l.mercatores.in fi. ¶In glo.ſ.hic.ꝛ.C.e.ibi:vt fidelitatē iuret.fimperator p republica. ¶No.ergo ex ista gl.q̄ inspicitur p̄cipalior cā.ꝛ vide Dy.in.c.ij.de re.iur.lib.vi.ppe finem.ꝛ est argumentum quod non omne crimen ꝺz ecclesiasticū sicut est crimē hereſis vsurarū periurij.ꝛ simonie que principaliter pertinent ad ecclesiā.ergo de alijs nō intromittit se eps inter laicos.facit de purga.cano.nos inter.ꝛ qō no.Cy.in auf.clericis.ij.de epiſc. ꝛ cleri. ¶Item no.er gl.ista q̄ ambasiator potest in ambasia ta etiam suam priuatam vtilitatem procurare,puta impetrare feudum vel beneficium hoc dicit. Bal.

Additio Baldi.

Non vere. Vide p Cy.C.de sac.san.eccle.ꝛ merca.l.mercatores.In fin.dicit statutū q̄ si gs aliquē corā eo traxerit nisi super crimine ecclesiastico puniatur.modo aliquis alium traxit coram episcopo super homicidio, an puniat:videt q̄ nō quia omne peccatū est ecclesiasticū.dic cōtra argumentū intelligitur ſ ecclesiastico p̄incipaliter nō secundario.vt hic.de hoc notat Cynus.C.ſ episco.ꝛ cle.auf.cle.ver.extra.de purgatio.canoni.inter alios

¶In tex.

a ¶Procurare.Adō Bar. in.l.paulus.p illū tex.j.de legatio.q̄ ambasiatoꝛ ꝺz vacare solum circa expeditionē ambasiate sī circa alia. sed hodie non seruat tū vbi iuratū ex ambasiata nō p̄curaſ puto q̄ dictum Bar. seruari ꝺbeat. vt dixi pridie cuidam ambasiatoꝛi ciuitatis monopoli voléti obtinere rescriptum fauorabile cuidā sue cāe forte. tū tunc poterit procurare finita ambasiata et euitare periuriū.

a

¶ In tex. ibi in legatione. ¶ No. q legatus in legatione possit primatum vtilitatē procurare. an legatis restituatur sala rium si minori tpe ſtet in legatione. dic per Dy. de le. ii. lucius. ff. ate. ¶ In gl. que incipit. vt hic ibi: sed quid. dic quis nitit contra ius cōmune. Inſpiciſ id q̄ nocet: q̄ due rationes mutant idem in odiosis & restringēdis. ad ille. si quis in gra. §. fina. ff. l. ſi. & l. ſi vir. & ibi not. de vſuca. pro donato. ¶ In eadem glo. ibi: principalius. Nota effectum applicande cause principaliori. et illa est principalior que principaliter monet intentionem agentis. quelibet causa que plus influit dicitur principalior vt. §. de mino. l. verum. §. item queri poteſt. & vide per Lynum. C. de sacrosan. eccle. l. qui sub pretextu. & vide Wynum in. c. ſi. de regu. libro sexto. prope finem.

Si quis stipulat'. Institutio actionē instituit nō aūt restituit veterem q̄ nō erat. hoc dicit. Nota hic mirabilem effectū restitutionis tam in contractu vt hic, quam in vltima voluntate. vt. §. eodē. l. ſi quis titio legauerit. ſcilicet q̄ facit conditionem etiam habere pro impleta nec poteſt impleri propter lapsum temporis. hoc dicit ista bona lex. Et sequitur. l. is qui reipublice.

Is qui reipublice. Quando res erat eā periſtura pſenti sicut absenti nō dat restitutio. b. d. Nō quia absentia non erat causa leſionis. ¶ In gloſſ. ſimile. ibi puta. not. quod declaratio animi nocet declarantī. & adde q̄ no. in. l. fulcini. §. ſi is q. §. q. ff. can. in poſſeſſ. ff. l. de cpcp. do. l. apud celſum. in prin. & q̄ no. Dyn. in. c. pro poſſeſſore. circa pn. facit i rōne fui. l. ff. §. p derelicto. Sz Ja co. de are. dicit q̄ hec exempla ſibi nō placēt. q̄ licet ita fuerit protestatus pōt penitere. & q̄ ptestatio prodeſt ptestāti: non aūt nocet ſeciūdū eū. Et Lyn. in addi. q̄ nihil eſt. vt pt̄z pall. quas. §. allegaui. & licet poſſet penitere. tñ penitētia non preſumit. ¶ In ea. glo. ibi, restituetur: q̄ ſemper preſumit eū non voluiſſe damnum pati, nec paſſurum ſi preſens fuiſſet. vt §. ſi mu. ven. not. l. j. in fin. & l. j. de re iudi. & l. j. C. de reſt. mili.

Additio Baldi.

Is qui. In tertu ibi, Etiā ſi reipublice. Naz verbum cauſa importat cauſā ſine cauſa ſed hic absentia nō eſt cauſa finalis vāi. Nā cauſa finalis eſt illa que circumſcripta non ſequit cauſatum. Ppaſſurus. vide Innocentium. extra. de preſcrip. ca. j. ¶ Item adde quod not. j. quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur. l. fulci. §. ſi is qui. Baldus.

1 ¶ Quod requiruntur in milite ad hoc, vt ſit verus miles.
2 Castratus, miles eſſe non poteſt.

Milites omnes. No. q̄ miles non poteſt recedere ſine licentia. ¶ † Item no. hic gloſſam quot requruntur in milite ad hoc vt ſit ver⁹ miles. ¶ In gl. primi. ibi. enſis. No. q̄ nō dz de calcaribꝰ. & aliis inſignijs. ō enſe. ¶ In ea. ibi, iſti tales. ergo ſecꝰ in militibꝰ noſtri tpis q̄ non ſunt tales quales regrit ista glo. Sz Hu. dicit alr quē hic vide. Alij dicūt q̄ ercꝫ milites bodierni tpis bñt ſupiorꝭ autoritatē & faciunt militarē. pfeſſionē q̄ ipſi ſunt veri milites: tñ milicia eoꝝ nō eſt priuilegiata: ſz debēt vti inre cōi in eorum
2 actibus. vide Ly. in. l. j. C. de iur. & fac. ign. in. vi. q. † Adō q̄ castratus non poteſt eſſe miles. lr. diſtinc. precepta. in gloſſa.

Additio Baldi.

Milites omnes. No. militē a ſignis ſine periculo recedere non poſſe. & vide in Spe. de procura. §. i. verſ. Item quod eſt miles. Baldus.

Qui reipublice. Abſens reſtituit ſi ab ſentem. b. d. Cauſus q̄ nō eſt alibi in hoc ti. No. q̄ priuilegiat⁹ cō
a tra priuilegiatū vtitur ſuo priuilegio ſubtiliter intelligendo. hic non eſt vter priuilegiatus: ſed ſolus ille q tractat de damno vitādo. & ideo notabile non colligit hic de vuob⁹ priuilegiatis actualiter: ſed ſolū potentialiter. & adde q̄ no. Ly. in auk. quas actiones. in. q. iiij. C. ō ſacroſan. ec. Bal.

¶ De alienatione iudicij mutandi cauſa facta. Rubrica.

Omnibus modis. Primo pōit ſignalem intentionem pretoris. ¶ Secundo deſcendit ad ſpeciem. b. d. Alienans dolo malo cauſa mutādi iudicij tenet aduerſario ad intereſſe. b. d. vſq; ad. §. opus quoq;. j. eo. lege tertia. ¶ In t. pt. ibi. itaq; & ſi. hoc exemplificat quomodō pōt noſtra intereſſe. ¶ In tertu ibi, prouincie. vel clericū quia et ipſe alterius fori eſt. vt extra eodem capitulo primo. vel eccleſiā: quia eccleſia interpretatur eſſe aduerſarius valde durus. vt no. in. l. ſi ita quis. §. ea lege. j. de verbo. oblig. vel mi notē. propter beneficium reſtitutionis. naz expedit magis litigare cū maiore quam cum minore. vt no. in. l. ij. §. q̄ obſeruari. C. de iura. calum. Additio Baldi.

Omnibus. Hic tex. gl. i Spe. de ceſſio. actiōis. §. j. in aut. hic noſtra & ſi. ſ gl. militis ibi. & no. an milites noſtri tpis ba
b beāt priuilegia militis. dic q̄ ſic⁹. ea quorū rō ad hoc bodie remanet puta ne torqant. nō ea quorū rō nō ramanet puta q̄ non ſolenniter teſtent ſecūdum Guli. vide Lyn. C. de iur. & fac. igno. l. j. in. vi. q. & C. eo. l. fin. vide C. loca. l. ſi. verſi. militis aūt. nō tamē debēt portare arma ſecundū eū. dic q̄ inſignia nō ſunt de ſubſtātia: ſz autoritas ſuperioris & pfeſſio militaris nil aliud eſt de forma: ſed ad bñ eſſe habet ergo hoc priuilegiū hz omnis miles militari ſtylo creat⁹ legitic. ¶ In ea. glo. eiuſdē. l. que incipit, periurij vel mortis. ibi, dz poni & ſcribi in. l. milites. §. tit. j. hoc no. q̄ licet aliquis ſit in matricula notarioꝝ ſi tñ nō eſt notari⁹ & hoc cōſtat non valēt ſua inſtrumēta. vt. C. de teſtamēto mili. l. ſcriniarios. Et fuit q̄ diſputata p ādar. ff. qui ſic determinauit vñ dicat matricula. vide ar. l. di. cōtumaces. ¶ In tex. pſentis. l. omnibus. ibi, durioꝛ nobis. ergo attēditur hoc reſpectu rei de quo in Spe. de ceſ. act. §. j. ver. q̄d ſi aligs. in ver. ſequē. & vñ. quarto preſumitur & verſi. ſz opponit. & ſe. vbi oino videas. Itaq; hic ponit ep̄lū vſq; ad. §. ex quibus. Ibi puincie. Idem ſi clerici. Nā
a & hic mutat forū. vt extra. e. c. i. Bar. Idez ſi eccleſiā. vt no. de verb. obli. ff. ita q̄s. §. ea. lege. Idē ſi minoꝛē: q̄ durior aduerſarius eſt ppter beneficiū reſtitutionis. facit. l. j. ſi er nogali cauſa agatur. ¶ Opp. vide omnino Ja. de are. de lega. j. ſi ſeruus plurium. ¶ In glo. que incipit, imo videtur. ibi rebus & rōne itineris. Et nota ſumptus itineris nō venire ratione victorit vide. j. de dolo. rē quandā. Sz an vt habeat locū hoc edictum
b neceſſe eſt q̄ preceſſerit libelli productio vel citatio. dic in Spe. de competent. iudi. addi. §. fin. ver. Item facit aduerſarius incidere. Baldus.

At alium. ¶ In text. ibi: vexaturus: quia
c eſt valde rigoſus. hoc dicit Baldus.

Etia etiam. In tex. ibi, debeo. vide q̄ no. in. l. ſi. C. vbi i rē actio. in gl. an pro hoc ibi, cōtradicit. & male: q̄ dolosus non habet beneficiū excuſſionis. facit. j. de pet. hereditā. l. etiā. §. penul. Et eſt expreſſus cōtra Pla. j. q̄ſ fal. tu. auk. l. nouiſſime. & ibi per Dy. fm Ly. nam ſi baberet diceret falſum. l. itē ſi res. q̄ eſſet imputādū actori qui fuit negligēs in exequendo. vt. j. de ſolu. l. ſtichum. §. ſi mandato. ¶ In gl. imo. ibi, alienauit. imo ibi loquit⁹ de poteſtate rōne officij. & facit. j. e. l. non ſolū. §. j. Itē ibi alienatur actio hic res fm Lyn. adde circa hanc gl. in. l. iiij. §. fina. j. e. ¶ In eadē gl. ibi, in eis rebus. no. de quibus intelligat. l. properandū. §. finaū. & vide §. de dolo. l. rē quandā. ¶ In eadē gl. ibi, vel intentionē. no. q̄ habēs iuſtā intētionē cenſet habere iuſtam cauſam quantum ad refarcionē expēſarum vitandā. ſz tu dic quod iſta intētio dz eſſe. pbabilis non temeraria. vt inſtit. de pe. temere litiga. ¶ In eadē gl. ibi, eſtimationē. iſta glo. preſupponit quod eſtimatio rei veniat in intereſſe ex hoc edicto. quod nō eſt verū fm Ly. q̄ iſtud edictū loquitur de intereſſe alienationis non de pretio rei. poſſet ſuſtineri quod iſtud edictum loqueretur etiam de totali intereſſe. vide in Specu. de ceſſi. actio. §. j. verſicu. ſed opponitur cum ſequenti.

1 ¶ Protestatio non afficit ſingularem ſucceſſorem.
2 Autor nō incidit in penam pro facto ſingularis ſucceſſoris.

Opus quoq;. Explificauit ſupra de intereſſe particulari: hic explificat de
1 intereſſe totali. ¶ † Not. q̄ protestatio nō afficit ſingularez
2 ſucceſſorē. ¶ † Sēbo not. p facto ſingularis ſucceſſoris autor nō incidit in penā. ¶ In gl. imo vſ. ibi. ſed interdū hec vera. q̄ hic fuit opus ſtructū a ſucceſſore, ibi ab autore. nā hic nō poſſet demoliri i q̄ pateret ſucceſſor damnū expenſarū ſuarū ipſius edificationis. ¶ In eadē gl. ibi. l. titius. & ic p Dyn. in. d. l. ſi. de op. no. nūc. & adde & vide q̄ no. in Spe. de em. & vēditio. §. ſciēdū. ver. ſed pone De. de arbi. §. ſequitur. verſi. q̄d ſi iurauit ſe. & de. pen. §. ſequit. verſi. Itē circa hoc ſtrif. Extra no. q̄ ſi ille q tenebat publiciana: q̄ habebat titulū alij vēdidit & tradidit q̄ emptor nō tenet publiciana: q̄ hz titulum argumēto huius. §. vēditor vero tenet per actionē in factū p hūc. §. fm Bar. Si quis vellet reſpōdere ad hūc. §. diceret q̄ aliud eſt in actione reali q̄ afficit rem, & aliud eſt in actione perſonali de qua hic loquitur. & ad hoc facit. q̄ mala fides autoris impedit preſcriptiones. eſt ergo & publiciana: q̄ iſta ſunt conuertibilia. vt not. j. de publi. cum qui. Bald.

¶ Priuilegio. de quo vide ff. ti. in. c. cū pro cauſis. de ſente. eg. et q̄ ibi dicit in apoſtil.

¶ L. Sic. vide tul. in. l. j. titu. progimo.

¶ L. ſcinias rios. & ibidem vide q̄ habetur p eundem bal. p tex. in. l. ſi ſolennibus. C. de ſi. inſtru. & adō Bar. in l. matricula. p illū tert. C. de princ. agen. in re. l. iij.

Ex quibus apparet. Cōcludit tā ex regula quā ex exēplo. ¶ In gl. ff. ad interesse ⁊c. Istā ergo obligatio dz sic fieri q̄ actor sit cert⁹ de re ipsa q̄sequēda in casu euict. ⁊ intelligitur certus p̄ missionē penalē: q̄ est no. ⁊ est ar. q̄ si venditor q̄ alienauit vult in se trāsferre iudiciū euictiōis habeat cū pena p̄mittere de restitutione rei ſm Bart. nisi dicas q̄ aliud est ibi: q̄ vēditor putat defensor cū mādato ex quo est in rē suā: vt. ff. de pcu. l. ij. §. ea. obligatio. ⁊ iō emptor patiet̄ executionē. ve in aut. qua in quincia. ⁊. ff. de iudi. l. venditor. vñ nō est necessariū inserere penā loco rei. ⁊ facit ad glo. banc q̄ no. ff. de pretoris stipu. l. si. Bal.

Additio Baldi.

Quia etiam. ff. iij ⁊ si. no. q̄ ille qui facit durioꝛē ꝛ additionē aduersarū in onere p̄bādi tenet̄ ex hoc edicto. ⁊ sic est ar. ff. reū q̄ subtrahit minis vl̄ precib⁹ vel alio mō actori vel testes vl̄ p̄bationes vt teneat̄ hac actiōe. No. q̄ ille q̄ cō sequitur interesse dicit in integrū restitui. ¶ In gl. q̄ incipit, imo videtur ibi. Itē no. hic argumentū. vide omnino ecōtra in specu. ff. procura. §. sequitur. ver. Itē ecōtra hic querit. vide ff. de rei vendi. iul. sed ibi nocet quo ad rē ipsam hic quo ad penā loquit. ¶ In eadē glo. ibi, nec emptor de ipso emptore dic quod ius excipiēdi dat̄ ei ⁊ in eum: ff. ius agendi non cōpetit cōtra eum nisi sit actori quesitum ius in re, vt ius seruitutis. vl̄ simile scōm Lau. de sal. hic. Sed an ex suo facto teneat̄ vēditor? hic est alia questio. Et vt q̄ sic. vt. ff. ō pactis. nō imposibile. ⁊ de verborū obligatio. si seruū. §. i. ⁊ hoc verū si pactū est reale: si aūt p̄sonale tunc est verū quod nō egreditur personā. vt. l. iuris gentiū. §. pactorum. Et nūtiatio in isto. §. opus. est in p̄sonā quo ad quid, scilicet inquantū afficit persōnā: sed inquātū afficit ipm opus est in rem. In eodez vers. ⁊ emptor. vide omnino quod no. in specu. iiij. parte. de emptio. ⁊ vend. §. sciendū. ver. ff. pone. p. ¶ In fine istius gl. ibi titi⁹. dic vt not. per Dy. in. l. ff. de no. ope. nū. vide in spe. ō arbitro. §. sequitur. vers. quid si iuriū se. ¶ In tex. huius. in. §. opus. quoq; nouū. tu possidebas rē quādā p̄ qua habebā publicianā sine titulo dū vellē agere ꝛtra te. Tu vēdidisti ⁊ tradidisti titio cū agere non possim cōtra titiū: quia habet similē ius mihi ergo ⁊c. argumēto huius. §. Barto. idem si titulū ab aliquo acquisisti in fraudē meā ad hoc vt per similē titulū me excluderes, pōt ēt dici q̄ titulus nō opitulat si de fraude ꝑstat: vt. ff. e. l. ff. in fin. Et p̄sumit̄ fraus si titul⁹ fuit acq̄sit⁹ lite mota vel si fuit acq̄sit⁹ a violēto vel clādestino inuasore. de iud. c. q̄. B. not. ff. q̄b⁹ ex cau. in pos. catur. l. ful. §. sed is q. ⁊ in. c. ff. te. de p̄ben. in fi. de renūtia. lib. vi. ⁊ hic videt̄ expēssum. ff. de petitiōe hered. si ⁊ rez ⁊ p̄tiū. in p̄n. vers. de hoc. Idē tenet Jacob. de are. C. de petitione heredi. cogi. ⁊ facit eodem titu. si post mezā. ff. respō. ⁊ est rationabile: q̄ titulus acquisitus mala fide nō valet in publiciana. ⁊ facit eadem. l. versiculo sed ⁊ hominem. ⁊. ff. eod. ex hoc edicto. in p̄ncipio. ⁊ facit. ff. qui poti. in pigno. habean. ff. si nō domus. ¶ Sz nūquid de re litigiosa potest compromitti in arbitrum? dic q̄ sic. argumen. de rei ven. Js a quo. et si aliq̄s pena compromittit̄ tacite ⁊ expresse poterit emologari. ⁊ hic est modus alienādi rem litigiosam. Sed nunquid potest cōpromitti in arbitratorem, non loquor de cōpromisso inter p̄tes: sed inter partem alteram ⁊ tertiam p̄sonam. dicit Ja. de raue. q̄ nō: q̄ per hoc fieret alienatio rei litigiose quod est p̄hibitū. de hoc p. Cy. C. de episcopali audiētia. l. episcopale. ⁊ in speculo. de arbitro. §. arbiter. versi. arbitratorum. q̄ nō credo. verū. q̄ compromissum in arbitratorē nō cōtinet alienationē ff. p̄sonalē obligationē tm̄ q̄ nō est p̄hibita p titulum de litigio. argumēto. ff. de verbo. signifi. alienat. ¶ In gloss. q̄ incipit ff. ad interesse. ibi, sub pena. arg. q̄ si venditor velit in se suscipere iudiciū aīo nouādi. debeat precise, p̄mittere restitutionē rei sub magna pena. Et vide. ff. de peti. here. l. et ia §. pe. sed ibi erat successor qui volebat subire iudiciū non autor. ⁊ eodem titu. in. l. sed ⁊ si. §. item si rem distragerit. que in autore loquitur. Bal.

1 ¶ Dolus autoris non excludit vsucapionem successoris.
2 Prescriptio successoris non patrocinatur autori.
3 Nota in vno remedio aliud non excludit.

Item si res. Licet emptor vsuceperit vēditor non liberatur ab actione in factū tū ex hoc edicto. hoc dicit istud p̄n ipiū. ¶ Not. q̄ dol⁹ autoris nō excludit vsucapionē successoris. ¶ Scōo no. q̄ p̄scriptio successoris nō patrocinat autori. ¶ Itē not. q̄ mota in vno remedio aliud remediū nō excludit q̄ cōpetebat ff. diuersaz p̄sonā. ¶ Itē no. de actiōe subrogata, q̄ vī hic durare maiori tpe. tū. ppter loquēdo hic nō est subrogatio. ¶ In gl. secus si deperdite. ibi, sed ego dico. no. optimā glos. quādo mala fides autoris fecit incidere rem immobilem in vitium furti, ⁊ quādo nō. nam si alienans habet titulum nō cōmittitur furtum. Item nō cōmittit furtū si nō interuenit vera traditio ⁊ imitat. ff. ei⁹ ptione. §. itē si emptor. de contrahen. emptio. secūdū Bart.

1 ¶ In eadem glo. ibi. tollat cā. istud videtur mihi dubiū. q̄
2 hec patiētia dz vi⁹ traditiōis corporalis. vt. ff. de actio. emp.
3 l. qui pendente. ⁊. C. de acquiren. posse. l. ij. ⁊. ff. de dolo. si cū mihi. ¶ In ea. gl. ibi, supesset. hōc exemplū appobat Dofrean. in glos. contra alienationem. Dubium erat: q̄ videbat res eque peritura nō facta alienatione cū p̄scriptio nō fuisset interrupta. vl̄ saltē videt̄ desinere interesse rōne ipsoꝛ actoris. ¶ In eadē gloss. in fi. ⁊ est argumētū q̄ licet nō sit actus p̄incipalis delinquēs ītra terminū statuti, tñ possit accusari syndicus qui nō denūciauit quia tenet̄ diuersis legibus. ⁊ p̄scriptio vnius alteri nō p̄dest, vt hic nō obstat. li. seruus. q. ibi tenebatur ea. l. facit. ff. de insa. l. seruus. Item nō obst. l. fi. de his quia nō do. q̄ ibi p̄scriptio fingit retro eo q̄ confirmat actum ex quo oriebatur ius. ⁊ sic facit cessare causam agendi. vt no. Jaco. C. de, inofficio. testa. l. eum qui. in lectura. ⁊ vide omnino quo not. Cy. in. l. ij. C. quod metus causa. Baldus.

1 ¶ Actio ista cessat si purgatur interesse aduersarij.
2 Possidē re desinens nō dicitur alienare.
3 Viri optimi lites maxime prosequuntur odio.

Itemq; fieri potest. No. q̄ istud edictū regrit subsistātia
tria scilicet dolū, item alienationē causa mutandi iudicii, ité
interesse aduersarij. Et si q̄ istoꝛū deficit cessat actio. vñ si nō
est i dolo: ſz ideo alienat: q̄ nō vult litigare nō tenēt hoc edi
cto. Itē si ꝓpter occupationes hoc facit: puta studēs non de
seruit studiū vel mercatoꝛ nō deserat mercātiā. vt. ff. l. pti. ff.

¶ Itē si cōmittit dolū ⁊ non alienat nō tenetur hoc edicto:
puta si possessionē omittit. scz in deserendo nō pico trāsferē
1 do. ⁊ sic nō obst. p̄in. l. seq. ¶ Itē si purgat interesse adver
sarij cessat hec actio. vt. ff. l. pti. i fi. ⁊. ff. eo. ex hoc edicto. §. pe.
2 ⁊ de pac. l. si cū fundus. ¶ Secūdo no. q̄ qui deserit possi
dere nō dicitur alienare. ⁊ vide. ff. de cōtrahē. emptio. si fitu
las. §. j. ⁊ Jac. ff. de re. eorum. l. magis puto. ⁊ Innoc. de reb.
eccle. nō alie. c. episcopi. ⁊ ibi Spe. de resrip. §. ꝓsentat. ꝓne
3 forme. versi. no. q̄ talis. ⁊ versi. seq. ¶ Itē nota q̄ boni viri habēt lites odio. ⁊ dicit Jac. de are. C. mādati. l. per diuersas. quod illa. l. nō ꝛz locum in eo qui cedit actionem: q̄ habet odio lites vel ex necessitate vl̄ vtilitate rei familiaris. vt. ff. l. pti. §. j. q̄ nil est: q̄ istē leges loquuntur de alienatiōe rei ibi de alienatione actionis. Item q̄ istē leges desiderāt dolum respectu alienationis. ibi respecta cessionarij qui p̄sumitur esse redemptoꝛ litium. ⁊ adde q̄ nō. Inn. de p̄uile. accedentibus. ⁊ in spe. de locat. §. nūc aliqua. ver. centesimo. ⁊ vigesimotertio. ⁊ centesimodecimo sexto. Bal.

Additio. Bald.

Item si. In textu ibi nec enim alienat. vl
de omnino q̄ nō. Inn. extra de reb. eccleſie non alienan. episcopi. ⁊ in Spec. de rescrip. ꝓferri. §. ratione forme. versicu. ⁊ no. quod talis. ⁊ versicu. sequen. ¶ In tex. ibi, qui lites. vide quod not. Innocen. de p̄uile. accedentibus. ⁊ in specu. de loca. §. nunc aliqua. versicu. ꝓiij. ⁊ versicu. cxvi. ¶ In glo. que incipit, secus si deperdite ibi, vt emptor tollat. contra hoc facit q̄ qui patitur tradere videtur. C. de acquiren. pos. minus. ergo in ista amotione committitur furtum. argumen. de acquirenda possessione. l. iij. si rem ꝓximam. Solu. melior est q̄ ibi nulla interuenit amotio. ¶ In ead. glos. ibi, interrumpere hoc quando possessoꝛ habet titulū: secus si non habet titulū, secundum Gulielmum nota infra de publicia. ff. ego. §. partis. Baldus.

§. Si quis, alias est. **§. Non solum.**

Nota q̄ vbi occurrit ratio impedimenti censetur dolus abesse. ¶ In text. ibi, dominio. ¶ Nota q̄ procurator in rem suā potest fieri per translationē dominij non solū per cessionē actionis. vt. ff. l. ꝓxi. in fin. ⁊ quod not. in. l. si pūn. §. de edendo. Adde ad istum. §. q̄ no. Cyn. in. l. fina. C. de litigio. in vltima questione. Baldus.

Ad iura. Hoc edictum ptinet ad incorporalia, ⁊ ad iura infra dominium. h. t. ex eum glo.

Hec actio. No. q̄ interitus speciei liberat debitoꝛ rē q̄ tenebat̄ ad interesse nisi quatenꝰ plꝰ est in interesse q̄ ipsa specie. facit. l. i nauc sauphaij. ff. loc. ¶ In tex. ibi, rei. i. interesse. ⁊ adde ⁊ vide Jacobum in. l. ff. si ven. nole. vel similē. ff. successoꝛe. q̄ pertinet. ¶ In text. ibi, persecutionem scilicet ex parte actoris ex hoc edicto tile qui non exhibet in forma qua debet tenetur.

Alit prator

Ex hoc edicto. §. Alit ꝓtor. No. q̄ in relitigiosa nō hz locū iste titulus: ⁊ est rō: q̄ hic requirit alienatio: sed res litigiosa nō ꝓt alienari: q̄ tūc fit executio ꝑinde acsi nō fuisset alienata. C. de lit. l. ſi de admi. tut. l. chirographis. §. pen. ſz nō est ita q̄ res nō est litigiosa q̄ tūc nō fit executio ꝑ priorē ex eadē instātia. vt inſti. de act. §. itē ſi qs aūt. Lyn. no. Ɔ. C. de aliena. iudi. l. j. ſed Jac. de ra. dicit quod hz rei litigiose non valeat alienatio, ſi actor vult q̄ valeat. ⁊ agere ex hoc edicto pōt: q̄ in ſuū fauorē est hoc introductū. ⁊ ſic concurrit iſtud edictū cum illo remedio ſcōm Jac. de ra. ⁊ Ly. in addi. ¶ Secūdo no. iſtud edictū habere locū etiā in iudicio non ꝓparato vñ ad hoc vt habeat locū hoc edictū nō est neceſſe q̄ ꝓcesſit libelli ꝓductio vel citatio. vt no. in Spec. de cōperē. iudi. §. ſi. verſi. itē facit aduerſariū incidere. ¶ Jn glo. alioquin. ibi, quaſi. iſta glo. dicit q̄ nō ſit res litigioſa niſi vbi agitur ꝺ oñio vel quaſi. ad de. C. de cōi diui. l. j. ⁊ per Jnno. de conſtitu. c. cū. alꝺ. ferrarie.

Alienare. Hoc edictū hz locū in alienatiōe inter vinos etiā ſi nō ſit alienatio ꝓprie, q̄ non ſit translatū ꝺominium. non autem in alienatione ꝑ modum vltime volūtatis. hoc dicit. ¶ Jn tex. ibi, intelligit largo modo accepto vocabulo. ⁊ ſic nō obſtat. l. j. C. de fundo do. facit. l. nō ſolū. in principio. Ɔ. eodē. ¶ Jn glo. alienat. in fine. ⁊ ſic nota. j. de leg. ij. l. peto. §. fratre. quia ibi erat ꝓhibita que libet alienatio hic non. ſed ſolum iſta que fiebat dolo malo q̄ volus videtur ceſſare in vltima voluntate. ⁊ ꝓeſtat ar. in aut. nunc ſi heres. C. de litigio. Jtem in noſtro caſu non erat ꝓhibita alienatio ratione rei vel ꝓpter defectuꝫ adminiſtrationis, ſed ratione conſilij ſeu fraudis.

Si quis alienauerit. In extraordinariis criminibꝫ hz locū penitentia. h. ꝺ. ſecundū gloſſ. vel ſic, Jn quaſi delictis q̄ non ſunt ꝓprie delicta ſi deſinit intereſſe deſinit actio competere. b. ꝺ. Alienare enim non est hic ꝓprie delictum cum ſortiatur alienatio ſuum effectum, quod nō eſſet ſi eſſet de genere delictorum vt. l. ſi in emptione. §. idem ſi emptor. j. de cōtrahēda emptione, vel ſic, Quem obligat alienatio liberat retentio. hoc dicit. ¶ Nota tamē quod idē eſſet in emphyteuta: q̄ ibi cadit a iure ꝺominiū. vnde non hz locū penitentia, quia culpa trahit ſecū execution̄. de hoc not. in ſpe. de loca. §. nūc aliqua. verſi. cæt. facit. j. de fideicō. lib. quedam. ⁊ l. rogo. ⁊ vide Ly. j. de vſucapio. l. ſequitur. §. idem labeo. C. de ap. l. ſi quis libellos. ⁊ ſupra eodem. l. iij. per. H. ⁊ facit infra qui ⁊ a quibus. l. matrimonij.

Additio Baldi.

1 ☞ Leſſio in fraudem fieri non preſumitur.

1 **Non ſolum.** §. ſi quis. ⁊ no. caſus in qb⁹ ceſſio nō preſumit fieri in fraudē. vide Ly. C. de litigio. l. iij. C. cōmuni diui. l. ⁊ vide oīno. C. de litigio. l. fin. in vltima. q. Jnnocen. de con. ti. cum. alꝺ. ferra. ⁊ de maio. ⁊ obe. inter quatuor. ¶ Jn textu ibi, dominio. meo. facit pro glo. que est. Ɔ. de edē. l. in glosſa que incipit. a duerbium temporis.

§. Qui venditori. Jn. l. ex hoc edicto.

Ex hoc edicto. Non videt cōmittere fraudez qui vtik iure ſuo vbi nō eſſet alias vſur⁹ in quo aliū officeret et dāificaret. b. ꝺicit. ¶ Jn gl. intellige. ibi. redhibiturus. l. ſeq. hoc placet Jac. de are. ⁊ Ly. q̄ hz qs de iure faciat: ſi tū principaliter ad dānū alteri⁹, facit illicite. j. ꝺ aqua pluarcen. l. ij. §. item varus. de damno infe. l. proculus. Baldus.

Additio Baldi.

Ex hoc edicto. Jn textu ibi. §. aliena re vide. j. eo. Jtem. §. pōt. et de rebus eorum. magis. §. j. ⁊ ſi quis. argumēto q̄ ſi iudex fecit litē ſuā interlocutorie ꝓnūtiādo, renocādo interlocutoriā liberat ſe. vide in ſpe. de loca. §. nunc aliqua. ver. ꝓcuj. ⁊ verſi. precē. ⁊ ſe. per Hoſt. C. de app. ſi quis libellos. ⁊ vide omnino in ſumma ten. vj. charta. verſi. Jtem queritur in eo. hoc edicto. tantū duo contract⁹ ſunt vt Ɔ. de pactis. l. ab empti onc. in fine. vide Dynum. j. de vſucap. l. ſequitur. §. Jtem labeo. Baldus.

Additio lecture vacantis in. l. quia. Bal.

Quia. Redhibitio hoc caſu vſ q̄ emphyteuta recuperat emphyteuſim amiſſam. q̄ vē didit ꝺominio irregito. Et idē ꝺico ſi res ſit inempta ex pacto. l. cōmiſſorie vel adiectionis in dicz, q̄ hoc retro fingitur. vt no. j. de dona. l. j. in fi. magne gl. redimē
a do vero emphyteuta non recuperaret ius perditū. ⁊ vt not. ꝑ gul. in. l. ij. §. eo. ⁊ facit qui ⁊ aquibus. l. matrimonij.

Quim miles. ¶ Cedēs iura cā mutādi iudicij agit, non ceſſionarij. iſta est vna lectura. vel ſic. Pretēdes traditionē cauſa mutādi iudicij etiā in caſu q̄ ꝺebeat fieri executio in rē ipam nō ꝺz ſe opponere ꝑceſſui. h. ꝺ. ſcōm aliaz lecturam. Fecit ad primam lectu. C. de litig. aut. nūc ſi heres. ¶ Jn gl. pone. ibi, nō quia miles. vt. C. de ꝓcura. l. q̄ ſtipēdia. ¶ Jn eadem glo. ibi, experik. ⁊ est arg. q̄ iſte titulus non habet locū in actore alienante cauſa mutādi iudicij, q̄ iudicium nō mutatur de iure, ſed cū eodem ventilatur. ⁊ ſic est argumētum. Ɔ. eo. l. nō ſolum. §. ſi quis autem. ⁊ facit quod not. Ɔ. ea. l. in vlti. glo. ⁊ in ſpe. de ceſſi. actio. §. j. ver. ſed op. ſed Jac. de ra. ꝺicit q̄ hic titulus hz locū in actore alienāte, ſz alio mō q̄ in reo q̄ contra reū conſulitur per viam actionis, ſed in actore p viā exceptionis tm̄ cōtra ceſſionariū opponentē argumento hui⁹ legis. Jtē habet locū iſte titul⁹ in re mobili ⁊ immobili. Ɔ. e. l. itē. in pn. Et idē ꝺicit Ly. in addi. Sz pōt ꝺici q̄ exceptio ſit ex permiſſione iſti⁹. l. nō ex pmiſſione hui⁹ edicti ꝓtoris. ⁊ ideo iſta lex eſt multū ſingularis. ¶ Jn eadē gl. ibi. ſz quomodo experik. ſ. cedēs. ¶ Jn ead. glo. ibi. quam litem. nā in alienatione actoris hz locū lex contraria. nō in alienatiōe rei. ¶ Jn eadem gl. ibi, videatur interpretatio huius. l. ¶ Jn eadem gl. ibi, trāſtuliſſe. alij ſoluūt q̄ ꝺ in contrario erat potētior rōne publici officij, ex quo habebat ius terrendi aduerſarium ſic in. l. j. C. ſi quacūq̄ pre. po. hic nō. nā nō oīs miles est terribilis aduerſarius rōne ſimplicis militie. ⁊ facit. Ɔ. de off. ꝑſi. l. illicitas. §. illicita. ¶ Jn. e. gl. ibi. recōcedet. iſto. q̄ ceſſionarius poteſt recōcedere cedenti. ¶ Jn ea. gl. ibi, reconcedere. vel ꝺic quod hic ideo q̄ ceſſio erat ineffica. ab ipſo in pn. Jtē remanſerunt iura ꝺirecta penes cedentem. primum cōtrariū ꝺebet eſſe de. l. j. C. ne li. potē. ſecūdum. de tranſac. iur. tertium. de. l. ꝑ ꝺiuerſas. ⁊ ſic ꝺz recitari p tria cōtraria iſta gloſ. ¶ Jn ea. glo. in ſi. tu tene primū caſum in glo. poſitū ſm Ja. de ra. ⁊ Ly. in addi. ex quo ſingulariter no. q̄ ꝺ vbicunq̄ ceſſio fit ex cā mutandi iudicij excedente in ceſſionarium: ⁊ hoc ſit ꝺe dolo malo cauſa opponēdi reo ꝺuriorē aduerſariū: hz ſolū cedēs quod est no. Et in hoc est peregrinū: q̄ aſſignāt tria ꝺ traria. primū reſpicit ſolū militē ceſſionariū, ſecundū quēlibet ceſſionarium, tertium quod ceſſionario competat ius agendi. de. l. per ꝺiuerſas. in ſi. ⁊ ſolue vt glo. ⁊ vide legem ſequentem que videtur contraria. Baldus legum doctor.

Additio Baldi.

Quim. Cedēs iura cā mutādi iudicij agit non ceſſionarius. hoc ꝺicit ſecundū primam lecturā. vel ſic, Miles q̄ pretēdit ius ceſſum a reo nō pōt quaſi p ſuo intereſſe ſe opponere ꝑceſſui ꝺato q̄ executio haberet fieri in ipſam rem, ſi ſuccūbat alienator. ⁊ est no. quod iuder nō ꝺz pati quod potētior aduerſarius ſe opponat actori, ⁊ est ſimilis ꝓuiſio. C. ꝺ litigioſis. aut. nunc ſi heres. ⁊ nota. l. ſingularem. et per hoc intelligas quod alienatio fuit cauſa mutandi iudicij ⁊ in potentiorē. vnde hec lex prouider: quia alienare est agere ſecundum primum intellectum ⁊ defendere ſecundum ſecundum cog. ⁊ repellit potētiorem a limine iudicionum. Baldus

Si quis iudi. Qui alienauit cā mutādi iudicij ꝺiuiſorij nō pt ꝺiuiſorie experiri nec ipſe nec ille in quez facta est alienatio. h. ꝺ. Caſus est ſingularis. ⁊ fine loquaſ in actore videtur contra. l. precedentem ſm primam lecturam. ſi ue in reo videtur contra eandē. i. ſecūdū ſecūdam le. ¶ Jn textu. ibi, rem. i. ſuā partez ꝑ indiuiſo. ¶ Jn tex. ibi, experiat et ad perſonales preſtationes q̄ ex quo voluit q̄ alius experiat ſeipſum exclu. ⁊ ꝺz in ſui preiudiciū. ¶ No. q̄ ſi vnus ex 2ſortib⁹ alienat partē ſuā cauſa mutandi iudicij, ad hoc vt opponat cōſorti forte ꝺuriorē aduerſarium q̄ ſuperat in litig. quod nec alienans agit communi diui. etiā ſi ex pacto ꝺebeat ad eū res adire. ſic. Ɔ. e. l. Jtez in fin. nec is in quē est facta alienatio q̄ ex mente edicti cū ſit ꝓhibita alienatio obſtat actoꝝ exceꝑti. ⁊ ſic nota caſum in quo vn⁹ cōſortiū rōne delicti non pōt agere diuiſorio. q̄ ſ est no. ſed in eo q̄ hec lex ꝺicit q̄ nō agit alienans videtur cōtra. l. precedentē. ſed ibi in ceſſione actiōis hic in alienatiōe ꝺñi. Jtē ſm glo. ibi videk ſpeciale fauore militis forte verū, q̄ in eo magis preſumitur bona fides ꝓpter ſimplicitatem militie, vel hic est ſpeciale in diuiſorio iudicio: q̄ de eo tantū loquitur. l. licinia. prima ſolu. est verior. ¶ Jn glo. ſtulta. in fine non videtur verum: quia redimēdo purgatur vitiū: vt. Ɔ. eo. l. ex hoc edicto. §. ſi quis alienauerit.

Additio Baldi.

Jquis. Nec is q̄ alienat cā mutādi iudicij ꝺiuiſorij, nec is i quē alienat agere pōt diuiſorio. ⁊ hoc ex. l. legitima. i. primū ꝺonatuz ſecundū ex mente huius edicti. ⁊ not. l. peregrinaz.

a ¶ Perditum. ꝓ quo vide q̄ habētur ꝑ do. Alex. de imo. in. l. ſi inſulaz. j. de vb. ob. ⁊ ꝑ Pau. de caſ. in l. ab emptiōe. Ɔ. de pac. ⁊ bñ. de plūbi. in. l. quidaz in teſt. ⁊ in l. rogo de fideicō. libe.

Additio Rubrice Bald.

De receptis arbitris.

¶ Vide in specu. de recus. §. effectus autem. in fi.

a ¶ Judicior. fi. adde idē p. d. Bar. socin. in cōsi. cxcv. incl. circa primum. vbi accedit in fi. parte vbi et qō in oib⁹ cen set facta equi paratio, nisi i bis in quibus aliqd spāliter reperiretur ℨ rium exp̄ssum.

Compromissum. Arbitria sunt recta ad instar iudiciorū. b. d. Concor. l. rē nō nouā. C. de ind. ¶ In gl. hic no. ibi. rē nō no uā. §. i. q clari⁹ hic, psequit. O do. ¶ In ea. gl. ibi. nō appellat. h. d. vt. l. arbitro. §. q fa tisd. co. & extra de appel. c. cū dilectus. in fi. i nouella. ¶ In. e. gl. ibi, nō prestat. scz corā arbitro & hec va. ¶ In ea. gl. ibi. C. qui legi. perso. et forte idez esset de pcessu corā arbitro: q ꝺz pcedi solenniter sicut corā iudice. vnde equiparatio. l. nostre intelligit circa pcessum. ipm aūt cōpromissum est vere ℨc⁹: nec est intelligendū q tractus pcedat ad instar iudiciorū fa cit. l. labeo. §. eo. in prin. per Bart. & vide enndē in. l. nō distin guemus. §. de liberali. §. eodem. Bal.

Additio Baldi.

Compromissum. Similitudines. Vide Inno. extra eo. cū dilec. In glo. que incipit, hic no. qō in oi bus. ibi non appellat. qd si est ac. qō possit appella ri. dic vt no. Hostiē. & Joan. and. extra eod. cū dilectus ad fi.

b Ex compromisso. Ex sūia arbitri nō oritur actio nec exceptio. ſz ex cōpromisso⁹ poterit pena peti si ſueniat. h. d. Petitio bñ fundat ex ꝓpromisso nō ex laudo & si in laudo pena ꝓpromissi sit repetita p arbitruz mādāte fieri sub pena cōpromissi. q sūia arbitri nō obligat. ſz vbi obligaret posset agi ex cā ꝓpromissi & laudi: & sic facit aduocati: q cumulāt vtrāq; cām in petitiōe pene in casu pdicto. ¶ In textu ibi, cōpromisso. subaudi & ex laudo absoluto rio. ¶ In gl. rei iu. ibi. §. interdū. dic vt tibi no. ¶ In ea. glo. si ita stipulat⁹. in fi. ſz tu dic q ſz sit actū vt ħ ꝺz, tū non ꝺz oriri actio vl exceptio ex sūia arbitri. vt not. Cyn. C. e. l. pe. i lec. ħ ſm Ja. Bar. & ſz Ja. de ra. Idē sentit ħ Bu. ſz O do. q vbi é apposita cla rato manēte ꝓpromisso, duo videāt ꝓpromissa. vnū cū pena alterū sine pena & iō virtute cle ħz locū emologatio & oriſ actio vt. l. pe. C. e. Nō tū ista emologatio pōt fieri añ laudū ſz tū post. hāc distinctionē multi doct. approbāt. Alij tenēt ℨiā opi. scz q vbi est apposita pena nō ħz locum emologatio. vt no. ſ. de re in. l. ait ꝑtor. de verbo. signi. l. notio nē. & C. de iudeis. l. iudei. q. pmisio bois fecit cessare extraor dinariā. pmisionē legis. vt. l. fi. de pactis. Quē. q aūt ista pmi sio. l. pe. C. e. fit extraordinaria apparet q nō ħz locū nisi i cer tis casib⁹. Itē q est ℨ regulā. l. pnatoz. C. de iur. om. in. Ego teneo distictionē huius gl. qō ant est iserta cla aut nō, nec ob. l. fi. C. de pac. cōuē. q illud verū nisi in pmisione hominis vi deat reservata. pmisio legis & ita hic virtute cle. ¶ Quero qd de laudo arbitroz̄ an tacite emologet? & dico q non: q pce dit ad instar ꝺtractus & nō iudicij. vnde quādocūq; posset pe ti reductio ad arbitriū boni viri. facit quod not. in. l. fin. C. de contrahēda emp. & in. l. fi. §. de rescin. vendi. de hoc ꝺo. in spe. de arbi. §. sequitur. versi. sed intra qō tempus. & tāgit Jnno. de iureiuran. c. quintauallis. & facit. ſ. eodem. l. non distinguemus. §. cum quidam. Bal.

1 Reductio per officium iudicis petitur.
2 Actio in tribus casibus dari permittitur.

Ex compromisso. ¶ Vbi, in fine. Adō q notat. Jnn. extra. c. dilecti. & c. p tuas. eodē titu. ibi oino videas. & de iureiu. quintauallis. ibi omnino vid. & matha. titulo de arbitris. ¶ In gl. q incipit. scz rei. subscri pserūt dicēdo cōsentio vel non cōtradico. vt no. Jnno. extra eo. p tuas. ¶ In cadē glo. ibi, idē quādo. ꝙ. diebus. Sed pone qō est cōpromissum in arbitratorē nunquid habet ipcū emo logatio? & vſ qō sic. Mā sic est in arbitro ergo idē ꝺz esse in ar bitratore. puta species appellādo & pacto reductionis ad ar bitriū boni viri. & legitur. ſ. eo. nō distinguemus. §. cū quidā.

1 in fi. ¶ In ℨ. reductio petit p officiū iudicis ptz exp̄sse. vt. ſ. ō ℨben. em p. l. officio. sed officiū iudicis est perpetuū. vt not. C. de pscriptio. xxx. anno. sicut. & C. de fal. q̄rela. q ħz instar psonaliū actionū. ergo &c. vt. C. de ℨiti. pecunia. l. ij. ꝑterea laudū quatenus est iniquū vſ nullū: q ptās arbitratoris pendet ex cōsensu: & in hoc deficit cōsensus ptiū. vt. l. si pater. q̄ in fran. sed de nullitate pōt cognosci ꝙpetue. vt. l. si expressius. de ap pel. & no. p Jnn. de appella. dilecto. de hoc dic vt in spe. co. ti. §. sequit. ℵ. ſz intra qō tps petet. & idē ꝺz Jnn. de iureiur. qn tauallis. sed infra q̄tū tps debet fieri persecutio istius peti tionis? dic vt in spe. co. ti. in principio §. qd si a ꝑpore. ¶ In ea. glo. ibi, que sunt cōtra. ita notat hic. & l. ait ꝑtor. ſ. de re iudi. & l. notionē. de verboū signi. alias distinguit si sit appo sita pena & nihil operāt emologatio vbi nō est apposita. & ita lequit lex not. in arbitris. Et est ratio q̄ ꝓ pmisionē hominis de iure cōmuni inductā cessat. pmisio legis extraordinaria. vt ſ. de precario. l. & ꝺz. l. si cū dotē. in pn. ſ. solu. ma. & de pactis cōuētis. l. fi. Si aūt pmisio legis est ordinaria: tūc nō cessat q pmisionē hominis. vt. d. l. recusare. §. titius. & l. scīā. §. si ad trebel. & ita no. in. l. iudei. C. de iudeis. in gl. & hoc sequit. & in glo. & hec est ipsa veritas. Ly. querit si duo cōpromiserūt in arbi trū & pmiserūt stare sue sub certa pena. pmiserūt pcio p sti pulationē. & dictū fuit pena soluta vel nō, ratū remaneat cō promissum postea alter sue arbitri paret alter nō paret nō. qd is q paret poterit penā petere & nihilominus agere ad id qō arbiter ꝑcepit dare vel forte alterū nō parentē exc. replo lere? & dicit Azo q̄ sic, pro eo facit qō est supra. de trāsac. cōn fidē. & C. de trāsac. cum proponas. & ſ. de de ver. ob. Ita tenet la. in fine. Sed Jac. de bel. nō approbat hoc dicēs q̄ pena so luta vlterius nec agi nec excipi pōt. ꝓ eo facit q̄ pena soluta recessum est a compromisso vt hic. & C. eod. li. & aut. decernit.

2 ¶ Itē in tribus casibus pmittit actio dari. vt. C. de in arbitris. vt. l. cū antea. ergo in ceteris. ꝓbibet argumētū. l. ꝓtor ſ. de iud. & illud nō est de illis. nō ob. l. alleg. pro dño Azo. q illa logē penitus in extranea materia: nō aūt in arbitris. q i eis secus est. vt. §. dictū est. Vel si vis sustinere opi. ossi Azo. dic q hic duo fuerūt cōpromissarij q̄ ℣ba ꝑdicta important repetitionē vt. ſ. gb⁹ mo. vſuffr. pet. l. si eū in annos. ſm Bul. de cu. vnū cū pena qō fuit cū fuit cōpromissum sub certa pe na & ex vi huius cōpromissi poterit pena peti. Itē fuit ſm si ne pena duo dictū fuit sine pena rato manēte laudo: & ex vi bu ius cōpromissi sine pena poterit agi ad id qō arbiter ꝑcepit vel si aliquo modo obtemperāt agāt: excipi poterit ab eo q obti perat. q illud scōm compromissum fuit exp̄sse emologatus qō eo ꝓbatur: q̄ pmiserūt cōpromittētes exp̄sse stare sententie arbitri. Cum dictū fuit pena soluta rato manente laudo. vnde ex eo bene dāt actio & exceptio. vt. C. e. ne in arbi. Et idē si tacite fuisset emologatū huiusmodi cōpromissum. do. Jac. de ranē. dicit idem quod Jac. de bel. q̄ partes nō possunt fa cere ratā sententiā anteq̄ ferat. de hoc specul. eo. tit. §. sequit. ver. quid si in ꝓpromisso penali. Sed postea possunt expresse vel tacite & si posset agi sententia ꝑpus ratificata forte deroget illi legi pnatorū. & forte illa de cā fuit introductus ne cōpe teret actio ex sententia vt. l. pnator. §. de pactis. l. ij. Ly. & tu de hoc. C. eo. l. pe. in l. fa. & C. de iudeis. l. iudei. & gl. hic posita est vera ſm Ly. Bul. de cu. dicit idem q̄ Jac. nō obst. qō sint duo cōpromissa. q̄ ꝓcedo tamē nō ꝓcurrūt eodē tpe. sed vni est collatum post aliud. vnde bene cōcedo quod pena cōmi sa posset iterū laudari vi noui compromissi ꝓrecti in tēpus pene cōmisse. nam secundū compromissum est cōditionale ergo non cedat anteq̄ exīstat cōditio per cōmissionem pene ex laudo ergo lato vi ꝑimi cōpromissi cum nō sit nisi vnū lau dū. & ineſt nouatū per commissionem pene vel ſubiatum non pōt agi: & hoc vſ ipa veritas. sed spe. ꝺz ſm Old. vt no in spe. c. ti. §. sequit. vbi. quid ergo ſm ꝓmissa. ibi videas. q̄ aut pcessus factus intelligat vi vnius compromissi. paret q̄ vna it. cōtest. vnum iuramentū calumnie. vnū lau. ergo vnū cōpro missum. Sed si vis sustinere O doff. dic q̄ nil repugnat duo compromissa cōcurrere respectu vnius pcessus. nam due po testates quandoq; concurrunt in vnum effectum. extra de ꝓben. sic. & duo tituli ad idem dominium. vt. ff. ex plurimis.

Habeo ait. In tex. ibi, dari. ſope retitu tionis nō ipso iure remittit cōpromissum q̄ fuit factū cū minore q non habebat curatorē & promittere est cōtrahere inter ipsos cō promittentes. ergo &c. vt. l. si curatorē habens. C. de in integ. reſti. ſm Lynum in addi. facit quod notat Bart. ſ. li. ¶ In glos. qualiter. ibi firmandū. vel dic circa hoc & no. in Specu. de arbi. §. restat. versic. quid de minore. Lyn. in ea. glossa ibi, maiore. & not. quod ille qui reperitur damnatus presumit tūc fuisse legitime etatis nisi fuerit cōdemnatus vt minor. et est not. dictum in feipsum. sed non confert ad veritatem litere.

1 ℣ Acceptans compromissum renuntiare non potest.
2 Executores testamentorum an possint renuntiare officio.

Tametsi neminem. Officiū voluntarie susceptū est necessa rio exequēdū. h. d. ¶ In text. ibi. cogit. & ꝑ. no. qō nemo co git acceptare cōpromissum. ¶ Itē no. q̄ posit⁹ qs acceptā

1 nit cōpromissum nō pōt renūtiare. Extra no. q̄ executo
2 res testamēt oz̄ possunt renūtiare officio anteq̄ accepēt. sec⁹ si iam acceptauerūt: q̄ equiparant arbitris vel procuratori bus. ℨ quidā equiparāt eos tutorib⁹. & male ſm Ly. in addi.

Inferior

1 ☞Inferior non potest compellere superiorem nec parem.
2 Filius potest esse arbiter in causa patris.
3 Infans potest esse arbiter.

Tractemus. Not.ꝙ in magistratū pōt cōpromitti. ¶†Scdo no.ꝙ iferior nō
1 pōt cōpellete superiorē nec parē. ¶†Item no.ꝙ fili⁹ potest
2 esse arbiter in cā pris:ſ3 in re propria nō.vt.j.e.l.si de re sua.
3 Ange.¶†Itē no.ꝙ infans pōt esse arbiter. ¶In gl.s.magistrat⁹ in.l.seq.in fi.q2 delegat⁹ pncipis in cā sibi delegata est supior quolibet alio.vt.l.minor aūt magistrat⁹.i fi.ſ.de mino. ¶In gl.de re pris.in.l.quē.j.e.no.bn istā gl.q2 est melior quā habem⁹ in ista materia. ¶In glo.ibi infamis.ibi.§.hoc edictū ꝛ vide qđ no.Cy.C.de infa.l.j.lib.xj. ¶In ea.glo.ibi.rñdeo nō.ꝛ si cōpromittatur in excōicatū nō t3 cōpromissum.[a] vt in Specu.de arbi.§.differt ver.item secundū eu3 ꝛ no.per Jo.an.extra de arbitris.c.cū dilectus.ꝛ facit.qđ no.in.l.j.in fi.C.de iuris ꝛ fac.igno sed Jac.de ra.ꝛ Cy.in addi.hec dicūt ꝙ tenet cōpromissum ꝛ laudum eius quo ad ignorantes. argu.C.de incestis nup.l.qui cōtra.presertim quia officium arbitri non est publicum officiū. Quid si arbiter est bannitus vtrū teneat compromissu3 in eo.dic vt in Spe.in.d.§.differt. vsi.quid de bannito.Quid si nō est excōmunicatus arbiter s3 cōpromittens:dic vt no.eo.tit.§.restat.vsi.fi.ꝛ qđ no.Archi. xj.q.j.c.nos.Inno.Sed an excommunicatus possit compromittere in arbitrum.dicit glo.qđ no.in.c.inter monasteriu3 extra de re iudica.sed illa glossa non est vera,dicūt doctores.

Additio Baldi.

Labeo. Vide in spe.eo.tit.§.restat.v.sed qd de minori. In tex.ibi,cogat.vide in spe.de recusa.§.effect⁹ vero.qd si arbiter nō vult recipere.ꝛ qđ no.j.eo.Item si vnus.§.principaliter.Solicitudinē.quid si est actum ꝙ non possit cogi:dic eo.titu.§.sequit.vsi.quid si actum.Itē si arbitri non sunt eiusdē iurisditionis quis coget:dic in spec.eodē.§.sequitur.ver.sed quid si isti officiū,an idem in arbitratore: no.in spec.eod.tit. §.sed vbi.sed nūquid arbitrator vel amicabilis cōpositor.de hoc no.in.l.j.de leg.ij.ꝛ.C.de cōtraben.empti.l.fi. ¶In tex. ibi,nisi forte.natura ꝛ cōditio pariū est vt donec distincta pmanēt,vnū in alterum nihil possit.hoc dicit.nā ꝛ asinus intumescit si videt se per cōparē cōprehendi.vt no.in.l.j.ſ.veteres.secundū Oldra.de acqui.pos.Oldra.Imperiū nō.h.no. maiorem magistratum sub minori vel parem sub pari non sortiri forum ex cōtractu vel alio actu ꝛ hoc:in loco sue iurisditionis,sed in loco mee tātum iurisditionis quilibet est minor me:vt nota.j.de man.apud eum.

1 ☞Actus ciuilis non cadit in seruum.
2 Cōpromissum si est in plures nō pōt vnus solus pnunciare.
3 Compromissum inutile informatur ex vno consensu cessante inhabilitate persone.

Sedi⁹.§.In seruū labeo.

In seruū tantū vel in seruū ꝛ liberum nō tenet cōpromissu3,nisi sit actum ꝙ vnius sententia veleat, vt nisi seruus sit libertatē adept⁹ ꝛ denuo compromittat in eum saltem tacite.hoc dicit. ¶In tex.ibi:titiū.scilicet liber.
1 ¶†No.ꝙ ciuilis actus nō cadit in seruum.So.no.qđ quando habilis ꝛ inhabilis coniunguntur in eodē officio totū vitiat nisi cuilibet sit cōmissa potestas insolidū.facit.l.nō disti-
2 guemus.§.si seruus.j.eo.ti.¶†Item no.ꝙ si cōpromissu3 est in plures nō pōt vnus solus pronuntiare,ꝛ oēs debēt esse ha-
3 biles.¶†Itē no.ꝙ cōpromissu3 inutile infirmat ex vno cōsensu cessante inhabilitate psone.vnde in prin.l.sed si seruū. j.e.ex nouo cōsensu in libertū validat cōpromissu3 in vtroꝗ arbitrorum. ¶In gl.nec etiā ꝛc.ibi:vel forte.hec vera.q2 ēt seru⁹ pōt esse amicabilis cōpositor:q2 amicabilis ꝯpositio requirit merū factū qđ bene cadit in seruū:vt insti.de stip.seruo.§.sed cum factum. ¶In ea.gl.ibi,de monacho.vt nō possit esse arbiter q2 est seruus sue religionis.s3 pōt esse arbitrator de licētia sui abbatis vel etiā sine licētia si h3 administrationē.puta aliquā priorariā.nā tunc est tanꝗ emācipatus a suo abbate.de quo dic vt in spec.de arbi.§.sequitur.versi.sed quero diligenter.ꝛ per Archi.xvj.q.j.de pñtium.ꝛ per Joā. an.in.c.si principalis.ꝛ de rescrip.in clemē. ¶In e.gl.ibi,spālia.tu dic ꝙ hoc est ratiōe forme:quia certa forma erat tradita a qua recedi non d3.vt no.Dy.in.c.vtile.ꝛ vide quod not. j.de regu.iur.l.non solent que abundant. Baldus.

Additio Baldi.

Redius. Dic aut ꝑt separari vtilis ab inutili aut nō est,aut est in se pbabile.aliqñ rōne nature siue materie vt.l.ij.de vborū obligatio.Aliqñ rōne forme.vt.l.grec.§.illud.de fideiusso.Aliquando ratione volūtatis cōtrahentiū vt.l.pedius.Aliquādo rōne cause ꝛ causati.vt.l.si spōsus.§.generaliter.de dona.inter virū ꝛ vxo.Ja.butri.dicit ꝙ ꝑpter vitiū forme vitiat vtile propter inutile:q2 forma est de gñe indiuisibilium cū quelibet mutatio in forma mutet totum.secundū Jac.bu.j.si certū peta.l.certi cōdictio.§.quoniam.alber.not. de fideiusso.§.illud commune.hinc est quod sentētia in qua ex principio error calculi non valet vsꝗ ad quātitatē in qua nō est erratū.vt.l.j.§.j.q sentētie sine ap.rescin.ꝛ no.i.l.instrumēta.C.de iure fisci.lib.xj.q2 peccat in forma.Nā sententia d3 sequi ex narratis in ea:alias est inepta in sui forma,ꝛ ineptitudo h3 vitiare iudicia:l3 sit secus in contractib⁹.vt not.per gl.ꝛ doc.in.l.j.C.de errore calculi.l3 cōtra no.in.l.ij.C.d re iudi.hinc est qđ error calculi nō vitiat ꝯctū nec etia3 processus summos:sed sententiā sic.vt no.in.l.extra territoriū.per glo. ꝛ doc.dic vt ibi.facit de verb.obli.l.j.§.si stipulāti.de pactis. si tibi.x.in prin.ꝛ.l.si vn⁹.§.ex causa.ſ.si cer.pe.rogasti.§.si tibi.de do.l.sancim⁹.Quid in libello dico qđ mutuaui.x.quare peto.xx.an pcedat libell⁹ in.x.ꝛ videtur ꝙ sic per dictas.ll.q dicūt vtile p inutile non vitiari.In contrariū q2 est hoc vitium forme cū ꝯclusio nō sequit ex narratis.vñ sicut syllogism⁹ peccat in forma quando ad positionē antecedētis non sequit illatio consequētis,sic est in hello:ergo talis libellus non procedit.Et id dicit gl.in.l.edita.qđ emēdatione opus est:at nō esset necessaria emendatio si libellus procederet per se.Quid si dico qđ mutuaui.x.ꝛ peto,adijciens qđ peto procedi summarie cū tū ordinarie pcedi debeat,an pcedat libellus:dico qđ sic,nisi in illa particula in q petit impossibile de iure,nam inutilis adiectio nō vitiat ꝛ accessoriū inutile non vitiat pncipale.vt.l.si sponsus.§.gñaliter.de do.inter vir.ꝛ vxo.facit qđ no.Inn.de fide instru.inter dilectos,de verb.oblig.q extrinsecus.de cura.fu.quidā.decedēs.q2 diuersa capitula ꝛ separabilia sunt.ergo ꝛc.vt.l.qdā mulier.fami.erc.de iure pa. Carmelia pia.de mino.etiā.§.j.Aliqñ est vitiū solius rei siue materie.ꝛ tunc distinguitur inter separabile ꝛ inseparabile secūdū Dy.ꝛ oēs.Tu subdistingue de inseparabili qđ aut vtile est expressum ꝛ inutile tacitū.Et tūc tenet vtrūꝗ aut ecōtra:ꝛ tūc neutrū.vt no.plene in.d.§.generaliter.quia expressu3 trahit ad se tacitū ꝛ nō ecōtra.vt ibi no.Si aūt vtrunꝗ expssu3, sequitur quod neutrum trahit aliud.quia sunt paris potentie.ꝛ facit.j.e.diē pferre.§.si plures.sed ibi inutiliter apte tamen.ꝛ facit qđ not.in.l.extra territoriū.ꝛ.l.cū quedā puella. ad fi.que bñ facit ad dicta de libello.q2 si cora3 iudice minori peto maiorē summā,teneret petitio in eo ꝙ petere possem ꝙ falsum est,q2 in nullo t3:vnde libellus censetur indiuiduus si queritur vtrū pcedat vel non procedat libellus.sed si querit vtrum debeatur vel non debeatur,est diuiduus vt ibi.ꝛ.s.quidā existimauerūt.si cer.pe. ¶In tex.ibi,in verbo,in seruum vide qđ no.Cy.C.de episcopali audi.l.si.q ex cōsensu.post pncipiū vide oīno Dy.in regula.vtile.als nō intelliges.l.q2 cū. No.qđ a forma cōpromissi non est recedendū etiā si forma seruata iuris effectū nō habeat.vide qđ no.j.de reg.iur.l.non solent que abundāt. In qd.vide Jacob.de fideicom.li.si le.§.a duobus. ¶In gl.q incipit.i.infamis:ibi sed an excōicatus. vide oīno Archid.ix.q.j.nos.in hominem:sed excōicat⁹ pōt compromittere.dic in spe.eo.tit.§.restat.versi.fin. ¶In gl. q incipit,nec etiā arbitratus ibi,de monacho.vide in spec.de recusa.§.effectus.versi.sed nūqd pñt esse laici vide p Archid. xvj.q.j.de pñtium.dic de hoc vt no.in spe.eo.tit.§.sequit.ver. sed quero diligenter.ꝛ ver.sed qd de simplici monacho.tenet spe.qđ non pōt esse arbi.ad qđ facit de rescrip.c.si principales.in cle.sed arbitrator.sic de licētia superiores sic pendebit de volūtate tertij.ſ.l.e.Itē si vnus.§.ide Guli.de cu.dicit ꝙ per monachatū soluitur cōpromissum in eū factū,vt in arbitratorē.ergo nō pōt esse arbitrator.alleg.de lega.ij.cu3 pater §.hereditatē.ad trebel.ex facto.§.si quis.q2 propria volūtate habere nō potest.in hoc eñ priuatus est iure naturali.B.in eadē glo.ibi,specialia.at hic nō est adiectio sed forma cōpromissi que est seruāda.ꝛ dic vt in regula,vtile. ¶In eadē que incipit,recepit cum alio.in fine.ad idē de rescrip.cu3 dilecta. ꝛ de restitutio.spo.pisanis. Baldus.

Sed si ita. Quero iuxta hāc.l.cōpromissu3 est in tres cū clausula qđ valeat sententia duorū etiā vno irregsito:mō quero vtr valeat altero nō acceptāte videt hic casus qđ sic. non enim dicitur seruus acceptare cu3 nō possit.Sed cōtrarium fuit disputatū per.l.non distinguemus.§.cū in plures. j.eo.ſm Cy.in addi.Non ob.hec.l.q2 hoc est hic propter impossibilitatem iuris:vnde illa clausula debet aliquid operari.ꝛ adde quod not.in spe.de iu.dele.§.restat.ver.quid si causa.ꝛ quod not.in.c.cum supe.de officio delega.

1 ☞Arbitrator accipere potest de iure vnius ꝛ dare alteri.

a ¶Cōpromissum.adde Lāfrā.in trac.de arbi.in.vj.q.ꝛ Bar.in.l.cu3 pf.§.heredit.de lega.ij.ꝛ in l.ex facto.§.qs rogat⁹.ad trebellianum.

a ¶ Alteri.vid tu Dy.in consi.l.et oino do. Bar.so.in cõ. ccxx.incip.visis v.circa primũ.circa fi.cũ vsicu.seque.in ij.parte.

b ¶ Qd nõ.vide Car.in cle. puenit.d arb, et in cle.ij.xix. q.de rescr.z in cle.religiosus de pcu.qd sic cũ licentia ab batis et qd in cã electionis vide p enz ibi dem in.xx.qd.

c ¶ Tue.vid late Fel.in.c.canonuz.in col. xvij.de cõstit. vbi et qd si dicatur iudicio tuo vel discretioni tue vl' cõscientie tue.

d ¶ Arbitratrix.q sic vid ter.in.c. quintanallis de iureiurando.

Sed z si.§.Siqs iudex. In ordinariũ cãe nõ pt cõpromitit tãq i arbitriũ.h.d.no.lex. nõ ob.s.e.l.iij. in fi.qz lz esset ordinari⁹ illi⁹ cause licet tanq in arbitratore.bñ pt cõpromitti.qz hoc mõ nõ habebat alias cognitionẽ.z vr extraiudicialr pcedi, z sic dissimili modo a sua iurisdictiõe.z illa veritas. In glo.vt p.z ibi, nõ dz.ex quo enim põt cognoscere ex valida ptãte non dz assumere inualidã.ar.l.qz ratio.j.de cõdi.insti. ¶ In ea.glo.ibi,quãdoqz ei⁹. 1
¶ † No.qd arbitrator põt accipere de iure vnius z dare alteri.ᵃ vt no.in.l.idẽ Põponi⁹ scribit si de meis.§.recepisse.j.eo. a
qd est vex in parua quãtitate nõ in magna.qz est amicabilis q enormiter ledit.sz magis inimicus lesi.z ideo potest ei⁹ laudũ reduci ad arbitriũ boni viri.vt.l.vñ si nerue.j.p socio.Nec ob.q assimilet trãsactioni,vt diffe.indi.§.j.quia nullũ simile est idẽ.vñ non est ppie trãsactio,z sic not.j.ad trebel.l.lucius, §.fina. Itez qz tunc habet firmitatem trãsactionis quãdo est equum,secus si fit iniquum.de hoc tãgit per Cy.hic,z.d.§.recepisse.z dicit q licet trãsactio nõ reducat ad arbitrium boni viri.secus in arbitramẽto.Iac.de rauz.dicit qd nõ reperitur arbitrator in iudicio,sed in cõtract;b⁹ qd nihil est:qz cũ arbitrator z amicabilis compositor fit idẽ:ita cadit hoc in iud.sicut in cõtractibus.vt apparet ex ista glo. Baldus.

Iulianus ait. No.q quedã excusant arbitrũ nõ pronũtiantẽ:quod facit ad excusationẽ arbitrorũ qui sc̃dm formã statutorũ tenent pronũtiare sub aliqua pena vbi nõ pnũtict.z no.q iter cãs istas est si nõ recedat a cõpromisso,vel si cõpromissuz nõ subsistat, z q̊tidie hoc practica.m⁹ qd vbi labit termin⁹ arbitratores renũtiãt pmo cõpromisso z ineũt nouũ cõpromissum.facit.j.e. l.idẽ Põponi⁹ scribit si de meis.§.si.cũ.l.se. Additio Baldi,
1 ☞ Monachus an possit esse arbiter.
2 Exceptio ex comprimisso non oritur.

Sed si ita. Ar.hui⁹.l. fuit determinatuz boñ.q si statutũ dicit q reformatiões pcise nõ possint mutari nisi in cõcilio populi,nõ in cõcilio sexcẽtorũ q nõ possint mutari in cõci.populi z sexcẽtorũ simul:qz cõciliũ populi contrahit corruptiõe a cõcilio sexcẽtorũ:z qz nõ suo cõsensu omnino regulat.z qz mixtũ non per se cẽset sed censet extinctum:z quia istud non est concilium populi sed generale.z maxime pdicta sunt vera quãdo nõ est legitime conuocatũ.z ad hoc extra de elec.massana.z.c.cũ terra.z de officio dele.cũ super abbatia.secũdũ Mar.qui sic disputauit. Et hoc verũ si illi sexcẽti sunt admissi vt statuẽtes:sed si tantũ vt cõsulãt,nõ vitiant act.ar. de admi.tu.titiũ z meuiũ.No.ar.qd si cõpromissuz est in tres hoc acto qd sentẽtia duox valeat altero irrequisito,qd si duo receperũt arbitriũ,alter nõ, z illi duo tulerũt sentẽtiã,qd valeat snĩa licet alter tertius nõ receperit:sicut quãdo est cõpromissum in liberũ z seruum hoc acto quod alterutri⁹ sentẽtia valeat quod licet seruus nõ receperit arbitriũ.qz non põt recipere:vz tamẽ sententia liberi.hic dicitur tamẽ cõtrariũ bononie per.l.nõ distinguemus.§.cũ in plures,j.e.sz hec lex statuta,est cõtra,nec põt de facili responderi. ¶ † Itẽ querit nũ 1
quid monachus possit esse arbiter. Ia.de are.dicit q nõ.ᵇ sed b
arbitrator sic.qz est amicabilis cõpositor.sz Dy.dicit qd etiã arbiter põt esse.nec ob.§.in seruũ.l.Pedi⁹.s.eo.qz nõ est vere seru⁹:sed est in obẽdiẽtia abbatis sicut filius in ptãte patris. Ia.de ra.dicit qd nec arbiter nec arbitrator põt esse.argumẽto dicti.§.in seruũ.z.l.societatem.§.arbitrorũ.j.pro socio.sicut z omnia.vt.C.co.l.fi.Cy.dic vt' hic per Guli.aut est compromissum cũ predicta clausula,in plures habiles.z tũc vera est opinio quã tenuit disputator.Aut in vnũ habilẽ aut aliuz inhabilem:tunc alia opinio est vera.qz non dz expectari acceptatio que nihil operari potest.argumẽ.j.de cõd.inde.in.l.de leg.ij.si tũ quibusdã. ¶ In tex.ibi cõpromissuz. vid in Spe. de iu.deli.§.restat.ver.qd si causa committit.ibi oĩno vid.s.l.
2 ij. ¶ .No.quod ex compromisso nõ orit except.sed ad penam actio.Op.quod oriatur excep.vt.j.eo.litigatores.§. interdũ. So.dicit gl.aut loquitur de excep.que orit,vt ibi.aut de exceptione rei iudicate z nõ oritur vt hic.so.videtur nulla:qz non qritur hic de laudo sed de compromisso. vnde fatua esset hec lex,si q̃sisset an ex cõpromisso oriat exce.rei iudicate:qs enĩ dubitat qd nõ oriat cũ cõpromissum nõ sit res iudicata sz sct⁹ q dã:tale esset q̃rere de hoc,q̃le an homo pducat asinũ. Ad hoc rñdet Frã.acc.subaudienduz est hic ex cõpromisso.s.z laudo ex eo secuto z absolutorio,qd laudũ nõ hz als vires q cõpromissum:ergo p se nihil pducit.hinc est qd nõ pducit exceptionẽ rei iud.laudũ:qz nec cõpromissuz in quo virtualiter ctinetur effect⁹ toti⁹ laudi.vt.j.e.nõ distin.§.de officio,z.l.pedius, §.si. Itẽ aliud.Old. hinc so.gl.s.qz exce.parti non obst.qd sic probatur: hic loquitur de cõpromisso penali,sz vbi est adiecta pena nõ orit exceptio.qz expssuz excludit tacitũ.vt.l.si cũ dotẽ.z de vulgari substit.ex facto.§. Itẽ quero.lz aliud sit in pacto expsso.vt.l.rescripto.§.si pacto. Preterea etiã si nõ est penale nõ ob.excep.pacti vt no.j.e.idẽ Põponi⁹ scribit,si de meis.z ad.l.litigatores.§.interdũ.dicũt ibi no.in vl. solu.pro glo.facit ille q cõpromittit:cõpromittit stare sentẽtie.ergo si peti vetat,pmisisse videt nõ petere.ergo si petit oblig.excep. nec põt dicere q d nõ teneat cõpromissuz vbi nõ esset inequalitas vt.C.eo.l.ije.in princ.z.§.altera. Item oppo.cõtra gl.cui datur actio,multo fortius datur exceptio.vnde cum hic desit actio:ergo z ex ce.solutio illud circa idẽ, hec circa diuersa. Secundo oppon̄t gl.z vr q etiam exceptio rei iudi.ob.vt.C.e.l. sibus.l.qd hic circa penã ibi siue vel coniunge sol.sic. Aut cõpromittitur cũ pena.z tunc aut loqmur in tribus casibus ibi enumeratis.z ob.exceptio:aut in alijs:z nõ obstat.opponit decernimus.sol.vt in glossa. ¶ Quero gd si est act.q pena cõmittat rato manẽte compromisso an tunc potest emologari:glo. quod sic. idem Oldr. Inno.z Spe. Ia.Bar.Ia.de ra.z Guli.de cu.z Accur.alias tenet cõtra.dic vt super gloss. ¶ Querit gd de laudo arbitrator,an emologetur:patet qd non.quia nõ est sententia nec põt parere actionẽ iudicati vel exceptionẽ rei iudic.de quib⁹ in.l.ne in arbitris.nec aliq alio iure limitat ius petẽdi reductionẽ:ergo est ppetuũ.dic vt sup glo.qz si cõpromissum est factũ ab initio sine pena,postea partes se absoluũt a pena an possit emologari z ẽtvr q sic.ar.j.e. si alteri.idẽ si cditio pene dfecisset.vt.e.litigatores.§.idẽ,h.o.
Addditio lecture vacantis in.l.Sed z Bal.

Sed et. §.sed neq.qs cognoscet de his exce.dr in Spe.e.ti.§.pt.vsl.sz corã q eiusdẽ rei sz alteri⁹ rei sic.vt.s.e l.iiij.§.fi.sm Gul.que hic vide.z no.duas autoritates que implicãt contradictionẽ nõ posse cõcurrere. Item no. quod iudex non põt facere id per qd eius vilescit autoritas.§. Iulianus.No.q lenis diffamatio nõ est curãda sz grauis. ¶ Itẽ not.q discernere inter hec,est iudicis arbitrio cõmissum autoritate ei⁹ ad iudicium.arg.si partes committunt se autoritati alicuius,videt eum eligere arbitrũ vt hic.quia hoc verbuz cõpetit arbitro,vt hic. ¶ In cõtra.quod sit arbitrator.j.e.idẽ Põponius scribit si de meis.§.recepisse.ver.q si inquit.sm vnũ intellectũ. Sed cõ vtrũq vr qd nõ sit arbi.nec arbitrator vt dic.versi.sm aliũ intillectum.z.j.eo. Itẽ si vnus.§.principaliter.see ibi eligit ab arbitris nõ a partib⁹. Puto qd in dubio assumptus cõcorditer a partibus censeat arbiter. Nõ qz nõ intelligunt partes velle iactare suũ,sz cõpromittẽdo in arbitratorem iactant suũ cuz dz ea potestate admitti auferre de iure vnius partis z dãdi alteri.vt no.in.d.§.recepisse.nam in dubio non vr data hec ptãs argumen.de sol.si is cui.§.flauius. Item arbitrator pcedit extra ordinẽ.z etiam hoc non videt cõcessum nisi specialiter cõcedatur. arg.s.de mino.l.illud.§. si talis.facit qd no.in Spec.eo.tit.§.sequit.ver.gd si simpliciter. Sz quid si cõmitto me volũtati sue' an valeat:dic vt.j.l. c
per Guli.ibi omnino videas.sed gd si dico sic pono me z iura mea in manibus tuis.respõsio.vt no.C.de dotis pmis.si cum ea.z extra de renũ.sane si per Inn. ¶ In glo.que incipit,vel propter,vbi tractat cõtra hoc. ille qui cõpromittit vr cõtrahere.vt.j.eo.nõ distin.§.item si quis rome. Sed iudex in loco quem regit non potest contrahere.vt.j. de contrahẽ.emptio. qui officij.et.l.j.C.si quacũq preditus potestate.sed rñdeo,illud est verum in sui vtilitatẽ:hic antẽ nullam habet vtilitatẽ secundum Gul.adde qd nota.j.de indi.l.j.in fin.prime gloss. ¶ In gl.que incipit.nõ illa.l minorẽ.ibi i mulierẽ.an mulier
d possit esse arbitratrix,ᵈ z an valeat compromissum si iuretur. dic vt in Specu.eodem titulo.§.potest.in prin.
1 ☞ Casus singulares de insertione pene.

Litigatores.§.Et quod.
1 ¶ † No.singulares casus de insertiõe pene vl' q̃si qui sequunt: qz loco pene q̃nq sic vallat compromissum vt nõ sit ludibriũ.als nõ cogit arbiter facere actuz q nõ liget ptes in aliq.hec rõ tollit i fi.l. ¶ No.q depositũ q̃nq obtinet vicẽ pene.itẽ excep. Itẽ not.q depositũ pt fieri apud arbitrũ vt det parti vincẽti. z vide Cy.C.si rec.pun.l.j.in q̃stione.iiij.C.de spõ.l.ij.in.ij.qõne. Itẽ no.hic casuz in quo arbiter põt suã sñiaz exeq.i.qñ est factũ depositũ apud eũ vt det vincẽti.qs aũt sit executor sñie vl' arbitrij.no. Bar.z alij doc. in.l.cũ.C.e.tit. ¶ Itẽ not.etiã q pendẽte cõditione non debet quis cogi. Additio Baldi.

Litigatores. ¶ In tex.ibi,z ad eũdẽ.z c.no.q post cõpromissum solatũ nõ hz locũ penitẽtia. Et vide qd no.j.eo.l.si quis rem.in vlt.gl.in fi. In.§.z quod ait.vide quo

de q no. Cy. C. si rector puin. l. j. in. iij. q. in. §. qd no. q tm vz depositū qtū stipulō pene. Et sic est ar. q ille qui tenetur satisdare satisfaciat si deponat ad idē. s. qui satisd. co. l. si vero. §. fi. z de officio psidis. senatuscōsul. de hoc no. de pto. sti. ptorie. vel vt eā rem: Quid si est inequalitas in pena? Quid si vnus dedit fideiussorem alter non? Quid si vnus erat minor ideo iurauit maior nō: dic vt no. in spe. eo. tit. §. seqtur. v. sed circa hec. z v. se. §. Itē iul. l. vide oīno Cy. C. de spō. l. fi. in fi. q. Nō enī prius. No. q conditio ex qua pendet ius cōpromissi dz prius existere q cog. arbi. ¶ In gl. q incipit. s. litigatorib' in fi. z ar. j. de fur. si qs vxo. §. si fugitiuū. z dic vt hic p Guil. z in spe. eo. ti. v. sed quid si stip. est arbi. z ver. qd ergo erit si arbiter penā stipuletur. Bald.

Pomponius. Not. q rescisso compromisso ex vna parte rescinditur ex vtraq. ¶ In gloss. s. litigatorib' ibi, cedet i. l. pcedē. ¶ No. q qn pmissa est pena arbitro vl' iudici p obseruātia laudi vl' snie dz arbiter vel iudex cedere iura pti obseruanti cō nō obseruantē. similē. j. de fur. l. si qs vxori. §. fugitiuū. de hoc dic hic per Guil. z in spec. de arb. §. sequitur. vers. qd ergo erit si arbitri pena. ¶ Item no. quod depositum equiparatur stipulationi penali. Bald. de perusio.

Idem pompo. scribit si de meis. Qn claudicat cōpromissuz arbiter pnūciare non cogit. ad h alle. vel sic. Judicia z arbitria claudicare nō dnt. ad h ēt alle. ¶ In tex. ibi, cpromissuz. s. iuridicū siue validū. ¶ In tex ibi stiplo. s. penalis. ¶ In tex. ibi, stipulat' ē. s. penā. In tex. ibi, stipulationē z remediū pene stipulatiōis. ¶ No. q pōt cōpromitti de cōtrouersijs q mouet ab vna parte lz non compromittat de controuersijs q mouētur ab altera pte etiā p viā recōuētiōis. qz corā arbitro n hz locū recōuētio cū nō cōtineat i forma cpmissi vt h sec' si forma cpmissi posset ad h trahi: vt. j. eo. l. qd. tn q tn dic vt. C. eo. l. i. ij. co. per. l. allegatā an. Scdo not. qd si compromissū ē penale reo z n actori n cogit arbiter laudare rōne claudicatiōis z disparitatis lz reo absoluto obstet exceptio pacti reo cdēnato hret locū penalis stiplo: qz rōne soli' exceptiōis n cogit arbiter laudare. z hoc dt isa fm Jo. lz scdm intellectum Mar. quē gl. approbat. iō dz claudicare qz actor ptendit pmissionē penalis stiplonis reus vo nō haberet remediū exceptiōis. z sic compromissum nō pōt tenere tm ex vna pte. qz qtū ad valentiā compmissi z laudi nō admittit claudicatio. z p ista opin. q nō oriat exceptio taciti pacti facti: qz in iudicijs n orit exceptio taciti pacti p sniam absolutoriā: ergo nec in arbitris. vn nō tollit naturalis oblo. vt. j. de cōdi. inde. l. iul. Sed fm intellectū Jo. per absolutoriā arbitri tollitur oblo naturalis nō vi snie lz vt consensus ipsius cōpromi. qz iudicium reddit in inuitū. lz cōpromissū nō. ¶ Itē qz in cōpromisso ptes pmittūt parere arbitro: in iudicio non: z iste est singularis passus. l. nostre. ¶ In glo. tacite enī ibi. §. interdum. ibi expresse fuit actū qd cōpeteret exceptio loco cuiusdam pene: hic aūt nō erat expsse actum: z ideo in dubio nō psumitur actū. vt in. l. ij. s. eo. z ideo opi. Mar. est verior z approbat in fin. gl. ¶ In ea. ibi. §. si secundum Jo. sed ibi contingit qz ptes nō metuerūt arbitri sniam cum ipsum diffament sed si non curat arbiter de eorum dementia z fert sniam tenet que rō non est hic: sed ratio est eadem inequalitas: qz vnus habet actionem alter exceptionem: z ideo arbiter non cogatur: sed ratio non valet: qz iudicijs est eadem inequalitas: qz actor hz actionem re' exceptionem: z tn iudex debet ferre sniaz z ista inequalitas nō excusat: ergo idem in arbitro cum sit ad instar iudicis. vt. l. j. s. co. vnde lec. Mar. est verior licet lec. Jo. est magis applaudens litere fm Cyn. in addi. ¶ In ea gl. z ideo. qz compromissum est inualidum a principio scdm Azo. In ea. glo. ibi, de eodem scilicet de quo erat compromissum. Bald.

1 **Recepisse autē.** † Ille dicit arbiter qui hz dirimere litem seruato iudiciario ordine: Sed ille dr arbitrator qui hz inter partes tractare cōcordiam z eas amicabili amore componere. ad hoc allegatur z concordat. j. p sol. l. si societatem. §. arbitrorum. ¶ In gl. sed magis arbitratū. ibi, z hz hoc. zc. dicit Ja. d ra. q in nulla pte iuris reperit arbitrator in iudicijs sed in ctibus sic: z q exceptio. nō pōt omitti ordo iudiciorū sicut nec iurm calumnie: qz est contra publicā vtilitatē. z. §. si vero. loquit de eo. qui inducit partes ad transigendū non de arbitratore: nec est verum fm dy. in effectu q possit auferre de iure vnius z dare alteri: qz pōt reduci ad arbitrium boni viri etiam pro magna lesione. vt. j. ad treb. l. lucius §. fin. vide Bar. s. eo. l. sed z si. §. si quis iudex. z sic posset auferre de iure vnius z dare alteri quod non credo. Ex quod dicit, dict' §. si vero. qd habet vim transactionis, verum est non tamen per omnia. arg. l. non distinguemus. §. cum quidam ad finē. j. eo. et q ibi no. Cyn. in additionibus. Ex opinione Jaco. de ra. apparet qd arbitrator non potest procedere per viam arbitratoris in decisionem litis mote. sed opz q seruet ordinem iuris in procedendo q est falsuz. vt appet ex eo q no. Dyn. j. de furt. si dnm. Nec ob. q iudiciari' ordo nō pōt pmutari. qz verū est vbi pceditur p viā iudicij lz arbitor procedit extraiudicialiter vt not. Innoc. de iurei. qntauallis. Preterea compromissum est ctus cuiusdā transactionis large. i. cuiusdā amicabilis decisionis cōmisse arbitratori. vn z hic assumit sup ctu illius quasi transactionis in cōpromisso nec etiā opz dubitare q non est vera trāsactio cū nō habeat pcedere aliquo dato vel retēto: imo toto vel retēto vl' dato posset arbitrator laudare q eēt impossibile si esset vera trāsactio. Istud ergo vbicūq ponit large. vt. l. qui rome. §. fi. j. de v. ob. z vide. s. l. lz z si. §. si qs iudex. p Bart. ¶ In. e. gl. ibi, cōcordare z tunc est nō arbiter nec arbitrator sed qdā tractator concordie iter partes z assimilat amicabili cōpositori. vt no. Inno. in. c. pen. extra. eo. in glo. isti mediatores extra quero an in causis bnficialibus possit cōpromitti in arbitratorē: z dic per arch. i. j. q. iij. c. eā q. ¶ Scdo qro si est data ptās arbitro ledēdi in pua z magna qtitate vtrū possit peti reductio ad arbitriū bo-
a ni si enormiter ledit. Host. dicit q nō.[a] z Bart. videt idem tenere. qz vz pactū qd est verū nisi dolose laudasset vel per latā culpā: qz ptās nō extēdit ad ista. vt. j. mā. l. creditor. §. luci'. ¶ Itē qro an presumit p laudo arbitratorū. dixit dy. qd sic in cnsilio q incipit. Bartholomeus. Et ideo determinauit q in casu reductionis ad arbitriū pbatio iniquitatis incumberet petendi. facit ad hec: qz p his q nūt extra iudiciū psumitur qn pertinet ad officium faciētis sed arbitrator extra iudiciuz procedit ergo zc. arg. not. p Inn. de eo qui fur. or. su. c. innotuit. Itē facit. C. d trās actio. l. trans. q. z ideo qz extraiudicialiter psequitur acta sua corā arbitratore non valet in iudicio: qz testes ab eo recepti: sunt recepti ante lit. cōtest. nec proptie faciunt probationem secūdum Dyn. Inno. etiam sentit hoc in dicto ca. quintauallis. a

a ¶ Qd nō. vide lu. ro. i ru. s. eo ti. in xxxiij. col. pcedere z raph. cu. in. l. vbi autē in pnci. de verb. ob. z paul. de ca. i. l. in summa. §. illud. de eo q plu. ar. z fe. in. c. sedes d rescrip. z bart. cepo. i tract. d serui. ru. z frā. de alber. in cōs. ic. reuocat i dubiū vtrū laud.

Ex cōpromisso. Arbiter nō potest pcedere dieb' feriatis nisi periculū sit in mora. h. d. gl. dicit q etiā si p iculū est in mora nō pcederet dieb' feriatis in honorē dei: sed solū ob hominū vtilitatē. sed arbitrator potest pcedere quolibet tpe: qz non pcedit p modū iudicij: sed p modum transactionis z trāsactio pōt fieri etiam die dnico. vt. C. de ferijs. l. fi. z ibi per Ja. but. in lec. ¶ In tex. ibi, pferri. id est deferri. not. qd coactiones non possunt fieri diebus feriatis. z est argu. qd esto qd tutor pōt quolibet die dari tamen nō pōt cogi ad acceptandum die feriata nisi diceres contra. qz est actus ptus. vt. l. ij. s. de ferijs. ¶ Item not. aliquid fieri propter timorem tpis quod alias nō fieret. ¶ Item not. qd iudex excusat z etiā arbiter a pronunciando qn nō liquet eis de meritis cause nec actatur p terminū pacti vel statuti ad aliquam penam si nō pronunciet. Item no. quod ista negatiua si sibi non liqueret de meritis cause pbatur p suum sacramentum. l. pomponius. ff. de re iudic. adde dicit Ja. but. q si non liquet iudici de cā, z statutum arctat euz ad diffiniendū pōt dicere cōdemno si pbabit vel absoluo si nō pbabitur: vel cōdemno si ex gestis apparet pbatū z absoluo: si nō appet pbatū. z in ista ciuitate fecit quidā collateralis sic qui dixit absoluo absoluendū z cōdemno cōdēnandum put ex actis apparet. de hoc not. Ja. bu. in. l. cum quidam. C. de sentē. Sed ego credo q iudex nō dz timere istud piculū nisi se arctasset: ar. s. de mino. l. intra vtile. cū si. ibi alleg. in gl. ¶ In gl. nodum. ibi vidit. id est, dum examinauit si vel iō erat adhuc tempus elapsum ad probandum. h. d.

Additio Baldi.

1 ☞ Adhibitus vt eius volūtati pareatur, nō dicitur arbiter.
2 Arbitrator potest adimere d iure vnius partis z addere alteri.
3 Laudum arbitratoris est latius interpretandum q sententia.

Idē pōponi'. scrib. si d meis. ar. isti'. l. nunc dixit Guil. de su3a: qd statutū loquēs in ciuilib' nō est trahendū per b
via recōuentionis ad forēses. alle. z. l. pe de so. vid cy. sol. matrim. C. dos a pre. Stiplatione. s. pene z sic cuilibet est puisuz actori p penā: reo p ex. Parte. z h sunt dicta allegādo vt arbi. vide Innoc. ex eo. per tuas. in glo. vr alias nō intelliges. vide j. mādati. ideq. §. si qs ea. z vid q no. in mar. e. ti. z vide. C. d trās ac. l trās. q An. cōsilio suo vide Inn. extra co c. p. in glo. isti me-
1 diatores. not. † q ille q adhibetur vt eius anthoritati pareatur nō ē arbiter. z dic vt. j. e. Itē si vn'. §. pe. z s. eo. lz z si fun. i fi. Nō cogeret. vide in spe. oīno eo. ti. §. sequit. ver. sed nunqd tenetur cedere. Nōdū liquere, dicit dominus Jac. q si iudici non liquet de cā z statutū arctat eū ad diffiniendū pōt dicere cōdemno te
b si ex pbationibus factis z fiendis apparebit pbatū[b] contra te alias absoluo. C. de sent. cū index. Si iuret. Not. q debet iurare z h facit ad no. s. in cōsti omnē in pn. pemij. Itē no. credi sacramēto. facit in aut. de testi. §. qz vero. de re iudi. pomponius. si vni debet esset iurm veritatis nō credulitatis vt. s. d fe. in actione.
2 §. de veste. secundum doct. meū. ¶ † In glo. que incipit, sed magis. ibi. z auferre. No. quod arbitrator potest adimere de iure vnius partis z addere alteri parti. idez no. s. eo. sed z si. §. si qs iu

b ¶ Probatuz. p quo vide q habent p fel. i c. cū venerabilis. i. xiij. col. ver. adde ex d ex.

dex. q intelligo de parua q̃titate non de magna vt. j. p socio. l. si. in me. z. j de ope. lib. l. si libert⁹. Sz qd si est actū q possit adimere etiā in magna q̄titate an valabit cōuentio? rñdeo q sic si hoc facit arbiter bona fide p bono pacis habēde inter ptes. ar ad treb. l. luci⁹. §. fi. z qd no. s. de min l. min. secus si dolo. non eīn de abūtis ptāte sibi cōcessa. vt. ff. mādati. l. creditor. §. luci⁹. z C. eo. arbitrorū. Sed nunquid pōt remitti ius petenti reductionem vel quenire ō non petendo reduci. Et vr q sic. vt. l. si vnus §. illud. de pactis: dico q sic: nisi arbitrator fuerit in dolo. de h̄ in spec. eo. tit. §. sequit, item nun qd si cōpromissum est tanquaz in arbitrum z arbitratorē. z per Cy. C. eo. l. pen. z per Dyn. in. c. scienti. de re iu. Item an presumat p arbitramēto no. dy. i suis cōsilijs in cōsilio qd incipit tholomeus manentis. adde qd not.
3 eo. l. iij. z. s. de trāsl. cū hi. §. si pretor. ¶ † Nota qd laudum arbitratoris est latius interpretandum quā snīa. vt not. C. de trans. sub pretextu specierum. ¶ Item nota. qd presumitur pro laudo arbitratoris. si pacto connen. C. de transact. tamē corā quo iudice petitur reductio laudi dic quia actor sequetur foruz rei. C. vbi z apud quē. l. ij. Bald.

a ¶ Arbitrū. et vt dicit bar. i. l. nōi stiguem⁹. §. cū qdaz. j. eo. opat p pars nō obediens ex laudo ñ incidat in penā cpromissi nisi culpa pcesserit.

b ¶ Iudiciorum. adde Dy. i cōs. l. z eūdē bal. l. l. j. s. eod. tit. z q ibi dixi. i apostil.

Sed si compromissum. Allegatur q compromissum factuz sine tēporis prefinitione censeť ppetuū. h. d. ¶ No. quod cpromissum simpliciter factum censeť ppetuū nisi sit tempus statutū ab arbitro de consensu partium. ¶ In glo. si liqueat. ibi triennium. z bene si lis nō fuit contesta. alias finitur triennio coram arbitro sicut coram iudice secundum Frāc. ac. hoc no. j. eo. l. itez si vnus. §. j. in glos. ergo apparet quod lit. contesta. coram arbitro compromissum finitur triēnio. qr deserta instantia etiā ipse arbiter videtur desertus siue spretus z tacite videtur recessum a cōpromisso. vt. j. eodē. l. item si vnus. §. j. sed ante litem cōtest. Cōpromissum est perpetuum: quia non contrahitur ere modicū: nūc tēpus instantie incipit ante lit. cont. vt. C. de indi. l. properandum. z ita videtur sentire glo. hic. z Cy. in addi. ¶ Quero quid in arbitratu quāto tempore duret? vide no. per Bar. in. l. multa. j. de cōdit. z demōst. dic qd si est collatum in arbitrium aliquem per viam voluntatis: z nō est appositus terminus ab homine. vt. l. cum quidā. j. de leg. ij. z. l. fi. §. j. communia de leg. si autē p viam cōtractus credo quod compromissum sit perpetuum donec viuit arbitrator. C. de ꝯtrah. empt. l. fin. z est ratio diuersitatis. quia actus viuentium possunt magis stare in pendenti q̄ actus morientiū. vt. l. receptū. j. cōia pred. ¶ In gl. ad disputandū. id est ad diffiniendum. vel potest intelligi qd arbiter statuat diem vltra quam non durat cōpromissum nec arbiter stet ppetuo obligatus. sic z in iudicio potest iudex statuere diem ad agendum vel accusatum. vt. l. ea que. z. l. diffamari. secundum Ja. de ra. quod satis placet Cyn. in addi. q non credo verum nisi consentientibus partibus quia de ista actione compromissi non fuit in eum compromissum. arg. l. quid tamen. §. fi. j. eo. Bal.

Licet aūt. Inimicitie capitales ex orte et alie iuste cāe arbitrū i pnūtiando excusant. h. d. ¶ In tex. ibi, similibusue. i. l. aut si qua. j. eo. i. tēporalib⁹ excusationib⁹. ¶ No. q inimicitie ca-
a pitales excusant arbitrū.[a] secus in leuibus inimicitijs scdm gl. ¶ Querit glos. qualiter pbenť iste inimicitie capitales. z inter alia dicit q p minas capitales qd frequenter alle. ad repulsaz testiuz. z si hoc est verū pōt statim pars cuz teste fingere inimicitiā z minari sibi mortē: z sic euadet nec fiet pbatio q est absurdū z ideo magis vr in teste dōm q hoc sit arbitrariū z iudex hz discutere causam minarū. arg. j. de testi. l. iij. §. tu magis. z facit. j. de adimen. leg. l. iij. in fin. Secūdo no. qd qñ impedimentum i corpore contingit ipsi arbitro dz pati denuo in se compromitti: secus si impedimentum non concerneret arbitrium. vt in glo.

Additio Baldi.

Licet aūt. Uide in spec. de accusatore. vers. Item qd est immit. z ver. se. vide qd no. C. de fidei. l. fideicommissum. z de his quibus vt indignis. l. si sororem Arbitrū coacturuz. hic omnino vide Archi. iij. q. v. accusatores. z Inno. de accu. cū oporteat. Aut si inimicitie. Quid si hic est cōiūctus? dic idē vt. C. de do. data. z ibi no. Capitales. vide in spec. eo. tit. §. excipitur. vs. Sz nūqd ex causa, Postea. Not. vbicūq conditio subintelligitur vel noua cā intercedit. possum reprobare quod semel approbaui de iure, id est, legitime alias non, vt hic. ita notat in spe. e. tit. vs. sequit. in prin. z sunt ista vba vlpi. j. eo. tit. ita dr in lectura noua qd nō credo verū in eo. q dicit de fiendis qr esset ordo pversus. Nō ob. lex cū iudex. qr iuramentū decisiuū nō est magis de ordine ante sentē, qr pōt sed exigiť ad iusticiā cāe. z facit ad idē qd not. in. l. terminato. de fruc. z lit. expēsis. facit extra. de excess. plato. dilect⁹. ¶ In gl. q̄ icipit, si liqat. s. i. l. sz si cpromiss. ibi vltra triēniū. z bene si lis ñ fuit ꝯtest. alias bene finiť triēnio sicut quelibet causa ciuilis. vt. C. de iudi. pperandum. z. s. eo. l. j. in si. hec additio est gl. ordi. j. eo. item si vnus. §. j. iuxta hoc pōt dici si querať quanto tempore duret compromissum. aut queris de ipo compromisso q stat in finibus sue conuētionis non deducto in iudiciariū ordinem z tūc durat etiā mille annis. vt l. ij. C. de cōsti. pecu. z est casus C. de tē. ad. auť. ñ tamē in vlt. decies millies. Aut loqueris in cōpromisso habito ordine iudiciario tūc dico q triēnio finiť: vt dicit in iudicijs qd ante lit. cōtest. possunt durare perpetuo. sed post litem triennio. C. de iudi.
b pperandum. §. j. z arbitria sunt ad instar iudicior[b] redacta. vt C. eo. l. j. z sic hic intelligas Guil. de cu. Alij dicūt q aut queriť de vita ipsius cōpromissi: z tunc innuit ppetuo qr quelibet conuentio de sui natura est perpetua. de act. z obl. l. obligationū ferre. §. placet. aut loquimur de ipsa instātia z tunc finit triēnio corā arbitro sicut corā iudice tñ cōpromissuz remanet saluū z potest iterū agi. vt. l. pperādū. pbať hic qr bonū est ar. de iu. deleg. ad arbitrū. vt. j. eo. sicuti tribus. sz iurisditio delegata durat sz finiatur instantia triēnio, vt no. Inn. z est casus de iud. examinata. pterea cōtra Guil. Nā si arbiter est assumptus sup re debitoris absurdū est dicere q cōpromissum sit ppetuū z actio sit temporalis. vt ar. j. de suspec. tut. l. post finitā. Nā pacto soluitur cōpromissum, ergo z pscriptio. vt. j. eo. non distinguem⁹. §. cōpromisso. de hoc not. in spe. eo. tit. §. differt. vt intra trienniū credo q p hermocidiciuz pena cōmittať z cōpromissum soluať nisi sit actū vt pena cōmittať rato manente cōpromisso tunc durat vt nouū cōpromissum. Quid de arbitratore: rñdeo aut est assumptus in vltima volūtate z tunc aut hz arbitrari inter res z loquitur. C. cōia de leg. l. fi. aut iter psonas z tūc durat donec viuit. l. cum quidā. de leg. ij. aut assumptus p viam contractus z tunc aut sup cōtractu z durat perpetuo nisi tacite vel expresse ꝯtrium sit actū vt si aduena qui erat statim recessurus compromisit de ptio. Nam tunc statim debet laudari de ptio. qr hic vr agi. j. de iudi. ab his. §. j. de cōdi. z demon. huius dictio. el. ij. aut sup lit. tunc aut mota. z dz arbitrari lit. pendē. aut non mota, qr sic assumptus est super lit. pendē. Aut non mota z tunc perpetuo potest arbitrari nisi iudex ei statuerit terminum, vel dic melius z plenius vt dixi in. l. j. C. communia de leg.

Additio lecture vacantis in. l. Arbiter. Bal.

Arbiter. Quā si ꝯsentiat. no. in accusa. de hominis capitalibus ac pendēte posse compromitti vt post hoc, mutuo prin. huius. l. zc.

Item si vnus. Cessio bonor soluit compromissum. h. d. ¶ Not. qd directe actiones personales que remanent penes eum qui cessit bonis sunt inanes nec possunt ab eo moueri siue intētari. ¶ In gl. s. post qnquenniū. ibi, trienniū. de hoc dic vt. s. eod. l. sz si cōpromissum. ¶ In gl. s. post. ibi. iudicis. hec opi. Jo. est vera qr pōt ppetuo adiri iudex z arbiter si non est ceptum iudicium vt. s. eo. l. sed si compromissum. Cyn. in additionibus. ¶ In ea. gl. ibi, admittunť. qr nihil pōt imputari ptibus. sed arbitro. z iō non dz reputare se absolutū a cōpromisso. arg s. eo. l. pni. in fin. ¶ In ea. ibi: mox. nisi spreuerint eū in famando. vt. s. eo. l. sed z si in seruū. Cy. in ea. gl. in fi. si aūt semp tacuerūt non videť compromissum solutū solo cursu tpis: qr est ppetuū vt. C. de tēpo. appel. auť. si tñ. in verbo decies millies. non obst. noster. §. q dz intelligi qñ ptes spreuerūt arbitrū. vñ nō ad eū rediret nisi incōuenienti. vt ptz. s. ea. l. ibi, aut sine cā. nā ita intelligit hunc text.

Item si plures. Laudū debēt fieri per omnes arbitros non p aliquos eorū, z p aliqs non. h. d. ¶ In text. ibi, dicere quod non valet sententia. ¶ In glo. quid si omnes. ibi, duorū sententiam. not. quod si tres arbitri z omnes sunt presentes z duo concorditer pronunciant, et tertius tacet z nil pronunciat quod valet sententia duorū quod est not. z idem etiam videtur in arbitratoribus que eadē est rō. ¶ Item not. quod iste tertius qr non pnunciat excusatur a pena statuti: qr duob⁹ concordantibus tertius non debet pronunciare vt hic in eadē glo. ibi secus in arbitro hec vera: qr si ex tribus arbitris moritur vnus finitur cōpromissum nisi sit dictum quod valeat sentētia etiā altero mortuo vel abſēte ar. s. eo. l. sed si ita. z est rō qr si tertius arbiter est mortuus non videntur duo posse pcedere: qr tunc nec malitiose nec voluntarie se absentat z sic cessat. c. scdm lib. vj. sm Federi. de scalis. Bald.

Item pōponius. Pro forma cōpromissi arbiter nō potest arctari sed sequi alicuius tertij voluntatē hoc dicit. ¶ In tex. ibi disceptatori aduocato vel sapienti. ¶ In ea. gloss. ibi placet scilicet de iure z de facto: secus si de iure tantū vt. in. l. illa institutio. j. de here. instit. sm Ray. de for. Bar. dicit q etiam si de iure non tenet cōpromissum in quo continetur qd ipse teneatur sequi consilium talis sapientis. quid si teneť sequi cōsiliuz alterius: ergo in hoc non haberet velle z nolle qd est contra naturā arbitrij vt. j. eod. qualem. secus si verba compromissi nō importarent necessitatē arbitro z facit. j. de acqui. here. l. si duobus. §. filius. ¶ In ead.

glo ibi

gl.ibi cogendū.s.an arbiter an ille causidicus. ¶ In ea.glo.ibi, nō valere.ergo nullus pōt cogi. ¶ No.qđ arbiter dʒ habere libe
1 beram facultatemᵃ in pronunciando.

Sed si ita sit. Valet cōpromissuʒ sub cōditione.h.d. ¶ No.ꝙ si cōpromittimꝰ hoc mō. Cōpromittimus in titium.ꝛ si non acceptabit cōpromittimus in seium qđ valet istud cōpromissum cōditionale siue alternatiuum. ¶ Itē no.scōm exemplū ꝙ disiunctiua posita inter personas ai vtrorū nō resoluiṫ in cōiunctam.ſʒ qđ in ista alternatiua punet electio ad ptes.ꝛ facit.j.de execu.tu.l.si duos.in prin.

1 ☞ Compromissio de incerta persona eligenda ad iudicādū fieri non potest.

2 Arbitri dicuntur de facili discordare.

Si in duos. Non valet pactū in cōpromisso initū đ tertio assumēdo nisi fuerit iste tertius in cōpromisso noiatus ꝛ specificatꝰ.h.d. ſm intellectū
1 gl. ¶ † No.qđ nō pōt alicui fieri cōpromissio de incerta psona eligēda ad iudicandū:lr̃a tn̄ ista hʒ aliā rōnē. ¶ In tex.ibi. sempronius: ꝛ sic certꝰ. ¶ No.ꝙ cōpromissum istud quo daṫ ptās de scō tertio eligēdo n̄ vʒ qđ ē verꝫ vt ille tertiꝰ itelligaṫ arbiter cōpromissarius bene tn̄ valet q̄tū ad primos duos.ꝛ si concordāt vʒ coꝝ snīa alias arbitri si discordāt coguṫ eligere tertium qui nō erit arbiter cōpromissarius.sed quāvir bonꝰ ex authoritate q hʒ authoritatē đcidēdi ex authori.sibi data ą iure nō ex vi cōpromissi.ꝛ ideo arbiter iuris eē dr̄ sicut loqṫ l.cū specialis.C.de iudi.vn̄ a snīa huiꝰ posset appellari.ar.d.l.cum specialis.circa hoc vide Bar.in.l.si dn̄ū.in fi.ff.de fur.qđ est not. vt.j.eo.l.j.§.pncipaliter.ꝛ facit qđ not.i spe. de arbi §.sequiṫ.v. ſʒ nūqd iste.vbi dr̄ ꝙ tertiꝰ arbiter nō est arbiter si aūt est specificatꝰ in cōpromisso tunc tertiꝰ arbiter est arbiter ꝛ procedit vi cōpromissi.ꝛ ita intelligiṫ ista lr̃a.ꝛ adde qđ no. Inn.in.c.inno
2 tuit.ex.e. ¶ † Itē no.qđ si arbitri đ facili discordāt iudex tn̄ pōtest statuere terminū ad concordādū ꝛ eos cōpellere.vt.l.hmōi. in fi.j.de le.j.ꝛ ibi p Ja.dico cōpellere vt vel cōcordēt vl' tertiū eligāt. ¶ In gl.imo.solue ibi.ſʒ Ja.de ra.dr̄ qđ si dissentiūt in assumendo tertiū nō recurriṫ h casu ad remediū ptoris:qꝛ prouisio ptium facit cessare puisionē iuris.vt.l.fi.C.de pac.cōuē.qđ non credo verū.qꝛ puisio fuit inutilis.ꝛ sic non ob.d.l.vlt. Bald.

Principaliter. Valet cōpromissuʒ in duos.ꝛ si dissentiunt cogūtur eligere ter
b tiumᵇ.h.d. ¶ In gl.distinguitur.in fi sol.intelligendo non pn̄t dissentire:ſʒ in pnūciando sic.vt hic cōtrio. ¶ Not.qđ ppter dissensum duoꝝ primoꝝ arbitroꝝ veniṫ ad electionē tertij:ꝛ hoc siue dissentiāt in pnūciando siue in pcedendo:ex hoc patet qđ si duo pmi arbitri laudāt in discordia qđ nō sunt functi officio imo adhuc debet eligi tertiꝰ.qꝛ arbitri nō pn̄t derogare puisioni istius §.q̄ ē introducta partiū fauore nō arbitroꝝ. ¶ In gl. ꝛ sic.ibi,vn̄.sic ergo apparet qđ iste tertiꝰ non ē pprie arbiter.vt s.e.l.iij.§.j.qꝛ nō assumiṫ ex puisiōe ptiū p viā cōpromissi ſʒ ex puisiōe legali.In aliquo tn̄ sapit naturā arbitri cōpromissarij sicut cura.adiūc.tutori in aliquo sapit naturam tutoris.vt.j.de tut.q̄situ.Sed dy.dt qđ iste tertiꝰ est arbiter.j.de fur.l.si dn̄ū. ſʒ illud est verꝫ qn̄ assumiṫ p viā cōpromissi ꝛ non p viā electionis aliorū duoꝝ arbitroꝝ.Et no.qđ istū tertiū nō eligit iudex ſʒ cōpellit arbitros ad eligendum ꝛ arbitri eligūt.ꝛ de isto tertio non inueniṫ alibi meliꝰ q̄ hic circa qđ vide qđ dixi.in.d.§.si duos. ¶ In gl.an soliꝰ.ibi,vř qđ sic.idem tenet Jac.de are.de sol.l.qđ si terte.§.j.facit s.e.l.idē Pōpo.scribit si de meis.§.recepisse.in vbo authoritate:ꝛ vř hoc verū si primi duo nō sunt cōcordes: qꝛ pualet sentētia tertij discordātis ab vtroqꝫ:secus si pmi duo essent concordes:qꝛ cā finalis electionis istius tertij erat discordia q̄ rō cessat.Itē dico qđ maiori parti debet stare sicut si a pn. oēs essēt electi.ꝛ hoc vltimū tenet Frāc.accur.ꝛ Cy.in addi.

Additio Baldi.

1 ☞ Compromissum non valet qđ laudum fieri debeat secundum consilium sapientis.

2 Secundum compromissum non tollit primum.

3 Tertius arbiter eligi debet a duobus arbitris.

Tēs si vnus. Neqꝫ agere.no.qđ in ces.bonorum venit ēt cessio actionum
1 † Itē vid in spe.de ac.seu peti.§.in anteriorib.v.quid si for.§.idē pōp.nō vʒ cōpromissum ꝙ laudum fieri debeat ſm cōsilium sapiētis.h.d.secꝰ si diceret habito consilio:qꝛ hic non arctat arbitrū ad scōm cōsilium.de arb.l.titiū ꝛ meuiū.Placet. vide oino in spe.e.ti.§.seqṫ.v.qd dicaṫ plʒ de iure ꝛ de facto secus si de iure tm̄,vt not.j.de here.instit.illa institutio. Ray.§.ſʒ si ita not.qđ vʒ cōpromissum alternatiuū ꝛ est electio partium idē in delegatiōe,vide de execu.tu.si duas. Ut dissentirēt dissentiūt q cōtias opi.hn̄t vt.C.đ ap.iubemꝰ i fi. Dissentire no.ꝙ iudex pt statuere arbitris terminū ad cōcordādū.đ le.j.homi.i fi. p Jac.are. ¶ In gl.q̄ incipit scilʒ post qnquēnium ibi,si ad aliuʒ
2 fuerūt. ¶ † No.ꝙ per scōm cōpromissum nō est recessum a primo. Itē nō intelligit renūtiatū instantie mote.C.de tē. ap.aut. si tn̄.de prio.spe.dt cō de arbi.§.si v.pe. Et facit de pretoria sti.l. valerianus.ꝛ gl.istā expo.ꝙ fuerūt ad aliū.s.iudicē nō arbitrū. ¶ Quid si primi duo in quos erat cōpromissum vt in arbitros ꝛ arbitratores ceperunt cognoscere vt arbitri an tertiꝰ poterit mutare cōsiliū ꝛ cognoscere vt arbitrator:dt dy.ꝙ sic.ff. de fur. si dn̄iam.qđ ē vꝫū si tertiꝰ iste p viā cōpromissi ē,assumptꝰ secꝰ si p puisionē ptoris ꝛ iuris vt hic:qꝛ hic nō est arbiter nec arbitrator ſm verū intellectū nec hʒ mutare pcessum fcm̄ ex forma cōpromissi.vel dic ꝙ quoad reliquū pcessum iudi. ē ei pēdum Et ita loqṫ dy.ꝛ ē no.ꝰ dē ꝙ dt dn̄s dy.disputādo đterminādo fac. ꝛ dicit qđ tertiꝰ arbiter ē pprie arbiter n̄ pedagogꝰ ſʒ eū. quaʒ q.qꝛ q̄tidiana ē īfra describo vbo ad vbū. ¶ In gl.q̄ icipit,qd si oēs.ibi,duoꝝ snīaʒ.nō ob đ re iu.cū ab vno.li.vj.qꝛ ibi vnꝰ p nūciat h maior ps i iudicibꝰ ē secꝰ ſʒ gl.qꝛ n̄ sufficit ꝙ maior ps nā ēt minor hʒ iurisditionē ꝛ post solidū: vn̄ dʒ pnūtiare. Iteʒ instātia nō dʒ diuidi.vt.l.j.i fi.đ off.cōsu.ꝛ vid i spe.e.ti.§.seq.v. postremo.cū se. ¶ In gl.q̄ icipit qd si oēs ibi secus i arbitro.inꝫ ta gl.cū q̄ris an si vnꝰ arbitroꝝ moriaṫ finiaṫ cōpromissū.gl.hic qđ sic ꝛ.j.e.ſʒ ꝛ iterpellaṫ.ꝛ aliud i iudicijs:qꝛ subrogaṫ alius iudex.vt.j.de iu.pponebaṫ. q̄ erit ą rō:dic ꝙ iudices daṫ ab alijs a
indicibꝰ.si ą vnꝰ iudex đcedat,đlegās est q pt aliū dare.cū eni̅ ipe posset dare đ nouo ꝛ eos remouere poterit p aliū subrogare. ar.de pac.iurisą̃.§.adeo.ſʒ abiter daṫ a ptibꝰ.nec aliquam ptātē hʒ nisi put ei datū ē a ptibꝰ.vt.j.e.nō distinguemꝰ.§. de offō. nō ą nisi de voluntate ptiū poterit alius subrogari.ſʒ Ja.dt hic dʒ finiri cōpromissum p mortē vniꝰ:pcederet nisi iā fuissent cōcordati ad pferendū snīam vt pone ꝙ tres erāt arbitri cōcordauerāt mortuꝰ est vnꝰ,certe ipe dt ꝙ alij duo pn̄t pferre snīaʒ qđ pbat p eo.qꝛ rō q̄ ē ꝙ ille traxisset eos ad suā snīaʒ. vt.j.e.l. i fi. cessat h:cū ą cessat rō cessat lex.đ an.ꝛ ar.le.pe.§.cū ita.đ v.obl. cōtinuꝰ.§.cū ita.Sʒ certe h ē coloratū tn̄ est cō tex.qꝛ requiritur pn̄tia.vt habemꝰ.j.e.diē.§.corā.ꝛ ꝙ dicit illa rō cessat qꝛ posset eos trahere ad suā snīaʒ:certe n̄ ē illa rō ſʒ illa:qꝛ i plures fuerāt cōpromissuʒ.s.e.pediꝰ.l fi. Itē nō pcedit.qꝛ ipe dt postq̄ sciuit i tētionē ipsiꝰ ꝛc.dico ꝙ nō ob.qꝛ lʒ tūc nō traxerit:tn̄ nunc posset trahere.ar.de dā.infe.q bōa.§ si qs stipulaturꝰ.nam ppositū hoīs mutaṫ.đ cōdi.inde.si nō sortē.§.j.i aut.đ fide istr.§.j.Sm.đ cu.dt.j.e.l.i.fi. Quid in arbitratore.vide i spe.e.ti.§.finiṫ vř.sed nūqd arbitratꝰ. ¶ In tex ibi.qn̄ i assumēdo. ¶ No.ꝙ a psona specificata recedi n̄ pt h qꝛ erat electa idustria:secꝰ i fideiussore, qꝛ ibi n̄ attēdiṫ idustria.nā fideiussor n̄ recipiṫ respectu idustrie qꝛ ibi nulla vsaṫ eius opa:ſʒ respectu facultatis.j.e. labeo.§ fi. ¶ In tex.l.§.pncipalr.Sʒ pone duo sunt arbitri.vnꝰ vult condēnare i decē.alter in quinqꝫ:petiṫ ꝙ assumaṫ tertiꝰ,vtꝝ dēat assumi:ꝛ vř ꝙ nō.qꝛ ibi sunt cōcordes.i.v.vtꝝ j.eo. diē pferre.§.si pl'es. h tʒ spe. tali rōne.vbi maior ps cōcordat n̄ eligiṫ tertiꝰ. sed b
in qnqꝫ maior ps:imo oīa duo cōcordāt;ą ꝛc.đ hoc i spe.e.tit.§. seqṫ.v.notare dico cō.qꝛ.§.si pl'es hʒ locū in laudo lato nō i laudo ferēdo qꝛ tūc si sunt cōcordes cū vnꝰ alteri nō intēdat assentire ꝛ ptestatio intentiōis plꝰ operaṫ in actu fiēdo q̄ in actu iaʒ facto. ¶ Quid si sunt tres arbitri ab initio electi ꝛ neuter cū altero cōcordat:vtrū assumiṫ q̄rtus:ꝛ credo ꝙ sic Sʒ pone ꝙ compromissum ē i tres citatꝰ ē vnꝰ abn̄s ad snīaʒ n̄ cōparuit vn̄ duo pnūtiauerūt lʒ i discordia nō vʒ laudū:an cogenṫ eligere tertiū ꝛ iterum laudare:vř ꝙ nō.qꝛ ptes sibi prouiderūt in tertio. In cōtrariū:qꝛ ille desijt esse arbiter.vt in.c.vl.extra eo.lib.vj.vn̄ si ēt tunc nō pronuntiatur. sed postea pronunciatur ab illo tertio et vno ex duobus vř idem:qꝛ ille non hʒ vocem qui est priuatus ꝛ eius potestas est deuoluta in alios duos vt.d.c.fi. dato ꝙ ea ptāte non sint vsi qꝛ erat determinata ad alteram partē cōdictionis non ad vtrāqꝫ:ergo discordāt, pnunciādo nō sunt vsi potestate deuoluta.ſʒ dico ꝙ ille q nō venit nō est exclusus, ex quo duo fuerunt discordes,qꝛ si p̄sens fuisset ꝛ tacuisset exclusus nō eēt ą nō excludiṫ absens. vn̄ dcm̄.c. nō loquiṫ simpliciter:sed dt sicut possent illo pn̄te.ꝛc.Sʒ an valet pactū de tertio non assumēdo:dic vt no.in spec.e.tit.§.seqṫ vsi. ſʒ qd si duo sunt electi ꝛ ac.ex ꝛc.Sed pone ꝙ arbitri discordes in facto pncipali sunt cōcordes in electione tertij,ꝛ cōcorditer ipsum eligūt sine iud.an ſʒ electio tertij.dt spec.ꝙ nō qꝛ nō est facta ſm iur. formā.nā nō tenet nisi tuitione ptoris. sed hic non interuenit authoritas p̄toris.in spe.d.§.vsi.ſʒ si pone, quod in eligendo tertium etiaʒ in duos.vide qđ no.C.de cōtrā.emp.l.fi.in vlt.gl. ꝛ in spe.eod.titul. §.sequitur.versi. quid si duo.in fi.versi. quid si in arbitratoribꝰ. ar.de lege.j.huiusmodi.in fi.ꝛ vide de bo.auṫ.in.pos.in ven.§.si vnus.per dy.ꝛ Bar.prius. ¶ Quid si est abn̄s sed tacitꝰ a duobus:respōdeo,vt extra,eo c.vlti.lib.vj.Sed nunquid pōt multari arbiter qui nō venit.dic quod non.qꝛ citatio nō arctat eū ad penā cū sit potiꝰ amicabilis requisitio q̄ iussus. de offi. deleg. cum causa. vbi de hoc absente vide ar.lxv. dist.c.si.solu.vbi de eius pacti substantia intentione constaret secundum Inno. extra de testamentis. c. Rayn. in glossa, que erat. quod est

a ¶ Facultatē.adđ idē p do. mar. soci.l.d.cōs. xxiij.incip. ex his vsi. ij. hoc etiā ibi ꝛ qꝛ dr̄ in.d. pte.j.

b ¶ Tertiū. sed nunqd valeat cōpromissuʒ i duos cuʒ ptāte eligēdi tertium vide lure.i sing.vs.cō promissi facti i duos.

not.dignū.Guil.de cu.t3 3rium vt ipse pene not.s.ea.l.§.ū.dic vt ibi p Guil.vel ibi in mortuo hic in absente.Bar.etiā t3 cōtra Inn.de re iu.duo.¶ In gl.q̄ incipit di.ibi non adimitur.No. a ꝙ p electionē tertū primi duo nō desinūt eē arbitri.a ¶ In glo. q̄ incipit,siue nisi in.l.sequen.ꝙ dic vt plene not.s.e.l.§.ū.z dic melius.vt in.c.pe.de re iud.li.vj.z.j.l.pxi.¶ In gl.q̄ incipit.an solus.ibi ꝙ sic.Idē t3 Ja.de are.i.l.ꝙ si forte.§.i.de solu.qr iste tertius nō est arbiter.Ja.are.disputauit s.z incipit,aplice.sed z c.cōpromissarius sed bonus vir vt no.in spe.de arbitrio.§ sequitur ver.sed nūquid iste.z vr expressum.s.e.idē Pōpo.scr.si ō meis. §.recepisse.v.qd si ingt.an iste tertius h3 vocē in pnuntiādo ō quo dic in spec.d.§.seqt.v.qd si vnus.z adde ꝙ no.§.primo.in
3 gl.dist.ergo in fi.¶ † Itē tertius arbiter de iure cōi eligit a duobus arbitris.Aliqñ eligitur a magistratu si arbiter oīno noluit eligere in spec.d.§.ver.sed qd si arbitri.z semp iste tertius nō eēt arbiter.qr in eū nō est cōpromissum.vel dic quod aut tertius arbiter est assumptus partibus.vt.C.de arbi.aut a iudice vel iu. authoritate.z habet instar arbit.z iud.de leg.in iudicādo vt.C. de ap.in offer.at a so.arbiter z tunc nō est arbiter.vt no.in simili per Guil.in.d.l.in offeren.sed pone duo sunt electi arbitri vnus cōdemnat aliter absoluit:z sic discordāt.quomodo ergo eligent tertium cum sint functi officio cum nullum sit id qō fecerunt.z qr lex reseruat eis potestatem quandam.secus in deleg.
¶ In glo.que incipit,nisi hic acti.in.l.sequen.ibi plus facit impediendo laudum valere. Bald.

a ¶ Arbitri. sed pone ꝙ duo arbitri vna cū tertio sint electi.arbitri duo sunt concordes sed tertius discordaret cui snīe stādum sit an arbitrorū z an qñ snīe tertij, vide not.p do.bar.so. in cōsi.liij. inci.ad ōnde z subtilit p totū in.j.p te vbi et an p electiōez tertij arbitri videant amittere ptātē laudandi.

b ¶ Pronūciādi.vide. d.mari.so. in cōsil.xxvij.icip.ex his p totū i.j.pte.vbi nunqd cogat z teneātur iudicare s3 cedulā datā sibi a partibus.

1 ☞ Presentia vnius potest trahere plures ad suam sentētiā.
2 Unus arbitrorum an alteri poterit committere vices suas.

Celsus. alias.§. est.l. Si in tres.

Absente vno arbitror alij pnuntiare non possunt h.d.¶ Itē ꝙ maior pars iudicium facit tūc preualet minori parti qñ oēs pnuntiant:secus si non pronunciant.h.d.
1 ¶ No.qō dixi i summario.¶ † Itē no.hic qō p̄sentia vnius pōt trahere plures ad suā sentētiā:z ideo qō est cōmissum pluribus nō pōt nisi omnibus p̄sentibus explicari nisi forte eēt dictū:qō sufficeret maior ps:qr vt aliqd valeat pactū intelligā etiā in minori parte absente.Ad hoc vide.Bar.in.l.itē si plures q hoc ple
2 ne examinat.s.e.aut.¶ † Et no.qō vnus arbitror non pōt alteri cōmittere animi sui motū vl vices suas.z de hoc est hic gl.no. Et adde qō not.Dyn.in.l.in venditiōi.§.si vnus.j.de bo.aut. iud.pos.z vide Bar.j.in.l.px.in gl.nisi.in fi.¶ Quero quid si apparet de intētione,absentis:nunqd p̄sentes possunt tūc iudicare cū sit maior ps:dicit Inn.qō sic extra de test.c.Raynal.G.et alij tenēt hic cōtrariū:qr posset ille mutare ppositum in presentia aliorū:z qr litera ista precise requirit p̄sentiā:z adde qō not. Archi.lxv.distin.c.si.de hoc not.Bar.j.de re iud.l.duo ex tribus z ista pars est vera:qr quātuncunq3 liqueat de intētione absētis tamen propter formam compromissi oportet qō vnus nō pronuntiet scorsum ab altero argu.s.eo.l.pedius.§ primo.sed nunquid si tertius reuertitur z ratificet nunquid valeat:dicit franciscus accur.quod non:z facit quod notatur in.l.tertia.C.de iure fisci.libro decimo.

Sicuti.

In gl.nā omnes ibi,satisfit aliter notauit gl.s.l.tem si.§.item si vr casus qñ pno.nō est necesse.l.cum magistratus.secūdum doc. ¶ In ea.gl.ibi,animū sui motus ar.quod si aliquid est commissum prioribus vel camerarijs per reformationes vel statutum qō ille q absentat se non pōt cōmittere vices suas alteri qr est electa industria.z ita seruatur.vide Bar.s.in.§.celsus. ¶ In.e.gl.ibi,de certo.§.si.z ibi qlibet habeat administrationem insolidum.hic nō.¶ In ea.gl.ibi,certa causa ergo vnus solus arbitror posset citare partes etiā alijs arbitris absentibus ꝙ non credo verum qr est cōtra naturā cōpromissi.z cōtra rationem no.s.ea.l.versi.no.¶ Extra no.qō ex ista.l.fuit inuenta talis cauillatio bononie:qr tēpore quo ptās debebat syndicari eligebant quinq3 syndici:modo quatuor.volebāt ipsum absoluere quintus volebat condēnare eū.nam ad hoc vt absolutio non valeat fuit cōsultum vt ille quintus nō pnunciaret sed taceret.z eadē cautela est si quis vult ꝙ non teneat cōdēnatio scōm Franc.accu.ꝙ tene menti.z intellige qō nisi caueat in.l.qō stetur maiori parti.z adde iuxta hanc.l.qō no.Archi.ij.q.vi.ca.indicibus.z.c.si qs eps.

Additio Baldi.

Sicuti.

Iudicibus.vide arc.ij.q.vj.a iudicibus.z.c. si qs eps.¶ In gl.q̄ icipit.nā oēs.ibi cū sui motum.qr forma d3 seruari in cōpromissis.s.eo.pedius.§.fin.z.j.eo.nō distinguemus.§.de officio.nec a persona d3 recedi.j.eo.in cōpromissis.idē dico in delegato ab ordinario.vt sicut non pōt subdelegare.vt.C.de iudicijs.a iudice.ita non potest alij committere vices suas:z ita voluit dicere hic gloss.pro qua potest allegari.C.de executoribus.l.quecūq3.libro.xij.Gu. sed ordinarius z delegatus a principe bene possunt cum lege cōmittere animi sui motum:qr commissio in hac forma importat delegationem qñ ab ordinario subdelegato.z qñ fit a delegato a principe.z idem vbicunq3 delegatus potest subdelegare de arbitro constat qō hic.s.committere vices suas non potest:qr nō habet iurisditionem z eadem iurisditio est.vt.s.de iuris.om.iudi.l.imperium.§.iurisditio aūt.C.vbi z apud quem.l.fin.z.j.eo. nō dist.§.idem pedius.¶ In eadē ibi.cetere cause.in.l.magistratus.ad muni.nō simplr:quod nihil pōt vnus sine altero ꝙ verū videtur in arbitris z in iudicibus deleg.Nam a forma mandati z compromissi non est recedendum.vt.s.eo.pedius in fi.pbo hoc fortius in arbitro:qr p quemlibet actū potest solui compromissum si nō obtemperet pars.vt.j.e.diem.§.si quis litigatorū. ergo vnus solus hoc facere non pōt.vt.C.de aut.pre.l.si pterea delegati habent iurisditionem colligatā non liberā.vt in.c.prudentiā.de officio del.ergo nil pōt vnus sine alio.vt.l.titiū z meuium.de admi.tu alias pone qō vna electio est facienda de notario qui scribat in cā nūqd vnus solus poterit eligere.Et dicēdum est quod nō vt.j.de ser rust.pre.per fundum.z cōia pre.recep.in ordinarijs.ergo intellige istam glo.z glo.in.l.pom.si vni z tunc bene procedit.ar.in.l.fin.C.de aut.prestanda.que loquit in pluribus tutoribus qui comparant ordinarijs:vt.l.inter tutores.de admi.tu.z quod dixi in arbitris colligit in.c.vl.de arbi. lib.vj.in ver.ad examinandum.vbi pt3 ꝙ etiā in media cā duo absente tertio nō pcedūt nisi eo citato.z adde ꝙ no.in spe.e.ti. §.sequit.v.sed nūquid processus corā.z vide de materia istius gl.ple.in.d.§.sequitur.postremo.in.vij.ver.sequen.z in specu.de citatione.§.nam de cita.ver.hic autem no. Bal.

1 ☞ Arbiter cogitur iudicare secundum videre suum.
2 Cōpromissum nō t3 qñ datur iudici certa forma pnunciandi.

Quale autē.

Arbiter cogit pronuntiare non sic pronūciare.h.d.¶ † In tex. ibi,ipsi.s.arbitro.no quod arbiter cogitur iudiciare se
2 cundum videre suum,non secūdum videre alterius.¶ † Secūdo not.quod non tenet compromissum quando datur arbitro
b certa forma pronunciandi b z est ratio:qr istud arbitrium non est arbitrium z non est arbiter:sed potius quidam executor.et facit.s.eo l.itē si vnus.§.item pompo.z extra de ap.c.nouit.in rōne sui.z est ar.quod arbiter nō cogitur pronuntiare scōm cedulam datam a partibus sicut plerūq3 fit,licet pmittāt libere tamen de secreto dant cedulam de communi concordia factam vt ab ea non discedat.¶ In cōtrariū facit.l.si conuenerit.j.de iudi.hic alleg.in glo.z videmus quotidie fieri.¶ In gloss.secundum.l.j.not.quod arbiter debet seruare ius commune.Tu dic quod debet,etiam seruare statutum z consuetudinem loci.alias grauaret partem ex quo illud statutum z consuetudo tollit ius commune in illo loco:ergo subrogatur loco iuris communis z pariter seruari debet.C.de edifi.priu.l.an in tot.¶ In ea. gl.ibi lege.nisi esset error expressus in snīa.facit.j.e.l.qui arbiter. ¶ In gl.īmo videtur.in fi.ibi conuentio est formata non in persona iudicis sed in persona ipsarū ptiū z super ipsorū.hic autē est formata in persona arbitri z contra personā arbitri qō debet esse liberum:z ideo vitiatur.aut per statutum hō posset arbiter compelli ad sequēdā certā formā puta ad sequēdū cōsiliū sapiētis:qr lex potest plus ꝙ pactū.z hic vide consilium Oldra.antiquum statutum ciuitatis Padue. Bal.

Additio Baldi.

Quale.

Uide qō not.j.de here.insti.l.illa institutio.z vide in qōne Old.que incipit antiquum statutum.Arbitrium.qr nulla libertas in arbitrando:vñ est hic repugnātia inter formas compromissi z significat arbitrium arbitrij.in.§.dicere.vt extra de accusa qualiter.el.j.z ibi no.ea mente.non ergo stare d3 se arbitrū alias non h3 hunc effectū: finierit in.l.sequēti.ergo nō pōt aliqd ibi reseruare circa principalē cōtrouersiā:vel dic valet reseruatio z nō laudū.vt.j.eo.labeo.ver.nō videtur.vide Inno.de accusa. qualiter el.j.¶ In glo.no.iudicem.z azo in summa.C.quo.z qñ iudex.z adde qō no.ō pret.stip.l.j.in fi.z per Inno.de senten.ex cō.sacro.z per Azo.in.l.j.C.sent.rescin.non poss.z de no.oper. nū si opus.Et not.iussum iudicis vel arbitri dici snīam interlocutoriam.scilicet quando iussus nō respicit factum principale: sed processum.an delegatus possit reuocare suam sententiam. dic qō non diffinitiuam:sed de interlocutoria dic aut h3 vim diffinitiue z idem aut non:tunc remanet iudex z potest reuocare. vt no.C.si aduer.rem iudi.l.aduersus.in addi.z not.de appel.si a iu.lib.vj.¶ In gl.j.dicere.in.l.sequenti.vide omnino Inn.extra de pcu.c.querelā.z.c.auditis.z de appel.dilecto.In gloss.j. mag.z spec.de dila.§.nūc vidē.ver eo.z sunt hic.z ver.sed nunquid tātū in.§.se.z de pparatiōe qd si ab interlocutoria est appellatū z pronunciatū contra appellantem an poterit reuocari.no.in.d.c.vj.de appel.in fi.z videtur quod non.qr confirmata per diffinitiuam mox,id est,ante penam commissam:nā tūc esset ius quesitum ex contractu ad penam z soluitur compromissum.condemnauit.vide Inn.de offic.deleg.in literis.z vide

Guil.C.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Guil.C.de dilation.in princ.⁊ vide cino.C.de sent.l.post sñia3 ⁊ quod ibi no. ¶ In glo.que incipit,de quibusdã.ibi,nõ debeat i l.qd tñ.j.eo.vide de ista materia de qua hic.j.fit mẽtio notabile verbũ ꝙ tangit Inno.in.c.j.extra de re iudi.vt scias que senten tia possit mutari ⁊ que nõ.⁊ qui iudex possit eã mutare ⁊ q non sic distingue. Aut est iudex ordinarius aut delegatus vel arbi- ter. Primo casu si sñia t3 iudex non potest eam mutare.vt.l.ꝙ iussit.j.de re iudi.si non tenet de iure.⁊ tunc potest eam mutare. vt.C.qño.⁊ quãdo iu.si preses.⁊ de sen.⁊interlo.l.j.in fi.⁊ de ac- cu.l.iiij. Si est delegatus vel arbiter tunc aut sententia non v3: non q2 peccatum sit in forma vel alio modo.⁊ tũc non põt mu- tari q2 functus est officio suo.vt.l.iudex.j.de re iud.⁊ ita tenet gl.que est.C.qño ⁊ quando iudex.si vt proponis. Si autem non valet q2 peccatur in forma,⁊ tunc potest,q2 nihil videtur esse a- ctũ ⁊c.vt.j.eo.qd tñ ver.nã si vt de omnibus.sic dicitur in eo qui habet optionem aliquid faciendi. Nam aut habet suo iure ⁊ si eligit ⁊ non tenet electio iterum eligit.vt.j.de le.j.serui electionẽ aut habet tanquam minister ⁊ tunc aut peccatum est in forma, aut non.vt.s.dictum est Cyn. quedam sunt que pertinent ad for mam mandati quedam sunt que pertinent ad ius commune ⁊ formam mandati respicit id,qd adeo ex mandato quod non ve nit de iure communi. Ad ius commune respicitur quod iusti- tia fiat.de res.cum dilecta de offic.dele.prudentiam.⁊ per Inn. vnde quando non est seruata forma mandati tunc non fungit partibus ministri:sed preuaricatoris mandati,⁊ iõ non fungit partibus ministri quibus nõ vtitur,aut ordinario ius commu- ne dat formã:⁊ si respicit ad processum remanet iudex vt q2 pro nunciat lite non contestata vel parte non citata.si in factum prin- cipale,secus.q2 valet licet sententia sit contra ius litigatoris.vt no.j.eo.l.q2 arbiter.⁊ Innoc.de officio delegati in literis.ibi vi- deas.⁊ hoc verũ nisi sit error facti in factum respiciens expres- sius tunc ordinarius remanet iudex delegatus.nõ q2 sufficit de facto finitur ad hoc vt mandatum finiatur hic.q2 quoad mini- sterium merũ factũ versatur:sed quoad dominiũ versatur ius quibus ex causis maio.denique. Et nota quod semp pro senten- tia presumitur ad hoc vt in dubio nõ censeatur nulla nisi error esset expressus.no.s.eodem.l.iij.in princ.adde quod not.in spe. eodẽ titulo.§.sequitur.vsi.qd si arbiter pronuntiauit altera parte absente. ¶ In glossa q̃ incipit,qui iussus in.l.sequen.no.iussum iudicis vel arbititri dici sententiam interlocutoriam.sc3 quan- do iussus nõ respicit factũ principale:sed processum. ¶ In gloss. que incipit,vt hic.ibi,mutet in.d.l.sequen. Nota quod pendẽte dilatione officium iudicis conquiescit verũ est vt reuocet vel mu tet dilationem. Bald.

Dicere autem. Sentẽtia requirit consensum pronuntiãtis. h.d.vel sic:sñia requirit mentem ⁊ verba.h.d. Et no. istud primum responsum. ¶ Nota quod arbiter debet habere effectum in pronunciando.⁊ ideo dicunt quod nisi sciat se arbitrum non tenet pronuntiatio,quia ignorantis nul- lus est certus effectus.⁊ facit.l.pe.j.de eo qui pro tu.⁊ ꝙ no.In- no.de restit.spo.c.ex conquestione. ¶ In glo.nota in fi.⁊ si arbi ter errat in mente sua si est error excludens voluntatem non te net arbitrium ipso iure.vt no.j.l.proxima.

Sed si de pluribus. Sñia arbitri d3 integraliter ferri:q2 act⁹ pronunciãdi est indiuiduus.hoc dicit iste ver.⁊ satis declaratur in.l.quid tamen.

1 ☞ Sententia diffinitiua reuocari non potest.
2 Arbiter nõ seruans formã compromissi non desinit esse arbiter.
3 Iussus iudicis dicitur sententia interlocutoria.

Unde videndũ. Arbiter põt reuocare suam sententiam interlocutoriam puta dilationẽ quã dedit. Item ⁊ mutare:sed diffinitiuã reuo- care non põt:q2 desijt esse arbiter etiã pretextu erroris. Si au- tem arbiter nõ seruauerit formam cõpromissi,non desijt esse ar- biter ⁊ potest iterato pronuntiare contrarium eius quod pronun tiauerit.hoc dicit vsque ad.§.si arbiter.in.l.quid tñ.j.eod.⁊non re peritur hoc ita bene alibi. ¶ Nota in verũ.vnde videndum.qd dila.que assignantur in causis possunt reuocari detentari et pro rogari.nec obst.quod dilatione pendente offm conquiescat.q2 est verum nisi dilatio mutetur vel reuocetur.nam super hoc nõ conquiescit officium.nam cum si interlocutoria:ergo põt reuo- cari nisi esset de consensu partium assignata dilatio.q2 tunc non posset reuocari nisi de partium voluntate arg.eius quod no.in l.j.in fine.de preto.stipulatio.dic vt ibi patet etiam per id quod ibi nota.quod vbi in assignanda dilatione requiritur cause co- gnitio ita etiam requiritur in ea mutanda vel reuocanda. So.⁊ generaliter no.quod quando iudex vel arbiter errat interloquẽ do potest corrigere errorem quandiu erat officium suum etiam si interlocutoria cõtingeret dari puta refici expensas.vt not.in l.sequenti.⁊ facit no.C.de senten.l.post sententiam.⁊in.l.j.C.sen.

rescin.nõ pos.⁊ in.l.si opus.j.de ope.no.nun.põt etiã contrario imperio corrigi error cõmissus in procedẽdo.vt extra de accu.
1 c.qualiter.el primo.⁊.j.no.⁊ arg.j.eo.l.quid tamen. ¶ Item
no.regulam quod diffinitiua sententia non potest reuocari nec error in ea cõmissus.⁊ est rõ.quia arbiter desinit esse arbiter er- go sec⁹ si non desineret esse arbiter:puta q2 processisset ꝯ formã cõpromissi.nam tũc bñ posset mutare sententiam suam.vt in l.qd tamen. ¶ Item no.qd qñ est actum quod tot sint compro missa quot sunt controuersie.tunc potest pronunciari simul ⁊ separatim.secus si vnum sit compromissum cõiunctim factum de pluribus quia tunc laudum debet esse vnicum super omni-
2 bus. ¶ Item no.ꝙ quãdo arbiter nõ seruat formam cõpro-
missi non desinit esse arbiter:⁊ ꝙ tunc posset esse contrarius si- bi ipsi. ¶ In gl.ideo q2.ibi,ad diffinitionem cãe.hoc est verum si pronuntiatur de principali:s3 si de accessorijs põt ptinere ad interlocutoriã vt no.j.in.l.pri. ¶ In ea.gl.in fi.dictũ ergo fuit
3 sabini.s3 exẽplũ aliorũ fuit nõ sabini.In gl.qui iussus. ¶ Nota.
ꝙ iussus iudicis vel arbitri dicit interlocutoria sententia.vt in aut.de here.⁊ fal.§.si quis autem implens. ¶ In glos.vt hic.⁊ ibi,vt hic no.quod dilatione pendente cessat tam offm iudicis quam arbitri nisi dilatio reuocetur vel mutetur.vt in ista gloss. q2 super hoc non conquiescit. Bald.

Quia arbiter. In glos. multomagis. ibi vel dic. hec vera.in ea. glos. ibi,errando. Dy. distinxit.aut errauit in prolatione vo- borum ⁊ põt mutare ⁊ corrigere. ar.j.de leg.j.l.si quis in fundi vocabulo. Si autem errauit alio modo.tunc non põt vt hic.S. tñ dicit aliter.s.quod aut apparet de errore voluntatis ex conte xtu verborũ,aut non.qñ enim non apparet non potest mutare: q2 semper posset dicere:ego errore ductus sententiam tuli ⁊ sic reuoco ⁊ sic posset fraus ⁊ malitia excogitari cõtra ius q̃situm parti ⁊ sic est obuiandũ.alij distingũt aliter.cum q̃rit q̃ sña pos set mutari ⁊ quis posset mutare sic distinguendo:aut iudex est ordinari⁹ aut delegatus aut arbiter.primo casu,si sñia t3 nõ po test eã mutare.vt.l.ꝙ iussit.de re iudi.si non t3 de iure:tunc non põt mutare.vt.l.si pses.C.quomodo ⁊ qñ iudex.⁊.l.j.in fi.de sẽ ten.⁊ interlocu.l.ij.de accu. Si autem est delegatus vl' arbiter. aut sñia non v3:nõ quia peccatum sit in forma:s3 alio mõ puta q2 lata die feriata vl' ab excõmunicato:⁊ nõ põt mutare.q2 fun ct⁹ off.cio suo.vt.l.iudex.j.de re iudic.si aũt non v3 q2 peccat in
a ¶ Nulla.ad de do.mar fo3.in ꝯsil. xx.l.j.pre. ⁊ Dy.in ꝯsil.xiv.
forma ⁊ tũc põt mutare:q2 vl' esse actũ fm Laber.de salinis ⁊ Cy.in addi.sed tu dic i d clari⁹: q2 aut sñia est nulla:q2 lata ꝯtra formam iuris cõmunis.⁊ tunc non põt reuocari per delegatũ vel arbitrum.vt.l.q2 arbiter.aut est nulla q2 contra formam mandati:⁊ tunc põt reuocari.vlt. quid tamen.predicta tenet distin- ctio in sententia lata per modum diffinitiue:⁊ est rõ differentie inter ordinatam ⁊ delegatum vel arbitrum: q2 ordinarius hec potestatem aliquid faciendi iure suo:delegatus vel arbiter nõ. vnde habemus ꝙ quando quis habet electionem iure suo, si non t3 electio eligit iterato.vt.l.serui electione.j.de le.j.aut h3 tanꝙ minister ⁊ tunc aut peccatur in forma ⁊ idem.aut no.⁊ tũc non potest iterato eligere fm doct. Item ꝙ dicit glo.quod ea- dem die potest mutare sententiam latam in expensis vel fructi- bus dicunt hoc esse verum Jac. de ra.⁊ Guil.de cu. quando in sententia principalis rei nihil dixit de expensis vel fructibus. q2 si dixisset nullo modo posset mutare. de re iudica.l.cum que- rebatur.si aũt nihil.de expensis ⁊ fructib⁹ in sñia principali sed postea:tunc eadem die poterit corrigere dictam sñiam expensa rum.⁊ ita intelligit dictã.l.Cy.in addi.si.aũt ante sñiam cõdem nauit in expensis:tũc qñcunque potest reuocare añ diffinitiuã: vt no.Inn extra de app.c.sepe.⁊ extra de procura.c.auditis.⁊ ⁊ adde iuxta predicta quod not. Cyn.C.si aduersus rempubl. l.aduersus.in additio. ¶ Item nota ex gloss. hic posita quod arbiter potest pronuntiare de fructibus ⁊ expensis.sicut iudex. hoc dicit. Additio Baldi.

1 ☞ Interlocutoria quo tempore possit reuocari.
2 Appellatur a diffinitiua absque cause expressione.
3 Appellatio ab interlocutoria est iudicium speciale.
4 Sententia interlocutoria confirmata per diffinitiuam an possit reuocari.
5 Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij,an sit interlocutoria.

Quia. Aut trãsgredit mãdatũ hominis ⁊ non tenet,aut mandatum legis ⁊ t3 sñia dele- gati. ¶ In glo.que inci.multomagis. ¶ Nota. ꝙ vbi arbiter non seruat formã compromissi sñia est nul-
a la ⁊ iterũ cogit laudare. Item no. põt qs sibi esse ꝯtrarius qñ
primus actus non tenuit. ¶ In ead.glo.ibi,in accessorijs. Ista gloss.dicit quod sententia, erronea est nulla verum si de errore patet ex contextu verborum ⁊ non aliter fm Guil. Itẽ an dif- finitiuam possit statim corrigere añꝙ diuertat ad alios actus. Ja.ꝙ sic.q2 inesse videtur.Guil.cõtra ⁊ meli⁹.vt.l.ij.C.de sen-

ee.ex breuiculo recl.qꝛ statim lata snia,est fᵒ q̃situm'pti ideo mu-
tare nõ poterit.vt.l.huiusmodi.§.sciat.Itẽ qꝛ iudex statiꝫ desĩt
esse iudex.ꝛ vbi finita est iurisditio nõ põt snia reuocari.vt hic se
cũdũ Guil.Ideo si iudex delegatus ꝓnuntiat se nõ iudicẽ non
põt reuocare.de offi.dele.signi.Sed nunquid si reuocatur in-
ter ptes in dubium an arbiter sit arbiter ipse possit pronuntiare
credo ꝙ sic:qꝛ questio est emergens.vt.l.Papinia.lib.§.resp.ait
exuli.Sed nũqd ꝓnũciat de accessorĳs gl.hic supponit ꝙ sic.ĩ.
eo.nõ di.§.ꝺ officio.Idẽ tenet spe.eo.ti.§.seq̃r.vel.vt aũt sup ꝟ.
Sed nũqd si ꝓnũciauit ꝺ accessorio põt reuocare.Gui.hic ꝙ si
ꝙ est verũ eo iam functo in princ.lib.sed donec remanet iudex
in principali potest semp de accessorio corrigere ꝛ supplere.vt
not.Inno.de ap.sepe contingit.ꝛ adde.ĩ.e.§.vlti.¶ Sꝫ nũquid
qñ iudex corrigit sententiã interlocutoriã debeat ꝓtestari:Re-
spondeo aut erat appellatum.ꝛ tũc dꝫ pars citari ꝙ veniat ad
videndũ reuocari grauamẽ,ratio qꝛ p hoc parti preiudicatur
in sua appellatione.Aut nõ erat appellatum ꝛ tũc tant interlo-
cutoria primitiua potuit fieri parte non citata:ꝛ tũc similiter põt
reuocari.si nõ tunc non.nam eadem est cõtrariorum disciplina.
Sed an cum iudex interpretatur suam sniam est necesse partem
citari.[a] Respõdeo vt notat Inn.de ver.sig.cum olim in.l.qua-
lem.in.§.dic.ꝫ.Nota hic differentiã inter interlocutoriã ꝛ diffi
nitiuam.Et primo qꝛ per diffinitiuam arbiter desinit esse arbi-
ter per interlocutoriam nõ. Secũdo qꝛ interlocutoria põt con-
trario ĩperio reuocari:diffinitiua non Tertio hic collige duas
tacitas regulas quas hic.§.tradit l rõne sui.Prima est ꝙ ꝑmã
sniam per quam finiatur iurisditio seu postꝙ̃ finita est iurisdi-
tio iudex põt ꝫrio imperio reuocare.Secunda est qꝺ omnẽ sen
tentiã anteꝙ̃ iudex sit functus officio suo in ꝓnũtiando ꝛ quo
usqꝫ eo fungat põt reuocare.probatur etiã hic.ĩ.de re iudica.ꝙ
iussit.C.de sen.l.post sententiam.ꝛ ibi no.C.sentẽ.rescin.nõ pos.
l.prima.ꝛ ibi no.de no.ope.nũ.si opusnouum.de accu.qualiter.
ꝛ ibi not.de ap.cum cessante.ꝛ ibi legit ꝛ no.in.l.prima.in fine ꝺ
pro.stip.de hoc subtiliter per Inn.de re iud.qꝺ ad consultatio-
nem.ꝛ de officio delegati in literis.ꝛ de ꝓcura.auditis.ꝛ lꝫ hic.
§.loquatur.de sententia lata super emergenti.Idem tamen vi-
detur de lata super incidenti vt super exceptione peremptoria.vt
not.per accu.ꝛ Dy.in dicta.l.ꝙ iussit.ꝛ in.c.vltimo.de app.lib.
vj.ꝛ per Specul.de re iudica.§.vt autẽ.in princ.ꝛ.§.qualiter.ꝟ.
sic.hic quoqꝫ no.ꝛ de primo ꝛ secũdo decreto.§.nũc videamus.
ꝟ.qd si iudex ad postulationeꝫ.ꝛ in spe.de dila.§.nũc videamꝰ.
versicu.ꝛ sunt hic.ꝛ verst.sed nunquid.ꝛ per Inn.de procura.ca
pitu.querelam.ꝛ capitulo.auditis.de appellatio.dilecto.et capi
tulo sepe contingit.ꝛ de electio.cum dilecti.ad fin.ꝛ no.in.c.vlti
mo.de appel.in cle.ꝛ extra de officio delegati.sigificantibus.ꝛ
eodem titulo.de iudi ad apostolice.in fi.lib.vj.¶ Quid si ex in-
terlocutoria orit actio an potest reuocari respondeo aut nõ spe
ratur post eã diffinitiua,exemplũ de interlocutoria expensarũ.
ꝛ potest reuocari.vt dicto capitulo.querelam.facit ꝙ no.Inno.
de senten.excom.sacro.in gl.ꝫ.l.proxi.versic.de hoc per Azo.ꝛ
Guil.mirantur aliqui.nec obs.qꝺ sit orta actio:nam non est mi-
nus fauorabilis except.ꝙ̃ actio:tamen interlocutoria ex qua or
ta est excep.reuocari potest secundum omnes.pro hoc de pret.
stip.l.j.in fine.ꝛ de noui ope.nun.si opus nouum. quando oria-
tur actio ex interlocutoria dixi.ĩ.de iu.si debitori.An possit re-
uocari ꝫtrario imperio setent.interlocutoria iã executa rñdeo
qñqꝫ executio est irreuocabilis vt torture.ꝛ ista ñ potest reuoca
ri.C.de appel.si qs ꝓuocat.ꝛ ibi no.quãdoqꝫ est reuocabilis vt
missio ex pmo decreto ẽ eñ missio reipa q̃dã executio.vt.l.iube
re cauere.ꝫ.de iurisdi.om.iudi.ꝛ tũc si mittit sola iudi.authori-
tate põt reuocari.vt dicta.l.si opus.si vero est cõfirmata p ꝫtra-
ctum partium tunc loquitur glo.que est in dicta.l.prima in fine
de preto stipulat.¶ Quid de interlocutoria,per quam pronun
tiat execu.rei iud.obstare an potest reuocari:ꝛ dic qꝺ si est obie
cta ad processum sunt partes iudicis:ꝛ iõ reuocari non potest.
¶ Quid si iudex nõ est interlocutus.sꝫ inordinate ꝓcessit.rñ-
deo põt reuocare suũ errorẽ.vt extra de acc.qualiter.el primo.ꝛ
ibi no.vide ibi p Io.cal.ꝛ facit.ĩ.eo.qd tñ.vide Bar.de re iu.in
vi.ad apostolice.¶ In gl.lꝫ dicat.¶ Quid si iudex ꝓnũtiauit a
gentẽ non habere actionẽ an potent reuocare, vr qꝺ nõ sed tu
dic cõtrarium vt no.Inn.in dicto. capitulo.sepe.nã lꝫ ꝓnũtiet
nõ esse procedendũ:ꝫ ñ nõ ẽ functꝰ officio suo in pricipali.Quid
si iudex ꝓnuntiat se nõ iudicẽ an põt reuocare.videt qꝺ non vt
dictio capitulo.signi.Tũ dic scꝺm Hostien.quod si male pro-
nuntiauit potest reuocare,si bene non vel aut non est appellat.
ꝛ non põt reuocare.vt ibi.aut non est appel.ꝛ potest appellare.
vt in capitulo.dilectus.de preben.qꝛ rescissa est ꝓnunciatio per
appellationem scꝺm Hostien.¶ Quid de interlocutoria hãn-
ni an potest contrario imperio reuocari.dic qꝺ sic.vt.ff.de custo.
reo.diuus.ꝛ.C.de episco.ꝛ clericis.aut.item nulla communitas.
Quid de interlocutoria iustificata p clausulam ꝛ sic senseris te
grauatum ꝛc. an põt reuocari:Et vr qꝺ non qꝛ reuocatio con
tineret expressum errorẽ:ergo nõ valet.vt.l.seie egresse.ꝛ de exe.
cu.qui testamento.dico ꝫ:qꝛ tenet factum a iudi.quod ad eius
officium pertinet etiã sine cã.vt no.Inno.de resti.in integ.c.ꝫ.ꝛ
de acqui.pos.iuste.fallit vbi iudex esset motꝰ ex falsa allegatio-
ne.sic intelligit.l.j.§.hec verba.ne vis fiat ei.ꝛ.l.fulcinꝰ.§.si in di
em.Nã si pars alle.causam q̃ nõ suberat pro tũc diffinitiua nõ
valet,vt.ff.de peculio.l.eo tẽpore.sed dñs Dy.no.qꝺ non tenet
ꝑceptum sine causa.delega.filius.§.diui.ꝛ Cyn.C.de fideicom.
quot.sed illud dꝫ intelligi in his que non sunt commissa iudici
nisi in certis casibꝰ.vt interdicendo elienationẽ.de ꝫhen.empt.
si sciẽs.vt in arbitris.verũ est dictũ Inn.in.c.j.in princ.de post.
prela.põt esse talis interlocutoria q̃ non iustificatur per dictam
clausulam.ꝛ tunc iudex põt probabiliter moueri ad reuocãdum
1 grauamẽ.¶ † Sꝫ quo tẽpore possit iterlocutoria reuocari.dic
vt no.ĩ.de euic.minor.in princ.de noui operis nun.l.j.Item nun
tiatio per Iaco.aret.sed an iudex ordinarius possit ꝫrio impe-
rio reuocare interloc.delegati.rñdeo sic.vt.l.arbitro.q̃ satis.co-
gan.sic ꝛ dominus potest reuocare rem sui ministri.vt.C.de er-
rore aduo.eos.Sed queritur vlteriꝰ q̃ interlocutoria possit iu-
stificare clausulam ꝑdictam ꝛ q̃ nõ:respõdeo multiplex est inter
locutoria.Est enim quedã p quã ad iudicium prouocat.vt nun
ciatio noui operis q̃ fit p ꝑtorem ꝛ citationes expectatorie que
iustificantur p dictam clausulam vt not.in.l.ꝺ pupillo.§.modo.
ꝺ no.operis nũ.Et si appelletur põt appellatio iustificare ex no
uis actis.Nã non ex veteribus ergo ex nouis.vel dic non appel
lari ab ista sꝫ agrauamine,qꝺ iudex postea infert nõ exhiben-
do iustitiã.ꝛ tũc oportebit appellationẽ ꝓbari p acta ante actũ
per quẽ dꝛ grauamen illatũ:Nam a diffinitiua appellatur om-
ni grauamine cessante dũmodo intersit appellãtis.vt.ff.de ap.a
snia.ꝛ.l.si prolat.ꝛ no.C.de appel.eos.§.j.¶ In glo.not.formã
ver.item quid si actor.Sed ab interlocutoria causa immediata
appellandi est grauamen illatũ ꝛ eo non illato falsa est cã appel
2 lationis.¶ † Item a diffinitiua appellet absqꝫ expressione cause
ꝛ lꝫ exprimatur causa tamen appellatio dicitur generalis,ha-
bito respectu ad naturam primi iudicĳ.vt.ff.de appell.scio.
3 ¶ † Sed appellatio ab interlocutoria est iudiciũ spãle.vnde cã
expressa dꝫ sic probare qꝺ excludat tps cano.vt in.c.abba.de re
iudi.lib.vj Et ideo.c.ap.dicit appel.ab interloc.iustificandum
p pbationẽ causarũ subsistentiũ ante interlocutoriã latã:ꝛ adꝺ
hic quod dixi.ꝫ.ꝺ mino.ait ꝑtor.§.permittit.¶ Sed quid si est
interlocutoria q̃ trahit secum preiudicium vt diffinitiua.dico
ꝙ ex omni cã põt iustificari vt nõ pendeat iustitio q̃ alias peri
ret.vt.C.de ap.dona.§.secundo.ꝛ de tẽp appella.per hãc.Sed
quando interlocutoria infert grauamẽ qꝺ potest alibi reparari
tunc loquitur.c.appellenti.ar.ad istam rõnem.C.si de momen.
pos.fuerit apel.l.prima.Est ꝛ alia interlocutoria per quã vel in
cidens q̃stio terminatur ꝛ ista non potest iustificari per dictam
clausulam:qꝛ est inordinate processum.vt.C.de dilati.apte.C.ꝺ
adul.quoniam Alexandrum.C.ad.l.flaui.de pla.ꝑses.ff.ꝺ trãs.
cum hi.§.si ꝑtor.ꝛ not.in.l.nec qcq̃.§.vbi decre.ꝫm vnã lectu.
Nam ab alia parte pretor inci.que est de in ius voc.l.prima.de
in ius voc.ꝛ de adop.l.nam ita diuꝰ. ꝛ adde quod dixi in.l.diẽ
ꝓferre.Est ꝛ alia interlocutoria per quam aliquid sequestratur
ꝛ hic potest incipere ꝑtor ab executione rõne suspicionis.vt no.
in.l.fi.C.de ferĳs. ꝛ idẽ dico p dictam clausulã iustificari. ꝛ vbi
cunqꝫ potest incipi ab executione, vt in dicto. §. meminisse ꝫm
doc.meum ibi.ꝛ facit qꝺ no.de ver.sig.ex parte in Christo.in gl.
quomodo ergo.ibi apud.cõparet corã eo.ꝛc.Est ꝛ alia interlo-
cutoria per quã fit executio.ꝛ ista aut est talis per quam fit exe
cutio.aut est talis per quã ius nouũ accrescit actori.qꝛ fit missio
non in rem petitam ꝛ in condẽna.deducta:ꝛ tunc pars debet
citari.vt in.l.consentaneum.nec per dictam clausulam iustifica
ri potest reo non citato:qꝛ est ordo peruersus.vt.l.platã.Aut p
istam interlocutoriam non accrescit ius nouum alteri.vt qꝛ di-
recta fit in rem petitã.tunc non est necesse qꝺ pars citet vlteriꝰ.
vt.l.q restituere.de rei vẽdi.ꝛ not.p Inno. ꝛ p Azo. scilicet ibi
C.de iudi.de except.cum inter priorem.ꝛ de appellationibus.ex
ratiõe.cautiꝰ est tñ si pars citet ꝙ posset habere nouaꝫ exceptio
nem:ꝛ vel de his que sunt ĩpericulo vel agentis odio opponunt
in executione.vt.l.j.de iuris ꝛ facti ignoran.ꝛ.l.tamẽ si.ad mace
do.l.j.C.de re iudica.ꝛ pars non citata posset appellare ab ex-
cessu modi.C.de appella.si qs prouocatione.verũ si eẽt ibi clau-
sula iustificans non posset appellari.arg.ff.de mate.l.si quis lo-
4 caples.¶ † Sed an interlocutoria cõfirmata per diffinitiuam
põt reuocari.verbi grã:iudex pronunciauit aliquem procura-
torẽ fuit appellatum iudex appostillãs cõfirmauit primã sniaꝫ
ꝛ remisit causam ad iudicẽ a quo:deinde iudex vult aliã inter-
locutoriam reuocare:querit an possit:ꝛ videt quod nõ: qꝛ cõfir
mata per superiorem de defenso.§.interim.hoc no.in.c.vlti.ꝺ ap
pellationibus.in clemen.pro hoc facit.l.illa.quali.in princi.et
quia actus iste debet denominari a confirmato.vt.l.cum enim.
de nouatio.preterea ponamus exemplum quando lata est snia

super

[a] ¶ Citari.vi de eũdem bal.ĩ.l.eaq̃.vsi.q̃rit.gl.C.cõmi.vt epi.vbi ẽt vide pe.de su.ꝛ bar.in l.ab.execu tore.ia.iũ.vsi.ꝫm lec.Dy.q̃ro.ĩ.de appel.

super incidēti ꝛ confirmata p iudicē ad quē. nam si non pōt re-
uocari ergo impetrata est via in principio ꝛ grauamen non pōt
release in diffinitiua ꝙ est cōtra oīa iura ꝛ hoc puto verū: qz
eā pncipalis nō potest terminari seorsum ab icidēti sed in emer
genti que nō ferē sup facto pncipali: forte sec⁹ est vt nō possit re
uocari ex quo est p superiorē finaliter confirmata. Sed quid si
iudex pnunciat appella. desertā an pōt reuocare: ꝛ dic qō sic si
male. pnunciauit ꝛ est ordinarius. vt. C. qūo. ꝛ qñ in. ſi vt ppnis.
ples. est enī interlocutoria tñ qz si est ita iudex ad quē nō hz in-
risdictionē in pncipali ꝛ sic non pōt diffinire. vt no. C. de ap.
eos. tñ qz fingitur non appellatum. vt. l. ꝯ. de tempo. ap. tamen
qz eius contrarium est interlocutoria. vt. l. gñaliter. ſ. si iudex. ō
reb. cred. ꝛ not. j. c. ſi. de app. in clemen. vel dic 2tra. scilicet quod
non possit reuocare quia abdicat a se iurisdictionē. vt dicto. ſi-
gnificamus. nam si iudex defert appellationi ab interlocuto-
ria ista dilatio est quedam interlocutio: ꝛ tamen non pōt reuo
carī qz abdicauit a se iurisdictionē vt in capi. cū appellationib⁹.
de ap. lib. vi. facit. c. iudex. de officio delegati. eodem lib. non ob.
lex. quod iustit. ꝙ intelligit in alīs interlocutorijs nō in his per
quas finitur iurisditio an sententia legis dicat interlo. vel dif.
5 no. j. c. primo de verb. ſign. lib. vi. ¶ An sententia absolutoria
ab obseruatione iudicij sit interlocutoria vel diffi. dic vt not. j.
si fer. ven. harū. ¶ Quid de illa per quam imponitur silentium
dic de accu: cū tua. ꝛ large locutus sum de interlocutoria com-
prehendendo omnem que non est diffinitiua.

Quid tamen. ¶ In gl. de quibusdā. non
tñ perfunctus. prima vera
quia hic non functꝰ nec pfunctus. nam assumpserat
viam secundum quā nō erat arbiter, qz cōtra cōpro-
missum. ¶ In eadem glo. ibi respondeo nō nota hanc glos. ꝙ si
eodem libello plura sunt petita ex diuersis pōt seorsum pnun-
tiari de singulis. facit. l. etiam. ſ. primo. ſ. de mino. tamen in ar-
bitro est secus in rōne libelli sed rōne compromissi. ¶ In eadē
gl. ꝛ adde quod no. j. eodem. l. de rebus. ¶ In glo. cōpromissus
in fine dicit Ja. aut fuit factum compromissum de omnib⁹ liti
bus in simul. ꝛ tunc vſ actum vt simul feretur de omnibus si-
mul. Si aūt separatim primo ō quibusdā postea de alīs: ꝛ tūc
diuersis temporibus poterat ferre sniam secundum Jacobum
de ra. ꝛ hoc videt dicere tex. hic secundū Cy. ¶ Quero qd si fit
dictū ꝙ posset pnuntiare semel ꝛ pluries. dixit. H. de suſ. ꝙ tūc
plura videntur compromissa ꝛ hoc ōperatur ista clausa a non
autem quod super pnuntiato possit iterato pronūtiare vt hic
in versi. quod si separatim. ꝛ idem tenet Bartol. ꝛ omnes alī si
posset mutare etiam non valeret laudum. quia non imponeret
finem liti imo adhuc esset in suspenso toto tēpore durātis arbi
trū. quod est falsum ꝛ contra istam literā. Extra inducit Huil.
hanc textum in argumen. ad questionē qō annullato processu
possit reus confessionem quā fecerat reuocare ꝛ annullare qō
est verum quando vtrunq; est irritum: secus si quādo cōfessio
valet. extra. de resti. ſpol. capitulo. pisanis. ꝛ ibi pabbatē. ¶ Ul
timo allegatur hec lex qō non valeat sententia super petitorum
parte qō dic melius ꝟ alibi reperiatur in. capitulo. cum inter.
extra de iudi. Inno. Caue etiam quia quod ista lex requirit si
mul pronuntiari debet intelligi de principalibus. sed de emer
gentibus pōt pronuntiari seorsum secundum naturam emer-
gentium. vt. ſ. eo. l. dicere. ſ. cassius. Bald.

1 ¶ Absolutio tacita an valeat.
2 Sententia lata verbis declaratiuis in personali an valeat.

Si arbiter. ¶ Nota qō verbum videri adaptatur
ad iudicium rationis decisiuum litis
1 hoc dicit. ꝛ iste est casus notabilis. ¶ † Not. ꝙ vꝫ tacita absolu
tio. ¶ Nota qō tacite videtur imperoni silentiū eo ipso quod
2 quis declaratur ius nō fouere. ¶ † Item nota ꝙ etiā in perso-
nali tenet sententia lata ꝟbis declaratiuis qō dic vt notat Jac.
in l. prima. de re iudicata. ¶ Quid si iudex locut⁹ est per verbū
credo dic qō notat infra eodem. l. olem. ſ. si plures. ꝛ adde iux-
ta hunc. qō notat Innoc. in capitu. vlti. de iura. calum. ꝛ de ap.
ca. qua fronte. ¶ Quero quid in teste vtrum per verbum vi-
a detur fiet pbatio: ꝛ dic quod non: nisi reddat causam conclu-
dentem, secus in iudice ꝛ arbitro: qz in sententia non requiritur
expressio cause qō dico in teste est verum in his q̄ possunt certi-
tudinarie sciri per sensum corporis secus in his in quibus ha-
bet laborare iudicū rōnis vt in obstetrice qz tunc pbat. in. l. j.
ſ. j. de vent. inſpici. Bald. Additio Baldi.

1 ¶ Sententia lata in parte an valeat.
2 Sententia incerta rei super expressis an valeat.
3 Laudū an valeat si arbiter vtiſ ꝟbis enunciatiuis de futuro.
4 Et quid si vtatur verbis de presenti

Quid tamen. Octo gōnes iuxta hanc
l. vide in specu. eodem tit.
ſequit ver. quod ergo si de quibusdam cum sepiꝫ
se. vertic. vide oīno in specu. de ac. seu peti. ſ. sequitur.
1 ver. sed qd si qs petit penā. Mōdū essi. ¶ † No. qō nō vꝫ sniā la
ta in pte. op. j. sol. matr. l. si cōstāte. ſ. si. sol. ibi iō, qz finita erat ca
sa vt instātia p parte. ꝛ iō p alia pte pt finiri p sniam hic aūt cū
finita nō erat. Sed q̄re in instantia nō trāhit, Rñ qz obligatio
de iudicio sisti finiē ꝛ ipossibilis redditur p exportationē. vt. ſ.
si qs cau. l. ſꝫ ꝛ si qs. in pnc. ¶ Itē op. ꝙ valet snia lata in parte
qñ est liquidū de vna pte ꝛ non de alia. Sol. aut est liquidum
per probationes alias: aut p cōfessionē. Primo casu de toto
fit. pronuntiari ꝛ si non liquet nisi de debiti parte in ea fiet cō
dēnatio. in alia absolutio. vt no. in. l. j. ſi aduersus. rē iudi. Scō
casu i partē cōfessatā fiet ꝟceptum. ꝛ sic p interlocutoriā expedi
ret p parte. non aūt p diffinitiuā propter naturā diffinitiue. qz
in totum vꝫ diffinire vt hic cum simi. Itē pmissa intelliguntur
de rebus pncipaliter peti. Sed bene valet snia dato qō nō p
nuntiet de accessoriīs: qz accessoriū nō vitiat principale vt. l. ter
minato ꝛ l. paulus. dixit Arg. ꝙ arbiter. non possit pnuntia-
re super incidenti seorsum a principali. ſ. si arbit. vide Inn. ex
tra de appel. q̄ fronte. Nihil videri. Idē si dicit credo sic. vt not.
j. eo. diē 2ferre. ſ. si plures. ꝛ vide Inn. de iura. calū. cū in cā. ꝛ ac.
C. de resti. mi. tutela. ſ. pōpontus ait. vide Inn. de exceptio. cū
venerabilis. in gl. nō est icerta. Sed qd cū excipierek arbiter pro
nuntiauit falcidiā deducendā nec declarauit quantitatē an vꝫ
pronunciatio ꝛ vſ qō nō: qz snia non cōtinet certā quantitatem
licet contineat certā qualitatē. sed dic cōtra. qz exceptio predicta
est vniuersalis. vñ sufficit p ea vniuersaliter pronunciare sicut
si p modū agēdi esset cōclusio de fal. vel hereditate. ꝛ ita de fa-
2 cto pōt respōderi. In eo. ℵ. pōni. ¶ † Nota ꝙ non valet in-
certa snia rei sup expſſis. vt not. in. l. terminato. maxime future
more. de pcu. auditis. ꝛ ar. C. de fideicō. l. j. Itez si est cōpromis-
sum de qui ꝙ ꝛ arbiter laudauit de decē. vt no. i. l. extra territo
riū. ſ. de iur. omn. iud. sec⁹ si nō ipugnē snia ratione iurisdictio
nis vl q̄si rōne erroris; nā tūc vꝫ quaten⁹ est erratū. vt no. in. l. ꝯ.
de re iudi. ꝛ arg. j. fam. her. quedā mulier. Itē si arbiter non p
nūtiauit in scriptis. vt no. C. de de sentēt. ex breui. rec. l. j. nisi in
b breuibus cautis. vt in aut. nisi breuiores. Nam arbitria sunt re-
dacta ad instar iudiciorᵇ. C. de iud. rē non nouam. nec valet cō
sensus partium. In contra. qz non possunt partes mutare for
mā antiquitus ꝛstitutā de administ. tu. gdā decedēs. ¶ † Itē
non vꝫ laudum si arbiter vtitur verbis enūtiatiuis de futuro vt
condēno te si acto: iuret licet contrarium gl. sentiat. C. de sent. l.
b cū iudex. ſꝫ male qz verba enunciatiua de futuro non disponūt
4 vt. l. gñali. de vsufru. leg. † Si vero vtaſ ꝟbis enūtiatiuis de p
senti. vt dicēdo pnūtio te posse petere: valet: nā idem est ac si di-
ceret cōdēno. vt no. in. l. terminato. ꝛ ar. ſ. ea. l. ſ. si arbiter. Itē
non vꝫ laudum si arbiter vtitur verbis enūtiatiuis de futuro vt
condēno te si acto: iuret licet contrarium gl. sentiat. C. de sent. l.

pressum qđ añ lato pcessu remaneat confessio firma. de restitutione spoliator. pisanis. nec vitium esset in ipsa cfessiõe ar. qr facta a minore sine authoritate legitime psone. C. ō authori. pstã. clarũ. de mino. auxiliũ. §. in delictis. ¶ S3 si pmo negauit post ea vult cõfiteri añ lato primo pcessu. dic qđ põt: qr ex negatiõe querit ius precisum parti sicut ex cõfessione. vt not. insti. de ac. §. item iuncta. ff. z supra. de minoribus. si ex causa. §. ff. Et vide de hac materia. C. arbitrium. tu. l. fi. z ibi. ¶ In glo. q incipit nisi in aliqua parte. ibi, actorum. pbatorio. z tũc valet per tacitam relationẽ ad acta vel petitoriorũ z nõ v3 tunc nisi ad ea fit facta expressa relatio ſm Bartolũ dicentem qđ iudex videt tacite se referre ad acta. pbatoria z qđ hec sñia hec solutio q debes presumat contra communem opinionem. nam hec lex hec sententia intelligit qñ iudex retulit se ad acta. vt ibi not. sed vſ q non valeat sententia que non est verbo expressa. vt. l. ff. de sententijs ex breuiculo recitandis. Sol. ibi intelligitur quod debet exprimi verbum condemno verbum vl absoluo non quãtitas scõm Jaco. butr. ¶ Jtẽ opponi. quod valeat incerta sñia vt. l. ff. eodem titul. Solu. ibi agebatur ad factum hic ad dandum. z dic vt ibi plene not.

a ¶ Juris. add idem per. d. ma. fo. i 3f. ff. in prima parte.

Solutioni. Arbiter potest apponere terminum solutioni. h. d.

Pomponius. Laudũ incertum non valet nec quod de futuro dependet. h. d. Ex hoc patet q nõ v3 laudum conditionale: qr ex hoc redditur incertũ. ¶ In textu ibi. vestre. faciende ſm Franciscum accursium z adde exemplũ de futuro. ¶ Nota qđ non tenet incertũ preceptũ nec incerta sñia, dicit glo. nisi appareat ex pcessu certitudo qđ est verum qñ sententia est relata ad pcessum tanq̃ declaranda per eũ alias non teneret. vt in l. in summa. de re iudicata. cum simili scõm doctores vide Jnnocẽ. de excepti. c. cum venerabilis. in glo. non est.

Jtem si arbiter. Arbiter nõ põt derogare pene apposite in cõpmisso. hoc dicit exemplũ si iussit fieri q petebat tñ noluit penã in totũ cõmitti ii 3 fieret: sed in parte q nõ potest fieri. vt in hoc. §. in rõne. textus. ecõtra vt laudũ seruet non posset, arbiter apponere nouã penã. extra compromissum p hanc literam in rõne sut. et ideo dicit Bartol. q hic nõ v3 pronuntiare cõdemno in centũ saluo q si dederis intra mensem qnquaginta sis totaliter liberat⁹ z ita practicatur florentie. lex tñ vſ dicere q etiam in casu isto maior summa censetur loco pene: z vſ inserta in frandẽ pene. j. de solutionibus. l. qui res. §. mihi rome aut ephesi. ¶ Jtem istud laudum est conditionale non scõm naturam petitorum nec ſm naturã iurisperiti. z ideo non vſ valere. vt in. capitulo. Ray. z supra in. §. pcedenti. tñ cõtrariũ seruatur: addе Specul. de arbitro. §. excipitur. versiculo. sed pone. z. §. sequitur. ver. sed an. z per Jnno. eodem titu. capitulo. cum dilecti ¶ Jtem not. quod pena non potest peti vi laudi: sed debet peti vi compromissi: quia de pena non est compromissum in arbitrum. h. d.

¶ Baldus legum doctor.

Si cum dies. Arbiter non cogit acceptare nouũ cõpromissum nec progationẽ pmi nisi stetisset p arbitrum vel nisi esset actum in pmo cõpromisso d termino progãdo. h. d. Jn gl. finita. in fi. Reuoco in dubiũ an post progationem facta censeat idẽ cõpromissum: dicũt quidã q aut progatio fuit facta intra diẽ primi z censet idẽ. Si aũt post diẽ primi nõ censet idẽ. vt. j. de precario. l. fi z fi manente. S3 ō hoc vſ qr pmũ v3 respectu secũdi, z ecõtra ergo nõ sunt idẽ vt ff. p quo facit gl. hic posita in fi. dicit Alb. de sa. aut fuit dctm in cõpromisso de die prorogãda z tunc inspecta veritate est nouũ cpromissum. sed cõsiderata iurisdictione censent idem. S3 si nõ fuit dctm in cõpromisso de die prorogãnda tũc in veritatẽ z fictione diuersum cõpromissum censet. Hec obst. d. l. S3 z si manẽte. qr aliud in pcario de cuius forma non est diei vel tpis appositio. sed de forma cõpromiss sic ſm Alb. de sa. z hoc credo verum Lyn. in. addit. Aut ergo prorogatio venit ex natura primi actus vt in pcario q non finitur ipso iure lapsu tpis nisi renoceꝰ: z tunc est idem numero sicut offiñ iudicis quod progatur in tẽpus successoris. vt. ff. de offi. pcõsu. i. meminisse. Si aũt est talis actus qui finit ipso iure p lapsum tpis, sicut est cõpromissum tamẽ censetur non unũ cõpromissum qr forma est mutata rõne tpis. sed alq̃ dicũt q aut prorogatio fit cum repetitione contractus z est nouum compromissum vt. j. de preto. stipu. l. valerian⁹. Aut sine repetitiõe cõtractus. z tũc est idẽ numero. facit q no. in. l. si vnus. §. j. ff. de pact. ¶ Jtẽ facit. l. cũ stipulat⁹ sim mihi te. pculo. j. de ver. obli. z ff. de mino. l. emilius. ubi tñ loquitur in progatiõe q erat contra naturã primę cõuentionis hic preter. Et adde q no. archi. c. ij. dist. c. bone. ¶ In gl. j. cõpromettere. No. hic q nõ dicitur compromissum nisi a die acceptatiõis: ergo ante non currit termin⁹ arbitro: qr nõ est arbiter añ acceptationẽ prestat ar. j. de iure do. l. tali. ¶ In gl. ō. ibi cogitur forte. qr res nõ erat integra. z affert ar. l. nã z termino. §. si vno. ff. de ne. gest. Bal.

Plenum cõpromissum. Plenum compromissum dicitur cõpromissum generale. h. d. Bald.

Sed si forte. Arbitrium alicui datũ indifinite ō limitari ſm mentẽ concedentiũ arbitriũ. h. d. Facit. C. de trãsac. l. fi de certa. p quã. l. probat qđ idem in arbitratore. ¶ In text. ibi exprimere ne possit postea i dubio reuocari debẽte. z ecõtra si qs vult ad ola venire apponat clausulam qđ intelligat de oĩbus quibus fuerit laudatum. vt. ff. l. §. plenum compromissum.

Compromisso. Jnhonestũ pceptum nõ ō. h. d. facit. l. nõ vſ. §. q iussu. ff. de re. iu. vbi ō q q iurat itelligit i licitis z honestis. h. d. Bal.

a **Jd enim.** ¶ Not. q cõpromissa sunt strictissime stricte interpretanda. ¶ In gl. solum. in fi. vel ibi loquitur in libello. hic in cõpromisso. h. d.

Si contra. Arbiter non põt, assignare terminum cõparẽdi q̃rẽdo ipsum i termino finiti cõpromissi. h. d. z loquit, hic de termino cõparitiõis nõ ō termino solu. ¶ No. q pceptũ nõ põt cõferri in tps in quo precipiens erit extra offiñ suum. z alle. qõ nõ valet progatio quã faciunt iudices in tps successoris nec etiam bannum qõ cadit in tps successoris. ¶ In Suum vſ q ista est interlocutoria lata causa cognita ergo valet in tempus successoris. nõ obstat reg. qr arbiter nõ h3 successorẽ i officio. cõiter tenemur primã opi. z adde q no. j. de mil. test. l. si certarũ. §. fi. de offic. dele. c. plene. lib. vi. z p Dy. in. c. j. in. fi. z in spec. de iud. dele. §. excl. ver. item qõ iuramẽto ad tps. Jn gl. ibi: ſ3 nõne. ibi, solutionẽ fieri. istud est pceptũ decisiũ. littera loquit de eo qõ ptinet ad preparationẽ cause vel alicuius artic. vt. §. eo. l. qualem. §. fin. nam talia pereunt perempta instantia z officio. vt. C. de arbit. l. pen.

1 ☞ Impedimentum excusat a pena contemptus.
2 Penam euitare volens debet se offerre paratum.
3 Excusatus ante terminum debet id facere post terminum.

Si qs ex litigatoribus. ¶ † No. q impedimentum excusat a pena contemptus. Jn text. ibi, cõmitti. qr nõ cõparuit. Jn text. ibi cõpromittere. ſ. denuo. ¶ Jn text. ibi ipse audit. id est. pars. no. q l3 dicam⁹ qõ pena q apponit in cõpromisso est pena cõpletꝰ tñ ipso iure ꝯmittit p lapsum termini sine cõ
2 tẽptu. ¶ † Jtẽ no. q q vult euitare penam ō offerre se parati
3 postea adimplere qõ primo nõ potuit explicare. ¶ † Item not. q qui excusatur ante terminum debet id facere post terminus facit. j. eo. l. celsus. §. item ait.

1 ☞ Arbiter nõ põt trahere partes extra locum cõpromissi.
2 Arbitro aliquid permittitur authoritate.
3 Partes citari nõ debẽt ad locũ ad quẽ de facili ire nõ possunt.

Si arbiter. Arbiter ō ptãtem in loco declarato vel in loco compromissi non alibi. h. d.

1 ¶ † No. q arbiter nõ põt extrahere ptes extra locũ cõpromissi nisi puta si est factũ cõpromissum pulcũ: z ipse vult trahere eos lentis. Jn text. ibi, agere. i. morari. no. q dixi in summario qõ inspicit locꝰ cõpmissi. z vide Jn extra de test. c. plenata. ¶ Jtẽ no. q termin⁹ statut⁹ ad aliqd ad hõe vl a iure vſ de solitãa ac
2 ctus q dic p arch. xqũ. dist. c. in nomine. ¶ † Jtẽ no. q pmittit aliqd arbitro authoritate qõ alijs nõ permitteret. vide et q
3 est maioris authoritatis vſ datũ maius arbitriũ. ¶ † Jtẽ not. qõ partes nõ possunt citari ad locũ ad quem non possunt ire õ faciũ adde qõ no. in. l. iij loc⁹. j. de in. ¶ In glo. sic non in fin. ego nõ credo q possit progari p ptes de loco ad locũ in arbitro. qr iurisdictio demũ põt progari. ſ3 in arbitro non est iurisdictio ſ offiñ. quoddã sic in notario cõstituto a ciuitate vel epõ. qr notarius extra territoriũ illius ciuitatis nõ h3 officium: nam iurisdictio que nõ est non põt progari Ly. in addi. Tu dic in arbitro qõ sicut põt prorogari de tpe ad tempus sic de loco ad locum. ar. j. de sol. l. qro z vide in spec. de arbi. §. sequit, ver. de loco ait. extra no. ff in xbo authoritatis qõ si scholares stãtes i studio hñt priuilegiũ vt pcipiãt fruc. prebendarũ z aliqs habẽs prebendas venit ad standum nõ tñ intrat scholas ſ studet in camera an habeat priuilegiũ: z dicit Ja. qõ si erat scholaris quectus z dubia explanabat cũ doc. q̃ non potuisset explanare in ciuitate sua h3 priuilegiũ si est tãte authoritatis qõ posset p se studere als nõ. sicut dz hic in arbitro: si est tãte authoritatis qõ cõuenit in secessibus stare. qõ debẽt partes ire ad eũ ſm Jac. de ra. ne. ¶ Ultimo vide. C. de sen. l. cum sententiam. Bal.

Sed si aliquam. Ad locũ in honestum etiam vni litigatorũ non põt fieri citatio: qr locꝰ debet esse cõmunis z preceptum iudicis nõ debet claudicare. hoc dicit. ¶ In text. ibi: opera. que in cõparendo consistit: idest dicere qui non cõparuit. ¶ Not. qõ citatio ad locum

ad locum inhonestum est ipso iure nulla. ¶ Item no. φ citatio partium non debet claudicare nec iudicis preceptum. adde φ not. Archi. in. q. vij. c. hortamur. ibi vide. Bal.

Intra quantū. Ubi nō adijcitur terminus ab homine stat. termino legali qta cite vī inesse & de natura termini citata seu legali nō est impedire purgationē more re integra: sec⁹ in termino expresso q ipedit purgationē more nisi creditor ꝯsentiat purgatiōi saltem tacite recipiēdo simpliciter sortē sine protestatione pene. h. d. cū. l. seq. vsq ad. §. idem. ¶ In tex. ibi iussit. s. dari sine appositione diei. ¶ In text. ibi. stipulatio. s. penalis. ¶ In text. ibi. vbi. i. postφ. ¶ In tex. ibi, acceptum. super stipulatione penali. ¶ In text. ibi, non poterit: sed propter purgationem more. ¶ In text. ibi tunc. in. l. sequenti. sed in termino legali. Bal.

ADDITIO BALDI.

1 ☞ Compromissa sunt stricti iuris sicut rescripta.
2 Iustum impedimentum excusat a pena.

Si cum. Si cauebatur. puta qr sic dictū erat φ cōpromissum duraret p mensem & tm vltra φtu3 arbitro placuerit. vñ si arbiter profert diem, vnum est cōpromissum vtriusq honoris. debet tñ proferre. anteφ expiret sua ptās. i. ante mēsem alias nō valeret. vt in glo.
1 vt ne iuret. ¶ † No. cōpromissa esse stricti iuris sicut rescripta: qr derogāt iurisdictiōi ordinarie. Ideo sunt restringēda. & dic vt. l. bñficiū. de ꝯsti. pn. ¶ §. Si intra diē. vide in spe. de iud. dle. §. excipi pōt. ver. itē φ iurisdictio ad tps facit φ nō v3 prorogatio termini quā faciūt iudices in fine eorū officij q cadit in tps successiōis. Itē nec datio bāni sub cōditiōe si nō cōparuerit intra tot dies: & icidit in tps: tñ i iudice est magis dubiū: qr iudici succedit alius iudex sed nō arbitro: tñ dic ide3 in vtroq vt. s. de iurisd. om. iu. l. eū q. verti. iudicare iubere. facit ad id quod not. j.
2 de testa. mili. si certarū. §. fi. & de offi. dele. psenti. lib. vj. & per Dy. in. c. j. in fi. de reg. iu. lib. vj. Ray. ¶ §. si quis: † Not. φ iustū impedimentū excusat a pena. Itē not. φ illa distinctio potuit mittere pcuratorē vel nō habet locū corā arbitro de cā & ideo dies cōpromissi expirauerit. ¶ §. si arbit. Arbiter nō pt iubere extra locū cōpromissi litigatores ꝯparere. h. d. No. φ locus d3 apponi i mādato de ꝯparēdo & est hoc iō: qr arbiter nō h3 determinatū tribunal qd tacite possit subintelligi. vide oīno In. extra de rescri. psentata. An loc⁹ statut⁹ ad aliqd agēdū sit de substātia act⁹, vide p Arch. xxiij. di. i noīe. An teneat act. in loco iterdicto vide ibi p archi. ¶ Quid si eligit locū ad totā cām an pōt mutare. dic φ sic: qr ista electio l. ci assimilat interlocutorie. d3 tñ de hoc ꝯstare partib⁹. alias nō essent ꝯtumaces. C. quō & qñ. in. l. si vt ppōis. pses. Sed qd de electiōe notarij dic idem. qr nō trāsit in rē iudicatā electio quoad iudicē: sed quoad partem: sic si nō alleget cā3 recusatōis. vt. C. de spo. l. j. & extra de offi. dle. pastoralis. vel ibi de ordinarijs. i. de notarijs loquit qui ex forma legis municipalis assumūtur vt sit perusij qui scribūt acta in palatio. Nā ille qui pueni in pscribēdo d3 prosequi ad instar iudicis. vt. l. si quis postea. de iudi. & l. j. s. de offi. consu. & de iure fisci. in fraudē. §. neq. j. Et isti dimittūt acta in archiuo publico fm cōsuetudinē regionū vt no. C. de sen. ex breui. reci. l. ij. in glo. propter duo dicit. Alij sunt notarij nō determinati l3 electi per iudicē suo motu. & hi possunt mutari. vt. ff. de iud. iudicatū solui. & in. c. statutū. §. notariū. de rescri. li. vj. de offi. dele. pastoralis. & bñ facit qd no. C. de sen. l. cū sñiam. in glo. i. officialibus. & ibi p Iac. bu. in lec. noua. In eo. xbo. §. si arbit. vide alias non intelliges Inn. extra. de test. psentata. vide Inn. extra de spō. c. cu3 locū. in. gl. no. ad offm. Itē vide qd no. gui. de cu. alias nō intelliges. Itē vide qd no. j. de iudi. vbi cep. p. ac. §. quid. vide i spe. tit. §. sequit. ver. de loco autē & le. per Ia. de bel. de tēp. in integ. rest. superuacuā venire pñt. nō ob. j. de iu. si locus. & ibi no. Ite3 non ob. s. de iu. & iur. l. pe. qr & ille loc⁹ ē maior i arbitro ray. ¶ §. Añ elegāter vide oīno qd not. Arch. iij. q. iij. hortamur. vide arch. xj. q. j. c. null⁹. & xj. q. j. placuit. in prin. per. arch. Ex litigatorib⁹. no. inspici qs locus honestus sit litigatorib⁹ nō iudici. Absurdū. no. φ pceptū iudicis d3 equaliter arctare litigātes. In glo. i. cōpromittere. No. ex ista gl. φ nō dr cōpromisisse nisi a die acceptilationis: & sic terminus statutus arbitro ad expediēdum cām nō currit nisi a die acceptatiōis: qr añ nō est arbiter. ¶ In gl. q incipit. i. finita esset. in fi. vide arch. xlj. dist. bene dicit. Aut partes progāt: & tūc est idē cōpromissum. aut de nouo cōpromittūt: & tūc est diuersum & idē in precario. Itē idē in qualibet dilatione. vt. l. valerian⁹. de preto. stipul. & facit. s. de offici. presi. manumil. & facit hic ad questi. Dicit statutum quod potestas debeat terminare causam intra duos mēses & cepit processum in vltimo mēse sui regiminis postea est acceptus pro alio mense: vtrum incidat in penā si non expedit intra alios duos menses: & videtur quod non quia nunc est vt nouus potestas: vt in ista glossa dic aut est processum per viam prorogationis & incidit in penam aut per viam noue electionis & non incidit vt hic ¶ In gl. q incipit. sic nō tenētur. in fi. si allegauerūt loci in ꝯgruitatē: sec⁹ si cōsenserūt in eo loco. ar. j. de ferijs. l. j. §. j. ¶ In gl. q incipit. s3 nōne. in fi. in contra. precep. de so. hic de sol. hic de cōprehēdendo. nā dies est pars summe: ergo &c. j. l. quid tñ. §. diē.

Vtiq3. In glo. no. ergo. ibi. respōdeo sic ita. tu dic clarius qd hic cōsiderat interesse tēporis seu tarditatis non patet principale interesse, vt. l. imperator. §. j. j. de leg. ij. ¶ In eadē in fi. ar. j. de ver. obl. l. qui rome. ¶ Bal.

1 ☞ Dies tacita interpellat pro homine.
2 Terminus legalis purgationem more non impedit.
3 Oblatio cum solutione purgat moram que erat impurgabilis.

Celsus ait. Supra loquitur φ nō est appositus terminus in arbitro. ¶ In tex. ibi oblatū. s. forte oblatam. ¶ In tex. ibi acceperit. stipulator. ¶ In tex. ibi, cōtra reuertitur ad. §. intra quantum. l. pcedētis. ¶ In tex. ibi datū. s. sine isertiōe termini. ¶ In tex.
a ibi iusserit esse: qr tunc admittit purgatio more. ¶ † Not. quod
2 dies tacita interpellat p hoīe [a] & facit penā ꝯmitti. ¶ Scdo no. qd tpa que dātur ꝯdēnatis a iudice: qr arbitria sunt redacta ad similitudinē iudicioꝝ. vt. l. j. s. eo. ¶ † Itē no. qd terminus legalis nō impedit purgationē more nisi lis sit. cōtest. sup pena: vel nisi actor pretēdat interesse rōne more qd non differt. & si dicis vbi est apposita pena nō ꝯsiderat iteresse, vt. j. e. l. cū pena. Rñ. verū est quātū ad petitionē, vt. l. si. de pto. sti. s3 quātū ad purgationē more sic. vt ibi. & j. de verb. ob. l. si ita qs. §. seia. ¶ Ite3 φ
b vbi ē dies expessus & pēa nō admittit purgatio more. [b] Ex hoc apparet qd plus operat termin⁹ insertus ab homine quā a lege. & est rō qr purgatio more pcedit ex puisiōe legali nō ex natura cōtractus. vt. l. si seru⁹. §. sequit. j. de v. ob. S3 prouisiōe legali videt recessam p expressam prouisionē hominis, vt. l. fin. C. de
3 pac. ¶ † Item not. quod oblatio cum solutione purgat mora3 que erat impurgabilis sola oblatione, facit. l. secunda. §. primo. s. si quis cau. ¶ In gl. s. diu, ibi, a lege. S3 quid si arbiter apponit terminu3 legalem dic qd ista expressio nil operat, vt. j. de re iudi. l. uij. si quis cōuen. vbi videt text. expressus Si quis dicat assigno tibi terminū legalē: & sic sub ꝯmemoratiōe legis scripte siue simpliciter assignat tempus quadrimestre: secus si recedat a forma seu meta legalis termini: qr tūc statur legali prouisiōi. argumē. ff. de verb. oblig. l. qui rome. §. flauius. vbi dr qd omissio modi vel forme impedit dispositionem legalem. Ad idem. s. de iustitia & iure. l. ius ciuile. versicu. itaq. & ita debet intelligi pnn. l. celsus. ¶ Sed quid si arbiter dicit ita qd reus soluat ad petitionē & terminū actoris nunquid iste termin⁹ est terminus ita quod impediat purgationē more. & dic quod nō: quia mora est solutio. vt, j. de verbo. obliga. l. si decem cum petiero. & no. eo. tit. l. cum stipulatus sim mihi e proculo. in fin. princ. ¶ Sed quero quid si non est appositus terminus solutioni ab arbitro, sed in cōpromisso est clausula rato manente pacto: vtrū mora possit purgari: determinant do. quod non: quia vbi vi cōuentionis possunt pacta peti vna cum pricipali nō admittitur purgatio more secundum eos, vt. s. de trāsactionibus. l. qui fidem. sed ibi pena ꝯmittebatur propter maleficiū non ratione more: qr petebatur qd non debebat peti: quod durius est φ esse in mora. vt. l. vnica. C. de sententia. que pro eo. ad idē inducunt doc. j. de act. & obli. traiectitie. §. de illo. sed ibi apponebatur pena loco interesse ac de natura interesse est quod possit peti vna cum principali idem si apponatur loco vsurarum propter naturam vsurarum & accessionis. Cy. tenet quod dixi in. l. si pacto quo penā. C. de pactis. Bart. tenet quod admittatur purgatio more soluendo: quia creditor recepit sine ptestatione pene. vt hac. l. cels⁹. §. sin autē. l3 forte per simplicē oblationē recusante creditore non admitteretur purgatio more per eandem literam. de hoc per Bart. j. de ver. obli. l. si insulam. Sed propter opi. alioꝝ videtur glo. ordina. j. de ver. obl. l. cum stipulatus sim mihi o procule. in fi. magne gl. hanc. q. habui de facto florētie. ¶ In ea ibi, & alibi durius cu3. l. quā cū homine. vt. l. si libertus minorē. So. ibi loquitur de hoīe puato. hec de ministro legis s3 Cy. in addi. & est rō. qr offendēs legē & ministrū delinquit in plures quam cum legem tm. vnde maius est delictum fm Cy. ar. j. iniurij. l. si plures vel dic φ aut loquimur de pena ad nulitatē electionis: & tunc durius cum. l. aut de purgatione more: & tunc durius cum hoīe etiā puato: qr clemētior est. l. quā actio. & ob. ad hec. C. de contrahen. stip. l. magnā. ¶ In ea. ibi, preparatoria. vt. s. e. l. dicere. §. Cassius. ¶ In ea ibi, nō mutatur. no. hanc rōnem: quod iō nō admittit purgatio in diffinitiua: qr est irreuocabilis: & nō potest recedi a forma ipsius. qualiter autem cōcipiatur libellus super pena. vide Spe. de pe. in princi. vtrum pena dicatur liquida per lapsum termini. vide Inn. de accu. c. super his. & quod idem no. extra. de preben. c. extirpāde. & Bar. in. l. illa. & l. hoc iure. infra. de verborum obligationib⁹. l. veritas est quod debet liquidari si author vult colliqui penam, vt infra de re militari. l. tertia. §.

a ¶ Pro hoīe. adde feli. in. c. l3 heli. nūe. ij. co. ō sy. mo. & qō paret. in. l. quēadmodū. in fi. de acqui. pos. & qō ibi dixi apostil.

b ¶ More. adde fran. are. in. l. Qui rome. §. calimach⁹. de v. ob. & quod ibi dixi in apostil.

quid ad dié.qui tex.est ad hoc no.Idē adde qd no.iuxta prin. huius l.celsus.qd not.Inn.extra de electionibus.c.qr propter. Guil.j.de cōstituta pecu.l.si duo.ꝛ.l.item illa.ꝛ.l.promissor,ꝛ ꝙ not.C.de tempo.appella.l.ij.§ quod si arbitro. Bald.

Idem ait si iusserit. ¶ Pena q̄ non cōmittiṫ in effectu cū lapsu termini pōt postea cōmitti p interpellationē.h.d.qd est notandū.Et ad hoc allegaṫ. ¶ Not.qd sub vno pcepto duo intelligūtur.Itē no.qd illd qd nō potuit fieri intra terminū dʒ fieri post terminū:qr terminus est insertus gr̄a creditoris: id non dʒ sibi obesse. ¶ In gl.vel ēt nobis.ꝛ sic lʒ dies ꝛ pena admittitur purgatio more ex parte creditoris ꝛ est rō,quia pena est inserta ad eius fauorē.secus ex parte debitoris.vt.s.hac.l.j.in princ.argu. j.de fideicōmissariis libertatibus.l.thais.ꝛ intra.sed ibi mora obuiauit obligationi a pnc. ꝛ ideo nō admittiṫ purgatio more. ¶ In glo.ibi,sub vno.in fin.imo dic ꝙ qñ concipitur stipulatio isto modo:pmittis mihi dare rome centū,in ista stipulatione est vitiū a principio in pte:ꝛ id vitiaṫ in totum stipulatio.lʒ hic in snia arbitri vel precepto nil est vitiosum:ꝛ id valet preceptuʒ nec vitiaṫ per lapsum tpis sm Jac.de ra.ꝛ Cy.in addi.al's.pe. pla.dicit ꝙ ideo intelliguntur esse duo precepta que veniunt ex diuersis causis.vt ipse no.j.l.si mihi ꝛ tibi.§.Proculus ait si qs seruos.de le.j.ꝛ adde extra de dolo ꝛ cōtu.c.cū dilecti.ꝛ qd not. C.de exceptio.l.si quidē.ꝛ C.de actio.emp.l.cū vēditorē.ꝛ.C.de ꝯhenda stipulatio.l.non moriturū.per Inn.de appel.c.j.ꝛ per Jac de operis.liber.l.plane.ꝛ facit.j.d actio.emp.l.si per emp.§. si.ptʒ ex predictis ꝙ vbi aliquid extrinseco adijcitur pcepto fingtur duo precepta.hoc dicit. Bal.

Idem ait. Ille mandato parere videṫ qui quantum in se obedire paratus est nec stat p eū.h.d. ¶ No.ꝙ stare sententie ꝛ parere sententie idem sunt.

Idem celsus ait. Licet creditor nolit recipere in termino:tñ pōt petere post terminū.h.d. ¶ Not.argumētum ꝙ ille dr contumax q in vltimo termino nō cōparuit siue nō cōparuit in peremptorio. de hoc no.in spe.de cita.§.viso.x.qd si in prio vel scdo. Bal.

Additio Baldi.

Celsus. Si arbiter. Uid qd subtil'r.not.Inn. de electione,qr pper.in gl. necessaria vbi hanc.l.limitat.Et vide Innoc.de fer.conquest.ꝛ vide in Spe.de ꝯtuma.post prin.ꝛ extra de pc.ꝯsti. Cum pena incursa petiṫ qual'r ꝯcipiaṫ libellus dic vt in Spe.de penis in principio. Item hic adde ꝛ oīno vide qd not.G.j.de cōsti pecunia.l.si duo.in fine.Et item illa verba.in fina.princ.ibi consti.pecunia.l.si duo.in fine. Et item illa verba.in fin.prin. ibi oīno vides ꝛ vide qd not.C.de seruis fugi.quicūꝗ.in glo.talem solum nō potest.qd si dixit accipio saluo iure meo dic in Spe. eo.ti.§.sequitur.ver.sed pone ꝙ dū recepit. Et not.ꝙ pena contenta in cōpmisso dr liquida ipso ꝙ nō ꝯstat solutū in termino.vt not.in simili.C.de iure emphyteu.l.ij.ꝛ per In.d accula. super his.Et ideo tanquam p debito liquido pōt debitor banniri.Tho.cōcor.ꝯtra.de verb.obl.hoc iure.sed ibi agebatur an te dié. ¶ .§.Idē ait.Not.qñ stat p causam emergentē personā creditorū nō esse dsignationē necessariā:in criminalibus fiscus eēt creditor.Et ideo no.rōnē.vide Inno.extra de appel.a pter ea.in vltima glo.x.item si adueniēte.ꝛ est not.signū.vide.j.de act.emp.si p emp.§.fin.Putat vide not.C.de exceptio.si quidē in gl. qd si qs ex duab' causis vna in ob. altera ex offō ꝛ sic nō obstat.§.loca.sm petrū.q ita not.de l.si mihi ꝛ tibi.§.Procul' ait.si qs seruos.contra quē.extra de dolo ꝛ cōtumacia.cuʒ dilecti.nisi totum ex offō.tñ ꝛc.ꝛ no.C.de actio.empti.cum vēditorē non dederit.vide qd no. C. de contrahen.stipula.l.nō moriturum.ꝛ eo.ti.l.si. cōmitti.vide Jaco.de operis liberto.si plane.§.idem ait.No.quid est parere suie. ꝛno.hic ad qd tenetur ille qui pmittit stare ꝛ parere mādatis curie ꝛ colligitur hic ꝙ stare ꝛ parere ideʒ sunt.Ratio istius versiculi est.quia meta est apposita debitori non creditori.Nā tps fuit adiectum ad differendā solutionē non ad limitādā ꝛ coarctandā obligationem cū interim agere non potuerit.ꝛ facit de verb.obl.cum stipulatus sim mihi ꝛ pculo.scdm quandā lecturā rogerij.ꝛ.j.mandati.si mandato titij.§ Paul'.Sed quid in precepto de cōparendo:ꝛṫ secus qr circūscripto die remanet preceptum sine termino ꝛ sic non valet.dic per In.de fer.cōquest.de dolo. cum dilec. si quis cautionib'.l.ij.§.si qs iudicio.ꝛ argumē.de condi. ꝛ de. hec cōditio.nisi steterit p casum emergentem in psona aduersarij.argumē.j.e.l.§ sed hec.ꝛ.l.Ita demū.ꝛ qd no. hic in glo.ꝛ sic posterior in si.dic in spec.de cita.§.sequiṫ.versi.qd si.non pfixeris,dic ꝙ sic est ex more vel consuetudine ꝙ assigneṫ certus terminus ꝙ ille vṫ assignatus.argu.C.loca.lʒ.ꝛ de re iud.l.iiij.§.si qs qd ꝛ.§.idem celsus ait.vide in spe.de cita.§.viso x.quid si in pmo ꝛ scdo. ¶ Noluisti.no.lʒ creditor dicat volo accipere non tñ vṫ remittere. ¶ In gl.q̄ icipit.l.diu.vid Arc.lvij. dist.si qs. Aut qs intēdit.l.seruare.ꝛ tūc miti' ꝯgiṫ circa.l.ꝙ cum hoie, vt hic: aut circūuenire,ꝛ tūc duri'.vt.l.si libertus minorē.dicit Inn.ꝙ duri' ligat index q̄ lex:vt no. Arch.xxxv.distin. Ad hoc.in gl.adde dicit ibi oīno videas vbi remittit ad no. ¶ In ea.gl.in ver.sʒ ibi circa. speculator dicit aliud in iudicijs.vt ibi aliud in arbitrijs vt hic eo.tit.§. differt.x. Item in arbitro nō purgaṫ. ¶ In ea.gl.in fine ibi,vt ar.s. ¶ No. optimā rōnē quare nō hʒ locū purgatio more circa decisoria vbi est expssa dies ꝛ pena ꝛ secus circa preparatoria. Nam circa decisoria pena debetur ex actu irreuocabili circa preparatoria ex actu reuocabili.vt.l.j.in fin.de pretor.stipula.vnde cum q̄libet purgatio more habeat in se reuocationē quādam id nō procedit circa decisoria:sed circa preparatoria sicut ꝛ hic de die expressa:sed in tacita bñ pcedit purgatio.Rō qr in tacita ostenditur lex nō arbiter:qr dies est legalis nō arbitri.Sʒ qd si arbiter assignat diem legalē dic vt no.doct.in.l.si arrogator.Sʒ an si exprimit vnius tps,stipulaṫ a.l.vt in iudi. fit.dic ꝙ nō,vt hic.ꝛ.j.eo.diem.§.stari.Itē adde ad hāc.l.vt not. Inn.d pbē.c. extirpande. Itē dic ꝙ ēt est aliarō inter diem legalem ꝛ expressuʒ:quia qñ exprimiṫ dies ꝛ pena veniūt ex dispositione vnius. Nam arbiter partes representat a qbus hʒ authoritatē. de lega.ij.l.vnū ex familia. §.si de fal.ꝛ Arch.C.de pscriptio.xxx.annoꝝ.cū notis.§.j. Sed qñ lex exprimit:tūc exprimunṫ a diuersis: vnde pōt dici quoad partē agentē ꝙ est sola pena ꝛ non dies. Preterea lex interpretatur non stricto iure sed de bono ꝛequo.vt.l.si seruum sti.§.sequiṫ.de x.ob.ꝛ ar.j.de cura.fur. l.cuius bonis. ¶ In gloss.que incipit in dilatiōe.ibi,a pcedente secus in l.diē.j.eo.ꝛ est secus rō: qr aut qs lediṫ ex īterlocutoria : hʒ locū qd dr.C.d dilatio pcedēte.ꝛ sic interlocutoria nō pōt reuocari nisi cā cognita.cō cor.de preto.stipu.l.j.in fi.sm Dyn.qui hoc no.in.l.qd iussit.de re iu. ꝛ p hāc.l.dicūt doc.ꝙ bannū pōt reuocari: quia est inter locu.vt.l.progrā.cōmi.vel epi.ꝛ.l.interlocutio. eo.ti.ꝛ not.Jac.bu. eo.tit.ꝛ.C.de epis.ꝛ cle.auṫ.itē nulla cōitas.aut non leditur ꝛ hʒ locū ꝙ hic dicit Dyn.de mugello.de rescrip.sup hoc.vide singulare dictū dñi Jac.in.§.vbi doceret.ꝛ illud idē in.l.j.C.de senten.ex breui reci.dicit quo aut queritur de cognitione cāe ꝛ illa dʒ fieri partib' presentibus vel citatis:aut de ipa interlocutorie pmulgatiōe ꝛ illa pōt ferri absente pte ēt non citata.vt hic.ꝛ.l.ij.C.de exh.reis.sec' est in diffinitiua vel interlocutoria habēte vim diffinitiue ꝛ sic intelligiṫ gl.d.l.j.hinc est ꝙ condēnatio expensarum pōt ferri parte ad hoc nō citata si per discussionē cāe factā partibus p̄sentibus pōt hoc fieri debere.vt extra de pcura.auditis.similiter missio ex primo decreto ꝛ captura psone.nec eñi est necesse ꝙ cōtumax in veniēdo citeṫ ꝙ veniat ad videndum missionē vel capturam ex quo ex his que pcedēt interlocutoriā patet eā ferri debere vt.C.quō ꝛ qñ index.consentaneū. In ea. gl.ibi,pōt dari,imo hic non daṫ p aliū. qr hoc non pōt arbiter.j.eo.nō distinguem'.§.de offō.sʒ intimaṫ.j.de iudi.l.si.in gl.que incipit vnius litigatoris ibi. Idem si arbiter. §.sequiṫ de xb.ob.ꝛ ar.j.de cur. furio.l.cuius bo. In ea.ibi.sʒ, īterpella. An idē sit in arbitramēto.dic vt no. in Spe.e.tit.§.si. x.sʒ nunqd arbitratus ibi videas.ꝛ adde ꝙ no.s.eo.iteʒ si plures: Quid si aliqs cōpromisit cū vxore. An morte vxoris finiṫ dic ꝙ nō sm Alb.in mar.eo.ti.in fi.ꝙ est verū nisi ipsa ratū habuerit mente tūc ipa cōpromisisse vṫ ꝛ in cā fieret excutio sicut in iudicijs.Sed qd si plures cōpromittunt ex vna pte cū titio: ꝛ moriṫ vn' illorū an soluit ꝯpromissum dic ꝙ sic si est indiuiduum sec' in re diuidua sm Alber.vbi.s.ꝛ bñ facit.j.eo.cōia. Preterea.l. si. Sʒ qd si plures correi ex vna pte ꝯpromiserūt: an cā est diuidua.Et videṫ ꝙ sic.leg.si.de duo.re.si re' ꝛ fideiussor.ꝛ de sol.stich'.in si.pn.ad hoc.C.cōi diui.ad offī.ar. cōtra. fa. her.in hoc iudicio.si ser.ven. loci corpus.§. si.ꝛ in auten. de duo.reis.prima vera.in fine.vnus sine altero erat compromissurus,al's nō argumētū de fideicō.si titius.de ꝯdi.idē.si non sortem.§.si.C.de euic.si dom'.§.j.p quā pōt exēplum poni vtꝝ debitor ī diē habeat tps quadrimestre ꝛ vtrū ī delictis deṫ ad pecuniariā ꝯdēnationē soluēdā tps quadrimestre.dic per Gul.j. de cōsti.pe.pmissor.ꝛ vide oīno ꝙ no.C.de tēp. appel.l.ij.§.qd si arbitro.in gl. qd si erat conclusum in cā : vtrum ꝯpromissum soluiṫ morte,ꝛ dic vt no.extra eo.ex parte.vbi est casus ꝙ finitur.Bar.adde ꝙ no.in Spe.eo.tit.§.differt. ver. qd si fit cōtra defunctum.ꝛ.§.finitur.versi sum.sed vbi fit mentio rei se.ꝛ.§.exceptio.ver.sed quid si actum.

Sed si postea. In principio huius legis q̄ro an debitor habebit nouā dilationē ad soluēdum: dic ꝙ sic.qr prīa fuit circumscripta ex mora creditoris vt no. in Spe. de arbitris.§.igitur.ver.pone ꝙ iussit. Bal.

Additio Baldi.

Sed si. ¶ Sed an habes aliquam dilationem ad soluēdum vṫ ꝙ non. qr iam lapsa est speculator contra,qr actor fuit in mora.e.ti.§.sequitur.versic.pone igitur qd iussit me.nota.

Habeo ait. Snia inutilis nō vitiat vtilem appositionē termini.h.d.Et ad hoc allegetis.¶ In text.ibi,plationē.i.prorogationem.¶ No.φ nō valet sententia tamen valet prorogatio quia in sententia nō seruauit formā cōpromissi in prorogatione sic.hoc dicit ista.l. Bal.

Hec autē clausula. Dilatio videt fieri non mutata forma Sctus. h.d.¶ No.φ bailia alicui data nō refert ad ea q̄ sunt sibi specialiter limitata.¶ Itē not.qd p istū tex.vr determinari qd Ol.q̄ incipit.Antiquū statutū ciuitatis Padue φ si in vno statuto dr φ nō dz ferri snia.əsilio sapiētis,ꝛ i alio dr φ dz sniari.j.mensem de quibusdaz causis quod p appositionē hui⁹ termini non videt recessum a forma,data in statuto gnali:ꝛ ideo oportebit quod per cōsilium sapientis per istum test.quod est no. Bal.

1 ☞ Fideiussores per lapsum termini liberantur.
2 Sufficit dare fideiussorem eque idoneum.

Sed si p fideiussorē. Sufficit dare fideiussores pares i scdo iudicio sicut in pmo lz scdm sit de appē.pmi.ꝛ fideiussor nō pōt facere incidere pncipalem in penā əpromissi.h.d.¶ In tex.ibi, adhibēdos,subaudi lz eq̄ bonos.¶ In tex.ibi. ōcesserint in.l.sequen.ꝛ sic in nono Sctu nō pñt repeti.¶ No.φ prorogatio dz fieri cū eadē cautela.¶ † Itē no.φ fideiussores liberant p lapsū termini qñ termin⁹ est incert⁹ fideiussiōi nō dicā solutiōi,vt.l.si mādato.§.paul⁹.j.man.¶ † Itē not.φ sufficit dare fideiussorē eque idoneū.ꝛ vide φ no.Gui.in.l.lz ꝛ si qs.§.q̄situ in si.s̄.si qs cau.ꝛ facit ad istū.§.l.si cū hermes.C.loca.¶ In gl.no.eq̄ bonū no.arg.φ si statutū dicit qd fideiussores pñt petere se cōseruari idēnes etiā si dies debiti vel əditio nō extiterit φ si dbitor vult dare eque bonos qd creditor cogit recipere ꝛ incidit in penam si parat⁹ est dare eq̄ idoneos nisi possit poni in carcere ꝛ ita credo verū esse.ar.hui⁹.§.ꝛ sequētis.ꝛ hui⁹ gl.imo nec fideiussores dati petētes se əseruari indēnes pñt cogere debitorē ad dādum creditori alios fideiussores ad eorū libitū licet statutū dicat φ quis possit petere ad suā petitionē se əseruari indēnem ꝛ se extrahi ab obligatiōe.Cy.in addi fuit perulū de facto qr fideiussor tutoris durante tutela petebat se extrahi ab obligatione qd videt impossibile nisi hoc mō qd eque idone⁹ det ꝛ ipse liberet φ potest fieri p cōtutorē cū authoritate iudicis cū hoc ñ ledat pupillū nō tñ credo φ cogat pupillus.nō ob.iste.§.qr loquit in fideiussione futura non in fideiussione facta,vt.l.si mādato meo §.j.j.man.Quid ergo habet tūc facere ille qui dedit fideiussorē? rñdeo offerre eque idoneū ꝛ ptestari qd p se non stat.s̄.ea.l.celsus.§.pe.ꝛ ita fuit pnūtiatū.ꝛ adde qd no.Jac.de are.j.sol.ma.l.facere posse. Bal.

Additio Baldi.

Habeo ait. Diē ptulit.No. progationez factā in vna specie in oib⁹ valere hic simplr ptulit.¶ §.hic autē clausula.No.qd bailia alicui data ñ refert ad ea q̄ sunt spāli⁹ sibi limitata ꝛ sic est ar.ad quest. Antiquū statutū ciuitatis Padue dt φ ptās debeat determinare oēs causas ciuiles de əsilio sapientis.Nouissime aliud statutū cōditū est quo simplicit sic cauetur si q̄ villa aliquē sibi petit adiudicare in vicinū ptās Padue teneat dictā cām terminare.j.mēsem:nūc q̄ritur vtrū sine cōsilio sapiētis dicit old.qd nō dispu.Et si tu dicis scdm statutū ē spāle ergo derogatoriū: Rñ.spāle est i expsso lz nō i omisso.vñ cum nil dicat de əsilio sapiētis in h nō est statutū spāle.Ideo stamus generali lz Ol.¶ §.si per fideiussores.No.φ progatio tēporis cōpromissi nō nocet fideiussori nisi əsentiat.facit.C.locati.si cu.arbitro.vt no.s̄.eo.si cū dies.in prin.ꝛ sic solēnitas que exigitur ab initio exigit in prorogatione.vide in isto.§.in margarita ti.de fideiussorib⁹ ꝛ ho.de app. Preterea requisito compromisso Archi.xj.q.j.te.quidē in si.dubitat.vid oīno gui.s̄.si quis cau.l.sed ꝛ si quis.§.quesitum.in fine.Adhibendos.No.quod ex facto vnius alius non incidit in penā.Adde.s̄.de alie iudic.mut.li.ij.§.opus.

Diem pferre. Termin⁹ in cui⁹ assignatiōe non desideratur cāe cognitio nō reqrit citationē partiū,nec psentiā.h.d.¶ Dictum erat in compromisso qd arbiter posset p
a rogare terminū cōpromissi:dr hic qd tenet prorogatio [a] lz partes non sint psentes ꝛ notificabit eis per nuntiū vel epistolā.vel exēplifica.in progatiōe dilatiōis ad cōparendū,vt.s̄.eo.l.dicere §.cassius.qr pōt progari ēt absenti ꝛ ignorāti.facit.j.de iureiu.l.labeo.ꝛ de bo.pos.l.ij.§.si cā cognita.¶ In gl.sec⁹ in dilatiōe.scilz pbatoria:ꝛ est rō:qr aut quis leditur ex interlocutoria:et hz locū.l.a pcedēte.ꝛ tūc nō sufficit qd notificetur nisi cause cognitio pcedat in dando.nam nec partiū absentia sufficeret sine alie cāe cognitiōe,vt.l.a pcedēte.aut pars nō ledit:vt in dilatiōe expectatoria ꝛ hz locum φ hic dr qd pt assignari absenti:dum mō intimet fm dy.ꝛ adde ꝛ oīno vide qd not.l. quicquā.§.vbi decretū.s̄.de offi.pcō.ꝛ le.¶ In ea.gl.ibi. dari.imo iudex pfert.lz p nuntiū vel per epistolam: sed p glo.facit.qr ex quo iste act⁹ nō est exercitus anteq̄ nūtius vel epistola perueniat ad pte vt no.in l.cōsensu.j.de acti.ꝛ ob.satis dr explicari p alterum tanq̄ p organū: lz in mera virtute mittentis.vt.l. multum.C.si qs alte.vel sibi.ꝛ qd ibi no.s̄.de mi.l.qd si de speciali.ꝛ hoc arg.est qd nō teneat citatio cōmissa die nō feriata si fiat die feriata.qr lz teneat cōmissio: tñ citatio est actus diuersus q nō vr fieri a iudice cum non fit a nūtio ꝛ in idem tempus trahitur.de hoc dic vt.in.l.si.C.de ferijs. Bal.

Si heredis. Cōpromissuz in quo ñ sit mentio heredis non transit ad heredē nec eius instātia: lz effect⁹ laudi iā lati porrigit ad hrdē.h.d.¶ In tex.ibi ceterorū.s.successor.¶ In tex.ibi əpmissuz.nec trāsit instātia arbitri ad heredē ēt ñ cēt in cā əclusuz.vt.no.ex de ar.c.ex pte.lz sec⁹ sit in iudicijs,vt.j.de fideic.lib.l.si ꝛ hostem.ꝛ.s̄ ꝛ ifa.l.seru⁹.vide.l.si petitor.l.si is q rome.j.de iud.¶ No.φ compromissuz intelligit psonale.sec⁹ in alijs Sctibus,vt.j.de pba.l.si pactū.ꝛ facit.j.de v.ob.l.qui rome.§.angerius.ꝛ φ no.in.c.si.de pcura.in cle.Scdo no.qd ius.offerēdi trāsit ad heredem.¶ Per istū.§.fuit soluta talis q̄stio ꝛ male.Quidā pater ōcessit relictis filijs masculis ꝛ vna femina q̄ femina remisit oē ius qd habebat in hereditate patris sub əditiōe ista:si fratres ei⁹ [a] darent sibi certā partē vl certā rem quod si facerent promisit ꝛ iurauit nihil petere de bonis patris. Modo fratres eius viuētes non assignauerūt: heredes eorum volūt modo assignare q̄ritur an possint ꝛ determinatū fuit quod sic,p hūc textū.ꝛ per l.si pdio.j.de in diem addictione.ꝛ.l.veteris.C de cōtrahenda ꝛ cōmittēda stipulatione.Sed male fuit determinatū: qr ista remissio fuit conditionalis si fratres assignarent partem que non potest adimpleri per heredē,vt.j.de cōdition. ꝛ demōstration.l.a testatore.scdm Cy. qui ita not.hic.ꝛ.C.de cōdition insertis.l.si plures,facit quod notat Guil.infra.pignoratitia actione.l.necessarias.§.de vendendo. Sed qd sententia bene fuerit lata facit quia illa remissio facta fuit ex causa onerosa vbi conditio transit ad heredem.vt not.in.l.secunda.C.de pact.inter empt.¶ In gl.vnius.ibi,si pactū.ꝛ facit infra.de iure dotiū.l.si ego.§.primo.ꝛ quod.not.infra.de precario.l.quesitū.§.vlti.¶ In eadem gl.in fine.nota hanc glossam:ꝛ adde quando sunt plures cōpromittentes ex vna parte vtrum quilibet videatur compromisisse insolidū.quod est vtile scire propter cōpromissionē pene quod no.per gl.ꝛ Jaco.de Aret.j.de leg.j.l.si sic.§.j.ibi. [b] omnino.vide. Bal.

Stari autem. Snia arbitri non est reducibilis ad arbitriū boni viri:ꝛ est rō quia nulla bñ cadit confirmatio vel infirmatio.vt.lege.obligatiōes q̄ pprijs.virib⁹.j.de actionibus.ꝛ obligat.tamen secus vr per canones.vt not.Archi.secunda.q̄stiōe sexta.capitulo.a iurib⁹.illud capitulū intelligi pōt qd si arbiter eligit necessitate statu-
b ti vel alterius ordinis quod a sententia sua appellatur.facit l.penul.C.de iudi.quod notā.est.¶ In text.ibi,iniqua dūmodo sit rite lata ꝛ sibi imputet quod compromisit.¶ Quero qd si compromittens est minor.dic.vt.s̄.de minoribus.l.si minor.§.si minores.nota.qd snīe arbitri est stādū precise.facit.ad not.per Ja.de are.in.l.j.C.si aduersus lib.ꝛ per Jaco.but.in.l.j.C.de iudi.in lectu.

Si plures. Non valet snia in pari numero lata in discordia: lz in pari nūero stat maiori pti:ꝛ qui consentit maiori summe vr concordare in minori.h.d.¶ In glo.qr vn⁹.ibi,nō valet: qr sentētia arbitri nō pōt expectare cōfirmationē vel infirmationē superioris.de iure nostro.lz aliud videt de iure canonico.vt.§. stari.s̄.allegato,p Barto.vt dixi in.§.stari autem.supra ea.¶ In glossa,nam maiori ibi,inest.per modū continentie.Item p modum consensus.vt.l litera,secus in speciebus: qr minor maiori nō inest.vt in.c.cui de non sacerdo.de pben.lib.vj.ꝛ.j.de auro ꝛ argen.leg.l.qui lancē.ꝛ intellige quod hic dicitur φ quādo minor summa profertur absolute,secus si respectu alicuius corporis.vt.j.loca.l.si decem.ꝛ adde qd not.Guil.C.de annali excep.l.si ex multis.vñ.§.iste nō haberet locū super declaratiōe pretij alicuius rei ꝛ facit in ratione sui.l.si is cui titius.j.de noua.¶ In ead.ibi,vt hic.qr pualet sententia triū snīe duorum: nisi illi duo in contrarium sint ptestati fm Alber.gale.in margarita.qd dic vt in.c.j.extra.eodem.lib.vj.¶ In ea.ibi,pponentibus.lz Oldra.dicit hoc eē verum quando testes negant eius actus super quo producunt agnitionē,secus si deponāt contrariam assertionē.nā tunc distinguit aut deponunt super eo qd consistit in iudicio ratiōis seu artis peritia.ꝛ tūc optime pōt pbari negatiua siue affirmatiua: sicut est in medicis, qui deponūt φ nō remanebit cicatrix ꝛ in obstetrice, que deponit mulierem non esse pregnantē.vt j.de ven.l.inspicien.§.si autem negatiua consistit in solius facti

[a] ¶ Prorogatio.vidt.Feli.in ca.olim.de re iudic.in.ix.colū.ꝛ qd ibi dixi in aposti.ꝛ adde φ si simplicit prorogetur itelligitur l.in tantū dē tps.vt plene per d.alex.de imo.in əsi.xx.j.patte.

[b] ¶ Statuari.adde bu.cōsil.incipien.vr p mo nō ad mittēdum ꝛc.ꝛ fran.de alberg.i əsi.renocat in dubiū vtrum laudo ꝛ raphael.ful.in consili.incip.cum inter antoniū ꝛ beltranuz.ꝛ pau.de cast.in əsi.cxciij.lci.in cā q̄ vtitur in v.dubio.

accidētia nec habet ꝑmisceri cū iudicio rōnis.tunc dt Oldr.ꝙ aut est negatiua ꝓbabilis ⁊ tūc statur testibus verisimiliora deponētibus ⁊ plurib⁹ numero, vt.j.de testi.ob carmen.§.fi. aut negatiua nō est ꝓbabilis,tūc:q: testis non pōt reddere cāz:qa non entiū nō sunt cause stat̄ affirmātibus ſm Oldr.⁊ facit.l.si quis.C.de fabri.lib.xi.⁊ qđ no.in.l.j.§.i.de iti.actuqꝫ priua.ſm Oldra.⁊ Cy.in.l.ij.C.de erro.aduo.per Joan.an.in.c.j.de prescri.lib.vj.per Archi.viij.q.iij c.Altaldus.¶ In ea.glo.ibi valet.⁊ sic in pronunciatione tantum valet pronunciatio negatiua quantum affirmatiua:secus in testibus.

1 ☞ Sentētia arbitri non pōt ferri nisi partibus presentib⁹.
2 Sententia ad nullius petitionem lata an possit valere.

Si quis litigatorū. Arbiter nō pōt pronunciare partibus absentibus vel altera absente nisi habeat potestatem p expssaz formā cōpromissi.h.d.cū esset cōpromissum vsqꝫ ad tps qđ est elapsum cū pars nō venit.Frā.accur. vel dic ꝙ eoipso ꝙ nō venit nō expectat̄ lapsus termini:q: statim est permissa pena.⁊ cō
1 promissum solutū.¶ † No.ꝙ snīa arbitri nō pōt ferri nisi partibus pn̄tibus.¶ Quid in arbitratore? dic per Bart.⁊ doc. in.l. si quis arbitratu.de ver.ob.⁊ vide ꝙ not.By.C.de episc.audi.l.
2 si qs ex ɔsensu.in principio.So.no.† ꝙ valet snīa ad nulli⁹ petitionē lata si est actū ꝙ possit ꝓnunciare vtraqꝫ parte absente ⁊ no.ar.ꝙ valet ꝓcessus sine citatiōe qn̄ est renunciatū citatio. ⁊ de hoc habes gl.or.⁊ iō quotidie dat̄ iudicib⁹ licētia expediēdi ꝓcessum sine alia citatione vt videm⁹ practicari in criminalib⁹ causis.⁊ adde ꝙ not.i spe.de cita.§.visu.v.sꝫ pone ꝙ ptes.

a **Corā autem.** Non intelligit̄ pn̄s ille q qđ agit̄ non intelligit.a h.d.¶ In glo. qđ. ibi.§.si.sed ibi est speciale:q: agitur de damno vitando.⁊ dic vt ibi no.¶ No. ꝙ pupillus vel adolescens non habet legitimam personam coram arbitro.

Et si quis presens. Quādo compmissum est pmissiōe.j. stipulatione vallatū nō est necessaria isertio pene:q: tacite vr̄ ꝓmissum interesse.h.d.cū.l.sequēti. Et no.ꝙ oēs.ll.que dn̄t qn̄ non ē apposita pena arbitrū nō esse cogēdū: hꝫ locū qn̄ est factum cōpmissum nudo pacto:sec⁹ qn̄ p stipulationē.vt hic ſm Bar. Ex hoc habem⁹ aliud qn̄ est apposita stipulatio nō vr̄ laudū emologabile:q: equiparat̄ insertiōi pene. Et sic qꝗd not. in.l.ij.§. eo.⁊ l.idē Pompo.scribit si de meis.in pn̄.dꝫ intelligi qn̄ est statutū in finib⁹ ɔpromissi simpliciter nec est inserta stipulatio de parendo.h.d.

Additio Baldi.

Diem proferre. Vide oīno i spe. e. ti.§.excipit.ver. sꝫ quid in arbi. cū sequē.vide in spe.de dilatio.§.nūc videamus. post principiū.¶.§.si heredis.vide qđ no.i.c. vlt. de procura.in cle.Quid si lit.ɔtesta.coram arbitro arbiter ōcessit.vtrū ex eadē instātia poterit ꝓnunciare⁊ ꝓsequi iudex inter partes.Querit Jnn. de testib⁹.ꝓsentiū.§.stare.vide oīno in spec.eod.titu.ver.est.ec.⁊.sequē.in princ. tituli. Arbiter.Quid si est arbiter ⁊ arbitrator: dic ꝙ refert qualr̄ ꝓcedat vtrum vt arbiter an vt arbitrator. vt no. In de iureiu. quintauallis. ⁊ in Spe. eo.ti.§. sequit̄.ver.sed nunqd pōt peti hic reductio.Sed qd si est cōpmissum:vt in arbitrum ⁊ arbitratorem ⁊ actum ꝙ possit extra ordinationē summarie procedere an hic poteri vt arbiter.⁊ vr̄ ꝙ nō vt.l.platam.⁊ in.§.sed q: veremur. In cōtrarium ea.l.j.si quis latigator. dic vt no. hic.ō offi. deleg. de cau ⁊ i lud verū si ꝓcedit in forma ɔtentiose iurisdictiōis:sec⁹ si volūtarie vt in ɔfessum. de iudi.si debitori. Sed nunqd si cepit ꝓcedere vt arbiter poterit diffinire vt arbitrator? Rn̄deo. sic,q: ꝓcessus non ipedit trāsactionē.vt.j.eo.nō disting.§.summa rei. Et arbitramentū est qdā trāsactio.in aut.vt differen.iudi.§.j. vbi de hoc ergo ⁊c. Sed quid si cepit procedere vt arbitrator. vtrum poterit diffinire vt arbiter? Rn̄.nō si substātialia iudicij sunt omissa.vt.l. prolatam.alias sic Sed qd si oīa fecit vt arbiter ⁊ arbitrator.an vt arbiter ⁊ arbitrator poterit iudicare non vr̄ quia iudicādo vt arbiter per suam sniam dūmodo valeat facit rē certā,⁊ sic trāsactio nō ꝓcedit.s.de trāsactio.l.priorem. ⁊ sic valebit vt snīa arbitri tm̄ ⁊ nec reductionē patiet̄. Siue iniqua.hoc tꝫ ſm canōes.vt no.Archi.ij.q.vj.a iudicib⁹.Naꝫ ⁊ diui. vide Jaco.are.in.l.j.C.si aduersus liber.⁊.de eo.meli⁹ p Ja. but.j.de re iudi.in lec. noua. ¶.§.si plures.vide ꝙ no.i spec.eo. titu.§.sequit̄.post principiū.ver.notare quoqꝫ dꝫ subtilis aduocatus ⁊c.⁊ v.si.sed pone. ⁊ ver.qd si arbiter. Sed si maior.vide §.lo.l.si decē. vide omnino Guil. de annali exce.l. si ex multis. Inde q̄rit.j. vide qđ.no.Joa.and.extra eo. titu.c.j.li.vj. in vlt. gl. Et est rō q: minor summa supposita est maiori de necessitate.vide i spe.ɔsentē. platio.§.qualr̄.ver. qd si poto titi⁹.v.si.oēs pure.⁊ sic non ob.vt de noua.j.is si cui decem titius.quam.l.in hac materia pondera Consenserunt.nisi contra sint protestati argumen.de vulg.substi ex facto si sint.§.fin Alber.de mar.⁊. titu.¶ Si qs litigatorū.vide omnino.Cy.de episco. au di.l.si q ex cōsensu.post principiū.ver.verūtamē nō est obie.¶ Quid in arbitratore vtrū pars sit citāda dic p docto.de verb.oblig.si quis arbitratu.Sꝫ an in casu pars dꝫ citari? dic ꝙ sic.vt not.in Spe.eo.ti.§.excipit̄.ver.P.ꝙ est no.vbi no.pro eo qđ tota die fit:q: partes dant licentiam iudici expediendi processum in earum absentia.Specialiter vide i spe.de cita.§.viso.v.sꝫ pone ꝙ pte.Uel vtroqꝫ.No.casum in quo pōt ferri snīa vtraqꝫ pte absēte.¶.§.corā no.intellectū esse necessariū vt qs dicat̄ esse plens.vide i Spe.de teste.§.j.v.itē ꝙ nō ꝓhibet̄ testimoniū de visu.Sapiētib⁹.Dicit spe.in teste.ꝙ pōt esse ꝙ interfuit nō tn̄ vidit de teste.iā de interroga.v.fiūt aūt gn̄aliter.Itē corā.vide ꝙ not.in l.fi.C.si ma.fac.ratum habuerit.Ibi forte vnus.⁊ no.ver.⁊ facit ad no.p In.in.c.j.de offō dele.Simpliciter.no.ꝙ promissio simplex ō: qn̄ pena non est adiecta.¶ In gl.que incipit:nam malori summe.ibi,preponēti.¶ Circa hoc dic ꝙ qn̄qꝫ negatiua nō pōt probari affirmatiua sic:⁊ tūc est planū ꝙ astruētib⁹ negatiuā non credit̄:de cā possessionis cū ecclesia.qn̄qꝫ est melius probabilis negatiua ꝙ affirmatiua:⁊ tūc magis astruētibus negatiuam.vt no.Jnn.de renūcia.sup hoc.Qn̄qꝫ sunt eque probabiles:⁊ tūc ꝓcedit.j.de testibus.ob.carmē.§.fi.Nam iudicantur a pari quantū ad probandi facultatem : sꝫ quantum ad fidē stat̄ illi.§.⁊ hoc qn̄ testis astruit negatiuā facti.nā ex hoc resultat pbatio.si aūt astruit negatiuā sensus sui:vt q: dicit nō recordor vel nescio tunc:q: ex hoc nulla resultat probatio circa ipsum factum statur deponentibus super facto.⁊ adde qđ notat Jnno. de fide instrumētorū.cū Jo.heremita.⁊ hec que dixi post Hostien.vt ibi refert Jo.an.in nouella.Nūqd maior summa continet minorem in dicto testamēto.vide in Spe.de test.§.sequitur de teste.in pn̄.⁊.§.postqꝫ.v.qa si vnus.⁊ not.in.c.de arbitris.li. vj in nouel.⁊ per Arch.ij.q.ix.nihilominus.C.de legitimis heredi.eius sup eo.v.si.gl.proponit̄.Circa hoc dicant deponitur negatiua ⁊ negant eius act super quo producit̄ ad cognitionē aut deponunt testificanti contrariam assertionē.Primo casu si negatiue deponit̄ nihil probāt:vt q: dicūt non vidi vel nō audiui,vt.j.de testamē.heredes palā.in principio.ibi ⁊ si plures testes ⁊c.Scđo casu aut id super quo deponunt in arte ⁊ peritia. tunc statur asserentibus negatiuam sicut affirmatiuā.j.de ventre inspici.l.j.circa principium ibi ⁊ si quidē ⁊c.i versiculo sinaūt omnes.Aut consistit in sola facti accidentia ⁊ hoc casu loquitur hic.gl.sꝫ tūc credere stari verisimiliora deponētib⁹,vt.j.ō testi. ob carmē.probat̄ eñ negatiua.vt.C.de fabricensi.l.si quis.li.xi. ⁊ no.j.de itinere actuqꝫ priuato.l.j.§.ij.Oldr.de lau.vide omnino quod not.in.c.j.in vlti.glo.de prescript.lib. vj.vide omnino Archi.viij.q.iij.artaldus.

Aduersus sentētiā. Pena committit̄ si nō ab eo petit̄ ad quem res iudicata porrigit̄. hoc dicit vel sic.Etiaꝫ cū venit̄ indirecte ɔ laudū ɔmittit̄ pena.h.d.No.tria rn̄sa.In primo petitur ab ipso cōpromittente: tunc quia directe venit̄ cōtra laudū non distinguit̄ an intersit: q: pena in cōpromissis nō inserit̄ loco interesse sed loco contemptus:vt hic in primo responso ⁊.j.ea.l.cum pena.sed in secundo responso ɔpromisit reus ⁊ petitur pena a fideiussore ⁊ similiter inciditur in penā:q: factū rei porrigit̄ ad fideiussorē.in tertio responso loquitur ecōtra qn̄ primo cōpromisit fideiussor ⁊ petitur a principali.nam tunc non dicitur conueniri nisi compromittentis interfuerit.⁊ tota.l.loqtur in laudo absolutorio.¶ Extra induco hanc l.ad questionē quam habui de facto petebatur in curia domini episcopi rescissio cuiusdam instrumenti tāquam vsurarij ⁊ ꝓducebat̄ petitio per vnum ex obliga.nomine suo.⁊ fuit facta inhibitio creditori scđꝫ stylū curie sub pena excommunicationis ꝙ nihil innouaret:mō creditor non innouat aliquid contra petentē:sꝫ cōtra alios obligatos.quere an possit:⁊ breuiter ego tunc allegabam qđ ista inhibitio porrigeret̄ ad oēs per.l.j. C.de diuersis res.dic ꝙ ista loquitur in libello precum non in libello cōuētionali.Itē ibi cōi noīe erat facta impetratio hic proprio.nā si cōi noīe,vt haberet̄ ratū istud est certum quod prodesset.vt.l.ij.C.de cōsor.eius.li.Finaliter dico quod est casus istius l.naꝫ si petitur ab eo a quo interest nō peti incurritur excōicatio alias nō vt hic.⁊ ꝙ ista.l.loquat̄ de inhibitione apparet ꝙ laudum absolutoriū hꝫ vim inhibitiōis:⁊ silentij impositionis.vt s.eo.l.quid tn̄.§.si arbiter.Ad idē vr̄ ꝙ causa omnium videtur indiuidua.vt no.s.e.l.diē proferre.§.fin.facit.j.ead.l.si duo.ideo respicias an ille a quo petitur habeat instrumentū conseruationis indēnitatis:q: tūc vr̄ fieri ɔ inhibitionē p hāc legem quam tene menti:q: ad illum porrigitur iudicium:vel quasi iudicium ad quem porrigitur pactum:vt hic no.

Additio Baldi.

Aduersus. ¶ In gl.que incipit vel ab eius herede.vt in aut.de iureiurā.a mor.prest.in principio.

Judex

a ¶ Nō intelligit qs aūt dicat̄ pn̄s. vid ō late fel.i c. qm̄ in pn̄. vl. colū.in v.circ.vj. vt lit.ñ cōte.⁊ an.arguit visuꝫ intellectū. vide p eū i c.super eo. ad fi. in v. in text. ibi qđ iter fuerunt ō te. co. ⁊ ꝙ cū pn̄tia reqꝛrat intelligētia. vid gl. in.c. i pmis.ij.q.ō. j. ⁊ ibi do. ⁊ nunqd pn̄tia itelligat̄ ꝓbata itelligētia possunt la. ⁊ imo.il.j. in pnc. de ver. sig. ⁊ car. ⁊ im. c. pterea. ō test cog.

1 ☞ Judex adiri potest super lite compromissa.
2 Cõpromissum eludere in ꝓmittẽtis potestatẽ esse non ɔz.
3 Res quando dicatur in iudicio reducta.

SIqs rẽ de qua tur ⁊ itur ad iudicẽ
Soluit cõpromissum ⁊ cõmittit pena ⁊ lis cozã iudice decidit. h.d. Sic ergo tria ỏt. ¶ In text. ibi, iudicii. l. ordinarii. frã. ac. vel dic ꝙ verũ iudicium est cozã iudice tũ. cozã arbitro est quasi iudicius. ¶ † No. ꝙ sup lite ꝓmissa ꝑt adiri iudex: vñ cõpromissus nõ ipedit iurisdictionẽ iudicis: tñ iste ꝙ adit iudicẽ incidit in penaz cõpromiss. ¶ Scdo no. ꝙ ista pena põt peti ⁊ nihilomin⁹ lite pcedi: ergo petit ista pẽa ⁊ vna cũ re pcipali ⁊ qualr petat vid Bar. S.e.l. qd tñ. S. item si arbiter an de libellis super penis petendis. vide in spe. de pe. in princ.
2 ꝑ Bar. S.e.l. cel⁹. in pn. ¶ † Itẽ no. ꝙ ñ ɔz eẽ in potestate compromittẽtis eludere ꝓmissuz. ¶ In glo. et sic ⁊ res. ibi. vtrũ que ꝑt peti. nec ob. S.e.l. si cũ dies. ff. ⁊ ibi petebat pena rõne soluẽdis hic rõne cõtẽpt⁹. Nã quãdo ꝙ pena relpicit solutionẽ debiti vł apponi loco interesse. facit. S.e.a.l. diem proferre. ff. si in arbitris. ergo quaten⁹ pena cõcernit ꝓcessus cãe, est pena cõtẽpt⁹. Sz quaten⁹ respicit clausulã iud. so. succedit loco interesse. ⁊ facit. ff. de excep. doli. l. apud celsum. ff. finaũt Preterea. l. si cũ dies in fi. loquit i mora rei: ista. l. loquit i cõptu actoris. Sz spe. dicit ꝙ ibi petit hic res ⁊ pena: qz agit diuerso iure nõ ex eo. 3ctu. nã pena petit ex cã cõpromissi: res ex preambula causa veteri. Tu dic subtil⁹ qõ illud ỏz respectu pene qõ est ꝓncipali ꝓ missum. vñ hic res debita nõ est res ꝓmissa in compromisso sed est quoddã factũ. l. parere arbitrio cũ quo facto ꝓncipali nõ petitur pena. vñ simplr intelligendo nõ petitur hic res ⁊ pena: qz ista pena, nõ est pena illi⁹ rei q̃ petit ff. alterius rei cõtẽpt tñ hec allegat ꝑm intellectũ gl. ꝙ pena q̃ debeꝛ ꝓ cõtẽptu ꝑt peti vna cũ ꝓncipali: ⁊ tñ habuistis in. l. si cũ dies. ff. ff. S.e. Et vide in. d. l. si cum dies. ff. si quis. explicite ꝑ Barto. ⁊ ante. l. celsus. in prin. ibi, Bart. An ꝙ admittat purgatio more q̃ factaꝛ cessare finalem cãm quare pena debeꝛ. nec ad id ob. de act. ⁊ obli. l. traiecti tie. ff. ỏ illo. qz ibi pẽa inferebat loco accessiõis hic loco ꝓcẽpt⁹. ¶ In ea. glo. ibi. ff. deinceps. hoc verũ nisi sit instãtia perempta, na cõpromissuz nõ impedit cursuz instãtie ꝑme cãe. Iz sec⁹ in cã appel. vt. C. ỏ temp. ap. aut. ff tñ. ar. S. de dolo. l. arbitrio. ff. pe. Et no. ꝙ. l. nã ɔz intelligi in arbitro nõ l arbitratore: qz ille nõ põt sperni cũ cõpromissus arbitratorum accedat magis transactioni in qua non habet locũ penitẽtia. vt. C. de transac. l. quamuis. ¶ † Quero quãdo ỏz res reducta in iudicio ⁊ ỏt gl. ꝑ ff. cõte. vt no. S.e.l. litigatores in pn. Sed moderni dñi ꝙ ꝑ sola citationez quãtum ad dissolutionẽ cõpromissi ⁊ pene cõmissionem. ar. C. ỏ transl. l. ff. qz maioz. ¶ Itẽ qz pena cõmittit ff si pars non ꝛpparet q̃i arbiter facit citare, vt. S.e.l. diẽ. ff. si qs litigatorũ. multomagis committitur pena quando coram iudice facit citare. Cyn. in addi. per hoc apparet quod per solam libelli oblationem non incurretur pena niſi pars esset citata. facit. S. de in ius vo. libertus aduersus. Bal.

Additio Baldi.

SIquis rẽ tur. ibi, empti. ibi res ⁊ pena peteꝛ
tuneur ex vna cã hic ex diuersis ff. P. Itẽ ibi fit: ff aduocatio q̃da hic non. ¶ In ea. glo. ibi. predia. Jai apponit pena super re ꝓncipali debito hic nõ: Iz super compromisso ꝑm Jac. de ra. hoc idem in effectu cũ eo ỏ ỏt gl. ff guil. de cu. ¶ In. e. glo. ibi, arbi. imo etiã loco interesse. vt. S.e. diez. ff. ff. ⁊ l. vltẽ. Sz dic ꝙ succedit loco particularis interesse nõ totalis. An ỏ iudi. sol. cum q̃rebaꝛ sed ibi in iudicijs vbi fit nouatio, vt l. ff. ỏ pretorijs stipulationib⁹. hic in arbitrijs vbi nõ fit nouatio. vt not. in spe. e. tit. ff. sequitur. ver. Itẽ q̃re an actio nouetur. dic quod pena cõmissa, qz non soluitur succedit loco rei Iz pena commissa: qz ad alium itur non. vt hic.

ITa demum aũt. Vol⁹ ꝙmiss⁹ co
ctore purgãt ope exceptionis vł actionis ỏ volo. h.d. vł dic qõ tota. l. pariter loquit i actore ⁊ reo: qz qõ dicit de exceptiõe respicit penã petitã. ¶ Not. ꝙ si ps cozñpit arbitrũ põt ipune sperni laudũ: qz obstat exceptio ff pena petatur. ¶ Itẽ si est ꝙmissum de dolo ꝙ absit ꝑt agi ex stipulatiõe ad interesse. si nõ est cõpromissum põt agi actione de dolo. Itẽ no. ꝙ in cõpromisso semp tacite vł factũ ꝙ dol⁹ mõ patrocinet ⁊ cã saluo iure vł factũ cõpromissum. ¶ Itẽ no. ꝙ ista tacita condicio operaꝛ circa exceptionẽ non circa exclusiõnẽ nationis ⁊ actionis. Circa hoc hic distingue aut loquimur in cõditione expressa: tunc semper suspẽdit natiuitatẽ obligatiõis. siue apponatur in ẋbo obligatino siue executiuo: vt. l. q heredi. ff. si de cõdi. ⁊ demõ. ⁊. l. quibus diebus. ff. quidã titio. ⁊ hoc in vera conditiones: sed in die incerto, secus, esset cum apponitur per modum diei executioni obligationis tantum: qz tunc non suspendit natiuitatẽ: sed exactionẽ, vt. C. quando di. leg. ce. l. ex verbis. aut in cõditione tacita: ⁊ tũc refert. aut inest. de voluntate partiũ. ⁊ tunc suspendit natiuitatẽ obligationis. vt no. S. de pac. l. itẽ qz argu. ff. si cer. pe. l. cũ quid. de condi. ⁊ demon. l. j. in fi. ⁊ de verb. oblig. l. interdũ. aut nõ venit ex partiũ cõuentione. sed per. l. ⁊ tunc: aut refertur obligationi sed ad exactionẽ ⁊ tunc cõmittit obligatio ff differt exactio, vt hic. ⁊ dicitur respicere obligationẽ quando obligatio non committi potest sine existẽtia cõditiõis: puta qa deesset res vel aliquid substãtiale vt pcalleg. l. interduz. ⁊ ff. de peri. ⁊ commo. rei vẽ. l. necessario. secus si nõ deesset aliquid substantiale: sed quoddã accidentale: qz tunc dicitur respicere solaz exactionẽ. vt hic ꝑm Ll. de salinis. ⁊ Cyn. in addi. Et predicta vẽdicãt sibi locũ in cõdi. ad oblig. sed conditio ad resolnendum non suspendit interim. vt in. l. ỏ. de in diem addic. facit de act. ⁊ oblig. l. obligationum fere. ff. condi. Bal.

Hoc autem No. ar. ꝙ vbi notari⁹ est plene roga
tus ꝙ intelligitur rogatus vt appo
a nat clausulas consuetas a ar. istius. ff. ⁊. l. ff. C. de fideiusso⁹. secus in clausulis desuetis: qz in gñali cõmissione nõ potest eas appone ⁊ facit quod no. ff. de leg. cõmiss. l. si fundus. ff. in commissoria. ⁊ de ver. ob. l. ex ea parte.

a ¶ Consuetas. adde Fel. in. c. ex litis. de. fi. instrumen.

Additio Baldi.

ITa demũ Ambitione. vide qõ not. ad
trebel. Duo inuito. ff. cum pretor. Et ideo si velit hoc casu. tenet cũ est cautũ de dolo. ꝑ stipulationẽ. Hoc autẽ compromissum not. qñ datur notario potestas aptandi instrumentum plene quod debet aptare cum omnibus clausulis opportunis consuetis apponi non immutata facti substantia.

NOn distinguemus. No. ꝙ etiam
parua pẽa di
b citur pena ⁊ reddit compromissum penale. h.d. ¶ Arbiter. adde abbã. l. si qs ex ꝙ senia. de excipi. an. et dic verũ si sit simplex sacerdos. secus vero si sit monachus vel regularis vł frater minorisci frã. vł frater ꝓdic. sci. dominici. vel frater sci aug. ff frã. are. in qõ. duo cõsortes.

Non cogetur Dicit hic. S.e.a.l. diẽ pferre. ff. si
mulier. ¶ No. tñ hic ꝙ si mr eẽt tutrix filij bñ posset cõpromittere: qz in tutela renuntiauit velle iano. vt in autẽ. vt lice. matri ⁊ aute. ⁊ vide i spe. de arbi. ff. restat. ver. itẽ mulier. ⁊. h.d. ⁊c. ¶ Summa rei. not. ꝙ ñ põt agi donec res est in pendenti: exẽplũ in cõpromisso conditionali. nã compromissum valet conditionale. vt hic.

1 ☞ Sacerdos potest esse arbiter.
2 Qualitas supueniẽs plus operat ꝙ ꝗlitas a ꝓncipio inherẽs.

Sacerdotio Promptꝰ ad sacerdotiũ post cõ
promissuz susceptũ excusat a laudãdo: sec⁹ si erat añ sacerdos. h.d. ¶ † No. qõ sacerdos põt esse
b arbiter, ỏz vide Archi. ff. q. j. si inimic⁹. Itẽ not. ꝙ immunitas q̃ accedit sacerdotib⁹ videt accedi ꝓplatiõe diuini numinis: qz cõceditur ordini nõ psone. Cõcor. sunt extra de foro cõpetẽ. c. si diligẽti. ⁊ facit. C. de epi. ⁊ cle. l. si qs in hoc genus. ¶ † Itẽ not. qõ qualitas supueniẽs plꝰ operat ꝙ qualitas a prin. inherens facit. l. si creditores. ff. de pmiui. credi. ¶ In glo. not. ibi incipere põt econtra habes bzocardũ negatiuũ. S. de his qui sunt sui vel alie. in. l. pre furioso. ¶ In gl. veluti. Not. ex ista gl. ꝙ arbiter põt pronuntiare de fructibus licet non nominatim fit compromissum de eis. ⁊ facit. l. quia arbiter. S. eo.

Julianus. Si per errorẽ De causa
famosa et criminali nõ põt in arbitrũ cõpromitti. h.d. Not. casum in quo prohibetur arbitro per iudicẽ ne sententiet. facit. ff. l. l. ff. cũ qui dam. ⁊. ff. si is. ¶ Secũdo no. ꝙ cã famosa, non pertinet ad arbitrum: ergo sententia arbitri nõ infamat. vt no. in. l. qd ergo. ff. ex compromisso. S. de infa.

1 ☞ Compromissum in causa criminali peti non potest.
2 Judices maiores habere expedit.
3 Compromitti non potest de causa populari.

De liberali causa De liberali causa nõ põt
cõpromitti qualitercunque moueaꝛ: nec sup actiõe populari, addit glo. ꝙ de cãis meri imperij: ⁊ itẽ mixti non ꝑt cõpromitti: qz Iz arbiter eqpareꝛ iudici verũ est ipedaneo: Iz non habẽti merũ vel mixtũ imperiũ: ꝙ no.
1 ¶ † Ex hoc no. ꝙ in nulla cã crialj ꝑt peti cõpromissum. vt. S. in. ff. iulian⁹. ¶ † Itẽ no. ꝙ expedit hẽre maiores iudices. † Itẽ
2 no. qõ de populari cã nõ põt cõpromitti. ⁊ sic est ar. ꝙ causa sus
3 pecti possit dici popularis ꝙ sup hac nõ cadit cõpromissuz. qõ dic, vt in spe. de arbit. ff. restat. ẋ. qd si iure. ⁊ adde qõ notat Jn. extra de arbi. c. cum tẽpore. ⁊ vide. C. de re. cred. l. cũ proponas. In glo. j. nõ compellatur. ibi expediret: vt. j. de publi. l. licitatio. ff. quod illicite. ¶ In eadem gloss. ibi, compromitti. quia sunt cause status ⁊ quasi seruitutis. vt not. S. de minoꝛ. ff. ff. ex causa. ff. Papi. ⁊ adde quod not. eodem. c. contingit. ⁊. C. de transac. l. fina. ¶ In eadem glo. ibi, incidat. hoc non est verum in causa spirituali: qz arbiter de ea non cognoscit etiam incidenter. vnde de matrimonio non potest cognoscere arbiter. vt extra eodem. cap.

eum contingit, nisi pars cõstet. arg. eius ꝙ no. in Spec. in ti. de cõuẽ. & recõuen. qꝛ tunc nõ sup hoc disceptatio, vt vbi no. ergo si agitur de successione sup matrimonio: qꝛ est necessariũ ad illam sustentationem, vt extra de or. cog. c. nã. Nam non poterit arbiter recipere testes: ꝙ est verũ in mero arbitrio: secus in arbitratore: qꝛ non procedit iudicialiter. vñ tota ꝛõe videmus ꝙ iste probationes fiunt cora arbitratoꝛib⁹ assumptis ex forma statuti: & potest hoc fieri inquantũ sunt arbitri; sed an sup vsuris possit cõpromitti in arbitrũ. & an in arbitratorẽ. & an in causis bñficialibus possit in arbitratorẽ compromitti. vide Bartol. in. l. idem Pompo. scribit. si de meis. §. recepisse. ff. eodem.

Si servus cõpromiserit. Si seruꝰ cõpromittit nõ vꝺ compromissum vllo mõ nec in iudiciũ serui nec in iudiciũ lib. h. d. ¶ Nota ꝙ compromissus ꝑ pte nõ põt claudicare nec iudiciũ vt. l. idẽ Pompo. scribit si de meis. in pncipio. & ibi ꝑ Bart.

Itẽ si quis rome. ¶ Ius reuocandi domũ hꝫ locũ cora arbitro sicut cora iudice. h. d. Et q̃ habes ꝙ exceptio declinatoria fori q̃cq̃ pt opponi cora arbitro. ¶ Not. ꝙ aut qs compromisit añ legationẽ vel in alia legatiõe & tũc hꝫ ius reuocãdi domũ. vt in pn. ifti? §. Sꝫ si nõ vult vti hoc iure; sed arbitriũ cogi est in sua potestate, vt in ver. illud. Itẽ si in legatione experiẽ nõ hꝫ ius reuocandi domũ in cã compromissi. vt in ỹ compromissꝫ. si aũt in eadẽ legatione ꝛdit debitũ: & cõpromisit vel cõpromisit tm̃ nõ hꝫ ius reuocãdi domũ. vt i ver. sꝫ si nũc. ¶ Itẽ no. ꝙ q̃dã dñt tex. ff. isti? sẽ ꝙ cora arbitro hꝫ locũ recõuentio: ꝙ ẽ falsus. vt. ff. eo. l. idem Põpo. scribit si õ meis i pn. vñ nõ ẽ iste tenẽdus ifti? sẽ ꝙ ille q̃ agit cora arbitro recõuentus ẽ cora eo. sꝫ ꝙ q̃ agit cora iudice nõ hꝫ ius reuocãdi domũ cora iudice vt cora arbitro. ¶ In gl. oẽ ff. si. no. qõ iurisditio arbitri nõ põt prorogari. rõ qꝛ nõ hꝫ fundamẽtum. vide Bar. ff. ea. l. §. dies. & vide. ff. e. l. ex compromisso. an.

a ¶ Ex cõpromisso. addi. idem tenentẽ. d. bar. soci. in cõsil. ccxx. incip. visis ꝓmisso inpn. ỹ. circa primũ. i ff. parte.

Si is faciat. Lis preiudicialis mota cora iudice' spãlia iudicia mota cora arbitro interim sistere. h. d. ¶ Nota ꝙ ille coram quo moueret lis preiudicialis põt inhibere inferiori ne procedat super alia lite mota. ¶ In tex. ibi, hereditati. i. compromittenti qui asserit se heredem.

b ¶ Dei manifestatẽ. add de qõ sant legati xpi dei nri. vt per spec. in ti. de legat. §. j. versi. sꝫ & nũc ff. vbi etiã qõ etiã sacrdotũ iniuria ad ẽpm pertinet

Dies. Licet arbiter habeat potestatẽ prorogãdi die nõ sit prorogatio ipso iure: sꝫ demum si ipse prorogat h. d. Nõ ergo sufficit ptãs nisi arbiter vtat ptãte: & sic potentia in actũ trãseat. Nota. ꝙ nisi arbiter mãdet die ꝑferri nõ est necesse proferre. no. in gl. ꝙ ista prorogatio non dꝺ fieri per arbitrũ eo ipso ꝙ petitur: sed si fibi iuste peti videat. Sed not. ꝙ non prorogat ipso iure: sed demũ ministerio arbitri. Bal.

Si arbiter. Not. ꝙ qñ arbiter occultat se dꝺ index eꝰ perquirere. & si inuenit eũ capit si non multat eum. & iste casus sepe contingit. Bald.

Cum in plures. Qñ ꝓmittit in plures & i quẽlibet eoꝝ glibet hꝫ ptãtẽ insolidũ: fecẽ si simplr vel sub nõe collectiuo h. d. Facit ꝙ not. ff. l. si plurib⁹. ꝺ. te ỹ. ¶ In tex. ibi, non facit. ff. ꝓmittẽti. Ideo ergo qõ aut agit in ꝓmisso qõ vn⁹ aut simplr. Primo casu vꝫ vni⁹ sniã ẽt alijs non requisito. qõ est no. Secõdo casu non vꝫ ni si ꝛcordẽt oẽs nec sufficit maior pars: qõ ẽ no. Tertio casu sufficit maior pars. & hoc no. h. d. Nota. qõ dictio glibet rẽ cuilibet insolidum attribuere solet: qꝛ est dictio distributiua ꝑ hoc ptꝫ qõ si instfm dicit qõ titꝰ & seius & qlibet eoꝝ ꝓmisserũt decẽ: ꝛ nõ dicat insolidũ: tũ sunt duo ei obligati insolidum: secus si non apponeret dictio glibet. vt. ff. de duo. re. l. reos. §. cum in tabulis in fine. Ideo separatim cogere nec etiã duos pñtes nisi actũ esset in cõpromisso qõ duo possint ferre sniam absente tertio. Cynus in additionibus. qõ non credo verũ qꝛ qñ ex forma pacti est qõ stet dicto maioris partis: tũc non est necesse qõ maior pars citet vel sit pñs sicut cũ ẽ actũ ꝙ vn⁹ possit ꝓnũtiare nõ ꝙ alios vocare. vt. ff. hoc. §. j. responso: secus si nõ ꝑ formã pacti: sed ꝑ formã iuris. vt. ff. eo. l. sicuti. & est rõ differẽtie: qꝛ pactũ dꝺ aliqd opari. Queritur Cy. qd si est actum qõ qlibet posset ferre sniaꝫ & oẽs fũt pñtes. & vnus primo pronunciat, alius scõdo, alius tertio. qs preferatur vel cuius sniã prenalebit: & dic qõ eius q̃ fuerit in ferendo ꝓmo sniam sicut in pluriꝫ penitentiatoribus dicit. vt. ff. de pcura. l. si pluribus, & in Ja. de ra. nisi forte intẽderet alios ibi assolciare: nõ pronũtiare solos. ar. extra de offic. delega. c. cũ super.

Cum quidã. Etiã laudũ latũ põt retractari pretextu inimicitie capitalis aliũde orte, & ante laudũ protestatio & retractatio laudi est quedã spẽs appellãdi. h. d. Nota. qõ inimicitia exorta inter arbitrũ & partem facit qõ pars põt ptestari arbitro ne arbitret & est rõ: qꝛ inimicus promptus ẽt ad nocendũ: & si arbiter hoc non obseruat & pnũtiat ꝛra inimicũ suũ etiã nullo alio probato de iniquitate laudi obstat exceptio. qꝛ ius presumit esse iniquum: qõ est not. & menti tenendum. Secõdo no. hic distinctionẽ de ortu inimicitie: & idem in teste: qꝛ inimicꝰ ex cã ciuili tenẽtur nõ appellere, secus si ex alia cã. vt extra de accu. c. cũ. D. maconella. ¶ Item no. ꝙ exceptio & qlibet via reductionis rei ꝺ appellatio qõ no. vñ arguunt qdã ꝙ istũ textum ꝙ sicut põt renũtiari appellationi sic possit renũtiari reductioni ad arbitriũ boni viri. ff. pactum. C. eo. l. cũ antea. vbi dicit ꝙ cauti⁹ est facere pactũ de non petendo id ꝙ peti possit ꝑpter inigitatem ꝙ simplr renunciare, vbi vide. & adde qõ dixi. ff. l. idẽ Põpo. scribit õ meis. §. recepisse. ff. eo. In gl. ibi: supernenientib⁹. vide. ff. de appellatio. l. si qs procat⁹. & ibi ꝑ Bart. ¶ In gl. ff. imperator. ibi, sic est arg. circa hoc dicit moderni aut iudex vult habere ꝓsiliũ aduocati vni⁹ ptis ad se in formãdũ & cõsentiã sniã: & põt aut ad sniam diffinitiã ꝑferẽdũ & nõ põt ꝑpter affectionẽ quã habet ad cãs. argumento. ff. de test. l. ff. imo ꝓmitteretur crimen falsi reuelando partes ff. de fal. l. j. §. ff. Cynus in additionibus ꝑtereа in commẽsionibus talibus ꝺ remoto officio aduocatiõis. apparet ergo qõ iudiciũ ꝓiudiciale non pt haberi cũ aduocato ptis; sed colloquiale & informatiuũ qũ nõ est ꝓsiliũ authoritatis. & adde qõ no. ff. de his q̃ in testa. delen. l. prima. & in l. §. C. de sentẽ. ex breuicul. recit. & in aut. de trien. & semiss. & qõ sepe. Et iõptes eligũt sapientes in cã: qꝛ nõ ꝺ committi suspecto. C. de in. cõ. specialis. §. illud. institu. de satisd. tut. §. qõ si nemo. de bonis authoritate iudi. possidendis. l. cum plures. Baldus.

De officio. Potestas arbitri depẽdet ex cõpromisso. nec pt arbiter aliqd cõmittere alijs nisi arbiter habeat ptatẽ hãc ex forma ꝓmissi. h. d. Qui que tũ põt aliqd cõpromitti: qõ dic vt. ff. ea. l. nõ distinguemus. §. sacerdotio. Ad. ¶ Nota. ꝙ offm arbitri est scõm tenorem compromissi: & sic de partibus sui fundi. Sic qõ cõpromissarius alteri nõ ꝓmittit nisi habeat ex forma mãdati. & ex versiculo nisi. ¶ Item no. qõ arbiter ꝺ decidere causam necvalet preceptum suum si iubet denuo compromitti se tantum vel in se, & in alium quia dicit nolo iudicare solus. ¶ Item nota ꝙ si est cõpromissꝫ de qualitate satisdatiõis arbiter habet declarare nõ alij cõmittere. ¶ Itẽ no. ꝙ arbiter nõ põt delegare. ¶ In rescriptis ad hoc Nota. arg. qõ si ordinarius delegat & dat ptãte subdelegandi quod delegatus possit subdelegare vigore illius potestatis: hꝫ alias hoc non põt delegatus ad vnam causam. hꝫ De. digerit Item. Cy. in addi. hoc est notandum qõ delegatus subdelegat si est ibi clausula per te vel alium.

Si domini. Arbiter põt mãdare qõ ꝓpareat pro ciuilis si eius pona sit vtilis vel necessaria. h. d. Fin primã lect. Vel sic: procurator ꝓstitutus cora arbitro si non obtẽperat arbitro facit incidere pẽam in penam compromissi. h. d. Fin aliam lecturam & vtrq̃ notabilis. & nota. qõ arbiter põt mãdare procuratoꝛi licet procurator non compromiserit: hꝫ sit procurator causę & non contractus. ¶ In tex. ibi: sunt scilicet per seipsos.

Additio Baldi.

1 ¶ Ius reuocandi domum habet locum coram arbitro.
2 Appellatio potest dici omne genus retractandi sententiam.
3 An possit renunciari reductioni ad arbitrium boni viri sicut appellationi.
4 Arbiter causam delegare non potest.

Non distinguemus. Minor. nota qđ tũcp̃ sit minima pena añ ꝺ penalis dispositio vel cõstitutio & ideo stricte interpretanda, vt in penalibus fit. ¶ ff. si mulier. no. §. vide in Specu. eodẽ tita. §. restat. versiculo. Itẽ mulier. ¶ ff. summa. Nota. qõ pariꝫ sunt aliqd nõ fuisse vel fuisse & expiratũ esse vel in pẽdenti & in termino. Sacerdotio allega. §. & ꝓ. ff. allega. vide Archidia. C. questione. j. si inimicis. Nota qõ beneficium quod sacerdotibus datur dei maiestatẽ in dulgeꝫ. Nota quod sacerdos repreꝛentat dei maiestatẽ. ff. C. de episcop. & cleri. ff. quis in hoc genus. Quid de arbitro facto monacho? dic in Specu. eodem titu. §. sequitur. versic. sed pone quod vn⁹ dilect⁹. Quid de causa suspecti? Quid si alias arbiter de tutela? dic in Specula eodẽ titulo. §. restat versiculo quid si mater necare debet. Nota nouũ genus interdictiꝰ silicet interdici alicui ne pronuntiet sic infra eodem. l. si. §. de libert. vide omnino quod no. Innocen. extra eodem. cum tempore. An de causa feudali possit compromitti vide vt hic per Bart. de cog. & in Specula. eodem titulo. §. restat. versi. sed nunquid vasallus. Quid de causa alimentoꝝ? dic eodem. §. ver. sed nũquid compromissum super alimentis. vide. C. de trãsact. l. fi. Quia fauoꝛ. Nota. qõ fauoꝛ est habere maiores iudices. ¶ Item nota huic fauoꝛi renũtiari. ff. si seruus. Quid de monacho. dic in specula. eodẽ titulo. §. restat. versi. sed nũquid clericis. & versi. sequẽ. ibi videas. ¶ In glo. que incipit. ff. vt non compellatur. ibi. incidat. hoc non est verum in causa spirituali: qꝛ nec principaliter nec incidenter de ea cognoscit arbiter laicus. vt nota. extra eod. cum contingit. & ideo quando compromittitur in arbitrum de

herediate

hereditate qõ fieri põt, vt. j. e. §. si qs. id si incidit in cã matrimo
nij remittat ad episcopũ. de or. cogni. tuã. aliter nõ valeret pro
cessus nec laudũ. Quid ergo de cõfessiõe ptis corã arbitro sup
matrimonio an valebit: vĩ qđ nõ. extra de iud. decernimus. at si
clerici. C. ne de statu defun. l. pe. dico qõ nõ vz: vt plena pbatio.
sz vt vehemẽs psump. cui stãdum ẽ nisi otrariũ pbet de suc. ab
intest. cũ dilectus. de elec. per inquisitio. ẽm Inn. z lz cõtra con
fessionez nõ admittat pbatio nisi qs dicat se errasse, tñ hoc ad-
mittet q: vt dixi nõ hz plenã vim ofessionis sed inducit psum-
ptionẽ scdm Guil. de cug. not. Dzium. s. eo. quid tñ. ¶ §. Item si
quis. No. qõ corã arbitro hz locũ † ius reuocãdi domũ. Quia z
iudiciũ. No. argu. de cõpromisso seu otractu ad iudiciũ. quod
procedit in materia iurisditionis nõ declinãde vt hic, z facit qõ
clericus coram suo iudice possit recõueniri: vt idez operetur in
diciũ, qõ Dctus poterat: tñ nõ est iniquũ: q: non est absurdũ qõ
ius agendi sit in ptãte actoris: imo est iuri consentaneũ, vt. j. de
except doli. l. pure. §. fin. z statim subdit, defendat. hoc est sic in
telligendũ qõ arbiter volebat pnũtiare. vñ legat᷑ adiuit iudicẽ
z petijt arbitrũ cõpelli: p hoc tñ corã iudice co. se. defendere vo-
lentib᷑ recõuenire: sed cõtra hoc: q: cã coactionis isti᷑ est sum-
maria z expedit sine libello iudi. offõ ergo nõ hz locũ recõuen-
tio, rñdeo non est ppie recõuẽtio cũ etiã nõ cõuẽtum reconue-
niat: sed est quia abijcita se priuilegium legationis in litigando
vt. j. de iudi. l. ij. §. sed si agant. In contra. facit qõ not. j. de iudi.
sed z si restituat i pncipio. lz hec cã erat ordinaria coram aliquo
z corã arbitro i nullo modo. ¶ In tex. ibi, z si diu. Sed qrit cũ
arbiter sic faciendo granet partẽ non potest appellari: rñdeo qđ
vbi non põt appellari a snĩa nec a granamine: dz ergo superior
adiri per viã simplicis querele. z adde qõ not. per Guil. de cu. s.
tit. ij. sed z si p ptorẽ. §. ait ptor. el. scdo. At si quilibet. no. differẽ
tiaz inter dictionẽ qlibet. z dictionẽ omnes. facit de le. ij. si pluri
bus. z de illa gl. hic est casus singularis. Not. plures iudices de-
bere simul pnuntiare. ergo decisa est qõ si vn᷑ pnuntiat an ali᷑
possit ratificare. l. qđ non possit. q: vno contextu iudicare debent
z simul, ergo nõ vz ratificatio. de auf. tu. ob. §. vl. de hoc not. C.
de iure fis. in stra. lib. x. z idem no. Spe. eo. ti. §. sequit. ver. lz pone
tm. z forte secus in arbitratoribus vt seorsum possint laudare ac
cedit magis contractui qđ snĩe laudũ arbitratorũ ergo zc. vt. j. ð
ser. ru. pre. l. per fundũ. z cõia prediorum. receptis. nisi ex forma
compromissi constaret aliud actũ. Quidam. vide oĩno Guil. C.
de appel. si quis prouocatione. Manifeste vid Cy. C. de consort.
eiusdem litis. l. is. vide qõ no. in. l. si. C. si minor factus. in gl. non
in iudicio. ¶ In text. ibi, ne snĩam. ¶ Not. de hac ptestatione:
protestor tibi ne pronunties cum sis meus inimicus. Sz nonne
arbiter pronuntiando ipso facto vĩ hanc allegationez reiecisse:
rñdeo nõ, q: hoc non potest facere cũ afficiat ẽm ius: lz cum ista
cum sit cã suspicionis quare non proceditur ẽm formã legis cũ
spãlis. C. de iudi. rñdeo. illa forma non hz locũ in arbitro: sed in
arbitro loco exceptionis suspitionis succedit protestatio, ð qua
hic dicit. facit qõ no. in Spe. eo. ti. §. põt. ver. sed corã quo z per
2 Inno. de officio delega. cũ super. Retractare. † No. quod omne
genus retractãdi snĩam põt dici appellatio. vñ qui dicit snĩam
nullam appellare dicit. Qui petit reduci ad arbitrium boni viri
appellare. dr vnde hoc nomen est gñale: tñ regulariter poni pro
3 specie differenti. vt in ti. de appel. ¶ † Item alle. hic tex. mar. qđ
sicut renuntiatur appellationi sic possit renuntiari reductioni
ad arbitrium boni viri. sed Alb. dicit contrarium in mar. eod. ti.
de hoc per Dy. in. c. scienti. z per Cy. C. eo. cũ antea. dic. qđ si do-
lus allegatur nõ põt renũtiare. sec᷑ si imperitia. nõ ob. C. de trãs
act. an. in gl. q: ibi dol᷑ pterit᷑ hic futurus qui remitti non po-
test: z est cautius facere pactũ de non petendo qđ simpliciter re-
nũtiare ẽm Cy. dicit Dy. qõ qñ reus appellat appellatio est spe
cies exceptionis. z idẽ dici põt de pe. reductiõis. vñ admittatur
alle. otraria. vt not. Dy. de leg. ij. cũ filius. §. vernans. Oldra. di-
cit qđ admittitur libellus alternatiuus hoc q: tacite inest ergo si
exprimis nõ vitiat: vt. l. qdã mulier alleg. extra de re. in inte. con
stitu. ¶ In tex. ibi, ad aliũ. arbitrari vĩ. Pone qđ agebã contra
p socio cõpromisimus in arbitrũ adiudicauit mihi partem ver
sus oriẽtẽ tibi aliã vsus occidentẽ, quas iussit terminari p quẽ-
dã mensuratorẽ, an valeat: dico qđ vz diuisio: q: p regiones fieri
põt: tñ agrimẽsor nullã hz ptãtẽ imittendi terminos, vt hic. Si
ergo vult terminos imittere arb. pmo ponat terminos: deinde
pnuntiet sic intelligitur. j. eo. inter castellianum. alias non, post
pnũtiationẽ: q: arbiter nõ potest suã snĩam exequi. vt. l. a diuo.
de re iud. vel dic vt. in. l. inter castel. q: ibi in diuortijs iudi. ver.
multum facti requiritur. In tex. non sit. vñ cũ debeat diffinire,
z non diffinit. Jõ non tenet, z hac rõne debem᷑ dicere in iudice
idem qõ in arbitro aut in alio. No. cõpromissum esse personale.
facit. s. eo. itẽ si vnus. §. si in duos. z de cur. fur. l. cũ bonis. cum
si. z de verb. ob. si qs arbitratu. Partemqz. de duobus erat con
4 trouersia. s. an z qualiter. z facit de resti. spol. pisanis. Delegari.
a Nota. qđ † arbiter nõ põt delegare cãm᷑ nisi hec potestas sit data
sibi a ptibus. z sic est ar. qđ ordinari᷑ possit dare delegato pote-
statẽ subdelegãdi. ad hoc ð ser. ru. pre. cũ esset. §. si. Ita snĩa, nec,
qđ stult᷑ est iudex q pnuntiat de eo de quo nõ est controuersia,
z de eo, qõ ad suũ officiũ nõ ptinet. Ratũ. no. qđ pcurator q cõ
promittit nõ tenet cauere de rato. ¶ In gl. que incipit, dic do-
minos. ibi, de pcu. no hic tria. pmo qõ corã arbitris hz locũ vl᷑
pcuratoris, scdo qõ lex. si actor malit. de procura. vẽdicat sibi lo
cũ et corã arbitris. tertio qõ ex otumacia pcuratoris dñs inci-
dit in penã compromissi. ¶ In gl. q incipit, z rursus. spe. dicit qđ
absentes sunt citãdi. al's nõ valet. eo. ti. §. sequit. v. lz nunquid,
¶ In gl. q incipit. no. arbitrũ. ibi. in si. hec vera. z hoc idem tenet
Spe. e. ti. §. sequit. ver. sed cũ. s. in for. z ver. se. z adde qõ not. s.
eo. l. arbiter. z. s. ea. l. §. item non est. in fin. z nõ intelligit extra ita
cõpromissum qõ est de appẽdicijs rei compromisse. vt. l. iã tñ. §.
in hac. iud. sol. de ac. here. si quis heres. si aũt non est de appen-
dicijs non venit in cõpromisso. vt cã reconuen. ẽm Alb. in mar
eo. ti. ibi. vide in si. l. seq.
Bald.

Sed z si heredum. Qñ fit in compromisso mẽtio heredis instãtia compromissi transit ad heredem. h. d. Intellige in herede here
dis. vt. l. videamus. s. qõ met. cã nec obstat qõ not. Bart. j. co. l.
quamuis. z ibi patet an.

Arbiter ita. Arbiter non põt exercere suã potestatẽ vtraqz parte concor
diter contradicente. h. d.

Si duo rei. Cõpromissum vnius reorum debendi non porrigitur ad a
lium nisi sint socij. h. d. ¶ No. qõ duo rei non viden-
tur diuicem fideiubere nisi sint so. ij. ¶ So. no. qđ
ab extrinseca psona que nõ est in compromisso deducta ipune
petit quasi passiue nisi fingitur ea, psona rõne societatis. ¶ In
gl. imo. ibi, habeo exceptionẽ. hoc nõ est verum: q: qñ est pena
apposita laudũ non põt emologari vt no. in. l. ij. eo. tit.

1 ☞ Compromissum dissoluitur commissa pena.
2 Statutũ dicit qđ portãs arma in palatio p qlibet vice puniatur
in cẽtũ titius stetit p totã diẽ an p qualibet vice puniri debeat.

Semel cõmissa. In opromissis pena semper omittit nisi sit actũ vt semel
1 cõmittat. h. d. ¶ † No. cõmissa pẽa dissoluit compromissũ nisi
sit actum qõ non dissoluat. In gl. quoties. ibi, agat. tu lati᷑. aut
loquimur in pura pena aut in pẽa q inserit loco interesse. Prio a
casu aut agitur ex diuersis cãis: z tunc põt sepi᷑ agi: puta si pe-
tit pena Dct᷑ pmi z pena opromissi. vt. s. eo. l. si quis rẽ. aut agit
ex eodẽ Dctu z tũc nõ põt sepi᷑ agi. vt hic, si aũt est pura: lz inter
ta loco interesse particularis z sepius committi põt vt. j. de ver.
ob. l. si sit. Aut loco interesse totalis: z tunc nõ cõmittit sepius.
pbat p eandẽ. l. cũ ibi no. Aut dubitat. z tunc refert. Aut pena
est apposita super re principali: puta sup pncipali datione vel fa
cto z intelligitur apposita loco totalis interesse: vt in. l. fina. j. de
pto. stipula. aut est inserta super datione rei accessorie vel super
quodã facto incidẽti: tunc non intelligitur apposita loco tota-
lis interesse: sed loco interesse particularis. vt. j. rem ra. ha. l. si p
cura. adde Ja. de bel. Mar. de fano, z Ja. de aret. isti dñt qđ licet
dicat in compromisso rato manente compromisso: tñ nõ potest
peti pena z res. vt dixi. s. e. l. ij. Xa opi. Sed quid operabuntur
tunc illa vba qđ toties pena committatur rato manente com-
promisso pacto zc. z dic pluralẽ omissionẽ pene: q: pluries com
mittet z exiget dũ tñ in vbis. ar. j. de le. iij. l. fideicommissa. §. si
quis. z. Cy. in addi. hoc pcedit ẽm suam opi. in laudo arbitri qđ
non possit emologari: lz ibi sit clausula. z inde nec res peti vl lau
di. Et adde qõ nota. in spec. de arbitri. §. sequit. ver. quid si in cõ
2 promisso pena. ¶ In tex. ibi, nec amplius. ¶ † No. arg. qđ si sta-
tutũ dicit qđ qui portat arma in palatio p qualibet vice punia-
tur in. c. Modo quidã stetit tota die in palatio vtrum sepius cõ
mitteret pena. z vĩ qõ nõ: q: nisi semel committit, vt hic dicit. vt
l. is qui. j. de fur. z q: nõ est interrupta portatio armorũ intrãdo
z exeũdo in palatio nõ omittit pluries. z facit. j. de li. ho. exhi. l.
ij. §. pen. Econtra hic. q: aliud est in pena conuentionali de qua
hic loqtur aliud in legali. Sz dic de hec qõne. vt. C. ð seruis fu-
gitiuis. l. quicunqz. Cy. in le. facit. j. de termino mo. l. agraria. hãc
q. habui de facto. hic dicit statutũ qđ quicũqz retinuerit vxorẽ
alterius per mensem: puniat in. c. Mõ quidam retinuit p duos
menses vxorẽ alterius an puniatur quolibet mense in. c. si accu-
setur de diuersis mensibus. Ex predictis patet qđ nõ nisi pbet
interruptio detẽtionis al's, est vnũ delictũ continuatũ nõ plura.
q: pluralitas z reiteratio nõ psumit i delictis: z ita fuit determi
natũ. p. l. inficiãdo. §. infans. j. de fur. z per. l. eum q. §. in popula
ribus. j. de iureiuran.
Additio Bald.

Si duo. l. Arbiter. s. eo. no. vbi vtraqz ps Ddicit, nõ vz qđ iudex vel arbiter facit. ad
de in Spec. eodem titulo versiculo except. item nun
qd hoc diuersis. In tex. in. §. semel, hic omnino vide

a ¶ Causaz. adde gl. in c. cum dilectus. in v. tm. ver. itẽ arbiter nõ põt delegare. ð arbit.

qō no.in Spe.eo titu.§.sequit.ver.quid si dictū.z versi.quid si plura capitula. ¶In glo.ūmo nec tunc.ibi exceptionem,not.ex hac gl.q si compromissus penale est z sequitur ex eo laudus q ipsum laudum est legabile saltem quoad ius exigendus dic contra.vt not.ff.eo.l.q.

SI pupillus. No.q fideiussor tenetur ad observationē compromissi facti cū minore.vide qō not.p Bul.i.l.i.C.q legiti.p so.in Spe.de cōpe.iudi.adi.§.i.N.ff pōe cleric⁹.vide circa legē istā qō not.Bar.ff.e.ti.l.iū. An z qñ not.Bar.in.l.non distinguemus.§.si mulier. ¶In glo.ūmo,ibi,postea hoc non est verū:qz tutor nō pōt ratificare id qō fuit gestū sine tua authoritate,vt.l.ff.§.ob ligati.ff.de authori.tuto. ¶In ea,vel dic.hec vera.vt no.in.l.iū.in pn.eo. ¶Quero an tutor possit facere incidere pupillū in penā cōpromissi.z ē arg.q sic.ff.eo.l.non distinguemus.§.si dīs.z vide in ead.l.§.si mulier.ar.l.polla.C.de his quibus vt indig.z per.l.minor.§.minores.ff.de minori.faciunt not.in.l.i.§.si procurator.ff.si quis ius di.non obtem.

Additio Baldi.

SI pupillus. Vide i spe.de ꝛpetē.iudiciis.adi.§.i.N.ff pone clericus si ne tutore.Quid de solo tutore. Pone q pupill⁹ est infans verum solus tutor cōpromitteret:z vī qō sic: qz persona tutoris dat robur compromisso:vt hic a fortiori sensu.z not.ff.e.l.iū. Mā z hēditatē adit solus.C.de iure deli.si infanti.z rem in iudiciū deducit.ff.de peculio.l.iū.§.ff si filius.ver.quare. z non male cōiter cū tutoribus.vt.i.de eui.l.iū.nec est hic actio talis q cohereat persone pupilli:ergo pōt explicari per tutores.z si tutor habuit tustam cām ꝛpromittendi bene valet compromissum arg.in.l.i de reb⁹ eorū.z.C.de transac.preses.z est iusta causa:puta qz erant cōiuncti reus z actor sanguine.vñ ne inuicē dissiderēt cōpromisit,nā pro bono pacis fecit ꝛpupillū a sampti bus iudiciorum liberauit.ff.de minori.l.minor.nam z iudex potuisset ad hoc cogere partem p bono pacis.ar.ff.ō vsurpatu.equissimū.vñ metu ne cogeretur iuste cōpromisit arg,qō fal.tu nouissime.z.ff.ō trāsa.post rem.z facit ad treb.restituta.in fi.Preterea expressum videtur.ff.eo.die.§.cozā,ver.committitur q de rep⁹ compromittatur.ergo a curatore.Iam ibi non impugnat sententiā rōne cōpromissi:sed rōne processus.f.qz tutor vel curator non fuit pñs.si autez fuisset pñs suie bene valeret suia.ergo cōpromissam tenuit.vt ibi aperte dicit.Hec pōt intelligi de compromisso facto ante furorem:qz esset finit⁹ furor de acqui.here, si qs alicui.Istud est cōtrariū l.ff z interpellat.ff.eo.nā cōpromissum nō finitur furore vel ibi erat actū q nō finiret morte qz esset facta mētio heredis.ergo nec furore,ergo post:z si post non a furioso:ergo a solo curatore.Idē in prelato q cōpromiserat de ite dubia cū cā vel qō prelat⁹ in hoc minore ḥz prātē:qz ecclesie i hoc magis fauet q pupillo z in quibuscā aliis.vtin trāslatiōe diū sine pena,in emphyteusi z similib⁹.Et vide qō no.ff.e.vbi.i fi.de procu.in cle.Si pupillus.vide oīno Bal.in.l.i.q legitimā psonā standi in iudi.hab.Colligo hic q mora tutoris facit incidere pupillū in penā ꝛpromissi.Cōstat essi q si pupill⁹ incidit in penā aliter non teneret fideiussor principali non obligato de ver. ob.cū filius.§.in hac stipu.Item ꝛstat q pupillus nō incidit ex culpa sua.vt.d.l.cū filius.§.in hac.q ex culpa tutoris.ad ff de V. ob.l.sed ñ ex stipulatu.pro hoc rō:qz qñ ex facto tutoris.tutoris noīe non pōt obligari tutor nec pupillus tenetur per illam doctrinā:qz nō cadit tunc pena eā i tutorē.vt.l.iubem⁹.z.l.fi.si propter pub.pēsi.ff hic non tenet tutor:qz nō se p̄ncipaliter obligauit ad penā ꝛpromissi.ergo ꝛc.Mā ad qd pena admittet si non posset compromitti nō ob.q ex dolo tutor non tenet pupillus:qz verū est in dilectis:sec⁹ in Scith⁹ z indictis.l.polla.facit.C.de iu. properādū.iu ñ.In gl.q incipit,imo vī.ibi,si cer.pet.l.lecta.ff.de pact.iure gentiū.ver.vt puta.z est hoc no.dignum.

SI feriatis. Etiā die feriata arbiter pōt cōpelli ad pronuntiandum nisi sint ferie inducte i honorē dei p legē vel statutū h.d. dem dicas in repētinis:qz inducunt ob publicam letitiā.i tus publicū z diuinū equiparant.vt.i.fin.C.de sac.sanc.ecclē.z ita no.in cle.sepe.de V̄b.signi. In text.ibi,exceptio q non tenuerit laudum rōne feriarū.In text.ibi,ꝛstat.q ꝛponeret sub hac forma recte ageres,nisi alia.l.ze.z sic sunt V̄da exceptionis ḥz gl.intelligat ñ Jac.de raue.z Ly.adde Spec.in tit.de arbitro.§.fi.versi.sed nunqd amicabilis.Bal.

QUamuis. Laudū formatū i psona ꝛpromittē tis trāsit ad heredē ei⁹.h.d. no.q i laudo semp videt fieri mētio heredis:licet sec⁹ in cōpromisso vt.ff.eo.l.die pferre.§.f.z.l.nō distinguem⁹.§.si domini.z.ff. eo.l.sed z interpellatur.§.fi ab altera.vel dic etiā negatiuum laudum transit ad heredez.h.d.z vide Ly.de contrahen.z commit ten.stipu.l.veteris.In text.ibi.igitur,concor.cum ista ratione.ff. eo.l.non distinguemus.§.quęritum.

QUm pena. Cū offendit dīs pona cui pcipalit erit,remissa pena ñ tenet.h.d.sec⁹ si offendit pona i q nō erat formatū cōpromissū,vt.ff.e.l.aduerl⁹.vñ qñ ℈ i eadē pona nō ꝛsideratur interesse ḥz qñ in alia.ita dicit gl.not tabulis que allegat p singulari per doc.in.l.§.fi.cū.l.leg.ff.de ver.obli.not.q ita excepto tua non interest,nō impedit petitionē pene ado q no.extra ea.vbi tuus Jn gl.vt qz ibi,quocūq; mo.no.q ex cō pmisso obtē eundo qñ est cōpromissum de eui quocunq; modo res euincat:licet in cōpromissum simplr.vt no.ff.e.l.nō distinguem⁹.ver.non est contendus z facit.ff.ad treb.l.hereditas ex fideico. Bald.

Additio Baldi.

SI feriatis. Vide in Spe.eo.ti.§.fin.V̄b nunqd amicabilis compositor. ¶In gl.q incipit vt puta inestiū,ibi,pronūciauit ex iusta cā,al⁹ nulī esset iniuss,pretor:z pcuquens non faceret arbitrū valitdū.Mā quod nullī est in se non potest dare robur alteri. ¶In gl.i.pacto interposito.Quedam sunt ferie in quibus est ꝓhibita disceptatio:z iste non potest renuntiari.z adde qō no.C.eo.omnis.z de ac.in c.sepe.

Additio lec.vac.in.l.quamuis.

QUamuis. Preceptum factū defuncto arceptū iudicis vel arbitri nō intelligit in dubio celo nisi ḥz reale:vel si illētū ꝛponit p diffinitiua intelligi tur perpetuo impositum litigatori z heredibus eius.

1 ☞ Arbiter potest partem contumacem mulctare.

2 Intrēdēs vti testib⁹ an teneat edere nota testū antecp̄ ꝓducat.

3 Libellū accusatorū perdens,an teneatur inferre testes.

NOn ex omnib⁹. Pena cōmittitur si arbitro non paretur in eo q ꝓtinet ad finē ꝓbatiōis vel ad aliqd tandum vel faciendū ḥz naturā iudicij aliqd arbiter iubeat:puta nota testū etc aduersario.h.d.l.ista singularis. ¶In text,ubi ex fista.interlocutoria. ¶†Illo.q arbiter pt parte cōtumacē mulctare:vt apparet aduersario,vt hic.nō sico.vt.ff.e.l.arbiter intra.non obstat ff.de iudicijs.l.ij.§.fin.qa ibi in mulcter:hic in arbitro sēm Guid. de Suza ñm hoc not.qō arbiter pōt facere ꝓcepta penalia,sed gl.sentie hic cōtrariū,z melius:qz nō pōt nisi habeat potestatē expresse per formā cōpromissi vel per naturam actionis intentate:exemplum.l.si cum exceptione.§.hec autem actio.§.quod nec tus causa,cita tenui.ff.e.l.quid tn.§.fi. ¶Sōno.si arbiter potest mulctare contumacē:ergo non est finitus compromissum per contumaciam.Sed contra.ff.eo.l.diem.§.fi quis litigatorum.nam statum pena committitur z desinit esse arbiter:ergo non potest mulctare,ad hoc respōdet Bal.de suza.qō aut q est contumax ad audiendam sentētiā:z tūc loquit contrarium,aut circa preparatoria vel media cause:z tunc non incidit in penam compromissi ñm eum:sed nō est verū:quia ex quo nō cōparet facit qō arbiter non pōt procedere:ergo incidit in penā,vt in contrario.z ideo solue glo.z.l.intelligit qñ erat actus vt solueretur compro-
2 missum per contumaciam. ¶†Item no.qō ille qui intendit vti testibus non tenetur edere,nomina testū antequā ꝓducat.et ratio ne testes possint suborari vel impediri ab aduersario ſm Guido.ſm alios.est rō:qz non tenet qs instruere suum aduersarium,vt.l.j.§.j.de libe.agno.not.de hoc in spe.de teste.§.nunc dicamus.ver.ḥz nunqd arbiter.z V̄.post hoc.cū se.adde in Spe.de recusa.§.effectus.ver.ḥz pone,z qō no.Inno.in.c.ex parte.extra de ar.quid de testib⁹ instrumēti:z gl.ff.de fidei.l.i.§.i.in glo.
3 debet in fine. ¶†Quer̄ docto.vtrū ille qui perdit libellum accusatorū teneatur inferre testes:veritas est q nō:q ꝓductio testium pertinet ad media cause non ad principia.de hoc per Archidia.vi.questio.viij.prescripta.z per eundem.iij.questione iij.c.indic.ff.§.patium.

Cum arbiter. Cū vtraq; pars est obediens pena nō ꝓmittit.h.d.vide in spe.de contumace.§.j.post pn. ¶Sic.q pēa nō ꝓmittit nisi p parte nō observante pti observāti:sec⁹ si sint in pari causa.vt hic.z.ff.ō reven.l.fi.facit.l.cū pater.§.libertis.ff.de leg.ij. Bal.

Additio Baldi.

NOn ex. An libellus accusationis debeat continere nota testium.vide.ff.q.vij.proceptra.per Arch.iij.q.iij.in.c.indu.§.spec.in magna gl.ad fi.als non intelliges Caulis.vide in Spe.de recusa.§.effectus.V̄. ḥz pone.par.vide oīno Inno.extra eo.ex parte.§.sed hic.vide ō not.in Spe.eodem titu.§.sequitur.ver.sed nunquid incidit.sed Bal.contra.ff.eodem.si quis rem.Si quidem et contumacem.Supra dixit quando pena committatur.hoc est secūda pars legis in qua dicit de potestate arbitri.z.h.d.iste ver.cum se.contra non restituentem rem potest arbiter deferre iuramentū in litis,testis autē non productionē puniri,nō potest.h.d.Bar.punire

peterit

poteſt ſm naturā actiones ꝓpoſite vt qꝛ arbitria non ex mero officio haberi. vnde in ſpe. de teſte. §. nūc dicamꝰ. verſ. ſꝫ nunqd arbiter. Nomina. vide in Spe. de teſte. §. qualiter aūt. in prin. ꝟ. poſt hoc. ⁊ ver. ſeq. vbi hec litera exponitur. not. ꝙ arbiter non pōt cogere partē ad dicēdū quos teſtes itēdit ꝓducere in cauſa. Niſi anteq̄ ꝓducat nō cogit̃ dicere nec arbitro, nec aduerſario vel itellige ſic. arbiter cōcedit parti terminū ad ꝓducēdū teſtes pars non inducit teſtes, an pōt ex hoc puniri ab arbitrio. ⁊ rñdet̃ qḋ nō ⁊ eſt rō huiꝰ: qꝛ ex hoc nō offendit̃ arbiter nec alia pars, intelligit̃ hic terminꝰ aſſignatꝰ ad ꝓbādū ſi vult ꝓbare, ſi ergo non vult cōtumax non eſt: tñ puniri non poteſt, qꝛ excluditur a facultate probādi. ⁊ hic pōt eſſe intellectꝰ huiꝰ litere. ⁊ facit. ꝭ. mand. l. idemq̄. §. ſi ignorantes. Cū arbiter. vide in ſpe. de cōtumace. §. j. poſt princip. Committēda. no. ſi vtraq̄ partiū eſt inobediens pena non cōmittitur. ⁊ hoc dicit iſte. §. Bartol. ¶ In gl. que incipit in fi. ibi, iuſtringit. Nūqd qs teneat̃ edere aduerſario nomina teſtium, vt hic per Guil. de cu. ⁊ no. bñ. Itē adde qḋ no. ṡ. de edēdo. l. j. In gloſ. hoc debet. in fi. l. quot. vide omnino Guil. de conſti. pecu. l. item illa.

Arbiter calen. Circūducit̃ citatio ſi interim moritur arbiter, vel nō cōparet in loco vel ſi ſtat per ſtipulationez. h. d. ¶ In tex. ibi, commiſſum facit. l. ſi vt proponis ꝑſes. C. quō ⁊ qñ iu. ¶ In tex. ibi, plena. vide Guil. ꝭ de cōſti. pecu. l. itē illa. ¶ No. qḋ no cōmittitur pena ſi qs nō comparet in termino in quo non expediebat cōparere. facit qḋ poſtq̄ poteſtas reddidit libros ⁊ ſic non habet ius conficiendi acta, ꝙ nō currit terminus banni quaſi habeatur pro mortuo ex quo nō poteſt exercere officium.

1 ☞ Partes ſuper etate diſpenſare non poſſunt.
2 Minor aduerſus officij acceptationem reſtituiꝰ poteſt.

Cum. l. iul. ¶ No. qḋ ſi cogit̃ laudare ille q nō debet cogi, nō tenet laudū. facit. ꝭ. de iudi. l. ij. poſt prin. lr̃a tñ iſta videtur dicere qḋ hoc ſit, qꝛ nō ſit capax officij rōne etatis. ſed gloſ.
1 nō ſtat in hoc niſi in minore. xviij. annis. ¶ † Not. ꝙ ptes non
2 pñt diſpēſare ſup etate. ſecꝰ i pn̄cipe vt. l. qdā. de re iu. ¶ † Itez no. ꝙ minor poteſt reſtitui aduerſus acceptationez officij. vñ ſi acceptaſſet fideicōmiſſariā vel ſyndicaturā ⁊ ledit̃ pōt reſtitui. Extra not. ar. ad. q. dicit ſtatutū qḋ charta facta a minore. xx. annis valeat ⁊ teneat: ſꝫ nō facta a minore. Mō q̄rit̃, an maior xx. ⁊ minor. xxv. poſſit reſtitui. videt̃ qḋ ſic. arg. huiꝰ. l. tñ ꝯtrū eſt verū, qꝛ ꝫ ſtatutū limitet etatē. tñ nō ſtat in hoc ſolo imo eā limitat ⁊ affirmat ꝯctū, ergo nō dat̃ reſtitutio vt. C. de epi. ⁊ cle. auf. ſi captiui. ⁊ ſm iſtā ptē diſputādo determinauit Ja. de bel. hic non ob. l. nr̃a: qꝛ hic. l. limitat etatem, nō tñ vltra ꝓcedit confirmando. facit qḋ no. in. l. j. de his qui ve. eta. impetra.

Additio Baldi.

Cum. l. iul. §. maiori tamē. Not. dicit ſtatutū qḋ cū minore. xx. annis non poſſit ꝯhi. ſꝫ cū maiore ſic: modo ꝯctū eſt cū maiore xxv. ⁊ leſus eſt, q̄rit̃ an poſſit reſtitui: Et dic ꝙ ſic. p hac. l. Ja. de bel. tꝫ cōtra qḋ eſt notandū. Ex hac cauſa. no. qḋ ſi minor acceptauit offiñ ꝙ ei nocet dꝫ reſtitui in integ. ¶ In gl. l. ſi duo. que incipit, quod fieret. ibi, Solu. ibi. intereſſe. Dic cuz apponit̃ pena, aut ꝯtrahit̃ ob reſpectū determinate q̄titatis, ⁊ tūc ſemel, vel ad id cōmiſſa amplius nō cōmittat̃, niſi aliud agatur vt. l. cū q̄rebat̃. ꝭ. iudicatū ſolui, ⁊ hoc ⁊. ꝭ. de verb. obl. l. ſi ita qs. aut indeterminate. ⁊ ſi factum eſt iterabile pluries pōt committi. al's nō, vt in. l. cōtra. in vl. glo. Ja. but. dic de hoc qḋ dicit vt no. in Spe. co. ti. §. ſeq̄t̃. verſi. ſed pone actū. ¶ No. tñ qḋ illō qḋ dr̃ de pena pluries committēda qḋ hoc eſt actū intelligitur reſpectu diuerſorum capitulorū, ⁊ ideo lr̃a hic dicit in ſingulas cauſas ⁊ capitula, non autem reſpectu eiuſdē. Nā ſi ſum ꝯdemnatus ad ſoluēdū ⁊ interpellatus nō ſoluo deinde ſepius interpellor: nō tñ plures ſunt more, ſed vna continuata p interpellādi inſtantiā. ꝭ. de vſuris. mora. ⁊ vnū eſt furtum: licet in furtis. ⁊ ad hoc. ꝭ. iudi. ſol cū querebat̃. ſed nūquid qñ non eſt ac. vt tot. ⁊c. diſt. inter clauſulam iudicati. ⁊ alias vt. l. cuz querebatur, dic quod non, qꝛ hic ſolut̃. eſſet cōpromiſſum. ⁊ ſic ex eo ſententiari nō poteſt, an iudex durat ibi, vt iudex, ⁊ ſic valet ſentētia ⁊ cuz valeat neceſſe eſt qḋ committatur ex clauſula iudicati. veruꝫ qꝛ non poteſt ſepius committi, ideo fingitur ibi ex cauſis precedētibus non commiſſa.

Arbiter intra. Arbiter nō pōt iubere aliqd dari vel fieri ei q nō cōpromiſit etiā ſi iuberet dari fiſco vel eccl'ie. ⁊ etiā ſi iſta ſn̄ia eēt ſibi data p formā cōpromiſſi. h. d. qḋ eſt no. ¶ No. qḋ lꝫ in compromiſſo ſit data ptās arbitrio condemnandi in aliquem penā tam fiſco, quā parti debet̃ ſolū illa pars que venit applicāda parti, nec eſt locus iuri accreſcē. i penis ⁊ ſic facit ad queſtionem: dicit ſtatutum ſi qs fecerit tale qḋ puniat̃ in centū. quorum centum dimidia ſit aduerſarij: dimidia eccleſie romane. Modo eccleſia remittit penam: an applicetur aduerſario. certe non, vt hic. l. j. ꝭ. de iure fiſci. ⁊ C. ſi ſeruus expor. ve. l. ij ⁊ facit ad not. in l. illud. C. de ſacroſanctis eccleſijs. Bal.

Additio Baldi.

Arbiter. Fiſco not. hic qḋ alteri paciſci nemo pōt etiā fiſco, vel eccl'ie, ſcḋm glo. adde qḋ no. C. de ſa. ſan. ecc. l. pe. ſed ibi intereſſe hic pena. ideo nō facit fiſco. vide. C. de ſer. expor. l. ij. ⁊ no. bene. vide Inn. de offi. deleg. conſuluit. Bal.

1 ☞ Sententia arbitri exceptionem non parit.
2 Proſecutio ſpecialis ei non patrocinatur qui debuit generaliter proſequi.

a **De rebus.** a Si cōpromiſſum eſt gñale petitio ſpecialis, denuo agens ad nō petita, nō incidit in penam niſi omiſerit ſtudioſe. h. d. ſcḋm primā lectu. vel ſic. Ubi eſt generale compromiſſum ⁊ gñalis petitio ⁊ generalis ſn̄ia abſolutoria, ſed ꝓſecutio fuit ſpecialis, ſi denuo agat̃ ad nō ꝓſecuta nō cōmittit̃ pena, niſi dolo omiſiſſet proſequi. h. d. Et intellige qḋ denuo agebat̃ corā iudice finito iā cōpromiſſo. ¶ In tex. ibi, in petitione proprie ſm primā lectu. vel in proſecu. peti. poſt li. conteſt. improprie ſm ſcḋam lec. in tex. ibi ꝓnunciauit ꝓprie ſm primā le. vel ſpecifice, ſed indefinite ſic ſm ſcḋam lec. ¶ In tex. ibi qḋ ſi. iſte ver. alibi nō reperitur, vt no. C. de iud. l. lꝫ. ſm Pe. qui dicit per iſtum tex. ꝙ iura que dicūt hāc ſn̄iam gñalē in effectu limitari p ꝓſecutionē ſpecialē intelligit̃ qñ proſecutio ſpecialis fuit facta bona fide: ſecus ſi ex certa ſciētia ſit omiſſa proſecutio: qa tunc eſt in dolo ⁊ in mora. ⁊ ideo tunc ſibi non patrocinat̃ equi-
1 tas exceptionis. ¶ In tex. ibi poteſt: qꝛ † ſn̄ia arbitri non parit exceptionē: ſecus ſi pareret. vt. l. ij. ṡ. eod. ¶ Not. ex eo qḋ quis generaliter compromiſit: tenetur coram arbitro deducere ⁊ ꝓſequi omne ius ſuum quod ſcit ſe habere vel incidit in penam ſi poſtea coram iudice proſequatur, ⁊ ratio qꝛ vr̃ impediſſe ne arbiter pronūciet de toto, qñ fuit petitio ſpecialis. Si vero generalis eſt ratione generalis ⁊ doli ſui. Item not. ꝙ ignorans excuſatur a pena cōpromiſſi. Et eſt argu. quod iuſta cauſa litigādi ⁊ petēdi reductionē laudi excuſat a pena cōuentionali ⁊
2 legali. ¶ † Item nota quod proſecutio ſpecialis nō patrocinat̃ ei qui debuit generaliter proſequi. ¶ Itē not. ꝙ valet laudum latum ſup quibuſdam: licet cōpromiſſum fuerit gñale qḋ intelligit gl. verum quando compromiſſum erat ſimpl'r: ſed non ſecūdū quid: puta quia erat actū ꝙ poſſet laudare pluries: ſꝫ tu dic etiā ſi ſit ſimpliciter vnum nec ob. ṡ. eod. l. quid tamen. quia ibi intelligitur quod non poteſt pronuntiari pro parte ſuper proſecu. ſi autem quedā ſunt proſecuta ⁊ quedaꝫ non, valet laudū ſuper proſecutis tantū. ⁊ ita loquitur hec ratio, quia de alijs nō poteſt iudicari cum non ſit de his cognitum. Not. tamē moduz loquendi gl. quam neſcis alibi. Bal.

a ¶ De rebus. vide pe. de ſu. ⁊ Bart. hic ꝙ iſte tex. locum hꝫ etiam ſi ſit clauſula ⁊ de oībus que ſunt ⁊ eſſe pñt: qꝛ intelligun tur ex cā ꝺ pñti ⁊ rebus ſic ſtātibus niſi eēnt futura q̄ depēderent a p̄ſenti cā. l. cum quo. in pn̄. ad. l. fal. ſi vero addit̃ ⁊ eē pñt ex cā de pñti vel de futuro tradit̃ ad futuras p no. in. l. qḋ ſeruus. de condi. ob cām.

Additio Baldi.

De rebus. Uide Cy. de iu. licet i. ij. qḋ. ⁊. in additiōe noua. Ibi hanc legem declarat vel cōpromiſſum eſt de oībus queſtiōibus non ſpecialiter numeratis, vnde eſt cōpromiſſum ſi eamē petitio fuit generalis in omiſſis errore nō nocet ſententia nec petendo iterū pena committitur. In omiſſis dolo bñ nocet ⁊ iterum petens in penā incidit. h. d. Et dic qḋ hic fuit compromiſſum generale, petitio generalis, proſecutio ſpālis, ⁊ ſentētia partim condemnatoria in alijs abſolutoria lata in diffinitione vel fuit ſimpliciter abſolutoria indefinite indiſtincte lata. ideo dico qḋ compromiſſum fuit generale: qꝛ ſi ſpeciale fruſtra diſtingueret̃ hic dolus, vel nō dolus, nam non poſſet eſſe dolus cum ſuper alio non poſſet adiri q̄ ſuper re compromiſſa. vt. ṡ. e. l. nō diſtinguemꝰ. §. de offi. ⁊. §. q̄ſitū. ⁊. l. qd tñ. §. vltra. Itē iō petitio id eſt libellus ⁊ lit. conteſtatio. vt. l. amplius. rem ratam haberi. Generalis, qꝛ ſi ſpecialis de alia ſpecie nō potuiſſet iudicari. C. de fideic. lib. l. vl. ꝭ. cōi diui. vt fundus, ⁊ aut iudicaſſet ⁊ ſententia nulla: qꝛ lata lit. non conteſt ⁊ ſi ꝯtraheretur non deberetur pena vt, l. j. ꝭ. eo. aut nō iudicaſſet. ⁊ tunc de alia re ageret̃ quam eſſet pronuntiatum. ⁊ ſic eſt idem vt. l. cū queritur. de exceptio. rei iudi. ⁊ p hoc etiam oportet dicere quod ſentētia fuit ſimpliciter lata. Itē ideo proſecutio ſpecialis: qꝛ ſi gñalis relata ſentētia ad ꝓceſſum iudicis obſtaret, efficaciter ſup toto genere ⁊ ſi tibi arbitratur: pena committeret̃. Intelligit̃ ergo qḋ proſecutio fuit ſpecialis niſi diſtiguat̃, aut iſta ꝓſecutio fuit facta bona fide aut maligne. ¶ Prio caſu pena nō cōmittit̃ ſi reliquū petatur. ¶ Scḋo opp. ꝯtra iſtam lec. de teſti. l. qꝛ. litera dicit qḋ arbiter nihil ꝓnunciauit de his que nō expirato cōpromiſſo petunt̃ coram iudice. Tu dic eum indefinite pronuntiaſſe ⁊ indefinita equipollet vniuerſali, ergo de toto fuit iudicatū. ſcḋo dico ꝙ litera eſt intelligēda quod arbiter nō ꝓnūtiauit, ſcꝫ nominatim ⁊ expſſe, ſed tacite ⁊ ſub quadā generalitate, ſic ſecundū gl.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

q Jaco.bu q̃ op.qõ sim liter nil de his pnũcianit: vt ifa dicit: ergo indistincte pena non committitur: qr non cõuenitur. Nam snia nõ arctat nisi in propria forma. vt.l.si pupillorum.§.si prẽtor.de reb' eorũ.q.l.cũ quenq̃.de exce.rei iu. Ad hoc respondeo vt.§.quia ſmo dico q̃ aliquid pnũciauit tacite. secus simili modo. q sic nõ ob.scõm gl. q Jac. Quos impugno sic li.cõtest. gña liter facta arctat' est actor' q re' ad gñalem psecutionem q maxime per aut. qui semel. Item lex assignat terminũ ad probandũ petita. aut petita sunt vsq̃ ad sua tpa vel saltem iudex assignat ergo q non probauit imputet sibi, q sic gñaliter, excludit. Ecõtra arguo q̃ indistincte nõ excludant: nã snia lata nullis pbatiõibus factis est nulla ipso iure. sed quoad nõ pscuta si lata intelligis pſupponas esse latã nullis pbatiõibus factis: ergo nulla. q sic nõ arctat. Cõfirmatur etiã precedẽs obiectio: qr dato qõ aliqua species non veniret in pſecutiõe actoris venit in prosecutione rei qui oẽm sue defensionis cãm pſequi intelligitur. vt.ff. de appel. scio. q nõ minus operaẽ prosecutio rei q̃ actoris. vt.j. de proba.l. circa eum. rñdeo q premitto per generalem prosecutionem: qr prosecutio notat actum continuatum. vt.C. de his gbus vt iudi. aliam ego colligo sine comprehendo non in sola cõtestatione sed etiã in reliquo processu pbatorio. q rñdeo ad primã q tertiam obiectionem: quia dico quod concludunt de rigore: secus de equitate. Verũ quia est equum subest omittendi prosecutionem debitam subuenire. Ideo distinguo inter omittentem errore vel certa scientia: quod hac.l. q nulla alia continetur ſm Petr. vt refert Ly. C. de iudic. licet. Ad mediam obiectionem rñdeo qr hic non omnino nullis probatiõibus factis lata fuit snia. ¶ Tertio oppo. ponit gl. hic compromissum fuit generale. tunc sic arguo: si gñale ergo vnum. ergo vna snia terminanda. per hoc concludo sicq̃ tota questio debet terminari vna snia non v3 snia lata p partẽ. vt.§.e. quid tñ. q.l. apud celsum.§. item queritur. ergo hec snia que intelligitur lata de parte tantũ. i. in solidum prosecuta ipso iure nulla, q sic hec lex male distinguit cum contra talem sentẽtiã libere possit veniri. Sol. dicit gl. fateor compromissum generale esse vnũ ſ3 non simpliciter vnũ quia erat actum vt vna sententia terminaretur. Sed contra hoc: qr ſmo videnẽ plura vt.l. scire debemus. de. ver. ob. Sol. aut species sunt enumerate in cõpromisso, aut non secundum glo. q sic aliquid potest dici vnũ: q non vnũſimpliciter q scõm quid. Compromissum generale est vnum in forma sed scindit quandoq̃ in plures sentẽtias qõ not. ¶ Extra glo. oppo. sic. Indefinita equipollet vniuersali. vt.q. si pluribus. sed si sentẽtia esset vniuersaliter lata nullo modo posset de cetero agi: quia cuꝫ oratio ex vniuerso sumitur ꝛc. vt.l. si is q esse.§. vtrũ est sententia arbitri etiam nunq̃ seruanda est vt in.§. stari. Sed dic q̃ aut indefinita dispositio habet tacitaꝫ relationẽ ad aliud. vt sententia ad processum q loquitur hic, aut non habet relationem ad aliud q tũc aut est eadẽ ratio q cõditio partis cularũ ꝛc. vt Dy. de reg. iu. in rub. q hoc in iudicijs gñalibus. Sed ratio predicta cõcludit in vniuersalib': nã snia ibi est vniuersalis, q de natura vniuersalis est qõ q venit contra in parte venitur in toto. vt in.§. verum. q.l. si necessarias.§. si annua. vel dic idem per.l.C. de iudic. licet. quia hoc sit lege permittente.

1 ¶ Arbiter potest terminos immittere q ei stari debet.
2 Arbitri facto stari debet sicut dicto.
3 Arbitrium non solum de lite committi debet sed etiam de executione litis.

Nater statillianum. In his q̃ habẽt cãꝫ successiuam nõ sufficit ab initio esse factũ nisi pseuerãtia subsequa' ſ. h. o. ſm lect. Rog. vel sic. sufficit qõ arbiter in diuisorio dicat termino vel diuidor: iꝫ nõ adiciat verbũ q dẽno: qr tacitevꝫ mãdare q̃ seruet id q̃ faciat. h. o. ¶ † Nota q̃ arbiter pt̃ immittere terminos, q ꝺ3 ei stari. Et hoc etiã not. q debet stari facto arbitri sicut dicto ſm tertiã lec. ¶ † In tex. ibi terminet' ita' q̃ erat elect' etiã super executione facti. q facit C. fini. reg. l. si quis sup. ¶ Not. q non sufficit semel parnisse in eo qõ regrit patientiã successiuã. q facit. j. io. l. si in lege.§. colonus. Item nec tab. iudicis. vt.j. de ureiu. sed q si possessori. Itez nec vbi qs tenet possessionẽ tradere q defendere inductum. vt.j. de acgrẽ. pos. l. permiseri.§. spes. q facit qõ not. C. de vsufruc. l. corruptionem. q qõ no. Ly. C. de insti. q substi. l. si heredẽ. q Dyn. j. de adult. si adulteriũ.§. j. q.s.ꝺ. de his q sunt sui vel alie. iu. l. iij.§. si. secus si est in obligatiõe factũ vel oatum momentaneũ. vt.j. de so. l. in numerationibus. in fi. q facit. j. de contrahen. emp. l. si eũ. de re iudi. l. nefennius. C. fundum. q. l. i. C. de pac. in si. magne
3 gl. ¶ † Item no. quod arbitrium potest committi non solum de lite, sed etiam de executione litis. h. o. Baldus.

Additio Baldi.

Nater statillianum. Vide. j. de contrahẽ. emp. l. si cũ fund', §. j. q no. vide Ja. de are. j. de cõdi. q de. l. titio. q per eum. de acqui. post premiscere. §. species. ibi oino videas q Jac. q Bar. q facit. C. de vsuf. corruptionem in glo. magna. vide Ly. C. de insti. q subst. l. si quis heredẽ. q. j. de adul. l. si adulter. §. j. q qõ ibi per Dy. ¶ In textu. ibi orta est. vide. ꝺ. de his qui sunt sui tur. l. iij, §. si. Ponit. S3 nunqd arbiter põt eligere arbitrũ dich. vñ arbiter hoc põt. vt. C. si. re. l. si quis super. in versi. inter statillianũ. ¶ In tex. in pn. l. in his que habẽt cãm successionẽ sufficit ab initio factũ nisi perseuerãtia subsequa' h. o. fac. j. de vsuf. l. iij. §. dare. C. de vsufruc. corrup. q qõ not. in. l. Cũ pactis. q de transac. apud acta. Bart. hanc. l. declarauit. j. de iu. retur. sed q si prior. Sed qũo arbiter ponit terminos cũ sententiam exequi non põt. respõdeo q̃ hoc fuit sibi 'pcessum a compromittentib'? Nam super hoc concluditur ipsi arbitro. aliter quo immittat terminos ergo venit in cõpromisso. ſ. in quantone in qua concludit' parti dicendum est q̃ ista nõ pertinet ad arbitriũ vt. l. a diuo. õ re iudi. q. l. iubet' cauere. cõmuncato eo qđ. q no. ſ. eo. non di. §. de liberali. Cautius est tñ quod arbiter de-pri' immittat terminos: ita quod hoc postea sit deforma ipsius arbi. Et dicat sic adiudico. aut terminari. q vide supra. e, nõ distinguemus. §. questiũ. q qõ no. i spẽcu. eodem titu. ꝺ. sequitur. ver. sed an mittet in pos. q versic. sed pone arbiter condemnat vbi hec lex refricat q declaratur. ¶ Jrẽ no. q̃ quis dicitur impedimentũ pati in vsu rei, si reus contra quẽ agẽs litigat eo ipso licet aliter non probatur in spe. de actionibus seu peti. §. super actio. ver. sed nunquid ꝛc.

Enim cõpromissis. Compromissum nõ egreditur pactum. h. o. Adde quod notat Jaco. de are. de leg. ij. si fic. §. fin. Bal.

De his rebus. Cõpromissum nõ porrigitur ad futura. hoc rõ qr nec de his põt esse iudicium nisi in cõpromisso sit dictum secundum Guil. de sura. q not. in Spe. de arbi. §. sequitur. versi. quid ergo. q adde quod not. ꝺ. de pactis. l. omnium.

Additio Baldi.

De his. ¶ Sed nunqd de futuris potest esse compromitti. dic vt no. in Spe. eodem titu. §. sequit. versi. quid si compromissum est controuer.

Si cõpromissum. Presentia fit pupilli vt actus egressus nõ reputatur. p pupilla nisi ratificat et legitimus curatus. h. o. cũ. l. se. q pan. se. ¶ No q vbi fit mẽtio de presentia simpliciter intelligit de legittima presentia.

1 ¶ Arbiter potest eligere nuncium qui citet in causa.
2 Arbiter an possit citare testes.

Sed interpellatur. ſ. arbi. † No. q arbiter potest eligere nuncium q citet in causa. q vide in Spe. de cita. §. j. vers. sed nunquid arbiter. ¶ † Quero an arbiter possit citare testes Spe. dicit quod non. quia quoad eos arbiter nõ est arbiter, vt in Spe. de arbi. §. differt. versicu. item arbiter nõ citabitur ergo p iudicẽt cõpareãt coram arbitro etiã sine citatione deposuerunt. valet ergo te simonitũ, vt no. ſ. de his qui. vt in dig. l. post legatum. §. is vero.

Additio baldi.

Sed interpellatur. Litigatores vide in Spe. de cita. §. j. ver. sed nũqd arbit. In tex. q̃ p nũciũ. no. q̃ arbiter potest eligere nũciũ qui faciat citationes in causa. q intelligo de nũcio volẽte. Hã cogi nõ põt arbitriũ. q̃ arbiter non habet ius, nisi in cõpromittẽtes. In tex. Si ab altera. vide Inn. de preben. p illorũ. in magna gl. No. hic quod in cõpromiſ. sine qualis ad equalitatem reducit per detrac. non p augmentũ, vnde non reducitur sic ad equalitatem quod comprehendatur, vlterius quam heres: sed quod neuter. ¶ In tex. ibi Litigatores. Sed nunqd arbiter põt citare testes. Dic q̃ non citatione que arctet eos: qr super eos nullam habet potestatem. vt no. in spe. eo. ti. §. differt. versi. ité arbiter nõ põt. Quid ergo fiet si testes nolunt comparere: respondeo innocabunt partes ordinarij qui coget testes Item credo quod ipe arbiter possit innocare sup hoc brachiũ ordinarij. qr sua interest sine fungi officio vt ar. ꝺ. eo. certa lege. in fi. q extra de officio ordinarij. c. i. in spe. de iudi. dele. §. sequitur. Nã. sed nũqd potest secolare. S3 quid si testis ad solam requisitionẽ arbitri comparuit. An possit impugnari dictum testis non citati legittimẽ. rñdeo no. vt not. de his q. vt indig. post legatũ. §. is vero. Nã bonus vir non debet coactionem iudicis expectare. vt. ꝺ. eodem. arbiter iudicij sat nomine. §. j. vbi no. licet cautius sit si expectet ne ingerere videatur vt. j. de sol. si stipulatus. §. si lancem.

Si ab altera. Cõpromissuz nõ trãsit ad heredẽ. si vna pars fecit mentionẽ heredis, altera non q̃ non dz claudicare. h.d. ¶ Quero si cõpromisit prior natus cum abbate de questione quã habet cum ecclesia et mortuus est est abbas nunquid est solutum compromissum. ꝛ vide tur ꝓ sic. vt. j. de acqui. here. l. per epistolam. ꝛ ita ibi no. per Jaco. de are. sed. ℈. eo. l. si vnus. ℈. sed si plures. dicit aut fuit compromissum per nomen appellatiuum ꝛ non finitur aut per prorium ꝛ finitur[a]. Sed. H. dicit quod qualitercunq̃ sit cõpromissum expirat morte: quia tacite agitur hoc vt per nomẽ appellatiuũ intelligaꝫ cõpromissum cũ sit monasterij nõ abbatis. Jtẽ dz vt hic ꝛ. Jdẽ Põponius. ℈. Ly. in addi. ergo qõ quam⁹ cõpromittẽtiũ morte soluit compromissum. de hoc not. H. ℈. l. nõ distinguem⁹. ℈. si dñi. ꝛ vide Jnn. de prebẽ. c. ꝓ illorum.

Arbiter ex cõpromisso. Arbiter nõ potest ꝓrogare terminũ sue potestatis seu quasi iurisdictionis nisi hoc habeat ꝓ formã cõpromissi. h.d. Et facit. ℈. eo. l. nõ distinguemus. ℈. q̃stitũ. ¶ Extra querit vtrũ possit fieri prorogatio per vnã ptẽ absente altera parte. q. vnus in vno loco alter in alio diuersis horis corã arbitro ꝛ absente ꝑte prorogauit, cogita. Ly. in addi. soluit qõ tenet prorogatio. arg. j. de ind. l. iij. ℈. cõueniri. q̃ non desideratur hic presentia cũ nõ sit cõtractus, sed quedã cõmissio nisi forte ratiõe pene q̃ non debeꝫ effectualiter nisi ꝑ stipulationẽ. facit. j. de ac. ꝛ ob. l. consensu. apparet ex predictis qõ compromissum potest fieri per partes seorsum. Jtem prorogatio. Sed ad hoc vt pena committatur ꝓmittatur alteri recipienti ꝓ parte. j. de act. ꝛ obli. l. quecunq̃.

Si de re sua. ¶ No. ꝙ qs nõ potest arbiter rẽ in cã ppria[b]. ¶ Jtem no. ꝙ qs nõ põt ꝓponere sibi legẽ. facit. j. de fideiuss. l. paulus. ℈. paulus. ¶ Jn gl. ideoq̃. ibi, si libertus. q̃ in dubio intelligiꝫ cõpromissum tanq̃ in arbitratorẽ: vt res valeat ꝛ nõ pereat vt extra de iureiur. c. quintauallis. Sed qdã dicit aut dicit arbitrium nostrũ vel in volũtate ordinata ꝛ valet. aut dicit in merã plenã ꝛ liberã volũtatẽ ꝛ nõ valet scõm Jaco. de are. Sed Bal. dicit ꝙ semper videt cõpromitti in volũtatẽ ordinatã. ꝛ sic põt reduci ad arbitrium boni viri. ar. j. mã. l. creditor. ℈. lucius. ꝛ soluit glo. ista ꝛ dixit. C. de do. ꝓmis. l. ij. Cyn. in addi. ꝛ per eundem in. l. ista. C. ne quis in sua causa. ꝛ vide Jnno. extra de censi. c. venerabili. ꝛ de prebẽ. c. ꝓ illorũ. tu potes dicere qõ duo sunt cõpromissa. vnũ in arbitrium, aliud in meram volũtatẽ. vt. ℈. eod. l. celsus. ℈. idem ait. ꝛ ex primo capite vt leat compromissum, licet secundũ caput vitiet, q̃ cum apponatur ad audiendum non habet vitiari, sed vitiare. vt. l. cum pcario. facit ad predicta: q̃ libera volũtas est cõtra naturã arbitrij boni viri sicut apparet ex vi sermonis. facit. l. fideicom. ℈. quam quam. j. de leg. iij. Bald.

Additio Baldi.

Si dere. Vide Jnn. de prebẽ. ꝓ illorũ. Jn. j. glo. vide oĩno Jnno. extra de censibus, venerabilis. ꝛ vide oĩno Ly. C. de do. promissio. l. si cum eo. ꝛ. l. ij. nec qs in sua causa. Lyn. Sed nũ quid de cõsanguinei, sui: dic ꝙ si citer cõsentientes nõ, si altera pars recuset. vt no. in spe. de recusa. ℈. si. ver. ſz nũqd cõsanguinei. nisi pars esset consanguineitas. j. de ritu nu. nõ solũ. ℈. de vno. ꝛ facit. ℈. eo. l. pedius. in prin. Sed an valeat si subdẽcio me tue volũtatis videt qõ nõ, q̃ merũ animi motũ importare videt, dic cõtra quod imo hoc importat arbitriũ boni viri ſm Bul. Papa ratione idololatrie de ponit seipsum. xxj. dist. nunc autẽ. ꝓ Arc. ¶ In tex. ibi q̃sdã. q̃ verbum impatiui modi regrit scõam persoñã. ¶ In gl. que incipit. vt. ℈. e. in fi. adde qd de aliꝭ actibus quam in compromiss. dic vt no. Jnn. in. c. vlti. de offi. deleg. Jtẽ adde ꝙ omnino videas alias non intelliges Jac. de are. ff. de leg. i. ſi sic. ℈. fi.

Si quis iussus. Lex ista breuis est ꝛ nõ summatur. vide glossaz per te. Bal.

¶ Naute, caupones, stabularij vt recepta restituant. Rub.

In rubric.

Vide de hac materia. plene theorice ꝛ practice in Specu. de furtis. ℈. alia. vsq̃ in finẽ tituli. vide Jnn. extra ꝙ me. cã. sup eo. ¶ Jn gl. q̃incipit merito hoc ibi vel fortis. ¶ Jtẽ hic tenet de dãno dato, vel furto facto a quocũq̃: q̃ tenet ad custodiã sic exhibẽdã q̃res salue fint a q̃libet. ꝛ hec q̃ sic recipere vt rẽ saluam fore: ꝛ quia ideo quis hospitatur apud hospitem vt res eius salue fiant. ꝛ sic tenetur hospitator de casu ex natura ꝛ genere negotiationis seu ministerij quod exercet ꝛ purgatur hic casus ꝑ actionẽ in factum ex hoc edicto cum limitatione. l. iij. ℈. ex hoc edicto. j. eo. nam si est casus qui accidit inuito non venit, si ignoranti, vt furtũ, venit: vt quia possibile fuit precaueri. per ac. eñ locati ꝛ conducti non purgatur casus: q̃ non venit casus in ead. vt. l. si vt certo. ℈. j cõmodati. Est ꝛ aliud remediũ ex illo edicto furti aduersus nautas que in factum est penalis ꝛ non hz locum damno dato vel furto facto a quocunq̃: sed tantum ab his quorũ opera vtitur caupo, stabularius, vel nauta ab his q̃ sunt de alia familia seu habitatione quorum factum equum est eum prestare: q̃ ipsos elegisse videtur. vt. l. j. furti aduersus nau. j. eod. l. fina. Jtem q̃ protestatio nõ excusat a delicto, vel quasi delicto, vt ibi p Alzo. Jtem in ista infam. penali oportet argui factum circa personã: q̃ oritur ex delicto vel quasi. vt. j. eo. sed. ℈. possumus. sed in persona rei persecutoria: quia non refertur in ea a quo fiat: non est necesse quod factum certe persone alleget. sed incerte. vt argu. ℈. qõ me. cã. si cum ex. ℈. j. ꝛ ita no. j. eo. l. iij. ℈. ait pretor.

Ait pretor. ¶ In tex. ibi coẽdi. i. cõuenendi ꝛ allegat istud principiũ qõ hospitator nõ tenet quẽ recipe nisi velit. ¶ In contrarium facit. l. j. circa fi. ꝛ quod ibi per docto. j. a fur. aduerſ. nau. Sol. allegatur quod non debet dari: sed subtrahi materia delinquendi. h.d.

Qui sunt igitur. No. ꝙ restringit hic significatio naute ad patronum nauis: quia ad eius fidẽ videt confugi, ꝛ ipse ex recepto tenet, sive recipit ꝑ se vel ꝑ magistrũ nauis cuius officiũ est gẽiale, vel per cõmissarios custodie, quorum officij est ꝑticulare, circa custodiã vel quecunq̃ recipiat habens ab eo mandatum tacitũ vel expressum: sed ex facto simplicis naute sine mãdato nõ obligat exercitor ex receptore: q̃ nõ recipit vere nec iterpatiue. ꝛ hoc vult ista lra nãq̃ receptio cõsensum desiderat iste nõ consensit ꝑ se nec per aliũ. ¶ Jtẽ no. ꝙ nemo obligat ex ꝙtractu vel quasi, nisi ꝑ se vel aliũ habentẽ mãdatũ a se. ar. cõtra. ℈. de neg. gest. l. ex officio.

De exercitori. ¶ Statutũ in naui venditat fi di locũ in nauicula. h.d. Facit ad qõnẽ dicit statutũ qõ q̃ comburit domũ puniaꝫ in tantũ qõ dz puniri etiã si cõburit domũcula. facit. j. de eut. l. fatisfa. Bal.

Caupones. ¶ No. qõ nemo ꝑt obligare dominũ cũ eius officiũ ad hoc non ꝓrigaꝫ ꝛ ideo caupo licet obligatur ex recepto per se, vel per factorem hospitũ: non tamen per ilium qui lauaret paropsides: q̃ officium eius ad hoc non ꝓrigitur.

Ait pretor. Dictum est de personis, nunc dicit de rebus.

Item pomponius. Benitiuus nõ solũ significat dñũ[c] sz ẽt possessionẽ ꝛ delẽtionẽ vbi agit ex fide suspecta. h.d. ℈. no. No. ꝙ dixi in summario. ¶ Jtẽ not. naturã istius actionis q̃ ꝑeꝛ dominio. Extra inducitur iste tex. in arg. ad gõnem de statuto dicente, si quis fecerit insultum ad domũ alicuius, q̃ iste geniti nus nõ significat dñium tantuz, sed etiã habitationem. vt. j. de iniur. l. lex cornelia. ℈. j. ꝛ facit in spe. de proba. ℈. videndum. ver. sed pone statutum. secus videtur si statutum dicat si quis percusserit in domo percussi ꝛc. quod requiratur dominium. vt. j. de reli. l. ij. ℈. in locum. Tu aduerte q̃ qñq̃ agitur ratione conuentionis. tunc loquitur iste. ℈. quandoq̃ agit ratione persone tũc loqtur. d. l. lex cor. ℈. j. quãdoq̃ agit rei seu iuris ratione tũc loqnitur. d. ℈. in locũ. ꝛ facit quod not. ℈. de ori. iur. l. ij. ℈. j. ¶ In gl. no. arg. l. ij. ℈. j. Bal.

Recipit autem. No. qõ naute canp. sta. ipso facto videñ recipere. ꝛ promittere saluũ fore. ſ. patiendo res intromitti, q̃us non sint eis spãliter assignate. vñ si tu patiẽte hospitatore mittis roncinum in stabulo postea alibi vadis, ꝛ cum reuerteris nõ inuenis roncinum hospitalarius teneꝫ tibi, etiam si nihil sibi dixeris, ꝛ etiã si ibi nolebas hospitari de sero. ar. j. e. l. gratis. in pri. Sed quid de eo q̃ posuit fardellũ in camera ꝛ dũ rediret nõ inuenit ipsuz ꝛ dicit ibi fuisse magnã quantitatẽ pecunie intus inuolutã cõtra negat hoc modo querit vtrũ huic credaꝫ vel nõ. hanc questionẽ formaꝫ Roge. super titu. facit. j. depositi. l. j. ℈. si cista. dic de hoc vt no. Jnn. in. c. super eod. extra qõ me. causa. ¶ Querit glo. qd si ignorãte hospitatore res intromittaꝫ, ꝛ dicit eum nõ teneri de recepto, ꝛ dicit verũ: q̃ in recipiendo nõ consensit: q̃ ignorauit. ꝛ facit ista glo. ꝙ excusetur receptator ꝓpter ignorãtiam facti, ꝛ ad hoc tendunt leges in ea allegate.

Additio Baldi.

Ait pretor. Jn tex. ℈. Jtez ponit ibi, an alie nas opp. q̃ Nbas qõ cuiuq̃ que sunt i edicto significãt dñũ. vt. l. ij. ℈. in locũ. de religio.

[a] Et finitur. vide plene per feli. i. c. qñ ab. de offi. delega. in prin.

[b] ¶ Jn cã ꝓ ppria. adde dom. mar. so. in cõsi. xxiij. inci. ex his. N. vij. phas. circa fi. in j. pte. ꝙ lz qs i facto ꝓpio arbiter esse nõ possit: arbitrator tñ esse potest.

[c] ¶ Vide õ hac. Adõ hic Albe. ꝛ q̃ ibi dixi.

[d] ¶ Nisi ve lit. qõ vez a ꝓncipio nõ postq̃ incipit tenere hospitiũ vt per eũdẽ bal. i auf. oes. C. cõia. de suc. ꝛ bar. in. l. licitatio. i prin. de pup. ꝛ l. mariti. ℈. j. de adul.

[e] ¶ Nũ. adde felꝫ. i c. qr. Bnil. de iudi. ꝛ frãc. aret. i l. q absenti. de acq. pos. ℈. fi. qs poss. ꝛ qõ ibi dixi in apost.

[f] ¶ Credaꝫ. vide eundem Bal. in rubr. C. de po.

Sol.dico ꝙ genitiuus nō semper dominiū significat. Sed aut agitur realiter vel pro iure rei, & tunc significat dominium: vñ si negatoria vel cōfessoria agit vel vt aliquid iuris facere liceat requritur dominium vt ibi. ff.l.ij.§.si serui.vendi.de exceptio.l.fundi. qz ergo intētionis fundatur ex iure reali. Aut agitur personali ex delicto vel quasi, & tunc aut agitur ex delicto cōmisso in pſo nā seu circa pſonā. Primo casu agit respectu totius iuris rei & requirit dñium vel quasi. Item ex dominio erit ius directū: ex quasi dominio erit ius vtile. ff.ad.l.aquiliam. Itē mella.§.legis. &.§.fina.l.j.de cōdictio.furti. Vbi dicitur ꝙ quādo dominium est de esse criminis, qz ponitur in eius diffinitione ibi non domino non datur actio vlla: secus si non est de esse cause ex qua agitur: sed in statutis ꝓ solo dominio ponetur siue sit ius vtile siue directum: sed pro quasi dominio non: qz vtilis tunc est per fictionē que nō habet locum in statutis. Aut agit respectu alicuius particularis iuris, & tunc requiritur dominium illius iuris, vt puta si agitur contra depopulatorē fructuū aget iste qui habet ius percipiēdi fructus suo nomine, secus si nōie alterius. l.si apes.§.fi.&.l.si seruus.§.locaui.de furtis. Aut agit rōne interesse, & tunc non curatur de iure rei: qz nō facit ad intētionem fundādam, sed solum an interſit cura. vt. C. de furtis manifestissimi. Aut delinquitur circa personā & tūc nō curamus de iure rei. hinc est quod, vnde vi, dat ꝓdoni, sed cōdictio furtiua nō: ꝙ vis est delictum circa pſonam: furtum circa rem. & hoc dicit glo.not.in.l.itaq; fallo. de furtis. hinc est quod, vnde vi, datur predoni: sed non condictio ex.l.cum quereb atur, qz ibi inuaditur primo vacans ibi delinquitur circa rem non circa personaz & facit. C. de ser. fug. l.cū seruū. Aut agitur ex ꝯtractu vel quasi & tūc, aut celebratur respectu domini, aut respectu custodie vel si sit in cōmodato locato deposito & in recep. saluū fore. vt hic & l.ita. vt in fun. cōmodati. cum si. nā hoc eadē ratio in domino & nō domino, & qz quoad reum debet hoc haberi pro domino vt dictis. ll. & facit in spe. de proba. §. videdū. ver. ſz pone ista tatum. nā ibi dominium non facit. l. rationabile. sed Oldra. qō est extra dominium etiam dominio circūscripto in dñm nō egitur: quod non est causa cause non est causa causati: vnde quādo non causa statuti non erit causa actionis ex statuto nascentis. vtrum autem intelligatur esse causa, vel nō ex predicta theorica colligi pōt. & facit de iniur. l. lex cornelia. §. dñq. Et est ꝛclusio hic quod vbi agitur ex contractu vel quasi, delicto vel quasi: niſi dominū sit de substātia ꝯtract⁹ vel delicti, vel quasi nō curamus de dominio, vbi in modum limitatoris fieret mētio dominij. l. suos. de lega. iij. cum si. & facit. l. iij. de negotijs gestis. & j. de condi. inde. l. indebiti. §. si nummi. & l. ij. vi bo. rapt. cum si.

Et ita de facto. §. Idem ait. Nota quod postꝙ valisia est recommendata hospitatori licet extra ostium perierit, est eius periculum. ¶ Item not. argumentum ꝙ illud quod fit iuxta rem, videtur fieri in re. vnde illud quod fit iuxta ostium videtur fieri in domo. veritas est in contrariz, quia quod fit in ostio bene videtur fieri in domo. vt. l. j. C. cloace appellatione & tribus. §. de cloacis. ſz illud quod fit iuxta ostiū non videtur fieri in domo. quia dictio in. denotat intrinsecitatem. & facit. §. de his qui dele. vel effa. l. j. §. hec verba. Item facit quod not. in. l. quidam byberus. §. de serui. vrba. pred. Bald.

Additio Baldi.

Et ita. In. §. eodē modo. ibi, extra negotium. per hunc tex. dicit Bart. de cu. C. quorū app. non re. l. nulli. quod syndici qui habent cognoscere de commiſ. per officiales non debēt intromittere se si quid ab officiali petitur non ratione officij, sed ex alia causa, puta quia promiserat ante id soluere. quod est notandum.

1 ¶ Omnis culpa in hac actione venit.

2 Adediū non datur inter leuissimam culpā & casum fortuitum.

a ¶ In furto. adō. §. Alexā. de Imo. ſi. in l. damnū. §. de dam. infec.

Ex hoc edicto. Ex primo capite pficiscitur actio in simplum & de hoc inuestigat hic cur fuerit introducta cum videbatur fuisse ciuile remedium. h.d. ¶ In text. ibi improbitatis. supple circa. ¶ In text. ibi: dolus verus vel interpretatiuus sicut est lata culpa. ¶ In tex. ibi contigerit. vt excuſetur caupo, nauta quod nulla actio debet intelligi frustra introducta. quia. l. nihil facit frustra.

1 ¶† Secundo no. quod in ista actione venit omnis culpa non tamen casus fortuitus qui non potuit preuideri: preſertiz si est, talis casus, qui accidit inuito, vt vis maior: nam licet obligatio contrahatur, ratione officij: tamen nō porrigitur ad hūc casum. facit. §. de edendo. l. si quis ex argen. §. fina. Ex predictis apparet quod de rebus subtractis sine culpa hospitatoris, non tenetur hoſpitator: niſi essent subtracte per eos quorum opera vtebatur in hoſpitio quia intelligitur culpa precedente. & quod videbatur opera malorum hominum. vt infra eodem. l. prima. §. penultimo. & j. fur. aduer. nauſr. l. j. in fine. Sed quid si isti erant homines bone fame & non soliti talia committere an excuſat hoſpitator? & videt quod sic. cū nulla culpa possit asscribi. arg. u. j. commo. l. argentum. hec questio fuit de facto in quodā hoſpitatore vallarū in alpibus bononie. Nota ꝙ est reprimenda hoim iniquitas concordat proemium decretalium. ¶† Item no. hic in glo. inter leuiſſimam culpam & casum fortuitum non est dare medium. ¶ In text. ibi eodem modo scilicet quo nante. ¶ In text. ibi recipiunt, scilicet res fracti. ac. nauta & stabularius tenenť de recepto, qñ recipiunt iuxta officium suum seu iuxta artem suam quā faciunt. Si autē hoc non concernit officium suum, puta hoſpitator non recipit aviatore sed ab amico vel vicino. nam sub contemplatione artis non tenetur ex hoc edicto, qz non recipit vt talis, qō not. Et per hūc textū dicit. §. in. l. nulli. C. quo. ap. non reci. ¶ Not. quod syndici qui habent syndicare officiales non possunt intromittere se de eo quod gesserūt extra officiū vt puta, si ante ꝛtra gerāt vel deliquerant extra officiuz. facit. l. nō distinguemus. §. atē si quis rome. §. de arb. & j. de iniu. l. nec magistratiꝰ. & j. de iudi. l. pro litterarū. & §. de offi. preſi. l. senatuſcō. Scdo facit l. ar. ꝙ camerarij seu propoſiti artium non habent cognitionē de eo quod nō pertinet ad artē. puta de quadā succeſſione. vt. C. de iuſd. omn. iu. l. per intquum. ¶ Idē facit ad questionē de statuto quod siluſſa. non possit se obligare niſi sit artifex, quod tūc vz obligatio quādo contrahit occasione artis, secus si nō concernit artē. facit. C. ad mace. l. fi. & ibi per docto. nā cū ista verba significent quādam qualitatē oportet quod ista qualitas respiciat factū principale alias nihil operať. arg. j. de noxa. l. in delic. §. si extraneus. ¶ In text. ibi hec autem actio. scilicet in simplum ex primo capite. Bald.

Mouissime. In textu ibi honoraria actio. scs contra exercitorē. Not. qō pōt simul agi nec etiam succeſſiue perſecutoria & penali etiā contra diuersoz, & est ratio. qz hic cadebat electio inter pſonas, ita quod ex vi electionis non ex natura rei & persone. ¶ In glo. vt hic bi, vt pote hec est vera ratio: qz ius agentis consuit inconuentū qui eligitur exercitor. ¶ In ea. gloſſ. ibi. non in plus. allegatur ita glo. quod condemnatus in minori quantitate quā debuit condemnari possit iterato accuſari & condemnari in illo plus qō sepe contingit quando in prima accusatione est omiſſa qualitas que postea reperitur in secunda accusatione, que habet aggranare delictum, & penam. & hanc partem tenet Barthol. j. de accuſa. l. senatus censuit. Alij dicunt contrariz dicentes quod ista gl. non debet intelligi in accusatione ad vindictā: qz ibi non consideratur effectus vt. j. de iniur. quod senatus Item nec qualitas potest addi niſi in pēdēte iudicio cū veniat incidenter & non per se. vt. j. de noxa. l. in delictis. §. si detracta. ¶ Itē qz delicto eiusdem hominis non est sepius disputandz sine sit condemnatus siue sit abſolutus. vt. j. eo. l. licet. §. fi. vñ cū omnia iudicia criminalia sint ad vindictā sequit qō denuo procedi non pōt nec eadem. l. nec alia a primo intētata. facit qō no. de ca. li. §. j. Preterea si posset denuo agi ergo posset ita abſolui sicut & condemnari & sic teneret sententia contraria prime & pindicaretur fisco in prima condemnatione cōtra. l. prima cum ibi nota. C. qñ prouo. non est ne. & ideo Jac. bu. consuluit pro ista parte ꝙ post sententiam condemnatoriā non possit formari nouaccuſatio ratione qualitatis omiſſe in primo iudicio. & in secundo adiuncte, & est cōsiliū valde elegans. Anno ꝓterito fuit de facto assisū & collegium huius ciuitatis cōsuluit tamē in discordia vt procederet accusatio sed & forte male, & adde quod notatur inſti. si quadru. pau. fe. dica. in fi.

Nauta. §. Quecunq. Not. qō furtū & damnum datum ponuntur tanq̄ species separate, & ideo si statutuz dicit quod de damno dato credatur sacramento accuſatoris non erit ita in furto, a niſi quatenus disponeret ius cōe vt. C. vnde vi. l. ſi quando. vnde si aliquis de vinea mea portat farmētat & non incidit ipſe, sed portauit incisa, sicq̄ non dedit damnum, sed commiſit furtum non stabitur sacramento accuſatoris, & facit. j. de in litem iuran. l. cum furti. intellige non statur de ipso furto. sed de extimatione sic. probato furto. vt ibi. Additio Baldi.

Nauta & caupo. In. §. qcunq; ibi solū a furto. arg. ad q dicit statutū ꝙ de dāno dato credat̄ sacramēto accusatoris. nunc aliqs exportauit ligna de sylua mea accuſo eū an credat̄ sacrō meo dic ꝙ nō: qz istud nō est damnū sed furtū que diuersa sunt vt hic. In cōtra. etiā facit hic. §. ver. equiparat. sed hic. §. loqt in obligato ad genus: casus videt ad speciē. i. specificum casum & statuta non sunt extendenda.

Licet gratis Ratio dubitandi erat quia videatur non tāquam caupo, sed tanquam amicus recepiſſe. h. d.

Siſerno

Si seruo meo. No q̄ ex eodem facto oriuntur actiões rōnes sed diuersis, ꝛ sic non ob. ratio cōtrariorum q̄ non sunt contraria, sed disparata hospitator tenetur, q̄ hospitator, dominus, q̄ dominus locator.

Sed si damnum. Jn text. ibi. estimare solet. no. q̄ damnū datum in seruo q̄ seruit cauponi non pertinet ad hoc edictū, ꝛ est rō: q̄ non est hic seruus tanq̄ viator: cum hoc edictū intendat prospicere solū viatoribus. facit etiam ar. An si vn⁹ de familia potestatis offendat aliam de alia familia sit eadē pena ac si extraneus offendisset. ꝛ est hic ar. q̄ nō. facit. l. debet. §. sed si quidem. j. e. arg. contra §. eo. l. sed ꝛ ipsi. §. si natura.

In factum actione. Hic loquit de actione in factū i duplū ex scō capite edicti. No. q̄ actio in factū non competit ex facto viatoris, sed ex facto eius cuius opera exercitor vtitur. q̄ intellige cū distinctiõe. l. prime. §. seruorum. j. eo. Item no. de isto verbo viator quo multū vtuntur theologi ꝛ omnes vocamur viatores, quia debemus ire ad patriam.

1 Absolutio vnius alteri prodesse dicitur.
2 Sententia absolutoria lata pro delinquente prodest syndico.
3 Libellus quantum ad personas certus esse debet.

Possumus autem. No. q̄ iste. §. loqt de actiõe i duplū ex scō capite ꝛ dt q̄ si fecit furtū ille cuius opa exercitor vtebat, pōt agi cōtra ipsum furtū facientē. Jtē ꝫ exercitor: tū vtrobiq; ꝫ in libello deduci ꝛ etiā postea pbari factū certe psone specificari ꝫ ergo pſona q̄ fecit, q̄ est no. de hoc. ꝫ. eod. in rubrica.

1 Scō no. q̄ vnius absolutio alteri pdest, ꝛ ē not. ratio q̄ si absoluit fur amodo nō pōt cedi actio exercitori. Si autez absoluit exercitor, tūc est sola illa rō q̄ de delicto eiusdē hois nō ꝫ sepius disputari ꝛ facit iste. §. ad duas. q. Accusatur syndic⁹ q̄ nō denūciauit maleficiū commissum a quodā aduena cuius nomē ignorat, an pcedit accusatio. ar. q̄ sic. ꝫ. metus causa. l. si cum excep. §. in hac. per hunc. §. videtur determinari. q̄ certa pſona facientis debet nominari. non obstat. q̄. q. vi. c. libellorum. q̄ ibi loquit de incertitudine respectu iniurię passi ꝛ iniuriati, nō respectu incertitudinis iniuriantis. facit. ꝫ. de dolo. l. itē exi
2 git. ꝛ. l. si cum excep. §. in hac. Item facit in arg. q̄ absolutoria lata pro delinquente prohit syndico vt non possit accusari tanq̄ nō denunciauerit. q̄ est eadē cā defensiõis. Item est argumentū q̄ absolutoria lata p tabelliõe pſit ei q̄ dicit fecisse falsum instrumentū ꝛ idē facit. C. de aduo. diuer. iud. l. i. ꝛ. j. ad fil. l. in cognitione. nisi rñdeas q̄ ibi loqt in his q̄ debebant queri quodā ordine. ꝛ ideo absolutoria primi obstat ꝛ parat impedimentū. vñ cū pcedat in p̄dicta. q. accusatio. facit. j. de adult. l. denunciasse. §. quare. ꝛ. l. nihil. §. i. hoc probo per rationem q̄ si absolutio vnius prodesset nō posset simul conueniri in eodē libello vt in. d. §. ſrit. q̄ est cōtra casum legis athletas. j. de falsa. ꝛ cōtra id q̄ legit ꝛ notat in. l. j. ff. si reus vel accusator mo. fuerit. ꝛ vide Jnn. in. c. cū cām. q. fi. sint leg. ꝛ facit. l. ij. C. de fid. instru. ꝛ vide q̄ no. archi. ū. q. i. ca. notū. Jtē est arg. q̄ si de eodez delicto ptinet cognitio ad iudicē secularē ꝛ eccl'asticū dic, vt ex de mā. pzin. ca. fi xo canonicū ꝛ eccl'asticū q̄ nō possit vterq; inquirere, sed sit locus preuētiõi. Sz. G. dt ꝫ, q̄ vnus inqrit ad iponē dā penā tpalē alter spiritualē: q̄ quatenus extendit se eorū iurisdictio, ita no. Hut. C. de sacrosan. ecc. l. plz. ꝛ vi. Arch. v. q. vi.
3 c. presbyter. el. ij. Jtem no. q̄ libellus ꝫ esse certus quātū ad personas, licet q̄q; toleret incertitudo ꝛ generalitas vt. l. ii. ciuile. C. de fur. ꝛ in spe. de offi. iudi. §. j. ver. prozo. Jn glo. si cui datur ibi vel communiter. no. hanc solutionem, q̄ vbi factum vnius ad aliū porrigitur, ibi ꝛ absolutoria sententia porrigitur quod tene menti.

Additio Baldi.

1 Delictū principalis persone in iudicio est deducendum.
2 Nar de vulnerato facta an valeat morte sequuta.

Licet gratis. Jn. §. Jn factum. Ibi possumus. vide Jnno. extra de collu. intantum. ꝛ Dyn. de excepti. l. qui agen. Sed pone quod delictū est a laico in ecclesia cōmissum index secularis potest inquirere quia intra territorium licet in loco exēpto. vt no. Hui. in. l. plerique. de in ius voc. nam hic non est exemptus in loco exēpto. vñ iudex laicus bene procedit contra eum. vt. l. si qs in id genus. de episco. ꝛ cle. Item ecclesiasticus potest inquirere vt in authentica de mand. principum. §. si vero canonicū. Nūqd ergo vno inquirente interiz alius supsedebit. dicit Hui. quod non. q̄ inquirant ad diuersos fines: vnus ad puniendum secundum asperitatem iuris ciuilis: alter secundum canonicam equitatem sicut in homicidio patet: nam ecclesia non condemnat ad mortem, nisi vbi habet temporalem iurisdictionem. Jta not. Hui. ꝛ Dyn. C. de sacrosan. eccle. placet. Sed puto falsum etiā quod ille qui pueniet potentioz interim cū sententia lata ab vno parit excep. rei iudi. coram altero. vt extra de excep. c. fina. lib. vj. ergo ꝛc. ff. de excep. l. fundū. l. fundi. in fi. ꝛ. l. j. si fa. fur. fec. dica. ꝛ. l. ij. §. j. vi bon. rap. vt an hois factū vbi accusator iuret quod nescit nomen faciētis. vt ipse notat. q̄. q̄. vij. libellorum. Nota quod delictū prin
1 cipalis persone deducendum est in iudicio, ꝛ non solum factū, sed ipse faciens. Et sic si accusatur syndicus quod non denunciauit maleficium debet dici in actio. quis fecerit maleficium. alias non procedit libellus contra syndicum. vide in Spec. de offi. iudi. §. j. versi. porro si officium. ꝛ ibi videas quo iure ꝛ ordine emanant excommunicationes que quotidie fiunt de pſonis incertis. ꝛ de hoc no. Acc. C. de fur. l. inciuile est. Jn text. ibi ad missū. Sed nunquid si statutum imponit vnam penam ius commune aliam super eodem facto ꝛ eodem modo considerato nunqd vnum remedium tollit aliud. Et videtur quod sic, ne sepius de eodem delicto queratur. Tu dic quod si remedia non sunt apposita. sed sunt cōpassibilia. q̄ vnum non tollit aliud in origine. vt. j. de accusa. senatus sensuit. de actio. ꝛ obligati. quoties. de sepul. vio. qui sepulchrum. ff. de cōfessis. l. ij. de publicanis. l. j. §. dixerit aliquis. nisi statutum aperte vteretur verbis derogatoriis, vel taxatiuis: quia vim derogatoriam verba taxatiua habent. vt. j. de adulte. l. ij. cum titio. de neg. gest. qui aliena. §. libertos. Sed nunquid ista remedia electione tolluntur in id quod excedit. Et videtur quod non. vt. l. qui seruum. §. vltimo. de actio. ꝛ obliga. dic contra quia tendunt ad vindictam ff. de iniur. quod senatus. Sed contra hoc dicit lex si est actū de vulnerato ꝛ exactum ꝛ secuta mors de morte, vt agit de mortuo. l. Jta vulneratus. ꝛ. l. si vulnerato. ad. l. aq. q̄ doc. ꝛ tñ ambo agūt ad vindictā, si criminaliter est actū. Sol. nō ob. q̄ ibi fuit electa via q̄ ex postfacto apperit incōpetēs, ztō nō sit iudiciū p electionē. vt. C. de inoffi. test. l. eū q. ꝛ. l. cōtra maiores. hic autez vtraq;
2 via erat cōpetēs, ꝛ sic cadit electio. Et ex hoc patet q̄ pax facta de vulnerato non valeat morte secuta. de quo p Alber. in mar. ti. de acc. ad fi. gl. que incipit. sed cur datur excep. ibi: alter conuenit. ꝛ facit q̄ absoluto malefactore non possit conueniri syndicus ex eo quod nō denunciauit maleficiū. ꝛ facit ad fille. in cognitione. quod nō est verum, quia diuerse sunt cause agēdi. vt no. de alienatio. in. l. item si. res. in simili questione nō ob. vi bo. rapto. si seruus. quia ibi erat vna causa agēdi contra ambos. hic autez vnum delictū sequit post aliud: ergo nō est eadē causa nec idem delictum. prz. vnum est in faciendo alterum in omittendo. ergo non idem. Item non ob. C. de his q̄ a nō dño. l. finali. quia aliud est factum confirmari ꝛ iustificari ex postfacto ꝛ tunc nil mirum si non fit punitio: q̄ fingitur retro legitime factum: que fictio est quisio in eis. ꝛ est in rem. ꝛ ideo omnibus prodest. Aliud est malefactorem absolui quod non potest alīs etiā accessoriis. nisi in casu speciali. vt. ff. de adul. denun. §. ſrit. Item non ob. l. in cognitione. q̄ illud est ratione ordinis traditi a iure, ꝛ vbiq; est ordo inter pſonas in persona absoluta non potest vterius agi. vt dicto. §. queritur. hic aūt non est ordo datus a iure. ꝛ sic nō ob. Item non ob. §. queritur. p ratio nem de electionis prejudicio, vt nota. in primi. q. ꝛ est speciale. quia sunt quasi contrarij propter id quod dicit litera de cessio. actio.

Bald.

Debet exercitor. Ceterum. Not. si familia potestatis. Perusij delinquat extra districtū perusij q̄ de hoc potestas non potest inquietari, arg. in ius ver. ꝛ adde q̄ nō. Jnn. extra de accu. c. nulli episcoporum. de eta. ꝛ quali. c. cum sit.

Item si prædixerit. No. q̄ ptestatio relevat protestantē si ad
a uersarius cōsentit protestationi secundū test. ſm gl. etiam si nō consentit in preiudicialibus tamen non relevat protestatio. vt extra de constitu. c. cum. zſd. ferrarien sis. Jtē not. q̄ protestatio debet precedere actum. ꝛ adde in Specul. de fideiusso. §. j. ver. quid si fideiussor prinsq̄. Jn gloss. facias vim. ibi: tunc tenetur, ergo simplex traditio clauium nō liberat hospitatorez a periculo in totū. a tamen modificat obligationē vt nō teneatur tūc de culpa leuissima ſm gl. que hoc dicit ex suo capite nec probat per. l. Quid si receptus in hospitio apponeret alium custodē, an eximatur hospitator facit. j. vsufru. quemadmo. ca. l. penulti. j. eo. l. si vt certo. §. si me roganeris. ꝛ. §. si dum me petisses. ꝛ infra loca. l. dominus horreorum. hic tamen glossa dat materiam et qui recipitur in hospitio, vt furetur sibīpsi ꝛ dicat se perdidisse, ꝛ ideo hospitator debet esse cautus vt non decipiatur.

Bald.

Jn totum. adde Fran. are. in. l. q accusare. C. de eden. ꝛ q̄ ibi dixi in apo.

Sed si quis. Not. q̄ in actionibus decernendis debet considerari qualitas secundum quam actio potest competere nō qualitas ſm quaz actio non potest competere quod facit vt non decipiatur.

Hac autem actione. Cfio. q̃ ille q̃ tenet̃ ex delicto alterius mediate: ꝫ immediate tenet̃ ex prima culpa, nõ liberat̃ p obitũ delinquẽtis. C Itẽ no. q̃ ille q̃ tenet̃ ex culpa psumpta ꝺ teneri ex quasi maleficio non ex vero maleficio. facit. j. de his qui dele. vel effu. perceptione. Bal. Additio Baldi.

Debet exercitor. C Vide Inn. de etate & qual. cum sit viꝺ oĩno In extra de acc. c. nulli epoꝝ. x. itẽ si pre dixit. vide in spe. de fideiuſ. §. j. x. qd fideiusſor. puſ§.

C Explicit Liber quartus.

C Incipit liber quintus. De iudicijs, & vbi quis agere, aut conueniri possit. Rubrica.

C In gl. rubrice in fi. Est autem iudiciũ actus triũ personarũ iudicis, actoris & rei. Conuenientia sunt sine accidẽtalia locus & tempus ipsius iudicij exercendi. Et ideo posſ q̃ dixit de iudicijs quoad suã substãtiã subnectit, & vbi quis agere &c. qõ significat accidentalia. Nam illud potest poni localiter & temporaliter: vt. j. eo. l. si quis in legatione, & ibi nota.

1 C Jurisdictio existens requirit̃ p fundamẽto iurisdictiõis.
2 Prorogatio fit submittendo & consentiendo.
3 Jurisdictio per prorogationem ampliatur.
4 Judices delegati non dicuntur preesse tribunali.
5 Prorogationis materia ex quo procedit.

Si se subijciant. Per cõsensum ptiũ pt̃ prorogari iurisdictio tã ordinaria q̃ delegata. h. d. C † Not. q̃ p fundamento iurisdictionis requiritur existens iurisdictio. C † Secundo not. q̃ prorogatio fit submittẽdo se & consentiendo, & statim fit: sed renocabiliter vsq̃ quo lis cõtestetur alias non teneret gesta interim sed p lit. cõte. fit prorogatio irrenocabilis. vt l. si cõuenerit. §. de iurisd. om. iudi. C † Item no. q̃ per prorogationẽ ampliatur iurisdictio tã ordinaria q̃ delegata. C Item mixtum imperium. C † Item no. q̃ iudices delegati non dicũtur preesse tribunali: sed ordinarij sic. C In glossa in ipsum iudicem. ibi: presentem. hoc non est de substantia prorogationis. vt. j. eodem. l. ij. §. conuenire. C In eadem glossa ibi & lit. contestata. est de substantia prorogationis: sed de confirmatione ei? vt post lit. contest. non habeat locum penitentia. vt l. si conuenerit. §. de iurisdi. om. iudi. alias sequeretur quod actus preparatorij facti ante li. contes. essent facti a iudice incompetenti. Itẽ sequeretur quod ex quo non tenerent preparatoria non teneret lit. contesta. vt ih aut henti. offeratur quod est falsum. C In gl. ibi. si conuenerit. innuit ista glo. quod. l. si conuenerit. debeat intelligi quando prorogatio est facta in iudicem absentem. secus si presentem & acceptantem. Facit. §. de iurisdi. om. iudic. l. est receptum. & de materia huius. l. vide plene per Ly. C. de epi. audi, l. si qui ex consensu. C In ea. ibi: si diligenti. tu dic in cleicis qõ aut consentiunt in non suum iudicem per viam compromissi aut per viam prorogationis. primo casu si quidem in iudicem ecclesiasticum tenet compromissum indistincte, si autem in iudicem secularem vel in priuatam personam laicam si compromittunt de rebus spiritualibus non valet, si de temporali valet. vt in Specu. de arbi. §. restat. ver. sed nunquid, si autem per viam prorogationis aut in iudicem laicum: & tunc illud est impossibile propter eius incapacitatem. nam ad hoc vt teneat prorogatio requiritur quedam potentialitas, scilicet quod ille in quem prorogatur iurisdictio possit esse iudex prorogationis quod hic non est vt de fo. compe. c. si diligenti. Si autem in ecclesiasticũ puta clericus perfinus in eꝑm Assignatus, & tũc aut de licentia epi: & põt, aut sine licẽtia, & nõ põt submittendo se expresse: sed tacite procedẽdo in causa. vnde intelligit fieri quedam prorogatio & valet ista tacita prorogatio: vt extra de fo. cõpe. c. significasti. ꝑm gl. hic posita. C Quid si clericus esset exemptus. dic vt no. in mercurialis. in regula. sciẽti. & adde in Spe. de ꝓcẽ. tu. adi. §. j. versũ. in clericis. & p Archi. ij. q. vj. c. nõ licet. si autẽ dubitatur vtrũ p modũ cõpromissi, vel per modum iurisdictiõis. glo. hic non distinguit vtrũ sit incerta pena vel non. & idem not. C. de epi. au. l. si qui ex consensu. & l. ij. C. de pactis promissi. & p Innocentium extra de arbi. c. innotuit. C In eadem. ibi. ad vniuersitatem. quia iurisdictio vniuersalis de facili extenditur. ar. eius quod nota. de fundo instruc. l. luctus. & quia talis delegatio habet instar ordinarij. C In glossa scilicet ordinarie. ibi de legatam iurisdictionem. & que est species iurisdictiõis per se & sub alternatur ordinarie iurisdictioni. alias, esset dicere q̃ delegata differt in hoc ab ordinaria: quia non põt prorogari de persona ad personam vt extra de officio delega. c. p. & g. Item posſ q̃ de legatus pronunciauit se nõ iudicem totaliter abdicauit & leuisdictionem nec põt prorogari. extra de offi. delega. c. significasti. bus. secus in iudicio ordinario qui habet iurisdictionẽ inseparabilẽ. vt. §. de officio. pto. l. legatus cesaris. occurrit tñ hic dubium vtrũ iurisdictio prorogata in delegatũ sit ordinaria vel delegata. nã videt̃ eiusdẽ qualitas cũ pncipali iurisdictione. vt. j. de pac. dota. l. inter. §. cũ inter. ecõtra qõ ordinaria q̃ cõfirmat̃ per l. & q̃ de iuris. om. iud, & dic de hoc in Spe. de competẽ. iudi. §. j. ver. sed quale. vbi videt̃ sentire q̃ sit ordinaria. Alij intelligũt q̃ sit delegata q̃ videt̃ veri? q̃ prorogatio est de istis? ad similia, & q̃ regrit fundamentũ eiusdẽ qualitatis. vt in glo. licit qõ not. extra de offi. dele. c. P. & H. ergo videt̃ q̃ si qd fiat virtute prorogatiõis appellat̃ ad delegãtẽ. Itẽ q̃ delegatus posſ fit vetare. vt. l. iudiciũ soluit̃. j. eod. facit. j. l. prima. §. ſi iudex.

C In ea. ibi chartularij. & est tabelliones qui sunt iudices ordinarij habitu, sed non actu p̃ formã sui priuilegij, est ergo mirabilis effect? prorogatiõis: q̃ dat vsum iurisdictionis nõ habẽti tit. C Quero in hac. l. si se subijciãt, si illato metu in iudicẽ, iudex ipse pnunciauit ꝺ me, an sniã sit ipso iure nulla. de hoc fuit qõ inter me & do. Simonẽ cardinalẽ de Mediolano. dicebam ego Bald. q̃ sniã erat ipso iure nulla. q̃ metus illat? in iurisdictionẽ facit actũ ipso iure nullũ. vt hic. Ridebat pdictus. ꝺ Simõ cardinalis q̃ hoc erat verũ in iurisdictiõe cõcedẽda, sec? iurisdictiõe exercita: vt no. In in simili extra de eo q fur. ordi. sol. in cannotuit. Itẽ q̃ habã ego: q̃ coactio facta ad sic pronunciandum facit sniam ipso iure nullã cũ videbat̃ abesse consensus. vt l. qualẽ. §. de arbi. dicebat ipe q̃ illud in arbitrio, secus in iudice q̃ cõpulsus ad sic pnũciandũ sniã tz. vt no. gl. ij. q. j. c. iũ. & vt ter. a Jnno sensu extra de sentẽ. excõ. c. j. lib. vi. Videt̃ dicẽdũ aut petis, an sniã valeat adeo q̃ sit necesse appellare, & dic q̃ nõ, sta intelligãt allegatiões mee, aut petis an valeat q̃tũ ad aliũ effect. & dic q̃ valet, tñ obstat exceptio seu replicatio. ar. l. si dolo. §. de dolo ita intelligant allegatiões. ꝺ. cardi. Bal. padue &c. Jurisdictio aũt põt dari nõ habẽti. Itẽ habere iurisdictionem ꝺupliciter ꝺ vel habere eã radicatã vt in ordinario, vel non radicatã: vt in delegato. C In eadẽ glo. ibi: merũ imperiũ. ꝺ. vt in glo. seq. vel expone q̃rto vt colligit. j. de excu. tute. l. si duas. §. nã vt ibi ptz ẽt qda ordinarij reperiunt̃, qui nõ habẽt tribunal. nam quedam ciuitates reperiuntur que non habẽt totum cassarũ. C In glo. l. ciuili cã. in pn. nã. l. nr̃a loquit̃ per verũ iurisdictiõis. vt hic. & j. ad municip. l. inter cõueniẽtes. & sic vt̃ loqui solũ de mera iurisdictiõe. C In ea. gl. ibi. l. j. vbi dicit̃ q̃ in tñ? locis cognoscit de crimine in vno rõne psone: q̃ subdita. in alio rõne pbatiõis, q̃ pcessit ad cõtestãdũ itẽ, & ꝓpter hoc sepe vidi qõ qui alꝫ cognitionẽ nõ habẽt facilẽ in se prorogari. ꝫ Spec. dicit q̃ in causis criminalibus nõ ꝫ locũ prorogatio in nõ suũ iudicem. vt ipse no. de cõpe. iudi. adi. §. j. ver. sed nunqd. nõ obstat. l. j. q̃ nõ intelligit̃ in iurisdictiõe prorogãda, ꝫ in declinãda, vel intelligit̃ de prorogatiõe legali, qõ tit dubiũ de iure. vt j. el. §. nã cũ alienos. in prorogatiõe hois. de ista materia no. C. ad l. cor. de fal. l. j. C. de plagia. i. nõ vꝫ. & p Ly. C. de pe. l. pupilari. & p Inn. extra de offi. delec. c. in causis. C Ultio vide qõ hic no. ꝺ. & p Arc. lxx. ꝺi. pmates. & j. q. vij. quoties cordis oculus. C † Extra no. qõ materia prorogatiõis pcedit solũ in his q̃ iurisdictionẽ sapiũt, nõ in alijs officijs: vt in tabellionatus cuius officium nõ põt prorogari, vñ tabellio incõpetẽs non posset scribere in cãsa ꝑtiũ voluntate. & vide per Guil. in. l. repetita. C. de epi. & cle. & vide que dixi in. l. ij. §. de offi. pret.

Additio Baldi.

1 C Delegatus pape an possit brachium seculare implorare.
2 Donacho an possit causa committi.
3 Judices qui dicant qui possunt super iuramento dispensare.

Si se subijciant. Partes non pñt se nõ sui iudicis in iurisdictiõi submittere. hoc dicit. C Vide q̃ no. Inn. de rescrip. dispendia. vltiũ. de offi. dele. c. p. & g. Materia ꝺonus. l. ꝑamma vt in Spe. de cõpe. iudi. adi. §. j. verſic. v. si partẽ. vsq̃ ad ver. ij. dicit. H. q̃ materia prorogationis pcedit in his q̃ iurisdictione sapiũt: non in alijs officijs. vt in tabellionatu cuius officiũ nõ põt prorogari. vt ipse no. C. de epis. & cleri. repetita. C In tex. ibi: iurisdictio. vide Archi. lx. di. in pin. & j. q. vij. quoties cordis. in adi. q̃ incipit adde tamen. C In g. ossque incipit: in ipsum iudicem. ibi: in clericis. tu ꝺ clericis dicplenissime, vt no. in spe. de cõpe. iudi. adi. §. j. vſi. in clericis aũt. In ea. glo. ibi: se astringũt. dicere q̃ plus operetur nõ obstante declinatoriã q̃ expresse renũciare est dicere q̃ plus operet tacitũ q̃ id idẽ expressum ꝫ legẽ. infra loca. qui ad certũ. & ideo nullo iure tz hec distinctio. vñ cõcedo qõ tacite, nõ dico amittẽdo exceptio, declinatoria, ꝫ ꝺhẽdo vel de iure quẽdo clericus subditus

vni eſpo

vni epo pōt effici de iurisdictiōe alteri⁹:tñ nō est hic ꝓrogatio.
qꝛ habita iurisdictio erat vniuersalis.vñ nō augeť ꝑ hoc:ſꝫ de-
ducitur in actū quoad istū ꝯsentē:⁊ hoc est rationabile.nā lo-
cus ⁊ tps sunt adherētie ꝯctus,ideo ius quesitū ex cōtractu sa
pit de loco ipo,vt extra de foro compe.romana.§.ꝯsētes.cū si.
⁊ ideo hic non est necessaria authoritas superioris. An simplex
possessor habeat aliquā iurisdictionē.vide per Archi.ix.q.iij.ꝑ
singulas.in fi. ¶ In ea.gl.ibi:ſꝫ hodie.vide per Archi.iij.q.vj.
nō liceat. ¶ In ea.glos.ibi,significasti. Quid si est exēptus. dic
vt in.c.sciētes,de re.iu.li.vj.in mercu. Jo.an. ſꝫ corā arbitro be
ne pōt litigare.vt.C.de pact.si qs in conscri. ¶ In ea.glos. ibi:
hāc.Sed an clericus pōt cōpromittere in laicū.dic aut de spiri
tualibus,⁊ nō pōt. Aut de tpalibus:⁊ tūc aut ꝓprijs ipsi⁹ cle-
rici:⁊ pōt.Aut ꝓprijs sui bñficij nō sue psone:tūc nō pōt vt no.
in spe.de arbitro.§.restat.ver.ſꝫ nunqd clericus.nec dico quod
possit cū authoritate supioris,qꝛ superior nō debet hic autho-
ritatē interponere vt.ſ.de mino.l.si minor.§.minores.⁊ hoc de
cōpromisso.vt in arbitrū.sed vt in arbitratorē pōt cū ea distin.
cum qua pōt transigere.vt.C.de transactio.preses.⁊.l.j.C. si ad-
uersus transac. ¶ In ea.glo.ibi:vt arbitrū.Idē notat Innocē.
extra de arbitris.innotuit.ibi videas. ¶ In fine istius glo.ad-
de qō not.per Guil.in.l.penul.ſ.de arbi. ⁊ per Accursi.in.l.iij.
C.de dotis promis.idē no.C.de episco.audien.si qui ex consen-
su.⁊ per Inno.de prescrip.cū ex officij. ¶ In glos.que incipit:
ſꝫ ordinarie:ibi delegata: per hoc ꝓbatur ꝙ delegati iudices
nō habēt determinatū tribunal.sed dic per Dy.in.l.extra terri
toriū.in.v.qōne.ſ.de iur.om.iu. ¶ In ea.gl.ibi vel dic.vide Ja
co.de vsufru.lega.l.heres. ¶ In ea.ibi:prorogari vide Inn. in
c.de causis.de offi.dele. ¶ In ea.glo.in fin.ibi verum imperiū
an in criminali possit fieri ꝓrogatio in nō suū iudicem. Spe.ꝙ
nō de cōpetē.iudi.adi.§.j.versi.sed nunquid in nō suū iudicē.
vide.C.ad legē corneliam.de sicarijs.l.j.per Accur.C.ad legem
fabiam.de plagia.l.nō valet.⁊.C.vbi de crimine agi oportet.l.
1 j.not. ¶ †Nunquid delegatus pape,vel alterius pōt seculare
brachiū implorare.vide in Spe.de iudi.delegato.§.sequiť vi-
dere.ver.sed nunqd.Quero si eps causam ad eū pertinētē nō vt
ad epm:sed vt ad comitē committit premisso noie episcopalis
officij,an valeat.e.§.xv.qd si eps.An si statutū vult causam fini
ri intra duos mēses,ꝑ hoc finiť iurisdictio iudicis sup ea ita qō
nō teneat qō iudex postea decernit.eo.ti.§.restat.versic.qd si in
2 statuto. ¶ †An monacho possit cā cōmitti.eo.ti.§.excipi.vꝰs.
nunqd ergo.An delegatus cognoscat,an sit iudex vel an sit re
uocatus,eo.§.ver.sed qs cognoscet.cū ver.seq. Si plures sunt
college vt plures cōsules ⁊ corā vno est ꝓmissum de iudicio sisti
vtrum intelligatur ꝓmissum corā altero.e.§.xv.ſꝫ qd si plures.
an legatus possit cōmittere cām cognoscēdā de plano in Spec.
3 de legato.§.superest.ver.sed nūquid legatus. ¶ †Quero q iudi
ces possint sup iuramēto dispēsare.eo.ti.§.nunc ostēde.ver. hec
quoqꝫ.Not.si ꝓrogata est iurisdictio legati,an expirat legatio
ne finita.eo.tit.§.nūc dicamus.versi.penulti.Si obijcitur iudi-
ci hec exceptio tu es ī famis,qñ obijci dꝫ:de exceptio.§.nūc vi
dendum.An procurator possit prorogare iurisditionem.extra
de offi.deleg.cū olim.ab.an tutor.ē casus.de so.quero.Quero
an si potestas denegat iurisdictionē alicui ꝑuato sit ꝑuatus iu
risdictione:dicūt qdā ꝙ sic.per auť.statuimus.C.de epis.⁊ cler.
¶ Sed tu dic contra per eandem auť.Nā ibi speciale quando
denegatur iurisdictio ecclesiasticis personis.ergo.In cōtrariū
est ius cōe.Modo pone.nos habemus statutū ꝙ si cleric⁹ de
clinauerit forū seculare ꝙ sit exēptus a protectione communis
⁊ qō possit impune offendi,qualis pena sit illa.no.ꝑ Cy.in.l.j.
C.de naturalibus liberis.Modo pone clericus cōuentus corā
potestate dicit dñe ego nō declino īmo libenter rñderē ⁊ litiga-
rem sub verbis si possem,sed ego nō possum lꝫ velim,qꝛ decreta
lis me ꝓhibet.ſ.c.si diligēti.qō est confirmatū ꝑ auť.statuimus.
nūqd clericus esset exēptus a protectione cōis:certe nō:qꝛ non
declinat forū nec dicit se nolle litigare corā potestate:et tunc hꝫ
locū statutū,imo dicit se nō posse ⁊ aliud est dicere se nolle,aliō
se nō posse vt.l.cū filius.§.nō iure.ſ.de legat.ij.⁊.l.de legat.l.ab
administratiōe.In ꝯriū vř:qꝛ ille q facit qō non possit velle,vř
nolle vt.l.j.C.de naturali.libe.sed ibi,cū facit ad hoc,secus si nō
ad hoc.facit.l.ij.§.j.vi bonorum rapt.⁊ vide.C.ad.l.fal.l.penu.
Modo pone ꝙ statutū dicit vt dixi ꝙ clericus declinans forū
potestatis sit extra protectionē cōis ⁊ possit impune offendi ⁊
potestas de tali iniuria nullam habet cognitionē,nec iurisditio
nē cognoscendi.Modo pone ꝙ clericus declinat forū potesta
tis postea offendiť ab aliquo laico.clericus accusat ipm q offen
dit,ōt accusat⁹,nō faciatis ei iustitiā:qꝛ est exēptus a ꝓtectio
ne cōis,dicit potestas quod si ego denego clerico i⁹ ego ero pri-
uatus dignitate.ꝑ auť.statuimus.⁊ statutū nō valet:qꝛ impro-
bať a lege,nā cū popopulus facit sibi legē authoritate pūcipis
vt.l.ij.§.omnia.⁊.l.omnes populi.ptꝫ qō vbi.l.resistit non va-
let statutū.vt in authen.cassa.sed vbi statutū est preter.l.valet.

Nunquid ergo bene dicit potestas.videť ꝙ sic.Sed certe pote-
stas se excusat clerico aliter:⁊ dicit: ego libenter iurisdictionē ti
bi concederē,si haberē eam:sed nullam habeo in casu isto. Naꝫ
cum habeā iurisdictionem a cōmuni:commune mihi dedit eaꝫ
limitatā:vt scꝫ in hoc casu nullā haberem.vt dicunt verba sta-
tuti.Secus si diceret statutū nō reddat ei ius,dicet ergo pote-
stas qō auť.statuimus.loquitur,in iudice qui hꝫ iurisditcionem
⁊ eā denegat clerico,sed ego non habeo iurisditionē.In casu il
lo ego non incido in auť.statuimus.qꝛ si milies vellꝫ non pos
sem.Jaco.bu.in.d.auť.in lectura noua super codice.pone dicit
statutū ꝙ clericus excusans se a collectis possit īpune offendi.
mō clericus nō soluit collectā,vtrū īcidit in statutū:dic ꝙ non
qꝛ non excusat ipse se:sed canon ipsum excusat. Jaco. bu.in.l.
ab administratione.C.de lega. Pone q̄stionē de facto.Cleric⁹
accusať a laico nō ꝑsequēte suā vel suorū iniuriā:sed ius publi
cum modo opponit ꝙ accusator non debet audiri:qꝛ laicus ꝯ
clericū nō est audiendus,nō ꝑsequendo suā vel suorū iniuriam.
nunquid videtur dclinare iurisdictionē:Sed dic ꝙ nō:īmo sub
mittit se iurisdictioni ⁊ petit cognosci cōpronūciari.⁊ ideo nō
declinat iursdictionē,qꝛ hec exceptio nō stat cū declinatoria iu
risdictionis īmo est ei contradictoria ſm aduocatos. ¶ Itē ha
bem⁹ statutū ꝙ clericus litigās in foro nostro id haberet,⁊ nō
plus,ꝙ haberet laicus in foro ecclesiastico.Mō queriť an hoc
statutū valeret tanꝙ factū contra libertatē ecclesiarū:dicebat
quidam qō valeret:qꝛ reducebat clericos ad suum ius commu-
ne.vñ nō esset contra libertatem ecclesiarū:licet minus concede
ret clerico ꝙ laico.qꝛ laicus habebat vltra ius cōe vigore statu-
ti.Jaco.but.in auť.cassa.in lec.In ista.l.not.ꝙ possunt partes
se subijcere ius dicēti ꝗtūcunqꝫ alias nō habenti iurisditionē ī
parte. ¶ Op.de.§.j.economos.sol.ibi in clericis.hic in laicis.ꝉ
reprobat glossa.qꝛ tacite etiam clericus potest prorogare non
declinando.probať per rationē.l.si quis in conscribendo.gloss.
super hoc voluit finaliter,licet inordinate,notare primo ius.ff.
de here.re.clericus prorogare poterat.ſ.tit.ij.non distin.§.sacer
dotio.Item ius.C.⁊ idem.vt.l.si quis in conscribendo.Itē ius
auť.vide secundum glo.Itē ius in canonū.⁊ tūc secus:qꝛ nec ta
cite nec expresse possunt clerici ꝓrogare sine licētia sui supioris,
vt in.c.significasti.de foro cōpe.Itē ius vltimum cōstitutionis
federici que incipit:statuimus.⁊ idem qō iure canonum.nā nec
expresse nec tacite pñt ꝓrogare iurisdictionē sine licentia suorū
superiorum,sed cū licentia possunt in alium iudicem ecclesiasti
cum in quē possunt consentire etiā contrahēdo,vel delinquen-
do:tñ ista nō est ꝓrogatio ꝓprie,nec requiritur tunc consensus
superioris,quia est magis ex dispositione iuris ꝙ vi proroga-
tionis.vt.l.ij.de offi.pre.cū si.sed nō in iudicē secularē.ratio qꝛ
iudicibus secularibus est inhibitū expresse ne tractent causam
clericorum ⁊ expressa inhibitio ꝓrogationē impedit vt.l.ij.§. si
iudex.ſ.eo.hoc plene no.extra de fo.compe.si diligēti.§.manife-
ste.⁊ plenissime ꝑ Hostiē.⁊ Joā.an.de offi.dele.p.⁊.g.ibi omni-
no. ¶ Scōo opp.de.l.sed ⁊ si in seruū.§.si quis iudex.Sol. aut
consentis in iudicē aut in arbitrum. vt in glossa. ¶ Quero an
iste qui se submittit in iudicem ꝑsentem ⁊ suspiciētem possit pe
nitere ante lit.cōtesta.gl.dicit qō sic per.l.si conuenerit.Guil.cō
tra per.l.est receptū.ſ.de iuris.om.iud.pro hoc induco rationē
non est efficacior submissio in arbitrum ꝙ in iudicem.sed ab il-
la nō licet recedere postꝙ arbiter acceptauit.vt.ſ.de arbit.l.iij.
ergo idem hic. ¶ Scōo quero.submittimus nos cuidam iudici
qui tamē non erat iudex noster.an videamus nos submisisse ei
vt arbitro,an vt iudici.dic vt in glossa vel dic quod vt iudici.qꝛ
qui compromittit in arbitrum videtur renūciare beneficio ap-
pellādi.vt.l.si minor.§.minores.ſ.de mino. Et in dubio nemo
suo bñficio renūciare vř. ¶ Tertio quero qd vult litera dū ge-
minat illa verba cuius iudicis qui tribunali preest. vel aliam iu
risdictionē habet.respondet gl.per id quod qui tribunali preest
notat ordinariā dū dicit vel iurisdictionem habet scilicet dele-
gatā que ꝓrogari pōt:sed aliud obst.qꝛ iurisdictio delegati nō
pot. ꝓrogari de persona ad personam.vt in.c.p.⁊.g. quia re-
spectu prorogantis non habet fundamētum vllum. ⁊ ideo hec
litera est nulla nisi substineas quod delegatio fuerat vniuersa-
lis,⁊ tūc ꝓcedit quecūqꝫ prorogatio. ¶ Scōo modo exponiť
qō solū de ordinario loquitur,⁊ primo de eo qui habet iurisdi
ctionem ⁊ nō tribunal,⁊ ponit exemplum glossa in iudice char
tulario qui hꝫ iurisdictionē statuti,ſꝫ nō exercito,nisi inter cō-
sentientes in eum,secundū glossam de hoc vide chartularium
habes.C.de iudi.rem non nonā.⁊.C.vbi ⁊ apud quem.l.fina. ⁊
vide Innocen.de proba.quoniam contra falsam.Tertio mo-
do exponit glo.quod tribunal ponať pro imperio,⁊ iurisdictio
ꝑ mera iurisdiccione,ergo ⁊ in causis meri imperij habet locū
prorogatio in habentē merū imperiū. nam prorogatio requi-
rit consimile fundamentū:nam quod nō est non potest proro-
gari Ista expositio concludit quod in habentē merū imperiū
possit prorogari mera iurisdictio,qꝛ etiā imperio inest hoc pa-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tā relata ista litera ad textum.l. Juxta hoc gloss. querit vltra, vide qō not. C. de penis procurator. per Cyn. an in causis criminalibus habeat locum prorogatio. & finaliter gloss. determinat quod sic per.l.j.C. vbi de crimine agi oportet. expedite sunt glo. non credo ꝙ posset fieri prorogatio si per eā lederetur fiscus qui non consensit prorogationi. Nā fiscus potest dici pars, & in purgatione requiritur consensus partium. Uel dic quod sufficit offensum consentire prorogationi, nec dicitur fiscus esse pars, qz non habet ius ante sententiam. Et adde ꝙ not. j. ad municip. inter conuenientes. & j. eod. libi, ij. ibi videas per Guil. Bal.

1 ¶ Prorogatio de tempore ad tempus non potest fieri si delegans prohibet.
2 Prorogatio debet fieri ex certa iuris scientia.
3 Prorogatio iurisdictionis coacta est ipso iure nulla.

Consensisse autem. ¶ Prorogatio iurisdictiōis nō potest fieri nisi ex certa scientia hominū id est partium. & requirit consensum liberum non coactū. Sententia autem vel consensus iudicis nō requiritur nisi in prorogatione de tempore ad tempus. ¶ † Item prorogatio de tempore ad tempus non potest fieri si delegans prohibet. h.d. vsqz ad. §. legatus. & sunt ista responsa notabilia & menti tenenda.

a ¶ Papa. adde Fel. j. c. ego. M. de iureiur & remissiue in. c. ꝙ de his. in fi. de sent. exc.

¶ In tex. ibi: putēt: scilicet infra errorem iuris. Francis. accursi. ¶ In textu ibi: putauerit. scilicet per errorem facti. Francis. accursi. ¶ † Nota quod prorogatio debet fieri ex certa scientia iuris & facti. & hoc in qualibet prorogatio. ¶ † Secundo not. qō coacta prorogatio iurisdictionis est nulla ipso iure, & est contra iudices q faciunt talia: tanta per talem prorogationem nō potest processus iustificari. ¶ Item est contra tyrānos qō non possint habere villam iurisdictiones: quia metus nō confert iurisdictionem. Ex hoc tex. arguit Guil. de cug. quod non tenet contestatio facta metu pretoris. & ipse not. in. l. de litis contestatio. Sed hoc non est verū. quia ibi metus habet fundamentū iurisdictionis. & est metus probabiliter illatus. vt. C. quomodo & quādo iudex. l. consentaneū. sic nos dicimus de confessione extorta per tormenta que est valida si debuit adhiberi, secus si non debuit adhiberi. vt. l. maritus. j. de questio.

b ¶ Domū. cui vero. competat hoc ius re nocādo dicimus vide feli. plene & no. l. c. l. j. ij. ij. col. i. vsi. glo. si cū se. vsqz ad fin. de foro cōpe. vbi etiam quā cognitionē habeat iudex coram quo & de ei? ma

Conuenire autem. ¶ In text. ibi ipsius pretoris in q nē fit prorogatio. & iste versi. scōm doc. non reperitur alibi. versi. cōuenire. ¶ Nota etiam quod ignoranti potest iurisdictio ampliari per prorogationem. sed reuoco in dubium dato qō teneat prorogatio nunquid tenebit processus factus ab ignorante. Spec. videtur dicere quod non de cōpe. iud. additio. §. i. versi. sed nunquid. Ad idem facit, quia licet ignorāti acquiratur iurisdictio in habitu tamen non in actu anteqū sciat se iudicem. vt not. extra de restit. spo. c. audita. & per Host. & Inno. in. c. ex cōquestione. ad idem quod notat Archi. de procurato. c. is qui. lib. vi. facit. l. quero. de eo qui pro tutore. & quod not. §. de procuratoribus. l. si pr. absente. facit. §. de arbi. l. qualem. ij. responso. ¶ In contrarium videtur expressuz hic. quia ex quo putat se iudicem rest, valet processus licet erret in causa iurisdictionis, quia error causse non vitiat actum. & ad hoc facit quod notat Innocen. extra de prescrip. c. cum ex offi. Preterea licet iudex erret de expressa prorogatione. scit tamen de tacita que fit per processum cause, ergo valet processus. Ad hoc facit. j. eo. l. sed si suscepit. quod credo verius. ¶ In glo. sed quid si isto. ibi: suus iudex. valet ergo processus non vt prorogationis, sed vt principalis iurisdictionis. vt. C. de excep. l. si.

1 ¶ Data prefixa iudici per hominem potest prorogari.
2 Inhibitio superioris impedit prorogationem de iurisdictione delegata.

Sed & iudex. ¶ In textu ibi datus. id est delegatus cum prefinitione temporis vt extra de officio delegati. c. in causis. ¶ In textu ibi: consentiāt ante lapsum temporis. ¶ In textu ibi principalis. id est delegantis, non intellige in solo principe. Et vide quod no. extra de foro com. c. j. in clemen. vt in. c. j. de causa possessionis, eadem compilatione. ¶ † Not. quod meta prefixa iudici per hominez potest prorogari, secus in meta prefixa per legem scriptam instantie, quia illa non potest prorogari vt hic. & in. l. properandū. in principio. ¶ † Secundo nota quod inhibitio superioris impedit prorogationem de iurisdictione delegata. sed an idem in iurisdictione ordinaria. nota Odofr. §. eo. l. j. Jaco. de ysuf. lega. l. heres. Cy. C. de episco. audien. l. si ex consensu. in. v. q. vbi vide. ¶ Item not. quod in prorogatione de tempore ad tempus requiritur consensus iudicis. prestat. & facit arg. ad idem. §. de arbit. l. si cum dies. in princip. & l. labeo. C. locati. l. si cum hermes. ¶ In glo. sed adde. ibi, respōdeo nō. facit §. de do. l. arbitrio. §. peputa cosentiunt partes ꝙ iudex qui habebat terminum duorū mensium habeat terminum quatuor mensium. ¶ Sed quero quid si per statutum est limitatū tempus arbitro: vtrum possit prorogari? videtur ꝙ non, qz est terminus legalis vt. §. in prece dēti responso. vñ in. l. Jdē pomp. §. fi. §. de arbi. ¶ In ea. gloss. ibi ad personas. vt si mutuātēs submittit se bonis. lecūdū Od. & in eadem ibi: ad rē. vt si iudex habebat iurisdictionez vsqz ad. xx. libras. & prorogāt vsqz ad. xx. vel ad mille. vt. j. ad municip. l. inter cōuenientes. ¶ In ead. ibi de qua re. & est quarta species prorogationis scz de loco ad locum. Et hoc potest esse duobus modis: vno modo in eodē territorio, puta consentiunt partes quod iudex possit ferre sententiaz: alio loco ꝙ in loco maiorum ista prorogatio valet. vt. l. si vt pponis. & l. preses cū certū locum. C. quomōz & qñ iu. Alio mō potest fieri extra fines territoriī. vt duo perusini cōsentiunt qō iudex perusinus iudicet inter eos assisij. an ista prorogatio valeat not. Cyn. in. l. extra territorium in cōmēto. Jnn. in. c. innotuit. extra de offi. dele. Guil. hic. ro. Jac. de ysuf. le. l. heres. in fi. vbi dicit qō vz prorogatio nisi probeatur per iudicem illius territoriī. & ista solutio allegatur. j. de solu. l. quero. Bal.

Legatis in eo. Absentes rome ex cā necessaria puta legatiōis testimonii vel appellationis vel tutele si ibi conueniant habent ius reuocādi domū: vz roma sit cōis patria. h.d. Nā ergo quis cōuenit tanq̄ in cōi patria habent hec locum. sed qñ quis conuenitur in ppria patria cessat ista exceptio. vt. j. l. j. cū q appellat in prouincia defendi debere. ¶ In tex. ibi ꝓuocauit ad quendā iudicem rome. Fran. ac. ¶ Nota. qō vz roma sit cōis patria & intellige vbicunq; est papa vel imperator. tñ ibi non possunt conueneri legati. vel ex alia causa. ibi, vocantur. qz habent ius reuocandi domū. & hoc est no. pro clericis q vadunt Auinionem an possint ibi conuenire: qz non habēt aliū iudicē q̄ papā. vñ de exceptū nō est dubiū qō possunt ibi cōueniri. qz nō habent aliū iudicem q̄ papam. vnde conueniunt ratione loci generalis. & vi? Archi. j. q. v. c. a vocante. Bal.

a

b

Ei quoq; No. ꝙ ex quo quis nō tenet rādere in loco appellatiōis qō in causa appellationis cessat reconuentio. & ad hoc allegatur iste tex. ab Jnnoc. in c. j. de mutuis pet. Et adde qō no. Cy. in. l. per hanc. C. de tem. appel. in. vij. q.

Nam & diuus. ¶ No. ꝙ ille qui comparuit coram iudice in vna cā non tenet respōdere in alia sed pōt dicere pro ista alia causa non sum citatus quando citabor respōdebo? & iste tex. ꝓ. possit euadi. quia hic loquit in habente exceptionē declinatoriā loci nō ratione litis nō mote. & hoc versi. quia ex quo presens nō è citādus. de liberatorie autem inducie ei denegari non debent vt. l. ait prator. §. ex qui. ceu. maio. Bald.

Idem claudio. ¶ No. ꝙ exceptio declinatoria pōt opponi ꝛ officiū iudicis sicut contra actionē propositam. ¶ In gl. quācūqz nota de patre visitante filium & est arg. qō pater non pōt capi ꝓpter prelatias: sic nec filius. h.d. Bal.

Omnes autem. Ille q cōuenit rome nō rōe cōis patrie: vz rōe? nō hz ius reuocandi domum. facit ista litera ꝙ ambasiatores dū sunt i ambasiata nō possunt capi ꝓ debito: qz habent securitatē a lege. ¶ No. ꝙ locus cōtractus dicit dupliciter. Uno mō ratiōe actus celebrati. & iste locus inspicitur quantum ad agendum. Si autē ista solu. nō est in aliquē locus collata: tūc idē est locus cōtractus & solutionis. vt. l. contrasse. §. de act. & obli. §. de bon. aut iudi. pos. l. ij. & iij. Ex hoc habes qō debes intelligere hic locū contractus. ¶ In glo. imo. ibi, qua in prouincia. ibi loquit de priuilegio extranaganti. vel qō cōceditur sola rōne persone. hic de priuilegio indulto ob publicam vtilitatem per legem scriptam. Bal.

Plane. ¶ Finita legatione finitur priuilegium. Hoc dicit. Bal.

Item si extra. Cōtrahēs extra suā prouinciā non hz ius reuocandi domū. h.d. Et est ista ratio: qz diuersus sorū sortitur rationē ꝛ non & non est iste. §. intelligendus in legatis. ¶ In tex. ibi: qō est verū. qz nō potest actor arctari ad sequendum domicilium tantum cum est alibi contractum. Bal.

Sed si agant. Quilibet agēs Rome cogit defendere rome vbi agit suam immā ꝓsequēdo vt damnū etiā vitādo si accidat. h.d. ¶ No. ꝙ ille qui agit cogitur se defendere: nec pōt vti priuilegio fori. Et est arg. ꝙ clericus agens coram iudice seculari possit ibidem reconueniri facit in aut. de sanctis. epis. §. reuerendissimi, non obst. qō nō possit prorogare iurisdictionem in laicum quia est prorogatio legalis. de hoc no. ij. q. vij. c. cui? in agēdo. & de hoc no. §. q. c. in nulli. & c. nullius. de foro cōpe. de iudi. at si clerici de mu. per.

c.j.⁊ de excep.c.fi.lib.vj ¶ Itē no. ꝙ non debet esse in potestate de'inquentis tollere ius aduersarij.⁊ est ar. ad hoc de percutiente testem ad hoc vt nō possit testificari. facit.l.filie mee.j.soluto matrimonio. Bald.

Sed si dubitetur. Qñ vertit dubiū sup exceptiōe declinatoria,istō dubiū est prius terminandū,ille qui opponit exceptionem declinatoriā fori nō cogit satisdare.h.d. In text.sisti.id est. si stet corā suo tribunali.in glo.forte penali.simile no.j.si cui plusquā. per.l.fal.vbi.§.quāuis.de alie.iudi.l.iij.§.fi. ¶ In 3riū facit ꝙ no.in.l.iij.§.fi.s.qui satisda.cog.⁊ in.l.fi.de pretoria stip.vbi vide in gl.magna.ibi domiciliū.Uñ hic loquitur de iudice cōpetente ab initio incōpetēte ex postfacto,scʒ post exceptionē oppositā,secus si nonnūꝙ est cōpetēs. ⁊ adde qđ no.in.l.vlt.C.de sponsali.in fi.istius litere. ¶ Not.quod difficile est forēsibus inuenire fideiussores.hoc dicit. Bald.

In omnibus autē. Pendēte dilatiōe non currit pscriptio cū effectu.h.d. ¶ In tex.ibi admonitio patet.s.in.§.px.ibi,in quā diē. ¶ In tex. ibi,tēporali dāno.id est sine dāno pscriptionis. facit l.fi.§.donec.C.de iur.delib.⁊.l.sena. s.de offic.presi.⁊ adde quod no.in Spe.de pac.§.postremo.in ver.pe.

His datur. Nullus iudex pōt mulctare nisi habeat ordinariam potestatem vel ei spāliter sit commissum. Si qs aūt haberet officium sine iurisdictione ille nō haberet ius adiciēdi penam.facit ꝙ no. ino.ð consti.c.cū oēs.iō dicebā pdie ꝙ officiales positi super contumacijs comitat⁹,ñ videbantur in suis preceptis posse adijcere penā:qꝛ statutū hui⁹ ciuitatis nō permittebat hoc eis noiatim. ar.istius litere.forte posset dici cōtrariū,qꝛ cū habebāt ius compellandi videntur habere iurisdictionē ordinariā a statuto.ar.l. preses.C.de suspec.tuto.⁊ ar.l.nō ex oībus.s.de arbi.⁊ vide qđ no.Arch.ij.q.vj.itē cū cetera.⁊ in spec.de cōtu.§.nūc dicamus. ver.sed pone iudex.⁊ qđ no.j.de mili. testa. si certarum.in fine.⁊ inno.in.c.j.de offi.deleg. Bald.

1 Met⁹ illicite illat⁹ i iudice reddit actū iudiciariū nullū ipo iur.
2 Error ⁊ ignorantia an inpediant processum.
3 Prorogatio extra iudicium an fieri possit.
4 Clericus factus lite pendēte an poterit recōueniri coraʒ laico.
5 Dilatio legalis creditori preiudicare non debet.

Consensisse. Dicit inn. qđ lʒ hic loquatur in consensu cōi iudicū de officio dele.sup qđ.in gl. qđ si tres,aut si eū.No.ꝙ substantia prorogatiōis est sciētia.vt.s. ¶ Idem libera voluntas ⁊ cōsensus vt hic sunt.⁊ ex.duo.vt.j.ꝟ.pinde etiā qrit.j.e.i.j.xj.q.j.in.
1 ex lite.vide arc.tex.ibi ptor. ¶ † No. ꝙ met⁹.illicite illatus a iudice reddit actū iudiciariū nullū ipso iure,⁊ irriti sunt pcessus tyrānorū:qꝛ cōpul⁹ p hūc tex.dicit guil.ꝙ ptestatio iurib⁹ pture facta est nulla vt ipe no.C.de lit.cōte.l.j. Sed male dicit p l.fi.§.necessitatē.de bo.q libe.⁊ aliud est cōpelli cōsentiri in iudicē,aliud compelli agere.vt no.C.vt nemo inui. agere cog.l.j. ¶ Cōuenire.prorogatio iurisdictiōis ī nō suū iudicē vʒ etiā iud. ignorāte,sʒ de tpe ad tps vʒ demū eo sciēte,nisi sit a superiore ihibita.h.d.vsqʒ ad.§.legatis. Sʒ quare reqritur sciētia ⁊ consensus in prorogatiōe tēporis ⁊ nō in prorogatiōe de psona ad psonā? Rñdeo qꝛ ordinarius hʒ iurisdictionē fundatā ⁊ eoipso qđ partes litigant credere dʒ eā prorogatā non sic in delegato cuius iurisdictio est tēporalis imo post tps credere dʒ iurisdictionem expiratā.⁊ sic si pcedit nō pcessit affectu iudicis.⁊ iō nō tʒ pro
2 cessus.vt.l.qualiter in rescrip.s.ti.ij. ¶ † Opp.ꝙ error ⁊ ignorantia impediāt pcessum.l.pe.de eo.q p tutore.Sol. error ī ipsa iurisdictiōe ipedit,sed error ī causa iurisdictiōis nō ipedit in dominij trāslatiōe sic qđ est bonū arg.vt.l.qui furū.ð statu ho.nisi iudex assumat palem errorem ad fundādum pcessum. Nam
3 tūc ex alia cā nō pōt iustificari. ¶ † Sufficit.no.ex hoc qđ prorogatio pōt fieri extra iudicium ex quo nō reqrit psentia iudicis sufficit:qꝛ iudex redit se iudicē ⁊ est.vñ ī ipsa iurisdictiōe nō errat sʒ in cā,qꝛ credit esse ex vna causa,⁊ est ex alia qđ non nocet qꝛ omne ius suum videtur in pcessu deduxisse.ar.de mili. test. l.iij.Consensus ꝙ ad prorogationē nonquoad pcessum.in spe. de 3pe.indi.ad.§.j.ignoret.vide qđ no.s.de pocu.si pcurator absentē specialiter. ¶ No.ꝙ inhibitio superioris īpedit progationem.sup hoc vide Cy.C.de epis.aud.l.si qui ex cōsensu.in v.q.pncipali.vide oīno in.c.j.extra de foro 3pe. In cle.⁊ in spe. de cōpe.iudi.adi.§.j.ꝟ.sed pone clericus trahit. ⁊ in auf.⁊ cōsequēter p Guil. Intra.vide inno.extra de offi.deleg. de causis.⁊ in cle.de causa posses.§.legat.dicit inno.per istum.§. qđ corā iudice appellationis nō habet locū reconuentio. vt ipse no. extra de mu.peti c.j.hoc modo colligit hic.in ꝟ.ei quoqʒ testimonij. vide oīno Archidi.v.q.j.vocatio.alias nō itelliges. ius datur. hoc est rōnabile,qꝛ sicut si rome non esset non posset ibi conueniri,ita ⁊ nunc quia est ibi vt aduena. vt. j. de pigno.debitor.

Respondere.vide oīno Cy.C.de tempo.ap.l.per hāc in.vij.q §.nā diuus. ¶ No.ꝙ qs non potest cogi respondere in iudicio nisi ei ad cuius petitionem est vocat⁹.§.itē claudio.Not.quod exceptio declinatoria obstat proponēti officium iudicis sicut si pponeret actionē:licet 3cludat iudici ⁊ non parti. ¶ In gl. que incipit sed quid si scholaris.ibi nō errauit.veruʒ est quod non errauit in iurisdictione:sed bene errauit in omissione.Et iō dic aliter.s.qđ non condic.qꝛ nil per hoc accreuit actori. ergo ⁊c.nam re contrahitur.⁊ hic nulla res peruenit ad actorem ¶ In glo.que incipit:est ar.ꝙ etiam ante lit.no.hāc gl.s.a delegante per hoc ptʒ hanc prorogatā de tēpore ad tempus non esse ordinariam sed delegatam.quod sic ptʒ:quia delegās pōt vetare.vt.l.iudicium soluit. Item qꝛ quale est fundamentum tale est edificium,nā cedit suo principio. Itē extēsio est per modum augmēti ⁊ idē iudicatur de augmento quod de re aucta vt.l.inter.§.cum inter.de pac.do.adde in Spe.ti.ij.§.nunc dicamus.ver.pe.⁊ in spe.de cōpe.iudi.adi.§.j ꝟ.sed quid in dele.et ver.sed qualē.nam Spe.tenet ꝙ iurisdictio prorogata semper sit ordinaria.sed hic tenet ꝙ sit delegata:qꝛ in delegante prorogatur.vt no.de offic.deleg.p.⁊.g. ¶ In ea.gl.ibi respō.no.ar.contra.in.l.petende.sʒ ibi etiā cause est terminus,⁊ adde.s.de dolo arbitrio.§.penul. ¶ In ea.gl.ibi not.ergo ꝙ fit.vt.j.de cond.in deb.l.in summa.§.penul. ¶ Quid de qrto genere prorogatiōis scilicet de loco ad locū.dic vt no.Innoc.de officio lega.nouit.et hic per Guil.⁊ meli⁹ p Pe.⁊ Cyn.in.l.extra territorium in.iij. q.p Jac.are.in.l.heres fundū.de vsufruc.lega.dic ꝙ qlibet in suo territorio hʒ ius prohibendi:qꝛ maior.no.de ma.apud enʒ. Dic ꝙ iurisdictio ordinaria non prorogat ad alium locum:qꝛ turbatur alius ordinarius nisi consentiat de foro cōpetē.c.j.in clemen.de probatio.lʒ causam.sed iurisdictio delegata prorogatur qꝛ delegatus cognoscit vice delegātis. ¶ In text.in.§.planū.facit.s.quib⁹ ex causis maiores sicut.§.j.in eo solo,ratio qa cū actor habeat nunc plura loca non est arctandus ad locū domicilij:quia beneficium loci non est creditori auferendū. ¶ In tex.in.§.sed si agant.No.ꝙ licet quis habeat priuilegium fori: a
tamen si agit pōt recōueniri ⁊ sic est argumē.ꝙ clericus agens corā laico posset corā laico recōueniri.de hoc not.de iudi.at.si clerici.iij.quest.viij.circa in agendo.ij.qđ.j.multi per Archidia. de foro competen.nullus.de mutuis peti.c.j.de excep.c.finali. li.vj.⁊ hoc tenet Joan.an.scilicet ꝙ habeat locum recōuētio. Idē tenet Joan.calde ⁊ dicit ꝙ est casus in autenti.de sanctis. episcopis.§.reuerēdissimi.nō obstat ꝙ clericus nō possit prorogare in laicum qꝛ hic non est vi prorogationis,sed quia.l.sic disponit per viā cuiusdam retorcutionis.vt.s.ꝙ qui.ꝙ iuris.l.fi. de hec no.per Cy.in auf.⁊ consequenter.ibi lʒ Cy.contra scilicet ꝙ non possit reconueniri,qꝛ nec tacite nec expresse pōt clericus in laicū consentire.vt de foro competēti.significasti.Et responde ad.§.reuerendissimi.ꝙ de iure auf.poterat clericus tacite consentire in laicū sed hodie hoc est correctū.hec sol.no.per glo.s.eo.l.j.sʒ qui tenēt contrariū dicunt ꝙ hoc non est vi consensus:sed ex dispositione legis.vt.j.e.qui nō cogit. Aliter Archi.distinguit ⁊ dicit ꝙ clericus non recōuenitur corā laico de spiritualibus:sed de tēporalib⁹ sic.xj.q.j.i summa.in addi.sua
4 que incipit.adde dicas. ¶ † Quid de eo q sit cleric⁹ lite pendē
a te an possit cōueniri vel reconueniri corā laico[a] no.Arch.ea.qꝛ nemo vnqʒ.vbi plene vide ⁊ vide eo.ti.clericus.in vlt.addit.per Archi.do.Ja.bu.in auf.⁊ cōsequēter.dicit ꝙ recōuētio participat cū prorogatione ex ratione illius auf.⁊ ideo qui non pōt prorogare nec conueniri.item sicut prorogatio dʒ esse ad eandeʒ iurisdictionis speciē.sic recōuētio.vnde de cā iurisdictionis ad cām meri imperij nō est prorogatio,qꝛ deficit termin⁹ a quo et pars nec procedit reconuentio sm do.Ja.in eadē rōne corā arbitro non habet locum recōuentio:qꝛ nec prorogatio sm eum. ¶ In tex.ibi:non tantum arg.qđ habeat locū recōuentio etiā si de crimine aliter agatur sʒ iste tractatus pprie egredit metaʒ recōuentionis.vt dixi.s.ea.l.§.ei quoqʒ.vide omnino in Spec. de reo.ꝟ.qđ si his cui compe.§.lʒ si dubitet. Tuta viā plene de ista materia per inno.extra de fo.cōpe.tex.vide inn.de preben. graue vide in auf.de sanctis episcopis.§.reuerēdissimi.⁊ nota hic super exceptione declinatoria esse causa cognita pnūciandum.Sʒ vtrum.nota ꝙ verbū cautionis intelligitur de mera quādo hoc importat ratio subiecte materie quā inuenies.vide Jaco.in.l.ij.sola matrimo.⁊ ibi si plusqʒ per.l.fal.in omnibus
5 cui.vide in Spe.de pactis.§.postremo.ver.pe. ¶ † Nota ꝙ dilatio legalis vel quasi non debet esse preiudicialis creditori:nā verbum dilationis importa semiplenū preiudicium quod admouet solo cursu temporis non per emptionem vt.l.quoties de pcib⁹ imperato.offerē adde.s.de officio presidis. senatuscōsultum.vide Jacob.in.l.qui habet.ad si.de tutelis. ¶ In textu ibi:damno.hic est ꝙ debitor fugitiuus,quia fuga posset afferre perpetuū preiudiciū non habet beneficiū feriarū.vt no. C.de ferijs.l.fi. ¶ In text.quasi in fi.l.in hoc spāliter. ¶ Nota

a Laico.ad de qđ enitat execution 3 nō cognitionē iudicis laici vt per eūdē bal. in addi.ad Spe.in ti. de reo. in ij. colū. in principio in ver. si lite.et adde Fe.in.c.p posuisti.ð fo.compe. ⁊ ꝙ ibi dixi in a po.

qđ si aliqđ est cōcessum q possint stanere, puta vñ pecunia venit in cōi sicut quotidie fit peruſũ tñ dicti statutarũ no possunt addicere penã extrinsecã puta q nõ soluẽtes possint impune offendi per hunc tex. facit qđ no. inno. de constitu. cum omnes. vide in Spec. de citatio. §. j. versũ. item generaliter. & versicu. sequen. Quid si dicit districte cũ potestate an poterit bannire dic q sic, vt. C. vt suspe. tu. l. §. eo. & ibi no. ¶ In gl. forte pena. ité hic petit se remitti. & ideo not. eã, sed vt alius declinat nõ est sic. ¶ In gl. magna ibi, hic habet. item not. j. si cui pl⁹ q p. l. fal. l. quãuis. facit. §. de alienatione iudi. l. iij. in fi. Contra videtur no. §. q satisfda. cogan. l. iij. j. de ptori stipu. l. vti. sed ibi prestatur satisdatio, hic nõ: sed remittit ideo i locũ satisdationis addit pena. ar. cõtra qđ no. §. eo. l. j. circa fi. magne gl. Bal.

Non videtur. ¶ Dãc. l. declara per. l. vir bonus. j. iudi. sol. & vide in Spec. de cita. §. j. ver. item generaliter. h. d.

Additio Bal.

Eis. ¶ Vide innocen. de symo. querelam. in prima glo.

Judex pernsinus citans florentinũ an teneatur cõparere
2 Episcopus lugdunensis citãs parisiensem an teneat cõparere.

Si quis ex aliena. Citatus a iudice coz cõparere etiam si habeat declinatoriã fori ad allegandum suũ. hoc dicit. Vel sic in dubio semp intelligit iudex ordinarius habere iurisdictionẽ & ratione dubij tenet pcessus eius hoc dicit. Et dividit in tres partes: quia primo ponit quoddã dictum per modũ regule: secundo adducit rationem probatam, tertio ponit quoddã exemplũ. secunda ibi: pretorius est enim. tertia ibi, nã & legeti. ¶ No. q si potestas peruſij citat florentinum existentem peruſij q ipse tenet obedire & cõparere. ¶ Nam dicit inno. qđ intentio ordinarij citantis videtur fundari eoipso qđ citatio apprehẽdit citatã in territorio citantis vt no. inno. extra de appel. c. romana. qđ est no. ¶ Secundo no. qđ vbicunq pot esse questio seu disceptatio de iurisdictione p modũ emergẽtis: pertinet ad iudicẽ cognoscere & pnũciare de sua iurisdictiõe. & ideo pars nõ debet cõtenere venire ad eũ, qz saltẽ i hoc
1 preparatorio habet iurisdictionem fundatam ex dispositiõe legali. ¶ Jtẽ no. qđ si epus istius civitatis citaret exemptũ a sua
2 iurisdictione debet cõparere ad allegandũ priuilegiũ exẽptionis. Cõcludẽdo ergo dic qđ siue quis habeat declinatoriam fori rõne iurisdictionis. vt qz nõ fit de illo foro siue rõne priuilegij tenetur cõparere: tamẽ ad allegandum ius suum scilicet quãdo est dubiũ de iurisdictione: & citatur ab ordinario secus tamẽ videtur si esset certus qđ non de iurisdictione. vt nota. in. l. ij. §. si qs in ius vo. nõ ie. ¶ Jtẽ secus si citarek a iudice delegato. qz p iurisdictione delegata nõ presumit nisi pbetur. vt extra de dila. c. preterea. de offi. deleg. c. cũ in iure peti. facit qđ no. innoc. de ap. c. cõstitui. & de cẽsi. venerabili. vbi vide. facit qđ no. Ilic. v. q. vj. vocatio. & quod no. Cy. de epis. & cle. l. si qua per calumniã. ¶ Jtẽ no. qđ hec. l. allegat per gl. l. si putas. C. de peti. here. qđ ratione dubij tenet pcessus q als nõ teneret. qđ intellige dũmodo habeat fundamẽtũ rõne psonarũ legitimar⁹ als non valeret. vt. j. e. l. nõ id. §. cũ post. & p hoc videk qđ si iudex laic⁹ citet clericũ qđ citatio eũ nõ arcteat nec nõ cõpareat ad allegã. de clericatu, qz iudex laicus est inhabilis ad hoc ité nõ capax. ité qz clericus est nõ solũ priuilegiat⁹, iz etiã phibitus. vt extra de foro compe. c. si diligenti. vnde nõ pot renunciare tacite suo priuilegio. vnõ videt qđ bãna q danẽ p potestates terrarũ clericis sint ipso iure nulla. iz nõ cõparuerint: qz iste pcessus nõ pot iustificari rõne dubitationis: cũ psona iudicis nõ sit legitima nec possit legitimari p cõsensum partiũ tacitũ vel expssum. item qz de ista declinatoria nõ hket cognoscere ipse iz iudex ecclasticus vt in. c. si iudex laic⁹. de sen. excõ. lib. vj. iz de facto cõtrarij seruet.
¶ In gloss. ñ. cũ dubiũ verũ qñ ex iurisdictiõe est disceptatio iter partes, sec⁹ si nõ sit alia pars q ipe iudex. puta dicit aliqđ esse suũ subditũ, & ille negat ẽm innoc. qui ita no. in. c. ex parte in Christo. extra de X. fig. vbi vide. Sz ponam⁹: quidã florẽ. cõuenit hic ex cõtractu nec in libello sit mẽtio de loco. vtrum cogetur ages exprimere locũ contractus vt cõpareat. an cõuẽtus teneatur respõdere: & dico qđ sic in delictis vbi apponit locus. dubitat an iste locus sit de iurisdictione illius iudicis ad eũ pertinebit ista incidẽs iurisdictio. vt no. inn. l. c. sup literis. extra de rescrip. & addet qđ no Arch. ñ. q. vj. ibi semp. & liij. dist. frequẽs. & in Spe. de iud. dele. §. excipi pot. ver. sed quis cognoscet. & ab ista sentẽtia super iurisdictione pot appellari. vt in aut. habita ¶ Jtẽ scias q suffricit qđ citatio concludat necessario vel phabiliter ẽm psumptionẽ. l. vel phabiliter ẽm psumptionẽ hois, vel qđ sit dubium. secus in libello & secus in pbatione. qz ops qđ cõciudat necessario vel presumptiue psumptiõe. l. que tundat ius partes. vt. C. de pba. l. neq; natales. vt que in frau. credi. l. oẽs. §. lucius. ¶ Ultimo no. de yna. q. quã ponit Jo. an. in nouel. in. c. romana. §. contrahentes. lib. vj. vbi. ipse dicet q si reus ꝑtes negat se ibi cõtrazisse nõ cogetur libello super principali. q. respõdere nisi prius summarie pareat eos ibi contrazisse. & tũc iudex indicabit suam esse iurisdictionem cognoscẽdi ó principali arguet illos principaliter respondere libello, & tunc verag suis vrẽ ẽm Jnno. & est simile ẽm arch. qđ scripsit post Hos. extra eo. cũ clericus. & simile de accusa. qui negat in territorio deliqsse. not. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. ver. vj. & vij. iz pone aliqs & ibi tenet Spe. q talis iudex cognoscet, an talis sit iurisdictio. Joã. and. ibi sup. d. ver. remittit ad ea q rescripsit de rescrip. super litis post gl. X. querit inno. cũ sua remissione. vbi vere idẽ tenet. qđ pot cognoscere in pdictis casibus an suã sit iurisdictio. & dicit Jo. an. in Specu. sup. d. versũ. j. & in decretali super literas in nouella. duplicatur hec. q primo qñ ignorat vbi deliquit. scio quando certũ est de loco, iz reus negat locum illum esse iurisdictionis eius vel per eũ possessus, hoc scias q si locus est incertus delicti: sed est in finib⁹, nec vllo modo pot patere ad quem spectat tenet Guil. in aut. qua in provincia. q preterq cognoscet allegat de excusa. tu. l. iurisperit⁹. §. j. & hoc vult remittat ad es one ipse scribit in Spe. de rapto ver. sed pone recitat etiã ibi Joã. an. dictũ Hui. de suza. in vlti. q. in aut. qua in provin. C. vbi de crimi. agi ops. q actor tenet exprimere locum. vt. l. libellorum.

Additio Baldi.

Si quis. Dicit inno. qđ tunc iudex an sua sit iurisdictio pnũciat quoties ista q. est inter partes: secus si non sit alias pars, nisi ipse iudex. tũc non est standũ sue pnunciationi: sed veritati ẽm Jnno. qui ita no. de ver. sig. ex parte in Christo. vide dino Arch. q. j. vocatio. item omnino vide qđ no. de appella. romana glo. idem dicit. ibi tz inno. q intẽtio citatis est fundata eoipso q citatio apprehendit citatũ in territorio citantis. Sed qđ si obijcatur de lega to qđ delegat⁹ nõ hz iurisdictionẽ an delga. cognoscet dic q sic. vt hic ẽm Albe. in mar. eo. ti. & vide omnino Archid. liij. distin. frequens. & xcvj. dist. bñ. p Arch. iurisdictione. vide qđ no. inn. extra. de offi. deleg. c. j. & c. romana. de fo. ppe. & c. preterea. de dila. & vide omnino inn. de appel. cõstitutus. gl. dicit qđ in fi. & ad illud facit qđ no. Joã. an. de dolo. si ante. in cle. ñ vide inno. de ap. cũ cessante. in vl. glo. vide vbi. l. nostra & sua materia subtiliter glossatur p inno. extra de censi. cum venerabilem. ibi omnino videas alias non intelliges verbum. vide inn. de excess. prela. cum ad quorundam. vide super hac. l. plura. in Spe. de mãd. de lega. §. excipi pot. X. sed quis cognoscet esse. vide. j. de inst. testa. quis filius. per Jac. are. vide in Spe. de cita. §. pe. sed pone quod is. & vide omnino Cy. C. de epis. & cleri. l. si qua per calumniam. Ad pretorem. vide innocen. & archi. ñ. q. vj. ibi semper. & innocen. de rescrip.

Decus iudicandi. ¶ In glo. cum an te in fi. iz cum hodie potestates terrarũ legant sententias per vlũ, dico q si durante officio potestas efficeretur cons posset ferre quã libet sententiã etiam corporalem. ar. j. qui tefa. face. pot. l. hec cõ sultissima. §. at cum humana fragil.

Si quis postea. Priuilegium superue nies citato non prodest ei in pcesso inchoato. h. d. No q sufficit q citat⁹ sit tempore citationis de foro citantis, nec mutat forum, licet mutet qualitatem persone vt qz fiet clericus est ergo hic expressum q clericatus assumpt⁹ post citationẽ nil prodest. & adde q no. in. l. pe. si ex noxa. causa aga. per Jac. & priorem. an. in. c. j. de obliga. ad ratioci. & Barto. in. l. i. j. de pe. ¶ Scdo no. quod solam citationem fit preuẽtio & perpetuatio iurisdictionis. tamen vide quod no. Guil. j. de consti. pecu. l. eum qui. qđ no. Archi. ñ. q. vj. c. nõ ita. & facit hẽc. l. ad id qđ no. ad muni. l. inco la. idem.

Additio Baldi.

Si quis postea. Dom. l. glossare solemnissime potes ex dictis per Guil. de consti. pecu. cũqui. ibi omnino videas. Que citatio perpetuet iurisdictionem an peremptoria tantum, an iurisdictio perpetuet per actionem precedentis citationis, & per quos, an citatio vel actus alius qui non tenet perpetuet iurisdictionem. vide per Archi. ñ. q. vj. nõ ita. Sed pone q potestati est concessum arbitrium hinc ad mensem vtrum in causis inchoatis ante mensem lapsum habet arbitrium postea videtur q sic. vt hic ẽdar. fil. de positio dicit contra. & facit p eo. l. super nacnam. non obstat hec. l. quia loquitur quantum ad declinatoriam tollendam nõ quoad alios actus, & qz supernenit via ordinaria, ergo cessat extraordinaria. ẽdar. fil. ad nouellas. facit ad. q. no. per Albe tit. de magistratibus personalibus et pact. in iudi. in mar. item vide. j. iudi. solu. liam ramen. in principio. per iaco. are.

Si quis

Siquis in legatione. ¶ Causa ꝛ obligo no principalis est inspicienda. h.d. ¶ No. ꝙ non inspicit actus confirmā. sed actus confirmatus. vide de libe. lega Laurelius. §. testamento.

Insule italie. Not. ꝙ gcḡd est intra fiē comitatus presumitur esse de comitatu, ꝛ nullus locus presumit exceptus ꝛ dz facere factiões cōis ꝛ rideꝛe sub iudice ordinario. colon. in aut. gb. mo. na. effi. sai. §. fi. qs igit ex qualibet. co vñ. ibi vide. qr ibi ponit qualiter ꝓbet comitatus vel district?

Destitisse Not. ꝙ tria sunt. scz desistere. et ipsum termini. vt. j. de ac. l. cū titia. ꝛ iste talis dz cōdēnari in expēsis. facit. C. qui accus. nō pos. l. iij. Itez differre ꝛ similiter iste venit cōdēnandus in expensis rōne retardati processus. vt. C. de fru. ali. eppē. l. pe. Item emendando procedere. iste simpliciter debet in expensis condemnari. vt not. in. l. edita. vbi forte ista iusta causa excusat. argu. isti⁹. l. ven. plane. ꝛ adde. j. de rei ven. l. vtiq.

Additio Baldi.

Destitisse Vide quod no. j. de rei. ven. vtiq. Aut qs vult desistere ꝛ pōt vt hic antemendando procedere ꝛ potest. vt. l. edita. Aut differre. et non potest. vt in aut. quis semel.

Si ja me fuerit. Inkātia soluit si ad eū casum deuenit a quo nō poterat inchoari. h.d. ¶ No. arg. ex ista. l. ꝙ si litigans cum monasterio lite pendente efficiatur monachus alterius monasterij qō perīt instantia. ꝛ vide quod no. Jaco. in. l. si mulier. solu. matri. ꝛ. l. fi. rerum amotarum.

Cum pretor. Qō vni phibet ceteris pmit. a vf. ad hoc alle. ¶ No. si ordinarius delegauit tres iudices. ꝛ propterea reuocat vnum ex eis qō nō ꝓpterea sunt alij reuocati. Idē dicendū est in procuratore. cōmissarijs ꝛ similib⁹. qr. Iz videaꝛ mutata forma vt. ff. de arbi. l. sciuti. cū nō reuocaꝛ de nouo vf cōmissum. ꝛ vide Ja. j. de test. tu. l. quia a patre. ꝛ. l. cum delanionis. §. fi. cui ita. de fun. instru. ꝛ Jnn. in. c. qualiter. de accu. ꝛ Arch. gliij. di. cū aūt. ¶ Ex hoc tex. dicit. Specu. qō cōiuncta persona nō admittit a pcōiuncta qñ alius est dimissus. procurator. ² de quo dic. j. eo. l. si longius §. j. ꝛ in spe. de coniuncta persona. versi. item quod agit ꝛ facit. C. de pcu. l. maritus. ista. l. non dicit ꝙ permissio vnius sit phibitio alterius. sed contra. ꝛ tex. non facit sm glo. ꝓ Spe. ¶ Jn glo. no. ibi. l. cū ita. in. fi. nec ob. C. de diuer. rescrip. l. j. vbi qō in vno dr in alijs dictū vf. qr ibi. ꝓcedebāt per eandem rationem. hic aūt non erat eadē ratio: qr non erat eadē voluntas disponentis. ꝛ hoc vult gl. quam no. facit qō dixi. §. de mino. sed fi fine. §. sed quod papinianus.

Judicē autē dare. ¶ No. quod iste. §. logitur ō deleganeib⁹. secundo de delegatis. Bald.

Item hi qui. No. ꝙ cōsuetudo dat merū imperium. facit. C. de diuer. offi. l. viros.

Non autem. ¶ Jn tex. ibi, iudiciū. l. disceptatio nē. Frā. acc. ¶ No. ꝙ qdā non ꝓsit esse iudices ratione penalitatis, vt infames: qdā patiuntur mētis exilium vt furiosi. quidā qui habēt iudiciū imperfectum, vt pueri. qdā habent iudiciū imualidū vt femina. qdā nō sunt capaces actus ciuilis, vt serui. addē tñ ꝙ differētia est inter impedimentū nature, impedimentū iuris, seu cōstitutionis qr nō tenet. pcessus Iz nō opponaꝛ. vt no. Jnno. extra. de relcrip. c. scisitatus. ꝛ approbat Archi. iij. q. vj. c. iz vbi ēūdē. zij. q. j. c. cura teze. ¶ Jn gl. dic. in pnn. no. ꝙ hic de etate iudicū. ꝛ assessorū. ¶ In ea ibi princeps. si ex certa scientia, quia videtur dispensare super etate. ¶ Jn gl. l. patris. ibi reputent. ¶ Ex ista glos. b not. ꝙ monachus magis assimilatur seruo ꝙ filiofa. ᵇ facit qō Jnno. no. ō primle. c. cum oltm. ꝛ vide qō no. in. c. ꝛ si principalis. de relcriptis. in cle.

Additio Baldi.

Cum. Vide Archi. gliij. dist. cū aūt. vide Jnn. de ac. qualiter ꝛ qñ. in magna glo. ꝛ hic per Soil. quid econtra. dic vt. §. de offic. pcō. nec quicq̄. id mouc. No. ꝙ consuetudo dat iurisdictionem vt hic. Item impe rium. vt. C. de diuer. offic. viros. nō aqua plu. ar. l. j. in fi. qui iudicis. vide archi. zj. q. j. tue. ¶ Jn glo. adde dicas eā legē que differentia sit inter hec vide qō no. Jnn. extra de relcript. scisitatus. vbi dicit qō defectus nature reddit processum nullum. Aliter nō opponatur ante lit. contest. Aliꝰ cōtra pro quibus est qr etiam fungi hic prohibet moribus. vide Archi. in iij q. vij. §. j. ꝛ serui. quia de monacho. dic per Jnn. de priuil. cum olim. et. q. ¶ Jn gl. no. monacho hodie habes de relcrip. ꝛ si principalis. in cle. vt no. j. §. proxi. ꝛ facit quod no. §. de arbi. pedius.

Patribus. Jn duplicib⁹ iudicijs ille tenet pronocauit. Sed vbi pariter prouocauit forte dirimit h.d. cum. l. seq. Cautela est qō semper possessor expectet se prouocari ad diuisionem. ꝛ vide. l. j. §. fa. erc. ¶ Nota. ꝙ tria iudicia dicunt duplicia: qr aliter non possent fieri adiudicationes ꝛ diuisiones ꝛ condemnatiões hinc inde vbi reus intelligeretur pe e sicut actor. ꝛ hoc subtiliter sequitur. Hostien. de resti. poli. c. ex cōquestione. ꝛ facit. j. de excep. rei iudi. l. si qs rē a non dño. ¶ Secūdo no. ꝙ durior est cōditio actoris ꝙ rei. ꝛ iō expedit scire quis sit actor ꝛ qs reus. vt. l. sicuti. §. ḡrāt. j. fi fer. vē. dicūt tū qdā ꝙ in duplicib⁹ iudicijs nō hz locū. l. fauorabiliores. de reg. iur. vt. l. ꝓses. j. de re iu. tñ non est verū ꝓ istū text. ꝛ ita tenet hic glo. ꝛ Odo. ꝛ adde. qō nota. j. de autho. tu. l. inter papillos. ¶ Itēno. ꝙ illud qō non pōt dirimi a rōne dirimit a fortuna rei. ꝛ vide gl. in. l. i. C. vth. pos. in gl. ¶ liter no. ꝙ practicaē hec. l. in tribus ita circa libelli formā ꝙ circa reliqū pcessum. ¶ Item forma instrumēti diuisionis ꝛ finis quam facit⁹ diuidētes ad inuicē. vide in spe. de iudi. in. iij. parte. §. sequit. vide qō not. Jn no. in. c. audita de resti. spo. Additio Bald.

Patribus. Vide Jnn. de. resti. spo. c. audita. vide Jnn. de proba. c. ex literis. ꝛ in spe. de iudi. §. sequit videre. vbi vide qualiter libellus formet in istis iudicijs. ibidē vide formā instrumenti diuisionis. ꝛ formā finis ꝛ refutationis q̄ fit facta diuisiõe ꝛ de tranſac. de cetero. ꝓ Jnn. vide inno. de app. cū ſpāl. ¶ Jn gl. hic habes ar. isto. ꝙ. l. fauorabiliores. de reg. iur. nō hz locū in duplicib⁹ iudicijs. vt. l. ꝓses. de re iu. ibi ꝓ Bar. ꝛ Fran. accur. vbi ꝙ no. j. fa. er. l. j. ¶ Jn gl. niti forte ꝓuocasset. qr hic expresse agit aliter tacite. item hic directe aliter indirecte sine in fine. a ¶ Proc, limit. vt p do. alex. ō imol. i l. exgēdi. in. j, col. i versi, ḡ. fallit. C. de pcura. ꝙ nō pceō. et vbi p curatorē nō gitgeret agere p tex. in. d. §. j. l. si longi⁹. ibi. si non fit.

Additio lecture vacantis in. l. sed cum. Bal.

Sed cum. Forte. vide Alecu. C. vti posside. l. j. Mo. vbi nō valet ingenū res est ꝛmittēda fortune. 1 ¶ Judex iudicans per imperitiam an teneatur. 2 Pro iudice ꝓsumitur ꝙ nō videaꝛ de dolo pronunciasse. 3 Heres ad syndicatum pro defuncto stare non tenetur. 4 Judex qñ ē dolo q̄re nō dr teneri ex maleficio Iz ex q̄si ōlicto.

Si filiusfamilias iudex. Filiusfamilias iudicās ꝓ impitiā nō tenet vltra vires peculij. sed iudicās ꝓ dolū tenet insolidū ꝛ nō trāsit hec obligatio in heredē. h.d. cū. l. se. ¶ † No. ꝙ index q̄ iudicat per imperitiam nō vf teneri nisi quaten⁹ sufficiūnt vires nullo deducto ꝛ sentit hic gl. ꝙ si filij cōdēnaē in syndicatu fiet executio in pe 1 culio. adde. j. de noxa. l. 2. si cōdēnat⁹ fuerit. ¶ † Item no. ꝙ ꝓ 2 sumit ꝓ iudice vt nō videaē dolo pnūciasse nisi euidens appareat cōtrariū. adde qō dixi si reperiē male iudicatū in dubio nō ꝓsumit dol⁹, sed imperitia. vt. l. j. in pnn. j. de ap. ¶ † Item not. b 3 ꝙ heres nō tenet stare ad syndicatū pro defuncto. vñ syndicatus officialis cū iurisdictione nō trāsit ad heredē. ¶ Itē no. qō est differentia vtrū iudex cōdēnet ꝓpter imperitiam. nā tūc modificaē cōdēnatio arbitrio boni viri an ꝓpter dolum. ꝛ tunc imo cōdēnatio nō modificaē imo totaliter iudex condemnatur ꝛ integraliter. Sed qualiter ꝓbabit contra iudicē interesse. vide 4 inno. extra qō me cā. c. sup eo. ¶ † Quero qñ iudex est in dolo. quare nō dicit teneri ex maleficio, Iz ex quasi ōlicto. Respōdeo qr officiū velat maleficium. vt. j. de publi. l. si multi. ꝛ ibi per Ja. Extra quero si filia est nulla an iudex facit litē suam. dic vt not. j. de var. cog. l. si index. ¶ Itē si pēdet appellatio a sententia in dictis an ea potest interiz syndicari dic vt. l. j. §. j. §. quod quisq̄ tur. ꝛ adde ad hanc. l. vt no. inno. in. c. in nostre. extra de procura. ꝛ in. c. sepe. de appel. ¶ Quero quid in arbitro. dic. vt. C. de pac. l. si quis in conscribendo. ¶ Quero quid in arbitratore vt C. de contrahen. em. l. fi. in glo. liue bene.

Additio Bald.

Si filiusfamilias. No. ꝙ index q̄ male iudicat presumitur ꝓ imperitia iudicasse. vt no. ibi. l. j. in pn. j. de appellatis, vide inn. extra de pcu. in nostra. ¶ Jn gl. magna. ibi videas oi no plura singularia circa materiā huius legis. ¶ Item vide inno. de appella. sepe. in magna glo. versi. Iz nunqd iudex. Qui in tanta. vide omninoquod no. inn. extra qō metus causa. super eo. vide. j. de his quibus vt indign. l. post. §. sunt qui putāt. vide in Spec. de aduoca. §. fin. versi. quid si in pnn. adno. An tenetis q̄ se subtrahit teneatur parti ad interesse no. in Spe. de teste. §. qualiter. ver. quid si qs petīt. ꝛ §. sequitur. versi. sed nunqd iudex §. iudex. Si duo college simul iudicant qualiter tenēntur. dic. C. de mag. conue. l. ij tu. Quid de scriba. dic eo. titu. l. fi. Cum dolo. Sunquid de hoc iudex potest a quolibet accusari dic quod sic. l. habemus, C. ad. l. iul. repe. Si euidens. ibi not. do- c ¶ Quāñ si insti. Add de ꝙ equi parat tempo vel filio prout magis expedit monasterio. vt p do. alexa. de inno. in l. j. §. p ierū. d. acqr. pol. Iz vidē ēūdē bal. in. l. bono tum. e. ti. ꝛ i cōn. suo. monachꝰ quidā. ꝛ. d. alex. in. l. si cum di cāt. de cōdi. furti. ꝙ monachꝰ equiparaē infanti perpetuo qr caret ſcia.

lum iudicis euidenter probandum. ¶ Item no. ꝙ sententia iniqua presumit̃ dolo data vel sorde. Sed nonne põt appellare? tunc ergo dꝫ appellare non conqueri de iudi. Rñdeo vt not. in l. j. qð glõꝫ iuris. ¶ Item nõne põt peti restitutio, vt. l. seruo inuito. §. cum pretor. ad trebel. Respondeo ita: tamen vnũ remedium non tollit aliud, qꝛ contra diuersos. vt. l. etiã si tutor vel curator interuenerit. ¶ Itẽ nonne sñia est nulla vbi sordes interuenit? ergo iudex nõ facit litẽ suã. vt no. j. de varijs cog. l. fi. So. ibi p imprudẽtiã, hic dolo. ar. cõtra. s. qð quisqꝫ iur. l. j. in fin. & vide. l. ij. & qð ibi no. C. de pena iudi. q male iudicauit. & no. qð iudicis offm̃ velat maleficiũ. & ideo non tenetur proprie ex maleficio. j. de publicanis. si multe p Jaco. vel hic ad cetera damna, non ad dãnũ litis amisse cũ nõ sit amissa. vt no. s. de dolo. l eleganter. §. si dolo. Uel hic erat facta executio finaliter per iniuriã. & iõ p̃cise tenet̃ vt. j. de euict. l. si pignora. & vide. j. de dam. in fec. l. iij. §. si eũ. ¶ No. ꝙ iudex qui admittit exceptionem declinatoriã que nõ debet admitti, facit litẽ suã. Itẽ qð idẽ in arbitro. & ex hoc sequit̃ ꝙ arbiter põt cognoscere & interloqui super declinatoria. qð est no. dignũ. Ista pb anť. C. de pac. si qs in cõscribẽdo. Sꝫ qd in arbitratore. dicit ibi doctor me⁹ ꝙ non tenetur de imperitia. sꝫ tm̃ de dolo & lata culpa, qꝛ equarat̃ proxenete & agrimẽsori. vt. l. Idẽ Pompo. §. recepisse. de arb. ergo nõ tenet̃ nisi de dolo & lata culpa. l. j. de proxenetis. & l. j. §. si mẽsor fa. mo. dixerit. ẽm eũ. & de hoc est glo. ordi. C. de Zhen. emp. l. fi. ibi oĩno vide. & maxime si data est sibi ptãs a partib⁹ qð possit de iure vnius adimere & alteri dare in magna & parua quantitate excusatur enim propter bonam fidem. argu. de manu. testa. l. q filium. & facit. C. de magi. conue. l. fi. Bald.

Iulianus autẽ. Summani & legi cum precedenti.

Additio Baldi.

Iulianus. Uide omnino Arch. lvi. distinct. hic habet. in gl. prelegatus. in ꝟ multiplici temeritate tractatur. Bald.

Iulianus. Si iudicium ratione partis soluitur, soluit̃ in solidum, quia reputatur indiuiduum. h. d. ¶ In tex. ibi: iudicem licꝫ delegatum. no. ꝙ non reputatur iudex idoneus ille qui habet litẽ cõmunem & potest recusari. & vide in spec. de iud. deleg. §. superest. ver. item si causa. Bald.

Additio Baldi.

Iulianus ait. Uide oĩno ĩ spec. de iud. delega. §. superest. ver. item quia preteritum. & versic. item si cã partis. ¶ Not. ꝙ rõne partis in totum remouetur sue rei. In totum vel in parte aliqua quamuis minima. & idem in teste. qð not. Sed pone ꝙ iste hic. s. ante tulerat sententiam. nunqd poterit dicere eaꝫ iniquam & appellare. dic ꝙ non si allegat dolum, sed si iniquitatẽ re ipsa sic, quia sententia non nocet iudici vt no. j. de except. rei iudi. illa & de re iudi. or ta. s. de sentẽ. sed bñ nocet vt doli vel culpe. arg. C. de reuo. dona.

Si longius. In locũ iudicis impediti longo impedimento debet alius subrogari. h. d. ¶ N. arg. ꝙ propter absentiã tabellionis deputati possit ali⁹ subrogari interim ad scribendum acta
a quando est diu absuturus: secus si statim sit reuersurus.[a] & periculũ sit in mora non debet expectari. ar. huius. l. cuꝫ si. ¶ Itẽ est ar. qð si arbiter electus vel cõsultor elect⁹ in cã sit absens ita ꝙ de facili non possit haberi qð alius sit denue eligendus.

☞ Filius propter absentiam patris & sui procuratoris in iudicio admittitur.
2 Periculũ vbi est in mora exceptiões dclinatorie sunt reijciẽde.
3 Scholaris qui damnum patit̃, sine patris consensu agere põt.
4 Generalis consensus patris nocet filio.

Si filiusfamilias. Filius ab ena a patre potest in iudicio experiri, equitas cause ipsum admitti suadeat. h. d. ¶ In tex. ibi: studiorum vel causa mercature. qꝛ ista exẽpla nõ arctat dictũ hu
1 ius. l. ¶ In tex. ibi ipse. si filius. ¶ † No. ꝙ pp̃ter absẽtiã patris & sui procuratoris filius admittitur in iudicio ex equitate
2 l. huius qui alias non admitteretur. ¶ † Itẽ no. ꝙ vbi periculũ est in mora, puta qꝛ dubitatur de fuga exceptiões declinatorie sunt reijciende & minus legitima psona alias debet admit
3 ti. arg. hic dũm dicit vel venit &c. ¶ † Itẽ not. ꝙ scholaris qui patitur iniuriam vel damnum vel mutuat aliquam pecuniam põt agere, licet cõsensum patris nõ habeat in agendo. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi est dignitas ibi est vtilitas. vñ dignitas dꝫ pdesse nõ obesse. ¶ In glo. certe sic. ibi. §. j. patet ergo ꝙ pater nõ est legitimus administrator nec legitim⁹ rñsalis, nisi vbi habet vsumfru. vt. j. cõmo. l. iij. §. si filio. ¶ In ea. ibi, qð puto verũ. no. ꝙ pater q est legitimus administrator bonorũ filij põt cõmittere il
4 lud exercitiũ filio. ¶ † Item not. ꝙ generalis cõsensus patris

¶ Reuersur⁹. adð. d. alex. de imol. in. l. j dec offic. si cõsul. & eũdẽ bald. in. l. impator. s. de sta. ho. & ĩ. l. j. C. de spor etiaꝫ ꝯsensu partium. vt p eundẽ bal. in. l. repetita. C. õ epi. & cle. & lanfran. ĩ. c. q̃niã cõtra. versic. snĩa de proba.

a ¶ Filio. ad de paul. õ cas. in cõsi. liij. & dõ. alex. de ĩmo. ĩ cons. liij. l. ij. parte.

b valet filio[b] in oĩb⁹ causis p hãc gl. vt. l. ipse quoqꝫ. allegat in gl. ¶ Sꝫ an habet̃ p ꝯsensu si pr̃ scit & nõ cõtradixit. dic p Jac. j. so. ma. l. si cũ. & per Guil. s. de ado. l. si pr̃ naturalis. ¶ In ead. gl. ibi: nõ puto. ergo de eo qð facit filiusfa. in studio põt queri corã rectore vel alio suo iudice, nec desiderat̃ consensus p̃ris absentis. qꝛ p hãc. l. est legitima psona ipso iure. ¶ In ead. ibi: minorũ qð frequenter accidit in scholaribus; qꝛ oẽs quasi sunt minores. ¶ In ea. ibi liti nõ persone, cũ sit in ptãte ẽm Odof. Et psequere hãc materiã vt no. in spe. de actore. §. j. per duas col. ¶ In ea, ibi. regulari existẽti in studio. ¶ In ea. ibi, an non. vt si apostata & vagabũd⁹. & p hoc facit litera dũ dicit ex iustacã. ¶ In ea, in fi. hec q. fuit de facto in quodaꝫ apostata repetẽte quoddam depositum. Bal. Additio Baldi.

1 ☞ Consensus ad futura in iudicio non prestatur.
2 Patris cõsensus in processu extraordinario non requiritur.
3 Filius factus est sui iuris si pater ingressus est monasterium.
4 Modicus sumptus dicitur quem scholaris facit in studio.

Si longius. Mutari, saluis actis factis vt. j. e. sed si restituatur. §. sꝫ si dies. & no p Innoc. de appel. intimatus. argu. contra. qð no. s. de pcura. q oĩa. §. si filius. ibi nõ is egat. ar. qð dato qð qs dimittat procuratorem, tamen non videatur prohibere cõiunctis personis, ne agãt nisi procurato. agẽ. sic. j. de proc. filius. §. nam & iuliano. Excipit̃ ergo contra agentẽ ꝙ est filius. & hec exceptio debet obijci in quacũqꝫ parte iudicij. qꝛ retro reddit pcessum nullum. Spec. prosequit̃ diffuse & perutiliter hanc materiam in titu. de actore. §. j. ab illo ver. item ꝙ est filiusfa. ver. vsqꝫ ad illum. versi. minor accusans. per duas chartas & vltra. & inter alia ponit ibi an pr̃ possit ꝯsentire absenti p nuncium vel epistolã. & dicit qð nõ. sed in iudicio hꝫ consentire. versi. sed nunquid poterit per epistolã. Jac. de are. & Guil. contra in. §. necessitatis. & §. seq. ibi vide. Et an valeat consensus generalis, & dic ꝙ sic. in ver. sed qd si pater dedit filio. & versic. sed
1 nunqd vnus consensus. hec sunt cõtraria. † Nam consensus ad futura non prestatur in iudicio j. eo. non queãdmodũ. & l. item eorũ. §. ij. qð cuiusqꝫ vniuer. noĩe: & tantum valet. ergo non est necesse ꝙ hic consensus prestet̃ in forma iudicij nisi quãdo pater haberet authorari vt legitim⁹ administrator sicut in tutore. & facit de decurio. l. honores. §. fi. ¶ Itẽ ponit an si filius cõfiteatur patre nõ cõsentiente possit in eũ emanare pceptũ in forma. l. si debitor. & spe. dicit ꝙ nõ tenet preceptũ in ꝟ sed nũqd
2 tenet. ¶ † Itẽ dicit ꝙ in pcessu extraordinario nõ requiritur consensus patris. vers. sed quid si conuenit̃. hec sunt contraria: qꝛ preceptum summarie emanauit. Dic quod aut requiritur forma iudicij id est actus triũ personarũ: tunc dato qð processus sit summarius requirit̃ cõsensus patris aut nõ est necessarius iudiciarius processus & tunc requiritur vt in casu. l. j. de bono. pos. seruus. Itẽ dicit an corã arbitro sit necessarius consensus patris & dicit ꝙ non: qꝛ pater non compromisit. vers. sed an filio. Itẽ dicit ꝙ litis ꝯtestatio facta sine cõsensu patris nõ interrũpit prescriptionẽ. versic. quid si filiusfamilias egit. facit qð not. C. de lit. contesta. aut offerat̃. in fi. Item dicit an publicatis attestationibus si probetur agentem habuisse patrẽ presumat̃ viuere. & sic irritus sit processus. versi. quid si post q̃ ad de qð no. C. q admit. ad bono. possel. l. j. s. de mino. l. ij. §. sed vtrum. j. de noxa. & si comdemnat. j. de peculio. l. iij. §. si filiusfamilias. dic ꝙ non. qꝛ presumitur pro eo qð est admissus aperte. j. de dã. infec. inter quo s. §. alieno. & sic tollitur alia p̃sumptio p
3 factum aduersarij. ar. C. ad mace. l. zenodorus. ¶ † Quid si pater est ingressus monasteriũ. dic ꝙ fili⁹ est factus sui iuris. versi. quid si pater intrat. de hoc no. s. de mino. si ex causa. §. papinianus ait. Sed an in monacho est ideꝫ quod in filiofamilias. an idem qð in seruo. dic in eod. versi. Item excipitur contra actorem quod est monachus. vsqꝫ ad illũ ver. Iterum excipitur cõtra fideiussorẽ vbi filius. gl. huius. §. plene examinatur. & adde qð not. Inno. de iudi. cum deputari. & eo. tit. si licet. de actore. §. fi. versi. monachus quoqꝫ per dignitatẽ. Quid si filius litẽ cõtest. efficitur sui iuris per mortem patris. an ex eadem instantia sequitur condẽnatio? videt̃ qð sic. vt. s. de infa. seruus. Contra videtur. qꝛ iudiciũ non est legitime initiatũ. C. qui da. tuto. pos. vniuersis. & hic est vnũ ar. s. de arbi. sed si in seruũ in princ. C. de his qui sunt, vide p Jac. de are. & Cyn. in. § necessita. vide ibi Jac. de bel. in. q. dispu. ¶ In tex. ibi: si filius. Quid si iste filius est minor, dic qð dabit̃ curator. liti. vt. l. cum nõ solũ. §. fin. autẽ. vel faciet pcuratorẽ iudi. acti c. fi. de iud. lib. vj. Sed subtrahit no. qð non debet dari delinquẽti occasio fugiendi & est ar. ad capiendos malefactores. Repetens. imo videt̃ indistincte. vt. j. deposi. qð seru⁹. sed ibi nõ dicit de iure agẽdi: sed de spõtanea solutiõe vel ibi pmissu patris deposuit put intelligit per rationẽ illius. l. in filio. hic nõ. vñ hic defectus inter absentem & presentẽ. sed tunc non. & facit qð no. hic in fi. magne glos.
4 viaticulo. ¶ † No. modicum esse deferre sumptũ quẽ scholaris facit in

facit in studio ꝛ dic quod debet esse mediocris secũdũ cõditionem personarum. Nã nõ debet qs in studio mori fame. vt hic. ¶ In glo. que incipit ꝙ sit dictum. Sed nunqd anteꝗ̃ remoneaẽ debebit citari. dico ꝙ nõ, qꝛ si deberet citari deberet expectari. ꝫ hic non expectaẽ. Gui. dicit ꝙ si fili⁹ minor est al's adultus. ꝛ sufficit alterũ vel ꝯsensus patris vel ꝙ filiusfamilias habeat curatorẽ liti vel rei date in agẽdo ꝛ defendẽdo aut est pupillus. ꝛ tũc exigiẽ curator ꝛ nihilominus patris cõsensus ẽm cũ. in. l. cum nõ solũ. §. si aũt patre. Tuti⁹ est dicere ꝙ aut pater est legitimus administrator. tũc pater solus sufficit ea. l. §. si aũt in vnũ. l. j. C. de bo. ma. Si aũt nõ est legitimus administrator vt qꝛ repudiauit vsumfr. vt no. e. ti. aut excipiẽ. tũc exigiẽ ꝙ filiusfamilias minor habeat curatorẽ liti vel rei datum cũ authoritate experiaẽ. ð. §. fin. aũt. nec sufficit preterea argu. ff. q satisd. cogan. filius cõiuncta. l. iij. §. rem ratã haberi. ꝛ tũc cõsensus patris nõ est necessarius. vt ibi expresse patet dũ dicit patre antez volente res filij gubernatur propter cause necessitatem ꝛc. Alij dicunt ꝙ authoritas curatoris requiriẽ propter litem. consensus patris propter personam: quia habet filium in potestate. ꝛ hoc est tutius tamen primum verius. Bald.

Heres absens. Heres sequiẽ forum defuncti. h. d. vel sic. Forum trãsit cũ vniuersitate success. ¶ In gl. indulgendo ibi legarus. ¶ Idem in clerico, qꝛ licet heres laici: tamen non potest conueniri, nisi coram episcopo per hanc gl. nã istud est priuilegium reclusum in corpore iuris. h. d. Bald.

1 ☞ Ratione cõtractus vel quasi sortitur quis forum.
2 Forẽsis tenens in loco aliquo hospitiũ, potest ibidẽ cõueniri.
3 Viatores presumũtur recessuri.

Si quis tutelã. Ex ꝯctu vel quasi sortiẽ quis forum in loco contractus, vel quasi. h. d. licet ibi non habeat domiciliũ nec originem, sed simplicem habitationẽ, vel stationẽ, secus si cõtraxit vt viator ilico reuersurus. h. d. Et qȯ dt hic de viatore nõ repetiẽ in tex. in
1 alio loco. ¶ † No. ꝙ ratione ꝯtractus vel quasi sortiẽ quis fo
a rũ.[a] licet ibi nõ habeat domiciliũ ꝛ bona que ibi possint possideri, nisi sit actũ vt ibi nõ sortiaẽ forũ, qꝛ p pactũ pȯt renũciari foro vel nisi cõtraxit in forma aduene statim recessuri, qꝛ nõ dꝫ ibi ꝑpter litis morã diutius morari, hoc dicit. hoc tñ est intelligẽdũ dũ non recedat cũ re alteri⁹, qꝛ nõ dꝫ hoc iudex pati. l. ait pretor. §. si debitorẽ. j. que in fraudẽ credito. ꝛ vide in specu. de
2 ꝯpe. iudi. adi. §. j. ver. qd si qs. cũ se. ¶ † No. scdo ꝙ forẽsis q tenet hic hospitiũ vel facit hic, mercãtiã pȯt hic ꝯueniri rõne cõtract⁹. vñ videẽ ꝙ hospitatores forẽses possint cõueniri nõ solũ corã potestate, sed etiã corã cõsule illi⁹ artis. scꝫ de eo qȯ attinet ad eorũ artẽ ita intelligo hoc vltimũ. ¶ In gl. supplẽt quidã. ibi, p viã scꝫ iudiciariã. ¶ In eadẽ ibi, posterior. ita ꝙ de iure veteri nõ habeat locũ remissio nisi in causa criminis sacrilegij, sed hodie i oĩbus habet locũ ð iure, sed nõ de cõsuetudine. ¶ In ea. in fine. cum queriẽ vtrũ qs debeat remitti ad locũ delicti vel cõtract⁹, dic aut loquimur in dilictis. ꝛ debet remitti ad locum delicti. in autẽ. vt nulli iudi. §. si qs cõprehensorum, qȯ tamen de facto non seruaẽ in terris que sunt sub vno presidatu vel dominio, aut in cõtractibus, ꝛ tunc aut queritur de conditione persone ꝛ debet remitti. vt. C. vbi cause sta. l. j. Aut queritur de alioꝗ̃ de ꝯditione persone. ꝛ tunc aut pȯt oriri cã criminalis ꝛ dꝫ remitti. vt in aut. vt nulli iudi. §. si vero. aut non pȯt oriri delictũ. ꝛ tũc si ꝓmisit stare in loco ꝛ ide nõ discedere pȯt remitti. ar. l. j. ȷ̃. si qs in ius vo. vt ibi no. aut. non promisit ꝛ nõ valet remitti ẽm Pet. ar. l. ij. j. de eo quod certo loco. ꝛ ibi p. G. ꝛ videtur hodie approbatũ in. c. romana. §. cõtrahentes. de fo. cõpe. li. vj. secũdũ Richar. mal. Cy. in additio. Sed pro Joan. facit. qꝛ Ja. loquiẽ in latitãte ꝛ latitatio videẽ esse delictũ ergo remitti dꝫ rõne loci, qualiter ergo ꝓcedetur ex quo cessat remissio, dic vt in. §. contrahentes. adde quod no. Jaco. in. l. titiũ. §. tutores. j. de administra. tutorũ. ꝛ arg. iij. q. vj. c. j. ꝛ. xj. q. j. c. si q dẽ. ꝛ Cy. in. aut. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi. opꝫ. ¶ In gl. nisi. ibi, domiciliũ. no. ꝙ dr vagabũd⁹ ille qui nõ habet domiciliũ certũ. facit. l. iiij. j. de dãno infec. l. j. C. vbi de crimi. agi opor. ¶ In ead. ibi. l. assampto. §. j. quod de origine a vita. dic vt no. per Dy. ꝛ Jac. ¶ In eadẽ gl. ibi cursu tẽporis. qꝛ ex isto cursu presumitur incola. ¶ In ea. glo. in. fi. vide hic Odof. qꝛ in alio addit. ¶ Extra quero an quis sortiatur forum ratione distractionis sicut ratione contractus. dic vt dicã. j. eo. l. exigere dotẽ.
3 ꝛ. j. de cõdi. inde. l. qui certo loco. † ¶ No. in vers. nũqd dicim⁹ in ver. seq. ꝙ isti viatores presumunẽ recessuri ẽm Bart. ꝛ sic est ar. ꝙ non possunt iurari suspecti rõne recessus. Bald.

Apud labeonem. No. ꝙ florẽtini q habẽt factores hic, sortiuntur forum hic, ex eorum contractibus. hoc dicit. Bald.

Illud sciendum. No. ꝙ̃ solutio alibi collata nõ mutat forũ ꝯctus celebrati. vt hic eadem. l. § ij. ver. nisi. h. d. Bal.

Additio Baldi.

Heres. Facit ꝯtra. ð edendo. l. si qs ex argenta. §. j. ꝛ. l. qdã. §. nõ licet. ibi. nõ exprimatur de foro, sed de iure agendi. ꝛ Materiã huius. l. diffuse examinat Specula. in ti. de competẽ. iudi. adi. §. j. versicu. preterea tabellioni. ꝛ vide Inno. de foro compe. dilec. ꝛ eodem ti. c. licet. in prin. vbi omnino videas. Conueniendũ. vide omnino Archi. iij. q. vij. c. j. §. si qs subtiliter prosequere hic per Jaco. bu. Negotia. vide Jaco. de administratio. tuto. titium ꝛ meuiũ. §. tutores. Ibi, se debebit. vide quod nota. ȷ̃. si qs in ius voc. non ierit. l. j. ꝛ. j. de eo quod certo loco. l. j. per Guil. de foro cõpetenti. romana. §. cõtrahẽ. lib. vj. Nũqd in causa recõuẽtionis habeat locuꝫ remissio, ꝛ sic ꝓcessus operaẽ inchoatus per modũ cõuentionis. arg. j. eodẽ. si is qui rome. hoc in personali. quid in reali. no. j. eo. non alias. ꝛ in Spe. de competenti iudice adi. §. j. versi. quid si quis per locũ. nam ibi no. quis dicatur ad
b uena[b] ꝛ qs non. Item quod hic dicit de aduena intellige quãtum ad forũ, sed quoad vim contractus semꝑ inspiciẽ loc⁹ contract⁹. vt. j. de euictioni. si fundũ. ꝛ not. j. de eo quod certo loco. l. ij. qd de districtu. dic vt. j. eo. exigere dotẽ. Quis dicaẽ alienigena. no. l. j. C. de emanci. libe. §. apud labeonem. facit. j. de fidei commis. si vt proponitur ꝛ. j. de seruo corrupto. l. j. §. persuadere. ¶ In. §. at si qs. ¶ Sol. collata in aliũ locũ nõ impedit agi in loco domicilij. hoc dicit. ¶ In tex. ibi, officina. ¶ Not. ꝙ ille qui hꝫ apothecã in aliquo loco, nõ ꝓsumiẽ statim discessurus, ¶ In gl. q̃ incipit indulgẽdo. ibi, sic⁹. vide remissiões quas ibi posui. Et nota ꝙ regula istius principij nõ esset vera negatiue, qꝛ priuilegiũ declinandi forũ non trãsit ad heredẽ. ¶ In gloss. a
que incipit abnegãte. ibi per pactũ. ¶ Nota per pactuꝫ potest fieri vt non sortiaẽ quis forum. nisi alias sortiretur. ꝛ sic econtra ad. l. conuenerit. Bar. ẽm Ja. bu. ¶ In gl. q̃ incipit, id est recessurum. ibi, ꝛ respon. non oportet. Sed pone ꝙ emi equũ ab aliquo de corsica qui venit ad ciuitatẽ perusinam super quadã galea sicut faciunt quolibet anno, solui sibi preciũ, ipse vult recedere cũ equo, vtrũ cõueniaꝫ eũ pisis vbi cõtractus fuit celebra b
tus: videẽ ꝙ nõ. vt hic: sed istud est valde iniquũ ꝙ detur sibi ptãs fugienti cum re mea. vt. j. eodem. l. si legationis tempore. ꝛ. j. q̃ in fraudẽ credito. l. ait pretor. §. si debitorem. Et ideo dic ꝙ poterit cõueniri ad traditionẽ equi, qꝛ actum videtur qȯ eo loco tradatur immediate. vt. j. de pigno. act. qꝛ quasi. vñ hic est destinata solutio tacite, ergo hic pȯt agi, ꝛ qꝛ etiã quodãmodo me spoliare videẽ, agi pȯt quasi ex delicto hic cõmisso. argu. eorum que notanẽ de regu. iur. qui ad agendum. Si vero agereẽ c
de euictiõe ad aliqd aliud de quo ibi soluendo esset tacite actũ aduena etiã ibi repertus nõ posset cõueniri. qꝛ tacite hoc actũ videẽ ex quo cũ eo recessuro est cõtractus factus ẽm Bart. puto etiam qȯ vbi res esset modica ꝛ locus domicilij esset nimis aremotis ꝙ in loco cõtractus se defendere debeat quasi hoc videaẽ tacite actũ nisi iam recessisset. arg. l. ij. §. in oĩbus. ꝛ adde ꝛ oĩno videas in speculo de cõpetenti iudice adito. §. j. versic. qd si qs per locum meum. ꝛ versicu. quid si rusticus. ¶ In gl. que incipit supplent. ibi, sed Joan. ꝛ Azo. ꝛ pro Joan. quod in contractib⁹ habeat locum remissio arguitur sic. sicut ex sententia iudicis procedit alter iudex ad bona sic procedere debet ad capturam ꝛ remissionẽ persone. Nam ea. est iurisdictio ꝛ idem indicium de rebus a persona. Forte pȯt substituere gl. qꝛ in reb⁹ ꝑ se exequiẽ iurisdictionẽ nõ autẽ remittit, ꝫ in persona remit
c tendo non per se. Et dico ꝙ non fit remissio nisi in delictis.[c] ꝛ vbi expresse lex ponit ꝛ nõ alibi ẽm Jac. but. Cuius rõ. qꝛ extra territoriũ suũ regulariter nõ pȯt imperare. Item qꝛ minor nõ imperat maiori, sed in territorio suo qlibet iudex est maior. vñ ꝙ sibi ab alio impereẽ est contra ius ꝛ ideo non est trahendum ad consequẽtiã. probatur qꝛ ratio per glossaꝫ primam de manumissis apud eum est. ¶ In gl. que incipit: nisi ratio nundinarũ de hoc no. in Specu. de competenti iudice adito. in. §. j. versicu. quid si debitor vrgeatur, quid de bannito de proprio domicilio dic vt eo. §. versic. sed pone quidã lucan⁹. ꝛ versicu. sequẽ. Not. quod non tenet preceptum sine causa per Dyn. de leg. j. filius. §. diui. ꝛ per Cy. de fideicõmissis. quoties. Sed quid si est iusti
d ficatus per clausulam ꝛ si senseris te grauatũ ꝛc. dic idem[d] nec verisimiliter iudex pȯt icipere ab excutione. l. de pupillo. §. meminisse. ꝛ ibi nota. secundũ. B. nam alias grauamẽ est notoriũ, ꝛ ideo preceptũ nullũ. de re iudicata. pastoralis. in cle. an hoc preceptum diciẽ sententia glo. dicit qȯ non, in. §. ecclesiasticis. An iudex potest precipere sub pena. videẽ qȯ sic. l. j. si quis ius dicen. de arbi. non ex oĩbus. de seruis fugiti. l. ꝛ de custo. rec. si quis reum. ꝛ ibi per Dynuꝫ. Contra videtur quia non est ad hoc actum vt no. in Spec. de sententia. §. secundo. versi. sed nunquid ad hoc. ȷ̃. de arbitris. l. quid tamen. in fine. ꝛ qȯ no. Innocen. in. c. primo. de iudicijs. lib. vj. facit qȯ not. in. l. prima in pri. j. de act. empt. ꝛ extra de testamen. raynaldus. ꝛ adde de peni.

a ¶ Forũ. adde Fel. in. c. dilectus fili⁹. ver. ad domicilium. de rescrip.

b ¶ Aduena. adde gl. j. in versi. testes. ꝛ flo. in l. lege aquilia. si deletuꝫ. j. ad l. aquiliam.

c ¶ Nisi i delictis. pro qua materia vid plene ꝛ not. Fel. in c. licet ratiõe. in pnc. iiij. col. versi. ex dictis doc. cũ plu. versi. de foro compe.

d ¶ Dic idẽ. vid Pau. de castr. in cõsil. v. incip. cã que vertitur.

⁊ re. quesitū.quod nō. Arch.in.c. pe.de iudi.lib.vj.⁊ de concessione prebende.c.j.in fi.eo.titu. Bald.

OMnē obligationē. Quod ad ius fori cōtractus ⁊ delicta parificanꝫ. h. d. ⁊ ad hoc allegatur dec.l.s̄.eo.l.heres absens.§.j.in gl.supplēt quidam. ¶ Not.ꝙ sicut in loco cōtractus q̄ tenetur rñdere ⁊ sortiri forum,ita in delicti loco.q̄ quelibet causa obligatoria equiparaꝫ cōtractui.⁊.h.d.lex. ¶ In gl.i.mutui.ibi,in quasi ꝯtu hoc nō videꝫ verū.vt.s̄.l.pxi.§.j.⁊ ideo dic ꝙ.l.ꝯria. loquiꝫ spāliter in quasi ꝯtu q̄ induciꝫ p aditionē hereditatis: nā nō ꝯsideraꝫ locus aditionis,q̄ ille quasi ꝯct' depēdet aliūde.s.ex iure delate hereditatis,⁊ iō nō hꝫ causam subsistēde p se.Extra q̄ro nūqd ille qui sortiꝫ forum rōne delicti vel rōne contractus possit dici subditus.⁊ vide vt no.in c.j.de fo.cōpe.in cle.in gl.etiam laicos. ⁊ dic vt ibi.

Additio Bald.

OMnem. Procedit argumētatio de contractibus ad delicta,ad hoc alleg.vide an ratione delicti q̄s efficiatur subditus,qd̄ not.in. c.j. de fo.cōpe.in clemen.In glo. etiam laicos.vide Inno.de offi. deleg.querenti.⁊ de plus petionibus. Bald.

SI debitori meo. In confessum fit p̄ceptū de soluendo ⁊ assignaꝫ sibi dilatio ad soluēdū,intra quā dilationem cogeꝫ idonee cauere de soluendo in termino.h d.litera aurea ⁊ nota. ¶ No.ꝙ si actor vult offerre libellū reo ⁊ reus fateꝫ debitum nō debebit tūc procedi ordinarie p viā libelli,sed summarie per viam precepti.q̄ vbi reus fatetur debitum non est opus iudicio.vt.l.si reus sit paratus.s̄.de procur.⁊ facit.l.vbicūq̄.j.de interroga.actio. ¶ Secundo not.quod qñ reus dicit se paratum soluere intelligitur cum cōpetenti actiōe nec enim videtur renunciare dilationibus iuris per ista verba. ¶ Item.not.ꝙ dilatio que datur confessis est vniformis consuetudine. vt dicit glo.quod fiunt precepta quod confessus debeat soluisse intra decem dies, vnde iste terminus decem dierū est multum in vsu ꝺm glo. si autem non apponereꝫ terminus intelligeretur tacite de termino legali.vt.l.iiij.§.si quis condēnatus.j.de re iudicata. ⁊.l.debitoribus. ¶ Item not. quod intra istud tempus quod daꝫ miseratiōis causa arctatur debitor ad satisdandum.⁊ dicit hic Bart.ꝙ condemnatus ad terminum potest interim capi nisi satisdet, nā certum est quod tenetur satisdare vt hic,ratio est quia istud tempus inseritur miseratiōis causa.vt.j.de compensa.l.cū militi. §. cū intra ergo interim debet satisdare.l.si cōstante.§.quoties.j.sol.mat.⁊. C. de precibus imperatori offerendis.l. vniuersa.secundum eū.Ideo aūt dicit dilatio ista miserationis causa assignari,q̄ nō venit secundum naturā cōtractuū:sed solo fauore ipsi' rei,siue sit dilatio legalis siue iudicialis.hoc aūt quod dicit Bart.de captura est verū,qd̄ potest interim capi ratione satisdationis, non ratione debiti,⁊ ideo debet prius constitui in mora super ipsa satisdatione, nisi esset debitor suspectus de fuga.vt infra de pignori.l.quesitum. ¶ In gl.si non habet ⁊c.ergo si debitor esset multū diues, qui statim posset soluere statim cogeretur.argumē.C.de rei vxor.actio.l. vnic.§.exactio.sed ibi loquitur in dilatione que assignaꝫ p.l.sine ministerio iudicis. ¶ In eadē glo.in fin. adde quod not. supra qd̄ metus causa.l.si cum exceptione. §.quod si homo.⁊ p Inno.de offi. delega.c.q̄renti.⁊ per.S.in.l.fi.C.de vsur.rei iudica. ¶ In glo.que erit ibi,secundū quosdam.q̄ non fit hic mentio satisdationis simpliciter,sed cū adiuncto:dicit enim,cū cōpetenti cautela. Itē q̄ ista cautio est iudicialis q̄ equiparatur pretorie. ¶ In glo. nō presumimus.vt.j.locati.l.si in lege.§. colonus. ¶ In gl.olim.ibi.x.dies. ¶ Nunqd ab isto p̄cepto potest appellari qñ fit in confessum: dic quod sic, dū modo adiciatur causa, puta q̄ dicatur fuisse confessio erronea. vt not. infra de appellationibus.l.creditor.§.iussus. ¶ Sed nunqd ex isto p̄cepto oritur actio sicut in diffinitiua.dic vt no. in.l. non soluz

a §. necessitatem.[a] C.de bonis que liberis.in gloss. ⁊ per Cyn. in

b quinta questione. ¶ Sed an ista precepta possunt reuocari[b] cōtrario imperio cū obtineāt vim interlocutorie: dic vt not. extra de verborum significatiōe. capi.exparte in Christo.⁊.j.de Pretoriis stipulationibus. l. prima.in prin. ⁊ adde quod nota.in c. fin. de appellationibus in clemen.⁊ in Spe. de executione sententie.§.breuiter.ver.sed cum ex sententia. Sed an istud preceptum in confessum potest fieri die feriata, dic no. Iac.de dilationibus.l.a procedente. Bald.

Additio Baldi.

SI debitori. No. hic ꝙ ex sentētia interlocutoria oriꝫ actio. ¶ Itē no. C.de bonis que liberis.l.fin.§.necessitatē. Item exceptio.vt infra de pretoriis stipulationibus.l.pe. alibi no.quod oritur exceptio,sed nō actio. de electione.c. dum dilecti. in fine. Et ad.l. istam respondeo quod non loquitur in interlocutoria p̄prie.sed in p̄cepto qd̄ hꝫ vim diffinitiue.Nam si ex interlocutoria oriretur actio non posset reuocari, q̄ p̄esset ius iam quesitum parti. Exceptio vero in re dubia qñ, q̄ sufficit quod actio non habeat ius fundatum.vt.C.de petitione hereditatis.l.post moram.⁊ adde quod notat Innoc.de sen.excom.sacro. ¶ In gloss.mirantur aliqui.⁊ de hoc nota.in c.vlti.de appella.in clemen.⁊ in spec.de executione.§.breuiter. versiculo.sed cum ex sententia,vbi tenet Specu.quod ex interlocutoria ⁊ ex precepto datur actio ⁊ exceptio.⁊ hoc verū quādo transit in rem iudicatam quoad iudicem ⁊ quoad partem sicut est quando emanat super principali actio.⁊ maxime iure actionis.⁊ vide de arbitris.qualis.in fin. Uel dic aut profertur contra actorem tunc inducit exceptio.aut cōtra reum tunc aut super exceptio.⁊ idem,aut super principaliter petita,tūc inducit actionem.facit quod no.j.de iureiurando.sed ⁊ si possessori. immo ⁊.j.de leg.j.l.si domus.§.in pecu.⁊ de adulte.si postulauerit.in princ.vide nota.j.de actio.inter.actio.vbicunq̄.actione. vide Cy.in.l.cum non solum.§.necessitatem.in quinta questione. Fateatur.vide Guil.de vsuris rei iudicate.l.si dandum.nota ei qui se dicit esse paratum concedi terminum competentem vide.C.de precibus imperatori offerendis.l.vniuersa.istud preceptum poterit fieri die feriata vel stando.dic vt.C.de dilationibus.a procedente.per Iaco.Ad soluendum.no.cautela debet esse competens.In mora modici.nota modicā dilationē modicum damnum affert ergo magna magnū.⁊ facit ad materiam quoties mora.fic.j.locati.l.si in lege.§.colonus.⁊ plene nota.ibi in glo. Odofre. Bald.

QUi non cogitur. Qui egit, cogi se defendere non obstāte priuilegio fori.h.d.⁊ semper allegaꝫ ⁊ p̄cedit per modum regule que habet locum in sponte agente. sec' si agat ex necessitate,vel quasi.argu.s̄.eo.l.ij.§. sed ⁊ si agant. Bal.

NOn potest. Qñ ius ⁊ principalis causa post litē contestatā superuenit ex eodē iudicio condemnatio sequi non potest sed nouo iudicio opus est.hoc dicit. ¶ In tex.ibi,acceptum,id est post litē ꝯtestatā. q̄ litis contestatio est principium essentiale ipsius iudicij ⁊ ideo tempus contestationis inspicitur. ¶ In tex.ibi,interpellatione.id est petitione ⁊ lit.cōtestatione. ¶ Nota regulā hanc quod id quod post lit. contestationem cōtingit non iuuat actorem:nam cum requiraꝫ litis contestatio,⁊ lis,super eo non potuerit contestari,q̄ nō erat in rerum natura:ergo nec potest pronunciari,q̄ pronunciaꝫ lite non cōtestata, ⁊ hoc in principalibus,sed in accessoriis super quib' nō est opus litē contestari cessat hec lex ⁊ eius ratio.vt statim dicā in glo.vt si futurum.in fi. Conclude sic:cū queriꝫ vtrum ius supueniēs pēdente iudicio prosit ex eadem instantia refert, aut loquimur in his rebus que accessorie veniūt in iudicio,aut in his que principaliter debent peti,primo casu ad iudicis officiū spectant,vt j.de edi.edict.l.ediles.§.itē sciendū.⁊ hoc qñ emergūt ante sententiā,sed post sñiam emergentia non pertinent ad officium iudicis pronūciantis nisi sint cōnexa.vt.j.de vsuris.l.j.§.j.⁊ si seruitus vendiceꝫ.l.harū.⁊.l.egi. Scdo casu qñ loquimur in rebus que principaliter debēt peti,tūc refert ꝺm glo.aut loquimur in iudicio vniuersali, ⁊ veniunt in iudicio inchoato. vt in.l.iiij.de peti.heredi.⁊ de pecu.l.quesitum.in princi.⁊ est ratio: q̄ natura istius iudicij vniuersalis oīa includit.arg.j.de serui.§.seruitus. de fundo instru.l.lucius.aut in iudicio singulari.⁊ tunc aut in iudicio reali,vel quasi prodest actori.vt.l.si autem.§.possidere j.de rei ven.⁊.l.quesitum.in fi.de pecu.⁊.j.ad exhi.l.tigni.Aut in iudiciis personalibus ⁊ singularibus,⁊ tūc refert,aut superuenit ius ex causa de preterito,⁊ fit cōdemnatio ex eadē instantia vt.l.si rem.§.fin.de pig.ac.l.si mādauero vt a titio j.mādati. aut superuenit ius ex causa de futuro.id est ex causa non post lit.cōte.⁊ tunc refert ꝺm Io.an.aut superuenit istud ius ex noua causa intētata ⁊ tūc fit absolutio. Alij tenēt indistincte ꝙ sequatur absolutio,⁊ iste est ordo ⁊ distinctio huius gl. Adde ꝙ opinio Io.an.nō est vera,q̄ nō cōpetebat ius in cōtestatiōe litis:nā ⁊ si retro competijsset succūberet agēs, q̄ ex nō intentato nō pōt sequi sñia.vt.j.de insti.l.habebat.⁊.j.de pact.dot.l.debius. Item adde ad id qd̄ dicit glo.de reali iudicio ꝙ tunc glo. est vera qñ superuenit ius ex parte rei puta possessio. secus si ex parte actoris,puta nouum dñium.vt.l.si mater.§.candeꝫ.de except.rei iudi.ꝺm Dy.qui ita not.insti.de actio.§.j.sed decretalis abbate.de re iud.lib.vj.subdistinguit qñ superuenit ex parte actoris,q̄ aut fuit actū cum expressione cause,⁊ tūc succumbit agēs,q̄ tūc vr̄ se astrinxisse ad tp̄s p necessario cāe.aut generaliter sine insertione cāe,⁊ tūc sequaꝫ cōdemnatio ex eodē processu.ita dicit decretalis. Sed scd̄m veritatē iuris ciuilis opinio Dy.teneri debet.vt not. Cy.in.l.j.C.de aliena.iudi.mutan.can. fac.⁊ in.l.edita.C.de edēdo. Ia.bu.dicit aut agēti post litē cōte. supuenit ius ⁊ cā ⁊ tūc alio iudicio opus est,vt hic.aut ius non

causa

a ¶ §.necessitatē.vide ibi eundē Bal. in.v. col. p̄pter glo.ibi qd̄ si precessit libellus istud preceptū regulaꝫ vt sententia.⁊ ex eo oriꝫ actio in factum. sec' si nō in figura iudicii.

b ¶ Reuocari. vide angel. hic qui dt ꝙ preceptuꝫ vbi fit sine preambulo iudiciali reuocari potest secus si oblato libello vt etiaꝫ p eum i.l. j.circa medium.C.si de momē. pos.

cause scilicet remota, quia factum intentatum pretendebat, Iz non prętenderet obligatio, aut aliqd nisi potestas seu habilitas exercendi ius suum in certam personā, & tunc sequit condēnatio. vt. l. in aūt. ff. possidere. superius alle. & hoc ex parte actoris sed in reo sufficit qcūq; superueniat causa ordinaria. ff. de condict. sine causa. l. si fulio. Extra oppo. de. l. inl. ff. qui satisdare cogantur. & l. licet. ff. eo. sol. ibi non supuenit ius, sed mandatum seu ratihabitio, que gesta cōfirmat scōm Oldra. Et ex hoc credo q; si actum est ex causa inutili & post litē cōtestatam lita causa est ratificata & confirmata q; singatur retro bene actū ex natura cōfirmationis. argu. ff. de libe. lega. l. aurelius. ff. testamento & de mil. testa. l. tribunus. ff. fi. & l. si certa. in fi. & adde quod no. Ly. in. l. preserip. mendacionū. in pe. & viti. q. C. si contra ius vel vtilitatem publicam. & Ja. ff. eo. l. nō quemadmodum. & ff. de inoffi. testa. l. si non mortis. ff. vlti. per eundem. Bald.

Additio Baldi.

Non potest. Vide quod dixi. ff. qō metus cā. l. ităē si cū excep. als. si cū. ff. hec aūt actio. ¶ Accidisset. & tō nō ex eo sequit cōdemnatio. sed requirit noua petitio. vt hic subdit ideoq; &c. ¶ Interpellatione. nouo libello & nona petitione opus esse ex eo patet q; exceptio rei iudicate non obstat in iure quēsto post contestationem, q; super eo non potest pronunciari.

Non alias. In tex. ibi contrauerint vli deiquerint. vt sequitur.

1 ¶ Legati debent habere seruitores in numero competenti.
2 Verbum sine distinctione alterius distinctionem excludit.

Legati. Nota q; ex continuata possessione nō sortit legatus nouū forū, nec perdit priuilegiū fori secus aūt si quesisset possessionem de nouo. vt. l. si legationis. nec dixit verum Cassius, quia consideranit rationem subductionis ministerij, sed ista non est ratio sed impeditionis officij. ¶ Secundo. not. q; rei vendicatio dicitur esse ex ipsa possessione qō est intelligendum, q; possessio est principium passiuū. dominium est principium actiuum vt not. ff. l. proxima. & per Ly. in. l. j. C. de alienatio. iud. mutā. causa fac. ibi vide & adde qō no. C. de heredi. ven. l. sed si. ff. de excep. rei iudi. l. si a te. ff. si. licet illa. l. que habet ibi qō probato dominio & non possessione sequatur sententia declaratoria dominij videatur reprobari per textum extra de test. c. Raynaldus. vbi simpliciter dicitur reum esse absoluendum. ¶ Item no. q; in reali debet probari de presenti possessione. quod dic vt in Spec. de act. seu petitio. ff. sequit. versic. quid si ago. & in Spe. de proba. ff. ver. sed quero qualiter. & per
1 Arch. vij. q. j. c. pontifices. ¶ † Item no. & legati debent habe-
2 re seruitores i numero cōpetenti. ¶ † Item not. q; verbū sine distinctione excludit distinctionem illius. l. non alterius. Bal.

1 ¶ Legatus sine famulo remanere non debet.
2 Ecclesia non dicitur in diuinis pati defectum.

Non alias. Serui eorū. ¶ No. qō factū serui conuentum a priuilegio fori. Ex presenti not. agentem rei vendicatione debere probare de presenti possessione. conuenti, vnde non sufficit si probatur reū possedisse aūt litem motā qz nō plumit. hodie possidere. vt no. in spec. de actione seu petitio ne ff. sequit ver. quid si ago contra te. & versi. sequen. de hoc per Ly. in. l. sine possidetis. vide de hoc plene per Archi. vij. q. j. pō tifices. p hoc de stipu. seruo. q; seruus. & in Spec. ff. ver. sed que ritur qualiter ratione que dicit etiam q; in retinendo versāt fauor in perdendo odium ideo presumitur retentio. argu. q; si ex principio percipiebat commodum presumatur possidere, cum lactare non estimetur. ff. de probat. cum de indebito. Ex presenti. vide q; not. in. l. fi. C. de hereditate vendi. & p Dy. in. C. pro possessore. & per Jac. ff. de rei vendi. si culpa. & per Ly. in. l. j. C. de alienatio. iudi. Possessione. saltē alienā nam vbicunq; est possessor, ibi
1 est ciuilis possessio: qz annua est. Nō sit concedenda. ¶ † Not.
2 q; legatus non debet remanere sine famulo. Ibi, De vno ar. † q; ecclia non dicat pati defectum in diuinis licet desit vnus ex plurimis. Auocetur. vnde Cassius non consideranit veram rōnem que statim in hoc q; ipse non debet aduocari ab officio, nō in eo q; ei non debet subtrahi famulatus seruorum. Bald.

Legationis. ¶ No. qō ille qui recesoluto, videt recedere cum re alterius. Itē no. qō nō est ferendus recessus aduene cum re alterius: immo retinendus. & facit ad id quod dixi. ff. eo. l. heres absens. hoc dicit. ff. j. Bal. Additio Baldi.

Legati. Ceperit. & sic sumpsit ortum actio in ipsa legatione. Afferendi. not. non dari alicui facultatem recedendi cum re alterius. Item nota rem dici vendicatoris donec sit ei satisfactum, & idem vide tur hic dicere in alijs causis. vide infra de furtis. si seruus. ff. locati. & de pignoratitia actione. si quasi C. de rerum permutatione. l. ij. Bal.

De eo autem. Ex aditione hereditatis nō sortitur qs forum in loco vbi adiuit hereditatē. h. d. vel sic. Locus aditionis hereditatis non inducit forum. h. d. ¶ Not. in ver. sed nūq; iste qui non patitur processum ordinarium tamē patitur missionem ex primo decreto. h. d. ista lex. Bal.

Additio Baldi.

De eo. Sed nisi. ¶ Nota quod facilius impeditur processus ordinarius q; missio in possessionem. Bald.

Sed & si restituatur. Per restitutionem hereditatis non sortit quis forū & equiparat restitutio hereditatis aditioni hereditatis hoc dicit. Et facit pro gl. l. cum filio. de leg. j. ¶ In gloss. l. officio iudicis. ¶ No. q; in summarijs causis que expediuntur officio iudicis non habet locū reconuentio & ad hoc semper allegatur. quod dic vt no. in. c. j. de verbo. sig. in cle. ¶ In ead. in fi. vel hec fuit restituta sponte non imminente pretore. Sal.

Contra. Priuilegium heredis non trāsit in fideicōmissarium vniuersalem. h. d. ¶ Not. quod si persone alicuius priuilegium conceditur personam non egreditur. concor. ff. de leg. q. l. cum patronus. Bal.

Ex quibus autē. Cum aliquid prohibet & eius simile intelligit prohiberi. h. d. scōm gl. ¶ No. quod ille qui non potest interrogari nec cogitur respondere etiam si deferatur iuramentum decisiū facit. l. in contractibus. ff. de illo. C. de non nume. pe. ¶ Secundo nota ex isto tex. arg. qō ille qui non cogitur iudiciz pati non potest cogi ad compromissum, vnde exceptio declinatoria impedit processus quod alias immineret ex formaalicuius statuti qz istud compromissum succedit loco iudicij. ergo &c. per rationem istius litere. Bald.

Edium nomine. Nota. quod ea q; deside rant celeritatem & vbi periculum est in mora non recipiunt istas dilatorias exceptiōes hoc verū qñ in priuilegiū conceduntur: secus si de iure communi. vt. l. ait pretor. in fi. supra. ex quibus causis maiores. ¶ Secundo nota quod transfertur iudicium de vno iudice in alium alterius fori non ob. ff. eod. l. vbi. quia hoc facit hic necessitas. & est argumentum quod si sit cassatum aliquod officium & nouū subrogatur instantie sub primo cepte possunt expediri cozā nouo officiali, quia fit translatio. vt hic. & l. j. ff. de offi. proconsulis &c. Bald.

a ¶ Reconuentio. in quib⁹ aūt casibus & causis reconuentio locū nō fit. vide. Bar. fozi. i cōsul. ij. in cip. nō inutilis. i ꝯ. circa. vij. & vlt. q. cum quinq; ꝯ fic. seq.

b ¶ Scōm conscientiā. adde Hel. in. c. pastoralis. ff. qz vero. de of fi. de leg. & quod ibi dixi in a postil.

Si pater familias. ¶ In tex. ibi natura est, naturatam. ¶ In tex. ibi. cum pro quando no. casum literalem. Item no. quem repelli ratione dubitationis futuri euentus. Item nota quod iudex debet iudicare secundum conscientiam b que cadit in hominē & in ipso tanquam iudice licet deus omnia nouerit non est ita in homine qui futura scire non potest, & facit ad rationem istius litere de officio ordi. c. si sacerdos. ¶ Quero quis mod⁹ erit vt possit debitor insolidum conueniri respondeo qz debitur curator ventri. Et facit. l. cum patre. ff. de neg. gestis, & de mi no. l. etiam. ei hoc dicit. Bald.

Additio Baldi.

Sed & si. Adijsset hic vide quod not. ff. de legatis. i. cum filio. In gloss. idem & etiam et de iure do. si mulier. ff. ex asse. In tex. ibi nec trebelliani. ¶ No. quod priuilegium fori non transit in cessionarium equiparando fideicommissarium cessionario. vt. ff. ad trebel. l. prima ff. de illo. Nec iurare. concordat. C. de non nu. pecu. l. in contractibus. ff. illo. ibi, Succedit. ¶ † Not. exceptio declinatoria ꝑdit delationem iuramenti, & sic pars que habet declinatoriam exceptionem non cogit respondere interrogationibus q̄ sibi fiūt a iudice. ¶ Contestetur. Nota translationē instantie de iudice in iudicem. Ibi vt in quinciā. Pone exēplum legat⁹ pcesserat incepto cozā potestate pendente p cessu cassatū est offiū potestatis, & est attributū illud officiū capitaneo, vtrū ex eadē instātia pcedet capitaneus: & dic qō sic. ar. hui⁹ litere secundū Bar. ad hoc infra eo. si iudex cui. & facit quod no. Jnn. de appellationibus. intimauit. & facit. ff. e. cū prōr. in pnc. In gl. l. non pōt. ff. eo. ti. que incipit vt si fatarum ibi vniuersali in augmentū contingit circa rē ipsam. ergo &c. infra de vsufruc. Itē si fundi. ff. hnic. de leg. ij. cum fundus. ¶ In ea. glo. ibi, & de debito conditionali. sed contra hoc quia petitor ante conditionem debet cadere iure suo, vel inducie duplicari. vt no. ff. si certe. pe. pactum. Sol. ibi male nota. ¶ In ead. gloss. ibi. ad omnia: hec vera. & hoc tenet Dy. insti. de actio. in princ. ¶ In ea. glo. ibi, presens. Sz nonne tunc astringit se ad certū tēpus. Nam quoad tps saltē agit, Respondeo de eo probat, quia egisteus. cō. diuo. retrotrahitur

vnde fingit bene actum alias nō. sicut in speciali actione, quoad rem, nō venit alia res: sic nec i speciali, quoad tempus venit aliud tps. ¶ In ea. gl. ibi, futurū. q; tunc esset libellus ineptꝰ. ¶ In ea. gl. ibi, vt a tritio. Respōdeo aliqs actꝰ cāe ꝓmittitur, nam p notariū cause debet ille actus scribi nō p aliū ¶ In ea. gl. ibi sez ext rinsecꝰ. Istud mi est. q; hec lex pōderauit tps quo ius oritꝝ nō causa. Illā ex illa cā etiā veteri nō posset sequi cōdēnatio. q; nō est in iudiciū deducta nec ex ea est actū. ¶ In ea. gl. ibi qō aliꝰ nō placet. ⁊ recte. ⁊ ideo si cautꝰ aduocatus agētis qō formet sic articulos ⁊ ꝓbatiōes qō concludāt de tēpore ad lit. cōte. vt no. in. c. abbate. de re iud. lib. vi. vbi vide gl. in. §. ꝓfatus. q; gl. incipit. sez donatio vel venditio. vñ inutile erit ꝓbare actori cām sine tpe. Sed qd si ago cōtra te ex mutuo qō eras cōfessus te recepisse. ⁊ lit. cōtest. numero ego, vel ꝓcurator meꝰ vtrū cōdēnabor? Et vr qō nō. q; ex mutuo naturali intelligit actio. vt no. in spe. de teste. §. j. vers. sed pone egi cōtra te ad. r. sz hmōi mutuū non precessit. sed est secus in lit. cōtesta. ergo ex eo non pōt seq cōdēnatio, qz fuit maleficiū, sed cōtractico, qd dato q hic superuenerit in re non in specie, ⁊ ex causa de preterito superuenit. vt. C. de rerum pmu. ex placito. de noua. cū enim. Sed quid in reo vtrū habebit ꝓbare tps sue exceptiōis. An vero sufficiet probare cām exceptiōis sine tpe? dic aut est exceptio i tertionis, ⁊ non est necesse ꝓbare de tpe, vt insti. de ppe. ⁊ tēp. ac. in fi. Aut est exceptio iuris ⁊ tūc ꝓbare debet tps cōcludēs q legitime excepit. Illā exceptio debet esse legitime fundata sicut actio ⁊ maxime cum sup talibus exceptionibus q̄dā contest. li. fiat de exc. tu. scire opz. § pe. de stu. l. j. §. labeo. ⁊ qō no. §. de pac. si vnꝰ. §. pactꝰ. ¶ In gl. in opponēdo patet si excipiat de actu iterabili. Alz actus postea sequēs nō est actus de quo est exce. vt. j. de iureiur. eū q §. in popularibꝰ modicū tū proderit actori vincere. qz reus appellabit ⁊ in causa appellationis excipiet ⁊ excepti. suam probabit ex primis actis. ⁊ sic retractabit diffinitua, nō dico sic in iterlocutoria. vt dixi in. §. ꝓmittit. §. ō minozib. l. ait pretoꝛ. ¶ In gl. istius presentis. l. que incipit. sclz instituꝰ ibi, officio. ergo no, quod vbi officio iudicis agit cessat reconuētio, sequēs sol. est tutioꝛ quod lit. finita cessat reconuētio. ⁊ no. pri mā sol. nunq̄. l. j. in fi. de vari. cogni in fi. ¶ In ea. inscientiam no humanā non diuinā sciētiā considerandā. facit de offi. ordi. si sacerdos. Agat. qvbi nō est datus ordo a iure sumit ordo ex tempore. ¶ In glo. l. qui prioꝛ. ibi, ⁊ vna charta. ¶ No. q vna charta vel ouerse nil facit ad vnitatem vel pluralitem processuū: nā nō figura karū sed id qō continet in script. inspicit vtrū sit vnū vel plura. ⁊ hoc facit. §. eod. si petitoꝛ. nisi vnus fuerat libellus seu charta, tū ex accidēti scindit in plures processus. facit qō no. §. de verb. ob. sciendum, ⁊ sic facit qō si dicat statutum qō pro qualibet accusatiōe debeat solui gabella, mō accuso plures in vna charta, seu libello vtrū dicatur vna accusatio, vel plures. Et vr qō plures. vt. §. eo. nō idcirco. quod verū est quātū ad vi processus, sed qad dictū distingue ficiant crimina sunt connexa. ⁊ habeꝝ p vno. arg. de iurisdom. iudi. si familia. ff. de mi. etiaz §. j. §. loca. sed addes. §. si qs mulierem aut sunt separata. ⁊ tunc pro pluribus sunt cēsenda. ¶ In ea. gl. ibi. interim hz locū hoc quod hic tenet, nō ex vi ordinis assumpti ex tempore, sed vi pre iudicū de natura vel qualitate cause. Bald.

a ¶ Dbiacce ptū. hunc text. limita no. vt p Fel. in. ca. ex tenore. in. vñ. col. versic. lex vbi ceptū. de rescrip. ⁊ adō hic qō ibi dixi in apo.

b ¶ In instātia. Ad de domi. alegan. de imol. in l. si intra. C. de in integ. rest. ⁊ rota in decis. 1 ccclxxx. ex hoc Inn. ⁊ paul. de leaza. in. q. lata sentē- 1 tia.

¶ Primus agēs debet primitus ad articulandū admitti.

Qui prioꝛ adit iudicē prius dz admitti ad actitanda successiue in cā nota. h. o. hac ratione. Ordo est vt prius agat actoꝛ, ꝙ qz actoꝛ est prouocās, ⁊ sic incipiens. ⁊ vide Dy. in. c. nō lz actori. ¶ Sed ꝙ ille q prio agit prio debeat admitti ad articulādo ⁊ primū debet rīderi suis articulis, ⁊ primo debēt sui testes recipi ad iuramenta ⁊ dicta ⁊ primo debēt allegare aduocati sui ⁊ primo surgere ad allegandū. ⁊ idem in singulis successiuis actibus ⁊ semper est iste ordo nō aūt intelligit ista lra vt totaliter supersedeat in secūdo ꝓcessu nisi primus esset exclusus ⁊ preiudicialis secundi qō dic vt. §. eod. l. per minozem. Regula enim istius. l. nō hz locū in preiudicialib⁹. f. eo mō quo ipsi intelligūt. ¶ Item fallit hec lex in oībꝰ iudicium secundi prefertur primo. ¶ In gl. istiꝰ. l. no. qō in. vna charta ⁊ in vno cōtextu possunt scribi due snie facit. §. fami. erci. l. meuius. § arbiter. ⁊ C. ficer. pet. a. l. eo quod a multis. Bal.

a Vbi acceptum. ª Not. ꝙ lis dz terminari vbi est inchoata. sed qualiter punitur ille qui adit diuersos iudices dic vt no. Ly. §. de iud. l. nulli. ⁊ C. de assert. o. j. in fi. Bal.

Additio Baldi.

Vbi. In gl. q̄ incipit apud enndez. vt in fi. ⁊ per hoc C. vbi ⁊ apud quem. l. fi. ibi vt videat ipse ⁊c. ⁊ est arg. ꝙ notarius qui dz scribere acta non ordinarū, debeat scribere acta delegati ⁊ non alius qō nota tota die contingit qō aliquis actus cause cōmittitur: nam per notariū cause debet ille actus scribi non per alium. Bald.

Si petitoꝛ. Instantia cepta cum defuncto dividitur inter heredes eius. Et ideo vnus ex heredibus non hz prosecutionem instantie in preiudicium coheredis. Bald.

Additio Baldi.

Si petitoꝛ. Vide Ja. in. l. fine ff. ta. de lib. agnosce. vide Jac. in. l. fi. cōtan. n fi. so. ma. Instantia cepta cum defuncto dividitur inter heredes. ¶ Opp. instātia est individua cum defuncto ex persona heredum non fit diuidua vt. §. de verbo. ob. l. ij. so. hoc ideo qz instantia est accessoria actioni proposite que erat individua ⁊ sic non ob. ⁊ facit. §. de pacto. stip. l. q. §. fin. vide Ja. de fideiusso. ⁊ no. tuto. l. vlti. §. paulus.

Si iudex cui. Tēpus prefixum delegato intelligitur ꝓfixū in eius locum subrogato. h. o. ⁊ intellige integro tpe fm gl. Bald. Jz tex. ibi fuerit simplr sine psumptiōe tpis. ¶ No. de tacita reconductione tēporis. ⁊ nō ytimus ar. §. de vno. integraliter datur q hoc in tpe ꝓfixo iudici. secus in tpe ꝓfixo instātie p. l. qz illud valdit per modū cōtinuationis. nec pōt transcendi. h. o. Bal.

Additio Bal.

Si iudex. Tps prefixum primo delegato in persona scōi delegati primo substituti ex integro tacite intelligitur repetitum. ⁊ cumulatio illorum tēporū nō debet excedere metam in instātia prefixā a iure h. o. ¶ Not. ꝙ substitus succedit instantia tā cepta alia non fuerit diuīctio tēporis vt hic dixi. §. e. sz ⁊ si test. §. ij. ⁊ si dies. ¶ Opp. de leg. ꝑ padū. sed illa qñ ordinarius succedit ordinario hic qñ delegatus delegato ordinario nō mutato. ⁊ sic nūq̄ fingit iudex mutatus. ar. C. vbi ⁊ apud quem. l. fi ⁊ no. §. eo. vbi cepta.

Non videtur. Qui petit copiā producto rū nō ideo intelligitur consentire iudicē cōpetentē. h. o. ratio qz ista pertinet ad deliberandum. cōcor. autē offeraf. C. de li. cōtest. ¶ No. q ille q petit copiā libelli vel p ductorū nō intelligitur in iudicem consentire nec pdit priuilegiū fori. ⁊ erat ratio dubitādi qz exceptio declinatoria fori videbaf qō debet esse primus actus q fuerit vt no. Jnn. de re iudi. c. inter monasterium. Archi. q. iij. c. offeraf. ⁊. iij. q. iij. c. nullus. ⁊ qō not. Ly. in. l. fi. C. de lpō. inter ipsas etiam exceptiones declinatorias que respicit iudicem, est ordo vt primo opponaf ea que respiciunt iurisdictionem, ꝙ ea que respiciunt personā. vt pura exceptio suspicionis qz per eam non negaf iurisdictio, sed elidit iurisdictio, nec impedit perpositionem exceptionis iudicis incōpetēcis qz p eam negatur iurisdictio. ⁊ sic non pōt unpetrari consensus exspicii. Cautus tamen est semper protestari qō quis non intendit in iudicio consentire. vt no. in spe. in ti. de aduo. §. penul. ver. demum. ⁊ in spe. de re iudi. vers. cui. Bald.

Additio Baldi.

Non videtur. Hanc. l. gl. Jnn. de re iudic. inter monasterium. gl. fi. alii cui competit, ibi oīno vide. ¶ Itē videas de appellatio. ⁊. c. qua fronte. per Jnn. vide oīno alis nō intelliges in spe. de reo. §. j. ver. qd si is cui cōpetebat ius. Itē in Spe. de iu. §. fit autem, in fi. Vide oīno p Archi. iij. q. ij. canullus. vt aduocatus ponat circulū sententie extra dubiū facit qualiam protestationes quas ponit Spe. in tit. de duo. §. pe. ver. demū. dic ꝙ quelibet exceptio per quā ipso iure negaf iurisdictio debet opponi ante exceptionē suspitionis, qz p exceptionē suspecti non negatur, sed elidit iurisdictio, nec vī exceptiens primo mō consentire in cū vt iudicē nisi sup ipsa exceptione tū. Fm Richar. de mi. vel dic predicta vera in opponendo: sed in pronūciando arbiter. pnūciat. C. de pact. l. pen. vbi de hoc apud eūdē. vide oīno Lyn. C. de spon. l. fi. cōtra. ff. qñ appe lādi sit. l. fi. no. solū ibi non pōt nullū dicere, hic potest declinare fm Ray. Bald.

b Sis qui rome. Heres succedit in instantiab ⁊ in foro. hoc dicit. Bald.

Non quēadmodum. Judicium non potest formari sub cōditiōe nec forman sub obligatiōe futura. secus in ꝺctibus etiā fideiussoris. h. o. pz ergo quod no est ꝓpria bona equiparatio de iudicio ad cōtractus. ¶ No. ꝙ iudicium nō pōt esse in pēdēti. ¶ Not. qō in iudicio non potest deduci obligatio futura. sed debet esse tus de pnti. ¶ Item no. ꝙ contractus pōt esse in pēdēti. ¶ Not. ꝙ fideiussor pōt adhiberi super obligatiōe futura. ⁊ suspecti tit obligatio fideiussoris in casum in quo nata est obligatio rei. vt. §. de fideiuss. l. si stipula. §. adhiberi. Et no. exēpla prio in obligatione cōditionali. qz si ꝓcederet iudicū redderet inutile ꝙ defectū ꝺditōis sup obligatiōe sup quo fundat. sed istud nō est o natura iudiciorꝝ qō possint ex futuro iudicio annullari. ⁊ idō interim ne ꝓpro-

nõ pcedit iudiciũ. Scðm exẽplũ est de ɔdõne non inserta obligatiõi lz ipsi iudicio: vt qñ agit inter ptes q iudiciũ nõ teneat nisi nauis ex asia venerit. Nã tunc iudex dz repellere ptes: qr nõ dz facere processum q posset eẽ superuacuus. vt. l. litigatores. §. si. ã. de arbitris. Tertium exẽplũ est de herede relicto qui conuenitur a creditoribus añq adeat. nã nõ pcedit iudicium licet speretur adire ⁊ sic exceptio hereditatis nõdũ adite impedit processum ⁊ sic sentit gl. quã notetis. ⁊ rõ est qr interim heres non est obligat⁹ nec solutiõi nec iudicio subeũdo. ¶ In gl. vt si pmittat in diẽ. ibi, eũ q calẽ. nisi exẽplificares in vsufr. vt. j. qñ dies vsufruc. cedit. l. j. in fi. ¶ In ea gl. ibi, ⁊ qð dt. subjciẽdo diuersuz casum a pdicto. ¶ In ea. gl. in fi. qd si cũ deberes mihi cẽtũ sub cõditiõe dictam libellũ quasi eẽt purũ debitũ nõ sub conditione. qr tunc nõ esset dubiũ q nõ admitteret talis libell⁹, qr libellus ɔditionalis nõ admittit. vt. ã. e. l. nõ põt. ibi no. ⁊ sic repelleret agens nõ ex defectu actiõis sed ex defectu libelli ⁊ pendẽte iudicio extitit ɔditio q pẽdebat; tpe obligati libelli tãq super puro debito. an ferat snia ex eisdem actis p me. ⁊ vr q non, qr ista obligatio que nõ erat, non videt in iudiciũ deducta nec super ea lis ɔtest. Itẽ cũ agerẽ cũ expressione cause remote, videor me astringisse ad tps obligationis, tpe libelli oblati. vt extra. de re iud. c. abbate. li. vj Sed. H. dicit q sequit ɔdẽnatio ⁊ facit differẽtiam inter ɔditionẽ appositã in ɔctibus inter viuos ⁊ ɔditionem appositam in vltima voluntate: qr primo casu poterit ferri snia in ɔctu: qr ɔditio retro trahit. vt. l. potior. j. qui pot. in pi. ha. Sz in vltima volũtate nõ: vt. l. que legata. de re. iur. no. in. l. Papinianus. j. de ser. Ratio est illa q no. C. de ɔdi. insert. l. si vxorẽ. Cy. in addi. qð dictũ est q nõ pcedit libell⁹ ɔditionalis est verũ qtũ ad id qð principalr petit: scðario vl' accessorie bñ vz: peto rẽ cũ fructib⁹ pceptis ⁊ pcipiẽdis. j. de dã. ifec. l. si quis missum. §. iudex. ⁊. l. ediles. §. itẽ sciẽdum. de edil. edic. Cy. C. si quis alteri vel sibi. l. cũ propria. vel peto rem ⁊ si nõ dederis rem peto interesse. vel peto penã vel rei estimationẽ: oẽs illi libelli procedũt de iure. vt not. in. l. j. in prin. j. de act. emp. ⁊ j. si cer. pet. l. vinum. C. loca. l. conductores. C. vñ vi. l. non ab re. per Guil. in. l. si cum excep. §. hec aũt actio. ã. qð me. causa. No. extra. de test. c. Raynaldus. ⁊ in. Spec. de petitio. seu actio. §. sequitur. ver. hoc quoq non est omittẽdum. de articulo vero alternatiuo vel conditionali non procedit. dic per Inn. extra de rescrip. c. ex parte. Item vide Inn. extra qui clerici vel vouen. c. insinuante. ¶ In gl. no. ibi, non posse. quid si aliquis est inquisitus de vulnere mortali ⁊ interim ẽ secuta mors: an poterit ex eadem instantia sequi cõdẽnatio de morte: vr q sic: qr superuenit ius ex causa de preterito, ⁊ fingitur retro: vt not. j. de ɔfes. l. si is. ⁊. l. q Stichũ. ¶ Cõtrariũ est verũ, qr ius q superuenit non est eiusdẽ generis ⁊ forme cũ iure intentato: ⁊ ideo dz pnuntiari super primo inserta causa mortis in pnuntiatione, qr primo erat pcessum ad penam vulneris: nunc ad penam homicidij. facit. j. ad. l. aquil. l. si vulnerato. ⁊ qð not. i. l. dãni. §. Sabini. de dã. infe. ⁊ ibi per Ja. ⁊ ita practicamus. Si autem vellet inquirere de morte futura eo q omnino esset mortuus ex illo vulnere: sentit ibi Jaco. q potest. credo ɔtrium per hanc. l. qr nullo modo iudicium põt esse in pendenti. nec põt formari super re futura. ¶ In ea. gl. ibi, executio. vñ executio bñ pt esse in pendẽti: sed non iudicium. ¶ In ea. ibi, protestari. qr esset multiplicare lites ⁊ pcessus cãrum: qð fieri non debet. ¶ In. e. gl. ibi, agitur. circa hanc gl. variat. nam vnum dicũt hic. ⁊. C. de iudi. l. j. ⁊ aliũ C. de fideicõ. l. j. Jac. de bel. dicit q põt petere vt in futurum caueat: ⁊ q p pñti pstetur non aũt q prestet in futurum: vt. l. legi. ⁊. l. harum. j. si ser. vendice. ita dicebat. C. de fideicõ. l. j. Azo dicit q põt petere q prestet in futurum ⁊ formabitur snia super futura prestatione occasione presentis. ⁊ hoc tenet Pet. ⁊ Jac. de raue. ⁊ hoc rõne adiuncti precedentis in quo cessasti põt petere in futurum. arg. j. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. illud. ⁊ vr casus. j. de alimentis ⁊ ciba. leg. l. libertis. §. j. tñ Ja. de aret. tenet opi. Jac. de bel. Sed Cyn. stat cum Petro. ⁊ ipse no. C. de fideicommis. l. j. ⁊ hic in additionibus. ¶ In ea. gl. ibi, agitur. nec obst. j. de vsur. l. j. nam ibi secus est in vsur. qr est in potestate actoris ne currant in futurum cum possit exigere debitum: ⁊ ideo non auditur super futuris sm Bar. ¶ In ea. ibi, de sententia. ⁊ hoc q̊tidie videmus in sententijs criminalibus que feruntur sub conditione abscissionis membri, si non soluerit penam vel similia. vt no. Dy. in. l. j. j. de publi. iud. ⁊ iste snie iuste ferunt qr fundãtur sm. l. municip. Et adde qð no. C. de senten. l. cum iudex. Ex ista glo. sume arg. q snia non dicatur de instantia tamen contrarium est verum. Bal.

Additio Baldi.

Non quemadmodum. Vid Inn. ex ne clerici vel mona. insinuatiõe. vid oino Inno. ex de testa. Ray. In gl. mirum est. vide oino in Spe. de actio. seu peti. §. sequit. v. hoc quoq nõ est omittẽduz. ⁊. C. vñ vi. l. nõ ab re. per Cy. ⁊. C. de tab. exhib. l. j. ⁊ fi. per Cy. ibi, put Cyn. an possit agi pro interesse de futuro iudicium dz esse certum, ⁊ de certis ɔctibus vero potest esse in pendenti. h. d. ¶ Opp. de. l. vsufr. de stipula. seruo. Sol. quoad personam non põt pendere ɔtractus vt ibi: sed qad rẽ vel acquisitionem sic: vt hic. Potest esse, qr futura sunt incerta: iudicium autẽ debet esse certum ⁊ de certis. vt. ã. eo. sed ⁊ si restitu. in fin. ¶ In gl. q inc. no. iudiciũ. ibi, qð est de presenti agit. principium de futuro vero, contingit per quandam ɔsequentiam: ⁊ est hoc in fauorez actorũ inductũ. vnde secus in vsufr. q sunt ociose. vt. j. de vsur. l. j. Itẽ ibi est in ptãte actoris exigere totũ debitũ: ita q vsure nõ debeantur in futurum hic nõ sm Bar. Item ibi esset quodãmodo sibi contrarius si petit sortem de presenti ⁊ vsuras de futuro. Bald.

Interdũ ex iustis causis. Rõne iisforũ dat dilatio ⁊ ex qlitate alia iusta cã. h. d. l. ista. not. q quotidie accidit de facto. ¶ No. q si notari⁹ q dz instrumẽta mea iuit p factis cõis vel iuit ad sanctũ Jacobũ vel alijs pprijs factis: tñ dz dari dilatio donec reuertatur. ¶ Itẽ not. q dilatio suspendit pcessum. vt. C. de dila. l. fine pars. ⁊. j. eo. l. argentarium. h. d. ista. l. Bal.

Additio Baldi.

Interdum ex causis. In tex. ⁊ ibi, amisit. no. mortẽ ẽt naturalẽ dici casuz fortuitũ. ¶. §. senator, ẽgparãdo hũc exẽpto. ¶ No. exẽptũ ɔueniri in loco ɔct⁹. q dic vt in. c. j. de priuileg. lib. vj. vñ si exẽpt⁹ est cõmissarius alicuius ⁊ intromittit se de ɔmissaria sub illo iudice tenetur rñdere: vt hic. facit de testib. c. j. in clemen. dic q exemptio est priuato quedam iurisdictionis ordinarie. Item dic q omnis priuatio est de actu vel aptitudine. Cõstat etiam q sub ordinario suo quilibet est etiam anteq ɔhat vel delinquat, sed sub iudice alterius territorij nõ cõcluditur ex his q exemptio eximat a so. ordinarijs non ab alijs simul. de annuis leg. Seio. §. medico. vbi ergo exempt⁹ contrahit vel quasi forum sortitur non iure domicilij vel originis: sed ex accidenti: vt in. d. c. j. de priuileg. ⁊. j. eo. cum fure. §. fin. Bald.

Si de vi ⁊ possessiõe. Cã possessionis dz prius vẽtilari ⁊ terminari q cã proprietatis. h. d. ¶ In tex. ibi, ⁊ possessiõe. i. re possessa rõne proprietatis. ¶ No. q questio possessionis est preambula ad cãm proprietatis. iste est casus in genere. Restat videre casum in spẽ p positionẽ exẽplorũ in quorũ variatione colligit etiã variatio lecturarum. Et no. circa hãc. l. triplicẽ intellectũ. prim⁹ est in petitorio ⁊ possessorio ab eadẽ pte moto. scðs in possessorio moto ab vna parte, ⁊ petitorio ab altera. ⁊ adð quod not. C. de iud. l. nulli. Tertio mõ intelligitur in iudicio criminali ⁊ ciuili, ⁊ adde quod no. ã. e. l. qui prior. Sed primus intellect⁹ verior ẽ Itẽ circa primũ intellectũ no. duas opi. in gl. ⁊ duas extra glo. prima est Jo. ⁊ Azo. q in quolibet petitorio dz pcedere possessorium anteq discutiat petitoriũ: ⁊ dñt q iste est ordo datus a iure sicut dat in simili iter actionẽ ad exhibẽdũ ⁊ rei vendicationem: vt. j. ad exhibẽ. l. gemma inclusa. ⁊. C. de rei vend. l. ordinarij ¶ Secunda opi. est glo. q ista. l. non habeat locum in iudicio retinende possessionis. nam qui ipsam intentat interim excludit se ab intentatione petitorij: qr esset sibi cõtrarius. Tertia opi. Dy. extra gl. est vera, qñ possessoriũ simpliciter proponitur: secus si rõne vnius possessiois puta ciuilis: ⁊ petitoriũ ratione alterius, puta naturalis: vt. j. de acq. pos. l. clã possidere. §. qui ad nundinas. Item no. Dy. insti. de ac. §. j. ⁊. j. vti possidetis. l. j. §. interdum. ¶ Quero est opi. Oldo. extra gl. q in possessorio retinende pro diuersa possessione eiusdem rei habeat locũ ordo huius. l. non rõne contrarietatis sed rõne duplicitatis: qr bis ad idẽ agi vr. sed hoc non videtur bene dictum: quia rõne duplicationis hz locũ in iudicijs paribus. vnde non potest cumulari eadez actio prius pposita: postea pposita adde seipam rõne duplicationis, secus qñ iudicia non sunt paria: qr plus venit in reali iudicio. l. declaratio dñij. ¶ Itez in incorporalibus non habet locum ordo hui⁹. l. qr cũ possidens possit agere realiter iudicio pro incorporalibus. nõ ob. sibi rõ ɔrietatis nec duplicationis. non ob. instit. de actio. §. eque. ⁊. l. sicuti. §. si querat. j. si seruit. ven. ¶ Ex predictis sic distingue cũ qrit vtrum petitorium ⁊ possessorium possint simul cumulari, refert aut loquimur in interdictis adipiscende vel recuperãde ⁊ pcedit cumulatio. vt. l. cum fundum. §. si. j. de vi ⁊ vi arma. Aut in interdictis retinẽde ⁊ tunc aut pro re corporali aut p incorporali si pro incorporali tunc aut pro eadẽ possessione ⁊ non procedit cumulatio rõne ɔtrarietatis q separat ⁊ prius dz vẽtilari possessorium ratione ordinis dati a iure sm Dy. Et dico q non pñt simpliciter nec conditionaliter ratione contrarietatis, sed quãdo nõ

occurrit 9trietas: sed est dat⁹ ordo rõne ꝓprietatis: vt ꝑparatio ibi admittit̃ cumulatio 9ditionaliter. vt no. in.l.iij.§.cū aũt.j. ad exhi. Si aũt respectu diuersarum possessionũ tũc admittit̃ cumulatio ꝯm Dy. secus ꝯm Ol. teneas opi. Dy. Si vero loq̃mur in corporalibus tũc admittitur cumulatio: q2 cessat rõ cõtrarietatis. nã cumulatio reglr̃ est ꝑmissa nisi inueniat̃ ꝓhibita. vt no. Dyn. in.c.null⁹ plurib⁹. de reg.iur.in.vj. ¶ Querit̃ an exceptio dolo facis, hẽat locũ in possessorijs. gl. dt hic simplr̃ ꝙ sic.[a] doct. dicũt gl. verã. fallit in possessorio recuperande qđ dic ꝑ Dyn. in.c.q ad agẽdũ de regu.iur.in.vj. vbi dt ꝙ qñ agit̃ spoliatione vel qñ spoliatiõe nũqꝫ obstat exceptio dolo facis, obiecta rõne dñij, ꝙ est verũ. ⁊ adde qđ no.j. de interdic.l.iij.§.qdã. Itẽ adde ꝙ vbi ista exceptio dolo facis opponit̃ possessorio in quo summatim ꝓced'r dꝫ opponẽs offerre se paratũ incõtinẽti ꝓbare: vt no. in.l.edicto. C. de edic.di.adri.tol. Formã aũt libelli in ista materia vide in spe. de cã pos. ꝑ totũ illũ ti. ⁊ in Spe. de resti.spo.§.verũ. reliqua dic vt dixi in.l.incerti. C. de interdi. vide Inno. ex̃ de ꝑscri.c.veniẽs. ⁊ de rest.c.significauerũt. de exces.ꝑlat.c.inter dilectos. ⁊ de re iu.c.suborta.in pn. ꝑ Inno. ¶ Item sola possessio facti sufficit interdi. vt no. Arch. xiij. q.j. in summa. ⁊ Inn. de post.c.bone. ⁊ de cã pos.c.cum ecclesia. Bal.

Additio Baldi.

SI de vi ⁊ possessiõe.

Si ẽ conclusũ in petitorio an intelligat̃ conclusum in possessorio, vide extra de testib. significauerunt. in fi. per Inn. prius est agendum possessorio ꝙ petitorio. h.d. Casus est q inter duos de vi ⁊ ꝓprietate q̃rit̃ quo ordine cãe iste sint inde in iudicium deducẽde ⁊ intitulãde: rñdet̃ vt pri⁹ q̃rat̃ de vi: deinde de proprietate. ⁊ ꝙ hoc sit verũ ꝓbat̃ ꝑ rescriptũ imꝑatoris. h.d. ꝯꝫ gl. ¶ No. ꝙ vbi est qđ de vi.i. de pos. in quã est illata vis turbatiua ⁊ ꝓprietate prius est cognoscendũ de vi, ⁊ ponit̃ hoc in qõne pos. non ꝓprie cã possessiõis: sꝫ ꝑ re possessa id est ꝑ rẽ ꝓprietatis. vt. possi de.l.si duo.§.si Et possessione. vide oĩno Inn. extra de prescri. veniens. in mag.gl. Item vide Inn. de re iud. suborta. Qualiter formet̃ libellus in quolibet interdicto. vide in Spec. de cã pos. ⁊ proprie. in Spe. de rest.spo.§.verũ Adrian⁹. vid no. C.loc. si qs cõductiõis. ¶ In glo. q̃ incipit. pone casuꝫ. ibi, alter vel idẽ. Sed pone, ago 9tra te vñ vi. in pro. eadẽ Sei⁹ vult me recõuenire rei vẽdicatione an põt. gl. dicit ꝙ non: ⁊ bñ, q2 possessorium recuperande est priuilegiatum in hoc. vt in.c. vlt. de ord. cogni. vbi videas. Nam vbi non obstat exceptio de illo nõ ꝓcedit reconuẽtio: q2 non dꝫ plus operari obliquũ ꝙ directũ. ¶ In.e. gl. ibi, de crimine violentie. ⁊ sic alio casu loq̃t̃ ⁊ de isto questio rñdet ꝙ sic. ¶ In ea.gl. ibi, qđ possessionis. q̃ põt dici q̃ violentia que vis turbatiua est pncipiũ formale. ¶ In ea.gl. ibi, non intromittit se, primo separando, scđo ordinãdo. vt.l. in certi. ⁊ hoc ꝯm verũ intellectũ. ¶ In ea.gl. in eo. libello, Sed vnquid est verũ ꝙ; petitoriũ recuperãde vel adipiscẽde ⁊ rei vẽdicatio cumulent̃: ⁊ vr̃ ꝙ non. nã lꝫ obstare nõ videat̃ cõtrarietas obstat tñ duplicitas. q2 bis vna possessio petitur debet actor eligere. vt.l.cũ nls⁹.§.varijs. de leg.ij. vel dꝫ sufficere. in locum petitoriũ qđ hꝫ plenũ effectũ petitorij ⁊ possessorij. vt.l. si qs emptio.§. sed et. super illis. de ꝑscri. xxx. ann. Nã non est fatigãd⁹ reus duplici iudicio ex quo vno totũ põt terminari. ar.j. de except. fun. Sol. idõ q2 habet se vt excedentia ⁊ excessa. Nã ꝑ rei vẽdica. 9sequitur actor declaratiõẽ dñij per interdictũ nõ. Econtra interdicti cã est priuilegiata nec repellitur per exceptionem dñij, sed rei vendicatio, sic. de fil. ꝑsby. 9stitu. de accu.c.si 9stitet. C. de rei vend.l.fi. Sed pone egi contra te rei vendi. ⁊ vti possidetis, repulsus sum vt contrarius inde. deinde ago vti possidetis, obijcis ꝙ renũciaui possessioni proponẽdo rei vendi. An sim admittendus, vr̃ ꝙ nõ. vt not. in.l. naturaliter.§. nihil cõe. dico 9tra. q2 illud hꝫ locũ vna cũ vna illo. nã 9stat ꝙ nõ intẽdo possessionẽ ꝑdere sed retinere cum ad hoc etiã agã. vnde q repellitur vt 9trius nõ vr̃ aliquid elegisse. ⁊ ideo adhuc superest ei ius eligendi. vt.l.j. C. de fur. al's esset dicere ꝙ nullo mõ ageret q̃ si per vnum alteri ⁊ per illud alterum alteri renunciandum qđ est absurdum. nã non est, rõ quare magis per petitorium possessorio ꝙ per possessorium petitorio renunciasse videretur. Sed nunqđ snĩa lata in possessorio ꝑiudicat in petitorio: dic vt no. C. de interdic.l.incerti. ⁊ ff. de interdic.l.iij.§.quedam. ⁊ ꝑ Dy. in.c. qui ad agendum. ¶ In ea.glo. ibi, q2 sibi 9trius. ergo si agens non sit sibi contrarius potest agere petitorio ⁊ possessorio: sicut est quando vti possidetis pro ciuili ⁊ rei vend. pro naturali proponitur. ⁊ distinctio agitur vel vti possidetis ꝑ possessione tuenda rei vendicatione pro detentione recuperanda. Nam qñ ad diuersa agit̃ nõ est 9trietas: ⁊ ideo procedit cumulatio. vt no.j. de acq̃r.pos. naturaliter.§.nihil commune. ⁊ melius in.l.clam possi.§.qui ad nundi.e.tit. ⁊.j. vti pos.l.j.§. interdictum autem. Sed si ad idem ageretur esset contrarietas sicut interdictum retinende ⁊ interdictum recuperande respectu eiusdẽ

a ¶ Qđ sic. adđ Ang. i.l. ille a q̃.§. si đ testã. i fine. j. ad trebellia. ⁊ Bar. in.l.j. i pn. q2 leg. vbi dt ꝙ talis exceptio põt opponi in iudicio possessorio si statim probet̃ nõ al's. ꝑ no. in.l.ij. C. đ edi. di. Adria. tol. ⁊ nũqđ i alijs possessorijs opponat̃, vid Bar. i ea.l.

possessionis: ⁊ ideo non procedit tunc cumulatio ⁊ ita intelligitur glo. ⁊ illa que est in.l.ordi. C. de rei vẽ. ⁊ alia q̃ est in.l.in.certi. que huic concor. ꝯm Dyn. qui ita no. insti. de actio.§.eque. ibi videas. Idem tunc tenet Jaco. bu. ⁊ hoc qñ pro re corporali agitur. at in incorporalibus ꝓcedit distinctio cumulatio. cum et possessori petitorium def: vt.d.§.eque. ⁊ de capel.monach.c.§. Item dꝫ intelligi qđ not. in Spec. de pe.pos.§.j.v. sed nunquid põt simul. ¶ In ea.gl. ibi, videtur cum agendo. dic ꝙ rõ contrarietatis impedit cumulationem: sed rõ ordinis prefert in propositione ⁊ ventilatione possessorium petitorio tanꝙ preparatorium. vt.l.ordinarij. ⁊ insti. de interdic.§.commodum. ꝯm Jabn. ¶ In ea.gl. ibi, ⁊ proprie. pastoralis. ibi loquitur in possessorio quod proponitur a nõ possidente. ¶ In ea.gl. ibi, quod pro to verum, imo falsum est in recuperante. vt no. Dyn. in.c. qui ad agendum. vbi reũ sponte admisisset actione ad probandum de dñio. vt in.c. de resti.spol. Sed argu. contra q2 elisum videtur ius dominij. vt.l.si quis in tñ. vnde replicari videtur. nam cum per.l.si quis in tantam sit actio: ergo exceptio ⁊ replicatio non obstat illud.c.j. q2 ibi loquitur in re ecclesie in qua non habet locum.l.si quis in tantam. vt not. C. vnde vi meminerint In glo. quod hic in tutoribus, Gl. istius. l. examinat duas lecturas ⁊ tres qões: vide oĩno Cy. C. loca. si qs conductiõis. vid Arch. iij.q.j. in prin. ⁊.c.iij.§ sꝫ no. in timore. ꝯ. de.l.j. C. de app. qđ solo vt in gl. vide oĩno Archi. iij.q.j. sed not. ⁊.c. reinte. ⁊.§. patet ergo. vide Archi. ij.q.ij. antiquitus. ⁊.ij.q.v. super cã. in fi. ꝑ Archi. vide de excep. dolo facis. qđ no. Inn. in simili. de exces. ꝑlato. inter dilectos. in ꝑnci. ibi oĩno vide ⁊ ꝑ Archi. vlij. dist. quo iure. in addit. que incip. adde. dicit Inn. ibi omnino vide. ⁊ in al'a distinctione que incip. adde dicas. ⁊ per Inn. extra de renun. super hoc. Prima litera est ꝙ hec lex loquatur in possessorio ⁊ petitorio. ⁊ tunc est questio vtrum loquatur in omni possessorio ⁊ hec bifurcantur: q2 si loquitur in omni vel non in omni possessorio: vtrum intelligatur in mutuis actionibus an in cumulatione actionum. Secunda lr̃a est q2 lex loquat̃ in possessorio ⁊ criminali iudicio. Tertio formetur quedam qstio. s. vtrum agenti possessorio obstet exceptio dolo facis ꝙ petis ꝙ restituturus es. Rñd. ad primum ⁊ quero primo quid vult dicere hec lex. respondent Jac. ⁊ Azo ꝙ intendit dicere ꝙ possessorium ⁊ petitorium non possunt sic ꝓponi ꝙ simul super vtroꝙ procedatur: sed debet primo procedi super possessorio. deinde eo finito super petitorio. h.d. lex ista ꝯm eos. ¶ Secundo quero vtrum iste ordo habeat siue vnus ambo ista iudicia proponat siue vnus proponat possessorium ⁊ reconueniatur vel 9ueniatur petitorio vel econtra. Et respondent Jo. ⁊ Azo ꝙ sic propter generalitatem huius.l. ¶ Tertio quero vtrum iste ordo locum habeat in omni genere interdictorum: ⁊ dicti sic probant. nam in retinen. certum est. vt.l.ordinarij. ⁊.l. exitus controuersie. ⁊.§. cõmodum. In recuperande ⁊ adipiscende probant per.l.incerti. C. de interdi. C. de edic.di.adr.l.ij.l.q cetu.§.j. ⁊ hoc cum simi. Hec lectura patit̃ tria contraria signata, in gl. Primum q2 ista lec. non vr̃ vera quoad istã.l. dato ꝙ vere esset in se. q2 lex non querit de possessorio ⁊ petitorio sed de vi ⁊ pos. si de hoc non queritur: ergo nec de hoc respondet. vt.l.si defen. de interroga.act. Solu. imo q̃rit de hoc. exponitur eñi sic, si đ vi.j. possessionis. ⁊ post.i. ꝓprietatis q̃rat̃. ꝙ ista sit bona expositio patet per responsionẽ iurisconsulti qui rñdet de possessione ⁊ ꝓprietate ergo sic intelligit̃ quesitum: vt dicamus ꝙ rñsio declaret interrogationem nec est ista extranea expositio ꝙ vis ponatur pro pos. s. cum vis inferatur possessori in possessione ⁊ sic significans suum continens ⁊ ponitur contentum ꝑ cõtinenti sicut ⁊ alibi, vt. C. de temp.appel.l. nemo. ⁊ ibi no. ⁊ ꝙ possessio ponatur ꝑ proprietate. Nã aliquando ponit̃ possessio pro cã possessionis. id est pro quadam insistentia cor. vel sia prout diffinitur in.l.j. de ac.pos. ⁊ hoc mõ non ponit̃ hic. aliqñ ponit̃ pro re possessa: ⁊ hoc modo hic. ⁊ de v.sign. interdũ. ¶ Secundo opp. ꝙ ista lectura non sit vera in se in possessorio retinende. vt.l.naturaliter.§.nihil commune. vbi dr ꝙ q2 distinctum est petitorium a possessorio re ⁊ causa agendi. Ideo iudicium motũ super vno non prohibet moueri super altero. Sol. vt ibi dicas. ¶ Tertio opp. ꝙ male dicat hec lex in interdictis recuperande ⁊ adipiscende: q2 lex dicit cumulari. vt.l.cum fundus.§.vlt. de vi ⁊ vi arma. ⁊ extra de cã posses. pastoralis. Sol. huius contrarij timore dixerunt predicti ꝙ in.l.cum fundum.§. fina. erat petitorio primo proposito renuntiatum: sed hoc est cõtra text. q2 dicit pendente sola possessione facti: sufficit in interdicto. vt no. Arch. xiiij.q.j. in summa. ⁊ Inn. de postu. bone. ⁊ de causa pos. cum ecclesia. vt no. gl. in.l.incerti. ⁊ incipit Jo. ⁊ hi. vnde reprobata ista litera dicit glo. ꝙ hec lex debet intelligi in possessorio retinende non tamen in recuperande vel adipiscende.

¶ No. ergo ꝯm glo. ꝙ possessoriũ retinẽde ⁊ petitoriũ non possũt simul ꝓponi: sed possessorium dꝫ prius terminari. ¶ Secundo nota ꝙ possessorium recuperande vel adipiscende cũ petitorio

possunt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a possunt cumulari.[a] Sed contra lecturam gl.oppo.ꝛ dico in eo ꝙ dicit de retinenda. Nã vſ ꝙ rei vẽdicatio possit prius opponi l eſſi non phibet.ſed ꝛſoluit.vt.ſ.de rei vẽ.is qui. Sol.aut actor vult ꝓponere vtrunq; ꝛ tunc datus eſt ſibi ordo a iure.vt hic.Aut vult agere ſolũ petitorio,ꝛ põt:ꝛ ita loquit lex ℈.Secundo opp.ꝛ vſ ꝙ poſſeſſoriũ retinende ꝛ petitorium cumulet:vt in.ℊ.mihil cõe.Sol.hoc non ỏr ibi vñ diuerſis modis ille.ℊ.intelligitur.vt tbi no.ℨ ergo gl.hic ꝓcipe ꝙ poſſeſſorium retinende ꝛ petitorium non poſſint ſimul ꝓponi ſed aliter diſtinguit an ꝓponit reſpectu einſdẽ poſſeſſionis:vt puta quodlibet ꝓ ciuili vel naturali.An reſpectu diuerſarũ puta vnũ ꝓ ciuili alterũ ꝓ naturali.Vel vnũ ꝓ poſſeſſione alterũ ꝓ detentione.vt primo caſu non cumulet.ſcõo ſic.ita no.de acqr.poſ,clam poſſidere.ℊ.qui ad nundinas.ad fi.magne gl.ꝛ hãc ℨ Dyn.in.de act.ℊ.eque.dic ꝙ oẽs glo.bñ loquũt.Nã iſta gloſſ.ꝛ illa q̃ eſt in.l.incerti.ꝛ illa que eſt in.ℊ.mihil cõe.ꝛ alia q̃ eſt in.l.j.ℊ.interdicunt ante.ꝛ.l.ſi duo.vti poſ.intelligunt q̃n ad idem agit petitorio ꝛ poſſeſſorio ꝙ eſt ſiue expreſſe agat ad idem ſiue ſimpliciter agatur.Si aũt agat ad diſtinctas poſſeſſiones vel de poſſeſſione ꝛ detentiõe tũc ꝓcedit ꝛcurſus nec eſt ꝓprie cumulatio tunc cum ꝛ res ꝛ cãe ſint ſeparate.Et ille poteſt eſſe alius intellectus in.ℊ.mi cõe.¶ Tertio opp.ℨ gl.ꝙ non admittat cumulatio in recuperande ꝛ adipiſcende.de.l incerti.ſed illa intelligiſ in retinende.¶ Sed op.ꝙ non poſſit intelligi in retinendẽ:ꝙ ibi dicit ꝙ igit ꝛpe.actiõibus.at nulla actio dat poſſeſſori.Sol.imo ꝙ interdictũ eſt actio ꝛ exponẽdo competentibus actionibus.i. competẽti actione, ꝙ vna ſola actio datur.ſ.in factum ſm glo. huius.l.in ver.itẽ no.qõ.l.ꝓdicta.ꝛ de.l.ordi.ꝛ de.l.iſta ꝛ de.l. qui cetu.ℊ.ſed omnes intelliguntur in retinende.ꝛ de.l.ℊ.de edic. divi adria ſed illa,vel alia lex non dicit non poſſe cumulari ſecũdum gl.Et ꝓpterea dato ꝙ in.l.ℊ.de edic.di.adria.non poſſet agi petitorio iſtud eſt non rõne ordinis inter poſſeſſorium ꝛ petitorium ſed ꝓpter vitium inuiſibile qõ obſt. in petitorio ꝛ non poſſeſſorio.Sed iuxta hoc querit cur tam varie quod retinende cum petitorio non vadit ſimul:ℨ recuperãde ꝛ adipiſcẽde ſic:Rñdet gl.rõne ℨrietatis,vt in gl.ꝛ verũ eſt vbi eſt ℨrietas.qz ratio contrarietatis ſeparat cumulata ꝛ nota paria ſimul incidere ſeparata vero ordinat rõ ordinis.Nam vbi poſſeſſoriũ retinende finit,petitorium incipit;ꝛ ſic ſe habent vt prius ꝛ poſterius:qz ex deciſione vnius oritur materia queſtionis ad alterum ꝛ apparet quis in ſcõo iudicio ỏbeat eſſe actor ꝛ quis reus:vt i.ℊ.commodum.ꝛ in.l.liberis.ℊ.vl.de libe.cã.vñ poteſt dici ꝙ vnum iudiciũ pendeat ex altero non quoad deciſionem ſed quoad ordinationem.ꝛ ideo l.dicit eſſe iuris ordinarij.vt.l. ordinarij.¶ Exrõne ℨrietatis predicte ſumo tres cõcluſiones.Prima quod vbi nõ eſt contrarietas qz ad diuerſa agitur, ibi procedit cumulatio.vt in.ℊ.qui ad nundinas.¶ Nota ſcõo ꝙ i corporalibus qz nulla eſt ℨrietas admittitur cumulatio etiã in retinende.vt i.c.cũ eccleſia ſutrina.de cauſ.poſſ.ꝛ ꝓpri.Nã in poſſeſſorio nõ cõcludiſ in corporalibus niſi ad ſilentiũ ꝛ ſimiliter in reali ꝓ eis vt nota.in.l.aut.ℊ.itẽ ꝛ iſta nõ ſunt cõtraria imo ſimillima.Tertio concludo ꝙ vti poſſidetis ꝛ cõmuni diuidundo cõcurrant.Nam communi diuidundo eſt petitoriũ quod poſſeſſor dat.vt.l.j.fami.erc.ꝛ ſic non eſt cõtrarietas inter ipſum ꝛ poſſeſſorium retinendẽ:ꝛ per conſequens procedit cumulatio cum aſſiſtant ſecunde permitten.ꝛ ceſſent prohibita.ꝛ ſic due glo.que ſunt im.l.incerti.non bene debent ꝛ loquunt erroneum intellectum Joa.ꝛ Azo.¶ Extra oppo.contra glo.qz ſi non obſtat in recupe.adipiſcen.rõ contrarietatis ob.rõ duplicitatis qz bis vbi eſt peti.ℨ.l.qõ in hered.ℊ.elige.de tribut.ꝛ de actio.empt.nõ eſt nouũ.Rñdeo habent ſe vt excedẽtia ꝛ excedſa. ꝛ ſic nõ eſt vis.Itẽ,prorſus.l.ſeruũ.ℊ.vlt.de act.ꝛ obli.Item exponeℨ gl.de.l.ſi qs ad ſe fundũ.C.de vi publ.ꝛ de.c.vlt.de ordine cognit.Solu.ibi erant mutue petitiones.Sed gl.loquitur quando vnus idem ꝓponit vtrumque remedium.ꝛ ſic non obſtat.Expedita eſt prima lectura.Tertia lectura vult ꝙ priciminale ꝙ ciuile intentetur cui obſtat.l.j.C.de app.Sol.hic ỏ ciuili ꝓprietate ibi de electi.potiſe quod eſt preiudiciale ad crimen.¶ Item opp.de.l.j.qñ actio.Sola.hic actor primo ꝓpoſuit criminale iudicium,ideo prius terminandum,ſed hoc ꝛeꝛbo:quia illud cum ex eodem facto vtrunq; deſcendit ſed hoc cauſa ꝓprietatis non deſcendit ex crimine ſed ex dominio.ꝛ ideo nil prohibet hic ꝛc. Bald.

Quod legatur. Diuidit in duas partes.Prio loquit in actione perſonali.Scõo in reali.ſcõ a ibi,ſi aũt.Et ſit hec diſiã ℨtum ad locũ iudicij nõ ℨtum ad locũ ſolutionis ex ſm gl.ꝛ.h.d.res legata in ſpe ỏ ſtari vbi eſt miſi dolo heredis alio translata ſit.Sed in legato gñis vel ℨtitatis ſit ſolutio in loco iudicij niſi ſit determinatus locus ſolutionis alibi h.d.ꝓia ps iſtius.l.Premitte ꝛ intelligas ꝙ ꝓſonalis actio ꝓ legato ꝓt intentari tribus locis.ſ. vbi heres hz domicilij.

Item vbi eſt hꝛditas tota.Itẽ vbi eſt maior ps hꝛditatis non deducto ere alieno.vt.l.fideicõmiſſum.ℊ.tractatũ j.eo.Solutio autem ỏz fieri habita diſtinctione inter ſpẽm ꝛ genus.nã ſi legatur ſpes vt equus ỏz legatarius mittere ꝓ equo ad locũ vbi eſt, niſi heres dolo trãſtuliſſet.nã tũc heres ỏz ſoluere in loco iudicij:ſed in legato gñis,qz genus nõ hz locũ determinatũ,nec ſolũ determinatũ idẽ eſt locꝰ iudicij ꝛ ſolutionis niſi genus ſit ſtãdũ ex certo loco,qz tũc ad illũ locũ ỏz legatarius tranſmittere ꝛ ire ſi vult ſibi ſolui nõ aũt ỏz adduci ad domũ legatarij.ꝛ in hoc ꝓſiſtit ꝓria ps.l.ſi aũt reali iudicio vel ad exhibẽdũ in ℨtuor locis põt heres ꝙenire.ſ.in tribus ꝓdictis.ꝛ in quarto vbi res eſt etiam extra loca ꝓdicta.qz in realibus poſſeſſio tribuet forũ ꝛ in re immobili:vt hic.ꝛ in.l.vt alfs.ℊ.j.ℨ.eo.l.ſi.C. vbi in rem actio.Et no.ꝙ ꝓ legato gñis non daꝛ rei vendicatio:ſi ꝓ legato ſpeciei ſic.vt no.C.cõia ỏleg.l.ij.Ratio,qz genꝰ inquantũ genus non eſt in dominio nec in poſſeſſione teſtatoris.ꝛ facit ad verſiculũ niſi adiectũ.j.loca.l.in nauc Sanphelli.¶ Ex predictis apparet ꝙ quandoq; idem eſt locus iudicij ꝛ ſolutionis: qñq; diuerſus.ꝛ no,ꝙ.l.heres abſens.in princi.ℨ.eo. non habet locum in iſta materia,quia ibi loquitur quando ex contractu defuncti:hic quando ex vltima voluntate.ꝛ adde quod no.j.de cõſtituta pecu.l.item illa.per glo.ꝛ Buil.ꝛ.C.de ſolution.in fine magne glo. Bald.

Additio Baldi.

Quod legatur. Vide Inn. de foro competẽ.cũ ſit gñale.ꝛ.c.poſt. Tunc enim.qz ibi eſſet ceſſetur.vt.l.parere.ꝛ.l.ꝙ dolo.ꝛ j.de rei vend.ſi vero. Preterea.vide quod not.ℨ de tranſac.cuz hi.ℊ cauſe.Item vide quod not.in Spe.de compe.iud.adi.ℊ.j. ver.quid ſi ruſticus.

Cum furioſus. Delegatio tribuit iuriſdictionem etiã ignoranti mentis exilius patiẽti:quã exercebit ex die ſcientie.h. d.¶ No.ꝙ hec.l.dicit ꝙ valet proceſſus,qz non eſt vitium in ꝙmiſſione que pendet ex ſola authoritate cõmittentis nõ ex voluntate cõmiſſarij.Item nec in exercitio:qz tunc ceſſabat impedimẽtum facti,ꝛ vide quod no.in.l.cius q in prouincia.ℨ.ſi certũ pe.ꝛ per Inn.de reſt.ſpo.c.cum ex ꝙeſtione. Bal.

Qui legationis. Ipſo facto renuntiat quis ſuo priuilegio.h.d.

Additio Baldi.

Cum. ¶ No.cõmiſſionẽ cãrum fieri abſentibus. Idem puto de certo articulo cãe.vt.de teſtibus recipiendis. Idem puto de commiſſione quam facit iudex nuntio.nam iuſſus eſt qui poteſt fieri inter abſentes. ℊ.qui.vide.ℨ eo.interdum.ℊ.ſenator.

a ¶ Cumulari.pro qua materia vide late Lã fran.in repeti.rub.ỏ cã'poſ.ꝛ ꝓprie.in.ꝛ.col.ℵ.hiſtaq; expeditis.

Non quicquid. Not.ꝙ quedam ſunt in iudicis poteſtate ꝛ arbitrio libero q̃ non trahuntur ad neceſſitatem.Et ió ſolẽt iudices cumulare iſta verba dũ nõt admittimus hanc exceptionẽ inꝑtũ poſſum⁹ ꝛ debem⁹.explifica hoc principiũ per id qõ no.in.c.diſpendioſam.de iudi.in cle.in glo. non ỏt.ꝛ in.c.ſepe.de verb.ſigni.eadem compilatione.ꝛ ꝓid ꝙ no.in Spe.de offi.iud.ℊ.impedit.ℵ.qd ſi iudex.vbi dicit Spe. ꝙ vbicũq; iudex põt ſupplere ex officio ꝛ nõ ſupplet non facit litem ſuam,rite poteſt appellari.qz licet poſſit non tñ de neceſſitate incumbit vt hic.

b ¶ Innouari.adde alios caſus i gbus innouaꝛ poſitos ꝓFirmianũ in ſuo aureo repertorio ℵ.dilatio.pe.ℵſ.

¶ Baldus de Perufio legum doctor.

Judex ſi quid. Judex qui non ỏdẽnat acceſſorijs facit litẽ ſuam ſicut rõne prin cipalis cauſe.h.d.iſte.ℊ.ꝛ eſt multũ no.ſm Odof.

Additio Baldi.

Non. ¶ No.aliud eſt poſſe aliud neceſſe.primus contingẽs.ſ3 neceſſariũ cuius ℨriũ eſt impoſſibile.Adde ꝛ cino vide qõ not.in.c.diſpendioſam.in gl.non dicit.de iudi.in cle.ꝛ in.c.ſepe.de ver.ſignī.in gl.quicquid.eo.ti.

Nomnibus. Dilatione pendente ỏz ꝓſtari cautio de ſoluendo termino adueniente.h.d. ¶ In text. ibi, aliqs.ſ. creditor. ¶ In text.ibi,condẽnatio.ſ.ad cauendum.

b ¶ No.pendente dilatione aliquid innouari.ỏqz ỏz prestari cautio ex cauſa.quod examina vt no.Ly.in.l.vniuerſa. C. de precibus impera.offeren.ꝛ.j.ſoluto,matrimo.l.ij. ꝛ. l. ſi conſtante. ℊ. quoties.ꝛ an hec.l.habeat locum in contractibus ſtricti iuris ſunt glo.contrarie hic.ꝛ.j.ex quibus cauſis in poſ.eatur.l.poſſeſſione.illa communiter approbatur per.l. ſi creditores. infra de priuilegijs creditorum.Adde quod notat Lyn. in. l. ſecunda.C.de heredita.vendita.Item adde quod ille contra quem non eſt legitime proceſſum non debet cogi ad cauendum.vt nota.ℨ.eodem. l.ij. ℊ. ſi dubitetur.ꝛ dic vt digi.ℨ.eodem.l. ſi debitori. Bald.

Additio Baldi.

In omnibus. Vide per Ly.C. de pci. ℭ imperator. offeren. vniuersa. ℨ est ratio ibi, q; rescriptū nō est trahēdū ad prēmptionē iure gētiū: vt.l, rescripta. C. de prec. impe. offer. ℨ posset trahi nō ꝑstita cautiōe ex superuenienti inopia ōbꝫ toꝝ. debitoꝝ in diē teneꝫ interim cauere de debito soluēdo aduēnīte die si iusta cā sit cautiōis iterponēde. ℨ. h. d. gl. ꝓcedit hoc ordine. primo signat ꝓcoꝝ. in ℣ctibꝰ bone fidei ℨ in legatis, ℨ in contractibus stricti iuris. Scōo formatat tres obiectiones ℨ soluit, ℨ an bꝫ oie super gl. extra quere gd si cauere non vult vel nō pōt. Rūde vt. ℨ. sol. ma. si constā. ℣. quo. vt scias q̄ debitoꝝ pōt ꝓpelli ad cauendū ℨ q̄ nō. dic aut q̄rīē de debitore puro nūqd cauere teneaꝫ ℨ dico ꝙ nō regulariter; ℨ statim creditoꝝ exigit eū: vt. ℨ. vt in pos. leg. si is a quo, nisi negaret debitū ℨ liquidaret tunc tenēꝫ cauere vel bona sequestrarī. vt. ℨ q satisfā. cog. si fide iussoꝝ. ℣. vl. Aut q̄rīē de illo qui hꝫ dilationē vel per legē vel per diem vel per ℣ditionē appositā. q; tūc aut q̄rīē de debitore q hꝫ dilationē q bona sua dilapidat tūc teneꝫ cauere. vt hic. ℨ de priuileg. creditoꝝ. si creditores. Aut q̄rīē de illo qui hꝫ dilationem ꝓpter dilapidat sua tūc subdistingue. Aut logmur in legatis vel fideicōmissis tūc teneꝫ cauere indistincte. ℨ est spāle fauor eyltīe voluntatis. vt. ℨ. vt leg. noīe caue. per totū. Aut de ℣ctibus queritur. tunc aut hꝫ dilationē ex priuilegio cōcessam a lege vel ab imperatore dico ꝙ indistincte tenetur cauere idonee de soluendo. de pactibus imper. offe. vniuersa. ℨ. so. ma. si cōstā. ℣. quoties. Aut dilationem hꝫ ex partiū quentiōe quā ꝓmisit, q: in diē vt ℘m obligationis naturam. vt q: partū Arethuse ꝓmisit, tunc aut est persona suspecta, aut non. si sit suspecta teneē cauere, vt, l. ℌ. C. de her. vē. ℨ. ℨ. de ꝛdi. inde. l. de inde. ℘e. de bella per. hic ista non est bona similitudo q: in legato, ꝓuilegio vltime voluntatis cauetur ꝛc. si non subsit cā at in ℣ctibus ita demū si subest ℨ facit ad. l. ℨ. de pig. quesitū. Quid si debitoꝝ a quo petitur cautio vult statim soluere deducto interusurio. vt no. Jac. ℨ. in. l. si constante. ℣. quoties. so. mat.

Iuroꝝ. Videtur ergo ꝙ locus sit oīnoꝝ cōtirmet fozū vt non possit declinari. arg. ℨ ℨ. eo. l exigere. vbi hꝫ q: rōne distractus qs nō fortitur fozum sed illud est verū de nouo sed hic non fortitur de nouo sed roboratur rōne aūt solius exīstentie conditionis introducitur fozum. vt hic in glo. not. Bal.

Additio Baldi.

Iuroꝝ. ℭ In fi. Vide. C. vbi ℨ apud quē. l. ℌ. ℨ ℨ. de condition. indeb. qui certo loco. ℨ. ℨ. eo. exigere.

Cum qui. No. ꝙ vniuersum fozum fortitur quis in obligatione facti ℨ inter esse, ℨ in obligatione tacita ℨ expressa vel logē hic respectu solutionis non respectu iudicij. Inn. allegat hanc. l. de appel. c. super eo. Bal.

Additio Bal.

Cum qui. Vide Inn extra de appellatio. c. super eo.

Non idcirco. Absentia vnius reoꝝ non impedit ꝓcessum ℨ religq. h. d. ℭ No hic arg. dicit statutum quod q̄ accusatus est contumax potestas debeat expedire processum intra mensem. si autem non est contumax intra duos menses. mō plures sunt accusati eodē libello vnus est contumax alter non: quero vtrum quoad vtrūq; retardeē processus ad duos menses: ℨ dic ꝙ non. imo contumax erit condemnatus infra mensem licet processus alterius differatur: q: ius ipsorum est sibi paratū vt hic ℘m Bald.

a ℭ Finito. adde Ly. in. l. ꝑses. C. de epis. audien. ℨ bar. in. l. ℌ. ℨ. ō in ius vo. vbi tex. ℨ gl. ℨ spe. in ti. ō iur. omn. iud. nō. notanduꝫ.

Cum postea. Legitimatio procuratoris nō iustificat processum ℨ nullit atē ex ꝑsona dñi. h. d. subtiliter intelligendo tex. ℭ In tex. ibi: cū post ea. ibi, post lit. cōtest. ℨ sic facta legitimatione persone ꝓcuatoris saltem tacite tū ideo nihil operaē, q: processus est retro nullus cum in nulla persona fundetur: q: dñs erat seruus monachus vel frater minoꝝ, isti enim quasi serui sunt. ℭ In text. ibi, absoluti ab instantia. ℨ circa hanc. ℣. vide Inn. extra de excep. c. pia. in vj.

Additio Baldi.

Non. Dicit statutū ꝙ q̄ accusatus est ꝛtumax ꝓtās dēat expedire processum, ℨ. mēseꝫ. Si aūt non est ꝛtumax. ℨ. duos mēses, modo plures sunt accusati eodē libello aliqui sunt ꝛtumaces ℨ aliqui non: vtrum quoad ꝛtumaces debeat expedire cā. ℨ. menseꝫ: ℨ dic ꝙ sic per hanc. l. ꝙ no. ℨ est verū q̄ libet ꝓcēs ius separatum. ℣. cū postea. vide Inn. de excep. pia. in vj. in. gl. ℌ quare. vide in Spe. de offi. iu. ℣ deseruit. ℣. ℨ no. ꝙ ꝓponis. ℨ versi. precedenti. ℨ sequēti. facit qō not. C. de bonis q̄ libe. l. fin. ℣. necessitate. ℨ vide. C. de sententiis. l. si arbiter. Bal.

Argentarium. Dilatio dāda est iusta cā ℨ non aliter. d. o. ℭ In text. ibi, ex iusta causa. puta si sunt trāslati ibi ex necessitate. Bald.

Additio Bald.

Argentarium. ℣. noīe. hic est casus contra no. ꝙ ℨ. ℨ. qui ex facto tu. ℨ vide qō no. ℨ. ℨ. si fideicōmiss. in fi. ℘o. ꝙ vnus iudex fert sniam ℨ alibi petiē mādari execution. vide in Spe. de exec. sen. ℣. nunc dicēdū. Nisi. sed pone iudex perusinus. ℭ Sed vt ꝙ vnus iudex non possit exeq sniam alterius nisi ad illius literas. vt. l. cū vnus. ℣. is qui. ℨ no. in. l. eas quedā puellę. Sol. illud hꝫ locum cū alias ille nō erat iudex cōpetens at hic erat iudex ꝓpetens. vñ pōt adiri et implorato officio, cum proponatur per modū actionis. vide Ly. in. l. ℨ. ℨ. ex facto tuto. Bald.

Nomin. Sententia lata in prouincia potest rome exequtioni mandari. h. d. Dicunt quidā ꝙ hoc est ratione generalitatis domiciliū ꝙ quilibet sortitur rome sed litera vult ꝙ hoc fit ratione contractus. Et sic not. ꝙ vnus iudex ℨ. competens potest exequi sententiam alterius. dominus Ly. determinat contrariū. circa hāc. l. vide no. ꝙ Ly. ℨ Baran. l. cum quidam. ℨ. de iurisd. om. iu. l. j. C. qñ ex facto tuto. Spe. not. de execu. sent. ℣. nunc dicendū. versi. sed pone iudex perusinus. Alīq dicunt ꝙ hoc potest fieri per actionem in factum sed nō ꝙ officium cum sit mercenarium nisi ad literas primi iudicis, vt l. cum vnus. ℣. is qui. de bo. aut. iud. pos. sed ibi loquit de executione inter locutorie hic de executione diffinitiue. Odos. ipte ligit ꝙ hic non petebaē exequtio: sed de vno agebatur qđ esset contra tex. in verb. iudicatum. satisfacere. ℨ facit qō no. ℨ. eo. si fideicōmiss. in fi ℭ In tex ibi mutuam pecuniā. ecce ꝙ ponderatur contractus. Bal.

Iudex datus. Furoꝝ non dissolvit ipso iure delegationem. cause debet mutari non aūt ipso iure finiē mandatū p furorem. h. d. facit. ℨ. de sta. ho. l. qui furere. Bald.

Obseruandum. Nō ꝙ delegari illi q petitur ab vna parte. nisi hoc faciat princeps ad repellēdam virecūdiam iud cis impetrati. h. d. no. summariū. ℭ Item no. ꝙ re recundia est aliquem repellere tanq̄ suspectum. facit. ℨ. de mate. l testamento centurio. ℭ Item no. ꝙ ista l. hꝫ locum aī factā sed post factū qñ rescriptū ꝓncipis nō hꝫ ꝛdictorem tenet impetratio ℘m gl. que dicit ꝙ sic seruatur. vide qō no. in Spe. c. constitutionem. de elec. in cle. super verb. nolle vti. ℨ per Inno. de appel. c. significante. in gl. inhibitio. Bal.

Additio Baldi.

Obseruandum. Vide Inn extra de app. c. significante. in glo. inhibitio. ℨ in mar. de rescript. ℭ Numquid per literas iudicis eius sigillo sigillatas probetur delegatio: dic ꝙ sic. non obstat. c. qm̄ contra falsum. qz ibi loquitur de actis iudicij: sed he litere non sunt de actis nec de processu ℘m Inn. ibidem. Alterius impetret iudicem videtur ꝙ non. in aut. quas in puincia. sed actor si tibi iudex detur. hoc pōt obiici aīq̄ litere ceant de cancellaria non post. Sed est alia via, ℨ. per allegationem. suspecti. vt. l. cum spālis. qz lex ista non infringit iam actum, sed respicit actū nominatim vió ꝙ no. in aut. de triēr. ℨ semisse. ℣. primo quod sepe Exemplū. vide quod not. in. c. constitutionem. de elec. in clemen. super versi. nolle vti Nisi hoc vide. C. de appellatio. eos. in princip. ℨ. l. cum post. ℨ Archidiaco. ℨ. j. q. j. Judicem. Baldus.

Pars literaruz. Maiores magistratus durante officio agere vel conueniri non pōt: ℨ eo finito sic, h. d. cū se. dss in relligit ista lex in magistratu tpali; secus in perpetuo ne sua actio sit inanis exemplum in episcopo. ℭ Extra quero vtrum potestates terrarum dicantur esse de istis magistratibus maioribus ꝛ dic vt no. Specu. de iurisdi. omn. iudic. ℣. expedito ver. ergo potestates. dz accusatio. ver. sed quod de minoribus ꝛ de actore versi. item illustris.

Additio Baldi.

Pars literaruz. Magistratus nō agit nec conuenit durante officio ℨ eo finito. a ℭ In gl. Jn cīb. ℣. ℨ. ℨ. cinci pit. sic vt hic dixi, stricte iuris. hec ℘a. ℨ. ō pui. creditoꝝ. si creditores bā. hꝫ. Lā de sa. in. d. l. vniuersa non obst. ℨ. eod. l. ℌ. in omnibus: q: ibi nō superat ista causa satisdationis ꝑtāde cum debitoꝝ cum esset suspectus ibi no. ℭ In ea. gl ibi ℨ nō audiatur ꝛ sic de nuda cautione intelligit hec lex circa. cum tam esset cautio, frustra interponeret iterum. vt. l. qui his idem de verbo

a

verb. obli. ⁊ ſō dic ꝙ hic loquit de ſatiſdatione. Non obſtat lex cōtra. q: hoc. d. cū ſubeſt iuſta cā vt ſuſpicio. ibi ſi ſuberat iuſta cauſa ꝙ indiſtincte ſatiſdetur. vt ꝛ glo. ſ. ſol. mat. l. ij §. not. in. l. io in poſſeſſionē. ſ. quib⁹ ex cauſ. in per. l. creditores. ⁊ facit. ſ. ſo ln. matri. ff. ſtāte. §. quoties. nō obeſt. l. ō di. q: ibi pura erat obligatio: ⁊ ꝑſiſtebat in nō faciēdo ⁊ ꝑteb at exceptio ideo nō interponit hic actio extraoꝛdinaria. ſ. vt in pol. leg. l. j. §. ſi debitoꝛi. §. de eo ꝙ nē fac. erit. l. j. §. ſi reus. Jn hac obligatione ſemp debitoꝛ eſt ſoluēdo. ⁊ ſō nō ſubeſt iuſta cā ſcilz ſuſpiciōis. vñ nō preſtat cautio in. l. dedi. tū q: obligatio pura. vñ nō ꝯz locū cautio ſ eſt auxiliū extraoꝛdinariū ſubſidiarium: q: eſt conſultum per exceptionē tranſac. vt no. in. l. j. C. de pact. ⁊. C. de tranſac. l. ſine apud acta. quia non ſubeſt iuſta cā ſuſpiciōis cum debitoꝛ non faciendi ſemper ſit ſoluendo. ⁊ ſic ꝺz intelligi. l. dedi. que diſferentia vſ ꝙ hec lex in oībus nō habeat locū vbi in obligationibus non faciendis. ¶ Jn ea. gl. ibi, caueri. ꝙ ſit nuda cautio vſ caſus. §. l. ff. C. in oībus. Sed dic ꝙ ibi purum erat debitū ⁊ ſtatim peti poteſt in loco domicilij ⁊ exigi. vñ ceſſat extraoꝛdinarium ſatiſdatiōis remediū. nā dies ibi adꝺicit limitāde cautioni non actioni perſone. ¶ Jn gl. l. pars. q̄ incipit: quidam hñt. ibi, Item §. vide in Spe. de citatione. ver. item illuſtris. ⁊. l. j. C. ſi recto provin. Quid de ptātibus terrarū dic vt in Spe. de iuriſd. om. iud. §. expedito. ver. ergo poteſtatis. ⁊ de accuſatoꝛib. ver. ſed quid. de mino. Sed nunquid hec. l. habet locū in cā ſue familie, vel ſuoꝛum officialium. dic ꝙ ſic. vt. §. de offi. preſi. obſeruandum. ⁊ ſic no. ꝙ illa bannimenta q̄ faciunt fieri rectoꝛes terrarum. vt. j. certum tps debentes recipere vadant ad ſibi ſolnendum non arctant creditoꝛes vt excludant per lapſum termini cū in hoc nō ſint iudices. An poteſtates terrarū ſint de iſtis magnis magiſtatibus. dic in Spe. de iuriſ. om iud. ſub. §. j. verſi. ergo predicti omnes. ibi, ergo poteſtatis citandis noſtri tpis. Jn ea. gl. in fi. ibi, quaſi puincia. hoc verum qōvenditoꝛ ſuſcepit in ſe iudiciū vel ſatiſdedit. vt. l. ij. §. fi. §. de aliena. in. Pone qō cleric⁹ qui vendidit laico vult ſuſcipere iudiciū in ſe coꝛā iudice ſeculari. vtrū pōtoꝛie ꝙ non nec ēt coꝛā eccleſiaſtico q: priꝛ ꝺz in ſuo foꝛo defendi. vt no. Spe. de primo ⁊ ſcdo decret. §. reſtat. ver. qd ſi de clericis eſt. ⁊ ver. ſeq. ¶ Jn Sziuz facit qō no. Sniil. de epiſcop. ⁊ clericis. l. ſi ſub prætextu. vt extra. de foꝛo compet. c. ſane. Bald.

1 ☞ Actoꝛ ſequitur foꝛum emptoꝛis non venditoꝛis.
2 Clericus volens ſuſcipere iudicium rei vtrum poterit.

a Venditoꝛ. a Uēditoꝛ ꝓparens ad defenſionē emptoꝛis nō opponit ex perſona ſua declinatoꝛia. h. d. cū ꝓn. ſequētis. ꝛcoꝛ. l. j. C. vbi in rē act. ¶ No. ꝙ actoꝛ ſequit foꝛū emptoꝛis nō foꝛū vēditoꝛis. Jtem no. ꝙ vēditoꝛ nō pōt petere cām ꝓpromitti ex ſua ꝑſona ſz oēs cauſe debeant ꝑ ſtatutum cōpromitti ſm Bar. q diſputanit. Non ergo ꝺz fieri ꝓpromiſſum ad petitio
2 nem venditoꝛis ſz ad petitionem emptoꝛis qō no. ¶ Quid ō clerico q vult in ſe ſuſcipere iudiciū rei quā vēdidit laico. ⁊ litib gari coꝛam iudice ſeculari, vtrū poteritꝰ dic vt no. in Spec. de. j. ⁊ ſcō decre. §. reſtat. ver. qd ſi nōs cleric⁹ eſt. ⁊ ver. ſeq. vide Sui. in. l. ſi clericus. C. de epiſ. aud. Tu dic ꝙ vt mer⁹ defenſoꝛ pt cōparere ꝑ emptoꝛe nō vt principalis ꝑſona. facit. §. de ꝓcur. l. filius §. veteraui. in glo. ¶ Idem in clericis: vt. l. neq; femina. ¶ Jn gl. ſup vb. ſeq. ibi qua. in pꝛouincia. ⁊ eſt rō q: eſt defenſoꝛ in rē ſuam. arg. §. de ꝓcur. l. Plauti⁹. ⁊. l. qui abſentis. ⁊. §. de alien. iudi. l. ij. in fine. Bald.

Judices. Delegatio re non integra tranſit ad tempus ſucceſſoris. h. d. Bal.
Additio Baldi.

Venditoꝛ. Neceſſarius defenſoꝛ non opponit exceptionem declinatoriam ex ſua perſona. h. d. ſed perēptoriā ſic. vt. l. ꝓcur. §. j. rē rahabe. Et eſt rō ꝺſie qō foꝛū metimur ex ꝑſona rei: vt. l. iuris oꝛdinem. ſed ius ꝓncipale metimur ex perſona actoris: vt. j. ſi ꝑs here. pet. l. j. ⁊ de ſcōm tab. q ex liberis. §. teſtō. Nunquid venditoꝛ teneat emptoꝛi parare ꝓbationes ꝑ Jnno. in. c. fi. de emp. ⁊ vē. Jtē ibi ꝙ in eū caſus in qbus de euictiōe nō pōt agi. vide ſuper liſta q̄ ōt Bar. in. l. q abſtis. de ꝓcu. Paul⁹. ar. qō ex ꝑſona vē ditoris nō fiat cōpromiſſuz ex forma ſtatuti. Et diſputat hanc q. do. Bar. ¶ §. iudices. An citatio nulla ꝓtetur iuriſdictionem dic plene ꝑ Archi. de offi. dele. quāuis. li. vj. ſed quoad iudicem non ſed quoad partem tm̄ ſic. Jn fina. l. ius ſecuola reſpondet. ¶ No. qō ſucceſſoꝛ cogit iudicare delegatum a ꝓdeceſſoꝛe. ⁊ ſic no. ꝙ ſucceſſoꝛ proſequitur factum proceſſoris. de hoc no. in pemio clement. ſuper ver. debemus. vide extra de reſcrip. literis. ⁊. xxv. q. vlt. c. decceſſoꝛem. Bald.

Si fideicōmiſſuz. Ubi non eſt maioꝛ pars hereditatis nō debet heres ꝑelli ad realē ꝓſtationes legati vel fideicōmiſſi ex diſpoſitione legali: ſed ſolum ex expreſſa diſpoſitiōe teſtatoꝛis. h. d. Et declarat hoc vt dcm̄ eſt. §. e. l. ꝙ legat. ¶ No. fieri remiſſiones ad petitionē rei ad locum vbi eſt maioꝛ pars hereditatis ꝙ ꝓſtatione legati vſ fideiꝯmiſſi niſi teſtoꝛ ōterminaſſet locū. ¶ Jn gl. vt alibi. i fi. ¶ Extra op. ꝙ hꝛs pōt ꝙueniri vbicūq; defunctⁱ ſortiebat fozū. ⁊ ſic etiā rōne origīis defuncti. vt. §. eo. l. heres. in pꝛinci. Solu. illa intelligiē de domicilio nō de origine: q: origo defuncti nō trāſmittit ad heredē nec vadit per ſucceſſionē. vt legitur ⁊ notat. ſ. ad municipa. l. aſſumptio. q: conſiſtit in cauſa naturali. argumentum in. l. ij. de interdi. ⁊ releg. vel. aliter. l. ꝙtraria loquitur in contractibus: vbi heres ſortiꝛ fozum ex perſona defuncti, hic in vltima voluntate. vbi obligatio ⁊ fozum incipiūt ab herede. Fm' Bart. h. d. Bald.

1 ☞ Debita an diminuant facultates certi loci.
2 Excuſſio bonoꝛum debet fieri vbicūq; bona ſunt.

Tractatum eſt. Obligatio perſonalis certuz locum non concernit ex natura ſui ſed onera realia incūbentia bene cōcernunt locum certuz ⁊ non patrimonium vniuerſum. h. d. ⁊ eſt elegans. ¶ Not. ꝙ
1 debita non diminuunt facultates certi loci, ſed patrimonium in gñali. ⁊ ideo licet defunctus qui habebat florentie plures poſſeſſiones contraxerit ibi plurima debita. ⁊ peruſū vbi habebat certam poſſeſſionem non contraxiſſet debita: tamen illa debita contra non intelliguntur minuere patrimonium florētinum tā tum vt pro hoc dicatur minus eſſe ibi ꝙ peruſū ⁊ habet locuz exceptio minoꝛis partis hereditatis ſi ibi ꝙueniē. Si aūt eſſet onus deputatum certe rei quod ꝙerneret principaliter ipam rem tunc diminuitur reſpectu illius rei puta ſi eſt ꝑdium tributarium vel quaſi puta ꝓpter decimas vel collectas vel ꝓpter aliquam ꝓſtationē in de fiendam ex determinatione teſtatoꝛis: nam onera realia faciunt rē minūs valere. ⁊ ſunt onera ſpeciei non gñis ſiue vniuerſe ſubſtantie. facit. §. de pub. l. imperatoꝛes. Jtē facit qō leg. ⁊ not. de impē. in reb⁹ dot. fact. l. qō oꝛ. v. a ¶ Uēditoꝛ.
2 bi oīno vide. ¶ No ex hoc tex. duo argumēta. primū ꝙ excuſſio bonoꝛū debeat fieri vbicūq; bona ſunt q: ex alienū reſpicit vniuerſa. vt hic. Jn Sziuz videtur ꝙ ſolum in locō iudicū. C. ō fideiuſſo. aut ꝑſente. C. de pigno. aut. hoc ita. ſi debitoꝛ. ō hoc dic vt no. Ja. de are. in tractatu excuſſionū. ¶ Scō no. ar. in ver. quid tū. ꝙ ſi emphyteuta vel cenſuarius velit dimittere fundum qō non teneē ad cenſum. q: iſtud onus reſpicit illam rem b ¶ Poterit.
magis quam ꝑſonam. de hoc dic vt. §. de vſufr. l. cum fructuarius. ⁊ per Ja. de dam. infec. l. prætoꝛ. §. hoc edictum. ⁊ ꝑ Dyn. de lega. ij. l. imperatoꝛ. §. ſi ceptum. per gl. de conſti. c. que in eccleſiarum. in Spe. de cenſi. xſi. item pone. ⁊ de loca. §. nunc aliqua. xſi. lxxxvj. cum ſimilibus. Jtem vide qō no. C. de vſucap. tranſfoꝛ. l. j. in gl. j. italice. Jtem facit iſte tex. ꝙ ad illum exīe pertinet executio teſtamenti vbi eſt maioꝛ pars hꝛeditatis niſi eſſet executio realis vel determinata ad certum locū. puta de fabꝛica monaſterij certo loco fiendi. q: tūc ad eſm illius loci ſpectaret executio: q: ibi hꝛs tenetur rñdere ⁊ ſolnere. de hoc no. Ly. de epiſ. ⁊ cle. l. nulli. ⁊ adde ad hunc. §. ꝙ no. Bal. in. l. iij. §. hꝛs. ſ. cōmo. ¶ Jn glo. ſ. hoc caſu vel hic. ibi. §. ſacrā. qō dic vt no. C. de don. l. ſi qs argentū. vbi oīno vide. ⁊ ꝓſtat ad hoc ar. ſ. loca. l. in nane Sauphelli. ¶ Eſt etiā iſte text. in arg. ꝙ ille officialis faciat executionem datarū ⁊ collectarum in cuius territorio eſt res affecta pro datis ⁊ collectis. Sed tu dic vt colligitur ex eo quod legitur ⁊ nota ſ. de mune. ⁊ hono. l. reſcripto. §. fin. per glo. ⁊ Dyn. Bald.

Quoties. Qui incipit ſoluere non pt opponere declinatoriā. Jtē declinatoria foꝛi ꝺz opponi in ꝓn. nam ſi ea omiſſa alia opponat declinatoria foꝛi vſ renuntiatum ꝙ eſt not. h. d. cū. l. ſeq. vſq; ad. §. ſi libell⁹. ⁊ quotidie allegat per doct. ⁊ aduocatos. ¶ Jn tex. ibi ꝓſcriptione. i. exceptione. nā ꝓſcriptio ꝺupliciter ꝺz. vno mō id eſt ōfenſio trahēs cauſam ex tempoꝛe ſicut eſt preſcriptio rei vel preſcriptio actionis. C. de preſcrip. long. temp. l. emptoꝛ. Scō modo ꝺz preſcriptio q̄libet exceptio ⁊ vndecunq; trahēs cām: ⁊ ita ponit hic in gl. ſuper verſ. quoties in fi. qō dicit de actoꝛe debet intelligi de ſententia. ſed lite pendente non poteſt actoꝛ mutare iudicē. vt l. j. in fi. C. de aſſe. tol. ¶ Jn gl appellat heredes in. l. ſequē. facit qō not. C. fami. erc. l. q̄ties. ⁊ ō inoffi. teſtamēt. l. ſcim⁹. §. cū ät. j. gb. mo. pi. vel hy. ſol. l. ſicut. §. j. ⁊. §. eo. l. ſed ⁊ ſi reſtituat in prin. alibi appellantur fideicommiſſarij executoꝛes: q: rel. quuntur ſ teſtamento quoꝛum fides ⁊ induſtria vſ eligi per teſtatoꝛem. vt j. de lega. ij. l. ſi quis Titio. cum ſimilibus ⁊ ita habemus in vſu loquendi. h. d. Bald.

Additio Baldi.

Si fideicōmiſſum. §. tractatum. o nus perſonale vniuerſum pꝛimonium intuet ſed onus reale ſolum rem quā afficit. h. d. Et eſt ar. ꝙ excuſſio bonoꝛ debitoꝛi fieri debeat vbicunq; bona ſint delata. ꝙ no. Ja. ō are. i ſuo

tractatu excussionum. Quid tñ. vide in Spe. de loca. §. nunc ali quã. ver. lxxx vi. ꝛ vide per Ly. C. de epis. ꝛ cle. nulli. ꝛ vid Hui. in. l. cõmodati. l. iij. §. nisi forte. vide qõ no. C. de vsu. fruc. trãſ. l. j. In gl. j. itaque. ℭ Quo. in ar. ꝙ postꝙ qs est ꝛfessus debitũ nõ post fit declamatoria opponere. ꝛ rõ q: loco lit. ꝛ test. succedit cõfessio. vt. ff. e. sed ꝛ si re. §. ex quibus. celligo hinc hoc ar. Nã q solvit videtur confiteri. ℭ In gl. que incip. l. hoc casu. in fin. ꝛ arg. j. loca. l. in naue Sanpbelli. sed arg. cõtra ꝛ leg. j. qui testamẽto. sed ibi non erat onus reale sed personale hic reale. i. assignatur super certa re non dico infra rem sed in re. vt. l. fundi Trebatiani. de vsufru. lega.

Additio lecture vacantis in. l. quamuis. Bald.

Quamuis. ℭ In gl. appellat; argumentũ ꝙ si rusticus in suo testõ dicat, rei in quo filium meum fideicommissarium in oĩbus bonis meis, ꝛ non instituit alium heredem ꝙ filium videatur instituisse. Bald.

Sz si suscepit. ℭ No. ꝙ ille qui opponit aliquam exceptionẽ sine tãgat factum siue tangat processuz statim vt in iudicem ꝛsentire nisi illa exceptio opponaꝫ iurisdictionẽ, vel iudici. Et adde ꝙ no. Jnn. de re. iud. c. inter monasterium. ꝛ adde ꝙ no. Ly. in. l. j. C. vt lit. pend. ꝛ Wy. in. c. q. tacet. Itẽ vide qõ no. Hut. j. de ꝛstit. pec. l. cũ q. ꝛ Ly. C. de spõsa. l. fi. ꝛ qõ no. Jnn. de eo q fur. ord. fu. c. innotuit. ꝛ ar. ℔. q. ℔. c. antiqt⁹. ꝛ qõ no. Jac. de are. C. de ℔hẽ. ꝛ cõmit. stip. l. optimã. ℭ In gl. super verb. non põt. in fi. vel hic erat iudex competẽs ꝛ vbi non excipe retur q: agebatur rome tamen poterat. declinari. vt no. ff. eo. l. fideicõmiſſ. §. j. in glo. hoc casu. ꝛ. j. §. primo. tene tamen quicqd vis. Bald.

Si libertis. ℭ No. in isto. §. ꝙ ex tacita voluntate defuncti sortitur hꝛs fox sicut ex expressa. Itẽ no. ꝙ deferẽ honoꝛi personarum. Itẽ no. ꝙ hꝛ cõ fideratio quantitatis relicti q: non est verisimile ꝙ testoꝛ plus voluerit expẽdi ℭ percipiatur cõmodi. ℭ In gl. erant vasa. ibi frumentũ: ꝛ sic dupliciter exponit. vno mõ ꝑ mẽsura. alio mõ ꝑ mensurato: q: tessera solum erat quedam mensura qua homines vtebantur solũ rome sicut nos videm⁹ ꝙ quelibet ciuitas habet suas mensuras q̃ alibi essent quasi inutiles. Et no. arg. ad gõnem de testatore. qui legat tria bariliꝫ vel tres eminas grani: ꝛ queritur vtrum videatur legata mensura vel vinum vel granum mensuratum ꝙ debeat videri ꝛ considerari persona cui legatur si erat pauper vel diues vel portator, vel amicus vel consanguineus defuncti. Ja. tñ ꝛ Pe. dicunt ꝙ de mẽsurato intelligitur nõ de mensura. ar. l. Titio Seio, tesserã. in pn. j. de leg. iij. Ly. in addi. ideꝫ Hui. q dicit ꝙ in dubio intelligitur de ꝛtento: q: videtur relictum in alimentis. ꝛ adde qõ no. j. de seruit. rusti. prędio. l. certo generi. ℭ Itẽ sunt ꝑdicta in arg. ad gõnem õ testatore qui mandat emi librum cuidã scholari: vtrũ intelligatur sibi legare pretium vt scholaris possit dicere da mihi pretium volo emere librum ad meum sensum. dic vt hic per Hui. et facit de leg. iij. l. vxorem. §. agri plagã. ℭ Item est arg. ꝙ si est relictum scholari in subsidiũ studij ꝙ debeat prẽstari sibi in studio ſm Bart. qõ est verum si ibi sunt facultates ex quibus possit fieri prẽstatio, vt in litera ibi, ꝛ sit sufficiens. ℭ In glo. sz qlomodo. in fin. adde quod not. C. vnde vir. ꝛ vxor. aut henti. pretereꝛ. Bald.

a ℭ In causa. adde. Dy. Alexã. de imo. in cõsil. lvij. iij. pte. ꝙ põt obĵci post sententiaz i executione.

Si ea res. Al pau. l. si fideic. vsq̃ huc locutus est iurisconsultus qñ agitur personali pro legato generis vel quãtitatis hic vbi agitur reali pro legato speciei. hoc dicit.

Sed sinõ fideicõmissuz. ℭ No. ꝙ vbi potest peti res legata in specie ibi potest peti ꝛ cautio. ꝛ est argum. ꝙ si suspicor de quodam forensi q hic ꝛuersatur ne me offendat ꝙ hic cogitur satisdare de non offendendo: q: hic imminet suspicio ex facto suo ꝛ sic quodammodo ex delicto suo ſm Bart. ꝙ no. facit de his qui ad ecclesiam confugi. l. denũtiam?. Bald.

Additio Baldi.

Sed si. Vide Jnno. de re iud. inter monasterium. Jn glos. si alicui competit. vide in Spe. de accu. §. sic aũt. vide oĩno als non intelligas. extra. de eo qui fur. ord. suscep. c. innouit. ꝑ Jnno. ꝛ oĩno vide Hut. j. de ꝛstit. pec. cũ qui. Nõ põt an ista tacita renuntiatio noceat in alia instantia. vide oĩno in Spe. de testa. §. z. ver. pone quidam. vide in Spe. de citatione. §. j. ver. quid si reus citatur. Actionem. quid de exceptione falsi procu. ex certa scientia omissa in initio lit. an possit postea opp. dic ꝙ sic reddit retro processum nullum quem hz, consensuz ꝛ actũ factũ. C. de procura. lz q: non fuit iudicio talis persona cuius posset ĝri ex hoc actu. Quid in exceptione falsi iudicis. dico idem vt no. Jnn. de reſcri. sup ĩfis. Quid si est assignat⁹ termin⁹ ad opponẽ dum declinatorias an post terminum põt opponi exceptio falsi procuratoris. Et vt ꝙ non; q: talẽ dilationẽ hec exceptio non reddit retro nullam. Nam quoad procuratorũ ꝑcuratoꝛ non ſ dñs. vt not. in. d. l. licet. ꝛ pro hoc qõ not. in. d. c. j. de elect. li. vi. dic ꝙ si est statutus terminus a iure obstat eius lapsus si a iudice forte non obstat, vel dic ꝙ videtur legitimari persona. arg. ꝺ damno infec. inter quos. §. alieno. vel dic ꝙ aut iudex pronuntiauit eum procuratorem ꝛ tunc non possit obĵci exceptio falsi. vt. l. j. §. idem ℙoponiñ. ꝙ falso tutore. ꝛ. C. de fideiuſ. l. fi. Aut simpliciter pcessit ad ulteriora. ꝛ tunc cum. l. non teneat processus non videtur esse preclusa via: q: tamus in initio ex quo rectus processus est nullus. de excep. rei iud. si mater. §. hoc tame. ꝛ l. si ſs. §. fi. ꝛ. C. in quibus causis in inte. restitutio non est necessi. si tutoꝛ. ff. de excep. l. qui arguit. C. ꝺ transac. si ex falsis. Sed nũquid exceptio falsi procuratoris potest obĵci post conclusum in causa[a]: dic ꝙ non in illa instantia: q: conclusio operatur ꝙ nec de iure nec de facto obĵci potest exceptio. vt no. Jnno. de cã. poſ. pastoralis. Sad in causa appellationis bene possetꝺ hĵci: q: conclusio in principali non nocet in cã appellationis. de test. fraternitatis. quid de exceptione tu nõ potes esse procuratoꝛ: rñd. aut hz perpetuã cãm probationis ꝛ tũc ꝑt obĵci vsq̃ ad conclusionem cause, non post. C. de adul. c. quis idem. Aut non, ꝛ tunc post lit. contest. non põt obĵci etã si appellet. C. de ꝑcura. ita demum. ꝛ in. §. veteram. in. l. filiꝰ. §. de pcu. Sz Jrem exceptiõe declinatoria iudic. distinguit vtrus sciẽter omittat tũc ꝑiudicat, an nõ: tũc nõ ꝑiudicat. vt. l. si ꝑ errorẽ de iurisdi. iud. ꝛ maior est defectus iurisdictionis ꝙ habilitatis essendi procuratoꝛ. vnde si nõ esset defectus iurisdictionis sed posset elidi ꝑ exceptionem. vt in aut. habita. tunc non distingueretur sciẽter vel ignoranter omiserit: q: post litem contest. iurisdictio incompetens non põt negari: sed competens non põt elidi, q: est fortificata per contrarium. arg. not. j. de rei vend. vtiq̃. ꝛ in. d. aut. habita. C. ne filius ꝑ pat. ꝛ vide de ista materia Jnno. l. c. innotuit. de eo q fur. ord. fusce, vide Ja. de are. ꝛ Ly. C. de ℔hẽ. stip. opti. Et aliꝰ defensionib⁹. No. ꝙ ille q omittit declinatoriã ꝛ ꝑponit alias exceptiones q̃ ex ordine iuris debẽt ꝑponi post declinatoriam rectam ꝙ videt exceptioni declinatorie renunciare nec põt ad eam redire ꝛ ad hoc lex semper allegaꝫ per advocatos. Sed nunquid per cautionem de iudicio siſti vel iudicatum solui tollitur exceptio declinatoria: vide plene per Lyn. C. de spon. l. fi. in fi. Vlus. vide oĩno qõ no. Ly. in. l. j. C. vt lit. pẽden. ꝛ in mar. Alber. C. de iud. vide Wy. in regula qui tacet. li. vj. Clarissimus. Jdem si miserabilibus personis. Nã qõ ꝑpter deum relinquitur ipsi ꝑco relictum vt qui est nobilissimus, verisimile est ar. ꝙ si testator relinquit pauperib⁹ non videat relinquere his qui habent vnde viuant licet ſm cõditionẽ plene sue vt q: nobiles sint pauperes. Tu dic ꝙ hz attendẽꝺ ꝛ relicti vt in parua quãtitate non videatur de eis sensisse magna iudex arbitrabitur. vt no. C. vnde vir. ꝛ vxor. aut. preterea. §. sed ñ. no. ꝙ vbi põt peti res ibi ꝛ cautio pro re. Sed pone timeo ne offendar a quodam forensi an petã in loco mei domicilij. vbi ipse conuersatur, cautionem: dic ꝙ sic si est suspicio. Nã eo ipso ꝙ conuersat in loco eo animo videtur delinquere: sic ibi põt cõueniri ſm Bar. ℭ In gl. que incip. a sponte. ibi, hoc sciuit. ꝛ sic vi prȩgationis sed prout ista litera exemplificatur per ꝑcedentia, que ꝑcedentia loquunñ vbi rome agit nil est necesse subaudire: q: nõ agitur de iurisdictione vandaleꝺ nõ declinãda. vt no. ff. e. §. fuffecit. l. j. ℭ In gl. q̃ incepẽrat vasa. ibi. vt dec. Sed an in dubio cum sit legatum in gñe videat relicta ipsa mensura an ipsum frumentum: q: istud videtur relictum ad alimenta: ꝛ sic ponitur continens pro ꝛtento ſm Hui. Sed ad quem actum ꝙ sic. vt. l. consentaneum. ꝛ aũt. q̃ semel in iij. glo. ꝛ. l. ff. de anna. excep. que ſm verũ intellectum non loquit de generalitate libelli sed de cratione generali ꝛ indiscreta que arctat citatum ad ꝙparendum ꝛ interrumpit rescriptum. ℭ Sed pone, testator mandat heredi ꝙ emat mihi codicẽ: heres dicit ꝙ est paratus emere meis nummis. ꝛ dicit ꝙ solũ mi: ministerũ suũ est electũ nõ aũt est ius dare pretium. ℭ Econtra dicit ꝙ soluere debet pretium. queritꝰ quid iuris. dic vt hic per Hui. ℭ In. ea. gl. in hunc casum arg. Ly. si est relictum scholari in subsidiũ studij quid sit sibi prestandum in studio. Bar. adde. §. de transa. l. cũ hi. §. cause. ꝛ est ratio q: sicut causa prestationis determinat sibi tempus. vt. l. eum qui certarum. in princip. de verborum obligatio. ꝺ. l. nec semel. §. fi in habitatione, quando dies lega. cedat. ita ꝛ locum.

Wz certis ex causis. ℭ Propter facti atrocitatẽ ꝛ vbi iudicium tẽdit ad libertatẽ ꝑ seruũ ce in iudicio ℔hm suũ. h. o. Et adde qõ no. i Spe. de actore. ℵ. itẽ ꝙ est seruꝰ cum sequent. ꝛ de monacho verum possit cõsistere cõtra abbatem. vide in Spe. de sta. mona. versi.

vigesimo

vigesimoexto. & per Archi. xi. q. j. c. de persona.

Additio Baldi.

Mr certis. Vide in Spe. actore. ℵ. item quoq; in fi. illius ti. vide in Spe. de sta. mo. ℵ. xxvj. vide per Archi. xi. q. j. de persona. in glosſ. hic. generaliter.

Er minorem. Maius iudiciuꝫ facit minus iudiciū iterim

1 filere. h. d. ¶ No. q̄ minꝰ iudiciū nō iudicat maiori. Sed ꝺ̄ in glo. pone exemplū. ibi. l. fi. in ꝑn. Illa. vt dicere ℣tū in exẽplo ꝓmisso heredi. Sed tu ꝺic q̄ aut mouetur q̄ heredi, & tunc nō differt iudiciū singulare. Aut ab herede. & tunc differt. vt. j. depositi. l. j. §. apud. de bo. li. l. q̄ditu. & j. ad treb. l. iij. §. cū extaret. fm Ja. in. d. l. fi. ¶ Jn ead. glo. ibi. qm̄. Tu cōclude & dic q̄ quedā actiones dicunt̄ iudiciales absolute, & q̄ petunt ꝑ statu. & ita loquit̄ insti. de act. §. preiudiciales. Quedā dicunt̄ iudiciales respective. s. in cōparatione ad iudiciū. & hoc pōt esse tribus modis. vno modo ꝺ̄ actio preiudicialis rōne authoritatis. vt petitio hereditatis. sc̄ꝺo mō rōne ꝓpetitatis. vt. l. fundi. & l. fundum. tertio mō rōne ℣tatis. vt in l. cū qui. & l. ꝺ̄ maiores. in prima specie nec ex eadē parte nec ex aduersa pōt moueri aliud iudiciū. Jn sc̄ꝺa & tertia specie nō potest moueri ex ea. sed ex aduersa sic. vt. j. de exce. rei iudi. l. si interte & me. Est quartū mẽbrū q̄ iudiciū est preiudiciale rōne ℣tatis & maioritatis tunc ēt ex aduersa parte motū iudiciuꝫ ꝺ̄ filere. q: eius ℣tium est potentius. vt. l. j. C. q accul. non pos. Item iudicium criminale intelligit̄ esse potētius q̄ ciuile. Itē ꝺ̄ iudiciale. vt. C. de adul. q̄ñ alexandrū. Est ergo q̄dā iudicialitas actoris ad actionē: accusatoris ad accusationē. & exceptionis ad petitionē. & vide hic. q̄ nō. not. Lyn. in. d. l. j. C. qui accusa. non pos.

Bald.

Additio Baldi.

Er minorē. Minꝰ cedit maiori. h. d. verum in separatis. sed in iunctis maius cōfundit minꝰ fm Old. vide oino Archi. ℏ. q. vj. q̄. maiori. C. qui accu. nō pos. l. j. vide Ric. in. q. dispu. q̄ incipit. Ex forma statuti ad se trahit. vide Jnn. extra de app. Romana. in glo. hic vult. & est fundata hec lex in rōne naturali: q: non est dubium q̄ id quod est minus potens non vincit magis potens.

Bal.

Dictū quod. Factum precessoris cum facto successoris cōiungitur.

Item nonne index nouam dilationem ꝺ̄ dare. h. d. & semper allegat. ¶ Jn tex. ibi vnum edictū. i. citare saltē semel. & ꝺ̄ intelligi ista. l. in dilatione expectatoria. nā dilatio peremptoria non est vltrius dāda. vt. ℵ. de fer. l. fi. & no. hic arg. contra indices renouantes licentiā capiendi. nam si illa renouatio est de substātia capture nō vī q̄ possit fieri sine citatione cū sit nouus iudex. vt hic practicamus in ista ciuitate. cōtrariū[a] & forte

a rōnabiliter q: citatio primi iudicis trālfert secū suum effectū. & erat cōcessa licētia: hic aūt non trālfert secum executionem. Item determinat ista. l. questionem. Dicit statutum q̄ ad bānū nō possit peruenirī nisi emanēt due citationes. ¶ Sc̄ꝺo precessor citauit vna citatione successor altera. vtrum pōt peuenirī ad bannum: ꝺ̄co q̄ sic: vt hic. Sed quid si precessor citauit duab⁹ citationibus: vtrū possit peuenirī ad bānum sine alia citatione: videt q̄ nō ꝑ hāc fam: vbi ꝺ̄cas q̄ bānū hꝫ vim citatiōis. & ita practicamus q̄ non sit necessaria tertia citatio. & vide Jnn. de iud. c. q: Hui. in fi. & Spe. de cita. §. fi. ℵ. item queritur ecce. & per Archi. xxiij. q̄. iij. c. de illicita. iij. q̄. vij. c. caueant. v. q. iij. c. si egrotans.

Additio Baldi.

Dictum quod. Vide Jnn. ō iudi. q: in fin. Triū. Not. concungi factū p̄cessoris. cū facto successoris. & i Spec. de citatione. §. fi. ℵ. itē querit. ecce. & loquit̄ hec lex de dilatione expeccatoria seu dilatoria non de dilatione ꝑpatoria. vt. l. in pec. de ferijs. Edictorū. vide Archi. v. q. iij. si egrotans. Plane. vide Archi. iij. q. ix. c. caueant. & xxiij. q. iij. de illicita. ibi omnino Archidia.

Bald.

Jcet. Ratihabitio validat iudiciū q̄ cū falso vel non legitimo pcuratore erat actib

b tatū. h. d. ¶ Jn tex. ibi, verū ℵ sic. tñ. ¶ No. q̄ per falsum pcuratorē est male actum tñ ratihabitio fingit bñ actū. ¶ Quero, ista lex logꝫ q̄ñ ratificatio supuenit pēdēte iudicio. Sed quid si post sniam: dñt doc. aut est lata ꝺ̄ ratificātē & ꝺ̄icat sibi: vt. l. iij. §. falsus. j. rē ra. ha. aut est lata p̄ eo. & tūc nō ꝑdest ratificatio. vt no. in. l. si tutor. C. in gb. cau. in inte. resti. non est necesſ. p Cy. & gl. ꝺ̄ Bar. in hoc vltio. subdistinguit aut egit tāq̄ habēs mādatū. & tunc nō pōt ratificari: q: procurator fuit dictus falsus. Aut egit simplr sine aliqua commemoratione mandati & tūc pōt ratificari ēt ad commodū ratificantis. vt. j. de excep. rei iudi. l. fi. mater. §. hoc iure. ꝺ̄ tu indistincte posse ratificari nisi possit imputari mora circa ratihabitionem vt no. in. l. j. §. de neg. ge. & l. at q natura. §. cū me. & adde. j. de solu. l. ratū. ¶ Jn gl. erat tñ. in fi. q: nō operat plus ratihabitio q̄ mādatū ab initio. ¶ Jn gl. cū ratihabitio. ibi: tñ iudex. s. ordinarius. ¶ Jn ea. gl. ibi, sed ꝺ̄ puto. q: ratihabitio nō trahit retro circa iurisdictionē. casus est in. l. obseruare. §. fi. ō offi. pcō sul. & adde q̄ no. in. l. instar. C. de iure fisci. lib. x. Itē rō dubitādi est q̄ q̄ñ negotiū peccat in consensu p cōsensum pōt ratificari & confirmari. sed q̄ñ peccat in substātialib⁹ vel essentialibus tūc nō pōt p cōsensum ꝛfirmari. vñ q̄ñ aliqs agit a principio si ne mādato negotiū peccat in cōsensu q̄tum ad dñm: q: nō tenetur nisi habeat ratū: sed in iudice peccat in substātialibus: q: in iudicio requiruntur tres ꝑsone. iudicis, actoris, & rei. si deest aliqua istarū ꝑsonarū ꝺ̄ peccare in substātialibus: tō non pōt p consensum racificari. arg. l. obseruare. §. fi. ℵ. de offi. pcō. & leg. Ly. in addit. facit q̄ no. idē Ly. C. de bo. q̄ lib. l. fi. §. necessitatē. & Jnn. de offi. dele. c. prudētiā. Itē maior defect⁹ est defect⁹ in dicis q̄ pcu. facit q̄ not. de pcu. l. si pcuratorē absentē. & adde q̄ not. in Spec. de his q̄ fiūt a prelat. versi. sed pone egisti. & C. de cōtrahē. & cōmit. stip. l. optimam. in. j. q. per Ly. & q̄ no. in. l. h. C. de eo qui ꝓ tut. & vide que scripsi in. l. j. C. qui ꝓ tua iurisdictione.

Bald. Additio Baldi.

Jcet verum procura. Hic oino vide q̄ no. in Spe. de his q̄ fiūt a pla. sine cōsensu capit. ver. ſ̄ pone. vide Ly. in. l. si tutor. C. in q. cau. & inte. resti. nō est necesſ. vbi hanc. l. gl. vide oino Ly. C. de ꝺ̄ē. & cōmit. stip. optimā. in. j. q. vide q̄ no. ℵ. de eo qui ꝓ tuto. l. q̄. vide Ly. C. in q̄bus cau. in inte. rest. nō est necesſ. l. si tutor. vide. l. j. q̄ falso tuto. p Ja. vide in Spe. de defen. versic. sed pone egisti. formā libelli vide in Spe. iij. pte. de pcu. in prin. ¶ ſ̄ opp. de eo q̄ nō. in. §. necessitate. Sol. ibi authoritatis. hic ratihabitio. nam ibi venit ad habilitationē ꝑsone in ꝑsona hic ad legitimationē ꝑsone in cā q̄ hic nullū est postea cōfirmat q̄ nō erat nullum in potētia sed in actu. Poterat ēm esse aliqd & sufficit q̄ habeat aptitudinē ad possidēdū esse: ſ̄ nō habeat actū est. Si a opponit exceptio falsi pcu. ad impugnationē rescripti cui incūbit ꝓbatio ꝺic in Spe. de rescri. ꝑsten. §. rōne aūt impetran. ver. sed cui incūbit. an excep. tu non es ꝑlatus possit opponi ante lit. contest. ꝺic q̄ q̄ncunq; q: reddit iudicium nullum. no. in. l. h. C. de eo qui ꝓ tuto.

Bald.

a ¶ Cōtrarium. adde frā. aret. in l. nemo pt. in. j. col. de lega. §. vbi refert. & se quit̄ ℬ. d. bal. vt singulare.

1 ¶ Jnstātia in reali iudicio an trāseat i singulare successorē.

2 Qualitas instantie pendente iudicio potest variari.

Am ex cōtractibus. Instantia trāsit etiā

b in quasi successorē & interdū alterā mutatione ꝑsone. h. d. & cōcor. ℵ. de infami. l. seruꝰ. ſ̄lo. hic de trāslatiōe instātie. & vide. C. si pen. ap. l. j. p Ly. & de trāsitu instātie appellatiōis. vide

1 eo. ti. l. fi. q̄ est singularis. ¶ Nūqd in reali iudicio instātia trāseat in singularem successorē. vide Jnn. de iudi. c. q: & de alie. iudi. c. ex parte scabinorum. ¶ Itē adde q̄ transit instantia nisi morte finiatur vel deportatione: vt. j. de libe. agno. l. siue. §. j. & vide eūdem per Ja. sol. matr. l. si constante. §. j. & vide eūdē Ja. c de fideiuſ. tu. l. fi. §. Paulꝰ. & p Ly. in. l. vnica circa fi. C. ex delic.

2 defunc. ¶ Item no. q̄ pēdente iudicio pōt qualitas instantie variari. facit. ℵ. de rei ven. l. si post acceptum.

Bal.

Additio Baldi.

Am ex cōtractibus. Instātia incoata cuꝫ

c alio trāsit ad patrē. & ſ̄ actionis qualitas alternet. h. d. facit. ℵ. de infami. seruus. Bart. hic si nolle ꝓpio sed si procuratorio instantia non trāsit in patrem sed in dñm vt. l. licet. No. instantiā trāsire vbi morte finiat tūc nō trāsit: vt. j. de lib. agno. siue ℵ. §. j. & ibi per Jac. de aret. hic vide quandam. l. que nō est alibi. C. si pen. app. mora inter. l. fin. & C. de in lit. iur. l. alio iure. Sed mortuo. vide Lyn. in. l. j. si pen. app. mora interue. Contestationē. vide oino Jnn. extra de iud. q: v. & extra de alie. iudi. ex parte scabinorū. & de elec. ꝑ sicut. & per Ly. in. l. j. in fin. C. ex delict. defun. Bal. vide de fi deiusſo. & no. & her. tu. l. fi. §. Paulus. p Ja. de are. Questio talis est. statutū est in ciuitate bo. q̄ si aliqs cōmiserit homicidiū & in fortiā cōis boñ. nō puenerit & fuerit inde bānꝰ q̄ domus sue destruank si fuerit patefactū. si vero famulus cōmiserit homicidiū & bānit⁹ fuerit mō ꝑdicto pf teneāt eidē assignare ptē in domib⁹ q̄ debebāt destrui & structe remanere in cōi. nūc filiuſſa. p homicidio est bānit⁹ & ꝺ̄ in bāno q̄ bona sua destruant: & pendēte petitione ℵ ptē sup assignatione ptis predicte decessit. Queritur nunqd morte filij non obstāte ad ꝑdictā assignationē ac demolitionē pceꝺi debeat. & vī q̄ sic. q: filius iste est mortuus post rem iudicā. post bānum quod ſ̄ proprie non sit sniа q: datur lit. non contesta. &

in abſentē in cā capitali:tñ hʒ vim rei iud. ſit qōne diffinitum. Unde ſinē cū imponat ꝯtrouerſie lʒ nō ſit ſnia ex ordīe eſt par ſnie in effectu:qꝛ nō refert qd ex eqpollētibꝰ ſiat.vt.l. cū ſeruꝰ. cū ſimi.ſʒ poſt rē iudi.durat cā bonoꝝ:vt.C.ſi pē.ap.l.ij.imo ēt añ rē iud.poſt ſniam ap.ſuſpēſam ſi eſt facta expſſa adeptio:ergo ⁊c.vñ cū hoc ſit expreſſe diſpoſitū de bonis tā rei iu. q nullo remedio attētari pt.ergo ⁊c. ¶ In ꝯtrium qꝛ dicta adeptio bonoꝝ expreſſa quoad bona filij non quoad bona pr̄is de qbꝰ querit ergo qꝛ omiſſum,dꝛ tacitū non expreſſum.vt.l. iā hoc in re. Itē bānū quoad bona eſt q̄dā annotatio. ⁊ annotatio bonorum etiā citra appellatiōis remediū ſuo iure reſcindi pōt.vt.ff. de req.re.l.j.§.Sol.mihi Lāber.de rampo. legū doctor videtur oppoſitionē ſine excep.mortis obſtare nec ex verbis bāni itelligit ſufficienter bonoꝝ adēptionē eſſe factā.⁊ moueor iſtis rōnibus. Dū petitur ꝙ ꝓcedat ad deſtructionē ⁊ publicationē hoc eſt multipliciter ſm formā iuris. primo in eo q̄ agit ad deſtructionē.vt.ff.de ꝯhē.emp.ſenatꝰ. Itē in eo ꝙ petit cōfiſcari ⁊ publicari.vt aut.bona dānatoꝝ. Item ex eo ꝙ ex delicto filij ſit ꝓceſſum in res patris:vt.C.ne fil. ꝓ pat. Item in eo ꝙ pater cogitur filio aſſignare partē:vt.C.de emāci.libe.l.ſi. Item contra mentem.l.ſi filius.C.de bo.dāna. vbi expreſſum eſt ꝙ bona filij nō adimunt patri:ergo multo minꝰ bona ipſius pr̄is.vnde dictis rationibus dicta pena eſt reſtringēda vt tot legum euitent ꝯrietates.nō obſt.l.ij.ſi pē.ap.qꝛ non expedit appellari a ſnia annotatiōis:qꝛ ſuo iure auditur ſine appellatione. vt ibi no.Lā.de rampo.mihi vr̄ ꝙ,licet in ſententia nō ſit expreſſum ꝙ pater aſſignet bona:tñ hic veniat tacite ꝙ ſufficit ꝙ iudex ꝓnuntiet ſuper crimine licet de pena ordinaria nil dicat: vt.l. j.§.j.ad turp.⁊ lʒ de bonis dicat,tamē tacite venit:vt.d.l.ij.Et ideo ſic diſtinguo. Aut ſiſcus fuit in mora agendi cōtra patrē ⁊ interim filius deceſſit,⁊ tunc pater eſt liberatus. Nam aſſignatio que fieret filio mortuo eēt ꝓ nō ſcripta:⁊ ideo liberat pr̄: qꝛ executio obligationis ſue facta eſt impoſſibilis: vt ſi deceſſerit. qui ſatiſd.cog. Aut filius fuit in mora aut ipſe pr̄, ⁊ tunc non ſit liberatus. arg. ſi qs cau.ſi eū.§.fin. Aut neuter fuit in mora tūc puto patrē liberatum.ar.de act.⁊ obl.qcūqꝫ gerimꝰ.vbi dꝛ ꝙ actus debet ſumere initiū in perſona immediata nō in perſona mediata.ſʒ hec perſona mediata eſt fiſcꝰ:pſona imediata eſt filius.ergo ſi non pt ſumere ortū in pſona filij euaneſcit. nō ob. hec.l.tam ex ꝯctibus.qꝛ hic pater veniebat obligatus directe, ibi agenti ad ſibi dādū.Sʒ in qōne ꝓpoſita ad dādū alteri cui per caſum in illius perſona contingētem dari nō poterat. ergo liberatus eſt debitor:vt no.j.loc.ſi vno.§.cū quidam. ⁊ facit de noua.quo.§.ſi. ¶ Item non ob.ad fil.Caius.qꝛ bona erāt cōfiſcata ipſo facto cū ſiſcus veniat vt hr̄s ꝑ petit. hereditatis. vñ mors nō extinguit ꝯfiſcationē iā factā:vt ibi.⁊ de publi. ꝯmiſſa.⁊ de accu.ex indicioꝝ.hic aūt bona erāt confiſcanda. vñ nō ꝯpetebat ius in re ſed ad rē: ⁊ ideo ſi ſuperueniat cā impediēs qꝛ inuenerit rē in fieri impedit.vt no.i.l.patre fur.⁊ de acq.here. ſi quis alicuius. ¶ In gl ideo.ibi,nouum.qꝛ nō adhuc erat inchoatum cum lis non eſſet conteſtata. Bal.

a ¶ §.q furē.⁊ ibidē plene vide d. Alexā. de Imo.⁊ adde ꝙ verū eſt ī eodem ꝓceſſu ⁊ ſnia d.§.q furē.⁊ ī aut. vt li.ma.⁊ au.§.illō. itē dic verum viuēte eo ꝯ quē eſt inchoata cā criminalis.ſecꝰ ſi moriat, qꝛ ꝯ eiꝰ herēdē de cā ciuili pronunciare non poſſet ſm Lud. pomp. in fin. ver. iudex. verſ. quero nūquid.

1 ¶ Mandatum iuriſdictionis ſemper reuocari poteſt.
2 Poteſtas deputans aſſeſſorem reuocare poteſt.
3 Marchio poteſt prohibere omnibus iudicibus q ſunt in ſua marchia ne vtantur iuriſdictione.

Iudiciū ſoluitur. Delegatus pōt quolibet tpe reuocari:⁊ idē in q̄libet iudice ſubalterno. ¶ Itē expirat delegatio ⁊ inferior iuriſdictio ſi idē maiori ſuc-
1 cedit.h.d.⁊ eſt multū no. ¶ † Not.ꝙ mādatū iuriſdictiōis pōt ſemper reuocari ⁊ dꝛ lr̄a ꝙ ſoluit iudiciū ꝙ ītelligit q̄ad reuocatū non quoad ptes. Nā ex eadē inſtātia ꝓcedit ꝑ ordinariū vel
2 ſubſtitutū.vt.ſ.e.l.ſi iudex.⁊ no. Inn.de ap.c.ītimauit. ¶ † Secūdo no.ꝙ ptās q deputauit aſſeſſorē pt ipſum reuocare. Et eps qui deputauit vicariū.non pōt tñ qs ꝓhibere illū q lʒ ſit inferior tñ nō pretēdit iuriſdictionē a ꝓhibēte. vt no. Arch. xj.q.j.c.de pſona.vide nō poſſet poteſtas huius ciuitatis ꝓhibere cuidā camerlēgo ne cognoſceret īter ſuos artifices nec eps poſſet ꝓhibere archid.ne ſua iuriſdictione vteret,ar. de re iu. l.ſepe in ſi. Intelligitur ergo lex noſtra de ſuperioritate in eadē
3 iuriſdictione.dicit tamen hic † Cy.ꝙ marchio pōt ꝓhibere oībus iudicibus qui ſunt in marchia ne vterent iuriſdictione qd eſt verum ſi ſunt iudices ibi pro deputatione marchionis. ſecus ſi non ſubalternētur ſibi in diſputatione licet ſint minores iudices:vt.l.j.C.de offi.prefe. vrb.⁊.C.de donatio.l. in hac. ¶ Tertio no.hic ꝙ ſi vicarius eſt electus eps ſtatim expirat vicariatus nec poteſt vt vicarius amodo aliquid actitare.

Additio Baldi.

Iudiciū. An ꝓceſſus ad reuocationē factus erit ratus dicit Inn. ꝙ ſic extra de appel. intimaſti.ꝑ Inn. extra de reſcrip.cū contingat. in glo. quandocunque. de elect. in cauſis in glo.vr̄ etiam.vide Inn.de offi.arch.dilecto. in gloſ.inimiſto.⁊ de offic.deleg.ſuper qōnum in glo.ex quo enim. ⁊.c.licet vndiqꝫ.ad ſi.⁊ vt lit.non ꝯteſt.accedēs.e.l.ij.vide qd no.de celemiſ.c.j.in glo.argue ꝙ in cle.eo qui. Quid ſi iudex adiungitur ind.vide in.q.iij.ei autem.per Archi. Maius vt puta delegauit vicarius reuocat eps iuriſdictionē.vide Arch.iij.q.vi.nultum.in ſi.⁊.xj.q j.de perſona. Imperij. ¶ No.ꝯfundi delegatā
1 iuriſdictionem ſupueniētem. ¶ † No.ꝙ ptās pōt reuocare factum vicarij ſui qd intellige ſicut factum ppriū nor de diffinitione cauſe:vt in.c.ij.de conſue.lib.vj ¶ Sed pone dlegatꝰ habens in mandatis ad ſubdelegatū ſubdelegañ. an ordinarius poterat reuocare factū iſtiꝰ ſubdelegati ꝙ ſit de ſui natura reuocabile: Et vr̄ ꝙ non,qꝛ ordinarius eſt ſuperior in eadē iuriſdictione:ſed in alia nō. Nā alia eſt iuriſdictio ordinaria:alia delegata.vt no.ſ.e.l.j. Dico ꝯ qꝛ eadē iuriſdictio ſingitur:vt no.ſ.e.vbi cept. Nā hec iuriſdictio in iuriſdictiōe deſcendit ⁊ authoritate delegantis ſit qd ſit. vt. ſ. de arb.no.di. §. queſitum.ergo ipſe reuocare poteſt.vt no.ſ.qui ſatiſd.cog.arbitro. ⁊ arg.j.de do.cauſa mort.l.qui pretio. ¶ Sed viſum eſt quando inferior non vteretur authoritate ſuperioris in actu quem facit non ſuperior perviam ſimplicis querele non poſſet reuocare.de offi.ordi.cum ab eccleſiarum prelatis.licet negligentem poſſet cogere.vt no.j.eodem.de quare.in ſi.prime glo.magne.

Si locus. Ubi non addit locꝰ in delegatiōe intelligit de loco ꝯgruo de iure ⁊ de facto.h.d.Et lʒ glo.hic ſentiat ꝙ debent ſedere ꝑ tribunali in auditorio delegantis tñ veritas eſt qd habent locum determinatū ⁊ ideo vbi pſit ſedere intra territorium dūmodo in loco ad quem partes pſit ire de facili.in vicario ſecus credo quia eſt idem tribunal. ⁊ vide quod no.in Spe. de reſcrip.preſenta.§.ſi.ver. quid ſi agatur.

Additio Baldi.

Si locus. Uide in Spe.de reſcri.preſenta.§.ſi. ver.quid ſi agatur.

Mortuo iudice. Quod imminebat anteceſſori imminet ſucceſſori in officio iudicandi.h.d.

Mortuo. Uide Inn.ex de off.dele.c.qm̄ el.j.li.vj. Inn.gloſſat hanc.l.⁊ ſuam materiam.extra de hereti.ad abolendam.

Solemus. Omnia veniunt in iudicio que pn̄t ſub petitione includi ſiue reus conſentiat vt veniāt ſiue nō.qꝛ ex cōſenſu iudiciū non metimur ſed ex intētione agentis.h.d.⁊ eſt valde no.l. ¶ No.hanc regulā oīa veniūt in iudicio q̄ pn̄t venire, non aūt oīa nō veniūt que poſſunt nō venire. qꝛ iſta eſſet falſa ⁊ exemplificat glo. de libello formato generaliter vel indiffinite: ita quod ſit generalitas libelli non actionis. ¶ Item exemplificat ex generalitate actionis. Item in vniuerſali iudicio. ¶ In glo.ſuper verb.vt veniret.ibi.§ plenum.vel ibi in forma compromiſſi hic ſm formā libelli ſm Bar. ¶ In ea.gl.ibi.fructus. No.fructus venire lʒ nominatim non ſint petiti i libello. qꝛ pertinent ad cōſequētiā petitoꝝ:ſed iſtud vr̄ ꝯ caſum.j.de excep.l.fundi.ſed dic ꝙ aut petitur reſtitutio.⁊ eſt glo.vera.vt.j.de vſu.l.videamus.§ in fauiana. Aut datio vel traditio tunc aut loquimur de perce.añ lit.conteſt.⁊ non veniunt niſi petantur in libello.aut de preceptis poſt.⁊ veniunt.lʒ non ſint nominatim petiti.ve.j.no.de dam.infe.l.ſi quis miſſuʒ.§.iudex.⁊ no. Inn.de reſti.ſpo.c.grauis.⁊ adde quod circa iſta acceſſoria procedit libellus generalis ſine ſpecificatione quantitatis: vt no. Inn.de reſtitu.ſpol.c.cum ad ſedem.⁊ vide quod no.Cyn.C.ſi quis alteri vel ſibi.l.cum propria.⁊ quod no.ſ.eo.non poteſt videri. ¶ In ea.glo.ibi,etiam hypothecaria. Tu dic hoc verum quod libellus concludit quantum ad interruptionem,vt.j.l.ſina.C.de anna.except.ſed no.quantum ad condemnationem in hypothecaria vbi cumuletur perſonali.vt in aut. de fideiuſſ.§. ſed neqꝫ. ¶ In ea.ibi,ſi ex teſtamento.nam ad quod non porrigitur exceptio rei iudica.non porrigitur iudicium pendēs:vt.j. de exceptio.l.ſed ſi ante. Baldus de Peruſio legum doctor.

Latrunculator. Iudex maleficioꝝ nō itromittit ſe de cauſis ciuilibꝰ. h.d.ſʒ de reſtōne rei incidenter intromittit ſe.vt no. Inn. de ac-
a cuſa.c.cum oporteat.facit.j. de fur.l.interdū.§.qui furē. [a] digi
1 in.l.penul.de calum. ¶ † Extra quero vtrū iudex maleficioꝝ poſſit dare curatorē liti criminaliter mouendo corā eo.⁊ vr̄ ꝙ non:qꝛ iſtud decretum non pendet ex criminali cauſa nec tangit crimen. Contrarium credo, quia ſemper iudex cauſe habet poteſtatem dandi curatorem in illa cauſa.C. de adminiſtratio.tutorum.l.ſina.§. primo. ⁊ extra de iudic. capitu.ſina. libro ſexto.nam iſtud eſt de preparatorijs. Ergo pertinet ad eundem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

uidem iudicem.ar.in.l.ij.de officio eius cui manda.est iurisditio.Non autem credo quod possit dare curatorem generalem.

Additio Baldi.

Solemus. Nunquid ille q petit electionem confirmari vel cassari vel suum processum confirmari intelligatur gñaliter egisse ꝛ deduxisse petitoriũ ꝛ possessorium.dt Innoc.qd sic.de cã pos.cum ecclesia.in prima glo.ꝛ in glossa que incipit, repete. in fine.adde aliquas addi.qs habes.j.eo.si qs inter. Id venire. vide oino Guil.C.de annali exc.lege.ex multis. ¶ §. latrũculator.iudex maleficioꝝ nõ cognoscit de cã ciuili:hoc dicit. hoc verũ nisi per viã prorogationis.vt.s.codẽ.l.j. ¶ Nota ꝛ si dicat ꝙ non habet iurisdictionem ergo non potest iurisdictio in eum ꝓrogari cum deficiat fundamentum. respondeo qd imo habet: nam iurisdictio inest imperio sicut genus speciei. Sed pone qd titius accusatus corã iudice maleficiorum confitetur furtum an incidenter iudex maleficioꝝ possit iubere rẽ restitui.Et videtur qd non.vt.hic.In.S.videtur.C.de testib.nullum.illa nil facit qꝛ ibi loquitur de dilecto incidente in ipo processu:ꝛ loquit ecõtra ad questionem nr̃am. vñ nil facit sed bñ facit ad hoc quod no. Inn.extra de accu.cum oporteat. in glo. dic ꝙ ver. ꝛ quod est not.dignũ.ad idẽ.j.de fur.interdum.§.q furẽ. credo si fur. habet rem penes se ꝛ facultatem rei restituende qd debeat cogi restituere alias requiritur ciuilis processus coram iudice cõpetente: non eñ vno processu expeditur causa ciuilis ꝛ criminalis:ꝛ maxime hic vbi ponis tribunalia esse distincta alias cõcludendum esset quod etiam ciuiliter penã furti imponeret illud est falsum cum non sit ad hoc actum, habet agi ad hoc coram latrunculatore ne sic,accessorium rei vel actionis deducte cũ principali ꝛ pro se.sit diuersa actio ꝛ reus.arg.no.s.eodem.solemus.ꝛ. C. de fideicom.lib.l.finali.Sed cum habet facultatem rei retinende assidua contrectatione continuatur furtum. Sed iudex hꝫ in ꝓhibere.vt lege.cõgnuit.s.d offi.presid. ꝛ ideo faciat rẽ restitui ex officio sic loquat.§.qui furem.vel ibi actor poterat sibi ius dicere sua authoritate:qꝛ reprehẽdit furẽ in facinore. vnde poterat rẽ suã recuperare sua authoritate ꝛ ideo si confluxit ad iudicẽ in hoc non est seruãdꝰ ordo iuris.vt no.institutio. de libe.§. mult. ꝛ idem dico multo fortius si iudex ꝓcedat per inquisitionem ẽt si alias habebat vtranqꝫ iurisdictionẽ.Nam ad penam ciuilem imponendam non potest iudex inquirere. vt not. Inno. extra de iureiur.ad nostram.el secundo. ¶ In gloss. que incipit hac lege.ibi,regula tenet.imo non tenet quia ibi in compromisso hic in libello.Barto.In eadem glo.ibi,fructus. hoc verum si peto rem restitui.vt.j.de vsuris.vide.§.in fauiana.secus si dari vel tradi:qꝛ tunc fructus ꝛ interesse pro tempore añ litem cõte.sunt petendi in libello alias non veniunt vt nota. j.de damno infecto.si quis missum.§.fin.ꝛ de restitutione spo. grauis ꝑ Innoc. ¶ In eadem glo.ibi,tamꝰ mobiles.hoc verum quoad interrup. prescriptionis: quia facta in principali vr̃ facta in hypothecaria contra eundem competenti.vt.l.cum notissimi.§.sꝫ ꝛ si quis. C.de presc.xxx.vel.xl.ann.non aũt quoad ꝓcessum ꝛ cõdemnationem. ¶ In ea.gl.ꝛ iudici.ꝛ.C.de fideicõmissa.lib.l.finali. cuꝫ simili. ¶ In ead.gl.sub petitione.Ista gl.põt intelligi duobus modis. vno modo si ago personali videar agere hypothecaria qd falsum est,qꝛ ad diuersa competunt ꝛ non est idem modus agendi licet expresse cumulari possunt:vt in hoc. §. sed non alio mõ.si est simplr̃ actum videatur actum personali ꝛ hypothecaria.vt si dico qd mutuaui tibi decẽ ꝓ qbus obligasti codicẽ tuũ: qꝛ peto mihi iustitiã fieri:ꝛ tũc bñ dt gl.qd libellꝰ est gñalis, vt C.de an.exce.l.vlt.facit ꝙ no.Innoc.de or.cog.c. ij. ꝛ tunc facit punctum post illud verbum,sub petitione,ꝛ respondet personalis.ꝛc.ꝛ dices,sub petitione.§.generali.

Inter litigãtes. Non est iudiciũ nisi sit ibi actor ꝛ reus.h.d. ¶ No.ꝙ in iudicijs expedit ꝙ vnus teneat partes actoris alter ptes rei maxime ꝓpter onus ꝓbãdi qd est imponẽdũ actori.ꝯtra.s.eo.l.sed cũ ambo.ꝛ.j.d lib.cã.l.liber. in fi.s.si ꝑui.vẽ.l.sicuti.§.si qrat.ꝛ j.de ꝓba.l.ꝫ eũ.itẽ facit. s. de ꝑcu.l.lꝫ.§.pe.Extra no.hic.ar.ꝙ ciuiliter inqsitio formari non possit cũ ꝓprie non eẽt ibi actor.hoc no.Inn.extra d iureiu.ad nostram.el.ij.vbi videas.ꝛ adde ad hanc.l.qd no,s.e.l. nõ quemadmodum.in.fi.gl.ꝛ per Ja.de excu.tu.l.diximus.

Additio Baldi.

Inter. De esse iudiciũ est ꝙ sit ibi actor ꝛ reus h dicit.Et vide Ja. de excusationibus tuto. diximus. Bal.

Recte defendi. Qui ꝓmittit aliquez defendere tenet etiaꝫ soluere iudicatũ.h.d.secus in eo q nõ obligat se ad defensionẽ sed ꝓmittit aliquem sistere seu presentare coram iudice:nam hoc intelligit vsqꝫ ad sententiam inclusiue non potest.[a] vt.j.de fideiussoribus.l.grece.§. ꝛ post litem. qd est not. Quid ergo fiet si missum est potestati aliquez representare ꝛ potestas processit ad condẽnationẽ: nam promissor liberatus est. certe non vr̃ modus aliquis:qꝛ si de vno inquiretur non teneret propterea fideiussor:qꝛ finita videtur satisdatio. Itez hoc esset nouum iudiciũ.ergo.ꝛc.vt.j.eo.l.non a iudice.§.fi.ꝛ.s. de arbi.l. labeo.in fin.ꝛ ar.C.locati.l.si cum hermes.ꝛ ista questio format in criminali.ꝛ vide eam de facto. Bal.

Additio Baldi.

Recte. Qui quod no.ꝙ ille qui ꝓmittit defendere debet satisdare iudicatuꝫ soluere ꝛ sic not. ꝙ ꝓmissio super defẽdendo concepta continet tres clausulas sicut illa iudicatum solui.

Non a iudice. Rõne doli fit condemnatio etiam vltra ĩteresse cõmune.h.d. ¶ Not.ꝙ vbi permittit predoni agere ita nõ consideratur verũ interesse ¶ Itẽ not.predonez. ex suo ꝯtu agere.facit.s.de cõdit.inde.l.si vrbana.ꝛ.j.depositi. l.bona fides.Sed an agat ex delicto distinguit.aut delictũ concernit rem aut cõcernit personã ꝓmo casu,nõ agit.vt.j. de fur.l. itaqꝫ fullo.in tex.scdo sic vt ibi.in gloss.facit.C. ad.l. iul.de vi.si qs a se fundũ.nam etiam pro vi turbatiua agit predo dummodo non sit predo respectu aduersarij sed respectu tertij vt.l.j.in fi.j.vti possi.ꝛ arg.j.de serui.vrba.predio.l.si edes mee.

Si quis ab alio. Nouũ iudiciũ nouam satisdationem reqrit qꝛ stipulatio prima ꝯmitti nõ põt.hoc elicias ex isto.§.ꝛ no.vl'sic.vbi forma iudicij mutat satisdatio iudicialis non committit. h.d. qd dic vt plene dictum est.s.qui satis.cog.l.iul.

Additio Baldi.

Non. Contra except. non nu.pecu.venit ad districtũ:ꝛ tñ proponitur in loco cõtractus l.in cõtrac.§.fi.C.de non numera.pecun. sꝫ ibi excep. hic actio.Bal.de ꝑusio legum doctor.

Exigere dotẽ. Quoad petitionez dotis mulier sequit forũ viri nõ locũ cõtractꝰ.h.d.ꝛ est l.multuꝫ singularis ꝛ peregrina,lꝫ sit no.oibus doc. ¶ No.spãle ĩ ꝯtu dotis ꝙ nõ inspicit locꝰ ꝯctus vel locꝰ vbi est promissa restitutio dotis ꝑ instr̃m vel sine vel vbi dos est cõfessata: sed inspicit domiciliũ mariti.ꝛ ratio est qꝛ vxor ad illud domiciliũ trahit ꝛ vi matrimonij[b] Et ꝙ hec lex intelligat tã de instr̃o ꝓmisse restitutionis ꝙ de instr̃o confesse dotis not. C. si cer. pet.l. si ex preno.nã vtrũqꝫ instr̃m dr̃ instr̃m dotale. Alij fatue intelligunt ꝙ hic loquat de cõscriptione instrumẽti nõ de rogitu:qꝛ nõ inspicitur locꝰ vbi notarius cõscribit seu cõplet instr̃m. verbi gratia si notarius florẽtinꝰ eẽt rogatꝰ hic ꝛ recederet ꝛ iret florentiã añ instr̃m completũ ꝛ cõpleret ipsum florẽtie certum est eñ ꝙ non inspicitur locus ꝯscriptionis: qꝛ ex facto solius notarij ꝑs non sortitur forũ ẽm hoc nisi esset aliqua spãlitas in dote ꝙ est ꝯtra tex.hic ibi,nec eñ id genꝰ. ¶ Scdo not. qd vbi agit ad distractũ nõ inspicit locꝰ ꝯctꝰ. ꝛ ẽꝫ hoc ista.l.vult, qd restitutio dotis nõ petat ĩ loco dotis ꝓmisse viro:sꝫ bñ peteretur in loco dotis ꝓmisse restitui mulieri.ꝛ facit ad istud.j.de ꝯdit.inde.l.qui certo lo. ꝛ in.l.ij.C.vbi ꝛ apud qs. In ꝯriũ facit.s.eo.l.si vxor.hec verba feci ꝓpter istã.q.in loco ꝯctꝰ est ꝯsuetudo ꝙ vir lucret totaꝫ dotẽ. In loco domicilij viri est cõsuetudo ꝙ vir lucret tertiam ptẽ vxore ꝓmortua sine liberis. Mõ q̃ro q̃ cõsuetudo inspiciat in dote reddẽda. dñt qdã ꝙ aut fuit celebratꝰ ꝯctus ꝓmissiõis ꝛ tunc loquit.l.ista:qꝛ inspicit domiciliũ viri.ꝛ q̃tum ad forum ꝛ q̃tum ad decisionẽ cãe. nam ideo nõ cõsiderat locus ꝯctus qꝛ agit de distractu.ꝛ in hoc fundat hec.l.aut loqmur de ꝓmissione restitutiõis fiẽde dotis mulieri:ꝛ tũc bñ inspiceret locꝰ ꝓmissionis:qꝛ ex eadẽ ꝓmissiõe agit.facit.j.de bon.aut. iu.poss,l.iij. Alij idistĩcte dñt ꝙ ĩspicit domiciliũ viri:qꝛ hoc tacite vr̃ actũ. ꝛ dñt qd est casus huiꝰ.l.ꝛ ita tꝫ arch.ꝑ hãc.l.xij.dist.illud. Idẽ tꝫ Bar.hic,ꝛ ĩ.l.cũctos populos.C. de sum.trini. nã tacite post ꝯctũ ꝓmissiõis vr̃ factꝰ ꝯctꝰ restitutiõis.vt.l.C. d rei vxori. act. l.vni.ĩ ꝑn.ꝛ arg.Cyn.C.de pac.cõuen.l.ex morte.ĩ fi. ꝛ tñ hꝫ locũ hec.l. ¶ Sed tunc q̃ro qd si instr̃m dotale haberet ꝙ promisit dotem restituere tam in loco contractus quaꝫ in loco domicilij ꝛ alibi in quacunqꝫ pte terrarũ.q̃ consuetudo tunc inspicitur:ꝛ videtur ꝙ tunc non inspicit aliqua cõsuetudo sed ius cõe:quia restitutio vr̃ esse vniformis in quolibet loco rõne vniformis ꝓmissionis solutionis collate argum.j.de serui.vrba.pre.l.pe. In ꝯriuꝫ vr̃ quod inspiciatur locus, quem mulier seu pars mulieris eligit in agendo.arg.j.de eo ꝙ cer.loc.l.nõ vtiqꝫ.Credo ꝙ inspiciatur domiciliũ viri:qꝛ tacite vedetur esse ꝓmissum ẽm illã consuetudinẽ,vt hic ex interpretatione istiꝰ.l.cui nõ intelligo renũtiatum per verba illa gñalia ꝯsuetudo ergo domicilij viri limitat restitutionem dotis vbicũqꝫ. ¶ Not.ꝑ hanc.l.notabilẽ.ꝛ addẽ ꝛ vide ꝙ not.in spe. de sen.§.qualr̃. versic. itẽ pone. ꝛ declarauit hũc passum melius quã declaretur ꝑ aliquã aliã legem. Bal.

a ¶ Nõ põt, adõ do. alex. d imo. in.d.l.grece. de fide. ꝛ in. l. si finita. d dã. ĩfec.ꝛ post eundẽ bal. in.l.cũ pro quo.s.de i ius vocã.

b ¶ Matrimonij.ad de glos. i.l. origine. C. d munici. ꝛ origina. li.x. quam bar. Jo an ꝛ docto. dicunt singularez ĩ l.cũ quedã puella.§.quoties.C.d ꝑ nile. scho. lib.xij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Additio Baldi.

Exigere dotē. Alle. φ vbi agitur ad re sciss. ɔct⁹ nō inspicim⁹ locum contractus. sed hoc verū quoad forum nō q̃ ad cāe decisionē lʒ glo. dicat. j. de eo φ certo loc. l. ij. ẜm cōem opi. doctoꝝ. Mulier vide oīno in spec. de snīa. §. qualr ꝟ. Itez pōe domiciliū vide ibi gl. hic lex p arch, xij. di. illud exigere. quō est hic ẜm Bar. φ nō possit ɔueniri in loco ɔct⁹. vt s. e. heres absens. §. j. Sʒ dic duo essent circa dotē ɔsiderāda. Primū est circa ɔstitutiōis petitionē. Scōm circa dotis ɔstitute repetitionē. Nā aliqn̄ dos ɔstituta petit. ꝛ tūc in loco ɔctus peti pōt. s. e. heres. §. j. aliqn̄ repetit dos ꝛ tūc cū ad resolutionē dotis agit forū sequit mariti q est re⁹ cū non agit de ɔctu ɔfirmādo sed de eo reseruādo ꝛ ita seq debemus foꝝ rei ad qd̄ facit qd̄ dr in. l. notabili, vbi agit ad ɔctū rescindendū. C. vbi ꝛ apud qs l. ij. ꝛ. j. de ɔdi. inde. q certo loco. Su. de cu. ergo bona est lectura Bar. Sed in eo φ dt spāle esse in dote male dicit. Nam hoc est gnāle φ vbi agit ad distractū non seqmur locū ɔct⁹ ẜʒ Su. ꝛ ad hoc lex ista sepe all. lʒ vr male dictū. qꝛ dos repetit ex ɔctu resultātis; eo loco ꝛ tpe dotis ɔstitut. s. ex ficta stiplatio. vt. C. de re vxoꝛ. act. l. vnic. in prin. vn̄ φ locū intueri nō debeam⁹ in dote ibi ꝑmissa: nā debem⁹ intueri vi tacite stipulationis. nā agit ad illā stipulationē implēdā ergo locū ei⁹ ispicim⁹, siue em̄ sit stipulatio ꝟa siue ficta cōcomitātiā hʒ loci ꝛ tpis. vt in. c. abbate. de re iud. li. vj. ꝛ ēt stipulatio ficta ɔctus est, ergo. ꝛc. ꝛ iō dicēdum est ẜm Bar. φ est spāle in dote. qꝛ dos est seq̄la matrimonij φ cōsummat apud domiciliū viri. ꝛ sūt ar. φ in repe. dotis debeamus indicare de dote restituēda ẜm ɔsuetudinē q̄ est in domicilio viri nō ẜm locū dotis ꝑmisse ẜm doctorē meū. Sed nun gd p̄ria lectura gl. est ꝟa vr φ nullā habeat dubitationem. vt. l. non figura. de ac. ꝛ ob. sʒ dic φ ꝟa. ꝛ multū no. ꝛ dʒ sic exēplificari. vxoꝛ mea dedit mihi dotē pusij in cōi domicilio vtriusqꝫ viri: ꝛ ego ꝑmisi restitutionē ei⁹: ꝛ ꝑmisi sibi facere instr̄m restitutiōis, φ tādē pisis vbi aduene sum⁹ feci. certe pusij erat agēduz pro dotis repetitiōe vel si dos petat poni in tuto. ꝛ ꝓbat hoc. s. eo. si qs in legatiōe. ꝛ ad id φ dico de positione in tuto. bene facit. s. eo. sed ꝛ si suscepit. §. fi. an illa petitio quod caueatur similis est huic quod in tuto. ponatur. ꝛ no. Bal.

Si quis intētione. ᵃVerba plata in iudicio interpretant ẜm φ pferēs ea iterptat. h. d. vel sic verba plata in iudicio interptant p pferente etiā si ipe nunq̄ interptet. h. d. No. φ gnālitas vel ambiguitas libelli vel exceptiōis nō vitiāt pcessum ex q̄ ps nō opposuit nec petijt declarari. posset em̄ petere φ declaret petitio dubia vl exceptio dubia ẜm gl. hic positā, quā no. facit φ no. s. de rei vē. l. si in rem agat aliqs in fin. Scōo no. φ ꝟba ābigua interptāt a iure p pferēte in iudicio nec ob. j. de rei vēd. l. pōponi⁹ scribit si frumentuz. §. fi. vbi requirit iterpretatio hoīs adeo φ nec trāsit ad heredē: vt ibi singulr̄ no. qꝛ illud est verū vbi ambiguitas cōsistit in facto secus vbi ambiguitas cōsistit in iure ppter significationem ꝟboꝝ platoꝝ vt hic in glo. φ dicit intentione. vbi pūt referri hincinde. φ no. in spe. de cā possessiōis ꝛ pprie. §. notandum. ver. aliter. de libelloꝝ cōcep. §. iuxta ver. qd si in libello. ꝛ ver. se. In ea. gl. ibi, vt sit debita. Sed quare non exponuntur rōne possessionis ꝛ nō rōne pprietatis. vt. j. dixi i actore. rn̄deo qꝛ ɔstabat reū possidere. ꝛ no. φ confessio accipit in leniorem ptē. ꝛ φ re⁹ pōt interpretari ɔfessionē suā exponēdo tn̄ non perimēdo. ꝛ hʒ locū in ciuili ꝛ criminali. tex. est no. extra de accu. c. cū dilecti. ꝛ idē dico in actore: qꝛ ipse vr confiteri q̄ principaliter deduxit in libello, nō dico q̄ incidēter. vt. C. de libe. cā. l. cum precū. j. fami. ercis. l. si familie. idē vr cōfiteri φ est de substātia sue intentionis ꝛ ad qd̄ vr se astrinxisse. In ea. glo. ibi orone. adde hoc qd̄ no. j. de ꝟ. ob. l. quoti. sti. ambigua. Extra q̄ro gd si libellus vel positio actoris est spālis: responsio vero rei indefinita ꝛ ambigua. verbi gratia ponit actor rem ad se ptinere iure dn̄ij. reus rn̄det rē ad actorē ptinere. ꝛ aliud nō adijcit. querit vtruz habet locū ista lex. dicit Bart. qꝛ vr esse certa responsio per relationem ad interrogata. vt. j. de interroga. ac. l. si defensor. Scōo querit gd si libellus est ambiguus ꝛ pbatio est ambigua vtrū interpretabit p agente. ꝛ dicit Barto. qd̄ non nec est hoc rōne libelli sed pbatiōis q̄ dʒ esse certa. extra de pba. c. in pn̄tia. de hoc habetis gl. j. depositi. l. j. §. si qs argētū. quid ergo releuat hec. l. rn̄deo si disputat de ambiguitate anq̄ sint recepte probationes. Item si probatio sit clara. nam nō nocet petitio ambigua vt hic secūdū eū. ꝛ adde qd̄ no. Inn. de testi. c. cum clamor. Item q̄ro si interpretatio non est verisimilis vtrum dʒ admitti. ꝛ dic vt not. Dyn. extra de re iu. cū sint partium. Itē quero vtrū ista interpretatio possit fieri non citata alia pte. ꝛ dic φ sic. vt extra de ꝟb. sign. c. olim. Itē q̄ro vtrum ista interpretatio semel facta possit mutari. ꝛ dic qd̄ non. glo. est singularis. j. de ver. ob. qcqd̄ astringēde. ꝛ adde qd̄ not. eo. tit. triticū. Vltimo q̄ro vtrum illa verba que apponunt in libello saluo iure addendi ꝛ interptandi aliqd operant. ꝛ dic vt extra de fi. inst. c. inter dilectos ᵇ in pri. Vltio adde ad hāc. l. φ no. Inn. extra de pb. c. lʒ cām. in vlt. gl. ꝛ de rest. spo. c. grauis. ꝛ de oꝛ. cog. c. ij. ꝛ i spe. de cita. §. j. ꝟ. gd si ipetro. ꝛ qd̄ no. archi. de rescri. c. si gratiose. li. vj. ꝛ vide oīno Cyn. de iure emphy. l. j. in quarta. q. ꝛ qd̄ no. Berēgra. ɔ̄ resti. spo. c. cū ad sedem. ꝛ Azo. in sum. pandectarum. de re. du. Additio Bald.

Si quis. Vtrū ille qui nō hʒ ius in re sed ad rē pprie dicat rē habere. Not. archi. φ nō de rescr. si gratiose. i pn. li. vj. dt Inn. de isto libello peto iustitiā fieri φ est multū gnāle tn̄ procedit si nō opponit. de oꝛ. cog. c. ij. ꝛ in spe. de li. ɔcep. §. iā nunc. ꝟ. itē talis iusticia. ꝛ ver. se. vbi oīno vide in spec. de proba. lʒ cām. in vl. gl. ꝛ de rest. spo. grauis. vide φ oīno legit ꝛ not. j. de ꝟ. ob. l. quoti. ēt in stipulationibus. ambigua. hic oīno vide in spe. de cau. pos. ꝛ pprietatis. §. notāde. ꝟ. alie. ꝛ de li. ɔce. §. iusta. ꝟ. in libellis. ꝛ ver. se. In glo. q̄ incipit, φ dic ꝛ ibi, ptinere. gd cōtineat noīe pertinētiarū ᶜ. vide per Inno. de resti. spo. cū ad sedē. ꝛ ibi. s. vide de gn̄ali libello vtrū pcedat in re pncipali vel accessorijs. ꝛ dicit φ ēt vbi nō pcedit gn̄alis libellus circa rē pncipalez puta qꝛ iudiciū est singulare tn̄ pcedit i accessore. In ea. glo. ibi referri. Sed gd si actor dicit rē ad se ptinere iure dn̄ij: reus respōdit ptinere: An possit re⁹ interptari dictum suū: vr φ sic vt hic. ꝛ extra de acc. cū dilecti ɔ̄dico. qꝛ istud dictū nō est abiguuz cū habeat relationez ad certū. vt. j. de inter. act. si defen. sed gd si actor dixit rē ad se ptinere iure dn̄ij vel φ re⁹ est cōfess⁹ actoris dominiū an quasi dominium. Et videt qd̄ quasi dn̄iuz: qꝛ in alternatiua φ minus est seqmur. nā ex illa ɔfessione inducit q̄dā obligatio: id qd̄ minus est seq debeamus sine electione. de ꝟb. ob. inter sti. §. ij. dico aut reus interpretet. ꝛ sto sue interpretationi. aut nō, ꝛ tūc qd̄ vtili⁹ ei est accipe. vt hic. Sʒ interptatio dʒ reijci si nō eēt ꝟisimilis: dic qd̄ sic. vt not. Dy. extra de re. iu. cum sint ptiū. Sʒ ista interpretatio pōt fieri alia parte non citata: credo qd̄ sic. ar. s. de ne. ges. nesenni⁹. de testamētis. heredes palā. § lʒ ꝛ si notam. Inn. de ꝟ. sig. olim. sed pone φ in certa pte est voca. testis sup ea deponit sir ambigue. vtrū pte interpretāte dictū suū postea ꝛ etiā testē suum: ꝛ his cōcurrētibus in eundem sensum dicam⁹ esse pbatū. ꝛ dico φ nō p. c. in pn̄tia. de pb. qꝛ super iunctione prout est sic declarat testis nō est iuratus sed super ambigua. secus si intentio ptis esset clara. ꝛ itentio testis dubia. vt extra. de testib⁹. cū clamor. ꝛ ibi p Inn. In ea. glo. ibi, vt sit debita. vtilitas pōt eē ppter fru. qꝛ alr veniūt i psonali aliter in reali. Itē qꝛ in psonali nō iurat in lit. in reali sic. Nam ille q sic cōfitet sine cā intelligit eē debitor ex ɔctu stricti iu. non bōe fidei. Naz cū regulariter oē dubiū sit ex ɔctu stricti iuris, sic hoc p̄sumo: qꝛ casus spālis spāli appellatione distin. sic. vt. s. de mino. illud. §. si talis. ꝛ. s. si qs cau. sed ꝛ si quis. §. quesitū. cū si. sʒ ista interpretatio vr remota ab intētiōe actiōis. Nā intentio refertur ad petitoriū vel possessoriū: ꝛ reponsio ad psonalez actionem: qd̄ est quoddā certū. responsio etiā hic venit in petitione. sed cum Liuius sit reus: qd̄ intelligat ptinere iure possessionis φ φ sit dubia, vr gl. male dicere in hoc ex suo. Sed nunquid presumptio ɔ̄ respondentē impedit hanc interpretationem: dico φ nō. tn̄ grauat cum onere probandi suam interpretationez. qꝛ quodāmodo vr renocare confessionem suam sic interpretādo. vt. d. c. cum dilecti. vbi. fuit gn̄aliter inquisitum: ꝛ ideo rn̄sio non habuit relationem ad certum qꝛ tunc non haberet locuz interpretatio. Sed nunqd in cā appellationis pōt interptari verbum dubiū. dic qd̄ sic in causa appellationis a diffinitiua. vt. l. ij. C. de er. aduo. non ab interlocuto. de appella. in cle. nā ibi non prodest qd̄ postea fit. Sed quare in ɔ̄ctibus non habet locū interpretatio sicut in iudicijs. Respondeo. quia i contractibus verbum est cōmune ꝛ in actu communi platus. ergo vnus sol⁹ interpretari non pōt. arg. C. de leg. l. fi. ꝛ. j. de serui. vr. predi. l. per fundum. ordo alius actoris ad reū. C. de excep. si quidem alius emergentis esse ad principalem. vt. C. de dila. a pcedente. alius vnius instantie ad seipsam vt. l. platam. alius antecedentis ad cōsequens. vt. l. q. de libe. causa. Alius possessoris ad petitoriū. vt. l. ordinarij. C. de rei ven. alius preiudicialis qōnis ad aliam questionem. vt. l. fundū. ꝛ. l. fundi. de exceptiōi. alius prorogatiue. vt. l. vlti. de pet. here. Alius maioritatis. vt. C. qui accusa. nō pos. l. j. alius dependētie vt extra de in integ. rest. c. ij. in fin. alius criminalis ad criminalē. C. de appo. l. j. alius criminalis ad ciuilem vt. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. Alius tn̄ qꝛ obst. pura. vn̄ non hʒ locū cautio q̄ est auxiliuz extraordinariū ꝛ subsidiariū tn̄ qꝛ est consultū per exce. trās. vt not. in. l. j. C. de pac. C. de transl. fine apud acta. tn̄ qꝛ non subest iusta causa suspicionis cum debitor non faciendi semper sit souendo. ꝛ sic debet intelligi glo. dicit q̄ dicere videtur qd̄ hec lex in omnibus non habebat locum nisi in obligationibus dandi non faciendi. In eadem gloss. ibi, caueri, quod sit nuda cautio, videt. casus est. s. l. ij. §. in omnib⁹.

Sed dic

a Si qs in tētione. vide φ hēs p do. ale. ɔ̄ Imo. post bar. i. l. naturalit. §. nihil. vñ. charta. de acqr. pos. ꝛ φ per eū l. l. scire. de verb. ob. ꝛ in cōsi. lxx vj. in. iij. parte.

b Inter dilectos. ꝛ ibidez vide fel. in gl. in ꝟ. addēdi. ꝛ qd̄ ibi dixi i aposti.

c Pertinētiarū. vide eūdē bal. i marg. in ꝟ. libell⁹. ꝟs. xvi. ꝛ i practi. papi. i lib. rei vē. in versi. cū ptinētijs.

Sed dic φ ibi purum erat debitũ statim peti pt in loco domicilij ⁊ exigi. vñ cessat extraordinarium satisfationis remediũ nã dies ibi adijcitur limitãde cautiõi nõ cautiõi psonc. ¶ In gl. que incipit q̃dã hñt ibi. Itẽ ꝯ vide in spe.de actione ver. Item illustris ⁊ l.j.C.si rector puincie. ¶ Quid de ptãtibus terrarum dic vt in spe.de iur.om.iu.§.expedito ver.ergo ptãte ⁊ de accusatore.ver.sed qd de minori. ¶ Sed nunqd hec lex hꝫ locũ in cã sue familie vel suorũ officialium. dic φ sic vt.s.de off. presi. obseruandum. Et sic no.qđ illa bãnimẽta q̃ faciũt fieri rectores terrarũ vt intra certũ tps debentes recipere vadãt ad sibi soluendũ nõ arctãt creditores vt excluditur p lapsum termini cũ in hoc nõ sint iudices. Au potestates terrarum de istis magnis magistratibus dic vt in in spe.de iu.om.iu.sub.§.j ꝟs.ergo pdicti oẽs ergo ptãtes citãtur nr̃i tpis ¶ In ea.gl.in fi.ibi qua in puincia.hoc verũ qñ vẽditor succepit in se iudiciũ vel satisdedit vt.l.iij.§.fi.s.de alie.iu. Pone φ cleric⁹ vẽdidit laico vult suscipere iudiciũ in se corã iudice seculari vtꝝ pt dic φ nõ.[a] nec eccl'astico: qꝛ poꝛ dꝫ in suo foro defendi.vt no.in spe.de pmo ⁊ scđo decre.§.restat.ꝟ.φ si de clericis est.⁊ ꝟ.se. ¶ In ꝯriũ facit φ no. Gui.C.de epis.⁊ cle.sed iudex vt extra de fo.ꝯpe.sane. Bal.

Qui se dicit. Redemptus suis nũmis vt manumittatur põt agere volat nõ vt libet declaretur nisi aduersari⁹ latitet.h.d. ¶ In tex.ibi,ꝯstitutio. Not.qđ i formãdo pnũtiatione diligeter sũt ꝯsiderãda ꝟba.l.sup q̃ fundaƭ pnũtiatio.vñ qñ iudices pnũtiant ꝫ statuta terraꝝ ꝟba statuti dñt apponi in ipsa snĩa.ad qđ singul'r no.hũc tex. ¶ Itẽ not.in hac.l.apertã dr̃iam inter liberũ eẽ,⁊ liberãdũ eẽ facit qđ no.in l.fi.C.vbi ⁊ apud quos. ¶ Itẽ facit qđ bãnit⁹ q dꝫ rebãniri interim possit offendi quasi seruus banni.non enim est adhuc liberatus.facit quod no.doc.in.l.j.C.si aduer.liber.

1 Citatio dꝫ fieri parte petente.
2 Tres citationes precedant peremptorium.
3 Peremptorium vnde sortitur effectum.
4 Uerba terminatoriã in pereoptoria apponi solent.
5 Cõminatio apposita i pria citatiõe an habeat vim pemptorij.
6 Citatio an valeat si dicaƭ cõpareas si tua credideris interesse.

Ad peremptoriũ. Premitte ad euidẽtiã qđad diffinitiuã snĩam nõ põt pueniri nisi pemptorio pcedente hic ergo declaratur qualiter ad istud peremptoriũ
1 pueniaƭ. ¶ † Not.qđ citatio dꝫ fieri parte petente.vt h in ver.petat.⁊ vide in Spe.de citatiõe.§.sequiƭ.ver.illud etiam
2 no. ¶ † Scđo no.φ tres citatiões pcedũt pẽptoriũ. ¶ † Ter-
3 tio no.qđ peremptorium dicitur a perimẽdo.⁊ ideo dicũt doc. φ oĩs terminus peremptorius dꝛ exclusiuus eius qui est in cõ-
4 tumacia pter significationem vocabuli. ¶ † Quarto not.φ in peremptorio cõsueuerunt apponi verba cõminatoria ⁊ enũciatiua future ꝯdẽnationis vel absolutionis contra absentem. ¶ Extra q̃ro vtrũ p ꝯueniẽdo ad interlocutoriã sit necesse qđ precedat pemptoriũ.dic vt no. Innoc.de acc.ad petitionẽ. Jo. an.extra de offi.dele.cõsuluit. Ja.bu.l.ꝯsentaneũ.C.quomodo ⁊ qñ iud.in lec. Bart.in.l.si finita.§.inlianus.de damno infect.
5 ¶ † Scđo q̃ro vtrũ cõminatio apposita.in prima citatiõe habeat vim peremptorij.gl.dicit qđ sic: dũmodo cõmineƭ se ꝯ pnuntiaturum.vt no.C.de cohortalibus.l.si apparitor.li.xij.secus si iudex dicat procedemus quatenus de iure poterim⁹: qꝛ ista nõ est cõminatio.vt in Spe.de cita.§.viso.ver.sed queriƭ.⁊ vide quod no. Inn.extra d excessi.prela.c. ex lr̃is. ¶ Item quero hic si vnus arbiter citat socium qđ vadat ad laudandum: vtrum sit necessariũ peremptorium.dt Joan.an.φ non.qꝛ vbi par requirit parẽ sufficit vna requisitio: nã nõ est ppie citatio
6 ita no.ipse in.c.j.de her.in cle.in gl.nõ ergo. † Itẽ quero vtrum citatio possit fieri sub hac formã cõpareas si tua credideris interesse dic φ sic.vt no.C.si mã.ita fue.alie. l. ea quidẽ. ¶ Item quero vtrũ pceptũ iudicis expectatoriũ vel admonitorium de aliquo faciẽdo possit iustificari per clausulã ⁊ si senseris te grauatum cõpareas corã nobis recepturus iustitie ꝯplementũ.⁊ dic qđ sic vt not.j.de op.no.nũ.l.de pupillo.§.meminisse.qđ est verũ nisi citatio esset nulla ipso iure qꝛ tũc nõ põt iustificari. ar. j.fa.her.l.quedam mulier ⁊ de test.tu.l.iure nostro. Bal.

Additio lec.vacan.in.l.Per interuallum.Bal.

Per interuallũ. Adin⁹.viđ in spec. de citatiõe.§.nũc de tẽp.ad.fi.⁊.§.viso. post pn. Sꝫ qd si iudex citat nõ expsso termino.dt Spe.inex modicũ tps.e.ti.§.sequitur.ver qd si nõ pfixeris.sed tu dic intelligi statutũ terminum legalem.x.vel.xxx.dierum arg.j.de re iud.l.iiij.§.si qs condem-
b nat⁹. ¶ Sed nũquid in criminali sufficit citatio ad domum.[b] dic vt Specu.de accusa.§.qualiter,.versic.sed nunquid sufficit minus: vide omnino Archidia.xxiij.distin.de his.in gloss.ad idem.ff. Bal.

Additio lectu.vacantis in.l.Et tertium.Baldi.

Et tertium. Uide φ no.in.c.j.In gl.nec ergo de hereticis. in cle.ibi, vbi not.φ vbi par requirit parem sufficit. nam reqsitio.vide omnino Archi.lxij.dist.plebis. Baldus de perusio legum doctor.

Additio lec.vacan.in.l.Ad peremptorium.Bal.

Ad peremptoriũ. Uide Inn.extra de exce.pla.c.ex lr̃is.Cõminaƭ in.l.i perẽptorio.j.eo.Sꝫ nũquid ista ꝯminatio ẽ necessaria i perẽptorio? dic φ,non qꝛ nõ ẽ d substãtia citatiõis perẽptorie.vt no.i spe.d cita.§.viso.ꝟ. itẽ iudex dꝫ.⁊ h vex qñ ꝯstat φ termin⁹ ẽ perẽptori⁹ ex numero edictoꝝ.Si aũt i pria dilatiõe iudex ꝯminaƭ,tũc cẽseƭ perem
a ptoria.⁊ h opaƭ ꝯminatio.ij. nã cũ habeat citatio formã pemptorie ergo est pemptoria.⁊ bñ tꝫ lꝫ iudex malefaciat sine cã sic arctare ptẽ.vt.j.eo.nonũ.ij.vt not.C.de cohortalibus l.si apparitor.li.xij. Itẽ not.φ lr̃a cogniturũ ⁊ pnuntiaturũ.⁊ sic not.qđ non dꝫ citari solum ad cãe cognitionẽ: sed ẽt ad snĩam ꝯtumax in pcessu adhuc citand⁹ esset ad snĩam.vt no.eo.§.viso.ꝟ.dic aũt nr̃is.⁊ p Inn.extra d senten.⁊ re iu.tenor.⁊ d pc.audi.⁊ i cle.
b sepe. ¶ In glo.nõ sufficit.⁊ p Inno.de test.cũ olim de accu.ad pet.⁊ de ele:ecclesia nr̃a.Quid si iudex.dt pcedem⁹ q̃tũ de iure poterimus.dic qđ tũc refert se ad iuris dispositionem.vñ cõminatio nihil operaƭ: qꝛ tacite inerat.vt not.in.d.§.viso,ꝟ.sed queritur an clausula.sed nunqd in quolibet articulo cãe est necessaria citatio perẽptoria. dic aut articulus expeditur summarie: vt sup emergẽtib⁹ sit: ⁊ tũc nõ est necessaria pemptoria citatio. de.ver.sig.sepe.§.finaũt nature.in cle. Aut expediƭ cã plene cognita. ⁊ tũc sit necessaria citatio perẽptoria ⁊ solẽnitas edictorũ: vt qñ pnũtiaƭ sup incidẽti vel iterponiƭ ꝫm decretũ, ⁊ si'ia. Item intelligo qđ no. Inno. de accu.ad peti. Sed nõne post lit.
c cõtest.oĩs dilatio est perẽptoria vt no.in Spe. in.d.§.viso.versi. post pn.ver.dñt ẽt quidam.rñdeo sic si assignaƭ presenti: secus si habenti.vt.l.ij.⁊.l.tres denuncia.C. quomodo ⁊ qñ iud. ⁊ not. Accur.s.de feri. l.fi. vel verius illud de dilatione probatoria,et hoc de expectatoria.secundum Bar.

1 Dilationis expectatorie sunt arbitrarie.

Nonnunq̃. Numerus dilatio.nõ põt abbreuiari: ⁊ perẽptoriũ emanari pt cũ ppria citatiõe cã vrgente.h.d. ¶ Not.φ or-
d do veniẽdi ad peremptoriũ non est ordo substantialis ipsius iudicij cũ possit iste ordo subueniri cã cognita. vt hic.
1 ¶ † Not. φ dilationes expectatorie sunt arbitrarie per hanc.l. ¶ Itẽ not.p eo φ q̃tidie fit φ i vnica citatiõe citaƭ qs vt ꝯpareat itra tres dies,quoꝝ pri⁹ p pmo scđs p scđo ⁊ terti⁹ p tertio ⁊ perẽptorio termino assignaƭ. Idẽ si iudex nõ diuideret terminos: sed diceret sic.assignam⁹ tibi tres dies p vnico ⁊ pẽptorio p hãc lr̃am: sꝫ hoc pcedit i crimiali sicut in ciuili. dic vt no.j.d pub.iu.inter accusatorẽ Itẽ si iudex coarctet nimis dilationem
c vtrũ possit appellari a breuitate dilationis[c] habes tex.φ sic.de accu.l. cũ titia.ibi tũ grauamẽ nõ erat repabile p aliũ moduꝫ. et adde hic qđ no.arc.iij.q.iij.c.iducie.§.spaciũ.⁊ xxxix.dist.ca.de his.⁊.lxij.dist.c.plebs.vbi oĩno viđ p eũ. ¶ Item q̃ro vtrũ ista solẽnitas edictoꝝ habeat locũ i cãis miserabiliũ psonaꝝ. dic vt hic in gl.sꝫ nũqd i cãis summarijs dic vt in. c. sepe. extra de ꝟb. sign.in cle. Additie Baldi.

Nonnunquã. Estimare.viđ omnino φ not. Arch.xxviij.dis.de his Cõditione. dicõ φ nõ vr̃ citat⁹ ad snĩam interlocutoriam.vt.l.cõtent⁹.nõ ad diffini. ¶ In glos. que incipit qꝛ sit: ibi,alimentorũ. Sed nonne causã alimentorum est summaria.vt.l.si iudex. ergo nõ est necessariũ peremptorium.vt in.c. sepe. nec in summarijs seruantur interstitia temporum cã alimentorum potest esse non summaria:[d] vt si petitur ex contractu ⁊ ita hic intelligitur. Bal.

Et post edictũ. ¶ Not.ẽt φ post peremptorium emanatũ iudex de benignitate potest citare vna alia citatione. Si'e dñt canoniste φ iudex põt ꝯtumacem expectare de benignitate si vult nõ confestim fulminare snĩam.extra de offi.de e.⁊.cõsuluit.⁊ not.insti.de ver.obl.§.j. hoc aũt psũmo eoipso qđ iudex non pnunciauit sed distulit vt videatur expectasse de benignitate vt valeat snĩa tanq̃ lata in termino expectationis.habui hoc de facto. ¶ So.no.qđ iudex nõ dꝫ pronuntiare ꝯ contumacem si videt eũ ius fouere. ⁊ ideo lꝫ ille nõ audiretur appellans tñ habet recursum cõtra iudicẽ: qꝛ iudex facit ꝯ.l.arg.s.eo.l.nõ qcqd.§.j. ¶ In glo.magna. ibi quod nõ est hodie in vsu: imo est in vsu maxime in citationibus generalibus de incertis psonis. ¶ Itẽ videmus florẽtie φ citatores ⁊ bãna assignaƭ iannis palatij. ⁊ eadem opanƭ ac si esset missa citato. ¶ In.ea gloss, ibi: ad domũ rei. Sed nunqd in criminali

a ¶ φ nõ.ad de eundeꝫ Bal.i.l.vẽditor.s e.⁊ qđ ibi dixi in apostĩ.

b ¶ Ad domũ viđ. d. alex.d imo. i.l.iiij.§.ptor ait.i.ij. co.ꝟ.⁊ in xta pdcia q̃rit. d dã. infe.cum alijs cõcor. ibidẽ p eũ signatis.

c ¶ Dilationis. viđ eund.bal.in §.j.vij.co.d mi.vas. qui ꝯt.ẽ ꝯpan. d castr.ꝯsi. xxv.qđ sic.

d ¶ Non summaria.adđ eũdẽ bal.l. l.j.ij.co.ꝟ. q̃ro nũqd in cã alimẽtorũ.C.de fideiuss. φ est summaria si agiƭ de psentib⁹ vl' futuris.sec⁹ i pteritis.⁊ tꝫ Bar.i.l.de alimentis. C.de transactio.

sufficit citatio ad domum sicut in ciuili. dic vt no.in spe. de accu sa.§ qualr.ver.sed nūqd sufficit. ⁊ est ar. ꝙ sufficiat.j.de penis. l.absentem.in pnci. vbi dicit ꝙ iudicia criminalia sunt redacta ad instar.ciuiliū iudicioꝝ q̄tum ad ordinē pcessus. ⁊ facit.j.de acq.re.l.leg.§.⁊ ex hoc oēs.⁊ de publi.iudi.l.inter accusatorum ¶ In ea gloss.ibi:non poterat.q: non habebāt album sm doc. ¶ In ea.gl. ibi lex. scōa.admonitio q̄ fit de pñte in iudicio vim hȝ peremptoriū:vt ibi not.⁊ extra de offi.deleg.c.ↄsuluit. ¶ In ea.gl.ibi,acto.hanc gl.multum not. Pe.ꝙ ante lit.conte.regratur peremptoriū sicut post. ⁊ qd sufficiat citatio ad domū sicut post. Sed Dy.in hoc vltimo aliter dicit arg.l.iij.§. abesse.j.de dam.infec.Tu dic vt latius no.in mercurialibus. super regula psumit. ¶ Extra q̄ro vtr ad cōdemnationem expensaꝝ exigit perēptoriū.dic vt no. Inn. de pcu.c.querelā sed an ad interumpendā pscriptionem reqrit perēptorium dico ꝙ nō sufficit vna missio executoris.vt.C.de āna.exce.l.vt pfecti⁹.⁊.l.fi. Bald.

Quod si. Euanescit citatio si ille q facit aduersarium citari nō ↄparet in termino:aliū tñ act⁹ nō vitiant nec perit istātiā cāe pncipalis. h.d.cū pn.l.seq. ⁊ quotidie allegat.vel si rōne cōtumacie actoris non perhit instātia. sed periit sola citatio q̄ emanauerat cōparēti.h.d. ¶ Not.ꝙ sicut repetitur instātia toti⁹ cāe. ita repetit istātia vni⁹ articuli:puta vni⁹ citatiōis vt hic.So.not.ꝙ sicut ↄtumacia in vna citatiōe nō absorbet reliq̄s citatiōes nec pcessum: sed dȝ illa citatio repeti.i. iterato fieri per eum q fuit ↄtumax, q: non cōparuit in citatiōe quā fieri fecerat. ¶ Itē no.ꝙ ille q impetrat citationē,⁊ nō comparet in termino dz contumax,q:.l.mouet eum ꝙ in eodē.termino dȝ ↄparere. ¶ Item no.ꝙ de iure veteri absente actore non poterat pnuntiari diffinitiue ꝙ est correctū in gl.ibi:delendā.sȝ an ipso iure,dic ꝙ sic q̄tū est in fauorē nō ↄparentis sed in eius odiū remanet citatiōis effect⁹.⁊ reputat cōtumax vt possit cōtra eum pcedi tāq̄ ↄ ↄtumacē.⁊ vid ꝙ no.C.eo.l.pperādum.§. illo.⁊ arg.iij.q.iij.c.qsqs.⁊.xj.q.i.c.christianis. ⁊ vide ꝙ not.in Spe.de iud.deleg.§.restat ver.sed nunqd oīa.Et in Spe.de cōtuma.§.j. ꝟ. itē q venit. ¶ Extra q̄ro vtr p istā citationē sit interrupta pscriptio.dt Gui.ꝙ nō q: ex quo nō arctat citatum nō interrumpit pscriptionē vt no,dicit Guil.C.de pscri.xxx.an.l.sicut.qñ est no.dignum. ¶ Scōo q̄ro nos videm⁹ ꝙ etiā in emergentibus est quedam instantia. Modo q̄ro vtrum in emergentibus instantia pereat triennio.dicit Gui.ꝙ non in.l.properandum.C.de iudi.ꝙ est no.dignum ⁊ est verum in emergentib⁹ ante litē cōtestatā.vñ si super legitimatione personarū durasset lis per.x.annos non tamen esset perempta instantia illi⁹ legitimationis.q: non est imposita pena super ea.per.l.quo.tene bñ mēti.⁊ quotidie est de facto.

a ¶ Non appellat. vid q̄ late dixi in apostil. meȝ ad fel. in.c. qd ad cōsultationē.de re iudic. in xij. col.

b ¶ In.c. sepe. ⁊ ibi vide car. in. vj.app.

Sciendū est. Verus ↄtumax non appellat[a] sed fictus sit.h.d.Vide ꝙ no.in.c.j.de dolo,in cle.⁊ per Inn.de exces.prela.c.ex lris. ¶ Quero q̄re nō appellat verus cotumax:dices tuvt cōtumacia puniat.Ego dico ꝙ q: vr deseruisse tacite.namverum heremodicium est idem ꝙ vera desertio,⁊ ille q deseruit amplius non audit.vt.s.d infa. l.furti.§.j.⁊ de pac.l.tale pactū.§.q puocauit. ¶ Scōo q̄ro qd si verus ↄtumax fuit admissus a iudice ⁊ ab aduersario ad appellandum,⁊ pbauit de iniqtate snīe: vtrū sit in casu victorie:⁊ vr ꝙ nō per id qd no.Inn.de re iud.c.cū bertoldus. ⁊ ar. extra de rest.spo.c.ij.⁊ in.l.ij.C.cō.vtriusq iud.⁊ verum credo. q: fuit appellatio nulla ipso iure.vñ nō est deuoluta iurisdictio ad iudicem ad quem:⁊ sic est iudex incompetens. Bal.

Additio Baldi.

1 Citatio peremptoria in summariis,an sit necessaria.
2 Quelibet monitio,an sit peremptoria.
3 Veniens ⁊ illicentiatus recedens est verus contumax.

Et post. Nunqd perēpta instātia pereat iurisdictio delegati.p ea q̄ no. Inno. de offi.deleg.consuluit. ¶ Item nunquid sit ps citāda in pronūtiatione sup instātia perempta.ibi vides peremptorium.vide Inn.extra de testi.cum olim.in vlti.gloss. ¶ Item vide omnino Inno.de accusa.ad petitionez. ¶ Item glo.quidam dicunt. ¶ Casus in quibus peremptoria seu trina citatio requirit.vide per Inn.extra de accusa.ad pet.⁊ p Joan.
1 an.de offi.dele.consuluit. ¶ †Item in summariis.an perempto
b rio citatio sit necessaria.vide in.c.sepe.[b] de verb.signi.in cle. adde quod no.Inno.de accu.olim. ¶ Item vtrum interlocutoria expensarum possit emanare absq peremptorio no. per In-
2 no.de procu.querelam.[1] ¶ †Itez an quelibet monitio sit p emptoria.not.C.quomodo ⁊ quando iud.l.ij.⁊ de offi. dele. consuluit.debet tamen fieri solenniter. vt. C.de dila. a procedēte die cognitionis.hoc plene examina per Innoc.de offi.deleg.consuluit.Cognoscetur.hic illa per regulam.C. vt nemo inuitus. que ante locū nō habebat.no.Inn.qui filij sint legi.lator. Circunducto.vide in Spe.de offi.iudi.§.deseruit.versi. quid si proponens coram deleg. ¶ Que acta pereant perempta instātia. Et an tps cōpromissi subducat de tpe instantie ⁊ qd si statutū diffinit min⁹ tps.vide in spe.de iud.dele.§.restat.ver.sed nunqd oia.⁊ ver.se. Reus.vide oīno in spe.de cōtumac.§.j. ver. itē is q venit Tm edicti.No.in quolibet articulo cāe esse instātiā illi⁹ articuli.vñ et añ lit. cōte. est dare instantiā super emergētibus sed quoad materiam instātie finiende sumitur instantia stricte prolis sed quasi contestaret incipere a pmo actu ↄ dictorio scd sup princ. Perierit.an ipso iure vide p Cy.C.de iud.pperandum.§. illo Instantia tm̄.hec iudicis ꝙ actoris ↄparat citatio. Circunducēdū. qd verū quoad processum. Sed an circunducit quoad aliū effectum puta interruptionis ⁊ prescriptionis.dt Guil.ꝙ sic:q: citatio q̄ nō arctat citatū nō interrumpit pscriptionē sȝ illa nō arctat,vt hic,ergo ⁊c.ita not.ipse.C.de prescr. xxx.ann.§. cut.ꝙ est no.dignū.Et an in emergenti instātia pereat triennio. dicit Gui.ꝙ non in.l. pperandū.qd est notandū.Ex integro vide oīno Archi.iij.q.iij.quisqs.in si xl.q.j.christianus.archi.§. sciendum est. vide qd not.in.c.j. de dolo in cle.⁊.C. quorū appl.l. edicto.vide qd not.in.c.cām.de elec.in cle.in.c.p.⁊.g.p Archi.c.
3 j.de ele,Appellat. ¶ †No.ꝙ q venit ⁊ illicētiat⁹ recedit est ver⁹ cōtumax.in spe. de aduo.§.sequit videre de aduo.ꝟ.ergo tñ definit.vide oīno Inno.de exce.ple.ex lris. ¶ In glo. q̄ incipit.j. pōt.ibi:aliū dicunt. ⁊ male q: iam non esset pemptorium si reqareret illud post se. ¶ In ea glo.ibi,absētes.hic adde ꝙ not.C.ad treb.l.pe. ¶ In gloss. vel añ.in ea.glo.ibi. Jo. vero distinguit dic aut excep.opp.ad pcessum sicut est quasi in oibus que opponuntur añ lit. cōte. ⁊ tunc dȝ ex eis examinari ⁊ pronūtiari vt.s.eo. l.ij.§.si dubitet. aut obijciunt in modum peremptorie in ipsum factum,⁊ tunc pñt expediri ⁊ per se.⁊ etiā simul cū diffinitiua.l. inter vtile.⁊ dic ꝙ nunq̄ destruitur destructa diffinitiua illud ꝙ pōt reseruari in ipsa diffinitiua. vt in.c.vl.de collusio.deteg.arguēdo vt a pari de ↄstru..ad destructionē:sicut arguit gl.no.in fi.l.c.vlt.de ap.in cle. opȝ.euidēter qd grauamen ꝙ non reparat per appellationē a diffinitiua nō infert in diffinitiua ergo do regulam qd sup quo articulo grauamen illatum reparari pōt per appellationem a diffinitiua non est necesse seorsum pronuntiari q: bis pnunciaret. Si ꝟo nō est reparabile per se pnūtiari opȝ: q: diffinitiua de eo nō pnūtiat.⁊ vide oīno extra de dona.inter vir.⁊ vxor.C.de prudētia.Sed pone qd ē obiecta exceptio ad pcessum iudex nō pnunciauit expsse sed pcessit in facto pricipali.vtrum processus teneat.⁊ videtur qd sic. quia ipso facto pronunciare vr. Nam ista interlocutoria nō requirit scripturā vel solēnitatē iuris.ergo ⁊c.ar.de acq. here illud p hoc: q: intra dit ꝙ dȝ appellari.⁊ in.c. exhibita.de app. ex pte acq. hoc tȝ Spe. de exce.§.viso.ꝟ.qd si iudex. Ue dic aut pcessit ad factū cā cognita:⁊ tunc pdicta sunt vera.aut ex arrupto. ⁊ tunc nō seruauit solitū ordinē. id non tȝ pcessis ipso iure. ⁊ dato ꝙ vr tacite interloqui tñ illa interlocutoria nō iustificat pcessum: q: nullitur ipso iure vt.l.j.§. hec verba. ne vis fiat ei. ⁊ adde ꝙ legitur ⁊ notat per Bernar.extra de re iud.suborta. vñ cautū est si miles semper pnuntiet sup emergenti interloquēdo. Sȝ dato ꝙ incidēdi non sit necesse an possit interloquēdo pnūtiari. ⁊ videt ꝙ nō, q: talis snīa interponit finem:ergo est diffinitiua. ⁊ sic dȝ in scriptis final'r fieri. So.dico ꝙ lata pro reo diffinitiua:⁊ id diffinitiue pnuntianda est sȝ ñ est ita p actore: q: est interlocutoria: nā dato ꝙ tollat exceptionē:tñ ad hoc remanet qd actionis.vt C.de exce.si qdem.⁊.s.de mino.intra vtile. ¶ Sȝ nūqd si iudex admittit exceptionē ↄpensatiōis poterit interloquēdo pnuntiare. dic ꝙ sic. q: vim solutionis hȝ. vñ snīa est absolutoria ab obseruatione iudicij.vt insti.de perpe.⁊ temp.act.§.vlt.non a facto principali.⁊ adde ꝙ not. B. extra de ora.cog.c.j.Item adde.C.de reb.credi.gnālit. §.si iudex. ¶ In gloss.que incipit.i.delendum.ibi.§.si autē ibi, erat actor perēptorie citatus. sic nō,vñ in casu isto dicendum est quod non valeret sententia lata contra actorem: quia non interuenit mus iste coactus in suis terminis. Bal.

De quare. Queritur vtrum regula huius.l. intelligatur tam de pncipali q̄ d emergenti ⁊ incidēdi.Et oīs doc.cōcor.ꝙ regula ista est vera in pncipali cā.⁊ facit ꝙ no.Inn.de rescri.c.ex tenore.Idē dñt cōiter doc.in emergenti.q: dȝ seorsum pnūtiari a pncipali.vt.C. de dila.l.a pcedēte.extra de re iud.c. exhibita. vr tñ ꝙ sufficiat tacita pnuntiatio si facta ei⁹ discussione ⁊ causa cognita pcedit ad vlteriora.vt extra de appel.c.ex parte.M. sed de incidenti q̄ nō examinat seorsum a pncipali sȝ tendit ad decisionē cāe cōis.⁊ est opi. ꝙ nō sit seorsum pnuncandum pemptorie.Sed tu habuisti tex. in.l.intra vtile.s. de min.qd non vitiat pronunciatio si fiat nō tñ est nessariū.vt.j. de cōpē.l. ꝙ in diē §.fi. ¶ So.quero q̄ dicat questio incidens ⁊ emergēs. glos. sm Joā.dicit ꝙ illa questio que nō pōt sumere originem in iudicio dicat emergens. sed illa q̄ pōt sumere originem in iudicio extra iudicium dicitur incidēs. ¶ Sed tu dic clarius quod illa

dicitur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dicitur qȯ emergens q̄ suspendit negotium principale: illa di- citur incidens que non suspendit ꝑm Guil. in. l. j. C. de ord. iud. ¶ Item illa suspendit que tangit processum. illa non suspen- dit que tangit factum principale ꝑm Bar. ⁊ alios. Et adde ꝙ no. Inn. qui filij sint legi. c. lator.

Iudex qui. Potest prorogari iurisdictio ad maio- rem quantitatem. h. d.

Cum absente. ¶ No. ꝙ non tȝ processus fact⁹ cum defensore mortui. h. d. no. ꝙ hoc iudicium est nullum respectu heredis sed nō respectu de- fensoris ꝑm gl. istud forte eēt verū in defensore aīe nouādi: sed in simplici defensore non vr̄ ꝙ iudicium habeat fundamentum nec possit habere. nec obstat ꝙ non ꝯpetit repetitio, qꝛ h̄ non est vi iudicij: sed vi ꝟi debiti ⁊ obligationis p̄ambule. ar. ȝ. ꝙ met. cau. l. j. in fi. sed glo. tȝ simplr̄ ꝙ iudiciū sit aliqd nō obstāte erro- re defensoris, ⁊ nō obstāte ꝙ iudiciū sit formatum defensoris noīe ei⁹ q non erat in rerū natura. qȯ est satis mirandū. Bal.

Additio Baldi.

Dequare. Vid ꝙ no. Inn. de p̄sum. dudū. ꝟ. item vr̄ ꝙ iste prouisor. in gl. mag. item oīno vide, ⁊ est no. vide Inn. de exce. pa- storalis. ¶ Itē nūquid in p̄iudiciali sit li. cōtes. dicit Inno. ꝙ non etiā si sola ad aliū iudicem remittat, vt no. Inn. ex- tra. q filij sint legi. lator. ꝙ no. ¶ Item oīno. vide ꝙ no. Inn. ex- tra. de re iu. cū bertold⁹. in gl. nō pōt diffinitiuā. Dic aut q̄stio suspendit negotiū principale tūc dȝ super ea ꝓnuntiari aut non tunc non est de ordine necessitatis. l. j. C. de ord. iud. ꝑ Guil. dicit Inn. ꝙ ab executore non appellat ꝓpter defectū ordinis iudi- ciarij. sed qn̄ excedit modum. de cōces. prebē. ꝓposuit. Iudex. vi de Inn. de offi dele. cū olim abbas. g. vr̄ ꝙ tenet. Defendere vel lē. pone cū mādato. sȝ qꝛ erat reuo. ꝑ mortē fals⁹ erat ꝓcurator ⁊ tūc no. ꝙ iudiciū cū falso ꝓcuratore ēt bona fiō litigāte ē ali- qȯ i p̄iudiciū ei⁹ ꝗ nō impedit repetitionē solui sȝ in p̄iudiciū dn̄i est nullū. Adde qȯ no. Inno. de accu. super his. in prin. Bal.

1 ☞ Sententia coram executore impugnari non potest.
2 Restitutio in integrum impedit sententie executionem.
3 Via est duplex in sententie executione.
4 Motus animi iudicantis per testes probatur.

Si pretor. [a] Corā executore sn̄ie nō p̄sit op- poni exceptiones: nisi sn̄ia sit la- ta per falsas probationes vel contra absente ⁊ impe- ditū qui possit petere restitutionem in integrum vel impugnare sn̄iam de nullitate. hoc dicit ista lectura ꝑm corticē.

1 ¶ † No. ꝙ coram executore non pōt sn̄ia impugnari nec est re- fricādum de iusticia vel iniusticia ei⁹ ⁊ est rō: sn̄ia imponit finē disceptationi: al's esset illusoria. Et not. istā regulaȝ ex qua ptȝ qȯ iudex in exeqnēdo nō dȝ tenere ptes cognitoris sed executo- ris, vt notat in speculato. de excusa. vn̄ dicit Inno. quod ab ex- ecutore non appellatur propter defectū ordinis iudiciarij: qꝛ non habet seruare ordinem iudiciorum de cōces. preben. c. ꝓpo- suit. per Inn. plus dicit Inn. quod executor non hȝ citare par- tem. extra de apel. c. ex ratione. quod dic vt notatur ꝑ eum ex- tra. de excep. c. cum inter priorē. ¶ Scd̄o not. ꝙ ista regula est vera qn̄ sn̄ia meretur executionem: secus si sententia non merea- tur executionem quod esse potest. Primo propter defectū iu- diciarij ordinis vel propter defectum citationis: vt colligitur a contrario sensu ibi dn̄ dicit ordinem edictorum. ad quod facit ꝙ not. de verb. significa. qui neqꝫ. ¶ Secundo potest non mere- ri executionem: qꝛ est nulla propter falsas probationes indu- ctas a presente contra absentem dolo malo. vt in versi. marcel- lus. ⁊ ita intelligunt cōiter omnes doct. illum versic. quod sn̄ia lata ex falsa probatione inducta contra absentem sit nulla ipso iure: sed si contra presentem sit opus restitutione ꝙ alibi non re- peritur in diffinitiua sententia nisi hic secundum eos. iste intel- lectus est dn̄i Cy. alibi non ⁊ etiam dn̄i Bar. lȝ Bar. ipsum non alleget. Istud tȝ Cy. in. l. si qs obrepserit. de falsis. ⁊ facit de iu- re fi. l. in fraudem. ꝟ. quoties. Itē non meretur sn̄ia executioneȝ in alio casu. s. qn̄ est lata ꝯ absentē q non fuit cōtumax nec vere nec ficte, qꝛ non potuit cōparere, ⁊ iudex sciebat impedimētū vt infra de re iud. l. quesitum. Sed si iudex nesciuisset esset opus restitutione ⁊ remedium restitutionis incidenter implorare ⁊
2 suspenderetur executio sn̄ie. vt hic in ꝟsi. paul⁹. ꝙ ē no. ¶ † Ex hoc no. expressum ꝙ restitutio in integrū impedit executioneȝ sn̄ie, facit. C. de transf. l. si cā cognita fallit in sn̄ia ꝑncipis. vt ex- tra de rest. in inte. c. suscitata. ¶ Item fallit qn̄ vehemēs presum-
b ptio est ꝯ petentē restitutionē [b] ar. de fal. l. satis ep̄te. ¶ † Ter-
3 tio no. ꝙ ꝑ executiōe sn̄ie est duplex via. s. actiōis in factū ⁊ of- ficij iudicis. vt in fi. hui⁹ litere ꝙ alibi non repit melius ꝑm doc. deinde vt pfecte itelligas hāc. l. vide Inn. de re iu. c. de cetero. ⁊ de dolo. ⁊ cōtu. c. cū olim. ⁊ qȯ no. in spe. de p̄rio ⁊ scd̄o decre. ꝟ. vlti. dicam⁹ i fine. de emptio. ⁊ ven. ꝟ. nūc dicendū. versi. ⁊ breui- ter. Item oīno vide ꝙ no. extra de re iudi. c. qȯ ad consultatio-

nem in nouella. ¶ In g'. sup verbo approbatum ibi per eos qui
4 interfuerūt in iudicio. ¶ † Not. ꝙ motus animi iudicantis pro- bat per testes. Itē no. ꝙ interruptio prescriptiōis facta in iudi- cio pōt ꝓbari per testes. concor. C. de here. qm̄. ¶ In text. ibi ab sentes. no. ꝙ sufficit si iudex ꝓnūciauit reū debere ⁊ hoc qn̄ cer- tum est qȯ petitū fuit al's non valeat quia sine certa q̄ititate. vt, C. de sen. q̄ sine certa quā. l. q̄ ꝙ. Cyn. in addi. adde ꝙ no. Jac. de leg. ij. l. lucius. ꝟ. qsqs. ⁊ in. l. j. de re. iudi. per Jac. habuistis in. l. qd tamen. ꝟ j. ȝ. de arb. facit. ȝ. de infami. l. lucius. ¶ Item not. qȯ tota. l. nostra loquit de executore cū iurisdictione: sed ille qui nō haberet aliquā iurisdictionē nō posset cognoscere de nullita- te facit quod no. de offi. deleg. c. pastoralis. ꝟ. qꝛ vero.

Additio Baldi.

Si pretor. Vide archi xj. q. j. statuim⁹. ⁊ c. cur. in p̄nc. ⁊ c. q si si renstit vel in nuit. de re iu. ꝙ ad cōsul. ꝑ Inno. ⁊ Jo. an. vide quod no. Inno. de rescriptis. cū dilecto. ꝯsequntū. vide qȯ qcqd scribit Inn. de offic. dele. pastoralis. ⁊ de dolo ⁊ ꝯtu. si an̄ in cle. ¶ Itē not. ꝙ si qȯ nullitatis eēt sublata ꝑ statutū tn̄ hoc intelligit si cōstat de iurisdictiōe. de sequest. pos. ssio. c. j. in cle. ⁊ ordine. vide Ja. de leg. ij. l. lucius. ꝟ. qsqs Absentē debere ꝑ hoc ptȝ ꝙ tota hec lex loquit qn̄ sn̄ia fuit lata contra absentem. Co- gnoscit. vide. C. vn̄ vi. memi. ⁊ not. in. l. si qs in tantā. ⁊. l. si. si per vim vel alio mō Cognoscere. ¶ No. ꝙ iudex in exequendo non dȝ tenere partes cognitoris sed executoris. Vide in Specu. de execu. ⁊. C. de exec. rei iu. si vt ꝓpo. Decreta p̄torū. vide in Spe. de emp. ⁊ vēd. ꝟ. nunc dicendū. ver. ⁊ br̄. de libel. cōcept. ꝟ. nūc ad de ver. xxv. ⁊ de re iud. ꝙ ad cōsulta. ¶ In glos. xij. ⁊ xvij. in no- uel. ⁊ in glo. se. ibi oīno videas Sciēs falso Sed itra q̄tū temp⁹ potest hec questio falsi moueri. rn̄deo aut mouet vt falsari⁹ pu- niatur: aut vt ꝓcessus rescindat. Primo casu ꝑ viā accusatio- nis vsqꝫ ad. xx. annos. ꝑ viā inquisitionis ex mero offō vsqꝫ ad xxx. C. de falsis. q̄rela. ¶ Scd̄o casu aut ꝓcessus est null⁹ ⁊ tunc perpetuo. aut annullandū ꝑ restitutionē. ⁊ tunc intra quadrien nium. vt. l. supernacuā. sed dato ꝙ post directe nō agatur ad re- scissionē: tn̄ indirecto ꝯsulit parti. qꝛ actio falsi ciuiliter cōpetit ei ad interesse. vt. ff. de fal. q noie. ¶ Sed q̄ro de dicto quadrien nio qn̄ incipiat currere. Cyn. in. l. q̄rela. in addi. dicit ꝙ prolata falsi accusatio. ⁊ nō an̄. nam nō apparet lesio donec crimē sit pa- tefactum. sed nō est patefactū an̄ prolatā accusationē. ⁊ hoc ibi approbat ⁊ male. Nā cum statim possit peti restitutio. vt. l. hic. l. diuus. ergo statim currit quadriēniū a die lesionis consūmate. non ob. ꝙ ante nō apparet lesio. nego hoc. j. ȯ acqui. here. cum falsum. ⁊. l. pr̄. ꝟ. penul. ⁊ vide Bart. in. l. nam postea. ꝟ. si minor. de iureiu. ¶ In text. in. ꝟ. paul⁹. vide Inno. de offi. deleg. cuȝ in iure perit⁹. ⁊ de re. iu. cū olim. sup verb. ꝯn̄r. ⁊ de re iud. cum ber toldus. in glo. not. post diffinitiuam. ¶ Item oīno vide Inno. de deposito grauis. in vlti. glo. ¶ Itē vide oīno Inno. de exces. prela. ad finē glo. ¶ Item vide extra de re iud. cum olim. Et an delegat⁹ ad ꝑm cognoscat de crimine obiectio. dic per arc. xxvj. dist. illud. ¶ In glo. dicit Hu. vide per Archi. xxxiij. dist. p̄sbr teri. ¶ In gl. alias maior. ⁊ an executor dat⁹ cū pte. not. Arch. lxij. dist. p̄cipal: ¶ Itē an recipiat testes in forma iudi. tu dic vt ibi. ꝑ Arch. ⁊ in. c. j. de offi. deleg. in cle. Adesse nō potuit re⁹. ¶ Quid si re⁹ erat presens: tn̄ iurib⁹ p̄ture nō potuit defensio nibus suis vti dicendum. s. qȯ sn̄ia falso lata sit nulla. qꝛ dolo iudicis reddit ꝓcessum nullū ipso iure. vt. ȝ. co. l. ij. ꝟ. j. ⁊ no. ȝ. de ꝓcu. absentē Habēdus est. ⁊ qꝛ vr̄ lata sine cause cognitione. er go est nulla. vt. l. ꝓlatā. ⁊ no. in. c. ecclesia sancte Marie. qui non pōt defensionibus suis vti vt. ȝ. qui. ex cau. ma. l. iij. ꝟ. eadeȝ. ⁊. l. ei quoqꝫ. nō ob. ff. de qȯ. l. j. in fi. qꝛ ibi liber potuit vti suis defen sionibus. ⁊ ꝑ eū stetit nō ꝑ curiā. predicta sunt vera maxime in ꝓcessu inquisitionis. qꝛ iudex si est in dolo cōmittit dolū non so lum vt iudex sed vt ps. Preterea ꝓcessum extraordinarium do lus reddit ipso iure nullū. vt ī. ꝟ. subuenit. Preterea qn̄ concur- rit dolus iudicis cū pte nō est dubiū ꝙ ꝓcessus esset null⁹ ⁊ le- ges q̄ de restitutiōe loquunt ꝓcedūt in dolo alteri⁹ nō vtriusqꝫ vt. ff. de fal. l. si quis obrepserit. Sȝ ecce qȯ statutū impediat sen tentiam rescindi vel nullaȝ dici vel recursum haberi nunquid est aliud remediū: rn̄deo sic. si em̄ iudex falso requirēs condemna- uit ⁊ executionē fecit cōem locupletatus est in re si nō facit exe- cutionem cōem locupletatus non est in actione si sn̄ia est nulla si aliqua, sic. ¶ Sed ex quo non pōt dici de nullitate dici pōt ꝙ videatur etiam tunc locupletatus in actione. vnde contra tab. est locupletatus ex facto q administrationis id est iudicis inq- rentis etatis teneat cōdemnato. vt. ȝ. de dolo. sed ex dolo. et de admi. rerū ad ciui. pertinen. l. iij. ꝟ. graui. ¶ Iteȝ fecit inquisitio nem nomine cōis. vn̄ si cōe hȝ ratū ⁊ fundat se ex inquisitione merito tenet. vt not. in. l. sed ex dolo. ⁊ est ꝑpetua hec actio: qꝛ in factū ⁊ cōcludit in ea sic. ⁊ qꝛ nō est equū dn̄m ex dolo admini- stratoris locupletari. ideo. ⁊c. vt. l. non debes. ȝ. de dolo. ⁊ de ca- lum. l. ij. ⁊ le. iij. ꝟ. in heredem. sed an presumitur metus illatus

a ¶ Si p̄tor. ad materi- am huius tex. vid fel. in. c. pasto- ra. qꝛ ꝟo. i. col. de offi. deleg. ⁊ in ca. ȯcetero. ī medio. i. co. de re iu.

b ¶ Restitu tionē. adȯ an. ⁊ eūdē Bal. in. d. nota. ⁊. d. Jaso. max. in. ij. not. ī aut. q̄ sup- plicatio. C. de pre. ipe. offe. ⁊ imo. ⁊. d. ale. i. l. iij. ꝟ. cōdē natū. ⁊ vij. col. j. de re. iu. cū ꝯcor. ⁊ limitati- onib⁹ ibidē ꝑ eū signat ⁊ ro. in dec. ccclxxij. cōmutatur ī nouis. ⁊c. ⁊ in decisi. cccclxj. itē fuit dubi- tatū vtruȝ cautio. et pau. ȯ cast. in ꝯs. xxix.

videtur ꝙ sic l.j.si rector provincie.Sol.aut egredit officiū suū ⁊ presumit illat⁹ metus.aut nō.tunc non.vnde in predicta que stiōe qñ falso inquirit,egredit officiū sui debitū:⁊ ideo presumit metus.l.q in carcere.❡In tex.ibi:pretorē.vid Inno:de despō. impuberū.ad dissolvēdū in fi.magne gl.❡In gl.q̄ icipit,ab ab sente.ibi,per eos.❡Not.quicqd sit de sñia vtrū possit probari per testes vel non:ꝙ dic vt dixi.s.de pb.quot.§.fi.tñ motiuū in dictis potest pbari p testes.vt in hac glo.❡Itē error.ar.no.ō le.ij.cū pponeret.Itē interpretatio.arg.de test.heredes palā.§. s3 si notā.⁊ facit ꝙ no.in simili.j.qb⁹ ex causis in possessio.eat. sul.§.ij.⁊.j.de rei vendi.sin aūt.in prin.An iudex secularis tene atur exequi iniustam sñiam episcopi.dic p archi.xxiij.q.v.ad ministratores.❡An filius dz detineri si vult dare fideiussores dic idem ꝙ in alio criminoso,nisi aliter se hz ꝯsuetudo.xix.dist. in memoriam.in glo.ij.q.vij.per Arch.An iudex secularis pos sit detinere clericum producentem corā eo falsum instrumētuz. dnc ꝙ non.eo.c.glo.consequenter.per Archid.An vtens falso instro possit se purgare de ignorantia ⁊ qñ eo.c.glo.per.Archi. dic vt.C.de fal.maiorem.⁊.l.si falsos.⁊.l.j.de his qui sibi ascri bunt C.⁊.l.iij.⁊ penul.eo.tit. Bal.

1 ☞ Judicis mutatio non facit iudicium esse diversum.
2 Cōpromissum vniuersitatis nō firmat morte ꝯpromittentium.
3 Viuere vltra centum annos nemo presumitur.
4 Forum rei vbi mutatur non dicitur res mutari.

PRoponebatur. Lz mutētur iudices idem tñ iudicium intelligit pmanere.h.d.❡Et quasdā ratiões adducit.

1 ❡†Not.ꝙ mutatio iudicis nō facit iudiciuz esse diuersum.⁊ ꝙ iudex subrogatus reputat idez cū prio.ar.j.iudi.solui.l.cum apud semproniū.s3 hic loqt de subrogato in eadē instantia.ibi,in diuersa.❡Scdo.no.qd collegium ⁊ populus dr idem etiam in omnibus mortuis ⁊ aliis subrogatis.⁊ sic est arg.quod morte eligentium non finitur electio.q2 aliij subrogati sunt in collegio secundum Dyn.qui ita not.de le.j.si ita §.si dominus.
2 ❡†Itē nota quod cōpromissum vniuersitatis mon firmatur morte compromittendum secundum Dy.de le.j.si grege.secus si collegiū esset destructum de iure.arg.j.de noua.l.quoties.§.fi,nam licet esset preterea restitutum:tñ compromissam expiratū esset.argumento.j.de conditio.⁊ demonstra. l.inter diem.in fine.⁊ argu.eius quod not.Dyn.de lega.iij.l.pater.§.tusculanus.⁊ facit ad hanc.l.de serui.vrba.predio.l.eum debere columniam.⁊ vide quod notatur in Specul.de his que fiunt a prelatis.in fine.⁊ facit quod notatur.C.de appella.l.precipimus.in glo.a delegato.⁊ quod notat.Archid xvi.questione.vij.nullus.
3 ❡†Tertio no.quod nemo presumitur viuere vltra centum annos.[a] concord.C.de sacrosan.eccles.l.finali.⁊ qd not.C.sol.mat.l.si quidem.⁊.j.quemadmo.testa.aper.l.ij.§.si dubitetur.populus tamen nunquam moritur.vt hic dicit text.
4 ❡†Quarto.no.ꝙ vbi non mutatur forum rei:non dr mutari res,licet quotidie alteretur,⁊ ista est conclusio in qua residet litera.quam nota.❡Item facit ista.l.in argumentum quod si populus est interdictus:istud interdictum duraret etiam vltra centum annos:quia populus non moritur licet sint mortui illi qui prestiterunt causam interdicto.⁊ vide quod not.Inno.de senten.excom.c.grauamen.

Additio Baldi.

PRoponebatur. Vide in Spe.de his que fiūt a pla.§.fi.vide Accur.C.de ap.precipimus.in gl.a delegato.An populus pscribat sine titulo.vide p arch.lxxi. distin.hortamur.vide Spe.de his que fiūt a prela.sine cōsensu capitu.in fine.vide Archid.xvi.questione.vij.ca.nullus.l.g.ad hoc vide oino Dyn.de lega.j.si ita.§.si de vi.Dyn.determinat argumentum huius,l.si morte eligentium non finitur electio: tū q2 durat collegium,tum q2 erat ius quesitum.❡Item arg. huius.l.determinat Dy.ꝙ compromissum vniuersitatis nō finitur morte cōpromittentiū.vt notat in.l.si cogende.de leg.j.p Dyn.an collegiū restitutū intelligit restitutū cū suis puilegijs determinat Dy.ꝙ nō de leg.iij.l.pf.§.inst.p Dyn.❡In glo.q̄ incipit,ħ ipso iure.i.l.si ptor.s.eo.ibi in fi. Sed nunqd sufficit ꝙ restitutio sit pposita an vero reqrit ꝙ sit obtenta.⁊ vr sufficere si solū est pposita:q2 interim nil dz inouari.⁊ hoc p istā lecturam.Nam cū loquat de sententia nulla est annullanda.constat. quod non erat lata sententia rescindens:q2 sñia annullata et ex tunc nulla est.sed di c vt dixi.s.de mino.l.deniq3.§.sed vtrū.non obstat.C.de falsis.satis apte.q2 ibi non erat petita restitutio.⁊ facit.C.si ex falsis instrumentis.l.fi.⁊ ita intelligit ibi Jac.but. ꝙ ibi erat petita restitutio fm.l.satis aperte.vel ibi ante fuerat detecta falsitas per vim necessitatis:in le.satis aperte non.Ratio quod exceptio compensationis tunc est liquida.tenetur eñi pars falsitatē cōmittens alteri ad interesse.Vñ si est liquidum fit compensatio.si non,tunc nō.Vel dic ꝙ aut exceptio falsi est exceptio nullitatis:⁊ tūc impedit executionē.aut infert ad restitutionē tūc nō:q2 lex tūc nō subuenit sine ministerio hois si obst.l.papinianus.§.si.filius.q2 ibi q̄dem restitutio dat a lege. hic nō dat,sed dari mandat.Vel dic ꝙ est cōsiderare remediū qd dat alege.Et istud est duplex actio.s.⁊ exceptio.⁊ de hoc si opponat impedit exceptionē q̄ est aliqd ab hoie vt restitutio.⁊ de hac si obijciat nō obst.exceptio nisi sit phibita vel saltem p tita fm Ja.bu.in.d.l.fi.Quid si fuit falsitas in dīi suppsitione q2 suppsit instra p q̄ re⁹ poterat pbare pactū de nō petēdo.So. vt.C.de trans.sub ptextu.Quid si in vera negatiōe:vt q2 negauit verā positionē:Respondeo cū sit de veritate quesitum nō pōt vlterius queri.vt.C.ō fide instru.l.fi.Quid si false actionis ppositione.dic vt not.eod.§.in oibus.⁊.s.de edē.ar.§.cum aūt. sed an antequam falsus testis accusetur ō falso possit peti rescisio sententie.⁊ videt ꝙ non.vt.C.si ex falsis instrumētis.l.fi.⁊ cum crimine docuerunt.⁊.C.vbi cause fiscales.l.j.⁊.C.de adop ca.diuer.iud.l.j.⁊.j.ad sil.in cognitione.In ꝯtrarium vr j.de bonorum raptorū.l.ij.§.j.⁊.C.qñ ac.l.j.Solu.aliqñ ciuilis ⁊ criminalis actio competunt contra eundem ⁊ tunc est in electione agentis non actoris est eligere inter actiones.Fallit vbi ciuilis esset pparatoria ad criminalē.vt.l.j.C.de ap.q2 tūc ciuilis actio prius dz intentari.Aliquando competunt contra diuersos.et tunc aut ꝯ quemlibet ratione doli.vt ꝯtra falsum testem ⁊ ꝯtra vtentez.⁊ tunc pōt incipere a qua vult.vtrum a ciuili vel criminali.vt.C.de falsis.damus imo forte ⁊c.simul potest proponere ambas vnam contra vnum.aliam contra aliū.vt.ff.de falsis.attilicinus.Aut vn⁹ cōuenit ex dolo.alter tanquā ex eo cōmodū sentiens q tñ non participauit illum dolum.⁊ tunc oportet prius agi contra dolosum.vt.l.fi.§.j.de eo per quem factum erit.sic loquunt leges allegate pro ista parte fm Ja.bu.in.l.vlt. si ex fal.in lectura nona.Sed an si testis est condēnatus de falso statim est recissa sñia:dic ꝙ non q2 res inter alios acta ⁊c.et q2 nō est ad hoc actū.⁊ ideo dicta.l.ij dicit ex integro.ad hoc facit ꝙ not.Inno.qui filij sint legitimi.cām que.Sed pone ꝙ aliquis habebat verā ⁊ iustā cām produxit vnum testem falsum an poterit accusari de falso.⁊ vr quod nō.si al's per veras pro
b batiōes causa est instructa.Nā nō ledit aduersariū dic contra.[b] satis est eñi ꝙ aures iudicis offendat.vt.C.de test.nullum.⁊ est casus.C.si ex falsis.in.l.iij.primo rñso.est eñi periurus.Sed nūquid talis producens debet perdere causam.videtur quod sic. vt.l.in fraudem.§.quoties.de iure fisci.Solutio si corrumpit te
c stem pecunia dz perdere causam.[c] vt.C.de pena iudi.qui male iudi.l.j.al's non.vt ibi not.Fallit in.d.§.quoties.in cā fiscali et sic in omni criminali,q2 cā fiscalis est quod est not.⁊ facit quod not.§.de fal.satis aperte.⁊.l.nec exemplū.facit.j.de falsis.si qs omissa.Sed nūquid iudex coram quo petit restitutio rescindet solum sententiam:an vero vltra procedet cognoscendo de meritis cāe principalis.sic enim videmus in appellatione qñ appellatur ab interlocutoria vel a diffinitiua rōnes grauaminis ante illati.vt.C.de reb cre.generaliter.§.si iudex.hoc dato ꝙ p tāto q2 qñ a diffinitiua appellatur simplr si iudex pronuntiat bene appellatum satis est ad terminationem totius cause vt not.C. de senten.⁊ interlo.l.pses.Quid ergo in questione proposita dicunt quidam ꝙ iudex q cognouit de restitutione cognoscet de cā principali per legem.titie amice.de auro ⁊ argento legato.In contrarium vr casus in.l.j.s.si aduersus lib.⁊ hoc tenet dominus.Jaco.but.in dicta.l.fi.Ratio q2 petitur coram executore. vt hac.l.si aūt corā eo q al's est iudex cause principalis non est dubium ꝙ idem cognoscit de vtroq3 in ordine iurisdictiōis nō vt preambule restitutiōis.Nā illa petitio sopita est per diffinitiuam sup ea latam.ergo iudex est functus officio suo.vt.l.si iudex.de re iu.Sed pone ꝙ iudex formauit falsam inquisitionez contra aliquē:⁊ ex ea secuta est sñia.an potest peti restitutio.⁊ vr ꝙ nō:q2 an esset vera vel falsa fuit q̄situ in illo iudicio.ergo non est vlterius disputandum.vt.l.fi.C.de fide instro.Aut inqsitus nō potuit facere suas defensiōes forte virib⁹ partiū impedit⁹.⁊ tūc sibi succurrit vt.l.serno inuito.§.cū pretor.ad trebellia.⁊ de noui ope.nun.de pupillo.§.si qs.⁊.C.de his q per met. iud.nō appellat.l.iij.Nam is q non pōt defensionibus suis vti cōparatur absenti ex necessaria causa.vt.l.in eadez.⁊.l.ei quoq3 s.quib.ex causis maio.Preterea pōt dici ꝙ cū inquisitor sit iudex ⁊ actor quod hic cōcurrat falsitas duorū.s.iudicis ⁊ actoris.Et ideo pcessus non teneat vt.l.si quis obrepsit.per hoc de fideicō.libe.cum non.§.subeunt.q2 est lata in non conuictū nec confessum.Nam cum dolus det causam confessioni ergo est nulla.vt s.de iudic.l.ij.§.j.nec tenet contestatio facta per metum indicis vt notat.Guilielmus in authentica offeratur.ergo nec sententia secuta ex ead.vt.l.prolatam.et de interrogato.actio. l.si filius cum patre.Ad idem facit quod notatur s.de procuratoribus.l.si procurator absentem.Illud est certum quod inquisitor potest cōueniri de officio falso.vt.l.si filius.de iudicijs. nota vbi lex finalis.de fide.l.iij.quia iudex non potuit indicare pro se.

a ❡Centū annos.ad de car.i cle.j.de reb.eccle.non alie.⁊ adō quodqñq3 lōgior fuit vt plene p pliniū i.c.xlvij.lib.vij.

b ❡Cōtra.sed quid si a nullit deposuit.Vide paul.ō ca.in ꝯsil.cxlviij.

c ❡Causaz.adde Felin.in.c.fi.in fi.ōtest.

re pro se. ⁊ qr cõuenit suo noie. ⁊ sic ibi alia persona. Itẽ põt cõ ueniri fiscus q fact⁹ est locupletior ex dolo administratiõis. vt. l. iij. §. graui. de admi. rerum ad ciui. perti. ⁊. l. fi. ff. de auto. tuto. ⁊ maxime in subsidium. vt. l. fi. §. j. s. de eo per quem factum erit. ⁊ argu. C. de re iudi. l. j. de condictio. sine causa. si fullo. ⁊ facit quod metus causa. l. ij.

In priuatis. Hoc dicit. vt not. de arbitris. qm̃ ⁊c. Hic non sunt alie additiones an semiplena pbatio excuset pbãtem in cã criminali a pena talionis. dicit q sic Joã. and. in. c. ij. de calum. In ɔtrarium vr casus. de elec. c. cũ dilecti. vbi dicit Jo. an. q ista semiplena pbatio nõ excusat a pena talionis. sed totũ arbitrio iudicis relinquit. nã in dicto. c. cũ dilecti. ille se obligauit ad perdendũ totũ beneficiũ ⁊ lz per testes singulares semiplene probauerit: tñ beneficiũ perdit. vt ibi in fi. qõ est no. dictum. h. d. vt nota. de arbi. quin etiam.

Eum quẽ. Rõne temeritatis veniunt in iudicijs dãna. s. interesse cum sumptibus litis. h. d. ⁊ tenementi hãc. l. ¶ In gl. j. ibi nõ sũ circa cibaria que eẽt domi factur⁹. ⁊ est rõ: quia ista. l. non est penalis: sz psequit interesse. ⁊ facit. j. de pe. he. l. sed ⁊ si lege. §. qua inter. in rõne sui. ⁊. j. fami. ercis. l. ex parte. ¶ In eadẽ ibi. libellũ. ɔuentionalẽ vel citatoriũ. Et not. qõ si sunt plures eiusdẽnominis ⁊ citet vn⁹ sine distictiõe nominis: ita q nõ appareat de corpore alter. q si cõparet ille de q̃ actor non sensit dz ei fieri refectio expensarũ. ⁊ dicit glo. quod est interpretatio proferentis de quo senserit. facit. j. de rei vendi. l. idem pomponius. in fin. non tamen vr quod ista citatio aliquam arctet si nemo compareat. qr citatio cõfusa ⁊ obscura. sed de facto fuit pronuntiatum: qr illa citatio arctaret illum quem nuntius citauit. Ei ideo recurrendum est ad probationẽ nuncij cui creditur de officio suo. vt extra de ap. c. cũ parati. ⁊ ita vidi pronuntiari florentie cũ habui de facto. ¶ In ea. glo. in fin. adde ⁊ dic q expẽse veniunt qñ rõne temeritatis non solũ attenta temeritate respectu totius cause: sed etiã respectu vni⁹ articuli. puta citationis vel similis actus. ⁊ tunc non oportet expectare diffinitiuã. Sed etiã añ quandocunq; sm Inn. potest fieri condemnatio expensarũ vt ipse notat de appel. c. sepe. ⁊ no. in Spec. de exce. §. viso. versi. illud quoq;. ⁊ per Arc hid. xi. q̃õne. iij. c. certum. qñq; veniunt ratione negligentie ⁊ subterfugij circa processum cause. vt si quis petijt frustratoriã dilationẽ vel similem actum fecerit cũ damno aduersarij. vt. l. nõ ignorat. C. de fruc. ⁊ lit. expen. tertio veniunt rõne contumacie. vt. C. de iudicijs. l. sancimus. quarto rõne victorie. ⁊ tunc oportet expectare diffinitiuã. vt. l. pponendũ. §. si autem. sm Cy. qui ita notat in. d. l. sancim⁹. qnto veniunt rõne libelli mutati vel emendati. vt notatur in. l. edi-
a ta.[a] C. de edẽ. sexto veniunt rõne renunciationis litis: qr eoipso presumit temeritas. facit qõ no. j. de rei vendi. l. vtiq;. ⁊ qõ not. j. de vi ⁊ vi ar. in. l. cũ fundũ. in fin. Et an in criminali ex pdictis cãis veniat refectio expensarũ. no. doc. in. l. iij. C. q accu. nõ possunt. ⁊ vr casus q sic in. l. fi. C. de fruc. ⁊ li. expẽ. Contrariũ determinat gloss. institu. in proemio. in verbo. calumniantium iniquitates expellat. quod veniat refectio facit hec. l. q indistincte loquitur. ¶ In cõtrarium facit eodem titulo. l. non ignorat. Canoniste simpliciter tenẽt qõ veniat. extra. de penis. capitulo. calumniam. ⁊ facit. C. de excusatio. tutorũ. l. seueriter. ⁊ vide modernos maxime per Bar. in. l. j. §. ij. j. ad tertul. ⁊ adde vtrũ fiat cõdemnatio venius temeritatis cum alia temeritate. quod no. in gloss. in. l. generaliter. §. iudex. C. de reb. credi. ⁊. ij. q. j. c. in primis.

Bal.

1 Relatio põt fieri nõ solũ ad principẽ, sed etiã ad superiorem ordinarium.

2 Relatio quando sit fienda.

Judicibus. Ad consultationem iuris dz dari responsum non ad consultationẽ facti
1 nec põt pptere a fieri relatio. h. d. † No. q relatio põt fieri non
2 solũ ad principẽ sed etiã ad superiorẽ ordinariũ. ¶ † Scdo no. qõ relatio fienda est quando dubitat de iure: non quando dubitat de facto. Effectus est iste: qr pendẽte relatione officiũ referentis debet silere qñ fuit facta relatio in casu permisso. vt. l. cũ a nobis. C. de dilatio. ¶ Item not. de ista forma responsionis: quia dicit iste ordinarius tue relationi taliter respondemus q id facias qõ de iure crediderís conuenirẽ nec debet specificare respondere qñ ralatio non debuit fieri. ¶ Itẽ not. q alia questio est iuris alia questio est facti. nam questio iuris presupponit factum certum questio facti presupponit factum incertum vt. s. de statu homi. l. arethusa.

Additio Baldi.

Eum quem. Materiam huius. l. examina vt notat Innocentius de dolo. ad finem. de appellationibus. sepe. de sententia excommunicationis. c. sacro. Item vide omnino qõ no. Inn. de ap. sepe. in gl. hic loc⁹. hoc vide in Spe. de ex. ep. §. viso. v. illõ quoq;. An in crimiali veniat refectio expẽsarũ. dic qõ nõ vt no. in stit. in proemio. ⁊ est casus. C. de fru. ⁊ lit. expẽ. nõ ignorat. Nõ obst. eodem tit. l. fi. qr ibi loqt cũ de crimine ciuiliter agit ad ad bursaz partis. nõ cũ criminaliter ad bursam fisci, qõ pz ibi, dũ dicit obnoxios sibi no. ibi. Nõ i crimiali. sz rei publice. vt. l. licitatio. §. qõ illicite. de publi. ⁊ no. in. l. agraria. de termio moto. Itẽ nõ obst. C. q accu. nõ possunt. l. iij. qr ibi loqmur i desistẽte. nõ in eo qui succũbit p sentẽtiã sm Jac. but. quod pbo. qr in criminali reus nõ refundit sumptus actori per sententiam ergo nec actor reo per. d. l. fin. Ponamus qõ aliquis habuit aduocatũ vel procuratorẽ vel notarium gratis, an repetit quatenus alius impensurus fuisset. arg. qõ non. d. l. sed sm vnam lecturã. ad idem. j. loca. habitatores. arg. cõtra. j. man. si vero post separationẽ ergo ⁊ reuelationẽ non est locus impugnationi per quã impedit deductio in ipis rebus: qr iã deductũ. vnde impediri nõ possunt fructus percepti post mortez testatoris. Nã tũc pẽdẽtes nõ sunt fruct⁹, sz substãtia hereditatis. vt. l. fruct⁹ pẽdẽtes. de rei vẽdicat. vn⁹ ⁊c. hodie liberis primi grad⁹ hiiputet sz Ja. bu. Et vide Cyn. C. de sec. nup. hac edictali. in princ. §. si qs. ¶ Not. qõ nõ pcedit iste libellus. dico qõ testamentũ est nullũ: ⁊ sic quod est dico inofficiosum. Nã cũ lex dicat q debet eligere actor ergo non põt alternatiue agere. Nõ ob. qõ pcedit libellus dico sniam vel cõtractũ nullũ. ⁊ si qs est peto rescindi. Nam iste petitiones sunt affines ⁊ tacite, ⁊ nuli⁹ venit ⁊ refricat ⁊ deciditur in appellatione. j. fa. herc. quedã mulier. de iure patro. Carmelia ⁊ in restitutiõe. vt. s. de mino. vt i. §. ex facto. sz nõ hoc cũ iure actiõis. ⁊ specialiter agitur nil venit nisi quod petitũ est. j. de pec. do. bebius. ⁊ sic non ob. extra de restit. in integ. constitutus. §. si filius. vide Innoc. de iura. calum. c. cũ in causa. in fin. de ordi. cog. cum dilectus. in glo. hanc exceptionem. Itez vide omnino quod notat Innoc. de appel. sepe. ¶ In glo. mag. ver. contra. Item omnino vide qõ notat Innoc. extra de appel. dilecti. in fin. in possessione. vid omnino Cyn. C. vti posside. l. j. in. vj. q. ⁊ quod ibi notatur nisi de facto. in gloss. que incipit. precario. in fin. §. meminisse. Improbus expugnator testamenti quomodo ex testamẽto consequẽdo censetur indignus ⁊ applicatur fisco nisi destiterit vel ex absentia sniam passus sit ⁊c. Et id fisco vendicari. nunquid ergo patet legatũ ab herede. dic q sic. j. familie hercisc. l. his. ɔse. §. ⁊ pz ex notatis. j. tit. ij. l. sz ⁊ si leg. §. quod ait. ¶ Oppo. de. l. filium. §. omnib⁹. de leg. j. Sol. ibi dt hoc perdidit. ⁊ ad de quod not. C. de liberis pteritis. l. maximum. in gloss. idest totius põt dici. Quomodo impugnauerit. respondeo hoc ei non nocet, qr nõ fuit admissus cum effectu. sed repulsus ⁊ sic ex ista impugnatione in efficatia non est alterius quesitũ. l. post legatũ. loquitur. s. eo. in approbatione in qua vterq; ɔsentit id quod iuris est. Sed quo iure aget fisc⁹. dic vt. C. de petitio. hered. l. j. sed hic loquimur cum aduocat hereditatẽ: vl quotã hereditatis partem. nam tunc vt heres agit petitiõe hereditatis. Sz ibi aduocat debitam iure nature que nõ est hereditas nec quota pars hereditatis quo iure aget. dic condi. ex hac. l. vel iudicis offõ vel certi ɔdictione gñali. ⁊ adde qõ legitur ⁊ notatur j. ti. j. l. Papinian⁹. §. si qs impuberi. ibi qõ si egit ille qui impugnat testamentũ nõ perdit ius qõ ibi habet extrinsecus non ex ipso testamento nec testatoris beneficio. h. d. §. si ex cã. hunc. §. ⁊ eius materiã examina plene per Inn. extra de re iud. c. quamuis Veniam⁹ ad gl. ¶ In gl. l. Papinian⁹. §. Papin. q̃ icipit, sec⁹ i mtllitãte. No. qõ i hereditate pris potior est cõditio filij. q ipsi⁹ dei ⁊ adde. xvij. q. vlti. c. si. vbi est hoc dictũ Augu. ¶ Itẽ adõ q notatur in. c. si pater. de testamentis vel in illo ver. absq; deductiõe ⁊c. ¶ Annotatio. ¶ Aduerte has oẽs gl. lequẽ. referri ad l. Papin. j. ti. j. ¶ In gl. pr filiũ. ibi an frater defuncti. hoc quo modo nõ pcedit nisi substitutus sit turpis persona. Et sic nota patrez in filio puberi posse turpẽ personã substituere. ¶ Opp. de. l. humanitatis. de ipuber. ⁊ alijs sustitu. Solutio. ibi in exẽplari, aliud in pupillari etiam iure nouo. de testamẽtis. ca. si pater. lib. vj. ¶ In gloss. que incipit, qua enim ratione. ibi excluditur. dic quandoq; qs preiudicat sibi per electionẽ vt actor. ⁊ tũc repellitur allegans contraria. ⁊ in diuersis instantijs. vt. l. j. C. si seruus ex. l. si quis agere. eo. C. quandoq; non preiudicat sibi p electionem vt reus. ⁊ tũc aut vult allegare ɔtraria prima instãtia durante ⁊ non potest. l. contra maiores. C. eod. Aut ea finita tunc potest, vt in autentica. item prior. C. qui potio. in pign. ha. ⁊ hoc contra eundem: sz si contra diuersas partes litigãtes lis pendeat vel instantia. Nam re vera nõ pẽdet, qr quoad eum qui non litigat lis non pendet. In ead. glossa, ibi patris ⁊ filij. vnde est hoc. Ideo quia licet contraria videantur tñ non sunt, sed cõcurrunt in origine ⁊ effectu. Et ideo vtrunq; potest assumi non per actorem, sed per reum, qr fauorabilior est, ⁊ sufficit quocũq; respectu actor possit repelli. ⁊ est hic in hoc. ij. allegatio iuris scripti, non allegatio facti quia cum factum sit certum ⁊ indubitatum: sequitur: quod allegatio de cuius viribus agitur est alle-

a ¶ In. l. edita. ⁊ ibidez vide Fran. areti. ⁊ qõ ibi dixi in eposti. sm qõ tz Feli. in. c. significantibus. i xiij. col. in v. si. in cãm licite. de libel. obl. qõ expẽse i casu licite mãdatiõis vel mutatiõis facte, reficiunt reo q̃ ad expensas scdo loco factas, qr i illis grauatur nec iudex emẽdationem libelli admittet nisi pmo actu reficiat. qõ not. qr habui i facto et in causa ppria.

gatio iuris & non facti. vt no. C. tit. j. l. cum quē temere. §. fi. ¶ In gl. q incipit. s. a fratre impuberis. ibi: nisi in totū: qr peccatū est tunc in forma seu solēnitate q respicit partē totū testm nō sic in exheredatione. Itē occurrit alia regula q nō pōt qs decedere pro parte testatus & p parte intestatus. & alia q cā intestati prenolet cāe testati qñ oriē actio ex iure rumpendi. ¶ In glo. q incipit: hodie. ibi, institutionis. non est necesse q totam portionem habeat iure institutiōis: sed sufficit q sit institutus in vno nūmo. vt notat. C. de minori. deniq. §. Iz vtr. & j. ad trebel. si qs proiecerit. & iō ponit. j. de le. j. filium. in pn. per Accur. si ergo institutus est in vno nūmo supplemētū sibi imputabit in ponatione causa mortis & alīs relictis. vt hic. & de bonis liber. ꝛc. cuz simi lib⁹. ¶ In glo. q incipit: nulla em. ibi, agebat. Substitutio cūi fideicōmissaria est grauamē. vt. j. de vulg. substi. coheredi. §. cū filio. sed vt q fideicōmissa. expiret pubertate. vt. j. de leg. j. q fideicōmissum: sed ibi de pupillari fideicōmi. relicto a gradu sub stitutiōis pupillaris. hic de pfno relicto alij instituto. & sic non ob. Item q ōt hic glo. de querela iuris veteris male dicit Institutio: qr non agit q̄rela, sed deducit q̄rtam. Sed in legatario vel fideicōmissario bñ dicetur. vt. j. ad. l. fal. lex falci. §. nunquā. ¶ In glo. q incipit potest ita. in fine. & qr pater occupās peculiū venit iure pprio: nō ex persona filij. vñ nō habet querelā qr eā non vitiat in periculo. Nam q̄rela non est in bonis iure. vt. j. ad. l. fal. pretia rerū. circa medū. vñ ēt nō posset cedi. arg. j. de iure dot. ū mulier. §. ex asse. Sed an filius vniuersaliter institutus pōt velle legitimā & repudiare reliquā hr̄ditatē. Ly. q nō. ¶ ō impube. & alīs subst. l. heres institutus. p hoc. qr legitima datur ad excludēdū querelā. sed institutus nō hz querelā. satisfactuz est em iuri de ipsa substi. In Zium facit: qr reputaf vt cs alienū vt hic. ergo fieri pōt sepatio. arg. j. de separa. bono. l. i. p hoc de bonis libe. l. ū libe. §. qd ergo. qm vf q hoc possit si hz substitutus vulgarē vel coheredē. Nam legitima q defertur filio deferf q̄dam iure separato ab vniuersali successiōe. ar. C. de ado. l. si irrogator. §. sed an impuberi. & nō obest. quod here. nō pōt p parte adiri. p parte repudiari, qr hic nō scindit hereditas imo tota repudiat. Nā qui hz legitimam nō est heres nec tenet ad onera vt hic, Iz ps videat equa, tū prima pars est tutio & eā iz pector me⁹ ad treb. qr poterat. & facit. C. de iure del. be. quidā elogio. & vide qd scripsi in. l. si arrog. ver. sed an impuberi. & no. & facit auten. vñ si parens. & C. de omni agro deser l. heredes. & quod scribo de peti. here. Item vide in titu. de bona. inter vir. & vxo. ¶ In glo. quē hz. ibi. o. q dato qd suus habeat substitutum vulgarē repudiāte substituto: institutus qui repudiauer. & ipse est ex instōne necessarius heres, sed hoc est ꝛ id q. j. sub ḡcitur. Nā cū su⁹ iure ciuili potuerit repudiare: sequit, ergo, nō necessari⁹ heres: qr testator vf ei pmisisse testm ēt de iure ciuili, vñ potuit existentiā, phibere ex testō. sed ab testato bene habebit locum existentia, ptz hoc: qr ab intesta. revocat de iure ciuili nō solū. p bonorū possessionē. q nō ēet si ex testō heres maneret. vt. l. q se pfis. ¶ Sed hic quero de tali questione pf substituit filio pupillariter, nūc pupillus repudiat hereditatis petitionem. & dodo q̄ro an substitutus habeat venire per bono. possess. an possit adire de iure ciuili, Et. vf q p bonorum possessionem. Fm Ja. q ēt ex tacita vulgari cōpetit: nō aūt de iure ciuili. & ac. cētū dieb⁹ tacēdo substitut⁹ excludat: q sic probo. qr filius est suus hr̄s: Iz repudiat, q ptz: qr dato q post repudiationem decedat pōt ei succedi ex pupillari cōfirmata p existentiā vt. l, si filiꝰ q pri. Tūc arguo sic, filꝰ est heres de iure ciuili in solidum q nō pōt habere coheredē de iure ciuili in solidū, quia duo in solidū eodē iure nō pñt eē hr̄des vni⁹. vt. l hr̄des. ō castrē. pecu. & q fit necessaria bo. pos. vī casus in simili. C. vñ libe. qui se pfis. Jo. Z q substitut⁹ possit adire de iure ciuili pbat: qr tacita vulgaris est mod⁹ succedendi a iure ciuili introduct⁹. vt. j. de vulg. substi. in hoc iure. Preterea vī casus. j. ad tertul. l. i. §. si qs adita. Nā nec iure accrescendi, q est de iure ciuili, vt. l. a duersus. de le, ij. Impe. ex existētia si vtaf. j. de acqui. here. l. cum herede. ad hoc facit. j. de re. iu. l. ex Zetu. p hoc, qr minor q restituit Z substit. pt adire: alꝰ nō esset restitut⁹ in pmū statum, nec in fm deteriorē cū in pmū eēt perpetuum nouum tpale et tñ alius sez substitutus est heres noīe. vt. l. si fine. §. sed quod papinianus. p hoc qr institutus est heres directo: fideicōmissari⁹ vniuersalis vel ister: & tū quilibet de iure ciuili. de herede cōstat de fideicommissario probo, qr vocaf ex trebel. sens. Concludo igit duos de iure ciuili heredes eē posse scilz diuerso iure. i. vn⁹ directo, alter vtiliter, vt ille qui prescripsit. Et contra in glos. q incipit: omnibus cūi simul. ibi: poterit agi: qr electio fuit nulla eo quod de incompetenti. & quia tunc de ante decessit nil refricatur vel impugnatur, imo magis innititur actor rei iudi. cum relatiua sententia non habeat ius agendi: sez id quod tūc deducit & non obst. ergo electio nec sn̄la. ergo nihil. ¶ In glo. q incipit scilicet trebellianice. in fi. ibi. & no. de his, hoc teneas q de iure ciuili non possunt due falcidie integre deduci. alias esset differentia quod. j. de damnato grauato deducere quartam q esset falsum. pbatur cōsequentia: qr Iz haberet quadrātē q haberet q dictū est: & sic posset conqueri Ꝛ testamētū. ff. ad. l. falcidiā. l. j. in prin. & C. ad trebellia. iubemus. in principio. cū simi Sed bene posset esse gravatus in vna falcidia plus Fi in alter amittēdo concursum earū. vt. l. j. §. interdū. si cui plus §. p. l. falcidiam. simile de actioni. empti. l. predia. j, pro socio. si cuis alocio. de actionibus & obligationibus. qui seruum. §. vltimo de lis ita de veritate iuris nostri: tamen de iure canonico reperit ad hesum opinioni dicendo q due quarte deducūtur. vt in c. Raynuntius. & c. Raynaldus. & dato q ex erroneo fossan intellectu emanauerit, tñ ita scriptum est in eis, verum qr contra ius non trahendum ad consequentiam. Unde notandum est quia apitula loquuntur in rogatis sub conditione. vñ ad hoc vt due quarte deducunf est necesse qd onus sit sub cōditione dictum ro adiectum nō pure vel sub conditiōe de pñti sicut plerunq; per clausulam illam si non valet iure testamenti ꝛc. Nam tūc deducetur nisi vna falcidia. & ista est cōis opinio. Ego tñ credo nouum tamen est de mente istius gloss. q etiam si sub conditione sit rogatus non deducet duas falcidias integras. nisi de liberis primi gradus. Nam in eis est special e q debita iure natura statum refecaret etiam conditionalia relicta. et sic diuersis temporibus & casibus deducuntur due falcidie: sed in liberis et temporibus non deducunf q est impossibile. vñ. c. Raynutius & Raynaldus. stricte capi, Iz propter iacet in liberis primi gradꝰ. & facit de testamē. c. j. li. vi. ¶ Item not. quod si factum non est inventarium he deductiones fieri non possunt simul, quia nō facto inuentario trebelliana non potest deduci secundum veā opinionem.

S J in iudicijs. Error in noie iudicis nō vitiat processum cause. h. d. ¶ Not. q error iudicis non vitiat processum nec prorogationē. Uñ si libellus est intitulat⁹ hoc mō Coram nobis dño Ja. potestate Perusij ꝛc. q ipse vocat Raynerius: nō propterea vitiat libellus. Sed quid si esset titulatus sic. coram vobis dño tali iudice iusticie. cū nō deberet intitulari sub hoc noīe sed sub noīe syndici: vtrū procedat libellus quia hoc est erratum in nomine officij. & adhuc dico quod sic. arguē reb. dub. l. qui habebat. & l. j. §. penult. de appel. & vide quod not. in Spec. de relcript. presenta. §. ratione autem cause. vers. quid si indubitate.

Additio Baldi.

S J in iudicijs. Uide in Spe. de relcript. §. sen. §. ratione autem cause. vers. quid si indubitate.

Q Uinecꝫ. Ille qui nō est iudex inter partes cognoscere nō potest. h. d. vitat. probat quod merus executor non pprie dr̄ pedane facit extra de appel. c. nouit. & j. l. prog.

Additio Baldi.

Q Uinecꝫ. Pone exemplum. C. de executori iudicate. l. penultime. & l. fina. vt p portis.

N Onnunquā. Nuncij nō debēt in iudices delegari: nisi vigore necessitate. h. d. ¶ No. q nucius in gtū nuci⁹ nō habet iurisdictionē. Sed nūqd hz ppositionē facti. vide per Inn. de priuile. c. cū olim. el. j. In gl. Iste portari⁹. & i Spe. de execu. §. fi. N. vtrū executor facit. §. q me. cā. l. fi. §. fi. & j. vt in posse. le. l is cui. §. missus. Iste. ll. pbāt q hñt ppositionē facti nō ita p modū iurisdictionis. Sed nūqd nō suo nūcio pōt citatio cōmitti, vel alius act⁹, puta distincti sunt nūcij ptātis & capitanei, vtrū vnus poterit cōmittere nuncio alterius. est ar. q nō in. l. j. C. de spon. dic vt in. c. fi. de dolo & contu.

Additio Baldi.

N Onnunquā. An citatio possit cōmitti non suo nūcio vide in fi. de dolo & contu. viator 3. Nunqd ille viator possit cū ei cōmissa est executio expellere aliquē de possessione. dic vt plene not. Inno. de priuile. cū olim. el. j. ¶ In glos. iste portarius. & facit. j. vt in poss. le. l. is cui. §. missus. & in Spe. de exe. §. fi. N. vtrū executor. qō ratio vide qō not. Jan. de offic. de leg. pastor. alis. in pn. gl. q incipit, in rebus ibi: modicis. & sic vilis homo vili officio pōt iudex dari. vñ inter cām & iudicem dz esse quedam proportio. & not.

¶ De inofficioso testamento. Rubrica.

¶ Super rubrica qualiter formet libellus i querela inofficiosi: & qualiter formetur in actiōe ad supplementum. vide quod notatur in Spe. de testamen. §. sequitur. vers. illud quoq; vbi omnino vide.

Additio

Additio Baldi.

Qualiter ✦ In querela inofficiosi qualr formet libellus vide Spec. de test. §.se.quis.ver.illud quoq;.& ibidē vide qualr dz formari libell⁹, qū agitur ad supplementū legitime. ¶ Itē not.qō quis dicit testm̄ inofficiosū dz qō est nullū in larga significatiōe.vt no.C.fa.ercis.filij patris.nō destructa.& C. eo.maiores. Si pnceps ꝓcessit alicui qō libere possit testari, an pōt filiū exhēdare:dic aut cōcedit a pncipe.aut ab ipso filio. Primo casu,aut allegat inhabilem:& tunc habilitat eum tantum,& nō plus operat:aut habilitat,& tunc vī ei remittere solēnitatē q̄ pōt remitti sine alterius iniuria,nō aūt qō posse filiū exheredare.nisi hoc diceret expresse.Dy.i.c.indul. ℔ Ly.qui ita.no.C.e.si qñ.in addi. Secūdo casu loquitur de bo. liber.l.Paulus.rñ.§.pe. Quelibet dispositio in qua disponit per modum quote,in dubio dicitur esse testamentum, vt not. C.fa.ercis.quoties secundum Jaco.But.in aut.si qua mulier. C.de sac.san.eccle.in lect.

1 ¶ Fratris appellatione solus frater carnalis continetur.
2 Fratri an debeatur legitima.
3 Frater naturalis tantum an habeat querelam contra fratris testamentum.

Sciendū est ✦ Querela inofficiosi vēdicat sibi locū in linea ōscēdentiū & ascendētiū nō in linea trāsuersali, nisi i solis ffribus.b.d. ¶ In gl.i.ibi, boc est mēdacīū,boc est male dictū.q.l.non pōt redargui de mēdacio.& iō sequens solutio verior:qz ℔ ius digestoz nō erat introductū ius supplementi,vī vbicūq; hodie pōt agi ad supplemētū: tūc poterat agi querela & iō frequētissime agebat sicut hodie frequētissime agit ad supplemētū.vt.C.e.l.oino. Hā actio ad supplemētū est subrogata loco q̄rele.e.ti.l.si qs filiū.§.fi. ¶ In glos. ita demū.vide qō not.in.§.exheredatos.in aut.de here.& fal.& 1 p ℔y.in.l.Hall⁹.in magna distinctiōe. ¶ † In gl.i.sui not.ap 2 pellatione frīs solū fratrē carnalē ꝓtineri³, qñ simp̄r pferr, qz hoc verbū intelligit̄ p pr⁹ & nō p posteri⁹. ¶ Extra q̄ro & trū fratri o.deat legitima:& dic qō nō nisi turpi psona instituta bñde quo casu si bz legitimā nō agit q̄rela.vt no. in aut. de heredi.& fal.§.primū.& illā glo.nō babes alibi. ¶ Sol.q̄ro si est relictū fratri minus legitima psona instituta vtrū possit mouere q̄relā an agit ad supplementū.ōt Huli. de Lu.C.e.l. heres.qō bz venire p modū querele non per modū supplemēti.qō nō credo verū:qz ℔ hoc melior esset aditio fratris quā 3 liberoz vel parentū in expugnatiōe totī testamēti. ¶ † Quero qd de fratre naturali tm̄, vtrū habeat q̄relā ℨ testm̄ fratris turpi psona instituta,puta focaria. Bzeuiter si sunt fratres ex patre tm̄:inter eos est nulla attīnētia nec successio iuris interpretatione,vt no.ℨ.vī cognati.l.si spurius.& l.hac pte. Si aūt per matrem se cōtingunt,pōt dubitari:& credo querelaz non competere:qz naturales tantum, etiā liberi sic: nec fratres nō habent ius expugnandi testamentū:vt singulariter no.in.l.j. de contrahā.

Additio Baldi.

Sciendū. ¶ In gl.q̄ incipit.i.sui,ibi,ꝙsanguineū.No.hac appellatiōe fratris,intelligi solū fratres primi ordinis.i. carnaliter,non cōsobrinū,aliqñ em̄ nō dicunt fratres simpliciter,sed adiicit qualitas q̄dā que est nota diminutiōis. Sz pone qō frater fratri aliqd reliq̄t, an aget q̄rela:dico qō non: sed nō ad supplementū:vt.l.omnimodo.Hui.tenet ℨ.& C.eo. fratres.qō est notāda. Sed quantuz supplebit:dic vsq; ad q̄rtam.qz hec est legitima portio.nā in fratre non reperit aucta. de hoc no.in aut.de heredi.& falci.§.j.& hoc solo casu bz frater legitimā in bonis fratris nō lega.qz alias hereditas fratris non est debita fratri. Sed nunqd in fratre est aliqd immutatum ꝓ iura nouā:dic qō nō. Vñ ꝑtertio ꝙ exheredatione bñ, & q̄rela est necessaria.vt no.ℨ.c.l.nā & is.§.huius. ¶ Itē an in fratre sufficit quocuq relicti titulo:dic qō sic.qz nō inuenitur immutatū,sic in patrono. Sz qd ℨ fratre postbumo⁹ Rñdeo idem qō in iā nato.vt.ℨ.c.postbum⁹.in pn. vbi de hoc.Sz nūquid ille institutus q est turpis psona poterit repellere fratrē rōne ingratitudinis:vī q nō.ar.sol.matri.cū mulier.dic cōtra vt in aut.de nup.§.ingratitudo.col.iiii. Sz qd in fratre naturali tm̄:dic qō no admittit:qz nō est ꝙsanguine⁹.C.eo.fres. Item per id quod habes no.ℨ.de contrahā.l.i.§.i.

De colore. ✦ ¶ In textu ibi : nullum. scilicet ipso iure. nec esset op⁹ querela.b.d.

Additio Baldi.

Inofficiosum. ✦ In tex.ibi.q̄re. ¶ Not. causam exheredationis, vel preteritionis allegandam esse in libel.o.

Non est. ✦ ¶ No.q̄ est ꝓsumptio cōtra nouercas. ¶ Itē no.q̄ dol⁹ testatoris q̄nq; purgatur per querelā,vt hic,q̄nq; dolus qui cōmittitur in vltima voluntate purgat̄ p exceptionem doli . vt qñ qs dolo iduxit testatorē ad sibi relinquēdū.de quo babes textum singularem in.l.j.in fine.de exceptio.dol.& vide quod notatur in.l.si fine.§.antepe.ℨ.rēra.habe. ¶ Item not.boc argumentum, qō pupillus nō debeat educari penes nouercā motuo pfe tu dic qō boc est arbitrariū,& ex affectiōe als ꝓpendēt,& vi Jac.in.l.si disceptetur.ℨ.vbi pupill⁹ educari debeat.

Additio Baldi.

Non est. ¶ In gl. q̄ incipit.i.blāditijs.ibi: id est deceptionib⁹.dicit.l.q̄ mere trices & concubine fictis vtuntur adulationibus. C.de dona.inter vir.& vxo.l.ij.

Nam & his. Huius autem. Ille q naturalē erga liberos charitatē hñe nō curat, ōr infamire,& ei⁹ indiciū dānāt tanq̄ demētis, nō tū bz.l.eū ꝓ vere demente:qz tunc testamentū esset nullū & expugnatū nō expugandū p quer.lam.b.d.text⁹ cum addita rōne.No.q̄ digi in summario. ¶ Itē nota q̄ ꝓbatio ōmeritoria incūbebat ei q agit querela.boc est bodie correctū,vt in gl.qz aduersari⁹ dz probare demerita,nō filius se meruisse,ꝓpter sibi assistentē ꝓsumptionem nature. ¶ In glo.ibi,mētio:etiam p modū legati.sec⁹ si p modū institutiōis ēt in vno nūme vt notat.ℨ. ad Trebel.l.si qs ꝓpter.quā gl.tene mēti:qz quotidie allegat. ¶ In eadē ibi:agebatur.ſ.querela. ¶ In eadē ibi ad supplementum.sed nunqd ista actio ad supplementū finit quinquēnio sicut querela: Bar.consuluit q̄ sic.per legē.si qs filiū.C.e. vbi vī expressum. Aliī digerūt contrariū:qz agit condictione ex lege que est perpetua.vt.l.ij.C.de consti.pec. Nec obstat q̄ subrogatur in locū q̄rele. qz non ꝓpterea finitur eodē tpe. vt ℨ.de dona.cā mortis.in.l.qō debitori.& argumentum.ℨ.de cōstit.pecu.l.item illa.§.q̄ adiicit.Si sunt plures filij q possunt a agere ad supplementū,& vnus repudiat,vtrū accrescat alteri: qz sunt ꝑiuncti ꝙiūctiōe legali:ōt Huli.qō sic.C.e.aut.nouissima.& idē tenet ℔y.ℨ.de leg.i.l.plane.§.si coniunctū.Bart.tz Sxim in repetitione.l.pater filiū.ℨ.e.qz dicit q̄ secūdus in legitima non est successor vniuersalis.& iō ex cōiūctione legali nō ꝓcedit ius accrescēdi.vt.l.a proculo.ℨ. de leg.ij. Sz prima opinio est ipsa veritas:qz legitima bz ius accrescendi.& ad totā hr̄editatē.vt no.doct.C.e.aut.nouissima. Sz vtrū ista actio ad supplementū cōpetat ℨ legatarios & ꝓiores ꝓ rata sicut ℨ heredē vniuersalē:vī casus qō sic in.l.libertus.§.j.de bonis liber.& boc tz Huli.in.l.j.C. de inof.donatio. nam debitum bonorum subsidium resecat de legatis sicut de institutione.vnde heres non tenet nisi ꝓ rata sua.q̄ est notandū.Et idē cōsuluit Bar. ¶ In ea.glo.ibi:in aliis tribus.ſ.corrigit ius digestoz. ¶ In ea.ibi.§.aliud.& que sit rō notat.ℨ.de legat.j.l.filiū.& gl. illa nō est alibi.not.eā & tene mēti. ¶ In.e.glos.ibi aut.ex cā. ¶ Itē hodie limitate sunt cause exheredatiōis,quod nō erat olim. ¶ In ea.gl.ibi,Papi.§.fi.qō plene examinant Doctores in aut.ex causa. & dic vt ibi. ¶ Item & in alio casu est necessaria querela.vt.ℨ.e.l.pater filium.& dic vt ibi.

Additio Baldi.

Nam & In tex.ibi,vt dixi.Dixit.ff.l.iij.cām esse in libello deducendā.hic ōr cām esse probandā.Et no.negatiua vbi est de substantia intentionis debere ꝓponi & probari.

Postbumus. ✦ Postbumus exheredat⁹ bz cam baberet, si natus esset tpe mortis testatoris.b.d. ¶ In textu ibi : non fuisset. sed extraneus, id est iam natus. ¶ In textu ibi:imputatur supple,an imputaret cur,&c. ¶ In textu ibi impetrare.ſ. imputare. ¶ In textu ibi scriptus.ſ. postbumus alienus. ¶ In textu ibi:inniti.ſ.quz est in vtero. ¶ In textu ibi:natus.ſ.postbumus institutus. ¶ Premitte ad euidentiam huius. l. quis est postbumus suus & quis est alienus qō exemplifica vt in glos. ¶ Secūdo not.qō postbumus alienus nō poterat beres institui olim de iure ciuili.sec⁹ de iure ꝓtorio. ¶ Tertio ꝓmitte q̄ olim postbumus poterat exheredari.bis premissis,pone casum,quidā testator qui ex filio emācipato premortuo habebat nurū ꝓgnantē,fecit testamentum in quo extraneū instituit,& postbumuz exheredauit, addodo querē vtrū ille postbumus baheat querelam:& videtur q̄ non,qz cum sit postbumus alienus, non potest institui nec est imputandum testatori cur nō decesserit intestatus. Sz Hūi determiat qz poterat ī stitui a certo iure ꝓtorio qō si fuisset institutus venter,fuisset missus in possessionē,& iā nat⁹ bauisset bonoz pos.bz tab. Et ꝑdicta sunt vā tā i postbumo nato natūr.q̄ in postbumo execto mīs vtero. Istud ꝙ ꝓncipiū

a ¶ Contineri. Adde Anto. Ros. in tract. de suc.ab intest.vī.col.& do. Alex.ō Imo. in consi. xcvīj. ij.parte.

cõtinet difficultatẽ soluꝫ respectu posthumi alieni, in quo formaui casum, respectu sui nõ cadit dubitatio. ponit̃ aũt oppositio, deinde solutio. Oppositio signat̃ ibi: quid ergo. Solutio oppositiõis ibi, ꝰ plane. Extẽsio ibi, simili mõ. Et no. ꝙ hec. l. hodie nõ hꝫ locũ, qꝛ postum⁹ nõ põt exheredari cũ in eo non cadat ingratitudo, ꝛ a quo remoueat̃ cã, sil'r ꝛ effect⁹, vt. C. e. l. si quis in suo. §. legis. Itẽ dubitatio hui⁹. l. nõ habet hodie locũ, qꝛ posthum⁹ alien⁹ nõ instituit̃ hodie de iure ciuili, ꝛ est cognit⁹ a iure ciuili. ex ꝰ p̃ncipio ista sola remanẽt hodie quod nõ est imputandũ alicui, si nõ decedit intestat⁹, ꝛ quod lex nõ intendit alicui interdicere factionem testamenti.

Si quis ex his. Sentẽtia lata in q̃rela inofficiosi ꝯ testamẽtũ rescindit ipꝫ quo ad oẽs, etiam si monẽs querelã nõ habebat ius agẽdi, ꝙ est no. h. d. No. hic ꝙ sñia nocet reo, licet nõ ꝓsit actori: sed tertio q nõ fuit in iudicio qđ est mirabile, ꝛ hoc ꝓpter naturam querele: qꝛ tendit ad rescindendũ. ꝛ hoc admonet obstaculum in cã intestati. vt not. Albert⁹ de salinis in. l. ingenuũ. ꝛ vide hic qđ no. Ja. i. l. si posthum⁹ a p̃mo. ſ. de li. ꝛ post. ꝛ facit. ſ. e. l. filio. cõtratabu. Itẽ vide quod no. in Spe. de inq̃sitione. §. ij. ver. qd si imperator. No. ꝙ ei qui dicit in querela, si postea proponit petitionẽ hereditatis, põt ei opponi hec exceptio, Tu nõ es heres. ergo sequit̃ ꝙ istud ꝰm iudiciũ nõ est ꝓprie executio p̃mi, dic vt. ſ. eo. l. q de inofficio. In gl. j. ibi ius succedẽdi. ibi ꝛ dr querela. bar. dicit ꝙ est officium iudicis, qꝛ cõcludit iudici ꝛ non parti. facit qđ no. ſ. que sentẽ. sine appella. rescin. l. j. in p̃n. vel dic ꝙ est species per se qđ credo verius. Querũt doctores vtrũ hec exceptio, Tibi nõ ꝯpetit q̃rela, possit opponi post litem cõtesta. Inn. videt̃ dicere ꝙ nõ. extra de accu. c. super his. ꝛ Bar. hic ꝯriũ est ipsa veritas, qꝛ agẽs habet ꝓbare sibi querelam competere. Et nisi ꝓbet nõ est op⁹ exceptione: vt. C. de excep. l. si quidẽ. ꝛ. C. de ꝓbatio. l. actor. Non obstat ꝙ ista exceptio, nõ interest tua, dꝫ opponi aũ litẽ ꝯtest. qꝛ est verũ vbi istud interesse venit incidẽter. Sꝫ vbi tangit factũ p̃ncipale, tunc q̃ñcꝫ põt opponi. ꝛ adde iuxta istũ. §. ſ. ad Trebel. l. facta. §. si qs bonorũ. ꝛ. l. debitor. §. fi. q. §. videt̃ ꝯ hũc textuꝫ. Sꝫ solue quod ibi p sñiaꝫ querebat̃ obligatio, hic nõ. No. hic quod sñia facit ius ex parte rei, ꝛ nõ ex parte actoris. Itẽ no. quod ille qui nõ põt succedere ab intestato, nõ dꝫ admitti ad ius rũpendi, nisi de facto sit admissus. vt hic. facit. ſ. de ꝯtab. l. si post mortem. §. exhr̃dati. nã ille q nõ hꝫ locũ in iure succedẽdi, nõ habet locũ in iure rũpendi. facit. ſ. de iniusto testamẽto. l. si quis filio exheredato. in p̃n. Et propterea dico, ꝛ cõsului, ꝙ si statutũ excludit filiã a successione instanti, intelligitur excludere a iure rumpendi ꝛ dicendi nullum.

Si quis instituta. Querela preparata trãsmittitur ad quẽlibet heredem, ꝛ intelligitur preparari, p bonorũ possessioneꝫ cã litis agnoscẽde p aditionẽ iudicis, p citationẽ partis, ꝛ p simpliceꝫ libelli oblationẽ. Itẽ p itineris arreptionẽ ad iudicẽ. Itẽ per cõminationẽ. h. d. cũ. l. sequẽti. Et not. qđ iste textus intelligit̃ post aditã hereditatẽ a scripto herede, nã ante q̃relã non põt p̃parari ꝓpter iuris impedimentũ, qꝛ non est ante nata. vt. C. e. l. si quis filiũ. Itẽ no. ex glo. carboniana quod bonoꝝ possessio preparat̃ eodẽ mõ quo querela, ꝛ recipit transmissionẽ per simplicẽ preparationẽ. quod est not. dignũ. Itẽ not. qđ in suo non est necessaria aditio vel immixtio: quod est verũ quantuꝫ ad transmissionem, ꝛ ita intelligitur lr̃a. vt. ſ. de milit. testam. l. ex mili. §. fi. cum. l. sequenti. Sed quantum ad conuentionem est necessaria probatio immixtionis. qꝛ immixtio non p̃sumit̃ nisi ꝓbetur. vt. l. si cũ dote. §. transgrediamur. ſ. soluto matri. vbi est gl. singularis. Querit hic gl. l. seq. que incipit. i. verba. an ꝓponẽs querelã videat̃ adire, aduerte, vt nõ sit fatua questio, non intelligas, an videatur adire tũc: nam infra cũ testamentũ sit rescissum, non põt adire. vt no. ſ. e. l. qui de inofficio. vtrum lata sententia sit necessaria aditio. glo. sentit qđ sic: nisi ex gestis appareat de animo adeundi. argumẽ. ſ. de bonorum possessio. l. cum quidam. C. de repudianda hereditate. l. seru⁹. ſ. de acquiren. here. l. antistius. ꝛ ar. ſ. de heredibus instituen. l. iam dubitari. ꝛ. ſ. tit. proxi. l. per seruum.

Additio Baldi.

Posthumus. Casus. Querit̃ vtrum posthumus exheredat⁹ possit agere querela. Rñdetur ꝙ sic. Secũdo queritur, an istud sit in alieno siue suo siue extraneo. Respondetur ꝙ sic, si est talis cui iam nato tempore mortis testatorum actio competeret. Sed contra hoc quod dictũ est de extraneo oppo. sic, posthumus alienus non põt institui, nam, aut imputabitur testatori, cur nõ instituerit, ꝛ hoc nõ põt imputari, qꝛ non potuit, aut cur intestatus non decesserit, ꝛ hoc imputari ei non potest: qꝛ iura nolunt adimere testamenti factionem. Respondetur, ꝙ imputatur cur nõ instituit, nã iure p̃torio institui potuit, vñ m̃ri daret̃ bonorũ possessio nõ le vẽtris ibi, iã nato daret̃ ꝰm Jac. But. Que dicta sunt in nato, eadẽ sunt in extracto de vtero. h. d. §. quid igit̃. No. ꝙ nõ põt alicui imputari cur nõ decessit intestatus, qꝛ non dꝫ interdici factio testamẽti. l. j. in fi. C. de sacr. ec. Ex hoc collige nõ valere ꝓmissionẽ, si qs ꝓmittat nullũ facere testm̃. Non eñi. No. ꝙ certa forma testãdi non ꝓpterea vr̃ interdicta libera factio testamẽti. Simili mõ no. ꝙ idẽ iuris est de partu edito ꝛ de partu violenter extracto. Si qs ex his. vide qđ notat Inn. extra de iud. sup his. in prin. vide oĩno in Spe. de inqui. §. ij. versi. si imperator. Nõ admittũtur. Sꝫ op. qꝛ sñia que nõ est lata cũ legitimo contradictore non facit ius apud oẽs. vt. ſ. de collu. deteg. cuꝫ non iusto. sꝫ hic actor non fuit legitimus, ergo sñia nõ facit ius. Rñdeo, ibi in absolutoria, hic in cõdẽnatoria: vñ qui de nouo venit ad impugnãdũ sñiam non audit̃. hic sñia lata pro actore, ꝛ qui venit innitit̃ ipsi sñie, nõ aũt infringit ei, vñ aliud est in absolutoria. vt ibi, aliud in cõdẽnatoria vt hic. Nã reus non põt post sñiam obijcere de ꝑsone defectu cõtra hũ ꝛc. Non ei proficit. qꝛ sñia nõ est in eũ directa, nõ eñi ꝯtinet aliquid ei dari vel fieri, sed est lata in rem ipsam. vel in rescissionẽ testamẽti ꝛ iõ sñia ipsa põt dici realis, ꝓdest etiã ei q nõ adfuit in ꝓcessu, sicut pactũ reale oĩbus ꝓdest, ꝛ vitiũ reale oĩbus nocẽt. vt. C. de acquir. pos. l. vitia. hunc. §. nostrũ. declarat Albertus. de Sal. s̃. de statu hominũ. ingenuum. in distinct. sua. Successionem. vide. ſ. de liberis ꝛ posthu. si posthumus a primo. per Jac. de Are. §. si quis instituta. querela preparata ad heredẽ trãsmittit̃. h. d. vel si cũ venit. No. iter dici preparatorium ad actum agendi? puto. Sed vr̃ ꝙ etiã p̃paratoria nõ transmittatur: vt. C. de trãsac. cũ mota. Solu. ibi fuit ei renunciatum, ꝛ sic fuit finita instantia per renunciationem, vt. C. e. l. fratris. ꝛ. l. causas. ꝛ iõ nõ operat̃ aliquẽ effectũ litis mote. vt. l. fiscus. de iure fisci. licet sit secus q̃ñ instãtia finit̃ tpe: vt. l. ij. ꝛ p totũ. C. de fruct. ꝛ lit. expen. ꝰm doctorẽ meũ alleg. dictio vltra aliquando ponitur abnegatiue seu restrictiue, tũc excludit vt hic. in. l. nã vt quãdo ponit̃ inter ꝯria vel ea que in quibus nõ est eadẽ ratio. Aliquãdo augmentatiue tũc includit. vt not. p Jac. Aret. in. l. qui ita. de dote prelegata. facit ad rescriptũ nõ nullli, de testibus vltra tertiã cũ similib⁹. ¶ In gl. que incipit i. ius succedendi. ibi querela. Vel dic ꝙ ista querela est officij iudicis sicut petitur rescindi sñia vel contractus, vt no. de sententia. ſ. que sententie sine appellatiõe re. l. j. §. j. s̃. de mino. ꝛ. l. ꝙ si minor. in fi. sic ponitur querela. s̃. de officio prefecti vrbis. l. j. §. sꝫ patronus, nõ ob. ſ. e. querelam. qꝛ nomẽ actionis large ibi ponit̃. ¶ In ea. gl. ibi, per quãdã consequẽtiã. Nã hic non fundat̃ ius succedẽdi ex ipsa sñia: sꝫ agnatiõe vel cognatiõe, vnde nõ innititur sñie tanq̃ cause immediate iure succedẽdi: sꝫ tan. ꝙ admouẽti obstaculum ꝛ impedimẽtũ succedẽdi. Sufficit eñi quomodocũqꝫ impedimentũ ꝛ obstaculũ admoueat̃. ar. ſ. d vsuc. naturalẽ. cũ similibus. ¶ In ea. gl. ibi. nõ ꝓponit petitionẽ: qꝛ si ꝓponeret petitionẽ hr̃ditatis sibi ꝓdesset sñia ꝙ hic negat̃ vt. ſ. de statulibe. l. statuliberi. a ceteris. §. Labeo. In gl. q̃ incipit, etiã hodie ibi. hodie ꝛc. Sed nunqđ actio ad supplemẽtũ finitur quinquẽnio, sicut querela? vr̃ ꝙ sic. vt. C. e. si quis filiuꝫ. in fine. Nã loco querele subrogatur, ergo est eiusdem vite. vt. l. si eñ. §. qui iniuriarum. ꝛ ita consuluit. d. Bart. dic contra. qꝛ non reperit̃ hoc lege cautũ. vñ puto ius esse ꝑpetuum sicut in petẽda quarta ex ꝯstitutiõe diui pij, nec obstat ꝙ in locũ q̃rele subrogetur: qꝛ non subrogat̃ accessoriẽ, sed principaliter, ideo p se viuit. vt. ſ. de donatione causa mortis. l. q̃ debitori. sed an actio ad supplementũ cõpetit ꝯ legatarios pro rata sicut contra heredẽ? dic ꝙ sic. vt. l. libertus sub ꝯditione. §. j. de bonis liberto. ꝰm Guli. de Cu. qui ita notat in fin. C. de inofficiosis donatio. l. j. in prin. ꝛ ita doctor meus cõsuluit, ar. contra. C. de inof. testa. scimus. §. repletioneꝫ. Sed certe q̃rela nõ p̃parata, nõ trãsmittit̃ regulariter. Quid de isto iure agendi ad supplementũ? vr̃ idẽ. in. d. l. si quis filium. ꝛ arg. ſ. vt leg. no. ca. l. j. §. bellissime. Et vr̃ hoc verũ si filius decedit ante aditã hereditatẽ i casu dicte. l. si qs filiũ. Si vo post trãsmittat ꝛc, ius nõ preparat̃, qꝛ iam cesserat dies eius per aditionẽ hereditatis. facit ad hoc de legatis. ij. qui solidũ. §. prediũ. per quẽ. §. hoc tenet in simili. Guli. de Cun. C. de inoffic. do. l. j. in vlti. q. Nunquid in legitima est ius accrescẽdi sicut in q̃rela dt Gul. ꝙ sic[a]. C. e. aut. nouissima ꝛ Dy. de leg. j. plane. §. si cõiunctim. doctor meus tenet ꝯrium, ꝛ dic per eũ vt in repetitio. pater filiũ. ſ. e. An institutus in legitima videat̃ institutus in re certa vel in quota? dic quod in re certa ꝰm Guli. C. e. q̃ñ in prioribus. An portio hr̃dis vniuersalis sibi accrescere possit? dic ꝙ sic quolibet herede vniuersali repudiãte. sec⁹ si vn⁹ repudiat, alter nõ ꝰm Guli. C. de here. inst. l. quoties. idẽ dt etiã in extraneo institutio in re certa per. l. j. §. si ex fundo. de heredi. inst. ꝙ est notã. Sꝫ an institut⁹ in re certa trãsmittat hãc insti. lꝫ ignoret? dic qđ sic quãtum ad ipsam rẽ: qꝛ in hoc fungit̃ vice legatarij: sed

a ¶ Dõ sic. qđ verũ inter fratres, secus in filia, que d̃bet ex forma statuti stare contenta dote: vt plene per eundeꝫ Bal. in. l. j. §. j. C. de cad. tol. contra Bar.

tarij:sed non quantū ad ius accrescendi:qꝛ in hoc fungit vice heredū ſm doc.meū,qui ita notat in.l.ex facto. de here.instit. Sed quid si aliquis reliquit heredibus Titij,vtrū institut⁹ ī re certa veniet?dicit Spe.qd sic.in Spe.de testamen.§.j.vers. pone.A.instituit.Tu dic qd insolidū venire pōt,qn̄ per ius accrescēdi venit ad ipsam hereditatē totā:sed ꝑ parte nō pōt venire:qꝛ nō potes dicere pro quota:cum nō sit heres in quota.l.qd si filius institutus in.x.lib. vult legitimā in corporib⁹ hereditarijs,an audiatur?Itē quid si res relicta pro legitima est euicta vel exusta?dic per Guli.C.e.sancimus.legito de materia ind.qd no.in auť.de here.ꝛ fal.§.exhere.col.j.ꝛ p Dy. de libe.ꝛ posth.Gallus. Sed qd si filius est institut⁹ in legitima sub cōditione ptātiua,an reijcit grauamē?dic qd nō.qꝛ adiect⁹ ꝑterito ōt testm̄ nullū,sec⁹ si instituto, tūc obijcit.idē resti.s.sub ptātiua cōditione:quia valet testm̄.vt.l.vbi.de bo.liber. Ita tenet Guli.C.e.quoniam.de institu.ꝛ subsi.l.si pater.

Additio lecture vacantis in.l.quemadmodum.

Quemadmodū. Hec lex intelligit adita hereditate ꝑ institutum.Nam ante non pōt preparari querela. C.e.si quis filiū. ¶ In tex.ibi,Cōminat⁹.Not.qd ille q minat dicere ꝑparare ad actū, ꝙ idē si minat offendere, qd dicat se ad offendēdū parare. ¶ Uel libelli.nota ꝑ dationem libelli ꝗrela nō ꝑponit,sed ꝑparatur.ibi, denūciatione. ¶ Not.denunciationē.i. citationē dici ꝑparatoriā actionis, velit.future. ¶ In gl.que incipit:id est verba.i.scōm.pro quibus facit hec lr̄a,que ōt qd in suo supuacua est aditio.sed cōtra istam glo.vr̄ not.ī.sol.ma.si cū dotē.§.trāsgrediamur.ꝛ.ī. de acqui.bered.necessarijs.ad idem de leg.j. nam nec emancipatus,pōt dici qd,aut suus oīno tacet.ꝛ tūc loquunt ꝯria:aut agit querela,ꝛ tūc ꝑtor nō audit eum volētē se abstinere, qꝛ si pretor ab initio hoc sciuisset, non dedisset ei querelā cū ei⁹ nō intersit. Sed an eoipso ꝙ agit querela videat adire?videtur qd nō:qꝛ nec pōt.nam opꝫ qd adeat ab intestato.Sed ad hoc viget testm̄, ꝛ hec vera quādiu sit pronunciatū super querela quicquid gl.dicat.Quid in eo qui ōt falsum?dic vt.ī.de bon.pos.cū quidā.qd in eo qui dicit testamentū nullū ex cā preteritionis?dic vt.C.de repu.here.l.suus.vbi de hoc. Sꝫ quid opa qd transmittatur querela per hoc non transmittitur hereditas,qꝛ nō delata,ꝛ per ꝯsequens nec etiā ius deliberandi.ꝛ sic heres exheredatus non vr̄ posse adire hereditatem primi testatoris.Rn̄deo,imo potest ꝛ est speciale.Nam ꝛ alle.quedam specialia.no.ī.de contra tab.illud.in fine. de acqui.here.vētre. ꝛ.l.Pantonius.cum simil.De trāsmissione hereditatis.An
a infans suus trāsmittat?.Richar.Mal.disput.ꝛ incipit ꝗstio sua,qdā filios,ōterminauit qd sic.Sic dices posito qd filia sit heres pr̄is.Si qs querat nungd si qs decedat ante agnitā hereditatē trāsmittat eā ad matrē?sepissime ꝗrit ꝛ diuersis modis quotidie iudicatur.ꝛ ꝑ aduocatos ꝛ doctores sepissime cōtendit.ꝛ glo.affirmat qd quilibet de liberis hereditatem non agnitā transmittat ad matrē.ꝛ ad quemlibet de parentibus q ad eius hereditatem vocant ꝛ nō ad alios.ꝛ firmiter asserit.C. ad Orfi.l.ij.ꝛ vr̄ casus ad Tertul.l.ij.§. si qs ex liberis.ꝛ not. C.de cur.fur.l.fi.§.si aūt.per Pe.ꝛ in.l.si infanti.in gl. nungd erit.ōt Mat.nec distinguit inter suos ꝛ extraneos.ꝛ ego sepe dictā sn̄iam sicut scriptā inueni,ita ꝛ ꝑbaui, sed postea cogitans.l. ad hoc alleg.ꝛ scripta multoꝝ peritorū qui sup hoc aliter scripserūt predictā glossam,sn̄iam sustinere nō valēs,cōsilium ꝛ opinionē mutaui.ꝛ alio modo istud est mēbrum,distinguo ꝛ dico qd si heres vocat ad hereditatē,si nō est de suis,siue sit de liberis,siue nō,hr̄ditatē non agnitā nō trāsmittat ad heredes siue supiores siue inferiores.ꝛ idē dico in bo.pos.non accepta vt.C.de iure delib.l.qm̄.ꝛ.l.iij.C.ad Orfic.l.ij.ff.de bo.pos.l.iij.§.acquirere. Hoc aūt fallit in patre ad quē transmittitur hereditas, non agnita per filiū infantē,siue fuerit ī ptāte pr̄is,siue nō vt.d.l.si infanti.§.j.ꝛ.s.e.not.Item fallit in liberis qui hereditatē sibi delatā a suis parentibus trāsmittūt ad suos liberos,etiā nō agnitā.vt.C. de his q ante apertas tabulas.l.j.ꝛ de caducis tollēdis.l.j.§.in nouissimo. Itē fallit in eo q deliberat,ꝛ intra tp̄s deliberandi ō cedit: ꝛ in alijs casib⁹ spālibus no.ff.de acq.her.l.vētre. nec in hoc casu puto matrē aliquod ꝑuilegiū habere:qꝛ nō inuenio.l.hoc dicentē,ꝛ oēs predicte.ll.videnꝶ ꝯ velle. Si aūt ille cui erat ōlata hr̄ditas erat de suis heredibus.mō credo aliā regulā ꝛ dico qd talē hereditatem lꝫ in ea se non miscuerit,transmittat ad eos,q ad ei⁹ hereditatē vocantur.ꝛ hec regula nunꝙ fallit nec distinguo,sic vr̄ liberali⁹.ꝛ ita loquit de iure fisci. Lucius.de castren.pecul. hereditatis.§.i.C. de suis ꝛ legitimis. apud hostes.C.de iure delib.l.iij.de acq.herer.si qs filiū.§.j.cū simi.ꝛ est rō diuersitatis.qꝛ extrane⁹ nō ē hr̄s nisi ex volūtate ꝛ aīo hr̄ditatē adeūdi agnoscit.vt instit.de heredū q̄li.ꝛ diffe.§.j. vn̄ si ante aditionē moriat,reꝑit nunꝙ fuisse hr̄s,nec esse pōt heres q volūtatem habere nō pōt:qꝛ mors omnia soluit.vt in auť.de nup.§.deinceps.ꝛ sic hereditatem ad heredē non trāsmittit.qꝛ eam nunquam habuisse reperit: sed suus est ipso iure heres ignorās. ꝛ in hoc nō expectat ei⁹ volūtas.insti.de heredū quali. ꝛ differ. §.sui.ꝛ insti.de hereditate ab intestato.§.sui.ff.si qs ob cā in testamenti.l.j.§.qui sunt in potestate.vnde ipsorum volūtas nō requirit ad id,vt sint hr̄des. Et iō si moriantur etiam anteꝙ aliqd sciant vel se immisceāt: tn̄ qꝛ sunt heredes hereditatem trāsmittūt ad suos heredes quicūꝙ illi sunt, ꝛ ita loquunt.ll. per hoc allegate. ¶ Sꝫ ꝯ hoc opponi pōt de sn̄ia Azo.ꝛ glos. qui scripsit quod suus ex beneficio ꝑtoris abstinere poterit, ꝛ hoc ipso qd nō imiscet,intelligit abstinere:vt.C.si vt se ab hereditate absti.l.j.ff.de acq.here.ei qui. ꝛ per talem abstensionem cōsequitur ꝙ nō sit heres effectu,lꝫ nomen retineat heredis. ꝛ oēs leges que dicunt suum esse heredem etiam ignorantem,ꝛ antequaꝫ se immisceat, intelligunt noīe,nō re,siue effectu. Sꝫ in hoc multi non vsi autoritate doctoris, tā antiqui ꝙ Moderni in quibus ego sum,ꝯdicunt. Et dico ꝙ suus heres dupliciter potest abstinere,vno modo abstinet eoipso qd nō immiscet,vel qꝛ ignorat patrē ōfunctū:vel qꝛscit, vel deliberat, vel rōne simili,nec imiscet,nec renūciat: ꝛ eius abstensionis effectus est,vt semꝑ sit heres cū effectu:ꝙ apparet:qꝛ lex ōt ꝯtinuari dn̄ium qd ꝯsistit in effectu heredis,vt institu.de hereditate ab intestato.§.sui.ꝛ si postea immiscuerit se hereditati,nō ꝑpterea efficit plus heres ꝙ erat:sed perdit beneficium pretoris:vt ammodo nō possit se ꝑ renūciationē eximere ab oneribus hereditatis,nisi ꝑ bn̄ficium restitutiōis.vt.ff.de acq.here.l.necessarius.ꝛ.l.impuberib⁹.in fine. Sed si ante immissionem velit se eximere ab oneribus hereditatis,pōt relinquere hereditatē.ꝛ in hoc nō est necesse adire ꝑtorē. Et ita intelligit C.si vt se ab heredi.absti.l.j.ff.de acqui.heredi.ei qui. Secūdo modo ōꝛ abstensio, que abstensio idē est ꝙ repudiatio ꝛ requirit animū ꝛ voluntatē: quod apparet ex.l.que dicit, si voluit. inst.de her.quali.ꝛ diffe.§.sed his.ꝛ.d.l. necessarijs.in prin.j.responso. Et hec abstensio non cadit in ignorantē,nec in deliberantem interim dum deliberat, nec in aliquo casu, nisi in eo q vult ex animo relinquere hereditatē:ꝛ eius effect⁹ est vt abstinendo nihilomin⁹ sit heres.vt.ff.de bo.li.ꝛ si ex modica.§.j.de fideicom.li.cum quasi.§.sed ꝛ si suus.lꝫ effectū nō hꝫ.ꝛ perinde est acsi nunꝙ fuisset heres ꝙtū ad omnē effectuꝫ, non quantū ad libertatem.vt.d.l.cum quasi.ꝛ de ma.te.l.sciēdū. Et iō vocantur substituti ꝛ venientes ab intestato post talē abstentionem,nec ampli⁹ ad ipsam hr̄ditatē admitti pn̄t,nisi ſm formā l.C.de rep.here.l.fi. Ex his ergo apparet ꝙ infans q est inter suos heredes quantū ad suū cōmodum: lꝫ non quantū ad incommodum.vt.l.sed si plures.§.filio.de vulg. substitu.ꝑ Jac. Are.ꝛ per Bar.de mil.substit.si filius qui pr̄i:lꝫ nullo habito tutore decesserit,nihilominus heres fuit sicut ignorās:nec ꝑt dici ipsum abstinuisse ab illa abstensione q ex animo:ꝛ ita cuꝫ sit hr̄s illā hereditatē trāsmittit ad heredes suos qualescūꝙ sint,ꝛ illi heredes,si abstinere noluerint poterūt:qꝛ cū tali bn̄ficio trāsmittit quale habebat.vt.ff.de acq.here. si qs filiū.§.j. Et simile est videre in legato qd ipso iure acqrit legatario ēt ignoranti,lꝫ ipse pōt repudiare, ꝛ repudiando vr̄ nunꝙ quasi fuisse dn̄s, ꝛ si ignorās sibi legatū decedit,transmittit ad heredem cum iure repudiandi:qꝛ heres eius poterit repudiare,vt colligitur.ff.de fur.l.a Titio.ꝛ.ff.si certum pet.l.perinde. ꝛ de leg.j.seruum filij.§.j.ꝛ.l.si fundum sub condi.§.si Titius.ꝛ.C. qn̄ dies lega.ced.l.fi.ꝛ recte.ita est in suo herede ꝙ ipso iure est quasi heres ignorans,ꝛ decedens transmittit hereditatem ad heredes cū beneficio repu. Richar.Malum. ¶ In ca.gl.ibi, hoc animo. Ibi solo animo poterat esse heres, hic nō,sed opꝫ primo ꝑ sn̄iam testm̄ rescindi.ꝛ dic:vt.ī.de condi.insti. si qs ita heredi.j.e.qui de inoffic. ꝛ est expressum.ī.tit.j. per seruum ꝛc.

1 Pr̄ inuito filio non pōt mouere querelam ex ꝑsona filij.

Papinianus. Expugnatio testamenti nō querit patri ꝑ filiū in ptāte,nec ēt morte filij trāsmittit ad patrem occupantē bona iure peculij.h.d.istud princ.ꝛ ē subtile. ¶ In tex.ibi.ipsius cm̄.s.filij. ¶ In tex.ibi.Sequēti loco.s.ōterminauit de acqsitiōe,hic determinat de trāsmissiōe. ¶ In tex.ibi:noīe filij.viuo filio:eo aūt mortuo ei⁹ noīe nil fieri pōt.
1 vt.s.de indi.l.de qua re.§.fi.†No.ꝙ inuito filio pr̄ nō pōt mouere ꝗrelā ex ꝑsona filij. ¶ Itē ꝙ nec trāsmittit ad patrē ēt ꝑparata.ꝛ ē ar.ꝙ idē ī monasterio qd in pr̄e,vr̄ nō possit ex ꝑsona monachi expugnare testm̄,nisi eo volēte.nec ēt mortuo mo
b nacho.Sꝫ ꝯriū vr̄ qꝛ monach⁹ ñ hꝫ nolle nec velle⁹. vn̄ monasteriū hꝫ talē iurisditionē ī monacho q̄lē pr̄ ī filio.Scōo no.ꝙ ar.hui⁹.l.ōt Spe.ꝙ si sunt duo fr̄es, vn⁹ istitut⁹,alter ꝑterit⁹, ꝙ institut⁹ nō ꝑt dicere nullū ꝑterito tacēte: qꝛ iniuria ē soli⁹ ꝑteriti.facit.j.ō iniu.test.l.filio ꝑteri.nec ob.ī. de ꝯtab.l.si post minorē.in fi.qꝛ ibi loqt ī ꝯtab.nō in iure dicēdi nullū hꝫ Spe.

a ¶ Transmittat. Vide Frā. Are.in.l.Lucius.in.j.colū.ver.iij.no.ī.de vulga.ꝛ pupil.

b ¶ Nec velle.s. ad faciendꝫ, ad non faciendꝫ sic.ita Feli.i.c.ex rescripto.in.j.col.in gl.j.circa prin.de iureiuran.

qui ita no.ā ti.de testa.H.j.v.pone berta.facit.j.de carbo.l.si v pubes.H.quesitū.tñ in ẑiū facit.j.de iniusto testō.l.fi.ī.j.si tabule testa.nulle ẽtabūt.l.i.in fi. vbi rēspōdeas q̄ ille loquunt de iure pretorio non de iure ciuili: ius aūt dicendi nullum est de iure ciuili.sicut querela. vñ.l.illa satis bñ facit in rōne sui.

¶ In gl.super verbo finitam.ibi habet heredem.Et ideo bo die transmitteretur ad patrem.b.d.

Si quis post. Qui derelingt q̄relā non reuertit ad querelā.b.d.facit.C.de trāsact. l.cū mota. Jn gl.huius.H.ibi.die statuta.l.ad agendū q̄ diffamabat ī minabaf se acturū. Jn ea.gl.in fi.ista glos.sentit.q̄.l. diffamari.nō habeat locū i ciuilib⁹ canīs vt i cā stat',ī ā q̄rela inofficiosi:in criminalb⁹ bñ p̄t assignari termin⁹ ad accusandū.vt.j.de accu.l.cū Titia.ī de fal.l.athales.ī eẽ de accu. c.Iz in beato Petro.Iz aliter notauit gl.ī.er g.cau.ma.l.Iz ī si p̄ ptozē.H.Iz ī cū decreto.nō ob.l.ad peremptoriū.ī.ō iudic.q̄ logē in dilatiõe expectatoria nō in termino dato ad agēdū.

Si imperator. Not.q̄ impator vtīf legib⁹ in suis causis.ī idē in Deo ōt gl. vñ si sit De⁹ institut',tñ filio nō p̄t auferri legitima.ar.C.de sac.san.ec.si q̄ mulier.ī.j.vñ.q.vl.c.fi.ī in.c.si p̄. de testa.li.vi.

Si q̄s in militia. Ann⁹ missionis p militia reputaf ꝑtum ad testū in militia ordinatū, si aūt sit ordinatus in illo anno missiōis dic vt.j.de mili.testa.l.si certaz.in fi.ī.j.ad.l.Fal.si post missionē.

Sed nec impuberis. Pupillaris substi tutio pse nō pōt expugnari p q̄relā:Iz per expugnationē paterni testamēti sic,si p totaſ expugneſ.b.d.ī est casus no. ¶ Not.q̄ pupillare testū ōz testū p̄fis,ꝑtū ad ordinationē:ī iō mf impuberis q̄relā nō hz,qz vgoz nō hz q̄relā Jo testū viri. Jtē ōz testū pupilli ī iō ff testatozis etiā turpi psona substituta repelli a q̄rela:qz nō datur patruo. Jtē nec frater impuberis hz q̄relam nisi forte esset substituta turpis psona:tñ vf poti⁹ q̄ indistincte non habeat,sicut mf impuberis,nec mater testatozis.So.not.diuersas ẑias rōnes induci posse.ōt gl.q̄ hoc est in diuersis instantijs vbi admittit allegatio ẑiozū nō in eadē instantia. facit.j.de li.leg.l. Aureli⁹.in fi.ī ibi per Jac.tñ q̄q̄s habem⁹ q̄ ẑia alleganf in eadem instātia.ī no.insti.de act.H.alie.ī.j.faercif.l.quedam mulier.ī de iure pa.l.carmelia pia. Tertio no. q̄ rescisso testō paterno p querelā rescindit pupillare, si est rescissum in totū:secus si p̄o pte.gl.tñ que est in.l.j.j.de vul.sub. ōt q̄ bodie er cā ꝑtertiōis, vel cohēredatiōis nō īfringit substitutio pupillaris. Dyn.dicit ibi Ş. qz substitutio pupillaris nō stat per se,sine efficacia institutiōis p̄m Dy.Cy. tz in aut. ex cā. q̄ substitutio pupillaris firma remaneat ex promissione filius aut.ī ita q̄sului pluries:qz nō est eadē rō impugnādi substitutionē,sicut institutionē. Et dicā q̄ incipit testū a secūdo gradu.facit.j.de lib.ī posthu.l.iij.H.fina.in rōne sui.ī.j.si quis omiſ.cau.test.l.si quis seruum.H.institutus.ī illum tex.inducit Dld.facit etiam.l.moribus.H.ij.j.de vulga.ī pupil.

Si quis mortis. Donatio cā mortis excludit querelā.b.d.Facit.j.ad l.Fal.l.cum q̄ de peculio.H.Jn tex.ibi securi.i.inexpugnabiliter.Jn gl.ibi:iure institutiōis supple op;aliqd reling:vt no. j.ad treb.l.si qs pone.ī facit q̄ no.ā.de minō.l.iij.H.Iz vtrū.ī fi.

Si quis impuberi. Impubes nō pōt cōqueri de substitutione pupillari.b.d.facit.j.de vul.subst.l.ex facto.in p̄in.Ro. q̄ substitutio pupillaris ōz prouisio,nō onus.secus in fideicōmissaria:ī iō in substitutiõe fideicōmissaria non veniunt ꝓprie facultates impuberis.vt no.C.e.l.ex tribu.j.de vulg.substi.l.cobere.H.cum filie.ver.nec fideicommisso.

1 ☞ Legitima est quarta ps eius quod deferf abintestato,
2 Speratus admitti ad partem facit partem.

Quoniā aūt. Jn debito bonorum subsidio nō est locus iuri accrescendi anteq̄ repudietur per eū cui pertinet,ī idē in querela.b.d.†fiot.hic q̄ legitima est quarta pars eius qō defertur abintestato.ª cōcor. C.e.l.grif.Iz bodie legitima est aucta,vt in aut.nouissima.C.e. †Scō no.q̄ ille q sperab admitti ad partem,facit ptem.ī sic no.q̄ sola spes impedit ius accrescēdi. Tertio no.q̄ si ex vno remāsit vn⁹ nepos ex alio tres legitima vni⁹ ex sercūtia. legitima alioz triū est ꝓ qlibet eoz semiūcia q̄ habita cessat querela. sed vt dixi bodie legitima ē aucta: Iz pone q̄ ex vno filio remāsit vn⁹ nepos:ex alio remāserūt sex nepotes vtrū legitima erit tertia.ac si ambo filij viuerēt vlsemis singulis capitibus cōputatis.arg.ē hic q̄ sit tertiū,qz illi sex vnius partē ferunt,ī in loco vnius.l.patris eozum subrogati sunt,ī in stirpem veniunt,cogitabis.ī tene menti.quia valde vtilia sunt.

Quarta aūt. Quarta debetur filio deducto ere alieno, funeris impensa,ī libertatibus.ī si filiꝰ institutꝰ sit p libertates vnius granatus.si hz vulgarē substitutū pōt repudiare institutionē,ī Ş substitutus agnoscēte,ꝓponere q̄relā:si aūt substitut⁹ repudiat vt non q nō vf in frandē omisisse.h.d. Premitte ad euidētiā duo. Primū est q̄ ex q̄ libertates minuunt quartā, si testator nō habebat in bonis nisi suos,poterit filiū ꝑuare legitima,relinquendo olb⁹ libertatē:qō ē iniquū,dat filio remediū īmd,cū remediū nō vf sufficiēs si libertates sunt relicte abintestato.vt.j.fideicō.ll.l.gñaliꝰ.H.ex testō.ī adde q̄ no.Dy.j.ō bo.auf.inf. posl.l.hereditariū.vbi dat remediū qualiter p̄ posset primus filiū legitima.de quo ēt no.in.l.j.in gl.magna.C.de inoffi.testa. Certuz remediū q̄ pater ꝑbat debita ex causa onerosa inter viuos:qz illa erbauriūt quartā. vt hic. Scō premitte euidētiā q̄ instituꝰ omittēdo ex testamēto ī ad diē deuolto tenef ad legata ex ti.si qs om.ca.te.fallit qñ hoc facit ratione pellēdā frandē testatozis vt hic.ī.j.ō leg.ij.l.cū pater.j.ma. No.q̄ primo detrahif es alie.funeris impēsa,ī libertates,ī reliquo detrahif quarta.ī si filiꝰ non hz quartā de relicto hz q̄relā.si vo nil restat cessat q̄rela:nō em̄ pōt dici eū nō habere q̄ oz habere,qz nil sibi ꝓtingit.ī si vn⁹ denari⁹ em̄ superest. ī de illo haberet quartā haberet legitimā ī ex cōsequenter agere la.ī ista est p̄incipalis cōclusio huius.H.tñ ex hoc videf sequi absurditas si ponam⁹ q̄ p̄ nō habebat in bonis nisi ternos ī bis oīb⁹ relingt libertatē ī filio istituto ī dato sibi substituto. Nā aut filiꝰ adibit q̄ testō,ī nō ē Ş quē agat q̄rela ant repudiabit:ī tunc vadat ad substitutū,ī ille p̄scribet libertates ī filiꝰ remanebit inanis aut substitut⁹ nō adibit:ī tūc ipse filiꝰ abintestato succedēs videbit teneri ex edicto si qs om.ca.te. ergo remanebit in omnē euētū filiꝰ delusus:Iz ad hoc videt litera q̄ nō remanet delusus,qz si adit substitut⁹ ꝓponet q̄rela ī rescindet libertates.si nō adit substitut⁹ ipe filiꝰ adibit abintestato nec tenebif ex edicto.ī ista ē ꝛcōa ꝛclusio,ī est filiꝰ q̄ dat filio Ş frandē p̄fis. Jtē no.hic scō q̄ funeris ipensa ī pinilegiata. sicut ea alienū.ī facit Ş eꝑos qō eo qō ē relictꝰ sup funere volūt quartā,naz si non debeā filio multo minus qo.

¶ Tertio no.q̄ Ş substitutū vulgarē ꝑt monere q̄relā inofficiosi ēt p filiū institutū qō ē mirū Iz est hic iō qz ibi tutio erat grauata qō habebak ꝓ eqhēdatiōe.facit q̄ no.ā.de iure.l.q volebat. Sed ego ārō hec vtrū hic refecef grauamen ipso iure posset filius velle suā solā legitimā ī reliquuz relinquere substituto vulgari? Cy.dicit q̄ nō.C. ō impub.ī aliis subsidiū heres istituꝰ. Jn ẑiū facit.j.ō bo.que li.libert⁹.H.qd ergo ī istā partē vf tenere Bar.j.ad Treb.l.q̄ poterat.ī in.l.ij.ac.here. ¶ Jn gl.sup vbo ad substitutū.ibi.si debitor.ī vi.l. sol.ma.l.si cū dotē.H.si pr̄.ī ibi ꝓ Ja.ō Are.ī ē opia recisso.

¶ In ea.gl.ibi,ꝑmittere.no.bonā gl. q̄ innuit qñ p̄ institutū filiū heredē ī ōt si nō erit heres talis sit hf⁹, vel similiꝰ vt bis ꝓ tūc filiꝰ nō sit hf⁹ ipo iure,qz vf ipz facere ō necessario voluntariū cū hoc vt filius sit ipso iure hf⁹ est introductiū fauorē p̄fis vt habeat heredē.ī iō huic fauori iure ciuili ꝑf renūciare sic testādo.facit.j.de here.instī.l. Cornelī⁹.ī.ā.ca bitari.c.ti.qō tene mēti.Cy.in addi.Bar.ōt idem in expalla vulgari.ī hoc tenet. Dy.de lib.ī posth.l.si filius hf⁹ fec⁹ in ea cita vulgari.qz nō ipedit existentia sui hf⁹is vt.j. de vul.sub. l.si filiꝰ.Fm Bar.ī est rō:qz vulgaris tacita ē introducta amore mero fauore testatozis.ī iō nō q̄uertit in odiū ei⁹.ī facit ꝛ necessario volūtariū de iure ciuili.ī hec sunt multū no.ꝑ in materia trāsmissionū. ꝓmo q̄ vbi filiꝰ hz vulgarē substitutū nō trāsmittat hf⁹ditatē Iz forte trāsmitteret ius delib.ar.j. ad Treb.l.qdā ita.Sz in ẑiū facit:qz Iz nō fit necessariꝰ, vt.l.si vf tñ suus.vñ q̄tinuaf ōnū.vt.j.ō lib.ī posth.l.finis.Jtē substitutus vulgaris ī coheres extraneꝰ cogaranꝰ vt nor.de iure ōli.l.qdā elogio.Iz coheres extraneꝰ impedit trāsmissionē.vt C.de iure deli.l.ffis.ī ibi q̄ Cy.Ş nec substitut⁹ vulgaris,nisi forma substitutiōis excluderet trāsmissionē,vt.j.ō le.ij.l.nulles.H.p pte.Sol. facit ad materiā tutelar q̄ tutor Aretinus fit necessariꝰ,vbi pupill⁹ hz vulgarē substitutū:qz tūc existētia nō ꝑfirmat tutelā testamētariā:als aūt nō est necessariꝰ. vt in fi.de here.ab inte.H.sui.si tñ dareſ tutor tz inspecto iure ptorio,ar.j.de le.j.l.nā nec emācipaſ.facit q̄ no.Cy.C.de testa. l.iij.C.ō admi.tu.l.tutozes.facit q̄ no.C.ꝑ emp.nibil.Ş his apꝑet q̄ substitut⁹ vulgaris ꝑt succedere de iure ciuili qñ nō esset si institut⁹ esset necessariꝰ hf⁹.ar.ei⁹ qō no.C.vñ libert.l. q se pfis.Et adde quod fideicōmissaria substitutio nō ipedit existētia sui iuris.vt.j.ad Treb.l.ita tñ.H.si pr̄.Sz datio codicillis extranei.sic.vt l.l.apud.H.j.ad Treb.ī ibi ꝓ Dy.ī ē rō: q̄ ziūcē vf tacite substitut⁹:vt no.l.l.si Titio.H.Julian⁹.de leg.ij.q̄ vba no.Quid si testaꝛ substituit vulgariter ī ꝓficit cōmissum.vel qd si substituit cōpēdiose vtrū attēta vera vulgari cesset existētia hf⁹dis,an attēta natura fideicōmissarie nō cesset,cogitabis.ī facit ad Treb.l.recusare.H.si Titius.Bal.

Si conditionī.

ª ¶ Abintestato. Aide Frā. Areti.in.l.j.de vulg. ī pupil. ī q̄ ibi dixi in apostil.

Si conditioni. Exheredatꝰ capiēs aliqd ex testō ab instituto vł a legatario submouet a q̄rela q2 eiꝰ natiuitas impedit:sine q2 nata re soluitur.h.d. ¶ In tex.ibi, euētum.i.augmētationem. ¶ In tex.ibi,fiat.⁊ filiꝰ acceptat. ¶ In text.ibi.ei.s.exhr̄dato. ¶ Nota qđ siue ante aditā hereditatē accipiat aliqd ex iudicio d̄functi siue post submouet a q̄rela,p̄io eñ casu nō nascit,scđo nata resoluit: lȝ hic sit difficile resoluere ius q̄ est iā fundatum. ¶ Scđo no.qđ q̄rela nascit ab adita hr̄ditate. Idē ergo ē dicēdū in actiōe ad supplemētū q̄ subrogat hodie in locū q̄rele, tñ in hoc est diuersū,q2 ēt agnoscēti iudiciū defuncti cōpetit actio ad supplemētum:secus in q̄rela ƀm gl.⁊ ƀm Bar.q̄ not.

Unde si qs. In d̄bito bonorū subsidio imputant fructꝰ percepti infra tp̄s institutiōis certo iudicio testatoris,secꝰ si incerto ƀm gl. Tu dic q̄ hodie
a fructꝰ nō imputant in legitima[a] nec pōt testōr hoc facere expresse vt.C.e.l.scimꝰ.§.repletionē.ergo nec tacite p appositionē certi termini ƀm Bar.⁊ est ipsa v̄itas. ¶ In tex.ibi,debetur,iure legitime. ¶ In tex.ibi,mouere,ꝯ coheredē. ¶ In text.ibi,incognitū. sed est hoc hodie correctū pp debita iuris nature cuicūq3 debeantur.lȝ in Trebellianica distinguit iter liberos primi gradꝰ ⁊ alios.vt.C.ad Trebel.l.iubemꝰ. ¶ In text.cogere.facit de leg.j.l.filiꝰ.§.apud Marcellū. ¶ In gl.si abītestato.in fi.⁊ no.hāc gl.ad q̄stionē. d̄t statutū q̄ filia femina nō succedat nisi ī sola dote. Mō q̄rit q̄ta erit legitima masculi.Et breuiter dic qđ dos filie d̄trahit vt es alienū,vt.s̄.ea.l.§.q̄rta.⁊ de toto residuo filiꝰ dȝ hr̄e tertiā p sua legitima nō iure accrescēdi:q2 portio filie nō ē defecta, imo admittit ad p̄tē,⁊ hac ꝯsideratiōe faceret partē.lȝ rō est: q2 filius esset abintestato totū laturꝰ, excepta dote ⁊ legitima mēsurat ƀm successionē intestati.casus ē hic in tex.⁊ gl.q̄ no.⁊ tene mēti.q2 q̄tidianū est. ¶ In gl.sup v̄bo, ⁊ falcidia.ibi,tu dic.imo nō est distinguendū an sit grauatus cum determinatione certi tp̄is vel non cū testator nō possit facere qđ imputent fructus.vt.l.iubemus.⁊ adde qđ no.Cy.de secun.nup.l.hac edictali.in p̄n.

Si quis ⁊ irritum. Eligere qs dȝ vt primo agat de nullitate, an de inofficiositate testamenti.h.d. tñ in isto casu non preiudicat electio nisi interim vt.C.e.l.eum qui.dic vt ibi.Bald.

Si filius. Possessor pōt intētare q̄relā p modū exceptionis.h.⁊ ē.§.notabilissimus de quo fit magnū festū a dn̄o Dy.insti.de act.§.rursus.⁊ a Cy.C.vti pos.l.j.in.vj.q.ab Inno.extra de appel.c.dilecti.⁊.c.sepe.Not. qđ q̄rela dat etiā possessori. ¶ Item no.qđ pōt peti incidenter.gl.intelligit q̄ p modū recōuentiōis, ⁊ dicit q̄ idē operat qđ exceptio qđ no.valde,qualr aūt formabit libellꝰ dic vt dixi in.l.nec nō.§.exēplo.s̄.ex qui.cau.ma.s. q iudiciū testatoris āplexꝰ postea visus extitit expugnare,parcit tñ ei.h.d. Bal.

1 ☞ Quod ab indigno aufertur,fisco applicatur.
2 Restitutioni quod subiaceret non debet confiscari.

Meminisse aūt. Indignus efficit qui destitit, vel nō cōparuit ⁊ solū id aufert ab indigno qđ respiciebat eiꝰ incōmoduȝ sine p̄iudicio tertij.h.d.⁊ est elegās. ¶ In tex.ibi,improbe.q2 agnouerat legatum. ¶ In text.ibi ⁊ nō obtinuit.i.sn̄ialr succubuit. ¶ In tex.ibi,decesserit,facit.j.de iure fisci.l.eiꝰ q d̄latorē. ¶ In tex.ibi,pōt dici.q2 vr̄ quodāmodo deseruisse q noluit comparere.
1 ¶ †Not.id q̄ aufert ab indigno applicat fisco[b] fallit in.l.j.C.
b de secun.nup.⁊ rō ibi redditur. ¶ †Scđo no.q̄ id quod sub-
2 iacet restitutiōi nō dȝ ꝯfiscari vñ est ar.qđ si filius rogatus de restituēdo delinqt,sola sua legitima debeat ꝯfiscari.⁊ si ꝯfiscarent oīa bona,transit cū onere suo.vt.j.de serui.ru.p̄d.l. viam cōstitui.§.si fundus.⁊.j.ad Sil.l.cū fisco. ¶ In glo.s.Trebellianice,ibi.rn̄deo,si pure.p hoc facit.l.tutorē.j.de his q.vt indi.vbi d̄r q̄ qñ duo iura ꝯcurrūt in eadē p̄sona idem est q̄ qñ ꝯcurrūt in diuersis.lȝ in filio duo iura ꝯcurrūt.s.Trebelliani ca⁊ debita iure nature.ergo ⁊c. Tu tñ dic qđ nō detrahit nisi vnā quartā.q2 text.dixit in.l.iubemꝰ.C.ad Treb. qđ restituit dodrātē:itē in auť.de rest.⁊ ea q̄ parit.§.quāobrem. dicit q̄ restituit bessem:⁊ tñ loquunt in sub ꝯdictione rogato. non ergo deducunt due q̄rte seu tertia ⁊ quarta,nisi quatenꝰ est plus in vna,q̄ in altera,lȝ vna duplici iure.vt no.Cy.C.fa.ercis.l.filiꝰ. hoc p̄bo.q2 si testōr nō testator nō grauasset in legitima,nulla fieret deductio vt.s̄.de in.§.quarta.ergo idē si reuocat grauamen p.l.⁊ h̄ ē ipsa v̄itas,q2 falcidia ē inducta vt testōr habeat heredeȝ,q2 si heres nihil haberet de hereditate nollet adire,⁊ iō iura nolūt vt habeat falcidiā hr̄s,lȝ postq̄ adiuit heres satisfactum est legi.ar.j.ad Treb.l.postulāte.§.j.ƀm Cyn.hic in addi.⁊ in.l.q̄q̄.C.ad.l.Fal. Sȝ de iure canonico v̄a est distinctio gl.q̄ sub ꝯditiōe rogatꝰ detrahit legitimā ⁊ Trebelliani cā vł d̄bitā iure īstitutiōis , secꝰ in pure rogato ne euellat vna d̄ corpe alteriꝰ.⁊ ita ƀuat ꝯsuetudo, tñ ē multū irrōnabile q̄ si lius plꝰ grauet:q2 pure īstitutꝰ minꝰ d̄ducat,q̄ grauatus sub ꝯdōne,ē eñ ꝯ rōnē.l.huiꝰ in.§.s̄.vñ si qs. ¶ In tex.⁊ gl.lȝ presupposita ꝯsuetudine appet qđ qñ in testō est clausula si nō vȝ iure ⁊c.⁊ testm̄ est nullū de p̄senti:q2 est pure rogatus,nam cōditio de p̄senti nō suspendit.qđ nō detrahit nisi vna quarta, secus si clausula esset in futurū collata,q2 tūc si de futuro, nō valeret, tūc relictū esset cōditionale ⁊ detraherent due quarte.i. dimidia totius assis secundum Bar. qui dicit hoc esse quotidianū ⁊ verum ⁊ q2 apparet ad sensum. ⁊ facit.j.§.proxi.Bal.

Si qs impubes. ¶ Quarta debita ex ꝯstitutiōe diui pij excludit q̄relā,tñ q succubuit in q̄rela illā quartā nō p̄dit, q2 nec es alienū p̄dit,⁊ q2 nec ex testō depēdet.h.d. ¶ No.quod si ꝯcurrūt duo iura tñ nō ꝯcurrūt due deductiōes. ¶ Itē no.qđ q delinquit circa testm̄ nō p̄dit ius extrinsecꝰ sibi delatū.⁊ vide Jaco.j.de bo.li.l.nihil.§.si patronus.⁊.j. si cui plusq̄ per.l.Fal.l.nisi.§.j.

Si ex causa. Sn̄ia lata in querela facit ius apud omnes nisi sit lata contumacia.h.d. ¶ In gl.super verbo ceptum ibi.vel quasi. Not.q̄ dispensatio nō plꝰ operat,q̄ restitutio.h.d.Bald. Additio Baldi.

1 ☞ Pater magis tenetur filio,quam imperatori.
2 Donatio causa mortis per exheredationem non reuocatur.
3 Heredis appellatione,an contineatur heres in re certa.

Papinianus. Iniuria eñ ar. huiꝰ.l. d̄t Specu.qđ p̄terito tacente.institutꝰ nō pōt dicere nullū.non ob.l. si post mortē.§.fi.de ꝯta. q2 ibi loquit in bonorū pos.ꝯt. in qua erat ius q̄situ instituto pp p̄cep.Secus in iure dicendi nullū p.l.filio p̄terito.de iniusto testa.ar.istius pūcti.Ita not. in Spe.de testamen.§.j.v̄.pone Brr.q̄ est notādum.Ad.§.si qs postq̄ qs renūciauit liti,nō est locꝰ p̄niē.h.d.Ad.§.si impa
1 tor. ¶ †No.q̄ pr̄ magis tenet filio q̄ imptori.Ad.§.si qs ī militia.Idē iuris ē de tp̄e militie ⁊ de tp̄e qđ p militia reputat. h.d.§.Ad.§.lȝ nec.ibi d̄t Inn.quod ille q p̄ponit ꝯrias defensiones semp vr̄ sub distinctiōe p̄ponere:lȝ p̄ponat simplr,secꝰ in actionibꝰ.ƀm Inn.q ita no.de p̄scri.auditis. ¶ In gl.qua eñ.ibi,excludit.s.ope exceptiōis.vid qđ no.Inn. de p̄scrip.veniens in vltia gl.⁊.j.d̄ lib.leg.Aureliꝰ.ī fi.p Jac.Matar. An istud sit hodie correctū p.l.hūanitatis ī rōne sui,dispu. Mar. Sil.⁊ dixit q̄ sic.lȝ ꝯ ē in.c.j.de testamē.li.vj. Ad.§.si qs mor-
2 tis. ¶ †No.donatiōe cā mortis nō reuocari p exhr̄dationē.vide.j.de rei vē.emptor.§.ancilla.ar.ꝯ.j.de ma.te.l.j.in fi. ¶ In tex.ibi.secure.i.inexpugnabiliter.Ad.§.qm̄ aūt.ibi,vnꝰ.i.eius q erat vnicꝰ ex vnico tm̄ sescuncia debet.Ad.§.quarta autem. Quarta tm̄ debet de eo quod supest ere alieno soluto ⁊ d̄ducta funeris impēsa,ac libertatibꝰ,in testō relictis. Itē institutꝰ ꝯ substitutū vulgarē q̄relā p̄ponit, si ex institutiōe hr̄ditatē repudiauit ex qua pp factū testōris, quartā hr̄e nō poterat.hoc verū si substitutꝰ adeat,lȝ si repudiat institutꝰ abintestato vocabit,nec incidet ī edictū.h.d. ¶ Op.quod substitutio nō possit expugnari,p regulā,q2 instituto nō dat q̄rela. Rn̄deo,hec substitutio hȝ formā institutiōis , ⁊ vim exhr̄dationis pp ius annexū qđ institiōis euacuabat effectū,⁊ iō pōt expugnari testamētū. Sȝ op.qđ debet ꝯtab.q2 a gradu substitutiōis p̄teritis. R.q2 institutꝰ,iō nō hȝ ꝯtabulas.vt.j.de lib.⁊ post.si posthumus a p̄io.§.quod vulgo.⁊ hec est v̄itas ƀm Bart.Ad.§. Si ꝯditioni.Quomodocūq3 ex testō acceperit exhr̄datus,repellit a q̄rela.h.d.lȝ nō a iure dicēdi falsum, vel nullū.vt.j.de his qbꝰ vt indig.post leg.in p̄n. Rn̄deo q2 p̄io casu innitit testō valido ex q̄ est ius q̄situ aduersario. Scđo casu nō innitit alicui fundamēto:vñ nec p̄t ius q̄ri alteri.C. de testa.non dubiū.⁊ vide Suli.C.de his qb.vt indi.l.aliam. Ad.§.cetex.ibi, Nec nascit.Nō nascit q̄rela,q2 ē subsidiaria,⁊ hic nō p̄t eē locꝰ alij remedio.Itē q2 nō ē ꝯ quē p̄ponat.Iteȝ q2 testm̄ ꝯfirmat īpleta ꝯdōne,nō añ.ergo nec expugnat.Iteȝ,q2 añ filiꝰ nō est. Idē ī actiōe ad supplemētū.Ad.§.vñ si qs.Dn̄s q̄rtā ⁊ fructꝰ q̄rte repellit a q̄rela.Itē ī q̄rtā ⁊ fructꝰ q̄rte,īputat fructꝰ ex rebus hr̄ditarijs p̄cepti iudicio testōris.h.d. hodie simplr in liberis primi gradꝰ tenet.l.iubemꝰ.q̄ fructꝰ nō imputant in q̄rtā,q2 ipso iure refecat ⁊ separat falcidiā ab alijs bonis,qđ alr̄s nō ē ī ꝯdōnali relicto:lȝ ī puro sic.vt.l.lineā margaritax.ff,ad leg.fal.Sol.si īstitutꝰ ex re certa ītelligebat īstitutꝰ ī q̄ta, trāsmittit alr̄s nō:q2 ip̄e viueret ñ veniret iure accrescēdi:lȝ alio iure.vt.s̄.dixi.Sȝ qd si testōr īstituit aliquē ī re certa,⁊ vetuit eñ āpliꝰ petere:vr̄ stādū p̄hibitiōi testōris.vt in.l.si p̄ponas.§.si duo.j.e.⁊ ar.j.d̄ vsuf.l.dn̄s.ƀm vnā lec.eꝯ ponat q̄ filiꝰ sit sic institutꝰ,nā istud grauamē deberet remoueri. vt.j. de ap.cog.§, ceterū.lȝ ad hoc dices q̄ verū est in legitima,lȝ supra legitimā bene pōt grauari,ergo in eo qui capit iure legati vȝ hec adiectio vt in.d.§.si duo.lȝ in eo q capit iure institutiōis, vt filius, non vȝ:q2 testator nō pōt decedere p p̄te testatꝰ ⁊ p p̄te intestatus.⁊ pp hoc cōmodū iure accrescēdi vult lex q̄ filius habeat

a ¶ In legitima.Adde eundem Bald. in auť. nouissima.j.col.C.eo. in.l. non est.C. fam.ercis.⁊ in l. iubemꝰ.ī.iij. col.C.ad treb. ⁊ Pau.de ca. in consi.cxij.

b ¶ Fisco. Et adde qđ qñ fiscus succedit loco indigni nō dicitur heres nomine lȝ effectu,⁊ tenet creditoribus ⁊ legatarijs. vt per Franc. Are.in.l.ex facto.§. fin.in.ij. not. de vulg.⁊ pupil.

siare institutiõis. Itẽ q3 op3 q relictũ filio deducaf ad quotã
que reductio non fit si obliqua essent vba dispositionis. vt. l. si
qs seruũ. in fi. de leg. ij. est ↄ tertia rõ de qua legit ↄ no. ff. de le-
gat. filiũ. Sz qd si sunt tres istituti: duo ex q̃ta tertij? ex re cer-
ta. ↄ vn? instituf? ex q̃ta repudiat, an accrescit coheredi ex q̃ta
an vtriq;? ↄ dic q soli coheredi ex q̃ta, q ẽ illi cũ eo maior con
iunctio. q cũ istituto ex re certa: ↄ qr nõ adiuit ex vniuersali in
stitutione d3 haberi loco legatarij ꝑm Bul. i. d. l. q̃ties, alle. ẽt
qr iure diuerso veniũt, ergo nõ ẽ ius accrescẽdi ỗ bono? pos. sz
cũ patrono. vt. l. Julio ↄ Titio. de 2di. ↄ demõ. cũ simi. Sz po
ne q instituf? ex re certa repudiãte vniuersali hr̃ de institutio
nem vult amplecti vniuersalem, an põt? ↄ vr̃ q sic. de leg. i. qui
3 fil. in fi. Bul. dicit Jtiũ per. l. qd ergo. e. tit. † Sed nunquid ap
a ℂ In re certa. a pellatione hr̃dis q̃tinef heres in re certa? nõe ↄ effectu? Spe.
Adde eundẽ no. in tit. de testamẽ. §. j. ver. pone. a. dicit q quedam sunt que
Bal. in l. j. §. ti. diuiduntur inter heredẽ ꝓ hereditarijs portionibus: ↄ tũc
seq. ↄ qõ ibi dj nõ cõtinef, qr tales actiones ei nõ danf: quedã inutiliter diui
gi in apostil, duntur inter heredes vt emphyteusis ecclesie: ↄ tũc sufficit no
men heredis: ↄ ideo vadũt ad heredẽ eq re certa ꝓ virili por-
tione secundũ Alb. qui ita de eo determinauit ↄ plura leges
in mar. in tit. de quarta Trebel. in fi.

SJ pars. Preualet sꝛia fauens testõ, nisi sit euidẽter iniqua. h. d. Not. hic
quod plus fauef testõ in dubio, q̃ filio ex hr̃dato.
facit. l. ij. de edic. diui Adr. tol. Scõo no. q qñ sꝛia
continet apertã iniquitatẽ, nõ est sibi impẽdẽdus fauor. Bal.

Illud notissimũ. Qui ꝓsecut? est cõmodu3 1
ex testamẽto id restituere
nõ põt, sec? si cõmodũ ex eo nõ retinuit, sz alteri restituit. h. d.
in summa iste. §. No. duo argumenta q ille q acceptauit lega-
tũ, nõ possit agere ad cassationẽ testamẽti ex forma statuti di-
cẽtis q testm̃ non insinuatũ possit peti cassari. Sz in Jtiũ fa-
cit qr nullũ põt dicere ẽt, q agnouit legatũ. vt. l. post legatũ, i pn
ci. j. de his qb. vt indi. ↄ facit qõ no. C. de testa. l. non dubiũ. cũ
ergo statutũ loquaf de cassatione p modũ nullitatis, ergo nõ
vr̃ repelli. Sed ponam? q petijt cassationẽ ↄ succubuit, vtrũ
perdit legatũ? vr̃ q sic. vt. s. eo. l. Papinianus. §. meminisse.
Jn Jtium videtur: qr ista questio sumit originem ex facto be
redis, ergo succumbens perdit legatũ. vt. l. Lucius. §. Sẽpro
nia. j. de leg. ij. qui teg. multũ facit. Itẽ est ar. iste tex. quod cõ-
missarius seu merus ejecutor, licet acceptauerit officiũ, ↄ fece
rit distributionem, non tamen repellitur ab impugnatione te
stamenti ex sua persona, q no. ↄ facit in ratione sui. j. de condi.
ↄ demon. l. sed si boc. §. j. h. d. Bald.

Additio Baldi.

SJ pars. Jbi. inique. No. hic casu3 in quo 1
ista diffinitiua est nulla, ↄ ex hoc
ipso iure ↄ est speciale: qr nõ agimus hic de iure cõ
muni, sed de priuilegio tollẽdo. Jbi, Administra-
uit, ar. expressum q licet ex hoc do. acceptet commissaria ex te
stamento paterno, non ideo repellitur a querela, qr ex hoc cuz
sit merus minister nullum habet commodum. Bald.

1 ℂ Jmpugnans testamentum non perdit ius quod habet
vigore contractus.

2 Donatio causa mortis non dicitur pars testamenti.

NJ tiã si in querela. Nõ pdit dona- 1
tionẽ nec dotez
q testm̃ nitif impugnare. h. d. † No. q ipugnans te
stamentũ nõ pdit ius quod bz vigore ℈ctus. facit 2
j. de testa. l. hr̃des palã. §. fi. † Itẽ no. q donario cã mortis non
bz ps testamẽti, ↄ est rõ qr magis accedit ℈ctui q̃ vlrinhe volũ
tati. vt no. in l. ij. j. de do. ꝓleg. Itẽ ad id quod hic ỗ de dote
facit. j. famil. ercis. l. Pomponius philadelph?. ↄ facit in l. iij.
§. sed vtrũ. s. de mino. ↄ. j. de rei ven. l. emptor. §. ancilla. Jn gl.
super verbo obtinuit. ibi. resoluitur. Que negatiua sit ista que
possit sic resolui ↄ qualiter negatiua probetur, vide hic p Ja.
Bu. ↄ de quibusdam negatiuis, tu nõ es liberatus, tu nõ solui
sti bannũ, ↄ de similibus, cui incũbat probatio. dic vt no. Bar.
in l. in illa stipulatione si kalendis. ↄ. l. hoc iure. j. de verb. obl.
ↄ fundat se per dictum Jnno. extra de accus. in. c. super bis, ↄ
facit. j. de re mili. l. iij. §. si ad diem.

Additio Baldi.

ETiam. Neq; in dotem. No. casu3 dotis nõ
pẽdere ex testamẽto, ↄ sic facit ad, q.
no. in. l. iij. §. sed vtrum. de mino, facit. j. de rei ven.
emptor. §. fin. Bald.

b ℂ In testem. Adde Franc. Are. in. l. ad te stium. pe. col. de test. vbi refert ↄ sequitur Bald. hic.

NJbil interest. Quicqd q̃rit vi agna
tiõis submouet q̃relã.
Jdẽ si quis poterat q̃rere sibi ↄ facit q̃ri alteri fa
cto suo. b. d. No. q̃ franc alicui patrocinari nõ d3
ↄ est ar. contra illum qui repellit famulum vt possit eũ indu
b cere in testem? facit. j. so. ma. l. filie mee. ↄ. j. de stip. seruo. l. fina.

cum similibus. Item no. q ille qui eligit vnum contrarioꝝ,
videtur alteri renunciare. vt in gl. Bal.

Si cũ filius. Acceptatio sine effectu nihil officit
acceptãti. b. d. vel sic. petitio sine effe
ctu, nõ submouet q̃relã. b. d. Ex hoc. §. sume duo ar. primũ q
p acceptationẽ secũdi beneficij non vacet primũ, qñ secũda ac
ceptatio est sine effectu. secundo q per pactũ qui nõ sortif effe
ctum factum coram iudice a quo, non intelligatur renuncia-
tum appellationi. de hoc no. tex. de eo qui mit. in pos. cuz veni
et in gl. per hanc. vbi videas.

Filius testatoris. Cõmodũ qõ q̃rit p obli-
gatũ. Jn tex. ibi, reus fuerat. f. insolidũ obligatus. Jn tex. ibi, le
gata. f. operaf. Jn tex. ibi liberat? ex iuris dispositiõe not. q
alicui querif ex quadã consequentia non operatur idem q si
quereꝛetur recta via. ↄ facit. j. de. li. leg. l. si is qui duos.

Additio Baldi.

NJbil interest. Quinẽt. ar. filiꝰ qui 1
mittit famulũ vt em
pducat in testimoniũ. sic. j. so. ma. filie mee, si cui si
li?. Est ar. q q cõparet coram iudice a quo: patif re
pulsaz, nõ intellr renũciasse appellationi. de hoc no. Bar. ex q
mit. in pos. cũ veniſſet. Jn gl. p hãc. facit. s. eo. Papi. s. memi-
nisse. ↄ. j. e. l. mater. ℂ Jbi, testm̃ comprobauerit. Not. ex eo q
qui petit, cõprobat: sed qr se in institutiõe hr̃dis fundat, qõ ei
petit hic relictũ non erat, ex quo fuit adeptum. Bal.

1 ℂ Legata repeti possunt a venientibus abintestato.

2 Legata que conseruantur per aut. ex causa non videntur cõ
seruari filio testamentum expugnanti.

TJtia filiã. Repetitio legatoꝝ ab itesta- 1
to nihil operaf, vbi testamẽti
p querelã expugnaf. b. d. no. † No. q a venientibus
ab intestato possunt repeti legata. concor. j. de reli.
l. ex ea scriptura. §. j. ↄ qõ ibi no. eo ipo q testator cõfert lega-
tũ i defectũ testamẽti vr̃ grauare ẽt ab itestato. j. õ le. fi. l. Lu-
cius. §. filiã. de fideicõ. libe. l. gñalr. §. ex testamento. Scõo not.
q repetitio legatorũ facta ab initio nihil operaf vbi testis re
ducif ad cãm intestati mediãte q̃rela inofficios, ↄ est rõ: qr te
statoris ps̃ona reputaf p vemẽte. Sz nunqd hoc est veri bo
die. gl. dicit q sic in aut. ex cã. ↄ illam gl. tenet Bul. in l. fi. C. de
cõdi. Cõtra tenet Ly. ↄ vr̃ expressum de fideicom. li. l. gñalr. §.
ex testõ. ↄ ibi per Ja. d. Old. dicit q in exheredatione vl pte
titiõe iã natiista clausula nihil operatur. secus in preteritis
postbumi. vt in gl. ex testamẽto. ↄ est rõ: qr aliud est naturalis
er ga liberos charitatẽ more insani hominis nõ curare, vt dic.
Aliud nõ ppendere ỗ ꝓsilio Balli ↄ Vellcia. ꝑm Old. q ista
clausula nihil operẽt vr̃ rex. in. l. ij. j. de leg. iij. Sz doct. rident
ibi q exheredatus vel pteritus erat notatiz grauat? sub nõe
ꝓprio, nõ sub appellatiuo heredis qõ fieri nõ põt. ar. l. si fuꝛ
rit. e. ti. vbi ponif similis distinctio. Tu dic q qñ testm̃ deficit
ationẽ modi vel foꝛi seu solennitatis. ↄ tunc ista clausula ope
ratur idẽ q codilli facti abintestato. vt in. l. ex ea. §. j. ↄ de testa.
cum si. qñq; testm̃ deficit rõne heredis. ↄ idẽ vt. C. de fideic. li.
l. eã quã. qñq; deficit rõne nõ aditionis hereditatis. ↄ idẽ per
eandem. l. qñq; deficit testamentum ratione non cõplete ordi
nationis testium, ↄ tũc nihil operaf. vt. l. fideicõ. §. j. de leg. iij.
qñq; deficit rõne reuocationis testamẽti ↄ tũc ẽt nihil operaf.
qr nõ operatur nisi per modũ intestati. sed Jac. õ Are. j. si cui
plusq; per. l. Fal. l. nisi. ad fin. ita disputauit Hic. de Ma. a. qñq;
dficit testm̃ rõne testõis, qr erat itestabilꝭ vere tũc nihil operaf.
qr ille q nõ põt testari, nõ põt codicillari. vt. l. si mihi ↄ tibi. §. re-
gula. j. de leg. j. qñq; est intestabilis ficte ↄ tunc loquitur litera
nostra. tũ qr hodie corrigitur in ratione sui, cũ hodie nõ repu
tatur demens q inserta cã exheredat filiũ, etiã in dicto ista lex
corrigif ꝑm quosdam Ultramontanos. opi. tñ Old. videtur
multum equa cũ limitatione no. p Dyn. in. l. cum pf. §. cũ cla-
maret de leg. ij. Unũ scias q vbi clausula ista operaf abintes-
tato opus est q hr̃ditas adeatur abintestato. vt not. in. l. qui
filio. §. seruus. j. de here. instit. ↄ p Jac. in. l. ij. õ fideic. li. q est no.

2 ℂ Itẽ sciatis aliud q legata q conseruantur per aut. ex cã.
non videnẽ conseruari filio expugnanti testm̃. vt. j. de le. ꝓbi.
l. filiũ. §. oibus. Jtium no. in. l. maximũ vitiũ. in fi. C. de lib. ꝓte.
facit. s. l. ꝓt. in fi. Sz qd si dixit si nõ valeret iure testamẽti va
leret iure donationis cã mortis, verũ habeat locũ hec. l. ↄ vr̃ q
põ. vt. s. e. l. ẽt. ſz ibi loquif qñ ẽt ꝓcessum p modũ õct? qõ nõ
ꝓsumif nisi expresse fiat mẽtio vt. j. õ dona. l. filij?. §. sicut em. fa
cit q no. Ly. i. l. semũ. C. q te. fa. pos. ↄ gul. i. d. l. fi. C. õ codicillis.

Additio Baldi.

TJtia. Repetitio legatoꝝ facta abintestato
nil operaf qñ testm̃ rescindif per querе
lã. b. d. ↄ facit. j. õ leg. iij. ex filio ꝓterito ↄ. j. õ colla.
bono. l. j. §. magine. ℂ Sed quid si testator dixit si
non valebit

nō valebit iure testamēti valeat iure codicillo⁊ postea faciat aliud testm̄.⁊ si legata nō valēt vi testamēti, an valebunt vi codicillo⁊? ⁊ dic qđ nō.q⁊ hec verba sapiunt repetitionē abintestato.ſ3 hic non adit̄ hr̄ditas abintestato.ſ3 ex scđo testō.⁊ ita dispu.tenuit Ric.de Mat.⁊ Jac.Are. si cui plusq̄ p.l.fal.nisi §.pe.vide oīno Cy.in aut.ex cā.⁊ in pe.q.C.de lib.pte.vel exhere.vide Ric.de Matarellis in q̄stione quā disputauit q̄ incipit qdā ex legitima. ¶ In gl.q̄ incipit.s.reprehēdendo.ibi,qñ alio mō.quocūq̄.vt not.s.e.Papi.§.si ex cā. ¶ In gl.§. si ex cā.s.l.Papi.q̄ incipit.s.directe.⁊ adde qđ no.j.e. q repu.§.fin. ¶ In gl.l.q repudiātis.§.vl.q̄ gl.incipit:ſ3 a quo.S3 nunqd hodie hoc est correc.cū iudiciū testō⁊s nō dānet? R̄ndeo non: q⁊ hodie iure testamēti valēt.⁊ iō cessat repetitio.de hoc no.in aut.ex cā.⁊ adđ.j.e.l.đ qua re. ¶ In gl.hui⁹.l.q̄ incipit,vt hic, in fi.Et sic vr̄ q̄ illa clausula,⁊ si nō valeret iure testamēti valeat iure codicillo⁊ū,non habeat locū nisi qñ testm̄ est ipo iure nullū,vel rōne solēnitatis omisse vl' q⁊ nō adit̄ hr̄ditas. sec⁹ si testm̄ valeat ⁊ post aditā hr̄ditatē rescindit̄ p q̄relā.nā isto casu v̄ba ɔdōnis sine sit ɔditio de p̄senti ē falsa sine futuri ē defecta:nā si nō valebit p aditionē d̄fecit.q⁊ valuit ⁊ ab eo ius legato⁊ū pēdere cepit, neq3 em̄ pōt his cedere dies eo⁊.s.semel ex testō,⁊ semel abintestato.⁊ iō vt dicte clausule nō debent̄,sic intelligunt̄,qđ no.in aut.ex cā.C.de lib.pteri. Ite3 dicit Old. qđ hec gl.h3 locū in p̄teritiōe,vel exheredatione iam nati,non posthumi:q⁊ aliud est non perpendere de ɔsilio Galli vl' Velleij ⁊ aliud ad naturalē motū ⁊ libero⁊ charitatē more insani hōis non curare ꝑm Old. vide ad qđ inducunt̄ p̄dicta in aut. ex cā,p Inn.ex̄ de exc.cū veñ. ¶ In gl.magna.l.seq.vide oīno Guli.de Cu.C.de codicil.l.fi.vbi simpliciter approbat gl.aut. ex cā. Itē vide.q.quā format ibi de filiofa.⁊ est notandū quod filiusfa.de ɔsensu p̄ris faciēs testm̄ dixit, si nō v3 iure testamē ti valeat iure codicillo⁊,⁊ cuiuslibet vltime volūtatis. An valebit iure donationis cā mortis?[a] Guli.q̄ sic.si legatari⁹ erat p̄sens vel alius p eo. Ita no.C.de codicil.l.fi. Ego ɔ̄triū credo q⁊ donatio cā mortis nō est mere vlt̄ia voluntas.⁊ illa v̄ba sunt intelligēda de vltima volūtate p̄prie ⁊ mere de v̄b.sig.v̄ba gesserūt.p̄terea non intelligit̄ quis in dubio se obligare hic q̄ debet̄ iure accrescedi debet̄ ex testō ad Treb.apud.§.j.⁊ sic clausula p̄dicta isto casu esset superflua:sed p donationē cā mortis inducit̄ obligatio l3 reuocabilis.ergo ⁊c.Sed supposito q̄ de iure canonico ad pias causas valeret testamentū filijfa. ponamus in pte est testatus ad pias causas,in pte nō,⁊ sic accrescit in totū in piā cām. An legata relicta a pte defecta noīati3 debebunt̄ si sunt pia? dico qđ sic,nō ob.de lega.iij. si plures.q⁊ aliud ē qñ ab eodē gradu,vt hic, aliud qñ a diuerso. de cōdi.⁊ demon.q̄ cōditio.⁊ per hoc.j.de dona.filius.§.fi. vñ q⁊ d3 fieri specialis mētio ꝑm Bar.de hoc p Cy.in.l.seruum,q te.fa.pos, vide qđ not.C.de bo.que lib.l.fi.§.filij aūt.⁊.l.Seia.in fi.⁊ not. Ac.insti.de dona,ꝑm Alberi.aut.ex cā,loquitur ex p̄teritione ⁊ exheredatione.q̄ro ergo de qua p̄teritione intelligitur, qdā qđ de mera tantū,ac indistincte intelligit̄,q⁊ eadē est rō,⁊ tam mens quā verba in co⁊.cōueniūt.ita no.gl. de iniust.test.filio. C.de peti.here.l.j.C.de contra.l.j.de here.⁊ fal.§.exheredatos. ¶ Scđo q̄rit̄ an habeat locum in preteritione posthumi vna gl.dicit qđ nō.C.de peti.here.l.j.Alij dicūt ɔ̄.ff.de mann.test. vxorem.de captiuis.l.ho.de leg.ij.si quis testō.C.de codi.l.j.de te.tu.l.j.Prima pars continet equitatem.ar.de test.mili.si cū vel in vtero.⁊ de iure codicil.is qui.de reuo.do.l.si nunq̄ tenēdo gl.r̄ndeo ad.l.si cū vel in vtero.qđ loquit̄ in directa institutione:aliud in obliqua p q̄ filius nō priuat̄ ſ3 grauat̄.⁊ eo mō r̄ndet̄ ad.l.mili.codi.§.ij.de militari test. S3 hec r̄nsio vr̄ ɔ̄ filiū tex.q⁊ ēt delegat⁹ d̄t q̄ nō valēt,sed illud verū iure militari:ſ3 hñ valēt p istā aut.ex cā.q⁊ ius militare est priuilegiu3,si aūt ɔtinet ius cōe ⁊ priuilegiū,non est sic validum,vt ius cōe, nec sic extendit̄ ad casum nō cogitatum.e.ti.l.eius mili.§.militia. Itē nō ob.l.is q.q⁊ ibi noīati3 grauauit vnū filiū,de alio nō cogitās,vñ cū ex codicillis debeat agi,ꝑ3 formā codicillo⁊ non pōt agi ɔ̄ non grauatū.sed in aut.ex cā. non agit̄ mere ex p̄uisione testō⁊is imo est p̄uisio iuris. Ad.l.si vnq̄. dic q̄ non obst.q⁊ sp̄āle est in aut.ex cā.in vltimis voluntatibus ipsarum fauore:⁊ aliud in contractu donationis.ar.de re.iur. in testamentis,dic vt in sequēti q̄stione. ¶ Scđo q̄rit̄ an hec aut.habeat locū in preteritione filij facta p erro⁊ē? ⁊ vr̄ qđ non,p iura predicta. In ɔ̄triū quod sic.no.j.e.cū iure.⁊ de ma.te.l.vxor. p̄terea lex est exp̄ssa quod error nō vitiat legata.ff.đ her.insti. l.fi.vl' dic quod aut.ex cā.p̄uidet qñ ē defect⁹ circa ordinationē institiōis ⁊ nō legato⁊ q⁊ p̄teritio ⁊ exheredatio nil habent cōe cū substātia legatorum cū omissis his tenēat legata: sed si est defectus in voluntate testatoris non tollit̄ per aut.ex cā.vñ cū hic videat̄ esse defect⁹ volūtatis.vt.ff.de pac.tale pactū.in fine.nō vr̄ hr̄e locū aut.ex cā. Dic aut testat̄ reliquit magnam quātitatē,aut paruā.si magnā nō debet̄.nō obst.ad Treb. ita tū.§.q̄ties.q⁊ ibi qñ a sciēte.si paruā reliq̄t,debet̄.nō ob.ad primū.l.fi.de hr̄.inst.q⁊ ibi erronea cā,fuit cā institutiōis, nō legato⁊,nō em̄ iō legauit,ſ3 iō instituit.⁊ sic nō obstat,q⁊ erat legatur⁹. ¶ Tertio q̄rit̄,an hec aut.habeat locū in p̄teritione tm̄, cū cā,vl' sine? dic vt.j.dices. ¶ Quarto q̄rit̄ vtrū habeat locū in exheredatiōe? Azo q̄ sic,si nō est solēnis:ſ3 si est solennis v3 testm̄ ⁊ legata ex eo pēdētia: ergo eo rupto rūpunt̄. Azo.C.de inof.test.per hoc: q⁊ snīa q̄ fertur sup q̄rela reddit inutilē p̄sonam testatoris,vt hic.⁊ sic est defect⁹ in cā efficiente.⁊ iō legata nō valent.vt.l.j.§.si fili⁹.de leg.iij.j.de cōdi.inde.nec est nouum. Dy.dicit ecōtra.vt no.Cy.in.d.aut.ex cā. Tu dic aut est adita hereditas ex testamēto, ⁊ tūc eo rescisso rescissa sunt legata,q⁊ iā ceperūt habere depēdētiā ab īstituto. Aut nō ē adita forte metu exheredati,⁊ tūc legata debent̄. Ide3 si testm̄ sit nullū. Ex hoc dico in qōne p̄cedēti,qđ l3 preteritio sit cū cā tñ institutio spectat ad p̄teritos. Et iō ex q̄ institut⁹ nō adit,legata debent̄,⁊ hoc in paterna hr̄ditate. Sed si p̄teritio est m̄ra ⁊ cū cā,institut⁹ nō expectat p̄teritū. Et iō idē q̄ in exheredatione ⁊ qđ eiusdē legati non cedat dies his , vel semel cōtra scriptū,semel contra exheredatū vel preteritū.probat̄ ar.l.C.đ remis.pig.solita. ¶ Sed nunqd aut.ex cā.ɔfirmat legata relicta a p̄terito vel exhr̄dato? dic q̄ nō:q⁊ peccat legatū ex sui forma,nō in forma nō sua,ſ3 institutionis,vñ aut.ex cā,loquit̄ de his que relinquunt̄ simpl'r,vel ab instituto.not.ff.de leg.iij.ex filio. ¶ S3 nunqd v3 legatū relictū a p̄terito,vel exheredato vi repetitionis abinte.⁊ vr̄ q̄ non,vt.d.l.ex filio.sed ibi non d̄r qđ fuerit repetitū abintestato,sed simpl'r relictū, dic si nominatim a persona non v3:sed generaliter vel a gradu sic.ar.e.ti. sed si sic.cū si. ¶ Querit̄,si sint instituti ad quotā ⁊ repudiauerint hereditatē nunqd vitiabit̄ testm̄, an v̄o accrescet alijs institutis in re certa? Et vr̄ qđ vitiet̄ testm̄ cū instituti habeant̄ loco legatario⁊.vt.C.de here.insti.quoties.tu dic q̄ eis accrescit ⁊ fiūt heredes insolidū:nā q̄ ad hoc,tm̄ habent̄ loco legatariorum,vt agere ⁊ ɔueniri possint,vt dicit.l.quoti.ſ3 quo ad alia,habent̄ loco heredū. hinc est q̄ fili⁹ sic institutus p heredē hr̄,vt q̄rela nō agat,sed ad supplementū.vt.C.e.aut. nouissima. p̄terea repudiantibus institutis ex certa re scripti heredes pinde habent̄ ac si insolidū essent īstituti ⁊ ab initio, inspicitur em̄ tp̄s adite hereditatis non mortis.ar.ff. de vulg.sub. sed si plures.§.ex asse.⁊ de lib.⁊ post.si qs posthumus.§. filiū. ⁊ accedit optime quod repudiātes perinde habentur,ac si ius nunq̄ eis cōpetijsset.vt.ff.ad.l.Aql.Titi⁹.⁊.l.seq.⁊.l.nā sicut. ⁊.l.si de.§.si agnati.al's incipit,si duob⁹.⁊.ff.de leg.j.legatari⁹. §.si legatū.⁊.l.pinde.si certū pe. Cōstat aūt qđ si ab initio fuissent instituti soli,quod haberent̄ loco heredū,vt.l.j.§.si ex fundo.⁊.l.q̄ties.§.si duo.⁊.l.ex facto.ff.đ hr̄.īsti.⁊ l no.gl.in apparatu suo.đ inof.test.qm̄ nouella.⁊ sic ɔsueuit Jac.Are.l hac.q. tenere,q̄ fuit Padue de facto Ruzinaliū. ¶ Idē t3 Guli.de Cu.⁊ d̄t q̄ est casus.ff.đ mili.test.l.ex mili.§.fi.cū.l.seq. ¶ S3 nunqd hic est ius accrescēdi,an q⁊ adiectio certe rei tanq̄ inutilis vitiet̄ ⁊ nō vitiet.vt.l.legatū.§.hr̄di.de leg.j.q̄ puto verū in alio.s.cui nō debet̄ q̄ta īstituto ex re certa. si em̄ d̄beret̄ q̄ta, tūc talis institutio restitueret̄ ad quotā, ⁊ ei⁹ loco succederet, ⁊ sic p̄duceret ius accrescēdi, ⁊ omnē aliū effectū institutiōis ex q̄ta,vt missionē ex forma.l.edicto.ꝑm Mar.Sil. q dispu tauit q̄ est satis durū.qñ em̄ mitteret̄ ex illa.l.q̄ facit eū possessorē,cū portio sit icerta rōne loci ⁊ q̄te:nā l3 in gñe quota sit certa,tñ in specie in aliq̄ tpe est incerta,vt v̄bi gratia ponatur institutus in fundo: ⁊ esset debitu3 in hereditate quod facit q̄ legitima nō capit totam fundi estimationē: aut igit̄ mittetur in totum fundū:⁊ tunc non ratione legitime: q⁊ non capit totum fundum:aut in aliqnam fundi partē: ⁊ tūc ista est oīno in certa rōne loci etiā quote.ergo ⁊c,vt.ff.de acq.pos.locus. Alij simpl'r dicunt q̄ institut⁹ ex re certa h3 beneficium missionis, quod dici pōt si vniuersalis institutus repudiauit : q⁊ tunc in oīa venit institutus in re certa. vel si adiuit, nisi sibi opponat̄ falcidia vt.l.lineā margaritarū.ff.ad leg.Falci.⁊.j.de vsur.in fideicommis. Sed interim dū pendet an heres adeat,institut⁹ ex re certa nō h3 bñficiū missionis.vt.l.j.§.redigunt̄. quorū legatorū.⁊ facit.C.de codicillis.l.fi.S3 nūqd institutio in re certa pōt fieri in codicillis? puto qđ sic:q⁊ tūc non ē p̄prie institutio.vt.ff.ad Trebel.Sceuola. S3 nunqd rupto testō ɔseruat̄ institutio ex re certa? gl.tāgit de doli excep.liberis.Sol.qñ talis institutio de sui natura reducit̄ ad q̄tā,tūc censet̄ vera institutio.vt no.in.l.si qs pore,ad Trebel.⁊ iō ex cā p̄teritionis rūpitur,vt in aut.ex cā.ſ3 ex cā exheredationis non,vt.s.e.iur.q⁊ ita est petitū ius instituti,sicut ius agētis. si aūt nō reducitur ad quotā tūc firma remanet talis institutio per aut.ex cā l3 secus esset iure veteri. S3 nunqd institutio ex re certa trāsmittitur non adita? R̄ndeo aut pro ea cōpetebat ius adeūdi,⁊ tūc aut suus,⁊ trāsmittit,aut nō su⁹,⁊ tūc trāsmittit,nisi vbi trāsmittit̄ al's hr̄ditas vl' ius d̄liberādi: aut cōpetebat actio ex te-

[a] ¶ Cā mortis? Vide que habētur per do. Bar.Soci.in consil.cxxij.incipien. multū abunde.in.ij.parte.

ſtamẽto,⁊ tũc trãſmittitur,vt legatus. Sed qd ſi inſtitutus ex re certa decedit pño,deinde moritur iſtitus ex quota, an heres inſtitus ex re certa veniet ad vniuerſum? ⁊ vꝺ q ſic:qz ius accreſcendi trãſmittitur,vt no.in.l.qui patri. de acqui.hered. §. Nam is.de hoc no.in Spe.de expensis. Ponam⁹ actor trahit reũ ad partes remotas,⁊ cũ reus eſt ibi actor differt pſeq, vt reus,epiſcopus dat oculos,⁊ reus cõqueꝛit iudici, q̃ erunt partes iudicis? Reſpõdeo vt compellat actorẽ differentẽ ad pſtã cũ dãna⁊ intereſſe.vt.d.l.nõ ignorat quod eſt no.dignũ.Bal.

Pater filiũ. Querela pñs deferꝛ deſcendentibus quib⁹ excluſis redit ad aſcẽdẽtes.b.d. intelligẽdo legẽ iſtam generaliter.vel ſic, In reſciſſione teſtamenti pferꝛ filiꝰ teſtatoris,ſz ſi filius ſit excluſus pſ ad querelã vocaꝛ,non naturali ordine,ſed naturali pietate.b.d.cum pain.l.ſeq.vel breuius: Excluſio nepotis defert q̃relam auo.b.d. Premitte ad euidentiam qõ ꝓtũ ad ius rũpendi linea deſcẽdens eſt prior⁊ potior q̃ aſcẽdẽs. Scõo pmitte q querela q̃cz ponitur p Ztabu.q̃cz,ppzie.no.de ordine in iure rũpendi. Itẽ no.q̃ pendet intẽtio poſteriozis donec diſceptatur cã priozis in ordine. Itẽ no.q admonitio pſnam operaꝛ idẽ q̃ nõ eſſe in rerũ natura vel meliꝰ opereꝛ idẽ q̃ nõ,pceſſiſſe in ordine.Itẽ not.q paria ſunt nõ habere filios vel excluſos habere.facit.ſ. ô acq. here.l.qui in aliena.§.interdum. Itẽ no.q patri pterito,q non venit primo loco, ſed quodam ordine regreſſiuo dari põt querela. Itẽ no.qõ ordo nature eſt vt primo decedat pr̃,q̃ filius: ſed ſepe turbaꝛ iſte ordo.vñ. Ordine turbato ſuccedes Bulgare nato.i. filio. Deinde nota qõ paribus paſſibus ambulant, quantũ ad debitũ iure nature,ſoli aſcẽdentes⁊ deſcendentes. Et iõ ex iſto tex.colligiꝫ aperte, qõ ſicut eſt aucta legitima liberoꝝ,ita ſit aucta legitima parentũ.de hoc no.ſ.aut.ô triẽ.⁊ ſemiſ.in ꝓnc. In gl.ſup vbo,ad q̃relã.ibi.i.contrata.⁊ hãc opi.tenẽt doct.ſ.de iniuſt.teſta.l.poſthumoꝝ.⁊ eã approbat Ja. Bu.vꝺ exꝑſſum.ſ.ea.l.§.Ztabu.vbi rideas q̃ ibi fuit contracta peti.de facto,nõ de iure.vt ibi pt⁹. In ea.gl.ibi.exhe redat⁹:qz tũc q̃relã haberet. In ea.gl.ibi.qz alij cũ ꝓcedũt. etiã tenẽdo q̃ intẽtet Ztab.vbi eſt pterit⁹:tũ filij teſtatoris patrem ꝓcedũt.vt.ſ.e.l.filio.§.Ztabulas. In ea.gl.ibi ſz Bl.dicit,⁊ bñ inquantũ dixit cõpetere querelã, ſed non inquantum dixit cõpetere Ztab.q̃ pũt cõcurrere rõne cõtrarietatis, vt.l. illud.in ꝓnc.⁊ §.i.de Ztabu.⁊ hoc verũ qñ pr̃ ordine ꝓcẽdit ab alio:q̃ pteritio eſt ꝑ exheredatiõe.ſec⁹ ſi nemo ꝓcedet cũ tunc haberet Ztab.rõne pteritiõis.vt in.l. Ztia ſm Bart. ſed qõ õt haberi ꝓ exheredatiõe falſum eſt: qz ſi filij ꝓmozerenꝰ teſtatori ergo pr̃ nõ haberet Ztab.cũ vꝺ exheredatus tpe teſtamenti q̃ eſt falſum. Itẽ dicas qõ qñ aliꝰ eſt in medio q̃libet pteritio habeꝫ ꝓ exheredatiõe eſt contra.l.poſthumoꝝ.⁊ cõtra.l.Ballus,ꝓ totã.l.qõ õt tot nõ ẽ q̃ teſtm̃ nõ eſt nullũ ex eã pteritiõis niſi qñ ztinuaꝝ dñiuz i hereꝺe.vt.l.in ſuis.ô li.⁊ poſth. falſum eſt ſm iura nona.vt i aut.vt cũ ô ap.cogno.§.aliõ quoq; capitulũ.⁊ dixi.ſ.ô mi.l.filiꝰ.poſito q̃ q̃ lꝫa loquaꝫ debere q̃relam inofficioſi ꝛõ eẽt:qz er q̃ teſtm̃ eſſet. cepit eſſe ſubiectũ q̃rele ꝓ ſucceſſoꝛiũ edictũ,vadit q̃rela ô exheredato i pteritũ,vt in fi. gl.nõ aũt mutaꝫ eã exheredatiõis i eaz pteritiõis:qz teſtm̃ cepit eẽ effectũ certo mõ.vt.ſ.e.l.ſi is q. In.e.gl.ibi rideꝫ Bl. ſic ꝓpoſito q̃ ꝓponiꝫ q̃rela ⁊ iſta opi.ẽ vera:qz q non põt ſuccedere ex ꝑſona ſua qz excluſus ꝓ ſuam ſuccedit bñficio alteri⁹.ar.ſ.ô li.leg.l.ſi is q duos.⁊.ô trãſac.l.⁊ poſt rẽ.§.i.nec põt repelli ꝓ exceptionẽ.Nõ intereſt:qz intereſt falrẽ habere boc ius venale:qz heres redimet ſe ab eo metu q̃rele.C.ô trãſact.l.cũ mota.⁊ facit qõ no.ſ.e.l.põpo.§.ex cã.i gl.vt qz. In ea.gl.ibi.filio.i fi.⁊ no.C.ô colla.vt liberꝫ. In.e.gl.ibi.§.qñ infirmas.⁊.ſ.ô Zta.l.ſ.§.fi. In.e.gl.ibi,ſz patrẽ ſic. iſtud eſt falſuz cũ ꝓcederet i ordine.vt.ſ.ô iniuſto teſt.l.ſi qs filio.i ꝓnc. In.e.gl.ibi,habere q̃relã.ergo ſm Azo.nõ bz locũ in gradũ.⁊ ô tz in gl.in.l.poſtbu mor. Sz Ztiũ eſt vez:qz ibi ꝓ q̃relã nõ ẽ aliud remediũ.qz quãtuz ad ius rũpẽdi teſtm̃ ipo iure reſpicit tps mortꝫ,vt.l.ſi qs filio exheredato.nõ eſt ſic in q̃rela.vt.ſ.c.l.ſi is q.⁊ iõ opi.Bug. eſt verior.nõ ob.C.eo.l.ſi qs filiũ.qz ibi logꝫ qñ vult venire vi trãſmiſſiõis.hic qñ ꝓ edictũ ſucceſſoꝛiũ.Expedit aũt qñq; venire vi trãſmiſſiõis puta,ſi iſte veniẽs nõ erat ꝛcept⁹ viuo teſtatore,vñ ex ꝑſona ſua ꝓ edictũ ſucceſſoꝛiũ nõ admitteꝛet.vt no.in gl.in.ô.l.ſi qs.vt ibi ꝓ Ly.⁊ hoc tz Sy.in.c.nõ ôz.ô reg. tur.lib.vi.⁊ allegat.l.iij.§.ſi emãcipat⁹.ô Zta. Ultima ꝛcluſio l.noſtre tenẽdo q̃ iſta.l.loquaꝫ in q̃rela,eſt iſta,qõ excluſis filijs teſtatoris a q̃rela,ad q̃relã vocaꝛ pr̃ teſtõris.⁊ ſic ſnia lata hic nõ facit ius inter oẽs.facit.ſ.l.pxi.§.ſi. Additio Baldi.

Pater filiũ. Ztã querelã vocantur pño deſcendentes: poſtea aſcendentes.b.d. In ter.ibi,iudicẽt.atq vꝺ qõ in caſu iſti⁹.l.pr̃ ꝓponat inofficioſi q̃relã.⁊ tũc o.p.ꝺu pliciter:primo ſic, Si pater fuit ꝓterit⁹ habet Zta.ergo non q̃relã.pbo maiorẽ per.l.i.§.i.ſi a pa.quis fue. mann. Concludo ſtatim pt⁹ ꝓ.§.tam autẽ.Sol. dicit Azo quod ꝑſupponit q̃ dico q̃ pater venit p hoc cõtratabu.non p querelam.⁊ ꝓpt. Azo.vꝺ caſus.ſ.eo.filio.§.cõtratab.ibi ad irritum recideret ergo ibi nõ plata q̃rela nõ recideret ad irritũ ô.vt ibi no.dicit tra Azo.eſt.ô.e.l.i.Sol.ibi pater fuit exheredat⁹ hic pterit⁹ tus,hoc eſt opi.Azonis,ſz Bl.dicit dari q̃relã patri⁊ ꝓpter ſtare literã,vt exponaꝫ ad querelã vocaꝛ ad eã ꝓpugnãdũ per q̃relã inofficioſi,cui ob.qz q̃rela nõ daꝫ pterito,vt.ſ.eo.ſi ꝓ rideꝫ Bl.filio ꝓterito nõ daꝫ q̃rela vt ibi,ſz pñ ꝓterito nõ datur tur querela vt hic,⁊ hoc tz ꝺñs meus⁊ dicit q̃ eſt ratione hic pater ꝓcedebaꝫ nõ gradu:qz erãt in eodẽ gradu,ſz ordine q erãt in diuerſo ordine.vnde dicit q̃ ꝓteritio hic habet pter redatiõe,vñ nõ initiꝫ diſtinctiõi de ſuperioriꝰ⁹ ad inferiꝰ⁹ imo idẽ dicit in veriſq; quo ad eos,quos aliꝰ ꝓcedebat.ſc. ſi qs filiũ. Itẽ ob.Bl.qz ei nõ daꝫ querela quẽ aliꝰ ꝓcedit:ergo ꝛc. Rñdetur q̃ nõ daꝫ querela neq; ex pr̃ mozdiale,ſz ex ſucceſſoꝛio edicto bñ daꝫ vt.ſ.eo.ſi is.Zt ob. als qz ꝓterito patri daꝫ Ztab.vt.ſ.l.filio.§.Zta.vt ibi fm al.ſz hec ſolutio tollit ꝓ.§.cũ autẽ.ideo nãq; ꝓterito nõ datur querela:qz datur contratab.vnde in ꝓteritione vbi non habet locũ contratab.bñ habet locũ querela.nã ꝓteritio⁊ exheredatio tũc eſt eadẽ excluſio cũ circũſcripta q̃rela nõ ſit dare remedium. Hanc opi.Azo ſequit. ſed vꝺ deſtruꝰ per.l.ſi is qui.ſc. nã in querela eſt ſucceſſio.i. deuolutio quedã,ſz idem dicit de exheredato i exheredatiõe nõ de exhẽdato in ꝓteritione.q cum ꝓteritus habet fundare ſe ex ꝓpria ꝑſona tanq̃ ſi antecẽdes eſſet mortu⁹.vt.ſ.e.q repudi.in fi. Preterea ſua ꝑſona eſt inſpiciẽda,an ſit exheredata vꝺ ꝓterita.huic ſol.ob.C.ſi quis filio. Solutio ibi ꝓterit⁹ nõ veniebat ad q̃relã ex ꝑſona edicti⁹ ſucceſſoꝛiũ:ſz vi trãſmiſſiõis.vt.ſ.eo.q̃amus.⁊ ſic heres patris. Sed qui venit ex edicto ſucceſſorio venit etiã repudiata hꝛ ditate paterna.vt.C.vñ libe.l.q ſe patris.ꝺño meq ſequiꝫ opi. Ala.qõ hic agaꝫ q̃rela cui ob.q ꝓ q̃relã deducitur res ad cauſam inteſtati.ergo pferẽtur liberi.vt.ſ.eod.poſtbumus.ô.ſi quis.⁊.ſ.e.mater decedẽs.ergo pater poterit repelli per exc. Non intereſt tua,vt.ſ.eo.pater.in principio.hoc dicit q̃ ſuam intentionem implere poteſt,ergo ꝛc. rideꝫ al.vtrum intereſt q filij admittãtur tunc vt.ſ.non intereſt tua ꝛc.rideo intereſſe põt.pone eſſi qõ filij repudient⁊ in iure ẽſto ſuiſſe intereſſe poſ.vt not.ſ.e.Papi.ô.ſi ex cã.In gl.Papi.ſi q̃. q̃ gl.icipit,vt qz nõ ſufficit vt qs admittaꝫ ad q̃relaz q̃ poſſit hꝛs eẽ iſtere.vt no.ſ.eo.qñ aũt Bal.dicit Ztiũ al.q̃ pater ſit vocaꝛ,q̃ filij iam ſunt excluſi,vñ in ꝓpetuum nõ admittit.ô qui repu.⁊ ſic eſt dare caſum in q̃ in ſucceſſiõe inteſtati patre defuncti pferꝛ liberis.qz hoc nõ ztingit ſmediate,ſed nec mediante excluſione pambula.vt.ſ.e.ſi non mozte.ô.ſi.ſicut cõtingere poſſet mediante legitima repudiatione.ſ.e.qui repu.hoc tz ꝺñs ꝓterea q̃ is qui non fuit in iudicio admittatur plus querela eſt:qz ſnia ſibi prodeſt:ſz vbi pza ſnia eſt Ztia,ſecunda ꝓdeſſe nõ põt.vt.l.j.C.qñ prouocare non eſt neceſſ. Quero ergo in dubium vtrum in q̃rela habeat locũ edictuz ſucceſſoꝛium.[a] dic vt ſup gl.Bal. In gl.q incipit. ſz cũ in ſubſidium ibi,inoſ.teſta.hoc eſt falſum:qz ſic habita ꝓteritione,exheredatione nõ cõpeteret ꝓteritio ô ſicut dictu⁹ in ꝓterito a matre.ſed cõpetit contrata.ergo Bl.non dicit verũ. Item exheredatus vel pro exheredato habit⁹ nunq̃ cõmittit alteri edictũ.hic ſic vt.l.ſz poſt mortẽ.in ſi.ſm ꝺe. de Ternanis.Bal.

Am⁊ ſi.ꝙ.Heredi. Voluntas matris non operatur ad tranſmiſſionem.b.d. Bald.

Filius quidem. Teſtamentum poteſt q̃ relaz ꝓ parte reſcindi.b.d. ſecus ſi ageretur per viam pteritionis vel nullitatis: vt.ſ. ergo.de iniuſto teſtamen.vel ſic.cauſe inteſtati vel teſtati poſſunt ex poſtfacto ꝛcurrere: ſz nõ ab initio.ꝺ.o.tex.cũ gl. Bal.

Additio Baldi.

Nam⁊ ſi. Jn tex.ibi. Nõ minus.arg.ex hoc verbo q̃ legitima parentũ ſit hodie aucta,ſicut legitima liberoꝝ:qz per modum regule dicit,non minus ꝛc. Ald.ꝙ.heredi.eſt ar. per citationem cui eſt renunciatum non intelligatur interrupta preſcriptio:facit qõ no.ſ.de iure fiſci.fiſcus.§.ꝺelatoris.

Filio qui. Querela recta probata ſoli agenti pficit.b.d.vel ſic, victoria fratris non prodeſt ſoꝛoꝛi.b.d. Bald.

Contratabul. Contratabul. patris obtẽta de facto declaratur, ſi filius teſtatoris poſtea obtinet in querela. item decretum annullatum non prodeſt ad receptionem fructuum.b.d.not.§. In ter.ibi manumiſſionis.i.emancipationis. Not.q̃ ſi filius emancipatus pre

[a] Succeſſoꝛium. Vide eũdem.in.l.qui ſe patris.C. vnde liber.

patris preteriit patrem ⁊ exheredauit filiam: pater preteritus prenenit in petendo contratabul. Filia vero exheredata postea monet querelam ⁊ dicit q victoria filie euacuat decretum patris, per quod decretum non erat ruptum testamentum: q erat quesitum de iure patris non de viribus testamenti. Et ideo opus fuit scilicet testm rumpi per querelaz. ⁊ facit ff. de contratab. l. si post mortē. §. liberi. ⁊ de bo. lib. l. si filius. §. cum filius. per Jac. ¶ Item facit quod no. ff. de bo. pos. l. iij. §. antepe. ⁊ de li. pre. l. filius. §. si quis.

Additio Baldi.

Filio quidem. ¶ Querela p vnū ex filijs instituta nō p dest alteri filio q ius suū in iudicio nō dedurit. h. d. opp. ff. e. mater. in fi. Sol. nō prodest querela qua si ale proposita vt hic. q hic erat actū de sua parte tm. sed si est in totum de facto proposita ⁊ rescisiuz testamentū prodest ad successionem intestati vt in contrario. Item est arg. cōtra banc. l. j. de bonis auct. iudi. pos. l. cum vnus. in princi. sed ibi speciale. Ad. §. contratab. ibi iure. vide Jaco. de contratab. si post. §. liberi. Accepit. vide Jac. de bo. lib. si filius. §. cū filius. nam prior hic respondet tacite obiectioni q fieri poterat qō contratab. nō irritaret. sz prodesset filie, sicut querelauit. ff. eo. posth. §. j. Respon. aliud esse in querela vt ibi p in contratab. vt hic. nam in querela agitur de viribus testamēti, ⁊ sic vires testamenti infringuntur per sententiā lata sup ea. nam si de viribus testamenti disputatur, ergo super eis pronunciatur, sed in contratab. disputatur de beneficio pretoris vtrū petitum competat. non de viribus quas pretor nō potest adimere ibi. quesitū est. hodie nihil queritur, sed sufficit sola agnitio fm gl. C. de cur. furio. l. fi. sed spec. tenet contrariū. de lib. cōcep. §. nunc dicendum. verſi. ggg. Bald.

1 ☞ Victoria vnius non prodest ei qui renunciauit iuri suo.

Qui repudiantis. Repudiās nō facit ptē siue repudiet ante litē ab alio motā, siue post. secus si nō repudiet. h. d. ibi est textus casus est in versic. vnde.

1 ¶ No. q victoria vnius nō prodest ei qui renūciauit iuri suo etiam vbi sententia facit ius. ⁊ dicit glo. ff. eod. l. pater filium. quod repudiatio est magis preiudicialis, quam sententia alias lata. Item est gl. hic posita not. quod ius superueniens prodest in processu cause dūmodo sit intētatuz illud ius, alias nō. vt in gl. que mutat casuz in fine quam no. Bald.

Cum contra. Rescissa institutione per querelam rescindantur omnia capitula testamēti nisi sententia sit lata ex cōtumacia ⁊ tunc nō egreditur personā succumbētis. h. d. cū. l. sequenti. ¶ In gl. super verbo respōdente. no. q in querela inofficiosi non potest ferri sententia lite nō contest. ⁊ tamen nō habet locū missio in possessionem: q concluditur iudici ad rescissionē in querela inofficiosi. ⁊ non petitur ab aduersario datio vel factū. ar. contra C. si vt se ab here. abstī. auf. si omnes. ⁊ qō no. Jac. but. in. l. consentaneū. in lec. vbi, que nō recipiunt missionē possunt expedi ri possitinā etiā lite non contest. Ad idē. ff. de iudi. l. qui se dicit. Extra iste text. inducitur ad. q. dicit statutum quod pater teneatur soluere condemnationē filij: modo filius est condemnatus ex cōtumacia, queritur vtrum pater teneatur? ⁊ ar. istius. §. dicunt quidā qō nō, facit. ff. de ap. l. fi. pro luxorio, in fine. q magis videtur condemnatus pro cōtumacia p pro 2 crimine. ⁊ hoc est verum quando statutū requirit condemnationem fieri pro maleficio, secus si sola condemnatio vndecūque qualiscunq; sufficit: arg. ff. de noxa. l. ⁊ si condemnatus. ⁊ facit. C. de here. auf. ibi posita Bald.

Additio Baldi.

Qui repudiantis. Sed an in querela inofficiose donationis est locus iuri accrescēdi? Et credo qō sic p. l. vlt. C. de inofficiosis donationibus. ¶ Luz queritur vtrū qui nō admittitur ad partē faciat aliū admitti ad partē, dic aut de illo qui nō facit de presenti: sz est spes qō adhuc faciet ⁊ tūc faciet aliū admitti ad partē. de leg. j. plane. §. si conſuctim. Aut nō est spes qō facere possit. ⁊ tunc aut est impedimentū rei legate ⁊ facit partem. de lega. j. huiusmodi. §. si titio. Aut impedimentū seu vitium persone, ⁊ tunc facit partē de lega. ij. §. si titio. Aut propter aliā iuris impossibilitatem ⁊ nō facit partē. de leg. j. plane. Predicta vera in vltimis voluntatibus, secus aūt in cōtractibus: q semper facit partem. de verb. obli. si mihi ⁊ titio. ⁊ est ratio q ius accrescēdi nō habet locū in contractibus. Sed videtur contra. ff. de contrabend. empt. l. fundum. Sed distinguo, quia aūt potest fieri separatio, siue inconuenienti: ⁊ tūc non habet locum ius accrescendi. Aut si fieret sequeret inconueniēs puta qō inuitus qs cōpelleretur ad cōmunicationē ⁊ tūc habet locū. Petrus de bella pertica dicit in brocar. q ad hoc vt sit ius accrescendi dz portio esse omnino defecta. i. quod nō competat ius agēdi vel retinendi: nam si qō ius cōperit, non accrescit: q si hoc esset, cōtingeret iniuria primi cui est ius quesitū qō q fieri nō dz. ¶ Sed opponitur ⁊ videtur qō quis potest admitti ad partem dummodo ex iure presenti non faciat partem. ff. si pars bered. pet. l. ij. Sol. hic in coniunctis saltem coniunctione legati. ibi in diuinctis. ita q ibi venitur per ius non decrescendi vnde aliud in iure accrescēdi. vt dictū est, aliud in iure non decrescēdi. vt in contractibus. ibi ⁊ in ter. In. §. cum contra. vide. C. si aduersus rem iudica. l. cuz minores. Et vide omnino qō nota. C. de pigno. l. preses. ¶ In gl. que incipit, mutat casum. in fi. arg. contra. C. de appel. l. an amplioze. in fi. sed ibi emersit alimentū circa rem petitam hic vni rei sine portioni, alia fuit aggregata ad quam non fuit actum. ⁊ ideo non venit iudicium. vt no. institu. de act. §. si minus.

1 ☞ Querela inofficiosi nō plus successionis intestati defert quam si non esset factum testamentum.
2 Iuri non videtur renunciare qō quis sibi cōpetere ignorat.
3 Erronea electio proprie nō dicitur electio.

Mater decedens. Querela inofficiosi testamēti et iniuste plata aperit viā successiōis ab intestato nō solū actori, sz in pari gradu existēti, non obstante quod ex testamēto admittitur iste cui via aperitur. h. d. Et est l. singularis. ¶ In text. ibi, igitur partim ō iure partim de facto nam cū posset expugnare nisi pro dimidia egit in totum ⁊ vicit. ¶ In text. ibi, scripte filie que adiuerat ex testō. ¶ In text. ibi, habitura esset. Jsta regula est verissima q querela aperit viam cause intestati nō tm ampliat ius vltra quā sit de natura cause intestati. Et ideo id qō premittit est verū. tamē ex isto vero allegādo nititur inferre quoddā falsum qō sequitur. itaq; ꝛc. ¶ In text. ibi, itaq; q ista intestata videt totum latura quasi repudiante sorore qm elegerat viam testati ⁊ agnonerat iudicium defuncti. ¶ In text. ibi, admisisset. s. expresse ⁊ est arg. de expressis ad tacitū. ¶ In text. ibi, ad banc. s. practicam. ¶ In text. ibi, adeunde. s. ab intestato. ¶ Not. regula 1 quod querela inofficiosi non plus successionis intestati defert p si non esset factum testamentum: habet enim viam aperire amouendo obstaculuz, sed non ampliare ius intestati. vt. ff. e. l. posthumus. §. si quis ex his. ⁊ no. ff. eo. l. pater filium. ⁊ propterea iurisconsultus inuestigat hoc vtrū altera filia que adierat titulo ex testamento sit exclusa p electionē, vel per acceptationē iudicij testatricis a causa intestati: nam si esset exclusa totuz accresceret sorori: si nō tūc faceret partē sorori. Jstud vltimum est verum in conclusione finali huius. l. ¶ Item no. quod iuris cōsultus inuestigat qd iuris ante factū ⁊ qd iuris post factum. nam ante factum id est prolatam querelā soror instituta nō erat subiecta querele: q non poterat contra eam moueri. Item nec cōtra heredē pro dodrante, sz soluz pro semisse. Sed post factū. i. post sententiam latam standuz est sententie. ⁊ res est tota in causa intestati, que sibi moueri nō potest de iure. ⁊ sic nō erat in rerū natura nec esse sperabat. Jtez 2 q eligēs viaz incōperentē a principio, vel ex postfacto nō repellit postea a via cōpetēti. vt in. §. preterea. ff. ca. l. ¶ Jtez no. 3 q iuri qō qs ignorat sibi cōpetere, non videtur renuntiare. ¶ Item no. q error facit qō electio non preindicat: nam erronea electio proprie nō est electio. nam vt ōt Aristo. electio dz fieri cū ratione ⁊ intellectu, at nō intelligit qui errat. ¶ In gl. super verbo sciuissem, ibi, qs ergo patet. Jsta questio pcedit vbi cōtra egraneū in totum fuit expugnatū ⁊ contra sororem in nihilo. ¶ Ex. e. gl. ibi, vt hic. q licet excesserit suos terminos in querela nō tamen pōt excedere suos terminos in causa intestati. ¶ In ca. glo. ibi. §. interduz, imo q causa in testati nō accrescit cause testati. argumento. ff. de bonozū possessio. l. sed cum patrono. ⁊ de iniusto testa. l. si ego. ¶ In ead. glo. ibi, sed si repudiet. ista questio non procedit post aditam hereditatem: sed ante aditam hereditatem extraneus repudians accrescere faceret sorori institute. ¶ In. e. gl. in fi. nō. q aliquid remanet penes aliquē in eo qō nō est q habeat ius ad uocādi, sz ipse nō habeat propriam causam possidendi. ¶ In glo. sup verbo cōpetere ibi. l. claudius. dic vt ibi p Jac. ¶ In ead. in fi. ista distinctio est vera in patrono: q in eo distinguitur error iuris vel facti. secus est in successiōe liberoz. q non nocet eis error iuris vel facti in successione eis delata de iure ciuili. vt. l. fi. C. de codicil. secus in successiōe de iure ptorio vt l. ij. de iuris ⁊ facti ignoz. ⁊ est ratio differentie: q magis de-

bet hereditas liberis testatoris ꝑ patrono: vt no. ſ. ad. l. fal. l. ſi qs le. ℌ. ſi. S3 gl. ſ. de acq. here. l. filiũ. ꝺt expreſſe q̃ erret iuris nocet, ét fil. nõ ob. l. ſi. C. ō codicil. qr ibi ét certa ſciẽtia non nocet cũ admittet variatio, vt in cã teſtati ⁊ inteſtati. vt. ſ. de acq. here. l. illud. ⁊. l. Clodian⁹. ⁊ ibi ꝑ Ja. ℂ Jn gl. ſup ỹb. hereditatis. ibi ꝑm Jr. ⁊ bñ in terminis legis noſtre. qñ q̃rela in totus fuit plata. S3 diſtinctio quã. ſ. facit gl. haberet locũ qñ eſſet actũ de iure inſpecto nõ eo q̃ in hac. l. fuit indicatũ ꝓ iudice: ſ3 qõ debuiſſet iudicari. ℂ Jn ea. gl. ibi, qñ inſtituta non adiuit, ſed repudiauit, ſed accreuit extraneo, ⁊ ideo de iure in ſolidum poteſt moueri querela contra eum. Bald.

Mater. Ad. ℌ. ceterũ ſi qs. Jbi, dicẽdũ eſt. vide in ſpe. ō emphyteuſi. ℌ. nũc aliqua. v. xxiii. ⁊ v. xxvi. Ad. ℌ. nec eſſi. ibi, qdẽ ne ſit idẽ ſi dubitaſ. vt. C. ō fur. manifeſta. ⁊ ibi ꝑ Ly. g õt hoc eſſe notandũ. ℂ Jn gl. l. ſequẽtis, q̃ bnius. l. arg. ibi, falſus eſt. tum ex pte agẽtis qr nõ beres tum ex pte 2uẽti. qr vnius heres. ⁊ hoc ꝓbãt argumẽta q̃ ſequũtur. ℂ Jn ead. glo. ibi, ſit in actiõe. vex eſt qõ actio iudicati ħ3 paratã executionẽ cũ non admittit regr vlla exceptio: vt no. de execu. rei iu. duob⁹. ſed nõ ẽ ita in petitiõe here. nã põt obſci ō eo de quo nõ fuit primo exceptũ. vt. ſ. eo. poſtbn. ℌ. ſi quis. ⁊. l. q repudiã. Ad. ℌ. reſpon. naꝫ poſitio hereditatis nõ eſt executio q̃rele. ſ3 ex nouo iure poſtea orta p additionẽ ſubſecutã cõpetit, vt not. ſ. e. ver, quero. Jſta cõparatio nõ eſt bona. qr aliud eſt in petitiõe hereditatis q̃ nõ eſt orta, nec pure, nec ſub 2ditiõe. ⁊ iõ cũ nõ habeat cãm ō ꝓterito nullo mõ põt in iudiciũ deduci, nec pure, nec ſub 2ditiõe. vt. l. nõ q̃ram⁹. ō in. ⁊ aliud in rei vẽ. nã eſt orta ⁊ nõ eſt aliud impedimẽtũ niſi qdã ordo in quẽ ſi ordo iuris deducit i libello, dũmõ ius cõpetẽs ꝓponaſ, bñ. ꝓcedit petitio, alꝫ nõ, qr ẽt ius 2ditionale nõ põt in libello 2dõnaliter deduci. ſ3 eẽt libellus ineptꝰ, niſi vt dixi. ſ. q̃ met. cã. ſicut exc. ℌ. hec aũt actio. vide oĩno qõ no. Bulũ. C. ō inof. teſt. l. i. vbr ẽt aliud in q̃rela ⁊ pet, here. nã inter ipſa cadit ordo neceſſitatis, aliud in actiõe ad exhibẽdũ ⁊ rei vẽ. inter q̃ cadit ordo volũtatis vtilitatis cã nõ neceſſitatis. ℂ Jn. e. gl. ibi, ad exhibẽdũ: qr tũc nõ eſt cumulatio iĩno ꝓpoſitio actionũ ꝑ ꝓpus ⁊ poſterius ꝑm ordinẽ iuris. C. ad exhi. l. ſi. in ſi. iſtius gl. Adde quod not. ſ. tit. i. l. ꝑ ſeruũ. de hoc vide in Spe. de cita. ſeu petit. ℌ. ſequiſ. ỹ. ⁊ no. q̃ vſ. adde ⁊ oĩno vide. ſ. de interro. act. l. i. in fi. gl. Jtẽ adde qõ no. in ſpe. de reſt. in inte. in. ij. col. ℂ Jn e. gl. ibi, q̃ naſcit, ꝓbat. ſ. ti. i. l. itẽ veniũt. ℌ. idẽ recte. ℂ Jn. e. gl. in fi. ibi hoc modo. hoc declara vt plene no. in Spe. de exec. ſnie. ℌ. breviter. per totũ. ℌ. i. omnino videas. ⁊ adde. ſ. de mino. xxv. anno. cui fideic. ⁊ de iudi. ſi pretor. in pin. ⁊c.

Qui de inofficioſo. Carboniana nõ datur impuberi exheredato, ſi3 negeſt filius. qr nec daret ſi filiatio eẽt ꝓſupposita. ꝑ ſtãti. h. o. Jn tex. ibi indulgẽda. ſ. carboniana. ℂ Flo. q̃ qñ refert impuberi ũſtio filiatiõis ⁊ hereditatis iſta qõ ſuſpẽdit in tps pubertatis. tũ interim mittit in poſſ. ex carboniano: vt interis ſit in poſſeſſiõe ⁊ capiaꝫ alimẽta ⁊ moneat actiões. ⁊ hic ẽ effect⁹ carboniane. tũ illud ẽ vex ſi iſte ipubes ſit exheredat⁹, qr ſi ei nõ obſtet q̃ negeſt filiꝰ, tñ ei obiciabit ſi eẽt filiꝰ ⁊ exheredat⁹, nec oꝫ eſſe melioris 2ditiõis, qr ſibi, plura opponũt q̃ ſi pauciora puta exheredatio tñ. Jtẽ nec oꝫ eſſe melioris 2ditiõis filiꝰ ℨdicẽs ꝙ ſi eẽt certꝰ de filiatiõe. ⁊ hoc no. q̃ nõ oꝫ eſſe melioris 2ditionis filius incertus ℨ certꝰ. Jtẽ nec plus operaꝫ dubiũ ỹ̃va facti cognitio. facit. ſ. fol. ma. l. Titia. ⁊ qõ ibi no. ꝑ Ja. ℂ Jn glo. ſup ỹb. exercere. ibi, dicũt qdã. facit qõ no. ſ. eo. l. mater. vbi atque. ℂ Jn. e. gl. ibi, nõ põt. ſ. interis. ℂ Jn. e. gl. ibi. ℌ. ſi qs. ibi eſt expreſſus q̃ petitio hereditatis ẽ iudiciũ ſeparatũ. ⁊ facit qõ no. ſ. e. l. q̃eadmodũ. ℂ Jn. e. gl. ibi, petitio. ſ. ꝓbauit ex pte agẽtis hic ex pte 2uẽti. ℂ Jn. e. gl. ibi, ſtatim. no. q̃ qñ ħ3 in diciũ eſt executio vel q̃ſi executio, ꝓio debẽt dilatiões abbreuiari ⁊ quaſi ſummatim cognoſci: qr ita eſt vbicũq; ꝓceditur executiue. vt. ſ. ō mino. l. minoꝝ. xxv. anno. cui fideic. ō miſſus. ⁊ no. gl. ⁊ facit qõ no. in. l. ſi cum exceptiõe. ℌ. hec aũt actio. ſ. qõ met. cã. ℂ Jn. e. gl. ibi, ex re iud. ſ. ti. i. l. itẽ veniũt. ℌ. idẽ recte. ⁊ ſ. ti. i. l. ſi ꝓtor. in pn. ⁊ dic vt no. in Spec. de ex. ſnie. ℌ. breuiter. ℂ Jn. e. gl. ibi, q̃tus ad q̃rela. ⁊ino qr q̃rela venit ad reſcindẽdum op3 q̃ ꝓſupponat habitũ. vt. ſ. ō ỹb. obl. l. g. ſ3 petitio hereditatis venit ad ꝺclarãdus ⁊ ita 2cludit eo ſicut i reali indicio. vt. ſ. ſi ſer. vẽ. l. ſicuti. ℌ. ſi q̃rat. ⁊ ꝓterea aliud ẽ in q̃rela ⁊ aliud i pet. here. ℂ Jn. e. gl. ibi, eqdẽ libello ꝓponi. hoc non placet Bulꝰ. in. l. i. C. e. p. l. nõ qũeadmodũ. ſ. ti. i. ⁊ ꝺt aliud eſſe in actiõe ad exhi. ⁊ rei vẽd. qr ibi vtrq; actio eẽt nata. ſec⁹ in caſu in quo nõ eẽt nata: vt. ſ. ad exhi. l. gẽma. ⁊. C. de rei vẽ. l. ordinarij. ⁊ adõ qõ no. i ſpe. ō act. ſeu pe. ℌ. ſeqſ. ver. ⁊ no. q̃ vſ. ⁊ qõ no. ſ. ō inter. ac. l. i. in. ſ. gl. in fi. nõ tñ dicã q̃ vitiet libellus in totus. ſed ſolum in parte conditionali. qr ſunt capitula ſeparata. vt. ſ. de mino. l. etiam. ℌ. ex cauſa. ⁊. ſ. fami. ercis. cund. quedam mulier. de iure pa. l. carmelita pla. in quibus legitus patet q̃ poteſt libellus ꝓ parte procedere ⁊ ꝑ parte non. ſi ſunt partes ſeparare, qr videnẽ eſſe plures libelli q̃ tenet mi. quis non agit ex ea, ſed ex veteri cã, tũ inducit ſnam in modi probationis ⁊ ſolue vt colligiſ in eo qõ legitur ⁊ not. p glo. ℣y. ſ. de exce. rei iudi. l. duobus. ⁊ facit quod no. ō iuretur. Ly. ⁊ ſi patroni. ℌ. ſi cum de hereditate. nam ex probatione ſimili non ꝺz variari modus agendi. Bal.

Additio Bal.

Qui de. Carboniana non datur exheredato qr non ꝺz eſſe melioris 2ditionis ille qui negat filiꝰ, q̃ ſi aduerſarius fatetur. h. o. Et vide Jac. in. l. titie. fol. mo. Bals

Cum qui. Renũciatio ex certa ꝓtus ꝺz. h. o. omnes iſte leges fiunt ad materiam renunciationis beneficiorum. Bal.

Itẽ queſitũ. Imputet ſibi ſcriptus qui nõ ſolet ſciebat ſubiacere querele. h. o. Jſte. ℌ. loquitur ō repetitõe pendente iudicio, eo aũt finito dic vt. ſ. e. l. papinian⁹. ⁊ ca. ſ. de condi. indebi. l. nec eſt nouum. Bal.

Idẽ reſpondit. Querela ſi introducit rẽ ad cauſam hereditatis ſcripto, que haberet. ſi nõ adiiſſet. h. o. ⁊ facit. ſ. titu. ij. ⁊ nõ tantum. ℌ. i. ⁊ de iure fiſ. l. deferre. ℌ. ſi. ⁊ ratio huius. ℌ. eſt per. l. ſi ex re. ℌ. ſi. de ſtipu. ſer. Itẽ q̃ querela eſt iudicũ reſcindens ⁊ ponit rem in priſtinum ſtatũ bincinde. vt. ſ. de minor. l. ſi iudex circumuento.

Additio Baldi.

Cum qui. Adde. ſ. de dolo. l. cum a tẽ. tex. ibi, perinde. vide q̃ notat Jac. ſ. tit. i. ⁊ nõ tantũ. ℌ. i. in gl. ſi. in ſi. ad. ℌ. Idem reſpõdet. actio ⁊ exceptio hereditatis aditio confuſa, additione reſciſſa, reſumit effectũ hic ⁊ ſumit vbemẽter gu. contra auẽ ex cauſa. nam nõ adita hereditate non debetur legat⁹, ergo ea adita ſi ex poſt facto ſingeſt nõ adita, vt ſic nata querela idem eſſe deberet. Jn glo. que incipit, ſi inimicꝰ. ibi. perdit nam ſibi auferꝫ, vt ab indigno, vnde remanebit res nomine de vulgari ſubſti. ex facto. in fi. ac. hic prolata querela nullo modo remanet heres. Bal.

Pater admittit nomine filij eo caſu quo nõ admitteretur nomine ſuo.

Filius non. Factũ patris nõ officit filio in querela. nec ipſe poter repellitur ſi nomine filij experiẽ. h. o. ℂ Flo. hic patrẽ admitti nomine filij eo caſu, quo nõ admitteret nomine ſuo. ⁊ facit ad nota, de excep. l. modeſtinus. ℂ Jn tex. ibi, accuſando nomine filij. ℂ Jn tex. ibi, publicatur. ⁊ certe nõ quoniã ⁊c. ℂ Jn tex. ibi, cõmodum, ⁊ incommodum. C. de bis qui. vt indig. l. polla. ℂ Jn tex. ibi agitur ſic. de contrata. ab. l. iij. ℌ. ſi emancipatus. Bald.

Multo magis. Heres põt mouere ex ꝓpria q̃ nõ põt mouere ex ꝓna defuncti, nec obſt. ſibi factũ defuncti. h. o. q̃ eſt no. Et facit ℌ. ō diuer. ⁊ temp. ꝓſcri. l. ante vicinũ. ℌ. ex facto. ⁊ q̃ no. Ly. n. li. in fi. C. ex delic. defun. ℂ Flo. q̃ heres põt allegare duo contraria, vnũ ex perſona defuncti, aliud ex perſona ſua. ſic. ſ. q. l. ſi is. ℌ. ſi heres.

Item ſi arrogatũ. Legatarius nõ poteſt tentet q̃relã ex pſona alterius. h. o. ℂ Jn tex. ibi, egi facit. ſ. ō infa. l. furti. ℌ. ſi quis alieno. ℂ Jn glo. cum non ꝓprio. ibi q̃ eſt arg. ⁊ no. C. de appel.

Additio Baldi.

Querela inofficioſi datur filio contra patrem.

Filius dicens teſtamentum eſſe nullum an perdat legatum ſibi in illo teſtamento relictum.

Heres factum defuncti proſequens non intelligitur ſibi preiudicare in iure quod habet ex ꝓpria perſona.

Filius. Vel adiiſſet. ℂ Flo. q̃ querela inofficioſi datur filio cõtra patrẽ, nec probibet. ſic. etiã pro q̃rela hic q̃ diuerſis nominibus põt gs eſſe ſibi 2ius etiã ad ſuã vtilitatẽ, ⁊ tertij. vt hic qñ alij. ℂ Flo. q̃ agẽs nomine alieno nõ admittitur, nec repellꝰ patiꝰ ex facto ꝓprio. ℂ Queritur an hoſtis filius q̃ õt teſtũ nullũ ex cauſa ꝓteritiõis pdat legatũ ſibi relictum in illo teſtõ? Et videt q̃ ſic. qr nõ ꝺz gs ex teſtamento commodum cõſequi quod nitus exiſtit impugnare vt recta iuris. ⁊ per hoc. ff. de lega. preſtã. filiũ. ℌ. omnibus. In ꝓtarium quia veniens per aut. ex cauſa ꝓponit conditionẽ ex lege

lege actionē ex testamēto.ꝛ sic cū veniat ex prouisione iuris nō repellitur ꝫ impugnauerit iudiciū testatoris:qz nō se fundat ex eo quod impugnauit.sed ex.l.prouisione.argu.de adopt.si arrogator.hoc ꝫ Ly.in aut.ex causa.in.vj.q.ꝛ glo.in.l.maximum vitiū.C.de lib.prete.in fi.gl.i.totius,fi.ratio est ver.cꝛgo p ista.l.non cōpetit hypothe.nec rei vēdi.nec exigit here ditatis aditio ab intestato,qō est impossibile qz qs obligat? est ante ℣tū facit qz ꝫ nō ex eodē:vt ex causa efficiente, tū vt ex causa materiali.ergo adhuc hꝫ locū regula ex eodē.ꝛc.sustinendo.dic q̄ super diuersis capitulis non procedit regula
1 vt.letiā.ℊ.de minoribus. ¶In tex.multomagis. ¶† No.q̄ heres pl̄equens factū defuncti nō intelligit sibi piudicare in iure qō habet ex p̄opria persona.vide Ly.in.l.j.in fi.C.ex delicto defun. Itē hic no.q̄ institia arrogati trālit in arrogatorem. ¶In glo.q̄ incipit:aliter em̄.ibi,possit iudicare. Contrariū no.C.de appel.eos.Sol.aut allegaī iniqtas ip̄ius iudicis.ꝛ illa glo.est vera,aut iniquitas partis ꝛ tūc ista.Cautius est tamen cōmittere.vt.ℊ.de iurisd.om.iud.pretor.si suspect? alleretur.nam ipso iure bene est iudex,vt in ista glo.

Si proponas. Preterito non datur querela ſꝫ ℣tabulas ꝛ filio emācipato iungit nepos in ptāte retētus ex edicto de cōiungen.cū emāci.liberis.l.j. ℊ. iungit. j. de coiung.cū eman.lib.h.d. ¶In glo.vt obiicꝫ.ibi,quā placent.for.nō cog.glo.mētitur per gulam. ¶In ead.glo.in fin. idē not.in.l.j.de cōiungēdis.ꝛ in aut.in successiōe.C.de suis ꝛ legi.aliter no.in.l.si emācipati.C.de colla.ꝛ vt obiicꝫ not.per doct.ꝛ adde quod not.ℊ.de minor.l.si filius.ꝛ de lib.ꝛ postbu. l.gallus.ℊ.quid si tantum.

Si hereditatem. Qui scienter conducit vel emit rem quā pōt euincere videt renūciare iuri suo,item qui cōtrahit cū aliquo tanq̄ cū herede videtur cōsentire q̄ ille sit heres.b.d.qō est no.Bald.

Si duo. In q̄rela ēt agnita ꝛ postea omissa,hꝫ locus ius accrescēdi.itē si tpe fit sopita.b.d. ¶No.q̄ renūciatio litis inducit ius accrescēdi,qō est mirū. Bald.

Additio Baldi.

1 ¶† Emancipatus an bodie sit suus heres.
2 Filius in potestate an sit necessarius heres.
3 Nomen heredis nudum an impediat successorium caput.

Si proponas. Conduxerint. ¶No.q̄ qua litigaī ab aduersario,vī renūciare iuri suo. Ad.ℊ.si duo. In q̄rela etiā agnita postea repudiata hꝫ locū ius accrescēdi.b.d.Et est rō: qr in hereditatibꝰ hꝫ locū ius accrescēdi post agnitā portionē,secus in legatis nisi in vsufruct.vt.l.cum heredi.ꝛ.l.j.ℊ.interdum.de vsufruct. amit. ¶In glo.que incipit vt obiicꝫ.ibi,ita succedit in fin.ex testamento ꝛ ab intestato.idem not.in.l.j.de compen.ꝛ in aut. in successiōe.C.de suis ꝛ legiti. ℣tiꝫ no.ℊ.de mino.l.si filius. C.vnde legitimi certū.de libe.ꝛ postbu.gallus.ℊ.ꝛ qd si tm̄. j. de col.l.si emācipatus.vbi dr̄ q̄ ex testō adhuc remanet differentia.gl.aliter dr̄ in aut.ex causa.aliter in aut.ō her.ꝛ fal.ℊ. exheredatos.ꝛ Dy.in.l.gallus.in magna di.ꝛ dic ꝑm omnes q̄ ab intestato sublata est differētia emancipationis ꝛ patrie ptātis.Ex hoc ꝛcludo qō in iure dicēdi nullū est sublata differentia cū reducat rē ad cām intestati.p hoc de legi. heredi. meminimus.ꝛ qō no.in.l.q se pr̄is.in scōa gl.ex testō. No.aut emācipatus est inter secundū testm̄ ꝛ idē,vnde emācipato instituto,nepote ex eo in ptāte preterito valet testm̄,qr nepos si nullum faceret testamenti,ad cōmodum patris faceret, qō est absurdū vt.ℊ.eo.postbu.ℊ.j.quo enim bonū est fauere ei q
1 alijs omissis teneat gl.ℊ.ex heredatos. ¶† Sꝫ an bodie emā
a cipatus est suus heres videt qō sic[a] cū sublata sit differētia, preterea est agnatus.no.ℊ.de adop.l.quē filius.simile in monacho qui nō est in potestate patris.vt no.ℊ.ō mino.si ex causa.ℊ.papiñ.cū est suus heres.vt no.docto.in.l.deo nobis.Cōtradico qz cuꝫ sit causas sit effectus ptātis remota potestate re
2 mouetur effectus eius.C.de iure deliber.si fratris. ¶† Sed an bodie filius in potestate est suus ꝛ necessarius heres? videtur q̄ non,qr bodie etiam iure ciuili potest abstinere vt institu.de here.ꝛ quali,ꝛ differētia.ℊ.ſꝫ his. Huiꝰ est qō bodie habet locū edictū successionū in suis qz nō sunt necessarij heredes vt no.C.vñ.li.l.qui se patris.in fi.glo.p̄me.ꝛ.C.de successorio edicto.in rubrica. Sꝫ tu dic qō etiā bodie sunt sui ꝛ necessarij de iure ciuili,nō pretorio.vt instit.de here.ab intesta, ℊ.sui.de edicto su ccessorio vī loqui,non de iure ciuili in suis, nec olim.vt.l.j.ℊ.sciendū.de suis ꝛ legi.nec bodie. vt. l.qui se patris.nā bodie circa effectus solius nominis sui heredis nil est immutatū p̄ noua iura.vt patet quo ad transmissionē hereditatis.ff.de acqui.hered.si quis filium.ℊ.j.ꝛ.l.qui dos.ℊ. cū in libello.ꝛ dic vt in.l.apud hostes.p Lyn. Item quo ad 2fir. substitutionis pupillaris.de vulga.substi.si filius qui patri. Item circa 2firmationē tutele.vt.d.ℊ.sui.preterea aut.nudū nomen heredis impedire videt successionum edictū.ff.de succe.edicto.l.si.nō obst.l.ꝛ si sine.ℊ.ſꝫ q̄ papini.de mino.qr fortius est ius succedēdi ex testamēto.vt ibi.ꝛ de re iudi.ex cōtra
3 ctu quā ex edicto successorio. ¶† In cōtrariū qō nudū nomē heredis nō impediat successoriū caput de iure ciuili,videtur casus ad tertul.l.ij.ℊ.si quis adita.ꝛ de herede suo videtur expressum ead.l.ℊ.ſꝫ si sint.ꝛ.C.de le.her.l.dot.p hoc est equitas. vt no.Ex30.C.de successo.edicto.nō obstat.l.si. de succes. edicto.qr ibi p̄im⁹ erat admissus iure pretorio ideo excludit sequēte actu,hic p̄imus fuit admissus iure ciuili ꝛ nō excluditur sequēs ex nudo nomine heredis. Iste passus est ardnus qr casus est p̄o prima parte in.l.qui se patris.que nō corrigitur.vnde ibi est necessaria bonorū possessio vnde liberi. nepoti etiam in potestate.cōtra no.C.vnde legitimi.certus.scz qō nō sit necessaria. Indubitāter tenēt qō nō est successio in ipsa suitate:ſꝫ an in hereditate dubito.facit.l.ij.C.vnde liberi.sed videtur q̄ in suitate sit successio.d.ℊ.sciendū.Sol.ibi de non suo in nō suum hic de suo in nō suum.ꝛ sic nō obstat qr filius institutus sine cōditione vel exheredatione nō est suus interim.no.in.l.papinia.ℊ.cōtrāta.ℊ.eodē.ꝛ de vul.substi.cū ex filio.vnde suitas incipit a nepote qui tenet p̄imū locū in testamen.distinc.ꝛ sic non successiue,sed p̄imordialiter est suus vt instit.de legiti.ag.su.ℊ.p̄oximus. Sed si nullū esset factū testamentum,aut non valeret,tempus mortis respicitur in suitate.hoc no. Baldus.

¶Repetitio.l.pater filiꝫ.ff.de inofficioso testa.per.d. Bal.

1 ¶† Pater testatoris vocatur ad querelam exclusis liberis per sententiam.
2 Paria sunt a nemine precedi ꝛ precedi ab eo qui non precedit cum effectu.
3 Jure prioris pendente,pendet ius posterioris.
4 Querela est actio ad vindictam.
5 Querela quod bodie non habeat locum.
6 Testatore babēte patrē ꝛ auū,nūqd post patrē admittet au⁹?
7 Frater a fratre preteritus,nunquid faciat patrem matri,que agit ad supplementum?
8 Edictum successorium,nunquid habeat locum in iure agendi ad supplementum?
9 Edictum successorium,an habeat locum in querela inofficiose donationis?
10 Hereditas non minus debetur parentibus q̄ liberis.

Pater filiū. Hec lex est allegabilis ꝛ hꝫ vtilē materiā,ꝛ in gñe remedij hec.l.hꝫ duas lecturas,ſꝫ in tpe exercitij si hꝫ nisi vnā:qr oēs cōcordāt qō patri filijs exclusis ꝛ nō ante dāt remediū siue ℣tasiue q̄rela.ꝛ cōiuncto.p̄n.l. cum seq.quē hꝫ particulas. In prima nāq̄ ponit thema ex quo resultat tacita questio. In secunda ponit questionis sol. In tertia ponitur declaratio alterius questiōis resultās ex dissolutiōe p̄me questiōis. In quinta respōdet tacite obiectiōi. scōa ibi in questiōe.tertia ibi,si qō cōtra.quarta ibi.nā ꝛ si parentibus.quinta ibi turbatio vsque ad.ℊ.heredi. in summa. b. d. ¶In iure rumpēdi testm̄ inofficiosuꝫ:prior est causa liberorum quibꝰ exclusis.ij.parētes vocant quibus de iure debetur hereditas.b.d.casus patet de se. ¶No.j.q̄ in successione cōtra testm̄ prior est causa liberorū ꝛ sic ordo rumpēdi imitatur
1 ordinē ab intestato succedēdi. ¶† Scōo no.q̄ liberis exclusis per sniam pater testatoris vocatur ad querelā.ꝛ sic in iure rū
2 pēdi hꝫ locū accessoriū edictū de descē,in ascēden. ¶† Tertio no.q̄ paria sunt a nemine p̄cedi ꝛ p̄cedi ab eo q nō precedit cū effectu.ꝛ sic sunt paria quē nō habere filios, vel habere exclusos.facit.j.de bo.lib.l.si necessarie.ℊ.si deportatiōis.ꝛ de ℣tabu.l.j.ℊ.fi. ¶Quarto not.q̄ ordine turbato succedere debet genitor. ¶Quinto not.q̄ vna ratio vincit duas rōnes per
3 suasiuas. ¶† Ultimo not.q̄ pendente iure p̄ioris pēdet ius posterioris.de bon.libe.l.si filius.v̄.quod sine dubio. ¶Item glo.parua intelligit totam.l.in querela. Sed glo.magna intelligit quod p̄imo loquitur in querela.ſ.respectu liberoruꝫ. secundo in contractibu.respectu patris. ¶Venio ad oppositiones omissis puerilibus questionibus,ꝛ capio solummodo questiones substantiales. Et p̄imo propter autoritatem glossatoris formabo opoositiōes glosse.ꝛ opponitur sic,dicit

a ¶Quod fic. vide eundem bal.in.l.memi nimus.C.de legiti.heredi.q̄ emancipatus nō est suus ēt bodie,sed sim lis suo.

hic ꝙ liberis exhereda. succūbētib⁹ in q̄rela pater testatoris p̄terit⁹ ad q̄relā vocaꝛ. Cōtra p̄ri p̄terito a filio emācipato cō petit bonoꝝ possess. ꝯtab. vt. j. si a paren. qs fue. ma. l. j. in prin. gl. dt qd nō cōpetit q̄rela. qꝛ vbi cōpetit aliud auxiliū ad testamentū rumpen. cessat q̄rela. vt insti. eo. §. cū aūt. ꝛ. C. de lib. p̄te. l. maximū vitiū. sol. dt Azo ꝙ hic ponit q̄rela p ꝯtra. ꝛ sic exponit tex. pater ad q̄relā vocat in ꝯtab. ꝛ p Azone vs. j. eo. l. filio. §. ꝯtra. s̄m p̄mā lec. Fatēdū ē ergo ꝙ pater testm̄ illud dz expugnare p q̄relā ītra annū vtilē. ꝛ si postea ageret inepte ageret s̄m Azo. sꝫ ꝯ istā so. op. naꝫ tex. dt d inoffi. ꝛc. sꝫ in contratab. nō q̄rit d inoff. vt. d. l. filio. §. ꝯtab. ergo solutio Azo. ē cōtra tex. si eñ loqueret tex. in ꝯtra. male diceret p̄ris pēdet in cā d inoff. qꝛ si q̄rela inofficiosi nūq̄ esset cōpetitura p̄ri, ergo nō pēdet, si nulla, qꝛ a quo remouet potētia id nō pēdet sꝫ est nullū. vt. j. de iniusto test. l. cū in scdo timore istius ꝯrij dt Albe. ꝙ p̄ri p̄terito dat q̄rela inoffi. vt hic. ꝛ nihilomin⁹ dat contratab. vt. d. l. filio. §. ꝯtab. ꝛ est spāle in p̄re pp emācipatiōis bn̄ficiū ꝛ p̄tātē q̄rendoꝝ bonoꝝ quā ꝯtulit in filiū. ar. d. l. j. si qs a pa. fue. ma. in rōne lr̄e. ¶ Sꝫ alias. s. immediate ꝯ istā so. nā p̄terito nō dat q̄rela, sꝫ ꝯtab. vt in. l. pponas. in p̄n. sol. ibi loqt qñ p̄teritus descēdens, hic qñ ascēdens. als ꝛ plusculum iuris hꝫ ascēdens nō in ordine succedēdi: vt in. l. nostra. sꝫ in modo: qꝛ pōt venire duabus vijs, interest eñ habere plura remedia: vt. l. j. C. de leg. ꝛ. l. si domus. de serui. vrb. p̄di. ecce ꝙ habemus ergo lec. huius. l. ꝛ duas opin. ꝯrias. naꝫ s̄m Azo. cōpetit ꝯtab. sꝫ s̄m Albe. cōpetit q̄rela. ꝛ nihilomin⁹ quarta gl. hic in vb. sꝫ s̄m nos. ibi, de iniusto testa. posthumoꝝ. ꝛ in. d. l. si qs a pa. fue. ma. firmat opi. Azo. ꝛ idem tenet Jac. bu. ꝛ breuiter videtur expressuꝫ in. d. §. cōtrata, a ꝯrio sensu. naꝫ ibi cōtratab. p̄ris reducit ad irritū eo ꝙ filia testatoris vicit in querela. ergo a cōtrario sensu succubuisset in q̄rela roboraret contrata. patris. nec est nouū ꝙ ex causa superueniēti aliquid in p̄teritū roborat. vt. j. e. l. si nō mortis. vbi d hoc. Sꝫ immediate ꝯ hoc opp. ꝛ vr̄ ꝙ patri p̄terito nō det cōtratab. sꝫ querela inofficiosi proprie stricte sumpto vocabulo. ꝛ hoc pbat tali rōne, p̄teritio ei⁹, quē alius p̄cedit tpe mortis testatoris, habetur p exheredatiōe. vñ si filiū exheredo ꝛ nepotē pretereo ꝛ filius meus excludatur a q̄rela nepos tanq̄ preteritus nō admittitur nisi p querelā. vt. j. eo. l. si is q. sꝫ si hic pater testatoris p̄cede bat a nepotib⁹ tpe mortis. ergo nō admittit nisi p querelam hac rōne. Bar. tꝫ opi. Alb. in eo. sꝫ in eo ꝙ dt cōpetere ꝛ cōtratab. tꝫ ꝯtra Albe. ꝛ etiā cōtra Azo. Cōclusio ergo Bar. est ista ꝙ hoc casu p̄terito est necessaria q̄rela ꝛ ꝙ deficit oē aliud remediū ꝛ ꝯfirmat hec opi. qꝛ is demū tanq̄ p̄terit⁹ rumpit testm̄ qñ euꝫ nemo p̄cedit tpe mortis testatoris. vt. l. si qs filio. in p̄n. de iniust. testa. dum dt is rumpit quē nemo precedebat mortis tpe. ergo iste pater tanq̄ preteritus nō rumpit ꝛc. si nō hꝫ ꝯtrata. Preterea si iste pater haberet cōtrata. ergo scriptus heres nō haberet s̄m tab. ꝛ. l. equissimuꝫ. in p̄n. de secun. tab. ꝛ tñ est falsuꝫ cū testm̄ fuerit solenne tpe testamenti ꝛ tpe mor. ꝛ sic ex eo d iure ciuili ꝛ p̄torio fuit hereditas delata. vt. s̄. eo. l. Papi. §. si cōditioni. ꝛ. C. e. l. sancimus. §. si. ergo antecedens, ꝛc. Preterea pro Bar. videt tex. expressus qui dicit ꝙ si pater egit q̄rela ꝛ obtinuit ꝛ postea filius exheredat⁹ exclusus fuit ꝙ presens victoria roboratur. vt. d. l. si non mortis. §. fi. ꝙ esset impossibile si fuisset actū inepte. naꝫ si querela nō fuisset apta ꝯpetere: ergo intētio fuisset fundata sup inepta actiōe ꝛ talis sn̄ia tanq̄ inepta nō posset roborari propter vitium pronūciatiōis, vt. ff. de exc. tu. l. qui testō. ꝛ extra de em. ꝛ ven. c. cum dilecti. Bar. inuestigans prima principia dicit ꝙ prima principia iuris dicēdi nullū ex causa preteritiōis stant in cōtinuatiōe dn̄ij, cui opp. de posthumo d minore ꝛc. nec eñ dr ei ꝯtinuari cū retro nō habuerit p̄ncipiū in vita p̄ris. simile no. in. l. iij. in prin. ff. de acqui. poss. ꝛ ideo alia est ratio. s. sui ꝛ necessarij heredis essentia. ¶ Item p hoc qꝛ successoriū edictū est trāsitiuū nō ꝯrij remedij dilatiuū. vñ ꝯtrata. ꝛ querela sunt quodāmodo cōtraria, deuoluit ergo q̄rela primi in sequētem non aūt ex q̄rela digna dr deuolutio ad ꝯtratab. ex quibus sequit talis ꝯclusio ꝙ preteritio linee paterne qñq̄ habet p exheredatiōe. s. qñ preteritus ab alio p̄ceditur tpe mortis. ꝛ ad hanc veritatē ostendendā. d. Bar. ꝙ oportet nos videre aliqua que sunt de apicib⁹ iuris, dicit eñ ipse ꝙ p̄teritus in queꝫ non cōtinuatur dn̄ium tpe mortis testatoris habet pro exheredato, ꝛ ideo non dr testm̄ nō valere, sed dꝫ intētare querelam, ꝛ ideo p̄teritio matris habet p exheredatiōe. instit. de exher. libe. §. mater. sꝫ qñ in preteritū ꝯtinuat dn̄ium tunc testamentū nō valet. vt. l. in suis. de libe. ꝛ postb. sꝫ ita est ꝙ in cū qui tēpore mortis ab alio proceditur dominium nō continuatur. ergo eius preteritio pro exheredatione habetur. Mihi salua reuerentia preceptoris mei non placet ista doctrina. ꝛ videtur mihi quod sit expresse cōtra casum. l. nam lege cauetur quod si emancipaui filium qui post emancipationem genuit nepotē. ꝛ feci testamentū in quo filiū exheredaui, vel preterij nepotē qd si filius me⁹ me viuo decedat qd nepos veniet per ꝯtratab. tunc arguo aut eū tacite exheredaui ꝛ tūc nō cōpeteret cōtratab. vt. l. illud de ꝯtrata. aut nō exheredaui tacite tunc theorica bar. est falsa: nec potest dici qd inspiciatur tēpus mortis: quia exheredatio est de ordinatione testamenti: in his q̄ respiciūt ordinationē testamenti inspicimus temp⁹ testamenti quicquid enim pertinet ad testatorum voluntatē reducit ad cōsiderationē tēporis testamēti: nā qd tunc voluit semper voluit, qꝛ nō p̄sumitur voluntas mutata. vt. j. de proba. cū tacitū. ꝛ. l. quinquaginta. C. e. l. ij. ¶ Cōtra ergo theoricam Bar. dico quod est casus expressus. in. l. ij. §. si emācipat⁹. primo respōso. ff. de cōtratab. nam s̄m verū intellectum ibi testamēti tempore viuebat fili⁹ ꝛ nepos quod apparet ex eo ꝙ sequitur ibi de exheredatiōe filij. Nā hic p̄supponitur eū viuere tēpore testamēti. nec facit pro Bar. §. mater, quia vbicunq̄ preterito nō ꝯpetit ius dicēdi nullū nec ꝯtrata. ibi preteritio habetur pro exheredatiōe: nā cū hereditas sit ad aliū applicata preterito videt adempta. arg. l. qd in rerū. §. si quis. de leg. j. ꝛ. C. de test. mi. l. si cū vel in vtero. in fi. ꝛ facit quod no. ff. de here. insti. l. q volebat. ꝛ ista est ratio: qꝛ preteritio matris habet pro exheredatiōe: non autem procedit ratio Bar. Preterea in emancipatū filiū vel in preteritū nō ꝯtinuatur dominium: ꝛ tamē eorū preteritio nō habetur p exheredatiōe quod patet qꝛ habet ꝯtrata. nō ob. l. in suis. de li. ꝛ postb. qꝛ ꝯsideratis meris principijs, l. xij. tab. cōcedo qd nullus preteritus dicit nullum, nisi sit suus ꝛ necessarius heres in quem continuatur dominiū hereditatis velit nolit. ꝛ. l. in suis. ꝛ. l. j. §. q sunt in potestate. si qs omi. causa testamēti. cuꝫ si. cum ergo ipse sit dn̄s ꝛ heres vniuersalis: ergo alius esse nō pōt vt. l. qd contra. §. vir duo de re iudi. ꝛ plene no. in. l. q se patris. ꝛ tamē s̄m principia l. xij. tab. falsa esset theorica si quis diceret eū in quē cōtinuat dominiū haberi p exheredato: nā tacita exheredatio nō fuit cognita per. l. xij. tab. vñ emancipatus p. l. xij. ta. nō iō repellebatur a iure rūpēdi quia videret exheredatus: sed qꝛ videbatur abdicat⁹ ꝛ reputabat p nullo. Itē nec erat cognita tacita exheredatio linee materne. vt insti. d agna. suc. circa prin. sol. qd i. l. si qs filiū. nepos nō habet p exheredato, apparet. si eñ ponas post testamētū patris nepo. exheredatum decessisse viuo testatore nā nō est dubiū quod nepos tanq̄ preteritus dicet nullū, ꝙ nō eēt, si tacite exheredat⁹ fuisset. ad hō li. ꝛ posthu. l. gallus. §. ꝛ qd si tantū. ꝛ de iniusto testa. l. posthumoꝝ. Preterea i litera nostra si nepotes morerētur viuo testatore pater preteritus haberet contratab. ergo nō fuit tacite exheredatus. ¶ Sꝫ tūc immediate opp. si nepos in. d. l. si is. nō habet p exheredato, sꝫ p p̄terito simpl'r. ergo nō datur ei querela que nō dat nisi exheredato, vel ei qui pro exheredato habetur. respōdeo nō repugnat querelaꝫ dari preterito cui omne aliud remedium deficit: ꝛ tñ ei debetur successio, ꝛ hoc patet qꝛ etiā instituto olim dabat querela, qñ nō erat institutus in debito bonoꝝ subsidio: sꝫ in minori portiōe deficit. ꝛ tñ ei debet successio. ꝛ hoc patet, qꝛ ēt instituto olim dabat q̄rela, qñ institutus erat in minori portiōe. vt. l. oīno. §. in quarta. vnde nō est d substātia querela inofficiosi exheredatio tacita vel expressa, sꝫ inofficiositas que tribus modis cōmitti pōt exheredando, pretereūdo ꝛ instituēdo in minore p̄te. ꝛ hoc olim. hodie in hoc vltimo tene. l. sancimus. C. eo apparet ex predictis qd theorica Bar. nō est vera in generali, sꝫ q̄tuꝫ ad. l. nostrā qd sit necessaria querela. puto opi. eius verā p casum dicte. l. iij. si emācipat⁹. vltimo respōso de ꝯtracta. Cōcludit ergo in l. nostra qd p̄ri sit necessaria q̄rela inofficiosi testamēti. Modo cōtra istud op. patris nō interest rūpere cum rūpens ipse nō succedat. sꝫ nepotes, ergo pōt excludi p hāc exce. nō interest tua. vt. s̄. eo. l. posthumus. §. si qs. vbi pbat vtrūq̄ dictuꝫ sꝫ qd pōt excipi ꝛ qd lꝫ vincat nō succedit. ¶ Huius cōtrarij timore sunt due opiniones: vna qd rumpit sibi, ꝛ succedit: alia qd rumpit alteri. i. nepotibus qbus acceptātibus nō succedit. Modo vidēda est veritas: qꝛ questio est de apicib⁹ iuris, ꝛ p̄mo nunqd exceptio nō interest tua, impediat ius rumpendi: ꝛ ponamus rē in terminis, Statuto cauetur qd filia dotata nō succedit ab intestato. modo pater eā exheredauit, quero nunqd possit agere q̄rela: ꝛ videt qd nō, qꝛ nō interest sua cū nō sit ab intestato successura. ꝛ qd hec exceptio non solū possit opponi actiōi, sꝫ ēt psone p pcessui ponit Inn. extra de accusa. sup his. nā qñ nō petit interesse. sꝫ rōne interesse qs admittit ad agendum ꝛ petendū aliud q̄ ipsuꝫ interesse, talis exceptio impedit pcessuꝫ s̄m Inno. ad hoc extra d testi. c. veniēs. ꝛ q accusa. nō pos. l. nō ignorat. ¶ In cōtrariū facit qꝛ q̄rela est actio ad vindictā. vt. C. de trāsact. l. cū mota. ibi, nō ꝯsiderat interesse. ¶ Itē exheredatus pōt rumpere ꝛ repudiare postea hereditatē. ergo ius rumpēdi nō presupponit interesse. vt no. s̄. eo. l. quēadmo. ꝛ. l. qui de inofficioso. j. e.

Quicquid

¶ Quicquid sit de ista.q.de filia dotata reuertamur ad propositū videlicet si pater vincit in q̃rela,an ipse possit adire hereditatē exclusis nepotibus:⁊ p̃mitto qd̄ ista exceptio nō ob. q2 nō est vera.nā interest rumpere posse ⁊ habere bñficiū vena le.l.filiū.§.erit.j.de bono.pos.de cōtratab. ¶ Itē petit omne qd̄ filij repudiabūt,⁊ pater succedet,⁊ sic interest pr̄is aperiri sibi viā.s3 cōtra hoc facit de cōtrata.si post.§.exheredatio.Et Alber.dicit qd̄ nō q2 paria sunt ab initio esse intestatū.liberi succederēt ab intestato,ergo idē si ex postfacto efficit intestatus. Preterea hec est vera q̃rela vt rumpat,s3 nō deuoluat nisi ad eū ad quē de iure spectat ab intestato vt.s.eod.posthumus.§.si quis.⁊.j.eo.l.iure decedēs,sed ab intestato potior est causa liberorū.ergo ⁊c.nec ob.eis sñia.q2 fuit lata sup querela nō sup successiōe intestati.⁊ q2 aduersus rem iudicatā sepe p aliū cōsequitur quis,qd̄ nō consequitur per seipsum.vt.s.de transac.⁊ post.§.j.Cōcludit ergo qd̄ victoria patris nō profit patri s3 nepotib9,nisi nepotes repudiauerint q2 tunc pdesset patri p accidens.i.p remedium reputatiōis ⁊ nō immediate. Alij dicūt q̄ victoria pdest patri ⁊ desijt ei ius adeundi,⁊ hoc pbatur tali ratiōe.paria sunt excludi renūciatione,⁊ ex tpe,⁊ per sententiā vt no.j.eo.si non mor.§.si.sed si liberi sunt exclusi a querela per repudiationē vel temporis cursu nunq̃ succeditur.vt.j.eo.l.si proponas,§.fi.ergo idē si per sententiā exclusi.cōcluditur ergo quod exclusio liberorū est inclusio parentum,nō solum ad ius rumpendi:sed etiā ad ius successorum consequendi cū effectu. Quid dicemus? Jac.but.tenet qd̄ pater rumpat ⁊ nō succedat:sed succedant liberi.q2 sententia cōtra eos lata nō pertinet ad ius intestati.s3 Bar.tenet qd̄ succedat.dicitur enim qd̄ liberi exclusi per sententiā videntur ēt exclusi repudiatiōe,que inducitur ex temporis cursu,q2 victi non appellarunt.arg.C.de posthu.l.si sub specie.que ratio nō valet. Oppone eos bis appellasse ⁊ succubuisse ibi nō habet locum tertia appellatio:ergo nec tacitus cōsensus. ¶ Item pone qd̄ sunt exheredati ex iusta causa vnde nō appellarunt, non ex negligētia:s3 q2 iuste victi,certe hic nō est cōsensus.vt j.de euictio.l.herennius.§.caia.⁊ ad ille.l.propter vene.§.fi. ⁊ ideo non placet ratio Bar.sed melior ratio est,quia factum iudicis reputatur factum partis vt.C.de euictio.l.si ob cām. sicut factū.l.reputatur.quādoque factū partium.vt.ff.de ma. l.causam.§.j.⁊.l.seruus hac lege.eo.ti.so.veritas est quod filij cōtra quos est pronūciatū non succedūt ab intestato q2 successorium edictū deuoluit hereditatē vna cū iure rumpendi. vt C.eo.l.is qui.vnde exclusi habentur p mortuis.⁊ sic alij non obstant.vt.l.j.§.si pater.de coniungē.cu3 eman. Preterea suo facto sunt exclusi:quia in iudicijs quasi contrahitur.ergo idē ac si essent exclusi per pactū.ff.ad tur.l.j.in fi. Preterea lex est expressa q̄ qui rumpit:rumpit vt ipse succedat nō vt alius.vt j.de iniusto testa.nā ⁊ si sub cōditione.§.rumpendo.nō obst.l. posthumus.§.si quis.q2 ad agentem nō pertinebat actio:nec eius cōmodum.his secus q2 agens,de iure agebat,⁊ de iure suo ⁊ radicato sibi ⁊ pp se.⁊ ideo non solū agit,s3 succedit. nec ob.q2 paria sunt ⁊c.q2 verū est ceteris paribus.s3 hec nō sunt paria,q2 licet heres reducat ad causam intestati cu3 ratione sententie,exheredati habētur p mortuis,⁊ ideo alij nō obstāt. Quid ergo si rupto testō pater nollet succedere,an dicti liberi possent succedere?⁊ videt q̄ fiscus potius succedat omnibus alijs deficiētibus.arg.l.vltime.de successorio edicto.contra dico qd̄ saltē succedunt p vnde cognati.sit ergo cōclusu3 qd̄ pater,q agit querela potest hereditatē adire.⁊ est ratio q2 hereditas sibi debetur vt.j.l.proxi. in p̃ne.⁊ est casus mirabilis in quo ab intestato potior est causa parētum q̃ liberoru3. vt no.dicit gl.q̄ hec questio haberet dubitationē si ponerem9 patrem venire per cōtrata.⁊ q2 cōtrata non expugnat vires testamenti,sc3 de iure ciuili,⁊ ideo nō reducit rem ad causam intestati.q2 propter exheredationem liberorum firma permanet,sed hoc aduertendum est.nam certe etiā potest tunc eodē modo dubitari,si cōtra fuerit petita ante aditā hereditate3 a scripto cum dicatur,tunc reducere rem ad cām intestati,q2 ex quo heres scriptus reperit hereditatē ad aliū applicata3 postea adire nō potest.vt no.C.de colla.l.vt liberis.⁊ nō adita hereditate ex testamēto sumus necessario in causa intestati vt.l.si nemo.de reg.iur.⁊ sic ratio gl.nō est simpliciter vera nihilominus tamen verū est dominiu3 impossibile.q2 bonorum possessio cōtratabulas d3 operari de iure pretorio quod operat gestio p herede de iure ciuili.⁊ est tex.ō iure deliberā. l.puberē.ergo impossibile est qd̄ decreta olim,vel agnita hodie bonorū possessione cōtra ius hereditatis ⁊ bonoru3 non pertineat ad agnoscentē:nā quanq̃ contratab.sit remedium rumpendi,h3 tamen successionem annexā de necessitate.vt.d. l.iiij.§.si emācipatus.secūdo responso.de cōtratab.quod nō est in querela ita.vt no.in.l.quēadmodu3.⁊.l.qui de inofficio. §.C.eod.l.j.Fateor cū glossa qd̄ in contratabu.nulla esset dubitatio.s3 in querela sic. ¶ Denuo opponitur ⁊ est opinio difficilis ⁊ cōtra vtranq3 lecturā Azo.qui legit hanc legē in cōtratabu.q̄ Alberi.qui intelligit in querela.⁊ videtur qd̄ patri neutrū cōpetat:qd̄ sic ostendo.ille demū habet ius rumpēdi qui tēpore mortis testatoris de necessitate debuit institui ⁊ nō alius.vt.l.si qs filio exheredato.de iniusto testa.⁊ de libe.⁊ posthu.l.si qs posthumos.§.si filiū.sed iste pater nō debuit de necessitate institui cū precederēt eum liberi nō gradu,s3 ordine.ergo nō h3 locū ius rumpendi.solu.timore huius ꝯrij.gl. dicit qd̄ liberi nō intelligūtur precedere ex quo sunt exclusi.q2 paria sunt nō esse:⁊ nō succedere. Ex hoc sequitur qd̄ si pater nō intelligit precedi venit per cōtratab.cuius cōtrariū.s.dixi per dictam.l.si quis filio.⁊ ideo ego soluo aliter videlicet q̄ clausula tradita in.l.si quis filio.loquitur in testamento q̄ qs vult rūpere tanq̃ nō solenne ex causa preteritiōis.secus si tā quam inofficiosu3.vt hic.⁊.j.eo.l.si is qui.⁊ dicat iste pater nō debebat institui verū est ex necessitate formali:s3 ex officio pietatis d3 institui pater ex quo liberi sunt exheredati.secus si testator instituisset liberos:s3 ex quo eos exheredauit tenebat instituere patrē cū exheredati habeātur pro mortuis.vt.d.l. j.§.si pater.nam omnis in cuius locū alius succedit pro mortuo habet.vt.l.actione.§.publicatione.ff.p socio. ¶ Ulterius opp.cōtra predicta:na3 si exheredatus habet p mortuo ergo si filius est exheredatus ⁊ nepos ex eo preteritus,talis nepos diceret testm̄ nullu3.ff.de liber.⁊ posth.l.gallus.§.⁊ quid si tātum.sed istud est falsum cum habeat necesse intentare querelam vt.j.eod.l.si is qui.C.eod.l.si quis filium ergo falsum est tam notabile gl.quā notabile qd̄ exheredatus habeatur pro mortuo.solu.dicit Bar.quod notabile gl.debet intelligi quantum ad effectum cōsequende successionis nō q̃tum ad modū rumpendi. Tu dic qd̄ exheredatus habetur p mortuo[a] postquam testm̄ est aditione hereditatis confirmatū non ante. vt l.si seruus cōis Meuij ⁊ castrēsis peculij.in fi.p̄n.§.ff.de stip. ser.⁊ sic nō ob.§.⁊ qd si tm̄.q2 ibi loquitur in filio qui habet p mortuo viuo testatore,hic aūt p mortuo post mortē testatoris ⁊ post aditā hereditatē nō ante.vt.ff.ad sil.l.exheredatus. merito ergo nepos p̄teritus nō dicit nullū q2 testm̄ fuit solenne.sed dicit iniquum,q2 contra officium pietatis factū: nam esto qd̄ filius sit ingratus.nepos tamen excludi non debet in quo nō inuenitur ingratitudo vt.d.l.iij.§.si emancipatus.de cōtratab. ¶ Denuo opp.⁊ videtur q̄ dictus nepos dicit nullum.⁊ arguo sic,ius dicēdi nullū fundat in existētia sui heredis vt.l.in suis.s3 filio exheredato nepos est suus ⁊ necessari9 heres vt.l.q in aliena.§.interdū.ō acq.hered.ergo preteritus dicit nullū.sol.lex cōtraria loquitur in nepote instituto, hec in eo qui nō est institutus,nec instituēdus quo ad solennitatē testamēti.⁊ ideo non est suus ⁊ necessarius heres nisi prolata querela. ¶ Ulterius oppo.sententia lata in querela facit ius pro victore ⁊ ei applicat successiōis effect9 ⁊ trāsfundit in ipm ius testamēti.vt.ff.ō statuli.l.statuliberi a ceteris.§.quintus. ergo heres scriptus succedit per sñiam loco liberoꝝ ⁊ per cōsequens heres d3 excludere patrē ⁊ ꝯfirmat p illā regulam, si vinco vincentem[b] ⁊c.vt.l.de acces.de diuersis prescri.so.q̃nq3 sñia fertur negatiue,vt q2 negat ius succedēdi cōpetere actori.⁊ tunc nō trāsit in victorē ius succumbētis,cū cōtra asseueret.s.nullum ius ei cōpetisse,vt hic q̃nq3 sñia non fertur negatiue, sed trāslatiue tunc fateor quod victor succedit in locum victi.vt.ff.de pe.l.edinm.⁊ facit.j.de iureiur.l.s3 si possessori. in prin.de acqui.poss.pomponius.§.si iussu.⁊ qd̄ not. institu. de offi.iudi.in fi.vel dic q̄ quedā sunt iura q̄ sunt apta trāsferri in victorē,⁊ illa iura que habēt aptitudinē trāsmissiōe3 trāsferūtur.quedam nō sunt apta transferri,vt q̃rela que non est apta trāsferri ab exheredato in institutū ⁊ talia nō transferūtur,sed annihilātur:⁊ ideo victor nō succedit in locum victi. Item nō ob.illa regula,si vinco vincentē ⁊c. q2 illa regula,habet locū vbi est eadē ratio vincēdi:at vbi eadē ratio vincendi scripta est in personā nō egreditur personā.vt.d.§.emancipatus.vltimo respon.vel dic,aut vnico facto.l.⁊ vincēdo principalem vinco secundarium:aut facto iudicis tūc secus.vt.l.si superatus.de pigno.vel dic q̄ exheredatus cū effectu neminē vincit.⁊ ideo si vincā exheredatū nō vinco vincentē.q2 in statu in quo est neminē vincit.⁊ vide Bar.in.l.j.in fi.de cōtrata. ¶ Extra op.qd̄ hodie nouella nō habeat locū ꝑm Mar.vt.l. v.s.e.ti.⁊ Jac.de bel.⁊ male,q2 nō est dubiū q̄ in casu huius l.⁊.l.si is q.j.e.est necessaria querela etiā hodie.Sed cōtra hoc op.nā pater fuit preteritus sine causa,ergo testm̄ nullum vt no.in.§.exheredatos.de here.⁊ fal.p Dy.in.l.gallus.so.ibi loquitur in preteritione filiorū,hic ascendentium.facit qd̄ not. in.l.fi.de iur.pat.s3 hoc nō placet.ideo dic qd̄ cōtrariu3 loquitur in eo cuius preterito reddit testm̄ nō solēne.hic secus. Et hoc nō viderunt antiqui docto.⁊ vide qd̄ dixi in aut.ex causa ¶ Uisis ergo oppositiōibus respiciētibus hanc.l.pater.Ue-

a ¶ Pro mortuo.adde feli. in.c.ius generale.j.distin.

b ¶ Uincētem. pro cuius regule declaratione vide no. p Bar.soci.in consi.ccij.incl. circa secūda3, per totum, in secūda parte.

nio ad questiões hic formãdas que sunt vtiles ⁊ de apicibus iuris. Et ad euidẽtiaz dicẽdoz ꝑmitto q interdũ successio deuoluit in sequentẽ per ꝓuisionẽ precedẽtis. Interdũ per transmissionẽ. Interdũ per ius accrescẽdi. de ꝓmo tractat. l. nostra. de scõo tractat. l. si qs filiũ. de tertio tractat. l. si propo nas. ff. si. j. c. ⁊. l. qui repudiantis. in pri. Modo reuertor ad de uolutionẽ que fit per ꝓuisionẽ. ⁊ sciendũ est q ꝓuisio qñ que cõtingit per repudiationẽ, qñq; per ẽporis cursum: de his duobus loquitur. d. l. si proponas. ff. si. j. co. qñq; per sentẽtiam iudicis ⁊ de hoc tractat hec lex. Iqñq; per sententiam l. vel statutũ. modo circa repudiationẽ exꝓssam, an faciat locum sequenti. plene dixi. C. de coll. l. pactum. Sed circa ea que inducuntur tpis cursu formabit talis questio: duobus fratribus competit ius agendi ad supplementũ, vnus patitur iuri suo prescribi, querit vtrũ accrescat alteri: dic vt. j. dicaz, an iuri agẽdi ad supplementũ prescribat quinquẽnio. dixi. C. eo. in. l. si qs filiũ. vbi Bar. tenet q fic; actio subrogata ꝛc. ego teneo cõtrariũ qz actio que subrogat aduersatine nõ imitati ne nõ retinet naturã primeye actiõis. ⁊ qz ꝓ legitima competit petitio hereditatis ⁊ fami. er. l. ñ. Qdictio ex lege. l. oimodo. C. hoc tit. naz si gñaliter filius agit petẽdo in genere supplementũ legitime agit cõdic. er. l. si vo petit legitimã de corporalibus hereditarijs põt agere petitiõe heredi. ⁊ fa. erci. qz est heres in legitima. nõ ob. l. si qs filiũ. in fi. qz cũ oz ibi õ qain quennio refert se ad querelã qõ patet ex verbo, post aditã hereditatẽ, ſz ꝓ legitima põt filius hereditatẽ adire anteq̃ heres vniuersalis adierit qõ patet: qz hz ius accrescẽdi: vt i auꝯ, vt cũ de app. cogno. ff. ceterũ. ⁊ cõtra ius adeundi nõ ꝑscribitur quinquennio. vt. C. de iure delib. l. 13. ⁊ ideo opi. Bar. non est vera. ¶ Nũc formo gl. cõmunẽ ad dictos tres modos ꝓuationis. ſ. per renunciationẽ, tpis cursu, ⁊ per sniam. ¶ Et quero si testator hic habuisset patrẽ ⁊ auum nunquid post patrẽ admittitur auus? ⁊ vt q sic. vt. d. l. si is qui. ¶ In Brium q non: qz. l. canetur q sequens in gradu non potest admitti nisi iure transmissionis. vt. C. c. l. si qs filiũ. ſz ꝓuatus iure a quo inuenitur ꝓuatus transmittere non põt. vt. C. de iur. delib. l. cũ antiquioribus. ergo auus repellitur. In hac q. sunt opi. vna Azo. quã reprobat gl. ff. õ iniust. test. l. postbumorũ. ⁊ tangit in. l. in suis. de libe. ⁊ postbu. ⁊ hanc sequit Ja. de are. Pe. Albe. ⁊ Sali. Alia fuit opi. Ugo. ⁊ hãc approbat hic gl. ⁊ hãc sequit Dy. p. l. si is q. J. eo. ⁊ p. d. l. iij. ff. si emãcipat. de Stabu. hãc approbat Bar. p. l. nã ⁊ si parẽtibus. J. co. q loquit ꝺ quolibet parẽte. ⁊ sic nõ solum in patre, sed in auo, dicerẽ enim vt dicit Azo q ideo pater admittit: qz est in eodem gradu cuz exheredatis: ſz hoc nõ habet in se rationẽ, qz gradus nõ attẽditur niſi per ordinẽ, vnde qui est de scõo ordine vt esse similis ei q est de scõo gradu. Preterea in gradu diuerso ⁊ subalterno ẽ expressum: vt. d. l. si is q. ⁊. d. ff. si emãcipatus. ⁊ ipsa est veritas: qz cum excluſus habeatur p mortuo non ob. sequẽ. in quocũq; gradu. vt. ff. ad Tertul. l. ij. ff. videndũ. ¶ Nũc venio ad ꝓuationẽ q̃ tingit p disꝓsitionẽ legalez. ⁊ qro nunquid frater a fratre preteritus faciat partẽ matri q̃ agit ad supplementũ legitime: ⁊ Dy. in addi. se vno verbo expedit ⁊ determinat q nõ facit partẽ: ⁊ ratio est qz cũ frater excludat a querela pro mortuo habetur. vt insti. de succes. liberorum. ff. ſz nostra. ⁊ in aut. de nup. ff. soluto. vers. si qs essi eis. ls quidam dubitant ꝑm Dyn. hic in additionibus. nam qui non admittit ad partẽ, nec admitti sperat, nõ facit partẽ. vt. l. si post mortẽ. ff. liberi. de Stab. sed frater nõ admittitur, nec admitti sperat, nõ ergo facit ptẽ. vt. J. e. l. q repudiatis. ⁊. l. si ꝓponas. ff. si. ls ille loquat in querela, idem in iure agendi ad supplementũ: qz succedit loco q̃rele. vt. d. l. oimodo. Sz Bar. determinat cõtrariũ ⁊ pbat talib⁹ rõnib⁹, ista suo iure nõ põt petere niſi tertiã eius partis quã esset habitura ab intestato. vt l. cũ queritur. C. e. si tu excluſus fratrẽ poneres ab intestato, ⁊ sic ceteris paribꝰ idẽ eẽt hic ex testõ q mater haberet legitimaz suã ⁊ fratris: ſz si tu varias terminos scz q ab intestato frater succedat ⁊ si ex testõ nõ succedat, mutatis terminis mutat decisio iuris. Illud qõ vltra petit, petit iure accrescẽdi. ſz hoc est impossibile, nã in legitima nõ hz locũ ius accrescẽdi. ⁊ hoc ꝓbat ipse p talẽ theoricã, iter gñctos gñctiõe legali, nõ hz locũ ius accrescẽdi, niſi in vniuersali successiõe vl in vsufr. l. cõis ser⁹. ff. de stip. ser. a. l. Proculo. õ le. ñ. ⁊. l. i. ff. idẽ de usufru. acc. ſz successio in legitima nõ est successio vniuersalis. vt no. C. de rei vẽ. l. cũ a mre. nec ꝓpie õ hãs q nõ põt queniri vt hãs. vt. C. õ ber. insti. l. quoties. ⁊. ff. si qs om. cã. te. l. quis. ⁊ insti. õ fideic. ber. ff. si qs vna. ⁊ no. ff. õ trãſa. l. 2 troversia. ergo cessat hoc ius accrescẽdi. nulla eñ gñctio est iter fratrẽ ⁊ matrẽ. niſi gñctio disꝓsitiõis legalis ⁊ confirmat opi. sup alia rõne, õt ipe qõ qñ alia succedãt diuerso iure inter eos nõ hz locũ ius acer. vt. ff. õ bo. posſ. l. si cũ pfono. ſz frater ⁊ mr admittũtur ad legitimã diuerso iure, ⁊ legitima fratris est quarta, qz nõ inuenit aucta. ſz legitia n. fis est tertia: vt in aut. de trient. ⁊ semiſ. ff. j. cũ ergo veniãt ex diuersis gñtuitib⁹ fiue legatis tũc disponẽtis inducit distinctionẽ oimodã, ⁊ facit cessare ius accrescẽdi. vt. ff. gb. mod. vsuſſr. amit. l. si sub gñctiõe. ¶ Et ꝑdicta vã magi. si testator ꝓhibuit ius accrescẽdi ꝓ in legitima, ꝓiberi in omni particulari successiõe. vt. dixi. ꝺ vsufr. ſz Bar. ¶ In ista difficili qõne ego teneo opi. Bar. Ly. ⁊ dico q frater nõ facit partẽ mri. ⁊ q mr admittit, tangẽ sola, nõ per ius accrescẽdi, ſz propꝛio: vnde cessant eos rõnes Bar. succedit eñ tanꝯ sola p amotionẽ obstaculi, nõ ꝑ hoc iuncta cũ fratre, qui est inhabilis quantũ ad ius agẽdi: ꝛc. taz nec cõnumerat inter agẽtes excepto casu. l. fratris. vbi ꝓcet cũ turpis ꝑsona instituta est. d. l. fratris. vbi ꝓpie loquẽdo dicit nullus, nõ aũt õz cõiunc⁹ hec est notabilis rica huius gl. per quã Ly. se fundat. Itez ille gni nullo modo includit dispositiõe legali. nec re nec verbis le. ille non est iunctus, sed nullus: at iste frater nullo modo includitur ꝛc. ꝛc. Preterea ex quo nititur per ius accrescendi dico q in legitima habet locum ius accrescendi, ⁊ hoc tenet Dyn. d. plane. ff. si ꝑuicti. de le. j. ⁊ allegat p casum in aut. õ natu. in. ꝓ. ff. si legitimozũ. col. iiij. quã rõnẽ pauci habẽt. alij sic. post titulũ de ꝓhib⁹. ⁊ gl. allegat illũ titulꝝ in aut. de trẽ. ⁊ semiſ. ff. super vbo octo iuciũ. Ego dico q est casus expressus niſi rõne legitime accrescit tota hereditas. vt no. doc. in aut. nouissima ergo ⁊ pars altera legitima. vt in auꝯ. vt cũ de app. cogn. ff. ceterum. vbi est expressum cum qua habet maiorem symbolum, quã cũ tota vniuersitate: nam in habentib⁹ symbolũ faciez est transitus. vt. l. an inutilis. ff. si. cũ si. nõ ob. l. a Proculo, nam aliud est in legitima quam in simplici legato, cuius rõne legitime quis dicatur heres. ⁊ sic legitima magis accedit heredi tatẽ q̃ legato. vt. in. l. filius, in ꝓin. ff. de leg. ꝓetã. ⁊. C. de ofi. test. aut. nouissima. Itẽ in eo q dicit Bar. q ius accrescẽdi in legitima potest ꝓhiberi non videtur bene loqui: qz legitima debetur ex ꝓuidentia. l. vnde ficut ipsa non potest ꝓhiberi, ita nec eius qualitas ⁊ natura põt impediri cũ sit debita de necessitate. vt. d. ff. ceterũ. vbi est casus vt ar. de ad ꝓ. l. si arrogator. vere tũ ⁊ ꝓprie loquẽdo non est tractãdum vt dixi õ iure accrescẽdi: qz nulla portio legitime debetur fratri vt not. in aut. de here. ⁊ fal. ff. primum. si nulla portio. ergo nil recat ab eo, per consequens non accrescit, sed nec decrescit: qz non concurrit ad partem, non põt per concursum facere ꝓiudicium vniuersale sicut habet iudicium fa. erc. vtile. vt. d. l. ij. ff. si quarta. ff. fam. erc. nõ ob. l. cum patrono. qz ibi loquitur in remedijs contrarijs. i. in fm tabu. ⁊ contra remedium non potest accrescere alteri: qz quod accrescit debet esse eiusde⁹ nature ⁊ nature nõ cõtrarie. arg. cõtra qõ no. in simili per Arch. ⁊ Jo. and. in. c. bi qui. de ꝓben. lib. vi. ſz questio nostra loquitur in legitima que est eiusde⁹ nature ⁊ qualitatis in quolibet cõiunctorũ, ls nõ fit eiusde⁹ quãtitatis: ſz in hoc nõ est vis. vt ff. de coniungẽ. l. i. ff. illud. ⁊ si dicatur q veniũt ex diuersis cõstitutionibus: respõdeo q nõ est nouus q̃ diuerse leges iungant adinuicẽ ⁊ fiant tanꝯ. l. vna. vt. ff. de lib. ⁊ postli. l. Gallꝰ. ff. ille casus. ⁊. C. de iure delib. l. si. post pn. ¶ Ulterius quero qd in filijs. pone q pater extraneũ instituit heredẽ vniuersales, vnũ vo ex filijs instituit in re certa, alterũ vero filiũ exheredauit insste. dõ q̃rit vtrũ legitima instituti in re certa cratriens, an media pars trietis. rñdeo. Dy. q triens: qz exheredatus habebit ꝓ mortuo: ⁊ sic nõ facit partẽ. Bart. cõtra, cui ius ins accrescẽdi nõ habeat locũ in legitima ſm eũ qd debemus dicere: qz due sunt regule valde diuerse. vna est q q nõ admittit nec admitti potuit ad partẽ, nõ facit ptẽ ex illa regla, filius instituꝯ in re certa dz habere tertiã integrã, nõ tanꝯ contractus, ſz tanꝯ solus: qz ei soli legitima debetur, ⁊ exheredato iuste nõ defertur: alia regula iuris accresc. qñ portio alicuius vni deficit, ⁊ ista non est materia nostra. qz exheredato nulla

la portio

a ¶ Ius accrescendi. Adde Flo. i. l. j. ff. id ait. j. de vsufr. ⁊ vide Bart. ff. in. l. re cõiuncti. in pen. col. de leg. iij. ⁊ in l. si duob⁹. ff. si. in fi. de leg. j.

la portio est adscripta a iure vel ab homine.& ideo Bar.qui instituit has regulas, salua reuerentia, non bene consideranit. ¶Alterius quero hoc supposito gō exheredatus nō minuat legitimā institutī: quero qd angeat: verbi gratia, pater habebat quinque filias, quatuor instituit, quintā exheredauit; quero vtrū legitima institutarū sit triens vel semis. Bar. dicit semis.& sic cōputabitur in numero ad augendū legitimā quae uel liberorū: qz ius exheredati eis accedit quoz fauore est exheredatus fm Bar. ¶Y. vero querit in.l. plane. §. si coniunctim.& nō soluit ego dico q cū habeatur p mortuo. vt.d.l.j. §. pater. de cōiung. q non cōputabitur in numero. naz cū ei nulla legitima debeatur non pōt trāffundi ad fratres eius aliqd ex persona sua, sz si esset talis exheredatus cui cōpeteret ius a gendi ad supplementū talis exheredat' nō haberetur p mortuo. vt.l. maximus. vitiū. pone exemplū in exheredato iniuste, cui erat aliquid relictū quoquo relicti. nam si repudiat accrescit fratribus. vt.j.eo.l. qui repudiantis.& l. si proponas. §. fi. si vero repudiat tunc facit partem fratribus,& fratres sibi, vt no.in.d.§.j. de trien.& semis.in glo. super verbo accrescantium.& ratio. qz omnes qui admittūtur faciunt sibi partē adinuicem j.eo. mater decedens.& l. filiū. de cōtrab. Si autē est iuste exheredatus tūc habetur p mortuo & non cōputatur in numero. idem dicerez si vnus ex quinq filijs viuēte testatoze esset effectus franciscanus qz cum habeatur pro mortuo non computatur inter viuentes.& sic legitima fratrū erit triens & non semis. Concludo ergo q exheredatus nō auget legitimaz, qz
8 non auget numerū, nec ergo auget, neq diminuit. ¶Ulterius queritur nunquid successozium edictū habeat locū in iure agendi ad supplementū sicut in querela: Bar. dicit qō sic p dictā. l. si quis filium. C. eod. vbi statuit idem in iure agēdi ad supplementū quod in querela. Sed certe incongrue allegat illam. l. qz ibi nō loquit in successozio, sz in iure trāsmissionis. vt ibi no. Tamen sua determinatio placet mihi per rationē l. nam & si parentibus. qz debetur hereditas ex successorio edicto: ergo debitū bonorum subsidium est debitū & denoluitur. ¶Decimo queritur nunquid habeat locū successozium edictum pro casu, statuto cauetur qō existēte fratre mater nō succedat. ¶Modo quidā decessit extraneo instituto & fratre & matre preteritis: an mater poterit expugnare testamentū? & videtur qō sic, qz frater habetur pro nullo nisi adita hereditate ergo potest hereditas adiri. qua adita mater ageret querela. vt in.l. nostra. ita not. ipse in.l.j. §. pater. de cōiungen. cū emā. li. tamen hoc non est ex successorio edicto, sed a iure ordinario & principali, qz cessante statuto propter inhabilitatez fratris, remaneret mater sola & principalis in successione alterius.
9 ¶Ulterius queritur vtrū successozium edictū habeat locū in querela inofficiose donationis. dicit Bar. qō sic. arg. in.l. fi. C. de inoff. do. qō verū credo per rationē quaz assignaui in.q. precedenti. s. debiti bo. subsidij. ¶Ultimo quero nunquid in querela inofficiose donationis habeat locū ius accrescendi. & si quidem aduocat vniuersa bona videtur habere locū. si vero solum debitū bonorum subsidiū, tūc nō habet locū ius accrescendi fm Bart. propter regulam traditaz ex. d.l. proculo. Ego contra dico q habet locū in legitima siue agatur cōtra contractum siue cū agitur contra testamentū p dictam. l. fi. cū enim dixerim in testamento habere locū, ergo & in contractu. tu vides me inter tot & tātos de meo preceptore discordātes inherere. ¶y. bu. & Lyn. vo. & nō illi bene. cogitabis vt in predictis. ¶Extra quero quid si filij obtinuerūt in querela, sed postea agētes petitione hereditatis succubuerūt, an pater admittatur in possessorio edicto? & videtur qō sic, ar. huius. l. cōtra dico, nā agēdo petitiōe hereditatis. adiuerāt hereditatē, & sz sit lata cōtra eos sentētia absolutoria cōuenti, talis sentētia parit exceptionē, sz in iure qō pmittitur per exceptionez; nam ipso iure nō habet locū edictū successoriū. sic video in simili qō nō. hz locū ius accrescēdi. vt. l. si duo patroni. in pn. & iure. ¶Modo venio ad. l. nā & s parentibus. in pn. oz hic qō parentibus nō debetur successio. vt no. Bal. in aut. de hered. & fal. §. pmū in fin. s. o. ¶siderato voto parētis in charitate nō debetur vt hic in pn.& facit de cōdi.& demō. l. cū tale. in pn.& qō no. in l. pater. & l. socrus.& q no. l. l. paulo callimacho. §. pōponius. & l. nil. §. fratrilicoz. de bo. libe. & l. scripto. & fine vnde libe ri.& qō no. ff. de fal. l. si quis legatū. in fi. cū si. Sz cōsiderata causalitate debet, vt ēt hic oz. & ita intelligit Bal. fm hanc. l. & adde qō no. C. de fac. fan. ec. aut. si qua mulier. & C. de codic. l. fi. §. pe. & de impo. lu. de scrip. libr. g. ¶Secōdo opp. & videt q plures rationes nō vincāt, sed pauciores rōnes. vt. ff. ad treb. l. qui filium. §. j. vbi de hoc in aut. de consan. & vte. fra. post pn. sol. ibi
10 plures rōnes erāt validiores q vna, hic nō. ¶Ultimo not. ter. ibi dū dicit nō mi nus &c. qō nō min? debet hereditas parentibus, q liberis. ergo sicut legitima est aucta in liberis, ita est aucta in parētibus. & hoc tz gl. in aut. ō trie. & semis. §. j. ibi hoc obseruādo in oib? ps onis &c. & ibi gl. § inducit hanc. l. p decisione. q. ¶In gl. ibi queraf. hec gl. parua legit totā. l. in querela inofficiosi. & sic hz gl. magna cōtraria ibi: sz fm nos &c. ¶In gl. sz cū hoc. gl. diuiditur in quatuor partes. nā prima timoze vnius cōtrarij ponit duas lec. In scda querit iuncta scōam lec. alder. & tandē redit ad lec. a30. & firmat eam. In tertia colligit vnū no. In quarta formaz vnā qōnem in qua ponit duas opi. & approbat vltimā. scōa ibi. sz an fm cuz. tertia ibi. item no. quarta ibi. sz an post. ibi sed alder icus dixit dari. & in hoc bñ vna cū cōtrata. & in hoc male. Non obstat. l. j. qz ibi loquit in eo pterito cui defertur ex edicto successorio. §. si quis. sz ibi ad agentē non erat deuoluta successio, hic sic quādo repudiauit. Sed qūo exheredatus pōt repudiare hereditatem cū non possit adire? respōdeo repudiat querelā, & per cōsequēs hereditatē, nam si futura successio fundat in iure de pūti. s. in querela pōt ei renūciari. l. si filius. de mi. sz ibi nō in totū. ista nō est bona solutio. qz idē in parte quo ad partē. vt j. eo. l. certa. & de vul. substi. l. in; substitutiōe. & ideo opi. q golini est verioz omnino intesta. h. d. vt. C. de coll. vt liberis, melioz ratio qz cōtratab. est remediū quo succedit, sz querela nō nisi aditio hereditatis subsequat. vt no. in. l. qui de inofficioso. ibi, qñ infirmitas. & melius in soluto. & ibi dicitur q iura singularia acti. sunt propter inhabilitatem coniunctione legali, loquoz in beneficio legis, delatis. & hoc est contra Bar. Sed patrem. & sic imo nec patrem cum precederetur, sed dic quod fingitur non precedi ex quo non preceditur cuz effectu etiam suo ex edicto successorio. & hec vera in questione Lyn. Bart. premittit q frater & mater non sunt coniuncti, nisi cōiunctione legali, cum non veniant ex hominis dispositione. Item quod veniunt ab intestato diuerso iure, non dicit verū quod veniūt ambo per aut. defuncto. nisi defendas quod ad legitimam veniunt diuerso iure, non dico ad vniuersale successorium ratio. §. iu. est cessans dūū continuatio fm Bar. tu dic quod ratio est qz est extraneus heres filius matri. insti. de heredi. quali. & diffc. §. ceteri. & ideo eoipso quod nō includitur in testamento videtur exclusus: emancipatus est etiā extraneus, sed nō adeo extraneus propter reliquias precedentis potestatis. & ideo preterituς habet contratab. &c.

Explicit repetitio domini Baldi de ybaldis.

Circa. In querela inofficiosi contrarie sententie iudicum late, possunt facere q testatoz pro parte decedat testatus & pro parte intestatus. h. d.

Si non mortis. Donatio inter viuos, ex pacto cōputatur in legitimam a: & si non sufficit agitur ad supplementum. h. d. a ¶In legitiꝫ alias not. vt p pau. de cast. cō si. cxxi.

Si quis cum non. Etiā qui nō debuit admitti admissus vincit ex iure superueniendi, vel accrescendi.

Si non. Additio Baldi.
Facit. j. ad. l. fal. cū de quo pecu. §. fin.

Si sub hac. Ille cui hereditas euincitur pōt recuperare pretium seruorum quos manumisit causa conditionis impletae. h. d. est argumentum q quis recuperet beneficium primuz, euicto secundo, sine sui culpa. & adde quod not. Archid. viij. q. j. c. talia.

Si instituta. Transactio fide non seruata non officit transigenti. h. d. ¶In text. ibi ab herede. s. scripto. huic. l. non obst. C. de transac. l. cum mota. quia ibi erat transactio & mors, hic transactio & non mors. facit. §. eod. l. nam si parentibus. §. heredi eius.

Ei qui se. Negatio testatoris, filiationem non tollit. h. d. vel sic, verba testatoris non officiunt veritati. h. d. facit. j. ad fille. in. l. si quis in graui. in princip. l. diuus. & quod ibi singulariter no. vbi dicitur quod excusatio vel incusatio testatoris, qui moriebatur ex vulnere non prodest, nec nocet percussoribus licet prosit his qui conueniuntur ex sola negligentia & ex sola presumptione. qō est no. dignus. ¶In text. ibi, causa subest. facit. §. eo. l. q de inoffi. Bal.

De inofficioso. Nullitas testamenti non subiacet querele, etiam mouende per eque priuilegiatum, hoc dicit. & est ratio: quia licet duo milites sint eque priuilegiati absolute, tamen respectiue, respectu propriū patrimoniū, quilibet est magis priuilegiatus altero. Baldus.

1 ¶Filius fratris nepos appellatur.
2 Appellari non potest a causa alimentorum.

De inofficioso. Pendēte appellatiōe sniā lata p filio exheredato filius de

bet alimentari ex bonis pfis.b.o.ꝛ est.ℌ.valde no.secus vt añ sniam:vt.ff.e.l.q de inofficioso.ergo sola affert psumptionem 1 fit appellatū ab ea.nō dico q̄ afferat psumptionē iuris sed bois.vt no.ℑ.vt in posse.l.post q̄.ℌ.imperator. ℂ Not.q̄ filius fratris appellat nepos.ª ſ3 bñ reperit in vsib⁹ feud.ꝛ hic ɔ3 intelligi q̄ nepos ōr quo ad auū nō quo ad patruū.Et ꝓterea dico q̄ si statutū ōt q̄ magnates ꝛ eorū filij ꝛ nepotes offendētes populares puniātur maiori pena,q̄ nō habeat locuz in filijs fozo⁹,ꝛ hoc de iure ciuili.Ly.in addi.facit ī aut.ō nō alie.ℌ.emphyteusim.ꝛ adde q̄ō habes in.l.j.C.de suc.edict. ℂ Sc̄o no.ar.in isto.ℌ.q̄ a cā alimētoꝝ nō possit appellari.ꝛ ſ3 possit appellari,tñ interim sunt alimēta pstāda.ar.bui⁹ lſe.q̄ dic vt no.B.l.ſi iudex.ℨ.de bis q̄ sunt fni vel alie.iur. ℂ Jn gl.sup ℣b.decreui.ibi.l.imperatoris.vbi fit sequestrū ī causa appel.q̄ nō debeat fieri in cā ꝑncipali q̄ dic vt no. C. quo.ap.l.ab exec.ꝛ intellige hoc in snia ꝙdenatoria nō in absolutoria.ar.ℑ.ind.sol.l.cū apud Semproniuz. ℂ Jn ead.ibi.c. ex parte.ibi vide per Archi.xxiij.di.c.quāḋ.ꝛ.lxiij.di.c.ſi fo⁹ te.ꝛ.vñ.q.j.c.ſi quis.ꝛ.c.pastoralis.

Additio Baldi.

Sj Instituta. ℌ.ō inofficioso.donec pē appellatiōe cōtra filiū interiecta,filiꝰ est alendus. b.o. ℂ Mo.hic nepotē dici filiū fratris. ℂ Jtē no. pręsumi p snia etiā a qua est appellatū.vide Arch.vñ.q.ij.c.ſi qs.ꝛ.c.pastoralis. ℂ Jn gl.q̄ incip.ſ.ei q̄ trāſigit.ibi, ſ3 heredi.cōtra.ℨ.ſi is q.nam ex edicto successorio ɔ3 venire nepos. Sol.aliud cū repudiat simplr,aliud cū agnoscitur ꝛ tranſigitur.q̄ aliud est trāſigendo q̄ succedit loco querele. ℂ Jn ea. gl.ibi,nō restituit.Sɔ quare si est restitut a defuncto nō cōpetit heredi:rñd.q̄ nō ꝑparata.ſ3 non fuit ab olim prepa⁹ata: Rñdeo ſic:ſ3 nō ouauit pp renūciationē.Sɔ nōne ī quoddā restitutoriū iuris dafactio,vt ī gl.ac.q̄ sic dāk est eo mo tranſitoria ꝛ eiusdē vite.sic añ.l.ſi.ff.de mino.Sɔ dico q̄ nō est ꝓpie restitutio nisi quo ad emptitiū,vñ testis ōr integrū cē.Sɔ op.q̄ ipso iure tollat:vt ī.ℌ.q̄dā.lo.neg.q̄ nō est ex delicto cū incipiat ab bñe.Jtē op.de.l.siue ap.v.cē ex initātia cepta nō ꝓsecutio.ergo nō perit instātia ipo iure.ꝛ sic nec ꝓpetuatio q̄ est effect⁹ instātie siue loquamur respectu iuris actiōis siue respectu trāſmissiōis ei⁹.So.dic q̄ aliud est ō effectu ꝑparationis.aliud ō alijs effectib⁹.Nā nō ōr ꝑparata si nō durat ꝑparatio. ℂ Jtē opp.q̄ bodie nō ꝑparata trāſmittit,ergo adiq̄ alia ꝑparatiōe in.l.cū mota.C.de inōf.te.l.Solu.l.cū mota.in hac pte bodie nō tz:vel aliud est q̄ nūq̄ fuit ꝑparata,aliō q̄ fuit ꝑparata,ſ3 p actū ℨrū ē rec.ſſuz a ꝑparatiōe vt i.l.cū mota. ℂ Jtē op.q̄rela cōpetit mſi cū effectu. ℂ Jtē instātia quo ad matrē durat cu effectu,q̄re ergo nō trāſit:nā ſi nō trāſit ergo aut q̄ finita ꝛ falſuz est,aut q̄ nō ꝑparata,ꝛ falſuz est ſi durat instātia.Sɔ dic q̄ nō durat instātia,q̄ litera ōtialiter ꝛc. ℂ Jn ea.gl.ibi ſ3 dāk actio imo vſ agi ō dolo q̄ fuit tacito,vt des.i.remitto q̄relā,vt des ꝛ puzni ī faciēdo.ergo ago ō dolo. So.remittere nō ē merū factū,ſ3 cām iuris ɔtinet.ꝛ.liberatio nē vel nō ē factū,ſ3 datio,nō formaliter.vt.l.iul.ō ꝙdi.ꝛ demō. placet hic.q̄ nō remittit hec res,vel actio ad rē ſ3 hic remouet quoddā obstaculū.ꝛ iō dic q̄ ſ3 fit facio vt des.tū ec hoc facio aliq̄ adest ei cui sit nō res nec actio,ſ3 q̄ ɔ3 ius liberū q̄ añ nō erat.l.ān libello.ℌ.ſi qs seruū.Sɔ vſ q̄ nō compārat pręs.vbis:q̄ remittēs nō plene impleuit remittēdo cū de facto adhuc possit ℨuenire.Rñd.vez est ꝛ iō actio ibi est datiua nō natiua:vel dic q̄ plene implerū reperit in bñe ꝛ ab eo incipit actio,q̄ q̄rela nō trāſiuit ad eū,hic ōr posse ō facto cō trauenire cū obstet sibi exceptio impediēs,pcessuz sibi q̄rele finite:cū vo exceptio nō ꝙpedit pcessuz bñ ōr posse ꝙueniri ō facto ſ3 pemptoria obstet.ꝛ est rō p.l.amplius.rem ratā haberi.ſ3 tūc q̄ro ibi ōr actionē dari,que actio dabit? Rñd.quelibet actio est datiua ꝙsiderata causa efficiēte.vt in.ℌ.post originē in.l.ij.ℨ.de orig.iur.ſ3 ꝙsiderata causa materiali, aut ɔ3 cām materialem pręexistentem de cuius potentia seu virtute producat in esse tunc est natiua als est datiua.vt.l.iuris gentium.ℌ.ꝛ ideo.Aut ꝙsiderata causa formali que sunt actiōes que habent causam formalē vt que oriuntur ex contractibus habentibus specificā formā,quedā non habent causam formalem,ſ3 materialem,seu factum rude vt ex contractibus innominatis.Jtem obst.quod agatur condictio.ob causam.vt bene se reponat in obli.l.ſi quis accepto.Solutio.vt Cyn.in.l. cum mota.vel dic q̄ est hic ius quesitum tertio.ergo ꝛc.ℨ. de pactis.l.ſi causa.cum ſi. Bald.

Cam mater. Preteritio facta a mſe errāte de vita filij, officit institutiōi nō legatis ℘m decretū Adriani,ſ3 ℘m Paul.et legatis.b.o.ꝛ sic Paul.ℨtiak imperatori.vt.ℨ.de mi.l.Emili⁹ largian⁹.No.q̄ impator ꝛ pau.ℨtiak.

1 a ℂ Nepos.ad de pau.de cas. in.l.ſi.C.ō suc. edi.ꝛ.d.Alex. de imol.in.l.ſi dotali.ℌ.solut. ma.ꝛ Fel.in.c. ꝓ tuas.de ꝓb. in.j.col.vltic.j. cōclusio.ꝛ dy. in ℘ſi.incip.in xpi nōie amē. diligēter cōsiderata ꝛc.ꝛ.d. Alex.in cōsil. xxxi. quarta parte.

ꝛ rō mortua imperatoris erat q̄ mſ nō ex demētia,ſ3 ex errore omiſ.erat filiū.vnde cum nō damnetur iudicij matris,vt ex mentis,sed solū ꝓpter defectū institutionis videbant legata deberi,q̄ ex sola institutione fuit defectus.vt.ℌ.de bere. inſt. l.Pantoni⁹.sed rō Pauli est cū expugnāk principale,expugnantur ꝛ appendices.vt.ℌ.de iniusto testa.l.nam ꝛ ſi sub cōditione.ℌ.rūpendo.Sed bodie per auē.ex causa videtur potior opinio imperatoris.sed alij dicūt cōtrariū.q̄ aut ex causa.loquitur vbi est defectus solus preteritionis,vel exheredationis.secus ſi sit defectus erroris.vt.C.de test.mil.l.sicut certi. ꝛ.l.ſi cū vel in vtero.ꝛ ideo dicit Barto.q̄ ilia aut.non habet locum in preteritione postbumi.ꝛ tenent glo.li.de posthumor.ℨib.institue.ꝛ reprobat gloss.contra. Cōtra quam videtur hic casus sequendo opi.imperatoris quam gl.bi firmat, sed ipse respōdet q̄ non est vera opi.glosse.sed opinio ℨson. quod non examino hic vlterius.

Additio Baldi.

Cum mater. Jn gloss.que incipit,mo vide extra de accu.ex parte.ꝛ per archi.xxi.dist.c.quāḋ.ꝛ.lxiij.distin.ℌ forte.per Archi. ℂ Jn eadē ibi,in fi.hic no argumē. C.de testament.mili.sicut incerti.ꝛ.l.ſi cū vl'in vtero.nō ergo essent repetita ab intestato:nam hic nō damnatur iudicij testatoris. Bald.

Sj suspecta. Legatarij possunt adire collusionē heredis.b.o. ℂ Mo.q̄ persona venit ex transuerso ꝓ suo interesse potest adhereꝛ litē tueri ius suum.facit.C.de lit.ant.nunc ſi heres.quod latius minat Jnno.de re iudi.c.cum super.ꝛ de sponsa.c.veniens. ℂ Jtem no.q̄ huic persone que venit ex transuerso ꝓ suo interesse: est licitum appellare.facit.c.constitutionem.de clemen. ℂ Jn gl.hic summe.in fi.sol.hic agitur de iure cōsuetudinando sine alterius iniuria,ſi agitur de aliquo repellendo et guandō.vt.ℌ.de ꝓiuil.credi.l.ſi creditores.vbi dicit q̄ illa allegat debitorē ſuspectū:ɔ3 ꝑhare de ſuspitiōe.facit.C.de re dot.l.vbi adhuc. ℂ Jn gl.sed an possint.ista gl.nō est alia. ℂ Jn ea.gl.ibi:legitima psona,adde ꝛ dic q̄ quilibet ℨdictor necessari⁹ habeꝫ ꝓ psona legitima:ꝛ dicit ℨdictor necessar⁹ ille contra quem porrigit petitio. ℂ Jtem gliber citat⁹,quo ipso videtur sua persona approbata q̄ citatur ad cām:vt no. Jnn.extra de excep.c.inter. R.priorē.Forte etiā quilibet possessor dicit cōtradictor necessari⁹ necessitate rei,licet nō ꝓpria ne ex quo nō pōt mulctari:secus in non possessore.vt extra de instī.c.venies.de bo.auto.iud.pol.l.ſi pupill⁹.ℌ.defendere.vis fiat ci.l.j.ℌ.ſi quis ideo.ō re iud.l.a diuo.ℌ.ſi super.de no. ope.nūci.l.ō pupillo.ℌ.qui remissionē. ℂ Jn ea.gl.ibi ſ3 plus arg.huius gl.fuit iudicatū q̄ ſi iniuriatus vult assistere processui ingſitiōis q̄ possit capitnla addere,tū nō formabitur in sua psona,ſ3 iudicis,ꝛ idem in testiū ꝓductione. Ædmare ergo noīa testiū iudici,ſ3 nō formabit ꝓductio ꝑsona pti, ſ3 in psona ipius iudicis ingrētis.facit q̄ no.Jnno.de test.c. cū clamor.de accu.c.cuz oporteat.de dolo.ꝛ cōu.c.veritatē. q̄ not.Spec.de inquisitio.ℌ.ſi.versi. porro.Et adde ad hanc glo.q̄ not.ℑ.tit.j.l.ſi possessor.in ꝑn.ꝛ ꝓ Jnno.de test.c.cōtutus.ꝛ ꝓ eundē in rub.de libe.obla. ℂ Extra quero vtrum psona veniens ex transuerso poterit pdūcere testes iam publicatis attestationibus cū psona ꝓncipali:ꝛ dic vt no.in spe.de teste.ℌ.satis vtiliter.ver.quid in sua snia. ℂ Sed nunqd ista psona que potest venire ex transuerso est citāda:videt q̄ sic. vt no.in.l.miles.ℌ.j.ex quib.cau.maio.dic contrarium quando cōtra ipsam personā nō dirigitur petitio.facit q̄ ō.ſ.c. l.qui repudiāt.in fi.ℑ.de ven.inspic.l.j.ℌ.denunciari.ꝛ q̄ ō ri.ℨ.de mino.l.de etāte. Bal.

De inofficioso. Etiā spuri⁹ pōt ꝓponere que relā ℨ testiū matris.b.o.Et vide q̄ no.in Spe.de successione ab intesta.ℌ.nunc dicimus.

Quāuis, viribus remanere ꝛ legata deberi.b.o.

Quoniā. Filius putatiuus nō ɔ3 querelā inofficio⁹ ſi,etiā ſi erretur in iure.b.o.

In ea prouincia, Ibi ɔ3 q̄rela moueri, vbi petitio habet, seu vbi bona pōt conueniri.b.o. ℂ Not.q̄ filius agens querela sequitur fozū heredis.nec inspicimus vbi testamenti fit cōditus q̄ no.gl.dicit q̄ iste.ℌ.pcedit vbi querela mouet ꝓncipaliter.ſ3 vbi incidēter,tūc in fozo ipsius hereditatis,q̄ est nota.ꝛ acta ad.q.dicit statutū q̄ cā nullitatis princat ad iudicē inferiꝰ.nō q̄rik ytrū cora iudice pnūciāte possit exeipi ō nullitate,ꝛ vſ q̄ nō,q̄ ista cā nullitatis ē alteri cōmissa ſpaliter,tñ ſnia ē verū,q̄ si simplr mouet cēt tūc oppositio vera, ſ3 vbi mouet incidēter,tūc q̄ūq̄ iudex ē iudex cōpetens in cā ꝓncipali cui ista incidenti

ista incidenti per istam glo.ꝛ per.l.quoties.C.de iud.ista questio quotidie contingit. Bald.

Additio Baldi.

1 Tertia psona pôt adherere processui super suo interesse.
2 Contradictor post rem iudicatam non admittitur.

Si suspecta. In tex.ibi,mris.vide Inn. q examinat hāc.l.ꝛ suā materiā extra de re iud.cū sup.in.j.gl.ꝛ in gl.quidā dicūt ꝛ in gl.q̃ro quō.ꝛ in alia gl.q̃ incipit.s.intra decē dies.vide quod idē Inn.no.extra de spon.veniens.¶ In gl.hic sume arg.vide in spe.de inqsitione.§.vl.no.ver.porro.
1 vide in.c.cōstitutionē.de ele.in cle.¶ † No.ꝙ tertia psona potest adherere pcessui super suo interesse.Adde qd no.Inno.de exce.cū inter priorē ꝛ vide qd no.j.ti.j.si quis prior.in prin. In gl.q̃ incipit sꝫ qd si facit.¶ In tex.ibi,adesse.qꝛ vbicūꝙ psecutio vni⁹ tāgit ius alterius directe vel indirecte,ille pôt assistere cāe.¶ In.e.gl.ibi,pbare sꝫ hoc iō qꝛ p hoc nō intēdebat aliquē excludere vel p̄iudicare iuri alicui⁹.¶ In gl.q̃ incipit:sꝫ an possint,ibi,vel saltē illos,qd de pmotiōe inqsitionis nunqd pôt pducere testē ꝛ articulos sup ea:ꝛ vr̄ ꝙ nō,qꝛ pmotor nō habebat ius in pcessu vt no.Inno.de accu.olim.dic ꝯ.vt no.s.de infa.l.ob hec verba.ꝛ est expressum extra de accu.cū oporteat,ꝛ de dolo ꝛ cōtu.veritatis.ꝛ ita vidi de facto iudicari.Et adde qd no.inno.de testi.cū clamor.ꝛ vide.j.de adul.l.si cōstāte.ꝛ.j.de cōdi.ob cām.l.idē dico.lꝫ nō esset pmotor vt.j.de cust.reo.si qs rē.ibi,si qs erit qui eū arguat,cōiūcta.l.C.de accu.ea q̃.sꝫ qd ecōtra.vtrū in pcessu accusationis poterit iudex ex offō in crimine publico ꝛ p̄uato,ꝛ de quo pôt p̄ncipalr̄ inqrere vel nō,pducere testes dic vt p id qd no.j.de cōdi.ob cām.tue.l.idē est.§.pe.Sꝫ nunqd si accusator desistit,iudex dꝫ pducere testes:dic ꝙ sic in publico crimine.C.de abo.l.ij.sec⁹ in p̄uato vel distin.in p̄uato.vt no.in.l.trāsigere.C.de trāsac.Sed nunqd si titi⁹ accusat seiū poterit pducere testes:dic ꝙ nō se inscripsit ꝛ qꝛ preuētus,ꝛ qꝛ ab initio vn⁹ est eligēdus nisi forte ppriū dolorē vel interesse psequat̃ ꝛ dicat se ignorasse de accusatiōe primi.l.iij.§.si tñ plures.de libe.ho.exhi.de accu.si cū.§.ijsdē.de adul.l.ij.§.fi.de iur.fis.edicto.§.cū ante.de bo.q̃ libe.si fili⁹.§.fi.cū fi.¶ In gl.q̃ incipit.Sꝫ an.ibi,sic.arg.j.ad carbo.l.iij.§.cū extaret.Sed dubito qꝛ excipientiū nō interest,qñ tertia psona cōparet p suo interesse.An possit pducere testes attestationibus publicatis añ suā cōparitionē.vide in spe.de teste.§.satis vtiliter.ver.quid si a snia.an iste dicat̃ volūtari⁹ ꝯdictor.vide p Inn.de exce.cū inter.in magna gl.ꝛ in.c.j.de offi.dele.ꝛ vide Inn.extra de testi.
2 cōstitutis.¶ † No.ꝙ cōtradictor non admittit̃ post rē iud.vt C.ō euic.si ptis.ꝛ.l.sequē.vid oīno Inn.ex̄ de libel.obla.i rub.

Si is qui. In querela est loc⁹ successorio edicto,ad hoc allegatur:ꝛ sic excluso priore ambulat querela ad posteriorem.h.d.Examinaui.s.eo.l.pater filium. Bald.

Quantū. Etiā si de⁹ esset institut⁹,vel etiā ciuitas querela infringeret testamētū.h.d.Bal.

Si heres. Exheredat⁹ agnoscēs successionē q p̄ncipalr̄ fit psone,vniuersalē successorē heredis instituti nō repellit a q̃rela:sec⁹ si agnoscat legatū legatarij.h.d.Et est mirabilis distinctio.ꝛ facit infra de bo.libe.liberto.octuaginta.vel sic,agnitio spālis inducit approbationē sꝫ nō agnitio vniuersalis.h.d.¶ In tex.ibi extiterim pro parte.vel etiā insolidū.heredi,p parte.¶ In tex.ibi,ab accusatiōe,id est.ab accusatiōe inofficiosi.no.qd ea q̃ trāseūt cum vniuersitate non videntur pendere ex animo.sec⁹ in aqsitiōe singulari.facit.j.de acquiren.rerum do.l.quedam. Bald.

Additio Baldi.

Si is qui. ¶ In gl.que incipit.s.e.l.fili⁹.¶ Quid de fideicōmisso vniuersali:dic qd hꝫ vel vi restitutiōis vl̄ a seipso post restitutionē vtile,tñ non directū.sed vbi ex restitutiōe nō haberet heres causale vel formale.ergo nec cessionarius.arg.ꝯ de rei vē.si culpa,facit gl.l.vltime.C.de heredi.vē.

Si exheredatus. Officium aduocati est officiū periculosum.hoc dicit.¶ No.argumē.qd aduocatus in causa insinuationis testamenti non possit petere postea cassationem ex sua persona.ꝛ idem in procuratore,ꝛ est mirum quomodo processus eum afficit.hoc dicit. Bal.

¶ De petione hereditatis. Rubrica.

¶ Circa materiam petitionis hereditatis dicas primo quod petitio hereditatis per alias actiones nō patitur preiudiciū l.si quis libertatem.infra eodem.ꝛ.l.si quis causam.ꝛ dicas etiam quod declinatoria legis.l.item veniunt.§.si quis.ꝛ lege iiij.j.eodem.ꝛ quod datur contra possidentem tit.pro herede vel pro possessore.l.lꝫ.ꝛ lege regulariter.j.e.ꝛ quando titulus reuertitur ad non titulū.l.nec vllam.§.primo.j.eodē.¶ Circa quam distinguas,aut est bonefidei possessor ꝛ possidet ꝛ tenet̃ gñaliter inquantū est fact⁹ locupletior.d.l.itē veniūt.§.j.j.eodē ti.Aut vēdidit ꝛ tenet̃ ad p̄ciū receptū.ꝛ in aliquibus casibus ad actiones cedēdas.l.ꝙ si in diem.§.fi.ꝛ.l.ꝙ si possessor.§.qd ait senatus.j.eo.Aut est malefidei possessor.vide in.l.itē veniunt.§.eos.ꝛ.l.sed si lege.§.ꝙ autem.j.eo.ꝛ tunc si malefidei possessor possidet,tenetur ad rem cū fructibus.l.item veniunt.§.inter eos.j.eo.aut alius possidet.vt puta qꝛ vēdidit.ꝛ tunc tenet̃ ad rē si iurat̃ in litē.j.e.l.si possessor.§.fi.ꝛ hoc qñ res extat ꝛ non est diminuta.Si vero res non extent ꝛ sunt diminute,tunc aut est receptum ꝛ plus est iusto p̄cio,ꝛ tūc tenet̃ ad verū preciū.l.si possessor.§.fi.j.e.Aut plus est receptū ꝛ tenetur ad receptū.vt no.in gl.dicti.§.fi.ꝛ nō iurat̃ in litē.Quādo aūt malefidei possessor vēdit res steriles.tene gl.magistrā in.l.si possessor.§.sꝫ si forte.j.e.Aut ille fuit.li.ꝯtest.ꝛ nō tenet̃ de interitu.l.illud.j.e.p̄do enī tenet̃ d facilitate.dictis.ll.Aut q̃ris vtrū possessor bonefidei teneat̃ ad vsuras fructuū post lit.cōte.ꝛ dic ꝙ nō.vt.l.heres furiosi.j.e.vbi fit sola distinctio vtrū ante lit.cōte.an post,nō ppter possessoriū.Aliqñ nō fit distinctio possessorū.sꝫ alienatiōis volūtarie,vl̄ necessarie.vt j.e.ti.l.in estimationibus.ꝛ ppter expēsas ꝛ pbationē dñij cauet possessor.vt.l.si a dño.§.si p̄dio.ꝛ.l.si idē.j.e.Et veniūt fruct⁹ ēt in honesti.l.si poss.ꝛ.l.vtiles.j.e.ꝛ locū hꝫ iudicis officiū aduersariū.l.fi.ꝛ.l.plane.j.eo.ꝛ qñ petit̃ tota hereditas. Si vero petit̃ pars hereditatis metimur ius ex pte actoris.ꝛ illa ēt actio est declinatoria.l.j.in prin.j.si pars he.pe.ꝛ in restitutiōe venit iudicis offm̄.l.j.§.si ego.e.ti.Et ꝯ extraneos possidentes agunt respectu vtriusꝙ ꝛ nō respectu vniuscuiusꝙ.vt.d.l.j.§.qnimo.eo.tit.siue p diuiso siue indiuiso inter se agunt petitione hereditatis,qñ negāt se heredes ꝛ dat̃ ꝯ extraneū,non cōtra coheredē,qñ directe ꝛ in totū pôt tāgere extraneū vt in d.§.si ego.ꝛ gratia vitādi circuitus inter oēs coheredes,vl̄ inter duos coheredes,vel vnū extraneū fit cōpēsatio,ꝛ alijs deliberātibus adeūtes nō sunt hr̄des insolidū,nisi repudiātib⁹ vt.l.ij.ꝛ inter tot remedia via est eligēda.l.antiq̃.Et vbi estimat̃ aliqs esse q nō sit heres insolidū.l.illō ꝛ qs pôt partē defendere ꝛ partē nō.vt.l.pmittendū.e.ti.ꝛ in dānū mutātis mutat̃ cā pos.l.pe.ꝛ fi.e.ti.Et no.ꝙ bonorū possessoria hr̄ditatis petitio extēsiua,est p̄cto.l.j.ꝛ.ij.j.de bo.pos.here.pe.Et no.ꝙ fideicōmissaria hereditatis petitio dat̃ fideicōmissario,vl̄ ei⁹ heredi.ꝛ non contra restituentem.ꝛ dat̃ heredi ꝛ in heredem vt.j.de fideicōmis.here.peti.per totum.

Hereditas. No.qd qdā sunt heredes per legē.xij.tabularū.qdā p.ll.nouas.Itē quidā ex testamēto. Quidā abintestato.Itē quidā per se,qdāꝫ p aliū:ꝛ hoc dupliciter,vel iure acqsitionis vt p seruū,vel iure trāsmissionis,vt in heredē heredis.h.d.¶ In gl.q̃ icipit nō iure.in fi.no.ꝙ ex testamēto quod ab initio nō valuit lꝫ postea recōualescat nunꝙ pt̄ adiri hereditas de iure ciuili.lꝫ est necessaria bonorum pos.quod est no.dignū maxime pro intellectu.l.filio p̄terito quidā tñ dicūt cōtrariū,qꝛ ibi testamentū sustinet̃ equitate iuris ciuilis.Sꝫ vbi ex equitate p̄toria tm̄,tūc esset vera gl.de hoc no.j.de iniusto testō.l.cū in secūdo.ꝛ.C.vnde legitimi.l.certū.Alij simpliciter tenēt istā gl.ꝛ facit in rōne sui.j.ad Treb.l.factū.§.si in danda.ꝛ quod no.in.l.j.de cōd.inst.¶ In gl.l.veluti.sup verbo,intēdere hic fortiter q̃rit̃.ista gl.nō est alibi.¶ In ea.glo.ibi veriorē.s.qd inspiciat̃ cā immediata.facit.j.re.amo.l.si mulier.Sꝫ in cōtrariū videt̃:qꝛ talis heres habeor qualis est is per quē heres efficiar.vt.j.de acq.here.l.qui in aliena.§.inter dū.ꝛ ar.de leg.j.ꝛ cū filio.dicūt doc.qd cōsiderato tit.pxi.gl.dicit verū sed cōsiderato ti.remoto,alia est opinio vera.Sed vtraꝙ ꝯsyderatio pt̄ hic haberi diuersis respectib⁹.nā ex psona mea dꝫ cōsiderari ti.primus ex psona ei⁹ cui succedo titulus remot⁹ ꝫm.G.ꝛ Jac.but.ꝛ adde qd no.Cyn.in.l.fi.l.C.de her.insti.Et pdest hoc scire qꝛ heres ex testamēto hꝫ bñficiū.l.edicto.sꝫ nō heres ab intestato.Pone ergo qd succedo ex testamēto ei q successit abintestato,nunqd p illa p̄ma hr̄ditate habebo bñficiū.l.edicto.ꝛ vr̄ qd sic,attēta cā prima p istā glo.idē ecōtra attēta cā remota ꝫm doc.qd est no.ꝛ menti tenēdū.
¶ Extra q̃ro vtrū appellatiōe heredis simpliciter cōtineat̃
a heres institutus in re certa[a] spe.ponit in ti.de testa.§.j.versic.pone.A.Sed albertus galeoti in margarita in tit.de quarta trebellianica in fi.dicit qd in his q̃ diuidunt̃ viriliter ꝛ in emphyteusi ecclesie,quā qs recipit p se ꝛ filijs suis ꝛ heredib⁹ continet̃ fili⁹ heres institut⁹ in re certa,secus in his q̃ diuidunt̃ p hr̄ditarias portiōes.qꝛ tūc non cōtinet̃ heres in re certa.ꝛ est no.dictū verbū.facit.j.de ope.libe.l.iurciu.§.si liberti.Et cū

a ¶ In re certa. Adde qd continetur improprie, non proprie vt no.in.l.quoties.vbi p do.Alexan.de imo.C.de here.institu.quē oīno vide etiam in.l.q̃dā.§.nihil de edendo.

ista questio esset de fa to, sic fuit determinata per Albertū vt ipse ibi refert. Bald.

Additio Baldi.

Hereditas. Formā libelli in peti.heredi. ac positiones ꝛ articulos vide in spe.de ind.iiij.parte in pn̄.vsq3 ad.§.gn̄alem. Tu adde qd petat agēs.s.heredē vel quasi heredē declarari cū sit actio in rem vt.j.de rei vē.ꝛ diuersis.§.j.ꝛ.j.e. l.licet minimā.vel ex testō directa daſ instituto fideicōmissaria fideicōmissario,ꝛ fit p verbū relinquo[a] ꝛ p verbū instituo vt not.in spe.de testa.§.j.ver.quid si quis ita.ꝛ nota hāc diuisionem omnis hereditas deuoluiſ,aut ex testamento,aut ab intestato:ergo non alio modo.igitur non ex codicillis,vnde etiam filius nō potest institui heres vniuersalis in codicillis.

a Per verbuz relinquo . dic veruz qn̄ vnus tm̄ est hr̄s cui relinquitur. s3 si sint plures iportat fideicōmissum.glo.est sin.in.l.his verbis.in pn̄.j.de here.insti.ꝛ ibi Dy.ꝛ docto.et bar.in.l.diuus.de testa.milit. vide gl.in.l.ex hac.§.fi.de testa.mili.

Additio lecture vacantis in.l.veluti. Bald.

Veluti. Ibi,ita ꝛ seij.vide.s.de procu.Nota arg.qd si peto libello hereditatē sempronij dicēs eā ad me ptinere,postea probo in pcessu quod titi⁹ est heres sempronij ꝛ ego titij,nū quid debeo obtinere? ꝛ certe sic,p hāc.l.ꝛ p.l.paterfa.j.de vul.ꝛ pup.substi.nec obst.l.q liberis.§.fi.eo.ti.qꝛ ibi testōr habuit affectionē ad certū heredē,ꝛ ideo nō venit ibi heres heredis. qꝛ nō videſ habere testator affectionē ad eum quē ignorauit. Cy.ſm.p.hic in cōmento hui⁹.l.iuxta gl.cū succedo titio qui successit seio quo iure succedo seio:dico q hic est considerare duos titulos,vnū ppinquū,vt qꝛ sum heres titij,aliū remotum.l.quia sum heres.seij.vnde dico quod cōsiderare titulū pximū.gl.bene dicit quia sum heres seij ab intestato.Si aūt attendā titulū remotū,tunc sum heres seij ex testō ꝛ tunc ex sua ordinatione:qꝛ sum heres titij ab intestato petā ex testō q ipse petere poterat.ar.j.e.nec vult.§.vlt.de castren.pe.l.j.nec est incōueniēs ita 9siderare diuersos titulos.j.de acqui.bere.pos.l.iij.§.ex plurimis.de re.iu.nō.vt ex pluribus.Gu.de cu.idē ptz in gl.q̄ incipit,s3 fortiter.facit de ſm ta.l.si ita.§.qui filio:vn̄ dictio mihi,q̄ est signū immediate,nō nocet quin fit mediatus successor,via tn̄ directa.dic aut peto hereditatem ꝛ bona hereditatis seiane vel seiane hereditatis ꝛ petā ex persona titij cui⁹ sum heres.ꝛ iō eodē iure peto quod peteret titi⁹ si viueret vt est heres ab intestato eo iure peto.ꝛ similr si ex testamēto aut vt titiane,vt facta titij vel ei debita p aditionez seiane hereditatis:ꝛ iō sub titiana petā seianā ꝛ eo iure quo sum titij heres.ꝛ ita se h3 seiana ad titianā vt pars ad totum de le.ij.cū filius.§.licito.sicut vicari⁹ ꝛ ei⁹ peculiū ad peculiū ordinarij.vt.j.de peculio.si seru⁹.ꝛ sic possum petere vt petam titianā,ꝛ petā eo iure quo mihi cōpetit titiana.sed si pro te ꝛ vt ipse per se esse petā vt seianā,ꝛ eo iure quo titio competit. Ja.bu. Sz qd si titi⁹ trāsmisit ius deliberādi,tn̄ quātū ad me dico q tūc su3 directo hr̄s seij.qꝛ alia media psona q̄ fuit heres nō pcedit me.vl dic q fingiſ titi⁹ adijsse.de stipu.ser.si ex re.§.vl.ff.ad sil.si exhr̄dat⁹.de bo.libert.l.liberto octuaginta. Sz an mihi q sum heres titij ab intestato cōpeteret bn̄ficiū.l.edicto.in hr̄ditate seij q fecit testm̄?nō vr̄,qꝛ nō nitor vt ex notorio.Itē q̄ro in cessionario si nō apparet instrm̄ de cessiōe?Et rn̄deo vtroq3 casu bn̄ficiū edicti cōpetere tāq̄ trāsmissum nō ex mea psona,nec est necesse in illo bn̄ficio qd oīa sint notoria,s3 ipm testm̄ tm̄,sicut ptz quod de morte testatoris ꝛ de existētia cōditiōis sit fides summaria.Itaq3 ista sunt extrinseca ex qb⁹ vis nō oriſ,s3 orta pbaſ,nec est necesse eē notoria. Sed qd si heres sum institu.nec est facta scriptura restituta hr̄ditate,vbo iplorat fideicōmissari⁹ bn̄ficiū.l.edicto.oppo.qd istud bn̄ficiū nō cōpetit hr̄di nec ergo fideicōmissario,qꝛ nō trāsit p restitutionē qd nō fuit penes heredē quod ptz:qa fideicōmissario nō cōpetit ante restitutionē:ergo trāsmissum ab herede.dicebā cōtrariū qꝛ fideicōmissari⁹ venit directo ex psona sua.qꝛ istud beneficiū illius edicti vt ita dica3,est in rem.ergo ꝛc.arg.ff.ad exhi.l.iij.nā omni scripto cōpetit. Itē istud beneficiū non est hereditariū qꝛ nunq̄ competit hr̄ditati sed fuit ortum heredi,ergo nō trāsit vi restitutionis. rn̄debaſ p do.Bar.Ad hāc solutionē facit qd no.s.de pcu.p pcu.quod fuit causaliter l3 nō formaliter,ꝛ sicut petitio hr̄ditatis.Nā si habeſ vt heres ꝛ nō ex alia extrinseca causa trāsit p restitutionē,exemplū.Scriptus heres instituit fideicōmissariū nō scriptus h3 fideicōmissum ex restitutione vt cessionariū:s3 hoc cōcesso nō excludiſ quin qn̄ fideicōmis.est scriptus possit hr̄e ex sua persona cū puisio.l.sit in rē ꝛ gn̄alis.ꝛ auxiliū istud sit datiuum non natiuum:ꝛ ita q possit dici in defuncto esset causaliter sicut est ius reale non t3 h3 an̄ restitutionē sicut nec an̄ cōditionē.Nō tn̄ p conditionē s3 iudicio testatoris iuxta pmissa q̄situ fuit ab Ol.Testator filio instituto hāc clausulā subiecit,si hr̄s me⁹ sine liberis decesserit,substituo talē.demum decessit filius cū liberis.s3 ille sine liberis. vtrū cū verbū hr̄dis ad vlteriorē heredē porrigaſ vēdicet sibi locū substitutio que sit inquit.ꝛ mihi vr̄ in qōne dicendū qd substitutio de qua queriſ quantū in eo qd verba fideicōmissaria indicāt expirauerit in psonā ei⁹ q cū liberis decessit quicquid postea de liberis contigerit.vt.C.qn̄ dies leg.cedit.l.cum vsufr.de insti.ꝛ substi.l.si qs heredē.ff.ad Treb.l.heredibus. in pn̄.de hoc em̄ dicēdo si heres meus videſ de vlteriori herede sentire.sed tn̄ tantū de primo.qꝛ per pnomē,me⁹ pn̄s tps demonstraſ.Et ad presentiā tm̄ suū significatū restringit.de auro ꝛ argē.leg.si ita esset.ꝛ cū hec substitutio fideicōmissum inducat sub cōditiōe relictū nō vr̄ respectū habuisse ad heredē here.nisi hec expsse dixisset de auro ꝛ argu.leg.si fuerint.§.vlti.verbū em̄ si heres me⁹ ad noīatos tm̄ referſ.ar.C.de fidei cō.circa.j.de vulg.subst.q liberis.§.hec vba.p hoc qꝛ pximi liberi excludūt substitutū de leg.l.fili⁹.§.cū qs.de here.inst.l.lucius.Old.de vulg.substi.vel singulis,ad Treb.ex facto.§.si.facit de iure codi.si qs cū testm̄.in fi.Old.de col.bonor.l.j.§.vult.maxime nō obst.qd heres heredis cōprehēdaſ appellatiōe hr̄dis simplr nō demōstratiue plata,qꝛ illud vbi pferta l.sec⁹ si ab hoīe.vt no.i auſ.de rest.fideicō.§.manifestis.Utrū bn̄ficiū.l.edicto.fit cōdictio ex.l.vel offm̄ iudicis.vide in spe.de testa.§.sequiſ.in pn̄.ꝛ ibi vide qualr libellus formeſ.Si semel missus cadit,possessione,an est interim mittēdus?dic qd non.e.§.v.qd si missus.qꝛ est possessoriū adipiscēdū nō recuperādū qd est verū,nisi sit vim passus.nā ptor d3 tueri missum. l.si qs missu3.ne vis fiat ei.Si vo est in possessiōe pt iplorare bn̄ficiū edicti vt defendaſ in pos.iij.§.missum.de car.edi.C.e. l.j.si qs missu3 ne vis fiat ei.ꝛ.l.pe.§.cū ptor.e.ti.ꝛ sic de 9suetudine seruaſ ſm Jac.bu.ꝛ Cy.in.l.j.C.de car.edi.vbi dicunt esse casum.Guli.sentit cōtra.C.de acq.pos.l3 in pen.col.ad fi. Quid de instituto ex re certa.Spec.sentit qd cōpetit ei p illa re eo.§.vbi.sed nunqd is d3 capere de manu heredis.l.j.§.regrediſ.Quid de filio institutio in nō solēni testō?dicit Spe. q ei competit.e.§.vers.quid si fili⁹.Credo 9riū si fili⁹ est legitim⁹,sec⁹ in naturali q d3 solēniter institui a pr̄e naturali.licet spec.dicat cōtra de instr.edi.§.cōpēdiose.v.ad si pr̄ naturalis. de spurio nullū est dubiū.vt plene no.in spec.de succes.ab intest.ibi videas plene i v.nūc de naturaliū,vsq3 i fi.An cōpetat hr̄di heredis?dicit Spe.qd sic eo.§.v.pe.facit.l.videam⁹.qd met.causa.Nunqd veniāt accessiones in isto possessorio?spec. dicit qd non.eo.§.ibi.Sed nunqd accessiones.Sed arg.contra ver.l.vlt.§.sed ꝛ si qd.de nego.gest. In ea.gl.s3 fortiter. vide oīno Cy.C.de hered.insti.l.fi.vide.j.de fideicom.heredi. peti.l.fi. In ea.gl.ibi sed ab intestato.qꝛ immediata cā successionis mee ꝛ est cā intestati.dic qd gl.dicit verū psona mea inspecta.s3 inspecta psona actoris mei talis heres habeor qualis est is per quē heres efficior.vt.j.de acqui.hered.qui in aliena.§.interdum.ꝛ per optime facit.l.e.nec vllā.ij.ver.cū gl.sua illud qd est cā cause est causa causati in causis subordinatis.ꝛ optime facit de secun.tabu.l.si ita.§.qui filio.nisi dictio mihi que est signum immediatum non nocet quin sit mediatus successor via tamen directa. Bald.

Si hereditatem. Iudiciu3 vniuersale potest augeri pendēte iudicio.h.d.gn̄alr.ꝛ quidā alij qd hic dixi actor peto hereditate3 sempronij vel fundū.ꝛ si qua alia possidere ceperit postea,ꝛ sic vniuersaliter,sec⁹ si singulariter petijsset.de ne.gest.l.pōponius.ad fi.S3 pone qd hic fuit format⁹ libell⁹ sup vna re tm̄.nec ob.obiectio i oib⁹ realibus agiſ ad declarationē dominij iure actionis:s3 restitutio sit offō iudicis.vt.j.si serui.vēdiceſ.l.sicuti.§.si queraſ.ꝛ.s.de procur.l.pōponius.§.sed ꝛ is.j.de rei vendi.l.qui restituere.ꝛ petitio hr̄ditatis est mixta vt.j.e.l.s3 si hac lege ꝛ agiſ in ea ad declarationē iur.hinc est qd ille q petit se declarari primo heredē iure actionis ꝛ sibi restitui fundū p offm̄ iudicis.vn̄ ad declarationē iuris agiſ vniuersalr:l3 ad restitutionem fundi particulariter p offm̄ iudicis,vn̄ si iudex declarat me heredē sicut iubet p offm̄ suū restitui fundū petitū,ita ꝛ alias res q̄s postea re⁹ possidere ceperit eadē rōne.ꝛ hoc verū.ꝛ ita d3 intelligi hec.l.ꝛ probaſ hec opi.pe.j.e.l.l3 minimā.ꝛ est ipa veritas Cy.in addi.alij dicūt qd cōdēnatio ad restitutionē venit iure actionis.vt.j.de euictione.l.si cū venditor.sed coactio ad restitutionē ē illa que venit officio iudicis executiuo ꝛ hec est ipsa veritas,als in nulla reali iuraret in litē.vt.j.si ser.vēdi.l.horū.ꝛ facit ad.l.istā.j.de pec.l.quesitū in prin.ꝛ adde qd no.in spec.de iudicijs.iiij.parte in prin.vbi ponitur forma libelli super petitione hereditatis.l.j.§.j.

Diuus pius. In petitione hereditatis p solā 9trouersiā i iudicio motā efficiſ res litigiosa,nec pt alienari nisi pstita cautione cā subsistēte.h.d.Istud notabile principiū alleg.qd i vniuersalib⁹ iudicijs sit res litigiosa p solā citationē. In tex.ibi quātitate.scilicet restituenda.vt.j.de iure deli.l.ait.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

deli.l.ait pretor.¶ In tex.ibi, concessurus.vł ꝙ requirat hic
ministeriū iudicis viuentis.ar.ↄ.ī.fami.ercis.l.alienationis.
¶ In tex.ibi,dʒ.facit.l.fi.ī.de requi.reis.⁊.C.de agri.⁊ cēsi.l.li
tibus.¶ Not.hic de vitio litigiosi.⁊ facilius ↄbit in iudiciis
vniuersalib⁹.⁊ adde qđ no.in.l.j.C.cōi diui.⁊ p Inn.de cōsti.
c.cū M.ferrariē.¶ Scđo no.arg.ꝙ si statutū dicit ꝙ nemo
possit ꝓponere vel arengare vt collecta in aliquo loco impo
nat sub pena.c.librarū.postea superuenit necessitas,seu guer
ra,ꝓpter quā qdā arengauit vt collecta imponeret,vtrū inci
dit in penā statuti.hic est ar.ꝙ nō:q₂ gn̄aliter ꝓhibitū ex cau
sa ꝑmittit.Itē q₂ ꝓpter necessitatē statuti efficitur non statu
tum,quia continet impossibilitatem qđ esse nō debet,q₂.l.de
bet esse possibilis ⁊ honesta.vt.s.de iusti.⁊ iur.l.j.⁊ de legi.l.j.
Cyn.in addi.facit.ī.mā.l.si hominē ⁊ de manumis.testa.l.qui
non potuerūt.Nam absurdum esset istam.l.fauore publico la
tam contra publicam vtilitatem interpretari.hoc dicit.

Diuus adrianus. Accusatio falsi suspendit petitionem heredita
tis,⁊ quodlibet iudiciū singulare.h.d.¶ No.ꝙ pendēte qōne
falsi prior cogit satisdare de hr̄ditate nō baratāda.¶ Item
not.hic scđm gl.ꝙ plurale ponit pro singulari.tñ istud est cō
tra naturā sermonis.vt infra ad Trebel.l.iulius phebus.Et
facit ad questionem statuti si quis produxerit falsos testes vt
puniatur,etiam si produxerit vnum. Bald.

Additio Baldi.

Diuus pius. Uide qđ no.Inn.de ↄstitutio.cū.M.ferrariē.su
per verbo,reuocatus.¶ In tex.ibi,dʒ no.ergo re
quirit decretū p̄toris viuētis,ei em̄ dirigit verbū
dʒ,qđ est notabile.q₂ sic debent intelligi oēs leges q̄ snialiter
alienationē ꝑmittūt vt debeat fieri de cōsciētia pretoris viui.
1 ☞ Dicens instrumentum non valere si in aliquo pro eo va
leat,vti non poterit.

Si testamētū. Pendente causa falsi testamēti est in electiōe
conuēti vtrū differat legata soluere vel soluat cau
tione recepta.⁊ hoc qñ tertius petit legatū.secus
si idē ipse q de falso accusat:q₂ repellit precise.h.d.¶ In tex.
ibi,dicatur ab vno frā.ac.¶ In tex.ibi,petat,ab alio fra.ac.
¶ In tex.ibi:dicat,ab alio.eodē,qui petit legatū francis.ac
1 cur.¶ †No.arg.ꝙ si aliquis dicit instrumentū falsum vł nō
valere,vel non solenne,qđ si in aliquo capitulo facit pro eo il
lud instrumentum,ꝙ nō possit eo vti.arg.hui⁹.l.⁊ no.p Bar.
⁊ Inn.extra de censi.c.cum olim.Cy.in addi.hoc est verū in
eadē instātia.sed in alia instantia videt secus.ar.s.ti.j.l.Pa
pianus.§.sed nec impuberis.Itē nec in eadem instantia vide
tur sibi preiudicare si non persistit.sed recedit ab impugnan
do.arg.s.tit.j.l.Papinianus.§.meminisse.ille autem qui nō
vult se ex eo iuuare.sed ediuerso impugnare,vr̄ posse.vt arg.
C.de inoffi.testa.l.eū qui.⁊.l.contra maiores.

1 ☞ Terminus ad agendum possessori non est assignandus.
2 Terminus ad agēdū assignat p̄cedēte summaria cognitiōe.
3 Uiam testamenti non intentans ad probationem,testamen
tum inducere non potest.

Si quis libertatē. Querela inofficio si mota
vel sperata moueri impedit interim ventilari cām
libertatis,que ex testamento dependet.Sed ne ni
mis iudiciū differāt statuit terminus ad agēdū:⁊ in cui⁹ ptā
te est,agere nō residet.Itē libertas q̄ aliūde petit nō ex testa
mēto,nō defert,ꝓpter qōnē testamēti.h.d.glo.ponit plures
lectu.scđa lect.est ipsa veritas.¶ In tex.ibi,si qs.s.pos.ab he
rede scripto.⁊ ideo ꝓuocat in libertatē.vt.ī.de li.leg.l.liber.§.
fi.⁊ de ꝓba.l.circa.¶ In tex.indifferētie mero iudicio nullita
tis vel iudicio rescissorio contra testamentū vel cōtra heredē
scriptum.¶ In tex.ibi,rescripsi,confirmādo predicta.¶ In
tex.ibi,inducatur.i.circūducat.sic.ī.de re iud.l.acta.⁊.C.quō.
⁊ qñ iu.l.si vt ꝓponis,p̄ses quasi desertā.sic ⁊ bāna bannitoꝝ
circunducunt quando est solutū bānum.etem̄ perinde est ac si
eis redderet instrumentū banni ꝑ cācellato,qđ fieri debet ex
quo est inane.vt.C.de condi.ex.l.dissolute.⁊ ex eo qđ sequitur
aut finē accipiat.patet ꝙ ista cācellatio ⁊ ꝓnūciatio de cācel
lādo est interlocutoria nō diffinitiua,⁊ ideo nō reqrit li.cō.in
hac ꝓnūciatione.facit qđ no.Ja.bu.in.l.consentaneū.in lec.
qđ p̄dicta sint vera apparet hic:q₂ alternatiua dʒ cadere in
ter diuersa.¶ In tex.ibi,contestatū.i.ꝓtestatū.s.de inof.test.
l.postb.in fi.⁊ in se.fm Bar.tu dic vt in gl.¶ In tex.ibi,non
expectent.i.nō suspendant.¶ In tex.ibi:nā cū quidā positis
tribus autoritatibus.s.senat⁹,diui adriani,⁊ diui pij,nūc vlte
rius ꝓsequit declarādo:addendo:⁊ limitādo.⁊ casus est talis
fm Pe.quidam testator instituit extraneum cū libertate,q₂
erat institut⁹ seruus testatoris,⁊ filiū exheredauit:nō illi in
stituto mouet qđ libertatis,opponit ꝙ dʒ q̄stio differri eo qđ
sperat sibi moueri querelam.dicitur ergo ꝙ recte hoc oppo
nit si est in possessiōe hereditatis:Si aūt eēt ī possessiōe here
a ditatis fili⁹ exhr̄dat⁹,ꝑmissa summaria cognitiōe [a] statueret
scripto terminus ad agendū pe.he.ↄ exhr̄datū,q₂ in ei⁹ ptā
te est cogere exhr̄datū saltē causatiue ad mouēdū q̄relā inof
ficiosi ꝑ modū ↄdictiōis:⁊ interim pēdēte termino silet cā li
bertatis:sʒ finito termino nō sileret fm Pet.nomē aūt istius
instituti erat lucinian⁹.¶ In tex.ibi,patiebat.a coherede fm
gl.vel ab ipo exhr̄dato.¶ In tex.ibi,p quinquēniū,qđ statuit
a iure ad agēdū q̄rela inofficiosi.¶ No.ꝙ donec sperat rescis
sio testamēti vel declaratio nullitatis,legata non pñt peti,ꝙ
hodie est immutatū.vt.l.fi.C.e.¶ Scđo no.de cācellatiōe ꝓ
cessus qđ nō dr̄ āmodo lis pēdere,q₂ cācellatio vʒ acsi cēt la
1 ta diffinitiua.facit.s.de iu.l.⁊ post.§.circūducta.¶ †Tertio
no.in vł.nā cū qdā.ꝙ termin⁹ ad agē.nō est assignād⁹ posses
sori,q₂ nō hʒ ptātē agēdi vt.ī.vti pos.l.j.§.interdū.sʒ non pos
sessori sic.facit ad hoc extra de test.c.significauit.⁊.c.alberic⁹.
2 ¶ †Quarto no.ꝙ dilatio ad agēdū assignat p̄cedēte summa
ria cognitiōe vt in v.plane.⁊ qđ termin⁹ legalis pōt arctari
qñ gn̄aret p̄iudiciū in alio ꝓcessu qđ est no.facit.c.frequēs.de
3 resti.spo.li.vj.¶ †Quito no.i.§.quoties.ꝙ ille q nō itētat viā
testi nō p̄t inducere testm̄ ad ꝓbationē vel ↄfirmationē iuris
sui.qđ est imptinēs q̄tū ad cām motā.facit.ī.de lib.leg.l.au
reli⁹.§.fi.Et ex hoc appet ꝙ instra impertinētia ⁊ ꝓbationes
impertinētes nō sunt admittēde,⁊ qdē hoc est certū,⁊ dñt re
pelli a p̄n.Si aūt est dubiū dñt admitti cū ꝓtestatione saluo
iure imptinētiū,⁊ nō admittēdoꝝ,vt no.de off.dele.c.cū ↄtin
gat p Bar.qđ tene mēti.q₂ ita seruat practica.¶ Quero quis
opponit istā exceptionē dilatoriā gl.dicit ꝙ exheredat⁹ cui⁹
interest.⁊ sic no.ꝙ ꝑsona veniēs ex trāsuerso pōt opponere di
latoriā ꝑ suo interesse.facit.ī.so.ma.l.titia.sec⁹ in declinatoria
fori.vt.s.de iud.l.vēditor.⁊ vr̄ gl.velle ꝙ ali⁹ nō posset oppo
nere.tñ ↄ eā facit.l.iiij.§.cū extaret.ī.ad carb.de bo.q̄ lib.l.quā
diu.ī.de excep.rei iud.l.ij.⁊ qđ not.s.de iudi.l.p minorē.imo
plus dt Bar.ꝙ iudex ex offō suo pōt differre ꝓcessum ne si
hipsi fiat p̄iudiciū in maiori cā vt vr̄ dicere lr̄a apte.⁊ est ad
hoc arg.C.de accu.l.q de crimine.sʒ ↄ eū facit q₂ exceptio pre
posteratiōis vł ordinis nō ptinet ad iudicis officiū:sʒ dʒ exci
pi p partē,vt no.ī.de euic.l.si mācipiū.§.j.ad idē facit qđ not.
s.de pac.l.si vn⁹.§.pact⁹.¶ In gl.in opponēdo.⁊ hoc est ve
rius vbicūq; iudex hʒ ꝓcedere ad petitionē ptis ⁊ nō ex mero
officio.vt.ī.de dā.infe.l.iiij.§.hoc iudiciū.Scđo reuoco in du
biū,vtrū q̄rela inofficiosi possit incidēter moueri ꝑpetuo:gl.
q̄ incipit,filij,vr̄ dicere ꝙ sic.sʒ Pet.dt ↄ̄riū.q₂ eiusdē vie est
siue p̄ncipaliter siue incidēter moueat q₂ nō est mera executio
sicut nos dicim⁹ in cā restitutiōis in integ.s.quib.ex cau.ma
ior.l.si is cui⁹.facit.C.de nō nu.pec.aut.hāc q̄relā.⁊ est quodā
modo expressum.ī.de iureiu.l.nā postea.§.si minor.fm Pet.
¶ Querit gl.in.§.quoties.vtrū testes q sunt ꝓducti sup vno
capitulo possint interrogari sup alio:vitas est ꝙ nō,nisi sit ca
pitulū deseruiens vel cōnexum,q₂ super extraneo capitulo te
stes non sunt iurati.de hoc etiam no.C.qui le.perso.l.momen
tanee possessionis.⁊ adde qđ not.Ja.de infa.l.lucius.⁊ qđ no.
Dyn.in.c.nullus pluribus.de reg.iur. Bald.

Additio Baldi.

Si quis. Controuersia sup testō mota dūʒ pēdet silere facit cām libertatis ex
vero testō depēdētis.Si vō cā litis mote sup testō
sit snialiter terminata,vł iudiciū circūductū ex tūc
ꝓcedit in cā libertatis.Si lis nō sit mota sup testō sʒ moueri
p̄t ⁊ sperat,tūc iudex dʒ p̄figere terminū ad agēdū,⁊ si iterim
nō agat in cā libertatis ꝓcedit:sʒ si cā libertatis extinsec⁹ nō
ex testō fundat,sequit ꝙ differri nō dʒ ꝓpter cōtrouersiā te
stamēti,nec in cā libertatis nullū adminiculū ex testō admit
ti.h.d.Et diuido in q̄nq; ptes.Primo ponit dictū.Scđo id
cōfirmat ⁊ declarat.Tertio illđ limitat.Quarto addit aliuʒ
casum.Quinto ponit exceptionē.scđa ibi,sʒ diuus.tertia ibi:
ita demū.quarta ibi,nā cū qdā,quinta ibi,quot.aūt fm Pe.
¶ In tex.ibi:aut inducat.Nota ꝓcessum circūduci.¶ Item
no.ꝙ hec circūductio nō est diffinitiua.Itē no.ꝙ p hoc desi
nit lis pēdere.⁊ p̄sumit vlterius nō motū.§.nā cū casus dixe
rat vbi iudiciū vniuersale est cōtestatū.i.motū p simplicē con
trouersie motionē vel denūciationē.vt.s.ti.j.qm̄.qđ supsedet
in vētilatione cāe libertatis.Sed pone ꝙ nō est cōtestatum,
vbi gratia,Testator seruū licinianū instituit,quidā illū sunʒ
seruū petebat,q opponit quod sperat mouere querelā,an de
bet differri:iuriscōsultus rn̄det si licianus possidet heredita
tē:q₂ nō est in potestate sua qñ iudiciū vniuersale,vel querele
contestet,ideo dʒ differri:nō tñ vsq; ad quinquennium.sʒ in
dex inq̄ret an bona fide illud speret:qđ si reperit,statuet tem
pus in tit.i.ꝙ si nō cōtestet iudiciū,ꝓcedit in causa libertatis

a ¶ Cognitiōe. vide late lamfran. in ca.qm̄ contra.de ꝓb. in ver.dilationes.

hoc vult tex. vsq; ad. §. quoties. Pe. de bella pti. hic in cōmē to eius. l. alij, vt dn̄s me⁹, cōtinuant sic ad p̄dicta hunc. §. erat q̄stio de statu ⁊ de bonis ⁊ tn̄ differt. ¶ In tex. ibi, qm̄ eēt. vide qꝛ facit ad no. ex de te. significauit. ⁊. c. albericus. ¶ Ad. §. plane summatim. Not. de summaria cognitiōe. ¶ Itē not. ꝙ si iudex p summariā cognitionē videt exce. dilatoriā malitio se non dʒ eā admittere. Ad. §. quoties. No. ꝙ qn̄ exceptio dilatoria nō respicit libellū qd̄ nō īpedit ꝓcessuʒ, qꝛ impertinēs, tn̄ iudex dʒ eē caut⁹, qd̄ nō intromittat se de eo de q̄ ipsa exceptio ꝓponit vt hic. ¶ In te. ibi, ſʒ al's. Quid si gn̄aliter agitur. virtute exceptiōis eximit species testamēti a ꝓsecutiōe. ⁊ ita dʒ iudex interloq in iudicio libertatis. ¶ No. ꝙ ꝓbatiōes impertinētes nō sunt admittēde. vt hic in tex. ⁊ admisse nil operant, vt hic i gl. ¶ Itē no. ꝓtestādū corā iudice. ¶ Itē gl. sup verb. dn̄m. ibi, qꝛ in infinitū. An in modū ꝯdictiōis q̄rela pōt obijci post quinquēniū? glo. d̄t quod sic. p. ꝯ qꝛ nō est mera exceptio, ſʒ qꝛ actiōe excipit ex illa regula cui dam⁹ actionē. ⁊c. facit. j. de iureiur. l. nā postea. §. si minor. ⁊ qd̄ not. Cy. i aut. hāc q̄relā. C. de nō nu. pe. itē q̄rit Pe. an qd̄ hic d̄r de q̄rela sit correctū p aut. ex cā. ⁊ dixit ꝙ sic. qꝛ nō dependet hodie libertas ex testō. ergo ⁊c. vt in. §. quoties. ⁊ hoc in cā p̄teritiōis, secus si al's dicat nullū, qꝛ tūc nō hʒ locū aut. ex cā. ſʒ stat regule. vt. C. de fideic. eā quā. ¶ In gl. q̄ īcipit. arg. ꝙ testes. ibi, vt hic. hoc erat sp̄āliter actū. iō sup alia cā nō poterāt testes ꝓduci vl' recipi, qꝛ sup illa reciperent lit. nō ꝯte. vn̄ in n̄ro. §. eēt, extra articulū ⁊ extra casum. si aūt sup ip̄a cā. vide sup quo sint ꝓducti, itē sup quo sint iurati, nā extra deponerēt. vl' nō ꝓducti, ⁊ sic nō vʒ, nisi iudex supplet, vel nō iurati, tunc nunq̄ valeret. ¶ In gl. q̄ incipit talis est casus. Illa gl. ponit casuʒ. ⁊ opp. quatuor modis. ¶ Primo a semet, qꝛ in l'ra nō fit mētio d̄ coherede liciniani, ſʒ r̄ndet qd̄ p hoc nō īportat mysteriū iuris: ſʒ facti ꝯtingētiā. Vn̄ nō est vis, habuerit vel non, coheredē. ¶ Scd̄o opp. de. l. qm̄. ibi, p modū incidētis, hic nō. ¶ Tertio de. l. q prior. ſʒ hic sp̄āle. ⁊ est ratio. vt. l. p minoreʒ. de ind. ¶ Quarto opp. de. l. si. C. de eo. Sol. hic ſm illā, qꝛ illa prior lex. ¶ Quinto opp. de. l. ij. C. de edic. di. adri. ſʒ illa in possessorio. hec in petitorio. Nā quo ad possessoriū sn̄ia nō faceret ius apud oēs. Itē, qꝛ summariū. Et no. qd̄ actio vniuersalis dicit duob⁹ modis, vl' qꝛ ponit ꝓ vniuersitate, sic habem⁹ petitionē h'r̄ditatis, vel rōne vniuersalis p̄iudicij, sic habem⁹ q̄relā. vt no. j. de rei vē. l. j. in p̄n. Petitio ēt h'r̄ditatis qꝛ vniuersalis, est eiusdē nature. l. statuliberi a ceteris. §. qnt⁹. d̄ statu lib. merito igit ꝑticularia iudicia silēt, qꝛ si agitarent petitiōe hereditatis p viā cuiusdā exceptiōis, cogitarent. qd̄ nō est ꝑmittēdū vt. l. p minorē. ⁊. j. fami. ercis. l. j. ꝓbat qd̄ dico de exceptione: qꝛ nō debet bis idē vētilari. vt. l. j. C. qn̄ ꝓuo. nō est necesse. Post ꝯria recito reliquū apparatū p q̄ōnes. ⁊ p'rio q̄ro quis opponat hic dilatoriā? gl. ꝙ ipse fili⁹ exheredat⁹, ſʒ quare admittit? dic qꝛ sua interest. ſʒ quare interest? dic ꝓpter aliquale p̄iudiciū. ⁊ sic no. tertiā ꝑsonā opponere dilatoriā ēt ꝓ semipleno interesse, vl' dic qd̄ ipse licinian⁹ qn̄ cōuenit obijcit. vt ibi in v̄bo dicēs. Itē prior cū lician⁹. Itē dic ꝙ sn̄ia lata sup libertate subsecuta petitio hereditatis non faceret ius cōtra primā sententiam, qꝛ sententia nō facit ius cōtra sententiam: ⁊ ideo etiam plenum preiudicium versatur inter eosdem.

Legitimā. Electio vie incōpetētis nō p̄iudicat eligēti quomin⁹ possit recurrere ad viā cōpetētis. h. d. vel sic. Erronea electio nō p̄iudicat. h. d. ⁊ facit. j. de ac. ⁊ ob. l. ex maleficio. §. longe minus. ⁊ de acqui. here. l. claudius. Bald.

1 ☞ Corporalia ⁊ incorporalia in petitiōe h'r̄ditatis veniūt.

Regulariter. Pet. here. ꝓponit ꝯ possidētē p herede vel possessore, ⁊ in ea veniūt iura ⁊ noīa debitoꝝ. h. d. ꝓcedit p modū regule quem postea ꝓsequit in sequē-

1 tib⁹. ¶ †No. qd̄ in petitiōe hereditatis veniūt corꝑalia ⁊ incorporalia ⁊ incorporalissima, sicut sunt noīa debitorū, q̄ nec sunt corpus nec adiacent corpi. sicut adiacēt seruitutes. vt. j. de ser. vr. p̄dio. l. si edes mee. §. fi. ¶ In gl. sup verbo ius. ibi. h'r̄e titulū. s. efficacē. vt. j. e. l. nec vllā. §. oībus. ¶ In ea. gl. ibi. §. incorporales. ⁊ de vsuc. l. seqtur. §. si viā. si ser. ven. l. sicuti. §. ari. ¶ In. e. gl. ibi. s. corporalē. ⁊ sic est triplex possessio, ꝓpria in re corporali: īpropria in seruitutib⁹, in qb⁹ etiā incūbit corpori. impropriissima in ꝑsonalibus in qb⁹ nullo mō incūbit corpori. ſʒ sunt iura abstracta ab omni corpe. sed Pe. dicit ꝙ nō reperiunt nisi due possessiōes. s. ꝓpria in reb⁹ corꝑalibus. ⁊ impropria in reb⁹ incorporalibus. nā in nominibus debitoꝝ nō reperit petitoriū ergo nec possessoriū. vt in. l. fi. j. quoꝝ bonorū ſm Cy. hic in addi. C. de pac. l. si certis annis. ⁊. C. d̄ ser. ⁊ aqua. l. ij. ī lec. ⁊ iō reprehēbūt. c. q̄relā de ele. vbi d̄r qd̄ si cē-

a sus nō soluit, hʒ locū possessoriū[a] recuperāde, qꝛ dicūt qd̄ pro ꝑsonali p̄statiōe nō dat possessoriū: ſʒ male reprehēdūt, qꝛ census debit⁹ ī signū subiectiōis est p̄statio realis. vt. C. de agric. ⁊ cēsi. l. litib⁹. Nā est q̄dā seruit⁹. vt extra de cēsi. c. cū olim. ſʒ si p modū ꝑsonalis obligatiōis, vt in cēsu emphiteute, tūc est vera eorū opi. de hoc no. p Gul. ⁊ p Cy. in. l. sciēdū. q satisd. cog. nec ob. hec. l. qꝛ hoc est hic ꝓpter naturā petitionis hereditatis in qua non requiritur aduersariū possidere, dūmodo sit obligatus: qꝛ cōpetit ad ꝑsonales prestatiōes. vt. j. e. l. etiā. §. a debitore. que verba no. ⁊ qd̄ omne possessoriū habeat petitoriū, ⁊ r̄ndēs. ⁊ econtra tex. de edi. diui. adr. tol. l. edicto. infi.

a ¶ Possessoriū, qualiter anteʒ formetur libellus si cēsus petat iudicio petitorio vel possessorio. vide Spec. in tit. de feu. §. j.

Additio Baldi.

Regulariter. Hic oīno vide vbi hec. l. glossat. C. d̄ serui. ⁊ aqua. l. ij. in prin. p Cy. ¶ In gl. q̄ incipit possidere. istas gl. intellige in petitorio, nō in possessorio ex. l. edicto. qꝛ possessoriū requirit verā possessionē vel quasi. vt in. l. ser. uitutibus. j. quorum bonorū. l. fi. ⁊ adde quod not. Cy. in. C. de pactis. si certis annis. ⁊ est aliud in rei vend. quā in petitiōe here. di. qꝛ petitio hereditatis est mixta. vn̄ potest dici ꝑsonalis in qua nō curam⁹ de possessiōe, vnde secus in mere realibus.

Licet minimā. No. qd̄ in petitione hereditatis debet agi ad declarationē iuris tamē cōuentus non tenet restituere, nisi quaten⁹ possidet. qꝛ actiōes reales aduocāt possessionē facti. vt no. in. l. pōpo. §. sed ⁊ is. s̄. de ꝓcur. ⁊. j. de euic. l. si cum vēditor. ⁊ in Spe. de libelli cōcep. §. fi. ver. hoc aūt notādū. Sʒ qd si actor ꝓbauit de iure suo ſʒ nō de possessione cōuēti: glo. dicit ꝙ officium iudicis est declarare: sed nō cōdemnare vt. l. si a te. §. j. j. de excep. rei iud. sed tex. in. c. Raynaldus. determinat simpliciter qd̄ re⁹ dʒ absolui vbi est de substātia ꝓbationis ꝓbare reū possidere. ad quod. j. de rei vend. l. q petitorio.

Additio Baldi.

Licet. Iudicis. vide vtrū in reali agat ad facti restitutionē subtiliter in spe. de lib. cōcep. §. fi. ver. hic autē notādū ibi, oīno ei officio. No. restitutionem possessionis in reali venire officio iudicis glo. dicunt qd̄ venit iure actionis. Et tunc dicam quod condemnatio fit iure actionis. sed actio ⁊ executio officio iudicis. vt. j. de rei vend. j. si serui vendice. l. barum.

1 ☞ Titulum assignare nequiens censetur facere.

2 Paria sunt titulus innutilis ⁊ falsus.

3 Minor nupta non est capax dotis.

Pro herede. Ille possidet p herede qui allegat se heredem, ⁊ nō est siue credat se esse, siue sciat se non esse, sed ille possidet p possessore q nō p̄tēdit se heredē, nec hʒ titu-

1 lū vl' hʒ inualidū. h. d. vsq; ad. §. is aūt. de le. nec vllā. ¶ † No. qd̄ ille q nō pōt assignare titulū censet facere. C. de acq. here. pos. l. ꝓba. ⁊ ibi p Ia. Et maxime hoc est verū in causis beneficialib⁹ in qb⁹ ex officio iudicis possessor nō cogit docere de titulo, vt no. in. c. j. de re. iu. li. vj. p Io. an. ⁊ p Archi. centesima

2 dist. c. ꝯtra morē. vbi videas. ¶ † Scd̄o no. qd̄ paria sunt titu-

3 lus inutilis ⁊ falsus titul⁹. ¶ † Itē not. de minore nupta, q̄ q̄ nō ē capax m'r̄imonij, nō ē capax dotis. vt. j. sol. ma. l. si an̄. ⁊. j. qd̄ fal. tu. auto. l. falsus. §. iulianus. ¶ In gl. supple. no. qd̄ ad interrogationē alternatiuā alternatiue pōt r̄nderi. ¶ In gl. qd si ignorās no. qd̄ ignorātia n̄ hʒ iustificare tit. possessoris. ⁊ hoc verū q̄tū ad petitionē. vt. j. de vsuris. l. celsus. ⁊ no. in. l. j. de iti. actuq; p̄ua. ¶ Quero q̄ est rō qd̄ rei vēdicatio dat cōtra tit. possidētē. ⁊ nō petitio hereditas. glo. reddit vnā rationem. C. in qui. cau. cessat lon. tēporis prescri. l. hereditatē aliaʒ reddit. C. eo. l. heredi. Aliā rationem assignat Iac. de ra. qꝛ ille qui agit rei ven. alle. ius potētius, q̄ agens petitione hereditatis. qꝛ rei vēdi. datur domino tantum: qꝛ alle. dominiū: sed petitio hereditatis etiam nō domino. ⁊ pro his reb⁹ vel quib⁹ defunct⁹ habuit solā detētionē vt. j. eo. l. nō tantū. neq; sufficit ꝙ defunctus habuit aliquod ius in re, vn̄ publiciana prefertur petitiōi hereditatis. sed nō rei vēdi. ⁊ licet heres ē dn̄s verum est vniuersaliter, ſʒ nō singulariter singulariū rerū. ſʒ ille qui agit rei vēdicatione est dn̄s singulariter rei, quā petit ⁊ qui agit publiciana est quasi dn̄s rei quā petit. ⁊ hec rō magis plʒ, q̄ ratio gl. vt no. Cyn. C. eo. l. cogi. in lec. ⁊ hic in addi. ⁊ p̄dicta sunt vera ēt si agēs petitione hereditatis ꝓbaret singulariter de dominio rei petite, qꝛ ex ista ꝓbatiōe nō augetur effect⁹ cū nō sit scd̄m naturā iudicij intētati. Et facit ad predicta de pig. l. ab eo. Et predicta habēt locū in reo pretendente titulum vniuersalem, qꝛ nō habet titulum in rebus singularibus, vt. j. l. proxi. §. qd̄ si qs. ⁊. §. si quis sciens illud no. dignum ꝙ si titulus est iustus, lʒ possessio sit iniusta puta sua autoritate accepta, tn̄ cessat petitio h'r̄ditatis. vt in. d. §. si qs sciēs. no. ⁊ ideo legatari⁹ lʒ sua autoritate occupauerit legatum. tamē nō tenet petitiōe hereditatis, qꝛ habet iustū titulū ſm Bart. ibi, ⁊ multū ponderat hoc verbuʒ ⁊ dicit se habuisse de facto.

¶ Additio

Additio Baldi.

RO heredē. Dicit Inn. qō regula que pontifi. l. cogi. fallit ꝓpter ꝓsumptionē ꝺriā. de ele. cōstitutus. ⁊ vide Inn. extra de proba. cū causam. vide oīno Inno. extra de ꝓscrip. si diligēti. ad fi. vide oīno Archi. diſt. ix. minorē. ⁊. qō. i. q. in vltima col. per Archi. ⁊ C. de pba. siue possi. sed ibi, nō ad causę ꝓparationē: sed ad litis decisionē allegat ti. ¶ In gl. que incipit trib⁹ modis ibi, quod est falsum. p istam gl. puto saluari dicta testis qui interrogatus dixit vera esse, nec fuit interrogatus de causa causę, postea probat quod illud erat falsum. Nam si fama publica est pro dicto testis sufficit ad eius excusationem. vt hic. si vero fuisset interrogatus de causa ⁊ dixisset quia presens fui, non posset excusari.

Additio lecture vacantis in. l. qui interrog. Bal.

QUI. Possideo. no. hic qō causa debet esse alia a dicto. cōcor. qō no. in. l. vlt. ff. de offi. pcu. cesar. ⁊ no. hic colligi quid est dicere possidere pro possessore. Nā idē verbū geminat, nō tantū est dicere quātū possideo. q: possideo lege ꝑtuis nō sit aliqua causa iuste possidendi. ¶ In gl. que incipit, supple, ibi, alternati. nō. quod alternatio admittit respōsionē alternatiuā, vt hic. q: per eā satisfit iuri cū sufficiat ad ꝓparationē cause ⁊ nō addit aduersarius dubiū in suo iure. ⁊ hoc expresse tenet Buli. in. l. cogi. C. co. ⁊ est notandū. allega. de acquirēda hꝝditate: quod si pub. ⁊ de liberis ⁊ posth. gallus. ſ. idē credēdū. ¶ In ea. gl. ibi, si vero. non dicat. no. ꝙ quilibet pos. qui habet dicere causam siue possessiōis in dubio ꝓsumitur ꝑdo, nisi doceat de titulo. Adde quod no. extra de ꝓcu. ex insinuatiōe. ⁊ in. c. ſ. de reg. iur. li. vi. ¶ In ea. gl. ibi, possideat. Sed nūquid post lit. cōtest. pōt ꝓbare titulū suū? rūdeo aut ante lit. cōtest. nō fuit interrogat⁹ nec discussus qd de titulo, ⁊ pōt, ꝙ hec allegatio est ꝑēptoria: aut fuit interrogat⁹ ⁊ negauit, ⁊ nō pōt nisi ex cā iusta erroris. vt. l. de etate. ſ. qui iusto. a. l. fin. de interro. ac. Aut fuit interrogatus, ⁊ alleganit titulū, sed nō ꝓbauit ⁊ tūc aut. l. allegauit titulū obsticēdo de titulo ad processum ⁊ succubuit. ⁊ interim nō audiſ, q: ob. exceptio rei iud. ar. hoc. C. de pe. heredi. si putas in gl. Aut alleganit titulū. Nō tū excipiē do. ⁊ tūc nō ꝓbatur ante lit. cōtest. pt ꝓbare: q: incidēs. vt lege excepit. de ꝓbatio. Aut fuit interrogat⁹ ⁊ noluit rūdere. ⁊ tūc habetur pro ꝑdone secundū gl. ⁊ sic nō auditur. Sed dic me lius quod quantum ad processum habetur pro ꝑdone non quo ad instantiā cause. vt no. Buli. C. eo. cogi. ibi vide. Bald.

Additio lec. vac. in. l. nec vllam. ſ. primo.

NEC vllam. Ad. ſ. cibus. ibi, quasi dotes sciēs. sec⁹ si ignorans. vt. ſ. in gl. q fi. ⁊ ea. dist. actor quo ad fruct⁹ lucrādos vt. ſ. sol. mat. si ante. ⁊. l. fi. qō fal. tu. auto. vbi de hoc cum sint. In tex. ibi, emero p exiguū preciū. ¶ No. q: isto casu valet vēditio facta vno nūmo ꝓpter testatoris ꝓceptū, q: nō est mera traditio, ſ vēditio. vt. ſ. de leg. iij. l. vlt. ſ. agri plagā. sec⁹ si ꝑciū nō eēt limitatū a testatore. vt. ſ. de leg. i. ⁊ si ecōuerso gratis accepit. ¶ Not. qō illud qō dar cā cōditiōis implēde nō succedit in locū rei hereditarie. Nā si succederet, in petitionē hereditatis veniret. ſ. eo. siet rē ⁊ ꝑciū. Ad. ſ. item pro dote. sed qūo fiet execution in muliere cōtēta cū nō possidet. vt no. de bo. dam. vere legibus rūdeo, quia res est affecta. ⁊ procedit. vt no. in simili in. l. cum miles. ſ. j. quib. ex cau. maio. ¶ In. l. etiā. ſ. si qs sciēs. Cū querit vtrū petitio hereditatis detur cōtra titulo possidētē. sic distingue, aut enim titul⁹ habet pro nō titulo ⁊ datur. ſ. l. pri. ſ. oibus. Aut habet ꝓ titulo, tūc, aut est titulus non aptus ad trāslationem dominij, aut aptus. si nō aptus nō excludit peti. heredi. vt. ſ. ea. l. ſ. si qs absens. Si vero est titulus aptus ad dominij trāslationē tūc est titulus vniuersalis, aut singularis, si vniuersalis, aut prētēditur a fisco, aut a priuato. Si a fisco, nō excludit peti. heredi. in esse productā cōtra fiscū, imo trāsit onus hoc cū vniuersitate fauore fisci. ſ. eadē. l. ſ. itē si qs a fisco. Si a priuato subdistingue, aut prētēdit mala fides, ⁊ nō excludit petitio. heredi. aut bona fides, ⁊ tūc, aut est titulus lucratiuus, vel quasi ⁊ nō excludit pet. heredi. ſ. ea. l. ver. idē erit. ⁊. ſ. l. pri. ſ. nerati⁹. Aut est tit. oneros⁹ precise vt si titulus emptionis vere ⁊ iuste, ⁊ tūc aut erat venditor, qui potest cōueniri ad preciū, ⁊ tūc illud preciū succedit loco rei. ⁊ titulus emptionis excusat eum a peti. here. ſ. ea. l. ſ. i. Aut non erat, ⁊ tunc aut venditor fuit malefi. ⁊ tenet emptor. d. ſ. Aut bone fidei. tūc aut emptor habet regressum de euictiōe, ⁊ tūc non pōt emptor conueniri, ne per in directū vēditor qui fuit bone fidei teneret vltra ꝙ fit locupletior vt. ſ. eo. sed si leg. ſ. itē si rē. aut emptor nō h3 regressum de euictiōe, tūc tenet. ſ. e. l. ſ. j. Itē no. C. e. si post motam istud nō h3 regressum pōt esse vel de iure vt puta ex pacto vt de facto, vt q: vēditor decessit siue herede. j. depositi. l. j. ſ. plane. aut loquimur in eo q possidet rē titulo singulari. ⁊ hic distincte non tenet petitiōe hꝝditatis vt. C. e. l. heredita. Ratio na3 agēs intra ex solo titulo: ergo per parē causam repellitur. ff. de ver. ob. si seruū. ſ. sequit. Sed cur dist. inter titulū vniuersalē ⁊ singularē? rūdeo. q: titulus vniuersalis ptinet ad possessorē ꝓ herede. j. fa. erc. l. ij. ſ. j. de le. ij. cū filiū. l. lucio. sed titulus singularis nō. vū habēs titulū singularē non possidet ꝓ herede. Itē nec ꝓ possessore, q: nemo ꝑdo est ⁊c. vt hic. ergo nō possidet taliter qualiter requirit in petitiōe hereditatis. vt ſ. e. l. regulariter. ⁊ iō nō tenet. Predicta oīa intelligo qñ petitio hꝝditatis ꝓponit ꝓ reb⁹ quas testator nō possidebat tpe mortis, si aūt ꝓ reb⁹ ab eo tunc possessis proponat, vī ꝙ titulus acqsitus post mortē defuncti nō excludat petitionē hereditatis. Nā cū nō excludat possessionem: ergo nec petitionē vt C. de edi. diui adri. l. fi. Alij dicūt aliud in possessorio ꝙ petitorio. S3 quid si agēs pet. her. S quē est exceptio de titulo, vult ꝓbare de dñio, an ꝓferat? ⁊ vī ꝙ sic vt. ſ. de pub. l. exceptio. In Sriū q: dominiū nō deducit ꝑm naturā iudicij. ergo ipertinēter deducit vt. l. momentanee. vū nō d3 admitti ad ꝓbandū dñium sup quo non pōt ꝓnūciari, q: nō est deductū in iudiciū p modū cause, nec de esse melior cōditio actoris, ꝙ esse possit cōditio rei. ff. de excep. fund. quod verū puto certa accumulatiōe ad retinēdū: nā bñ posset deduci in modū actiōis vt no. C. e. l. ij. ſ. itē si qs. vide Inno. extra vt li. pēd. eccliā. el. j. nisi pec. intē. hoc est notabile ꝙ tertia ꝑsona nunq⁹ admittit ad suscipiēdū iudiciū. ſ3 si ex Sius actoris efficeret deteri⁹, tū illō est ꝓ pōderādū, q: hic loquit in volūtario defensore. Bal.

ITĀ. ſ. quod si quis. Summa istum. ſ. cum sequenti. vt not. ſ. cad. lege. ſ. si quis sciens. in glo. ergo ⁊c.

SI quis sciēs. No. ꝙ sufficit titulus sine bona fide ad excludēdam petitionem hereditatis. Bald.

HEREDEM autem. Nota ꝙ titulus vniuersalis non excludit petitionem hereditatis, siue prētendat inter vivos, siue causa mortis ⁊ siue a fisco, siue a priuato. Bald.

SI quis absentis. Detinens alieno nole nō tenet petitiōe hereditatis, nisi post quā sibi cōstituet possidere. h. d. ¶ No. ꝙ ille q est in gressus possessionē nole alteri⁹ acgrit eā sibi si dñs nō h3 ratū qō intelligo verū ex nona animi volūtate, q: sine aio nō acgrit possessio vt. l. possideri. in ꝓnc. ſ. de acqr. pos. ¶ Querit hic Buli. vtrū in petitione hꝝditatis habeat locū noiatio dñi in iudicio? ⁊ vī hic tex. qō sic, ꝙ dic vt hic p cū. ⁊ no. Bal.

NON solum. Qui obtulit se liti tanq⁹ possessor, licet nō possideat ꝙdemnatur. h. d. ¶ No. bū. ſ. cōtra illos q faciūt protestationes tanq⁹ possidētes ⁊ offerūt se paratos stare iuri. Nā si S ipsos tanq⁹ cōtra possessores formet libellus in reali iudicio, nō ep3 ꝙ aliter ꝓbetur de possessione. ¶ So. no. quod isti ꝓprie dicunt rei voluntarij, qui nec necessitate persone: nec necessitate rei, coacti offerunt se petitioni, qō dic vt no. S. ti. j. l. si suspecta. ⁊ ibi dixi.

ITĒ si quis. Possessor liberat dolosus suscipiēdo iudicium vel soluēdo: sed dolosus nō liberat possessorē in reali iudicio. h. d. ⁊ est no. facit. S. de alie. iu. l. i. ¶ No. ꝙ possessor liberat dolosum, ſ3 dolosus nō liberat possessorē. ¶ In gl. q incipit. Nota distinctionē. ista gl. d3 reciari p quatuor oppositiōes. ¶ In ea. gl. ibi, pñt. Itē in actiōe ꝑsonali ad idē ꝙ est exactum denuo ageret. sed in reali agitur ad aliud. Et adde ꝙ no. Dy. in. c. bona fides, ⁊ in. c. p possessore. de reg. iur. in. vi. ⁊ facit ꝓ ista gl. S. ō iu. l. nō alias. ſ. i. ¶ In ea. gl. ibi, tutor q dolo alienauerat. ¶ In ea. gl. ibi, solutū q̄si dicat ibi in actione persecutoria, hic in penali. vel dic q: ibi iō liberat possessor. quia solutio tutoris cōfirmat Sctū. arg. ſ. de admi. tu. l. cū q̄rit. ¶ In ea. ibi, si regressurus. ⁊ est ratio q: ꝓpter instū regressū op3 dolosus iterato soluere: qō est inconueniēs cū fuerit liberat⁹ prima solutiōe: sec⁹ ergo si possessor h3 cām. ſ3 nō regressum ex ea, q: l3 defensio q̄sita actori apud contractū trāseat ad singularē successorē. cū sec⁹ si post. ⁊ sic cōiunge solutiones. ⁊ statim dicā lati⁹ in fi. gl. ¶ In ea. gl. ibi, heredē. nec ob. l. si a te. ſ. inl. j. de excep. rei iud. q: ibi defensio cōcernebat rē, hic ꝑsonā soli⁹ solutis. ¶ In ea. ibi, vēditor ex here. collige sic, Aut est defensio q̄sita ante cōtractū, ⁊ trāsit ad successorē singularē. vt. ſ. de iureiur. l. etiā. aut post cōtractū. ⁊ tūc aut in tit. vniuersali. ⁊ idē vt in. l. emp. nā et futura veniunt in vniuersalibus. vt. ſ. de fun. in strū. l. lucius. aut in ti. singulari. ⁊ tūc aut cōpetit regressus de euic. ⁊ idē. vt. l. q̄ties. Aut non cōpetit regressus de euictiōe, ⁊ tūc sec⁹. q: nō trāsit defensio singularē successorē. vt in nō. ſ. vel dic ꝙ si qdē defensio ꝛcernit personā non transit. vt hic. si aūt cōcernit rem tunc trāsit

vt.j.de excep,rei iud.l.si a te.§.indi.⁊.j.de ac.emp.l.in vēditione.⁊ adde quod no.Dyn.de dāno infecto.l.filium.§.adijcit.⁊ qd no.Inn.extra vt lit.pē.c.ecclesia.si vo possessor soluit ideo indistincte liberat actionē quia possessori non datur actio in rem,vt.j.vti pos.l.j.§.interdictū.Item qr satisfactū est sibi p directum.non per obliquū.⁊ facit.j.de in litem iur.l.j. Bal.

Quod si.§.Item qui a debitore. Petitio hrditatis cōpetit ꝯ quēlibet obligatū defuncto,vł hrditati,tā ex cōtractu q̄ ex delicto,q si ante diē agit,⁊ lite pēdente supuenit dies vel cōditio ex eadē instātia sequit cōdēnatio.h.d.cum.l.seq.vsq ad.§.idē iulian⁹.⁊ est multū no.iste.§.⁊ pōderat Inn.eū.§.in ti.de plus petitio.Per istū.§.dicūt qdā q in psonalib⁹ reperitur possessoriū,⁊ hoc tenēt decretaliste,sed nō est verū.vt dixi.s.e.l.regulariter.nec ob.iste.§.qr loquit hic respectu petitionis hrditatis q̄ realis est,lz ita veniāt psonales pstationes p officiū iudicis,vt ibi dixi.Cy.in addi.¶ In gl.j.huius.l.ibi,admissus qr declinatoria debuerat opponi añ li.cō.Sed ista sol.respicit debitū in diē nō in ꝯditionē,⁊ an in debito ꝯditionali fiat duplicatio iudicis dices.j.si cert.pe.l.pecuniā.¶ In.e.gl.ibi,peti nō posset:alioqui in debito in diem fieret condemnatio duplicatis inducijs.vnde iudex in sententia condemnatoria assignaret terminum qui.s.restaret in principio litis mote.vt.j.de penis.l.aut damnum.§.quisquis.

Unde iul. No.q exactum etiam in iudicio per putatiuum heredem venit restituendū vero heredi.ar.contra.j.ad Treb.l.debitor.§.si. Bal.

Non solum. No.q debitor defuncti vel hereditarius tenetur petitione here.sed non debitor heredis.hoc dicit. Bald.

☞ Omnes actiones ex delicto cedi possunt.

Julianus. No.q interdictū vñ vi pt cedi.¶† Itē no.hic gñaliter qd oēs actiōes ex delicto pñt cedi.Sz nunqd hoc sit verū i actiōe iniuriarū:dic vt no.in.l.si.[a] C.de her.vē.¶ Itē no.hoc ar.ad.q.titi⁹ ꝯ quē agebat rei vē.dū eēt in casu pdēdi fecit se expelli de possessiōe,vt obijciat actori q nō possidet nec dolo desijt possidere:nā nihilomin⁹ vł cōdēnandus saltē vt iura cedat vt hic.⁊ est qd dubia qñ nō appet de collusiōe.⁊ dic de hoc vt no.in spe.de iter.q̄ fiūt añ lit.ꝯtest.§.nunc de inter.effectu.ver.sed ecce reus ⁊c.

Idem scribit. Alienata per fraudē patroni nō reuocant per detētionē hereditatis qr nō agit ex persona defuncti:sed ex psona heredis.h.d.adde hic qd legit.⁊ no.C.de rei vē.l.cū a matre.¶ In gl.super vbo donatū.dic.s.a liberto in fraudē legis ⁊ patroni,cumq alienatio esset nulla ipso iure remansisset in hereditate:ideo posset agi petitione hereditatis.j.de iure patro.l.si libertus minorem.⁊ in argu.C.fami.ercis.l.certum ⁊c. Bal.

Idem iulianus. ¶ In text.ibi restituit.s.indebite.No.qd habetur pro possessore ille qui potest cedere iura.¶ Item nota quem liberari actionem cedendo. Bald.

Quod si possessor. No.q nō est imputandum bone fidei possessori cur non exigit cautionē.¶ Secūdo no.qd bonefidei possessor,si soluit de suo tantundē retinet ex hereditate,sed cedet iura contra eum cui soluit indebite,sed si ille nō esset soluen.periculū erit heredis ⁊ facit.j.de condi.indebi.l.nec est nouum.

Additio Baldi.

Quod si in diem. Vide Inn.extra de preben.per.c.j.¶ In gl.j.huius.l.ibi,fuit admissus.dic quod añ litē contestatā exceptio dilatoria impedit processum,alias nō esset exceptio,sed lit.contestata non,quia pnunciari oportet vt.l.de qua re.⁊ nō absolutorie:qr debitor,sz cōdēnatorie,qr duplicatis inducijs,vnde dicit iudex cōdēno te duplicatis tibi inducijs:qr fuisti añ diē cōuentus.j.de penis.aut dā.§.quisqs.¶ In tex.§.idē.ibi,nō hereditarius,qr alienatio facta in fraudē hñ tenet quo ad ipm alienātē.quod no.

Item videdū. ¶ In tex.ibi,cōsequi pōt.distingue d facto.qr non est soluendo.¶ In tex.ibi mihi autē allegatur iste tex.quod dicta testiū debent distingui ⁊ reduci ad cōcordiā ne sibi inuicē cōtrarient.argumēto huius litere.⁊ extra de testib.c.cū tu fili.⁊ facit.j.eod.l.illud.Cynus in addi.de hoc no.Jaco.de are.j.sol.mat.l.insulam.Itē debent reduci ad concordiam testes ex vna parte ⁊ instrumentum ex alia.vt extra de fide instru.c.cum Joānes heremita.Itē debēt reduci ad concordiā instrumenta adinuicem,si possibile est.vt nota.C.de fide instru.l.scripture.secus si esset repugnantia ⁊ incompassibilitas scripturarū.vt.j.de le.ij.l.sempronj⁹.⁊ idem in testibus.vt.j.de testi.l.ob carmē.§.si.dū tamen semper notes quod dubium dictum testis nō pbat.vt extra de pba.c.in presentia.quia semper interpretamur ꝯtra illum cui incumbit onus pbandi.vt not.in.l.si.de preto.stipu.vbi est gl.singularis.Sana tñ interpretatio etiā fieri pōt in dictis testiū etiā ad probandū.vt no.j.de verb.obli.l.stipulatio ista.§.hoc quoq.que verba no.⁊ tene menti. Bald.

Si quis cum. Possessio supueniens in post[...] su cause inducit cōdēnationē ex ea instātia.h.d.Nō dico idē si superuenit ppietas:licet aliter no.in.l.rem.§.si.de pig.act.⁊ no.Dy.insti.de act.circa prin.

Nunc videamus. In petitiōe hereditatis veniunt corpa hrditaria ⁊ iura etiā largo mō accipiendo hereditaria.h.d.cū.l.seq.ad.l.quod si pro emptore.¶ In tex.ibi,que nō sunt,[...] quendo.¶ In tex.ibi.vt supple facili⁹.Frā.accur.¶ In[...] ibi,ad nos,qui suscepimus custodiam.¶ In gl.que incip.excipe.in fine.no.ex ista gl.quod feudū potest peti p petitionē hereditatis ab eo qui successit in feudū,quia successio transit ad eū.femina vero secundū naturā feudi non succedit[b] sed pacto vel speciali ꝯsuetudine loci posset succedere,in emphyteusi tñ succedit femina:vt in aut.de non alienā.§.emphyteusim,in verbo vtriusq nature.sed quidā doctores dictū quod feudū nō petit per petitionē hereditatis:quia nō capit iure hereditario.vt in titu.de succes.feu.c.j.⁊ licet filius repudiando hereditatē patris nō admittetur ad feudum.vt in tit.an filius her.repu.c.j.colla.x.tñ cū adit hereditatē non dicit habere feudum,vt heres,sic.j.de ope.lib.l.libert⁹.de iureiuran.§.si liberi.Fm Cyn.adde dixit do.di.quod si adita hereditate pris vnus frater facit gñalē finē alteri fratri d hereditate paterna nō videt facere de feudo.⁊ idem tenet Bar.Et vide qd no.Dy.de le.ij.l.cū filius.§.heres.⁊ Jac.de are.in l.quesitum.de sepul.vio.Itez adde consuluit Jac.bu.quod pater nō posset prelegare feudum vni filiorum[c] suorum:quia ius quod habet pater eius morte amittitur,ergo ⁊c.arg.C.de le.l.vxor patrui.de v.obl.l.stipulatio.§.si qs ita pfertim.vbi requirit noua inuestitura ⁊ nouum iuramentū fidelitatis,ar.extra de preben.c.dilecto.Sz quid dices in emphyteusi ecclesie[d]:dico qd aut pater recipit p se ⁊ filijs sub noie appellatiuo nature q dixit filijs,aut sub noie appellatiuo successiōis,quia dixit filijs ⁊ heredib⁹ copulatiue.Primo casu non est dubium qd filius venit,vt filius,nō vt heres.ar.in.l.si.de interdic.⁊ relegat.s.de cap.dimi.l.tutelas.⁊ facit quod no.s.de pact.l.aut.In scdo casu est dubiū,fm quosdā nō diuidit p hrditarias petitionib⁹:sz vitiliter iter filios,lz sint dispariter instituti.ergo nō vł qd petat tāq res hrditaria:emphy.sz dic vt no.i spe.de emphy.§.nūc a iq.v.lxxviij.¶ In gl.sup vbo facile,ibi iudicis officio,p re[...] erāda detētatiōe:qd itelligo verū vbi ad reū pnenit cū vitio.sec⁹ si sine vitio.vt.l.si coloni.C.d agrico.⁊ cēsi.⁊.j.cōmu.diui.l.cōmuni diui.§.inter pdones.de cōdictiōe furtiua.l.⁊ ideo.§.nerati⁹.de var.cogni.l.de vsucap.aque.⁊ de dona.l.aquili⁹,⁊ vide quod notat inno.de reg.iur.in rub.¶ In ea.ibi,sed an ego,scilicet domin⁹.¶ In ea.ibi,cōmodati,non qr non habet a me cām.¶ Extra no.arg.huius litere qd in inuentario debent poni nō solū res proprie sed etiam res detente,⁊ ita fuit consultum per istum tex.

Et non.§.quod. Pro re vsucapta ab hrde.non ꝯpetit petitio hrditaria ēt si defunct⁹ habuisset publicianā.h.d.⁊ est hoc exp̄ssum qd dñū absēt publicianā.⁊ est ꝯ Jac.de rau.Et rō hui⁹.§.est qa dominium heredis qd nō fuit defuncti nō venit in petitiōe hereditatis ar.s.e.l.qd si in diē.§.nō solū.¶ In tex.ibi.possessori,q̄ daret in peti.here.puta exceptio titu.nā dñiū excludit titulū,nisi i casib⁹.vt no.s.e.l.nec vllā.§.si qs sciēs.⁊ quod not.quox bonox in rubrica.⁊ specula.de obligatiōe ⁊ solutiōe.§.j.v.sed qd si debitor me⁹.¶ In gl.q̄ icipit.nimis,ibi,restringere,ergo qñq ista vniuersalis negatiua apponit in rescripto quod remaneat ad iuris obseruātiā,⁊ tūc nō itelligit remouere friuolas exceptiōes.vt no.Arch.ij.q.vij.lator.qñq apponit i iure cōi. ⁊ tūc dic vt.C.de adul.l.ita pudor.nā nō itelligit remouere exceptiōes permissas per aliaz.l.Qñq ista clausula apponit in statuto dispōnēte cōtra,vel pter ius cōe,tunc videt qd ista clausula sit pcise seruāda.arg.in.l.pspexit.j.q ⁊ a qui.Sz alij dicunt qd statutū ⁊ consuetudo debent interpretari recte,vt nō inducāt inquietatē.vt extra d cōsuetu.c.cū dilectus.⁊ arg.C.de noxa.l.ij.Et scdz istos exceptio odiosa nō posset opponi.sed exceptio fauorabilis sic,nisi statutū specialiter enumeraret quasdā exceptiōes,qr tūc oēs alie viderent resecate qualescūq forēt.ar.j.d mili.test.l.tribun⁹.§.si.dic vt no.Bar.in.l.pe.qd vi aut clam.⁊ facit.j.de serui.l.si cui.

⁊ extra

a ¶ In.l.fin.ibidē.vide eūdem in.j.colū.ij.§.qui.⁊ in addi.ad spe.in ti.de ces.act.in vsic.an actio iniuriarū.⁊ ibi Jo.an.in addi.in §.j.vs.vtrū.in addi.incipien.de actiōe iniuriarū.⁊ Bald.in.l.per diuersas.xvj.qōne.C.man.

b ¶ Non succedit.adde alex.in.c.potuit.ij.q.⁊.xj.q.de loca.⁊ Bar.cep.in.c.j.xxxiij.re.de cog.feud.et idē in.ix.differētia.⁊.d.alex.in consi.xxix.j.pte vbi plene qd est verū nisi feudum ad nullum seruitium fuerit cōcessuz ⁊ masculus nō extet,idē Bal.sin.in.c.decedēti.qui feu.da.pos.⁊ in ca.j.§.hoc autem.eo.tit.⁊ adde Lu.singu.in versi.feudum versic.femina.⁊ Pau.de castr.in consi.cxxxv.

c ¶ Uni filiorū.vide Paul.de castr.in consil.clxvj.als.clxvj.inci.in cā quaz magnific⁹ do.⁊ Andr.barb.in cōsi.incip.illud afferam vltra car.qd est post cōsi.xlvij.d.alex.de imo.in.iiij.parte.

d ¶ In emphyteu.ecclie.vide d.alex.de imol.in ꝯs.lxx.iiij.pte.⁊ Paul.de ca.in ꝯs.lxvj.v.co.⁊ plene per an.barb.in ꝯsi.xxime alle.inci.illud afferaz q est post cōsi.xlvij.d.alex.de imo.in.iiij.pte i vltia charta.

⁊ extra de offi.deleg.c.ex parte.⁊ de vsuc.serui noīe.⁊ quod no. Dy.in.c.in argumētū de dictionibus taxatiuis.nam si essent in statuto taxate exceptiones,tunc esset recurrendum ad Dy.

Veniunt. Not.ꝙ vbi defunctus habet exceptionē,heres hꝫ actionē,ꝙ est mirabile.⁊ sic fortius est ius heredis,q̄ defuncti.Sed rō est:qꝛ heres habet titulū ⁊ dñium iure hereditario:sed defunctus nō hꝫ titulum. gl.reddit aliam rationē quam no.¶ In tex.ibi,propter culpam,in possidendo:sed bene tenerek propter culpam in desinendo possidere.⁊ sic non obst.j.eo.l.sed ⁊ si lege.§.quod ait. Tu dic quod predo tenetur de qualibet culpa,⁊ in ista litera subaudi tantum,que est vna solutio glo.⁊ vera. Bal.

Seruitutes. No.ꝙ petitio hereditatis nō ꝓponik ꝑ seruitute ꝯstituta,⁊ est ratio ex parte inquietantis,qꝛ noua inquietatio in ꝑsona heredis. Itē ex parte patiētie debite:qꝛ patiētia debita heredi est noua patiētia.facit.l.corruptionē.j.de vsufru.⁊.j.de vsufru.leg. l.si vsufructus mihi in biennium.in ratione sui.⁊.j.ad exhib. l.de eo.in fi.⁊.j.si qua.pau.fe.dicatur.l.j. Bald.

Additio Baldi.

Item videndū. Mihi aūt,no.doctores ꝯrios ad cōcordiā reducēdos esse ⁊ vtrūqꝫ saluari.sic in testibus vt extra de test.cū tu.ſm Cy.¶ In gl.q̄ icipit excipe seruitu.ibi. Rñ.⁊ sic venit.Cy.tenet ꝯriū,qꝛ feudū non hr̄ iure hereditario.vt in ti.de suc.feu.in.c.j.⁊ in extraneo indubitāter est verū,sed in filio licet si repudiet hereditateꝫ paternā perdet.feudū,vt in tit.An fili⁹ repudiata heredi.c.j.collat.x.tñ cū adit nō hꝫ vt heres.vt in tit.de feu.suc.c.j.simile de operis liber.vt iureiurādi.§.si liberti.Vñ si fili⁹ vēderet vel quittaret fratri hr̄ditatē paternā nō veniret feudū.⁊ ita cōsuluit Dy.⁊ Bar.hoc tenet ēt dñs Ja.bu.cōsult⁹,an pater possit ꝑlegare feudū vni filiorū:⁊ dixit ꝙ nō,qꝛ quo ad ipm̄ patrē expirat ꝑ mortē suā ⁊ cū illis ꝙ hēat,videak legasse,ēt si ꝑ mortē expiret:sequik ꝙ nil est i legato allegat qd̄ leg.⁊ no.c.d̄ leg. vxor patrui.d̄t em̄ qd̄ filij nō capiūt feudū vt heredes:sꝫ p̄ncipali ꝓuidētia.d̄ adop.si arrogator.Nā nō sequik si repudiāt hereditatē paternā ꝑdūt feudū.ergo si adeūt habēt feudū iure hereditario.⁊ inducit ista si l'ia.Prīo de filio arrogato,qꝛ si repudiat hereditatē arrogatoris nō hꝫ quartā ex cōstitiōe diui pij.l.heres iste.de impu.⁊ alijs sub.⁊ si adit,nō hꝫ vt heres: sed iure separato ex principali ꝓuidētia ex cōstitutione diui pij.d.l.si arrogator.simile.C.de secū.nup.femine.Sile in qualibet existētia cōditiōis ⁊ i tutela ⁊ societate vbi nō orik actio, nisi eis finitis.tñ nō ex fine sꝫ preambulo ꝯctu ⁊ gestiōe.vt.l.si tutor.§.fi.⁊.l.seq.de tutel.⁊ rati.di.ſm Jac.bu.ad hoc facit de ser.emā.de in ius vocā.de adop.de iterdic.⁊ rel.l.iij.ſm Guli. de suza.vide Jaco.de are.de sepul.vio.q̄stis. ¶ In.e.gl.ibi: sed agnati.vide Dy.de le.ij.cū fili⁹.§.heres.¶ In ea.gl.in fi. hic oīno vide qd̄ no.in spe.de emphy.§.nūc aliqua.vs̄.lxxviij.

¶ Additio lec.vacantis in.l.⁊ non tantum.

Et non tantū. Sicut ille quarū.arg. qd̄ in inuentario hr̄di. debeāt poni res pro quibus defunct⁹ nō habebat actionē,sed nudā detentionē.⁊ ita fuit cōsultum. In tex.ibi qa tñ.vide Jnn.extra de sen.⁊ re iudic.in rñ.iuxta fi.⁊ dic vt.j.de cōdi.fur.l.⁊ ideo.§.vere.⁊ facit.j.de var.co.l.de vsu aque,ꝑ Bar.Ad.§.quod si ꝑ emptore.vide oīno in spec. de obli.⁊ solu.§.j.v̄.sꝫ qd si debitor meus.Casus.dictū est.s̄. quod petitio hereditatis cōpetit loco publiciane,vñ publiciana deuoluik in petitiōe hr̄ditatis:mō ponam⁹ qd̄ defunctus cepit vsucap.⁊ heres cōsummauit:an ista res venit i petitiōe hr̄ditatis:Videbak ꝙ sic initio inspecto.tñ determinak ꝯriū ⁊ est ratio.qa publiciana ꝑ vsucapionē cōsummatā expirauit ⁊ rei vēdicatio supuenit heredi,q̄ rei vēdicatio nunq̄ cōpetit testatori nec hereditati.ergo nō deuoluik cū corpore hr̄ditatis,cū nō sit actio hr̄ditaria,sꝫ ꝑ hr̄de.⁊ sic est arg.ꝙ si pēdēte ꝓcessu sup publiciana supuenit dñiū,qd̄ sequak absolutio,qꝛ actio ꝓposita expirauit.⁊ sic op⁹ est nouo ꝓcessu.Sꝫ dic ꝯ,ꝙ ius actiōis est impugnatū,ergo nō ei nocet sꝫ ꝓdest.ar.de do. cā mortis.si ali.⁊.l.qui ab codē ⁊ de pig.ac.rē in fi.nō ob.hic §.qꝛ hec ꝑscriptio fuit ꝯsummata anteq̄ inchoarek ꝓces.sup petitione hr̄ditatis.Si aūt ꝓcessu pē.ex eodē ꝓcessu fieret cōdēnatio.Vñ qd̄ d̄t nō venit in petitiōe heredita.expono ꝓponēda nō ꝓposita apud cōsummatā ꝑscri.Nā initiū ꝯsiderādū est nisi pēdēte ꝓcessu aliqd accrescat reo.ꝙ hic nō est.j.de ꝯd. fur.Et iō emanat ad corrigēdū ius cōe,nec recipit iterpretationē ꝑ illud cōe vel ei⁹ rōnē vt.l.ꝑsperit.j.q ⁊ a qb⁹.Cōcludik igik oēm excep,q̄ sit ꝓprie ⁊ mere excep.nō si iproprie.vt est exce.intētiōis vl' nō mere.vt ē exce.cōpēsatiōis,qñqꝫ statutuꝫ emanat sup casu ꝑter.l.et tūc recipit interpretationē ꝑ rōnē.l. cōis.sic loquik extra de ꝯsue.cū dilect⁹.qñqꝫ statutū legē ꝯfirmat:⁊ tūc recipit iterpretationē legis.⁊ maxīe ne publica impediak vtilitas.vt in.§.⁊ si lege.¶ In text.ibi,nec vlla excep. simile qd̄ vi aut clā.l.j.§.j.⁊ de adul.si marit⁹.§.si minor.⁊ extra de eta.⁊ q̄li.c.accepim⁹ ad fi.gl.cūqꝫ ⁊ extra de offi.dele.c. ex pte.ij.⁊ ibi no.C.de excu.tut.liberos.j.de excu.tu.l.pe.§.fi. Ric.de hoc.j.de serui.si cui dic ꝙ aut ista v̄ba ꝑcisa adijciunk in.l.cōem vl' in rescrip.qd̄ emanat ad iuris cōis obseruantiā,⁊ tūc intelligik nulla excep.admittak,nō vbi ea q̄ dꝫ admitti ſꝫ formā iuris vt hic.Idē si i pacto.qꝛ gñale pactū nō derogat iuri.vt.l.sꝫ ⁊ si qs.§.q̄sitū.si qs cau.si aūt adijciak in statuto qd̄ venit ad derogādū iuri,tūc ꝑcise sunt intelligēda hec,qꝛ statutū,⁊c.vide.s̄.ꝓxīe in isto ti.¶ In text.ibi.si iurauerat.Nota ius q̄sitū in iuramēto trāsferri in heredē:lꝫ ipsum iuramentū nō trāseat.¶ In tex.ibi,eo noīe possit mitti.lꝫ possit ⁊ debeat pati tñ patiētia q̄ nūc debek,debek ipsi hr̄di.Nō fuit aūt defuncto debita h̄ patiētia vt.j.de vsufr.l.vsufructu leg.§.vñ sꝫ tpis ꝑcedētis sic,ꝑ eo aūt tpe ipossibile est restitui:sꝫ ꝑsonales ꝑstatiōes ex hac cā non venirēt in petitionē hereditatis.

Item veniūt. In petitiōe hereditatis veniūt ea que sunt hereditatis nomine cōpara.secus si pro ipso herede.h.d. ⁊ loquitur hoc principiū in predone ſm gl.vel sic,In petitione hereditatis,res succedit loco precij.⁊ ꝑciū loco rei.h.d.⁊ facit.j.de iure do.l.ꝑculus.⁊.j.de distractio.pign.l.j.⁊ qd̄ no.de ver.sig.l.labeo.§.sabinus.ꝑ Cy.C.de rei vēdicatione.l.mater.

Si possessor. No.ꝙ etiā predo excusatur ratione necessitatis.⁊ facit.s̄.secundū Dy.

Item non solū. Actiōes rei ⁊ non ꝑsone veniunt in petitionē hereditatis.Itē fruct⁹.⁊ veniūt vna ⁊ eadē actiōe,qꝛ est actio vniuersalis.h.d.tex.⁊ gl.que est multū notāda.⁊ nō opꝫ ꝙ hoc specificetur in libello de fructib⁹ ex quo est actio vl'is.ar.ei⁹ qd̄ no. s̄.e.l.ꝙ in diē.in p̄n.¶ In text.ibi si extrinsec⁹ puta ꝑꝑ industriā possessoris.facit.j.ad leg.falc.l.in rōne legis.⁊ in vtroqꝫ insistit gl.ꝯria.¶ In.e.ibi,q̄sitū.nā plena possessio rei cū bona fide ꝓducit dñiū fructuū industrialiū,vt plene legik ⁊ no.i.l. iij.§.ex ꝯrio.j.de acq.pos.¶ In.e.ibi,vt qꝛ cōmutabiliter fiūt sibi nō incōmutabiliter:sꝫ p̄do nō facit suos:imo tenek furti. vt.j.d̄ ꝯdi.ide.l.si vrbana.⁊.j.si cer.pe.l.nā ⁊ si.⁊.l.si qs nec cāꝫ. §.pe.¶ In.e.ibi,vtiqꝫ.s.iure dñij.In ea.ibi,ꝑ rei vē.s.si extāt. ¶ In ea.ibi,ab ea.vt.j.de excep.l.fundi. ¶ In ea.ibi,augeri similis differētia inter vl'e ⁊ particulare.no.i.l.qd̄ d̄r.de ipēsis.

Cum prediximus. Petitio hr̄ditatis ꝓponik ad id qd̄ actio a defuncto simpliciter cōpetebat,nō ad illud qd̄ crescere poterat ex accidēti.h.d.⁊ est singularis.⁊ declarak ꝑ gl.in.l.certi cōdi.in p̄n.j.si cer.pe.⁊ facit in.l.j.de in litē iuran.¶ No.ꝙ actio
a subrogata in locū alteri⁹ sapit naturā originalē actiōis[a] primitiue.sꝫ nō naturā quā pōt assumere ex postfacto:qd̄ est no. rō est,qꝛ illa natura accidentalis nō erat in actu:sed in potentia,vnde non potest deuolui ad aliam actionem.h.d. Bal.

a ¶ Actiōis.ad de eūdē bal.in l.si eū.§.q iniuriarū.s̄.si quis cau.⁊ qd̄ ibi dixi in apostilla.

Itē recte ait. Bñficiū legis soluēdi aliud ꝑ alio ꝑdik ꝑ lit.ꝯtest.in actio.indicati,vl' alia q̄ subrogak ei⁹ loco.h.d.⁊ nō repik alibi ſm gl.Et adō qd̄ no.Cy.C.de transl.l.si maio.¶ No.ꝙ qñ vnū est in obligatiōe aliud in solutiōe ex dispōne legali index debet bñficium istud reseruare in snīa.vt.j.de re iud.l.miles.§.x.tamē expirat ista reseruatio.⁊ istud bñficium facta litis cōte.in actiōe iudicati vel q̄si ꝯtestatiōe in offō iudicis executiuo.qd̄ est not.dignū. Facultas aūt soluēdi rē q̄ nō est i obligatiōe veniēs ex dispōne hoīs excluderek ꝑ lit.ꝯte.in actiōe pr̄ia.vñ de ea non fieret reseruatio in snīa.vt.j.de so.si qs stip.fuerit.x.in melle. Bal.

b **Preter hec multa.** No.ꝙ forma data a lege est sequēda[b].h.d.b.

b ¶ Est sequenda.⁊ nunqd sit de substātia remissa vitiet' actū.vide eūdeꝫ Bal.in.l.cōparationes.ij.co.C.de fide.istru.⁊ in.l.j.si tutor.C.in quib.cau.in integ.restit.non est neces.⁊ in.l.j.C.vt in pos.leg.

Pridie. No.ꝙ deliberate est rñdēdū alicui,non subito.nā hic qnto nonas fuit facta petitio,⁊ primo idus fuit facta rñsio.facit.s̄.de edē.l.j.§.Quis.Cy.in addi. ¶ Scdō.no.optimū modū qñ cōuocak ꝯsiliū sapiētū ꝑ dñm, vel populū,vt dek sapiētib⁹ termin⁹ ad deliberādū.⁊ rñden. deliberate.¶ Tertio no.ꝙ ꝯsules q erāt in officio vna cū nouis cōsulibus extractis q nōdū erāt in officio deliberauerūt. ⁊ interdū cōtingit ꝙ priores veteres in fine sui officij deliberāt cū priorib⁹ nouis extractis anteq̄ sint in officio,ergo lꝫ admittank nō hñtes vocē,tñ vꝫ statutū,qd̄ no.⁊ tene mēti valde.qꝛ sunt vtilia ⁊ quotidiana.¶ Quarto no.ꝙ ē de substētia legis vl' statuti ꝙ ꝓposita siue interrogatio ⁊ deliberatio fiāt eodē ꝯtextu,imo p̄nt fieri ex iteruallo,ēt ꝑ plures dies.vt hic.

1 ☞ Fiscus vendicans bona tanq̄ caduca proponit petitionem hereditatis.

2 Procedendum est de similibus ad similia.

1 **Cum antequam.** †No.ꝙ fisc⁹ q vēdicat bona tanq̄ caduca proponit

petitionẽ hr̃ditatis,vt hic.⁊ sic fisc⁹ hꝫ ius ⁊ nomẽ hr̃dis ĩ ca su isto,alibi aũt nõ hꝫ ius,nec nomẽ hr̃dis vt.ĩ.so.ma.l.cõstã te.§.fi.⁊ no ꝙ no.ĩ.l.nouaꝛ.de noua.¶ So.not.duas regulas circa bone fidei possessorẽ vna qñ teneꝛ ad vsuras p̃ciorũ re dactorũ. Alia qñ nõ teneꝛ nisi quaten⁹ est locupletior factus. ¶ Tertio not.duas regulas malefidei possessoris vna est ꝙ interit⁹ speciei p eũ distracte nõ liberat eũ a refartiõe precij. scd̃a ꝙ q dolo desiit possidere hr̃ ꝑ possessore. ¶ Quarto no. ꝙ ille intelligiꝛ bone fidei possessor q iustã cãm habuit creden di rẽ ad se ptinere,ille eñ dr̃ p̃do q hꝫ sciẽtiã verã vl̃ p̃sumpti uã rei aliene ⁊ inducitꝛ ista p̃sumptio scie etiã p simplicẽ denũ
2 ciationẽ.facit ꝙ no.C.de rei vẽ.l.si fundũ. ¶ †Ultio no.ꝙ lꝫ ali⁹ ordo sit in tex.tñ est ꝓcedẽdũ de filiib⁹ ad filia. ¶ In gl.q̃ incipit,⁊ ita.ibi,⁊ no.leges gl.ad.q.de eo q nõ isinuauit testm̃ vt tp̃s insinuãdi currat scienti nõ ignorãti.⁊ ita ꝯsuluit Bar. per has.ll.⁊ exinde fuit postea ita practicatũ in hac ciuitate.

Aptanda est. No.ꝙ interpretatio debet esse con grua.h.d. Bald.

1 ☞ Hereditas ciuitati deferri potest.
2 Jura in fisco loquẽtia possunt allegari in causis priuatorum.

1 **Ait senatus.** No.ꝙ facti ꝯtingẽtia nõ importat iuris ministeriũ. ¶ †Scd̃o.no.ꝙ hr̃ditas põt deferri ciuitati.nõ est hoc intelligẽdũ qd̃ tãq̃ va cãs,q: ciuitas nõ hꝫ ius in bonis vacãtib⁹.sed fisc⁹.i.camera impatoris,vl̃ eccl̃ie romane in suis tpal̃r subditis.vt not.hic
2 ⁊ in.l.j.C.de bo.va.li.x.qd̃ tene mẽti. ¶ †Tertio nota.ꝙ iura loquentia in fisco possunt allegari in causis priuatorũ,⁊ istud est verũ vbi loquuntur p modũ priuilegij.vt.ĩ.ad mu.simile.
1 ☞ Simplex scientia idem operatur ꝙ denunciatio.
2 Procuratori denunciari non sufficit.

Petitã aũt. Nõ est op⁹ vt denũcieꝛ sciẽti ⁊ denũ ciatio fctã ꝓcuratori nõ inducit ma
a lã fidẽ in dño.h.d.⁊ notetis. ¶ No.de dictione ⁊c.ᵃ ꝙ repilo
1 gat oĩa ad q̃ fit relatio. ¶ †Scd̃o not.qd̃ simplex scĩa operaꝛ idẽ qd̃ denũciatio.nec ob.ĩ.de adulte.l.denũciasse.q: ibi denũ ciatio nõ fiebat ad finẽ faciẽdi vel aliqd ĩducẽdi,vel ꝓhibẽdi
2 ꝺm bar.⁊ iõ ibi denũciatio est de substãtia ꝺm Dy. ¶ †Ter tio no.ꝙ nõ sufficit ꝓcuratori denũciari,q: ista denũciatio nõ est in rẽ:ſꝫ in ꝑsonã.⁊ ꝙ tarditas ꝓcuratoris nõ nocet dño,qd̃ est vex,q: agiꝛ hic de vitio animi inducẽdo,⁊ vitiũ nõ induci tur p aliũ.allegaꝛ iste tex.ad ar.ꝙ ꝓtestatiões extraiudiciales nõ debẽt fieri ꝓcuratorib⁹.sed dñis nisi esset ꝓtestatio in rem ex parte ei⁹ cui fit.vt.ĩ.de no.ope.nun.l.de pupillo.§.j.cũ simi.

a ¶ ⁊c.de qua di ctiõe vide que habenꝛ p fran. are.in.l.eadeꝫ. de duo.reis.et qd̃ ibi dixi in apost.

A quo denũ. No.ꝙ ꝓtestatio vꝫ lꝫ fiat ab eo qui nõ hꝫ ius ꝓtestãdi.ſꝫ hoc est veruꝫ vi sñie nõ vi ꝓtestatiõis ⁊ hoc no.ꝑ syndicis qui teneñ denũ ciare maleficiũ q: quocunq; protestãte perueniat ad notitiaꝫ syndici tenetur denũciare,nec hꝫ expectare qd̃ sibi ꝓtesteꝛ per iuramẽtũ,tene menti.Si aũt nõ fieret ad finẽ sciẽdi:ſꝫ ad finẽ inducẽdi,vl̃ ꝓhibẽdi,nõ arctaret nisi esset facta per habentẽ ius protestandi vt.s̃.de mi.l.tutor vrgentibus,in prin.cũ suis si.⁊ vide extra de censitis.c.cum olim. Additio Baldi.

Itẽ veniunt. In tex.i.§.cũ p̃diximꝰ. facit.ĩ.si cer.pe.certi ꝯdi ctio in p̃n.Bar.Nõ q: illud quod acciderat nõdũ erat in rex natura,⁊ sic nõ põt deuolui. ¶ In text. ibi,in.§.idẽ recte.vbi vnũ est in obligatiõe aliud in solutiõe ex ꝓuisiõe legis durat soluẽdi facultas donec ꝓponaꝛ actio iudi cati.h.d.No.q: hoc bñficiũ erat in sñia reseruatũ q̃ reseruatio nõ põt fieri postq̃ re⁹ incepit esse sub ꝑtãte alteri⁹ iudicis qd̃ fit p lit.cõte.vt.ĩ.de rei vẽ.vtiq;.Itẽ q: p lit.ꝯtest.est introdu cta noua obligatio.in qua nõ hr̃ ꝓuilegiũ.⁊ vide qd̃ not.C.de trãs.siue apud acta. ¶ In gl.nõ p̃cise,tñ male dt,q: in isto.§. nõ est excep.perẽptoria,ſꝫ bñficiũ iuris.l.miles.§.x.de re iud. Et adde qd̃ no.Cy.C.de trans.si maio. ¶ In tex.ibi,suscẽpit autẽ.no.iudiciũ motũ sup actiõe scd̃aria intelligi motũ super primitiua.⁊ ita opaꝛ. ¶ In tex.ibi.v̄ba ei⁹.no.qd̃ interpreta tio.l.⁊ cuiuscũq; scripture ẽ faciẽda v̄bis p̃rio realiter. ¶ In tex.ĩ.§.petitã.aũt.vide qd̃ no.Inn.de supplẽ.neg.p̃lat.lꝫ.Et vide oĩno Gu.d̃ cu.in.l.si aque.C.de ser.⁊ aqua.ibi dicit Guli. qd̃ ꝑ testõ nocet ei q possidet sine titulo.sec⁹ si cũ titulo. ¶ In tex.ibi.§.ait,ſꝫ iõ est hic:q: senat⁹ vult extẽdi ad similia.vt.s̃. cũ autẽ.⁊ tũc no.qd̃ illa dicunꝛ silia ĩ qb⁹ rõ diuersitatis nõ pt assignari. ¶ In text.ibi.in.§.petitã.el.ij.Idẽ opaꝛ sciẽtia qd̃ denũciatio si fiebat solũ ad finẽ inducende scie,sec⁹ si fieret ad aliũ finẽ:puta ad ĩterpellãdũ vl̃ ꝓhibẽdũ vt.ĩ.de adul.denun ciasse.bar.Aut loqmur de scia simplici.⁊ loquiꝛ h̃.Aut d̃ ea q̃ hꝫ obligationẽ annexã ad aliqd dãdũ vl̃ faciẽdũ,⁊ loquiꝛ lex denũciasse,⁊ h̃ qñ ꝯstat de scia.Si v̄o dubitaꝛ vtrũ qs teneaꝛ credere,dic aut vtrũ teneaꝛ soluere,⁊ dic ꝙ nõ teneꝛ credere. vt.ĩ.deposi.l.si qs inficiat⁹.q: ẽt sibi fauendũ est.C.de ꝯdi.sine cã dissolute.Aut vtrũ cõparere.tũc aut est intimatio partis ⁊ nõ teneꝛ ei credere.de elec.cãm.in cle.Aut publici officialis ⁊ debet ei credi.vt nota.in Spec.de citatiõe.§.sequitur.v̄.sit quoq; ⁊ seq.Aut vtrũ ab aliquo actu desistere,⁊ tũc credere debet.C.de rei vẽ.si fundũ:tñ nõ arctat eũ intimatio nisi v̄a ⁊ i timãs habeat ius intimãdi.vt.s̃.de mino.tutor vrgenti b⁹.Et vid̃ ꝙ no.Arc.xvj.q.iij.§.p̃scriptio. ¶ In tex.ibi,po nam⁹. ¶ No.ꝓtestationẽ debere fieri in ꝑsonam p̃ncipalis, ratio q: de eius fide ⁊ cõscientia agimus.aliud est in nuncia tione noui operis q: illa nũciatio est realis.Uñ non agim⁹ de ꝑsona.ſꝫ de ip̃o ope.h̃ nõ ꝓtestatio dꝫ eẽ ꝑsonalis. ¶ In gl.q̃ incipit,al̃s est cõuenire.⁊ al̃s nõ ꝯuenire in fi.Sꝫ vl̃ qd̃ nõ duret tãto tp̃e soluẽdi potestas qñ aliud soluiꝛ p re debi ta,sed p̃cludaꝛ in hac via p lit.ꝯtest.in p̃ncipali.vt.ĩ.de so.l. siqs stip.fuerit.x.ĩ melle.sol.ibi habebat illã potestatẽ debi tor ex ꝓuisiõe sua hic ex ꝓuisiõe legis.Sꝫ certe efficaci⁹ no bis ꝓuidere dꝫ p nomẽ q̃ p.l.vt.ĩ.de fideicõ.liber.l.si fili⁹.§. erit rubriano.Preterea facili⁹ abijciꝛ p cõtest.priuilegiũ le gis,quã hoĩs.vt.ĩ.de nou.aliã.Et iõ dic qñ vna res põt solu ui p alia,aut hoc ꝓcedit de natura actionis.⁊ loqꝛ hic nam actio nõ immutat suam naturã p cõtest.lit.imo magis forti ficat.Itẽ iudex hoc beneficiũ in sua sñia reseruat cõdẽnato. vt insti.de offi.iud.Bar.aut ex accidẽti ⁊ tũc loquiꝛ ꝯ:q: illud accidẽs nõ venit nec deduciꝛ ĩ iudiciũ,vl̃ dic ꝙ aut loqmur in solutiõe rei ꝓpter quã fuit orta obligatio.⁊ ita loquiꝛ hic aut alteri⁹ rei:⁊ loqmur ibi ar.ad hoc.ĩ.sol.mat.si vero nego tiũ.§.fi.⁊.ĩ.loca.l.in naue saufelli.Sed quare in.l.ꝯria p̃di tur beneficium per cõtestationẽ? Rñdeo q: in cõtestatiõe est orta p̃cisa obligatio ad id quod deuenire debet in sentẽtiã.⁊ sic ad ipsum debitũ. ¶ Sed opp.⁊ videꝛ ꝙ semper liceat sol uere.vt.l.eũ q certax.§.cũ pure.sed ibi loquiꝛ in solutiõe rei debite.hic in solutiõe rei nõ debite in obligatiõe:ſꝫ qñ dico sic,promitto tibi decem soluẽda,aut in decẽ aut in mille,tũc decẽ tm̃ sunt in obligatione:q: nõ cõcernit alternatũ verbũ obligatiuum sed executiuum.Sed pone questionẽ de facto sempronius ꝯueniebat titiũ actiõe ex vendito petẽdo decẽ ꝑ precio eius ꝙ ei vendidit.Titi⁹ negauit ꝯuẽtus ⁊ cõdẽna tus est,petiꝛ modo quod sentẽtia mãdetur executiõi. ¶ Op ponit emptor excep.rei vendite ⁊ tradite,queritur an possit. ⁊ videꝛ qd̃ nõ:q: exceptio perẽptoria debet opponi añ sentẽ tiam.vt.l.perempto.Ecõtra videꝛ qd̃ sic cũ habeat emptor a ctionem ad rem tradendaꝫ:ergo multo forti⁹ exce.de excep. rei iud.duob⁹.⁊.l.pe.§.latin⁹.ad hoc.ff.fami.ercisc.ex pte.⁊ ĩ.de rescin.vẽdi.fund⁹ q lucij.Solu.dic qd̃ p dictas.ll.⁊.ff.de iureiurã.si duo.pre.rem.§.antepe.⁊ per Albe.gal.dic.ĩ.qb⁹ modis pign⁹ vl̃ hypo.soluiꝛ.paul⁹.§.si ibi iuuenis.Sꝫ quid si statutũ pmittat cõsitẽtẽ maleficiũ qd̃ habeat remis.quarte p tis pene,an h̃ bñficio p̃t vti post sñiam? Et vr̃ qd̃ sic,q: respi cit executionẽ nõ ꝯdẽnationẽ p hoc lex.miles.§.x.ĩ.d̃ re iud. ⁊ so.mat.ex diuerso.§.fi.Itẽ.c.sunt ĩ legato si testator leg.c.ẽt si ĩminet falcidia,lꝫ nõ mirũ:q: ꝯhibiꝛ naturalis ĩ oib⁹.c.ergo c.sunt ĩ legato.⁊ põt opponi ĩ executiõe sicut ⁊ ab eo q ꝯsiteꝛ de vsuris in fideicõmis.in p̃n.Itẽ hic sunt due obli.vna fisci cõtra ptẽ ex delicto.alia ꝯ ex ꝯces.ergo admittiꝛ cõpẽsatio.l. si cũ militi.§.cũ inter.ſꝫ h̃ cã cõpẽsandi.i.cõfessio fuit exami nata ĩ iudicio,ibi nõ.vt.ĩ.si rõnẽ.In ꝯriũ:q: p talẽ excep.ve niꝛ ad rescissionẽ ꝓnũciati.nã paraꝛ liberatio p exceptionis obiectionẽ.⁊ sic est directe perẽptoria.ergo nõ pt obijci i.lex diuerso.§.fi.nõ paraꝛ liberatio,ſꝫ suspẽdiꝛ executio donec ve niat ad pinguiorẽ fortunã.Itẽ in.§.x.nõ liberaꝛ vi exceptio nis:ſꝫ q: soluit in alia re.Itẽ.in.l.fideicõ.nõ dr̃ qd̃ post sñiam opponaꝛ falcidia,ſꝫ certũ,imo credo verũ qd̃ opponaꝛ ĩ exe cutiõe bñficiũ separatiõis bonox.l.j.de separatio.bonox.itẽ bñficiũ inuẽtarij.itẽ bñficiũ tre.q: qñ sñia est vniuersalis tpe executiõis ingriꝛ nũquid debeat fieri executio.vt.l.facultas. de iure fisci.⁊ no.p Inn.de offi.ord.conquerẽte.Et ita deter minauit dñs Mar.fil.disputãdo ergo a simili.sic erit ĩ qõne ꝓposita,⁊ maxime q: ꝯdẽnatio venit ex vna cã,bñficiũ ex a lia,⁊ se cõpatiunꝛ. Sed in p̃dictis exẽplis exceptio venit ex natura cause,igiꝛ inesse videꝛ,sed in qõne premissa venit ex accidẽti ꝯ cause naturã ⁊ sic est ꝓprie exceptio,q: perẽptoria videꝛ obijci non posse in executione.vel dic cõtra.q: obijciẽs nõ arguit iniquitatẽ.vel distingue,aut status cõcedit benefi ciũ in cõdẽnatiõe fiẽda,aut in facta,aut simpl̃r fieri licet alle gat beneficiũ iure quod põt.l.si falso,⁊ hoc tenebat domin⁹ Richar.in quadã collatiõe.ĩ.ĩ. ¶ In gl.q̃ incipit,ibi p tres dies,ibi,quinto nonas.Et sic not.quod de substantia legis nõ est qd̃ interrogatio sit proposita ⁊ respõsio emanet eo cõ textu,nam in edictione legis non vitiat interuallum.

Si possessor. Redacte. Dicitur redactuꝫ etiam nõdũ exactũ cui⁹ vsura prestaꝛ si possessor di straxerit mota lite ⁊ verus heres eligat.hoc dicit. Bal.

Ait senatus

Ait senatus. Petitione hereditatis preciũ succedit loco rei, ⁊ dʒ restitui, nisi sit refusum emptori ex cã euictionis vel redhibitionis. h. dicit. ¶ In tex.ibi, posset dici allegãdo. sʒ male q2 nõ requiritur ꝙ res hereditaria sit inuẽta ĩ hereditate, vt statim dicet. ¶ In tex.ibi non fuit euictio declarat vt in.l.j.C.de euic. Bal.

Quanquã. No.ꝙ illud qđ dr cã disputationis nõ pbat opi.loquẽtis.⁊ facit ad excusatione disputãtium qui per modũ disputatiuũ sepe arguũt etiã contra articulos fidei. Non ergo est hoc illicitũ in scholis et in loco disputatiuo. secus si nõ per viam disputationis. sʒ per
a tinaciter instaretur [a] in istis erroribus. h.d.

Restituere. Interit⁹ spẽi non liberat debitorem ꝙtitatis, q̃ loco speciei succedit, ⁊ q̃ adest conuẽto. h.d. ⁊ sic non ob.j̃.loc.l. in naue saufelli. q2 ibi conuento nil aderat. No. hec verba.⁊ vide.j̃.que in frau.credi l.qui a debitore. ⁊ per Jac.de leg.j.si a substituto. Bal.

Additio Baldi.

Si possessor. In tex.in.§.redacte. dr redactũ ẽt nondũ exactũ eiusqȝ vsura prestaṫ si formaliter fuerit stat.⁊ eliget ille heres. h.d. ¶ In tex.ibi.§.ait senatus.facit.j̃.e.vbi.§.ar. ꝯ.j̃.solu.ma.si nõ si.⁊.j̃.loca.in naue.in si.sol.ma.l.vero extabat res in.l.in naue.nõ erat factus locupletior, hic sic. ¶ Itẽ in reali re contrahitur obligatio, licet improprie sit obligatio. Bal.

Si rem. Bone fidei possessor q tʒ rẽʒ a se distractã ꝙ ptio postea minore redimit, teneṫ ad id qđ superest ex primo ptio ad rem ipsaʒ quã possidet. h.d. ⁊ est casus multũ not. Magistraliter aũt allegaṫ hec.l.qđ vniuersalibus succedit preciũ loco rei ẽt in petitiõe. facit de leg.ij.l.imperator.§.fin. qđ dic vt no.pe.C.de rei ven.l.mater. ¶ In tex.ibi redemerit pretio maiori. si aũt vis ponere de totali ptio exẽplifica de donatiõe, q2 emptor postea donauit venditori. ¶ In tex.ibi qđ inuerecũdũ.rõ ꝯ petitorẽ. ¶ In tex.ibi, ex rõne pro petitore no.ꝙ qñqȝ qs possidet rẽ tm̃, qñqȝ ptium tm̃, ⁊ istud erat alibi determinatũ. qñqȝ rẽʒ ⁊ ptiũ ⁊ istud determinatur hic, qñqȝ preciũ ⁊ penã, ⁊ istud determinaṫ in.l.vtrũ. qñqȝ rẽ ⁊ penaʒ et tunc si ex delicto determinaṫ in.l.at vbi, si ex natura ꝯctus. ⁊ istud determinaṫ in.l.sʒ si lege.in pñ. ⁊ ista verba faciẽt te intelligere hos tex. So.no.ꝙ tit.acqsit⁹ a suo successore nõ pdest actori in petitiõe here. vñ nõ pdest huic ꝙ redimit q2 vr̃ iste titu.traxisse cãm a seipso vt.j̃.de euic.l.fundũ meũ.⁊ in.l.ʒ.de dote pleg.⁊ hoc facit ꝯ cauillationẽ possessorũ, qui acqrũt titulũ, vt nõ releuet eos, qđ dic vt no.Cy.C.e.l.co.in.viij.q.ar.ꝯ j̃.de euic.l.si rẽ quã.facit.s̃.de alie.iu.l.iij.§.op⁹.⁊ qđ nu.Cyn. C.de fur.l.apud antiquos in vlt.q.⁊ Spe.de act.seu peti.§.in anterioribus. Additio Baldi.

Si rem. Uide oino in Spe.de vsu.v̄.ponẽ vsurari⁹. Op.cõtra hãc.l.petitio hereditatis nõ daṫ ꝯ ti.possidẽtẽ. Sʒ venditio in ptio hʒ titulũ p soluto, ergo nõ cõueniṫ ad pretiũ.sol.q nõ daṫ ꝯ titulo possidẽteʒ verũ est ab initio: sʒ ex accidenti sic, vt hic. Itẽ no.p exceptio dñij non excludit hic petitionẽ hr̃di: nã cõstat ꝙ vẽditor est fact⁹ dñs pcij sibi soluti.⁊ tñ q̃riṫ pet.hr̃di. ¶ In tex.ibi, successisset, vide p Bart. ff.q̃ in frau.cre.l.a debitore. video oĩno Ja.de aret.de le.j.l.si a substituto. ¶ In gl.q̃ incipit ptio ibi: sʒ nũꝙ. An titul⁹ acqsitus post litis conte. excludat peti.hereditа. dic vt not.Cy.C. co.cog.in aditione noua in octaua questione. Bal.

Utrum autem. Bone fidei possessor teneṫ eatenus quaten⁹ ad eũ peruenit cũ duratiõis effectu. Itẽ teneṫ ad penã ꝯctus, sʒ nõ ad penã delicti, vel contemptus. h.d.cũ.l.seq.vsqȝ ad.§.qđ ait.⁊ not.diligẽter hos casus. ¶ In tex.ibi, ambiguũ, q2 est sine determinatione tpis prolatũ a lege. vñ etiã admomẽtũ posset referri.vt.s̃.qđ metus cau.l.videam⁹. ¶ No.ꝙ vna clausula legis declarat aliã clausulaʒ eiusdẽ legis ⁊ dat sibi intellectũ quando alia clausula erat ambigua: sʒ si esset certa nõ recipit interpretationem extrinsecã, vt in.l.ptor.§.ait.j̃.vi bo.ra. ¶ In text.ibi locut.⁊ põt esse ratio. q2 ista pena opposita vltra pciũ põt dici pcium augmentatũ rõne more.arg.j̃.p socio.l.si qs.⁊ de actio.emp. emp.l.pdia. Sʒ ista litera ponit penã q̃si qd totaliter.s.separatũ ptio rei. ¶ In tex.ibi, in tm̃ ꝙtũ ꝯsumpsit. No.in.l.vtrũ in ver.pinde. qđ bone fidei possessor teneṫ restituere penã pceptã rõne pcij in termino nõ soluti. Itẽ teneṫ restituere lucrũ ex pacto.l.ꝯmissorie puẽtũ seu lucrũ distractũ sine ꝯctuʒ vt in.l.sʒ si lege.⁊ hic sunt duo lucra vltra res q̃ veniũt in restõnẽ. Sunt duo alia lucra, q̃ in restitutiõe nõ veniũt. vt si qs percepit propter verbera sibi illata, seu pter cõtumeliã occasione possessionis factam. Itẽ pena cõtẽptus q2 aduersarius cotẽpsit ire ad iudicẽ. q2 ista sunt prorsus extra rẽ nec possunt succedere loco rei.⁊ ideo nõ veniũt in restitutiõe reali, vt in.l. ac.vbi ⁊ ista est mẽs glo.⁊ facit in ratione sui in si.s̃.de arbi.l. si qs post rẽ.⁊ vt scias vtrũ incremẽta veniãt in petitionẽ hereditatis, sic distingue, aut sunt augmẽta intrinseca, vt fructus ⁊ partus rerũ hereditariarũ ⁊ redditus ⁊ similia: ⁊ nõ est dubiũ qđ veniũt in petitionẽ hereditati.vt.s̃.eod.l.itẽ.§.fructus.⁊.j̃.e.l.⁊ ancillarũ, aut sunt augmẽta extrinseca, ⁊ tunc aut succedũt loco rerũ hereditariarũ.⁊ idẽ vt.s̃.l.prima: aut nõ succedũt loco rerũ hereditariarũ, ⁊ tũc, aut veniũt ex conuentione partiũ, aut ex dispositiõe legali, si ex partiũ ꝯuẽtione, aut successit ꝯuentio in casu in quo al's veniret sine ꝯuentione, ⁊ tũc acsi idẽ nõ pcessissent aliqua ꝯuẽtio.ar.l.si arrogato.s̃.d adop. aut nõ venirẽt sine ꝯuẽtione, ⁊ tũc nõ veniunt in petitiõe hereditatis. vt in.l.at vbi. q2 veniũt ex industria.ar. j̃.ad.l.fal.l.iiij.⁊.j̃.de here.vẽ.l.venditor ex hereditate. Aut veniũt p.l.⁊ tũc, aut respiciũt psonã ⁊ nõ rem. vt puta iniurie.⁊ nõ veniũt. vt.l.at.vbi ⁊ in.l.bouẽ.§.sʒ ⁊ si p eñʒ.j̃.de edi.edict. Aut respiciũt psonã ⁊ etiã rem sicut est vsura q̃ respicit fortem.⁊ tũc restituunṫ.⁊ veniũt in petitiõe heredi.vt hac.l.in si. Ex his sume ar.ad qõnem ꝙ si rex vel baro, qui possunt imponere collectas, ⁊ duplicare eas, puta qñ dat vxorẽ filio vẽdidit alicui mercatori collectas illas, postea ꝯtingit ꝙ rex dedit vxorẽ filio.⁊ sic dʒ publicari collecta, cuius erit istud augmẽtuʒ nũqd regis vł mercatoris? Ex his q̃ dixi ẽ ar.ꝙ sit mercatoris: q2 istud augmentũ respicit rẽ: q2 p noĩa multiplicatiua opponiṫ, ⁊ sic eẽ dʒ mercatoris.ar.hui⁹.l.in si. Cy.ĩ addi.sequẽdo Pe.⁊ Lãbertũ d salinis ⁊ vid.j̃.d bo.auṫ.iu.pos.l.ptor. §.ꝙ d fructib⁹.⁊ ibi p doc.meũ.d.bar.q ista v̄ba trãsplãtauit.

Sed si §.quod ait. Predo teneṫ de dolo ⁊ culpa ẽt pterita. aũ li.cõte.hoc pmo ⁊ dr pdo siue ab initio habuerit malã fidẽ, siue ex postfacto. nã ex q̃ desinit habere cãm est pdo. h.d.cũ.§.se. ¶ No.hic in gl.ꝙ qñdoqȝ dr pdo ille q est dñs rei, ꝙ scit se posse euinci.⁊ facit.s̃.ꝙ met.cau.l.sʒ opat⁹: q2 sicut tit.habetur p nõ titulo, ita dñium p nõ dominio.

Quod autẽ. In tex.ibi nullã cãm, nec verã nec putatiuam, ⁊ facit quod.no.in.l.ij.§.j.de itine.actuqȝ priua.

De eo aũt. Not.ꝙ non refert quo ad fruct⁹ vtrũ qs sit predo ab inuito vel ex postfacto ⁊ adde qđ no.in.l.si ego.§.partus.j̃.de pub. Bal.

1 ☞ Error iuris an in lucro possit prodesse.
2 Error iuris toleratur ꝙtum ad excusandum ab inuasione.

b **Scire aũt ad se.** Error iuris excusat a dolo[b] ⁊ bonaʒ fide ĩducit ꝙtũ ad
1 fructũ acqsitionẽ. h.d. ter.⁊ gl.† Nec ob.ꝙ iuris error nõ psit in lucro q2 fructus industriales nõ videnṫ haberi ex causa lucratiua, sʒ ex cultura ⁊ cura. vt insti.de re.diui.§.si qs a nõ dño. Itẽ veniũt restituẽdi.⁊ addõ qđ no.in.l.ij.C.si quis igno
2 rãs rẽ mi.eme. ¶ † No. hic errorẽ iuris tolerari quãtum ad excusandũ ab inuasione, ⁊ quotidie allegatur. Bal.

Si ante litẽ. Post litẽ cõtestatã oẽs possessores sunt pares, ⁊ nemo cẽsetur bone fidei. h.d. ¶ In tex.ibi, pteritus.i.precedens lit.contesta.

Peride. ¶ In text.ibi, admittere.i.acqrere. ¶ In text.ibi oĩs.s.tam possessor ꝙ q dolũ cõ
c miserũt. ¶ No.ꝙ dictio perinde[c] denotat oĩmodã ⁊ pfectã similitudinẽ ⁊ totalẽ iuris idẽtitatẽ, ⁊ ideo statutũ ĩ vno, intelligiṫ statutũ in reliquo.⁊ facit ad statutũ nr̃m qđ dicit ꝙ Comitatenses q soluerũt secundã impositã habeanṫ perinde ac si soluissent pmã arbitrariã, vt ad parẽ ciuilitatẽ videãtur redacti, ⁊ sic pariter ferant grauamina. Bal.

Consuluit. Nõ diciṫ qs locupletior licet habeat aliũ ad antidora obligatũ, nisi remuneratio sit secuta. h.d. ⁊ est.§.singlaris. ¶ No.hic de obliga
d tione ad antidora[d] q̃ est spẽs obligationis p se, ⁊ p ppriũ nomen sic appellaṫ in qua nõ verificaṫ diffinitio obligatiõis, q2 nõ ẽ vinculũ necessitatẽ importãs: valet tñ ista obligatio ad duo, primo ꝙ faciat redonationẽ nõ indigere insinuatione. j̃.de do.l.aqlius regulus.s.qñ cause spacificaṫ.⁊ adde qđ not. Guli.in.l.si tibi.j̃.si cer.pet. Itẽ operaṫ aliud ꝙ singul'r habes.j̃.de fideius.l.si testõ.§.j.⁊ ad id ꝙ dixi ista redonatio nõ ĩdiget insinuatiõe. facit ista litera que dicit ꝙ est spẽs pmutationis. ergo ⁊c.vt.C.de si.instru.l.ꝯct⁹ in princi.tene mẽti hãc literã.⁊ adde qđ no.doc.ĩ.l.ex hoc iure.⁊ p Jac.de dona.l.hoc iure.⁊ per eundẽ in.l.paul⁹.de fideicõ.li. Et ista obligatio descẽdit ex gñali instinctu nature nõ ex vi ꝯctus ꝓm gl. al's traheret ad necessitatem prestationis quod est falsum.

Si quis re sua. Qui d suo diminuũt hr̃ditatũ ꝯtẽplatiõe, de hr̃ditate nõ detrahitur. h.d. No.ꝙ expẽsa intrinseca non diminuit heredi

a ¶ Instaretur. adde spe.in.ti de aduo.§.vj. v̄.vel sic disputauit ꝙ disputatio est pertinacibus relinquẽda, q2 p curiosus dr q disputat facilit de his de quibus non expedit.

b ¶ A dolo. addõ d.alex. de imo. in.l.si quis id qđ.s̃.de iu.om. iu.⁊ in.l.ij.s̃.ꝙ qsqȝ iu. vbi ẽt vid an.⁊ paul. de ca.in consil. cxlvij.

c ¶ Perinde. d qua dictio. vide frã.are.in.l. rem de ac.pos. ⁊ in.l.si qs eod. tit.⁊ in.l.titia. §.idem.el.ij.de ver.obl.⁊ in.§. pluribus.e.tit. ⁊ in.l.cũ heredes.in.j.co.de ac.her.⁊ in.l.cũ filio.in.vij.col. col.de lega.j.et se.in ru.extra de prob.

d ¶ Ad antidora. de q̃ obligatione vide que habenṫ p fel.in c.ad nostrã in si.de pba.⁊ aliquid in.c.cum essent.in.fin.de simo.

tatem. Itē qō simplex obligatio rerum nō dicitur diminuere. qz corpora sunt intacta. h. d. Bal.

Adeo aūt. Jn ter. ibi: ſz partē eiº. ſ. reſidui. no. hic ꝙ diminutio nō intelligit facta de ſola parte agētis: nec de ſola pte quēti. ſz partiſ de vtraq; quictione ergo nō reſtituit tota pars. ⁊ no. būc. §. ⁊ facit. §. ꝙi. Bal.

Quod aūt. No. iuriſcōſ. ꝙſo determinauit de eo q poſuit manus ad ſuū, ⁊ nō ad hereditatem, lz ꝙteplatione hereditatis apposuerit vt in. §. ſi qs re ſua. Scōo dererminauit de eo q cū eēt heres ꝑ parte, ⁊ ſe putaret heredē inſolidū poſuit manus ad res cōes vt in. §. adeo autē. ¶ Tertio determinat de eo q cū in nullo ſit heredis. poſuit manus ad hēditatē, ⁊ pⁿi monizauit de ꝙrio. Nā q̄tū erat alꝫ de ꝙrio impenſurus: puta ꝓpter alimēta vō eatenus vⁿ locupletior factus. ⁊ reſtituit agēti tm̄ q̄tenus qō ſupereſt exceſſit modū ſolitū expēſaꝝ q̄s ante faciebat, eatenus nō vⁿ locupletat⁹: qz nō eſt vſum in corpus ſui pⁿmonij, nec ꝓpter appoſitionē nec ꝓpter diminutionē. r. h. d. iſta lra, q̄ eſt multū no. ⁊ al. ad. h. de repetēte expēſas litis ⁊ ſumptus quas fecit exꝰ domū, ꝙ debeat haberi ꝙſideratio de eo qō expēdiſſet domi. ꝙ eſt verū ſi petunt vt intereſſe, ſecus ſi vt mera pena rōne ꝙtumatie, qz tūc integrale refundunt ſz Bul. ⁊ Ly. C. de iud. l. ꝓperādū. §. ⁊ ſi qdem. qō eſt no. ⁊ adde qō no. Bul. C. de bo. q̄ li. cū opz in. iiij. q. ⁊ qō no. in Spe. de ſala. §. i. v̄. qd ſi aliquis cū ſeq. ⁊ facit. ſ. fa. erc. l. er parte. Sol. no. ꝙ ad victuz eſt expenſa neceſſaria, ⁊ ꝙ preſumitur iuxta morē ſolitū. Bald.

Item ſi res. Emptor hereditatis nō hñs regreſſuz ẓ bone fidei poſſeſſorē a quo emit, pōt ꝙueniri petitiōe hereditatis a vō herede, ſecus ſi bēret regreſſuz. ⁊ vēditor nō repiat locupletior: ⁊ ẓ eſt, ꝓpter naturā petitiōis hēditatis fauorē bone fidei poſſeſſoris. ¶ Itē ſi vendit⁹ ſuſcepit in ſe litē mota emptori liberat emptorē a ꝓceſſu cāe ꝑ exceptionē opponēdā ab ipſo emptore. h. d. ⁊ eſt ſingularis. §. ⁊ alle. iſte finis in Spe. de defen. v̄. ſz pone vēdidiſti ⁊ adde qō dixi. ſ. de ne. ge. liber. §. ſi. ⁊ de pc. l. ſi actor malit. ⁊ qō legit ⁊ no. C. vbi in rē act. ¶ Jn tex. ibi, nō repellit, ſupple ꝙ vⁿ ꝙ nō repellat ꝙ ꝓ o qz. ¶ Jn tex. ibi, babeāt, quo caſu opponit emptor exceptionē a ꝑſona vēditoris, ꝑ ꝙ eius intereſſe. ¶ Jn tex. ibi, exceptio. ſ. emergēs rōne iudicij ſuſcepti ꝑ autorē. ¶ Jn tex. ibi, exꝑſona emptoris. i. exꝓpria ꝑſona emptor opponit exceptionē iſtā. ¶ Jn gl. magna ibi, defendere. ergo defenſio vēditoris ſemp pōt in ſe ſuſcipere iudiciū ſiue ſit regreſſus in eum, ſiue nō. qō tene menti. Bal.

Si minori. Reſtō ꝑcij fctā ꝑ vēditorē liberat emptorē a vō bñe. h. d. cū ꝑn. l. ſe. Bal.

Petitio hereditatis. Jn petitiōe hēditatis veniūt per ſonales ꝓſtationes ⁊ acceſſionū. ⁊ idem in iudicio fami. ercīſ. boc dicit vſq; ad. l. iul. Additio Bald.

Mutum. Ut ſcias vtrū incremēta veniāt in petitiōe hereditatis: circa boc diſtingue, aut ſunt augmēta intrinſeca, vt ſunt fructꝰ, ptus reꝝ hēditariarū, ⁊. filia, ⁊ nō eſt dubiū qō veniūt in peti. be. v. §. e. Itē veniūt. §. fructꝰ. ⁊ dic vt ibi. ⁊. ſ. c. l. ancillarū. aut augmēta extrinſeca, ⁊ aut tūc ſucceſſit loco rei hereditariarū, vt ptiū rei hēdi. vt. §. l. ꝓi. ⁊ idē qz veniūt ꝑ peti. be. ⁊ tenēt reſti. vt. l. prima. aut ſuccedit loco reꝝ hereditariarū, ⁊ tūc veniūt ex quētiōe ptiū, ⁊ tūc aut cōuētio ꝓceſſit in caſu: vt redditus ſtipulātis appellatiōis. ſ. e. l. ancillarū. §. ſi. Jn quo alꝫ venirēt ſine cōuētiōe. ⁊ tūc idē ac ſi nō ꝓceſſiſſet aliqua quētio. ar. l. ſi arrogator. §. de ado. Aut nō venirēt ſine quētiōe. ⁊ tūc nō veniūt in be. vt in hac. l. vbi ꝙ veniūt ex induſtria ar. ſ. ad. l. fal. l. iij. ⁊. ſ. de be. ven. vbi vēditor ex here. Aut per. l. veniūt. ⁊ tūc aut reſpiciūt ꝑſonā poſſeſſoris adeoꝙ nullā ꝙſideratiōē hēt ad rē hereditariā, vt pena iniurie. ⁊ nō veniūt nec poſſeſſor reſtituere tenet. e. l. bonē. §. ſi qs ſeruū. v̄. ſz ⁊ ſi peū. ſ. de edil. edi. Aut reſpiciūt ꝑſonā, ⁊ ēt res ipſam ſi cut eſt vſura q̄ reſpicit ſortē. ⁊ tūc reſtituunt ⁊ veniūt in peti. her. vt hac. l. in fi. Et ex his ſume ar. ad. q. ꝙ ſi Rex vⁿ baro q pōt imponere collectas, ⁊ duplicare eas, dat vxorē filio vēdit alicui mercatori collectas illas: poſtea cōtingit qō rex dedit vxorē filio vel maritauit filiā. ⁊ ſic dz duplicari collecta cuiº erit iſtud augmētū: nūqd regis vel iſtiº mercatoris? ex his q̄ dixi eſt ar. ꝙ ſit mercatoris, qz iſtud augmētū reſpicit rē. ⁊ ſic dz eē mercatoris ar. iſtiº. l. i. fi. Ly. ſz Pe. de bel. perti. hic cuius ſunt ꝓdicta de vbo ad vbū. ⁊ cū diſt. rū. d. Ly. Jdē Lan. ō ſal. §. l. Itē veniūt. §. Itē nō ſolū. ⁊ brenit dic augmēta q̄ ſūt vel vt acceſſio vl̄ vt ſucceſſio, veniūt alꝫ nō. ⁊ adō. ſ. de bo. aut. iu. poſ. ꝓtoꝝ. §. qō de fructibº. ibi tū loqⁿ in miſſo, q intelligit habere cāz ab agēte. l. ſi ob cāz. de enic. vide de materia. C. de fur. §. ſz circa. i. l. ij. l. manifeſtis. ¶ Jn gl. q̄ incipit, ſz qūo ibi pena ponit. vel hic erāt intra legitimū modū vſurarū. Bal.

Additio lecture vacantis in l. Sed ⁊ ſi. Bald.

Sed. Jn gl. q̄ incipit. vt. §. c. ⁊ nō ibi, male ſi dei. hic collige ꝙ ꝓtrou erſia q̄s eſt mota ſup teſtō facit aliquē malefidei poſſeſſorē ſuperſtipa hēditate. ¶ Jn glo. q̄ incipit, ſi nō eſt ꝑo. ibi, fructꝰ ſuos. vide oīno qō no. in. l. ij. C. ſi qs ignorās rē minauī emerit. ¶ Jn gl. q̄ incipit, hec naturalis obligatio ibi. donatio eſt, ſine dubio tm̄ nō eget inſinuatiue. vt no. ſ. ō do. aglius regulꝰ ⁊. l. ſi pⁿ facit ad qō no. §. de pac. ſi tibi. g. §. pactis. ⁊. C. de inof. te. auf. vñ ſi parēs. ⁊ tāgit. C. de ſac. ſanc. Jllud Bar. in tex. in. §. Jſaluit. vide Ja. de B iure. ⁊ no. ⁊ vide Ja. de fidei. c. li. Paul. vide oīno qō no. Bu. de cug. ſ. ſi cer. pet. l. fir. vbi intelligit gl. l. aql. in cā obligatio. ſecus in obligatoria. Et ē mo tandū. ¶ Jn tex. ibi, qō aūt. vide in Spe. de fala. §. i. v̄. qd ſi aliqs. ⁊ p totū. §. ⁊ p Bu. C. de bo. q̄ lib. cū opz. in. iij. q. ¶ Jn ter. ibi qō ſolebat. Quid de repetēte expēſas litis, an debeat haberi ꝙſideratio de eo qō do. expēdiſſet: dic ꝙ ſi, ſic petit vt intereſſe. ſecꝰ ſi vt pena rōne cōtēptus ar. §. de arb. ſi qs no. ſm Ly. q ita no. C. de iud. ꝑerādū. §. ⁊ ſiquidē. in vlt. qō. vi dē ad idē ibi Bu. qō eſt no. dignū. ¶ Jn ter. ibi, quotidiani. No. ad victū quotidianū aligd neceſſario erogari. ⁊ facit. C. de alī. pup. l. ſi. ¶ Jn ter. in. §. itē ſi rez. vide in Spe. de defen. ver, ſz pone vēdidiſti, ⁊ in margarita. Alb. ga. ti. de pen. ad fi. Ubi emptor ẓ ſuñ autorē bz regreſſum de euic. ex ꝑſona autoris ius excipiēdi ſortiſ, ſecus ſi regreſſuz in cū non habeat re euicta. ⁊ ſi venditor ſubire velit in ſe ꝓceſſuz ac ſi poſſideret tūc ſit alꝫ regreſſus de euic. vel non emptor bz excipere ⁊ ei mere a ꝓceſſu: qz ex ꝓpria ꝑſona excipiēdi ius bz. h. d. vſq; ad ver. ſi minor. Et eſt vtrūq; valde not. per pmū limitātur ola iura q̄ pōſt ꝙius excipiēdi trāſit in ſingularē ſucceſſorē. ſ. quia tūc eſt verū qſi bz regreſſuz de euictiōe. alꝫ nō per ſz vⁿ pbare opi. doc. in. l. i. C. vbi in rē actio. ⁊ dic vt. §. de pc. ſi actor malit. ⁊ de neg. geſt. liber. in fi. ¶ Itē videt cōfundi q̄dā alia opinio, ſcz ꝙ autor nō admittat ad impediēdū ꝓceſſuz q ſit ẓ empto rez niſi ſua interſit. nā hic admittit etiā ſi ſua nō interſit: quia nō eſt regreſſus in eū, vel dic circa primū qō aut ius excipiēdi rei coberet aut eſt ꝑſonale aut erat ortū ex ẓctus ⁊ traditionis, tūc indiſtincte trāſit ad ſucceſſorez. vt. ſ. de iureiur. ēt aut ſumpſit totū poſt ⁊ tunc diſt. aut facto creditoris. ⁊ idem vt. ſ. §. ſi. minor. Naz videt ibi ſibi ſatiſfactū. ergo ꝛc. vt. l. ſoluē do. aut abſq; facto creditoris. ⁊ aut eſt regreſſus de euictione, aut nō, vt hic. ⁊ ita ēt dz intelligi qō legit ⁊ no. §. eo. nec vllam §. pe. aut eſt perſonale: ⁊ tūc aut ꝓducit exceptionē perceptoriā ⁊ tunc ſucceſſor nō opponit: ſz denūciat autori qō opponat qui opponet ſi ſua intereſt. ⁊ alia nō. vt. ſ. man. idemq; §. generaliter. ſ. rem rat. ba. ꝓocu. ad exhibē. §. i. aut. declinatoria tunc opponi nō poteſt vt. §. de iudi. venditor. Bal.

Mellianus. Bone fidei poſſeſſor nō tenetur, niſi ad cedēda iura perículo ceſſionarij. qz ex quo liberatur cedēdo, dānceps nō pōt eſſe periculum ſuum. h. d. Bal.

Si quid poſſeſſor. ¶ Jn tex. ibi petitorē. ſz verū hēdē a debito hereditario. ¶ Jn tex. ibi, cōditionē, qz ſoluit ſuo noīe ⁊ erat quo ad ſe indebitū. ¶ No. ꝙ vnuſquiſq; poſſeſſor dz detrahere id qō ſoluit creditori ſuo noīe. tū male fidei poſſeſſor tenet cauere ⁊ defendēdo, qz eſt opus iudicio cū verus heres nō ſit liberatus ipſo iure, ſz ope exceptiōis bone fidei vero poſſeſſor nō tenet cauere, nec in hoc eſt granādus. ecce vna dīa, alia dīa eſt qui male fidei poſſeſſor nō ẓdicit qz habuit ſciētā indebiti a ſe, ſz bone fidei poſſeſſor cōdicit. ⁊ ideo ſi reputat vero heredi dz cedere cōdictionē. ſz ⁊ ſine ceſſione verus heres reputatioñē paſſus habet exceptionē doli ℈ creditorē. h. d. vſq; ad ver. ſed ſi ſpⁿ ſm intellectum glo. que plenarie diſtinguit in materia. ſic ꝙ etiā ei qui eſt tutus exceptione dz preſtari cautio defenſionis propter ſumptus litis. ⁊ ꝓpter onus ꝑbandi. vt in gl. ſz qō. ꝙ bene no. ⁊ tene bene menti. qz vtilia ſunt. Bal.

Sed ⁊ ſi ipſi. Predo non detrahit qō ſibi debet niſi erpediat petitori, ſed bonē fidei poſſeſſor detrahit ēt debitū naturale. ¶ Itē ꝑdo tenet de culpa omiſſiōis. ſecus in iuſto poſſeſſore nō tñ impuraſ ꝑdoni ſi non exigitur a iudicio. qz banc ptātem nō bz. h. d. vſq; ad ver. ꝙ aūt. ¶ Jn tex. ibi. nō habuit, qz ille qui agit vt heres, dz probare ſe heredem eſſe, qō hic nō poteſt facere. Bal.

Quod aūt. Soluti poſſeſſor reſtit. vero heredi, libera ſoluentem. h. d. Bald.

Additio Baldi.

Si quid poſſeſſor. Vide Jac. in. l. alterius de tut. ⁊ ra. pⁿſ. ¶ Jn tex. in. §. ſed ⁊ ſi ipſi. Predo nō deducit naturale debitum tm̄, niſi in ſui preiudiciū, ſed bone fidei poſſeſſor

sic.b.d. ¶ In tex.in.§.illud plane. Nō.q̄ sola possessio non sufficit ad agendum contra debitores hoc ideo, q̄ erat iniusta: sed de iusta dic vt infra eo.si bone fidei. Item adde extra de elect.querelam.

Per seruum. Not.q̄ pendente querela inofficiosi heres ex testamento abdicatus durat.§.de inoff.testa.l.qui de inofficiosi,in gl.magistra.Bald.

Filij.Si seruus. Ex detentione filij vel serui conuenitur pater vel dominus si habent facultatem restituendi.d.h.ista.l.cum.l.sequenti.

Idem iulianus. In text.ibi. habet actionem acquisitam sibi per filium vel seruum.b.d.

A domino vel a patre. Petitio hereditatis que proponitur contra patrem ex persona filij tanq̄ possidentis, non sapit naturam actionis de peculio.secus si tanquā contra debitorem,seu iuris possessorem.b.d.ratio est q̄ primo casu nō subrogatur in locum actionis de peculio.secundo sic.Bal.

Sed a filio. Ratione nude detētionis potest libellus formari in petitiōe hereditatis contra filium detentatorem.b.d.Et ideo intelligas in quolibet reali iudicio. ¶ In tertu.ibi,peti.passiue. ¶ In tex.ibi prestitit ꝛ possessio cum arrogato transierit in arrogatorem.vt.§.de precario.l.si adoptauero.Bal.

Si possessor. Si possessor occidit seruū hereditarium tenet actiōe.l.aglie.ꝛ petitione hereditatis,secus si tā factū heredis:q̄ tm̄ actiōe.l.aglie.b.d. ¶ In tex.ibi,electio.s.i ista media.no.duo.prio q̄ eligēs vnā via tenet cauere se nō acturū altera.ꝛ operat ista cautio, q̄ si ꝛ venit debent expēse iure actionis.facit q̄ not.§.de lega.in.l. si mulier.§.si res.de libe.leg.l.petitor. ¶ Soln.notetis q̄ delictum cōmissum post aditā hereditatē nō purgat̄ per petitionē hereditatis ꝛ est ratio:q̄ nec Scius celebratus cū herede veniret in hāc actionē vt.§.eo.l.q̄ si in diem.§.non solum.

Si predo. Verba plata i odiū non dūt interpretari ad fauorē,ꝛ ideo male fidei possessor nullo casu meliorat̄ ꝛ ditiōis efficit q̄ bone fidei possessor cēseat̄. b.d. Vel sic, sicut i bone fidei possessore succedit ptiū loco rei: ita in predone.si hoc actor dugit eligēdū. ¶ In tex.ibi,lucra ret.q̄ ē inconuentēs q̄ vba senatusconsulti plata ad odiū male fidei possessoris traherent̄ ad fauorē q̄ absit. Nō q̄ dō qui percipit mal⁹ q̄ res valeat nō liberat̄ p interitū spēi q̄m in⁹ totū refūdat.q̄ nō ɔ locupletari sicut nec bone fidei possessor.

Quod tempore. In tex.ibi rei iudicate. s. vt cō.demnetur si tunc est locupletior licet ante non fuerat.Bal.

Fructus. Fructus intelligūt deductis expēsis.b.d. cū.l.se. ¶ In gl.sup vbo impēsis ibi.c. patoralis a simili.idē vt in gabella,vt si vēdat gabella fructu i si quidē sunt fructꝰ reales.puta frumētū ꝛ filia nō fieret deductio expēsarū. Si aūt sint fructꝰ psonales,vt fructus foznacij, tunc fiat deductio expēsarū ꝛ nō solnat gabella nisi de eo q̄ supest deductis expēsis,nā si esset ita in decimis que sunt fauorabiles,multo magis i gabellis q̄ sūt odiose ꝛ ɔ ius cōe. Ita q̄ sūt de facto in fructibus foznacū.ꝛ cōsulunt.d.Bart.ar. huius gl.q̄ fieret deductio. Itē q̄ dicebat q̄ verbū fructus sue ferāt a.l.siue ab hōie,ɔ intelligi deductis expēsis,q̄ ista est ppria significatio seu interpretatio vocabuli vt hic.ꝛ.§.de vsufru.leg.l.fundi trebatiani.d.§ rā.de pīsis ꝛsuluit Itiū: q̄ illud vbū fructꝰ erat platū inter Sabēes:fuerat eīm empta gabella fructuū,vt ibi refert in Scto.excipit sine vlla deductiōe, vt pt̄s in colono q̄ mittit rndere medietatē fructuū qui nō deducit impēsas vt extra de decimis c.tua.ꝛ.§.p sol.l. cū duobus.§.si in coeūda.inducebat p se dictū Jac.de are.§.sol.ma. l.fructꝰ.ɔ ad poterat rūderi q̄ ɔ eēt platū ab hōie fundabat sup dispōne legali. i. sup statuto dispōnente de impositione gabelle.ꝛ ideo prima opin.est verior ar.§. de vsur.l. si stipulatus.§.verū.ꝛ.§.locati.l.si vno.§.si verbo.ꝛ adde q̄ no.i Spe. de loca.§.post q̄.ver.qd si tibi.ꝛ in Spec.de here.in fi. Et not. in.c.statutum.de elec.in cle.vbi omnino vide.

Additio Bal.

A domino. In tex.in.§. fructus hic in cauili significatiōe, seu interptatiōe, ɔ in naturali significatiōe milla fit deductio expēsarū ɔ Jnn.q̄ ita no.cī de deci.pastoralis.ibi videas Jac.de are.dī q̄ hic loqtur cū pferā.l. secus si ab hoie selmat.fructus.doctoꝛ meus hoc reprobat p.l.fundi trebatiani de vsufru.leg.vñ verior vī distinctio Jnno.fm quam aut fit mētio de fructibus in materia iuris naturalis.ꝛ non fit deductio sumptuū vt.d.c.pastoralis.aut in alia materia.ꝛ tūc aut in recōpēsationem sumptuū aliquid percipit. vt in colono.ꝛ tunc idem extra de deci.tua nobis.ꝛ ibi p Jnn. Aut nihil percipitur.ꝛ tūc op.hic.§.vel dic aut prestatio fructuū est realis. ꝛ nō fit deductio expensarum, vt in decimis realibus. Aut pſonalis.ꝛ tūc fit.vt hic vbi in recōpēsatione expēsarū sit impēdēti.vel aliud assignat̄ a iure, aliud ab hoie.vt in.c.tua. vide oīno in spe.tit.de locato.§.post q̄. ver. quid si tibi.vide oīno de elect.statutū.in cle.ꝛ vide in Spe.ō here.ad fi.vide ō verb. pronūcia.ſ. de extraordi.criminibus annonam.

Plane in ceteris. Dictū est de expēsis causa fructuū principaliter factis,hic de expensis cā rei.b.d. bone fidei possessor deducit expēsas vtiles ꝛ necessarias p exceptionē male fidei possessiōis p offm̄ iudicis. Itē bone fidei etiā in re empta fec⁹ in male fidei possessoris. ¶ Itē bone fidei etiā volūtaria,secus in malefidei, cui nō permittit̄ nisi simpler abzasio.b.d.cū.l.sequē. vsq̄ ad.l.illud quoq̄.ꝛ sic tres differentias ponit inter bone fidei possessorem, ꝛ male fidei possessorē in materia expensarū. ¶ In tex.ibi restituendorū,id est reficiendorū. ¶ In tex.ibi,dedi,ſc⁹ p noxa. ¶ Nō.q̄ licet male fidei possessori denegēt exceptio de dolo.tū in modū cōtradictionis implorat iudicis offm̄ q̄ subrogāt in locū deficientis exceptionis q̄ est not. Ratio quare predeni non cōpetit exceptio nititur equitate ſ bi.ex parte opponētis nō est equitas:nā exceptio cōsideranda est ex persona excipiētis vt.ſ. de secun.tab.l.qui exhibere.§.testamento. fm Lyn. Sed Bar.reprobat hoc per legem militis codicil.§.veteranus.ſ. ō mili.testa. vbi attenditur ad exceptionem fundandam potiꝰ defectus agentis,quam ius excipientis, vbi respōdeas q̄ ibi erat exceptio intētionis,que potest a quolibet opponi.vt in.l. fin.C.de rei vendi. ¶ Secundo not.istam.l.Mar.ad duas q̄stiones.nam si per statutum non poterit opponi exceptio tamen poterit implorari officium iudicis,ne agens faciat iniquam extorsionem ꝛ iniquum lucrū.ꝛ hoc in.l.fi.ſ. e. Secus si statutū nō loqueretur per verbū exceptionis:ſ per verbum defensionis:puta q̄ admittatur ad aliquā defensionem:quia tunc iudex nō posset ex officio succurrere cum sit defensio quedam.vt.ſ.de iureiur.l.naz ꝛ postea.§.si minor.fm Bar.q̄ no. Sol.est arg.q̄ si ex forma statuti accusatus nō ɔ audiri excipiendo,nisi cōparuerit personaliter.tū per procuratoꝛ poterit implorari officiū iudicis in locum deficientis exceptionis si euidēs sit calumnia aduersarij,vel impunitas facti arg. ſ.eo.l.post quā.in fi.de bo.que liber.qui cum maior.§.si patris facit q̄ no.Ly.C.de accu.l.reos.ꝛ Jnn.in.c.j.de off.vica.secus si statutum diceret quod admittitur ad aliquam defensionez vt dixi in questione precedenti,q̄ tene menti,nisi forte factū esset ita notorium q̄ iudex suppleret ex seipso. ꝛ non ad tuitionem partis.ar.legum allegatarum.ꝛ qñ no.in.l.j.C.qui et aduersus quos cū si. ¶ In glo.que incipit:ſ quid.in.fi. vide ſ.si serui.ven.l.ꝛ si forte.§.labeo.Bal.

Additio Baldi.

Plane. In tex.ibi,lucrū facere. Nō.hic offm̄ iudicis,q̄ succedit in locū deficientis exceptiōis, esse productū in certo casu: scilicet quando actor pretendit de lucro cū alterius iniuria fiendo.sic.ſ.eo.l.fin.que non loquitur in alio casu,quam in predicto.vñ hec lex ad multa reducitur ad que nil facit: hic enim actor pretēdebat de lucro,reus de damno ꝛ quia lucruz emanabat cum alterius iniuria,ideo iudex supplet ex regula generali.§.de offi.presi.l.illicitas.

☞ Jus suum inconcussum quis tenetur dimittere.

Aliud quoque. Non ɔ qs ius suuz relinquere inconcussuz seu indiscussum.b.d.ꝛ no.principium huius. l. vel sic, Ficta mala fides que per litē motam inducitur non facit venire periculum casus fortuiti in eum, qui originaliter erat possessor bone fidei.b.d. ¶ Not.q̄ non tenet̄ quis dimittere ius suum inconcussum nec dicitur temere litigare donec liquidetur.Bal.

Actiones. Interdicta vnde vide p cario possunt cedi ad hoc allegatis.

Additio Baldi.

Aliud. In tex.ibi,aut ppter metū. Not.q̄ nemo tenet̄ temere ius suuz dimittere indefensum.Nō.in tex.ibi,aut q̄ precario.inter dictum vnde vi,ꝛ de precario cedi.

Si quo tempore. Petitioni hereditatis accidit q̄ pendente iudicio incipit possideri.ꝛ cō decidit q̄ desinit.b.d.Nō.in vers.ꝛ si fideiussores.arg.q̄ si

creuerunt facultates pupilli: q̄ fideiussores dati a tutore nō sufficerent, q̄ iterato est illi satisdādū. h.d.C.de iure do.l.mulier.§.fructus. vide extra de re iudi.c.cum Bertoldus.

Additio Baldi.

SI quo tempore. In ter. ibi, si fideiussores argu. q̄ ls crescat actio respectu p̄ncipalis, nō crescit respectu fideiussorū. dic aut est augumētū intrinsecum & crescit vbi in certā summā fideiusserunt, aut extrinsecum & non crescit. vt.j.de fideicō.l.fideicō.ma.& l.fi.& facit.j.de rei vxo.fructus.§.fi.&.C.de appel.ampliorem. Bal.

SI debitor heredis. Debitor non tenetur petitione heredis. etsi nō asserit se heredē. h.d. dic vt distinguit p gl. sumptā.ex.l.fs verū. ¶ In glo. & sic facit in dubio ēt p finali rūsione ex quo nō pōt alteri deliberare, & se informare, qō est no.& idē no.C.de iur. calū. in.§. qō obseruari in gl.ōt imperitos iudices. hāc rūsionē nō admitteré.& hoc qū interrogatur de facto alieno, secus si de suo facto.& de recenti. Itē dūt quidā per hāc l.q̄ verba dubitati no pōt fieri lit.cōte. vt non credo [a] me debere, vel credo me debere, vel credo me debere recipere de impositionibus.& h.d. Bart.de restī.spolia.c.cum ad sedem in quadā glo.parua qō est no. Cy.in addi. Alij dicunt contrarium. Bal.

[a] ¶ Aut nō credo. vide bart. ā in.l.j.C.de lite cōte. q̄ fit p verbū veritatis vel credulitatis vehemētis: fs vide eundē bal. in.l. iij. C.qui. ad libe. procla.non li. q̄ fit per verba nō credo li bellū verū per d.l.gl. vide fel. in.c. vnico. de lit.contest.

Additio Baldi.

SI debito. In teg. ibi, dum dicit, aut dubitet, nota admitti responsionem dubitatiuam.

POstquam. Acceptatio legati non repellit acceptandum ab impugnatiōe testamēti ratione nullitatis, nisi sit in calūnia euidēti. ¶ Itē qui recipit legatū & postea impugnat testm̄ tenet restituere legatū cautione recepta de babēdo legatū si succubuit in causa, nisi egerit per calumniam. h.d. ¶ Itē not. q̄ calūnia alia est euidēs & manifesta. alia est occulta. ¶ No. hic cū queritur vtrū qī primo accepi legatū, & postea volo venire ℥ testm̄, an possum necne: sic distingue, aut volo testm̄ dicere inofficiosum post legatū acceptum & nō possum venire ℥ testm̄. vt.ff.de inof.test. filiꝰ emācipatus: aut volo dicere falsum & nō possum, vt hic, aut volo dicere testm̄ nō iure factū, & tūc aut sciui, nō possum venire ℥ testamentū post acceptū legatū, aut ignorani, & possum vt.l. aniam. de bis qui. vt indi.& sic eligit hic quedam media via.: ratio est q̄ sicut possum ex presse confirmare testm̄. vt.l. qui repudiantis. ff. ti.j.ita & tacite acceptādo legatum. vt.j.de loca.l.qui ad certū. fs quādo testamētū est falsum, nō pōt confirmari nec tacite nec ex̄pse. & ita dicūt doc. Cy.in addi. si ista rō est vera qī testamētū propter defectū solennitatis testium nō p̄iudicaret acceptatio secus, si ppter defectū petitionis.& no.C.de testa.l.nō dubiū. ¶ Quero vtrū ille qui acceptauit legatū possit petere cassationē testamēti eo q̄ nō insinuatur ex forma statuti. & est ar. hic q̄ sic, maxime qz nō impugno hic factū testatoris, sed negligentiā heredis vt.j.de leg.ij.l.lucius. §. sempronio. semper tū & ante omnia ds rūdere qō accepit, tū si nō oponeretur sibi, bene valeret iudicium. vt.j.l. prox.i. & adde qō not. Dy.in.c.i.de reg.iur.lib.vj.in.g.q. Itē adde qō dixi. ff.c.l.qui testamentum. Si tu velles in quēstione premissa ad hāc l. posses dicere qō hic impugnabatur per modum nullitatis, secus si agatur ad rescissionem. vt.d.l. filius.

Additio Baldi.

POstquam. Vide oīno Dy.in.c.j.de regu.in.li.vj.i.g.q. ¶ In text. ibi, fs p errorē. No.p hoc determinant oīa iura q̄ dūt qō eligēdo ius incōpetēs, nō generat qs sibi p̄iudiciū in ire cōpetēti. nā est vex̄ nisi per calūniā ex certa sciētia eligat. & sic ds limitari. l. lucius. j.e.& C.de inoffi. teit. l. Am is qui. contra maiores. Bal.

Legatum reputatur in restitutione. hoc dicit.

[b] ¶ Liti. qs aūt dicatur se liti offerre. vide se li.i.c. aduersario tuo. circa prin. ff. col. de excep.

QUi se liti. Offerēs se litibabet p possessore, nisi pbet q̄ actor nō sciebat eū possidere. h.d. ¶ In teg. ibi, eī. s. aduersarii. ¶ Quero vtr̄ h dicat se offerre litiꝰ ille q nō allegat se possidere. nec de hoc interrogatur. rūdeo breuiter. Aut cōparet tā p̄ victor volūtari, & vt se offerre. vt hic, aut tā p̄ necessari, qz erat citatus. & nō vt se offerre. vt no.j.de excep.rei iud.l.si a te. §.i.& adde qō dixi. ff.eo.l. fs minimam.

REdonis. Indigne possidēs ds esse p̄dones, fs hēat dūm. h. d. qō est no.& dixi. ff.e.l. fs si le. §. qō aut no. ar. ℥ platos qui faciūt cōmitti homicidia vel alia ppter que fiūt indigni: qō fs interim sint prelati & habeāt administrationes iuris & facti tū nihilominus dicuntur predones, & si post multos annos deponerentur tenerentur ad integrā restitutionem fructuum medij tēporis. vt hic qō est no.& facit.j. fami. erci.l. bis ℥ fir. §.i.& de vulg. substi.l. ex facto. §.i.

RAcius titius. Cui eligit vnā viam succūbit, ab alia via impugnādi nō repellit. h.d. & differt a l. post ℥. §. e. qz in illa est vna via ad impugnādū alia ad approbādū, hic vtraq̄ ad reprobāndū. vtō Jnno. extra de cēsi. c. cū olim. ¶ No. qō qui ōt falsum, non videt dicere nullū, nec eōuerso, als fieret ei p̄iudicium ex primo iudicio qō est falsum. & dic vt no. Jac. C. de inoffi. test. l. cū qui.

Additio Baldi.

RAcius. Vide vbi hec lec. & sua materia. el. q̄ Jnn. extra de cēsi. c. cuz olim. rōnino videas. ff. eo. post quam in fi.

REstimationibus. Heres vel possessor male fidei per litē motā effectus tenet ad verū ptiū rei alienate ex volūtate. sed si ex necessitate solum ad ptiū qō redegit. h.d. fm verū intellectū. ¶ No. q̄ in ea p̄incipio est bone fidei possessor: fs postea interpatiue efficit male fidei per litē motā sit distinctio alienationis voluntarie puta cause mercātie & necessarie vel facte ex̄ suspitiōe necessitatis. vt cā fideicōmissi. & ita intelligit hec gl. fm Bar. & no. q̄ alienatio volūtaria dr q̄ fit cā negociatiōis, necessaria q̄ ex cā fideicōmissi. facit. j. de leg. iij. li. vi. §. res. & j. de fideicō. l. cum fi dei. ¶ In gl. j. q̄ plus. ibi, primo casu. No. q̄ qū testator dinat heredē vendere fundū non est in legato fundus: fs factuz id est venditio fundi. & sic facit ad. q. an transeat ofiū. de qua no. Dy. ff. de leg. iij. l. vxorem. §. agri plagā. & est ar. j. de ℥ben. emp. l. labeo scribit si mihi bibliotheca. Additio Bal.

REstimationibus. Si bone fidei possessor li. cōte. alienat spōte, tenet ad verū ptiū, si ex necessitate, vel necessitatis suspitio est tenet solū ad perceptuz, non fuspēdit per vniuersale ia motum siue agat possessor, siue petitor. h.d. intelligē tū q̄ agēs semp dz pbare se heredē. vt. ff. e. l. fi debitor. nec sufficit eī esse in possessione, cū principaliter ipsum ius hereditariū veniat in iudiciū. vñ nō sufficit possessio. vt. ff. e. l. si qd possessor. §. illud. sic nō ob. & dūt canonistę q̄ plato a genti sufficit pbare se esse in possessiōe. facit. C. q̄ acēp. pos. l. nō ignorer. qz illud iō qz renit inciděter, ppte aliud, secus si p̄incipaliter ageret de ipa p̄latura. vt ibi no. Cy. & ita est hic. q̄ p̄incipaliter de ipa hereditate. que verba bene no. ¶ Not. q̄ ista lex non est correcta per l. fi. C. eo. q̄ ibi loquitur in herede cōuento, hic iam agente. fm vnam opi. hic no. que est ipa veritas. ls no. de ben. que li. l. quādiu. & facit. l. j. §. apud. j. depo. & hoc tenent Jaco fm. in. d. l. fi. C. e. qō no. ego habui de facto florētie. ¶ Item no. de facili negligit qui nihil iuris se babere in re scit. h.d.

HEreditas. Hereditas est quid intellectuale eriā vbi nulla reperiūtur bona corporalia. h.d. ¶ Quero statuti est q̄ repudiatio hereditatis debeat fieri in cōcilio generali, alias nō valeat. ¶ Modo q̄ritur vtrū hoc sit necesse in eo qui nullis bonis relictis decessit, sed solā remāserat debita. gl. hic tenuit qō vbi nil est in bonis, non dicat hereditatē posse adiri & repudiari per hāc literā. ℥ e quo ergo facietis res inuētariū? Breuiter si nihil est, de nihilo nihil pōt fieri. Si aūt sunt debita de ipīs debitis. facit ad tertul. l. j. §. pe. & adde qō no. C. qui bo. cede. pos. l. pe. in gl. corporale.

¶ Relictum ad pias causas mandatur executioni non solū per iudicem ecclesiasticum sed per secularem.

SI defuncto. Expensa monumēti ℥structi fm testatoris volūtatē reputat heredi vero, & si sit omissa reputatio, bz locū actio negotij gest. h.d. ¶ No. q̄ si testator mādat sibi fieri monumētū & nō dr q̄tuz expēdat q̄ pbabilis modus seruādus est in expēdēdo: aut dicit q̄tū expēdat, & tūc standū est taxationi testatoris facit. ff. de neg. gest. l. q aliena. §. libertis. ¶ Sol. no. q̄ vt illud preceptū cā religiōis, sine determinatione q̄titatis. facit. j. de leg. ij. l. qdā. & est ar. q̄ si testator mādat maritari virgines, & non determinat dotē q̄ remaneat in arbitrio boni viri. ¶ Certio no. q̄ relictū ad pias cās mādat executiōi nō solū iudicē ecclesiasticū, fs etiā per secularē. & vterq̄ bz iurisdictionē pares in laicos, & vt hic facit qō no. Jnn. extra de test. c. nos quidem. & Arch. gl. q. j. c. siluester. & Spe. de offi. iud. §. j. ver. item implorat contra heredē. & adde dict Spec. qō cū procedatur iudicis offic. vt hic proceditur summarie, pro tali executione

per hanc

Per hunc tit.ita no.in Spe.de instr.edi.§.nūc vero. ēt nemine petēte pōt eps ius facere,ac mittere.vt no.in Spe. de test. §.in pmis.v.pone null⁹. Et scias ꝙ qcquid relinquit̃ p aīa dat̃ ad pias cās [a] vt no.de leg.iij.l.si qs titio.⁊ idē est de eo ꝙ relinquat̃ p incertis.⁊ male Abb.[b] vt no.in.c.j.de priuile.in cle.Ex predictis pōt sustineri qd in relictis ad pias cās requratur aditio hereditatis [c] de quo dixi. C.de fideicōmis. l.eaz qua.q: pcedit per offm iudicis vñ nō reqrit̃ oblatio als requereret̃ aditio. vt no.de re.iu.si nemo.⁊ adde qd no.in Spec. de teste.§.restat.post pn.⁊ qd no.in.c.dispēdiosaz.in cle. Bal.

Additio Baldi.

Hereditas. An excōicatus pōt relinquere p aīa [d] not.Jnn. de sen.ex cōi.cū volūta.⁊ ca.decernim⁹.de sen.excō.li.vj.ibi plene i nouella.Jtē si qs relinquat frībus p sepultura.⁊ decedit excōicatus ita qd fratres nō pñt eū sepelire an admittit̃ legatū:dic vt no.Dy.j.de adul.l.miles.§.ea q.⁊ vid p Jnn.j.q.j.§.eo.ppls iste.⁊.c.seq.¶ Jn tex.i.§.si defuncto.vide in Spec.de teste.§.restat post principiū.vide Gul.de sacrosanc.ecclesijs.l.j.vbi Guli. dicit qd relictū ad pias causas in testō nō solēni debet̃,verū est filio instituto.vt.l.in testō.de fideicōmis.liber.qd sic intellige secus instituto extraneo.q: tūc nō est qs obligat⁹:cū ex eo nō adeat̃ hereditas:s; i pmo casu naturalis tm̄ obligatio orit̃ q̄ l; nō sufficiat ad actionē pducēdū,tñ cū in istis procedat̃ officio iudicis,vt hic,sufficit vt dixi in simili.⁊ de ac.emp. q per coll.in fi.Et adde qd no.C. de fideicōmis.eā quā.¶ Jn tex.ibi ɔditiōis iplende. vt q: tota cōsistit in noibus debitorū s; Rofre. in libellis in tit.fami.erc. in pn.An cōmissarius tenet̃ reddere rōnē heredi,epo,vel ptori.dic plene p Archi.lxxxviij.dist.eps.el.ij. ¶ Jn tex.ibi.vel pōtificali.vide Jnn.ex̄ d iurein.ad nr̄az.el.ij.ibi oīno videas. vide Jnn.extra de testa.nos quidē.de relicto p incertis. vid qd no.de puile.c.j.in cle.¶ Ju tex.ibi,authoritate.vide oīno Arch.xj.q.j.similiter.¶ Jn tex.in fi.l.ibi,ad obsequiū.S; pone ꝙ testator religt pauperib⁹ eligēdū p heredē,an heres poterit eligere p paupere illū q nō est pauper:dic ꝙ nō,vñ eps reuocat talē electionez factā in fraudē pauperū:Nā cū testōr nō posset relinquere diniti ad pias causas.vt not.C. de sacrosan.eccle.illius ergo nec executor d; distribuisse ad pias causas.⁊ idē dico qñcūq; fraudē distributor cōmittit.ar. ad tre. impe.⁊.C.de sac.san.eccle.q sub pretextu.cuz si.Sed nunquid in talibus causis pcedet̃ summarie: gl.dicit qd nō in.c.dispēdia.de iudicijs in cle.qd est verū,si per viā actionis, secus si p offm̄.vt hic.⁊ vide Arch.ij.q.vj.qd no.in quo casu loquit̃ decre.extra d testi.cū ibi no.Arch.xij.q.ij.de laicis in fi.Et vide xiij.q.j.Jllud p Archi.an.s.dānat⁹ ad mortē possit testari p anima.¶ Jn gl.q̄ incipit.i.de iure.vide.C.q ho.ced.pos.l.pe. ¶ Jn glo.corporale.⁊.C.de euic.l.j.¶ Jn glos.que incipit,vt puta instit.in fi.⁊ no.hic volūtatē defuncti probari per verba cōditionaliter emissa qd est no.dignū.¶ Jn tex.in.§.si defuncto.ibi,cōditionis implende.no.in relic.ad pias cās quedam spālia.Prio ꝙ nō reqrit̃ qd adeat̃ hereditas.vt plene dixi.s. de trāsac.cū hi.Scdo ꝙ filiusfa. pōt in his testari de cōsensu pris.vt in.c.vlti.de sepul.lib.vj.Tertio ꝙ in istis nō h; locū, ꝙ dispō captatoria valeat,vt extra de test.cū tibi.vel ibi,non q: lex intelligit vba certo mō.Et sic cū certa sit interpretatio legis non pōt dici captatoria volūtas q̄ tūc tm̄ est qn incerta ⁊ in incerto testōre. Quarto q: sufficiūt in testamētis duo testes,ēt circa institutionez heredis.extra de test.cum esses.⁊.c. relatum.Quinto q:ēt eps cognoscit de istis,⁊ h; temporalez iurisditionē ēt i laicos,vt hic. Sexto q: cessat falcidia ꝙ dic vt in.c.d testa.lib.vj.Septimo q: p his executor agit ɔtra heredē,vt percipiat ⁊ distribuat,s; pro his merus executor nō h; actionē.vt no.in.l.nulli.⁊.l.si qs ad declinādā.⁊ ad trebel. lucius.§.j.⁊ de leg.j.quidā testa.§.si scri.ratio differētie est q: eo ipso ꝙ ɔmissarius pia agit,sentit cōmodū:ergo sua interest vt no.j.de vsufr.l.locū.in pncipio,non sic in alijs.⁊ vide in Spe.de off.iu.§.j.ver.Jtem implorat̃ ɔ heredē.⁊ qd no. C.de insti.⁊ sub.l.ij.adde qd no.in Spec.de testa. §.in primis. ver. pone null⁹.ibi oīno videas. Jtē est spāle in reli. ad pias cās, vt procedat̃ in eis de plano.⁊ sine lit.contest.⁊ libello, per officiuz iudicis per hāc.l.per quā sic t; Spe. de instr.edi. §. nunc aliqua vero.ver.querit̃ aūt qualiter, qd dixi de filio fa. obtinet de iure canonico,nō de iure ciuili,⁊ ideo in foro ciuili non fieret executio talis relicti sm Oldra.q'ita no.C.de sa.san.ec. l.j.alle.eo.tit.l.ɔtra li.ibi omni iuris rōne,⁊ de epis.⁊ cle. cum l.leonina.ibi sm.l.idē dicit de numero testium.Nam ꝙ sufficiani duo testes verū est in foro clericorū,non in foro iustiniani per.d. l.⁊ dicit qd papa non pōt dispensare super solennitatibus testamētorū inter nō suos subditos in causis,que nō pertinēt ad forū eccl'iasticū.vñ.c.cū esses.⁊.c.relatū. hñt locuz in testamētis clericoꝝ,vl ad pias cās,vel in terris ecclesie,nō alias sm Odof.ibidē.No.ēt ꝙ dies executionis cedita morte,in relictis ad pias cās,⁊ vbi nō est datus executor a testatore dat̃ a.l.⁊ cedit dies a morte.s; in alijs causis secus est, q: demum ab adita hereditate cedit dies, nec prius sicut nec dies tutele,ante cedit.ff.de excu.tut.si is q tres.Jtē no.ꝙ ⁊ si eps est iudex,tñ non pcedit ad talē executionē,nisi pte citata. vt hic.⁊ hoc nō est in relictis certe psone,qñ adsunt sibi simplr ptes executoris.nā tunc pcedit ēt parte nō citata,vt in relicto paupibus. Naz distribuit aliquo non citato, q: pcedit extraiudicial'r.ar.no.in.c.j.de off.deleg.in cle.vbi si vellet permutare vsuz ad quē testator religt: tunc d; is cuius interest citari.l.legatū.de an.leg.⁊ arg.de le.ij.si,tñ quibusdā. An heres possit pueniri executorē ad pias causas in distribuendo. Gul.ꝙ sic.in.l.nulli.Jdez Jac.de aret.de leg.j.quidā testō.§. si scri.hoc verū in relicto certe psone.S; si relictū est pauperibus eligēdis p executorē,tūc aut loqmur de ipsa electiōe,⁊ nō competit heredi,q: testator alteri ɔmisit arg.de do.ple.theopōpus.de ver.obl.si qs arbitratu.aut de distributione, tunc aut de verbali: aut et idē de reali que est facti: ⁊ tunc verum dicunt doc.prefati.vnde commissarius eligit personas ⁊ distribuit summas:heres vero soluit. Bal.

Heres furiosi. Hereditatē delatā furioso tenet̃ restituere cuz fructib⁹ deductis expensis,⁊ etiā alimentis furiosi.h.d. ¶ Jn tex.ibi,cognatos.qui succedūt testatori eo qd furiosus in furore decessit.⁊ facit.j.de leg.ij.l.licinius lucusta.§.fin.

Fructuum. Malefidei possessor factus p litē motam tenet̃ ad vsuras fructuū quos percepit ante litē motā,nō post.h.d.sm Guar.s; sm gl. h. d. Bonefidei possessor a principio incipit post lit.cōtest. tm̄ ad vsuras fructuū ante perceptorū.⁊ cōsum.non aūt perceptoruz ⁊ cōsumptorū post lit.cōtest.h.d.¶ No.ꝙ melior est possessoris cōditio post lit.conte.quā ante,hoc nō dicit̃ hic: s; dt ꝙ melior est conditio in fructibus percep.post lit.contesta.q̄ ante.⁊ est rō,q: post percepit ex necessitate,q: teneret̃ d percipiendis.Sed Gua. dicit q: postea veniūt officio iudicis mercennario.⁊ ideo non veniūt vsure.q: sic officiū deseruiret officio qd vr̃ falsum:sed cōtra eū facit.s.eo.l.ꝙ si oēs. Bal.

Si possessor. Etiam inhonestus questus debet restitui.h.d.arg.contra j.fami.ercis.l.cetere.§.j. Bal.

Non solum. Dicit̃ alienatio necessaria propter es alienū,⁊ pter impēsas necessarias.h.d.hāc.l.alleg.Jnn. de test. c.cum in officijs. ⁊ est argu.ꝙ ppter indumenta monachorū possit alienari res monasterij:q: est alienatio necessaria [e] ⁊ no. hoc ⁊ tene mēti.⁊ idē ppter fulciēdū tectū ecclesie,vel similes impensas.vt hic patet.⁊ signa hanc.l. Bal.

Si qui. Emptori hereditatis competit petitio hereditatis,sicut fideicōmissario vniuersali.hoc dicit. Bald.

Cum predia. Possessor tenetur occasione male culture.h.d.Et est no.§. contra rusticos qui accusantur in ista ciuitate ex forma statutorum: hoc em̄ pbatur eoipso qd probatur ꝙ nō coluerūt sm consuetudinem solitam,⁊ sm modum solitum. Bal.

Euicta. ¶ Dubiū exactū a possessore venit in restitutionem hereditatis.h.d.

Cum hereditas. Possessor tenetur ad fruct⁹ quos percepit, etiā si petitor non potuisset pcipere. h. d. ⁊ no.casum.Jn tex.ibi,non fuerit.puta q: erat in tali loco in quo petitor nō potuisset res percipere propter potētiam inimicorum,vel hostium,vel aliam cām, possessor vero percepit q: erat magis potens.⁊ no.e.casum. Bal.

Cum idem. Qui reportauit p se sñiam in petitione hereditatis facit eā executioni mādari,nō obstante ꝙ tertius se pretendat heredē:dūmodo possessori caueat de indemnitate.⁊ est.l.multū no.⁊ singularis: ⁊ multū no. ab Jnno.¶ Jn tex.ibi defendi. q: duo cōtra ipsum agebāt qlibet insolidū.¶ Jn tex.ibi:non esset.i.aliter nō egisset.¶ Jn tex. ibi,victor.s.reo.¶ Jn tex.ibi,mederi.id est consuli.not.quod ille qui reportauit prius pro se sententiā potest petere executionem eius,nec retardatur ratione litis pendentie inter reū ⁊ tertiū.Jtem nec admittitur cōtradictio istius tertij opponentis se executioni ratione iuris sui vel dominij. vt hic.⁊.j. de rei ven.l.is a quo.nec obstat.j.de re iudi.l.a diuo pio. §. fi. super rebus.vbi dicit ꝙ tertius opponēs de dominio vel possessione retardat executionē sententie,q: illud est verum vbi fit executio sententie in aliā rez q̄ in rē petitā.secus si fiat executio directo in rem petitā,⁊ est ratio differentie , q: hic non

a ¶ Ad pias cās.adde bart. in.l.iij.C. ad. l. fal. in aut. siir e.ti.⁊ pe. de pe. in tract. cano. epis.i.c.x. ⁊ do. alex.de imo.in cōsi.cx.iiij.parte.

b ¶ Abbate. ad de frā. areti. in l.j.C. de sum. tri.⁊ fi. ca. ⁊ qd ibi dixi. i apo.

c ¶ Hereditatis.vide ange. in.l.qui autē.§. certe . si quis omis.cā testa. ⁊ in.l.qui filio.§. seruo.de here. insti.⁊ Bar. in l.j.iiij.qd. et.v. in princi. C.de sac.san.eccle.

d ¶ Anima. ad de eundē bald. in mar. ver. ex cōmunicatus. versi.xxj.

e ¶ Necessaria. add ꝙ ex quatuor causis est permissa alienatiōe rerū ecclesiarū.s. ex cā pietatis necessitatis vtiltatis et minoris damni.glo. est ordi.xij.q. ij.in summa.⁊ idem bal.in aut. hec ius in.iij. col. ver. subsequenter venio.C.de sac.san.eccle.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

requirit cause cognitio in executiõe, sed in primo casu sic, ſm Jnn. q ita no. extra de testi. c. veniẽs vbi ôt, q ſi possessio esset vacãs, vt qñ duo petunt possessionẽ bñficij tũc op3 q discutiat ius 3dictoris ſ3 Jnn. ꝛ facit. l. ſi. C. de edi. di. adri. tol. adde ôt Jnn. q hec. l. nõ h3 locũ in cã mſimoniali, qz posset ius alteri⁹ fieri deteri⁹. vt ipe nõ de clãdestina despõ. c. cũ in bibitio. Dicit ẽt q vbi nõ dissentit de dictiõe rite non facta: nõ t3 executio rõne inordinati ꝓcessus, vt ipse no. de 2cel. pbã. c. qz in cũctis. ¶ Scõo no. hic cautelã qualr reus poterit trãsferre indiciũ patiẽdo aliũ vincere: qz tũc ipe liberat resti tuẽdo illi: ꝛ op3 q aduersari⁹ denuo agat 3 nouũ possessorẽ vt ſ ista lra in ſi. qõ ẽ mirãdũ. Et ſi appareret q h esset data opa rei: ꝛ ad ꝓcurationẽ ipſi⁹, nõ credo q b ei ꝓdesset, vt frau dib⁹ obuiet. ar. j. de leg. j. l. ſi ſeru⁹ pluriũ. §. j. ꝛ qõ ibi Ja. in gl. que incipit, cũ p qñ ibi, pbare. Sile no. ff. c. l. ſi qd possessor. in gl. ſed quid. ꝛ in. l. ſi a dño. §. ſi possessor. in gl. non videtur.

Additio Baldi.

Cum. Si possessor heredi a duobus insolidũ cõuenit, ꝓto vincẽti restituere tenẽt in dẽnitatis cautiõe recepta. ꝛ nõ aliter. h. d. Et no. hic cautiõe 3 petiti executiõe ſme, qz añ nõ expedit petere. ¶ Itẽ no. q nõ ẽ melior cõdõ occupãtis qz ñ 2currũt circa idẽ ibi, ſ3 circa diuersa. vt hic in ſi. Hã glibet intẽdit de dñio, ꝓprio ꝛ sepato. ¶ In gl. q incipit, cũ p q̃is ibi, q tũ est vez. Imo nõ est verũ, qz ex q̃ recipit cautionẽ remedio cautionis h3 facultatem rei restituẽde. ꝛ idem tenetur. Bald.

Filius a patre. Pater impẽdẽs in bonoꝛe filij pura in dignitatẽ, militiã, vel doctoꝛatũ itelligit impẽdisse ad⁹ repetẽdi a filio, si fili⁹ h3 ꝓpriũ. ꝛ non cogit illud restituere filio suo, nisi habita rõne expẽsaꝝ. h. d. ꝛ est no. dignũ. Et ponit hec. l. expẽplũ in filio bñte bfeditatẽ materna per bãc. l. dico q ſ3 pr̃ dotãdo filiã intelligat dotasse de ꝓprio tũ si extra dotẽ facit' nuptialẽ festiuitatẽ põt illud imputare filie habẽti ꝓpriũ pr̃imoniũ, vñ posset hoc fieri ar. huius. l. ſ3 ar. 3 de tu. ꝛ ra. dist. l. j. §. ſ3 nõnullos. No. q mater instituerat filiũ heredẽ sub 2ditiõe emãcipationis: ea mortua pater possedit bona, ꝛ ꝓcepit fructus, sed in bonoꝛe filij aliqd impendit, deinde filiũ emãcipauit q agit cõtra patrẽ, pater ôt se nõ teneri restituere nisi sibi reddãtur expẽse, litera dicit q ex eo qõ patri nõ cõsuleret per viã egcipiẽdi, consulit tũ per offm iudicis sic. j. tit. j. l. j. §. itẽ si cũ me. ꝛ. ff. c. l. plane. ¶ S3 reuoco in dubiũ q̃re pr̃ nõ h3 ꝓ ius excipiẽdi: rõ qz impẽsa nõ erat facta respectu rei, ſ3 respectu psone. Bar. ôt q iõ B est, qz erat lata sentẽtia 3 patrẽ, ꝛ in executione opponebat deductionẽ, nam sicut egcutio fit iudicis officio, ita officio iudicis in locum exceptionis fit deductio. sed tu dic q hec rõ non concludit, qz quãdo snia nõ est liquida respectu q̃titatis põt in executiõe opponi exceptio, ꝛ rõ calculi implorari. vt. j. de cõfess. l. pe. ꝛ in. l. facultas. C. de in. ſil. lib. p. ꝛ no. Jnn. de offi. Archi. c. cõquerẽte. ꝛ ideo rõ est verior. ¶ Itẽ no. hic qõ vbi cõpetit exceptio, tñ cõpetit offm iudicis loco exceptiõis, q intellige pte implorãte: aliter iudex nõ 3 supplere, nisi in bisin qbus est permissum ei inquirere. vt not. in. c. j. de postu. ꝓela. vel interrogare ne faciat processũ3 fr̃ustratoriũ. vt not. C. de pac. l. vbi pactum. vel nisi sit notoriũ. ꝛ notatur in. c. j. de offi. vic. vel nisi libellus esset ineptus vt. l. j. de of. assef. Et est ineptus qñ non h3 esse nec formã esse. i. qz ꝛtinet vitiũ patens, seu nõ concludit. Et ista sunt verba Richa. mal. in alis materia. ꝛ adde qõ not. in. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. ꝛ per Jac. j. de dam. in fe. l. qui bona. §. qui dãni. per Jnn. extra de testa. c. raynutius. in vltima gl. ꝛ per Archi. ſi. q. vij. c. alieni.

Additio Baldi.

Filius. Vide Jnn. de eta. ꝛ qual. accepim⁹. ꝛ iõ vide qõ not. ff. de pact. l. ſi vnus. §. pactus. Jn gl. op. ſ3 nunqd ſi iudex currit de facto ad absoluendũ, vel ad 2dẽnãdũ verbi gꝛa: dicit ista tutꝰ q 3 bannũ nõ possit oppoñ de nullitate, modo quida3 occidit bannitũ, ꝛ accusatus egcipit de bãno, vtruz iudex ex officio replicabit de nullitate? rñdeo nõ. 3 facit. C. de trãs. vbi pactũ. ibi habes p Ja. bu. oĩa tũ iura q̃ dñt, qõ nullitas non opponit. intelligo nisi opponat defectus iurisdictiõis. vt no. in. c. i. de seq. pos. in cle. in vlt. gl. Itẽ sic distinguo, aut bãnum nõ h3 esse nec formã, ꝛ tũc nõ põt tolli obiectio nullitatis. vt ff. de pe. si qs aliqd. §. teitm̃: aut nõ h3 esse, ſ3 figurã esse. ꝛ tunc põt tolli obiectio nullitatis. ff. de fal. si qs ie. l. j. ô edi. di. adri. cũ ſi. ꝛ facit qõ no. de re. in. passo. in cle. in gl. no. nõ valere. ꝛ vide qõ no. j. de ma. te. q habebat. Itẽ ar. huius. l. dixi q h3 pub. attestatiõibus testes nõ possint reprobari directe per viã egcipiẽdi, qz sup directo 3ñs, non pñt recipi testes. vt in cle. testibus rite receptis, tñ iudex ex mero officio poterit recipe. vt hic ꝓ Jnn. in. c. cũ clamoꝛ. de testib⁹. insti⁹ m ꝓ põt directo reprobari. vt. C. de fide instr. l. ſi. ꝛ testes possunt accusari de falso. qz alia causa est. ꝛ qz ꝓiudicialiter supsederetur in psona. j. de vsuris. marit. ꝛ no. per Ly. in. l. j. C. qui accusa. nõ possunt. facit. 3. de infamibus lucius in hac. l. vide qõ no. Jnn. de testa mẽtis. Ray. in vlt. gl. ôt Jnn. q semper cũ in modũ inquisitionis agitur, vel agi põt iudex de facto suppleꝛe ꝺ3 egtra de post. Platoꝛ. c. j. per Jnn. Itez vide Jnn. extra de testamẽtis Ray. in vlt. gl. Itẽ vide Ja. 3. de dã. inf. qui bon. dicaz. q sumus post sniam in egecutiõe Bar. vel qz cã agendi vel defendendi nõ se 2tingũt. ¶ Jn tex. ibi, in eũ erogauit q dicit de hereditate erogasse, ꝛ sic vnus esset in heredita. ꝛ hic apponit executio. ſm Bar. ¶ Jn text. ibi, submoueri possit. vide Archi. ſi. q. vij. alieni. ¶ Jn tex. ibi, ꝛ si nõ egciperetur. vide Jnn. extra qõ me. cã. c. ad aures. fuerũt quidã in hac opin. q̃ non possit iudex aliquid supplere de iure. vel de facto, nisi in casibus in quibus potest procedere sine accusatore, sed cursus sentẽtia falsa est per literã. C. vt que def. aduo. parti. Lẽ. de suza. in ter. in. ſi. l. ibi satis. vide j. de queſt. l. j. in ſi.

¶ Si pars hereditatis petatur. Rubrica.

¶ Circa hanc rubricam vide quod dixi supra in rubrica de petitione heredi. Bal.

Post actionem. Jn gl. sup verbo, qua ibi, vt ait aristoteles, dic clarius q̃ litera non vult denotare differentiam penes actiones specifice, sed penes modum agendi. hoc dicit. Bal.

Jus cui. Ex psona actoris ius metimur. ad hoc semp Ly. C. de ser. ꝛ aqua. l. ſ. in vlt. q. ꝛ in. l. j. C. de alie. iu. ꝛ pedez no. hic q ex facto rei nõ variat ius agẽdi. ꝛ hoc vez q̃tũ ad intẽtionẽ formãdã, ſ3 q̃tũ ad 2demnationẽ moderãdã bene inspicit factũ rei vt. j. de rei vẽ. l. finaliũ. §. possidere. ꝛ facit. 3. de neg. gest. l. põp. in ſi. ¶ Jn gl. q incipit, tu dicas ibi, q. Jta qõ non pcedit salua reuerẽtia gl. q̃ in realibus non agit taz cõtra oblitũ. vt insti. de act. §. j. ꝛ iõ dic q petitio hereditatis quãtũ ad effectũ egactiõis moderat ſm possessionẽ cõuenti. nec est verũ q exactio fiat solo ossõ iudicis: imo tã res quã fructus veniũt iure actiõis. vt no. 3. e. ti. j. l. itẽ venũt. §. fructus. Jn ea. ibi: vt dicat no. formã libelli in actiõe de pecuio. Bal.

Quinimo. Plures heredes cõtra plures possessores agere debẽt, nõ vnus 3 alterũ. h. d. primo. ¶ Jn tex. ibi duo. quorum nemo est heres. Bal. ☞ Judicium familie ercisc. datur possidenti.

Proinde. Coheredes ꝓ diuiso possessionis inuicez intentãt petitionem heredi, si vnus alterum negat coheredẽ. sed si fatentur se coheredes cogit diuiso iudicio fa. erci. h. d. ¶ No. hic vnũ agere cõtra alterũ, ꝛ alterum cõtra alterꝫ sicut. j. de egce. rei iu. l. ſi inter me ꝛ te. nec h3 locũ regula que ponitur. j. de excep. l. fundũ titianũ. ꝛ l. fundi. qz ibi qñ ab eadẽ3 parte mouẽtur duo iudicia, hic quãdo a diuersis. ✝ Sol. no. q iudiciũ fa. ercisc. nõ datur possidenti, qñ negatur coheres, ꝛ est ratio, ne fiat preiudiciũ petitioni heredi. Sed vtrum hodie ista ratio sit correcta, ꝛ per consequens dictum no. ſ. tit. j. l. ſi bone fidei. Bal.

Si ego ex parte. ꝓ in diuiso possederit, coheres q nõ possidet 3 solũ tertiũ experit nõ 3 coheredẽ, q pr̃ sua pte nõ possidet. h. d. ¶ Jn tex. tõi facit. i. facere vt, ſ3 non est ita. ¶ Jn gl. que incipit, ꝺicta in ſi. No. q rõ in specie vincet rationez in genere. vide qõ no. Dy. in. c. ſi. de re. in. li. vi.

Additio Baldi.

Post actionem. Jn tex. i. §. Js qui bfeditatẽ. not. q in petitiõe bfeditatis ꝛpler fit cõclusio, vna q̃ go declarez bfs, alia q possessor cogaz restituere. Pdla fundat. pcessuz. Scda egecutionẽ. Et iõ sufficit q̃cuq̃ superueniat possessio. ſ3 ab initio sit male actũ. S3 pone q agẽs tẽpore lit. conte. possidebat pendẽte pcessu factus est possessor, an condemnabitur? Et videt q non, qz ab initio deficiebat actio ex parte agẽtis. vt no. in. l. vlt. C. de ber. vendi. contracti co ar. j. de rei ven. fructus. in ſi. c. cũ. l. seq. ꝛ. j. de rei ven. si culpa. ꝛ de iureiur. sed ꝛ si possessori. in ꝓn. Ex persona actoris ius metimur in actiõe reali nõ ex persona rei. h. d. Qualiter bñ intelligatur vide p Lyn. de serui. ꝛ aqua. l. ſ. in vlt. q. ibi oĩno videas. Et no. q ordinẽ pcedẽdi metimur ex forma petitionis, nõ ex forma egce. sed si nõ est mera exceptio, vt qz egcipiẽs aliquid petit qõ per solã exceꝛ. consequetur tũc super ta li incidẽti ꝓceditur suo mõ, nec mutatur natura cause principalis. vt no. in. c. dispen. de iud. in. cle. ¶ Jn tex. in. §. Item si cum, duo erãt heredes glibet ꝓ o dimidia, ꝛ tres possessores

equali

equaliter ab illo tertio nō herede quilibet ex veris heredi-
bus pōt petere dimidiū eius qō ille possidet,q̄ dimidia facit
lexāt̄. Itez inuicē coheredes agere pñt: vnus ℈ alterū ad sex
antē. sic euenīet q̄ primo agens haberet bessem ꝛ restitueret
coheredi sexātez,ecce circuitio ad euitādum oppo. inuicē cō-
pensatio.h.d. ¶ In tex.℣.interdū adde ꝛ omnino vide q̄ no.
ibi de rei vendi. qui de tota.℣.j.vbi de hoc. Bal.

Item si cū me. Dixi.s. qñ duo possi-
dēt quorum neuter est
heres.vt.℣. quinimo. ¶ Itez qñ duo possident
quorū vnus est heres,alter nō est heres,vt in.℣.si
ego.hic nō logtur qñ tres possidēt q̄rū duo sunt heredes ꝛ al
ter nō est heres:nā agūt heredes ℈ tertiū. Itē inuicez,ꝛ agūt
ꝛ cōpēsant.h.d. nō est ꝓpria cōpēsatio: q̄ in reali iudicio non
hz locū cōpēsatio,nisi quāteus sit in solu.vt.l.fi.C.de cōpen-
sa.facit qđ no.ſ.sol.mat.l.diuortio.℣.ob donatiōes. ſz est retē
to q̄đ offō iudicis.q̄ non reddo tibi tuū, nisi reddas mihi
meū cū ex ea cā teneamur inuicē.ꝛ facit.ſ.fa.er.l.meui?.℣.ar-
biter. ¶ In tex.ibi,coherede.ſ.respectu possessiōis.nō respe
ctu iuris hereditarij. ¶ No. q̄ coheredi meo nō teneor resti- 1
tuere suū,nisi ipse mihi restituat meū.ꝛ nō est ista ꝓpria cōpē 2
satio,ſz retētio offō iudicis.nā si eēt ꝓpria cōpēsatio ipo iure 3
tolleret actio, qđ est falsuz. multoties tū allegat iste. ℣. q̄ qñ
genus impetit in iudicio vniuersali fit cōpēsatio si est in quā
titatib? qđ est falsuz q̄tū ad.℣.nostrū.facit.ℨ.ti.j.l.fi. Bal.

Interdum. Admittit libell? incertus, qñ actor
nō potest aliter declarare ꝓpter du
a biū futuri euētus.[a] b.d. Et est no.℣.ꝛ adde qđ no.in.l.q̄ de to
ta.℣.l.de rei ven.ꝛ.j.depositi.l.j.℣.qs argētū. No. qđ actor nō
cogit declarare id qđ declarari non pōt. ¶ Itē no.q̄ fratrū
filij succedūt patruo i capita,nō in stirpes.gl.ōt q̄ hoc est cor
rectū. Alij dīt q̄ aut fratrū filij succedunt cū patruo,ꝛ tunc
succedūt in stirpes,q̄ tunc veniunt dispēsatiue,ꝛ fungunt lo
co vnius.ſ.patris sui. Si aūt non extant nisi solūmodo ipsi fi
lij fratrum,tunc succedunt in capita ꝑm istum text.vt hic re
fert Ly.in addi.qui dicit qđ q̄ ista questio est dubia dum es
set de facto fuit transactum inter partes. Bal.

Super pluribus. Qui admittitur ad
partē facit partem,
que ipso repudiāte accrescit ipsi adeūti. b.d. ¶ In
tex.ibi,nō ꝓdierit.ſ.adhuc.ſic.q̄ tex noster loquit
quando ambo sunt instituti pure. Sed qđ si vnus pure,alter
sub cōditione:gl.distinguit,aut sunt cōiuncti verbis, aut re
tantum. primo casu pure institutus nō agit, nisi ꝓ parte, q̄
non hz interim ius accrescēdi. Secundo casu agit in totū q̄
interim habet ius nō decrescendi.nā ꝑm naturā cōiunctiōis
re tñ, est qđ nō fiant ptes nisi per cōcursuz, nā cuilibet inso
lidū ante cursuz appropriare solet.ꝛ hāc gl.ꝑm Ja.de Are.ſ.
so.ma.l.si marito.℣.pe.qđ durū vī ex quo pure institutus est
interim bīs ex asse ergo.aduenīēte ꝙditiōe nō poterit desine
re.vt.j.de here.insti.l.aliquo casu.ſz rñde q̄ hoc est ex dispo
sitiōe legali.q̄ nō fit interim heres incōmutabiliter.vt.ſ.e.l.et
si pauciores.ꝛ hz hoc vī determinari qō de eo q̄ instituit vro
rē heredē in vita sua ꝛ post mortē,q̄ sicut ꝓ existētia ꝙditiōis
vel dici incerte posset auferri pars,vt in ista glo.ꝛ ita totum.
¶ Itē pōt qs heredē instituere ad tps si substituit aliū post
tps.vt no.ſ.C.de ber.insti.l.extraneū.ꝛ vī ꝓbari in ista glo.
Sz mar.filli.disputauit q̄ pauperes debeāt venire iure fidei
cōmi.q̄ post aditā hereditatē nō pōt directo substitui. vt.j.
deyul.substi.l.vbis ciuilibus.nō ob.ista gl.q̄ loquit in cohe
dibus vbi cōditio nō fingit retro nō fuisse heredem,nisi ꝓ
parte,secus in instituto ꝛ substituto.qō puto verum.

Additio Baldi.

Super pluribus. ¶ In gl.q̄ incipit
vt q̄ nō erat ibi. ꝛ
not.hic ar.hec lex modicū facit. q̄ hic bīb? erat
delata hereditas iur.ꝛ iōin.l. nostra essent cōiūcti
verbis,vī re tñ. ¶ In ea.gl.in fi.ibi.ꝛ tunc tenet sīa ꝓz. Sz
contra hoc op.si interim est bīs titius ex asse pone q̄ existat
conditioz scius sit heres ex parte nūc,aūt titius ex illa parte
desinet esse heres ꝛ est ℈ regulam illā:qui semel est heres non
pōt desinere esse heres. Aut nō,ꝛ sic duo eēnt vni? ptis here
des insolidū.qō est impossibile. So. dico q̄ titi? desinit esse he
res ex illa pte.vt.j.e.l.ꝛ si pauciores.nec obst.illa regula, q̄ se
mel est heres.q̄ hic titi? ex illa pte fingit nunq̄ fuisse heres
ar.ſ.ō sti.seruoz.si ex re.℣.fi. ¶ Quid dices:testatoz instituit
sūā vxorē heredē in vita sua ꝛ post mortē vxoris instituit pau
peres Xpi, vtrū vxor in vita sua erit heres:ꝛ videt vitium
patris amoueri ꝛ ꝓpetuo esse heres.vt.l.heredi.ex die.de be.
insti.ꝛ.l.miles.ita heredē.℣.ꝛ qa dixit de milite rei. ¶ In cō
tra.q̄ hoc esset ℈ voluntatē testatoris.nā hic pauperes ꝓpi
essent excluſi.vt.l.post aditā.C.de impub.ꝛ alijs sub.j.de vul.
subst.vbis ciuilibus.q̄ substituit,qō vulgariter fieri non po
test post aditā hereditatē:ſz hic instituit in primo gradu ſz
sub cōditione q̄ not.sed vī ꝙ pauperes statim sint heredes,
q̄ certū est diē venturuz:nec pōt relictum pauperū esse cadu
cum.q̄ non pñt premori,ergo puniti sunt heredes. vt.l.here
ditas ex die.rñdeo neg.q̄ hic incertū est qñ, at in.l.℣.ia erat
certū. ¶ Sed nunqd interim pauperes hūt,ꝑm Ja.vī q̄ sic
vt.l.equissimū.℣.fi.ꝛ ꝑm tab.ſz ibi nemo ꝓcedebat hic sic. vñ
interim institut? sub ꝙditiōe nō hz hic ꝑm Jac. ¶ No. hū et
facit.ℨ.q̄ satisf.cog.inter oēs,ꝙsuluit Jac. qō dicta vxoz non
trāsmittit ius deliberādi cū ius q̄ hz morte finiat. istud esset
bonū ꝙsiliū qñ testatoz nō reliquisset eā heredē,ſz vsufructua
riā,naz in vita sua est instituta in re certa.i.in vsufru. mouet
tū interim actionē sicut pī,qui rōne solius vsufr. agit.l.j.C.
de bo.mater.idē si dixi dominā ꝛ vsufru.in vita sua.q̄ exponi
tur.i.dña vsufr.liberis nō extātib? q̄q dictū sit vitas est q̄
institutus ꝓmo loco est heres ꝓpetuo ꝛ trāsmittit ꝛ dz post
mortē restituere pauperib? ꝑm Bar.sil.q̄ disputat ꝛc. Bal.

☞ Dubitare quis rationabiliter debet.

1 Fabule dicuntur incredibilia.

2 Qñ plures cōcurrunt ad partē, cuiuslibet pars est minor.

3

Antiqui. Donec speratur natiuitas post-
humi, sequentes in ordine repel-
lunt. pares vo interim admittūt,ac si tres nati fo
rēt:ꝛ si euētus ℨiū declarabit accrescet vel decre-
scet ꝓ nūero genitoꝝ.h.d.vsq̄ ad illud. ¶ Not.primo q̄ rōna
biliter dz quis dubitare.ꝛ facit ad id qō dixi tit.j.l.si debitor.
¶ Secō no.qō simul oz fieri illud qō fit vno ꝙtextu succeſſi-
ue.[b] ꝛ istud est verū nisi sit questio pūcti.vt.ℨ.de ſta.ho.l.are
thusa.ꝛ vñ Jac.in.l.j.de vētre inspi. ¶ Tertio no. q̄ incredi
bilia dicūtur fabule,tū nō est ex toto asperandus quod a poe
tis narrat. ¶ Quarto not.mediet.tatē esse sequēdaz.[c] ꝛ qō nō
debemus capere extremitates. ¶ Quinto not. q̄ qñ plures
concurrūt ad partem cuiuslibet pars est minoꝝ.facit.j. eodez
sozori.ꝛ de leg.j.l.ab omnibus. ¶ In gl.q̄ incipit,imo.ibi.j.c.
l.illud.solutio.ibi q̄ ad existētiā suis heredis, hic quo ad ius
agēdi.ꝛ est rō q̄ ibi non desideratur factū iudicis hic sic.ꝛ iō
res debet hic esse certa non solum iuri,sed homini.ℨ.de iudi.
l.sed ꝛ si restituatur.in fi.ꝛ prestat ad hoc.ar.j.ō cōdi. ob cām.
l.si pecuniam.℣.si seruum. Bald.

Additio Baldi.

Antiqui libero. ¶ In text.ibi reser
narēt.no.reseruatio
nem iuris multū operari ꝛ ius integrū cōseruare.
¶ In tex.ibi,vt fabulis a foꝛ faris. q̄ ꝙsitūt i vir
tute sermonis nō in existētia veritatis. Et no.veritatē incre
dibilē esse iactādā. ¶ In tex.ibi.eo tpe.ar.q̄ testes qui depo
nunt de tpe cōtinuato nō sunt singulares in tpe. ¶ In glo.q̄
incipit.imo.ibi, dubita. Not.cum veritas detegitur statutuz
in casu dubio renocatur. Bal.

Et si pauciores. Quātū ad existen-
tiā heredis inspici
tur veritas,nec vitiat incertitudo. ¶ Itē ex testō
pōt adiri hereditas,ſz ſperet nasci posthum? in-
stitut? ex pte certa vel incerta.h.d. vsq̄ ad.l.sozori. ¶ Not. q̄
quātū ad immixtionē iuris ciuilis nō desiderat scientia in suo
herede.ꝛ facit.j.de mili.testa.l.ex militari.℣.si.cū.l.seq. ¶ Se-
cūdo not.q̄ incertitudo circa portionē nō impedit aditionez,
nō ob.j.de acq.here.l.si ex semisse,q̄ ibi ertoz fuit cā adeundi.
¶ Querit gl.quot sunt necessaria ad hoc vt qs animo vel fa
cto possit adire hereditatē.ꝛ dic vt in gl.quā no.vñ opz multa
probari.ꝛ ꝓterea dicit tex.q̄ difficilis est ꝓbatio adite here
ditatis.vt.j.de interroga.act.l.ij.

Sozori. Exheredatus fratrib? institutis aduo
cat partem a quolibet ꝓ rata. Idem
in preterito.hoc dicit.

Additio Baldi.

Sozori. Arg.q̄ actio ad supplemētū cōpe-
tat cōtra heredes ꝓ rata nō inuti
liter. Arg.q̄ si canonicus est receptus vltra nume
rum,canonici debeāt ꝓ parte rata cōferre, facit
de cōstitu.c.cum. ad. Ferrarien sis. Bal.

Sumptus. Aduocans partem hereditatis tenet
ad partem probabilium expensaruz.
hoc dicit. Bal.

Non possumus. Judex non pōt se
intromittere de eo
qō est extra naturaz actionis ꝓpositi. b.d. ¶ No.
bū istā.l. Idē intelligo in arbitro,ſz in arbitrato-
re puto contrarium,q̄ potest tranſigere inter partes. vt su-
pra de arbi.l.idem poponius.℣.recepisse.

a ¶ Euētus. an
ꝛ qñ libellus in
cert? admitta
tur vide dom.
alexā. de imol.
consil.clxxx.ij.
parte.ꝛ pan.de
ca.in ꝙsil.clxv.

b ¶ Successiue.
adde hic q̄ di
ri in apposti.ad
frū.are. in.l.in
bone fide.C.de
pactis.

c ¶ Sequēdam.
vide gl.in.l. ne
semnius.de ne.
gest.facit i gl.
j.l.solēt.℣.si.de
of.procō.ꝛ leg.
rez non nouā.
C.de ind.

Remittendum. Potest qs pro parte liti cedere ꝛ pro pte cõtendere, in qua putat se fouere iustitiã. b. d. Facit. l. qui solidũ. ſ. de lega. iij. Vel summa sic, reus potest diuidere libellũ actoris pro parte cedendo. ꝛ pro parte contẽdendo. ad hoc allegetis istam. l.

Cum multi. Verus heres heredis putatiui id q̃ curatorio ei⁹ nomine ere gerat, petitione hereditatis restituere tenetur insolidũ, vel ꝓ parte, put possidet. b. d. ¶ Jn glo. super verbo antea. ibi: vel antequã agnosceret. ¶ Nota hoc q̃ scientia procuratoris nihil operatur circa transmissionem hereditatis ꝛ tene bene menti.

Cum heredes. Qui gessit ngocia hereditaria vt procurator eius quẽ putabat heredẽ tenek veris heredibus actione neg. gest. non petitione hereditatis nisi alleget se heredẽ, q̃ tunc tenek vt iuris possessor. b. dicit. ¶ No. q̃ neg. gest. inquãtum simplex gestor nõ tenek petitione hereditatis: nisi se ꝓtendat heredẽ. facit. ſ. tit. j. l. etiaꝫ. ſ. si quis. nec ob. l. q̃ si in diẽ. ſ. nõ solũ. e. tit. q̃ ꝫ nõ gessit cõtẽplatiõe viri heredis: sꝫ heredis putatini. ¶ So. not. q̃ in actione ne. gest. inspicit veritas vt ille demũ agat, ad quẽ pertinet effectus gestionis. ¶ Tertio not. qõ detẽtio nõ põt mutari in verã possessionẽ, nisi supueniat cã possidẽdi, eodẽ mõ naturalis nõ põt mutari in naturalẽ ꝛ ciuilẽ nisi cã accedẽte, q̃ dic vt not. C. de acq. possess. l. cum nemo. Bald.

¶ De possessoria hereditatis petitione. Rubrica.

¶ Circa hanc rubricã vide que dixi. ſ. de pet. here. ibi: ꝛ not. qõ bonorum possessoria hereditatis petitio. circa finem.

Additio Baldi.

a ¶ Quasi dominiũ. qd autẽ sit quasi dominiũ, vide Spe. in. tit. de caus. pos. ꝛ ppzie. ſ. j. in pzima cha. versi. alie sunt reales. alleg. in fi. per Bal.

Vide omnino. Jn Spe. de testa. ſ. sequitur per totũ. an vtilis peti. here. que dak fideicõmissario trãseat in eum per restitutionẽ. l. j. ſ. j. ad treb. ¶ Jn gerariuꝫ q̃ remaneat in seipso, q̃ est ꝓtoria, nã si per restõẽ esset ciuilis, decideret a ciuili. Jtẽ pe. be. est ꝓ pziũ ius heredis nõ defuncti. ergo nõ transit vi restitutiõis. Jdeo non cõpetit ex treb. sꝫ ex edicto pretoris, vt hic. ꝛ est nua actio que non trãsit: sꝫ competit, ꝛ per hoc, q̃ ex treb. non transeunt iura heredis: sed hereditaria tantum. Bal.

Ordinarium. ¶ Not. q̃ bonorũ possessoria hereditatis hꝫ easdẽ immunitates ꝓgatiuas: lꝫ nõ sit cẽtumuralis, q̃ est inducta a ꝓtore nõ a senatoribus, et hec erat rõ dubitãdi, q̃ nõ videbatur tãte autoritatis. ¶ Jn gl. l. iij. ſ. eo. que incipit vt. ſ. de bon. pos. l. ij. ibi, hic quertitur no. bonã questionẽ ꝛ verã determinationẽ q̃ actiões singulares cõpetũt de iure ciuili: q̃ erãt formate in pson̄a defuncti: ꝛ sub eadẽ specie trãseũt ad successorẽ, secus in vniuersali iudicio qõ trahit originẽ ex pson̄a successoris. ꝛ de hac gl. facit Dy. magnã festũ instit. de act. ſ. ſꝫ iste. vbi videas. ꝛ adde qõ no. in Spe. de testa. ſ. sequit. per totum. Bald.

Additio lecture vacantis in. l. per quam. Bal.

Per quam. Jn gl. q̃ incipit. vt. ſ. de bon. pos. ibi: ꝓtorias. dic q̃ actiones in se sunt ciuiles, sꝫ ille qui ꝓponit eas ꝓponit iure ꝓtorio. Vnde ꝓtor nõ dat actiones ciuiles, verũ est quas ipse creat sed iam creatas a iure ciuili deserit. ꝛ sunt ciuiles inspectu actionũ qualitate, sed inspecto iure agentis proponuntur iure pretorio.

¶ De fideicõmissaria hereditatis petitione. Rubr.

¶ Circa hanc rubricã vide qõ dixi. ſ. de peti. be. sup rubrica. in fi. ibi. Et no. qõ fideicõmissaria hereditatis petitio.

Ex ordine. Omnia q̃ dicta sunt de petitione hereditatis directa habent locum in petitione hereditatis fideicõmissaria. hoc dicit totus iste titulus.

Hic actio. Querit hic gl. quo iure petatur restõ hereditatis. ꝛ dt qõ per actionẽ ex testamẽto. Sꝫ si heres nõ vult adire iudicis officio: q̃ nondum obligatus. ꝛ ad hoc quotidie allegamus gl. dt q̃ additio ex trebel. l. coacta pertinet ad iudicis offiũ. sed restõ ex treb. ad ius actionis. nã cũ sit actio ergo nõ est offiũ. vt. ſ. de adimẽ. le. l. quintus mutius. ſ. põponius. Alij dicũt q̃ aut qs adit sponte ꝛ tũc fit restõ iure actiõis, aut coacte ꝛ tũc fit restitutio offõ iudicis summarie ꝛ sine libello. vt supra de iudi. l. ſꝫ ꝛ si restituak. sed si proponeretur actio desideraretur libell⁹. vt in auth. offeratur. ſ. si tu dicis cũ nata sit actio. ergo cessat iudicis officium. resp̃õ deo vt. ſ. tit. j. l. j. per banc. Bald.

Additio lecture vacantis in. l. Nec interest. Bal.

Nec interest. Vide Jnn. de eccl. fla. illud. ¶ Jn gl. q̃ incipit. Imo. ibi, hic autẽ non pro here. possi. attenta ſz causa proxima, imo vt dõs. ſ. attenta cã remota bene cõpetit vt heredi, sicut ex cã emptiõis ꝛ ex alijs, i rco vero nõ est nisi vna cã. ſ. possessio remota que nõ curatur in rem ꝛ expressa etiã in libello nil operatur: vt si dico te possidere ex empt. ꝛ tu possides alio iure, tamen condemnaberis, quia cã remota nil operatur in rei vendicatione.

¶ Explicit liber quintus.

¶ Jncipit liber sextus.

¶ De rei vendicatione. Rubrica.

¶ Jn gl. rub. ibi. ſ. risso. Et quis hꝫ directũ dõiũ. Jlle qui ôt se dõm simpliciter vꝫ proponere directũ dõiũ. vt no. ſ. si agrevecti. l. j. ſ. qui in ppetuũ. C. de euic. l. minor. ſ. j. Alij dicũt q̃ ille q ôt se simplr dõm vꝫ generaliter egisse. ꝛ põt prosequi et vtile dominiũ, qui vꝫ intentasse omne dominiũ vndecũq; et qualitercũq;. vt. ſ. de egce. rei iu. l. si mat. ſ. eadẽ. ꝛ. l. an eãdem ſ. actiones. ꝛ hoc tꝫ Ja. instit. de act. ſ. j. nã cum istud verbum sit verbũ gñale, q̃ ps q̃ verbũ dõiũ ꝑdicatur de vtili ꝛ directo. ergo nõ est interpretatio agẽtis vt. ſ. e. l. põponius scribit si frumẽtũ. ſ. fi. ꝛ. ſ. de in. l. si quis intẽtione. qõ credo verũ et videt mihi qõ finiẽ qõ disputata ꝛ determinata per Bar. si

a ¶ Si vo in libello qs nõ ôt simplr se dõꝫ: sed intẽtat dõiũ: tunc oẽ ius suũ manifeste deducit in iudiciũ: q̃ verbũ quasi dõiũ, quãdoq; ponit ꝓ vtili dõiõ, qñq; ꝓ publiciano. i. pro eo q̃ causat publicianã. vñ exceptio rei iudicate sup isto libello obstaret in rei venditiõe directa ꝛ in vtili ꝛ publiciana. facit d. l. minor. ſ. j. qõ no. in. ſ. alie. instit. de act. ꝛ de re. iud. cabbate. li. vj. q̃ verba no. ¶ Jn ea. gl. ibi. ſꝫ Barti. cuius opin. est vera in vſuca. secus in pſcr. lõ. tẽ. q̃ per eã non q̃rit directum dõiũ, sicut nec in virib⁹. in oñiuꝫ querit illud ius directũ: sed vtile. vt. ſ. de aqua plu. ar. l. j. in fi. ꝛ no. ſ. si seruꝫ. vẽ. l. si gs diuturna. ꝛ facit. ſ. de iurein. l. si duo patroni. ſ. j. ¶ Jn e. gl. ibi, e. l. offiũ, nã datur ꝫ verã possessorẽ. ¶ Jtẽ ꝛtra dẽtatorem ꝛ cã custodie, sicut est missio ex primo decreto, qõ est no. ¶ Jtẽ dat cõtra eũ q̃ dolo desijt possidere vel retinere. vt. ſ. e. l. omi restituere. ¶ Jn e. ibi: ꝓ eo iure. i. ꝓ ciuili possessiõe. idẽ no. in. l. ij. C. vbi in rẽ actio. facit. ſ. de dã. infec. l. si finita. ſ. si quã sunt iura. ꝛ est exꝑssus. ſ. de vſufru. l. cuiuscũq;. ſ. si fundus. Dy. qui ita no. iniſti. de act. ſ. oim. de hoc no. in Spe. de act. ꝛ peti. ſ. sequit. vꝫ. seruũ qd is. qui tñ ciuiliter. ¶ Jn ea. ibi: preiudiciũ. facit. ſ. ne vis fiat ei. l. j. ſ. si qs iõ. ꝛ. C. si ꝓpter publicã pẽ. l. si deserta. ſ. quib. ex cau. ma. l. cũ miles. ſ. j. in gl. ſ. j. de pig. l. si fuperat⁹. ¶ Jn ea. gl. ibi, refert. ergo distinctio per noia cõcernit actorẽ. distinctio per aduerbia ꝛcernit actoꝛs distinctio ꝓ aduerbia ꝛcernit reũ. directa ergo ôt q̃ qs agis hꝫ directum dõiũ, vtilis q̃ vtile, directa ôt q̃ reus detinet, vel possidet, vtilis ôt q̃ fingik possidere. sꝫ Jac. ꝛ Pet. dicũt q̃ ad hoc vt cõpetat rei vẽ. requirunk duo ꝓncipalia. ſ. causale ex pte agẽtis, ꝛ formale ex pte quenti, ꝛ possessio vera vel ficta alias rei vẽdicatio nõ poterit exerceri, nec formari libellus cõtra eũ q̃ nõ possidet, nec dolo desijt possidere. vt refert Dy. C. e. in. rub. ꝛ in. l. j. C. de ali. iu. mu. cau. facit. ſ. de ind. l. nõ ala. ſ. j. ôr ergo prin. cãle. i. causatiuũ, seu ꝓductiuũ ôr ꝓncipius formale: q̃ sine eo non põt libell⁹ recte formari. ꝛ hoc facit ꝓ gl. que ôt q̃ dñs qui possidet nõ põt cedere rei ven. ꝛ iõ ꝫ emptoꝛ sint cessa iura, tũ ante traditã possessionẽ nõ exercebat rei vẽ. ꝛ no. in. l. fi. C. de he. ven. q̃ est verũ ꝫ ipm cedentẽ. hꝫ contra tertiũ qui postea possidet vꝫ q̃ postea possit exercere q̃ tpe cessiõis cedẽti cõpetebat actio in habitu: lꝫ nõ in actu. vt no. Dy. in. C. ꝓ possessore. de reg. iu. li. vj. ¶ Quero hic qui fi est ꝓbatũ de dõio ꝛ nõ de possessiõe: vꝫ reus absoluendus: q̃ nõ est ꝓbatũ ꝓncipiũ formale. ꝛ iõ istud est verũ si de possessione fuit q̃stiũ in iudicio ꝛ nõ ꝓbatũ. vt in. c. Raym. extra de testa. hꝫ si nõ fuit diſcussus de possessione, tunc oꝛ declarari sup dõio: nõ tñ condemnabit reus ad restituendũ. vt. l. si ante. ſ. j. ſ. de excep. rei in. Et si tu dicas qd operat ista declaratio? rñdeo q̃ habebit paratã executionẽ, si postea repiat reũ possidere. vt. ſ. de iurein. l. hꝫ ꝛ si possessori. ſ. j. qõ est not. dignum. ¶ Jn ea. gl. ibi: centũ annis. vt in re ecclesie romane. in aliis ecclesijs vbi agit de ꝛõ dõio. dic vt in aut. quas actiões. sed vbi agit de exclusiõe publiciane. idẽ in ecclesijs qõ in quatuor fim Dy. ꝛ Bar. in. l. si finita. ſ. si de certig. ſ. de ann. infe. Dest no. dignũ. Et vide. l. vniuersas. C. ne rei do. vel tẽplo. ¶ Jn

ca. ſ. ca

ea.ibi de eo.§.fi.qz possessio nō transit ad heredē.vñ possessio heredis est noua possessio:qz possessio testatoris, morte finit, vt.l.j.§.fcuola.j.fi qs te.li.eē iussus fuerit.licet tñ nō trāseat possessio ad heredē trāsit tñ qualitas possidēdi.i.titul⁹ defuncti.vt no.in.l.cū miles.in pn.ff.qb.ex cau.maio.z qō hec glo. dicit est intelligendū vbi lis esset ꝑtestata cū defuncto,qz tūc licet possessio heredis esset noua possessio,tñ idē est iudiciuz vt.l.j.§.fi.j.de ꝓto.stip. ¶ Ultimo formā libelli in ista actiōe vi de in Spe.de cau.pos.z ppie.ver.alie sunt reales. habes ex premissis quod qñq; variatur actio variatione specifica. qñq; nō variat actio:z modus agēdi ex facto rei. Et est ista gl.arg.q officiū iudicis inquirētis nō fileat ꝑ accusationez superuenientē,qz istud officiū est introductū causa eū adiuuandi.arg.huius gl.Sz tu rūde ad hāc gl.qz hic loquit de cōcursu quo ad originē nō quo ad inꝯtionē.facit.j.eo.l. si post acceptum.z de aqua plu.arcen.l.q̄ ꝗ.§.iulianus,

Additio Baldi.

1 ¶ Dominium rei immobilis quibus modis probetur.
2 Res que fuit antiquorum meorum ꝓsumitur esse mea.
3 Proponēs rei vēdicationē an videat ꝓponere publicianaz.
4 Heres libellū incertum an possit declarare.
5 Actor in preiudiciū rei an possit liti mote renuntiare.
6 Rei vendicatio datur ꝓ incorporalibus.

Romam. Libelli.in qualibet rei vēdicatiōe vide in Spe.de cau. possess.z proprie.§.alie sunt reales. ¶ In gl.q incipit.f.cui detur.ibi det ei directā,cōtra.nō a.videt casus.j. de aqua plu.arcen.l.i.in fi. ¶ In.e.gl.ibi, queri ꝑsueuit. ideo no.in.l.ij.C.vbi in rem act.facit de dam. infec. si finitq. §. si q̄ sunt iura. ¶ In.e.gl.ibi, possidet.facit,C.si ꝓpter pu.pen. si deserta.ff.quib⁹ ex cau.maio.l.cū miles.§.i. Et idē tz Spe.de actio.seu petitio.§.sequit.v.sz nunqd is q tñ ciuiliter. ¶ In ea.gl.ibi, z vtiliter ad rem refert. ¶ Sz hic quero cur notatio nominū ad actorē,aduerbiorū ad rem referēt? rñdeo, qz nomen significat ꝑ modū habitus z quietis, z determinate apprehensionis,habitus vero est in habēte z sic in actore. Aduerbiū vero significat ꝑ modū accidētis verbo.que accidētia inducūt varietatē quandā penes ipsum reum, vt.l.electio.§. si is,de noxa. Ideo ea que sunt de substātia referunt ad actorem z sic ꝓ noia,ea vero q̄ sunt ex cuētu z ꝑ accidēs ad reuz. z valet hec inuestigatio ad.q. Dy.i.l.q̄ fit.§.iul.ō aqua plu. q̄ er eadē imitātia fiat ꝓdēnatio.qz nō mutat actio,sz q̄da qualitas que mutatio nō interrūpit ꝓcessuz vt sit necesse inchoari. de nouo vt.j.de noxali etiaz delictū.§.fi.fm Ja.insti.ō actio. §.j.peto a te talem rē quā dico meā fuisse,an valeat talis petitio:de actio.seu peti.§.sequit,v.peto. a te. Cyn.in.l.edita. Ale. de confir.cert.§.i.per Ale,tangit.j.e.quedaz mulier,z j.titu.l. ij.in prin.per Ale. ¶ Utrū⁹ modis probetur oñium rei immobilis vide in Spe.de empby.§.nunc aliqua.ver.lvj. ibi oī no videas,z in eodem.§.nunc tractemus.ver.quid ergo.z vs. hoc quoq; notandum.vide qō digi.C.de rei vendi. iuris in fi.

2 ¶ Nota qō res que fuit antiquorum meorum ꝓsumitur esse mea,vt no.C.ad exhibē.l.j.gl.C.de pigno.vsu. dicit qō rei vendicatio tollitur per vsum indistincte.sed male dicit imo ꝓ cluditur radicitus, cum dominium sit radix eius, z ió simul vtrūq; tollitur nisi exponas idirecte.vt antecedēs z ꝓsequēs z tūc expositio est bona. Alīq̄ is qui possidet petit declarari rē suā esse z tūc vz ad excipiendū nō ad agendū.C. qui bo.ce. pos.l.si pater tuus.peto quicqd possides in tali villa, an ꝓcedit petitio,eo.§.vs.quid si peto qcqd. Ex quo tpe legatarius habet rei vendicationē vel personalez actionē vel hypo.eo.§. ver.sed qñ hec tibi cōpetit,vtrum in rei vendi.procedit libel lus alternatiu⁹ circa res no.j.e.l.si in rem agat aliquis. Itez vtrū circa ipsum dominū vel actiōes. no.insti.de act.§.alie, z de re iudi.habere.in prin. Itē an ꝓcedat libellus inser⁹.f.e. cōtra.l.de tota.§.j. Item an possit agi ℨ ciuiliter possidentez tñ;no.f.e.sup rubr.z facit.f.e.fructus.in fi.z.j.de vsufr.cuiusq; cuiꝯ.§.si fund⁹.z.ng.C.vbi in rē actio.l.ij.⁹z Dy.in.§.alie. Itē si ips decernit actori pendente processu, an nihilominus fiat condemnatio? dic aut decernit quo ad iuris vtilitatē: tūc fit cōdēnatio ex eodē ꝓcessu.j.si post accep. aut decernit simplr, tūc secus,vt.j.e.cr diuersi so.in pn.z dic vt.j. de cendi.furt.l.z ió. Item si ius accreuit actori pendente ꝓcessu,an ex eodem ꝓcessu fiat condemnatio? rñdeo,aut accreuit accessorie z fit condemnatio.f.e.fructus.§.fi.cū.l.seq.aut est ius nouū, puta pendente ꝓcessu actor q egit publiciana vsucapionē cōsummauit qūo esse potest qñ possessor agit ꝓ sola detentione. tunc vt qō debeat sequi absolutio.vt no.j.de publi.l.i.in princ.z.ff.de peti.here.z nō tñ.§.qō si ꝑ emptore. nō ob.ff. de infa.seru⁹.qz ibi mutat sola q̄ltas actiōis.hic mutat species.z est cōis no na actio.z hoc vt verū si est sola publiciana intēta. Vlā arrecit 2ciusum solū ad declarationē quasi oñū nō pōt declarari sup dominio.qz nō petit,vt.l.nō possumus.si pars heredi.petat. si autē esset actū alternatiue publiciana z rei vēdica.tūc bene sequeretur condemnatio:qz dominiuz processit ex causa veteri.z.dic vt in.c.habere sane.z in.l.nō pōt.de iudi.z ꝓstat argumē.j.eo.si a titio. ¶ Sed an ille q ꝓponit rei vendicationem videtur ꝓponere publicianā.no. quod sic.j.eo. marcellus. ¶ In cōtrariū.quia ex ꝑte nō possunt simul simpliciter proponi:qz cōtrarie,ergo nec tacite,vt nota.titulo.j.l.i.in pn. ꝓ hoc qz absolutoria in rei vendicatiōe nō in publiciana.j. de euicti.minor.§.j.z arg.ff.de peti.heredi.lucius.dic aut loquitur respectu eiusdē speciei:tūc negatiua est vera:aut respectu diuersaruz:z tūc aut est actum specialiter z non procedit questio,qz tot sunt petitiōes,quot res. Ideo vna in altera nō continetur.l.cum ex filio.§.filio.de vulga.substitu. Aut est actum generaliter z tūc loquitur.l.marcellus.cum glossa sua. ¶ Sed an in eodez libello potest ꝓponi ad exhibēdū z rei vēdicatio.dic vt not.ff.de inoffi.testa.l.qui de inofficioso.Sz an procedit iste libellus peto rem cuz fructu.dic vt notat Jn nocē.de restitu.spo.grauis.z de fide instrumē.inter dilectos.

4 ¶ Quid de isto libello peto rem cū pertinētijs.dic quod ꝓcedit libellus.z intelligitur actio ad eas pertinentias q̄ certe sunt,vt notat Jnnocen.de restitutio.spolia.cum ad sedem.facit quod notatur.j.de verborū significatio.l.rei appellatiōe. z de legatis.iij.patronus.§.j.z.l.vrozem.§.legauerat. ¶ Sed an heres libellum incertum potest declarare:dic vt.j.eo.l.pōponius.in fine. ¶ Sed an declaratio semel facta potest renocari.dic quod non,vt no.j.de verb.obl,quicquid astringende.

5 ¶ Sed an actor in preiudicium rei potest renūtiare liti mote.dic ꝓ nō,vt no.j.eo.vtiq. ¶ Sed an ꝓ incorporalib⁹ det rei vendic.vī quod sic,qz dat publiciana.j.titu.l.si ego.§.j. ad idem extra de iud.examinata.vide de hoc melius per Ly.j. si cer.pe.l.j.ad fin. ¶ In ff.no.j.eo.l.j.vñ dicit gl.qō ius patronatus cōditione ex.l.j.j.eo.in rē actio.§.j.tit.dic.ꝓ rei vēdicatio stricte sumpta nō petit ꝓ incorporalibus,qz petit dño. z talia iura a dño sunt distincta..vñ cōpetit ꝓfessoria vel quasi si obtinet speciē vsufructus,similitudinē seruitutis,si nō obtinet instar proponetur rei vēdicatio:qz nomē rei vt ꝓprie eligit dicendo ago rei vēdicatione ex tali.i.vt.j. eod.l.j.§.nā cōdictio ex.l.cū sit in ꝑsonā actio.vt insti.de actio.§.appellam⁹.nō habet locū ꝓ iure reali,vt.j.vsuf.quēad.ca.in fi.argu.contra.j. de condi.indebi.§.fi nūmi. Sed ibi qz re quasi ℨbiē.z possessio dicī pōt res ió quasi ℨbitur ad solā possessionē. Sed null⁹ est quasi contractus. ¶ Sed pone q̄ actor contra reū facit istaz possessionem. ¶ Item q̄ res nō ex tua an reus cogitur respō dere?dic q̄ n⁹.vt.j.eo.l.in speciali. ¶ Sz pone q̄ reus rūdet interrogatiōi affirmatiue,vtrū postea possit variare:dic vt j.eo.is q se obtulit. ¶ Sed pone q̄ negatiue rūdet.dic q̄ statim est ius questitū actori.z loquit.j.eo.l.fi.z adde quod no.in stitu.de act.§.ite mixta est actio de eo.Sz an in eo casu,ꝓcditur lis.nō contest.dic qō sic.qz emergit z expeditur.j.eo.l. vlt. vnde etiā lit.nō contesta.super mendacio rei excipiente teste. z ei ex tqquebitur detentio nam dicendo se non possidere renunciauit cōmodo possessionis,z de reo se fecit actorē.in auc. de trie.z seni.§.pe.z adde in spec.de teste.§.nūc tractemus. versi.ggg.z ver.seq.Sz an rei vendi.potest cedi.gl.dicit q̄ aut ille qui cedit possidet:tunc vz.ita no.gl.in vlt.C.de here. ven. hoc reꝓbat Dy.in.c.j.pro priore.Ly.in.l.i.C.de alie.iu.z facit.j.de rei ven.si culpa. ¶ Sed an si cedenti est restituta res exiret cessio? videt q̄ sic vt.ff.de transl.l.fi.z.C.ō noua.l.iij.dic contra.imo contra cedentē aget.vt.d.l.si culpa.non obst.contra.nam lequuntur in personali vbi per solutionē debiti instātia est corrupta.de leg.iij.l.gi.§.fi rem,sz in reali nō est corruptū;imo ꝑfirmatū oñium,vt.ff.quib.ex cau.ma.si ius cir.z per hoc hz actionē habitu.arg.j.de ureiu.sz z si possessori.in fi.pn.nō obst.j.vsufr.quēadmo.ca.l.ij.in fi.z ō ꝓ.ope.nun.l.j. qz vsufructuarius nō hz ius cessuz,sz sola facultatē agendi z est nudus minister z custos.cū in eū cōmodū dñij nō referat Locum cū in plures.§.messem.z.j.de dona.inter vir.z vxor. 8 mulier. ¶ Sz an q pretēdit vniuersalē titulū possit agere rei vendicatiōe absq; traditiōe?dic aut inter vīos z non potest regulariter.vt not.j.de dote.l.j.§.j.aut causa mortis. An in petitiōe hereditatis habeat locū nominatio oñij in iudicio, sicut in rei vendi.dic vt.ff.de peti.here.l.etiā.§.si qs absentis, quid in publiciana?dic idē qō in rei vendi.vt.j.tit.j.eū q.§.in publiciana.Sed an hz locū publi.de iure canonico?dic ꝙ sic. vt in.c.abba.de re iudi.lib.vi.z digi.j.tit.j.eum qui. §. pretor ait.ibi videas.Sz nunqd a sua lata in rei vendi. appel. glo. dicit non reperiri.l.dicentem. Sed videt q̄ reperiatur. j. de app.creditor.§.versus.de hoc.j.eo.qui restituere.in fi.hec sufficiunt aduocato ad aliqualē instructionē in hanc materiam capescendam.

8 ¶ l.ij.z ibidez vide glos.z in l.pomponius. §.si is qui. de acqui.pos. vbi p Bart.z do. Aler.de imol. quem omnino vide.

De rei vendicatione. Rubrica.

1 Actionū quedam sunt vniuersales, quedam ispeciales.
2 Rei vendicatio non competit pro incorporalibus.

Post actiones. Rei vendicatio cōpetit pro rebus singularibus. Item pro filiis nostris adiecta cā ptātis ex iure romano, non adiecta causa dñij. Itē q̄ ptinet p vniuersitate corporali, siue tota ptineat ad agentes, siue maior pars. b.d. vsq; ad l. marcellus. Nota. q̄ quedam sunt actiōes vniuersales, quedā speciales. Et dicit actio specialis etiā illa que cōpetit pro vniuersitate corporali ac tunc dicitur vniuersalis: ita q̄ inter vniuersitatē corporalē & incorporalē est ista differētia. nam vniuersitas incorporalis, est ius l. bereditas. in prin. ff. de peti. bere. sz vniuersitas corporalis est facti. vt grex, vt. j. e. l. ff. fi. Et predictis patet q̄ rei vēdicatio non cōpetit pro incorporalibus[a] & ideo ille qui petit ius patronatus per rei vēdicationē dicitur inepte petisse vt extra de iudi. c. examinata. b.d. Bald.

1 2 a

Per hanc autem. Dictū est. ff. de vēdi. rerum. nūc dicit de vēdi. personarum. In ter. ibi, non petunt. f. iure dñij: sz iure ptātis. sic que ptās habet de iure in eis. quiritū. i. romanorū. nam qui rites vocātur romani: vnde nō dz includere libellus in repetitiōe filij p modū dñij. sz per modū patrie ptātis. vt statim ōr.

Nota. q̄ qñ volumus filiū nostrū vēdicare ab empt. nō debemus inserere cām dñij: sz cām patrie ptātis. Et si abbas vult vēdicare monachū dz inserere cām ptātis de iure canonico. Et si aliqs habēs iurisdictionē puta comes vel baro vult vēdicare suū subditū: dz agere expressa causa sue iurisdictiōis nō expressa causa dñij. sz gl. bic & j. ad municip. l. de iur. & formam libelli vide p Jnno. de or. cog. c. tuā. & in Spec. de quarta parte. de offi. ordi. & in Spe. de reg. iur. in fi. & de cōuer. infide. & de can. pos. ff. notādū, ver. alie. & vide Buli. C. vbi can. sta. l. iam dudū. & p Ly. eo. ti. l. j. & adde q̄ no. Jnn. de offi. or. c. cōquerēte. & de maio. & obe. c. inter quatuor. & de religio. domi. cū venerabilis. & vide Ly. C. de nupt. l. si cū in vita. Item gl. super. vēdicare posse. ibi. l. de iure. j. respon. Jn his nō habemus nec dñium nec verā possessionē. & no. instit. de iure pſona. ꝛ. de acqui. possess. l. cū heredes. ff. in his. & ar. huius gl. ōt Jaco. q̄ ex mero officio pōt inhibere episcopus iudici seculari ne procedat contra suum clericū, nec est necesse q̄ clericus declinet. imo etiā eo inuito hoc fit. q̄ iudex laicus nō pōt tangere ius iudicis ecclesiastici, q̄ esset mittere falcē in messez alienā. & nō licet in alienū immittere. vt. j. si serui. pen. l. sicuti. ff. aristo. & vide q̄ no. Jac. C. de epis. & cleri. auf. statuimus. in lectu. & archidia. xj. q. j. si clericus. & gcy. distin. & iij. distin. de primatib. & Jnno. de arbi. c. ex parte. Jn ea. glo. in si. not. q̄ extraordinarium auxiliū concurrit cū ordinario [b] quādo est introductū causa coadiuuādi, secus si est introductū in subsidium. & adde q̄ no. in. l. prouinciali. j. de oper. no. nun. Et est ista glo. ar. q̄ officiū iudicis inquirētis nō fileat p accusationē superuenientem q̄ istud officium est introductū causa coadiuuandi. argu. huius glo. Sed tu respōde ad hanc glo. qua bic loquitur de cursu quo ad originem: non quo ad intentionem. Et ideo veritas est q̄ accusatio superueniens re integra seu anteqū maleficiū sit liquidatū facit inquisitionē silere. q̄ iudex nō dz de facto supplere ex quo cōparet accusator. tex. est. j. de cu. re. l. omnis. ibi. si quid erit &c. fm Albertum galeoti qui ita no. in margarita in ti. de accusa. Secus esset forte si esset maleficium iam liquidatū. arg. C. de adul. l. quis indubitati, nam tunc iudex fauore publice vtilitatis pōt supplere & procedere ad condemnationē. arg. j. de adul. l. cōstante. de hoc no. Yo. de adul. l. si maritus. ff. fi. Adde q̄ facilius cōcurrit officiū iudicis nobile cū actiōe reali q̄ cū personali q̄ realis nō presupponit obligationē. & sic dz similitudine cū officio iudicis, vt. j. de adimen. leg. l. quintus mutius. ff. j. & vide in Specu. de offi. iudi. ff. i. ver. sz opponitur. Officiū vero mercenariū semper cōcurrit cū qualibet actiōe nec stat per se, vt no. j. ō excep. l. fundi. de act. empt. l. qui per collusionē. ff. fi. cū simi. Queritur hic Lyn. vtrū in isto libello oportebit q̄ exprimat nomen actionis. & ōt q̄ teg. bic loquitur de expressiōe cause ex qua resultat certū nomen actionis. & ideo sufficit fm Jac. & Pet. facit. C. de peti. bere. hereditas marcellus.

Per hanc autem. Nota. q̄ pōt gregēvēdicare simplr ille cuius totus vel maior pars: q̄ vniuersitas verificat etiā in maiori parte, secus in pari vel minori. Sc̄do no. q̄ quedā discussio & separatio fit in execution̄e sententie, vt. l. sed & si par. j. eod. prozi. & hoc q̄ erat generaliter actū, vnde in execution̄e requiritur ad tempus sub genere. vt dixi in. l. fin. ff. de peti. bere. Jn glo. que incipit sub appel. ibi, ad habitationē. no. q̄ sub eodē ambitu murorū possunt esse duo populi sicut due parochie. Jn gl. que incipit. arg. q̄ in fine. Nam hic ageret rei vēdicā. pro grege. & tamen cōsequitur etiā aliena capita p quibus habebat publicianā: sz istud est ideo, q̄ vniuersitas potebat secus si ageretur ad rem singularē. vt. d. l. minor. ff. si seruus. vel oritur q̄ hic videt intētare publicianā agēdo in rem simpliciter respectu diuersorū capitum: sz respectu eiusdē rei loquit. l. minor. ff. si seruus. Nam ibi est secus. & vide q̄ no. notatur in Spe. de actio. seu petitio. ff. sequitur. ver. quid si primo. Bal.

Additio Baldi.

Post actiones. Jn ter. ff. p hanc causa proprietatis. ff. notādum. ver. alie. vide in spe. ff. in Spe. de regu. infer. & in Spe. de cōuentio. ani delium. ibi videamus. vide Archid. ij. q. j. in primis. in pun. Formā libelli vide per Jnno. de ordi. cog. tuā. & in Spec. iu. parte. de offi. ordinarij. ibi p hanc. vide Jnno. de appel. dilectus. Jn glosa dicamus. & in gl. seq. Itē vide oīno Jnno. de reli. domi. c. veniēs. als nil intelliges. Jn ter. ibi, auctoritate dictis. vide Archi. ij. q. j. si clericus. xxxj. q. ij. c. ij. p Archi. in. ff. p hāc. vide oīno q̄ not. Jnno. de offic. ordi. cōquerente. Jn gl. ff. & pe. de maio. & obe. inter quatuor. ibi oīno videas. & de offi. ordi. duo. in offi. & de iudi. examinata. Jn ter. in fi. ff. ibi, petunt. vide Jnno. de resti. spol. ex parte. vide Jnno. de prescrip. auditis. in pn. & co. tit. cū olim. Jn gl. i. fin. Jn ter. ibi, qd adiecta causa. vide oīno Buli. C. vbi can. ff. duos. Nota. q̄ vbi libellus actoris est cōtra ius cōmune debet iustificari per adiectionē cause exprimendam in ipso libello. Jn ter. ibi, ex iure romano. vide. C. de spon. l. j. in viti. questio. & C. de nup. si in vita. per Lyn. ibi vide. vide Jnno. extra de arbitris. ex parte. Jn glo. & male. vide omnino Archid. xcv. distinc. simile. distin. iiij. de primatibus. in ter. Jn. ff. per hanc. hunc. ff. & l. seq. glossat Jnnoc. in. c. certificari. de sepultu. ideo ibi omnino videas vtrū ille qui detinet meum vadium teneatur ad interesse meum: dic quod sic. C. de ope. liber. l. si. vide per Lyn. C. vai causa stat. ibi in victima. q. vbi ponit vtrū quis presumat clericus vel laicus. vide in spe. de ista tu monacho. versic. q. vij. Item vide omnino in Spe. de religio. domi. als nō intelliges. & in Spe. de natis ex libero vētre. Quid de vxore? dico q̄ etiam in nondum cognitam habet quis manus iniectionē etiaz' vt vi cognoscat. vt not. Buli. de episc. & cle. l. raptores. q̄ est not. dignū. an possit etiam verberare[c] dic extra de apost. c. pen. & vij. q. j. sicut alterius. & in. ff. si quis autem propria vt lucratiua, & auc. & de nup. ff. si ergo. Si maritus detinet inclusus, an vxor accusset detentorem? dic q̄ sic. l. ff. C. de plagi. Quo iure ante carnalem copulaz maritus petat vxorē & quo iure post. dic vt no. Ly. C. de spon. l. in ff. de spon. dic vt no. j. de resti. spo. c. ex parte. Jn gl. que incipit, sub appellatione. ibi: item si primo. Nota. sub eodem ambitu murorum posse esse duos populos, & fie in eodem castro possunt esse due vniuersitates sicut patet, si sint ibi due ecclesie curate, nam quelibet hz populum suū. Bald.

Additio lecture vacantis in. l. Sed & si Bal.

Sed & si. Jn text. ibi, non veniunt. q̄ nec sub grege sunt recepta vel possessa per dominum gregis. Jn glo. que incipit: nisi eorum nomine. in fi. ibi, respectus. Nota. q̄ aliquid potest dici meum licet quodam respectu sit meum & quodaz respectu non sit meum. sufficit enim quod verbum prolatum non sit simpliciter falsum. Et facit quod Imperator proprie dicatur dominus mundi in vniuersalibus, licet non singulorum rerum fm Bartolum.

Marcellus. Jn ter. ibi, vēdicare. Jdē si nō supereset nisi vnū caput quia durat grex saltem habitu: licet non actu. fm Petrum & Lyn. in addi.

Additio Baldi.

Marcellus. Jn ter. ibi, & hec vtiq; dicit Jnno. q̄ omnis vniuersitas habet impositū nomen a iure. & in hoc cognoscitur vtrū agatur vniuersaliter vel non ita not. Jnnoc. extra de sepultu. certificari. Jn tex. ff. armamenta. dicitur hic quod si peto nauē non veniūt armamenta: nec illa stat fecta que est seruitialis nauis. Sed quid si peto nauem cuz armamētis, an procedit libellus? & videtur q̄ sic, vt si peto castrum cum pertinentiis. de resti. spol. cum ad sedem. & no. de verborū signi. l. rei appel. & sicut si peto rem cum fructibus, vt habes de fide instru. inter dilectos. argumentor contra de ecclesia fun. Sed dico contra. quia armamenta stant per se, nec accedunt. sicut fructus fundo & sicut pertinentie castro. vnde dictus libellus nō procedit, q̄ nō ꝑstat quid petatur: naz armamenta

[a] Pro incorporalib⁹. limita nisi incorporalia sint accessoria ad rez vt per. d. alexā. de iure. in. l. vendica. j. eo.

[b] Cū ordinario. adde que habent p frā. are. in. l. q ventre. in. vij. col. de acqui. here. & qō ibi dixi I apostil.

[c] Verberare. vide feli. in. c. illud. de presumptio. post prin. iiij. col.

mamenta deputantur naui sm destinationē patrisfami. ideo sunt incerta.ꝛ sic nō procedit libellus q2 incertus.de le.j.si domus.¶ In gl.que incipit.ar.qd qui proponit.ibi.§.si seruus. vide in Spe.de actio.seu peti.ver.quid si primo egit.ꝛ ver.se.

ORnamenta. ¶ In tex.ibi vendicāda q2 sunt res extrinsece a corpore petito.ꝛ ideo nō claudunť sub libello ꝛ est ar.qd q petit castrū nō videať petere pertinētias vel districtū eius,qd dic vt no.per Inno.de resti.spol.c.cum ad sedem.ꝛ facit qd no.de verb.sign.rei appellatione.

Pomponius scribit. ¶ Not.ꝙ hic loquitur de mixtione materiarū,ꝛ qñ per mixtionē res nō trāsit in alteraȝ, vt q2 miscentur due res eiusdē nature vel diuerse separabiles.tñ cōfunditur dominium,secus si essent diuerse nature inseparabiles post mixtionē,q2 tūc diuersa res alterius forme:exemplū in mulso.facit.j.de leg.iij.l.quesitū.§.illud. Bald.

Idem pomponius. Idem scribit. Not.ꝙ pupillus sequitur matrem.h.d.

De arbore. Arbor radicata cedit solo. secus si nō est radicata.facit.j.si certū pe.l.si quis nec causam.ad finem.

Cum in rem. Error vocabuli non vitiat libellum.h.d.j.ite.§.not.

a **Si plures.** Incertitudo vitiat libellū [a] ꝛ pcessuȝ cause.h.d.tert.nec trāsit interpretatio vel declaratio libelli obscuri ad heredē.h.d.cū sua gl.ꝙ ē no. digni.Et idē tȝ Inn.extra de succes.ab intest.c.cū dilectus.ꝛ gl.l.inter stipulantē.§.j.j.de vb.obl.ꝛ in spe.d act.seu peti.§.sequiť.v.si nolit.ꝛ d lib.ꝯcep.§.si.v.itē si caut⁹.ꝛ vide Gu.j.de cōsti.pe.l.q iniuriarū.No.vitiari incep.actoꝝ rōne incertitudinis,ꝛ adde qd no.in.l.si.de pto.stip.¶ In gl.q incipit,iudi. ibi:decessisse.sȝ certe hť spōt iterp̄tari.ar.d le.j.l.si qs a filio.§. si qs plures.vñ dic ꝙ in.l.si qs ītētiōe.ꝯstabat p pbationē aliquā illud ꝙ actor voluerat petere ƀȝ Ja.d ra.Cy.in addi.Nā actor dubiā petitionē pōt iterpretari,sȝ nō dubiā pbationē. vt extra de pba.c.in psentia.testis aūt hñ posset interpretari. vt no.de appel.l.ab executore.ꝛ p Inn.d testi.c.cū clamor.cōiter tñ tenem⁹ ꝙ interpretatio in iudicijs nō trāseat ad hrdē; sȝ in ꝯctib⁹,ꝛ in vltima volūtate sic.ꝛ facit ꝙ no.j.de lib.ob.l. qcqd astringēde.ꝛ ar.huius gl.vř ꝙ pcurator nō possit interpretari dictū dñi,sine speciali mādato.Econtra vero an dñs possit iterpretari dictū pcuratoris si quidē pcurator habuit speciale mādatuȝ,certū est ꝙ sic.ꝛ alias cogitabis.ꝛ vide extra de verb.sig.c.ex parte nostra.Et nūquid verbū dubiū platū in causa principali possit interpretari in causa appellatiōis. vide in spec.de act.seu petitio.§.seqť.v.sȝ quando. Bal.

Additio Baldi.

1 Heres verbum dubium a testatore prolatum in iudicio cuius non est, interpretari non potest.

2 Declaratio semel facta,an possit reuocari.

Idem pomponius. ¶ In ter.ibi:q2 separari.ꝛ in sua pncipia reduci.Ad.§.cū in rē.ibi,sit in vocabulo,q2 error iste nō ē in ipsa re;sȝ ī quadā demōstratiōe,ꝛ nulla demōstratio est de substātia, vt.l.certū. si cer.pe.In tex.ibi,si plures.vide Dyn.de leg.j.si sic.§.si mihi.

1 ¶ In gl.q incipit,iudici vel reo,ibi,dic actorē.¶†Not.ꝙ heres nō pōt interpretari vbū dubiū a testatore platū in iudicio cuius nō est.q2 ea que facta sunt extra animū nō trāseunt ad heredē.si qs testō liber esse iussus fuerit.l.j.§.seiuȝ.Quid d dño vtrū pōt interpretari vbū dubiū pcuratoris:vř ꝙ sic:q2 pōt eius dictū reuocare cū cā.ergo ꝛ interpretari.s.de procur.nō solū.in pn.C.de legi.l.si.dico ꝙ aut procurator habuit spāle mādatū ad sic dicendū,ꝛ tūc dñs interpretať.q2 pcurator fuit nudus minister in hoc,radix actiōis huius fuit in domino vñ tanꝙ factū ppriū hñ pōt interpretari.Aut non habuit spāle mandatū:ꝛ tūc aūt pcurator decessit ꝛ nō poterit dñs interpretari.lȝ succedat in instātia d pcu.in cause.§.si ex parte.vt hic.aut pc.viuit:ꝛ tūc facta trāslatiōe instātie in dominū dñs pōt declarare,tñ ꝯsulto pcuratore,ipē ēt pcurator vř posse declarare dictū suū lȝ desierit esse pcu.ar.extra.d vb. sig.ex pte vestra.ꝛ facit ad id qd de reuocatiōe dixi d in integ

2 rest.c.si.li.vj.ꝛ de ꝯfe.c.vl.in antiq.¶† Sȝ nunqd declaratio facta semel pōt reuocari:dic ꝙ nō.vt notať de vb.ob.qcquid astrin.¶ Sȝ nūqd in cā appellatiōis pōt fieri declaratio:dic vt not.in Spe.de act.seu peti.§.seqť.v.sȝ qñ.ꝛ seq.¶ In.e.gl. l.decessisset.¶ Itē no.Inn.d succes.ab intest.c.cū dilect⁹.qd est not.Sȝ vř ꝙ lex interp̄tať,vt,l.si qs inter cōe ambigua.de iudicijs.sȝ ibi erat dubiū iuris id significatiōis vbi plati.hic erat dubiū facti.vide Spec.d libelli cōceptio.§.s.v.itē si cau.

vt si cōfidat.ibi omnino videas,ꝛ vide omnino per Guli.j.de consti.pecu.l.qui in iure.ibi omnino videas. Bald.

1 Actor se nimis astringere non cogitur.

2 Confinia in libello sunt adijcienda.

3 Ius deliberationis reo auferri non potest.

SI in rem. ¶ Libellus in rei vēdicatiōe dȝ esse cert⁹ ꝛ clarus.ita ꝙ cōstet de re petita.alioqui nō valeret.h.d.¶ In text. ibi significat.s.materia.¶ In tex.ibi:infecte.i.rudis.¶ In tex.ibi,facte.i.fabricate.¶ In tex.ibi:vel dari per hoc ptȝ ꝙ hec.l.principaliter loquať in reali sȝ dic qd inciden

1 ter loquiť in psonali.¶ In tex.ibi,coarctāda.no.ꝙ actor nō cogiť se nimis stringere vel arctare.¶ In text.ibi,debebit.i. adijcere ꝯfines.¶ No.tñ ꝙ res q hȝ certos fines nō expedit

2 ꝯfirmare.vt no.p Iac.de leg.ij.l.cū pater.§.vicos.†No.ꝙ in libello debēt adijci cōfinia,vt.l.forma.de cēsi.Sed qd si errat in cōfinib⁹:dic vt ibi.ꝛ de leg.iij.l.patron⁹.§.j.ꝛ no.Inn.in.c. cū ad sedē.de rest.spol.ꝛ Spec.de act.§.j.secūdū Raynal.bal. padue.¶ Itē no.ꝙ libell⁹ debet sic distincte ꝛ clare formari ꝙ res sit certa.hoc est certū,verū in re pncipali.sȝ in fructib⁹ accessorijs pcedit libellus incert⁹ ꝛ generalis.vt not.Cyn.C.si quis alteri vel sibi.l.cum ppria.In gl.j.ibi eius.i.in legato alternatiuo.Nā nō trāsit dñium ante electioneȝ,post electionē vero nō potest agi alternatiue.ergo non est veruȝ ꝙ pro legato alternatiuo specierum agať rei vendi.alternatiue,sm istaȝ glo.que quotidie allegatur ꝙ in legato alternatiuo nō trāsit dñium ipso iure:sȝ secuta electione,ꝛ est expressum.j.de lega.j. huiusmodi.§.stichū.ꝛ de opt.leg.l.apud aufidi.Referēdo ergo verba ad.q.ppositā de feudo ꝛ allodio est dicendū qd nō pcedat libellus alternatiu⁹ si opponať idē ī positiōe actoris a
alternatiua facit qd not.Innocē.de rescrip.c.ex parte.¶ In

3 glo.que incipit:p̄dicata ibi,ius deliberationis.¶†No.quod ius deliberatiōis nō pōt auferri reo.:tñ pcedit libellus si nō opponať.C.de anna.excep.l.l.si.scōm Fran.ac.Iac.but.dicit qd ibi loquiť in libello citatorio.Prima enim opi.est vera.vt s.l.pxi.§.si.vñ apparet ꝙ libell⁹ gñalis nō est incert⁹.q2 non b
posset iuuari per pbationes si esset ineptus.vt no.in Spe.de iurisdi.om.iudi.ver.quid si libellus.ꝛ probatur in.c.constitutionem.in si.de elec.in cle.

Addito Baldi.

SI in rem. Intellectū hui⁹ materie vide in Spe.de libel.ꝯcep.§.iusta. v.itē nō vȝ.ꝛ seq.v.sȝ in quo pderit.ꝛ v.qd si peto
b dñi.Sed an reus pōt cogi designare cōfinia [b] rei quā possidet ita ꝙ actor reddať certus qd petat:dic ꝙ sic.vt no.Guli.C.de peti.here.cogi.versic.sȝ tūc quero.¶ Itē si qs accessorie petit fruct⁹,an hec incerta petitio admittať:dic p Cyn.C.de rei ven.certū.in vlt.q.ꝛ.C.si qs alteri vel sibi.l.cū ppria.p Cyn.¶ In tex.ibi,dȝ.vide qd nota.C.de contrah.emptione cum res.ꝛ quartam petat.vide Dyn.in consilio.xiij.¶ In tex.ibi non genus.q2 genus nō potest vēdicari,ideo in hac actiōe formādus est libellus in ipo iuxta actiōis naturā.¶ Item no.qd illam rem que certos hȝ fines,nō expedit ꝯfirmare nec ꝯctuȝ super ea,vt nota.p Iac.de lega.ij.cū pater.§. vicos,appellatio.vide Archid.xij.q.j.si manifeste.¶ In tex. ibi,ita coarctanda est.¶ No.ꝙ nō est ad nimiā specificationē arctādus actor:sȝ sufficit qd talia deducat in libello p que iudex cerť.ꝛ reus reddi possit instruct⁹.¶ In gl.que incipit: id est rei vēdicatio.ibi:vel alternatiue in personali hoc pcedit, q2 hȝ actio preexistentē materiā sic cōceptā,sȝ nō est ita in reali.Et loquiť hic de alternatiua rerū.¶ In.e.glo.quasi in fine. ibi,ad legatariū bona est similitudo:q2 alternatiōe legati dicitur incertū,sicut legatū generis:ꝛ ideo nō transit dñium rei incerte.tñ per electionē certificatur ꝛ declaratur.ideo extunc trāsit dñium in legatariū ꝛ nō ante.¶ In.e.gl.in si.hoc verū ante electionē,vt no.d lega.ij.statulibe.§.stichū.de opt.lega. apud aufidium,Et est ratio,q2 trāslatio dñij est iuris executio.sȝ executio in alternatiuis nō sit alternatiua:sȝ in alterā rem determinať.ꝛ facit de le.j.si dño.¶ In ea.gl.ibi,ꝛ cū testator.Sȝ nunqd pro re testatoris legata cōpetit actio ex testamento:dic vt insti.de lega.§.nostra aūt.C.de sacrosan.eccle.l. fin.ꝛ in Spec.de actio.seu peti.§.sequiť.ver.illud vo nota,dignum.ꝛ ver.quid in specie.¶ In text.ibi,debebit.¶ In glos. que est super vbo debebit,que incipit:p̄dicta,ibi:ius deliberationis.No.qd reus hȝ ius delib.super libello actoris.ꝛ ideo hoc ius nō potest actor reo adimere formādo libellū ita generalē qd reus nō possit deliberare.Et no.ꝙ qui format libellum generalē cogitur specificare,facit.l.vltima.C.de anna.excep.Et no.qd libellus gñalis nō dȝ peccare in forma,q2 si libellus peccat in forma,tunc est ineptus ꝛ libellus ineptus nō recipit vires per declarationē.¶ Sed pone ꝙ est exceptum de generalitate cōtra istum libellum,tamen iudex sine alia spe-

a ¶ Libellum. vide Pau.de ca.in ꝯsi.clxv.ꝛ do.alexā.de imol.in consil.clxxxi.ij.pte.

b ¶ Cōfinia.ꝯ quo vide piene per se.in.c.significātionis de libel.obla.in col.v.versic.iiij.cōclusio.ij.de modo procedēdi.s.causa ꝯfiniū vide p eū in.c.q2 in dicāte.circa si.j.col.in ver.ad ad.vij.q.de p̄scrip.

ciñcatioe pcedit q̃ vlteriora. de iure ergo ciuili istud gramen venit rescindendũ per appellatioñe a diffinitiua solũ ex hoc q̃ vſ per rõnem prędictã, nã alĩs dictũ gramẽ nõ amoueretur, si totus pcessus esset gñalis: nec est dubitatio, q̃ tãc condemnatoria esset iniuste lata. ℨ. l. priori. in fin. Bald.

Sis q̃ se obtulit. ℂ No. q̃ possessor offerens se lĩ nõ liberat possessorem. h. d. & vide. ℨ. de pe. hereditatis. l. sed si lege. ℨ. item si rem distraxerit.

Omponius. Si res duorum possidetur a domino & non dño si pro diuiso cum quolibet est agendum, non possidenti domino, sed pro indiuiso contra non dominum tantum, que actio pro indiuiso per se non cadit in rem mobilem, nec in ius intellectuale, sicut est hereditas. h. d. & est l. notabilis. & adde quod not. de stipu. serno. l. si cum duorum. ℂ In ter. ibi. petitione. quando in tali hereditate non sunt corpora sed solum iura. vt. ℨ. de peti. here. l. hereditas. in prin. ℂ In glo. super verbo possideri potest. ibi. l. actor. Tu dic q̃ res mobilis per se nõ potest pro indiuiso possideri. sed ratione soli cui inheret sic. Sed quare non si apponatur ibi signum partium distinctiuum? cogita. ℂ In ead. glo. ibi, titulum diuisionis. dic q̃ quis potest habere titulum & nihilominus possidet pro herede, vel pro possessore, vt vendidit possessor hereditatem & habet pretium. nam pretium in quo habet titulum emptionis possidet pro herede. Idem est si emit aliquam rem necessariam hereditati. q̃ acquirit hereditati potius q̃ sibi, vt. l. item veniunt. ℨ. ℨ. de peti. hereditа. vnde titulus diuisionis excludit petitionẽ hereditatis, vnde illud quod possidet nõ possidet pro herede vel pro possessore a principio tunc non excludit titulus diuisionis pet. hereditatis, sicut nec titulus permutatiõis, quia subrogatur loco eius q̃ in petitione hereditatis veniebat, vt. ℨ. de peti. hered. l. si rem & pretium. & sic intellige. ℨ. si pars hereditatis petatur. l. cum multi. vbi videtur casus q̃ titulus diuisionis nõ excludit petitionẽ hereditatis ſm Bul. ibi. & Cy. hic in addi. & idem not. Bul. in. l. hereditatem. C. in quib. cau. cess. lon. temp. pre. & facit. ℨ. de vsucap. l. cum solus.

a ℂ Probatio. vide late firmi anuz in suo aureo repertorio in versi. testes post publicatum versi. ℨ.

Additio Baldi.

Omponius. An titulus diuisionis excludat petitionẽ hereditatis, dic q̃ non. vt no. Bul. in. l. hereditа. C. in quib. cau. cess. lon. temp. prescrip. de hoc per glo. in. l. pen. ℨ. si pars hereditа. peta. per Bart.

1 ℂ Titulus rei vendicationem non excludit.
2 Reus contra quem processus est publicatus nouaz exceptionem opponere potest.
3 Rei vendicatio contra quemlibet detinentẽ opponi potest.
4 Tenere aliud est, & aliud possidere.

Fficium. Probato dño actoris & possessiõe cõuenti. ℨ. ad restitutionẽ vigeri, nisi habeat rationabilez exceptionẽ seu defensionẽ hoc primo. Et in rei vẽdicatione non desideraf vera possessio sicut in interdicto. ℨ. sufficit etiã detẽtatio qualiscũq; sicut cõmodatario, depositario, cõmisso ex primo decreto. h. d. Et est leg no. digna & quoddã magnuz fundamentum in materia. ℂ In ter. ibi, restituere. supple possessor dico qui &c. ℂ No. q̃ titulus nõ excludit rei vẽdicationem q̃ dñium finalet. facit. ℨ. ó publica. l. exceptio. & de excep. rei iudi. l. si quis rem in dño. ℂ † Scõo no. q̃ reus cõtra quez est publicatus processus põt opponere nouã exceptionẽ & probare. vt hic a cõtrario sensu intellige etiã per testes, q̃ superita nõ est publicatus processus. vt not. Jaco. C. de prescript. long. tempo. l. emptor. licet glossa contrarietur hic & male.

3 ℂ † Tertio not. q̃ rei vendicatio põt ꝓponi contra quemlibet detinentẽ. tamen tunc nõ auocabit, nisi simplicẽ detentionem, nõ autez verã possessionez nisi dñs fuisset in iudicio nominatus. vt. l. ij. C. vbi in rem actio. Et istud est nota. dignuz. q̃ licet si colonus expelleretur per violentiã ó fundo dñs desineret possidere, vt. ℨ. de acqui pos. l. peregre. ℨ. quibus tñ. secus si expellatur iudiciaria autoritate, q̃ iudex nõ intẽdit preiudicare. nisi ei qui fuit in iudicio nominatus & vt no. Jnno. vt
4 lite nõ contest. c. q̃si frequẽter. q̃ est not. dignũ. ℂ † Quarto not. q̃ aliud est tenere aliud possidere. tamẽ in dubio omnis qui tenet presumitur in dubio possessionem veram habere. & not. de verb. oblig. l. stipulatio. ℨ. hoc quoq; per Jnno. de priuile. c. cuz olim. per Archid. vſq; q. ℨ. c. pontifices. quod tene mẽti. ℂ Ultimo pro declaratione huius. l. vide q̃ nota. in. c. cũ super. de re iudi. in nouella. & in Spec. de primo & secũdo decreto. ℨ. restat, versi. hoc etiam nota. vſq; ad versi. nunquid in seruitutibus. vbi omnino videas. Bald.

Additio Baldi.

Fficium. De nominatiõe domini in iudicio, vide q̃ pleue no. Jnno. de maio. & obe. inter quaeuor. t. c. hum ilis. & ℨ. q̃ si colonus expellit vi, tunc dñs perdit possessionez, secus si expellitur per iudi. extra vt lit. non conte. quoniam frequẽter, hanc materiã explicat ℨ. de primo & secũdo decreto. ℨ. restat. ver. hoc etiã no. vſq; ad ver. nunquid in seruitutibus. ibi videas. Officiũ. vide q̃ no. Jnno. de iud. exami. ara. & ac. de execu. rei iudi. si a te. ℨ. ſ. & Jnn. vt lit. nõ pce. cõtra frequẽter. ℨ. si. ℂ In gl. nõ tamen possidet. q̃ no. Jnno. extra de testi. vltra tertiã. Itẽ vide q̃ no. Jnno. de re iudi. cũ fundamento. Jnn. de cõcess. preb. q̃ diuersitatis. in prima gl. ℂ In ter. ibi. qui conduxerit. vide Jnno. extra de libel. obla. ca. vide quo Bul. C. vbi in rem actio. l. ij. in Spe. de ℨ. tio. Itẽ examina hic materiã quaz examinat Bul. C. de acqui. pos. l. ℨ. Itẽ vide q̃ not. Bul. C. de acq. pos. ex liberis. in fi. & de prescrip. quã Jnn. cũ notissimi. ℨ. illud. ꝑ Bul. de bonis maternis. aut. per Bul. cũ queritur. vtruz post dedicta testificata admittatur
a vlterius probatio per testes. sic distingue, aut loquimur in lege aut ſm can. si ſm legẽ dic, aut loquimur in eadẽ instãtia aut in diuersis, si in eadẽ instãtia, tũc aut loquimur circa id de quo nõ potuit esse instructus. pdncẽs ante publicationez admittitur. pbatio, vt sup reprobãdis dictis testiũ, sine dicere, sine indirecte vt. l. si qs teiti. C. de testi. aut circa id de quo potuit esse instructus, & tunc subdistingue. Aut circa idẽ nõ admittitur vlteriꝰ testes, vt no. hic. & C. de pba. ecce. & C. lon. resciñ. nõ pos. l. perẽ. Si circa diuersa. vt qz si testis deponit sup vno ca. & ego volo postea probare superlatio, super quo nõ deposuit, possuz, vt. C. de ecce. l. si quidẽ, q̃ quanta ad captulum nouũ testes nõ sunt publicati. Idẽ dico de veteri capitulo si super eo nõ sunt examinati, nã ergo nec publicati, aut loquimur in alia instãtia. & tunc si noua instãtia appellationis admittũtur testes. etiã super eisdem articulis & pirecto contrariis & multo magis super pertinẽtibus ad causam indirecte, vt. l. per hãc. ℨ. eo. ℨ. ij. C. de app. & l. in offer. & l. ampliore. & tñ hoc ne iustitia & veritas perimatur, & sic dicatur timeri subornatio, cõcedatur tamen hincinde timeri, vnde fit compensatio. preterea timor iste nõ repellit nisi in casibus expressis in iure. Si autẽ nona instãtia est eiusdez forme cũ prima, adhuc idem, vt. C. de testi. l. fi. & hoc ſm leges. Sz canones breuiter se expediunt dicẽdo q̃ nec in eadẽ instantia, nec in alia q̃ tendat ad eundem effectũ admittũtur testes super eisdẽ articulis, vel directo cõtrariis propter euidentẽ subornationẽ. Nã cum nõ mutetur actio, nec res, nec causa, nec actor, nec reus nõ dz mutari ꝓhibitio stante ꝓhibitiua. ℨ. circa cõtrarietate bñ admittitur, q̃ de his nõ potuit pars esse plene instructa ante depositionẽ vt in prõbãdo q̃ testes fuerunt alibi, qui dicũt se fuisse presentes. vt no. Jnn. de proba. ℨ. cãm. de testi. fraternitatis. & in. c. testibus rite recte. de iudi. in clem. Et discuntur directe cõtraria quecũq; sunt articulis directe inclusa, vnde ℨ. contra testẽ admittat reprobatio, q̃ erat aliud, nõ tamen cõtra partẽ. ar. no. ꝑ Jnno. in. d. c. fraternita. q̃ directe dicitur, cõtra indirecte quicquid nõ se cõpatitur cũ intentione seu articulo. vt. C. de nõ nu. pecu. generaliter. sed id qđ cõpatitur se cũ facto, tamen nõ cum teste, nõ dicitur directo contradicere. l. iuris gentium. ℨ. quod fere. de pactis. Bald.

Si res mobilis. Possessor bone fidei rem mobilem restituere tenet in loco vbi res est, nisi petitor suis sumptibus & periculo velit eã restitui in locum incen, quo cauendũ est ó restitutiõe ibi fienda, ℨ. possessor male fidei, si incepit possidere in alio quã iudicij eodẽ iure vtitur. & aũt er loco iudicij tenebit restituere. h. d. vſq; ad. l. nõ soli. ℨ. eod. Et diuiditur in partes duas. Primo loquitur in bonẽ fidei possessore. Scõo loquit in malefidei possessore. sed ibi l. si vero. ℂ In ter. ibi, presens. ℨ. in loco iudicij. no. hic accessu transmittendus ad locũ rei petite, an res ad locũ iudicij & potest interesse rei ratione sumptuum & ratione periculi actoris, potest etiã interesse propter predicta, q̃ locus vbi est res fortẽ nõ est sibi tutus. facit q̃ no. ℨ. ad trebel. l. de erate. & extra vt lite nõ contest. c. accedens. & de elect. c. bone memorie magunt inensi. & iste leges loquũtur in reali iudicio. ℨ. vbi agitur personali, vtrũ species. vel genus debeat solui in loco iudicij, an ad domum actoris, an ad domũ rei: vide q̃ no. ℨ. de iudicijs. l. quod elegãter. & no. C. de solutionibus. l. vſuras. in fi. magne glo. no. q̃ expense cibariozũ pertinent ad possessorẽ quanctumpossidet. facit. ℨ. cõmodati. l. in rebus. ℨ. post. cum si. ℂ Tertio no. in. l. q̃ nisi. q̃ vbi differtur executio ꝺz prestari satisdatio cõzdat. ℨ. de iud. l. si debitori. & C. de preci. imper. offeren. l. vniuersa. circa q̃ dic, aut quis ℎz dilationez a lege inanna. & tunc debet

tunc debet satisdare, vt.l.si cõstãte.§.quoties.j.so.ma.aut a pñcipe.⁊ sic a.l.viua.⁊ idẽ vt.d.l.vniuersa.aut ab hoïe.⁊ tunc aut a iudice.⁊ idẽ vt hic.q2 ẽ minister, aut ab hoïe priuato.⁊ tũc aut a testatore.⁊ idẽ nisi remiserit satisdationẽ, vel nisi sit de psonis exceptuatis, vt.C.ad treb.l.iubem⁹.aut inter viuos ⁊ tunc nuda cautio prestatur, vt.s.de iud.l.in oĩbus.facit qd no.in.l.ij.sol.ma.nisi pp̃ter culpã dilapidatiõis vel causam emergentis suspitiõis oporteat satisdare cõsuli actori, vt.j.de priuileg.credi.l.si creditores.⁊ qd dixi de dilatione iudiciali fallit.s.de in.l.ij.§.si dubitet.⁊ rõ.q2 ibi creditur. Preterea ibi nõ loquitur in dilatiõe ad soluendũ, sʒ in dilatiõe nõ iudicio sisti, vbi debitũ nõ est liquidũ, que verba no.⁊ tene menti. Bal.

Additio lecture vacan.in.l.nisi. Bald.

Nisi. ¶ In tex.ibi, ⁊ piculo ex ista copula cũ eadem re debeat inter diuersa ptʒ q appellatione expensarum non continetur periculum.

1 ¶ Ratio deteriorationis rei habetur in rei vendicatione.
2 Iudicis est estimare quantitatem deteriorationis.
3 Lex aquilia cum rei vendicatione concurrit.

Non solum. ¶ In rei vẽdicatiõe venit deterioratio rei petite ẽm declarationẽ iudicij.⁊ si actor vult agere rei vẽdic. dʒ cauere se nõ acturũ aql.rõne dãni ⁊ ecõtra.non autem dʒ cauere se acturũ iniuriarũ.h.d.vsq ad.l.itẽ si verbe
1 ratũ.§.si qs. ¶ † No.q in rei vẽdicatione habet rõ deteriora
2 tionis rei. ¶ † Scdo no.q iudicis est estimare quantitatem
3 deterioratiõis. ¶ † Tertio no.q cõcurrit aquilia cũ rei vendicatiõe, in quo habet rõ dãni dati. Cõcurrit dico in origine sʒ nõ in intẽtione, sʒ cũ actiõe iniuriarũ cõcurrit vtroq modo q2 proponitur ad vindictã.⁊ sic ad diuersũ. ¶ Quarto no.q ille qui eligit vnã viã, qñ electio piudicat dʒ cauere se nõ reuersurũ ad aliã. ¶ In gl.super verbo oporteret.ibi.l.iiij. ¶ No. optimã gl.q vbi expẽse litis debẽtur p stipulationẽ possunt peti ẽt seorsuʒ a pñcipali ⁊ ẽt post latã sñiam in pñcipa.secus si veniũt officio mercenario:q2 tũc petũtur vna cũ pñcipali.⁊ idẽ est in fructibus ⁊ alijs accessiõib⁹.vt.l.terminato secũda vtilitas est.q2 iusta cã litigãdi nõ excusat ab expẽsis pmissis, sʒ bñ excusat, qñ veniũt ex dispositiõe legali.ita no.de le.iij.l.si mulier.§.si rẽ.qd est not.dignũ ⁊ probatur.j.de lib.leg.l.petitor.⁊ facit de eo qd cer.lo.l.centũ capue.⁊ qd no.in.l.j.de alie.iudi.⁊ iõ vtilissimũ est in cõtrctib⁹ pmittere refectionẽ expensarũ.facit.j.d vb.ob.l.vẽditores. Quid in pena pmissa in cõtractib⁹ vtrũ excuset iusta rõ litigãdi: vr q sic ex pte rei non ex parte actoris.vt.j.de reg.in.l.q in alterius. qd ergo est: dt Io.an.q a pena cõpromissi excusat ille q iusto errore motus petijt landũ reduci ad arbitriũ boni viri ⁊ succubuit, vt ipse no.in Spe.de arb.in suis addi.nõne iste est actor: ergo examinari nõ dʒ, vt.l.q in alterius.nisi rñdeas ⁊ ille qui petit reductionẽ hʒ silitudinẽ rei sicut appellãs, sʒ cõ eũ facit vt no.i.d.l.si mulier.§.si rẽ.vbi rñdeas q ibi interesse, h pena.q vba no.i gl.p actionẽ.in si.hec sol.in.l.vʒ.⁊ iõ dt q qdã est actio penalis incõmutabl'r a sui pñ.⁊ in ista loquit cõtrũ:q2 nõ tollit p rei psecutoriã. Quedã est actio penalis cõmutabil'r, ⁊ ex postfacto tñ vt actio.l.aqlie cõtũ ad duplũ, ⁊ ista tollit p rei psecutoriã. Nã ⁊ ista est pmordialiter rei psecutoria.p hoc.s.qd me.cã.l.metũ.§.lʒ.⁊ ibi p.G.⁊ no.eo.tit.l.si cũ exceptiõe.§.eũ.ẽm Cy.in addi. Dubiũ restat rõne pene q venit ex alio capite.s.ex repetitiõe anni vel.xxx.dierũ cũ cõtũ ad hoc actio.l.aq.sit penalis ab origine ⁊ actualiter ⁊ potentialiter.sed dic, vt.j.cõmo.l.vnde queritur.⁊ facit quod not.j.ad.l.aui.l.item mella.§.si plures.gl.h.d. Bal.

Item si verberatum.

Si quis. Possessor q ex necessitate distraxit rẽ, vel fruct⁹, nõ teneur nisi ad preciũ pceptũ.h.d. ¶ In tex.ibi, pstaturũ, ẽt illud modicũ. ¶ No.q in rei vẽdicatiõe, q ẽ iudiciũ singulare, pciũ succedit loco rei, qñ res a possessore nõ põt aduocari a pñcipio, vt q2 distracta ẽ cogẽte pñcipe vl' cõitate vt h q ẽ no. Nã paria sunt reʒ eẽ pemptã, vl' pscriptã ex postfacto ⁊ a pñcipio in cõmutabl'r alienatã eẽ.vt no.in.l.j.d distrac.pigno.qd aũt dr qd i singulari iudicio succedit ptiũ loco rei, itellige officio iudicis: sʒ in vniuersali, iure actiõis vt.s.d pe.here.l.j.⁊ rẽ ⁊ preciuʒ.⁊ no.p.S.C.d rei vẽ.l.iudicia.⁊ facit ad pdicta q not. in l.j.⁊.l.q solidũ.§.j.⁊ eo.ti.l.si.§.si.⁊.s.q me.cau.l.si ipsa. Solu.no.arg.hic q illud modicũ qd pstãt emphyteute ⁊ cẽsuarij intelligit in signũ honoris ⁊ dignitatis ⁊ recognitiõis.ar.hui⁹
a l'e. Tertio no.q iperator põt cogere quẽ ad vẽdendũ [a] etiã modico pcio. Ia.d are.⁊ Cy.intelligũt qd ptiũ erat equale rei
b sʒ dr [b] modicũ: q2 ab initio extorquet res.vt.j.eo.l.nec quasi.sʒ tu indistincte intellige, secus in ciuitate, vel in inferiore. vt j.qui ⁊ a qui.l.si seruat⁹.in pñ.⁊ d pol.l.toties.§.fin.q no.hic.

Additio Baldi.

Item si. ¶ In tex.§.si qs.vide.s.qd met.cau.l.si ipa. vide de le.ij.l. si.i.si. ẽt dic q in reali ⁊ singulari iudicio ptiũ succedit loco rei, ⁊ venit offõ iudicis rõne doli, vl' culpe, sʒ in psonali, aut est talis nature, q succedat iteresse i obligatiõe, ⁊ idẽ, aut nõ, tũc res ipa dʒ peti, vt.l.si seruat⁹.i pñ.j.q ⁊ a qb.⁊ l.toties.§.vlt.de pol.in vniuersali aũt iudicio est casus.in.l.si ⁊ rem ⁊ pciũ ⁊ de hoc Sul.in.l.iudicia.C.de rei vendic.

Si seruus. Possessor tenet de interitu si non erat res eq peritura penes agentẽ.al's nõ tenetur de casu.iudicium tñ retro motum dʒ ad effectuʒ produci propter fructus ⁊ partus. ad hoc vt committat stipulatio noïe euic.h.d.cũ prin.l.seq.⁊ nota bene ⁊ diligenter. ¶ In tex.ibi, morã passo.i.actori, no.distinctionẽ, aut res est eodem modo pitura, aut nõ.ergo casus cõtingẽs post morã excusat in reali iudicio qñ res erat pariter seu penit⁹ peritura. secus est aũt in iudicio psonali, vt.j.si cer.pe.l.qd te.hʒ verã opi. Et est rõ differẽtie.q2 in psonali est forti⁹ vinculũ.s. obligatiõis, sed in reali nõ est obligatio.vt insti.d act.§. omniũ ⁊ iõ mora nõ est cã efficax.simile dicim⁹ in officio iudicis.j.de dã.infe.l.cũ postulasseʒ in pñ.vbi aũt re⁹ nõ ẽ in mora, sʒ i culpa, casus superueniẽs excusat a piculo, vt.j.ad.l.rhodiã de iactu.l.si vehẽda.§.idẽ vr.fallit̃ his q sunt d genere delictoꝝ.nã casus superueniẽs nõ excusat delictũ cõsummatũ, vt.j.q vi aut clã.l.si ali⁹.§.est aũt ⁊ alia.quod nota.⁊ cũ queritur vtrũ mora trãsferat piculũ interit⁹ ad morosuʒ, dic aut debitor erat obligat⁹ vt in psonalib⁹, ⁊ tunc aut ex maleficio ⁊ indistincte trãsfert.vt.j.de vi ⁊ vi arma.l.j.§.rectissime. Fallit in.l.cuʒ exceptiõe.§.qd si homo.q2 ibi pretor clemẽter agit.vt.ea.l.§.satis. Aut ex cõtractu ⁊ tũc contractus est celebratus gratia cõtrahẽtis tñ, ⁊ tũc habet locuʒ opi. Mar.indistincte, q2 mitius agit cũ reo, vt.j.deposi.l.si in asia.aut fauore vtriusq, vel rei tãtum, ⁊ tũc habet locũ opi. Io.indistincte, vt nõ distinguatur, an esset peritura vel nõ.vt de ver.obl.l.si seruũ.§.effectus.⁊ de cõfes.l.iulianus.aut loqtur in realib⁹ in quib⁹ debitor nõ est obligatus iure obligationis ⁊ tũc aut a principio fuit bone fidei, sʒ ex post facto malefidei, ⁊ si habuit iustã causam litigãdi, ⁊ sic erat malefidei ficte non vere.⁊ non tenetur de interitu.s.d petí.heredi.l.illd.etiam si res non erat peritura penes actorem, aut non habuit iustam causam litigandi: ⁊ tunc distinguitur.aut erat peritura vel nõ, vt hic secundũ glo.⁊ Cy.in addi.que verba not.ex hoc sunt expedite omnes.glo.

Vtiqʒ autem. Sũmaui cũ.§.pxi.pcedẽ. ¶ In text.ibi neces saria.s.actori pp̃ter fructus ⁊ pp̃ter preciuʒ ⁊ reo pp̃ter stipulationẽ euictiõis. ¶ In tex.ibi, fatũ.i.morteʒ fortuitã. ¶ No.q durat iudiciũ rõne accessorij, lʒ pñcipale sit extinctũ qd est no.dignũ. ¶ Scdo no.q qñ procedit fauore rei, sicut est hic, vt cõmittat stipulatio: gl.huius.l.reducitur ad tria puncta. Primo ideo durat accessoriũ sine principali.dicit gl.q officiũ iudicis erat fundatũ ⁊ corroboratũ per lit.contest.quod est not.dignum. Secũdo an actor possit renunciare liti inuito reo.dicit gl.quod nõ.si interest rei. quod est menti tenendum.vnde.l.postquam.debet intelligi reo consentiente vbi sua non interest contradicere.secus si pretendat interesse.vt hic.⁊ per hoc limitatur q legitur ⁊ not.j.de acq.pos.l.naturaliter.§.nihil.⁊ de vi ⁊ vi arma.l.cũ fundum.§.fin. ¶ Tertio qualiter formabitur sentẽtia hic, re perempta: ⁊ dicit gl.qd formabitur hoc modo: Absolno condemnaturus si res extaret.⁊ ista absolutio cõtum ad certos effectus excepta restitutione rei hʒ vim condemnationis propter insertionem cause quod est no.dignum.⁊ est arg.ad.q.dicit statutuʒ quod potestas condemnatus non possit vlterius eligi in illa ciuitate. Modo pone est absolutus: q2 soluit.queritur vtrũ sit eligibilis de cetero. nam forma sententie hoc casu est, absoluo condemnaturus nisi soluisses: glo.ista est in ar.quod sit intelligibilis. ¶ Sed in contrarium videtur casus.s.de procur.l.si reus paratus ⁊ ita practicamus.

Culpa. Ille qui vtitur re ad vsum rei nõ dicitur culpam committere.h.d.totus iste.§.

Additio Baldi.

Vtiq3. Vide omnino quod notat Innocentius extra de iuramen.calum. cum in causa.⁊ extra de re iudic. Bald.

Vlianus. Factum successoris etiam singularis facit actorem teneri de interitu: quia reputatur eius factum propriuʒ. hoc dicit. Vide quod nota.supra de aliena. iudi.l.iij.§.opus.vel summa sic, Factum singularis successoris perpetuat actionem contra actorem.h.d. An autem purificat, vel de nouo obligat, dic vt no.in dicto.§.opus.⁊ per Dyn.in

a ¶ Ad vendẽdum. pro qua materia vide Fran.are.in.l.si seruus cõis.j.d vul.⁊ pup.⁊ quod ibi dixi in apostil.

b ¶ Dicit.vide eũdem bal. in l.vẽditor.§.venisse.j.de here.vel act.ven.

l.ꝛ.de ope.no.nun. ¶ In gl.que incipit potest dici.ibi,vel vendicante. ¶ Not. quod ille qui est obligatus de euictione non potest agere etiam ex iure cesso.ꝛ vide quod not.ſ.de except.l. modestinus.hoc dicit. Bald.

Item Julianus. Non solū fructus:ſz etiā in ra questa bonefidei possessori veniūt in restitutionē realē ꝛ bone fidei possessor tūc habet actionē.l.aquil.qñ vsucepit.secus ſi nondū vsucepit.b.d. Et adde qō no.ſ.ad.l.agl.litē mela.ſ.ſz ſi seruus. Certe ibi vī dicere qō possessori cū titulo ꝺaſ actio in factū qō cōcedo: qꝛ ille ꝓtēdit publicianā qō est plus,tū nō esset necesse ꝙ de hoc fieret cessio dño qꝛ habēti iura directa:iura vtilia nō cedunt, vt ſ.ad trebel.l.ſi heres.ꝛ iō lra bic recte loquit.ꝛ vide bic qō no. Inmextra de iure pat.c.ꝙsultatiōibus. ¶ In ter.ibi, non ꝺz.ſ.possessor succumbens. ¶ In ter.ibi,de actiōe. ſ. cedenda. ¶ No.ꝙ ius plenū ꝺz ius directū etiā si est subiectū euictiōi, vt ſ.l.ꝓt.ꝛ ar.huius lre cū sua gl. Dicūt doct.ꝙ qñ in substitutiōe ponūtur illa verba pleno iure ꝙ intelligit esse substitutio directa ſi pōt cōgruere personis institutis.arg.huius glo. querit Bar.de capua ſi habēs directum dñium ſi alius habet vtile,agēs dicit ad se rez ptinere pleno iure,vtrā recte formet libellū:ꝛ videtur ꝙ nō.qꝛ ille ꝺz habere pleno iure qui ḥz proprietatē ꝛ possessionē,vt ſ.qui ꝛ a quib.l. gāliter. C. de sacrosan.eccle.aut.hec vsus ꝑstatio.C.de reuo.do.l.ſ.de alimen.ꝛ cib.leg.l.q̄ro.de bon.que libe.l.finautē.in ſti.de acq.poſ. ꝑ arrogationē.ſ.de vſur.l.in pecudus. ¶ In cōtrariuz videtur C.de epiſc.ꝛ cler.l.raptores. Item in cōtrariū videt casus ex coniunctiōe huius.ſ.cū.l.ſeq.nam ista verba verificantur etiā in solo directo ꝛ hoc ꝺz Bar.ꝙ procedit libellus nec obstant prima argumēta.qꝛ intelligunt qñ ista verba pleno iure alꝫ absolute proferuntur.secus ſi proferūtur respective vt cū dico ꝙ vna eccl̄ia ptinet ad aliā pleno iure.nā intelligantur ista verba ꝑm ſubiectā materiā vñ exponūtur bic. i.ꝙtuz ad tpalia ꝛ ſpiritualia,nō iure veri dñij.vt extra de re iud.c. cū inter nos.ꝛ de elect.c.inter ḡrelā.ꝛ per Jnno.de ꝓtuile. c. pastoralis.ꝛ facit.ℨ.eod.l.j.ſ.per hanc. Bald.

Additio Baldi.

Julianus. Vide omnino Jnno. extra de iure patro.conſul. ¶ Inter.in fi.ſtius ibi qꝛ plenū ius. ¶ Not.ꝙ ille dicit possidere pleno iure[a] qui possidet vt dñs .ꝛ hoc potest intelligi ꝙtum ad proprietatē ꝛ possessionē vt videtur innui.C.ō reuo.dona.l.j.in perfectis dona.pleno iure.ꝛc.ꝛ sic accipitur.ff.qui ꝛ a quib.l.generaliter. Interdum pleno iure comprehendit proprietatem ꝛ vſumfructū.ꝛ.ff.de alimen.ꝛ cib. leg.l.libertis.C.de bonis que libe.l.fina.ſ.finautem.ꝛ institu. de acqui.ſi per arrogationē.ſ.j.ꝛ.ff.de vſuris.l.in pecudū. Jure autē canonico cū vna eccleſia dicit aliā eccleſiaz ſibi esse pleno iure ſubiectā intelligitur ꝙtum ad ſpiritualia ꝛ tēporalia. extra de re iudi.c.cū inter nos.ꝛ extra de elec.c.querelam. Eli quando vero res dicitur pertinere ad aliquē perfecto iure qū habet possessionē ꝛ dominium vt in aut.de reſt.fideicō.ſ.ſi ripſit autē.alias incipit,nam feſte.col.vi. Interduz dicitur possideri pleniſſimo iure illud quod possidetur ꝙtuz ad proprietatem ꝛ vſumfructū vt in aut.vt cū de appel.cogno.ſ.ſi autē. vſq; ad col.viij. Interduz dicitur aliud conſummatū seu diſſinitum pleno iure articulo seu beneficio quādo prouiſuz est quantum ad hypothecā ꝛ personales actiones.vt qui potio. in pig.ba.l.assiduis.ſ.j.ibi,vt quis enim eis ꝛc.Et quid ſi ꝓcurator dñi regis egit nomine ipsius cōtra aliquē baronem ꝛ petit vnum castrū seu vnam baroniā ab eo asserens illud vel illam ad curiam romanā pertinere ꝛ non probauit vtile dominium,ꝛ de directo ꝓfessus est ipsuz castrū vel baroniā ab ipso in feudum sub militari seruitio possidere: Et videtur ꝙ nō, qꝛ propositū est ꝙ ad regē pertinet pleno iure.plenū autē est ꝙ adiectione nō indiget,vt.vi.q.j.c.cozā.directū est dominū cui deest vtile nō videtur esse plenū cuz indigeat adiectiōe dominij vtilis.ꝛ ita nō est proba.ꝙ est dedu.ꝛ sic nō videt ꝙ possit fieri cōdemnatio.ar.ff.de adul.denuntiaſſe.ſ.quid tamē. C. de procur.maritus.in fi. Ecōtra videt ꝙ ſic.qꝛ cū dicimus dominium intelligitur directū,vt.ff.ſi ager vecti.l.j.ſ.qui in perpetuū.ꝛ.ff.de cui.l.minor.ſi seruus,satis vī ſufficere rez vēdicanti qō ꝓbauit de directo dominio qō ſufficit ad vēdicationez qñ agitur ꝓtra illū qui nō habeat rei vēdicationē alꝫ causam cū directo,vt.ff.de ſup.l.j.ſ.qō ait.dicendū est ꝙ ex ſola ꝑdicta probatiōe directi dñij ꝺemnādus est possessor ꝛ restitutio faciēda est regi,cū enim hoc verbū pleno iure cōprehēdat ꝓprietatē ꝛ possessionē,vt.ℨ.dictū est,ꝛ iſto modo intelligim ipsuz iſto caſu vt ne propositio regis dñi pereat potiuſq; valeat. Nec eſt ꝑsumendū est ꝙ aliqs eligat viā ad impugnādū mentē seu ꝓpositionē suā.ar.ff.de teſt.milij.ſi miles.ꝛ.ff.de iure fiſci.nō intelligit.ſ.ſi qs palā. Cōstat auc per proprietatem

[a] ¶ Pleno iure. vide Franc. aret.in. l.ſi ita ſtipulatus. ſ. titius.de verbo.oblig.

oim feudoz regis ꝙtum ad directū dñium,vt in auc.de ea bibē.reis.ſ.optimū.ꝛ.gvij.q.vij.c.oēs basilice. Jē qi possessionē ciuilē feudoz ḥz dūs,vī dūs rez ꝛ vſufructuarius habere,vt no.C.vbi in rez actio.l.ſi.ꝛ Azo no.in ſumma.ꝛt.vſi intelligimus illud verbū pleno.ſ.ꝙtuz ad ꝓprietatē ꝛ possessionem.vt ſic valeat ꝛ teneat ꝓpositio regis.bic verbū.ſ. pleno:ius ḥnotat directū dñium.vt hac.l.in ſi.ꝛ.C.de epi.ꝛ cle. rap.circa finē.vbi ꝺz ꝙ bona rap. ſanctimonialiuz applicant monaſterio pleno dñio ꝙtum ad oēm ꝓprietatē ꝛ plenā possessionē.ꝛ tū ipſa sanctimonialis ḥz vſumfr. possessionū dum superest ab eadē eccle.ꝛ sic vbi deest vſufructus ꝺz haberi ple no dñio,ar.C.de bonis liber.l.j.Bar.de came.Etiā ille qui est obligat⁹ ad rē antequā tradat pōt dicere rē ad ſe ptinere pleno iure.C.de act.emp.ſi ancillam. Adde ꝛ dīno videas qō ꝛe no.ſ.de ſolu.l.q decē.ſ.ꝓmiſſor. Scōo adde qō dixi.ſ.vbi ꝙ ꝙ ille videt possidere qui pignora accepit vt nota.ſ.mādati.ſi mādato titij.ſ.ſi. ¶ In gl.ꝛ.C.de sacrosan. eccle. aut.hec vsus ꝑstatio.alibi dixit leg ꝑfecto dñio.i.libero.in aut.ō reſti. ſ.pe.ꝛ ſemꝑ ꝺz plenū reſpectu eius ꝙ est ſemiplenū, sic plena probatio.i.ſufficies efficax ꝑm naturā rei,ꝑ bande plenissima iuris dictio.ℨ.de offi.ꝓconſu.ſi in aliam in fine. Bald.

1 ¶ Vſucapio perficitur lite mota.

2 Juris variatio ex parte actoris affert condemnationem ex eodem iudicio.

3 Vſucapio que erat in fieri non interrumpitur ipso iure per litem contestatam.

Post acceptū. Mutatio dñij de directo in vtile impedit ꝺemnationē ex eadē instātia.b.ꝺ.ſimiliuz respōſum,ꝛ ꝑm intellectū gl.qꝛ vult gl. quod sint ideꝫ in substātia:ſz sola qualitas sit mutata.ergo nō est necessaria noua instātia,vt.ſ.de nogalib.l.in delictis.ſ.ſi vetricta.sed ꝑm pla.b.ꝺ.qñ mora rei est causa qō actor post lit.cōte. perdit ius dñij nihilominus intētatur ex eadē instātia.b.de cundum ꝺe.ꝑm hoc pōt allegari ꝙ rei ven.datiua pendente iudicio sit datiua:tū ex eadē instātia sequitur cōdemnatio qō est not.dignū. ¶ Not.vſuca.perfici lite mota.nō ergo potest vſucapio interrūpi ciuiliter.ꝛ est ratio qꝛ est mere fauorabilis dixi in.l.fina.ℨ.de eo per quem factum erit.ꝛ hoc est verum ipſo iure,ſz bene interrumpitur quo ad effectū.vt bic.ꝛ.ſ.ꝓpoſi.ſ.fin.ꝛ.j.eo.l.j.quid autem est hoc dicere ꝙ interrumpitur quo ad effectū: dicit gl.j.qō remanet vtile dominium actori, ꝛ ḥz originē ex restitutiōe legali.nam.l. restituit vtile dñium ꝑm opin.glo.ſic.ℨ.quod met.cau.l.metū.ſ.volenti.ſ.pla. ꝓponit.i.qꝛ datur rei ven.datiua non antē est ex ꝺominio ꝓexistente.ꝛ hoc tenet pe.ſicut re perempta qō est forte verius.

2 ¶ Secundo no.ꝙ variatio iuris ex parte actoris affert condemnationē ex eodē iudicio nec videtur verū qō actio vtilis ꝛ directa sint hic eadē instātia ꝛ differāt solum penes qualitatem.qꝛ ex quo vtile ꝺominiuz ꝛ directū sunt penes diuersos aduersarios ergo nō sunt idem.facit qō no.ℨ.de dolo.l.hereditibus.Nō est ergo eadem actio essentialiter,sed effectualiter, quando autem non variatur pēdente iudicio ius actoris sed rei vtrū fiat cōdemnatio ex eadē instātia:dicit Bꝛ.ꝙ sic multo fortius vt ipſe not.insti.de act.ſ.omniuz.ꝛ in.l.quāꝗ.ſ.iulianus.ſ.de aqua plu.arcē.facit.ℨ.de infa.l.seruus.ꝛ qō not.in l.tam ex cōtractibus.de iudi. ¶ Tertio no.ꝙ nō releuat rei quādo ex facto rei actor perdidit ius ſuum quod est verū quādo erat factū illicitum ꝛ mozosuz vt bic.ꝛ facit.ſ.de cōdi.furti l.ꝛ ideo.de hoc no. Ey.in.l.j.in pe.q.C.de ali.iu. ¶ Quarto no. ꝙ vſucapio que erat in fieri,non interrumpitur ipso iure per lit.contesta. ¶ Quinto no.ꝙ reo qui pēdente iudicio acquisiit dominium non obstat vitium litigiosi quod non posſit alienare,ꝛ ideo ꝺz cauere de facto ſuo,quod est mirum,sed ratio qꝛ actio proposita perdidit naturā realitatis ꝛ assumpsit naturā personalitatis ad ꝺandum,ideo non impeditur alienatio.ar.ad hoc.l.j.C.de donatio.que sub modo.Apparatus ſtet in trib⁹ opp.ſlā in primo ponit qō actor succūbat,qꝛ nō ꝺominus,soluit gl.quod retinet vt ille ꝺominū,soluit pla.ꝙ est actio datiua.ꝛ hoc placet ꝺe.Scōo opp,sunt interrupta per lit.cōtest.ergo nō potuit cōſummari.respōdeo qō per interemptionē,non obstat.l.vt perfectius.qꝛ loquitur in casibus specialibus.nec obstat.l.morę litis.qꝛ aliud est in vſucapione triennij aliud in alijs ꝓscriptionibus que cū sapiūt aliquid odij facilius interrūpuntur.gl.assignat rationē ex qualitate possessiōis.ſz verior ratio est ex qualitate ꝓscriptionis. ¶ Tertio opp.ꝙ pendente lite non potuerit fieri alienatio propter vitium litigiosi.ꝛ facit de admi.tu.l.chirographis.ſ.ſi.solaꝰ hic erat cōtractus celebratus ante litē motam qui postea cōfirmat ex superueniēti ꝺominio.vnde vitium litigiosi impedit cōtrab ī de nouo.ſz non cōfirmari retro gesta qō est notā dignū.ꝛ dicit hic gl.ꝙ ius superueniēs actori cōfirmat nō solum traditionem

sum traditionē ſ3 rtiā ceſſionē iuriū. Itē pſupponit hic glo. q̄ poſſeſſor poſſit cedere publicianā cōtra aliā gl. que est in. l. fi. C. de here. vendi. & facit. C. mādati. l. p diuerſas. & dixi. ſ. eo. in rubrica. alia ſol. ponit hic q̄ hic loquat de obligatione facti nō iuris, & fiat cautio ꝓpter ſumptus litis. & ſic fatetur cōtrarium. vel reſpōde vt dixi. ſ. in notabilibus. & adde q̄ not. Inn. de excep. c. dilecti. & c. cū. ad. ferra & de alie. iud. c. ex parte. Item vide q̄ no. Jac. in. l. ſi cōſtante. ſ. fi. ſolu. matr. & Idē Jac. de aqua plu. arcen. l. poſt venditionem. Bald.

Additio Baldi.

Si poſt. Vide oīno q̄ no. Innocē. extra de alie. iud. ex parte. vide Jac. de aqua plu. arce. poſt venditionē. vide per Ly. C. ō alie. iu. l. nam. in pe. q. p Ja. in. l. ſi cōſtan. in fi. ſo. ma. ¶ Jn tex. ibi. dz & retrāſſert directū dñiū. l. j. C. de dona. q̄ ſub mō. ¶ Jn gl. q̄ incip. ſ. qualiter. ibi, eā durare ꝓ Bul. facit. q̄ vſucapio p lit. cōteſt. interrūpit in effectu. ergo effectus dñij non trāſit in vſucapientē q̄ ſic remanet penes dñium, vt. l. deniq̄. ¶ Jn. e. gl. ibi, ſ3 corruptā. tenēdo iſtā gl. quomodo ex eadē inſtantia fit condemnatio in vtili cauſa, ſi in ea nō fuerit lis cōteſtata. Rñdeo q̄ iſta actio nō eſt omnino noua, ſ3 eſt eadē in ſubſtātia cū veteri. & ideo alteratio emergēs nō impedit pceſſum. vt. ſ. de iud. tam ex cōtractibus. & l. ꝓponebat. in fi. & dic vt plene dictū eſt. ſ. eo. tit. in rub. ¶ Jn. e. gl. ibi, eſt vtilis. Pe. dicit q̄ nō eſt verū q̄ remaneat nullū dñiū penes actorē. Et videtur hic expreſſu. ſ. l. ꝓi. in fi. Probat etiā hic ſic, ſi vtile dominiū remaneret agēti. ergo in caſu. l. precedentis. ſ. vſq̄ adeo haberet actionē l. aquilie ſine ceſſione. Nā bene daf actio l. aquilie dñium habenti q̄ ibi negaf. Preterea ſi remaneret vtile dñium. i. effectus dñij veteris. ergo effectus dñij nō eēt queſitus vſucapienti, ergo nō poſſet alienare. nec manumittere cōtra tex. iſtius. l. dictuꝫ Petri cōcludit q̄ vſucapio cepta nō poſſit ciuiliter interrūpi. ¶ Jn. e. gl. ibi, q̄ eſt falſum. Tu dic q̄ placet, dictū eſt ſimile ſm. Pe. homini occiſo. Nā durat rei vēd. & tū nullū eſt dñium. ſ. l. ꝓi. ſ. q̄ ſi dolo. Et eſt ratio. q̄ omnis ſnia q̄tumcūq̄ tarde formet. ſemp refertur ad tps lit. ꝯteſt, & retrotrahit. vt. ſ. eo. l. pe. Et ideo tps lit. cōte. inſpicitur, ſ3 eo tpe agēs erat dñs ergo merito ſit ꝯdemnatio ſm Pe. hoc facit. ſ. de condi. fur. l. & ideo. cōcludit cōtra tertiū: q̄ ſi in euꝫ lis nō eſt cōteſt. nō eſſet actio veteri dño. ſ. vſucapiendi. ſ. ea. gl. ibi, & obiecta eſt. Iſta actio cōcludit ecōtra. Nam ſi eſt vtilis, ergo dz facilius perdere ſuum effectū & facilius interrumpi. vñ dic q̄ rō non eſt extra qualitatē poſſeſſiōis. ſ3 ex qualitate ipſius vſucapiōis, q̄ mere fauorabilis. vt no. Jac. de are. C. de preſcr. xxx. an. ſicut & Ja. bu. ſ. eo. ꝓ quē fac. erit. l. fi. in ꝓn. & idē ꝓ Suli. ¶ Jn gl. q̄ incip. culpa. ibi publicianaꝫ: hec lex vocat publicianā vtilem in rem. ſic. ſ. l. ꝓi. ſ. fi. & in aliis locis tū male ſm Dy. q̄ ſunt ſpecies diſt. vt ipſe not. inſt. de act. ſ. alie. ¶ Jn. e. gl. ibi, confirmatio. cōclude ex hoc q̄ vitiū litigioſi impedit alienationē fieri ſ3 factū ante nō impedit cōfirmari q̄ nō. ¶ Jn. e. gl ibi alie. nam illa nō bz locū in libertate de qua &c. b. d. vt. ſ. qui & a quib. l. ſi ſeruo. vñ dic q̄ in reali quē bz naturā realis actiōis ꝓcedit q̄ alienari non pōt ſ3 hic lit. cōteſt. realis immutat ſuā naturā, & aſſumit ſibi naturam perſonalis, q̄ eſt ad dandū. Nā hic ſimplr facti reſtitutio non liberaret reum. & ideo idē q̄ in perſonalib⁹ in q̄bus vitiū litigioſi nō cōtrabit ꝓtuꝫ ad alienationē rei inhibendaꝫ. vt not. Inno. de ex. c. dilecte. ¶ Jn gl. que incip. ſ3 qualiter. in fin. ibi, q̄ minus tps. imo dic vt no. ſ. de poſth. l. j. ſ. pueritiā. Quero. l. noſtra loquit q̄n vſucapio eſt cōpleta poſt lit. cōteſt. q̄d ſi ante, tū poſt cōtrouerſiā motā. rñd. aut li. cōteſt. eſt dilata ꝓpter moram actoris. & tūc reus dz abſolui. Imputet em̄ ſibi actor q̄ ſe arctauit. aut ꝓpter ſubterfugia rei & tūc dz cōdemnari. q̄ lis dz haberi. p cōte. lit. tūc vt. l. ſi eū. in fi. ſ. ſi q̄s cau. & de iti. actuꝫ prima. l. j. & de act. & ob. cōſtitutionibus. ſm Pet. vel dic quod eſt neceſſaria in integ. reſti. vt. l. ait pretor. in fi. ſ. quibus ex cau. maior.

Preterea etiam. Ciuiles acquiſitiones veniūt in reſtitutiōe. h. d. No. in hac. l. q̄ ſnia bz oculos retro ad tps li. ꝯte. ſ3 Pe. ſ. e. l. ſi poſt acceptū. ¶ Jn gl. q̄ incip. cū hic. in fi. no. arg. gl. q̄ poſſeſſori cū tit. debeē obedientia ſ3 nō ſit dñs. & facit. ſ. de offi. preto. Barbarius.

1 Fugitiuus non cenſetur qui eſt boni rumoris.

2 Vſucapio completur ex ſola ciuili poſſeſſione.

Ja bone fidei. Not. q̄ ille qui eſt bone fame nō ꝓſumit fugitiuus. ¶ Scō not. q̄ vſucapio cōpleē ex ſola ciuili poſſeſſione in abſentia rei. ſ. de acq. poſ. l. j. ſ. p ſeruū. & ſic eſt reperire duplicez poſſeſſionē eſſe in re mobili. ex ſola vero naturali nō ꝓcedit vſucapio ꝓpriatis vt. ſ. de acq. rer. do. acquiritur. in fin. & not. l. j. C. de ſer. fugiti. ſed bene procederet preſcriptio emphyteuſis & feudi & vſufruc. vt not. doc. C. de ꝓſcrip. xxx. ann. l. male. & ſic. q̄ſq̄ ꝓcedit preſcriptio etiam ſine vlla poſſeſſione. quando non requiritur factuꝫ prescribētis. vt. ſ. de vſucap. l. ſequitur. ſ. ſi viam. ſecus ſi requirat factum preſcribentis. vt. ſ. de ſeruit. vrba. prædio. l. hec autem iure.

In rem actio. Vide hic q̄ nō. Jno. de preſcrip. illud. in gl. mag. ver. nobis videē. & q̄ nō. in. l. at qui natu. ſ. cum me. ſ. de neg. geſt.

Loca ſacra. Jn gl. q̄ inci. nulli⁹. in fi. imo petūt ꝓ actionez realē nō ꝓ actionē ex canone q̄ eſt perſonalis. vt no. Jnn. de iuſtit. c. examinata. pōt etiā peti per offīm iudicis. vt. l. j. ſ. plane. ſ. eo. & no. hoc dictuꝫ qualiter petatur patronatus eccleſie. h. ꝓ.

Si quis rei. Pars minor cedit toto, ſeu parti maiori. b. d. Premitte q̄ totū & ps dicitur tribus modis. Uno mō ꝓ ps ſubiectiua de qua totū tanquam genꝰ predicatur, vt homo de Petro & Martino: vt no. ſ. de pact. l. ſi vnus. ſ. ſed ſi generaliter. & idem de vbo. ſi gniſi. recte dicimus. & ſic predicatur grex & populus de corporibus in vnum collectis. vt. ſ. ead. l. ſ. at in his. & ſ. eod. l. ſ3 & ſi par. & de vſucap. l. rerū mixtura. Secūdo modo pars integralis & totum integrale ſicut eſt dominiuꝫ cuius partes ſunt ꝓprietas & vſuſfruc. caſualis. vt. ſ. de vſufr. leg. l. ſi alij. Item domus parietes tectum cementa & horrea. vt. ſ. de vſuc. l. euꝫ qui edes. Item in ſtatua brachia pedes & membra. vt hic. Tertio modo dicitur pars quotidiana & dimidia, tertia & quarta, vt ſ. eod. l. ſi in rem. Iſta ſunt verba domini mei Bartoli. in. l. re coniuncti. ſ. de legat. iij. que verba nota ad euidentiam.

a ¶ Tota adde q̄ toto petito vſ petita pars & ſnia lata ſup toto videē ēt lata ſup parte & ob. exceptio rei iud. l. ſi qs in epce. rei iudica.

Si & id quod. Scriptura vilis cedit charte & tabula picture. b. d. ¶ Ho. hic opin. de ſcriptura an cedat charte. ergo ſi volo vendicare libū nō oportet ꝓbare de dñio chartarum. ſi ſcriptura ſit preualēs in ꝓciſitate. ſed ſufficit quod probem me feciſſe libuꝫ ſcribi. Alij dicūt ꝯrarium & facit hic mentionem. d. of. de pandecta que eſt Piſis. & de chart. eius.

In omnibus. Qui vult ex alieno locupletari repellitur epce. b. d.

Item quecunq̄. Acceſſoriuꝫ inſeparabile accedit ꝓncipali & fortior eſt vnio que contingit per ſimilem materiam quam per diſſimilem. Item in toto vniuerſali non confunduntur ſingularia. hoc dicit vſq̄ ad. ſ. tignū. ¶ Jn tex. ibi, vno ſpiritu. i. vna eſſentia. no. q̄ vnio in rebus materiatis habet fieri per eandē materiam, non per diuerſam, q̄ ea que retinent diuerſitatem adinuicem ꝓprie non dicuntur vnita. Secundo nota q̄ de vnione pluriū corporum vni nomini ſubiectorum, q̄ ſingula corpora nō ꝓpterea confunduntur, ſed quādoq̄ diuerſo iure cēſentur in ſuo ſingulari eſſe de vnione iuris. & de vnione intellectuali. dic vt not. in. c. ſ. ne ſede vacā. & ꝓ Oldr. in. q̄. quā diſputauit Padue, que incip. Cum villa, Item no. q̄ natura plurium que deducūtur in vnū eſt vt conſtituantur in vnum ſimpliciter & vno iure & vniformiter cenſeantur ſm Oldr. q̄ vna eſſentia non debet diuerſo iure cenſeri. h. d.

Tignum. Jn text. ibi, vendicare. ſi eam poſſidere deſierit. Jn tex. ibi, reſolutā. i. ſeparata. Not. q̄ tignum iunctum edibus non poteſt a domino vendicari nec agi ad exhiben. vt ſeparetur. & eſt ratio. q̄ hoc eſt impoſſibile q̄ iſta executio fieret, q̄ ruina edificiorum eſt prohibita. vnde vbi eſt poſſibilis in executione ibi non procedit petitio, & in hac ratione tacite fundatur iſta litera. Scō not. q̄ ſi quis mala fide admiſiſſet ille teneretur actione ad exhib. ad intereſſe & actiōe de tigno ininncto ad vnplum. Tertio no. q̄ diſſoluto edificio cementa & tigna poſſunt vendicari a prioze domino. Quarto no. q̄ preſcribens edificiū non intelligitur preſcribere ſingulas partes ſi ipſum totū eſt in forma totius: & eſt ratio totius, partes concrete nō poſſunt cenſeri ſeparate nec per ſe, nam cum edificium quadam vna eſſentia continea tur indiuiſibiliter debet accipi nec diuerſo iure cēſeri, vt hic & ſ. de vſucapio. l. eum qui edes. ¶ Item not. q̄ pars integralis confunditur in toto. ſ. in edificijs ꝓpter impoſſibilem ſeparationē, ſed in aliꝫ rebus materiatis diſtinguitur modus adiunctionis, vtrū ſit per eandem materiā an per diuerſas. ſ. eadem. l. ſ. item quecunq̄. pars aūt ſubiectiua nō confunditur in toto, vt. ſ. eadem. l. ſ. at in his. ſicut nec in aceruo lapidum ſinguli lapides cōfunduntur ſicut naturaliter patēt. Jn gl. ſup verb. deſcendit ibi, alie nō. ſed ratiōe delicti in adiungendo & interuertendo poſſeſſionē tigni dño ſeu vtendo poſſeſſione tigni cōtra dñi voluntatē. Jn ead. glo. ibi, detrahit. Pet. dicit contrarium: q̄ tunc actiones penales inuicem ſe tollunt quatenus cōcurrunt, q̄ſ habent ſe vt genus & ſpe

ties, secus si quelibet actio sit specialis al's generalis ꝛ se habent vt excedētia ꝛ excessa. C. de sepul. vio. l. g sepulchra. Sz Bar. in. l. i. de tigno iuncto. sustinet gl. q̄ dicit q̄ actio furti est generalis. sz actio tigni iuncti est actio specialis per hoc furto tigni. ergo gl. vera nisi tu loquaris vbi adiungēdo non fit furtū. vt q̄ adiungēs antea possidebat tunc actio furti nō oriretur ꝛ ideo nec tolleretur. facit q̄ dō. in simili. ff. de alien. iud. l. item si res. ¶ In. c. gl. ibi. l. j. §. fi. Jac. de are. dicit cōtrarium q̄ ille demū tenet actiōe de tigno iuncto qui iniunxit ꝛ cōiunctus est cōmisisse, vt. j. de tigno iuncto. l. j. ꝛ hoc dicit iniunxit, nō iniunctū hz. ꝛ aliud est in edicto de his qui deiecerint. ff. ne quid in flu. ꝛ in illo. §. fi. de fluminibus. Cy. in addi. q̄ ibi verba. l. respiciūt nō solū facti principium, sz vsum. sed hic nō est sic. facit. ff. de infa. l. quid ergo. in prin. ¶ In ead. glo. ibi respondeo non. Nota opti. glo. ad excusationē seruorum. q̄ quantū est ad ipsos opera est licita. ꝛ nō videntur dolo malo facere. vt. j. de iniur. l. item apud labeonem. §. si quis astrologus. cuius est hec gl. ad excusationem laboratorum qui laborāt rem que est in litigio. ꝛ non dicuntur vim facere, nec turbare ne possint accusari de turbata possessiōe. q̄ nō faciunt eo animo ꝑm Bart. facit q̄ dō not. Dodof. ff. de iurisd. om. iudi. l. si quis id q̄. Item facit. C. de ser. fugi. l. quicūq;. §. fi. ¶ In ea. glo. ibi ꝑm Azo. Iz enim tunc non deformetur vbs ruinis, q̄ edificium non est in vrbe tamen subest alia ratio. s. q̄ reputatur vnum ꝛ idem cum re principali ꝛ non debet separari sine deformitate vt dicit textus in regula ꝑm Bar. in. o. l. j. de tig. iniunc. licet Pet. dicat cōtrarium in re separabili sine deformitate. si tu velles sustinere Petrū dic q̄ tegula non pōt separari sine deformitate nisi apponeretur alia, ꝛ ideo nō est contra Pet. id quod dicitur de tegula. Et si tu dicas tegula potest reponi idem dicam in edificio q̄ potest refici. vt de serui. vrb. pred. l. cum debere columnam. ꝛ cum nō esset bene dictū, inspicitur ergo actus ipsius obligationis. ¶ In ead. gl. ibi, propter publicam vtilitatem cōtra emphyteutas superficiarios ꝛ inquilinos, qui finito tēpore volunt eleuare edificia, ne vrbs deformetur ruinis. In cōtrariū facit infra loca. l. sed addes. §. si in quilinus hostiam. ꝛ. j. ead. l. si in aliena arcba. ꝛ. l. in fundo. Si autem cecidissent a iure suo propter delictū: certum est quod non possunt edificium tollere, q̄ hanc pēnā debent pati, vt. l. ij. C. de iur. emphy. de hoc per Bar. in. l. j. de superficie. ꝛ libellum formatū in ista materia. vide in Spe. de eccle. edi.

Additio Baldi.

In rem actio. ¶ In tex. ibi, iure ciuili vt per vsucapionem, sed nunquid sufficit probare possessionē longi tēporis cuius fama vicinie q̄ possedit vt suam: dic q̄ non. sed debet probare titulum sed Jnno. qui ita not. de presum. illud. ver. nobis videtur. ¶ In glo. magna in tex. ibi, ad plumbatur. fit. i. differunt ꝛ differēti materiam in certum. Ita difformitas materie ꝛ differentie impedit vnitatē. ¶ In tex. ibi, confusionem: q̄ addi. tunc intrat in compositum abiecta propria terminatione ꝛ actuatione. ¶ In tex. ibi, tignum. formam libelli in actione ō tigno iuncto vide in spec. de eccle. edif. ¶ In glo. que incipit, nam nullius. in fine. imo dic q̄ ius patronatus eccle. est ius reale. ꝛ ideo non petitur actione personali, sed per quasi confessoriam. vt not. Jnno. extra de iudi. examinata. ¶ In glo. que incipit, vt. j. ibi. Item an faber. q̄ vt faber iniunxit, non mala fide, q̄ debuit presumere pro eo quem reperiebat in determinatione tigni ꝛ valet hic ad excusationem laboratorum quod non teneantur de turbata possessione tertie persone. sed is qui eos locauit ꝑm Barto. Jsti etiam excusantur propter titulum. Idem quod hic glo. tenet Dodof. ff. de iurisdi. om. iud. si quis id quod. ibi vide ꝛ ita practi. ¶ In ead. glo. eo loco. vide omnino. j. de ser. fugi. l. quicūq;. §. fi. ꝛ de iniur. l. item apud labeonem. §. si quis astrologus. circa glossam. ¶ In tex. in fine istius. l. vnde in re que non possidetur lapsus temporis nil operatur: huiusmodi em̄ sunt coniuncta edificio iuncta.

Possessio ab onere probandi releuat.

Si qui destinauit. Utilius est q̄ possidere q̄ petere. Et qui pōt se tueri p possessoriū non cōstituat ad petitoriū vbi est difficilis phatio. b. d. ꝛ procedit hec. l. p modum. ff. ſli. ¶ In text. ibi, destinauit. s. in animo. ¶ Not. q̄ possessio releuat ab onere probandi q̄ dic vt j. ff. ser. vend. l. sicuti. §. si querā. tū si possessio esset vitiosa puta clandestina violenta vel precaria, non afferret presumptionem pro possidente. vt. C. de proba. l. vis eius.

Si qui se obtulit. Offerens se liti pōt penitere ante lit. contest. non post. fallit propter scientiam actoris. Item fallit primum quando actor erat a certa persona petitus: ꝛ aliquis se obiecit liti subrogando se in locum illius. b. d. vsq; ad. l. finaū. §. possidere. ex quo notabis duas regulas ꝛ duas exceptiones. ¶ No. q̄ sz reo ꝛ opponenti desistere ante lit. cōte. nō post, nisi actor sit in culpa q̄ dicit q̄ est verum, nisi susceperit in se iudicium q̄ō dirigebat nomine possessore. facit. ff. de alie. iu. l. iij. an si. de pet. here. l. fi si lege. §. item si rem distraxerit. ¶ Scdo not. q̄ licet mutare consilium concordat. j. ad trebel. l. ita tū. §. si patronus. ¶ Tertio not. ꝛ ad hoc semper allegatur q̄ confessio que fit ad preparationē iudicij etiā ex certa scientia pōt reuocari ante lit. cōte. nisi esset factū in s actoris deterius, vt. l. fin aūt. in prin. ff. de interro. ac. l. de etate. §. celsus. secus aūt si confessio fieret ad litis decisionē. q̄ non pōt reuocari nisi ex causa errois. vt. j. de confes. l. pen. ꝛ est ratio, q̄ quasi cōtrahitur in decisorijs: sz nō in preparatorijs. vt. j. de pecu. l. depositi. §. si filius. ¶ Quid in confessione extraiudiciali, an possit reuocari, si quis cōfetur in instrumento per viā contractus errādo: dic vt no. per Jnno. de censi. c. cū olim. facit q̄ō no. C. de iur. ꝛ facti igno. l. cū filius. ꝛ de acqui. pos. l. si aliquā rem. ꝛ adde q̄ō not. Jnno. de excep. c. cū venerabilis. ¶ Quero verū intelligatur obtulisse se illi qui simpliciter cōparuit nō asserendo se possidere, dic vt not. j. de excep. rei iudi. l. si actor. §. j. ¶ Scdō quero verū ille penitens ante lit. contest. condemnetur in expensis ꝛ credo q̄ sic. ar. eius q̄ no. C. de edēdo. l. edita. in fi. ¶ Vltimo quero an ista professio circa preparatoria possit reuocari in causa appel. ꝛ videt q̄ sic. vt no. j. de ap. l. creditor. §. iussus. ꝛ in. l. fi. de cerro. adno. nā sicut none confessiones possunt fieri ita ꝛ reuocari. ar. C. de appel. l. amplioꝛ. Contrarium dico q̄ si est appellatum a decisorijs confessio circa preparatoria non potest reuocari. arg. C. de procur. l. ita demum. ꝛ adde quod legitur ꝛ nota. de verb. signi. c. ex parte. in. x.

Additio Baldi.

Si qui. ¶ No. confessionē que ante lit. contest. emanauit ad ordinationē iudicij ꝛ ex certa scientia cōtra veritatē nō posse reuocari post lit. cōte. sz ante sic. ꝛ hic vbi actor ignorauit cōfes. esse falsam. sz si sciuit indistincte pōt reuocari dato q̄ō ex certa scientia ꝛ nō per errorē emanauerit s veritatē. q̄ō no. ꝛ hic pēse tz gl. j. de interro. ac. l. de etate. §. fi. ꝛ hic in reali. Nam ex hac cōfes. nō oritur ius nec sequit vlla obligatio, q̄ nō se iuuatur possessionē, ergo dz dānari, sz est ad preparationem cause secus si ad decisionē. vt q̄ cōfiteꝛ actorē dām vel se obliget in psonali, q̄ si ex certa sentētia nō posset reuocari q̄ esset ius quesitū actori, vt. l. si debitori. de iudi. ꝛ no. de verb. sig. ex parte in christo. ¶ In ter. in fi. l. q. discessit. ¶ No. q̄ sz mutare s filiuz, ad trebel. ita tū. §. si patronus. p Jac. ¶ In gl. que incip. asserens ibi. Respon. nō, vt. j. imo dz absolui: q̄ tenet fuit actū, vt. ff. de iud. nō aliter. §. j. ꝛ. j. e. fi autem. §. possidet. ¶ Sed nunquid actor dz saltem declarare ꝛ si pbauit de dominio? gl. q̄ō sic in. d. l. si a te. §. j. dico cōtra. q̄ hoc esset reum condemnare si possessio ad eū reuerteret q̄ō fieri nō dz q̄ male est actū. ¶ Item nō adsunt principia rei vēdicationis formalis, ergo nō pōt remanere snīa in forma pdicta. ar. not. in. l. ij. C. de here. vendi. ꝛ. j. C. de ali. iudi. ¶ Item cū in rei vēdicatione declaratio dominij propriē veniat iure actiōis. ꝛ restitutio per officiū iam nō absolueret reus ab actione, imo esset snīa condēnatoria sup actiōe, sz sup eo q̄ō venit officio absolutoria simplr. ꝛ q̄ pōt postea deuēta ad reuer. oportet de vno a. ff. vt. l. pen. ad exhi. in prin. rem ratā haberi. ꝛ facit q̄ no. j. de iniur. eū qui. §. in popularibus. adde q̄ō no. j. de excep. rei iu. ti. si quis. ad exhib. ꝛ per Jnn. extra de re iudi. in rubr. preterea expressiuz vī q. l. dicit bunc frustra experiri vt. j. eo. qui petitorio. in prin. ꝛ hoc tz Huli. C. de peti. here. cogi. adfi. vel aut fuit disputatū de possessione, ꝛ actor dato sibi termino nō probauit. ꝛ tunc reus dz absolui in incerta causa. Ent nō fuit disputatū, sed constat de dominio forte per confessio. rei ꝛ tūc procedit gl. l. si a te. nam nō sequitur diffinitiua in nō possessiōe de qua nō constat. Sed domi. Albe. in mar. tenet per hāc l. reus absoluendū. vt ipse not. in titu. de interrogationibus. ꝛ nō obst. hec leg. q̄ nō videtur se obtulisse ille qui erat⁹ necessario venit ad causam ꝑm eum. ¶ In glo. imo si autem, in prin. Et arg. ff. de alie. iud. l. iij. in fi. ꝛ est ratio q̄ tunc non obtulit se fine causa imo eā causa q̄ pro possessore animo nandi, cum per interuentum noue persone fiat novatio, vt. de peti. here. sed si lege. §. item si rem.

Sententie tempus est inspiciendum.

Jnaurē. §. possidere autē. Sufficit reum possidere tempore sententie, vt cōdemnetur, ꝛ non possidere vt absoluatur. hoc tu dic. ¶ Ibi no. quod tempus sententie inspicitur. ꝛ adde q̄ not. ꝛ vi-

¶ Probandi. adde eundem Bal. ꝛ. d. alex. de imo. in. l. tria. so. ma. ꝛ in vi. q. versi. item quasi possessio. C. de testamentis.

oiri.ff.de iud.l.non pōt videri. Item adde qō no.j.si cer.pet.l. qō te.ꝛ p Inn.de re indi.in rubr.ꝛ de arbi.c.ex pte.in ver.ꝛ itē si lit.contest.vñ notandū est ꝙ si rei vendicatio ꝺz duo principia.s. causale ꝛ formale: circa formale principiū sufficit tēpus suie vt hic. Circa causale nō, imo requirit tēpus lit.conte. nisi dominiū esset q̄situm ex cā de preterito. vt.ff.de inof.testa.l.si nō mortis.ff.vl.ꝛ de pe.here.l.qō si in diē. nec curo an sit actus specialiter vel gñaliter. qz nō plus operat gen⁹ ꝙ enumeratio specierū. facit qō not. de pigno.in.l.j. circa prin. lz.c. abbate. dicat ꝺnium. sed illud.c. emanauit ꝺ rōnes iuris ciuilis ſm Ly. in addi. hic.ꝛ idē no.in.l.edita.ꝛ facit.j.de excep.rei ind.l.si mater. ff. candē. sed q̄ est rō differētie inter principiū causale ꝛ formale: dicit Lyn. qz principiū causale est inane formale, hoc est qz principiū causale est actiuū, formale est principiū passiuū ex pſona actoris ius metimur. vt.l.j.l prin. ff. si pars her. pet. similia verba ponit glos. de possessione q̄ est possessio actiua ꝛ passiua. ff. de pe. here.l. regulariter. ꝛ.l. etiam. ff. fin. Bald.

Si homo. Vbi agit ad interesse casus supueniens excusat. secus si agat ad merā penā. b.d. vel sic, vbi agit cōtra nō obligatum casus supueniēs excusat, vbi cōtra obligatū ex maleficio nō excusat. b.d. ¶ No. qō quedam sunt actiones q̄ habēt oculos ad ꝑsens tps. ꝛ tūc si desijt interesse definit actio cōpetere, quedā sunt que habent oculos retro. ꝛ tunc secus, vt hic in tex. ꝛ gloss. que verba no. Et adde not. Dyn. in.l. ꝛ in totum. de impensis. Bald.

Sed ꝛ si is. Etiam dolus preteritus venit in rei vendicatione. b.d. not. arg. de iudicio vniuersali ad iudicium speciale. b.d. Bald.

In re petita. No. ꝙ p exp̄sis qñq̄ cōsulitur per 2 actionē, qñq̄ p exceptionē, qñq̄ p officiū iudicis, qñq̄ p separationē. ꝛ de duob⁹ istoꝝ remedio rū tractat hic, sed de oībus tractat. ff. ꝛ.l. in fundo. ꝛ dic vt ibi.

Sed ꝛ si puerum. ¶ Not. ꝙ quelibet ars ꝛ sciētia dicit inseparabilis. Additio Baldi.

Si autē. ¶ In tex. ff. possidere. vide Jn. vbi examinat hunc. ff. ꝛ ci⁹ materiā, q̄tra de re iudi. in rub. ꝛ vide olim Jnn. extra de arbitr. ex parte. ¶ Jn glo. ꝛ iō in tex. ibi absolnendus est. Op. qz per lit. contest. est reus in mora. ergo casus postea contingens non liberat debitorem. vt.l. si vehemda. ff. idem si mater. fo. vt no. si cer. pet. l. qō te. per glo. ꝛ docto.

Vt si ante. Not. de virtute protestationis circa repetitionem expensarū. hoc dicit.

Ceterum vero. Not. arg. ꝙ si predo pcipit vberiores fructus qz plāravit vinea ꝛ sic suo ingenio ꝛ sumptu. ꝙ illud plus, ꝙ alias non esset percepturus, non veniat in restitutione. b.d. notabiliter ista bona lex.

Quod si artificem. Not. quod mercenarius ex arte didicita plus lucrari, ꝙ minoꝝ, ꝛ posse restaurare expensas studij.

1 ¶ Jn fructib⁹ pceptis honeste vel ihoneste nō distinguit.
2 Fructus in incorporalibus qualiter percipiantur.
3 Fructus percepti ex mora nō petendi, an veniant restituendi.

Fructus nō. Jn rei vēdi. veniunt fructus pcepti ꝛ pcipiendi. 1
b.d. ¶ No. in fructibus pceptis nō distinguitur honeste vel inhoneste. vt.ff. de pet.her.l. si possessor ex hereditate. ꝛ in pcipiēdis distinguit, vt hic. qz id qō est ꝺz honestū reputat impossibile. vt.j. de v̄.sig.l. nepos. pculo. ¶ Scōo no. ꝙ interit⁹ q nō liberat a re, nec a fructib⁹ vsq̄ ad tps suie tenet cm̄ re⁹ tanq̄ ō pcipiēdis. qz si res nō periſſet actor pcipere potuisset. vt in ver. ꝛ iō. qō no. ¶ Tertio no. ꝙ si nude p prietati ꝑsolidat vsufr. ex illa die venit restitutio fructuū ipsi ꝓprietario, ꝛ sic crescit iudiciū vsufructu accrescēte. ꝛ econtra pt decrescere vsufr. decrescēte facto actoris. vt.l. ex diuerso. in pn. qō ē no. dignū. ¶ Jn gl. q̄ incipit hoc verū ibi qō si forte. no. ergo qō qs nō pt referre qōnē de vsufructu tertij. sic nec de alia seruitute, lz sit ar. ꝺ qz vsusfruct⁹ ē pars dūj. ꝛ de oīo pt referri qō. itē qz nō ꝺz petere fruct⁹ ad se nō ptinētes ꝛ ad b.j. e. l. ex diuerso. sequēdo ergo vt idē dōm in emphyteusi de quo no. j. de ꝙdi. inde. l. indebiti. ff. sed si nūmi. Et facit qō no. in. l. ff. j. si ager vectig. ꝛ in Spe. de emphy. ff. nūc aliqua. ver. clgi. ꝛ p Ly. C. de ser. fu. l. cū seruū. in gl. magna. que incipit pceptoꝝ, ibi, ꝙ satis dici pōt qz vsufructua. nō erat in posse. ꝛ ideo nō pertinēt ad eū. facit. j. de vsuca. l. si homo. sed vbi vsufruc. est in possessione patiēte vt etiā tradēte ꝓprietario facit fruct⁹ suos ēt sine satisdatiōe. sec⁹ si satisdatio sit petita ꝛ vsufr. sit in mora. vt not. Ly. in.l. ff. C. de vsufru. ꝛ est ista veritas. qz satisdatio nō est de substantia vsusfru. vt no. j. de vsufr. l. j. ¶ Jn ea. gl. in horreis domus. istud nō est verū, imo sufficit qō fruct⁹ sint leparati ab eo vel ei⁹ noie vel in bonefidei possessore sufficit separatio a quocūq̄, ꝛ a quolibet noie. vt. j. qui. mo. vsu. amit. l. si vsufru. messem. ſm Ly. q ita no. C. e. l. certū. post pn. ꝛ ita approbat Bar. ꝛ facit. j. de vsufr. l. si fur. decesserit. Jn ea. gl. ibi. l. si fruct⁹. qz nō pcipiunt facto possessoris, ſz sunt in vsu ex sola ꝓparatiōe nature industrialis. Aut nō sunt in vsu ex ꝓparatiōe nature, ſz bois, vt vinū ꝛ oleū. ꝛ idē dicerē in ceruisia, sicut sit i Alemania bassa. qz ibi ē modicū vinū ꝛ esset fruct⁹ industrialis, lz fiat ex pomis vt ꝑbat. j. eo. l. si ei⁹ fundi. ꝛ sic quadā specificatiōe fit ei⁹ cuius nō erāt poma. vt. ff. e. l. pompo. ff. scribit. ¶ Ja. e. gl. ibi nō tenet possessor. hoc verū in singulari iudicio, sec⁹ in vniuersali vbi succedit estimatio loco rei. vt. ff. de peti. here. l. itē veniūt. ff. fruct⁹. secundū Ly. qui ita no. C. fami. erc. l. nō est. qō est no. dignū. ¶ Jn ea. gl. ibi. l. iiij. ff. quādo. ergo pōt qs bona fide possidere licet non habeat titulū. ꝛ hoc apparet euidēter in petitiōe hereditatis cōtra bone fidei possessorē, non tñ ꝺ atur cōtra habentē titulū. ꝛ facit quod no. in. ff. de ac. ff. alie. ꝛ in. l. ff. C. de prescrip. lō. tem. Caue tamē. qz gl. ista ꝺz intelligi in eo q possidet ciuiliter ꝛ naturaliter, sed ille qui possidet naturaliter tm̄ equiparat fructuario, ꝛ non facit fruct⁹ suos niſi habeat titulū pcipiēdi. qz pertinēt ad ciuiliter possidentē. vt no. j. de acqui. pos. l. iij. ff. ex cōtrario. ꝛ p Ly. C. de rei vē. l. certū. vbi olim vide. in eo vero qui uō habet aliquā possessionē, sed nudā detentionē certū est qō nō facit fruct⁹ suos niſi percipiat dñi voluntate. vt. j. de furt. l. si seru⁹. ff. locati. ꝛ. l. si apes. ff. fi. ꝛ ideo missus ex primo decreto non facit fruct⁹ suos, sed habet custodiā, vt. j. de bo. auc. ind. pos. l. in vendi. ¶ † Quero qualiter in incorporalib⁹ percipiantur fructus. dic vt not. j. ff. ser. ven. l. loci corpus. ff. in cōfessoria. ꝛ per 3 Jnno. de restitu. spo. c. in literis. ¶ † Quero vtrū fruct⁹ percepti ex mora nō peten. veniāt restituēdi: ꝛ dic quod sic in reali iudicio. secus in personali. vt. l. si mora. j. sol. matrimonio, per Jaco. ꝛ facit. j. de leg. j. si quis bonorum. b.d.

Additio Baldi.

Fructus. Unde in. l. si mora. sol. mat. vbi no. qō aliter veniūt fructus in reali, aliter in personali. ¶ Item tex. in. ff. hac ratione. vide in Spe. de emphy. ff. nūc aliq̄. ver. dixi.

Et ex diuerso. Errās in principali necessario errat in accessorio. Et qui cōdemnat in vno ꝺz in reliquo condēnare. b.d. ꝛ no. valde. ff. istum qz vtilis est. Jn tex. ibi declarauit perperā cōtra ius litigatoris. ¶ No. qō si iudex condēnauit in re ꝛ nō condēnauit in fructib⁹, facit litē suā, nec pōt se defendere. qz condēnauit in re ꝺ ius litigatoris, nam eodē errore debuit condēnare de fructibus. vt hic qō est nota. ¶ Scōo nota quod iusta cā litigādi nō excusat a fructibus. hic cm̄ reus habebat iustam causaz litigādi: qz erat dñs. secus esset in expensis lit. vnde index debet defendi ab omissa condemnatione expensarum. sed non ab omissa condemnatione fructuum. facit. ff. de iudic. l. geqd. ff. fi. ¶ Tertio nota quod sententia que transiit in rem iudicatā in principali transiit etiam in accessorio. ꝛ vide quod not. in Spe. de primo ꝛ secundo decreto. ff. restat. versicul. sed quid si reali. ꝛ argu. est istius. ff. quod ille qui succumbit in principali, intelligitur etiam succumbere in pena. f. vt non possit refricare male pronunciatum. quod dic vt. j. de verbor. obligat. l. qui Rome. ff. duo fratres.

Additio Baldi.

1 ¶ Clerici an teneantur ad restitutionem fructuum quos voluptuose consumunt.
2 Bone fidei possessor. an fruct⁹ q̄s ꝓsumpsit restituere teneat.

Et ex diuerso. Jn text. in. ff. vbi. Si actor dñs declarat ēt p errorē, ꝺz reus in fructibus condēnari. b.d. Bar. vel sic, sūa lata super re. super fructibus est seruāda. ꝛ dicit gl. ēt si fructus peterent iure actoris p se qō est not. p hoc consului in ōstione de facto. petitū erat laud. reduci ad arbitriū boni viri succūbit petitor, petit ab eo pena, vult refricare de iniqtate laudi vtrū possit: Et vī q̄ nō qr sūa lata sup principali gñat ꝓiudiciū sup accessorio vt hic. ergo ꝛ sup pena cū sit accessoria. Et vī hoc exp̄ssum. j. de vb. obl. q Rome. ff. duo fratres. tenēdo q̄ ibi fuit male iudicatū. dico aut fuit pronunciatū bñ laudatū ꝛ tūc nō pōt refricari de iniqtate. vt hic. ꝛ. ff. duo fratres. Aut fuit re⁹ simplr absolut⁹ a libello seu pe. ꝛ tūc pōt refricari. vt. j. de condi. indeb. ꝛ sic de facto consuluit Bar. de sazo ferrato dñs mens. ꝛ dixi. ff. de pact. tres fratres. ꝛ in. l. Jul. est ideo qz sūa non vī lata super eo quod nō causat ius agendi. sed val. per se non causat ius agendi, nec vt per se vī deducta in iudicium. ꝛ ideo prout per se inducitur ad exci-

piendā nō vł sublata per fniam. vide Jnn. extra de simo. per tuas. el.j. vide in Spe. de act. seu peti. §. sequitur videre. scias. ibi ōt Spec. qō in reali non ɔz peti restitutio rei, si res simplr vł. s. ac. ¶ Jn tex. ibi. cōdēnatur̄, vide in Spec. de prio. ɔ scō decreto. §. restat. v. sed qd in reali. ¶ Quero de duab⁹ q̄stioni bus. prio an fruct⁹ veniāt iure actiōis in realib⁹. Rūdeo, aut loqueris in iudicio vniersali, ɔ tūc veniūt iure ciusdē actiōis cū pncipali. Aut in singularib⁹. ɔ tūc aut fruct⁹ sunt pozis facti ɔ veniūt officio iudicis. Aut nō: tūc veniūt iure actiōis, tū separanť a pson̄a. Rō isti⁹ distin. est ista. Primo qz in iudicio vniersali hoc facit natura indicij. vt. §. ō pe. here. ſz si legi. §. fi. cū. l. sc. Sz in indi. singularib⁹ res ēspāliter deignāda, ɔ iō quot sunt res, tot sunt actiōes. vt. ff. de exce. fundi. de hoc no. p Ly. C. fa. ercif. l. nō est. ¶ An clerici teneanť ad restōnem fructuū quos voluptuose ꝛsumūt⁹. vid⁹ p Archi. gliij. oi. cū aūt. ¶ Sed q̄ro an bone fidei possessor fruct⁹ quos ꝛsumpsit teneat restituere. glo. dicit hic qō nō. Tu distingue aut loqmur in vniersalib⁹, ɔ tūc teneť quaten⁹ est locupletior, aut i singularib⁹ ɔ nō teneť. vt not. Ly. in. o. l. nō est rō. qz in vniersalib⁹ illa cōmoditas q̄ pcipit ex cōsumptiōe succedit loco rei, ɔ loco fructuū. vt. §. ti. ij. si ɔ rēɔ pciū, sed in singularibus nō. vł liberatur quasi p interitū. vt ar. j. locati. l. in nane saufelli. Sed vł qō saltem de eqtate debeat teneri ne locupleť cū aliena iactura. vt. j. si cer. pet. l. si eū seruū ɔ. l. si me ɔ titiū. So. l. l. si seruum habebat cām lucratiuā, at in fructibus industrialibus q̄ producuntur in esse ɔ in vsu cōi per industriā hominis nō ɔz cām lucratiuā sed onerosam. s. p cultura ɔ cura. vt in. §. si qs a non dño. ɔ arg. ff. ad. l. fal. l. ij. si ɔ me. non ob. qz ibi erat debitū in gñe q̄ non potest perire. Et facit. j. ad. l. Aquil. huic scripture. ¶ Jtē adhuc ob. j. de cōdi. indeb. in sum. §. si seruū. ɔ. §. in frumento. sed ibi in psonali iudicio hic in reali. ¶ Ultio adde qō not. Ly. C. e. vbi examinat materā. ¶ Jtē vide. l. litigator. C. de fruc. ɔ lit. expē. ¶ Jn gl. q tā. in fi. Sed doc. eā cōiter repzobāt. qz cessante cā nō cessat effectus. pductus in esse. ergo non cessat mora pempta instātia sicut nec cessat interpositio. vt. l. j. ff. de pscri. ttt. an. ſz effect⁹ in fieri ɔ de futuro impeditur. vt. l. properandū. cum simil. prio. H. facit qz officiū mercenariū non deseruit instantiam peremptā, ɔ fructus veniunt officio. Ad hoc respon. qō est nouuz officium ɔ noua instantia non venit.

Tlianus. Possessor alias perseuerans bone fidei habet exceptionem propter fructus: sed non possessor alias perseuerās bone fidei, habet solam abzasionem. b. d. ¶ Mo. hic casum in quo quis potest reuelare edificium, ɔ hoc est ex prouisione legali. adde qō diri. §. c. l. in rem. §. tignum.

Addditio Baldi.

Tlianus. ¶ Jn gl. q incipit qui fuit in fi. ɔ est ratio. qz in vsucapiendo habebat ab alio causam ɔ titulum: non in fructibus. vt no. j. de publiciana. si ego. §. parte.

In fundo. Possessori petitor ɔz refundere ipēsas factas in re, si ipe petitor eas erat factur⁹, vel si ē rē distractur⁹, sec⁹ si ꝓpterea inuitus esset re caritur⁹ tū tūc pmittit abzasio, nisi abzasi estimatio offerat. b. d. ɔ diuidit in duas partes. Primo ponit dictū in genere. Secō illud dictum declarat. secūda ibi: finge. ¶ Jn text. ibi, finge: ex emplum de causa. Fran. Accur. Jn tex. ibi. finge pauperē. exemplū de persona. Frā. Accur. ¶ Jn text. ibi finge psonā. aliud exēplū de causa. Frā. posset dici qō hic ēt tertiū exēplū mixta ꝓsideratione cāe ɔ psone, nō facio tū in hoc vim. ¶ Nota prio q̄ arbitriū iudicis variat ex causis ɔ personis. ¶ Secūdo nota duplex exemplū de causis in principio in ver. finge dñm, qsi dñs erat impēsam facturus vbi ope exceptionis cōsulit impendēti quaten⁹ res est melioꝛ effecta, ita tū vt nō trāscendat quantitatē impēsarū. qz si supra quātitatē impense esset res facta melioꝛ, non tū illud supra veniret in restōnem. qz eatenus nō abest impendenti. secundū exēplum de cā ponit in ver. finge cā, vbi petitor habet fundū prouincialem, quo casu debet reficere impensas modo predicto oportet eū vendere fendū vel ꝓpios lares ad quod eū cogi ꝓpter alienū est iniquū, ɔ tunc non dat exceptio sed abzasio nisi offerat estimatio quātū valeret abzasus, qō est not. ¶ Tertio no. qō non ɔz qs facere id quod alteri officit⁹ ɔ sibi nō. p̄sit: istud est cōtra officiū qō ɔz homo homini ꝑm naturalem legem. ɔ est redactū ad ciuilia ꝓcepta facit. j. ō aqua plu. arc. l. ij. §. ité varus. ex quo no. ar. ad id qō quotidie occurrit, qū solū est liuelliariū ɔ edificiū est. ꝓpiū, puta ex pacto expresso ɔ finito tpe emphyteusis. Emphyteuta vł supficiarius vult eleuare edificiū qō si dñs offert sibi ꝑtū ille ē latur⁹ ex tali ruina qō ille nō ꝑt eleuare, qz nihil agit sibi, nisi vt officiat qō est notā. ¶ Quarto no. qō opposita exceptiōe expensarū non sunt partes iudicis absoluere reū, sed cōdemnare cū quadam modificatiōe vt restituat fūdū restitutis expēsis, ita qō ista exceptio nō est ꝓprie peremptoria: ſz magis dilatoria. als esset absoluere⁹ re⁹ pcise qō est ɔ hūc tex. in fi. idē dico in exceptione p̄ij nō soluti, vel modi nō fuati, qz ɔz ferri sniam sub eodē mō vt. C. de sen. ɔ interlo. om. iudi. l. cū eoꝝ. ɔ adde qō no. in Spe. de excep. §. v. ſz pone. ¶ Jn gl. magna, qō est. sup vbo dedu cto. ibi, impēsam. gl. nō facit mētionē de certa qūtitate expē sarū declarāda in snia. ɔ est boc forte, qz sup impēsis tolerat in certa snia. vt. C. de fruc. ɔ lit. expē. l. terminato. ɔ extra ō pcur. c. audi. ¶ Jn ea. gl. ibi. l. ij. §. pe. j. eo. l. matius. ¶ Jn ea. glo. ibi. §. ſz ɔ si qs. dic ibi ɔ plenius. in. e. l. §. qd ergo. inqt pedi⁹ in glo. magna. ¶ Jn ea. gl. ibi, ɔ est bū nota, qō fiat cōpensatio fructuū cū expēsa facta gra rei. ɔ facit. j. e. l. ēptor, fruct⁹ em cō sueuerūt cōpēsari cū sumptib⁹ gra fruct⁹ factis. vt. §. de peri. here. l. si pater. §. fi. sed ibi fit cōpēsatio ꝛz non opponat ab homine. ɔ est mirū ꝛra exceptionē expensarū. replica de fructibus pceptis. ɔ si fit cōpensatio per modū replicatiōis cū cōsueuerit fieri solum p modū exceptiōis ex parte rei. ɔ adde qō no. j. solu. ma. l. dinortio. §. ob donatiōes. ɔ est illud multū no. ɔ qz otidianū, qz possessores quotidie faciūt expēsas i re ad petuā vtilitatē rei, tamē fructus quos percipiūt illas expensas extenuā, qō tenemēti. ¶ Jn ea. glo. ibi, postea. no. qō expē se q̄ veniāt officio iudicis, veniūt per modū excipiēdi nō per modum agēdi. ¶ Jn ea. ibi. qō verius est in malefidei possessore, de quo loquitur. adde ad istā glo. qō Ly. no. C. e. l. domū. ¶ Jtē no. hic de materia expensarum per quā consulitur possessori. ſz. §. e. l. fructus agitur de materia fructuū, per quā cōsulitur petitori, ɔ sic sunt due materie quasi contrarie, quarum vna examinatur hic altera ibi. Bald.

Additio Baldi.

Pauper quis dicatur.

In fundo. Jn tex. ibi, cogat lari⁹. No. qō ille q hz ꝓpter minia onera in ꝓprio domicilio iacere paup estimať ɔ colligit hic vn⁹ mod⁹ pbādi pauptatē. ¶ Jn tex. ibi, finge pauperē. ¶ No. dici pauperē eū q nō ꝑt soluere⁹ nisi ꝓ nat man⁹ ad vēdēdū domū sibi necessariā ad habitādū ɔ similia q̄ nō ɔsueuerūt vēdi, nisi ex necessitate pcisa. ¶ Jn tex. ibi ɔ fidim⁹. Rō huj⁹ est qz hoc factū patiētia debeť vł sufficit si pīteť interesse ɔ summe hic interesse ꝑtari. ¶ Jn gl. q incipit qō est. nota formā snie. ɔ est hic glo. arg. qō hec excepť. redd. in sum. possit objici in execution̄e snie, qz non venit ɔ sniam, nec dicit nullā Bar. de simili. q. no. Spe. de excep. §. dilecto. v. sed pone. Et no. hic qō licet nō pceperit obligatio, tū fit cōdēnatio. nō ob. j. de pi. ac. l. rē. §. si. qz ibi actio erat ɔditionalis. ɔ iō pēdēte iudicio ɔz purificari p obligationē: als nō posset sequi cōdēnatio, hec vera pura est actio: ɔ ideo fit condemnatio. tū non tuberur reus restituere pcise. sed rebabitis sumptibus.

Redemptore. Jn gloss. prima ibi, ad sum mam nos dicimus ad optimum. b. d.

Si quis hac. Resoluto dño rei vēdicatio non pōt ꝓponi sed interim sic. ſz spereť resolui. b. d. ɔ no. ɔ est rō. qz magis inspicitur actus, quā potentia. facit. j. de cōdi. obtur. caus. in. l. quod seruus. ¶ No. qz sufficit agenti habere ius interim istud apparet in hypothecaria, qz licet possit dissolui solutione, tamen interim ratione agitur. b. d. Bald.

De religiosis. Not. quod adherentia vel adherentes debēt cēseri eodem iure. b. d.

Additio Baldi.

De religiosis. Jn ter. ibi sed ɔ si alienis. No. hic qō aliter iudicamus de re q̄ est in edificio ɔ aliter q̄ de q̄ est ad edificium parata. facit de leg. j. l. cetera. in fi.

Fructus. Vide. l. fi. §. pe. ſz. q̄ in frau. cre. ɔ est bona allegatio quotidie allegatur in questionibus. b. d.

Jus rei. Estimatio als existimatio litis transfert dñiū, si re⁹ possidet vł est in pstantia als nō trāsit dñiū, ſz ɔz actor dare licentiā adipiscendi possessionē ɔ cauere sēnō impediturum. b. d. cum. l. seq. ¶ No. qz ex quasi tranſactione transfertur dñiū. nec ob. C. de ranſact. l. si prio fundo. qz ibi erat vera transactio que nō affert possessori dñium. secus in rei vendi. litis estimatiōe. vt hic. ɔ facit qō no. e. ti. l. fine apud acta. Bal.

Additio Baldi.

Jus rei. Jtē gl. q incipit. i. recessisset. i. fi. Et no. c. tit. l. fine ap. ¶ Jn gl. ɔz pendere. non ob. insti. de rerum di. §. interdū. qz ibi prior pretendat cām a dño in re. hic autem non

contrabitur

a ¶ Cōsumūt. Prio quo vid not. consil. do. Bar. Soc. in consi. cxxiij. incip. ex his. vſi. circa secundā q. in. iij. parte.

b ¶ Officit. Unde qō tibi pon vis alīs fecisse cauebis.

c ¶ Soluere. Quis aūt dicatur pauper, vide eundem Bal. l. l. athlete. §. fi. ſ. de excuſ. tut. ɔ quod ibi dixi in apostil.

contrabitur super re, sed super lite. ꝛ ideo rei adite ex causa transactionis non debetur euictio, sed rei promisse ex ea causa sic. l. ſi pro sunde.

Sumptus. Sumptus facti a possessore non sunt in petitione, sed in exceptione ꝛ cū fructibus cōpensanē vsq; ad concurrentē quātitatē. b. d. ꝛ est bene notandū ſm gl. ff. e. l. in fando. in glos. magna. ꝛ vide Ja. ſ. de leg. ff. l. Lucius. §. testator. de condi. ꝛ demon. l. quibus diebus. §. j. ¶ No. qđ ille qui habet causam a domino, sumptus quos fecit in re, nō potest repetere a suo victore, quod est notandum.

Solum. In ter. ibi, naubus. i. nō est bona cōparatio ō aqua ad nauim. qz ē ibi mobiliter ꝛ de edificio ad solum qđ est ibi immobiliter.

Jager. Solus tit. nō transfert dñiū nisi traditur possessio[a]. b. d. ꝛ semper allegatur ꝛ hoc est verū in tit. Sect, sec. in tit. vtile volūtatis. idē secus in tit. donatiōis cā mortis qz est no. dignū. vt. ſ. de publi. l. ij. ¶ In text. ibi, sed heres. sed an idē in ſiquet tit. vniuersali. dic vt no. ſ. de dote. l. j. §. ſi vniuerso. vbi est gl. singularis gl. ponit hic casus in qbus trāſit dñiū sine possessione. vel inductione. adde qđ no. de publi. l, si qs rē, qz ex cōtractu q tenet de iure cōi qñq; transeat dñium sine possessione, tñ secus est si nō tz nisi de iure spāli. vt ibi no. ꝛ est rō. qz tunc debēt cōcurrere duo specialia simul. vt. l. j. de dotis promissi. ꝛ qđ notant doc. C. locati. l. qui rem. h. d. Bald.

a ¶ Possessio. Fallit in beneficialib⁹, qz p solus titulum sine traditiōe transfert dñiū. tex. est in. c. ex ore. de his que fiunt a maiori par. cap. ꝛ per Lardi. i cle. ij. §. j. viij. qō. de eta. ꝛ qualita.

Jfundi. Not. contra rusticos qui coluerunt rem alterius mala fide, vt non possint exceptuare in restitutione partem laborandorum nec aliquam aliam. h. d. Bald.

Inter officiū. Officiū aduocationis nō iudicat aduocato in amissiōe dñij. h. d. ¶ No. q aliud est defendere tanq; pars, aliud est defendere tanquā aduocat⁹.

Jpossessor. Rei vendi. sequitur heredes non autē possessionē, non autem heredes p hereditarijs portionibus. h. d. Bald.

Vendicatio. Uniuersitas iuris nō pōt petī p rei vendica. sed vniuersitas facti sic. h. d. Et no. Jnno. extra de sepul. c. certificari.

b **Sa quo.** Qñ duo petūt eundē fundū in solidū, ei qui pri⁹ ſnam meret restitutio possessionis demū p stita cautiōe indēnitatis possessorū. h. d. facit. ſ. l. pti. ꝛ de pe. ber. l. pe. ¶ In text. ibi traberet. i. sentiret. i. qs erit modus vt non sentiat dānū. ¶ Quero in quo possit dānificari re⁹ cū nec possideat nec dolo desierit possidere, qz restituit p ſniam iudicis. Rſnd. pōt dānificari in ſnia ꝓpter expēsas litis, ꝛ ꝓpterea caret vt no. in. l. pe. de pe. bere. ar. Ō qđ pp expēsas nō sit cauēdū. vt. ſ. de lib. leg. l. petitor. doc. dicūt q imo est cauēdū qz pōt timere dānū alterius restitutionis rei. nā est in dolo qui nō recipit cautionē. vt. l. dolo, ſ. ad. l. fal. ꝛ operabitur ista cautio. qz facier hūc habere facultatē rei restituēde qđ sufficit tz non possideat. arg. ff. e. l. ſi a bone fidei. ꝛ ideo non est opus nouo iudicio: sed ꝓcedit in iudicio inchoato. ar. ſ. de aqua plu. arcen. l. ꝙ ꝙ. §. Julianus. istud tenet Bart. contra glo. sequendo alios docto. Ego in. d. l. pe. secutus sum glo. Tu tene quam vis.

Additio Baldi.

Sa quo. Dicit Jnn. qđ a remissiōe renunciatiōis nō pōt agi sine petita. nisi in renūciatiōe noui opis. vñ in alijs alia via ē agēdū vt dic. ita no. Jnn. extra ō iudi. c. qz. v. ¶ Itē olno vide qđ no. Jnn. de re iudi. oī sup. ¶ In gl. qđē. ꝛ olno videas. Jn. e. c. in gl. pe. que incipit quo ad ꝓprietatem. ¶ In text. ibi restituī. ōt Jnn. cū tertia ꝓsona comparet ꝓ suo interesse, an impediat executionem. dic aut Ꝺictor venit iure dñij ꝛ tūc loquit Jnn. aut iure ꝓprio tūc indistincte admittit. qz prio casu venit vt actor. Secō vt re⁹, ꝛ iō facili⁹ audit ꝛ sufficit qđ ꝓbet se possidere, qz hic est cōmodū possessionis ꝛ privilegiū rei. l. j. C. de priui. fisci. Et impedit ista cōtradictio executionē fieri in possessiōe, nō in ꝓprietate qñ cōtradictio sit solū iure prioris vt dixi. vt. ſ. de pign. ac. nō est mirū. Itē tenuta et data renocaē Ꝺictione ꝓbata. vt. o. l. j. ¶ No. aut executio sit in aliā rē ꝙ in rē petitā, ꝛ tūc impedit. vt. l. admo. §. ſi sup. Aut directe in rē euictā, ꝛ tūc ibi possessio est vacās ꝛ impedit, de te ſtib. veniēs. Aut nō est vacās ꝛ nō impedit. vt hic ꝑ Jnn. in. d. c. vel dic possessiōe vacāte. Idē qđ Jnn. in nō vacāte. tz possessa a reo dic aut sit in nudā possessionē, ꝛ tūc fieri pōt. qz non cōtingit ius cōtradictoris. vt hic. Aut sit ex cā apta ad dñiū trāſferēdū tūc loquit. §. ſi sup. Nā ibi si fieret executio iudica rei cōtradictori, qz nō haberet ammodo publicianā cū missus ex scō ammodo possidet cū ti. ſ. de noxa. gñaliter. Ista est ratio quare post ſm decretū nō admittit Ꝺictor, qz venit post ius iam q̄situ missso in re. ¶ Quid si tertia pso. cōpareat in re possessiōis? dic aut missio cōpatit se cū illa possessiōe ꝛ nō impedit missio. de dā. inte. si finita. §. si qua sunt iura. Aut nō cōpatit. ꝛ tūc missio fieri nō tz in ipsam rē. Sz bone posset fieri in actione ad ipsam rē que cōpetit cōtra illum possessorē. l. ff. C. ne vxor ꝙ ma. l. j. C. de priuil. fisci. ¶ Nā cū esset cōtra possessorē ordinariū auxiliū nō tz recurri ad extraordinariū ꝛ sumnariū nisi qñ in ipsum prior esset possessio in fraudem translata. vt no. Cy. in. l. j. C. ō alie. iu. ꝙ probatur vt in possessiōe le. l. is cui. in. ff. itē. si traditio fuerit simulata. de aqua plu. arcen. emptor. in fi. ¶ An pendente questione dominij laborator teneatur alicui de fructibus respōdere? dic per Bar. de excep. si post li. alle. Jnn. de concess. preben. quia cūctis. ¶ In tex. ibi, respōdi, hic ꝓmissio nō est condigna in causa matrimoniali. vt no. Jnn. de clan. despon. cum inhibito. in fi. vide Jnno. de concessio. preben. c. quia cunctis. lib. vj.

a ¶ Possessio. Fallit in beneficialib⁹, qz p solus titulum sine traditiōe transfert dñiū. tex. est in. c. ex ore. de his que fiunt a maiori par. cap. ꝛ per Lardi. i cle. ij. §. j. viij. qō. de eta. ꝛ qualita.

Sa quo seruus. Lōuctus p ea dē re actiōe realī aļs noralī et rei vēdi. si primo succumbit i rei vēdi. cōsulit in remedio cautiōis: tz in noralī non est necessaria cautio. qz ipso iure tutus est. b. d. ꝛ est ratio, qz quilibet dñs idē est facturus in noralī. ꝛ ideo cuincens nō pōt contrauenire tz Bar. vel dic qđ ille q agit noralī, ideo nō cauet, qz habet ius etiā Ꝺ verū dñz. sec⁹ in eo qui vēdit. vt not. ff. l. p⁹ prima. ista est vera ratio. ¶ In tex. ibi, agebat ex delicto seruibic ꝛ in. l. ꝓcedenti ꝙ cautio indemnitatis interdū est simplex cautio. interdū est satisdatio secundum qualitatē personarū. concor. l. pe. de bere. qō tene menti. Bald.

Habitator. Affira post separationē possunt vēdicari ab eo q affigit. b. d. vt que ꝓpter inseparabilitatē nō vēdicant, ea vēdicank cū sunt separata. h. d. ¶ No. qđ non pnt ostia extrahi, vel separari. nā ex hoc vbs deformat. fallit in casibus expressis in iure. vt. ſ. loca. l. fz addes. §. ſi inq̄linus ostiū. ꝛ est ar. Ꝺ iudices q faciūt extrahi ostia p cōtumacia, vel pro

b ¶ S. senatus. Et ibidē, post Bartol. vide Ang. ꝛ Pan. de Cast. ꝛ eundem Bald. in addi. ad Spe. in tit. de citat. versi. qō dicit.

debito. facit. ff. e. l. in rē. §. tignū. ꝛ de leg. j. l. certa. §. senatus[b].

Metius interrogatus. Cui⁹ est carina ei⁹ intelligit esse totū corp⁹ nauis. h. d. Videtur facere differētia inter dñm carine ꝛ nō dñm carine vt patet in ratione litere ſm gl. Est aūt carina lignū sup quo tota nauis fūdat. vñ tz se ad nauī, sicut arca ad edificiū. ¶ In ter. ibi idē fecisset carinā ꝛ naul ō tabulis alienis. No. si carina nauis est dicit noua siue de nouo fieri. sed si antiqua dicitur refici. ponderatur ergo carina tanq; fundamentum. ꝛ facit. ſ. de sol. l. qui res. §. area. ꝛ ff. de iudi. l. ꝓponebatur.

Jnauis. Dale fidei possessor tenet et ō vsuris ꝓpiēdis, ꝓpiēdor aūt rōne cōtinent q̄ petitor ꝓpere potuisset si possedisset vñ fit relatio in ipsum petitorē. h. d. hec. l. no. ¶ No. hic similitudine iter pēsionē ꝛ vsurā in facto, qz vtrūq; ꝓuenit ex negociatiōe nō ex naturali dispositiōe rei, tz nō in iure, qz de vsura ꝓpiēda nō tenet pdo. tz de pēsiōib⁹ ꝓpiēdis sic. ꝛ reddit rō. qz locatio pōt fieri sine metu dāni. tz feneratio qz ē periculū fenerātis: hodie est alia rō qz vsura ē illicit⁹ qst⁹. ꝛ iō nō venit l restōne. ar. ſ. fa. er. l. cetere. §. j. Sz quare est magis illicita vsura ꝙ pēsio? Rndeo qz ille q ꝓpit pēsionē ꝓpit cā ex re sua vel a se possessa. vñ si hz inde cōmoditatem, istud est rōnabile, secus est in vsuris. qz trāstulit dñiū pecunie mutuate, vñ reciperet fructū ex re aliena in recōpēsationē tpis quorū vtrūq; est irrationabile cuz ꝛ ipsum tps sit cōe oīb⁹ animātib⁹. ꝛ iō nō est redimēdū tps ab aliquo simplr ꝛ p se sumptū, nec ē in cōmercio, sicut nec mare. vt l. l. ij. §. ō re. diui. Et iō dicūt qdā theologi sicut refert Egidi⁹ Roman⁹ in suo libro de regiminib⁹ ꝓncipū qr ī pecunia dñio nō trāslato, esset ꝛcessa qdā recōpēsatio. vt si cōmendauī tibi marsupiū pecunie, vt ditior appareas nō vt tui fiāt. ꝛ ide aliqō meritū recipio meritū. nā hoc ē ꝓmissuz ſm eos qō ē no. vel dic qō vsura iō ē ꝓhibita: qz Deꝰ ꝓhibuit nec debem⁹ ingrere cām in ꝓhibitiōe diuina cū sit supior oīm. ar. ſ. q ꝛ a. g. l. ꝓperit. ¶ Scō no. in vbo gñaliter qr in fructib⁹ ꝓpiēdis pōt fieri relatio ad petitionē. ꝛ est rō. qz veniūt vt interesse qō meritur ex ꝓsona agētis vt in. l. vnica. C. ō sen. q̄ ꝓ eo. qr ꝛ vi⁹ l. ſi ea pactiōe. C. ō vsu. ¶ In gl. q̄ incipit. ſ. ciuili. in fi. vel dic vt no. in simili, in. l. Itē ſi res. in pn. ff. de aliena. iudi. mu. cā facta.

Additio Baldi.

Jnauis. In ter. q̄si, in fi. ibi, fruī potuerit. qz ꝓpiēdi nō petūtur, vt accessio cū nō accesserint. tz vt interesset ꝓbatio ꝛ ꝙtitas interesse refert ad agētē. vi⁹. C. de vsur. si ea

pactione sed ibi ideo q̃ possessor ab agente habet causam ꝛ videtur per illam.l.qõ vsurarij̃ non teneantur de percipiendis.

1 ¶ Cessio iurium fieri debet soluenti litis estimationem.
2 Ex iure cesso contra cedentem agi potest.
3 Dominus licet velit restituere rei estimationẽ tamen hoc nõ potest inuito aduersario.

Culpa. Ei qui gdẽnãt in rei vẽdicatio ne rõne culpe cõmisse in desiñ do possidere debẽt cedi iura ab agẽte gb⁹ põt experiri cõtra quẽlibet possessorẽ.ꝛ ẽt ꝺ ipsum cedẽte ñ ad ea possessio reuertat ẽt si velit reddere qõ accepit.h.d. hec.l.no.imo plus est ſm Azo.q̃ ẽt sine cessiõe hꝫ vtiles actiones qõ est no.dignũ si est verũ. ¶ In tex.ibi.estimationẽ.i.cogi ad verã estimationẽ pstandã. ¶ Not.qñ soluti litis estimationẽ ꝺz fieri cessio iuriũ. ¶ Scõo not.qõ rei vẽdicatione cessa põt cessionari⁹ experiri ꝺ quemlibet tertiũ possessorem.

2 ¶ Tertio not.qõ ex iure cesso põt agi ꝺ cedẽte ꝛ est mirabile. q̃ p talẽ cessionẽ nõ fuit translatũ dñiũ, ergo cedẽs remanſit dñs ꝛ sic potẽtio⁹ est actio cessa q̃ dñiũ qõ est not. qõ aũt non trãseat dñium. pho primo q̃ nõ interuenit traditio rei scõo, q̃ tũc nõ cederet actio. sed dñiũ ꝛ actio esset natiua ex periſtẽti dñio qõ est falsum. Tertio pho q̃ sic cessionari⁹ pharet se ex persona sua,ſi haberet dñium qõ est cõtra.l.q stipẽdia.C. de pcur.ꝛ.ſ.famil.erc.l.plane. ¶ Quarto ꝛ vlti.no.q̃ hꝫ dñs velit restituere rei estimationẽ,hoc non põt inuito aduersario.ꝛ rõ est,q̃ accipiẽdo estimationẽ tacite contraxisse vꝺ. nam vbi

3 est ptiũ intelligit esse emptio⁹ ꝛ vẽditio.vt in.l.ſi.C.de prediis curia. Sed renoco in dubiũ vtrũ sine cessione cõperat vtilis actio⁹ꝛ vꝺ qõ nõ,q̃ frustra fieret cessio. Itẽ q̃ concurreret due fictiões ꝛ fingeret ver⁹ titulus vbi nõ est.ar.C.de trãſac.l.ſi p fundo.ꝛ qõ agereſ sine cessione. ꝛ sic cõcurrerẽt duo spãlia ꝺ l.i.C.de dote pzel. Azo tenet Iriũm,q̃ hꝫ iste titulus sit tacit⁹, tñ est verus.ꝛ in tit.emptio.nõ req̃rit cessio.h.d.ꝛ no.Dy.in.c. p possessore.de reg.iur.l.vi.ꝛ vi ꝺ Ly.i.l.j.in vlt.q.C.de alie.iumu.ꝛ.C.de bere.vẽ.l.certi iuris.p Ly.ꝛ qõ not.C.de pscri.ttt. an.l.ſi qs emptiõis.in gl.ſupple. ¶ Extra op.qõ nõ possit agere cessionari⁹ ꝺ cedẽtem.vt.l.j.in fi.ſ.de ope. noui nũ.ſo.ibi nõ logtur in cessionario,hꝫ in ſimplici ꝓcuratore.vt no.in.l.j. in fi.ſ.vſufru.quẽad.cauca. ¶ Itẽ op.qõ dñs ad quem res reuersa est possit eã retinere cedẽdo qõ accepit.vt.ſ. de ꝺdi. sine cã.l.ſi fullo.Sol.ibi erat solutio facta ab obligato,ꝛ sic p modum distractus.hic in reali vbi non est obligatio, vnde hic resultat contractus,ibi distractus.ar.C.de transac.l.ſi pro fundo.vel vt ibi no.per Dy.in.d.c.pro possessore.ꝛ per Jac.But. hic in repetitione sua. Bald. Additio Baldi.

a ¶ Emptio. Adde Alexã. de Imo.in.l.ſi quis autez. de acqui.pol.ꝛ in l.fin.de condi. ob caus.ꝛ in.l. iij.ſ.offerri.de actio.empti.

Culpa. Vide Ly.C.ꝺ alic.iud.l.j.i vl.q. hãc.l.examino plene in fi.gnarte charte in tali signo.O. ¶ In text.ibi,ipſo q̃q. No. qõ in psonali ſi cedẽdi debitũ est solutũ euane scit cessio.C.de noua.l.iij. nõ in reali hꝫ possessio sit restituta cedẽti.vt hic,ꝛ est rõ, q̃ ita hic nõ est ſublata substãtia dñij, sed ibi est ſublata substãtia debiti. ¶ In gl.q̃ incipit,hꝫ qualr.ibi. vt.C.de bere.vt ibi loquit in vo Sctn,hic in ficto.ergo ẽ necessaria quaſi traditio q̃ fit p cessionẽ.ſ.e.hic sic.ꝛ de.l.pe. viꝺ qõ no.C.de pscri.ttt.an.l.ſi qs empt. ¶ In gl.ſi.ibi,Et pone. vide p Ly.C.de be.vẽ.certi iuris. ꝓterea ibi erat Sct⁹ ſup ipſa

b ¶ Pecunie. Adde eundez Bal.in.l.j.itez pupil.in fin.ſ. de reruz diui. ꝛ qõ ibi digi in apoſtil.

actiõe hꝫ ſup ipſa re,niſi añ traditionẽ nullũ ius ẽ translatũ, q̃ b actio dñij cãz segẽ.vel dic aut vẽditor possidet tpe Sct⁹.ꝛ tunc pcedit Iriũ,aut terti⁹,tũc gl.ꝛ vide.j.ti.j.cũ q.ſ.fin. ¶ In ea. gl.ꝛ loco.aliter no.j.cõmodati.l.in cõmodato.ſ.fi.vꝺ pbare p 1 l.ſi fullo.de ꝺdi.sine cã.vel hic loquaẽ cũ agit realiter realis solnit estimationẽ ibi cũ agit psonali ꝺ obligatũ, nam tũc cũ solnat ad distrabendũ nõ vꝺ Sbere.arg.de sol.qui dominẽ.ſ.fin. sed hic in reali vbi re⁹ nõ erat obligatus,ꝛ iõ in ipsa solutione estimationis resultat quedam emptio nominis.vt.l.ij. de vsuca.pro emp.l.ſi.de bo.auc.iudi.pol.ſ.de pigno.act.ele gãter,in pũn.vel dic vt Dy.i.c.p possessore. ¶ In.e.gl.ibi nã ius actoris.ar.j.de cõtrab.em.l.q tabernas,ꝛ ꝺ leg.j.apud Jul.ſ.ſi titius.ꝛ Sꝺ de iure ad rẽ. Sz ius ad accessoria vel itereſſe non vꝺ cessum.j.de ac.em.l. Jul.ſ.ſi locat⁹.ꝛ.ſ.pe.q̃ vt ibi clã,l.is q. ſ.ſi quis. ¶ In ea.glo.ibi.contra dñium qui cessit. ¶ Not.ex iure cesso agi cõtra ipsum cedentẽ. ¶ Dp.ſ.de noui ope.nun. l.j.in fi.cũ.l.ſq.ꝛ.j.vſufru.quẽad.cauca.l.j.in fi.Solut.ibi non est cessionarius qui agit: sed babet simplex mandatum directarum ꝛ prosequitur tam ius quam commodum alienum.

Cum in rem. Etiam commoditas simplicis vſus venit in rei vẽdicatione.h.d.ista lex nota. Bald.

Ptor. Etiã improb⁹ possessor soluẽdo 1 creditor rẽ obligatã bãbẽti succedit in locũ ei⁹ q̃ ad retẽtionẽ ꝛ fruct⁹ ꝺs prcepit 2 vltra sumpt⁹ factos in re,bñt estimare ꝺbitũ.h.d. Et est notabile pũn. ¶ Not.hic qõ parisiensank sumpt⁹ facti in rẽ.ꝛ pecunia soluta creditori quaſi gtineat hoc appellatione pẽſi.rũ.ar.cõtra.j.de cõdi.ꝛ dem ꝺ.l.quibus diebus.q̃.ſ. sed dic est ſimilitudo nõ idẽtitas. ꝛ dicit ista litera q̃ primo fructus cõpenſanſ cũ sumptib⁹. vide.ſ.e.l.in fundo.ꝛ ecce prima cõpensatio.Scõo id qõ supest cũ isto debito ꝛ vſuris.ecce ſcõa compensatio. Sed certe ista litera non ꝺt cũ debito principali,sed cũ vſufruc.trñ.ꝛ sic fruct⁹ rei cõpenſanſ cũ vſuris que fuer⁹ loco fructuũ.ꝛ sic cõpensatio de fructibus ad fruc.alterius generis.Sꝺ imo vꝺ qõ etiã cũ primo debito principali.ſicut ſi possideret ipſe creditor. q̃ iſte non ꝺz esſe melioris cõditionis ſi ille in cuius locũ succedit. ꝛ qõ hic ꝺr de cõpensatiõe fructuũ, glo⁹.intelligit q̃ſi sunt pcepti iure possessiõis.secus ſi iure pñij ꝛ interim anteq̃ existat conditio legati p cũ q̃ emit ab herede, nã recuperat sumptus nec cõpẽſabit fruct⁹ q̃ est no.ꝛ ibi per Jac. Itẽ facit.j.ad Sil.l.j.ſ.ſerui. Et facit bic p emphiteuta finita emphyteuſi nõ p ſuã culpã, sed forte p finitã generationem vel tps inſertũ vult repetere sumptus,vt possit nec compenſet fructus q̃ est no.percepit eſſi eos iure dñij. ¶ Nõ obſ. ſ.e.l.sumptus,q̃ ibi erat ſimplex possessor.vt no.ſ.e.l. in fine.ꝛ vide per Jac.j.de leg.ſ.ſ.l.Lucius.ſ.testator. Bald.

Ancilla que. Verba enũciatiua plata p modũ cauſe iducũt merã exceptionẽ.h.d. ſm intellectum Hug.ꝛ est ratio q̃ emanabãt ad excipiendum ſecus esſet in verbis depositiuis ẽt emanãtib⁹ ad excipiendi. q̃ induceret ẽt actionẽ in vltima voluntate.vt no.ſ.de fideicu. l.ſz si possessori. ¶ In text.ibi filie nupte,q̃ forte pr̃ miserat iſtã ancillã p camerlẽga illi vt ei ſeruit ꝛ in domo mariti.In tex.ibi quenit.ꝛ iõ est cõe oĩm heredũ.vt.C.ſa er.l.certi.no.q̃ ꝺixi in ſummario,ꝛ idẽ no.in.l.ſi.ſ.j.de exce.doli.vñ p vba enũciatiua nõ träſit dñium, nã tunc cõpeteret ius agẽdi qõ est ꝛ glo.nec ob.l.j.C.cõia de lega.q̃ ibi loqtur q̃ſi legat⁹ alt̃ q̃ ꝺirecte.secus ſi indirecte ꝛ tacite vt hic facit q̃ no. Jac.in.l.j.de leg ni.leg.ſm Bar.Ego credo Iriũm. q̃ ista filia erat in possessione,vñ ſi caderet a possessione posſet vendicare.vt.ſ.eo.lãdam mulier.ꝛ intelligo gl. q̃ nõ cõpetit actio pſonalis ex testo nõ in rei vẽdi.ꝛ viꝺ Ja.ſ.de bf.iſti.l.q nolebat.Bal.Addit.Bal.

Ptor. ¶ In textu,ibi.ſ. ancillam.an verba enunciatiue emissa,q̃ modũ cause de pñti inducãt dispositionẽ in ſnia: ꝺicgõ sic.Nã ſi iudex pũniat male appellare,q̃ ſnia nulla hic ſnia disponit ſup nullitate nature.l.j.C.q̃ puo.ns est necesse. Ideſt ſi p viã modi.vt no.C.de ſen.cũ eoꝺ. ¶ Pone q̃ ſtatuto cauet q̃ filia debeat eẽ ꝓtẽta eo qõ pr̃ei relinquen volnerit. Numqd ſi eo qõ fuerit ſibi relictũ ẽ grauata,pt agere vt grauamẽ tollat? facit lex ista in ar.qõ sic.nãlz ẽt ſtat.gl. oĩmõ.q̃ſi min⁹ relin quit,tñ postea ꝺr de grauamine l.q̃ſi in pioꝛib⁹.ꝛ hoc q̃ relictũ vinceret q̃ſi de hꝫ nõ fuerit dispoſtũ. Itẽ vꝺ vt hic vt iste casus q̃ſi omiſſus a ſtatuto reducat ad ꝺispositionẽ iuris cõis. Ja.Bu.babni de q̃ꝺã lib.ꝛ erat ſignata l.l.ſancim⁹.C.de inof.test.vide ꝺ leg.iij.vꝺz.ſ.pr̃ naturalis.

On ideo. ¶ No.qõ ius de futuro ſicut non fundat exceptionem sic.ſ.e.l.ſi quis.h.d. Bald.

Tutor. Pecunia inuẽta in re empta nõ per modũ thesauri non pertinet ad emptorem:sed ad dominum pecunie.h.d. Et no.casum. ¶ No.qõ etiam pecunia que reperitur murata in muro,non pertinet ad emptorem.

¶ Juratur in litem contra illum qui dolo desiit possidere.
2 Ratione culpe non iuratur in litem.
3 Libellus qualiter formeſ cũ ſnia petitur exceptioni mãdari.

Si restituere. A possessore victo in possessio manu militari, sed ꝺ eũ q dolo desiit nõ dolo pecdit ad ꝺdenationẽ vi itereſſe. ꝛ pdicta bñt locũ nõ ſolũ in reali iudicio hꝫ ẽt in iterdi. ꝛ vbicũq; arbitrio iudicis ſiminet restitutio ſiẽda.h.d.ſaliter hꝫ cottidẽ. No.diſtinctionẽ hui⁹.Lqõ aut vict⁹ possidet,ꝛ tũc posſe cõpellit ad rẽ restituẽdã ꝛ pt iudex mittere nũciũ vꝺ militẽs q eiciãt victũ de possessiõe ꝛ verã possessionẽ tradãt victori,ꝛ ẽſi pmissum ẽ in ꝺici q̃ possit pnare reũ possessiõe.vt hic.ꝛ.ſ.ꝺ acq.pol.q̃ vniuersas.ſ.itẽ cũ ptor.ꝛ ꝺ dã.infe.l.ptor.cũ ſi. nec audit re⁹ ſi vult recupare tenutã.q̃ ẽ facta missio in rem ꝺe q̃ est iudicatũ. ſic nõ ob.C.ꝺ pscr.ttt.an.l.ſi qs ẽptor.ſ.fi. q̃ ibi ex 2tiũacia nõ veniẽdi enumerat missio.vñ ſi purgãt 2tiũacia ꝺz missus restituere possessionẽ,nec põt referre qõ dñij.sec⁹ ſi sit missio ex 2tiũacia ñ restituẽdi vt h, q̃ venirek ad retractationẽ pũcta ti q̃ fieri ñ põt. † Scõo no.q̃ ꝺ illũ q dolo ꝺsiit possidere iurat i litẽ.ſ.illa tagatiõe.ſ.leg.ali,hꝫ iudex q̃ſi põt ꝺz tagare.vt.ſ. de dolo.l.arbitrio ſm gl. ¶ Tertio no.q̃ rõne culpe ñ iurat in litẽ.hꝫ pſcribit veruz itereſſe qõ nõ,pbabit p ſimplex ſuſin.ar.

tins ꝙ legit̃ ⁊ no.in.l.ſi de p̄to.ſtip. ¶ Quarto no.ꝙ ab omni poſſeſſore victo in quocū℗ iudicio nō ſolū in rei vẽdicatione pōt res auferri manu militari ꝙ ē mirabile. ¶ In gl.imo.ibi vt dixi tu dic ꝙ ad ꝓpulſationē rebelliū ⁊ ꝯtumaciū pōt īplorari brachiū militare.vt hic.⁊.C.de epiſ.⁊ cle.l.ſi qs in hoc genus.facit qđ no. Inn.de reſt.ſpo.c.cū olim.nō ob.l.ꝯria. q2 dʒ ītelligi vt dixi ſolutiōe ſeq. ¶ In ea.gl.§.ſʒ ⁊ ſi qdē.⁊ ē rō.q2 vbi cum℗ eq̃tas dictat ꝙ re⁹ p̄ciſe teneat̃ tūc cōpellit̃ p̄ciſe ſʒ ī reali hoc dictat eq̃tas.vt.j.e.l.nec quaſi.ergo ⁊c.ſm Pe.ī brocardis ſuis. ¶ In gl.j.ibi. ⁊ executiuo ꝯdēnatiōis.hec vba ſi ſnīa ſup fructib⁹ ē liq̃data al's p̄mo dʒ liq̃dari.C.đ cōpē.l.ſi. ¶ In gl.q̄ incip.in p2io ibi.intereē p̄ſtatio.⁊ rei eſtimatio.not.ꝙ iſta gl.innuit ꝙ aliud ē intereē aliud eſtimatio rei.⁊ idē not.C.e.l. a poſſidētib⁹.ſʒ tu dic vt no.Dy.ex̃ de re iu.c.vbi nulla petitio ibi nulla mora.Cy.ī addi. ⁊ dic ꝙ rei eſtimatio ē intereſſe cōe. ⁊ ꝙ glo.đt ꝙ intereē p̄ſtatio ē qd diuerſum loq̃tur de intereſſe ſingulari.⁊ itereē ſingulare ē duplex q̄ddā ē intereē ſingulare affectiōis.⁊ iſtud ꝑtinet ad iur̃m in litē.q̄ddā ē intereſſe ſingulare dāni emergētis vel lucri ceſſantis.⁊ p2o iſto intereſſe p2eſupponit hoc tertiū remediū. ¶ In ea.gloſ.ibi.ꝑter p2imū.§. manu militari. ſʒ nunqd ꝯ poſſeſſorē ſine alio iudicio poterit ꝓcedi manu militari: vr̃ qđ ſic.vt.j.đ admini.tut.l. chirographis.§.ſi.⁊ ꝙ no.p Cy.ī.l.ſi.C.đ ali.iud. qđ eſt verū ſi poſſeſſio erat litigioſa,tūc cū fuit dolo malo ī aliū trāſlata.ſecus ſi non erat litigioſa.q2 tūc ē op⁹ nouo iudicio ꝯ poſſeſſorē.vt.s.đ pe.her.l.ēt.§.pe. ¶ In.e.gl.ibi.ſicut ī re vēdita ꝯtigit.no.mirabile v̄bū ꝙ lʒ vēditor liberet̃ p̄ſtādo itereē, iſtud ē verū niſi ſit lata ſnīa diffinitiua ſup traditiōe rei.nā tūc ꝑdit bn̄ficiū ſoluēdi in tereē.q̄ oīs ſnīa hʒ p̄ciſe obligare ꝙ ē no.ar.ꝯ đ pet.her.l.itē veniūt.§.itē recte.⁊ viđ ꝙ no.Cy.C.đ trāſact.l.ſi maior. ¶ In gl.ſup v̄bo,reſtit̃.ibi.itē nō inuenit̃. Imo inuenit̃.l.nā ſi inuenit̃ in actiōe ergo multo forti⁹ ī rei vēdi.vt.j.đ ad.l.creditor.§.iuſſus. ¶ In.e.ibi.ergo ē diffinitiua,iſtđ nō ſeq̃t̃.vt.j. ne vis fiat ei.l.ſi qs miſſuʒ. ¶ In ea.gl.ibi.ſo.dico no.optimā gl.q̄ dat cognoſcere diffinitiuā ab īterlocutoria. q2 īterlocutoria ē q̄ emanat ſeorſuʒ a p̄ncipali ſup incidēti vl' emergenti,diffinitiua q̄ emanat ſup eo de q̄ p̄ncipal'r agit̃.⁊ iſtā regulā not. ¶ In ea. ibi,no.ſnīa.vt ex̃ de ap.c.nouit.nec req̃rit̃ cāe cognitio.vt no. Inn.in.c.ex rōne.ex̃ de ap. ¶ In.e.ibi in ſin.not.ꝙ ab oī ſnīa diffinitiua ꝑt appellari niſi ꝯ2iū exp̄ſſe determinet̃ al's repiat̃ ī iure.
5 ¶ †Extra q̄ro q̄liter formabit̃ libell⁹ cū ſnīa petit̃ mandari executiōi.⁊ dic vt no.in Spe.iiij.pte.đ re iu.Itē adde ad hāc.l.qđ no.Spe.đ libelli ꝯcep.§.nūc dōm.v̄.xxv.⁊.v̄.xxxiij.⁊ đ iureiu.v̄.vt aūt pleni⁹.⁊ v̄.ſeq.Itē viđ ꝙ no.Inn.đ libel.ob. c.j.vt lit.nō ꝯt.c.tue.đ ꝯceſ.ꝑb.c.cū nr̃is.⁊ đ ſent.exc.c.grauē.⁊ qđ no.arc.xxiiij.q.v.adminiſtratores.⁊.viij.q.iij.qđ aūt. Bal.

Additio Baldi.

Qui reſtituere. Dicit Inn.ꝙ h̄ pōt belluʒ appellari nec tñ habet̃ hic ꝑ hoſte all. ¶ Itē đt qñ indicit̃ ꝑ viā facti ꝯ dn̄m tp̃alē. res ſubditoꝝ pn̄t auferri ſi euʒ iuuāt. Si aūt agit̃ de executiōe ſnīe nō poſſent capi res ſubditorū niſi p̄mo ꝯdēnarent̃ vt no. Inn.đ reſtit.ſpo.olim. ¶ Itē vr̃ ꝑ hāc.l.ꝙ bellū nō poſſit indici, niſi rōne doli vl' ꝯtumacie. qđ ſic ꝓbat̃. Ille q indicit bellū vim infert,ergo ꝓhibitū ē regulariter niſi in caſibus exp̄ſſis.dic ēt ꝙ in h̄ bello ꝑ dānis nō poſſit agi ꝯ incidētē.tñ res nō ſunt capiētiū.ſʒ retinent̃ ꝑ debito ⁊ ꝑ ſumptib⁹ belli. Inn.de iureiur.ſicut q. vide Inno.in c.j.de libel.obla.vide Inn.vt lit.nō cōteſt.tue.⁊.j.de ꝓbē.c.cuʒ noſtris.in magna gl.⁊ vide Inn.de ſent.exō.grauē.⁊ Bart. đ re iudi.a diuo.fra. ¶ In tex.ibi officio iudicis. Al poſſeſſore victo manu militari extorquet̃ poſſeſſio contra eum qui dolo deſijt poſſidere iurat̃ ī litē.at ſi culpa debet̃ itereſſe.⁊ ꝙ dictū eſt manu militari gn̄al'r obtinet vbicum℗ iudex a poſſeſſore iubet rē reſtitui ſiue tradi.h.d.ſm gl.Et not.brachiū militare poſſe a iud.inuocari. Itē not.ſnīam exeq offō iudicis.Sʒ an ī iſta inuocatiōe ſit pars citāda: dico ꝙ nō, q2 ē executio mera. vt in gl.Induco ad h̄ ꝙ not.Inno.ex̃ de ap.ex rōne.in p̄n.ibi executorē eſt ⁊c.vide ꝑ Cy.in.l.j.C.de iur,⁊ fac.igno.⁊ ꝑ eū.s.đ min.itra vtile.in p̄n.maſine gl. ¶ Qual'r formet̃ petitio cum ſnīa petit̃.vide in Spe.iiij.pte.de re iud.iud.vide oīno ī Spe. đ libel.ꝯcep.§.nūc dōm.v̄.xxv.⁊ v̄ſ.xxxiij. ¶ Qualiter formet̃ hic libellus in ſnīa ꝯ quādā vtilē oppoſitionē.viđ in Spe.circa hoc.iiij.pte.đ iureiu.v̄.vt aūt pleni⁹.v̄.ſeq. ¶ An delegat⁹
a ipetret brachiū ſeculare[a] vide Arch.xxiiij.q.v.adminiſtratores. ¶ Si q̄rat̃ qñ poſſit qs p̄ciſe cōpelli ad factū viđ Gul.C. q bo.ce.poſ.l.j. ¶ Diſtingue aut q̄ris đ eo q p̄ncipal'r al's pſonaliter ē ad factū obligatus.Diſtingue aut tale factū erat implendū in pſona alteri⁹, q̄ actoris tūc ſufficit p̄ſtare intereſſe. vt.j.đ v̄.ob.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.Aut id factū erat īplēdū in pſona actoris ⁊ nō alteri⁹ tūc refert aut eandē vtilitateʒ aſſert intereſſe habere:⁊ illud factum eſſe impletū. verbi gr̃a. Stipulat⁹ ſum ab aliquo mutuari.x.tm̄ ꝓdeſt habere quātū ſi mutuaret: ⁊ in caſu iſto dico ꝙ ſufficit intereſſe.đ v̄.ob.ſi penā. Aut h̄re itereſſe nō affert eādē vtilitatē,ſicut factū īpletū eſſe tūc aut eſt tale factū ꝓmiſſuʒ ꝙ tacite intellectū nō cogit̃ quis īplere.vbi gr̃a.nemo cogit̃ ſe defendere ſi ali⁹ non ꝓmittat ſʒ ſufficit ⁊c.de ī i⁹ voc.ſatis.⁊ dico ꝙ tale fcm̄ nō cogit̃ qs explere p̄ciſe.đ ꝓcu.nō cogēdū.in p̄n.fallit vbi actio eſt tpe pitura.Itē vbi falleret fidē duob⁹.đ ꝓcurat.ſi defunct⁹.⁊ i.l.ſed he.§.preter.e.ti.Aut eſt tale fcm̄ ꝓmiſſuʒ ꝙ tacite itellectū cogi poterat explere.⁊ tūc ꝑt ꝯpelli adeo p̄ciſe ꝙ ſi nō faciat ponit̃ in cōpedib⁹,vt ī ſcriptore q miſit ſcribere librū.de re iudi. ſi qs ab alio.ī ſi.đ.noui ope.nū.ſtipulatio.§.ſiue.ꝙ me.cā. ſi cū exceptiōe.§.ſʒ ⁊ ſi qs ꝑ viʒ.fallit vt dicūt doc.j.đ ꝯh.emp.l.j.ī ſi. Sʒ dn̄s me⁹ đt ꝙ nō fallit dn̄t doc.j.mād.ſi ꝓc.§.mandati. ¶ Aut q̄rit̃ đ eo q nullo mō eſt obligat⁹,ſed eq̃tas dictat ipʒ poſſe ꝯpelli.vt apparet in eo q tenet̃ actiōe reali vt inſt.đ act. §.j.tūc eq̃tas dictat poſſe ꝯpelli ea ſola eq̃tate vt actor habeat ſuū intereſſe vt in hypotecaria.tūc p2io liberat̃ p̄ſtādo itereſſe vt.j.q.mo.pi.vel hyp.ſol.l.Pau.Aut equitas dictat qđ actor haberet p̄ciſe rē ⁊ tūc reus p̄ciſe cogit̃. vt hac.l.Pet.de bella pti.in brocardo.⁊ ſignat̃ in.§.defendere.Et not. hic pleni⁹ q̄ alibi.⁊ viđ Ja.de Are.ī.l.here.de dona.Bar.vel dic aut loq̃t̃ in reali aut in pſonali,ſi in reali tūc aut talis actio eſt acceſſoria,vt hypothecaria ⁊ tunc aut loq̃tur ſtāte p̄ncipali.⁊ tūc dic ꝙ reus pōt p̄ciſe cōpelli.al's iurat̃ ī litē.vt.j.de pi.ſi fundus.§. in ven.⁊.§.ſi plures.Aut extincta p̄ncipali.⁊ tūc extinguit̃ acceſſoria.vt.l.Paul⁹.alle.cui⁹ rō fundat̃ per.l.ſoluēdo.s.đ ne. geſt. Aut in pſonali.⁊ tūc aut debet̃ factū reuocabile.⁊ liberatur d̄bitor p̄ſtādo itereſſe.vt.l.ſi penā.đ v̄.ob.fundat̃ hic ꝑ illā regulā dolo facis qđ redditur⁹ es.vt.l. dolo.⁊.ſolut.ma. ſi ſocer.§.Luci⁹.⁊.l.ſeru⁹ dotalis.⁊ no.s.đ re iudi.ſi de vi.circa ſi. ¶ Aut d̄bet̃ fcm̄ irreuocabile.⁊ tūc aut debet̃ ex diſpōne.l.⁊ eſt ob.p̄eſa q2 nō ꝯſiderat̃ ſolū intereſſe partis.ſʒ legis autoritas.vt.l.ſtipulatio ſine.Nā legis autoritati parēduʒ eſt ēt ſi partis nō īterſit q2 vice cuiuſdā pene debet̃ in qua nō inſpicit̃ intereſſe.l.j.in p2in.de noui ope.nū.s.de infami.qd ergo.§.cū aūt.Aut ex delicto. ⁊ ſi delictū nō purgat̃ niſi ꝑ actū retro ſimilē dʒ p2eciſe fieri.vt.l.ſi circa exce.§.ſʒ ⁊ ſi qs per vim.Aut ex ꝯctu. ⁊ tūc aut ex mora nō immutat̃ obligatio ad fcm̄ nec ſuccedit ob.ad intereſſe nec fit nouatio,tūc dʒ p̄ciſe fieri.vt.§. ꝑtor. ¶ Aut ſuccedit ob.ad intereſſe tūc intereſſe ſolui pōt vt j.de act.em.l.j.in p2in.⁊ in.§.Celſus.cuʒ ſi.Aut ex vltia volūtate.⁊ tūc vltime volūtates debent impleri in forma.⁊ ideo ſi fieri pōt dʒ fieri,ſi nō pōt fieri ſufficit intereſſe p2eſtari.de leg. iij.fideic.ī ſi.⁊.l.nō dubiū.§.ſi. ¶ Qualiter in realib⁹ eſt aliud q̄ in perſonalib⁹: Reſpōdeo quia in eis non fit nouatio ex eo q2 ſuccedit noua obligatio ad intereſſe,cū nulla obligatio p2ecedat. ¶ Item q2 in reali in ipſa p2eſtatione intereſſe reſultat ꝯctus.vt.l.litis exceptio.de vſucap.p2o emp.⁊ ad contrahendū nemo cōpellit̃.vt.l.ſicut.de act.⁊ ob.C.hinc qđ doloſus ſolū intereſſe iuratus in liteʒ non cōparat̃ emptori,q2 actus iſte nō eſt volūtarius,ſed in penā deuenit̃,⁊ in ſubſidiū. ad hoc vt j.e.l.nec quaſi. ¶ In gl.que incipit.in p2imo ergo caſu.ibi,tāgatis.not.ꝙ ſi poſt ſnīam venditor cōdēnat̃ ad rei traditioneʒ a non liberatur p2eſtando intereſſe ergo non feruntur due ſnīe vna ſuper re,alia ſuper intereſſe. Naʒ ſnīa lata ſup re excludit p2eſtationem intereſſe. ¶ In ea.gl,ibi.diffinitiua.iſtud nō ſequitur.vt.j.ne vis fiat.l.ſi quis miſſum. ¶ In ea.gl.ibi executio. ¶ Not.qđ auferre rem manu militari eſt executio non ſententia.idem de captura adde qđ not.C.de fur.l.fin.

Si qui dolo. Ei q dolo deſijt poſſidere iura cedi nō debēt nec ſine ceſſione acquirit ius aliquod ⁊ actor cōtra doloſum, ſi vult poteſt eligere viā conſecutionis ſimplicis intereſſe ſi non vult eum in plus grauari. Bald.

Si a titio. Habēs cām a nō dn̄o p̄fert̃ illi q ab eodē poſtea facto dn̄o cāʒ p̄tendit.h.d.qđ eſt not.⁊ ē hic caſus in q̄ publiciana eſt potētior,q̄ rei vēdicatio. Itē allegat̃ hec.l. ꝙ ius ſupueniēs actori ꝯfirmat ius ſucceſſoris.facit in aut.de nup.§.qm̄ infirmas.j.ſi cer.pe.l.ꝑinde.j.de act.em.l.ſi qs alienā.j.de reb.cor.l.illi.ī.j.de leg.j.l.ſeruū filij.⁊ qđ no.C.de p̄ſcr. xxx.an.l.ſi qs emptiōis.⁊.j.de pig.l.j.in p̄n.⁊.j.de ſol.l.ſi is cui nūmos.⁊ qđ not.Cyn.C.de nup.aut.ſi qs ex his.in pe.q.ꝙ dic plene vt no.Bar.j.đ vſuc.l.cū vir ꝑdiū.vbi viđ. ¶ In tex.ibi pretio ſo.no.ꝙ vbi publiciana dʒ p̄ualere rei vēdicationi,opʒ pretium eſſe ſolutū ab emptore,ſec⁹ ſi nō dʒ p̄ualere: vt.j.tit.j. l.de pretio. ¶ Itē not.ꝙ lʒ roboret̃ publiciana ꝑ ſupueniēs dn̄ium actori, nō tranſit dn̄iū ſine noua traditione ad quam pōt de nouo agi.qđ ē no.ar.ꝯ.j.đ ſolutio.l.in numerationib⁹. in ſi. ¶ In gl.ſup verbo replicatione.ibi.l.ꝑinde. dic vt ibi ꝑ Jac.But.⁊ vide.j.de condi.inde.l.ſi non fortem.§.ſi filius.⁊c.

a ¶ Seculare. Adde eleganter Old.in ꝯſ. lxxxix. incip. eps inuocat.⁊ dicit ꝙ nunq̄ iudex eccleſiaſticus dʒ inuocare auxilium brachij ſecularis niſi cū per ſe nō pōt actū exequi, q2 oīa iura de hoc loquentia ſemp dicūt ſi opus vel ſi neceſſe fuerit, ꝙ non idē dicas đ excōmunicatione, q2 nunquā eſt deueniendum ad eā,niſi precedat culpa, mora vel offenſa,vl' alia inſtantia ſm Pe.đ Anch. in ꝯſi.ſuo.xvj.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Additio Baldi.

Sja titio. Vide.ſ.de pi.l.i.in pn.ꝛ vide.ſ. de fol.ſi is cui nummos.p Ja. An ius ſupueniēs confirmet pactū liberatoriū ſicut obligatoriū. Et vt q̄ ſic ꝙ vires obligandi ſꝫ certe traditio confirmat obligationem, nō confirmat ius ſupueniēs. Hinc eſt, q̄ nō cōfirmat hypothecā q̄ in ſola pactione conſiſtit vt.l.rē alienā.ꝛ.l.i.§.cū pdiū. ¶ In ter.ibi Sēpronij. vide.ſ.de vſuca.cū vir pdiū. vide in aut.de nupt.§. q̄n infirmas.ꝛ.C. de nup.aut.quod eis.ꝛ.ſ.ſi cer.pe.l.proinde.ꝛ.ſ.de act.emp.l.ſi qs aliena. ¶ In gl.q̄ ſcipit.ſ.rei vēdite. ¶ No.q̄ vēditor q ſemel tradidit itez cogit tradere rōne iuris ſupueniētis ſibi. ¶ In ea.gl.ibi, pinde.ſꝫ ibi fingit retro.ꝛ ex eā de pterito hic nō.ꝛ vide quod no.per Ja.Bu.§.de of.procon.obſeruare.in fi.ꝛ.ſ.rez ra.ba.cum debitore.ꝛ.ſ.tit.ſ.ſiue aūt.§. ſi duob⁹. vide.ſ. de pdi. inde.ſi non ſortē.§.ſi filio. Item vide Jac.Are.de leg.i.ſeruuz filiū.§.j. An ſi vendidi rem allodiū ꝛ q̄ ſuperuenit mihi piſtan di vtile dominium, an confirmet ius emptoris cum res nō ſit huius iuris reſpectu vendita.

In ſpeciali. Poſſeſſori in rei vēdicatio neuꝫ publiciana nō cogitur docere de titulo.h.d.p hāc.l.dicit Spec.q̄ ſi actor facit poſitionē de dñio vel de iure rei q̄ reꝰ nō tenetur reſpondere.vt in Spe.de teſte.§. nūc a nobis, verſ.item agens. Jn not.de reiud.cum Bertholdus.in ſi. Arch.c.diſt.c. contra morem.ꝛ vide q̄ not.in Spe.de emphy.§.nūc aliqua. ver.lꝫ.ꝛ ver.ſeq.ꝛ q̄ no.per Guli.C.de peti.her.l.cogi.

Additio Baldi.

In ſpeciali. Arg.ꝙ reus non tenet rñ dere poſitioni p ꝙ nihil ac creſcit actori.vide in Spec.de teſte.§. nūc videū. als.§.nūc a nobis,ꝰ.itē. Itē vide in Spe.d emphy. §.nūc aliqua.ver.lꝫ.ꝛ v.ſeq.Et lꝫ ſic ſe hꝫ titulus ad excluꝫ.pu bliciane ſicut ad exclu.pet.hꝝ.ſ.ti.i.ſi aūt.§.ſi duob⁹.ergo qua rōne in pet.her.cogeꝝ reus dicere titulū,ſcu cām ſue poſſeſſio nis ſicut in pub.Rñ.in peti.here.modificata poſſeſſio eſt pn̄ci piū formale ex parte ſequēti.ꝛ ió fit interrogatio ſed in publi ciana ipſa poſſeſſio omni eius ꝟlitate circūſcripta ſufficit pn cipiū formale.ꝛ ſic nō ob.q̄ habem⁹ ex ſola poſſeſſione iudiciū pncipiū ꝛ ingreſſum. ¶ Et vt ſcias an qs cogaꝝ pbare titulū ſue poſſeſſionis* dic aut qs fundat intētionē ſuā ex tit.ꝛ debet ipſum pbare.C.de pba,ſiue poſſidetis. exēplū q̄n agēs hꝫ ius ſuum fundatū; nā reus niſi pbaret de titulo ſuccūberet ſic Jo quiē.de of.or.c.cordi.li.vi.ꝛ ibi p Joā.mona. Aut reꝰ hꝫ intē tionē ſuā fundatā in retinēdo ex ſola poſſeſſione vel ex pſumptione iuris reſultāte ex poſſeſſiōe.exēplū ſi ſeruitus ven.l.fi cuti.§.lꝫ ſi querak.ꝛ in.l.ob maritoz.C. ne vxor.p ma.ꝛ tūc re gulariter non cogiē allegare cām ſue poſſeſſionis.fallit in pe titione hereditatis, vbi ad pparationē ꝛ ordinationē iudiciꝫ, interrogaē de ꝟlitate poſſeſſionis.ꝛ rñdere cogiē.ſcdo rñdeē.ꝛ eſt in ea ſpāle.Sꝫ vbi pe.here. dareē ℈ titulo poſſidēte tunc ēt in pe.here.nō fieret dicta iterrogatio: q̄ nō eſt neceſſaria quā tum ad ordinationē cōem. Itē dico ꝙ eſt dare caſum in quo peti.here. non daē contra poſſidentē ſine titulo. nā iuſtus er roꝛ,qui vꝫ ad publicianā excludit peti.here.ff.de vſucap. Cel ſus.ꝛ.ſ.tit.i.eū qui in pznc.Per hoc pōt dari aliud intellect⁹ in.l.cogi. q̄ tota loquaē in petitio. hereditatis.ꝛ loquatur de forma interrogationis ꝛ reſpōſionis. vt nō habeat neceſſe re ſpondere de vero titu. Sꝫ an poſſideat ꝑ hēde vel poſſeſſore.

a ¶ Poſſeſſionis. Vide do. Bart.Soci.in conſi.cxvi.inc. viſo.pceſſu cir ca pzinc.v.col. in.j. parte. q̄ not.

Superficiarius. Superficiari⁹ hꝫ vtilē rei vendica tionē.h.d.adde q̄ no.in.l.j.ſ.de loc.pu.fru. in glo. ibi vtilē ibi quo ad dñm.nā tertium.ſ.poſſeſſorem poterit experiri licet penſionem non ſoluiſſet vt not.in.l.ii.ſ.ſi ager.vec.arg.contra quod no.in.l.ſi ſeruus.§.locaui.ſ. de fur.

Ve de tota. Quod iuris eſt de toto q̄ ad totum idem eſt de par te quo ad partem.ad hoc alleg. in textu ibi eadēq̄ puta fructus illius partis.h.d.

Incerte. Quandoq̄ tolerak incertitudo rōne peti tionis ſiue libelli.h.d.ibi ot.hic quādoq̄s to lerari incertitudinē iudiciꝫ.q̄ non debet cogi actor declarare id q̄ neſcit declarare.facit inſti.de acti.§.curare.ꝛ facit q̄ no. per Jnn.in.c.j.de proba.facit.§.ſi pars hered.pet.l.j.in fi.ꝛ q̄ not.ea.l.ſi in rem agat aliquis.

b ¶ Ineptum. Vide Pau.de Caſtr.in cōſil. lxv.a.d. Alex. de Imo. conſi. clxxxvi.j.parte. ꝛ plene in.l.inter ſtipulantē.§.j. de verb.oblig.

Additio Baldi.

Ve de. §. Incerte.incertitudo que non pōt declarari in libello ſed venit decla randa in ventilatione cauſe non reddit libellum ineptum.ᵇh.d.facit ad not.p Jnno. eſt de.pba.c.j.

1 ¶ Traditio inter partes pbatur per inſtim cōdu.tionis.

2 Poſſeſſio a titulo præſumitur.

Quedā mulier. Dſium acqriē ex iu ſto tit.ꝛ ficta poſſeſſio ne,id eſt,traditiōe.h.d.vl fic ꝙ dicitur eē vt trāſier ri poſſeſſio ꝙductoꝛ. Itē ei q̄ē in poſſeſſione ſuoꝝ ſit 3 als donaturi. ¶ Not. q̄ n̄ Jctus ſit in ipſa poſſeſſione vel cū eo qui detinet q̄ eoipſo vꝫ poſſeſſio tradita.ᵇ Item no.q̄ p inſtrim conductionis probatur traditio inter partes.ꝛ hic ad de.ꝛ vide q̄ no.Dy.in.c.j.de reg.iur.ꝛ vide Jac.de acquir re. domi.l.qua rōne.§.hoc quoq̄.ſecus quo ad alios.q̄ inſtrim ſa ctū extra rē nō pbaē poſſeſſionē.niſi pbeē q̄ ſit factū cū poſſeſ ſore.vt in.c.inter dilectos.in tit.de fide inſtru.tene mēti valde hāc tenet. ¶ In gl.ſup verbo ſufficiebat ibi de acq.poſ.l.nec vt ibi p Guli.ꝛ facit.j.de excepti.do.l.pure.§.ſi donauero.ergo pſumiē poſſeſſio ex tit.preced.ſiue quis habeat hāc cām a dño vt hic.ſiue a nō dño.vt no.in Spe.de emphy.§.nūc aliqua.ver. lgiū.facit q̄ no.Arch.xvi.q.vi.c. ſi gs deinceps,ſi.ꝛ addeq̄ no.in Spe.de excep.ꝛ vēdi.§.ſciēdū.v. quid ſi in inſtrō cēſe tur vendo ꝛ trado ꝛ per cōſeſſionē tranſeat poſſeſſio.not.ſi pac.l.ad emptionē.ꝛ p Cy.in.l.cū falſa.C.de iur.ꝛ fact.ignoꝛ. Itē an trāſeat p inueſtituraē.ōt Jnn. q̄ nō in.c.ii.de cōſuetu. niſi eſſet inueſtitura corporalis p intermiſſionē in poſſeſſione, 2 facit.l.ſi.de inualidis ꝛ Lōbarda. ¶ Vltimo p hanc gl. dicit Bar.in.l.cū ſolus.j.de vſuca.q̄ a quo qs hꝫ tit. ab eo ꝙ ſumitur poſſeſſionē habere,vel ſaltē eius noīe.q̄ talis pſumiē poſſeſſio qualis eſt titu. precedens.vt j.ſi ſeruꝰ vendi.l.ſi ꝛc.

Additio Baldi.

Quedā. Ad acqſitionē dñij ſufficit verꝰ tit. ꝛ ficta traditio vel licentia retinēdi ad adeptā poſſeſſionē.h.d. Adde quod p inuēiā turā nō q̄rit poſſeſſio ſꝫ data vꝫ licentia eā appre hēdendi ſua autoꝛitate.vt no.Jnn. extra de conſuetudine.ca.ꝛ ōt fuiſſe opi. Alꝫ. Itē hoc eſt expreſſum in Lōbarda.de inua lidis.in fi. ¶ Itē p quolibet vbū exceptiuū directū in acci pientē.vt.l.Titia cū teſtō.§.j.de leg.iij.vide oīno,Jnn.de pro ben.p illoū.in gl.not.de leg. Itē vide Jnn.de concel.preben. ꝑpoſnit. Jn gl.ꝛ bene hoc. Itē vide Jnn.in.c.exoze. extra de his q̄ fiunt a maiori parte cap.in ver.j. Quedam vide oīno q̄ no.Bv.in.c.j.de reg.iur.li.vj. ¶ No. poſſeſſionē acquiri p colo nū. Itē retineri.ſ.quib.mod.vſufru.amit. Pompo.ꝛ de nūc in fru.inter dilectos.in fin.cū ſi.vide in Spe.de empt.ꝛ vēdi. §.ſciendū.ver.q̄d ſi in inſtrō ſtineē vēdo ꝛ trado.ꝛ v.pe.no. quꝫ ſunt res. An per confeſſionē trāſeat poſſeſſio dic p Cyn. C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cū falſa.no.hic ꝙ poſſeſſio pbaē pinēn mētā. ſic de acq.poſ.pdia. quod eſt verū de poſſeſſōe q̄ pōt q ri per Jctū vel vbi inſtrim nt in ipſa re,als nō ſm alleg. Pap. Et vide gl.ꝛ Jac.in.l.ij.C.de acq.poſ.in glo. vt per hec verba pnc.l.huius vide Dy.in conſil.cxxxviij.ꝛ Arch.xvi.q.vi.ſi quis deinceps,in fi. Per epiſtolaꝫ.vide Guli.in.l.C. de acq. poſ.ꝛ de excep.doli.pure.§.ſi donauero. Per ipſum,l.quarta tione.§.hec quoq̄.de acqui.rerum do.per Jac. ¶ In tex.ibi ad tradit.no. per retentionē poſſeſſionis cū titulo ſubſequi poſſeſſionem acquiri,cum per retentionez non ſolcat acquiri ſed cōſeruari.vt no.ff.de acqui.poſ.l.iij.in pzin. ¶ In tex.ibi, collegiſti perfecte recondēdo in horreo ꝛ nihil reprehēdituꝰ: q̄ ſufficit quoquo modo perceperit vel acquiſierit eos. in fin. iſtius.l.ibi examinandum eſt.ꝛ ideo veniunt in condēnationē. ꝛ debent a poſſeſſore reſtitui.ꝛ no. hos fructus pici induſtria les, q̄ ad hoc vt ſint in vſu debent certaꝫ formam recipere ex hominis induſtria, quā nō habent a natura. vide etiam oīno Jnn.extra de iure pat.c.conſultationibus. ¶ In gl.quenci. in venditionem.ibi hic ar.q̄ hic patet ꝙ nō eſt neceſſe pbare traditionem,nā preſumitur ex quo apparet de titulo. ¶ In ea.glo.in fi.ſiue pretendas cauſam a dño ſiue a non dño.vt no. in Spe.de emphy.§.nunc aliqua.ver.lgiū. ¶ In gl.qui einap. qui a autē.vide q̄ no.inſtit.de actio.§.alie.ꝛ in.c.abbate.de re ſti.dic.libꝛ.vi.in pzincip. vide Guli.C.de rei vendi.diſiū.Bald.

Ieius fundi. Poſſeſſor hꝫ cōdem nari ad reſtitutionem fructuum ſeparatorum.lꝫ nondū recondiderit in horreum,q̄ factus eſt dñs ipſa ſeparatione.ꝛ opꝫ ꝙ reſtituaē victor.h.d.ſꝫ Paulū.reprobata ſnīa Labeonis, ꝛ eſt lex notabilis vñ ſm Paulꝫ eſt reſtitutio iſta turis ꝛ facti propter acquiſitionez dñij ſed ſm Labeonē eſſet reſtitutio iuris:q̄ Labeo putabat quod non fieret dñs ſola ſeparatiōe, ſed pone exemplū in hac.l. poſſeſſor qui erat in mora per lit. conteā.ſeparauit fructus a ſolo,deinde bi fructus perierunt antequā reponeret in horreo,nunquid condēnabitur ad reſti tutionē:non ſm Labeo.q̄ non perfecit perfecte,nec penes ſe habuit ſed ſm Pau.eſt oppoſitū.q̄ ex quo factus eſt dñs per ſeparationem ibi perierunt.glo.ti non intelligit hoc modo, ſed vt primo dixi.ꝛ not.hic quod oliua dicitur fructus induſtrialis

strialis' ⁊ est rō. ꝙ desiderat specificationē. vt sit in vsu sicut vna ⁊ ideo desiderat apparatus hominis. vt dixi. ea. l. fructꝰ. ⁊ not. bene hunc ter. ⁊ adde quod no. Jnno. extra de iure pat. b
c consultationibus.

Si hominem. Not. quod hominis egri nulle sunt opere. h. d. Bald.

Additio Baldi.

SI hominem. In text. ibi: Jn. ℣. in rē actionē banc. l. solēniter. gl. Huli. de Lu. de peti. here. cogi possessorem ibi vide Jnn. extra de in integr. restit. cū veniſſet. ¶ Jn gl. quo ad ꝓprietatē. Jtē dt Spe. ꝙ si ille q aliū nominat in iudicio mētiē. ꝙ pdit possessionē ⁊ trāsfert in agentē p bācl. vt no. in Spe. de ꝓcu ⁊ scō decreto. ℣. restat. versi. qd si nominās. Et no. hic. l. nostrā etiā rōne tali submissa ille q possidet ⁊ negat se possidere ē ꝛtumax in suscipiēdo iudiciū. vt. ℣. not. l. quod. ¶ Jtē aio suo statim pdit possessiōis cōmodu ⁊ vt no. Cy. de iuris ⁊ facigno. cū falsa. ex eo ergo ꝙ ꝛtumax detētio trāsfert in agentē ex eo vo ꝙ desijt possidere nō pōt tenutā revocare iure possessoris, qz nō hz ius absq; aure dñi in possessione ſz hoc ius ē ordinatū ad agēdū aget ergo ⁊ adde in aut. ō triē. ⁊ semiſ. ℣. pene. ¶ Jn text. ibi: cōpellimur. vidē oīno i sve. de empby. ℣. nūc aliq. ℣. lxv. ¶ Cū qrit an qs posset diuersas exceptiōes ꝓponere refert aut sunt diuerse tm. ⁊ tūc pōt vt. l. nemo. j. de reg. iur. ⁊. l. iij. j. ō excep. rei iudic. aut ēt ℣ic. aut ne gat qs factū ꝓprij, ⁊ scriptura vallat ⁊ pdit totū. vt in auc. ℣ q ꝓpriā. aut factū suū tm ⁊ pdit bñficiū qō hz iure spāli. vt. ſ. l. eū q. ℣. ꝓtor ait. j. tit. ꝓpi. ⁊. l. q̄ties. c. si vo sit bñficiū cōe. Aut negat factū ꝓsens. ⁊ ꝓteritū ⁊ punit in onere ꝓbationis ⁊ trāslatione possessiōis vt hic. ¶ Jtē possessor aut negat factū suū c
ꝓteritū tm non ꝓsens ⁊ punit in onere probationis tantū. vt l. cum de indebito. j. de ꝓba. Cy. hic in addi. Cyn. adde. j. de interrog. act. non alienum. ſimile. ℣. de inſa. L. ucius distinctio procedit in negatione simplici. secus si iurata nam contra iuramentum non posset veniri. de accusatio. cum dilecti.

¶ Negans se possidere non cogitur litem contestari in rei vendicatione.

IN rē actio. Cōtra negantē se possidere rei vendicatio nō reddit ſz si de mēdacio conuincat possessio ei aufert. No. ꝙ ille q negat se possidere nō cogit ꝓtestari litē i rei vē. vñ ista exceꝑ. nō possideo ipedit. pcessuz vult. pbare ℣ium officio iudicis auferꝛ possessio rei ꝓuicto de mēdacio sine alia probatiōe dñi. Et timplorabit istud offm incidenter vt no. in aut. de triē. ⁊ semiſ. ℣. pe. vbi est melior gl. q̄ reperiat. ꝙ quā gl. ponit theorica ⁊ practica huiꝰ. ¶ Quid si agebā ℣ te tuo noie ſz tu nolasti titiū tanꝙ oīm cuz nō esset vtrū. pbato mēdacio dz auferri tibi possessio seu detētatiōt Spec. in tit. de ꝓmo ⁊ scō decreto. ℣. restat. ō. gd si nominās. ꝙ sic. ꝙ no. ⁊ vide in Spe. de empby. ℣. nūc aliqua. ō. lxv. ⁊ adō ꝙ no. Huli. ō pe. bñ. l. cogi. vbi gl. bāc. l. ¶ Sz qd si ille qui negat se possidere litem cōtestet vtrū poterit cōdēnari in rei vē. ꝓpositaꝰ vñ ꝙ non, qz in eū nō reddit vt hic. sed tu die ℣ium. vt. ℣. de iudi. l. de qua re. nec ob. hec. l. qz hic declarauit iudiciū. ⁊ ita seruat practica. ⁊ facit qō no. j. de excep. rei iudi. l. si a te. ℣. j. ¶ Jn gl. sup vbo iudicē ibi. l. ſi. not. qō ignorātia respondētis excusat eū a pena buius. l. ¶ Jn gl. ibi. ℣. illud. nō cm punit in ꝓuatione. dñi: sed in ꝓuatione possessionis. ¶ Jn ea. glo. ibi fateatur antequam sit conuictus reuocando suam negationem qō potuit ad euitandam penam negationis. vt no. in simili insti. de act. ℣. item mixta est actio de eo. quod nota. ¶ Jn ea. gl. ibi dicat l. possessor. ¶ Jn ead. glo. ibi forte. ſidem qō possit statim ꝓbando dñium euadere penā huius. l. opposita exceptiōe doli facis. cōtra officū iudicis intētatū ab actore. ⁊ hoc ꝓbant. l. ⁊ gl. Sed doct. dicūt qz sic mēdaciū nō puniretur quod est absurdū. Et nunqd coipso ꝙ mētiē desinat possidere ista lex docet ꝙ nō, cū posset quinci possidere ꝙ corporalē possessionem ⁊ detentionē facti qō dic. vt no. Cy. de iur. ⁊ fac. ignor. l. cū falsa. ⁊ adde ꝙ q̄cq; quis negat factū presens ⁊ tūc punitur perditione possessionis vt hic. quandoq; factū ꝓteritū, ⁊ tunc punitur in onere probandi. vt. j. de ꝓba. l. cū de indebito. ⁊ vbi cunq; quis ratione mendacij punitur non potest ꝓponere exceptiones contrarias etiā conditionaliter vel successiue. C. de non nume. pecu. aut. contra qui propriam. secundum Cyn. ¶ Ultimo adde ad hanc. l. quod not. Jnno. extra de in integ. resti. c. cum veniſſet. in glo. ad proprietatem. h. d. ista. l. Bald.

¶ De publiciana in rem actione. Rubrica.

Additio Baldi.

¶ Formam libelli in hac actione vide in Specu. de cau. pos. ⁊ proprie. ℣. nunc dicendum. Bald.

AIt prætor. Not. ꝙ publiciana dat a
non dño q hz titulū ⁊ q iā habuit possessionē ex eo.ᵇ Ja. ō ra. dicit ꝙ et dño dat publiciana ⁊ est truffa. ⁊ ē ex ꝑsse ℣ cū. ℣. de peti. her. l. ⁊ nō tātū. ℣. ꝙ si ꝑ ēptore. Et adde qō no. C. mādāti. l. ꝓ diuersas. in gl. hoc est. ⁊ est dictū singulare. ¶ Jn glo. que incipit qd aūt, ibi, si succūbat. ¶ No. ꝙ si alias licet appareat per probatiōes ꝙ actor habet ius si nō habet ius intentatū succumbit ꝓ tūc etiā si ista probatio sit facta per eū, ꝙ est notandū. ⁊ facit. j. de b
pac. dot. l. bebi⁹ marcellus. ¶ Jn ea. ibi nō possunt copulatiue. ſz alternatiue sic saltē de cōsuetudine. vt no. insti. de actio. ℣. alie. ⁊ est expressum in. c. abbate. de re iudicāb. ⁊ adde hic qō no. H. C. de rei ven. l. domum.

Sed cum. No. ꝙ vbi querit dñium sine traditiōe. ibi est quā. dñium. Jn ℣iū facit ꝙ no. Spe. de empby. ℣. nunc aliqua. ver. lviij. alias. lxiij.

Additio Baldi.

AIt prætor. Jn text. in fi. vt puta legatū. ¶ Nūqd ꝓ votū emissum in vltima volūtate trāsferꝛ dñiū sicut per legatū? dicyt no. C. ō fur. ſi nōdū. ⁊ vidē hic ꝙ no. C. ō pac. cōue. l. here. i fi. ſz an habēti pub. possit cedi rei ven. dic ꝙ sic. ⁊ habebit vtrāq; ac. vñ no. C. mā. ꝓ diuersas. Jn gl. Bē. ¶ Jn glo. qd aūt, vidē ꝙ no. instit. ō act. ℣. alie. ⁊ i. c. abbate. de re iudi. li. vi. in ꝓn. vide Huli. de rei vē. domū. ¶ Jn. e. gl. ibi, succūbat. ꝙ hic gl. ōt de ꝓba. rei fieret i reū ꝑceptū, vt in ℣fessuz. vt. l. si debito ri. de iud. ⁊ tene mēti. hāc gl. facit ꝙ no. Jnn. de ℣fes. cū super.

VEl mortis. No. ꝙ ꝓpter donationē cā mortis trāsferꝛ dñiū ad ī c
star legatorū qñ nō est alibi ita expressum. ⁊ dubi tatio erat qz donatio cā mortis magis accedit ℣ctui ꝙ vltime voluntati. vt no. in. l. ij. j. de do. ꝑele. ¶ Dñium.
Adō. d. Alex. de Jmol. in. l. a Titia. ō fur tis. ⁊ vide eum post Bar. in. l. j. de don. caus. mort.

Additio Baldi.

VEl. No. ꝙ ꝑ donationē cā mortis transfertur do miniuz sine possessione, sicut in legato qō est singulare. Bald.

¶ Jus reale non transit. per sentētiam sine traditione.

SEnt ⁊ alie. No. ꝙ iō ꝓtor nō fecit mentio nē de casibus exceptis, qz ꝑcel sit ꝓ modū traditiuū regule. ¶ Quero vtrū ꝓ votū emissum in vltima voluntate trāseat dñium, sine traditione. dic vt no. C. de fur. l. ſi nōdū. ⁊ vide ꝙ no. C. de pac. cōuē. l. here ditas in fi. gl. Jtē no. ꝙ ꝓtor enumerat hic causas sufficientes ad publicianā, qz dñium trāsfert si tradens foret dñs. vt. j. de ℣bē. em. l. claudius. ¶ Jn ter. ibi tradita. qz ℣ opāt autoritas ſuſe vt no. j. ō acq. pos. l. ℣ō. ℣. ſi iussu. Et no. ꝙ ꝓ ſniam non trāſit ius reale, sine traditiōe. vt hic. ⁊ no. insti. ō of. iudi. in fi. Et ℣ in reb⁹ corꝓalib⁹ sec⁹ in icorꝓalibus, qz ibi nō desideraꝛ traditio. vt no. Jnno. ō ꝛcef. ℣b. c. cū nris. vſ ēt spāle in pe. ber. ꝙ ſnia lata facit verū heredē victorē sine vlla possessiōe. vt. j. de sta. li. statulib. a ceteris. ℣. qnt⁹. ꝙ ē no. dignū. ⁊ vidē ꝙ no. Cy. i l. j. ℣. cōia vtriuſq; iud. i lec. ⁊ adō hic qō no. Ja. i. l. iij. j. de reb. eoꝛ. ⁊ facit ꝙ no. j. de ℣di. fur. l. ⁊ iō. ¶ Jn ter. ibi, falsa not. ꝙ falsa cā nō vitiat⁹ ℣m decretū, hoc est verū, qñ missio fit ex cā d
iudicati sec⁹ si ex interlocutoria. vt. j. ne vis fiat ei. l. i. ℣. hec verba. vel loquitur hec. l. in facto partis iudicis, ⁊ vtrāq; vera. ¶ Jn text. ibi ꝓtero ex secundo decreto. vt. j. de pecu. l. ediū. cum simi. Jn tex. ibi, a iudicata. vide hic qō no. j. de vſuc. l. cuz solus. ¶ Jn tert. ibi, publicianam. fallit in eo qui desijt dolo possidere. vt. ℣. titu. j. l. nec quasi. Bald. ¶ Jndustrialis. Adde do. Alex. ō Jmo. in. l. ſi. ad. l. falcid. ⁊ Bart. in l. ancille. C. de fur. ⁊ in. l. j. vlt. col. C. de vſuf. leg. ¶ Nō vitiat. Quid autē vitiet. vide Felin. in. c. qō ſuper bis. circa pnc. cum ver. de fide instrumen.

Additio Baldi.

SEnt. Jn ter. in fi. Jtē vidē ꝙ dixi. in. l. ex hoc in re gē. ⁊ vidē l. l. iij. de reb⁹ eoꝛ ꝓ Ja. ⁊ Bal.

¶ Additio lecture vacātis in. l. vel ex causa. Bal.

VEl ex causa. No. traditionē ex cā puta tiua valere i publiciana.

¶ Additio lecture vacantis in. l. Jtem. Bal.

ITem. Jn glosſ. quod facere possum. ibi, videl. vt. j. ⁊ est casus. j. de pecul. l. ediuꝛ Cyn. in additio. Bald.

¶ Additio lecture vacantis. in. l. sed ⁊ si. Bald.

Sed ⁊ si. Vide quod not. j. de vſucapioni. cuz solus. Baldus.

ETam qui. Etiā tit. acqsitus ab ihabili auto re affert bonā fidē ⁊ vſuca. ꝙdōne ⁊ public. h. d. ⁊ est no. ¶ Not. ꝙ ēt tit. nullꝰ affert cām possidēdi ⁊ ꝑscribēdi qñ ē error facti. facit. j. ō vſu. l. Celsus. facit ꝙ no. xvj. q. iij. ⁊ si sacerdotes. ⁊ ꝑ Jnn. de decimis. c. dudū. Sedō no. ꝙ public. ⁊ vſuca. ꝓbꝰ regulis ābulāt ⁊ ꝓbꝰ passibꝰ ⁊ icōuertibilr ōr cui ꝛpetit vſucapiēdi ꝛdō ⁊ publiciana ⁊ ec. ſz adō ꝙ dicā. j. c. l. ꝓtor. ¶ Quero vtrū istud ꝓncipiū habeat

locum in vendicatione prodigi sicut furiosi.⁊ dic qd sic.vt no. ff.de vsuca.l.sequitur.§.si rem. Bald.

Si a minore. Quero vtrum ille qui cōtrahit cū minore, presumatur scire eū minorem dic vt not.de reg.iur.l.qui cum alio.

Publiciana. Publiciana est petitoriū nō possessorium iudicium.h.d. Bald.

1 ☞ Iuramentum affirmatiuum dominij causat publicianam contra deferentem.

2 Iuramentum possessoris negatiuum dñij non affert titulum.

Si peteti. Traditio facta a nō dño ei q iurauit in iudicio rē esse suam:affert publicianam ꝯ defendentē:sꝫ iur̃m ad excipiēdū nō parit actionē.h.d. ¶ In tex.ibi,cōpetit. si fuit mihi tradita res ⁊ postea dñnā possideo re.Frā.Ac. ¶ †Not.ꝙ iur̃m affirmatiuum dñij causat publicianā ꝯ deferētē,si ad eum possessio reuertit.⁊ hoc in iur̃o actoris sꝫ nō causat publicianā ꝯ alios.vt litera vr̃ sonare.Sꝫ gl. dicit qd imo ꝯ oēs excepto dño.sed pt hic distingui qd aut iurauit bona fide,⁊ tūc sit vera gl.aut mala fide,⁊ tunc seruāda sit litera pcise.nā hec questio pōt referri a tertio nō deferente. ¶ Mirū tñ est cū p tale iur̃m probet dñium contra deferētē quo datur publiciana. Iaco.de Ra. dicit qr ēt vō dño dat publiciana. Sed tu dic qd si iuramentū induceret p modum probationis nō daret publiciana,sed rei vendicatio.vt.ff.de iureiur.l.sꝫ ⁊ si possessori.sꝫ hic nō inducebat per modū pbatiōis, sꝫ p modū cause alle.iur̃m ⁊ traditio ex eo. Sꝫ adhuc est iura. qr ex quo iurauit rē suā esse sciuit aduersariū nō esse dñm ergo nō pōt ab eo ptēdere cām publ.vt.ff.ea.l.ptor.solue qd ē spāle pp autoritatē iuramēti qr equiualet snīe,facit.ff.de dam.inf.

2 l.pretor.⁊ de noxa.l,⁊ gnaliter. ¶ Scdo no.qd iuramentū possessoris negatiuum dñij nō affert titulum ꝯcordat.C.de trāsact.l.si pro fundo.⁊ vide Cyn.in.l.j.C. cōia vtriusq.iudi.Bald.

In publiciana. Oēs.ll.q loquunt in materia rei ven.habēt locum in materia publiciane,⁊ parib⁹ passibus ambulāt.h.d.⁊ est no.dignū. primo propter effectū.l.qui restituere.ss.ti.j. Scdo ppter fructꝰ factos possessoris qr veniūt in public.vñ lꝫ publiciana nō det ꝯ rē dñi verū est in re principali.sec⁹ in accessorijs.puta in fructibus qd est no.dignū ⁊ mēti tenēdū.⁊ itelligit regula huius.§.saluo qd vbi reperiat diuersitas vel ꝯrietas.puta l pbatione dñij.vt no.ss.e.l.j.in prin.⁊ appet qd agēs publiciana ita dꝫ reficere sumpt⁹ factos in re,lꝫ non sit sua,sicut si ageret rei vendicatione,⁊ esset verus dñs quod tene mēti ⁊ sunt vtilia.

a ¶ Prescribere. Adde pau. de Cast.in ꝯs. lxviij.⁊ in cōs. cclxxxviij.⁊ in apostil.

Pretor ait. Ad hoc vt cōpetat publiciana reqrit bona fides successoris nō autoris,nisi sit successor vniuersalis nā tūc psona autoris attēdit.h.d. vsq ad.§.publi. ¶ In tex.ibi dol⁹.hic q̄ro emi rē a non dño bona fide vēditor aut habuit malā fidē,an hodie si cadā a possessiōe habeā publicianā?⁊ vr̃ ꝙ non,qr ei dat publiciana q pōt pscribere.s hodie nō pt pscribere.vt in aut.male fidei.C.d pscrip. lōg.tēp.x.vel.xx.an.⁊ sic iste tex.vr̃ hodie correct⁹. ita dicebat Rof.Iac.de Ra.Cy.dicūt ꝯriū. pmo qr quātū ad publicianā iste.§.nō reperit correct⁹ vt.l.pcipim⁹.in fi. Scdo.qr ex q ego habeo titulū ⁊ bonā fidē,possidēs nō hꝫ titulū, ergo ego sum ipotētior merito equū ē actionē cōpetere sm eos.vlteri⁹ q̄ro. Emi rē ⁊ possideo,cecidi a possessiōe,an vt habeā publicianā sit necesse ꝙ autor me⁹ possederit:vr̃ ꝙ nō.arg.l.si fundū.ff.de fundo dot. In ꝯriū dt hic Odofr.qr illa.l.loquit in dñij acqsitione.sec⁹ in quasi dñio:qr tūc requirit ꝙ autor possederit. Sꝫ ꝯ eū facit,qr si ab vno habeo titulū ab alio possessionē possum vsucapere.ar.no.in.l.cū sol.ff.d vsuc.⁊.l.si is q p emptore.sꝫ tñ vt oia euites meli⁹ est bonā fidē ⁊ possessionē autoris pbare. ¶ No.ꝙ in publiciana requirit titul⁹ ⁊ bona fides. Itē reqrit ꝙ aliqs possederit q nunc agit.vt.ff.e.l.cū spōsus.§.fi.⁊ sufficit possessio etiā instātanea.vt ibi ptꝫ. Itē requirit ꝙ possederit ex eo tit.seu eo nomine.vt.ff.ea.l.§.fi.interdū cōpetit publiciana ei qui nunꝙ possedit quod est qn publiciana erat iam formata seu in esse pducta in persona actoris. ⁊ successor ptendit cām que trahit secū suum effectū sine traditione: vt in legato ⁊ donatione cā mortis:vt.ss.e.l.j.§.fi.cū.l.seq. Et idem est si qs agit ex iure cesso. nā cessio nō desiderat rei traditionē sicut dicimus in restitutione ex Trebelliano q est cessio qdam.vt.ff.e. l.cum spōsus.§.si is cui.⁊.ss.de rei ven.l.si culpa.sm vnum intellectum. Sed hic q̄ro qualiter pbabunt ista que exigunt.dt gl.instit.de actio.§.alie,ꝙ titulus pbabitur per testes vel instrumenta ꝯ quēlibet ꝯuentū bona fides eñ nō eget pbatiōe. qr psumit vbicūqꝫ qs habeat titulū,sine titulo aūt nō psumit bona fides nisi qs fuerit in lōga possessiōe dixi.ss.de mino.l.in tra vtile.§.vēdētib⁹.⁊ not.Iac.C.d acq.pos.l.iproba. Itē vbi possederit aduersario patiēte ar.ff.si ser.vēdi.l. si qs diuturno. als quo pbaret bona fides i pscri.incorporaliū vbi nō reqrit titulus.⁊ adde qd not.in.l.j.§.j.de itine.actuqꝫ priua. Traditio aūt probat p actū corporalē quo ad oēs. Itē p instrumentum quo ad cōtrahentes.vt.ff.de acqui.pos.l.iij.in prin.⁊.d.§. dia.qd aūt fuerit in possessiōe ex illo tit.presumitur sine traditio sit facta ab eodē a quo hꝫ titulū sine nō appareat a quo.vt ss.ti.j.l.quedā mulier.sec⁹ si ab vno habeo titul. ab alio possessionē vt.ff.de vsu.l.cū solus. ¶ Deinde no.⁊ scdo hunc tex.cōtra cauillationē eorū qui lite pendēte acquirūt titulum.vt cōcludāt agētē.nā nō patrocinat iste tit.qr deficit bona fides ppter litē motā.vt hic facit.⁊.ss.de pe.here.l.diu⁹. coniuncto co qd no.e.tit.l.si rē ⁊ pretium. Tertio no.qd in autore singulari nō inspicio psonā actoris sꝫ in autore vniuersali sic. ¶ In gl. ⁊ sic ibi.§.rursus, Dicit Odof.qd sicut vsucapio nō hꝫ locum qn possessor fuit in mala fide vel qn possessor hꝫ aliq mō malā fidē sm canonistas. Itē nec publiciana hꝫ hodie locum in dictis casibus. Sꝫ Iaco.de Ra. dt secus in publiciana.⁊ dt qd aliud in vsucapiōe.⁊ aliud in publiciana.qr vsucapio pl⁹ preiudicat cū affert dñium. sed publiciana nō datur cōtra dominum.sꝫ ꝯ aliū q nō hꝫ tñ ius quantū agēs publiciana arg.C. de edic.diui Adri.tol.l.fi.vel in casibus in qbus cōpetit ꝯ dominū nititur maiori equitate. ⁊ ideo qd dr de vsuca.⁊ prescriptione. hodie de iure canonico nō trahit ad publicianā ⁊ ppterea lꝫ autor fuerit malefidei successor habēs titulū ⁊ bonā fidē pōt agere publiciana cōtra possidentē nō habentem tantum ius in re vel cōtra dñm qn nitit maiori eqtate.⁊.h.d.Ia. de Ra.hic ⁊ instit.de act.§.alie.in lect.sua ⁊ est vtile.Cy.in ad di.suis.ergo nō pōt vsucapi vl̃ pscribi. tñ pōt per publicianā peti qd vr̃ falsum in ppetuo phibitis pscribi.vt.ff.e.l. sine a ⁊ §.hec actio.secus in nō ppetuo phibitis.vt.ff.e.l.si ego.§.si de vsufructu,coniuncta.l.hoc iure.§.aque duct⁹.ff. de aqua quo. ⁊ esti.⁊ adde qd no.in Spe.de prescr.quarta parte.ver.nunqd hodie.sed tenendo opi.Cy.esset dubiū,qr vbi concurrunt alia essentialia que supra dixi: lꝫ res non possit prescripti tñ non competit publiciana qd tene menti ⁊ tunc responde ad.§.hec actio qd ibi erat vitium reale sed ego loquor vbi est impedimētum ratione vitij realis.⁊ adde qd dicam.ff.in.§.in hac.

In hac. Summaui vobis cū pcedēti in gl.s.mihi bona fides ibi.§.sui.facit qd no.ss.q.ex cau.ma. l.cū miles. ¶ In ea.ibi.§.pr.hec opinio est vera qd in pscr.lō. temp.vitiū testatoris nocet heredi nō habenti aliūde titulum ꝙ a testatore.sec⁹ si hꝫ proprium titulū aliūde.iste est tex.notandus in.l.an vitiū.§.ex facto.ff.de diuer.⁊ tēp.prescri.quē tex. nescio alibi.⁊ est hoc valde not.sꝫ in prescri.longissimi tpis tꝫ Dy.qd de eqtate canonica heres qui hꝫ bonā fidē pōt prescribere[a] lꝫ defunctus habuerit malā fidē si heres vult initiare pscri.a se.qr nō reqrit titul⁹. Ita no.Dy.in.c.ij.de reg.iur.li.vi. Itē tꝫ Bar.alle.Dy.in.l.cū heres.ff.de diuer.⁊ tem.prescript. ⁊ est no.dignum. ¶ In ea.ibi.§.si defunct⁹.⁊ sic no.quod potius attēdit fictio circa bonā fidē ꝙ veritas quod ē verū quantum ad vsucapionē.sec⁹ quo ad fructus ⁊ accessiones.vt.ss.de peti.here.l.sed si.§.scire. Itē secus quantū ad incurrēdā culpā vt.ss.de peti.her.l.illud. ¶ In gl q incipit bona fides.⁊ sic est ar. ꝙ inspiciat bona fides pcuratoris ⁊ nō dñi filij ⁊ non pris ⁊ est ratio qr titulus fundat in psona ipsius ꝯpentis.ergo acquirens hꝫ vti adminiculo ex persona eius vt.ff.de act.⁊ ob.l.quecunqꝫ gerimus.⁊ de manumis.l.Caius.⁊ ꝙ ibi not.per Iaco.

Publiciana. In tex.ibi eo nomine.No. hoc verbum sm Bar.⁊ vide.ff.de vsucap.l. si is q p emptore.§.is q bona fide.not. ꝙ in publiciana reqrit traditio possessiōis facta ex noie.sꝫ an est necesse qd qs probet tradentē nō dñm.dt Spe.ꝙ nō.qr nemo psumit dñs nisi pbet vt no.Spe.de actio.seu petitio.§.sequit.v.si aūt velis.⁊ vers. ⁊ no.qñqꝫ esset necessaria ⁊ idē tꝫ gl.ff.e.l.j.in glos.quid autem. ¶ In text.ibi si tradita.sꝫ hic quero aliquis nō dñs vendidit mihi rem ⁊ constituit se meo nomine possidere.⁊ eo tpe sciebā rem alienam tpe vero traditionis habebā bonā fidē vel econtra an vsucapiā ⁊ si cadam a possessione an publicianā habeā dic ꝙ inspicitur tps quo ius reale mihi querit. sed tpe cōstitutionis ius reale fuit mihi quesitū.l.quedam.ss.tit.j.⁊.l.qd meo. ff.de acqui.pos.igitur si tempore constitutionis precarij habebam bonam fidem in quocunqꝫ aūt tēpore vere traditiōis habebam malam.fidem agam publi.⁊ vsucapiā.⁊ econtra nota.

Additio Baldi.

Eum qui. Ex q cā cōpetit vsucapiēdi condictio ex eadē cōpetit publiciana. Et ex q cā vsucapio nō pcedit nec publiciana cōpetit vt.ff.e.traditionē.⁊ sic ꝯsensibilia vident h no.ff.e.l.§.i hac ⁊ hec sumpta sunt ex vb' edicti.vl' nōdū vsucaptū qsi dicat cepi vsucepi sꝫ nō pfecte.⁊ adp h.ff.de pi.si ab co. ¶ In tex.ibi ignorās idē in pdigo.vt no.ff.de vsuca.sequit.§. si rē. ¶ In tex.ibi cōpetit insolidū.vt.ff.de reindic.nesennius. §.fundum. ¶ In tex.in.§.si a minore. ¶ No.ꝙ super etate hominis quis pōt decipi hoc solum.qr qñqꝫ non.vt.ff.de fidei.s. si titius

si titius.ꝛ vide plene.C.de aut.ꝓstan.l.cũ.In text.in.ℌ.petẽti. no.ℌ.ꝛ vide olno Ly.in.l.j.C.comu.vtri.in.In text.ibi,ꝛ adnersus re.sed nõne agẽdo nãc publiciana dico me nõ oñz certe sic.vñ cũ induc cã iuramẽtũ.vt titulũ debeo succũbere qz falsum apparet me iurasse.ꝓterea cũ ex iuramẽto habeam ℨ te rei ven.q̃ nonvꝰ sublata ex quo possessio est ad te reuersa qũo cõcurrũt rei vẽdicatio ꝛ publiciana cũ sint ℨrie.dic vt.l.ℨ et si possessori.j.de iureiu.hic q̃tũ ad vltimũ angmẽtũ. ¶ Sed quãtũ ad ꝓmũ dic ꝙ nõ ẽ verũ ꝙ agẽs publiciana assertiue fateri videaꝰ se nõ oñm.ꝛ sic se periurii cũ ẽt dubitanti an sit oñs cõpetat publiciana.vt no.ℨ.e.l.i. ¶ In ter.ibi publiciana.si nitar ex traditiõe facta in vi iuramẽti ℨ si nitar ex iuramẽto solo.ꝓut per ℘z inducit ꝓsonalis obl.ꝛ actio competit in factũ añ traditionẽ.vt.l.nã postea.ℌ.fi.j.de iureiur.ℨ post traditionẽ si iterato cadã a possessiõe si quidẽ rei vꝰ casus.de arbi.inter castellianũ.si absq; suo facto dic vt.o.l.ℨ ꝛ si possessor.ꝓ Hu.ꝛ alios doc.In ter.in.ℌ.ꝓtor ait.vide in Spe.de ꝓscri.iiij.ꝑte.v.ℨ nũquid hodie ẽt Rof.ꝙ sicut vsuc.non ℎz locum q̃ possessor fuit malefidei vel q̃ possessor ℎz aliquo tpe malã fidẽ ℨ canonistas.ita nec publiciana hodie locũ ℎz in dictis casib⁹:ℨ Jac.de ra.ẽt secus.ꝛ ẽt ꝙ aliud in vsucapiõe aliud in publiciana:qz vsucapio plus ꝑiudicat cũ auferat dominiũ ℨ publiciana nõ dat ℨ oñm sed cõtra aliũ q nõ ℎz tm̃ ius ℚtũ agẽs publiciana.ar.C.de edic.diui adr.tol.l.fi.vel in casibus in qbus cõpetit ℨ oñm nititur maiori equitate. et iõ qñ ẽt vsucap.ꝛ ꝓscriptione hodie de iure canonico nõ trahitur ad publicianã ꝛ ꝓterea ℨ auctor fuit malefidei successor habens titulũ ꝛ bonã fidẽ põt agere publiciana ℨ possidẽtes nõ habẽtẽ tm̃ ius in re vel ẽt cõtra oñs qñ nitit maiori equitate.hoc Jac.de ra.hic.ꝛ insti.de ac.ℌ.alie.in lec.ſua qõ est vtile.Ly.idẽ qõ Rof.sentit hoc Ac.in vl.gl.ℨ male,qz sciẽtia superueniẽs post ins q̃stũ nõ ympedit sed ab initio facta traditione est statim q̃sita publiciana habitu ℨ nõ actu.ar.ℨ.de iureiur.ℨ ꝛ si possessori.in fi.ꝑn.ergo ꝛc.vt.ℨ.de neg.gest.at qui natura.ℌ.cũ meab.j.rñso.ꝑ hec momẽtanea possessio sufficit in publiciana.ℨ.eo.cũ spon.ℌ.fi.In contra.facit.j.e.l.si ego.ℌ. partus ibi,si modo eo tpe ꝛc.ſſam qz in partu nõ ꝓdẽtur directe tit.de iure ciuili superueniens mala fides impedit.ꝛ ex eo arguit ibi ꝙ impedit publicianã. vendo tibi oẽ ius qõ habeo in tali fundo ꝛ trado fundũ.an iste titulus sufficiat ad publicianaz vel ad ꝓscri.ꝛ dic ꝙ nõ:qz ius meũ nõ est certũ. Itẽ si trado tibi qcqd possideo nec ℨstat qd possideo,qz traditio est incerta.de acq.pos.locus. Et ita determinat.d. dynus. de le.i.l.fi sic.ℌ.si mihi. ¶ In gl. que incip.cur nõ ℨ oẽs.No. bic
a plene de verbo oñtabat,[a] ꝛ facit qõ no.C.de ꝓed.minor. obes.ꝛ.l.ℌ.C.de patrib. qui filios distr. ꝑ Dyn.in.c.in argu. de regu.iur.in.vj.ꝛ.ℨ.de neg.ge.q aliena.ℌ.libertos. ¶ In glos. hic casu ibi tradita.vide.C.de sen.pre.ꝓt.l.i.ꝛ ibi ꝑ Bu. ¶ Sz nunqd sufficit sola inductio in possessionẽ nõ vacantez sicut in ℨctib⁹.vt.j.de fund.do.si fundus.gl.ẽt ꝙ sic.j.de.ℨ.di.fur.ꝛ ideo põt ꝓcedere in rei vendicat.nõ in publiciana:qz nõ sufficit inductio ad vsuc.ergo nec ad publi.adde ℨcor.vt dixi in l.er hoc iuregẽ. ¶ In text.in.ℌ.in hac actione ibi, vel contra publiciana.vide in spe.de act.seu peti.ℌ.sequitur.ver. si autẽ vel.ꝛ ver.ꝛ no.v.esse necessaria ibi:isto olno vide.ibi ẽt Spe. ꝙ semp presumit vẽdens nõ esse oñs. ¶ In text. in fi.ibi eo nolẽ vide.j.de vsuc.l.is qui ꝓ emptore.ℌ.si quis bona fide.

Traditionem. In publiciana requiritur traditio iuris vel facti ꝛ vbi cessat vsucapio cessat publi.h.d.qõ dic vt.ℨ. l.ꝓtor.ℌ.ꝓtor ait.Bal.

De pretio. Emptor agens publiciana non ℎz necesse ꝓbare ꝓtũ soluta℈ vel fidẽ habitã de ꝓcio.h.d.qõ est no.dignũ.Et ꝑ hoc videtur ꝙ.ℌ.vẽdite.insti.de re.di.nõ habeat locuz in translatione oñs.Sed in cõtrariũ facit qõ.no.j.de fur.l.si seruus cõis vni.ℌ.locaui.gl.format hoc brocardũ vbi.l. nõ distinguit ꝛc. Tu dic ꝙ vbi nõ distinguit nec illa nec alia nec rõ legis tũc indistincte ℨ accipi vt.j.de alie.l.i.ℌ.qõ aũt.secus si per aliã. vel rõnem alterius. l. distinguitur.ꝛ multofortius si distinguit ꝑ eandem.l.ꝛ ita sentit gl.ꝛ bene.ꝛ doc. vltra ꝛ Jac.but. ꝛ Odo.in.ℌ.alie.instit.de act.quam opi.ego Bal.sequor.

Additio Baldi.

De pretio. No. ꝙ q̃si oñũ trãsferꝛ ẽt pretio nõ soluto nec fide habita,ꝛ idẽ vꝰ in ℚlibet iure. In cõtrariũ facit ꝙ no.j.de fur.ſi seruus.ℌ.locaui.l. ocyez nisi fraus emptoris interuenisset,qz tũc ℎz nullã fidẽ.j.de pi.act.si q̃ſi. vñ non ℎz publicianam.vt.ℨ.l.ꝓi.in fi. Itẽ hoc verũ qñ principalis vẽdit secus si pcur.vt legi.ꝛ no.j.c.si quis ꝓhibuerit.Bald.

Sue autem. In ter.ibi actio qz ad heredem transmittitur titulus. Itẽ ℎz possessionem ex eodem.b.d.ista lex.

Si quis rẽ. Ei q in possessiõe vel detẽtatione solus tit.affert veram possessionẽ sine alia traditiõe.b.d.facit.ℨ.ti.j.l. q̃dã mulier.ꝛ inst. de re.di. ℌ. interdũ. ¶ Sz pone vẽdis rẽ,ꝛ ℨtituisti noie emptoris vel ꝑcario possidere an ꝑ istã ℨtõez ꝑcarii sit possessio in emptore trãslata.dic ꝙ non [b] nisi ꝓbeẽ ꝙ rpe ℨtitutiõis possessio erat penes vẽditorẽ.extra de fide instr.c.inter dilectos.Bal.

Itẽ etsi hereditatẽ. cõpetit publiciana ẽt ꝑ re fingkari.b.d. ¶ Jn gl.ℨ ibi,vt hic.eoipso ꝙ qs tradit rẽ, vt bñditariã,vꝰ affirmare qõ sit bñdita ria,nec postea negare Ego dicebam predie ꝙ eoipso ꝙ quis accipit tenutam tanquam de bonis alterius non potest postea negare ꝙnon fuerit illius.ꝛ est ipsa veritas.habetis tex.in. l.si quis emptiõis. in fi.C.de ꝓscri.xxx.annorum.

Si duobus. Qñ duo ꝓtendũt tit.ab eodẽ is est ꝛ no potior q ꝓio fuit in possessiõe. Sz sit diuersus ille est potior q reperit nũc possidere.b.d.ꝛ est tex.singularis valde.ꝛ mẽti tenẽdus.ꝛ vide ꝙ digi.ℨ.tit.j.l. si a titio.No.ꝙ ille est potior q habuit antiquiorẽ possessionez titulatã ꝛ istud est verũ in petitorio potior ẽ ꝓsumit ille q habuit antiquiorẽ possessionẽ ñ titulatã. qz sequẽs possessio ꝓsumit clãdestina.vt extra de ꝓba.c.ℎz cãm.ꝛ.j.de acqr.pos.l.clã possidere.in ꝑn.ꝙ dubo debere ꝛsiderari antiqtatẽ circa possessionẽ verũ est vbi desiderat possessio vt ℨctu q sit cũ ecclesia sufficit ꝙ ecclia habeat tit.antiquorẽ dũmodo ℨstet de oñio actoris.secꝰ si nõ ℨstat de oñio:qz tũc nil iuris q̃rit ecclia sine traditiõeꝑ no.in spe.de emphy.ℌ.nũc aliqua.ℨ.lvij.ꝙ est no. qõ dico in ecclia,idẽ dico in pauperib⁹.qz paribꝰ passib⁹ ambulãt vt no.in.c.ij.de ℨsuet.Apparet ex ꝓdictis ꝙ tũc ecclia est ꝓilegiata qñ ℨstat de oñio:secus si nõ cõstat de oñio, qz tũc nõ nitit eqtate.Ad idẽ facit quoddã dictũ ℨy.ꝛ Barto. post cũ in.l.si finita.ℌ.si de vectigalibus.j.de dã.infe. vbi oñt ꝙ ℨ ecclia,currit ꝓscriptio sicut ℨ ꝓiuatum de publiciana qz nõ ꝓtendũt oñiũ.lz secus in rei ven. ꝙ est no.ꝛ mẽti tenẽduꝫ. Et adde qõ no.j.de pollici.l.ij.in ꝓn.Extra quero vtrũ ex aq tiquitate tituli ꝓsumaꝫ antiquitas possessiõis.solue vt nota. per Ja.de are.in.l.quoties.C.de rei ven.vbi videas.

Additio Baldi.

Sue. Jn text.ibi publiciana vti possit ℎ colligeꝙ excipiẽdo qs ℎz ẽt vti publiciana nõ solu agẽdo.ꝛ sic facit ℨ gl.i.l.ij.ſi.C.de be.ven.ſile de inoff. te.papinia.ℌ.ſi filiꝰ. Jn text.ibi qñ aduersus nisi acqſuerit titulũ litis mote tũc ꝓsumit mala fides ꝛ ideo nõ ꝓcinaꝫ.ꝛ sic obuiaꝫ malitie aduocatoꝝ.Bart. Quid si glibet ꝑbauit sibi traditã.ꝛ nõ apparet cui priꝰ ꝛ posteriꝰ,ꝛ vꝰ ꝙ rei sit melior cõditio.vt.C.de pet.here.si post motã.ita Ja.de are.ẽt ꝙ ꝓsumit ei ꝓius tradita q̃ ꝓius emit vt ipse no.C.de rei ven. quoties.ad qõ facit eꝫ de.ꝑba.ſz cãm. ¶ Jn glo.q incip.ver. duo ibi.ꝛ tũc idẽ.No.ecclã esse ꝓilegiatã etiã in opiniõe rei alienẽ quã vẽditoꝝ.Spe.ẽt nõ ℎz publicianã sine traditione in spe.de locato.ℌ.nũc.ver.lvij.qõ est no.di.facit qõ no. ℨy. de dã.infec.si finita.ℌ.si.de vec.di.lx.vel alleg.habeat locũ in paribus vide extra de consue.c.ij.Bal.

Vt si quidẽ. Jn text.ibi possidẽtis.ℨ ℨ. qz aliqñ qs aliq̃ tpe possedit ꝛ demũ aliꝰ reperit ꝑ possessoꝝ.qz istiꝰ scõi possessoris possessio ꝓsumit clãdestina nisi ℨtũ ꝓbeẽ vt in c.ℎz cãm.extra de ꝓba.So.hic ꝓbat ꝓimꝰ de semisse possidere ꝛ illud verũ qõ scõs possessoꝛ reperit sine titulo secꝰ si ℎz titulũ,qz tũc vigoꝛe illius tituli ꝓsumitur possidere.ꝛ facit gl. in.l.quedã.ℨ.ti.j. ¶ Jn glo.nisi duo ibi ꝛ tũc idẽ dicit glo.hic ꝙ si possideo rẽ meã.ꝛ vẽdo ecclie ꝓmo.ꝛ nõ trado ꝛ demũ vẽdo tibi,ꝛ trado,qõ ecclesia est potioꝛ quasi publiciana acquiratur eccle sine traditione.vnde ex sola venditione ꝓimitus facta acquisitũ est quasi oñiũ ecclie iõ est ꝓferenda.sed spe.dicit ℨtiũ in tit.de emphy.ℌ.nũc aliqua.ℨ.gliij.ats.liz.Idẽ vꝰ not. ℨy.in.l.si finita.ℌ.si de vectigalibꝰ.de dãno infec dicẽs.spe.qõ nũ ꝙ quasi oñiuz ecclie acquirit sine traditiõe.ℨ.e.l. eũ qui.ℌ. fi.sed ℨ Spec.est glo.qz quantũ ad ecclesiã contractus venditionis ꝛ legatũ eq parank.l.fi.C.de sacrosan.eccle.sed per legatũ vnicuiqz acqrit sine traditione:distingue aut quasi oñium erat penes vẽdentẽ.ꝛ sic habebat publicianã.ꝛ tũc ecclie emẽti istud quasi oñiũ acqrit sine traditiõe ex solo ti.vt i ista gl.ꝛ o.l.i.ℨ.eo. Aut ille q vẽdidit nõ ℎz q̃si oñiũ.ꝛ sic est potioꝛ ille cui est facta traditio ita intelligit dictũ ℨy.ꝛ spec. ¶ Jn ea. gl.circa mediũ no.hãc gl.q̃ vult qõ qñ duo emunt separatim rẽ a nõ oño ꝛ ambobꝰ est facta traditio ꝙ in agẽdo publiciana ille est potioꝛ cui est facta traditio priꝰ. ¶ Sz qd si nõ constat fuerit facta priꝰ traditio ℨstat aũt rẽ fuisse tradita. Jac õra.in.l.quoties.C.õ rei vẽ.dicit ꝙ illi dicit facta priꝰ traditio cui ꝓius fuit vẽdita vt.ℨ.ex ordine tituli ꝓsumaꝫ possessio ꝛ traditio qõ est no.ꝛ mẽti tenendum.

[a] ¶ Sũtagat.de quo verbo vide d.pet.ꝑbi. cor. in consi.lxvi.in ci.plz l.iij.ꝑte.

[b] ¶ Quod non adde.d. alerã. de imol. in. l. pomp. ℌ. si is qui ꝓcario.õ acq.pos.ꝛ vide ad materiaz q̃ habentur per bar.in eius cõsil.ici. martinꝰ de cugubio.ꝛ old.in consi. ex iiij.ꝛ.d. ale. de imo.in cõsil.ꝛ. iiij .parte ꝛ in cons. lxxxij. ij. parte.

Si seru⁹. Etiã p seruũ hr̃ditariũ acquirit publiciana. Itẽ ẽt per seruũ municipa.h.d. Bald.

Si ego emi. Quando titulus est in persona vnius traditio in persona alterius de voluntate tradentis titulum, sufficit publiciana.

Si de vsufructu. Etiã p incorporalib⁹ sufficit publiciana siue sit seruitus realis siue psonalis nõ dño ɔ̃stituta.h.d. ℂ Quero que erat rõ dubitãdi: rñdeo: qꝛ seruitutes nõ vident posse p̃scribi.vt.ff.de seruit.l.seruitutes[a] p̃dioꝝ rusticorũ.ergo cessat publiciana.vt.s.e.l.traditiõe.rñdeo de illa regula negatiua qd vbi nõ hꝫ locũ publiciana est vera in reb⁹ corporalib⁹ vt hic qd pbo.qꝛ in corporalib⁹ nec regula affirmatiua esset ṽa. nã sine tit.p̃scribunt nec tñ haberet locũ publiciana: qꝛ in ea reqrit titul⁹. Alij dñt qd hoc dꝫ intelligi de seruitutibus q̃ hñt cãm ɔ̃tinuã.ꝛ adde ꝙ no.Cy.in.l.fi.C.de p̃scrip.lõ.tẽ.Bar. tã git hic vnũ verbũ circa p̃scri.iurisdic. qꝛ dt iurisdictiões hñt instar seruitutũ psonaliũ non realiũ.nec obstat qd inhereant territorio.vt in.l.fin.C.vbi ꝛ apud quos. nã ꝛ fruct⁹ inheret fundo tñ est ius psonale.sꝫ ego credo qd iurisdictio ordinaria sit realis: ꝛ eqparat magis prediali seruituti quã psonali cum sit ppetua.ꝛ duret in infinitũ qd nõ esset si eẽt ius personale.quõ ergo p̃scribit: dic.v.no.Gul.in.l.imperium.

a ℂ L. seruitutes. vid ibidẽ flo.in.xv.col. ꝛ adde.do. alex. de imo.in.l.cũ de in rẽ verso. ff.de.ca.in.d.l. seruitutes.ꝛ q̃ dicantur seruitutes habere cãz cõtinuam ꝛ que discõtinuaz vide fel. in.c.de quarta in prin.iiij.co. de prescri.

1 ☞ Testatoris vitiũ excludit publicianã q̃ mouet ab herede.
2 Agens publiciana pro partu debet habere bonam fidem tẽpore quo agit.
3 Omnis cã apta ad vsucapionẽ ꝛ publicianã, in re principali vbi nõ esset res vitiosa pducit vsucapiendi condictionem.

Partus. Quolibet tit.singulari oneroso vł gratuito p̃t part⁹ ancille furtiue ɔ̃cept⁹ penes bone fidei possessorẽ vsuca.ꝛ p eo cõpetit publiciana ẽt si nunquã fuerit in eius possessiõe.sec⁹ in vniuersali successore q. pohibet ppter vitiũ defuncti.h.d.vsq ad.§.idẽ ait.Et diuidit in quinq ptes in pria parte tractat de partu ancille furtiue ponẽdo casuz in quo part⁹ petit p publicianã.scdo ponẽdo quo nõ petit part⁹ p publicianã.tertio ponit casum in quo p ptu hꝫ locũ publ.q̃rto ponit gñale dictũ ad p̃missa.qnto ponit id qd dictũ est in partu habere locũ in partu part⁹ ꝛ ẽt in exemplo de vtero.scda ibi: sꝫ hrs.tertia ibi: interdũ q̃rta ibi: idem iul.qnta ibi: idẽ est ẽꝫ Odof.ꝛ Dy.in addi. ℂ In tex. ibi possessus nõ est.puta qꝛ fuit penes eũ ɔ̃ceptus penes aliũ nat⁹ si ue ego ɔ̃cept⁹ ꝛ nat⁹ penes eũ, siue ɔ̃cept⁹ tm̃ idẽ iuris ẽ. No. ꝙ p partu qs hꝫ publicianã.ꝛ tñ dt glo.ꝙ in partu qs nõ hꝫ tit.s.spãlẽ tñ hꝫ tit.gñalẽ pro suo ꝛ sic ex vno titulo oriat ali⁹ tit.qd est no.idẽ qñ agit p partu nõ est necesse ꝙ agẽs nunq̃ fuerit in posses.Sꝫ cõtra hoc vr̃ ꝙ reqrit possessio saltẽ momẽtanea.vt.ff.e.l.cũ spõsus.§.fi.so.ibi in re p̃ricipali hic accessorio.ꝛ est simile qꝛ fruct⁹ veniũt in publiciana lꝫ agẽs nñquã fuerit in possessione fructuum vt.s.e.l.eũ q.§.in publiciana. ℂ Sꝫ op.ꝙ in re p̃ncipali nõ sufficiat possessio p momẽtum arg.ff.de in rẽ verso.l.si p patre.§.versuꝫ.sol.aut ɔ̃sideramus effectũ de p̃terito ꝛ tũc sufficit in p̃teritũ possedisse lꝫ modo nõ possideat in.d.l.cũ spõsus.in fi.Aut cõsideramus effectuꝫ de p̃senti nõ de p̃terito ꝛ tũc hꝫ locũ ɔ̃trariũ ẽꝫ Ric. malũ.q
1 fuit doctor vltramõtan⁹ vt refert Cy. ℂ † Scdo no.ꝙ vitiũ testatoris excludit publicianã q̃ mouet ab herede: qꝛ successor vniuersalis fortior est ꝛ iõ validior fit trãsmissio tam ad dãnũ q̃ ad ɔ̃modum successoris.vt no.s.l.eũ q.§.in hac actione.
2 ℂ † Tertio no.ꝙ ille qui agit publiciana p partu dꝫ habere
3 bonã fidẽ tpe quo agit.gl.tñ subaudit hic magis. ℂ † Quarto no.ꝙ ois cã capta ad vsucap.ꝛ publicianam in re p̃ncipali vbi nõ eẽt res vitiosa p̃ducit vsucapiẽdi ɔ̃ditionẽ ꝛ publicianã respectu part⁹. Itẽ p vitiũ reale in re p̃ncipali nõ extendit ad accessoria als successoria in diuersa psona.sec⁹ in eadẽ psona vere vel interp̃tatiue. ℂ Tũc op.prio ꝙ p ptu ancille furtiue nõ cõpetat publiciana.nec possit vsucap.vt.l.ancille sub tracte partus sol.ibi partus fuit editus apud furẽ. hic apud bonefidei possessorẽ.ꝛ sic multũ operat mutatio possessiõis.facit.ff.de acq.here.l.paulus.§.fi.ꝛ de publi.l.licitatio.§.fi. Scdo op.qꝛ part⁹ sequit matrẽ.vt.l.partũ.C.de rei ven.ꝛ.ff.loc.l.sꝫ addes.§.si qs mulierẽ.so.ad partũ.qꝛ ibi loqtur quo ad statum hic quo ad publicianã.sꝫ ad.§.si qs mulierẽ.dic ꝙ ibi de seq̃la furti.hic de sequela iuris. ℂ Quero hic quo titulo vsucapiat partus ancille.gl.d.ꝙ titulo tã gñali p suo q̃ ti.p emptore fallit.ff.õ leg.j.l.nõ quocũq.in p̃n.ꝛ in.l.fi.§.pe.q̃ i frau. cre.de acq.pos.l.iij.§.ex plurib⁹.ꝛ dt ꝙ titulus p suo sumitur multis modis.vno mõ qñ remoto cũ alio ti. cõpetit. vt si inuenio seruũ aliẽnũ in nemore credẽs siluestrẽ, vel si inuenio pecuniã tnã als gemmã credẽs thesaurũ.vt.l.j.ff. p suo.ꝛ.s. de rei vẽ.l.tutore. ℂ Scdo mõ qñ ɔ̃currit cũ quolibet alio ti. vt in.l.si hõeꝫ.ff.p suo. ℂ Tertio mõ dr̃ possidere p suo ille qui possidet ad suũ cõmodũ ẽt si nõ p̃tẽdat dñiũ.vt no.in.l.ij.s. õ orĩg.iur.in gl.quorũ nomina. Itẽ ille q vocat se dñm ꝛ oĩa facit vt dñs.vt.ff.de sol.l.titia.iste possidet p suo, nõ a dño, h vẽrũ titulo.ꝛ õ hoc nihil ad materiã vñ p partu hꝫ locũ titul⁹ p suo, ꝛ est titul⁹ p̃xim⁹, ꝛ est titulus p emptore matris.ꝛ est titul⁹ remot⁹.simile.no.in.l.iij.de peti.here.facit qd no.s.de do lo.l.cũ qs.ẽm Ja.de ra.Cy.in addi.q̃ ṽba no.ꝛ deinde not.magnã gl.ꝙ vbicũq prescribẽdo nõ reqrit titulus, ibi nõ sufficit bonafides a prin.sed dꝫ eẽ bonafides ɔ̃tinuata.facit ꝙ not.in l.j.§.j.C.de vsu.tran.Sed.d.Jaco.dt ꝙ aliud est superuenire simplicẽ sciam rei aliene aliud supuenire sciaꝫ fortuitaꝫ q̃ statim ɔ̃stituit in mora.ꝛ vide.ff.de vsuca.l.sequit.§.de illo.ꝛ qd no.p.Dyn.in.c.ij.de reg.iu.li.vj.in gl.q̃ est sup verbo causis.ꝛ incipit.s.p̃dictis.no.i.hac gl.plene qñ p̃cedat vel non pcedat vsu.p hr̃de ꝛ cõclusio toti⁹ gl.est qd qñ defunct⁹ habuit malã fidẽ heres nõ possit vsucapere p herede ꝙ dixi.s.e.l.eũ qui.§. in hoc.gl.sup ṽbo causis. ℂ Quero defunct⁹ sp habuit malã fidẽ, i morte habuit bonã fidẽ, vtrũ heres habẽs bonã fidẽ possit vsucapere: Ray.dicit ꝙ sic.qꝛ i opiniõib⁹ vltima inspicit. l.mela.§.j.ff.de alim.ꝛ cibar.legat.l.si mr̃.C.õ sta.defun.sꝫ anõ iure heres icipiẽdo a se possit vsucape rẽ bonafide quã defunct⁹ possedit mala fide.vt sic sit vera opi.martini.Dy.in.c.possessor extra de reg.iur.lib.vj.vlt.q.tenet ꝙ sic que dicta Ray.ꝛ Dy.pro modo non prosequor.

Idem ait. Titul⁹ in domo porrigit ad cemẽta dirupta, ꝛ accessio sapit q̃litatẽ sui p̃ncipalis, ꝛ ps sui totius, ꝛ edificiũ sequit naturã arene, cemẽtoꝝ ꝛc.h.d.Et vide hic qd no.ꝛ legit.ff.de vsuca.l.eũ q edes.§.finaũt demolita.No.ꝙ qnq dt iste.§.nã prio adducit sĩlẽ ad ptũ de edibus, scdo de alluuiõe, tertio de ferramẽto, q̃rto de edificio, quinto ꝛ vltimo adducit simile de destructione ꝛ diruptione.secũda ibi ꝙ tñ.tertia ibi.idẽ adijcit.quarta ibi, idem scribit.quinta ibi, itẽ si quid ẽm Cy.in adi. ptꝫ ergo ꝙ totus iste.§.hꝫ duas principales partes. ꝛ in prima agit de partu in scda agit de quibusdã assimilationibus. ꝛ scda hic in isto §.ideꝫ ait. ꝛ totus iste.§.hꝫ decẽ vel vndecim responsa.

Additio Baldi.

Si ego. No.in.§.si de vsufr.ꝙ ẽt p incorporalib⁹ cõpetit publiciana.h.d.Sed qd si non p̃cedit titul⁹: Rñ.vt.ff.de vac.co.de vsu. aq.de qua in spe.de of.iudi.§.j.ṽ.itẽ implorat locõ p̃ncipi. actionis.l.v.casib⁹ ꝛc. ℂ In.§.pariter. lꝫ iuris sit furtiua p ptu ɔ̃cepto apd singl'arẽ successorẽ ꝛ ɔ̃petit publiciana si tpe q̃ agit vitiũ mr̃is ignoret.sec⁹ i hr̃de ꝛ q nõ hꝫ publicianã p domo empta hr̃e põt p cemẽtis edificio dissoluto. sꝫ p pte q̃ p alluuionẽ accrescit, qꝛ vniformi iure cẽset, ꝛ p te integrali nõ cõpetit publiciana nõ p re cõpetat p̃ncipali.h.d. ꝛ forma hic quandã pulchrã.q.Gul.in.l.lꝫ.in fi.C.de acq.pos. In.§.interdũ.ꝛ vide Inn.de iure pa.cur. ℂ In.§.idẽ ait.facit.ff.de vsuca.l.eũ q hr̃des.§.finaũt demolita. ℂ In gl.q inci pit tpe cõcepiẽdi in fi.ar.ɔ̃.de leg.j.l.nõ quocũq mõ in prin. Et no.ex ista gl.ar.ꝙ in seruitutib⁹ in qb⁹ p̃scribẽdis nõ requirit titulus vt in.l.si qs diuturno. qñcũq interim supueniat mala fides interrupta sit p̃scriptio: qꝛ vbi deficit titulus reqritur bona fides ɔ̃tinuata toto tpe p̃scriptionis.vt in ista gl.qd tene menti.ꝛ hoc qñ p̃scribẽs intẽdit aliqd ius p̃scribere mediãte possessiõe, sec⁹ in p̃scri.actionũ vbi nõ requirit titu. nec possessio nec nocet ꝙ qs sciat se teneri qd ẽt iure canonuꝫ pbat cũ p̃scribat quadriẽno qd dat ad restitutionẽ nec curat de isti⁹ sciẽtia vel ignorãtia ei⁹ ɔ̃ quẽ ꝛ facit.ff.de vsuc.pigno. §.fi.ꝛ qd no.Cy.C.de seruit.l.fi.Tu dic ɔ̃ de iure canonico ꝙ obligat⁹ personaliter q scit se obligatũ nõ p̃scribit cũ p̃scriptio ñ amoueat pctm̃, nec tollat naturalẽ obligationẽ. nõ ob arg.de rest.integ.qꝛ ibi nõ est obligatio ẽm Inn.de immu.ecc le.qꝛ pleriq. ℂ In ea.gl.in fi.ibi habeo titulũ.s.specialeꝫ.sꝫ bene habeo gñalẽ p suo.vt.ff.p suo.si ancilla. ꝛ cũ generalis idẽ operet ad prescrip.qd spãlis rõ gl.nõ est vera. ꝛ iõ dic ꝙ ratio est qꝛ nõ est simplex sciẽtia rei aliene, sed etiam furtiue ẽm Jac.bu.C.de fur.ancille.de vsuca.sequitur.§.de illo.

Cum spõsus. Sol.ma.publiciana reuertit ad vxorẽ sine tra ditiõe.h.d.qd est no.ꝛ mẽti tenẽdũ.vł sic. sicut.sol. matr.trãsit dñium ipso iure, ita ꝛ quasi dñiũ.h.d. ꝛ no.tex.ibi, seruũ.s.alienũ.vide hic de iure do.l.si dotis.

In vectigalib⁹. Iste.§.dꝫ intelligi sic, ꝙ lꝫ cesset p̃scriptio q̃ ad directũ dñiũ, tñ hꝫ locũ publiciana q̃ ad ius supficie vł emphyteusis ꝛ sic nõ ob.regula q̃ ponit.s.e.l.traditis.qꝛ illa tradit eodẽ respectu: sec⁹ si diuerso respectu.ꝛ alle. iste tex. primo ꝙ ex sola naturali p̃cedit p̃scriptio iuris ɔ̃ dñm.scdo ꝙ in publiciana nõ desiderat possessio vacua, nisi sicut in p̃scri.ꝛ hoc no.p Cy. in.l.cũ res.C.de pbat.hic eniꝫ possessio ciuilis nõ erat vacua

sed a dño

sed a domino tenta vel retenta.

S res talis. Pro re q̃ nõ põt possideri vel alie-nari nõ habet locum publiciana.h.d. ¶ In tex.ibi: anniculo.dubitatio erat,q2 nõ potuit vsuca-pi.ergo cessat publiciana: respõdeo imo potest vsucapi acce-pto verbo potentialiter, non actualiter.

Si pro patre. In tex.ibi, momẽto.no.hic mo-mentum multum operari,tantũ operatur traditio in momẽto dicit gl.alibi quantum prescri ptio in toto tempore continuato ita no.C.de do.promis.l.ij. in tex.ibi acquirendarum rerum.i.dominiorum.

Additio Baldi.

Cum. In tex.in.§.in vectgalib⁹.ð hoc p Cyn. h.d.ð pb.l.cũ res. Itẽ alle. q ex sola na turali pcedit p̃scriptio iuris.i.dñiũ puta sufficie feudi emphyteusis,⁊ similium iuriũ. ¶ In text.in §.si res.vide in Spe.de empby.§.nũc aliqua.ver.xij. In text. Sz ẽt is nõ sufficit momẽtanea possessio in publiciana.

Quecũq3 vero. No. q cã sufficiens ad dñiũ est sufficiẽs ad pu-blicianã,⁊ insufficiẽs ad dñium insufficiẽs ad pupli cianã.item no.ille q alieno nomine possidet nõ credit se dñm esse.⁊ ideo nõ vr̃ habere bonã fidẽ respectu p̃scrip. vel publi-ciane.adde in isto.§.interdũ.q no.de do.l.Aquilius regulus facit de var.extraor.cognit.l.de vsu aque. Bal.

Quia pupillo. Qui alle.solẽnitatẽ vel autori-tatẽ intercessisse dz hoc pbare q2 nõ p̃sumit nisi pbet.h.d.No.q solẽnitas nõ p̃sumit q est

1 vel de extrinseca[a] q̃ tãgit aliã personã q̃ ipsuz zbẽtẽ sec⁹ de intrinseca solẽnitate quã natura v̈borũ põt includere ita ðt hic gl.qð declara vt no. Dy.j.de ver.ob.l.sciẽdũ. Inn.ðtq in extraiudicialib⁹ p̃sumit solẽnitas. secus in iudicijs.ita not. ipse in.c.innotuit.de eo.qui fur.or.susce.nec põt hoc intelligi de solẽnitate extinseca,sed ð intrinseca,vñ si appet sñia,tũ nõ presumã pptérea sñiaz lectã vt no. Ja.de are.in.l.fideicõmis-sa.§.j.de le.iij. Et si inueniã appellationẽ in actis nõ p̃sumaz propterea interpositã in scriptis.vt no.idẽ Ja.de re.iur.l.pre ses.⁊ in Spe.de ap.iiij.parte.post prin.nec ob.qð no.in.l.j.C. de fide instr.⁊ iure haste fisci.q2 ibi erat interpositũ decretum vñ oĩa p̃sumũtur solẽniter acta.vt no.in Spec.de emp.⁊ ven. §.nũc dicẽdũ.ver.hoc quoq3.si sũt nõ reperit decretũ inter-positũ hoc nõ p̃sumã.q2 est facti.vt hic facit qð not. de p̃nil. cre.l.imperatores.⁊.j.rem ra.ha.l.actor. Itẽ lz in actis zti-neat talis pcu.⁊c.nõ pptérea pbat q sit ita,nisi pducat pcu ratoriũ ⁊ idẽ in iudice deleg.secus in ordinario p quo presu-mit.vt no.de offi.dele.c.cũ in iure perit⁹.⁊ per Inn.in.c. qm̃ cõtra falsuz.⁊ p Ja.de are.C.de zbẽ.⁊ zmit.stip.Sz quõ salua tur dictũ Inn.q ðt q id qð est fcm̃ a plato p̃sumit de zsensu capituli,vt ipse not.in.c.ea nos.de his q̃ si.a prela.⁊ arch.xc-iij.dist.diaconi.rñd.q2 capitulũ p̃sumit zsentire prelato,qñ est presẽs.⁊ tacet sicut filia ðr zsentire p̃ri:secus si nõ eẽt pre-sens.vt.j.sol.mat.l.y.§.volũtatis. Scðo not.q plus opatur tit.a falso curatore:quã vbi deficit solẽnitas facit ad p̃z rñsuz j.de vsuc.p empt.l.alienã. ¶ In gl.q̃ incip.cuius autoritatis in fi.adde qð no.Cy.C.de zbẽ.⁊ cõmitt.stip.l.j.Inno.de testi. c.Alberic⁹.⁊ Arch.xvi.q.ij.c.sane.⁊ vide.j.de fideius.tu.l.ostẽ dimus.§.fi.vbi fortius presumitur pro actu extraiudiciali, q̃ pro actu extraiudicia.⁊ sic est contra dictum Inn..

Additio Baldi.

Quecũq3. Cõcordat.j.de zbẽ.emp.l.claui-bus. In tex.in.§.q a pupillo.vi-de in Spe.de emp.⁊ ven.§.nũc ðt.vide qð not.s.ð de trãsa.cogi.§.si ptor.vide Inn.de eo qui fur. or.

b susce.innotuit. Et an sñia p̃sumat lecta[b] dic per Ja.aret.de le.iij.fideicõ.§.j. An appellatio p̃sumat interposita in scri.eo q repitur in actis.dic in spe.de ap.iiij.parte.§.post p̃nc. vide oino qð no. Inno. ex̃ de testi. Albe.in prin.vide inn.de his q̃ fi.a plat.c.ea nos.⁊ p Arch.xciij.di.diaconi.in fi.in tex.cuntvi de Cy.C.de zta.zmit.in.l.j.við Arch.xvi.q.ij.sane. An huic iuri dicẽdi nullũ possit p̃scribi,vide.C.si ma.fa.l.fi.qð qsq3 in. l.fi.d.Frã.zsuluit q nõ,q2 cũ vẽditio nõ hẽat esse nec formaz eẽ nullo tp̃is cursu põt zualescere.vt in regl̃a iuris qð ab ini tio.Sz z vr̃ p tacitũ zsensum ex diuturnitate tp̃is inductuz. ar.ff.ad ter.si impuberes.i fi.⁊.l.j.C.si quacũq3 p̃dictis ptãte.

1 ¶ Protestatio q qs faciat id ad qð nõ tenet,non valet.
2 Sentẽtia licet si iniuriosa,tũ agi potest de euictione.
3 Iustitiam habens potest succũbere si nõ vtitur iure suo.

Si quis phibuerit. Postq̃ pcura tor se obligauit ⁊ zcit ptestatio dñi non põt impedire qn tradat.etsi emptor patit iniuriã,recurrat z pcuratorẽ,⁊ pcurator cõtra dñũ, qui fuit autor iniurie.h.d.⁊ est notabilis ⁊ singularis

1 tex. ¶ † No.q ptestatio q qs faciat id ad qð tenet nõ valet. Preterea hic dñs erat ẽt obligatus iõ nõ releuat eũ sua pte sta.ab obligatio.zcta nec ob executiõe obligationis.⁊ facit.j. mã.l.idẽq3.§.si ignorãtes.item facit q no.Gul.de zsti.pec.l. vtrũ. ¶ Itẽ no.⁊.ij.q ille q hz mãdatũ ad vendẽdũ vr̃ habe-re mãdatũ ad tradẽdũ possessionẽ, qð est verũ p̃cio recepto, nã hic est necessaria p̃cij solutio fm Dy.facit.j.de insti.cuicũ q3.§.si ei.⁊ qð ibi p.G.⁊.j.de iure fisci.l.si pcurator.⁊ de re in. a diuo pio.§.si post. No.q ista traditio hic nõ trãsfert dñiuz sz publicianã que p̃fert dñio fm Dy.⁊ est rõ.q2 in dñio trãs-ferẽdo.reqrit volũtas tertij.vt in.l.iij.§.subtilius.de zdi.ob

2 cau. ¶ † Tertio not.q lz sñia sit iniuriosa tũ põt agi de eui-ctiõe q2 hãc iniuriã patiebat sine sua culpa fz gl.facit qð no. s.de neg. gest.l.nã ⁊ serui⁹.in p̃n.q2 zuẽt⁹ de euictiõe erat ha

3 bitur⁹ regressuz z iniuriãtẽ qð est no. ¶ † Quarto no.q ẽt ha bẽs iustitiã põt succũbere si nõ vtit iure suo ⁊ sua defensione. ad hoc alle.hec.l.in spe.de offi.iud.§.incidẽter.v̈.in modũ. ẽt facit qð no.in.l.fi.C.in q.cau.in integ.resti.nõ est ne. ¶ Sz cõ tra hãc.l.oppo.d.l.si cũ corneli⁹.de solu.so.ibi creditor reuo-cabat actũ habentẽ vim mãdati,hic debitor.⁊ sic nõ ob.vnde dicit hic Cy.q lz procurator emerit ⁊ sibi preciũ sit pmissuz tamẽ põt dñs inhibere ne sibi soluat p̃ciuz per.l.si cũ empto-re.s.de pa.fm Ja.de ra.⁊ ad h̃ facit.j.mãdati.l.idẽq3.§.si cui.

Additio Baldi.

Papinian⁹ si quid. In tex.ibi.sz qðiudicio ibi q2 p ignorãtiã. No.q ẽt iustã detẽsionẽ habẽs põt succũbere si p ignorãtiã nõ vtit zpetẽti sibi excep. Ad hoc inducit hec lex in Spe.de of.iud.§.incidẽter.ver.in modum ẽt.⁊ not.in.l.fi.C.in qb.cau.in inte.rest.non est neces.[a] ¶ In gl.q̃ incipit q̃ nõ erat Dy.ðt idem si sua.vt not.p eum insti.de ac.§.alie.vbi ponit de intellectu huius.l.Sz opi.glo. vr̃ verior: q2 tũc autoritate.l.tradit.l.nõ vi mandati.vt in.§.si ignorãter.vñ hz locũ rei vẽ.cũ publiciana. ¶ In glo.q̃ inci-pit imo vr̃ ibi.So.nõ ob.j.de manu.vin.l.si pater.q2 hic ince perat a p̃cedẽti obligatiõe.ibi nõ. ¶ Itẽ nõ ob.l.in vsuc.§.j. de diuer.pre.q2 ibi res erat integra.hic nõ. arg. ad primũ,q[b] no.de vsuc.cũ vir predium. In contra.l.si seruo.qui ⁊ a qbus.

Additio lec.vacan.in.l.si seruus. Bal.

Si seruus. In.l.j.ibi vect. No.ar.q si sta-tutũ ðt q marit⁹ ⁊ vxor eius q tale qd fecerit stẽt ppetuo bãniti extra ciuitatẽ. Modo morit bãnit⁹ marit⁹ nũquid poterit vxor

c redire alter reuerti.⁊ ðt Ja.de ra.q sic.[c] q2 ppetuo intelligit donec durat mr̃imoniũ,q2 non est amplius vxor.sicut hic ðt q vectigales vocãtur q locãt in ppetuũ donec vectigal solua tur Cy. ¶ Ad.§.q in ppetuũ.q est in.l.j.j.titu.j. ¶ Cũ q̃ritur vtrũ vtilis p̃ferat directe dic aut oẽ zmodũ ptinet ad eũ q hz vtilẽ.⁊ tũc p̃fert vtilis.vt.l.in cãe.§.fi.ð pc. Aut nõ ptinet oẽ zmodũ ad habẽtẽ vtilẽ,⁊ tũc aut habẽs vtilẽ cãz ab habẽte directã,⁊ p̃fert vtilis vt hic. Aut nõ hz cãm ab habẽte dire-ctã:⁊ tũc p̃fert directa.vt dixi.C.de noua.l.iij. in lectura. Cy. in.l.cũ spõsus.§.fi.op.de.l.si p pte.§.vsuz.v̈.nõ ðr.v̈.nõ durat versuz.Sol.aut zsideram⁹ effectũ de p̃terito.⁊ tũc sufficit an in p̃terito possedisset,lz mõ nõ possideat.vt hic. Aut zsidera-mus effcm̃ de p̃senti nõ ð p̃terito ⁊ tũc hz locũ zriũ fz Rich. de lãberti.q fuit doc.vltra.Cy.in.l.si quos phib.hic est casus in quo in publiciana dat zriũ dñiũ ⁊ in quo est necessaria pre cũ solutio ad hoc vt publiciana det fz Dy. Itẽ no.ar.q si qs mãdato meo vẽdidit rẽ titio.⁊ añq̃ titius soluere p̃ciũ pcu-ratori meo mãdaui titio vt non solueret pcuratori meo qui nihilominus soluit pcuratori meo post phibitionẽ meã.vtq sit liberat⁹ soluens.⁊ est hic ar.q sic.tũ Jac.de ra.ðt zriũ per tex.s.de pactis.l.si cũ emptor.nõ ob.ista lex,q2 phibitio hic nõ fit ad vtilitatẽ dñi phibẽtis.sz ad dãnũ aduersarij. vt no. per Gul.de cu.j.de cõsti.pec.l.vtrũ.in lec.sua.nã sicut põt re-mittere p̃ciũ emptori ita phibere ne soluat alijs. Cyn.vide.j. de sol.si cũ corneli⁹. ¶ Ad.l.q̃cũq3.s.e. ¶ In glo.not.p̃caria

d in fi.imo dic q p̃caria possessio nõ est vitiosa[d] añq̃ denegct rei p̃cario possesse restitutio.ita loqtur hic, sz postq̃ denegct restõ illi⁹ rei est vitiosa p̃caria possessio,q2 vr̃ spoliare ex quo restitutionẽ denegat.j.de p̃cari.l.j.§.vl.⁊ pe.fm Dy.⁊ dixi.C. de acq.pos.vitia.Cy.hoc verũ si p̃cario zcedẽs habebat aliq̃ possessionẽ q̃ sit interuersa,q2 est violẽtia tũc adhibita.al's est vitiosus possessor nõ vitiosa possessio: vel dic q semp reuoca to p̃cario ipõ iure reuertat possessio ad zcedẽtẽ si rogãs dene gat.⁊ p hoc impediat reuerti videat vi possidere vt.l.clã possi dere.§.q ad nũdinas.j.C.ð acq.pos.⁊ de acq.pos.si nulla. Et q̃-rit p̃dicta qð de vitio reali.qð ðr ex eo,q2 afficit solã rem.Sz vitiũ p̃sonale ðr dupliciter, vel q2 afficit p̃sonã respectu rei, vt mala fides: vel q2 afficit p̃sonã respectu p̃sone,vt dol⁹ dãs cãm zctui vel incidẽs in zctu.no.in.l.vitia p Jac.but.vitium

a ¶ De extrin-seca.adð Fran. ar.in.l.q i alie-na.§.sz ⁊ si.in.j. co.de acquirẽ. pos.⁊ qð ibi di in apost.

b ¶ Lecta.⁊ nũ quid scripta ta lis qualis est lecta.vide eun dez bal.in.l.fi. C.de re in inte. iij.co.ver.que-qualiter.

c ¶ Qð sic.adde eundez.l.solet §.que virũ de infami.⁊ quod ibi dixi in aro.

d ¶ Non ẽ vitio sa.adde bar.in in.l.põp.§.cuz qs.ver.q̃ro an possessio ⁊ i.§. si is qui preca-rio.j.de acqui. pos.vbi cõclu-dit q nõ est vi tiosa donec du rat volũtas,sz ea finita sic,vñ vide.d.alex.in d.§.cum quis in pe.co.⁊ que dicat.vide gl. in ver.p̃cario. C.vti pos.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

personale. ¶ Sʒ q̃rimus pro mõ ſi ſumpt⁹ impedit publicianã. ¶ Scdo mõ ſi ſumpt⁹ excludit titulũ, vt dol⁹ dãs cãʒ contractui bonefidei: ⁊ idẽ. ſi aũt nõ reddit titulũ nullum vt dolus incidẽs, vel in ſtricto iure nõ impedit publicianam: q2 nec titulum nec traditionem annullat. Bal.

PAulus notat. Dñiũ eſt potẽtius quã publiciana. h.d. cum.l. ſeq. fallit in caſibus not. in glo. ſ. q̃ñ titulus p̃iudicat domino. vt. ṡ. de rei ven. l. ſi a titio.

Additio Baldi.

PAulus. Not. exceptio. dt Inn. q̄ exceptio eſt proponẽda in ſcrip. de ele. dudũ eccleſia. in ſi. p̄me gl. vt de excep. interrũpat preſcri. vide in ſpe. de preſcrip. iij. parte ver. ⁊ not. q̄ per excep. ⁊ not. per B. extra de ordi. cogni. c. ij.

¶ Additio lecture vacantis in. l. publiciana. Bal.

PUbliciana. In text. ibi pſone equitas. i. ius agentium quod eſt immutabile, quod tuetur dominia.

¶ Si ager vectigalis vel emphyteuticarius petat. Ad rub.

EMphyteuſis eccleſie. Non tranſit ad heredem extraneum [a] ſua natura. no. in. l. ẽt ſoluto mr̃imonio, ſʒ ex pacto vel ↄſuetu. gñali. ſic.

AGri ciuitatũ. No. q̄ natura emphyteuſis eſt q̄ ſit ppetua, q̃ñ non diffinit tp̃s fallit in emphyteuſi eccleſie, q2 ex ſua ſimplici natura nõ tranſit ad heredẽ extraneũ, niſi hoc adĳciat per pactũ. vt no. in. l. etiã. ſo. ma. Quid ſi emphyteuſis eſt cõceſſa hoc modo. cõcedo tibi emphyteuſim ad tp̃s, nec eſt adiecta quantitas temporis ſolue vt colligitur ex gl. l. ſi prefinito. ỹ. de penis. Bal.

1 ☞ Uerbum dominij, directum dominium ſignificat.
2 Emphyteuta nõ agit contra dominium niſi ſoluat cẽſuʒ.

QUi in ppetuũ. Qui in ppetuũ cõducit hʒ titulũ rei ven. h.d. Et no. q̄ hic intelligit ppetuũ, q̃diu pẽſio ſoluat. ⁊ per. h.d. Dy. q̄ ſi ptãs ponit vxorẽ ⁊ maritũ in bãno ppetuo q̄ vno mortuo bãnũ eſt finitũ: q2 nõ dr plus vxor q̃ maritus: q2 quotieſcũq3 aliqd ſit ſub certa q̃litate intelligit donec qualitas duret. ⁊ illa ceſſante factũ euaneſcit. Idẽ tenet Iac. de raue. l. titia. ſ. vſuras. ỹ.
1 de lega. ij. ¶ In tex. ibi, domi. ſ. directi. ¶ † No. q̄ verbũ dñij ſignificat directũ dñiũ. vñ cũ dr hic q̄ emphyteuta nõ eſt dominus, intelligit de directo dñio. ⁊ ad hoc ſemper alle. vtile
2 eñi dñiũ hʒ. vt in. l. poſſeſſores. C. de fundis patri. ¶ † Scdo no. q̄ emphyteuta nõ agit contra dñm niſi ſoluat cẽſuʒ. facit ỹ. locati. l. q̃ro. ſ. inter locatorẽ. ⁊ q̄ no. in. l. j. in ſi. de lo. pu. fru. Sed tertius nõ põt opponere exceptionẽ canonis nõ ſoluti. Ita dt gl. hic qd eſt no. ⁊ idẽ no. in ſpe. de emphy. ſ. nũc aliqua ver. lxvj. tene mẽti. alle. etiã iſta gl. q̄ non põt opponi de iure tertij. vt. ỹ. ſi ſerui. vẽ. l. loci corpus. ſ. cõpetit. arg. ↄ. qd no. In no. de accu. c. ſup his. ſʒ ibi opponebat p modũ inhabilitatis ⁊ illud declara notabiliter vt ponit Bar. ỹ. de verb. obl. l. illa ſtip. ſi kalẽ. Adde qd no. ad iſtũ. ſ. qui in perpetuũ, q̄ no. Ja. in. l. in filio. ỹ. ſo. ma. Iteʒ adde ad legẽ iſtaʒ quod no. Inn. de reli. domi. c. conſtitut⁹. hic non ſunt alia in iſta materia.

Additio Baldi.

AGri. No. ſpãle in emphyteuta ↄdẽnato ad p̃ſtationẽ canonis. vt nõ appellet p̃ʒ Gu. qui ita no. C. quor ap. ñ reci. l. abſtinẽdũ: q2 illa cã ſapit cãm p̃ncipalis iudicij. an emphyteuta p̃ſcribat iuri ſoluẽdi emphyteuticũ canonẽ. no. C. de p̃ſcri. xxx. an. competit. [b] ⁊ l. cũ notiſſimi. ſ. ſi. an qs poſſit p̃ſcribere ſe i emphy. vel colonũ. no. ibidẽ p Gul. an directo dñs extit. p ſuo p̃ſtabit ↄ emphyteutam. dic p Gul. eo. ti. ſi qs emptiõis. Et vr̃ q̄ ſic: q2 libertas p̃ſcribit ex ſolo titu. p ſuo. Et añ accipiẽdo reʒ meã in emphy. trãſferã dñiũ tãgit Dy. de leg. j. ſi heres. ¶ In tex. ibi. in ppetuũ. vide in Spe. de emphy. ſ. nũc aliq. vſi. viij. ¶ Querit an res expatus alteri in emphyteuſi ↄceſſa, dicat de mẽſa ⁊ Inn. ⁊ Jo. an. q̄ nõ vt no. in cle. j. de exceſ. plat. ¶ In gl. no. Inn. qd eſt verum quo ad vtile dñiũ: ſʒ quo ad directũ eſt de mẽſa. ⁊ vide extra de feu. c. ij. Sʒ qd ſi eſt reuerſa ad eccl̃iaʒ an poterit denuo ↄcedi abſq3 ſolẽnitate legali? Gul. no. in feudo, qd ſic. C. de ſac. ſan. eccl. aut. h ius porrectũ. q2 eccl̃ia nõ põt retinere feu. ⁊ ſic alienatio ſit ex iuris diſpõe p̃ʒ eũ ſufficit q̄ ſolẽnitas interuenit in p̃io actu. i. in p̃ia infeudatiõe. vñ in actu poſteriori retro ſili nõ eſt neceſſaria noua ſolẽnitas: q2 res facta ẽ alienabilis. de le. iij. cũ pr̃. ſ. qndecim q̄ me. cã. videam⁹. C. q p ſua iur. l. j. in. ſ. ſi. arg. ↄ. de rit. nup. l. nuptie. in tñ. ſʒ ibi id, q2 pſona nõ erat legitima, h nõ vitiũ eſt in pſona ſʒ q̃rim⁹ de ſolẽnitate extrinſeca. ¶ In tex. ibi pendeatis. vide, q̄ not. ỹ. p ſocio. l. j. ⁊ ỹ. de penis ſine p̃finito. ¶ In tex. i. ſ. q in ppetuũ. Qd ius habeat emphyteuta: ⁊ quã poſſeſſionẽ vide in ſpecu. de emphy. ſ. nunc aliqua. v. xlv. ⁊ v. ſeq. dicit Jo. q̄ cõductor ad non modicũ tp̃s naturaliter poſſidet. extra de lo. pp̃ter. In gl. i iſto caſu. ¶ In gl. q̃ icipit vtile ibi vt dñiũ. No. ex iſta glo. q̄ appellatio dñij importat directũ dñiũ. ⁊ ad hoc ſemp alle. add. ṡ. ti. j. iul. i ſi. p Ja. bu. iſti. d ac. ſ. j. vide oino in Spe. de ac. ſeu. pet. ſ. ſequit. v. in hoc aũt caue. ¶ In ea. glo. ibi, nõ vocat eũ heredẽ. Sʒ qd ſi habeo rei vẽdicationẽ ceſſam a dño, ⁊ ideo peto rẽ mihi reſtitui quaʒ dico ad me ptinere iure dñij an pcedit libellus? Et vr̃ q̄ non: q2 nullũ dñiũ habeo. vt no. Dy. in. c. p poſſeſſore. de reg. iur. lib. vj. ⁊ Gul. i. l. j. d cẽ. ⁊ lʒ haberẽ vtilẽ factã i traditiõe rei. vt. l. ſi culpa. tñ verba ſonãt d directo. vt hic. ⁊ no. i. l. minor. ſ. ſi ſeru⁹. Sol. dico q̄ pcedit libell⁹: q2 res ad me ptinet iure dñij nõ mei. ſʒ actoris mei. ⁊ ſic ſunt v̈ba itelligẽda p̃ʒ ſubiectã materiã. vt. C. d pen. g ſi. p̃ʒ Mar. ſil. q diſpu. p̃. duplex eſt dñiũ naturale ⁊ ciuile. ⁊ vtile dñiũ põt dici ciuile dñiũ. Itẽ effect⁹ dñij põt dici ciuile dñiũ. ſʒ ceſſionari⁹ hʒ effectũ dñij, ergo ſaluat libell⁹: ſʒ Accu. dt cõtrariũ. ỹ. de exce. rei iud. ſi iuris. ſ. eãdẽ. in fin. ſ. ¶ Sed quid ſi in libello dico rem ad me ptinere iure dñij vl quaſi, an videor ſub alternatiõe deducere tres actiões. ſ. actionẽ rei vẽdi. ⁊ vtilẽ ⁊ publicianã: ⁊ vr̃ q̄ nõ, q2 i⁹ dñij adaptat ad directũ, v̈buʒ quaſi dñij adaptat ad publicia. non ad vtile dñiũ. vt. ỹ. de pi. ſi ab eo. Tu dic q̄ tres actiones videnť deducte, vt dictio quaſi in q̃tũ ẽ nota diminutiõis cõprehẽdat vtile dñiũ qd min⁹ eſt q̃ directũ, hinc ẽ q̄ gl. ſepiſſime vtile dñiũ vocãt quaſi dñiũ. Sed in q̃tũ dictio nõ eſt priuatiõis tũc importat publicianã vt in. c. abbate. de re iud. vñ dico gñaliter act. vt. ṡ. ti. j. marcellus. ⁊ in oĩbus exceptionẽ rei iud. obſtare. nõ obſtat. ſ. ſi ſeru⁹ q2 ibi fuit ſpecialiter actũ. preterea d pprio ſignificato dictio-
c nis q̃ſi eſt q̄ ſit nota diminutiõis. [c] ergo magis pprie aptat ad vtile dñiũ ⁊ forte ad vtilẽ in rẽ ex iure ceſſo q̃ ad publ. Itẽ p hac parte facit. ṡ. de iudi. ſi qs interim. hoc tʒ Ja. bu. inſti. de act. ſ. j. ⁊ ita de facto fuit pnunciatum. Quid ſi emphyteu-
d ta male vtit re, vtrũ põt repelli? [d] vr̃ q̄ nõ. q2 hʒ ius in re. Gu. no. ṡ. de ſac. ſan. eccl. aut. qui rẽ. alle. C. de mancip. ⁊ colo. li. ti. l. cognouimus. ⁊ q̄ no. ỹ. de priui. credi. l. imperator. ¶ In gl. que incipit idẽ ibi, ad extraneos. facit. C. de iure emphy. l. ij. ⁊ dic plene in ſpe. de emphy. ſ. nũc aliqua. vſi. xlvij. ⁊ ver. ſe. ⁊ v. lxvj. in ver. hic articulus plene explicatur.

¶ Explicit liber ſextus.
¶ Incipit liber ſeptimus.

¶ De vſufructu, ⁊ quemadmodum quis vtatur, ⁊ fruatur. Rubrica.

1 ☞ Diffinitio quid ſit.
2 Uſuſfructus dicitur eſſe duplex.
3 Uſuſfructus quandoq3 pro proprietate accipitur.

VSuſfructus. Lex prĩa huius tituli ponit vſuſfructus diffinitionẽ. Scda exponit vſuſfructus durationẽ. Tertia ponit vſuſfruct⁹ cõſtitutionẽ, ſeu modũ ↄſtituẽdi. h.d. cũ duab⁹
1 ll. ſeq. vſq3 ad. ſ. dare. ¶ † No. iuriſcõſ. incipere a diffinitiõe. Diffinitio aũt eſt que demonſtrat eſſentialia rei diffinite. vnde dicit Ariſto. ſi vis eſſentialia alicuius rei cognoſcere, accipe nois diffinitionem, illa enim hec demonſtrat. ⁊ ideo querit hic cũ cautio de vtendo ⁊ fruẽdo nõ ſit inſerta diffinitiõi, vtrũ ſit de eſſentia diffiniti, ſeu de forma vſuſfructus. quidã dixerunt q̄ ſic, q2 ſine iſta cautiõe vſuſfructus eſſe nõ põt p̃m eos, vt. ỹ. quemad. vſuſfr. caue. l. ſi vſuſfructus nomine. ⁊. ỹ. de vſuc. l. ſi homo. C. vt in poſſeſſio. leg. ſ. pe. Glo. dicit contrariũ cum iſta cautio poſſit remitti a domino prc. q̄ cautio non ſit forma ſubſtantialis vſuſfructus pbatur q2 illa eſt forma ſubſtantialis, que aduenit re exiſtẽte in potẽtia i. per quã id q̄ erat in fieri efficit eſſe, ſed iſta cautio reſpicit vſumfructũ iã cãtuʒ. Itẽ põt omitti vt no. Cy. C. e. l. vſuſfructu. ſʒ illa q̃ ſunt de eſſentia alicui⁹ rei illa nõ pñt remitti vel omitti. vt. l. j. ſ. eũ q. ỹ. de cõſti. pecu. Pri⁹ eñi eſt vſuſfructuari⁹ q̃ caueat ⁊ pri⁹ eſt in rerũ natura vſuſfruct⁹, q̃ cautio, ergo iſta cautio nõ eſt forma eſſentialis. Iſta eſt veritas, ⁊ id qñ vir reliquit vxori vſumfructũ, ſi qdẽ iſta verba accipiant pro alimẽtis eſt planũ qd nõ requirit cautio: ſʒ ſi iſta v̈ba accipiãtur pprie pro vſuſfructu formale ẽt ſi tũc poſſidet patiẽte hrde ſatis eſt, licet non cauerit, nec tenetur ad reſtitutionem fru-
2 ctuum. vt not. Cy. in. d. l. vſufructu. ¶ † Adde quod vſuſfructus eſt duplex. quidam eſt vſuſfructus non ſeparatus a proprietate

a ¶ Extraneuʒ. adde, d. alex. de imo. in ↄſ. xx. ⁊ in cõſ. xxix. iiij. parte. ⁊ pau. d ca. in conſ. xxxiiij. ⁊ in conſil. cxxxvij.

b ¶ Competit. vbi oino vide Bart.

c ¶ Diminutionis. adde fran. ar. in. l. q liberis. d vul. ⁊ pu. ⁊ in. l. j. de acq. poſ. vbi ẽt. per do. Ja. may. et in. l. ſi id qd. ſ. q̄ antẽ. e. titu. ⁊ in. l. ſi qs non de ac. her. ⁊ qd dixi in. d. l. q liberis. in apoſ.

d ¶ Põt repelli. vide eundeʒ bal. in addi. ad ſpe. in ti. de lo. ver. ſi emphyteuta negauit. ⁊ ibi ſpe. vſi. lxv. ↄ emphyteuta negãs poſſeſſionẽ dño dr male vti. ⁊ põt expelli. q̄ not. q2 nũc habeo in facto in cã epi foro ſempronienſis ↄtra quendã ruſticum q vocatur Gregor. de ca. ſancti Hypoliti, comitatus ⁊ ciuitatis foro ſempronij, qui negat pteʒ poſſeſſiõis ſta phuli eſſe emphyteuticam, nã mẽtit p gulam. cuʒ tota illa poſſeſſio ſit emphyteutica, vt plene pbat ⁊ ſic iuſtitia mediante vt ruſticus omni vitio plenus veniet expellendus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

prietate. ⁊ iste vocat vsusfructus causalis: qꝛ causatur a pprietate. quidã est vsusfructus distinctus a proprietate. ⁊ residens in persona nõ pprietarij. ⁊ iste appellatur vsusfructus formalis. ⁊ de hoc ponit diffinitio hic. ¶ † Itẽ adde q hoc nomen vsusfructus quãq accipitur pro pprietate. ⁊ istud est incertũ rõne adiuncti. vt. j. e. l. Procul⁹. vel propter intẽtionẽ loquẽtis: vt. j. de dona. donationes in cõcubinã. §. species. ¶ Itez quidã est vsusfructus facti meri. vt. s. de capi. dimi. legatum. de aur. ⁊ arg. leg. l. species. per Jac. in cle. c. exiui de paradiso, ⁊ facit. j. de stipula. seruo. l. vsusfruct⁹. hoc dicit. ⁊c.

Additio Baldi.

Usufructus. Hic de vsufru. iuris. sꝫ de vsufru. facti habes de auro ⁊ argen. l. species. per Jac. ⁊c.

Est enim. No. q remoto subiecto remouet qualitas secundum Ray. ⁊ istud naturaliter apparet. ⁊c.

Additio Baldi.

Est enim. An fructuario paupi remittatur cautio. dic vt no. Dy. C. e. vsufruc. itez an vsufructuari⁹ facit fruct⁹ suos añ pstitã cautionẽ.[a] dic vt ibi p Cy. de h no. ff. ð vsufru. si hõ. alle. q remoto subiecto remouet eius qlitas. Ray.

Omnium prediorum. hic nihil est.

Dare. No. hũc. §. valde. nã hic vr dici q ille q tenet dare sit obligat⁹ ad tradẽdũ. ⁊ sic vr q sit obligat⁹ ad fctm̃. hoc tꝫ gl. in. l. ij. de vb. ob. Ja. ð ra. ðt ɔ̃riũ. qꝛ factũ nõ est ĩ oblĩone: sꝫ ĩ exceptiõe oblĩonis, hoc refert Cy. C. eo. l. corruptionẽ. Saluãdo gl. potes distinguere inter corporalia ⁊ incorporalia. nã in rebus corporalibus dicit verũ Jac. Sed in incorporalibus ðt verũ gl. q est. ibi que dã oblĩo ad factũ. i. ad patientiã successiuã. vt no. j. de vb. ob. l. si plurib⁹. §. fi. ⁊. l. plꝫ. ⁊ facit ad hũc. §. j. ð vsur. l. si stipulatus ⁊ j. de le. ij. l. is cuius. §. fundo. ¶ Scdo no. q sicut est repire dominiũ pprietatis. ita est reperire dñiũ vsusfructus, cũ verbũ dare cadat super vsufructu, vt hic. facit. j. si vsufruc. peta. l. iij. de hoc per Gul. C. e. in rub. adde etiã hic qd no. Inno. de immu. eccle. c. j. ⁊ in Spe. de emphy. §. nũc aliqua. ver. xxx.

Ne tamen. No. q proprietas non dꝫ esse ppetuo inutilis, ⁊ ideo oẽ ius q subalternat dñi vel saltẽ põt esse tẽporale, vt vsusfructus, emphyteusis et feudũ. ⁊ rõ naturalis reddit ĩ isto. §. notabili. tene mẽti. ¶ In gl. q̃ inci. nõ extinguit. ibi, sꝫ tu dic ɔ̃. ɔ̃riũ no. C. de libe. cã. l. si post certi. sed dic vt no. C. eo. antiqtas. ⁊ in Spe. de feudis. §. quoniã. ver. j. aut. ⁊ facit ad no. per Dy. in. l. ij. de lib. bo. exhi. ¶ In ea. ibi, ad similitudinẽ. hic vt ibi. ⁊ vide Cyn. in aut. ingressi. ppe fi. ⁊ est arg. pro vasallo q nõ põt ire q satis sibi sit mittere in seruitiũ domini. Et adde qd no. Arch. lxxxviij. di. c. episcopus. ⁊. xvj. q. j. generaliter. ⁊c. Bal.

Additio Baldi.

Omnium. In text. ibi, dare. vid q no. j. de vsu. si stipulat⁹. Querit Inn. aliqs putat se habere iurisdictionẽ, ⁊ nõ hꝫ sꝫ eã exercet vtrũ dicat in possessiõe iurisdictionis: an in exercitij: ðt q in iurisdictiõis: qꝛ exercitiũ est act⁹ p quẽ possidet nõ ipsa res possessa. sic erit in vsufructu. vt extra de cã pos. per Inno. ⁊ si dicas quõ possidet id qd nõ est rñd. imo est in se iurisdictio que territorio cohereret ⁊ subdi. vt oblĩo debitori. Itẽ sufficit q esse putet fm Inn. Itẽ de pos. actiõis no. cũ mihi. de resti. spo. in lr̃is. in. j. g. in fi. in e. §. dare. vide. l. fundo ⁊. j. de ac. emp. rõ. §. j. ¶ In ter. ibi, sꝫ induxerit. hoc verbũ de indi. adi. põderat inno. ex de immu. ec. c. j. ¶ In ter. ibi legatũ. pone q aliqs est institut⁹ heres in vsufructu, an sua autoritate poterit possessionẽ accipe puto q sic, qꝛ verbũ instituo est direc. ⁊ institut⁹ capit a seipo. ff. de ac. he. ex pte. ⁊ idẽ in q̃libet instituto in re certa, qd est no. ⁊ vide Gu. C. e. l. corruptiõe. ⁊ facit de le. ij. titia. cũ testõ. fm vnã lec. ⁊ fm aliã institut⁹ in re certa hꝫ bñficiũ. l. edicto. de quo ibi, no. qd vr plenũ in filio instituto, qꝛ sua instõ reducit ad q̃tã fꝫ Mar. sil. in. q. dispu. ¶ In ter. ibi patiatur. An ille q tenet ad vsumfr. sit obligat⁹ ad fctm̃. gl. ðt q sic. ff. de ver. obl. l. ij. Ja. de ra. ðt ɔ̃riũ, qꝛ lꝫ factũ sit in possessiõe executiue. nõ tñ est in forma oblĩonis. vt no. Cy. C. co. corrup. ibi videas. Sꝫ an legatari⁹ in quẽ trãsit ius vsufruct⁹ sine possessione põt vti frui absq inductiõe heredis: ðt q nõ nisi habeat licẽtiã hanc a testatore. l. j. §. redigunt. quorũ le. l. titia. §. j. de le. ij. Idẽ in bñficialib⁹, qꝛ qui hꝫ pprietatẽ, nõ põt vti si possessio est ab alio occupata, nisi hẽat autoritatẽ legitimã iudi. vel exce. de ac. p̃. fundit. de p̃sump. cap. dudũ p Inn. de resti. spol. in lr̃is. p eũ. Idẽ ĩ iurisdictiõe, si est ab alio iudice occupata sꝫ si vacãs, dato q subditi sint ɔtumaces ⁊ rebelles cũ p h nõ tñ querãt possessionẽ libertis. ex q̃ dñs nõ suspicat posse repelli exercet in eos iurisdictio sine alia possessiõe. ⁊ de rest. spo. olim. ij. p Inn. Itẽ ðt ibi Inn. q p inobediẽtiã q ɔsistit in faciẽdo acqrit qs possessionẽ in subditos: sꝫ nõ p eã q̃ cõsistit in ñ faciẽdo. rõ qꝛ tũc nõ ɔcurrit act⁹ corporis q reqrit in possessione adipiscẽda. Nã in istis reqrit aĩus ⁊ corp⁹ nõ solũ possidẽtis, sꝫ posses. Cõtra istã rõnẽ facit q no. s. de neg. ge. at q natura. §. si libere. in gl. q̃ incipit: ista bona fides. sꝫ illa nõ ðt de possessiõe, sꝫ de q̃litate possessiõis. In tex. ibi. §. dare. No. tria. s. q̃ heres tenet dare. ⁊ sic est ɔ̃ gl. insti. de leg. §. nostra. ⁊ tãgit. C. de sac. sanc. eccl. l. fi. Scdo heres tenet in possessionẽ inducere ɔcor. de fund. do. si fundi. de leg. ij. meui⁹. §. pe. ⁊ possessorẽ facere. vt ibi p Ja. Tertio q heres tenet pati. ɔcor. C. e. corru. ⁊ de vb. ob. plurib⁹. §. fi. ¶ Itẽ no. q in datiõe versat duplex factũ. momẽtaneũ inductiõis ⁊ successoriũ patiẽtie. Sꝫ vr q primus act⁹ inducat plenã liberationẽ. l. nesennius. §. fundi. ð re iud. Sol. ibi in debitore pprietatis. hic in debitore vsusfruct⁹. vt. j. de serui. l. pe. R ð: qꝛ ĩ pprietate momẽtanea traditio operat plenũ effectũ fꝫ intẽtionẽ ɔ̃hẽtiũ, sꝫ in vsufructuario non. ¶ Sed op. ɔ̃. istã sol. de. l. inter castellianũ. de arbi. vbi. §. in cã pprietatis debet patria. Sol. illud in finali iudicio, ẽ iõ qꝛ turbatori erat impositũ silẽtiũ. ⁊ iõ erat obligatus ad nõ fieri successoriã cãꝫ habẽs, ita q ibi in fieri hic in obligatiõe dari. de cond. ⁊ demõ. j. si serui. ven. hax. de lib. le. aũt. §. centũ. ⁊ no. Gul. j. de iniu. sꝫ ⁊ si pos. Sed nũquid cũ vsufr. est in obl. dari vel fieri, nã ista obl. dari vel fieri vr q vtrumq ɔtinet, vt hic. Sꝫ tu dic q vsusfr. nõ est merũ factũ, sꝫ ius. ⁊ aliter vocat q̃si dñiũ vt. l. si vsusfr. peta. l. iij. vñ ius, nõ factũ v̓sat in obli. q̃tũ ad obligationis substãtiã, sꝫ q̃tũ ad executionẽ versat factũ traditiõis ⁊ patiẽtie. tñ obligatio non denoĩatur ab actu executiuo, sꝫ a forma obligandi. vt no. C. de trãsac. l. cũ mota. vel dic q immediate dari nõ est in obligatiõe, sed mediate tradi: qꝛ p obligationẽ venit ad traditionẽ. de hoc no. in. l. ij. de vb. obl. ⁊ p Cy. C. e. l. corrup. Sꝫ nũqd pria sine inductiõe inducit liberationẽ: dic q sic, put cadit in vsufr. vt. j. si serui. vend. si a te. ⁊. C. de rei ven. l. ij. cũ si. ¶ Hoc facit ad. q. vendidi tibi rẽ ⁊ apparet instr̃m mõ ðt statutũ q solutio nõ possit ɔ̃bari p testes. nã dico q pbãdo, q possedisti me patiẽte, est pbata traditio p̃sumptiue. ⁊ sufficit mihi, qꝛ vbi lex nõ reqrit scripturã pbatio p p̃sumptionẽ est valida, qꝛ est pbatio p quã scripta ẽ vt. C. de apo. pub. l. quacũq. ⁊ qd no. in. l. pe. C. de her. tut. ⁊. l. lꝫ imperator. de le. j. ⁊ in tex. in. §. fin. Sed pone inter te ⁊ me interueniũt hec verba, ɔstituo tibi vsumfructũ in tali fundo. an ex istis verbis oriat oblĩo: ⁊ vr q nõ, qꝛ sunt verba p̃sentis tpis que nõ inducũt oblĩonẽ. vt no. in. l. v. de ver. obl. inst. de lr̃a ob. In ɔ̃riũ. s. de pac. tale pactũ. ⁊. j. de euic. si ita qs. Solu. qñq verba p̃sentis tpis sunt verba obligatiua ⁊ ista obligãt. C. de ɔsti. pec. aut. si qñq executiua. tũc aut sunt falsa ⁊ impossibilia. ⁊ nõ obligãt. vt si dico pmitto q do tibi. x. cũ non dem. Aut nõ sunt falsa ⁊ impossibilia in se. vt trado tibi decẽ. ⁊ in tradẽdo pmitto q ð tũc ɔ̃hit oblĩo. Aut sunt vera, ⁊ tũc aut sunt apposita ad obligãdũ ⁊ nõ obligãt: qꝛ nõ põt idẽ actus inducere oblĩonẽ ⁊ liberatiõẽ. Aut sunt apposita ad liberãdũ. ⁊ tũc obligãt ad nõ petẽdũ, qꝛ liberatio ⁊ oblĩo ad nõ petẽdũ nõ stãt sil. vt no. s. ð pac. l. resci. §. si pacto. ¶ In tex. i. §. ne tñ no. hic q vbũ reuerti est directũ: qꝛ ipo iure reuertit. nõ ob. q no. j. de don. l. j. in fi. mag. gl. qꝛ ibi pfert ab hoie hic a. l. nã oẽ verbũ cõe platũ a. l. intelligit directũ. vbi lex reqrat expresse ministeriũ medie persone: qꝛ oẽ qd fit per mediũ fit per indirectũ: vt not. j. e. si qs ita ⁊ in. l. j. s. si ager vecti. ¶ Nunqd possit opponi ex de iure tertij a quo qs. s. excipiẽs nõ ɔ̃tedit causã sũ. tũc em̃ eadẽ psona fingit. Possumus dicere fꝫ quosdam moderniores q aut qs inducit in modũ pbatiõis ius alteri⁹ verbi gr̃a dico te nõ dñm: qꝛ talis est dñs, ⁊ sic pbo. ⁊ tũc bñ põt excipi de iure alteri⁹ psone. vt. C. de rei ven. l. si inferiorem aut inducit in modũ pncipalis exceptiõs. ⁊ tunc aut ex omissiõe istius exceptiõis pẽdet ius opponẽtis vbi gratia. si ago ex iure cesso, tu dicis nõ cessũ, vel sine decreto. ⁊ sic nõ legitime, tunc qꝛ ius meũ pẽdet ex hoc cũ soluẽdo nõ liberat põt excipi vt. ff. ad. carb. l. iij. §. cũ extaret. de bo. lib. l. q̃diu. Si vo non pẽdent: tũc nõ possit excipi. de supfi. l. j. §. ij. fami. ercis. hic conse. §. ij. de p̃scri. xxx. an. si qs emp. §. si. vero. fm. d. Cyn. loquitur ita no. C. de ser. fugi. l. cũ seruũ in addi. Tu dic q aut loquitur in psonali aut in reali actiõe. Si in psonali cũ agi debeat cõtra obligatũ. qꝛ pncipia actiõis psonalis cõtingũt actorem ⁊ reũ, tunc re⁹ nõ excipit pprie loquẽdo de iure tertij imo de iure suo qꝛ ðt se liberũ ⁊ nõ obligatũ agenti. ⁊ iõ pcedit exce. vt d. §. cũ extaret. ⁊. s. de pac. tale pactũ. §. pr̃. sed si est obligat⁹ nõ põt excipere de iure tertij. vt. l. pcu. ad exi. §. j. rẽ rat. ha. de sol. si stipulat⁹. §. si lancẽ. In reali, q est pprie exce. de iure tertij: qꝛ principiũ actiõis nõ ɔtingit reũ, nisi p accidẽs rõne possessiõis. vt. l. de eo. j. §. si. ad exhi. ⁊ dic aut ius tertij absorbet ius agẽtis pcise ⁊ in totũ, ⁊ põt excipi, qꝛ non est proprie exceptio.

[a] ¶ Cautionẽ. dic q sic si possiderat sciẽte ⁊ patiẽte pprietario vt p bar. in. l. vxori. la. j. in pn. in ver. j. de vsufr. leg. ⁊ Saly. in. l. hac edictali. §. j. in iij. not. de secũ. nup. ⁊ eundeꝫ Bald. in. l. j. in vlt. col. ver. sed q̃ro an vsufructuari⁹. C. de vsufr. ⁊ Petr. suza. in. l. ex diuerso. de rei vẽdica.

Aut nō absorbet ſz absorbere pōt:ꝛ tūc iſtud poſſe ſtat in voluntate illius alteri⁹,ꝛ nō pōt excipi:qz agēs hz fundatā intentionē interim.vt hic.ꝛ.l.his ẜpe.ſ.i.ꝛ.ſ.de 2dit. fur. ſi seruus. Aut nō absorbet nec absorbere pōt ꝛ tūc nō ꝓcedit exceptio, niſi de iure ꝓprio qs excipiat.nā qñ exceptio venit ad remouēdū ius fundi excipere eit actoris.vñ ſicut ius tertij nō aſſumit ad agēdū:ſic nec ad excipiēdū.ẜ.ti.ſ.exc.ꝛ.l.ſi.cū ſi.ꝛ facit qō no.ẜ.de rei vē.fructus.in fi.ꝛ de alie.iudi.l.iij.ſ.op. Adde C.de non nu.pe.ſi cui. Sed ibi ille q excipit vſ prętędere cām a debitore.ꝛ ꝓ Bęodē iure cēſet ēt in onere pbādi.ꝛ ſic nō facit lex illa ẜ no.ꝓ Jnn.eẋ de accu.ſup his. Cōcludēdo dic aut quis excipit de iure tertij a quo ꝓtēdit cām:ꝛ pōt. Aut nō ꝓtēdit:ꝛ tūc aut eſt fundata intētio agētis q̄ ad quēcū ꝛ nō pt aut nō,tūc pōt. ¶Jn gl.q incipit nota extinguit.ibi:itē not. arg.vide in Spe.de feudis.ſ.qñ.ver.aūt. ¶Jn ea.gl.ibi: ſed tu dic ẜ no.C.de libe.cau.l.ſi poſt certis.ꝛ dic vt no.C.e. antiquitas. ¶Jn.e.gl.ibi:pōt ſeruire.vide Ly.in aut.ingreſſi. aū ſi.hoc vex qñ factū ꝓ ſubſtitu.eſt eiuſdē forme ſicut factū ꝓ ſe. Alioqn eſſet alia res,aliud ꝓ alio inuito creditore ſoluī non pōt. ¶Itē hic hz intelligi qō gl.ōt qñ factū ꝓ aliū repſentat creditori eūdē effectū acſi debitor faceret vt.l.ſi qs ſen.in fi.de naturali.lib.qō eſt qñ tale eſt factū qō in ſuo gñe recipit functionē:ſec⁹ ſi nō recipit.ꝛ ſec⁹ de reſi.ſupiore vel vſus vel facti natura.vt in.ẜ.ne aūt.tūc recipit functionē qñ eſt obligatiōe factū in gñe:ſecus ſi in ſpecie vbi.vt.ẜ.dictū eſt. Bal.

a ¶Collectas. vide hic Flo. ſingu.ꝛ adde Paul.de caſt. in cōſi.iij.inci. ſup primo ẜſito.ꝛ in conſil. ccclxxxix.inci. in cauſa q̄ ver titur.

Vſuſfructꝰ in multis. Jn gl.q̄ incipit.ſ.ſpēs.ibi ꝑm Plac.ꝛ bñ ꝛ recte exponēdo nā dñiuz in gñe hz plures ſpēs.ſ.oñium ꝓprietatis ꝛ dūū vſuſfructꝰ.hz ẜtat ꝙ oīs ſpēs eſt pars ꝑdicamētalis ſui gñis vt.ẜ.de adop.l.j.cū ſi.noluit aūt dicere Pla.ꝙ eſſet ps 2creta vel integralis imo eſt ps diſcreta a mō ꝓprietatis.de hoc.ſ.de ver.ſig.l.recte dicem⁹. Sed gl.exponit ꝙ vſuſfructꝰ dicaē pars impꝛoprie ꝛ ſimilitudinarie.ꝛ facit.ſ.de leg̃.l.cum filius.ſ.oñs.ꝛ in.l.menius.ẜ.pe.vbi omnino vide.

Additio Baldi.

Vſuſfruc. Jn.ſ.ꝓſtituit.Sz an ꝓ locatione m 2ſtituit vſuſfructꝰ forma lis:vī ꝙ nō.vt.ſ.loca.nō ſolū. Preterea dñiū nō querit ſine traditiōe,hz 2ductor nō ſit traditio.ff. de acq.pol.ſi qs aī. Jn hiū vī caſus.C.e.ſi dña.So.ſi locatio ſit ad vitā vel ad nō modicū tps cōſtituit per eā vſuſfructus formalis ꝛ morte finit.ſic intelligit.C.ſi dña. Si vero ad modicū tps tūc nō,hz eſt q̄dā vtendi 2moditas nec morte finitur vt.C.loca.vitā peritatis.hz Ly.in.l.ſi dña.hz nō ſigerit pedes: qō aūt illud qō ad vitā 2cedit intelligat ad nō modicū tps ꝓ bat.C.de don.l.ſancimus.ẜ.ſi.ꝛ arg.C.e. ambiguo.ꝛ de exeu. tut.l.iure peritos.ꝛ.ff.ad.l.fal.here. ¶Jn tex.ibi.adiudicauerit.ar.ꝙ per reſeruationē vſuſfr.factā per ſniaz trāſeat poſſeſſio,ſicut ſi ꝓ Jctus fieret.C.de don.gſquis. Sz quare pretētio nē ꝓprietatis nō trāſit poſſeſſio vt.ẜ.ſ.dare.ꝛ ꝓ retētionem vſuſfructꝰ:ſic rūdeo.qz ciuilis poſſeſſio hz multū iuris.ꝛ iō ſi ne actu corporis facilius q̄rit ꝙ naturalis in.l.iij.ẜ. ¶Not. ꝙ triplex eſt ps.ſ.integralis, ꝑdicamētalis ꝛ ſimilitudinaria vt in.gl.ꝛ dic vt no.ſ.de ver.ſig.recte dicim⁹ ꝛ de erce.rei iud. ſi mater.ẜ.ſi gs. Et no.ꝙ caſu ſimilis appellaē pars.facit.ẜ. de legi.l.ideo.adde qō legit ꝛ no.ſ. de lega.ij.cū filius.ẜ. oñs. ¶Jn tex.ibi:ſed ēt per eas.Sed nūquid pater hz vſumfructū in vſuſfructu legato filio? Jtā.q.mouet Ly.C.e.l.fi.ꝛ ōt ꝙ fuit ab eo q̄ſtū in priuato examine. Tu dic aut filius eſt electus, vt miniſter.aut vt legatarius,aut dubitaē. Primo caſu ſolus pater in quē teſtator reſpexit eſt legatari⁹ ꝛ patris ꝑſona 2ſideraē,nō filij.Scō caſu ꝑſona filij cōſideraē,ꝛ nō patris.Tertio caſu vtrinq; ꝑſona 2ſideraē:ꝛ vterq; intelligitur legatari⁹.primo pater:ſecō filius.ꝛ hic eſt caſus.l. ſi.C.e. ẜm verum intellectū.facit ꝙ no.in ſimili.ẜ.de neg. geſt. ſi pupillum.ẜ.ſ.de don.inter virū ꝛ vgo.l.mulier.cum ſimi.

Vſuſfructus. Ho.hic iſta verba redit⁹ ꝛ obuētiones. ¶Jn tex.ibi:qequā admittere:qz iſtud lucrū aduēticiū nō pertinet ad eū per modū ꝓprietatis inſeparabilis,eo.de mō ſi qs haberet vſumfructū in miſdictiōis banna exacta non tenet reſtituere ſicut nec alios fructus, vel obuentiones:qz hic conſideramus effectum de preterito.facit quod no.Ly.in.l.extra territorium.ad ſi.Bal.

Additio Baldi.

Vſufructu. ¶Jn tex.in.ẜ.vnde etiā, ar.ꝙ habēs vſumfructū iuriſdictiōis bāna exacta nō reſtituat finito vſufructu:qz ſunt in vſuſfructu ꝓteriti tēporis durātis.l.vſufructꝰ.vt no.Ly.in.l.extra territorium.in fi.ar.ẜ. ſolumgt.ſi vero negotiū,hz ibi fuit in dotē datus ſeruus nō libertus.vnde illa acqſitio proceſſit ibi mutato ſtatu rei, hic non. Jtē nō ob.ſ.de bo.auto.iudi.poſ.l.ptor.ẜ.ſ.qz ibi in creditore hic nullū lucrū hz facere ex fructib⁹. ¶Jn glo.que incipit ſi inſtitutus,ꝛ alteri ꝓprietas relicta deducto vſufructu,ceteri queritur mihi vſufructus per ſeruum.ꝛ ſic erit exemplū pro dictorum. Richar. Bal.

Actenus. Jn.ẜ.modica igitur.Ho.hic penſa pertinet ad fructuarium,magna vero non.ꝛ hoc eſt verū de impenſa refectionis. ſed in impenſa aliorū onerum extrinſecorū que imponit rōne poſſeſſionis vel fructuum ꝓtinet ad eum,vt ſoluere datas,collectas,tributa,ꝛ decimas.ꝛ ad refectionem viarum ꝛ ſtiā.vt in verſ.qñ.ſ.e.l.ſi pendētes.ẜ.ſi quid cloacarij.ꝛ plene per Bul.C.de aqpoſ.l.licet.in.vj.col.ꝛ vide ꝓ Ly.in ſumma.C. de pigno.ꝛ ẜ. de impen.l.neq; ſtipendium.ꝛ adde qō no.ſ.de damno infe. ſi finita.ẜ.ſi quis damni.h.d.ꝛc.

Meratius. Jn tex.ibi:ampliare.facit.ad qñē ſ. ſa notatā ꝓ Ly.in.l.ius ciuile. ¶Jn gl. que incipit:meli⁹ in fi.Jtē no.in.l.ſ.de 2di.ob cau.h.d. Bal.

Additio Baldi.

Actenus. Vide Jnn.extra ō deci.a bis. ¶Jn tex.ibi:vt virtuti Ho.ꝙ vſufru.dz ſoluere gabellas fructuū,a collectas,a dicit.ſ.c.ſi pr̄.ẜ.ſi qd. ¶Jn gl.qui incipit, vt eā.ibi,ꝛ idē creditore.nō tū ad id cōpellit ꝓ debitore:ſtructuarij cōpellaē ꝓ ꝓprietariū. Richar. ¶Jn tex.in fi.ibi:duplicis.ad.q.de cluſa no.in.l.ius ciuile.per Ly.

Tem ſi fundi. No.ēt fructus nemorales ſtinent ad fructuariū hz Frā.ac. ¶Scō.no.ꝙ fructuarij non pōt omittere culturā:ſed cogit ad eas,ratio eſt,ꝙ res inculta deterioraē.vt.ſ.loca.ſi merces.ẜ.2ductor.ꝛc.Bal.

Huic. ¶No.diſti.de alluuiōe ꝛ inſula.ꝛ eſt rō:qz aliquo cōtinet augmentū 2iunctū ꝛ vnitum, iniſi diſiunctū ꝛ ꝓ ſe ſtans.ꝛ ideo vnitorū eſt eadem natura,ſeparatorū autē ſeparata eſt natura.h.d.Facit.ſ.de tribu.l. penu ris.ẜ.ſi plures.ꝙ qō no.C.de dona.inter virum ꝛ vgo.ſi maritus.ꝛ quotidie allegaē iſte.ẜ.ꝛ Spe.allegat eum in Spe.ẜ. ẜ.nunc dicamus.ver.penn.ꝛc.

1 ¶Granum ad ſeminandum pertinet ad vſufructuarium.
2 Jus quod quis habet directe eſt potentius q̄ obliquum.

Seminarios. ¶No.ꝙ granū ad ſeminādū pertinet ad vſufructuariū⁹ q̄ ſi mē debet remanere de anno in annū.ꝛ facit ꝙ colonꝰ q̄ pacto debent habere ſemen a dño.ꝛ vide qō no.Jac.ſ. de leg.ij. ſi ſeruus.ẜ.qui quinqs. ¶Scō no.ꝙ potētius eſt ius q̄ hz directe q̄ per obliquū.nā ſi quis hz directe vſumfructum rei pōt etiā vēdere.Sz ſi quis hz indirecte ꝓpter aliud poteſt vti.ſed nō vēdere.ad idez facit.l.i.de ſerui.leg.ꝛ qō ibi ꝑ Jac. ¶Tertio no.hic ꝙ ſi marit⁹ legauit vxori vſumfructū fundi,ꝛ in illo fundo habebat boues aratorios,ꝙ heres ſi pōt illos boues amouere in preiudicium vſufructuarij:qz ſunt inſtrumētū fundi ꝛ iō pertinēt ad commoditatē vſufructuarij, vt hic ꝙ eſt notandū ꝛ mēti ten.ꝛ adde qō no.ſ.cl.ſed ſi qdo ẜ.ꝓprietates.facit.ſ.loca.l.ſed addes.ẜ. illud nobis.

Additio Baldi.

Tem ſi fundi. ¶Jn tex.ibi:recte colere fructuariū ꝙ nō dimittat terras incultas.¶Jn tex. ibi:ſed ſi ꝛ metalla arg.quod metalla ſequūtur emptor fundi:hz nūmo emerit.Jn tex.ibi:huic.vide qō no.in ſpe.tit.ij. ẜ. nunc dicamus.ver.pe.vbi oīno vide.facit.ſ.de fideicō.lib. iuſcius. ¶Jn tex.ibi.augeē.Not.differētiā inter augmētū continuū,ꝛ augmētū ſeparatū. ¶Jn tex.ibi,ſemper renouare.Nō le mē renouādū q̄libet anno.ꝛ ſic no.agros de nouo ſemine ſeminādos. ¶Not.fructuarium vti ſemine domini ꝙ erat in fundo,vt inſtrumēto fundi.Ar.ꝙ colono vt non reddat ex frumēti tpe cariſtie ſibi ad ſeminādū mutati:ſed ipſum ſemē, licet nūc minus valeat.¶Itē arg.ꝙ ſi teſtator legauit mihi frumētū arche,qō ꝛ illud renouauit ꝙ debeaē mihi illud qd repitur.de hoc ꝙ Ja.de are.ſ.ō leg.j.ſi ſeruus.ẜ.qui.v.Jn tex. ibi.nā ſi fundi.Ho.fructuariū vti palo ex alio fundo non fructuario ꝓpter diſtinc.ꝛ vſum dñi. ¶Jn tex.ibi,ac.vti poſſi. Sed an iſte eſt vſufructus,an ſimplex vſus facti? dic ꝙ ſimplex vſus vñ ꝙ hoc nō cōpetit 2feſſoria.vt.l.j.in fi.de ſer.leg.ij. vī.ẜ.in ver.pūnere.ꝛ.j.co.ſed ꝛ ſi quid.ẜ.ꝓprietas.leg.Jta loquit in via ad fundū,nō in inſtrumēto fundi.ꝛ vide de.l. ſeruū filij.ẜ.Pa.ꝛ primo. ¶Jn ver.niſi forte.vbi ap. declarat ꝙ qñ per cōſequētiā nō hz vſumfr. iuris,ſed vſum facti.ꝛ in hoc differt ille verſus a prece. ¶Jn text.in ſi. ibi ad medium

boni viri arbitrio,limitãdũ ñ destinatiõe dñi.¶ In gl.q̃ in-
ci.f.metalla.No.aliqd venire de q̃ nõ est cogitatũ:ſ3 hic venit
re ipsa.ɔſilio autem nunq̄ venit niſi id de quo cogitatum est.
¶ In gl.q̃ inci.hic no.in fi.facit ad.q.no.ibi per Dy. ⁊ ad. q.
Bal.in.l.de qb⁹.ff.de legi.An vsufructuari⁹ poſſit cedere ↄ
act.no.q̄ ſic.C.mãd.p diuersas.¶ In gl.hoc est.ſ. signatur.
de rei vẽ.ſi culpa.vt liqueat iſta materia cũ per Dyn.nõ fue-
rit plene tractata:ſ3 in quibuſdã ſemiplene:in quibuſdam de
ro pperã dixiſſe videaẗ.Iõ q̃ri p̃t circa materiã hui⁹.l.de pl'i
bus quoꝝ q̃da3 reperiũẗ ſufficiẽter determinata. Primũ est
an ei q dolo deſijt poſſidere ſi ɔueniaẗ ⁊ eſtimationẽ ſoluat de
beat de euictiõe caueri.Et dicẽdũ ẽ q̄ aut habuit cã3 ab acto
re:aut nõ.ſi habuit,caueri d3.ff.ð do.inter vir.⁊ vxo.l.ſi dona
te.in pñ.Al's ſi nõ habuit cãm non d3 de euictione caueri.ff.
de rei ven.l.ex diuerſo.§.petitor.⁊ de cõd.fur.l.ſi ſeru⁹.§.caue
re.Scdo q̃riẗ an eo casu quo de euictiõe nõ caueẗ poſſet nihi
lomin⁹ agi de euictiõe re euicta ↄ actorẽ cui eſtimatio ſoluta
est.⁊ p̃t dici q̄ ſic:q2 q eſtimationẽ ſoluit,emere vr̃.ff. rerum
amot.l.ſi pp res.ergo l3 nõ fuerit actũ vt de euictiõe agaẗ,ni-
hilomin⁹ poterit agi ð euictiõe.l.nõ dubitat. Quidã teſtis ſi
milis est emptori.l.ſi ꝓpter res.reꝝ amo.q̃dã trãſactiõi.vt.l.
eius rei.de rei vẽ.In p̃ria ſilitudine inclinat gl.in.l. ex diuer
ſo.§.petitor.de rei vẽ.p̃t ſic dici.Aut actor p̃t a reo aduocare
poſſeſſionẽ manu militari,tũc ſpõte recipiẽdo eſtimationẽ trã
ſit dñiũ ex q̃dã q̃ſi emptiõe.vt.l. ſi pp res.⁊ eadẽ rõne p̃ſtaẗ eui
ctio.ſ3 in reo q nõ poſſidebat. Aut ſalte3 nõ appebat an poſ
ſideret nõ adeſt volũtas:ſ3 magis neceſſitas.tũc l3 nõ ſit trãſ
actio.q2 nõ ð re dubitata,tñ magis rõ trãſactiõis adaptaẗ q̃
colligiẗ.C.de trãſ.ſi ꝓfundo.Inuitis eñi elapſo,alio recepto
pp impedimẽtũ executiõis,pre.vr̃ vtroq̄ casu ceſſare actio ð
euictiõe,niſi res rõne forte hypothece euincaẗ.q2 ſi p̃ſtaẗ rei
eſtimatio:hoc est p iniuriã iud.pre.ſi debeẗ euictio de futuro.
ergo de p̃nti eẽt p̃ſtãda cautio:vt.ff.de euic.emptori.ff.ð iud.
in oib⁹. Cũ ergo neget cã3 qð est añcedẽs.ergo ⁊ ɔñs.Tertio
queriẗ an p actorẽ debeãt actiões cedi ei qui dolo deſijt poſſi
dere.Et vr̃ q̄ cedi nõ debeãt.vt.ff.de rei vẽd.ſi is q dolo. ⁊.l.
nec q̃ſi.Ecõtra q̄ cedi.ff.de re iu.in depoſiti.Mihi vr̃ eẽ dif-
ferẽtia inter eũ q poſſidet,⁊ eũ q dolo deſijt poſſidere,q2 q de-
ſijt poſſidere,aut culpa,aut dolo.ſi culpa dñt actiões cedi. de
rei vẽd.ſi culpa,aut dolo,⁊ tũc aut habebat cãm ab actore. ⁊
idẽ.ff.de re iu.in depoſiti.ſed ſi nõ habebat cã3 ab actore non
dñt cedi.vt.d.l.q dolo.⁊ ibi no. Si poſſidebat l3 p ɔtumaciã
nõ reſtituat.⁊ ꝓpterea ſi iurm̃ in lite delatũ fuerit actori eſti-
matiõe ſoluta:actiões debẽt cedi.vt.ff.de rei vẽ.ſi res.⁊ rõ eſt
q2 actor ſibi imputare d3 cũ poterat petere p̃ciſe ɔpelli poſſeſ
ſorẽ reſtituere.vt.ff.de rei vẽ.q reſtituere.ſ3 cũ dolo poſſidere
deſijt hoc actori imputari ñ põt:iõ faciliorẽ cã excuſandi eu3
a neceſſitate cedẽdi.Nã cũ poſſideat ⁊ actor poterat p̃ciſe cõ-
pellere.⁊ nõ petijt:ſ3 magis eſtimationẽ voluit,ſua ſpõte alie
naſſe vr̃.⁊ iõ cedere cõpelliẗ:vt.ff. de rei ven.l.eius rei.⁊ hic ſi
res.ſ3 cũ dolo poſſidere deſierat nõ ſpõte:ſ3 ex q̃dã neceſſita-
te.⁊ iõ cedere nõ teneẗ.vt.d.l.is q dolo.Dy.Quid eſt q̄ ð̃t.d.
Dy.in hac.q.vbi poſſidet cedũẗ actiõs ei cũ in ſequẽ. ꝓxi.q.
teneat q̄ poſſidẽti q̃riẗ directũ dñiũ p.l.ſi pp. quõ ẽ põt ceſ-
ſio locũ hr̃e cũ oẽ dñiũ ſit ei⁹,nullũ aũt actoris.Ja.bu.põt ſu
ſtineri q̄ incõtinẽti p̃t actio cedi.⁊ tũc eſtimatio eſt p̃ciũ actio
nis nõ dñij.vñ tũc nõ trãſit dñiũ ſ3 actio:q2 ſic ageẗ inter par
tes.⁊ h̃ Dy.ſ3 ex īteruallo nõ poſſit cedi. ſic loq̄ẗ Ja.are.ff.ð
ſo.modeſtin⁹.cũ ſi.Alibi ð̃t gl.q̄ p ceſſionẽ actiõis transferẗ
dñiũ.vt gl.in.l.j.ff.de edẽ.ſ3 falſu3 eſt.vt.l.ſi culpa.Quarto q̃
riẗ an is q dolo deſijt poſſidere q eſtimationẽ ſoluit hẽat actio
nẽ in rẽ ſine aliq̃ ceſſiõe.tex.eñi ð̃t.ff.rerũ amo.l.ſi pp res.q̄ in
in rẽ actio dãda eſt.ſ3 nõ aperit vtrũ ipſo iure,vel p ceſſionẽ
vr̃ mihi dicẽdũ ſi res erat p̃ñs vel ẽt ſi poſſeſſor eſtimatione3
ſoluẽs habebat poſſeſſionẽ tpe eſtimatiõs ſolute q̄ ſtatim q̃ri
tur ſibi dñiũ.⁊ iõ ſtatim h3 rei vẽdicationẽ in habitu. in. d.l.
eius rei.⁊ ſi cer.pe.certi ɔdictio.§.vl.in actu nõ hẽat niſi deſi
nat poſſidere.vt no.C.de here.vẽ.l.fi.⁊ hoc apparet,q2 eſtima
tionis ſolutio ꝓ emptiõe hr̃.ff.de rerũ amo. ſi pp.⁊ ꝓ empt.
l.iij.S3 ſi vẽdo tibi rẽ meã penes te ɔſtitutã ſtatim trãſſerẗ
in te dñiũ q̃ſi videar tradidiſſe.vt inſti.de rerũ diui.§.vl.⁊.ff.
de acq.re.do.l.qua rõne.§. interdũ. ergo eſtimatiõe recepta
ſtatim poſſeſſori dñiũ acq̃riẗ.Dyn.⁊ q2 eſt ſict⁹ titulus ⁊ ficta
traditio rei poſſeſſe ab eo cui ſupuenit titulus nõ ab actore,ſ3
ſi poſſeſſio nõ erat penes eũ q eſtimationẽ ſoluit:q2 forte do-
lo deſijt poſſidere.tũc manet dñiũ penes me dñm qui eſtima
tionẽ recepi.⁊ per ɔñs in rẽ actio q̄ cedere teneor:ſi culpa de-
ſijt poſſidere.ſecus ſi dolo.vt dcm̃ eſt.ſ.in ꝓxi.q.hec in rei vẽ
dicatiõe directa.qd aũt i vtili.j.vj.q.diceret Dy.ſi verũ dice
ret q̄ ſufficeret rẽ poſſideri poſt ɔdẽnationẽ.Iã non erit dr̃ia
inter pecuniã ⁊ rẽ aliã cũ ſm hoc ſufficiat rẽ eſſe paratã ſolu-
tiõi in oib⁹ reb⁹ ⁊ eſt ↄ.l. ſingularẽ.⁊ ↄ id qð cõiter tenetur.et
ideo vr̃ q̄ in re alia ſit neceſſe q̄ ſit ſolutiõi parata imo de ꝓ
ximo.vt.l.iij.§.laqueo.de acq.re.do.vl'i ɔſpectu.Ja.i.§.inter
dũ.l3.loquaẗ vbi ver⁹ ẽ titul⁹.B.¶ Quinto q̃ri põt qd ſi res
redijt ad actorem qui eſtimationem recipit.⁊ is qui eſtimatio
nẽ ſoluit velit rẽ reuocare.⁊ actor parat⁹ ſit eſtimationẽ reſti
tuere,an excludit eũ q eſtimationẽ ſoluit a petititione rei.⁊ vr̃
q̄ ſic.vt.ff.cõmodati.l.i cõmodato.§.fi.⁊.l.rẽ mihi.in p̃n.⁊ de
cõdi.ſine cau.ſi fullo.Econtra.ff.de rei vẽ.ſi culpa gl.iuris ci-
uilis variãt:q2 dicũt i.l.cõmodato.§.fin.qð eſt in electiõe illi⁹
q eſtimationẽ recipit,vtꝝ reſtituat rẽ vel eſtimationẽ.⁊ ꝓpter
hoc:q2 cã alternati,teneaẗ ad alterũ:vt ibi pt3 in tex.ergo ſm
regulã d3 eſſe electio debitoris cũ ſequẽti.vt.ff.de iure do. ple
rũq̄.Alij diſtingũt q2 ſi eſtimationẽ ſoluit ille qui h3 cãm a
dño vt cõmodatari⁹ ⁊ depoſitari⁹ ⁊ fullo ⁊ ſiles,tũc ẽ i electio
ne ſua petere rẽ vel eſtimationẽ.al's ſit electio dñi ad quem re-
dijt poſſeſſio:q2 al's ſi dolo cõmodatarij vl' depoſitarij res ab
ſit ⁊ mihi eo noĩe ɔdẽneẗ tenor ſibi cedere actiões mihi ɔpetẽ
tes.vt.ff.ð re iudi.l.in depoſiti.ſec⁹ ſi non hr̃et cãm a me.vt.ff.
de rei vẽdi.is q dolo.⁊ ita gloſſaẗ.ff.de condi.ſine cau.l.ij.⁊ de
rei vẽ.ſi culpa.Et iſta diffinitio vr̃ ſatis rõnabilis,mihi tñ vr̃
aliter diſtiguẽdũ:q2 aut tpe eſtimatiõis ſolute poſſeſſio rei e-
rat penes eũ q eſtimationẽ ſoluit,aut ñ.Si erat pẽes eũ dñiũ
rei cepit ptinere ad eũ.vt.ff.ð.rei.vẽ.l.ei⁹ rei.⁊ ɔñr deſijt ptine
re ad dñ3 q eſtimatione3 recipit,q2 nõ p̃t eſſe apud plures in
ſolidũ.vt.ff.ɔmoda.ſi vt certo.§.ſi duob⁹.⁊ ð caſtrẽ.pecu.hr̃-
ditatẽ.§.pa. Si ergo is q cepit eẽ dñs petat ab eo q deſijt ĩ to
tũ dñs eſſe ⁊ poſſidere neceſſe habebit reſtitueri rẽ nec audieẗ ſi
velit reſtituere eſtimationẽ.ar.ff.de rei vẽdi.q reſtituere.quia
cũ ſpõte ſemel eſtimationẽ cepit cũ poſſet ɔſeq rẽ ɔñr vr̃ renũ
ciaſſe rei.ar.ff.de.l.cõmiſ.ſi fundũ. ⁊ de pact. inter emptorẽ.l.
commiſſori.⁊ iõ fruſtra poſtea retinere conatur rem illa3,cui
ſemel renũciandũ putauit.ar.ff.de ſta.ho.homo liber.⁊.C.de
re credi.l.ſi qs iuſiurãdũ.S3 ſi nõ erat poſſeſſio penes ſoluẽtẽ
tẽpore eſtimatiõis ſolute. tũc dico,aut app̄hẽdit poſſeſſionẽ
anteq̄ rediret poſſeſſio ad dñm, aut nõ:ſi app̄hẽdit ſtati3 eſt
ei acq̃ſitũ dñiũ ⁊ deſijt ptinere ad eũ q eſtimationẽ recepit: q2
rẽ hr̃e nõ poterat ꝓbabiliter.poterit ẽt hr̃e locũ p̃dicta diſtin
ctio poſita in.d.l.ij.de cõdi.ſine cau.vt diſtinguaẗ aut ille qui
eſtimationẽ ſoluit habebat cã3 a dño, aut nõ.vt dictũ eſt.ſ.ſ3
ſi nõ app̄hẽdit anteq̄ rediret ad dñ3, ſubdiſtigue, q2 aut dñs
ceſſerat actiões ſoluẽti:aut nõ,ſi ceſſerat h3 neceſſe rẽ reſtitue
re vt.ff.de rei vẽdi.ſi culpa.circa.fi.ſi nõ ceſſerat eſt in electiõe
ſua reſtituere rẽ vel eſtimationẽ q̄ pcepit.vt.ff.cõmoda.in cõ-
modato.§.fi.⁊ hoc caſu p̃t ꝓprie locũ hr̃e gloſſ. ibidẽ poſita q̃
cõcedit electionẽ ɔuẽto.Dy.d.Cy.⁊ gl. videnẗ miſcere caſus
vbi agiẗ reali ⁊ vbi pſonali ex cõtractu,vel maleficio:q2 diffe-
rũt ita dicã nec faciũt differẽtiã eo mõ quo glo.vt diſtinguiẗ:
habeãt cãm ab actore vel nõ.ſed an cõueniaẗ ex ea cã ⁊ ſic per
ſonali. An habeãt cãm vel nõ eſt dr̃ia.q2 in pſonali q̄ ſoluiẗ
ſoluiẗ vt intereſſe.⁊ iõ nec emptor intelligiẗ re⁹,⁊ tũc nõ puto
q̄ ſoluẽs hẽat ſ3 petat cedi.vt. in.l. depoſiti.j. de re iud.ſed ſi
nõ habeat me cã3:vel h3 ſ3 nõ ɔueniẗ ex ea cã.ſed reali tũc qð
ſoluiẗ ſoluiẗ vt p̃ciũ rei.⁊ h3 locũ hec.l.ſi culpa.in fi.ff.de rei vẽ
di.Quare vr̃ dicẽdũ q̄,aut fuit actũ reali. ⁊ p̃ſtita eſt eſtima-
tio,ſiue poſſidebat acquirit dñiũ directũ.vt.l.ſi ꝓpter rerum
amo.Aut nõ poſſidebat ⁊ acquirit vtilẽ.vt.l.ſi culpa. ⁊ q2 qð
eſt ſolutũ vt rei eſtimatio non redit ad nõ cãm. ⁊ ideo vincit
cõtra dñm agendo ⁊ excipiẽdo.nec audiẗ dñs volẽs eſtima-
tionẽ dare ſiue reddere,vt.d.l.ſi culpa.niſi ꝓpter malã fidem
poſ.Aut q2 fuit ſic in.d.l.ſi culpa.in.fi.in ver.facile. ⁊.l.ei qui
§.j.ff.de fur.At pſonali. ⁊ tũc qð ſoluiẗ eſt magis eſtimatio
culpe in nõ reſtituẽdo cõmiſſe,q̄ rei p̃ciũ.eſt verũ quaſi in al
ternatiuis electio debitoris.vt.l.plerũq̄. q2 illud locũ h3 qñ
ex eadẽ actiõe duo alternatiue debenẗ, ſ3 qñ res ſunt ſub di-
uerſis actiõibus alternatis,tunc actoris eſt electio vt.l.qð in
heredem.§.eligere.j.de cõditione ſine cã. Uel ex ɔctu vel vt
actio cedaẗ.Et aut agit cõditiõe ſine cã ⁊ nõ eſt aliud q̄ pecu
nia ſolita pro intereſſe in obligatiõe.⁊ quaſi cã redierit ad nõ
cãm.⁊ tũc cũ vna tm̃ res ſit in obligatiõe,nõ h3 locũ electio,
ſ3 eſt reddẽda pecunia.vt.d.l.ij. de condi. ſine cau.Aut eligit
agere ex cõtractu, ⁊ tunc duo ſunt in obligatione alternati-
ue,⁊ eſt electio debẽtis.i.dñi.qui h3 vtrũq̄.vt.d.l.in cõmoda-
to.§.ſi ɔmo.⁊.l.plerũq̄.de iure do.aut agiẗ vt fiat ceſſio. ⁊ po
teſt eſſe ẽt electio debẽtis cũ agiẗ ex ɔctu vt.l.in depoſiti.⁊ ſic
tria ſunt alternatiue poſita.ſ.res,pecunia ⁊ actio.Jac. Sex-
to q̃riẗ an ille q ſoluit eſtimationẽ cũ nõ poſſidet,q2 forte do-
lo vel culpa deſierat poſſidere:habeat vtilẽ i rẽ ſine ceſſiõe:qð
nõ vr̃:q2.l.dicit actionẽ cedẽda3,vt.l.hoc ſi res.⁊.l.ſi culpa.⁊.ff.
de re iu.i depoſiti.ergo ſine ceſſione nõ daẗ.q2 al'sfruſtra.ð ceſ
ſiõe fieret mẽtio.Azo aũt ð̃t i gl.q̃ eſt i.e.ti.l.ei⁹ rei.⁊ p̃dicta.l.
ſi culpa.q̄ vtilẽ ĩ rẽ h3:q2 ius actiõis vel actoris emiſſe vr̃ dã
do litis eſtimationẽ.vñ tãq̄ emptor h3 vtilẽ.vt.l.ſi.C.ð l.fdi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ven.sz ꝯstat ꝙ empt or vtilē hꝫ sine cessiōe. vt. l.postꝙ.l. emptor.ergo ⁊ is qs desijt possidere hꝫ vtilē estimationē solutā vel dic vt dixi aut agit̃ reali: ⁊ hꝫ vtilē.vt.l.si culpa,aut psona li ⁊ nō q̃rit̃ vtilis sꝫ de cessiōe agit̃:vt.l.i depositi.de re iudi. Rō pꝫ ex no.in pri.q.Ad argumēta ꝙ cessio sit supuacua rñdeo: qꝛ p cessiōeꝫ incipit hr̃e directā noīe cedētis ꝙ sine cessio ne nullo mō pōt habere,ergo nō est supuacua.Itē ꝯ Azo. est qꝛ hꝫ hoc nō vr̃ dr̃ia inter eū q culpa desijt possidere.⁊ eū q do lo:cū vterqꝫ habeat vtilē estimationē solutā sine aliq̃ cessio ne:⁊ tñ lex ponit dr̃iaꝫ:qꝛ vni dt actionē cedēdā alteri non vt in preal.l.culpa.⁊.l.is qui dolo.Sꝫ dicas nō esse differētiam quo ad vtilē que ex ficta vēditiōe dat̃,qꝛ illa vterqꝫ hꝫ estima tiōe soluta.sꝫ differētia remanet q̃tū ad directā.⁊ vis exercitiū ꝙ p cessionē trāsfert̃:qꝛ cū cessio doloso non fiat ab actore cū cāꝫ nō hēat.ergo nūꝙ poterit intētare directā, ei autē qui culpa desijt possidere fiet cessio.⁊ iō poterit intētare directaꝫ. Itē ꝯ Azo.qꝛ nō est dr̃ia inter dircetā ⁊ vtilē.imo vtilis ⁊ di recta est eadē in substātia,siue eadē substātia est vtilis ⁊ directa.vt.ff.de neg.gest. vel actio sit substātia vtreqꝫ tñ differre possint in accidenti sicut hō ab hoīe.Accidere em̄ pōt ꝙ dire cte obstet.⁊ hoc vtili ⁊ eꝯ,qꝛ obstet vtili ⁊ nō directe.Ar.eorū que legunt̃.ff.de pac.sicut emptoris,⁊ de trāsac.l.fi.⁊ de sol. si duo.⁊ pptere a expedit aliq̃n plus habere vnā ꝙ alterā. ⁊ pro pter hoc apparet effectualē dr̃iaꝫ remanere inter eū q culpa ⁊ eū q dolo desijt possidere.⁊ ꝯtr opi. Azo.absurditateꝫ non cōtinet.¶ Septio q̃ri pōt an ille cui cedit̃ vl̃ vēdit̃.in rē actio habeat vtile dn̄iū sicut q estimationē p re soluit hꝫ vtilem in rē:vt dictū est in pri.q.Et vr̃ pro ꝙ cessa actiōe in rē dn̄iuꝫ trāseat:qꝛ cessio actionū ⁊ traditio instrōꝝ paria vident̃. ff. de leg.j.l.seruū filij.§ eū qui.⁊ de leg.iij.l.q chirographū. Sꝫ traditio inducit trāslationē dn̄ij,vt.C.de dona.l.j.ergo ⁊ cessio actionis in rē.Ecōtra ꝙ nō trāseat:qꝛ ad acq̄sitionē vni⁹ iuris nō sequit̃ acq̄sitio alteri⁹,in cuius acq̄sitiōe factū verū regrit̃.ff.de acq.pos.cū herede.in prin. Cōstat aūt ꝙ in acq̄sitione dn̄ij factū verū reqrit̃.i.apphensio possessiōis.vt.C. de pac.l.tradit.ergo lꝫ per cessionē acq̄rat̃ vtilis in rē nō pptere a seqt̃ ꝙ acquirat̃ vtile dn̄iū.dico ergo ꝙ trāsferēdo dn̄ium trāsferre videor actionē, que p dn̄io dat̃.sꝫ econtra cedendo actionē in rē nō pptere a trāsfert̃ dn̄iū.⁊ est rō:qꝛ dn̄iū est cā rei vendicationis.l.in rē actio.Sꝫ cꝯ rei vendicatio nō est cā dn̄ij.sed ex dn̄io pcedēs.⁊ iō trāslato dn̄io trāslata vr̃ rei con uersio q̄ ex dn̄io sequit̃ ⁊ pcedit. sed nō ecōtra. qꝛ principale trahit ad se accessoriū.de fund.instr.l.fundū.§.vlt. sed ecōtra accessoriū nō trahat ad se principale. vt.ff. de vul.substi. l.ex pupil.⁊ q.mo.pig.vel hypo.sol.l.lucius.Q̄ñ ergo intētat rei vēdicatiōeꝫ q dn̄iū nō hꝫ cū rei vendicatio det̃ dn̄o tm̄.ff. de rei vēdi.in rē actio.respōdeo intētat vtilē ex psona.i. ex dn̄io cedētis.i.ppter dn̄iū ꝙ ad cedentē ptinet.noīe tñ suo experie tur vtili:directā vero ex psona ⁊ noīe cedētis intētat.Dy.l.c. pro possessore.Jac.bu.gl.in.l.j.in prin.de edēdo. ver. sꝫ non pōt esse.dt ēt esse impossibile actionē in reꝫ haberi sine dn̄io,⁊ iō de excep.dn̄ij dari a lege.sic actio est natiua ex vtili dn̄io datiuo,vel dic actionē esse datiuā,⁊ ista ē opi.Dy.Jac. Bal.

Additio le.vacantis in.l.Et si.

Et si. In gl. que incipit. si vltimā poni.i fi.⁊ sic ponit̃,si pro q̄uis.[a] ⁊ sic vero no. ꝙ non dicitur silua cedua.[b] nisi tota ⁊ vniuersaliter sit cedua.est arg.ꝙ nō dicat̃ vniuersitas aggregata,nisi sit vniuersaliter congregata.Bal.

Arborib⁹. ¶ Not.ꝙ hic qđ arbores pertinēt ad vsumfructuarium ⁊c.hoc dicit Baldus.

Nauis. Ille q vtit̃ re ad periculū ad ꝙ ordinat̃ non dicit̃ male vti.nec dicit̃ culpabiliter vti ⁊c.

Usufructuari⁹. Dicit̃ vt ille cuius successor vtit̃.vel cuius negotiorū gestor vtit̃,vel si res seipsa vtit̃,vt si seruus seipsum exercet,vt si ꝯhat noīe fructuarij.h.d.vsqꝫ ad.§.si fur.j.e. Et facit optime ꝙ retineam⁹ quasi possessionē iurisdictiōis,nō solū p factuꝫ nostrū.sꝫ p solā obediētiā subditorū,siue obediant ppositis a nobis siue alijs nr̃o noīe etiā nobis ignorātib⁹:ꝙ ē mēti tenēdū.Premitte ad euidētiā ꝙ vsufruct⁹ pdit̃ nō vtēdo:retinetur aūt vtēdo.hic aūt declarat̃ q̄ñ dicat̃ quis vti.h.d.

Quid tamen. Hic est ar.ad talē.q.ego habebaꝫ rē in emphyteusim,tñ alius possidebat ⁊ soluebat debitū canonem. Ego replico ꝙ ali⁹ soluit, dicit dn̄s, nil ad te:qꝛ ille soluit p se, repetat solutum, vt inde hitum si vult.¶ Queritur qd iuris.⁊ vr̃ ꝙ dn̄s benedicat ar, eius ꝙ no.in.l.que vtiliter.§.fi.ꝯ.de neg.ge.⁊.l.si pene.§.j.j. de cond.inde.Alij ꝯtra q̄ñ onus real.⁊ sic nō refert a quo soluat̃ vt.j.de publ.l.imperator.Nam ista pstatio canonis videt̃ eē realis.vt.ꝯ.de ind.l.si fideicōmissum.§.tractatū, ⁊ ideo videt̃

fieri nomine rei.tñ ista rō non facit:qꝛ hic loquitur in personali non in reali.vt.in.l.fi.de cōtrahē. empt.§. Sꝫ ⁊ si intelligas hūc.§.vt in.fi.Itē vbi tractaueris de conseruatione iuris nō refert q̄uo fiat.vt hic quēadmo.serui.amit.l.qui fundum.⁊.l.vsu retinentur.fm Andr.de pisis.qđ est no.dignuꝫ ⁊ facit ꝙ no.j.communi diui.in prin. Bal.

1 ☞ Per erectionē furcarū retinetur quasi possessio imperij.

Nā ⁊ si agrū. ¶ No.ꝙ arādo retinet̃ possessio lꝫ quis fructū nō pcipiat. Quid ergo si vnus probat se arasse:alius se fructū reportasse.qs melius probat de possessiōe:rñdeo cū vterqꝫ act⁹ sit sufficiēs ad possidēdū.vt no.C.finiū regun.l.si qs super.ille melius pbat de antiquiori facto. qꝛ posterior possessio psumit̃ clādestina.

1 vt no.j.vti possi.l.si dn̄o.in prin.+¶ Scđo no.hic arg. ꝙ per erectionē furcarū retineat̃ quasi possessio imperij:licet defecto occurrerint casus per.c.annos.ꝙ aliqs fuit ibi suspēsus: qꝛ hic nō requiritur actus,sꝫ aptitudo.⁊ sufficit signū lꝫ deficiat signatū.facit.C.de cura.l.in filijs.Item facit ad hunc.§. quod no.extra de can.pos.⁊ proprie.c.cum etiam.in gl.ex hoc ⁊ quod not.Jac.de vsufruc.leg.l.ope.

Julianus ait. ¶ In tex.ibi,aliqd arg.ꝙ p vnū actū retineatur possessio iurisdictionis.facit.j.de aqua plu.arc.l.si prius.Itē facit ꝙ per aliquē actuꝫ factū a subditis dn̄o ignorāte in signū subiectiōis retineat̃ quasi possessio iurisdictiōis.qđ est mirabile fm Bar. rōnem istius mirabilis declaraui.ꝯ.in ver.quid tñ. ¶ In gl. si dicas.ibi:nō tñ exiuit.No.hec v̄ba quotidie examinantur. Unde si statutū dicit si magnas intrauerit palatiū nō sufficit ꝙ testis dicat ꝙ vidit intrare,nisi dicat ꝙ vidit intrasse.vt te

c notet actum consummatū.[c] arg.huius gl. Itē facit ad statutum de deuecto si quis extraxerit frumentum de strictu vt sic desideretur actus pfectus ⁊ nō sufficiat cōprehendere illū in

d vna via.[d] nisi cōsummauerit extractionē.Et hoc si statutuꝫ dicat p verbū si quis extraxerit:secus si dicat si quis inuētus fuerit portare:qꝛ ista verba verificātur etiā si actus est in fieri. sed prima requirūt factū esse.facit.j.de fur.l.si quis in seruitute.l.si quis perferēdum.⁊ quod no.insti.de his qui sunt sui vel alie.iur.§.fi.C.de edifi.priuatis.l.si quis post hoc ⁊c.

Si fur decesserit. Pro fructib⁹ separatis a fure ꝯdō furtiua nascitur dn̄o nō fructuario nisi postꝙ fit eoꝝ possessionē adeptus ⁊ ista cōditio furtiua nō potest trāsferri ā dn̄o in fructuariū:⁊ dicit̃ esse in pēdēti:nō ratione natiuitatis:sed rōne intētationis.h.d. ter.cuꝫ gl. ¶ Extra.l.quidā.notauit duas regulas. Prima est ꝙ sola ciuilis possessio rei sufficit ad acquisitionē fructuū sine alia possessiōe fructuarij.Secūda ꝙ sola naturalis nō sufficit vt in possessione fructuarij fm Bar.alle.vnum C.de rei ven.l.certū.⁊ est gl. ordi.j.de pericu.⁊ cōmo. rei.vē. serui ēptor,⁊ de acq.pos.l.iij.§.ex ꝯrio.sed qꝛ dicit ā sola naturali est verū si quis naturaliter possidet iure seruitutis.secus si iure ciuilis dn̄ij.vt.j.de vsur.l.q scit.§.pterea.v̄.sicut.De eo vero qui hꝫ nudā detētionē vt colon⁹:dic vt not.j.de fur.l.si seruus cōis vni.§.locaui.vbi vide agi.ibi not.ꝙ exquirit̃ appēsio.vn̄ si statutū dicit si quis derobauerit rē alterius colon⁹ nō possit accusare derobatorē fructuū a se nondum perceptorum fm Bar.j.de relig.l.ij.§.in locum.

Additio Baldi.

Arboribus. In tex.ibi se habebat.No. ꝙ non dꝫ poni manus ad magis dānosuꝫ, si sufficit id ꝙ est min⁹ dānosū. In tex.ibi necessarium.No.ꝙ calx ⁊ arena sunt necessaria ad edificiū. In text.ibi:imineat.No.ꝙ in nauigatiōe dicit̃ imminere periculū.cōcor.j. de dona. cau.mor.l.iij.cuꝫ.l. seq.¶ In ter.ibi:fruēdā.No.ꝙ ista tria verba.s.ꝯcedere:locare ⁊ vendere,ponunt̃ vt diuersa.⁊ dic de verbo cōcedo.vt.ꝯ.de legi.nō ambigit̃.per Cy.Nā per se nō importat iuris translatiōnē:sed si cadit in ꝯctū vel dispositionē aptā ad ius transferendum, importat iuris translationeꝫ.facit ꝙ no.ꝯ.de consti. princi.beneficium.de v̄. signi.princeps bona.de le.ij.cum pr. §.pater plurib⁹.cū si.¶ In tex.ibi: q vēdit. ar.ad.q.de patre q vēdit vt vēdito in fraudē filij vt teneat,quasi nō videat̃ abdicare.dic p Cy.C.de inoffi.dona.l.j.⁊ p totū.extra de testi.Rayn. An.de pisis tenet ꝯ filiū p istū tex.⁊ per.l.ij.si quis a patre fuerit manumis.⁊.l.fi.si quid in frau.pa.¶ In tex.ibi,⁊ ignorante.No.casum in quo per obliuionē etiā longeuam nō pditur possessio.qꝛ nec possessiōis cōmoditas interiꝫ cessat.nā actio neg.gest.q̄ interiꝫ orit̃ vr̃ in fructu.¶ Itē no.ꝙ ignorās retinet possessionē per aliū.⁊ dato ꝙ vsucapiēdi cōdictio nō pcedat,nisi scienti ab initio.tñ ex postfacto procedit ignoranti. Itē vsucapionis exclusio procedit etiā ad cōmodum ignorātis.vt hic.¶ In tex.ibi vel locare.Not.ꝙ locare vsumfruc.⁊ vendere fruc.ponūtur vt diuersa.¶ In tex.ibi nihilominus hoc est

a ¶ Pro q̄uis adde Bart.in l.j.ij.col. in fin. ver.itē instabit ⁊ ver.ibi instat̃ j.de cond. ⁊ de mon.

b ¶ Silua cedua. nā alias appellatiōe silue venit solū.non tñ arboribus incisis vt.p.d.alex. de imo.in.l.certo de ser. rust. predi.

c ¶ Cōsummatū.no.tñad materiā dictū bartol.in.l.ij. j. de aur.⁊arg.le.ꝙ nobilis in trās palatium tpe quo ptās non est in eo nō punitur pena statuti phibētis intrare palatium.

d In vna via. adde.d.alex.de imol.in.l.q rome.§. calimach⁹.j.de verb. ob.⁊ Alber. de rosa.in.ij. parte iiij.q. ⁊ eundeꝫ bald.in.l. si qs non dicā. C.de epis.⁊ cler. ⁊ in l. si fugitiuus. C.de ser.fugit.

hoc est arg. ad tale. q. Ego habebā rē in emphyteusim tñ ali⁹ possidebat ⁊ soluebat debitū canonē. ego emphyteuta petebā rē dñs excipit q ego nō solui canonē. ego replico: q⁹ ali⁹ soluit. ōt dñs nil ad te repetat soluens vt videbit. Querit qd iuris: ⁊ vī q dñs hū dicat. ar. ei⁹ qō no. i. l. q vtilr. §. fi. de nego. gest. ⁊. l. si pene. §. i. de cōdi. inde. Ālīs ℈ quasi on⁹ reale. ⁊ sic nō refert a quo soluat. l. imperator. de publicanis. tñ illa nō facit hic: q⁹ loquimur in psonali nō i reali: ℈ tn alī. būc. §. in fi. Itē vbi tractam⁹ de ꝓseruatione in. nō refert qūo fiat vt bic. ⁊ in §. q fundū. ⁊ in. §. quēadmodū ℈m Ang. Ly. affi. In tex. ibi ac quisiui. ¶ In noīe dñi amē. dū hic esset die sabbati. xvi. mensis nouēbris currētibus annis dñi. ꝛ. ccclix. q⁹ quidebā lec. cā legēdi ō sero Laudutia vxor mea pepit duos filios masculos vno vtor ad laudē ⁊ gloriā magni dei saluatoris nr̄i iesu christi ⁊ beate marie ꝟginis matris eius dñe nostre in ciuitate florida florētinoū. In tex. ibi vt nullus. No. q⁹ si qs colit rē ⁊ laborat eā: ℈ nō petpiat fructus tñ possidet. ¶ Itē not. qō possessio rei simul. pbāda est p vsum nō p fruc. ¶ In gl. q incipit. ar. q⁹ soci⁹ ibi sabin⁹: ℈ hic nō subest cā ℈ dicēdi ꝓpter ꝓcedētē ꝓsensum ibi sic. In tex. ibi pari rōne. No. argui. de retētione possessionis ad retētionē vsufruct⁹. ⁊ sic no. q⁹ non ɔz minori tpe perdi dñiū vsufr. vl possessio. ¶ In tex. ibi. aliqd stipulet. No. ar. ad retētionē iurisditionis: quod sufficit si subdit⁹ facit aliquē actū subiectiōis seu aliquē actū ex quo resultet aliqua acqsitio dño. In gl. q incipit si dicas admitti. Ar. qō nō dicat extraxisse bladū cōra deuectū q reperit in nāue⁹: licet verū sit eū portasse ℈ deuectū, nō tñ extraxisse vñ delictū nō est consummatū si statutū dicit si qs extrarerit. secus si dicit si qs portauerit: q⁹ ℈ legē portat ille qui phibit⁹ p legē tendit. de pub. cesar. ⁊ vide insti. de bis q sunt sui vel alie. iu. §. fin. ⁊. ℈. qō me. cā. ℈ ꝛ part⁹. si aūt nōdū cepit portare licet aptauerit asinas ad portādū nō punit: q⁹ iste ꝓparamenta nō faciūt rē nō esse integrā. ⁊ adhuc locus est penitētie. de cōdi. ob cau. si pactū. de dona. q segū. de furtis. si qs pferēdū. cū §. Sed vbi cōsummat istud delictū in primo casu intus, vel extra? rndeo nec intus tñ, nec extra tñ. tñ magis int⁹ q⁹ extra. vt. l. cesar. de pu. als nō ligaret forēses. patet hic per rōnē q⁹ inter extractionē ⁊ delictū nō est dare mediū tempus, ergo nec mediū locū. sicest in furе manifesto q ꝓpter exportationē in q̄ q dēpbēdit ōr manifestus. ⁊ tñ locus vñ amouet primo ponit vt loc⁹ criminū, hinc est qō opem prestās q⁹ pstat opē ad crimē tñ, ⁊ p cōsequēs in loco criminis, nō punit vt manifestus. l. is q ope. de fur. vñ magis debet in qōne premissa assimilari delicto qō cōmittit intus ℈ extra. de sta. ho. querit. ⁊ imitiū est inspicien dū. de adulte. qō ait lex. in fin. vnde dato q⁹ sint duo extrema tñ primū est potēcius. ergo. id est inspiciēdū. Stile ōr ℈ siritudo est formāda ab eo qō magis simile est. l. j. de reb. oub. ⁊ vide qō no. Ly. C. q̄ stilonga cōsue. l. j. in vlti. q. ⁊ vide qō no. Ly. C. de editi. priua. l. si qs pos. ¶ In tex. ibi aliqd facere. arg. qō p vnum actū retineo possessionē iurisdictionis. facit. j. de aqua plu. si prius. Bar. ¶ Itē facit q⁹ actū factum a subditis dño ignorante retineat possessio iurisditionis. quod est mirabile. Bar. ¶ In glo. q incipit. vt stipulari. Nota q⁹ prescriptio in corporalib⁹ de facili interrūpitur. ergo si prescribitur iurisdictio, vel libertas ℈ iurisditionē eo mō interrumpitur sicut hic.

Additio lec. vacantis in. l. Si fur.

Si fur. ɔz cōdi. Fur. fructuari⁹ actionē furti. hoc iur. ℈ si fructuari⁹ fit postea istoꝝ fructuū possessionē adept⁹: ipe habebit cōd. fur. ⁊ dñs, hoc Marcel. interim ergo ẜditio furtiua est in pēdēti. ⁊ hoc Ulp. b. d. ℈m glo. ⁊ dic q⁹ nō est in pēdēti q⁹ ad acqsitionis originē. Et ita Jul. sed ℈tū ad exercitiū actiōis sic. ⁊ ita Ulp. ℈m gl. ¶ Et no. q⁹ ɔz reus esse in pendenti qñ ex causa de preterito aliqd euenire pōt qō variat acqsitionē dñij vt hic. ℈ cā de futuro q̄ nō ɔz originē retro nō facit rē esse i pēdēti. vt. j. de cōd. ob cau. l. seruū. ¶ In ter. ibi: ꝓprietario. No. bic q⁹ sola ciuilis possessio sufficit ad fructū acqsitionē. ⁊ facit qō no. j. ō peri. ⁊ cōmo. rei vē. l. si seruū emptor. Bar. ¶ In glo. vel ab alio. dic qō dñs facit fructū⁹ suos iure soli. sed bonēfidei possessor p cultura ⁊ cura ⁊ p ciuili possessiōe quā ɔz vt no. in. §. ex ℈o. Fructuari⁹ neutro mō, sed p apprehensionē. vt bic qō no. gl. dic de recōditiōe in horreo est trutta, vt alibi dicam. Quid de colono qñ facit fructū⁹ suos: dic vt no. j. ō fur. si seruus. §. locauit. In tex. l. si etiā. ibi: securī⁹. ¶ No. qō vbi lex vult securitatē prestari vl i gl. l. si fur. q incipit. aliquē securū fieri. ibi vsq quo in fine intelligit cū fideiussore plurib⁹ habētib⁹ iura separata. l. p satisdationē vt bic cōpatiētia nō impedit. Si aūt pferat istud ꝑcur. ℈ potior est cā verbū ab bodie exprimi. vt accidit in pignore nimū est enī ob. ⁊ publiciana. arg. l. si re⁹. j. de fideiuss. §. fi. oc actio. emp. ⁊. §. de hoc no. j. de iud. si public⁹ fine aut. ⁊ dicta. l. man. titū. §. fi. l. potior. Sed in plurib⁹ habentib⁹ iura nō se cōpatiētia vt est in dño: q⁹ dñi nō possunt esse duo dñi insolidū: tūc potior est causa secūdi. vt. l. si vt certo. §. si duob⁹. j. cōmo. ⁊. l. meui⁹. §. duob⁹. de leg. iij. Ja. bn. nā tūc ins secundi non pōt in esse ꝓduci sine extinctione primi. vt. l. denicq⁹ ex quibus can. maio. Bal.

Si cuius rei. Hoc expressum q⁹ satisdatio de vtendo fruendō ⁊c petitur officio iudicis, nō iure actionis. pōt etiaꝫ peti iure repulsionis. sicut. C. de preci. imper. on. i. vniuersa. sed Frā. acc. dicit quod petitur per cōditionē inserti: quod est falsum nisi ibi ꝑcessisset traditio sine cautiōe: vt. in. l. si vsufruct⁹ noīe. ſ. vsufructuari⁹ quemad. caueat.

Si vsusfructus. ¶ In gl. q incipit. ar. ibi. §. ẜsitū. ⁊. l. de pupillo. §. si pluriū. de noui op. nūcia. facit ad notata i. l. ij. de lib. ⁊ eoꝝ lib. ¶ In eadē ibi fidelitas. no. q⁹ fidelitas est spūs seruitutis ⁊ iō fideles alicuius dñi nō ꝓprie dicunt homines liberi: q⁹ nō sunt plene liberi: nō tñ sunt plene serui. vt no. insti. de iure psonarū. vbi videas.

Cū igitur. ¶ Nota ar. qō ℈tus pōt p vba apposita retro trahi. Et sic vꝫ iste ℈tus loco tibi rē pro vno anno incepto de mēse preterito ⁊ ita practicat. vñ oīs vtilitas ⁊ omne incōmodū venit a tpe retro, substātia vero obligationis trabitur de presenti.

Deuicq consultus. No. q⁹ in. l. aglia venit culpa cōmissionis nō culpa omissionis: qō est notāda: q⁹ leuius est omittere quā cōmittere. vt no. j. sol. ma. l. si mota. Itē not. q⁹ culpa leuissima in omittēdo, non est maleficiū. ⁊ est ar. ꝓ syndicis q ex leuissima culpa nō teneant. si nō denunciāt maleficia. maxime ɔz Ly. in l. si quis nō dicā rapere. q ōt qō leuissima culpa nō punit criminaliter. ar. cōtra. C. de custo. reo. l. ad cōmentariēses. ſ. ibi speciale in custode carceris. Bal.

Additio Baldi.

Si vsusfruct⁹. In. §. cum igitur. Not. verba de futuro referri in preteritum ⁊ est argumentum ad id q⁹ fit quotidie: quia locatur res pro tempore vnius anni ⁊ dicitur cepit ex tali die ⁊ finiendum inde ad annum quod valeat contractus. ¶ Ad. §. nam qui agros. No. q⁹ dānus in nō faciendo non venit in aquilia, ⁊ sic dānum cessationis non venit in ea: sed in cautione sic.

Quissimū. No. q⁹ iudex ɔz facere qō p tes nō veniāt ad rigas ⁊ ad arma. ⁊ hoc añ factū ℈ ꝓpter ℈ dicūt docto. qō si est controuersia de possessione vel de modo possidendi inter aliquos ⁊ probabiliter dubitat ne veniāt ad arma, qō iudex potest facere sequestrū. no. in Spe. de sequest. pos. vñ. ꝓ. pōt etiam pro tumultuoso ⁊ iniurioso ne accedat ad funduꝫ. vt in. l. si. §. de offic. procon. cesa. ⁊ vide qō not. Ly. C. de noua. l. si seruus. quod dic vt no. Jnno. de probatio. c. in presentia. facit qō no. Lyn. C. vti possi. l. j. in pluribus additioni. ¶ Secūdo bic no. q⁹ iudex habet reducere partes ad concordiā. istud est verū ante factum: sed post delictum commissum debet magis studere ad vindictam ℈ pacisci ne delictū remaneat impunitum. ar. j. de publi. l. licitatio. §. quod illicite. in ciuili vero causa pōt iudex partes arctare, sed non arctare ad concordiā amicabiliter faciendā per viam facti: sed per viā iuris sic. adde ad hoc qō no. Archi. pc. dissi. c. discordantes. Et q⁹ no. Guli. de sen. l. stipulatio. nisi forte esset dissentio inter insignes psonas ex qua respublica turbatur. vt. j. de capti. l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus: q⁹ iudex debet studere ad sedandam illā discordiam, ne transeat in publicum iudicium, sicut debet studere ad generalem pacem ⁊ quietem prouincie sibi commisse. vt. ℈. de offi. presi. l. congruit.

Fructuarius. Iste. §. habet locum in emptionibus fructuū. ⁊ in colonis quibus datur hec forma qualiter debeant vti, ⁊ not. bene hunc. §. cum seq. §. vsq ad. l. sed si quid. Bald.

Additio Baldi.

1 ℈ Possessio rei mobilis per sequestrum pretoris perditur.
2 Judex potest cogere partes ad concordiam.
3 Differentia inter amenum ⁊ vtile.

Quissimum. Vide quod no. oīno vidē Jnn. de. pba. in presentia. ⁊ in Spe. de libello⁹ cōceptio. §. nūc dōm. ver. gēn. ¶ In ter. ibi: cur eū inquit. vide qō not. C. vti possi. l. j. in. l. gl. ⁊ in gl. sed qualiter. dic qō aliquādo iudex tendit ad vniuersalem pacem ⁊ quietem. ⁊ hoc potest. per. l. cōgruit. de offi. presi. Aliquando ad particularem. ⁊ tunc debet prius punire. deinde pacificare, ne maleficiū remaneat impunitū. vt in aut. de mā. prin. §. oportet. C. de penis si vēdicari. ⁊

l4.§.hec aũt.de nouī ope.nun.C.ō pei.in pc.offe.l.nec damno sa.viō Ly.C.de nup.l.j. Vide oīno Ly.C.vti possi.l.j.in addi. q̃ incipit quidā alīs.ibi oīno videas.ꝛ in cadez.l.in pn.q.Aut erat negotiū pecuniariū,ꝛ cōponit p amicabilē compositionē vt in cor.Dy.iudi.§.si tū.ꝛ p ordinariā dispositionē.vt hic.ꝛ per extraordinariā putisionē qū tuū futurū delic.ar.huius rationis.in ſ.ꝛ ar.l.j.in ſ.§.cū vbē.ſ.de offi.prefec.vrb. Ja.bu. nō tñ cogendo transigere vel aliquē ius suū relinquere,ſz cāz ciuilem expediendo.vt hic ꝛ celeriter expediendo.vt.l.prope rādū.in pn.ꝛ in sequel.pos.sine partiū preiudicio vt res exegerit vt bonū subsidiū,putarē q̃ hoc nō ꝓcederet sine partis possidētis piudicio.vt.l.interesse puto.de acq.pos.vide Jnn. extra de arbi.ex pte.H.ꝛ ideo versi.sed oppones q̃ lex voluit. vt.ī.de his qui sunt sui iuris.l.ñ.qō eēt tuti simplr̃ phibere accessum ad rē de qua q̃ritur ꝛ generaliter puto suo officio de liberādū sine detractiōe iuris cuiuslibet ex gñali regula huī?

1 §.Jac.but.† Per sequestrū pretoris perdit possessio rei mobilis,qz vilis ꝛ abiecta,sec? forte in re ĩmobili.ar.de acq.pos. l.j.§.genera.ꝛ vti pos.si duo.§.creditores. Jstud non est verū nisi fiat de voluntate partiū p iudi.vt no.Cyn.C.de phi.seq. ꝛ Bart.in.l.interdū.puto ibi p sequestrationē fructuū nō pdi tur possessio rei:qz nō est seq̃strata res sed fruct? ei?. Jn p pro bibitionē de nō accedēdo ad rē perdit possessio?vf quod fic: qz prohibit? statim suspicat se posse repelli.vt.l.permisceri.§ species.de acquī.pos.Sol.si prohibet per diffinitiuā pdit pos sessionē.vt no.Jnno.de con.ef.preben.cū nostris.Si per in terlocutoriā interpositā gratia sedandi tumultus nō,vt hic p

a ¶Ad cōponē dū.adde hic q hñr p feli.in rubr.de treuga.ꝛ pace.

a Ja.gl.hic dicit qō iudex nō cogit partes ad cōponēdū in ci uili cā.qz.d.in criali sic.q̃ hoc verū est q̃ ante crimē,non post crimen.vt.C.de abolitio.l.ij. ¶Jn ter.ibi vel ad arma.vide quod no.Jnn.de resti.in inte.cū venisset.in vlti.gl.ꝛ in Spe. iiij.pte.de sequest.posse.ꝛ fructuū.ſ.j.dicit Gul.quod iudex potest cogere partes ad cōcordiā verū est lite mota cōz iudi. nō aũ.ita no.ipse.C.de sen.ex stip. ¶Jn text.ibi ꝛ rirā ꝓcedere.Sz pone q̃ habeo licentiā ex pacto ingrediendi possessionē,timeō tū,si vtar pacto ne veniatur ad rixas ꝛ arma an index poterit me phibere ne accedā?dic q̃ nō,qz non pōt mihi interdicere ne vtar iure meo ꝛ ideo caute hic dicitur qs pōt: imo dz phibere mihi vim fieri.Et idē si possideā,nā possessori nō dz inhiberi ne vtatur possessiōe.Jnn.in.l.ſi.C.si per vim,vel alio mō.vñ tumultuoſo ꝛ iniurioſo ingressoi fit inhibitio nō ei qui suo iure vtit.vt.ī.de off.pcu.cesa.l.j.ꝛ no.oīno q̃ no.Ly.C.de noxa.l.si seru?.vide.C.de pscri.xxx.l.cū notissimi.§.imo.Jn gl.qnare dicit in ſi.Jn ter.ibi patiaē ꝓtor.vide oīno Arch.rc.dist.discordātes.ꝛ xi.q.j.qz res.in pn.ꝛ Jnno.de cēsi.veñ.ꝛ vide Archi.gy.q.vi.nos sancto?.Jn tex.ibi, probat qz in ter dz materiā q̃nis diriuere nō fouere. ¶Jn tex.ibi fructuari? multo magis i emptoribus fructuū ꝛ colonis.ꝛ no.§.vlt.in fi.l. ¶Jn tex.in.§.ꝛ si forte.† no.differētiaz inter amenū ꝛ vtile. ¶Jn tex.ibi,poterit.no.casuz in quo fructuario p̃mittit excidere arbores pomiferas ꝛ fructiferas vt ficus nuces ꝛ similia. ¶Jn tex.ibi.vel cōtigere.arg.ꝛ vniones quas faciunt prelati.dic vt extra ne sede vacan.c.j. Bal.

2

3

b ¶Dño.adde eūdē Bal.in.c. dñd guerrā.§. si.vasallus.bic fi.lex inci.consue.re.ꝛ Pau. de ca.in consil. cxxxvij.

Sed etsi quid. No.q̃ fructuari? edificiū q̃ posuit nō pt tollere.ꝛ facit ad qōnes de emphyteuta,qō edificiū a se positum non possit eleuare ,phibente dño? ante q̃ eleuat ꝑm Bar.ꝛ adde q̃ no.in Spe.de emphy.§.nūc aliqua ver.cviij.ꝛ v.r.seq.ꝛ ista est questio nunc de facto.b.d. Bal.

b

Sufficient. ¶Not.in pn.que dicunt sufficientia vestimēta q̃ facit pro vestimētis monachorum:ꝛ tene menti probāt etiam per hunc tex.quod abbas debet esse melius vestitus q̃ monachus:quia dignior,monachus melius q̃ conuersus,ꝛ magister in theologia melius q̃ quilibet sacerdos qui sit inter fratres.no.etiam quod dñs debet vestire familiam. Bal.

Et si vestimēt orum. Jn tex.ibi,non vtetur.Nota q̃ quis dz vti re in loco suo ꝛ non contrario. Bal.

Proprietatis. Jn gl.que incipit:si in fi.Not. optimā gl.q̃ latior sit interpretatio in legato vsusfructus,q̃ proprietatis.ꝛ facit.ſ.c.l.Jtez si fundi.§.seminarios autem. Baldi.

Additio Baldi.

Sed si quid. Vide in Spe.de emphy.§. nūc aliqua.ver.ig.ꝛ vſ.seq. Jn tex.in.§.sufficiēter.an dñs fundatarii seu vasalli ad suū seruitiū venientē teneat ꝑ curare.vide plene per Jaco.in summa sua generali sup vsibus feudorum, scēa charta.ver.si vero fidelis.ꝛ vers.seq.vbi plenissime meñ? q̃ alibi inueniens.ibi oīno videas. ¶Jn gl.q non pōt.in fin. Tu dic q̃ ꝓprietari? seruitutē imponere nō pōt vsufructuario ꝑsentēte. Nō qz seruit? seruitutis ēē nō ꝓtest.ſ.de vsufr. le.l.j.ita esset in casu nō si habēs seruitutē ei seruitutē ponentes nec ob.ſ.de doli.exce.apud celsum.§.ſi tū.qz ibi totū non positum remittere possit tū dolū remittere nō pōt.ſ.de pac.si alias fauore religionis cōcedit.ſ.de relī.ꝛ sump.fu.l.i.Rub.

Locum. Ex eo. ¶Not.q̃ non habet rius in vsumfructum,sicut habet ꝓprietatem liberaz ꝓprietarius:qz iuuest fortius ꝛ magis ad radicatum.hoc dicit.

Additio Baldi.

Locum. Jn gl.q̃ incipit ēt saluo.vbi Jnn.q̃ ra de spōsa.veniēs.ſ.ibi ponit vñ notabile verbum in materia protestationum.

Proculus putat. Quus apposterpretationē verboū actus depositum.h.d.Vel sic,mod? ꝛ forma tradit? a disponēte declarat mēte disponētis ꝛ ex ea augef affectus.h.d. Et iste casus nō reperit alibi in ppria forma. ¶Nec obq̃ heredi.instī.Ley facto. ꝛ.l.hereditas.vbi modus vel cōditio vel onus nō inclinēt dispositionem qz hic dispositio erat premissa,ibi omissa totaliter.ꝛ sic non obst.teneas mēti:qz sunt valde vtilia. ¶Not.q̃ testator potest edibus legatis imponere seruitutem alt? non tollendi.ꝛ si eam imponit vf legare ꝓprietatem,ſz dicat lego vsumfructuz.ꝛ hoc est ꝓpter naturā inserti oneris seu apposite seruitutis que aliter nō caderet in vsufructu formali. Jntelligunt ergo de vsufructu causali qui est annexus ꝓprietati,ꝛ ꝓprietas sibi.q̃ est no.dignū.ꝛ vide Jac.ſ.de hereti. instī.l.lucius.ꝛ est arg.q̃ si testator legat vsum fructus fundi hoc addito q̃ ipsa nō possit fundū vendere,vel alienare,q̃ vf sibi legare plenam ꝓprietatem.Jmo est hoc ꝓprium prohibitio quando qz ampliat.qz debet aliquid operari ad id prestat.ar.ſ.de vsuris.l.si stipulatus.tene menti. ¶Jn gl.que incipit.ꝛ ita ibi.l.species.ꝛ.ſ.de dona.l.donationes in cōcubinā.in §.species.vbi dicitur q̃ si donatur res alicui ad vsumfr.qz videtur donari ꝓprietas:qz ille modus est insertus vera contemplatione legatarii,ꝛ ideo nō habet diminuere legatum.vt.ſ.de condi.ꝛ demon.l.titio centū.in pin.ꝛ adde q̃ dīgi.ī.de transac.l.cum bi.§.si vni.hoc dicit.

Si arbores. Qui amouet impedimentum,non dicitur cōtra aduersarium vti.h.d.

Si quis ita. Qui legat fructꝰ annuos vf legare vsumfructū formale.h.d.ꝛ est notāda.l.ꝛ adde q̃ dicit in.l.necessario.§.ſi.ſ.de peri.ꝛ cōmo.rei vēd.ꝛ.ſ.ō emcl.vacu. Jn gl.q̃ incipit:qui ibi.ꝛ.l.fundi.simile in pdicti scriuitur:q aliq̃ est ꝓprie seruitus aliq̃ vf seruit?,ꝛ nō est,sed obligatio personalis.vt.ſ.de serui.ru.pdio.l.pecoris.ꝛ.ſ.de seruit.vt pomū. ¶Et no.valde hāc glo.q̃ qñ testator legat fructꝰ aut dirigit verba executiua ad legatū.ꝛ est vsusfructꝰ qz sunt verba directa. Aut ad heredē.ꝛ nō est vsusfructus:qz sunt verba obliqua cū debeat capere de manu alteri?,nō tū aperit gl.q̃ iuris in dubio vt puta dicit testator fructꝰ,nā hic testator nō apponit aliq̃ vbū executiuū,sed solū dispositiuū,ū hoc solū tur per.l.que in dubio indicat hoc verbū directum.nā dicit q̃ est vsusfructꝰ formalis q̃ ē no.dignū.etiā habes similēdistinctionē.ſ.de leg.ij.l.lucio.Et hoc quotidie trahit in arg.ad materiā substitutionū vt dicat substitutio directa qñ qs capit p reipluz.nā ita est de natura directe.vt de acq.here.l.ex pte. obliqua vero qñ qs capit de manu alterius:ꝛ sic p quēdā modū,nā illud dz obliquā q̃ est medium.ꝛ illud dz directū q̃ non est dare medium.ꝛ facit qō no.in.l.cā quā.C.de fideic.Jn dubio etiā vf q̃ substitutio debeat interpretari directa.ar.bu?. l.ad hoc no.ſ.de vulg.sub.l.verbis ciuilibus.Et habes etiam in.c.si pater.de test.lib.vj.nec ob.l.ñ.C.cōia de leg.vbi dicit q̃ non refert inter verbū obliquū ꝛ directū:qz ibi loquit in legato ꝓprietatis nō in materia vniuersalis substitutiōis.Jtez ibi accipit verbū directū ꝛ obliquum alio modo q̃ accipiat in materia substitutionū.Et adde qō no.per Dy.ſ.de leg.ñ.l. lucius.§.filiam.ꝛ ad treb.l.cogi.§.generaliter. ¶Ex dictis apparet q̃ modus insertus executioni dispositionis facit vt expresse reddit eam directam,vel obliquam.hoc no.

Additio Baldi.

Si quis ita. Dicit Dy.q̃ verbū gine re,adiecti reb? specificatis trahit ad pupillarē substitutio.de leg.ñ.lucī. §.filiā.ꝛ dicit Dy.quod verbū cōe adiecti speciali non trahit ad fideicommissi vniuersale.ad Treb.cogi.§.generaliter.ibi per Dynum.digit Jaco.de aret.quod si testator

mandauit

mandauit aptari verba ab sensum sapiētis. qō sapiēs pōt facere opponi verbū directū sicut instituo, vel iure institutiōis ⁊ similia. Ita no. Ja. de bere. inst. illa institutio. qō credo verū si als nō valeret testū. ar. no. j. de falsis. l. impuberē. §. si oūs. p Dy. nā in bis q̄ iuris sunt sapiēs supplet ⁊ si testator putasset illud nocere magis expressisset, ergo pro expresso debet haberi. ar. de pactis. tale pactū. in fi. ⁊ de leg. ij. codicillis. §. si. alij cōtradicūt. sed pmū vī mihi equius. Nā ex quo testator voluit sic aptari suum testamētū vt valeret voluit esse illud per qō tale testamentum valet vnde sapiens nō mutat intētiōis substantiā: sed roborat. l. iij. de mi. non obs. l. capta. q̄ ibi in bis que facti sunt hic in bis que iuris sunt. Bal.

Sed ⁊ si quid. Nadistingui cui⁹ contēplatione aliqd fiat nō tñ distinguit vñ pāa notitia processerit nam illud est nimis a remotis ⁊ non est cā ppinque. ⁊ facit. j. pro socio. l. iociū qui meo. in fi. ⁊ est ar. ad qōnē de monacho vni⁹, possesso ab alio monasterio. qō si qd acquirit distinguit cuius monasterij contēplatione ⁊ dicit Jnn. in. c. cū olim. de priuil. qō iura loquentia in seruis habent locum in monachis. Caue tñ. q. si esset hereditas relicta seruo regritur aditio serui. sec⁹ in monacho. q. non hz plus iuris q̄ vnus alius de collegio. ⁊ ratio. q. monach⁹ est spoliatus volūtate propter virtutez ⁊ potentiam professionis. vnde nō habet vlle vel nolle sz seruus bene retinet ea que sunt voluntatis vt nsti. de stip. §. sed cum facetum. ⁊ C. de bere. instī. l. cum proponas. qō not.

Nemo ⁊ si. Quoniam. Ar. qō maritus possit cogere vxorē ad operādū. ar. j. de ope. lib. l. ficut. Jtē. st. ar. q̄ si famulus tu⁹ nō vult operari q̄ tu potes eum castigare moderate. dico q̄ familiaris inimicus pessima pestis est. Bald.

Si quis donatur. Not. i fi. ex quo gñalis consuetudo est q̄ notarij alteri⁹ alteri stipuletur, b saltez ex generali consuetudine debet valere stipulatio p rationem huius litere: de quo dixi. j. de vsuris. l. cains.

Sed ⁊ si quis. Interdum. Acquisitio oīū q̄cz est in pēdenti ratione psone acquirētis: cause principalis. h. d. vel sic. Vbi pēdet cā pēdet causatū. h. d. no. in isto. §. interdū. casum in quo vera solutio precij acquirit ad translationē dñij. dicit q̄ istō non est verū q̄tū ad primū trāslationis. sz q̄tū ad efficaciā indurationis. ⁊ adde q̄ no. ff. de neg. gest. l. si ego. Bald.

Quid ergo. No. q̄ fictio nō regrit duo extrema habilia. ar. j. ad. l. aquil. l. huic scripture. sed ibi fictio de nouo inducit. hic inducti declarat. Bald.

Quid tamen. No. qō precium pōt solui numerādo. ⁊ iste numerus est act⁹ successiu⁹ ⁊ habet in se prius posteri⁹ ⁊ ideo distinguit per prius. Jtē pōt solui simul in sæculo nec vī solui vt corpus, sed vt quantitas q̄ soluitur per modū precij vt. l. hec vendi. j. de cō traben. cmp. ⁊ facit ad rotata in. l. ij. j. si cer. pe. Vlt. no. ratione incertitudinis totum vitiari. Bal.

Si operas. No. q̄ stipulatio p parte tpis acquirit proprietario ⁊ p pte tpis acquirit fructuario ⁊ qō vertit de vno in aliū. vñ repetitio de vsufructu stipulatio pacta ad heredē pōt reuerti ad fructuariū. Et no. hic p similitudinē dici qō stipulatio ambulat. i. acquisitio stipulationis quodā saltu digredit de psona in personas: nō tñ intelliges q̄a principio sit radicata p toto tpe in psona fructuarij vt inf. si seruus cōis meuij. in fi. j. de stip. ser. Bald.

Questionis est. Not. duas regulas. Prima nō potest acquirere fructuario acquirit proprietario. h. d. sm regulam p. in. §. idem. inf. q̄ cui stipulādo acquiro eū stipulādo non obligo. ⁊ facit ista regula ad materiā. l. frater a fratre. j. de condtinde. Bald.

Vi duos. No. q̄ iussus operatur idem qō nominis expressio. h. d. Bald.

Si operas. Pro rata tpis quo ad vsufruct⁹ durauit: dividit emolumentum stipulationis inter proprietarium ⁊ fructuarium. h. d. Bald.

Si pendentes. Nota bene boc principium cum. §. sequ. vsque ad. §. si quid cloacarij. Bal.

1 Opera realia pertinent ad fructuariū durante vsufructu.
2 Bladum habentes tempore caristie possunt cogi ad vendendum communi vilioriq̄ precio.
3 Labelle fructuum pertinent ad fructuarium.
4 Clerici, an possint cogi ad onera realia.

Si quid cloacarij. No. istū. §. ⁊ dic vt dixi. §. e. l. bacten⁹. Jtez not. q̄ onera realia ptinēt ad fructuariū durante vsufructu.

1 Jtē no. q̄ habētes bladū tpe caristie possunt cogi vt vendāt cōi ptio viliori⁹. ad hoc vt popul⁹ fame nō tabescat. pūt ēt
2 cogi ad faciēdū panē pro exercitu.
3 Jtē no. etiā hic qō gabelle fructuū pertinēt ad fructuariū.
4 An etiā clerici possint cogi ad huiusmodi functiones. vide. xvj. q. j. quarta. p Archi. habes. C. de sa. san. ecc. l. plz. et igi. j. de vsur. l. cū quidā. §. fiscus. ⁊ Jnno. de immuni. eccle. nouimus. Bal.

Si qua seruitus. Usufructuari⁹ pōt vti re sm conditionem ⁊ possibilitatem rei, ⁊ ita vt non incidatur in penam per proprietarium. h. d. quod no. bene. Bald.

Additio Baldi.

1 Ecclesia, an teneatur ad refectionem murorum.
2 Ecclesia, an cadat a iure suo non soluēdo canonē vel tributū.

Si pendentes. Jn. §. si quid. vide de materia nummerū plene per Jnn. in. c. nouimus. de immu. eccle. vide Dy. ad municipales. libert⁹. §. sola. ⁊ de mu. ⁊ ho. referi. §. si. per Dy. ⁊ C. de pig. in sum. vide ibi oīno p Cy. ⁊ ff. de via publ. l. ediles. Nō. hic q̄ ille q hz solā vtilitatē tenet ad munera realia. Jdē si solā detētionē dūmodo ex ea peripiat cō modū fructuū vt in pcario. vt not. Bul. C. de acq. pos. lz in vi. col. Fructuari⁹ ergo ⁊ emphyteuta ⁊ sites debēt soluere collectas p reipsa iposita, nō dūs. Dy. sm Buli. puta innasores, a nō ergo timēt penā statuti Sī nō soluēte collectā illi q nō possidēt q̄ vbi nulla obligatio ibi nulla mora qō est no. ⁊ tota die ztingit ō fcō. dz ergo. pbare Ē q ōt būc in penā icidisse q̄ ipse possederit. nec sufficit. p ducere estimū q̄ p estimū ñ. p bak possessio. C. de rei. vē. sole. Nō. bñ an ecclia teneat ad refectionē muroz. qvj. q. j. q̄rta. p Arc. An ecclia cadat a iure suo nō soluēdo canonē vl tributū. ea. l. plz. p Arc. c. q. si qs. vbi q̄ no. in. l. j. C. de iure epby. Jn gl. q̄ incipit pēsio. ⁊ peritia vteē vbi sub nōe ministerij fuerit relictū vt no. j. g. mo. vsufru. amit. sicut Richar. in ter. ibi reliquisset. i. decessisset tpe quo fruct⁹ pēdebant, nō aūt reliquit in testamēto fructuario. Q dofr.

Si titio vsus. Jn ter. ibi, reliquit istud nō est ꝓpter naturā cōiū ctionis: sed propter naturam consolidationis.

Usumfructū. Absolutoria lata in parte proprietatis parit exceptiō. iud. in alia parte accrescente. sed absolutoria in parte vsufructus nō parit exceptiō. in alia parte accrescente: q̄ vsufructus accrescit persone nō portioni: sz ꝓprietas accrescit portioni q̄ sublata vis accrescendi non haberet fundamentum. ⁊ est multuz not. §. ⁊ facit. j. de vul. substit. l. ex fetō. §. iulius longin⁹. ⁊ no. bene būc §. q̄ in vsufructu accrescēdo requirit fundamētum relicti, sz non duratione: sed in proprietate requirit vtrūq̄. vnde teg. qui distinguit hoc de snia debet intelligi de snia que est lata super iure de ꝑsenti, non de snia negatiua relicti: q̄ vtrobiq̄ cessaret ius accrescēdi cū excluderetur primū principiū ⁊ ventilarēt causa inter easdē sm intellectū glo. No. etiaz hic q̄ b ius accrescendi equiparatur allunioni. Bald.

Quoties. Ordo scripture designat ordinē voluntatis ⁊ ordinē processus. h. d. de consē. dist. ij. c. j. in christo pater. de libe. ⁊ postb. l. gallus. §. quidam recte. quia ordo inspicit non solum inter personas sed etiā inter vocabula. vt inter no c mē ꝓriū ⁊ appellatiuū qō illud nomen qō primo exponitur presumitur principale ⁊ aliud reputatur mercenarium ⁊ apositū causa solius demōstrationis. vt. l. si seruus cōis. j. de stipu. seruo. Nō. primo loco nominatū anteferri cuz est estimatio voluntatis. vide Dy. j. de lega. i. l. si ita.

Additio Baldi.

Quoties. Jnducit. ad. q. ō electo ad duo officia de qua dic in Spe. de cēsi. v. qd si qs. Jtē inducit ad. q. q̄ illud statutū dicatur postremū qō sequit in ordine cōpositiōis sz simul fuerit in snia confirmatiōis. Jn v. quoties. vide q̄ no. Jnno. de rescri. cū dilecta. Jn gl. no. p ordine. vide Dy. de leg. j. si ita. Jn teg. ibi post dixi ꝓius. Nō. ꝓiectura sumi ex ordine scripture: si aūt est alia ꝓiectura validior illi sta. de libe. ⁊ postbu. l. gallus. §. j. ⁊ multo magis ꝓnalet si ꝓstat de incertis: d q̄ incertis nō certis locus est cōcturis. de verb. ob. cū titi⁹. §. cū ita. ⁊ ista est ratio. l. cū pater. §. fideicom. de leg. ij. sz Jason. in. j. constitu. C. §. quibus.

Si a colono. Not. hic ex contractu agi ad deliberationem. tenementi. h. d. hic non sunt alia.

a Ad operandum. Adde q̄ tenēt acquirere viro ex operis artificialibus vt per eūdem Bal. in. l. fi. in fi. C. ō lib. ex bi. ⁊ plenius in. l. si vxorem. in. ij. col. versic. denuo q̄ro. C. de condi. infer. vide pet. de perusio in tract. societatis. iij. p. in fin. ⁊ p Bar. in tra. de duo. fra. in. ij. co. vsiiij. q̄ro. ⁊ adde d. Ant. de pra. to veteri in ei⁹ ꝓsi. incip. vere crudelis qō est post consil. do. Alleg. de imol. cig. in. iiij. pte.

b Stipuletur. Adde eundem Bal. in. l. fin. C. de lit. contest. ⁊ in. l. ij. in fin. C. vt in pos. leg.

c Viliori. adde bar. in anno na. j. de extraordi. cri. ⁊ in. l. j. §. cura carnis. in. ij. opp. ff. de offic. pref. vrb. ⁊ adde q̄ tpe caristie pōt nō habens panē auferre habenti impune. Bart. in. l. j. §. fin. ad. Rhodi. de iactu.

d Quoties. ad huius teg. materiam vide feli. in. c. cum dilecta. de referi. in vbo ordo.

Uniuersorũ. In vsufructu vniuersali ꝛ mutet forma specificata non deperditur vsufructus. secus in speciali. ꝛ nota hunc. ℣.

Si vsufruct⁹. Heres tenet de mora ꝛ tardita te additionis. h. d. Bald.

Usufructus. Non dicitur vsufructus pertinere desisse si qs loco vsufructꝰ estima. percipit que estimatio loco rei cum suis qualitatibus subrogatur. hoc dicit. Bald.

Qui vsumfructum. Nota. differentiã vtrum legẽs vsufructꝰ rei informis: vt arce vel rei informis: domꝰ: cipha. primo casu si viuo testatore ẽ forma addita. ꝛ postea sublata. secõ si ẽ forma detracta ꝛ alia subrogata non durat legatũ durat legatũ vsufructꝰ. rõ differẽtie est: qꝛ res pria magis in materia quã in forma cõsistit q̃ materia est eadẽ: ꝙ res scõa magis ꝙsistit in forma quã i mã. ꝛ scõa forma nõ est eadẽ cũ prima defierit esse in rerꝫ natura. nec aliqd facit similitudo qualitatis qꝛ in vsufructu reꝛrit pcise identitas formalis. h. d. text. cũ gl. ꝛ facit. ℣. de le. iiij. l. quesitũ. ℣. illud. Bal.

Stipulat⁹ sum. Usufructus exceptio finit cũ psona excipiẽtis, nisi tacite vel expresse sit actũ qõ exceptio transeat ad heredem. Bal.

Usufructus. In legato vsufructꝰ post mortẽ succedit obligatio ad interesse. h. d. cũ. l. seq. ꝛ facit. ℣. de vsufructu leg. l. si vsufructus mihi in biennium ꝛ ibi redditur ratio: qꝛ non est idem vsufructus diuersorum tẽporum, vnde nec potest mota vnius anni in alio anno purgari propter illam rationem. Bald.

Quia qui. No. hãc. l. ꝛ vide Jnno. extra de censu. ſi. c. olim causam. vbi facit de bac. l. magnum festum. Bald.

Si alij vsufruct⁹. Rerũ. No. hic qꝛ si testatoꝛ legat tibi primo vnã rẽ postea generaliter vsumfructũ oim suoꝝ bonoꝝ qꝛ nõ refert hec ꝙsalitas ad eadẽ rẽ cui⁹ est legata ꝓprietas. ſꝫ si esset legata ꝙsaliter estimatio vsufructus oim bonoꝝ deberet ẽt estimari vsufructꝰ etiã illius rei spãliter legate. ꝛ est ratio: qꝛ tũc sunt legata diuersi generis ꝛ forme. ꝛ ideo ꝑsumit duplicatio. ꝛ dicit. d. Dy. qꝛ ita. l. est casus qõnis. quã mouet glo. ℣. de leg. j. l. plane ꝛ facit. ℣. de ali. l. ij. ℣. mella. tene bene menti.

¶ Additio Baldi.

Si alij. In text. ibi rex. vió olino qõ no. Jnno. extra de test. filij⁹. vbi ót qꝛ si legat res eccleste nõ debeꝫ estimatio, qõ nõ credo verũ salua pace, sicut i re minoris voli. de fidei. cũ lex not. a. l. dotalẽ. de mi. te. nã res ecclie alienari pót ꝓ vtilitate ecclie ar. ℣. de in. dot. l. ij. quãꝝ in ꝓpio ꝓmonio beati Petri potest Jnno. saluari. ar. de le. j. ap. iul. ℣. ij. Jn gl. q̃ incipit. i. cõmoditatẽ in ij. Opiniones hic posite sunt timore talis oppositiõis verũ qꝛ aut fuit relic. vsufr. vsufructuario deducto vsu. ꝛ non valet vt. ℣. si vsufru. pe. l. i. ℣. j. ꝛ. l. p seruũ. ℣. ij. de vsu ꝛ habi. aut nõ dedurit visum. ꝛ tũc i vsu debẽt ãbo ꝛcurrere. ar. l. ij. si alij. de vsufr. le. ei⁹ timore digerũt qdã ꝙ legauit fru. sine vsu. Et ad l. ꝓ seruũ. ℣. ij. rñdẽt qꝛ aut deducit ipse vsus, put est seruitus ꝛ vꝫ vt hic aut, put cõmoditas vtẽdi in totũ ꝛ nõ vꝫ vt in ℣. Alij dicũt aut deducit dñs. ℣. ꝛ tunc erlata sui ptãte posset abuti. Et iõ vsufructꝰ redderet inutilis nõ sic i vsuario q certo mõ dꝫ vti nec põt trãsire ad abusum. Alij dicũt ꝙ hic nõ fuit deductus vsus ꝛ dicũt ꝙ in vsu ambo ꝛcurrũt. ꝛ hoc ꝙ supersit ab vtriusq; vsu cedit vsufructuario iure vsufructus. ꝛ sic intelligit hãc. l. cõcor. dic. l. si alij. l. ij. Alij intelliget alio mõ vt in ij. huius glos. ¶ No. Jac. but. aliquando vni legat⁹ vsus alij vsufructꝰ tũc nõ cõcurrũt in vsu, vt hic, qꝛ testatoꝛ distin. nõ ꝛplicite locutꝰ est nõ ob. ꝙ fructui, put seruit⁹ est vsus inest qꝛ ꝛcedo, tũ imerit ꝓ posteri⁹ nõ per prius. i. vt ꝓcedat vsurari⁹ in suo vsuf. vt hic ꝛ nota fructui vsum inesse vsui vero nõ fructuũ, sed fruitiõe vsus inesse, fruitio est deductio vsus prout est seruit⁹ in actu vtendi qꝛ est nomẽ verbale qõ significat per modum fieri. fructus vero est acquisitio quedam vsu pinguiorꝫ. ꝛ ideo non subuenit vsu de seruis. si tam augusti.

Usufructuarius. ¶ Not. differentiã inter facere ꝛ reficere. ª hoc dicit. Bald.

Si extraneo. Etiã ꝓprietati ℣ etiã cõsolidat vsufructꝰ formalis. h. d. Et no. ex hac. l. cõiuncta. l. mulieri. ꝛ titio. de cõdit. ꝛ demõ. ꝙ fortius est ius cõsolidatiõis q̃ ius accrescẽdi. ¶ Jtẽ no. glo. huius. l. que dicit qõ licet testamentum non expugnet de iure ciuili: ſꝫ de iure pretorio habet locum aut. causa. Bal.

Additio Baldi.

Si extraneo. In text. ibi legata simpliciter nõ nominatim a pretorio. l. ſꝫ de leg. iij. ꝛ est ratio. vt. l. eb eo. Sz nonne eo ipso qõ testatoꝛ grauat me vꝫ mihi relinquere qꝛ nõ. Sed cõtra videt de leg. ij. titio. ℣. sed a. vbi Dy. dicit qõ substituẽdo directo nõ videt relinquere. ſꝫ ꝓ fideicõ grauãdo sic. Sed in substitutione ꝛ facit de here. instit. ꝛ ex facto etiam. ꝛ. l. cinis. l. si quis ita pecuniã. ti. Sed nõne a preterito relinquit rogatus petẽdo legata ab intestato? Rñ. qꝛ sic. sed ab intestato bñ pót relinqui a preterito. qꝛ testamẽto non. vnde dicta lex ſꝫ intelligitur de testamento ꝛ adde qõ no. in aut. ex causa ꝛc. Bal.

Additio Baldi.

Si absenté. Siluã. Nobene ℣. Jn Siluã scit. ℣. ex silua. ꝛ. l. seq. sed intellige qꝛ ibi silua nõ esset cedua tamen erat in vsu. ꝛ idem intelligas in fructibus immaturis. secus si essent adeo immaturi qꝛ non essent in vsufru. ſm Fran. accur. Jtem no. quod si colligatur oliua non matura refert plus fructuũ quam oliua matura quod dicit hic text. ſm gl. apñs.

Si absente. In text. ibi siluã. vide Jnno. extra de decl. cõmissum. Qualiter estimetur damnũ datũ in verbaꝰ. vide in spec. de in iur. ℣. sequit. ver. sed qñ. Qualiter probetur futurum damnũ ex facto de presenti vel futurus reditus qualiter probetur. vide vt no. C. de vsuris. si ea lege.

Titius meuio. ¶ Mora q̃ legatarij cui imminet restitutio recuperat expensam ab eo cui tenetur restituere. hoc dicit. Bald.

Titio. Jn text. ibi inutiliter. ergo nõ est legatũ puniũ: sed nyllũ. nec obst. C. de here. instit. extraneꝰ: qꝛ hi loquit in inst. heredis in legato. ꝛ facit. l. ſi. ℣. de na. te. ꝛ Richar. dicebat contrarium sed non dicebat veritatem. Bal.

Additio Baldi.

Titio. ¶ Sed pururi vꝫ esse legatum vt no. ℣. de here. instituẽdo. Contra qꝛ dicit de condi. ꝛ demõ. heres meus. Rich. ¶ Jn glo. que incipit not. qõ non potest in fin. contra im. leg. tranenum, sed hoc melius no. Richar. Bal.

Sub cõditione. ¶ No. hic cãm̃ pienti cõsiderare qua mente. i. cuius contẽplatione sit facta quo ptio. sic. j. cũ precio. l. si in venditione. Bal.

An vsufruct⁹. Jn vsufr. reli. curat centum annis. h. d. ꝛ vide Hul. C. eo. l. antiqtas. ꝛ ad hoc sing. i lega hãc. l. ꝛ est ar. ꝙ vita iuris tatis ꝓsumit ꝛ ẽtum annoꝝ, sicut vita hois longeui breuiter vꝫ in emphyteuſ cõcessa ciuitati qꝛ cũ emphyteuſ de sui natura habeat naturã ꝑpetuã vꝫ q̃ finiat ꝓ centũ annos. ꝛ idẽ etiã vꝫ in feudo. ꝛ iõ iurisditiones quas habẽt ciuitates in feudis ẽdi re nouatione de centũ annis in centũ annos. ar. huius. Bald.

Additio Baldi.

An vsufructus. Vide omnino ꝙ Hul. de eo. C. de vsufr. l. antiquitas. vbi colligẽs ꝙ si non exeat mensura debet intelligi vsufructꝰ fictꝰ sicut si fuerit elapsi centum anni. Jtem an sit idem in vsu solẽ, vide ibi.

Dominus. ¶ Querela inofficiosi testamenti sicut rescindit legatis rescindit rogato confusum adde quod not. in. l. propter verum. ℣. nep. j. ad fille. hoc dicit.

Per fideicõmissum. Alle. ad duo primo ꝙ testatoꝛ potest ꝓhibere ius accrescendi ꝛ est verum in legatis ꝛ fideicommissis ſꝫ nõ est verũ in institutiõe hẽdis: nec in substitutione pupillaris ſꝫ ar. ℣ cõiunctiõe duarũ. ll. de here. instit. l. j. ℣. si quis. ꝛ in l. ſi. erat vniuersalis institutio interpretatiua nõ vera. ꝛ ar. institutio in re certa. vbi pót ꝓhibere ius accrescẽdi. ℣. in institutiõe vniuersali ex autoritate iuris etiam inuito testatore. ꝛ reperiãt habere hereditatẽ. ꝓ pte ꝛ ꝓ parte nõ qꝛ ius habẽti here. est indiuisibile. vt. l. j. ꝛ. ñ. ꝛ. l. si seruꝰ cõis ab ex. ℣. de acquir. Secundo alle. iste qꝛ in legato alimẽtorũ non ꝛ locũ ius accrescendi. Et ẽ ratio: quia istud legatũ naturaliter est collectũ. ꝛ iõ forte ẽt est in legato vestitus. ꝛ vestimentorum. ꝛ. l. hũc. ℣. Dubitaui vtrum in legato. ꝓ pote habeat locũ ius accrescẽdi, tamen credo ꝙ sic. qꝛ dñs recipit augmentum: non minutionẽ. facit. ℣. de impensis. l. qõ dicitur ꝛ ibi no. Bal.

Additio

a ¶ Et reficere. vide spe. in tit. de exped. ℣. j. ver. si autem.

b ¶ Maturata. ſꝫ adẽ ꝙ min⁹ bonus est oleum. vt. l. pẽ, ó vsufructus lega.

c ¶. In verba. vide Flo. in. l. ait lex. ℣. ad. l. aquil. ꝛ not. in. l. inde, nerati⁹. ℣. si in fagis. c. titu.

Additio Baldi.

Dominus. Circa ius accrescẽdi. in here ditarib⁹ no. qõ est ỗ iure cui li de le. ñ. Itẽ q⁹ p fictionẽ. vt no. ad tre. apud iul. ꝯ. idẽ iul. Itẽ q⁹ ꝑiuct⁹ vſ q̃ſi ſubſtitut⁹ de le. ſi titio. ꝯ. iul. Itẽ qõ exiſtẽtia ſui bñdis nõ tollit ius accrescẽdi. ỗ act. here. cũ hereditate. ⁊ ar. ad terr. l. ij. ꝯ. ſi ſint. ar. Ꝯ. C. vñ lib. q ſeꝑhis. ⁊ de ſuis ⁊ legitimis. l. j. ꝯ. ſciẽdũ. Sed dic q⁹ erit vtile ius nõ directũ ad tre. papi. ⁊. d. l. cũ heredi. ℂ Jn tex. ibi lega uit. ſcũ nõ oſſerat pertinere ad fructuariũ alꝫ Ꝯ vt. j. ỗ euic. fundũ cuius ad hoc facit. j. q̃ſi dies leg. cc. l. ſi dies. Ric. Bal.

Defuncta. Pẽſio debita ꝑ fructib⁹ iã p ceptis ꝓinet ad heredes fru ctuariꝰ ſi ꝫ deceſſerit añ tps, appoſitũ ſoluẽde; pẽſio nis. h. d. ⁊ est multũ notabile. ℂ Pone prelat⁹ re cepit fruct⁹ toti⁹ anni, moꝛiꝛ ante annũ, qd fiet de fructibus? Ray. ỗ hic. tu dic qõ ꝑ Arc. l. c. ſtatutũ de test. lib. vj. ℂ Vel pone eps locauit certos fundos ad gnq̃nniũ ⁊ ꝑ toto tpe re cepit pẽſionẽ, moꝛiꝛ vl tẽpus locatiõis ſinitũ qualr cõſulek ſucceſſori: dic ſaltẽ ꝑ modũ egcluſiõis: qꝛ poterit eũ repellere. li. q̃is domũ. j. de vſu. ⁊ ꝑ Jnn. in. c. dilecto. extra ne pla. vi ces ſuas. Jn gl. q̃ incipit hec fructuaria. l. ſi. adde q⁹ no. in ſpe. de emphy. ꝯ. nũc aliq̃. ver. ꝯ. q̃rit. ⁊ ꝑ Arch. ẋij. q. j. alienatiões in fin. ẋxi. q. ij. c. ſi quis per quas remiſſiões ꝓz de ꝓeben. ⁊ vi de qõ no. j. ſi cer-peta. l. ſi quis nec cauſam. ꝯ. res pignori.

Sempronio. Legatũ ſeꝛte ꝓtis redditui olea ris ⁊ ꝓrine cẽſet legatum vſuſ fructus, tũ cenſet legatũ annuum: qꝛ nõ bz tꝑis limitationẽ.

Additio Baldi.

Defuncta. Vide in ſpe. de emphy. ꝯ. nunc q̃. alienatiões. i. ſi. ẋxi. q. ſi qs. vide q⁹ legik ⁊ no. j. i cert. pet. ſi qs nec cãm. ꝯ. res pignori. Jn tex. ibi quot annis. ℂ No. q⁹ ſi relinquo alicui modiuꝫ frumẽti ex ta li fundo meo q⁹ ſingl's annis videor legare. Jn tex. in. ꝯ. ſem pronio. vide per Cy. C. de bo. dã. ſi filꝰ. ⁊ Bn. C. de ꝓcri. ẋxx. an. in ale. vide oino. Arc. j. q. ij. ſciẽdũ vide. j. de act. emp. l. credi tor. ꝯ. inter. Pater ſancte. in. q. qua q̃rit, an illud qõ ſolutũ eſt ꝓtari archidiacono de campania in eccleſia leodienſi in ſuo tocũdo aduẽtu veniat in locatiõe fructuũ archidiaconat⁹ de qua lect. inſtrumẽtũ exhibetis. dico q⁹ nõ: qꝛ illõ ſolũ venit qõ debeꝫ archidiaconatui. vt vba inſtrumenti oſtẽdũt, ibi cũ di cũt rõne archidiaconatus ⁊c. Jllud aũt de quo q̃rit nõ debeꝫ archidiaconatui, ſz magis ꝓſone archidiaconi. ad hoc. ff. ſi qs in frau. pa. l. ij. ꝯ. aſpe. ⁊ hoc ꝑbaꝫ ſic quicũq⁹ marit⁹ ſeruũ do talẽ manumittens cõſequit in bonis liberti, nec reſtituit vꝛo ri bñficiũ: tñ qõ in eũ libert⁹ ꝛtulit hic in reſtitutiõe nõ venit vt. ff. ſol. mat. l. ſi vero. ꝯ. Itẽ q. quid. ⁊ ꝑ hoc. ff. ad treb. l. debi tor. ꝯ. ſi. Et vba Ꝛctus ſunt referẽda ad eã que certã formam erogationis annue habuit nõ in certã libertatis volũtatẽ: vt ſcribit ꝑ hec vba. in tex. ff. de annuis lega. ſcio. ꝯ. medico. Et multũ refert inter ꝓteſtationẽ q̃ debeꝫ rõne regreſſus ⁊ aliaꝫ q̃ actũ ingrediẽdi nõ reſpicit, vt colligit ex ſolutiõe duarum legũ q̃ inuicẽ ẋiari videnꝫ. ff. de vſufru. lega. l. q̃ro. ỗ. de leg. iij. bis verbis. ꝯ. aliũ quod no. bene facit. C. ne de ſtatu. defun. l. ſi inre. in fi. Ray. ℂ Jn gl. q̃ incipit hec fructuaria. ibi, argu. qõ pẽſiones. vel dic qõ in hac. l. ꝓeſtaꝫ ex cõuẽtione in. l. vendi tor. ꝯ. ſi cõſtat. ꝓeſtaꝫ ex ꝛſuetudine. vñ nihil facit ad qõnes noſtrã. Sed dic q⁹ obligatio eſt pura neq; ſuſpẽdit a ꝛditiõe tacita, vel expꝛſſa: ſed in hoc ſuſpẽdit qꝛ ois agẽs ꝺz implere ſi vult ſibi impleri. vt. l. iul. ꝯ. offerri. ff. ỗ act. em. ⁊. j. de ꝓcri. vb. naturalis. Aut ergo ꝛuenit ad patientiã vt inhabilitare pa tiaꝫ ⁊ repellek cõduct⁹ ⁊ vbi ꝓeſtet mercedẽ primo ⁊ hoc mõ in pn. diis ꝛequit mercedẽ. Aut nõ cõuenit ad patientiã, ſed agit ad mercedẽ ⁊ tũc ꝓſtita patiẽtia. Et ita impleto ꝛtractu ex ꝓte ſua agit vt impleaꝫ. ſ. q̃ ꝓſentia qualiter ꝓeſtek habes ꝑfecte. ỗ. de vſufru. l. iij. ꝯ. dare. ⁊. C. de vſufru. ẋxro. fm. Jaco. but. ⁊ alios doc. ſi dicas fructuũ ꝓceptio eſt cã mercedis. ergo ꝓcedet ſuũ cauſatũ: Rñdeo in cã efficienti eſt verũ q⁹ ꝓcedit cauſatũ. ſed iſta eſt cã finalis q̃ precedit in intẽtione tũ ſequit in executiõe. Quid de partiario colono? reſpõdeo cũ debeat preſtatiõe facere ex fructib⁹ nõ tenek ante eos perceptos. vt Lnec ſemel. ꝯ. ſi inhabitaꝫ. Itẽ cũ remiſſio mercedis ob ſterili tatem fiat quomodo cogitur colonus minime colens añ ſol uere q̃ ſit: certum caſum remiſſionis nõ euenire reſpõdeo: qꝛ caſus iſte conſideratur, in inquilino eſt clarus vt. l. itẽ querit. ꝯ. qui impleto. j. loca. Bal.

Arbores. Quicquid. Not. q̃ vſufru ctuarius non tenetur colono niſi ſit dictum q⁹ pen ſiones pertineant ad eũ qꝛ tunc hoc tacite videtur actum quod eſt no.

Jcuiuſcunq;. Si fund⁹. Etiã Ꝛ ciuiliter poſſidente rei vẽdicatio põt intenꝛ tari. ad hoc alle. magine p Dy. inſti. de act. ꝯ. j. ⁊ ge neraliter ſnĩa lata Ꝛ ciuiliter poſſidentẽ tm̃ mãdat executiõi. no. in. l. ij. C. vbi in rẽ actio. ⁊ facit qõ no. in ſpecu. de act. ſcu. pe ti. ꝯ. ſequit. verſ. ſed nunqd is q̃ ciuiliter tm̃ poſſidet. ⁊. j. ſi cui plus q⁹ per. l. falci. ſi beres. ℂ No. qõ vbi contra eundẽ poſſeſ ſorẽ ꝓprietarius intentat rei vendicationẽ ꝑ ciuili poſſeſſiõe ⁊ vſufructuarius cõfeſſoriam ꝑ naturali, quod ſi ius vſufru ctuariꝰ eſt liquidum per confeſſionẽ ꝓtiũ, qõ reſtituit ei natu ralis poſſeſſio. remanet aũt in litem ſola ciuilis poſſeſſio ſup qua fundat rei vẽdicatio. ℂ Si vo ius vſufructuariꝰ eſt Ꝛ dictũ ⁊ obſcurũ differt ꝓpter pendẽtiã litis ꝓprietatis: ſed inte rim eſt cauẽdũ de fructib⁹ reſtituẽdis vſufructuario i caſu vi ctorie: ſimile in. l. vniuerſas. C. de ꝓcı. impe. offer. ⁊ ſi no cauek loco cautiõis i loco ſolutiõis mittit interim i poſſeſſiõez. Sic ad carbo. l. ỗ bonis. ꝯ. q pupillo. ℂ Itẽ q⁹ cautio q̃ interponik ab aliquo tãq⁹ a ꝓprietatio declarato ꝓpterea qõ nõ ſit pro ꝓprietariꝰ, nõ afficit eũ. ℂ Itẽ no. qõ iſta litera vꝫ velle qõ diſ ferak qõ vſufruct⁹ ꝓpter litẽ ꝓprietatis, nã ꝓſona ꝓprietarij eſt neceſſaria in traditiõe vſufruct⁹ ⁊ interim nõ cõſtat de ꝓ prietate. ⁊ iõ eſt in ſuſpẽſo. ſimile. de petit. here. l. ſi bñditatẽ. ⁊. j. de excu. tu. l. qõ dixim⁹. nec ob. ỗ. de rei vẽ. l. is a quo. qꝛ ibi lis ſcõ mota nõ ſub alternak ꝓtime: nec depẽdet ab ea hic ſic. ar. ad hoc. j. ad carbo. l. iij. ꝯ. cũ extaret. ⁊. j. deposit. l. j. apud iuli. ⁊ j. de excc. l. fundi. ⁊ l. fundũ. ſz gl. aliter ſtelligit. ſ. qõ in lite ꝓ prietatis nõ inducak dilatio in reſtitutione vſufructus: ſz ex eo qꝛ vſufructus erat negatus: ſm hoc non impeditur ven tilatio: ſed reſtõ, dũmõdo liquidetur de vſufructu, ſm primã expoſitionẽ ſuperſedek in vẽtilatiõe cauſe de vſufructu quaꝫ expoſitionem magis credo eſſe de intellectu litere.

Additio Baldi.

Cuiuscũq;. In tex. in. ꝯ. ſi fundum. vide in ſpec. de act. ſcu. peti. ꝯ. ſeq. in ver. ſeq. nunquid is qui tantum ciuiliter poſſi det, vide ſi cui plus quam per. l. fal. l. ſi beres.

Vsufructuarius. Si vi narijs. Mo. ꝓpter difficilẽ quaſi impoſſibilis repu taꝫ. ad hoc alle. ⁊ vide qõ no. Jnn. extra de deci. c. nõ eſt. ℂ Itẽ no. qõ q̃ſi agit de ꝑbãdo numerũ ſufficit ꝑbari numerũ, ſz ſinguli numeri ꝑbari nõ poſſint. Et eſt hec deter minatio q̃ſtionis dicit ſtatutũ qõ ꝓpoſita nõ valeãt, niſi ſint facta in cõſi. ducentozũ ciuſũ teſtis interrogat⁹ ſi fuerint du cẽti ỗt q⁹ ſic: qꝛ numeꝛauit. interrogat⁹ q̃ ſint vel fuerint in ꝑ dicto ẋilio ỗt qõ nõ recordak. dico q⁹ talis teſtis plene ꝑbat numerum, licet ſingula numeri non ꝓbet per iſtũ tex. Bal.

Quod noſtrũ. Nõ tñ träffert is q̃ ſolũ bz vſumfructũ forma lẽ. vide qõ no. ỗ. in. j. q̃ſtitutiõe. ffoꝛ. ꝯ. nos vero. in gl. ⁊ de iuſtitia ⁊ iure. l. manumiſſiones. Bald.

Cum fructuari? Si vſufructua rius vult cedere vſumfructũ nõ tenek ad onera ꝓ vſumfructũ in cumbentia. h. d. ⁊ no. hñ hãc. l. facit. ỗ. e. l. ſi abſentẽ. ℂ Et no. ex hac. l. ar. q⁹ ſi emphyteuta vult relinquere fundũ, nõ tenek ad canonẽ ſm Ric. de hoc no. de q̃ſti. q̃ in eccleſia ꝓ. ⁊ vide Jac. j. de dã. infec. l. ꝓtoꝛ. ait. ꝯ. hoc edictũ. ⁊ in ſpec. de em phy. ꝯ. nũc aliqua. ver. ẋxviij. ℂ Itẽ eſt ar. ad feudũ qõ renũ cians feudo non teneaꝫ ad ſeruiendũ. Spec. dicit contra cuꝫ conueniaꝫ ex ſua ꝓmiſſiõe ad hec. j. locati. l. ſi in. l. ꝯ. ſi domus. in ſpe. de feudis. ꝯ. qm̃. ver. ẋxviij. eadẽ ratio eſt etiã in emphy teuta de quo. ỗ. digi. facit qõ no. Dy. j. de lega. ij. l. impatoꝛ. ꝯ. ſi certũ. ⁊ Jac. j. ſolu. ma. l. cũ mulier. el. ij. ⁊ qõ no. in Spec. de cẽ ſi. vꝫ. itez pone quẽdã vicina. ⁊ ꝑ Suli. de conſtit. pec. l. lucius. ⁊ Arch. ẋxij. q. v. c. de forma. Itẽ facit hec. l. q⁹ ſi ruſtico eſt impo ſita collecta rõne alicuius domũcule quã poſſidet. ⁊ intantũ ſunt multiplicate collecte q⁹ excedãt valẽtiã illi⁹ domũcule q⁹ renũciãdo illi domũcule nõ cogik ad collectas. ℂ Sz in Ziũ facit qꝛ iſtud onus eſt iã cauſatũ. vt. j. ad munici. l. cola. ⁊. l. is ℙeterea iſtud nõ eſt onus realetm̃: ſed eſt onus annexũ ꝑſo ne, ꝓpter rẽ. vt in. l. ſi ꝑcripto. ỗ. fina. j. de mune. ⁊ bono. ergo nõ ꝺz liberari cedendo rei. nec ob. l. noſtra. qꝛ onus de quo hic loquit nõ erat in obligatione. ℂ Itẽ res erat ſola ⁊ immedia ta cauſa oneris. ⁊ ſic non ob. ⁊ facit ad predicta determinatio l. ſeq. que dicit q⁹ vbi quis ⁊c. quam. l. no. hic ⁊c. Bald.

Additio Baldi.

Cum fructuari? Vide oino i ſpec. de cẽſib⁹. ꝯ. Jtem pone q̃dã vicina. vbi ỗz qõ bec lex bz locũ in ſeruitu. ꝑſona li. ſecus in prediali niſi renunciaꝛet predio dominãti quod eſt

a ℂ Ad ſeruien dũ. Adde car. in cle. ij. ꝯ. oeni ex. vij. qõ. de re undi. ⁊ eundem Bald. in. l. j. ẋ. col. verſ. quedã eſt. C. de ſentẽ. que ꝓ eo.

notandū vide oīno Buli. de eu. de 2sti. pec. lucius. ⁊ p Archi. xxij. q. v. de forma vide de aq̄ plu. cū quo. ℣er literā. istā ⁊ per l. j. c. si absentē cōsenit. ōt ꝑ emphyteuta pōt relinquere fundū in quo hz vsumfructū si sibi ꝓspere nō ꝓcedit. ℣ic. de boc no. extra de consti. q̄ in ecclesiarū. ⁊ hoc quo ad futurū nō quo ad pēsionē ꝓteritā. vt. j. l. incola. j. ad munici. vió Ja. de' dam. infe. pretor. §. pone edictū. vide Dy. de leg. ij. l. pater. §. fin. vi de in spec. de emphy. §. nūc aliqua. xxj. qō. v. cxxviij. ⁊ de feu. §. quā. ver. cxxviij. vbi dicit q̄ feudatari⁹ nō pōt renūciare dño inuito: q⁹ ei obligat⁹. nō obst. hec lex q̄ hic fructuarius nō est aliq̄d obligat⁹ nisi in cōsequētiā vsufruct⁹. Ideo ei renūciat ⁊ sublato ꝑncipali tollitur accessoriū. ℂ In tex. ibi eū debere boc est. q⁹ cessat cā ꝑtitiōis ⁊ cessante cā cessat effect⁹: secus si aliud est in cā prestans, quam ipsa res. vt. C. de pig. l. j. Bal.

Sed cum fructuarius. Ubi gs conuenit ex suo facto non liberatur cedendo rei ⁊c.

Vetus. In ter. ibi ꝓtinere iure oīū hz Frā. accur. ℣o. qō hō nō est in fructu. non em hz hō ꝑpter suā dignitatē quā hz vltra oēs als creaturas iudicari ad pariā cū aliis reb⁹ infimis. Et ista fuit rō bruti ⁊ vltra. ⁊ semp allegat. hec. l. ⁊ facit ad qō nem ꝑ illo qui emit gabellā fructuū vtrū ad eū ꝓtineat gabel la q̄ imponit ꝓ capitib⁹ boim sicut est i gbusdā locis cōsue tudo qō ꝓ o quolibet hoīe, qui nascit aliq̄d fisco soluat ⁊ certe nō: q⁹ gabella fructuū non cōprehendit part⁹ mulierū, vt hic cū similib⁹, loquor de his qui nascūtur serui: q⁹ de liberis bo minibus non est dubium qō non sunt in fructu. Bald.

Quid ergo. §. Sed. qō hz. Not. differētiā in ter vniuersale ⁊ speciale. nā i vniuersalibus vnum subrogatur ꝓ alio: sed non in specialibus. facit ff. e. ti. l. vsufructuarium. §. si vinariis. Bald.

a ℂ Unā. Adde eūdē Bal. in. l. j. C. de lega. here. ꝑ illum ter. et limita nisi vna sit ꝓtior ꝓ pluribus: vt p Alb. i. c. suggestium. in fin. de iu. pat.

Si dominus. Ista lex vī dicere q̄ si habēs nudā ꝓprietatē legat vsumfructum videat legare solā speciē. ꝓsoli dationis ⁊ in eo casu admittit fructuari⁹ ad legatum et non ante. facit. j. de leg. j. seruū filij. ⁊. l. si domus. §. fi. de vsuf. leg. l. fticbo. ⁊. C. de le. l. vxor patrui. gl. dicit cōtrariū. ⁊ eā no. nō obstant contraria, q⁹ loquuntur in iure canonico. illa l. cum seruum filij videtur multum obstare.

℣e vsufructu accrescendo. Rubrica.

b ℂ In singularitatē. Adō fe. c. oēs. j. di. ⁊ q̄ ibi digi. i apos.

Additio Baldi.

℣ide in speculo de dona. in ꝓin. ver. quid si pluribus.

1 ☞ Jus accrescendi in quo est fundatum.

2 Uemēs ꝓpter defuncti volūtatē hz tacitā ō functi volūtatē.

Quoties. Inter legatarios vsufruct⁹ si sunt cōiūcti hz locum ius accrescēdi, sic⁹ si sunt oīno diiūcti. b. d. in pn.

1 ℂ In tex. ibi separatim re ⁊ vbis ꝓn Frā. ac cu. ℂ Illo. q⁹ ius accrescēdi est fundatū i ꝙiūctiōe. ⁊ ō vbi nō est ꝙiūctio aliq̄ ibi nō est ius accrescēdi. ius ergo accrescēdi cām habet a cōiūctiōe. nec obs. j. de cōdi. ⁊ demō. l. mulieri ⁊ titio. q⁹ legit de legatario qui admittit ex dispēsatiōe legali ꝓpter volūtatē defuncti cui nō est attributū ius accrescēdi. ⁊ est ratio: q⁹ ius accrescēdi regrit tacitam seu ꝓsumptam volūtatē testatoris. vt no. j. ad Treb. 2 l. apō iul. ⁊ de leg. ij. l. si titio ⁊ meuio. §. iul. ℂ Tē cōstat autē q⁹ ille q̄ venit ꝓpter voluntatē defuncti habet tacitā voluntatē defuncti vt no. in. l. j. §. vel magine. j. de colla. bono. ℂ Quodo habes intellectū, l. mulieri ⁊ titio. que est. l. singularis. Bal.

Denique. Er legati ꝙunctiōe procedit ius accrescendi. in vsufructu. b. d. nec ob. j. de leg. ij. l. pculo, q⁹ ibi in legato ꝓprietatis, ⁊ est ratio differētie, quia legatum vsufructus fundatur in persona dominorū: vt. j. de sti. ser. l. vsusfructus, Sed legatum ꝓprietatis vadit ad eos per quos oddā medium ⁊ per obliquum. vt. j. de acqui. here. l. placet. ⁊ de leg. j. l. cum filio. ⁊ vt le. no. caue. l. j. §. minorem. Est autem potētius ius directum quam per obliquum. vt. j. de fideicom. liber. l. filius. §. erit. Bald.

Idem ait. Coniunctus coniunctione legali ꝓfertur coniuncto tantum, quantum ad ius accrescēdi in vsufructu. b. d. ⁊ no. quod coniunctus legis autoritate interpretatur esse coniunctus re ⁊ verbis. ⁊ glo. dicit quod hoc est notandum. Bald.

Idem est. Hoc dicit q⁹ cōiūctus ⁊ re ⁊ verbis ꝓfertur coniuncto re tm̄, ⁊ est ratio: q⁹ due 3 rationes vincunt vnam[a] facit. j. de leg. iij. l. re coniuncti ⁊c.

Interdum. Inter cōiunctos re tātū ꝓcedit ius nō decrescēdi in vsufructu verpetuo in acquisitiōe, quā ex acquisiti admissiōe, hz secus esset in ꝓprietate. b. d. notabiliter multum. ℂ In tex. ibi, concursu, scilicet interueniēte. ℂ In ter. ibi. §. repudiāte. ⁊ sic cessante concursu. ℂ In tex. ibi: sed in vsur. not. ter. q⁹ nō est alibi. ℂ In tex. ibi ius accrescēdi large ponit tā ꝑ iure accrescēdi. ꝙ nō decrescēdi. ℂ In tex. ibi. ergo quotidie. f. successiue. ⁊ ita tio: q⁹ nō recipit in instāti plenā cōsummationē. vt. C. de vsufructu. l. corruptionē. ⁊. §. ti. j. l. iij. dare. q⁹ quotidie nascit quo dāmodo respectu futuri tpis vī procedere ius accrescēdi magis quā expedita acquisitione q̄ ex acquisiti admissiōe quasi semp alias sup respectu futuri tēporis similis. Not. q⁹ nō est ita in ꝓprietate. quia ꝑfecte acquirit in instāti ⁊ nō habet dependentiam de futuro ⁊ ista est subtilis ratio istius. §. ⁊ ne menti sed dubiū est de emphyteusi verū cēseatur ad instar vsufructus, vel ad instar ꝓprietatis. in emphyteuta enim cadit instantanea traditio nec sibi est successoria obligatio videl idē qō in ꝓprietate. Contra vī idē qō in vsufructu. q⁹ acquisitiōe nō est ꝑpetua: hz tpalis. vnde ꝑ tpe quo nō erit vī cedere ius accrescendi quasi ex impedita acquisitione ꝑ rōnē litere nō habet locū in 2ctu qñ 3bitur sup vsufructu, vt patet ex verbo cōstituit qō ad contractus refert ⁊ verbis legat qō sequit ⁊ refert ad vltimā voluntatē: sed de hoc dic vt nota. j. de verb. obli. l. si mihi ⁊ titio. ⁊ facit qō no. in Spe. de dona. in ꝓin. ver. qd si pluribus. ⁊. C. de ca. tol. l. j. ad fi. ℂ In gl. vltima ꝓmitte ad euidētiā q̄ cōiunctio tripliciter fit. vt no. j. de pecu. le. l. quidam. ⁊ hic ꝓmitte vltra alias diuisiōe que hic ⁊ in. l. re cōiuncti. ℂ In. c. gl. ibi vl separati, qñ in diuersis conditionibus pondus ergo verbalis coniunctio. stat in eadē rōne vt. C. de cadu. tol. l. j. §. is ita varie pōdus verbalis diuisiōis stat in diuersis orationib⁹. vt hic ⁊ ibi realis vero 2iunctio est quoc. ad eandē rē cōcurrit q̄ ꝑ. per testatorē nō est diuisa inter legatarios. vt instit. de leg. §. fi eadem. ℂ In ea. gl. ibi, admittere: q⁹ plus paris potentie sunt coniūctio realis tm̄ ⁊ vbalis tm̄. j. de le. ij. l. meuio. Ultimo adde hic q̄ digi. §. tit. l. l. oīs. §. fina. ℂ Itē adde q⁹ individuis ꝓprie nō reperit ius accrescēdi, vel nō decrescēdi. Et ideo ibi nō est differētia inter 2ctus ⁊ vltimas voluntates. vt. j. com. ꝓ. l. predium vt. j. quēadmodum ser. amit. l. aquam. ⁊ ar. j. de euic. l. rem hereditariam.

Additio Baldi.

Quoties. In gl. oq̄ incipit imo in casu hic portio ōcidit ꝙ repudiationem vel deficit iudicio testatoris deficit in totū, hic pars hz ibi contra voluntatē testatoris admittatur mulier tm̄ nō hz ius accrescēdi ille q̄ admittit cōtra volūtatē testatoris loquor in legat. vī ī diuerso iure nocē. ⁊ diuersos casus. Et ideo repsentat oīno diiūctio. ideo cessat ibi ius accrescendi. ⁊ facit q⁹ mulier que admittit ex dispēsatiōe. §. hic ꝑsenti. ō ille. mp. nō habeat ius accrescēdi ⁊ puto qō verū sit q⁹ ex tacita voluntate no. ad Treb. ap. §. j. de lega. j. si titio, vel memo. §. iul. nec hz admitti partim ꝑm voluntatē ꝑtim ℣. de 2di. ⁊ demō. titio si non nupserit. Triplex est ꝙiunctio verbalis sola, realis sola, ⁊ ꝑmixta realis ⁊ vbalis sit. Itē ꝙiūctio alia bois alia legis: alia i. directa vt. l. ꝑculo. alia oblīqua. Itē ꝙiūctio vbalis alia expssa que sit verbis expressis. alia tacita vt q̄ ꝓ cesentiat copulam. Itē expressa sit triplr ꝑ cōiunctionē vt ꝑ ter ꝑ conjunctā dictionē, vt omnis ꝑ cōiūctā orationē vt vobis lego decē. Itē copula alia cadit in terminos separatos oīno. vt. l. §. de infa. alia cadit inter terminos 2nexos: vt lego tibi decem ⁊ seio eadē. r. alia vō inter res vt lego hoc ⁊ illud, alia inter plonas vt lego tibi ⁊ seio decē. Itē diuisiōis est duplex vna q̄ diuidit mētes ⁊ vba vt lego timidiā, seio lego aliā timidiā. alia q̄ diuidit mētē ⁊ nō verba vt cū dico lego vobis equalib⁹ portiōib⁹. Itē inter ꝙiūctos re tm̄, vel ꝙiūctos re ⁊ vbis hz locū ius nō decrescendi. sz tex. in hac. l. i. in ꝓn. vī dicere q⁹ habeat locū ius accrescēdi si vbū crēdit ad ius accrescēdi. Itē ius accrescendi est ius sz ius nō decrescēdi est alienatio. qđ nō ipse ꝑ se nec ex eo sz ex ipsa dispōne finaliter intentat. Itē vbi de determinatio, seu determinās copulata ad vbū dicunt determinabilia. ⁊ quoties vna determinatio determinat plures determinabilia: aut determinat ad vnū finē ⁊ determinat. ⁊ nō vt plures: sz vt vnū ⁊ sic vnitiue seu ꝙiūctiue. Aut ad diuersos ⁊ resoluit plurale in singularitatē[b] vt. l. falsa. §. vlt. ⁊. l. §. mus. l. bered. ⁊. l. luci⁹. §. gallo. ⁊ facit hī ꝑ ꝓpet. vt si oico lego tibi ⁊ seio fundū nō fit hic ꝙiūctio realis: q⁹ est remuneratio plonarū. vt. C. de 2di. ⁊ demō. fundo. sz sit vbalis tm̄ ꝑ hō. no. si ꝑ hēdit. l. ij. Itē no. q⁹ diuersitatis q̄ est penes cām efficitē. inducit omnimodā diuisiōnē. vñ ex testamētis diuersoꝝ nō ꝓcedit ius accrescēdi. nisi habeat loco vnius. j. eo. l. penū. ⁊. l. qui patri de arb. habetur siue causa efficiēs siue bonus siue lex. de bono. possessio. sed cū patrono. Aliquando inter eum qui re

b ut. q⁹

nit ex primlegio ꝛ eũ qui venit iure cõi nõ hz locũ ius accrescẽdi.vt.l.mulieri vbi ad hoc.vt regule inris nõ corrũpant.l. ij.ff.hz si ptãctis.de le.prec.vñ i hãditatib⁹ locũ hz etiã tũc,ne testator⁹ pro parte habeat heredẽ p parte nõ.fm doc.meum. ¶In gl.q incipit,nõ vbis,hz re ptãcti. Re cõiũcti sunt illi q cõiũgunt mediante re.ꝛ no.qõ diuerse res,vt partes distincte excludunt cõiunctionẽ hãc.Verbis contũcti sunt illi q cõiungunt mediãte copula vel quasi.ꝛ vbi est copula partes fiunt ab initio qz intellectualiter ꝛ tacite vt cuilibet relicta portio: sed vbi nõ est copula ibi 2cursus fit.Et no.an pluralitas orationũ excludit plus copula.Q vbis:qz nõ est idẽ sermo,hz plures ptẽsãtes ꝛ diuiſi. ¶Et no.q verbũ p eqs portionib⁹ in diuersis inducit diuisionẽ realẽ fm gl.qõ est verus vbi tacite nõ intelligebat.Nã tũc expssio eox q tacite insunt nihil adijcit nõ obst.de here.instũ.interdũ.qz ibi nõ inerat tacite vt.l.titius.ꝛ.ti. ¶No.bñ idẽ si ex disparibus,qz nõ inest,ergo diuisio nõ inducit,vt si dicit vn⁹ ex tãto,alter in residuo. ¶Et no.qõ cõiunctio re tñ inducit ius nõ decrescẽdi,tã in ppriete q̃ in vsufructu ex nõ facta,seu impedita acqsitiõe,hz ex sup uenĩẽte admissione inducit ius accrescẽdi in vsufructu ꝛ i ppietate vt in.ſ.interdũ.Nã acqsitio ppietatis est immutabilis ꝛ eterna,acqsitio vsufructꝰ vero hz in sui duratiõe ꝛ cẽ pendẽtia.Nã quotidie cõstituit.ſ.interdũ. ¶Et no.qõ ille q admittit cõtra volũtatẽ defuncti,nõ hz ius accrescẽdi in legatis.l.mulieri ꝛ titio.sed in hereditarib⁹ directo delatis sic:qz ibi ius accrescẽdi est necessariũ.l.cũ here.de acq.here.in hereditatibus cõiunctio inducit ius prelatiõis,in iure accrescendi: hz nõ ipm ius accrescẽdi:hz in leg.inducit vtrũq; quod si erũt oĩno disiuncti,ꝛ habẽt ius accrescẽdi eque:qz disiuncti eque:nã sine parte.instituꝰ.nõ sunt re cõiuncti:qz siue re institu. Et vbi nõ noiatur res ibi nõ est cõiunctio realis. ¶Et no.qõ cõiuncti p mediã personã,id est cõiunctiõe legali,nõ sunt ppie cõiuncti.vt.l.ꝛ.pculo.qz nec legatarij:vt.l.q liberis.ſ.hec verba.de vulg.substitu.hz impropie ꝛ in vsufruc.pceãt ius accrescendi ex impropria cõiunctiõe:ꝛ ius accrescẽdi preferẽt iuri cõsolidationis nota bene.ꝛ nota quod eque disiuncti,sunt pares.l. vnic.C.de cad.toll.ꝛ eque cõiũcti.vt.l.meuio. Etiam diuersa specie cõiũctionis:puta vnus re tantũ,alter verbis tñ:qs paria sunt id fieri re ipsa ꝛ verbis.vt.l.de qb⁹.sed duplex 2iunctio preferẽt vni tñ.l.re cõiũcti.no.bñ.ꝛ no.in prin.bui⁹ legis duas regulas.ſ.a fine.qõ inter cõiunctos hz locũ ius accrescẽdi in vsufructu legato cui obst.l.mulieri.sed ibi cõtra voluntatẽ ꝛ dispõsatiue,hic secundũ simile no.in.l.ñ.C.de cõstitu.ꝛ substi.Item obstat de vsufru.leg.in fi.solu.ibi vt argu.ibi ob alimenta,vel ibi testator prohibuit quod potest in legatis ꝛ hereditatibus nõ põt gratia vn⁹ ex heredib⁹ phibere titio coheredis:qz tacite substituit.vt in.ſ.pro secũdo.ꝛ de leg.ij.si titio.ſ.iul.sed nõ qõ decedat pro parte intesta.l.p.de iniusto testa.in rub.negatũ est qõ inter penitus disiunctos nõ hz locũ ius accrescẽdi in vsufructu legato ꝛ ponit exẽplũ de partibus relictis diuersis in diuersis partib⁹ testamẽti,vel in diuersis voluntatibus ꝛ si intelligãt de partibus rei loco distinctis nõ dubiũ:qz vbi plura corpora fiũt,ꝛ diuerse res sunt. ¶Nota in tex.in.ſ.deniq;.h.d.quod in legali cõiũctiõe,pcedit ius accrescẽdi in vsufr. Opp.de leg.ij.pculo.Sol.hoc cõtẽplatiõe a sui ciuitate nõ pscribit,quod dic vt plene no.per Ly.in di.l.cõpe rit.ꝛ vide Jac.butr.in.q.veterũ pisanorũ. Bal.legũ doctor.

SI duobus. Heredes ptẽdentes vsufructũ ex egcep.rõne testatoris nõ dicunt in eo coniuncti.h.d.ꝛ est nouus casus.ꝛ est ratio.qz nõ sunt verbis cõiuncti. Itẽ nec re.qz quilibet videt exceptuatus vsusfructus sue partis.que haberet in proprietate,et sic diuisim sequit.l.si tibi. Bald.

SI tibi. Inter habẽtẽ vsumfructum causalẽ ꝛ vsumfructum formalem est ius accrescendi ratione coniunctionis verbalis. Bald.

DẽEst.Si mihi. No.bene hunc.ſ. pro tit.si vsufructꝰ petatur.ꝛ dic vt ibi. Bald.

SI quis titio. ¶Tantũ hz vn⁹ noiatus quãtũ plures innominati cõiuncti per nomẽ collectiuũ. Item dicitur cum:per modũ copule cadẽs inter personas operaꝰ idẽ q̃ dictio.ꝛ.h.d.ꝛ no.banc.l.cõcor.ſ.de lega.j.l.titie testores.ſ.nihil distat.ꝛ facit qõ notaꝰ institut.de legatis.ſ.si quis ancillas. ¶Et no.per hũc tex.argu.quod si per statutuz imponit pena capitanco ꝛ anciamis.Capitaneꝰ tenetur ad dimidiam.ꝛ omnes anciani ad aliam dimidiam.Eodem modo si daretur arbitrium capitaneo cum prioribus.nam oẽs prio res habent vocem ꝛ capitaneus aliam,sed Jac.but.tangit in auc.causa que fit. Bal.

SI mulieri. No.p hãc.l.q̃ si qs instituat vxorẽ cũ filijs eiꝰ qõ medietatẽ vꝫ relinquere vxori ꝛ medietatẽ filijs per istum ter.nõ obst.ſ.de libe.ꝛ posthu.l.gallus.ſ.quidã qz ibi in testõ ascẽdentis q necessitabaꝰ ad testãdũ quodã ordine qui est datus a iure vꝫ testat⁹ in dubio. ¶Itẽ est ar.huius.l. qõ si ego acqsiui ẽphyteusim p me ꝛ filijs meis q̃ medietatez ego habeã ꝛ medietatẽ filij mei. ¶Sed contrariuz vꝫ q̃ ista verba intelligunt ordine successiuo⁹.s.mihi ĩ vita mea ꝛ post mortẽ meã filijs meis,ita q̃ sit mortis cã capio q̃ ad eos vt in aut.de nõ alie.ſ.ẽphyteusiz.ar.no.ſ.de pac.l.si tibi.ſ.si pact⁹. ꝛ.ſ.de ope.liber.l.vt inreiurã.ſ.ſi liberi.qõ est verius p naturã emphyteusis q̃ quodã ordie vadit ad filios.ꝛ qz ordinata charitas incipit a seipso. ¶Itẽ no.si testator dicit sic volo,qõ filij mei alimẽtent vna cũ matre ipsorũ,qõ itelligit legare matri alimẽta.tene mẽti hãc.l.notabilẽ.nec obstat huic.l.ſ.de fundo instru.l.quarta.qz hic copula cadit inter psonas,ibi inter res quarũ vna accedit alteri.ꝛ sic non obstat ꝛc. Bal.

a ¶Adiscit.ade eũdẽ Bald. in.l.emilius.ſ. de mino.in repe.ꝛ q̃ ibi dixi in apostil.

Additio Baldi.

SI mulieri. ¶Inter.ibi,si familiam.ar. p colono partiario q portat bladũ ad domũ dñi ꝛ tradit eius familie dño absente quod sit liberatus.quia est de meze in istis solutionibus.ꝛ qz dño soluisse videtur.arg.huius litere per hoc.C. de admi. tu.sancimus.ꝛ.l.constitutionem. Bal.

b ¶Successiuo. Adde eundez bal.in.l.fi.C.de verb.signi.qui dicit q̃ vbi fit mẽtio personarũ inter quas cadit prelatio, semper dispositio intelligitur ordine successiuo ꝛ tenet idẽ bal.ſ.l. gallus ſ.quidam rbe de.ſ.de libe.ꝛ posthu.

SI proprietas. No.q̃ ei cui legatur proprietas videtur etiaz legatus vsufructus causalis.ꝛ facit.ſ.de vsufructu legato.l.si alij ꝛc.

Cum singulis. Ubi diuersi sunt gradati ꝛ diuersi onerati, nõ hz locum ius accrescendi.h.d.

Additio Baldi.

Cum. In tex.ibi definit qz in ppriete.non cõsistit in superficie:hz sicut sursum est liberũ vsq; ad celum.ita deorsum vsq; ad centrum terre.

¶Quando dies vsusfructus legati cedat. Rub.

Dies appositus in legato vel in promissione vsusfructus suspendit nõ solum executionem sed natiuitatẽ obligatiõis.

Quanquam. Dies vsusfructꝰ legati cedit adita hereditate ꝛ si est dies appositus ipso iure nõ cedit ante diẽ.facit.ſ.de vsufr.le.l.sempronius attal⁹.ꝛ si est relictus p noĩa multiplicatiua vt in singulos annos nõ censẽt legatũ.hz plura pp enumeratiõnẽ tẽporũ.h.d.tota lex. ¶+Not.q̃ dies apposit⁹ in legato vel in promissiõe vsusfructꝰ suspẽdit nõ solũz executionẽ:sed natiuitatẽ obligatiõis.sec⁹ in ppriete q̃ tene mẽti. ¶In tex.ibi:nec actio ĩ legato in diẽ.puta fundi post pascha q̃tũ ad actionẽ rei vẽdicationis non cadit ante diem. vt.d.l.sempronius attalus.qõ est alibi. Bald.

¶Quibus modis vsusfructus amittatur. Rub.

NOn solum. Idẽ in fundo. ¶Not.q̃ emphyteuta potest facere alĩquem vsufructuarium,ꝛ non credo quod in hoc requiratur consensus domini. Bal.

Usq; adeo. No.q̃ id quod nõ est,perire non põt. hoc dicit. Bald.

SI duobus. No.in ver.qõ si ex duobus. qõ separatio ꝛ distincto tẽporum habet vim disiunctionis re ꝛ verbis,ꝛ impedit ius accrescendi.h.d.

SIcut in annos. Ususfructꝰ capit diminutione amissus põt resumi ex dispõne repetina.ꝛ videt dispõ repẽti na eoipso quod est facta cõmemoratio tẽporis.h.d.hoc prin. ¶Et not.in hoc prin.quatuor formas.Prima in annos singulos.Secunda quoꝺ capite minutus erit.Tertio quandiu vixerit.Quarta vsque ad decennium vel ad tempus. nã istud legatum compendiosum.i.sub compendio temporis factum non censetur vnum legatum,sed plura legata facit.ſ.eo.l.i.ſ. vsq; adeo.ꝛ.l.ij.ſ.si non mors.Et ex hoc prin.arguit Jac.de are.qõ substitutio ita facta impuberi quandoq; decesserit.talis substitutio equipolleat illi,si decesserit in pupillari etate, vel postea q̃cunq;,quia videtur facta cuz distributione temporis ẽm Ja.p quo facit.hec.l. ¶Sed in contrariuz facit:qz sicut pluralitas rez nõ iducit pluralitatẽ stipulationũ nisi re-

a ¶ Intelligenda dū. vide ibi Bal. in l. si qs ad declinādā. in. ij. col. Vlti. restat dubius. C. de epis. & cle. & d. alex. de imo. in l. iij. q. satis. cog. & in l. precibus. xvj. col. in v. in Iriū oste. do euidentissimis. C. de impu. & ali. substi. & d. alex. in ij. q. xlv. i. ij. parte.

bus enumeratis. vt. j. de vb. ob. l. scire debem⁹. Ita nec cōmemoratio tē pox. ar. de re ad tps. vt. j. de mili. tes. l. miles ita hr̄dē. ſ. q. digim⁹. ¶ Preterea istō aduerbiū distributiuū. qñcū q; est vniformiter itelligēdū. ª ex q̄ testator nō distinguit aliter, iurta illō qō ōr q⁹ qñ vna determinatio 2cernit plura determinabilia determinat ea piter. vt. j. de vul. sub. l. b̄ iure. ſ. ſz si alr. Et ita tz gl. l. ꝑcib⁹. & l. l. ceturio. & isti. ō pup. sub. ſ. extraneū. ſz Iriū tz isti. de pub. sub. in gl. mag. & Jo. an. sequit illud in. c. j. de testa. li. vi. in nouel. ¶ Sed alia opinio ē magis cōis q⁹ ista subsō sit vniformis pp vniformitatē sermonis: nec ob. j. de 2di. & demō. l. pr̄ seuerinā. ſ. 9ditionū vba. q; ibi vba non pñt vniformiter itelligi cū adult⁹ nō possit hr̄e tutorē. Et ió ex necessitate iuris itelliguñ diffomiter, & ista subsō ꝺt vniformiter itelligi. ſ. q⁹ oi tpe sit fideicōmissaria post aditā hr̄ditatē: ſz ea nō adita posset veniri ex alia. i. vulgari 2tēta in cōpēdiosa. vt no. Ly. in. l. ꝑcib⁹. C. de impub. & alīs substi. ¶ Sz qño rādem⁹ ad būc tex. Rūdeo q⁹ hic est vniformis intētatio p. oi tpe nec trahit ad diffomitatē. & sic ſi ob. Et sic i. ſubstōne apponeret vbū fine liberis. glo. reputat̄ ꝑ magis expedita, q⁹ sit oi tpe fideicō. q⁹ si simplr diceret, qcūcq⁹ ocesserit, fine cōmoratiōe liberox. & est rō. q: tūc i defectu liberox vr gñale istitutū. & sic p fideicōmissum substituisse. vt. C. de istitu. & substi. l. gñaliter. & prestat ad hoc. ar. j. de heredi. l. luci⁹. ¶ No. hec verba: q: sup iſtis qōnib⁹ sepissime cōsului. ¶ In tex. ibi, diminutiōe minima vel maxima secuta restitutione in inte. & facit. ſ. de capi. dimi. l. legatum. & j. de condi. & demon. l. intercidit.

Hec autem. Vsufructuari⁹ vtens ex repetitione hz ius accrescēdi, sicut haberet substitut⁹ sibi nō tanq⁹ verbis ſz tanq⁹ re cōiunct⁹. h. d. & ē multū not. ¶ No. q⁹ inter legatariū & substitutū alteri⁹ legatarij, nō dicit esse cōiunctio verbalis, ſz realis qō esset difficile reperire alibi. Et est ēt arg. q⁹ si aliqs possit substituī sub ipsi. Bal.

Itē papinianus. Qñ non est repetita tota pars: sed ps ptis illa pars repetita hz ius accrescēdi nō respectu ptis nō repetite imo il la cōsolidat̄ ꝓprietati. ſz respectu partis collegatarij ꝺt deferre. & nisi tu haberes istū. ſ. summatū tu nunq⁹ itelligeres casus i terminis. & sic hz i eo q⁹ ꝑdidit, hz eñ portatiōe collegatari. sed nō hz eo q⁹ ꝑdidit capitis diminutiōe: q: ipossibile est eodē instāti tpis ipm ꝑdere & iure accrescēdi reassumere, nō ergo ius accrescendi ad seipsum: sed ad legatarium pertinet. h. d.

Morte. Quicquid persone coheret morte finitur. boc dicit iste. ſ.

Si legatū. No. hic vsumfructum separari a persona & restitui alteri ex voluntate testatoris sic. j. eo. l. Pomponius. ſ. fi. Bal.

Repeti. Repetitio vsufruct⁹ hz locū i vita & nō post mortē legatarij, nisi sit fcā cōmemoratio hr̄dis. h. d. & dic vt no. Bul. C. e. l. anti quitas. ¶ Itē not. hic illa vba. qualicūq⁹ rōne, vel ingenio, que quotidie inferunt in clausulis instrumentorum,

Andi. Licet mutet forma i accessorio non extinguñ i ꝑncipali. h. d. no. q⁹ edificia q̄ sunt in fundo cēsent accedere fundo. & facit ad statutū q⁹ ōr q⁹ dom⁹ nō. debeāt estimari in estimo cōis quod nō itelligit de domib⁹ q̄ sunt i agris gfa agro rū: q: illa censent accessio fundi & debent per se censeri. h. d.

Quid tamē. Non tantū. ¶ No. ex isto. ſ. cū sequenti vſq; ad. l. si cui balnei. multa exempla de mutatiōe forme. Bal.

Si cui balnei. No. q⁹ mutato ministro ex quo dependet effect⁹, intelligit res mutata. & sic est ar. q⁹ si de hortelano fiat cerdo debeat amodo rūdere sub carmerlengo cerdonum. Bal.

Si vsufructuari⁹. Dessis. Habet duos itellect⁹ ꝑ. mus est q⁹ fructuari⁹ nō facit fruct⁹ suos sepatiōe nisi recōdat i horreo. sec⁹ in bonefidei possessore q hz ciuilē possessionē: q: statz efficit oīa fructuū post separationē ꝑm hoc Labeo corrigit̄ a Jnliano. Sz itellect⁹ nō est verus. & ió tene sc̄a3 lec. vcz q⁹ fructuario regrat̄ sepatio eius noie ſz Labeonē & bñ. Et ió si nō sunt separati ab hoie: ſz casu vt ceciderūt olive, vl' poma vi vētox, nō ptinēt ista ad fructuariū: ſz sola sepatiōe bñ credo q: ptineāt si postea vsufructuari⁹ monet de loco ad locū vl recōdet i horreo. vt. ſ. ō vsuf. l. si fur. ocesserit. ſz i bōefidei possessore q possidet oīa cogitatiōe sufficit sola sepatio a q̄cūq⁹ vl' ēt p casus. & iste ē ver⁹ itellect⁹. & hoc declarat̄ p Ly. C. ō rei vē. l. certū. tāgit ēt p Bul. C. de ac. pos. l. ij. i. vj. col. vbi oīno videas. Et tria facit Bl. ꝑmo ponit dictū Labeonis bimēbre. scēdo distinguit ipm dictū q̄ ad vnū mēbrū. ſ. ō fructib⁹ sepatis. tertio addit distinctionē Julia. inter fructuariū & bonefidei possessore. scō ibi: ſz vt vez tertia

b ¶ Pensionis, adō Frā. aret. in. l. qui vniuersos. ſ. qō p colonum. j. de acquir. poss. & qō ibi dixi in apostil.

c ¶ Locatiōis. adde Paul. de cast. in 2ñ. cc. ſ. als. cc. cv. inci. viso puncto. & inci. videt dicēdum &c.

ibi iulia. ait no. bñ bāc. l. & ē rō i fructuario: q: vsufructuar⁹ adminiculū facti desiderat. vt. ſ. ti. j. l. i ꝑn. Itē q⁹ vsufructuar⁹ hz solā naturalē q nō ē potēs ex se sine alio administrādo aliquē actuū acqsitionē. regrit̄ q̄ quoddā adminiculū adeptiōis possessionis fructuū ꝑ sepationē eorū. Sz nōne sufficeret ēt adminiculū vtilis oñ̄ j emphyteuta, q: naturalis possessio cōueniens a oño sufficit bñ ad acqsitionē fructuū vt. j. de vsu. l. q ſ. ꝓterea. ¶ In ter. ibi labeo ait. & bñ gl. o2. Az3. ō ꝺt male et falsa & d. Az3. somniauit. No. q⁹ fruct⁹ sepatos fructuari⁹ vel mittit ad hr̄dē nō sepatos nō trāsmittit ꝑm labeonē. & hoc dēm nō examiat̄ bñ vlteri⁹. ſz dic. vt. ſ. ō vsuf. l. defuncti. ¶ Et ca pmū vo dictū de fructib⁹ sepatis ꝺt paul⁹ q⁹ est ver⁹. si res separati fcō bois sec⁹ si casu q: nō sufficit sepatio cātis ad acquisitionē oñ̄ fructuū. ſz his ꝺt q⁹ nec sufficit factū bois. sufficit ꝓ fructuariū vere vel iter pretatiue puta p aliū ei⁹ nōe sec⁹ in bonefidei possessore q possidet oñ̄ cognitiōe. q: ex qualitate paratiōe stati acgrit oñ̄ fructuū separatox. h. d. Et no. illa op. q⁹ sit necesse fruct⁹ eē recōditos in horreo est ō tex. & vt. ſz vt verū. nisi intelligerek qñ nō pcessit separatio nole fructuarij. fruct⁹ ergo p se cadētes nō ptinēt ad vsumfructū. nisi postq⁹ ꝓcepit eos. & istud dictū ē subitātiale. ſz gñ sunt nole separati, nō desiderak recōditio in horreo: q: nihil ad rūdi. nō si testator legauit vxori vsumfructū fundi & ipsa decessit cum bladū erat i medio, ſz nōdū ecta trituratū tū vxor trāsmittit ad suū heredē. est ergo gl. magna bn⁹. q. pp trāsmissionē. Bal.

Interdum. No. istā expositionem q̄dam incipiūt nu

numitti. Bal.

Si sub cōditione. Not. q⁹ ius accrescēdi nō pot cedit ex testamētis diuersox pen. ſz bñ pcedit ex statuto ꝑtis & filij qō ei pr̄ ordinauit. vt. ſ. de aqu. here. l. qui patri heres extitit: no. hanc regulam. Bal.

Si tibi. Consolidatio voluntaria perimit vsumfructum nec postea reuiuiscit. h. d.

Si q̄ vsufructū. Qui vtit̄ pter certa possessionē totī⁹. sec⁹ si p errorē. h. d. facit extra decisibus. c. cū olim. & vide qō no. i Spe. ō pscri. iiij. pte. v. ſ. ponemus. & ij. di. nosse & facit ad no. p Ly. in. l. j. C. ō emā. libā vlga. no. hic rōne errozis & obliuiōis possessionē pdi & etiā p tis qō qs hz. ¶ In ter. ibi, vti velit, p tūc, ñ eñ dico qō ītēdat renūciare. & sic nō ob. j. de vsu. l. q semisses. vbi spāle odio vsurarij. No. animū vtētis 2siderari, possessio eñ nō est sine alo⁹ actu qō no. i. l. j. ſ. i. j. de itiner. actuq⁹ pua. facit hec lex ad illū q nō vtit̄ iuriscitiōe. ſz pte iuriscitionē, vtrū retineat q̄si possessionē toti⁹ vl ptis. & facit ad qōnē hec. l. Pono eps hz aliqō nō visitādi aliquā eccliaz cū. ꝛx. eps stetit p. xxx. an. q⁹ nō voluit, nisi cū. ꝛ. q̄ro an oīu dicauerit sibi. vl tēdē pone i ruina q nebaſ baroni dare annuatim q̄tuor paria caponū, & nō debit nisi vnū par p lōgū tps, an ꝑiudicauerit sibi: & ista l. de q⁹ dam scīēter aut ignoraēter. & vide Dy. in. l. si ꝑmis. ſ. ō aqua plu. ar. ¶ Ulti. pone q⁹ qdā tenebaſ dare alicui cētū de pecunia pluna, demū mutata pecunia solvit ō pecunia mutata q̄ erat ita bona & p lōgū tps creditor recepit solutionē. & ista pecunia q̄ro, an sibi ꝑiudicauit: dic vt hac. l. & qō tps ī ſpiciēt solutione tributorū ac decimarū. vide gl. no. i cle. ñ. ex̄ de decimis. Bal.

Si vsufructus. Facit ad no. per Jnn. de collegio de tru. & in. c. ñ. de ope. no. nun. Bal.

Si mulieri. No. q⁹ vxor detinet possessionē ꝑ maritū & marit⁹ ꝑ vxorē & idē p reliquā familiā & tene menti. ſ. de dol. l. cum quis. & in. l. j. C. si ꝑ vim, vel alio modo. Bal.

Si ager. Intellige q⁹ alue⁹ ꝑmixt⁹ vsufructū, ſz nō simpler immūdatio & ita intellige. l. ista cū. l. se. possessio vera bene pdit ꝑ mutationem, vt. j. de acqui. pos. l. iij. ſ. labeo. Bal.

Pomponi. Per colonū possit noie pol fidēte nō retinet fructuar⁹ possessionē, lz vsumfructū locauerit & annua recipiat pensionē, ſz p colonū coloni, bñ retinet possessionē. h. d. ſi ō q̄ detinet p verū possessoē, ſz p detētationē. & hic exp̄ssum q⁹ p receptionē pēsiōis b. pbat̄ possessio. vel ēt vsufructuarius c locatiōis⁹ vl vēditiōis fructuū. pbat̄ possessio. ſz tertiū tā ad exp̄ssum hic. ex̄ de fide instr. c. inter dilectos. in fi. q⁹ tene mēti. & eō vtrū nō solvere pēsionē boc solū inducat ꝓtationē possessiōis: & dōm ē qō nō. vt. j. locat. l. qro. ſ. iter locatore. & de verbi ar. l. colen⁹. i. l. ij. ō in re emp. Bā fi idūceret ꝓtationē possessiōis ñ posset expelli, ꝓpia autoritate oñ̄, qi ex̄ possessio iteruersa. q⁹ est falsuz. vt no. in spec. de empti. ꝑ nūc aliq̄. vſq; limi. & vide qō no. in Spe. de p̄scri. iiij. parte. versi. pone colonus.

⁊ facit qđ not. C. de prescrip. xxx. an. in l. ij. in gl. ⁊ si non. ⁊ j. de solu. l. titia. ⁊ l. filie. ¶ In tex. ibi, admitti p tps statutū nō vtē do. fm Fran. Accur. ¶ In tex. ibi emptor nec hz a me cām. ⁊ sic nō ob. ff. de vsufructu. l. q; q ptio. ¶ In tex. ibi. nō esse ergo hz emptor pscripserit, vēditor nō intelligit pscripsisse. sic. ff. de alie. iu. mn. cā fac. l. itē si res. ¶ In tex. ibi, retinet. l. p colonuz coloni. ¶ In tex. ibi, habiturū, qz post restitutionē vsufructꝰ est abdicatus secūdo fructuario ⁊ non primo. ⁊ sic non obst. j. de peric. ⁊ commo. rei vendi. l. qui necessario. §. fi. Additio.

1 ¶ Quis presumitur possidere locum quem fecit arare.

2 Pensio hz non soluatur tamen dñs possessionem non perdit.

POmponius. Vide. l. j. C. si per vis vel alio mō. ff. C. de distr. pi. l. ⁊ qd sub imagine. vide oīno qđ determinat Spe. p hāc. l. de pscri. iiij. pte. ff. pone colon⁹. vide i Spec. de empby. §. nūc aliq. v. qliij. ad fi. vbi ponit an dñs ptinet posſessione ex eo solo qđ ei nō soluit pēsio annua. ⁊ determinat qđ non qs est not. qño ꝓbatur ista qualitas possessionis qđ quis possideat vt dñs vide qđ not. C. cōi diui. l. pe. ff. de ꝙdi. instit. l. pe. ⁊ j. de sol. l. filie. ¶ Itē no. q; qs psumit possidere locuz quē facit arare ⁊ seminare. vt no. C. ff. reg. fi qs sup. adde qđ no. C. de acq. pos. l. ij. ⁊ C. de prescr. xxx. an. in. l. ij. In gl. ⁊ fi nō ptz

2 ex alia glo. ꝙđ licet pensio nō soluat dñs nō perdit possessionem. Guli. ibi dicit qđ aut nō soluit qz dñs nō petit ea ⁊ tunc non perdit possessionem. qz hz colonus nō soluat tū animū soluendi hz ⁊ nō possidendi. aut non soluit: qz non vult soluere hz petat. ⁊ tunc interuertit possessionē. ⁊ ió dñs desinit possidere fm Guli. Tu in hoc vltimo subde aut denegat soluere. qz denegat colonū. ⁊ tunc interuertit pos. aut qz forte dicit se solui se. ⁊ tunc secus. vel dic qđ hodie colonus non pōt interuertere possessionem dñi etiā recognoscendo rē ab alio. vt. C. de acqui. pos. cū nemo. l. fi. ff. de acquir. pos. l. q; uis. §. fi aut nō amittit dñium, tūc sic: vt. l. colonus. ⁊. l. cū fundū. ⁊ tunc tū dño possessionem perdit. Quid si colon⁹ moritur. dic vt in. l. si de eo. §. j. de acqui. pos. ibi dicitur possessio que corpore retinetur per colonum perditur, non ea que animo dominij.

CUm gregis. In tex. ibi parit vsufructus spāle in vsufructu quia desiderat rei formam ⁊ non interpretatiuam seu intellectualem, qz habet multum facti ⁊ sic non ob. §. q; cuiusq; vniuersi. l. j. in fin. Bald.

¶ De vsufructu earum rerum que vsu consumuntur vel minuuntur. Ad rubric.

¶ Videquod not. Cyn. C. si seō nupse. mulier. aut. ibi posita, vbi dicitur q; verbum proprietatis continet vsumfruc. abusiue, licet vsusfru. non vsumfructum. vt. l. j. de vsufru. leg.

SEnatus. Quedā sunt res in quibus nō cadit vsusfru. distinctus a proprietate, qz vsu consumuntur. ⁊ ideo tūc non interponitur cautio de vtendo salua reruz substantia, qz est impossibile: sed de estimatione restituenda. ⁊ trāsfertur dominium. b. d. cum. l. seq. vsq; ad. §. si pecunie. d. l. hoc senat⁹.

SEd de pecunia. Ho. in vers. nec enim, q; id q; natura negat lex non audet. ⁊ ad hoc alleg. hec lex. b. d. Bald.

POstquā. In tex. ibi nunc cū dantur fm Fran. Accur. no. arg. huius. l. q; pater debet habere partē bonorum etiā in omnibus filij bonis. ⁊ ideo sit legitimus administrator, qđ est verum. vt not. in. l. j. C. de bo. mat.

HOc senat⁹, Si pecunie. Cautio omissa cōdicit p condictionē incerti. b. d. ⁊ ad hoc allegatur. Bald.

Que in vsufructu. Not. qđ i pecunia vsus ⁊ vsusfructus idē sunt. Additio Baldi.

HOc senatus. In gl. per act. ⁊ vt breui ter colligas dic, aut ago ad rem que est ⁊ fuit mea. ⁊ tunc habet locum. l. si vsusfruct. nomine. j. vsufruct. quemadmo. caucat. aut ad rem qđ verum est, neq; fuit mea ⁊ tunc habet locum. l. Julia. §. si tibi ad exhibendum. ⁊. l. partis. j. de prescript. verb. Aut ad rem que fuit mea. sed non est ⁊ habet locum hec. l. Jacob. Butr. ⁊c.

SI tibi decem. Legatarius vsufructario proprietatis, cuiusdē pecunie ⁊ de sua manu hz percipere, sicut i vō vsufructu ⁊ fructuarij dñt cauere tibi adiuicē pp alios sup⁹ accrescēdi. b. d. qđ ē notatu dignū.

1 ¶ Procurator si i abūtia relenet nō ē necesse qđ se obligeat.

2 Fideiubens ex mandato testatoris ⁊ soluens non repetit.

TRibus heredib⁹. Quī plures hēdes sunt grauati in pstādo vsumfructū pecunie ⁊ ēt cauendo. p legatario duo vsant in legato. s. datio pecunie ⁊ factu. i. cautio. ⁊ p legatario dz hēs vn⁹ caucre alteri, ⁊ alter alteri. ⁊ legatari⁹ ēt cogit. pmittere tanꝫ principalis psona ⁊ si finito vsufructu fideiubēs soluat nō repetit. qz ex necessitate fideiussit. ⁊ legatū istud q; tū ad fm caput de fideiubēdo vt apposituꝫ fauore legatarij, nō fauore heredū. b. d. ista. l. in vs. illud no. ar. q; hz dñs volēs ꝓcuratorē relenare ꝓ eo satisdet nihilominus ipse ꝓcurator dz se obligare fm Jac. de Bel. de hoc p Ly. i. l. j. C. de ꝓcu. ¶ Tu dic q; cū ꝓcurator ēt absentia relenet, vt. §. de pcu. l. si defunct⁹. qđ nō ē necesse q; se obliget qz dñs releuat eū tanꝫ ex promissor ꝓ reo. ar. §. de dolo. l. ⁊ elegāter. §. seruus pactionis. nō ob. ista lra qz loquit in vō fideiussore vñ

2 ꝙsiderat ꝓ existētia pncipalis debiti. ¶ Scdo no. q; ille q; fideiubet ex necessitate puta ex mādato testōris, soluēs nō repetit. qđ nō reperit alibi fm Bart. vide Ly. in. l. vnica. C. de cad. tol. ⁊ Bar. in. l. si per ea. C. mād. de hoc interrogaui quendam in priuato examine ⁊ rūdit ꝑ casum. ⁊ ideo caue. Bald.

Additio Baldi.

TRibus. In tex. ibi. §. illud ēt. arg. q; hz dñs volēs ꝓcuratorē relenare pro eo satisdet. nihilomin⁹ procurator dz te obligare. Jac. de Bel. de hoc per Ly. C. de procu. l. j. Bald.

IN stipulatione. In tex. ibi casus quī tertiū capitulum de non vtendo. nō cadit hic. Et not. q; nō dz poni in Jctu vt in instō capitulū ipertinēs. Bal.

¶ Si vsusfructus petat, vel ad aliū ptinere neget. Rubr.

SI fundo. Fructuari⁹ nō agit ꝓfessoria ꝓ seruitute accessoria hz ꝓ ipso vsufructu. p qđ iditrecte consequet q; mero iure directe ꝙsequ nō pt. b. d. Ho. hoc pncipiū qđ docet formare libellū. non em fructuari⁹ aget eo qđ asserit se habere seruitutez vie ⁊ in ea turbari. hz eo q; asserat se hꝫ seruitutē vsusfru. ⁊ in ea turbari, qz turbat in via q; debet illi fundo. ista est forma libelli cuius rō est, qz iste fructuarius non hz seruitutem vie, hz habeat vsum ipsius seruitutis vie ⁊ aliud est habere ius ⁊ aliud est habere vsum eius. ¶ No. hic q; illud qđ non potest principaliter peti, potest per obliquum ⁊ adde hic qđ no. Jnno. de prescrip. c. anditis. ⁊ de excess. prela. c. cum inter dilectos. Bald.

VSusfructus. Legato vsufructu adminicula quibus vsuffr. eget tacite sequūtur legatum. puta aditus, iter, vel via prout desiderat preceptio vsuffru. ⁊ si legato vsufructu talia adimantur non tenet adez ptio, qz talia insimat ex necessitate. b. d. In tex. ibi, alias vtilitates. i. commoda que non sint sequele nec appendices. ¶ Not. q; sequela alicuius alterius rei est isti⁹ nature, qđ sequit ipsam rem de necessitate ⁊ adiectio impossibilis nō vitiat principalē dispositionē sed magis vitiat ꝑ istū tex. facit. j. de vsu ⁊ habit. l. per seruum. §. j. in ver. deniq; sed dic vt ibi. Bald.

Additio Baldi.

SI fundo. Vide Jnn. de pscri. c. aud. vīū Jnn. de excess. pla. cū inter dilectos. in prin. ¶ In gl. q; incip. qz soli dño. Jbi, nō intelligatur. ambe sunt vere simul iūcte. Et dic, q; aut vult proponere confessoriā directam ꝓ vsufructu, ⁊ pōt. ⁊ Ly. hic loquitur ne impediatur in re agere, aut vult agere ad ipsam seruitutem, ⁊ non potest directa. sed vtili. Jaco. Butr.

SI ab herede. Vbi petitur vsusfr. contra heredem iudex dz condemnare heredem ad interesse deteriorationis. b. d.

CUi vsumfructum. Jus min⁹ validū nō durat maiori tpe, q; ius magis validū. b. d. vel sic, ius vtile nō est maioris durationis quā ius directum. b. d. ¶ Premitte ad euidētiā q; qz vsusfruct⁹ est inseparabilis a psona si vsufructuari⁹ rogat de restituēdo vsumfruct. fideicommissum non hz ius directū, sed vtile timore ꝑtoris. ōt ergo q; iste vsusfructus qđ hz fideicōmissari⁹ tollit nō vtēdo eodez tpe quo tolleret si haberet ius directū. seu directū dñiū vsusfru. b. d. ⁊ no. tex. In ter. ibi legitime. i. iuris ciuilis autoritate seu de rigore. no. hic q; est reperire dñiū vsusfr. Qđ dic vt no. Bui. C. ō vsufr. i ru. aduertat. aut nomē dñij pfert absolute ⁊ tūc intelligit ō ꝓprietate. vt. l. j. §. q; ꝑpetuū. s. si ager vec. Et ió si qs diceret rē ad se ptinere iure dñij ⁊ nō ꝓbaret ō do-

minio rei sed de dño vsufr. succũberet. vt extra de iudic. c. examinata. intelligit eũ intentasse cãm ꝓprietatis. nõ cãm vsufructus nec confessoriam. vt. ſ. de euic. l. minor. ſ. ſi seruus. Aut nomẽ dñij nõ pfert absolute, ſz respectu alicuius iuris qõ subalternat ꝓprietari, tũc bñ dico q̃ ꝑt verificari de iure iferiori ī ꝓprietatẽ. vñ si l libello diceret vsufructuari sic, dico hãc rẽ ad me ptinere, qz sum dñs vsufructꝰ isti⁹ rei, bñ peceret iste libell⁹ qz cõcluderet ī cõfessoria, vt hic. nã recte vnusquisq; appellat se dñm in re sua. vt. ſ. de bo. auc. iud. pos. l. in venditiõe. ī. ſ. de so. titia. ī adde qõ dixi. ſ. eꝛ quib. can. maio. l. ait pretor. ſ. Item ei. signabis ista ī tenebis menti quia vtilia sunt.

Additio Baldi.

Qui vsumfr. In text. ibi, adepti sunt. Not. dñium vsufructus, quid est hoc dicere vide p Bal. i. de Lu. C. ō vsufr. in rñ. ī dic q̃ vsufructuarius est dñs iuris sui, nõ dominus fundi. vt no. do. mens de bo. auc. iudic. pos. in vendi.

Fundus. Not. ofiam vtrũ testꝰ puideat in pſonis diuersoꝝ de nuda ꝓprietate pure ī de vsufructu cõditionaliter an de sola ꝓprietate. primo casu interim proprietarius habet vsumfructum casualem. secundo non. ī no. Bal.

1 ¶ Jus tertij quis intentare non potest.

2 Libellus sine conclusione in realibus toleratur.

Vti frui. Cõfessoria dat fructuario nec ꝑt ꝓprietarꝰ ex pſona fructuarij agere ɔ tertiũ ɔfessoria, qz qs hz intẽtare ius suũ nõ ius tertij. sed negatoria cõpetit dño. ī sic nec possessoꝛ nec petitoꝛ hz ius in re, pualet tñ possessoꝛ ꝓpter modum possessionis. h. d. vsq; ad. ſ. vtrũ aũt. In tex. ibi separatim. i. p modum seruitutis. In tex. ibi, vel sibi. f. asserit. ¶ Not. q̃ qs nõ põt intẽtare ius tertij ī ad hoc q̃tidie alleg. ī facit qõ dixi. ſ. ō rei ven. l. in spãli. ī. l. indebiti. ſ. fi. ſ. de ɔdi. inde. cũ fi. ī buc ter. alleg. Spe. q̃ actoꝛ nõ põt formare articulũ fundatũ sup iure rei ī nõ sup iure ipsi⁹ actoris vt no. in Spe. de teste. ſ. nũc videndum. v. Itẽ agens. adde p hãc. l. vti frui. in prin. ꝺcꝺ Jnn. q̃ in realib⁹ tolerat libell⁹ siue ɔclusiue. vt no. Jnno. extra de lit. contest. c. i. ī de sepul. c. in nr̃a. vult dicere q̃ sufficit q̃ libellus ɔdudat iudici vt. ſre peto me dñm declarari, vel vsufructuariũ declarari: ſz non ɔdudat parti ad ɔdẽnationẽ eius qz tacite hoc inesse vr ī officio iudicis venit fm Jnn. ſz gl. q̃ ē. i. q. iiij. c. q̃ pſulatus. vr̃ sentire q̃ sufficit sola narratio ī nõ requirit concludi iudici vel parti qõ nõ credo verũ. qz vbi nõ est cõclusio ibi nõ est petitio. ergo nõ põt fnia ɔformari petitioni q̃ nõ est. ergo ꝛc. vt in. l. fi. C. de fideicom. li. ī boc in ciuili. sed in criminali bene procedit libellus sine conclusione. vt extra de simo. c. licet. cl. ij. ī no. per Lyn. C. de fa. l. exemplum. ꝛc.

Utrum aũt. Jura realia pñt intẽtari ɔ quẽlibet non solum contra eũ a quo quis hz causã. h. d. ī ad hoc semper alleg. ī ideo no. ſ. valde bene. h. d.

Sed post litem. Si lite pendente mortꝰ fructuarius pro futuro nulla fit condemnatio. h. d. vel extra lit. contest. non absorbet defensionem superuenientem. h. d. quod not. Bald.

Additio Baldi.

Vti frui. Per hanc. l. ōt Jnn. q̃ maxime in iurib⁹ realib⁹ tolerat libellus sine ɔclusione. vt no. ꝑ Jnn. de lit. ꝛte. c. i. de B not. Jnn. de sepul. in nostra. in prin. adde q̃ no. j. q. iiij. qz pſulatus. Jtem per hãc. l. dicit Spe. q̃ si actoꝛ formaꝛ articulum non super iure suo sed super iure rei q̃ talis articul⁹ non debet admitti in Spe. de testa. ſ. nunc videndum, versic. Jtez agens. Jn tex. in fi. in. ſ. sicut peto declarari titio nõ esse ius instituendi in tali ecclesia ī instituꝛ ab eo. amoueri. ōt Jnno. q̃ est no. dignum q̃ si illico non amouebitur institutus qz cõtra eum non est actum, sed instituens condemnabitur inde ad interesse de sepultu. certificari. ad fin. Bald.

Domponius. No. q̃ snia lata in ɔfessoria ɔ titiũ nõ amouet seipsum qui prescripsit rem, sed mãdatur solũ executioni contra victum in interesse ī per hoc ōt Jnn. extra de sepul. c. certificari. q̃ si est pronunciatum contra titiũ ipsum non habuisse ius instituendi non propterea institutus debet amoueri a beneficio ex quo non fuit citatus. ad hoc facit. ſ. de pigno. l. si superatus.

a ¶ Alias nõ. Quomodo autem intelligat legatũ dom⁹, vide Bartol. Cepo. in titu. de seruit. C. de habi.

Sicut. Jn ɔfessoria ī negatoria qñ intẽtat a nõ possidente veniunt fructus. sed imponitur silentiuꝫ victo. h. d. ī adde q̃ no. ſ. de li. leg. l. Aurelius. ſ. cẽtũ. Et not. hic qõ actiones in rem pro incorporalibus pñt moueri etiam a non possidente. vt hic. ī instit. de actio. ſ. que. ī. ſ. si seruitus vendi. l. ī si forte. ſ. sciendum. nam ex quo turbatur agens nõ videtur esse in plena possessiõe incoꝛporalium. vt not. in. l. coꝛruptionem. C. de vsufru. secus in rebus coꝛporalibus. vt. ſ. vti possi. l. j. ſ. interdum. Bal.

¶ De operis seruorum. Rubrica.

Fructꝰ hominis. ¶ No. q̃ fructꝰ pſone dicunt deductis ex pẽsis, sicut fructꝰ rerum. facit extra de decī. capit. pastoralis. ī qõ no. ſ. de pctu. heredi. l. si patre. ſ. fi. de elc. ista tutum in clc. h. d.

Cum de opis. Si minoꝛ. ¶ Not. nõ ꝙsiderari interesse affectionis ꝑtũ ad condemnationẽ augendã vbi dꝫ formari cõdemnatio super interesse nõ consideraꝝ regulariter interesse affectionis. secus si super facto. ſ. man. l. cum seruus. ī. ſ. de min. si in emptione.

¶ De vsu ī habitatione. Rubrica.

Cui vsus. Nota in versiculo. Sed an etiã an ille qui habet simplicẽs possessionem possit rem locare. Bal.

Uxori. No. q̃ sicut vxoꝛ põt accedere ad domuꝫ ī ad habitationẽ viri: ita vir ad domũ ī habitationem vxoris. Bal.

Quid ergo. No. q̃ matrimoniũ sequẽs ampliat legatũ añcedẽs ī est ar. q̃ vxoꝛ quaꝫ vir relinqt massariã ī vsufructuariã, ſz habeat solũ alimenta vinẽtib⁹ filiis, tũ eis mortuis habeat plenũ vsumfructũ, qz ex post facto augeꝝ necessitas vt hic. nisi dicas q̃ hic non augeꝝ aliquid substantiale, sed accidentale. h. d. Bal.

¶ Additio lec. vacan. l. sed ī clientes. Bald.

Sed ī clientes. De vasallo nil romanꝫ legib⁹ ɔtinet, nec ō feudo, ſz ō clientulo sic ī. ſ. ō bis q̃ dcic. si vo, ſ. ō pen. leg. l. iij. ſ. ij. ō fur. ō captiuis nõ dubito ī q̃ sint iti vtrũ ascripticij vel operarij serui. vide in summa fend. i. cbar. iij. co. de militia ēt sit mẽtio ī veteri iure ī nouo Romanis legib⁹ ꝑditis. ff. ō act. emp. credi. ſ. si inter. de le. ij. Luc⁹. de ali. le. l. libertis. ſ. ad heredib⁹ ſticiũ. ī ō leg. iij. l. fideicõmissa. ſ. si seruo. ī. l. pe. ſ. vlt. C. de inoffi. testa. l. oino. ſ. vlt. C. de pigl. vic. C. ad Sil. l. vl. C. de ꝓpri. sacro. scri. l. si q̃ in sacris. C. qui mil. nõ pos. l. eius quibus. ſ. scripturis. in auc. de exhi. reis. ſ. optimo. in auc. de equalita. dot. ſ. qui. not. in auc. vt iudic. sine quoquo suffra. ſ. hec omnia. ī in auc. vt ea que, no. ꝛc. nosti tamen dicit in istis iuribus q̃ habens talem militiã sit vasallus, vel fundatarius conferentis eam, nec q̃ reddatur eidẽ q̃ eo aliquod personale seruitium secundum Jac. in summa sua vbi. ſ.

¶ Additio lecture vacan. l. ceterum. Bald.

Ceterum. Jnter. ibi, loco seruoꝝ ar. q̃ ministraꝝ vtiꝫ ꝓnilegio dñi sic. C. de digni. seruo. C. de ꝓule. schol. quek. rñ. C. de comeat. consi. l. ñ. C. de agen. in rebus. lyti. ſ. i. C. de prin. agen. in rebus. l. vlti. j. rñ. C. de epis. ī cle. l. j. ī. iij. ff. de iudi. nam alleg. quod ꝓnilegiũ capitis trahitur ad mẽbra ī maiorꝭ ecclesie ꝓnilegiũ trahit ad minoꝛes, vt in aut. de nõ ali. ſ. nos igit. in prin. fm Jac. in sum. feu. iñ. char. ſ. de rebus. ibi vide. de hoc. xxxij. distin. eos. ꝙũ. ij. ecclesiarum seruos. ī per Arch. ꝙ. q. j. clericum. ꝙ. q. j. nullus. adde ī vide q̃ no. Jnnoc extra de foro compe. c. cum contingat. extra de arbit. cũ olim. facit. l. j. C. si rector ꝓuin. ī de ex. cu. tut. iuperitos. ī in Spe. de compe. iudi. addi. ſ. j. ver. xxvij. ibi vide.

Non aliter. Not. q̃ ille qui hz vsum vel habitationẽ, dꝫ vti ī habitare honeste, vnde si vxoꝛi aliquis relinquit habitationem ī ipsa postea superinducit scholarẽ potest repelli ab habitatione. h. d.

Si habitatio. Sed sic. Cã si. arctat ī restringit legatuꝫ. h. d. ar. qõ ille cui relinquitur possessiões in gaudimẽtum non transmittat ad heredem. Sed contrariũ est verum qz istud verbum in gaudimentum est modus inferens in fauoꝛem legatarij. ī ideo non restringit legatum. ſ. de ali. leg. l. liber per Jac. de dona. l. donationes in concubinam. ſ. species. ī ibi per Hy. ī Jac. non obst. iste text. quia hic non fuit per modum modi, sed per modum limitationis ī causę finalis.

Utrum aũt. Not. q̃ ille cui legat habitatio simpliciter debet habere habitationẽ donec viuit, als nõ. a facit. ſ. de vsufr. l. defuncta. ſ. Sẽpronio.

a

Additio Baldi.

Si habitatio. ¶ In text. ibi habitatione, an ille cui leganť possessiones si ingrediať trãsmittat eas ad hrdẽ? dic qõ sic. in l. liber. de ali. leg. per Jac. q; modus adie. fauore legatarij non restringit legatũ. adde de donatio. l. dona. in concubinam. §. species. per Dyn. ⁊ Jaco.

Si usus. Sed colonũ. No. q; usurarius tenẽť stare colono. secus in usufructuario vt ff. de usuf. l. arbores. §. j. ¶ Item no. in ver. ceterũ q; id quod non lz dño non licet familie eius. tene menti. Bal.

Penũ. Sed ⁊ si pecoris. ¶ Not. ar. huius. l. in fi. qõ vltima volũtas recipit interpretationem extensiuã, sed non restrictinam.

Equitij. ¶ No. qõ vba sunt itelligẽda ꝑm ꝺõnem psone ad quã virgunt. ⁊ erit ar. q; si testator legauit vnũ lectũ suũ, q; nõ veniũt cultre al's culcitre de firico. q; nõ veniũt vide. de hꝺo. Ja. ẽ au. ⁊ ar. leg. l. si vnũ. §. fi. ⁊ aliqd habes ꝑ Dy. ó leg. iij. l. libroꝝ. §. fi. ⁊ facit. j. de act. ⁊ obli. l. fi. ⁊ in. l. j. C. si qs ipe. male. ⁊ alleg. iste tex. ad materiã sub stitutionũ qõ substitutio recipiat interpretationẽ ex psona ei? cui substituit. loquit tñ hec lra de interpretatiõe vniformi. iste tex. faceret qõ ex psona substituti q̃ respectu einsdẽ postea nõ variať ⁊ iõ frustra all. ad ꝓbãdũ qõ substitutio postea variať ex tpe. vt diui. §. quib. mod. vsufr. amit. l. sicut in annos. Bal.

Operas. ¶ No. qõ iste tex. dat cognoscere qs dicať facere arte pro alio. Bald. Additio Baldi.

Penũ. In tex. ibi si testor scies. hic not. ar. q; in impatore ꝺcedat ꝓuilegiũ ꝺ ius cõe qõ alij? iuris nõ teneť facere mẽtionem cũ ofa iura scire dicať sic. j. si mẽsor fal. modũ dixerit. l. j. §. pen. Richar. hoc verũ si ꝓnceps facit ꝓpio motu. Secꝰ si ad alterius postulationẽ. nã tũc regrit clausula nõ ob. ⁊ semꝑ ꝓsumit qõ ad postu. alterius qñ nõ cõcedenda ꝺcedit. vt. l. j. de pet. bo. subla. li. ⁊ facit de re iudi. qdã consuleba. ¶ In text. ibi hoc esse instituti. facit. j. de iure do. l. pe. ¶ In tex. ibi ⁊ vide testor
a legauit vnũ lectũ suũ an veniũt cultre? de firico hocẽ ar. qõ nõ q; nõ veniũt vide. dic de hoc vt no. Jac. ẽ Are. de aur. ⁊ ar. l. si vnũ. §. fi. ⁊ aliqd habes ꝑ Dy. de leg. iij. libroꝝ. §. vl. vbi plene examinat Dy. ¶ In ter. in. §. si usus. ibi, cũ ipse vti tantum debeat. alle. qõ consuetudo non põt liberare rectores a residẽtia, q; dic plene vt no. Arch. xxxi. di. sacerdotib?. ar. qõ si eps cõmittit visitationem nõ debeť cõmissario ꝓcuratoriũ.

Per seruum. Per seruum usurariũ acquiritur ex re nõ ex opera. sed ꝑ usufructuariũ acquiritur vtroq; modo. b. d.

1 Legans fructum videtur vsumfructum legare.
2 Legatum nõ tz qñ in legãdo id qõ est substantiale adimitur.

Si usufructus. Qui legat fructũ vr legare vsumfructũ, q; usus fruitiõi ineſt ex necessitate. ⁊ si testor legat vsumfructũ sine vsu ita
1 qõ i legãdo adimat vsuz q; est de substãtia legati nõ tz legatũ secus si post legatũ adimat q; non tz adẽptio. b. d. subtiliter.
2 ¶ No. qõd qñ id q; est substãtiale adimiť i legãdo nõ tz legatum. sz si adimať in alia ofone post legatũ non vitiat legatũ. ⁊ sic est ofia vtrũ eodẽ cõtextu, vel diuerso contextu qõ facit ad multa. ¶ Hec ob. ff. si usufr. petak. l. i. §. j. q; loquit in accidentalibus, hic in substãtialib?. Itẽ nõ ob. j. de pca. l. cũ pcario ꝑn
c cipio: q; ibi adiectio fiebat ad augendũ. vñ nõ vitiat. hic aũt fiebat ad detrahendũ ⁊ ad derogandũ. qõ est no. ¶ In glo. q; incipit. q; vtilitas in fi. nam aliqñ inutile adiũcit vtili ⁊ tũc nõ
1 vitiat. aliqñ vtile ⁊ inutile simul, pferunt. ⁊ tũc cõstituit vnũ
b totũ. ⁊ iõ totũ vitiaťꝝ ꝑm Jac. Bu. ¶ Et no. hic aliud arg. q; aliud est dicere confiteor me fecisse, sz ego dico q; feci ad meã ꝺfensionẽ, q; tũc sunt duo ca?sa. ⁊ staťei qõ ꝺ me. ⁊ nõ ei qõ ꝑ me. ⁊ ita dicebãt antiq aduocati. Sed do. Bart. nõ approbat hoc q; ôt qõ factũ est. ꝓbãdi, q; est presumptio ꝺ cõtentẽ, que trãsfert in eũ onus. ꝓbãdi, q; ad suam defensionẽ, ar. ff. de ꝓbat. l. cũ indebito. vt in. l. j. C. de fica. sec? si nõ esset ꝓsumptio ꝺ eum, vt. j. depo. l. publia. in fi. Preterea non est verum qõ sint due orationes vbi non sunt duo verba principalia. imo est vna oratio quam dialectici dicunt cathegoricam: nam hypothetica dicitur illa que habet duo verba principalia. Accur. dicit hoc sed non recordor vbi.

Sita dns. Nota qõ ois q; hz ius i re põt adesse custodie. ¶ Itẽ not. ar. qõ lz comes cõcesserit militi castrũ in feudũ, tamẽ posset ibi ponere custodes tpe necessitatis. facit. j. cõmo. l. si vt certo. §. si de me petijsset. fm Dyn. de re sinis de maſclo. vnde in omnibus terris in qbus aliquã iurisditionez habemus possumus licite mittere ad custodiam. Bald.

Additio Baldi.

Sita. ¶ In text. ibi custodire pt. Not. qlibet põt custodire rem ꝑ suo interesse. ar. q; lz comes ꝺcesserit militi castrũ in feudũ tũ posset comes ponere ibi custodes. facit. j. cõmo. si vt certo. §. si de me petijsles. Dy. de rosinis. Bald.

Vsus pars. Seruit? usus est essentialiter idiuidua. seruit? usufruct? ẽ diuidua. b. d. Bl. laborat hic ꝑ rõne. lz vide eã lati? ꝑ Jac. ó Are. in. l. j. §. si usufruc. j. ad. l. Fal. ⁊ declarãt doc. in. l. stipulatiões nõ diuidunt. j. de vb. obl.

Additio Baldi.

1 Usus ad hominis necessitatem dicitur introductus.
2 Usus non dicitur tantus, sed talis.

Vsus pars. Vide Jac. in. l. j. §. si usufr. ad. l. Fal. als nõ intelligas.
1 ¶ In tex. ibi, possum?. ⁊ Nõ q; usus est introduct? ad necessitatẽ hois. ⁊ iõ ẽ idiuisibilis, q; necessitas hois diuidi nõ pt. Si eñ dies ẽ dimidia necessitas, nõ ẽ necessitas, nec ẽt ea tollit necessitas. ꝓterea incertũ nõ põt distingui in ptes certas, sz usus de futuro est incertus. q; non potest sciri. Etũ aligs idigebit ꝑ sua necessitate. Nã qñq; esurit pl?, qñq; min?, nec in eodẽ statu ꝑmanet. vt i. §. libert?. ꝓterea aut dividesvsum locaťr q̃si seruitia quedam sup loc. cũ usus pcepione. ⁊ sic dividesocũ seruientẽ. ⁊ hoc fieri nõ pt, q; pars loci relata ad vsum, nõ eťt certa rõne loci vel ẽte. Raz nõ potes dicere in hac dimidia pte loci qsistit dimidia pars locata ⁊ ipsius usus, cũ usus sit i se idiuisibilis. ⁊ sic non pt eẽ separata tota
2 fundi ps a ẽta usu ptis. ¶ Itẽ usus nõ ẽ tãt? sz talis. i. nõ ẽ ẽtitas, sz qlitas. ⁊ hac rõne nulla seruitus diuidiť, q; qualitas nõ diuidiť ꝑ se, lz sequiť subiectũ, aut subiect. seruit. i reali subiect. recipies ius ẽ ꝑdiũ dominãs, sz subiectũ patiẽs est ꝑdiuz seruies ⁊ ipsoꝝ diuisio qñq; corrũpit seruitutẽ, vt. j. de ser. l. ꝑ pte. Aut diuides vsum effectualr. i. ꝑderata commoditate ⁊ istud est impossibile, q; nemo põt illud facere: sz tpaliter usus põt diuidi, vñ põt cõcedi usus alternis dieb?, vl annis. vt. j. ff. ser. l. iiñ. §. internalla. ⁊. l. cũ in annos. q. m. usufruc. amit. vẽdendo a tibi. g. modiolos terre talis fundi. qs eliges. ⁊ cõstituo ꝑcario noie tuo possidere, an sit tradita pos. dic qõ nõ: q; locus est incert? rõne loci ⁊ quote loci. l. iij. §. certã. de acq. pos. fm Bar. ibi secus, si nõ esset in tua electiõe colla. sz esset simplr ꝑ indiuiso vẽdita, nã hic est certitudo respectu ẽte sicut dicendo tertiam vel dimidiam. si ager est als mensuratus. Bar. ⁊ Bald.

a ¶ Qulere. Adde eundez Bal. in. l. j. C. ó le. sz viõ Bar. contrariuz in d. l. libroꝝ. §. fi. de leg. iij. all. hic per Bald.

Duus. Licet. No. q; facultas alicui cõpetẽs nõ ẽ angustãda seu arctãda, q; ẽt magnũ ius ihabilitate ⁊ i potẽtialitate ꝺsistit, ⁊ magnũ interesse vsaſ. b. d. Bald.

¶ Usufructuarius quemadmodum caueat. Rubr.

1 ¶ Instrumentum super qualitate rei conſici poteſt.
2 Vulneratus poteſt petere a iudice medicos ad vulneris qualitatem inſpiciendam.

Si cui? rei. Recte. ¶ No. hic instrumẽ
b tum ꝺfici sup qlitate rei. ¶ Itẽ not. q; vulnerans põt petere a iudice medicos ad inspicidũ vulneris qlitatẽ, ita qõ ꝑ eã possit ꝓbare, an vuln? fuerit mortale necne. facit. l. ij. §. ó fer. fm Dy. ⁊. j. ó ope. no. nũ. l. nõ solũ. §. lz vt ꝓbari. Bal.

1 ¶ Usufructuari? noie ꝓprietarij ꝑt itẽtare rei vẽdicationẽ.
2 Appellatione cure continetur ius agendi.

Interdũ. ¶ No. qõ usufructuari? põt itẽtare rei c vẽdicationẽ noie ꝓprietarij sine alio mãdato, bz eñ tacitũ mandatũ lz simplex cuius expensis sit. viõ hoc ꝑ Bui. in. l. fi. §. vbi aũt. C. de bo. que liber. vbi ôt q; qñ qs hz vsumfructũ ex puisiõe legis intẽtat actiones suo sumptu.
2 sec? si ex puisiõe hois qõ ẽ no. ¶ No. q; appellatione cure vt hic ⁊ custodie. vt. j. l. ꝓi. ꝺtinet ius agẽdi. ⁊ sic ꝑ gl. hui?. §. seu l. ⁊ gl. l. hõ. j. de vsucap. dicim? qõ ille q; hz solaz custodiã rei, hz actiones ꝑ illa re. lz Bui. ôt qõ saccurrit ꝑ officiũ iudicis nõ iure actiõis. l. nõ tm. in pin. §. de pet. he. l. manifestissimi. C. de fur. l. ⁊ iõ. j. de ꝺi. fur. nõ ob. hec gl. q; non loquunt in simplici custode, sz in eo q; hz ius in re. ar. j. de lega. j. l. si qs titio. ⁊ qõ no. ibi fm Ray. ⁊ de hac. q. vide ꝑ Bui. ó Cn. l. l. sancimus nemini. C. de sac. san. ec. ¶ Querit gl. vtrũ directe vr dici prosprietarius, ⁊ ôt qõ nõ. secꝰ in colono ⁊ inquilino. q; illi ꝑõt ministeriuz dño, nisi forte essent ad longũ tps. ar. eius q; no. j. de iti. actuq; priua. l. iij. §. vti videmur. qõ nõ firmo. ⁊ adde ad gl.

C.loc.l.si quis conductionis.in prin.in.j.glo.ſ.j.ſolu.matr.l.ſi filio.ſ.fi.ꝛ per Gui.de acqui.poſſ.ſi. ¶Additio Baldi.

Si cuius. ¶In text.ibi. recte autē.facit ar. q̄ caute facit vulneras ſi in pnc.egritudinis petit a iudice q̄ medicos mittat ad inſpiciendū vulneris q̄litatē ꝛ an vuln⁹ ſit mor tale.facit.ſ.de fer.l.ij.ſm doct.In gl.q̄ incipit:idē imputat ibi q̄ deiectio.vide q̄ no.C.loca.l.ſi qs ꝯduc.in.j.glo. itē in colo no ad longū tp̄s vt no.in.l.iij.ſ.vti videmur.de iti.actuq̄ pri ua.ꝛ vide.j.fol.mat.ſi filios.ſ.fi.Ju ea.gl.ibi,in colonis ꝛ ma nib⁹.q̄ ipſi ſunt inſtrm seu organū p q̄ dñs poſſidet q̄ pſtāt dño miniſteriū ſed vſufr.nō eſt mer⁹ miniſter.q̄ hz ius in re, ió ſibi non dño poſſidet ꝛ poſſeſſio dñi nō fundat in inſtrō fru ctuarij.ꝛ ió eo ceſſante nō ceſſat poſſeſſio dñi ſm Gui. ita ple ne no.C.de acq.poſ.l.ſi.ibi videas.ꝛ adō q̄ no.j.de vſuca.ſi hō. Et no.ex p̄dictis,q̄ ceſſante cā inſtrāli ceſſat effectus,ceſſante malleo ceſſat malleatio.vt no.C.de acq.poſ.p pcu.ꝛ in poſſeſſione ſtatim ſequit̄ non ꝛtinuata poſſeſſio.q̄ amiſſa eſt.hinc eſt q̄ deiecto colono dñs diect⁹ vſ ꝛ p̄dit poſſeſſionē.ꝛ idē eēt cū deſerit vl p̄dit,niſi q̄ eſt puiſum p.l.vlt.C. de acq.poſ.q̄ gl. locū hz ēt ire mobili ſm Gui.idē quo ad cōdictionē ex.l.nō q̄ ad retinēdā poſſeſſionē tz gl.ꝛ no.q̄ ille.q̄ poſſidet p colonum deiectū,nō p̄dit poſſeſſionē,ſec⁹ ſi tradit:nā nō eſt ita poſſeſſio in cā inſtrāli quin forti⁹ ſit in dño.vt no.in.l.i.ſ. nō aūt alii.de vi ꝛ vi ar.ꝛ facit optime eo.ti.l.colonus.in ter.in fin.l.ibi inter pellare.ſed cuius expenſis:dic fructuarū.l.j.C.de bo.que libe. l.ſi.ſ.vbi aūt in vnū.ꝛ.ſ.de ꝓcu.actoris ꝓcuratoꝛ.Et no.j.ō impenſis in reb⁹ do.fa.l.i.ꝛ.C.mā.per diuerſas.in magna glo. nō ob.j.loca.cū in plures.ſ.veſti. q̄ ibi agit ad cōmodū alie nū.ꝛ ió ſumptib⁹ illi⁹.ſic.j.cōmo.vñ q̄rit.ꝛ.l.ſi ſic.in fi.de leg.j. impenſa neceſſaria minuit dotē,q̄ verū eſt ſi fit ī re dotali, ſz hic res dotalis ē actio ceſſa.ꝛ actiōe nihil erpēdit,hz eracti one,vñ fit pp dotē.hz ex dotē ió nō minuit dotez.Hui.dicit q̄ ſi agat de ꝓprietate expēſis dñi,ſi de vſufr. expenſis fructuarij, ſi de vtroq̄ expēſis vtriuſq̄.non ob.ſ.vbi aūt,q̄ ibi in eo q̄ hz vſumfru.ex prouiſione legis, ſecus ſi bois ſm Hui.q̄ eſt not.

Omnes. Si heres. No.q̄ in fin.bu ius.l.ex glo.hic poſita q̄ ſuccedēti illocum dñi vaſallus dz iurare fi delitate.adde q̄ not.j.de fideic.li.inuic.ꝛ.ſ.de vſuf.l.ſi cui⁹.ſ.ſ.

Si vſusfructus. No.hic in gl.q̄ ab ēphyteuta dñs cō ſequitur ceſſum p expulſionē, nō per actionem per ſonalem,q̄ non habet eum obligatus, ſz bene pōt eū cōuenire reali iudicio,nec hz ius excipiendi, niſi ſoluat ca nonem.vt hic.ꝛ facit.j.de pign.act.l.ſolutum.ſ.vñ ſi domum.

Mu quoq̄ Etiā cohabitās cū proprie tario dz ei cauere de vtēdo arbitrio boni viri.h.d.ꝛ no.gl.q̄ no.ar. de ſcholari q̄ non minus tenetur de equo conducto,ſi male vſus eſt eo licet nuncius locatoris fuerit ſecum.tene menti.

Si vaſorū Nemo ꝺicit rē ſuam ꝑter q̄ a fure.ad hoc allegat.vl ſic.Om nis ꝺictio degenerat ꝛ furē.h.d.ff.ct. q̄ ſi ille cui eſt relict⁹ vſus vaſoꝝ non vult cauere, q̄ poſſeſſio ſibi tradita recuperat p rei vēdicationē,nō p ꝺictionē q̄ cū non ſit fur eo q̄ hz cām ab agēte ergo ab eo ꝺici nō ꝑt,q̄ ꝓprie tarius rē ꝓpriā ꝺicere nō ꝑt,niſi a fure.h.d.intellige q̄ cōdi ctio ſtētat reſpectu rei, ſz q̄ intēdat reſpectu ſoli⁹ poſſeſſiōis, tūc dic vt no.j.de ꝺti.inde.l.indebiti.ſ.ſed ſi nummis.Bald.

¶Additio Baldi.

Si vaſorū. In glo.q̄ incipit:a furibus eſt ibi poſſum p triticariaz. Et ſic poſſeſſionē condicā a fure ꝛ nō fure.ſz ꝓprietatem neq̄ a fure,neq̄ a nō fure.ꝛ ſic q̄tū ad hoc nulla eſt dſia,niſi in hoc q̄ aut volo fundare actionē ex cā dñi,ꝛ poſſuz ꝛ furē aut ꝛ aliū ꝛ nō poſſum. ꝛ ſic q̄tum ad cām agendi dſia eſt inter furē ꝛ aliū non furem.q̄tum ad effectū actionis nulla eſt dſia,q̄ quilibet teneā ad reſtōnem.Jac.Bu.vide Cyn.l.i.j. C.de donat.q̄ ſub modo.vide Accur.inſt.de leg.ſ.noſtra aūt.

¶Explicit liber ſeptimus.

¶Incipit liber octauus.De ſeruitutibus. Rub.

Seruitutes. In gl.j.ſ.cū tale.ꝛ.j.de v. obl.l.ſtip.iſta.ſ. ſi qs ita.ꝛde noua.l.ſi vſufructus.Jn.c.gl.ibi trāſeūt imo,q̄ rei inhereāt.vt.ſ.de ne.ge.l.q aliena.ſ.ſi, ꝛ.j.de ꝺben.em.l.ſi aqueductus.ꝛ de act. em.l.ſi in vendicatione.ſic.j.de cenſi.l.forma.ſ.q̄p̄. ꝛ de aqua quoti. ꝛ eſti.l.j.ſ.ꝑmittit. ¶Jn.c.gl.ibi.ſ.ō ſta,bo.ibi loquit de ſer uitute que eſt dſiūm in habēte.vt no.C.de inſti.ꝛ iur.l. manu miſſiones.hic logmur de ſeruitute q̄ eſt etiam ſeruitus in ha bente.ꝛ ſic dicitur actiue ꝛ paſſiue.h.d. Bal.

Seruitutes. Jn gl.i.ibi,quā hz ſuperfi ciari⁹ ſupple vel ēphyteu ta.ar.ff.j.de le.i.l.ſi tibi hō.i fi.ff.hz ibi ꝓprie logmur ꝛ vtimur hoc iure ſupficiarij i eo q̄ quotidie fit q̄ emittit ſolū iure liuelli,ꝛ edificiū iure ꝓpio, q̄ nō efficimur dñi edificij, niſi q̄ ad vtile dñiū,tū illud vtile dñiū nō ſapit na turā emphyteuſis,ſz naturā ſupficiei.q̄ duo iura ꝛcurrūt in ēphyteuticariū reſpectu ſoli:ꝛ vtile dñiū reſpectu ſupficiei.q̄ iura nō ſunt eiuſdē gñis ꝛ forme nec eiuſdē nature. poſſet er go ſupficiari⁹ imponere ſeruitutē altius nō tollēdi. Bal.

1 ¶Jnſertio dici vel cōditionis nō reddit ſeruitutem tpalē,
2 Permiſſum ad tempus,poſt tēpus videtur prohibitum.
3 Conditio extinctiua an omnia iura extinguat.

Seruitutes. Lapſu tpis vl p ꝺitionē extinctiuā non finiunt ſer uitutes conſtitute ipo iure, ſz ope exceptiōis.h.d. Nō q̄ in ſeruitutib⁹ eſt pſonalis obligatio.vt.cō vſufr.l.corruptionē.q̄ tractu tpis ipo nō pōt finiri.vt.ſ.d act. ꝛ ob.l.obligationū fere.ſ.plz.ꝛ ō v.ob.l.eū q ita.Jſta eſt vera
1 rō hz gl.vadat ſommiādo. ¶No.q̄ inſertio dici vel ꝺitiōis nō
2 reddit ſeruitutē tpalē,niſi ope exceptiōis.¶Jtē no.q̄ pmiſſus
3 ad poſt tp̄s,tp̄s vl p̄hibitū ē.Accordat.ſ.de leg.ij.l.ſtatulib.
4 ſ.ſtichū.¶Jtē no.q̄ cōditio extinctiua non extinguit ipſo iu re iura realia,vel migta nec pſonalia vt in.ſ.plz. Bal.

Modū adiici. Quod⁹ inſert⁹ zſtōni ſeruitu tis ſuari dz.h.d. nō q̄ inſertio modi vl inſertio cuiuſdā forme.facit q̄ no.C.de ſer.l.cū exti. Not.q̄ ſuitutes recipiūt magis ꝛ mīn⁹ ſm formā cōſtōnis ipſarū.ꝛ qd ſignificēt iſta vba eo mō cōditiōe ꝛ forma q̄ quoti die inſerunt ab hoie,vel a lege.ꝛ dic vt no.Ol.in qōne quā ꝓ ſputauit q̄ incipit,ꝺno ſunt ſtatuta in ciuitate Padue.in fi.

Interualla. Mi elapſatio ſeu ſuſpēſio fctā ad tp̄s nō ſducit in terī extinctionē,ſz q̄dā modificationē.h.d.hz Old.i qōne q̄ diſputauit q̄ incipit gdā ſcholaris.ꝛ facit ad qōnē ō interdicto ſuſpenſo q̄ interīs nō appellet.q̄ vſ rigore vti.vt no.Jnn.extra de ſſue.c.cū iter.ꝛ iſta q̄ſtio fuit de facto Bononie tēpore dñi Joā. de Anlegio.

¶Additio Baldi.

Seruitutes. In text.i.ſ.medū.q̄ ſta tuto ponunt ſ vba eo mō ꝺitiōe ꝛ forma,q̄ ſit ſtatū v.ſignificatio:q̄ vir⁹ vīō p do.Ol.i qōne p eū diſputata.q̄ incipit.ꝺno ſunt ſtatuta in ciuitate Padue. nec alibi melī⁹ reperīt quā in fine illi⁹ diſputationis.ꝛ vide.C.de fur.l.ſi cū furē. ¶Jn gl.q̄ incipit Jo.ponit exēplū.Jn ea.ibi extinctiua conditionū alia extinctiua,q̄ extinguit: alia conſtitutiua que additur rei pēn cte in eſſe. ¶Prima notat terminum terminatu⁹ Scda notat terminū ex quo. Jtem alia tacita alia expreſſa.tacita venit ex mente,expreſſa venit ex verbis ꝛ mente. ſi tacita expīmit, tūc tacita,q̄ expreſſio nil operatur.vt.l.cōdi.q̄ extīnſec⁹. Jtē expreſſa pōt eſſe ꝺupliciter vel p̄ncipal⁹ vel p ꝺpōs principal⁹ ſi p ꝺpōs per con.vñ ſm qd ꝺditio p eū eſt tacita.ſ.ꝓncipal⁹ ſm quid expreſſa.ſ.ꝺpōs dz tacita q̄ inſpicit principale vñ aduer bia tp̄is important tacitā cōditionē.l.j.in fi.de ꝺti.ꝛ demonſt. ¶Prepoſitiones vo aut ſignificāt tpaliter aut cōditionaliter ſi tpaliter ꝛ importēt ꝺitionē tūc eſt tacita, ſi cōditionaliter tūc eſt expreſſa.ꝛ vide p Gui.in.l.j.C. de inſti.ꝛ ſubſti.Jn.c.gl. ibi ꝑpetuita,reſpectu durationis.Tripler eſt infinitū du ration. quātitatis ꝛ velocitatis:ſeruitus eſt finita quantitate locali,ſeu ſubiectiua,q̄ quantus eſt locus qui ſubiicitur ſeruī tuti.i. eo ſi cui:nō aūt dico q̄ ſeruitus in ſe ſit quātitatiue eſt qualitas vt.j.de ver.ſig.l.qd aliud ſunt iura prediorum. Jtē eſt finita velocitate, q̄ nemo tam velociter vtīf q̄ nō fiant ibi intermiſſio.Eſt aūt infinita durabiliter ꝛ dic q̄ eſt in infinitū duratura,ſ.conſiderata ſui aptitudinali,non q̄ eſt apta ſemp viuere.hz ex accidēti decurritur eius vita vt p preſcriptiones. Jtem caſinatur.vt.l.eum debere columnā.j.de ſeruī.vt.ſtio.

Si pomum. Aliud eſt obligatio per ſonalis,aliud ſeruitus. h.d.ꝛ facit.l.pater.j.de ſerui.le.ꝛ.l.pecoris.j.de ſeruī. rusti.predio.ꝛ.j.de vſufr.leg.l.damnas.ꝛ.l.fundi Trebatiani.Jn text.ibi non poteſt.quia non cadit ſub for ma alicuius ſeruitutis nominate.

Si predium. Jus queſitum difficilius extingui tur quam querendum.h.d.Bal.

1 ¶Verba ciuiliter ſunt intelligenda.
2 Honeſtas a generali ſermone excepta intelligitur.
3 Electio petitoris eſt in conceſſione ſeu permiſſione.
4 Variatio poſt electionem non admittitur.

Sjcut.

§ ¶Prohibitū.Adde Frā. Aret.ꝛ Jaſo. ad ayn.in.l.ſi ita qs .de vul. ꝛ pup.ꝛ q̄ ibi pigi in apoſtil.

SI cui. Verba sunt sane intelligēda seu iter-pretanda. ⁊ electio facta nō pt muta-ri.h.d.pbat ēt.l.ista φ electio sit actoris quod ē mi-
1 rum. ¶ †No. qd verba sunt ciuiliter intelligenda.
2 ¶ †Item no. qd a gnali sermone intelligit excepta honestas ⁊ curialitas. ¶ Itē no.qd a gnali sermone q̄dā intelliguntur excepta,⁊ loquit de sermone concepto affirmatiue.ƺ qñ con-cipitur negatiue loquit.C.de adul.l.ita pudor.⁊ qd ibi no. per
3 Cy.⁊ dixi vobis als. ¶ †Itē no.qd in diffinitiua ɔcessiōe seu pmissiōe,ē electio ptoris. rō ē,qr idefinita eqpollet vniuersali.
4 ¶ †Item no.quod post electionem non admittitur variatio ⁊ est ratio, qr traxerat secum suum effectum. ¶ Itē not.φ id qd pōt fieri cum damno alterius non dƺ fieri cum damno il-lius.facit.ff.de solu.l.cū stichꝰ.⁊.ff.de rei vēdi.l.in fundo. Bal.

SI cui. No.ar.qd statuta q̄ lƺ pcise loquant di-cāt φ nulla exceptio obiiciat ciuiliter intelligēda sunt ⁊ semp recipimꝰ interpretationē p iura cōmunia ⁊ necessaria cā excepta intelligit per hoc de ritu nup.l.ꝙꝙ.⁊.l.vt gradatiƺ.§.⁊ ff.ff. de mu.⁊ ho.⁊.C. de nora.l.si seruus.⁊.ff.φ vi aut clam.l.j.§.deniqƺ.⁊ ex. de offi. dele.ex parte.el.ij.⁊ ibi no.⁊ vide qd scri est.ff.de pet.her.⁊ vbi tm.§.j.Richar.⁊.C.de adul.l.ita nobis pudor p Cy. vide per Bar.de vsuc.serui noīe,vbi dictio taxatiua nō excludit alios casus expressos a iure, ƺ casus similes vel ex idētitate rōnis sic.vt no.Dy.in.c.in ar.vbi esset casus fauorabilis.vt.l. illud. de sac.sanc.eccle.fm eum.⁊ vide.C.de execu.tu.l.libertas. Bal.

PRO parte. Vitiat res si re itegra puenit ad casum a q̄ icboari nō pōt. h.d. ¶ Not.φ ps incerta rōne loci,lƺ sit icerta q̄te nō pt debere seruitutē,nec sibi deberi.vñ pti p in-diuiso nō pōt seruitutꝰ ɔstitui nec eƺ seruitutē debere. ¶ Cir-ca hoc tñ dic qd aut vbū ptis refert ad fundū, aut ad ipm ius seruitutis.si refert ad fundū,aut ad partē diuersam,aut indi-uisaƺ refert.pūa pte pt sic ɔstitui ⁊ ɔstituta remanere.ff.e.l. ad certā.scdo casu aut cū sum dñs totiꝰ stipulor ad ptē, vl cū suƺ dñs ptis stipulor ad partē,⁊ nō vƺ vt hic. Aut stipulor ad to-tū vel simplr.lƺ partē postea alieno ⁊ tūc,aut añ ɔstitutā ser-uitutē ⁊ vitiat stipulatio.vt hic.⁊.ff.de vb.ob.l.pluribus.§.⁊ si plƺ.aut post constitutā seruitutē,⁊ durat seruitus vt ibi.⁊.ff.e. l.vt pomū.§.si pdiū.aut vbuƺ partis refertur ad ius seruitu-tis.⁊ tūc non tenet stipulatio ptis seruitutis,qr nō recipit di-uisionem cum sit indiuisibilis in seipsa.vt.ff.e.l.via.⁊.ff. de ver. obli.l.ij.l.in executione.secundum Jac.Butr.que verba decla-rant omnes.ll.loquentes de materia.⁊ ideo no.valde.

¶ Additio Baldi.

PRO parte. Dic φ aut vbū,p pte.refert ad fundū, aut ad ipsum ius seruitutis si refert ad fundū, aut ad ptēƺ diuisam, aut ad indiuisam.pūo casu pt sic ɔstitui ⁊ ɔstituta remanere.l.ad certā:scdo casu,aut cū sīƺ dñs totiꝰ stipulor ad partē, vel cū sim dñs partis stipulor ad partē ⁊ non vƺ.ff.e. pro parte. Aut stipulor ad totū vel simplr,sed partē postea alieno ⁊ tunc, aut ante constitutā seruitutē ⁊ vitiat stipulatio.vt.l. p parte.⁊.l.pluribus.§.⁊ si placet. aut post constitutam seruitu-tem,⁊ durat seruitus vt ibi.⁊.l.vt pomum.§.si prediū. aut ver-bum partis refertur ad ius seruitutis . ⁊ tunc non tenet stipu-latio part.seruitu.vt.ff.e.me.⁊.l.ij.de ver.ob. Jac. Butr. Bald.

SI tam angusti. Verba dñt itelligi sic, vt possint tra-hi ad ppriū intellectū,ad h vt seruet intētio ɔhē-tiūa.h.d.facit φ no.ff.d leg.iij.l.librorū.§.φ tñ cas-sius.⁊.ff.de dā.infe.l.d dā.⁊ ibi p Ja.No.qd ipropriant vba ad hoc vt seruet intētio.Itē no.ar.φ factū pualeat dicto,seu pte-statiōi fm Ric.facit ex de ɔsti.c.cū.M.Ferrarie.vel h dictū poterat trahi ad factū lƺ p impropriū intellectū. Eodem mō dico in ptestatione qd si ptestatio pt trahi ad fctm vt ipm nō perimat,tūc vƺ factū,vt hic.Si aūt protestatio ɔdicit facto,si qdē reqrit cōsensus pualet ptestatio,nisi sit ab ea recessum vt ff.locati.l.cū in plures.§.locator horrei. Si vo factū nō reqrit consensum ptestationis,tūc vr factū preualere.⁊ facit φ not. ff.de acq.here.l.Celsus.⁊ extra de cēsi.c.olim.in gl.hic ergo.⁊c.

¶ Additio Baldi.

SI tam. Arg.qd qñ aliquis aliquid prote-statur ⁊ facit ɔ ptestationē nil stat protestationi sed facto.de hoc extra de consti.cum M.Fer.Rich.de censi.olim. In glo.ergo ⁊ dic p Cyn.C.de excusa.tuto.voluntarie. Bald.

1 Seruitꝰ cām discontinuā habēs longo tpe non pscribit.
2 Seruitus eundi non prescribitur longo tempore.
3 Distinctio de continua ⁊ discontinua seruitute non habet locum in seruitutibus personalibus.
4 Possessio continua qualiter prescribatur.

1 b **S**ERuitutes. ¶ †Seruitutes cām ɔti-nuā hñtes nō pscribunt[b] lōgo tpe,qr nec ɔtinue possident.h.d.dicunt discō-tinue qñ vsus eaꝝ nō pōt eē ɔtinuꝰ:qr reqrit fctm
2 hois.vt.l.foramē.ff.ti.j. ¶ †No.φ suitꝰ eūdi nō pscribit lōgo tpe.qr nō ē res corpalis ƺ icorpalis in quā nō cadit possessio va. Itē nec ɔtinua.qr sicut dt lra nemo pōt ɔtinue ire,qr gli-bet idiget reqe,paliq tpe.sicut ptƺ naturaliter. ¶ In gl. ma-gna ibi,ppetuā cāƺ.i.vtilitatē vl vsuƺ.nā cā i iure multis mo-dis sumit. ¶ In.e.gl.ibi.l.foramē.qr ibi ñ reqrit fctm hois ad vsuƺ suitutis,ibi suitꝰ dr habere cām cōtinuā,vel quasi.Sed vbi requirit fctm hois ibi nec ɔtinuā nec quasi,ppter impossi-bilitatē nature ⁊ ista theorica colligit ex.l.foramē. ¶ In.e.ibi si qs diuturno qd est verū i suitutibꝰ pdialibꝰ.ƺ i seruitutibꝰ vsufructꝰ cū eqparat dño secꝰ est vt.l.fi.C.de pscrip. lon.tēp. Idē in pscriptiōe supficiei vl empbyteusis.qr reqrit titulꝰ cū agat de dñio acqrē.ar.no.ff.e.l.suitutes.⁊ facit.ff. d publicia. l.cū spōsus.§.i vectigalibꝰ.⁊.ff.de dā.infec.l.si finita.§.si de ve-ctigalibꝰ. ¶ In.e.gl.ibi,iulianꝰ.hoc verū in seruitutibꝰ affir-matiuis,ƺ i negatiuis acqrit,phibitio ⁊ vsus. vt no.doc.in.l. j.⁊.ij.C.e. ¶ In.e.gl.ibi,vl ibi.pma verior. ¶ In ea.gl.ibi nō als.§.j.naƺ negatoria quotidie nasci vr ⁊ quotidie remoueri. ar.ff.de vsufru.accre.l.j.circa fi. ¶ In.e.gl.ibi.l.cū de i rē vso. idē no.gl.ibi d emphyteusi.ƺ doc.aliter dicūt.s.φ illa.l.nō hƺ locū in patiēte,ƺ in faciente vt refert Cy.C.de pac.l.si certis annis.tñ ɔ eū facit.C.de peti.here.l.si filꝰ.sed ibi erat cū obli-
3 gatiōe ad diuidēdū. ¶ †Extra no.φ distinctio de cōtinua ⁊ nō ɔtinua seruitute nō hƺ locū in seruitutibꝰ psonalibus . vt no.Cy.hƺ Pe.C.de vsufru.l.corruptionē. in.iij.q.⁊.C.de sui. ⁊ aqduc.l.ij.⁊ i.vj.⁊ i vlti.q.p Cy. vbi oīno videas als nō intel-
4 liges. ¶ †Qualiter āt pscribit ɔtinua possessio, vl q̄si no.xvj. q.v.c. voluntꝰ.xxviij.di.c. qr sunt culpe.p Archi.⁊ p Bart.de priui.c.accedētibꝰ.not.p Ja.de are.in.l.ij.§.pe.ff. de aqua plu. arcen.⁊.C.de testi.l.testiū.Iteƺ an pscriptio fingat retro. not. Cy.C.e.l.j.⁊ in.l.j.C.q admi.ad bo. po.pos.⁊ facit.l.fi.C. de his q a nō dño. ¶ Itē aduerte,vides hic qd iterruptio naturalis impedit prescriptionē lōgi tpis.facit ad illuƺ q vult pscribere clusaƺ molēdini quā ipetus aqrū sepe destruit.nā nō vr pscri-bere,qr pdit possessio per inundationē.vt.ff.de acq.pos.l.iij.§. labeo.nec dat restō.vt.ff.ex q.cau.ma,l.sciendūƺ. ¶ In ɔtrium facit.ff.de iti.actuqƺ pua.l.j.§.si qs p se.⁊ ibi loqt in pos.nō in pscri.facit φ no.in.l.j.C.de anna.excep. ¶ In glo.sunt ⁊ aliij.⁊ forte dƺ distingui vtrū clusa sit destructa in totū vl p maiori parte ⁊ tūc sit interrupta pscriptio als nō.ar.ff. de ɔhen.emp. l.domū. In hoc cogitabit q̄liter possessio ⁊ pscriptio negati-ua.No.Inn.in.c.j.de v.sig.li.vj. Et adde vtrū p obediētiaƺ in faciendo vel in non faciendo q̄rat pos. puta iurisditionis,vel superioritatis.qd no.Inn.de resti.spo.c.cū olim.el.iij. ¶ Vl-timo iuxta materiā huius.l.vide oīno qd subtiliter no.Jaco. Bu.insti.de act.§.eque.vbi subtiliter inuestigat vtrū in incor-poralibus sit reperire duas possessiones.s.quasi ciuileƺ ⁊ quasi naturalem ⁊ que earum preponderat in prescribendo. Bald.

¶ Additio Baldi.

1 Seruitꝰ interessendi electiōi, an sit realis, vel psonalis.
2 Medium qualiter per duo extrema probatur.

SERuitutes. Vide in Spe.de cā pprie-tatis.§.in ɔfessoria.v. ƺ q̄rit qñ.⁊ v.ƺ pone.⁊ v.seq.in.d.§.vide formā libelli ⁊ snle in ɔfessoria ⁊ negatoria.⁊ vtrū pscriptio tra-hit retro.vide p Cy.C.e.l.j.in ea.q.facit.C.de vsur.eos.in pnc. Itē ē ar.hec lex qd ille q hƺ clausaƺ molēdini quā ipetꝰ aquaꝝ a psepe destruit nō pscribat lōgo tpe, qr inūdatio magna posses-sionē interrūpit.de acq.pos.l.iij.§. Labeo.nec dat restō qr nō agit de dāno,ƺ de lucro vt.l.sciendū.qb.ex cau.maio.⁊ ɔ facit de itine.actuqƺ priua.l.j.§.si qs pp. ⁊ fuit de facto nouarie fm Uber.de Bobio de hoc no.C.de an.ex.l.j. ¶ In gl.sunt ⁊ aliij. ⁊ vide Dy.in.l.Meuia.de ma.te. Sƺ vr qd pcedat pscriptio, qr lƺ sit interrupta post,tñ est vacans interiƺ vt not.C.vñ vi.cū q̄rebat.ergo interim pcedit vsucap.vt.§.vacuū tps.Sol.imo b nō est vacās cū sit a flumine occupata, ƺ postꝙ inūdatio rece-dit tūc itelligit esse vacās.⁊ ita itelligit qd no.i.l. cū q̄rebat.⁊ no. de materia pscriptionū ⁊ iterruptionū eaꝝ. vid p Arc.j.q. ij.§.pscriptionū.vide qd no.Dy.in.l.si qsꝙ.de diuer.prescrip. ¶ In text.ibi.⁊ id qd de iurisditiōe.Itē cuiꝰ scia reqrat.dicit Inn.qd eius cuius ius pscribit.de of.ordi.ɔquerēte. i magna gl. ¶ Itē no.qd distinctio huiꝰ.l.vtrū seruitꝰ hēat cāƺ ɔtinuā vel naturalr iterpellatā hƺ locū i realibꝰ seruitutibꝰ nō in ɔso-nalibus:qr i eis est quasi ciuilis possessio que est ɔtinua.vt no. Cy.fm Pet.C.de vsufru.l.corruptionem.in.iij.q.ibi videas ⁊ melius.C.de serui.⁊ aqua.l.ij.in.vj.q.ibi oīno videas.⁊ p eūdē
1 Cy.in ea.l.in vlti.q.vbi vide als nō intelliges. ¶ †Sed nūqd seruitus interessendi alicui electiōi est personalis, vel realis.

a ¶ Contrahē-tiū. Adde do. Mar.Soc.in consi.ix.incip. prosequēdo.v. φ etiam pro-batur i prima parte.

b ¶ Non pscri-buntur. Vide Felin. in.c. de quarta . in pe. col. de prescri.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Jnn. & q̃ est realis. Pct. qõ psonalis. vt no. Cy. in. d. l. ſi. qõ ẽ dic qõ ſi est acqſita dignitas est ppetua ꝛ realis: ſi psone est psonalis. de institutio. cũ veniſſet. ꝛ no. C. de sac. sanct. ec. non plures. ꝛ. l. fore. ℌ. ℌℌ. õ cẽſi. ꝛ. l. pẽ. õ fernı. le. ¶ Qualr p duo extrema. pbaẽ mediũ ꝛ idẽ p Arch. xxviij. dist. q̃ sunt culpe. ꝛ. xvi. q. v. volumus. p Archi. Jn gl. q̃ incipit si hoc, scõa ẽ bona. ꝛ tõ ibi ꝛ q̃ dico bas. Op. q̃ nullo tpe pſcribaẽ, q̃ q̃tidie naturalr interrũpunt ꝛ possessio dz esse q̃tinua. vt. C. de vsucap. trãſſor. l. j. ℌ. j. ff. de vsuca. naturalr. Sol. naturalis interruptio ỏr duplr. vno mõ p naturalez intermissionẽ siue interpellationem. Alio mõ p priuationẽ. Pmo mõ. aut ista naturalis interpellatio est q̃ ad actionẽ ꝛ aptitudinẽ. ꝛ sic habem⁹ seruitutẽ bũtez cãz discõtinuã: aut q̃ ad actũ nõ q̃ ad aptitudinẽ: ꝛ sic habem⁹ cãm q̃si q̃tinuã. Jsta igit̃ iterpellatio nõ est priuatio, ſz iternal latio inter primũ actũ ꝛ ſm ꝛ sic de vlteriozib⁹. ꝛ iõ non priuat ppetuo cursum inchoate pſcriptiõis, vt hic. nã ea q̃ sui nã sunt tpalia. sicut nõ causant habitũ perpetuũ, ita nec generãt priuationẽ perpetuã ſz magis suſpẽdũt ad tps. vt. ff. de postul. l. j. in prin. cũ ſi. Scõo mõ solũ p naturali ꝛ ppetua interrruptione sumit̃ l. naturalr. j. de acq. pos. Nã ibi possessio poterat esse cõtinua, vñ si medi⁹ act⁹ diuidit tps a tpe in possidẽdo exprirat qi tps prie possessionis. vt. ff. de vsuca. cũ q. ℌ. si aũt demolita. Et hec de naturali interruptiõe. Est ꝛ ciuilis iterruptio in i corporalib⁹, ſz psiderãdũ est q̃ qñq̃ p ciuilẽ ꝺuenit̃ in naturalẽ. ꝛ tũc iterrupta ẽ pſcriptio q̃ ad oẽs. qñq̃ nõ ꝺuenit̃ ad naturalẽ ꝛ tũc soli. pdẽt iterruptio ꝛ non alij. Aut q̃ qs pſcribit ad faciẽdũ, ꝛ tũc phibitio cui pareẽt statiz iterrũpit naturalr, vñ si iudex phibet trãſit ciuile p̃ceptũ naturalẽ iterruptionẽ. Vbi gra, pſcribã ins. q̃sdã meos vasallos, si iudex mãdat mihi, q̃ nõ vtar possessiõe ꝛ ego obedio, possessiõe priuat⁹ sum. vt. l. q vni. ℌ. Jtẽ cũ p̃to ꝛ. l. itereſſe puto. de acqr. pos. Sinaũt nõ obedio, nõ ſuꝫ priuat⁹. qr sola ſnia nõ ꝑuat possessiõe possessorẽ. vt. l. sciẽdũ. ℌ. si fun. q satisda. cog. vt in. l. cũ duob⁹. ℌ. item ñdit. p socio. sic est̃ i re corpali si iudex me phibet exire de fundo ꝛ nõ exeo adhuc possideo. de acq. pos. ꝑmiseri. ℌ. spes. de re iudi. a diuo. ℌ. hic eueniet. Jdẽ in i corporalib⁹ q̃ adheret corpibus, vt si iudex mãdet mihi q̃ dimittã vsumfructũ, ꝛ ego nõ pareo, imo vtoꝫ, nã possessionẽ retineo. ar. si seruꝰ vẽ. egi. ꝛ. l. barũ. ne vis fiat ei. si qs missuꝫ. de rei ven. q restituere. vel dic me lius ſm Jnn. q̃ in i corporalib⁹ in q̃b⁹ q̃si possessio q̃rit̃ ꝛ retinet p obedientiã, nõ p solũ factũ possidẽtis, ſnia lata. p possessore priuat possessionẽ possessiõe: qr ille deposuit aĩm obediẽdi. ꝛ in B est munit⁹ autoritate iudi. vt no. Jnn. de ẽcel. pb. cũ nr̃is. vbi aũt nõ regrit̃ act⁹, seu fctũ rei posſesse, ſz soli⁹ possidẽtis. vt in reb⁹ inanimatis tũc possessor nõ priuat̃ p solã interdictionẽ, vl ſniam, aut qs pſcribit ad nõ faciẽdũ. ꝛ tũc satis ꝑt iudex ꝓcipere q̃ possessio negatoria interrũpat̃, nisi iussus impediret, q̃ si sit facit. si aũt nõ facit, vt qr ꝓceptũ est in nõ faciẽdo. non seq̃t, ergo obedit. qr circa nomẽ ꝛ ius seruitutis ꝑt qs nõ facere. ar. de acq. her. p heredẽ. ℌ. Papinia. ꝛ de iure delib. Arist. ꝛ. l. ait ꝑtor. ſm Jnn. q. no. de hoc in. c. oliz. el. iij. de rest. spo. ꝛ doc. ſ. de vsufru. l. iij. ℌ. dare. ꝛ. l. quẽadmo. de agri. ꝛ cens. C. de be. insti. cũ ꝓponas. C. de ser. l. ij. Qualr ꝓbẽt possessio ꝛ pſcriptio negatiua no. Jnn. de v. ſig. c. j. li. vi. de se. possideo aliquos ẽt subditos meos ꝛ ipsi incipiũt nolle nullatenꝰ obedire, an me ꝓuent possessionẽ? rñ. aut aliquid eis mãdo, ꝛ ipsi nõ obediũt, ꝛ tũc priuãt me possessione, si sum eiect⁹ de territorio, vl rediẽs nõ admittor. est enĩ sile acsi irẽ ad fundũ ꝛ colonus nõ admitteret me, quod nõ faceret ratiõ spoliãdi, ſz q̃ modũ excedebã, i vsu iuris mei. de vi ꝛ vi ar. colon⁹. Si aũt nõ cijciũt me de territorio, ſz nõ obediũt possum eos mulctare: ergo nõ ꝓdo q̃si possessionẽ iurisditionis q̃ mihi q̃rẽt ꝑ hũc actũ. l. is qs. qb. mo. vsufr. amit. ꝛ q̃ sui natura exercẽt immu. l. inter stip. ℌ. j. ꝛ qr possessio nõ est in subditis: vt in fundo: nõ vt in cã possessiõis, aut nihil eis mãdo, ꝛ tũc, aut suſpicãs me posse repelli, ꝛ idẽ, est enĩ sile ei q nõ adit ad fundũ metu ne repellaẽ. de acqr. pos. clã pos. in fi. aut nõ timeo vim inferri possessioni, sed psone, puta timeo ne offendar in psona si illud tale mãdo, tũc nõ perdo possessionem vt not. C. de acq. pos. ſz aut nihil mando, qr nolo, vel non expedit. ꝛ tunc non perdo possessionem licet ille separauit ad contradicendũ. est enĩ simile ei qui nõ vadit ad fundum quem clam alius inuasit. ꝛ hoc nõ, qr timeat ſz qr nõ vult tũc ire retinet tñ alĩ possidẽdi ire. Et sic retinet possessionẽ. vt i. l. clã possidere. ℌ. q ad nũdinas. ꝛ tũc ꝺ hos q se parãt ad resistendũ hz ꝓfessoriã ꝛ offiñ iudicis ꝛ vti possidetis ꝛ ꝓuidicialẽ in rẽ ꝛ q̃dtio. eg. l. ſz si nolit. ỏ acq. pos. ẽ enĩ sile ac si naturalis ecẽt occupata, vel ciuilis turbata, si possideo aliq̃s l subditos ꝛ iterim ipsi recognoscũt in superiorẽ aliũ, quã me an ſiz priuat⁹ possessioe vl saltẽ sit possessio interrupta: ꝛ vl distinguẽdũ q̃ si recõgratio sit nota vño, sit iterrupta possessio. si aĩs nõ. vt. ſ. de vsufru. arborib⁹. ℌ. idẽ trac. ꝛ no. C. de pscr. xxx. an. cũ no. ℌ. sed ꝛ si.

¶ Jn gl. l. nõ nouata. tu dic qõ. ℌ. idẽ trac. loquit̃ ỏ pscriptiõe psonarũ. ſz q̃si pscriptio est realis ꝛ in q̃am trahit ad sepsonas vt pscriptio alicui⁹ castri tũc stãte pone possessiõe territorij pscriptio iterrũpi nõ põt sunt eĩ bi siles ascriptitiis q̃ scribunt cũ fundo ꝛ sine fundo. vt. l. quẽadmodũ. de agric. ꝛ cẽ. Jn tex. ibi, nõ ꝑt. Qualiter formet libellus. vide in Spe. de cã possessionis. ℌ. qr vero. Si qs colligit passagiũ in via publica quomodo possit prohiberi. ꝛ an ciuitates vel barones possint colligere passagia vide. eo. ℌ. vl. qd de colligentibus pedagia.

Quoties. Ubi nõ cadit interesse, ibi nõ cadit obligatio. h. d. istõ ꝑn. not. ſz bñ cadit ius reale. vt. j. c. l. ei fundo. q̃ iura realia qñq̃ excedũt interesse. vt. j. de fur. l. si vendidero. ꝛ no. B vba. Not. q̃ factũ negatiuũ nisi stipu. iterſit promitti nõ põt. ỏr tũ glo. q̃ supueniẽs itereſſe cõfirmat, q̃ dic vt notat. ſ. de pac. l. i. per Sui. ꝛ facit. j. manda. ſi ꝓcur. ℌ. mandati. Bald.

¶ Additio Baldi.

Quoties. Jn text. in. ℌ. aliter. vide Jnn. extra de ap. significa. in prin. Bald.

Seruitutũ. Debens seruitutẽ teneẽ ad patiẽtiã, nõ ad factum. h. d. hec tũ regula fallit in seruitute oneris ferendi. vt. j. si seruit. vendi. l. sicuti. ℌ. distant. Bo. q̃ aliud est teneri ad faciendum aliud ad simplicẽ patientiam. h. d.

Habens. Habens rem obligatam põt intẽtare ꝓfessoriã. ſ. ꝑ seruitute debita ipsi rei. h. d. vel sic, iura accessoria rei sequũtur obligationẽ pignorum. h. d. Et cõcordat extra de re iudic. c. cũ Bertold⁹. Bald.

Ne itineris. Jn diuiduis nõ sciẽtiã⁹ vl obligatio numero psonaꝝ ſz ad qũlibet vadit̃ isolidũ. h. d. Not. q̃ ꝛ seruitutes ibereãt corpori diuisibili nõ tñ recipiũt corporalẽ vel intellectualẽ diuisionẽ. B tñ fallit in vsufructu q̃ recipit diuisionẽ qr bz ĩtar dñi. ¶ Scõo no. q̃ ꝛ alienatio pñs corrãpat stipulationẽ ptis seruitutis, q̃si sit alienatio q̃ pte titulo singulari vt. ℨ. e. ti. l. ꝓ pre. tñ sec⁹ esset. ſ. titulo vniuersali vt ℌ. qi isolidũ trãſit stipulatio ad vniuersalẽ successorẽ. Bal.

Opinianus. Seruit⁹ extincta pactionem. h. d. ꝛ adde q̃ no. ſ. ad Sil. l. ꝓ veneni. ℌ. neptis. Jn gl. j. ibi. l. j. ℌ. seruit. ibi ẽt, pbaẽ q̃ legatis additio exist̃s nõ fingit retro. sec⁹ in Sctib⁹. vt. j. q. p. inpl. ba. l. potior. ꝛ. l. q balneũ. Jn ea. gl. ibi, defuncti. Bo. q̃ q̃si legatores ꝑdes nõ trãſit dñiũ recta via in legatariũ, ſz regrit̃ tractio ꝛ ꝺiũ no. ꝛ male in. l. ij. C. cõis de lega. Exemplũ tu posses exẽpliſicare in re testõis legata in diẽ, q̃ interim non transit dñium. vt. j. de vsufru. lega. l. Sempronius attalus. ꝛ est rõ q̃ translatio dominij est quedaꝫ executio. vt no. ℣. j. de ver. ob. l. si seruum. ℌ. sequitur, que nõ fit ante diem. Bal.

Jsundo. Etiam vtilis seruitus põt imponi ꝑtio. h. d. nec obstãt. C. o. l. quoties. q̃ ita log̃t extra species seruitutis. Bal.

Quoties. Usus cũ patiẽtia aduersarij in i corporalib⁹ bñ loco traditionis. h. d. i reb⁹ i corporalib⁹ nõ ẽctita, nisi ꝑcederet titul⁹ ꝛ obligatio ad tradẽdũ. vt. ℨ. ỏ rei vẽ. q̃dã. ꝛ facit j. si ser. ven. l. si a te. Bo. qũo acgrit̃ quasi possessio in incorporalibus. ſ. p vsam ꝛ ꝑ patientiaꝫ aduersarij vñ hec vno regrunt. facit. j. ti. j. l. hec aũt. iura. ꝛ. C. de ser. ꝛ aqua. l. i. ꝛ. ij. ꝛ de materia huius. l. no. Jnn. ℣ de elec. c. q̃relã. ꝛ de rest. spo. c. in lris. Bal.

¶ Additio Baldi.

Quoties via. Vide q̃ no. Jnn. de elect. q̃relã. Jn gl. j. ſ. statu. vide Jnno. de resti. spol. in lris. ¶ Jn tex. ibi, ego puto vsum. facit q̃ no. in Spe. de cã. ꝓpitie. ℌ. j. ꝓfessoꝛ. ℵ. hoc ipse q̃q̃. ar. isti⁹ lre ỏt Alecur. i. l. ſi qs in tãta. C. vñ vi in medio magne gl. ibi, sup reb⁹ q̃ro ꝛc. q̃ expulso ỏ seruitute ꝓnali. vl reali ꝺat iterdictũ recuperãde q̃ Eni. ꝛcediti ꝑsonali seruitute. qr ꝑsona possidet. secus vbi in reali. l. q̃st. ℌ. si vñs. de vsuca. ita no. Hui. C. ỏ acq. pos. ſz postea finaliter stat cũ gl. B.

Si intercedat. Solũ publicũ ꝺz esse liberũ vsq̃ ad celũ, nõ aũt itelligit̃ ỏbere alicui ꝺuituteꝫ. h. d. Et ad B alleg̃at. ꝛ iõ. ꝑbaẽ ꝑ hãc. l. i rõne sui q̃ põtes nõ pũt fieri supra viã publicã ỏ iure cõi. ꝛ dic vt. ſ. tit. ſi. l. q̃ sella. ℌ. fruit. ibi ỏclarat. no. q̃ medi⁹ locꝰ q̃ nõ seruit, nõ ꝑdit ꝺuituteꝫ. q̃si nõ opꝫ ad vsuꝫ ꝺuituꝫ aliq̃d i medio loco fieri, sec⁹ si opꝫ aliq̃d fieri, q̃ fieri nõ liceat, nã tũc ipedit seruitutẽ. ꝛ in B stat rõlre.

Si vsufructus. Prohibitio ꝓpitarij non afficit vsufructuariũ. h. d. ꝛ hoc ſm intellectũ gl. vel intelligẽ ſam simpr in seruitute oneris ferẽdi in qua est quedam obligatio personalis ad factum

qnc non

que non transit contra vsufructuarium quia est successor singularis.h.d. iste.§.singularis.

¶De seruitutibus vrbanorum prediorum. Rubr.

VRbanorum. Iura ꝑdiorum appellant tã seruitus ꝙ libertas.a ꝙdã sunt seruitutes affirmatiue ꝙdã negatiue.h.d.tex.cũ glo.no.qõ posse domũ alti⁹ tollere est libertas,nõ posse est seruitus. Itẽ posse facere aquã de tecto meo cadere sup tectũ tuũ est seruit⁹,nõ posse ẽ libertas. Itẽ seruit⁹ eẽt habere necesse sicut tenere stillicidiũ vt cadit forte:qz tua expedit pp aquã cisterne tue ꝑm gl.a sic no.ꝙ ꝙdã seruitutes sunt affirmatiue.ꝙdã negatiue.a ꝫ in seruitutib⁹ vbanis.seruitutes aũt rustice oẽs sunt affirmatiue ꝫ gl. ¶Idẽ not.ꝙ non possuꝫ aligd cadere facere sup tnũ locũ,nisi iure seruituris.a ẽ rõ.qz tu⁹ loc⁹ dz esse liber vsq; ad celũ.vt.l.fi.§.ti.j.deinde not. hic gl.q̃ dicit⁹ libertas qñq; appellatur seruit⁹,ꝫ impropꝛie.

1 ¶Nuitum. Nemo ꝓsumit velle qõ sibi no cet ꝫ regrit volũtas efficax.a ex ꝓssa.h.d.no.ar.ꝑ hãc.l.ꝙ ille q ꝑmittit aliquid facere cõsentire intelligit ita qõ de iure valeat,nã ꝫ vba nõ ad merũ factũ,ꝫ ad ius referũt,qõ est no.a facit qõno.in simili.l.l.bmõi.in pn.j.de leg.j. ¶Item no.quod in preiudiciales silentium habetur pro contradictione.

1 ¶Libertas seruitutis vrbane non ꝓscribitur finefacto ꝓscribentis.

2 Seruitutem habens,non eam amittit,nisi ꝓscriptione libertis aduersarij.

1 ¶Ec aũt iura. †Libertas seruitutis vrbane nõ ꝓscribit fine fcõ ꝓscribẽtis.h.d. Et sic i istis incorporalib⁹ regrit factũ ꝓscribẽtis in ꝓscribẽda libertate.vñ est ar.qõ si ego stetissem p centũ annos qõ ego nõ iposuissez vasallo meo aliquod on⁹ si tñ non gessit se ꝑ libero non ꝓscripsit libertatẽ.Eodẽ modo si ciuitas nõ vtit iurisdictione quã habet in castro.facit.C.de decu.l.in filijs.lib.x.a qõ no.Jnn.de capel.mo. collectus.a hãc.l.declarat Pet.a Lyn.in.vi.q.C.de ser.a aq.a in.l.ij.l.iij.q.vbi oino videas.a vide qõ not.C.de ꝓscri.xxx.an.

2 l.cũ noti.l.mi.in gl.qz currit in fi. ¶†Do.ꝙ bñs seruitutẽ non amittit eã nisi aduersarij ꝓscribat libertatem in cuius ꝓscriptione in his q̃ requirũt factũ bois requirit factũ ꝓscribẽtis a tene menti banc.l.qz est clauis in ista materia. Bald.

Additio Baldi.

Hec aũt. Hec lex est clauis in materia p ea declarata vt subtiliter not.ꝑ Pe.a Cy.C.de ser.a aqua.l.in.vi.q.a.l.ij.in.iij.q.vbi ponitur per quẽ actum querit possessio in seruitutib⁹. a dic qđ dis possessio acgrit ꝑ fieri,nõ ꝑ mere nõ fieri,vñ semp incipit ab aliquo facto.vt seruitus ꝓhibitoria a ꝓhibitiõe:vt in seruitute altius nõ tollẽdi seruitus affirmatoria,vt aquedu ctus.a siles a ductu aque.a silibus actibus factis tñ dño sciẽte a patiente.vt.d.l.ij.vide in hac.l.hoc qõ no.C.de ꝓscri.xxx.an. sicut in glo.q̃ currit.in fi. ¶In tex.ibi.ita dem̃ũ.vide Jnn.de capell.mona dilectus. ¶In glo.ex eo qõ cõcor.C.de decu.in fi.lib.x. ¶In fi.tex.ibi suum permanet alias menm.

Quod aũté. Not.qõ ille q dz seruitutem alicꝫ nõ tollẽdi non ꝓscribit libertatẽ ꝑ appositionẽ arborũ officientiũ luminibus vicini.a istud est ꝓpter naturalẽ motũ arborũ. Item est quia hoc factuꝫ nõ cadit sub forma seruitutis.ergo nec sub forma libertatis.nã aliud est altius edificare.aliud est arborẽ apponere.a no.ar.in ista.l.qõ ille que habẽt ise diuersũtatem a difformitatẽ nõ pariũt ꝓscriptionẽ:sed illa q̃ habẽt in se soliditatẽ a vniformitatẽ fic.a inducit hec lex ad quest.per Bul.in.l.ij.C.de ꝓscri.xxx.an.a facit qõ no.j.de reg.iur.l.nemo.§.temporales.

Additio Baldi.

Quod aũt. Jn fi.ibi ꝓpter motũ.vi⁹ oino illa que habẽt in se difformitatẽ non ꝓscribãt.ꝓtz qz non dicunt inducere assuetudinẽ.vt.l.fcio.§.me dico.de an.leg.a arg.huius litere.a hoc verũ in speciali ꝓscriptione:secus in vniuersali.ar.eorũ que not.j.de testib.ob cãm. in fi.¶Am tunc ad ꝓscriptionem generis a continua causaꝫ sufficit cõformitas in gñe,licet sit difformitas in indiuiduo.

Arietem. Not.qõ si vnus vicinorũ vult demoliri parietẽ cẽꝫ a ipm melius fundare forte vt ꝓssit opponere voltam lapideaꝫ,vel graniora ponderaq̃ ante nõ poterat ꝓportare,qõ hoc non ꝓt cõtradicẽte vicino.Sed qđ si duo habent molendinũ cõe,a vn⁹ valt iponere meliores molas, alter nõ vult teneri ad istã impẽsam qd iuris? dicit Bar.de fano.q melior est cã ꝓhibẽtis ꝑ.l.ast̃a.j.de dam.infe.l.si edith⁹.non ob.j.ꝑ socio.l.cũ duobus.§.idẽ rñdit.qz ibi erat res alias peritura hic non.

¶Additio Baldi.

Arietem. Quid si duo habẽt molẽdinũ cõe,a vn⁹ ibi vult ponere ꝓmeliores molas,alter nõ vult,a vꝫ q ꝙ ꝓssit.vt.j.ꝑ socio.cuꝫ duob⁹.§.idẽ rñdit.a.j.in.l.Forma.de censi. dic contra per banc.l.a.j.de dam.infec.si edibus.Bar.de fano.non ob.§.idem rub.qz ibi indigebat refectione,hic nõ,vel ibi in predio vbano,hic statur ne vbs ruinis deformetur. C.de edi.ꝓpina.l.singularium.sed contra quod idem in vtroq; eo.titu.sicut proponis.a.l.sequen.

Cum eo qui. Not.ꝙ qs ꝓt edificãdo in ꝓpio vicini edes totaliꝫ obscurare,nisi sibi debeat seruitutem:ꝫ edificãdo per locum publicũ sicut faciũt construentes ꝓfessella,vt hoc non ꝓssint de iure communi in.l.fi.§.tit.ꝓxi.

1 ¶Paria sunt alicui oculum effodere vl sic ipedire qđ inde nõ videat:qz vterq; dz oculũ destruxisse. ¶†Itẽ ex ista.l.no.qđ dã ar.qõ ꝫ sit ꝓmissum aliquẽ offendere.nõ tñ est ꝓmissum occidere.ar.hui⁹.l.ꝫ hec.l.nõ ob.qz hoc est ex nã ꝓdictis causse cui hoc debeẽ quasi loco accessionis.a iõ Bar.de fano.determinauit ꝙ ꝙlibet offensa esset licita ex gñalitate sermonis ꝑ l.j.§.qõ aũt.j.de aleato. ¶In glo.sup vbo queri ibi,ꝫ nostre qõni.ff.de aditu. ¶In ea.gl.in fi.imo dicas hic iter deberi ẽt si ꝓprietas tñ sit legata.aliud est in Jctib⁹ a vltima voluntate vt hic,a videtur velle gl.superiorꝭ.l Et iõ distingue vtrum debeaf aditus.aut ille a quo peto seruitutẽ mecũ nõ Jgit.nec ẽñ Jgit.a tũc nõ habeo ius petẽdi.vt.ff.l.pri.Aut mecũ vere Jgit.a tũc aut sup vsufru.a dz aditũ nõ iure seruitutꝭ,sed loco cõmoditatis.ar.l.ꝫ si qd ꝓprietatis a idẽ in quolibet alio Jctu q principaliter concernit vsum rei.ar.j.locati.l.q liberta tem.§.fi.nisi essent apposita illa verba cũ introitib⁹ a exitib⁹ vsq; in vias publicas.Aut ẽñ Jri cũ eo.vt qz ipe heres a ego legatarij.a tũc siue sit legatũ ꝓprietatis siue vsufruct⁹ debeẽ aditꝰ ꝑ domos brẽditarias,vel ꝓprias brẽdis,ꝑ hãc.l.a facit.l. j.j.de ser.le.ꝑm Jac.bu.quã teneas mẽti. ¶Itẽ ad considerationem de aditu facit.j.de leg.iij.l.predijs.§.balneas.cũ simi.

¶Additio Bald.

Jnas edes. Jn tex.§.nõ aũt.arg.qõ illud dz eẽ ꝺ̃ꝛi ꝙ qõ vsus rei bois magis in cõmodaf.itẽ ẽ ar.qõ maior sit pena amputare alicui pedẽ,quã effodere oculũ. Item ar.qõ nõ dz alicui oculꝰ destruct⁹ ꝫ sit debilitat⁹.si nõ est totaliter exeat⁹.vt hic.v̄.si. ¶In tex. in fi.ibi.vt nõ penit⁹ lumen.ar.isti⁹ lre q̃ dicit qõ ille q ꝓt luminib⁹ officere non ꝓt obscurare in totũ.dicũt qdã qõ si statutũ ꝑmittit bãnitũ offẽdi,nõ tñ ꝓt occidi.ꝫ bec.l.nihil facit:qz hic venirez Jobligationem precedẽtẽ ex dispõne testoris,vel pacti Jquam non lꝫ venire dispõne nostra.dispositio vite que mãdat fed⁹ naturale bz Jriã statuti dispositionẽ illi derogatoriã,qõ nõ est hic,et ideo dic ꝑm Bar.de fano.qui hanc.q.disputauit ꝙ attẽta generalitate vbozũ a de rigore ꝓt occidi.ꝫ de equitate dz attẽdi qualitas criminis a cã.Ex qua statutũ permittit offẽsaꝫ vt ex ꝙlitate facti iudicem⁹ de mẽte statuti.ar.l.fi.in fin.ff.de bis q̃ sunt sui iur.ff.de bo.dam.l.vii.a.iij.rubri.ꝑm Bar.factũ ar.ff. de pe.si preces.de susꝑ.tu.hec tñ.ad tur.l.j.§.j.cũ fi.a.ff.de flictus fustium.si tñ sula bois interꝑta.recip.ex ꝓbat.seu facti ꝙlitatẽ sic sula iuris ex ꝙlitate facti cui applicat. ¶In glo. que incipit a solui.in fi.imo dicas hic I te deberi.a sic ꝓprietas sit legata tñ.a aliud sit in.l.in vẽdendo.a aliud in vltima volũtate,vt hic,a vꝫ velle gl.superiorꝭ legis.Et distingue aut ille a quo peto seruitutẽ mecũ nec; Jgit,nec; quasi Jgit vl eũ volo ꝓhibere a nõ possum.vt.l.cũ eo.§.e.a.C.eo.alteriusue aut mecũ Jgit.a tũc aut fuit vẽditor vsufructus tñ,a ꝓssuꝫ eũ Juenire nõ de seruitute,ꝫ de cõmoditate vie,vel itineris sine q̃ vti nõ ꝓssuꝫ.ar.l.ꝫ a qd.§.ꝓpetatis.aut fuit vẽditor ꝓprietatis.a tũc de fuitute eũ nõ Jueniã.vt.l.i vẽdẽdo.l.q libertatẽ.§.fi.ꝺ euic. aut ẽñ Jgit cũ eo,qz ipe heres a ego legatarij⁹ sine ꝫ legatarij⁹

proprietatis siue vsufructus.seruꝰ hanc.l.cū sua gl.Ja.Bu.

Si luminibus. No. qꝫ ꝫ antiqua ædificia sint diruta tū supra modū debite seruitutis ipsa nō possuꝫ reficere:a si dubitetur de excessu modi,vel mensure recurratur ad bonū virū.vt.l.prima.Bal. Additio Bald.

Ui. In gl.pone casum, vel pone ſm Old.tu debebas mihi seruitutem luminibus nō officiēdi,nūc volebas tollere alti⁹,ego dico qꝺ officis luminib⁹,tu negas:tunc sup hoc bonus vir assumitur qui habet videre vtrum officias, vel non,vt si officeres prohibearis,si non,permittaris secundum Oldr.Bal.

Edificia que. No.qꝫ aliud ē debere seruitutē certi generis ⁊ formā aliud est debere seruitutē gñaliter,a magis large, qꝫ prim⁹ nō ꝓhibeꝫ nisi a specificatis.secūdus ē ab omnibus qꝫ officiūt seruituti, de primo ptz exēplū in seruitute altius nō tollēdi. de secundo ptz exēplū in seruitute ꝓspect⁹.

Aidā byberus. No. qꝫ turta parietē cōem non lz hꝫ caminū.qꝫ p ignē ardētē aduriꝫ paries cōis,⁊ deteriorat. tū si ista rō de facto cessaret forte esset sciū.vt.l.cl.fistulā.ff.de.l.fi.l.boc qꝫ dicū.ff.fi.Scōo nota qꝫ ante ꝙ eaꝫ ad iudicē est loquēdū cū parte, ne rē illicitā faciat, qꝫ est de vbanitate,ſz nō de ordine necessitatis.C.de pig.l.de bitores.C.de obsequjs.l.fi manumissoi. Deinde no.qꝺā gl. hic posita de dictiōe ad,qꝫ denotat ꝓximitatē,vel nimiā ꝓpinquitatē.vñ oz ad domū fieri insulē⁹,qñ insulē⁹ ē domo,vel ibi ꝓpe ⁊ interpretat hic gl.ista ꝓpinqtatē ꝙ duos pedes, tū istō est vez hic qꝫ subiectā materiā.vñ de qōne ꝓdicta qñ dicatur

a ¶ Ad domū. a Aiō tu Ang. Aret.in tract. maleſi.ver.insultum.

fieri insulē⁹ ad domū.a vide qꝫ no. Jac.de Are.in.l. cetera.ff. hoc senatus.ff.de leg.j.⁊ ista gl.frequēter allegaꝫ ad interpretationē isti⁹ distinctiōis,ad,⁊ istius dictiōis,iuxta,⁊ iꝫ notetis.

Parietem cōmunem. Paries cōmunis pōt ꝛcrustari ⁊ in cautionē dāni ifecti nō venit ꝓsideratio picturaꝝ.b.d.B.

¶ Additio Baldi.

Qidam. In tex.ibi.volo.vide.C.ō obseqjs. l.fi manumissoi.

¶ Additio lect.vacan.in.l.inter.Bald.

Inter. Ea q̄ se habēt vt ercedētia ⁊ excessa inmicem differre dicunt.ad hoc alleg. Bald.

Arborem. No.qꝫ ꝓsideraꝺ interesse ⁊ interꝑtaꝺ fieri ℨ debitā ſuitutē ad qꝫ ledit,sine decessus, siue sit excessus modi qꝫ est

1 ☞ Res in dubio videtur vendi tanꝙ libera. [notādum.
2 Obscure loquens dicitur loqui ad sui periculum.

Hec lex. Verba interpretanꝺ cōtra proferentem.b.d. †No.qꝫ in dubio semp vꝝ res vēdi tanꝙ libera. ⁊ qꝫ verba q̄ sapiūt seruitutē intelligūtur in dubio de actina,non passus seruitute.notetis, qꝫ quotidie allegatur. †Itē no.qꝫ quilibet loquitur obscure ad sui periculum. vt dicit gl.

Fistulam iniunctam. Nō intelligitur in cumbere parieti cōi qꝫ hz sustētaculū ꝓ seipsum.b.d.

Scalas. No. qꝫ non est idē inris de scala ⁊ de muro.

b ¶ Domus. b Adde Bart. Cep. de seruit. q.liti.

vñ scala que est fotis ostiū nō vꝺ ꝙtineri appellatione domus.b⁊ sic non videtur fieri in domo maleficiū qꝫ in schala sit inferioi.ar.huius glo.

Seruitutes. Quasi possessio i incorporalibus q̄dā facto oꝛ haberi ⁊ ōtineri.b.d.Factū q̄ regrik. Semp allegam⁹ qꝫ ēt i incorporalib⁹ ad possidēdū regrik q̄dā factus. Istō ē verū i corporalib⁹ q̄ hūt aliqd facti. ſz i incorpalib⁹ q̄ minimū facti hūt sicut i⁹ eligēdi.dic vt no.Jnno.ex ō ꝛcef.ꝑb.c. cū nris.ibi pōt dctm multū singlare. Jn ter.ibi vt ibi post ℊ.

c ¶ Universali. Adde Frā. Aret.in.l.si is qui bonis.in j.col.de acqui. hereꝺi.⁊ qꝫ ibi dixi in apostil. ⁊ Old.in gl.c.

Si domo mea. Qñ aliqd pmittit intelligit ita permitti qꝫ possit vtilitas pcipi.b.d.no.qꝫ hz suitutē eūdi pt facer scalas sine qb⁹ ire ñ pt.

Si sublatū. Etiā destructo edificio remanet seruitus⁹ l habitu. vñ si reedificabit seruitus vsus recuperabit.b.d.vt sic,edificiū subrogatū fingit idez cū primo:a eadē iura realia retinenꝺ hz vsufructus forma mutata increat.b.d.Jn ter.ibi,aliud.ſ.a primo. Jste tex.est arg. qꝫ hz destruatur monasteriū non destruantur eius priuilegia. qꝫ dic vt Jnno.in.c.cum ex iniuncto.de ope.noui nun.vbi tenet boc qñdo destruitur de facto.secus ſi de iure. Bald.

Stillicidium. Not.qꝫ quedam alteratio potest fieri sine incommodo debitoris que non potest fieri cum eius incommodo. Bald.

Qui in area. Quis pōt edificare qūo vult dūmō non officiat seruituti.b.d.iste.ff.

1 ☞ Seruitutes habens duas separatas vni renuntiādo alteri renuntiare nō intelligitur.
2 Jn dubio nemo videtur velle iactare.
3 Presbyteri confitētes nunqꝫ pñt agere actione iniuriarum.

Si dom⁹ mea. Si habens diuersa iura ex diuersis causis ⁊ ad diuersa. ¶ No.qꝫ habens duas seruitutes sepatas renūciādo vni intelligit renunciare alteri ⁊ tō vi ſuitutis retēte hz adhuc i⁹.pbibēdi.⁊ semper allegat ff.l.Itē facit in ar.qꝫ si qs ꝓposuit duas exce.⁊ renūciat vni,nō itelligit renūciare alteri,ꝓpterea,nisi sint 2 nre qꝫ ſi possit separi.ar.gl.ff posite. ¶ Itē ar.hui⁹.l.ff Su. de cu.l.si tibi.ff.qdā.ff.ō pa.qꝫ qs remittēdo iuriā nō vꝺ remittere actionē iuriaꝝ.nā hz i ꝓfessiōe pctōr qs ōbeat remittere

1 rācorē animi.tū ſi tenet remittere penā.ar.hui⁹.l.si mibi.ff.tit.
2 j.qꝺ nemo i dubio vꝺ velle iactare ꝛc. Cōtrariū determinauit
3 gl.insti.ō iniur.ff.ſi.vñ per illā gl. †psbyteri q ꝙtenē nūqꝫ possent agere actiōe iniuriarū.qꝫ nō est verū.p.l.ſi qs in boc genus.C.de epis.⁊ cler.⁊.l.atrocē.j.de iniur.idē hz Bar.in.ff.pācto. Quidā allegāt magistrū sniarū in lib.iiij.xxx.dist.vbi dr qꝺ ſi teneoꝛ remittere inimico nisi petat veniaz a me sup quo vide Dy.in.l.nō solū.ff.aūt.j.de iniur.vbi dr qꝫ ſi vna vniuersitas remisit alteri iniurias ⁊ impulſiōes ⁊ invasiones nō videat sibi remittere dāna ⁊ interesse.qꝺ est not.ō q̄ p Bul.in.l.in ipsius.C.famil.er. Itē dr Mosti.in summa de pe.ff.v.ſz pone ꝛc.qꝫ princeps nō pōt ꝓponere de dāmis datis pplo sine ipsi⁹ ppli cōsensu. Itē scias qꝫ de iure canonico ille q accusat libidi nē vindicte,lz suā iniuriā psequaꝫ repellit.qꝫ peccat: sed ſi non libidinē vltionis oibus est pferēꝺ qꝫ meli⁹ ⁊ fideli⁹ psequit negotiū.⁊ qꝫ meli⁹ scit factū ſm Jnn.in.c.undū.el.ff.extra de elec. hz hec opi.nimis scrupulosa est.j.de excusat.tuto.l.hz hec nimiuz.⁊ tō semper admittit de accu.bi tamen omnes.⁊ vide qꝺ not.in.ſti.de iniur.ff.ſin.⁊ in.l.ſi tibi.ff.qdam.ff.de pact. per Bul.de Cu.⁊ in.l.in ipsius.C.fa.er.per eundez.⁊ vide Dyn. in.l.ſi non solum.j.de iniur.

1 ☞ Presens tempus non comprehendit futurum.
2 Indefinita equipollet vniuersali.

Si seruitus. Dño finita nō equipollet vniuersali.secus indefinita,qꝫ equipollet vniuersali.c.b.d.hec.l.⁊ semp allegaꝫ. Jn ter.ibi nūc sunt.⁊ sic cuz limitatione ipsi.

c

1 Jn tex.ibi ſti.ff.indefinite. †Not.quod presens tps non comprehendit futurū.sed dño plata sine diffinitione temporis extendit ad futura.⁊ vide hic qꝫ no.Dy.j.ō v.fig.l.verbū operebit. item vide qꝫ no.C.de ser.l.non modus.C.q̄ res pig.ob.pos.ff. C.de iuitiōe pig.l.intelligere.in ff.C.de sac.ſan.ec.l.pſz.⁊ vlt.ō.

2 ⁊ per.ff.C.de epis.⁊ cle.l.oīa pnuilegia.†itē no.hic ꝙ indefinita equipollet vniuersali.ōt Dy.qꝫ istud nō est vez qñ est ea.rō ⁊ ꝺditio ꝑticulariū.als sec⁹ vt ipse no.de reg.iur.sup rub.vbi vide per eū.⁊ p Old.in.q. quā disputauit q̄ incipit qdā schola ris.hz q̄rūt doc. vtrū indefinita eqpolleat vniuersali ex interpretatiōe.an ex ꝓpria significatiōe vbōz. ista lra vꝺ ꝓbare qꝫ ex interpretatione,qꝫ dicit ambigua est scriptura.⁊ qꝫ ōt bumani⁹ eſ ex significatione qꝺ ōt significari. dic qꝺ eqpollet vniuersali ex significatione interpretatiua attēta mēte seu rō ne,nō ex necessitate sermōis.⁊ hoc vult ista lra.bñ eñ credo qꝫ ēt in statutis indefinita accipiaꝫ pro vniuersali. qñ est ead. rō cōditio ꝑticulariū.qꝫ ēt rō ⁊ mēs statu. ponderanda est, sicut rō ꝙsuetudinis.vt.l.j.C.que sit lōga cōsuet. vbi habes tex.no.

Futuro. Allegaꝫ qꝫ priuilegia possunt impetrari p ecclesia futura.facit quod not.Jnn.de eccle. edifican.ad audientiam. Bald.

¶ Additio Baldi.

Si seruitus. Vide Bul.C.de epi.⁊ cle.l. oīa priuilegia.⁊ Ja.bu.e.ti.⁊ iterdū vba de ꝑsenti nō dispoñit de futuro. ſz vba q̄ ad tps simplr plata ēt futura ꝙtinēt.b.d. Qꝫ ad primū de.l.vlt.q̄ res pig.obli.pos.ſz ibi vba erāt ordinata ad pmissionē de futuro,qꝫ ad futurā securitatē pignus accipitur hic ad pmissionē de pñti. Contra boc opponi.C.de remiſ.pig.ſolita.sed ibi qꝫ publico iure nō venit eadē res i vnica conuentione.itē oppo.contra ſm dictum.de.l.ſi ita.de aur.⁊ argē.leg.sed ibi nomini addit pronomē demonstratiuū.⁊ nō restringit dispōnem ad pñtia qꝫ natura demonstrationis rez factam ostendit.sed cōtra boc de re.ou.ſi cog.ſe.vt ibi not.vel ibi pronomē addit nō importāti qualitatē.⁊ ideo nō restringit quo ad psonas:sed quo ad qualitatē psonaꝝ.i. vt veniant cognati ⁊ nō alii.Est eñ cognatio q̄dā qualitas. ¶ Qz an indefinita ꝙtinet oīa significatiue an ꝙ interpretationē? dic qꝺ significatiue vt hic ōz.Jac.Bu.ōt qꝺ ex interpretatione hamus dic qꝺ cōtinzēter nō necessario significat.⁊ iō nō ēt me-

rum signū

rum significatū nec mera interpretatio. vt si dico homo currit. indefinita est, ꝛ nō oēs homes currūt 2tingēter significat oīs, si vnus currit in illo ꝓpositio verificat. vñ lra ista nō mere dicit significari. nec dicit solū humanius, sz 2iungit humanius significari. vt notaret interpretationē aptitudini significādi cōiunctā. Et vide p Ly. C. de sacrosan. eccle. l. placet. in vlt. q. ꝛ fundat ꝑ hāc. l. ¶ laz nō est. qz promissuz vī nō officere seruienti: sz vna est seruit⁹. lz plura licētia. vñ arg. est intrinsecum nō extrinsecū. ꝛ vide. c. lras. ō rescrip. in cle. ꝛ in intellectu huius. l. satis ꝑm quosdā errari videt. qz qō hic dz nō est indefinitū que de pluribus predicat. sz vi ꝛ natura seruitutis que est vna ꝛ individua. vt. l. vna est via. ꝛ ista rō non concludit. qz licet sit vna tā pōt modificari ꝛ arctari. vt. ſ. in rubri. istius. l. ꝛ ideo rō est virtus indefinite ꝓbate in his quoꝝ est eadē ratio ꝛ cōditio ꝑm Dy. ꝛ Ja. but. ꝛ alios doct. vide Ly. C. de seruit. l. nō modus. vbi gl. hāc. l. si. Alcur. disputauit. q. de eo q. ꝑmisit reficere pontē. an si oporteat crescere pontez ꝓ aqua, debeat ista refectio. ꝛ ar. primo ꝙ sic. per. l. inter socerū. ſ. cū inter. de pac. dot. de aqua. quoti. hoc iure. ſ. si aqua. de itine. actuꝝ pri. l. iij. ſ. ait prætor. de seruit. rusti. ꝓdio. l. iij. ſ. q hz. aut. de peric. ꝛ com. rei ven. id qō alleg. in 2tra. qz tps ℞tus inspicit. de bered. vēdi. l. i. ſ. si. de cōtrab. empt. l. in lege. ꝛ. l. rutilia. de dam. infecto. damni. ſ. si is qui intrās. per Jac. ꝛ hic. l. i. rū. dicto. ſ. si aqua. i. rū. ꝛ. ff. de riuis. l. i. ſ. pen. de verb. obl. quicqd aſtrin. in rōne sup quā determinat. ꝑmissoꝝ nō teneri. facit ꝛ vide Cynum in. l. si C. que res pign. obl. pos. ꝑm ¶ De distinguit inter vniuersāle dispositionē ꝛ in ea veniūt futura ꝛ inter generalem. ꝛ in ea nō veniūt, nisi in pignore ꝛ specialez. ꝛ in ea nullo casu veniūt futura. de hoc not. de fundo instr. Lucius. Et no. ꝙ legiste nō capiūt vniuersalem dispositionē hic, ꝑ ea cui preponitur signū vniuersale vt omnis, imo dicūt hāc generalem sz eam que est cōcepta sup vniuersitate, vt super grege peculio ꝛ similibus que vniuersitatē ꝑm legistas significāt. de le gat. i. grege de pigno. cū tabernā quā. ant agitur de veritate ꝛ falsitate propositionis, ꝛ tūc signū facit eam vniuersalez. vt in. ſ. verū. Aut de effectu dispositiōis. ꝛ loquitur hic: qz non signum sz natura rei ꝛ in text. ibi vero generali. vide Dyn. in rubr. de reg. iur. qō plenius prosequitur Old in. q. quā disputauit que incipit, quidā scholaris. ꝛ vide Ly. C. de lui. pig. intellige in fi. ¶ In tex. in. ſ. futuro quoq. vide Jnn. extra de eccle. edi. ad audientiam. Bald.

Hoc quod. Si ex tribus. Vicinus qui est in medio non potest impedire libertatem vicini inferioris. h. d. Bald.

In re communi. In re cōmuni nō cadit seruit⁹. h. d. ¶ Not. ꝙ diuisio parit contentiones que sunt inter consortes. h. d. Bald.

Sed si inter. Ex cōmuni in propriū alteri⁹ missi extensio. h. d. ꝛ est notabilis hec lex. Bal.

1 ¶ Seruitutes quedam habent causam continuam ꝛ naturalem ꝛ causam discontinuam ꝛ naturalem.

2 Homo non potest esse in actu aliquid faciendi.

Dꝛamen. Seruitus habēs cām discōtinuam ꝛ accidentalē nō querit

1 longi tpis prescriptione. h. d. ¶ Ad euidentiam no. ꝙ quedam seruitutes dicunt habere cām cōtinuam ꝛ naturalem ꝛ hec sunt quarū vsus semper est in actu vt seruitus aqueductus. quedam habent cām discontinuaz ꝛ naturalē quarū vsus semper est in potentia in actu nō semp, nam sola natura sine facto hominis operatur vt seruitus stillicidii. quedā sunt seruitutes que nō habent cām continuam nec cām naturalem quarū vsus ꝙstitit in facto ꝛ ministerio vt seruitus itineris ꝛ seruitus aque portāde ab homine. ꝛ de istis tribus generibus seruitutū accipimus theoricā ꝛ ex persona per verba ꝛ mentē. l. seruitutes. ſ. de serui. ti. generali. ¶ Not. ꝙ quedā sunt que nō requirūt factū hominis principaliter, nec ſcdario. ꝛ ista nō dicunt habere cām ꝙtinuā nec naturalez. Quedaz sunt que nō requirūt factū hominis ꝓncipaliter nec ſcūdario, vel saltē nō requirūt ꝓncipaliter, lz homo exoperetur, ꝛ ista dicunt habere cām naturalē. ꝛ etiā si essent discontinua habenk ꝓ cōtinuis, qz eadē est cēsura de habentibus cō

2 tinuam cām ꝛ quasi cōtinuā, ꝛ equali tpe prescribūtur. ꝛ istud vult hec. l. ¶ No. ꝙ homo nō ꝓtest semp esse in actu aliquid operādi seu aliqd faciēdi. qō ergo potest cōtinue possidere, cū possessio sit actus corporis ꝛ animi? respon. qz in possessio ne rerū corporaliū continuāda, sufficit volūtas, que interpretatiue dicitur continuari. qualiter autem probetur continua ria ꝛ confessoria. circa medium. docto. ponunt. C. de testi. l. testium ꝛ quibus verbis habeat testis vti, ponit Jnno. extra de ꝓba. c. lz cām. ꝛ qualiter excusēt testis q dicit se vidisse aliquē cōtinue possidere, tāgit Dy. in. l. i. ſ. so. mat. ꝛ Archi. xxii. dist. c. sacrosancta. qz istud aduerbiū 2tinue non refert ad actū videndi: sz ad actū possidēdi. Jtē qz dz interpretari i benigniorem partē ꝑ mixta visione corporali ꝛ intellectuali. vt no. ſ. de verb. ob. l. stipho. ſ. quoq. qualiter aūt ꝓbet 2tinua quasi possessio in corporalib⁹, pt3 ꝑ hāc. l. nam quedā sunt incorporalia in quib⁹ quasi possessio pōt esse 2tinua vel quasi: quedā sunt in quibus nō pōt hoc esse. ergo nec ꝓbari. vt in hac. l. Sed reuocat in dubiū de quibusdā incorporalib⁹ vtrū dicat habere cām prorsus discontinuā, vt de iure eligendi vel presentandi. Jtē de iurisdictiōe nam in omnib⁹ istis desiderat factū vtentis. ergo nō ſscribunt nisi tāto tpe cuius 2trij memoria nō extat: sz tu dic de hoc vt no. ꝑ Hui. in. l. imperiū. ℞. de iurisd. omiudi. ꝛ ꝑ Jnn. deꝑscrip. c. de quarta. ꝛ ꝑ eundē de 2sue. c. cū dilectus. videt Jnn. sentire ꝙ in istis iuribus quasi possessio dicat 2tinua ꝓpter aptitudinē. qz eccl̄ia est naturaliter semp parata vacare. ꝛ per hoc aperire viā ad ius eligendi ꝛ presenandi. ꝛ tamen hec ratio cessat in iurisdictione.

¶ Additio Baldi.

Dꝛamen. Vide Jnn. extra de 2sue. cū dilect. ad fi. vide ibi Jnn. examinat hāc. l. de presc. de quarta vbi subtiliter examinat ꝛ applicat hāc materiā ad materiā electiōis dicens ꝙ electio hz cām 2tinuā aptitudine licet nō actu. ꝛ reddit rōnem: qz ecclesia semper est parata vacare. alleg. hec leg ad excusa. testis qui dicit, ꝙ vidit talem semper vel continue possidere. de qua per Archid. xxii. dist. sacrosancta. Jn glos. ibi omnino vide. Bald.

Si quis edes. Seruitus extincta acquisitiōe nō reintegrat alienatiōe, sz debet denuo imponi. h. d. ꝛ est ratio. qz natura estimatiōis est perpetua. facit. ℞. de seruit. l. Papinianus. qz ad similitudinē nature ꝓcedūt inuentiones humane. nam sicut homo semel moritur, ita ius semel moritꝛ nunꝙ reuiuificatur. vt. l. qui res. ſ. aream.

Si partē prediꝰ. Partis acqstiōe 2fundit seruitus, qz indiuisibilis.

Si testator. Edificiū subꝛogatū dz eandē seruitutē cū primo. h. d. No. ꝙ edificiū qō testatoꝛ iussit nō tolli fundit⁹ dirimatur: tamen nouū qō reedificatur sapit eandem naturam ꝛ debet eandem seruitutē facit. ſ. e. l. eum debere.

Si edes mee. Mala fides aduersus vnū nō impedit ꝓscriptionez aduersus alterū. h. d. vñ verificat iste sermo, ego prescripsi ꝛ nō prescripsi. ꝛ respectu diuersoꝝ ꝑm glo. notetis. ¶ In tex. ibi, arg. no. arg. de prescriptione ad pactum. facit. ſ. quema. modū seruit. amit. l. nam satis. ℞. ſ. potest enim vnum idem quod reliquum operari. vt hic. no. ꝙ licentia que conceditur vni, non porrigitur ad alterū. Facit si sunt plures habētes repreſalias. ꝛ vnus concedit licentiam, nō impedit quin alius possit vti repreſaliis? facit. ℞. ō pact. l. si vnus. ſ. ante omnia.

Libertas. Not. accessoꝝ fine principali possideri non potest, nec qualitas sine subiecto. Item not. ꝙ ex quo prescriptio est interrupta debet de nouo inchoari. hoc dicit. Bald.

Eam debere. Verba debent possibiliter intelligi. i. in casu possibili. h. d. ꝛ vide Ja. ſ. de dam. infe. l. qui bona. ſ. fi. ꝛ Ly. C. de iur. ꝛ facit igno. l. cū falsa. No. ꝙ nihil est perpetuum. ꝛ ꝙ perpetuatio fit per successionem siue subꝛogationem.

¶ Additio Baldi.

Eam. Verba sunt intelligenda in casu possibili ꝛ ꝙ non potest fieri per idem, sufficit fieri per sibi simile. ad hoc alleg. ꝛ vide qō not. Ly. C. de iur. ꝛ fact. igno. l. cum falsa. in fi.

Si binarum. Ille qui tradidit sine re seruatiōe ꝙ debebat tradere cū reseruatione pōt cōdicere. h. d. vel sic, Reseruatio omissa condici potest. h. d. facit. ſ. commonia prediorum. l. fi in venditione. ¶ In tex. ibi, vixisset. ſ. tempore contractus qō non sufficit ad realem constitutionem seruitutis. ¶ In tex. non fecisset. l. oblitus.

Binas. No. in hac. l. ꝙ legatarius nō dz pati tignuz immissuz a defuncto stare, sicut stabat tpe vite defuncti. ꝛ idē etiā est inter vinos, nō est tū ista seruitus, sz ꝓprietas tigni. quateus est in suo ꝛ nō quatenus est intra ꝓpriū posset procedere sic. ſ. communi diui. l. arbor. de acqui. rer. do. l. ꝓ regione.

Sedes mee. Non potest cõstitui seruitus qñ medius locus prorsus impedit effectum constitutionis. h. d. vel sic, Vbane seruitutes non cadunt nisi inter vicinos. h. d. cum. l. sequen.

Nemo. No. q̃ ille qui non potest alteri offere impediente spacio vel natura, non potest imponere seruitutem non officiendi: quia ridiculosa impositio est. h. d.

Eos qui. Ita lex videt dicere q̃ in communi pariete nõ possit fieri fenestra etiam vno habendo lumine. h. d.

Olimpico. Legatarius dz prestare adituz heredi cui remãsit res ad quã aliũde nõ est cõgruus aditus. h. d. ¶ In text. ibi, debere. s. heredi. z videbat q̃ nõ: qz Olimpicus habebat seruitutẽ habitatiõis, z seruitus seruitutẽ debere nõ potest: qz nõ est dare seruitutẽ seruitutis. ¶ In text. ibi posse ex presumpta voluntate testatoris nõ iure seruitutis. ¶ In text. ibi, non noceat. s. nimis. vt. ff. de serui. l. si cui. not. in ista. l. Olimpico. q̃ si testator legat habitationẽ vroꝛi, in isto legato nõ venit hortus ad quẽ itur per illã domũ. z ideo si heres retinet hortũ, vroꝛ dz dare sibi aditũ per locũ ꝓsuetũ, hoc qõ dicitur de horto intellige nisi esset hortꝰ accessorius domꝰ. vt in. l. predijs. §. balneas. z. §. Titio. ff. de leg. iij. Tunc enim etia vsus horti competeret legatario.

Lucius titius. No. q̃ in suo solo põt qs facere ianuã etiã ꝓhibẽte vicino. z ista stillicidia q̃ sunt superius videnꝫ quodãmodo significare de iure cõi ꝓprietatẽ loci inferioris. arg. huius lre. Bal.

¶ Additio Baldi.

Olimpico. In text. ibi, iuxta dz iurta qõ nõ distat p. p. pedes: vt not. C. de edific. priua. meniana. 2iuncta. l. q bona. §. si qs iuxta. de dam. z hoc vbi lex nõ vult. igitur dz adiũciendo spacium. Nam si adisceret spaciũ, vt q̃ diceret si qs erit iurta p miliare. tunc si est inter miliare iurta est. l. j. §. cũ vbem. cum simi. ff. eod. l. quidam biberus. ¶ No. qõ iurta dicitur per duos pedes. * z illud qõ est fm subiectam materiã. z facit. ff. q j. ebron. z de iniu. si statuta. de hoc per Archi. gvj. q ij. quicunque. Bald.

* ¶ Per duos pedes. adde eũdem Bal. in. l. scire oportet. §. multa. ff. de excus. tut. z qõ ibi dixi in apostil.

¶ De seruitutibus rusticorum prediorum. Rubr.

Seruitutes prediorum. Traditio in seruitutibus fit patiẽtia debẽt officio iudicis. h. d. Iste text. facit q̃ restitutio rei que fit in realibus iudicijs veniat officio iudicis. Et iste text. allegatur. Bald.

Rusticorum. ¶ In text. ibi, pretorium. i. domum rusticam. Bald.

Sed aqueductus. Cõcessio primam secũdam, qñ non impediunt se concursu. h. d. Bald.

1 ¶ Qui conceditur 2sequens, videtur concedi z antecedens.
2 Ex actu inutili elicitur tacitus siue interpretatiuus sensus.

Item. §. qui habet. Si valet expressum dz z tacitũ. Si nõ valet expressum nõ valet tacitũ. Ad hoc alleg. per glo. z doct. z facit ad not. ff. de vulga. subst. l. si pater captus. ¶ In text. ibi, habere videt. s. ex tacita concessiõe. ¶ In text. ibi, cõcessus sit. s. expressa. ¶ In text. ibi, inesse. s. tacite. ¶ In text. ibi, iter debere cedi. s. p ꝓpriũ fundũ.

1 ¶ In text. ibi, hausti. s. ex publico. ¶ † No. q̃ cui cõcedit consequẽs, videt 2cedi antecedens z ecõuerso. ¶ Scõo no. q̃ dictio ad, apposita super loco ponitur inclusiue vt in vers. siue.

2 ¶ † Tertio not. q̃ ex actu inutili elicitur tacitus siue interpretatiuus sensus quod not. Bald.

Recoris Seruitus realis trãsit ad omnes nisi fit ad certã personaz speciali ter coarctata. h. d. ¶ In text. ibi, demonstrauit. s. p modum cessionis, nõ per modum simplicis demõstrationis. vt. ff. de proba. l. si pactum. ¶ In text. ibi, cui. s. tantum. Franci. accur. ¶ In glo. que incip. dic q̃ in fi. vnde factum continet ius obligationis non ius seruitutis.

Rgo Heratius. In text. ibi ius. s. p modum seruitutis realis, sed per modum obligationis sic vt no. l. proxi. ¶ No. q̃ ex predio, ad nõ prediũ non põt esse seruitus realis: seruitus enim requirit predium seruiens z predium dominans tanq̃ suum subiectum. z est in fundo sicut forma accidentalis seu qualitas est in materia. Ite dicit ista litera q̃ seruitutes que sunt ad vsum predioꝝ limitantur ad necessitatem ipsius vsus. s. quantum ad illum vsum opus est. Et concludo q̃ de predio ad predium consistit seruitus realis. Ex predio ad personam personalis: ex persona libera ad personam non cõsistit eius seruitutis, sed ius obligationis. facit. ff. de dona. l. qui sagum. Bal.

Veluti. No. q̃ nomẽ vsufructus qñq̃ ponitur p simplici cõmoditate. hoc ptz in gl. q̃ incip. i. vtilitas. ¶ Scõo not. q̃ domus est maxime necessaria tempore hyemali. Bal.

Qui sella. Hanc. l. exponit vt instit. de vsufru. in pn. z no. in fi. isti⁹ prin. q̃ si cum societate est pactus q̃ possint transire p aliq̃ locũ q̃ debẽt innoxie transire. z nõ debẽt ledere fructus vel agros. z dz in hoc summo studio conari. z hoc probat, istud prin. quod not. bene z tene menti.

In rusticis. Medium vtiosum vel inhabile vitiat extrema. h. d. z quotidie allega.

Circa hanc materiaz sic distingue. aut est talis seruitus que nihil exigit fieri in loco medio. z tũc siue locus medius sit publicus siue priuatus siue sacer siue religiosus non impeditur seruitus. vt. ff. communia predio. l. in tradẽdis. in prin. z si seruen. l. loci corpus. §. fina. nec curo si sit rustica vel vbana. si vero exigit aliquid fieri in medio loco, tũc q̃ locus est sacer impedit seruitutem. vt. ff. de ser. l. seruitutes. §. fi. ibi sed loco. ꝛc. Si antẽ sit publicus, tũc per id quod habet in medio fieri impeditur vsus publicus vel publici loci libertas, puta si volo immittere trabem de domo mea in tuam cooperidẽo strataz publicã: vel volo appodiare pontem, vel volo ducere aquã de tuo fundo ad meũ fundũ faciẽdo invia publica ritũ, hoc casu impeditur seruitus, nisi haberẽ cõcessum a principe, q̃ etiam in publico facere possum. vt. ff. de serui. l. seruitutes. §. publico. ij. rñso. z. l. fi. ij. rñ. z. j. de aqua pluuia arc. l. si publice. in pn. vel nisi hoc 2cederetur per formam. l. municipalis vel magistratuũ cui hoc cõcederet p statutũ. nã suo motu magistratꝰ non posset hãc licẽtiã 2cedere. vt. ff. qõ vi aut clã. l. phibere. §. plane. Si vero intercedat priuatꝰ locꝰ medi⁹ per quẽ aliquid fieri oporteat. tũc seruit⁹ impedit quo ad in medio loco ius acquisiẽdo. vt. d. l. in tradẽdis. ij. rñ. z. d. l. si priꝰ. §. fi. i pn. z ibi per Ja. z ita põt loq. §. ꝓsens. fm Richar. malũb. Jus autem dñi nũq̃ impedit p medium locũ. vt. ff. de acqr. re. do. l. martꝰ.

¶ Deinde no. gl. de medio: z de extremis. z loquit gl. d extremo locali: z extremo equali habes similia verba in. l. i. §. si qs ius di. nõ obtẽ. hoc de sermone vtimur in materia possessionũ q̃ probatis extremis presumit mediũ. vt no. doc. in. l. fi. C. de preferi. lon. tẽp. Ite hoc sermone vtimur in materia fictionũ: vt no. Cy. in. l. fin. C. de sent. paſ. z dz medium dupliciter: vno modo, quicqd est inter duo puncta extrema. alio modo dz medium punctale qõ equaliter distat a quolibet extremoꝝ fm Aristote. in libro etheicorum. Additio Baldi.

Qui sella. ¶ In text. in. §. in rusticis. vide olim Jac. de aq̃ pluuiar. l. si pus. In gl. q̃ inci. idẽ in vbanis. circa hãc materiã dic, aut est talis seruit⁹ q̃ nihil exigit fieri in loco medio: z tũc siue medi⁹ locꝰ sit publicꝰ, siue priuatus siue sacer siue religiosus nõ impedit. vt cõia ꝓdio. l. intra. deinde in pn. z si ser. ven. loci corpꝰ. §. fi. nec curo si sit rustica vel vbana. Si vero exigit aliqd fieri in medio loco, tũc si locus est sacer impedit seruitutẽ: vt. ff. de ser. l. serui. §. fi. z. j. de aqua pluuiar. si pus. §. fi. ꝛ ibi loco. ꝛc. Si aũt sit publicꝰ, tũc si p id qõ hz in fi. impedit vsus publicꝰ. puta si volo mittere tignũ de domo mea in tuã cooperiẽdo viã publicã, vl volo ducere ꝛ tuo fundo aquã ad meũ faciẽdo riuũ in via publica hoc casu impedit seruitus. ni si haberẽ 2cessuz a principe qõ et hoc in publico facere possem: vt. ff. de ser. nisi haberẽ 2cessuz. §. publico. ij. rñ. l. fi. ij. rñ. z. j. de aqua pluuiar. si publico. in pn. si vero intercedat priuatus locus medius p quẽ oporteat aliqd fieri, tũc seruitꝰ impedit quo ad in medio loco ius acquisiuero. vt. d. l. tradẽdis. ij. respon. d. l. si priꝰ. §. fi. in prin. ita põt dici loqui. §. presens. Richar.

Ve latitudo. Loquitur hec. l. de via lis est fm formam conuentionis. siue in planum siue in proclium fm Odof.

Seruitus. Antiqui dicebant q̃ seruitus incipiebat a capite. z vbi erat libertas in capite non poterat esse seruitus in reliquo: sed eorum opi. damnatur. h. d. Bald.

Abeo. Etiã rei nõ apparẽtis põt fieri 2cessio. h. d. gl. hic dt q̃ labeo ꝺdixit in diuersis locis, q̃ fecit ad ercusationẽ doc. q si diuersis tpib⁹ p ibecillitatẽ meoꝛie vl pp mutationẽ opi. fecerũt diuersa ꝺsilia

Per functum

Per fundum. Plures habentes fundum cõem etiã seorsum possunt cõcedere seruitutẽ nec vnius nec pluriũ cõcessio alijs officit.tñ qui cessit ꝺ factũ suũ venire nõ põt.ꝛ si qs a ꝑn. nõ cessit postea ꝛsentit oĩa ꝛfirmantur.h.d.ꝛ ꝛcor.ſ.cõia predio.l.receptũ. ¶ Jn gl.sup verb.non posse.ibi.l.quẽadmodũ.sol.hoc tenebat quo ad ius oblonis,ſz nõ quo ad ius seruitutis. ¶ Jn.c.gl.ibi effectũ.ſ.ꝛfirmatio nem.ergo ꝛps nõ est modus inducẽdi,nec ꝛfirmãdi non obst. hoc,qꝛ supernenit causa ex ꝓsse ꝛfirmatiõis ꝑm Dy.ꝛ alios. ¶ Jn.c.gl.ibi.l.donatiões.sol.hic actus ꝛfirmans erat eque principalis cũ confirmato ibi erat accessorius. ¶ Jn.c.glos. ibi.l.ſi duo.ſo.hic in seruitutibus.nam seruit⁹ indiuisibilis cõsistit.ibi vero in re dubia. ¶ Jn ea.gl.ibi.l. maiorẽ.solu. in eo qꝺ competit pluribus vt vniuersis statur maiori parti.secus si cõpetit eis,vt singulis vt hic.fallit in.l.maiorẽ.cũ ſi. Sz pone in eo qꝺ est cõe vt vniuersis,seu vt collegiatis qꝺ minor pars aliquid facit postea ratificãt tot quot faciũt maiorẽ ptẽ vtrũ valeat ꝺic qꝺ nõ;qꝛ a ꝓncipio peccauit in forma:ꝛ fuit nullum ipso iure.nã minor pars nõ bz formã vniuersitatis.de hoc habes tex.de elec.c.in causis.ꝛ addẽ qõ no. Jnno.de ꝛsti.c. cum oẽs.ꝛ Archi.xx.ꝛi.dist.nicena.gñ.dub.illud.ꝛ vñ.qꝫ.factũ. per eundem. Jtẽ est ratio,qꝛ ista ratificatio nõ est collegialis sicut requirit,qꝛ qõ sit collegialiter est de forma actiõis.facit extra de ele.in genesi. ¶ Item qñ plures sunt collegiati in officio,ꝛ maior pars facit aliquid ⁊ vel ꝓter naturam officij qcqd sit de illo actu ꝙtum ad valentiã act⁹ tñ nõ obliganẽ nõ ꝛsentiẽtes.vt.l.ſ. ꝛ.ſ.de magiſt.cõne.ꝛ ibi ꝑ Jac.ꝛ no.bene. Bald.

¶ Additio Baldi.

Per fundum. Vide subtiliter de illa materia vt no.Archid. xxi.di.nicena.qvij.q.j.factis.ꝑ Archi. vide Jnn. de cõsti.cũ ois. ¶ Jn gl.ſz nõne.ꝛ de ꝛsuetudinis. Jtẽ vide Jnn.de elec.cũ inter canonicos. ad fi. de maio.ꝛ obe.humi.ꝛ ꝑ Hui.in.l.tnbemus nullã nauẽ.C.de sac. sanc.ecc.l.vide Archi.liij.di.c.alibi.ꝛ.lxi.di.ephm.ꝑ Archi.ꝛ.gñ. q.ij.siue melioza.ꝑ Archi. ꝙ vn⁹ ex bꝛdib⁹ occiſi nõ possit red
4 dere pacẽ [a] qõ est verũ;qꝛ oẽs bꝛdes sunt offensi. Et ista determinauit collegiũ bo.ꝑ gl.ij.C.de libe.ſm Old. ¶ Jn tex.ibi ꝛ nouiſſima.vide oĩno Archi.xxi.di.illud.in addi.q inci.ꝛ per Jnn.de offi.Archi.dilecto.an ſeru⁹ pluriũ de licẽtia vni⁹ tñ possit clericari.no.Archi.liij.di.nullus.ibi vide vbi ꝺt ꝙ sic, qꝛ equiparat clericatum libertati.ꝛ est ꝓpeciale. Bald.

1 ☞ Demonſtratio licet deficiat tñ non deficit demonſtratũ.
2 Fructuum nomine vinee continentur.

Certo generi. Jn tex.ibi, ꝙ ea rõ diꝛcti inferioris.in tex.ibi,
1 ꝛ ideo iſtud est dictũ,nõ ratio. ¶ Nota.ꝙ licet deficiat demõſtratio nõ deficit demõſtratũ. Et qõ sufficit ꝙ demõſtratio sit ſemel vera.facit.ſ.de reb.dub.l.ſi comodatis.ité no.gl.hic posita q̃ plene loquit ꝺ ꝛtento ꝛ ꝛtinente qñ vnũ ponit ꝑ altero ꝛ qñ nõ.qõ facit ad qõnem mercatoris,qui bz camerã ꝛductã in platea ꝛ legat alicui cameꝛã suã vtrũ intelligat ꝺ pannis ꝛ ꝺ domo:Et veritas est ꝙ ꝺ pannis,qꝛ ꝛtinens ponit ꝑ contẽto facit.ſ.de leg.ſi.l.cũ pater. ſ. ineſſe. ¶ Jn gl.ſup verb.actũ erit.ibi,cui parti ad oculũ demonſtrabile qꝛ parti q̃ non põt ad oculũ demõſtrari non põt queri ſeruitus.vt.l.ꝑ parte.de ſerui.ex quo tñ põt ad oculũ, tñ perinde est acſi pars esſet diuiſa.ar.ſ.de lega.ſi.l. ꝛſi ꝺ uius
2 ſ.duorũ. ¶ Jn ea.gl.in ſi.credo ꝙ precedẽs opi.sit verior ꝙ nomine fructuũ vinee cõtineanẽ etiã fructus arborum intra vineam plantatarũ.ꝛ ꝙ eoꝺẽ modo ꝺbeat fieri diuiſio inter ꝺñm ꝛ colonum,qꝛ eadem videtur ratio ꝛ mens vtriuſq.

Si totus. No.ꝙ illud qꝺ non determinatur contẽtione vel diſpoſitiõe legali est determinandus ꝑ arbitrium boni viri.ſam ad bonũ virum pertinet modum determinare.ſed in determinãtis pacto vel.l. nõ ꝺbet intromittere,qꝛ determinata non egent determinatione,ſz indeterminata.iſte.ſ.est ad multa allegabilis.ꝛ ideo no. bene enim ꝛ tene menti.

Per quem. Qui ceſſit ius vni nõ põt ce
dere alteri in preiuꝺiciũ ꝑ primi.b.d.ꝛ ad hoc allegetis.facit.ſ.de leg.ſ.l.nõ quo cunqꝫ.ſ.qui Latium.ꝛ qõ ibi ꝑ Jac.Elduerte tñ ꝙ ista ler loquitur in ceſſione que affert ius reale

Mutuus mutuo. Cõceſſio rei vꝛ in ſe cõtinere ẽt concessiones modi ꝙ quẽ habilius venitur ad rem ipſam.h.d.ꝛ no.bene ꝺ ista habilitate.

Operatores. Jn tert.ibi,dixi dit. ſcilicet quantum ad vſum facti.hoc ꝺicit. Bald.

Ma est via. Jd qõ indiuiſibile est, aut in totum retinetur, aut in totũ intercidit.in text.ibi.plures fundos.pnta ꝙ fundum Caij Titij ꝛ Seij,habeo viam ad fundũ meum qui stat post istos.No.ꝙ indiuiſibile nõ potest ꝑ parte perire.ꝛ facit hec ad questionẽ de rustico qui tenetur apportare quolibet anno vnũ florenum ꝛ vnũ par caponũ ꝙ ſi pluribus annis nõ apportauit niſi capones,ꝙ nõ intelligit preſcripſiſſe,ne ſoluat florenum:qꝛ ratione partis totum retinetur.ꝛ qꝛ omnium prestationum vna est causa. sed contrarium videtur.ista ſunt diuiſibilia.ꝛ facit.ſ.quib.mod. vſuſfructus amit.l.is qui vſuſfructus.vbi hoc tetigi.ꝛ quod not.Specu. de preſcript.quarta parte.ver.ſed pone miles.

¶ Additio Baldi.

Ma est via. Jn ter.in ſi.ar.ꝙ ſi ruſticus qui ꝺebet omni anno prestare certã quantitatẽ frumenti ꝛ capones,prestitit ſolum frumentum,ꝙ non propterea sit preſcrip. prestatio caponũ.qꝛ omnium est vna prestatio. Jac.de bel. tu ꝺic contra in ſpeciali prestatione.vt.ſ.de vſu.qui ſemiſ.

1 ☞ Refutatio non plus operatur quam carentia iuris.
2 Jn eadem re quis potest ꝺbere plures seruitutes.

Simbi. Qui bz duo iura ꝛ relaxat vnum ex eis,reliquũ retinere ꝺicitur,ꝛ idem operatur retentũ ꝙ ſi a ꝑn. fuiſſet per ſe ſolum.h.d.ꝛ no.casum.ꝛ cõcord.ſ.tit.j.l.ſi domus.

¶ No.ꝙ nõ operatur plus refutatio ꝙ carentia iuris a ꝑin. a ¶ Pacẽ.pro quo vide do. Alex.de imol. in.l.iiij.ſ.cato.de verbor. obl.vbi ẽt per Bart. ꝛ ſlo. hic.

¶ Not.etiam ꝙ in eadem re potest quis ꝺbere plures seruitutes.pnta seruitutẽ itineris ꝛ vſuſfructus. ¶ Item no.de verbo concedo,ꝙ aptatur ad liberationem,vt hic,ꝛ ad traditionem.vt.ſ.eo.l.per fundum.quandoqꝫ tamen aptatur ad nudum factũ ſine translatione iuris vt not.ſ.de dona.l.pen.

Seruitus. Leſio que est ſecundum naturam ſeruitu.ꝺebet tolerari a leſo. hoc ꝺicit. b ¶ Contra.vide Pe. de perusio.in tract. socie.ig.pte.v. quero duo ꝺbebãt.ꝛ Bar. cep.in trac. de ſeruitu. vbi.c.ccevliij.

Si fundo. Potest esſe seruitus fundi medij loci, ꝫz per extremũ non seruiat.h.d.iſte.ſ.

Sed que loca. No.ꝙ indefinita pmiſſio ſtringitur ad loca min⁹ damnoſa.concor.ſ.de ſeruit.l.ſi cui.ꝛc.

Via constitui. Not.ꝙ latitudo legalis põt reſtringi ꝑ pactũ. Jtẽ no.ꝙ pactũ qꝺ mutat totaliꝛ formã rei facit eandẽ cadere in aliam ſpeciẽ.facit.ſ. de seruit. l.ſi tam anguſti.ꝛ.ſ.de dona.cau.mor.l.vbi ita.

Si fundus. Publicatio rei fit cũ ſua causa ꝛ onere reali.h.d.ꝛ est no.ſ.in materia publicatiõis bonoꝝ.ꝛ facit.ſ.loca.l.ſi fundus. ¶ Jn ter.ibi, cõditione.i.qualitate vel onere. ¶ Extra tñ no.ꝙ quedam ſunt que ad ſiscum non transeunt.vt inſtantia.vt.ſ.ſo.mat.l.ſi constante.ſ.ſi.item non transit nonatio futura.vt.ſ.de nouat.l. quoties.ſ.ſi.quod ꝺic vt ibi. Bald.

Quecũqꝫ. Jndiuiſibilia ꝛ incorporalia ſunt tota in toto,ꝛ tota in qualibet parte totius. h.d.ꝺicũt philoſophi ſimile de anima intellectiua. ¶ Not.in tex.in ſi.ꝙ conſors ꝛſorti non ꝺz aditũ ex quo facta est diuiſio.Et facit ad.q.tres erãt fratres.ꝛ babebãt ꝺomũ communem habentẽ tria ſolaria tandẽ veniunt ad diuiſionẽ domus ꝛ cuilibet eĩta.iudicatũ vnũ ſolariũ poſtea fratres qui ꝺebebant ſolaria ſuperiora volebãt tranſire ꝙ inferius ſolariũ frater nõ patitur.Queritur vtrũ ꝑ ſolarius inferius ꝺebeant iter vel viã.ꝛ videtur ꝙ ſic.vt.ſ.de ſer.vrb.ꝓdio.l.binas edes.
b ſ.non aũt.ꝛ de vſufr.l.ſi is qui binas. ꝺic tñ contra.[b] ꝓ diuiſio est ſimilis emptioni.C.cõia vtriuſque iudi.l.j.ꝛ in emptiõe via vel iter nõ venit niſi expreſſe ꝺictũ fuerit:vt.ſ.de contrab. empt.l.in vendenda fundo. Jtem est expreſſum in iſto. ſ. ſm Uber.de cremona.ꝛ ideo ſint canti fratres in diuiꝺendo ꝙ reſeruent ſibi aditum. ¶ No.iſtam additionem.

¶ Additio Baldi.

Via constitui. Jn ter.in.ſ.ſi fundo.alienãdo.fit cũ causa inherẽte.h.d. idem in vnione. Naz prius mutat translatio ꝙ vnio. ergo ſi nõ immutat ꝙ plus nec mutat ꝙ minus ſm Old.hinc est ꝙ ſi ad eccliam vadit preꝺiuꝫ tribuariũ rõne ſoli ꝛ nõ ꝑ ſone tenet ſoluere tributũ:vt no.C.ſine cen.vel reliquis.l.fin.

Ex meo. Habẽs seruitutẽ aque ad fundũ ſuuꝫ non põt eaꝫ ꝛcedere ad eundũ alienũ h.d.ſm Proculũ.q in hoc recte Iziak Labeoni. nec ob.ratio Labeonis qꝺ ſuo põt quis facere velle ſuũ,qꝛ illud est verũ ꝺe ſuo libero.ſecus de eo ꝙ bz certã formã a qua recedi non potest.ꝛ no.l.ratio Proculi est,qꝛ ſicut mihi ipſi nõ possum vti mutata forma,ita nec alteri concedere.

Si partem. No. q̄ diuisio fit ꝓtitatiue nō qualitatiue. h. d. ꝛ est ar. q̄ quotidiane distributiōes debēt dari pares, siue equali mensura, nō ſm corpora plus vel minus comedentiū. ꝛ facit extra de consti. c. cum omnes. vel est. c. cuz accessissent. ¶ In ter. ibi, eius aque. i. commoditatis.

Si via iter. Indeterminata concessio determinatur ſm electionē debitorū. h. d. Ego hoc intelligo ſm electionē nota tam. ff. de leg. ff. l. Lucius. vt distinguaꝫ ad quem fuerint directa verba executiua. ꝛ facit. ff. eo. l. ſi mihi concesse ris. ꝛ. l. certo generi. ff. j. lz gl. hic nō meminerit. ff. d. l. Lucius.

Si communi. Cōmunicatio fundi dominantis ꝛ seruitūtis interimit seruitutem. h. d. vel dic versus non cōmunicatio, lz redemptio in cōmune. vt no. ff. eo. l. vnus ex socijs confusio dominiorum inducit confusionem seruitutis. h. d. ꝛ hoc allegatur. Bald.

Timere. q̄ nō pōt nisi ꝙditer celebrari: ꝛ illud non ōz deperire qō nunq̄ fuerit productū in esse. ad hoc allegatis. ¶ In ter. ibi, deperierit. ff. tempore. q̄ ius quod non est, prescribi non potest.

Si qui duo. Cōcessio determinata hoc operaꝫ q̄ quis non pōt ea uti, nisi ſm formā limitatiōis ꝛ sine alia amittione. h. d. facit q̄ ille qui p̄misit dare comedere scholari, nō tenetur dare comedere socio qui scholaris ducit secū. ¶ No. q̄ licet indefinite fit dictū de aqua recipienda, tū intelligitur de aqua que ex illo fundo ozitur, non de aqua, que extrinsecus ducitur. q̄ in seruitute habetur respectus ad utilitatem agri nominantis. vt. ff. eo. l. ergo. ff. Neratius. Bald.

Si duo predia. Qui vendidit prędictē ꝛ excepit quā ꝛ circa. x. pedes seruitutē excepisse vr, vt p̄ prietatē excepit loci retinuisse. h. d. ista ergo verba inserta in trāslatiōe ꝓprietatis sapiūt seruitutē. qō est notandum. Item dictio circa importat similitudinē. ꝛ not. hoc facit. ff. de ꝛben. emp. l. rutilia pola. ¶ No. q̄ vna seruitus deseruit alteri seruituti. puta seruitus itineris seruituti aque. h. d.

Tria predia. Quecunq̄ sunt necessaria in acquisitiōe eoꝝ etiam sunt necessaria in amissione. h. d. ſm gl. hic. ꝛ. ff. eo. l. vnus. Solēnitates ergo q̄ requiruñ in pducendo requiruñ in resoluēdo vel restituēdo. not. ¶ Not. q̄ sicut rōne medij obstantis impeditur acquisitio ita econtra ratiōe medij inducit retētio. In hac ergo. l. emptor insimi predij hz seruitutē p duos fundos q̄ seruierūt a p̄n. q̄ pdiū qō erat in medio impediuit ꝙfusionē seruitutis. ꝛ est ista. l. subtilis. ¶ Jtē no. in ista. l. pariſicari acquisitionē ꝛ admissionē, ꝛ procedunt per easdem regulas.

Fundus. Tempus acquisitiōis inspicitur. hoc dicit. Bald.

Cum essent. Inter socios diuidētes bene pōt imponi seruit⁹. h. d. facit ff. l. p̄ima. Ista. l. facit ad. q. quam referā tibi. j. eo. l. cum fundo. ꝛc.

1 ☞ Procuratorē facere possum ad faciendum procuratorez.
2 Emphyteuta an possit facere alium emphyteutam.

Per plurium. Habēs ius seruitutis pdialis nō pōt ipm alteri cedere sine pdio, nisi sit sibi ꝙcessuz ex pacto. h. d. facit. ff. e. l. ex meo. ¶ Not. q̄ si ego acq̄sui seruitutē pdio meo vt posset ad ipm fundū irrigandū ferre de q̄busdā fundis vicinis. pone ō quolibet eorum. r. amphoras aque. ꝛ ego volo alteri hoc ius cedere etiā si vni obligatoꝛ velim cedere nō possuz: q̄ est ius inseparabile a fundo nisi pacto ꝙuenerit q̄ possim cedere. qō est mirabiliter notandū q̄ pactū ꝛ ꝙsensus debitoꝛ valere facit cessionē que alꝫ nō valeret. vñ ar. buiꝰ lre credo q̄ vbi sit cessio volēte debitore q̄ nō possit opponi p eū, q̄ cessio sit simulata nec habeat
1 locū. l. p diuersas. C. man. arg. buiꝰ lre. ¶ † Jtē facit iste text. ōt gl. in arg. ad. q. q̄ possuz facere procuratorē ad faciendū procuratorē ſm gl. facit. ff. de arbi. l. nō distinguem⁹. ff. d. ſitū. ꝛ no. in l. j. de pcu. ꝛ vide Jac. in. l. diuus. q̄ pet. tut. pſit. ꝛ glo. in. c. religiosus. de pcur. in cle. ¶ † Jtē est hic ar. q̄ emphyteuta possit facere aliū emphyteutā, si instrumentū emphyteuſis ōt q̄ ipe recipit emphyteusim p se ꝛ cui ius suū ꝙcedere voluerit. adeo q̄ et si vēdat q̄ nō regraꝫ alius ꝙsensus dñi. arg. huius. ff. qui est multū not. ꝛ menti tenendus. ¶ Additio Baldi.

Cum essent. In ter. in. ff. p pluriū. alleg. ad. q. an procurator inhabilis possit alium substituere absq̄ iussu dñi, de qua plene dicit. in. c. religiosus. de procura. in clemen. Item alleg. q̄ si vasall⁹ infeudat de voluntate dñi finito iure datoris, nō finit ius acceptoris, in summa feu. vi. charta. ff. item sciendum.

1 ☞ Seruitus per partes non acquiritur.
2 Predia q̄ñz mutuo sibi seruiunt.

Mus ex socijs. Cōmunicatio predictoꝝ sibi adinuicē quietiū nō interimit quitutē. h. d. ꝛ est ar. q̄ vnio intelligit fieri cū sua causa, sicut alienatio. vt ff. eo. l. vtā ꝙstituit. ff. ſi fund⁹ ꝛz Old. in quadā. q. quā disputat. ¶ † No. q̄ per partes non acquirit seruitus nec libertas.
1 ¶ Jtez no. q̄ ſi duo fratres diuiserūt adinuicē fundos, ꝛ vni obuenit in diuiſione vn⁹ fund⁹ alteri q̄ⁱ⁹ imposita fuit ꝛute, q̄ licet postea fundus redigāt in cōmune, sicut frequēter fit, non tollit seruit⁹. forte contrariū esset hoc casu: q̄ seruit⁹ erat accessoria diuisionis p̄cābule. ꝛ ideo sublata diuiſione per cōmunicationē inter fratres tollitur accessoꝛium, lex nostra loquitur in casu vbi ponderatur sola natura communionis nō ratio penitentie. ¶ † Item no. predia q̄ñz mutuo sibi seruiunt
2 ꝛ sic q̄ est seruus serui sui. sicut. ff. si cer. pet. l. eius q. in ꝛuicti. ff. vnde quis potest esse vasallus sui vasalli diuersis respectibus. hoc dicit.

Si fons exaruerit. Impedimentuz facti nō impedit cursuz ꝓscriptionis: sed remediū restitutionis abducit. h. d. cū. l. sequē. ¶ In ter. ibi, nō potuit. i. cū cepit deficcari. not. q̄ impedito currit ꝓscriptio. sup hoc dicit Pe. q̄ aut est q̄s impedit⁹ impedimento facti aut iuris. Si facti, tunc refert aut per casum currit p̄scriptio: sed datur restitutio vt hic. aut per factum tertij, ꝛ currit p̄scriptio: lz nō datur restitutio, nisi ille sit nō soluendo. vt. l. ſi. ff. de eo p quē fac. erit aut p factū aduersarij, ꝛ tunc ipso iure nō currit ꝓscriptio. arg. ff. de mino. l. intra viii. c. Si aūt quis est impeditus impedimento iuris. tunc refert, aut illud impedimentum superuenit ante inchoatam ꝓscriptionem ꝛ ipso iure nō currit. vt. l. j. in fine. C. de annali excep. aut post eā inchoatā, ꝛ tunc currit, sed datur restitutio. ff. de offi. pſid. l. senatusconsulto. ſm Pet. qui ita not. C. de pet. impe. offer. l. quoties. ꝛ ibi per Lyn. in. iij. q. Istud membrum de impedimento iuris p̄scriptione iam inchoata videtur contra ter. L. C. de iure deli. l. ſi. ff. donec. ꝛ. ff. de in. l. ſi. ff. pe. sed hoc non soluo. ꝛ adde qō notaui. ff. ex quib. can. maior. l. itē ci. ꝛ. l. ſi per pretorem. ff. sed nec ad eos. ¶ Item adde qō in. l. nſa non erat impedimentum agendi sed vtendi, licet glo. vadat aliter narrando. h. dicit ista lex.

Additio lecture vacan. in. l. Et Attilicinus.

Et Attilicinus Vide no. ff. de vsufru. ſi in arca. an prelatus qui non pōt consequi possessionē habeatur pro possessore quantum ad administrationē vide p Archid. xxiij. dist. in nomine dñi. in addi. que incip. adde arg. ꝛc.

Cum fundo. Penalis cōuentio nō restringit p̄ncipalem cōtractum. h. d. Unde p̄ncipalis conuentio pōt esse realis. lz pena cōtineat obligationē personalem ꝛ non ius reale quod est not. dignū. q̄ insertio pene mutat naturam cōuentionis p̄me. ꝛ ideo pene inserte in seruitutibus realibus nō reddunt eas personales. ꝛ. h. d. bene ler, que ei singularis. vel summa sic, Demonstratio persone in appositione pene non astringit seruitutē realem. h. d. ¶ In ter. ibi empto ris. ff. p̄imi, licet ergo pena nō transeat ad singulare successorem nō träsit seruit⁹. Et ꝙsului pridie ō facto. ff. in. ff. Sccl. vi, q̄ inter diuidentes erat positū pactum cū insertione pene qō quoddam clausſtrū non posset alterius tolli. ꝛ erant verba impersonaliter prolata. ¶ Modo querebatur vtrum arcerent singularē successorem. videbatur q̄ nō. vt not. ff. de alie. iud. l. iij. ff. opus. per Dyn. in. l. ſi. j. de ope. no. nun. lz cōsului q̄ träsiret quo ad seruitutē realem, lz non quo ad penalem obligationē per banc. l. nam ista verba non continent aceū personalem, sed impersonalem. Unde ista pronisio in rem inducit seruitutē realem. ergo ꝛc. vt. ff. eod. l. cuiusq̄. ff. ſi fundus. ꝛ. l. cum nihil. cum similib. inducebam cōmune dictuz Lamberti de salinis. ꝛ Lyn. in dicto. ff. opus quod not. Bald.

Ecius titius. Verba excedentia naturam realis seruitutis faciunt non esse realem seruitutem. sed simplex factum ꝛ quasi seruitutem personalem. h. d. ¶ Not. q̄ adiectio quando que diminuit. vnde si hoc dictum esset quōd duceretur aqua ad domum per vnam canaliam plumbeam esset seruitus realis. quia terminaretur ad predium. sed q̄ fiat aduenetum. aut quodcunque ius, quia ex predio terminatur ad non predium est potius seruitus personalis ꝛ finitur cum persona quod est notan. Et si quis interrogaretur de casu huius legis responderet totum contrarium, nisi recordaretur de hac l.

bac.l.no.q̄ liberum arbitrium quandoq̄ importat quandoq̄ refrenationem qō videtur contra apertam naturā liberi arbitrii.ꝛ hec erat ratio dubitandi.

Flumine. Via pōt incipere a flumine publico interseraf.b.d.ꝛ est rō diuersitatis:qz tūc hz fundamētuz principiū.sc̄a pars.l.incipit ibi,hoc ita. ¶In tex.ibi,in qua.l.predia.ꝛ est numeri pluralis,ꝛ generis neutri. ¶In tex.ibi,qz via.i.seruitꝰ vie. ¶In tex.ibi, ꝙsummari.i. terminari. ¶No.q̄ flumē publicū itersecās p̄dia,si est mediatum p̄dio cui intēdit seruitꝰ acqri impedit ꝙstitutionē seruitutis,si cū difficultate trāsit:puta p nauiculā. sec̄ si de facili: puta vado p pontē:qz seruitutes debēt ꝙsistere in quadā habilitare,in nimia nō difficultate vsus.si aūt flumē intersecās nō est cōiunctū fundo cui intēdit acqri seruitꝰ:sed alteri fundo, pōt ab illo altero seruitꝰ incipere ꝛ cōtinuar in alterū fundum trans flumē.siue isti fundo seruiētes sunt eiusdē, siue diuersorum.ꝛ sic no.q̄ facilius aligd prorogaf,q̄ incboc. ¶Tertio no.que sunt determinātia seruitutē vie,ciuitas, via publica, magnū flumen,qō nauiculis trāsitur,ꝛ loci dominātis vel cui
4 publica,ponuntur vt separata:[a] ꝛ facit q̄ offendēs in flumine,nō dicaf offendisse in via publica,vel in strata.ꝛ sic nō fiat ibi duplicatio penarum ex qualitate vie per formā statuti: ſ̄ habeatur loco fluminis pro simplici loco,ꝛ non pro qualificato.si quis aūt nō percuteretur in flumine,sed in ponte fluminis,illa bene esset via publica:qz cum quis ingreditur flumen,non dicitur amplius via.

¶Communia tam predio.vrbano.q̄ rusticorum. Rubr.

Edificia. Not.q̄ edificium vbicunq̄ positū dicitur vrbanū predium. ¶Scōo no.q̄ seruitutes predioꝝ requirūt duo predia:vnū in quo subsistat seruitus,alterū in quo subsistat dominatio. nam in eodem subiecto ista duo cōtraria nō possunt cadere. ¶In glo.que incip.vt hic.ibi,que sunt ꝛtra.ꝛ facit.ſ.e.l.ſi in vēditione. Itē lex nostra loquit ꝙtum afs tñ ad seruitutē,ſ̄ ꝙtum ad personalē obligationē nō requiruntur predia.vt no.ſ.tit.j.l.pecoris.ꝛ adde qō dixi eo.tit.l. cū fundo.

Ea aqua. No.hic duas lec. Prima loquit in flumine publico.lz non possit seruitus constitui pactis p̄natoꝝ, tñ cōstitues conuenīri non pōt.vt.ſ.e.l.vēditor fundi.ꝛ est ar. q̄ ille qui cōcessit mihi vt possim facere pontem, supra viam publicā,non possit agere ad remotionē pontis. Idē in eo qui concessit mihi vt possim facere molendinum iuxta suum,licet non teneat,concessit ꝙtum ad verā existentiam, tamen tenet quantū ad personalem obligationē. Idem no.ſ.eod.l.prog. ¶Secundo modo intelligitur in p̄nato flumine,ꝛ tunc constituitur vera seruitus de equitate,que equitas facit valere quod mero iure non valebat.b.d. Bald.

1 ☞Pactum quod ecclesia altiari non possit,non valet.

Queri. Quod humani generis esse desist
1 seruitutē non recipit.b.d. ✝No. q̄ non potest fieri pactū q̄ ecclesia nō possit altiari:qz illa que diuini iuris sunt,non recipiunt seruitutem.ꝛ facit ista.l.ad id quod no.Inn.de fo.compe.c.verum. sed contra eum facit qō no.ſ.de verb.obl.l.ſi ita quis.ſ̄a lege ꝛ.ſ.tit.j.l.viam constitui.ſ.ſi fundus.ꝛ extra de dō. c. cum dilectus.Non enim omnia que ecclesia possidet sacra sunt, cum adhuc sint in commercio.ꝛ facit.l.ſi.ſ.vt pos.leg.non ob.l.nostra:qz loquitur de rebus exemptis a cōmercio,in quibus nō tenet reseruatio iuris,ꝛ per hanc.l.tenet glo.in.c.pie mentis. ꝙvi.q.vlti.q̄ donans ecclesie iam non consecrate non querat ius patronatus,nisi soli edificanti capellam.ꝛ idem per.l.seruitutes.ſ.fina.ſ.de seruit.argu.tamen contra est,cum acquisitio seruitutis fundo alterius nonvaleat.ergo nec ius patronatus,solo seu capelle alterius acquiri non possit,cum sit seruitus.vnde videtur ob.quod not.in.l.ſi magine.ff.de seruit. lega.dubito.

Propium. Etiaz per modum reseruationis vel exceptionis non
potest quis alteri pacisci.ꝛ reseruatio facta duo-
bus ſ̄ nō tenet in persona vnius,nihilominus te-
2 nere pōt in persona alterius.b.d. Alij allegant hanc.l. quod etiā in contractibus inter vnos habet locum ius non decrescendi cum non fiunt partes per concursum.ꝛ ideo not.q̄ non tenet exceptio quando non interest excipientis.

Si quis duas. No.in v.duos.q̄ quedam possunt successive fieri q̄ nō possunt simul fieri.sic.ſ.eo.l. cū duas. Scōo no.q̄ de vno fundo fiunt plures per appositionem cuiuslibet termini distinctiui.imo etiā sola destinatione dñi.sed non est ita in edificijs:qz ibi requirit aliquid edificari puta paries in medio.ꝛ dicit Old.q̄ sicut appositio termini distinctiui est separatio vnitorum:ita ꝛ econtra amotio termini distinctiui per habentē potestatem vniendi est vnio distinctorū.facit.ſ.de offi.assess.ſ.ſi.l.eadem.in aut. vt in. fine quoquo ſuffra.ſ.illud.ꝛ.ſ.de lega.j.l.quod in rerū.ꝛ quod no. in.c.ne sede vacante. Bald.

¶Additio Baldi.

Si quis. ¶In tex.ibi:qō in edib⁹.Ecōtra de duabus domib⁹ pōt fieri vna amoto medio pariete:qz quoties inter duo est signum aliquod distinctiuū,illius signi amotio p habentē ptātem vniendi est vnio distinctorum.vt.l.qō in rerum.fin Old.

Si in venditore. In exceptionib⁹ ꝛ reseruatiōibus ꝙsidera
tur potius mens,q̄ stricta verborū significatio. ad
hoc allegaf.ꝛ hoc notabile elicitur hic in vlti.glo.quā tene mēti.q̄ hz in spicī causa verborū prolatorum a contrahētibus.ꝛ q̄ causa ampliat vel restringit reseruationē,vel exceptionem qō est no. ¶No.q̄ tenet exceptio seruitutis que nō est.ꝛ sicvidetur q̄ id qō non est possit excipi,tū erit.adde qō no.Jac.ſ. de leg.i.ſi qs legauerit. ¶Deinde not.qō dixi in sumpario.

In tradendis. Exceptio sine reser-
matio debet speciali- 4 ¶Vt separata. adde Bar. cep. de ser. vr. cōſi.lxx.ꝛ tenementi hoc dictuz Bald. qz pro singulari allegatur.
ter fieri nam generalitas parit obscuritatem.b.d.
glo.tamē dicit.q̄ exceptio generalis valet:qz vniformis erat ratio inclusorum. Vbi dicitur q̄ exceptio obscura,pro nulla reputatur.vt.ſ. de lega.j. l. Titie textores.ꝛ ibi per Jaco.ꝛ facit.ſ.de verbo.obliga.l. triticum. in ratione text.ꝛ glo. Bald.

Interpositis. Not.in ſi.huius.ſ.in text.ꝛ glo.q̄
aliud est seruitutē dimittere aliud seruitutem definere.sic dicit Inno.Aliud est interdictū tollialiud est interdictum ſuspendi.de consuetudine.c. cum interper Inno.ꝛ facit.ſ.de pact.l.ſi vnus.ſ.j.

Si cum duas. Etiam ratione momenti
tenet exceptio ꝛ reseruatio.ad hoc allegatis.

Si ei cuius. Ille qui vendidit hereditatem ponendo emptorem in
locum suum,idem ius videtur reseruare sibi cōtra emptorem quod habebat contra defunctum. b. d. ꝛ est casus multum not.ꝛ menti tenendus.

Quicquid. Seruitus que non est, excipi
non pōt.b.d.nō ob.ſ.e.l.ſi in venditione.qz hic excipiebat seruitutē sibi,ibi alteri.vel sic,verba que sunt ordinata ad retinendum id quod non est,nō inducunt acquisitionē de nouo.b. d. ꝛ facit ad no.in.l.possideri.in pan.ſ.de acqui.pos.

Refectionis. Pars que hz seruitutē trahit ad se partē liberaz
quatenus expedit aduersario vsuz seruitutis ꝛ loci seruiētis refectionē.b.d. ¶No.q̄ qſtiō de eo qō. est alicuius proprium liberū non pōt quis facere velle suum. ¶Scōo no.q̄ ſi habeo clusam molendini per agrū tuū.ꝛ volo illā clusaz reaptare,q̄ tūc mihi debes p̄stare aditū. Itē terram ꝛ lapides ego possum iuxta clusam in ripa ponere licet ripa sit tua,propria libera.tene bene menti hunc casum.

Venditor. In tex.ibi,succedentium per vni-
uersalem successionē,nam pactuz personale nō afficit singularē successorē.vt hic in gl.

1 ☞Pretium in primis est offerendum.
2 Consuetudine vti volens,quid agere debeat.
3 Consuetudo qualiter interpretanda.
4 Respublica vtitur iure priuatorum.

Si constat. Nemo potest lapidicinas alterius ex-
portare,nisi hoc dictet ꝙsuetudo etiā si sit ciuitas vel commune.ꝛ cum exportat ratione consuetudinis debet prius soluere pretium competens.b.d.not.q̄ consuetudo ciuitatis arctat ipsam ciuitatem sicut priuatos.
1 ✝Item not.q̄ pretium habet prius offerri. ¶Item not. q̄ ille qui vult vti consuetudine pro se debet prius implere ex parte sua. ✝Item no.q̄ consuetudo pōt respicere rem etiā vnius priuati ad instar prescriptionis. secus tamen videtur in statuto,qz nō videtur q̄ possit imponere legem vni persone tantum.vt.ſ.de pollici.l.toties. in consuetudine vero bic tolerat̄ propter tacitū consensum eius. ✝Itē no.q̄ con-

¶ Sine calce. adde. d. Alex. de imol. in l. j. §. nūc videamus. de oper. nouinunci. ⁊ in l. i. §. si quis. si qd in lo. publ.

suetudo est sic interptāda. vt nō ex tote al forbeat ius alteri⁹. ¶ Jn tex. ibi, nec publico nolie. ergo officialis cōis nō pōt auferre lapides meos vel ligna mea me inuito, ⁊ cōe egeat illi⁹ ppter edificiū. ar. §. j. ō pi. ac. l. fi. in fi. vide ibi Bul. ¶ Jn ter. ibi, ⁊ suetudo. nō vocat pscriptionē. qz ad non ptū nō pōt pscribi seruitus ptialis: ⁊ bñ pōt induci ⁊ suetudo p ppm seu
4 vniuersitatē. ¶† Jn ter. ibi, nec ex cōmoditas. i. ptū qō debet. ¶ No. qz respub. vtit iure puatorū. Jtē no. hic qō oz de essentia ⁊ specialitate ⁊ suetudinis. ⁊ adde qō no. de v̄b. sig. c. abbas. te. p Jnno. vbi formar libellū. ⁊ ō pscrip. c. si diligēti. ⁊. viij. di. c. frustra. ⁊ in Spe. de emphy. §. nūc aliqua. ver. vj. qrit. ¶ Jtē no. ex isto. §. ar. qz si qs tenetur dare passū ⁊ victualia alicui societati nō tenetur ei dare nisi primo solmā portū. qz lex nō arctat aliquē ad considendū de aliquo facto ⁊ facit. j. de solu. l. si soluturus. ⁊ de act. emp. l. Jul. §. offerri.

Additio Baldi.

1 ¶ Ciuitas an possit facere statutū super cōtractu ppio.
2 Volūtas Jbentiū in Sctib⁹ obligatoriis nō est ambulatoria.

Mendito. Jn tex. in. §. si qstat. quō formek hic libellus vide qō no. Jnn. ō verb. sig. abba. in pn. vide Jnn. de prescrip. si diligēti. añ fi. magne gl. vide qō no. Jo. viij. dist. frustra. vide in Spe. de Emphy. §. nūc aliqua. ver. vj. querit. ar. qz bñficiū qō 2suenit regi p monachos nō possit 2ferri clericis secularib⁹. nec ecōtra. de hoc p Archid. xviij. q. ij. puenit.

1 ¶† An ciuitas vel alia vniuersitas possit facere statutū sup cōtractu ppio seu cōtra cōtractū ppiū venire occasiōe statuti refert. aut Jctus pcedit statutū. aut ecōtra statutū pcedit cōtractū. Primo casu aut statutū fit sine causa. ⁊ nō ⁊. qz ex quo Jctus fuit obligatorius ligauit manus statutū tam naturali q̄ ciuili iure. vñ ipse imperator nō posset venire Ꝺ propium Jctū. vt not. in l. qz semel. de decre. ab ordi. fa. ⁊ ar. de lega. j. apud Jul. in fi. ⁊ no. Cy. in l. digna vox. nam Jctus pncipis quaten⁹ radicatur in ipo pncipe est lex trāsiens in Jctū. ⁊ quatenus radicat in priuato sit simplex Jctus. l. pen. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. Cesar. de publica. no. in. l. j. §. cū vrbez. de offi. prefec. vrbis. Aut statutū emanat cū cā. ⁊ tūc oēs dicūt qz ⁊ statutū. ergo cū quelibet cā motiua dicat cā intesta. vt. l. j. §. puerilia. de postu. Sufficit qz ita statuentibus videat esse iustū ⁊ nō sit. Preterea in legibus psumek causa. ergo cā presumpta facit valere statutū tēdens ad tollendū Jctus de preterito. ⁊ ius ex eo Ꝺ statuentē qsiti. qō est falsū: qz nō oz quisquā ius suū detrahi. l. j. §. de his q sunt sui iuris. Haz si sic nemo cū ciuitate Ꝺeret. Jtē ⁊ si cōtraberet nō valeret. qz substātia ⁊ efficacia Jct⁹ pēderet ex volūtate ⁊ ptāte vnius ex cōtrabētib⁹ ⁊ ipsius ciuitatis. lex ōt cōtra. j. si certū pet. ciuitas.
2 qō vi aut clam. l. iij. §. plane. ¶† Hā volūtas Ꝺbentiū in Jctibus obligatorijs nō est ambulatoria. C. de act. ⁊ obl. sicut cū simili cōtrabentiū dico diuisim nō 2iunctim. vt. §. de pac. ab emp. ⁊ de altero eoz loq̄r nō de veroz. Tu ergo dic, qz qñ cū causa refert qualis sit cā vtrū que ab initio infuerit an nō. Hā si infuit ab initio ⁊ⁿ statu. de ecclē. tut. ⁊ⁿ reprobari. C. de reuoca. dona. l. fi. ⁊ arg. de 2di. fine cau. l. si fullo. Si aūt non infuit ab initio refert, aut est cā ordinata ad primandū ppter delictus: ⁊ ⁊ⁿ statutū qō rōne delicti ꝑuat iure qsito ex Jctu. vt. fi. de publica. l. locatio. alⁱˢ licitatio. §. si. aut nō est huiusmodi causa. ⁊ tūc statutū nō ⁊ⁿ. qz Jctus pfect⁹ ex interuallo nō recipit modum vel cōditionē. vt. l. pfecta. de do. q sub mō. C. de condi. ob cā m. si repetēdi. si cer. pet. pecuniā. ⁊. l. lecta. §. dicebā. ⁊ ibi not. de v̄b. ob. ita stipu. in pn. Nam donec Jctus est in fieri recipit oēm formā: ⁊ⁿ postq̄ est in facto esse nō recipit nouā formā sub stātialē. ⁊ accidētalē sic de volūtate vtriusq̄ Ꝺbentis nō vnq̄ solius. vt. ff. de pact. iuris gentiū. §. adeo. ⁊. j. de Ꝺben. emp. ⁊ dota 2ducta. Scōo casu pncipali qñ statutū 2cepit ipm 2tractū. refert. Aut statutū 2tinet fauorē ciuitatis sine alteri⁹ iniuria. vt si sit statutū qz ciuitas habeat tacitā hypothecā ⁊ vz statutum. vt. l. antiochēsiū. de pni. credi. ⁊ idē in 2suetud. ⁊ ine. ar. buius. §. Aut huiusmodi statutū dat formā futuro 2tractui circa solēnitates adhibēdas in eo. ⁊ tūc vz tale statutū. ⁊ nō 2tractus sec⁹ factus. nā cū ciuitas necessario regat p administratores 2stat qz administratores nō pūt egredi formā sibi datā. Et si egrediūnt nō obligāt oēs: vt. l. pedius. ō arb. de exer. l. j. §. si plures. de admi. tut. titiū ⁊ meniū. no. dilīgēter. si aūt est vniuersitas min. q̄ posset regi p semet, vt collegiū fabroꝝ. tūc refert an Jct⁹ esset celebrat⁹ cū admi. ⁊ idē qz dixi in ciuitate. An cū ipsis oēs ⁊ tūc dico qz Jct⁹ derogat eoꝝ statuto. ⁊ⁿ cōtract⁹. si hz essentialia. ⁊ hz ius cōe illo statuto nō obstāte. ar. de legi. de qbus in fi. ō lega. ij. l. vltima. in pn. extra de sti. tut. xīd. ferrarie. Aut hmōi statutū 2tinet irrōnabilē phibitionē eius qz iure ⁊ natura facere ⁊ⁿ. vel 2tinet irrōnabile odiū ⁊ tūc nō vz. l. j. C. de monopo. de hoc per Jnn. no. de qstit. cū omnes ⁊ de maio. ⁊ obedien. humilis. ¶ Ex predictis infero ad questionē, dicit statutū qz gs debeat ea ira assignare inde estimo. ⁊ si nō assignauerit qz sit ipso iure puat⁹. Hō q̄rit nūq̄ si nō assignauit ius qō habebā cōtra ipsos statuētes sim puatus. Et videtur qz nō se extendat statutum ad istuz casum, qz nec videt posse cōtra suuz cōtractum venire, nec videt velle. arg. de pecul. lega. si peculium. §. sicut. ⁊ de fideicō. lib. l. cum filei heredi. Jn contrarium facit qz videtur posse nā lex generalis. Jtem a insta monitione ⁊ dispositione incipiens ⁊ ratiōe contractus succedit pena priuationis iure. vt. l. sed ⁊ si per pretorē. §. sed si vō decreto. quib. ex causis in ad⁹. Jtem hoc videt velle cum ita debeant onera supportari, p ista re sicut pro alia l. licito. §. fi. ⁊ hoc credo turius qz cōtractus predictus nunq̄ obligat ad istud statutum. ⁊ non faciendum. ⁊ sic non venitur contra contractum. sed ratione persone que contumax, si imponitur pena. vnde si persona est non subdita statutum non arctat eam. qz nec ratione contractus nec rōne persone ⁊ nullo modo. Sed nunquid statutum poterit interpretari ꝑpium contractum? dic aut est contractus gratuitus ⁊ poterit interpretari declaratiue non ablatiue, vnde in casu dubio pōt declarare. Jn certo non pōt ius quesitū vel trāslatum auferre. l. perfecta. ⁊ de reg. iur. c. in argumē. ō operis publi. l. fi. alūm⁹. Si autem est contractus onerosus non potest ex post facto interpretari, imo standum est legi. vt. §. de pact. veteribus. ¶ Not. in hoc. §. de speciali consuetudine. ⁊ vide omnino Cy. in. l. j. §. qui sunt sui iuris. in lec.

Iter. No. qz babēs seruitutē eūdi p domū alterius debet ire cōgruis horis, non de nocte dicit Aristo. nocte vagatur adulter. facit ēt qz porte nō sint alicui aperiēde de nocte. qz est periculū rōne noctis. Facit qō no. j. de fica. l. furem.

Ui per certū. Jn seruitutibus prima successio nō impedit sub sequentes. hoc dicit.

1 ¶ Jn hicem fatigare non debeo quando aliquid possuz mea autoritate.
2 Edificium solum sequitur.
3 Concessio in dubio intelligitur facta per modū precarij.

Sprecario. Not. qō si in edificasti in meo me concedēte ego debeo mea autoritate tollere, nō intēt. re interdictū de ꝑcario: qz qō est factū in meo, est penes me, nō
1 penes te. ꝑm gl. vñ ego possideā pleno iure frustra ago. ¶† Not. scōo hic ar. qz qñ aliqd possum facere mea autoritate non debeo nec possuz sup hoc iudicē fatigare, sed istud erat bicquia
2 erat in plena possessiōe. facit. j. vti pos. l. i. §. interdictū. §. ¶ Jtē no. qz edificiū sequit solū etiā si sit murus sine calce quē vulgo appellamus murū ficū. ⁊ ō si gs mihi vēderet fundū nō posset inde tollere muros q̄ sunt murati sine calce. sicut fit in co
a nitatu iuxta vineas. qz sequunt solū. ¶ Deinde not. qz concessio in dubio intelligit facta p modū ꝑcarij. ⁊ nō per modū
3 donationis. ⁊ facit. j. de dona. l. Lucius. b. d.
1 ¶ Actus confirmatus trahitur ad actum confirmantem.
2 Confirmatio ratione mortis ⁊ oīs mutationis impeditur.
3 Unus contractus alium confirmare potest.
4 Actus viuentium possunt esse in pendenti.

Receptum. Seruitutes pūt in pēdenti. ⁊ si viuit, qz q primo cōcessit. alⁱˢ regrit successio repetita. ⁊ hoc ex actibus viuentiū, sed act⁹ morientis extrinsecus pēdere non pūt. b. d. ⁊ est. l. singularis. ¶ Ista lex hz tres partes principales. primo loquit de fundo cōi condentium. in sēo a de fando cōi recipientium. in tertia trāffert se de cōtractibus ad vltimas volūtates. sēo a ibi, idē hz iuris tertia ibi, idē hz dicēdū. ¶ Jn tex. ibi, ⁊ hic ō nō erat alia lege cautū, ⁊ hz solus pa. dicit. ¶ Jn tex. ibi, nihil agek. i. nō hz iure seruitutis. ⁊ hz tenet iure pacti. ¶ Jn ter. ibi, cessissent. ⁊ ista fictio nō pōt cadere in tam mor-no. vt. j. ad. l. aq. l. huic scripture. Jn tex. ibi remissuz est id est. nō est ius in rpe. ⁊ hz est ius in pūno, qz oz pūnum non esse mutatū vt possit cōfirmari, nā rōne mutati oēs impedit cōfirmatio qz est no. ¶ Jn tex. ibi idēq̄ dicendū, vt fiat cōfirmatio contractus p vltimā voluntatē. ⁊ sic mora eius qui nō cōcelebrat nō obuiat seruituti, cū possit fieri per vtā legati secus in morte cōcedentis. vt. §. in v. ⁊ ideo est rō, qz quo ad actū cōfirmātis nulla est fictio, capit esse substātiam ex se ipso, ⁊ quo ad actū cōfirmatū est fictio que impedit rōne mortis, vel mutationis pūnis. Ecōtra vero vltima volūtas p cōtractum cōfirmari non pōt, nec ab eo dependere si cessit dies imutiliter, vt supra dicet. ¶† Jn tex. ibi, nā si oēs. hic pt⁹ vtrū p vnā vltimā voluntatē possit alia cōfirmari. No. qz actus cōfirmat⁹ trahit ad actū cōfirmantē. Et est rō qz actus cōfirmans est eque pncipalis imo alⁱˢ ⅰō potior. Jtē qz ista cōfirmatio pendet ex pūto

circa

circa qđ ōñiuz nō pōt retro fingi. sec⁹ in ratibabitiōe, qz ratihabitio hz oculos in ꝓteritū. vt. ff. tit. j. l. p fundum. ¶ ff cō no. q rōne mortis ⁊ mutationis dñi impedirur confirmatio.

3 ¶ Tertio no. q ynus ℑctus pōt ꝛfirmare aliū. Itē vltima volūtas pōt ꝛfirmare aliā volūtatē, dūmō simul cedat dies

4 postea ꝛfirmari. ¶ Itē no. q act⁹ viuētiū pūt esse in pēdēti ſz vltime volūtates nō pūt pēdere ex dispositione tertij, ſz ex natura relicti ibi possent pēdere. vt. j. de stip. ser. l. vsufructus. Cōtractus ēt nō pūt pēdere qñ deficiūt rōne psone vt in. o. l. vsufructus. ſz hñ pūt pēdere qñ nō est defectus pſone, ſz dñij vt hic. vel verius hic nō pēdet ℑctus q̄tuz ad substantiā pacti. vt. ff. ti. j. l. per fundū. ſz q̄tuz ad existentiā seruitutis. vnde nō proprie pēdet ℑctus, ſz executio eius. i. ipsa seruit⁹. Extra no. q Inno. ōt q illud qō hec lex ōt de morte, nō hz locum in actib⁹ collegiō⁹. vt ipse no. extra de elec. c. in genes. ⁊ eo. tit. c. etiā nostra. ⁊ ratio pōt colligi. ff. de iudi. l. ꝓponebat. itē adde qō no. Inno. in. c. dudum. de reb. eccle. non alie.

Additio Baldi.

Receptum. Vide Inno. in. c. sicut. de elect. in mag. gl. ⁊ eo. tit. c. auditis. in vlt. gl. ⁊ c. scrip. ⁊ ōt Inn. q hec lex hz locum in actib⁹ singulo⁹, nō collegij. de elec. in gene. fi. In gl. ſz hec subtilitas ⁊ fi obſcit de. c. qō sicut. rndent, qz ibi electio est facta nōie ecclie, ⁊ ille q ℑsentit eo nōie. Ideo vz ratihabitio, qz est eo nōie gestū, hoc no. ⁊ istā rōnē ponit Inno. eo. tit. eccīa nostra. Itē o no vide Inno. aſs nō intelliges de reb. eccle. nō alie. dudū. in mag. glo. q Inn. de ꝛsue. cū ꝛsuetu. In tex. ibi atq; si eo tpe. ſz ff. ratihabitio retrotrahit. fol. hic actus erat imperfect⁹ quo ad sui ordinationē, yñ nō trahitur retro, qz caret essentialibus, naz hec ordinatio actus pēdebat principaliter a duobus, yñ nō erat peccatū in qualitate ℑsensus, ſz in substātialibus, nec tñ in pſona, ſz ēt in re ⁊ materia. ⁊ facit. j. de iniust. testa. si qs filio. §. eius q. ⁊ qō ibi p Ja. de are. hic habemus de ℑsensu. ¶ Et no. q duplex est ℑsensus vnus qui ōr autoritas, alius simplex. de primo, aut ius exigit talem ℑsensum in actumenti actus hic loquit de autoritate tut. ob. §. fi. Aut ad efficaciā seu exec. act⁹ ⁊ loquit extra de iure pa. cū re. j. vel aut ℑsensus est de solēnitate, ⁊ oz interuenire in ipo actu. ar. de testa. beredes palā. in fi. aut respicit ad ꝛfirmationē actus, ⁊ tūc pōt interuenire dudū postea deducere. l. fi qs spontaneos, aut logmur de simplici ℑsensu, ⁊ tūc aut est accessoꝛi⁹ alterius ℑsensus. ⁊ loquit. j. de pi. fi fundus. §. j. aut stat ꝓncipaliter ⁊ per se. ⁊ loquitur hic. ⁊ de decreto vide Ja. C. de fo. ⁊ impe. actus. vide Odo. in. l. fi. C. arbi. tu.

¶ Si seruitus vendicet vel ad alium pertinere neget. Rub.

Actiones. Confessoria ⁊ negatoria cōpetūt ōñis ꝓtionū. b. d. cū ꝓn. l. seq. ¶ In tex. ibi ℑfessoria. not. q cōfessoria tēdit ad seruitutē: negatoria tēdit ad libertatē: ⁊ sunt ista nomina significantia ad intellectū magis q̄ ad vocem, qz negatoria quādoq; ꝓponitur verbis affirmatiuis ſm gl. hic insti. de act. §. eque. per gl. ⁊ Dy. ¶ In tex. ibi, fundi. ſ. dominantis. ſm Franc. accur.

Recte. Habens vsum fructū intelligit etiā viā habere nō per modū seruitutis, ſz p modū cōmoditatis. b. d. no. hic q seruituti non debetur seruitus.

Pomponius. Ingterdicto deducit sola possessio facti. ſz in ℑfessoria deducit ſficit ꝓbare merū factū, in petitorio opz ꝓbare ius. b. d. qſcp tñ augef effectus possessoꝛij intētati ꝓpter probationē iuris si cōreis alijs paribus nō ꝓsumitur ꝓ eo qui ius hz magine in corpoꝛalibus. vt extra de ꝓba. c. ſz cansam. qō est not. facit. j. de interdict. l. iij. §. quedam. nam in quibusdā possessoꝛijs requiritur probatio iuris ⁊ in illis nō est dubium qō ꝓcnalet, qui probat ius ⁊ factū. vt ibi ptz. No. q in possessorio nō est necesse probare ius, ſz vsum facti. Item not. q possessoꝛium transit ad singularem successoꝛē. qō est not. a. qō dicit. j. qō vi aut clam. l. is qui in puteū. §. fi postea.

Loci corpus. No. q nō oz habere deminium aliquod qui hz seruitutē qō est verū facta relatiōe ad corpus, sed facta relatiōe ad ipsum ius bene hz ōñium iuris sui. vt. §. fi vſuffr. pet. l. iij. ⁊ est simile. ff. ex quib. cau. maio. l. ait prętor. §. item ei. ⁊ facit. j. de bo. auto. iudi. pos. l. in venditione.

In confessoria. In cōfessoria ⁊ negatoria venit. j. c. l. ⁊ si forte. §. veniūt. No. hic interesse p fructu cōputari. ⁊ est arg. ad duo. ℙ primo q ille qui in libello petit rem cum interesse videatur petere rem cū fructib⁹. qō no. Scōo q fructus electiōis dicat interesse eligentiū, vnde vbi est questio de iure eligendi, ibi etiā istud interesse venit, quod not.

Si fundus. Seruitutes ℑsistunt in indiuisibili ⁊ quolibet insolidum exerceri. interesse vero est diuisibile. b. d. ⁊ est simile. j. deposi. l. ij duo. ⁊ vide Ly. in. l. i. C. si in cōmuni cā. in integ. rest. postu. facit. j. de euic. l. si ad seruitutes. ⁊ in. l. rem hereditariam.

Si quis mihi. Etiā si qs nō neget, ſz impedit vsum facti ℑ eus cōpetit ℑfessoria. b. d. vel sic, Sine fiat ℑtrouersia iuris sive facti cōpetit cōfessoria. b. d. ⁊ adde qō no. in simili. j. ad treb. l. tres brēdes. In tex. ibi, cōtrouersiaz. ſ. iure. in ter. ibi, nō patiaꝛ. ſ. de facto. no. q in incoꝛpoꝛalibus, ⁊ ꝓ sola molestatiōe facti cōpetit actio realis, sic. j. eo. l. ⁊ si forte. §. sciendū. secus in reb⁹ coꝛpoꝛalib⁹. qz ꝓ vi inquietatiua vel turbatiua nō est ꝓdita in rē actio, sed interdictū vti possidetis. vt. j. vti possessio. l. j. §. interdictū facit. ff. de ope. no. nun. l. si ꝓius. ⁊. j. eo. l. is cuius. institutio. de act. §. eque. ista sunt subtilia verba.

Competit. Negatoria cōpetit etiā ei q oz seruitutem si nō cōpetit de libertate cum illo cui debet seruitus, ſz cū alio. b. d. Allegaꝛ q non pōt opponi exceptio de iure tertij. de hoc no. in. l. in debiti. §. ſz si nūmi. ff. de cōdi. in deb. C. de ser. fugi. l. enim seruū. nā semp persona excipiētis est ℑsideranda, vtrū ei cōpetat ius excipiēdi. vt no. j. de secū. tab. l. qui ex liberis. §. testamēto. ⁊ ibi per Jac. docto. dicunt q istud esset verū nisi istud ius tertij esset exclusiuū iuris agētis. vt. ff. ad carb. l. iij. §. cū ertaret ſm Old. ⁊ ar. huius litere dicit Archi. in. c. j. de rescrip. lib. vj. q auditoꝛ cōtradicentes cū dñi nō audit tertiū opponentē de excōicatiōe impetrātis. qz nō interest sua. ⁊ facit in rōne sui id qō alibi oꝛ hic solēt audiri appel. quorum interest. ff. de app. recip. l. j. cū ſi. nec ob. §. ꝓtogi. qz ibi erat ius generale non speciale, sed certe persone, ⁊ ideo quilibet potest exercere. vt ead. l. §. fi fundus. ⁊ extra de maio. ⁊ obe. c. humilis. Bald.

Additio Baldi.

Loci corpus. In tex. in. §. fi fundus. vide Ly. in. l. j. ſsin cōi cā. in integ. rest. post. in tex. in. §. cōpetit. vide Jac. de sancun. tab. qui ex liberis. §. testamēto. ¶ In ter. partes. §. fi cui. Argu. q auditoꝛ contradictarū non audiat tertium de excōicatione obſcientē vt not. Archi. de rescrip. c. in gl. magna. ver. sed pone. in lib. vj.

Et ideo. ¶ In text. ibi, ter cedant. ſ. in medio. hoc dicit. Bald.

Et si forte. ¶ No. hic q ꝓhibitio nō videtur valere qñ non interest pbibētis nec pōt actio ꝓponi cū nō interest agētis. ⁊ facit. ff. de seruit. l. quoties. el. j. ⁊ vide quod not. Inno. de ele. c. querelam. in mag. gl. in tex. ibi, nasceretur. no. hic q renascitur actio. quod no.

Sciendum. Etiā possessoꝛ pōt agere reali p incoꝛpoꝛalib⁹. b. d. ⁊ facit. j. eo. sicut. §. si querar. ⁊ quotidie allegaꝛ. ⁊ adde qō no. extra de cā pos. ⁊ ꝓprie. cū ecclesia. in gl. Ex hoc no. q in coꝛpoꝛalibus idē pōt ee petitoꝛ ⁊ possessoꝛ, qz nō cōcludit in eis ad restitutiōnē possessionis, ſz ad silentiū. vt. j. e. l. barū. ⁊ no. de li. leg. l. Aurelius. §. centū. Scōo no. q ex quo nihil est innouatū ille intelligit tūc possidere qui possidet hucusq; ⁊ tene mēti. tertio not. q rōne patientie perditur possessio. facit. j. e. l. si a te.

Etiam de seruitute. Seruitus oneris ferendi exoꝛbitat a natura seruitutū, qz cōpetit ad factū: ⁊ seruitutes per pactū non possunt excedere ꝓpios terminos ⁊ naturā specificā ipsarū. b. d. ⁊ est naturale. No. hic q pactū nō pōt alterari natura seruitutū nec est seruit⁹ cū qs obligat se ad factū, ſz est psonalis obligo, ⁊ iō nō trāfiret ad singularē successoꝛē. vt. ff. ō serui. rust. pred. l. peccatis. ⁊ in. l. iij. §. opus. ff. de alie. iud. sec⁹ si esset seruitus, qz est in rē ⁊ iō trāsit ad singularē successoꝛē. vt. ff. de seruit. rust. pre. l. via ℑstitui. §. fi fundus. mirabile est hoc, ptz ex ꝓdictis q on⁹ faciēdi nō oz dici seruit⁹, ſz obligo psonalis, fallit in seruitute oneris ferēdi: qz seruit⁹ nō reperit expresse nisi in prędio vbano. vt. ff. de seruit. vrba. pred. l. eū debere columnam.

Ait labeo. Ad onera realia nō tenet ille q vult rē derelinquere. b. d. ſz si on⁹ esset psona le, aut respectu rei, ⁊ vī idem. vt. ff. de vsufru. l. cū fructuarius. Aut simpliciter: ⁊ tūc secus. Alij dicūt q si onus venit in dispositione cōtrabentiū, nō liberatur rem derelinquendo. sec⁹ si ex dispositione legali. facit de cōstit. c. que in ecclarum. ⁊ idē videt q si quis vult habere fundū ꝓ derelicto nō tenetur

pro eo solvere decimas ꝛ collectas. qꝛ est onus mixtū qđ non imponit ei qui nō hꝫ rem. vt. ſ. de mu. ꝛ bono. l. rescripto. in fi. ꝛ adde qđ no. ſ. ad municip. l. incola. ꝛ iſte teꝫ. dicit expresse q ille qui derelinquit rem non tenetur soluere onera realia tene bene menti iſtum. ſ.

Territorio. adde. d. Alex. de imol. in. l. ſi. ſ. de iuriſ. om. iud. ꝛ Sali. in l. iij. C. de exhi. reis.

Additio Baldi.

ET ſi forte. Vide qđ no. Jnn. ō ele. quere lam. in gl. mag. in ter. ibi ſcien dum. vide Jnn. de reſt. in int. teg. cū veniſſet. ¶ Jn gl. per monachos. ꝛ vide Jac. de no. ope. nun. l. j. ſ. in operis. No. vide gl. extra de cā poſ. cū eccleſia. in gl. hoc no.

HAbū actio. no. q victus in ꝓfeſſoria te netur facere, vel pati ſm naturā qđ eſt quid ſucceſſiuū, ꝛ nō inſtātaneum opꝫ q ēt caneat ꝑ futuro tpe qđ eſt notā. ꝛ declara hic vt no. Ly. C. ō vſufr. l. corruptionē. in pn. ¶ Scđo no. ex quadam gl. hic poſita q abſolutoria ab obſeruatiōe iudicij eſt interloctoria ꝛ ad hoc ſemper allegat. ꝛ facit. ſ. de ac. l. cū titia. ¶ Tertio no. ex alia gl. que incip. ſ. iudex, q in realib⁹ nō iurat in lite, ſi preſtat res, hꝫ nō preſtet cautio: qꝛ cautio venit in cideter officio iudicis, ꝛ in officio iudicis mercenario nō iurat tur in lit. qđ eſt notandum ꝛ raro alibi inuenies.

Additio Baldi.

! ¶ Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij habet vim diffinitiue.

HAbū. Vide oīno als nō intelliges qđ no. Ly. C. de vſu. ꝛ habi. l. corruptionē. in pnci. ¶ Jn ter. ibi, cauere. in petitorio ſtat hic cautio nō in poſſeſſorio retinēde: qꝛ ibi nō imponit ei pfectuꝫ ſilentiū: hꝫ donec de ꝓprietate agat imponit eſſi ei ſilentium facti nō iuris: vt no. Jnn. de preſcri. veniēs. in mag. gl. ꝛ facit. l. ſi pxius. de no. ope. nun. ꝛ. l. vlt. de aqua quoti. Jtem ōt alibi Jnno. q pactiſca poſ. intelligit de facto nō de iure. ōſap. cōſtitutus. el. ij. in pn. Jtē oīno vide Jnn. de prebē. dilecto. in vlti. gl. Jtē oīno vide Jnno. inſti. cū veniſſet. in pxia gl. ṽ. pōt

! intelligi. ¶ Jn gl. que incip. ſnia interloctoria. ¶ Cōſueuit dubitari, an ſnia abſolutoria ab obſeruatione iudicij habeat vim diffinitiue, ꝛ dic q ſic ſi cōtingit ipſuꝫ negotiū ꝑncipale. Nam tūc ſuccedit loco ꝺdēnatōis, vt hic ꝛ iō ſtipulones euictiōis cōmittit: vt no. ſ. de rei ven. l. vtiq. de neg. geſt. at q natura. ſ. cū me. ꝛ ꝑ Jnn. extra ō re iud. in rub. Saluo quod infamiā. vt. ſ. de pcu. ſi rem. Aut nō ꝛtingit negotiū ꝑncipale: hꝫ ſolū ꝓceſſum tūc hꝫ vim diffinitiue. ſ. de in. ꝛ poſt edictum. Jnno. dixit. l. j. C. de iudicijs. properandum.

SIcuti aūt. No. q ille qui hꝫ ſeruitutez oneris ferendi tenet refice re locū ſeruienti, ꝛ nō locū dominanti. Jncumbit eñ ſibi refectio ſolum ex parte ſua ꝛ ſi paries dominans eſt inſufficiens fundit⁹ dirnatur ꝛ reficiat. Et no. hic q eſt illud qđ quotidie dicimus q multoties nō pōt res reparari, niſi totaliter deſtruatur.

Diſtant autem. ¶ Jn tex. ibi ſtigna ſuſcipiat id eſt, patiatur immiſſionez. bunc ter. alleg. Jnno. extra de elec. cum delicto.

! ¶ Poſſeſſio in corporalibus releuat ab onere probandi.
1 Sententia in reali debet formari verbis declaratiuis.

Sed ſi queratur. Quod ad onus probandi ille ſuſtinet partes petitoris qui non eſt in poſſeſſione. ꝛ in realibus agitur ad declaratiōnē iuris, nō ad cōſtitutionē de nouo. h. d. ꝛ eſt ſingularis. ſ.

! ¶ No. q in corporalibus poſſeſſio releuat onere probādi. vel ſaltez affert preſumptionē ꝓ poſſeſſore, qđ intelligit gl. eſſe verum quando incidenter deducitur dominium ꝛ ad hoc ſemper allegatur. ꝛ ideo quantū ad onus probandi litera debet intelligi quod poſſeſſio fundi dominantis releuat a probatione proprietatis, qꝛ illa proprietas venit incidēter. Sed poſſeſſio ſeruitutis non liberat ab onere probandi ſeruitutē eſſe debitam, qꝛ iſta ſeruitus principaliter deducitur in iudicium. vnde ſimpler poſſeſſio non releuat, qꝛ ſumus in petitorio ꝛ non in poſſeſſorio. ꝛ hec verba ſentit glo. nota. hic poſita quo ad vtrunq membrum. ꝛ facit. l. j. ſ. fa. erc. ꝛ queſtio, no. in l. pen. de condi. inſti. per Oldr. adde qđ no. C. de ſeruit. ꝛ aqua. l. iij. in. iij. queſtio. ꝛ in. l. iij. C. que ſit long. cōſuetu. vbi valde elegānter proſequitur intellectum huius gl. referēdo verba ꝑde

2 tri tene menti. ¶ Secundo not. q ſententia in reali debet formari verbis declaratiuis vnde victus in reali non videtur compelli ad reſignationem iuris: hꝫ facit arg. huius. ſ. ꝛ qđ not. ſ. de pcur. l. Pompo. ſ. ſed et his. facit quod not. Jnn. de conſeſ. ꝑbend. c. propoſuit. Jn cōtrarium facit quod notatur inſtitut. de offic. iud. in fin. Bal.

Plane. ¶ No. quod dolus non impedit preſcriptio nē libertatis. q no. vt. ſ. de vſuc. l. ſeqē. ſ. ſi via.

ARiſto. Non licet in alienū immittere. ꝛ p incorpo ralibus ſunt ꝓdita iudicia poſſeſſoria. h. d. ꝛ

a ſemp allegat. ¶ Jn tex. ibi, p cōtrariū. ſ. in caſu cōtrario vbi deberet ſeruire⁹. No. arg. hic q non licet bānitū capere in alie no terꝛitorio⁹ etiā ſi fugatus ab intra territorium puenit ad extra territoriū. ꝛ eſt ratio extra territoriū illi capientes ſunt priuati. Jtem qꝛ non licet immittere pedē in territoriū alienum. vt hic ꝛ iſte captus eſſet ante oīa relagādus, qꝛ nō tenuit captura. Jtem teneretur capiēs iniuriarū vt extra de vbo. ſignifi. c. ex parte in Chriſto. ar. cōtra q inſpiciatur principiū loci vt. j. de adul. l. capite quinto. Primū eſt verius quod mutato territorio, eſt immutata ptās. arg. ſ. de fur. l. ſi ꝺnū. ꝛ facit. j. de edil. edic. l. quis fit fugitiuus. ſ. idem Celſus.

APud pomponiū. Pactum quod cōtinet idem quod ius cōe non eſt pactū. h. d. loquor in pacto facultatis. Jn ter. ibi facere nō immittēdo in alieno. h. d.

Additio Baldi.

SIcuti. Jn tex. in. ſ. hꝫ ſi q̄rat. vide qđ no. de vbo. ſignifi. abb. in fi. mag. glo. vide con nino Jnn. de preſcrip. auditis. vide qđ no. Jnn. de conceſ. ꝑeb. propoſuit. in mag. glo. vbi dicit pius tex. q̄ dato q̄ qs compellatur q̄nq̄ ad reſignationem facti tamen non ad reſignationem iuris. Jtem vide Jnn. de concel. ꝑben. cum noſtris. in mag. glo. ꝛ eſt peregrinum. Quid operet quaſi poſſeſſio, quo ad onus probādi in incorporalibus. vide plene per Ly. C. de ſeruit. ꝛ aqua. l. ſi. iij. iiij. q. Jtem adde hic ꝛ vide qđ no. Bnl. C. de ſen. pre. ꝓto. l. j. ꝛ in ter. in. ſ. ſed ꝛ interdictum. ¶ Quomodo in iure eligendi quis dicatur inquietari no. inno. de elec. cum eccleſia, formam libelloruꝫ in poſſeſſoris in corporaliuꝫ. vide in Spe. de cauſa poſ. ſ. quia no. per totū. ſ. primata per totum.

SIcodem loco. ¶ Not. q q̄s vult ponere obſtaculuꝫ in ri meo poſſuꝫ agere ne ponat, ꝛ vt poſitum tollat. hāc l. allegat Jnn. extra de immuni. eccleſiarū. c. j.

QUi latiore. Exceſſus modi vel neceſſus in vſu ſeruitutis non interimit ſeruitutē. h. d. adde hic. ꝛ vide de ſenſi. c. cū olim. ꝛ facit. ſ. gb. no. vſufr. amit. l. is qui vſumfructū. no. q aquarū mixtura nō hꝫ impedire ſimplicem ſeruitutem. h. d.

Additio Baldi.

SIcodem. Vide omnino q no. Jnn. de im munita. eccleſie. c. j.

SIquis diuturno. Jn ꝓſcrip. inco palitū nō requirit titulus ꝛ per talē ꝓſcriptionē queritur ius vtile non directum. h. d. tex. cū gl. ꝛ ſemper allegatur. No ta q ei qui fuit in longa quaſi poſſeſſione incorporaliū nō eſt neceſſe docere de titu. qđ eſt verū regulariter. fallit in. c. ad decimas. de reſti. ſpo. lib. vj. ꝛ eſt ibi ratio: qꝛ ſine titulo ꝓſumit mala fides preſumptionis ꝛ de iure. cū directe fiat preſcriptio cōtra ius ꝛſtitutiōis. vt. l. c. j. ō ꝓſcrip. eo. li. ꝛ dicit ibi. ¶ Scđo no. q ꝓſcriptio iuris realis poꝛigit ad oēs. vñ ille q ꝓſcripſit iuriſdictionē in aliquo territorio poſſet puniri & adunas de linquētes hꝫ quo ad eos nūq̄ fuerit vſus poſſeſſiōe qđ eſt no. ꝛ ſic vñ hic q ꝓſcriptio extēdat de ꝑſona in ꝑſonā, nō tñ extendit de vna ſpecie in aliā ſpeciē, vñ ille q ꝓſcripſit ſeruitutē vie nō propterea ꝓſcrip. ſeruitutē aqueductus. nec ille q ꝓſcripſit iuriſdictionē appellationū, vñ ꝓpterea ꝓſcripſiſſe ius ſimplicis q̄rele. nec ille q ꝓſcripſit iuriſdictionē ciuilē vñ ꝓſcripſiſſe iuriſdictionē criminalē, qꝛ preſcriptiōes habēt multū facti ꝛ ideo ſunt ſtricti iur. s. l. j. ſ. de itine. actuq̄ pri. facit qđ Jnn. de offi. archi. c. dilecto. ¶ Jta gl. q̄ inci. j. ti. ibi. l. cū de in rē verſo. ibi nō in modū ꝓſcriptiōis, ſed in modū ꝓbatiōis ſic. C. de peber. l. ſi filius. ꝛ in. l. vj. de acq. here. ꝛ ar. q in ꝓſcriptiōe conſuetudinis nō req̄rāt titul⁹, ſeu cā vtēdi. facit. ſ. l. vēditor. ſ. ſi cōſtat. Et adde vt intelligas hāc materiā qđ no. Jnn. de cēſi. ci gnificauit. ꝛ de ꝓſcrip. c. ſi diligēti. ꝛ qđ not. Archi. q. j. qꝛ. ꝛ. vñ diſt. c. diuturni. ¶ Jn ea. gl. ibi no. ar. nō tñ neceſſario concludi, qꝛ validior eſt poſſeſſio corporalinꝫ q̄ incorporaliū eo q plenior. ꝛ adde qđ not. in. l. fin. C. de preſcrip. long. tēpo. ¶ Jn glo. ſuper verb. forte. ibi aliꝫ dicūt. ꝛ male, qꝛ in incorporalib⁹ lōga patiētia aduerſarij habet loco tituli. facit. l. ij. C. de ſeruitu. ꝛ aqua. ¶ Extra quero q̄o ꝑbat iſta negatiua, q̄ non vi aut claꝫ ꝛ precario. Rñd. vt not. j. de itine. actuq̄ pri. l. j. ſ. i. ꝛ glo. dicit ibi q teſtes aſtruētes iſtā negatiuā nō ſunt ſuſpecti ꝛ eſt rō: qꝛ deponūt ſm iuris ꝓſumptionē. ꝛ ſic non obſt. ad legitur ꝛ not. de cā poſ. cum eccleſia ſutrina. Sed an poſſeſſio ꝓſumit vitioſa ex eo q ali⁹ fuit primo in poſſeſſione: vt q ſic. vt extra de ꝓbati. c. j. cām. vbi loquit & t in poſſeſſiōe incorporaliū tñ iſta. l. facit in ꝺziū cū ꝓdū aliq̄ fuerit poſſeſſuꝫ tāq̄ liberū

q nulla

quia nulla seruitus est originalis.sed ex accidenti tamen pri
ma pars est verior vbi constat de certa possessione preambu
la.vt no.Cy.in.l.j.C.vti pos.facit.j.de acquir.pos.l.clam pos
sidere,in prin.adde qđ licet in rebus corporalibus presumat
continuata ciuilis possessio per decēniū.vt no.Dyn.in.c.sine
possessione.7 no.in.l.i.C.de seruis fugi.tamen secus videtur
in corporalibus qz statim qđ aliquis vtitur seruitute quasi
possessio libertatis videtur amissa in totum propter patien
tiam aduersarij.arguinen.huius.l.7 dicte.l.secunde.C.de ser.
7 aqua.7 argumen.ff.eo.l.ij.§.pompo.

Additio Baldi.

1 ¶ Prescriptio.xxx.an.ex sola bona fide si interim superue
nit mala fides an interrumpatur prescriptio.

2 Usucapio triennij scōm canones an procedat ex sola bona fi
de sine titulo.

3 Distinctio prescriptionum incorporalium.

4 Fides mala est vitium persone respectu possessionis.

SI quis diuturno. Vide qđ not.
preia.boñ.el.ij.In glo.7 ideo.de causa possessiōis
cū ecclesia.In gl.ij.7 vide.qr Inn.melius ꝙ alius
examinat hāc.l.7 materiam eius.extra de prescri.si diligē.ibi
oīno videas. ¶Itē vide Inno.de decimis.dndum.in gl.ff.de
proba.vide Inn.in.c.peruenit.de censib⁹.7.c.significauit.ibi
oīno videas quidā parentilia.vide arg.xij.dist.diuturni.vide
oīno qđ no.Ar.vij.q.j.qr in vlt.adde.Et an titul⁹ errone⁹ det
causam prescribendi no.e.c.gl.adde sub per Archi.7 oīno vi
de.Qñ qs allegat possessionem suā post possessionem alteri⁹
presumitur scā pos.vitiosa.de proba.lz cām.Itē presumitur
solum naturaliter possidere vsqz ad decennium vt not.C.de
ser.fugi.l.i.7 per Dyn.in.c.fine possessione.7 per Bar.de ac
quir.pos.si is qui.Item prescript.rerum corporaliū sunt no.
Aut prescribendi assistit titulus.7 bonafides:7 tunc actus 7
excep.longo tempore prescribit cōtrahit omnes.C.de pscrip.
xxx.annorum.si quis emptionis.primo responso.Aut bona
fides 7 nō titulus:7 tunc prescribit excep.cōtra oēs actiones.
Aut cōtra reliquos preter dominum 7 nō sufficit longa pos
sessio:lz lōgissima requirit.vt.l.si qs emp.§.j.7.§.ita tamē se
cundū Ja.7 &c.sed secundū Pla.7 doctores modernos etiā
cōtra dominum prescribit ius agēdi.qz consequit vtile dñiū
quod directo prefertur.quia nō subalternatur ei:lz ei directe
opponitur.hec opinio tenetur per canonistas secundū quos
in prescrip.longissimi temporis idem operaꝯ bona fides sicut
si concurreret titulus.c.j.de primi.lib.vi.durū enim esset,pha
re de titulo tā longissime possessionis.Aut nec bona fides nec
titulus.7 tūc sola exceptio queritur tali prescriptiōe nō actio
nisi contra invasorem 7 contra missum ex primo decreto vo
lentē relagare detētionem.l.si quis emp.§.penul.de iure cano
num nullo tēpore prescribit male fidei possessor.vt in.c.ij.de
reg.in.lib.vj.Aut prescribenti assistit titulus.7 cessat bona fi
des ab initio 7 cessat interim dum prescriptio est in fieri.7 nō
nocet pscribēti cū titulo secundum.l.vt.l.j.§.hoc tantūmodo.
de usuca.transfer.secundum canones nocet si superuenit ma
la fides dum pscriptio est in fieri sec⁹ si postꝯ est in facto esse.
de prescri.quoniam omne.7 argumē.adistā dis.de neg.gest.at
qui natura.§.cū me ab.Aut cessat bona fides a pn.pscriptio
nis:7 tunc secundū.l.titulus nil operat,7 pscribit solū ius ad
1 excipiēdū ꝑm canones nihil prescribit. ¶ Sed nunqđ scōm
l.iij.de prescript.xxx.annorum,ex sola bona fide si interim su
peruenit mala fides interrūpit prescriptiōe.7 videt quod nō.
vt.l.si quis emptionis.§.j.ver.ab initio. Tu dic qđ cū bona fi
des sit immediata cā huius prescriptiōis cessante causa ante
ꝙ effectus sit ꝙsummat⁹ cessat effectus.no.de pu.si ego.§.par
tē.Sed nōne presumit male fidei ille qui non habet titulū ve
rum vel putatiuum.vt no.ꝙ docto.C.de prescr.lon.tem.l.pe.7
l.imꝓba.C.de acq.pos.Rñ.in pscrip.longi temporis ꝑsumi
tur bona fides ꝓ eo qui tantum possedit.vt no.Innocen.de
resti.in integ.c.ij.7 sic aliqđ ꝑsumit in preteritum ex tempo
ris cursu.vt nota.C.de peti.heredi.si filius.7 l.vi.§.j.ff.eo actio.
2 heredi. ¶ Sed nunquid secundū canones vsucapio triennij
procedit ex sola bona fide sine titulo:dic quod non obstat de
pre.ci.qr ibi loquimur de prescrip.longi temporis:7 sic cōfo
nat ius canon.cum dicta.l.si quis emptio.§.i.secundū intelle
3 cū modernorum. ¶ In prescriptionibus incorporaliū sic
distingue.Aut loquimur in iuribus mere personalibus:vt
sunt ꝑsonales actiōes:7 hic non requirit possessio.quia nul
la est possessio in his.l.fin.ff.quorum bonorū.7 no.ꝙ Lyn.C.de
pac.si certis annis.Glo.tamen dicit quod est quasi possessio.
C.de pscrip.xxx.anno.sicut in glo.vt seruit⁹:lz male dicit:est
realis prestatio que habet perpetuā 7 realē causam prestatio
nis.Nā ista ꝓtatio est species seruitutis:7 sic afficit rē,7 ideo
quasi possidet,vt.ff.eod.si.uti.§.iusto.7 dicto.c.querelā.Sed
an requiritur bona fides:dic quod nō secundū legem:tum qz
prescriptio est ordinata solum ad excipiendum:tum qz est ex
pressum.C.de anna.exceptio.l.j.§.j.in ver.valet furti.Idē di
cebat doctor meus.Etiam secundus canones:qz prescriptio
ista est liberatoria ad non dandum vel non faciendum nec re
quirit possessionem nec factū prescribentis ergo nec bonam
fidem.vt.ff.de usuca.sequitur.§.si viam.de seruit.vrba.ꝓdio.l.
4 hec autem iura. ¶ Preterea mala fides est vitiū ꝓsone respec
tu possessionis.vt.C.de acqui.pos.vitia.per Jac.buttri.ergo
a quo remouet possessio remouet 7 mala fides:quia a quo re
mouetur subiectum 7 accidens vt not.in lege prima.C.de ac
quirenda possessio.nō obst.c.male fidei possessor.propter id
qđ ibi dicit possessor loqmur vbi possessio est de substantia ꝓ
scriptionis quod hic non est.Aut loquimur in iuribus reali
bus.7 tunc aut ius assistit possidenti:vt in prescri.libertatis 7
non requiritur titulus.vt dicto.§.si viā.7 de ser.rust.pre.Et
silicinus.aut resistit:7 tūc requiritur titulus verus vel iustus
error qui causet bonam fidem.c.j.de prescri.li.vj.Aut nō assi
stit nec resistit.7 tunc etiam sola bona fides.vt hic 7 verius in
hoc vltimo.Aut ista incorporalia tenent instar dominij vt
usufru.7 tunc requiruntur vel titulus vel longissima posses
sio vt in prescriptione dominij.de prescri.longi temporis.l.fi.
in fine.Aut non tenent instar dominij:sed potius instar non
dominij:7 tunc sufficit possessio bona fide longo tempore con
tinuata.vt hic. ¶ Quero quidam poterat agere contra rei vē
di.ex iure cessō.possediti.xxx.annis bona fide vtrum acqui
sieris illam actionem cessām:7 dico quod non:quia illa nil
habet commune cū possessione:nec per eam queritur sed per
contractum oritur.Ergo ter prescribent ius nouum 7 illi de
ficit ius cessum.

ANnus. In pari cā melior est conditio
rei cui dissentiētis.b.d.plus ergo
ceteris paribus operatur dissensus quā cōsensus,
concor.j.cōmuni diui.l.fabinus.Vel sic:qui habet
consortem non habet liberam potestatem.

SI ius illi. Ad cautelā futurorū ꝓpter
ius de presenti prestat cau
tio hoc dicit.facit de electio.cap.lz.in glo.est arg.
ista lex loquit in negatoria:lex harum.§.eo.loquit
in confessoria.7 vtrobiqꝫ cauet.quia imponit silentiū.vt no.
j.de libe.leg.l.aurelius.§.centum. Et qualiter formetur hic
libellus nota in speculo.de causa possessionis.§.in retinende.
versi.ceterum.vbi etiam dicit specu.quod hec cautio habet
locum in petitorio 7 non in possessorio.argumento contra in
l.fin.§.de aqua quoti.7 testi.

Additio Baldi.

SI. Qualiter formet hic libellus.vide in spec.
de causa pos.§.in retinēde.versi.ceterum.
vbi dicit spe.qđ clausula que prestatur in futurum
habet locum in petitorio nō in possessorio. ¶ In
tel.ibi,vt de futuro.Not.ad cautelam futurorum aliquid fie
ri.per hoc extra.de ele.licet.Iuli.argu.Richar.

FIstulas. Nota ꝙ nec directe nec indirecte
quis potest in alienum immittere.

SI cum meus. ¶ Patientia in vno nō
debet trahi ad consequē
tiam in alio.

ATtius edes. Nō potest quis ex officio
facere quod ɔz ex officio
prohibere.b.d.qđ est nota.secundū gl.7 forte ꝛtra
episcopos q debent curare ne commissarij cōmit
tant fraudes in exactionib⁹ vltimarū voluntatū,vnde si ad
ipsum episcopum deuoluatur executio non ɔz ipse committe
re fraudē quā debet alijs prohibere.C.de epis.7 cle.l.si qđ ad
declinandam.in fi.nec ex isto iure deuolutio vel proprio pñt
aliqđ lucrum facere cū sint meri executores vt.j.de leg.ff.l.lu
cius.§.a te peto.qđ male obseruant.

SI quando. ¶ Etiam per medium pe
dem non potest quis in alie
num incumbere.hoc dicit.

Cū in domo. Etiam idꝙ de facili pōt alienari
als eleuarj nō pōt fieri si est cōtra
formā pactorū.b.d.sicut est exēplū hic de teneris camelis.

Secundum. ¶ Nō.qđ ille q facit sterquilinium
inter casellas cogit ad eas purgan
das si vltra solitū faciūt ibi humorē.§.iste loquitur in loco nō
deputato ad hoc.7 sic potest euadi.

SCuius. Cōtumax in actione que ꝓponi
tur pro seruitute cōstituēda pa
ratur missionē que nō debet reuocari nisi missio sa
tisfiat de damnis 7 interesse.b.d.Et intellige quod
erat debitum liquidum.7 vide qđ notat Innocentius in.c.ij.

de eo qui mit. in pos. causa rei seruan. Barto. in repe. l. si pri⁹. vbi examinat hanc materiam de missione in corporalibus ⁊ de missionis effectu vbi videas. Buli. ponit. C. de bon. aut. iu. pos. l. cum pponas. Cyn. in. l. ij. §. si absens. ff. si ex noxa. causa aga. Jac. butr. hic. ¶ Not. qđ si dñs. pmisit alicui seruitutem aque ducende, ⁊ dedit sibi licētiā ducendi ⁊ familia debitoris nō patit duci nec habēt fieri quasi possessor, qđ si debitor conuenit psonali, ⁊ est cōtumax, fit missio i bonis suis, ⁊ nō discedit missus de possessione donec sibi satisfiat tam de pncipali petito quā de dānis ⁊ interesse. qđ est no. ⁊ vt intelligas sic dicas q⁹ de seruitute agit trib⁹ modis, vno mō psonali ꝑ seruitute ꝙstituēda vbi dicit q⁹ aut debitor fatet seruitutē deberi. ⁊ procedit hec. l. aut reuocat i dubiū nec liquet. ⁊ tūc sufficit venieti satisdare ⁊ reficere sum. lit. p⁹ recuperatione tenute. vt in aut. de introdu. ⁊ exhi. re. §. si vero. ⁊ de dā. infect. l. si finita. §. si iam ruerint. ⁊. §. si post. ſm Ja. bu. facit qđ no. Ja. de aret. in. l. ppe. §. finaūt re⁹. C. de iu. ⁊ idē si veniat ad reuocationem bāni vel excōicatiōis: vt extra. de sen. excom. c. sacro. ⁊ facit de verb. sig. c. ex pte i ꝓpo. ¶ Scdo mō agit de seruitute ꝙstituta ⁊ hoc pōt esse dupl⁹. vno mō qñ agēs est in possessiōe nō tamē pacifica. ⁊ fit tūc missio p inhibitionē ꝑdin aduersari⁹ pbet ⁊ istud est ſm decretū. ⁊ ic dz intelligi de ope. no. nun. l. si pri⁹. cū gl. sua. qñ⁊ agit ille q nō est in q̄si possessiōe. ⁊ tūc ꝓcedēt in incorporalib⁹ sicut in reb⁹ corporalib⁹: qz fit missio in quasi possessiōe iuris petiti sen rei petite vt. j. ō dā. infe. l. a quo fundus. ⁊ hoc qñ agit petitorio: ꝫ si agatur possessorio qualr fiat missio ⁊ etiā qualiter interponat ſm decretū. no. in. d. l. si pri⁹ p gl. ⁊ Dy. ⁊ ita sentit hic Ja. bu. ¶ Itē no. q⁹ qñ familia ꝓhibet dñs intelligit ꝓhibere sed gl. intelligit hic qđ faciebat dñi volūtate. alis em nō tenet dñs. vt extra de resti. spo. c. cū ad sedē. Tu dic q⁹ hic non conueniebat dñs rōne ꝓhibitiōis: sed ratione sue ꝓmissiōis que nō erat ad effectum producta. b. d.

Additio Baldi.

Iscuius. Vide vbi gl. hec materia per Jnn. extra. de eo q mi. in pos. causa rei seruāde. c. ij. ⁊ vide Buli. de bo. au. iu. pos. cum proponas.

Si de cōmuni. Culpa vni⁹ cōsortis nō ꝓiudicat alteri ēt in indiuiduis. b. d. Et est not. l. ista. ⁊ est ar. q⁹ ꝑpter delictū vnius cōsortis nō debent cōstrui fortilitia nec debilitari: quia detraherent ad se periculuz in parte alterius consortis.

Additio Baldi.

Si de cōmuni. Ut plene habeas dic bus modis. Uno modo personali actione pro seruitute cōstituenda in qua seruamus. l. istam in qua dicit lex ⁊ glo. sentit q⁹ nō aliter discedat in seruitute constituta. Sed videtur mihi durū q⁹ aliter nō cognoscat de iure seruitutis. ⁊ vꝫ si veniat recuperatur⁹ possessionē ⁊ legitime satisfdet. vt. l. si finita. §. si iā ruerint. ⁊. §. si pos. de dā. infe. ⁊. l. consen. C. qūo ⁊ qñ iu. ⁊ in aut. de exhi. re. §. si vo. Sed id qđ ōt gl. ꝓcedit qñ nō negat seruitutē deberi. ⁊ gl. q⁹ vꝫ aliter intelligere p. l. a quo fundus. ⁊ p. l. si pzius. vꝫ male sentire ⁊ loquūtur in seruitute cōstituta. Scdo modo agit reali ꝑ seruitute ꝙstituta: ⁊ tunc aut erat agēs in possessiōe, ⁊ officio iudicis nō inducit in possessionē eo q⁹ est: sed interloqui nō impediendū in re seruitutis: ⁊ de hoc cauendū donec aduersari⁹ agat, ⁊ agendo obtineat in negatoria sic loquit lex. §. si pri⁹. ⁊ gl. sua. Aut nō erat in possessione seruitu. ⁊ tunc fiat missio in possessionē seruitutis. sicut alteri⁹ rei peti. vt. l. fal. §. si act. Tertio mō agit interdicto vti possidetis vtili. ⁊ tūc pronūtiatur: vt dicit lex. si pzius. ⁊ lex. a quo fundus. Jac. bu. quare possidēti dat cōfessoria ⁊ nō rei vēdicatio: Rñdi. qz hic preiat pūtia in incorporalibus: ⁊ ecōtra turbatio in incorporalib⁹ idē operat q⁹ possidere in corporalib⁹. ⁊ qđ non est plene possessio in incorporalib⁹ sic. Itē etiā ꝑ seruitute ꝙstituta pōt agi psonali, ⁊ realr. vt. C. de vsufru. l. corruptionē. ⁊ si agit personali ſm gl. istius legis que sic potest saluari. vt loquatur quando pro tam cōstituta.

Testatrix. Domui q⁹ remanet penes heredē. debet aditus ꝑ fundū legatū. ⁊ qui legat fundum nō vꝫ legare domū coniunctam que est extra extremitatem fundi. b. d.

Plures. Certa pars vniuersitatis pt habere cōmunitas debētes seruitutē ꝓdiis singulorum que seruitus trāsit cuz alienatione prediꝫ diantis ꝫ alienatio fiat extra corpus vniuersitatis. b. d. ⁊ est no. dignū. ⁊ est. §. aureus. Et est ar. q⁹ certa pars vniuersitatis pōt facere syndicū, ⁊ habere artē ꝑ se. ⁊ facere statuta ꝑ se. ⁊ nūc est de facto in castro fossati: qz intrinseci illi⁹ castri faciūt vnū syndicū pro se. ⁊ extrinseci faciūt aliū syndicū propriū, ⁊ litigāt inuicem. ⁊ no. ⁊ procedunt ista ſm primā expositionē gl. que incipit: sed quale est. que est notabilior. ¶ Jn tex. ibi, hoc ius. l. ius pascendi. ¶ Jn tex. ibi, quero ꝓdicta in cōtractib⁹: idē in vltima volūtate ꝛc. ¶ Not. hic qđ seruitus pascēdi que debebat predio partis vniuersitatis fundi singulorū de illa pte trāsire ad emptores quoslibet extra illud corpus. Itē ad legatarios: qz q contrabit vel legat ius suum insolidum cōcessisse videtur vt hic. nec presumitur aliquid exceptuatum. ⁊ facit. j. de contraben. emp. l. q tabernas. ⁊ extra. de do. c. cū dilect⁹. ⁊. C. ō lega. l. ygor patrui. ⁊ de leg. j. l. si dom⁹. §. si. ⁊ de vsufru. lega. l. sticho. Bal.

Additio Baldi.

Testatrix. Jn tex. in. l. seq. si qua. habere nō est falsus cōmittere: ꝫ errare: qz nō in facto ꝫ iure. ¶ Jn tex. l. si. in fin. ibi, id falluz ē hic dr falsum qđ tamē cum distinctione saluari pōt: sed dic q⁹ ipropie loquit Paulus secundū glo. ⁊ facit extra. de testib⁹. cū in filii.

Si qua. Seruitus nō apparens nō est seruitus ſm Labeonē: sed esse potest ſm Paulum. b. d. Et vterqz bene loquitur. Labeo ſm actualitatem. Paulum secundū potētialitatem.

¶ Quemadmodum seruitutes amittantur. Rubric.

Seruitutes. Rōne dñi cōfundit̄ seruitus. b. d.

Qui iter. Jn indiuisibilibus q⁹ vtiq⁹ quasi pte taliter vti videt. b. d. facit. ff. ij. l. si eo loco. ⁊. §. fi. ⁊ vide extra. de cen. c. cum olim. vel summa sic. etiam non vsus totaliter qualiter poterat vti retinet seruitutem. b. d. vel sic. Ille qui plura potest non prohibetur pauciora peragere. b. d. ratione. l. nostre.

Ita prediorum. Jn tex. ibi, traditū est qz non coherent persone sed rebus. b. d.

Per sepulchro. Jus qđ nō potest exerceri nisi morte non perditur nō vtendo. b. d. ⁊ est arg. q⁹ si canoni ci pro casu non fecerunt aliquaz collectionē nō habeant ius eligendi mortuo primato maxime si nō fuerunt qz non occurrit casus. ar. C. de decu. l. in filns. li. x.

Seruitus. Uidetur. ar. qđ si vnus collegarū vtitur iurisditione oēs videtur vti ⁊ esse in quasi possessione. b. d.

Nam satis. Si ego. Ante factam diuisionē vsus vni⁹ cōsor. prodest alteri: secus si postq̄ diuisionē facta. b. d. primo. ¶ Jn tex. ibi. deperdit. si quilibet p se. ¶ Jn tex. ibi, ꝑficit. sed ante diuisionē ꝑficiebat: ⁊ sic per diuisionem leuior fit conditio debitoris. ¶ No. qđ separata separato iure cēsent. ⁊ facit. ff. de officio assel. l. si eadē. ⁊ no. de dona. inter vi. ⁊ vro. l. si maritus.

Sed si is fundus. Si diuidit fundus, seruitus locū coarctata. si quidē illa via diuiditur per longitudinē pōt seruit⁹ nō vtēdo in via lōgitudine perdi in alia detineri. secus si p latitudinē interseraī: qz nisi retineret in totū absorberet in totū. ꝑpter medīū qđ nō seruit: si aūt seruitus illa nō erat determinata ratione loci p diuisionē fundi seruiētis fūt plures seruitutes. ⁊ vna pt perdi altera remanere: nec pt dñs conqueri. qz ℈ incōmodum ꝑscriptiōis hz commodū duplicationis in latitudinē seruitutis. b. d. ¶ Jn tex. ibi, plusculū. qz ex facto debitoris nō dz alterari ius creditoris. vt not. Dy. j. c. is qui in ius. ō reg. iur. lib. vj. ¶ Jn tex. ibi, per latitudinē. l. per transuersum.

Possunt tamē. No. qđ plus potest pactuz q⁹ prescriptio: qz pactū pōt alterare naturam rei: sed non prescriptio. qđ est no.

Certe. Summa sic, Quando diuisio est facta per lōgitudinem vie si dñs prediū dominātis reddimat alterā partē, durat seruitus in alia nō redēp. nisi loc⁹ fit tā angustus quod nō recipiat formā seruitutis eius speciei. tūc cessat nō admittitur partim ratione dominij partim ratione angustationis. b. d. vsq; ad finē. Jn tex. ibi. ire agere. no. primo qđ via pōt diuidi per lōgitudinē ⁊ latitudinem. ⁊ istud est verū respectu soli: sed respectu iuris est indiuisibilis secundū notata supra de rei ven. l. pō. si qs ex his. ⁊. j. de stipu. seruo. l. si cū duorum. So. no. in ver. ceterū. quod diuisio vel alienatio nō impedit ius electionis, ⁊ etiā mutādi cōsiliū. facit infra. de op. leg. l. mancipiorum. ¶ Tertio nota in versi. nec me fallit. qđ ille q patit incōmodū vno respectu: sed alio respectu patit maius

commodum

commodum non hz ius cõquerẽdi. ¶ Ultimo no. q cõmodũ prescriptionis quandoq; consideraꝝ, z quãdoq; non facit de castrensi pecnlio. l. pater. ¶ In tex. ibi, z anfractũ. ista verba habes exposita insti. de seruitu. in glo.

Additio Baldi.

NAm. In textu. in. §. si ego. vide in Spec. de feu. §. quam. versicu. iij. queritur. verfic. ig. queritur.

SIsic constituta. Seruitute diuisa per mẽses semestres vel annos nõ perdit nisi tempus duplicatus hz si p dies vel noctes sufficit simpleꝝ tẽpus id est simplum tpis. h. d. z est. l. nota. ¶ In ter. ibi, quotidianũ. sic z id qđ est quotidianũ reputaꝝ esse cõtinuũ. Not. hic de publicatiõe tpis z facit ad duplicationẽ 2 finioꝝ ad hoc. ff. de pen. l. aut dãnũ. §. qsqs bar. ponit. de le. l. lucij. §. ipuberez. ¶ Scdo nota differẽtiam inter magnum interuallũ, z breue interuallum, facit de aqua quoti. z esti. l. j. §. si qñ restat. Item ista lex est in arg. qđ ꝫ eum qui hz ius eligendi nõ prescribat nisi tpe duplicato. cum inter vnam electionẽ z alterã sit lõgũ interuallum. z idem videt in prescriptione cõtrabẽtis ins de cimarũ que singulis annis colliguñt. sed dic vt no. Innoc. de prescriptio. c. de quarta. x. c. ad aures. ¶ Item hec. l. nõ habet locum in prescrip. gl. an. quia illa nõ duplicantur vt. C. de prescriptione. xxx. annorum. l. competit. z. l. omnes.

Additio Baldi.

SIsic. Vide ibi. Innocen. declarat banc. l. extra de prescrip. de quarta. vide Inn. an decime habeãt cãm cõtinuã. co. ti. ad aures. ¶ In textu ibi, duplicato. ¶ Not. de duplicatione tpis z quio exponunt ista verba duplicato tpe. Mã Joan. exponit qđ duplicetur tempus. z. an. nõ tempus. xx. z addes duplicatiõe temporis. ff. de pe. aut damnum. §. si quis. z est reperire tempus in specie. de vul. substi. ex facto. §. Item omnis. ¶ In gl. species ergo. z de leg. ij. lucius. §. impuberem. ¶ In tex. ibi, si vero. not. q breue interuallum nõ habetur pro interuallo. facit. ff. de restit. in integ. diuus. z de aqua quot. z esti. l. j. §. si quãdo restat. z de lega. iij. qui concub. §. vroꝛi. in versi. quãtolibet tempore, z dicitur continua possessio fm Ubertum.

SIstilicidij. Per actum contrarium vi detur qs deferre ius suum. hoc dicit. z ad hoc allegatur p Inn. de renũ. c. sup hoc facit de constit. c. cum. M. ferrarien. ¶ Nota q ille q permittit sibi parari obstaculũ vt iuri suo renũtiare.

Is qui. Vide Bar. in. l. j. §. si quis hoc. ff. de iti. actuq; priua. vbi dicit pulchra verba. Qui partem facit totum facit in indiuiduis. h. d. cum. l. seq. z ad hoc allegat tex. z concoꝛ. j. l. proꝛi.

SIcõmunem. Priuilegiũ vniꝰ 2soꝛtis pdest alij consorti. h. d. vel sic, priuilegiũ qđ habet minoꝛ ne currat, z tra cũ prescriptio. pdest 2sorti maioꝛi. h. d. qđ est verum in indiuisibilibꝰ. z facit. ff. de li. l. si is qui duos. z qđ notat Ly. in. l. j. C. si in cõi eademq; cã. z Inn. de prescrip. c. ad audiẽtiã. de ele. c. dudũ ecclesia. z vide qđ no. in. c. j. de iure patro. lib. vi.

Si is qui. Summani cũ primo. Qui vtif alia seruitute qua habet nõ dicitur vti debita seruitute. z perdit eam nõ vtendo. secus si exerceat plus iuris q̃ habeat quia differentia est inter plus z aliud. hoc dicit. cuz prin. l. seq. nota bene z diligenter. ¶ Item no. quod ille q accusat tanq̃ de nocte, z pbat de die succubuit ex toto: qꝛ aliud probat z aliud intentauit: z idem econtra.

Additio Baldi.

SIcõmunem. Vide Ly. in. l. j. C. si in cõmuni eadẽq; causa. vide Inno. de pscriptio. ad audientiam. in vlti. glo. Ista all. in arg. ad. q. duobus cõmittẽtib; bomicidiũ simul an vna. l. puniant. de qua dic p Huli. de cu. C. de bo. mater. l. si vina mẽe. vide oino. ff. de libe. le. l. si is q duos. p quã. l. rñ. qđ si abbas z capitulũ impetrãt cũ clausula de pstientia z abbas dixit veritatẽ, z capitulum non: qđ valeat impetratio abbatis hz p consequentiam pꝛofit capitulo. z idem Rccn. de sancto min. in eodem numero in prin. Si cõem. vide qđ no. Inno. de ele. ducum ecclesia. in glo. quidam dicunt. z vide omnino glos. in. c. j. de iure pa. lib. vi.

SIs cui. Summani cũ. §. pꝛi. pcedẽti. Not. tamẽ hic arg. qđ si accusoꝛ tanq̃ de percussione facta cũ mẽse z probo cũ manariavl' alio genere instrumẽti quod succumbo, qꝛ nõ intẽtaui. Sed si accuso de duobus vulneribus z pbo de vno: vinco de illo vno: qꝛ intẽtaui aliud plus in quo cõtinet minus. adde quod not. Huli. ff. de dolo. itẽ exigit. vide Bar. j. de adulte. l. denũciasse

Heres. Extincto iure actoris finit ius successoris. h. o. cõcoꝛ. j. de pignoꝛi. ex vectig. ¶ In text. ibi extinguerez. ergo pdicte seruitutes actiue psunt legatarioꝛ: hz passiue nõ obsunt. ¶ In glo. que incipit quasi olim. in fi. idẽ hz Dy. in. c. j. de reg. iur. li. vi. tñ veritas est quod in lega. condicio nõ fingit retro quo ad effectus de ptio. vt. l. j. §. paruꝰ. j. ad fil. fallit in cõditione negatiua qñ est interposita cautio motiua. vt. j. de ꝺdi. z demõ. l. mutiana. z de manu. testa. l. neratius.

QUi fundũ. Per vsum retinet quasi possessiõ seruitutũ etiã si maleficiat possessoꝛ vtaꝛ, z ẽt si in vtẽdo factũ bois interueniat. h. d. ¶ No. q etiã p tyrãniũ ciuitas retinet sua q̃ possessionẽ iurisditiõis. ¶ Itẽ no. ar. de equo qui p se currit ad brauiũ electo ascẽsoꝛe q vsurpat palliũ: qꝛ pmiũ pncipaliter equo ꝓpositũ vꝰ cuiꝰ velocitas pmiatur. a

SJ quis. Seruitus cuius vsus erat impeditꝰ alienatiõe, recuperaꝝ redemptione.

SJ locus. Cessante impedimẽto seruitꝰ non prescripta ipso iure nõ per restitutionẽ ad pristinũ modũ reducit. h. d. ¶ In text. ibi, restituitur. sine noua possessione. z hoc est nota. ¶ In ter. ibi, renonare. not. quẽ cogi ad faciẽdã renouationẽ z donec ius durat nõ est vtendum renouatione. sed cũ renouatur admissum. z facit ad renouationẽ rerũ emphyteuticaruz. b

Cum via. No. §. qđ si aliqua via sit occupata ita qđ perinde nõ possit fieri transitus: z aligs omes suas vel animalia p fundum vicini immittit vt trãseat qđ nõ punitur de introitu de quo alꝰ puniretur ex forma statuti. Si autem dent damnũ tunc bene tenetur si aliqua culpa possit sibi imputari: qꝛ non est permissum damnum dare sed transire. arg. ff. de ser. l. si cui. Bal.

Additio Baldi.

SJ locus. Qualiter fiat interruptio in corꝓoralibus no. Jnn. de pscri. audi. in vlti. gl. ¶ In tex. in. §. cũ via. ¶ No. hũc. §. q si aliqua via sit occupata, ita quod nõ possit fieri trãsitꝰ, z aliquis omes suas vel animalia sua per vicini fundum immittit, q̃ nõ tenetur soluere bannum statuti: qꝛ hec facit ex necessitate. doct. in fi. text. illius. l. hic examinare potes que no. Jnn. extra de immu. eccle. c. j.

SJ cum seruitus. ¶ In tex. ibi p primum z vltimuz. ff. fundum. Si an. accur.

AQuam. Põt prescribi libertas cõtra seruitutẽ vnius hz duret seruitus alterius nisi sint 2sortes z in nõ 2sortib; nõ hz locuz ius accrescẽdi. h. d. dicũt qdã qđ hoc est: qꝛ in 2tra ctib; nõ hz locũ ius accrescẽdi. vt. j. de ꝟ. ob. l. si mihi z titio. fm Richar. ma. glo. dicit q̃ est tiõ qꝛ non deficit a princ. hz ex post facto, z ideo est ar. qđ si vnus emphyteuta moꝛitur sine herede non accrescat alteri. nõ ob. §. de vsufru. accre. l. j. in fin. quia ibi speciale est in vsufru. Sz hic loquimur in pssio. possessiõ dicere qđ. l. ista non facit: quia hoc est hic: qꝛ erãt penit; separati nec erat aliqua coniunctio inter eos. facit. j. de leg. j. l. buiusmodi. §. quibus ita. z adde qđ habuistis. §. ee. l. pro. z iste leges semper allegãtur.

Additio Baldi.

AQuã. ¶ In tex. j. §. si qs. no. ex hoc. §. qđ in contractibus inter vinos nõ hz locũ ius accrescendi. pro hoc. j. de ver. ob. si mihi z titio Richar.

LIbeo ait. Qui est negligẽs in agendo petit ius qđ hz in consequẽti. h. d. cum prin. l. se. ar. contra. j. e. l. si partẽ. in pn. sed hic loquitur in iure queſito ibi in querendo. z vide omnino qđ no. Jnno. de prescri. cum ex officij. in. j. gloss. ver. z est ratio. Additio Baldi.

LIbeo ait si is. Vide qđ not. Jnnoc. per hãc. l. de pscri. cum ex officij. cum precedenti gl. ver. z est ratio: z est no. dig.

SJ quis alia. ¶ Summani cum precedenti.

STempus. Tempus autoris descendit ad successoꝛẽ. ad ꝟ allegetis. ☞ Seruitus non perditur vbi libertas non prescribitur.

Si cum ius. ¶ In tex. ibi, nõ interpellauit. i. nõ interrupit. ¶ No. qđ vbi nõ prescribitur libertas nõ perdit seruitus. z adde qđ notat Gulielmꝰ in. l. fi. C. de serui. z aqua. z qđ no. Jnnoc. de concef. prebend. c. quia diuersitatem, Rich. ma. dicit quod hic non prescribitur ex eo quod non erat seruitus constituta: sed tantum pactum personale de seruitute futura. ergo non prescribitur longo tẽpoze. vt nota. supra de serui. vrb. pre. l. si seruitus. §. fi. secundus Richar. malum. z facit. j. l. proꝛi. in princ.

¶ quisquis vbi vult dom. alex. de imol. z Frã. are. in. l. si possidoninm. C. ex qb. caus. infa.

¶ Premiaꝝ. Adde Franc. are. i. l. j. §. item acquirimꝰ. in fi. z ibi. D. Jason may. j. de acquirẽ. pos. z quod ibi dixi in apostil.

Additio Baldi.

Si quis. ¶ In ff. sic cui. vide Inn. de ꝛcess. preben. q̃ diuersitatem. in gl. hoc intelligim⁹. ⁊ vide oīa Bul. C. de seruit. ⁊ aqua. l. fi. ¶ In tex. in fi. ibi, interpellauit. Itē q̃ adhuc seruitus non erat: sed tantum pactum. vt no. ff. de seruitu. vrba. predio. l. si seruitus. ff. fin.

Si parte. ¶ In tex. ibi, non fuerit. ⁊ sic nō erat seruit⁹ cōstituta: ſ futura: Et q̃ non esset ꝟstituta apparet: q̃ nunq̃ fuerat i rem. ¶ In tex. ibi amittā: q̃ tūc ista esset seruitus ꝟstituta. ¶ No. ar. q̃ sic relinquit ecclie edificāde q̃ anteq̃ edificet nō p̃t currere prescrip. arg. cōtra de mino. l. etiā ei. Sed ibi prescriptio ceperat a predecessore postbumi. vt ibi no. Bald.

1 ¶ Prescriptio currit ignoranti.
2 Prescriptio cōtra legatariū currit ēt anteq̃ legatū acceptet.
3 Cedens ius suum alteri non potest postea renuntiare.
4 Legatum irrepudiabiliter acquiritur sine aliqua acceptiōe.

Si per fundū. Etiā cōtra ignorantē currit p̃scriptio ⁊ ille qui alienauit iura sua postea ea repudiare nō p̃t. h. d. ⁊ est. ff. aureus. Et vt intelligas vide q̃ no. Ly. C. de vsufru. l. corruptionē. in. ij. q.

1 ¶ No. q̃ prescriptio currit ignoranti. ⁊ hoc in prescriptiōe extraiudiciali. secus vbi iudiciū desiderat: q̃ tpa nō currunt ignorātib⁹. vt. l. auus. ff. de calū. ⁊ de exc. tu. l. quaquaginta. ⁊
2 facit ad hunc. ff. vlt. C. de prescrip. long. temp. ¶ Secōdo no. q̃ prescribit contra legatariū etiā anteq̃ acceptet legatū q̃ est mirabile. ⁊ not. Et sic quodāmodo p̃scribit iuri acceptandi sicut alq̃ prescribitur iuri offerēdi. ff. de cap. l. in libello. ff. si qs
3 seruū. licet sit ar. cōtra. ff. l. in prin. ¶ Tertio not. q̃ ille cessit ius suū alteri postea nō p̃t renūtiare. ⁊ est hec ratio: q̃ istō ius cessum erat hic annexū rei alienate nec stabat p̃ se: sic nō obst. ad id q̃ legit ⁊ not. ff. de pac. l. si cum emptore. q̃ ibi erat
4 ius psonale q̃ nō p̃t separari ab ossibus cedētis. ¶ Quarto ⁊ vltimo nota mirabile casum q̃ legatū acquirit irrepudiabiliter sine aliqua acceptatione. simile. ff. de bonis liber. si liberto octuaginta. ⁊ quod not. per Dy. l. qui autē. in princip. ff. que in frau. cre. posset etiam dici quod hoc ius acceptandi transit ad singularem successorem quod est nota.

Additio Baldi.

Si partem. ¶ In tex. ff. si per fundū. vide no. Ly. C. de vsufruc. corrup. in. ij. q. ¶ In text. ibi, vt nec iā. hoc ideo est: q̃ hoc ius est adeo rei cōcretū q̃ non p̃t separari ergo nec repudiari. secus si in eo iure q̃ p̃ se censet. vnde si quis legat mihi. ff. postea cōtrabo tecū, ⁊ obligo tibi oīa bona mea, deinde repudio legatū possum: vt l. i. ff. si quid in frau. pa. p̃ Jac. ¶ In tex. ibi, ius repudiādi. arg. q̃ confessio dñi nō noceat procuratori in rem suā[a] super quo dic scōm Lam. de ramponibus. ¶ Cum querit vtrū cōfessio dñi noceat procuratori: distingui. aut eū habet mandatū aut non. Si habet mandatū subdistinguo: q̃ aut in rem suā ⁊ aut simplex mandatū. Si nō habet mandatū etiā subdistinguo. aut interuenit vt simplex defensor aut suscipiēdo se iudiciū. animo nouandi. Si habet mandatum in rem suam tunc dicitur dñs cū lucrum ⁊ damnū ad eum pertineat. vt q̃ appell. fit. l. j. ff. in propria. ⁊. C. de procura. l. qui stipendia. ⁊ talis iurat de calumnia. vt no. C. de iuramē. calū. l. ij. Et tali nō p̃iudicat confessio dñi, cum iste dñs. Si autem habet simpler mandatum: tunc confessio dñi p̃iudicat tali confessori defensori. iurat eū tūc dñs de calūnia. vt. C. ō iur. cal. l. ij. ff. fine mō. Si vero non habet mandatum ⁊ interuenit vt simplex defensor tūc iurat de calū. dñs. vt eo. ff. ⁊ postea nō debet dñs iurare de veritate dicenda cū satis sit semel per eum de calūnia fuisse iuratum. Et tamē bene valet confessio domini. ¶ Ad quid eū iuraret si non rūderet vt lex dicit cum in iuramento calūnie cōtineatur q̃ si quereā verū non inficiabitur: ⁊ ad quid rūderet si non staretur sue confessioni. ¶ Si aūt nō habet mandatū, ⁊ interuenit animo nouādi, ⁊ eo modo in se obligationē trāstulit tūc dñs liberat ⁊ sua confessio nō nocet defensori. l. iudiciū solui. ¶ Vel posset dici aliter ⁊ verius vt ego credo sic. in simplici defensore siue cū mādato siue sine mādato ꝟstat dñm de calūnia iurare. vide Inn. in. c. ij. extra de restitu. in integ. in gl. mirū videā. ¶ In eo autē qui est procurator in rem suā vel q̃ recipit in se iudicium animo nouandi quos iurare cōstat dico de cōfessione dñi nō est curandū vbi iudici videat vocare dñs q̃ sit legalior, ⁊ melio⁹ nouit veritatē. quo casu iurat dñs ⁊ sue stabit cōfessioni. vt. ff. de procur. si actor. ⁊. C. de procu. l. fi. ⁊ pobat. Azo i summa. de iura. calū. in fi. pme col. Xāber. de rāpo. i q. peū de hoc dispu. ⁊ nō obstat hec litera. q̃ hic est plus q̃ procurator cū iura directa sint trāslata in emptorē. ¶ Et per hoc pico q̃ cessionario cessionarij nunq̃ nocet confessio p̃mi cessionarij q̃ penes p̃mū nil remansit. vñ seruus non est eius procurator: sed successor. dominus Dy. dicit q̃ confessio cedentis nocet cessionario nisi in trib⁹ casibus positis. C. de noua. l. iij. in quibus nō nocet. vt notat Dy. ad trebel. facta. ff. j. Ergo si cessionarius preuenit in agendo nō nocebit ei cōfessio cedētis ⁊ sic lex, si actor. nō loquit in procu. in res suā. ¶ Vltic q̃ lex. iij. ō noua loquit in procu. actoris. Lex si actor. in pcu. rei. nā actori magis in hoc fauet. l. iam tū. ff. pen. indi. solui. Et ad q̃ ō not. ff. de pac. si cum emptore.

a ¶ Suā. Adde Lyn. in. l. seruū filij. ff. j. de leg. j. ⁊ Bart. in. l. fi actor. in. ff. col. 3. de procu.

Mus retinetur. ¶ Non refert quo iure vtatur anne ge rei dūmodo vtat. h. d. cū. l. seq. vsq; ad. l. seruitute. ⁊ facit. ff. eo. l. qui fundū. ⁊ nota hanc legem.

Seruitute. Nō dicitur vti seruitute qui factū, sed mens vtentis requirit. h. d. ⁊ est. l. milesno. ¶ Not. q̃ ad hoc vt qs prescribat seruitutem oportet quod vtatur tanquam iure seruitutis ⁊ bona fide. sed quomodo probatur istud. tāq̃ seu iste animus? dic er actib⁹. vt. j. de solu. l. titia. ⁊. C. fin. regun. l. iiij. ⁊ facit q̃ nota. in. l. ij. j. de iti. actuq; prīua. ⁊ per Jnno. de postu. prela. c. bonc. el secundo. in glossa, queritur. ibi videas ⁊ vide omnino quod no. Jnnocen. in cap. dilectus. de capel. mo. ⁊ vide etiam quod no. in. c. j. extra de foro competen. in cle. ⁊ in Specu. de iurisd. om. di. versicu. illud etiam nota. ⁊ per hanc. l. dicūt doct. q̃ ille de mū bona fide vtit qui credit iure suo vti. de hoc per. Ly. C. de seruit. ⁊ aquall. j. ff. ⁊. iij. q. vbi omnino vide. Alibi dicitur quod ille est bone fidei possessor q̃ domini cogitatiōe possidet. vt. C. de fur. l. apud antiquos. ⁊ vide. C. qui bon. ced. poss. l. lege iul. ⁊ quod nota. C. de euic. l. non ex eodem. Jtem vide. C. ō acqui. pos. l. nemo ambigit. in fi.

¶ Additio Baldi.

Seruitute. Vide in spec. ō iurisd. om. ind. ver. illud ēt no. vbi q̃ no. Jnno. de cā pos. cū eccleſia. in gl. petēs restitui. ¶ Itē quos actus oporteat hic p̃bari. vtrū necesse sit p̃bari actus qui nō possunt fieri citra ius ⁊ nomen heredis seruitutis. ¶ An sufficit probare actus indifferētes dic per Jnno. de resti. spo. ex parte. vide omnino quod not. Jnno. in. c. di lectus. de capel. monacho. ¶ Per istaz. l. dicim⁹ quod ille de mum bona fide vtitur qui credit iure suo vti. de hoc p̃ Ly. C. de seruit. ⁊ aqua. l. j. in. ij. q. Sz nūquid p̃sumit bona fides in possessionibus seruitutum realium? dicit glossa quod nō. ff. j. de itinere actuq; prīua. ⁊ hoc est verū: quia ius resistit possessori. vt no. plene gl. in. d. l. i. de seruit. ⁊ aqua. in. iij. q. Ille est bonefidei possessor q̃ oñi cogitatiōe possidet. vt. C. de fur. apud antiquos. ff. quia nos aūt. ⁊ qui dicit se possidere iure dominij ⁊ ostendit titulum non dominium, sed ipsum excludit. vt. C. de cel. bonorum. l. lege iulia. Adde quod no. C. de euic. non ex eo. ¶ No. quod p̃sumitur clam possidere ille qui occupauit ali quo possidente. l. si ancilla. pro suo. extra de proba. licet causam. ¶ Item p̃sumitur hic tantum naturaliter possidere nō civiliter. vt nota. C. de seruis fugitiuis. l. j. in fi. magne glo. ¶ Tenere. i. possidere. nota. C. vnde leg. nō hoc. vnde qui detinet p̃sumit possidere. vt no. Jnn. de p̃scu. cum olim. ⁊ Archidia. iij. q. ij. audiuimus. prima facie p̃sumit. C. vnde vi. l. meminerint. de hoc quantum ad hominū opinionem: sz quantum ad opinionem legis que dicitur p̃sumptio dic. j. fami. erc. l. j. ¶ Econtra qui non tenet dicitur non possidere. vt no. C. de dona. que sub modo. l. fi. secundū vnā expositionē. ¶ In textu, qui suo iure. quomodo de isto animo docebitur notat Jnn. de postu. p̃cla. bone. el secūdo. in glo. q̃rit. ibi omnino videas. In textu ibi, seruitutis vsus. vide. c. iij. in fin. de foro compe. in cle. Et in tex. ibi, pro alterius. ¶ Item vtrum mala fides seu conscientia erronea impediat p̃scri. dicit Jnno. q̃ nō extra de p̃scr. c. vlti. Sed aliter videtur no. C. de fer. ⁊ aqua. l. j. in. j. q. gl. ibi. ⁊ vide. C. de acq. pos. nemo ambig. in fin.

¶ Explicit liber octauus.

¶ Incipit nonus.

¶ Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. Rubrica,

Si quadrupes. Actio de pauperie cōpetit si animal nocuit non culpa hominis, ⁊ cōtra naturam sui generis. Sed si culpa hominis habet locum actio. l. aquilie. sed si secundum naturalem feritatem sine culpa hominis omnis actio cessat. ff. hoc dicit vsq; ad. ff. cum arietes. ¶ In text. ibi, delictum. improprie loquitur quia bruta animalia nō delinquunt.

non delinquit. vt statim dicet in versi. nec enim. ¶ In textu ibi, sensu. i. intellectu. ꝛ not. nouem sensus pro intellectu ponit. ¶ In tex. ibi, iniuriarū agere que actio est alteri⁹ nature: quia in ea non potest dari animal pro noxa propter culpam bois. ¶ In tex. ibi, tenebat ex quo fuit in culpa. ꝛ no. 5 rusticos qui nō tenēt canes bū ligatos; qō si canis dat damnū: puta in vinea tenet actiōtegrā emēdatione damni. Si aūt rusticus nulla culpa pōt imputari: pōt dare canem pro noxa si nō vult dānum restituere. ¶ In tex. ibi. 2tra naturā gñis nō speciei. vt 5. in ver. puta. vel ibi de cōsuetudine nō de natura. facit. 5. de postu. l. 5. bestias. ¶ In tex. ibi, cessare. contra dñm equi.

Siue autem. Facit iste ver. qō si aliqs currens sup equo occidit aliquez perinde
a punit acsi occidisset gladio.ª vt hic in vbo obtinuit fm Jac. vel suis manibus interemisset. Bald.

In bestijs. ¶ No. q naturalis feritas nō venit in cōsideratiōe ipsaz naturam. Item propter rationem litere. quia nō punitur vitium naturale seu nature.

Cum arietes. vel pugnam. ¶ In tex. ibi, cōmisisset. s. prelium inriga. ¶ In tex. ibi, aggressus erat. i. q aggressum se erat cōtra aliū. Frā. ac. ¶ In tex. ibi, nō puocauerāt. sed insultatus fuit. ¶ Not. hic debere distingui qs insultanerit: qz semp insultatus presumitur fecisse ad defensionē, que cū sit licita de iure nature ita est licita animalibus sicut hominibus. Bal. ¶ Querit glo. quid si non apparet quis insultū fecerit? dicit gl. quod debet sequi absolutio de vtroq. doctores dicūt
b contrarium. vide glo. ª dic. in ea. ibi dum dicit. §. cū sacramenta. sed ibi non cōstabat qō vnus alium enerterit: hic aūt cōstabat. Et ideo qz alium enerterit presumit offendisse. vñ istoka sū opz q probet factū ad defensionem: als puniretur percussor loquo in hominibus, ꝛ similiter in animalibus posset agi rōne percussionis nisi probaretur factuz ad defensionem seu ad defensam quia in delictis semper presumitur offensa nisi contrarium probetur. Et ideo etiam si duo inuicem se percusserunt vnus alterū ꝛ alter alterū in dubio nō fit absolutio: sed vterq; cōdemnabitur. vt. j. ad. l. aquil. l. quemadmo. §. si nauis altera. ª facit quod not. in. l. j. C. de sica. ª. §. de sica. l. si in rixa. fm Richar. ma. ª vide ibi per Bar. ª Bal.

Et cum etiam. Mogales actiones sequuntur pos. ª animal debet dari pro noxa viuum, ª ratione mendaciū perditur beneficiū. b. d. vsq; ad. §. si post litem contesta. ¶ In tex. ibi, si in iure. ergo secus si mentiretur extra iudicium. Bal.

Si post litem. Interit⁹ alalis p quo est l aliū regressus non liberat dominuz ad actiōe de pauperie: sed tenet cedere iura. b. d. Vel. sic, Interitus speciei q nō est in obligatione, sed in beneficio soluendi nō liberat debitorē post lit. cōtesta. b. d. fm glo. ª eit. §. no. ª iō tibi summaui. ¶ In tex. ibi, dño. s. quadrupedis. ¶ In text. ibi, lit. damni qō dedit quadrupes. ¶ Not. hic q̄ qs cedendo iura liberatur ꝛ qō actio cessa succedit loco rei. b. d. Bald.

Hanc actionem. i. tanq̄ contra possessorez, alias successorem. qō dic vt. j. de preto. stipu. l. ij. §. fi.

Additio Baldi.

Si quadrupes. Si qs inuenit pecudē alienā in suo damnū dantē vtrū sua autoritate possit capere ꝛ loco pignoris detinere? dic quod sic ad instar manifesti
furti. hiaz is est manifestus fur qui in furto capitur. in tit. de
c obliga. ex delicto. §. furtozū. ª sic se hz consuetudo fm Obert. Augu. quod in homine dānū dāte possum capere in crimine ꝛ detinere donec satisfaciat dānū. pre. in quolibet crimine cō prehensus in crimine pōt detineri propria autoritate. vt. j. de
1 adulte. capite quinto. de furtis interdū. §. qui furē, ꝛ ibi de cō
2 di. ob causam. l. p. pre. in depopulatore agrozum cōcedit q̄q; ex interuallo vt si de nocte vadat depopulādo agros vt. l. j. C.
3 qū vnicuiq; liceat se sine iudice vendicare. ¶ In glo. que incipit dño bonis in fin. Sed ibi non constat vñ credo qō in hoc casu oporteat superstitem probare ad defensionē fecisse alias puniatur. C. de sica. l. j. ª. §. ad. l. aquil. q̄stū. §. si nauis alteram, Richa. facit ꝛ vide. §. ti. j. in fi. si ex plag. tabernarius. C. de sica. l. ij. ff. ad. l. corne. de sica. l. si in rixa. ¶ In gl. q̄ incipit, ibi magime. qz tenet ratiōe more nō eo quod habet actionē. Jac. bu.

Ecactio. ¶ In text. ibi, pati. ¶ Not, qō quis damnum patitur coipso
1 quod alij tenetur ad cōpositiam, s. de negotijs gestis. l. si quis mandato.

Si quis. ¶ In tex. ibi, cuitās magistratū forte pu-
tabat familiā rimando, p armis. ª ideo iste qui habebat arma intrauit domum ne sibi inuenirent arma ꝛ adde. §. de fur. l. si quis in seruitute. ª idez pōt exemplificari de eo qui timebat capi pro debito ꝛ in similibus. ¶ In tex. ibi putani summam diligentiam adhibitam a domino canis.

Ex hac. ¶ In tex. ibi, agi posse nō rōne totalis interesse: qz est infinitū: sz rōne particularis vt statim dicet. ¶ In tex. ibi, esset. s. in futuruz. ¶ Nota quod deformitas siue cicatrix que idem est qō apparēs deformitas siue vituperatio est inestimabilis in libe. homine.

Hec actio vtilis. In casu simili expresso cōpetit vtilis actio. b. d. ª vide qō no. Lyn. in. l. i. in. fi. q. C. vti pos. ª. §. de neg. gest. l. actio. In casu autez expresso vel tacite subintellecto ex mente. l. competit actio directa ex verbis ꝛ mente tantum. vt. j. de verb. signi. l. nominis ª rei. §. a verbum. ª institu. de legitima. patro. tut. ª ar. j. de vulg. substitu. l. iam hoc iure. Bald.

¶ Sladio. limita vtp flo. in. l. si puratoz. j. tit. pxi. ª ade sali. in. l. nō ideo min⁹. C. de acti. vbi ēt flo. ª in. l. qui foucas. §. si natis. j. tit. pxi. ª hic. ª An. aret. I tract. maleficiorum. vñ. sciente doloso. in. fi. col.

¶ Ad legem aquiliam. Rubrica.

¶ Dictio de actione que prosequitur damnuz datum a quadrupede: hic dicit de actione que prosequitur damnum datum ab homine.

Additio Baldi.

b ¶ Qualiter in hac actione formetur libellus. b vide in Spec. de iureinr. §. sequitur. Bald.

b ¶ Formetur libellus. Adde florzia. ō sancto petro hic qui ample materiam tractat.

Lex aquilia. Not. q lex posterior derogat legib⁹ priorib⁹. Circa qō dic qō est verū si habet clausulam derogatoriam vel si sunt leges ẽque. Si autem sunt. ll. diuerse nō derogat posterior priori etiā si habeāt se vt genus ꝛ species. vt no. §. de accu. l. senatus censuit. C. de sepulchro vio. l. q sepulchra. §. de ac. ª ob. l. quoties. vnde in diuersis legibus specialis prouisio non derogat generali. secus in ea. l. quia tūc species derogat generi. quod dic vt not. doct. §. de penis. l. sanctio legum. ª ita disputando tenuit do. Ray. de foliuio. ¶ Tē no. l. istam ad statuta nostra no ua que cassant vetera.

Legis aquilie. ¶ In gl. q incipit: sz q est. in fi. appet ergo qō in. l. aquilia nō cōsiderat animā: sz magis eventus ꝛ euentu maius est delictum homicidiū q̄ vulnus: sed. l. cornelia de sica. magis cōsiderat animū quā euētū. vt. l. is qui cū telo. statuta vero ꝛ cōsuetudines loco cū cōsiderant magis euētum. vt not. per Ly. in. d. l. is q cū telo. que cōsiderat factū. ª qñq; sufficit solum factū in eis etiaz sine dolo. qō dic vt no. doct. ¶ Moderni in. l. i. §. j. §. si quis testō, liber esse iuf. fue. ª ibi per Bar. vbi declara vtrum in penis statutarijs requiratur dolus tene menti. Bald.

Elephanti autem. ¶ No. qō quando aliquid est mixtum accipimus de eo partem potiorem. b. d. Bald.

1 ¶ Homicida est priuatus omni officio.

Si seruus. ¶ No. arg. dicit statutum
1 qō homicida sit priuatus officio. ¶ Modō qdā occidit hominē iustitiā exequendo vtrū erit puat⁹? ª dic qō non: qz nō dē occidere
c ipse sed leg. ᶜ vt. j. de ritu nup. l. palā. §. fi. facit qō no. j. de. pba. l. cū pbatio. ª. C. qō met. cau. l. accusatiōis. C. de his q ad eccle. confu. l. si seruus. nā hoc statutū est intelligēdū de homicidio punibili non de homicidio permisso qō penam non meretur.

1 ¶ Aduersus piculū psone cuilibet est pmissuz se defendere.

2 ¶ Malefactorem qui capere potest eum occidere non debet.

3 ¶ Malefactor quacunq; hora capi potest.

Tacz si seruū. ¶ No. qō aduersus
1 piculū psone cuilibet est pmissuz se defendere ēt aliū occidēdo: sz pp periculū rerū nō semp hoc lz: sed adhibet quedā distinctio dici ꝛ noctis. vt in. §. j. ª vī lminere piculū psone q̄ coipso qō armis impellit. l. hz ꝛ si q̄cunq; in pn. qz vsus armoz affert iustū metū mortis qō nota. Jtē si cōcurrit vtrūq; periculū. s. persone ꝛ rerū ēt tūc lz occidere suū inimicū, vt in ver. ª si metu. l. sed ꝛ si quecūq;. ¶ Alterius no. in v. finaūt. l. sz ꝛ si quecūq; qō ille qui potest capere malefactorē non dz eū occidere vel aliter offendere. facit. l. fi. C. de ma. ª ¶ adde. si aūt malefactor velit resistere si qdē volēs capere vtīt iure suo pōt ipsum impune occidere. vt. C. ō his q ad ecclesias confugiūt. l. si seruº. ꝛ in. l. itaq;. §. j. Si autē vtaī iure publico non videt hec licere:

§ vt in.d.l.ſi.de male.ꝛ mat. ¶ Deinde no.hoc arg.qđ maleſactor posſet capi in ipo maleficio ſine de die ſiue de nocte quod eſt verū ab iniuriato vel damnū paſſo:ſed an ab alio:vſ qđ ſic vt.ſ.de fur.l.ſi quis in ſeruitute.tū nō inuenitur hoc niſi in fure ꝛ in adultero:vt.ſ.de adul.l.capite qnto.Imo.dicit hoc generaliter in qualibet extra de ſent.excō.c.vt fame.pōt dici q in publicis criminibus ſit licitū cuilibet capere ꝛ ius reipublice tueri ſecus in priuatis.nam ſi non licet capere in iudicio:ergo multominus licet capere de facto. ¶ Deinde not.qđ licet homines conuocare ꝛ concitare contra malefactorē. ¶ Item not.qđ vox aggrauat delictum. Bald.

Additio Baldi.

Taq; In text.ibi leg.xij.vide in Specu.de accu.ſ.qualiter.v.hoc tū fallit. ¶ In ex.ibi deprehenſum. ¶ No.q furem fugientē cuz re mea poſſum capere ꝛ detinere.ꝛ loquitur qñ eſt deprehēſus in flagrāti crimine.ꝛ facit.ſ.de adul.l.cap.v.ꝛ no. inſtitu.de act.in prin.Et no.de fugitiuo tria tempora.ſ.ante fugam.ꝛ de hoc no.ſ.de hoc no.ſ.de pig.āſtum.C.de pig.act. l.pe.C.de fer.l.ſi.in fuga.ꝛ de hoc cū ſimi.poſt fugan.ꝛ de hoc inſti.de act.in prin.no.

Sed ꝛ ſi. Expedini tibi.ſ.cum.l.ſequenti.hoc principium.

1 ☞ In actione legis venit culpa.
2 Furioſus ꝛ infans non ſunt capaces delicti.

Iniuriam. In text.ibi.cōtumeliam.ſcilicet examino. ¶ In text.ibi factum eſt etiam
1 culpa.quod dic vt.ſ.de vſufru.l.ſi cui⁹.ſ.de preteritis.ꝛ de dolo.l.ꝛ eleganter.ſ.ſi quadrupes. ¶ Nota q in actione.l.aquilie venit non tantum dolus ſed etiam culpa,ſed in actione iniuriarum venit dolus tantum. Itē in aquilia agitur ad damnum,in actione iniuriarum agitur ad vindictam ꝛ ſapit inſtar cauſe criminalis vt infra de iniurijs.l.pretor edixit.ſ.j.
2 ¶ Secundo not.quod furioſus ꝛ infans nō ſunt capaces delicti ſicut nec animalia brata.ꝛ ideo factum ab eis ſit impune: quia eſt factum ſine dolo ꝛ culpa.nam caſus fortuitus nunq̄ punit per modum criminis.facit ſupra de officio pſi.l.diuus.

Si magiſter. cidere q̄ oculum effodere vel debilitare. ¶ Item not.qđ magiſter vel preceptor inobedientez diſcipulū pōt corrigere correctione moderata[a]. Si aut̄ exceſſit modū tenet̄ non tanq̄ doloſus:quia nō p̄ſumitur in eo dolus ſed tanq̄ culpabilis.qđ eſt not.dignum.ꝛ hoc eſt verū niſi ex genere inſtrumenti p̄ſumitur dolus vt ſi percuſſit ferro.nam ex genere inſtrumēti p̄ſumitur animus ꝛ atrocitas maleficij,tex.eſt no.extra de homi.c.ſignificaſti.in fin.verſicu. ex qualitate inſtrumēti p̄ſumitur vulnus atrox ꝛ mortale. ꝛ facit qđ not.per gloſſ.ꝛ Jac.de are.ſ.ad.l.cor.de ſica.l.j.ſ.ſed ſi claua quod tene menti.

a ¶ Moderata. Adde text. no.l.l.itē q̄rit. ſ.iñ.ſ. loca. et ꝟſ.q.iiij.nullus.ꝛ not.in.l. aut facta.ſ. de penis.ꝛ bar.in cōſil.inci.viſis teſtib⁹ examinatis ꝛc.

Additio Baldi.

b ¶ Perpetrari. Adde doñ. Bald.in.c. iniuria.vl.co. de pa.iur.firma.

Sed ꝛ ¶ In text.ibi ſi magiſter.vide Archi. xiij.diſt.oratoria.ꝛ qualia dz eſſe doctrina vide p Archi.xliij.diſt.c.j.ꝛ.glvi.diſt.prohibentur per ac.de multiplici bñdictione.vide Arc. j.q.j.dictum. In text.ibi:ſed ꝛ ſi infans ꝛ furioſus.ꝛ videt qđ non obligatur.nam legibus non:vt hic.ergo nec conſuetudini cum ſit vera leg.vt ſupra de legi.de quibus:ſed contra.ff.de aut.tu.ſine herede.ſ.luci⁹.vnde dic qđ pſona non obligat.vt hic.patrimonium ſic.vt Oldr.ibi.vel dic aut obliga.deſcendit immediate ex ipſa.l.ꝛ tunc nō obligatur.aut mediante cōſenſu vel facto hominis:ꝛ tunc non obligatur vt nota.ſupra de pactis. Item quia per Huli.

c ¶ Immediata. Adde franare.in.l.q libe-ris.ſ.hec verba.de vulga.ꝛ pupi.ꝛ in.l.cā cognita.e. tit. ꝛ in.l.pter ait. in prīc.ij.col. de acquirend. hꝛedi.

Qa actione. No.vulnerato vel offē ſo debent reſtitui expenſe medicorū ꝛ cetera dāna eſtimabilia.facit.ſ.tit.ſ. ex hac.l.ꝛ idem etiam per lombardam. Bal.

1 ¶ Homicidium manu vacua poteſt perpetrari.

Occiſum. ¶ In tex.ibi,ſtrāgulauerit.ſimile vbuz habes in.l.j.C.de predijs cin.vbi tex.dicit,cauſas quibus ſtrangulat ꝛc.nominatim exponat loquit
1 ibi per ſimilitudinem hic propie. ¶ Not.quod etiam manu
b vacua pōt homicidium perpetrari.[b] puta cum pugno ꝛ calcibus ꝛ dicitur homicidium quelibet examinatio.vt.ſ.eo.l.itez mela.ſ.celſus ſcribit. Bal.

Sed ꝛ ſi quis. onerari eſt in culpa.Item eſt in culpa ille qui incaute tranſit per lubricum.

Proinde Not.quod ille qui eſt ab aliquo ſpecta.ꝛ ppterea dedit dānū alteri nō dz deligſſe: ſed ſolum ille qui ſpingit:tū qz ille nō delinquit immediate in alteram ſed mediate teneꝛ vtili actione nō directa qō nota p̄o penis ſtatutorum quia vbi cōpetit vtilis actio non vēdicat ſibi locum ſtatutum.nam iſta vtilis eſt ex interpretatiōe. Et ſtatuta nō recipiunt interpretationē extēſiuā. facit.ſ.ti.ſ. l.pe.niſi eſſet cautum in ſtatuto qō precederetur de ſimilibus ad ſimilia per eandem.l.penul.

1 ☞ Prelium publicum regulariter eſt permiſſum.
2 Circulus ſi eſt factus intra quem debeat bellari extra circulū non licet offendere.

Si quis in colluctatione. Nō puniſ ille qui in publico pugna percutit pugnatē ſecus ſi nō pugnantē vel extra locū pugne.b.d.ꝛ pone exemplū in ciuitate nra cāpo
1 prelij. ¶ No.hic qō publicū prelij eſt permiſſum,duellum etiā publica autoritate cōceſſum penā nō meref.ſec⁹ ſi pacto
2 priuatorū qz hoc fieri nō pōt.vt.ſ.de pac.l. ſi vnus.ſ. pacta q̄ turpem. ¶ So.not.qđ ſi eſt factus circulus intra quē dz bellari qđ extra circulū nō lz offendere qz eſſet extra locū pugne. ꝛ iſte circulus ſeu ſtechatū appellaſ pancratiū. ¶ Not. cōtra eos q in cāpo proijciūt a feneſtris:qz ſi ſtudioſe debēt puniri eo qđ percutiūt nō pugnantē. ¶ In gl.que incipit,hic refert in ſi.fz Lombardā venit ad pugnā.vbi res aliter determinari nō pōt.ꝛ cōtra prouocatū ad pugnā ſunt p̄ſumptiones alias non cogitur acceptare bellum niſi diffamaſſet appellātem ad bellum de graui ſcelere.puta ſi cum proditorē vocaſſet ꝛ ita loquit ius lombardi vel lombardorū:de quo quidā doctor vltramōtanus q fuit vocatus Petrus Jacobi fecit vnū tractatum in libellis ſuis.

Sed ꝛ ſi quis ſeruū. ¶ Not.qđ etiā quis eg actis leui, ſecuta morte punitur. Bal.

1 ☞ Actus atribuitur agenti cum voluntate.

Celſus. ¶ Not.diſtinctionē vtrum ſuo corpore quis occidat an vero per medā perſonā.nō tamē fit diſtinctio an ſuis manibus vel mediante alio miniſtro vel alia re inanimata ſicut p3 in exemplo de precipitato de pōte ꝛ de plecto in terrā.vnde collidit ſe ad ſaxum.vnde iſte tenet directa actione.l.aquilie.quā diſtinctionem nota p̄o ſtatutis eg quibus nūq̄ reſultat niſi actio directa ꝛ nō vtilis: qz nūq̄ accipiūt iſtaz interpretationem extēſiuā p̄ſertim in odioſis
1 ꝛ penalibus. ¶ Item not.qđ actus attribuit agenti cū voluntate:non aggenti ſine voluntate:puta flūmi vel lapidi vñ tunc immediate dicitur fieri non obſtante qđ faciēs vtaſ medio inſtrumento:ſecus ſi vteretur media perſona faciens ꝛ ſa cit hoc ad notata in.l.j.ſ.deieciſſe.ſ.de vi ꝛ vi arma.ꝛ dic ſcōz Barto.ſ.de iniur.l.nō ſolum.in princi.ſ.ſi mandato.ubi vide. ¶ Quero hic ōt ſtatutū qđ ſi ex percuſſiōe exiſt ſanguis non poſſit fieri concordia. ¶ Modo ego proieci quendā in terram ꝛ ex percuſſione in terrā ſecuta eſt colliſio ad lapidē vñ ſanguis egruit queritur an poſſit fieri concordia.ꝛ videtur qđ ſic:ga tis videt exire ſanguis ex percuſſione ſicut ſi percuteretur cū gladio vel lapide.arg.huius litere:ſed aduocati huius ciuitatis practicant ꝛiū quia illa dictio eg,denotat cauſaz immediatam.[c] vt.l.j.ſ.ex incendio.ſ.de incendi.rui.ꝛ nan.ſed actus percutiens ſanguinem immediate:ſed mediāte actu ſcōo alſecute colliſionis ad lapidem.ꝛ ideo remanet quod poſſit fieri concordia ſecunduz generale ſtatutum.non obſtat litera noſtra quia in.l.aquilia ponderatur perſona ſicut immediata vl mediata cā:ſz per ſtatutū ponderaī ipſe actus vtrū ſit ipſe actus cauſa mediata vel immediata.ꝛ ſic diuerſitas p modū facien di mediate ꝛ immediate.ꝛ opi.iſtā credo veriorē.ꝛ no.ſic.ꝛ alibi in mediata cauſa incipitur.vt no.ſ.re.amo.l.mulier. Bal.

c

Idem iuris. ¶ No.q culpa pōt omitti tribus temporibus ante factū qñ nō inſpicitur qō euenire poteſt.in facto ꝛ poſt factum.vt quis non proſequitur factuz qō dz proſequi nec vtitur eo debet vti.ꝛ hoc dicit not.glo.que incipit culpa ergo.ꝛ facit quod no.in.c.j.de penis.in clemē.vbi vide ꝛ tene menti:quia eſt allegabile tam in materia legali q̄ in materia mꝛali.b.d.

Bulionem. ¶ Not.qđ non dz quis attētare id ad qđ eſt inſufficiens vel imperit⁹, ꝛ qđ ille q neſcit equitare non debet aſcendere equum.ꝛ valet hoc.qz neſcit poſtea equum retinere ꝛ regere ꝛ poſtea equus alteri facit damnum q̄ tenetur nomine culpe.b.d.

Tē ſi obſtetrix. Quemadmodum. ¶ No.iſtum text.contra iſtos q̄ faciūt ſeditiones.ꝛ vide tex.ſ.ad legē Cor.de ſicar.liij.c.l. antep.ibi:qz non debuit. ¶ No.qđ quis non debet trāſire per locum periculoſum ſi tranſit imputet ſibi. Bald.

Additio Baldi.

Item ſi. Nulle bac.l.inſtitutio.d.b.apoſtille.

Item

Item mela. Proculus.

¶ No.qđ quis non debet facere artē suā in quolibet loco sed in loco competenti.h.d. Bald.

Si alius. ¶ Nota hunc ver.qđ ille qui tenet man⁹ alicuius vt nō possit se defendere,⁊ ideo ab alio interimit̄ non est proprie occisor licet pro homicidio teneatur.in tex.ibi tenebit̄.l.aquilia.Fran.acc.¶ In gl.sup verbo,queri ibi,vel peregrinus.¶ Not.ꝙ peregrini ⁊ aduene possunt ignorare consuetudines locorum.Bal.

1 ☞ Plures an simul possint accusari.

2 In criminalibus,cuius actu quis perierit,specificādum est.

Sed si plures. Quādo cōstat plures aliquē ꝑcussisse ⁊ ex ictu vni⁹ illū decessisse:alij de vulnerato,ille de occiso tenetur.¶ †Sed si cōstat oēs pcussisse nec apparet qđ magis perierit ex ictu vnius,ꝙ alterius oēs de occiso tenent̄ a si ciuiliter agat̄ nec vn⁹ soluēdo liberat aliū a pena.h.d.Et diuidit̄ in duas partes:qꝛ primo loquitur respectu liberationis.scđa ibi:⁊ si cū vno.¶ Itē prima subdiuidit̄ in duas:qꝛ primo loquit̄ qñ apparet de qualitate ictuū discretiue seu distinctiue siue districtiue.scđo qñ nō apparet de illa qualitate.secunda ibi qđ si nō.¶ In tex. ibi perierit:qꝛ apparet ꝙ vnū vulnus fuit mortale aliud nō. ¶ Itē apparet qđ quis illud vulnus mortale intulit. ¶ In tex.ibi ꝙ si non apparet:quia forte non apparet vnū magis mortale ꝙ alterū.vel si apparet non cōstat quis intulerit qđ est no.⁊ notandum.¶ Nota ꝙ iste.§.loquitur de pluralitate delinquentiū ⁊ procedit vbi tanꝙ singuli delinquunt.sꝫ si vt vniuersitas vel vt corp⁹,dic vt.s.de iur.om.iudic.l.si familia. ⁊.j.qđ vi aut clā.l.semp.§.qđ si in sepulchro.p Dy.⁊ Ja.⁊ facit.j.de penis.l.aut facta.§.fi.¶ †Scđo no.ꝙ qñ plures simul insultant aliquē ⁊ vnus percutit mortaliter ⁊ alius ꝑcutit:sꝫ non mortaliter.⁊ hoc constat quod ille qui nō mortaliter percussit nō tenet̄ de homicidio.ꝙ est verū si procedit̄ contra eū ex capite pcussionis:sed si ex eo ꝙ prestitit alij auxiliū videret̄ teneri qđ dic vt no.j.de fur.qui seruo.§.fi.nā circa idē factum nō pōt qs esse principalis ⁊ accessorius:sed circa diuersa vulnera sic.¶ In ꝯrium tñ facit:qꝛ si teneret̄ tanꝙ accessori⁹ de homicidio obligatio de vulnerato cōfunderet̄.vt.j.e.l.illud. in fi.⁊ sic accessoriū cōfundet principale qđ videt̄ irrationabile.¶ Tertio no.ꝙ in dubio fit interpretatio ꝯ delinquētes ꝙ est notā.⁊ sic dubia probatio qñqꝫ inducit cōdēnationē qñ.s. sup illo dubio disponit vel ꝑsumit.vt hic tene mēti.¶ Quarto no.qđ vnus pariter vel dispariter delinquentiū soluendo nō liberat aliū.qđ dic vt not.hic.⁊.s.de iur.om.indi.l.adeo. ¶ Quero hic dicit̄ qñ cōstat oēs pcussisse:sꝫ qd si non est nisi vnus ictus ⁊ nō cōstat a quo fuit illatū vtrū omnes puniant̄
b an nullus:b dicit glo.qđ nullus:qꝛ nō cōstat de persona delinquētis.qđ no.nō ob.iste.§.qꝛ hic constabat oēs deliquisse.Et dic circa hoc quod qñqꝫ occurrit dubiū circa factū qñqꝫ circa qualitatē facti:qñqꝫ circa animū delinquētis qñqꝫ circa personā patiētis,qñqꝫ circa qualitatē ꝑsone.Si occurrit dubiū circa factū si quidē passiue:qꝛ non apparet aliquē passum esse nō pōt seq cōdēnatio.l.j.§.itē illud.j.ad Syllan.Si aūt actiue.qꝛ ꝯstat aliquē passum:sꝫ nō cōstat qs fecerit̄ si qdē istud alleget̄ factū a pluribus:sed ab vno ex quo ꝯ eū nō ꝓbat̄ sequit̄ absolutio.facit.j.de adul.l.denūtiasse.§.q̄ritur.Si vero agit̄ de plurib⁹ delinquētibus:tūc loquit̄ iste tex.⁊ gl.scđo casu qñ dubiū vertitur circa qualitatē facti,non debemus presumere qualitatē nisi probet̄.vt not.Dy.in.c.in obscuris.facit.j. de penis.l.si preses ⁊ dꝛ qualitas illa que hꝫ augere penam qꝛ nox vel locus priuilegiatus a statuto presumam ergo maleficium cōmissum de die nisi probetur de nocte.⁊ ideo dicūt quidā qđ si est actū tanꝙ de nocte ⁊ nō ꝓbat̄ ꝙ sequit̄ absolutio ⁊ maxime in delicto iterabili:qꝛ est actum cū coertione temporis.vñ crimē qđ obiecisti nō ꝓbasti.arg.in.c.abbate.de re iud. lib.vj.sicut in loco si non probaret̄ locus.Alij dicūt ꝙ sit condemnatio de facto simplici.tu dic vt not.Bar.j.de adult.l.denūtiasse.⁊ alij doc.in.l.ꝑtor.§.docere.j.vi bo.rap.qñqꝫ est incertitudo penes effectū.⁊ tunc loquit̄ iste.§.⁊.j.de sica.l.si in rixa.qñqꝫ est incertitudo ꝑsone faciētis:⁊ adhuc determinat̄ p hūc.§.qñqꝫ est incertitudo ꝑsone patiētis.⁊ tūc dic vt dixi in l.si cū exceptiōe.§.in hac.s.qđ me.cā.qñqꝫ est dubiū de qualitate ꝑsone.⁊ tūc dic:vt.j.locati.l.si qs ignorās.qñqꝫ est dubiū de mēte ⁊ tunc presumitur ꝯ delinquētē.qꝛ est de natura ꝓhibitorū.C.de sicar.l.j.§.diuus.¶ Querūt doc.vtrum iste.§.habeat locum in criminali.breuiter remitto te ad dictam legē.si in rixa.⁊ adde quod no.in spe.de homicidio.§.j.versic.sꝫ pone quatuor.⁊ de rap.ver.sed pone.⁊ de teste.§.j.ver.qd si quatuor homines.⁊ per Inn.de homicidio.c.sicut dignum.⁊ per Dy. in.l.q multa facinora.C.ad.l.iuliam.de vi.⁊ in Spe.de lege.§. iuxta ꝓpositiōis.v.qd si quis in rixa.⁊ per arch.xxiij.q.fi.c.fi.

Celsus scribit. ¶ Nota hūc.§.qđ licet primū vulnus esset mortale tñ si alius postea examinauit non tenetur primus de occiso:qꝛ nō est secuta mors ex primo vulnere:patet ergo qđ interim donec aīa sit a corpore separata nō pōt quis puniri de occiso:quia posset mori alio casu.de hoc not.Ja.in.l.damni infecti.§.sabini. j.de cōfes.l.si is qui stichum.¶ Item no.mirabilem modum euadendi primum delinquentem.

Additio Baldi.

Item mela. ¶ In text.in.§.si plures. Si plures vulnerauerūt vel occiderūt aliquē an oēs teneantur vel vnus tñ vel neuter sic distingue. Aut occurrit incertitudo seu error ex parte agētis ⁊ iniuriā passi.Aut ex parte passi tñ aut ex parte delinquentis tñ.Primo casu qñ est incertitudo ex parte vtrinsqꝫ cessat pena.vt.l.sententiā.§.si instrumenta. Secundo casu qñ est incertitudo ex passo tantū tūc aut talis incertitudo nō pōt ex postfacto certificari ⁊ non punit̄ delinquens.vt not.s.titu.j.l.j.§.cum arietes.per Dyn.Aut certificatur ex postfacto:exemplū de eo qui ꝓiecit in vulgus ⁊ cecidit super titiū:⁊ tūc punit̄.j.e.si putator.Aliqñ est error ⁊ tūc aut circa ꝑsonā principaliter passi ⁊ punit̄.Aut circa ꝑsonā eius ad quem extenditur iniuria secundario ⁊ non punit̄ vt.l. eum qui nocentem.§.j.de iniur.Tertio casu quādo est incertitudo ex parte delinquentis tātum:subdistingue:naꝫ tūc aut est incertitudo circa factū aut circa effectū aut circa aliquam qualitatem.Si circa factū.i.quis ex pluribus fecerit cū vnus tātum percussit sequitur absolutio.vt.j.de penis.absentē.qđ intellige si non habuerant omnes propositum occidēdi alias omnes tenentur qꝛ cōmunicato consilio factū est:quia cōstat omnes opem dedisse.Unde considerandum est vtrū cōmunicato consilio iuerūt animo occidendi:⁊ tunc omnes puniantur.de penis.aut facta.§.fi.Aut non tunc nō puniant̄.Et ista incertitudo plerunqꝫ occurrit in rixa vt no.s.quod met⁹ causa.si cum excep.§.j.Si circa effectum.vt quia oēs percusserūt tamen nescitur ex cuius vulnere mors sit secuta:tunc aut oēs percusserunt ⁊ simul aut diuersis temporibus ⁊ si simul singulorum ictus sunt contemplandi si ex hoc pōt certificari quis mortem intulerit:⁊ tunc ille puniat̄ q occidit non ali⁹ qui non intulit mortale vuln⁹:sed punietur alius de vulnerato.vt hic. Sed si vulnus erat mortale qlibet punietur de occiso.vt.j.eo. ita vulnerat⁹ ⁊ de sica.l.si plures.de diuersis tēporibus.Aut quodlibet vulnus erat mortale ⁊ quilibet punietur de occiso si hoc constat.vt.l.si ita vulnerat⁹.Aut alterū tñ vuln⁹ erat mortale.⁊ tunc aut secundo illatum tātum ⁊ primus nō tenet̄ de occiso.vt.l.huic scripture.§.si seruus.Aut p̄io loco illatū erat mortale:⁊ tunc secūdus tenet̄ de occiso:quia videt̄ titius mortē intulisse per adiectionē secūdi vulneris.vt.l.quā actionem.§.si quis seruū.supra eo.Aut occurrit incertitudo circa aliquā qualitatem ⁊ tunc aut ius presumit certo modo ⁊ standum est in iur.ꝑsumptiōe.vt.C.de iniur.si nō cōuicij.Aut nō ꝑsumit certo modo:⁊ tūc lenior via est eligēda.vt.l.si preses.ꝯ penis.⁊ no.per Dyn.in.c.in obscuris.scđm Jac.butri.vide ol no Dy.in.c.in penis.de reg.iu.lib.vj.⁊.c.in obscuris.ad fineꝫ. Latius vtrū plures possint simul accusari.dic vt not.Cyn.in l.j.C.si reus vel ac.mor.fuerit.⁊.C.q ac.nō possunt.l.cum rationib⁹.Dic breuiter aut loqueris eo.libello.aut diuersis.Si eo. aut accusat̄ de eodem crimine vel connexis ⁊ tunc etiaꝫ mille possunt eo.libello accusari.vt.l.attili⁹.de fal.⁊.l.nec interesset. §.fina.de adul.fallit quando est datus ordo a iure:vt.l.denuntiasse.§.querit̄.Itē fallit vbicunqꝫ nō admittitur cumulatio: vt.l.j.C.de furtis.l.j.in fi.si fa.fur.fe.di.Aut accusant̄ plures eodē libello.i.sub vna cōclusione libelli de criminibus separatis.Et tunc aut apponit̄ in initio.⁊ non procedit libellus.ar. de exc.rei iudi.l.singulis.Aut nō apponitur ante nomē receptum inter eos:⁊ tūc ꝓcedit libell⁹.vt not.C.de accus.si accu. Si diuersis libellis:aut accusat prosequendo suam vel suorū iniuriam ⁊ pōt etiā mille accusare vt.l.cū rationibus.Aut ꝓsequendo publicam vindictam tunc non:⁊ potest plusquam duas accusatiōes facere,vt ibidē.qꝛ repellitur vl̄ ꝓpter suspicionē tēporis que est.vt i.§.marit⁹.vel quasi litigios̄.quia due vices inducunt consuetudinē.l.iij.de epi.audi.Aduerte quod dixi de connexis criminibus infiniti possunt accusari eodē libello est verum qñ omnia crimina puniuntur eadem.l.⁊ eadē pena vel eadē.l.⁊ diuersa pena.⁊ sic nunc verbū in cōclusione prolatū significauit diuersis modis ꝓut refert̄ ad diuersos.C. de testa.mili.in testamēto.in fine.l.ij.de offō procōsul.⁊ legati. Sed qñ punietur diuersis legibus vr̄ qđ plures libelli sint necessarij.Nā illud est lex in crīali qđ obli.in ciuili:sicut obli.est mediū ꝓxi.in ciuili sic lex in crīali:⁊ sicut ad diuersas obligationes sequit̄ diuersitas libellorū in ciuili.sic ad diuersitatē legum sequit̄ diuersitas accusationū in crīali.Similia vba po

a ¶ Tenent̄.ad de feli.in ca.significasti . ad fi.iij.col.

b ¶ Nullus.vid feli.i.d.c.significasti. ⁊ ꝙ ibi dixi in apostil.

sit gl.C.de custo.reor.ꝛ.ad cõmentariẽsem.ꝛ Bul.in.l.j.C.de fide instru.ꝛ vide qõ not.in spec.de accusa.post princi. ¶ In tex.ibi, appareat.vide oino quod no.Inn.de homicidio.sicut dignũ.in magna gl.in fine. Cuius ictu perierit.vide in Spe. tit.ij.§.iug.pro positionis.ver.quid si quis in riga.ꝛ in spe.de homicidio.§.i.versi.sed posi.quatuor. Et vide simile dubium in Spe.de raptore.versicu.sed posi.vide omnino in Spec.de teste.§.j.ver.quid si quatuor boies.ꝛ p alb.gall.in sua margarita in ti.de accusatore.ꝛ p gãdinum in suo opere plene tractatur. ¶ In tex.ibi, teneri ciuiliter.no.l.corneliam.de sica.nã in criminali specificari oportet cuius ictu perierit ꝛ dilucide ꝓbari debet dolus.vt.§.de dolo. Itẽ exigitur.§ in.l.aquil.venit culpa.vñ nõ est necesse singula sic specificari ꝛ ꝓbari.ar. §.qõ metus causa.si cum ex.§.in hac.vnde in criminali oẽs puniendi erunt sed pena mitiori ratione incertitudinis vt habes hic super libro ho.bo. Pone qõ reperitur aligs occisus in territorio alicuius ville tũ non constat an ibi vel ibi fuerit interfectus an poterit fieri cõdẽnatio.disp.Arch.ꝛ incipit cũ in statutis ciuitatis Padue.ibi vide arg.quod si pena est simpla puniatur si dupla non in duplum sed in simplum.l.qz ratione loci incerti non duplatur pena.sed solũ simplatur de cõdi.ꝛ de.l.in testamento.el primo.

Sed ꝛ si plures. Si seruꝰ. ¶ Nota in isto.§. distinctionem gloss.de possessore cum titulo vel sine titulo. ¶ Item loquitur iste.§. de possessore in detentatore. Item allegatur iste.§.qõ vbi dominium deducitur incidenter vel accessorie sufficit probare possessionem cũ titu.ꝛ facit.j.de sol. l.titia.ꝛ facit.3.si seruitus vendi.l.sicuti.§.si queratur.videbis in.l.ij.j.fami.erc.ꝛ facit communi diui.l.communi diuidũ do.§.inter predones.

An fructuarius. ¶ In text.ibi, vtile.quia sunt domini sui iuris non tamen sunt domini rei.boc dicit. Baldus.

☞ Fictio requirit duo extrema.

Hic scripture. ¶ Nota qõ fictio est hic quia dominium rei legate transit in legatariũ a die mortis testatoris ꝛ hoc per fictionem.sed vere a die adite hereditatis vt no.in.l.si tibi homo.§.si seruus.j.de lega.j. ¶ † Item not.quod fictio requirit duo extrema ꝛ requirit vbi figat pedes.vt no.Cyn.C.de sen.pas.l.fi.ꝛ per eandem vbi declaratur hec.l.C.de vsuris.ꝛ fruc.leg.l.in legatis.ꝛ vide quod no.Jac. j.de lega.ij.l.mortuo bone.

Si seruus. ¶ No.qõ quando vulneratus postea moritur nõ est necesse quod in libello accusatorio deducatur tps mortis sed tempus vulneris: qz tunc est delictum consummatũ. Interim tamẽ nõ põt infringi pena homicidij: qz potest ex alio casu perire.ꝛ quia interim de homicidio non apparet ꝛ hoc teneas pro vero. Jn ꝛtariũ tamen facit qõ not.j.de confessis.l.si is qui stichũ.ꝛ per Dy.j. de damno infect.l.damni.§.sabini.ꝛ ibi etiã per Jacob.ꝛ ideo quidam noster miles.s.domi.Odofredus non recte fecit.s.dũ esset potestas Florentie: qz decapitauit vulnerantem antequ esset mortuus vulneratus ꝛ debuisset ipse de homicidio puniri.ar.huius litere.ꝛ ita fuisset nisi quia postea dux venit Florentiam ꝛ liberauit eum. Bald.

a ¶ Tps. Adde do. bar. soci. in cõsi. clxxviij. in civ. primo aspectu. ver. in hoc vide in fine. in prima parte.

Idominus. ¶ No.tex.insi.qõ ius accrescendi trabitur retro. boc dicit.

Additio Baldi.

☞ Quis vbi reperitur mortuus nec apparent vulnera non presumitur occisus.

b ¶ Pro cõdẽnato. Adde. d. ó ro. deci. cccc xxv.

Hic. ¶ Vide Ly.C.de vsur.ꝛ fru.lega.l.in legat.ibi oino videas.vide Ja.de leg.ij.l. mortuo. ¶ In tex.ibi, mortifere. vide Inn. extra de homicidio. significasti. ¶ In tex.ibi, hec ita.vi de Jaco.de dam.infec.l.qui bona.§.cũ inter.ꝛ vide oino Jac. ꝛ dy.de dam.infec.l.damni.§.sabi. Quando quis dicat̃ constitutus in discrimine vite an presumatur quis mortuꝰ ex vulnere ꝛ ex quo vide plenissime melius ꝙ alibi per Jac.in summa feudorum quinta charta.§.quod dictum est. ¶ Item nota qõ vbi reperit̃ qs mortuꝰ nec apparẽt vulnera non presumit̃ occisus sz sua morte mortuꝰ.vt.l.j.C.vbi cen.fisca.ꝛ.l.j.§.illud.ad fill.vide qõ no.in.l.j.C.de emẽda.ppinquorũ.ꝛ vide.C.de sica. eũ qui.ꝛ ff.eo.l.j.§.sz si clama.ꝛ extra de homicidio significasti.

Aliter. ¶ No.i vbis.qõ si mortifere quod nõ est vis decedãt̃ qs de vulnere immediate vel post longũ tẽpus.ª nõ ob.qõ no.in.l.j. C.de emenda.seruo.qz illa glossa nõ loquitur secũdum ius ciuile sed secundum legem mosaicam.qualiter vero probet̃ quẽ esse mortuũ ex vulnere vel non esse ex vulnere, mortuum not.Jac.in summa feudorum.in quinta charta.§.qõ dictum.ꝛ facit quod no.j.locati.l.martius. Bal.

Proinde. ¶ In textu ibi, itẽ cãe. Not.bic cõsiderari rẽ cũ suis qualitatibus ꝛ coherentijs nõ simplr. ¶ In tex.ibi. deprestiata.i.precio minorata. Bal.

Vade naratius. Idẽ iuli, Conditio potestatiua quando impeditur p factũ hominis nõ habetur pro impleta: secus si impediretur per factum nature. boc dicit. facit qõ no.in.l.j.C.de instit.ꝛ substit.vbi videas.h.d.

¶ Additio Baldi.

Vade neratius. ¶ In tex.in.§.hec actio aduersus sed qñ fiet hec interrogatio dicũt quidã ante litis cõte.als nesciret actor qũo peti. suaz formaret.ꝛ hoc minunt glossa bic posita que dicit ante litis cõtest. posse fateri. ꝛ ita iungitur aliꝭ interrogationibꝰ que fiunt ante lit. cõtest. boc satis videtur bene dictum. Alij dicunt proponi libellus sub conditione. C. locati. conductores. ꝛ secũdum hoc fiet post. lit. contest. Richar. Bal.

Idem iulianus. Si quis. hominẽ. ¶ Nota quod ille qui confitetur maleficium quod a nemine ꝛ commissum: hoc probato non punitur. secus si ab aliquo sit commissum licet non a se. quia tunc punitur. ita dicit text. glossa dicit quod est speciale in actione. l.aquilie. alias enim nunquam punitur ille qui confitetur fecisse maleficium quod non fecit si hoc indici liquet. vt.j. de.q.l.j.§. si quis vltro. ꝛ hec est veritas. Bal.

Proinde si occisus. Not. bic gloss. qõ omnis occisus est mortuus. sed non econtra. h.d.

Si procuratoz. Falsa confessio procuratoris super crimine non afficit dominum hoc dicit. Bal.

Notandum. ¶ Nota quod qñ quis confitetur de plano crimen, põt sibi ciuiliter fieri preceptum, nec est opus diffinitiua etsi confiteatur dãnũ, sed est contentio de quantitate damni hec sola quantitas erit discutienda. h.d.

¶ Additio Baldi.

Proinde. Jn fi. vide Jnnocentiũ de clericis conin. diuersis fallacijs. ꝛ nota qõ etiam post cõfessionẽ qñqz admittit̃ defensio vt si opponatur except. per quã negatius ꝛ non factum vt nota. C. de iura. calum. l.ij. ¶ In glossa, ergo. vel quomodo petitio non concludit. vt nota. l. eodem. §. finautem re⁹. in glossa cum quo quia licet petentem errorem vel qz de alio c.agitur. quam de confessato. dicto. §. finaute. ibi in bis capitulis ꝛc. vel quia confessio sit obscura non potest interpretari. vt extra de accu. cum dilectus. vel si cõfessio legitime reuocetur. vt. C. de errore aduocatorum. l. fi. Et sic non ob. lex error. quia confessus habetur pro condemnato b verũ est nisi reuocetur confessio, ꝛ vide quod nota. C. de pig. ac. l. iij. a quod dico in. l. admonendi. ¶ In gl. que incipit. i. vt estimet. in fi. sic etiã aliquis habet potestatem soluendi. sed nõ cause merita discurrendi. vt extra. de rescriptis. ab ex communica. ¶ Item except. notorij examinatione nõ indigent. vt extra de ele. bone. ffic. ¶ In gl. que incipit. scilicet dominum. de hoc tangitur extra de postul. c. in glo. per hoc videtur. de sententia ꝛ re iudi. sub orta. ꝛ de causa possessionis. cum olim. ꝛ vt lit. non contest. c.j. vbi de hoc ple. no. Richar.

b

Si seruus seruum. Ubi cõcurrunt plura delicta ibi non currunt plures actiones. h.d.

Item si seruus. ¶ Not. qõ lz actio intentata sit diuidua tũ beneficiũ dãni pro noxa est indiuiduum ꝛ non potest fieri nisi cuilibet insolidum. qñqz ergo principale est diuisibile ꝛ accessorium est indiuisibile. ꝛ nota bene bunc. §. Bal.

Serui autẽ. Ex delicto serui obligatur dns nõ ille qui iam possedit. h.d.

Si quis insulam. Quando factuz excedit voluntatem tenet̃ qs de toto facto nõ inspecto proposito voluntatis. h.d. ꝛ not. bñ. §. istum. ꝛ hoc est verum quando excedit respectu rei, sed qñ excedit respectu persone dic vt.j. de iniu. l. eum qui necessitа. §. fina. vel exigitur dolus hic non.

☞ Dormitum petens ignem extinguere debet.

☞ De culpa custodis quem quis apposuit tenetur.

Titio

3 Vitio naturali non parcitur quando culpa precedit.

1 **Si fornacarius.** ¶Not.q̄ cum quis vadat dormitū debet extinguere ignē vel ita aptare q̄ nocere nō possit. alias est in culpa ⁊ tenetur ex incēdio subsecuto quod no. cōtra inquilinos.

2 ¶Item not. quod quis teneť de culpa custodis quem apposuit.

3 ¶Item not. quod non parcitur vitio naturali quando culpa precedit. Bal.

Si furnum. Ratio damni facti occasione furni agitur in factum ratione furni ⁊ petitur cautio damni infecti.

Proculus. No. q̄ vbi ex vno facto oriuntur plures actiones non tñ oriť nisi vna condēnatio. Sol. no. q̄ beneficium dādi pro noxa perdit quis ratione late culpe sed non ratione lenissime culpe.

Inquit lex. ¶Not. q̄ corrumpēs segetem seminando zizaniā siue loliū teneť dño et colono. ¶Scdo no. q̄ qui ponūt succū cepe in vino vt corrūpatur tenēt̄r. ¶Tertio no. q̄ sepe post casus spāliter enumeratos apponitur clausula generalis vt oia cōplectatur ⁊ q̄ clausula ḡnalis vt oia cō plectat generaliter est intellegēda. ⁊ ad hoc semper allegať. ¶In gl. que incipit, sic vides. in fi. dic vt no. Ly. C. de leg. l. non dubium. in vltima. q.

a **Rupisse aūt.** tis [a] nec appellatur vulnus tumefactio seu inflatio. ¶Scdo no. q̄ in actione. l. aquil. ponderatur dānū in qualitate intrinseca vel inextrinseca vel ex impensis factis: sed in actione iniuriarū non est opus p̄bari dānum, q̄ ordinatur ad vindictam, ⁊ nota istum. ℣.

Si quis de manu. No. in ver. q̄ si aliquē. q̄ punitur ille qui dat opem mediate non solum si immediate.

Si mulier. No. ver. ⁊ si nullum. cōtra scholares q̄ imponunt rōcino tam magnam vali fiam quod eam ferre non poteſt. Bald.

Si oliuam. ¶No. q̄ vť donare impensam ille q̄ impedit i recollectiōe fructuū rei ab altero posseſſe. Jtez allegať iste tex. q̄ aliud est dānū aliud est furtū. dānū est cū rei corruptiōe. furtū est cū amotiōe ⁊ hoc est notādū ꝓpter statuta q̄ dāt certā formā in dāmnis datis.

Et si puerū. ¶No. q̄ etiā bonum quis mihi faciendo interdum fecit mihi iniuriā quod est multum notandum secundum gl.

Si calicē. ¶No. q̄ cōuentio facit cessare actionē. l. aglie. sicut actionē ex ꝓtractu. b. d.

Si cū maritus. Actio legis aquilie reddi-tur etiam inter virum ⁊ vxorem. hoc dicit Bal.

Si quis edificij. ¶No. tex. ℣ frāgētes ostia ⁊ bēs tex. j. de furt. l. verū.

Si ex plaustro. Facit ℣ mutatores qui male ordinant lapides, ⁊ ideo dant dammum. ¶Additio Baldi.

Si seruus. Cum querit vtrum enumeratio specierū restringat gen⁹ dic q̄ aut fit ad limitationē depositionis ⁊ restringendū ngnificat gen⁹, aut fit ad qualificādū species. Aut fit ex abūdanti ad maiorē expressionē liberalitatis ⁊ ad ampliandum. 1 Aut est dubiū. ¶Primo casu restringitur genus: sed aliter ⁊ aliter nō q̄ñ ad reliquas spēs post enumeratas vt cū species proferūtur exceptiue. vt l. nam quod liquide. ℣. basilice. ⁊ cum delamonis. ℣. cui fundus. l. coheredi. ℣. qui patrē. q̄ique ad enumerata tñ vt q̄ñ nō est nisi vna dispositio nō habens ex. c. aliquā nec aliā specialē dispositionē in aliū collatā. vt. l. legata supellecti. ij. rūso. ¶Scdo casu ēt restringit genus propter qualitatē importatā per specie expressam non vt enumerationis specierū: sed q̄ accidēs restringit subiectū. ⁊ ideo in ℣. cui dulcia. qualitas restringit genus: nā verbū cū qualitate prolatū est prolatū cū quadā differētiā ab alijs speciebus quibus nō ineſt qualitas. Et ideo restringit genus si nō esset adiecta ℣litas veniret species quomōcūq̄ qualificata certo modo qualificat totā dispositionē, q̄ tota est vna dispositio ⁊ tota ꝺ vniformiter intelligi. ¶Tertio casu nō restringit vt in. l. ℣situ. in fi. ⁊. l. q mutuā. ¶Quarto casu subdistingue. 1 Aut genus ⁊ species sunt collate in ꝑsonis diuersoū, ⁊ tunc species derogat gñi. vt in. ℣. basilice. nō ob. de an. le. l. titia. ℣. qui Adarco. q̄ ibi erāt due cāe speciales 2currētes in vnam 2 ꝑsonā ⁊ nō faciūt vnū cēseri vt dno, vbi vo nō cōcurrit nisi vna cū tūc idem. ℣. basilice. Jdē ſi nulla cā sit expressa. vt lege libertis quos. ⁊ lege stichus. codē tit. Aut gen⁹ ⁊ spēs est collata in ꝑsona vni⁹ ⁊ vtrū affirmative: ⁊ tūc aut enumeratio specierū remunerat spēs ꝑut tacite insunt sub ḡne ⁊ non restringit gen⁹. vt. ℣. cui dulcia. nā ibi enumerādo vinū noluit vinū venire q̄ vinū: tū sub ḡne nō inerat q̄ vinū, ℥ q̄ dulce. ⁊ sic expressit testator aliter. i. sub alia mētione q̄ ineſſet. Sed oppo. q̄ semp sunt collati in ꝑsonis diuersoū. vna heredis, alia legatarij. So. intelligēdo de ꝑsonis diuersoū. ſ. honoratorū nō onerati ⁊ honorati, q̄ nō est fauendū onerate, ℥ honorate. Preterea heres vocať ex ḡne ḡnalissimo: legatarius ex subalterno. ⁊ genus ḡnalissimū q̄ est bn̄ditas non potest egimi a spē. ⁊ ideo species legatarij eximiť ab herede: nō ecōtra. nō ob. predic. de leg. i. si dño, q̄ legatū optiōis est legatus vnius spēi. ⁊ sic speciale nō ḡnale, vt patet ex effectu. l. iij. qui ⁊ a quib. Jtē nō ob. de vsufru. leg. si alij. q̄ ibi vterq̄ est legatarius spēi. vel dic singulariter reddēdo aliā rationē quare in. ℣. cui dulcia. ſps restringit genus. respōdeo: q̄ pcedit species, ⁊ sequiť genus cū copula, ⁊ natura copule est repetere precedētia in sequētibus. vt. l. seie. ℣. cato. de fund. instr. Scdo, queriť in. l. questitū. ℣. si. species nō restringit genus. Respondeo ibi genus precedit ⁊ sequiť species cū dictione cū qua cōiungit accessoriā: sic sibi testator loquebať de spēbus inferēdo ex genere nō limitādo: q̄ non est natura ꝙsequētis vt restringat añcedēs. Pze. ibi ille spēs nō importabāt talē qualitatē q̄ posset ineſſe toti generi: ℥ solam subditātiam. Tertio quare in. l. legata supellectili. dī quod enumeratio specierum nō restringit: ℥ enumeratio indiuiduoū sic, vt ibi in scdo respon. pōt arg. colligi. vt in. ℣. cui fundū. respondeo: q̄ numerus est mēsura, ⁊ sic limitatio. vnde etiā in speciebus aut sunt enumerate per modū numeri, vt ſi dico duo vel tria: ⁊ tūc restringit. aut simplr tūc loquūtur ꝑdicta. l. legata. ¶Quarto quare in. ℣. basilice. derogat spēs generi. v. l. liber. ecōtra in. ℣. basilice. dispositiōes sunt cōpassibiles in. l. liber. posteriores cōiungit priorē. q̄ ⁊ trarie. sed ar. cōtra in. l. legatorū. ℣. qui plures. de leg. ij. ℥ ibi testator indefinite locutus est. i. indistincte ⁊ indefinita locutio intelligiť ꝑm pcedētia. sed in. l. liber non poterat intelligi ꝑm precedētia ꝓptervim vniuersalis locutionis. vt in. ℣. vtrū. Sed cū tam in. ℣. basilice. q̄ in. l. libertus testator esset vsus verbis vniuersalibus, q̄ in vna prenalet species: in altera gen⁹. Respō. in. ℣. basilice. nō erāt relicta alimēta. ℥ quātitas ad alimēta. Sz in. l. stichus idez. ſ. i. alimen toū erat vtroq̄ legatū. Et sic ibi circa idē versatur contrarietas. non obst. q̄ ibi ōt ad omnia, q̄ ad oēs direxit epistolam. indefinitū tamen sermonem continent. de supremis suis loquitur quandoq̄ quis cum alio quam cum grauato. ¶In a tex. ibi sed non est nouum. ¶In per precedentia generalis clausula restringatur. vide ſtlico. de mata. in. q. quam disputa. ⁊ in cipit quidam ex legitima ⁊c.

a ¶Cutis. adō ang. i trac. malefici. v̄. pcussit ⁊ vulnerauit

Ti foueas. Nota q̄ non debet quis facere foueam vbi homines ꝓ trāseūt. Jsto. l. facit in ar. ꝓ eis qui faciūt aliquod edificiū. ⁊ ponunt perticas vt transeuntes de hoc perpendant. hoc dicit.

¶Additio Baldi.

Ti foueas. ¶In text. ibi puidere. ar. ꝓ bis qui edificant in ciuitate, ⁊ ponunt perticas ex vtraq̄ parte domus ad impediendum iter propter viam publicam quasi tacite percipias q̄ per eum locum iter nō est securū. vt sic si damnum oetur nō teneatur. imo casus huius. ℣. cernitur.

☞ Contra hominem qui vult vti aliquo iure q̄ sibi non cōpetit poteſt agi negatoria.

2 De possessionis commodo.

Ti eadmodū. Si ptectū. Nota q̄ licet alienū tignum precidere propria autoritate: ℥ in proprio a se possesso ℥ possessori propria autorita te immissuz intercidere. b. d. ⁊ iste. ℣. semper allegatur: q̄ ponitur hic quando indicis autoritas sit necessaria ⁊ quando nō, quod declara vt notat Ja. de are. in. l. j. ℣. nunciatio. ℣. de operi nouī nuntia. ⁊ facit. l. j. de interdi. ¶In tex. ibi, ꝓtectū. id est tignum protensum. no. contra tenentes trabes protensas supra tectum alienum, q̄ nō possunt niū iure fruentis. eodem modo nō possent tenere aliquē appensum. q̄ solum debet esse liberum vsq̄ ad celū tamen non licet ꝓpria autoritate amouere. quia nō est in possessione tigni. vnde non potest precidere. ¶Ex hoc etiam no. duo. Primo q̄ cōtra hominem qui vult vti aliquo iure vel facto quod sibi nō cōpetit pōt agi negatoria quando per talē vsum turbatur libertas rerū, vt hic. ¶Secūdo no. de cōmodo possessionis. q̄ affert cōmodū resistendi ꝓpria autoritate: secus aūt si quis non est in possessione: quod est notādum. ⁊ ad hoc semper allegatur. ⁊ facit. C. cum co. l. ſi seruus.

Si nauis. Nota q̄ ei qui nō regit nauim vt debet ⁊ vt pōt est gd imputetur. secus ſi vi vt

casu nauis irruat.qz nihil imputatur dño.z idē dico in equo vt si culpa ascensoris irruat in alinz puniatur.alias non puta qz sunt rupte retine.z ideo nō potuit eum retinere.

Item labeo. ¶No.qz ls illaqueato se dilaqueare.

¶Itē no.in v.fz vbi,q ille qui de struit retia alterius,ls teneaf ad ipsoz estimationē nō tenef rōne lucri cessantis,qō ille feciſſet si retia non fuiſſent destructa.qz iſtud lucrū pēdet nimis a casu.z a fortuna.z iō nō ē ꝓsi derādū qd dicemus.ego occidi stipēdiario equū.vtrū tenear ad damnū amiſſi stipēdij:hic est arg.q nō.in Ziū facit:qz sti pendiū corpori coheret,z bz certā causam.vt.ſ.eo.l. pinde si seruū.ſ.j.cū.l.seq.gl.que est hic facit q futurū stipendiū non debeat cōſiderari,qz hec actio habet oculos retro,nō aūt pti net ad futura.Ista qſtio est de facto.z iō nō dico plus.

a ¶Itē. de qua dictione vide fran.aret. in.l. qui supstitis. de acqui.here. z qō ibi dixi in apost.

Si nauis altera. ¶No.in isto.ſ.q si nauis ir ruēs in alterā est submersa ab ea si potuit enadi periculū sine submersiōe tenetur submergēs.Si aūt nō potuit euadi periculū nō tenef. z facit.j. eo.l.si ex plagiis.ſ.tabernarius.z sic est ar.q nō semp bz occidere aggressorē,sz tūc cum aliter periculum non potest euitari.vt.ſ.si quadrupes pau.fe.di.l.j.ſ.cum arietes.

1 ¶Magistratus faciens capi pecudes debet pati quod eis cibus afferatur.
2 Captura illicita faciēs per imperitiā tenetur ad interesse.
3 Magistratus contra inobedientiam insistere potest.
4 Magistratus non tenetur si captus se interficiat.

Magistratus. Etiā magistratus tenef de dā no dato nisi id fecerit iuridice suū officiū exequēdo ꝓsertim cōtra rebellē seu resistentem sibi seu iurisdictioni.b.d.z no.ſ.bene.

1 ¶Jn ter.ibi,cepi.no. q qui magistratus capit pignozi pecudes alienas debet pati eis afferri cibum multomagis est hoc verū in captura hois.
2 ¶Itē no.q si per imperitiā capit pignoza seu fecit illicitā
3 capturā qō ipse tenef ad interesse. ¶Itē no. q contra inobedientē magistratus pōt insistere.z sibi damnū dare vt obediat.
4 ¶Itē no.q si magistratus capit aliquem,z ille se vulneranit vel laqueo se suspēdit:qō non tenef magistratus. iste ſ.est multum no.z adde qō no.in.l.vt vim.ff.de iusti.z iure.z in.l.non videtur.ſ.qui iussu.j.de reg.iur.z.j.de pig.actio.l.fi. ſ.fi.z qō ibi per Bul.de cug.Bal.

Hec verba. Dicta in vno capite legis intelliguntur tacite repetita in alio capite eiusdē legis.b.d. ¶Sic no.q dicta in vno capite, censentur repetita in alio in quo est eadē rō subintelligēde repetitiōis,vt hic.et insti.eo.ſ.hoc tū capite.z facit ad.q.disputatam bononie per Adar.sil.Anum statutū ōt qō ꝓo homicidio imponaf pena centū lib.de qb⁹ medietas sit heredū occisi.Aliud statutū ōt q si quis fregerit pacē occidendo sit in publicatiōe omniū bonoz̄.Adodo quidā fregit pacē occidēdo suum inimicū queritur vtrū medietas omniū bonoz̄ debeat esse heredū occisi necne.dicit Adar.sil.qō aut procedit de simplici homicidio: z tūc est dubiū qō heredes debēt habere partē ex forma statuti primi.aut agit de pace rupta:z tunc secus,qz omissuz in scdo statuto vr relictū in dispositiōe iuris cōis quo iure pene maleficioz̄ sunt ſici cū effectu,z nō priuati.vt.l.agraria.j.de termino amo.z qz nō intelligif persona extrinsecus repetita vt.l.si ita stipulatus.ſ.Chrisogonus.j.de verb.obl.vt.l.quic quid ꝑm Adar.sil.qō credo verū:qz ista est alia spēs delicti ō qua disponit primū statutū z ea que sunt statuta circa vnam speciē delicti nō videntur statuta circa aliaz speciē delicti.vt l.pretor.ſ.erit.j.vi bono.rap.nō obſt.iste.ſ.qz si nō intelligeret hic facta repetitio remaneret.l.obscura z etiā irrationabilis.vū hoc fit vt absurditas euitetur. vbi em subintelligeret verbū plurimi subintelligeret verbū minimi.qō esset absurdum z cōtra mētē.l.adde dixit Old.in.q.que incipit: antiquū statutū ciuitatis padue.q cū quereret an ex pcedenti.l. intelligaf repetitio in scda referta aut ꝑma lex ꝓducta in casu ſpeciali z ꝓpio z verbis dūtaxat illi casui adaptaf.z tūc non fit repetitio.vt.l.pretor.ſ.erit.j.vi bo.rap.nisi Ziū trabat identitas rōnis.vt.ff.de cōiun.cū emāci.libe.l.ij.z de testa. tutel.l.si nemo.ſ.hoc edictū.Aut nullo habito respectu ad casum ſpālem z ꝓpriū,ſz per modū regule z vniuersalis traditionis et tunc ex pcedenti intelligif repetitio in sequēti.vt.ſ.de iur.z facti igno.l.regula.ſ.fi.z colligif hec distinctio ex pluribus le. gibus simul iūctis.j.de iure codi.l.si quis cū testamētū.de le. ij.l.si titio.ſ.iul.z.l.legatoz̄.ſ.fi.de leg.iij.l.j.ſ.fi.z ibi no.co. tit.l.si ita fuerit.Pm Ol.Et per hoc rñdi pridie in quadam.q. dicebat statutū ciuitatis ciuitatis quod contra incendiarios potestas habeat liberū arbitriū.Aliud statutū gñaliter dicebat q nō possit cognoscere de maleficijs nō cōmissis suo tempore ꝑteriti antecessoris.Ego respōdi q non,qz istud statutū generale procedit per modū regule.ergo intelligitur repetituz in quolibet casu.facit.ſ.de leg.sed z posteriores. ¶Preterea post tps cognoscēdi maleficiū nō dicit maleficiū, qz leg dicit q aboletur.vt.j.de iniur.l.ſz si vnius.ſ. si ante iudicē.z ideo istud arbitriū nō extēdit circa tps cognoscēdi nisi nominatim statutū faciat mentionem de tempore.arg.j. de verb. oblig.l.qui rome.ſ.calimachus.ad hoc facit. j.loca.l.si in lege. ¶Ult.adde qō vbicunq ponitur in legibus dictio ité vel similis dictio intelligitur fieri repetitio. vt not.instit. de rerum diui.ſ.item lapilli.quam gl.no.quando ista verba ꝓ feruntur a lege tamen intelligo boc esse verum vbi alias qſi dictio ponitur copulatiue eadem oratione.secus si cōtinuatue:qz si ista capita disponant de diuersis factis z non super eodem facto non fieret repetitio. qz quodlibet factum per se discernitur.arg.in.d.ſ.erit.

a

¶Additio Baldi.

Quemadmodū. Jn ter.in.ſ.si pte ctū vide Ja.in.l.ſ. nūtiaf.de.noui ope. nun.z.l.j.C.de inter. vtrū de delicto cōmisso per subdi.extra territoriuz possit inquiri.dic plene p Bar.in.l.cūctos populos.z dicit qō sic,sz non cōdemnabitur.l.loci domiciliū,sed delicti.Ratio:qz hoc pertinet ad decisio.cause pūtis.non ad ordinationē indicij secundū eū.Sed falsum est qz cū querif competat vel nō actio que ꝓponif,istud respicit decisionē cause.vñ cum queritur competat inquisitio vel nō est querere an competat officiū iudicis vel non:nō aūt qualiter sup actiōe cōpetenti procedaf. Et ideo dico nō posse inquiri nisi nominatim caueatur in statuto ls ꝑm cano. nō valet statutū qō nominatim ligat extra territoriū.de cōsti.vt animarū.ſ.statuto.vel ibi in pena spirituali nō in pena tpali intelligif. ¶Jn ter.in fi.istius.l.ibi,esse accipiēdā.No.q dicta in vno capite.l.intelligunf repetita in alio.vt hic.z insti.eo.ſ.hoc tū capite. Et facit ad ſtiones disputatā Bononie per Adar. sil. vnū statutū ōt q ꝓo homicidio imponaf pena centū lib.de quib⁹ medietas sit heredū occisi.Alia clausula statuti dicit q si aliquis fregerit pacem occidēdo puniaf in ere z in psona,nec ōt q medietas pene sit heredū occi.Adō querif si quis frangēdo pacē cōmittit homicidiū.An medietas bonoz̄ sit heredū occisi.Et dis stinguit,Aut est ꝓcessuz ex primo capite ad penā centū lib.z tūc heredes occisi bñt dimidiā.c.lib.Aut ex scdo capite.z tūc secus,qz omissum in.ſ.cap.relictū vr in dispositione iuris cō munis quo pene maleficioz̄ pūt sisti cuz effectu. Et qz persona nō intelligif repetita.vt in.ſ. Chrysogon⁹.z qz quicqd astrigendū obligatiōis ꝛc.vt.l.quicquid astring. Et qz cōcessum vni persone nō extēditur ad aliam ꝑm do.Adar.non obstat hic qz hic repetita videf pena retro fictionis nō persone.Ité non ob.de leg.j.bz imperator.qz illud ex interpretatione extenditur que nō ꝓcedit in statutis. ¶Jn gl.que incipit.ex vi repetitionis.contra vi bonoz̄ rapto.l.pretor.ſ.erit.Sol. non intelligitur repeti id per quod informetur delictū.vt ibi,sed id per quod informef seu moderetur cōdēnatio sic.pre. hic erat eadez ratio in vtroq; ibi nō,z diuersitas penes rationem inducit diuersitatē penes tacitā repetitionē.vt.l. licet imperator.de leg.j.ꝓterea si inducerēt ibi,repetitio factum quod lex per se ꝓsiderat vt,delictū mutaret in aliā formā,vnde repetitio per viā tacti veniret ad destructionē expressi,z eius alterationē.qō nō bz fieri:qz potentius est expressum quā tacitus l.fi.j.de pac.conuē.cū simi.sed vbi tacite nō mutat sed declarat indefinite expressum,tūc loquif ista gl. ¶Item verbum indefinite ꝓlatū recipit interpretationez,qz genus recipit interpretationē per.l.specialiter loquentē.z verbum specifice ꝓlatū nō est imitādū.argumen. de dictis.ff.de lega.ſ.lucius.ſ.impuberē.vel dic aut.l. est ꝑdita verbis generalibus aut spālibus aut coaptādis ad individuū.id est ad certā per sonā vel certum factū.Si verbis generalibus z per modum regule ad omnia referf,nisi super his super quibus z in his eat quatenus est facta ꝓuisio specialis.vt.l.sanctio legum.et l.ij.de iur.z fac.ignoz.z vide post Old. in questione que incipit,antiquū statutum ciuitatis padue.vbi ponit ista verba z no. ¶Scdo casu aut est eadē ratio indiuiduorum sub specie comprehensorum aut non.vt no.Dy.in regu.de regu. iuris. ¶Tertio casu aut logmur in.l.municipali.z nō trabif extra suū casum.Aut in.l.cōi:z tūc dic.vt.l.pretor.erit.z.l. nō possunt.ſ.de leg.¶Preterea dicas ad naturā cōsimilē q quandoq; cōiunguntur plura capitula,vt hic,quandoq; plures res sub vno capitulo.z tūc qdiuris est in vno, z in reliquo, qz qñ duo vtuntur in vna dispositiōe videtur eodē casu dispositio vnius locū habere quo alterius dispositio locum bz.vt.C. de sen.z interlo.l.fi.z de vulga.substi.iam hoc iure.Bal.

Si occidit. In hac. ¶No.q si le qui non ꝓuidet quod ꝓuidere debuit,est in culpa.

Si vulneratus

Si vulnerat? ¶No. optimū tertium q̄ quā-
do vulnus nō est mortale ⁊ ali-
1 quis ꝓpter suā culpā puta qz nō ꝓmisit se curari ⁊ vel ꝛcu-
buit, cui vgore nō ō occiso vulnerās tenef ſz solū de vulnerato.
stabitur aūt de hoc iudicio medicorū qui būt cōtēplari quali
tatē i. tus. facit. ff. eo. in rem mela. §. ſi plures. ff. l. i. §. item ſi cla
ua. ff. de ſica. tene mēti hunc. §. ¶Jtē dīt doc. quod ꝓſumi
tur ſua culpa deceſſiſſe ſi noluit medicis obedire cum ei pro-
mitterent ſalutē ſi pateretur ſe curari. vide qō no. gl. in. l. i. C.
de emē. ſer. ⁊ qō no. Bar. in. l. ſi. ff. ad. l. cornu. de fic. in ſi. cōmenti
ſui. ¶Item no. §. ad euadendum tales vulnerantes. Bald.

¶Additio Baldi.

Qui occidit. In text. in §. hac vide omni-
no Inn. de homi. ſicut dignū
in ter. in ſi. ibi: negligētia. vt qz medici dixerunt ei, ſi
tu vis pati te ſcindi euademus te, ⁊ is noluit. nam culpa ſua
videtur mortuus: quia deſinit medicis credere ⁊ ita inueni
determinatum per banc. l.

Sj putator? Not. clamātez excuſari. ⁊ facit
b cōtra currētes equos, ᵇ nam
debent dicere guarda. ¶In text. ibi. culpā aūt. not.
iſtā deſcriptionē culpe. culpa eſt non prouidere quod a dili-
genti potuit prouideri. ¶In tex. ibi: nullum iter erit. qz erat
locus inſultatus. Nota bene iſtam legem que nota. eſt.

¶Additio Baldi.

1 Vꝺ Omnis fictio duo extrema requirit.
2 Filius banniti an poſſit reſtitui.
3 Rebannitus an equiparetur reſtituto.

Sj putator. An caſus qui pōt ꝛtingere de-
beat conſiderari non niſi prece
dat aliq̄ precipuū ꝓparamētum vel ſignū ad illuz
caſum. Et no. l. intercidit. de cōdi. ⁊ demō. Ly. in. l. ſi. C. de ſen.
1 paſ. ¶Jtē qō ois fictio requirit duo extrema. Unum cōcer
nit rem, aliud tēpus. vñ fictio poſitiua procedit ſuper re que
eſt non ſuper re que nō eſt. ff. ad. l. aquil. l. huic ſcripture. ſm
Per. Sed fictio negatiua ſiue priuatiua ꝓcedit ſuper re que
2 non eſt. vt patet in fictione cornelie ⁊ ſimilibus. ¶Jtē an ſi
lius banniti poſſit reſtitui. dicit gl. qō ſic. Docto. cōmuniter
tenent cōtrarium ſm Ly. ¶Jtē an rebannitus equiparaf
reſtituto. an reo cui indultum eſt crimen. Et forte cancellatio
banni habet vim idulgentie non reſtitutionis ſm Lyn. C. de
ſen. paſ. in queſtione teſtamenti. Bald.

Aliud queritū. Caſus quos nectit
paritas equitatis et
idētitas rationis non ſunt quo ad iuris diſpoſi-
tionem ſeparandi. b. d. ſm Bld. Bald.

Si idem eūdem. Vulnerās primo ⁊ poſtea
ex internallo occidēs pu-
niſ de vulnerato, ⁊ de occiſo, ſz ſi eodē impetu plura vulnera
inferat, ⁊ deinde mors ſequaf ſolū de occiſo tenetur. b. d. ⁊ eſt
multū nota. ⁊ ſicut confunduntf vulnera in homicidio ita cō-
fundunf inſultus vt nō puniaf de inſultu ſz de homicidio tā
tum. iſta eſt gl. ſingulariſſima quā tu habes in. l. q de crimine
C. de accuſa. q̄ tene mēti. ⁊ eſt rō ſm Dy. oēs iſti actus tēdūt
ad vnū finē. Et ideo ꝓ vno reputanf. vt no. Dy. j. de priuat.
delic. l. nūquā plura. ⁊ adde hic qō notatur in Spe. in titu. de
contuma. §. ſi. verſi. ſed pone iudex. ⁊ quod not. Jaco. de aret.
infra de iniurijs. l. itē apud labeonē. §. cōuicium. Caſus bu-
ius. §. non eſt alibi, licet ſit vulgo notus. ¶In ter. ibi: delicta
ſcilicet ſeparata. ¶In tex. ibi, vulneribus. etiā ſi quedā erāt
mortalia, quedā nō. idem ſi pugnis vel calcibus primo colli-
ſit eum: poſtea eodem impetu eum exanimauit nam totū iſtud
factum aſſumit ſibi vnam ſpeciem delicti: ⁊ tanquā vnum de-
lictum panitur. ¶Item nota hic quod ꝓpter continuatio
nem eſt vnum delictum ſm gl. quod nota.

¶Additio Baldi.

Aliud queſitū. Ut ſcias an eadem ratio
nē iducat dic aut determinatio a iure ſtatuta in actu
ex quo volumus ad aliū inferre per indētitatez rōnis tendit
ad officiū odioſum aut fauorabile. Primo caſu ſimilitudo vl
identitas rationis nunquā inducit: in alio caſu ſeu actu iden
titatē iuris. hic eſt caſus no. C. de inter. matr. l. i. ¶Scōo ca
ſu ſubdiſtingue aut vtriuſq; actus rō in caſu ſalte de cuius
deciſione tractaf eſt ꝙſimilis ⁊ cōformis p oīa. ⁊ tūc habet lo-
cum ſcōa hic poſita. ⁊. C. ad. l. fal. l. ſi. ⁊ de conſti. pe. l. fin. ⁊. j. de
verb. obl. a titio. Aut diſſimilis ⁊ difformis: ⁊ tunc aut diffor
mitas cauſaf ex eo qō ſit determinandum. rō in caſu de cuius
deciſione tractaf ſe habet per modū excedētis. ⁊ tunc ſimili-
tudo rationis a maiori idētitate iuris diſpoſitionē inducit.
ita intelligaf generale ſi de q̄ min⁹ ⁊c. §. de ſenato. caſſius de
ſer. exꝑor. cui pacto. de pactis. mor. in princ. ⁊ eſt caſus huius
mēbri ad literā de collatiōe bonorū. ſi quis filiū. §. p. ⁊ tangit
aliqd in gl. aut ex eo qō ſe habet per modū exceſſi. ⁊ tunc regu
la ceſſat. vt. j. de ſtatuli. l. iiij. §. ſi. ⁊ colligit ex tribus legibus
vna ex vna parte. ⁊ aliſs duab⁹ ex alia ſimul vnitis. prima eſt
de inſti. ⁊ ſub. l. ſi iuris. ⁊ alie q̄ ſunt. j. de ꝓtracta. l. ij. §. j. in ſi. ⁊
eo. ti. vtrū Ja. de ra. ¶Jtē ex idētitate rōnis non arguimus
ad correctionē legis. vt no. in aut. quas actiones. qō ſic intel-
lige. nā aut volum⁹ arguere ad correctionē alicui⁹ caſus ſpe
cialis, ⁊ nō poſſum⁹ vt ibi. nā ratio nō eſt de eſſe legis cū etiā
irrationabilis lex liget. vt. l. ꝓſper. qui ⁊ a gbus. vñ deſtruta
ratiōe remanet lex. Aut volumus arguere ad correctionē ali
cui⁹ regule ⁊ tūc poſſum⁹, qz excipiēs vnū caſum a regula vf
excipere caſuz ſimilē in quo oīno eſt eadē rō. l. marcellus. §.
qō aūt. ad trebel. ⁊ not. C. de predijs. l. ob es. Et in. §. ſi idem.
intellectū bui⁹. §. vide in ſpe. de cōtu. §. ſi. ver. ſed pone iuder.
vide. C. de furtis. l. aduerſus. qñq; ſunt plura crimina quoruz
vnū ineſt alteri vel vt antecedēs ⁊ minus principale vt inſul-
tus ad percuſſionē, ⁊ tūc cōfundif inſultus ſicut pars cōfun-
dif in toto ⁊ nō retinet ꝓpriā naturā. qñq; crimina ſunt diſti
cta, ⁊ tūc logf ler. aduerſus. ¶In tex. in ſi. ibi, vna erit actio.
a ⁊ vnū delictum omē. tūc vna imponif ⁊ hoc planū. Aliquando
vnū factum ⁊ plura delicta ⁊ tunc plures pene in origine: ſed
vna in executione. vt. l. ſenatus cēſuit. Interdū plura facta ⁊
vnū finale delictū, ⁊ tūc vna pena vt hic. interdū plura facta ⁊
plura delicta ⁊ plures effectus ⁊ tunc plures pene. vt. l. nunq̄
plura. ff. l. quicunq;. §. de ſer. fugi. interdū plura facta ⁊ plura
crimina, ſed vnus effectus, vt ſi quis fabricat inſtrumētū ⁊ eo
vtitur. ⁊ tunc dic vt no. Jac. de are. in. d. l. quicūq;. Ex quo pz
quod male dicit gl. in. l. vulgaris. de furtis. in principio. ⁊ me-
lius alia q̄ eſt in. l. mariti. §. quinquēniū. de adul. ſz ꝓ illa q̄ eſt
in. l. vulgaris. faciat de iniurijs. itē ap. §. cōiunctū. ſed ibi deli
ctum nomē habet collectiuū, hic nō. vt ibi not. p Jac. de are.
¶Jtē per ea facit lex inficiando. §. infans. ſed aliud in furto
q̄ in adulterio, qz furtū cōtinuaf, adulteriū non vnde neceſſa
c rio ſunt plura ꝓpter interuallū intermediū nō dicerem⁹
vnū ex vno. ꝓpoſito, ſic eſt vna ſeruitus. vt. l. fozamen ⁊c.

Sj ſeruū. In actiōe. l. aq̄ie venit intereſſe
cōmune nō intereſſe affectiōis ⁊
pōtia rerū nō metimur ex ſingulari affectiōe ſz eſti
matione communi. b. d. ¶In text. ibi, oibus. ſup-
ple vel plurib⁹. ¶In tex. potuim⁹. ex natura rei nō affectio-
nis. ¶Quero vtrū ſi duo teſtes dicūt ſic quod ꝓ tanto eme
rēt. ⁊ aſſignat rōnē ꝓpter bonitatē rei, vtrū illi teſtes ſint ſin-
gulares. videtur q̄ ſic. qz quilibet deponit de affectu ꝓprio.
Contrariū eſt verū qz ratio teſtis eſt inſpicienda que non cō
ſiſtat in affectione ſed habeē originē qualitate rei. vt no. Ly.
C. de ſen. que ꝓ eo quod inter. l. vnica. circa finē. quod eſt no.
⁊ facit. j. de ver. obli. l. continuus. §. cum ita. ¶Nota banc. l.
quod etiam in maleficijs nō venit intereſſe affectio. ſcilicet in
condemnatione tamen in excuſatione criminis qñq; conſide
ratur affectio. vt no. in. l. vt vim. §. de iuſti. ⁊ iur. tenendo opi
nionem illius glo.

Trio ⁊ ſeio. Jus accreſcendi fingit re-
tro ſicut aditio hereditatis
etiam ſuper re peremꝑta. b. d. ⁊ eſt no. ⁊ menti te-
nendum. Aliud in iure acceptandi qz non fingit
ſuper re peremꝑta. vt. §. eo. l. huic ſcripture. no. q̄ ſicut accre-
ſcit dominium accreſcit actio perſonalis. b. d. Bal.

Nam ſicut. §. ſi dñs ſeruū. c
Neres nō pōt agere actione legis aquilie ꝓ te
ſtatore occiſo. Nam actio impoſſibilis teſtatori
eſt impoſſibilis here. b. d. ⁊ no. dubitatio huius legis erat qz
volebat agere tanquam heredis tamen ille alias illud a quo
habet immediatam cauſam eſt impedimento. qz immediata
cauſa poteſt impedire cauſam mediatam.

Jber homo. Obedientia debita vel
ꝓmiſſa excuſat a ōlicto.
b. d. ⁊ ꝓ bāc. l. fuit reiect⁹ quidā libellus qui dabaf
ꝛ quēdā officiale ptāti q de mādato ptātis torſe-
rat quēdā illicite, qz iſte excuſaf ꝓpter iuſſum ſuperioris. vt
no. Dy. in. c. q̄ mādato. de re. iur. li. vi. tene mēti. ¶In tert.
ibi, q fecit nihilominus cū mandato. vt. C. de accu. l. non ideo
minus. ⁊ adde hic qō no. §. de rei ven. l. in rem. §. tignum.

Si quadrupes. Ja. l. aquilia venit etiaz in-
tereſſe in rem ⁊ caſus ſuper-
veniens poſt lit. conteſt. in re que erat in facultate ſolvendi
non excuſat debitorem. b. d.

Quint⁹ mutius. No. q ſz ego reperiā
animalia in meo dā-
num dantia: tamen ego non poſſum occidere ea ſed
bene poſſum expellere. ¶Item includere dicta animalia

¶Curari. Et idē dic ſi vul-
nerat⁹ fuit ad-
hibit⁹ ad me-
dicū q medic⁹
enum curauit ꝓ
incantationes
q̄ ſunt ꝓhibi-
te nam tūc ōz
fuiſſe in culpa
adhibēdo cu-
rā vānatā ⁊ ꝓ
hibitā i medi-
cina in qua ōz
potius mors
q̄ vita ⁊ eſt pu
nibilis. nec di-
citur medicū
adhibuiſſe. qz
tales non ſunt
medici. ita do.
Bart. loci. in
cōſ. cxxxvij. in-
cip. primo aſpe-
ctu. verſi. cōfir-
mant et primi.
fa. in. ij. parte.
et idem dic ſi
clauſus ſtare
debebat. ⁊ exi-
uit vt ibidem
ꝓ eū in verſic.
confirmāt iſta
cōclu. circa ſi.

b ¶Et quos. ad
de q̄ digi. in. l. j.
§. ſiue aūt. ff. ti.
ꝓcg. vbi etiaz
per eundem.

c ¶Interuallū
adde eundem
bal. in. l. ſi fami
lia. ff. de iuriſ.
omn. iud. ⁊ qō
ibi digi. in apo
ſtil.

donec admoneā ꝺm. dicit etiā Richa. mal. ꝙ possum includere quousq; sciaꝫ cuius sint ⁊ cōtra quē mihi cōpetat actio. arg. in. l. capite quinto. ſ. de adul. Tu dic vt no. in ſpe. de acto re. verſ. ſz pone inuenio pecudē tuā. ⁊ per Jac. ſ. de dā. infec. l. hoc amplius. §. neratius. tene menti. qꝛ quotidie contingit.

Additio Baldi.

Quintus. Vide in ſpe. de acto. verſ. ſed po ne inuenio pecudē. ¶ Jn text. ibi. includit in. l. ſeq. vbi quousq; ſciat cuꝫ est ⁊ ꝺ quē actio ſibi competat. nam tunc teneretur interim. vt arg. de adul. l. cap. Rich.

Am. l. aquilia. ſi deletum. Jn actiōe. l. aq̄lie que cōpetit ꝑ chirographo de 1 ꝺbiti 2ditionalis ꝺleto ſtatim ſit cōdēnatio: ſz dif 2 fert exactio ſub eadem 2ditione: ⁊ ſi deficit cōditio euaneſcit ſnīa. b. d. §m vnū intellectū §m quē teſtes recipiūtur hic ſup actione intētata. §m aliū intellectū recipiūtur teſtes ſuper actiōe intentata. vſi eſt iudiciū ſolū receptiōis teſtiū ſeꝛ ſuꝫ a iudicio ꝓncipali. ſz ꝓma pars eſt verior ⁊ petit ſz ꝓmā lectura. ꝓnūtiari ſub cōditione hoc mō. dico ꝙ deleniſti chirographū meū in quo ꝓtinebat ꝙ titius debebat mihi decē ſub 2ditiōe ſi imperator venerit. quare peto te 2demnari ad quātitatē chirographi ſub eadē cōditione. ſz ꝑ ſcēa lec. facit ꝓmo qꝛ libellus cōditionalis nō ꝓcedit. ſcḋo ſi ꝓcederet nō opporteat ſummariā fidē facere: qꝛ teſtes eſſent abſuturi ſenes vel valetudinarij. qꝛ hic nō requirit vbi ſit ꝓbatio poſt lit. cō teſt. ⁊ iō quidā intelligūt hāc. l. in iudicio ſeparato ſolius rece ptionis teſtiū ad eternā rei memoriā, ſz ꝫ iſtos facit, qꝛ iſta re ceptio teſtiū nō haberet exactionē paratā ſuo tpe vt litera dicit. nā ꝓbatio mera nō ꝫ exactionē paratā. vt no. ſ. de iureiur. ſz ⁊ ſi poſſeſſori. §. pen. Et vtrū in criminali teſtes reciꝑiūtur ad eternā rei memoriā, ſz ꝫ iſtos facit, qꝛ iſta re ceptio teſtiū nō haberet exactionē paratā ſuo tpe vt litera dicit. nā ꝓbatio mera nō ꝫ exactionē paratā. vt no. ſ. de iureiur. ſz ⁊ ſi poſſeſſori. §. pen. Et vtrū in criminali teſtes reciꝑiūtur ad eternā rei memoriā, ſz ꝫ iſtos facit, qꝛ iſta rece

credo q̄ processus possit inchoari tanq̄ de vulnere mortifero.itē si nō videt tā de morte ꝛ supueniat mors pendēte processu,idē videt nec cōtinet processus falsitatē ꝓpter fictionē.vt l.si rē.§.fin.de pig.act.sed q̄ fiat executio anteq̄ existat ꝺdictio nō est iustū nec etiā cōdēnatio pōt fieri.vt.l.cedere diem. ꝛ de iudi.l.non quēadmodū. Cōditio eīs existens post sniam non iustificat sniam.imo est opus nouo libello.vt.l. si iure. §. eundē.de exec.rei iudi.§ ex forma.l.is qui cū telo. vñ posset fieri processus ꝛ cōdemnatio ꝓcedēdo per viā iuris cōis: s; procedēdo per viā.l.municipalis.de homicidio loquētem nō q̄.lis qui cū telo,procedit ex quadā interpretatione que nō habet locū in statutis penalib⁹. ¶ In tex.ibi:absurdius per hanc.l. potest exemplificari.ff. de regu.iuris.quoties. Richa. ¶ In tex.ibi maleficia esse. nam in culpis culpa est relagare vindictam.extra de postu.ꝓel.c.i.§.nos igitur. Richar.

Si ex plagis. Imperitia medici vel negligentia infirmi non imputatur percussori, nec augent delictum,hoc dicit ista lex ꝛ nota bene.

Tabernarius. Ille qui immediate ꝓcutit percussorē suū videt facere ad defensam.b.d.q̄ dicit gl.q̄ ꝓsumit ideo feciss ne iterum percutiatur quod est no.ꝛ menti tenēdum.ꝛ est nunc de facto in causa cuiusdā homicidij ꝛ tene menti. ¶ Not.q̄ semper videtur culpa esse in eo qui incipit pertinere.b.d.

In clivo. No.q̄ ius ex facto oritꝛ q̄ ius est impliciti facto. ¶ So. not.q̄ aut est culpa in boue aut in iumēto aut in neutro. ¶ Ultimo no.q̄ non est culpa in percusso si retrocedit:secus in percussore,quod not.

Quidam. No.q̄ q̄ res que vendit datur ad probandū siue ad experiēdum si placet.ꝛ q̄ interdum fit cum trāslatione dominij:ꝛ no.hunc.§.

Cum pila. ¶ Not.quod si ludentes adinuicem se ꝓpingant ꝛ ꝓpinctus in terram percutit caput vel crus frangit q̄ ꝓpingens nō tenetur:[a] nisi studiose fecisset ꝛ extra naturam ludi.ꝛ hoc dicit tex.cum gl.ꝛ tene mēti.nam in ludo licet alium viribus superare. facit q̄ nota.ff. de verb.oblig.l.in executione.§. fi. cum simi. Ego vidi istam q.de facto in duobus ꝓceleantibus,vnus frangit crus alteri. vnde querebatur quid iuris.

Additio Baldi.

Si ex plagis. ¶ In ter.ibi:tabernarius. Quid sit taberna ꝓprie vide ꝓ Archi.gliij.dist. nulli clerici. ¶ In ter.ibi,vbi data opera. ¶ Not.q̄ si aliquis me vulnerauit ꝛ ego eundem immediate vulneraui ꝓsumit quod hoc fecerim ad defensiones mei vt futurū euitē periculū.arg.huius litere. Rich. de hoc dic vt no.in.l.j.C. vnde vi in glo. fi.q̄ incontinenti fit quicquid fit instanti eodem timore.vt.l.j.§.que onerāde quarum rerū actio non dat.ꝛ q̄ videtur q̄ percusserim metu ne iterato ꝓcutiar:sed si nō timerē iterato percuti ꝛ hoc cōstaret non possem. [b] ¶ Et no.q̄ illud ꝺr fieri ad defensionem q̄ fit cum moderamine:sed q̄ immoderate fit dicitur fieri ad vltionē:vt hic. non ergo vbi est licita vltio non est curandum vtrum moderate:tū in quibus casibus licet nō licet vbi in flagranti crimine.vt no.plene Ly.in.l.vt vim.ꝛ no.q̄ expressum ꝓtionibus pōt indeq̄ factū sit ad defensam q̄ ꝓsum.equalita.personarū assumit.vt no.in.l.j.vñ vi.ꝛ Lyn. in.l.vt vim. Et hoc est vtile scire q̄si nō apparet quis fuerit inceptor rige ꝛ no. hic q̄ licet malefactorē detineri.sed si non patitur se duci nō ꝓpterea ls ei oculū effodere.facit.C.de mal.ꝛ mathe.l.fi. ꝛ vide oino Dy.in consi.l.in q̄si. B. ꝛ A.sunt accusati q̄ alo occidēdi insultauerūt in titiū ꝛ occiderūt vulnerādo eū in pectore ꝛ in brachio:ita q̄ ex vulneribus decessit dantes sibi ad inuicē auxilium ad dictū maleficiū cōmittēdum ꝓbatur per testes dicētes si vidisse q̄si. B. percussit titiū in pectus,ꝛ A. dictū titiū in brachio ꝓstādo sibi auxiliū,ex quibus vulneribus vel altero eorū decessit.postea per assertionē medicorū constat q̄ vulnus pectoris est mortale tū, quer.it que pena est inferēda dicto. A. Et videt q̄ mortis.nā qui occidit occidēdus est tam er.l.municipali quā cōmuni. vt q̄ fecit expedet.vt.C.de episc.au.l.nemo.ꝛ qui nō occidit sed vulnerauit vt occidat.ꝓe.homicida est.ff.de fica.l.j.§.qui hominē.ꝛ ex te hoc cōstituendū est.nā si gladiū stringit ꝛ percussit indubitāter,animū occidendi habuit:vt ibi. In maleficijs eīs volūtas non exitus expectat.vt. ff.e. l.diuus.ꝛ C.eo.l. qui cū telo.que [c] voluntas ex ipso actu colligitur nā ex trinsecus actus ꝓbat intrinsecum animū.[c] vt.ff. de tu.ꝛ cu. da. ab bis.l.qui.ꝛ C. de insti.ꝛ subdit.l.reprehendēda.vbi dicit glo.facto datur voluntas intelligi.Er quibus cōcludit q̄ dictus.A.incidit in.l.coꝛnel.de sica.ꝓe.tulit opē occisori cum quo comitatus est.ergo eadem pena est sibi inferend. vt. C. de raptori, vir.l.j.§.pena ff.vi bonorū rapto.l.ij.§.hac actione.in fi.vbi gl.exponit dolo fecisse.id est interfuisse.sufficit ergo inter essentia vt quis de dolo arguaꝛ:qui dolus ad.l.coꝛn.de sicca. pertinet in casu nostro.ff.de sica.l.iij.ꝛ an nō solum interfuit, ls etiam percussit,ꝛ suo corpore opem tulit.vt.ff.ad sillani.l.j.§. tulisse. circa finē.ecōtra vī nō puniēdus pena mortis siue ex ꝓposito siue rixādo siue opes ferendo deliquit:nā si ex ꝓposito nō debet mori,q̄ licet quis stricto gladio in aliū irruat, si non occidat nō ꝺr puniri acriter acsi cōsummasset mortis delictum vt.ff.de extraoꝛ.crimi.l.j.in fi. Itez nō sic puniat nō perficiēs vt perficiens delictū.ꝛ ꝓ hoc facit q̄ no.ff.de penis.l.si quis. §.fraffuge.ibi fol.j.de lega.iij.C.de ser.fugi Unde ditē gdā egregij doctores q̄ actus nō cōsummatus nō punit [ꝺ] eque vt consummatus nisi vbi lex expresse.h.d. Cū ergo in.l. coꝛnel. de sica.sit pena capitalis que tripler est.vt.ff.de pub.ind. l.ij. Intelligere debemus de minori.vt.ff.de penis.l.interpretatiōꝛ: sic intelligit lex si quis non dicam rapere. ergo in casu modo ꝓsito etiā q̄ ex animo vulnerauit cuz ex suo vulnere mortis nō sit secutus effectus,nō ꝺz puniri materiali gladio ciuili. quāq̄ Spec. dicat q̄ ꝺe ꝓsuetudine ls quis dicatur occidendi animo percussisse,non tū de morte punitur per.l.aut facta.§.pe.ff.de penis. Itē no.ipse.de accusatoꝛ.vers.q̄ si ꝓmo acta fiunt que ꝛsuetudo sit cōsona iuri cōi vt patet ex ꝓdictis. Si vero nō deliquit ex ꝓposito,sed in rixa: tūc pena temperāda est.ff.de sica.l.j.§. sed si claua. Et ꝛsiderant ictus quoꝛūlibet in hoc collectoꝛū in istū locū.vt fim q̄ quisq; acriter percussit acriter puniaꝛ,nō tamē ad mortem: q; non fuit animus occidēdi. Si vero dicamus quod iste tulit opem est aduertēdū quā opem:nam vulnerando in brachio fuit ꝓncipalis,ꝛ sibi socius in hoc tulit opē.ꝛ ipse tulit opem sibi scilicet vulnerāti in pectore.ſz cū non distinguat quā opem intelligendū est de ea qua mitius punitur cū sit multipler. vt ff.ad sillani.l.j.§. tulisse.ꝛ not.extra de officio delegati.c.j.arg. l.si ꝑses.ff.de penis.ꝓe.si delictū fuit cōmissum in rixa nō potest dici q̄ ex ꝓposito fuerit in comitiua sua.ꝛ sic vt comes [a] ad hoc nō puniē eadē pena.ꝓe.ꝓstans opē nō sic punitur vt ꝓncipalis.vt dicitur ꝛ notaꝛ.ff.de sacrileg.l.sacrilegij.§.iste. Itez cum in puniēdo particeps ꝛ conscios criminum leges varie loquanꝛ:q; quedā pacificant ꝛ quedā minuunt penas.nos a simili indicando debem⁹ sequi illas leges que mitius puniūt cū penas restringere debeamus ꝛ ampliare fauo [b] res.ff.de li.ꝛ po.cum quidā.de actio.ꝛ obligatio.arrianus. et q̄ mitiorem interpretationē sequi debemus. ff.de penis.interpretatione.ꝛ extra.de regulis iur.lib.vi. So.mihi. Lyn.ꝓstoriens si legū doctoꝛi videt de iure dicendus quod ꝓfatus [c] B.non sit condēnandus ad mortem:sed alias extra ordinem fit ei pena imponēda ꝓttis arbitrio p.l.j.§.expilat.qui. ſ. deeri.expilat.here.ꝛ de penis.aut facta.§.eventus. habendo respectum ad consuetam penarum impositionem in ciuitate ꝓpria.de huiusmodi delictis.vt.ff.de penis respicien.ꝛ hodie.vide de hoc per Ly.in li.C.de mil. agger. non rumpen.l.j. vbi vide hoc plene. Bal. [ꝺ]

Legis aquilie. De iniuria quam quis facit sibi nemo agit.ad hoc allego istam legem.

Sichum aut pamphilū. Not.q̄ in actione.l.aquilie.licet minuatur interesse, tamen non minuitur actio, q; habet oculos retro,ꝛ non est mere persecutoria. [ꝺ]

Cum tibi. Not.quod commodatarius equi nō tenetur si ille equus est ab alio equo percussus sine culpa sua, quod no.ꝛ tene menti.

¶ De his qui deiecerunt vel effuderunt. Rubri.

¶ Additio Baldi.

De his. [c] Qualiter in hac actione formetur libellus.vide in Spe.de iniurijs.§.segtur.ver.q̄ si testator vsq; in fi.

Retro. Not.quod si quis pijcit lanaturā super pānos tuos debet tibi emendare in duplum.hoc dicit.

Summa. ¶ No.quod vic debent esse secure. hoc dicit.

Hec autē. ¶ In tex.ibi,vba.ſ.que loquunt de pena arbitraria. ¶ No.q̄ vbi.l.facit mentionē de iniuria ꝓnali non intelligit de iniuria reali.ꝛ hoc vide per Inno.de sen.

exeom.e.nup.per.Ly.ff.de of.pconsul.l.meminisse.Per. Ja. de are.j.de iniur.l.fi est questiõis.a p Bul.C.de epis.a cle.l. si qua per calũniã,vbi oino vide.a p Arcb.xvij.q.iiij.si qs suadente diabolo.a vide Ja.de are.in.l,si qs grauj.ff. si qs. j.ad sil.a de dictione in.quot modis ponat vide per Arch.ff.dist. si papa,a vide qõ not.j.de iniur.l. si statua. a adde hic vsus doctrinales. In cãpo curro bene dicis si sis in illo. Si sis exteri⁹ in campũ sit tibi cursus. Et hoc dixi ꝓpter statuta que dicunt ꝙ si quis percusserit aliquẽ in domo,a propter similia statuta,a ideo nota bene a tene menti. Bald.

Habitare. No.hic tex.ad.q.dicit statutũ ꝙ q offenderit aliquẽ in domo habitationis puniat dupla plena. ¶Modo qdã viator fuit offensus in hospitio,vtrũ dr offensus in domo habitationis? a est casus qõ nõ facit.j.de iniur.l.ley corne.ff.domũ. Itẽ est hic casus alterius.q.dictat ius cõe vel statutũ qõ sufficiat citatio ad domũ habitationis.vtrũ sufficiat si viator citet ad hospitiũ. et dic ꝙ nõ.ad qõ facit qõ no.p Jac.in.l.iiij.ff.ꝓdr ait.j. de dã. infec.a qõ no.in.c.in cãm.in ver.cõiter.de elec.in cle. ¶Deinde no. qõ ex assidua habitatione ꝓsumit domiciliũ. facit.l. ij. C.vbi sena.vel clarif.a j.de leg.iij.l.seruis vrbanis.per Jaco. de fun.instru.l.cũ delationis.ff.sabinus. per eundẽ. ¶Quero vtrũ ille qui nõ hz domũ habitatiõis in loco possit ibi cõtrabere domiciliũ? a dic qõ sic ex assidua quersatiõe.vt no.in.no.extra de foro cõpe.c.ex parte.facit.j.ff fun.instr.l. cũ quidã a de auro a argẽ.le.l.si vxori.ff.j.ad municip. l. eius.ff. celsus.

¶Additio Baldi.

1 ☞ Iniuria corpus iniuriatum afficit.

Preto. ¶In text.in.ff.hec aũt.vide Jac.are. a cle.si qua per calũ.a per Bul.de epis. a cõis.a qõnis.a per Bul.de epis. a cle.si qua per calũ.a per inno.de sen.excõ.nup.de dictione intra.a ꝙ Wy.extra.de iudi.per Archid.j.q.j. extra.de offi. pconsul.meminisse.a de furt.ita ꝙ fullo.in princi.Ex bis habes qũ iniuria dicat illata in personaz a qũ nõ vide Jaco. are.ad fil.l.si qs graui.ff.si qs. de dictione In,[a] quot modis accipiatur vide per Archi.ff.dist.si preterea.vide de dictiõe in.ciij.q.ij.ꝑcipiẽde.vide.C.de renoca.dona.l. ff. Aliquando eñ iniuria est realis,vt in furto. Aliqñ ꝓsonalis.a hoc tripliciter. Primo modo:qr iniuria † afficiat ipsum corpus iniuriatũ.a hec iniuria dicit in personã.qr in,notat intus non extra.vide Arch.xvij.q.iiij.si quis suadẽte. ¶Scõo modo ꝙ afficiat,coherentia corpori vt vestis a hec iniuria fit extra corpus a ideo nõ dr in psonã fieri sz psone. ¶Tertio mõ afficiat famã.vt iniuria verbalis:a ista fit persone.nõ tamẽ in personaz:qr nõ afficit personatũ corpus.sed quid inanimatũ a in corporalẽ.scilicet famã. ¶In tex.in.ff. habitare. Que dicak b domus solite habitatiõis.[b] dic vt no.in.c.causaz.super verb. cõiter.de electio.in cle.a vide Jac. are. ad municip. incola. el j.a.l.eius.ff.celsus.õleg.iij.l.qui ꝓcubinã.ff.vxori.vide Jac.de dam.infe.l.iiij.ff.pretor ait. ¶In tex.ibi,vel gratuito etiam qui non hz domũ assidue in loco diu cõuersak domiciliũ contrabit vt not.inno.de foro cõpe.ex parte.qõ ꝓsumitur aliquid ex loco habitatiõis.de leg.iij.seruꝰ.per Jac. ¶In tex. ibi.habitat.hoc non videt esse nisi hospitatur: qr est ibi vt in motu nõ vt in situ seu vt in termino.facit.j.de pig.debitor. et de prebẽ.presenti.li.vj.facit de bere.instit.ex facto.in fine. Qõ si petik quo animo ibi sit.dic cõsuetudiné eius inspici.vt.l. cũ delationis.ff.asinã.a in.ff.bestias.cũ fi.a vide.j.de fund. instr. l.cũ quidã.a eo.tit.ibi,cũ delationis.l.fabinus.per Ja.ibi:qõ dicitur residere vbi maior parte anni morat.a facit.l. iiij. C.vbi senat.vel cla.vide de auro a arg.leg.si vgor.ff.j.

Cũ sane. No. ꝙ in hac actiõe nõ opz arguere cer- ti hominis factum. qõ not.

Rerceptione. Nota.ꝙ qñ plures tenentur ex quasi delicto,vn⁹ solueñs repetit partem ab alio.a vide quod determinauit Azo per banc.l.in Specu. de iud.iiij.parte.ff. generalia. versi.hic etiam. Bald.

¶Additio Baldi.

c ¶Verbi. ad de fran. are. in l.j.j. de test. in prin.v. colũ. et quod ibi dixi in apostil.

Perceptione. ¶In tex.ibi:societatis qd Azo per hãc.l. determinauerit vide in Spec. de iudi.iiij. parte.ff. generali.versi.hic etiam not.Bald.

Vero. No.hic distinctionẽ de pluribus habitantibus an habeãt habitationem divisam vel cõiunctã.a qõ iste qui habet seruitores in domo propria dr habitare a non illi seruitores. Si autem locauit,qr erat domus lata, quãdam partem tunc vnusquisqz dicit habitare partẽ suam.sed si domus erat mediocris a nõ erat distincta per partem,tunc ista est quedã habitatio confusa a omnes tenẽtur.a vide quod not.Bul. per hunc ver. ꝙ si ex mediano.in.l.ff.C.de prescriptione longi tempo.

Si horreari? No.hic casum in quo tenek magister ꝓpter factum discipuli. Bal.

Cũ autem. No.ar.ad repetalias ꝙ ille qui soluit propter delictũ alterius habet recursum contra eum.habuistis in.l.nam a seruius.ff. de neg. gest.

Hec aũt actio. No.preferri eum cuius magis interest.

Sed si alius. No.hic quare actio iniuriarum dicitur ad vindictam.

Pretor ait cuius. No. ꝙ vbi lex cõsiderat qõ potest euenire,nõ debemus requirere qõ actualiter euenerit.

Nam cum pictor. Nota istum casum de pictore.

¶Additio Baldi.

Vero. ¶In tex.ibi:quod si ex mediano.vide ad quid inducitur per Bul.C.de prescrip.longi tempo.l.fi.a no.

Hoc edictũ.labeo ait. Not.quod si dejcit illum qui vadit de nocte non punitur dejciens.nota bene.contingit sepe de facto.

¶De noxalibus actionibus. Rubrica.

Noxales actiones.

Si seruꝰ. ¶In tex.ibi:vt no. ꝙ ille qui nõ impedit maleficium vt ipsum perpetrare. qõ est verum qñ ad eũ spectat prohibere. vnde dicit decretum: neghgere cuz possis perturbare perversos, nihil est aliud quã fouere.a per hãc literã dicit Frã.accur. disputando ꝙ pcurator facit dãm incidere in penã, licet nõ habeat speciale mandatum si oñs scit a patitur.facit ad ideꝫ qz ista patiẽtia haberetur loco mãdati.vt in aut.qua in prouincia.facit quod no.inno.de rescrip.ex parte decani. a vide pro hoc.l.semper qui non prohibet.j.de reg.iur.

Id delictis. Istud ꝓcipiũ facit ad.q. tũ qõ aut receptat sponte:a tũc puniat,aut ex eo qz prohibere non valet territus ab eo.a tunc non puniatur.arg.huius litere. Bal.

¶Additio Baldi.

In delictis. In tex.in.ff.si dãnũ extra- neus.Qualitas nõ aggranat delictũ nisi cõcurrat loco a tẽpore delicti cõmissi.b. d. Vel sic,qualitas nõ aggranat crimen nec penã eius nisi sit crimẽ.a est rõ, qz accidens separatum a subiecto seu substãtia nõ informat subiectũ vel subitantiã ad agendũ.vnde pactũ accidẽtale nõ informat cõtractum si apponitur seorsum a cõtractu vt. l. petens a.l.lecta.ff.si certum pet.vnde si per statutum puniuntur fratres per asinũ dr esse asinus.tunc a hic de tempore. ¶Itẽ ad illud a hoc de crimine.naz aliter a aliter differũt accidẽter.l.ij.ff. homines. vi bono.rap.l.aut qui aliter.qõ vi aut clã.l.si pater.ff.de adopt. a no. Azo in.plog.pãdec.a edic.j.q.ff. vnde aliter hic aliter ibi propositã.q.a hoc de qualitate extrinseca.sed de qualitate intrinseca nõ distin.p aliũ,a aliter.vt si pater filiũ occidit.l.vxor ad.l. Pope.parrici. Dic ergo de mãdante a auriliãte qõ aut principali inerat qualitas intrinseca,a tenek ex illa.vt.l.vtrũ. Aut extrinseca que est ex esse delicti a tunc aut inerat tpm delictũ.erat in fieri.a idem vt argumẽ.de actio.a obli.l.cũ qs dat nõ tũc sed emersit post factũ in se factũ vt depzehẽsio in furto:a tũc nõ tenek auxiliator.qr non oportet ex tali accidenti personali realez obligationẽ.l. fideiussore. vel mandatoris augeri.vt.l.centum capue.a.l.is qui ope.a qz hec qualitas inest persone magis quam crimini.dixi.d.l.si pater.ff.j.j. ¶In tex.ibi in.ff.si detracta vide Jnn.in. c.j. de libel.obla. vbi dat huic.ff. nouum intellectum ita cõuenitur quando predo,sicut instit.prior,ergo ita tenetur soluere collectam,quia in patiendo pares sunt non in agendo.

ff. Si damnũ extraneus. Qualitas iuncta ver- bo significat secundum tempus verbi. c ad hoc allegatur. Vel sic, qualitas que non fuit tempore maleficij non habet aggranare maleficium. a nota.ff. vnde, in istis qualitatibus semper debemus inspicere tempus delicti quod tene menti.Baldus.

Cũ domin⁹. Ex eodez facto erit duplex agendi forma insolidũ: a als ex noxali. hoc d. quia licet qualitas aggrauet maleficium non tamen facit quin posit.

[a] ¶In de qua dictione vide franc. are.in.l. si quis post.in ij.not.de testa. a qõ ibi dixi in apostil. a per eundẽ in rubr. j.so.matri.

[b] ¶Habitatiõis. Specu.in tit.de cõpe.iudi.addi.ver.sz nũqd sufficit.

quin possit agi de simplici facto vt.j.eadē.l.§.si detrac. ¶ In tex.ibi, tenebit.z est differētia in hoc:qz nogalis sequit manumissum.vt.j.eo.l.pretor.sed nō illa que datur insolidum: qz ea tenetur dominus ex sua persona.b.d.

1 ¶ Qualitas addita facit agentem succumbere.

2 Sententia lata super facto principali: non potest iterū agi ratione qualitatis.

3 Qualitas post litem contestatam potest addi.

Si detracta. Pendente iudicio pōt qualitas addi z detrahi: sz nō lata sniа. b. dnō reperit hoc ita clarū in iure. ¶ In tex.ibi, 2tra. s. volebat qualitatē detrahere:hic volebat addere.accipio pro qualitate id qō aggrauat delictū .i.sciam dñi.ōt tñ Inn. q ideo ista qualitas pōt addi qz erat actum simpliciter secus si esset actū cū ex pñtiōe cōtrarie qualitatis.vt no.Inn.in.c.j.de libel. ad hoc facio:qz desideriū apud acta publicatū corrigi nō potest.vt.C.de libe.cau.l.cū pcū. ¶ No.ex hoc.§.fin Dy.q ūlitas addita facit agētē succūbere si eā nō,pbat nisi detrabat eā pendēte iudicio.tñ ille tex.hic nō ōt q pterea succubuerit. z Item facit q no.§.de infa.l.qd ergo.§.pena granior.dic de hoc vt not.j.vi bono.rap.§. docere.z de adult.l. denuntiasse.

2 ¶ Sol.no.q lata sniа sup facto principali non pōt iterum agi rōne qualitatis.tñ tex.loqtur in sniа absolutoria.gl.intelligit idē in cōdemnatoria facta solutiōe:qz eg parat.vt no. de excep.rei iudi.l.si qs cū totū.§.plane.z ōt hoc esse verū etiaz si qualitas fuit omissa p errorē facti.qō no.z adde super hoc q no.z adde Bar.de accusa.l.senatus cēsuit. ¶ Tertio z vltimo no.q hoc dicit q qualitas pōt addi post litē cōtestatem q ille qui accusauit aliquē pōt ēt post litē cōtestatam addere q sit de magnatibus:qz esse magnas nō est principalis agendi causa:sed qualitas maleficij fm Jac.bu.in.l.edita.

Jseruus. ¶ No.in ista.l.q pōt aligs cedere liti añ litē ctesta. q post litē cōteita.nō pōt cedere.z facit.j.e.l.affectio.§.neque.z.l.si alicuius.z qō no.§.de rei ven.vtiq. Bal. a

Jcōmunis. Soluēs pro suo maleficio vel sua culpa non repetit ab alio.b.d. Bal.

Si bone fidei. Qui facit quominus possit vi detur posse.

Non solum. Non debet esse meliorisʒconditionis predo q̄ iustus possessor.hoc dicit. Bal.

Jquis a multis. Melior est cōditio occupātis in pari cā.z dicit occupasse qui prius meruit sniam. b. d.z no.l.q ille qui euincit res per sententiā nō tenet cauere ni si de suo dato z facto tantū.b.d. ¶ In gl. que incipit, fic z in act.in.fin.sol.ibi agitur de iure nouiter querendo: hic de iure quesito alteri preferendo.z hec distinctio procedit vbi agitur circa cōmodi applicationē sed officij executionē.dic vt.§. de procura.l.pluribus.secūdum Jac.de are.z Old.

¶ Additio Baldi.

Jquis. ¶ In gl. que incipit.imo in aliquo. in fi.ibi. Si pluribus.vt dic aut tractatur de iure queſito alteri preferēdo aut circa execution officij.z tunc lit.cōtestat.desiderat.vt.§. de pcur. pluribus.Aut circa ordinationē iudicij:z tūc sola citatio in ius vt §.de iudicijs.l. qui prior. Aut circa cōsecutionē commodi:z tunc sniа.vt.l.si quis a multis.Jac.de are. Idem Old. Aut agitur de iure nouiter querēdo z loqtur leg.si pluribus.Aut de quesito preferendo,et tunc aut ista prelatio est circa iudicium suscepturn perficiēdū,z inspicit lit.cōtestatio.de procu. pluribus.Aut circa ipm inchoandū z inspicitur actor.vt.l.si qui postea.Aut circa cōmodi applicationē z inspicit sniа. vt hic fm Jac.z Old. ¶ Vel dic:aut occupatio est causa cōcedē de actionis vel eius exercita.eius cōfirmāde.z tunc per lit.contesta.vt.l.pluribus.z.l.j.de popu.aut est cā ex qua quende pronuntiationis z sententie iure acquisitionis.z tunc per sententiam.Aut in executione prelationis:z tūc per executio. esse cōting.occupatio.ita qō ille ōz occupare qui prior peruenit ad illum actū ex quo queritur ius de quo tractat de so.in pu. ar. Idez si nō est adhuc quesitū ius in re.sz queri ɔz vt per sniaz, vt hic.qz paria sunt deueniaſ ad hoc vel ad illud qō necessario infert.hic secus si nō necessario sed possibiliter, qz potest inferre z nō inferre ex hoc nō querit ius. ¶ No.qō vbi ex pretentione nō querit ius ibi nil pdest occupasse.ff. de bo. auto. iudi.pos.l.cū viros.z no.de proc.plurib⁹. ¶ In eadem glos. ibi, a prior:vel dic qō in hoc est melior conditio,qz consequitur votū suum.Item alij ex ipso eum non auocabat si prius fuit eis cōmissum.z sic intelligitur. C.si ex noga. cau.agatur l.§.z hic arg.C.si anticquior cred.l.§. Rich.

Pretor. Etiam ex sententia sufficit prestare rem qualis est.

Si beres. Dolus casu non purgatur. Baldus de perusino.

Jer duobus. Bificiū vnius nō extenuat maleficiū alterius, no.hic cōputari speciē in quantitate dāni. b.d.

§. Sed per pretorē. Not.qō ille qui granat potest ex eodem processu illū facere cogi ad indemnitatem prestandā. Et hoc est qō dicit per pretorem ꝛc.z per officiuz iudicis mercenarium.facit.C.vbi cau.fisc.l.cum vendentis.z.C.de sen.l. cum eorum.Bald.

Jn re cōmuni. Quod vnus rōne rei cōmunis cōsequitur alteri cōmunicare tenetur.b.d.Bald.

Si seruus in quo. Dubitatio erat qz 2ductor nō tenet nogali vt.j.eo.l.si seruus.§.j.Sed solue quod hic non queritur vt conductor:sz vt proprietarius.hoc dicit.Bald.

Si seruus. Ex delicto vicarij datur pro noga vicarius:ex delicto ordinarij datur pro noga ordinarius.Bald.

Ui ex pluribus. No.hic argu. q fi aliquis cōmisit plura maleficia ex qbus nō soluēti ɔz amputari manus q si est sibi manꝰ amputata ab oībus liberatur: qz dedit manum pro nora. Si autem se redemit non prodest sibi in alio maleficio.Docto.consueuerunt dicere in.l.nunquam plura.

Uoties. Istud principiū allegat qō reus precise cogitur litem contestari,nā verbuz omnimodo qō est hic est verbū precisuz.ª no. in ver.sed non alias.qz licet quis cogatur precise litem contestari:tamen habet saluas defensiones. z facit ad statuta que volunt qō in criminali quis cogatur precise respondere libello antequam alia defensio admittatur.nam post respōsionez habet saluas omnes defensiones.

Eos. Jn cā nogali nō pōt quis defendere eum in quem nō ɔz ius nec possessionē.z ratio est qz nō posset dare p nog.z per istā rōnē dicit Bart. hic q ille qui aliquem percussit ɔz retinere alapam q non admittitur fideiussor: qz non posset soluere.arg.cōtra.j.e.l.si plurium. §. qui alienum. sed ille.§.debet intelligi in defensione presentis.hoc dicit. a ¶ Precisuz. adde frā. aret. in.l.si duo. in fi.col.de acgr. here. z qō ibi dixi in apost.

Pretor ait. Logitur qs se purgare p suū iuramē tū.ad hoc allegetis, qdaz inducūt in arg.hunc tex.q qs debeat respōdere positioni criminose: sz hic non erat positio sed interrogatio ad defensionē litis.z vi de quod dixi.j.de iureiuran.l.qui iurasse.§.si pater.z quod notat.Inn.de ele.c.oudum.z Arch.l.distin.ex penitentibus.

Quod si. No.ex sola cōtinuatione fieri hic condemnatoriam.hoc dicit.Bald.

Si tutor. No.q in generali mandato non tenet iuramentum.b.d.

Additio Aaldi.

Uoties. Jn tex.ibi omnimodo,videtur qō quis cogatur litem contestari. sed nōne pōt protestari qō non respōdit animo.lit.cōtesta.dic q sic libello nō oblato. Si autē libellus erat oblatus facias qō iudex mandet lit.cōtestari.z tunc nō valebit protestatio. ¶ In cōtrariū,qz in actu necessario nil operatur protestatio.z qz iudex nō admittit eam.de hoc per Alb.in materia tit.de lib.oblatio.z p Accur.z alios in.l.j.C.de lit. cōtesta ¶ In tex.ibi,neqz se dolo.z videt qō quis cogatur rūdere in terrogatiōi an defierit dolo possidere per hunc tex. ¶ In cōtrariū facit,qz continet vim:ergo nō tenet respōdere,z positioni criminose nō est respōdendum.sed illud in positione:et alind est positio vbi ponēs se stringit ad probandū nec prouident ei iura circa releuādum eum ab onere probandi vbi de crimine tangit.C.de,pbat.l.pe.imo arctant eum ad pbandū. Alind est interrogatio in qua proceditur ex officio iudicis vt.j.de interrogato.actio.in ſu.z vbi proceditur ex offō iudicis bene pōt interrogari de crimine.vt extra.de electio.per inquisitionē. ¶ Item qō non debeat respōderi facit de execu. rei iudi.si a te.in principio.z infra.de interroga.actio.l.j. vbi glos.ponēs casus in quibus sit interrogatio nō ponit istum casum hic fm Bul.C.de petitio.hereditatis.cogi.nō obst.§.de rei vendi:qui petitorio.qz ibi non dicit qō reus interrogetur:sz qō actor perquirat simile.C.de do.l.j. ¶ Jtez non obst.hic.§. qz hec interrogatio erat decisiua questionis incidentis. scilicet an noraliter vel non.non preparatoria.vel hic speciale qz ad liberādum principaliter interrogatur nec est positio sz interrogatio. Item nō obst.c. per inquisitionē. qz ibi pro cedē-

batur indirecte de crimine per modū inquisitiōis. ℔ hic inciditer ⁊ ad probationē cause ciuilis. ⁊ melius. de iureiu. qui iurasse, §. si pater. Et de cōsti. l. c. ñ. li. vj. ff. de suis ⁊ leg. eius. vide omnino. Archi. l. oistin. ex penitētibus. ⁊ p Jnn. eī de elec. duum. ⁊ de testi. testimoniū. ⁊ de testi. cog. c. j. per Jnn.

§. Si iusiurandum. Juramentum non prodest ei qui cōuenitur ex noua possessione, quod dic vt not. infra. de iureiur. l. eum qui. §. in popularibus. Bal.

Seruus. ¶No. q nō ꝺz habere facultatē solnēdi ille qui non habet pecuniam ad manus, ℔ habeat multas possessiones. facit. j. de leg. iij. l. qui habebat. ⁊. l. si titius. §. j. h. ꝺ. Bald.

De illo. Videndum. ille qui dolo desiit possidere tenetur etiam si in alium fit regressus ⁊ vno electo, alter liberatur. hoc dicit.

Electio. Si is quē magis ꝓpetrat actionem mora quā culpa. h. ꝺ. Et not. casus. ⁊ facit. §. si quis cautio. si eum. in fi. Bal.

Neque. ¶ Mēdacium defuncti nō nocet heredi nec sibi si reuocat mēdaciū ante litis cōtest. h. ꝺ. ⁊ est ar. qꝺ ille qui negauit posset postea cōfiteri ꝑ babēdo bñficiū statuti. Certi imo determinant hic ⁊ contrariū, qz p talē negationē. In per facto principali esset facta lit. cōtesta. ⁊ facit. §. de mino. si ex causa. §. nūc videndū. ¶ Itē facit qꝺ not. insti. de actio. §. itē mixta est actio, si autem negasset non in forma iudicij vel non super facto principali: sed super pretoris bene haberet locum penitentia vt hic no. bene istud. ¶ In tex. ibi, vanda est. facit. j. de iure fisci. l. eius qui delatorem. ⁊ vide ibi.

a ¶ Minus, ade eundē bal. in. l. ℔ si pecunia. de re. eo.

b ¶ Ad legitimā. vide paul. de cast. in cōsilio. ccc.

¶ Post secundum decretum admittitur tertius contradictor cuius principaliter intererat. 1
Decreto secundo rescisso obligatio prima renascitur. 2
Dominium per secundum decretum acquiritur. 3

Si absente. Decretū interpositū ex cōtumacia vnius non officit alteri quin non debeat cōtumax reputari. h. ꝺ. ⁊ vide qꝺ no. in Spe. de ꝓmo ⁊ secando decreto. §. nūc dicam⁹. ver. sed pone qꝺ vnus. ¶ Nota q etiā post ꝑm decretū admittāt tertiꝰ ℑdictor cuiꝰ ꝓncipaliter intererat. ⁊ facit. j. ne vis fiat ei. l. j. §. j. ff. ga iō. ¶ Itē not. qꝺ rescisso secūdo decreto obligatio prima renascit. ¶ No. etiā a bic q per ꝑm decretum acquiritur domnium.[a] 1 2 3

Additio Baldi.

Electio. ¶ In tex. in. §. si absente vide omnino in Spe. de ꝓmo ⁊ scōo decreto. §. nūc dicam⁹. ver. sed pone qꝺ vnus. ¶ In gl. que incipit, qz tunc tpis. in fi. Et his duabus legibus dictis. ⁊ q quis tergiuersatur in iudicio accipiendo ⁊ moratur perinde est ac si suscepisset quo ad effectum. Richar.

Jnorale. In iudicio norali potest se opponere terti⁹ cui⁹ interest. ⁊ hoc colligitur a ℑdo sensu illius verbi volnerit. ¶ Nota ar. bic a cōtrario sensu q vnus creditor qui habet portiora iura vel q vult defendere possit opponere tenute alteri⁹. Addē qꝺ ꝑm decretū ℑcessum vni creditori nō tollit ius creditoris alterius, sed transit res cum sua cā. vt. §. eod. l. si quis a multis. ℔ Ubertum de cremona. tita etiam. l. ⁊. l. ꝓcedens sunt ar. q creditor qui habet rem pignori possit se opponere ne fiat vasiū, ⁊ videtur mihi qꝺ no. Bar. in. l. ij finita. §. ij de vectigalib⁹. de pan. infec. facit qꝺ no. Jaco. in. l. j. in pun. j. ad fil.

Additio Baldi.

Jnorale. ¶ In tex. ibi, suscipere noluerit. ar. qꝺ vn⁹ creditor possit se opponere tenute alterius. ¶ Itē ar. q res adiudicata vni creditori non noceat alteri creditori non citato sed transeat cum sua causa sic. §. eo. si quis a multis. ꝑm Ubertum de cre.

Et ita aliter. Scōm decretū affert cōditionē ysucapiēdi ⁊ facit publicianā ꝓferri vo domino ⁊ incucit ius ꝓscribendi etiā malendi possessor. ⁊ ē no. in ti. ergo suie vt ad inuitationis nō regrit bona fides ad ꝓscribendū. ⁊ ad hoc allegat quotidie. Sed Spe. dicit elegāter q licet hic missus ℔ scientiā rei aliene nō ñ est male fidei: qz dñs in cā nogali tenetur ad idē qꝺ ille q meruit p suisam. vt ipe no. de scōo decreto. §. nūc videndū. v. sed an idem est si ipse scinit. ⁊ vide quod no. p Bar. i. c. cōtingit. de dolo ⁊ cōm. Et qꝺ hic sit speciale in snia sed potius in norali, cū sit ista specialitas apparet: qz hic idem est siue snia est data ꝓ noga a parte parti. Bald.

Additio Bald.

Et aliter. Vide inno. vt ibi. nō contest. quoniā frequenter. §. ij. in gl. que est. item vide inno. de prebend. ⁊ multa. in glossa. contendendo. ¶ Not. q decretum iudicis tunc ꝑitat cauſam et autoritatē in possidendo. Vel ecōtra tūc possessiōe ꝑuak qā inest inde cōpetēs, sec⁹ si incōpetens. vt no. Jnn. de reti. poss. li⁹is. in. ij. gl. mag. ⁊ hāc. l. plene examinaui in. l. barbari⁹ dicit quidā moderni q ꝓ directo dñs rēad se reuersam ꝑscribit spatio lōgi tpis sine titulo spāli ⁊ cēt sciēter: qz ℔ titulū ꝑ suo nec obst. scientia alieni vtilis ōniꝰ ꝓpter equitatē que in hoc casu preferī rigori. arg. de neg. gest. at qui natura. §. cū me. ⁊ deleg. ij. cū pater. §. titio. ⁊ de acq. here. iulius. ꝑterea p dano vitando sciens prescribit sic in casu isto. vt hac. l. et generaliter. ¶ Itē non pōt dici sibi cōtrari⁹. qz ꝑscribit ℑ vtile ōniū qꝺ nō ℔ si cut alias ꝑscribit dñs ℑ ius alterius. vt. C. quod me. caul. li. ō cap. ⁊ post li. rever. in bello. §. si q seruā. Cy. C. de ꝑscrip. xxx. an. si quis emp. §. ita enim. in addi. nouas. ⁊ ibidem Guli. de cu. ¶ Itē qz libertatē ꝑscribit, de lega. j. si tibi homo. in fin. ergo ⁊c. de vsuca. sequiñ. §. si viā. arg. ℑ. ℑ. de serui. vrb. pred. li⁹ sit iura. ⁊ in tex. ibi publiciana mihi daf. no. dari publicianam ℑ dñm. ⁊ est speciale. Richar. ¶ In tex. ibi sciēs alienū. hic sec⁹ est de iure cano. vt no. Jnn. ⁊. B. de dolo. ⁊ cōtu. c. cōtingit. dicit Spec. qꝺ hoc est speciale i cā nogali sup qua ꝓmendat verō dñs. qz ⁊ ipse hic norali actione teneꝰ si cōstaret eum dñm qꝺ non est alijs actionibꝰ personalibus vel realibus. in Spe. de secū. deo. §. videndum autem sed an idem est si ipse scinit.

Quod iulia. An aliquis fuerit de familia necne inspicitur tempus delicti. ⁊ no. ꝓ syndicatu officialium.

¶ Additio Baldi.

Quod. In ter. ibi indefensus. quem tñ nō negligebat defendere ꝑ hoc. j. eo. l. ñ. Richar.

Et si cōdēnatus. Cōdēnato filiō, sit executio i peculiū. dicit hec gl. facit. C. ō cel. bo. l. pen. Bal. ⁊ qꝺ no. in Spe. de exec. sentē. §. sequiñ versi. qd si filiꝰ. arg. ℑ. C. de bo. dā. l. ñ filiꝰ. ℔ ibi erat cōdēnat⁹ criminaliter ita qꝺ reputabaf ꝑ mortuo. ⁊ ideo pñ occupat iure peculij et bodie cū nō possit filius clericus heredē habere ⁊ fiscus eccliditur qꝺ tene mēti. adde qꝺ no. per. Guli. ⁊ Cy. i. l. ñ qua pena de his qui sunt ñi vel alie. iur. ⁊ ꝑ Bart. i. l. ñ finita. §. ñ qua sunt iura. ⁊ de vectigalibus. ō dā. infec. vbi videas. ⁊ dixi in. l. ñ. ℑ. de nox. ⁊ vide de mino. in. l. deniq. §. sed vtrū. Ān amē pater possit cogi soluere cōdēnationē filij vel ad legitimā cessante consuetudine vel statuto. vide per Jaco. de are. ⁊ per Bart. i. l. fichus. de pecul. leg. ⁊ per ipsum i. l. j. imo ⁊ in. l. ñ seu. iiij. §. impuberi. ff. de colla. bo. ⁊ in Spe. de execu. sen. §. sequitur. ver. qꝺ si filiꝰ. ⁊ dicit esse casum i ꝓdicta. l. ñ filiꝰ. ⁊ vide ꝑ Bald. in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testa. b

¶ Additio Baldi.

Et si condemnatus. Vide qꝺ no. i spe. ō exec. sen. §. sequiñ. vñi. qd si filiꝰ. dicit doctor meꝰ q ex contumacia filij nō fit executio in peculiū pie. niñ pater velit. vt hic. sed ex ſnia lata in ciuili fit exentio, q quasi cōtrahitur vt. l. iij. §. idē scribit. de peculio. ideo filius poteſt hoc casu cedere peculio. l. pe. C. de cel. bo. ibi per Bar.

Si quis seruum. Licet ex sit priuandus nō ꝓpterea est manumissus. arg. huius. l. hoc dicit. Bald.

Si alienus. Exceptio superueniens post litē cōtestā. nihil operat. sec⁹ si ante oriaf. facit ō rei vē. l. post acceptū. h. ꝺ. ⁊ dic vt ibi.

Quem. iulianus. Arg. quod sint paria, possessionē tradere vel causam dimittere vacuam. h. ꝺ.

Si seruus. Non licet furari pecuniam redactam ex re furata. hoc dicit.

Pluriū. Qui alie. Ita ꝺz gs satisfacere iud. fol. ꝑ ꝓpria nō expedit satisfacere. h. ꝺ. ℔ ille §. est ratio vt dixi. ℑ. eo. l. quoties. §. eos.

Si quis. Dolosus potest defendi a quolibet possessore. hoc dicit iste. §.

Si ad libertatē. Ubi ratiōe secūdi iudicij deficit forma ꝓuūtiationis est notādū q ꝓ iudex ꝓuūtiet nō ꝓcedēdū: sed qꝺ ꝓuūtiet superſedēdū interim ité est dicēdū e contrario qñ rōne iudicij ꝺz superſederi sed eo vt. j. de exce. l. fundū. l. fundi. vbi mihi q hec. l. alleg. ad hoc ꝑ Jaco. ō are. sed nō recordoꝛ vbi et tene mēti. qꝺ ē not. digni. ¶ In tex. ibi, sustinere. nō dicit aboleri vel ferri absolutionē ab obseruatione iudicij sed differri.

Seruī quoꝝ. Ibi seruoꝝ ꝺz defendi vbi dicit. qz i ōlictis egparat seruo. vt no. j. ō re. in. ex pena

Additio

¶Additio Baldi.

Seruí. ¶In tex. ibi, arguenk. arg. q̄ remissio malefactoris vel debitoris de prouincia in prouinciā ita demū fieri debeat si de maleficio vel de debito fuerit cōza eod. in. a quo petit q̄ remittat pbatū. ª als nō. vt hic patet. ā. ſ. de custo. reo. non dubium. p.

¶Explicit liber nonus.

¶Incipit liber decimus.

¶Finium regundorum. Rubr.

¶Additio Baldi.

¶Formaꝫ libelli in hac actione vide in spe. de parochiis ꝛc.

Finium. Actio finiū regū. est mixta q̄ veniunt reales ꝛ psonales pstatiões. h. d. tex. cū gl. ꝛ qualiter formet in actiõe finiū reg. libell⁹, vide in spe. ō paro.

Hec actio. §. Iudici. In text. ibi, dirige. re. declarando. ¶In tert. ibi opus est. in. l. seq. necessaria sunt obscura. q̄ difficilis est probatio. vt. ſ. eodem. l. ab infamibus.

Sed ꝛ loci. §. in indic. Not. q̄ quelibet vtili tas dicit interesse. et facit quod not. ff. si seruꝰ. vēdi. l. loci corpus. §. i. Bal.

Sed ꝛ si. ¶No. q̄ si mēsurator fuit electus p iudicē ꝛ ei prebet salariū ab vna parte: q̄ nolebat aliter ad locū accedere q̄ iudex dꝫ facere refundi ista ipē sam p parte: q̄ negociū est cōe: ꝛ iō dꝫ fieri cōibꝰ expensis q̄ est not. Et est ar. q̄ si iudex cōzā q̄ cō verteret cōmiserit cām cōsilio sapientis nō declarādo cuius expēsis, q̄ intelligit expensis cōibꝰ fm Rich. mal. ꝛ hoc verū q̄n iudex cōmisit cām ppio motu. ſꝫ si fauore soli⁹ petētis cām cōmittit altera pte cōtradicēte. tūc expēsis petētis, vt. l. cū sepe. de ero. mili. ann. lib. qi. sicut dicimus in teste q̄ ille debet soluere qui prodncit eum licet testificetur pro vtraq; parte. vt in. l. si q̄n. C. de testi.

Post litē. Not. optimū tex. in materia restitutiōis fructuū q̄ aut sunt pecpti post lit. cōte. ꝛ superuenerunt in restitutione. aut añ lit. cōtes. ꝛ tunc refert, aut erat possessor bōe fidei aut male fidei. Et si erat bone fidei, aut logmur ꝓtū ad acqsitionē ꝛ facit fructꝰ suos inre possessoris. vt no. ſ. de acq. poſ. l. iij. §. ex ſtio. Aut logmur ꝓtū ad restōnē. ꝛ tūc aut ꝛsumpsit eos ꝛ nō venit in restitutiōe: aut nō cōsumpsit ꝛ debet restitui, vt hic. Aut possessor male fidei indistincte tenet, facit de ꝛdi. inde. l. si vbana. vbi dicit q̄ idem est in obuentionibus qō in fructibus. Itē facit de re iud. l. si. ¶Ex eodem iudicio cognoscitur ciuiliter ꝛ criminaliter.

Si dicātur. ¶Not. hic q̄ ex eodē iudicio cognoscit ciuiliter ꝛ criminaliter. ꝛ est nō q̄ precipit p eādē. l. ōt em. d. Ja. q̄ ciuilis ꝛ crialis qñ oriuntur ex ea. l. pēn. int̄tari eodē libello, sec⁹ si diuersa. l. ſꝫ gl. intelligit q̄ hic pcedat quodā ordine ꝛ nō simul. Tu dic q̄ hic ciuilis incidebat in criminali ꝛ incidēter. hic pcedebat sup ciuili: vt. ſ. de fur. l. interdū. §. q furē. Itē no. hunc tex. p statuto distinguēte iurisdictionē ciuilē ꝛ criminalez: q̄ cōza iudice deputato ad criminalia non potest intentari ciuilis. verum est si non oriatur ex crimine. vt hic. ꝛ, ſ. de iudic.], solemnis. §. latrunculator. vel vt. ſ. dixi. hic. quia incidenter. Bal.

Si alter. ¶Not. hūc. §. p eo qō quotidie oñt notarij talis ꝛ talis ex vna pte, ꝛ talis et talis altera. ꝛ si fecerūt ꝛc. q̄ effect⁹ obligationis vl acqsitiōis diuiditur numero inter eos de illa parte cuj acquiritur. vel diuiditur fm relationem ad rez acquisitio est realis. vt hic. qō est not. ꝛ adde qō not. de verbo. obliga. l. v. §. si fortem. vbi gl. videtur dicere q̄ quādo plures obligant se ex vna parte fm pluriter quilibet teneatur insolidus: sed non est verum vt ibi not. per Dynum ꝛ Jacobum de aret.

Si communem. Not. q̄ ego ꝛ socius meus aduersarij esse non possumus sed vnus loco alterius habetur.

Finū regundorum. Not. q̄ emphyteuta potest agere finium regundorum: ꝛ valet declaratio facta cū emphyteuta. et adde qō le. ꝛ not. de proba. ex literis. vbi dicitur q̄ idem in prebendario quod potest agere de finibus prebende.

Hoc iudiciū. In text. ibi, non potest, ſꝫ vnus proponeret officium iudicis contra istum occupantem vt dicit glossa. quod not. Bal.

¶Additio Baldi.

Sed ꝛ loci. ¶In tex. ibi iij pte mercedis. Ar. q̄ si iudex cōza quo qō vtik̄ commiserit cām cōsilio sapientis, ꝛ altera tm̄ pars ei solvit vt dimidia eius q̄ solu. repeti possit p hāc literā. ꝛ p. l. fi. C. de bo. auc. iud. poſ. in. §. vt aut ibi expēsas. ꝛc. Rich. Tu dic aut iudex habuit cōsiliū ppio motu vel de cōi cōsensu parentū, tūc predicta sunt vera. Aut q̄ sentiebat contra vnā partē illa petit cōsiliū. Et tūc q̄ actus iste fit solū ad eius fauorē, ipse sol⁹ dꝫ soluere salariū. ar. de ero. mili. an. cū sepe. de edenda arfa. erc. ex parte. adde qō no. in. l. pri. de his que in test. delē. de trīē. ꝛ semiſ. §. ꝛ qō sepe. ꝛ facit. C. de te. si qñ. ꝛ de rescri. statu. §. asser. lib. vj. ā. ſ. de so. si solitur⁹. ¶Quod iudex pōt habere colloquiū sapiētis pt̄z. C. de sen. ex bzuic. reci. l. ij. et iudex qui eligit sapiētē dꝫ secū deliberare ꝛ examinare. vt ibi p Ja. bu.

Quia magis. ¶Nota q̄ cōfines dicūtur immediati non mediati.

De modo. ¶No. q̄ ille q occupat territoriuꝫ alterius dꝫ illud dimittere. qō facit ℈ occupantes iurisdictionem alienam. h. d. Bal.

1 Preses pōt inbere vt qs abstineat alieno, ꝛ suo fit cōtēt⁹.
2 Secundum iustitiam non fm auditum iudicandum est.
3 Iudex an possit pronuntiare secundum conscientiam.

Sirruptione. ¶No. text. q̄ pses dꝫ iubere vt qs abstineat a alieno, ꝛ suo stet cōtent⁹: ergo inponit silentiū. facit. ſ. de libe. leg. l. Aureli⁹. §. cētū. optime facit iste text. ad. q. an iudex ex sui cōsciētia possit aliquez punire. an fm qō sibi cristit pbatū per testes debeat illū punire: de quo p Lyn. in. l. j. vt q̄ desunt adno. p Ja. de are. in. l. illicitas. §. veritas. ā. de offi. pſi. per Jo. an. Hosti. in. c. pastoralis. §. q̄ vero. de of. dele. Jo. and. in opere suo. Spe. in tit. de disputa. ꝛ alle. §. in satisfda. ℣. hic aūt dicit se audiuisse doc. sacre pagine in hac materia in disputationibus ipoū tenere contrariū, sine queraꝫ de pnūtiando sine de exequendo. pnuntiatū a maiore q̄ id exeq̄ mādat. ꝛ an in egecutione snie late sup crimine, qd dicāt Inno. ꝛ Host. vide. ā. ꝛ tene, nō per eundē stante conscientia cōtraria: sed etiā in criminali vel ciuili fienda fm conscientiā inducebatur Esaias. ꝛj. in pzin. vbi videtur ꝛ innui nō fm auditu: sed fm iustitiam ꝛ equitatē iudicandum. ¶Judex ergo qui scit veritatē contrariā probātes ipsam veritatē imitat ꝛ meritoq; Christ⁹ dicit de se, Ego suꝫ veritas ꝛ via. Jo. xiiij. viij. dist. de cōsue. ꝛ in. c. seq. ꝛj. q. iij. abūt. ꝛ ois ordo iudiciorū instituit nos ad notionē veritatis. ij. Esdre. iij. super ois veritas. fm veritatē ergo pacta damnent innocētes. Exodi. xxiiij. dist. in sonte ꝛ iustū nō occides. adberebit ergo veritati ꝛ non pbatis in absolvēdo vel condēnado. Itē facit. l. iiij. ff. de testi. canonizata. iiij. q. iij. C. si testes. §. sepe. innuit iudicē non debere allegare ad probationes speciē notionē suā, sed animi sui conscientiā dꝫ seq: sic ꝛ arbiter. pnūtiare qō sibi videt. de receptis arbit. qualē. in pzin. Sed hec oia ꝛ similia intelligunt de sciētia iudicialiter informata. tenēdū est ergo vt dicit auctor ꝛ sequēda p. l. illicitas. §. veritas. vbi hoc tenet Hnl. de suza. ꝛ viō in qōnibus ad Dar. sil. sub litera. C. inducit ēt. l. si filiā. in pzinc. ſ. fa. erc. hoc etiā placuit pileo in sua qōne, primi tenent suas opi. prima distinguit an conscientia ꝓ actore an ꝓ reo: vt secundo casu posset sequi conscientiam: prima non. scōa fuit ad Dar. distinguētis cām criminalem a ciuili. vt in secūda seq possit conscientiam. in prima non. posset. ergo considerari in iudice sacerdote triplex sciētia, si quam haberet vt deus p cōfessionem sibi factam, vel qua haberet vt homo ex aliquo sensu corporeo, vel quam habet vt iudex p pbata cōza ipo vere toto primo iusto. laborare debet ad veritatem sibi altero duorum primorū modorū notam habendā, secūdo si ad eam puenire nō pōt: debet posse tantum laborare vt allenietur remittendo ad superiorem, vel delegādo, vel qualitercūq; licite posset. ¶Hoc remedio deficiente dꝫ tertio informare cōsciētiam suam per distinctionem de tāquam ꝛ secure pnūtiatis: q̄ altera primarū duarū sciētiarū nihil dꝫ ꝓpriū cū tertia. † Et videtur dicere contrarium. §. q̄ iudex possit pronuntiare secundum conscientiam vel q̄ ꝓtextu allegationis cōscientie possit abstinere ab officio quod incumbit, esset infringere totum ius positiuum, canonicum ꝛ ciuile: testante apostolo ad Romanos. iij. quod deus verax est, et omnis homo mendax. bis tribus deficientibus: q̄ non veritatem habere nec se alienare nec cōsciētiā informare ad id pōt videre remediū. no. Hosti. ad qō in pzin. remiſi: fateor tamen q̄ bis tribus deficiētibus tollerabilius est in perplexo non pronuntiare ꝛ patienter penam pati de scientia seu inquisitione ℈ contra acta per conscientiam indicare ad primum dictum Hosti. Joan. and. viō quod not. in sequenti. §. Bal.

a ¶Probatur, an ꝛ qñ remissio procedat. viō Se. in. c. ꝛ rōne. in princ. iiij. col. vers. ex dictis doct. cū pluri. sequen.

¶ Additio Baldi.

Sirruptiõe. In tex. ibi, alieno. vi ō Jn. ibi oculis ꝙ suis. vi ō Jnn. ex de cēsib⁹. romana. Bal.

Ad officium. Not. hic ꝙ quādo expedit iudex debet psonaliter accedere ad locuz: z creditur hoc iudici in eo quod videt. z vide quod notat Jnno. extra de cenſi. romana. z est argu. ista litera ꝙ si iudex aliquem videt deferre arma ꝙ potest cum punire de delatione armorum sine alia relatione. Bal.

Jn finalibus. ¶ Nō presumuntur fines antiqui mutati nisi pbet z hoc est notabile. ¶ Jn text. ibi: monumēta. i. instrumēta faciētia mētionē terminorū. vt. j. ō proba. l. census. sed glo. aliter intelligit. Not. hic quod non p̄sumitur mutatio terminorum. b. d.

¶ Additio Baldi.

Jn finalibus. Vide ō no. Jnn. extra de proba. ex literis.

Os terminos. Termin⁹ restringit terminata z autor testificat in q. terminorū ꝙ est no. z intelligendum qū in eum nō resultat preiudicium: z vide qō not. C. de fal. l. etsi ad te. b. d. Bal. ¶ Additio Baldi.

Os terminos. Vide qō not. Jnn. extra de electio. cuz dilectus. Jn glo. ista non sunt. z de testibus. qñ, vide. C. de falsis. l. etsi ad te. z c.

¶ familie erciscunde, Rubrica.

1 ¶ Agenti diuisorio an sufficiat probare possessionem.
2 Possessor improbus de diuisorio agere non potest.
3 Dominium an ex possessione presumatur.

Hec actio. Possessor bona fide tatis pōt agere ꝛ cohabendem diuisorio: sed si non possessor agit pōt sibi obsta ex ceptio preposteratiōis si neget bona. b. d. z est ista lex singularis. Exceptio pposteratiōis et exceptio ordinis z ordo est ꝙ possessor prius agat petitiōe bonitatis, deide agat diuisorio vt. ff. si ps be. pe. l. nō possum⁹. cz possessori nō pt hoc opponi, vl qz psumit bona ex nuda possessiōe cz q̄dā. vl veri⁹ qz nō pōt istū ordinē seruare cū possessor nō habeat petitionē bene. vt. ff. de pe. here. si qs libertatē, ver. nā cū qdā lician⁹. ¶ Adde ꝙ ista exceptio ppostērationis dz opponi ante lit. cōte. z omissa nō vitiat pcessum vt no. j. ō eui. si mācipiū. ff. si cōi, vbi ē gl. no. z l. ij. C. cōi diui. Quero b vtz id sit i cōi diuidūdo ꝙ si possessor si possit agere cōi diuidūdo nisi pius agat rei vēdicatiōe vl publiciana. gl. b dicit ꝙ sic. p. l. fundū titianū. de exce. cōcor. gl. in. d. l. si mācipium. ff. si cōi⁹ qō est not. ¶ Aſi Jlibellos diuisorios frequēter opponit b exceptio, male agis qz nec possides nec es cōsors: z iō agis ppostere. qz pmo debes intētare rei vēdicationem vl publicianā qō est mēti tenēdū. ar. Jf. ti. j. l. si irruptiōe. cōiuncta. l. iij. ff. idē labeo. de ac. pos. vbi ō ꝙ pter inūdationē p dik possessio. z tñ agit diuisorio vt i. l. si irruptiōe. cz ibi nō negabat dñiū agētis i cōmuni pdio. sic nō ob. ¶ Scdo q̄ro vtz sufficiat agēti diuisorio' pbare solū possessionē q̄dā dicunt ꝙ sic qz dñiū deducit lediter. vñ psumit ꝑ possessore z dicūt esse casuz hic. z Idibi vl qō ista lra dicat Jnuz qz possessio facit vt agat rite sed nō recte nisi pbet se coheredē vt apparet in lra expsse. ¶ Preterea istō iudiciū ē reale z in reali iudicio si sufficit sola possessio. ¶ † Preterea hic nō sufficit qōdam dñiū, cz dz esse ex cā hereditaria q̄ nō psumit ex possessione: preterea possessor sine titulo psumit predo. vt. C. de acqr. pos. l. i proba. tio. Et improb⁹ possessor nō pt agere diuisorio. vt. j. cōi diui. l. cōi diuidūdo. ff. inter pdones. Et iō teneas tā ꝙ verū qō habeat pbare de ti. z ita tz hic Ja. de ra. in sua lec. nā bec. l. falso allegat ꝙ vbi dñiuz inducit incidēter sufficit pbare possessionē, nisi sit cū ti. nā hoc sufficit quo ad ordinationē iudicij si q̄ ad decisionē cāe ꝙ no. ¶ † Et circa b vtrū ex possessiōe psumit dñiū, sic distingue, Aut dñiū deducit in iudiciū directuz vt qz peto rē rei vēdicatiōe iure dñij tūc nō sufficit hec psumptio: imo pbādū ē dñiū plene de iure gētiuz vel ciuili vt. ff. de admi. tu. l. titiū z meuiū. ff. a mfe. z. C. de alie. iu. l. j. Aut nō deducit dñiū in directū iudiciū pncipaliter. sed accessorie vt qz ago actiōe l. acgl. in q̄ venit qō de dñio disputanda, z tūc pōt habere locū. l. q̄ dicit ꝙ possessor presumit dominus, vt. l. pe. ff. de condi. insti. qz sufficit pbare me vsum vt dñm possedisse colnisse z fructus collegisse. argumē. ff. ad. l. aquil. itez mela. ff. si. nā cū ibi dicat dari fructuario patet ꝙ ea veniunt in pbatione q̄ veniunt in directa rei vēdicatione vbi de dominio q̄ ritur. nā nō dare ei cū nō dñs z hoc qñ dñiū pponit ab actore. si vo dñiū pponit a reo i modū exceptiōis refert aut post ꝙ actor fundauit intētionē suā ꝙ excipiēdo vult re⁹ repellere z tūc est eo mō, pbādū quo pbare agendo. vt. j. de excep. l. j. z de pba. l. in excep. aut anteꝙ actor fundauerit itētionē suā super dñio z tūc sufficit pbare possessionē seu vsum tāꝙ dñiuz ar. de sol. l. titia. z no. in. l. j. de priui. fisci. C. ne vxor ꝙ marito. l. ob maritorū. fm Jaco. de Aret. Ol. z Cy. in. d. l. pe. de condi. insti. in suis addi. z vbiꝙ yñs Cy. tenet qō qñ pñium dedu cit incidēter ita quod non est pronuntiandū de dominio qō sufficiat pbare possessionē ita no. ipse in. l. ij. C. que sit lon. cōsue. in iij. princi. q. z idez dicit ipse in quolibet alio iure vt i incorporalibus vt ipse no. C. qui accu. nō pos. l. non ignorat. C. de fide instrumē. l. solēnibus. C. qñ ciuilis actio. l. j. quod prosequere vt no. Jaco. but. in. l. j. ff. de pba. z adde quod not. ff. ser. ven. l. ij. cyti. ff. sed si queratur. z de proba. l. ante omnia. ibi tamē loquitur de possessione preterita nō de presenti. ¶ Jtē adde quod no. in Spec. de primo z secundo decreto. ff. restat ver. sz nūqd ipse. vbi dicit specul. qō sufficit probare dñiū presumptium ex possessionē licet quis astrinxerit se ad pbationē dominij, z adde quod no. Cy. in. l. j. C. vbi causa status. z arch. lxiz. diffinit. nosse. z facit ad. l. j. de libe. causa. l. liberorum. ff. fina. z C. de prescript. xxx. anno. l. si quis emptionis. ff. sed hoc super illis. sed ibi presumitur dominium potius ratione delicti, quā ratio possessionis.

a ¶ ff. si communi. z ibidem vide Bartoluz.

1

2

3

¶ Additio Baldi.

Hec actio. Vāc. l. z ei⁹ rōnē ō clarat Pe. optime z subtiliter l. l. ples. C. q̄ sit lon. cōsue. in. ij. questio. iiij. princ. q. ibi vide ꝙ no. in spe. de primo z secundo decreto. ff. restat. vl. sed nunquid ipse. z ibi no. ꝙ licet quis astringat se ad pbandū dominiū sufficit ꝙ pbet presumptiue per possessionez. ¶ Jn tex. ibi, quod si possideat. qñꝙ possidet est ratio quare non debet agere prius petitione hereditatis quia non potest possessor agere vt isti. de act. ff. eque. ¶ Jn tex. ibi, talis exceptio. ad processum. vñ possessio facit quē admitti. Jtē valet ad victoriam nisi cōuentus contrariū probet scilicet se solū heredem. ¶ Jn tex. ibi cognoscat. ergo aliter quā per possessionez probabit se coheredē. nā hic de possessione cōstabat. vnde possessio nō sufficit hic licet dominiū deducat incidēter, q̄ hic incidens hz causam principalem fortiter. arg. de interdictis. l. ij. ff. quedā. cum gl. sua. dic qō imo sufficit quia presumitur cohere nisi cōtra probetur: z quia potest cōtra probari, ideo hic dicitur cognoscat z c. secū dū omnes doctores. ¶ Jn tex. ibi, excludere. interi donec peracta sit petitio hereditatis. ¶ Jn tex. ibi, exceptionē. no. hic qō vnum iudiciū suspēditur ꝑter aliud nondum motum. Et est ratio qz habent se in ordine per prius z posterius z vnū vt principale alterum vt accessorius z secundariū. ex primo. ¶ Interdum vnum iudicium iz⁹ motuz suspēdit aliud. vt infra de excep. fund. Et fundatur istud rōne. qz tamen ex primo iudicio oriꝛ dubiū. in scio oportet scire lud dubiū terminari vbi ortū est z semel in primo z per primo iudiciū non in secundo iudicio vbi ortum non est alias nō si rimeretur omne quod in primo iudicio deductuz est quod est impossibile. quia non debet diuidi z ideo impeditur cumulatio. z facit. j. de excu. tut. dicimus. z arg. j. de libe. causa qui de libertate. ¶ Jn glo. que incipit. s. recte ageres. ¶ Not. hic qō ille qui nō possidet non pōt agere diuisorio si negatur bereditatis nisi prius agat petitione hereditatis vel rei vēdicatiōe vt bona res z bona pronuntiet. nā cū in diuisorio non sit declarandū, qz non agit ad hoc sed ad diuidendū non potest ēstio ex qua pēdet diuisio dirimi. s. an sit bona vel dñs vbi nō est. Jō cuz simul exoꝛdiū ꝙ pmo dirimat questio principaliter quaz accessoria z secūdaria cōpetēti actione pmo est agendū z declarandū de ipso iure reali: preterea aut per diuisoriū iudicia fieret plenū preiudiciū in cā principali: z istud est contra ius vt l. si iudex. de bis q̄ sunt sui vel alieni iuris. Aut nō fieret plenū preiudiciū z sic posset diuisio tractari Jf. de. l. cū putasse. Jacz. j. de euic. si mācipiū. ff. j. nā si posset retractari nō valet ipso iure iudiciū seu sententia. qz nō imponeret finem cōtrouersie. Ad quid ergo ageretur si nō teneret quod agitur? Nec ratio non procedit qz imo tenet si nō opponitur. no. j. de excep. specialiter. est ergo ratio istius. l. qz accessoriuz oritur ex principali. ergo principale debet precedere z de eo cōstare legitime. Sz qd si sup ipsa possessione est cōtrouersia, qz reus vult actorem nō possidere cz actor asserit se possidere? Respōdeo ista ēstio tanꝙ emergēs prius dz discuti z terminari vt. l. a predece. et l. quoniā Alexandrū. z de liberali causa. l. liberis. ff. vltimo. z vide. ff. si pars heredi. l. non possumus. ¶ Item diuisoriū iudicium est quodāmodo iudiciū executiuū. z ideo debet vt ē preambulum prius agitari si potest petitorium iudiciū. Et q̄ de quod not. j. de euic. si manci. ff. j. Bal.

Additio

PLane. ¶ In text. debeatur. not. expressum q̄ cessionarius non dicit ꝓprie credi tor. q̄ nec aduersari⁹ est proprie debitor. ⁊ facit ad q. quod si statutuꝫ dicit quod quis capiatur ad petitionem creditoris non vendicet sibi locuꝫ cessionario donec agat ex mandato. ⁊ ideo ex cessione ista questio fuit disputata per Jacobum butri. ¶ In textu ibi, parto. no. q̄ quis potest agere ꝓ parte nomine ꝓprio ꝓ parte nomine alieno in eodem libello. Item ꝓ parte iure suo ꝓ parte iure cessi. vnde ista possunt cumulari. quod est no. Formatur autem libellus secundum. l. qui stipendia. C. de procurat. secundum Jacobum quod not.

¶ Additio Baldi.

PLane. ¶ Vide hic Ja. bu. C. de here. vel. empt. ex. in cōmento illius. l. ¶ In textu ibi, alicui soli. volūt quidā dicere argu. huius. l. q̄ si decedat vsurarius pluribus relictis heredibus q̄ hi non possunt agere iudicio fa. er. ꝓ diuisione vsurarum: sed melior inter eos sit conditio occupantis. Contra tamen credo q̄ in casibus hac. l. positis testator dominium non est nactus sed vsurarius vsurarum dominium nāciscatur cum q̄ qui dat in hoc consenserit. Rich. mal. patet q̄ liberatur debitor. ergo transfert dominium. similis questio not. in. l. cum oportet. de bo. que lib. vide ⁊ no. quod not. C. de transactio. l. preses. non obst. de acquiren. possessione. q̄ seruus: quia ibi in acquisitione hic in ciuili acquisitione. vt not. infra de condi. indebi. frater a fratre.

1 ☞ Judex debet fungi officio boni ⁊ innocentis viri.
2 Jnter predones ad prede diuisionem agi non potest.
3 Vsure extorte a testatore an sint diuidende.
4 Debitoris nomen vendens originale instrumentuꝫ dare nō debet.

CEtere. ad medicamenta. ¶ In textu ibi, innocētis. ¶† No. q̄ iudex dꝫ fungi officio boni ⁊ innocentis viri. ⁊ aristo. dicit q̄ iudex dꝫ esse tā ꝑ q̄da iustitia animata. In v. sed et
2 si qs. ¶ No. ar. q̄ inter ꝓdones nō posset ad diuisionē ꝑde agi.
3 ¶† Jté no. q̄ argūmēto huius litere volūt q̄dā q̄ vsure extorte a testatore nō sint diuidēde inter hr̄des ſ sit melior. 2 ditio possessoris q̄ est falsum. q̄ fuit trāslatū dominiū ꝫ Richar.
4 malū. ¶† Jté no. arg. q̄ bn̄di. in quibus non est translatum dominium reperta in hereditate nō veniant in petitione hereditatis: q̄ nec in diuisoria. q̄ tene menti. ¶ Jté no. in hac l. in fi. q̄ ille qui vendit nomen debitoris nō debet dare instrumentū originale sed exemplum. ⁊ vide. ſ. de pigno. ac. l. fina. in principio.

SIque. Nota q̄ propter discordiam consortū peruenitur ad sequestrum de indiuisi. ii. hoc dicit.

SIheres. Qui agit vt solus heres dꝫ cōcare coheredi cōmodū victorie. ⁊ facit hec lex ad notata in. l. fina. si pars hr̄editatis petat. ¶ In tex. heredum. in solidum. Frā. Accur.

ITem predia. Not. q̄ coheredes pñt inter se diuidere rē eam phytentam ⁊ etiam irrequisito domino. facit quod not. ſ. fami. erciscun. l. familie. Bald.

TPost. ſ. res que. No. q̄ snia in telligit̄ saluo iure tertij ⁊ ex ea transfertur res cū sua causa. id est talis qualis est. hoc dicit Baldus de perusio.

ALienationes. Pendentia litis nō impedit alienationez iuris ⁊ ō iure. ad hoc allegetis. vl sic, vitiū litigio si nō ptinet ad alienationē necessariā: q̄ hꝫ cām de preterito. d. ō. facit in rōne sui. ſ. de manumiss. testa. q. potuerūt. ⁊. ſ. de fideicō. liber. l. cum fidei. ⁊. ſ. de peti. here. l. diuus. ⁊ addik q̄ not. ſ. de rei ven. l. si post acceptū. cū. l. sequē. ⁊ facit. ſ. ō cōdi. fur. l. si seruꝰ. ⁊ licet vitium litigios impediat alienationē nō tñ impedit vsum possessiōis vel quasi vsuꝫ possessiōis. vt in. l. chirographis. ſ. fi. de admi. tuto. ⁊ ō pēdente q̄stione de proprietate inris eligēdi ille q̄ est in quasi possessione pōt eligere. vt no. cōpo. extra. de cōstit. c. cū. nō. Ferra. ⁊ adde hic q̄ not. in Specu. de electio. q̄m. ver. ad hoc. ¶ Secundo nota in. l. sed si vsucapio. q̄ sicut iudicium fa. ercis. reddit inter possessores. vt in. l. ſ. eod. ita in ꝓprietarios nomine possidente vt dic. sed inter possessoē ⁊ nō possessorem nō reddit nisi quo dā ordine si opponatur. vt in. l. ſ. eodem: ⁊ idem in quedam diuisorio. vt ibi no. adde q̄ in. l. alienatiōes. logtur de alienatione ꝓhibita rōne litis mote. qd de ꝓhibita rōne seu ꝓpter defectū administratiōis ⁊ solue vt no. C. vnō vi. si qs in tā. in qōne de pdigo. per istam. l. sed ⁊ si vsucapio. dicimus q̄ tabellio factus monachus potest iam inchoata instrumenta ꝓficere sed noua prohibetur inchoare. facit. l. nam ⁊ seruus. ſ. si vinos. de nego. gest. ⁊ vide in summa Alberti galeoti. in tit. de fide instrumentorum. hoc dicit.

¶ Additio Baldi.

ALienationes. ¶ Vide qō no. in. l. si qs in tā. C. vſivi. in questione de prodigo. vide omnino quod not. in Spe. domini fundi. ſ. quoniam. versicu. ad hoc. vi de quod not. Jnno. ⁊ Compo. de consti. cum. zſo. ferrarien. v de Jacobum de fidecom. libertatib. l. cum fide.

1 ☞ Diuisio cadit in vsumfructum.

SEd ⁊ si. ſ. vsusfruct⁹. Alīq̄ spectātia ad principium huius. l. vide in. l. prece. ¶ Not. q̄ in vsufructu cadit diuisio non quantuꝫ ad separationem iuris sed quantum ad modum vtendi ⁊ respectum commoditatis. hoc dicit. Bal.

ET puto. Julian⁹. ¶ In glo. sup vbo, communicari. in fi. not. q̄ verba snie trahunt ad ꝓpriū significatū vt sentētia vale
2 at ⁊ nō pereat. a ⁊ ad b allegāt ista gl. p Cy. C. de annata. exce. in suis addi. ⁊ facit. ſ. de iureiuran. l. sed ⁊ si possessori. in. ſ. sed si renun. item nota q̄. l. si alij. de vsufru. le. non habet locum in sententia. Bal.

DAmno. Ratione partis vallatur fic. ſ. ꝓ socio. l. merito.

HIs consequēter. Ille q̄ spernit rationabilem protestationem tenetur ad interesse. b. d. Bal.

1 ☞ Heres scriptus q̄uis interficiat testatorem tamen non p dit successionem.
2 Spurius si sit institutus, coniuncti testatoris nō possunt ei questionem hereditatis mouere.

Sed an in familie. Heres dignus cohe di indigno eo q̄ nō vē dicauit nec est defuncti nō pōt de hoc opponere nec impedire iudicij diuisorij motū. b. d. ⁊ est rō q̄ iste icipit ō iure fisci qui hoc opponit ad cōmodū fisci est publicū. sed ad commodum priuati non potest opponi. vt hic q̄ō est no. dictū. Et vid hic q̄ō no. Bar. subtilr. ſ. de verbo. ob. l. illa sti. ⁊. l. hoc iur. a vbi dicit q̄ qui opponit negatiua exc. de iure fisci ad cōmodū fisci incūbet. pbatio actori. ſ ꝫ vbi ad cōmodū priuati incūbit pbatio opponēti. q̄ vbicūq̄ opponit negatiua de iure tertij semp opponēs dꝫ pbare. allegat Jnn. extra de acc. c. sup bis. q̄ est nota. dignū. ⁊ mēti tenēdū. ¶ In tex. q̄nē. a. discepta
tionē. ¶ In gl. sup vbo, nō partis. in fi. no. q̄ de iure tertij nō pōt opponi vbi snia desideraī ad priuandū. secus vbi lex priuat ipso iure. adde hic vtrū q̄s priuat ꝑcise. see⁹ si ꝑuatio stet in volūtate illi⁹ tertij. ⁊ no. in. l. ii. ſ. fi ager vec. ¶† Jté no. q̄
1 ꝫ heres scriptus interficiat testatorē nō pōt tñ successionem ipso iure. secus est in pacto lucrādo. de. per mortē. q̄ intelligit̄ dolus exceptuat⁹ vt. ſ. so. ma. ab hostib⁹. ſ. fi vir vxorē. vbi est
2 casus no. ¶† Item no. q̄ arg. huius gl. dicit. d. Rich. q̄ spurio instituto nō possunt cōiuncti testatoris mouere ōstionem hereditatis ꝫ sit indignus. Item nec citans mouet sed tātuꝫ fiscus. vt not. in. l. j. de bo. vacan. lib. x. ¶ Sed tu dic cōtrariū q̄ ipso iure nō ꝫ institutio. vt in. l. j. C. de na. lib. ⁊ ar. in. l. ij. C. de secund. nup. ⁊ ſ. de proba. qui testamentum. de acquirē. heredit. l. si seruus eius. cum si. ⁊ adde etiam quod hic not. C. de donationi. inter virum ⁊ vxorem. l. si maritus quoniam.

CEtere. pereat. ad de Feli. in. c. si quis. de offici. dele. circa medi. iij. col. et in c. auditis. circa pnc. de prescrip.

CElsus. No. libellum ago vt solues tertio, quia mea interest. b. d. Bal.

Sed ⁊ cum. No. q̄ sicut pign⁹ cōuentionale nō pōt liberare soluentē ꝓ parte, ita nec pretorium. ⁊ iste casus est multum singularis q̄ vnus beredum soluendo partem suam non liberet pignus pretorium in aliqua parte tene menti quia non est.

¶ Additio Baldi.

HIs cōsequēter. In text. in. ſ. sed an infami. ar. q̄ si qs faciat testm̄. ⁊ filiū spuriū sibi heredē istituat qō alij cōsanguinei q̄ rei. hereditatis sibi facere nō possunt cū sit hereditas per fiscum vendicanda. ar. huius litere ⁊ eius quod hic no. per gl. ⁊ facit. ſ. fi ser. vend. loci corpus. ſ. cōpetit autem. Poterit enim dicere agentibus q̄nām ad nos liberas edes habeo. ⁊ facit qō no. gl. C. de bis quib. vt in di. l. hereditas. in glo. a fisco. ibi, vel qō ibi dicit. p. nec ciuitas vēdicabit vt. C. de bo. vacan. l. j. li. x. quoq̄ solus fisc⁹. Richma. Sed tu dic q̄s alij succedētes vēdicāt. q̄ nullum est testamētū cū nō solum spurius capiat: imo pater ei prohibēt reli quere. si testm̄ est nullum. ergo veniunt venientes ab intesta-

to. Item no quod in possessorio recuperãde nõ obst.hec exceptio,tu es indignus.vt.C.de dona.inter vi.z vxo.l.si marit⁹ quondã.z ibi no. Sed videtur qõ ibi admittit exceptio.vt.l. si ab hostibus.§.si vir.sol.ma. Sol.ibi pactũ erat cõditionaliter post mortẽ patronis z de tali morte nõ vt sensum.sed in se cũdo.si marius.nõ pactũ sed iuris ordinatio erat.l. cum rõ. in fi.de bo.dã.qõ no.3.qõ ꝫ vxor occidat virũ donatio precedens confirmatur morte sed auferẽ vt ab indigna.secus vide tur in legato.vt no.C.de his qui.vt indig.l.soceri.Pro pma pte facit qõ not.C.de fidei.l.fideicõ.l.ea que.de his qui vt indig.Sed solue qõ ibi delictũ supernenit post mortẽ ita quod legatum erat iam confirmatũ z quesitum legatario z ideo est ei auferendum a fisco.Sed cum legatarius occidit testatorẽ delinquit in via testatoris z tacita voluntate reuocatur legatum proter inimicitiam.l.iij.in fin.de adimen.lega.

Si filia. Licet in cõtractu nõ fit facta mentio heredis tñ hꝫ pro facta in materia trãsitoria ad heredẽ.b.d.istud pncipiũ.et facit ꝫ not.p Dy.ꝫ.ad treb.l.ex hoc facto.§.si.z p Ly. C.de oper.lib.l.liberti liberteq.imo conferẽ.l.ad heredes mulieris.ar.3.ꝫ.de verbo.obliga.l.qui rome.§.augerius. Bald.

Si filiusfamilias. Not.qõ si plures sunt fratres z vn⁹ hꝫ vrcaeꝫ qꝫ ꝫ percipere dotẽ datã.p numero filiũ vel sibi vinctẽ patre. hoc dicit.Sed si post mortẽ patris dicit vt.ꝫ.pro socio.l.actionum.§.fina.z adde quod not.Spec.de iude.in.iij.parte.§.sequitur.versicu.quid si communione. Bald.

Si pater Diuisio pfis inter filios hꝫ vi vltie volũtatis nõ vi simplicis donatiõis.h.d.bal.

Familie. No.qõ est magis vniuersalis actio famier.cꝫ petitio hereditatis.cui petitio hereditatis possit pluries intentari,sed non actio fa.ercisc.z ratio redditur hic in glo.per pcnul.l.i.C.eod.titu. Bal.

Si filia. Ly.C.de do.añ nup.l.si cũ añ.z. C. de rei vxori.act.l.vnica.§.i.vt pleni⁹ p Ly.C in lex.in.§.nec solũ.vide qõ tꝫ Spe.p hanc literã in Spe.de iu.ii.iiij.pte.§.sequit.ver.qõ si cõuincat dos:vide oino qõ no.Ly.C.e.l.ij.z qõ no.Cy.in.§.transgrediamur.z qõ no.glo.in.l.dotem.de castren.pe.Quãdo pater filio dotẽ murus resignat formã instrumẽti.vide in Spe.de do.inter viruz z pro.§.nũc de dote.in fi.Cũ domus datur filio emancipato an pater teneat.eo.ti.§.formatis.versic.sed pone qõ filius cũ seq.C In lex.in.§.plane inquit.vide oino in Spe.de loca.§. nunc aliqua.versi.lxx.C In text.ibi,fami.ercis.vide oino.qõ no.Cy.fin pe.e.ti.C In tex.ibi:p dote data.in.l.seq.§.si.alternatiue vt mulier deberet habere dotez vel dotẽ ab vno er⁹ heredib⁹ vel legata ab olbus.C In tex.ibi.officio iudi.argumẽ.qõ si aliquis faciat testũ z dedicet se alicui ecclesie z in retributione pro remedio peccatorũ suorũ leget illi ecclesie.p.si postea se dedicet ecclesie nulla habita mentione predictorũ.g. ecclesie cui se secundo loco dedicauit predicta.g.sequitur,argumen.secus in contractibus in quibus non habet locuz penitentia.in auẽ.de sancti.episco.§.si monachus,cum si.

Sivni.§.idẽ scribit. Onera q̃ filiꝰ pfis efficiũt ne pcipiat id qõ nolẽ eo debeꝫ.b.d.vñ si ex ordinatiõe paterna filiꝰ militauit vel doctorat⁹.a.ꝓpterea obligauit se õ cõi est soluendũ z percipiendũ qõ est no.digniũ.z quotidie allegaꝫ.Et no.qõ isti actꝰ militares ꝛõ pũt fieri sine sumptu.cõ cor.de leg.iij.his vbis.§.alũne.Et no.qꝫ si filius alicuius nobilis de patris mandato acceptauit potestariã ciuitatis Florentie que requirit magnum sumptũ qõ ille sumptꝰ debet fieri de bonis communibus,licet pretereꝫ interim moriatur.loquor ego de sumptu,z de damno quod ex tali exceptione nascitur.vt.ꝫ.pro socio.l.mutius.

Itẽ papinianus. Not.ibi iudicis offõ ꝛc.argu.qꝫ si qs facies testũ ꝓ remedio suorũ peccatorũ legat ecclesie vbi si eligit sepulturã, z postea eligat sepulturã sibi qꝫ vꝫ ademisse legatũ fm Rich. de ali.l.alũne.§.scia.boc veruz si pretertu sepulture.secus si simpliciter pro remedio peccatorum suorum. Bald.

Item labeo. No.in ver.ꝫ z si pure.et qꝫ post sniam inderꝫ non põt adiicere modũ qñ simpliciter ꝓnuntiauit seus si ꝓnũtiauit saluo z reseruato qõ.ꝫ.diuerit hꝫ gl.hic posita:Sz tu dic qꝫ ista reseruatio nihil opaꝫ i pncipali.hꝫ bñ opaꝫ in fructib⁹ z accessoriis puta in expẽsis vt no.in l.terminato.C.de fructi.z lit.expensis.Et est ratio quia super principali non põt ferri incerta snia hꝫ sup accessoriis sic. Et adde qõ no.Dy.ꝫ.de v.ob.l.triticũ.z p Ly.C.õ insti.z subit.l. si testamẽtũ.z Hul.l.i.C.si de mo.pol. Sz qõ dices de illa clausula saluo z reseruato qõ si snia esset re.Sed.l.vl preter formã statutoꝝ qꝫ ex nũc intelligit reducta ad debitũ modũ que iudices maleficiorũ adiiciunt in finib⁹ snlarum,vtrũ ista clausula aliqd operet,z vꝫ qõ sic per gl.hic positã.hꝫ Ja.de bel.disputauit Ziñ.vt ipse ponit in.l.si pacto q̃ penã.in suis addi.C.de pactis.nõ ob.illa gl.qꝫ dꝫ intelligi circa nõ decisa,sed omissa hꝫ circa ea que sunt specialiter declarata nõ valet reseruatio, qꝫ esset sibi ꝛrius.z cõtrarie snie super eodẽ non valẽt.hꝫ pma pualet de iure.vt i.l.i.C.qñ.pu.nõ est necꝰ.Hꝫ cum qõ eit mẽti tenendum.Preterea illa clausula continet incertã quantitatem.ergo non valet fm Ja.predictum.

a ¶ Doctoratus.adde qꝫ secus est mortuo patre etiã si viuo patre fuit studium inchoatũ pro quo vide eundem Bald.in cõsil.inci.quia per supra scriptos videlicet qõ est añ cõsi. ij.alex.ó imo. in.iij.parte.

b ¶Et nõ põt. adde Fel.in.c. significauerũt in.vj.colũ. de exceptio.

c ¶ Actiones. adde Fel.in.c. significãtib⁹. a qij.col.vers.ſi. circa materiã accumulationis cum se.de libel. oblatio.

¶ Additio Baldi.

1 ☞ Juder in sententia sibi aliquid reseruare potest.

2 Ordinarius an possit reseruare taxationem suo successori.

Item. In gl.q̃ incipit,qz nõ dixit.vide oino Ja.de bel.i.q.quã ponit.C.de pactis.si pacto quo penaz.¶ Not.qõ iudex potest aliqd in snia sibi reseruare.ſ.expensarũ cõdemnationẽ.dico aut in diffinitiua,z nõ põt quo ad iudicãdũ functus est officio suo.vt.iudex.de re iud.z.l.quale.de arbi.aut interlocutoria positꝰ sect diffinitiua.z tũc põt.ar.no.p Jnn.de appel.sepe.Zingit.z no. per Accur.in.l.terminato.Sed an si condẽnat in expensis potest reseruare sibi taxationem.glo.qõ sic.in.l.terminato.Sul. de cu.dicit quod aut loquimur de expẽsis que possunt petiseorsum,z p se a principali,z valet reseruatio.aut in his que venisset officio mercenario,z nõ valet per.l.si i iudicio.de excep. rei iudi.z de act.z obli.l.obligationes que proprijs iuribꝰ nõ subsiũt.Tu dic aut ſrit nũqd reseruatio ista valeat ab initio:aut nũqd expiret soluta sorte.Primo casu autẽ facta ab eo q põt suã sentẽtiã exequi,z valet reseruatio.qõ probo.quia taxatio est quedã executio vt not.Jn no. qõ metus causa sup eo.Jdeo si arbiter faceret hanc reseruationẽ nõ valeret.Jdẽ i dele.qz declaratio est quedaz interpretatio quã dele. nõ facit.

2 vr.l.ab executore.de appella.fm Bar.¶ Sed an ordinarꝰ potest reseruare taxationẽ suo successori.vꝫ qõ non quia dirigit dispositionẽ snã in tẽpus nõ suum.l. si cum dies.§.si arbiter.de inrif.om.iudi.euz qui iudicare.Sed contrarium fernat de consuetudine.nam cum taxa.expensarũ possit qui vult committere.ergo taxationẽ successori.z.ll. contra.loquuntur in preparatiuis non decis. Quid si delegatus reseruat sibi:Videtur qõ intelligit reseruari iurisditiõe id est ordinario nõ plene fm quosdam.arg.contra de legat.ſ.fi augustꝰ. Bal.

Heredes. No.qꝫ indicium diuisorium hꝫ locũ fione facta ipso iure vel ipso facto. Bal.

De pluribus. No. hic z in.§.sequẽ.qõ in eodẽ fint recipiendi accessores cumulari plures actiones numero einsdẽ generis z forme.facit.ꝫ.de actio. emp.l.non est nouum. Bald.

Quod pro emptore. Tiniꝰ singularis excludit iudicium fa.er.sicut excludit petitionẽ hereditatis.z est not. Bald.

¶ Additio Baldi.

Heredes. In text.ibi.§.in illa que qꝫ vide in ſpec.de locato.§.nunc aliqua. versicu.xxij.z.versicu.lxiij.

Idem iuris. Nota verbum sub pena.et dic vt nota.supra de pactis.rescriptum. §.si pacto.

Si vnus. Ea que non possunt pro parte expediri veniunt in iudicio diuisorio.secꝰ in his que possunt expediri pro parte.h.d.

Non tantum. Not.qꝫ in rebus propꝛis z communibus quis est nimis astrictus quam in alienis.h.d. Bald.

Si filius. Not.qꝫ solutum vel soluendum pro condemnatione patris debet trahi de communi portione omnium fratrum.

In hoc iudicio. Snia non põt pro parte valere.s pro parte nõ valere.z tã imitãtia qñ snia cẽset effectuidua.ad hoc allegaꝫ vtrũ idẽ sit in causa appellationis quod in prima causa quod reputetur indiuidua.vide per Jnnocen.de appellatio.ca.dilecti.dic qõ appellatio non mutat naturam cause.¶ Jdo.qõ snia nõ põt pro parte valere z p parte non valere.hoc verũ in eo capitulo.vel cõnexa.secus super capitulis separatis vt ꝫ.eo.l.quedam mulier.z ꝫ.de iure patro.Carmelia pia.z argu.ſ.de minoꝛ.letiam.§.si.

Additio

¶Additio Baldi.

IN hoc iudicio. Sz qd si sunt plures rei, vn⁹ vult cedere liti alter litigare, vtr⁹ poterit hoc fieri? dic vt in iudi. so. si ex duob⁹. Sz an hec lex ꝓcedat i cā appellationis. vide subtiliter p Inn. extra ō ap. dilecti. Ex hac l. ptz qō lex illa. C. de diuersis rescriptis. nō hz locū in libello cōuentionali. sed tantū in libello precū ⁊ in rescriptis non in ꝓuilegiis, ⁊ inter eos qui sunt rei lit. nō in disiunctis. vt ibi p Inn. alibi glos. intelligit. l. illam quando causa est indiuidua vt no. in. l. i. C. si in communi idemq; causa in integ. resti. post.

1 ¶ Epphyteutica cessa videtur cessa personalis.

2 Creditor equiparatur procuratori debitoris.

SI pignoris. Res pignerata ō functi venit in diuisorio p modū adiudicatiōis. et ille cui hoc ius, pignoris adiudicat coheredi in parte debiti cōdemnat nec eidē de indemnitate cauetur sicut nec priori offerenti in hypothecaria q̄ illā adiudicationē cōsequit ius excipiēdi ⁊ agendi contra debitorem ⁊ est potior q̄ si a coherede emisset. quia totum q̄ p illa citatione prestitit petit nisi quatenus excessisset modū licitādo. hoc dicit hec. l. q̄ nimis breuis ideo obscura. ¶ In tex. ibi, si pignoris. ꝓprie dicitur pign⁹ in re mobili, ⁊ res mobilis nō recipit cōmodā diuisionē. vt. l. pomponi⁹. si ex equis. §. de rei vendica. ¶ In text. adiudicabit. scilicet totū pignus. In ter. ibi, p pte. scilicet hereditaria coheredis. ¶ In tex. ibi, dedit ⁊ est ratio q̄ ista cautio non est necessaria cū tutus sit p exceptionē ⁊ actionem contra debitorē. Item est alia ratio a simili. vt subijcit. q̄ contra. ¶ In tex. oblata fit. a tertio possessore offerēte. vt infra qui mo. pig. vel hypotheca sol. Paul⁹. §. pignoris. ¶ In tex. ibi, vt ⁊ is. §. dixit de adindicatis. nunc ponit de iure ꝗsito p adiudicationē ⁊ de effectu eius. nā queritur exceptio cōtra debitorē. Item actio ad solidū debitū si pign⁹ offerat. vt in versiculo contra quoq;. ¶ In text. ibi, dominum. id est debitorē. ¶ In tex. ibi audiend⁹ est agendo ꝓsonali pro parte eq̄ parte sua, pro parte ex parte coheredis in cuius ius successit. Itē agēdo hypothecaria si cecidi a possessione. + Et ex hoc collige argumentū qō cessa emphyteutica videt cessa personalis ꝫ glo. sed certe adiudicatio nō magis respicit cessionem hypothecarie q̄ personalis. et ideo habet vim cessionis eque pariter ⁊ principaliter in vtraq; secundū Jac. ¶ In tex. alterā partem. iuris pigno. q̄ sup iurisdictione vendentis. videtur contractum. vt infra de cōtrahē. emp. l. qui tabernas. ¶ In tex. creditor. i. vnus ex heredib⁹. ¶ In tex. emerit. scilicet a coherede. ¶ In text. ibi: voluntaria. ⁊ iō plus iuris affert adindicatio q̄ emptio. naz ratiōe adindicationis petit creditor interesse: sed ratione emptionis nō petit nisi purum debitum principale secundū Azo. Et facit ista litera ad questionē de mōte florētie. vt necessario mutuātes possint recipere prouisionem. sed non de voluntate ad cōmerciū accedētes. ¶ In tex. ibi, animose. i. affectuose. quia non est habēda ratio affectiōis in preiudiciū tertij. ¶ In ter. sed huius rei. licitationis non animose. ¶ In ter. ibi, per procuratorez.

2 + Nota. quod creditor equiparat procuratori debitoris non tamē per omnia. vt infra de pigno. actio. eleganter. §. si vēdiderit. per Hulliel. in glo. sup verbo, contra. ibi, forte nō est idē. ꝓsupponit ergo gl. qō valeat cessio hypothecaria sine ꝓsonali. Sed Dyn. not. cōtrariū infra de fideiusso. l. fideiussor obligari. dic de hoc vt no. C. de pig. l. vsucapio. ⁊. j. de pig. l. i. §. cuz prediū. ⁊ in Spe. de cessio. actio. §. i. ver. quid si cessi. cuz hypothecaria possit per se moueri sine ꝓsonali nō video quare nō possit cedi. q̄ consideratur ex persona cedentis in cuius ꝓsona fundatur. vt. C. de procura. qui stipēdia. vnde fateor qō a principio non possit nasci personalis vni ⁊ hypotheca alteri: q̄ illa hypotheca non haberet fundamentuz cui inheret. ⁊ sic rñdetur ad. l. fideiussor obligari, ⁊ sic facit. l. fin. C. de here. vēdi. Preterea nō magis inheret hypotheca p̄cipali q̄ actio obligationi: ⁊ tamen ceditur actio sine obligatione inseparabili. vt. j. pro socio. ea not. Bald.

¶Additio Baldi.

SI pignoris. In gl. que incipit ibi. i. ecōtrario de hypothecaria cuz nō possit cedi sine ꝓsonali. no. p glos. hic. ⁊. C. de pigno. vsucapio. ⁊ infra de pigno. l. i. §. cū prediū. ⁊. j. de fidei. fideiussor obligari. ⁊ in Spe. de cessione actionis. §. i. quid si cessi hypothecā sine principali. ⁊ ver. ſz nunqd cedēs, ⁊ in margarita. titulo de procura. in rē suam. dic q̄ quādoq; penes cedētē est sola hypothecaria sine principali, ⁊ tūc cedi potest vt. l. intelligere. de lui. pigno. quādoq; est cū p̄cipali, ⁊ ei accessoria. ⁊ tunc est dubiū quomodo cedat sine p̄cipali ⁊ est cōsiderandū q̄ al'q̄ accessoria veniūt officio iudicis ⁊ ista nō p̄nt separari a p̄cipali. de excep. rei iud. si in iud. Aliqua iure actiōis. ⁊ tūc de exercitio directarū nō est dubiū q̄ mandari pōt. qz in hoc mādatari? est. procurator. ſz de ipsis vtilib⁹ ē dubiū. tū puto q̄ cedi p̄nt. nā non magis fundat hypothecaria in personali q̄ actio fundet in obligatione. tū cedit actio sola qz sufficit qō habeat fundamentū in ꝓsona cedētis. vt. C. de pcu. q stipēdia. ⁊ facit. C. per quas ꝓsonas nobis acqr. l. ij. ⁊ est ratio qz actio cessa est datiua. ⁊ datiue actiones nō habēt fundamentum proprium. super hoc vltimo vide quod not. C. de pactis conuen. l. pater pro filia. in fin. glo.

BIndus mihi. Licet certa bona veniūt in diuisorio tū iura sepulchrorū nō diuiduntur, nec cū vniuersitate adiudicantur inuitis consortibus. Est argu. q̄ licet alicui adiudicetur castrū tamen possit reseruare ius patronatus ecclesie ibi, si te priori domno facit. ſ. de contrahenda emptione. l. in modicis. Bald.

SI seruus. Si vnus ex heredibus habet pignus obligatum agit cōtra heredem etiam re perempta. h. d. Bald.

QUe pater. Quod pater inter liberos nō diuisit cōmune est omniū liberorum sit prelegatū vel accessorium eius rei vel adiudicate. h. d. et hoc vltimum est notan. ⁊ facit. ſ. locari. l. sed addes. §. si quis mulierē. ¶ Nota quod si pater p legat vni filiorum vaccā, intelligit etiā vitulū prelegare. h. d.

¶Additio Baldi.

QUe pater Vide Jacobuz de are. de dona. + l. donare. §. pater.

SI pater fam. Prelegatum est de cō muni inuendum. h. d.

SEruos. Deficiente adiudicatione deficit id qō ꝓptera veniebat prestandum.

POmponius. Ex causa dotis pōt pfitente filiā trāsferre ꝓprietatē ⁊ possessionē nec ꝫ ex testō cōferri. h. d. ⁊ quotidie allegat. ¶ Not. q̄ tz cōtractus inter patrem ⁊ filiam ratione dotis. facit. l. pactum. C. de pac. conuē.

¶Additio Baldi.

POmponius. Vide Ly. C. de pac. cōuē. l. pactū. vide qō not. C. de inof. dona. l. ij. ⁊. l. de Sbē. emp. l. ij. si qs p eo. ō fideiuſ. ⁊. ſ. ō ac. ⁊ ob. l. actiōes. q̄ forte est bodie correcta p aut. excipit. C. de bo. q̄ li. vt. §. teneat cessio quo ad trāslationē vtiliū ꝫ durante prima ptāte nō possit exerceri vt. l. lis nulla. de indi. Idē vide qō no. C. de pac. cōuen. l. p actionē. p ac. super vbo, maxime. vbi not. q̄ inter patrē ⁊ filiū cōsistit plena obligatio super dote materna ipsius filij. argumē. isti⁹ Letiam not. ⁊ facit. C. de ti. l. pater pro filia.

1 ¶ Error non vitiat processum ⁊ sententiam ex eo latam.

2 Sententia dummodo sit lata super petitione valet.

3 Ad hoc vt pronuntiatio valeat sufficit actum de facto vel ereceptum.

QUm putarē. Sūla lata inter putatiuos bf des vz ⁊ impedit receptionē soluti. ſz diuisio facta nō p sniam retractat rōne erroris. h. d. ⁊ no. gl. Et no. l. ꝙ error nō vitiat, pcessum ⁊ sniam ex eo latā. + Item no. q̄ valet sūla dū mō lata sit super petitione ꝫ fuerit erratū in petēdo. ¶ + Nota qō sufficit de facto actum vel de facto exceptuz, ad hoc vt valeat pronuntiatio. tene mēti.

¶Additio Baldi.

QUm putarē. In tex. ibi, nō si iudicium. l. nō ōbeat esse. ⁊ no. q̄ quodcūq; ad pcessuz inspicit id qō ꝓponit: sed quo ad sniam debet inspici quod ꝓbatur, tū etiam si nō probatur tenet sentētia absq; probationibus. Casus est hic cōiuncta. l. pri. sed ꝓuocatū est hic nihil penit⁹ ꝓbatu. ⁊ tū valet adiudicatio facta sibi in cō. censet actor. vt. l. in trib⁹. nā p. i. nō est dubiū valere sententiā nullis factis ꝓbationib⁹.

QUi familie. Petens diuisionem hereditatis non intelligit fateri aduersarium coheredē. h. d. glos. intelligit bā. l. in errante. vel ante litē cum emandato libello als deberet stari verbis libelli contra agentem. vt. C. de liber. causa. cū precū. tu dic ad hoc vt no. per Ly. C. de proba. l. exceptio.

nē.in.q.ff.ꝛ per.B.C.de inſt.ꝛ ſubſt.l.ff.alibi vero ſt ꝙ deſideriū apud acta publicatū corrigi nō poteſt vt.C.ō omni agro deſer.lib.xi.imo.l.rura.ꝛ vide quod not.Joan.and.in.c.apud ecclīam.q.i.vide Bart.in.l.titia.in prin.de leg.ff.ꝛ hic plene per eundē Barto.ꝛ vide Barto.in aut.ad hec.C.de fide inſtrumēto.ſeu in tita.plus valere ꝙ agitur.ꝛ de iſta gloſſa per Bar. in.l.ff.C.de erro.aduocato.h.d.

¶Additio Baldi.

Si familie. Vide Barto.de dona.ex hac ſcriptura in vlt.q.aſs non intelliges.vide Lyn.C.de proba.ercep.ii.qō. qualiter hec intelligatur not.per Guliel.de cu.de inſti.ꝛ ſubſtitutio.l.conditioni.ꝛ facit.C.de rerum permutatio.cum precibus.ꝛ.l.ne ſatisfdarem ratam haberi.

Tacius ꝛ titia. Iſta lex allegat qō minores poſſunt in 1
er ſe diuidere ꝑdia quo ad cultura ꝛ redditus lz nō quo ad ꝓprietate ꝛ ſi fuit eqlitas ſeruata deat eſſe diuiſio firma.Et dns Laber.de raponib⁹ p hanc.l.determinauit diſputādo ꝙ minor poterat ꝓocare ad diuiſionem fructuū qs eſt notādū.ꝛ adde qō digi.p ſocio.ſi quenit.Iſta lex facit ad gōnē de laboratore q re exiſtēte in cōtrouerſia recipit partē ſuā tantū.qō qcūqs vincat poſtea recipiat aliam partē ne poſſit ei aliquid dicere. ¶Additio Baldi.

a ¶Ad diuiſionem.ſz nūqd minor ꝓocatus ad diuiſionē poterit diuidere ſine tutore.vel curatore vide do. Bar.ſoci.i cō ſi.cclīij.incip. viſa.verſ.pīa rō eſt.l.ff.pte. ꝛ adō eū.in cō ſil.clxv.ici.viſis.ver.ſed poſtremo.cū vſi. b ſe.e.pte.ꝙ minor ſubſtēte legitia cā pōt ad diuiſionez ꝓocari.et ātenus eſt ꝓocatus venire ad diuiſionē.

b ¶Vel minori.vide Lud. in ſing.verſic. diuiſionem.

c ¶Appello. vide do.Alex. de imo.in ꝛbi. iſi.in.v.colū.in iij.pte.et qd ſi dicat apello a ſentētia reſeruata mihi nullitate.d. ſnſe. vide Lāfrā.l repe.c.qm̄ ꝛ.i viij.colū.de p ba.ꝛ quod ibi dixi in apoſt.

Tacius. Dico ergo Lā.de ram.legū doctor qđ fr minor audiat ꝓocās maiorē ad diuiſionē quo ad fructuū perceptionē.vtli iudicio famī.erc.vel cōi diui.p.l.ff.de auto.tut.inter pupillos.ꝛ p.l.fami.erc.l.lucius ꝛ titia.ꝛ de ſacroſan.eccl. iubemus.in fi.reſpon.ꝛ arg.C.de ꝑdijs mi.inter oēs.in prin.ꝛ ff.de leg.Caius.ſ.i.ꝛ.C.ad trebel.iubemus.ij.ꝛ.iij.reſpond.ꝛ ff.ad trebel.imperator adrianus.Iam.de rā.ꝛ.ſ.de iure do.l. fi.Richar.ma. ¶Sed cui conceditur optio vtruz maiori vel minori⁹ in parte capienda:dic quo neutri ſed forte dirimitur C.de natura.liber.cum quis.in fi.ar.quod deferatur maiori. extra de paro.c.j.ſed non eſt verum qui cū habeat equale ius, ergo vnus non habet ius prelationis in alterum.

Ex parte heres. Hoc negociū cōi- 1
bus expēſis eſt agēdū ꝛ nō admittit qs ad victorie cōmoduz niſi refundat expēſas cū ꝓpte ſue tāgētes.ꝛ facit.ſ.fin. regū.l.iiij.ſ.i.ꝛ.C.ō bo.au.in.poſ.l.j.ſ.vt aūt. ¶Ista.l.eſt argu.ꝙ ſi ego induri teſtē ꝓme ꝛ feci eū venire a lōgings ptib⁹ meis ſumptib⁹,ꝛ tu poſtea velis vti ꝑ tē ꝙ debeas ꝛtribuere ad expēſas.Certe imo.l.facit in oppoſitū cū expēderis tibi cō tēplatiōe meā nō tuā:ꝛ ideo nō teneris ad expēſas retro fac. vſq⁹ ad tp̄s tue ꝓductionis.vt.C.de teſti.l.ſi quis teſtib⁹.ꝛ.l. quoniam liberi.ꝛ hec eſt veritas ꝛ tene mienti. Bald.

Intestato. Pater qui contemplatione dotis re- 2
liquit minorem partem filie quā filio videt eā liberare a dotis collatione.h.d.ꝛ eſt notandū. ¶No. qui tacita voluntas patris facit quod filia non tenetur cōferre etiam ab inteſtato dotem ſibi datam a patre.adde ꝙ not. ſ.eodem.l.pomponius philadelphus.

Seruo. Not.ꝙ vnus ex heredibus coheredi qui nu- 3
triebat ſeruū preſtitit ſuā partē alimētoruū,ꝛ coheres illā impēdit lz preſtare nō̄buerit iure obligatiōis, tamē ex quo coheres tanꝙ quidā executor erogauit.vbi pōt repetere a coherede vnō no.ꝓo executoribus.qz ex quo ſunt executi de volūtate heredis,non poteſt eis opponi quod non fecerunt debitam executionem.ſecus ſi non eſſent executi vt hic a contrario ſenſu.de lega.ij.lucius.

§. Filius. No.ꝙ debitum ꝛ expenſa que fecit vn⁹ fra trū non venit ſoluendū vel ſoluēda de cōi patrimonio.lz poſſideant bona paterna ꝓo indiuiſo niſi eſſent ſocij generales eti am ſi pater ꝓo filio tantumdē vel pl⁹ impenderit qz nō debet fieri iſta cōpenſatio.ergo not.ex hoc §.ꝙ lz vinente patre vnus filiorum ſtuduerit expēſis patris vel fuerit doctoratus paternis expenſis, tamen ſi patre mor tuo alius vult ſtudere vel doctorari hoc faciat de parte ſua non de communi facit.ꝛ.l.que pater.h.d.

Duos filios pater. Sublato principali 1
tollit accēſſorium.h. d.no.ꝙ plegatū deficiēs in ꝑncipali deficit etiā i accēſſorio.fa cit.l.iiij.de fundo inſt.no.ēt ō dictiōe,tñ,qō ꝙūgit accēſſorie.

§. Pater inter. Nota qō ſi pater vult ꝙ vnus 1
filij tam facta ꝑ ſiēn ii,qs eti am in debito quod poſtea fit per autoritatem vendicat ſibi locum iſta diſpoſitio:et ſi pro tali debito obligatur res ꝓlegata non debēt lui de communi.nec obſtat.ſ.eodem.l. rem pignori.quia iſtud eſt propter naturam hypothecarie que ſequitur naturam debiti principalis.¶Item no.hūc.§.in argu.ad illā clauſulam ſi non valet vel valebit iure teſtameti cōtra.ex quo ſunt verba futuri tē potis nō eſt dubiū ꝙ comprehendunt omne tempus futurū. vt in ſolutio.noniſſima.h.d.

1 ☞Sntia poteſt ſup vno capitulo valere ꝛ ſuper alio non.
2 Sententia per iudicem appellationis poteſt declarari in pte valere ꝛ in parte non.
3 Appellanti ſententiam dicere nullam non expedit.

Cedā mulier. Appellatio non firmat 1
ſuiam contra nullitatem,i cauſa appellatiōis incidenter venit cauſa nullitatis ſimul pōt ſententia appellari ꝛ nulla dici.ꝛ deſerta appellatione cā nullitatis non videt deſerta ꝛ ſententia nulla nō poteſt iuſtificari. ¶Item poteſt ſententia ſuper vno capitulo valere ſup alio nulla eſſe.hec omnia dicit.l.ſingularis ꝛ aurea.ꝛ cōcordat infra de iure patronatus.l.carmelia plaq quotidie allegatur et tenementi. ¶In text.ibi,cōſenſiſſe.ꝛ ſic nō fuit iſta proſecuta appellatio facta.ꝛ in text.preſtationi.ſuple ꝛ diuiſioni bonoū. ¶No.quod per iudicem appellatio 2
nis poteſt declarari ſententia in parte aliqua ꝛ parte nulla ꝛ pōt hoc fieri etiā appellatio.deſerta.quod eſt not.ꝛ examina hunc paſſum.ꝛ not.Inno.de appella.ſepe.ꝛ Archidia.viij.q. iij.qō autez.in fi. ¶Aduerte tamē qz hic erat ſentētia nulla propter errorem iuris expreſſum i ea.vnde impoſſibile eſt qō confirmetur qz eſt inepta.Sz vbi ſentētia eſſet nulla ꝓpter latentem defectum tūc eſſet magna queſtio vtrum videat deſerta cā nullitatis ꝛ etiā deſerta cauſa appellatiōis.ꝛ adde ꝙ no. de appella.ſi expreſſim.facit de excuſa.tuto.q teſtamento.no. etiā hic ꝙ ius patronatus eſt indiuiſibile.ꝛ vide in ſpe.§.quo 3
niā.verſi.ꝛxiij.ꝛ verſi.ſequē. ¶No.ꝙ nō expedit appellā ti dicere ſententiā nullaz.qz tacite hoc ineſt ex natura appellationis.vt hic.ꝛ not.in.l.i.C. quando ꝓuocare non eſt neceſſe. Et ex hoc reprobat Oldra.Dominum Dy.in.l.cum filijs.de legatis ſecundo. Bal.

¶Additio Baldi.

1 ☞A granamine cum appellatur quot requirantur.
2 Appellatio in ſcriptis interpoſita non preſumitur,niſi notarius hoc dicat.
3 Sententia an preſumitur lata in ſcriptis.

Cedam. Hic dicebatur ſentētia iniqua 1
ꝛ tamē pronunciatur nulla.facit ꝙ no.Innocē.de appella.dilecto.Quid cōtra dico ſententiam nullam an poterit reſcindi tanꝙ iniquā:dicit Innoc.qō non,quia ad hoc nō eſt actio.Item quid ſi peto ſententiam confirmari ꝛ er aduerſo non petitur cō firmari,an poterit confirmari ſi appareat confirmāda:diſtinguit Innoc.aut egi generaliter.ꝛ tunc venit confirmanda:ne alio libello:aut egi expreſſa cauſa,ꝛ tunc ex illamet cauſa poteſt confirmari.ſed ex alia non.qz non eſt in iudicium deducta. ¶Item quid ſi peto reſtitutionem in integrū contra ſententiā ꝛ apparet poſtea nulla,an poterit iudex nullā pronuntiare:dic de his omnibus vt ſubtiliter no.Inno.de offi.delega.cum contingat.in magna gloſſ.Adde.ſ.qō cum co.l.titia nus.Et quod primo dixi eſt verū ſi appellatur a diffinitiua:ſi ab interlocutoria,non videtur deducta cauſa nullitatis ſm Inno.in dicto capitulo.dilecto filio.Item ſi geminant appellatiōes,an vltra interpoſita videat receſſum a primo:dic qō nō.vt no.Inno.in dicto capitulo dilecto.in vltima gloſ. Quo iure petatur ſnia declarari nulla,dic qō officio iudicis: vt no.in.l.j.ſ.i.que ſententia ſine apella.re.ꝛ per Innocentiū in capitulo primo.de offi.iudi.ꝛ de reſtitu.in integ.conſtitutus.in glo.No.formā per Inno.ꝛ vide Dy.de appella.l.ſcio.

1 ¶Quot requiruntur cum appellatur a grauamine.vide in ſpec.in.iiij.parte.de appellatio. in principio.ꝛ ſunt.g.vtibi no. Vide per Dy.C.de inoffi.teſtamē.cōtra maior. vide omino Dy.de apella.ſcio. Item formā appellatiōis a grauamine.ibi 2
vide in ſpecul. ¶Item dicit ſpecu.qō nō preſumitur appellatio interpoſita in ſcriptis niſi notarius hoc dicat. Idē tenet Ja. de are.ſ.de re iudic.l.preſes.vel appellās dicit appello in his ſcriptis ꝙ eſt no. Ibi videas plene qualiter formāda ſit appellatio ꝛ qualr ab interloquutoria ꝛ qualr a diffinitiua ꝛ qualr cū per metū iudicis quis nō appellat. Item pedat libell⁹ dicit
c ſententiā nullā ꝛ ſi qua eſt appello.&ꝛ an q dicit ꝛfirmo appellquā interpoſui,videat appellationē repetere in.§.añ ola.&ſic, ꝛ no.bene formā appellationū extraiudicialiū.vide eo.tit.§.re ſtat per totū formā apoſtolorum.vide eo.tit.§.ſequitur formā libelli in cauſa appellationis cozā iudice ad quem.vide eod. tit.§.nūc dicendū ibi ponitur ꝛ de expēſis.ꝛ de reuocatiōe attentatorum.

tentatorū. videas. ¶ Sed nunqd snia psumit lata in scri. dic q sic. si est lata in psona prima. sec⁹ si in tertia. vt no. spec. de sentē. pla. ℣. ij. ver. quid de his. ¶. ℣. iusta, ver. nō valet. ¶. ℣. Si cōstat appellatū an psumit appellatū intra. g. dies: dic q non in Spec. de appe. ℣. de of. versi. pe. compo. de electio. c. cū dilecti. ¶ ibi vide in nouella. ℣. Si is de quo nō cōstat an si inde appellatiōi defert an deuoluat cām princ. ad iudicem ad quem: dic q non. in Spec. de appel. ℣. qualiter. in fi. ¶ in. c. cuz appella. libro. vj. in nouel. ℣. acit si appellans non psentauit apostolos superiori an videatur renuntiasse appellationi. vide per Archi. ij. questione. vj. c. ab eo. ℣. ista. versū. reddiderint. Quod partes possunt redire ad primuz. vide qui octulit appella. si concorditer volui sicut in relatio. de officio legā. licet. de appella. cum, appella. libro. vj. ℣. de senis.

Si ita legatū. Dubium ab vno ex heredibus potest prelegari. h. d. Bald. a

Arbitrū. Lz maior pars heredū dissentiat vnus solus ad diuisionē prouocat. ¶ vide quod not. de autorita. tuto. inter pupillos.

Inter coheredes. In iudicio communi diuidendo requiruntur magis exacte probationes dñi vel quasi q̄ in iudicio fami. erc. hoc dicit. ¶ facit. l. communi diuidundo. ℣. inter predones. ¶ tene menti princ. ex isto principio fuc cubuit in quadam causa do. Joan. calderi.

Si familie. Pretor debet tueri suam adiudicationem. Baldus.

Qui familie. In textu ibi: intendere quantas actiones. ¶ In textu ire. inquantum rei. hoc dicit.

Quod ex facto. Ob hēs sentit ex suo facto si ibi imputari debet. h. d. Bal.

Usufructu. In text. pōt. soluens a coherede. nota quod si testator legat vxori vsumfructum donec sibi satisfactum fuerit de dote quod modus faciendi destruere vsumfructum est quod dos soluatur. quod nota ¶ tene menti. Baldus.

Si duo. In isto. ℣. ponitur exemplum in heredibus iussis facere depingi statuam beate virginis. Titulus singularis excludit iudicium fami. erciscund.

Si quid. Titulus singularis excludit iudicium fami. erciscun.

Lex est si marit⁹. Mortuo pre filiꝰ dz percipere dote vxoris sue: q̄ cū loquit, sicut mōmoniū, sicut liberi, ¶ sicut tutele legitime. h. d. Ista nāq; nō desiderāt additionē hēditatis. ¶ hoc quotidie allegat. ¶ tene mēti. vel sic, ea q̄ nō desiderāt additionē nō suspēdantur lz institutio sit cōditionalis. Baldus.

1 ¶ Diuisorio pendēte inter coheredes pōt agi ℨ furantem.

1 **In iudicio.** ¶ Mo. q̄ pendente diuisorio inter coheredes pōt agi cōtra tertiū imuriātē vel furantē. ¶ si istud iudiciū secundū, est motum primo pendente licet res adiudicet vni nō transfert instātia nec pōt actio cedi, q̄ litigiosa. sed, si nondū erat lis mota cederet. et hoc dicit. vel sic quod etiam actio posset cedi: quia est cessio necessaria nec litera dicit contrarium secūdum glossam. ¶ not. quod expense iustius iudicij pertinent ad illum ad quem pertinet finale commodum. vt litera dicit. et adde quod notat Jacobus de areti. de damno infecto. l. inter quos.

Si familie. Mo. hic casum in quo plures cōpellūtur facere vnuz procuratorem, plures actores non coguntur facere vnū procuratorem: sed plures rei sic. vt in. l. iam tamen. ℣. pen. iudi. sol. ¶ Quid ergo si sunt simul actores et rei in duplicibus iudiciis: textus iste dicit quod compelluntur ad vnum procuratorem quod est notā. ¶ predicta sunt intelligenda in causis singulozz. Sed in causis vniuersitatis cogitur vniuersitas cōstituere procuratorem vt babilius litigetur. vt no. Jacob. de aret. in. l. iij. de fideicom. lib.

1 ¶ Differentia inter administratorem necessarium ¶ voluntarium coheredem.

2 Executor relictorum ad pias causas potest vendere bona, an t: aditam hereditatem.

Qui heres. Qui vēdit rē iussu iudicis nō cogit̄ pmittere duplā penaz: sed si p errorē pmiserit obligat cū effectu sed recuperat. p parte a coherede cū quo est negociū cōe. h. d. in corpore iuris nō examinat melius q̄ hic. vtrum erronea, pmissio effectualiter cōmittat necne. ¶ Mo. hic differētiam inter administratorem necessarium ¶ voluntarium cōtrahētem. ¶ Item nota hic qō quis potest esse executor in re 2 que pertinet ad eū spe. ¶ Item not. in ista. l. cōcor. qō. p executionibus relictorum ad pias causas executor possit vendere bona ante aditam hereditatē. ¶ idē in herede q̄ nō desiderant hereditatis additionem sic nec expensis funeris. ¶ Item nota quod stipulatio erronea committitur. ¶ est ratio q̄ respectu recipientis seu stipulantis erat ex iusta causa. ¶ Itē no. de fami. erciscūdo. iudicio directo et vtili. ¶ Item not. quod licet merus executor se obligat tamen si se obligat etiam errās in iure tenetur effectualiter. ¶ idem in tutore.

Que pater. Expensam studij factā per patrem filius non tenetur cōputare in sua portione⁹ vel in sua legitima. h. d. et est not. ¶ adde quod not. in. l. v. C. ad macedonia.

Fundus. ℣. si ego. Agēs petitione hereditatis potest reconueniri iudicio fami. erciscun. h. d.

Meus. ℣. arbiter. No. q̄ q̄n iudex facit compensationē de qua non est excep. ¶ si videt bincinde debere potest dare se condēnare solū in superfluo admissa cōpēsatione bincinde vsq; ad cōcurrentez quantitatem q̄ not. ¶ Itē no. q̄ ista verba alterū alteri significant bincinde. h. d. a

¶ Additio Baldi.

Meius. In tex. in. ℣. arbiter. ¶ Mo. qō vbi inde fit cōpensatio p officiū iudicis sine obiec. compensationis vt hic. ¶ est magis calculus quidaz q̄ cōpensatio de negotijs gestis. si quis negotia. si autem ex diuersis vel plurib⁹ causis oportet obiici compensationez. vt notatur in. ℣. in bonefidei.

Pecuniam. Patri adiecto ad solutionem queritur actio. h. d.

Exheredare. In reciprocis si deficit in dicium ex vna parte, necessario deficit ex altera.

¶ Fratrum concordia est laudanda.

Arbitro. Lis mota nō impedit quis partes possint inuicem cōcordare. h. d. ¶ Not. q̄ iurisconsultus laudat cōcordiam inter fratres ¶ dicit quod ex quo partes sunt in concordia iudex nō debet amodo laborare. vnde est hic expressum q̄ licet statutum mandet arbitro quod decidat litem intra mēsem, si partes interim sunt in concordia non expedit qō laudetur quia non potest laudari ¶ ideo statim arbiter est extra penam statuti. vt hic in iurgio perempto.

¶ Communi diuidundo. Rubr.

¶ Additio Baldi.

¶ An episcopus inuito plebano diuidat eius parochiam. vide per Archidiaco. g. distin. in additio. que incipit nisi forte.

Si quis putans. Error non impedit hoc iudicium. et communione cessante redit ad personales prestationes. h. d.

℣. si fundus. Nota quod iudicium communi diuidundo exercitum cum debitore non mutat ins creditoris. et est ratio quia ius creditoris est ius reale. vt concor. ℣. de vsufruc. leg. l. is qui. hoc dicit.

Idem scribit. Nota quod creditor habēs rem obligatam non potest a debitore prouocari ad diuisionem. hoc dicit. Oppo. et fuit de facto in duobus fratribus quorum vnus prouocabat alium ad diuisionem et fuit repulsus eo quod erat debitor conuenti sub hypotheca bonorum. ¶ fuit inter filios lanarij socij.

Communi diuidūdo. Nota duo. Primo quod predium emphyteticarium non debet diuidi inter heredes inuito domino. argumē. huius litere dicit vt. ℨ. de transactioni. in. l. cū hi. ℣. si vni. in versi. sed si pluribus. ¶ qō ibi no. per glo. ¶ Secundo not. hic qō census seu canon pro parte solui nō dz. ¶ ideo notabiliter determinat hic glo. q̄ si ex pluribus heredibus vni⁹ emphyteute alter soluat suā ptē canonis, alter nō solnat. q̄ tota

a ¶ In sua portione. Adde Bar. in tract. de duo. fra. et Frā. procli. in eo. trac. ij. parte. j. q. ¶ Joan. andr. in pe. vj. in. v. colū. Jn no. ¶ Pan. de cast. in consili. xlij. in cōsil. cij.

a res reuertat ad eccleſiã a qua ptendit iſta emphyteuſis quia iſtud .ſ. reuerti ad eccleſiã eſt quedã pena. ⁊ pena cõmittit inſolidũ ex quacũq; parte nõ ſoluta pſert im pena legali. Item q; iſta pena adiçitur dationi vbi cõmittitur inſoliduz ex ceſſatione vnius. vt. ſ. familie erciſcunde. l. heredes. §. idem iuris. Sed qñ pena conuentionalis adiçitur facto tunc diſtinguitur inter factum diuiduum ⁊ indiuiduum. ſ. in perſona heredum, ſed in perſona ipſius debitoris non diſtinguit. imo ſimpliciter pena in totum committitur. vt. ſ. de verborum obligationibus. eadem. §. cato. fallit in iudicijs vt. l. ſi ſeruus. §. ſi pluriũ. ſi quis cau. ⁊ iſta eſt ſententia totius illius. §. et etiam huius gloſſe. ¶ In glo. magna ibi, ſeruetur opinio. facit extra de cẽſibus. c. cũ olim. ⁊ adde q̃ dixi. ſ. de. l. commiſſo. poſt diem. ¶ In eadem glo. ibi, vaſalli. quantum ad plenam diuiſionem. ſed fructus bene poſſunt diuidere inter ſe. argumen. ſ. eadem. l. §. cum de vſufructu. ⁊. §. familia erciſcun. l. lutius titius.

Qui in rem. Judiciũ communi diuidendo põt intẽtari ab eo q̃ habet publicianã: ſed nõ a predone qui vi poſſidet clam vel precario. quia non habet petitoriũ iudiciũ a creditore, qui habet pignoꝛi: poteſt proponi etiam ſi non habeat veram poſſeſſionez vt miſſus ex primo decreto ab vſufructuario. ⁊ põt intentari contra aliũ vſufructua. nõ ad diuiſionẽ fructus inſeparabilis ſed ad diuiſionẽ commoditatis: a colono autem ⁊ depoſitario intenta ri nõ poteſt licet incumbat ei. h. d. vſq; ad. §. inter eos. ¶ In iſto. §. not. glo. an poſſeſſio bona fide ſine titul. ſufficiat in hoc iudicio. ⁊ determinat glo. q̃ nõ eſt cõtra illos qui dicũt ex ſola poſſeſſione pſumit quẽ dominũ in iudicijs diuiſorijs. per l. ſ. §. famil. erciſ. ſam illud non eſt verum. quia licet poſſeſſor admittet ad agendũ ne repellatur per exceptionẽ illius ordinis de quo ibi dicit, tamen in proceſſu cauſe habet pbare de iure ſuo ſecundũ Jac. but. ibidẽ. ⁊. §. titu. i. inter coheredes. in prin. ⁊ in. l. penul. ſ. eo. ⁊ ideo fuit pronuntiatus quidam libellus ineptus. quia petebatur diuiſio ſolũmodo iure poſſeſſionis ſine allegatione alicuius iuris realis. Erat eſt erratũ in formatione libelli: quia non erat intentata niſi nuda poſſeſſio. ⁊ hoc fuit de facto in cauſa domini Joannis calderi. hoc dicit.

Julianus. In textu ibi. inquit. ſi ergo poteſt agi contra eum, ergo multo magis ege. pvt. C. de excep. licet. ⁊ hoc vult dicere litera. Bal.

Si duo. In text. ibi, dari. ſed ad quem ſi. dic vt. §. fa. erciſcund. l. ſi pignoꝛi. ¶ In textu ibi poſſit. nota quod ſuperueniente iure directo ceſſat ius vtile.

Neq; colonis. ¶ In text. ibi, poſſideant. id eſt detineant ꝛc. Bal.

1 ☞ Debitoꝛ debet habere ratum creditoꝛis proceſſum.
2 Creditoꝛ hypothecarius nõ tenetur proceſſum debitoris ratum habere.

1 **Si debitoꝛ.** ✝ No. quod debitoꝛ debet habere ra
2 tum proceſſum creditoꝛis. Item emptoꝛ proceſſum venditoꝛis ante traditionem. ✝ Sed econtra creditoꝛ hypothecarius, non tenetur habere ratum proceſſuz debitoꝛis. vt. §. e. l. ſi quis putans. ſi fundus. ⁊. ſ. de pigno. ſi ſuperatus. tene menti hec verba. ⁊ vide circa hunc. §. q̃ dixi humane in. l. iuli. §. idem celſus. de actioni. emptio. vbi remiſſe ad dominum Cynum.

¶ Additio Baldi.

Communi diuidũdo. In ter. ibi, in principio. ibi vectigalis. argumen. quod p̃dium emphyteuticarium non poſſit diuidi inter heredes emphyteute inuito domino. docto.

Item quamuis. Not. aliud ppter neceſſitatez tolle rari ſicut infra de ma. teſt. qui potuerũt. ⁊ de fideicommiſ. lib. l. cum fideicommiſ.

In hoc. Impendia in verſi. ſed is. ¶ Not. q̃ ſingularis ſucceſſoꝛ habet retẽtionem propter expenſas factas ab actoꝛe q̃ tenemenți. In verſi. diuerſum. notatur in iſto verſiculo. qui pro. §. allegatur quod differentia eſt vtrum intendẽs neminem obligare intendit. et tunc habet ſolam retentionem an intendat aliquem obligare: ſed labitur in perſona ⁊ tũc habet etiam actionem. ſic infra eodem. l. antepenult. ⁊ facit. ſ. de cõdictione indebiti. ſi in area. ⁊ quotidie allegatur ⁊ tene mẽti. ¶ Et ter predictis nota quod exceptio non deſiderat obligationem aliquam ſed ſolam equitatem, ſecus in actione in verſiculo actum. ¶ In textu ibi, mihi. non ergo tranſit actio in ſingularem ſucceſſoꝛem licet tranſeat exceptio.

a ¶ Ad eccleſiã. Adde eundez Bald. in l. peiij. col. C. de cõdi. inſti. q̃ emphyteuta ſoluens partẽ canonis nõ totũ dño recipiẽti, non incidit in penam a qua videtur recedi per receptionẽ partis. Sz i. l. cũ allegas. vij. oppo. C. õ vſu. dicit q̃ p ter vnuz nũmum non ſolutũ. nõ cadit a iure ſuo ter l. ij. C. de iure emphyten. nec tunc dominuz vſuram committere.

b ¶ Petitiõis. Adde Feli. in c. lz bely. in. v. colũ. de ſimo.

Vt fundus. Fatuus eſt iudex q̃ egredi
tur formã petitiõis ⁊ q̃ pnuntiat de eo q̃ nõ eſt actum. b. d. ¶ No. q̃ iudex
b nõ dz egredi formã petitionis: imo verbũ ſententie dz aptari ad formã petitiõis vt notat Azo in ſumma de auct. tu. ⁊. ſ. de ſuſpe. tuto. l. j. ⁊ ibi Ja. de are. ⁊ ſic nondz egredi materiam vel pronũtiare de re de qua nõ eſt actum vt hic facit. C. de fideicõ. l. ſi. de hoc not. ſ. ſi cer. peta. l. vnũ. ⁊ per banel. dicit Guli. de ſum. q̃ licet in ſummariis nõ ſit neceſſarius libellus in ſcriptis, tamẽ iſta petitio verbalis debet redigi in actis ad hoc vt poſſit iudex ſe in ſententia conformare cum petitione per hãc. l. de hoc no. in cle. ſepe. in gl. expedit igitur. de ver. ſignifi. ¶ Extra quero vtrũ iudex poſſit pronũtiare p reo nihil petẽte. ſol. vt not. Cyn. in. l. j. C. vti poſſi. in. ig. q. et facit ad hãc. l. §. ſi pars hereditatis peta. l. non poſſumus.

¶ Additio Baldi.

Vt fundus. Vide q̃ no. de ỹb. ſig. c. ſepe. in gl. expedit. in cle. Ibi
oino videas. ⁊ eo. c. ſup ỹbo, clarioꝛ. Item iudex põt pnuntiare p reo nihil petẽte. vide p Cy. C. vti poſſi. l. j. in. ig. q. ¶ No. quod verbum ſuũe dz aptari ad formã petitionis. vt no. Azo in ſum. de auto. tuto. hic etiam per Jaco.

Arbor. In ter. ibi dñi. dic vt in. l. j. p̃o ſoci. Iſta lex eſt ar. ad maleficiũ. q̃ commitꝛit cõiuio q̃ debeat cõſiderari in cuius parte ſen territorio ſit cõmiſſus. ⁊ ſi reperiat homo mortuus pſtratus, ita q̃ tangat de vtroq; cõiuio vtrobiq; põt pcedi arg. huius. l. Itẽ etiã rõne dubitationis. arg. §. de indicijs. ſi quis ex aliena. ⁊ q̃ not. p Dyn. in l. ſine contra. de libe. a gno. ⁊ adde ad hanc. l. quod not. Jnno. de parochi. Bal.

De veſtibulo. No. q̃ porte per quas bꝰ ingreſ
ſus ad plures diuerſas domos diuerſoꝝ non veniunt in diuiſorio, nec vt dividanꝫ. nec vt licitentur, vbi congrue licitatio non põt fieri. p huius ergo addition ibus non datur iudicium communi diuidendo.

Si per eundem. P̃o ſeruitute prediali nõ competit iudiciuz familie erciſcunde diuiſoꝝ. b. d.

¶ Additio Baldi.

Arbor. Querit Jnn. de ipſis cõfiniꝫ eccleſia
rũ vel territoriorũ cuiꝫ nature ſint, q̃ eſt valde vtile ſcire propter mala que in eis cõmittuntur dic vt plene not. Jnnocen. extra de paroch. ſuper eodem ⁊ determinat per banc. l. arbor.

Sis cũ quo. No. q̃ ſi iudex propter
cõtumaciam vel maleficiũ vnius cõſortis fecit guaſtum in domo vel prediõ cõi q̃ hoc recuperaꝫ a culpabili. ad idẽ. ſ. de libera. cã. igiꝫ ⁊ iſta lex innuit q̃ ppter cõtumaciaz poteſt fieri guaſtũ deſtrui tã domus q̃ vinee vel arbores. ¶ Sed querũt doc. vtrũ iſtud de iure ſit verũ ſi duo erãt cõſortes ⁊ vnus cõmiſit maleficium, an turris cõmunis deſtruatur. dicit Guli. de ſuza. q̃ nõ. ſed eſtimaꝫ quantũ valet pars delinquẽtis: ⁊ ſi ille qui vult illã partẽ dare fiſco remanebit ſibi turris integra nec fiet guaſtũ. quod ſi res eſſet que reciperet commodam diuiſionẽ tunc fieret diuiſio ſecundum cum. ⁊ vide hic quod no. Cy. de leg. j. l. poteſt heres. ⁊ facit ad banc. l. de peri. ⁊ commo. rei vendi. l. lectos. facit iſta. l. contra bannitos eg contumacia vt poſſent pati guaſtum ac ſi eſſent convicti de maleficio. hoc dicit.

¶ Additio Baldi.

Sis. No. ppter cõtumaciam fieri guaſtum bo
noꝝ facit ad ſtatuta ciuitatũ. vide materiã huius. l. Dyn. de lega. j. poteſt heres. ⁊ vide ſubtiliter ꝛc.

Si conuenerit. In verſiculo eadẽ que
ſtio. vide quod not. infra de vſufructu. lega. in fructu. b. d.

Communis. Cuz agere.
Titulus de alienatione iudicij habet locum etiaz in iudicijs diuiſorijs.

Sabinus. Ante factũ melior eſt conditio phibẽtis. b. d. Sed poſt factum non põt ſocius ppria autoritate demoliri: nec conſequit hic p iudicẽ ſiue accõmodauerit patientiaz ſiue cõſenſum, ſecus ſi neutrũ. vna tñ differentia eſt inter patientiã nudã ⁊ cõſenſum: q̃ primo caſu poteſt agi de intereſſe. ſecundo non, quia qui conſentit damnum petere non poteſt. ⁊ hoc dicit. ⁊ allegatur hec lex quod quoties concurrunt due virtutes paris potentie, tantum iuris habet vna ad reſiſtendum, quantum altera ad obtinendum ſecundum Oldradus, facit. §.

facit.ff.de seruit.rustico,prædio.l.per fundum.ff.communia prædio.l.receptum.C.de iuro.prestan.l.fi.extra de maio.& obe. dbumiles.C.Inlet. regulam in fi.vn de si vn⁹ vult habitare alter pensionare prefertur volens habitare.quia non debet pro biberi iure ipo vti.ff.de re indica.l.sepe.in fin.

¶Additio Baldi.

Sabinus. Vide Innoc.in.c.fi.de his que fiunt a maio.parte capitu.vide Inno.extra de regula.c.si quis tonsuratus.& vide q̄ not.Dyn.de ver.ob.si ipe.fuero. Et vide q̄ not. Cyn.C.de edi.priuatis.l.fi vt proponis. ¶Not.quatuor casus aut socius prohibet, aut patitur, aut consentit, aut ignorat. Primo & quarto opus destruitur. Secundo non destruitur, sed ad interesse agitur. Tertio non agitur vllo modo. Bald.

¶Ad exhibendum. Rubrica.

¶Qualiter in hac actione formatur libellus.vide in Specu. de iudi.ff.viti.videndum.

In hac. Si quis. Facit.ff.de publicanis, cum si exhibuissent.& facit ad not. extra de testibus.c. cum causam.

Sciendum. Not.hic de summaria cognitione de qua habes hic gl.satis no.& magnā: a & ꝺ summaria cognitio⁹ dupliciter. vno mō rōne ordinis: q̄ pcedit sine solennitate iudiciorū.& hoc mō non logꝫ hic.sed ff.de re iudi.l.a diuo.ff.super.secundo mō ꝺ summaria cognitio respectu probationum & fidei que non requirunt probationes omni exceptione maiores:sed sufficiunt p̄sumptiones vel indicia que iudicem ad suspicionem inducunt.& ita intelligit hic.& ff.eo.l.thesaur⁹. Potest etiam dici summaria cognitio, tertio modo tam ratione ordinis quam ratione modi probādi:vt ff.de carbo.edicto.l.i.ff.due cause. vñ cōsideretis q̄ sicut in iudicijs est reperire quedam que tendunt ad ordinationem iudicij,& quedam que tendunt ad litis decisionem, inter que sunt probationes facti principalis. sic & cognitio summaria. quando ꝑ ꝺ respectu ordinis, quandoq; respectu probationum. vbi do talem regulam q̄ vbi verbuꝫ summarie profert simpliciter aut agitur de modico p̄iudicio & intelligitur respectu etiam probationum.vt.ff.e.l.thesaurus.aut agit de gravi & irreparabili p̄iudicio.& tunc intelligitur solum quo ad ꝺ dinem iudiciorum:& non quo ad modum probandi. vt in cle. dispendiosam.de iudi.in cle.& in cle.sepe de ver.fi.& eadē cōpilatio.& adde quod no.in Spe.de summaria cognitio.versi.iii, adde.& ver.vi.querendo. ¶Quero si hoc verbū summarie p̄feratur a statuto? dicit Spe.quod non intelligitur quod non sufficiat semiplena probatio seu iuramentū sed solū de ordine procedendi.& ita no.in Spe.de offic.iud.ff.fin.versi. hoc quoq; p̄mittendum. Tu dic in statuto idem quod dixi quando p̄fertur a iure communi.quia eadem est ratio in vtroq;.nā vbi agitur de verbo.signifi.eodem modo significant verba in statutis in iure communi.& ita est hic. ¶In gl.que incipit,quod fiet ibi thesaurus.dic vt ibi. ¶In cad. glos.ff.si ea.vide quod ibi not.de modo probandi. ¶In eadem ibi.ff.fi.super illa est summaria quo ad processum & quo ad modum probandi q̄ non derogat ordinarie cognitioni. & sic non affert p̄iudicium plenum vt ibi patet.

Si mecum. Interesse quod non est causatum ex rationabili causa non dicitur interesse.b.d.conco.ff.e.l.penult.

Pomponius. Omne interesse causatuꝫ a proprietate possessionis vel quasi, affert actionem ad exhibendum.b.d.

1 ¶Exceptio nullitatis non impedit executionem:nisi probationes sint in promptu.

Ibidem. Exceptiones que requirunt altiorem indaginem non possunt opponi in cognitione summaria nisi sint exceptiōes rei finite vel pares illis.b.d. Adde q̄ dixi in.l.nam postea.in prin.de iureiur.& vide Cyn. in.l.prælectiōne mendaciorum.C.si contra ius vel vti.publ. in distinctione. ¶Mo.ex isto tit.dicit Spe.q̄ exceptio nullitatis non impedit executionem:b nisi probationes sint in prōptu.in Spe.de libel.concep.§. nunc dicendum.versic.penult. facit quod no.Dy.de re iudica.l.iiij.§.cōdemnatum. Ad hoc autem statuitur triduum,vt in.l.j.C.de iud.fm Archi.qui ita not.in.q.i.in summa. Sed glo.in.l.is a quo.tenet q̄ istud modicum tempus sit arbitrarium. facit q̄ not. in similibus.ff.de iudic.l.fi debitori. ¶Quero hic quid si exceptiones non tangunt factum sed tangunt personam, vt um si requirūt altiorem indaginem debeant repelli? dicit Spe.q̄ non. nec etiam sufficit q̄ si sunt proposite probētur semiplene.vt not.Spec. de summa.cog.versi.item quid si opponitur actori.& vide hic Bar.ff.de test.si queretur & tene menti.

Interdum. No.q̄ pro charta nō competit actio ad exhibendum:nisi domino.& est speciale in charta. ergo si charta non est mea nec facta me mandante vel meo procuratore talis charta non debebit edi petēti.de hoc not.ff.eod.de edendo.quedam.in princip.tex. tamen hic & ibi videtur dicere quod competit actio in factum subsidiaria si mea interest licet neutrum predictorū interuenerit.

¶Additio Baldi.

In hac. In text.in.ff.g.vide de exhibitione rescripti quo ipetrans nō vult vti. Itē de exhibitione priuilegii q̄ impetrās non vult vti.q̄ no. Inn.de resti.spol.ex cōquestione. ¶In tex.ibi.in.ff.si qs. ¶Ad.exhibitionē ad instructionez actoris fieri. ¶In ter.ibi.an iustam. Nota quod ille qui non hz iustā & probabilem cām agendi non ꝺ audiri. ¶In text.in.ff.ibidem. vide Inn.de re iud.cū super.in fi.magne gl.vide q̄ not. Inn.de foro cōpet.ex parte.& in Spe. de libel.concep.§.nunc dicendum.ver.pe.vbi per hunc.ff.tz quod exceptio nullitatis non impedit executionē nisi excipiēs habeat patas probationes.facit arg.ff. de iureiur.nā postea. Idem tenet. G.de suza. per.l.seruo inuito.ff.cum prætor.ad Trebel.& vide Jac.Are. in.l.ij.de re iudica.& Dyn.de acquir.pos.l.iij.§.fi seruus.& per Alber.in mar.ti.de libel.obla. ¶Quādo dicatur aliquid incontinenti probari.vide Archidia.iij.q.i.in addi. que incipit adde regulariter.ibi omnino vide. ¶Quid si contra agentē opponitur quod est seruus? dic quod iste exceptiones que cōcernunt personam debent plene probari.vt not.in Specul.de sum.cog.ver.ne qd opponitur actori. Alij dicunt quod Spe. male dicit q̄ exceptiones non faciunt causam de per se.sed indicatur de eis vt de principali. ¶In ter.ibi,euidens sit.vide Inno.de can,pos.c.adulterium ¶In tex.in.ff.interdum.no. libruꝫ rationum exhibendum ei cuius interest: licet sit prinata scriptura. Item in apodissis & similibus.

a ¶Cognitio. Quomodo autem dicat̄ summaria vel plenaria cognitio. Vide bar. in extrauagā. ad reprimē. v. summarie.& lā frā.in cle.sepe. de verb.sign.& Bart. in.l.i.ff. de plano.ff. de of. proconsul.

Celsus. No.cum.§.precedēti q̄ actio ad exhibendum ꝓponit contra possidentem ciuiliter vel naturaliter vel detinentem vel habentem facultatē restituendi possessionē vel detentationem.nec enim fit executio in alio nisi quatenus est penes contentum.vt hic dicitur.

Item celsus. ¶No. q̄ sicut alibi non admittitur particularis solutio, ita hic non admittitur particularis receptio inuito reo.b.d.Bald.

Emma. Quando obstaculum est in medio ꝺ prius debet agi ad reuocationem obstaculi & vlterius procedatur. b.d.& ꝓ hoc notetis. ¶In textu ibi: vt excedatur.i. separetur.

¶Additio Baldi.

Emma. Exeludatur.not.prio agi vt amoueatur obstaculuꝫ quod possit intentari per subsequens iudicium. adde facit.ff. de inoffic.testa.qui de inofficioso.

Igni. Item municipa. nota q̄ libellus potest dari contra communitatē sicut contra singularem personā. facit qđ cuiusq; vniuersit.l.i.§.quibus.& l.ciuitates. posset etiam formari libellus contra vnam parochiam in eo q̄ respicit illam parochiā tantum.vt.ff.si seruꝰ.vendice.l.testatrix.§.plures.b.d.

Si quis non. In reo sufficit q̄ sit in casu condemnationis tempore sententie. sed in actore requiritur q̄ habeat in duobus temporibus tēpore litis contest.& tempore sententie.b.d.quod dic vt not.in stitu.de act.in prin.no.ex fine huius.§. qđ hec exceptio nō interest tua.potest opponi post litem contestatam. & hoc est verum quando opponitur iuri,secus si opponitur solum persone.& ita intelligitur quod not. Innocen. de accusa.super bis, tene menti hunc.§.quia nota.est,

b ¶Executionē. Vide frā. Are.in.l.qui a latro.§. si qs. i.vj.col. ó rest. & q̄ ibi diri in apost.& firma. in suo aureo repertorio .in versi. exceptio nullitatis.versicul.vj.

Si ad exhibendum. Possessio superuentes heredi parit condemnationem ex instantia cepta cum defuncto.b.d.

Ulianus. Si quis. Forma est que dat esse rei commutata forma substantiali,res non dicitur eadē,sed diuersa.b.d. ¶No.qđ licet sit idemtitas materie. si est diuersitas forme, res dicitur esse diuersa. quia denominatio debet fieri a forma tanquam a digniori.& facit.ff.de pign.act.l.si conuenerit.§.si quis sit.Nam digressio

de vna forma in aliam formam dicitur rem mutare. licet eadem materia perseueret. & ad hoc semper allegatur.

Si tibi. Premitte ad euidentiam q̃ ille cui legatur vsusfructus pecunie debet habere proprietatem consecutiue formaliter: non tamen est legatarius proprietatis. & excedit hic vsusfructus materiam alias naturam suã. simile. ff. loca. in naue sauphelli. h. d.

Quantum. ¶ In ver. proinde. no. q̃ post litẽ contest. in actione ad exhibendum procedit vsucapio contra rei vendicationem etiam cum effectu. qõ est not. ¶ Secundo not. quod potest quis de facto assumere necessitatem defensionis in actione peremptã acsi vigeret. & proinde proceditur acsi actio duraret. quod est not. per gloss. & Lyn. C. de transactioni. cum mota. & l. vbi pactum. & ibi videas.

¶ Additio Baldi.

Italianus. In textu ibi. mutata forma hic operatur virtuositas noue forme agentis suscipientem materiam. Nã forma est agens, materia patiens, & agens trahit ad se passum. secundum Oldradum. ¶ In ter. in. ff. quantum. vi de Lyn. C. de transactionibus. cuz mota. & l. si diuersa. & l. vbi pactum.

Si optione. Etiam ei qui nõ est in mora labitur terminus: termi-
nus tamen ille per quem labitur tenetur ad interesse. & no. banc. l. ar. contra q̃ nõ labat. ff. de mino. l. intra vtile. sz ibi loquit in tẽporibus iudiciorũ. hic in extraiudicialibus. q̃ no. & ista. l. est ar. q̃ hz executor intra terminũ nõ potuerit facere executionem: tamen post terminum deuoluat ad eum: q̃ non fit prorogatio. & singulariter not. banc legem.

1 ¶ Tenetur ad impensas cuius gratia actus celebratur.
2 Distinctio quo ad cibaria.

1 **Sed & si. Quo autem.** †Not. q̃ ille tenet
2 ad impensas cuius gratia celebratur act⁹. facit q̃ no. in. l. cũ sepe. de ero. mili. anno. ¶ † Secũdo no. distinctionẽ quo ad cibaria, vtrũ als fierent vel nõ. & est argu. q̃ testis nõ debet habere cibaria que expẽderet domi. ¶ Tertio no. aliã distinctionẽ de seruo, q̃ aut vinebat ex artificibus vel nõ. & sic est ar. ad. q. pone vxor titii diuertit ab eo & hz filiuz masculũ. ót titius tu debes eũ alere vsq; ad triennium exinde alam ego. dicit ista vxor vel cõcubina, amice opz me querere victũ mihi ex operibus meis. si oporteret eũ alere oporteret me cessare ab opere & non posset viuere. quid iuris? litera ista est argumentum q̃ pater debet eum alere hoc casu sm Jaco. de Bel. q̃ est ipsa veritas q̃ mater excusatur ratione inopie⁹ vn de onus redundat in patrem q̃ not.

a ¶ Inopie. Et idem dic si sit priuata lacte vel si sit nobilis dña quã lactare nõ deceat. secunduz Ang. in. l. si cõpetenti. C. de alien. libe. q̃ paré. & adde Frã cis. Areti. in. l. alimẽta. de nego. ges. & q̃ ibi dixi in apostil.

Si de pluribus. No. casum in quo iudicium est pro parte absolutorium & pro parte condẽnatoriuz. h. d.

¶ Additio Baldi.

Sed & si hereditas. In text. ibi: co-
gitur vacare. ar. ad. q. pone. vxor titii diuertit ab eo & hz annicu-
lum: dicit titius, debes eum alere vsq; ad tres annos, exinde ego alam: dixit vxor, amice opz me querere mihi victum operis meis. si oporebit me alere & per consequẽs cessare ab opere, & sic non potero cum eo viuere. litera ista facit argu. q̃ maritus debeat alere. Jac. de Bel.

Deo. ff. sepius. Not. q̃ in actu itera-
bili absolutoria lata in primo non parit exceptionem in secũdo: dũmodo probetur q̃ actus non presumitur iteratꝰ. vt in v. item si ei. de hoc no. ff. de iureiur. l. eum qui. ff. in popularibus. iste textus semper allegatur per doctores.

Si post. Quando res non erat eque peritura penes
actorem tenetur reus etiaz si habebat iustã causam litigandi. q̃ est no.

Heres. Heres in realibus iudiciis nec agit nec cõuenitur vt heres. h. d. & per hunc. ff. dixit Accur. de regio. qõ in realibus heres non habet bñficium tempore inuentarij conficiendi q̃ non conuenitur vt heres. q̃ est no. ¶ Itẽ dicit Jnn. per hunc tex. quod sententia lata interdicto vti possidetis contra defunctum non transit ad heredem vbi ageretur de facto defuncti. vt extra de ver. sig. abbate. in gl. magna. ver. sed opponas. ar. ff. e. si ad exhibendum. & ff. de preto. stip. l. ij. ff. fin. ¶ Et adde in gta hunc. ff. quod not. Jnnocen. de test. cum ex officii. & quod not. C. de furt. si abducta. & in Specu. de loca. ff. nunc aliqua. versicu. clxix. & facit. ff. de lib. lega. l. Aurelius. ff. menia. vide. ff. ex quibus caus. maio. l. cum miles. q̃ per hũc. ff. dicitur qõ possessio defuncti non contineretur in heredem nisi fuerit apprehensa.

¶ Additio Baldi.

Deo exhibẽdo. In tex. ff. heres.
Aldõ quod no. ff. de preto. stip. l. ij. ff. fi. ¶ Querit Jnn. lata est sñia in vti possidetis ꝯ defunctũ, vtrũ teneb̃ heres & mãdabit in eũ executionis. & dicit q̃ sic furto defuncti sed non ex molestatione heredis. de ver. sig. Abb. in glo. magna. ver. sed oppones. Adde q̃ est. ff. iste. arg. ꝯ de ver. obl. cũ filiꝰ. ff. stipula. ¶ Et no. qõ p hũc. ff. dicũt doc. q̃ in reali mera. heres non hz beneficium inuentarij: quia non conuenitur vt heres. facit. ff. de re iud. questionis. ff. fundi. fin Accur. de regio. & facit ff. vti possidetis. l. si duo. ff. non videor. adde. ff. fam. erci. plane. quod tibi scribo. vide in Spe. de loc. ff. nũc aliqua. ver. clxvii. & vide omnino. l. de libe. lega. l. Aurelius. ff. menia. ¶ Itẽ vide quod notatur. C. de furtis. l. si abducta. & vide omnino qõ notat Jnnocentius. de test. cum ex officii.

Si liber homo. Prolibero homine ex-
hibendum non cõperit actio ad exhibendũ: quia exigit pecuniariũ interesse.

Thesaurus. Ista. l. allegatur q̃ in cau-
sis summariis probat interesse per iuramentum. intellige si iudici constet rata qualitate persone & quantitate preiudicii videatur iuramentum deferendum. & ideo licet gl. dicat q̃ hoc fit iuramentum calumnie sm Azo. non tamen credo qõ sit verũ si est iuramentũ probationis & veritatis qõ defertur cũ alia causa cognitione quam iuramentum calumnie. et aliõ tẽpore, & tempore probationum. facit qõ not. ff. eo. l. iij. ff. sciendum. & in Spec. de primo & secundo decreto. ff. restat. versicu. qualiter probabis. et not. duo alia necessaria ad hoc vt sufficiat istud sacramentum. f. quod causa sit summaria & modici preiudicij: si qõ istorum desit sacramentum non est deferendum, nisi iuuetur adminiculo semiplene probationis. vt. ff. de iureiuran. admonendi. quod not. perpetuo. & adde quod no. in authen. de exhiben. reis. ff. si vero. & per doc. in. l. si finita. ff. Jul. nec obstat pdic. ff. de excusa. tut. scire opz. ff. sufficit. qi ibi iurat ad excusationẽ: hic loquor vbi iurat ad condẽnationẽ.

¶ Additio Baldi.

Thesaurus. Vide quod per banc. l. no.
in Spec. de summaria cognitione. versic. vi. quærendum. et in aut. de exhibend. reis. ff. si vero. & quidam not. vide etiam in Spec. dicto tractatu sub titulo de offic. iudic. versicu. fina. & versicu. hic quoq; premittendum. vbi no. quod si statutum dicit summarie procedendum, tamen non sufficit iuramentum: sed debet plene probari. & vide qõ dixi. ff. eo. l. iij. ff. ibidem. extra de procurato. ex insinuatione. & ff. si quis cautioni. l. ij. ff. quod dixit. An hec. l. loquatur de iuramen. calumnie, an in iuramento qõ est loco probationis. not. Spec. de primo & secundo decreto. ff. restat. versicu. sed qualiter probabit speciale. in primo decreto in odium contumacis quod summaria cognitio per iuramentum expediatur. Et nõ prodest in alio nisi vt fiat prima missio. Ad secundum vero decretum venitur ex summaria cognitione non q̃ sufficiat probatio per sacramentũ. imo liquide debet constare de debito. vt not. in. l. falcid. ff. ij. & in. l. cum proponas. de bonis autorita. iudic. possidend. & est casus eodem titul. l. finali. ff. vt autem. ibi sum debitum certum faciant. & ff. si autem hi. ibi creditor aperuit & debiti cautionem ostendere possit. Et dico quod ibi non loquitur de misso: sed de eo qui nolebat venire beneficio missi. Respondeo omni est conditione executa, & omnes finguntur missi. vnde non obst. responsio per eandem. l. in principio. de bonis autorita. iudicis possiden. l. cum vnus. dicieur ergo summaria cognitio. l. dimidia cognitio. quia fit coll. ex vna parte. l. final. ff. illud. C. de temporibus appellationum. verbum vero cognitionis simpliciter prolatum ad plenariam aptatur. vt dicto. ff. illud, in princip.

Si quis hominem. Sufficit exhibe-
re in eadem forma: licet non exhibeatur in eadem qualitate. h. d.

Solutione. Etiam creditor cui est fa-
ctissactum potest petere instrumentum debiti & facere sibi compleri chartaz a notario. ad hec allegatur. Specula. dicit quod tertius non potest opponere: sed debitor liberatus sic: quia sua interest cum ex illo instrumento possit inquietari de facto. & ita fuit hic consultum per dominum Paulum Simonem contra dominum Anibaldum in questione quam habebat cum Ottone domini Henrici, tamen litera ista videtur dicere contra aperte dum dicit quam a debitore. sed intelligas cum competenti cautela: ita vt neuter possit pari

damnum

damnum.arg.in.l.plures apochis.C.de fide instru.

Derbibendū. No.q̄ mente dicat quid aladuerti quenit.Item qua mēte aliq̄d fiat.vt.ſ.ad tre.reſtituta.vt ibi p Ja.

¶Additio Baldi.

Derbibendū. In ter.in p̄n.ibi, inter est. Er causa honesta ꝛ probabili alr interesse nō reputaf itereſſe vt no.C.de fur.manifesti.in p̄n.q̄ est norādū. ¶In text.ibi, captari.ſic.ſ. ad tertul.l.ſi.ſ.captari.ꝛ not.q̄ dicit ius ciuile gñaliter vide idē in statutis terrarū cū sit ius ciuile illi? ciuitatis.

Qveſtiones. Vide hic Jac.ꝛ.ſ. ad Sylla mia.ꝛ ſi certus. Bal.

¶Explicit liber decimus.

¶Incipit liber vndecimus.

¶De interrogatoriis actionibus. Rubrica.

¶In gl.rubrice ibi, propoſitis, incidēter ob hoc ipſuꝫ ꝛ erāt actiões q̄ſi mercenarie:vñ erat reperire actionē mercenariam ꝛ actionē nobilē.Actio mercenaria erat q̄ alteri deseruiebat. Nobilis q̄ p̄ncipale negotiū ꝗtinebat:hodie vero ob hoc ipſ, i.vt ſiāt interrogatiões nō ꝓponiť actio mercenaria:ſ; ꝓponitur offiū in dicis q̄ qdā dñi q̄ nō ꝓprie ꝺ mercenariū cum actio p̄ncipalis nondū ſit reſtituta.ꝛ dñi q̄ offiū mercenarii est ꝓprie deseruit post lit.cōte.ſ; ante lit.cōteſt.nō ꝓprie ꝺ mercenariū:ſ; miſericorditer implorat.Jac. but.ꝛ hoc ſentit gl.Sꝫ alij doc.tenēt q̄ offiū mercenarii ſit ꝓprie ante lit.ꝛte. ſicut post.vt patet.ſ.de.pcu.l.ſi reus paratus.Sꝫ ante lit.cō teſt.deseruit circa emergētia:post lit.cōteſt. circa incidētia ꝛ circa abſolutionē.vt.ſ.de.pcu.l.ſi reus parat⁹.ꝛ de edi.edic.l. ediles.ſ.itē ſciēdū.ꝛ de dāno infec.l.ſi qs miſſuꝫ.ſ.iudex.cū ſi. ꝛ hoc ꝫ Cyn.ſm Guī.in.l.j.de iur.om.in. ¶In.e.gl.ibi, ſit dan dus.ſup interrogatiōe petēda. ¶In.e.gl.ibi, miſericorditer. in hoc est ius q̄ vbi offiū iudicis miſericorditer implorat p̄n cipaliter ꝓ aliud ꝛ nō ꝓpter ſe ibi nō est neceſſarius libell⁹. ꝛ hec est ſnia.no.illi? gl.quā declarat Guī.de officio ꝓconſul. nec quicq̄.ſ.vbi decretū.facit qō no.in auť.de triēte ꝛ ſe.ſ.pe. in fi.magne gl.Si aūt offō iudicis peteret datio vel factū p̄n cipale eſſet eā de ſui natura ordinaria tūc bñ reqreret libellus niſi vbi cōcluderet nō cōtra certā p̄ſonā: ſed ad remotionem cuiuſdam obſtaculi.vt.ſ.de auť.tut.defendente.ꝛ no.ꝑ Cy.C. ſi minor ab heredi.ſe abſt.auť.ſi omnes cum ſimilibus.

¶Additio Baldi.

¶Ante libelli oblationē ſiāt interrogationes ille que poſſ.vi de in Spe.de libel.cōcep.ſ.nūc oſtēdamus.in fi. ¶In gl.ru brice ibi, libellus.dicit Jnn.q̄ vbi quis nō habet aduerſariū vbi videt nō est neceſſe lit.conteſtari.de elect.oudum eccleſia. ¶In gl.no.7teſt.Et dic q̄ gl.huius rubr.hꝫ locū q̄ſi offiū in dicis miſericorditer implorat.Item q̄ de plano ſcu extra oꝛ dinem non quando p̄ncipaliter ꝛ ordinarie.vt extra de offi. iudi.c.ſ.ꝛ facit de excuſatione tutorum.l.ſcire oportet.ſ.pen. ꝛ vide in Spe.de libel.cōcep.ſ.nunc dicendū.ver.viū.vbicum que.ꝛ ver.xxxij.do.Cy.dicit.C.ſi minoꝛ ſe ab heredi.ab.auť.ſi omnes.q̄ aut officiū iudicis imploratur vt aliquid detur vel fiat ꝛ tūc conte.li.aut obſtaculum amoneatur.ꝛ tunc non.ꝛ vi de.C.de iud.cū debitoꝛis.in pen.q.ibi omnino vide.vide om nino Jnno.in.c.j.de libel.obla.ꝛ vide oīno Gul.de offi.pcon. nec quicq̄.ſ.vbi decre.vbi hāc gl.examinat perfecte. Et not. cum iſta gl.concoꝛ.alia gl.q̄ est in auť.de trien.ꝛ ſemiſ.ſ.illud quoq̄.in fi.magne gl.ꝛ vide Guī.in.l.j.ſ.de iuriſ.om.iudi.vi de omnino ibi Cyn.als non intelliges. Bald.

Toties. In actione perſonali dirigē da contra aliq̄et tanq̄ cohe redē reus interrogatur an ſit heres ꝛ ex qua parte non iure actionis vt olim vt de hoc fiat iudiciū ſeparatū:ſed ad preparationē iu dicij p̄ncipalis per officium iudicis.h.d. ¶In teꝛ.instituitur.i.instituenda dicitur ſm glo.hic.ꝛ.ſ.eo. l.de etate.qui ex quadrant.Sed an ſit neceſſe quod libelli obla tio precedat hanc interrogationē,gl.ſentit hic q̄ non,qꝛ non poſſet formari libellus ſimpliciter ſed conditionaliter. vnde nec vera libelli oblatio debet precedere: nec que ſit iudici nec que ſit parti ſufficit ergo q̄ dicat ſe acturū etiā libello nō o blato.ad hoc no.in ſpe.de libelli concept.ſ.nūc oſtendamus. in fi.ꝛ per Alber.galeoti in margari.eo.tit.tamen ipſe tenet cōtrariū ſecundum Aꝛo.prima pars est verioꝛ. ¶In ter.ibi interrogatio,ſcz predicta. ¶In text. ibi. petetur.i.dicat ſe petiturum. ¶In teꝛt.ibi,nedum.reſpondeo quare interro gatur reus. ¶In teꝛ.ibi:pl⁹.i.hereditariā vltra portionē. In teꝛ.ibi:damni,qꝛ ille q̄ plus petit dꝫ cōdemnari in expēſis tri plicatis.vt in.ſ.tripli.inſt.ō ac. ¶In teꝛ.ibi nō ytimur.p mo dum actionis.vel dic non ytimur,vt olim qꝛ indifferēter fie bant:hodie vero nō fiunt niſi in caſibus expreſſis.in iure enim reus non cogit reſpōdere de iure ſuo vt.ſ.de rei veu.l.in ſpāli. ¶In teꝛ.ante iudicium dicit q̄ interrogationibus q̄ fiunt ante preparationem cogitur quis reſpōdere ex equitate cete nus quaten⁹ neceſſitas ꝓparatiōis poſtulat.ꝛ tūc officio iudi cis vt hac.l.ſi prin.no.nō iure actionis.vt hac.l.in ſi.Sed i his que fiunt ad decisionem non cogitur de iure ſuo reſpōdere an te iudicium:ſed bene reſpondet lite conteſt.ſuper actionē mo tā:ꝛ ſi iure actionis in hoc cogitur.Item poſt lit.conteſta.que dam neceſſitas cauſatiua interdum incumbit ſibi de iure ſuo docere:qꝛ actoꝛ probauit ſuam intentionē.vt.C.de proba.l.ſi ue poſſidetis.ſecundum Jac.but.incumbit etiam reſpondere poſitionibus que tangunt ius actoris,ſecus ſi tangant ius rei.tātum per iſtum teꝛt.quia ſuper iſtis reus nō interrogat. vt dixi.ſ.de rei vendi.in ſpeciali.ꝛ est ſnia ſpecu.ꝛ Jnn.vt ibi recitani.adde dicit Jaco.de are.q̄ est differentia inter roga tionē ex officioꝛ ſuper poſitionē:est iſta,quia interrogatio rei ſuper interrogatione actoris fit ſolum ex neceſſitate prepa rationis iudicij:ſꝫ ſuper poſitione fit eo ipſo q̄ poſitio est pti nens ſecundum Jac.Est alia differētia q̄ dubitans interro gat:ſed dubitans nō ponit.imo intelligitur affirmare:q̄ po nit.vt no.in.ſ.q̄ obſeruari.Est tertia differētia quia interro gatio fit ſolum ex parte actoris.poſitio autem fit ex pte actoꝛ ris ꝛ rei.Item interrogatio poteſt fieri i quacūq̄ parte litis vt ſ.eo.l.vbicunq̄.ſed non poſitio.vt extra de fide inſtr.cū Joā nes eremita.dixerunt etiam quidam quod poſitio negatiua non procedebat:ſecus in interrogatione quod non est ver.vt in.c.j.de cōfeſ.li.vj.de articulo negatiuo dic vt le.ꝛ no.i.l.j.ſ.j. de iti.actuq̄ priua.ꝛ in.l.ſſ.C.de erro.aduo.p cy.qꝛ.vbi negati ua est ꝓbabilis ibi admittit articul⁹ negatiu⁹ ad ꝓbādū.Itē q̄ ex officio iudicis fiat interrogatio negatiua habes text. in c.cū Joannes eremita:ſm Fede.de ſenis. ¶In ter.ibi,ad.p bationes. not.q̄ rñſio rei habeť ꝓo legitima ꝓbatione ꝫ ſe. ¶In teꝛ.iudices cōpetētes.nam coꝛā incōpetenti non valet cōfeſſio vbi exigiť q̄ fiat in iudicio.vt extra.de iud. at ſi cleri ci.facit.l.pe.C.ne de ſtatu defun. ¶In gl.ibi inſtituitur ſentē tia huius gl.est q̄ debēt fieri interim interrogationes ꝓpara toꝛie ne actoꝛ decipiaf in formatiōe libelli.ꝛ dicit etiā iſta gl. q̄ nō admittit libellus.dicit etiam iſta gl. q̄ ſi ſimul interpe tētur dꝫ ſequi iuris ordinē.ꝛ no.gl.q̄ incipit tria.hec gl.perfe cte declarat qñ ſit interrogatio in reali vel p̄ſonali iudicio an quis ſit heres ꝛ ꝑ qua parte. ¶In gl.que incipit.ſ.circa dam na.Iſta glo.enumerat caſus in quibus debet fieri interroga tio adde arg.C.de peti.here.cogi. ¶Itē adde arg.q̄ nō.in.c. j.de reg.iur.lib.vj.in gl.ordinaria. ¶Item adde alium q̄ vbi interrogatio est omiſſa poteſt ſuppleri in quacūq̄ parte iudi cij.vt.ſ.eo.l.vbicūq̄.ꝛ ſi iudex nō ſuppleat que ſint p̄ncipales ptes eius.dic de excep.rei iud.ſi a te.ſ.j.ergo iſta gl.q̄ ꝫfeſſio nes ad ꝓparationē iudiciorum non valeāt niſi coꝛā iudice, facit q̄ no.C.de libe.cau.inbemus. Sed in confeſſionib⁹ que fiunt ad decisionē gl.diſtinguit vtrū confeſſiones fiant ad li berandū:ꝛ valet etiā ſine cauſa.an ad obligādum:ꝛ tūc requi ritur cā vbi ꝫbiť ſola cōfeſſione vt in mutuo ꝛ in dote. et hoc extra iudiciū:ſed in iudicio nunq̄ requirit cā et valet cōfeſſio informis. Iſta est diſtinctio gl.ꝛ aduerte qꝛ gl.facit differen tiā ad obligādū vel liberādū reſpectu cāe. Et est iſta differen tia vera in p̄ſonali actiōe:ſꝫ in reali dic vt no. Cy.C.de iur. et fac.ign.l.cū falſa.Est et alia dſia.qꝛ ad liberandū valet parte abſente.vt in auť.de teſtib⁹.ſ.ꝛ tꝫ:ſꝫ ad obligandū refert.aut ꝫfitetur tale qd q̄ ipſe ſolus pōt exercere.ꝛ tūc ꝑiudicat. vt.l. pōponius.el.j.de neg.geſt.Aut tale qd q̄ requirit conſenſum duoꝝ:ꝛ tūc non ꝑiudicat.vt.ſ.de cōfeſ.l.certū.ſ.ſi qs abſente. niſi eſſet cōfeſſio directa per nuntiū vel epiſtolā: qꝛ tunc vī fa cta inter p̄ntes vt.ſ.depoſiti.publia.ſ.fi.lꝫ tñ inter abſentes nō faciat plenā ꝓbationē:facit tñ aliq̄ iudiciū: vt.ſ.de ſureiu.l. ſi duo p̄ſoni.in p̄n.extra de ſucceſ.ab inte.c.cū dilect⁹.nec ob. q̄ dixi de cōfeſſi.ad liberā.q̄ no.ſ.de pac.Jdē in duob⁹:qꝛ ibi loquiť in pacto.hic loquoꝛ in ꝫfeſſione.lꝫ etiā in pacto illa gl. bꝫ gl.Sciā in.l.nō ſolū.ſ.liberationis.de lib.le. ¶Itē non ob. de libe.le.l.Aureli⁹.in fi.qꝛ ibi fit cōfeſſio in vltima volūtate: ꝛ ideo nō facit ꝓbationē.qꝛ tūc ꝑeiudicaret teſtatoꝛi qꝛ nō est de natura vltime volūtatis.vel ibi teſtatoꝛ cōſitebāt incidēn ter ꝓpter legatū:ſecꝰ ſi ſolū diceret cōfiteoꝛ me debere vel mi hi eſſe ſatiffactū.vt no.Cy.in.l.generaliter.C.de nō nu. pecu. Canoniſte dicūt q̄ ſi teſtatoꝛ cōfitet ſe vſurariū ſtaī.est cōfeſ ſioni extra de ſeptul.c.parochia.Adde tñ q̄ ſi cōfeſſio emana ret inter ꝓhibitos nulla faceret ꝓbationē.qꝛ est ꝓhibita.vt.ſ. de ꝓba.l.q̄ teſtū.ꝛ de leg.iij.cū qs decedēs.ſ.codicil.ꝛ.ſ.titia.

¶ Additio Baldi.

Notes. In tex. ibi, dubitat. No. dubitantes interrogare sed nō ponere, q̄ positio sit sub iuramēto credulitatis saltim, interrogatio vero nō. vt hic in interrogatorijs interrogationibus vtimur. sed nō interrogare in factū actiōibus quibus olim vtebāt. b. d. ¶ In ter. ibi, de suo inre ōt Spe. q̄ articuli actoris qui nō contingūt ius actoris ſz rei nō debēt admitti. in Spe. de test. §. nūc a nobis. ver. itē agēs. idem Inno. de re ind. cū ver. in fi. facit ad hoc hec ītera. ꝛ l. quib. mod. pi. vel hypo. sol. Paulus. in fi. ꝛ. ſ. eo. si defensor. §. illud puto interesse. ¶ In tex. ibi, iudices cōpetentes. C. de ſta. defun. si pater. extra de iu. at si clerici. ſ. eo. volunt. Et no. p Inno. q̄ iudex incōpetens et possessū nedum ppietate non pōt aliquez ppiare. de rest. spo. in literis. p Inn. ¶ In tex. ibi, ad pbationes. vide Inn. de suc. ab intest. cū dilectus. vbi vnius minus solēnis ꝛfessio facit iudiciū. ¶ In tex. ibi, ꝛ ita si certū. arg. q̄ nō debeat respōderi positiōi nisi sit certa ratio. q̄ aut rūdetur certū, ꝛtunc nō respondeē ad interrogata. aut incertū, ꝛ tūc responsio nulla. vt. ſ. eo. de etate. §. nihil. ¶ Sed an interrogatus debeat ſub iuramēto rūdere? dico q̄ sic, ſub iuramēto credulitatis. vt. ff. tit. j. thesaurus. q̄ ante lit. cōtest. nō prestatur super hoc articulo: ſz post lit. ꝙest. nō prestaē iterū. q̄ prestitū in ꝙest. lit. ꝛ facit. §. de noga. quoties. §. pretor. ibi iurare iubebo. imo est ibi expressuz q̄ qui semel sine iuramēto rūdit cogit iurare, ꝛ iterū rūdere, ꝛ idē dicā in teste qui depositit nō iuratus q̄ debeat repeti ad iuramentū: ꝛ ad dictū arg. d. §. no.

¶ Additio lecture vacantis in. l. edictum. Bal.

Interrogationes quare sint introducte.

Dictum. ¶ No. interrogatiōes introductas ad relenationē oneris pbādi. Et iō nō vz rūsio credo si apparet vel simul. q̄ nō relenat ab onere pbādi, q̄. ſ. de vsur. q̄ in stipulatione. ꝛ l. tutor. §. fi. ꝛ. ff. de arbit. quid tamen. §. pen.

Alia plerunque. ¶ In ter. ibi, quia plerunq̄. hoc debet. dic vt dixi in. l. ij. de condi. furtiua.

¶ Additio Baldi.

Alia. Vide Inn. extra de testi. cum cām. in fi. mag. gl. ꝛ adde q̄ no. ac. ſ. so. ma. l. si cuz vot. §. trāſgredif. ꝛ. ff. de transac. ꝙtrouersia. ꝛ in Spe. de teste. §. tūc trac. v. qd ergo. ꝛ seq. ꝛ si suus. per. xxx. annos stetit q̄ nō abstinuit, an perdat beneficiū abstinendi dic q̄ nō: sed immiscēdi. vt no. glo. C. q̄ nō per partes.

Voluit. Quod sit. Hūc. §. decla ra vt nota. in Spe. de interro. act. circa fi. imo in. l. ij. C. de dilat. a procedente vbi egitur cessio pro tribunali.

¶ Additio Baldi.

Voluit. In ter. ibi, vel iudicādi. vide oīno in Spe. de dila. circa fi. ¶ No. in gl. l. j. q̄ incip. ergo si nō apud practice ꝛ libellorū formaz. in Spe. iiij. parte. de ꝛfes. ibi extra ius. ¶ Not. q̄ exceptio non nu. pec. hz locū q̄n ꝛfessio fit extra iudiciū, secus si cozā iudice. [a] vt patet in distinctione huius gl. Ratio q̄ ex confessione facta in iudicio resultat quasi contractus efficax. ſ. eo. de etate. §. antepe. ꝛ sic nō nititur agens vi literarū obligationis. sed vi alterius quasi contractus ex confessis resultantibus. ꝛ ideo cautela vt nō possit obijci excep. nō nu. pecu. est q̄ facias fieri confessionē coram iudice adde per Cy. in. l. generaliter. ꝛ etiā est cau. q̄ fiat ꝓcece. q̄ hz vim diffinitiue. Item alleg. simulat. ꝛ in fraudem vsurarū hoc pōt obijci: q̄ in dex laicus nō potest pnunciare non esse vsurarium. q̄ super hoc non hz iurisdictionē. ergo ꝛc. vt extra de iud. at si clerici. Et in ead. glo. ibi, ꝛ tunc aut cū causa hec distinctio procedit in psonali. ſz in reali nō exigitur causa. vt not. Cy. C. de iur. ꝛ fact. ign. l. cū falsa. Sed presente parte bene exigitur etiam in confes. dominij. vt. C. de relig. ꝛ sump. fu. l. monumentorū. ꝛ vi de. C. arbi. tute. l. fi. in prin. ꝛ qō ibi dixi. ¶ In glo. que incip. imo tū vide, j. qū app. sit. l. j. si adeundi autem facul.

Qui interrogatur. No. q̄ dz dari terminus ad deliberandum. vnde ei qui respondet dubie debet dari copia interrogationum ꝛ positionum. vt nota. in Spec. de teste. §. nunc videndum sine. ꝛ versi. est autem. adde in ista. l. quod not. Lyn. C. de excep. si quidem. in fine. ꝛ Arch. l. dist. ponderet. ꝛ er hoc ollige q̄ copia positionuz dz dari parti p quo bene facit. ff. de edend. l. j. §. edenda. de quo vide Bald. in aut. que sup. C. de preci. impe. offe. imo. l. suppli care. C. vt li. pē. Et not. q̄ ibi loquitur de deliberatiōe partis. sed est quedam alia deliberatio iudicis. vt quando iudex dubitat vtrum sit pertinens vel impertinens positio, ꝛ tunc nō currit interim terminus parti donec declaret. vt not. in cle. sepe. in gl. sed verbū istud. de ver. sig. in clem. vel iudex mādat respōderi saluo iure impertinentium ꝛ non admittendorum. vt no. de offi. deleg. cum contingat. in gl. or. de elec. cō stit. circa finem. in cle. vbi de hoc.

¶ Additio Baldi.

Qui. ¶ In tex. ibi, ad deliberādū. sit ergo interrogatio parti. alꝰ nō posset plene deliberare. ar. in. c. cām. de elec. i cle. idē dico ō positio nib[9] ꝛ articulis q̄ dz fieri copia post q̄ ps est sup ipſis interroga. in spe. de testi. §. nūc videdū. §. sine igit. ꝛ v. q̄ aūt. ¶ No. ꝓparatoria iudiciozū q̄libet loco discuti ꝛ eramināri posse. adō. ff. ō ado. emācipari. §. j. ꝛ adde q̄ no. ff. ō lib. §. multis. ¶ Quid ō interrogat. testis? dic q̄ pars nō dz habere copiā. vt no. i Spe. de testi. §. iā ō interroga. in pn. pone qō emergit dubiū an alicui[9] positioni debeat rūderi, an interim dū iudex dubitat currit tps parti? ꝛ dic q̄ non. vt. l. si finita. §. eleganter. de pā. inse. q̄ est verū super illa ꝛ pendentibus ex ea ſz sup alijs. sic. ſ. de iureiur. admonēdi. ꝛ de hac no. ff. ō verboū signi. sepe. in cle. in gl. si verbū istud. Sed quo iure sunt introducte positiones? dic q̄ moribus. vt no. eo. c. in glo. si a tēpore gregorij. nā iure ciuili nō fiebāt positiōes ſz interrogationes in certis casib[9] expressis in iure. ꝛ etiā vbicunq̄ iudici vf ff. eo. l. j. ꝛ. ſ. e. vbicūq̄. sed qd relenat ponere, nā ille q̄ negauit libellū, negauit etiā positiōes? dic vt no. eo. ti. q̄ ex par. ſz que dīa est inter positionem ꝛ articulū? dic q̄ positio fit ad interrogandum: articulus ad probandum. vnde per se' est positio que sic intitulaē pono sic. p se articul' qui sic, intitulaē intēdo pbare sic. Q̄nq̄ cōiungunē vt cū dico pono ꝛ pbare intendo, ꝛ ides sis cautus, q̄ diceres pono tñ sup positionibus nō deberent recipi testes si diceres pbare intendo sup articulis nō deberet pars interrogari. Et iō aut formaē p se positiōes ꝛ p se articulos. Aut cōiunge simul, vt no. in. d. c. sepe. in gl. si positiones ꝛ articulos ibi videas. Sz pone q̄ aligs ponit. ita pono hic ꝛ si non credo cōiunctiz, pono diuisiz ꝛ disiunctim. An si negaē simplr vf negari ꝛ disiunctim. Si rideo nō q̄ respō. dz cōuenire interrogationi. ꝛ facit de te. c. ij. §. pre. li. vj. ꝛ p Post. de prescri. auditis. in ver. excep. in fi. Ecclesie positioni nō dz respōderi. c. ij. de cōfes. lib. vj. vbi ō hoc ff vf immi in. d. c. presentium. de testi. in gl. q̄ ꝛ cede. de senis. de libro eius tu dic ad mitti positionem: q̄ plures videntur positiones diuise abinuicē. ff. de here. instī. si inequalibus de cōdi. ꝛ de fun. ¶ Item dic q̄ simplr negando omne ius vf in negatiōe deductū. Ar. C. ō an. excep. l. fi. ꝛ. l. ꝛ an eadē. §. actꝰ ō ex. rei. iud. ꝛ iō vf cōiūctim ꝛ diuisiz negatiuū. l. si is q̄ circa. §. vtrū. vide in Spec. de aduo. §. fi. ver. Itē sit cautus ne facile. An positiōes debeant fieri in scriptis. arg. q̄ non. ff. de eden. l. j. §. j. de excu. tut. scire oportet. §. pen. dic contra arg. l. ad hoc no. C. depositi. l. pen. §. fi. C. de non nu. pec. auth. hanc querelam. ꝛ in decretalibus. C. qui contra. de probationibus. ffm Alb. pap. habui de quodā libro. Fallit in causis in quibus potest procedi sine scriptis, vt in authen. versi. breuiores.

¶ Additio lecture vacantis in. l. ꝙ. Bald.

Et quia. ¶ In tex. ibi, interdum. ar. q̄ positioni captiose non debet respōderi. [b] Est autem captiosa que respondentem ponit in prolixitatem quicquid respondeatur. item captiosa interrogatio non est fienda testiꝝ not. in Specu. de testi. §. iam. de verbo. signi.

Si sine. Valet responsio sine interrogatione. b. d. ꝛ vide q̄ not. C. de proba. non nudis. in glo. asseuerare. ꝛ dicit Inn. per hunc ter. q̄ respondens positioni cui vel quando nō debet responderi tamen sibi preiudicat extra de dolo ꝛ contu. q. pro ut nobis. nisi respondeat premissa protestatio. ꝛ impertinentia. argumē. de damno infect. l. pretor. ꝛ q̄ dixi. ff. eo. l. qui interrog. tene menti. gl. hic q̄ respondendum est ad interrogationem aduocati licet cum aduocato non fundetur iudicium vt no. in. l. j. §. pueritiam. de postu. ꝛ est arg. q̄ aduocatus solus posset producere interrogatorium testis.

Alius. Per hunc. §. dicit Jac. de Arē. q̄ si debitor est ingressus monasterium, non respondebit positionibus monachus: sed monasterium: q̄ non habet plus iuris monachus q̄ vnus de capitulo cum sit ius primenum totaliter in monasterium conuersum: quod dic vt not. Jac. in. l. fi. C. de iura. cal. facit quod no. in. c. ij. de her. in cle. in. l. si peculium. §. j. de peculio. Bald.

¶ Additio Baldi.

Si sine. Vide q̄ no. C. de pba. non nudis. ar. q̄ valeat relatio nūn, ſz nō appareat de cōmif.[c] sicut ꝛfessio. ſz nō appareat de interrogatione. ꝛ vide qō not. C. de probat. non nudis, in glo. asseu

a ¶ Cozā iudice. adde Feli. in. c. si cautio. in. c. co. v. an amissa scēo. de fid. instr.

b ¶ Rūderi. ad de Frā. are. in l. vt rūsum. C. de transac.

c ¶ De commissione. ſz nunquid pbet cōmissionē vide bis. in. l. neminē. C. de ecbri. reis. ꝛ idē bal. j. addi. ad spe. in tītu. de cita. v. ſz an psumatur. qō not. ꝛ nō vz sine cōmissione.

gl.asseuerā. ¶ In text.in fi.ibi,cū ipse.p būc.§.dixit Jaco.de are.q̄ fi debitor ingressus est monasteriū q̄ cā incepit ē monasterij,nec est ampli⁹ ipsi⁹ monachi.ꝛ iō ipse monach⁹ nō rū debit positionib⁹ sed ꝓcurator monasteriī.ita not.ipse.C.de iura.calū.l.ij.in fi.ꝛ gl.Dicat. In criminali gl.diceret verū. ar.not.Ś.si q̄ nopali cā agat.l.ij.nā p monachū nemo delicto ermiſ.vt.Ś.de capi.di.l.ij.§.nemo. Sed nunquid ex delicto cō misso per monachū per ingressum monasteriī possint cōfisca ri bona quesita per monachus ꝓsone intuitu:dic q̄ non.quia sunt monasteriī.de offic.or.quāto.ꝛ not.in.c.ij.de here.in cle.

Si defensor. ¶ Hoc principium declara.vt not.supra de procuratorib⁹. non solum.in principio.

Qui interrogatus. Nisi forte.no.būc vſ.q̄ talis est itelligēda in determiata rñsio q̄lis ꝑcessit interrogatio ꝑm Old.vł sic,talia sunt subiecta q̄lia p̄dicata ōmōstrāt.h.o.ꝑm Jaco.ō are.ꝛ ipe no.ſ.ō vino le.l.fi.§.cui dulcia.ꝛ iducit ad.q.ibi vt p eū.ꝛ arg. hui⁹ lr̄e determiauit. ¶ dar.fil.q̄ testis p̄d.sup vitate ꝛ super fama q̄ interrogat⁹ sup caplo de vitate,dixit se nihil scire vel adiecit illa vba,se nihil aliō scire,q̄ nō vſ deposuisse ō fama, q̄ rñsio referr̄ ad iterrogata.ꝛ iō sup fama oꝛ examinari.ꝛ fa cit q̄ no.i ſpe.de notorio crimie.§.fama.v̄.q̄ si testis. Ista q̄ ui enit p būc.§.ōterminatā aliā cās. Testis ōt titiū possedisse.x. annis, iterrogat⁹ qūo scit,dixit, q̄ vidit. ¶ dō allegat q̄ ista cā est insufficiēs ꝛ pōt vidisse etiā p ynā diē.breuiter itelligēda est rñsio ꝑm dictū per hanc tex.q̄ que sunt in termino ad quem fit relatio,intelliguntur specificata in termino referen te.vt.l.in summa.ſ.de re iudi. Bal.

Sūmatim. ¶ No.q̄ summaria cognitio adhibe tur in ꝑparatorijs iudicioꝛ.idē ō pe culio. ¶ No.q̄ interrogatiōi impertinēti non oꝛ rñderi.b.o. ¶ Additio Baldi.

Si defensor. ¶ In textu ibi:ꝙis erit. imo vſ q̄ videat ōfendere ac si negaret,vt.ſ.e.de etate.§.mihil. Sol.ibi in 2tu macia dñi:h i 2tumacia ꝓcuratoris q̄ i b nō nocet dño.ar.ſ.e.l.i ꝑn.vbi dñs sciēs nō ꝑurget 2tumaciā ꝓcurato ris.vt ar.extra vt lit.nō cōte.c.i.i fi.de iureiu.c.vl.li.vi.ꝛ facit ſ.de noxa.q̄ties.§.si tutor.ꝛ q̄ plene no.ō.de ꝓcu.l.nō soluꝫ.in ꝑn. ¶ In tex.ibi,iterrogēt.vide Ja.de vin.leg.l.fi.§.cui dul cia. ¶ In tert.ibi,eñ magis.talis ē itelligēda indeterminata rñsio q̄lis ꝑcessit interrogatio.h.o.ꝑm Ol. ¶ In tex.ibi ad in terrogatū rñdisset.ar.hui⁹ lr̄e fuit ōterminat⁹ ꝑ ¶ dar.fil.q̄ testis q̄ fuit ꝓduct⁹ sup ar.de vitate dixit se nihil scire vł ꝓpo suit aliqd,nō adiēciet,ꝛ aliud nescio.Sup fama Vo nō fuit in terrogat⁹ q̄ ꝏbeat repeti sup fama ēt si fuit locut⁹ cū ꝑte nō ob.q̄ dixit,ꝛ aliud nescio:ꝙ qō vſ ēt sup fama deposuisse.q̄ rñ ꝓponi⁹ q̄ sup fama fuerit iterrogat⁹.ergo ō ea nō sentit. Nā ꝓp gñalia vba nō vſ deposuisse nisi sup eo sup q̄ fuit interro gat⁹.vt hic ꝑm ¶ dar.fil.Nō ob.qō locut⁹ est cū ꝑte,q̄ illō ob staret vbi veniret ad corrigēdū dictū suū,ſz hoc venit sup no uo capto. Itē nō ob.tenoꝛ subornatiōis,q̄ ꝑōt allegare añ de positionē testis.ſz hic sup capi.nō ō posuit testis ꝑz ¶ dar.fil. Positio est assertio alicui⁹ facti.vt p rñsionē ad ipaz ptinētē obligēt re⁹,ꝛ actoꝛ a ꝑbādi onere releuēt.Ś.ōt Jnn.q̄ articu loꝝ copia dari oꝛ de hoc de testib⁹.ꝓ tuas.ꝛ in ſpe.de posi.§. ij.v̄.sed ꝓnus.Ś.an qs teneat rñdere,an sit ex̄cōicat⁹.vi ō i ſpe.de posi.§.vij.vſ.xij.ꝛ v̄.seq.vbi ōt Hul.q̄ positio ꝓ quā in cludit crimē nō oꝛ admitti.vñ ex cōi iure non oꝛ admitti.vt positio ſz vt articul⁹ sic.Ś.q̄ illa nō infligit sine pctō mortali,sec⁹ in ex̄cōicatiōe hoīs.ibi vide vbi rñdet iuribus q̄ ōnt q̄ qs oꝛ detegere crimē suū ꝑm Jo.mona.de ꝙfessis.c.i.li.vi.vi de q̄ō no. ¶ Post.de of.dele.pu.§.sexta.sup verbo ꝙfes.N.dico tū q̄ iudex. ¶ Ex officio iudicis sit interrogatio negativa.ō fide instru.cū Jo.Ś. Si ponit crimē simplex non oꝛ rñderi.si causa cuius infamia,oꝛ sup infamia rñderi.super crime aūt non teneť rñdere.de electio.oudū.scdo notabili.Ś.rōne falsi admitti pōt,negari totū.de cōfes.c.scdo.li.vi.per Jo.an.Fe de.de senis de libro Acc.An ille q̄ respōdet positionibus de beat rñdēr sub iuramēto:dic q̄ sic.ſ.sub iuramēto calūnie.nā I eo iurat nō inficiari veritatē.nō aūt sup iuramēto vitatis. ꝛ iō rñdet p credo nō per est.Et sufficit esse iuratū sup actiōe vel ex̄ce.nec est necesse inrari sup positionibus ex eis oriūdis. Sed qd si facte sunt positiones,ꝛ sup eis nō fuit pars interro gata,postea pubes attestat⁹ pet.q̄ iterrogēt,an oꝛ fieri?ꝛ dic q̄ sic donec aliq̄ ꝓbatiōes pñt fieri positiōi.ꝛ ō colligit ex gl. dicti.Ś.q̄ obseruari.l fi.o.gl.sic ēt q̄dā sunt ptes assessoris cir ca positiōes.no.q̄dā. ¶ Pōo qō assessor qñ facit ptes rñdere positiōib⁹ oꝛ renocare aduocatos,vt.C.de in.ca.l.ij.in ꝑn.in gl.p boc.ꝛ.l.ꝓi.ō bis q̄ in testa.delē.ꝛ no.in.c.i.de ꝙfes.lib.vj. So.q̄ assessor nō oꝛ admittere rñsionē q̄ nō releuat ab onere. ꝓbādi. Nā ad qd admittet cū effectū ō iure nō sortiat nisi rñ dēs sit oīno dubi⁹,vt no.in ea.l.Ś.qō obseruari.in gl.sic ꝛ qō dā. ¶ Tertio q̄ assessor qñ vult q̄ ꝑncipalis cōpareat ad rñ dēdū positionib⁹ oꝛ monere ꝑceptorē eius q̄ dñm faciat cō parere.e.l.Ś.hic ꝛc.ꝛ ibi facit ꝓsonas ꝑncipales ꝛc.ꝛ no.i.l.ij. §.si.ſ.q.ex cau.in pos.eat.vi ō Bul.ō ꝑc.si actor mali. ¶ Quar to q̄ assessor allegātē cām quare nō oꝛ rñdere sine sit cā iuris sine facti oꝛ patiēter audire nec oꝛ vt ſperiti faciūt,ꝑcise cogere ptē ad rñdēdū.vt no.i gl.q̄ incipit sic ꝛ qōdā. Et si ex abu pto ꝑcipiat ꝑceptū nō arctat:q̄ sine cā,vt in.c.si post ꝑsti.ō cō fes.li.vj.ꝛ no.ꝓ Cy.C.de fideicō.q̄ties. ¶ Quito q̄ assessor eu q̄ semel iuranit non oꝛ cogere iterū iurare circa idē q̄ supua cuū iuramētū nō est iterādū.c.ti.aut.hodie. Sexto oꝛ assessor nouā ꝓsonā vt here.vł titiꝫ oppositoris cogere ad nouū iura mētū:q̄ iuramētū cū ꝓsona finiſ,vt.e.aut.ꝑncipalis.c.ti.ꝛ.C. de re.cre.gñaliꝛ.ꝛ ꝓ Jnn.de iureiu.vitatis. ¶ Septio oꝛ inter rogare vbicūq̄ egtas cū mouet.ꝛ ēt iuramētū exigere sine de malitia sine ō calūnia,put visuꝫ sibi vſ,vt.l.vbicūq̄.ꝛ hoc ex officio nō ad petitionē ptis.vt no.in.o.gl.sic ꝛ q̄dā.circa finē. vñ ēt sup.ꝛ ēt post 2clusū ſz i cā iterrogare pōt ex mero officio. vt ibi no.ꝛ ponit gl.ex̄plū in nō nu.pe.l.lapso termino bien nij. Nec ob.l.in Octib⁹.Ś.illo.q̄ itelligit ad petitionē ptis non ex mero officio.ꝛ idē ibi Ja.de are.ꝛ Ja.bu.ꝑt tū dici Ō.q̄ nō pōt de facto supplere cū agētis ius sit fundatum.vt no.in.l.si vn⁹.§.pac.ne peteret.in gl.ſ.in opponēdo. ¶ Octa.oꝛ assessor diligēter videre vtrū articuli faciāt ad cām directe vel indi recte an nō.si faciāt ad cām faciat sup eis rñderi.si nō tūc no. si aūt dubitat ꝑt se egonerare 2mittēdo 2filio sapiētis vtrū ō beat rñderi vł nō. Si vo vult sine dilatiōe ꝓcedēr vł ptes no liť q̄ 2mittat 2filio sapiētis ꝑt mādare q̄ rñdeat saluo iure impertinētiū nō admittēdo.nā ex q̄ exigit altioꝛē indaginē re seruari ꝑt.vt no.i.c.cū 2tingat. ¶ Nono oꝛ 2siderare vtrū sit de positionib⁹ qb⁹ nō oꝛ rñderi.ꝛ an sit tps rñdēdi:q̄ sup de ciſuis nō oꝛ rñderi añ liť.cōte.sup spera.sic vt no.C.ō in.cal. l.i.in gl.sic ergo.ꝛ ꝓ Ja.are.i.l.ij.§.q̄ obseruari.e.ti.nā cū succedāt i locū ꝓbationū eo.tpe fieri dñt.l.j.§.bellissime. ¶ Decimo vtrū ꝓsone q̄ hic petit sine ltie ꝛ habiles.ſ.e.si filij⁹. ¶ Un decimo,vtꝛ psone rñdētes bēant mādatū vł psonā legitimā. vt i.Ś.qō obseruari. ¶ Duodecimo vtrū petitio vł positio sit bñ formata. Nā si 2tineret aptū errorē nō oꝛ iudex vlteri⁹ la bozare.vt no.o.l.ij.§.finaliť rens.in gl.ꝓ boc. ¶ Tertiodecio si iudex mittit ad domū part ꝑ recipiēda aliq̄ rñsione oꝛ mit tere notariū cāe:ꝛ ō 2missiōe appere ꝑ aliū notariū.o.aut.ꝑn cipales,ꝛ ō in.fisci.l.j.§.q̄ties. ¶ Itez scire oꝛ assessor q̄ nolle alieno nemo hñs mādatū ꝓuatū ꝑt inrare sine ꝑāli mandato ꝛc.si caui de rato q̄ ꝑ talē cautionē nō legitimāt psona q̄ tuꝫ ad iurādū,vt.o.§.hic ꝛ cetera.ſz hñs mādatū seu offiū publi cū sic,vt.Ś.qō obseruari.ꝛ dic vt ibi. ¶ Sz dubitat vtrū de iu re ciuili verū 2tumacē q̄ nō vult rñdere positiōib⁹ iudex pos sit hꝛe ꝓ victo ꝛ 2fesso.ꝛ dic q̄ sic vt no.in.l.cer.in ꝑn.ō 2fes. qō hodie itelligit cū limitatiōe dicti capli.ij.de 2fes.li.vj. Sz an ex 2tumacia tutoꝛ.pupilli⁹ habeať ꝓ 2fesso.ꝛ dic q̄ ñ.vñ in aut.ꝑncipales.i fi.separat 2tumaciā tutoris a 2tumacia ꝑn cipalis.ꝛ q̄ regrit ꝛa 2tumacia.ꝛ pupilli⁹ si est ꝛe 2tumar.vt i.l.i.§ fi.ꝑcurator. ¶ Itē dubitať vtꝛ in rei vē.articul⁹ ō ꝑte rito de dñio sit ptinēs gl.q̄ nō.ō in ite.reit.C.l.si minoꝛē.cū glos. Cy.Si l.edita actio.ꝛ est casus de vila.c.Preterea.Io.vl.ꝛ ar. in.l.si possidet.C.de ꝓba. Alig dūt hoc verū in ꝑbatiōe testiū ſz ꝙfessio ꝓiudicialis oꝛ stricte accipi:ſz hoc nō ob.q̄ ñ vi cō fessiōis ſz q̄ est ꝑsumptio Ō ziteē. ¶ Itē dubitať vtꝛ articu lus de dñio sit ptinēs in possessorio.gl.q̄ nō,in.l.momētanee. Spe.ōt alr̄ ꝛ meli⁹ in Spec.de testa.§.videndū.vñ.sed pone ago.ibi videas. ¶ In tex.i.Ś.illō q̄rit. ¶ Sz nūqd qs cogit rñdere ei ad qō als rñdit:dic q̄ nō.vt no.Cy.C.ad exhibēdū. ¶ Sz nūqd si nego me debere decē teneoꝛ rñdere,an debeam gnq? Et vſ q̄ nō.q̄ totū negasse videoꝛ.vt no.C.ō fer.fa.l.j. in mag.gl.Sz qd si qs iterrogat⁹ an debeat.ꝙ.dixi nō debeo ꝙ.nec aliqd. Postea iterrogat an debeat sti.an cogēť rñderer Rñdeo nō,qz.ſ.rūsuꝫ ē.vt ibi no.ar.Ś.C.ō tr̄ſac.ſi de certa. ꝛ hoc est veri⁹? ¶ In ter.ibi,summati igit. No.cū dubitať vtꝛ interrogatiōi sit rñdēdū.Juder ꝑmissa summaria cognitio ne oꝛ interloq esse rñdendū vel nō. ¶ Itē no.nō esse rñdēdū interrogatiōi nisi ltersit interrogās. Si vo dub.de rñsione, vtꝛ sit admittēda vel nō,iudex oꝛ estimare.vt no.ſ.e.de etate Ś.añpe.argu.ſ.q̄ satisdare cogā.de dic.ꝛ.j.de iureiu.l.iusiurā dū.ꝛ ad pecunias.Ś.si de quali. ¶ In tex.ibi q̄ ſ. Not.q̄ in terrogatiōi imptinēti nō oꝛ respōdere.Est aūt imptinens q̄ nō facit ad cām.Si est dubiū vtrū sit pertinens vel nō respō deat saluo iure impertinētium.vt no.extra de offi.delegat.cū contingat.in glos.ordina.ꝛ de electio.consti.vt circa ad finez. in clemen.vide hoc. ¶ Nunc tex.inducit ad hoc Jac.aret.C. de iuramēto calū.l.ij.Ś.q̄ obstat.ꝛ vide omnino de testi.c.ꝑe

sentiū.ℌterea.lib.vj.vbi de hac ma.⁊ de ele.2sti.Jn gl.pe.in cle.⁊ p ℙau.de vb.sig.sepe.in cle.obȷ̃cit.ergo q̄ positiōi ñ dz rñderi:qz ipertinēs. itē obȷ̃cit q̄ est gñalis:vt.C.de trāsac.vt rñsum.itē q̄ obscura.de iure fisci.ita fidei.itē q̄ est alternata vt in.l.q̄ in bȓde.ℌ.eligere.itē q̄ est vaga.de iureiu.ptor.item q̄ ꝑplicita.de impu.⁊ alȷ̃s substi.itē q̄ captiosa.vt.ſ.e.⁊ qz.itē q̄ pēdet ex negata.vt no.ℑ.de iureiur.q iurasse.itē q̄ est cōtraria.vt.no.in.ℌ.q̄ ob.p Acc.item q̄ est criminosa.de quo dicit q̄ si fiat affirmatiue ñ dz rñderi.Si aūt negatiue vt pono q̄ tu nō es i dolo dz rñderi.l.cȓties.ℌ.ptor.ō nor.itē q̄ est positio iur.cōis.vt.l..ornamētorū.⁊.l.nō fatēr.vide ō olīb⁹ bis vt plene no.p Acc.p iac.⁊.Cy.in.ℌ.q̄ obseruari.vidē.ſ.in 2sti.oēm.in fi.⁊.C.ō iur.cal.l.j.ibi.oū ōr in quo necessitas ꝓbatiōis incūbit. Sz q̄rit cū ista fīm edaꝝ sine die ⁊ 2sule:an possit fieri positio p quā puenit ad sciēdū die ⁊ 2sulē.⁊ dic q̄ nō:vt.ℑ.de spōsa.oſo. itē queram⁹,dico ⁊ pono q̄ debes mihi.g.q̄ p̄misisti. tu petis q̄ declarē ⁊ trū pure vel sub 2ditiōe,an audieris? Et dic q̄ sic vt.l.j.ℌ.dic.⁊ de fid.instr.cū Jo.ℨ Alb.in mar.deponit.itē q̄ est negatiua.vt no.ℑy.ō don.qdā in iure.Tu dic q̄ dz rñderi si iudici equū vī.⁊ dz videri equū si sit veritatis.c.ſ. de 2fes. lib.vj.itē q̄ est 2clusa z cā.ō.cā pos.pa.⁊.d.c.cū Jo.itē q̄.l.p bibet oēm modū ꝓbādi.⁊ sic positio est reꝓbata a iure.C.de nō nu.pe.ℌ.illo.ℑto.tū de gñali ⁊ alternatiua positiōe q̄ admittitur sup generali actiōe vel alternatiua.Et pono q̄ gessisti negotia mea.Itez pono q̄ p̄misisti Stichū aut pāphilū. de verb.obl.si duo rei.cum similī.

NOn alienū. Qui negat se dñm nō pōt vti dñio illo.b.d.Et dicit Jnn.p hāc.l.q̄ ille q negat sniaz lectā non poterit vnq̄ ea vti.ex̄ de fid.instr.ℌ.petu⁹.facit.C. de le.l.pe.⁊ ē ar.q̄ ex positiōe negata nō possit se qs iuuare.Et viō no.p Ja.ō dā.ife.l.dāni.ℌ.cū parietē.tene mēti hāc.l.ar.bni⁹. l.vī q̄ si qs faciat positionē ⁊ adȷ̃ciat hoc vbū ⁊ pono diuisiz, ⁊ aduersari⁹ simplr neget q̄ vī ad totū rñdisse intelligēdo ō q̄ illa verba p qua parte sunt pars interrogatiōis.ad hoc in c.ū.ℌ.preterea de test.lib.vj.de 2fes.c.ū.e.li.⁊ p Host. de ꝓscri. auditis. ¶Additio Baldi.

NOn alienū. Vide.ℑ.de dā.infec.l.dā.ℌ.cū parietē.per Jac.de are.p hāc l.dicit Jnn.qō ei qui negat sniam latā dz imponi silētium qō ea perpetuo nō vtat.de fide instr.ℌ.perpetuus.Ad hoc per authen. facit.C.de le.l.pe.Et est leg optimum arg.qō ex positiōe negata nō possit qs se tueri qō ē verū nisi reuocet suā negatiōem ex iteruallo nisi dicat,⁊ doceat se erraſſe,vt.ℑ.e. de eta.in fi.nā si possit libere penitere eo ipso qō vteret positiōe reuocaret negatiōē.arg.ℑ.de acq.here.istud.et sic possēt semp ⁊ indifferēter tueri ex positione negatiua, qō est falsum ſm Rich.de sali.Et dic q̄ nō pōt reuocari nisi ꝓbato errore. hoc est verū nisi reuocet incōtinēti vel re integra.arg.no.inst. ō ac.ℌ.Itē iniusta est actio ℨ eos.cū si.⁊ ō manu.te.stich⁹,imo ⁊ de testi.cogē.c.pre.⁊ vī qs reuocare cōfessionē faciēdo actū sibi ℨiū.l.si.in ꝑn.de leg.ij.Sed nunqd in criminali.si re⁹ respōdit positiōi.⁊ dixit credo sibi ꝑiudicat.dic qō nō,vt.l.si.de crimīe expilate heredi.Jō dz rñderi ꝑ verbū veritatis nō credulitatis in criminali ſm Bar.ibi,qō est notā.Sz nunqd ꝑt qs credere bodie vnū ⁊ alio tpe ℨiū:dic q̄ sic sup facto alieno.vt no.C.de rest.in iteg.de tutela.⁊ in.ℌ.qō obseruari.Bal.

DE etate. Rōne dubitationis tz rñsio facta a min⁹ ltia psona:puta a minore fine autoritate tutoris.b.d.ter.cū gl.facit.C.ō pe.he.si putas.⁊ adde qō no.in.l.ij.ℌ.obseruari.C.de iura.calū.⁊ in Spe. de actore.ij.colū.ver.porro.⁊ ver.seq. ¶Additio Baldi.

Si quis. Not.quod habetur fides verbis suis tontra seipsum.vnde hoc argumen.dicit Jnnocentius quod protestatio facit idem contra protestantem. vt ipse not.de electio.cumana.⁊ expressius.J.l.fina.pro derelicto.⁊c. ¶Bald.

Si cum esset. Conuictus de mēdacio habetur pro cōfesso super toto,hoc dicit. ¶In textu ibi conuentus tanquam heres erasse. ¶Not.qō non videtur mentiri ille qui errat nec punitur ratione mendacij:⁊ est ratio secundum glossam,quia mendacium est falsa significatio vocis actus cum mente fallendi.

Qui tacet. Lōtumaꝝ habeꝝ pro negāte quicto de mēdacio.b.d.tū hoc est dicere quātum qō cōtumacia in respōdendo dz vim ꝓbationis ℨ eū:⁊ si nocet cōfessio habetur pro cōfesso.⁊ si ei nocet negatio habetur pro negante.vt no.ℑ.de acq.heredi.quāliu.⁊ in.c.ū.de confessis lib.vj.Et adde qō dicā.ℑ.el.si fili⁹.el primo. ¶In textu negasset ⁊ connict⁹ esset.vt.ſ.ꝑti.ℌ.in gl. in princip.vbi pilat⁹ fecit.Itē ibi erat interrogatio calūniosa.Itez criminosa.⁊ iō non debuit respōdere.dicit Jnnocen.q̄ cōtra tacentem per peram est presumptio.vt extra de presumptio.nōne.christus autem non tacuit perperam.

Quod autem ait. Nō respōdens ad propoſicu.ille.qui non respondet ad factum habetur pro contumace.⁊ impertinens responsio non est responsio.b.d.

Si interrogatur. Appellatione partis dimidia continetur.b.d.et est ratio:quia sola dimidia est pars equalis.

1 ¶Paria sunt non respondere vel obscure respondere.

2 Declarare quis dicatur.

3 Responsio conditionalis an admitti debeat.

1 **Nihil interest.** ¶Paria sunt non respondere vel respondere obscure.boc dicit.vnde obscure respondens habetur pro contumace nisi de
2 claret responsione.† Ille autez dicitur declarare qui exponit responsionem non qui permixt vt extra de accu.cum dilecti. ¶Not.hic arg.q̄ nō procedit ista responsio:credo prout in
a tali instrumēto continetur.ª de hoc not.in Specu.de teste.ℌ. qualiter.ver.quid ergo.⁊ ver.ceterū.qz non relenat aduersarium ab onere probandi.⁊ istud est verū nisi positio sit facta sup instrumento:qz cum positio sit concepta per relationes ad aliud responsio conformis positioni est admittēda. vt.ℌ.
3 ea.l.si defensor versi.nisi forte.⁊ ita practicatur.† Item est hic ar.q̄ nō admittat responsio conditionalis:qz incerta.hic addē qō not.Jnno.c.de excep.si quidem. ¶Bald.

Ex causa. Scriptura excusat errātem.⁊ allegatur pro offendente non bannitum nondum cancellatum de bāno q̄ sic excusat propter autoritatem scripture.⁊ est ipsa veritas.⁊ facit.ℑ.de adulte.l.penulti.et de administratio.cuto.etiam. ¶Bald.

Qui interrogatus. Cōfessio pariscatur contractui.⁊ adō hic quod not.in Specul.de accusa.ℌ.j.versiculo quid si latro.et infra de peculio.l.depositi.ℌ.si filius.⁊.C.de libe. causa inhemus.t. ¶In textu nihil facit.id est non auget effectum confessionis.

Qui iusto. Respondens falsum dolo vel lata culpa non excusatur.secus si culpa leui. boc dicit.⁊ est fortis ratio:qz interrogatio fit gratia alterius partis tm̄.⁊ ideo venit dolus ⁊ lata culpa qō nota.Bald.

1 ¶Veritatis informationē ex amico ꝙ epistolis recipit qs.

Celsus scribit. Pōt qs reuocare suā respōſionem re integra si ius aduersarij non est factum deterius.b.d. ¶Aduertatis aut gerulit reuocare ad euitationem dāni aut ad consecutionem commodi.Primo casu potest vt hic.⁊ not.insti.de acti.itez mirta est actio de eo. ¶Secundo casu non potest vt si negās velit habere beneficium confessionis ex forma statuti nisi ratione etatis.vt.ℑ.de mino.si ex causa.ℌ.nunc videdum.Et aduerte.qz hic loquitur de ratione facta ad causē ꝓparationem vbi ante lit.contesta.potest reuocari libere si ius aduersarij non est factum deterius:sed post litis contesta.nō nisi probetur error iuris non sufficit.vt.ℑ.de confessis.non fatetur.Et dicit glos. quod ꝓsumitur error probata veritate in contrarium:quia hoc ipso quod probatur rez aliter se habere ꝓsumitur error tum si error alias est tollerabilis.facit qō not.ℑ.de noua.si qs delegauerit.a.l.ij.C.de erro.aduoca.si autem respōsio fiat ad lit.contesta.dicitur quod nō possit reuocari:sed interpretari sic.vt extra de accu.cū dilecti.facit qō no.in.l.iura.C.de omni agro deser.Si aūt responsio post lit.contest.ad veritatis indagationē non pōt reuocari nisi sit erronea beneficio restitutionis.vt.ℑ.de fideicom.fideicōmissuz.⁊ adde hic quod notat Cyn.C.de iur.⁊ fac.ignoran.cum falsam pro.q.et Jnnoc.de
1 exceptio.cum venerabilis. ¶Not.hic q̄ ex epistolis amicorum recipit quis informationem veritatis.

DE etate. Dicit Jnn.q̄ lz testes sint inuicē cōcordādi:tū nō est sic de test.⁊ ut test.c.ex pte.de of.dele.cū 2tingat.in.ij.glo. ¶In tex.ibi.Lōtra se habebit.p tex.istū ōt Jnn.q̄ si qs in ptestatiōe aliqd inserit ℨ se sibi ꝑindicat ō ele.cū ania.vidē in spe.de pcu.ℌ.rōne quoq⁹ 2st.v.illud q̄. ¶In tex.in.ℌ.si cū vide.l.vbi pub.ed.deb.l.ins aliū.p Ja. ¶In tex.ibi,ex ſdrāte.Ho.q̄ ille qui se asserit heredē in quadrā.vī negare se in aliȷ̃s ptib⁹ heredē. ¶In tex.ibi,mādati.de mandato oportet constare:sed si constabit q̄ est heres semisse qūo commentur vt heres ex asse:nonne inducet p se bas probatiōes? rideo nō:qz hec est ꝺda fictio q̄ singāt heres ex asse vnde recipit ꝓbationē in ℨiū.nō obst.l.ꝓti.qz ibi per ꝓbatiōes apparet q̄ negatio est vā ō q̄ est falsa. ¶In tex.ibi,tertio.ℌ.q tacit dicit Jnn.q̄ tacere est ꝓsum.nō ꝓbatio.ō ꝓsum.c.nōne. ¶Itē

§. i. te loquit in iterrogationib⁹ s3 in positionib⁹ dic vt in gl. ij. de 2fes. li. vj. S3 nunqd hac tacitā negationē pt reuocare? dic q nō q2 nō est erronea cū sit 2tumax. ⁊ in dolo nō in errore. Quid de tacita 2fessiōe? dic idē q nō pt reuocare. ī. l. ij. C. ō iura. ca. Ja. bu. ibi: q2 est ficta. ⁊ sic nō recipit pbationē in 2riū. Jtē q2 sciebat se haberi p 2fesso. ḡ ex certa sciētia cōfess⁹ vr, pt tñ mora purgari. rñdeo positiōi, vt p Ja. ō are. ⁊ qō no. ⁊ ad h facit qō no. inst. ō ac. §. itē mixta est actio 2 eos. An admittat 2dōnalis, rñsio si qs dicat 2fiteor sic ⁊ alr vel alio mō nō. dic vt no. C. de exe. si qdē in mag. gl. vbi dr q qs pt modificare rñsionē suā tūc nō ex interuallo. Jtē ibi dr q rñsio 2dōnalis nō admittit nisi cū rñdēs dubitat. secus in fctō pprio. Jlle. §. intelligit in eo q h3 plena horrea nō l alio. vt no. Jnn. de ele. cū in cūctis. Jn gl. triū mēsiū. Et vide Jnn. extra de fi. instr. S. ppetu⁹. ¶ Jn tex. ibi ptorē. vid Ja. are. in. l. j. §. ex h rescripto. ō vē. inspi. ¶ Jn tex. ibi, vt nō rñdisset. ar. q testis q nō reddidit aptā cā3 nō videat ēt rñdisse. ¶ Jn text. ibi. ad interroga. vid. ff. ō iniu. iusu. §. nō semp. ¶ Jn tex. ibi. nihil iterest. ar. q absenti. ei obstāt qō exce. p nō posita sit habēda. sic. ff. de lega. j. Titio. tex. ⁊ ibi p Ja. de are. An hec rñsio sit incerta, credo put in instrō 2tinet. dr spe. q nō: s3 certa ⁊ admittēda in spe. de teste. §. nūc q̄liter. v. qd ergo. ⁊ ver. ceterū. ibi videas hoc verū si in positiōe sit mētio de instrō. vt no. Jnn. de pba. c. j. vel si insto pt3 apō acta: vt. l. hec snīa. sec⁹ als, q2 rñsio eēt incerta. ergo nō admittēda vt in. §. nihil. ite3 nō releuaret ab onere pbādi ergo nō admittēda. vt no. in. §. qō obseruari. ¶ Jn tex. ibi. An obscure. vel nō rñdētis ad ppositū: vt. s. e. l. §. qō ait. de hoc in spe. de positiōi. §. ix. Frā. de senis. de li. ei⁹. no. Jnn. in. c. pñtiū. §. pterea, in gl. q2 positio. sic no. Jn glo. q2 ille q nō rñdet ad q̄sita pprie nō 2fitet nec negat. no. in. l. j. C. de ces. bo. Jn tex. ¶ Jbi vt icertū. id qō intelligi nō pt. extra de test. cū clamor. hic alibi dr tacite de iure fis. ita fidei. ad q̄ facit. iiij. illa. §. no. ¶ Jn tex. ibi, interrogatorē. nō credo hoc nō sequit ergo credo aliud. vt no. C. de do. in dona. Arg. 2. de psump. nōne. ⁊ qō no. Dy. de le. j. l. legata inutilr. ¶ Jn tex. ibi, indigēt. ar. q si pducunt noua instrumēta post terminū q detur noua dilatio ad ipugnādū. ¶ Jn tex. ibi q̄si ex 2ctu de peculio. l. depositi. §. j. adde ⁊ vidē in Spe. de accu. §. j. v. qd si latro. ¶ Jn tex. ibi, ptoris. vide. C. de li. cā. §. iubem⁹. Jn tex. in §. Celsus. iuxta materiā isti⁹. §. vide plura q̄ ponit Jnno. de exc. cū venerabilis. in gl. magna. Sed nunqd ille q iurauit respōdere veritatē poterit suā rñsionē reuocare vt erroneā? dic vt no. Jnno. extra de accu. cū dilect⁹. in vlt. gl. ⁊ dicit q poterit. S3 si vis q nō possit faciam⁹ eū q̄si rñdet iterrogari ⁊ cōfiteri q scit merā ⁊ plenā veritatē. nā tūc nō audiet 2 suā cōfessionē, vl ēt tūc audiri. Quid si minor petit restitui 2 suā cōfessionē. an d3 aliqd pbare. vt no. in Spe. de resti. in integr. §. qs aūt ⁊ qū. v. sed nūqd eccl'ia vel minor. ¶ Jn tex. ibi, penitere. vide oīno Cy. C. de iur. ⁊ fac. ign. l. cū falsa. in pe. q. in glo. q̄ inci. puta greca. ibi nō intelligit nisi nesciat alia lingua loqui. nā tūc recurrit ad interp̄tantē. de ver. ob. l. j. in fi. in glo. q̄ inci. vj. ⁊ ar. ibi q res alr se h3. Not. q ille q allegat errorē d3 ipm pbare. ⁊ pbat p act. extrinsec⁹. vt not. hic. ⁊ per Cy. C. de iur. ⁊ fac. ign. erro. in. ij. q. Et no. q de re nota non p̄sumit qs errāter loq. ff. de re du. l. pen. item not. q p̄sumitur qs memor eorū q̄ fecit. vt. l. filio. de adi. le. ⁊ ibi per Jac. de are. S3 op. q2 positionib⁹ rñdetur p verbū credo vel non credo. nec sequit: ita est ergo ita credo: vnde l3 pbet veritas tñ quid ad verbū: vt in. §. qō obseruari. cū sint separata. rñdeo q2 presumit errare in credulitate qui errat in veritate. sed an rñsio facta per vbum credo sit sufficiens ad condemnationē? Et vr q nō: q2 m̄ non cōtingit hic esse: sed dic contra: vt no. in. §. qō obseruari. Jn prima gl. fm tertiam opi. ibi positam. ⁊ ita vtimur in ciuili. sed in criminali dic vt. l. vlt. de crimi. expe. hered. Sed an ex cōfessione facta per verbum credo, oriatur actio? dictu3 est q oritur cōdemnatio in principali. Sed an actio de per se. in. d. §. qō obseruari. fm vnā opi. dicitur qō nō in cōfessis ab ana sta. C. mādati. sec⁹ in facto principali. Tu dic oriri actione3, q2 habet credulitas p veritate in suū p̄iudiciu3. sed in 2fessis administrato. Aut per viā contēp. iurisditiōis, ⁊ idē de administratio. tut. quoties. sicut. Aut volūtarie: tūc secus. l. certu3. §. sed an ipsos. vel aliter. aut bona fide vrgentibus iudiciis: et nocet. Aut mala fide. tūc nō. aut vel aliter: aut super re q̄ pōt alienari, auc super alia. vt in trāsactione. vt. C. si aduer. transactionē. ¶ Jn gl. q̄ incip. vt arg. in fi. ibi se errasse. Sed pone qō nō in figura iudicij sum confessus me debere, et iudex p̄cepit q soluerem, an possim postea reuocare cōfessionem? ⁊ videt q nō, q2 tale preceptū h3 vim diffinitiue. ⁊ ex eo ius est q̄sitū ⁊ actio nata. vt. s. de ind. si debitori. Sed dico cōtra q2 p̄ceptū est nullū tanq̄ ex falsa cā lit. si 2fessio est erronea ⁊ ideo nō ob. q min⁹ confessio possit reuocari. Jta no. de v b. sign. ex parte in christo. Ex hoc appet q in cā nullitatis cōfessio pōt reuocari. sic in cā appellationis. l. ij. C. ō erro. aduo. ⁊ no. ō appellatio. creditor. sed post cōclusum in cā in eadē instātia non pōt 2fessio reuocari. vt no. p doc. in capitu. vltimo. de restit. in integrū. li. vj. Jtē si sit iuramēto vitatis vallata vl deliberate facta. vt no. extra de diuor. c. ex lrīs. vt ecclesia. bñfi. capi. vt nostrū ⁊ per Arch. in. c. vlt. de iureiu. lib. vj. Tu dic 2 q ēt iurata pōt reuocari si cā iusta erroris allegat. secus si supina adeo q in latā culpā cadat. vt. s. e. l. §. q iusto. fm Jnno. q ita no. de accu. cū dilecti. q2 2 cōfessionē iurata3 non possit pbari vr calus. C. si mi. se ma. di. l. ij. sed ibi iurat sup 2ctu. hic in iudicio. nō falsa cōfessio sumit originē in iudicijs a falsa interrogatione. ⁊ sic est dolus vel culpa aduersarij. Jdeo admittit pbatio in contrarium, vt. l. j. eo. tit. pre. iuramentum nō arctat errantē. vt no. in. l. ij. C. de rest. in integ. Jn iuramento credulitatis est planū: q2 facile qs potest decipi. vt no. C. de rest. mud. tutel. q2 semper respōdetur promisso iuramento calūnie: ⁊ tamē erronea 2fessio potest reuocari. vt hic. ⁊. l. error. C. de iuris ⁊ facti igno. ⁊ C. de iudi. rem nō nouam. Jte3 terminus ad liberandū datus nō excludit q errari nō possit, vt. s. e. l. ex causa ⁊. s. eo. q interrogat nisi pperā a cōtrario sensu. nā ibi ppera3. i. temere respōdit incōmodo afficit ergo secus si nō temere: sed insto errore duct⁹. Quid in tacita cōfessiōe vel negatione an pōt reuocari? dixi. s. in. §. q tacuit. Quid si defunct⁹ fuit cōtumax in respondendo, ⁊ ideo habitus pro confessio, an heres poterit eius cōfessionem reuocare? videtur q nō. vt infra de vsuris. cū patri. ⁊ ar. C. de reuo. dona. l. fi. ⁊ quod not. de rei vendi. idē Pomponius. in fi. sed dico 2: q2 cū hoc ius reuocādi habuerit defunctus: ergo transmisit ad heredem cum hoc ius sit reale nō personale arg. C. de non nu. pe. si cui. Quid de procuratore vtrum possit reuocare cōfessionē domini? dic q sic: vt. ff. mād. si hominem. Quid de patre vtrū possit reuocare confes. filij? dic q sic. vt no. in. l. ij. si ex noxali causa agatur propter ppriū interesse ipsius patris. Quid de creditorib⁹ vtrū possunt reuocare confessionem debitoris? dicit q sic p eoru3 interesse etiā fac. ex certa sciētia. vt infra de iureiu. nā postea. §. j. d. l. cui. Jdē dico de quocūq3 qui pōt adesse liti ne concludat. vt no. s. de inoffi. testa. si suspecta. Et facit ad predicta in ar. l. j. cū se. de libe. causa. Sed an dominus potest reuocare cōfessionē procuratoris? dic q sic. vt no. s. de procura. non solu3. ⁊. s. eo. si defensor. S3 an Abbas cōfes. monachi. in facto proprio? vide qō dixi. s. e. si fine. in fin. Sed qd debet pbare ille q̄ reuocat cōfessionē? respōdeo duo scilicet rem aliter se hre ⁊ se errasse. Primus non presumit. Secund⁹ p̄sumit probato primo non error allegetur in foro proprio. nā tunc non p̄sumit vel nisi allegādo errorē quis alleget suam latam culpam que nō presumitur. Jstis casibus non sufficit pbare rem aliter se habere. vt. supra. §. qui in isto. in fi. Et hoc in ciuili cā. Sed in criminali causa semper sufficit docere re3 aliter se habere. vt ff. de qōnib⁹. l. j. §. fi. ⁊ facit q no. C. de iur. ⁊ facti igno. l. si post diuisionē. Sed pone qō confitēs probauit re3 se aliter habere tamē non reuocauit cōfessionem nec dixit se errasse vtrū sufficit? dic q sic in criminali: secus in cā ciuili. Jtē et in criminali q̄nq3 expedit errorē allegare scilicet q̄n est de substātia defensionis. ff. de aduoca. adul. si adul. cū incest. §. idē pollioni. S3 qd de 2fessione facta in libello vel positionibus, an ab ea recedi possit? ⁊ vr q sic. vt. C. ō appel. si quis libellos. nā nō vr ius quesitū respōdeo ex ipso libello vel actori ex ipsa exceptione. imo q exceptionē obijcit intelligit cōfiteri: q2 exceptio h3 cōtradictionē annexā vt non cōfiteatur reus prout ponitur ab actore. ⁊ ideo nō queritur ius ex tali cōfessione. arg. s. ead. l. §. nihil. de verb. ob. l. j. §. si quis simpliciter. de exc. cū ven. Jn 2rium videtur. C. de lib. cā. cū pretiū. Sol. aut libell⁹ nōdū est intimat⁹ aduersario, ⁊ tunc libere reuocari pōt. arg. ff. eod. l. fi. ⁊. s. de in ius vo. libertis aduersus. Aut est intimatus per executionis vel epistole missionē tunc ius est quesitū ex cōfessione. quia directa per nuntium vel epistolam. vt in aut. q semel. ⁊ ar. ff. depositi. publiri. in fi. ⁊ ideo tūc non pōt libere reuocari: sed recurri d3 ad. l. edicta actio cum sua materia. ⁊ adde q̄ dixi in. l. error. C. de iuris ⁊ facti ignoran.

1 ☞ Taciturnitas veritatem imitatur.
2 Contumax an habeatur pro confesso.
3 Lapsus termini bāni ex forma statuti non h3 vim cōfessiōis.

SI filius. Cōfessio p̄iudicat cōfitēti: tacere vero habet p negatiua rñsione. h. d. ¶ Jn tex. ibi, succurrēdū. pbata veritate p absentationē precedente3 quasi dicat taciturnitas imitatur veritatē vbi de ea cōstae. vbi de ea nō cōstaret fieret interpretatio cōtra 2tumacē: vt. s. de etate. §. q tacuit. Ut intellige q succurrit ei cōtra ceteros non cōtra aduersarium in lite inchoata, vt hic sit sensus, q ista taciturnitas nō hēat vim actiōis als additiōis: q2 nō 2tinet animi exp̄ssionē: sed actio haberet vim probatiōis inter partes. vt in. §. qui tacuit.

a ¶ Pro cōfesso. an ⁊ qñ habeat̃ ꝓ ꝯfesso. vide Fel. in.c. cū Bertold⁹. ad fi.vij.colū. de re iudicat.

b ¶ Rñdere. vide Pau.ď ca. i.l.iij.C.q test. fa.pos. vbi an nō rñdens videat̃ cōfiteri. ⁊ vide Lanfrā. in repe.ca.qm̄ ẜ.de proba.in v̄sic.positio.et Fel.in.c. intellerimus.circa prin.in v̄sic.secundo allego. de iudi.

c ¶ Reuocat. An ⁊ qñ confessio reuocari pos.doc. de errore.vide do. Alex.imo.in ꝯsi.lxxxiiij.in j.colū.in.j.pte ⁊ in cōsi.xlvij. in.iij.colū.ea. parte.⁊ in cōsili.lxxx.in.ij. colū.eadē pte. ⁊ in cōsi.cxvij. per totum.in iij.parte.et in consilio.iij.in iiij.⁊.v.et.vij. colū.ead.parte.et in cōsilio xc.in.j.parte.

2 tene menti.adde qđ dicā in.l.fi.ẜ.eo. ¶ † Querit Jaco.but.hic
a vtrū ꝯtumax habeat̃ ꝓ ꝯfesso.ᵃ ⁊ nō loquor de ꝯtumace in nō veniendo nec de ꝯtumace in nō restituēdo: qꝛ nō habet̃ ꝓ confesso.vt.j.de app.creditor.ẜ.iussus.sed loquor de cōtumace in nō rñdendo. Intelligo etiā de eo ꝯtumace q est vere ꝯtumax ⁊ non ptendit cām non rñdendi:vt.ẜ.e.qui interrogatus.breuiter glo.dicit ꝙ habet̃ ꝓ ꝯfesso.vt.j.de ꝯfessis.certū.ẜ.j.Ja.
b dicit ꝙ siue sit presens ⁊ certificatus sup quo debeat rñdere.ᵇ siue sit absens ⁊ similiter certificatus ⁊ ꝯtumax habetur ꝓ cōfesso.vt.j.de ꝯfes.l.certum.ẜ.j.secus si non sit certificatus sup quo:qꝛ ficta ꝯfessio non cadit super eo super quo vera nō pōt
3 cadere confessio.i.super eo ꝙ qs ignorat ẜm Jaco.† Et sume arg.ꝙ lapsus termini banni ex forma statuti non habet vim confessionis nisi absenti factum sit plenarie declaratum.vt extra de dila.propterea.sed Jac.in.l.j.ẜ.ex hoc rescripto.de vēt. inspicien.dicit ꝙ contumax habetur pro confesso in his que respiciunt cause preparationem.vt in.ẜ.qui tacuit. Item in his que fiunt ad veritatis indagationem post lit.contest.vt no.in.d.l.certū.ẜ.j.secus in interog.que fiunt ad litis incboationem seu ad solēnitatē iudicij.vñ qui nō rñdet libello nō videtur propterea litem contestari nec cōfiteri,qꝛ ibi desideraẗ verborū solēnitas:vt.ẜ.de noxa.quoties.in pñ.ẜꝫ Ja.de are. ⁊ Old. Tu dicvt habes hodie tex.in.c.ij.de cōfes.lib.vj.ille tñ tex.finaliter non pōt intelligi.qui tex.videẗ requirere quatuor vt nō rñdēs habeatur ꝓ cōfesso:vt positio sit iurata ex parte ponentis saltem per iuramentum calūnie qđ generaliter prestatur ꝓ tota lite:ꝙ positio sit lecta parti ꝙ sit iussus seu monitus rñdere:⁊ ꝙ non habeat ꝓbabilem cām rñdendi al's accusandi. Si qd istorū deficit non habetur ꝓ confesso. ¶ Sꝫ q̃ro hic vtrū iste ꝯtumax audiat̃ appellās: videẗ tex.ꝙ sic in.l. gñaliter.ẜ.j.C.de rebus cred.⁊ Jaco.de are.tenet in.l.ij.C.de iura.calū. Non ob.ꝙ verus ꝯtumax non appellat,qꝛ id est verum in contumacia in non veniendo.secus de contumacia in non respondendo. Ratio diuersitatis est,qꝛ ꝯtumax in nō veniendo contraxit eremodicium.⁊ fingitur deserere litē. Et iō litem desertam nō restaurat.sed per contumaciam non respōdendo vel in non restituendo non contrahit eremodiciuꝫ nec videtur renuntiari liti:quod not.

Exceptionibus. Etiam confessis non denegantur ligitime defensiones.loquitur tamen hic de defensionibus compassibilibus cō fessioni ꝙ confessio mea mihi prodest per obliquum:sed non principaliter ⁊ directe ẜm gl.vnde ratione inseparabilitatis ille qui habetur pro herede contra se habetur pro herede pro se.⁊ si vtitur iuribus heredis non potest ei opponi quod non sit heres.quod nota.

¶ Additio Baldi.

Si filius. Uide in Spe.de suc.ab inte.v̄si.pone qdā. No.ꝙ illud ꝙ quis dicit in cōtractu presumitur dicere in iudicio,vt no. C.fami.erci. In fami.in gl.mag. ¶ In tex.in.ẜ.ex ceptionib⁹.no.ẜ.arg.que exceptiones admittanẗ ꝯtra instrumentum guarentigie seu ꝯfessionatū:qꝛ ille que in ordinario iudicio admittunẗ.⁊ in hoc summario,etiā si requirāt altiorē indiginem.non ob.ẜ.ibidē.qꝛ ibi separaẗ sequēs iudicium in quo possunt reseruari sine piudicio partis.hic non loquor sub posita consuetudine Tuscie,ꝙ instrumenta guarentigie habeant paratam executionem.

Confessionibus. Confessio debet esse vera actualiter vł potentialiter,al's nō est obligatoria siue sit impossibilis de natura siue de iure.h.d. cuꝫ.l.seq. ⁊ vide Jaco.in.l.filius si quis omis.causa test.

¶ Additio Baldi.

Confessionibus. De effectu confessionis extorte vel spōtanee in criminali,vide plene ꝑ Guli.in.l. ij.C.quor app.nō recipiā.⁊ est no.illud ꝙ ipse dicit.vide Inn.de iureiur.mulieri.⁊ de except.cū vene.in gloss. An ista confessio possit fieri ꝑ nuntiū vel epistolā.vide de rescrip.olim.in v̄si.ꝑ literas.⁊ vide qđ no.in.c.de hoc.de simo.ꝑ Her.de accu.si ꝯsti.ꝑ Her.signari pōt in.l.ď etate.ẜ.fi. Quid in errore extraiudiciali,puta si quis ꝑ errorē aliquid cōfessus est in instrō,an pōt reuocare: dic per Inno.de censi.cum oliꝫ. qꝛ sepe pretēditur erroreꝫ fuisse in iudicijs,distinguendū est. qꝛ aut allegatur errorem fuisse in litigāte aut in iud. Primo casu aut est lata sn̄ia aut ferenda,si est lata aut occasione errorum aliā intēdit mouere litē,aut resuscitare eandem.si aliā intendit mouere litem,potest.nam ad hoc vt inter eosdē eadē lis dicaẗ.tria cōcurrere necessariū est.ff.de excep.rei iud.⁊ an eadē.l.se.ff.de lib.leg. Aureli⁹.ẜ.vlt. Si ergo errauit actor in positione in libello in actione in reꝫ.⁊ ꝓpterea succūbat,poterit aliā cām impetere que causa faciet hanc litē a prima diuersam,⁊ sic agere, errorē,suū ꝫ corrigere potest.ff.de exce.re indic.⁊ an eadem.ẜ.actiones.⁊.ff.de in.ti.acti.l.habebat.ẜm Azo.⁊ hic. Jo.aūt intelligit hāc.l.ꝙ cā adiecta egerat.ẜꝫ rōne electionis videbaẗ preiudicare sibi.ff.naute cau.licet.ẜ.vetimo ⁊ iō vtilis sibi cōcediẗ. Sed Azo.opi.mag. approbaẗ sil ⁊ in eo qui generalem facit petitionē ⁊ specialē ꝓsecutionem licet errauerit in omissa prosecutione quarūdam in alio iudicio.vt.ẜ.de iudicijs.l.ij. Hec autē v̄a sunt vbi agitur actione que tolliẗ electionē.ff.de tribu.ꝙ in heredē.ẜ.eligere. Si aūt quis refutare intendit pretextu erroris litē sopitā dic aut ꝓtēdit errorē sui aut errorē ⁊ aduersarij circūscriptionē.si qdē pretēditur error tantū.dic aut iur.aut facti. Si iuris nō auditur.vt ff.de ꝯfessis.nō fateẗ. Nā oēs scire debēt leges.C.ď legibus.l.leges.nisi miles.C.ď iure del.l.si cui subueniẗ,qꝛ iuste errat.C.de iur.⁊ fac.igno.l.j. Idē forte in muliere et rustico. Et distingue.aut potuerūt iurisperiti copiā hr̄e necne.ff.eodē.l. scđa.ẜ.sed iur.ff.de bona.pos.vt bonorū. Si vero error facti ꝓtendiẗ aut iustissimus vt popularis,aut non.primo casu sibi succurriẗ saltē ex cła gñali.vt.ff.qñ actio de peculio est annalis.l.quesitū.ff.ex qui.cau.ma.l.j.ẜ.vlti.de iti.actuqꝫ priua. l.i.ẜ.si ego. Nā ⁊ alibi multū operaẗ populinus error.ff.de of. pretori.barbarius.ff.ad mace.l.iij.⁊ de postula.l.iij.ff.de supe.leg.l.j.in fi. Nā ista igno. excusanda est.ff.si qs testamento liber eē iussus fuerit.l.pe.ď iure fisci.l.senat⁹.C.de incest.nup. q cōtra.maxime qñ certat de dāno vitādo.vt.ff.de reg.iur.l. iure nature.de cōdi.inde. Nā natura.ď dāno infecto.ꝑcul⁹.C. de codicillis.l.vlti.de iure deli.l.fi.ẜ.si vero.cū simili. Si vero nō fuit error iustissimus.tūc dic aut errauit in omittēdo:aut omisit exceptionem aut probationē. Si exceptionē aut eaꝫ ꝑ quā reddiẗ iudicium retro nullum.aut aliam si eam per quā reddiẗ retro nullū audiẗ.C.si a nō cōpe.iu.l.j.ff.de iud.l.ij.⁊ ď fer.l.ij.de iurisditione omniū iudi.si ꝑ errorem.C.de procur.l. licet.cū simi. Si aūt per eas nō redditur iudiciū retro nullū tunc non audiẗ.C.de iur.⁊ facti igno.error.sn̄iam rescindi nō pos.l.peremptorias.ẜ.de excep.prescrip. Fallit.l.j.C.de iur.et fac.igno.solu.matrimo.ex diuerso.ff.de re iudic.nesen.de dona.si id qđ.de administrati.tuto.si pupill⁹.de tutellis et rōni. distra.l.j.ẜ.nūc tractem⁹.de fide instrumē.l.si dct.⁊ alijs casibus notatis in.d.l.j.⁊.l.perēptorias. In his autē oībus casib⁹ opponiẗ exceptio post sn̄iam de ista exceptione,dūtaxat que nondū est ꝓposita appellatio.l.ab executio.in prin. Si autem in omittendo probationē,sibi nō succurriẗ pretextu erroris. al's null⁹ esset litiū finis.de re iudi.sub specie.⁊ ar.ff.de dāno infec.l.si finita.ẜ.postea.C.de trāsc.fratris.cū simil.nisi in casu.ff.de re iudi.l.imperatores. Si aūt cōfitēdo tūc reuocabiẗ. vt.l.error.ff.fami.ercis.cū putarē. Si autē pretēdat errorē aduersarij circunscrip.tunc vtatur saltē beneficio restitutionis ẜm quosdam ẜm alios ipso iure.ff.de iudi.si.pretor.ẜ.marcellus.ff.qđ cū eo. Sed si ex hoc.ẜ.vltimo.⁊.ff.de iure in.admonendi.C.si ex falsis instrumētis ꝑ totū.infra de re iud.diuus. de exce.qui agni.⁊ equitas suadet nec huic obsit simplicitas: Illi aūt ꝓsit calliditas.ff.de dolo.l.j.ff.de doli exce.l.j. Fraudeꝫ em̄ anteꝙ prodesse displicuit.ff.de exce.doli.ita demuꝫ.si aūt nō sit lata sn̄ia:sed ꝓferenda dic aut cōfiteẗ ante lit.cōte. aut post. Si primo aut sciēter,aut ignorāter. Si sciēter reuo-
c catᶜ ante lit.contesta.ff.de rei vēdi.is qui.ẜ.ceterum.pro hoc ff.de noxa.electio.ẜ.si is. Fallit quādo confessus ad circunscriptionem aduersarij,⁊ ad deceptionem aduersarij vult reuocare.ff.de interro.l.de etate.ẜ.celsus. Itē cū a certa ꝑsona volebat actor petere,⁊ ali⁹ se obtulit dicēdo se possessorē.ff.ď rei vēdi.si aūt hoc in preparatorijs iudiciorū intelligiẗ.si autem sit lis cōtestata nō reuocat confessioneꝫ factam per eum ante lit.cōtest.nisi actori sua obijciaẗ scientia.vt.d.l.is q.⁊.l.seq.ff. de pe.here.l.q se liti. Si aūt ignorāter aut lis est contesta.aut non. Primo casu dic aut ista ignorantia: ⁊ sibi paratur. Aut oīno iniusta.⁊ tūc nō.ff.de inter.acti.de eta.ẜ.qui insto. Si vero nō sit lis ꝯtesta.pōt reuocari confessio a sciēte facta,multo magis ab ignorāte potest vt.d.l.is qui.cum concor. Si auteꝫ confitetur quis post lit.⁊ eaꝫ vult reuocare.dic aut sciēs aut ignorās.si sciens nō potest reuocare,qꝛ confessio trāsit in dona.inter viuos.ff.de dona.quidā in iur.ff.de condi.indebi.l.j. ⁊.ẜ.eo.l.j.⁊.l.voluit.de dona.si patron⁹.ẜ.fin.de noua.si quis delegauerit. Si aūt ignorās,aut per ignorātiā facti,aut per ignorantiaꝫ iuris. Si per ignorantiā iuris nō auditur volēs reuocare errorē.ff.de cōfes.nō fateẗ nisi forte esset miles.C.de iuris ⁊ fac.igno.l.j.vel femina vel rusticus qui forte reuocauerint si iurisperiti copiā habere non possent.ff.de iur.⁊ fa.ign. l.regula.ẜ.ẜꝫ.iur.ff.de bo.pos.vt bonor. Si aūt ꝑ ignorātiā facti.dic aut ꝓbabilis aut nō. Prīo casu reuocat erronea ꝯfessio añ sn̄iam.hoc posuit Azo in summa.C.de erro.aduo.⁊.ff. de ꝯfes.nō fateẗ. Si v̄o nō iusta.ẜꝫ improbabilis:tūc nō vt.ff. de interroga.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

de int erro ga. actio. de ctate. ℌ. q iusto. de in. ꝛ facti ign. nec supina. ꝛ. l. regula. ℌ. ff. de v̄bo. significa. magna negl. Aliꝰ dicit indistincte cōtra. s. vt errorē reuocare possit. ff. de cōdi. in de. Sed ꝛ si me patē. Sed iuxta hoc querit de duob⁹. ꝓmo qd si dicat quid p errorē se cōfessum esse quod nō erat, nunqd hec allegatio reuocabit errorem suum? videtur q̄ sic: qz presumit ignorās nisi, pbet sciens. ff. de ꝓba. verius. C. qui militare nō pot. super seruis. Sed dic sm Joan. ꝛ Azo. q̄ credit esse vt cōfessus est nisi, pbet cōtrariū. ff. de iur. do. nuptura. ff. de fideicō. liber. generaliter. ℌ. si petitū. Et si aduersarius replicabit de scientia, pbabit q̄ ille reuocans suā cōfessionē sciēter fuerit cōfessus q̄ nō debuit fateri. ar. C. de his q ad eccle. cō. l. fi. ꝛ de iur. deli. l. fi. ℌ. licētia. Itez an veniet ipso iure an ꝑ restitutionē: Quidā ipso iure p. l. error: hec vā nā cū sibi nocet nō error facti. ergo nō est op⁹ restitutiōe. ar. ff. de mino. l. in cāe. ij. ꝛ in quib⁹ cau. in inte. resti. nō est necessaria. l. si tamē credo p restitutionē in integrum. ff. de cōfes. l. cū fideicō. in fi. l. certus. ℌ. minorē. Nec ob. qđ dicit nō nocet. s. inspecto exitu, qz restitutionē in integrū impetrabit. Si aūt errorē pretendit fuisse in iudice. dic aut in ordine aut in platione sue. Primo casu sententia nulla est, vt. l. platā. hoc quādo sentētia est lata contra ordinē instantie seu iudicij: secus si cōtra ordinē causarū. C. de ap. l. j. Si aūt fuit in iudicando vel platione sententie. dic aut pferēdo aliter ℌ volebat aut aliter ℌ debebat. Primo casu aut cōstat de errore manifesto ꝛ tūc non valet: qz nō videt dixisse q̄ in mēte nō agitauit. ff. de supel. lega. labeo. de reg. iur. in ambiguis. si aūt aliter pferēdo aut fuit exp̄ssus error. ꝛ tūc ipso iure nō valet. ff. de ap. si exp̄ressum. ff. de re iud. pfes. ff. que senten. sine ap. rescin. l. j. si autem nō fuit error exp̄ssus in sententia itaꝙ vbi appellationis remedio rescindat. C. quādo, quo. nō est necesse. l. j. ꝛ. ff. ꝙ suie sine ap. rescin. Jaco. de aret. adde. C. de erro. aduo. l. ij. vbi pomt quid iuris. vbi p rerū naturā nec est probabile rem aliter se habere q̄ sit confessatus. Itē eod. titu. fina. vbi ponitur an in causa appellationis possit reuocari error in causa principali commissus.

Additio Baldi.

Si seruus ab. In text. q̄uis. Nota q̄ debet cōsiderari id qđ potest per fictionem contingere. Bald.

Si seruus nō sit. Not. arg. q̄ si est datū bānū pluribus ex eodem facto. ꝛ aliqui sunt contumaces, alii qui non sunt contumaces habentur pro cōfessis.

Qui ex parte. Sē quis in vno iudicio potest negare. h. d. ꝛ quotidie allegatur. Vt sic, qz hec lex nō loquitur de cōtente, sed de eo qui adhesit cōfessioni: ille q̄ in vno iudicio secutus est confessionez meā, in alio iudicio pōt ab ea recedere ꝛ penitere ꝛ venire contra tenorem processus primi inter diuersos. ꝛ vide Jnnocen. de increiurā. c. mulieri.

Additio Baldi.

Qui. Not. l. potest actor venire contra sum p̄cessum ꝛ esse sibi contrarius quo ad eum qui nō fuit in iudicio. h. d.

Si filius qui cū. Vbi iudiciū nō est fundatū cū legitima psona cōtumaz nō habet pro cōfesso. ꝛ est hoc no. dignū. Unde accusatus a bānito qui p formaz statuti nō dz audiri, l patiatur sibi labi terminū bāni, nō habebitur p cōfesso ex forma alterius statuti q̄ accusator nō est legitimus ipso iure: q̄ v̄ba statuti sunt, phibitoria sz si v̄ba statuti essent permissoria exceptionis tūc secus. q̄ teneret p̄cessus ex quo nō opponit. ꝛ adde qđ notat. s. in. sol. vir bon⁹. Mo. hic argumentum. q̄ vbi positio non debet admitti rōne psone vel rōne materie vel rōne forme, q̄ cōtumax nō habetur pro confesso. vt in Specu. de teste. ℌ. nunc videndū. versicu. ceterum. ꝛ ibi allegatur iste textus. Bald.

Additio Baldi.

Si filius. Vide Dy. in consil. cxxvij. cū si. a rū litigantiū, ꝛ non vz cōfessio, vt hic. Idē si rōne iudicis. vt de iudi. at si clerici. dic de electio. ꝓ inquisitione. p Jnn. cōcor. ad hāc. l. j. de iureiu. si patronus. ꝛ argu. s. de in ius voc. q̄uis. ꝛ. s. de infam. l. j in ꝓin. Aut ratione ordinis: tunc valet confessio principaliter emissa: secus si incidēter. l. si filium. de li. causa. Sed an valeat processus: tūc peccat, aut in substantialibus: ꝛ non valet. de restit. spol. pisanis. aut in accidentalibus seu preparatoriis, tūc valet. vt in. c. j. de accusa. lib. vi. ꝛ adde in Spec. de actore. ver. Sed nunqd valent acta si causa specialis incidit cora iudice seculari: an teneat facta ꝙfessio cora eo? vt q̄ nō: qz nō est iudex. dic q̄ in iudicio. Haz verū est qđ si negaretur debet remittere ad ecclesiasticū sed si de plano pars fatetur. ꝛ licet nō possit cognoscere cōtentiose tū de plano se summatim informat ꝑ Arch. liii. di. frequens. ad fin. q̄ not. Jnnocē. de sententia excōmu. c. vt fame. ¶ Jn tex. in fi. ar. huius. l. dicit Specu. q̄ si positio est impertinēs nō debet responderi. in spe. de testi. ℌ. nunc videndū. vbi. ceterū hic si cōstat. si vero est dubiū admittitur saluo iure impertinentiū ꝛ non admittendorum. ec. ℌ. nisi neg. ꝛ omnia ista mala sunt multis.

Qui seruum. Vo. in ver. nec debet. q̄ si homicida nō esset decauitatus pro homicidio q̄ hoc non releuat veruz omicidium. quod not.

Additio Baldi.

Qui seruum. Jn tex. ibi, nec dz ipunnitū. Vo. q̄ qs pt cōiteri crimē in iudicio p̄ curatorē vel hoc cōfitek nō vt procurator, sed vt ꝓncipalis. ¶ Jn tex. in. ℌ. in iure. Sz an tenek qs rūdere interrogatiōi an dolo desierit possidere. Bul. dicit q̄ nō. C. de peti. here. cogi. Jn cō trariuz vī casus. Z. de noxa. ℌ. pretor. in. l. quoties. ¶ Jn text. a ibi, in aliā partē. no. diuidi p̄cessum: qz p parte cōparet defensor p parte nō. sic alibi solu. matri. si q̄state. ℌ. fi. ꝛ vide Bul. C. de pe. heredi. cogi. in fi. ꝛ vide in Spe. de interroga. q̄ fiunt ante lit. ꝙte. ℌ. j. ℌ. sciēdū. ibi oīno videas. vide oīno Ja. de are. in l. j. de vētre inspiciēdo. ¶ Jn tex. ibi, nō defenderet. hec lfa resistit fraudib⁹ quorundā aduocatorū qui vt naciscātur possessionē alicuius fundi cōstituunt nō possidentē vt rūdeat in iudicio rei vē. ꝛ patiat agentē vincere ꝛ mitti in possessionē. Sz certe mitti nō dz alio defendē. litera enim hoc nō ōt qđ mitti debeat in possessorio eis quos nō defendit cōuen. sed ꝑ eis qui non defenduntur. s. ab aliquo. Richar.

¶ Respōderi. vide Franare. in. l. fin. ad fi. C. de eden. ꝛ quod ibi dixi in apostil.

In iure. Jn text. mittatur ex officio iudicis. ꝛ facit in aut. de trien. ℌ. penul. ꝛ vide in Spec. de interro. que fiunt ante lit. contesta. ℌ. j. versi. sciendum.

¶ Judex laicus, an possit interrogare super matrimonio vel clericatu.

Vbicunq. Jn gl. sup verbo dubiū. not. bñ hec exēpla. vl pone exemplū per legē age. de transac. vbi iudex supplet iterrogādo super exceptione obscura ꝓposita. ¶ Itē vide aliud exemplum qđ no. C. de transac. vbi pactū. ¶ Itez vide aliud exemplū. de fide instr. cū Joannes eremita. Quid si iudex pōt supplere ex mero officio ꝛ nō vult ad hoc gratanimine pōt appellari. dicit Spe. qđ nō qđ est verū qū officiuz istud nō residet in pte seu in implorātione partis iā ideo non appellat: qz nō tāgit ius partis. vt no. in Spe. de offi. iud. ℌ. impedit. ver. qđ si iudex. qđ no. Itē ex hac. l. dicit Hul. de fuza. qđ interrogatio omissa in principio etiā pōt suppleri in quacūq; parte litis. ¶ Quero hic si iudex laic⁹ possit interrogare sup matrimonio vel super clericatu? ꝛ videt q̄ nō: qz causa spiritualis est alteri⁹ fori principalis. vt extra de ordi. cog. c. tuam. Spe. dicit cōtrariū in tit. de cōuen. ꝛ recōuen. qz bene potest interrogare partem. ꝛ si cōtentur tz confessio: qz hoc fit de plano non per modum contradictionis. vt not. in Specu. de conuen. ꝛ reconuen. Bald.

Additio Baldi.

Vbicunq. Dicit Jnn. q̄ hec lex non hz locuz in criminali q̄ quis interrogek de crimine. sed an sit inamat⁹ vel condēnatus sic. Postea dicit q̄ in causis spiritualibus sunt predicta vera: sed in alijs nulla istaꝝ interrogationū fieri debet. Ita not. Jnn. de elec. dud. ū. el. ij. in magna glo. Itez vide qđ not. Jnnocen. videtur casus de noxa. quoties. ℌ. pretor. ibi necꝫ dolo malo fecisse. ec. ꝛ. Z. de rei vendi. qui petitorio. in princip. ꝛ facit qđ no. de excep. rei iudi. si a te. in ꝓncipio. Sed ista iura loquūtur in ꝑparatoriis non in decisoriis.

a Si positio continet crimen vtrum debeat respōderi⁹ per adnersarium. dicit Jnnocen. Aut loquimur in parte aut in teste. Primo casu aut sit positio solum directe super crimine ꝛ non cogitur respondere. Aut super fama vel condēnatione: vel notorio crimine. ꝛ tūc dz rūdere. Sēdo casu aut testis interrogat de crimine separato ab ipso ꝓcessu. vt an sit adulter vel homicida, ꝛ nō tenek rūdere: aut an sit corruptus ꝛ tūc dz rūdere de cōfessis. cū sup. Jnn. de testa. c. cām. Jn gloss. ij. ¶ Jn tex. ibi, mouerit. vide Jnno. de fide instru. in. c. B. ꝓpetuus. ꝛ. c. cū Joan. ꝛ Cy. C. si cōtra ius vel vti publi. l. prescrip. in addi. ꝛ Jnn. de ꝓba. c. j. ¶ Jn glo. que incipit, dubiuz vt si

honorum.vel pone exemplum vt.C.de transactio.age.vbi iudex supplet interrogando super exceptionem obscure propositam.& vide quod not.gloss.C.de transac.vbi pactum.Bald.

1 ¶ Confessio tertio non prodest qui non fuit in iudicio.
2 Contra propriam confessionem nemo venire potest.
3 Dicens se semel heredem,heres desinere esse non potest.

1 PRocuratore. Confessio facta in iudicio non nocet confitenti respectu illorum quos illud iudicium non tãgebat.b.d.& not.legem.¶ Not.q confessio non prodest tertio qui non fuit in iudicio.& vide Lyn.in aut.sacramenta puberum.in.g.q.& in.l.antique.ad vell.in.iii.q.& in.l.ij.C.de iur.& fact.igno.Oppo.de.l.si filius.j.responso.ẽ. eodem so.ibi loquitur de filio qui non erat heres actualiter nec potẽtialiter.vnde talis confessio non potest inducere remissionẽ, ibi non erat potentialiter heres vel non preiudicat vi probationis:vt bic.sed vi aditionis vt ibi.Contra istam solutionẽ facit q̃ ista confessio non videtur facta animo adeũdi de nouo & actus agent.&c.vt.l.non omnis.j.fi cer.peta.simile no.in l.iij.in prin.de acqui.possess.vide qõ not.in Spec.de suc.ab intest.ver.pone quidã.Et no.argu.per hanc.l.q̃ licet quis contrabat vt heres istud facit sibi preiudicium quo ad contrahẽtes:sed non quo ad tertium arg.j.de libe.leg.Aurelius.in fi. & bic.nã equiparo iudicia & contractus.vt no.C.fami.ercis.l.in familie.in magna glo.¶ Ultimo quero.egi cõtra te vt heredem Titij patris tui ad.g.ex causa mutui,confessus fuisti te heredem,& fuisti condemnatus.Deinde ago contra te ad eg.ex causa venditionis velut contra heredem Titij patris tui.Tu in hoc iudicio negas te ipsius heredem.Ego contra te produco confessionem per te factam vel probatiões factas in alio iudicio, super hoc nunquid hoc sufficiat?gloss.in.l.is apud quem.C.de edend.videtur tenere q̃ sic.& bic etiam hoc tenet Joan.& do.Barto.in.l.gerit.ff.de acqui.here.in.ij.prin cipali.q.pro quo facit bec.l.ẽ.eod.l.si filius.in prin.que videntur velle q̃ acta facta in vno iudicio faciunt fidẽ in alio inter easdem personas,tamen potest dici q̃ bic non aperit vtrũ

2 in eo.iudicio vel alio.¶ Item facit,quia cõtra propriã cõfessionem nemo venire potest.l. generaliter.in fin.de non nu. pecu.& extra de probatio.c.per tuas.& facit quod not.Innoc. & Compost.extra de elect.c.per inquisitionem.& in Specu.de confes.§.nunc videndum.circa prin.versi.quid de confessis.& per eundem in.c.vt extra.de electio.lib.vj.Sed salua pace p̃dictorum videtur mihi expressum contra eos in.d.l.fin.de interro.act.& ibi not.in glo.& eodem titu.l.& quia.in fi.nam qs potest in vno iudicio confiteri & in alio negare.vt in aut.Itẽ possessor.C.qui po.in pig.habeã.& per hoc.ff.de iureiu.l.sed & si possessori.§.fin.& l.sequen.& quia cõfessio facta absente adu ersario non nocet.l.certum.§.si quis.ff.de confessio.¶ Preterea qui semel se dicit heredem,non põt desinere esse heres, vt.l.sicut.C.de repudiatione hereditatis. facit.ff. de iureiurand.l.si duo.sed dici potest quod illud ibi ideo est quia venditio sine pretio esse non potest.§. si quis iurauerit. Jn contrariũ facit & hoc videtur esse primo per.l. cum queritur.ff. de exce.rei iudica.vbi actori ex alia re vel causa non obst.exceptio rei iudica.ergo multo fortius causa vel re mutata acta reo obstare non debent.quia non debet actori licere quod reo non licet.l.non debet.de regu.iuris etiam quia fauorabiliores sumus &c.vt eodem titu.l.fauorabiliores.et pro hac opinione bene facit extra de testibus cogendis ca.ij.§.verumtamen.cum ibi notatis per Ber.& Jnnocentiũ qui de hoc ibi late not.in gloss.sic enim fertur sententia.& in gloss.vltima et idem tenet ipse Jnnocen.extra de testi.c.veniens.el.ij.in gloss. miram videtur vbi de hoc satis tangit.& eodem titu.cum in tua.in gloss.nunquid si mortui.& Archidia.iij.q.i.in summa. in gloss.adde vt.ff.quod metus causa.vbi recitat & approbat predicta not.per Jnnocen.& hoc puto verum.s.q̃ non facit idem mutata re vel causa etiam inter easdem personas,credo tamen quod faciat talem qualem presumptionem.et de hoc tangitur per Albertum galeoti in titulo de confessio.versic. sed an confessio Albericus &c. Bald.de perusio.

a 3 ¶ Tertio.ad de glos.not.in authen. itez si possessor. C. q po.in pig. ba, vbi per Bar. & per eundem Bal.et domi. Alex.de imo. in.l.cum lite, iudica.solui.

Additio Baldi.

1 ¶ Per confessionem factam in iudicio non queritur ius ei.qui non habet ius in processu.
2 Judex interrogans testem de alio q̃ debeat,facit partibus preiudicium,

1 PRocuratore. Vide omnino Dynus in.g.xxiij.consi.vbi omnino Lyn.in aut.sacra puberum.in.g.qõ. ¶ Heres erat.vide Lyn.in.l.ij.C.de iur.& facti ignoran. ¶ Teneatur.vide Lynum ad velle.autique.in.iij.qõ.in fi.de test. ¶ Not.per confessionem factam in iudicio non queritur ius ei qui non habet ius in processu de li.leg.Aurelius in fin.per Jaco.procuratorem.in prin.text. vide omnino quod not.Jnnocent.extra de testibus.per tuas.vbi dicit per banc
2 l.q̃uod si iudex interrogat testem de alio q̃ debeat,non facit preiudicium partibus. Bald.

¶ Expletum est Commentum excellentissimi.ll.doc. domini Baldi de Ubaldis de perusio super parte ff.veteris, cũ eisdem do.Bald.additionibus:necnon cum nonnullis apostillis domini Benedicti de vadis de forosempronij.ll.doct. recenter & nouo fetu emunctum,tersum,castigatum,per nobilem virum dominum Joannem Thierri Linzonensem,juris vtriusq̃ doctorem,cum quibusdam domini Joannis de Bradibus vtriusque iuris professoris apostillis.

Series chartarum,

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z.
A B C D E F G H J K L M N O P Q.
Omnes sunt quaterni preter Q,qui est quinternus.

Lugduni,

Excudebat Claudius Seruanius.

Th
971a